DUPL.
113

V

H

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
19 I
10

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
19 F
18

13
19 F
10

11.g.30

V H4 15

2.E.12.

HENRICI BOICH LVGDVNENSIS I. V. D. CLARISSIMI,

IN QVINQVE DECRETALIVM LIBROS COMMENTARIA.

POSTREMA HAC EDITIONE, maiori quam antea ſtudio recognita, & ab erroribus ex vetuſtate contractis, repurgata.

INDICE PRÆTEREA MELIORI METHODO ſunt aucta, ut nihil hac in re à quoquam deſiderari queat.

VENETIIS,
Apud Hæredem Hieronymi Scoti,
M D LXXVI.

INDEX LOCVPLETISSIMVS
RERVM ET VERBORVM
HENRICI BOICH, DISTINCTIONVM AD QVINQVE DECRETALIVM LIBROS.

Admonendus es (iuris candidate) marginali numero librorum ſeriem, reliquis ſummas, & folium deſignari.

1 AEt vſq; excluſionis, & incluſionis notæ.c.cōſtitutus.53. & 55.de in integ.reſtitut. 184
5 Abbas diſpenſat.c.cum H.de eo, qui furtiuè ord.ſuſci.1.197.etiſ mona. c.cum ab.de ſta.mon.12.502.fallit. num.11. ibid.
5 Abbas in loco exemplo non iudicandus, in loco tamen exempto puniendus.c.ex ore.3.& 4.vt eccle.4. 215
3 Abbas quæ non poſſit.c.ſicut.de excel.præla.95. de reg. licet.2. & 4.504.vt eccleſ.bene.c.non licet.3.420.de præſcrip.auditis.1 2.314.de procura.cum pro cauſa.nu.4. 156
3 Abbas non alienat ſine conuentu.vt eccleſ.benef.ca.non licet.3. eiuſque tranſlatio, de reg c.licet.nu.24. 429
2 abbatum qui habeāt terram limitatā eiuſq; rei effectus 11.316
3 Abbas non poteſt diſpenſare monachum vt proprium habeat. nu.11.contrarium.12. 526
3 Abbas non poteſt vnire eccleſias.nu.5. 200
5 Abbas exemptus delinquens in loco non exempto à diœceſanus punitur.nu.3. 215
5 Abbatis domicilium eſt monaſterium.nu.5. 215
5 Abbas diſpenſat cum irregulari.nu.16. 182
1 abbatem rectè procuratorem dari nu. 4. 156
1 Abbati quos tondere liceat.nu.3. 84
1 Abbas de ſpiritualibus ne tranſigat.nu.1. 147
1 abbas quando excluſo epiſcopo ſubditorum, querelas audit numero.2. 138
1 Abbatem non niſi permiſſu poſtulari.14.15. 152
3 abbas de regula ſollicitus ſit. nu.1. 420
3 abbas capellam non poſſidet.nu.4. 578
5 Abbatiſſa benedici debet.nu.2. 83
5 abbatis benedictionis effectus.c.meminimus.1.& 3. 88
3 abbatis ætas.c.ſuper.de præb.2.domicilium, de priuileg.cap. ex ore.5.103.lib.1.poteſtas, de offi.ord.paſtoralis.2.67.lib.1.electio de conceſ.præben.dilectus.7.414.cognitio de offi. ordin. quanto.5.137.exemptio.c.ex ore.n.2.& 4.de priuilegijs. 103
1 Abbatis ſententiam reuocat Epiſcopus . de offic.ord.cap.cum ab num.2. 136
5 abbati accuſato miniſtrantur expenſæ.de accu.ex parte.12. 87
1 Abbatia Bellentiæ vnde pendeat de tranſ.ex literis.20. 149
5 Abbatiæ vacatio ad quē deuoluta.de hære.c.ad abolēdā 14.130
3 Abbatiſſæ ætas. de præben.c. ſuper.4.199. Benedictio de accuſ. meminimus.2.88.5. Beneficij ſuſpenſio. de ma.& ob.dilecta. numero.1.3. 122
1 abiurans, quæ, qñ, an non repetat.c.peruenit.de iureiu.1.5.215
2 abiurantem coactè repetere.num.1. 286
3 abiurantem ſponte non repetere.num.5. 286
2 abiurata eccleſiaſtica qui repetenda.de iureiu.peruenit.2. 286
5 ablata in detrimentum terrę ſanctę ei reſtituenda.de iude.cum ſit.num.2. 126
5 ablata per quem debeant reſtitui . de iude. cum ſit.nu.6.8.127
5 ablata non reperto domino pauperibus erogāda. de iude. cum ſit.num.1. 126
5 Ablata quo vero domino reſtituenda . de iude.cum ſit.3.5.126
5 Ablatio in certis caſibus non conceditur.de accu.licet.nu.4. 89
5 Abolitionis diuiſio, & effectus.de accu.licet.num.3. 89
5 Abortum veneno procurans capite plectendus.de homi. ſi aliquis.3. 146
1 abrogandæ legis forma.de offi.dele.ex parte.num.15. 111
1 Abrogati iuris ratio citabilis.in pro.num.9.3. 9
1 Abſens ob lucrum quandiu expectandus.vt li.non conte. quoniam.§.ſi vero.2. 202
1 Abſens quando percipiendo fructus beneficij peccet : de conſtit.cum omnes.num.13. 7
2 Abſens accuſandus non damnandus.de dol.veritatis.1. 225
2 abſens in miſſionem quando, an non audiendus.de dol. contingit.num.8. 228
1 abſens ex cauſa neceſſaria procuratorem det.de procu. querelam.numer.4.5. 153
2 Abſens ob maiorem vtilitatem quandiu expectetur.vt lib.non con.quoniam.§.ſi vero.num.4. 202
2 Abſens ob neceſſitatem ea durante expectandus.vt li. non conte.quoniam.§.ſi vero.num.5. 202
5 abſens an per literas abſoluatur. de ſenten.excom.cum deſideres.num.11.& 13. 266
2 abſens rediens non niſi intra annum audiendus.num.2. 225
4 abſens vel impeditus tempore conſtitutionis promulgatæ ab ex excuſatur.qui ma.ac.cum in tua.num.5. 70
2 Abſens qui ſuccumbere præſumendus . de ſent.in cauſis 4. 330
2 abſens quibus ex cauſis procuratorem; conſtituat . de procu. querelam.num.1.2. 153
1 Abſens non niſi lite cepta, procuratorem det.9.de procu. querelam.num.8.& 9. 153
1 abſens ſtudii cauſa procuratorem creet . de procur. querelam. numero.3. 153
1 Abſens quando ordine aut extra perſequendus . de dol. veritatis.num.7.8.9. 225
2 abſens cupidus non expectandus.vt li.non con.quoniam.§. Si vero.num.1. 201
1 abſens ex cauſa iuſta fructus percipit . de conſtitut. cum omnes.num.17. 8
1 Abſens ex permiſſu quando fructus recte percipiat, de conſti. cum omnes.num.14. 8
1 Abſens non accuſandus. de ma.& ob.cum in eccle.num.8. 141
1 Abſens quomodo & quando ſuo iure priuandus.vt lit.non con reſt.quoniam.§.ſi vero.num.9. 202
2 Abſens non niſi relegatione dānandus de dol. veritatis.6. 225
1 Abſentis ſcriptura nemo accuſandus. de ma. & obe.cum in eccle.num.2. 141
3 abſenti an actio acquiratur de præbe. accedens.num.3. 390
3 abſenti an hæreditas acquiratur.de preben.accedens.2. 390
1 abſentem mortuo ęquiparari.de offi.dele.prudentiam.10.115
1 Abſentes expectet minor pars.de elect.cum nobis.11. 44
3 abſentes diſtributiones quotidianas non habent. de cleric. non reſi.cum dilectus.num.7. 384
1 abſentes eccleſiæ periculo expectandos non eſſe de elect.cum nobis.num 1. 43
3 abſentes ad electionem vocandi . de his quæ fin. a ma. cum in. numero.11. 418
2 abſentes expectandi.de ſent.cum olim.num.1. 325
3 abſentium præben.cui applicanda, de cle.non reſi.cū ad.4. 367
1 abſentum quos vocare oporteat de electiou. cum inter numero.5.6.& 7. 43
1 abſentibus vocatis præſentes eligant.nu.2. 43
1 abſentia à procuratore excuſabilis.de procu.tuæ.nu.5. 155
5 Abſentiæ cauſas ad allegandum an excuſator admittatur . de accu.veniens.num.6. 89
2 abſentiam pro repub.impedimento commenſurari.vt lite.non conte.quoniam.§.ſi vero.nu.3. 202
3 abſenti an dominium acquiratur.de præb.accedens.1. 389
2 Abſoluendus in dubio ante ſatisfactionē.de iud.de quo.10. 175
2 Abſoluēdus proximo prius ſatisfaciat.de iud.de quo.8.& 9.175
2 Abſoluendus ante ſatisfactionem pauper.de iud.de quo.6. 174
1 Abſoluens oſtenſum vocat.nu.7. 125

a 2 5 Abſolucre

5 Abſoluere poſsit, an non ſacerdos. de ſenten. excomm. à nobis. numero. 8. 174

1 Abſoluere, non ſolutis expenſis, an liceat de offi. dele. cum contingat. nu. 10. 126

5 Abſoluere an liceat extra territorium. de pœnit. omnis. 29. 242

5 Abſoluere poteſt, qui & ligare. de ſenté. exc. cum illorū. 4. 18

2 Abſolui ſub conditione poſſe. de ap. ad hæc. nu. 3. 4. 345

2 Abſolui nequit impœnitens de teſti. veniens. nu. 10. 264

2 Abſolui abſens, condemnari non. item poteſt. de dolo. veritatis. numero. 12. 226

1 Abſoluit epiſcopus, quem excommunicat archidiaconus. de offic. ordi. cum ab. nu. 3. 136

5 Abſoluit quilibet in mortis articulo. de ſenten. excommun. mulieres. num. 1. 157

2 Abſoluitur inuitus & excommunicatur. de teſti. veniés. 11. 265

2 Abſoluitur caute nullus, niſi vere legatus. de teſtibus. veniens. numero 9. 264

5 Abſolutio ab excommunicationis iuris, an iuramentum requirat. de ſenten. excom. venerabili. nu. 2. 293

2 Abſolutio quando differenda de iud. de quo. nu. 13 175

5 Abſolutio ab hominis excommunicatione, an iuramentum requirat. de ſenten. excomm. venerabili. nu. 1. 293

5 Abſolutio generalis petenda. de ſen. exc. cum pro cauſa. 8. 173

1 Abſolutio ſpecialis quando non neceſſaria. de æta. præfi. cum bonæ. nume. 1. 83

5 Abſolutio iniuriæ atrocis eſt papalis de ſentent. excommun. mulieres. num. 2. 157

5 Abſolutio iniuriæ leuis, eſt epiſcopalis de ſenten. excommu. mulieres. nu. 3. 157

5 Abſolutio excom. an probetur per communicationem in eccleſia vel menſa factam de cle. excom. mi. propoſuit. nu. 1. 191

5 Abſolutio à pœna & culpa à ſolo Papa conceditur de pœni. cum ex eo. num. 24. 250

1 Abſolutio, non ſatisfacto, quando, an non teneat, de offic. dele. cum contingat. num. 8. & 9. 126

4 Abſolutionis effectus. à nobis. de ſenten. excom. num. 12. 174

2 Abſolutionis contra formam iuris & hominis diſcrimē. de iud. de quo. num. 16. 175

5 Abſolutionem an committat non ſacerdos. de ſenten. excom. à nobis. num. 11. 174

5 Abſolutionem petens, an excommunicatus ex hoc probetur. de ſen. excom. per tuas. num. 9. 186

1 Abſolutionem non niſi ſibi petat quis. de offi. dele. pruden. §. ſexta. num. 3. 116

1 Abſolutione indefinita ſuſpenſo opus eſſe. de æta. præfi. 3. 84

5 Abſolutiones plures vna verborum pronuntiatione fieri. de ſen. excom. cum pro cauſa. num. 4. 173

5 Abſolutus de crimine, an iterum accuſetur. de accuſatio. de his. numero. 12. 85

2 Abſolutus quando purgandus. de teſti. cum clamor. 268

5 Abſolutum ſe dicenti in foro pœnitentiali creditur. de ſenten. excom. ſicut. num. 1. 185

5 Abſolutum ſe dicenti in foro contentioſo non credendum. de ſen. excom. ſicut num. 2. 185

5 Abutens in iuſtitia facienda quō punitur de priui. dilecti. 2. 210

3 Acceptatio beneficij non ſit ante eius vacationem. de præb. cum olim. num. 4. 400

5 Accedens effectū cauſa lucri veram ſimoniā non incurrit. 2. 301

2 Acceſsionum genera. de fi. inſtr. inter. §. cum. 6. 273

2 Acceſſoriū qn̄ ſine principali ſubſiſtet. de fi. inſt. inter. §. cū. 2. 4. 272

2 Acceſſorium iuris principali regulari de fin. inſtru. inter. §. cum num. 1. 3. 5. 272

5 Accipere ſub vſura an ſit peccatum de vſur. quia. 6. 8. 169

3 Accolitus maior ſeptennio. de præb. ſuper. num. 12. 400

2 Accuſare quibus, & ad quid liceat. de iureiu. tua. num. 3. 297

1 Accuſare vetitus nec denuncia. de procu. tuæ. num. 23. 156

5 Accuſare nemo cogitur. de accu. licet. num. 6. 89

2 Accuſari factorum diuerſorum idem poteſt. de or. co. cum dilectus. §. nos. num. 6. 200

1 Accuſare procurator non poteſt. de procu. tuę. num. 10. 155

2 Accuſante quamdiu impune pœnitere liceat. de for. com. ſi diligenti. num. 21. 189

5 Accuſatio finitur morte criminoſi de hære. ſi quis. nu. 4. 6. 129

5 Accuſationē remittēs an iterū accuſet. de col. det. crimine. 1. 183

5 Accuſationem vel denunciationem impetrans an in teſtem admittatur. de ſimo. licet. num. 8. 112

5 Accuſator non probans quomodo calumniæ ſuſpicione ſe valeat purgare de calu. dilectus. num. 5. 102

5 Accuſator calumnie pœnam euitat certis cauſis. de calum. cum dilectus. num. 4. 100

5 Accuſator habetur tacite pro inſcripto ad talionis pœnam. de accu. ſuper. num. 8. 90

5 Accuſator non probans an calumniari præſumatur. de calum. cum dilectus. num. 1. & 3. 100

5 Accuſator quando ob accuſationē deſiſtat. de accu. licet. 5. 89

5 Accuſator debet ſe inſcribere de accu. ſuper. num. 4. 90

5 Accuſator hæreſeos deficiens per pœnitentiam non euitat talionis pœnam. de hære. ad abolendam. num. 22. 132

5 Accuſatores plures quando interueniunt, idoneor eligitur. de accu. de his. num. 5. 84

5 Accuſatus ſuper graui crimine an eligi poſſet. de ſimo. accuſatum. num. 8. 101

5 Accuſatus an promoueri poſsit. de ſimo. accuſatum. 10. 102

2 Accuſat⁹ qn̄ & de quibus accuſet. de mutu. pe. ex literis. 10. 197

5 Accuſatus ab vno an pluries accuſandus. de collu. dete. ſcripta. numero. 1. 183

1 Accuſatū nō adulterū trāſigere poſſe. de trāſ. ex parte. 15. 150

5 Accuſationes quot ſunt, tot obligationes eſſe debent. de ſenten. excom. cum pro cauſa. num. 2. 173

5 Accuſator debet ſe inſcribere. de accu. ſi legitimus. num. 4. 83

2 Accuſato an dandæ dilatoriæ. num. 2. 205

1 Accuſato niſi quid imputetur patrocinetur clerici. de poſtu. clerici. 3. & 4. 151

5 Accuſatio quæ pœna imponatur. de accu. qualiter: 12. 97

2 Accuſatoris abſentis pœnæ. de do. veritatis. 11. 226

5 Accuſatores plures ſuper diuerſis criminibus quomodo ad accuſandum admittantur. de accu. de his: 6. 84

2 Accuſare diuerſorum ex eodem facto ei nō licere. de ordi. co. cum dilecti. §. nos autem. nu. 5. 209

3 Accurſius reprehenditur de empt. vt menſurę. num. 5. 430

1 Acquirendi quæ nullius ſunt, conſuetudo, quando, an non irrationabilis de conſuet. ex literis. num. 1. 29

1 Acquirēdi alieni ſeruāda cōſuetudo. de cōſuet. ex literis. 3. 30

1 Acquirenti quod nullius eſt, capio neceſſaria de conſul. ex literis. num 6. 30

5 Acquiſita eccleſiæ per ſchiſmaticū an retractanda. de ſchiſmat. quod autem. num. 6. 140

1 Acquiri iure naturę ſine poſſeſsione quæ, an nō, poſsint. de conſu. ex literis. num. 2. 29

2 Acta qui edenda. num. 4. 240

2 Acta contra quem, an non plenè probent. num. 2. 267

2 Acta perpetua quæ de iud. venerabilis num. 8. 186

2 Acta diuerſę rei in alio iudicio non probare. de teſti. præſentata. num. 1. 267

2 Acta vnius iudicij ex alia cauſa in alio iudicio non probare de teſti. præſentata. num. 2. 267

2 Acta litis etiam ex eadem cauſa in alio iudicio non probant. de teſti. præſentata. num. 3. 267

5 Acta non tranſcendunt perſonas litigantes. de ſenten. excom. cum voluntate. num. 9. 204

2 Acta deciſiua alioq; iudicio probant. de iud. venerabilis. 7. 186

1 Acta litis ordinatoria, eaq; periri. de iud. venerabilis. nu. 6 186

3 Acta deciſiua quando, an non in alio iudicio probent de teſti. præſentata. num 4. 267

2 Actor cauſa cadens iterum non aget. de or. co. cum dilectus. §. nos. num. 20. 210

2 Actorum quæ perpetuo valeant de teſti. præſentata. nu. 6. 267

5 Actio de pauperie. de iniurijs. ſi læſerit. num. 3. 227

2 Actio in rem lite conteſt. litigioſa fit. nume. 10. 233

2 Actionis quanto tempore præſcribuntur. 24. 25. 318

2 Actioni ex deducto recti præſcribi. num. 29. 319

2 Actio qua abeſt impręſcriptibilis. num. 30. 319

3 Actio dat iuramēto cōuentionali. de iuſtu. cum. veniſſent. 4. 404

2 Actio ī pſunā lite cepta litigioſa. vt li. non cōte. eccleſia. 15. 233

2 Actio vna, quando non, aliam iuuat de or. co. cum dilectus. §. nos. num. 9. 10. 209

5 Actio iniuriarum ciuilis perpetua. de iniurijs. olim. num. 8. 209

2 Actio vna e pluribus eligenda. de lib. ob. ſignifi. num. 28. 196

2 Actio ſubrogata ſuppletiue naturam eius cuius loco eſt ſubit vt li. pœn. eccleſię. num. 1. 232

3 Actio an deſinat intereſſe deficiēte de reb. eccle. ſi qs. 6. 8. 10. 423

3 Actio nō datur e iuramēto. ſimplici de inſt. cū veniſſent. 5. 404

2 Actio ſubrogata primæ nām ex pacto induit vt li. pe. eccl. 3. 232

2 Actio quibus cognoſcatur. de lib. obla. ſignificantibus. nu. 2. 194

1 Actio, exceptio, & replicatio tempore paria. de conſtitu. cum acceſsiſſent. num. 7. & 8. 9

1 Actio

1 Actio efficax quando ex arbitrio data.de arb.per tuas.5. 70
2 Actio conſtituti donationis inſtar eſt vt lit.pen.eccleſia.7. 233
2 Actio generalis ſpecialis ve qui deprehendenda de lib. obla. ſignificantibus num.3. 194
5 Actio iniuriarum prætoria, annalis.de iniur.olim.7. 227
5 Actio de paſtu pecoris.de iniur.ſi læſerit.2. 225
5 Actio legis aquiliæ.de iniur.ſi læſerit.num 4. 227
2 Actionis vniuerſalis natura.de lib.obla.ſignificantibus 32. 195
5 Actionem ex damno prouenientem offenſus remittere non tenetur.de rapto.de illis num.4. 166
2 Actionum odine ſubuerſo ſententiam nullam non eſſe de ſenten.ſententia.num.4. 323
2 Actionum genera, & quæ an non mutabilia de lib. obla. ſignificantibus.num.10.11. 195
2 Actionum quæ ex obligatione, an non natæ.de fid. inſtr.inter. §.cum.num.7. 271
2 Actiones plures an eodem libello proponi poſsint. de in inte. re.conſtitutus.num.26. 162
2 Actiones ſpecies concluſione cognoſcitur de lib. obla. ſignificantibus.num.5. 125
2 Actiones diuerſas rectè cumulari.de lib.obla.7. 194
1 Actionum ex pacto nudo naſci canonis.de pac.in anti.1. 145
2 Actionem varie accedere de fi.inſtru.inter.§.cum.16. 273
2 Actionibus contrarijs non vtendum quique accipiendum. de or.cog.cum dilectua.§.nos.7.8. 209
2 Actorum quæ probent.de proba.quoniam contra.18. 248
2 Actore non probante reus abſoluendus.de cauſ.poſſeſſ.paſtoralis.num.14. 215
2 Actore non probante an reus abſoluendus. vt eccle. be.ſi. diſt. conſe.vt noſtrum.num.1.& 3. 419
4 Actori plus fauet in litis exordio, quã reo de ſpo.ex literis..6.7.
1 Actus extraiudiciales priuatos quando à maiore parte explebiles.de conſti.cum omnes.num.2. 6
3 Actus ſi non valet vt agitur an valeat vt valere poteſt. de teſta. nos.num.2.4. 462
4 Actus perpetuationis inutilis non perpetuat iuriſdictionem. de ſponſa.num.11. 4
1 Actus nullum tangens, ſine nocumento ab vno explebilis. de conſtitutio.cum omnes.num.8. 7
2 Actum non niſi ex cauſa puniri, de eo qui mitti. in poſſeſ.conſtitutis.num.30. 231
2 Actuum iudicialium qui conſenſu, an non, ratificandi.de teſtib. cum cauſam.num.21.& 22. 264
2 Actis quando præſumatur.de teſtib.præſentata.9. 267
5 Ad peccatum quem inducere non licet.de vſur.quia.7. 169
4 Adiectio an viciet actum.de condi.appo.ſi conditiones.13. 38
1 Adiungens liti eam memoret.de offi.deleg.coram.8. 125
1 Admittere qui poſsint de elect.quia.§.porro.num.5. 64
1 Adminiſtrare ſolus prælatus, quãdo, quatenus ve poſsit, nume. 7.8.9.& 10. 20
2 Adminiſtrator teſtis de teſtibus.inſuper. 253
5 Admonitio nõ eſt in inquiſitione neceſſaria.de ſim.licet.4. 111
5 Admonitio an denunciationem præcedat de ſimo.licet.3. 111
5 Admonitio an præcedat accuſationem.de ſimo.licet.2. 111
5 Admonitio excõmunicationem præceda. de ſimo.licet.1. 111
4 Adoptio an matrimonium impediat de cog.leg.ſi qua.4. 54
4 Adoptio qualiter diſſoluatur.de cohi.leg.ſi qua.3. 54
4 Adoptionis diuiſio.de cog.cleri.ſi qua.num.1. 53
4 Adoptionis diffinitio.de cog.lega.num.1. 53
3 Adoptiui qualiter ſuccedant.de ſuc.ab inteſta.cũ dilect⁹.4. 482
2 Aſsignati quando non debeat cenſualis terra.de probationi. ex epiſtola.num.12. 240
5 Adulatio illicita eſt, & infamat.de cle.vera.Epiſcopum.4. 189
2 Adulationũ genera, quæq; permiſſa de præſu.mandato.16. 284
1 Adultus quæ cum curatore aut ſine eo non poſsit. de in integ. reſtitu.c.conſtitutus.num.33.34. 163
5 Adulter ab vxore verberãdus.de ſent.excõ.ſi vero.8.& 10. 254
5 Adulter à marito detinendus.de ſenten.excom.num.6. 254
5 Adulter ab extraneo nõ pcutiẽdus.de ſnĩa excõ.ſi vero.5. 254
3 Adulter non reuocat coniugem innocentem de monaſterio.de con.coniu.vxoratus.num.7. 511
5 Adultera poſt pœnitentiam an repellat virum ab accuſatione. de adulterijs.tua.num.15. 174
5 Adultera non iuret ad complacendum marito. de purga.cano. accepimus.num.8. 226
4 Adultera poſt pœnitentiam an virum adulterum eam accuſantem.de diuer.gaudemus.num.11.& 13. 56
4 Adultera non accuſatur à viro certis caſibus. de diuort. ſignificaſt.num.12. 71
4 Adultera denegatur mariti reſtitutio.ſignificaſti.num.4. 71
5 Adulter an occidendus.de ſenten.excom.ſi vero.num.9. 254
1 Adulteram vxorem cognoſcens bigamus eſt quatenus verum. de biga.vt bigami.num.16.& 17. 93
1 Adulteram iuſſu cognoſcens non eſt biga.de biga.vt big.18. 93
4 Adulterium non eſt vbi matrimonium non tenet.de dun.inter virum plerunq;.num.4. 77
5 Adulterium eſt coniugalis thori violatio.de ſente.excom.cum voluntate.num.5. 294
1 Adulterium intranſigibile.de tranſ.ex parte.num.10. 250
1 Adulterium varie accuſari eiuſq; rei virtus. de procurato.tue. numero.15.16. 155
5 Adulterium cum ſponſa committitur.de adulte.tua.7. 162
4 Adulterij ante ſpoliationem commiſsi exceptio non nocet repetenti coniugem.de diuor.ſignificaſti.1.5. 71
2 Adulterij incommodata.ve iureiur.quemadmodum.6. 298
4 Adulterij poſt ſpoliationem commiſsi exceptio impedit repetitionem coniugis.de diuor.ſignificaſti.num.2.4.& 7. 71
5 Aduocatus non tenetur de cauſa perdita, ſi in culpa non ſit.de pœnis.calumniam.num.2. 231
1 Aduocat⁹ factus monach⁹ ne poſtulet.de poſtulatio.cler.12. 151
2 Aduocatus monaſteriorum vtrum iurare debeat.de iureiur. veniens.num.7. 294
2 Aduocatus qñ, an nõ recuſabilis.de appella.poſtremo.1.2. 345
2 Aduocatos an teſtis de teſtib.in ſuper.num.5. 253
5 Aduocatus criminoſum non foueat.de ſententia.excom.cum deſideres.num.2. 265
2 Aduocati cõfeſsionẽ abſenti nõ obeſſe.de appel.cũ cãm.1. 364
2 Aduocato tranſacta lite, an debeatur honorarium.17.17.18. 336
5 Adulatio fit tripliciter.nu 4. 185
1 Aduocati & procuratoris diſcrimenta.de procu. non iniuſtè.3.
2 Aduocati confeſsio quando reuocabilis.de appellatio.cum cauſam.num.3.4.5. 364
1 Aduocato orationis fucus fugiendus.de poſtu.clerici.16. 152
2 Aduocatum præſenti poteſtato non obeſſe. de appellatio. cum cauſam.num.2. 364
5 Aduſtio ſanguinolenta clerico non irroganda. de ſal. ad noſtram num.2. 179
5 Aduſtio furiſera clerico non adhibenda.de ſal.ad noſtrã.1. 179
2 Affectus delectatione noxali de eo qui mit.conſti.19. 230
2 Affectus niſi certis caſibus nõ puniendus.de eo qui mit.in poſſeſsio.cau.conſtitutis.num.16. 229
2 Affectum actu ſequuto exceptis paucis, puniri. de eo qui mit. in poſ.conſtitutis.num.28. 231
2 Affectu in Deũ peccari.de eo qui mit.in poſſ.cõſtitutis.17. 130
4 Affines in infinitum non contrahunt matrimonium.de conſec. non debet.num.2. 59
4 Affinitatis diffinitio.de eo qui cog.c.diſcretionem.6.9. 57
4 Affinitas quo actu cõtrahitur.de eo qui cog.diſcretionẽ.7. 57
4 Affinitas per fornicarium coitum etiam acquiritur. de cog.ſpi. martinus.num.9. 52
4 Affinitas quæritur etiam fornicatio coitu, de eo qui cognouit diſcretionem.num.8.& 10. 57
4 Affinitatis genus triplex.de eo qui cogno.fraternitati.4. 57
1 Agendi in vnum ex pluribus ius eſſe.de reſcrip.ad hæc.4. 17
1 Agendi contra factum ſuum quando, an non, ius ſit.de electio. noſti.num.8. 39
2 Agens excom. cum olim procuratorem dat. de teſtibus. cum olim.num.3. 262
1 Agere quando ad pœnam liceat.de arbit.per tuas.4. 172
3 Agenti poſſeſ.adipiſcendæ an dominij quæſtio obijciatur.de iuſtitia.cum veniſſent.num.12. 405
3 Agenti petitorio quæſtio dominij opponitur. de iuſti.cum veniſſent.num.6. 404
3 Agenti poſſeſſ. retinendæ an dominij quæſtio obijcienda.de iuſti.cum veniſſent.num.11. 505
5 Agenti poſſeſſorio an obſtat criminis exceptio ad beneficium repetendum de exceſsi.præla.inter.num.8. 102
3 Agenti poſſeſſ. recuperandæ an opponatur dominij quæſtio, de iuſti.cum veniſſent.num.8.10. 404
3 Agenti cauſam à reo habenti non opponitur dominij quæſtio. de iuſti.cum veniſſent.num.7. 404
5 Agentes & conſentientes an pari pœna puniantur. de homi. ſicut.num.7.9.11. 147
5 Agi de crimine an primo ciuiliter, & poſtea criminaliter poſsit. de accuſa.de his.num.16. 85
2 Agi num ſpoliantem non poſſe.de ordine cognitio. ſuper ſpoliatione

tione.num.1. 212
5 Agnatio ad decimum gradum porrigitur.de pœnis. in quibuſdam.num.12. 238
5 Aggreſſorem impune occidere licet.de homicidio.interfeciſti.num.6.18. 143
2 Album,varie accipi de ſoro compe.propo.3. 192
4 Ale ad volandum cœlum.de pœni.cum ex eo.26. 250
3 Alearum ludus prohibitus.de vita & hon.cleri.clerici.1. 374
1 Allegatum pro me in fide in me recipiendum.extendit ad publica.de reſcript.ex parte.16.& 17. 27
1 Allegatum pro me in priuatis in me quatenus recipiam.de reſcriptis.ex parte.nu.18. 27
1 Alienari quando poſsint eccleſiaſtica contra Epiſcopi ſtatutum.de maio.& obe.cum inferior.10. 144
2 Alienata tacente capitulo reuocabilia.de preſ.nonne.26. 283
1 Alienari qui,& à quo eccleſiaſtica poſsint.de maiorita.& obed.cum olim.nu.2. 142
3 Alienatio rei communis an capitulariter facienda.de his quæ fi.tua.nu.5. 417
3 Alienatio neceſſaria nomine eccleſiæ facta tenet.de his quæ fiunt num.6. 417
3 Alienatio non neceſſaria nomine eccleſiæ facta non tenet.de his quæ fiunt.tua.7. 417
3 Alienationis prohibitio ab arbitro facta an alienationem impediat.de teſta.Raynaldus.1.4. 480
4 Alienationis prohibitio quomodo intelligitur.de condi.verum num.1.3.& 5. 35
2 Alienationé proprij iuratã tenere.de iureiu.cum cõtingat.1.300
1 Alienationem bonorum eccleſia ius non habente non tenere.de elect.nihil,§.cæterum.1. 65
2 Alienationem inualidam iuramento firmari.de iureiurand.cum contingat.nu.3.4. 300
3 Alienatum quid ſignificet.de rebus eccle.Epiſcopi.3. 421
2 Alternatiua quando diſiunctim capienda.de plus peti.7. 213
2 Alternatiua inter honoratos diſpares copulat.de plus pe.conſilium.num.12. 213
2 Alternatiua triplex,& quis in membro quouis eligit.de plus pe.conſilium.13. 213
2 Alternatiuorum,quando vtrunque præſtandum.de plus pe.conſilium.nu.6. 213
1 Alternatio incerta anquitiet libellum.de in integ.reſti.conſtitutus.num.15. 162
3 Altare quando reconſecrandum de conſecratio.eccleſia.propoſuiſti.num.2.4.6. 557
3 Alienans cauſa iudicij mutandi actione in factum tenetur.de rebus eccle.non alie.ſi quis.7. 4̇3
2 Alienata à ſe qui reuocet geſtor.de iureiu.intellecto.2. 302
3 Amens non peccat.de bapti.maiores.10. 568
2 Amiſsio iuris qui accipienda.de foro compet.ſi diligẽti.18.189
5 Anathematicis non credendum.de hæreticis.excommunicamos.num.18. 137
5 Anathema quid.14. 297
5 Animalis depaſcentis dominus,an de damno teneatur.de iniurijs.ſi læſerit.1. 227
3 Anima in ſicco non habitet.de vita & hon.cle.a crapula.7. 374
4 Anima eſt Chriſti ſponſa.de ſecun.nupt.vir.4. 81
5 Animæ ſine confeſsione decedendis parochijs negligens reus efficitur.de exceſ.præla.ſicut.9. 201
4 Animæ vnius amiſsio eſt maius damnum,quam mille corporũ.deſpon.inter.nu.5. 14
5 Animarum penſionum ſolutio pacificè diutiſsime facta ius tribuit.de reg.iur.quod latenter.1. 202
5 Animal cuius dominus cognoſcitur retineri pro damno non poteſt.de iniurijs.ſi læſerit.7. 227
5 Animal cuius dominus ignoratur pro damno retinetur,de iniurijs,ſi læſerit.num.6. 227
4 Annulus inter ſponſos interuenit,vt eodem pignore corda iungantur.de deſpon.impub.tue.3. 31
4 Annulus quarto digito imponitur,quia in eo eſt vena ad cor p̃ueniens.deſpon.impub.tuæ.4. 31
2 Annos appellationis differre.de appel.ex ratione.7. 340
5 Annonam vilius emens vt carius vendat ob priuatum commodum an peccet.de vſur.nauiganti.10. 177
5 Annonam veterem mutuans vt nouam recipiat, vſuram committit.de vſur.in ciuitate.11. 173
5 Annonam emens vilius,vt carius vendat propter commune bonum meretur,de vſur.nauiganti.3. 177
5 Ante confirmationem electionis eam eſſe canonicã probat electus.de eo qui fur.ordi.rece.innotuit.7. 198
2 Appellans ſecundo an primę renunciet.de appe.bonæ.3. 352
2 Appellans à ſuſpenſione quid percipiat.de app.ad hæc.7. 346
2 Appellans qñ,an non,remittendus.de appellatio.dilecto.2.3.364
2 Appellans à iudice definiente cauſam ne exprimat.de appellat.conſtitutis.nu.5.6. 350
2 Appellans quando impedimento excuſandus.de appellatio.ex ratione.nu.1. 340
2 Appellandus quando ſit princeps,de appellationi.vt debitus.num.15.16. 361
2 Appellandus is q exequutoré creat.de app.vt debitus.18. 363
2 Appellandus non eſt delegans ab officiali vniuerſali,de appellat.vt debitus.7. 360
2 Appellandus proximus ſuperior.nu.17. 380
1 Appellandi tempora mutari ne poſsint.de officio deleg.de cauſis nu.16. 103
2 Appellandi in futurum quando ius ſit.de appel.conſuluit.3. 349
2 Appellandum,loco non tuto dicto.de appe.ex parte.1. 351
2 Appellandum ab arbitro iuris ad ordinarium.de appella.vt debitus.nu.13.14. 360
5 Appellandum an quando locus non tutus aſsignatur de noui ope.non.ſignificantibus.2. 206
2 Appellandum à ſuſpecto ne ſit.de app.cum ſpeciali.9. 434
2 Appellandum quando.ſit de app.cum ſit.1. 337
2 Appellandum quando præſente appellato ſit de appellat.ſuggeſtum.num.3. 341
2 Appellandum ſemel in eodem.de app.ſua.2. 366
2 Appellandum reconuentione neglec.de mu.pe.ex literis.1.197
2 Appellanti etiam non diligenti ſecundum annum dari de appel.ex ratione.nu.10. 341
2 Appellanti diligenti ẽm annum dari.de app.ex ratione.9. 341
2 Appellanti ob exceptionem quid probandum.de teſtibus ex parte.nu.1. 254
1 Appellantem non niſi ab interlocutoria tueatur procurator.de procu.non iniuſtè.15. 158
2 Appellantis de nulli audiri quatenus verum.de appellatio.dilecto.num.4.5. 364
2 Appellari à ſubdelegato ad delegatum de appellationibus.vt debitus.num.11.12. 360
2 Appellare non ſcienti tempus non currere de appellationibus,ſi tuſtas.nu.1. 368
2 Appellari qñ poſt.10.dies liceat de app.vt debitus.3.39. 359
2 Appellare alternatim non licet de appe.conſuluit.5.7. 342
2 Appellari à correctione an liceat.de appel.ad noſtram.2. 337
2 Appellare generaliter non niſi extra iudicium licere.de appella.conſuluit.nu.1.2. 342
2 Appellare quoties liceat.de appe.ſua.3.4.5. 366
2 Appellare in diuerſis pluries poſſe.1. 366
2 Appellare timenti obſeruandum.3. 366
2 Appellare moderato peremptorio iniquo licere.2. 205
2 Appellari abſente iudice non licere.1. 441
2 Appellandi in futurum quando ius ſit.31 342
2 Appellare pluries,quando oporteat.6.7. 343
2 Appellare exceptione non admiſſa licere de appe.cum ceſſante,numero.3. 363
2 Appellare contra iuramentũ non licere.de app.quæſtioni.2.343
1 Appellare excommunicato vbi liceat de offi.deleg prudentiam.§ ſcæta 4. 116
2 Appellari ad delegatum ab particulari officiali.de appellation.vt debitus.num.9. 360
2 Appellari ab executorum proceſſu poſſe.de app.dilecto.8. 365
2 Appellari extra ius ante grauamen licere.de appellationi.vt debitus 35. 362
2 Appellari à momento cur non liceat.verius.10. de reſtit.ſpolia.cum ad ſedem.9.10. 221
5 Appellari põt ab excõmunicatione.de ſent.excõ.per tuas.2.285
2 Appellari à non reſpondente poſſe.de ap.cũ ceſſante 4. 363
2 Appellari qñ ab executore liceat.de app.vt debitus.19. 361
2 Appellari arbitro ſuffecto ad quem liceat.de appellationibus.vt debitus.14. 360
1 Appellari an poſsit à purgatione indicta. de cohabitatio.cleric.tua.num.10. 380
1 Appellari an ex pacto poſsit.de arbit.cum dilectus.3. 171
2 Appellari non excepto loco non lato licere,& quando de appellatio.ex parte.7. 352
2 Appellari ab exequutore poſſe.de ſen.quo ad.6.8. 327
2 Appellari in poſſeſſ. proprietati non nociuo.de re.ſpo.cum ad ſedem.12. 222

2 Appellari

Ad quinque libros Decretalium:

2 Appellari non licere in poſſeſ.recuperatione.de reſti.ſpoli.cum ad ſedem.nu.11. 222
2 Appellationem ob querelam, appellationis inſtar eſſe.2. fallit num.3.4. 353
2 Appellationem turbatam.quis reformet.1.2. 342
2 Appellationis annus quando an non currat. 1.3. 349
2 Appellatio generalis contra ius commune inualida. de appel. conſuluit.nu.4. 342
2 Appellatio friuola inefficax.de appel.paſto.12. 354
5 Appellatio, relatio, & recuſatio æquiparantur.de ſenten.excom. per tuas.num.6. 785
2 Appellatio & recuſatio æquiparantur.de ap.§.in cauſis.2. 341
2 Appellatio & recuſatio quando diſsimilia.de appel.ex ratione.§. in cauſis.1. 341
2 Appellatio proſequenda finienda ve.de appel.cum ſit.12. 339
1 Appellatio in priſtinum reuocare, qui accipiendum.de conſtitu. quoniam.nu.7. 13
2 Appellatio pueniés excõicatione cauſa.de teſt.cum tu.4. 255
2 Appellatio qñ exprimenda.de appel.dilecti.5. 353
2 Appellatio quando ad iudicem à quo non remittenda.de app.vt noſtrum.num.2. 358
2 Appellatio à præcepto adiecto quatenus releuet, an non. de appellatio.præterea.nu.2.3. 547
2 Appellatio cur introducta.de appel.cum ſit.14. 339
2 Appellatio fruſtratoria nulla.de appel.peruenit.2. 344
2 Appellatio non omittenda.de appel.vt debitus.31. 362
3 Appellatio iniquitatis non eſt præſidium.de coha.cle.tua.8.380
2 Appellatio ſecunda qñ licita.de appel.interpoſita.3. 368
2 Appellatio alternata nõ niſi recepta tenet.de ap.cõſuluit.6. 342
2 Appellationis iudicem de nullitate omnino cognoſcere.de app. dilecta.nu.6. 365
2 Appellationis tempus quis currat.de app.cum ſit.4.6.8. 338
2 Appellationis, & nullitatis concurſus.de appel.dilecto.7. 365
2 Appellationis, ne quid fiat exprimenda cauſa.de appe.conſtitutis.num.4. 350
2 Appellationis friuolę nullus effectus.de ap.vt noſtrum.1. 358
2 Appellationi nõ deferenti nõ deferendam.de appe.an ſit.3.349
2 Appellationi iuramento quando, an non, renuntietur. de appella.quæſtioni.nu.4. 343
2 Appellationi dubiæ deferri.de appel.peruenit.3. 344
2 Appellationis ab interlo.exprimenda cauſa. de appellatio. conſtitutis num.8. 351
2 Appellationis iudicialis & extraiudicialis diſcrimen. de appell. per tuas.11. 359
2 Appellationi renũtiãs qñ iterũ appellet.de ap.directe.2.3. 346
2 Appellationis añ definitiuã comites.de ap.vt debitus.20. 361
2 Appellationis iudex non niſi in contumaces lite.non conteſtat. procedit.de appel per tuas.10. 359
2 Appellationi dilatione non deferri.de app.ſæpe.1. 349
2 Appellationis proſequendę diem nõ niſi appellandi dici. de appella.Nicolao.nu.1. 365
2 Appellationi à iure vetitę nõ deferendũ.de appe.peruenit.1.344
2 Appellatio niſi friuola ſit excommunicatione prior.de teſtibus. cum tu.num.2.3. 255
2 Appellationis iudicis duplex officiũ.de ap.interpoſita. 6. 368
2 Appellationi friuolę non deferens non puniendus. de appellat. de priore.nu.1 344
5 Appellationi an cã ſit inferẽda.de no.ope.nũ.ſignificãtib.1.205
2 Appellati.renuncians contumax iterum ne appellet.de appellat. directé.nu.1. 346
2 Appellationi quis iudicũ denũciat & qñ.de ap.Nicolao.2. 365
2 Appellatione quando latet cauſa non deferendum. de appellat. paſtoralis.nu.5. 363
2 Appellatione finita an negotium remittendum.de appella. vt debitus.nu.26. 361
2 Appellationum dies, qñ cõputandi.de ap.cum ſit.7.9.10. 338
2 Appellatione ligamen tolli.de appe.paſto.11. 354
2 Appellatio omiſſa an principalis cognoſci queat, & à quo. de appel.vt debitus nu.29. 361
2 Appellationem intra decennium omnino ſuſpendere. de appellatio.paſto.num.9.10. 354
2 Appellationem proſequi an poſsit excommunicatus de iudi. intelleximus.nu.6. 181
2 Appellationem itinere erepto proſequi.& quatenus verum.de appe.peruenit.4. 344
2 Appellationẽ non proſequens expenſas præſtet. 2.4.& 5. 343
2 Appellationem non recipientis pœna.de appe.de priore.1. 343
2 Appellationes multiplices ſeſe ne inuicem tollant. de appellat. bonæ.num.1.2. 352
2 Appellatione quando ſuſpendatur & excommunicatio, & abſolutio.de appe.præterea.1. 347
2 Appellatione deciſa an rectè in principali procedatur. de appel. vt debitus.nu.34. 362
2 Appellatione irrita prior iudex exequitur.de offi. delegati.paſt. §.præterea.nu.4. 122
2 Appellationum genera.de app.paſtoralis. 1.2.3.4.6. 353
2 Appellationum tempora.de appe. cum ſit.15. 339
2 Appellationũ extraiudicium genera.de ap.vt debitus. 36. 362
2 Appellat qui ad Papam.de app.dilecti.1. 353
5 Appellat à purgationis indictione. de purg.cano.nos.11. 221
2 Appellatur à poſſeſ.proprietati nociuo.de reſtit.ſpoliat.cum ad ſedem.nu.13. 222
1 Appellatum rite quis probet.de renun.in præſentia.12. 72
2 Appellatum non niſi in principali re conuenire poſſe.de mu.pe. ex litteris. 15.& 16. 198
1 Apoſtata ordinatus non, niſi à Papa diſpenſandus miniſtrat, qui accipiendum.de tempo.ordi.ex parte.3.& 4. 78
5 Apoſtata religionis an ſit excõicatus.de apoſt.præterea.5. 140
5 Apoſtatarum filij eis inuitis baptizantur.de iude.ſicut. 4. 126
5 Apoſtaſiæ pœnæ.de apoſta.præterea.3. 140
5 Apoſtaſiæ diuiſio.de apoſta.præterea.1. 140
5 Apoſtaſiæ diffinitio.de apoſta.præterea.2. 140
5 Apoſtatam an abbas reconciliet nu.1. 141
5 Apoſtatas ordines recipientẽ & miniſtrantẽ quis diſpen.2.142
1 Apoſtolorum prætendorum tempus à quibus mutari poſsit.de offi.deleg.de cauſis.nu.17.18. 103
1 Apoſtoli explicitus locus.de offi.ord.ſi ſacerdos.16. 136
2 Apoſtolorum genera.de appe.cum ſit.nu.5. 338
5 Aquam benedictam portandi officium, locari poteſt.ne prælat. præterea.nu.11. 119
2 Aquiliæ actio an cum iniuriarum concurrat.de ordine cogend. cum lectus.§.nos.11. 209
4 Aquæ furtiuę dulciores ſunt. & panis abſconditus ſuauior. de clan.deſpon.cum inhibitio.7. 32
1 Arbitrari nemo cogendus.de arbit.per tuas.14. 173
1 Arbiter dictum ſuum non niſi ſtatim poteſt declarare. de arbit. cum olim.numero.2. 171
1 Arbiter ex pacto ſui interpres.de arbit.cum olim.1. 171
1 Arbiter abſens vocandus.de arbit.ſane.num.4. 268
1 Arbiter, quãdo abſente collegio procedat.de arbit.ſane.5. 168
2 Arbiter quando ſuſpectus dicendus.de appel ad hæc.5. 339
1 Arbiter quid exigere poſsit.de vite & honeſt.cle. cũ ab.8. 372
1 Arbitri diſcordes non niſi certum tertium eligant. de arbi. innotuit.num.1.2. 173
2 Arbitri recuſatoris quando ius vicaut.7.8. 364
5 Arbitri ſententia non infamat.de verb.ſigni.Abbate.6. 147
2 Arbitri qñ in recu.eligendi.de app.cum ſpecialis. 1.& 2. 363
1 Arbitri iuris cogenda.de arbit.per tuas.num.18. 173
1 Arbitrũ de pęna actionis cognoſcere.de arbit.cũ dilectus.2.171
1 Arbitrũ ſolum, abſente requiſito, procedere.de arbi.ſane.3.168
1 Arbitrorum vnus qñ ſine alio procedat.de arbi.ſane.1.2. 168
1 Arbitrorũ q, an nõ, exeq poſsint.de offi.dele.ſignificaſti.14.106
1 Arbitriũ concluſa lite liquida dici poſſe. de arbi. p tuas.8. 173
1 Arbitriũ quando tacite ſuſceptum.de arbit.per tuas.19. 173
1 Arbitrium contra legem nullum.de arbi.non ſine.3. 168
1 Arbitrium de pœna promiſſe non cognoſcere.de arbit. cum dilectus.numero.1. 171
1 Arbitrium lędens partem ad arbi.bo.viri.reducendum.de arbitris.non ſine.7. 168
1 Arbitrium tempore approbari.de arbit.per tuas.3. 172
1 Arbitrium emendabile, quiq; accipiendum.de arbit. non ſine. numero.5.6. 268
2 Arbitrium finiendi dies à recuſato præfigendus. de offi.delega. ſuſpenſionis.3. 127
1 Arbitro iniquo non ſtandum.de arbit.per.tuas.num.1. 172
1 Arbitris approbato ſtandum, idque exequi debet. de arbit.per tuas.1. 172
1 Arbiter qui contumaciam puniat, de arbi.per tuas.9. 173
1 Arbitrio ſuſcepto arbiter cogẽdus, de arbit.p tuas.14.16. 173
1 Arbitrio iniquo ex pacto ſtandum, de arbit.non ſine.1. 168
1 Arbitrio ſuſcepto, arbiter cogendus fallit.16. 168
1 Arbitrium tertium qui nominent.de arbir.innotuit.3. 173
1 Arbitro doloſo non ſtandum de arbit.non ſine.4. 168
1 Arbitria iniqua ex officio reuocat iudex.de arbit.nõ ſine.2. 168
1 Arbitria ſeparatorum partim valere, cõnexorum non. Item de arbit.cum tempore.5.6. 170

1 Arbitria ſecundum indicia regulari.de arbi.per tuas.10.11. 173
1 Archidiaco.anno priore viſitat.de off.Archi.mādamus. 1. 99
1 Archidiaconus nec ligat,nec ſoluit.de off.Arch.cum ſatis. 1. 98
1 Archidiaconi lapſus.de elect.querelam.14.15.& 17. 54
1 Archidiacono indefinitè commiſſo cauſa,omnia commiſſa intelligi.de offi.deleg.quando.25. 113
1 Archidiacono pralatos æquiparari.de offic.archi. Archidiaconus.6. 99
1 Archidiacono plebaniam viſitandi ius eſſe.de of.ar.dilect.1.99
1 Archidiacono quæ liceant.o.de off.Archi.ſatis.2. 98
1 Archiepiſcopus,qñ alienus cēſendus.de tēp.ord.quod.trāſ.3.79
5 Archiepiſcopus vacante ſede transfert ſedem epiſcopalem .de exceſ.præ.ſicut.7. 209
5 Archiepiſcopus an in pœnitentiali ſit iudex ſuffraganei ſui. de pœniten.noſtro.2. 251
5 Archieps portat crucē p ſuam ꝓuinciam.de pœ.noſtro.3.252.
5 Archiepiſcopus an ſit iudex in foro cōtentioſo ſubditorum ſui ſuffraganei.de pœni.noſtro.1. 251
3 Archieps an prouinciā viſitare debeat.de cenſit.cū nup.1. 556
3 Archiepiſcopo non viſitanti procuratio non danda.de cenſit. procurationes.8. 555
1 Archiepiſcopū nō excōicat eps.de ma.& obe.cv inferior.2.143
5 Arenaria ars clericis interdicta.de cleri.vena.epiſcopum.6. 185
5 Arenaria ars laicis permittitur.de cle.vena.epiſcopum.5. 185
5 Argumentum à contrario ſenſu in duobus caſibus non valet de magi.prohibeas.6. 121
2 Argumentū à cōtractibus ad vltimas voluntates valere.14 236
5 Argumentum à contrario ſenſu quando ſit validum .de magi. prohibeas. 121
5 Arg.à contrario ſenſu qñ locū nō habeat.de vſur.quanto.1.176
3 Arg. valet de monacho ad canonicum re.de reg.ad nſam.11.501
5 Armis iiſdem defendere ſe oportet, quibus impetitur quis.c. ſignificaſti.nu.11.de homici. 59
5 Arma miniſtrans ad tutelam excuſatur.de Iudæi.ita. 5. 124
5 Arma miniſtrās ad inuadendū eſt homicida. de iude.ita.4. 124
5 Armorum appellatione an ſuſtes , & lapides contineantur de iud.ita.1.3. 124
3 Armis vtēdū ad iuſtitiā exequēdā.de vit.& ho.cle.cleric.9.371
4 Arrarum datio in ſponſalibus valet non autem pœna, & quæ ratio ſit.deſpon.gemma. nu. 9. 22
5 Articuli fidei tripliciter ſumuntur.de hære.cū Chriſtus. 2. 129
4 Aſcendentes,& deſcendentes matrimonium contrahere in infinitum prohibentur.de conſan.non debet.nu. 1. 59
5 Aſcēdētes ꝓ deſcēdētib' nō teſtificant.de ac.cū oporteat.4. 93
3 Aſſeſſori quis ſalariū ſoluat.de vita & ho.cleri.cum ab. 10.374
2 Aſſertorij iuramenti ſpecies.de teſti.teſtimonium.4. 268
3 Aſſidue quomodo interpretat.de cleri.non reſi.ex parte.3.384.
5 Aſtra an obſeruanda in agris colendis , & medicina danda de ſorti.in tabolis.nu. 6. 179
5 Aſtronomia an permiſſa,vel damnata.de ſorti.ex tuarū.1. 182
2 Attentans qñ an nō attēta reuocet.de app.vt debitus.17. 362
2 Attentata quæ,qñ,& qui reuocāda an non.de ap.bonæ.7.8. 352
2 Attentata qñ non reuocanda.de ap.interpoſita.9. 268
2 Attentatorum reuocationi quid probare ſufficiat.de appel. interpoſita.nu.1.2.4.5.7.10.11. 367
1 Atteſtationes,non,niſi eiuſdem cauſæ , in alio iudicio probare. de elect.per inqui.nu.1. 57
5 Auaritiæ vitium peſsimum.de vſur.nauiganti.nu.11. 177
1 Auctis cura rebus,penſiones ne augeātur.aliàs contra & qui. de pactis.cum clerici.nu.1.& 2. 146
5 Audacia circa illicita reprobatur.de exceſsi. præla.tanta. 9. 204
5 Audacia circa licita laudatur.de exceſsi.præla.tanta.10. 204
2 Audacia qua reproba,aut laudabilis.de ap.qua fronte. 1. 343
5 Audiēs detractionē an peccet.de purg.cano.cū dilectis.9. 225
5 Audientia nulla denegatur in foro pœnitentiali. de hæred.ſi aduerſus.nu. 1. 135
2 Auditus adminiculatus probat.de teſtib.in literis.5. 262
2 Auditus comite fama,ne probet.de teſtib.in literis.6. 262
2 Auditu relato non danda fides.de teſtib.præterea.8. 259
2 Auditu,niſi certę perſonæ actum ſpectet probare de teſtibus in literis.num.3. 262
2 Auditu auditus non niſi in adminiculis probare.de teſtibus . in literis.num.7. 262
2 Auditus viſus quæ probentur.de teſtibus.præterea.3.4. 259
2 Auditu probanda.de teſtib.in literis.1. 262
1 Aut.ſacramēta puberū ſenſus.de in integ.reſti.cōſtitut'.31.163
2 Authoritas iuris duplex , quæque tacite excipiatur . de iureiur. veniente.3.4. 295
3 Auus & auia qualiter ſuccedant nepotibus cum frater defuncti nepotis.de ſucceſ.ab inteſt.cum dilectus.13. 483
3 Auus & auia qualiter nepotibus ſuccedant.de ſucc.ab inteſt.cū dilectus.num.12. 483

B

4 BAnna & ſi facta non ſint cū exiſtente,licite contrahitur de clā.deſpon.cum inhibitio.11. 32
4 Banna remittere & ſuper eis diſpenſare pōt epiſcopus,nō tū minor prælatus.de clam.deſpon.cum inhibitio.12. 32
4 Banna matrimonialia ſunt ſolennitates neceſſariæ quæ ſub precepto cadunt.de clan.deſpon.cum inhibitio.9. 32
4 Bannis omiſsis,contrahentes matrimonium ſine cauſa,peccant mortaliter de clan.deſpon.cum inhibitiu.10. 32
3 Baptizabatur in nomine Chriſti in primitiua eccleſia.de baptiſ. no.vt num.9. 570
4 Baptiſans ſit patrinus baptiſati.de cog.ſpi.ex literis.4. 53
3 Baptiſandus an ſit puer aliqua membra extra matris vtrum habens.de bapti.maiores.nu.4. 567
3 Baptiſandus puer natus,de bapti.maiores.5. 568
3 Baptiſandus non eſt puer in vtero matris , ſi nihil extra vterum appareat.de bapti.maiores.nu.3. 367
3 Baptiſari plures ſimul poſſunt.de bapti.non vt.15. 571
3 Baptiſatus puer fuit ab idiota in nomine patria,filia , & ſpiritua ſanctua.de bapti.non vt.nu.11. 570
3 Baptiſatus ſi dubitetur an quis ſit , ſub conditione baptiſandus de bapti.de quibus.nu.5. 566
5 Baptiſma ignorāter reiterās excuſat.de apoſt.ex literarū.4.140
3 Baptiſatus à bono angelo.de bapti.de quibus.3. 566
3 Baptiſatus amens vel dormiens an characterem recipiat. de bapti.maiores.num.9. 568
3 Baptiſatus rebaptiſari non debet.de bapti.de quibus.1. 566
3 Baptiſatus à diabolo.de bapti.de quibus.4. 566
5 Baptiſma reiterantium pœna de iure canonico,depoſitio,excōmunicatio apoſta.ex literarum.3. 141
3 Baptiſma ſanguinis.de bapti.non vt.nu.21. 572
3 Baptiſma flaminis de bapti.non vt.20. 672
3 Baptiſma ſacramentum neceſsitatis.de bapti.maiores.8. 568
4 Baptiſmatis caracter non per hæreſim ſuperuenientem. de commu.ſeruo.propoſuit.nu.4. 47
4 Baptiſmatis ſacramentum, non impedit coactio conditionalis, deſpon.cum locum.nu.4. 18
2 Baptiſmus nō ſit cū ceruiſia,vel lixiuio.de baptiſ.non vt.4. 569
3 Baptiſmus fluminis prodeſt omnibus tam paruulis, quam adultis.de presby.non bapti.apoſtolicam.1. 572
3 Baptiſmus ſanguinis prodeſt paruulis & adultis.de presby.non bapt.apoſtolicam.3. 572
3 Baptiſmus flaminis prodeſt tantum doli capacibus.de presby. non bapt.apoſtolicam.nu.2. 572
3 Baptiſmus quare non iteretur.de bapti.de quibus.6. 567
3 Baptiſmus ſacramentorum ianua.de presby.non baptiſ.apoſtolicam.num.4. 572
3 Baptiſmi ſpecies tres,de bapti.non vt.1. 569
3 Baptiſmi eſſentia.de bapti.non vt.2. 569
3 Baptiſmi de ſubſtantia,an ego,ſit.de bapti.non vt.13. 571
3 Baptiſmi characterem,quis defectus impediat.de bapt.non vt, num.5.8.10.12.14.16.18. 569
3 Baptiſmi actus dupliciter cōuenit.de bapt.de quibus.2. 566
5 Baptiſmo vnius ius alteri non tollēdum 1.de iud. Iudæi.2. 124
4 Baptiſmo tollitur pœna ſpiritualis.de diuor.gaudemus.18. 76
4 Baptiſmo non tollitur ius tertij.de diuor.gaudemus.16. 76
4 Baptiſmo non tollitur impedimenti macula.de diuortijs . gaudemus.num.15. 76
4 Baptiſmo omnia peccata delent.de diuor.gaudemus,14. 76
4 Baptiſmo non tollitur pœna publici criminis . de diuor. gaudemus.num.17. 76
4 Baptiſmo tollitur irregularitas.de diuor.gaudemus.19. 76
5 Baptiſmum ſcienter reiterantium pœna vltimum ſuppliciū de iure ciuili in baptiſato.de apoſta.ex literarum.1. 140
5 Baptiſmum ſcienter reiterantium in cathecumeno pœna,exilium de iure ciuili de apoſta.ex literarum.2. 140
1 Baptiſmum errore patrini non irritari.de biga.nuper.21. 96
5 Baptiſmū in interdicto nō comprehendi.de pœni.quod.6.239.
5 Baptiſatus aliquis ſit ſi dubitetur,debet ſub conditione baptiſari.de appel.ſta.ex literarum.5 140
3 Bellum non mouendum.de vita & ho.cleri.clerici.1. 370
2 Bellū defenſionis gratia an iure ꝑmiſſum de treu.treugas.5.145
2 Belli genera:horum quod iuſtum.de treu.treugas.1.& 2. 145
2 Belli ſumma capita.de iureiur.ſicut.4. 301

2 Belli ſpecies.de treu.treugas.8. 145
1 Bello iuuare quibus & qui licet anno de iureiur.ſicut.1.1.3. 301
2 Bello capta qñ,an non, reſtituenda.de treu.treugas.6. 145
4 Benedicens ſecundo nubentes ab officio ſuſpenditur. de ſecun. nupt.vir.8. 82
4 Benedictio ſemel recepta amitti nõ põt.de ſecun.nup.vir.7. 82
4 Benedictio nuptialis duplex.dẽ ſecun.nupt.vir 1. 81
1 Beneficiũ modicũ non memorandũ. de reſcrip.poſtulaſti.6. 23
3 Beneficiũ vnũ in eadẽ eccleſia habẽdũ.de pr̨bẽ.de multa.2. 393
3 Beneficium ſecundum iniuſte occupans,primum vacare facit. de præben.de multa. 12. 394
3 Beneficium de facto detentum an conferendum. de cog. præla. literas.num.1.3.5. 412
3 Bñficiũ cõferẽs an de euictione teneať. de præd.inter.1.3. 387
5 Beneficiũ ſimplex põt precibus impetrari.de ſimo.tua.5. 114
5 Beneficiũ ſimoniace adeptũ admittẽdũ.de ſimo.mãdato.8. 118
3 Beneficiorũ collatio ad quẽ ſpectet.de iuſti.cũ veniſsẽt.1.3. 403
5 Beneficium repetenti iudicio petitorio an obſtet criminis exceptio.de exceſ.præla.inter.9. 202
3 Beneficium an præbendam contineat. de præb.cum olim.9. 40
3 Bñficiũ dari põt conſanguineo dign.vt eccl.bñfi. vtnſ m.9. 420
3 Beneficium incompatibile recipiens primo renunciat. de cleri. non reſiden.clericos.7. 385
3 Beneficium ad dandum conſanguineo indigno.vt eccle.bene . vt noſtrum.5. 420
3 Beneficium non aſsignandum patrimonium habenti. de præbe. Epiſcopus.1.4. 386
3 Beneficium iniuſtè depoſiti habens, illi renuntiet ſi particeps ſit fraudis.de con.præ.qui.2. 405
5 Beneficium obtentum prætextu pecuniæ à terio datæ,non inducit ſimoniam.de ſimo.tanta.3. 102
3 Beneficium religionem ingredientis an intra profeſsionis annum conferri poſsit.de regu ſtatuimus.num.11. 508
3 Beneficiũ dať propter officiũ.de con. præb. cũ in noſtris.1. 410
3 Beneficium de manu laici recipiens qua Pœna puniendus.de iure patro.præterea.1.& 3. 534
3 Beneficium iniuſtè depoſiti habens illi renuntiet, ſi conſcientia remordet.de con.pr̨b.qui num.1. 405
3 Beneficium iniuſte depoſiti habens, illi renuntiet ſi contra ius fuit proceſſum.de con.præb.qui.num.3. 405
3 Beneficium reſidentiã requirit.de cleri.non reſi.clericos.3. 385
3 Beneficium ſuum princeps ad libitum interpretatur . de dona. cum dilect.num.1. 457
3 Beneficium habens inſtitutione vitioſa,ſed non retineat.de con. præben.qui in viuorum.num.4. 406
3 Beneficij ſignificatio in præſcripto.de præben.cum olim,8. 401
3 Beneficij colla. reſeruatur à legato ſibi facta, extinguitur legatione finita.de iure patro.cum dilectus,num.1. 542
1 Beneficiati ſecundum dignitatis gradum ad ordines compellendi.de ætate præſ.2.& 4. 83
3 Beneficij collatio perpetua præſumitur . de dona.conſultationibus.num.3. 456
3 Beneficij incapax non tonſuratus.de iuſti.in eccleſia.5. 403
3 Beneficij collatio fit ſecundum formam in fundatione datam. de his quæ fiunt.nouit.3. 416
3 Beneficij reſeruationum legati de latere effectus. de iure patro. cum dilectus.18.& 20. 544
3 Beneficij fructus à quo tempore veniant.de iure patro.cum dilectus.16. 544
3 Beneficij colla. reſeruatio per legatum Papæ facta non extinguitur finita legatione.de iure patro. cum dilectus.2. 542
5 Beneficij collatio ſimoniaca non tenet.de ſimo. quærelã.5. 105
3 Beneficij fructus voluptuoſe conſumentes ad reſtitutionem tenentur.de cleri.non reſiden.clericos.9. 385
5 Beneficij reſignatio ſimoniaca nõ tenet.de ſimo.quærelã.6. 105
3 Beneficij receptionem quę crimina impediant.de con.pr̨.cum in noſtris.num.2.4. 409
3 Beneficij ſignificatio in iure.de præben.cum olim.7. 401
3 Beneficij poſſeſſor quos fructus reſtituat. de iure patro.cum dilectus.13.& 15. 544
2 Beneficio quando potior dicitur.de appel.conſtitutis.1. 350
3 Beneficio renũciať cõſuetudine ſtãte.de præb.ſignificatũ.6. 387
3 Beneficio non renunciandum niſi in manibus diœceſani.de pr̨ben.ſignificatum.num.7. 387
1 Beneficio controuerſo ordinat epſ.de offi.or.cũ.vo.1.& 2. 136
5 Beneficio non priuetur id recipiens à prælato interdictum violante.de exceſsi.præla.tanta.nu.8. 203
3 Beneficia non reſidentiam requirunt.de præbe.de multa.1. 393
3 Beneficia cõferẽdi iua dignitati dať.de cõ.præ.cõſtitutus.1. 412
1 Beneficia fructibus ad alium pertinentibus , non vacant.de electio.cum in cunctis.§.cum vero.nu.2. 37
3 Beneficia plura obtinens quam pœnam incurrat. de præbendis. de multa.nu.17.18. 395
5 Beneficia ſine pacto conferri debent.de magi.quia.16. 122
5 Beneficia quibus modis vacant.de verbo. ſig.tua.12. & 15. 308
5 Beneficia curata,poſt gratiam debitorum, an in ea comprehendantur.de verbo.ſigni.tua.num. 11. 308
3 Beneficia ſimplicia an plura habenda.de præb.de multa.5. 393
1 Beneficia non conſecratis non vacare. de elect. cum in cunctis. §.cum vero.num.6. 38
1 Beneficia qñ & qbus vacẽt,de elect. cũ an cũctis.§.cũ vero.3. 37
3 Beneficia conferuntur.infra 6.mẽſes. de con.præb.nulla.7. 407
3 Beneficia an promitti poſsint.de conceſsio. præb.nulla.6. 406
3 Beneficia eccleſiæ perſonalia non præſcribuntur.de iure patron. relatum.nume.2. 539
1 Beneficia cõuentione impermutabilia.de trãſ.ex literis.17. 148
3 Beneficia à religioſis officiata , à laicis non aſsignanda.de re eccle.poſſeſsiones.num.1. 414
3 Beneficia ex reali conceſsione præſcribuntur . de iure patro.relatum.numero.3. 539
2 Beneficia plura cui debita.de except.cum eccleſia. 5. 305
3 Beneficia vacantia idoneis cõferãtur.de con.præb.nulla.1. 405
3 Beneficia vnita plura habere licet.de præb.de multa.10. 394
3 Beneficia plura incompatibilia impetrans quam pœnam incurrebat olim.de præb.de multa.num.16. 394
3 Beneficia à religioſis officiata clericis non aſsignanda.de re.eccle.non alie.poſſeſsiones.num.2. 415
3 Beneficia regularia plura nõ habẽda.de præb.de multa. 7. 393
3 Beneficia plura obtinendi cauſæ.de præb. de multa.15. 394
1 Bñficia nõ habita nõ vacare.de elect.cũ in cũctis.§.cũ vero.1. 37
3 Beneficia quæ ſimul obtinenda . dę clericis non reſidend. clericos.num.4.6.8. 385
3 Beneficiorum fructus non obligandi ſi beneficiatus habet patrimonium.de fideiuſ.peruenit.num.20. 449
3 Beneficiorum fructus obligantur vbi beneficiatus non habet patrimonium dummodo ei relinquatur quo viuat de fideiuſſo. peruenit.num.21.23. 449
2 Beneficiorum fructus non reſidentis pro eo non obligandi. de fideiuſſo.peruenit.num.17. 442
1 Beneficia eius ſimoniacus an diſpenſabilis.15. 74
1 Beneficiatus in c.cum ſacerdotis. qui accipiendus.de poſt.cum ſacer.num.3. 152
3 Beneficiatus in duabus eccle. vtrius ex ipſis officium dicere teneatur.de celeb.miſſa.pernicioſus.num.5. 563
3 Bñficiatus de dñs fructuũ pceptori.de fid.pue nit.19.22. 449
3 Beneficiatus abſens an fructus beneficij percipiat de cleri. non reſiden.cum dilectus.num.1. 384
5 Beneficiatus vſusfructuaria cõparatur.ne præla. querelã.5. 119
5 Beneficiatus recenter de titulo doceat. de ſimo.licet.6. 111
5 Beneficiatus iamdiu de titulo non doceat.de ſimo.licet.6. 111
3 Beneficiatus in duabus eccleſijs an ambarum officium dicere teneatur.de celebra.miſ.pernicioſus.4. 563
5 Beneficiatus pecunia mediante data alij quàm collatori,an ſymoniam committat.de ſimo.tanta.num.1. 102
5 Beneficiatus ob pecuniam collatori datam ſimoniacus eſt. de ſimo.tanta.num.2. 102
3 Beneficiatus an intra annum probationis fructus beneficij percipiat.de cleri.non reſi.cum dilectus.nu.2. 384
3 Bñficiat⁹ cãm ſãguinis nõ agitat.ne cleri. vel mo.clericis.2. 584
3 Beneficiati negotijs ſecularibus non ſe immiſceant . de immu. eccleſiæ.multa.4. 582
1 Bigamiæ quo iure iungať irregularitas.de bi. vt bigami.23. 94
1 Bigamiam errore induci.de biga.nuper.23. 96
1 Bigam⁹ nõ eſt niſi q à viro cognitã ducit.de bi. vt bigami.8. 92
1 Bigamus à Papa ad ordines diſpenſabilis . de biga. vt bigami. num.19.& 20. 93
1 Bigamus non eſt qui deſponſatam corruptam nõ cognouit. de biga.vt bigami.num.6. 92
1 Bigamũ ab epo non diſpenſari. de bigamis . vt bigami.26. 94
1 Bigamũ monachũ clericorũ bñficio gaudere.de bi.vt big.2. 92
1 Bigamũ & irregularẽ monachari poſſe. de big. vt bigami.1. 92
5 Biſextus pro vno die cõputandus. de verb.ſig.quæſiuit.5. 200
5 Biſextus pro duobus diebus cõputandus.de verb.ſig.6. 200
3 Bonus quilibet præſumitur.de teſta.cum eſſes.5. 466
3 Bonũ ex voto facere,vel ſine voto,vtrũ meli⁹.de vo.licet.4. 520
2 Bonã fidẽ in vſucapione pſumi.de pr̨ſ.ſi diligenti.13.14. 317

4 Bona agentes ſi meliora non faciunt in conſpectu Dei ceciderunt.de ſponſa.commiſſum.num.9. 12
3 Bona ſacerdotis intuitu eccleſiæ acquiſita obueniunt . de teſta. relatum.nume.1. 467
3 Bona ad titulũ aſsignata ſunt ſpiritualia.de præb.tuis.6. 389
3 Bona ad titulum ordinata non alienantur. de præb.tuis.5. 389
3 Bona beneficiati ab epo ci obueniunt.de teſta.relatum.2. 467
3 Bona quæſita naturaliter ex bonis mariti ſunt vxori obligata. de pigno.ex literis.num.8. 442
3 Bona ſacerdotis turpiter quæſita pauperibus eroganda.de teſtamen.relatum.num.4. 467
5 Bona in peccato facta ad quinq; valent.de pœni.quod.4. 136
3 Bona in bonã partẽ interpretãda.de cle.nõ reſi.nõ liceat.1. 383
5 Bona rebellis eccleſiæ poteſt diœcęſanus exponere occupãtide hære.ea.com.num.9. 137
3 Bona ſacerdotis arte ſua acquiſita conſanguineis obueniunt.de teſta.relatum.num.3. 477
3 Bona ea negatione quæſita'. de bonis mariti vxori non obligata de pigno.ex literis.num.9. 442
4 Bona eccleſiæ alienari poſſunt.de condi.appo.verum.2. 35
1 Brachiũ ſeculare inuocat ordinari⁹ de of.dele.ſignificaſti.1.105.
5 Breuia an portare liceat.de ſorti.in tabulis.8. 162
3 Britones à troianis deſcenderunt.de præb.venerabilis.2. 400
1 Burſa priuata qñ non implenda.de pact.cum clerici.3. 146

C

5 * CAnon ſi quis ſuadente,quando locum habet.de ſenten.excom .ſuper.num.3. 253
2 C.cum veniſſent.enucleari.de iureiur.peruenit.3. 285
1 C.ſignificauit.explicari.de reſcript.ſignificante.1. 27
2 C.ſi quis ad capitalia pertinere.de foro compe.ſi quis. 186
2 C.quod clericis explicari.de foro compe.quod clericis.5. 187
2 C.inter monaſterium.quando locus ſit.de ſent.14. 332
2 C.ex conqueſtione intellectus.de reſti.ſpo.1. 219
1 C.quia ꝓpter.forma qñ,an nõ ſeruãda.de elec.c.quia.1.& 3.63
2 C.olim vobis.explicari.de dolo.finem.4. 214
2 C.exceptionem.ſenſus.de ſenten.inter.13. 332
1 C.fraternitatem explicari,& dilui.de ma.& obe.cũ olim.3. 142
1 C.ex antiquis.&c.frequens ſenſus.de ſer.non ordi.4. 90
2 C.tertio loco.ſenſus.de proba.num.1.2. 241
1 C.querelam. enucleari.de elect.querelam.8. 53
2 C.cordi.qñ locus ſit,an non &c.de appel.Nicolao.10. 365
1 C.cum monaſterium intellectus.de elect.cum monaſteriũ.1.41
2 C.petitio.ſenſus.de iureiu.num.3. 301
2 C.ea tranſmiſſa.ſenſus.de ſoro compe.ex tranſmiſſa.2. 186
2 C.1.vt lit.nõ conteſt.ſenſus. de excep.cum venerabilis.12. 309
2 C.cum in iuuentute.ſenſus.de præſumpt.num.1. 285
2 C.cum cauſam.ſenſus de teſti.num.16. 263
1 C.ſi.de re iudi.lib.6.ſenſus.de teſti. Albericus.num.2. 266
2 C.conſtitutis.ſenſus.de teſtib.num.2. 267
1 Cap.Rogo.& Cap.ſi celebrat expliꝗare.nu.7. 160
1 C.Capitulum ſanctæ crucis , explicari.8. 14
1 C.plerunque enucleari.nu.9. 14
1 C.Nemini explicari.nu.6. 133
1 C.ſignificauit ſenſus.nu.4. 137
1 C.ex pœnitentibus explicari.nu. 4. 92
1 C.Quia circa ſenſus.nu.4. 97
1 C.Romana ſenſus.nu.5. 101
2 C.ſignificauit ſenſus.nu.12. 181
2 C.impeccatorum ſenſus.nu.2. 204
2 C.Cum in cauſa,quando locus ſit.13.explicatur.4. 205
2 C.cum ad ſedem ſenſus.nu.8.& 14. 221
2 C.dilecti.explicari.num.2. 266
2 C.literis.explicari.1. 385
2 C.tertio loco.ſenſus.nu.11. 315
2 C.exceptionem &c.cum inter differentiæ.1. 310
5 C.cum diſpenſet cum promoto ſimoniace.1. 108
5 C.an diſpenſet.3. 198
2 C.cum dilecti.explicari de dolo.cum dilecti.5. 225
2 C.peruenit ſenſus,de iureiur.peruenit.9. 287
2 C.in cauſis expoſitio duplex,verior.de teſti.in cauſis.1. 255
2 C.qm freq.explicari.vt lite.non conteſt.ca.qm.§.ſi vero.7. 202
2 C.an ſit liminari.de appe.4. 349
2 C.olim ex literis.ſenſus.de proba.quoniam contra.5. 249
2 C.expoſuit.ſenſus.de dilo.7. 205
2 C.inter monaſterium ſenſus.de ſenten.2. 331
2 C.ſi prætitum.explicari.de præſ.nonne.10. 281
2 C.illud ſenſus.de præſumpt.4. 285
2 C.nos inter.ſenſus,de appe.ad noſtram.5. 337
2 C.veniens explicari.de appe.per tuas.6. 359
3 C.dilectis,ſenſus.de appe.nu.4. 356
1 C.dilectus.declarari de offi.Archi.dilecto.5. 99
1 C.audiuimus explicatio.de offi.deleg.conſulta.1. 109
1 C.diuerſis fallacijs.explicatio.de elect.noſti.9..& 10. 40
1 C.dominus enũcleari.de ſer.non ordi.dilectus.6. 90
2 C.nonne, explicari.de præſ.22. 282
2 C.ſi.de ſepult.ſenſus,de iniur.veritatis.4. 293
2 C.Adhæc ſenſus,de app.adhæc.1. 339
2 C.dilecti.intellectus,de foro compet.7. 192
2 C.accedens,ſenſus vt lit.non conteſt.accedens.2. 201
2 C.vt animarum dilui,de appel.præterea.7. 347
1 C.licet ſenſus,de offi.deleg.ex parte.14. 110
1 C.ſuſcitata.explicari,ſuſcitata.5. 160
1 Conſulti.ſenſus,de procu.conſulti.6. 159
2 C.ſignificauit.ſenſus.de teſtib.in nomine.4.5. 249
2 C.qui.ſenſus de teſti.quoniam.5. 250
2 C.paſtoralis ſenſus.de appel.7. 353
2 C.le.cauſa explicari.de cau.'poſ.paſto.4. 214
2 C.albericus enucleari.de teſti.4. 266
2 C.ſicut noſtris.ſenſus de iureiur.3. 300
1 C.poſtulaſti explicari,de reſcript.poſtulaſti.2.& 4. 23
1 C.humilis explicatio de maio.& obe.humilis.12. 144
1 C.mandata explicari de offi.deleg.quoniam.19.& 20. 113
1 C.coram explicari.de offi.deleg.coram.10. 125
2 C.in noſtra ſenſus de teſti.in noſtra.2. 261
1 C.ſtatuimus reſtrictio.de maio.& obe.ſtatuimus.9. 143
2 C.licet enucleari de foro compe.licet.num.2. 187
1 C.ſuper eo.ſenſus.de elect.ſuper.nu.2. 40
2 C.duobus limitari.de ſenten.2. 337
2 C.ſi religioſus conciliari.de elect.officij.3. 61
1 C.ad abolendam ſenſus.de filijs presby.nimis.13. 89
2 C.venientes ſenſus de iureiu.2. 295
2 C.inſinuante enucleari.de appel.poſtremo.2. 345
2 C.reprehenſibilis.ſenſus.de appel.reprehenſibilis.6. 344
1 C.literas de pſumpt.explicari.de ma.& obe.cũ in eccle.13. 141
2 C.ſignificante explicari.de appel.3. 367
2 C.ſi qui teſtium.explicari.de teſti.1. 254
1 C.pſalmiſta intellectus de ordi.præſi.cum contingat.1. 84
1 C.cum omnes explicari.de conſti.c.cum omnes.co.12. 7
1 C.quia in cunctis.enucleari.de arbit. cum tempore.13. 171
2 C.tam; ſacerdotes,ſenſus.de teſti.in omni.3. 251
1 C.debitum,ſenſus. de biga.vt bigami.12. 92
3 C.nimis,ſenſus.de præſcrip.ſi diligenti.3. 316
1 C,quiſquis,pœna qñ clericos teneat.de elect.c.quiſquis.1. 64
2 C.ij.de ordi.cog explicati.de mu.peti.ex literis.18. 198
2 C.bonæ ſenſus de appel.interpoſita.10. 368
2 C.ea parte ſenſus.de teſti.cum cauſam.5. 263
1 C.conſtitutus,ſenſus de in integ reſti.2.3.4. 160
2 C.placuit explicari de præſcriptio.placuit.6. 311
2 C.illud explicari.de præſcrip.1. 312
1 C.vera ſenſus.de tranſ.ex parte.24. 150
2 C.dilecto explicari de appel.dilecto.9. 365
1 C.dilecti ſenſus.de renun.dilecti.5. 75
2 C.cogitationis ſenſus de eo qui mit.in poſ.conſtitutis.18. 230
2 C.ex parte ſenſus de appel.1. 366
3 C.ſi diligenti explicari.de præſcrip.1. 316
2 C.peruenit explicari.de appel.6. 344
1 C.j.per ſepult.lib.6.declaratio.de elect.noſti.14. 40
2 C.peruenit ſenſus,de appe.conſtitutis.7. 351
1 C.prudentiam explicari.de offi.dele.prudentiam.5. 155
2 C.licet ex ſenſus de teſti.licet.2. 267
2 C.ij licet.49.diſt.ſenſus.de ſe.capellanus.2. 206
2 C.literas.& .c.inquiſitioni ſenſus,de iureiu.breui.4. 294
1 C.ex parte ſenſus.de offi.leg.quoniam.14. 152
2 C.cum inter.R.explicari. de iureiu.peruenit.4. 286
2 C.qui contra locus.de proba.quoniam.51. 148
1 C.ad audientiam,ſenſus de offi.vica.c.1.num.1. 100
1 C.cuſtos enucleari.de offi.cuſto. cuſtos. 1. 100
2 C.ex ratione ſenſus.de appel.cum ſit.11. 317
2 C.cum non ab ſenſus.de iud.7. 108
2 C.peruenit ſenſus.de offi.lega.cum non ignoras.3. 131
1 C.cum vintonienſis enucleari.de elect.cum vinto.4. 56
2 C.cauſamque.explicari de iod.2. 184
1 C.dilecta ſenſus.de ma.& obe.dilecta.2. 142
2 C.ſacris.explicari.de ſen.cum inter.4. 326
1 C.lector.enucleari de biga.c.I.nu.27. 94
2 C.veritatis ſenſus.de dolo.10. 226

2 C.ex

2 C.ex conqueſtione enucleari.de reſt.ſpo.cum ad ſedem.15.222
2 C.exceptionem explicari.de excep.exceptio.3. 310
2 C.olim cauſam ſenſi s.de reſti.ſpo.olim.1. 219
2 C.ſi duobus.explicari. e appel.2. 340
1 C.cum veni et ante ſectus.de in in e.reſti cum veniſſet.2. 158
2 C.iuxorta enucleari.de reſti.ſpo.conquerente.5. 218
1 C.beneficium explicatio de in integ.reſti.21. 167
5 Cadauera quare ſepeliuntur veſtita.de pœni.cum ex eo.5. 248
5 Calix vendi poteſt alteri eccleſiæ.de ſimo.tuam.3. 109
5 Calix non venditur laico niſi conflatus.de ſimo.tuam.4. 109
5 Calumniator ſimilitudine ſupplicium punitur.de calum.cum dilectus.num.2. 100
5 Canis tuus ſi comedit carnes meas, tu teneris.de iniu.ſi læſerit.numero.5. 127
3 Canonem recipientem dominus iuri emphyteutem renunciat expellendi emphyteutam renunciat.de lo.potnit.22. 437
1 Canones tranſgredientis pœnæ.de elect.dudum.7. 66
2 Canones aliquot enucleari.de dolo veritatis.22. 227
3 Canonicus non locat præbendam vltra tempus vitæ ſuæ.ne præla.querelam.7. 120
3 Canonicus ſine præbenda an vocem in electione habeat.de præben.dilectus.2 4. 388
3 Canonicus extranumerarius an diſtributiones recipiat.de præbendis.dilectus.1. 383
3 Canonicus annorum.14.de præb.ſuper.5. 399
3 Canonicus interdicere nō pōt.de his q̃ ſi.a ma.quæſiuit.1.419
5 Canonicus regularis accuſat & denūciat.de accu.ex parte.9. 87
3 Canonici plures duobus Epiſcopo deſeruientes præbēdam nō percipiunt.de cleri.non reſi.ad audientiam.4. 384
3 Canonici duo cum Epiſcopo reſidentes præbendam percipiunt de cleri.non reſi.ad audientiam.3. 384
3 Canonicis ſupernumerariis an diſtribuendum.de conſtitu.cum M.§.mandamus.4. 11
3 Canonica non debetur de relictis pro ornamentis ſacerdotalibus.de ſepul.de his.12.17. 484
3 Canonica qualiter inter Epiſcopum & capitulum diuidenda.de teſta.requiſiſti.24.26. 471
3 Canonica non debetur de donatione inter viuos.de depoſi.de his.numero.10. 484
3 Canonica non debetur de relictis ſingularibus perſonis.de ſepul.de his.11. 484
3 Canonica Epiſcopalis pluribus competens quomodo diuidenda de ſepul.de his.21.23. 486
3 Canonica parochialis de quibus relictis debeatur.de ſepul.de his.14.& 16. 484
3 Canonica Epiſcopalis debetur de omnibus relictis pijs locis.de ſepul.de his.13. 484
4 Canonicæ legi nemo ante baptiſmum ſubijcitur.de diuor.gaudemus.num.20. 77
3 Canonicorum ordinatio irrationabilis non ſeruanda.de cleric.non reſi.quia.2. 383
3 Canonicus noua receptio an valeat.de præb.dilecto.7.9.11.391
1 Canonicum confert capitulum iuſſum.de reſcripi.eam.7. 16
4 Canonum ſibi inuicem contrariorum quis præferatur.de cog.ſpi.vtrum.num.1.3. 50
3 Capellanus annorum.7.de præben.ſuper.6. 399
2 Capita aliquot explicari,& conciliari.de ap.ſolicitudinē.10.356
1 Capita multa explicari.de ætate præfi.cum bone.7. 84
1 Capitalis cauſa.de procu.tue.4. 155
3 Capitulari in conſtitutione an maior pars ſufficiat.de his quæ fiunt à maio.cum in 8.10. 418
3 Capitulari in conſtitutione an duæ partes adeſſe debent.de his quæ fiunt à ma.cum in 7.9. 418
5 Capitulum an diſpenſet.de eo qui fur.ordi.cum.h.3. 137
1 Capitulum ſede vacante, confert canonicatus,de reſcri.ea.8. 16
2 Capitulum reū an conſulat Epiſcopo de iureiu.petitio.4. 301
1 Capitulū ſine prælato ardua ne tractet.de reſcrip.edoceri.13.21
1 Capitulū ab epo iuſſum,qñ ſolū cōfert de reſcri.cā.11.& 12.17
5 Capitulū ſede vacāte,an det indulgērias.de pe.cum ex.23. 250
5 Capitulū an dignitatē cōſtituat.de verbo.ſigni.trāſmiſſę.3. 306
1 Capitulum ſolum ad bona quomodo & quando litigat,an non de reſcript.edoceri.15.& 16. 21
1 Capitulum ſolum de conſuetudine litigat.de reſcripti.edoceri.numero.14. 21
1 Canonicus duarum eccleſiarum an in alteram poſtulare poſſit.num.5.& 6. 152
5 Capitulum ſine Epiſcopo non facit ſtatuta.8. 268
5 Capitulum circa minima ſtatuit.9. 268
5 Capitulum an diſpenſet cum promoto ſimoniacè.de ſimon.ex inſinuatione.nu.1.& 3. 110
2 Capitulum epi cōſenſum præſcribit.de his quæ fi.c.3. 416
1 Capitulo ſoli in prælatū agendi ius eſſe.de reſcri.edoceri.12. 21
3 Capituli conſenſus epo neceſſarij caſus de his quæ fi.ea.4. 416
1 Capitulo ſine plato litigare qñ, an liceat,de reſcr.edoceri.11.21
1 Capitulo quæ non liceat de maio.& obe.cum olim.4. 142
2 Capitulo,ſede vacāte,quæ liceat de maio.& obe.cū olim.5.142
5 Character nō imprimit̃ p coactionē abſolutā de apo.qdā.2.141
5 Carcer nō debet eſſe durus.de verbo.ſignifi.nouimus.4. 306
5 Carcerem futurum fugiens non delinquit.1. 282
5 Carcerem publicum exiens pro conuicto habetur.2. 283
5 Carcerem priuatum euadens non delinquit.3. 283
5 Carcer duplex de iure canonico de apoſt.à nobis.31 142
2 Carceris eſtractor capite punitur de iure ciuili.de apoſt.à nobis numero.1. 141
5 Carceris effractor ſecundum ius canonicum quomodo punitur de apoſt.a nobis.nu.2. 141
5 Carceris pœna circa degradatos & reconciliatos mitigatur, de hæreti.excommunicamus.nu.4.6. 139
3 Carceratus ad eccleſiam vadens an ab ea extrahendus de immunitate eccle.eccleſiæ.nu.18. 582
2 Cardinali an credendum.nu.2. 247
3 Cardinales non præſtēt fidelitatē papæ de priui.antiqua.4. 217
3 Cardinalis ſeruitores beneficij fructus percipiunt de cleric.non reſi.cum dilectus.nu.6. 384
2 Cardinalem iudicat papa.de ſenten.non poteſt.2. 323
4 Carnalem copulam interueniſſe cui magis credendum, viro an mulieri.de deſpon.impub.nu.1.3. 27
5 Carius vendens ob precij ſpectationem vſuram committit.de vſur.nauiganti.nu.6. 177
3 Caſtitas regulæ monachali annexa de ſta.mo.cum ad.10. 526
5 Caſtigare quos licitum eſt de cleri.vena.ſi quis.5. 183
3 Caſus fortuiti innumerabiles.de commo.cum gratia.4. 426
5 Caſus epiſcopales.nu.2. 280
5 Caſus atroces papæ relinquuntur.nu.3. 280
5 Caſus vbi excommunicatio eſt nulla.nu.5. 286
5 Cautela appellandi poſt decem dies.3. 285
5 Caſus in quibus prælatus petit ſumptus.de ſimo.cum ſit.3. 103
5 Caſus qui euenire poteſt ſpectatur in ſe habentibus ad eſſe tantum de homi.poſtulaſti.nu.7. 139
3 Cathedraticum non præſcibitur de dona.paſtoralis.7. 459
2 Cā ſucceſsiua ceſſante,an ceſſet effect⁹,de iureiu.& ſi.10.11.299
1 Cauſa vni commiſſa,aliam commiſſam intelligi.de offi.delega.in literis.nu.32. 109
1 Cā cōcluſa vel appellationis quibus legibus finienda.de conſti.quoniam.nu.5. 13
2 Cauſa non niſi efficax exprimenda.de ſentē.iner.16.17.18.329
2 Cauſa qualis præſumenda.de iureiu.& ſi.12.13.14. 299
1 Cauſa qñ,an non exprimenda.de reſcrip.inter.nu.4. 20
2 Cauſa recuſationis ſufficiens.de appe.poſtremo.6.6. 345
4 Cauſa rationabilis interim excepta in quolibet actu.de ſponſa.requiſiuit.num.2. 13
2 Cā momētanea ceſſante,an ceſſet effect⁹,de iureiu.& ſi.8.9.299
5 Cauſa qua beneficiatus docet de titulo eſt ſummariè tractanda,de ſimon.licet.nu.7. 112
5 Cauſæ maiores ad papam ſpectant.de fal.ex conſcientia.1. 181
5 Cauſæ pœnas minuendi quatuor.de rapto.in archiepi.6. 167
5 Cauſæ maiores quæ ſint.de accuſa.cum dilectus.1. 99
4 Cauſæ ob quas matrimoniū cōtrahit.de frig.fraternitatis.10.62
5 cauſę pœnas augendi duæ.de rapto.in archiepi.8. 167
2 cauſæ finalis effectus,de iureiu.& ſi.3.4. 298
2 cauſę non niſi expreſſe,proſequēdæ,de ap.cōſtitutis.9.10. 351
2 cauſam ſecundum ius appoſitum regulari.de iureiu.& ſi chriſtus.num.16. 299
5 cauſam præſtans domino,irregularitatem incurrit.de hom.exhibita.num.1. 159
2 cām añ appellationē euocare cui liceat.de ap.vt debitus.32.362
5 cauſam non præſtanti damno nihil eſt imputandum, de homi.exhibita.num.2. 139
5 cauſam fœnerandi dare quid ſit.de vſur.quia.nu.4. 169
5 cauſarum minorum appellatio ad papam an ad inferiorem redeat.de fal.ex conſcientia.nu.4. 181
5 Cauſarum mediarum appellatio ad papam, ad inferiorem redeat.de fal.ex conſcientia.nu.3. 181
5 Cauſarum mediarum appellatio ad papam non valet niſi legitima,de falſis.ex conſcientia.nu.2. 181
3 Cauſarum geneſa,de iureiu.& ſi.5. 298

2 cauſa

1 Cauſam quando exprimere debet iudex.nu.5. 15
2 cauſa,quatenus præſcriptibilis.nu.4. 314
2 cauſarum genera.nu.1. 326
5 cauſæ maiores quæ ſunt.nu.1. 95
5 cauſæ ſignificationes.nu.3. 200
5 cauſæ deriuatio.nu.4. 200
5 cauſæ pœnes æſtimandi.nu.1. 298
5 cauſa diſpenſationem concedendi.nu.3. 298
5 cautio nuda pro contumacia ſufficit.1. 263
5 Cauſis maioribus partes renunciant.de accu.cū dilectus.2. 95
5 cautela qua licitè daſ ꝑ ingreſſu religionis,de ſimo.in tm.4. 135
1 cauſas cauſæ allegare pōt procurator.de ꝓcu.tuæ.6. 155
3 cautio in ſeruitutibus ꝑſonalib' ꝓſtenda.de pig.cū ꝯſtet.1. 445
3 cautio iuratoria ſuſpecto nō cōmitteda.de pig.cū coſtet.4. 445
3 cautio in ſeruitutibus realib' nō ꝓſteda.de pig.cū cōſtet.2. 445
3 cautio iuratoria in ſeruitutib' ſufficiēs.de pig.cū cōſtet.3. 445
3 cautio idonea dicit nomine fideiuſſoribus,& pignoribus. de ſolutio.Odoardus.nu.14. 453
1 cedens potentiori an reſtituendus.de ali.iud.ex parte.13. 167
2 cedens teſtimonium ne dicat.de teſti.quoniam.16. 251
1 cedēs eccleſiæ dignitatē retinet.de ordi.ab epi.requiſiuit.2. 82
3 cedens bonis debitor reali actione non audiendus, de ſolutio. Odoardus.num 6. 453
3 cedēs bonis an canere teneatur de ſolu.Odoardus.13.15. 453
3 cedere bonis pōt debitor ad faciū.de ſolu.Odoardus.7. 543
1 cedere quando in clericum liceat.de eli.iudi.ex parte.11. 167
3 Cedere bonis non poteſt rem criminis.de ſol.odoar.4. 462
3 cedere bonis non poteſt qui debitum non agnouit.de ſolutio. Odoardus.num.5. 453
1 cedi potentiori non licere.de ali.iudi.ex parte.4.5. 167
3 cedi re integra qñ poſsit & quis agat.de ali.iudi.ex parte.1.167
3 cedis bonis debitor ad dandam.de ſolu.Odoardus.8. 453
5 celebrans in eccleſia polluta non eſt irregularis.1. 211
5 celebrans in loco interdicto ſit irregularis.nu.2. 211
5 celebrans coram excommunicato,an eſt ſuſpenſus.7. 264
3 celebrans quando vinum præfuſionis accipiat.1. 501
3 celebrans cibo ſumpto conficit.nu.2. 561
5 celebrans poſt potum excommunicatur.nu.2. 88
5 celebrare cum muliere licet.nu.4. 100
5 celebrās coram excommunicato an ſit irregularis,de ex.præla. tanta.num.12. 204
4 celebrans in eccleſia interdicta an irregularitatem incurrat. de ſponſa.non eſt.3.10.& vol.5. 204
5 celebrare non debet qui poſt mediam noctem cibum vel potū ſumpſit.de accu.ſi conſtiterit.nu.3. 88
5 cœleſtis ædificij coronæ. de pœni.cum ex eo.25. 251
5 cemiterio in interdicto nemo ſepeliendus.nu.11. 239
3 cemeterium immu.gaudet.de immu.eccle.eccleſiæ.14. 582
2 cenobium cur bona quærat.de proba.in præſentia.14. 243
2 cenobium non niſi bonis omnibus tranſlatis,teneri. de proba. in præſentia.nu.29.30. 244
1 cenobitæ omnino exhæredes.nu.4. 152
2 cenobitæ filios ſui iuris eſſe.nu.19. 243
2 cenobiū loco filijs eſſe q accipiendū,de ꝓb.in præſentia.23.249
2 cenobium ſub pœna ingreſſus, an reditus vxori,an puniendus, de reſti.ſpolia.literas.nu.11. 220
cœnobium exiens an reuocet ſua.de fi.inſtru.inter.§.cū.12. 273
1 cenobij adminiſtrator in eius damnum ne compromittat. de arbitr.peruenit.nu.2. 168
1 cenobia non viſitat Archi.de offi.archi.dilecto.2.& 3. 99
5 cenſetur nec ne fuiſſe quod non durauit.nu.1.3. 299
5 cenſura eccleſiaſtica triplex.de cle.excō.mini.ſi celebrat.7.190
5 cenſura facile nō enumerāda.de pœni.quod in te.15. 240
3 cenſus non augetur per redditus augmentum.de cenſib. prohibemus.num.8. 551
3 cenſus non imponendus eccleſiæ,ſine patroni conſenſu. de cenſib.prohibemus.nu.7. 551
3 cenſus ſuper rebus eccleſi.an augmentari poſsit de cenſi. prohibemus.num.2.4 6. 550
3 cenſus an tēporalis augmētari pōt.de cenſi. prohibemus.2.450
3 cenſuali in cauſa poſſeſſorij titulus non allegandus. de cenſibus, peruenit.nu.4. 548
3 cenſuali in cauſa petitioni titulus allegandus.1. 548
3 cenſuali cā pendēte an actor poſſeſsione gaudere debeat.5. 548
3 cenſuarius ob ceſſationem à ſolutione canonis nullo tempore in commiſſum cadit de reli.domi.conſtitutus.11. 529
1 ceremonialia præcepta.de conſti.canonum.nu.9. 4
2 certę rei ſucceſſor quando creditoribus conueniendus, an non de probatio.ibi in præſentia.31. 244
3 certus non certiorandus.de coha.cleri.tua.4. 38
3 ceſsio bonorum qualiter fiat.10. quando facienda.11. effectus nume.12. 453
1 ceſsio qñ ſimulata præſumenda.de alie.iudi.ex parte.10. 16
1 ceſsio ſimulata nulla de alie.iudi.ex parte.nu.8. 16
1 ceſsio iudicio cepto fit,cedētēq; agere.de ali.iud.ex parte.2.16
3 ceſsio de quibus bonis facienda.de ſolu.Odoardus.9. 453
3 Ceſsionis bonorum effectus.de ſol.odoar.2. 452
3 ceſsioni bonorum renunciare non licet.de ſol.Odoardus.9 440
3 ceſsioni bonorum cum iuramento renunciatur. de ſoluto, Odoardus.nu.1. 452
1 ceſsionem ſimulatam præſumi.de alie.iud.ex parte.9. 167
1 ceſsione epi omnia abdicari.de ordi.ab Epi.requiſiuit.3. 82
3 ceſsione bonorum non gaudet doloſus bonorum diſsipator. de ſolu.Odoardus.nu.3. 452
1 ceſsione ſimplici oībus renuntiari.de or.ab epi.requiſiuit.4. 82
4 ceſsionarius excommunicati intentat actionem ceſſas. qui ma. accu.cum in tua.nu.6. 70
3 charitatiuum ſubſidium,quando exigendum.de cenſi. cum apoſtolus.num.11.& 13. 549
5 charitatis diffinitio.nu.7. 237
5 charitatis gradus.nu.7. 148
5 Chriſma interdicti tempore conficitur.nu.1. 296
5 chriſma & aquam baptiſmi vendere eſt, ſimon.nu.2. 109
5 Chriſti veſtimentum ſanat languidos.de cele. miſſa. ſanè.2. 562
5 Chriſtianus an Infidele mancipium habeat.de iude.nulli.2. 128
3 cibi ſuperflui monachis nō dādi.de fideiuſ.qd̄ qbuſdā.3. 450
5 Ciſtercienſes ſunt exempti.de priui.recepimus.nu.1. 210
1 citandi deliberandique tempus arctabile.de cauſis.9. 103
2 Citandi forma ſeruanda.de dolo.cauſam.1. 223
1 citare domi quibus actibus ſufficiat.de teſtib.in noīe.3. 249
2 citare procuratorem non inuenti licere.de dote.cauſam.3. 223
2 citare feſtes non licere.de fer.conqueſtus.nu.11. 207
2 Citare de quibus liceat nu.7. 193
2 Citatio ſimplex qui accipienda.nu.2. 205
2 Citari à papa in diem feſtum ſiſtendus poteſt.nu.8. 206
2 Citari die feriata in non feriatam poſſe.nu.14. 207
2 Citationem indefinitam non valere.nu.7. 343
2 Citationis actus & an feſtis expedibilis.nu.12.13. 207
2 Citari perſonaliter,quando debeat.aliquis.nu.2. 221
2 citari varie poſſe.nu.10. 248
2 Citatio an ſit de proceſſu.nu.16. 248
2 Citare procuratorem an dominum quando ſufficiat.13. 250
5 Citatio an valeat die feriata.nu.2. 89
Citatio præterquam in notorijs neceſſaria. de iureiurand. ad noſtram.nu.2.5. 256
1 Citatio an iuriſdictionē prorogeт.& quę.de of.le.memini.7.133
2 Citatio generalis qñ,an non,ſufficiat.de dolo.cauſam.6. 223
1 Citatio vna quando ſufficiat,de proba.auditis.5. 157
1 Citationis mandatum morte finiri.de offi.deleg.qm̄.5.& 6.112
1 Citationis dies,quando inſpiciendus.reſcrip.eam,nu.5. 16
2 Citationis verbalis modi.de foro compe.propoſuiſti.4. 192
2 Citationi publicę quando locus.de dolo.cauſam.4. 223
2 Citationem in feſtum non valere.de ferijs.conqueſtus.10. 266
1 Citationem delegatam præueniri.de reſcrip.plerunque.4. 22
2 Citationum genera,eorumque definitiones,de for.comp. propoſuiſti.nu.1. 192
1 Citatus à delegato compareat.de arbi.cum tempore.16.17.171
1 Citatus à nō habēte iuriſdictionē ne ſiſtat.de arb.cū tpe.15.171
2 Citatus ad ſuum iudicem ſiſtat.17.fallit.18.de iud.da.quod.165
2 Citatus ad certam diem ſiſtat eadem.nu.1. 205
2 Citatus quatenus contumax.nu.1.2. 228
5 Citatus an comparere teneatur.nu.1. 89
5 Citatus an mortuo iudice coram eius ſucceſſore comparare teneatur.de accu.licet.nu. 88
2 Citatus ad non ſuū iudicem non veniat.de iudi.de quo.19. 175
2 Citatus timens procuratorem mittat.de appe.ex parte.8. 352
2 Citatus ſortitus forum non expreſſa cauſa ne ſiſtat; alias contra. de iudi.de quo.nu.20.& 21. 176
1 Citatus ſimpliciter qui & in quibus cauſis ſiſtat. de procur. querelam.nu.11. 153
1 Citatus ſiue ſit iuriſdictionis citantis,aut non,an comparere debeat.num.18. 171
2 Citato & procuratore venire timentibus appellandum.de appe. ex parte.nu.9. 352
5 Ciuiliter an pluries agi poſsit de crim.rei.de accu.de his.15. 85
5 Ciuiliter agi poteſt in hæredes defuncti.de hære.ſi quis.9. 129

5 Ciuitas an diœceſis dicenda.de offi.ordi.pernicioſam.9. 134
5 Ciuitas de contractu ſui adminiſtratoris tenetur.de fideiuſſo. quod ubi ſ.leni.5. 450
5 Claue errante ligatum non tenet.nu.4. 274
5 Clauis eccleſiæ definitio.nu.1. 204
5 Clauis eccleſiæ diuiſio. 2. 204
1 Ciuitatis defenſor de quo cognoſcat.de offi.ordi.cũ ab. 1. 136
1 Clauibus qñ,an non,quæratur res.de conſu.ex literis.9. 30
4 Clam factum an & quando plus puniatur quam palam factum & contra.nu.5.8. 32
1 Claudus ad beneficia admiſſibilis.num.6. 91
1 Claues quis dare poſsit.nu 3. 98
1 Claues ligandæ laico non porrigendæ.nu. 1. 127
1 Claues ſimplici clerico non dandæ fallit nu.2.3. 127
2 Clauſtrũ repetẽs an reſtituendus.de re.ſpon.cũ veniſſet.4. 219
2 Clauſula generalis quæ ſpectet.de appe.ſecundo.4. 348
3 Clauſula ſi contra feceris irritum decernimus.de conceſ. præb. conſtitutus.nu.10. 413
2 Clauſula generali quæ,quando,& an non contineantur de appe. ſecundu.nu.1.2.3. 340
2 Clauſulam generalẽ ad omnia referri.de ap.ſecundo.5. 348
3 Clauſula,contradictores compeſcendo. comprehendit eos qui de facto contradicunt.de præben.pro illorum.nu.1. 388
2 Clauſula appe.re.cur reſcriptis inſerta.de ap.vt debitus.2. 359
1 Clauſulæ ſi noueritis,explicatio,& vis.de offi.deleg.ſigni.4. 127
2 Clauſulæ app.remo.effectus.de appe.vt debitus.nu.2.3.4. 359
1 Clauſulæ contradictores &c.vis & ſenſus.nu.7. 119
2 Clauſulæ appellationis remotæ inefficacia.nu.5. 359
3 Clericus cum muliere ſene exhabitet.de cohabita.cler.inhibendum.num.4. 377
3 Clericus de patrimonio ſuo fideiubere poteſt.de fideiuſſo.clericus num.4. 446
3 Clericus delinquendo an priuilegium perdat. de vita & honeſt. cleri.ex literis.nu.15. 377
5 Clericus denuncians & concludens ad pœnam ſanguinis inde ſequuti ſit irregularis.de homi.poſtulaſti.1. 128
2 Clericus corã laico non recõueniendus.de iud.at ſi 6.& 8. 178
3 Clericus in cauſa ſanguinis non accuſet.ne cleri.vel mona.clericis.numero.4. 584
3 Clericus coniugatus cum habitu & tonſura incedens priuilegio gaudet.de vita & hone.cle.ex literis.nu.18. 377
3 Clericus foro ſuo nõ renũciat.ne cle.vel mo.ſacerdotib⁹.2. 583
5 Clericus non committit crimen læſæ maieſtatis temporalis. de hæreti. ad abolendam.nu.16. 136
5 Clericum violenter capiens an excommunicetur.1.3.5. 275
5 Clericus volens malefacere detinendus.nu.2. 275
5 Clerici res occupans an excommunicetur.6.8. 276
5 Clericum rem meam aſportantem capere licet.nu.9. 276
5 Clericus denuncians ſi proteſtetur non intendere ad ſanguinẽ non ſit irregularis.de homi.poſtulaſti.nu.3. 158
3 Clericus coniugatus an teneatur ad habitum & tonſuram. de cleri.coniuga.diuerſis.nu.13. 382
5 Clericus ponens cõſanguineum in religione mediante pecunia deponendus.de ſimo.dilectus.nu.6. 110
3 Clericus de patrimonio ſuo ad libitum diſponit.de pecu. cleri.ſi quis.num.1. 461
3 Clericus ab eccleſia ſequeſtratus an bona ſua recuperet. de cler. coniuga.quod à te.nu.4. 481
3 Clericus patrimonium alienare poteſt.de præben.tuis.4. 390
1 Clericis beneficiarijs poſtulare ne liceat.de poſtu.cleric. 9. 151
3 Clericus ordinatus in cauſa ſanguinis non ſit iudex.ne cleri. clericis.num.2. 584
3 Clericus apoſtata an priuilegium perdat.de vita.& hone. cler.ex literis.num.13. 376
3 Clericus diues non negotiet.de vit.& hon.cle.ex literis.8. 376
3 Clericus aſsiſtens ſuſpendio reorum an priuilegio priuetur, de vita.& hon.cleri.ex literis.nu.24. 377
3 Clericus in cauſa ſanguinis non ſit teſtis,nec tabellio. ne clerici. clericis.num.7. 584
3 Clericus fructus beneficij expendant,quamuis patrimoniũ habeat.de præben.Epiſcopus.nu.2. 386
5 Clericus denuncians pro intereſſe ciuili in cauſa criminali non ſit irregularis.de homi.poſtulaſti.nu. 2.6. 158
2 Clericus in laicum teſtis.de teſti.de cætero.nu.1.2. 254
3 Clericus hiſtrio an priuilegium perdat.de vita & hone. cleri. ex literis.num.15. 376
3 Clericus qui dimiſit tonſuram eam aſſumendo priuilegium recuperat.de vita & ho.cleri.ex literis.nu.19. 377
5 Clericus non obediens prælato in armorum depoſitione priuilegium amittit.nu.1. 272
5 Clericus non obediens priuato priuilegium non perdit.2. 272
5 Clericum percutiens ad ſui tuitionem non excõicatur.1. 254
5 Clericum percutiens ad proximi tuitionem non excommunicatur.num.2. 254
5 clericum percutiens ad rerum ſuarum defenſionem non excommunicatur.nu.3. 254
5 Clerico res meas aſportanti,vt auferre poſsum.nu.4. 254
5 Clericum ignorãter percutiens an excommunicetur. nu.7. 255
3 Clericus non poteſt habere vocem in capitulo monachorũ ex pacto.de ſtatu mona.ea.nu.3. 528
3 Clericus in laicum criminoſum quatenus teſtis. de teſtibus. de cætero.num.3. 255
3 Clericus negotijs ſecularibus ſe immiſcens an priuilegium clericale perdat.ne cleri.vel mona.ſacerdotibus.nu.1. 583
5 Clericus perit⁹ adhibẽs medicinã ægroto deinde mortuo & diligentiã erga eũ adhibẽdo,nõ ſit irregularis de homi.tua.3. 157
5 clericus excommunicatum percutiens,eſt excommunicatus, de ſenten.excom.ſuper.nu.6. 252
3 clericus bigamus pdit priuilegiũ.de vita cleri.ex literis.16. 377
3 clericus in conſanguineis non præſtet opem.ne cleri.vel mona. clericis.num.8. 584
3 clericus an in cauſa ſanguinis conſiliarius iudicis eſſe poſsit. ne clerici vel mona.clericis.nu.5. 384
4 clericum coniugatũ quis diſpenſet.qui cleri.c.ex literarũ.3. 39
3 clericus vocem in capitulo monachorum habere poteſt cõſuetudine vel priuilegio.de ſtatu mona.ea.nu.4. 528
3 clericus matrimonium contrahens quæ perdat priuilegi.de clegic.coniug diuerſis.nu.8 10.12. 382
3 clericus quo ad bona ſui beneficij ęquiparatur vſufructuario.de pe.cleric.ſi.quis.nu.4.& 6. 461
3 Clericus res eccleſiæ non obligat.de fideiuſ.clericus.5. 446
5 Clericus in cauſa criminali aduocatus an ſit irregularis.de hom. ad audientiam.nu.1. 153
3 Clericus cãm ſanguinis leuẽ agitat.ne cle.vel mo. clericis.1. 583
3 Clericus coniugatus vilem artem exercens priuilegio priuandus.de vita & hon.cleri.ex literis.nu.17. 377
5 Clericus nõ prælatus nõ prædicat.de hær.cũ ex iniũcto. 9. 136
3 Clericus non viuens clericaliter excommunicandus.de vita cle. ſi quis.2.priuilegio non gaudet.1. 371
2 Clericus qñ priuilegijs nudandus.de iud.cum non.8. 183
6 Clericus denuncians ad vtilitatem eccleſiæ ab ea debet expenſas habere.de accu.ex parte.nu.11. 87
3 Clericus bñ expẽdat eccleſię bona.de cle.nõ reſi.clericos.1. 385
5 Clericus ſine proteſtatione non poteſt in cauſa criminali agere de homi.poſtulaſti.nu.4. 158
3 Clericus per alium pugnare poteſt.de vot.ex multa.2. 523
2 Clericus à laico in ciuilibus, quando diſtinguendus. de iudicio. at ſi.num.4.5. 178
1 Clericus qñ à iudice laico plectendus.de arbi.cum tpe.14. 171
5 Clericus,quomodo debeat concludere in denunciatione per eũ facta.de homi.poſtulaſti nu.5. 128
3 Clericus de bonis eccleſiæ non diſponit.de pe.cle.ſi quis.2. 461
3 Clericus perſonaliter non pugnet.de vot.ex multa 1. 523
5 clericus imperitus dans medicinam ægroto inde mortuo,fit irregularis.de homi.tua.nu.2. 157
2 clericus eccleſiæ teſtis.de teſti.inſuper.nu. 11. 253
3 clericus in cauſa ſanguinis aduocatus non fit.ne cleri.vel mona. clericis.num.6. 384
3 clericus lanio an priuilegiũ perdat.de vita cle ex literis.12. 376
5 clericus ſuper crimine conſulendo an irregularitatem incurrat. de exceſsi.præla.ex literis.nu.1.3. 200
3 clericus pro clerico vel eccleſia fideiubet.de fideiuſſoribus clericus.num.2. 446
3 clericus militiam aſſumendo an delinquat. de vita & honeſtate cler.ex literis.num.10. 376
1 clericus corã laico ne compareat.de arb.cum tempore.20. 171
3 clericus pro laico raro fideiub. de fideiuſſo.3. 446
5 clericus præſentans literas falſas iudici ab eo retineri poteſt. de falſis falſidicus.num.12. 178
3 clericus pauper negotiari poteſt.de vita & honeſtate clerico.ex literis.7. 376
3 clerici in ſua eccleſia ſepeliendi.de ſepul.abolendæ.4. 488
3 clerici papæ authoritate arma portant.de vita & honeſtate clericorum.clericis.nu.5. 375
1 clerici exteri teſtimonialibus non admittendi. de cleri. peregri. ex nobis.num.1. 97

3 clerici monachis præferendi.de eccle.edi.ad audientiam.3. 577
3 clerici neceſsitate vrgente victum manibus quærant.ne cleric. vel mo.multa.num.7. 283
3 Clerici patrimonio caſu perempto Epiſcopus ei prouideat.de præben.tuis num.1. 389
3 Clerici ſimplices negotia ſecularia tractẽt.ne cle.vel mona.mul ta.num.5. 583
1 Clemen.vt ij qui.enucleari.de ætate pra ſi.cum bonæ.6. 84
4 Clerici maiorum ordinum matri.non iunguntur.qui cleri.ex literatum.num. 2. 39
4 Clerici minorum ordinum matrimonio contrahunt.qui cleric. ex literarum.num.5. 39
2 Clerici quando illicentiati iurent.4. 204
5 Clericus ad carcerem publicum punitur. 4. 283
5 Clericus pro delicto enormi detinetur. nu.5. 383
5 Clericus pro leui crimine ſub cautione elargitur.nu.6. 283
5 Clericus non ſubeſt temporali iuriſdictioni.nu.11. 284
5 Clericus fugitiuus an capi poſsit.nu.12. 284
5 Clericus ſæua committens priuilegium perdit.nu.8. 264
5 Clericus non obediens prælato marmorum depoſitione priuilegium amittit.nu.1. 272
5 clericus non obediens priuato priuilegium non perdit.2. 272
5 Clericum corrigere qui poſsint.nu.19. 295
5 Clericum percutere quandoque licet.nu. 18. 294
5 Clericus ſe percutiens an ſit excommunicatus.nu.1. 284
5 Clericus ſimplex gaudet priuilegio clericali.nu.8. 285
5 Clericum volens percutere & non percutiens an excommunicetur.nu.5. 257
1 Clerici ſimplices, etiam expectantes, ad ordines non cogendi. de eta.præſi.quæris.num.1. 83
3 Clerici neceſsitatis cauſa negociẽtur.ne cle.vel mo.ſſm.n.1.585
3 Clerici itinerantes arma portant de vit.& bo. cle.clerici.7. 371
3 Clerici an ad murorum reparationem teneãtur. de immu.eccle. peruenit.num.3. 578
5 Clerici bona hæreditaria ad legitimum hæredem.& eccleſiaſtica deuoluuntur ad eccleſiam.de hære.ad abolendam.16. 130
3 Clerici omnes conſentiant in alienatione decime.de his quæ ſi. continebatur.nume.4. 415
2 Clerici quibus non renuntient.de fo. comp. ſi diligenti.3. 188
3 Clerici æqualibus decimam non ſoluunt de deci nouom.2.491
3 Clerici in ſacris conſtituti non negotientur.ne cle. vel mo. multa.num.1. 582
3 Clerici cum muliere iuuene non cohabitent. de coha.cle. inhibendum.num.3. 377
1 Clerici pro accuſante in ſanguinolentis non poſtulent de poſtu. clerici.num 2. 151
3 Clerici coniugati de bonis ſuis prout voluit diſponant. de pe. cle ſi quis.num.9. 362
3 Clerici decedentis bona cui obueniant.de pe.cle.ſi quis.8. 462
4 Clerici temperate ſe percutientes non ſunt excommunicati.de ſenten. excom.ſuper.num.5. 252
3 Clerici ſeculares cui ſcientiæ ſtudere debeant.ne cle.vel mo.ſuper num.7.9. 585
3 Clerici cum monialibus non conuerſantur de coha.cle.inhibendum.num.2. 377
3 Clerici an ad murorum cuſtodiam teneantur. de immu.eccle. peruenit.num.2. 578
3 Clerici patrimonio culpa perempto, an ei Epiſcopus prouideat de præb.tuis.num.2. 389
1 Clerici inopes in ciuilibus poſtulent. de poſtu.clerici.7.8. 151
2 Clerici coniugati à laicis diſtringendi.de iud.at ſi.10. 178
1 Clerici ſimplices procuratores eſſe poſſunt. de procu. cum pro cauſa.num.5. 157
5 Cleri in duello pugnantis pœna eſt irregularitas & depoſitio de cle.pu.in du.henricus num..12. 160
3 Clerici inferiores ſuperioribus decimas dãt.de dec.nouũ.1.491
3 Clerici ratione feudi arma portãt.de vit.& ho.cle clerici.6.370
3 Clerici inferioribus decimam non ſoluunt de deci. nouũ.3.491
3 Clerici in ſanguinolẽtis ne procurent.de procu. cum pro.1. 556
1 Clerici an in nõ ſanguinolentis criminib' poſtulẽt.de poſt.6.151
1 Clerico remittendo literæ vt ſama non ſufficiunt.de cler. pere. tua.num.3. 97
5 Clerico accuſato vel diffamato creditur ſine purgatione quo ad eius innocentiam.de homi.ſignificaſti.num.1. 154
5 Clerico licet ſine armis defendere. de homi.ſuſcepimus.5. 153
2 Clerico quando an non in iudicijs iurare liceat.nu.5. 204
2 Clerico contrahenti, litiganti non item iurare licere & cur tam varie.num.6. 204
5 Clerici an teſtentur.num.1. 301
5 Clerici nomen ſtrictè ſumitur.3. 302
5 Clerici vxor largè capitur. nu.4. 302
5 Clerici dictio largiſsimè ſumpta.5. 302
5 Clerici ſolum vſum habent in beneficia. 5. 264
2 Clericum foro ſuo renuntiari nõ poſſe.de for.cõp.dilecti.1.191
2 Clericum non niſi amiſſo priuilegio. non dilectis foro ſuo renunciari.de for.compe.dilecti.num.2.3. 195
3 Clericorum negociatio ſit honeſta.de vit. cle. ex literis.9. 376
1 Clericorum qui in foro eccleſiæ poſtulare, & quando, an nõ poſſunt.de poſtu. clerici.num. 10. 151
3 Clericorum arma lachryma, & orationes, de vit.& ho.cle.clerici.num.10. 371
3 Clericis lucri cauſa an negociari liceat.ne cle.vel mo.ſm.3.585
5 Clericis nullo modo occidere licet.de hom.interfeciſti.14.144
2 Clericos noxios iuſſu Epiſcopi capi poſſe.de iud.cũ non.1.582
3 Clericis caſtitas indicta octo de cauſis.de cler. coniugatis. quod à te.nume.6. 382
3 Clericis an ludere, licitum.de vit.& ho.cle.clerici.7. 374
3 clericis mulieres non miniſtrent.de coha.cle.inhibẽdum.1.377
5 Clericis an chirurgia interdicta.de homi.tua.nu.88. 158
5 Clericis an medicina interdicta. de homi.tua.nu.7. 158
2 Clericos non niſi fauore.populo contineri.de foro. compe.dilecti.num.10. 192
2 Clericos in delicto ſiue iudice capi & detineri quando. de iudi. eum non.num.2. 182
2 Clericos à laicis non niſi iuſſu Papæ diſtringi.de iud. at ſi. num. 1.2.3. 178
4 Clericale priuilegium difficilius amittitur quam beneficium deſpon.commiſſum.7. 12
4 Clericatus nõ cõfertur infami nec, illiterato qui fili.tãta.10. 65
4 Coactio eſt duplex, abſoluta, & conditionata. de ſpon.cum locum.6. 10
1 Coactionũ quæ ordines ſuſcipiant.de æta.præſi.quæris.15. 83
3 Coadiutor exercitium ſolũ habet de cle.ægro.cõſultatio. 7. 402
3 Coadiutoris materia de de cle.ægro conſultatio.num.11. 402
1 Codicilli & donatio cauſa mortis tempore differunt. de cler.du dum.nume.20. 47
1 codicillorum, quod tempus ſpectari debeat.de ele.dudũ.19. 47
4 Coeundi impidimentum in viro quadruplex.de frigid.fraternitatis.num.4. 61
5 coeundi modus deſcribitur.nu.51. 288
5 coitus naturalis modus non mutandus.nu.12. 288
5 coitus illiciti nu.15. 288
4 Cognationis ſpiritualis diuiſio.de co.martinus.num.1. 51
4 Cognationis ſpiritualis diffinitio de cog.ſpi.martinus.1. 51
2 cognitio quibus verbis commiſſa.de iud.exhibita. 2.& 3.185
5 cognoſcens ſolutam quã coniugatam credebat, an adulterij teneatur.nu.14. 257
4 collaterales vſque ad quotum gradum matrimonium contrahunt de conſu. non debet. num.3.6. 59
5 Collaterales teſtificentur in cauſa criminali.criminaliter. intentata.de accu.cum oporteat.num. 6. 93
5 Collaterales in cauſa ciuili teſtificantur.de accuſatio.cum oporteat.num. 5. 93
5 Collaterales an teſtificentur in cauſa criminali intentata criminaliter.de accu.cum oporteat.nu.7. 93
3 Collateralium ab inteſtato ſucceſsio.de ſuc.ab inteſt. cum dilectus.num.14. 483
3 Collatio beneficiorum vacaturorum in genere committitur.de con.præb.conſtitutus.num.3. 412
3 collatio beneficij vacantis committitur.de con.præb. conſtitutus.num.2. 452
1 Collatio quæuis ſecũdam impedit. de electionib.additis.11. 59
3 collatio per negligentiam non facta ad quem deuoluatur. de con.præben.poſtulaſtis.nu.1. 414
3 Collatio beneficiorum vacaturorum in ſpecie non committitur.de con.præ.conſtitutus. nu. 412
1 collatione diuerſorum ſecundam impediri eiuſque rei effectus nume.12.13. 59
1 Collatorem ſolum inſolidum ſecundo eligere poſſe in pluribus diuerſum.de ele.auditis.num.22. 60
1 collatorũ pluriũ partẽ nõ rectè conferre.de elec.auditis.14. 59
2 Collegium procuratorem creat.de ſent.cum.1. 332
3 Collegij ius per vnũ ſolum retinetur.de iur.pa.poſtulaſti.6. 546
3 collegio illicito an legari poſsit de teſta.nos.6.& 8. 463
3 Collegio licito legari poteſt de teſta.nos.nu.5. 463
3 collegiata eccleſia qualiter cognoſcatur.nu.8. 546

5 collegia

5 collegij an territorium habeant de rapto.de illis.nu.6. 165
1 commendatitiæ cur dentur.de cler.per se.nobis.nu.5. 98
5 Colludere in cauſa criminali non licet.de coll.dete.in tin.2. 184
1 commercij initium ſpectari.de ele.dudum.nu.22.. 47
1 Commiſſa appellationis cauſa an & qui prior reuocetur. de off. dele.paſtoralis.§.præterea.nu.9. 122
1 Commiſsio iudicium quando litigioſum non faciat.de teſti.cauſam.num.3. 257
3 Commiſsio eligendi per papam reuocatur.de con.præ.conſtitutus. numero. 5. 413
3 Commiſsio conferendi beneficia quando reuocanda.de conce. præben.conſtitutus.no.6.8. 413
1 commiſsio quando realis,aut perſonalis intelligenda de offi. de le.quoniam.nu.18. 113
4 commiſsionem non inquiſitionem in dubio mandata. valere cur.de iudi.exhibita.nu.4.5. 185
1 commiſsio eiuſdem rei ſecundo prius reuocari.in diuerſo contra de offi.deleg.§.præterea.nu.7.& 8. 122
1 Commixtio carnis qui accipienda.de biga.vt bigami.13. 93
3 commodatarius an pacto teneri poſsit de caſu . de commodo. cum gratia.nu.1. 426
3 commodatarius an teneatur ad æſtimationem de re commodata factam de commo.cum gratia.nu.2.& 9. 426
5 communicatio neceſſaria cum excommunicato toleratur . numero.17.19. 277
5 communicatio voluntaria cum excommunicato damnatur. numero.18. 177
5 communicans excommunicato ignoranter non excommunicatur.nu.11. 278
5 communicans excõicato à quo abſoluendus.22.24.26. 278
5 Communicãs in dubio excõicato,an excommunicetur 27. 278
5 communicãs excommunicato à Papa ab eo abſoluẽdus.1. 268
3 Communicans cum peccato an peccet.de cele.miſſa. de homine.num.1.3. 561
3 Communicans contritus & non cõfeſſus an peccet.de cele. miſ. de homine.nu.4. 561
3 Communis res dupliciter dicitur.de his quæ fi.tuæ.2. 417
3 commune parit diſcordiam de teſta. requiſiſti.20. 471
2 cõpareat ſubditis priuilegiũ allegaturus.de iud.de quo.23. 176
4 compater reſpondere habet interrogationi baptiſantis.de con. ſpi.veniens.num.5. 52
4 compatrum filij,per quos ad compaternitatem deuenitur, matri licitè contrahunt.de co.ſpi.ſi vir.6. 51
4 compaternitas an ad alterum coniugem extendatur de co. ſpi. martinus.nu.7. 52
4 compaternitas non contrahitur per ſolam reſponſionem ad baptiſantem de co.ſpi.veniens.6. 53
4 compaternitas non contrahitur in pœnitentia.de cogni.ſpirit. martinus:nu.5. 52
4 compaternitas in baptiſmo facta impedit & dirimit matrimonium.de cogni.ſpiri.martinus.nu.4. 51
4 compaternitas in cathecisſmo contracta matri.impedit:ſed non dirimit.de cogn.ſpiri.martinus.3. 51
4 compaternitas contrahitur etiam per filium illegitimum.de co ſpiri.martinus.nu.6. 52
4 compaternitas non contrahitur per procuratorem,de co.ſpiri. veniens.nu.4. 52
4 compatris filij per quos ad compaternitatem deuentum eſt matri non iunguntur.de co.ſpi.ſi vir.5. 50
3 compenſatio generis ad genus.de depo.bona.14. 4:9
3 compenſatio in debito ciuili.de depo.bona.nu.10. 429
3 cõpenſatio in debito efficaci & inefficaci.de depo.bona.8. 458
3 cõpenſatio an de liquidando facienda.de depo.bona. 16. 429
3 compenſatio in debito naturali.de depo.bona.9. 428
3 Cõpenſatio liquidi ad liquidum facienda.de depo.bona.15. 429
3 Compenſatio in rebus functionem recipientibus.de depoſi.bona.nume.11.& 13. 429
2 Compenſationis eadem vis,quæ ſolutionis,& actionis.de ord. cog.intelleximus.nu.4. 207
2 complicibus præſumptionem induci.nu.4. 235
2 complices plenè non probant.nu.5. 235
5 complices à teſtimonio repelluntur.de accu.cũ oporteat. 2. 92
1 componere contra ius poſitiuum qui liceat.de tranſac.ex parte numero.3. 149
1 compoſitio realis ſit, an perſonalis qui deprehendatur.de tranſact.ex literis.nu.13. 148
1 Componere de ſpiritualibus quatenus liceat.de tranſact. ex literis.nume.11. 148
1 componi in noxam non licere.de tranſ.ex parte.nu.1. 149
1 Compoſitio contra ius nulla.de tranſ.ex parte.2. 149
1 compoſitio quibus quandoque obſit de ma.& ob.humilis.numero.9.10.& 11. 144
1 Compoſitio non gratuita conceſſa.de tranſ.ex literis.14. 148
1 Compromiſſarius negligens ne eligat.de elect.cauſam.1. 38
1 cõpromiſſarij poteſtas quo deuoluat.de ele.cauſam.2.& 4. 38
1 Compromiſſarij quando,an non,ius ſuum ad heredes tranſmittant.de arb.compromi.nu.3. 174
5 compromiſſum eſt ſtricti iuris.de verbor.ſigni.abbate.17. 303
1 compromiſſum morte ciuili ſolui.de arb.cõpromiſſum.4. 174
1 Compromiſſum ante latum ad hæredes non niſi ex pacto tranſire.de arb.compro.nu.2. 174
1 compromiſsi vallandi formæ.de arb.expoſita.1. 173
2 Compromitti in excommunicatum non poſſe de iudic.intelleximus.nume. 15. 182
1 compromitti in crimine ciuiliter intentato licere. de in integ. re.cauſa. nu.8. 165
1 compromittendi modi.de arb.per tuas. 17. 173
1 compromitti de rebus eccleſiæ temporalibus poſſe de arbi.contingit.num.1. 172
1 compromitti de rebus eccleſiæ in quos poſsit. de arbit.contingit.nume.3.4. 172
1 compromitti de ſpiritualibus,quatenus liceat.de arbitr.contingit.numero.2. 172
1 compromitti in capitalibus non licere,& cur. de in integri. re. cauſa.nume.7.9. 165
1 compromitti in ſuum iudicem, vt arbitratorem poſſe.de arbit. cum tempore.num.4. 170
1 compromitti in ſuum iudicem poſſe de re cuius iudex non eſt. de arbi.cum tempore.nu.3. 170
2 compromitti an in monachum poſsit.de arb.peruenit.4. 169
1 Compromitti in iudicem eo cogentem non poſſe. & cur de arb. cum tempore.nu.1.2. 170
5 Compurgatores,qũo repellantur.de purga.cano.conſtit.3. 224
5 compurgatores vt admittantur requiſita.de purga.canon.conſtitutis. num. 4. 224
2 conatus pœnitentia excuſandus de eo qui mit.in poſſeſ.conſtitutus.num.24. 230
2 conatus an puniendus.de eo qui mit.in poſ.conſtitutis. numero.21.230.idem vol.5. 296
2 conceſſa à principe an præſcriptibilia.nu.52. 321
5 conceſſum vni de iure communi alijs conceſſum videtur. de priui.ſanè.num.1. 212
5 conceſſum vni ex priuilegio alijs non conceſſum videtur.de priui.ſanè.num.2. 212
5 conceſſo vno an inde ſequentia cenſeantur conceſſa . de accuſ. ex parte.num.13. 87
3 Conceſſo vno , omnia videntur conceſſa ſine quibus , & ex. de cenſib.ſignificauit.num.4. 552
2 conceſsio ſpecialis an generali præualeat. de iur. patr.ex literis. numero.9. 536
2 concluſa cauſa,iudex quæ admittat.nu.2. 268
5 conſilia quatuor pro clerico aduocato vt in cauſa criminali ad irregularitatem vitandam.de homi.ad audientiam.2.3.5. 152
1 concilia quando,an non,ſeruanda.de conſti.canonum.11. 4
1 concluſionis tempus quomodo,& quando mutabile. de offici. deleg.de cauſis.nu.14. 103
2 concubina quando,an non,contra iuramentum ducenda vxor. de iureiu.ad noſtram.nu. 13. 297
3 concubinæ clerici pœnitentia iniungenda.de coha.cler. ſi quiſquam.nume.2. 378
2 condemnandus carcerandus,& ad quid de iureiurand. ex reſcripto.numero.8. 289
3 condemnatus habet ad ſoluendum,quatuor menſes.de fideiuſ. peruenit.numero.15. 449
2 condemnatus obſes ſeruiat de iureiur.ex reſcripto 6. 289
3 condemnatus de crimine notoriè an à condemnatione appellet.de coha.cle.tua.nu.7.9. 380
2 condemnationem generalem citatione non egere: de iureiurã. ad noſtram.nu.4. 296
2 condemnato an accuſare liceat.de maior.petit.ex literis. numero.12.13 198
1 conditionalis obligatio.quando pura.de pa.pactio.14. 147
1 Conditionalis inſtitutio quando pura.de pa.pactio.25. 147
4 Conditio poteſtatiua quæ ſit.nu.3. 55
4 Conditionem quæ verba faciunt.nu.8. 16
5 Condemnatus de crimine an iter,accuſetur.nu.7.9.11. 84

5 Condemnati

5 Condemnati manus arida amputanda.18. 256
4 Conditio de futuro quando matrimonium ſuſpendat. de con. ap.ſi conditiones.nu.2.4.& 6. 36
1 conditio an in diem transferat.de pa.pactio.nu.26. 147
1 Conditio, aut alternatio quæ libellum non obſcurat.de in integ. reſti.conſtitutus.nu.21. 162
4 Conditio poſsibilis ſubdiuiditur. de deſpon.ſicut.nu. 5. 15
2 Conditio quando remiſsibilis.de proba.in præſentia.26. 244
2 Conditio petentis qui,an non deterior.de teſti.veniens. 6. 364
4 Conditio de præterito, vel de præſenti non moderatur obligationem.deſpon.ad audientiam.5. 3
1 Conditio de præſenti vel præterito matrimonium non ſuſpendit de con.ap.ſi conditiones,nu.1. 35
4 Conditio eſt triplex.deſpon.ſicut.nu.5. 15
4 Conditio quando pro impleta, vel defecta habeatur deſpo.ſicut. nume.9.11.13.15.17.18.21. 16
4 Conditio de futuro inhærens tacite ſponſalibus, ea pura relinquit.deſpon.ad audientiam.nu.6. 3
4 Conditio mixta quæ ſit.deſpon.ſicut.nu.4. 15
4 Conditionis impoſsibilis ſubdiuiſio.deſpon.ſicut.nu.5. 15
5 Conditioni onus par,diſpar non,item recte imponi de elect.ſignificaſti.nu. 4.5.& 6 37
2 Conditionem ſi ſine liberis quādo religionis ingreſſu deficit. de proba.in præſentia.nu.25. 244
3 Cōductio ꝑpetua alienatio dicēda,de re.ecc.nō alie.nulli.12.452
3 Conductor violenter reſiſtit locatori eum de re locata expellenti.de loca.propter.nu.14. 425
3 Conductor expulſus an cohabitare domum conductam, compellendus.de loca.propter.nu.16. 425
3 Conductor an compellat locatorem permittat cohabitare domum aqua expulſus.de loca.propter.nu.17. 435
1 Conferentes filijs canonicatum ſuſpendi.de ele.mihi.5. 65
1 Conferre quando poteſt epiſcopus.de reſcri.eam.nu.9. 17
1 Conferri ſub conditione beneficia non niſi papa poteſt. de fil. presby.veniens.nu.7.& 8. 87
5 confeſſata cōmittēda an reuelanda de pœni.omnis.nu.4.8.139
5 Confeſſata laico non reuelanda.de pœnit.omnis.nu.49. 139
5 Confeſſata audiens celet ea.de pœniten.omnis.nu.50. 139
4 Confeſsio coniugum cum quo adminiculo plenam faciat fidē de eo qui co.tranſmiſſæ.nu.6. 55
4 Cōfeſsionis tormētis pſeuerata ꝑiudicat.de diu.ex literis. 3.72
4 Confeſsio in tormentis non præiudicat.de diuer.ex literis.2.72
3 Confeſsio in vno iudicio emiſſa in alio nocet cōfitenti. de vita. ele.ex literis.nu 4. 376
2 Confeſsio errantis in facto non,niſi acute finitam litem reuocabilis.de confeſ.ex parte.nu.45. 239
2 Confeſsio inuacua reuocabilis.de confeſ.ex parte.47. 239
4 Confeſ iracundiæ cauſa emiſſa nō nocet.de diuo.ex literis.5.72
4 Confeſ pupilli & ꝓdigi non eis nocet de diuor.ex literis.1. 72
2 Confeſsio falſa non obeſt.de confeſ.ex parte.nu.49. 239
2 Confeſsio in alium qñ,an non obſit.de cōfeſ.ex parte.36. 238
2 Confeſsio procuratoris quando,an non obſit.de confeſ.ex parte numero.40. 239
2 Confeſsio non iure quando non obſit.nu.5. 236
2 Confeſsio quando an non probet. 20.22. 237
2 Confeſsio in iure quibus caſibus non obliget.nu.20. 237
2 Confeſsio teſtamento quando an non obliget.31.32.34.35.237
2 Confeſsi crimen quando an non teſtes ſint.6.7. 235
2 Confitens ſibi nulli obeſt. nu.2. 235
2 Confeſsionis iudicialis effectus.duo.6. 236
2 Confeſsionem in iure abſente parte non valere.10. 236
2 Confeſsionem abſente parte, non niſi certis actibus, valere. numero.53. 237
2 Confeſsionem extra ius liberantem diſponere.24.25.26. 237
2 Confeſsionem vltimæ voluntatis præſentiam pactis non augere.nume.27. 237
2 Confeſsionem varijs actibus emitti,& quibus, & quos obliget an non.num.15.16.17.18. 237
2 Confeſſum extra non obligari.nu.11. 236
3 Confeſsionum quædam diſponunt, quædā enūciant.13.14.236
4 Confeſsio deliberata quomodo poſsit reuocari.de diuor. ex literis.nume.7. 72
5 Confeſsio quando præiudicet de exce.præla.quam ſit.1. 201
3 confeſsio facta à parte contra ſe eſt recipienda,de vita. & hon. cle.ex literis.nu.3. 373
1 Confeſsio quando,an non in alio iudicio obſit.de ele. per inqui. numero.3.4.5 & 6. 57
4 Confeſsio deliberata nocet.de diuor.ex literis.6. 72
4 Confeſsio coacta vel erronea non nocet.de diuo.ex literis.4. 72
5 Confeſsio quod iteretur quatuor caſibus.de pœn.omnis.35.245
5 Confeſsio an integraliter acceptanda.de con.præbend.cum ſuper num.2.4.6. 450
5 Confeſsio an iteranda.de pœnit.omnis.nu.34. 244
5 Confeſsio de diuino iure & naturali participat.de pœniten. omnis.nume.55. 246
5 confeſsionis in quæſtione factæ effectus. de regul. iur. cum in contemplatione.num.6. 364
5 confeſsionis proprietas.de pœnit.omnis.nu.15.& 17. 242
5 confeſsione requiſita ſeptem.de pœni.omnis.16. 242
4 confeſsioni coniugum,pro matrimonio vel contra an ſtandum de eo qui cog.tranſmiſſæ.nu.5. 55
2 confeſsionem reuocat iratus de confeſ.ex parte.nu.48. 239
2 Confeſsionem errantis in vice nocere de conf.ex parte.46. 239
2 confeſsionē extra ius non obeſſe.de confeſ.ex parte.39. 239
2 confeſsionum quæ vbique valeant.de confeſ.ex parte.37. 238
1 Confeſſus in alio iudicio remoueri poteſt de offi. vic.ad audientiam.num.3. 100
2 confeſſus ligandus.de iureiu.ex reſcripto.nu.5. 289
1 confeſſus contraria quando,an non periurus. de tempo. ordin. dilectus.nu.1.& 2. 79
5 confeſſor an de licentia confitentis confeſſata reuelet.de pœni. omnis.num.46. 245
5 confeſſor qualis eſſe debet.de pœni.omnis.nu.& 6. 244
5 confeſſoria in ſeruitute quæ probāda.de ver.ſign.abbate.2.304
5 confitendum eſt proprio ſacerdoti.de pœni.omnis.24. 243
5 Confitendum quoties ſit.de pe.omnis.num.11. 241
1 Confitēdum ſibi non alijs obeſſe de offi.vic.ad audientiā.4.100
5 Confitendum an ſtatim ſit.de pœniten.omnis.num.32. 244
5 Confitendum quid ſit de pœnit.omnis.num.4. 240
5 Confitendum quod ſit ſtatim in quatuor caſibus.de pœnit. omnis.num.33. 245
5 confitendi licentiam ſatis eſt petere.de pœniten.omnis.25.243
5 Confitendæ an ſint circunſtantiæ. de pe.omnis.12.& 14. 241
1 Confitenti in ſe credi. de temp.ordi.dilectus.num.3. 79
2 Confiteri incerta non poſſe.num.4. 236
2 Confiteri qui poſsint.num.7. 236
5 Confiteri alieno ſacerdoti licet in mortis articulo.de pœniten. omnis.numero.20. 242
5 confiteri cui liceat obtenta licentia à proprio ſacerdote.de pœniten.omnis.num.22. 243
2 confiteri in deciſionem non,niſi in iure licere. de confeſ.ex parte.num.38. 238
5 confiteri omnis chriſtianus tenetur.de pœnit.omnis.nu.3.241
2 Conteri,non tenetur infans.de pœnit.omnes.1. 241
2 confirmari quæ poſſunt.de fi.inſt.inter.§.cæterum.num.8.272
2 confirmare ante donationem non poſſe.de fi.inſt.inter.§.cæterum.num.6. 272
1 confirmare cui liceat..de ele.multus.num.5. 36
1 confirmari initio nulla non poſſe. de renun.dilecti.num.2. 75
2 confirmari nullam donationem ex certa ſcientia de fid. inſtru. inter.§.cæterum.num.10. 272
2 confirmari,niſi recta,donatio non poteſt de fi.inſt. inter.§. cæterum.num.7. 272
5 confirmatio papalis Epiſcopo non præiudicat. de priui. cum olim.num.4. 212
2 confirmatio quando ex certa ſcientia apponatur de confir .examinata.num.11.14 370
5 Confirmatio ſupplet defectum electionis.de ele.excom.mi.poſtulaſti.num.4. 190
2 confirmatio ad quę valida.num.6. 369
2 confirmationis vis.de confit.num.2.3.8.& 10. 369
2 confirmationis corroboratiuæ vis.de confir.num.4. 369
2 confirmationes & priuilegia diſsidere.de confir.tua.nu. 4.370
2 confirmationes à quibus nō eximātur. de confir.tua.nu.1.270
2 confirmationum genera de ap.examinata.num.5.6. 369
1 confirmatus iuriſdictionem,non ordines,exercet de el. de trā. epi.cum ex illo.num. 2. 99
5 confirmatus a Papa ab inferori non benedicitur. de accu. memi.num.4. 88
1 Confirmantis,eligentiſque pœna diuerſa. de ele.nihil.nu.6. 64
1 confirmatus quæ non poteſt, Epiſcopo mandat. de tranſ.epi. cum ex illo.num.3.4.& 7. 69
1 Confirmatus depoſitus quæ poteſt exercere. de ele. tranſmiſſam.num.6. 42
2 Confirmatum adminiſtrare.de re ſpo.in literis.2.4. 217
1 cōfirmati à ius nō habēte geſta nulla.de ele.nihil.§.cæterū.4.65

3 coniugatus continentiam vouens beneficium tenet.de cle.con iug.diuerſis.num.1. 381
3 coniugatus penſionem ſuper beneficio habere poteſt.de cle.cõ iug.diuerſis.nu.2. 381
3 coniugatus ad beneficium obtinendum poteſt diſpenſari.de cle.coniug.diuerſis.num.3. 381
4 coniux ſi filium communem ſacro fronte ſuſcipiat, an ex hoc impeditur coniugale debitum.de cog.ſpi.ſi vir.num.2.4. 50
4 coniunx ob infidelitatem dimiſſus, an ea ceſſante, ad primum redibit coniugem.de diuor.quanto.num.8. 74
4 coniunx ob impedimentum canonicum à prima vxore ſeparatus,& 2m ducens,an benedici debeat de ſec. nupt. vir. 5. 81
4 Coniunx fidelis coniugẽ gentilẽ retinet.de diuor.quanto.5. 73
4 Coniunx chriſtianus coniugem Iudæam dimittit. de diuor. quanto.num.2. 73
4 Coniunx altero conſentiente poteſt monaſterium ingredi.de diuor.ex literis.nume.9. 72
4 Coniunx an altero inuito intret monaſterium.de diuor.ex literis.numero.10. 72
3 Coniunx an matrimonio conſummato religionẽ ingredi poſſit.de con.comm.vxoratus.nu.2.4.6 8.10. 511
3 Coniunx religionem intrãs an in ea remanere poſsit. de coniu. vxoratus.nume.11. 513
3 Coniunx an vxore non contradicente promouendus ad ſacros ordines.de con.coniu.coniugatis.nu.5. 510
3 Coniunx ante copulam religioſus fieri poteſt. de con. coniug. vxoratus.nume. 511
3 Coniunx an vxore non contradicente ad minores ordines promouendus.de con.coniu.coniugatis.6. 510
3 Coniunx vterque an religionem intrare poſsit. de con. coniug. vxoratus.nume.13. 513
3 Coniunx coniuge ignorante non promouendus.de conuer.coniu.coniugatis.nume.1. 509
3 Cõiunx an hæremita fieri poſsit.de cõue.cõiu.vxoratus.14.514
4 Coniunx exactus,& non reddens carnale debitum, an excommunicetur.de co.le.quoniam.nu.8. 46
5 Coniuges ob impedimentum non coeant.nu.1. 287
5 Coniuges ob prolem procreandam commiſceantur.2. 286
5 Coniuges cauſa debiti reddendi coeant.nu.3. 287
5 Coniuges ob fornicationem vitandam non coeant.nu.4. 287
5 Coniuges ad ſaturandam libidinem non coeant.5. 288
5 Coniuges ob corporis ſanitate non coeant. nu.6. 288
5 Coniugalis actus quomodo meritorius nu.14. 289
3 Coniuge vno religionem profitente an alter continere debeat. de con.coniu.vxoratus.num.12. 513
2 Coniuges eis quæſita in ſe teſtes.de teſti.quoniam.13. 251
4 Coniuges benedici debent.de ſecun.nupt.vir.2. 81
4 Cõiuges poſſunt ꝑpetuo cõtinere.de frigi.fraternitatis.6. 61
4 Coniuges ambo poſſunt religionem profiteri.de diuor. ex literis.numero.8. 72
4 Coniuges ſibiinuicem communicant actiones, & nõ paſsiones de co.ſpi.martinus.num.8. 52
4 Coniuges ambo ſi filium communem de ſacro fonte ſuſcipiũt, an ex hoc carnale debitum impediatur.di cog.ſpi.ſi vir.4. 58
2 Coniuges ſibi quæſita conferre.de teſti.quoniam.11. 251
4 Coniuge vno chriſtiano manente, altero in infidelitatem lapſo an diſſoluatur matrimonium.de diuor.quanto.4. 74
1 Coniugiũ ſententia nõ probari verius eſt de ele.per inqui.7. 57
5 Coniurans in ſuperiorem ſuum decapitandus.de maleſi.ſtatuimus.numero.9. 186
5 Compurgatores quomodo repellantur. nu. 3. 253
5 Compurgatores vt admittantur requiſiti.nu.4. 223
5 Conſcientiæ alienius ſtatur in foro pœnitentiali.15.256.fallit in probandis & ſcandaloſis.nu.16.17. ibidem
5 conſcientiæ ſupinæ non credendum.nu.18. 256
5 Conſcientię iuratæ creditur.nu.19. 256
5 Conſcientię propriæ quando quid relinquitur.nu.20. 558
4 Conſanguineus debet credere fornicario reuelanti cognouiſſe quam ducere vult.de ſpon.præterea.nu.5. 10
3 cõſanguineo quatenus vxor reddẽda.de reſt.ſpo.literas.8. 220
5 Cõſanguineo minor fides adhibeť q̃ extraneo.de accu.cũ.8. 93
2 conſanguinitas qui probanda.de teſti.licet.nu.2. 267
5 Conſanguinitas quo ad ſuccedendum ad ſeptimum gradum extenditur.de pœ.in quibuſdam.nu.11. 233
5 Conſanguinitas quo ad matrimonia,ad quartum gradum porrigit.de pœnis in quibuſdam.nu.10. 233
2 conſanguinitas cõiugũ aduerſis probari põt.de teſt.licet.3.267
5 Conſanguinitatis & affinitatis exceptio excuſat à debito carnali.de co.le.quoniam.nu.4. 45
5 conſcientia animæ dux.de ſimo.per tuas.nu.3. 115
1 conſecranti epiſcopum archiepiſcopo obſeruanda. de tempor. ne epiſco.3.& 4. 78
3 Conſecrans an impediat defectus ſolemnitat. nu. 6. 564
3 conſecratio petitur intra tres menſes.de con præ.nulla.9. 407
3 conſecratio corporis chriſti à quouis ſacerdote facta æqualiter bona de ce.mi.literas.nu.7. 564
3 Conſecrationem an impediat defectus ex parte materiæ. de cele.miſſa.literas.num.4. 564
3 Cõſecrationem an impediat defectus ex vitæ merito.de ce.mi. literas.numero.2. 565
3 Conſecrationem an impediat defectus in verborum prolatione.de ce.miſ.literas.num.3. 364
3 Conſecrationem impedit defectus ex parte conſecrantis.de ce. mi.literas.num.1. 563
4 Conſecrator quibus verbis vtitur conſecrando epiſcopum. de ſponſ.ex parte.num.2. 8
3 Conſecratum iniuſtè ad vſus humanos redit.de re. per. mancipia.numero.2.4. 438
3 Cõſecratũ ad laicos nõ transferendũ. de rer.per.mancipia.3.438
1 Conſenſus ex mandato exigendus.de con.in veteri.nu.5. 66
2 Cõſenſus in notione quaten9 accipiẽdus.de ap.cõſtitutus.6.350
4 Conſenſus mutuus contrahentium ſufficit ad matrimonium faciendum.de ſpo.de francia.nu.3. 5
3 Conſenſus prælati an ſufficiat ad electionem eius beneficio faciendam.de his quæ fi.à ma.ex ore.nu.4.& 6. 419
3 Conſenſus tacitus iuri priuato non repugnans, non ei præiudicat.de his quæ fi.a ma.ex ore.nu.1. 419
5 conſenſus quadruplex.de homi.ſicut.nu.6. 147
3 Conſenſus tacitus prælati de iure publico concedentis ei non nocet.de his quæ fi.à ma.ex ore.nu.3. 419
3 Conſenſus tacitus iuri priuato repugnans ei præiudicat. de his quæ fi.a ma.ex ore.nu.2. 419
3 conſenſus in donatione requiritur.de teſta.rainutius.19. 474
4 conſenſu mutuo quæ contrahuntur diſſenſu mutuo diſſoluuntur. de ſpon. præterea.num.5. 2
1 Conſenſum non obeſſe conſuetudini in electione requiſitæ. de ele.cum in veteri.nume.3.4. 66
2 Conſentiẽtẽ tacite diſceſſui,eũ nõ punire.de preſ.nõne.25. 283
2 Conſeruator inquirit.nu.3. 357
1 Conſeruator quæ,an non,deleget.de offi.dele.quoniam.9. 129
1 Cõſiliũ mãdati petẽdũ,expectãdũve.de conſt.ex parte.5. 12
1 Conſilium ſtatuti quatenus expectandũ.de cõſt.ex parte.6. 12
1 Conſilium neceſſarium expectandum.de conſti.ex parte.7. 12
1 Conſilij requirendi præſentia & exceptio neceſſaria.de elec.cum in veteri.num.2. 66
1 Conſilia mandati,& ſtatuti diſsidere.quique intelligendum. de conſti.ex parte.num.9. 12
5 Conſilia quatuor pro clerico aduocato vt in cauſa criminali ad irregularitatem vitandam. nu.2.3.5. 153
1 conſtitutio declaratrix cur ſtatim liget.de conſtitu.cognoſcentes.numero.1. 5
1 Conſtitutio noua quibus ex cauſis ad præterita porrigibilis, an non.de conſti.quoniam.nu.3. 13
1 conſtitutio inferiorum indefinita quando liget.de conſtitu. cognoſcentes.nume.8. 6
1 Conſtitutio declaratrix ad præterita trahi.de conſti.qm.2. 13
3 conſtitutio,pro abſentibus clericis priuatam vtilitatem reſpiciens,non valet.de cle.non reſi.ad audientiam.1. 384
1 conſtitutio noua cur ad cauſas pendentes non extendenda. de conſti.quoniam.nu.4. 13
1 conſtitutio edita etiam extra prouinciam ſtringit. de conſtitu. cognoſcentes.7. 6
5 conſtitutio eccleſiaſtica quod aliquid ei pro ingreſſu editur valet.de ſimo.tua.nu.10. 115
1 conſtitutio noua,quatenus,quando,& quos liget.de conſti.cognoſcentes.num.2.& 5. 5
3 conſtitutio ob publicam vtilitatem valet. de cle. non reſidẽ.ad audientiam.num.2. 384
1 conſtitutionem iuris naturalis ad præterita trahi. de conſtitut. quoniam.nume.1. 13
2 cõſtitutione nõ editã noſe teneri.de fide inſt.paſtoralis.9. 274
1 conſtitutionum tempus ex ſitu liquet.in proœ.nu.3. 2
3 conſuetudo eccleſiæ onerosa non valet.de dona.paſtoralis. numero.5. 459
1 conſuetudo ſpecialis romano derogat, & in quibus. de conſue. cum olim.num.2.& 3. 31

4 Conſuetudo, quod dos ſoluto matri. non reſtituetur vxori nõ valet. de do. int. vir. donatio. nu. 7. 81
3 conſuetudo circa plura beneficia obtinenda en valida. de præben. de multa. nume. 6. 393
2 conſuetudo ro. eccl. quando ſeruande de ſe. quoniam. 3. 205
2 Conſuetudo loci contractus attendenda. nu. 6. 232
1 conſuetudo, vt abſens curati beneficij fructus percipiat, nulla de conſti. cum omnes. nu. 15. 8
3 Conſuetudo, triplex. de his quæ fi. à ma. cum. in nu. 2. 418
1 conſuetudo ſm legem, eam non tollit. de cõſ. cum tanto. 1. 33
5 Conſuetudo eſt ſeruanda. de exceſ. præl. peruenit. nu. 1. 198
1 cõſuetudo gñalis contra naturã nõ excuſat. de tẽp. or. ſanè. 2. 77
4 cõſuetudo an circa matrimoniũ ſit ſequẽda. de ſp. de Francia. 1. 1
1 Conſuetudo ſpecialis potior. de offi. leg. ſtuduiſti. 14. 131
5 Conſuetudo quando valida. de ver. ſigni. abbate. 4. 303
5 Cõſuetudo, qñ, an nõ, de pec. potior de ſid. inſt. paſtoralis. 7. 274
5 Conſuetudo quomodo probetur. de ver. ſigni. abbate. 5. 303
5 cõſuetudo irrationabilis nõ tenẽda. de ver. ſign. abba. 16. 304
2 Conſuetudo criminalis eiuſque vis. de eo qui mit. in poſſeſ. cum veniſſent. numero. 7. 232
4 Conſuetudo, quod donationem propter nuptias vxor lucretur valet. de do. int. vir. donatio. nu. 6. 81
1 cõſuetudo an gentiũ ius, aut cõtra, tollat. de cõſue. cũ tãto. 8. 33
2 conſuetudo quatenus citanda. de eo qui mit. in poſſeſ. cum veniſſent. nume. 1. 232
2 Conſuetudo perſonalis. de eo qui mit. in poſ. cũ veniſſent. 5. 232
4 Cõſuetudo ſuccedẽdi an pͥudicet clerico q fil. ſint le. xãta. 9. 65
5 Conſuetudo irrationabilis reprobatur de apoſt. præterea. 4. 140
3 Conſuetudo qualiter extendenda. de cenſi. ſopite. 1. 7. 552
4 Conſuetudo per papam approbata habet vires conſtitutionis canonicæ. de ſpon. de françia. nu. 5. 1
5 conſuetudo & præſcriptio diuerſa in præſcriptionibus. de ver. ſigni. cum inter. num. 1. 302
1 Conſuetudo peccati inductrix nõ ſeruãda. de cõſu. cũ tãto. 9. 34
3 conſuetudo an à reſidentia in beneficio excuſet de cle. non reſi. quia. nume. 1. 383
5 Conſuetudo in modo legendi ſeruanda de magi. quia. 8. 122
1 Conſuetudo generalis non, niſi ignorantes excuſat. de tempor. ordin. ſanè. nu. 3. & 4. 77
3 conſuetudo laudabilis ſeruanda. de cle. non re. clericos. 5. 385
3 Cõſuetudo iurata an tolli poſsit. de his q̃ fi. à ma. cũ in 4. 6. 418
1 conſuetudo poteſtatis electiuæ reſtrictrix quando, an non valida. de ele. cum terra. nu. 1. 3. & 4. 41
1 Conſuetudo ro. eccl. in quibus ſeruãda de cõſue. cum olim. 1. 31
3 Conſuetudo peccatum inducens impræſcriptibilis. de his quæ fi. à ma. cum in. num. 1. 418
1 Conſuetudo in agendo ſeruanda. de reſcri. edoceri. 6. 20
2 conſuetudo realis. de eo qui mit. cum veniſſent. 3. 232
2 Conſuetudo loci rei inſpicienda. de eo qui mit. in poſſ. cum veniſſent. numero. 4. 232
1 Conſuetudinis forma attendenda de offi. or. paſto. 3. 138
1 conſuetudinis rationabilis vis, quique accipienda. de conſu. cum tanto. numero. 10. 34
3 Conſuetudinis & præſcriptionis extenſio differentia. de cenſib. ſopit. numero. 8. 554
2 Conſuetudinis in ſigillorum fide ſtandum. de proba. poſt ceſsionem. numero. 4. 241
3 Conſuetudini iuratę an contraueniatur. de his quæ fi. à ma. cum in. numero. 3. 418
2 Conſuetudinem loci litis attendendi. de eo qui mit. in poſſeſsi. cum veniſſent. nume. 2. 232
1 Conſuetudinem localem lege noua abrogante, tolli, alias contra de conſu. cum tanto. nu. 4. 33
1 conſuetudinem generalem lege noua tolli. de conſu. cum tanto. numero. 3. 33
1 Conſuetudinem loci lege priore tolli. de conſu. cum tanto. numero. 5. 33
2 Conſuetudine iudicem dari. de ap. cum ſpeciali. 4. 363
2 conſuetudine præter, ſupra ve legem, eam tolli. de conſul. cum tanto. numero. 2. 33
1 Conſuetudine ſpeciali delictum non excuſari & cur. de tempor. ordi. ſanè. numero. 1. 77
1 Conſuetudine nulli iuri contraria pœnam non tollit. de tempo. ordi. ſanè. nume. 5. 77
5 Conſuetudine an quis in loco interdicto celebret. de priui. vt priuilegia. nume. 14. 218
2 Conſuetudine quatenus, quæratur iuriſdictio. de præſcrip. cum non liceat. num. 4. 313
1 Conſuetudine loci deficiente, quo occurrendum. de conſu. cum olim. numero. 4. 31
1 Conſuetudine ius nec naturæ nec diuinum abrogari. de conſu. cum tanto. num. 6. 33
3 conſuetudine non inducitur quod prælatus donet laico ſine capituli conſenſu. de his quę fi. nouit. nu. 7. 416
3 Conſuetudine quæritur quod prælatus donet eccleſiæ ſine capituli conſenſu. de his quæ fi. nouit. 8. 416
2 Conſuetudines contrariæ, quando ſimul attendendæ. de eo qui mit. in poſ. cum veniſſent. 8. 232
1 conſuetudinum quæ potior. de ma. & obed. ſtatuimus. 5. 143
5 Conſulens eggreſsionem ex qua mors ſequatur ſit irregularis. de homi. de cætero. nu 6. 153
5 conſulens percutienti clericum an excommunicetur n. 30. 260
1 Conſultrix lex qñ, an non ſequenda. de conſti. canonum. 13. 5
2 conſulturus an referre queat. & 5. de ap. intimaſti. 4. 367
1 conſultorum ſententia, quæ potior eſt ſequenda. de conſtitutio. ex par. nume. 10. 12
1 conſuluiſſe doctos iudici an ſit ſatis. de conſt. ex parte. 11. 12
2 contempti vocandi remedium. de temp. ord. nec epi. 2. 78
2 Conterraneus quando, an non, recuſandus. vt lit. non con. accedens. nume. 1. 2. & 3. 101
1 conteſtanda in quibus exceptionibus ſit lis. de offic. delega. pruden. §. ſexta. nu. 14. 117
2 continentiam à coniugibus iurari poſſe. de iureiu. tua. 4. 297
2 Cõtinuo tempore dies omnes currere. de ſup. ne. præ. licet. 5. 66
5 Contra regulares quomodo inquiratur. de accu. qualiter. 5. 97
5 Contra prælatum ſecularem quomodo inquiratur. de accuſ. qualiter. nume. 3. 97
5 contra epiſcopum diffamatum an inquiratur. de accu. cum dilectus. numero. 1. 92
5 Contra ſecularem priuatum, quomodo inquiratur. de accuſ. qualiter. numero. 4. 97
5 contractus claudicare non debet. de pœnis. conſtitutus. 2. 234
3 Contractus doloſus an iuramento firmetur de emptio. cum dilecti. numero. 10. 431
3 contractus continens deceptionem vltra dimidiam pretij reſcindendus. de emp. cum dilecti. nu. 8. & 11. 431
3 Contractus an in voluntatem tertij committendum. de teſtam. cum tibi. numero. 2. 467
1 contractus perfectio & ita ſuis ſpectãtur. de ele. dudum. 49. 50
3 contractus ſtricti iuris dolo exceptione eliduntur de emptione. cum dilecti. nume. 5. 431
3 Contractus legem ex partium conuentione recipiunt. de re eccle. ſi quis. nume. 12. 424
3 contractus, cui dolus dat cauſam, nullus. de emptio. cum dilecti. numero. 3. 431
3 contractus, qualitas ſequenda: de teſta. iudicante. nu. 4. 463
5 Contractus in ſcriptis an teſtibus probetur. de priuil. cum olim. numero. 9. 212
3 Contractus innominati qualiter pœnitentia reſoluantur. de depoſi. bona. nume. 2. 4. 428
1 Contractus diſſenſu irritus. de biga. nuper. 18. 96
3 Contractus dolo proxenetæ initus reſcindendus. de empti. cum dilecti. numero. 6. 431
2 contractus, & teſtamenti communia. de ſen. ſicut. nu. 13. 329
1 Contractus innominati quando, & quatenus retractabiles. de ele. noſti. nume. 4. 39
3 contractus an in voluntate contrahentium committendum. de teſta. cum tibi. nume. 1. 3. 467
3 contractus ſcienter decepti tenent de emp. cum dilecti. 1. 7. 431
3 Contractus vſurarij coniecturæ. de emp. ad noſtram. 5. 431
3 Contractus nominati qualiter pœnitentia reſoluantur. de depoſi. bona. num. 1. 5. 428
1 Contractus validi initium ſpectare. de ele. dudum. 25. 48
3 Contractus, cui dolus incidit reſcindendus: de emptio. cum dilecti. numero. 4. 431
3 contractus vnius alterum non ligat. de fideiuſſor. quod quibuſdam. numero. 1. 450
3 contractus cõtinens deceptionem minus dimidia pretij tenet. de emp. cum dilecti. nume. 9. 431
1 Contractus nominato non contraueniendum. de ele. noſti. 3. 59
2 Contractum in diem, eo lapſo, extingui. de dol. cũ dilecti. 1. 225
2 Contractu alibi inito, alibi forum ob eundem non ſortiri. de fo. comp. quod clericis. num. 4. 187
2 Contraria diuerſis inſtantijs allegabilia. de ap. ſolicitudinem. numero. 5 6. 7. 8. 355
2 Contraria in diuerſos allegabilia. de ap. ſolici. nu. 4. 355

2 Contraria non proponenda de lib.obls.ignarus.2. 194
3 contrariorum eadem eſt diſciplina.de feu.ex parte.13. 440
1 Contraria qñ,an non,approbanda de ſi.in.l.imputari.9. 278
2 Contraria ſe inuicem tollunt.de iureiu.intellecta.1. 301
5 Contrariorum non ſemper eadem diſciplina.de ver. ſigni.tranſmiſſæ.numero.5. 311 303
2 Contrariorum,quod ſeruandum.de iureiu.veniens.5. 293
2 Contumax non niſi ex iuſta cauſa appellat.de appell.quæſtionibus.numero.3. 343
1 Contumax nullo vocato abſoluendus.de offic.deleg. cum contingat.numero.6 125
5 Contumax in cauſa hæreſis an hæreticus ſit cenſendus, de hære.excommu.nume.3. 137
2 Contumax fictus appellat.de teſti.in nomine.nu.12. 250
2 Contumax quando an non rem recuperet.nu.5. 203
2 Contumax an ante ſatisfactionem abſoluendus de iud. de quo.numero.11.12. 175
2 Contumax non,niſi ceſſantibus alijs remedijs, excommunicandus.vi.&.non cont.tu.e.num.1. 201
1 Contumace actore peremptorium circunduci de offic. delega.conſuluit.nume.1. 119
2 Contumacia vera quando in productione teſtium exigatur.numero.11. 250
5 Contumacia multiplex.nu.11. 296
5 Contumacia in alia quam hæreſis cauſa commiſſa an reddat ſuſpectum.de hæreſi.de hære.excommunicamus.nu.1. 137
1 Contumacia ſententiæ tempus regulari.de cõſti.ex literis.3. 11
2 Contumacia vera.de proba.in nomine.nu.8. 249
2 Contumacia ficta.de proba.in nomine.nu.9. 249
5 Contumaciarum genera.de teſti.in nomine.7. 249
2 Conuentio partium ſeruanda de priui.cum olim.nu.1. 212
5 Conuentio tendens ad habilitãdum in temporalibus pro electione habenda non eſt ſimoniaca.de ſimo.nobis.2. 108
5 Conuentio de dando aliquid temporale pro electione an ſit ſimoniaca.de ſimo.nobis.nu.3. 108
5 Conuentio de dãdo quid ſpirituale pro electione non eſt ſimoniacum.de ſimo.nobis.nu.1. 108
2 conuenire perſonam.& rem ex equi quando liceat.de probat.in præſentia.nume.32. 244
3 Conuerſatio bonorum bona.de ſta.monachi.nu.2. 523
3 Conuerſatio malorum mala.de ſta.monachi.nu.3. 403
3 Conuerſus beneficium non requirens ordinem habeat. de iuſti.in eccleſijs.nu.3. 402
3 Conuerſus curam non habeat.de iuſti.in ecclea.nu.1. 402
3 Conuerſus beneficium requirens ordinem non habeat. de iuſti.in eccleſia.nu.2. 402
5 Conuerſi gaudent priuilegio religionis, de priui. vt priuilegiat.numero.1. 217
5 Conuerſi qui dicantur.nu.7. 256
5 conuerſi an gaudeant priuilegio canonis.nu.2.4. 257
5 Conuerſi matrimonium contrahunt. nu.3. 257
3 Conuerſionis deſcriptio.de ſepa.de his.nu.15.18.20. 485
4 Conuerſorum & donatorum differentia. de priuile. vt priuilegia.numero.6. 217
5 Conuicium eſt cauſa depoſitionis de exce.præl.quam ſit.2. 201
2 Conuictus quis,an non dicendus.de teſti.cog.peruenit.3. 270
2 conuictum non videri,niſi qui verè probationes ſubtraxit . de teſti.cogen.peruenit.nume.1. 270
4 Copula non ſemper facit matrimonium.de con.appella. ſi conditiones.num.5. 36
4 copula illicita inducit affinitatem , licet non operetur effectum matrimonij nec ſponſaliorum.de ſp.ad audientiam.12. 4
4 copula antequam ſit ſequuta poſſunt mutuo conſenſu reſilire contrahentes,poſtea vero nequaquam.de ſpon.duo.tuas.7. 34
3 Copula mediante vir & vxor vnum corpus efficiuntur. de conuer.commu.placet.nu.7. 515
4 Copula carnalis non ſemper probat matrimonium.de deſponſ.impu.atteſtatur.nu.10. 30
4 Copula carnalis inter ſponſos an ſit peccatum . deſponſa. 18.cui.numero.15. 25
2 copulam viſu probari.de teſti.præterea.nu.1. 259
3 coreæ an ſint peccatum.de vit.& ho.cle.nu.10. 375
5 Corpus chriſti an in ſtomachum ſumentis deſcendat incorporetur.de iude.& ſi.nume.1. 126
2 Corporalia titulum,incorporalia non requirere, & cur.45. 321
1 Corpore luens multam dicior ne ſoluat.6. 224
2 Corporis aſpectu an probetur ætas de proba.in præſentia.4. 242
1 Corpore vitiati non ordinari.de cor.vitia.thomas.1. 91
2 Correctio quorum concurſu obliget.de teſti.in omni.6. 252
2 Correctio & alius proceſſus an differant.de ap.ad noſtram.1. 337
2 Correctio fraterna de quo peccato accipienda . de teſtibus in omni.numer. 9. 252
5 Correctio iudiciaria ad prælatum pertinet.de hære.qui.1. 128
2 Correctio qñ præceptum aut conſilium.de teſti.in omni.1. 251
5 Correctio euãgelica ad omnem chriſtianum ſpectat. de hæredi.qui.numero.2. 128
2 Correctionem præcepti eſſe de teſti.in omni.nu.2. 251
2 Corrigibilis iure plectendus de iud.cum non.nu.4. 182
2 Corrigibiles leuius tractandi.de iud.nu.5. 182
2 Correctionem variè omitti. & 13.de teſti.in omni.12.13. 252
2 corripere qui & cur timeant.de teſti.in omni.nu.14. 252
2 Corripiendi forma.de teſti.in omni.nu.10. 253
1 Corrumpi non niſi cõſentientẽ poſſe.de biga.vt bigami.11. 93
5 Corrupta ſi non vult nubere corruptori ipſe non tenetur eam dotare.de adulte.peruenit.nu.3. 152
5 Corruptor virginis ſi ducere eam non poteſt dotet . de adulter.peruenit.num.1. 162
5 Corruptor virginis ſi nec ducere nec dotare poſſit caſtigatus,& excõicatus in monaſterio recluditur.de adul.peruenit.n. 2. 152
5 Corruptor virginis ſi non vult ducere corruptam,eam dotet.de adulte.peruenit.nu.4. 152
4 credendum non eſt cuilibet.de con.ſer.propoſuit.nu.10. 48
3 Credendum cui potius ſam e,an aſſertioni ſe inopem allegantis.de cen.procurationes.nu.3. 555
2 Creditoris vſuras non remittentis pœna. 2. 187
3 Creditor conueniens principalem vel fideiuſſorem beneficio renunciantem ad ſui electionem de fideiuſ.peruenit.nu.1. 447
3 creditor aſſerens inſtrumentum debiti amiſſum citra debitoris ſubtractionem,tria probare habet de con.cõm.dudum.1. 515
3 Creditor aſſerens debiti inſtrumentum amiſſum debitoris ſubtractionem quid probare habet.de con.comu dudum.2. 515
5 Creditori an ſatisfieri poſſit de pecunia vſuraria. de vſur.cum tu.numero.14. 170
2 Crimen obijciens probet.de dol.cum olim.nu.2. 225
5 Crimen ab vno facto procedens vna l. punibile, ab vno tantum accuſatur.de accu.de his.nu.1. 83
5 Crimen in teſtibus obiectum ſpecificandum de purga.cano.accepimus.nume.7. 226
4 crimen morte extinguitur.qui fili.peruenit. 1. 66
5 Crimen ab vno facto procedens diuerſis legibus punibile , ab vno accuſatur.de accu.de his.nu.2. 83
1 Crimé ex ſcriptura ortum ex eadem probari.de ma.& ob.cum in eccle.numero.9. 141
2 Criminis commiſſi tempus ſpectandum.fallit.de elect.dudum.numero.31.& 32. 48
2 criminis participes inquirendi.& quatenus.nu.1.2. 135
2 Criminis particeps teſtis ne eſſe queat. 8. 215
3 Criminis particeps teſtis de ſe reſpondeat.nu.15. 263
2 Crimen ſine circunſtantijs inexcuſabile.de præl.ſicut.2. 280
5 Crimina propter quę quis deponitur,de cle.excommuni. ini. ſi quis. numero. 2. 186
5 Crimina quomodo exprimenda in cauſa inquiſitionis . de ſimo.per tuas.nume 2. 112
3 Crimina ordinaria ſæpius punienda . de coha.cle.clericos.2. 378
5 crimina diuerſa ab vno facto procedentia an à pluribus accuſantur.de accu.de his.num.4. 83
1 Crimina nó impedimẽta ſubticẽda.de cor. vitia. expoſuiſti. 3. 91
2 Crimina quæ accuſanda.de teſti.quoniam.nu.6. 250
3 Crimina extraordinaria ter in anno punienda.de co ha.cle.clericos.numero. 1. 378
5 Crimina diuerſa ab vno facto procedentia quomodo puniantur.de accu.de his.num.3. 83
5 Crimina quæ ſpecificanda in iudicio.de purga.cano.accepimus.numero.4.& 6. 226
1 criminalia clerico indelegabilia.de reſcri.nonnulli.nu.1. 23
2 Criminalis cauſa biennio finienda.de iud.venerabilis.4. 185
1 Criminalia vniuerſitatis à procuratore expedibilia. de procura.tue.num.7. 55
5 Crimina perpetrato fauere,& eius immunitati differunt.5. 2-0
5 Criminus falſi ſpecialia.5. 180
5 Criminoſus cõuenit,vbi iuenit.de hære. excõmunicam'.5. 139
1 criminoſus dignú ſe facere cogéd' de ęta.præſi.qris.7.8.& 9. 83
5 Criminoſus de crimine excipiens auditur.de accu.ſup.10. 91
5 Criminoſus an ab inquirendo repellatur.de accu.ſuper.14. 91
3 Criminoſus ad corpus Chriſti fugiens an ſaluandus.de cele.miſſa.ſané.num.1.& 3. 561

5 Criminoſus ab agendo non repellitur.de accu.ſuper.15. 91
5 Criminoſus ab accuſando repellitur.de accu.ſuper.9. 91
3 Criminoſo an beneficiũ conferatur.de coh.cle.cũ noſtris.5. 409
5 Criminoſus an repellatur à denunciãdo.de accu.ſuper.11.13. 91
3 Criminoſi communicantes non liberandi à carcere.de cele.miſſa.ſanè.numero.4. 562
2 Criminoſum non appellare quatenus verum. de appel. conſuluit.numero.1. 341
5 Crucis prędicatio ad ſolum papã pertinet.de hære.excõ. 8. 137
5 Cruceſignatorum collocatio manet rata poſt eorum mortem ne præla.querelam.num.8. 120
5 Culpa eſt Imiſcere ſe rei ad ſe nõ ptinẽti.de ſim.ad aures.7. 107
2 culpa lata dolo ſimilis.nu.15. 331
5 Culpam Deus tollit.nu.5. 174
2 Culpabilis eſt qui non liberat à morte quem poteſt.de homi.ſignificaſti.num.8. 155
2 Cum,copulæ nota.de fi.inſtru.inter.§.cum.nu.11. 273
5 Cum qualibus armis quis impetitur, eum talibus ſe defendere debet,numero.11. 156
2 Cumulari diuerſa poſſe.de lib.obla.ſignificãtibus.25. 196
2 Cumulationi quando locus non ſit.de lib.obla.ſignifi.26. 196
2 Cumulationem trium concurſu admitti.de lib.obl.ſign.27. 196
2 Cumulatione tranſfuſionem ſubrogationis tolli vt li.pen. eccleſia.numero.5.6. 252
2 Cumulationum genera.de lib.obla.ſignifi.nu.24. 196
2 Cupiditatis incommoda.de ſe.licet.1.& 2. 206
1 Cura quo pertineat.de offi.archi.cum ſatis.nu.4. 98
5 Curæ parochialis diffinitio.de pœnitentijs.omnes.nu.27. 246
1 curæ commiſſæ comites.de offi.vicar.clericos.nu.6. 101
5 Curia malorum nutrix de præla.præterea.nu.4. 159
3 Curato potius ſubueniendum quam canonico.5. 399
3 Curatus ob morbum perpetuum an remouendus.de cle. ægrot. conſultatio.num.3. 401
3 Curatus non poteſt curato beneficio priuari ab abbate. de ſtatu. mona monachi. nu.10. 524
5 Curatus confeſsiones audiendas committit.nu.7. 274
3 Curatus ob lepram remouendus.de cleri.ægro.conſultatio.numero.2. 401
1 Curatus quæ rectè mandet.de tranſ.epi.cum ex illo.nu.5. 70
1 Curatus ſubditos ne anathematizet.de offici.ordin. ſi ſacerdos. numero.3. 135
1 Curatus ſubditos maiore excommunicatione moribus ligat.de offic.ordin.ſi ſacerdos.nu.4. 135
1 Curatus extraneos non excommunicat.de offici.ordin.ſi ſacerdos.numero.2. 135
1 Curatus,quo excommunicet modo,an non.de officio.ordin.ſi ſacerdos.nu.6.& 7. 135
2 Curato temporaliter morboſo dandus coadiutor. de cle.ægrot. conſultatio.nume.4. 402
3 Curato potius ſubueniendum,quam canonico.de præbend. expoſuiſti.nume.1. 400
1 Curatum non,niſi ſubditis,conferre.de æta. præfi. cum contingat.numero.2. 84
3 Curatum beneficium vnum habẽdum.de præb.de multa.4. 393
3 Curſori an ieiunandum.de obſer.ieiu.ex parte.num.7. 574

D

2 DAmnatus in vno,in reliquo abſolutus . de ſentent. cum inter.nu.9.10.11. 326
3 Damnatio ex libero arbitrio pendet.de bapti.maiores.numero.11. 568
5 Damni & expenſarum differentia.nu.1. 228
5 Damni & iacturæ differentia.nu.2. 228
5 Damnorum nomine an expenſæ contineantur.nu.3. 228
5 Damnificãs an reſarcire damnũ teneatur.de homi.cũ tu.16. 170
2 Dat confirmatq; nemo iure eodẽ.de fi.inſt.inter.§.ceterũ.5. 272
1 Dat & confirmat idem iure vario.de fi.inſt.inter.§.cæterũ.4. 272
1 Data ob obligationem iam notam attendẽda.de reſcrip.eã.2. 16
1 Datæ tempus ob reſcripti vires ſpectandum.de reſcri.eam.1. 16
2 Datiuis potior mater.de ap.ex parte.nu.13. 366
5 Datum pro ingreſſu religionis pacto præcedente,eſt ſimoniacum.de ſimon.in tantum.nu.2. 115
5 Datum pro ingreſſu religionis ſiue pacto non eſt ſimoniacum. de ſimo.in tantum.nu.3. 115
2 Datum ut ne ſeruiat.de iureiu.ex reſcripto.nu.11.12. 190
5 Dauid,& Golias duello pugnauerunt.de cle.pu.in du.Henricus. numero.4. 160
5 De crimine per modum gratiæ quemadmodum quæratur . de accu.ſuper.nu.3. 90
5 De crimine q̃ritur per modũ iuſtitiæ ſex modis.de acc.ſup.1. 90
5 De fide an publicè diſputare liceat.de hær.ex iniũcto.2.10. 136
5 De medico q̃n curandũ,de iure ſpeciali.de ſim.& ſi.4.& 6. 105
5 De medico q̃n curãdũ de iure cõmuni.de ſimo.& ſi.1.& 3. 105
5 De tempore ad tẽpus licitè contrahitur de vſur.nauigãti.4. 177
2 Debitor habens penes ſe inſtrumentum an liberatus præſumatur.de ſol.is qui.nu.8. 455
3 Debitore condemnato fideiuſſor non cenſetur condemnatus. de fideiuſ.eum. num. 7. 452
5 Debitor an liberatus præſumatur ſi inſtrumentum penes ſe habeat.de priui.cum olim.nu.11. 212
2 Debitor captus à creditore cur non petendus. de appe. dilectis. numero.3. 356
3 Debitor vſurarum ad eas ſoluendas credens pecuniam vſuram non committit.de fideiuſ.peruenit.nu.12. 448
3 Debitum ad domum creditoris deſert debitor die aſsignata . de pigno.ſignificante.nu.12. 445
3 Debitum die ſolutionis nulla aſsignata non tenetur debitor ad creditoris domum deferre. de pigno.ſignificante.nu.14. 445
3 Debitum ſecundum partium conuentionem ſoluendum.de pigno.ſignificante.nu.10. 444
2 Debitũ petitũ impræſcriptibile.de præſcript.ſi diligenti.27. 319
2 Debitum non petitum donari videri.nu.56. 319
3 Debitum expenſis debitoris reddendum . de pignor. ſignificante.numero.51. 344
3 Debita res portatu difficilis in loco vbi eſt præſtanda . de pigno. ſignificante.nume.13. 445
5 Decalogi præcepti,non occides,interpretatio.de homi.interfeciſti.numero.24. 145
1 Decalogi præcepta & moralia & immutabilia.de conſtitutio . canonum.numero.5. 4
2 Decanus petens alienata non cauet de rato, nec reconueniẽdus. eſt de teſti.cum olim.num.1. 262
5 Deceptus pro non volente accipitur.de ſen.exc. cõtingit.3. 284
3 Decima graui cum palea ſoluenda.de decimis.non eſt.2. 497
2 Delinquendi non malus animus circunſtantijs conijciendus . de præſump.ſicut.num. 1. 280
3 Demonſtratio falſa relictũ non impedit.de teſt.ſi hæredes.2. 465
5 Denunciare nemo tenetur.de accu.euidentia.nu.4. 86
5 Denunciare an poſsit qui iurauit non accuſare.de accuſ.veniens. numero.3.5. 89
2 Denunciare ſuã ſuorũve iniuriã cuinis licet.de iud.nouit.7. 185
2 Denunciantem non niſi cuius nullum eſt commodum teſtem eſſe poſſe.de teſti.in omni.nu.16. 252
3 Denunciatio in cauſa euictionis,quando facienda de emp. ſi venditori.numero.7. 434
5 Denunciatio morte rei extinguitur de hære.ſi quis.8. 229
1 Denunciatio euangelica cui conceſſa.de offi.culto.cuſtos.4. 100
2 Denunciatione mouens teſtis ſit. de teſti.in omni.15. 252
2 Denunciationum genera:quibuſque,an non denunciare liceat.de iud.nouit.nu.2.3.5.6.8. 183
4 Denunciationis via an pluries contra reum agatur. de accu.de denunciationis his.nu.14. 85
5 Denunciator non ſe inſcribit.de accu.ſuper.5. 90
3 Denunciatus ſuper graui crimine an eligi poſsit.de ſimoni.accuſatum.numero.7. 103
5 Denunciatus qua pœna puniatur.de accu.qualiter.14. 97
1 Denunciatus inhabilis remouendus.in idoneo contra.de offici. culto.cuſtos.num.2.& 3. 102
3 Depoſiti eccleſia tenetur.de depo.grauis.nu.1. 427
3 Depoſiti illegitimi eccleſia non ſenetur.de depo.grauis.2. 427
3 Depoſitio non eximit à voto continentiæ . de cle. coniugat. diuerſis.numero.9. 382
2 Depoſitioni primæ vtili ſtandum.de teſti.veniens.7. 264
2 Depoſitionum genera.de ſenten.non poteſt.nu.7.8. 323
2 Depoſitum percutiens an excommunicetur.de ſentent.excommu.contingit.num.7. 284
1 Depoſitum ordine degradari poſſe.de electio.tranſmiſſam. numero.8. 42
2 Depoſitus omnino quæ exerceat,de electi.tranſmiſſam.7. 42
5 Depoſitus conficit.de cle.excom.mini.ſi quis.6. 188
1 Derogari legi generaliter poſſe.de offi.deleg.ex parte.16. 112
3 Deſeruiendi per vicarium caſus.de præb.extirpandæ.8. 398
3 Deſponſatio differt à donatione arrarum de ſpon.duo. duobus. numero.3. 32
5 Detinens poſsidere præſumitur. de priui.cum olim.nu.11. 214
5 Detractor eſt homicida.de homi.ſicut.num.40. 155
5 Detractores homicidæ iudicantur,de male.ſtatuimus.11. 186

5 Decima de vſuris non ſoluenda.nu.12. 492
3 Decima an compenſationẽ admittat.de deci.cũ hoĩes.3. 495
3 Decima piſcaturæ priuatæ cui ſoluenda.de deci.non eſt.5. 497
3 Decima petitur condictione ex lege diuina.de deci.tua.2. 498
3 Decima vt præſcribatur quæ poſſeſsio requiratur. de decim.ad hæc.numero.1. 495
3 Decima perſonalis papali priuilegio tolli aut transferri poteſt. de deci.a nobis.nu.1. 497
5 Decima an ſimoniaco ſoluenda.de deci.tua.nu.6. 498
3 Decima per ſecutarem remitti non poteſt.de dec.quãuis.4.496
3 Decima prædialis alteri eccleſiæ quam cui debeatur, à papa conce di poteſt.de deci.a nobis.2. 497
3 Decima prædialis eccleſiæ debita an laico concedi poſsit.de decim.a nobis.num.3. 497
3 Decima an præſcriptione retineri poſsit.de deci.p̃uenit.17.494
3 Decima papali priuilegio tolli poteſt.de deci.peruenit.12. 493
3 Decima, vtri eccleſiæ ſeminationis an plantationis, ſoluenda de deci.cum non ſit.nu.2.3.5. 499
3 Decima ab inferiori à papa non tollitur.de decim.peruenit.numero.14. 493
3 Decima prædialis eccleſiæ prædiali dãda.de dec.peruenit.2.492
3 Decima quod non ſoluatur à clerico, papali priuilegio conceditur.de deci.a nobis.nu.4. 497
3 Decima à laico non præſcribitur.de deci.peruenit.16. 493
3 Decima de immobilibus non ſoluenda,de dec.peruenit.8. 493
3 Decima perſonalis parochiali eccleſiæ danda. de decimi.peruenit.numero.2. 492
3 Decima petitur confeſſoria & negatoria.de deci.tua.1. 498
3 Decima contra laicum ab eccleſia præſcribitur.de decim.peruenit.numero.24. 494
3 Decima an à clericis prſcribitur.de deci.peruenit.22. 494
3 Decima nõ deductis expenſis ſoluenda.de dec.non eſt.2.3.497
3 Decima mixta cui ſoluenda.de deci.peruenit.3.5.7. 492
3 Decima papali priuilegio licitè retinetur.de dec.quãuis.1. 496
3 Decima vt retineatur conſuetudine non inducitur.de deci.cum hominet.nume.4. 495
3 Decima an ab eccleſia præſcribatur. de deci.peruenit.23. 494
3 decima de mobilibus iuſtè quæſitis ſoluenda. de decim.peruenit.numero.9. 493
3 Decima ſoluitur attenta loci cõſuetudine.de dec.p̃uenit.6.492
3 Decima iure canonico debetur.de deci.peruenit.20. 494
3 Decima perpetuo ab epiſcopo non remittitur. de decim.quamuis.nume.3. 496
3 Decima perſonalis ex pręcepto non debita. de decim. peruenit.numero.21. 494
4 Decima petitur condictione ex lege conſuetudinaria. de deci.tua.numero.4. 498
3 Decima petitur rei vendicatione.de deci.tua.3. 498
3 Decima duplex de eodem prædio ſolui poteſt. de decimi. cum in tua.nume.3. 499
3 Decima quod ab ea eximatur, an papa concedere poſsit. de decim.à nobis.nume.5. 497
3 decima de vna ad aliam eccleſiam epiſcopus transferre poteſt. de deci.à nobis.nume.6. 498
3 Decima de turpiter quæſitis ſoluenda.de deci.peruenit.11. 493
3 Decima de mobilibus iniuſtè quæſitis ſoluenda.de decim. peruenit.numero.10. 493
3 Decima qualiter detrahenda.de decim.5. 498
3 Decima ad tempus poteſt ab epiſcopo donari. de decim.quamuis.numero.2. 496
3 Decima prædialis ante tempus ſolutionis ſolui poteſt. de deci.cum homines.nume.1. 495
1 Decimas an præſcribat laicus.de tranſla.ex literis.12. 150
3 Decimæ paruę donatio tractu temporis cõfirmatur.de his quæ fi.continebatur.num.3. 435
3 Decima iure diuino introducta.de deci.peruenit.18. 494
3 Decima piſcaturę loci publici parochiali eccleſiæ ſoluẽda, & etiã decima lucri piſcatoris.de deci.non eſt.nu.4 6. 497
1 Decimam ſibi conceſſam perdit laicus certus de cauſis de deci.quamuis.nume.5. 496
3 Decimæ compoſitio fieri poteſt.de deci.peruenit.15. 493
1 Decimas bona fide ſine titulo præſcribi.nu.44. 319
3 Decimarum incapaces ſunt laici vrbani, decreto. de his quæ fi.cum apoſto.num.2. 416
1 Decimæ à laico formidabiles.num.11. 177
3 Decimæ à ſolutione an ciſtercienſes & templarij immunes ſint. de deci.ex parte.num.3. 495
3 Decimæ in feudum cõceduntur.de his quæ fi.cum apoſt.4.417
3 Decimæ laicis quare prohibeantur occupare de his quæ fi. cum apoſto.nume.3. 416
3 Decimæ ad laicos ſpectabant ante decretum vrbani. de his quæ fi.cum apoſto.nu 1. 416
3 Decimæ æſtimatio ſoluenda à deſtruente ſegetem vel arbores, ſine cauſa.de deci.peruenit.nu.25. 494
3 Decimæ quę ex neceſsitate debeantur.de deci.decimam.2.496
3 Decimæ æſtimatio non ſoluẽda comburentę ſegetem vel arbores.de decim.peruenit.num.26. 494
3 Decimæ in cauſa inter eccleſiam & laicum appellatio remota.de decim.tua.num.8. 498
3 Decimæ magnæ in donatione ſuperioris authoritas requiritur. de his quæ fiunt.continebatur.2. 415
3 Decimæ in cauſa inter duas eccleſias agitata appellatio admittẽda.de deci.tua.num.9. 498
5 Decimæ ab excommunicato recipiendo.de ſenten.excommu.cum voluntate.num.12. 294
3 Decimæ ſuper ſolutione, pacto facto ante tempus, contrauenire non poteſt de deci.adhæc.nu.2. 415
3 Decimam debitam eſſe ſanctorum auctoritatibus comprobari de deci.peruenit.num.19. 494
3 Decimam animalium ante tempus ſoluens non liberatur.de decim.cum homines.nu.2. 495
3 Decimam de hortis & animalibus non ſoluunt leproſi.de deci.ex parte.nume.1. 495
3 Decimam perſonalem Iudæi non ſoluunt. de decim. de terris.numero.2. 495
3 Decima ab epiſcopo remitti non poteſt.de deci.à nobis.7. 498
5 Decimam prædialem Iudæi ſoluunt.de deci.terris.1. 495
3 Decimam prædialem ſoluunt religioſi.de deci.ex parte.4.495
3 Decimas prædiales quiſque poſſeſſor ſoluit. de decim.nouum. numero.4. 491
3 decimam perſonalem non ſoluunt religioſi.de deci.ar.2. 495
2 Decimas percipere cui liceat.de iud.quanto.4. 177
3 Decimarum diuiſio.de deci.decimam.1. 490
3 Decimarum ſubdiuiſio.de deci.decimam.3. 490
1 Decimarum præceptum interpretabile.de conſtitutioni.canonum.numero.6. 4
5 Decîſio an ſit peccatum.10. 229
2 Declinatoriæ quãdo obtrudendæ.de excepioni.paſtora.6. 306
2 Decretalis noua ſecundum ius ſequenda.de fide.inſtru.paſtoralis.numero.1.8. 274
2 Decre.paſtoralis quando locus non ſit.de fid.inſtrumen.paſtoralis.numero.10. 274
2 Decretali noua quando iudicandum.de fide. inſtrumentor. paſtora.nume.4. 274
5 Decre.hæc an priuilegium contineat decr. cum ad quorundam an priuilegium contineat.de exceptionibus prælator. cum ad. numero.6.7. 199
2 Decretalis incorporalis vis.de fide inſtru.paſtoralis.5. 297
2 Decre.poteſt ceſsionem integram deſiderare.de proba.poſt ceſſionem.numero.12 242
2 Derretalis contra ius quando, an non, reijcienda de fi.inſtru. paſtoralis.nume.6. 274
1 Decretales aliquod explicari.& 22.de præſcr.ſi diligenti.1.115
3 Decretum & inhibitio differunt.de præb.dilectus.5. 392
2 Decreti primi & ſecundi interponendi locus. de dolo. contingit.numero.1. 227
3 Dedicatum eccleſiæ ad vſus humanos redit. de rer.permu.mancipia.numero.25 438
5 Defendere ab iniuria an quis teneatur de foro iudiciali.3. 289
5 De falſo punitus, an iterum puniatur.nu.7. 178
5 defendere tenetur qui eſt cauſa violentiæ.de ſenten.excomm.quantæ.numero.5. 289
5 defendere qui non poteſt nemo tenetur.de ſen.exc.quantæ.5. 289.& an quis defendere teneatur.de foro iudiciali. ibidem.3.
5 Defendendus à violentia quilibet eſt de foro pœnitentiali.de ſen.excom.quantæ.nume.2. 289
1 Defenſor legitimus quis.de in inte.reſti.cum veniſſent.6. 158
5 Defenſio alterius an neceſſaria de iure ciuili, & foro iudiciali.de foro aũt pœnitẽtiali quilibet eſt defendẽdus. ille quoq; qui eſt cauſa violentiæ defendere tenet.de ſen.exc.q̃tæ.1.2.3.5 6.290
2 Defenſionẽ genera.de es ce.cum inter.nu.2. 307
5 Deficiens in purgatione vt hæreticus condemnandus. de hære.excom numero.6. 137
2 Definitiua infamiæ intra annum reuocabilis.11. 108
2 Definitiua negotij immutabilis.de of.dele.in literis.numer.12.13.& 14. 108

2 Definitiua qui ius faciat.de ſen.in cauſis.3. 330
2 Definitiuam ſine ſcriptis non valere.de teſti.albe.3.5.6. 266
1 Definitiuam in abſentem inſcium non ferri in interloquutoria contra.de pro.auditis.4. 357
1 Deſuncti fraudem impugnat hæres.de in integ.reſtit.reſtitutus, numero.9. 161
2 Degradatio quid de.ſen.non poteſt.10. 3:4
5 Degradatio qualiter fiat.de verb.ſignifi.nouimus.1. 305
2 Degradationi quos adeſſe oporteat.de ele.tranſmiſſam.9. 42
5 Degradandus an ab epiſcopo diſpenſetur. de verborum ſignifi. nouimus.nume.2. 305
5 Degradatus an pro eodem delicto à iudice ſeculari puniendus. de ver.ſigni.nouimus.nume.3. 305
5 Degradatus non conficit.de cle.excom.mi.ſi quis.3. 188
5 Degradatus an ſtatim curiæ ſeculari tradendus.de hære. ad abolendam.num.21. 126
1 Deiectus quis:quod remedio iuuandus.de ele.querelam.22. 55
1 Deiectus ſi quis,an non,dicendus.de ele.querelam. numero.26. 27.28.& 29. 55
2 Deierans reſtitutus teſtis eſſe põt.de teſtib.teſtimoniũ.9. 269
2 Deierans de futuro non punitur.de iureiu.querelam.6. 291
2 Deierans quandiu pœniteat.de iureiu.querelam.9. 291
2 Deierantis actoris pœna.de iure.querelam.8. 291
5 Dei mandatorum diſtinctio.5. 237
1 Delegata iuriſdictio quando finiat,an non.de offic.dele.quærenti.nume.3.& 4. 119
1 Delegatam iuriſdictionem ordinariæ commenſurari.de of.ord. perniciofam.nume.5. 134
1 Delegatam iuriſdictionem expreſsis nominibus morte ceſſare. de offi.dele.quoniam.nu.13. 112
1 Delegante nihil ſibi retinente,arbiter cognoſcat.de offi.delega. ſuper.uum.16. 121
1 Delegantem partim recuſationis cauſas cognoſcere. de officio. dele.ſuper.nume.17. 121
1 Delegati iuriſdictionem an impedire ordinarius poſsit. de offi. ord.ſignifi.nume.3. 137
1 Delegati principis ſpecialia.de offi.dele.ſignificaſti.12. 106
3 Delegati poteſtas an poſt annum duret. de præbendi. pro illorum.numero.4. 389
1 Delegati papæ de veritate criminum quærunt,& quo modo.de offi.ord.pernicioſam.nume.3.& 4. 134
1 Delegata iuriſdictio quando,an non,morte finita.de offi. deleg. quoniam.nu. 10. 11.& 12. 112
1 Delegati quando,an non,abſente procedant. de offi. deleg.prudentiam.nu.3.4.& 11. 115
1 Delegati quando ſimul cognoſcant.de reſcri.plerique.5. 22
1 Delegati iuriſdictio quando perpetua.de officio. deleg. quærenti.numero.2. 119
1 Delegatio initio non poſt,oſtendenda.de officio. deleg. cum in iure.numero.4. 124
1 Delegatio vltro diem dictam non prorogan da.de officio.deleg. P.& G.nume.8. 128
5 Delegatio papæ facta epiſcopo eo mortuo deuoluit ad eius ſucceſſorem,& non ad capitulum.de hære.ad abolendam.4. 130
1 Delegationis cui facienda fides de officio.delegat. cum in iure. numero.3. 124
1 Delegatis eiuſdem datæ,quid obſeruandum.de reſti.plerunque. numero.2. 22
1 Delegato ſimpliciter recuſato,arbitro locum eſſe.de offici.dele. ſuper.numero.15. 120
1 Delegatorum recuſatorum cauſa à quibus cognoſcenda.de offi. deleg.ſuper.nume.8. 120
1 Delegatorum proceſſus,altero impedito,an vitietur. de offi.deleg.prudentiam.nume.6.7.& 8. 115
1 Delegatorum proceſſus an à collega ratificabilis.de offic. deleg. prudentiam.num.12. 115
1 Delegatorum quis,an non exequetur.de officio.deleg.paſto.§. præterea.nume.5.& 6. 122
1 Delegatorum vnus quando de cauſa cognoſcet.de offic.delega. licet.numero.8. 123
1 Delegatorum diuerſæ datæ qui cognoſcant.nu.3. 22
1 Delegatum abſoluens an de lite cognoſcat.de offici.delega.prudem.§.ſexta.num.16. 117
1 Delegatum aduerſum definitiuam reſtituere quique accipiendũ de in integ.re.cauſa.nu.4. 165
1 Delegatum non niſi in paruis mulctare.de offi. dele. de cauſis.§. illis.num 2.& 3. 105
1 Delegatum de proprietate niſi vetetur cognoſcere.nu.3. 235
5 Delegatus à papa an ad cautelam abſoluat.8. 386
1 Delegatum omnem aduerſus quamlibet ſententiam reſtituere. de inte.re.cauſa.num.6. 165
1 Delegatũ negligentẽ emẽdet ordinarius.de of.or.ſig.5. 137
1 Delegatum principis aduerſus interloquutoriam reſtituere,& quatenus.de in inte.re.cauſa.nu.3. 165
1 Delegatum iure prohibitum non ſubdelegare.de officio.delega. coram.numero.1.& 3. 124
1 Delegatus non niſi ob grauia eccleſiaſtica requirit ſeculare brachium.de offic.delega.ſignificaſti.3.& 4. 105
1 Delegatus ſpecialis gñalem præuenit.de reſcri.plerunq;.6. 22
1 Delegatus ob laicalia requirit ſeculare brachium.de offici.deleg. ſignificaſti.num.2. 105
3 Delegatus nihil proprium habet.de teſta.cum eſſes.7. 466
1 Delegatus ex cauſa recuſabilis.de offi.dele.ſuper.5.& 6. 120
3 Delegatus matrimonium contrahens an de cauſa ſpirituali cognoſcat.de cle.coniug.diuerſis.nu.5. 382
1 Delegatus iniuriantem ſibi puniet.de offic.dele.quia.7. 101
2 Delegatus in appellationis cã recuſabilis.de app.adhæc.2. 339
3 Delegatus matrimonium contrahens de cauſa ciuili cognoſcit. de cle.coniug.diuerſis.nu.6. 382
3 Delegatus factus monachus an de cauſa cognoſcat.de cler.con. diuerſis.nume.7. 382
3 Delegatus ordinarij quid à partibus exigat.de vita & hone. cler. cum ab.numero.7. 372
1 Delegatus præfinitum tempus ne excedat.de offic.delega. quærenti.nume.1. 119
3 Delegatus committere poteſt.de con.præ.cum dilecta.2. 414
3 Delegat⁹ ſubdelegationẽ nõ reuocat.de cle.nõ reſi.relatũ.2. 383
4 Delegatus non poteſt ſententiam ſuam interpretari.de ſponſ.ex literis.nume 8. 7
1 Delegatus ordinarij aduerſus quam ſententiam reſtituat. de in integ.re.cauſa.num.5. 165
2 Delegatus quando de appel.fin.de principali cognoſcat.de appe. vt debitus.numero.34. 362
3 Delegatus vſque ad quod tempus contra doctores compeſcat. de præb.pro illorum.nu.3. 389
3 Delegatus quos cõtradictores cõpeſcat.de præben.per illo.2. 388
1 Delegatus in totum,partem mandat.de offi.dele. qm.7. 130
5 Delegatus punit falſum teſtẽ cã durante.de fal.falſidicus.3. 557
1 Delegatus principis conſenſu iuriſdictionem demandat.de offi. deleg.quoniam.nu.4. 129
1 Delegare qui poſsint.de offic.deleg.coram.6. 124
1 Delegari à prælato criminali nõ poſſe.de of.dele.quoniã.2. 129
1 Delicta grauia prodenda.de car.vitia.expoſuiſti.2. 91
2 Delicta communia paria.de iureiu.cum quidam.8. 292
2 Delicta communia.de iureiu.cum quidam.5. 292
2 Delicta ſpecialia.de iureiu.cum quidam.nu.4. 292
3 Delegatus Papæ extra domũ proficiſcens,impẽſas habet.5. 372
3 Delegatus principis quid à litigantibus exigat.6. 372
2 Delictum extra geſtionem eccleſiæ non obeſſe.de except. cum venera.nume.1.6.7. 307
5 Delictum notorium quod dicatur.de adulte.tua.10. 163
3 Delictum rei in eum transfert onus probandi. vt eccle. ben. ſi .di. conſe.vt noſtrum.num.4. 480
1 Delicti vno in loco initiati, alio conſummati iudex competens. de ele.dudum.num.48. 50
5 Delicto certo ſed perſona incerta nullo reperto in loco,delicti, nemo tenetur.numero.1. 554
2 Delicto multo quis tacens conſentiat.de præb.nonne.16. 280
5 Delictorum notoriorum in pœnis publicis non fit compenſatio de adulte.tua.numero.12. 163
5 Delictorum notoriorum in pœnis pecuniarijs an fiat compenſatio.de adulte.tua.num.13. 163
5 Delictorum occultorum non fit compenſatio in foro iudiciali. de adulte.tua.num.9. 162
5 Delictorum non fit compenſatio in foro pœnitentiali.de adult. tua.numero.8. 162
2 Delictorum communium quæ in maiore grauiora. de iureiurã. cum quidam.nume.7. 292
5 Delinquens in pluribus plures pœnas ſentit. de malefici. ſtatuimus.numero.14. 586
5 Delinquens vltra propoſitum an teneatur.de ſentẽ.excom. cum voluntate.numero.2.4.6.8. 294
1 Delinquens præter conſcientiam an teneatur de ſenten. excom. ſi vero.11. 356
3 Delinquit grauius faciens quod non debet, quam non faciens, quod debet.de re.eccle.non alie.ſi quis.9. 424

2 Detractio

5 Detractio an ſit peccatum.nu.6.8. 225
5 Detractores deo odibiles.nu.7. 225
2 Deuoluta eo, vnde exierunt, non redire. de electio. cum in cũctis.§.Chriſtus.numero.4. 38
3 Deuolutio fit de epiſcopo ad capitulum in non prouidẽdo per negligentiam intra ſex menſes de con.præ.nulla.nu.11. 407
3 Deuolutio inſtitutionis non fit de prælato ad collegium.de con.præ.nulla.numero.13. 407
5 Deus de occultis iudicat.de ſimo.ſicut.nu.3. 113
5 Deus non vult mortem peccatoris.de ver.ſign.nouimus.5. 105
3 Deus magis timendus quam pœna temporalis.de cenſibus.ſignificauit.numero.2. 552
2 Deus laudandus.de præſu.mandata.nu.13. 284
5 Deus reſpicit ad cor, & non ad manum.de vſu.in ciuitate.9. 173
5 Deus omnia fecit in pondere & menſura.nu.5. 256
5 Deus pecuniam non requirit.nu.3. 304
3 Dei iudicium veritatis innititur de ſepul.parochiano.10. 489
3 Diaconus annorum.20.de præben.ſuper.nu.9. 399
3 Dicenti ſine probatione non credendum de ſenten.excommu.vi ſamæ.numero.13. 283
5 Dictum maximè abundat in ſenſu implicito.nu.1. 271
5 Dictio maximè non abundat in ſenſu non implicato.2. 127
5 Dictio maximè abundat in ſenſu implicito. Ipſa tñ non abundat in non implicito.de ſen.excom.vniuerſitatis.1.& 2. 254
3 Dictio libere, quid importet.de præben.de multa.19 395
1 Dies iure ciuili qñ incipiat.de offi.dele cõſuluit.§.ne vero.2. 119
2 Dies ſacrorum quantus.de ſe.quoniam.1. 205
1 Diem in ſacris à veſperis incipere, de officio. delega. conſuluit.§.ne verò.numero. 119
2 Diem termini in eo cõputari de ap.ex ratione.§.ſinantẽ.2. 341
2 Diem contractuum.24.horarum eſſe.de ſe.quoniam.nu.2. 205
4 Dierum et locorum ſacrorum exceptio.an à debito carnali excuſet.de con.le.quoniam.num.6. 45
2 Denunciationis euangelicæ effectus.nu.4. 183
2 Dietæ vnde computandæ.num.12. 109
2 Dies quatenus interpellet.num.28. 319
5 De tempore ad tempus licitè contrahitur.num.4. 176
5 Differẽtia inter filios Iudæorũ & apoſtatorũ.de iud.ſicut.5. 226
5 Differentia inter ſimoniam & vſuram.de ſimo.mandato.9. 118
5 Differantia inter depoſitum, degradatum, & ſuſpenſum. de cler.excommu.mi.ſi quis.nu.2. 188
5 Differentiæ inter accuſationem & denunciationem. de accuſat.inquiſitionis.num.1. 95
4 Differentiæ inter matrimonium carnale & ſpirituale. de ſponſa.tuæ.numero.7. 20
5 Differentiæ inter ſtatutum & ſententiam quoad excommonicationem.de ſenten.excom.à nobis.nu.6. 260
1 Diffinitiua inſtantiæ intra annum reuocabilis.de officio.delega.in literis.num.11. 108
1 Digniora mutatione quæ de tranſ.ex parte.nu.23. 150
5 Dignitas ſecularis ſine poſtulatione licitè recipitur. de ſimonia.tua.numero.1. 114
5 Dignitas ſecularis cum poſtulatione an debeat recipi. de ſimon.tua.numero.2. 114
1 Dignitatis capacem iuriſdictioni ſuccedere.de officio.delega.licet.numero.5.& 6. 123
5 Dignitatem eccleſiaſticam an petere liceat.de ſimo.tua.4. 114
1 Dilapidaſſe probatus remouendus.de officio. delega.venerabili.numero.5. 126
1 Dilatio extra tẽpus iuriſdictionis ob perpetuationem dabilis, & qui accipiendum.nu.24.& 25. 104
2 Dilatio controuerſa pro tribunali danda.nu.3. 205
2 Dilatio conuenta à procedente dabilis.nu.4. 205
1 Dilatio excedens iuris terminum non excedenda.de offic.deleg.de cauſis.num.23. 104
1 Dilationes à iudice non mutandæ.de offi.dele.de cauſis.5. 102
1 Dilatoriarum genera & earum vis.de reſcri.ſuper.nu.15. 20
1 Dilatoriarum tẽpus an mutabile.de offic.dele.de cauſis.10. 103
1 Dimiſſorijs promouendi extranei.de clere.pere.à te nobis.numero.4. 98
4 Diœceſanus an abſoluat excommunicatum ob iniectionẽ manuum in clericum.num.3. 39
5 Diœceſanus degrauioribus cognoſcit.de ſenten.excommuni.monachi.num.3. 252
1 Diœceſis error quando hodie noceat.de reſcr.ſignificante.3. 27
2 Disiuncta legis copulæ vim habet de plus pe.conſilium.8.9. 213
2 Disiuncta amplians res diſtinguit.de plus pet.conſilium.10. 213
2 Disiuncta inter honoratos pars vim ſuam retinet. de plus peti.conſilium.nu.11. 21
1 Diſpenſare quibus ordinibus papæ an non liceat.24.25. 94
1 Diſpenſare in quorum ordinum promotione epiſcopo, an non liceat.de ele.dudum.nu.3.& 4. 45
2 Diſpenſare contra quæ iura non liceat de iud.at ſi clerici.15. 179
1 Diſpẽſari ætas in quibus ab epiſcopo nequeat.de ele.dudũ.1. 45
1 Diſpenſandi quando ab epiſcopo, vel papa, quãdo ſint clerici.de bigam.quia.numero.3. 97
1 Diſpenſat in tranſgreſſiue papa ſolus.de trãſ.ex parte.4.& 5. 149
4 Diſpenſatio ad epiſcopatum non extenditur ad Archiepiſcopatum.de conſan.quod dilectio.nu.2. 59
4 Diſpenſatio ſurreptitia nulla.de conſan.quia.nu.2. 59
4 Diſpenſatio eſt odioſa.de conſan.quia.nu.3. 59
3 Diſpenſatio iniuſta dicitur diſſipatio.de præb.de multa.26. 396
3 Diſpenſatio fit rõne id poſtulante.de con.præ.propoſuit.5. 409
3 Diſpenſatio ab inferiore papa ſine cauſæ cognitione inualida. de ſtatu.mo.cum ad.nu.17. 517
3 Diſpenſatio papæ contra ius poſitiuum quoad eccleſiam triumphantem an valeat de ſta.mo.cum ad.nu.16. 527
3 Diſpenſatio papæ contra ius poſitiuum quantum ad eccleſiam militantem valida.de ſta.mo.cum ad.nu.15. 327
3 Diſpenſatio contra contenta in euangelio inualida.de ſtatu.mo.cum.ad.numero.14. 527
1 Diſpenſatio papæ conferentis quando expreſsim facienda.de filijs presb.veniens.nu.3. 87
2 Diſpenſatio an ceſſante cauſa, ceſſet.de iureiur.& ſi.17. 299
3 Diſpenſationem inducunt tres cauſæ.de præb.de multa.21. 395
1 Diſpenſationem epĩ tacitã q̃ præcedãt.de fil.presb.veniens.4. 87
4 Diſpenſationes reſtringẽdæ ſunt.de conſan.quod dilectio.1. 59
3 Diſpenſationis deſcriptio.de præb.de multa.25. 396
5 Diſpenſationis diffinitio.de ſimo.& ſi.nu.5. 106
1 Diſpenſationis effectus.de biga.vt bigami.nu.12. 93
1 Diſpenſatus criminoſus non accuſandus.de tempo. ordi.quæſitum.num.5.& 6. 82
3 Diſpoſitio neceſſaria legi nõ præferẽda.de teſt.requiſiſti.16. 470
3 Diſpoſitio turpis inualida.de teſta.requiſiſti.nu.14. 470
2 Diſſipator fraudulentus carcerandus.de dol.finem.2. 224
3 Diſſoluitur, quid ea ſolennitate qua ſolutũ.de præb.graue.6. 397
5 Diſtantia locorum quomodo iudicanda. nu.2. 285
1 Diſtinctorum alterum, probare ſat eſt.no.4. 15
1 Diſtantia expreſſa an abrogetur.c.nonnulli.de reſcip.9. 24
1 Diſtributiones abſentibus ex cauſa moribus deberi.de conſtitu.cum omnes.num.19. 8
2 Diſtributionũ gña, quibuſque debeantur.de conſti.cũ oẽs.18. 8
2 Diuerſa circa idem competere quid.de lib.obla.ignarus.2. 194
2 Diuerſa ſimul proponi poſſe.de cauſa poſ.c.cũ dilectus.13. 216
2 Diuerſa ſimul intentari poſ.fallit in certis deli.obl.ignar⁹.3.4. 194
2 Diuerſa interdum rectè proponere.quique accipiendum.de lib.obla.ignarus.num.5. 194
3 Diuerſitatis ratio quo ad priuilegia inter præſcriptionem, & obligationem.de præb.dilectus.nu.3. 399
3 Diuerſitatis ratio quo ad priuilegia inter facta, & non facta de præben.dilectus.num 4. 399
2 Diuertere iurantibus, nõ niſi ex cã licere.de iureiu.tua.1.2. 297
4 Diuina offenſio in oĩum fertur iniuriã.de eo q co.trãſmiſſ.7. 55
5 Diuina exercente, vt ordinatum quis diſpenſat.de cle.non ordi.mi.ex literis.num.3. 195
5 Diuinitas data non vituperanda.nu.3. 229
2 Diuinorum non reddenda ratio.de reſcrip.inter.nu.1. 15
5 Diuinare quod eueniet nemo tenetur.de hom.poſtulaſt.9. 159
5 Diuinationũ genera quatuor.de ſortilegijs.c.in tabulis.5. 282
5 Docẽdi licẽtiã an petere p ſe magiſter poſsit.de magi.qa.14. 122
5 Docendi licentia nõ idcirco dici debere.de magi.qm.1. 110
4 Docendi licentiã idoneo permitte debere.de mag.qm.2. 110
5 Doctor non niſi ob diſcipulum ſuum recuſabilis. de offi.delega.cum.R.numero.2. 115
5 Doctor decẽ noĩa & decẽ priuilegia habet.de magi.ſuper.7. 119
1 Doctorem qualem eſſe oporteat in proœ.nu.2. 2
2 Doctorem æquè idoneo ſcholari præferri.in proœ 6. 2
1 Doctores veterani profeſſoribus potiores.in proœ.3. 2
1 Doctoribus quanto præferantur ſcholaſtici.in proœ.1.4.& 5. 2
3 Doctoris opinio veritati conſonantis ſequenda. de deci.decimam.numero.4. 490
3 Doctoris opinio à veritate iuris deuians reſpuenda.de decim.decimam.nume.5. 490
3 Doctoris opinio in dubio ſequenda.de deci.decimam.6. 490
2 Documeota antiqua quæ probent.de probat.cum cauſam.5. 249
5 Doli capax qui dicatur.de deli.pue.pueris.nu.5. 183

5 Doli incapax non teſtificatur.nu.5. ,298
2 Dolo vſus eo ne replicet.de exceptio.dilecti.4. 309
2 Dolo exceptionem tolli.de excep.dilecti.nu.1. 309
2 Dolum cõem litigatoribus obeſſe.de except.dilecti.5. 309
2 Dolum in pecuniarijs corpore puniri.de dol.finem.7. 224
3 Dolus cum dolo compenſatur.de præb.inter.nu.2. 387
2 Domeſtici ne teſtificentur de teſti.in literis.nu.4. 258
2 Domeſticitas in teſtes qñ ſpectanda.de teſti.in literis.7.9. 258
2 Domeſticum iuriſdictione teſtem eſſe.de teſt.in literis.14.258
1 Dominandi poteſtas multiplex.de ele.qualiter.nu.1. 42
5 Dominicus dies non eſt abſtinentiæ.de homi.interfeciſti.2.144
3 Dominus an ex contractu procuratoris teneatur.de fideiuſſor. quod quibuſdam.nu.7. 450
3 Dominus ſemel hodie dominus præſumitur.de bapti.maiores. numero.23. 368
5 Domino excõicato,ſubditi fidelitatem non præſtant. 1. 293
5 Dominus domeſticos corrigat. de ſententia excommunicationis.ſuper.nume.12. 253
2 Dominos terram non alienare inuitis ſubditis. de appel.dilectis.nume.9. 357
2 Dominos pro ſubditis vexatis agere. de appellationibus,dilectis.numero.6.7. 357
3 Dominium non transfertur ex inutili contractu, de reb.eccleſi. ſi quis.numero.5. 423
1 Dominium rei viſæ ſine poſſeſſione quæri.de conſuetud.ex literis.numero.11. 30
2 Domo eiectus,an teſtis eſſe poſsit.de teſtib.in literis.10.12.258
5 Domus communis an deſtruenda pro delicto vnius conſortis. numero.20. 233
2 Donari & confirmari à diuerſis poſſe.de fid.inſtrumen.inter.§. cęterum.numero. 272
1 Donans quando confirmet.de eo qui mitti.in poſſeſsio.conſtitutis.numero.31. 231
2 Donat & confirmat princeps.de fide.inſtrumento.inter.§.cæterorum.numero.2. 272
5 Donati matrimonium contrahunt. de priuileg.vt priuilegia. numero.3. 217
5 Donati an gaudeant priuilegio religionis.de priuilegio.vt priuilegia.numero.5. 217
5 Donati an eccleſiaſtici ſint.de priui.vt priuilegia.nu.2.4. 217
4 Donatio inter virum & vxorem quando morte confirmatur. de do.inter vir.nu.4. 81
4 Donatio eccleſiæ ſub modo vel conditi.poſsibili quomodo reuocetur.de con.ap.verum.num.7. 35
3 Donatio eccleſiæ facta alteri eccleſię de patroni ad ſenſu epiſcopi authoritate ſubſequente per ſecundam non irritatur.de iur. pa.ſuggeſtum.num.1. 539
3 Donatio priuati qualiter reuocanda.de donatio.propter.1. 460
3 Donatio eccleſię qualiter reuocanda.de donatio.propter.2.460
3 Donatio ſecunda eccleſiæ validę pręualet primæ inualidę.de iu. pa.ſuggeſtum.nume.2. 539
3 Donatio an per hęredem donatarij reuocetur. de donatio. propter.numero.4. 460
3 Donatio nulla tempore non confirmatur.de his quæ fiunt.continebatur.numero.1. 415
4 Donatio inter concubinarios an valeat.de dona.inter.vir.donat. numero.1. 80
3 Donatio an per donatoris hæredem reuocetur. de donatio. propter.numero.3. 460
4 Donatio inter coniuges an valeat.de do.int.vir. donatio.3. 81
4 Donatio eccleſiæ ſub conditione impoſsibili eſt irreuocabilis. de con.ap.verum.num.6. 35
4 Donatio inter ſponſos an valeat.de do.int.vir.donatio.nu.2. 80
2 Donatione nulla rem præſcribi de fi.in.inter.§.cæterum.9. 272
2 Donatorem teſti.de teſti.quoniam.nu.55. 251
3 Dos æſtimata venditione ſimilis.de teſta.rainutius.11. 473
4 Dos eſt fauorabilis.de do.int.vir.per veſtras.7. 80
5 Dos a corruptore data.ſol.matr.ad mulierem ſpectabit de adulre.peruenit.num.5. 151
5 Dos an conſtitui poſsit de pecunia vſuraria.de vſu.cũ tu.23.170
4 Dos quando conſtante matrimonio repetatur.de dot. inter. vir. per veſtras.num.5. 80
3 Dotalis res,quo ti.præſcribenda.de teſta.rainutius.10.12. 473
4 Dotem repetenti an mariti hæres de adulterio excipiat. de do. int.vir.plerunque.num.6. 77
1 Dubia iuris à ſimili iudicanda.de pro.auditis.nu.6. 157
3 Dubia in benigniorem partem interpretanda.de cle.non reſidẽ. non liceat.num.3. 383
2 Dubia benigne interpretanda.de teſti.cum tu.nu.1.2. 355
5 Dubio caſu à legis verbis non recedendum.de verbo.ſignifi.ex parte.numero.8. 307
5 Dubitatio multiplex.de hære.dubius.nu.5. 628
2 Dubitans præſcribit.de pręſcrip.ſi diligenti.nu.31. 319
5 Dubius in fide quomodo hæreticus dicatur.de hæredit.dubius. numero.2. 128
3 Ducatus cauſa apud regem agitanda.de feud.ex parte.10. 440
5 Duellum illicitum.nu.7. 145
2 Duplicare de falſo an liceat.nu.18. 246
5 Duelli definitio.1.ætymologia.nu.2. 160
5 Duellum illicitum de omni iure. nu.3.5.7.9.11. 160
5 Duellum eſt inuentum diabolo fabricante. nu.6. 160

E

5 EA poſſumus quæ commode poſſumus.de iude. cum ſit.nume.4. 127
3 Ebrius & ebrioſus non baptizant.de bapti.nõ vt.17. 57
3 Ebrietas an à delicto.excuſet.de vit.& ho.cle.à crapula.8. 374
3 Ebrietas quale peccatum.de vit. & ho. cle.vt crapula.4.6. 375
3 Ebrietatis deſcriptio.de vit.& ho.cle.a crapula.nu.3. 373
3 Eccleſia à beneficiato reparanda.de eccle.edi.quicunque.3. 576
3 Eccleſia læſa reſtituitur.de re.eccle.non alie.ad noſtram.4. 425
5 Eccleſia brachium ſeculare inuocat.de hæred.excõmunicamus. numero.10. 176
3 Eccleſia poſt aditam hæreditatem non reſtituitur in integrum. de teſta.quorundam.num.1. 462
3 Eccleſia dat in emphyteuſim rẽ ruinoſã. de loc.potuit.1.3.436
3 Eccleſia de portione fabricę reparanda.de eccle.edi.quicunque. numero.2. 576
3 Eccleſia ſecundum loci conſuetudinem reparanda.de eccle.edi. quicunque.numero.1. 576
3 Eccleſia onera perſonalia non ſubit.de immun.eccle. nõ minus. numero.4. 579
3 Eccleſia in emphiteuſim concedenda.de relig.domin.conſtitutus.numero.6. 529
3 Eccleſia regi conſueta per clericum an monacho aſsignanda.de re.eccle.non alie.poſſeſsiones.nu.2. 425
3 Eccleſia regulariter immunitatem habet.de immu.eccle. eccleſiæ.numero.3. 580
3 Eccleſia onera realia ſubit.de immu.eccle.non minus.5. 579
3 Eccleſia per epiſcopum an eximi poſsit. de reli. domin. conſtitutus.numero.4. 528
3 Eccleſia regularis an ſubſit eccle.infra cuius terminos eſt ſita. de ca.mo.dilectus.num.12. 532
3 Eccleſia læſa reſtituitur.de dona.fraternitatis.nu.7. 456
3 Eccleſia ſanguine polluta reconcilianda.de cele. miſſ. ſi eccleſia. numero.5. 559
3 Eccleſia nõ vacans põt conferri.de dona.conſultationib.2. 456
3 Eccleſia conſtanti dat in emphyteuſim rem ſuam ad vitam ſuſcipientis,& duorum ſucceſſorum.de loca.potuit.2. 436
1 Eccleſia quæ ſoluere debeat.de in inte.reſtitut.auditis.4. 159
3 Eccleſia onera pietatis ſubit.de immu.eccle. non minus.2. 579
1 Eccleſia qñ,an non poſt quadriẽniũ reſtituẽda.de inte.reſt.6.159
3 Eccleſia an de contractu ſui adminiſtratoris teneatur.de fideiu. quod quibuſdam.nu.2.& 4. 450
3 Eccleſia non iudicat de occultis.de præben.extirpandæ.1. 397
3 Eccleſia an per epiſcopum priuilegiari poſsit.de reli.domi. conſtitutus.num.2. 528
3 Eccleſia per papã eximi poteſt.de reli.domi.conſtitutus.3. 528
3 Eccleſia an reſtituenda contra eccleſiæ contractum.de re.eccle. ad noſtram.num.6. 425
1 Eccleſia iniquè litigans non inualida de poſtul.cum ſacerdotes. numero.7. 152
2 Eccleſia in recipiendum qñ probet.de præſumpt.dudum.4. 285
5 Eccleſia ſine epiſcopi licentia non ædificanda. de priui. dudum. numero.4. 220
5 Eccleſia quando cognoſcit de crimine laici. de purgatio canonos.numero.7. 222
5 Eccleſia per cenſuram de occultis quomodo iudicat. de ſimon. ſicut.nume.8.& 10. 113
5 Eccleſia de occultis non iudicat aliter quam per cenſuram. de ſimon.ſicut.numero.13. 114
5 Eccleſia condẽnando nõ iudicat de occultis.de ſimo.ſicut.7.113
5 Eccleſia in foro iudiciali iudicat de occultis quæ probantur. de ſimo.ſicut.numero.5. 113
5 Eccleſia in foro pœnitentiali de occultis iudicat. de ſimo. ſicut. numero.4. 113
3 Eccleſia multum priuilegiata.de re.permut.ſi principes.2. 438

3 Eccleſia

3 Eccleſia pauperibus prouideat.de præben.cum ſecundũ.3. 287
1 Eccleſia ro.an cõtra aliàs præſcribat.de in inte.re.benefi.17. 166
3 Eccleſia ad cenſum concedit pôt.de reli.domi.cõſtitutus.7. 529
3 Eccleſia ſecularis ab epiſcopo fit regularis.de eccleſi.edifi.ad audientiam.nume.1. 577
1 Eccleſia quando, & quibus vidua.de electionibus quia.2. 63
3 Eccleſia decepta reſtituitur.de fideiuſ.quod quibuſdam.12.451
1 Eccleſia poſt quadriennium non reſtituenda.de in inte. reſtitu. ſuſcitata.num.10. 160
3 Eccleſia à ſuperindicto immunis.de immu.eccleſia.non minus.numero.6. 579
3 Eccleſia aſſic ente inopem quid agendum ad procurationem habendam.de cenſi.procuratione 1 nu. 555
3 Eccleſia in alterius præiudicium papali priuilegio erigenda.de eccle.edi.ad audientiam.num 4. 577
3 Eccleſia ante aditam hæreditatem læſa in integrum reſtituitur. de teſta quorundam. 1. 462
3 Eccleſia à munere ſordido immunis.de immu.eccl. non minus numero.2. 579
3 Eccleſia quando conſecranda.de conſe.eccle.propoſuiſti.1. 557
3 Eccleſia ob honorum defenſionem incaſtellanda.de immu.eccle.cum eccleſia.nu.2. 580
1 Eccleſia qui accipienda.de poſtul.cum ſacerdotes.4. 152
3 Eccleſia polluta à ſolo epiſcopo reconcilianda.de cenſibus. aqua numero.3. 558
5 Eccleſia non iudicat de occultis.de ſen.excom.ſi verè.nu.3.282 fallit in abſoluendo.6.113. 282
3 Eccleſia ceſſant in canonis ſolutione an cadat in commiſſum. de reli.conſtitutus.nu.13. 529
3 Eccleſia regu. ab Epiſcopo non fit ſecularis.de eccle.edi.ad audientiam.num.2. 577
3 Eccleſia non ſufficiente coadiutori & infirmo quid agendum. de cle.excom.conſultatio.nu.10. 402
3 Eccleſia triumphans monitione non vtitur. de præben.exurpande.num.5. 397
5 Eccleſia eadem diuerſo iure non cenſetur. de priui.cum capella.num.3. 215
5 Eccleſia ad alicuius offenſam non incaſtellanda.de immu.eccle. cum eccleſia.num.1. 579
3 Eccleſia per Papam poteſt priuilegiari.de reli. domi. conſtitutus.num.1. 528
2 Eccleſia quando ex delicto prælati obligetur. de exceptio.cum venerabilis.num.5. 308
3 Eccleſia ob emiſsionem ſanguinis brutorum non reconcilianda.de cenſi.ſi eccleſia.num.6. 559
3 Eccleſia occultè polluta non reconcilianda. de cenſi. ſi eccleſia. numero.2. 558
3 Eccleſia ſecularis an ſubſit eccleſię inter cuius terminos eſt ſita. de ca.mo.dilectus.nu.13. 532
3 Eccleſiam pollutam ſacerdos ex priuilegio reconciliat.de cenſi. aqua.num.1. 558
3 Eccleſia à religioſis edificata quale ius in ea habeant. de dona. paſtoralis.num.1. 458
5 Eccleſia triumphans non errat, neque etiam eccleſia generalis: ſpecialis tamen eccleſia errare poteſt.de ſenten.excommun.à nobis.num.1.2.& 3. 274
5 Eccleſia quoque militans mortuos non abſoluit, quamuis ipſos abſolutos declaret.eo.c.& eo.ſo.nu.12.13. 274
3 Eccleſia eadem diuerſo iure non cenſenda.de cele.miſſa. pernicioſus.num.6. 563
3 Eccleſia ſeminis effuſione polluta, an reconcilianda. de cenſi. ſi eccleſia.num.3. 558
3 Eccleſia carente defenſore eius res non alienanda. de re.eccle. non alie.ad noſtram.nu.1. 425
3 Eccleſia ſanguinis non iniurioſi emiſsione polluta, non reconcilianda.de cenſi.ſi eccleſia.num.4. 559
2 Eccleſia non vacans perſonæ non danda. de dona.conſultationibus.num.1. 456
3 Eccleſia habet duplex ius in bonis ſuis. de reb. eccle. Epiſcopi. numero.1. 420
3 Eccleſia religioſis donata ab epiſcopo quid iuris ei in ea remanet.de dona.paſtoralis.nu.2.4.6. 458
3 Eccleſia tenetur de re mutuata caſu amiſſa. de depoſitio. grauis numero.3. 427
5 Eccleſiam polluens tenetur expenſas reconciliatori facere. numero.6. 103
3 Eccleſiæ res ex quibus cauſis alienandæ. de rebus. eccleſi. non alie.nulli.num.6. 422
3 Eccleſiæ vocãtis cuſtodia ad patronum clericum ſpectat. de præben.in lateranenſi.numer.2. 398
3 Eccleſiæ rei alienationem neceſſariam an iuramẽtum impediat de re.eccle.non alie.vt ſuper.nu.1. 424
1 Eccleſiæ rem ſine apprehenſione pleno iure quæri.de conſu. ex literis.numero.5. 30
3 Eccleſiæ collegiales quæ dicantur.de iur.pa.poſtulaſti.5.7. 546
1 Eccleſiæ iura à ſolo capitulo tueri.de reſcriptis.edoceri.17. 21
3 Eccleſiæ prouentus ſine cauſa non poteſt epiſcopus alteri aſsignare.de eccle.edi.ad audientiam.nu.2. 577
3 Eccleſię res pro alienis debitis obligans ſuſpẽdendus. de ſolu. ſi quærundam.numero.1. 452
3 Eccle.pap.homines ad vigilias, & caſtrorum cuſtodias tenentur de immu.eccle.peruenit.1. 578
3 Eccleſiæ præſentatio ad patronum, & inſtitutio ad prælatum ſpectat.de his quæ fi.nouit.num.5. 416
3 Eccleſiæ ius patronatus donari poteſt.de dona. paſtoralis. numero.3. 459
3 Eccleſiæ vacantis cuſtodia ad quem ſpectet.vt eccle.bene. ſi.di. conte.vt noſtrum.nu.13. 420
3 Eccleſiæ immobilia qualiter alienanda de rebus.eccle.non alien. nulli.nume.5. 421
3 Eccleſiæ bona donata ab epiſcopo qualiter reuocẽtur.de donat. apoſtolicæ.num.4. 460
3 Eccleſiæ mobilia qualiter alienanda.de reb.eccle. non alie. nulli. numero.4. 421
3 Eccleſiæ cathedralis cuſtodia ad quem ſpectet.de præbend. in lateranenſi.5. 398
3 Eccleſiæ cathedralis in bonorum alienatione requiritur conſenſus clericorum ipſius.de his quæ fiunt à præla.irrita.1. 415
3 Eccleſiæ particularis conſuetudo, niſi à papa confirmetur non attendenda.de cele.miſ.pernicioſus.nu.2. 562
3 Eccleſiæ collegiatæ vacantis cuſtodia ad collegium ſpectat. de præben.in lateranenſi.nu 1. 398
1 Eccleſiæ ſede vacante præſcriptionem non currere.de in integr. re.beneficio.num.11. 166
1 Eccleſiæ particulares cui priuilegio, an non, renuntient.13. 10
1 Eccleſiæ vtilitas quibus egeat.de æta.præſi.quæris.10. 83
3 Eccleſiæ fundator eam dotare tenetur.de conſec.eccle. cũ ſicut. numero.1.3. 558
3 Eccle.immu.non gaudet publicus latro.de immu.eccleſi. eccleſiæ.numero.10. 581
1 Eccleſiæ qui præſumendi fundatores.de ele.querelam.19. 55
3 Eccleſiæ prouentus poteſt epiſcopus cum cauſa alteri eccleſiæ aſsignare.de eccle.edi.ad audientiam.nu.1. 577
3 Eccle.pœnam morbis, vel truncationis non imponit de immu. eccle.eccleſiæ.nu.12. 582
3 Eccleſiæ immu.crimi.qualiter de iure canon.gaudeat.de immu. eccle.eccleſiæ.nu.8.& 13. 581
3 Eccleſiæ bona prælati deputanda de cle.non re.clericos.2. 385
2 Eccle.immu.qualiter extra eccleſiam delinquens gaudeat.de immu.eccleſiæ.9.& 11. 581
3 Eccleſię res ſub qua forma alienandæ.de re.eccle. non alienand. nulli.numero.7.9. 422
3 Eccleſi.immu.criminoſus qualiter de iure ciuili gaudeat.de immu.eccle.eccleſiæ.num.7. 581
3 Eccleſiæ vnius ius an alteri eccleſiæ epiſcopus dare poſsit. de re. domi.conſtitutus.nume.5. 528
3 Eccleſiæ res neceſsitate vrgente alienãdæ.de re.ec.nulli.10. 422
3 Eccle.immu.vſque ad 40 paſſus extenditur.de immun.eccle.eccleſiæ.nume.17. 582
3 Eccle.dio.non authoriſata immunitate non gaudet. de immuni. eccle.eccle.num.2. 580
3 Eccle.immu.an ſeruus gaudeat de immu.eccl.eccleſiæ.5. 581
2 Eccleſiæ firmarij non ſunt laici niſi ex neceſſitate.de indi.decernimus.numer.10. 177
1 Eccleſię procuratori quando compromittere liceat.de arbi.peruenit.numero.3. 168
3 Eccleſiæ de patronatu laici vacantis cuſtodia ad epiſcopum pertinet.de præben.in lateranenſi.nu.3. 398
1 Eccleſiæ an laicis committendę.de ætate præſi. ex ratione. numero.1. 82
5 Eccleſiæ bona ſunt Dei, clericorum, pauperum, & communia de ver.ſignific.cauſa.nu.1.2.3.4. 297
3 Eccleſiæ locus & hortus priuilegiati.de immuni.eccle. non minus.numero.1. 579
3 Eccleſiæ res voluntariè non alienandæ.de re.eccle. non alienan. nulli.numero.11.13. 422

3 Ecclesi.immun.non gaudet infidelis, nec Iudæus.de immu.eccle.eccleſiæ.nu.4. 580
3 Eccleſiæ vniuerſalis plenam diſpoſitionem habet Papa. de iure pa.nobis.nu.55. 541
3 Eccleſiæ non patronatę cuſtodia ad quem pertinet.de præbend. in lateranenſi.4. 398
3 Eccle.immu.ob tributa non gaudendum.de immu.eccle.eccleſiæ.numero.6. 581
3 Eccleſiarum rectores ab vniuerſitate eligi poſſunt. de immu.eccle.aduerſus.num.3. 580
3 Eccleſiæ ſtatus conſiderandus.de re.eccle. poſſeſsione.4. 425
5 Eccleſiæ cauſa non eſt propria prælati.de verb. ſignifica.ex parte.numero.9. 298
2 Eccleſiæ vox quod contineat.de iure.mulieri.nu.3. 303
3 Eccleſiæ conſuetudo generalis attendenda.de cele.miſſa. pernitioſus.numero.1. 562
3 Eccleſiæ bona qualiter alienanda.de his quæ fiunt.irrita.2. 425
3 Eccleſiæ in alterius præiudi.ab epiſcopo non exigenda. de eccle.edi.ad audientiam.nu.5. 577
3 Eccleſiæ ad procura.ſoluendam impotenti alia eccleſia iungenda.de cenſi.procurationes.nu.3. 555
1 Eccleſiæ dominium ſine poſſ.quæri.& qui.accipiendum de cõſue.ex literis.num.4.& 6. 30
3 Eccleſiam pollutam ao ex cõſuetudine ſacerdos reconciliet.de cenſi.à qua.num.2. 558
2 Eccleſiam deſeruiens non expectandus.vt lit.non conteſt.quoniam.§ ſi vero.nu.8. 202
x Eccleſiam an iuuet irrequiſitus.de iureiurando.breui.1. 294
x Eccleſiam non obligat extraneus. de exceptio. cum venerabilis.numero.2. 308
2 Eccleſiaſtica negotia non tractanda.de iudicio.decernimus.numero.8.9. 177
5 Eccleſiaſticæ rei in alienatione cuius epiſcopi conſenſus requirendus.de priui.paſtoralis.nu.1.3. x15
2 Eccleſiaſticæ immunitatis violatores.de foro compet.conqueſtus.numero.5. 191
3 Eccleſiaſticæ rei venditio, facta iuris forma non ſeruata, nulla.de rebus eccle.ad noſtram.nu.2. 425
3 Eccleſiaſticæ rei conductor de euictione agit.de rebus.eccl.non alie.ad audientiam.nu.1. 424
1 Eccleſiaſticæ cauſę quæ per laicum prorogabiles.de offi.delega.P.& G.7. 127
3 Eccleſiaſticæ rei alienatio, in caſu illicito facta reſcindenda. de re.eccle.non alie.noſtram.nu.3. 425
3 Eccleſiaſticæ rei alienationem neceſſariam an iuramentum impediat.de reb.eccle.non alie.vt ſupra.nua. 2. 424
4 Eccleſiaſticæ inhibitionis exceptio excuſat à debito carnali. de con.lep.quoniam.nu.5. 45
5 Eccleſiaſticæ libertati contrauenieus excommunicatur. de ſen.excommu.grauem.nu.3. 90
2 Eccleſiaſticas cauſas ne tractet laicus.de ordina. cognito. tuam. numero.3. x11
5 Eccleſiaſticus præcipere poteſt ſeculari vt maleficos puniat.de exceſ.præ.ea literis.nu 2. x01
x Economus authore epiſcopo creandus, quique accipiendum. numero.1.3. 203
x Economus quando à capitulo ſolo creari poſsit. nu.2. x04
2 Economus teſtis ne ſit.de teſti.inſuper.nu.6. 253
2 Edere quibus actionibus cogendum.de prob.ex epiſtol. 1.2.40
x Editionem rationum variæ peti quando ei locus an non ſit. de proba. ex epiſtol. nu.1.2.3. x39
2 Edictis, quis citandus.de reſtit.ſpoliatorum.cauſam. 5. xx3
x Edicto quando citandum.nu.2. 192
5 Effectus excommunicationis inſtę.de iudæis.ita.8.10.13. 125
5 Effectus ſecundæ excommunicationis de Iudæis ita.11. 125
5 Effectus iniuſtę excommunicationis de Iudæ.ita.nu.12. 125
3 Effectus vbi idem non inſurgit. refert quid ex æquipollẽtis fiat. de teſta.cum tibi.nu.8.& 10. 468
3 Effectus vbi idem inſurgit non refert quid ex equipollentibus, fiat de teſta.cum tibi.num.7.& 9. 468
5 Aegrotum vertens vt citius moriatur irregularis fit.de hom.de cætero.numero.5. 153
4 Eleemoſinarum ſecunda diuiſio.nu.6. 14
5 Eleemoſina diuiſio.nu.9. 248
5 Eleemoſinam quando domeſticus faciet.nu.10. x48
5 Eleemoſina cui facienda.nu.12. x49
5 Eleemoſinæ faciendæ conſiderationes.nu.13.19. 249
5 Eleemoſina de quibus rebus facienda.nu.14. x49
5 Eleemoſina qualiter facienda.nu.18. 250
5 Eleemoſina an ſit ſub præcepto.nu.10. x50
5 Eleemoſina aliquando iuſtè denegatur.nu.22. 250
3 Eleemoſina magis egenti danda.de.dona. prodent.1. 455
4 Eleemoſyna cordis contritionis præfertur manuali. de ſpon. inter. numero.7. 15
5 Eleemoſynæ ab excommunicato recipiendæ.de ſententia.excommu.cum voluntate.nu. 12. 293
4 Eleemoſynæ ſpirituales ſunt meliores corporalibus. de ſpon.inter.numero.4. 14
4 Eleemoſinæ ſpirituales ſeptem.de ſpon.inter.nu.3. 14
5 Eleemoſynæ an de illicitè quæſitis faciendæ. de ſenten. excom. cum voluntate.nu.17. x93
4 Eleemoſynæ corporales ſeptem.de ſpon.inter.nu.2. 14
4 Eleemoſynarum prima diuiſio.de ſpon.inter.nu.1. 14
3 Electio prima ſecundam impedit.de con.præ.literas.2. 411
5 Electio ſine conſenſu facta non tenet de ele.excommun.mi.poſtulaſti.numero.2. 190
1 Electio non canonica quæ elec.quod ſicut.nu.4. 58
4 Electio inualida per confirmationem Papæ. ſortitur effectum. de ſpon.ad audientiam.nu.10. 4.
2 Electio ſolenniter facta qui accipienda.de dol.cum olim.4. 225
1 Electio non canonica inconfirmabilis.de ele.quod.ſicut.3. 58
3 Electio capitulariter facienda.de his quæ fi.rua.nu.3. 417
1 Electio vnius ratificata valet.de elect.quod ſicut.5. 58
1 Electio excommunicatorum.quando, an non valeat. de ele.illa numero.4. 62
x Electio quæ nulla.de confir.examinata.5 369
x Electio qui confirmanda.de officio.iudic.pro iudicijs.9. 140
1 Electio quando poſtulatione potior de elect.ſcriptum. numero.6.& 9. 63
1 Electio depoſitione vacantium quando papæ competat.de ele.innotuit.numero.1. 44
1 Electio concors quæ de ele.cum in iure.6.8.9.10. 61
1 Electio an vnica vice conſumatur.de pœniten. ne pro dilatione.numero.4. x52
1 Electio priuatorum ob crimen ad quem deuoluitur. de electio. cum vincto.num.1. 56
4 Electio ſit infra tres menſes.de con.præb.nulla.8. 407
3 Electio non fit de exiſtente in peccato. de con. præbend.cum noſtris.numero.5. 410
5 Electio ſecundum conſuetudinem facienda, quæ ſi aliter fiat inualida erit.de ver.ſig.abbate.nu.1.10. 300
5 Electio omiſsis ſolennitatibus facta, an teneat & confirmatione roberetur.de ele.excom.poſtulaſti.nu.2.5.7. 190
5 Electio canonica triplex. de ele.excom.min. poſtulaſti.1. 190
1 Electio diſcors irritanda.de ele.quod ſicut.num.2. 57
1 Electio quando poſtulata valeat.de electio.oſius.nu.2. 36
1 Electio quando ad archiepiſcopum deuoluatur, de offi.ordi.irrefra.§.exceſſus.num.3. 138
1 Electio quando ad compromittentes deuoluatur. de elec. cauſam.num.6. 39
1 Electionis validæ initium inſpiciendum.de ele.dudum.n.26. 48
1 Electionis caſſandæ finis ſpectandus.de ele.dudum.num.28. 48
1 Electionis, & confirmationis vis, & diſcrimẽ de ele.auditis.nu. 20.& 21. 60
1 Electioni adeſſe poſſe converſos.de electio.maſſana.num.3. 67
1 Electioni poſtulationi ve religio locum facit. de ele.cum monaſterium.num.2. 41
1 Electioni ante conſenſum renuntiare licere. de tranſ. epi. inter. num.1. 70
1 Electioni eccleſiaſticæ quõ adſint laici. de ele. maſſana. nu.2. 67
2 Electionem eius, ad quem refertur, eſſe de plus pen.conſilium. numero.14. 214
1 Electionem impeditis nec currere, nec deuolui.de elect.cum in cunctis.§.epiſcopus.num.1. 38
1 Electionem inualidam ratihabitionem non validari.de ele. dudum.numero.26. 48
1 Electionem peccantium ad non peccantes deuolui.de elec.cum vinto.numero.11.& 12. 56
1 Electionem negligentia deuolui ad epiſcopum.de officio.ordi. irrefra.§.exceſſus.num.1.& 2. 138
1 Electione priuandorum eo iure valere.de elect. cum in cunctis. §.epiſcopus.num.3. 38
1 Electionem priuandorum non deuolui.de ele.cum vinto.numero.2.3.& 7. 56
1 Electionem prælati rectè petunt laici.de electio.oſius.2. 36
1 Electionem nullam ratificari non poſſe.de ele. quod ſicut. 6. 58

1 Electionem ius id habentium à non habentibus non irritari.de ele.auditis.num.17. 59
1 Electionum duarum vtra potior. de ele.auditis.nu.18. & 19.59
1 Electione priore nulla, ſecundam valere. de offic. dele.cum ſuper.num.19. 119
1 Electione duorum vitiata, recte iterum eligi quatenus verum. de ele.ſuper.num.3. 40
1 Electionum quæ confirmanda.de ele.quod ſicut.nu.1. 57
2 Electionum genera.de excep.poſto.num.4. 309
1 Elector creditus recte cõtert.de in inte.reſt.cũ veniſſent.8.158
1 Electori excluſo qui ſubueniendum.de elect.querelam.nu.5.53
1 Electores ſinguli ante publicationem variare poſſunt.nu.1. 68
1 Electores admiſſus metu laicis impunibiles.num.2. 64
1 Electores formæ vitio, iure ſuo nõ priuãdi.de ele.cũ terra.3.41
1 Electores ante completum ſcrutinium variare ſimul poſſe. de ele.publicato.nu.2. 68
2 Electores domum non reuocant.de ſo.comp.licet.nu.2. 193
1 Electorũ duorũ vnus ineligibilis. de ele. cum in iure.4.5. 60
2 Electorum quis adminiſtret.de re.ſpo.in literis.num.1. 217
1 Electorum ſucceſsiuũ ius ad quos deuoluatur de ele. cum vitio.nu.8.9.& 10. 56
1 Electorũ plurium vnus an eligibilis. de ele. cũ in iure.1.2. & 3.60
1 Electoribus reſtringere ſe licere.de elec.cum terra.nu.2. 41
1 Electus conſentiens, aut confirmatus non renunciat, de tranſ. Epi.inter.num.2. 70
2 Electus quando confirmandus.de ap.conſtitutis. num.2. 350
1 Electi defectu irrita electio irreiterabilis.de ele.ſuper.nu.4. 41
1 Electi amiſſo, formæ vitio, iure variandi ius eſſe.de ele.publicato.num 7.& 11. 69
1 Electo renuente, recte iterum eligi.de ele.cum terra.num.7.41
1 Electo non confirmato, quæ, an non, liceat.de tranſ.epi. cum ex illo.num.1. 69
5 Electus ante conſecrationem, an indulgentias concedat.30.351
1 Eligant in ſecularibus laici cum clericis.de ele.maſſana.1. 67
1 Eligere, depoſito appellante, nequeant canonici.alias ſecus. de ele.innotuit.nu.2. 44
1 Eligere poſſe beneficiorum non regiſtratorum poſſeſſores. de conſu.cum dilectus.num.18. 55
1 Eligere criminoſis an liceat.de ele.ſuper.num.1. 40
1 Eligere quis teneatur iure deuoluto.de ele.ne pro defectu.1.63
1 Eligere quibus permittendum.de ele.cum inter.num.2. 43
1 Eligendi ius etiam negligentibus non vſucapi. de elect.querelam.num.3.& 4. 53
1 Eligendi tertiũ ius à quo conceſsibile.de arb.cum à nobis.2. 174
1 Eligendi ius ad quos deuoluatur.de elect. cum in cunctis.§.Epiſcopus.num.2. 38
3 Eligendi facultas an per negligẽtiam electorum ad ſuperiorem deuoluatur.de con.prę.dilectus.num.1. 414
1 Eligendi ius moribus dari.de elect.nullus.num.3. 36
1 Eligens iure ſuo non idoneum iterum eligat. fallit de ele. cum terra.num.8.& 9. 41
1 Eligens ſemel amplius ne eligat.fallit.de ele. cauſam.3.& 5. 39
1 Eligens vice alterius quando, an non, ruſus eligat.de ele. cum terra.num.10.& 11. 42
1 Eligentes indignum quando, an non iterum eligant.de ele.cum terra.num.4. 41
1 Eligentium omnium ius ad ſuperiorem deuolui: ſecus ſi non omnes eligant.de ele.cum vinto.num.13. 57
1 Eligentium criminoſum, aut inhabilem pęnæ.de ele.nihil.9.65
1 Eligi vnus ex duobus an poſsit.de ele.cum in iure.7.& 11. 61
3 Eligi poteſt in ſeculari eccleſia extraneus. de con.pre.dilectus. numero.5. 414
1 Eligit quantocunque maior pars vocatis abſentibus.de ele.cum nobis.nu.7.8.& 10. 44
1 Eligit patronus.de elec.nullus.num.2. 36
1 Eligit, arctato termino, maior pars, qui accipiẽdum. de ele. cum nobis.nu.4.5.& 6. 44
1 Eligit recte ſanior maior quę pars, de ele.eccleſia.9. 65
1 Eligunt, non niſi ad ſecularia laici.de elec.oſius.nu.1. 36
2 Emendatio qui accipienda.de li.ob.ſigni.nu.20. 196
2 Emendare quid.num.13. 195
2 Emendatio qui probetur.de teſti.teſtimonium.nu.12. 269
3 Emens ſcienter rem alienam non agit de euictione, de empt.& vendition.num.5. 433
3 Ementi rem vitioſam detur redhibitoria de empto.cum dilecti.num.2. 433
2 Emergens cum principali pronunciandum.de cog.nu.10. 208
3 Emphiteuta eccleſiæ ceſſans in canonis ſolutione biennio & priuati triennio cadit in commiſſum. de reli. domi. conſtitutus.numero.12.& 15. 529
3 Emphiteuta meliorationis in feudum non dat.de loca. potuit. numero.14. 437
3 Emphiteuta meliorationes locat.de loca.potuit.nu.10. 436
3 Emphiteuta meliorationes nõ permutat.de loca.potuit.13.437
3 Emphiteuta meliorationes pignerat de loca.potuit.nu.9. 436
3 Emphiteuta an domini auctoritate expellendus. de loca. potuit.num.21.23. 437
3 Emphiteuta meliorationes non vendit.de loca.potuit.15. 437
3 Emphiteuta eccleſiæ ceſſans biennio à canonis ſolutione expellendus.de loca.potuit.num.19. 437
3 Emphiteuta ob non ſolutum canonem expellendus, non obſtante pacto ſuper hoc inito.de loca.potuit.nu.20. 437
3 Emphiteuta meliorationes legat.de loca.potuit.nu.12. 437
3 Emphiteuta meliorationes donat.de loca.potuit.nu.8. 436
3 Emphiteuta priuati ceſſans triennio à canonis ſolutione expellendus de loca.potuit.nu.18. 437
3 Emphiteuta meliorationes in dotẽ dat.de loca.potuit.11. 436
3 Emphiteutæ & domini pactum ſeruandũ.de loca.potuit.7.436
4 Emphiteutica res in dotem dari põt. de do.int.vir.nuper.7. 79
3 Emphiteuſis ſub qua penſione danda de loca.potuit.4.& 6.436
3 Emphiteuſis eccleſiæ obuentia intra annum vendenda conſuetudine de loco.potuit.nu.16. 437
5 Emptor prædæ bellicæ an illam reſtituere teneatur.de homi.ſicut.nu.30.32. 139
3 Emptor vſurarius peccat.de emptio.ad noſtram.nu. 3. 432
2 Emptionis & locutionis diſcrimen.nume.15. 328
6 Emptor malæfidei rei raptæ debet rem reſtituere ſine recuperatione precij & expenſarum.de homi.ſicut.nu.26. 143
3 Emptor malæ fidei de euictione agit.de reb.eccl.ad audientiam numero.2. 424
4 Emptor fructus rei lucratur.de emptio.ad noſtram.4. 432
5 Enunciatiua principaliter prolata an diſpoſitionem indicant: quid ſi incidenter proferantur non diſponunt.de ſen.excom.5.6.10. & quid ſi à papa proferantur.ibidem.nu.7. 296
5 Epiſcopus ſtatutum facit in ſubditos.de ſenten.excommunica. à nobis.numero.11. 252
5 Epiſcopus non dat præbendam ſine capitulo.de verbo.ſignific. dilecto.numero.1. 303
1 Epiſcopus nouus quibus grauandus.de elect.vt præterito.4. 66
3 Epiſcopus non confert præbendam non vacantem.de con.præbend.nulla.numero 4. 406
3 Epiſcopus non poteſt ad alium epiſcopatum tranſire ſine papæ licentia.de regu.licet.nu.1. 504
5 Epiſcopus degradatus an confirmet de cleri.excommun.mi.ſi quis.numero.5. 189
5 Epiſcopus an cum furtiue ordinato diſpenſet. de eo qui furt. odi.recc.numero.2. 198
3 Epiſcopus non confert beneficia non vacantia.de con. præben. nulla.numero.5. 19
2 Epiſcopus, vt vult, coram eccleſiaſtico litigat.nu.2. 205
5 Epiſcopus agit ciuiliter de iniuria.num.1. 228
5 Epiſcopus non agit ad ſanguinis.nu.2. 228
5 Epiſcopus an diſpenſet cum diſpoſito.de cler.excommun.minio.clerici.numero.3.5. 189
5 Epiſcopus & capitulum non poſſunt dignitati vacanti præiudicare.de exceſ.præla ad hæc.nu.1. 198
3 Epiſcopus non donat bona eccleſiæ ſibi ſubiectæ monaſterio de nouo ædificando, de his quæ fiunt.paſtoralis.nu.1. 417
3 Epiſcopus donare poteſt epiſco.iura ſine patroni aſſenſu.de iur. patr.ſuggeſtum.num.4. 539
3 Epiſcopus an diuerſos eligat confeſſores.de pœnitent.ne pro dilatione.numero.2. 252
3 Epiſcopus an retineat fructus beneficiorum vacantium de eccle.be.ſi.di.confe.vt noſtram.nu.8. 10.12. 420
3 Epiſcopo viſitanti eccleſiam inopem nihil dandum. de cenſib. cum apoſtolus.num.2. 548
3 Epiſcopus ob maleficium remouendus.de cler.ægro. conſultatio.numero.1. 401
3 Epiſcopus vndecunque eligi poteſt. de con. præbend. dilectus. numero.8. 414
2 Epiſcopus legem ciuilem ne relaxet.de iud.at ſi.27. 180
5 Epiſcopus non poteſt ſuam ſententiam retractare.de cler.excõmino. clerici. nume.4. 189
2 Epiſcopus quando teſtis ſit de teſti.inſuper.nu.8. 253
2 Epiſcopus quæ concedere, an non poſsit, de offici.ordina. quanto.numero.7. 338

3 Epiſcopus ex officio clericis ſuis prouideat. de iur. patr. paſtoralis. num. 2. 545
2 Epiſcopum inutilem nõ præſcribere. de præſcrip. placuit. 2 310
3 Epiſcopus cum illigitimo non diſpenſat de iure patron. præter ea. num. 2. 534
3 Epiſcopus ſæpius eccleſiam viſitare poteſt. de cenſi. cum apoſtolus. num. 1. 4. 7. 548
3 Epiſcopus vltimarũ voluntatum exequutor. de teſta. tua. 6. 478
3 Epiſcopus ſuam quartam cuique eccleſiæ conferre. poteſt. de teſta. requiſiſti. num. 2 5. 472
3 Epiſcopus an relaxet conſilij canones. de præben. graue. 5. 7. 396
3 Epiſcopus non donat quinquageſimam eccleſiæ extra ſuam eccleſiam edificatę. de his quæ fi. paſtoralis. nu. 1. 417
3 Epiſcopus prouideat promoto ſine titulo. indigenti. de præb. cum ſecundum. num. 1. 387
3 Epiſcopus de rebus proprijs diſponit ad libitum. de don. apoſtolicæ. nu. 5. 460
3 Epiſcopus conſecrans eccleſiam indotatam per ſe, eam dotare tenetur. de conſe. eccle. cum ſicut. num. 4. 558
2 Epiſcopus quibus caſibus diſpẽſet. de iudi. at ſi. 24. & 25. 179
3 Epiſcopus an donet monaſterio de edificãdo bona eccleſiæ cathedralis. de his quæ fi. paſtoralis. num. 3. 417
5 Epiſcopus teſtatur & contrahit & de patrimonialibus, de hære. ſi quis. num. 2. 128
5 Epiſcopus inhabilitat clericum ad beneficia. de hære. ſi aduerſus. num. 7. 135
5 Epiſcopus abſoluit ſuper hæreſi. de hære. ab abolendã. 18. 131
6 Epiſcopus munerum euectionum excedendo excommunicãs, an teneat excommunicatio. de exce. præla. cum ad. nu. 5. 199
3 Epiſcopus quando donat ſuo capitulo ſuperioris authoritas requiritur. de his quæ fi. tua. nu. 1. 417
3 Epiſcopus non ſubditum non ordinet. de præben. Epiſcopus. numero. 3. 386
2 Epiſcopus ordinarius non item iniuriam puniat. de offi. dele. quia. num. 6. 101
3 Epiſcopus admittere tenetur à patrono præſentatum. de ſtatu. mo. quod Dei. nu. 2. 514
2 Epiſcopus diſpenſatum ſuſpenſo. de cler. excommu. miniſt. clerici. num. 6. 188
5 Epiſcopus an tranſfert perſonam de loco ad locum. de exceſſi. præla. ſicut. 6. 199
2 Epiſcopus de quibus criminibus cognoſcat. de offic. or. quanto. num. 4. 137
5 Epiſcopus non vnit eccleſias ſine capituli conſenſu. de exceſſi. præ. ſicut num. 1. 198
4 Epiſcopus in quibus diſpenſat illegitimum. qui fil. per venera. numero. 9. 67
5 Epiſcopus non renunciat Epiſcopatui ſine Papæ licentia. de ſim. de regularibus. nu. 1. 107
2 Epiſcopus à Papa creatus non poteſt ab alio conſecrari. de accu. memi. num. 5. 88
2 Epiſcopus conuertens, quanto tempore præſcribat. nu. 3. 5. 310
5 Epiſcopus non abſoluit ab enormi iniectione. nu. 8. 267
5 Epiſcopus quæ communia cum capitulo habet. de exceſ. præla. peruenit. num. 4. 199
3 Epiſcopus habet curam omnium de ſua dioceſi. de cle. non reſi. inter. num. 383
5 Epiſcopus an interdicat eccleſiam, vel clericum ſuſpendat, ſine capituli conſenſu. de exce. præla. peruenit. nu. 2. 199
2 Epiſcopus quando accuſatum diſpenſet. de iud. at ſi. nu. 28. 180
2 Epiſcopus territorij vnius plurium ve. competẽs. de ma. & ob. omnes. num. 1. 140
5 Epiſcopus cum capitulo poſſunt dignitatem deſtruere. de exceſ. præla. adhæc. nu. 1. 159
2 Epiſcopus ſubditorum prælatis querelas moribus audit prioribus audit. de offi. ordi. paſtoralis. nu. 1. 138
3 Epiſcopus circa beneficiorum pluralitatem ob neceſſitatem diſpenſat. de præben. de multa. nu. 22. 395
5 Epiſcopus ſine capitulo ſubditum ſuſpendit de exceſ. præla. peruenit. num. 3. 199
4 Epiſcopus an theologus vel canoniſta. de cõſe. ex literis. 1. 59
5 Epiſcopus teſtari non poteſt de eccleſiaſticis rebus. de hæredi. ſi quis. num. 1. 128
3 Epiſcopus vltra annum à ſua eccleſia non ſe abſentet. de vot. magne. num. 8. 522
2 Epiſcopus quando, an non, & qualia committat. de tranſ. epi. cũ ex illo. num. 6. 70
2 Epiſcopus in ordinatum ſuis titulo recte excipit. de æta. præti. accepimus. num. 2. 85
2 Epiſcopus cum clero quæ poſſit. de ſent. non poteſt. nu. 6. 313
3 Epiſcopo viſitanti eccleſiam non inopem procuratio an & quãdo danda. de cenſi. cum apoſtolus. nu. 3. & 5. 548
5 Epiſcopus an ab enormi iniectione non abſoluit. de ſent. excõ. peruenit. nu. 8. 266
3 Epiſcopus indigenti prouideat. de præb. Epiſcopus. nu. 6. 386
2 Epiſcopus iniuriam in iudicio factam expiret. de offi. dele. quia numero. 4. 101
3 Epiſcopus bonorum. 30. de præben. ſuper. nu. 1. 7. 399
3 Epiſcopus an in conceſſione eccleſiæ quam facit, cenſum retinere poſſit. de reli. domi. conſtitutus. nu. 8 & 10. 519
3 Epiſcopus non prouideat promoto per commiſſum. de præbẽ. cum ſecundum. nu. 2. 387
3 Epiſcopo quod non licet, multo minus abbati. de præben. de monachis. num. 2. 387
5 Epiſcopus det pauperibus de redditibus ſuis. de pœnis preſbiteri. num. 7. 230
5 Epiſcopus aliquando iurans tangit euangelia. de purga. canonobis. num. 1. 220
5 Epiſcopus an purgationem indicat criminis reo. de purga. ca. nos. num. 1. 221
5 Epiſcopus iurando regulariter non tangit euangelia. de purga. ca. nobilis. num. 2. 223
3 Epiſcopus conferens vel eximens eccleſiã poteſt ſuper ea penſionem retinere de cenſi. prohibemus. nu. 3. 550
5 Epiſcopus præbendam auget. ve ver. ſig. tranſmiſſæ. nu. 4. 305
5 Epiſcopus quomodo ſupplet inferiorum negligentiã. de magi. prohibeas. num. 7. 121
5 Epiſcopus à leuiſſima iniectione abſoluit. de ſenten. excommu. peruenit. num. 5. 267
2 Epiſcopus, & ſuperiores non recte ordinantes, non niſi à Papa diſpenſabiles. & cur. de temp. ord. conſulta. num. 1. 79
3 Epiſcopus an eccleſiæ bona donare poſſit. de dona. apoſtolicæ. numero. 3. 460
3 Epiſcopus ſubditos non grauet. de cenſ. cum apoſtolus. 12. 549
5 Epiſcopus an à leui iniectione abſoluat. de ſenten. excom. peruenit. num. 6. 267
2 Epiſcopus an ordinatum à Papa beneficio non priuet. de ma. & ob. pertuas. num. 1. 140
5 Epiſcopus eligit ſibi confeſſorem. de ſent. excõ. duobus. 2. 296
2 Epiſcopus conſuetudine ligatur. de verb. ſignifica. abbate. numero. 11. 140
5 Epiſcopi de conſuetudine in gallia abſoluunt alienę iniectione de ſent. excom. peruenit. nu. 7. 267
3 Epiſcopi ſeruitores beneficij fructus percipiunt. de cle. nõ reſi. cum dilectus. num. 4. 384
5 Epiſcopi etiam cardinales præſtant Papæ fidelitatem de priui. antiqua. num. 5. 217
2 Epiſcopalia quæ præſcribatur de præſcript. ſi diligenti. 40. 310
5 Epiſcopales caſus. nu. 1. 238
2 Epiſcopi officium, de ele. officij. nu. 2. 61
5 Epiſcopi præceptum erroneum non tenet. 9. 265
2 Epiſcopi quæ & quibſcum audiunt & definiunt. de ſenten. non poteſt. num. 11. 324
2 Epiſcopi habẽt territorium in ſua dioceſi. pe raſt. de illis. 4. 165
5 Epiſcopi in ſuis dioceſibus prædicant & committunt. de hære. cum ex iniuncto. num. 7. 136
3 Epiſcopi iurent non alienare bona eccleſiæ. de his quę fiunt irrita. num. 3. 415
52 Epiſcopi in canones pœnales quando, an non, diſpenſent. de iudi. at ſi. nu. 19. 20. 21. 22. 23. 179
3 Epiſcopi patientia non tribuit ius in beneficio. de præbendis. dilecto. numero. 5. 391
2 Epiſcopi ſtatuto ligari archiepiſcopum. de ma. & ob. cum inferior. nume. 3. & 4. 145
2 Epiſcopi ſententiã à quo declaranda nulla. de ap. ſolicl. 3. 355
2 Epiſcopi conſecrationi qui vocandi. de tempo. ordinan. ne epiſcopi. numero. 1. 78
3 Epiſcopi authoritas facit vitium ceſſare. de cenſib. prohibemus. numero. 5. 550
4 Epiſcopi filius an matri ingratur cum confirmata ab eo. de co. ſpi. ex literis. nume. 5. 53
5 Epiſcopo de tribus cura imminet. de homi. cum tu. nu. 7. 170
3 Epiſcopo an iuramento cui magis obediendum. de cenſib. ſignificauit. numero. 1. 552
2 Epiſcopo quatenus diſpenſare liceat. de iudicio. at ſi clerici. numero. 29. 180

1 Epiſcopo negligente, quo deuoluatur electio. de ele.§. epiſcopus num.5. 38
1 Epiſcopo coram ſeculari poſtulare non licere.de poſt.cle.1.151
5 Epiſcopo credendum.de ſenten.excom.cum non.nu.6. 173
5 Epiſcopo diffamato an cōtra eccleſiam inquiratur.de accu.cum dilectus.num.2. 92
2 Epiſcopo inferior quando diſpenſet de iudicijs.at ſi.nu.26.180
3 Epiſcopo non viſitanti procuratio non debetur.de cenſi. procurationes.num.9. 556
1 Epiſcopo mandatum ad quem deuoluatur.de reſcri.eam.30.17
2 Epiſcopum in foro laico nō per ſe ſed per alium litigare.5. 204
1 Epiſcopum moribus de quibus cognoſcat. de offi. ordi. quan-10.num. 137
3 Epiſcopum malitioſe à patrono præſentatum admittere, recuſaſſe qualiter probetur.de iur.patro.paſtoralis.num.1.3. 545
1 Epiſcopū tacite non diſpenſare.de fil.presby.veniens.5.& 6.87
1 Epiſcopatus quando diuidendus.de elect.innotuit.numer.3.44
1 Epiſcopatus limitaneus cuius iuriſdictionis ſit. de offic. deleg.cum in iure.nu.1. 123
5 Epiſcopatus dignitatis culmen.de verbo.ſignifi.ſua.num.5.308
3 Epiſcopatum ſecundum obtinens an primum perdat. de præben.de multa.num.13. 394
3 Epiſcopatum vnum habendum: de præben. de multa.3. 393
1 Epiſcopalia inſignia impręſcriptibilia.de æta.præſi.cum contingat.num 4. 84
3 Epiſcopalia iura qui præſcribant.num.3. 314
5 Epiſcopalis dignitas eſt ordo.de purg.cano.nobilis.num.2. 218
3 Epiſcopis & alijs cauſa prædicationis licet proprias eccleſias abſentare.de vot.magne.nu.10. 522
2 Epiſcopos in canones papales non diſpenſare.. de iud.at ſi clerici.num.18. 179
1 Epiſcopatui vero, coloratæ ve ſine Papa non renuntiari de renun.niſi.num.1. 72
1 Aequipollentium alterum probandum.num.1. 15
1 Aequitas concurſu potior. de tranſ.ex parte.nu.21. 150
3 Aequitas in eccleſiaſticis attendenda.de præb.dilectus.n.8.592
1 Aequitas ceteris paribus potior. de tranſ.ex parte.nu. 22. 150
1 Aequitati & rigori quando locus ſit.de tranſ.ex parte.n.27.150
1 Aequum iniquo prius ferri de tranſ.ex parte.num.20. 150
1 Errans quando obligetur.de biga.nuper.25. 96
4 Errans non conſentit.de co.ſer. propoſuit.num.7. 48
4 Error an matrimonium impediat.de co.ſer.propoſuit.n.3.5.47
4 Error perſonæ impedit matrimonium.de ſpon.ex literis.3. 6
5 Error communis an ius faciat in temporalibus. de cle. per ſal. promo.num.16. 147
4 Error an impediat actum gerendum de con.ſer.propoſuit. numero.6 8. 47
5 Error communis non facit ius in ſpiritualibus. de cleri. per ſal. promo.num.15. 197
5 Error à pœna excuſat.de ſenten.excom.ſi vero.nu.5. 247
4 Erroris diffinitio.de co.ſer.propoſuit.num.2. 47
4 Erroris diuiſio.de co.ſer.propoſuit.num. 1. 47
2 Erroris reuocandi tempus.de iurein.ſi vero.num.5. 288
1 Errorem communem veritati præferri.de biga.nuper.6. 95
1 Errorem dioceſis non obeſſe. de reſcrip. ſignificante. 1.& 4. 27
1 Errore ſubſtantiæ contractum vitiari.de biga.nuper.nu.19.96
1 Aetas in non curatis ab epiſcopo diſpenſabilis. de ele. dudum. numero.2. 45
4 Aetas quæ requiratur ad matrimonium contrahendum.de deſpon.imp.puberes.nu.1.3.5.8. 17
1 Aetatis defectum quis diſpenſet.de temp.ord.conſulta.n.8. 82
5 Aetatem quis probare debeat.de purga.ca. accedens.n.2.4. 224
2 Aetatem in tutelis quis probet. de pro in præſentia.num.1.242
4 Eua quare formata de coſta Adæ.de diuer.gaudemus.nu.9. 76
1 Euangelicum ius immutabile, ſed ex cauſa interpretabile.de conſti.canonum.num.10. 4
5 Euchariſtia omni hebdomada renouanda.de ſenten. excomm. permittimus.num.2. 142
5 Euchariſtia non danda non petenti. nu.36. 245
5 Euchariſtia non danda peccatori in occulto petenti. 37. 245
5 Euchariſtia dando peccatori in manifeſto petenti.38 245. fallit 39. ibid.
5 Euchariſtia an ſuſpectis criminis danda.41. 246
5 Euchariſtia effectus.42. 246
3 Euictionum numerus qualis.de cenſi.cum apoſtolus.10. 549
3 Euictio pro quibus rebus cōpetat.de empti.ſi venditori.3.433
3 Euictio in quibus caſibus ceſſat de emptio.& venditori.4.6.433
3 Euictio fit duobus modis.de empt.ſi.venditori.num.1. 433
2 Euictionis exceptio non eandem vim habet, vt actio.de or.co: intelleximus.nu.7. 208
3 Euictionis duplex actio.de empt.ſi venditori.nu.2. 433
5 Euectionum numerus in viſitatione requiſitus. de exceſ. prælatorum cum ad.num.1. 599
1 Eunuchi culpoſi non ordinandi.dē cor.vitia.thomas.nu.5. 91
1 Euocatorum vtrique quando parendum.de offic.deleg.paſto.§. cum.autem.num.2. 122
1 Euocatis Papæ parendum, & quando.de offic.dele.paſto.§.cum autem.num.1.&.3. 123
2 Exceptio procuratoria eſt dilatoria. de procur.in noſtra.1. 154
1 Exceptio procuratoria in monachum eſt peremptoria de procu.in noſtra.num.2. 154
2 Exceptio falſi perpetua.de proba.licet.num. 10.11.12. 245
1 Exceptio excommunicationis quando obijcienda de procu.in noſtra.num.3. 154
2 Exceptio ſpoliationis quando non obſit executioni.de ord.co: ſuper.num 5. 212
2 Exceptio omiſſa quando, an non, obijcienda. de proba. quoniam contra.num. 13. 248
2 Exceptio incidens non pronuntianda.de or.cog.intelle.35. 208
2 Exceptio excommunicationis qualis cenſenda. de exceptio. paſta.num:15. 307
2 Exceptio non nu.pec.quando impręſcriptibilis.de fin.inſtru. ſi cautio.num. 10. 279
3 Exceptio non nume. pecu. de iure canonico non habet locum. de ſolu.is qui.nu.7. 455
3 Exceptio non numerate pecuniæ infra biennium opponenda. de ſolu.is qui.num.5. 454
3 Exceptio competens an eius fideiuſſori competat.de fideiu.peruenit.num.13.& 16. 448
1 Exceptio procuratoris quajis.de procu.tue.num.11. 159
1 Exceptio cepta iudicio, an admittenda.de offi.in dele. pruden. §.ſexta.num.16. 117
2 Exceptio quando probata videatur.de ap.interpoſita 8. 368
1 Exceptio in entionis qñ obtrudenda.de reſcri.ſuper.12. 19
3 Exceptio non nume.pecu. poſt biennium non opponenda, de ſolu.is qui.num.6. 454
2 Exceptio excom. ſtatim probanda de teſti.cum cauſam. 1. 262
2 Exceptionis emergentis natura de ordin.cog.intelle.14. 208
2 Exceptionis probatio ob quæ differēda.de teſt.cū cauſam.6.263
1 Exceptioni quando locus non ſit.de poſthumis clerici.13.153
2 Exceptioni non numeratę pecunię renunciari ne poſsit.de fi.inſtru.ſi cautio.num.5. 278
2 Exceptioni non numeratę pecuniæ, mutuo locum non eſſe.de fin.ſi cautio.num. 1. 278
3 Exceptionem pecuniæ non numeratę non opponit debiti partem ſoluens.de cenſi,olim.num.4. 555
1 Exceptione præpoſterus ordo vitietur. de reſcripti.cum dilecta·num.3. 21
2 Exceptionem dolo omittens puniendus.de exceptionibus.exceptio.num.14. 310
2 Exceptionem non numeratæ pecuniæ ſcriptę competere.de fide inſtru.ſi cautio.nu.2.3.& 4. 278
2 Exceptione ſublata an agere liceat.& 24.de ordi.cogni.cum dilectus.§.nos.21.24. 210
2 Exceptiones terminari debere. de exceptionibus. paſtoralis. numero.2. 305
2 Exceptiones anomale perpetuæ. de exceptionibus. paſtoralis. nume.2. 306
3 Exceptionum diuiſio. de iure patronatus. capitulo. cum dilectus·num.11. 545
2 Exceptiones an poſt terminum obijciendæ.3. 307
1 Exceptionum in integr.reſti.temporum non mutet iudex. de officio deleg.de cauſis.nu.6. 103
2 Exceptionum genera & effectus & quando, an nō proponi poſſint.de ordi.cogni.cum dilectus.§.nos.22.23. 210
2 Exceptionum proponendarum oratio.de proba.quoniam contra.num.12. 248
2 Exceptionis ordo.de excep.paſto.num.5. 306
2 Exceptionum genera.de except.paſtoralis.num.1. 305
2 Exceptionum tempus actioni commenſurata.de in integ.reſt. ſuſcitata.num 8.9. 160
2 Exceptionibus auctis quid ſpectandum de ordi. cognit. intelle.num.16. 208
5 Exceſſus enormis quis dicatur. num. 9. 281
2 Excipi contra reſcriptum de pluribus beneficijs collatis poſſe, contra perſonam non poſſe.de excepti. cum eccleſiæ.3.4.305
cum ec-

2 Excipi de multis beneficijs à Papa collatis non poſſe. de excep. cum eccleſiaſticæ.nu.1.2. 305
1 Excipi in Papam quando,an non,liceat.de elect.licet.3. 37
2 Excipi de non nu.pecu.cur.nō poſsit.de fi.inſtr.ſi cautio.9. 279
2 Excipi non ſpoliantem quando, an non poſsit.de ordi.cognit. ſuper.num.2.3. 211
5 Excipiens de crimine non ſe inſcribit.de accu.ſuper.nu.6. 190
2 Excipiens quouſq; audiendus.de exceptio.deniq;.1.2. 304
1 Excipere in factum ſuum licere.de elect.noſti.nu.7. 39
3 Excipere quando licet de iure tertij.de iure patrona.cum dilectus.nu.8.10.& 12. 543
1 Excepit de non nume. pecunia perpetuo eccleſia. de fide inſtr. ſi cautio.num.7.8. 279
1 Excludi à conſortio quid de maioritate & obedi.cum in eccleſia.num.15.& 16. 142
1 Excluſus vna via an alia admittendus.de procu.tuæ.25. 156
2 Excōmunicandi ius ſine præambulis motibus non quæri:alias contra.de foro compe.cum contingat.nu.4. 190
3 Excommunicandi non ſunt non ſubditi.de his quæ ſiunt à maiori.quæſiuit.num.2. 419
1 Excommunicandi ius an prorogabile.de officio delegati.P. & G.num.24. 129
3 Excommunicans iniuſte tenetur.de præbendis.ca.inter.7. 188
2 Excōmunicare ſubditos ſuffraganei an poſsit archiepiſcopus. de offi.ordi.paſto.nu.4.& 5. 138
1 Excommunicari incertū poſſe.de offi.ordi.ſi ſacerdos.9. 135
2 Excommunicari an poſsit abſens . de appellationibus. paſto. numero.16. 354
1 Excōmunicat iure curatus.de offi.ordinarij ſi ſacerdos.5. 135
1 Excommunicatur rebellis ſine monitione de ſentētia excom. ſacro.num.2. 290
5 Excommunicatio iuſta quatuor requirit : quæ verbo non relaxanda eſt . de ſententia excommunicatione. capitulo ſacro.numero.9.& 17. 290
5 Excommunicatio quando ipſo iure incurretur.de ſenten.excom.ſuper.num.2. 252
1 Excommunicatio quo pacto ſubeatur.nu.23. 129
2 Excommunicatio qua appellatione, an non ſuſpendatur.1. 345
1 Excommunicatio medicinalis quæ accipienda . quòd met. cau. cum dilectus.num.2. 157
5 Excommunicatio an per epiſtolam liget abſentem. de clerico, excommu.mini.apoſtolicę.num.3. 192
5 Excommunicatio iniuſta quæ dicatur,quam ferens punitur: & ipſa verbo relaxatur.de ſent.excom.ſacro.9.10.16. 290
5 Excommunicatio quot modis contemnatur.de ſente. excom. ſacro.num.7. 288
5 Excommunicatio de enormi læſione à Papa abſoluenda.de ſen. excom.monachi.num.1. 252
5 Excommunicatio hominis ligat tantum ſubditos . de ſentent. excom.nupe.num.15. 277
5 Excommunicatio per appellationem non ſuſpenditur. de ſent. excom.per tuas.num.1. 285
2 Excommunicatio annalis & de quibus, an non , audiendus.de dolo.c.veritatis.num.5. 215
5 Excommunicatio pro futuris culpis in ſententia tenet : eaq; in ſtatuto ferri poteſt.de ſenten.excommu.à nobis.4.& 5.fal. Et ipſa ligat ſuperiorem & ſucceſſorem.eo.c.num.7. 168
1 Excommunicatio cuius abſolutio neceſſaria.de æta.præfi.cum bone.num.8. 84
5 Excommunicatio pro qua contumacia feratur.de verbo.ſigni. ex parte.num.2. 299
3 Excommunicatio prælati ſucceſſorem non ligat.de immu.eccl. aduerſus.num.4. 580
3 Excommunicatio potius ſuſtinenda, quam in peccato communicare.de celeb. miſſa.de homine.num.2. 561
5 Excommunicatio non fertur niſi pro peccatis. de ſent.excom. mulieres.num.25. 258
1 Excommunicatio cur improrogabilis. de officio delegati.P. & G.num.13. 128
2 Excommunicatio à ſuperiore relaxabilis.de ap.ad hæc.9. 346
5 Excommunicatio eſt medicina . de hæreticis .excommunicamus.num.13. 137
4 Excommunicatio eſt pœna medicinalis.de ſponſalibus.ex literis.num.9.10. 7
2 Excommunicatio abſolubilis temporalis eſt . de conſtitu.ex literis.num.6. 12
5 Excommunicatio duplex.de cle.excom.mi.ſi celebrat.8. 192
1 Excommunicatio iniuſta inefficax.quod metu.cauſa. cum dilectus.num.1. 157
5 Excommunicatio eſt diſciplinans . de clerico . excom.miniſtr. poſtulaſti.num.6. 158
5 Excommunicationis cauſa mediata,& immediata.de ſenten. excommu.ſi quem.num.9.10. 294
4 Excommunicationis ob iniectionem manuum in clericum abſolutio eſt caſus papalis qui cle.de diacono.num.1. 39
5 Excommunicationis modi ſecundum leges,& canones.de ſen. excom.c.ſi quem.num.12.13. 294
2 Excommunicationem executiuam appellatione non ſuſpendi. de appel.ad hæc.num.5. 345
5 Excommunicationem per annum ſuſtinens hæreticus iudicatur.de hære.excommunicamus.num.2. 137
3 Excommunicationem à Papa confirmatam,an excommunicās relaxet.de inſti.ex frequentibus.num.1.3.5. 403
5 Excommunicationem quæ verba inducant . de ſenten.excom. ſi quem.num.1. 293
5 Excommunicationē reuocans pœnas intereſſe euitat:quamuis ipſe non euitet pœnam de ingreſſu eccleſiæ interdictæ.de ſen. excom.ſacro.num.23.24. 292
1 Excommunicationem feſtis diebus è ſugeſtu tenere.de offi.ordin.ſi ſacerdos.num.8. 135
2 Excōicatione cepta,an præuētioni locus.de teſtib.cum in.5.2 55
1 Excommunicatione mandata, iudici abſolutionem mandari. de maio.& obe.cum inferior.num.11. 144
2 Excommunicatione quando recte excipietur.de iud.intelleximus.num.11. 181
2 Excommunicatione nulla electione non vitiari.de appel.dilectis.num.12.14. 357
2 Excommunicationum genera,quibuſq;,an non renuntietur.de foro compet.dilecti.num.14. 192
5 Excommunicatus vitet non excommunicatos , de cleri.excōmino.illud.num.1. 192
5 Eccleſiæ ſignificationes.de verbo. ſigni.cum clerici.nu.5. 296
1 Excommunicatus non niſi denunciatus vitandus.quod met. cauſis ſacris.num.4.5. 160
5 Excommunicationem de leui læſione Abbas abſoluit. de ſentē. excom.monachi.num.2. 252
5 Excommunicationem præcedit trina monitio.5. 284
5 Excommunicato ſcribens excommunicatur.num.3. 287
5 Excommunicato colloquendum.num.3. 287
5 Excommunicatus minore poteſt in eccleſia orare.num.10. 276
5 Excōicatus an eccleſiam intrare debeat.nu.11. 13. 15. 277
5 Excommunicatus nouitius à quo abſoluendus , de ſenten. excommu.cum illorum.num.7. 280
5 Excommunicatus an in monachū recipiendus & an monachus excommunicatus ab abbate abſoluatur de ſente.excom. cum illorum.num.5.& 6. 280
5 Excommunicatus,an eccleſiā intrare debeat.de ſen.excommu. nuper.numero.11.13.15. 266
5 Excommunicatus minori excommunicatione attamē excommunicatus publicè non poteſt excommunicare. at an excommunicatus occultus excommunicet. de ſenten. excommuni. ſi vere.num.4.5.6. 185
2 Excommunicatus an ſibi rectæ gerat.aut in ſe.de dolo.ca. veritatis.num.17.18. 216
2 Excommunicatus quibus vetetur . de appellationibus . dilectis.num.15. 358
3 Excommunicatus non reſtituendus.de reſtit.ſpo.c.cum veniſſent.num.1. 219
2 Excommunicatus impenitens non abſoluendus. de iudic. de quo.num.4. 175
5 Excommunicatus alibi an vitandus de ſententia excom. cum deſideres.num.7. 265
5 Excommunicatus minori excommunicatione non vitandus. de ſent.excom.1.fo.164.& eo. cum non.1.fo.264. Ipſe quoq; in eccleſia orare poteſt.eo.tit.nuper.num.10. 278
1 Excommunicatus qñ à Papa tacite abſoluatur . in proe.nu.8. 2
5 Excommunicatus non teſtatur.de ſenten. excom. cum voluntate.num.16. 294
5 Excommunicatus an ſit inteſtabilis.de hæreti. excommunicamus.num.12.14.16. 237
2 Excommunicatus delicto in Deum ante omnia abſoluendus. de iudi.de quo.num.7. 175
3 Excommunicatus in cemeterio non ſepeliendus.de conſe.eccl. conſuluiſti.nn.1. 557
1 Excommunicatus ex non delicto an vitandus . quod met.cau.ſacris.num.6. 160

1 Excommunicatus quando vtatur iuriſdictione. de ſentent. ad probandum.num.5. 329
3 Excommunicatus non agit.de præben.accedens.nu.6. 390
5 Excommunicatus ſi moriatur antequam ſciat ſe eſſe talem quo ad Deum liberatur.de cle.excom.mini.apoſtolicæ.nu.4 182
2 Excommunicatus minor quatenus in iudicio ſtare poteſt. de iudi.intelleximus.num.2. 180
3 Excommunicatus pro manuum iniectione an à diœceſano abſoluatur.de vita & hone.cle.quoniam.num.2. 371
1 Excommunicatus maiore non niſi ignorans reſcriptum obtinet.de offi.deleg.prudentiam.§.ſexta.nu.2. 116
5 Excommunicatus an teſtari poſſit.de hære.ſi quis.num.3. 229
3 Excommunicatus pro manuum iniectione à legato abſoluitur de vita & ho.cleri.quoniam.num.1. 371
2 Excommunicatus nec iudex nec teſtis ſit. de iudi.intelleximus.num.18. 182
1 Excommunicatus tranſlatus quatenus & à quo diſpenſandus. de tempo.ordi.conſultatio.num.14. 81
5 Excommunicatus an ante ſatisfactionem abſoluendus.de verborum ſig.ex parte.num.5. 298
5 Excommunicatus vitet excommunicatum. de cle.excō.mini.illud.num.2. 190
5 Excommunicatus in cemiterio ſepultus exhumandus. de ſepultu.ſacris.num.1. 487
5 Excommunicatus non adimplens iniuncta,in excommunicationem incidit.de ſenten.excom.de cætero.num.1. 263
2 Excommunicatus an in foro procuret. de iudic. intelleximus. numero.16. 182
5 Excommunicatus de eccleſia eijciendus. de ſenten.excom.veniens.c.& eo.tit.nuper.num.14. 266
5 Excommunicatus officiando ſine apparatu non incurrit irregularitatem.de cleri.excom.mini.ſi celebrat.6. 188
2 Excommunicatus ineligibilis. de appellationibus. dilectus.numero.11. 357
4 Excommunicatus religionem profitetur.de eo qui duxi.ſignificaſti.num.3. 43
3 Excommu.an immunitate gaudeat.de immuni. eccle.c.eccleſiæ.num.15. 582
5 Excommunicatus poteſt officium cenſuræ temporalis exercere.de cle.excom.mini.ſi celebrat.num.3. 188
5 Excommunicatus poteſt facere quæ non ſunt deputata officio ſpirituali.de cle.excom.mini.ſi celebrat.nu.4. 188
5 Excommunicatus poteſt iterum excommunicari. de inde.cap.tuā.num.6. 124
5 Excōmunicatus p annum perdit priuilegia clericatus.6. 284
5 Excommunicatus non ſalutandus.nu.4. 287
5 Excōmunicatus Papæ communicatione non abſoluitur.1. 286
5 Excommunicati ſubditi ei communicant. 279
5 Excommunicati conſangui.ei non communicent.2. 279
5 Excommunicatus in ſpiritualibus ſuperiori cōmunicat. 3. 279
5 Excommunicatis filijs non communicant parentes. 4. 279
5 Excommunicatæ vxori non excommunicet maritus.nu.5. 279
5 Excōmunicatis mercenarijs dominus non communicet. numero.6. 279
5 Excommunicato ſocius non communicet.num.7. 280
2 Excommunicatus, appellatione cum principali mixta,audiendus.de iudi.intelleximus.num.13. 181
2 Excommunicatus canens quando abſolui debeat.de iudici.cap.de quo.num.5. 175
2 Excommunicatus an fructus recuperet.de ap.paſto.nu.18. 355
5 Excommunicatus pluries an vna ſententia abſoluatur. de ſent.excom.cum pro cauſa.nu.1.3.5.7. 271
3 Excommunicatus nō conſtituit procuratorem.de conc.præb.cum dilecta.num.3. 414
5 Excommunicatus quam cautionem præſtet.de verbo. ſignific.ex parte.num. 2. 298
1 Excommunicatus minori reſcriptum recte impetrat. de offic.delegati.prudentiam.§ ſexta.nu.1. 116
5 Excommunicatus an beneficia conferat.de cleri.excom.mi.poſtulaſti.num.8. 192
3 Excommunicatus an inſtrumentum recipiat.ne cleri. vel monachi.c.ſicut.num.2. 585
5 Excommunicatus in mortis articulo abſoluendus.de ſenten.excom.quamuis.num 2. 296
5 Excommunicatus maiori nō petit reſtitutionem poſſeſsionis. de con. præb.cum noſtris.num.10. 410
5 Excommunicatus officiando cum apparatu fit irregularis. de cleri.excom.mini.ſi celebrat.num.9. 193
4 Excommunicatus matrimonium contrahit.de eo qui duxit. ſignificaſti.num.1. 43
5 Excommunicatus an dicat horas in choro.de cleri. excom. mi. ſi quis.num.8. 190
5 Excommunicatus pro aſsiſtentia in diuinis officijs non fit irregularis.de clerico excom.mi.ſi celebrat.num 5. 192
5 Excommunicatus dat poteſtatem abſoluendi. de ſenten.excō.duobus.num.1. 294
5 Excommunicatus publicè vitādus.de ſen.excom. cum non ab homine.num.3.267.& c.cum deſideres. num. 5. 265
1 Excommunicatus cauſa latente ſatisfacturus & abſoluendus. de offi.deleg.cum contingat.nu.4. 125
5 Excommunicatus an dicat horas priuatim.de cle.excom.mi. ſi quis.num.9. 190
2 Excommunicatus maiori non niſi excipiens,iudicio ſtet.de iudi.intelleximus.num.3. 180
5 Excommunicatus qualiter non fit irregularis ex violatione cenſuræ.de cleri.excom.mi.ſi celebrat.num 2. 192
3 Excommunicatus minori ſe reſtitui in poſſeſsionem petit. de concel.præb.cum noſtris.num.11. 410
1 Excommunicationū quæ excuſet.quòd met.cū dilectus.3. 157
1 Excommunicatus iniuſtè abſoluendus de officio delega. cum contingat.num. 125
5 Excommunicatus diuinis non interſit,q ſi ipſe celebret fit irregularis.de ſenten.excom.ſacro.num.11.14.15. 291
2 Excommunicatus iurans ſtare ex cauſa appellat.de appel. quæſtioni.num. 1. 343
1 Excommunicatus occultus alius non item procuratorem conſtituit.de proba.conſulti.num 4. 159
2 Excōmunicatus nō ſit aduocatus.de iudi.intelleximus.17. 182
5 Excommunicatus occultus non vitandus.de ſent.excum. cum non. 2.& fo.265.& eo.cum deſideres.num: 6. 264
5 Excōmunicati qualiter vitandi.de priui cum & plantare.2. 209
5 Excommunicati generali ſtatuto ligati ſunt, non tamen vitandi.de ſent.excom.è nobis.num.1. 269
3 Excommunicati corpus eccleſiam execrat de conſecra. eccle. propoſuiſti.num.3. 557
4 Excommunicati matrimoniū non ſollennizant donec fuerint abſoluti.de eo qui duxit.ſignificaſti.num.2. 43
5 Excōicati lucra pauperibus eroganda.de iudęis.cum ſit.9. 127
1 Excommunicati non,niſi tolerati,geſta tenere. de electio.nihil §.cæterum.num.6. 65
2 Excommunicati publici ſpiritualia geſta tenere.de dolo.veritatis.num.19.20. 227
2 Excommunicati iudicis proceſſus nullus.de offi. dele. pruden. §.ſexta.num.10. 117
2 Excommunicati ſententia nulla.de ſententijs. ad probandum. numero.3. 335
2 Excommunicati nominatim qui dicantur.de priui. cum & plātare.num.1. 209
5 Excommunicati voluntas quando pro facto non habita. de eo qui mit.in poſſeſ.conſtitutis.nu.8. 229
2 Excommunicati annulis pœna varia. nu.3. 225
2 Excommunicati occulti geſta valere.num.13.14. 226
5 Excommunicati vaſallus ad ſeruitium ei non tenetur.2. 235
5 Excommunicati publici geſta nulla.de dolo.veritatis.15. 226
1 Excommunicato participare quibus ex cauſis liceat. q metu. cau.c.ſacris.num.3. 160
5 Excommunicato participans licite nō excommunicatur.1. 279
5 Excommunicato participans,minori excommunicatur.2. 379
5 Excommunicato in crimine damnato participans excommunicatur maiori.nu.3. 279
3 Excommunicato in eo crimine participans non excommunicatur.num.4. 279
1 Excommunicato probare quando,an non.c.liceat.de offi.dele.cum contingat.num.2. 125
5 Excommunicato participans an,quando, & quomodo excommunicetur, quave excommunicatione ligetur.de ſent.excō.c.quod in dubijs.1.2.3.4.fol.278.& eo.tit.& eo.ſo.cap.inter.num.1.2.3.4.5.6.& 7.& eo.tit.c.cum deſideres.num.9. 265
5 Excommunicato ſcribens excōmunicatur.de ſent.excom.ſi aliquando.num.3. 287
2 Excommunicato in excommunicatorem quando,an non negetur recurſus.de appel.ſolici.nu.1.2. 355
2 Excommunicato non reſtituendo actiones perire. de iud.intelleximus.num.10. 181
2 Excōmunicati quando auferendi fructus.de ap.paſto.17. 355
2 Excommunicato quando agere liceat. de iudi. intelleximus. numero.4.

num.4.5.7.8.9. 281
2 Excommunicato non, niſi famelico, ſubueniẽdum. & de appel. paſto. num. 19. & 20. 355
1 Excommunicato minori participantem an excommunicari. q. mei. cauſa. ſacris. num. 1. 160
2 Excommunicato non niſi occulto ſeruiendum. de dolo. c. veritatis. num. 25. 227
2 Excommunicatum compẽſare poſſe. de except. cũ inter. 1. 307
5 Excommunicatum ob manuum iniectionem quis diſpenſet. de ſenten. excom. illorum. num. 8. 10. 12. 280
5 Excommunicatum percutiens excommunicatur. de ſent. excommuni. ſi vere. num. 1. 280
2 Excommunicatum non videri impeditum. de teſtib coge. cum ſuper. 1. 3. 270
2 Excommunicatum appellare poſſe. de appel. paſto nu. 13. 354
5 Excommunicatum appellantem an ſuperior abſoluat. de ſente. excom. per tuas. num 4. 282
1 Excommunicatum non, niſi minori excommunicatione ligatum eligi poſſe. de elect. illa. num. 1. 62
1 Excommunicatum ſatisfacturum parte inſtante vocata, abſolui. de offi. deleg. cum contingat. num. 5. 125
1 Excommunicatum officio iudicis, nullo vocato, abſolui. de of. deleg. cum contingat. num. 4. 125
5 Excommunicatum defendere licet. de ſententia excom. cum deſideres. num. 1. 265
2 Excommunicatum cedere. de dolo. c. veritatis. 16. 226
2 Excommunicatum occultum omnimodo in iudicio ſtare. de iudicijs. intelleximus. num. 1. 280
1 Excommunicatorum quis, an non, agat. de offi. deleg. pruden. §. ſexta. num. 12. & 13. 117
1 Excommunicatorum qui, an non excludendi. de electionibus. c. illa. num. 3. 63
1 Excommunicatos occultos vocandos & admitendos eſſe. de electio. c. illa. num. 2. 62
5 Ex damnato coitu tria mala oriuntur. de raptoribus. cap. ſuper. num. 1. 163
2 Executorem appellatione ceſſare. de reſtib. cap. veniens. 4. 164
2 Executorem merum in notorijs ſuperſedere. de ſenten. de cetero. num. 1. 2. 324
2 Executorum quis exceptiones admittat. de ſententijs. capitul. quoad. num. 7. 327
2 Exemptus notoriè ne ſiſta. de iudicijs. de quo. 22. 176
5 Exemptus notoriè non compareat, quod ſi priuilegium allèget comparere debet de verborum ſignificatione. capitulo, ex parte. num. 16. 17. 304
2 Exemptus foro non renuntiat, nec ſententia in eum lata tenet. de arbit. cum tempore. num. 11. 170
5 Exempti ſimpliciter à quo iudicandi. de priuilegijs. capitu. quarum. num. 4. 5. 211
5 Exempti certis caſibus ſubſunt Epiſcopo. de priuilegijs. quarum. num. 6. 211
5 Exempti, habentes priuilegium expreſſum à ſolo Papa indicantur. de priui. quarum. num. 3. 211
5 Exempti quoad, capellas non exemptas ad ſynodum eant. de priui. quarum. num. 7. 212
5 Exempti qualiter ſubſunt Epiſcopis in crimine de hæreſis, de hære. ad abolendam. num. 24. 335
2 Exemptum ſtatuto, nullis actibus eo teneri. de fide inſtr. inter. §. cum. num. 21. 274
5 Exemptio eccleſiæ an ad futura bona, an extendatur. de priuile. cum capella. num. 2. 212
5 Exemptio eccleſiæ conceſſa an ad canonicos extendatur. de priuilegijs cum capella. num. 1. 212
3 Exẽptio in familiã deriuatur. de iure patron. cũ dilectus. 9. 543
1 Executio mandata quando an non morte expiret. nu. 16. 113
1 Exemptionis priuilegio qui renuncietur. de arbit. c. cum tempore. num. 11. 170
1 Exemptos coram Epiſcopo de omni cauſa reſpondere. de offi. ordinarij quanto. num. 1. 137
4 Exilium & deportatio ſunt pœnæ capitales. de ſponſalibus ex literis. num. 12. 8
2 Exequutor minor ne ſuperſedeat. de ſenten. de cætero. 4. 324
3 Exequutor an conueniatur. de teſtamentis. capi. tua. 21. 22. 479
3 Exequutor legitimus an ad officium exequutionis ſubeundum compellendus. de teſta. c. tua. num. 5. 477
3 Exequutor vltimarum voluntatum an religioſus eſſe poſſit. de teſta. tua. num. 16. 480
3 Exequutor minuendarium facere debeat. de teſtamentis. tua. numero. 8. 478
3 Exequutor datiuus rationem Epiſcopo reddit. de teſtamentis. tua. num. 24. 479
3 Exequutor ab Epiſcopo exequi cogendus. de teſtamentis. cap. tua. num. 22. 479
3 Exequutor quando citius poteſt exquutionem impleat. de teſt. tua. num. 10. 478
2 Exequutor mixtus cognoſcit. de ſenten. de cætero. 6. 324
3 Exequutor teſtamentarius an rationem adminiſtrationis Epiſcopo reddat. de teſta. tua num. 25. 480
5 Exequutor legitimus an agat, & exigat. de teſta. tua. nu. 17. 479
3 Exequutor vltimarum volũtatum ad minus ſubire à quo compellendus. de teſta. tua. num. 7. 478
3 Exequutor poſt onus ſuceptum exequi compellendus. de teſt. c. tua. num. 1. 477
3 Exequutor teſtamentarius an ad exequutionis onus ſubeundum compellendus. de teſta. tua. num. 3. 477
3 Exequutor datiuus munus exequutionis ſuſcipere an compelli poſsit. de teſta. tua. num. 4. 477
1 Exequutor a . de re cognoſcat. de officio delegati. paſto. §. quia. numero. 1. 122
3 Exequutor teſtamentarius an agat, & exigat. de teſtamen. tua. numero. 18. 479
3 Exequutor intra tempus determinatum à teſtatore eius voluntatem adimpleat. de teſta. tua. num. 9. 478
3 Exequutor datiuus an agat & exigat. de teſtamentis. capit. tua. numero. 20. 479
1 Exequutorijs non collatum non tribui. de reſcriptis. capit. literis. num. 3. 29
3 Exequutoris gratiæ poteſtas. de præbendis. c. cum olim. 6. 400
1 Exequutori nudo parendum. de ſent. quoad. 5. 327
1 Exequutorem mandatæ excommunicatione non abſoluere. de maio. & obe. cum interior. num. 12. 144
3 Exequutore intra annum non exequẽte ad Epiſcopum deuoluitur exequutio. de teſta. tua. num. 11. 478
2 Exequutorum genera eorumq; vis. de ſententijs. de cetero. numero. 7. 8. 9 &c. 325
2 Exequutorum genera de ſenten. quoad. num. 1. 327
2 Exequutor an & quando cognoſcat. de ſen. de cetero. nu. 5. 324
1 Exequi informatoriam iudex ad quem debet. de officio delega. paſto. §. præterea. num. 3. 122
1 Exequi confirmatoriam qui poſsint. de offi. deleg. paſto. §. præterea. num. 2. 122
1 Exequi ſententiam qui nequeant. de officio deleg. paſto. §. præterea. num. 1. 122
1 Exequi diffinitiuam poteſt delegatus, qui accipiendum. de offi. deleg. ſignificaſti. 9. 10. & 11. 106
1 Exequi rem iudicatam poteſt iudex. de officio delega. ſignificaſti. num. 8. 106
1 Exequi deuoluta non poteſt ordinarius. de officio deleg. ſignificaſti. num. 5. 106
3 Exequutio vltimarum voluntatum regulariter ad Epiſcopum ſpectat. de teſta. tua. num. 27. 480
1 Exequutio delegabilis. de officio deleg. ſignificaſti. nu. 13. 106
1 Exequutionem intra appellationis tempora denegari. de offi. deleg. ſignificaſti. num. 6. 106
2 Exequutionem abſentia impediri. de reſti. veniens. num. 5. 264
1 Exequutore recuſatio quis cauſam audiet. de offi. delega. ſuper numero. 18. 121
1 Expectans papalis præferendus. de reſcript. num. 1. 24
1 Expectantium quis potior. de reſcript. nu. 2. 24
2 Expenſas quando non debeat non comparens. de dolo. venerabilis. num. 4. 228
2 Expenſas definitiua lata, non peti de dolo. finem. 13. 224
2 Expenſas litis non niſi damnatus ſoluit. de pro. auditis. nu. 7. 153
2 Expenſas litis iuramento probari. de ſo. compe. dilecti. 8. 192
1 Expenſas in poſſeſ. miſſo ante omnia ſoluat contumax. de pro. auditis. num. 2. 157
4 Expenſæ non ſunt mera pœna. de pœnis. calumniam. 4. 230
2 Expenſæ officiũ iudicis quando petendæ. de do. finem. 12. 224
2 Expenſæ quæ teſtibus probandæ. de ſo. compe. dilecti. 9. 192
2 Expenſæ actionum his cõmenſurandæ. de dolo. finem. 11. 224
1 Expenſæ contumaciæ qui, & quando debitæ. de procura. auditis. num. 1. 157
3 Expenſæ extra rem an deducendæ in decima ſolutione. de dec. paſtoralis. num. 3. 499
2 Expenſarum genera, & à quo præſtentur. de dolo. finem. 1. 223
5 Ex pluribus raptoribus vno reſtituente ablata, an alij liberati ſint. de

ſint.de homi.ſicut.num.36. 149
5 Ex pluribus raptoribus vno liberato à ſpoliato, an alij liberari conſequatur.de homi.ſicut.num.35. 149
5 Ex pluribus raptoribus vno ſoluente alij non liberantur à quadrupli pœna, imo oēs inſolidū tenentur.de homi.ſicut.34.149
1 Expulſio non violenta quæ.de elect.querelam.24.26. 55
1 Expulſorem, non admiſſo domino, non vſucapere.de electioni.querelam.num.3. 55
5 Ex raptoribus pluribus vno ſoluente alij liberantur quoad damnum & intereſſe.de homi.ſicut.num.33. 149
1 Extenſioni quando locus non ſit.num.13. 152
3 Extrahentis quem de eccleſia pœna canonica.de immun.eccleſiæ.num.19. 582
3 Extrahentis quem de eccleſia pœna ciuilis. de immuni.eccleſiæ.eccleſiæ.num.20. 582
3 Aeſtimatio an emptionem faciat.de commo.cū gratia.10.427
4 Extraneus dicitur qui in nullo tangit.de ſpon.gemma.3. 22
1 Extraneiſine licentiabus non promouendi. de clericis. per te nobis.num.6. 98
3 Extra numerarij receptio an valeat.num.6.10. 391
3 Extraneos benedi.12.& c.cum infirmitas. ſenſus. de conſtit. cognoſcentes.num.3.& 4. 5

F

5 FAbrica à capellano facienda.de verbo.ſignifi.cum inter.num.2. 407
5 Faciei hominis caracter imponi poteſt.de homic.interſecis.num.1. 143
5 Facientes contra conſcientiam ędificant ad gehennam. de ſimonia inſinuatione.num.4. 108
3 Factum deueniens ad caſum extinctiuum vitiatur. de iure pat. conſultationibus.num.1. 538
3 Factum non conſumatum, an per caſum impedientem deſtruatur.de iur.pat.conſultationibus.nu.4.6. 538
1 Factum ſuū non ſibi, ſed alijs reuocabile.de electio. noſti.6. 39
3 Factum contra legis prohibitionem, nullum.de regu.ad apoſtolicam.num.3. 503
3 Factum legitimè non retractandū.de præb.dilecti.1. 392
2 Factum non reuocari qui accipiendū.de reſti.ſpo.audita.2. 217
3 Factum non reputatur in actis ſtatutis ſi aliquid faciendum remanet.de bapt.ſi quis.num.1. 565
3 Factum proprium quis impugnat. de rebus eccle. non alienan. ſi quis.num.1. 423
3 Factum conſummatum cui aduenit caſus impediens an perimatur.de iure patro.conſultationibus.num.3.5. 558
3 Factum an reputetur in transformando rem formatam ſi quid faciendum remanet.de bapti.ſi quis.num.5.& 7. 565
3 Factum an reputetur cum agitur de producendo rem ad eſſe ſi aliquid faciendum remanet.de bapt.ſi quis.num.2.4. 565
3 Factum cui aduenit caſus impediens, an retractetur.de iure patrona.conſultationibus.num 2. 538
2 Facti cauſati non reddenda ratio.de teſti.cum cauſam.12. 263
1 Facto ſuo, alterius nomine recte cōtrauenire.de elect.noſti.5.39
2 Facto quando ſuccedat intereſſe.de fide inſtrumentorum. cum Ioannes.3. 275
3 Facta non repetuntur.de depo.bona.num.3. 428
3 Falcidia quibus caſibus ceſſat.de teſtamentis.Rainutius.35.475
3 Falcidia de teſta.Rainutius.num.23. 474
4 Falſa cauſa an actum impedit.de conſanguinitate.capitulo.quia.numero.1. 59
5 Falſi de crimine punitus an iterum puniatur. de falſis. falſidicus.num.7 9. 181
5 Falſi criminis ſpecialia.de fa.ad falſa.nu.5. 181
2 Falſum 20. Annos accuſari poſſe.de probationibus.capitulo. licet.num 6. 245
2 Falſi quando ſibi obſit quibus modis agatur.num.16. 246
1 Falſitate reſcriptum corruere.de reſcript.ſuper.num.3. 18
1 Falſitas reprobabilis.de reſcript.ad audientiam.num.1. 17
2 Falſarius iudicem non facit.de proba.licet.14. 245
5 Falſarius occultus non eſt infamis.de falſis.ad falſa.num.6. 180
3 Fama quid, & quotuplex.de cohabitatione clericorum.capi.veſtra.num.1.6. 379
5 Fama quomodo vituperetur.de purgatione, canoni.inter ſollicitudines.num.3. 223
5 Fama & veritate criminis contra inquiſitum probatis quomodo procedetur.de accu.cum oporteat.nu.20. 93
2 Famam certum probare.de probatio.cum cauſam.1. 248
2 Fama quod teſtibus probetur.de probationibus.cū cauſam.4.248
2 Famam ſolam probare.de probationibus.c.cum cauſam.2. 248
2 Famam ſemiplene probare. de probationibus. capitulo. cum cauſam.num.3. 248
2 Famæ reſtituit Papa non Epiſcopus. de ſententijs.capitul.cum te.num.11.12. 334
3 Famulis an ieiunandum. de obſeruatione ieiunij. capitulo ex parte.num.8. 574
5 Femina promota ordinem non recipit. de clericis. per ſal.promo.tue.num.7. 197
2 Feriæ repentinæ à foro principi indicendæ. de ferijs. conqueſtus.num.1. 206
2 Feriæ hominum fauores à iudice indicendæ.nu.3. 206
4 Feriarum tempore matrimonia contrahi, ſed non conſummari de frigi.literæ.num.3. 53
2 Ferijs hominum renuntiari poſſe. de fer.conqueſtus.5. 206
2 Ferijs ſolennibus non renuntiari.de ferijs.conqueſtus.4. 206
2 Ferias iudicis Romæ ſpectari de ferijs.conqueſtus.15. 207
2 Ferias appellationi imputari.de appella. a ratione.num.5. 340
2 Ferias rei in prouincijs attendi.de ferijs.conqueſtus.nu.55.207
2 Ferias ſolennes qui indicet.de ferijs.conqueſtus.num.2. 206
2 Feſtis diebus expedibilis, atque in his citationem valere. de ferijs.conqueſtus.nu.9. 206
2 Feudum an in cenobium tranſeat.de probationibus.cap.in præſentia.nom.15. 243
3 Feudum patrimoniale in dotem datur. de feudo. capitulo ex parte.num.2. 439
4 Feudum in dotem dari non poteſt.de donationib.inter virum, nuper.num.6. 79
1 Feudum quando committatur. de conſtitutionibus.quæ in eccleſiarum.num.7. 9
3 Feudum temporale in dote datur.de feudo.c.ex parte.1. 439
1 Feudum certo officio obligatus non abdicet. de conſtitutio. quæ in eccleſia.num.10. 9
3 Feudum ſine vaſalli conſenſu an alienandum.de feudo. ex parte.num.12.& 14. 440
3 Feud.cauſa poſſeſ.coram ordinario agitanda. de feu.capitulo ex parte.num.5. 439
3 Feudi cauſa peti. inter vaſallum & non vaſallum coram quo agitenda. de feu. ex parte.num.9. 439
3 Feudi cauſa peti. inter dominum & non vaſallum coram quo agitanda.de feu.ex parte.num.7. 439
3 Feudi cauſa petitoria inter dominum & non vaſallum, coram quo agitanda.de feu.ex parte.nu.8. 439
3 Feudi cauſa peti.inter duos vaſallos mota coram quo agitanda de feu.ex parte.num.6. 439
1 Feudo renuntiari poſſe, quinq; intelligendum. de conſti. quæ in eccleſijs.num.9. 9
5 Feudorum liber conſuetudinarius eſt.de teſta.requiſti.22.471
3 Feudalis cauſa ſecundum conſuetudinarium agitari debet. de feu.ex parte.num.4. 439
1 Feudatarium recte infeudare, qui interpretandum.de conſtitu. quæ in eccle.num.6. 9
4 Fictio an veritati præferatur.de ſpon.is cui.num.4. 23
4 Fictionis multiplices ſunt ſpecies.de ſponſalibus. ca. is cui.3.23
5 Fides, opinio, & ſcientia differunt.de hære.dubius.num.3. 128
2 Fides ad actionem redeunti non ſeruanda.de iureiurando. peruenit.num.7. 286
5 Fidei tenui articulo quis de hæreſi conuincitur.de hęreticis.dubius.num.6. 128
5 Fidem accipientes coactione conditionali ſeruare eam debent. de apoſta.quidam.num.1. 141
2 Fidem non ſeruanti non ſeruari pacto non ſeruato.de iureiura. peruenit.num.8. 286
3 Fidem fouens non tenetur contra ſe id recipere. de vita & honeſt.cleri.c.ex literis.num.1. 375
2 Fideicommiſſario permutata deberi. vt lite pendente eccleſia.num.9. 233
2 Fideicommiſſario traditionem ſuorum non obeſſe.de proba.in præſentia.num.28. 244
3 Fideicom.efficax remanet licet hæreditas diuidatur.de pignori ex literis.num.17. 443
4 Fideicom.nutu non relinquitur.de ſponſalibus.tue.4.num. 19
3 Fideiuſſor non liberandus obligatione ante conditionis obligationis euentum.de fideiuſ.e um.num.3. 451
3 Fideiuſſor iudi.ſolui condemnatur reo condemnato.de fideiuſ. eum.num.9. 452
3 Fideiuſſor condemnatus in debitorem agit.de fideiuſ.eū.6.452
2 Fideiuſſor quando compenſare poſsit.de exceptionibus. cum inter.num.3. 307

3 Fideiuſſor

3 Fideiuſſor an vſuras ſolutas repetit à debitore. de fideiuſ. peruenit.num.7.9.& 11. 448
3 Fideiuſſor debitoris bona diſsipantis qualiter obligatione liberandus de fideiuſſo.cum.num.4. 451
3 Fideiuſſor in omnem cauſam ſemper tenetur. de fideiuſſor. cum.num.10. 452
3 Fideiuſſor de iudicio ſiſti abſoluendus reo condemnato. de fideiuſſo.cum.num.8. 452
3 Fideiuſſor ad tempus, eo finito, liberatur. de fideiuſſoribus. cum.num.13. 452
3 Fideiubens animo nouandi ſtatim obligatione liberandus.de fideiuſ.cum.num 2. 451
4 Fideiuſsio de dote ſoluenda valet.de donatio.inter vir.& vxorem.per veſtras.num. 1. 79
4 Fideiuſsio pro paraphernalibus tenet.de donatio. inter virum. per veſtras.num 4. 80
4 Fideiuſsio de dote reſtituenda non valet.de donat.inter vir.per veſtras.num.2.& 3. 79
2 Fidelitas duobus iurabilis.de conſtitutionibus.quæ in eccleſiarum.num.8. 9
5 Fidelitas pro ſpiritualibus non præſtanda. de regu. iuris. indignum.num.3. 312
3 Fidelitas ſoli Epiſcopo præſtanda.de verborum ſignificatione. num.2. 298
3 Fieri de facto ſufficit. de rebus eccleſiæ non alienandis.ſi quis. num.12.13. 424
4 Filiatio legitima vt probetur.qui filij ſint legitimi.per tuas. numero.2. 66
4 Filiatio carnalis quomodo probetur.qui filij.capitulo.per tuas. num.1. 66
4 Filiatio naturalis quomodo probetur.qui filij ſint legitimi. per tuas.num.3. 66
4 Filiatio non carnalis quomodo probetur,qui filij ſint legitimi. per tuas.num.4. 66
2 Filiationem ſucceſſurus probet.de presbyteris.afferte.2. 280
3 Filioli an patrinis ſuccedant.de ſucceſsione ab inteſtato. cum dilectus.num.5. 483
3 Filius vtroq; parentum mortuo apud quem alendus. de condit. inſtit.ex literis.num.8. 516
3 Filius apud parentes alendus. de conditio.infinitatum. ex literis.num.3. 516
4 Filius ergo hæres.de donatione inter virum & vxorem. de prudentia.num.1. 77
3 Filius onere ſubſtitutionis pupillaris in legitima grauatur. de teſta.Rainutius.num.47. 476
3 Filius non teſtificatur pro patre.de rebus eccleſiæ. ſi quis.3. 423
3 Filius ſacerdotis quando legitimus & qui accipiendum. de filijs presb.literis.num.1.& 2. 88
5 Filius per denegationem alimentorum non fit ſui iuris.de infa. expo.ſi à patre.num.5. 142
3 Filius altero parentum mortuo apud ſuperſtitem alendus. con. inſti.ex literis.num.7. 516
3 Filius non grauatur in legitimatione ſubſtitutionis fidei. de teſta.Rainutius.num.48. 476
3 Filius nõ alendus parẽte ſuſpecto de con.inſti.ex literis 4. 516
5 Filius pro delicto paterno punitur.de hæreticis capitulo, vergentis.num.5. 134
3 Filius triennio minora matre alendus.de con.inſtitu. ex literis. num 6. 416
4 Filius illegitimus non eſt in patris poteſtate.de cognatio.lega. ſi qua.num.5. 54
3 Filius præſumitur natus ex nuptijs.nume.6. 380
5 Filius patrem ſequitur.de pœnis.in quibuſdam.nu.7. 232
3 Filius doli capax vbi ali debeat ſuo iudicio relinquendum. de conuer.infi.ex literis.num.1. 516
3 Filius an duas quartas detrahat.de teſtamentis. Rainutius.numero.50.& 52. 477
4 Filius non alendus apud parẽtem leproſum. de con.inſ.de.ex literis.num.5. 516
3 Filij qui dici poſsint.de filijs presby.ad extirpandas.1. 87
3 Filij ſeruorum qualiter ſuccedãt.de ſucceſsio.ab inteſtato.cum dilectus.num.3. 482
2 Filij, liberiq; teſtes ne ſint.de teſti.in literis.num.6. 258
4 Filij fratrum matrimonio iunguntur. de veteri teſtamento. de conſan.non debet.num.4. 60
3 Filij qualiter parentibus ſuccedant.de ſucceſsio.ab inteſta.cum dilectus.num.1. 482
3 Filij naturales qualiter ſuccedant.de ſucceſ.ab inteſta. cum dilectus.num.6. 483
5 Filijs legitima relinquenda. num.4. 238
5 Filijs de patre non dubitantibus bene eſt.num.5. 238
3 Filij ſpirituales an ſuccedant. de ſucceſ.ab inteſtato. cum dilectus.num.8. 483
5 Filio adulterino legitimos hæredes excludente, quid mater agit.nume.1.3. 238
3 Filio an detur querela, ſi pater bona ſua vendidit. de teſtamen. Rainutius.num.17. 473
3 Filio non hæredi non excipitur. de vſuris per patrem receptis. de vſuris.michael.num.1. 175
5 Filio hæredi excipitur.de vſuris per patrem receptis. de vſuris. michael.num.2. 175
3 Filio an detur reuocatoria in bonis patris. de teſta. Rainutius. num.18.20.49. 473
4 Filium non eſſe legitimum opponens an probare habeat.qui fil. peruenit.num.4. 66
5 Filius an priuetur feudo ob patris delictum.23. 234
1 Finiendę litis tempus mutari poſſe.de offici.delegati.de cauſis. num.15. 105
1 Finis ve an initium ſubrogati ſpectetur.de electionibus.dudum. numero.12. 46
1 Finis actus cuiuſcunq; deſtructiui inſpiciendus.de electio. dudum.num.10. 46
4 Firmari non poteſt quod non eſt.de deſpon.impuberum. atteſtatis.num.5. 31
5 Forma degradationis.de hæreticis.excommunicamus.1. 139
1 Formulę, ſi pro alio non, &c. vis, & explicatio.de reſcript.mãdatum.num.2.3.4.& 5. 28
2 Formulę non teneor reſpondere effectus.de foro competenti. diligenti.num.23. 190
3 Fornicarius notorius qualiter puniendus. de cohabitatio.cle. ſi quiſquam. num.5. 378
3 Fornicarius occultus qualiter puniendus. de coha.cle. ſi quiſquam.num.6. 378
4 Fornicarius videns conſanguineum contrahere cum ea quam cognouit reuelare ei tenetur.de ſpo.præterea.num.1. 10
3 Fornicarius ſuſpectus qualiter puniendus.de cohabita.cleric. ſi quiſquam.num.4. 378
2 Fornicatio noxa mortalis eſt.de biga.quia.num.5. 97
4 Fornicationis exceptio excuſat à debito carnali.de cõiu.lepro. quoniam.num. 2. 45
4 Fornicationis ſpiritualis vnius an fiat compenſatio cum fornicatione carnali alterius.de diuor.quanto.num.9. 74
4 Fornicationis carnalis à ſpirituali differentiæ. de diuor. quanto. numero.7. 74
3 Fornicationem pauci euitant.de cohabit.cle.ſi quiſquam.7. 378
1 Fornicationũ genera quidq; pariant.de iudi.de quo.14.15. 175
2 Fornicaria occulta non relinquenda.de iureiurando.quemadmodum.num.7. 298
2 Fornicaria reconcilianda.de iureiu.quemadmodum.8. 298
2 Fornicatores ſine Papa non ordinandi. de iudicijs. at ſi clerici. numero.30. 180
2 Forum quibus ſortiatur quis.de foro competenti.quod ſi clericis.num.1. 189
2 Forum aliud eccleſiaſticus ſubire non cogendus clericus. de foro compe.ſignificaſti.num.1. 192
2 Forum laicum clericus non niſi in criminibus,mutare declarat. 10.de foro compet.propoſuiſti.num.8.9.10. 193
5 Forũ conſcientiæ ſæpe diſcordat à iudiciali.de vſuris.2. 174
2 Forum alienum delictis,contractuq; ſortiri quiq; accipiẽdum. de foro compe.q clericis.num.2.3. 187
2 Forum alienum varijs cauſis ſortiri.de foro competenti. licet. numero.1. 193
2 Forum cepto iudicio,indeclinabile.de iudicijs.de quo.1. 174
5 Fori ſignificationes, & partes.de verborum ſignificatione. forus.num.1.2. 297
2 Foro ſuo qui tacite renuncietur.de foro compe.dilecti.12. 192
3 Franciæ conſuetudo circa fęudi alienationem.de fęudo.ex parte.num.15. 440
2 Fratri nocens an fidem,de non offendendo,fregerit.de iureiur. peruenit.num.10. 287
5 Fraus legi fit quatuor modis.de priuil.ca.4.nu.5. 218
3 Fraus nominis,loci,& temporis.de emptio.ad noſtram.2. 432
3 Fraus fit legi multipliciter.de emptionibus.ad noſtram.1. 432
4 Fraus & dolus nõ debent patrocinari.de ſpõſalibus.ſicut.14. 16
4 Frigidis quantum tempus datur ad dandum operam copulę.de frigidi.accepiſti.num.2. 60

3 Fructus quando in legato veniant.de teſtamentis.Rainutius.numero.41.45. 476
3 Fructus à debitore percepti in obligationem cadunt.de pignor.illo.numero.7. 441
5 Fructus intelliguntur expenſis deductis.de verbo.ſignific.tua.numero.17. 308
5 Fructus qui veniant in gratia debitorum perſoluendorum.de verbo.ſigni.tua.nu.16.18.20. 309
1 Fructus excreſcentes ordine liquido adſignandi.de conſtitutionibus.cum M.§.mandamus.nu.5. 11
5 Fructus bonus de radice infecta non exit.de ſchiſma.quod autem.numero.4. 140
3 Fructus percepti iacente hæreditate reſtituendi.de teſta.Rainutius.numero.40.& 43. 475
1 Fructus non curatorum abſens rectè capit.de conſtitutio.cum omnes.numero.16. 8
1 Fructus quando æquo diſtribuendi.de conſtitutio.cum M.§.mandamus.num.1. 11
3 Fructus à poſſeſſore rei pignoratæ qualiter petendi.de pignori.illo.numero.8. 441
5 Fructus vacantium vni competere poſſe,& cur.de electionibus vt præteritæ.numero.5. 66
3 Fructus pendente iudicio percepti officio iudicis reſtituendi.de pignor.illo.numero.9. 442
3 Fructus bonorum vaſalli decedentis ante calendas martias ſunt eius hæredis.de pecu.cleri.ſi quia.nu.5. 461
3 Fructus rei obligatæ in ſortem computandi.de pignoribus.illo.numero.6. 441
3 Fructus rei temporalis à quo tempore veniant.de iure patrona.cum dilectus.num.17. 544
3 Fructuum,alij germinant,alij non.de decimis.paſtoralis.4. 499
5 Fuga eſt vituperoſa.de homicidio.cap.ſuſcepimus.3. 151
2 Fugæ ſuſpectus qui coercendus.nu.8. 203
2 Functio vbi impræſcriptibilis.nu.8. 317
2 Fugitiuus carceretur.de iureiurando.c.ex reſcripto.2. 289
5 Fugitiuus ab agendo repellitur.de accuſationibus.capitulo.ſuper.numero.18. 92
5 Fur vltra rei reſtitutionem debet pœnitere.de furtis.capitulo.ſi quis.numer.5. 168
5 Fur condicit datum vt non indicetur.de furtis.capitul.qui cum.numero.7. 568
5 Fur in quo differt à latrone.de homi.ſi perfodiens.nu.4. 146
5 Furans an vſuras ſoluere teneatur.nu.2. 175
5 Fures corporaliter non coercentur.de pœnis.tuæ.2. 230
5 Furem indicare ad partis inſtantiam nemo tenetur.de furtis.qui cum.numero.1. 168
5 Furem indicare ad iudicis inſtantiam an quis cogendus.de furtis.qui cum.num.1.4.6. 168
5 Furem nocturnum occidere licet.de homi.interfeciſti.17. 146
5 Furem & latronem an occidere liceat.de iure diuino.de homi.ſi perfodiens.nume.1. 246
5 Furem & latronem an occidere liceat.de iure veteri.de homici.ſi perfodiens.nume.2. 146
5 Furem nocturnum an occidere liceat.de iure veteri.de homici.ſi perfodient.numero.17. 144
2 Furioſi confeſſio nulla.num.1. 235
3 Furtum an ſit caſus fortuitus.de commoda.cum gratia.12. 417
3 Furti per ſeruum cõmiſſi tenetur is cuius nomine fuit emptus.de fideiuſſo.peruenit.num.10. 448
5 Furtiuè ordinatus quis dicatur.de eo qui furtiue ordin.innotuit.numero.2. 198

G

2 GEminata quando plurium inſtar.de ſen.cum olim.numero.4. 316
2 Geminationis effectus.de ſenten.& re iudicata.cum olim.numero.5. 326
1 Generalis iudicum commiſſio multa.de reſcrip.ad hæc.3. 17
3 Generalis renunciatio caſus inualida,etiam iurata.de commod.cum gratia.num.8.11. 416
1 Genus cum obligatur quid eſt in obligatione.1. 463
1 Genus explicatiuis induiduit nõ reſtringi.de officio.leg.9. 133
1 Genus & ſpecies an & quando mutuo ſibi derogent.de offi.ſtuduiſti.nu 7.8.11.12.& 13. 133
3 Generis in promiſſione vel legato cuius eſt lectio.de teſta.indicante.numero.3.5. 463
3 Generis promiſſio an valida.de teſtibus.indicante.2. 465
5 Generalis diſpoſitio an futura comprehendit.nu.14. 217
1 Gentium iure quibus reſtringitur naturale.de conſti.canonum numero.4. 4
2 Gentiũ iure omnia,præter duo,licere.de tranſactione epi.4. 70
2 Geſta aliorũ quatenus obſint.nu.2,7. 335
5 Geſta per ſcientem ſe excommunicatum non valent.2. 192
5 Geſtum alieno nomine non ratificatur.de ſenten.excommun.mulieres.nume.28. 258
5 Geſta excommunicati,an & quando valeant.de cleri.excomm.mini.apoſtolicæ.num.1.2. 192
1 Geſta adminiſtratione euicta corruere.de electio.nihil.§.cæterum.numero.5. 65
1 Geſta prouiſi quando valeant.de electionibus.nihil.§.cæterum numero.2. 65
5 Gloriari in ſe non licet.de exceſſi.præla.quam ſit.nu.3. 202
2 Gloſ.ciuilis conciliari.de teſti.teſtimonium.nu.18. 269
5 Gradus quatuor per quos ad condemnationem hæreſeos perueniunt.de hære.excommunicamus.nu.5. 135
5 Gratia ob debita ſoluenda an & à quo concedendæ & quæ beneficia comprehendat.de verborum ſignificatione.tua.numero.1.2.& 3.4.6.8.& 10. 308
1 Gratia legato facta qui accipienda.de offi.deleg.29. 114
3 Gratiam allegans eam probet.de cognitio.prælatorum.conſtitutus.numero.7. 413
3 Gratificationi locus eſt in diſtribuenda eleemoſyna.de donati.prudentes.num.2. 455
3 Grauamen de legitima tollendum.de teſta.Rainutius.numero.37.46 51. 475
2 Grauaminis loci vbi ſpectandi.de appellationibus.ex parte.numero.3.5.6. 351
4 Græci non adſtringuntur voto continentiæ.qui cleric.Rurſus.numero.8. 41
3 Græci ſacerdotes ſunt coniugati.de clerico coniuga.diuerſis.numero.4. 382
3 Gula quale peccatum.de vita & honeſta.clericorum crapula.nomero.1. 373
3 Gulæ quale vitium in quo conſiſtat.de vita & honeſtate cleric.crapula.numero.1. 373

H

4 HAbitus non facit monachum.qui cle.inſinuante.numero.4. 41
5 Habitantes cum inimicis à teſtimonio repellantur.3. 93
3 Hæc verba,ſub anathemate prohibemus,an ſint latæ ſententiæ.de ſagi.artem.nume.1.3. 161
5 Hæc verba ſub anathematis interminatione an ſint lati canonis.de ſagi.artem.num.4. 161
5 Hæc verba ſub diuina contemplatione iudicij an ſint latæ ſententiæ.de ſagi.artem.nu.5. 162
5 Hæc verba,anathema ſit non ſint lati canonis.de ſagi.artẽ.6. 162
3 Hæres,quo ad pœnam bonorum pro defuncto mortem ſibi conſciſcente,tenetur.de ſepul.parochiano.nu.4. 489
3 Hæres qui hæreditatem adiuit votũ defuncti adimplere debet.de voto.licet.num.11. 522
5 Hæres vnus vſurarij an inſolidum teneatur ad vſuras reſtituendas,altero non exiſtente ſoluendo.de vſur.tua.1. 174
1 Hæres voluntarius,iſque defuncti rectè facto non contrauenit.de in integ.reſti.num.10. 161
1 Hæres neceſſarius huius cõtrauenire licet.de in integrum reſtitutio.conſtitutus.nu.11. 161
3 Hæres bonæ fidei facit fructus ſuos.de teſt.Rainerius.44. 476
5 Hæres tenetur locationi ſui prædeceſſoris ſtare.ne præla.1. 219
3 Hæres an adimplere poſſit modum per defunctum implendũ.de voto.licet.num.10. 521
3 Hæres qui defuncti hæreditatem non adiuit eius votum adimplere non tenetur.de voto.licet.nu.13. 512
3 Hæres an teneatur pro defuncto qui contrahendo deliquit.de ſepul.parochiano.nu.5. 489
3 Hæres qualiter pro defuncto vltra vires hæreditarias teneatur de ſepul.parochiano.nu.9. 489
3 Hæres quo ad pœnam corporalem pro defuncto nõ tenetur.de ſepul.parochiano.num.2. 488
3 Hæres an teneatur pro defuncto publici criminis reo.de ſepulr.parochiano.num.7. 489
3 Hæres,quo ad pœnam bonorum pro defuncto confeſſo vel condemnato,tenetur.de ſepul.parochiano.3. 489
3 Hæres qualiter pro defuncto teneatur.de iure canonico.de ſepultu.parochiano.nu.8. 489
1 Hæres quatenus & cui euictione teneatur.de in integ.reſti.conſtitutus.nume.7. 161

3 Hæres an teneatur pro defuncto priuati,criminis reo. de ſepulc. parochiano.num.6. 489
3 Hæres quo ad pœnam æternam pro defuncto non tenetur. de ſepul.parochiano.nu.1. 488
3 Hæres an adimplere poſsit diſpoſitionem continentem modū & conditionem à defuncto adimplenda.de voto.licet.11. 522
3 Hæres an adimplere poſsit per defunctum implendum. de voto.licet.nume.8. 520
3 Hæres an adimplere poſsit conditionem per defunctum implendam.de voto.licet.nu.9. 521
3 Hæredis inſtitutio an in alterius voluntate committenda. de teſta.cum tibi.num.5. 468
3 Hæredis dictio aliter in vltimis voluntatibus,aliter in contractibus accipitur.de dona.cum dilecti.nu.11. 458
1 Hæredem & beneficiarū ſemper habiles eſſe oportere. de elec. dudum.num.19. 48
5 Hærede vno non ſoluente canonem, an tota res emphyteutica in commiſſum cadet.de pœnis.tuam.nu.1. 232
2 Hæredi quando contra factum defuncti venire liceat.de in integrum.reſti.conſti.nu.8. 161
2 Hæredes non,niſi expreſsi gaudent priuilegio. de præſumptio. mandata.nume.6. 283
5 Hæreſios cauſa vbi & coram quo agitetur.4.6. 139
1 Hæreſis cauſa corrigibilis,& ad quos.de officio delegati. capitulo.licet.num.4. 123
3 Hæretica & excommunicata non habent priuilegia dotis. de pignori.ex literis.num.1. 442
5 Hæreticus agere non poteſt.nu.16. 91
4 Hæreticus matrimonium contrahit.de eo qui duxit.ſignificaſti. numero.4. 43
5 Hæreticus,quis ſit.de hære.dubius.nu.1. 128
5 Hæreticus perdit priuilegia clericatus. de ſententia excommu. ſi verè.nume.2. 281
5 Hæreticus ſeculari poteſtati tradendus.de purga. canoni. inter. numero.9. 323
5 Hæreticus ſciſmaticus an conficiat,de clerico. excommun. miniſ.ſi quis.num.4. 188
4 Hæreticus contrahit cognationem ſpiritualem.de cogn. ſpir.veniens.numero.2. 52
5 Henricus Bohic legit pariſijs decretales in lectio. matutina. de magi.quia.num 6. 127
5 Hæretici qualiter reconciliandi.de ſententia excommunicatio. à.nobis.num.16. 274
5 Hæretici pœna de iure canonico eſt quadruplex. de hæreticis. ad abolendam.num.20. 131
5 Hæretici vel læſæ maieſtatis rei aut eorum filij occulti non puniuntur.de hære.vergentis.nu.1. 133
5 Hæretici pœna de iure diuino,ciuili & conſuetudinario eſt viui crematio.de hære.ad abolendam.nu.19. 131
1 Hæretici ſententia non tenere verum eſt.de ele.nihil. §.ceterū. numero 8. 65
2 Hæreticis de fide.credi.de te.Iudæi.1. 257
5 Hæretico deſendenti hæreticam opinionem audientia denegatur.de hære.ſi aduerſus.num.3. 135
5 Hæretico occulto non denegatur deſenſio.de hæretic. ſi aduerſus.numero.1. 135
5 Hæretico ſuper alijs criminibus concedatur deſenſio. de hære. ſi aduerſus.numero.6. 135
5 Hæretico conuicto vel confeſſo denegatur deſenſio.de hæreti. ſi aduerſus.nume.5. 135
5 Hæretico non conuicto vel confeſſo deſenſio eſt præmittenda. de hære.ſi aduerſus nume.4. 135
6 Hæreticum quis abſoluit.de hære.excommunicamus.21. 137
5 Hæreticorum læſæ maieſtatis reorum filij an priuantur dignitatibus,& officijs.de hære.ad abolendam.nu.15. 134
5 Hæreticorum filij priuātur beneficijs.de hære.vergētis.12. 135
5 Hæreticorum & læſę maieſtatis reorum clericorum, bona confiſcata per quem occupentur.de hæreticis.vergentis.10. 135
5 Hæreticorum læſæ maieſtatis reorum filij non priuantur bonis ſuis temporalibus.de hære.vergentis.11. 135
5 Hæreticorum obſtinatorum,& læſæ maieſtatis reorū bona confiſcantur.de hære.vergentis.nu.4.6. 134
5 Hæreticorum relapſorum an bona confiſcantur.de hæred. vergentis.numero.7. 134
5 Hæreticorum laicorum bona confiſcata occupantur per eorum principes dominos de hære.vergentis.nu.8. 134
5 Hæreticorum pœnitentium bona non cōfiſcantur,ſed eis & eorum liberis dimittuntur.de hære.vergentis nu.3. 133
5 Hæreticis credentes ſunt excommunicati.de hæreticis.excommunicamus.num.12. 135
2 Hæreticos extra fidem à teſtimonio reijci.de teſti.Iudæi.2. 257
4 Hudie conſtat,hodie agatur.de ſtigi.accepiſti.3. 60
5 Homagium pro ſpiritualibus non faciendum. de regulis iuris. indignum.num.1. 310
5 Homicida morti tradendus iure diuino. de homicid. interfeciſti.numero.7. 144
5 Homicida corrigibilis perpetuo deponitur.de homicid. ſi quis. numero.1. 143
5 Homicida vt iuſtæ morti tradatur tria requiruntur. de homici. interfeciſti.nume.12. 144
5 Homicida mori præcipitur iure canonum.de homicidio. interfeciſti.numero.9. 144
5 Homicida ad mortem condemnandus.de iure ciuili.de homic. interfeciſti.numero.8. 144
5 Homicida irregularitatem incurrit.de homi.interfeciſti.13. 14
5 Homicida incorrigibilis ſeculari poteſtati traditur.de homicid. ſi quis.numero.2. 143
5 Homicida qua pœna puniatur.de homi.ſicut.41.42.44. 150
1 Homicida pœnitens beneficium non retinet.de tempo. ordina. queſitum.num.4. 82
2 Homicida clericus à laico plectendus.de foro competenti.propoſuiſti.nume.12. 163
6 Homicidam quis diſpenſet.de homi.ſicut.nu.46.47. 152
1 Homicida pœnitens an miniſtrare poſsit.de tempo.ordin.conſulta.nume.1.2.& 3. 82
5 Humicidium ſola voluntate non committitur. de homicidio. dilectus.nume.2. 154
5 Homicidium decem modis committitur.de cler.pu.in du.Henricus.nume.14. 161
5 Homicidium ſolo actu committitur.de homi.dilectus.1. 154
5 Homicidium an inducat beneficij priuationem.de exceſ.præla. inter.nume.10. 202
5 Homicidium quot modis committatur.de homicidio.ſicut.numero.43.45. 152
5 Homicidium an voluntate cum alterius actu committatur. de homicidio.numero.3. 154
5 Homicidium nō committitur ſimplici taciturnitate.1. 154
5 Homicidiorum ſpecies.de homi.ſicut.nu.38.39. 151
4 Hominum malitia & temporum varietas impediūt ne certa regula detur in cauſa matrimoniali.de ſpon.cum in iu.2. 21
3 Horę canonicæ qualiter dicendę.de celebratione miſſa.presbyter.numero.4. 560
3 Horę canonicæ quo tempore dicendæ.de celebratione miſ. presbyter.numero.3. 560
3 Horarum canonicarum deſcriptio.de celebratione miſſa. presbyter.numero.1. 559
3 Horarum canonicarum deriuatio.de celebratione miſſ.presbyter.numero.2. 559
3 Horas canon.dicere quis teneatur.de celebratione miſſa.presbyter.numero.5. 560
3 Horas dicere omittens,an redicere tenetur.nu.6. 560
3 Horas canon.ſequenti die non dicenda.de celeb.miſſa. pernicioſus.numero 8. 563
2 Hoſpitandi ius an præſcriptibile.de præſcrip.ſi diligenti.42. 320
3 Hoſpitali relictum,cum plura ſint,cui id debeatur. de teſta. rui. numero.12. 478
3 Hoſpitales ſint laici.de emptio.placuit.num.3. 430
3 Hoſpitales quare debent eſſe clerici.de emptione.placuit.6. 430
3 Hoſpitales ſint clerici.de emptio.placuit.nu.2. 429
3 Hoſpitalitas duplex.de emptio.placuit.nu.1. 429
3 Hoſpitalitas ſeruilis,an clericos liget. de emptioni. placuit. numero.4. 430
3 Hoſpitalitas ſeruilis an clericos tangat.de emptionibus.placuit. numero.5. 430
3 Hoſpitium pacto debitum laicis ab eccleſia dandum.de immu. eccle.vt in num.2. 578
3 Hoſpitium violentum non exigendum. de immunitate eccleſiæ.vt in.nume.1. 578
3 Hoſpitium charitatiuum laicis ab eccleſia dandum. de immuni. eccle.vt in num.2. 578
5 Hoſtia non conſecrata pro conſecrata non danda.de pœnitent. omnis.numero.40. 241
5 Humanæ operationes non neceſsitantur aſtrorum reuolutione de ſorti.ex tuarum.num.3. 182
1 Humilitas inferior ſequenda.de maioritate & obedientia. humilis.numer.1. 144

1 Humili-

3 Humilitatis gradus.de maioritate & obedientia humilis.6. 144
3 Humilitatem varie fingi. de maioritate & obedientia. humilis numero.4. 144
1 Humilitatem exteriorem damnari.de maioritate & obedientia humiles.nume.2. 144
5 Hypocriſis duos defectus continet.3.peccatum quale.nu.4. 142
5 Hypocrita magis vanus quam malus.num.3. 142
3 Hypothecaria pro legato competens quanto tempore duret. de teſtam.Raynutius.nume.16. 473
5 Hypothe.vtilem intentans contra debitorem, eum bona fide poſſediſſe probet.de pigno.cum contra.nu.5. 443
3 Hypothecariam directam intentans probet dominium debitoris.de pigno.cum contra.num.4. 443
3 Hypothe.agens contra tertium poſſeſſorem quid probet. de pigno.cum contra.num.6.& 8. 443

I

2 IActare ſuum nemo præſumitur.de ſolu.is qui.9. 455
3 Idonei eligendi ad beneficia .de conceſ. dilectus.numero.4. 414
3 ieiunandum vſque ad quam horam.de obſerua.ieiunij.ex parte. numero.12. 575
3 ieiunandum quibus diebus.de obſer.ieiunij.ex parte.10. 574
3 ieiunandum qualiter ſit.de obſerua.ieiunij.ex parte.11. 574
3 ieiunium eſt de iure diuino.de obſer.ieiu.conſi.nu.1. 576
3 ieiunium quibus modis ſoluatur.de obſer.ieiu.ex parte.13. 575
3 ieiunij diſpenſatio an petenda.de obſer.ieiu.ex parte.14. 575
3 ieiunij temporis determinatio de iure poſitiuo.de obſerua.ieiu. conſilium.numero.2. 576
3 ieiuniorum diuiſio.de obſeruatio.ieiunij.ex parte.nu. 1. 573
2 ignorans quando,an non ligetur.de ap.paſto.nu.15. 354
5 ignorans ſe excommunicatum ex violatione cenſuræ non fit irregularis.de cle.excom.mi.ſi celebrat.nu.1. 192
5 ignorantia ſupina non excuſat.de ſent.excom.cum non.5. 264
5 ignorantia probabilis excuſat.de ſenten.excom.cum non.4. 264
3 ignorantia iuris naturalis de ſolu.is qui.nu.2. 454
5 ignorantia affectata punitur.de homi.ſicut.31. 247
3 ignorantia iuris diuini.de ſol.is qui.nu.1. 454
3 ignorantia iuris ciuilis & canonici.de ſol.is qui.nu.3. 454
3 ignorantia facti.de ſolu.Is qui nu.4. 454
5 ignorantia iuris naturalis non releuat minorem.de delicto.pueroro.pueris.4. 284
4 ignorantia probabilis excuſat.de cogni.ſpiri.ſi vir.nu.2. 50
1 ignorantia probanda,& cur noceat.de conſtitutionibus.cognoſcentes.numero.6. 6
3 ignorantia excuſat circa beneficiorum pluralitatem.de præben. de multa.numero.11. 394
1 ignorare facta aliena qui non præſumendus. de po. præ. ad hæc numero.6. 34
1 ignorare publicata abſentem præſumi. Extendis. de po.præ.ad hæc.numero.4.& 5. 34
1 ignorari factum alienum alibi publicatum præſumi fallit.de po. præ.ad hæc.nume.2.& 3. 34
4 illegitima proles quæ dicatur. qui filij ſint legitimi. ex tenore. numero.1.3.7.9. 68
5 illegitime ordinatus non conficit.de cle.exco.mi.ſi quis.2. 188
1 illegitimi ſeculares ad ſimplicia non niſi diſpenſatiuè promouendi.de filijs.presby.nu.7. 89
1 illegitimi monachati ad dignitates vllas non promouendi qui accipiendum.de filijs presby.nimis.nu.4.& 5. 88
1 illegitimus quomodo & quando patris beneficium capiat. de fi. presby.nimis.num.9. 89
4 illegitimus quis admittat ad actus legitimos.qui fil. per venerabilem.numero.3. 67
1 illegitimus monachatu promoueri poſſe & cur fallit.de fil.preſbyte.nimis.nume.1.2.3. 88
1 illegitimos ad maiora citra papam non admitti. de fil.presbyter. nimis.nume.8. 89
2 illæſus ne appellet.de appe.cum ceſſante.num.1. 363
2 illuſtres qui.num.13. 334
5 illicitè tripliciter acquiritur.de pœni.cum ex.num.17. 249
3 impediens beneficij conſequutionem iniuſtè tenetur. de præb. inter.nume.6. 388
3 impediens beneficij conſequutionem iuſtè non tenetur. de præbendis.inter.numer.5. 388
3 impediens lucrum dolo tenetur.de præb.inter.num.9. 388
3 impediens lucrum bona fide non tenetur. de præbendis. inter numero 8. 388
2 impedimenta teſtanda.de præſcriptio.ex tranſmiſſa.4. 313
1 impedimentum canonicè,beneficio priuari.de ætate.quæris.numero.3. 83
2 impedimentum paruum excuſare.de appellationibus. ex ratione.numero.6. 340
2 impedimentum primi anni an ad ſecundum trahatur. de appella.ex ratione.nume.8. 340
2 impedimentum quod non excuſet.de appellationibus,ex ratione.numero.4. 340
4 impedimentum temporale non dirimit matrimonium. de frigidis,& malefi.fraternitatis.nume.13. 62
4 impedimentum perpetuum dicitur quod triẽnio non ceſſat. de frigi.fraternitatis.num.11. 62
4 impedimentum an præſtat quæ de iure nõ ſortiuntur effectum. deſponſa.ad audientiam.num.8. 4
2 impedimenti conſiliorum caſus.de conſti.ex parte.8. 12
2 impeditus legatus abſoluendus. de teſtibus cogend. cum ſuper.numero.2. 270
2 impenſas,perceptis fructibus à capitulo non repeti, ſed compenſari.de elect.vt præteritæ.nu.2.& 3. 65
1 impenſas prouiſionum capitulo repetere licere.de electi. vt præteritæ.num.1. 65
4 imperator in quibus diſpenſat.qui filij ſint legiti.nu.7. 67
2 imperator iuramentum non relaxat. de iureiurando. quanto. numero.11. 295
1 imperatorum legibus,an & quibus teneantur clerici.de conſtit. quæ in eccle.num.1. 8
2 imperium cur inſtitutum.de præſcript.ſi diligenti.nu.7. 317
1 imperium omne canonibus mandabile.de officio. delegati. quoniam.numero.3. 119
2 impetrans iuris eo vtatur.prudentiam.num.4. 199
1 impetrantium formula,ſi pro alio &c.tacita, quis potior.de reſcrip.mandatum.nume.6. 28
2 impetratus fauor quibus competat. de mutua petitio. prudentiam.nume.2.3. 199
2 impoſsibilitatum quæ,an non,excuſet:de eo qui mitti.in poſſe. cau reſeruan. conſtitutis.nu. 13. 229
1 impotentiam abſentia probari.de officio.delegati. prudentiam. numero.9. 115
4 impotentiæ coeundi diuiſio.de frigiditate fraternitatis.2. 61
4 impotentiæ coeundi diffinitio.de frigi.fraternitatis.nu.1. 61
4 impotentiarum coeundi quæ ſpecies matrimoniũ impediat.de de frigi.fraternitatis.nu.3.5.7.9. 61
5 impreciabilia de iure tantum.de ſimo.quotiens.2. 102
4 impregnatio non excuſat à carnali debito reddendo. de conſili. cle.quoniam.nu.7. 46
3 impubes profiteri non dicitur per lapſum anni. de regul. ſtatuimus.numero.2.5. 507
3 impubes religioni quomodo obligetur.de reg.ad noſtrã.2. 501
4 impuberes contrahentes per verba de præſenti an cenſeantur contraxiſſe vt id valeat ſeu matrimonium, vel iuris interpretatione tanquam ſponſalia.de deſpon.impub.a nobis.1. 28
4 impuberis teſtamentum non valet licet poſtea ipſe efficiatur maior.nume.2. 33
3 imputanda in legitimam.de teſta. Rainutius.31.36.38. 475
3 imputanda in falcidiam.de teſta.Rainutius.32.42. 475
5 in Britannia terra mobilium mortuorum pauperibus erogatur, de ſimo.iacobus.nume.7. 116
5 in caſu magnæ neceſsitatis ad victum neceſſaria ſunt communia.de fur.ſi quis.nu.1.4. 168
5 in coitu homo fit beſtialis.de ſimo.cum eccleſia.nu.3. 103
5 in delicti loco repertus ſolus tenetur & punitur. de homi. ſignificaſti.nume.2. 159
5 in inquiſitione generali non eſt neceſſaria litis conteſtatio. de accuſatio.qualiter.num.8. 97
5 In inquiſitione ſpeciali litis conteſtatio requiritur.de accuſ.qualiter.numero.9. 97
5 in locatione licitè vltra ſortem quid recipitur. de vſur. nauiganti.numero.2. 176
5 in ludo amiſſum an repeti poſsit.de exceſsibus prælatorum. inter.nume.2.4.7. 102
5 in mutuo nihil vltra ſortem recipiendum, de vſuris. nauiganti. numero.1. 176
5 in prælaturæ emptorem quomodo procedendum. de magiſtr. prohibeas.nume.4. 121
5 in proceſſu dilapidationis duæ ſunt inquiſitiones:de ſimon.licet.numero.10. 112
5 in proceſſu dilapidationis prima inquiſitio fit ſuper ſuſpicione actus.de ſimo.licet nume.11. 112

5 In proceſſu dilapidationis ſecunda inquiſitio fit ſuper veritate negotij.de ſimo.licet.num.12. 112
5 In ſe habẽtibus ad eſſe in caſus, qua euenire poteſt ſpectetur.de homi poſtulaſti.num.8. 160
5 In ſimoniæ cauſa quomodo præcedatur.de ſimo.per tuas.1.11 2
5 In venditione an vſura cõmittatur.de vſuris.nauiganti.4.5. 176
2 Incapacis iudicis ſententiam non valere.de iudicio.at ſi clerici. numero.12. 178
5 Incarceratio de iure canonico eſt pœna.de pœnis.ſuper.3. 232
5 Incendiarius in ciuitate igne vrendus,& in villa, capite plectendus.de ſenten.excomm.conqueſti.nu.6.& 7. 273
5 Incẽdiarij eccleſiarum ſunt excommunicati, & à papa abſoluendi.de ſenten.excom.conqueſti.nu.1.& 3. 273
5 Incendiarij domorum excommunicandi, & ab Epiſcopo abſoluendi.de ſenten.excom.conqueſti.nu.2.& 4. 273
1 Incertorum an ferenda ſententia.de procu.auditis.nu.7.8. 157
5 Inceſtus cum moniali committitur.de adulte.tua.nu.6. 162
2 Incidens & emergens quæſtio quid.nu.9. 208
2 Incidens quando, an non cum principali pronunciandum. numero.11.12. 208
2 Incidentis,quando principalis vni non habeat. de ordi. cognit. intelleximus.nume.5. 207
1 Incongruitate reſcriptum corruere, de reſcript.ad audientiam. numero.7. 16
2 Incorrigibilis pœna.de iudici.cum non.num.6. 182
2 Incontinenti vocem variè accipi.de teſtibus cogẽdis. præterea. numero.4. 270
5 Indagatio rationabilis approbanda. de purgatio. canoni. conſtitutus.numero.2. 223
5 Indagatio inutilis vitanda. de purga.cano.conſtitutus.2. 223
5 Indefinita negatiua æquipollet vniuerſali.de priui.quia.4. 216
1 Indefinita vniuerſali par.in proœ nu.4. 5
5 Indefinita legis, vniuerſali æquipollet.de priui.quia.nu.1. 216
5 Indefinita communis locutionis affirmatiua ęquipollet vniuerſali,eadem ratione exiſtente.de priui.quia.nu.2. 216
5 Indefinita apud logicos quando vniuerſali æquipollet. de priuilegijs.quia.num.5. 216
5 Indefinita loquelæ affirmatiua,non exiſtente eadem ratione,nõ æquipollet vniuerſali.de priui.quia.3. 216
1 Inducijs petitis an appellationi renunciandum ſit.nu.1.2. 114
5 Indictionis omiſsio inſtrumentum viciat.de verbo.ſignifi. quę ſiuit.numero.7. 297
1 Indignus promotus ab epiſcopo non diſpenſandus, de tempur. ordin.conſueta.num.12. 81
2 Induciarum genera & quæ cauſæ cognitionem requirãt. 1. 205
5 Indicatio malefactoris an irregularem faciat.nu.4. 201
5 Inducijs acceptis ſuper teſtium productione in curia, vtraque raro ibi producat.de priui.cum olim.num,1. 212
5 Indulgentia eſt mixtæ poteſtatis.de pœni.cum ex.31. 251
2 Indulgentiæ qui interpretandæ.de confe.tua.nu.3. 370
5 Indulgentia ſuper re litigioſa non concedenda.de priuilegijs.dudum.numero.2. 218
2 Indulgentia quatenus eximant.de conſeſ.tua.nu.2. 370
5 Indulgentiæ an ad illos de purgatorio extendantur. de ſentent. excom.a nobis.nu.14. 274
5 Indulgentiæ vltra concilium generale conceſſę an valeant.de pęniten.cum ex.num.27.29. 250
5 Indulgentiæ an ſæpius eodem die lucrentur.de pœnitent.cum ex.numeru.23. 250
5 Indulgentiæ papales epiſcopo non præiudicant. de priuilegijs. cum olim.numero.5. 212
5 Indulgentiæ vt valeant quot neceſſaria.de pœnitẽ.quod autem. numero.1. 236
5 Indulgentiæ generales de quo operentur.de pœnitent.quod autem.numero.1.4.6. 236
5 Indulgentias ita conſequuntur vicini ſicut. de longinquo veniẽtes.de pœniten.quod autem.num.7. 236
5 Inebriatione an quis beneficio priuetur. de accuſationibus. ſi conſtiterit.nume.1. 88
2 Infamen reſtitutum teſtificare.de teſtib.teſtimonium.14. 269
2 Infamem denunciare poſſe.nu. 1. 183
2 infama triplex.num.7. 334
5 infamia inquiſiti & eius bona fama probatis quomodo procedetur.de accu.cum oporteat.num.19. 94
5 infamia leui nota non indicitur purgatio.de purga.canoni. nos numero.3. 221
5 infamia graui notato indicitur purgatio.de purgat. canoni. nos, numeru.1. 221
5 infamia ſuſpenſionem inducit.de exceſ.præla.inter.nu.12. 202
2 infamia qui tollatur.de ſent.nu.14. 334
5 infamiæ obiecti criminis effectus.de accuſa.accedens.2. 99
5 infamiæ facti effectus.de purga.cano.cum dilectus.nu.4. 225
2 infamiam qui remittant.de teſti.teſtimonium.15. 269
2 infamiam quis an non tollat.de ſen.cum te.8.9. 334
2 infamis facto inteſtabilis.de teſti.teſtimonium.17. 269
2 infamis quis tranſacto tempore ſit.de ſententijs.cũ te.5. 333
2 infamis iure pœnitens teſtificat.de teſti.teſtimonium.16. 269
2 infamis habit s.de iureiur.ſicut.nu.5. 300
5 infamis infamen accuſat.de accu.ſi legitimus.nu.1. 83
5 infamis non accuſat bonæ famæ hominem. de accuſationibus. ſi legitimus.nume.2. 83
2 infamari exceptione neminem.de ordine cognitionum.intelleximus.numero.6. 208
5 infantis expoſiti nouiter,nati an pater expenſas.ſoluit.nu.3.142
5 infans expoſitus patre ſcientiæ efficitur ſui iuris.nu.1. 142
5 infantem expoſitum patre ignorante, cum ipſum repetere poteſt.numero.2. 142
5 infans non peccat nec delicto tenetur.nu.1. 184
5 infames à teſtimonio repelluntur.de accu.cum oporteat.1. 93
5 infames teſtes non admittuntur ſuper ſimonia criminaliter agitata.de ſimo.per tuas.num.4. 152
5 in fidei diſputatione duo conſideranda.de hæreticis. cum ex iniuncto.numero.1. 136
4 infideles ſubſunt legi naturali.de diuor.gaudemus.nu.2. 75
5 inimicitia ex verbis oritur. de accuſationibus. cum oporteat, numero.11. 93
5 inimicitia leuis non repellit à teſtimonio.de acc.cum oporteat. numero.10. 93
5 inimicus capitalis à teſtimonio repellitur.de accuſa. cum oporteat.numero.9. 93
4 inimicus licet poſsit auferre rem inimici, non tamen eius vxorem.de ſponſa.non eſt.num.2. 10
1 Initium in præuẽtionibus,& perpetuationibus ſpectari.de electionibus.dudum.num.36. 49
1 Initium actionis dandæ ſpectandum. de electionibus.dudum. numero,21. 47
1 initium retractorum ſpectandum.de electionibus.capitulo.dudum.numero.11. 46
1 initium matrimonij cuiuſuis ſpectabile. de electionibus. dudum.numero.9. 46
1 initium deſtructiui actus cuiuſcunque ſpectari.de electionibus. dudum.nume.8. 46
1 initium in re iudicata attendi.de elect.dudum.40. 49
2 iniquum ius in impetrantem retorqueri. de mutua petitio. prudentiam.nume.1. 299
5 iniuria an ſit peccatum.de iniur ſi culpa.nu.5 7. 228
5 iniuria quandoque toleranda.de iniur.ſi culpa.nu.9. 228
5 iniuria vera efficiens,an teneatur.de iniurijs.c.ſi culpa. 1. 228
5 iniuria non vera aſficiens,an teneatur.de iniurijs.capitul. ſi culpa.numero.2. 228
5 iniuria coram quo iudice æſtimanda.de ſenten.excomm. parochianos.numero.9. 263
5 iniuria q̃nque repellenda & tolleranda.de iniu.ſi culpa.8.9. 229
5 iniuria clerici duplicem actionem producit. de ſenten. excom, parochianos.nume.8. 262
5 iniuriæ monachi ſatisfactio ei facienda.de ſenten.excom.parochianos.numero.7, 261
5 iniuriæ monachi ſatisfactio monaſterio facienda. de ſenten.excommu.parochianos.nu.6. 262
5 iniuriam Romanæ eccleſiæ Papa non remittit.de ſentẽ. excom. parochianos.nume.5. 262
4 iniuriam Deo factam prælatus remittere non poteſt. de ſponſa præterea.nume 2. 2
5 iniuriam eccleſiæ clericus non remittit.de ſenten.excomm.parochianos.nume.4. 262
3 iniuriam facilius remittit Deus,quam homo.de conuer. coniu. mulier.num.5. 515
1 iniuriã ſibi factam vindicat Papa.de officio. delegati.quia.5. 101
5 iniuriam clerici eccleſia non remittit.de ſententia excomm.parochianos.nume. 3. 262
5 iniuriam monaſterium remittit.de ſenten.excommunicationis parochianos.num.2. 262
5 iniuriam eccleſiæ competentem prælatus non remittit.6. 228
5 iniuriarum accuſatio duplex.nu. 9. 228
5 iniuria an ſit peccatum.nu.5. 7. 229
5 iniuriã monachus non remittit.de ſen.exc.parochianos.1. 262

5 Iniurians priuatum arbitrariè punitur . de ſenten. excomm.ca. numero.4. 262

Iniurians eccleſiam à quo puniendus . de officio. delegati.quia. numero.2. 101

5 Iniurianti Epiſcopum omnia bona committuntur.de ſentent. excommu.ca.num.4. 263

5 Iniurias libenter ſuſcipiebat ſanctus Petrus.de verborum.ſignificatione.ex parte.num.11. 304

5 Iniuriarum actio annalis.de ſententia excommunicationis . capitulo.ca.numero.10. 263

5 Iniuriarum exceptio perpetua . de ſententia excommunicatio. capitulo.ca.nume.1. 263

5 Iniuſte condemnans reum mortaliter peccat.de homicid. inſectis.numero.10. 144

3 Immunitas loco extrahens qui puniendus.de immun. eccle. ca. eccleſiæ.nume.16. 582

3 Imputanda in trebellianicam.de teſtamentis. Raynutius.numero.38.39.48. 472

3 Innocentem damnans an peccet.de officio ordin.ſi quis ſacerdos.numero.17. 116

5 Inordinatus diuina ioco clericus an peccat.de cleri. non ordin. mini.ex literis.num.4. 196

3 Inquilinus deſerit domum conductam ante tempus locationis finitum.de locatio.propter.nu.9.15. 435

3 Inquilinus ceſſans biennio penſionem ſoluere expellendus . de loca.potuit,nume.17. 437

3 Inquilinus tenetur ad penſionem quamuis domum conductam non inhabitet.de locato.propter.num.19. 436

3 Inquilinus non tenetur ad penſionem ſi res locata fuit alteri conducta.de loca.perpetuo.nu.18. 436

1 Inquirenda vbi ſint merita.de electionibus.capitulo. poſtquam. numero.2.&.2. 36

1 inquiſitore recuſato, quo recurrendum. de officio delegati.ſuper.numero.20. 121

1 Inquirendæ electionis laus.de elect.poſtquam.nu.3. 36

5 Inquiſito quæ pœna imponatur.de accuſationibus.capitulo.qualiter.numero.13. 97

5 Inquiſitio non fit poſt mortem rei,inſtituendus exceptis.de hereticis.ſi quis.num.7. 129

5 Inquiſitio ſuper fama fit ſine ordine iudiciario.de accuſa. qualiter.numero.7. 97

5 Inquiſitio ex officio vergente.de accuſationibus.capitulo.qualiter.numero.6. 97

5 Inquiſitio quomodo contra Abbatem fiat.nu.12. 100

5 Inquiſitio quomodo contra monachos fiat.de accuſatio. olim. numero.12. 100

5 Inquiſitio ſpecialis duplex.de accu.qualiter.num.2. 96

2 Infans aut furioſus non puniendus.de eo qui mit.in poſſeſ.conſtitutis.nume.29. 235

5 Infans non peccat,nec de delicto tenetur.de delictis. pue. capit. pueris.numero.1. 184

5 Infans expoſitus patre ſciente efficitur ſui iuris.de infan. expo. ſi à patre.num.1. 117

5 Infantem expoſitum patre ignorante ipſe repetere poteſt.de infanti.expoſi.ſi à patre.nume.2. 117

5 Infantis expoſiti recuperati an pater expenſas ſoluet . de infant. expo.ſi à patre.num.3. 117

2 Inferior an pro ſuperiore agat. de appellationibus.capitulo. dilectis.numero.8. 359

4 Inferior à papa & imperatore in quibus diſpenſat . qui filij ſint legitimi.per venerabilem.nu.8. 67

1 Inferior maiori,aut contra,quatenus præferendus . de reſcript. edoceri.nume.19. 21

1 Inferiores quando ſoli litigent.num.18. ibidem

4 Infideles ſubſunt legi imperiali.de diuortijs.c.gaudemus.4. 75

2 Infideles in iudicio teſtes ne ſint.de teſtibus.c.Iudæi.5. 258

4 Infideles an ſubijciantur iuri canonico.de diuortijs. gaudemus. numero.3. 75

4 Infideles ſubijciuntur legi diuinæ.de diuortijs. capitulo . gaudemus.numero.1. 75

2 Infidelibus in iudicijs,quatenus danda fides.de teſtibus . Iudæi. numero.6. 258

2 Infidelibus extra iudicia credi.de teſtibus.ca.Iudæi.4. 258

5 Infideli vt ad fidem conuertatur licitè datur pecunia.de ſimo. dilectus.numero.1. 109

4 Infidelis ad fidem conuerſus an vxorem infidelem dimittet. de diuortijs.quanto.num.3. 74

5 Infidelis ad fidem conuerſus non perdit poſſeſſiones ſuas.de Iudæis.nume.1. 124

5 Infidelis an chriſtianus mancipium habeat.de iudic.nulli.3. 127

4 Infidelitas duplex.de diuor.quanto.num.11. 74

5 Infinitas reprobatur in multis.de priui.quia.nu.9. 216

5 Infinitas an in obligationibus tollẽda.de priuilegijs.quia.8. 216

5 Infinitas bona in concernentibus animæ ſalutem.de priuilegijs. quia.nume.6. 216

5 infinitas bona circa exceptiones . de priuilegijs . ca. quia.7. 216

3 Infirmo an ieiunandum . de obſeruatione ieiunij . capitulo. ex parte.numero.3. 573

3 Ingratitudinis deſcriptio.de donatio.propter.nu.5. 461

1 Ingredientem recens,& dudum æquiparari. de maiori. obediẽ. ſtatuimus.nume.10. 143

1 Ingreſſus coactus,niſi ratificatus non tenet . quod metus cauſa. prælatum.nume.3.4. 160

5 Ingreſſus religionis non priuat hæreditatem.de Iudæis. capitul. Iudæi.numero. 3. 124

5 Ingreſſus monaſterij ſub pacto quod aliquid deferatur, reprobatur.de ſimon.quoniam.nume.1. 115

1 Inhabilem commiſsionem conſenſu transferri verius eſt.de reſcript.nonnulli.num.8. 24

1 Inhabiles caſu nec à volentibus admittendi. de electioni. quia.§. porro.numero.4. 64

1 Inhabilitas iudicum , cur inhabilitanda. de reſcriptis.nonnulli. numero.1. 23

1 Inhabilitas loci qui habitanda.de reſcript.nonnulli.3. 23

1 Inhabilitatem diſtantiæ conſenſu validari.de reſcriptis. nonnulli.numero.4. 24

5 Iniectores violenti, à papa abſoluuntur.de ſentent.excom. cum illorum.num.1. 280

5 Inijciens manus violentas de iniuria ſatisfaciat . de ſentent. excommu.ad hæc.num.2. 264

1 Inquiſitio dilapidationis duplex.de officio delegati.capitulo.venerabili.num.6. 126

3 Inquiſitio contra vnum, an conſortibus noceat.de præbend. dilecto.num.13. 392

2 Inquiſitio quibus verbis mandetur.de iudicijs . capitulo. exhibita.numero.1. 185

5 Inquiſitio generalis triplex.de accuſationibus . capitulo . qualiter.numero.1. 96

2 Inquiſitionis miniſter quis & quæ non poteſt.de teſtibus . cum clamor.numero.3. 268

5 Inquiſitio non ſit poſt mortem rei , niſi in criminibus , exceptis.numero.6. 129

5 Inquiſitionis via an pluries reum agatur. de accuſationibus.de his.numero.13. 85

5 Inquiſitionis ordo an omitti poſsit . de accuſationibus . qualiter.numero.3. 92

2 Inquiſitioni terminum quis præfigat. de teſtibus. cum clamor. nomero.2. 268

5 Inquiſitionem a papa impetrantes an ab inquiſitione repellantur,& ipſis repulſis an in cauſa procedatur.de accuſa.cum oporteat.numero. 12.14. 93

2 Inquiſitionum genera,& ordo.de præſumptionibus . capitulo. cum in.numero.2. 285

1 Inquiſitionum genera eorumque virtutes.de officijs ordinand. pernicioſam.numero.7. 134

5 Inquiſitoris ordo debitus,quis ſit.de accuſationib.qualiter.1. 92

5 Inquiſitoribus hæreticorum an credendum.de accuſationibus. ſicut.numero.2. 98

5 Inquiſitorum hæreticæ prauitatis officium an diminuat metropolitanorum officium.de accu.ſicut.num.1. 98

5 Inquiritur contra infamatum . de purgat.canonica.inter ſollicitudines.numero.1. 223

5 Inquiritur cõtra diffamatum.de accuſationib.ſi legitimus.5. 83

5 Inquiſitus ſuper graui crimine an eligi poſsit.de ſimon.accuſatum.numero. 9. 102

5 Inquiſitus declarans ſeparatum inquiſitioni reſpondere,non ob id renunciare cenſetur inquiſitionis ordini. de accuſationibus qualiter.numero.4. 92

5 Inquiſitus volens probare bonam famam eſt audiendus . de accuſatio.cum oporteat.num.18. 94

5 Inquiſitus poteſt ordini inquiſitionis renunciare . de accuſatio. qualiter.numero.2.& 5. 92

5 Inquiſitus ſuper leui crimine proceſſu pendente poteſt eligi . de ſimo.accuſatum.6. 101

5 Inſcriptione non eſt opus in inſcriptione. de accuſationibus.ſuper.numero.7. 90

5 in ſe habentibus adeſſe & non eſſe an caſus qui euenire poteſt ſpecta numero.10. 159
2 inſtãtia,quibus modis pereat.de teſtibus.c.fraternitatis.n.1.257.
2 inſtantia violatiæ non tranſmiſsibilis.de exceptionibus. cum venerabilis.numero.8. 308
1 inſtantiæ finiendæ præſcriptionem currere eccleſiæ.de in integ. reſtitutio.beneficio.num.12. 166
1 inſtantiæ tempus non mutet iudex,de officio delegati.capitul. de cauſis.nume.4. 102
1 inſtantiæ delegati tempus non excedendum. de officio delegat. de cauſis.num.22. 104
2 inſtantiam triennio non,niſi lis conteſtat.perire.de iudic. venerabilis.num.1.& 2. 185
2 inſtantiam triennio canonibus non finiri in legibus cur tam va rie.numero.3.5. 185
5 inſtigator punitur de calumnia ſicut accuſator. de colln.dete. ſcripta numero.4. 183
3 inſtituendus de primo vacaturo, ſi duo vacent ad quod admittendus.de conceſ.præben.accedens.nu.1. 414
3 inſtitui nemo poteſt in eccleſia archipresbyteri ſine eius conſenſu.ne præla.quoniam.nu.1. 119
3 inſtitutio contra mandatum prouiſionis an valida. de præben. dilectus.numero.2.4. 392
3 inſtitutio contra mandatum collectionis nulla. de præbendis.dilectus.numero.1. 392
3 inſtitutio duobus modis ſumitur. de inſtitutionibus. cum veniſſent.numero.2. 403
5 inſtitutio extra numerum in eccleſijs valida,præterquam in monaſterijs mulierum.de verbo.ſignifi.c.tranſmiſſæ.1.2. 311
2 inſtitutionis epiſcopalis effectus. de reſtitutione ſpoliatorum. in literis.nume.3. 217
1 inſtitutionis oſtenſionem non niſi poſſeſsione antiqua tolli.de procu.ex inſi.num.6.7. 154
1 inſtitutionem ne oſtendat poſſeſſorio agens. de procuratoribus.ex inſinuatione.num.1. 154
1 inſtitutionem authorizabilem non præſcribi.de officio Archid. cum ſatis.numero.8. 98
1 inſtitutionem non niſi plura beneficia habens probet. de procura.ex inſinuatione.num.4.5. 154
1 inſtitutionum genera ad quos ſpectent earum vis.de officio.archid.cum ſatis.num.5.6 & 7. 98
2 inſtrumentum tot teſtibus iuuatur,quot ſit.de fide.inſtru.cum ioann.§.porro.num.14. 276
2 inſtrumentum reſectum,qui an non probat.nu.7.8. 279
5 inſtrumentum ab excommunicato confectum an validum. de hæreticis.excommunicamus.nume.17.19.21. 138
2 inſtrumentum quando viribus careat. de fide inſtrument.cum ioannes.§.porro.nu.13. 276
2 inſtrumentum quot teſtibus reprobandum. de fide inſtru.cum ioan.§.porro.nu.7. 275
2 inſtrumentum duobus teſtibus æquiualere qui accipiendum. de fide inſtru.cum Ioan.§.porro.8.. 275
2 inſtrumentum quando duobus teſtibus impugnetur. de fide.inſtrumen.cum ioan.§.porro.nu.17. 277
2 inſtrumẽtũ à me prolatũ an reprobẽt.de teſtib.præſentiũ.7.260
2 inſtrumentum proferens ne reprobet.de fide inſtrumentorum, cum ioan.§.porro.num.4. 275
2 inſtrumentum qui oblique impugnatur.de fide inſtrumẽ. cum ioannes.§.porro.nume.16. 276
2 inſtrumentum priuatum non probare,publicum ſic.de probat. tertio loco.num.1. 241
5 inſtrumenti amiſsio probatur iuramento. de priuilegijs. cum olim.numero.13. 212
1 inſtrumento an quæratur dominium.de conſuetudine. ex literis.numero.10. 30
2 inſtrumento quando an non præualeant teſtes, an contra. de fide inſtrum.cum ioan.§.porro.nu.18. 277
2 inſtrumento conſenſu facto non contrauenienduim. de fi.inſtr. cum ioan.§.porro.num.6. 275
5 inſtrumento,facto aduerſarij perdito,ſufficit probare eius amiſſionem.de priui.cum olim.num.10. 212
5 inſtrumẽto fortuito caſu perdito,an ſufficit probare eius amiſſionem.de priui.cum olim.num.12. 213
2 inſtrumento in antiquis, ſtandum. de fide inſtrumentorum.cu ioan.§.porro.num.3. 275
2 inſtrumenta an poſt peremptorium proferri poſsint.de fide inſtrumen.cum dilectus.num.1. 274
2 inſtrumenta communia.de probationibus.capitul.ex epiſtola. numero.7. 240
1 Inſtrumenta,& teſtes æquiparari.de præſcriptio.ad audientiam. numero.1. 314
2 inſtrumenta inſcribendis actibus teſtibus potiora.de fid.inſtru. cum ioan.§.porro.nu.1. 275
2 inſtrumentorum quæ & quatenus edenda.de probatio. ex epiſtola.nume.6.8.9.10. 240
5 inſultanti factum quando dicatur ad vitam per defenſionem factam.de homi.ſignificaſti.nu.13. 156
2 inſultus imperfectus non puniendus.de eo qui mit. conſtitutis. num.16.fallit.num.27. 230
3 integra res,quando dicatur. de conceſsio. præbendæ. conſtitutis.numero.9. 413
5 intellectus communis non eſt mutandus.de accuſationibus. accedens.onme.3. 96
3 intentio ex iure tertij fundatur. de iure patronatus. cum dilectus.numero.7. 545
interdicere quis poſsit.de verborum ſignificatione. capitul.olim. numero.3. 301
2 interdicta eccleſiarum quatenus non generalia. de appellatio. ad hæc.numero.10. 346
2 interdicti & excommunicationis relaxandi diſcrimen.12. 346
5 interdicti localis tempore quæ ſacramenta permittitur.4. 239
5 interdicti diſinitio.12. 140
5 interdictis ſacramenta denegantur.nu.10. 239
5 interdictum populi non extenditur ad clerum. de priuilegijs. ex parte.nnmero.3. 215
5 interdictum, excommunicatio, & ſuſpenſio in quibus conueniunt de priui.vt priuilegia.nu.11. 218
5 interdictum,excommunicatio, & ſuſpenſio in quibus differũt. de priui.vt priuilegia.num.12. 219
6 interdictum cleri non extenditur ad eccleſiam. de priuilegijs. ex parte.num. 2. 215
2 interdictum generale qui proferendum.de appellationi.ad hæc. numero.11. 346
5 interdictum non ſeruans plus punitur quam excommunicationem violans.de exceſsibus præla.tanta.nu 6. 204
2 interdictum vti poſsidetis poſsidenti dandum.de probation.licet.numero.19. 246
5 interdictum eccleſiæ non comprehendit clerum vel populum. de priui.ex parte.num.1. 213
5 interdicti ſententiæ ordo.de priuilegijs.vt priui.9. 218
5 interdicti ſententia an ſuſpendi poſsit.de priuilegijs. vt priuilegia.numero.10. 218
5 interdicti ſententiæ forma. de priuilegijs. capitulo, vt priuilegia.numero.8. 218
5 interdicti diffinitio,& ſpecies.de verborum ſignificatione.cum in partibus.numer.1.2. 145
2 interdicto vti poſsidetis locus.de probationibus. capitulo. licet. nqmero.24. 246
5 interdictus diuinis ſe immiſcens an incurrat irregularitatem. de clerico excommunicato.ſi celebrat.nu.19. 195
5 interdictus in cemiterio ſepeliendus.de ſententia excommu.capitulo.ſacro num.12. 291
2 interloqui ſine ſcriptis poſſe. de teſtibus.capitulo, Albericus. numero.1. 266
1 interlocutoria extinctiua immutabilis.de officio delega.in literis.numero.3.& 4. 107
2 interloquutoria principis ius facit.de ſenentijs.capitulo.in cauſis.numero.2. 330
1 interloquutoria cur potius,quam diffinitiua reuocetur. de offic. delegati.in literis.num.7. 107
1 interloquutoria quando,an non,reuocari poſsit.de officio.dele. in literis.num.5.& 6. 107
1 interloquutoriæ & diffinitiuæ diſcrimen.de officio delegati.ſignificaſti.num.7. 106
1 interloquutoriam ex cauſa reuocari poſſe. de officio delegat.in literis.numero.9.& 10. 107
1 interloquutoriarum genera.de officio delegati. capitulo in literis.numero.8. 107
1 intereſſe ex delicto vel quaſi iuramento probabile quod motu. cauſa.ſuper.eo.num.1.2. 157
1 intereſſe ex vltimis voluntatibus, qui probetur. de his quæ vi. ſuper eo.num.4. 158
1 intereſſe in contractibus, qui probandum. de his quæ vi.ſuper. eo.numero.3. 158
1 intereſſe quibus ex cauſis debitum.de his quæ vi.capitulo.ſuper eo.numero.5. 158

1 interpretari

1 Interpretari ſententiam non, niſi maior iudex, poteſt. de officio. delegati. in literis. nume. 22. 108

3 Interpretatio plenior, facienda in teſtatoris voluntate adimplẽda. de teſta. tua. nu. 19. 479

5 Intrans monaſterium bonis abundans nihil deferre debet. de ſimonia. quoniam. nu. 2. 116

1 Intruſi geſta nullius eſſe momenti. de electionibus. capi. nihil. §. cæterum. num. 3. 65

2 Intruſo pareant condemnati. de reſtitutione ſpoliatorum. in literis. numer. 21. 218

2 Intruſo confirmato parendum, & ſoluenda. de reſtitut. ſpoliato. in literis. numero. 20. 218

4 Inualidum an reconualeſcat. qui filij ſint legiti. c. tanta. 2. 64

4 Inualidum ab initio an temporis tractu conualeſcat. de ſponſa. duo. acceperit. num. 1. 33

5 Inuaſus ſi fugere non poteſt ſine periculo quid agere debeat. de homi. ſuſcepimus. nu. 2. 4 6. 152

5 Inuaſus debet fugere poſtuſquam homicidium committere. de homicidio. ſuſcepimus. nu. 1. 152

1 Inueſtiturę effectus de conſu. ex literis. nu. 8. 30

1 Inueſtiturę effectus multiplex. de electionibus. capitulo. tranſmiſſam. num. 1. 2. & 3. 42

1 Inueſtitus quando poſſeſſionem quærat, an non. de electio. tranſmiſſam. nume. 4. & 5. 42

1 Inutilis actus quando, an non, vitiet ſecundum. de officio delegati. cum ſuper. num. 18. 118

5 Ioannes baptiſta an dubitauerit de aliquo fidei articulo. de hæreticis. dubius. num. 4. 128

4 Ioannes dux Britanniæ promiſit nepotem ex fratre in vxorem filio regis Nauarræ. de ſponſalibus. ca. ad audientiam. 4. 5

5 Ira multorum cauſa malorum. de iniurijs. c. ſi rixati. 1. 227

5 Ira an ſemper ſit peccatum. de iniurijs. ca. ſi rixati. 2. 227

5 Iracundiæ calore dicta an reuocẽtur. de iniurijs. c. ſi culpa. 4. 219

5 Irregularis iudicari non debet, niſi vbi expreſſum inuenitur. de de. excom. mini ſi celebrat. nu. 12. 152

5 Irregularitas eſt de iure poſitiuo. de homicidio. capitulo. ſicut. numero. 48. 462

5 Irregularitas an ex violatione cenſuræ incurratur. de exceſ. prælatorum. tanta. nu. 5. 204

3 Irregularitas à ſolo papa relaxanda. de ſolutio. ſi quorundam. numero. 2. 452

5 Irregularitatem incurrat. ne clerici vel monachi. capitulo. clericis. numero. 9. 152

2 Irritatur verbi acceptio. de appellationibus. ca. paſto. 8. 353

1 Ironia, & iactantia, econtra pernicioſior. de maioritate & obed. humilis. numero. 5. 144

4 Inuitæ nuptiæ ſolent malos prouentus habere. de ſponſa. requiſiuit. numero. 4. 13

2 itineris arrepti vis. nu. 23. 361

2 iter arripienti obſeruanda. nu. 24. 361

2 iter arripere quo caſu liceat. nu. 25. 361

4 iudeus & paganus non ſunt participes cognationis ſpiritualis. de cog. ſpi. veniens. num. 1. 52

5 iudęi nouas ſinagogas non conſtituant. de iudæis. capitu. conſuluit. numero. 1. 125

5 iudæi malè intelligunt materiam vſurarum. de vſuris. conqueſtus. numero. 3. 174

3 iudæo an legari liceat. de teſtamentis. c. nos. nu. 7. 463

5 iudæorum principum poteſtas magna. de iudæis. capitulo. ſicut. numero. 3. 125

5 iudæorum filij intra annos diſcretionis parentibus inuitis, non baptiſentur. de iudæis. ſicut. num. 1. 125

5 iudæorum filij poſt annos diſcretionis inuitis parentibus baptiſari poſſunt. de iudæis. ſicut. nu. 2. 125

2 iudex ad quem citandus. de reſcriptis. dilectus. num. 3. 23

3 iudex æquitatem præ oculis habeat. de depoſito. capitulo. bona. numero. 17. 429

1 iudex aduocato fauens recuſandus. de officio iudicum. ex literis. numer. 2. 139

1 iudex ſuperior quis. de elect. dudum. nu. 14. 67

1 iudex ex conſcientia practicata iudicare poteſt. de officio ordi. ſi ſacerdos. nume. 13. 136

2 iudex à quo quando & qui de appellatione cognoſcat. de appella. conſtitutus. nu. 1. 2. 3. 349

1 iudex, vt arbiter, ſententiam reuocet qui accipiendam. de offici. deleg. in literis. num. 24. & 25. 108

2 iudex litis non ultimæ teſtis. de teſtibus. dilecto. nu. 4. 266

2 iudex non ſuus lite non conteſtata declinari poteſt. de iudic. de quo. numero. 2. 172

5 iudex ex arbitrio punit quando pœna non eſt à iure determinata. de raptoribus. in archiepi. nu. 5. 167

2 iudex dubius de competentia cognoſcit. de appellatio. conſtitutus. numero. 4. 350

2 iudex functus officio teſtis eſſe poteſt. de teſtibus. capitulo. dilecto. numero. 3. 266

2 iudex ſuffectus quo ſtatu litẽ ſuſcipiat. de appell. per tuas. 6. 359

5 iudex delegatus non poteſt pœnam mutare. de rapto. in Archiepiſcop. nume. 1. 167

1 iudex quando, an non, ex cõſcientia iudicet, & quatenus. de conſtitutio. canonum. nu. 16. & 17. 5

1 iudex prius negandus q̃ recuſandus. de ſententijs. inter. 6. 331

4 iudex eccleſiaſticus cognoſcit de dotis cauſa. de dona. inter virũ & vxo. ca. de prudentia. nu. 1. 77

4 iudex quæ habere debeat. de conſanguinitate. c. ex literis 4. 59

2 iudex à quo, quibus caſibus iuriſdictione vtatur. de appella. cum teneamur. nu. 3. 342

4 iudex eccleſiaſticus non cognoſcit de hæreditatis petitione. de dona. inter vir. & vxo. de prudentia. nu. 2. 77

1 iudex temporaneus non niſi finito officio puniendus. de ma. & obedien. ſolicitudinem. legebatur. nu. 2. & 4. 140

4 iudex poſt delationem appellationis an terminum ſtatuat. de frigi. ex literis. num. 2. 63

1 iudex quantæ ætatis eſſe debeat. de procuratoribus. non iniuſtè. numero. 2. 157

2. iudex conuentus indeclinabilis. de iudicijs. capi. de quo. 3. 174

5 iudex accuſatores infames repellit. de accuſationibus. ſi fugitiuus. nume. 3. 83

5 iudex an expenſas in requiſitione Dei factas ab eo repetere poſſit. de ſimo. ad aures. num. 6. 107

4 iudex poſt appellationem reuocat dilationem. de frigid. ex literis. numero. 1. 63

3 iudex an & quid exigere poſſit. de vita. & honeſtate clericorum cum ab. numero. 9. 373

1 iudex quando in expenſis damnandis. de reſcriptis. capitulo. dilectus. numero. 2. 23

5 iudex à quo coram iudice ſuperiore non vocandus in cauſa appellationis, niſi puniri peteretur. de ſententia excommunicatio. ca. ſacro. num. 18. & 20. 292

5 iudex à violentia defendere debet. de ſenten. excom. c. quam te. numero. 4. 289

5 iudex appellationis, an ad cautelam abſoluat. de ſenten. excom. per tuas. nume. 7. 283

5 iudex iniuriam reipublicæ proſequitur. de verbo. ſignificatione ex parte. nu. 13. 304

5 iudex ſententiam interpretatur. de verborum ſignificatione. ex parte. numero. 3. 307

5 iudex inferior pendẽte cauſa coram ſuperiore quomodo de reo cognoſcit. de accu. olim. nume. 11 99

2 iudex in eadem cauſa non teſtificet. de teſtibus. capitulo. dilecto. numero. 1. 266

1 iudex ob aduocati familiaritatem recuſabilis. de officio. iudic. ex literis. numero. 1. 139

5 iudex ſecularis condemnat vſurarium tantum ad pœnam. de accuſatio. cum oporteat. num. 16. 94

5 iudex eccleſiaſticus condemnat vſurarium ad reſtitutionem, & ad pœnam. de accuſa. c. cum oporteat. num. 17. 94

5 iudex eccleſiaſticus non condemnat ad mortem. de homic. interfeciſti. num. 12. 144

5 iudex ſine cauſæ cognitione non poteſt pœnam iuris immutare. de rapto. in archiepi. nu. 4. 167

5 iudex ordinarius, qui non diſpenſat ſuper crimine non mutat pœnam à iure ſtatutam. de raptoribus. capitulo in archiepiſco. numero. 2. 167

5 iudex habens diſpenſandi poteſtatem cauſa cognita pœnam iuris immutat. de raptoribus. capitulo in Archiepiſcopis. numero. 3. 167

5 iudex deſiſtet ab inquiſitione poſt ceſsionem contra prælatum pœnitentiam agere paratum. de ſimonia. capitulo, per tuas. numero. 9. 113

5 iudex non deſiſtet ab inquiſitione ob ceſsionem contra probatum pœnitere non paratum. de ſimonia. capitulo, per tuas. numero. 8. 113

1 iudicis officio, quando locus ſit. de in integrum reſtitutione. capitulo. cum. nume. 2. 159

2. iudici eccleſiaſtico non ſupplet ſecularis in actionibus. de iudic. verum. numero. 1. 187

2 Iudicis eccleſiaſtici defectũ ĩ feudis ſuppleri quatenꝰ verũ.2. 187
2 Iudicis rectè proroga i valida ſententia . de iudicijs. at ſi clerici. numero.13. 579
1 Iudicis officium variè implorari.de officio iudic.capitu.pro iudicio numero.3. 139
3 Iudicis iniuria parti non imputanda. de fideiuſſoribus . peruenit.numero 8. 448
4 Iudicis à quo terminus ſtatutus nõ offendit iudicem appellationis.de frigi.ex literis.nu.3. 63
5 Iudicialis ſpiritualis voluntas pro lege ſeruanda.de ſentent. excommu.ſi quem.num.2. 296
2 Iudicis authoritate,non niſi iuſta,bellum rectè permitti . de tre.c.treu.num.3.& 4. 145
5 Iudicis aſſertioni an ſtandum.de purgatio.canoni.capitulo.cum dilectis numer.1. 225
5 Iudicis interpretatio parte præſente facienda.de verbo.ſignific. olim.nume.7. 201
1 Iudicis inferioris vim libello commenſurari .de officio vica. ad audientiam.nume.2. 100
5 Iudicis arbitrio non committuntur in iure ſcripta. de ſimo. per tuas.numero.7. 113
5 Iudicis verba fidem faciunt . de ſententia ex communicationis. ſi quem.numero.8. 297
2 Iudici quæ incumbant.de teſti.iudæi.nu.3. 257
1 Iudici amiſsis inſtrumentis obſeruanda.de procura.ex inſinuatione.numero.2. 154
5 Iudici habenti ſigillum ſtatur. de purgat. canoni. capitulo . cum dilectis. nume.2. 225
2 Iudici in probationibus ſpectanda.de teſtibus.capitul. præterea. numero.9. 259
1 Iudici factum ſuum tueri licere.de reſcriptis.c.dilectus.1. 23
2 Iudici recipienti conſideranda.de præſumptionibus.capitul.dudum.numero.2. 285
5 Iudici laico pro iuſtitia facienda dare,non eſt ſimoniacum.de ſimonia.nemo.nu.2. 104
2 Iudici à quo vti teſti ſteri.de proba.quoniam contra.nu.3. 247
Iudici ſoli non danda fides.de probationi.capitu. quoniam contra.numero.1.7.17. 247
5 Iudici eccleſiaſtico pro iuſtitia exhibenda dare,ſimoniacum, de ſchmonijs.nemo.num.1. 104
5 Iudici iuſtè agenti obediendum.de homicidio.capitulo, ſignificaſti.numero.17. 156
2 Iudici teſti eorum receptio commiſsibilis.de teſtibus. capitul.ſi qui numero.4. 254
2 Iudici non ſuo conueniendo requiſita.de foro competenti. ſignificaſti.nume.2. 192
5 Iudici violentiam inferenti an liceat reſiſtere.de homicidio . ſignificaſti.numero.18.20 23. 156
1 Iudicem iniuriarum conueniri poſſe.de maioritate & obedien. agebatur. nume.1.& 3. 140
2 Iudicem pendente appellatione non recuſandum.de appella. ad hæc.numero.4. 339
1 Iudicem ſolum non habilitare.de reſcript.nonnulli.5. 24
3 Iudices extra domum euntes expenſas habent.de vita & hone. cleri.cum ab num.4. 372
2 Iudices temporales altero abſente non procedere. de officio.de legati.prudentiam.num.2. 185
5 Iudices temporales meri & mixti imperij territorium habent. de rapto.de illis.num.3. 165
1 Iudices quibus obuiare debent. de officio. ordinarij . perniciotam.numero.2. 134
3 Iudices ſportulas recipiunt.de vita & honeſtate.clerici.capitulo cum ab.nume.3. 372
3 Iudices oſculentum,& poculentum recipiunt.de vita & honeſt. cleri.cum.ab.num.2. 372
2 Iudice recuſato quis ius dicet.de appel.cum ſpeciali.nu.5.7. 363
3 Iudices à pauperibus nihil accipiant . de vita & honeſtate.cleric. cum ab omni.nume.1. 372
3 Iudicum gradus.de foro competenti.c.propoſuiſti.5. 192
1 Iudicum duorum proceſſum valere ſed ſententia prior , potior, de reſcrip.quia.num.4. 29
2 Iudicibus duobus credi.nu.4 6. 547
5 Iudicis ad quæſtionem ſufficientis.nu.3. 502
5 Iudicium triplex.de ſententia excomm.à nobis.nu.15. 275
Iudicium in genere & ſpecie exercere: eiuſque rei diſcrimen & vis.de offi.iudi.pro iudicis.nu.5 & 6. 139
5 Iudicium eccleſiæ aliud in pœnitentiali, aliud in contentioſo foro.de ſenten.excom.ſicut.nu.5. 282
5 iudicium maiori parti non,niſi in certis cauſis ſtandum. de conſtitutio.cum omnes.nu.5. 7
5 iudicij perſiſtentia initio ſpectanda.de electionibus.capitu. dudum.numero.34. 49
1 iudicij vires quandocunque ſpectandæ,ſed initium maximè. de electionibus.dudum.nu 31. 49
4 iudicij euentus eſt dubius.de conſer.propoſuit.nu.11. 48
5 iudicij conſecutiua ab excommunicato impetrabilia.de offi. de legati.pruden.§.ſexta.8.& 9. 117
1 iudicij ordinem omitti poſſe . de officio . delegati. capitulo.de cauſis.numero.28. 104
5 iudiciorum tempora.nu.1. 103
1 iudicans,prout credit,an peccet.de officio ordinarij.ſi ſacerdos numero.15. 136
2 iudicantis iniquè pœnæ . de ſententijs.capitulo cum inter.numero.12.13.14.15. 327
5 iudicare ex conſcientia iudicem non debere.de officio.ordin.c. ſi ſacerdos.numero.10.& 11. 135
1 iudicare iure iudicem debere.de officio ordinarij.capitulo.ſi ſacerdos.nume.14. 136
2 iudicare rectè oportere.de iudi.qualiter.nu.8. 184
5 iudicatio malefactoris an irregularem faciat . de exceſsi. prælat. ex literis.numero.4. 101
5 iudicatur ſecundum factum. de ſententia excommunicationis. ſi vero.2. 275
1 iudicialis actus ab vno explebilis.de conſti.cum omnes 41 6
1 iudiciarij officij exercendi modus duplex, & eorum vis.de offi. iudi.pro iudicis.nu.1. 139
5 iudicaturæ officium petere non licet.de ſimo.tua.3. 114
5 iuramenta contra proximi ſalutem ſunt illicita. 2. 175
5 iuramentum fidelitatis Epiſcopo & capitulo præſtandũ.1. 302
5 iuramenti principum forma.nu.4. 302
2 iurans falſo teſtis ne ſit.de teſti.teſtimonium.8. 268
2 iurans non denunciare,denunciet. & quatenus verum. de iureiurando.debitores.nu.5. 287
5 iurans an vſuras ſoluere teneatur.de vſuris.tuas.nu.1. 175
3 iurans non exire ſine licentia alicuius,an ſi à ſuperiore reuocatus exeat periurus fiat.de cenſi.ſignificauit.nu.3.5. 552
3 iurans non alienare an fructus vendere poſsit.de eccle. edict.capitulo.tua.num.2. 578
2 iurans infamis.de iureiu.ſicut.nu.4. 300
2 iurans ſe non ſatisfacturum precario deierare.de teſti. cum tu numero.8. 255
2 iurans calore motus,non niſi à deo puniendus . de iureiurando. querelam.num.4. 291
2 iurare de calumnia in cauſa ſanguinis non licet. nu.1. 2. 204
2 iurandum de calumnia in criminali non ſanguinaria.3. 204
2 iurans deo,fidem fractam ſeruet.nu.8. 286
4 iurans ducere incertam,an cogi cum certa contrahere poſsit. de ſpon.ex literis.nu.1.3.4. 9
2 iurans non ſiſtere,an citatus ſiſtere teneatur.de iureiurã. venientes.numero.6. 296
2 iurans de præterito cur & à quo plectendus.de iureiurand. querelam.nume.5. 298
2 iurans non,niſi ſe obligat.de iureiu.veritatis.5. 293
2 iurans coactè non puniendus.de iureiu.querelam.1. 291
2 iurans vi abſoluendus.de iureiu.peruenit.6. 286
2 iurans redire in carcerem an teneatur.vt lite non conteſtata.accedens.nume.4. 201
2 iurantem ſucceſſoribus non obligare.de iureiurando.capitul.veritatis.nume.2 293
2 iurantem cohabitare adulteræ non obligari.de iureiuran.quemadmodum.nume.11. 298
2 iurantem de calumnia de veritate iurate .de teſti.c. præſentium numero.14. 261
1 iurantem in iudicio puberem non reſtitui.de in integrum reſti. conſtitutus.num.28.29. 162
2 iurantem illicitè periurum non eſſe,& quatenus verum, an non de teſti.teſtimonium.nu.10.11. 269
2 iurantium per verita,pœna.de iureiuran.querelam.2. 291
2 iurari de malitia qſicunq;.de teſtibus.c.præſentium.18. 261
2 iurari de calumnia ſemel.de teſtibus.præſentium.17. 261
3 iura mere tẽporalia qualiter trãſferant.de iu.pat.ex literis.1. 534
3 iura mere ſpiritualia à laico non poſsidẽtur nec ab eo transferantur.de iure patro.ex literis.5.6.8. 535
3 iura habentia corporalia poteſt condemnatus poſt ſententiam retinere.de conceſ. præben.cum noſtris.nu.8. 410
3 iura eccleſiaſtica an epiſcopus transferat.de iure patron. ex literis.nume.

ſis.num.7. 535
5 Iure ſuo ſine culpa nemo fraudandus. de verborum ſignifica.c. tua.num.14. 310
1 Iure naturæ nouo non vetante vtendum. de tranſactio.epiſto. inter.nu.3. 70
5 Iure ſuo quis priuatur ſine culpa.de priuilegijs. capitu. antiqua. numero.1. 217
2 Iure ſuo vtens an vetandus appellationibus.c.bone.4.5.6. 352
3 Iure aliquo pro ſe vtens, an id contra ſe recipiat. de vita.& hon. cler.ex literis.num.2.5. 375
1 Iureiurando, an quando & cui in præbendis præiudicetur.de of ficio deleg.gratum.num.4.& 6. 114
3 Iuri præſenti an renunciari poſsit.de decimis. capitu. ex multi- plici.num.3. 491
3 Iuri patronatus in eccleſiæ præiudicium renunciare nō licet.de iure.ex inſinuatione.num.1. 537
2 Iuri ſuo quatenus an non renuntiare liceat.de foro compe.ſi di ligenti.num.10.& 11. 189
3 Iuri de futuro an renunciari poſsit.de decimis. ex multiplici. numero.1.4. 495
3 Iuri patro.in præiudicium hæredem renuntiare non licet.de iu re patro.ex inſinuatione.num.5. 537
5 Iuris ordo in notorio non ſeruatur. de verborum ſignificatio. ex parte.num.15. 304
1 Iuriſdicti an, & quando transferenda.de reſcriptis.ca.nonnulli. numero.7. 24
1 Iuriſdictio prorogata ante quando expiret.num.5. 155
3 Iuriſdictio qualiter remittatur.de capitu.monachorum.ca.dile ctus.num.13. 532
3 Iuriſdictio in aliquos exercita an ad alios extendatur. de appel. mona.dilectus.num.9. 531
3 Iuriſdictio ſpiritualium Epiſcopis competit.de foro compe. ſi ſpiritualium diligenti.num.13. 189
3 Iuriſdictio prorogabilis qui accipienda. de officio delegati. P. & G.num.14. 128
5 Iuriſdictio commiſſa an teſtibus probetur.de priuilegijs.c.cum olim.num.8. 212
1 Iuriſdictio ad alias perſonas quibus ex cauſis extendibilis.de of ficio deleg.P.& G.num.20. 128
2 Iuriſdictio ſecularis quando, an non, ad eccleſiaſticam deuolua tur.de iudi.qualiter.num.3. 184
2 Iuriſdictio quatenus moribus quæſita.de præſcriptio. ſi diligen ti.num.53. 325
1 Iuriſdictio quouiſmodo conſenſu prorogabilis.de offi.delegat. Pe.& G.num.12. 128
2 Iuriſdictio, præterquam in laicū, pacto progabilis.de foro com- petenti.dilecti.num.5. 191
1 Iuriſdictio mandata quando, an non reuocabilis.de offi.delega- ti.quærenti.num.5. 119
3 Iuriſdictio an acquiratur per eius exercitium in vnā perſonam factum.de cap.mona.dilectus.num.10. 531
5 Iuriſdictio Epiſcopalis non poteſt committi: ei qui lucrum per ciperet.ne prela.præterea.num.6. 119
1 Iuriſdictio lege quouis modo prorogabilis.de officio deleg.cap. P.& G.num.19. 128
1 Iuriſdictio laica in clericum non proroganda.de offi.delega.P. & G.num.5. 127
2 Iuriſdictio in quos & quatenus, quoue iure cōpetat.de foro com petenti.ſi diligenti.num.15. 289
1 Iuriſdictio quouis mandato reuocabilis. de reſcriptis ex parte. numero.4. 25
1 Iuriſdictio ordinaria archidiacono qui competat.de offi.archi. archidiaconus.num.1.2.& 3. 99
2 Iuriſdictio in clericos quatenus laicis delegetur. de iud.decerni mus.num.14. 177
2 Iuriſdictio mandata quit & quando, incipiat.de præſcri. manda ta.num.21. 284
3 Iuriſdictionis modi tres.de capitulo.monachorum.capit.dile- ctus.num.8. 531
1 Iuriſdictionis partem, & in diem quis mandet.de offi.delegati. de cauſis.num.27. 104
1 Iuriſdictionis moribus quaſite vis. de officio delegati.quanto. numero.6. 138
1 Iuriſdictionis turbatorem mulctat iudex.de officio deleg.quia. num.1.8.& 9. 105
1 Iuriſdictionem contentioſum exercet legatus.de offic.leg.no- uit.num.3. 133
2 Iuriſdictionem qui habere & quo iure poſsint.de præſcri. ſi di- ligenti.num.6. 317
2 Iuriſdictionem neglectam, negatamve deuolui.de iudic. quali- ter.num.1.& 2. 184
2 Iuriſdictionem temporalem Epiſcopis non competijſſe.de fo- ro compe.ſi diligenti.num.14. 189
1 Iuriſdictionem non niſi ſiſtenti oſtendat iudex, de offi.delega- ti.cum in iure.num.5. 124
2 Iuriſdictionem niſi partes conſentiant, non exerceat legatus.de offi.lega.nouit.num.4. 133
2 Iuriſdictionem ſecularem ad eccleſiaſticam deuolui, nō cōtra, & differentiæ ratio.de iudi.qualiter.num.7. 184
2 Iuriſdictionem in principem moribus non dari.de foro comp. cum contingat.num.1.2. 190
1 Iuriſdictionem ad locum prorogari quatenus accipiendum. de officio delegati.P.& G.nu.15.16.& 18. 128
2 Iuriſdictionem eccleſiaſticā præter exco mmunicationem, mo ribus dari.de foro compe.cum contingat.num.3. 150
3 Iuriſdictionem exercens an eam ob id acquirat.de capit. mona. dilectus.num.7. 531
1 Iuriſdictionem non, niſi expreſsim.& ſciēte iudice reuocari. de reſcript.quia.num.3. 29
1 Iuriſdictio carens non excommunicat. de offi.arch.archidiaco nus.num.4.& 5. 99
2 Iuriſdictione priuati ſententiam non tenere.de iudicij.capitulo. at ſi.num.11. 178
1 Iuriſdictione reuocata quis abſoluet.de officio delega.quæren- ti.num.6. 119
1 Iuriſdictionum quæ an non prorogabiles.de offici. delega.P. & G.num.21. 128
2 Iuriſdictionum eccleſiaſticarū quæ moribus quæri, an nō poſ- ſit.de foro compe.cum contingat.num.7. 195
2 Iuriſditionum genera: & quæ præſcribi poſsint.de foro compe. cum contingat.num.5.6. 190
3 Iurium correctio vitanda. de rebus eccle. non alienan. ad no- ſtram.num.5. 425
2 Iuramentum de calumnia quando an non mandatum ſpeciale exigat.num.7. 204
5 Iuramentum obedientiæ quæ contineat.de ſenten.excom.ex te nore.num.2. 263
2 Iuramentum prius ſeruandum.de iureiurando. capitulo. ve- niens.num.1.2. 293
2 Iuramentum quoduis relaxat Papa.de iureiuran.capitul. quan- to.num.8. 295
2 Iuramentum iudiciale quando, an non reiterabile.de teſti. præ- ſentium.num.13. 261
2 Iuramentum quod, an non, infamet.de ordine cognitio. cum dilecti.§.nos.num.30. 211
2 Iuramentum rectum non ſeruans infamis.de teſtibus.1. 268
2 Iuramentum præſtandum remiſsibile. de teſtibus.capitul. tuis. numero.1. 265
3 Iuramentum benigne interpretandum. de clericis non reſi. ex parte.num.1. 383
2 Iuramentum vſurarum quando relaxet iudex. de iureiurando. debitores.num.1. 287
2 Iuramentum teſtis irremiſsibile.de teſtibus.capitu.tuis.9. 265
2 Iuramentum extortum obligare, diſpenſari tamen poteſt.de iu reiurando.quanto.num.11. 295
2 Iuramentum vi extortum quando ſeruandum.de iureiur.debi tores.num.14. 289
3 Iuramentum de non alienando an licitam alienationem conti- neat.de eccle.ædifi.tua.1. 577
2 Iuramentum contra leges, an ſeruandum.de iureiur. quemad- modum.num.2. 298
2 iuramentum promiſſo primo potius de iureiurando. veniens. numero.4. 293
2 iuramentum extraiudiciale remitti.de teſtibus.c.tuis.4. 265
2 iuramentum omne vitium.de iureiuran.querelam.10. 291
2 iuramentum generale extendi.de teſtibus cogendis.capitu. præ terea.num.5. 270
2 iuramentum præſtitum canonibus remitti.de teſtibus.capitul. tuis.num.3. 265
2 iuramentum contra ius quando, an non, valeat.de foro compe tenti.ſi diligenti.num.24. 190
2 iuramentum generale, eiuſq; vis.de iureiu.clericis.nume.1, 302
5 iuramentum non liberat à præcepto euangelico.de accuſationi. veniens.num.4. 89
2 iuramentum deferenti conſideranda.de iureiurando.ca.iura §. ſane.num.8. 304

4 iuramentum non validat donationem inualidam.de do.inter virum & vxo.donatio.num.5. 81
2 iuramentum necſſarium non niſi à iudice remitti. de teſtibus. tuis.num.7. 265
2 iuramentum voluntarium à quo deferendum. de iureiu. iurame.§.ſane.num.1. 303
2 iuramenta non niſi ad iurata extendi. de iureinrando. clericus. numero.5. 303
2 iuramentum licitum, niſi ex cauſa, ſeruandum. de iureiu.ſi vero.num.10. 288
3 iuramentum, quod, an non, recuſabile.de iureiurando.cap.iuramentum.num.5.6. 303
2 iuramentum iudiciale quis deferat. de iureiurando. iuramentum.num.2. 302
2 iuramentum deciſiuum deferri poſſe.de iureiurando.capit.mulier.num.6. 302
3 iuramentum ſecundum. de ſtatu monachorum. capitulo. cum ad.num.13. 527
2 iuramentum illicitū indiſpenſabile. de iureiurando.quāto.6 295
4 iuramentum non debet eſſe iniquitatis vinculum. de ſpon.duo. duobus.num.5. 33
2 iuramentum veritatis duplex.de teſtibus.tuis.num.6. 265
2 iuramentum quibus ex cauſis non obliget. de iureiu. peruenit.num.4. 286
2 iuramentum temerarium ſeruandum.de iureiurando. capitu.ſi vero.num.9. 288
2 iuramentum contra matrimonium non deferendum.de iureiu. mulier.num.4.5. 302
2 iuramentum falſum reuocabile.de iureiurando. capitulo. mulieri.num.1. 302
2 iuramentum licitum quatenus, an non, mutabile.de iureiuran. quanto.num.7. 295
2 iuramentum contra ius non ſeruandum.de iureiurando. quemadmodum.num.1. 297
4 iuramentum eſt ſeruandum etiā vbi nulla eſt obligatio.de ſponſalibus.commiſſum.num.5. 12
2 iuramentum in beneficialibus deferendum.de iureiurando.mulier. num. 8. 302
3 iuramentum de obediendo prælato illo remoto non obliget.de bis quæ fi.à maiori par.cum in.num.5. 418
5 iuramentum fidelitatis Epiſcopo & capitulo præſtandum. de verbo.ſigni.cum clerici.num.1. 309
3 iuramentum vero non obeſſe.de iureiu.mulieri.num.7. 302
2 iuramentum aduocati irremiſsibile.de teſtibus.tuis.8. 265
5 iuramentum an ſit de ſubſtantia abſolutionis. de ſent. excom. cum deſideres.num.10. 265
2 iuramentum mutat Epiſcopus de iureiurando.capitulo. quanto,num.9. 295
2 iuramentum non coeundi qui accipiendum. de iureiur.ad noſtram.num.14. 297
v iuramentum illicitum non ſeruandum. de iureiurando. ſi vero.num.7. 288
2 iuramentum quod deferat pars, eiuſq; vis.de iureiurando iuramentum.num.4. 303
2 iuramentum præſtitum iure ciuili irremiſsibile.de teſtib.capit. tuis.num.2. 265
2 iuramentū qui interpretandum.de iureiu.ca.ad noſtrā.15. 297
2 iuramentum an extendibile.de iureiurando. capitulo.clericus. num.2.& 4. 302
2 iuramentum in criminalibus non deferri.de iureiurando. iuramentum.num.3. 303
5 iuramentum quomodo ſubeundum. de hæreticis. ad abolendam.num.23. 130
4 iuramentū an mutuo à contrahentibus remitti poſsit.de ſponſalibus.præterea.num.1.3.4.6. 1
2 iuramentum ſuppletiuum quando, & cui deferendum iuramentum.§.ſane.num.2.3.4.5.6.7.9. 303
2 iuramenti vis.de iureiur.debitores. num.7. 287
3 iuramenti forma obſeruand.de rebus eccleſiæ non alien. vt ſuper.num.3. 424
2 iuramenti extraiudicialis inualiditas. de iureiurando. mulieri.num.3. 302
3 iuramenti & confeſsionis diſcrimen.de iureiurando.capit.ſi vero.num.4. 288
2 iuramenti ſpecies variæ.de iureiurando.ca.ſi vero.1. 288
2 iuramenti calumniæ & teſtis diſcrimen.de teſtibus.capitul. tuis. numero.10. 266
5 iuramenti principum forma. de verborum ſignificatione.cum clerici.num.4. 300
2 iuramenti temerarij modi.de iureiurando.capi.ſi vero.12. 289
1 iuramento arbitrium exequendam firmari. de arbitr. per tuas. numero.6.7. 172
2 iuramento ſimplici quando, an non infametur deierans. de ordine cogni.cum dilecti num.27. 218
2 iuramento ob neceſsitatem contraueniendum.de iureiu.ſi vero.num 6. 288
2 iuramento ſuperiorem tacite excipi. de iureiurando. venientes.num.1.5. 295
2 iuramento adſertorio non contraueniendum. de iureiuran.c.ſi vero. num.2. 288
2 iuramento temerario teſtem reijci.de teſtibus.capitu.conſtitutis.num.1. 266
2 iuramento ſoluendi quid ſubintelligatur. de ſententijs. quamuis.num.4. 335
2 iuramēto veritanon firmari.de iureiurando.c.debitores.9. 287
1 iuramento dubio quid faciendum. de iureiurando. debitores. numero.11. 288
2 iuramento priore alienatione futura vitiari. de iureiurand. cum contingat.num.5. 300
2 iuramento quibus ex cauſis contraueniatur. de iureiuran.debitores.num.13. 289
2 iuramento quando ſtandum.de exceptionibus.capitu. paſtoralis.num.4. 306
1 iuramento impuberem non obligari de in integrum reſtit. ca. conſtitutus.num.27. 162
2 iuramentorum partitio.de iureiuran.ca.iuramentum.1. 303
2 iuramentorum iudicialium genera, & quæ an non, remiſsibilia. de teſtibus.num.5. 265
2 iuramentorum genera definita de teſti.num.3.5.7. 268
2 iuramentorum genera.de teſtibus.præſentia.num.8. 261
5 iuriſdictio commiſſa an teſtibus probetur.num.8 212
5 ius calumniari non poteſt. de ſententia excommunicatio. nuper.num.4. 276
1 ius duorum conſenſu quęſitum eorum diſſenſu diſſoluendum. de deci.ex multiplici.num.2. 491
1 ius naturale immutabile, & qui, accipiendum.de conſtitu. canonum.num.1.2.3. 3
1 ius reuocare & explicare pōt legatus.de offi.leg.nemini.2. 133
1 iuſiurandum varie præſtari.de teſtibus.c.præſentium.nu.9. 261
2 iuſiurandum quando, an nō commutabile.de iureiuran. peruenit.num.1. 286
2 iuſiurandum de præterito inextendibile. de teſtibus. capitulo, præſentium.num.11. 261
2 iuſiurandum de futuro non extendi.de teſtibus.capitul.præſentium.numero.12. 261
2 iuſiurandum præſentis non extendi.de teſtibus. capitu. præſentium.numero.10. 261
2 iuſiurandum non, niſi inutile, reiterandum.de teſtibus.capitul. præſentium.numero.15.16. 261
3 Iuriſpatronatus donatio laico facta Epiſcopi conſenſum requirit: eccleſiæ vero non.de iure patronatus.c.ex literis.5. 535
3 iuſpatronatus laico cum Epiſcopi conſenſu, & eccleſiæ ſine eo donari poteſt.de iure patronatus.illud.num.2.4. 536
3 iuſpa. ſine Epiſcopi conſenſu non acquiritur. de iure patrona. quoniam.numero.3. 534
3 iuſpatronatus titulo ſpeciali non transfertur. de iure patro. ex literis.numero.2. 535
3 iuſpatronatus ex tribus cauſis acquirit.de iure patro. qm.1. 533
3 Iuſpatronatus gratioſum eſt. de iure patronatus.capitul. ſignificaſti.numero.2. 518
3 iuſpatronatus eccleſiæ differt à iure pa.liberti.de iure patro. ex inſinuatione.num.3. 537
5 iuſta cauſa intelligitur in omni actione.de magi.cap.qm.3. 120
5 iuſtè facit, qui ob ſui tutelam facit. de homicidio.capit.ſignificaſti.numero.10. 156
5 iuſtior apud Deum maior. de exceſsibus prælatorum. nimis praua.num.3. 204
2 iuſtitiā denegātis pœna multiplex.de iudicijs.qualiter.4.5.6. 184
3 iuuenis de incōtinētia ſuſpectus.de cō.cōiug.vxoratus.9. 513

L

3 LEx ſecunda C.de reſcindenda venditione. remedium habet locum in contractibus bonæ fidei.de emptioni.c.cum cauſa. 1. 433
1 L.ſicut certi explicari.de offi.delegati.ca.ex parte.17.& 18. 111
2 L.creditor acceptis explicari. vt lite conteſta. capitulo, eccleſia.numero.4. 232

1 L.ad

1 L.ad inſtitutionem ſenſus.de officio delegati.c.gratum.5. 114
1 L.matrem de proba.C.ſenſus.num.5. 14
2 L.ſi quis ad capitalia pertinere.num.2. 186
2 L.quamuis ſenſus.nume.22. 190
3 L.ex hac ſcriptura explicari.num.33. 237
2 L.commiſſum pactum in pignoribus reprobatum.nu.1. 444
3 L.commiſſoriæ pactum in venditione,& inter debitorẽ & fideiuſſorem validum,ac vnde dictum:iuramento tamen firmatur de pigno.ſignificante.num.2.3.5.6.& 7. 444
1 L.ſed ſi hac.§.1.explicatio.de maioritate & obedientia.cum inferior.num.6.& 7. 143
2 L.ſi marito.§.fin.ſenſus.de fide inſtrumentorum. capit. inter §.cum.numero.18. 274
2 L.ſi ex cautione,enucleari.num.9. 211
2 L.Si autem.ſenſus. num. 8. 326
2 L.Circa ſenſus.num.10. 340
2 L.2.ff. ſi certũ petatur, explicari.de iureiurãdo.c.veniẽs.3. 293
2 L.nullum.de teſtibus.C.ſenſus. de iureiurando . capitul.ad noſtram.num.6. 296
1 L.ſi ſeruus.explicari.de tranſ.ex literis.num.2. 148
3 L.2.C.de reſcindenda vẽditione.locum habere in diuiſione.de emptio.cum cauſa.num.2.4. 433
3 L.properandum.§.ſin autem.explicari.de teſtibus.cap.in nomine.num.6. 249
1 L.vnicam.C.de pecu.explicari.de conſulibus.capitu. cum dilectus.num.1. 32
2 L.& ſi cognitio.ſenſus.de ſenten.quo ad.num.2. 327
1 L.iis qui ſanctam.enucleari.quod metus cauſa.capitu. cum dilectus.num. 157
1 L.in contractibus.C.de non numerata pecunia, enucleari. de conſtitutio.cum acceſſiſſet.num.6 9
2 L.2.C.qui mulier tute.ſenſus.de appellationib⁹.ex parte.10.366
1 L.quid tamen.explicari.de officio delegati.in literis.nu.15. 108
3 L.2.C.de reſcin.vendi.remedium habet locum in permutatio.de emptio.cum.cauſa.num.3. 432
3 L.2.C. de reſcin. vendi. an habeat locum in contractibus ſtricti iuris. de capti.cum cauſa.nu.5. 432
1 L.Sempro.enucleari.de officio legati.c.ſtuduiſti.numer.5. 113
2 L.de ætate explicari.de probatio.in præſentia.2. 242
2 L.2.§.fi.de donationibus.ſenſus. de iureiurando.c.& ſi.15. 299
1 L.vnica.de in inte.ſenſus.de in integrum reſtitutio.cap.ſuſcitata.num.2. 166
5 L.nullum.ſenſus,nec ad clericos extenditur.de iudi.at ſi clerici.numero.7. 178
1 L.1.in fine.ff.de iudi.explicari.de offi deleg.cap.P.& G.22.119
1 L.s.de autoritate tutorum enucleari.de procuratoribus.capit.tuæ.num.24. 156
1 L.1.de militari teſtamento. explicari.de officio delegati. gratum.num.5. 114
2 L.ordinarij ſenſus.de cauſa poſſeſſio.cum dilectus.14. 216
2 L.terminato.ſenſus.de procu.audiuis.10. 157
2 L.1.C.de errore aduocatorum.ſenſus. de appellationibus.cap.cum cauſam.num.6. 364
3 L.2.C.de reſcindenda venditione . an extendatur ad tranſactionem.de empt.cum cauſa.num.6. 433
1 L.Celſus.enodari.de arbit.dilecti.num.11. 169
2 L.ita ſtipulatus.ſenſus.de appellationibus.cap.cum parati.8.343
3 Laboraturi an ieiunandum.de obſeruatione ieiunij.cap.ex parte.numero 5. 573
2 Laicus non abſoluit.de iudicijs.capitu.decernimus.nume.5.folio.176. & de ſententia excommunicati.c.à nobis.18.fo.272.& de furtis.c.fures.num.2. 167
2 Laicus cauſas qui tractet eccleſiaſticus. de ordine cogni. tuam.numero.4. 211
5 Laicus in caſu neceſſitatis cõfeſſiones audit.de fur.fures.2 167
5 Laicus nõ habet eccleſiæ claues.de furtis.c.fures.1. 167
2 Laicus in clericum non teſtificari.de teſti.c.decetero.4.5.7.254
5 Laicus in neceſſitate baptizat.de clerico non ordinato mini.ex literis.num.2. 195
3 Laicus an beneficium acceptare poſſit.5.7. 330
3 Laicus an recipiat beneficij inueſtituram. de præbendis . accedens.num.5. 390
5 Laicus cognoſcit crimine degradati, & exercet iuriſdictionem in clericum.ipſeq; detinet clericum de mandato prælati.de ſen.excom.fame.num 8.9.& 10. 581
5 Laicus nõ habet iuriſdictionẽ in clericũ.de fal.falſidicus.13.179
1 Laici ſyndici eſſe poſſunt.de iudi.decernimus.12. 177
5 Laici ſunt eccleſiaſticis infeſti.de ſimonia.c.Iacobus.9. 116
2 Laici defectum ſupppleri ab eccleſiaſtico non contra, differentiæ ratio.de ſo.compe.num.3. 187
2 Laici in ſepulchro maiorum ſepeliendi. de ſepulturis.abolendæ.numero.5. 488
3 Laici magis grauãt eccleſiã quã clerici.de iure patr.illud.3. 536
1 Laici conclaui eligentium ſine periculo eijciendi . alioqui præſtandum.de elect.maſſana.num.5. 67
1 Laici meri ex priuilegio eligunt.de elect.maſſana.4. 67
2 Laici & clerici differentiæ.de appellationib.c.ſi duobus.4. 340
5 Laici confeſſionẽ reuelantis pœna.de pœniten.c.omnis.54.146
2 Laici clericos accuſent.de teſtibus.c.de cetero. 8. 255
2 Laici in clericos an teſtes.de teſti.veniens.3. 254
5 Laici in bello iuſto impune occiduntur. de homi.capitu. interfeciſti.num.15. 144
3 Laici ne principis iuſſu arma portent.de vita & hone.clerici.ca.clerici.num.8. 371
2 Laici in ſimoniacos quatenus teſtes.de teſtibus.c.veniẽs.4.254
1 Laico quæ an non committendæ cauſæ.de officio delegati.cap.P.& G.num.6. 127
2 Laici quando an non eligant.de iudicijs.c.decernimus.6. 177
1 Laicorum moribus clericos nõ teneri qui accipiendum.de conſtitutio.quæ in eccle.num.5. 9
1 Laicorum conſuetudo,non niſi vtilis,clericos ſtringit. de conſtitutio.quæ in eccle.num.2. 8
1 Laicorum inferiorum ſtatutis ligentur ne clerici.de conſti.quæ in eccle.num.3. 8
1 Laicorũ impreſſiua electio,nulla.de electionib⁹.maſſana.6. 67
1 Laicorum ſtatuta cur non ſtringat,rationes.de conſti.quæ in eccleſiæ.num.4. 8
5 Laicis commiſſibilia.de iudi.decer.num.13. 177
2 Laicis quæ contrectare non liceat.de iudi.c.decernimus.7.177
3 Lanæ appellatione non venit veſtimẽtũ.de bapt.c.ſi quis.6.565
5 Languidus expoſitus cuius fiet.de infanti.expoſi.capitulo. à patre.numero.4. 143
2 Laudare homines quatenus liceat,de præſumptio.capitu.mandata.num.14.15. 284
1 Laudum etiam compromittentibus mortuis ad hæredes tranſire.de arbit.compromiſſum.num.1. 174
1 Laudũ ab arbitro interpretandũ.de offi. dele.in literis.23. 108
5 Latrones degradati in monaſterio recludendi.de pœnis.capitu.tuæ.numero.1. 233
2 Laus quæ famam minuat.de præſumptionibus.capitu.mandato.num.17. 284
1 Legatus de latere qui de cauſis exemptorum cognoſcat an non de offi.leg.quod tranſlat.nu.2. 132
5 Legatus de latere à qualibet offenſa abſoluit.de ſenten.excom.peruenit.num.4. 167
2 Legatus de latere maiores,minoreſq; dignitates conferat . de offi.leg.dilectus.num.3. 132
1 Legatus de latere quis.de offi.leg.dilectus.num.1. 131
5 Legatus conſtitutionem facit. Et eam interpretatur.de verbo.ſignifi.ex parte.num.1.2.4. 307
5 Legatus miſſus abſoluit excommunicatos ſubditos in prouincia ſua.de ſenten.excom.peruenit.num.2. 267
5 Legatus natus abſoluit à leui offenſa.de ſenten.excom.cap.peruenit.num.3. 267
4 Legatus an abſoluat excommunicatum ob iniectionẽ manuum in clericum.qui cleri.de diacono.num.2. 39
1 Legatus voluntariam iuriſditionem exercet.de offi.leg.cap.nouit.num.2. 132
2 Legatus quatenus cognoſcat & de quo. de appellatio.c. conſtitutus.num.5. 350
1 Legatus patronata non confert.de offi.leg c.dilectus.nu.5. 132
1 Legatus non finitam iuriſdictionem vbiq; exercet.de offi.leg.nouit.num.1. 132
1 Legatus ſubditorum ſuffraganeis non , niſi appellatione cauſas cognoſcit.de officio legatorum.c.non ignoretis.num.2. 130
3 Legato ſimplici ſine viſitatione procuratio non debetur.7.515
2 Legatus extra iuriſdictionem ne ſtatuat.de officio lega.cap.nemini.num.3. 133
1 Legatus cauſas Epiſcopales audit.de offi. lega. cum non ignoretis num.1. 130
5 Legatus nõ diſpẽſat de pœna decre.dura.de falſis.c.dura.5.179
1 Legatus ſolus de latere exemptus iudicet.de offi. leg.quod tranſlationem.num.1. 132
1 Legatus natus quis.de offi.leg.dilectus.num. 1. 132
3 Legati ſeruitores beneficij fructus percipiunt.de cle.non reſid.c.cum dilectus.num.5. 384

3 Legati de latere decretum ignorantes ligat. de iure patron. cum lectus. num. 19. 544
3 Legati ſtatuta iuri iniuria nulla. de offi. legat. c. nemini. 1. 133
3 Legatum generis duas actiones habere. de teſtamentis. Rainunutius. nume. 14. 475
2 Legatum generis ſpeciali neglecto præualere. de off. lega. ſtuduiſti. num. 5. 132
1 Legatum gñris rei ſpeciali præualere. de offi. lega. ſtuduiſti. 4. 131
3 Legatum rei hæredis valet. de teſtamentis. filius. 2. 464
3 Legatum an in alterius voluntatem omittendum. de teſtamen. cum tibi. num. 6. 468
5 Legatum rei alienæ dubitanter. de teſtamentis. c. filius. 5. 465
3 Legatum rei alienę ignoranter. de teſtamentis. c. filius. 4. 464
3 Legatum rei communis. de teſtamentis. c. filius. 6. 465
3 Legatum rei alienę duas actiones habere. de teſtamentis. Rainutius. num. 15. 473
3 Legatum rei alienæ ſcienter. de teſtamentis. c. filius. 3. 464
3 Legatum rei cuius commercium nõ habetur nullum. de teſta. filius. num. 1. 464
3 Legatum pro parte agnoſci & repudiari non poteſt. de iure patrona. paſtoralis. num. 8. 345
1 Legatum omnibus, legato aliquibus potius. de offici legati. ſtuduiſti. num. 3. 131
3 Legatum ſpeciei tres actiones habere. de teſtamentis. Rainutius. num. 13. 473
1 Legati nullius quod tempus ſpectetur. de electionibus. dudum. numero. 17. 47
1 Legati interpretandi, quod tempus ſpectandum. de electio. dudum. num. 18. 47
3 Legato in genere facto euictio debetur. de teſtamentis. cap. filius. num. 7. 465
3 Legato in ſpecie facto an euictio debeatur. de teſtamentis. filius. numero. 8. 465
2 Legatorum qui procurandi. de præſcriptio. c. accedentes. 1. 313
3 Legatario magis quam hæredi ſubueniendum. de teſtamentis. filius. num. 9. 465
2 Legatario quot datę actiones, & quæ intentata præſumatur. de libel. obla. ſignificantibus. num. 4. 194
5 Legatio an per teſtes probetur. de priuilegijs. ca. cũ olim. 7. 212
5 Lex per continentiam perſcribenda. de verborum ſignificatio. nihil. num. 2. 299
1 Lex peccati non ſeruanda. de conſtitutio. c. canonum. 14. 5
5 Lex peccatum continens non ſeruanda. de nuui ope. nunciatio. intelleximus. num. 4. 204
5 Lex de monachis diſponẽs in materia fauorabili abbatem comprehendit. de ſimo. mandato. nu. 1. 117
5 Lex ſeruari debet. de accu. de his. num. 10. 85
5 Lex de monachis diſponens in materia odioſa non comprehendit abbatem. de ſimo. mandato. num. 2. 117
1 Lex noua exprimens prætérita ad ea porrigibilis. de conſti. quoniam. num. 6. 13
1 Lex abrogata non niſi à declarante citanda. in proc. 8. 3
5 Lex à interpretanda. de verb. ſigni. ex parte. 7. & 9. 208
1 Leuitici illuſtratus locus. num. 20. 319
3 Lex generaliter loquens ita intelligẽda de vor. quod ſup. 2. 523
3 Legis prohibitio obſeruanda. de regu. ad apoſtolicam. 4. 503
1 Legi humanę quando, an non, parendam. de conſtitutio. canonum. nume. 12. 4
1 Legem non vetantem tranſgredi nemo dicendus eſt. de ele. dudum. num. 6. 66
5 Legem vnam offendens non perdit alterius priuilegij. de vſur. quia. numero. 5. 164
5 Leges iniuſtæ quot modis dicantur. de ſimo. ca. ſicut. 12. 114
5 Leges aliquod explicatę. de offi. delegat. ca. cum ſuper. 14. 118
5 Leges & canones diſcordantes quilibet in ſuo foro ſeruandi de no. ope. intelleximus. num. 3. 205
5 Leges canonibus non obuiantes à Papa confirmatę. de no. ope. nuntia. intelleximus. num. 5. 205
5 Leges iuſtæ quot modis dicantur. de ſimon. ca. ſicut. 51. 114
5 Leges & canones mixtim allegandi. de no. oper. nunti. intelleximus. num. 1. 205
2 Leges aliquot enucleat. de præſumptionib. c. mãdata. 12. 284
4 Legum inter ſe contrariarum quæ præferenda. de cogno. ſpiritum. num. 2. 50
3 Legum correctio vitanda. de regula. ca. ad apoſtolicam. 2. 503
5 Legum aliquot ſenſus. de electionib. dudum. 16. 47
5 Legibus & canonibus contrariãtibus caſum determinanti ſtandum. de no. ope. nun. intelleximus. num. 2. 205
1 Legiſlatoris opinio veritati præferenda. de bigami. nuper. 9. 95
3 Legitima trebellianica. & falcidia in quibus conueniant. de teſta. rainutius. num. 29. 474
3 Legitima. de teſta. rainutius. nu. 21. 474
3 Legitima cauſa in omni lege excepta. de cele. miſſa pernicioſus. numero. 10. 563
4 Legitima proles qui dicatur. qui fil. ſint legiti. cap. ex tenore. numero. 2. 4. 6. 8. 10. 68
3 Legitima quo titulo relinquenda. de teſta. Rainutius. 34. 475
3 Legitima, trebellianica, & falcidia in quibus differunt. de teſta, Rainutius. num. 30. 474
4 Legitimare quis poſsit. qui fil. c. per venerabilem. 1. 3. 66
4 Legitimatio fit per matrimonium in extremis cõtractum. qui fili. num. 5. 65
3 Legitimati qualiter ſuccedant. de ſucceſ. ab inteſtat. cum dilectus. num. 7. 483
4 Legitimatus per matrimonium an ad ordines ſit legitimatus. qui filij ſint le. tanta. num. 1. 64
4 Legitimus an præferatur naturali prius nato & legitimato. qui filij ſint legi. tanta. num. 3. 64
4 Legitimus an quis ſit, vſq; ad quod tempus quærendum ſit. qui fili. peruenit. num. 1. 3. 65
1 Legitimus ad patris beneficium admittendus. de fili. presbyterimis. num. 11. 12. & 14. 89
4 Lepræ exceptio excuſat à debito carnali. de co. le. qm̃. 3. 45
3 Leproſus ob coadiutorem perdit ius beneficij. de cle. ęgro. conſultatio. num. 9. 402
3 Leproſi particulariter viuentes decimas ſoluunt. de eccle. edi. cũ dicat. num. 1. 576
3 Leproſi communiter viuentes de animalium nutrimentis decimas non ſoluunt. de eccle. edi. cum dicat. num. 2. 576
3 Leproſi ad decimas granorum tenentur. de eccle. edi. cum dicat. numero. 3. 576
3 Leproſi non gaudent priuilegio clericali. de eccle. edi. cum dicat. numero. 4. 576
5 Lęſæ maieſtatis eccleſiaſticæ reorũ filij priuantur beneficijs. de hære. vergentis. num. 13. 135
5 Læſæ maieſtatis reorum bona confiſcantur. de hære. vergentis. numero. 2. 133
5 Læſæ maieſtatis temporalis reorum filij non priuantur beneficijs. ſcis. de hære. ad abolendam. num. 14. 135
5 Læſæ maieſtatis reorum laicorum bona per quem occupẽtur. de hære. vrgentis. num. 9. 134
2 Læſus verbis appellet. de ap. cum ceſſante. 7. 363
5 Læſo per ſententiam ſubuenitur reſti. in integrum. de purg. vulga. ſignificantibus. 3. 226
2 Læſo extra iui quo ſubueniatur. de appel. vt debitus. 40. 363
5 Læſo per ſententiam ſubuenitur reſtitutione in integrum. de purga. vulga. num. 3. 226
1 Læſio lapſu temporis non probanda. de in inte. reſtitut. auditis. numero. 1. 159
1 Læſio notoria probari non debet. de in inte. reſtit. auditis. 3. 159
5 Læſio parua non curanda. de arb. non ſine. 8. 168
1 Lęſio cõtractus probãda. de in inte. reſtit. cum veniſſent. 2. 159
1 Leuia irreiterabilia. num. 8. 86
2 Libellus an minori porrigendus. de ap. ex parte. 2. 366
1 Libellus alternatiuus clarus admiſsibilis. de in inte. reſtitut. conſtitutus. num. 24. 162
3 Libellus incertus nõ admittẽdus. de emptio. cũ dilecti. 12. 432
5 Libellus quomodo concipiendus in manuum violentarum iniectione. de ſenten. excom. mulieres. num. 43. 261
1 Libellus quando alternatione, an non, concipi poſsit de in integre. conſti. num. 15. 16. 17. 23. 161
1 Libellus in conditionem futuram non cõcludendus quique tamen poſſe. de in inte. reſt. conſti. num. 18. 161
2 Libellus ſemel editus immutabilis. de lib. obla. ſignificantibus. numero. 18. 195
2 Libellus an in appellat. dandus. de ap. per tuas. num. 4. 361
1 Libelli narratione conditione expleta, aut alternatione clara concipi poſſe. de in inte. reſt. conſtitutus. num. 12. 161
2 Libelli vitio dimittẽdus reus de li. obla. ſignificantibus. 15. 195
2 Libelli ciuilis forma. de lib. ob. ſigni. 14. 195
5 Libelli acceptio multiplex. de offi. deleg. de cauſis. 29. 104
2 Libelli acceſſoria quandiu, & quæ an non mutabilia. de lib. obla. ſignifi. num. 7. 8. 9. 195
2 Libello cur exprimẽdũ factũ. de lib. obla. ſignificantibus. 1. 194
2 Libellum mutare quandudum licuit. & quo iure. de lib. obla. ſignifi. num. 17. 195

2 Libellum

2 Libellum alternatiuum ex herede, aut lege procede re. de in int. re. contis. num. 25. 162
5 Libellum varie accipi, de cauſ. poſ. cum dilectus. 5. 216
1 Libellum ſub conditione agêdo explebili recte concipi alias con tra. de inte. reſti. conſtitutus. 12. 14. 161
2 Libellum in minorem tutoremue côcipi de ap. ex parte. 7. 366
2 Libellum quoque propterê emendari. de libel. obla. ſignifi. 6. 295
1 Libellum peto declarari nullũ, & ſi quod ſit reſcindi, valere. de in inte. re. conſti. num. 20. 162
1 Libertatis cauſa qua. de arb. cum tempore. 10. 170
4 Liberi ſecundæ vxoris ducta viuente prima, & ea mortua cum viro manentes, an ſint legitimi. de eo qui duxit. propoſitũ. 6. 43
4 Libertas liberi non præſcribitur. de cogni ſeruor. licet. 3. 4. 5. 49
1 Libertas quo tempore quãmodo. de ele. dudum. nu. 44. 49
1 Libertatis cauſa non côpromitti. de arbit. cũ tempore. 8. 9. 170
1 Libertatem defectu non vitiari. ad audientiam. 2. 17
1 Libertis priuatis quis ſuccedat. de ſer. non ordi. de famulis. 1. 90
2 Libertatibus eccleſiã ſuccedere. de ſer. non ord. de famulis. 2. 90
4 Libidinis intentio an matrimonium excludat. 2. 20
5 Libertorum filios eccleſiam excludi. de ſer. non ordi. 3. 90
1 Licentiales qui an non dare poſsint. de cleri. per ſe nobis. 5. 98
1 Licentiarum aggreſſus quæ potior de offici. lega. ſtuduiſti. numero. 15. & 16. 132
1 Licentiam petere ſatis eſſe. de de ele. cum in veteri. 1. 66
3 Limites dignitatum ſpiritualium non diſtincti præſcribuntur. de paro. ſuper. num. 5. 490
3 Limites dignitatum temporalium præſcribuntur. de paro. ſuper numero. 2. 489
3 Limites prædiorum præſcribuntur. de paro. ſuper. 1. 489
3 Limites dignitatum ſpiritualium diſtincti non præſcribuntur. de paro. ſuper. num. 4. 490
5 Limites quatenus præſcriptibiles. de præſcrip. ſi diligenti. 9. 317
2 Limites cur impræſcriptibiles. num. 2. 316
3 Limites prebendarum præſcribuntur. de paro. ſuper. 5. 490
3 Literæ in clericum à laico qui impetrabiles. de fo. comp. ex tranſ miſſa. num. 1. 186
3 Literæ clauſæ, in actis redactæ, fidem faciunt. de priui. patentibus. numero. 1. 210
1 Literæ beneficiales ſurrepti nullæ. de reſcript. ad audientiam. numero. 3. 25
2 Literæ quibus ex cauſis in clericos non impetrentur. de fo. côp. ex tranſmiſſa. num. 4. 186
3 Literæ ad excommunicatum impetrare an validæ. de præben. dilectus. num. 7. 9. 392
1 Literæ litis generales quando validæ. de reſcrip. ad hæc. 2. 27
2 Literæ priores an in ſecundis memorandæ. de ſentẽ. inter. 1. 331
1 Literæ ſecundæ reuocantes primas, eas commemoret. de off. de leg. num. 9. 125
1 Literarum variarum vis. de reſcri. ſiteris. num. 1. 29
1 Literarum, & ex his factorum omiſsio an vitiet. de reſcri. ad audientiam. num. 5. 18
1 Literarum exhibitione priores potiores effici. de reſcrip. quia. numero. 5. 29
1 Literarum iuſtitiæ obreptiarum vis. de reſcri. ad audientiã 4. 25
2 Literis domini quando, an non, ſtandum. de ſin. inſtr. cum dilectus. numero. 2. 274
1 Literis gratiæ reuocatis, proceſſum corruere de reſcrip. ga. 1. 29
1 Literis paribus, quis delegatorum & quando præueniat. de reſcri. plerunq;. num. 7. 22
1 Literis impetratis quando, an non, procedendum. de re. ſpo. ex conque. num. 2. 219
2 Literis Epiſcopi quando credendum. de probat. poſt ceſsionem. numero. 5. 241
5 Literis authenticis credendum de priuil. patentibus. 2. 211
2 Literis teſtantis credi. de probat. poſt ceſsi. 7. 241
2 Literis ſecundis primas reuocari. de re. ſpolia. audita. 1. 217
1 Literas nullas impedimento non eſt de reſcri. 1. 14
1 Literas caſuum ad iudicem eccleſ. pertinentium in clericos impetrat laicus. de fo. comp. ex tranſmiſſa. 3. 186
1 Literis iuſtitiæ reuocatis quibus caſibus valeat, an non proceſſus. de reſcri. quia. num. 2. 29
2 Literis arbitrorum ſtandum. de proba. poſt ceſsionem. 8. 241
1 Lis officio propriu motu impertito non conteſtanda de offic. iud. pro iudicijs. num. 4. 139
1 Litis ordo, officio impetrato ſeruandus. de offic. iud. pro iudicis. numero. 7. 139
5 Litis motæ conteſtatæ, & pendentæ differentia. de verb. ſign. ex parte. num. 1. 307
2 Litis conteſtatio quid. de lit. con. olim. num. 4. 199
2 Litis pendentiæ quibus inducta. de teſtibus. cauſam. 2. 257
2 Lite non conteſta. quando an nô in abſentem procedatur. 6. 202
2 Lite non conte. quando, an non, in abſentem procedatur. vt lit. non cont. ad hæc. nu. 3. 4. & 5. 200
2 Litis conteſtationis extrema de lib. obl. ſignificantibus. 19. 156
2 Litem conteſtari quando ſemel ſufficiat. de appella. per tuas. numero 7. 6. 319
1 Litem cum reo excommunicato ſubſiſtere. de offi. dele. pruden. §. ſexto. numero. 14. 127
1 Litem officio acceſſorio, non conteſtari. de offi. iudic. pro iudicis. numero. 10. 140
2 Litem non niſi aptis verbis conteſtari. de li. con. olim. 1. 2. 199
2 Lite non conteſt. non proſequuta appel. ſententia. poſſe. de appel. reprehenſibilis. num. 2. 343
2 Litigioſa non credenda de ali. iudi. ex parte. num. 5. 167
1 Litigioſa res quæ, eaque inalienabilis. de conſtit. cum. M. §. reuocatis. num. 1. 12
2 Litigioſæ quando ſint res iudicio petitæ. vt lit. pœn. eccleſia. numero. 27. 18. 19. 233
2 Litigioſi vitium in omnibus actionibus cadere. vt lit. pen. eccleſia. numero. 14. 233
2 Litigioſi initium duobus modis contrahi. vt lit. pen. eccleſia. numero. 13. 233
2 Litigioſum an in actio. perſonę reuocetur. de conſti. cum. M. §. reuocatis. num. 2. 11
2 Litigioſum alienantis & recipientis pœna. vt li. pen. eccleſia. numero. 29. 234
2 Litigioſum fieri iudicium poſt citantium commiſsione. de teſt. cauſam. num. 1. 257
2 Litigator quandiu expectandus. de dolo. cum dilecti. nu. 4. 225
5 Litigator iuſtus. & etiam habens doctoris opinionem ab expenſis reſtituatur. de ſen. excom. ſacro. 21. & 22. 290
2 Litigantes an teſtibus cognoſcendi, & quando. de teſti. cum cauſa. numero. 18. 264
5 Locus reſidẽtiæ pro domicilio reputatur. de priui. ex ore. 6. 215
5 Locus ab hoſtibus deſtructus priuilegium retinet. de no. ope. non. cum ex iniuncto. 7. 9. 204
2 Loci non tuti exceptio proponenda & ita appellandum. de ap. ex parte. num. 2. 4. 351
5 Loco ob demerita deſtructo priuilegium perditur. de no. openunti. cum ex iniuncto. num. 6. 204
5 Loca vnita priuilegium retinent. de no. ope. nun. cum ex iniuncto. num. 8. 10. 204
1 Localia ſtatuta non, niſi ſuis locis. conſtringere. de conſti. canonum. num. 15. 5
3 Locator expellens conductorem de domo locata ad neceſſe ei tenetur. de loca. propter. num. 12. 435
2 Locator expellit conductorem de domo locata ante tempus locationis finitum. de locatis. propter. num. 8. 10. 435
2 Locupletem quis probet. de prob. in præſentia. nu. 5. 242
2 Loquens an ſermone ſuo incluſus. de iureiurao. petitio. 1. 2. 301
5 Luat in corpore, qui in ęre non habet. de ſenten. excommu. conqueſti. numero. 8. 273
5 Lucerna in tenebris ambulanti neceſſaria. de exceſsi. præla. tanta. num. 3. 204
3 Lucrum circa quid conſiſtat. de deci. paſtoralis. num. 2. 499
5 Lucrum ex vſura proueniens an reſtituendum. de vſur. cum tu. numero. 18. 271
2 Lucratiua an oneroſę concurrat. de or. cog. cum dilectus. §. nos. numero, 16. 210
2 Lucratiuarum an admittendus concurſus de or. co. cum dilectus. §. nos. num. 13. 14. 210
3 Ludus an meritorius eſſe poſsit. de vita & ho. cle. clerici. 9. 375
5 Ludi qui ſint prohibiti. de exceſ. præla. inter. 1. 202
3 Ludi noxij prohibiti. de vit. & ho. cle. clerici. 5. 374
3 Ludi cauſa virtutis facti permiſsi. de vit. & ho. cle. clerici. 4. 374
3 Ludo illicito perditum repetitur. de vit. & ho. clerici, numero. 12. 375
2 Ludo licito perditum non repetitur. de vit. & hone. cler. clerici. numero. 12. 375
3 Ludo perditum à quo repetendum. de vit. & ho. cle. clerici. numero. 14. 275
5 Ludere cum non valẽtibus alienare illicitum eſt. de exceſ. pręla. inter. numero. 6. 202
3 Ludentes inſpicere an peccatum. de vit. & hone. cle. clerici. numero. 11. 375
5 Ludo perditum an repeti poſsit. num. 2. 4. 7. 202

Magiſter

M

5 MAgiſter diues nihil exigat à ſcholaſticis . de magi. quia.num.4. 121
5 Magiſter ap per ſubſtitutum legere poſsit.de magi.quia numero 4. 522
4 Mngiſtes diſcipulum clerricum caſtiget.de ſent.excom.s 1.253
5 Magiſter debet eſſe ſecularis.de magi.quia.11. 222
5 Magiſter beneficiatus nihil exigat à pauperibus ſcholaſticis. de magi.quia.num.1. 521
5 Magiſter nō beneficiatus exigere poteſt etiam pauperibus cul lectam.de magi.quia.num.2. 521
5 Magiſter egenus collectam facere poteſt ad ſe alimentandum. de magi.quia.num.5. 521
5 Magiſter idoneus quis dicatur.de magi.quia.num. 10. 522
5 Magiſter non idoneus eſt repellendus de magi.quia.13. 122
5 Magiſter an eligi poſsit canonicus ſub cunditione vt doceat.de magi.quia.num.15. 122
1 Magiſterium ob quæ deſiderabile.de ele.qualiter.num.3. 42
1 Maior pars.quæ aliquibus abſentibus,an non.expleat.de cunſti. cum omnes num.10.& 11. 7
5 Maior per ſaltum promotus à quo diſpenſand.3. 196
2 Maior in quibus & cur plus puniendus . de iureiuran.cum quidam.numero.13. 292
2 Maior & minor iudiciu pares.de iureiu.cum quidam.s. 291
2 Maior in ſpecialibus punibilior.de iureiuran.cum quidā.6.192
1 Maiori parti in communi vniuerſis neceſſaria expedire licet.de conſti.cum omnes.num.9. 7
1 Maiori,minori parti repugnanti quando ſtandum. de conſtitu. cum omnes.num.3. 6
2 Maiorem ſe dicens dolo id factum replicet. de exceptiu . dilecti.numero.5. 309
1 Maiori parti in communi ſingulis,quando,an non ſtetur.de conſti.cum omnes.num.7. 7
1 Maiorem partem qui faciant de elect.cum nobis.12.& 13. 44
1 Maiorem duplu partem authoritati præſcri. de electi. eccleſia. numero 3.& 4. 68
1 Maiorem partem tribus ex cauſis minorem dici.de elect.eccleſia.numero.2. 67
1 Maiorem paucorum partem minori qualificatæ non præſcri.de ele.eccleſia.num.5. 68
2 Maiorem q̄ñ probet curator.de proba.in præſentia.6. 242
1 Maiorem à minori non ligari,de ma. & obed.cum inferior. numero.8.& 9. 143
2 Maiores minoribus honorabiliores de iureiura.cum quidam. numero.2. 292
1 Maiores numero & qualitate partis electioni ſtandum : de ele. eccleſia.num.6. 68
2 Maioribus plus fidei dandū.de iureiuran. cum quidam.11.292
3 Maioritati deferendum.de ſepul.de his.num.22. 486
1 Maioritatum ſpecies,earumque vis.de ma.& ob.ſtatuimus.numeru.1.2.3 & 6. 143
3 Malum non faciendum prætextu boni.ne cle. vel mo. non magno.numero.1. 583
5 Malum minus eligendum.de pœniten.officij.2. 238
3 Mala non recipiunt bonam interpretationem . de cle. non reli. non liceat.num.2. 383
3 Mala è ludo prouenientia.de vit.& honeſt.clerico.clerici.2.374
5 Mala fides allegata de purgacio.canonica.ex tuarum.5. 222
4 Mala omnia ſatius eſt pati,quam malo conſentire.de eo.qui diſcretionem.num.1. 56
5 Malis de duobus minus eſt eligendum. de ſponſ. commiſſum. numero.2. 12
4 Male agens odit lucem.de clan.deſponſa.cum inhibi.6. 32
5 Maledicens Papæ grauiter puniendus.de male.ſtatuimus.5.187
5 Maledicens imperatori ad eum mittendus.de male . ſtatuimus. numero.6. 187
5 Maledicens priuatu extraordinariè puniendus. de male. ſtatuimus.num.10. 187
5 Maledicens ex infamia miſeratione dignus . de male . ſtatuimus.numero.4. 186
5 Maledicēs ex leuitate veniā meretur.de male.ſtatuimus.3. 186
5 Maledicens ex pertinacia punitur.de male. ſtatuimus. 2. 188
5 Maledicens ſuo ſuperiori arbitrarie puniendus.de male. ſtatuimus.nume.8. 187
5 Maledicorum genera tria.de male.ſtatuimus.num.1. 186
5 Maledictio peccatum eſt.de male.ſtatuimus.12. 187
5 Male acquiſita in bonum expendi debent.de iude.cum ſit.7.126
5 Malefactorem comitans eadem pœna plectitur. de homici.ſicut.numero.10. 147
3 Malefici viuere non debent.ne cleri.vel mona.clericis.10. 585
4 Maleficia puniri ratio publica ſuadet. de homi.ſignifica. 4.155
5 Maleficia propoſito diſtinguuntur , nec excuſant bona fide facienie.de ſenten.cum voluntate.num.1.& 7. 194
1 Mandatum generale valere.num.1. 17
4 Maleficiatis triennium datur ad copulæ experientiam.1. 60
2 Mandatum quo ſigillo validetur.de dilat.expoſuit.8. 205
3 Malignandi occaſio vitanda de con.coniu.vxoratus.5. 512
5 Mandatum generale clericos non comprehendit.de verb.ſigni. ſua.numero.7. 309
1 Mandatum cepta lite non expirat. de officio. delega. quoniam. numero.7. 112
1 Mandatum ad incidentia extendi qui accipiendum.de pro.non iniuſtè.num.16. 158
1 Mandatum in vita explebile,morte ceſſare .de offi.deleg. quoniam.numero.3. 111
1 Mandatum morte expirare.de offi.delega.quoniam.num.2.11
3 Mandatum gratuitum.de depo.bona.num.6. 428
5 Mandatum an & quando excuſat.de ſenten.excom.vniuerſitatis.num.3.4.& 5. 273
3 Mandatum apoſtolicum indiſtinctè intelligēdum.de vot.quod ſuper.num.1. 528
5 Mandans percuti clericum an excommunicetur. de ſenten. ex cum.mulieres.num.24.26. 257
3 Mandans ſuſcipit obligationem mandato expleto . de fideiuſſ. eum.num.1. 451
1 Mandatum in habilibus corruere.de reſcript.capit.eam.13. 17
1 Mandatum re non integra irreuocabile. de officio. delega.quoniam.num.1. 115
2 Mandatum in diem eo lapſu non ſoluit.de dolo.capitu. cum dilecti.numero.2. 225
3 Mandati actio ad factum præciſe non competit . de depoſit. bona.num.7. 428
1 Mandati actioni contrariæ quando locus non ſit.de electio. dudum.23. 47
3 Mandati fines ſeruandi.de rebus eccleſi.non alienandi . Epiſcopi.num.5. 431
1 Mandatorum genera & differentiæ.de officio.delegat.cap. quoniam.num.8. 112
1 Mandata vna cauſa indelegabilis eſſet. de officio. delegat. quoniam.numero.8. 130
1 Mandari inferiori quæ nequeunt. de tranſlatio.Epiſco.cum ex illo.numero..8. 70
2 Mandatarij factum quando teneat.de exceptio. capitu. cum venera.numero.3. 308
3 Mandatarij & fideiuſſoris differentia.de fideiuſſo.c.eum.5.452
5 Mandatores & receptores raptorum ad quid teneantur . de homi.ſicut.num.15. 240
3 Manifeſtum quid.de cohabitatio.clericor.ca. veſtra.nu.2.8.379
1 Manumittere vnus ex dominis poteſt.de ſeru.non ordin.de ſeruorum.nume.1. 90
5 Manus violentæ quot modis nunciantur. de ſent.excomm. mulieres.numero.44. 261
4 Maritus vxoratus an vendi poſſet volenti eum ducere ad exteras regiones. num. 4. 47
4 Maritus repellitur ab accuſatione adulterij ſeptem modis.de eo qui cogno.conſan.vxo.ſuæ diſcretionem.5.9. 57
4 Maritus ad vxorem redire cogendus . de diuor.capitulo.ex literis.numero.13. 72
4 Maritus adulteram vxorem à ſe ſeparet.de diuor.capitu.ſignificaſti.numero.10. 71
4 Maritus habet vxorem ad voluntatem ſuam , de eo qui cogno. tranſmiſſæ.numero.3. 54
4 Maritus & vxor an ad imparia iudicentur.de diuor.gaudemus. numero.8.& 10. 76
3 Maritus non habet priuilegium prælationis pro donatione propter nuptias.de pigno.ex literis.num.15. 442
3 Maritus an in Epiſcopum præmouendus vxore non contradicente.de conuer.coniu.coniugatis.num.4. 510
4 Maritus vxorem adulteram non dimittit ſine eccleſiæ iudicio de diuor.ſignificaſti.num.11. 71
4 Maritus an poſsit ſeruus fieri.de cog.ſpi.ad noſtram.1. 49
4 Maritus an vxorē adulterā reconciliet.de diuor.ex literis.11.72
3 Maritus vxore inuita non promouendus de conuer. coniu. coniugatis.numero.3. 509
4 Marito adulterium committente licet vxori religionem ingredi.de diuor.ſignificaſti.num.2. 71

4 Marit

4 Marito vxorem repetenti quinq; excipiuntur.de diuor.ſignificaſti.numero 9. 71
4 Marito non reſtituitur vxor tredecim caſibus.de diuor.ſignificaſti.numero.8. 71
4 Marito,danti vxori occaſionem adulterandi,an adulterium imputetur.de eo qui co.diſcretionem.num.1. 56
4 Marito ad inopiam vergente,an de dote cautio detur.de do.int.vir.per veſtras.num.6. 80
4 Maritum ad inopiam vergentem quomodo probetur. 9. 80
5 Maſculinum concipit fœmininum in reſcriptis de ſen ten. excom.mulieres.num.20. 299
5 Maſculinum cócipit fęmininum in materia indifferenti.de ſenten.excom. mulieres.nu.11. 258
5 Maſculinum non concipit fœmininum in odioſis.de ſenten.excom.mulieres.num. 4. 258
5 Maſculinum non concipit fœmininum in ſpecificatis.de ſente.excom mulieres num.9. 258
3 Maſculinum comprehendit fœmininum in ſtatutis fauorabilibus laicorum.de ſenten.excom.mulieres.num.17. 258
5 Maſculinum comprehédit fęmininum in verbus iudicis. de ſenten.excom.mulieres.in contractib. 15. 16. 258
5 Maſculinum concipit fœmininum in grammatica. de ſente.excom.mulieres.num.8. 258
5 Maſculinum non concipit fœmininum in ſtatutis odioſis laicorum.de ſenten.excom.mulieres.num.18. 258
5 Maſculinum non concipit fœmininum in promiſsis.de ſenten.excom. mulieres.num.10. 258
5 Maſculinum comprehendit fęmininum in fauorabili,& etiam in materia et conuenienti. de ſenten.excom.mulieres.12.13.in priuilegijs.num.21. 258
5 Maſculinum non comprehendit fœmininum in ſtatutis eccleſiaſticis.de ſenten.excom.mulieres.19. 258
2 Mater ſoluto matrimonio an tutrix ſit. de ap.ex parte.13. 366
2 Mater impudica à tutela repellitur.de ap.ex parte.12. 366
2 Mater legitimis tutoribus potior.ca.ex parte M.numero.9. de appel. 366
1 Matris ſtatum ſequitur filius de ſer.non ord.dilectus.2.3. 90
5 Matri occidenti infantem paganum maior iniungitur pœnitentia quam ſi chriſtianum occideret.de homi.ſicut.num.5. 147
2 Matrem contutricem non præferri.de appel.ex parte.8. 365
4 Matri contrahens cum alia, an mortua prima teneatur cum ſecunda remanere.de eo qui duxi propoſitum.1.5. 42
3 Matrimonium à Deo inſtitutum.de eo qui duxi . propoſitum.numero 4. 42
3 Matrimonium an impediatur per copulam cum vxoris conſanguinea.de eo.qui co.tranſmiſſe.num.2.4. 54
4 Matrimonium an impedire poſsit turpis perſona.de ſpon.cum in cui.num.1. 21
4 Matrimonium,contra eccleſiæ interdictum in cauſa falſa fundatum,an valeat.de frigi.de muliere.num4. 64
4 Matrimonium ſerue cum libero an ei obſtet vt ſeparari nó poſſit.de coniu.ſer.propoſuit.9. 48
4 Matrimonium ſpirituale ſine verbis contrahi nó poteſt.de ſpo.tue.num.6. 20
4 Matrimonium triplex.de diuor.quanto.10. 75
3 Matrimonium lepra non diſſoluendum de cle.ægro . conſultatio.num. 5. 402
4 Matrimonium an præſumatur ex cohabitatione & carnali commixtione.de ſpo.conſultationi.2. 21
2 Matrimonium quando non, niſi verbis, probetur.de præſu. illud.numero.1. 284
4 Matrimonium qui accuſant ad ſeparationem.qui ma.accu. rub.numero. 1. 69
4 Matrimonium qui accuſant ad diſſolutionem qui ma.ac. poſſ.numero.1. 69
4 Matrimonium contrahendum an impediat metus cadés in conſtantem virum.de ſpon.cum locum.3.7. 11
4 Matrimonium quibus verbis contrahatur . de ſpon. ex parte.numero.1.4.6. 8
4 Matrimonium , contra eccleſiæ inualidum interdictum , tenet de frigi.de muliere.num.1. 64
4 Matrimonium ſpirituale contrahens eſt melioris conditionis, quam ille qui carnale contrahit.de deſpon.imp.tua.7. 26
4 Matrimonium contrahentes in francia ſuperius ponitur pallium.de ſpon.de francia.num.1. 1
4 Matrimonium ſpirituale leuis etiam metus impedit , & ab eo excuſat.de ſpon.cum locum.num.2. 11
4 Matrimonium non accuſans intra tempus ſtatutum,an poſt admittatur qui ma.ac.cum in tua.num.1.3. 70
4 Matrimonium eſt quaſi quædam ſeruitus . de deſpon.imp.tua.numero.6. 26
1 Matrimonium diſpenſabile non,niſi ex cauſa vetat Papa.de cóſu.quanto.7.& 8. 31
4 Matrimonium clandeſtinum quando præiudicet publico, ver.contra.de clan.deſpon.cum inhibitio.num.3. 31
4 Matrimonium clandeſtinum contrahentes qua pœna puniantur.de cla.de ſpon.cum inhibitio.num.4. 31
4 Matrimonium prohibitum contrahentes an puniantur pœna corporali.de do.int.vir.& ſi.num.6. 78
1 Matrimonium incompatibile.de tranſ.ex literis.num.10. 148
4 Matrimonium contrahendum an impediatur per reuelationem fornicarij dicentis ſe cognouiſſe quam conſanguineus ducere vult.de ſpon.præterea.num.3. 10
2 Matrimoniú cohabitatione & fama probari. & quatenus verú.de præſumpt.illud.num.2.3. 284
3 Matrimonium non tenet deficiente conſenſu.de coniug.diuerſis.num.11. 382
4 Matrimonium carnale ſine verbis contrahi poteſt . de ſpon.tue.numero.1.3.5. 19
4 Matrimoniú contrahere poſſunt mutus & ſurdus.de ſpon.cum apud.num.5. 18
4 Matrimo.ſi contra uotum contrahatur.quis diſpenſat . qui clerici rurſus.num,5.& 7. 40
3 Matrimonium carnale contrahendum non impedit metus non cadens in conſtantem virum.de ſpon.cum locum.1. 11
4 Matrimonium cum hæretica tenet . de con.ap. ſi conditiones.numero.3. 36
4 Matrimonium impediunt & ſeparant violentę præſumptiones de ſpon.conſultationi.num.3. 22
4 Matrimonium licité contrahunt potentes coire , quamuis ſint minores duodecim annis.de deſpo.imp.puberes.nu.2. 26
4 Matrimonium contra interdictum eccleſiæ factum dirimitur. de frigi.de muliere.3. 64
4 Matrimonium omnia purgat . qui fil. per venerabilem . numero.2. 67
4 Matrimonium celebrari non debet tempore feriarum. de frigi de muliere.num.2. 64
2 Matrimonium aſſerens iuret.de iu. cal.mulieri.num.1. 150
4 Matrimonium impediunt & dirimunt tredecim cauſæ.de frigi.de muliere.num.1. 62
4 Matrimonium dirimunt quatuor.de eo qui du.ſi quis. numero.4.& 7. 44
4 Matrimonium quæ impediunt,ſed non dirimunt. de frigi. literę.numero 2. 63
4 Matrimonium & eius dependentia ſunt eccleſiaſtici fori.de ſpo.gemma.numero,11. 23
4 Matrimonium ſine conſenſu nullum.de ſpon. dilectus . numero.2. 19
4 Matrimonium, vel ſponſalia quibuſcunque verbis contrahuntur de ſpon.ex parte.num.3. 8
4 Matrimonium prohibitum ignoranter contrahentes an excuſantur à pœna confiſcationis dotis & donationis.de do.int.vir.& ſi.num.5. 78
4 Matrimonium an furioſus contrahere poſsit.de ſpon.dilectus.numero.1. 18
4 Matrimonium dicitur clandeſtinum ſex modis.de clan.deſpon.cum inhibitio.num. 1. 31
4 Matrimonium ſeparatum an reintrégetur.de frigi.fraternitatis.num.12.14. 62
4 Matrimonium an ebrius contrahere poſsit.de de ſpon.dilectus.numero.3. 19
3 Matrimonium efficit quod coniuges ſint vna caro.de con.coniu.vxoratus.num.3. 522
4 Matrimonium qui vult contrahere , ſatis vult ſponſalia contrahere.de deſpon.imp.à nobis.num.3. 28
4 Matrimonij excellentia in quibus conſiſtat. de ſponſa.tubi.numero.1. 1
4 Matrimonij clandeſtini probatio ei incumbit qui ſtat pro matrimonio de clan.deſpon.cum inhibitio.1. 31
4 Matrimonij ſpecialia.qui ma.ac.videtur.num.4. 70
4 Matrimonij impediendi gratia mulier ſuperinducta, an præferatur viro in cauſæ proſequutione.de ſponſal.veniens.2. 10
1 Matrimonij diuina lex qui accipienda de officio i dele. ex parte.numero.7. 110
4 Matrimonij Adæ inſtitutio.de frigi.literæ.numer.4. 63
4 Matrimon.prima cauſa ad prolem procreandam.de ſpo.2. 1

4 Matrimonij bona tria.de condi.appo. ſi conditiones.15. 38
5 Matrimonij vinculũ duplex.de ſeute n.exco͂.inquiſitioni.7.289
4 Matrimonij ſecunda cauſa ad fornicationẽ vitandã.de ſpon.3. 1
3 Matrimonij eſſentialia.de bapti.ſi quis.num.3. 565
1 Matrimonij validi quod tempus inſpiciendum. de elect. dudum.numero.30. 48
4 Matrimonij conſummatio fit vtriuſque coniugis corruptione de eo qui cog.fraternitati.num.11. 58
4 Matrimonio non obſtat impedimentum. de iure non ſortiens effectum.de eo.qui du.ſi quis.2. 44
4 Matrimonio prohibito contracto ſcienter dos & donatio confiſcentur.de do.int.vir. & ſi.num.4. 78
4 Matrimonia coacta malos habent exitus.de ſpon.præterea.7. 2
4 Matrimonia in quibus debeant eſſe libera. de ſponſa. gemma. num.1.4.6.8. 22
4 Matrimonia debent eſſe libera.de ſpon.veniens.2. 12
4 Matrimonialis conſenſus eſt triplex.de ſpon.tua 6. 21
5 Matrimonalis cauſa à canoniſtis tractanda.de conſan. ex literis.numero.1. 58
4 Matrimoniali de cauſa Epiſcopus cognoſcit.de cauſa.ex literis.numero.3. 59
4 Matrimoniales cauſæ ſecundum ius canonicum ſunt tractandę de conſan.non debet.num.5. 60
4 Matrimonialiter in plures ſimul cõſentiens nihil agit.de diuor gaudemus.num.5. 75
4 Matrimonialiter aliquo in plures conſanguineas conſentiente, tenet matrimonium cum vna.de diuor.gaudemus.6. 75
4 Matronæ quomodo debeant viſitare mulierem.de ſpon.præterea.num.4. 10
4 Matutinas ex neceſsitate ſequentis diei dicendę de cele.miſſa. pernitioſus.num.9. 563
1 Maximè dictio implicat.de fil.presby.ad abolendam.num.1.88
1 Maxima vox ſuperflua & quando. de fil.presby.ad abolendam. numero.2.&.3. 88
1 Maximè, ampliationis nota.de fil.presby.ad abolendam.4. 88
5 Medicus conueniens cum ęgroto ſanato,& reciduo an teneatur iterum curare de homi.tua.num.9. 158
5 Medicus qualem curam debet erga ęgrotum adhibere. de homi.tua.num.4.6. 157
5 Medici ęgrotos emungunt de pœniten.cum æs.num.15. 249
5 Membra capiti coaptanda.de pœnitent.cum ex eo.2. 248
2 Membris paruis mutilum ordinari.fallit.num.3. 491
5 Melius eſt impœnitum morientem relinquere, quam innocentem relinquere.de homi.ſignificaſti.6. 155
4 Mẽdicis loculos habere præſumitur.de ſolu.odoardus.16. 454
2 Mendacis rei pœna.de re.ſpon.in literis.num.19. 218
2 Mendicantes loco filij non eſſe. de probat.in præſentia.12. 244
5 Mendicantes mutant habitationem de Papæ licentia. de exceſ. præla. nimis praua.num.2. 203
5 Mendicantes bonorum capaces.de priui.cum olim.10. 212
5 Mendicantes non acquirunt noua loca ſine Papæ licentia de exceſsi prælа.nimis num.1. 203
2 Mendicantes non ſucceduo declarat. de probat. in præſentia numero.17. 243
5 Mens verbis præferenda.de priui.quanto.num.1. 218
3 Menſuræ ſi iniuſtæ ſint qualiter emptori ſuccuratur.de emptio. vt menſurę.num.4.& 6. 430
3 Menſuræ renuncians ad eam ſupplendam agere non poteſt. de dona.per tuas.num.1. 457
3 Menſuris ſolitis metiendum. de emptio.vt menſuræ. 2. 403
5 Menſuris minoribus in dubio metiendum. de emptio.vt menſuræ.num.3. 430
6 Menſuris conuentis metiendum.de emptio.vt menſure.1.430
5 Menſtruoſę non commiſcendum.de ſenten.excommu.inquiſitioni.numero 10. 289
5 Mercator mutuans pecuniam cum qua ſolet negotiari, an licite recipiat intereſſe de vſur.conqueſtus.num.5. 174
5 Mercedem an accipere liceat ad furem iudicandum.de furt.qui cum.nu.3.5. 168
15 Meretrix an eleemoſinam facere poſsit.de pœn.cum ex.16.249
1 Metendus ager vbi dies incertus eſt intra ſexaginta dies, de dona.per tuas.num.3. 457
3 Metiendus ager die conuenta.de donatio.per tuas.num.2. 457
3 Metiri petens vbi de die non fuit conuentum vſque ad.90. an audiatur.de dona per tuas.num.4. 457
1 Metus vnde deprehendi poſsit.de electio.querelam.35. 55
4 Metus cadens in conſtantem virum quis ſit. de ſpon. cum locum.num.5. 11
1 Metus cauſa quando ad minorem. aut maiorem partem eundum.de ele.bonæ.3.4.& 5. 50
4 Metus in quem quis ſua culpa incidit, an excuſet. de ſpon. veniens.num.1.3. 11
2 Metus quis non excuſet.de ap.ſi iuſtus.2. 368
1 Metu geſta tacite ratificata nocere. quod metu. cauſ. perlatum numero.5. 160
1 Meto renunciata iurata tamen non repeti.quot met.cauſ.ad audientiam.num.1.2. 160
1 Metu periurij ſoluentem repetere alias contra. ad audientiam. numero.4. 160
5 Miles qui ſæua non exercuit promouetur.de cle.percuſ.continentia.numero.2. 186
5 Miles qui ſæua exercuit non promouetur.de cler. percu. continentia.num.1. 186
4 Miles an poſsit ad ordines promoueri. de ſponſ. commiſſum. numero.6. 12
5 Minor non doli capax non peccat.de ſenten.exco.ſuper.1. 252
2 Minor an in iudicio ſtare poſsit.de reſti.ſpo.ex parte.1. 221
2 Minor an excommunicabilis. vt li.non conſ.adhæc.11. 201
3 Minor ad tutelam non admittitur.de præbe.ſignificatũ.10.387
2 Minor ad quid vocandus.num.4. 366
2 Minor an in iudicio ſtare poſsit. de reſti.ſpoli.ex parte.1. 221
1 Minor pars maiorem iniuſtè abſentem ne adeat, ſi iuſtè, ſecus. de ele.num.1.& 2. 50
2 Minor maiore plus excommunicandus.de iureiuran. cum quidam.num.3. 292
2 Minor plus corpore, maior pecunia puniendus.de iureiur. cum quidam.num.9.10.& 14. 292
5 Minor per ſaltum promotus ab Epiſcopo diſpẽſatur.de cle. per ſal.promo.tuę. 198
3 Minor habens à maiori iuriſdictionem eam non exercet coram maiore.de priui.antiqua.num.8. 117
2 Minori niſi vtili beneficium reſtituendum.3.4. 221
3 Minor non vtitur poteſtate honoris coram maiore.de priui.antiqua num.7. 117
3 Minor non habens à maiore iuriſdictionem eam coram eo exercet.de priui.antiqua.num.9. 217
2 Minori collata alij non reſtitui de reſti.ſpoli ex parte.2. 221
2 Minori in dunis deferri.de iureiur.cum quidam.num.12. 292
2 Minorem in confeſſ.procurat. reſtitui de confeſſ. ex parte.numero.44. 239
2 Minorẽ non ſtare in iudicio qui accipias. de ap.ex parte.5. 266
2 Minuta moneta periculo debitoris eſſe.de iureiu.quanto.1.294
3 Miracula diuina admiranda.de cle.ęgro.conſultatio.6. 402
1 Miraculorum genera, & equum fides de teſti. venerabili.1. 267
5 Miracula decem in corpore chriſti.de iude.& ſi.2. 126
2 Miſerabiles perſonæ quæ de fo.compet.c.ex tenore.4.& 5.188
1 Miſerabilium cauſæ ad quos ſpectent.de offi.deleg.ſignifi.1.126
2 Miſerabilium poſſeſſoria iudicet eccleſiaſticus. de fo. comp.ex tenore.num.2. 188
2 Miſerabilium tuitionem & iniuriam ad eccleſiam pertinere.de fo.comp.ex tenore.nume.1. 188
3 Miſſa an generaliter omnibus proſit.de presby. non bapti.audiuimus.num.2. 572
3 Miſſa vna in die regulariter celebranda.de cele.miſſa. te referente.numero.1. 562
3 Miſſam dominico die laicus non audiens an peccet.de cele.miſſa dolentes.num.1. 561
3 Miſſam boni ſacer. audire melius quam mali.de cele. mi.literas. numero.8. 564
3 Miſſam dominico die clericus non audiens an peccet.de cel.miſſa.dolentes.num.2. 562
3 Miſſæ duę ob eccleſiæ vnionem celebrandę.de cele.miſſæ.te referente.nu.3. 562
3 Miſſę plures in caſibus exceptis celebrandę.de cele.miſſa.te referente.num.2. 562
2 Miſsi in poſſeſsionem ex primo decreto remedia.de dolo.contingit.num.7. 227
2 Miſsio in realibus quatenus facienda.de dol.contingit.3. 227
2 Miſsio in poſſeſ.quando non teneat.vt li.non cont.tuę.1. 201
2 Miſsio in cõtumacis bona q̃ fieri debeat. de dol.cõtingit.6.227
2 Miſsio quantitate petita qui fiat de dol.contingit.5. 227
2 Miſsioni in quibuſlibet locum eſſe de dol.contingit.2. 227
2 Miſsionem paſſus ad quid cogendus.vt li.non cont.tuę.3. 201
2 Miſsionem in rem petitam fieri de dol.contingit.4. 227
2 Miſſus lite conteſtata fit verus dominus.3.4. 303
2 Miſsionem in perſonali ſemper reſcindi qui accipiẽdum.de dol. contingit

contingit.numero.9. 228

1 Miſtica, & ceremonialia moribus abrogabilia. de conſu.cum tanto.nume.7. 33

1 Miſtica præcepta mutabilia,de conſti.canonum.7. 4

1 Miſtica qui accipienda.de conſti.canonum.8. 4

5 Mitius agitur cum.l.quam cum homine ſagi.arter.2. 161

3 Mobilia iuncts domini fiunt immobilia.de bapti.ſi quis.7. 566

3 Mobilia veniunt in interdictum vnde vi.cum immobilibus. de ſepul.ro noſtra.num.3. 487

3 Modicum non curatur.de loca.potuit.num.5. 436

4 Modus quo ad extrinſecum cui adſcribitur an pro impleto habeatur.de ſpon.ſicus.nu.7. 15

4 Modus poſsibilis quod intrinſecum cui adijcitur adimpleri debet de ſpon.ſicut.num 6. 15

5 Moderamen inculpatæ tutelæ quomodo intelligatur. de homi.ſignificaſti.num.16. 74

5 Molendinarij quæſtio dominicalis.de verb.ſig.ex parte.2. 307

5 Molaens quecunquam in principem læſæ maieſtatis tenetur. de maleſtatuimus.num.7. 186

1 Momentanea initio ſpectanda.de ele.dudum.46. 49

2 Momentaneum quid.de iureiu.etſi.num.6. 299

2 Monetá cudendi ſoli principi ius.de iureiu.quanto.4. 294

5 Monitio trina præcedat vindictá.de cle.vena. epiſcopú.14. 185

5 Monitio nõ requirit in inquiſitione.de of.de acc.qualiter.10. 97

5 Monitio trina excõicationem præcedat, quæ tñ non ſufficit in crimine notorio.de ſen.excom.ſacro.nu.1.3.4.5.& 6. 190

3 Monachus an prælatus ſecularis fieri poſsit. de ſtat. mon.quod Dei.nume.5.& 7. 525

5 Monachus ſcholaris rebus ſuis ſpoliatus reſtituendus. de accuſ. olim.numero.6. 99

5 Monachus poteſt conducere beneficia ad menſem monaſterij ſpectbntia de præla.querelam.nu.10. 122

5 Monachatus in excõicato tenet.de ſen.excom.cũ illorũ.4. 282

3 Monachus an canonicus fieri poſsit.de ſta.mo.quod Dei 9. 525

3 Monachus proprium habet quoad monaſterij commodum. de pigno.cum conſtet.no.6. 445

5 Monachus non deferat habitũ coopertũ.de apoſt.ꝑterea.7. 140

1 Monachus licentiatus eleemoſinam dare poteſt.de tempo.ord. ad aures.nume.1. 77

3 Monachus an canonic' eſſe poſsit.de vit.& ho.cle.deus.2. 373

3 Monachus an dandus procurator.de ſen.cum.I.nu.2.3.4. 332

3 Monachus prælatus aſſumptus an carnes comedere poſsit.,de ſta.mo.quod Dei.nu.10. 525

3 Monachus effectus curatus,an ſui ordinis ſtatuta ſeruare debeat de ſta.mo.quod Dei.nu.8. 525

2 Monachus officialis epiſcopi eſſe poteſt.de cle.vel mo.4. 585

2 Monachus an locum monachi in diuerſis monaſterijs habere poſsit ex priuilegijs.de reli.domi.ne nimia.3. 530

4 Monachus baptizare poteſt.nu.2. 53

5 Monachus ſpoliatus victualibus reſtituendus.5. 99

5 Monachus prioratu ſpoliatus, reſtitui petere poteſt.nu.9. 99

5 Monachus per abbatem vel priorem ſpoliatus an contra eũ reſtituendus.de accu.olim.num.10. 99

5 Monachus accuſat abbatẽ & priorem.de accu.ex parte.1. 86

5 Monachus an accuſet fratres & extraneos.de acc.de his.3. 86

5 Monachus facit euangelicam denunciationem.de accuſ.ex parte.numero.4. 86

5 Monachus monaſterio ſpoliatus reſtituendus.de acc.olim.3. 99

5 Monachus quomodo eleemoſinam faciat.de pœni.cũ ex.8. 249

5 Monachus accuſans abbatem,ab epiſcopo. licentiam obtineat. de accu.ex parte.nume.2. 86

5 Monachus non ſit iudex niſi abbate imperante.de priuileg.cum olim.numero 1. 212

5 Monachus acquirit monaſterio.de priui.cum olim.4. 212

4 Monachus non poteſt puerum de ſacro fonte ſuſcipere.de con. ſpi.ex literis nume.1. 53

3 Monachus epiſcopus habitum non mutet. de vita. & hone.cle. Deus.nume.3. 373

5 Monachus ſine clauſtro non viuit,ſicut piſcis ſine aqua: de accu.olim.numero.4. 99

4 Monachus libertatem non præſcribit de coniug. ſeruorum.licet.numero.2. 49

4 Monachus non habet proprium.de con.appella. ſi conditiones. numero.14. 38

5 Monachus non contrahit cum abbate.de prælat. querelam.numero.11. 120

3 Monachus an prabendam habere poſsit.de vita.& ho.cle.deus. numero.1. 373

3 Monachus in regulis cantandi epiſcopo obediat. de ſtatu. mo. cum ad.nume 6. 526

3 Monachus epiſcopis fieri poteſt.de ſtat.mo.quod Dei.3. 524

3 Monachus prælatus regolaris ſuæ religionis effici poteſt. de ſta. mona.quod Dei.nume.4. 525

3 Monachus an locum monachi in diuerſis monaſterijs habere poſsit de iure communi.de re.domi.ne nimia.1. 530

5 Monachus an poſsit eſſe magiſter.de magiſt.quia.12. 522

3 Monachus in concernentibus iudicij figuram epiſcopo magis, quam abbati obedire tenetur.de ſtatu monachorum. cum ad. numero.4. 526

3 Monachus,an diſpenſari poſsit à papa in proprium habeat vxorem ducat.de ſta.mo.cum ad.nu.7.9. 526

3 Monachus in concernentibus viuendi normam obeduæ abbati in omnibus debet.de ſta.mo.cum ad.nu.5. 526

5 Monachus non habens abbatem vel priorem rebus ſuis ſpoliatus reſtituendus.de accu.olim.nu.7. 99

3 Monachus idem quod ſolitarius.de ſtat.mo.cum ad.8. 526

5 Monachos habens prioratum eius nomine reſtituendus ſi ſpoliẽtur ſuis rebus.de acco.olim.num.8. 99

3 Monachus an locum monachi in diuerſis monaſterijs habere poſsit.de conſuetudine de religio.domibus.ne nimia.2. 530

3 Monachus an de abbatis licentia proponi, habere poſsit.de ſtat. mo.monachi.num.5. 524

5 Monachus denunciare poteſt.de accuſat.ex parte.5. 86

5 Monachus habitum vbique deferat.de apoſta.præterea.6. 140

5 Monachus agens procuratorem conſtituit.de accuſ.ex parte. numero.8. 87

5 Monachus extra monaſterium exiſtens cauſa probabili monaſterio acquirit.de priui.cum olim.nu.6. 212

5 Monachus à papa iudex conſtituitur.de priui.cum olim.1. 212

3 Monachi a ſede apoſtolica in adminiſtratione inſtituti non poſſunt ab abbate remoueri.de ſtat.mona.monachi.8. 524

1 Monachus adminiſtrans illicentiatis eleemoſinam dat. qui accipiendum.de temporibus.ordin.ad aures.nu.2.& 3. 77

5 Monachus vagabundus nihil acquirit.de priui.cum olim.5. 214

5 Monachus poteſt eſſe officialis.de priui.cum olim.3. 214

1 Monachi non niſi in duobus caſibus poſtulant.11. 151

1 Monachi non niſi in feudis exhæredes.num.3. 152

3 Monachi beneficia non habent.nu.3. 372

3 Monachi in adminiſtratione electi ab Abbate non remouentur. numero.9. 524

3 Monachi pœnitentes ad monaſterium priſtinum redeuntes an recipiendi.nume.2. 585

3 Monachi non negotiantur.num.2. 585

4 Monacho poteſt eccleſia perpetuò dimitti à papa. 6. 42

5 Monachi appellatione venit abbas. nu. 11. 274

1 Monaho delinquente cuius eſſet cognitio & coercitio. de offi. ordi.quanto.num.3. 137

5 Monacho cauſam ſuam proſequi an miniſtrẽtur expenſæ à monaſterio.de accu ex parte.num.7. 87

5 Monacho pro cauſa accuſationis à monaſterio expenſę miniſtentur.de de accu.ex parte.num.6. 87

4 Monacho non poteſt perpetuo relinqui eccleſia à prælato; qui cle inſinuante.nu.7. 42

2 Monachum,tacente epiſcopo,non poſſe exequi.de preſ.nonne. numero.27. 283

1 Monachum inuito abbate famelico eleemoſinam dare poſſe.de tempo.ordin.ad aures.nume.4. 77

1 Monachorum qui cognatos an non habeant.de poſtula.ex parte.numero.1.2. 152

3 Monachari non impedit timor mortis naturalis. de regul. ſicut.numero.1. 503

3 Monachari non impedit timor adeo immiſſus.de re.ſicut.3. 503

3 Monachalem habitum deriſoriè ſuſcipiens decapitandus. de regul.vt clerici.num.4. 502

3 Monachatus an ſimulatione impediatur.de regul. vt clerici. numero.1.3.& 5. 500

3 Monaſterium in genere intrare vouens, ab epiſcopo approbatũ ingredi compellendus.de cenſi.ex parte.num.2. 554

3 Monaſterium deformatum per quem reformandum.de cler. vel mo.relatum.nume.3. 585

5 Monaſterium an obligetur ex monachi contractibus. de priuile. cum olim.numero.7.9. 219

5 Monaſterium an teneatur de monachi maleficijs. de priuil.cum olim.numero.8. 212

3 Monaſterium exiſtens intra terminos Archidiaconatus illi ſubijcitur.de ca.mo.dilectus.nu.3. 530

3 Monaſterium exiens poſt iuga profeſsionis annũ bona ſua non recuperat. de cle conuit. quod à te. nu. 3. 381
3 Monaſterium diſſolum ingrediens an ad regulam obſeruandã compellendus. de reg. ad noſtram. nu. 3. 5. 7. 9. 501
3 Monaſterium inuito papa nemo intret. de reg. licet. 14 506
3 Monaſterium occulte vouens intrare quo ad Deum obligatur votum adimplere. de cenſi. ex parte. nu. 3. 554
2 Monaſterium in eccleſiam cathedralem erectum eximitur à iuriſdictione archidiaconatus intra cuius terminos eſt ſitum. de ca. mo. dilectus. num. 4. 510
3 Monaſterium exiens intra profeſsionis annum bona ſua recuperat. de cle. coniug. quod à te. nu. 2. 381
3 Monaſterium ſi in loco deſtinato ædificari non poſsit alibi conſtruatur. de teſta. nos. num. 1. 562
2 Monaſterium ſuccedere poſſe. de proba. in præſentia. 16. 243
5 Monaſterium ingrediens nihil dare poteſt intercedente pacto. de ſimo. tua. num. 8. 114
5 Monaſterium intrans ſine pacto aliquid dare poteſt. de ſimon. tua. nume. 9. 115
3 Monaſterium exiens cuius ingreſſus nõ tenuit bona ſua recuperat. de cle. coniuga. quod à te. nu. 1. 381
3 Monaſterium certum intrare vouẽs, ab eo ingredi compellitur. de cenſi. ex parte. nume. 1. 554
2 Monaſterium, abbate inuito, non deſtruitur. de except. cum venera. nume. 4. 308
5 Monaſterium tenue ingrediẽs deferre poteſt victui neceſſaria. de ſimo. quoniam. num. 3. 116
5 Monaſterij conſuetudo quod tãtum detur pro eius ingreſſu reprobatur. de ſimo. in tantum. num. 1. 115
3 Monachationis votum, ob mortem accidentalem emiſſum, nõ valet. de reg. licut. num. 2. 503
2 Monetam cudere quo iure liceat. de iure in. quanto. 5. 294
2 Monetę periculum fraudantis debitor eſſe. de iurei. q̃to. 2. 294
5 Monitio trina præcedat vindictam. 14. 185
5 Monitio non fit excõicatione lata per modum ſtatuti. 1. 250
5 Monitio ſufficit in notorio crimine. 4. 290. fallit. 5. ibidem
5 Monitio excommunicationem præcedat. nu. 3. 290
5 Monitio vna peremptoria ſufficit. de accu. ſi quis. nu. 1. 83
5 Monitio præcedat denunciationem. de accu. qualiter. 11. 97
5 Monitio triplex vindictam præcedat. de accu. ſi quis. 1. 83
1 Monitoris quale ius non quæratur. literis. nu. 2. 29
3 Monialibus prius, quam monachis ſubueniendum. de teſtamẽ. tua. nume. 13. 478
5 Mora modici temporis non eſt magnum damnum. de co. ſeru. dignum. numero. 2. 46
3 Moræ ſignificationes. de con. præb. nulla. n. 15. 407
3 Mora qualiter purgetur. de conceſsio. præbendæ. capitulo, nulla. numero. 17. 19. 407
1 Mora prouiſionum impurgabilis ne præla. licet. nu. 7. 76
5 Mora non purgatur iure alteri quæſito. de verborum ſignificat. nam & ego num. 2. 299
3 Moræ effectus. num. 20 408
1 Mora iure quæſito impugnabilis: aliàs ſic. de ſu. ne. prælat. licet. numero 8. & 9. 76
3 Moræ deſcriptio. de conceſsio. præben. 16. 407
1 Moram oblatione purgari. de in integrum reſtitutione. conſtitutis. numero. 48. 164
4 Mors probatur per famam. de ſponſalibus. capitulo in præſentia. numero. 5. 14
4 Mors probata cenſetur ſi abſens attingit cẽteſimum annum. de ſpon. in præſentia. nume. 7. 14
4 Mors probatur per ſemiplenam probationem, vel per præſumptionem. de ſpon. in præſentia. nu. 6. 14
5 Mortis in articulo conſtitutus quis dicatur. de ſentẽ. excommuni. quod de his. nume. 1. 272
5 Mortis in periculo ſacerdotes ab oĩ iniectione abſoluunt, 9. 268
5 Mortuaria an ab interdictis recipienda. de exceſsi. prælat. tanta, numero. 14. 204
5 Mortuaria ab excommunicato non recipienda. de ſentent. excommuni. cum voluntate. nu. 15. 295
5 Mortuus excommunicat & non baptizatur. de ſenten. excom. à nobis. numero. 17. 275
5 Mortui an in loco interdicto ſepeliendi. de exceſsi. præla. tanta. numero. 13. 204
5 Mucronis diuiſio. de purga. ca. inter. nu. 10. 214
5 Mucronis vtriuſq; effect⁹. de pur. c. inter ſollicitudines. 12. 214
5 Mucronis ſubdiuiſio. de purga. ca. inter. nu. 11. 214
4 Mulier famam mortis viri procurans tanquam adultera punienda eſt. de ſpon. in præſentia. nume. 8. 14
3 Mulier pro marito non fideiubet. de fideiuſ. clericus. 6. 446
3 Mulier nubẽs clerico fit eccleſiæ ſeru. de coh. cle. ſi quis q̃. 1. 378
4 Mulier dicens ſe non cognitam auditur. de deſpon. imp. continebatur. nume. 4. 28
3 Mulier an præferatur prioribus creditoribus habẽtibus expreſſam hipothecam. de pigno. ex literis. nu 4. 6. 442
3 Mulier decem caſibus velleiano non iuuatur. de fideiuſſor. clericus. numero. 8. 446
5 Mulier prædicare non debet. de hære. cum ex iniuncto. 5. 136
5 Mulier prægnãs, an ab ordinario abſoluenda ab omni peccato. de ſenten. excommuni. quod de his. num. 2. 272
3 Mulier præfertur prioribus creditoribus habẽtibus tacitam hypothecam. de pigno. ex literis. nume. 3. 442
1 Mulier nubens viro mortuo quando adultera. de bigami. nuper. nume. 2. 94
3 Mulier an renunciare velleiano poſsit. de fideiuſ. clericus. 10. 446
5 Mulier à clerico recepta pro carnali opere nõ reſtituitur. de adulte. peruenit. nume. 6. 162
3 Mulier habet tacitam hypothecam pro dote repetenda. de pigno. ex literis. nume. 2. 442
4 Mulier ſuperinducta per virum ſuper primo matrimonio impeditum an poſsit ſe opponere. de ſpon. veniens. 1. 10
5 Mulier à filioſa. recepta pro carnali opere de rebus patris, ei reſtituat. de adulte. peruenit. nu. 6. 162
9 Mulier arcta in francia imprægnata. de eo qui cogn. conſa. vxor. ſuæ fraternitati. num. 7. 58
4 Mulier non credat etiam viro dicenti ſe aliam habere vxorem. de eo qui du. veniens. num. 2. 43
4 Mulier an accuſet virũ adulterij. qui matri. accuſa. poſ. 3. 69
5 Mulier à clerico recepta pro opere carnali de rebus monaſterij ei reſtituat. de adulte. peruenit. nu. 7. 162
4 Mulier cognita carnaliter à clerico, eius fratri nupſit. de eo qui cogno. fraternitati. num. 9. 58
4 Mulier nubens coniugato qualiter ei adhæreat. de eo qui du. veniens. numero. 1. 3. 43
5 Mulier à regulari recepta pro opere carnali de rebus monaſterij ei reſtituat. de adulte. peruenit. num. 8. 162
4 Mulier quæ negauit conſenſum viro contrarium probante, an deinde volens probare metum vel coactionem intereſſe, audiatur. de ſpon. conſultationi. nu. 1. 21
3 Mulier habet priuilegiũ prælationis pro donatione propter nuptias. de pigno. ex literis. nume. 12. 442
2 Mulier criminis an teſtis. de teſtibus. quoniam. 2. 3. & 4. 250
3 Mulier habet priuilegium prælationis in parafernalibus. de pigno. ex literis. numero. 10. 13. 442
3 Mulieris fideiuſsio pro extraneo tenet ſed iuuatur velleiano. de fideiuſſo. clericus. nu. 7. 446
3 Mulieris fideiuſsio iuramẽto firmat. de fidein. clericus. 11. 446
3 Mulieris prægnantis mortuæ fœtus extrahendus, & extra eccleſiam ſepeliendus de ſepul. ſacris. 4. 487
3 Mulieri prægnãti an ieiunandum. de obſer. ieiu. ex parte. 4. 573
5 Mulieres ab epiſcopo abſoluuntur indiſtinctè. de ſenten. excom. mulieres. nume. 4. 257
1 Mulcta mutabilis. de offi. dele. in literis. num. 2. 107
5 Mulcta ad multiplicationem delicti iudicis arbitrio imponitur. de pœn. ea quæ. num. 1. 230
2 Mulctæ & pœnæ diſcrimen. de dol. finem. 8. 224
1 Mulctæ quando ob queſtum impoſitæ. de offi. ord. irrefra. §. prouideat. nume. 1. 138
1 Mulctam iuriſdictioni cõmẽſurari. de of. de cauſis. §. illis. 4 105
2 Mulctã criminis corpore luat non ſoluens. de dol. finẽ. 3. 5. 224
1 Mulctas ob pios vſus recte imponi. num. 2. 138
1 Munera initio ſpectanda. de ele. dudum. 41. 49
3 Munerum ſeu officiorum diuiſio. de teſta. tua. 5. 478
3 Munerum diuiſio. de immu eccle. non minus. 7. 579
5 Multitudo diſperſa an excuſet in delictis. de cle. excommun. milatores. nume. 1.. 190
5 Multitudo fit numero arbitrario. de cle. exc. mi. latores. 4. 190
5 Multitudo coadunata non excuſat authores in cauſa delicti. de cle. excom. mi latores. nu. 2. 190
5 Multitudini parcitur in cauſa delicti. de cle. exc. mi. latores. 3. 190
2 Mutare libellum quia. de li. ob. ſigni. 16. 195
1 Mutilus membris magnis non promouendus. de cor. vitia. thomas. numero 2. 91
4 Mutus & ſurdus baptiſatus ſaluari poteſt. de ſpon. tuæ. 2. 19
4 Mutus & ſurdus poſſunt hæredes inſtitui. de ſponſ. cum apud numero. 6. 18

4 Mutus non poteſt conferre ordines.de ſpon.cum apud.3. 18
4 Mutus & ſurdus non poſſunt teſtificari in teſta.de ſpon.4. 18
3 Mutus & ſurdus baptizari poſſunt.de bapti.non vt.19. 572
4 Mutus & ſurdus an teſtari poſsint.de ſpon.cum apud.5. 18
5 Muto & ſurdo datur extrema vnctio.de pœni.omnis.19. 1241
5 Muti ſcriptis confitentur. nu.2. 240
5 Mutus & ſurdus an confitantur.nu.18. 241

N

5 NAtalium defectum quis probat.de purga.cano.accedens.nu.1.& 3. 224
4 Nati ex illicito coitu coniugum præſumptuoſæ delinquentium diſpenſatione indigent.de eo qui duxi.cum haberet.numero.2. 43
4 Nati ex illicito coitu coniugum diu ſimul ſtātium cū bona fide diſpenſatione non indigent.de eo qui duxi.cum haberet.1.43
4 Naturalia aſpiciuntur ad virginitatis & membri apta probationem.de deſpon.imp puberes.nu.9. 27
4 Naturalium inſpectio non fit ad probandam pubertatem. de deſpon.imp.puberes.nu.10. 27
2 Naturalis legis iuſsio.de teſti.in omni.nu.4. 251
1 Naturæ iuri non renunciari.de iud.ſi dili.7. 188
4 Nati ex clerici in minoribus conſtituti per ſubſequens matrimonium legitimatur.qui fili.ſ.ſanta.nu.4. 64
4 Natus ex ſarraceno & chriſtiana baptizatus, per eorum matrimonium non legitimatur.qui fil.ſint legi.nu.5. 68
5 Neceſsitas non facit communes res ad victum non neceſſarias.de fur.ſi quis.nume.2 100
5 Naufragos ſpoliantes an ſint excommunicari.4. 166
5 Naufragi ſpoliantes bonor. publicatione mulctantur. 5. 167
2 Neceſsitas an & in quibus excuſet.de re.iur.quod no.1.2.3.312
5 Neceſsitas modica nihil commune facit.de fur.ſi quis. 168
1 Neceſsitatem excuſare quatenus verum.quod metu.cauſ.factis.numero.10. 161
5 Neceſſari ad ſalutem.de pœni.quod in te.nu.4. 242
3 Neſcire aliqua melius eſt quam ſcire.de cle.non reſi.tuæ.2. 383
2 Negans necem poſt ob defenſionem confeſſus an audiendus.de ap.ſolici.nume.9. 356
2 Negata iuncta affirmant.de iureiu.& ſi.nu.1. 293
1 Negationum improbabilium, regulæ reſtricto multiplex.de ele.bonæ.§.porro.nu.9.& 10. 51
2 Negans inſtrumentum ſuo conſenſu factum qui probet. de fid.inſtru.cum io.§.porro.nu.5. 275
2 Negantia quando affirmanti paria.de iurein etſi.2. 298
3 Negationes turpes vitandę.de vit.& ho.cleri.ex literis.7. 176
2 Negato, vno an reliquo tacens conſentiat.de presby.nonne.numero. 17.18.18.19.20. 282
1 Negatiua facti prægnans probanda.de ele.bonæ.§ porro.2. 51
1 Negatiua quibus caſibus probabilis.de ele.bonæ.§.porro.1. 50
1 Negatiua indefinita contraria, quibus adfirmatis, probetur.de ele.bonæ.§.dudum.nu.6. 51
1 Negatiua pura cuius nulla eſt contraria adfirmatio.an probabilis.de ele.bonæ.§.porro.nu.7. 51
1 Negatiua qualitatis probari poteſt.de ele.bonæ.§.dudū.8. 55
1 Negatiua ſenſibus obiecta probabilis.de ele.bonæ.§.porro.4. 51
1 Negatiua mera qn̄ iureiurādo probet.de ele.bonæ.§. porro.3.51
1 Negatiuarum quæ ratione probetur.de ele.bonæ.§.porro.5. 51
2 Negligens monitus non repetit.de præſcriptio.placuit.4. 310
5 Negligens in iuſtitia facienda qualiter puniatur. de priuile. dilecti.numero.1. 209
5 Negligens in ſe purgando an de hæreſi condemnandus. de hæreti.excommu.num.4. 137
1 Negligenti mortuo quis ſuccedat.3.4. 187
1 Negligentia ſola in quibus & intra quantum tempus deuoluat.de ele.nihil.num.2. 64
1 Negligentiæ de mortis caſus in deuolutione iuriſdictionis cur diuerſi.de fo compe.licet.nu.6. 184
1 Negligentiam ſupplere qui an non poſsint.de for.comp.verum.numero.4. 187
1 Negligentia non excuſat.de appel.ex ratione.3. 311
1 Negligentibus, vacante regno, papam ſuccedere.de for.comp.licet.numero.5. 188
5 Negotiū alterius gerens expenſas recipit.de homi.ſicut.21.148
3 Negotium ſeculare triplex.ne cler.vel mona.multa.2 582
3 Negotia criminalia clericis interdicta.ne cleric.vel monac.multa.numero.3. 582
3 Negotia oīa ad capitulariter expedienda.de his quæ fi.tua.4.417
1 Negotiorum quātitas à quo æſtimanda.de offi.dele.qm̄. 6. 129
3 Negotiorū quæ, an non demandabilia.de offi.dele.qm̄.5. 129
3 Negationes illicitæ.ne cle.vel mon.multa.nu.8. 583
1 Nemo plus iuris in alium trāſfert, quam ipſe habeat.de teſt. raynaldus.nume.7. 481
4 Nemo tenetur ſibi laqueum parare.de ſpon.ſicut.10. 16
4 Nemo ſine actione experitur.de ſpo.ex literis.4. 9
1 Nepos qui beneficiū quando an non capiat.de fil.presby.2. 87
1 Nepotem ex filia beneficium capere poſſe.de filijs presb.ad extirpandas.nume.4. 88
1 Nepotem in auunculi beneficio ſuccedere.de filijs presby.ad extirpandas.nume.3. 88
3 Nepotes qualiter ſuccedant.de ſucce.ab inte.cū dilectus.2. 482
5 Nobilis mitius punitur, quam ignobilis. de raptoribus. in Archiepiſcop.nume.7. 167
3 Nobilis ignobili præferendus in beneficijs eccleſiaſticis. de præben.venerabilis.nume.1. 400
5 Nobilitas conſideranda in pœnis infligendis. de ſenten. excom.puberis.2. 298
2 Nobilitas ſumma virtus.de proba.venerabilis.4. 400
3 Nobilitatis inſignia.de præben.venerabilis nume.3. 400
1 Nominationē excipiēti ſufficere.de cler.peregrinante.tua.2.97
1 Nominationem celebraturo non ſufficere.nu.1. 97
1 Nominatus non niſi probato ſtatim impedimento corruere.numero.8. 69
5 Non ordinatus diuina exercens ob neceſsitatem non peccat.de cleri.non ordi.mini.ex literis.1. 195
5 Non punitus ſufficienter iterum puniendus.de malefici.ſtatuimus.nume.16. 188
5 Non baptiſatus non conficit. de clerico excommunicato.minis.capitu.quis.nume.1. 188
5 Noſtra ſine facto noſtro non tranſferuntur.de verbo. ſignifica.abbate.numero.55. 304
2 Notorium à quo, an non, releuet.vt lite.non conteſta. capitu.accedens.nume.1. 301
3 Notorium an litis conteſtationē requirat.de coha.cle.tua 2. 380
3 Notoriū quid & quotuplex.de coha.cle.& mul.veſtra.3 7.9.379
5 Notorium releuat à probandi onere.de accu.euidentia.6. 86
5 Notorium non releuat a proponendo.de accu.euidentia.5. 85
3 Notorium non releuat à denunciatione euangelica.de accu.euidentia.nume.3. 86
5 Notorium releuat ab onere accuſandi.de accu.euidentia.2. 86
3 Notorium an probationem requirat.de coha.cle.tua.3.5. 380
5 Notorium alibi quam vbi agitur nō releuat ab onere accuſandi.de accu.euidentia.1. 86
3 Notorij diuiſio.de coha.cle.tua.nu.1. 380
2 Notoria quando ordine tractanda.de iureiu.ad noſtram.12. 297
2 Notoriorum genera.de iureiu.ad noſtram.nu.11. 297
3 Notoriè pauper ad ceſsionē admittendus.de ſol.odoar.19. 454
3 Nouare nemo cogendus.de emptio.ſi venditori.10. 434
2 Nouationum genera.de iud.examinata.nu.6. 184
5 Noui operis nū.quando effectus committatur.de no.ope.nunc.ſi is.nume.3. 207
5 Noui operis nun.quot modis remittat̄ de no.ope.nu.ſi is.4.207
5 Noui operis nunciationis effectus.de no.ope.nun.ſi it.2. 207
5 Noui operis nunciationis diffinitio.de no.oper. nun.ſi is. 1. 207
3 Nouitius an in epiſcopum eligi poſsit de reg. ſtatuimus.13.508
1 Nouitius an abbate diſpenſabilis.de ele.officij.1. 61
3 Nouitiorum habitus triplex.de reg ſtatuimus.7. 507
4 Nubens coniugato an eius vxore mortua tenebit tale matrimonium.de eo qui du.ſi quis.nu.1.5. 44
4 Nubens viuente viro, an eius morte machinata tenebit matrimonium.de eo qui du.ſi quis.nu.6. 44
4 Nubere melius eſt, quam vri.de ſecu.nup.cum ſecundum.7. 82
4 Nubere vel non nubere virum magis expediat. de ſponſa.commiſſum.numero.1.3. 12
4 Nubentes ſecundo qualiter puniantur.de ſecu.nup.cū ſm.4. 82
4 Nubentes ſecūdo quare puniantur.de ſecu.nup.cum ſm.2.3.82
5 Nubentium benedictione nihil dari debet.nu.1. 103
3 Numerus canonicorum & præbendarum differunt.de præb.dilecto.numero.8. 391
2 Nuncij miſsio cauſanda, teſtandave, qui accipiendum.de appe.vt debitus.nume.21.22. 361
2 Nuncio an credendum arbitretur iudex.de ap.cum parati.4. 343
2 Nuncio publico quibus non credendū.de ap.cum parati.5. 343
2 Nuncio publico fides danda.de ap.cum parati.nu.2.3. 342
2 Nuncio de facto ſuo non credi quatenus verum.de appella.cum parati.numero.6. 343
2 Nuncio nulli nociuo credi.de appel.cum parati. 1. 342
4 Nuptiæ ſecundæ benedici non debent.de ſecun.nup.vir.3. 81

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

4 Nuptiæ, ſi non fiant intra biennium poſt ſponſalia, arrarum pœna ceſſat. de ſpon. gemma. nu. 5. 22
4 Nuptiæ non benedicuntur, ſed perſonæ. de ſecun. nupt. 6. 82

O

5 OBedientia pro ſpiritualibus facienda. de reg. iuris. indignum. 2. 3 4
2 Obedientia impræſcriptibilis. de præſcripti. cum non liceat numero. 1. 313
2 Obedientiam papæ non præſcribi. nu. 2. 6. 313
2 Obedientiam quatenus præſcribat tertius. nu. 5. 313
1 Obedientia quo affectu ſeruanda. de ma. & ob. legatur. 6. 140
1 Obedientia quando, an non, iuranda. de ma. & ob. legebaſ. 5. 140
3 Obedientiæ promiſsio continentiam non comprehendit. de regu. iur. ad noſtram. nu. 4. 102
2 Obijcientem quoduis probari debere verius eſt. de dol. 3. 225
1 Oblatio quando ineſficax. de in inte. reſti. conſtitutus. 38. 163
3 Oblatio extraiudicialis non ſufficit de pigno. ſignificante. 9. 444
5 Oblatio quando an non vſuras impediat. de in integ. reſt. conſtitutus. nume 45. 164
3 Oblatio iudicialis valida. de pigno. ſignificante. 8. 444
1 Oblatio partis ineſſicax. de in inte. reſti. conſtitutus. 39. 163
3 Oblationis ſpecies tres. de deci. quamuis. 6. 496
2 Oblatione præſcriptio an interrumpatur. de in integ. reſtit. conſtitutus. num. 49. 50. 51. 164
3 Oblationes interiores bonorum operv de deci. quamuis. 9. 496
3 Oblationes quæ voluntariè. de deci. quamuis. 7. 496
5 Oblationes ab excommunicato non recipiendæ. de ſent. excom. cum voluntate. nu. 14. 295
3 Oblationes neceſſariæ quatuor caſibus. de deci. quamuis. 8. 496
1 Oblatum reſumēs nō liberatur. de in inte. reſt. cōſtitutus. 44. 164
2 Obligare ſe ad carcerem an liceat. de iureiu. ex reſcripto. 16 290
5 Obligatio ſolutione tollitur. de regulis iuris. omnis. 2. 311
3 Obligatio noua non oritur in obligationibus dandis à tempore moræ. de con. præben. nulla. nu. 18. 408
3 Obligatio caſus fortuiti an valida. de cōm. cū gratia. 3. 5. 8. 4:6
3 Obligatio generalis iura & actiones comprehendet. de pignor. cum contra. nume. 7. 443
1 Obligatus perpetuo non promouendus. de obliga. ad ratio. magnus. numer. 2. 91
1 Obligatum ad tempus promoueri poſſe. de ordin. ad ratio. magnus. nume. 1. 91
2 obligatus ad factū incarcerare faciat. de iurein. ex reſcrip. 9. 289
2 Obligatus per alium ne ſeruiat. de iureiu. ex reſcripto. 23. 290
4 Obſcuritas vel ambiguitas qūo interpretanda. 1, 2. 5. 7. 9. 11. 13. 6
2 Obſes ob crimen ne ſeruiat. de iureiu. ex reſcripto. 1. 289
2 Obſes cauens detinendus. de iureio ex reſcripto. 4. 289
1 Obſidē in grauibus litigare non poſſe. de procu. accedēs. 2. 157
1 Obſignatione ſola debitorem liberari. de in inte. reſtitut. conſtitutus. numero. 2. 163
1 Obſidi quæ non liceant. de procu. accedens. 1. 157
2 Obſidem ſedare quatenus liceat, accipiendumve ſit. de iureiur. ex reſcripto. num. 17. 590
5 Occaſionem fœnerandi dare quid ſit. de vſur. quia. 5. 169
5 Occaſionem peccati dans, peccatū cōmittit. de vſur. quia. 9. 169
5 Occaſionem damni dans in re licita remotè diligentiam non adhibendo dāmum non videtur dediſſe. de homi. de cætero. 4. 153
5 Occaſionem damni dans in re licita diligentiam adhibēdo, damnum non videtur dediſſe. de homi. de cætero. 2. 153
5 Occaſionem damni in re licita proximè diligentiam non adhibendo, damnum dediſſe videtur. de homi. de cætero. 3. 153
5 Occidens clericum bannitum pro laico an homicidij teneatur. de ſenten. excom. ſi verò. num. 21. 256
5 Occidens iuſtum tria peccata committit. de homi. ſicut. 1. 147
5 Occidere & mortis cām præbere paria ſunt. de ho. petiit. 3. 149
5 Occidere melius eſt quam occidi. de homi. interfeciſti. 4. 144
5 Occidere non licet pro rebus proximi ſeruandis. de homi. interfeciſti. nume. 23. 145
5 Occidere an liceat pro conſeruatione bonorum ſuorum. de homi. interfeciſti. nume. 22. 144
5 Occidere paganum eſt maius damnum quam chriſtianum. de homicid. ſicut. nume. 3. 147
5 Occidere chriſtianum eſt maius peccatum, quam paganum. de homi. ſicut. nume. 2. & 4. 147
1 Onus imponibile rectè regi, qui accipiendum. de electi. ſignificaſti. nume. 8. & 9. 37
5 Occultum duobus modus dicitur. de ſimo. ſicut. nu. 2. 113
2 Occulta domeſtici probari. de teſtibus. c. in literis. 8. 558
2 Obijciens in electum non, niſi confirmatum probet. de dolo. cum olim. numero. 1. 255
5 Occaſionem damni dans in re illicita damnum dediſſe, videtur. de homi. de cætero. num. 1. 153
5 Occidere an liceat pro alio defendendo. de homicid. interfeciſti. numero. 19 21. 148
5 Occidere licet in neceſsitate ineuitabili. de homic d. interfeciſti numero. 3. 5. 16. 143
3 Occultum quid. de cohabi. cle. veſtra. nume. 5. 10. 379
2 Occultum variè dici. de teſti. in omni. nu. 8. 592
5 Odium petenti remittendum. nu. 3. 566
1 Occupandæ litis initium ſpecies. de ele. dudum. nu. 37. 49
1 Occupatur litis quis. de ele. dudum. nu. 38. 49
5 Offendens fidem catholicam, beneficium omnis legis perdit. de vſur. quia. numero. 1. 575
5 Offenſa dubia. de ver. ſigni. ex parte. nu. 4. 303
1 Offertur fruſtra non extans. de in inte. reſti. conſtitutus. 43. 163
1 Offerri per alium non poſſe. de in inte. reſti. conſtitutus. 40. 163
5 Officium temporale annexum ſpirituali vendere, ſimoniacum de præla. præterea. nu. 8. 119
2 Officium iudicis ob falſum tricennale. de proba. licet. 8. 245
5 Officium temporale an liceat vendere. ne præla. prætera. 9. 119
5 Officium ſpirituale non debet vendi. ne præla. præterea. 7. 139
5 Officium turbantem vi expellens an excommunicetur. de ſen. excom. venieos. nu. 24. 266
2 Officium quando impendere debeat iudex, an non. de appell. ſignificante. nume. 4. 5. 6. 7. 367
5 Officium diuinum turbans modeſte eijciendus. de ſentent. excom. veniens. nume. 1. 266
2 Officium ob religionem nō omittendum, de iureiurand. peruenit. numero. 3. 4. 286
2 Officium ſuffectum actioni commēſurari. de prob. licet. 9. 245
3 Officium dicere eſt in præcepto. de cele. miſſa. dolentes. 3. 562
2 Officij iudicis baſis. de ſi init. inter. §. cum. nu. 17. 273
5 Officij neceſsitate in legem commutens, eius beneficium non perdit. de vſur. quia nume. 3. 175
1 Officio in incertum impetrato lis conteſtanda. de offi. iudi. pro iudicis. nume 8. 140
5 Officialis minus donans eligitur alijs deficientibus. de hæretic. excommun. nu. 20. 128
2 Officialium genera. de sp. vt debitos. nu. 8. 360
5 Officiant cauſa lucri ſimoniacus. de verb. ſignifi. olim. 3. 301
2 Omiſsio exceptionis etiam non fraudulenta in expēſis punienda. de except. exceptio. num. 2. 310
1 Omiſſa, petituraque iudex ſupplet. de poſtu. præ. nu. 8. & 9. 35
1 Omnium conſenſum in actu arduo finiendo exigi. de conſtitu cum omnes. numero. 1. 6
1 Omnibus commiſſa nec maior quidem pars explet. de conſtit. cum omnes. nume. 6. 7
1 Omnis ante actum non exigendum. de ele. ſignificaſti. 7. 35
3 Onus qui ſentit, & commodum ſentire debet, eadem vigeto ratione. de præben. ſignificatum. nu. 8. 387
3 Onus ſentiens commodum non ſentit diuerſa exiſtente ratione. de præbend. ſignificatum. nu. 9. 387
1 Onus annexum imponi poſſe. de elect. ſignificaſti. nu. 2. 37
1 Onus illicitum non indicendum. de elect. ſignificaſti. n. 1. 37
1 onus imponibile rectè exigi qui accipiendum. nu. 8. 37
3 onus reale ſoluit miſerabilis perſona. de cenſibus. c. licet. 2. 547
3 onere cum ſuo res tranſit in eccleſiā de cenſib. ſancitum. 5. 547
3 onere pſonali pſonæ miſerabiles immunes. de cenſi. licet. 1. 547
2 operæ locabiles. de iureiu. ex reſcripto. nu. 14. 590
2 operarum ſalarium quando ſoluendum. nu. 7. 4:8
1 operarum gēa, & qui retineri queant. de ſer non or. nullus. 1. 90
1 operat in ordinato inſcio epiſcopo non retineri. de ſeru. non ordin. nullus. num. 3. 90
1 opera ſciente aut ordinate epiſcopo retineri poſſeſ. de ſeru. non ordi. nullus. nume. 2. 90
5 opinio in delictis an veritate potior. de big. nuper. 24. & 25. 96
5 opinio benignior præferenda. de cle. exc. mini. propoſuit. 2. 191
5 opera mortificata an reuiuiſcant. de pœni. quod quidam. 3. 236
2 operat in perpetuum locare quatenus, an non liceat. de iureiur. ex reſcripto. num. 15. 590
1 opinio non in ſe probabilis veritate potior. de bigami. nuper. numero. 55. 96
1 opinioni doctorum & viciniæ ſtandum. de bigami. capitulo, nuper nume. 13. 14. & 15. 95
1 opinio papæ pro veritate tenenda. de bigami. c. nuper. 10. 95
1 opinio in foro veritati præferenda. de bigami. c. nuper. 3. 94
1 Opinioni in excommunicatione veritatem præferri. de bigam. nuper.

nuper.numero.8. 95

2 Opinionem priuati præferri veritati de bigami.c.nuper.11. 95

2 Oppoſitionem non proſequi,& non opponere,paria. de teſti.veniens.numero.3. 264

3 Opportunitas latronem facit.de cohabitatio. clericor. inhibendum.numero.5. 377

3 Oratio Chriſti pro petro & eccleſia vniuerſali facta. de baptiſ. maiores.numero.2. 567

3 Oratio Chriſti pro petro & eius ſucceſſoribus effuſa. de baptiſ. maiores.numero.1. 567

3 Orationes non poſſunt niſi pro quibus fiunt.de presbi.non baptiſ.audiuimus.nume.1. 572

3 Orationes malorum an noceant.de presbyt.non baptiſ. audiuimus.numero.3. 573

3 Oratorium inhoneſtum deſtruendũ.de cẽſi.authoritate.2. 556

3 Oratoria an eccleſiæ priuilegijs gaudeant.de cenſi. authoritate. numero.1. 556

3 Oratorium pollutum non reconciliandum.num.1. 536

5 Oratur ſex de cauſis.de ſen.excommunicationis.nuper.16.277

2 Ordo ſcripturæ limitatus attendendus.de reſcri.cauſam.4. 18

2 Ordo iuris,non ſcripturæ quando ſpectandus.de reſcripti. cauſam.nume.2.& 3. 18

2 Ordo religionis qñ memorãdus.de reſcri.cum ordinem.1. 16

2 Ordo in vltimis voluntatibus non curandus.de reſcri.cãm.5.18

5 Ordo ſacer liberat filium à patria poteſtate.de ſenten.excomm. communi voluntate.num.20. 294

2 Ordinis epiſcopalis collatio cui non committenda. de conſul: quanto.nume.3. 31

2 Ordinis commiſsio à papa qui quatenuſque accipienda. de offi. deleg.quoniam.num.26.& 27. 114

2 Ordinem iuris limitatum præpoſteralium vitiare. de reſcripti. cum dilecta.num.4. 21

5 Ordinem iuris non ſeruat papa.de iureiuran.ad noſtram.1. 296

2 Ordinem indefinitum prępoſterum non obeſſe.de reſcri. cum dilecta.nume.5. 22

5 Ordinem ſimoniacæ conferens ab illius collatione perpetuæ ſuſpenſus eſt de ſimo.accuſatum.num.2. 101

3 Ordine in ſacro duo conſideranda.de conuer.coniug.1. 509

2 Ordine litis præpoſtero actũ corruere.de reſcri.cũ dilects.2.21

2 Ordine inferior ad quæ an non promouendus de elect. dudum. numero.6.& 7. 45

2 Ordine probandum.de iureiu.ad noſtram.9. 297

2 Ordinum collatio laico non committenda.nu.5. ibidem

2 Ordinis datio cui & quomodo permittenda.4. 127

2 Ordine proponendum 8. 296

2 Ordinationum quæ ius non facit.nu.5. 330

2 Ordines plures ſuſcipiens à quo diſpenſabilis. de tempo. ordin. conſulta.nume.16. 82

5 Ordines qui ſimoniacè ſuſcepit ipſo iure eſt ſuſpenſus quoad omnes ordines de ſimo.accuſum.num.1. 101

2 Ordinum collatio ſecundum gradum commiſsibilis. de cõſul. quanto.num.4. 31

2 Ordinum ſolennia.de ſacra.non iter.presbyt.1. 86

2 Ordinum ſubſtantialia.de ſacra.non iter.presby.2. 85

2 Ordinarius an in cauſa appellationis recuſari queat.de appellar. adhæc.numero.3.4. 339

2 Ordinarius omnimodo competens.de ſo.comp.dilecti.11. 192

5 Ordinarius punit falſum teſtamentum cauſa durante, quam finita.de fal.falſidicus.4. 178

2 Ordinarius qui citet.de ſo.comp.propo 6. 195

2 Ordinarius recuſabilis de offi.dele.ſuper.3.& 4. 120

2 Ordinarius qui iuriſdictione abutatur.de offi.ordi.ſignifi.2.137

2 Ordinarius qñ,non recuſandus.vt li.non cont.accedens.4. 201

5 Ordinarius an delegatum puniat.de offi.ordi.ſignificauit.1.137

2 Ordinariã ordinaria quatenus præueniat.de reſcri.plerũq;.1. 22

2 Ordinaria iuriſdictio qui probetur.de of.dele.cum in iure.2.114

2 Ordinariam quando præueniat delegata,aut contra.de reſcript. plerunque.num.8.& 9. 22

2 Ordinariã iuriſdictionẽ morte non perire.de of.dele.qm.9.122

2 Ordinarium quale eſſe oporteat.de ſenten.cum inter.16. 327

2 Ordinãdus notoriũ ſcelus declaret.de cor.vitia.expoſuiſti.1. 91

3 Ordinatus coactione conditionali an characterem recipiat. de bapti.maiores.nume.7. 568

2 Ordinatus à non ſuo epiſcopo ſibi ipſo iure ſuſpenſus.de temp. ordi.quo tranſ.nu.5. 79

3 Ordinatus non rite celebrans nõ conficit corpus Chriſti.de cle. per ſal.promo.num.10. 197

2 Ordinatus ſuſpenſus ex quo diſpenſabilis.de tẽp.or.conſul.7.80

2 Ordinatus à papa quando priuilegia amittat.de maio.& obed. per tuas.num.2. 140

3 Ordinatus coactione abſoluta ordinem non recipit. de baptiſ. maiores.numero.6. 568

5 Ordinatus an ordinationem ſuam teneatur probare. de eo qui fur.ordi,rece.innotuit.nu.4.6. 193

2 Ordinatus ad patrimoniũ eius meminiſſe oportere. de reſcri. poſtulaſti.nume.3. 23

3 Ordinatus vtitur matrimonio contracto in eccleſia oriẽtali. de con.coniu.placet.nu.3. 514

2 ordinatus ignoranter à ſimoniaco ab epiſcopo diſpenſabilis.de tempo.or.conſulta.nu.5. 80

5 Ordinatus à ſchiſmatico an recipiat ordinis exequutionem habitu.de ſchiſma.quod autem.2. 139

5 Ordinatus ſine titulo an petat vt epiſcopus quem promiſit nõ inquietare ſibi prouideat.de ſimo.ſi quis.nu.1. 117

2 Ordinatus furtim à quo diſpenſandus.de tempo.ordi.conſulta. numero.13.15. 81

2 Ordinatus ab alieno epiſcopo alijs ſuſpendendis. de temp.ord. quod tranſ.num.2. 79

2 Ordinatus ſine titulo,ab epiſcopo non accuſandus.de æta.præfi.accepimus.num.2. 84

2 Ordinatum à ſimoniaco triẽnio ſuſpẽdi.de tẽp.or.cõſulta.6.80

5 Ordinatè à ſchiſmaticis caracter recipiunt. nu. 1. 139

5 Ordinatum ſeruum volente domino liberum eſſe quatenus verum.de ſer.non ordi.de ſeruorum.num.2.& 3. 90

1 Ordinantis vitium ordinato rectè miniſtraturo, non obeſſe.de temp.or.conſulta.nu.2. 79

2 Ordinatos vitio formæ non niſi epiſcopus ſuus diſpenſat. de ordin.conſulta.nu.9. 85

2 Ordinatus ab hæretico à quibus diſpenſandus.nu.3. 80

2 Ordinari rectè à ſimoniaco quando dicendus. nu. 4. 80

1 Ordinato defectuoſo prouidendum & quando.nu.3. 85

5 Ordinato titulum non habenti epiſcopus ei prouideat.2. 115

2 Oſtagium iuratum an à famelico ſeruandum.de iureiuran. ex reſcripto.num.21.22. 290

5 Oſculum proditorium.de priui.cum olim.nu.14. 212

5 Oſculum reuerentiale.de priuil.cum olim.num.15. 212

5 Oſculum conſenſus.de priui.cum olim.nu.16. 213

5 Oſculum pacis ſignificatiuum.de priuileg.cum olim.17. 213

5 Ozias vſurpauit ſacerdotis officium.de cle.non ordin.mini.ex literis.numero.5. 196

P

2 PAciſci contra accidentalia licet. de pacto. pactiones. numero.2. 146

2 Paciſcitur rectè quis in plus quam facere poſsit daturus. de pa.pactionis.num.3.& 8. 146

2 Pactum nominatum actionem parere.de pa.anti.2.& 5. 145

2 Pactum reſpondendi & ſoluendi cur diuerſa de ſor.compet.dilecti.nume.6. 195

2 Pactum contra ius dempto priuato irritum.de pacto.pactio. numero.14.15.& 16. 146

2 Pactum impoſsibilitate facti,præter temporale,nullum.de pact. pactio.nume.13. 146

2 Pactum turpe quando,an non ſeruandum.de pact.pactiones.numero.7.9.10.11.15. 146

4 Pactum quod vir maneat cum vxore,in certo loco valet. deſpo. de illis.numero.4. 5

2 Pactum iuriſdictionis non declinandę valere.de ſoro.compe.dilecti.numero.4. 191

3 Pactũ non faciendũ de ſpiritualibus.de præb.ſignificatũ.5. 386

5 Pactum in recipiendo ordines appoſitum ab vtraque parte eſt ſimonia cum.de ſimo.ſi quis.nu.2. 117

2 Pactum reale aut perſonale qui deprehendatur.de tranſacti. veniens.numero.4.& 5. 149

3 Pactum in ingreſſu eccleſiæ factum ſeruandum.de cle.coniuga. quod àte.nume.5. 382

2 Pactum perſonale qui deprehenditur.de offi.deleg.qm.21. 113

5 Pacto præter ius nullo pœnam deberi.nu.19. 147

2 Pacto alienationem vetari.de iureiuran.cum contingat.8. 302

5 pacto irrito pœnam corruere.de pa.pactio.18. 147

2 Pacto innominato actionem non niſi rei interuentu dari.de pa. anti.numero.3.& 4. 145

5 Pacta contra eſſentialia non ſeruanda.de pa.pactiones.1. 146

2 Pacta poſsibilia tenere.de pa.pactiones.nu.5. 146

2 Pacta ſpiritualia perſonalia.de tranſ.veniens.nu.2. 149

2 Pacta impoſsibilia nulla.de pact.pactiones.nu.6. 145

1 Pactio temporalis, realis. de tranſ. veniens. 2. 149
1 Pactionem realem, aut perſonalem verbis deprehendi. de tranſ. veniens numero. 3. 149
2 pactio reſtringens probationem nulla. de fo. compe. ſi diligenti. numero. 12. 189
3 Pallium petitur intra tres menſes. de con. præ. multa. 10. 407
1 pallio non, niſi expreſsis diebus, vtendum. de autho. pal. capit. de vſu pallij. num. 2. 70
1 Pallio non niſi in prouincia vtitur epiſcopus. de autho. pal. c. de vſu pallij. nume. 3. 70
1 Pallio extra prouinciam vti ſolus papa permittit. de author. pal. ca. de vſu. pallij. num. 4. 70
1 Pallio ſemper & vtique vtitur papa. de autho. pal. capitul. de vſu pallij numero. 1. 70
3 Panis vtilius tollitur incorrigibili quam miniſtretur. de præben. tuis. numero. 3. 389
1 Panormitanus bigamus & diſpenſatus. de biga. vt bigami. 21. 93
1 papa à duabus partibus, aut maiori eligendus. de electio. eccleſia. numero. 1. 67
1 papa non, niſi in notorijs accuſandus. de elect. licet. nu. 1. 37
1 papa quibus caſibus non diſpenſet, & cur. de renunc. poſt tranſla. §. rurſus. nu. 2. & 3. 73
1 papa ignorans non reſtituit. de renun. ex tranſmiſſa. 5. 71
1 papa indigno conferens tacite diſpẽſat. de fil. preſ. veniẽs. 1. 2. 87
2 papa, eiuſve legatus ꝗ non conferãt. de renun. ex trãſmiſſa. 6. 71
5 papa neminem iure ſuo priuat. de verb. ſignifi. dilecto. 2. 306
3 papa non diſpenſat contra ius ciuile. de cõ. præ. propoſuit. 3. 409
3 papa de poteſtate ordinata non confert beneficium non vacans. de con. præben. nulla. nu. 3. 406
3 papa ſolus diſpenſat circa duas curas. de prę̄b. de multa. 19. 495
3 papa de poteſtate abſoluta beneficium non vacans confert. de con. præben. nulla. nu. 2. 406
4 papa circa matrimonium contrahendum poteſt ordinationem facere quæ non ſit contra legem diuinam conſenſu accedente. de ſpon. duo tuas. nu. 2. 34
5 papa an ſit iudex in cauſa propria. de ver, ſigni. nu. 7. 304
5 papa excommunicati communicatione non excommunicatur de ſen. excom. ſi aliquando. nu. 1. 287
3 papa prouidet de beneficio quomodocunque voluerit. de con. præben. dilectus. num. 3. 414
4 papa poteſt diſponere circa matrimonium contrahẽdum impediendum. de ſpon. duo. tuas. nu. 3. 34
4 papa nihil poteſt ſtatuere circa matrimonium contrahendum contra legem diuinam. de ſpon. duo. tuas. nu. 1. 34
2 papa quorum iudex nu. 3. 323
2 papa quis & quando iudex ſit. nu. 1. 323
2 papa quæ ad ſe reuocet. num. 32. 381
5 papa neminem contra ſe priuilegiat neque inferioris conſuetudine ligatur. de verb. ſigni. abbate. nu. 12. 13. 306
5 papa ſolus exemptos abſtringit. de verbo. ſignificatio. capitulo. tua. numero 9. 309
5 papa non vnit eccleſias ſine cardinalium aſſenſu. de except. prælati. ſicut. numero. 1. 200
5 papa ſcribens vt priuatus non habet tertium ſtilum. de ſalcid. quam graui. nume. 1. 180
5 papa mortuo an eius poteſtas ad cardinales deuoluatur. de hære. ad abolendam. nume. 3. 130
3 papa non debet ſine cauſa à iure deuiare. de voto, capitulo, magnę. numero. 5. 512
5 papa ſolus non interpretatur concilium. de ſenten. excomm. inter. nume. 8. 180
5 papa à qualibet iniectione abſoluit. de ſenten. excommunic. peruenit. nume. 1. 266
3 papa ſolus diſpenſat cum religioſis. de præb. de multa. 24. 396
3 papa an diſpẽſat cõtra ius. de conceſ. præb. propoſuit. 1. 409
3 papa diſpenſat propter perſonarum merita. de præbend. de multa. nume. 23. 395
3 papa ſuper omnia iura eſt. de præb. c. in lateranenſi. 6. 398
4 papa in quibus diſpẽſat illegitimum. qui fil. per venera. 5. 67
5 papa an nouos fidei articulos faciat. de hæretico. capitulo. cum Chriſtus. numero. 1. 129
5 papa ſolus diſpenſat cum irregulari. de cleric. excommu. miniſt. clerici. numero. 1. 189
3 papa neminem priuare vult iure ſuo. de præb. cum olim. 2. 400
2 papa contra quos canones, & contra quos non diſpenſare poſsit. de iudic. at ſi. nume. 16 179
4 papa an poſsit aliquid ſtatuere circa matrimonium iam contractum dirimendum. de ſpon. duo. tuas. 4. 34
5 papa ſimoniam committit. ne præla. c. præterea. 5. 119
5 papa non diſpenſat de vſura. de ſimoni. c. mandato. 10. 11. 118
5 papa vbiq; prædicat & cõmittit. de hære. cũ ex iniuncto. 6. 136
3 papa non debet decalogum tranſgredi. de voto. capitulo, magnæ. numero. 2. 522
5 papa ſolus diſpenſet cuique degradato. de cle. excomm. miniſtr. clerici. numero. 2. 189
3 papa nõ diſpẽſat ſup iure naturali. de con. præ. propoſuit. 2. 409
3 papa habet plenitudinem poteſtatis. de præb. dilecto. 3. 390
3 papa ſup lege canonica diſpenſat. de cõ. præ propoſuit. 4. 409
2 papa diſpenſans quando peccet de iud. at ſi. nu. 17. 179
3 papa ſuper iure canonico diſpenſat de vot. magnæ. 3. 522
5 papa diſpenſat ſuper ſimonia. de ſimo. mandato. 11. 203
1 papæ iuriſdictioni orbẽ ſub eſſe. de offi. deleg. p. & G. 17. 128
5 papæ dictamen ad reges. de ſal. quam graui. nu. 4. 180
3 papæ oĩa licent dummodo ex cauſa fiant. de vot. magnæ. 1. 4. 522
3 papæ ſeruitores beneficij fructus percipiunt. de cle. non reſiden. cum dilectus. numero. 384
5 papæ voluntatis ſpecialia. de ſimo. licet. 9. 112
3 papæ ſemper expediat iuſtitiam facere. de vot. magnæ. 6. 522
5 papæ conſtitutio ligat omnes. de ſenten. excom. à nobis. 10. 269
5 papæ in interpretatione pars citanda. de ver. ſigni. olim. 5. 299
3 papæ non illudendum. de præb. dilectus. 6. 392
4 papæ authoritas in omni voto excepta. qui cle. rurſus. 6. 40
3 papæ ſñiam inferiorũ nõ retractet. de iuſt. ex frequẽtibu. 4. 403
1 papæ iudex. de elect. licet. num. 4. 37
5 papæ dictamen ad epiſcopos. de ſal. quam graui. nu. 2. 180
5 papæ dictamen ad infideles. de ſal. qua graui. nu. 5. 180
5 papæ dictamen ad cardinales. de ſal. quam graui. nu. 3. 180
5 papæ non licet prædia eccleſiæ alienare. de homi. ſignifi. 19. 157
4 papæ opinioni credendum eſt. de do. int. vir. & ſi. nu. 1. 78
1 papam ſemper & vbique inquirere de offi. perniciosſam. 1. 133
1 papam hæreſis accuſari poſſe. de elect. licet. nu. 1. 37
5 papales caſus. de pœniten. Deus. nu. 1. 228
5 papalis poteſtas an ſit penes cardinales mortuo papa. de pœnitẽ. cum ex. nume. 33. 251
4 parentis appellatione continetur qui attinet in aliquo. de ſponſa. gemma. nume. 2. 22
1 parentem vtrumlibet ſequi videtur filius. de ſer. non ordi. dilectus. num. 5. 90
4 parentes an teſtificent in cauſa matrimoniali. qui ma. ac. videtur. numero. 1. 3. 69
5 parentes omnibus præferendi. de infan. expo. ſi à parte. 9. 142
5 parere eccleſiæ, & eius iudici, an idem ſint. de ſenten. excommi. ex tenore. nume. 1. 263
5 par delictum pari pœna puniendum. de verbo. ſigni. tua. 19. 310
5 par in parem non habet imperium. de ſenten. excommuni. cum pro cauſa. nume. 6. 273
4 paria ſunt non eſſe, & non apparere de diuor. ex literis. 11. 72
3 parochia reſpectu curati dicitur parochialis eccleſia. de dona. apoſtolicæ. nume. 2. 460
3 parochia reſpectu epiſcopi dr̃ diocœſis. de do. apoſtolicè. 1. 460
3 parochialis eccleſia quæ dicatur. de ſepul. de his. nu. 19. 485
3 parochiale onus in quibus conſiſtat de teſta. requiſiſti. 10. 470
3 parochianis in cemeterio parochialis eccleſiæ ſepeliẽdus. de ſep. abolende. nume. 6. 488
3 parochiani petere poſſunt bonum rectorem ſibi dari. de ſta. mo. quo Dei. nume. 1. 524
1 Parochiani quæ præſcribunt. de cle. quærelam. 13. 54
1 parochiani quando non ſunt quid poſsint. de ele. querelã. 21. 55
1 parochianos cũ patrono præſentare poſſe. de elec. querelã. 18. 54
5 pars eligit an fidem frangat frangenti. an pœnam exigat. de pœnis. conſtitutus. nu. 1. & 3. 232
1 participans cum vetito an peccet. quod met. cau. ſacris. 8. 161
5 participans cum occulto excommunicato an ſit excommunicatus. de cle. excommu. mi. apoſtolicæ. nu. 5. 192
1 participantem excommunicato maiori non, niſi ſcienter, excõmunicari. quod met. cau. ſacris. nu. 2. 160
1 Participare metu, vel ſponte diſtidẽt. quod met. cau. ſacris. 9. 161
2 particeps criminis denũtiatione teſtis. de teſt. veniẽs. 1. 2. 254
2 Partium voluntas qui accipienda. de ap. cum ſpeciale. 6. 363
5 partus qui dubitatur an formatus ſit conceptionem impediens, quomodo puniatur. de homi. ſi aliquis. nu. 5. 145
5 Partus informis conceptionem impediens qua pœna puniatur. de homi. ſi aliquis. nume. 1. 4. 145
5 Partũ formatũ occidens homicida eſt. de hom. ſi aliquis. 1. 145
3 paſsionibus reluctari difficile. de coha. cle. ſi quiſque. 8. 378
1 paſtorum officium. de offi. or. irrefra. §. prouideat. nu. 3. 138

1 Paſtor peccantibus ne complaceat, de offi. ordin. irrefra. §. prouideat. nume. 4. 139

2 Patientia prælati ignorantis non tribuit ius in beneficio. de præbend. dilecta. nume. 1. 390

3 patientia papæ tribuit ius in beneficio, de præb. dilecto. 2. 4. 390

3 Pater poteſt filium inſtituere ſi ſua vota ipſe adimpleat. de voto. licet. nume. 14. 522

2 pater quatenus, iudex ordinarius eſſe poſsit. de foro. competē. cum contingat. numero. 11. 191

4 pater an perdat dotem ob filiæ adulterium. de do. inter. vir. plerunque. nume. 5. 77

5 pater qui pro ingreſſu filij in religionem dat pecuniam, eſt excōmunicatus. de ſimo. dilectus. nu. 5. 110

2 Pater, aut magiſter iudices quando, an non excuſabiles. de foro. compe. cum contingat. nu. 8. 9 & 10. 191

5 pater filium odio percutiens excōicatur. de ſen. exc. ſup. 7. 253

5 pater filium percutiens intemperate eſt excommunicatus. de ſenten. excom. ſuper. nu. 8. 253

5 parochus an deleget confeſsiones audiendas. 23. 247

5 pater caſtiget filium clericum. de ſenten. excom. ſuper. 10. 253

5 pater non percutiat filium in ſacris conſtitutum. de ſenten. excommu. ſuper. num. 9. 253

3 pater & mater qualiter ſuccedant cum fratre vel ſorore defuncti filij. de ſuc. ab inte. cum dilectus. nume. 11. 483

3 pater filium religioni offerre poteſt. de reg. 4. 500

3 pater & mater qualiter filijs ſuccedant. de ſucceſ. ab inte. cum dilectus. num. 10. 485

5 pater tenetur emere libros filio in ſcholis. de ac. ea parte. 14. 87

1 patris facto contrauenit filius. de in inte. reſt. cōſtitutus. 1. 160

5 patris macula filio nocet. de pœnis. in quibuſdam. 22. 233

5 patris delictum, an filio ſuccedere volenti, noceat de pœnis in quibuſdam. num. 21. 25. 233

3 patri potius quam patriæ ſuccurrendum. de reg. licet. 20. 506

5 patri infideli & extraneo fideli egentibus, cui magis ſubueniendum. de infan. expo. ſi à patre. nu. 6. 8. 10. 142

1 patrem in muneribus ſequitur proles. de ſeru. non ordina. dilectus. num. c. 1. & 4. 90

1 patrem filio & contra vnitus in eccleſijs ſuccedere. de fil. presb. ad extirpandas. nume. 5. 88

1 patrimonium non memoret ad id non ordinatus de reſcrip. poſtulaſti. numero. 1. 23

3 patrimonium ad titulum non habenti dandum beneficium. de præben. epiſcopus. nu. 5. 386

3 patria defendenda. de vit. & ho. cle. clerici. nu. 3. 370

5 patriarchæ fidelitatem præſtant papæ. de priui. antiqua. 3. 217

4 patrinus quæ doceat filiolum. de co. ſpi. veniens. 3. 52

4 patrinus vel compater non iunguntur matri. cum filio, nec matrina. de cog. ſpi. ſi vir. nu. 8. 51

1 patrocinans contra eccleſiam beneficio ſpoliandus. de poſtulaſt. cum ſacerdotes. nu. 1. 152

2 patrocinari ſibi cuiſque. in eccleſiam licere. de poſtu. cum ſacerdotes. numero. 2. 152

2 patrocinium ſubtrahere quando liceat. de iureiu. breui. 3. 294

1 patronatus quærendi modi. de ele. querelam. nu. 7. 53

3 patronatus ius quot modis acquiratur. de iu. pat. nobis. 1. 540

3 patronatum beneficium ſpreto patrono an à ſimplici legato cōferatur. de iu. pat. cum dilectus nu. 6. 543

3 patronatum beneficium ab ordinario ſpreto patrono non conferatur. de iur. patrono. cum dilectus. nu. 3. 542

3 patro. beneficium ſpreto patrono an à legato de latere conferatur. de iur. patro. cum dilectus. nu. 5. 543

3 patronatum beneficium ſpreto patrono an à papa cōferatur. de iur pat. cum dilectus. nu. 4. 543

3 patronata eccleſia non fit collegiata ſine patroni aſſenſu. de iur. patro. ſuggeſtum. nume. 5. 539

3 patronata eccleſia an collegiata fiat patrono inuito. de iur. patr. nobis. numero. 14. & 16. 541

3 patronata eccleſia ſi ſine ſcandalo ab epiſcopo nō poſsit ordinari, quid agendum. de iur. pat. relatum. nu. 7. 533

3 patro. eccleſiæ miniſtri an perpetui abſq; patroni adſenſu creandi. de iure. patro. poſtulaſti. nu. 1. 546

3 patro. eccleſiæ miniſtri temporales ſine patroni adſenſu inſtitui poſſunt. de iur. patro. poſtulaſti. nu. 2. 546

3 patronus an præſentet præbendarium in eccleſia collegiata. de iur. patro. poſtulaſti. num. 4. 546

3 patronus eſſe non poteſt Iudæus, nec hæreticus. de iur. patr. nobis. numero. 2. 540

3 patronus filiū præſentare poteſt. de iur. pat. per veſtras. 5. 542

3 patronus an per priuilegium vocem in electione habeat. de iu. patr. nobis. numero. 11. 541

5 patronus laicus non exigit rationem de ſpiritualibus. de priui. cum & plantare. num. 3. 209

3 patronus an excōmunicatus eſſe poſsit. de iur. pat. nobis. 3. 540

3 patronus an conſentiat præſentationi per alium de ſe factæ. de iur. pat. per veſtras. numero. 2. & 4. 541

3 patronus an de conſue. vocem in electione habeat. de iur. patr. nobis. numero. 9. 540

3 patronus ex dote eccleſiæ diſtinctæ & refectæ erit patronus. de reli. domi. quia num. 2. 528

3 patronus poteſt intereſſe electioni dignitatis ſecularis. de iu. pat. nobis. nume. 6. 540

5 patronus clericus qualiter exigit rationē de beneficijs ſibi ſubditis. de priui. cum & plantare. 4. 209

3 patronus an ex compoſitione vocem in electione habeat. de iu. pat. nobis. nume. 10. 540

3 patronus laicus menſes quatuor habet ad præſentandum. de iu. patro. cum propter. nu. 2. 542

3 patronus inſcius non amittit patronatum per donationem eccleſiæ ab epiſcopo factam. de iur. pat. ſuggeſtum. nu. 3. 539

3 patronus laicus variat in præſentando. de iure. patron. cum propter. nume. 4. 542

3 patronus vocem in electione de iure communi non habet. de iur. pat. nobis. num. 8. 540

3 patronus ex loci conſtructione eccleſia deſtructa & refecta eius patronus non erit. de reli. domi. quia. nu. 1. 528

3 patronus procurationem ad præſentandum conſtituit. de conceſsio. præ. cum dilecta. nu. 4. 415

3 patronus eccleſiam ſine epiſcopi conſenſu non donat. de iu. pat. illud. nume. 1. 536

5 patronus eſt turpitudinis qui celat crimen vxoris. de adulteri. tuæ. nume. 2. 163

3 patronus clericus menſes ſex habet ad præſentandum. de iure. patro. cum propter. num. 1. 542

3 patroni clerici à laico differentiæ. de iu. pa. cū propter. 3. 542

3 patroni vnius plures hæredes an vnam tantum vocem habeāt. de iur. patro. relatum. nu. 9. 533

3 patroni irrationabilis oppoſitio non impedit electi confirmationem. de iur. pa. nobis. 5. fallit. 6. 540

1 patroni conſenſum requiri reſtitutio. fallit. de renunci. ex tranſmiſſa. nume. 1. & 2. 70

3 patroni vbi ſunt æquales in præſentando idoneor præferendus. de iur. patro. relatum. nu. 5. 533

3 patroni ad ſenſus ſubſequi poteſt inſtitutionem. de iur. patr. per veſtras. nume. 3. 942

3 patrono laico nō reſpōdet inſtitutus. de iu. pa. ex literis. 10. 536

3 patrono transferenti ius ſuum eccleſiæ ſi epiſcopus non cōſentiat ad ſuperiorem recurrendum. de iu. pa. nullus. 1. 537

3 patrono clerico an reſpondeat inſtitutus. de iur. patro. ex literis. numero. 11. 536

3 patrono contempto electio facta irritanda. de iur. patro. nobis. numero. 12. 541

1 patrono laico variare an liceat. de ele. auditis. 4. 58

3 patronis non præſentantibus intra quatuor vel ſex menſes epiſcopus ordinet de beneficio. de iur. pat. relatum. 6. 533

3 patronis diſcordātibus epiſcopus ponat œconomum ad fructus eccleſiæ percipiendum. de iu. pa. relatum. 1. 533

5 pauci teſtes qui dicantur ad probandum quem diffamatum. de accu. inquiſitionis. nu. 7. 96

5 pauper & inops differunt. de ſen. excom. quod de his. 4. 272

5 pauperes facilius ſaluātur quam diuites. de pœn. cum ex. 21. 250

5 pauperes loci damni dati extraneis præferendi. de homici. cum tu. numero. 5. 170

3 pauperibus relictum de quibus non apparet, quibus id debeatur de teſta. tua. nume. 14. 16. 478

3 pauperibus an ieiunandum. de obſer. ieiu. ex parte. 9. 574

5 pauperibus eroganda an in eccleſiæ reparationem conuerti poſſint. de homi. cum tu. nu. 6. 8. 170

5 paupertas quando excuſet. de ſen. excomm. quod de his. 3. 272

2 pax an offenſo fratre, rupta. de iureiu. veniens. 8. 294

2 pax ſequenda, eiuſque fructus. de treu. treugas. 9. 145

5 peccandum non eſt ſpe veniæ. de cle. excom. mi. illud. 3. 190

5 peccandum remittitur non valenti ablatum reſtituere. de homi. cum tu. num. 15. 170

5 peccatum originale non confitendum de pœn. omnis. 6. 241

5 peccatum confeſſum quod extra confeſsionem fit an cōfeſſor reuelabit. de pœni. nimis. num. 47. 246

3 Peccatum originale tranſit reatu,ſed actu renunciet. de baptiſ. maiores.numero.37. 569
5 Peccatum non ſacerdos tollere nequit.de ſen.excom.6. 274
5 Peccatum an remittatur ante reſtitutionem per poteſtatem habentem faciendam.de homi.cum tu.nu.9.31.& 13. 171
5 Peccatum committi non debet vt malum ceſſet.de ſimo. ad aures.numero.4. 107
5 Peccatum proprium minus exactans probationes requirit. de eo qui fur.ordin.rece.innotuit.nu.5. 178
5 Peccatum pondere ſuo ad aliud trahit.de iude.ita.9. 124
5 Peccati diuiſio.de vſur.cum tu.nu.21. 571
5 Peccati diffinitio.de vſur.cum tu.nu.20. 171
3 Peccato ab originali præſeruati.de bapti.maiores.nu.19. 569
5 Peccata mortalia ſeptem.de pœnit.omnis.8. 241
5 Peccata mortalia confitenda.de pœni.omnis.nu.7. 245
5 Peccata confeſſa an iterum confitenda.de pœni.omnis.31. 245
5 Peccata venialia multis modis remittuntur.de pœnitent.omnis. numero.9. 241
5 Peccata ex affectu penſentur.de male.ſtatuimus.nu.33. 387
3 Peccata mortalia vnde ſpeciem recipient.de vit.& ho. cle.à crapula.numero.5. 373
4 Peccata venialia multis modis vltra confeſsionem tolluntur.de ſpon.ad audientiam.numero.14. 5
5 Peccatorum venialium gradus tres.de pœni.omnis.10. 241
5 Peccatorum diffrentia.de pœni.quod quidam.nu.6. 236
2 Peccatorum genera.de teſti.in omni.nu.7. 252
4 Peccantibus qui conſentiunt rei cenſentur.de homi.ſicut.8. 147
5 Peccator maximam capitis diminutionem patitur. de accuſa. qualiter.numero.20. 98
2 Peccator,quando,an non,promouendus.de iureiu.ſicut.1. 300
2 Peccator promotus an remouendus de iureiur.ſicut.2. 300
3 Peccator eccleſiam intrat,ſed in cemeterio non ſepelitur.de ſepultu.ſacris.num.3. 487
5 Pecunia mediante effectus monachus non ob id priuatur habitu.de ſimon.dilectus.num.9. 110
4 Pecunia non debet dari pro matrimonio.de con.de illis.2. 34
4 Pecunia poteſt in ſpiritualibus interuenire.de cond.de illis.1. 34
5 Pecuniam dans pro abſolutione excomm. obtinenda an ſimoniam incurrat.de ſimo.ad aures.nu.3.& 5. 107
5 Pecuniam dare pro ingreſſu religionis ſimonia eſt.de ſimon. dilectus.nume.3. 110
5 Pecunia ſimoniacè data cui applicanda de ſim.de hoc.5. 103
5 Pecuniam dans prælato vt non det præbendam digno.eſt ſimonia.de ſimo.ex tuæ.nu.2. 106
5 Pecuniam dans prælato vt non det præbendam indigno nõ eſt ſimonia.de ſimo.ex tuæ.nu.1. 106
5 Pecuniam recipiens pro abſolutione excommunicationis eſt ſimonia.de ſimo.ad aures.nu.2. 107
5 Pecuniã dare pro baptiſmo ſimonia eſt.de ſimo. dilectus.2. 109
5 Pecuniam dare pro emenda delicti non eſt ſimonia. de ſimo.ad aures.numero.1. 107
5 Pecuniã pro pecunia præciſe credere an ſit vſura. de vſur. nauiganti.numero.7. 176
5 Pecuniam dare ne electio impediatur an ſit ſimonia.de ſimonia. Mattheus.numero.1. 106
5 Pecuniam dare pro introitu confratris an ſit ſimonia.de ſimon. dilectus.nume.4. 110
3 Pedagium recipiens tranſeuntes defendat de cenſibus. innouamus.numero.3. 551
3 Pedagia ſoluunt laici de mercibus & non de rebus ad ſuũ vſum deſtinatis.de cenſi.innouamus.nu.4. 552
3 Pedagia quando exigenda.de cenſi.innouamus.nu.2. 551
3 Pedagia quæ licita.de cenſi.innouamus.nu.5. 553
3 Pedagiorum à ſolutione clerici exempti. de cenſibus. innouamus.numero.5. 552
5 Pœna pecuniaria an ab eccleſiaſtico imponatur.de pœnis. licet. numero.2. 231
5 Pœna duplex pro quolibet peccato mortali. de pœnitent. quod autem.numero.3. 235
5 Pœna ad tota exigatur parte debiti ſoluta.de pœnis tuã. 3. 232
5 Pœna falſariorum literarum non apoſtolic.de turc canonico. de fal.ad falſa.nume.3. 180
5 Pęna an infamet ſine ſententia.de pœnis.ſuper.nu.1. 232
5 Pœna æterna an vnus pro alio puniatur.de pœnis.in quibuſdam numero.14. 233
5 Pœna corporali an vnus pro alio puniatur. de pœnis. in quibuſdam.numero.16. 233
3 Pœna committitur ſine monitione vbi dies apponitur conſtitutioni.de præben.extirpandę.nu.2. 397
3 Pœna iudicis arbitrio in dubio committenda.de cohabi. cleric. ſi quis.numero.3. 378
4 Pœna pro matrimonio promitti non debet.de donat. inter vir. & ſi.numero.1. 78
3 Pœna in obligatione facti licitè petitur.de pigno.c.illo.5. 441
5 Pœna quando in partem committatur.de arbitris. capitulo,per tuas.numero.12.13. 173
5 Pœna cum re quando,an non petibilis.de arbitris. capitulo, dilecti.nomero,8. 169
3 Pœna committitur ſine monitione vbi conſtitutio negatiuè concipitur.de præb.extirpandę.nu.3. 397
1 Pœna vſuraria non petenda.de arbitr.cap.dilecti.9. 169
2 Pœna ſubſidiaria qũ imponenda.de dolo.c.finem.501 224
3 Pœna in datione ſpeciei peti poteſt.de pigno.c.illo.4. 441
3 Pœna non committitur ſine monitione vbi cõſtitutio affirmatiuè concipitur.de præben.extirpandę.nu.4. 397
5 Pœnæ non habent immunitatem. de cler.excommuni.miniſt. ſi quis.numero.10. 189
1 Pœna ſubrogata quando cum re,an non peti poſsit.de arbitr.dilecti.nume.12.13. 169
1 Pœna quatenus infligenda. de officio delegati. capitulo, cum olim.numero.1. 124
3 Pœna vtentis literis falſis de iure ciuili. de fal. capitulo, ad falſa. numero.2. 180
5 Pœna clerici venatoris.de cleri.vena.c.epiſcopum.33. 185
3 Pœna loco intereſſe an licitè promittatur.de pignor. capitulo,illo.numero.1.3. 445
5 Pœna duplex iudicialis & conuentionalis. de vſur. conqueſtus. numero.7. 174
5 Pœna falſa literarum apoſto.de fal.ad falſa.4. 180
5 Pœna decreta.dura non ligat exiſtentes extra curiam.de falſ.dura.numero.1. 179
5 Pœna decre.dura an ſit latæ ſententiæ.de fal.c.dura.4. 179
4 Pœna ſecundo nubentibus indicta quæ,& à quo,remittatur. de ſecun.nupt.cum ſecundum.nu.5. 82
5 Pœna iniuriæ illatę religioſo eius monaſterio debetur. de pœnis.presbyteri.num.2. 231
2 Pœna quibus ex cauſis maior.de ſen.cum te.nu.6. 333
3 Pęna in fraudem vſurarũ non promittenda.de feudi.illo.2. 445
5 Pœna iniuriæ illatę clerico ei debetur. de pęnis.presbiteri.3. 231
5 Pœna patris & poſterorum non extenditur ad filias. de pœnis. in quibuſdam.numero.5. 232
5 Pœna iniuriæ illatæ canonico ei debetur. de pœnis. presbyteri. numero.4. 231
5 Pœna iniuriæ illatæ eccleſiæ eius prælato debetur.de pœnis. presbyteri.numero.1. 231
5 Pœna an multiplicet delicto multiplicato.de pen. ea quæ.2. 230
5 Pœna poſteris impoſita vſque ad quotam generationem extendatur.de pœnis.in quibuſdam.nu.9. 233
5 Pœna ſecundũ conſuetudinem imponẽda.de pœnis.licet.3. 232
5 Pœna ex quo alij polluantur non remittenda. de pœnis. in quibuſdam.numero.59. 233
1 Pœna quando perpetua aut temporalis intelligenda. de conſtit. ex literis.nu.5. 11
5 Pœna fabricantis falſas literas de iure ciuili. de falſa. ad falſariorum.nume.1. 180
5 Pœnæ pecuniariæ pauperibus diſtribuendę.de pœnis.presbyteri.numero.5. 232
5 Pœnæ diuiſio.de pœnis in quibuſdam.num.13. 233
5 Pœnæ ſunt medicinæ.de pœnis.ea quæ.nu.3. 230
4 Pœnæ ſtipulatio valet in matrimonijs,quando inter diuites paria pœna promittitur.de ſpon.gemma.10. 23
4 Pœnæ impoſitæ nubentibus intra annum luctus, & poſt differunt.de ſecu.nup.cum ſecundum.6. 82
5 Pœnæ fit compenſatio vbi in eam vtraque pars incidit.de pœna conſtitutus.nume.4. 231
2 Pœnæ c.ſi diligenti non niſi lite conteſtata locum eſſe. 20. 189
5 Pœnæ corporalis diuiſio.de pœnis.c.in quibuſdam.55. 233
5 Pœnam non petit eccleſia.de arbitris.c.dilecti.1. 169
2 Pœnam ex inutili contractu non deberi.de preſ.nonne 28. 283
2 Pœnam conuentũ rectè petit eccleſia.de arb.c.dilecti.6.7. 169
5 Pœnam iuris mutans,quando,an non infamis.de officio.delega. de cauſis.§.illis.num.1. 105
1 Pœnam iudici applicabilem rectè petit eccleſia. de arbitri.dilecti.nume.3.4.5. 169
1 Pœnam,pacto iuſto,deberi qui accipiendum. de pa. pactio. numero..20.& 21. 547

5 Pœnam & præmium ex eodem facto non conſequendam. de ſiſho.de hoc.num.2. 103
5 Pœnam pecuniariam an iudex imponat.de pęnis.licet.1. 131
1 Pęnarum genera,& an cũ re peti poſsint.de arb.dilecti.10. 169
5 Pœnarum ciuilium functio eſſe poteſt.de accu.c.de his.8. 84
5 Pœnas pecuniarias Epiſcopus conuertit ad ſuos vſus ſi egeat. de pœnis.presbyteri.num.6. 238
2 Pendens & præteritum æquiparari.de teſti.cap.cum tu.6. 255
2 Pœnalis an perſecutoriam aut contra an tollat.de or.co.cum dilectus.§.nos num.17. 210
1 Pœnitens ſolennis non niſi in minoribus diſpenſabilis.de biga. vt bigami.num.3. 92
1 Pœnitans ordines exerceat.de temp.ord.ex tenore.1. 77
1 Pœnitens Epiſcopus à Papa diſpenſandus.de biga.quia.2. 97
1 Pœnitentem occultorum diſpenſatione nõ egere.de biga.quia. numero.1. 97
3 Pœnitentes arma non portent.de vit.& ho.cle.clerici.4. 370
1 Pœnitentes publici infames eſſe quatenus verum. de biga.vt bigami.num.5. 92
5 Pœnitentis ſolennis.de pęni.quæſitum.num.3. 237
4 Pœnitentia nõ tollit accuſationem.de diuor.gaudemus.12. 76
5 Pœnitentia ſequitur peccati multiplicationem.de pœniten. ea, quæ numero 4. 230
2 Pœnitentia quatenus infligenda.de arb.dilecti.2. 169
5 Pœnitentia priuata de pęniten.quæſitum.num.5. 237
5 Pœnitentia publica.de pęniten.quæſitum.num.4. 237
1 Pœnitentia à quod an non minuenda. de ma. & ob. cum inferior.num.1. 143
5 Pęnitentia an ab hæretico recipiatur. de hære. excommunicamus.num.23. 128
5 Pœnitentiæ diuiſio.de pęni.quæſitum.num.2. 237
5 Pœnitentiæ non ſunt arbitrarię in criminibus publicis.de pęniten.ſignificauit.num.2. 235
5 Pœnitentiæ ſunt arbitrarię.de male.ſtatuimus.num.17. 187
5 Pœnitentiæ arbitrarię in criminibus occultis.de pœniten.ſignificauit.num.1. 235
5 Pœnitentiæ quare imponãtur de pæniten.c.quæſitum.8. 237
5 Pœnitentiæ diffinitio.de pęniten.quæſitum.num.1. 237
3 Pœnitentiam agere quilibet compellendus.de conuer.coniu.placet.numero.5. 514
5 Pœnitentiarum iteratio.de pœniten.quæſitum.num.7. 237
1 Penſio an à mandatario memoranda:quiq; accipiendum.de reſcri.poſtulaſti.num.4. 23
2 Penſio ſecundum obligationem ſoluenda.de ſen.ſicut.1. 327
2 Penſio plurium annorũ quando ſoluenda.de ſent.ſicut.10. 328
3 Penſio rei ab eccleſia locatę ob vbertatem caſu ſortuito obuentam augmentatur,de locatio.propter.num.6. 435
3 Penſio rei ab eccleſia locatæ ob vbertatem bonitate terrę obuentam non augmentatur.de loca.propter.num.7. 435
2 Penſio legata quando ſoluenda.num.18. 328
2 Penſio locatorum quando ſoluenda.de ſent.ſicut.3. 328
3 Penſionis remiſsio an facienda inquilino expulſo ante tempus locationis finitum.de loca.propter.num.11.13. 435
2 Penſionem anni ad menſes trahi de ſent.ſicut.num.14. 329
2 Penſionem ſoluat alienans.de præſcript.vigilanti.num.1. 312
2 Penſiones pro more ſolui.de ſent.ſicut.num.2. 328
5 Percuſsio peccatum inducit.de cle.vena.ſi quis.4. 185
5 Percuſsionis diuiſio.de cle.vena.ſi quis.num.1. 185
5 Percuſſoris pœna.de cle.vena.ſi quis.num.6. 185
5 Percuſſus alieno nomine an actionem habet.de ſenten.excom. ſi vero.num.8. 256
5 Percutere volens clericum excommunicatur. de ſenten.excõ. mulieres.num.22. 258
5 Percutiens in caſu licito excuſatur. de ſenten. excommu. mulieres.numero.10. 258
5 Percutiens animo lędẽdi tenetur.de ſenten.excõ.ſi vero.9. 256
5 Percutiens non animo lædendi non tenetur.de ſenten.excom.ſi vero.numero.10. 216
5 Percutiens clericum, credens laicum, an excommunicetur. de ſent.excom.ſi vero.num.4. 256
5 Percutiens laicum,credens clericum, an excommunicetur. de ſenten.excom.ſi vero.1.3. 255
5 Perduellio quid ſit.de hære.ſi quis.num.5. 129
5 Perduellionis reus agere non poteſt.de accu.ſuper.num.7. 91
3 Peregrino an ieiunandum.num.6. 574
1 Peregrini teſtimonialibus ad celebrationem quando,an non admittendi.de cler.pere.te nobis num.2.& 3. 98
1 Peremptoria actionem perimentis vis, & qui proponenda. de reſcri.ſuper.num.13. 19
1 Peremptoria elidibilium quando opponenda. de reſcrip.ſuper. numero.11. 19
1 Peremptoria iuriſditionis & literarum quando obijcienda. de reſcri.c.ſuper.num.10 & 14. 19
2 Peremptoria quando executioni obijcienda. de exceptio. paſto.numero.11. 306
2 Peremptoria qui poſt ſententiam obijcienda.de fi.inſt. cum io. §.porro.num.19.20. 277
2 Peremptoriæ in appellat.locus ne ſit. de fi.inſt. cum io.§.porro. numero.21.22. 277
3 Peremptoriæ opponendæ ante litem conteſtatem in gallia. de empt.li venditori.num.8. 434
2 Peremptorium cui & quando moderari. num.1. 205
1 Peremptoriarũ arctabile tempus.de offi.deleg.de cauſis.11. 103
1 Peremptoriam literarum non impedire.de reſcri.ſuper.9. 19
1 Peremptoriam gratię exceptionem omnino obeſſe.de reſcri.ſuper.numero.8. 19
2 Perẽptorias nõ,niſi termino,proponi.de exceptio.paſto.7. 306
2 Peremptorijs in appella.locum eſſe.de excep.paſtoralis.14. 307
2 Peremptorijs poſt ſentẽtiã locus ne ſit.de exceptio.paſto.8. 306
2 Peremptorins cui cauſæ obſit.de fi.inſt.cum io.§.porro.23. 277
4 Periculo nemo exponere ſe debet.de eo qui.c.diſcretionẽ.3. 56
2 Periurium exceptione quatenus punibile. de iureiuran.querelam.numero 7. 291
2 Periurium teſti obiectum non infamare.de ord. cog. cum dilectus.numero.28. 231
1 Periurium non niſi iuramẽtum oneris ſubire.de ma.& ob.cum in eccle.num.14. 141
1 Periurio teſtamentum iuratum ex cauſa reuocantem eximi.de ele.noſtri.num.13. 40
2 Periur⁹ teſtimonio reijciẽdus.de or.co.cũ dilecti.§.nos.29. 211
2 Perinrum canonicè infamari.nu.26. 211
2 Permitti non vetita.de præſcrip.cum nobis.num.2. 314
3 Permutatio beneficiorum ſuperioris autboritate firmatur. de re.per.exhibita.num.5. 439
3 Permutantur ſpirituales pro ſpiritualibus. de re.per. exhibita. numero.2. 438
3 Permutatur beneficiũ cum beneficio.de re.per.exhibita.2. 439
3 Permutatio rei eccleſiaſticæ cum ſolennitate faciẽda.de re.per. ſi principes.num.4. 438
3 Permutationis tractatus cum ſuperiore,licitus.de re.per. quęſitum.numero.2. 438
3 Permutationis tractatus inter partes illicitus. de re.per. quæſitum.numero.3. 438
3 Permutationem non præcedat pactum.de re.per quæſnũ.1. 438
3 Permutare rem ſuam cum principe an eccleſia cogenda. de re. permu.ſi principes.numero.1.3. 437
3 Permutari non poteſt ius ad beneficiũ de re.per.exhibita.4. 439
3 Permutari nõ poteſt beneficium cum non beneficio.de re. per. exhibita.numero.3. 439
1 Perpetuato vno ex pluribus reliqua non eſt perpetuari. de offi. dele.licet.num.1. 122
5 Perſona in literis expreſſa repulſa,alia non admittitur. de accu. cum oporteat.num.13. 94
3 Perſonæ delictum in eccleſiæ detrimentum non redundet. de deci.tua.numero.7. 498
5 Perſonarum non eſt acceptatio apud deũ.de accu.ſuper.12. 91
2 Perſonalia non niſi in vniuerſalem hæredem tranſire.de re.ſpo. ſepe.num.5.6.7. 222
1 Perpetuari quouis actu iudiciali poſſe.de offi.dele.licet.3. 123
1 Perpetuatio an actu nullo fiat.de offi.dele.venerabili.7. 126
3 Petẽs beneficiũ reſtitui de inſtitutione canonica probet.de inſt. cum veniſſent.num.9.10. 404
2 Petitorium & detentio ſimul proponi poſſe. 8. 216
2 Petitorium ſuſpendi quis rectè poſtulet. 12. 267
3 Petitorium ſine poſſeſsione explicabile mandatum non videri alias contra.num.5. 235
2 Petitorium & poſſeſ.adipiſ.cumulari poſſe.de cauſ.poſ.cum dilectus.num.4. 216
2 Petitorium quando actori in expenſis damnato adiudicandum de cau.poſ.paſto.num.9. 215
2 Petitorium & poſſeſſorium liquida ſimul pronuntiabilia: de cauſ.poſ.paſto.num.7. 215
2 Petitorium & poſſeſſo. liquida ſimul pronuntiari poſſe. de cau. poſ.paſto.num.8. 215
2 Petitorij actionem neglectã ad eccleſiaſticum deuolui. de ſo. comp.ex tenore.num.3. 288

2 Petitorij

2 Petitorij ſententiam quando, an non obſit poſſeſſorio.de cauſ. poſ.paſtoralis.numero.6. 215
3 Petitorij & poſſeſſorij differẽtia. de inſt.cum veniſſent.13.405
2 Petitorio ſuſpenſo ad poſſeſſo. non redit contrarius. de cauſſ. poſſeſ.& propri.paſtoralis.num.3. 214
2 Petitorio probato,poſſeſsio tradenda, de cauſ. poſ. paſtoralis. numero.13. 213
2 Petitorio ſuſpenſo cauſa non concluſa ad poſſeſſorium recup. recurri poſſe.de cau.poſ.paſtoralis.num.1. 214
2 Petitorio pẽdẽte,per appellationem an retardetur executio poſſeſſorij.de cauſ.poſ.paſto.num.18.19. 215
5 Petrus abſcindendo marci auriculam non peccauit. de homi. interfeciſti.num.20. 135
1 Præbendarum numerus an & à quo augendus.de conſt.ex parte.numero.3. 12
3 Præbendatus Deo & eccleſiæ obligatur. de cel.miſſa pernicioſus.numero.3. 562
3 Prælatus non eſt dominus rerum eccleſiaſticarum ſed diſpenſator.de dona.fraternitatem.2.& 4. 455
3 Prælati inferiores permutationibus authoritatem non prę̃ſtãt de re.per.quæſitum.num.4. 438
3 Præteritum pro futuro ſumitur.de ſen.exc. ſignificauit.2. 272
3 Pignoranda res eccleſiaſtica non eſt, ſine neceſsitate vel vtilitate.de pigno.ex præſen.num.1. 440
3 Pignorata res ob vtilitatem eccleſiæ ab ea luenda. de pigno. ex præſentium.num.4. 441
3 Pignorata ob vtilitatem prælati, ab eius hærede luenda. de pigno.ex præſentium.num.6. 441
3 Pignorata à prælato ob neceſsitatem ab eius ſucceſſore luenda. de pigno.ex præſentium.num.5. 441
3 Pignorat res eccleſiæ prælatus pro neceſsitate ſua. de pigno. ex præſentium.num.3. 441
3 Pignorari an poſsit res eccleſiæ pro eius vtilitate. de pigno. ex præſentium.num.2. 441
3 Pignoratio iuris in re.de pigno.cum contra.num.2. 443
5 Pignoratio de pręcedentes pereliglos excommunicanti.1. 7
5 Piratas piratæ prædando ſit compenſatio.2. 166
5 Piratæ depradantes peregrinos excommunicandi. 1. 166
5 Piratæ nauigantes,depredantes excommunicandi 3. 166
3 Pignoratio rei propriè.de pigno.cum contra.num.1. 443
3 Pignoratio rei alienę.de pigno.cum contra.num.3. 443
1 Pignus non,niſi iudiciali oblatio ſolui.de in inte.reſti.conſtiturus.num.46.& 47. 164
2 Pignus vẽdere ſinens an ſibi noceat.de tranſ.ex literis.4.5. 148
5 Plena & ſemiplena probatio quando facienda.de ver. ſigni. abbate.num.3. 306
4 Plus iuris quam habet an trãsfert quis authoritate propria. de do.int.vir.nuper.num.3.& 5. 79
4 Plus iuris quam habet transfert iuris miniſter. de do. int.vi. & vxo.nuper.num.2. 79
4 Plus iuris quam habeat transfert, alterius perſonam repræſentans.de do.int.vir.nuper.num.1. 79
2 Plus petens quando in triplum puniendus. de plus pe. conſilium.num.5. 213
3 Plus petens lite cõt.debito priuari.de plus pe.conſiliũ.2.1. 213
1 Plus petens lit.non conteſt. quatenus an non puniendus.de pe. conſilium.num.1. 213
5 Plures an poſsint vnum accuſare.de colln.dete.ſcripta.nu.3.183
4 Plures deprehenſi in actu deliquendi omnes præſumuntur deliquiſſe de ſpon.ex literis.num.14. 8
5 Plures non concordantes ad actum faciendum quid agent. de forti.eccleſia.num.1. 183
5 Pluribus repertis in loco delicti qui teneantur, & qua pœna puniatur ſi ignoretur quis deliquerit.de homi.ſignificaſti.numero.3.5.7.8. 154
4 Pollutio extraordinaria triplex.de eo qui cog.fraternitati. numero.1. 57
4 Pollutio extraordinaria an inducat publicæ honeſtatis iuſticiã. de eo qui cog.fraternitati.num.5. 57
5 Pollutione extraordinaria an affinitas contrahatur. de eo qui cogno.conſan.vxo.ſuæ.fraternitati.num.6.8.10. 58
2 Poſitionum genera,quibuſq;,an non,reſpõdendum.de lit.con. olim.5.6.7.8.9.10.11.& 12. 199
3 Portio congrua curato aſsignanda.de iur.pa.ex literis.12. 536
2 Poſitioni criminali quando.an non reſpondendum. de ele. dudum.10.11.& 12. 67
1 Populi romani hodierno poteſtas.de conſu.cum tanto.11. 34
1 Populum, inſcio principe legem condere quatenus verum. de conſu.cum tanto.num.12. 34
5 Poſsidens poſsidere præſumitur.de verb.ſig.tua.num.13. 308
2 Poſsidens naturaliter an præſcribat.de præſcrip.c.cauſam.4.312
2 Poſsidenti ſuccedi.de preſ.afferte.num 1. 280
1 Poſsidenti rem vendicare licere.de cauſ.poſ.paſtoralis.2. 214
1 Poſſeſſa res quo quæratur modo.de conſu.ex literis.7. 30
2 Poſſeſsio quando aduocari poſsit. de præſcrip. capitulo. quoniam.numero.9. 322
2 Poſſeſsio alio vtente quando non admittatur. & quatenus verum.de reſti.ſpo.olim.num.1. 222
2 Poſſeſsio in vſucapione qui accipienda.de præſcript.capit.quoniam.numero.7. 322
3 Poſſeſsio de perſona ad perſonam non extendenda. de cenſi. ſopite.numero.5. 553
5 Poſſeſsionis diſfinitio.de priuileg.capit.cum olim.13. 218
2 Poſſeſsio & proprietas quando diuerſis iudiciis vel eodem tractandę.de iud.ſignificauerunt.num.1.2r3. 186
1 Poſſeſsio an & quando auferendo.de offic. delega.capitu. quoniam.numero.28. 114
2 Poſſeſsio quando & cui adiudicanda pẽdente petitorio.de cau. poſ paſto.num.12. 215
2 Poſſeſsione quando non probetur.de præſum.c.illud.5. 285
2 Poſſeſsio quando in ſequeſtrum tranſlata. de iud.examinata. numero.3.& 5. 284
5 Poſſeſsio de momento ad momentum improbabilis. de priui. accedentibus.num.2. 214
5 Poſſeſsio ad præſcriptionem requiſita quomodo probanda. de priui.accendentibus.num.1.3. 214
2 Poſſeſsionis proles.de præſcriptio.cap.cauſam.6. 312
3 Poſſe.adipi.& retine. differentia. de iuſti. capitulo. cum veniſſent.numero.14. 405
3 Poſſeſsionis commodum eſt fructus habere.de iur.pa.cum dilectus.num.14. 544
1 Poſſeſſorem iure deuoluto recte conferre. de in integr. cum veniſſent.num.7 158
2 Poſſeſsione ſequeſtrata eius commoda non amittit. nu.7. 583
2 Poſſeſsionem bono contumacis anno quæri.2. 203
2 Poſſeſsio lite non conteſtata recuperabilis.n.5. 203
2 Poſſeſsio poſt diffinitiũ.quando an non recuperabilis. 6. 203
2 Poſſeſsionem proprietati præcognoſci,& quando.1. 235
2 Poſſeſsionis cauſa mandata de proprietate non cognoſci.2.331
2 Poſſeſsionem præſentem ex præterita argui.de reſt.ſpo.cum ad ſedem.num.1.2.6.7. 225
3 Poſſeſsionem in rebus incorporalibus dat vſus, cum patientia. de cenſi.ſopite.num.3. 553
1 Poſſeſsionem metuentis ſibi non amitti.de ele.querelam.25.55
2 Poſſeſsionem alio vtente amittit ſciens de re.ſpo.olim.1. 222
2 Poſſeſsionum quæ & quot præſcriptioni ſufficiãt. de præſcrip. cauſam.num.2.3. 312
2 Poſſeſsionum genera.de præſcrip.cauſam.num.1. 312
2 Poſſeſsionũ quæ animo retinentur.de præſcrip.vigilanti.3.312
2 Poſſeſſor iniuſtus vexandus.de proba.licet.21. 246
1 Poſſeſſor dubius non eligit.& cur.de in inte.reſtitu.cum veniſſent.numero.11.12. 159
3 Poſſeſſor ſemel an hodie poſſeſſor præſumatur.de bapti. maiores.numero.14. 568
2 Poſſeſſor reꝰ abſoluẽdus,eiuſq; rei locꝰ.de proba.licet.22. 246
5 Poſſeſſores duo eſſe non poſſunt.de priui.cum olim.12. 223
1 Poſſeſſorum quis,an non,rectè eligit.de in integ. reſtit.ca.cum veniſſent.num.9.10. 159
2 Poſſeſſorium & petitorium non cumulat contrarius. 5. 216
2 Poſſeſſorium retinet cum petitorio nõ concurrere.de cauſ.poſ. c.cum dilectus.num.7. 216
2 Poſſeſſorium quando petitorium præiudicet.de ordi.cognitio. c.ſuper.num.8. 252
2 Poſſeſsionem animo ſolo amitti quatenus verum.de reſtit.ſpo. cum ad.num.3.4.5. 221
2 Poſſeſſorium & petitorium quando ſimul tractandæ. de cauſa poſ.cum dilectus.num.11. 216
3 Poſſeſſorium & petitorium ſimul intentantur. de capi.mo. ca. dilectus.num.1. 530
2 Poſſeſſurũ amittens rem vẽdicet.de cauſa poſ.c.paſto 55. 215
2 Poſſeſſorio ſuſpenſo rem peti, quatenus accipiendum.de cauſ. poſ.paſtoralis.num.5. 214
3 Poſſeſſorię reſtitutio ſimul cum petitorio intentato,primo ſuper poſſeſſorio pronuntiandum.de ca.mona.dilectus.2. 530
2 Poſſeſſorio agenti obijcienda.de reſtit.ſpo.literas. 220
1 Poſtulationem maioris partis valere.de elect.ſcriptum.2. 62

1 Poſtulantis

1 Poſtulantis ętas.de procu.non iniuſtè.num.3. 158

1 poſtulantes criminoſum eo iure priuari, indefectuoſum cõtra. de elect c.nihil.num.7. 64

1 poſtulet ne clericus parte inuita.de poſt.clerici.5. 151

1 Poſsit verbi acceptio.de elect.quia.§.illud.num.2. 63

5 poſt confirmationem electionis eius defectũ probet obijciens. de eo qui fur.ordi.innotuit.num.8. 198

1 poſtulatio maioris partis potior.de elect.eccleſia.7. 68

1 poſtulatio quando confirmanda.de elect.ſcriptum.1. 62

1 poſtulatio electioni iuncta quando præualet.de elect.capitu.eccleſia.numero.8. 68

1 poſtulatio quando electione potior qui intelligendum.de elect. ſcriptum.num.3.& 4. 63

1 poſtulatio,& electio quando non valeat. de electio.c. ſcriptum. numero.5.7.& 8. 63

1 poſtulatio præſentata irretractabilis,alias contra.de poſtul. prę lo.bonę.num.1.& 2. 35

5 poteſtas ſecularis tranſmiſsibilis ad ſucceſſorem reuoluitur. de hære.ad abolendam.num.1. 130

5 poteſtas ſecularis non tranſmiſsibilis non deuoluitur ad ſucceſſorem.de hære.ad abolendam.num.2. 130

5 poteſtas data pluribus vno deficiente ad alios deuoluitur.de hęre.ad abolendam.num.6. 130

1 poteſtas ſpiritualis ob quæ non deſideranda.de elect.capit.qualiter.numero.4. 42

1 potentior qui accipiendus.de alie.iudi.ex parte.num.12. 167

1 prębenda qua actione quærenda.de reſcrip.c.capitulum.3. 24

3 præbenda duplex.de inſti.in eccleſia.6. 403

1 præbendæ percepto qui accipienda.de maiori.& obedien.c.ſtatuimus.numero.8. 143

3 præbendæ & fructus differentia.de cleri.non reſidentibus.cap. cum.ad.num.5. 385

3 præbendę conſiderationes duæ.de inſti.c.in eccleſia.4. 402

3 prębendę numeratę à quibus minuendę.de conſtitutio.capi. ex parte.numero.4. 12

1 præbendam conſtituere poteſt Epiſcopus.de conſtitutioni. ex parte.numero.2. 12

1 præbendam à ſolo papa tolli.de conſtit.ex parte.num.1. 12

3 præbendam ad diuidendã requiſita.de præben.c.dilecto.12.392

3 præbendarum collatio fit ſecundum conſuetudinem.de his quę fiunt.c.nouit.num.1.6. 415

3 prębendam impetranti an prouideatur,de præbenda dignitatis vacantis.de præb.cum olim.num.11. 401

3 prębendarum collatio fit ſecundum priuilegium ſuper hoc conceſſum.de his quæ fiunt.c.nouit.num.2. 415

3 præbendam non omnis infirmus percipit. de cle.non reſid. ad audientiam.num.5. 384

3 præbendam vacaturam impetranti prouideri non debet,de præbenda dignitati annexa.de præb.cum olim.num.10. 401

1 præbendam electi non niſi ignorans capit.de offic.deleg.c.conſulta.num.2. 109

3 præbendas quæ gratiæ efficiant.de præben.c.cũ olim.1.3.5.400

3 præbendarius negligens in conſtituendo vicarium in cura,ea priuatur.de præben.extirpandæ.num.6. 397

3 præbendarius quando recuperat curam perditã ob negligentiã, vicarium conſtituendi.de præbendis.cap.extirpandę.7. 397

1 præceptum an morte expiret.de officio delegati.quoniã.17.113

5 præda in bello iuſto eſt rapientis.de homi.c.ſicut.28. 149

5 prædicare laicis non licet.de hære.c.cum ex iniuncto.4. 136

5 prædicatio quomodo facienda.de clerico vena.c.ſi quis.3. 186

5 prædicatio continua reprobatur.de clerico vena.c.ſi quis.2.186

3 prædicationis officium priuilegiatum.de ſtatu monacho. quod Dei.numero.6. 525

3 prædiũ tranſit cum decimę onere.de decimis.c.peruenit.4.492

2 prædo ſpoliatus non reſtituendus.de reſtitutio. ſpolia.c.in literis.numero.7. 217

2 prædo quando reſtituendus. de reſtitutione ſpoliato.ca.in literis.numero.8.9. 217

3 præfationes ſpeciales.de celebratione miſſarũ.c.conſiliũ.2. 561

5 præfectus vrbis interdicit aduocationionis officium.de hære.c. ſi aduerſus.num.8. 136

3 prefationes generales & communes.de celebratione miſſa.conſilium.num.1. 561

1 præfertur fauore ſecundus.de reſcriptis.c.capitulum.5. 24

2 priuilegia cur intentaus.de ordi,cogni.capitul. cum dilectus.§. nos.numero.1.3. 209

2 præiudicij vis.nume. 1. 211

2 præiudicialem quæſtionem variè dici.de ordine cognitio.capi. tuam.numero.1. 211

2 præiudicialia prius iudicanda.de ordine cognitionum.ca.intelleximus.numero.13. 208

3 prægnans an cum partu in cemeterio ſepelienda.de conſe.eccleſiæ.c.conſuluiſti.num.1.& 4. 557

3 prægnans ad baptiſmum admittenda.de conſe.eccle.cap.conſuluiſti.numero.3. 557

1 prælatura triplex.de maioritate & obedientia. capitulo. ſtatuimus.numero.7. 143

5 prælatura ſeculari vacante ad quem ſit ius deuolutio.de hære.c. ad abolendam.numero.13.17. 131

3 prælatus cruce ſignatus an integram viceſimam redditũum eccleſiæ percipere debeat.de vot.c.poſtulaſtis.1. 523

3 prælatura eccleſiæ cathedralis à capitulo confertur. de his quæ fiunt.c. nouit. num.4. 416

1 prelatus qui inquirendus.de officio ordinarij.capitul.perniciosam.numero.8. 134

2 prælatus an teſtis eſſe poſsit.de teſtibus.c.inſuper. num.7. 253

3 prælatus percipiens fructus animarum curam habet.de pręben. c.expoſuiſti.num.1.4. 398

3 prælatus grauãs ſubditum in procu.duplum reddit.de immuni. eccle.quia.num.1. 580

2 prelatus grauãs ſubditum ob ſeruitium legato factum,duplum reddit.de immu.eccle.quia.num.2. 380

1 prælatus ſolus contra eccleſiam agit.de reſcri.edoceri.3. 20

3 prælatus nõ dat theſaurum eccleſiæ.de dona.c.cœterum.2.456

3 prælatus non præferat conſanguineum minus idoneum extraneo.de pręb.graue.2. 396

1 prælatus per ſe aut per alium de iure ſuo litigat.de reſcript. edoceri.numero.2. 20

3 prælatus negligens in non prouidendo punitur ſemel tantum. de con.pręb.c.nulla.num.14. 407

1 prælatus ſolus ius,negligente capitulo,tuetur.de reſcript.cap.edoceri.num.4. 20

3 prælatus non dat rem immobilem eccleſiæ.de donatio.c.cœterum.numero.1. 456

5 prælatus an & quando clericum verberet, & incarceret.de ſent. excom.c.vniuerſitatis.6.7.8.9.& 10. 353

5 prælatus regularis an renunciet beneficio.de ſimo.de regularibus.numero.4. 107

3 prælatus an teſtari poſsit.de pę.cle.c.ſi quis.num.7. 461

3 prælatus an de ſeculari ad ſecularem eccleſiam tranſire poſsit.de regu.c.licet.num.5. 504

3 prælatus non conſumat res eccleſiaſticas in malos vſus.de dona.c.cœterum.num.4. 456

3 prælatus an diſpenſet de non reſidendo. de cleri.non reſid. inter.numero.1.3. 383

3 prælatus an habeat liberam rei eccleſiaſticæ adminiſtrationem. de dona.c.fraternitatem.num.1.3.5. 455

5 prælatus regularis recipiẽs pecuniam pro ingreſſu religioſi qua pœna plectatur.de ſimo.c.dilectus.num.10. 110

5 prelatus exemptus non renunciat beneficio ſine Papæ licentia de ſimo. de regularibus. num.2. 107

3 prælatus rẽ modicam eccleſiæ dare poteſt. de dona.capitu.cœterum.numero.3. 456

5 prælatus pro conſecratione eccleſiæ oblatum recipere poteſt.de ſimo.cum ſit.num.1. 103

5 prælatus an quicquam pro conſecratione eccleſiæ poſsit exigere.de ſimo.cum ſit.num.1. 103

5 prælatus de dilapidatione accuſatus an ab adminiſtratione remoueatur de accu.prælatorum.num.1.3. 109

5 prælatus ſecularis an renunciet beneficio. de ſimo. de regularibus.num.3. 107

3 prælatus capituli conſenſum præſcribit. de his quæ fiunt.capitulo.ea.numero.1.2. 416

3 prælatus licite præfert conſanguineum extraneo in cura eccleſiæ.de pręb.c.graue.num.1. 396

5 prælatus pro reconciliatione eccleſiæ an aliquid exigere poſsit. de ſimo.cum ſit.num.5. 103

1 prælatus ſolus ardua non tractet.de reſcript.edoceri.5. 20

5 prelatus debet ipſemet viſitare eccleſias ſuæ prelaturę.de hęre. ad abolendam.num.5. 130

5 prælatus poteſt vices ſuas committere mediante ſalario,& q omnia lucra ei reddantur.ne præla.præterea.num.5. 119

2 prælatus ob coadiutorem ſibi datum non perdit ius prælaturę. de cle.ægro.conſultatio.num.8. 402

5 prælatus an & quando remouendus.de regu.iuris.quamuis.numero.1.2.3.& 4. 313

5 prælatus

5 Prælatus ſubditos corrigat.de ſenten. excom. ſuper eo.13. 252

3 Prælati omnibus exemplo eſſe debent.ne cle.vel monachi.capi. relatum.num.4. 585

5 Prælati inferiores ab Epiſcopo prædicant ſuis ſubditis, & com mittunt.de hære.cum ex iniuucto.uum.8. 136

2 prælati an ſint iudices in cauſa propria.de verbo.ſignifi.ex parte.num.8.10.12. 305

5 Prælati cui eccleſia vnienda ſubijcitur conſenſus in vnione requirendus.de excel.præla.ſicut.num.3. 200

5 Prælati minores debent ardunm ad Epiſcopum deferre . de ſimonijs.ex inſinuatione.num.2. 108

5 prælati inferiores ſingulares an habeant territorium.de rapt.de illis.numero.5. 165

3 Prælati contractus an validus. de donationibus.cap. fraternitatem.num.6. 456

3 prælati & reges ſint ſobrij.de vi.& hone.clericorum.capi.à crapula.num.9. 379

5 prælati confeſſorem ſib eligunt.de pœniten. capit.ne pro dilatione.num.5. 252

5 prælati minores in quibus diſpenſant.de eo qui furti . ordines. cum.H.num.2. 297

5 Prælati confeſſorem ſibi eligunt . de ſenten.excommunicatione pro dilatione.num. 252

5 Prælati non promoueant parentes diuites.vt eccleſia.benefi. vt noſtrum.num.7. 410

5 prælati inferiores non præſtant papæ fidelitatem.de priui.antiqua.numero.6. 217

1 prælato in genere inquirere quando liceat.de offi.ord.pernicioſam.numero. 6. 134

1 Prælatum eligit conuentus qui accipiendum.de electionibus.c. nullus.num.3.& 4. 36

3 prælatum nullum teſtem eſſe,& cur.de teſtibus.capitu.inſuper. numero.9.& 10. 253

3 Prælatorum quis in adminiſtratione potior. de iudicijs.c. cum deputati.num.1. 184

2 Præmitiæ quod nō ſoluantur conſuetudine induci poteſt.de decimis.c.decimam.num.9. 490

5 Præpoſitio pro.denotat cauſam excitatiuam . de ſimonia. cum eſſet.num.4. 104

5 præpoſitos animæ tres habemus. de pœnitentijs. capitulo,noſtro.num.4. 151

5 præpoſitura presbyteratum requirit.nu. 1. 259

5 præpoſterus ordo quando, an non vitiet. de reſcriptis.c.ad audientiam.num.4. 17

2 prepoſterum ordinem naturalem non vitiare.de reſcrip.c.cum dilecta.num.1. 21

2 presbyter labore victum paret.de eccle.ædifi.c.ad audientiam. numero.3. 577

5 Presbyter negans pœnitentiam reus eſt anima. 8. 259

5 Presbyter vnus cum clerico pluribus vocatis iungit. de verb. ſigni.quæſiuit.num.1.2.3. 300

5 presbyter excommunicatus ſolenniter baptizans fit irregularis.de clerico excommunicato miniſtrāte.c.ſi celebrat.20. 193

2 præſcribatur ne impedito.de preſcriptionibus . capitu. auditis. numero.12. 315

2 præſcribens non peccat.de præſcriptionibus.c.placuit.7. 318

2 præſcribere nequit ſciens alienum.de præſcrip.capitu.ſi diligenti.numero.15. 317

3 præſcribi an in non valentem agere poſsit.de preſcrip.c. ſi auditis.num.5.6.7.8.9. 314

2 Preſcribi an ius proſequenti poſsit.10. 314

2 preſcribi qui poſsint quæ non poſsidentur.num.39. 320

2 preſcribi quæ ſunt ordinis, non poſſe.num.48. 521

2 præſcriptum reddere non obligat mala fides.nu. 18. 317

2 preſcripto & priuilegium quando contraria.num.1. 322

2 præſcribi vacante ſede non poſſe.de preſcrip.c.placuit.1. 310

2 præſcribi dominationem quæ nequeant.de preſcrip.c.ſi.diligenti.numero.4. 316

2 preſcribi in Papam quam dudum liceat.de preſcript.c.cum non liceat.num.7. 314

2 præſcribuntur ſine titulo priuata.de preſcrip.capitu.ſi diligenti. numero.38. 320

3 Præſcriptio contra ignorantem non currit.pe conceſ.preben.c. dilectus.num.2. 414

3 preſcriptio minor centenaria contra eccleſiam romanam locum non habet.de c.mo.dilectus.num.5. 531

1 Preſcriptio cepta in minorem an currat.de in integr.reſti.c. beneficio.num.8. 166

3 Preſcriptio quadragenaria contra eccleſiam priuilegiatam locum habet.de capellis monachorum.c.dilectus.6. 521

1 Præſcriptio exceptione in minorem reſtituendum currit.de in integ.reſti.beneficio.num.2. 165

1 Præſcriptio quando currit,aut deriuat pupillo , & an reſtitui debeat.de in integ.reſti.c.beneficio.num.7. 166

5 Præſcriptio quæ romanę eccleſiæ noceat.de in integ.reſti.c.beneficio.num.10. 166

3 Preſcriptio qualiter extendatur.de cenſib.c.ſopite.2.3.6. 553

2 Preſcriptionis ſumma capita. de præſcriptionibus . capi.ſi diligenti.num.17. 318

2 Preſcriptioni.40 annorum titulus neceſſarius. de præſcrip.c. de quarta.num.8. 311

5 Preſcriptionem.20.anno.nocere eccleſiæ. in integrum reſtit.c. beneficio.num.16. 166

2 preſcriptionem ob bellum ceſſare.de preſcriptio.c.ex tranſmiſſa.numero.1. 313

2 Preſcriptionem.30.annorum in eccleſia ceſſare. de preſcript.c. illud.num. 5.6. 313

2 Præſcriptionem an probet negatio.de præſcrip.capi. de quarta. numero.10. 315

5 preſcriptionem iudicialem & extraiudicialem currere eccleſię. de in integ.reſti.c.beneficio.13.14.& 15. 166

1 Preſcriptionem.30.vel.40.anno.non impuberi,ſed puberi nocere.de in integ.reſtit.c.beneficio.6. 166

5 præſcriptionem inſtantiæ finitę nocere minori non reſtituēdo. de in integ.reſti.beneficio.num.1. 165

2 præſcriptionem iudicis inopia ceſſare.de preſcriptionibus.c.ex tranſmiſſa.num.3. 313

2 Preſcriptione probata, quando non poſsit titulus probari.de teſtib.c.fraternitatis.num.12. 257

1 Preſcriptionum genera,queq; in minorem an non currant . de in integ.reſt.c.beneficio.num.3.4.5. 165

1 Preſcriptionum quę minori,an non,currant.de in inte.reſt.c.beneficio.num.20. 167

5 Preſcriptionum tempora quæ eccleſię an non obſint.de in inte. reſti.c.beneficio.num.18.19. 167

2 Preſcriptibilia à ſubditis.de preſcrip.c.cum non liceat.3. 313

3 præſens quis dicatur.de fideiuſſoribus.c.peruenit.4. 417

5 Preſens quatenus ſibi an non obſit.de tranſactio.cap. ex literis. nume.6.7.8. 148

2 præſens tacens in quibus,an non,conſentiat.de presby.c. nonne.num.4 5.7. 280

2 præſens quando diſpoſitioni ſuorum conſentiat , an non. de tranſ.num.1.3. 148

2 Preſentem tacentem in exprimendis nō conſentire.de presby. c.nonne.num.6. 281

5 preſentia in duellis capitalibus an irregularitatem faciat.de homic.c.ſicut.nu. 49. 152

1 Præſentatio litigioſa ſecundam impedit.de electionibus.c.auditis.num.1. 58

3 præſentatio electionis nomine,continetur.de iure patro.ca.nobis numero.7. 540

1 præſentatio clericorum quæ, an non impediat.de electionibus. c.auditis.num.6.& 7. 58

2 præſentatio alterius vicibus à pluribus patronis fieri poteſt . de iur.patro.relatum.num.2. 533

1 Preſentatio diuerſorum quę,an non impediat ſecunda.de elec. auditis.num.9.& 10. 59

5 Preſentatio à populo preſcriptibilis . de electionibus. cap.querelam.num.10.11.& 12. 53

3 Preſentatio ab exiſtente in poſſeſsione præſentandi prevalet.de iure patro.relatum.num.3. 533

3 Preſentatio de beneficio non vacante an valeat.de con.preben. cum dilecta.num.1. 414

5 Preſentationis & electionis crimen.de in integ.reſti.cum veniſſent.num.13. 159

2 Preſentationis via.de ſent.cum Bertol.num.2. 330

3 Præſentationis ab electione differentia. de iure patronatus.cap. nobis.num.11. 541

1 præſentationis tempus ob negligentiam inſpici.de reſcri. eam. numero,4. 16

1 Preſentationis tempus qñ attendendum.de reſcrip.eam.6. 16

1 Preſentatione indigna ſecundam impediri . de electio. auditis. numero.2.& 3. 58

5 preſentatione inculpabili ſecūdam non impediri . de electioni. c.auditis.num.5. 58

1 Preſentandi ius inferioribus beneficijs cui datum . de electio. nullas.

nollas.num.6.7.8.9.& 10. 36
3 Præſentari an poſsit originarius extra dioceſim, vbi eccleſia ſita eſt.de iure patro.ſignificaſti.nu.1.& 3. 538
3 Præſentans alius à præſentato eſſe debet.de iure patro.per veſtras.num.1. 541
5 Præſentãs literas falſas iudici laico ab eo detinetur ſi laicus eſt. de fal.ſaltidicus.num.11. 178
2 Præſentati ius quale. de ſent.cum.Bertol.3. 330
5 Præſentator ordinis ſimoniace ſuſpendit ab illius exequutione de ſimo.num.2. 101
5 Præſentator debet aſsignare titulum ordinato. de ſimo.ca. per tuas.numero.1. 115
3 Prĉſentatus à maiori parte patronorum præfertur. de iure patro.relatum.num 4. 531
3 Præſentatus à pupillo præfertur à tutore præſentato.de iure patrona.quod autem.num.3. 534
3 Præſentatis pluribus à patrono laico primo inſtitutus præferendus.de iure pat.ꝙ autem.num.1. 534
3 Præſentatis pluribus à patrono clerico primo præſentatus præferendus.de iure patro.ꝙ autem.num.2. 534
2 Præſentato per patronum vis quæri. 4. 330
2 Præſentato à non habente ius nihil quæri.de ſente.cum Bertoldus.numero.1. 329
3 Præſtatio annua cum titulo & bona fide præſcriptionem cauſat de cenſi.olim.num.1. 554
3 Præſtatio annua cum mala fide præſciptionem non cauſat. de cenſi.olim.num.2. 554
3 Prĉſtationis annuæ partem recipiens quadraginta annis an poſtea integre petat.de cenſi.c.olim.num.3.5. 554
1 Præſumendum non eſſe pro proceſſu non finito. de renun.in præſentia.num.5. 71
1 Præſumendum quando, an non ſit pro ſententia renun. in præſentia.num.7.8.9.10.11.14.& 15. 71
1 Præſumendum nõ eſſe pro iudice fines excedente. de renun.in præſentia.num.2. 71
1 Præſumendum in dubio pro ſententia.de renunciatio.in prĉſentia.num.ero.16. 72
1 Prĉſumendum non eſſe pro iudice extra eius officium.de renũ. in præſentia.num.1. 71
1 Præſumendum non eſſe pro iudice ſpoliante.de renun.c.in prĉſentia.num.3. 71
2 Præſumi quando, an non pro ſententia poſsit.de appellatio.c. dilectis.numero.10. 357
3 Præſumitur de præterito ad præſens.de ſolutio.capitu.Odoardus.21. 454
4 Præſumitur in dubio pro matrimonio, & copula.de deſpon.impube.continebatur.num.5. 28
4 Præſumitur in dubio pro matrimonio. qui maiores accu. videtur numero.2. 69
1 Præſumitur pro iuſtificata ſententia.de renun. capit.in præſentia.numero.17. 72
4 Præſumitur in dubio pro matrimonio.de ſponſalibus.capitu.is cui.numero.16. 24
1 Præſumitur pro iudice in his, quæ officij eius ſunt.de renun. in prĉſentia.num.4. 71
5 Prĉſumitur talis in quo ſtatu reperitur.de priuilegijs.capitu. ex ore.numero.1. 215
1 Præſumitur pro re iudicata.de renun.c.in præſentia.18. 72
3 Præſumptio trãſſeri probandi onus in aduerſario. vt eccle. bene.ſine.di.conſe.vt noſtrum.num.2. 419
4 Præſumptio, fictio, & iudicium in quo differunt.de ſponſa.ca. is cui.numero.2. 23
4 Prĉſumptio diuiditur in temerariam, approbabilem, & violentam.de ſpon.is cui.num.1.6. 23
4 Prĉſumptionis diffinitio.de ſponſalibus.c.is cui. 5. 24
4 Præſumptionis violentæ diffinitio, & diuiſio. de ſponſalibus.c. is cui.num.7. 24
2 prĉſumptione non damnandum. de prĉſumptionibus. capitu. literis.numero.2. 285
2 prĉſumptione torqueri.de prĉſumptionibus.c.literis.3. 285
4 Prĉſumptionis alia diuiſio, quĉdam iuris tantum, alia iuris & de iure.de ſpon.is cui.num.8. 24
2 Pretium non niſi in vniuerſalibus actionibus ſuccedere. vt lit. penden.c.eccleſia.num 11. 233
5 Prætor dat authoritatem extra ſuum territorium alienandi. de priui.paſtoralis.num.2. 215
3 Primitiĉ ſoluuntur ſecundum loci conſuetudinem.de deci.decimam.numero.7. 490
3 Primitiarum ſolutio reſpicit conſuetudinem mediocrẽ. de decimis.decimam.num.8. 490
2 Princeps dubiorum interpres.de probationibus.cap.in prĉſentia.numero..24. 244
2 Princeps inſtar duorum.de fide inſtrumentorum.capi. inter.§. cœterum.numero.3. 272
2 Principaliter vocis acceptio. 49. 321
5 Princeps ſolus reſtituit famam.de clerico excum.miniſtran.ca. clerici.numero.7. 189
5 Principis ſucceſſor debet ſtare eius locationi.ne prĉla.cap. querelam.numero.2. 119
1 Principis reſcripto iniuſto parens peccat. de officio delegati.c. ex parte.num.6. 110
5 Principis in interpretationa pars.de verborum ſignificatio.cap. olim.numero 6. 301
1 Principi licet, quod non inferiori in citationibus.de procura.c. querelam.numero.10. 153
1 Principi iudicare ex conſcientia licere.de offi.ordi. capitu.ſi ſacerdos.numero.12. 135
2 Principi mortuo in omnibus quando ſuccedat legitimus.de ſoro compet.licet.num.1. 187
2 Principes qui.de prĉſcriptio.c.ſi diligenti.num.10. 317
3 Principalis diſcutiendus antequam fideiuſſor conueniatur. de fideiuſſo.c.peruenit.num.2. 447
2 Principalis vim ſequitur acceſsio.de fide inſtrumen.capi. inter. §.cum.num.20. 274
2 Principali ante ſublato, acceſſorium tolli.de fide inſtru.c. inter. §.cum.num.13.14. 273
3 Principali abſente qualiter fideiuſſor conueniendus.de fideiuſ.c peruenit.num.3. 447
2 Principali ſublato acceſſorium tolli.de fide inſtru.capit.inter.§. cum.numero.1.9.10. 273
2 Principali ob æquum ſublato, an tollatur acceſſorium.de fin.inſtrumen.c.inter.§.cum.num.15. 273
1 Principum & inferiorum conſtitutiones quid diſtent.de cõſt. cognoſcentes.num.9. 6
3 Prioratus an committi poſsint interuentu alicuius temporalis per priores.de ſtatu monacho.c.monachi.num.7. 524
3 Prioratus clauſtralis non incompatibilis.de prĉben.capitulo. de multa.nume 8. 393
3 Prioratus an per abbatem committi poſsint interuentu alicuius temporalis.de ſtatu monachorum.c.monachi.6. 524
5 Prior hoſpitalis quem abſoluat. de ſententia excom.cap.canonica.numero. 12. 293
5 Prior annorum viginti.de præbendis.c. ſuper.2. 393
3 Prior clauſtralis non habet adminiſtrationem.de prĉbendis.ca. de multa.numero.6. 393
3 Prior debet eſſe de eccleſia cui præficitur.de conceſ.præb. capi. dilectus.numero.9. 414
1 Priori inhabili potior ſecundus.de reſcriptis.c. mãdatum.1. 28
3 Priores an ab abbatibus poſsint prioratu priuari. de ſtatu monacho.monachi.num.11. 524
1 Prioritas quatenus accipienda.de maioritate & obedientia. ſtatuimus.num.4. 143
2 Priuata quanto tempore præſcribat eccleſia.de prĉſcript. capit. illuſi.numero.2.3.4. 312
1 Priuationis pœna perpetua. de conſtitutionibus. capitulo, ex literis.numero.7. 11
1 Priuationis pœna quatenus, & ad quĉ extendibilis. de electio. nihil.numero.10. 65
2 Priuationis caſtra quatenus, an non, habere liceat.de reſti.ſpoliatorum.piſanis.num. 223
5 Priuato non credendum in alterius prĉiudicium. de ſimonijs. per tuas.numero.2. 115
2 Priuatũ ius recuſabile eſſe.de ſoro cõpetẽti.ſi diligẽti.6. 188
5 Priuati non deferãt arma ſed cultellum.de iudicijs.c.ita.2. 124
5 Priuati non conſtituunt collegium citra domini cõceſsionem. de exceſsi.prĉla.dilecta.num.1. 203
1 Priuatorum electionem ad nõ priuatos deuolui, fallit de electioni.cum vniſo.num.5.& 6. 56
5 Priuilegium ſuper decimis monialium an extendatur ad poſſeſſas per alios.de priui.dudum.num.1. 217
2 Priuilegium reale tranſmiſsibile.de prĉſumptionibus.cap. mandata.numero.7. 284
2 Priuilegium odioſum ſuper decimis conceſſum ad noualia extendendum de deci.ex parte.num.1. 498
1 Priuilegium ſecũdum actionem regulari. de conſtitutionibus. cum acceſsiſſet.num.3. 9

1 Priuile-

1 Priuilegium indefinitum decennio amitti.de conſtitutio. cum acceſsiſſent.num.2. 9
1 Priuilegium an,& quãdo actu contrario amittatur.de conſtitu. cum acceſsiſſent.num.9.&11. 10
1 Priuilegium tempore limitato non longius.de conſtitut. cum acceſsiſſent.num.1. 9
3 Priuilegium fauorabile ſuper decimis conceſſum ad noualia extendendum.de deci.ex parte.num.2. 498
3 Priui.rei non exiſtenti,in futurum concedendum.de eccle.ędi. ad audientiam.num.5. 577
5 Priuilegium exemptionis Epiſcopo præiudicat .de priui. cum olim.numero.6. 212
2 Priuilegium an in nocumentum litis valeat.vt lit.non conteſta. dilectus.numero.2. 234
5 Priuilegium ampliandum.de ſenten.excõ.cum illorum.11.281
5 Priuilegium à iudice publicatum fidem facit. de vebo. ſignific. abbate.numero.7. 306
5 Priuilegium an comprehendat de nouo ædificats.de priui. dudum.numero.3. 207
2 Priuilegiũ legis tranſmiſsibile.de presby.c.mandato.1.2.1.283
5 Priuilegium ſtudij an ad doctoratum extenditur. de priuilegijs.ſuper.num.1. 217
2 Priuilegium principis quando perſonale, aut tranſmiſsibile. de præſumpt.mandata.num 4.5. 283
2 Priuilegium ciuitatis perpetuum.de præſumptionibus.c.mandata.numero.9. 284
2 Priuilegium ad futuros tranſire.de pręſumptionibus.cap. mandata.num.8. 284
3 priuilegium rei non exiſtenti haud concedendum.de eccle.ędifi.ad audientiam.num.4. 577
2 Priuilegium cauſæ tranſmiſsibile. de præſumptionibus. mandata.numero.10. 284
5 Priuilegium ſine alterius præiudicio fit. de priuilegijs. paſtoralis.numero.4. 216
2 Priuilegium an cum conſuetudine ſimul proponibile.de præſcrip.c.veniens.num.3. 321
5 Priuilegium an perdat qui contra id facit.de ſenten.excom.cap. cum non.num.7. 264
5 Priuilegium exempti an exhibendum. de verborum ſignifi.ca. ex parte.num.14. 305
5 Priuilegium quadraginaria præſcriptione acquiritur de priui.c. ſi de terra.num.2. 211
2 Priuilegium maius minori potius, & quando. de præſcript. illud.num 8.& 9. 313
1 Priuilegium an reale,an perſonale præſumendum.de offi. delegati.quoniam.22.13.& 24. 113
2 Priuilegium lite pendente impetrabile'. vt lite pendente. dilectus.numero.1. 234
3 Priuilegium perſonale eam non egreditur. de fideiuſſo.ca. peruenit.numero.14. 448
2 Priuilegium quando per non vſum amittatur, & qui accipiendum de conſti.cum acceſsiſſent.num.4. 9
5 Priuilegium non tollitur noua conſtitutione.de vebo.ſignifi.c. abbate.numero.14. 306
5 Priuilegium an extendatur ad aſſumptos poſt priuilegij datam. numero. 14. 240
5 priuilegio abutens id non perdit.nume.28. 250
2 Priuilegij inconceſsibile nullũ.vt li.pédente.c. dilectus.3.234
5 Priuilegij ſubdiuiſio.de priui.in rub.4. 206
5 Priuilegij ſecunda diuiſio.de priui.in rub.num.5. 207
5 Priuilegij tertia diuiſio.de priui.in rub.num.6. 207
2 Priuilegij & præſcriptionis concurſus.de præſcriptio. veniens. numero.2. 321
5 Priuilegij diffinitio.de priui.in rubri.num.1. 206
3 Priuilegij prætextu vniuerſitas non oneranda. de immu.eccle. peruenit.num.5. 578
1 priuilegij qñ,an non habenda mentio.de reſcrip.c.cum ot.2.16
5 priuilegij deriuatio.de priui.in rubri.nu.2. 206
5 priuilegio eccleſiæ refragantes excommunicantur.de ſent.excom.nouerint.num.4.& 6. 292
5 priuilegij diuiſio.de priui.in rub.num.3. 206
5 priuilegia ſæpe ius cõmune fiunt.de ſent.excõ.peruenit.10.268
2 priuilegia ſucceſsiua vno actu amitti. de conſtit.cum acceſsiſſent.num.10. 10
5 Priuilegia realia præſumuntur. de verborum ſignificatione.ca. olim.numero 4. 300
5 priuilegia viginti quatuor dotis.de pignoribus.ex literis.7.442
3 Priuilegia ſeruanda.de immunitate eccleſiæ.c.peruenit.6. 579
1 priuilegia eccleſiæ catholicæ perpetua.de conſti.cap.cum acceſsiſſent.numero.12. 10
2 priuilegia quę à Papa ſolo iudicanda.de iudi. capitu.cum veniſſent.numero.1. 183
1 priuilegia qui accipienda.de reſcriptis.c.capitulum.14. 24
2 priuilegia papalia incidenter cognoſcit iudex. de iudi. cum veniſſent.numero.3. 183
1 priuilegia an & quomodo præſcriptibilia.de electionibus. querelam numero.16. 54
5 priuilegia eccleſiæ quædam à Deo, alia à Papa, & alia ab imperatore conceſſa. de ſententia excommunicationis.cap.nouerint.num.1.2 & 3. 292
1 priuilegiorum eccleſiaſticorum tempora. de cõſtitutio.cum acceſsiſſent.numero.5. 9
1 priuilegijs caret ſtudens in caſtris.in proemio.num.7. 2
5 Priuilegiatus abſens percipit fructus beneficij.1. 301
5 priuilegiatus legatus doceat de priuilegio.de priuilegij. capitu. ex ore.num.2. 215
3 priuilegiatus ſucceſſor an priuilegio ſuo in obligationibus vtetur.de præben.dilectus.num.2. 399
3 Priuilegiatus ſucceſſor an in præſcriptionibus vtetur priuilegio ſuo.de præb.dilectus.num.1. 399
5 priuilegiatus ad celebrandum in loco interdicto an alios admittat.de priui.quod nonnullis.num.1. 218
5 priuilegiatus cui volet confiteatur.de pęnitẽtis.c.omnis.21.241
5 priuilegiatus,an & quando cum excommunicato participet.de ſenten.excom.nulli.num.2.3.4. 261
5 priuilegiatus an quis in loco interdicto celebret.de priui. vt priuilegia.numero.52. 218
3 priuilegiati portio de tota collectarum ſumma detrahenda. de immu.eccle.peruenit.num.4.7. 578
2 priuilegiatorum quis priuilegiatior in æqualibus. de præſcript. illud.numero.7. 313
6 pro matrimonio an aliquid dandum.de ſimo.d.cum in eccleſia. num.1.2 103.& eo.tit.tua.num.7. 114
5 pro licentia percipiendi fructus beneficij in ſcholis degenti nihil exigatur.de magi.prohibeas num.3. 121
5 pro ſepultura ſi aliquid det ſimoniacũ eſt.de ſim. Iacobus 3. 116
5 pro ſpiritualium collatione an poſsit aliquod temporale exigi. de ſimo.Iacobus.num.2.5.8. 116
5 pro campanarum pulſatione ſalarium licite recipitur. de præla. præterea.num.10. 129
5 pro collatione ſpiritualium poteſt aliquid temporale recipi. de ſimo.Iacobus.num.1. 116
5 pro licentia docendi ad ſcholas nihil exigatur. de magi. prohibeas.numero.2. 120
5 pro cruce magna portanda quod aliquid detur ſimoniacum eſt. de ſimo.Iacobus.num.4. 116
5 pro ducendi licentia nihil exigatur.de magiſt. capitulo, prohibeas.numero.1. 120
3 probare in curia partes nõ cogẽdæ.de fideiu.c.cõſtitutus.2.450
3 probans quid pro ſe,id contra probare debet.de con.prę.c.cum ſuper.numero.3. 415
2 probante reo,pro eo pronuntiandum.de cau. poſſe.capitu. paſtoralis.numero.11. 115
5 probatio leuis inducit ſuſpicionem hæreticam. de hære.capitu. dubius.numero.7. 128
5 probatio leuis non ſufficit ad condemnandum.de hæreſi.de hæreticis.dubius.num.8. 128
1 probatio per aſpectum corporis quo ad cognitionem carnalem alijs præfertur.de deſpon.impu.continebatur.num.2. 27
3 probatio ſit vbi partes conueniunt.de fideiuſſoribus. conſtitutus.numero.1. 450
2 probationem ſcriptura iuuat.de maio.& obedien.cum in eccle. num.10.11.& 12. 141
2 probationem præſumptione transferri.de probatio.in præſentia.numero.3. 242
2 procedendi in contumacem modus.de dolo.c.prout.1. 223
2 procedere in abſentem lite conteſtata licere.de dol.capitu.veritatis.numero.4. 225
5 procedetur quomodo contra hæreticum contumacem.de pęn. c.grauem.num. 1. 215
2 procedi ne poſsit in appellatione lite non conteſtata. de appel. per tuas.num.1.2.3.5. 358
2 procedi in contumacem,quando an non liceat. de dolo venerabilis.numero.3. 228
2 proceſſus coram excommunicato an valeat.de ſenſitis. ad probandum.num.1. 334

2 procel-

1 Proceſſus errantis iudicis quando, an non, reuocabilis.& 27. & 28.de iudi.de quo.num.26. 176
1 Proceſſus à non ſuo iudice an validus. de arbitris. cum tempore.numero.18. 171
1 Proceſſus quando in literis memorandus. de ſententijs.cap inter.numero.3. 331
2 proceſſus qui probandus.de probationibus.cap.quoniam contra.numero.14. 248
1 Proceſſu partim valido, ſententia ex eiſdem actis feratur. de offi deleg.in literis num.10 109
1 Proceſſu in toto nullo ſententiam nouis actis egere. de officio deleg.in literis num.31. 109
1 Procurator rei quando cogi poſsit. de procuratoribus.cap. non iniuſtę.num.10. 158
2 procurator iudicialis quibus caſibus teſtis. de teſtibus. inſuper numero.3.4. 253
1 Procurator quando, an non publicæ cauſæ dandus.de procu.ca. tuæ.numero.3. 154
1 procurator in rem ſuam irreuocabilis.de reſcriptis.capitul. ex parte numero.1. 25
1 Procurator negotiorum quando, an non reuocabilis.de reſcrip. c.ex parte.num.2. 25
2 Procurator in dominum teſtis eſt. de teſtibus.c. inſuper.1. 252
1 procurator actoris quando, an non, cogendus. de procur. non iniuſtè.num.9. 158
1 Procurator litis certe, ſi cantum non ſit, non compellendus. de procu.iniuſte.num.8. 158
1 Procurator actionis mixtæ dabilis. de procuratoribus. capitulo, tuę.numero.13. 155
1 Procurator generalis negotiorum ad ea cogēdus.de procu. non iniuſtæ num.7. 158
2 Procurator caueat de rato.de teſtibus.c.cum olim.num.1. 262
1 Procurator ne ſit beneficiarius.de procuratoribus.cap.cum pro cauſa.numero.6. 157
1 Procurator in litem primam ad appellationem non compellendus.de procu.non iniuſtę.num.15. 158
2 Procurator expreſſus contrahens nocet. vt lite non conteſta. ad hæc numero.6. 200
1 Procurator totius litis appellationem proſequi an teneatur. de procu.non iniuſtæ.num.12.13. 158
1 Procurator ab excommunicatorum ſocio creabilis, fallit ſi mixtim creant plures partim excommunicati, partim.de procura. conſulti.nume.3. 159
2 Procurator excommunicatus an ſubſtituat. de proba. poſt ceſſionem.numero.11. 242
2 Procurator excommunicatus admittendus. de probatio. poſt ceſſionem.num.9.11. 241
1 Procurator iudicialis quando, an non, reuocetur. de reſcrip. ex parte.numero.3. 25
2 Procurator in criminalibus teſtis ne ſit. de teſtibus. capitulo, inſuper.numero.16. 253
3 Procurator ſpeciale mandatum habens, poteſt tranſigere & paciſci.de reb.domi.cum dilectus.num.1. 529
2 Procurator non perſequens non audiendus ſit. de proba.non iniuſtè.numero.20. 159
2 Procurator negotiorum non niſi mediator eſſe poteſt. de teſti. inſuper.num 2. 252
2 Procurator delinquens an noceat domino, quiq; accipiendum. vt lite non conteſt num.7.8 200
5 Procurator non interuenit cauſa criminali. de accu.inquiſitionis.numero.2. 95
3 Procurator generalis paciſci non poteſt.de religio. domi. cum dilectus.num 2. 530
2 Procurator ſuperior quando an dimittendus. de appella. dilectus.num.1.2. 356
2 Procurator teſtificare cogendus.de teſtibus.c.inſuper.14. 153
1 Procurator à ſententia dubia appellare nō cogendus. de procu. non iniuſtę.num.14. 158
1 Procurator ad quæ in capitalibus non admittendus. de procurato.c.tuę.num.14. 155
2 Procurator dominum quando, an non obliget. de except. cum venerabilis.num.11. 309
2 Procuratoris veriti delictum non obeſſe.de exceptio.c. cum venerabilis.numero.9. 308
1 Procuratoris & arbitri ætas. de procuratoribus. capitu. non iniuſtæ.numero.4. 158
1 Procuratoris cogendi modi.de procuratoribus.capitu. non iniuſtæ.numero.19. 159
1 Procuratoris negotiorum ætas, de procuratoribus.ca. non iniuſtę.numero.1. 158
1 Procuratoris inſtrumento an ſtandum.de procuratoribus.capi. tuæ.numero.26. 156
1 Procuratori non niſi volens ſoluas.de offi.deleg.c.qm 4. 111
3 procuratori nihil acquiritur.de præbendis.c.accedens.8. 390
2 Procuratori deliquenti iubens obligatur. de except. cum venerabilis.numero.10. 309
2 procuratorem creat prælatus cur in tutore contra.num. 1. 204
1 Procuratorem an prælatus, an capitulum det.de reſcript. edocer.numero.1. 20
2 Procuratorem excommunicari qui accipiendum. vt lit.nō conteſtata.ad hæc.num.10. 201
1 Procuratorem dare quis non cogendus. de procu.ca.querelam. numero.7. 157
2 Procuratorem mittere quando ſatis ſit appellanti.de appel. Nicolao.nume.5.6.7.8.9.11.12. 365
2 Procuratorem teſtem reijci, canonicum non, & differentiæ ratio.de teſti. inſuper.num.15. 253
1 Procuratorem liti pecuniariæ dari.de procuratoribus.capitulo, tuę.numero.1.2. 154
1 Procuratorem ab excommunicato non creari.de procu.conſulti.numero.1.2. 159
1 Procuratorem mittat ægrotans.de procuratoribus.capitu.querelam.num 6. 153
1 Procuratorē denunciare poſſe.de procuratoribus.c.tuę.8. 155
1 procuratorem minorem rei quatenus verum.de procu.non iniuſtæ.numero.6. 158
2 Procuratorem generalem nocere domino quatenus verum. vt lite non conteſt.num.9. 201
2 procuratorum duorum quis citandus.de teſtibus.capitu.in nomine.numer.14. 250
2 Procuratorum quis præueniat.de teſtibus.c.cum tu.7. 255
1 Procuratorum actoris & rei diſcrimen.de procuratoribus.non iniuſtæ num.17.18. 158
2 procuratorij forma quæ ſufficiens & nocibilis.de dilatio.ex poſuit.numero.6. 205
3 procuratio vna pro vna die viſitationis habenda. de cenſi. cum apoſtolus.numero.6. 549
3 Procuratio ſine viſitatione non danda.de cenſio.capitu. procurationes.num.5. 555
1 Procuratoris datio à notoriè excommunicato quando teneat. de procu.conſulti.num.5. 159
3 Procuratio augetur ſecundum eccleſiæ facultate. de cenſi.prohibeamus.num.9. 551
3 Procuratio an in oratorijs debeatur. de cenſib.capitu. authoritate.num.1. 556
3 procuratio debita non viſitanti eam exiget quamuis non viſitet.de cenſi.procurationes.num.4. 555
2 Prouocationis exprimenda cauſa.de appellationibus.c.conſtitutus.numero.1. 350
2 procurationem quæ tollant.de prę ſcriptionibus.capitu.cum ex officij.num.11. 316
3 Procurationem recipit legatus de latere quamuis viſitet. de cenſi.c procurationes.num.6. 555
1 procurationum ſpecies.de reſcriptis c cum ex officij.1. 315
1 productionis tempus ex cauſa arctari, alias ſecus.de offi. delegati.de cauſis.num.12.& 13. 103
1 procurationum quæ an non præſcriptibilis. de præſcript. cum ex offi.num.3.4.5.6. 315
3 promiſsio ſola an id regularem obſeruantiam obliget. de regu. ſtatuimus.numero.10. 508
2 Promiſſorij iuramenti ſpecies.de teſtibus.c.teſtimoniū.6. 268
1 promittens cum iuramento dare filiam ſuam nuptui alicui, an ad id teneatur.de ſpon.ad audientiam.num.1. 2
1 Promoueri poſſunt non examinati noti, alias non. de temporū ordi.conſulta.10.& 11. 81
1 promouens per delictum quibus pœnis teneatur.de electionibus, nihil.mini.3.& 4. 64
3 Profeſsio in manu monachi de mandato prælati fieri poteſt. de regu.porrectum.num.5. 533
4 profeſsio vbi fieri debeat.qui clerici.c.rurſus.5. 41
3 Profeſsio in manu priuati non facienda.de regu.capitul. porrectum.numero.6. 503
4 Profeſsio eſt duplex.qui cle.inſinuante.1. 41
3 Profeſsio an per lapſum anni inducatur.de regu.ſtatuimus. numero 4 & 6. 507
3 profeſsio in manu prælati facienda.de reg.c.porrectum.4. 503

3 Profeſsionis bona. de conuerſione coniugatorum.capitu. coniugatis.numero.7. 510
2 Profeſſus bona inter libros recte diſtribuit. de proba. in præſentia.numero.13. 243
4 Profitens in genere religionem, compellendus eſt quam voluerit ingredi.de ſpon.ex literis.num.6. 9
3 Prohibitio legis an alienationem impediat. de teſta. Rainaldus.numero.2. 480
3 Prohibitio teſtatoris an impediat alienarionem .de teſtamen. Rainaldus.num.2. 480
3 Prohibitiu iudicis an alienationem impediat. de teſtamentis. Rainaldus.num.5. 481
3 Prohibitio iuramento firmata an alienationem impediat.de teſtamen.Raynaldus.nũm.9. 841
1 Prohibito aliquo & ad quod ſi ſubſit eadem cauſa peruenitur. de procu.tuę.num.17.18. 156
3 Prohibitio pacto facta an alienationem impediat.de teſtamen. Rainaldus.num.6.8. 481
3 Prohibitus facere an vt alius facere poſsit. de re.eccle.ſi quis. numero.2.4. 423
3 Probibitum vna via alia permittitur.de reli.domi. conſtitutus. numero.14. 529
1 Prohibitum vna via ad conſequens diuerſe non trahi.de procura.tuæ.numero.21. 156
1 Prohibitum iure ad conſequens trahi.de procura.c.tuæ.19. 156
5 Promotus per ſaltum miniſtrans à ſolo Papa diſpenſatur.de cleri.per ſaltum.pro tuæ.num.4. 196
5 Promotus non baptizatus ordinẽ non recipit. de cleri.per. ſal. promo.tuæ.num.5. 196
5 Promotus per ſaltum an recipiat caracterem ordinis.de cleric. per ſal.promo.tuæ.num.6. 196
5 Promotus per ſaltum an recipiat exequutionem ordinis.de cle. per ſal.promo.tuæ.num.9. 196
5 promotus per ſaltum non requiritur ordinem prætermiſſum ſuſcipere.de cle.per ſall.promo.tuæ.10. 196
4 Promotus ſimiles fiat, peccat. de ſponſalibus.capitulo, commiſſum.numero.4. 12
1 Promouentis ſcienter indignum pœna.de electionibus.ca.nihil.numero.1. 64
5 Promotus qui pro tali non ſe geſsit ſe ordinatum probet.de eo qui fur.ordi.rece.innotuit.num.3. 198
5 Pronoſticare futura licet ex aſtris.de ſortilegijs.c.capitu. ex tuarum.numero.1. 182
3 Pronuntiandum.de ordine cognitionum. capitulo, intelleximus.numero.11.12. 208
3 Prophanum dignius ad minus dignum ad ſe trahat. de conſe. eccle.quod in dubijs.num.4. 556
1 Propoſita omnia quando probanda.nu.2.3.15. & de probationibus.c.licet.num.7. 245
2 Proprietatem probans reus quando poſſeſsionem non reddat. de cau.poſ.palto.nume.10. 213
1 Prorogari non poteſt res ad rem.num.9.& 10. 128
2 Proſecutio quem excuſet. num. 11. 314
5 Protectio ſpecialis eximit a poteſtate ordinarij.de priuilegijs.ex parte.numero.2. 215
5 protectio generalis non eximit ab ordinarij poteſtate. de priuilegijs.ex ore.parte.num 1. 215
2 Protectiuuem generalem appellationis inſtar non eſſe.de app.ad audientiam.num.1. 344
1 Proteſtari ſibimet alterius incommode licet. de cõſtituti.cum M.numero.1. 10
4 proteſtatio cum rationabili cauſa facta actum cõtrarium infringit.de ſpon.tua.num.5. 21
4 Proteſtatio actui contraria, ſine rationali cauſa facta non valet. de ſpon.tua.num.4. 21
4 Proteſtatio quando valeat. de conditio.apposi.capitu. ſi conditiones.numero.8. 37
4 Proteſtatio prima an per ſecundum tollatur. de conditio.app.ſi conditiones num.11. 38
1 Proteſtatio iur.alieno valet. proteſtatio in re alieno veſtita valet.de conſti.cum M.num.2. 10
5 Proteſtatio prodeſt. de ſenten. excommunicationis.capitu. per tuas.numero.10. 287
4 Proteſtationi quando renunciatum cenſeatur. de condit.appo. ſi conditiones.num.9.& 11. 37
2 Protectionis ſpecialis effectus. de appellationibus: ad audientiam.numero.2. 344
4 Proteſtationis diffinitio. de conditio. apposi. capitul.ſi conditiones.numero.7. 37
1 Proteſtationem nudam contrario actu ex cauſa non tolli.de cõſtitutio.cum M.num.3. 10
1 Proteſtationem iudicialem contrario actu non tolli verius eſt. de conſti.cum M.num 4. 11
2 Prouerbiorum locus explicitus.de teſtibus.c.in omni.11.2 52
2 Promiſsio iurata an excommunicato præſtanda. de dolo.veritatis.numero.11. 227
3 Prouiſio ſurreptitia nulla.de con.præben.capitulo, literas, numero.4. 412
5 Prouiſo de beneficio ſi crimen obijciatur an prouiſionis exequutio differatur.de acc.accedens.num.1. 96
1 Prouiſionum eccleſiaſticarum via multiplex.de electionib.querelam.numero.9. 53
1 Prouiſus minor tolleratus non remouendus.de ſup.ne.pręla.ca. licet.numero.10. 76
1 Prouiſus approbatus quibus ex cauſis remoueri poſsit. de ſup. ne.præla licet.num.11. 76
6 Proximum debemus magis defendere,quam bona propria. de homi.ad audientiam.num.4. 153
5 Pubes an,e o impubere vilorum teſtis declarat. 1.fall.4. 314
3 Pubes religionem ingreſſam ſex caſibus non egreditur. de regula.ad noſtram.num.1. 501
5 Pubes ſine dolo delinquens obligatur, ſed reſtituitur. de delic. pue.pueris.num.2. 184
5 Pubes doli capax teſtificatur.de ſententia excommunicationis. pubetis.numero.4. 298
5 Pubes dolo delinquens de crimine tenetur.de delict. puero. ca. pueris.numero.3. 184
2 Publica quæ an non præſcriptibilia.de præſcriptionibus.capi. ſi diligenti.numero.50. 321
1 Publicatio verbis ſcrutinio variari poſſe,& qui accipiendum.de elect.publicato.num.11.13.& 14. 69
4 Publicę honeſtatis diffinitio.de eo qui cog.capitu. fraternitati. numero.3. 57
4 Publicæ honeſtatis iuſtitia duplex.de eo qui cogno.cap.fraternitati.numero.2. 57
2 Publico iuri non renuntiandum.de foro competenti. ſi diligenti.numero.8. 188
4 Puella quædam nouem annorum concepit & peperit.de deſpõ. impu.puberes.num.6. 26
4 Puella quædam octo annorum fuit pariſijs deflorata.de deſpon. impub.puberes.num.7. 26
5 Puer promotus an maior factus continere debeat. de cleri. per ſal.pro.num.12.14. 197
5 Puer voto non obligatur.de clerico per ſaltum promo.13. 197
3 Puer à patrino proiectus fuit in puteum vt baptizaretur.de bapti.non vt.num.6. 570
3 Puer de ponte in aquam proiectus fuit baptizandus. de bapti.c. non vt.num.7. 570
4 Puer quidam nutricem ſuam imprægnauit. de deſpon. impub. puberes.numero.4. 26
5 Puer prouectus recipit ordinem.de cle.per.ſal.promo.11. 197
3 Pueri non baptizati in anima tria conſideranda. de bapti. maiores.num.16.& 18. 569
3 Puero an ieiunandum.de obſer.iein.ex parte.2. 578
5 Puerperæ non cõmiſcendum.de ſent.exeõ.inquiſitioni.9. 289
5 Pugnans in bello iuſto morte per eam non ſequuta irregularis non eſt.de homi.petitio.1. 157
5 Pugnans in bello iniuſto, an fiat irregularis. de homi. petitio. numero.2. 159
3 Puniendus an ęqualiter ſponte confitens ſicut conuictus.de re. permu.cum ulim.num.1. 438
5 Punitur ſæpe quis ſine culpa ſua.de pęnis.c.in quibuſdã.18. 213
5 Punitus ſufficienter iterum nõ.de maleficijs.ſtatuimus.15. 187
3 Pupillus ex contractu tutoris tenetur.de fideiuſ.quod quibuſdam.numero.6. 450
1 Pupillo quibus ex cauſis alienare licet. de in integ. reſti.conſtitutis.numero.36. 163
1 Pupillum non niſi ij ſui commodum obligari. de in integ. reſti. conſtitutus.num.32. 163
2 Pura ſtatim exigi.de ſent.ſicut.num.4. 318
5 Purgare ſe,qui non poteſt qualiter puniendus. de purga. cano. c.inter.num.5.8. 223
5 Purgare ſe renuens ab officio ſuſpenditur.de purg.cano.inter ſolicitudines.num.4. 223
5 Purgatio indicitur in genere.de purgatio.cano. capitu. accepimus.numero.3.5. 223

5 Purgatio

5 Purgatio per mulieres aliqñ fit.de purgar.canonica.inter.7. 223
5 purgatio non indicenda ob infamiam à maliuolis ortam.de purgatio.cano.dum dilectis num.3. 225
5 Purgatio non indicenda probatione deficiente. de purga. canonos.numero.8. 221
5 purgatio in genere indicitur.de pur.ca.accepimus.3.& 5. 226
5 Purgatio ſine cauſa non indicenda. de purga.ca.ca.cum dilectis. numero.5. 224
5 Purgatio non habet locum probato crimine.de purga. cano.ca. inter.numero.2. 223
5 Purgatio quandoq; fit per laicos. de purga.cano. inter ſolicitudines.numero.6. 223
5 Purgatio an indicenda non infamato: de purga.canoni.ca. nos. numero.4.6. 221
5 Purgatio de quo crimine indicenda.de purga.cano. capitu. nos. numero.7.10. 221
5 Purgationis diffinitio.de purga.cano.nos.5. 221
5 Purgationis iuramentum eſt iudiciale. de purga. cano. ex tuarum.numero.7. 222
5 purgationem differens vitandus.de ſenten.excom.cum deſideres.numero.4. 265
5 Purgatus ab infamia iuris liberatur.de purga.canoni.ex tuarum: numero.1. 222
5 Purgatus ab infamia facti non liberatur.de purga.canoni. ex tuarum.num.2. 222
5 Purgatus an iterum accuſetur.de purgatio.canonica.4 6 8. 222
5 purgatus non liberatur ab omni infamia.de purga.cano.capi. ex tuarum.num.1. 222

Q

3 QValitas extrinſeca non præſumitur. de ſolutio. Odoardus.num.18.21. 454
3 Qualitas intrinſeca præſumitur.de ſolutio. Odoardus. numero.17. 454
5 Qualitas ſolutionis non conſideratur, ſed tantum ipſa ſolutio. de homi.cum re.num.12. 169
1 Qualitatis errorem veritati nõ obeſſe.pe bigamis.nuper.21.96
1 Qualitatum genera, & an ineſſe præſumantur.de electio.dudú. §.porro.num.11.& 12. 52
1 Qualitatem ineſſe quis, an non probet.de elect.c.bone.§.porro. num.13.14.& 25. 52
3 Quarta canonica de quibus rebus habetur. de teſta. requiſiſti. numero.6. 469
3 Quarta Epiſcopalis & parochialis an inuicem ſe impediant. de teſtamen.requiſiſti.num.9.& 11. 469
3 Quarta ſubſtitutionis. de teſtamentis.capitulo, Rainutius.numero.24. 474
3 Quarta curialis.de teſtamentis.c.Rainutius.25. 474
3 Quarta parochialis cui debeatur.de teſtamẽtis. capit. requiſiſti. numero.2.4. 469
3 Quarta repudij.de teſtamentis.c.Rainutius.28. 474
3 Quarta parochialis.de teſtamentis.c.officium.num.2. 468
3 Quarta Epiſcopalis.de teſtamentis.c.officij.1. 468
3 Quarta canonica an præſcribitur.de teſtamentis.capitul.requiſiti.numero.7. 469
3 Quarta decimationum & mortuariorum eccleſiæ Epiſcopalis. diœceſano debetur.de teſtamentis.c.requiſiſti.1. 469
2 Quarta qui & an præſcriptibilis.de præſcrip.capitulo, de quarta. numero.7. 311
3 Quarta monachalis. de teſtamentis. capitulo, Rainutius.numero.27. 477
3 Quarta papalis.de teſtamentis.c.officij.3. 468
1 Quarta licet minuenda, non tamen tollenda. de procurato.cap. tuæ.num.20. 156
3 Quarta canonica quibus petatur.de teſtamentis.c.requiſiſti.numero.5. 469
3 Quarta canonica an conſuetudine immutetur.de teſta. requiſiſti.numero 8. 469
3 Quarta diui Pij de teſtamentis.capitu.Rainutius.num.26.474
3 Quatuor minores annorum.de præbendis.capitulo, ſuper. numero.11. 400
1 Quæri non viſa ſine capione non poſſe.fallit.de conſu.ex literis. num.12.13.& 14. 30
5 Quæritur de crimine duobus modis.de accuſationibus. ſuper. numero.2. 90
5 Quæſtio lepida de ceruo Epiſcopi.de priuilegijs. capi. antiqua. numero.2. 217
5 Quæſtio elegans de abbatis molendino.de priuilegijs. cap.quia. numero.10. 216
5 Quæſtionis deſcriptio, quando quibus, & in quibus cauſis decernenda.de regu.iur.cum in contemplatione.1.2.4.5.8. 312
2 Quæſtionem litis varie accipi.de ordine cogni.capitu. intelleximus.num.1.2.3.8. 207
3 Qui non laborat non manducet.de cleri.non reſidentibus.clericos.numero.10. 386
3 Qui non poteſt, non poteſt.de cõſecratione. eccleſiæ.c.cũ ſicut. numero.2. 558
5 Qui per alium facit per ſe facere videtur.de priui. quod nonnullis.numero.3. 223
3 Quinquennium modicum tempus dicitur.c.vt noſtram.9.420
5 Qui tenetur aliquid facere id fieri debet ſuis expenſis. de ſimo. cum ſit.num.4. 203
3 Quod volui non potui, quod potui nolui.de teſtamentis.c.nos. numero.3. 463
4 Quod agitur ſi nõ valet vt agitur, an valeat vt valere poteſt. de deſpon.imp.à nobis.num.2. 28
3 Quod tibi non nocet, & mihi prodeſt, in habẽtibus à te cauſam facere debes.de iur.pat.nullus num.3. 538
3 Quod breui manu ad dantem procedit alienari non dicitur. de ſen.excom.ex parte.num.3. 439
4 Quod eſt aliquid ipſo iure non tamen in effectu, poteſt temporis tractu conualeſcere.de ſpon.duo accepiſti.4. 33
4 Quod tacite intelligitur pro expreſſo habetur.de ſpon.c. ſicut. numero.12. 16
3 Quod tibi nõ nocet, & mihi prodeſt, in non habentibus à te cauſam facere non teneris.de iure patro.nullus.4. 538
4 Quos Deus cõiunxit homo nõ ſeparet.de ſpõſa.duo.tuas.5. 34
3 Quotidie quod ſignificet, de clericis non reſidendis.c.ex parte. numero.2. 384

R

5 RAncorem homo in corde tenere non debet. de rapto.ſuper.num.2.5. 166
5 Rapinæ participantes ad quid teneantur. de homi. ſicut. num.20.22.24.27.29. 148
5 Rapinæ cooperatio quot modis fiat.de homi.c.ſicut.16. 148
5 Rapinæ cooperatores ad quid teneantur. de homicid.capitulo. ſicut.num.14.17.19. 148
2 Raptor quando an non excommunicandus. de iureiurand. ad noſtram.num.7. 295
5 Raptor publicus ſepultura caret.de raptori.c.ſuper.7. 166
5 Raptoris vxor quomodo ſe gerat erga viri rapinam.de homi.ſicut.numero.23. 148
5 Raptori occulto non denegatur ſepultura de rapto. capitu. ſuper.numero.6. 166
5 Raptores tenentur rapta reſtituere.de homicid.c.ſicut.12. 148
5 Raptorum plurium an teneatur quilibet inſolidum vel pro parte.de homi.ſicut.num.13. 148
1 Raſura, & ſimilia quando, an non vitient.de reſcript.capi.ad audientiam.num.8. 18
5 Ratio de beneficio qualiter exigenda. de priuileg. cum & plantare.numero.5. 209
5 Ratifico quod meo nomine non eſt in ſpiritualibus geſtum, de ſenten.excom.mulieres.num. 39. 261
5 Ratificare an poſſim quod meo nomine non geritur in temporalibus.de ſenten.excom.mulieres.40.42. 261
1 Ratificari quæ non poſſint.de officio delegati. capi. prudentiã. numero.14. 116
5 Ratificans percuſsionem clerici an excommunicetur. de ſente. excom.mulieres num.27.& 29. 260
5 Rati habitio, quando, & an non, retrotrahatur. de ſenten.excõ. mulieres.num.31.32.33.34.35.36.& 38. 260
5 Ratio patronis reddita an ab Epiſcopo exigatur. de priui. cum & plantare.num.6. 219
4 Ratio vbi eſt eadem, ergo idem ius eſſe debet.de ſpon.ca. gemma.numero.7. 22
3 Ratio vbi eſt eadẽ, ergo idẽ ius.de cõſe.eccle.propoſuiſti.4. 557
3 Ratio pro religione faciens ſumma. de his quæ fiunt.paſtoralis. numero.4. 418
3 Ratio diuerſitatis inter religionis ingreſſum, & ordinum ſuſceptionem. de con.coniu.c.coniugatis.8. 510
5 Ratio vbi eſt eadem idem quoq; ius eſſe debet.de ſenten.excõ. canonica.num.3. 293
4 Ratio publica ſuadet maleficia puniri.de ſpon.ca.ex literis. numero.15. 8
2 Ratio qñ à quæſtore quærẽda.de teſtibus.c.cum cauſam.13. 263
2 Rationem extranei facti non reddat teſtis. de teſtibus.cum cauſam.numero.10. 263

2 Rationem reddat rogatus.de teſtibus.c.cum cauſam. 12. 263
1 Receptionis tempus ob moram ſpectari. de reſcri. eam.3. 16
1 Receptis poſtremo fructus rectè adſignari.de conſtitutio. cum M.§.mandamus.nume.2. 11
5 Receptio extra numerum in mulierum monaſterijs non valet. numero.2. 311
5 Recipiés canoné iuri ſuo renunciat.de pœnis.c.tuam.2. 232
5 Recipiens literas apoſtolicas falſas à non ſuſpecto non tenetur. falſi.de falſis.c dura.nu.3. 179
5 Recipiens à ſuſpecto bullam falſam in curia,falſi tenetur.de fal. dura.nume.2. 179
2 Recipiendus in eccleſia quid probet.de præſum.c.dudū.1. 285
2 Recipiendum vltra numerum probare debere. de præſumptio. dudum.nume.3. 285
4 Reclamatio matrimonialis debet fieri curam epiſcopo. de deſp. impube.de illis.numé.6 28
2 Recognoſci abſente parte poſſe.8.fallit. 9. 256
3 Recompenſatio multiplex.ne clerici vel monachi. capitul.non magnæ.nume.2. 583
3 Recompenſatio quando licita.ne clerici vel monachi. non magno.numero.3. 583
5 Reconciliationis forma.de hære.excommunicamus.nu.2. 159
5 Reconciliationis diffinitio.de ſentētia exc.cū deſideres. 12. 265
2 Reconuentionis vis,de iudi.at ſi.nu 9. 178
2 Reconuentionis tempora.de mu.pe.ex literis.nume.5. 197
2 Reconuentioni in poſſeſ.quando locus ſit. de cauſa poſſeſ.cum dilectus.nume.10. 216
2 Reconuētioni in appellatione extraiudiciali locum eſſe. 14. 198
2 Reconuentioni lapſo tempore locum non eſſe.de mutu. petiti. ex literis.nume.2. 197
2 Reconuentioni in cauſa appellationis. quando locus non ſit. de mu.peti.ex literis.oume.17. 198
2 Reconuentioni nō niſi in eodem foro locum eſſe.de mu. pe. ex literis.nume.3. 197
2 Reconuenrionem connentioni commenſurari.de iudicijs. intel leximus.nume.14. 182
2 Reconuentus à reo,an ab alio conueniri poſsit. de foro compe. licet.nume.8. 194
2 Reconuenit cauſa cadens.ee mutua petitione.capitulo, ex literis.numero.22. 198
2 Reconuenire coram delegato non licere.de mutua petitione. ex literis.num.21. 198
2 Reconueniri de crimine niſi ciuiliter agatur non poteſt clericus.de mutua peti.ex.literis.num.8.9. 197
2 Recunueniri ante laicum de ſpiritualibus non poſſe.de mu. pe. ex literis.num.7. 197
2 Reconueniri ad concluſionem cauſæ poſſe.de mutua petiti. ex literis.num.4. 197
5 Recreationis cauſa ludere licet.de exceſsi.præla.capitulo, inter. numero.3.5. 202
1 Rector parochiæ in iuriſdictione non ſuccedet.de officio.dele. capitulo,licet.nume.7. 123
3 Rector eccleſiæ collegiatæ à patrono non repræſentandus.de iure patro.poſtulaſti nu.3. 546
5 Rector eccleſiæ,eius contemplatione inuocans auxilium l. humanæ quam offendit,auditur.de vſur.quia.nu.2. 175
5 Rector remotus à patrono inuito reſtituatur. de Iudæis. conſuluit.nume.2. 126
5 Rectoris eccleſiæ vniendæ requirendus in vnione facienda conſenſus.de exceſ.præla.ſicut.nu.4. 200
3 Rectori relinquenda ſuſtentatio congrua.de præben. de monachis.numero.4. 387
3 Rectores hoſpitalium de bonis ipſarum non diſponant. de pe, cleri.ſi quis.nume.3. 461
3 Rectores plebanarum perpetui ſine cauſa non remoueantur. ne cleri.vel mona.ſuper.nu.8. 587
1 Rectores à populo præſentādi. de electionibus.cap. querelam. numero.20. 55
2 Recuſatio omiſſa non præponenda.de ſententijs.c.inter.5. 331
1 Recuſatio à quo cognoſcenda.de offi.delegati.c.ſuper.7. 120
2 Recuſationis & impugnationis idem ius. de appellat.cum ſpeciali.nume.3. 363
1 Recuſationis probandæ dies à quo dicendus. de offici.delegati. ſuſpicionis.num.2. 127
1. Recuſationis cauſa quæ reijcienda.de of.delegati.ſuper.2. 120
1 Recuſationis cauſa ad quē pertineat.de offi.dele.ſuper.19. 124
1 Recuſationis cauſa quādiu non probanda.de officio.delega.ſuper.nume.1. 120
2 Recuſatus an teſtis eſſe queat.de appellationibus. poſtremo.numero.7. 345
5 Recuſato electo,arbitro locum eſſe.de officio delegati.capitulo ſuper.numero.18. 120
5 Recuſato vno ex pluribus collega quando,an non,cognoſcat.de offic.deleg.ſuper.nu.12.13.& 14. 121
1 Recuſatum de cauſa non niſi lapſo die cognoſcere.de offic. delegati.c.ſuſpicionis.num.1. 127
2 Recuſabilis ne ſit,vetitus recuſari. de appellationibus.§. in cauſis.numero. 3. 341
2 Recuſandus quando ſit iudex de ſen.inter.c.monaſteriū.4. 331
2 Recuſari ob ſimilis cauſæ victoriam iudex poteſt. de iudi.cauſam.numero.1. 185
5 Recuſari ſocius poteſt.de officio delegati capitulo,cum.R. numero.1. 125
5 Redemptionis neceſsitas à pœna excuſat.de iudęis.capitulo. ſignificauit.nume.4. 126
5 Reductioni an renuntiari poſsit.de arbitris. capitulo, non ſine. numero.9. 168
3 Refectione totali eccleſiæ iuſpatronatus acquiritur.de iure pat. quoniam.nume.2. 534
2 Referendarij officium.de ſententijs.c.quoad.4. 327
2 Referri ob onus non poſſe.de appellationib.c.intimaſti.3. 367
2 Referre non iudex poteſt.de appellationibus.capitulo, intimaſti.nnmero.1. 367
2 Regi ſubditos teſtes eſſe poſſe.de teſtibus.c.in literis.3. 258
2 Recuperare poſſeſſa quo modo & quando liceat.nu.3. 203
3 Regula an ſit in præcepto.ne cleri.vel mo.relatum.5. 585
2 Regulæ,dolo facit an in petitorijs locus ſit.de reſtitutio. ſpoliat. in literis.num.17. 218
2 Regulæ dolo facit quando locus ſit.de reſtitutio. ſpoli.in literis. numero.13.14.15.& 16. 217
2 Regulæ qui prior appellat &c.quando an non locus ſit. de ordi. cogni.cum dilectus.num.2. 209
2 Regulæ quod eſt meū &c.reſtrictio.de præſcri.c. veniēs.4. 322
5 Regulæ deſcriptio,& ſignificationes.de reg.iuris.in sub. 312
2 Regulæ qui tacet.locus.de presb.c.nonne.23. 282
2 Regulam,qui tacet.variæ reſtringi.de preſ.c.nonne.3. 280
2 Regulā,qui prior &c.explicari.de ordi.cogni.cap. cum dilectus. §.nos autem.num.4. 209
2 Regulam qui concedit maius limitari.de preſ.nonne.25. 282
2 Regulam,gradatim appellandum varie reſtringi.de appellati.vt debitus.nume.6. 360
2 Regulam,dolo facit in vſufructuario ceſſare.de reſtitut.ſpol.ca. in literis.num.18. 218
3 Regularis an ſecularem eccleſiam tranſire poſsit.de regu. capit licet.numero.12. 505
3 Regularis monacho æquiparatur.de capel. mona. capitul. audientiam.nume.2. 532
3 Regularis ad aliam regularem eccleſiam cū iactura eccleſiæ non tranſeat.de reg.licet.num.7. 504
5 Regularitas de iure canonico introducta.de clerico excom. mi. c.ſi celebrat.num. 13. 193
2 Reiterandus in dubio actus.nu.7. 86
3 Rei mere corporalis condemnatus ſtatim lata ſententia poſſeſſionem amittit.num.7. 409
5 Relapſus de hæreſi condemnandus.de hæreticis. excommunicamus.num.7. 537
3 Religio non eſt de neceſsitate ſalutis.de regulis.c. licet.3. 504
3 Religio mutatur triplici de cauſa.de reg.licet.nu.13. 505
4 Religio excuſat coniugatum à debito carnali.de cogi.lega.quoniam.nume.1. 45
3 Religionis præeminentia triplex.de reg.licet.nu.16. 506
2 Religionis exitus conditionem non deficere.de prubat.in præſentia.nume.20.21. 244
3 Religionis regulam profitens,vitam regularem profiteri intelligitur.de ſta.monacho.cum ad.nu. 19. 527
4 Religionis ingreſſu ſoluit matrimonium.de diuor.quanto.5. 74
3 Religioni ſe deuouere poteſt ægrotus.de reg.c.porrectū.2. 502
3 Religioni non ſe deuouet demens.de reg.porrectum.1. 502
3 Religionem ingrediens impubes ſine parentū conſenſu ab eis intra annum reuocari poteſt.de reg.ſi quis.nu. 2. 500
3 Religionem intrantis vita per quod tempus probetur.de regulari.ad apoſtolicam.num.1.3. 503
3 Religionem intrans,intra annum libere egredi poteſt. de regul. porrectum.nume.3. 503
3 Religionem dimittere certis caſibus non licet.de regu.c.ſtatuimus.num.8. 507

? Religionē ingreſſus an de ſuis diſponat.de ꝓb.in ꝑſentia. 10.243
3 Religionem ingrediens improbatam illi non obligatur.de regu. c.ſtatuimus.nume.1. 507
3 Religionem intrans impubes,puber factus exire poteſt.de reg. ſi quis.nume.5. 500
3 Religionem improbatam ingrediens omni tempore ad ſeculū poteſt remeare.de reg.ſi quis.oum.2. 500
3 Religionem intrans de conſenſu parentum ab eis non reuocatur.de regu.ſi quis.num.3. 500
5 Religionem intrans pro pecunia pœna amiſsionis præbendæ puniatur.de ſimo dilectus.num.8. 110
2 Religionē ingreſſus inteſtari queat.de prob.c.in ꝑſentia.12.243
2 Religionem ingreſſus quando omnia retineat.de probatio.cap. in præſentia.num.7. 242
2 Religionem intrans quandiu expectari debeat. vt lit. non conte. c.quoniam.§.ſi vero.nu. 6. 202
3 Religionē vi ingrediens exire poteſt.de regularib.ſi quis.6. 500
2 Religionem ingreſſus quādo totum hæredibus relinquat.de proba in præſentia.nume.8.9. 242
3 Religionem ingreſſus cauſa probationis poſt coniugis mortem continere non tenetur.de conuer.coniugato.c.placet.1. 504
3 Religionem profeſſus an coniuge mortua continere teneatur. de conceſ.c.placet.nume.2.4.5.8. 514
3 Religionem ingrediens,quantum ad eccleſiam triomphantem, an obligetur.de reg.ſtatuimus.num.9. 507
3 Religionem ingrediens cum proteſtatione de non remanendo in ea,per capitum anni non dicitur profiteri.3. 507
2 Religionem ingreſſo an & quando ſua recuperet. de probati.in præſentia.nume.12. 243
1 Religionem ingreſſa viuo viro manere non cogenda.quod me. cauſ.perlatum.nu.1.2. 159
3 Religiooum diuerſi actus.de reg.licet.ou.15. 506
3 Religioſus habens liberos inter eos bona ſua ad libitum diuidit. de pe.cle.ſi quis num.11. 462
2 Religioſus adminiſtrator reſtituendus.nu.2. 219
3 Religioſus non eat ad literarum ſtudia, ſine prælati licentia. de cle.vel mo.ſuper.no.3. 586
3 Religioſus fugitiuus ter recōciliatur.de reg.ne religioſi.5. 509
3 Religioſus ad latiorem religionem ſine papæ licentia tranſeat. de reg.licet.nu.10. 505
3 Religioſus ad regulam tranſgrediendo peccatum committat.de ſta.mo.cum ad ou.18. 527
4 Religioſus an ſuſcipit puerum de ſacro ſonte,quamuis baptizare poſsit.de co.ſpi.ex literis.nu.3. 53
5 Religioſos accuſat & denunciat.de accu.ex parte.nu.10. 87
3 Religioſus ad aliam & parem religionem ſine ſuperioris licentia non tranſeat.de reg.licet.no.9. 505
3 Religioſus habitum dimittens excommunicatur.de vit. & hon. cle.ſi quis.num.3. 371
1 Religioſus ſimplex non compromittat.de arbi.peruenit.1. 163
3 Religioſus cui ſcientiæ ſtudere debeat.de cle.vel mon.ſuper.numero.4.& 6. 586
3 Religioſus non profeſſus teſtari poteſt.de pe.cle.ſi quis.12. 462
3 Religioſus epiſcopatum accipiens non fraudat religionem. de voto.per tuas.oum.4. 523
3 Religioſus ad arctiorem religionem cum prælati licentia petita tranſeat.de reg.licet.nu.8. 505
3 Religioſus dimittēs habitū apoſt.de cle.vel mo.ſuper.1. 586
3 Religioſus non fideiubet.de fideiuſſo.clericus.1. 446
3 Religioſus quicquid acquirit monaſterio acquirit.de regul. ne religioſi.nume 4. 509
3 Religioſus in clauſtro legere vel audire poteſt theologiam & canones ne cle.vel mo.ſuper.nu.2. 586
5 Religioſus effectus mediante pecunia pœna amiſsione gradus in monaſterio punitur.de ſimo.dilectus.nu.7. 110
5 Religioſus adhibens medicinam ægroto inde mortuo, fit irregularis.de homi.tua.nu.1. 157
2 Religioſus ſcholis quando,an non,reſtituendus. de reſti.ſpolia. cum veniſſent.oum.3. 219
3 Religioſus an ad aliā religionē,de qua dubitatur an ſit maior vel minor propria authoritate an tranſire poſsit.de re.licet.11. 505
3 Religioſæ rei adhærens religioſum eſt.de conſe. eccleſi.quod in dubijs.nume.2. 556
3 Religioſæ res non venduntur.de reb.eccle.non alie.nulli.1. 428
3 Religioſi neg.ſec.nō ſe immiſceāt.de imm.eccle.multa.6. 583
1 Religioſi procuratores ne ſint.de procu.cum pro cauſa.2. 156
5 Religioſi oblationes gratuitas recipiūt.de exceſ ꝑl.nimis.4. 203
5 Religioſi populum habentes decimas percipiunt.de exceſsib. præla nimis.nume.6. 203
5 Religioſi fugitiui ſecundum monaſterium ingredientis quæſita cui monaſterio cedant.de reg.ne religioſi.2. 508
5 Religioſi populo carentes decimas non percipiunt.de exceſsib. præla.nimis.nume.5. 203
1 Religioſi quo iure & qui procuratores dentur.de procura. cum pro cauſa.nume.3. 156
5 Religioſi cemeteriū habent.de exceſ.prælatorum.nimis.1.203
5 Religioſi ſecularibus iuſtiores, & eorum peccatum grauius ſecularium ipſique à peccato facilius corriguntur.de ſenten.excommu.cum illorum.oume.17.18.& 19. 281
5 Religioſi an quemlibet in ſuo cemeterio ſepeliant.de exceſ. præla.nimis.nume.2. 203
5 Religioſi alibi quam in ſuis eccleſijs aliquando ſepeliuntur. de exceſsi.præla.nim.num.3. 203
3 Religioſi delinquentis diſciplina in ſeptem gradibus cōſiſtit. de regu.ne religioſi.num.8. 509
3 Religioſi fugitiui acquiſita monaſterio ſuo cedunt. de regul.ne religioſi.nume.1. 508
3 Religioſi mendicantes ſunt vere pauperes. de teſtamentis. tua. numero.15. 478
3 Religioſi an aliquid ſibi applicent de eccleſijs ad ſe pertinentibus.de præb.de monachis.nu.1.3. 387
3 Religioſi non ludant.de vit.& hone.clericorum.c.clerici.6.374
3 Religioſi de monaſterio eiecti quæſita an monaſterio cedant.de reg.ne religioſi.no.3. 509
3 Religioſi decedentis bona cui obueniūt.de pe.cler.ſi qs.10.462
5 Religioſi ab epiſcopo abſoluuntur.de ſen.exc.mulieres.5. 256
3 Religioſo eiecto an monaſterium de alimentis prouideat.de regulis.ne religioſi.nume.7. 509
3 Religioſo an legere in ſtudio publico liceat.ne cleri.vel mona.c. ſuper.nume.5. 586
3 Religioſo ad regula arctior indicenda.de regula.cap.ad noſtram. numero.10.12. 502
3 Religioſo fugitiuo non debet monaſterium de alimentis prouidere.de regu.ne religioſi.num.6. 509
3 Religioſum intra annum probationis exiſtentem percutiens,an ſit excommunicatus.de regularitate.c.ſtatuimus.12. 508
5 Religioſis venari non licet.de cle.venatore.c.epiſcopum.12.185
5 Remiſsio an fiat in grauibus delictis.de rapto.c.de illis.10. 165
3 Remiſsio an operarū conductori facienda.c.de loca.p.p.4. 434
3 Remiſsio penſionis ob modicum incommodum faciēda.de locatis.propter.nume.1. 434
5 Remiſsio an fiat cum cauſæ cognitione.de rap.c.de illis.11. 165
5 Remiſsio an locum habeat in delictis ciuiliter intentatis. de rapto.de illis.nume.8. 165
5 Remiſsio non habet locum in ciuilibus.de rap.c.de illis.7. 165
3 Remiſsio penſionis ob ſterilitatem facienda.de locat. capitulo, propter.oume.3. 434
2 Remiſsionis & inhibitionis diſcrimen.ou.33. 361
2 Remiſsone an præſcribi poſsit.de præſcriptionibus.capitulo,de quarta.num.6. 311
5 Remiſsio non ſit in leuibus delictis.de raptorib.c.de illis.9. 165
3 Remiſsio colono partiario nō facienda.de loc.c.propter.2. 434
2 Remiſsioni app.ſini.quando locus ſit.de ap.c.vt debitus.28.311
2 Remiſſorijs quatenus credendū.de probation.c.qm cōtra.9.147
2 Remoueri à quot epiſcopis quis poſsit.de ſen.c.non pōt.4. 323
1 Renūtiare ſine epiſcopo qb.caſib.liceat.de renū.c.dilecti.4. 75
2 Renūtiare liti qñcūq; licere.de libe.oblati.c.ſignificaſtib.21.196
1 Renūtiare criminoſū cuius ſub cōditione poſſe.de renū.4. 73
2 Renūtiare inſtātiæ,nō niſi rei cōſenſu licere.de li.obl.ſig.22.196
3 Renuntiare an debeat beneficiu ſciens ſe in eo malè receptum. de con.præb.cum ſuper.num.7. 411
1 Renuntiare beneficio quatenus liceat. de reſcriptis.c. ad audientiam.num.1. 24
2 Renuntiare iuri publico clericum non poſſe. de foro competē. ſi diligenti.num.1. 188
2 Renuntiare ſine ſuperiore quatenus an non liceat. de renun.ca. quod in dubijs.num.3. 72
2 Renuntians teſtibus generaliter,eos ne producat. de teſtibus.c. cum veniſſent.num.1. 259
2 Renuntians reſtituendus.de teſtib.c.cum veniſſent.4: 259
2 Renunciari abſenti poſſe.nu.3. 236
1 Renuntiari quibus,quoue modo liceat.de foro competenti.ca. ſi diligenti.oom.5. 188
1 Renuntiantem non eccleſiæ,ſed ſibi obeſſe.de renun.c.quòd in dubijs.num.2. 72
3 Renuntiare iuriſdictioni non cognoſcere de ea, & quatenus ve-

rum.de officio delegati.c.ſignificaſti.nu.2.& 3. 126
3 Renuntiatio differt à repudiatione de decimis.cap.ex multiplici.numero.5. 492
1 Renuntiatio qñ ſimoniaca.de reſcriptis c.ad audientiam.2. 25
2 Renuntiatio ſpecialis quibus, an non obſit.de teſtibus.capi.cum veniſſent.nume.3. 259
3 Renunciatio in manu alicuius iudicis nulla. de his quæ fiunt à maio.ex ore.nu.5. 419
2 Renuntiatio inſtantiæ quando à iudice admittenda. de libelli oblа.cap.ſignificantibus.num.23. 596
2 Renuntiatio cũ metu in laicum nulla.de renũ q; in dubijs.s. 72
5 Renuntiatio priuilegij.xo.annorum curſu præſcribitur. de priuilegijs.li de terra.nu.1. 215
2 Renunciationis generalis,& ſpeccialis diſcrimen. de teſtibus. ca. cum veniſſent.num.5. 259
2 Renunciationem generalem teſtium appellanti non obeſſe. de teſti c.cum veniſſent.nume.2. 259
1 Renũciationem ſimplicem ob ſcelus ad omnia porrigi. de ordi. ab epi.requiſiuit.nume.1. 82
1 Renunciat ſine papa intruſus.de renuntiatio.c.niſi.3. 73
2 Replicare de falſo qñ liceat.de probationibus.c.licet.17. 246
5 Replicatio datur contra exceptionem doli matrimonij fauore. de adulte.c.intelleximus.num.s. 163
2 Replicationia tps actione demetiendum.de prob.c.licet.13. 245
1 Reprehenſionis ſpecies.de hæreticis c.cum ex iniũcto.?. 236
2 Reprobatorij an probatorijs præexaminandi. de teſti.cum cauſam.nume.9. 263
2 Repugnantia literarum quis accipienda. de fide inſtrumento.ca. imputari.nume.11. 278
2 Repugnantia æqualia inuicem derogari.de fide inſtrumento.ca. imputari.nume.6. 278
2 Repugnantia diuerſorum interpretabilis. de fide inſtrumen.ca. imputari.nume.3. 278
2 Repugnantia quibus iuuanda, quandoque valeat. de fide inſtru. capi.imputari.nume.1. 277
2 Repugnantiam ſine ope corruere.de fide inſtrumentorum.capitulo,imputari.nume.2. 278
2 Repugnantium quod præualeat.de fide inſtrumentorum. imputari.nume.4 5. 278
4 Repulſus ab accuſatione etiam à denuntiatione repellitur. qui matri.accuſare poſſunt.capitulo,cum in tua.nu.4. 70
1 Repulſus ob crimen ineligibilis.de electionib.c.cum inter.2. 45
1 Repulſum non, niſi ſanabilem eligi.de electionibus.capitul.cum inter.numero.1.& 3. 44
1 Reſcribenti contra publicam vtilitatem obſeruanda.de offic.delegati c.ex parte.nume.12. 110
1 Reſcribentis opinio veritate potior.de biga.c.nuper.12. 95
1 Reſcriptum perſonale non extendendum.de reſcript.capitulo, ſignificauit.nume.2. 27
1 Reſcriptum falſum.de reſcript.c.ſuper.nu.1. 18
1 Reſcriptũ verũ, forma omiſſa, vitari de reſcriptis.c.ſuper.5. 19
1 Reſcriptum verum.de reſcrip.c.li ſuper.2. 18
1 Reſcriptum præter ius validum.de reſcriptis.c.ſuper.6. 19
2 Reſcriptum contra ius principi dandum.de fide inſtrum. capit. paſtoralis.num.3. 274
1 Reſcriptũ cõtra ius q accipiendũ de of.dele.c.ex parte.13. 110
1 Reſcriptum contra ius canonicum quando nullum.de offi.delegati.c.ex parte.nume 9.& 10. 110
1 Reſcriptum ad vniuerſales ſucceſſores extendi, reſtringi.de reſcript.ſignificauit.nu.5. 28
3 Reſcriptum contra ius commune impetratum reſtringendum. de dona.cum dilecti.num.1. 457
3 Reſcriptũ odioſum ſtrictè īterpretari.de do.c.cũ dilecti.9. 458
1 Reſcriptum contra diuinum quando valeat.de offi.deleg.capit. ex parte.nume.3. 109
3 Reſcriptum ad alium quam cui eſt conceſſum non extẽdendũ. de dona.cum dilecti.nume.4. 457
3 Reſcriptũ mandans alienata reuocari quomodo exequendum. de rebus eccleſiæ non alienandis.c.Epiſcopi.4.& 6. 421
2 Reſcriptum præſentatum quamdiu duret.de reſtitutione ſpoli. cap.audita.num.5. 217
1 Reſcriptum proprio motu conceſſum latiſſimè interpretandũ. de dona.cum dilecti.nu.8. 458
1 Reſcriptum ſecundum, quando & non valeat.nu.3. 14
1 Reſcriptorum diuerſorum vtrunque valere.4. 14
1 Reſcriptorum diuerſorum vnus & idem iudex.5. 14
1 Reſcriptum primum ob datam præualere.6. 14
1 Reſcriptum generale quando ſpeciale ſit.nu.10. 14
1 Reſcriptum primum expreſſũ in ſecundo venerandum.12. 15
3 Reſcriptum in concedentia priuilegium largiſsimè interpretandum.nume.7. 458
1 Reſcriptum inferioris contra ius nullum.de officio.delegat.ca. ex parte.nume.2. 109
1 Reſcriptum ante lit.conteſta.ad hæredes nõ extendi, & de quo accipiendum.de reſcrip.c.ſignificauit.nu.1. 27
1 Reſcriptum contra ſuſgentium ex cauſa valere.de offic. delegat capitu.ex parte.num.8. 110
3 Reſcriptum ad iuris obſeruantiam conceſſum ſtrictè interpretandum.de dona.c.cum dilecti.num.2. 457
3 Reſcriptum mandans alienata reuocare iam de proprietate quã poſſeſſione intelligitur.de rebus eccleſiæ non alienandis. epiſcopi.nume.1. 420
3 Reſcriptum pro beneficio obtinendo ſtrictè interpretãdum. de dona.cum dilecti.num.3. 457
1 Reſcriptum contra ius diuinum mutabile validum.de offi.delegati.c.ex parte.nu.5. 110
3 Reſcriptum fauorabile large interpretandum.de dona.cap.cum dilecti.nume.10. 458
1 Reſcriptum agendi excommunicato non prodeſſe.de offi.dele. c.prudentiam.§.ſexta.5.6.& 7. 556
1 Reſcriptum ad ſingulares ſucceſſores quatenus, an non extendibile.de reſcrip.c.ſignificauit.nu.3.& 4. 28
1 Reſcriptum obreptitium ſurreptitiumve, an validum, eiuſque effectus.de reſcrip.c.ſuper.nu.7. 19
3 Reſcriptum in præiudiciũ alterius impetratum ſtrictè interpretandum.de dona.c.cum dilecti.nu.6. 457
1 Reſcriptum iuris diuini ſublatiuum non valere. de offi. de leg.c. ex parte.nume.4. 110
1 Reſcriptum derogans priuatæ vtilitati valere.de offic.deleg.ca. ex parte.nume.11. 110
2 Reſcripto impugnato reum iuuari.de reſtitutione ſpolia. capit. audita.numero.3. 274
2 Reſcripto ſuſpecto quid faciendum.de fide inſtrumento. capit. paſtoralis.nume.2. 217
1 Reſcripta contra ius interpretatiuè valere.de officio deleg.capi. ex parte.nume.1. 109
1 Reſcripta duo quando ſimul valeant.nu.2. 14
1 reſcripta quando ſe mutuo impediant.nu.7. 14
1 Reſcripti & pacti diſcrimen.nu.17. 147
2 Reſciſſoria quibus non obſit.de ſententijs.c.quamuis.15. 336
3 Reſidentia præbendæ præiudicat parochiali. de præbend.capi. extirpandæ.nume.9. 398
1 Reſignatiune ſimoniacum diſpenſari.de renunc. poſt tranſlat.§. rurſus.num.16.& 17. 74
1 Reſignatarij ſine epiſcopo electio,& conformatio quãdo valeat de renun.c.dilecti.num.1.& 3. 75
3 Res non tranſit cum onere perſonali.de pignori.capitu. ex literis.numero.15. 442
5 Res interpretanda vt potius valeat quam pereat. de ſentent.excom.mulieres.nume.45. 261
1 Res integra, quæ.de reſcrip.ex parte.nu.5. 25
3 Res an tranſeat cum onere mixto.de pignoribus.capitul. ex literis.numero.16.18. 442
3 Res tranſit cum onere reali. de pignoribus. capitulo, ex literis. numero.14. 442
3 Res eadem quoad diuerſa poteſt diuerſo iure cenſeri.de deci.ca. cum in tua.num.2. 499
3 Res aliena non obliganda.de fideiuſſoribus.c.peruenit.18. 449
5 Res tranſit cum ſuo onere.de vſuris.c.quanto.2. 146
3 Res mea me inuito non alienatur.de iure patronatus. ca.nullus. numero.2. 538
4 Rei propriæ nulla eſt obligatio.de donatio.inter virum.capitul. nuper.numer.4. 79
5 Res empta de pecunia vſuraria an vendicari poſsit.de vſuris.ca. cum tu.num.22. 171
3 Res eadem quoad idem diuerſo iure non cenſenda.de deci. cum in tua.nu.1. 499
2 Res inter alios acta quibus nõ erat.de ſententijs.c.quis.1. 335
3 Res cum ſuo onere tranſit.de teſtamentis.c.requiſiſti.3. 469
5 Res an diſſoluatur per cauſas per quas naſcitur. de regul. iuris.c. omnis.nume.1.3.5. 311
3 Rei perſequutoris an ſimul agendum.de ordine cogni. ca. cum dilectus.§.nos.nu.12. 209
3 Rei debendi an ex interuallo conſtituantur. de fideiuſ. capitulo, peruenit.nume.5. 447
3 Rei traditæ de minus cenſum retinere poteſt.de religioſis domibus. capi.

bus.capi.conſtitutus.nu.9. 519
5 Re integra licet pœnitere.de ſimoni .c.nobis.4. 109
5 Rerum iactura eſt potius ſuſtinenda,quam malo conſentire. de clerico pug.in du.Henricus.nu.8. 160
2 Rerum genera,eaſque non,niſi à capitibus, præſcribi.de præſcr. c.ſi diligenti.num.3.4.35. 319
5 Res ſuas licet armis defendere.de clerico pugnante. in duello. Henricus.num.10. 160
4 Reſilire à ſponſalibus contractis an liceat.de ſponſalibus. præterea.numero.8. 2
4 Reſoluto iure datoris,reſoluitur ius acceptoris. de condict.appoſi.c.verum.num.4. 35
5 Reſtituere quid ſit.de homi.cum tu.10. 171
5 Reſtituere rem qui non poteſt,æſtimationem ſoluat. de homi. cum tu.nume.14. 171
2 Reſtitui quando debeant non petita.de ordine cognit.capi.cum dilecti.§.nos.num.25. 211
1 Reſtitui appellantem à quouis inuito,poſſe.de renun.capitu.ex tranſmiſſa.nume.3.& 4. 71
1 Reſtitui in præſcriptione quando non debeat minor.de in inte. reſtit.c.beneficio.num.9. 166
2 Reſtitui ob quas ferias aduerſus præſcriptionem poſſit. de præſcript.c.ea tranſmiſſa.num.2. 313
1 Reſtitui quem aduerſus præſcriptionem poſſe.de præſcriptio.vigilanti.numero.2. 312
5 Reſtitutio an exceptione petibilis.de in integ.reſtitutio. capit. ſuſcitata.nume.4. 160
1 Reſtitutio famæ & rerum indelegabilis.de in integrum reſti c. cauſa.numero.1. 164
1 Reſtitutio læſionis delegabilis.de in inte.reſti.c.cauſa.2. 164
1 Reſtitutio denegata non danda.de in integrum reſtitutio.capit. beneficio.nume.11. 167
1 Reſtitutio nec exceptione poſt quadrienni petenda.de in integ. reſtit.capitu.ſuſcitata.nume.6.7. 160
2 Reſtitutio ob falſum quadriennalis,& quatenus verum. de probatio.licet.nume.7. 245
4 Reſtitutio natalium non præiudicat iuri quæſtio.qui filij. capit. tanta.numero.7. 65
1 Reſtitutionem non niſi ſpecialis procurator petit. fallit ſi incidenter petat.de in integrum reſtitutione ſpoliatorum capitul. ſuſcitata.num.1.2. 160
1 Reſtitutionem iuramento extra iudiciali tolli.de in integ.reſtit. c.conſtitutus.nume 30. 162
1 Reſtitutionem vxoris ob ſæuitiam differri.de reſtit. ſpoliato.c. literas.nume.7. 220
2 Reſtituturus quando rectè petat.num.10. 217
1 Reſtricti verbi vis.nume.4. 235
1 Reſtitutione ceſſante iudicis officio vtendum. de in integrum reſtit.c.cum.nume.3. 159
5 Reſurgemus in iudicio corporaliter.de pœni.c.cum ex.3. 248
5 Reſurgemus in iudicio nudi.de pœnitentijs.c.cum ea.4. 248
1 Retentionis initium attendi,niſi culpa obſtet. de electionibus. dudum.nume.42. 49
2 Retinere quando creditori liceat.num.1. 203
2 Retineri donec liqueat quæ poſſint.nu.2. 203
3 Retentione rei quando vtendũ.de depoſitio.c.bona.12. 429
1 Retineri quæ,an nõ poſſint.de ſententijs.c.ſicut.6. 328
5 Retractus ius cedi poteſt.de priuilegijs.c.ſanè.3. 211
1 Retrahens venditum obſignet.de in integrum reſtitutione.cap. conſtitutus.nume.37. 163
1 Retrahens venditum non contrauenit. de in integrum reſtit.c. conſtitutus.nume.5. 161
1 Reuerſus qñ,an non miniſtret.de tempo.ordi.c.ex parte.2. 78
1 Reuocãdi domum ius quibus cauſis amittatur. de foro compe. tenti.c.licet.nume.6. 59
1 Reuocare ſententiãs qui,& quatenus poſſunt. de electio. noſti. numero.2. 39
1 Reuocare domum in celeribus non licere.de foro compet.licet numero.3. 193
2 Reuocare domum non niſi ex cauſa neceſſaria licere. & 5.de fo. compe.c.licet.numero.4.5. 193
1 Reuocatio in conuentionalibus non obeſt. de reſcriptis.capitul. ex parte.nume.14. 26
1 Reuocatio in requirentibus vnius conſenſum geſtionem impedit.de reſcript.ex parte.nu.13. 26
1 Reuocatio ante cauſæ concluſionem quatenus valida. de reſcri. c.ex parte.nu.11. 26
1 Reuocatio expreſſa an certificanda. de reſcriptis. capitulo, ex parte.nume 6. 25
1 Reuocatio in beneficialibus an obſit. de reſcriptis. capitulo, ex parte.numero.15. 26
2 Reuocationis & appellationis diſcrimen.de appellat.capitulo, vt noſtrum.num.3.4.5. 358
1 Reuocationem iudicialem geſtione non impediri quatenus verum.de reſcript.ex parte.nume.8.& 9. 25
1 Reuocationem concluſa cauſa,non valere.de reſcripti.capitulo, ex parte.nume.10. 26
1 Reuocationem,mandati actioni contrariè non obeſſe.de reſcri. ex parte.numero.7. 25
1 Reuocato mandato,an proceſſus teneat.de reſcriptio. capitulo, ex parte.numero.12. 26
2 Reuocandi domum ius quibus cauſis amittatur.6.& 7. 193
5 Reus conuictus condemnatur corporaliter, & etiam pecunialiter ad partis damna.de accuſationibus.capitulo, cum oporteat. numero.15. 94
2 Reus in proprietate quando prius audiendus.de cauſa poſ. capi. cum dilectus.nume.9. 216
1 Reus quando iudicij inſtantia abſoluendus.de officio.delega.ca. conſuluit.nume.2. 119
5 Reus non dans cautionem detinetur.de ſententia excommu.vt famæ. nume.7. 281
2 Reus quando probet & pro eo nuntiandum.de reſti.ſpolia.ca.ex conqueſtione.nume.3. 219
3 Rei debendi differunt ab inſolidum obligatis.de fideiuſ. capitul. peruenit.nume.6. 447
2 Reum in vetitum forum trahentis pœna.de plus peti. capitul. concilium.nome.4. 213
2 Reis annumeratis quando,an non,accuſet.de mutua peti. ex literis.numero.11. 197
4 Rex francorum non recognoſcit ſuperiorem.qui filij ſint legit. numero.6. 67
5 Riſus ex aſſecutione cœleſtis gloriæ.de priuil.petiſtis.2. 216
5 Riſus ex inordinata lætitia.de priui.c.petiſtis.4. 216
5 Riſus ex ſerenitate conſcientiæ.de priui.c.petiſtis.1. 216
5 Riſus ex manſuetudine naturæ.de priui.c.petiſtis.3. 216
5 Rixa ex arrogantia procedit.de iniu.cap.ſi rixati.nu.4. 217
5 Romanæ eccleſiæ exẽpla ſequẽda.de pœnitẽtijs.c.cũ ex eo.1. 148
5 Rubricæ an faciant ius.in procemio.5. 3
1 Rubricæ iuris perfectæ quę,& quot.in proœ.nu.7. 3
5 Rubricas perfectas ius facere.in proœ.nu.6. 3
3 Ruina rei cauſa alimoniæ eccleſiæ datæ cuius periculo fiat.de loca.propter.num.5. 435
3 Rumor quid.de cohab.cle.veſtra.4. 379

S.

5 SAbinus fuit à ſuis ſcholaſticis alimentatus.de magiſt. capitulo,quia.num.3. 121
5 Sacerdos quem ordinem confitendo teneat. de pœnitent. omnis.numero.30. 244
5 Sacerdos quilibet in mortis articulo abſoluit.de ſentent.excom. monachi.numero.4. 254
3 Sacerdos græcus ad latinos ſe transferens an latino more viuere debeat.de con.coniu.c.coniugatis.nume.9. 511
5 Sacerdos decenter veſtiatur.de priuilegis.c.epiſcopalia.6. 207
3 Sacerdos habens beneficium nihil recipiat pro diuinorum celebratione.de præbend.c.ſignificatum.num.2. 386
3 Sacerdos nihil recipiat pro diuinorum celebratione,ſi ad id teneatur.de præb.c.ſignificatum.num.1. 386
3 Sacerdos an paciſcatur licitè ad manendum in eccleſia pro diuinorum celebratione.de præb.c.ſignificatum.num.4. 386
3 Sacerdos nõ beneficiatus an recipiat aliquid pro diuinorum celebratione.de præb.c.ſignificatum.3. 386
1 Sacerdos ſimplex non excommunicat.de offic.ordi.ſi ſacerdos. numero.1. 154
5 Sacerdos à deo poteſtatem abſoluendi habet.de ſentẽ.excomm. de cætero.nume.2. 263
5 Sacerdos proprius quis dicatur.de pœni.omnis.18. 241
3 Sacerdos annorum.25.de præb.ſuper.nu.8. 399
5 ſacerdotis confeſſionem reuelantis pœna. de pœnitentijs.capi. omnis.nume.53. 246
1 Sacerdotis poſt ordines vxorati filius quando an non ſit legitimus.de fil.presb.c.literas.nu.2. 88
1 Sacerdoti oĩa committit papa.de conſulibus.c.quanto.2. 31
1 Sacerdoti mero confirmationem & chriſma committi poſſe.de conſu.c.quanto.nume.1. 30
1 Sacerdoti an danda fides.de teſtibus.c.teſtimonium.13. 269
3 ſacerdotum nepotes de ferula ad dignitates promouentur. c

preben c.graue.nu.4. 396
3 ſacrum an non ſacrum ad ſe trahat.de conſecra.eccle.c. quod in dubijs.num.3. 556
2 ſacrum quid.de foro competenti.c.conqueſtus.2. 191
5 ſacra vaſa qualiter alienãda.de reb.eccl.non alie.c.nulli.2. 421
3 ſacra ſeparata nõ cõiũguntur.de conſe.eccl.c.q in dubijs.1. 556
1 ſacramenti diffinitio multiplex.& de ſacra.non ite.c. paſtoralis. numero.1.& 6. 85
1 ſacramenti exercitiũ quis vetet.de conſulibus.c.quanto.6. 31
5 ſacramento reiterato fit iniuria triplex.de apoſt.c. ex literarum, numero.6. 541
1 ſacramenta quæ an non,iteranda.de ſacramen.non iterandis. ca. paſtoralis.nume.3. 85
5 ſacramenta non denegantur ob peccata occulta.de pœnitẽ.quod quidam.nume.2. 236
1 ſacramenta à papa quæ nõ vetãda.de conſulibus.c.quãto.9. 31
5 ſacramenta neceſſaria.de pœni.c.quod in te.nu.2. 239
1 ſacramenta cur inducta.de ſacramentis.non iteran.capitu.paſtoralis.nume 8. 86
2 ſacramenta à laicis non tractanda.de iudi.capitulo. decernimus. numero.1.2.3.4. 176
5 ſacramenta voluntaria.de pœni.c.quod in te.nu.3. 239
1 ſacramentorum proprietates variæ.de ſacram.non iteran. capit. paſtorali.nume.7. 86
1 ſacramentorum genera.de ſacramen.non iteran.capitu. paſtoralis.numero.2.& 5. 85
5 ſacramentorum diuiſio.de pœni.c.quod in te.num.1. 239
5 ſacramentalia vendi non debent.de ſimo.tuam.nu.1. 109
2 ſacrilegium quid.de foro compe.c. conqueſtus.1. 191
5 ſacramenta à quibus adminiſtranda.num.5. 238
5 ſariſta augetur & minuitur ad papæ voluntatem.de priuile.capi. quia.nume.11. 217
5 ſacramenta deferre merces prohibitas non licet.de Iudæis.cap. ſignificaſti.nume.3. 126
1 ſalomonis explicatur locus.num.5. 43
5 ſacrilegus quando excommunicatus ipſo iure excommunicandusve ſit.num.3.4. 191
5 ſanctus petrus iniurias libenter ſuſcipiebat.nu.11. 305
5 ſarracenis deferre merces non prohibitas tempore pacis licet.de iude.c.ſignificauit.num.2. 126
5 ſarracenis deferre merces tempore belli prohibitum.de iudic.c. ſignificauit.nume.1. 126
4 ſatisfacere de crimine commiſſo an quis compellatur . de ſpon. c.ad audientiam.num.13. 5
1 ſatisfaciat quouſq; &c.formulæ explicatio.& vis. de æta. præfi. c.cum bonæ.nume.4. 84
2 ſatisfactione ficta excommunicationem tolli.de appel.capitulo præterea.num.8. 347
3 ſcacorum ludus permiſſus.de vita & honeſtate cleric.ca. clerici. numero.3.6. 374
3 ſcandalum quando vitandum.de regulis iuris.capitulo, qui ſcandalizauerit.nume.1. 312
1 ſcandalum quando vitandum.de noui operis nunc.capi. cum ex iniuncto.nume.3. 206
1 ſcandalum in dubio vitandum.de renunc.c.niſi.§.pro.5. 73
5 ſcandalum an ſit peccatum.de nou.ope.nun.capitulo,cum ex iniuncto.nume.4. 206
1 ſcandalum malum vitandum.de renunciatio.capitul.niſi. §. pro. numero.1.& 3. 73
5 ſcandalum ſi remoueatur per purgationem,ipſa eſt indicenda.de homi.c.ex literis.num.2. 154
1 ſcandalum bonum non vitandum.de renunciatio. capitulo,niſi. §.pro.nume.2.& 4. 73
5 ſcandalum ſi non remoueatur per purgationem,ipſa non eſt indicenda.de homi.c.ex literis.nu.3. 154
5 ſcandali deriuatio.de noui operis nunc.c.cũ ex iniuncto.2. 205
5 ſcandali diuiſio.de noui operis nunc.c.cum ex iniuncto.3. 205
3 ſcandali in præſentatione facienda deſcriptio.de iure patro. cap. relatum.num.8. 533
5 ſcandali diffinitio.de noui operis nunciatione.capitulo,cum ex iniuncto.num.1. 205
5 ſcandalo ceſſante,ceſſat & effectus.de homici.c.ex literis.1. 154
5 ſchiſmaticus non confert ordines exequutionum actu.3. 136
5 ſchiſmatici quibus pœnis puniẽdi de ſchiſma.c.q autem.7. 139
5 ſchiſmaticos quis diſpenſare poſsit.de ſchiſm.c.q aũt.4. 139
5 ſcholaſticus eſſe non deſinit,quamuis aliquãdo diuertat.de ver. ſigni.c.nam & ego num.5. 299
5 ſcholaſticus quis eſſe dicatur.de magiſtratib.c.ſuper.6. 124
3 ſcholaſtici licentia non expirat mortem concedentis.de cle.non reſi.c.cum.ad num.3. 385
2 ſcientiam ſuperuenientem non obeſſe præſcribenti.de præſcri. ſi diligenti.nume.16. 318
1 ſcientiam facti proprij præſumi.de poſtulatione prælatorum.c. ad hæc.num.1. 34
2 ſcriba an quẽ ſufficiat. de ſententijs.capi. cum Bertoldus.6. 330
2 ſcire quis,& qui dicẽdus.de fide inſtrumẽtorũ.imputari.10. 270
1 ſcripto nõ ſcripto potius.de tranſactionibus.c.ex parte. 18. 150
5 ſcriptura damnata ipſam ſequens damnatur.de ſentent. excom. cap.nouerint.nume.5. 292
1 ſcriptura abſolui poſſe.de maioritate & obedientia.c. cum in eccleſia.nume.4. 141
1 ſcriptura præſentis accuſari quem poſſe.de maiori. & obedient. c.cum in eccle.num.3. 141
2 ſcriptura publica quid.de fide inſtrumentorum. capitulo , ſi inſtrumenta.numero.2. 279
1 ſcriptura rei iudicatæ crimen probari.de maioritate & obedi. ca. cum in eccle.nume.6. 145
1 ſcriptura an accuſandi modus ſit.de maio.& obedientia.ca.cum in eccleſia.num.1. 141
1 ſcriptura ſori nuda crimen non probat.de maio.& obedi.c.cum in eccle.nume.7. 141
2 ſcripturæ lapidũ probant.de probationib.c.cum cauſam.6. 249
2 ſcripturæ publiæ referenti quando credendum.de fide inſtrum. c.ſi inſtrumenta.nu.3.4.5.6. 279
1 ſcripturæ præſcriptus ordo ſequẽdus.de reſcript.c.cauſam.1. 18
2 ſcripturæ priuatæ quando,an non,danda fides.de fi.inſtrum.capi. ſi inſtrumenta.num. 1. 279
2 ſcripturarum genera.de fide inſtrumentorũ.c.imputari.7. 278
2 ſcripturarum vtra potior.de fide inſtrumentorum. capitulo.imputari.numero.8. 278
1 ſcrutinij & compromiſſi diſcrimen.de electionibus. capit.cum in iure.nume.12. 61
1 ſcrutinio publicato,quando variare liceat.de electioni.capitulo, publicato.nume.5. 68
5 ſecretum reuelantis pœna.de pœnitentijs.c.omnis.5. 246
5 ſecreta non peccata an reuelanda.de pœnitentijs.c.oĩs.47. 246
5 ſecreta reuelare poteſt iudex.de pœnitentijs.c.omnis.44. 246
2 ſecreta quæ,an non,prodenda.de teſtibus cogendis.capitulo. dilectorum.nume.11. 271
5 ſecurius eſt ægrotum relinquere in manibus Dei quam eum exponere dubio medicinæ.de homi.c.tua.nu.5. 550
5 ſecreta peccata an reuelanda.de pœnitentijs.c.omnis.51. 246
5 ſede vacante adminiſtratio epiſcopatus ad capitulum tranſit.de hære.c.ad abolendam.nu.13. 131
5 ſede vacante iuriſdictio neceſſaria ad capitulum deuoluitur . de hære.c.ad abolendam.num.8. 130
5 ſede vacante capitulum non confert ordines.de hæretic. capit. ad abolendam.nu.7. 130
5 ſede vacãte an capitulũ alienet.de hæreticis.c.ad abolendã.12. 131
5 ſede vacante an capitulum agat & defendat.de hæreticis . capit. ad abolendam.nume.11. 130
5 ſede vacante quæ ſunt de gratia non tranſeunt ad capitulum. de hære.c.ad abolendam.nu.10. 130
5 ſede vacante an ad capitulum deuoluatur iuriſdictio voluntaria. de hære.c.ad abolendam.num.9. 130
1 ſemeſtre tempus,ſemper vtile & non currit.de ſupplen. neglig. præ.c.licet.num.1. 76
5 ſenes in ſuſannam teſtificantes morte damnati.de falſis.cap. falſidicus.nume.8. 176
5 ſenectutis impedimentum nunquam diminuitur . de ſententia excom.quamuis.nu.1. 296
2 ſententia reſciſſoria de ſententijs.c.quamuis.6. 335
1 ſniã adminiſtrationis tpe cõmẽſurari.de conſti.c.ex literis.4. 11
5 ſententia per colluſionem lata non tenet.de collu. detegenda. ca. in tantum.num.1. 184
5 ſententia excommunicationis pro futuris culpis non ferenda. de ſenten.excom.à nobis.nu.3. 268
2 ſententia erronea nulla.de appellationibus.c.paſtoralis.14. 354
5 ſententia annullanda appellatione retractatur.de purga. vulg.ca. ſignificantibus.nume.1. 226
x ſententia lata contra eccleſiam defenſam tenet : de in integrum reſti.c.cum veniſſent.nu.3.4.5. 158
5 ſententia amittenda,appellatione annullatur.de purg. vulga. cap. ſignificantibus.nume.1. 226
1 ſententia ob legem nouam immutabilis. de conſtitutionibus. c. quoniam.nume.8. 13

5 Sententia

5 Sententia nulla ſine appellatione annullatur.de purga.vulga.cap. ſignificantibus.num.2. 226
5 Sententia fauorabilis amplianda odioſa verò reſtringēda.de ſententia excom.c.ſi quem.nu.16.17. 298
2 Sententia contra partem nulla,non eſt.de ſententijs.capitu.ſententia.numero.6. 323
2 ſententia contra leges nulla.de ſententijs.c.ſententias.5. 323
2 Sententia declaratoria.7. multiplex eiuſq; vis.12.13.14.quibus obſit an proſit.nu.15. 336
5 Sñia nulla ſine appellatione annullat.de purg.vulga.2. 226
1 Sententia lata contra eccleſiam minoréve indefenſum nulla.de in integ.reſti.cum veniſſent.1. 158
1 Sñia an pro parte valeat.de offi.dele.c.cum ſuper.9. 118
2 Sententia an ſm libellũ ferenda.de reſti.ſpo.ex conque.4. 219
1 Sententia partim non ferenda.de officio delegati.capitulo.cum ſuper.numero.7. 118
2 Sententia appellanti edenda.de proba.ex epiſtolæ.5. 240
2 Sententia reſciſſoria quibus proſit.de ſententijs.c.quãuis.9.336
1 Sententia pœnalis non excedit tempus præfinitum.de conſtit.ex literis.nume.1. 11
1 Sententia in diuiduis partim valere.de officio delegati.cap.cum ſuper.nume.10. 118
2 Sententia non damnans aut non abſoluens nulla.de ſentent.cap.ſententia.num.2. 323
2 Sententia ſine ſolennitate nulla.de ſententijs.capitulo,ſententia.numero.1. 323
2 ſententia an pro parte petitorum ferenda.de ſentent.cum inter.numero.5.6.7. 326
5 ſententia odioſa reſtringenda. nu.16. 297
1 ſententia pœnalis indefinitè tempus decennale eſſe.de conſti.c.ex literis.nume.2. 11
2 ſententia in matrimonijs quando,an non,tranſeat in rem iudicatam.de ſenten.c.lator.nu.1.2.3.4. 325
1 ſententia nouis actis,proceſſu nullo ferenda.de offi.delega.capi.in literis nume.28. 109
1 ſententia excedens nulla.de officio delegati.capitulo,cum ſuper.nume.8. 118
2 ſententia,quando præſtita cautione,exequenda.de teſtibus.cap.veniens.numero.1.2. 264
1 ſententia declaratoria,quando neceſſaria.de ætate præfi.ca.cum bonæ.numero.6. 84
1 ſententia quando ex eiſdem actis ferenda.de officio.deleg.capi.in literis.nume.27. 109
2 ſententia ſecunda primæ ne præualeat.de ſenten.& re iudi.inter monaſterium.nu.7.8.10.17. 332
1 ſententia nulla ex eiſdem actis iterum ferenda.de officio.deleg.c.in literis.nume.29. 109
2 ſententia plurium quando,an non,valeat.de ſen.c.nõ.põt.4. 323
3 ſententia vnius conſortũ alijs prodeſt.de præb.c.dilecto.14.392
2 ſententia introductoria cui proſit.de ſentẽtijs.c.quamuis 8.136
1 ſententia nulla,redintegrata lite iterum ferri poteſt.de offic.delegati.c.in literis.nu.26. 109
2 ſententia ordine ferenda,eaque neceſſaria.de iureiurand.ad noſtram.nume.10. 297
2 ſententia iudicis non ſui quando teneat.14. 179
1 ſententia qñ ratificabilis.de offi.deleg.c.prudentiam.13. 116
2 ſñiam ſub conditione ferri.de appellationibus.cum ſit.2. 337
1 ſententia in contractibus ferri poteſt incerta.de procura.capitu.auditis.numero 9. 157
2 ſententia inquos ſtatim exequenda.num.2. 326
2 ſententia iniuſta an liget.de appellatio.c.dilectis.nu.13. 357
1 ſententia quibus ex cauſis nulla.de reſcri.ſuper.4. 18
2 ſententia falſo lata quouſque valeat.de proba.c.licet.4. 245
2 ſententia prior qñ ſecundæ præualeat.de ſent.inter mo.12. 332
2 ſententiæ reuocandę modi.de ap.ſi duobus.nu.1. 340
2 ſententiæ quando,an non comes infamia.c.cum te.1.2.3.4. 333
1 ſententiæ mutabilia verba.de offi.deleg.capitu.ſignificaſti.ca.in literis.nume.1. 107
1 ſententiæ tempus ob rem petitam ſpectandum.de electioni.ca.dudum.nume.35. 49
2 ſñiæ in interdi.vti poſsidetis formula.de probati.c.licet.20. 246
2 ſententiæ an inferenda cauſa.nu.5.19. 328
2 ſñiæ poſsidentibus partibus formula.de prob.c.licet.23. 246
2 ſententiæ tempus an ad conditionem trahatur.de appella.capit.præterea.nume.4. 347
1 ſententiam iuris,ius facere.de ſententijs.c.in cauſis.1. 330
1 ſententiã mutat princeps.de offic.deleg.c.in literis.16. 108
2 ſententiam in diebus 10.tranſire in re iud.3. 326
1 ſententiam non,niſi retractabilem reuocat ordinarius.de offici deleg.c.in literis.nu.19.20.& 21. 108
2 ſententiam ſine petitione non ferri.de lit.conte.c.olim.3. 199
2 ſententiam ordine ſubuerſo nullam eſſe.de ſentenijs.capitulo.ſententia.nume.3. 323
2 ſententiam priorem quando reuocat princeps.de ſentent.inter monaſte.nume.9. 331
2 ſñiam falſam ſciens,an ſibi obſit.de probationib.c.licet.15.245
1 ſententiam reuocat ordinarius.de officio delegati.capitu.in literis.nume.17.& 18. 108
2 ſententiã principi ius generale facere.de ſen.in cauſis.6. 330
2 ſententiam annullandam non reuocat exequutor.de ſenten.cap.de cætero.nume.3. 324
2 ſententiam matrimonij perpetuo falſi argui.de probationi.cap.licet.nume.5. 245
1 ſententiam iuſtam eſſe probet confirmari petens.de renunc.cap.in præſentia.nume.6. 71
2 ſententiarum qñ receptus concurſus.de ſentẽtijs.c.inter.11.332
2 ſententiarũ gña & quæ introductoria.de ſentẽtijs.c.q̃uis.5. 335
3 ſepelienda vxor cum viro ſuo.de ſepul.c.abolendæ.3. 488
3 ſepeliendum cadauer in loco canonicè electo.de ſepultu.ca.abolendæ.nume.1. 487
5 ſepeliens ignoranter excommunicatum in cemeterio non eſt excommunicatus.de priui.c.ad hæc.num.1. 209
5 ſepelientes in cemiterijs tempore interdicti ſunt excommunicati.de exceſsi.præla.c.tanta.nu.15. 204
3 ſepeliri in cemiterio quæ ꝓhibeãt.de ſepulturis.c.ſacris.2.487
3 ſepultura vbilibet eligi poteſt,dum id bona fide fiat.de ſepultur.de his.numero.9. 484
3 ſepultura ſecundum loci conſuetudinem facienda.de ſepultu.ca.abolendæ.nume.2. 488
3 ſepultura an vendi poſsit.de ſepul.c.abolendæ.8. 488
3 ſepultura non eligatur ex contemptu parochialis eccleſiæ.de ſepul.de his.num.8. 484
3 ſepultura non eligenda vbi non habetur ius ſepulturæ.de ſepul.c.de his.nume.6. 484
3 ſepultura non eligatur,niſi parochiali eccleſiæ canonica relinquatur.de ſepul.c.de his.nu.7. 484
3 ſepulturam non eligit cui de iure interdicitur.de ſepulturis.capi.de his.nume.1. 484
3 ſepulturam non eligit à canone prohibitus.de ſen.de ſepult.cap.de his.nume.5. 484
3 ſepulturam non eligit impubes.de ſepul.c.de his.2. 484
3 ſepulturam non eligit religioſus.de ſepul.c.de his.4. 484
3 ſepulturam non eligit furioſus.de ſepulturis.c.de his.3. 484
3 ſepultus non facit locum religioſum.de ſepulturis.capitulo,abolendæ.nume.9. 488
2 ſequeſtrationum genera.de iud.c.ex.nu.1. 183
2 ſequeſtrans proteſtans is poſſeſsionem non amittit.de iudici.ca.examinata.nume.2. 183
2 ſequeſtrati poſſeſsionem in dubio admitti.de iudic.capit.examinata.num.4. 184
2 ſequeſtrationi quando locus nõ ſit.de iudici.c.examinata.8.184
3 ſeruire deo regnare eſt.de regula.capitulo,ad noſtram.6. 502
5 ſeruire pro beneficio conſequente,pacto non interueniente,an ſit ſimonia.de ſimo.c.cum eſſent.nu.2. 104
5 ſeruire pro beneficio habendo pacto intercedente,ſimonia eſt.de ſimo.c.cum eſſent.nu.1. 104
5 ſeruienti de cuius mandato non cõſtat,reſiſtere licet.de homi.cap.ſignificaſti.num.21. 157
3 ſeueritati iuris terminos limitata quando detrahendum.de ſtatu monacho.c.ea.num.1. 528
3 ſeueritati iuris terminos excedenti quando detrahẽdum.de ſtatu.mo.c.ea.num.2. 528
3 ſeruus nõ fideiubet niſi in re peculiari.de fidein.c.cleric⁹.9.446
4 ſeruus an libertatẽ præſcribat.de condit ſerui.c.licet.1. 49
5 ſeruus ad papam abſoluendus mittitur.de ſentent.excommuni.capi.relatum.num.1. 280
1 ſeruum fugitiuum non gaudere clericorum priuilegio.de ſerui.non ordi.c.de ſeruorum.num.4. 90
5 ſerui ab epiſcopo abſoluuntur.de ſententia.excommuni.capitu.mulieres.numero.6. 256
3 ſerui eccleſiæ qualiter manumittuntur.de rebus eccleſ.non alie.capitu.nulli.num.3. 421
3 ſeruus tempus medium non ſeruiens an impediat.de obſeruatio.ieiu.c.ex parte.nu.15. 575
2 ſerui hominum non niſi à domino obligabiles.de iureiuran.ex ſcripto.nume.20. 290

ſeruos Chriſti obligat abbas, quatenus verum. de iureiur. ca. ex reſcripto. nume. 18. 290
3 Seruitia annua præſcriptione quadragenariæ acquiruntur. de cenſibus. c. peruenit. numero. 2. 548
3 Seruitia annua præſtatione temporali inducuntur. de cenſi. peruenit. numero. 3. 548
2 Seruitutem præſcribunt an neceſſarias titulus. 45. 320
3 Seruitus temporal. medium non ſeruiens an impediat. 15. 574
3 Seruitus ſpiritualis medium non ſeruiens an impediat. 16. 574
5 Seruitutes reales præſcribuntur. de Iudæis. c. præſenti. 1. 124
5 Seruitutes perſonales an præſcribant. de iudæis. c. præſenti. 2. 124
2 Sicut, vocis acceptio. de confirmatione vtili vel inutili. capitulo, examinata. nume. 12. 370
2 Sigillo in proferentem fides danda. de probationibus. c. poſt ceſſionem. nume. 3. 241
2 Sigillo ignoto non probari. de probationibus. capitulo. poſt ceſſionem. nume. 1. 241
2 Sigillis quæ probentur. de procuratoribus. capitulo, qm. 15. 248
2 Sigillo pro producente non credi. nu. 2. 241
1 Similium omnino idem ius. de conſtitutionib. ca. tranſlatio. 1. 6
5 Simonia mentalis pœnitentia tollit. de ſim. c. cũ veniſſent. 3. 104
5 Simonia duplex. de ſimo. c. mandato. nu. 3. 117
3 Simonia eſt de beneficio paciſci. vt eccleſi. bene. ſi. di. conſe. cap. vt noſtrum. nume. 11. 420
5 Simonia non committitur ſolo propoſito. de ſimo. capitu. mandato. numero. 6. 118
3 Simonia eſt fauore promouere. de præbendis. c. graue. 3. 396
1 Simonia quando à ſolo Papa diſpenſabilis, & numer. 7. 10. 11. & 18. de renunciationibus. capitulo, poſt tranſlationem. §. rurſus. 4. 7. 10. 11. & 18. 73
3 Simonia committitur cum intercedit pactio inter Deum & hominem. de voce. ſcriptura. num. 11. 519
5 Simonia non committitur Romæ erga beneficia. de præla. cap. præterea. nume. 1. 118
5 Simoniæ mentalis diffinitio. de ſimonijs. c. mandato. 4. 117
5 Simoniæ conuentionalis diffinitio. de ſimonia. capitulo, mandato. numero. 5. 117
1 Simoniæ mentalis abolitio. de renunciatio. capitul. poſt tranſla. §. rurſus. num. 20. 75
1 Simoniam ignorantem non nocere. de renun. poſt tranſlatio. §. rurſus. nume. 5. & 14. 73
5 ſimoniam inducentia vitanda. de ſimonijs. c. mathæus. 4. 106
5 ſimoniacus an hæreticus dicatur. de ſimo. c. quotiens. 3. 102
5 ſimoniacus occultus in beneficio ſuſcepto quoad ſe ſuſpenſus, non quo ad alios. de ſimo. c. accuſatum. nu. 5. 101
5 ſimoniacus interius beneficio recepto ſuſpenſus eſt, quo ad ſe, & alios. de ſimo cap. accuſata. nu. 4. 101
5 ſimoniacus furi comparatur. de ſimonia. c. etſi. 2. 105
1 ſimoniacus ordine, niſi pœniteat, indiſpenſabilis. de renuncia. c. poſt tranſla. §. rurſus. num. 12. & 13. 74
5 ſimoniacus qñ ſit ſuſpẽſus. de cler. ex c. mi. ſi celebrat. 17. 193
4 ſimoniacæ quæſtionis reſolutio. de ſimonia. c. Matthæus. 3. 106
1 ſimoniaco quæ & quomodo liceant. de renunc. c. poſt tranſla. §. rurſus. 8. & 9. 74
1 ſimoniaci non niſi tollerati geſta valere. de clericis. capi. nihil. §. cæterum. nume. 7. 65
1 ſimoniacum occultum diſpenſat epiſcopus. de renunciat. poſt tranſlatio. §. rurſus. nu 6. 73
1 ſimoniacum quemuis diſpenſat papa. de renunc. cap. poſt tranſla. §. rurſus. num. 1. 73
5 ſimoniacum eſt vendere ſacramenta etiam Romæ. de præla. præterea. numero. 2. 118
1 ſimoniacus quibus caſibus diſpenſet epiſcopus. de renunc. capi. poſt tranſla. §. rurſus. num. 19. 75
5 ſimplicitas an à dignitate remoueat. de purga. canon. capitulo. accepimus. numero. 2. 226
5 ſimplicitas an à dignitate remoueat. de purga. c. accepim⁹. 2. 226
2 ſimplicitas quæ an non commendabilis. de iureiurand. capitulo, veritatis. nume. 5. 298
5 ſimplicitatis multiplex ſignificatio. de purga. canon. capitulo. accepimus. nume. 1. 226
5 ſimplicitat multiplex ſignifie. de purg. cano. c. accepimus. 1. 216
5 ſinodalia ſtatuta quam interpretationem recipiant. de verbo. ſigni. c. ex parte. nume. 5. 307
2 ſiſtere promittens certo die repræſentet eodem. 3. 205
2 ſiſtendi promiſſio ſimplex quandiu duret. 4. & 5. 205
5 ſocius an abſoluendum cogat. de ſen. excom. c. nuper. 20. 275
2 ſocius ceræ rei quando, an non teſtis. de teſti. c. qm. 8. 9. 251
2 ſocios pacto inuicem teſtes ius eſſe. de teſtibus. c. qm. 10. 250
5 ſocrates dominabatur naturale ſuæ inclinationi. de ſorti. capi. ex tuarum. nume. 4. 183
1 ſolenni omiſſo, actum non redintegrari. fallit. de ſacrament. non iteran. nume. 5. 6. 86
1 ſolennia conſenſu partiũ omiſsibilia. de oſ. dele. de cauſis. 31. 105
3 ſolennitas locorum ſeruanda. de rebus eccleſiæ non alienan. cap. nulli. numero. 8. 422
5 ſolennitas in abſolutione neceſſaria. de clerico excomm. mini. c. ſi celebrat. nu. 15. 193
1 ſolennitatis defectu mandatum euaneſcere. de reſcript. ca. ad audientiam. nume. 6. 18
4 ſolennitates eccleſiaſticas ſub præcepto non cadentes omittens non peccat, niſi in contemptũ faceret. de clandeſtina deſpon. c. cum inhibitio. num. 13. 32
2 ſolennitatũ quæ ineſſe præſumenda. de ſentẽtijs. c. ſicut. 20. 329
5 ſolidus & aureus idem ſignificant. de Iudæis. c. nulli. 3. 128
2 ſolicitudinũ genera, eorumq; vis. de ferijs. c. licet. 1. & 2. 206
3 ſolitaria vita ad contemplandum melior communi. de ſtat. mon. c. monachi. nume. 1. 523
5 ſolutio diutina violenter extorta non præiudicat. de regul. iur. quod latenter. nume. 2. 312
2 ſolutionis dies cuius gratia adiectus. de ſententijs. capitulo, ſicut. numero. 12. 328
2 ſolutione an præſcribatur. de præſcrip. c. de quarta. 5. 311
5 ſoluens. 30. annis procurationem an pro futuro ad eam compellatur. de priui. c. ſi de terra. num. 3. 111
2 ſolui qua moneta debeat. de iureiu. c. quanto. nu. 3. 294
5 ſors pro euentu in temporalibus permiſſa. de ſorti. capitul. in tabulis. nume. 3. & 9. 181
5 ſors non fit in actis ſpiritualibus. de ſortilegijs. c. eccleſia. 2. 183
5 ſors in ſpiritualibus illicita. de ſortilegijs. c. in tabulis. 2. 181
5 ſortis ſpecies quatuor. de ſorti. in tabulis. nu. 1. 181
5 ſortilegium damnatur. de ſorti. in tabulis. nu. 4. 182
5 ſortilegiorum pœna de iure ciuili. de ſortile. c. in tabulis. 10. 182
5 ſortilegiorum pœna de iure caño. de ſortile. c. in tabulis. 11. 182
2 ſortitio fori ob habitationem ad ſcholares non extenditur. de foro comp. c. quod clericis. nu. 6. 187
1 ſpeciale generali denegat. nu. 11. 15
5 ſpecialis diſpoſitio futura non reſpicit. de priuil. c. quia. 13. 117
5 ſpecialia tria in dilapidationis exceſſu. de ſim. c. licet. 13. 111
1 ſpeciem generi præferri de tranſactionibus. c. ex part. 19. 150
5 ſpeciem pro ſpecie præciſè credere, an ſit vſura. de vſuris. capit. nauiganti. nume. 8. 176
1 ſpeciem inefficacem generi non derogari. de offi. legat. capitulo, ſtuduiſti. nume. 1. 130
1 ſpirituale laicali an commutere liceat. de tranſactio. capitulo. ex literis. nume. 18. 19. 149
2 ſpirituale variè accipi. de ind. c. quanto. nu. 1. & 2. 177
3 ſpiritualis & temporalis rei differentia in interdictis. de inſtru. cum veniſſent. num. 15. 405
5 ſpiritualis pœnæ diuiſio, & punitio. de pœnis. c. in quibuſdã. 17. 234
2 ſpirituali annexum quid. de iud. c. quanto. nu. 3. 177
1 ſpirituales iudices, vno abſente, procedunt. de offi. delegati. cap. prudentiam. num. 1. 115
4 ſpiritualia vendi non debent. de conditionib. c. illis. 3. 35
5 ſpiritualia à Deo licitè venduntur. de ſimo. c. querelam. 1. 104
1 ſpiritualia ſpiritualibus qui permutari poſsint. de tranſactio. cap. ex literis. nume. 15. 16. 148
5 ſpiritualia non reſignantur pecunia. de ſimo. c. querelam. 4. 105
5 ſpiritualia à prælatis non vendenda. de ſimo. c. querelã. 2. 105
3 ſpiritualia an redimantur. de ſimo. c. querelam. 3. 105
5 ſpiritualia opera à quocunq; facienda. de pœni. c. cum ex. 7. 248
2 ſpoliatio qñ probanda. de appellationibus. c. an ſit. 1. 2. 349
2 ſpoliatio qñ cuius actioni præiudicalis. de or. cog. c. ſup. 7. 212
2 ſpoliatio criminali cõcurrenti præiudicat. de or. cog. c. ſup. 6. 212
2 ſpoliationis concurſus quando ſorte dirimendus. de ordi. cognitio. c. ſuper. num. 9. 212
2 ſpoliationem criminali in tertium præiudicare. de ordi. cognit. cap. ſuper. num. 5. 212
2 ſpoliationem obijci poſſe agenti pro rebus eccleſiæ. de ordin. cognitio. c. ſuper. nume. 12. 212
2 ſpoliationes quando ſimul iudicandæ. de ordine cognitionum. c. ſuper. nume. 10. 212
2 ſpoliationes diuerſorum mutuo obijci: eorundem ſecus. de ord. cogni. c. ſuper. nu. 13. 14. 212
2 ſpoliator qñ in ſpoliatum agat. de cau. poſ. paſtoralis. 17. 215
1 ſpoliatus poſſeſsione iuris annui quis an non dicendus. de electi. capitulo,

c.querelam.num.6. 53
e ſpoliatus contra ſpoliantem prins reſtituenda. de reſti. ſpolia. c.in literis.num.6. e17
5 ſpoliatus recuperans ablata,an cedat actiones ſatisfacienti contra alios raptores.de homi.c.ſicut.num.37. 249
2 Spoliatus abſens quis,an non,reſtituendus.de reſtitutio. ſpo.ca. conquerente.num.3. 218
2 Spoliatus proprietate non probate, non reſtituendus. de cauſ. poſ.c.paſtoralis.16. 215
2 Spoliatus extra iudicium reſtitui. de reſtitutione ſpoliatorum: c.conquerente.num.2. 218
2 Spoliatus à non ſuo iudice reſtituendus. de reſti.ſpoliato. conquerente.num.1. 218
2 Spoliatus appellans quando an non reſtituatur.4. 218
2 Spoliati remedia.de reſti.ſpolia.c.ſæpe.num.1. 222
2 Spoliatum aduerſus non ſpoliantem non reſtitui.de reſti.ſpo.c. in literis.num.5. 217
2 Spoliatum in ſpoliantem omni modo agere poſſe. de reſti.ſpo. c.olim.numero.3. 220
2 Spoliatum e ſcipientem damnatum iterum agere poſſe. de ordine cogni.c.cum dilectus.§.nos.19. 210
4 Sponſalia præcedētia per ſubſequens matrimonium cū alia contractum diſſoluuntur.de ſponſalibus.c.ad audientiam.9. 4
4 Sponſalia an diſſoluuntur affinitate.de eo qui.cog.cap.tranſmiſſæ.numero.1. 54
4 Sponſalia,ſi pueri contraxerunt,poſſunt reclamare cum peruenerint ad ætatem legitimam.de deſponſatione impube.ca. de illis.numero.4. 28
4 Sponſalia quæ in matrimonium tranſiuerunt, diſſolui non poſſunt.de deſpon.impub.c.de illis.num.2. 28
4 Sponſalia quando in matrimonium tranſeunt.de deſpon. impu. c.atteſtationes.num.4.6.8. 29
4 Spōſalia ſunt initium & repromiſsio futurarum nuptiarum. de ſpon.c.de illis.num.2. 515
4 Sponſalia per patruum vel fratrem contracta pro nepote, vel fratres eos non obligant.de deſpon.impub.c.tua.num.5. 25
4 Sponſalia non faciunt hæc verba, promitto quod te deſponſabo.de ſpon.c.is cui.num.13. 24
4 Sponſalia conditionalia eut modalia quando in matrimonium tranſeant.de deſpon.impub.atteſta.num.9. 30
4 Sponſalia poſt ſeptēnium contracta ſunt legitima, niſi canonicū impedimentum obſtet.de deſpōlatio.impube.atteſta.3. 29
4 Sponſalia vel matrimonia à parentibus pro filijs contracta an filios obligent.de deſpon.impu.c.tua.num.1. e5
4 Sponſalia conditionalia ante conditionē non obligant.d deſpo. impube.c.tua.num.2. 25
4 Sponſalia facta non animo contrahendi copula exorta in matrimonium tranſeunt.de foro contentioſo.de ſpon.c.tua.1. 20
4 Sponſalia contrahuntur quatuor modis.de ſpon.duo.capi.duobus.numero.1. 3e
4 Sponſalia an ob copulam ſequutam tranſeam in matrimonium de foro pœnitentiali.de ſpon.c.is cui.num.12. 24
4 Sponſalia ſub conditione actui non inhærenti contracta, ante eius euentum non obligant.de ſpon.c.ad audientiam.7. 3
4 Sponſalia contracta ante ſeptennium n valent, niſi poſt ſeptennium ratificentur.de deſpon.impub.c.atteſta.num.2. 29
4 Sponſalia quæ,& quibus perſonis præiudicent. de ſpon.duo.ca. duobus.num.4. 32
4 Sponſalia ante legitimam ætatem contracta en ſint valida. de deſpon.impu.acceſsit.3. 27
4 Sponſalia rue contrahuntur à proximè ſeptennio ſi malitia ſupplet ætatem.de deſpon.impu.c.acceſsit.num.2. 27
4 Sponſalia copula vi ſequuta,etiam ceſſante impedimento, non tranſeunt in matrimonium.de ſpon.is cui.num.10. 24
4 Sponſalia poſt pubertatem contracta ſunt fortiora contracta, ante.de deſpon.impu.c.atteſta.7. 30
4 Sponſalia cum minore ſeptennio, vel cum furioſa cōtracta,nō tenent.de.ſpon.c.ad audientiam.2. 3
4 Sponſalia ſicut & matrimonium non poſſunt interuenire niſi perſonas certes.de ſpon.c.ex literis.num.2. 9
4 Sponſalia quibus modis diſſoluantur.de ſpon.de illis.6. 5
4 Sponſalia vnius cum pluribus contracta.an valeant.de diuer.ca. quanto.numero.7. 76
4 Sponſalia loco contracta non habent effectum. de ſpon. e deaudientiam.num.3. 3
3 Sponſalia conditionalia poſt conditionis euentum pro puris habentur.de deſpon.impub.c.tua.5. 25
4 Sponſalia copula ſequuta ob impedimentum canonicum tranſeunt in matrimonium.de ſpon.c.is cui.num.9. 24
4 Sponſalia,copula ſine vi ſequuta,impedimento ceſſente, tranſeunt in matrimonium de foro contentioſo.de ſponſelibus.ca. is cui.numero.11. 24
4 Sponſalia contracta ſub conditione quæ eſt contra ſubſtantiam matrimonij,etiam copula ſecuta, non tranſeunt in matrimonium.de ſpon.c.is cui.num.14. 24
4 Sponſalia contrahi non poſſunt ante ſeptennium completum. de deſpon.impub.c.acceſsit.num.1. 27
4 Sponſalia contracta,ſuperueniēte caſu ea dirimente, non tranſeunt in matrimonium.de deſpo.impub.c.atteſta.1. 29
4 Sponſa debet expectare triennio maritum abſentē antequam alteri nubat.de ſpon.c.in præſentia.num.4 14
4 Sponſa an cogi poſsit ſponſalia matrimonialiter adimplere. de ſpon.c.requiſiuit.num.1.3. 13
4 Sponſa debet expectare ad contrahendum matrimonium,maritum præſentem,biennio.de ſpon.in præſentia.3. 13
2 Sponſa de futuro dimitti, de præſenti non poteſt.de iureiuran. c.quemadmodum.num.3. 298
1 Sponſus duarum alteram cognoſcens bigamus non eſt.de bigamus.c.vt bigami.num.7. 92
4 Sponſo agenti de fœdere matrimonij poteſt ſponſa abſentente in cauſa procedi.de ſponſa.num.1. 13
4 Sponſi poſtquàm reſilierunt poſſunt cum alio matrimoniū contrahere.de ſpon.c.in præſentia.num.2. 13
4 Sponſi ſunt ab eccleſia compellendi ad matrimonium celebrandum.de deſpon impub.c.de illis.num.7. 28
4 Sponſi an,& quando poſsint à ſpōſalibus reſilire. de deſpon.impub.c.de illis.num.1.3.5. 28
4 Sponſaliorum duæ ſpecies.de ſpon.duo.c.duobus 2. 32
1 Sponſalibus nullis nuptias non ſubſiſtere.de offi.deleg.c.cum ſuper.numero.17. 118
4 Sponſalibus prohibitis contractis, non cōfiſcatur dos nec donatio.de do.inter vir.c.& ſi.num.3. 78
3 Spurij qualiter ſuccedant.de ſucceſ.ab inteſta.capitu. cum dilectus.numero.9. 483
2 ſpurio relinqui non niſi ex cauſa confeſsionis liquere. numero.28.29.30. 237
3 Spurius à matre alendus.de con.infi.ex literis.2. 516
3 ſtallum in choro quid.de præb.dilectus.num.3. 388
3 ſtatutum pro futuris fertur.de inſti.ex ſequentibus.2. 403
e ſtatutum ſine citatione tolli poſſe. de iureiuran.capitul. ad noſtram.numero.3. 296
5 ſtatutum non ſcriptum an valeat.de ſenten.excommu.capit. à nobis.numero.17. 270
5 ſtatutum ſuffraganei an liget metropolitano.de ſent.excom.ca. à nobis.numero.16. 270
5 ſtatutum irrationabile ſicut factum in alterius præiudiciū non tenet.pe ſenten.excom.c.à nobis.12.& 13. 269
5 ſtatutum non ligat ignorantes, nec extraneos.de ſenten.excō. c.à nobis.num.14.& 15. 268
1 ſtatuti humani ratio non redditur.de reſcript.c.inter.2. 15
1 ſtatuti onus quandocunq; impunibile. de elect.capitu. ſignificaſti.numero.3. 37
1 ſtatuto ſuo quemq; teneri.de maio. & obien. capitu. cum inferior.numero.5. 143
5 ſtatuta Per ius commune interpretantur. de verborum ſignifi. c.ex parte.num. 6. 307
2 ſtatuta legati iuriſdictionis commenſurari.de offi. leg. nemini. numero.4.& 5. 133
5 ſtatus mutatione impediente non fit compenſatio. de adul.ca. tua.numero.11. 164
5 ſtigma citra ſanguinem irrogatur clerico falſario. de fal. capi.ad noſtram.num.3. 179
5 ſtilus ſeruandus.de fal.c.quam graui.6. 179
4 ſtipulari nemo poteſt rem ſuam.de ſpon.ex literis.num.4. 6
1 ſtipulationis veritas non opinio ſequenda. fallit. 15.17. 95
1 ſtipulatio conditione initiata quando,an non valeat.de pact.ca. pactio.num.22.23. 147
5 ſtudentes theologiæ percipiunt fructus beneficiales quinquennio.de magi.c.ſuper.num.1. 123
5 ſtudentes in ſcientia prohibita non percipiunt fructus beneficiorum.de magi.c.ſuper.num.1. 123
5 ſtudentes percipiunt magnos fructus & non diſtributiones quotidianas.de magi.c.ſuper. num.5. 124
5 ſtudentes legibus vel canonibus de licentia ſuperioris percipiunt fructus beneficiales quandiu ſunt in ſcholis.de magi.ca. ſuper.numero.3. 123

3 ſtudentes

3 ſtudentes ſine licentia ſuperioris, nullos percipiunt fructus. de magi.ſuper.num.4. 125
3 ſtudentes in villis an gaudeant priuilegio vniuerſitatis. de cle. non reſi.c.tuæ.num.1.3. 383
1 ſtudij tempus continuum eſſe.de ſup.negli.pre.6. 76
1 ſubarratio poſt pubertatem quando inducit matrimonium. de deſpon.impube.c tuæ.num.2.5. 31
4 ſubarratio ante pubertatem non inducit matrimonium. de deſpon.impub.c.tuæ.num.1. 30
4 ſubarratio iocoſe vel cauſa ludi facta nõ inducit matrimonium. de deſpon.impub.c.tuæ.num 6. 31
2 Subdelegationis delegationiſq; concurſu quis appelletur. de appel.vt debitus.num.12. 360
1 Subdelegare corporis caſus vetat de offic.delegati. capitu.coram.numero.4. 124
1 ſubdelegare an temporaneum impedimentum vetet.de offi.delegati.c.coram.num.5. 124
1 ſubdelegat facto impeditus.de officio deleg.coram.2. 124
1 ſubdelegatam partim, in totum non item, expirare.de offi. delegati.quonim.num.25. 112
2 ſubdelegatus an delegat.num. 460
2 ſubdiaconi diaconis pares.de ſent. non poteſt.9. 224
2 ſubdito non ſiſtente contra eum recte procedit. ſallit. de iud. de quo.num.24.& 25. 176
3 ſubditi non reſpondent de crimine in ſynodo.de præbẽ. graue. numero.11. 397
3 ſubditi reſpondent de cauſis ciuilib.in conſilio quali.de præben. graue nume.10. 307
2 ſubiectione finita, ligamen finiri.de ap.c. præterea.5. 247
2 ſubrogatio quid.vt li.pœn.eccleſia.num.2. 232
3 ſubdiaconus annorum.18.da præben.ſuper.num.10. 399
1 ſubdiaconum non, niſi recte ordinatum, in Epiſcopum elegi.de ęta.præfi.à multis.num.1. 84
2 ſubditi non reſpondent in concilio ſpeciali. de præben. graue. numero.9. 297
5 ſubditis in dubio contra dominos fauetur.de regu.iur.quod latenter.numero.3. 312
2 ſubrogatur quando cum qualitate perſona.vt lite penden.eccleſia.numero.12. 223
5 ſubrogatus in loco clerici habentis priorem locum an eadem præmouentia vtitur.de ſimo.ex inſinuatione.5. 108
2 ſubrogatę actionis vis vt.li. pen.eccleſia.num.8. 233
2 ſubreptioni commiſsionem ſufficere.de teſti.cauſam.4. 257
1 ſubſtantiali omiſſo, actum reiterari. de ſacra.non iteran.presbyter.numero.4. 86
1 ſubſtantia non dici niſi expreſſa.de ſacra. non iteran.presb.3.86
1 ſubſtantia partium conſenſu omitti poſſe. de offi.dele. de cauſis.numero.10. 105
1 ſubſcribentem non conſentire.de tranſ.num.9. 148
3 ſubſtitutio, ſi abſq; filijs de ſuo corpore procreatis, ſecundum verborum ſignificationẽ intelligitur.de teſta.rainutius.7.473
3 ſubſtitutio ſi abſq; liberis decidat an per filium naturalem euaneſcat.de teſta.rainutius.num.3. 472
3 ſubſtitutio ſi abſq; liberis decedat vno filio natu.& legi.relicto. euaneſcit.de teſta.raynutius.num.2. 472
3 ſubſtitutio ſi abſq; liberis decedat per ingreſſum moneſtarij euaneſcit.de teſta. raynutius. 6. 573
3 ſubſtitutio, ſi abſq; filijs de ſuo corpore procreatis, an per monaſterij ingreſſum euaneſcat.de teſta.rainutius.num.8. 473
3 ſubſtitutio ſi abſq; liberis decedat an per ſpacium euaneſcat. de teſta.rainutius.num.4. 472
3 ſubſtitutio ſi abſq; liberis decedat an per filium legitimum tantum euaneſcat.de teſta.rainutius.num.5. 473
2 ſubſtitutionem, monaſterio inſtituto, ceſſare.de proba.in præſentia.num.27. 244
3 ſubſtitutionum ſpecies.de teſta.rainutius.num.1. 472
3 ſubſtitutus an bona fideicom.alienet.de teſta.rainutius.9. 473
2 ſubtilitas quæ admiſsibilis.de iud.dilecti.num.1. 180
2 ſubtilitas capitoſa reijcienda.de iud.dilecti.2. 180
2 ſubtilitatũ quæ approbãda, aut reijciẽda.de ſer.capellanus.1.106
2 ſubtracto ſalario quando patrocinium negandum. de iureiu. breui.numero.2. 294
1 ſucceſsionem deuolutam recte appeti.de ele. qualiter.nu.5.41
2 ſucceſſorum, vitiorumq; genera.de reſ.ſpo.ſæpe.num.3. 222
5 ſucceſſor in pignore debet ſtare locationis ſui autoris. de pręla.querelam.num.3. 119
3 ſucceſſor maleſactum deceſſoris reuocat. de cle. non reſi.cum ad.numero.2. 385
5 ſucceſſor ſingularis an teneatur ſtare locationi ſui prædeceſſoris. de præla.querelam.num.4.6.9. 120
3 ſucceſſor non reuocat beneſactum prædeceſſoris.de cle.non reſi.cum ad hæc.num.1. 385
2 ſucceſſor an authoris acceſsione vtatur.de re.ſpo.ſæpe.8. 223
2 ſucceſsiuum quid.de iureiu.& ſi.num.7. 299
2 ſucceſſori quãdo quis obligetur.de iureiu.veritatis.num.3.293
2 ſuffraganeus in cauſa metropolitani recuſabilis. de li. non conaccedens.num.3. 201
5 ſuffraganeorum officiales extra officium delinquentes puniuntur vt priuatus.de ſimo.in tantum.6. 115
5 ſuffraganeorum officiales in officio excedentes puniuntur immediate ab archiepiſcopo ſicut & Epiſcopi. de ſimo. in tantum.numero.5. 115
3 ſuffragia ꝑ vno facta an alijs proſint. de cele.miſſa.literas.9.565
5 ſuperbia vitanda.de priui.Epiſcopalia.5. 207
5 ſuperiori credendum eſt.de ſimo.per tuas num.1. 215
5 ſupplet non, niſi officio incumbentia iudex de po. præ.bonæ. numero.10. 35
1 ſuſtitutioni generali per ſpecialem non derogari. 10. 131
1 ſupplet ob publicam vtilitatem iudex.de po.præ.bone.num. 35
1 ſupplet omnia princeps.de po.præ.bonæ.num.4. 35
1 ſupplet ſibi nota iudex fallit.de pot.præ.bonę.5.6. 35
1 ſupplet in cauſa quandocunque iudex de po.pręę.bonę.2.& 3.35
1 ſupplere libellum iudici non licere.de po.pręę.bonę.1. 35
2 ſuppleti quatenus verum.de ſo.comp.verum:2. 187
1 ſuppleri in quibus ſacramentis, & à quibus poſsit.de ſacra.non. iter.presbyter.9.10.& 12. 86
1 ſupplicare quando liceat.de in inte.reſti.ex literis.1. 159
1 ſupplicatio non niſi, poſt decendium exequenda. de in inte.reſti.ex literis.num.2. 159
5 ſurreptitiis interpretatio nulla.de verb.ſignifi.olim.8. 298
2 ſuſpectus carceretur.de iureiu.ex reſcripto.num.3. 289
2 ſuſpectus ſubtracta probatione conuictus. de reſti. cogen. peruenit.numero.2. 270
1 ſuſpecto dandus adiutor.de offic.dele.ab venerabili.3.& 4.126
5 ſuſpectus ſoli Epiſcopo an iudicatur purgatio. de accu. qualiter.numero.19. 98
5 ſuſpicio probabilis, violenta, peruerſiſsima.de verbor.ſignific. Ioſeph.num.1.2.3. 299
1 ſuſpenſio particularis quid.de cõſu.c.cum dilectus.9.& 10. 32
1 ſuſpenſionis quod tempus attendendum.de ele.dudum.47. 49
1 ſuſpenſionis ſimplicis effectus.de conſu.cum dilectus.1. 32
3 ſuſpendo à beneficio quatenus accipiendum.8. 346
2 ſuſpenſione interdictum non tolli. nume 6. 346
2 ſuſpenſus quibus interſit.de excep.apoſto.num.1. 309
1 ſuſpenſus ordinibus conferendis qui accipiẽdus.de conſu. cum dilectus.numero.11. 32
2 ſuſpenſus beneficia poſsidet.de exceptio.c.apoſtolicę.7. 310
5 ſuſpenſus poteſt iterum ſuſpendi.de iudę.ita.7. 124
1 ſuſpenſus quouis modo omnibus abſtineat.de conſu.cum dilectus.numero. 2. 32
5 ſuſpẽſus dãs pro reſtitutione, an ſit ſimo.de ſimo.nemo.3. 104
1 ſuſpenſus beneficio, officio non vtitur, eſtque eligibilis. de conſu.cum dilectus.num.4.& 5. 32
5 ſuſpenſus ab homine non teſtificatur.de accu.c.olim.1. 99
1 ſuſpenſus vno, an reliquis vetetur. de conſu. cum dilectus. numero.12.& 13. 32
5 ſuſpenſus conficit.de cle.excom.mi.ſi quis.num.7. 188
5 ſuſpenſus à iure fert teſtimonium.de accu.olim.2. 99
2 ſuſpenſus quando communi negotio non adeſt. de exceptio. apoſto.numero.3. 309
5 ſuſpenſus diuinis ſe immiſcens an incurrat irregularitatem. de cle.excom.mi.ſi celebrat.num.10.12.14.16.18. 198
2 ſuſpenſus quæ non poſsit.de excep.apoſto.num.6. 309
1 ſuſpenſo beneficia an quærantur.& de conſu.cum dilectus, numero.14.15.16.& 17. 33
2 ſuſpenſum eligere poſſe.de excep.apoſto.num.5. 309
2 ſuſpenſum negotio cõi adeſſe poſſe.de except.apoſto.2. 309
1 ſuſpenſum officio, beneficio non ſuſpendi. de conſue.cum dilectus.numero.6. 32
1 ſuſpenſum in tertium tempus abſolutione non egere. de æta. pręſi.cum bonę. num.2. 83
1 ſuſpenſum officio beneficio ſuſpendi verius eſt.fallit.de conſu. cum dilectus.num.7.& 8. 32
1 ſuſpicione dilapidationis non probata, quem non deponendũ. de offi.dele.venerabili.num.1.& 2. 126
2 ſui qui.de teſti.de cetero.num.9. 255

4 ſecdus poteſt conferre ordines. de ſponſalib. cum apud. numero.2. 18

T

3 TAbellio factus monachus vetera inſtrumenta expediet.ne cle.vel mo.ſicut.4. 586
3 Tabellio ſex iurat officium recipiendo.ne cle. vel mo. ſicut.numero.2. 585
3 Tabellio ordinatus an inſtrumentum recipere poſsit.ne cleri.ſicut.numero.1. 585
3 Tabellio in numero ſeptem teſtium teſtamentariorum numeratur.de teſta.cum eſſes.num.10. 466
5 Tabellio falſus qua pœna puniendus. de fal.falſidicus.10. 178
5 Tabellio quibus verbis vtatur.de ver.ſig.abbate.9. 304
2 Tabellioni danda fides.num.7. 247
2 Tabelliones à quibus,an non credêdi.de fide inſtr.cum. P.1. 279
2 Tabellionatus ſumma capita.de fide.inſtr.cum. P. 2. 279
2 Tacens quando alienationi conſentiat, an non.de præſ.nonne. numero.13. 281
2 Tacens quando,an non,conſentiat.de præſ.c.nonne.2. 280
2 Tacens fraude conſentit.de præſ.nonne.8. 281
2 Tacens in iudicio quando, an non, conſentiat.de præſ.nonne. numero 9.11. 281
2 Tacens obligandus non conſentit.de præſ.c.nonne.12. 281
2 Tacentem in damnoſis non conſentire.de præſ. capitulo, nonne.numero.24. 282
2 Tacentem delicto quod vetare potuit obligari.de præſ.nonne. numero.15. 282
5 Tacentem liberationi non aſſentire. de præſ.c.nonne.24. 282
3 Tacere tacenda meritorium eſt.de ſta.mo.cum ad.num.3. 526
3 Tacere in his quæ loqui expedit peccatū eſt veniale.de ſta.mo. cum ad.num.2. 526
3 Tacere in his quæ quis loqui tenetur peccatum eſt mortale.de ſta.mo.cum ad.num.1. 526
3 Tacite actum pro expreſſo habetur.de commo.cum gratia. numero.6. 426
5 Taciturnitas ſtudioſa conſiſtit in culpa. de homi. capitulo.petrus.numero.2. 154
5 Taciturnitas pro conſenſu habetur de ſimo.c.nobis.6. 109
3 Talis ſemel,ſemper talis præſumitur. de bapti.maiores. numero.12.&15. 568
3 Tales ſumus quales ſunt cum quibus conuerſamur. de ſta. mo. monachi.numero.4. 524
5 Templario ſemel in anno eccleſia aperienda de priuile. cum & plantare.numero.8. 209
5 Templario an eccleſia interdicta, ſit aperienda.de priui.cum & plantare.numero.7. 209
5 Templarij ſunt exempti.de priui.recepimus.num.2. 209
5 Templarijs ad eccleſias interdictas accedentibus an temporis lapſus noceat.de priui.vt priui.numero.7. 218
1 Tempus à iure definitum in iudicijs poteſtate eſſe.de offi.dele. c.de cauſis.num.1,2.& 3. 102
1 Tempus quoduis in actibus ſucceſsiuis inſpice.de ele.dudum numero.45. 49
1 Tempus litiſcendi immutabile.de offi.dele.c. de cauſis.nu.8. 103
1 Tempus initio vtile, progreſſu continuum quando currat. de ſup.ne. pre.licet.num.3. 76
1 Tempus hominis & legis mutari poſſe. de offi.c. del.de cauſis. numero.21. 104
3 Tempus deuolutionis currit à die notitiæ.de con. præben.nulli.numero.21. 409
1 Tempus à ſuperiore definitum mutabile.de offi.dele.c.de cauſis.num.19.& 20. 103
2 Tempus medium qui accipiendum.de appel.c.cum ſit.3. 338
3 Temporis futuri tractus an in iudicium deduci poſsit.de ſep.in noſtra.num.2.& 4. 487
3 Temporis futuri tractus,an ad iudicem ſpectet. de ſep. in noſtra.numero.1. 487
1 Tempora arbitraria mutabilia.de offi.dele.de cauſis.7. 102
2 Terminus legalis an prorogabilis.de appel.cum ſit.13. 339
2 Terminus prorogatus qui accipiendus. de ap.præterea.12. 347
2 Terminus conſenſu ex cauſa mutabilis. de ap. ſignificante. numero.1.2. 367
2 Termino prorogato excõmunicationi locus ne ſit.de cur.præterea.num.9.10.15. 347
2 Termini quando probent,eorumq́; iudices. de proba.cum cauſam.numero.7. 249
5 Territorium habet qui vniuerſitatem agrorum tenet.de rapto. de illis.num.2. 165
2 Territorium qui habeant.de præſcript.ſi diligenti.5.12. 316
5 Territorij diffinitio.de rapto.de illis.num.1. 165
5 Territorium papæ in extendibile.num.11. 317
1 Tertium eligendi non duobus, ſed vni a partibus concedi. de arb.cum à nobis.num.1. 174
1 Teſtamentum partim non valere.de arb.cum tempore.7. 170
3 Teſtamentum an in alterius volũtatem commutandum.de teſta.cum tibi.num.4. 467
1 Teſtamentum ſecundum priore iurato validius.11. & 12. 40
1 Teſtamentum omiſſa ſolennitate,corruere.de reſcri. ad audientiam.numero.3. 17
1 Teſtamentum alienatione reuocari.de ele.16. 40
1 Teſtamenti reuocandi forma.de ele.noſti.num.15. 40
3 Teſtamenti ſolennis & nuncupatiui differentia. de teſta.cum eſſes.numero.1. 465
1 Teſtamenti ſubſtantia an ordine præpoſtero vitiatur.de reſcri. cum dilecta.num.6. 22
1 Teſtamento diſpoſitorum quod tempus attendendum, de ele. dudum.num.14.& 15. 46
2 Teſtamento rupto quatenus credatur.de reſti. ſpol.audita.numero.4. 217
2 Teſtamenta cur plenius contractu interpretanda. de plus.pe. conſilium.num. 16. 214
2 Teſtamentorum duorum vtrum potius.de pręſ.afferte.3. 280
3 Teſtator an iuri priuato poſsit contrauenire. de teſta. requiſiſti. numero.19.21.23. 471
2 Teſtator non poteſt iuri naturali contrauenire.de teſta.requiſiſti.numero.17. 471
3 Teſtator an iuri publico deroget.de teſta.c.requiſiſti.18. 471
3 Teſtator non poteſt eccleſię ius auferre. de teſta. requiſiſti. numero.13. 470
3 Teſtatoris diſpoſitio eſt fortior contrahentium pacto.de teſta. Rainaldus.num.10. 482
3 Teſtatoris diſpoſitio adimplenda.de teſta.c.requiſiſti.12. 470
5 Teſtatoris voluntas ſequenda in vſuris pauperibus diſtribuendis.de homi.cum tu.num.4. 170
3 Teſtatoris diſpoſitio legi præferenda.de teſta.requiſiſti.15. 470
1 Teſtantis habilitas initio ſpectanda.de ele.dudum.num.13. 46
2 Teſtis ne ſit qui delicto affuit.5. 255
5 Teſtis falſus in cauſa criminali capite punitur. de fal. falſidicus.numero.5. 178
2 Teſtis ſocius omnium bonorum ne ſit.de teſti.quoniam.7. 250
5 Teſtis falſus officio iudicis ſine accuſatore punitur.de falſis.ca. falſidicus.num.2. 178
5 Teſtis falſus via ordinaria ſine accuſatore non condemnandus. de fal.falſidicus.num.1. 178
2 Teſtis iurans habilis,deponens inhabilis, aut contra,an admittendus.de teſti.veniens.12. 265
5 Teſtis falſus in cauſa ciuili triplici pœna punitur. de fal.falſidicus.numero 6. 178
2 Teſtis vnius ſuſpectum facit inſtrumentum. de fi.inſt.cum 10. §.porro.num.15. 276
2 Teſtis an dicto ſuo addere poſsit.de teſt.cogen.pręterea.3. 270
5 Teſtis an de ſuis criminibus interrogandus.de accu.inquiſitionis.numero.3. 95
2 Teſtis in vlti.vol.mulier quando eſſe an non poſsit.de teſti.quoniam.numero.1. 250
5 Teſtis an de ſuis criminibus reſpondere debeat.de accu.inquiſitionis.num.4. 95
2 Teſtis incontinenti ſe emendare poteſt.de teſti. cogen. præterea.numero.2. 270
5 Teſtis an debeat declarare mulierem fornicariã quando de fornicatione inquiritur.de accu.qualiter.6.8. 92
2 Teſtis quando an non pro recepto habendus.de teſti.cum cauſam.numero.19.20. 264
1 Teſtis probato crimine non puniendus.de elect.per iniqui. numero.2. 57
2 Teſtis in quibus de ſe reſpondeat.de teſtib.capitulo, cum cauſam.numero.17. 263
2 Teſtis ob ſimilem cauſam reijciendus.de iud.cauſam.3. 185
2 Teſtis falſarius recijciendus.de teſti.cum tu.num.13. 257
2 Teſtis iurans puniendus.de iureiu.querelam.num.3. 291
5 Teſti de ſuis criminibus reſpondenti an credatur.de accu.inquiſitionis.numero.5. 95
5 Teſti non iurato non creditur.de accu.qualiter.7. 92
2 Teſti obiecta quando reſeruanda.de teſti.cum cauſam.4. 262
2 Teſti præter productum dicenti cui credatur.de teſti.c.de teſtibus.num.1,2.3. 260

2 Teſtem

2 Teſtem non iuratum non recte deponere. de teſti.capitu.de teſtibus.numero.4.5. 260
2 Teſtem meum iu me produci poſſe.de teſtib.capitu.fraternitatis.numero.14. 257
5 Teſtem corrumpere pecunia eſt ſimonia.de ſimo.tua.nu.6. 114
2 Teſtem rei ſuæ neminem qui accipiendum.de teſt.qm.14. 251
2 Teſtem à me productum quando,an non,reijciam.de teſti.præſentium.num.2.3.4.5.& 6. 260
2 Teſtem ex officio repellit iudex.de teſt.c.teſtimoniū.19. 269
2 Teſtem mihi eſſe poſſe correum.de iud.cauſam.4. 185
2 Teſtem chriſtianū criminoſum quando,an non rejciat iudęus. de teſti.iudei.num.7. 258
2 Teſtes quando inſtrumento potiores. de fid.inſtr. cum io.§. porro:numero.11. 275
2 Teſtes diuerſis inſtantijs repeti poſſunt. de teſti. fraternitatis. numero.3. 256
2 Teſtis rei non actoris li.non conteſtata reſti. poſſe.vt li.non cō. quoniam.§.ſunt.num.1. 202
2 Teſtes à quibus,an non,cogendi.de teſti.cogen.dilectorum. numero.7.8. 270
2 Teſtes inſtantia perempta repetibiles. de teſti.fraternitatis.numero.2. 256
2 Teſtes viui quando repetibiles,& à quo.de teſti.præſentata.numero.7. 267
2 Teſtes rei lite non conte.receptibiles.de teſti.ſignificauit.1. 266
2 Teſtes extra iudicium nō,niſi pro liberatione,cogi.de teſti.coge.dilectorum.num.10. 271
3 Teſtes duo in teſtamento de iure canonico adhibendi.de teſta. cum eſſes.4.6.8. 466
2 Teſtes publicatos in matrimonijs admitti poſſe.de teſti.fraternitatis.numero.20. 256
2 Teſtes in emergentibus ante lit.conteſt. admitti. vt li.non con. quoniam.§.ſuæ.num.3. 202
2 Teſtes ante ſententiam falſi corruptiq; probandi: alterum probare verius eſt.de proba.licet.num.1.2. 245
2 Teſtes criminis non niſi lit.conteſt.recipiendi.vt lit.non cōte. quoniam.§.ſunt.num.4. 202
3 Teſtes ſeptem in teſtamento requiruntur. de teſta. cum eſſes. numero.2. 466
2 Teſtes rei lite non conte.actoris non item,recipi,& cur.de teſt. ſignificauit.num.2. 266
2 Teſtis miniſtrans expenſis coercendus. de teſti.cum clamor. numero.7. 268
3 Teſtes quot neceſſarij ad deponendum de teſtamento. de teſt. cum eſſes.num.11. 466
5 Teſtes quomodo concordare debeant in cauſa ſcientiæ.de accu.qualiter.num.16.& 18. 98
2 Teſtes in ſpiritualibus an lite non cōteſtata admiſsibiles. 5. 202
2 Teſtes crimen confeſſi innocentiam probent.nu.4. 205
2 Teſtes quos ius admittat inquiſitor, & quatenus verū.5.6. 333
2 Teſtes qui cogendi.de teſt.cog.dilectorum.num 9. 271
2 Teſtes in notorijs non recipiendi.vt lit.non conte.quoniam.§. ſunt.numero.2. 202
2 Teſtes reijcit inquiſitus de ſenten.cum.I.num.7. 331
2 Teſtes noui an in appellatione produci queant. de teſti.fraternitatis.numero.9. 256
2 Teſtes quando obiecta excommu.recipiendi.de teſti.cum cauſam.numero.2. 262
5 Teſtes concordare debent in tempore.de accu.qualiter.17. 98
3 Teſtes quinque in codicillis requiſiti.de teſta. cū eſſes.3. 466
2 Teſtes obſcui non niſi officio iudicis repetenti. de teſtib. cum clamor.num.5. 268
2 Teſtes alios ex officio recipit iudex.de teſt.cum clamor.1. 268
2 Teſtes omnes præter priuilegiarios cogi.de teſtib.cog.2. 270
2 Teſtes ciuiles cogendi.de teſti.cogen.dilectorum.3. 271
2 Teſtes poſt publicationem in matrimonijs admitti. de proba. iurauit.numero.1. 241
2 Teſtes quando inſtrumento præualeant.de fi.inſt.cum io.§.porro.numero.2. 275
2 Teſtes abſente contumace recipi.de teſti.in nomine.2. 249
5 Teſtes debent in facto concordare.de accu.c.qualiter.15. 97
2 Teſtes non eſſe communes in bonis. de teſti. capitulo, quoniam.numero.12. 251
2 Teſtes plures qui ſpectandi.de teſti.in noſtra.num.3. 261
5 Teſtes emendati admittuntur in ſimonia ciuiliter intentata. de ſimo.per tuas.num.5. 113
2 Teſtes quando non obſtan.obiectis præcipiendi. de teſti. cum cauſam.num.3. 262
4 Teſtes proceſſu nullo repeti poſſe.de teſti.fraternitatis.1. 256
5 Teſtes viles in crimine excepto admittuntur.de ſimo.per tuas numero.6. 113
5 Teſtes quomodo iurent in cauſa inciſionis. de ſimo. per tuas. numero.3. 112
2 Teſtes pauperes veniant.de teſti.ſi qui.3. 254
23 Teſtes quando litem non conteſt.recipiant.de teſti.in nomine. numero.10. 249
5 Teſtes ad curiam adducere nemo tenetur. de priui.cum olim. numero.3. 112
2 Teſtes adulteri li.non conte.non admitti.vt lit.non con.adhæc. numero.2. 200
2 Teſtes criminis cogendi,quiq; accipiendum. de teſti.cogen.dilectorum.num.4.5.6. 271
2 Teſtes publicati pacto repeti poſſe.de teſti.fraternitatis.5. 256
2 Teſtes ad noua facta repeti poſſe.de teſtib.fraternitatis.8. 256
2 Teſtes publicati quib' ex cauſis repetibiles.fraternitatis.7. 256
2 Teſtea cur inducti.de teſti.fraterni.num.4. 256
2 Teſtes coniuncti innocentes ſe proben.de exceptio. denique. numero.3. 304
2 Teſtes virium matrimonij lit.non conte.non recipi. vt lit.non cont.adhæc.num.2. 200
2 Teſtium edictum prohibitorium. de ſenten.excom.pubens. numero.6. 298
5 Teſtium dicta diuerſimode ſcribenda. de verb. ſignific. nihil. numero.1. 299
2 Teſtium in crimi.receptio indelegabilis.de teſti.ſigni.5. 254
1 Teſtium idoneitas initio ſpectanda.de ele.c.dudum.39. 49
2 Teſtium quæſtionem quis committat, an non.de ſenten. cum bertol.numero.5. 330
3 Teſtium numerum de iure limitatum conſuetudo reſtringere poteſt.de teſta.cum eſſes.num.9. 466
2 Teſtium qui cogendi non ſint.de teſt.cogen.dilectorum.1. 270
2 Teſtium contrarietas.de teſti.in noſtra.num.1. 268
2 Teſtium depoſitionem differre arbitrarium.de teſti.cum cauſam.num.7.& 8. 263
2 Teſtimonium ſecundum vtile præualere.de teſti.veniēs.8. 264
2 Teſtimonium de auditu viſus.de teſti.præterea.2. 259
3 Teſtimonium qui coacte tulit poteſt accuſare. de accu.memi. numero.7. 88
2 Teſtimonium omiſſa ratione valere.de teſti.cū cauſam.14. 263
3 Teſtimonium qui ſponte tulit ab accuſatione repellitur. de accu.memi.numero.6. 88
2 Teſtibus quæ,an non,obijcien.de teſti.præſentium.1. 260
2 Teſtibus adfuiſſe negantibus inſtrumentum vitiari. de fi.inſtr. cum io.§.porro.num.12. 276
5 Teſtificantibus ſuper infamia an vox communis præferatur. numero.8. 96
2 Teſtibus emendatis an credēdum.de exceptio. deniq;.5.6. 105
2 Teſtimonia non audiant litigantes.de teſti.in nomine.1. 249
2 Teſtimonium non dicit is teſtes iterum produci poſſe.de teſti. fraternitatis.num.6. 256
5 Teſtimonijs paucorum,an quis infametur. de accuſat. inquiſitionis.numero.6. 95
2 Teſtimonialibus non credi.de prob.poſt.6. 241
4 Teſticulum vnicum habens matrimonium contrahit. de frigi. fraternitatis.num.8. 61
2 Timens quando,an non referat.de appel.intimaſti.3. 367
3 Titulus oneroſus à gratioſo differt.de præb.inter.4. 383
2 Titulus quando ſine poſſeſsione ſufficiat de præſcriptio, quoniam.numero.6. 322
3 Titulus iuris erroneus præſcriptionem impedit. de iur.pa.cur. numero.2. 537
3 Titulus in facto erroneus præſcriptionem non impedit.de iur. pa.cura.numero.3. 537
2 Titulo de ali.iu.mu. cau.fac. quando locus ſit. de ali.iu. ex parte.numero.6. 167
2 Titulum probare quando non debeat reus.32.33. 320
2 Titulus non niſi in adipiſ. proband.36.37. 320
2 Titulum quando non probet præſcribens. de præſcri.ſi diligenti.numero.43. 320
1 Titulorum eiuſdem authoris ordo obſeruandus.in proe.2. 2
1 Titulorum decre.ſitus non ſpectandus.in proe.1. 2
5 Tortus ſemel an iterum torquendus.de regu.iuris.cum cōtemplatione.numero.7. 313
4 Totum præcedens ſolenniſatur per habitus ſuſceptionem, ſubſequens autem non.num.2.3. 41
3 Tranſactio nulla qui & quamdiu reuocabilis. de tranſac. contingit.4.

tingit.numero.4. 148
1 Tranſactionem capitalium reijciunt canones. de tranſa.ex parte.numero 16. 150
1 Tranſactionē nulle tempore firmari.de tranſa.contingit.3. 147
2 Tranſcripto quando, an non ſtandum.de fide inſtrumen. ſi inſtru.numero.9. 280
1 Transferri ſingulatim,collectim non ad alind cenobium licere. quod me.cau.cum dilectus.num.5.6. 157
1 Tranſgredi variè dicitur non corripiens. de teſti. in omni. numero.5. 251
1 Tranſigere accuſatori non licet.de tranſ.c.ex parte.8. 150
1 Tranſigere de certis non licet.de tranſ.c.ex parte.6. 150
2 Tranſigi de pœna ſanguinis poſſe.de tranſ.capitul.ex parte. numero.9.11.12. 150
1 Tranſgreſſor correctorum aut non probatorum nemo dicendus.nume.1.2.3. 66
1 Traſgreſſor legis non qui ei ex cauſa non patet.nume. 5. 66
2 Tranſactionem abbatis de temporalibus probatam ſubſiſtere.numero.2. 147
2 Tranſigi ciuilia dubia poſſe.de tranſ.ex parte.7. 150
2 Tranſigi de crimine priuato licitum.de tranſ.capit.ex parte.numero.13.& 14. 150
1 Ttanſgreſſor canonis quis.de ele.dudum.4.& 7. 66
1 Tranſgreſſoris legis pœna.de ele.dudum.num.8. 66
1 Tranſitus religionis an ſede vacante nō conceſsibilis, & cur.de ma.& ob.cum olim.num.1. 142
1 Tranſlatio legati inutilis quando valeat de offic. dele. cum ſuper.numero.15. 118
1 Tranſlationem quando abbas & quādo Epiſcopus concedant. de temp.ord.8.9.& 10. 79
1 Tranſlatus,religionēq; exiens promoueri poteſt.de temp.ord. ex parte.num.1.5.6.& 7. 78
5 Tranſmutatio ſpecierum à ſolo Deo ſit.de ſorti.tabulis.11.182
3 Trebellianica de teſta.Rainutius.num.22. 474
2 Treugæ canonicæ,earumq; genera.de treu.innouamus.3. 145
2 Treugæ non niſi ſeruanti ſeruandæ. de treu. innouamus. numero.2.& 4. 145
1 Treugæ conuentionales.de treu.num.1. 145
3 Tributum charitatiuum ſoluere tenetur eccleſia.de cenſi.ſancitum.numero.3. 547
3 Tributo à tēporali eccleſia immunis.de cenſi. ſancitum.4. 547
3 Tributo ab eccleſiaſtico nō liberatur fundus in dotem eccleſiæ datus.de cenſi.ſancitum.num.1. 547
3 Tributo à temporali an liberatus fundus eccleſię detur.de cenſi.ſancitum.num.2. 547
2 Triſtitia de bonis ſpiritualibus.de priui.c.quanto.3. 217
5 Triſtitia de bonis temporalibus.de priui.quanto.4. 217
2 Tradendi ſpectanda facultas.de fi.inſt.cum io.num.4. 275
5 Turpia lucra ab hæredibus extorquenda.de ſimo.de hoc.4.104
3 Turpitudo propria non allegands.de regul.ad noſtram.8. 502
3 Turpitudo communis opponenda.de con.prę.cum ſuper.8.411
3 Turpitudinem ſuam allegans non audiendus .de con.pre. cum ſuper.num.1.5. 410
4 Turpitudinem ſuam allegans aliquando auditur.qui ma.ac.cum in iua.num.2. 170
2 Tutor infantis ſolus vocandus.de ap.ex parte.6. 366
2 Tutorem,pupillum ve.rectè vocari.de ap.c.ex parte.3. 366

V

1 VOcationis ſeruanda forma.de electi.cum inter.numero.1.2.3. 43
1 Vacationi,lapſo tempore,locum eſſe. reſtringit.de elect. cum in cunctis.§.cum vero 4.& 5. 37
2 Vacancium ius ad rem quæri. nume. 4. 29
1 Vacationi neceſſaria.de ele.cum in cunctis.§.cum vero.7. 38
1 Vacantia conferi legatus.de offi.le.dilectus.num.4. 132
1 Variandum in proceſſu annullabili non eſſe,ſed eligendum. de ele.publicato.num.10. 69
1 Variare de lata publicatione nō niſi ex cauſa licere.de ele.publicato.num.2.& 4. 68
5 Variare non licet.de verbor.ſignific.c.nam & ego. 4. 299
2 Variare electis renunciantibus,licere.de elect.publicato.6. 68
1 Variare quando non poſsit clericus.de ele.auditis.num.8. 58
1 Variare non probato nominati impedimento poſſe.de elec.publicato.nume.9. 69
3 Variatio in alterius præiudicium tendens reprobanda. de iur. pat.paſtoralis.num.6. 545
3 Variatio non tendens in alterius præiudicium quando admittenda.de iur.pat.paſtoralis.num.7.& 9. 545
3 Variatio qua quis ſibi eſſet contrarius admittenda.de iur. pa. paſtoralis.numero.5. 545
3 Variatio partium conuentione tolleranda. de iur. pat. paſtoralis.numero.4. 545
2 Vaſallus domino teſtis.de teſti.in literis.2. 258
5 Vaſallus eccleſiæ quos iuuare teneatur.de verb.ſignifi.cum clerici.numero.3. 302
5 Vaſalli læſæ maieſtatis rei bona cui applicātur.de pœnis. in quibuſdam.1.3.233.adquem deueniant. 233
3 Vaſalli coram quo litigaturi.de feud.ex parte.11. 440
2 Vaſallum an petat dominus.de ap.dilectis.num.5. 357
5 Vbi vnum propter alterum vtrobiq;.vnum.3. 244
3 Ve homini ſoli.de exceſ.præla.cum ad.num.3. 199
2 Vectigalis ius an poſsideatur.de præſcrip.cauſam.num.5. 312
3 Velum cum ſolemnitate ſuſcipiendum.de reg.vidua.3. 501
3 Velum quintuplex.de regu.vidua.num.1. 501
3 Velum an profeſsionem inducat.de regu.vidua.2. 501
5 Venatio nō debet fieri feſtis & ieiunalibus diebus. de cle.vena. Epiſcopum.num.11. 185
5 Venatio clamoſa clericis interdicta.de cle.vena.capitu. Epiſcopum.numero.9. 185
5 Venatio quieta clericis permiſſa.de cle.vena. Epiſcopū.11. 185
5 Venatio violenta prohibita.de cle.vena.c.Epiſcopum 2. 184
5 Venatio clamoſa & quieta laicis permiſſa.de cle.vena.Epiſcopū. numero.8 & 10. 185
5 Venationis ſpecies.de cle.vena.Epiſcopum.num.1. 185
3 Vendenda ſunt victualia.de emptione.c.placuit.8. 430
3 Vendere rē ſuam nemo compellendus.de empti.placuit.7. 430
3 Vendere vltra iuſtum precium eccleſiæ licet.de emptio.9. 430
3 Venditor actore inuito comparens vt procurator audiēdus. de empt.ſi venditori.num.11. 434
3 Venditor in cauſa euictionis comparens & procurator audiendus.num.12. 434
2 Venditum tradi deberi verius eſt.de fid. inſtr. cum io. numero.1.2.5. 374
5 Venetijs pro mortuis ſoluitur decima mobilium.de ſimo. Iacobus.numero.6. 116
2 Venerari non niſi canonizatum iubere poſſunt Epiſcopi.de ſe. conqueſtus.num.7. 206
3 Verba intentioni deſeruiunt. de ſenten.excom.ſi quem. 3.296
3 Verba, de concilio, neceſsitatem imponant.de præbeu. graue. numero.8. 397
3 Verba an cum effectu accipienda.de ele.non reſi.relatum.1.383
3 Verba non curanda vbi de mente conſtat. de con.præ.cum noſtris.numero.9. 410
3 Verba cauſatiua quem effectum habeant. de teſta.ſi hæredes. numero.3. 465
5 Verba diuina an ad collum ſuſpendenda.de ſorti.in tabulis. numero 7. 182
3 Verba diſpoſitiua ſeruanda.de teſta.ſi hæredes.11 465
5 verba ſequenda, vbi de mente non cōſtat.de priui.quāto.2. 217
4 Verba ſequentia intelliguntur per præcedentia.de ſpon.ex parte.numero.5. 83
3 Verba enunciatiua quid operentur.de teſta.ſi hæredes.4. 465
3 Verba enunciatiua in contractibus non habent effectum.de teſta.ſi hæredes.numero.5. 465
1 Verborum iuſtificandorum ratio an reddenda. de reſcript. inter.numero.3. 15
1 Veritas in ſpiritualibus potior quatenus verum.de biga.nuper. numero.4.& 5. 94
2 Veritas erroris correctrix de præſcrip c.ſi diligenti 19. 318
1 Veritas in teſtamentis præualet.de biga.nuper.27. 97
1 Veritas pœnarum ob ſcandalum omittitur .de reg.iur.qui ſcandalizauerit.numero.1. 312
1 Veritas in odioſis opinione potior.de biga.nuper.7. 95
1 Veritatis diuiſio de reg.iur.qui ſcandalizauerit.numero.2. 312
1 Veritatē,& opiniunē quāto ſequitur Deus.de biga.nuper.1.94
1 Veritatem celans coram ſuo iudice peccat.de ele.dudum.13.67
3 Verſum in eccleſiæ vtilitatem qualiter creditor probabit.de fideiuſ.quod quibuſdam.numero.9.& 11. 451
3 Verſum in eccleſiæ vtilitatē qualiter aliquid dicatur. de fideiuſ. quod quibuſdam.num 8. 451
5 Vexationem ſuam redimere licet.de ſimo.c.Mathens.2. 106
5 via tutior eligenda.de ſenten excom.4. 296
1 Vi poſſeſſum, non niſi bona fide, præſcribi. de lega. querelam numero.30. 55
1 Vicarius vicarium quomodo det.de offic.vicar. capitulo.clericos.numero.3. 101

5 Vicarius

5 Vicarius Epiſcopi an det licentiam confeſſorem eligendi.de pœniten.ne pro num.2. 252
1 Vicarius temporaneus nullum niſi adiutorem adſumat.de offi. vicar.clericos.num.5. 100
1 Vicarius mercenarius alium non creat. de offic.vicar. clericos. numero.7. 101
1 Vicarius perpetuus temporalem creare quatenus verum.de offic.vicar.clericos.num.4. 100
3 Vicarius comedit in menſa prælati. de præben. expoſuiſti.numero.3. 398
3 Vicarius principieos fructus,animarum curam habet.de præb. expoſuiſti.num.2. 398
1 Vicarium quatenus det Epiſcopus.de offic. vicar.clericos. numero.2. 100
1 Vicarium reuocare ex cauſa licet.de offic.vicar.1. 101
2 Vicarium dat Papa.de offi.vicar.clerios.1. 100
2 Vicarium reuocans quando deiecit. de offi.vicar.ſua.1. 101
3 Vicium prędeceſſoris præſcriptione impediés an ſucceſſori noceat.de iur.pa.cura.num.1. 537
3 Victor non occupet rem corporalem ſibi adiudicatam. de con. præben.cum noſtris.num 6. 410
5 Victus victori an in expenſis condemnandus.de pœnis calumniam.numero.3. 231
3 Vienenſis eccleſiæ conſuetudo.de his quæ ſi.a ma.quæſiuit.numero.3. 419
5 Villicus qui non poteſt reddere rationem à villicatione remouetur.de accu.prælatorum.num.2. 100
5 Vilitas ſcandaloſa vitanda.de priui.epiſcopalia.3. 209
5 Vilitas ornatus exterioris vitáda. de priui.Epiſcopalia.2. 209
5 Vilitas peccati inductiua vitanda.de priui.Epiſcopalia.1. 209
1 Vi poſſeſſum non niſi bona fide præſcribi.num.30. 55
2 Vim repellens nullo modo conueniendus.2. 219
2 Vim vi repellere licet.de vit.& ho.cle.clerici.num.2. 370
5 Vim vi repellere licet.de ſenten.excom.nuper.7. 275
5 Vim vi reppellere non licet ad vindictam. de homi.ſignificaſti. numero.14. 156
5 Vim vi repellere licet ad iniuriam reppellendam.de homi.ſignificaſti.numero.15. 156
2 Vim priorem quando conſumat ſecunda. de or.cog.ſuper. numero.11. 212
3 Vinco ſi vincentem te à fortiori vinco te.de pigno.ex literis.numero.5. 442
5 Vindicatio ad bonum licita,& ad malum illicita.de ver.ſigni. ex parte.num.18.& 19. 306
5 Vindicta ad bonum eſt iniuriæ propulſatio.de ver.ſigni. ex parte.numero.20. 306
5 Violentiam in eccleſia committens excommunicatus. de ſenten.excommi.conqueſti.num.5. 270
1 Violentia inſtrumento probabilis.de ma.& obed.cum in eccle. numero.5. 141
5 Violentum interficiens ſine culpa eſt.de homi.ſignificaſti.numero.12. 156
1 virginitas quid.de biga.vt bigami.9. 92
1 Virginitas qui corrumpatur.de biga.vt bigami.num.10. 92
1 Virginitas cur potius in muliere quam viro eligenda. de biga. vt bigami.num.15. 93
5 Vir quoad ſatisfactionem non tenetur reconciliare vxoré quoties peccat.de adulte.ſi vir.num.2. 163
3 Vir qui accipit habitum monialium ſe mulierem fingens. de regu.vt clerici.num.2. 501
5 Vir an vxorem dimittat ob pollutionem extraordinariam. de adulteri.vxor.num.6. 163
5 Vir occulte adulterans an vxorem poſsit adulterij accuſare. de adulte.tua.num.14. 164
4 Vir non habet poteſtatem ſui.de eo qui duxi.propoſitum. numero.3. 42
5 Vir non tenetur ſuum remittere quoties ipſa peccat de adulte. numero.3. 163
5 Vir quoad rancorem recóciliet vxorem quoties peccauerit. de adulte.ſi vir.num.1. 163
5 Vir & vxor ſimul accuſantur ad thori ſeparationé. de adulte.ſi vir.numero.4. 163
5 Vir reddendo debitum vxori adulterę an peccet.de adulte.tua. numero.4. 163
4 Vir honeſtius victú ſibi quærit,quam mulier.de do.int.vir. donatio.nume.8. 81
5 Vir reddens debitum vxori adulterę proceſſu pendente an ſibi præiudicet.de adulte.tua num.5. 163
5 Vir à coniugata pro carnali opere recepta marito reſtituat. de adulte.peruenit.num.10. 162
4 Vir cui magis obediet domino an vxori.de con.ſer.dignum.numero.1. 46
1 Virtutis opera.de ma.& ob.humilis.num. 144
3 Vis in nomine facienda.de iur.pat.relatum.1. 539
2 Vis in verbis facienda.de con.pręb.literas.num.6. 412
1 Viſitare,niſi ex cauſa pluſquam ſemel licere.de offi.archi.mandamus.num.2.& 3. 99
2 Viſitandi ius cur immiſsibile.de iud.c.ſi diligenti.2. 188
1 Viſitandi cauſæ.de offi.archi.mandamus.4. 99
1 Viſitatores inferiorum quatenus beneficia tollant.de reſcri.dilectus.numero.5. 23
5 Viſitatores plures in anno admittuntur.de accu.ſicut.3. 99
1 Viſitatorum inquiſitorum limitata poteſtas. de reſcrip. dilectus.numero.6. 23
1 Viſitatorum Papæ qui beneficio priuent.de reſcrip.dilectus. numero.4. 23
1 Viſitatio in quos moribus quæratur.de offic.archi.dilecto.numero.4. 99
3 Viſitatio eccleſiæ quando facienda.de cenſi.cum apoſtolus.numero.8. 549
3 Viſitatio eccleſiæ qualiter facienda.de cenſi.cum apoſtolus.numero.9. 549
5 Viſitatio cum quanto perſonarum numero facienda. de exceſ. præla.cum ad.num.2.4. 199
2 Viſitatio impręſcriptibilis.num.2. 315
2 Viſitanti an debita procuratio.num.7.8. 315
2 Viſitanti ibi quis prior procurandus.9. 161
2 Viſitantes quando concurrant. num.10. ibi.
3 Viſu omnes ſenſus contineri.de teſti.in literis.num.2. 262
2 Viſu ſolo quæ probanda.de teſti.præterea.5.6. 259
5 Vita æterna quæ ſit.de hære.cum Chriſtus.num.3. 129
2 Vitia non niſi realia tranſmiſsibilia.de re.ſpo.c.ſæpe.2. 222
2 Vitia realia tranſmiſsibilia.de teſti.ſpo.ſæpe.4. 222
5 Vitia quæ reddant reſcriptum ſuſpectum.de fal.licet.3. 180
5 Vitia quæ reſcriptum vitient.de fal.licet.num.2. 180
5 Vitia in reſcripto duplicia.de fal.licet.num.1. 180
1 Vitiatos corpore non, niſi culpoſos, beneficijs priuari.de ęta.præſi.queris.num.5 & 6. 83
5 Vltra ſortem aliquid licite recipitur certis caſibus.de vſur.conqueſtus.num.4 6.& 8. 174
1 Vnctio quando iterabilis:quibuſq; ęgrotis conferenda.de ſacra non iter.paſtoralis.num.4. 85
5 Vnio an ex diuturnitate temporis acquiratur.de exceſ.præla.ſicut.num.8.10. 200
2 Vniuerſales notę.de fi.inſt.inter.§.cum.19. 274
1 Vniuerſalius vniuerſali potius.de offic.lega.ſtuduiſti.6. 131
3 Vniuerſitas ſuperiori ſubdita rectorem non eligit. de immu.eccle.aduerſus num.2. 520
3 Vniuerſitas ſuperiori non ſubdita rectorem eligit.de immu.eccle.aduerſus.1. 580
4 Vniuerſitas eccleſiæ conditionem deteriorem facere poteſt.de fideiuſ.quod quibuſdam.num.10. 451
5 Vniuerſitas non excommunicatur.de ſenten.excommuni.grauem.num.3. 293
5 Vniuerſitas non accuſat per ſyndicum de publico crimine.de ſimo.dilectus.num.14. 110
5 Vniuerſitas an ciuiliter puniatur.de ſimo.c.dilectus.12. 110
5 vniuerſitas ſoluendo expenſas ſyndici eius geſta approbat. de ſimo.per ſicut.num.1. 113
5 Vniuerſitas an criminaliter puniatur.de ſimo.dilectus.11. 110
5 Vniuerſitate punita quomodo ſinguli de ea delinquentes puniemtur.de ſimo dilectus.num.13. 110
2 Vniuerſitatum ſinguli teſtes.de teſti.c.inſuper.13. 253
5 Vniuerſorum diſpoſitio ad futura extenditur.de priui.quia.numero.12. 117
5 Vnus an poſsit plures accuſare.de collu.dete.capit.reſcripta. numero.2. 187
1 Vocandi ſolum maiores vniuerſitatum. de ma.& ob. humilis. numero.7. 144
1 Vocandi quo modo ſint præſentes.de electi.cum inter.4. 43
1 Vocanda ſunt,quorum intereſt.de ma.& ob.humilis.nu.8. 144
1 Vocem in diuiſibilis non augere. de elect qua.§.porro.6. 63
2 Vocem duplicem habens iura duplicia habet &.6.fallit. de ſenten.cum olim.num.2.3.6. 325
1 Vocem qui non ſuo, an alieno nomine habeat. de ele. quia.§.illud.numero.1. 64

1 Vocem

1 Vocem non habentes inadiuiſibiles & cur. de ele. quia.§ porro. numero.3. 63
5 Voluntas iniuriati, an proſit deliquenti.de ſent.excom. contingit.num.2.& 4. 285
2 Volũtas inexplebilis facti inſtar eſſe.de eo qui mit.in poſſe. conſtitutis.num.3.7. 228
2 Voluntas bona quibus non proſit.de eo qui mit.in poſ.conſtitutis.numero.4. 228
2 Voluntas preſentis implebilis pro facto non habenda.de eo qui mit.in poſ.conſti.num.2. 228
2 Voluntas ob impotentiam pro facto habenda,an non de eo qui mit.conſti.num.12.14.15. 229
2 Voluntas inexplebilis facti inſtar eſſe.& 6.fallit.7. 229
2 Voluntas mala duplex.de eo qui mit.in poſſeſ.capitulo, conſtitutis.numero.20. 230
4 Voluntas ſemper præſumitur durare.de ſpon.tua.3. 25
5 Voluntas in actum non deducta non ſcandalizat eccleſiam. de ſimo.ſicut.num.9. 213
1 Vocationis ſeruanda forma.num.1 & 3. 43
2 Vocantis in vetitum forum clerici pœna.& num.19.17. 189
2 Voluntas quoad ius in mente ſtans facti inſtar non eſt.de eo qui mit.in poſſ.conſtitutis.num.9. 229
5 Voluntas & propoſitum diſtinguunt maleficia.de ſent. excom. ſi vero.num.12. 256
5 Voluntas adimpletur per alium.de ſenten.excomm.capitu. mulieres.num.27. 261
5 Voluntas & propoſitum diſtinguunt maleficia. de ſent.excom. nuper.num.23. 275
4 Voluntas plus facto quam verbo declaratur.de con.ap.ſi conditiones.num.10.15. 37
2 Voluntatem præteriti in Deum facti inſtar non eſſe. de eo qui mitti.in poſ.conſtitutis.num.1. 228
2 Voluntatem affectu ſequuto prodiſſe.de eo qui mit.in poſ.conſtitutis.num.10 229
2 Voluntatem actu nuper ficto nõ prodeſſe.de eo qui mit.in poſ. conſtitutis.num.51. 229
1 Voluntates vltimæ reuocabiles.de elect.noſti.1. 39
5 Voluntarie offendens.I.eius priuilegium perdit.de vſur.quia.numero.4. 275
3 Votum emiſſum adimplere,an liberum arbitrium ſit.de vot.licet.numero.2. 520
3 Votum impuberis poſt pubertatem ratificatum adimplendum. de vot.venientis.num.5. 517
3 Votum temerarium non tenendum.de vot.per tuas.2. 523
3 votum ab impedito perpetuo factum, per alium exequendum. de vot.licet.num.6. 520
4 Votum non impedit ſponſalia præcedentia.qui cle.capitulo,rurſus.num.2. 40
4 Votum non impedit matrimonium præcedens. qui cle.rurſus. numero.3. 40
3 Votum tanſmarinum omnibus licet emittere, de vot. magne. numero.9. 522
3 Votum perſonaliter exequendum ſi fieri poteſt.de vot.licet.numero.5. 520
3 Votum ab impedito temporaliter emiſſum,poſt dilationem datam exequendum.de vot.licet.7. 520
3 Votum quale filiusfamilias.de vot.ſcripturæ. 5. 518
4 Votum impedit ſponſalia ſequentia.qui cle.rurſus.1. 40
3 Votum peregrinationis an coniunx ſine altero cõiuge emittat. de vot.ſcripturæ.num.7. 219
3 Votum rei illicite non valet.de vot.literaturam.1. 517
3 Votum quodlibet Papa commutat dummodo ſit volũtarium. de vot.de peregrinationis.2. 516
3 Votum quale impubes emittat.de vot.c.ſcripturę.4. 518
3 Votum carnalis debiti an coniunx ſine alterius coniugis licentia emittat.de vot.ſcripturę.num.8. 519
3 Votum quale emittat Epiſcopus.de vot.c.ſcripturę.1. 518
3 Votum emiſſum quo iure adimplere quis tenetur.de vot.licet. numero.3. 520
3 Votum quale monachus emittat de vot.c.ſcripturæ.3. 518
3 Votum quale clericus emittat.de vot.c.ſcripturę.2. 518
3 Votum omne cum religionis ingreſſu commutatur. de vot.de peregrinationis.num.6. 517
3 Votum inijciatur,confirmatur,& conſumatur.de vot.literaturam.numero.2. 518
3 Votum quale ſeruus emittat.de vot.c.ſcripturę.9. 519
3 Votum emittere vnicuique liberum eſt. de vot.capitulo, licet. numero.1. 520
3 Votum patris pro filio ægroto,ſi liberatur ab infirmitate factũ, an validum.de vot.ſcripturæ.num.10. 519
4 Votum an impedit matrimonium ſubſequens.capitu. qui cler. numero.4. 40
4 Votum & iuramentũ ſimul emiſſa & contraria exiſtẽtia vtrum debebit adimpleri.de ſpo.commiſſum.8.& 10. 52
3 Voti diſſinitio.de vot.literaturam.3. 518
5 Voto Deo obligatio quæritur.de regulis iuris.omnis.4. 311
3 Voto impubes non obligatur.de vot.c.venientis.2. 517
3 Vota quæ ab Epiſcopo commutari poſſunt de vot.de peregrinationis.num.3. 517
3 Vota prælatus non commutat.de vot. de peregrinationis. numero.4. 517
3 Vota neceſſitatis à nullo commutanda.de voto.de peregri.numero.5. 517
3 Vototum diuiſio.de vot.de peregrinationis.1. 516
2 Votorum quod mutabile.de iureiuran.c.peruenit.2. 286
3 Vouent religionem intrare, & intrans cum propoſito ſecundi, an votum impleat,de vot.per tuas.num.1. 523
3 Vouens religionem intrare, & antequam intret factus Epiſcopus.an profiteri religionem debeat.de vot.per tuas.3. 523
3 Vouens non comedere carnes feria ſexta, natali domini tunc occurrente an comedere debeat.de obſerua.ieiunand. explicari.numero.1. 576
3 Vouens nunquam comedere carnes an in domini natali tunc occurrente comedere debeat de obſer.ieiun.capitul.explicari. numero.2. 576
1 Vſucapientis fidem quandocunq; ſpectari.de ele.capit.dudum. numero.43. 49
2 Vſucapio quæ exigat.de præſcript.quoniam.nu.2.3.4 5.8. 322
2 Vſucapionis comites.de præſcript.quoniam.5. 322
1 Vſucapionem,exeunti rem,non obeſſe.de ele.querelam.numero.1.& 2. 52
3 Vſusfructus an per monachatum vſufructuarium finiatur. de pigno.cum conſtet.num.5. 445
3 Vſusfructus monacho relictus acquiritur monaſterio. de pign. cum conſtet.num.7. 445
1 Vſque vocem varie accipi,eiuſque rei vſus.de in inte.re.conſtitutus.num.52.54.56. 564
5 Vſura in quibus contractibus locum habeat. de vſur. in ciuitate.numero.6. 173
5 Vſura reſtituenda.de ſimo.mandato.num.7. 118
5 Vſura differt à pœna.de vſur.in ciuitate.num.2. 172
2 Vſura numeranda,ſed non tradenda. de iureiuran. debitores.numero.6.8. 287
5 Vſura damnatur de iure diuino & canonico.de vſur.cõqueſtus. numero.5. 173
5 Vſuræ differt à ſimonia.de vſur.in ciuitate.num.3. 173
5 Vſuræ diffinitio de vſura in ciuitate.num.1. 172
5 Vſuræ deriuatio.de vſur.in ciuitate.num.4. 173
5 Vſuræ ſpecies.de vſur.in ciuitate.num.5. 173
5 vſure expenſis cuius ad dantem mittendæ.de homi.cum tu.numero.2. 170
5 Vſuræ certis caſibus permiſſe.de vſur.ca. in ciuitate.7. 173
5 Vſurę inſolidum reſtituendæ.de vſur.cum tu.17. 174
5 Vſuræ pauperibus diſtribuuntur Epiſcopi prouiſione. de homi. cum tu.num.3. 170
5 Vſuras recipiens nomine alieno, an ab agendo repellatur. de vſur.Michael.num.3. 176
2 Vſuras quando repetat vſurarius.de reſtitu.ſpo. in literis. numero.52. 217
5 Vſurarius reddat vſuras à quo accepit de homi.cum tu.1. 175
5 Vſurarius non teſtatur.de hæred.capitulo, excommunicamus. numero.15. 137
5 Vſurarius reſtituat & pœniteat.de vſur.cum tu.19. 169
5 Vſurarij manifeſti qua pœna puniantur de vſur.quia.2. 169
5 Vſurarium an faciat ſola intentio. de vſur. in ciuitate. numero.8.10. 169
2 Vſurarium promiſſum quando præſtandum.de iureiuran. debitores.numero.3. 287
5 Vſurarij manifeſti qui dicantur.de vſur.quia.num.5. 169
5 Vſurariorum oblationes cui reſtituendæ.de vſur.quia.31 169
5 Vtile ab inutili in delictis vitiari.de offi.dele.cum ſuper.56. 118
5 Vtile inutili partim non irritari.de offic.delega.cum ſuper. numero.2. 117
1 Vtile inutili cauſante vitiari.de offi.deleg.cum ſuper.1. 117
1 Vtile,inutili actuum concurſu non vitiari.de offi.deleg.cum ſuper.num.4.& 5. 117

1 Vtile, inutili non cauſante, non vitiari. de offi.deleg.cum ſuper. numero.3. 117
1 Vtile ab inutili inſeparabili vitiari.de offi.dele.cũ ſuper.6. 518
1 Vtile fauorabile inutili non irritari.num. 11. 118
5 Vtilitas peccati inductiue vitanda. 1. 208
5 Vtilitas ornatus exterioris vitanda.2. 208
5 Vtilitas ſcandaloſi. vitanda. 3. 208
1 Vtilia ſeparabilia reuocabilia.de offic.deleg.cum ſuper. numer. 52.& 53. 118
1 Vtilia tempora quæ.de ſup.ne.præ.licet.num.2. 76
3 Vtilitas publica priuatę præferenda.de regu.c.licet.19. 506
3 Vtilitas maior minori præferenda.de vot.c.magnę.7. 522
5 Vtilitas ex deuotione manans laudanda.de priui.Epiſcopalia.numero.4. 208
3 Vtilitas publica an alteri publicę præferenda.de regu.licet .numero.18. 506
3 Vtilitas propria alienæ præferenda de regu.licet.17. 506
2 Vxor incorrigibilis.de iureiu.quemadmodum.num.10. 298
5 Vxor an thorum dimittat propter ſodomiam . de adulte. ſi vir. numero.5. 163
3 Vxor adultera ſine dei iudicio non dimittenda.de conuer. coniu.mulier.numero.2. 515
3 Vxor vltimi viri iure cenſenda.de deci.cum non ſit.4. 499
3 Vxor ſine viri licentia non ieiunet.de vot.ſcripture.6. 519
3 Vxor ob occultam fornicationem non dimittenda.de con.cõiu.mulier.numero. 515
2 Vxor odioſo non ſtatim reddenda.de ru.ſpo.literis.num.6. 220
4 Vxor detenta à marito repeti poteſt.de ſpo.non eſt.1. 9
4 Vxor an teneatur ſequi virum peregrinantem.de ſponſ.de illis. numero.1.3.5. 5
5 Vxor ſupergreſſa viro non abutatur.de ſent.excom.inquiſitioni.numero,13. 285
4 Vxor luget virum, non econtra.de ſecun. nupt.cum ſecundum. numero.2. 82
3 Vxor adultera, non emendata, non reconcilianda. de con.coniu. mulier.num.3. 315
5 Vxor excommunicatur viro excommunicato.de ſenten.excõ. cum deſideres.2. 265
2 Vxor ſolita adulterare non reconcilianda . de iureiur. quemadmodum.num.9. 298
5 Vxor quomodo eleemoſinam faciat.de pœni.cum ex.9. 248
2 Vxor non vinculanda.de iureiu.quemadmodum.5. 298
2 Vxor ex cauſa verberanda. de iureiu.quemadmodum.5. 298
4 Vxor eſt collateralis & ſocia mariti.de ſpon.tua.7. 21
3 Vxor adultera emendata reconcilianda de con.coniu.mulier.numero.4. 515
2 Vxoris reſtitutio adultero quando, an non, differenda.de re ſpo. literas.num.4.5. 220
2 Vxoris reſtitutio, matrimonio nullo, differenda.de re.ſpo.literas.numero.2. 220
2 Vxoris reſtitutio pendenda.de reſti.ſpo.literas.9. 220
4 Vxori an ſeruitus ſuperuenire poſsit.de cog.ſpi.ad noſtram.numero.2. 50
4 Vxori alligatus, eſt quaſi ſeruus.de eo qui duxi.propoſitũ.2. 42
5 Vxori notorię adulterę, non tenetur vir lite pendente debitum reddere.de adulte.tua.num.1. 163
2 Vxori reddendus religioſus.de ſenten.lator.5.6. 325
5 Vxori grauidę an commiſcendum.de ſenten.excom.inquiſitioni.numero.8. 289
5 Vxori occultę adulterę lite pendente an maritus debitum reddere teneatur.de adulte.tua.num.3. 163
2 Vxorem petenti exceptio quælibet obijcienda . de reſtitu.ſpo. literas.num.1. 220
2 Vxorem in virum, præter bonorum ſociam, teſtificare.de teſt. in literis.num.5. 258
4 Vxorem adulteram an liceat expellere.de diuor.ſignificaſti.5.71
2 Vxore ſpoliatus quando reſtituendus.3. 220
4 Vxore de adulterio condemnata per ſententiam nullam, an dotem repetere poſsit.de do.int.vir. plerunq;. 1.3. 77
4 Vxore de adulterio condemnata, dos & donatio viro quæruntur.de do.int.vir.plerunq;.num.2. 77
4 Vxoratus ſeruus an vendi poſsit volenti eum ducere ad regiones exteras.de co.ſer.dignum.4. 44
1 Vxoratus quis an non promouendus . de biga. vt bigami.numero.14. 93
2 Xenia & prandendi ius non præſcribi.nu.45. 320

§

2 §.Finali. l.obſeruari ſenſus. de proba . poſt ceſsionem. numero.10. 241
§.quia vero ſenſus.de offi.dele.P.& G.51. 528
5 §.in nullo.explicar.reſcri.nonnulli.num.6. 24
5 §.inferiora.ſenſus.de ele.dudum.num.5. 45
5 §.ſi mater explicari.de pro.iuæ.22. 156
5 §.inferiora.ad non expreſſas pœnas extendi.de ele.nihil.8. 64
5 §.Epiſcopus explicari.de ele.c.cum in cũctis.§.Epiſcopus.6. 38
1 §.filius fa.intellectus.de ele.dudum num.24. 47
2 §.qui ſeruum explicari.de lib.obla.ſignifi.num.29. 196
1 §.pupillo alienanti quid ſignificet . de in inte.reſti.conſtitutus. numero.25. 163
5 §.omnes ſenſus.de offi.dele.de cauſis.num.26. 104
5 §.adijcimus ſenſus.de offi.dele.coram.num.7. 524
5 §.illud ſenſus.de in inte.reſti.conſtitutus.num.41. 163
2 §.lucius explicari.de reſti.in literis.num.51. 217
2 §.ſin autem expliciti locus.d appel.num.5. 342
2 §.publice ſenſus.de procu.tuæ.num.12. 555
2 §.ſi l.qui vas.ſenſus. vt lit.penden.eccleſia.10. 233
2 §.ſi l.iulia ſenſus.de præſcrip.de quarta.5. 312
2 §.illud.l.1.de temp.ap.enucleari.de appel.ex ratione.2. 340
2 §.iulianus ſenſus.de or.cog.cum dilectus.§.nos.18. 210
2 §.adhoc.de litig.ſenſus.vt lit.pen.eccleſia.22. 234
2 §.ſi quis intra annum.ſenſus.de ſent.ſicut.num.5. 328
2 §.non ſolum enucleari.de mu.pe.ex literis.19.20. 298
2 §.reus quoq;.ſenſus.de mu.pe.ex literis.num.6. 197
2 §.vitare ſenſus.de pręſ.nonne.num.5. 280

F I N I S.

HENRICI BOICH IVRISCONSVLTI LEONENSIS,

IN PRIMVM LIBRVM DECRETALIVM Diſtinctiones acutiſſimæ, ac doctiſſimæ,

PROLOGVS.

VEnerabilibus, & diſcretis viris doctoribus, licentiatis, baccalauris & alijs ſcholaribus auditoriũ ſuum lecturę Decretalium de manè Pariſijs intrantibus: Henricus Boich Leonenſis diocœſis, in Británia inter alios vtriuſq; iuris profeſſores minimus, cum ſui recõmẽdatione, ſalutem in eo qui eſt omnium vera ſalus, cũ debita correctione, & vtili emendatione perſpicaciter intueri & ſalubriter attẽdere præſens opus. Qm̃ in d. lectura Decretaliũ per diſtinctiones, per quas materię melius intelliguntur, & facilius capiuntur vt probatur. ff. de excep. doli. l. j. & inſti. de lega. §. ſed nõ vſq;. & quę cõtrarietates ſoluũt & opiones ſaluãt vt patet j. de reſcr. c. ſuper literis. ff. de offi. dele. ſuper quõ. rum articulis de reſt. ſpo. literas de ſimo. per tuas. de ſen. ex. inter alia, & c. per tuas, & c. inquiſitioni. & no. Hoſt. in ſumma de ſen. ex. §. ſiquis poſsit ab hac ſn̄ia circa mediũ. ver. ſorte perſpicaciter vt plurimũ procedere conſueui, quãplurimi veſtrũ aures meas ſępe, & ſępius pulſarũt, vt eaſdẽ diſtinctiones in ſcrip. redigere, & ipſis de eiſdẽ copiã facere nõ tardarẽ: quod vſq; nũc facere nõ potui bono mõ; tam ꝑꝑ onus dictę lecturę, q̃ ẽt propter alias occupationes multimodas quib. ſucceſsiue & cãliter inuoluebar. ¶ Tandẽ opportunitatẽ dño miniſtrante, qm̃ votis petentiũ contradicere nec vtilitatẽ ſtudẽtiũ per mei ſubtractionẽ laboris, vellẽ aliqualiter impedire, veſtris deuictus ꝓcib. & amore, necnon ſuperatus inſtãtia quorundã veſtrũ, qui à me nonnullas de dictis diſtinctionib. reportarunt, & eas corrigi petierunt, licet trepidus & diffidẽs de capacitate ingenioli nõ valentis, cũ me ſciã tãto oneri penitus diſparẽ, confidens tñ de ſolita miſericordia ſaluatoris, q eſt lux vera, quę illuminat omnẽ hominẽ venientem in hunc mundũ. Io. 1. c. & 21. diſt. c. cleros. in fi. in quo ſcd̃m beatum Ambr. eſt omnis rõ ſupernę ſcię, & terrenę, & qui earũ eſt caput, & author, vt ꝓbat. 27. diſt. §. hinc & Amb. & vbi ipſe deeſt, qui eſt fundamentũ & lapis angularis, ibi nullius boni opis ędificiũ ſuper ædificari põt, vt dicit Gregorius. j. q. j. Paulus. ad idẽ de cõſe. diſt. 4. c. vlt. & de ipſius melliflua largitate & larga benignitate qui dat omnib. affluenter. & nõ improperat vt j. q. 2. q̃ pio. quibuſcũq; os aperire iubet, & ſe illud aſſerit impleturũ in pſal. 80. teſtãte. & Hieronymo ſuper Iocle, q oris apertio eſt in Dei, non hoĩs poteſtate, onus prędictũ ſubire nõ renui, ſperãs, vt qui priùs dedit principiũ, idẽ & finẽ tribuet, qui nõ nouit quippiã imperfectũ. j. de bapt. maiores §. ſed adhuc. & q res penitus deſperatas donare & cõſummare ſuę virtutis magnitudine põt vt C. d̃ ve. iu. enuc. l. j. cir. pr. ¶ Ad honorẽ igitur ſummę trini. & indiuiduę vnitatis Patris, & filij, & ſpũs ſcti, & Dei genitricis Virginis glorioſæ ac totius curiæ ſupernorũ nõ auiditate conſequendę laudis. hoc. n. authores legis diuinę & canonicę deteſtãtur. de diui. na patet j. Re. 2. c. & in pſal. exultauit cor meũ nolite multiplicare loqui ſublimia gloriãtes, quia Deus ſciarum eſt dñs Hiere. 9. ad finẽ. dicit dñs nõ glorietur ſapiẽs in ſapientia ſua. & Eccl. 10. noli te extollere in faciendo, ope uo, & j. ad Corinth. 4. quid habes, qd̃ nõ accepiſti? ſi aũt accepiſti quid gloriaris, & ad Gala. 5. ad finẽ nõ efficiamini inanis glorię cupidi. ad Epheſ. 2. ne quis glorietur ex operib. j. ad Theſſ. 2. c. non quęrẽtes ab hominib. gloriã. Io. 8. ego gloriã meã nõ quęro & ad Gala. 6. mihi abſit gloriari niſi in cruce dñi nri Ieſu Chri. ẽt Hiero ad Galaſiã. q. j. vocat falſam doctrinã, q gloriã quęrit humanã, & de quadraginta duab. manſionib. c. 21. dicit, nil ẽã periculoſum eſt, q̃ glorię cupiditas. & iactãtia, & tumẽs animus cõſcientia virtutũ. & ſuper Matt. 5. nõ quęras gloriã & cũ glorioſus fueris non dolebis. & ſup Parabo. 27. c. dicit q laus vitiat ſeu cruciat iuſtos, iniquos exaltat & Grego. ẽt. 31. moraliũ aggrauans inanẽ gloriã dicit: q ex illa procedũt inobediẽtia, iactãtia, hypocriſis, cõtentio, pertinacia, diſcordia, nouitatum ꝓſumptio. ad idẽ Eccle. 10. odibilis corã Deo eſt & hominib. ſuperbia, & execrabilis oĩs iniquitas gentiũ. ergo merito fugienda. ¶ Itẽ etiã canon reprehendit bonorũ actuũ ſuperbiã gloriã. 11. q. 3. iniuſtũ. in fi. & eos qui humanã laudẽ quęrũt. j. q. j. ſunt nõnulli. 11. q. 3. nõ ſolũ. & nec cupiditate dictãdi quę improbat Puer. 23. c. ibi dr̃ noli laborare, vt diteris, ſed prudẽtię tuæ pone modũ &c. ſed charitate pro modulo ingenij ſeminãdę veritatis. 32. q. 4. obijciũtur. libens humero onus grãde ſubire curaui oĩum diſtinctiones, quas reperiã factas ꝑ patres & doctores nr̃os ſeu vr̃os, attẽdens illud eccleſ. 39. ſapientiã antiquorum exq̃rat ſapiẽs, & in prophetis vocabit illos. & illud Io. 7. qui à ſemetipſo loquitur gloriã ꝓpriã quęrit. illaſq; diſtinctiones: quas mihi largitor ſciæ miniſtrabit in vnũ redigendo libellũ, ſequendo ſigillatim materias. Decretaliũ, & ordinẽ titulorũ ad vtilitatẽ veſtrã, & aliorũ qui iuri operã ſunt daturi ad memoriã reducẽs, q nemo naſcitur ſibi ſoli: Eccle. 33. reſpicite qm̃ non eſt mihi ſoli laboraui, ſed oĩbus exquirentib. diſciplinã. arg. ad hoc. 8. q. j. in ſcripturis. In quib. diſtinctionib. ſi quid veritatis inueneritis, oro vt vr̃a venerãda diſcretio ſoli principio veritatis dignetur adſcribere; qui linguas balbutientiũ facit diſertas, & per linguas infantiũ loquitur veritatẽ vt 4. q. 3. §. ſed obijcitur. Nã oĩs mundana ſcĩa falſa, ſibi vendicat peritię principatum, qui ſolus peruenit de prouidentia triũphantis. vnde Aplus 2. ad Corin. 3. c. fiduciã talem habemus per Chriſtũ ad Deũ non q ſufficientes ſcimus cogitare aliquid à nobis, quaſi ex nobis: ſed ſufficiẽtia noſtra ex Deo eſt &c. certũ eſt. n. aliquos à Deo ſapiẽtiã, & ſciam per infuſionẽ habuiſſe; ſicut de Salomone legitur. 3. Reg. 3 & 2. Paral. j. Chriſtus ẽt dicit diſcipulis ſuis Lu. 21. ego dabo vobis os, & ſapientiã, & ſciam, cui non poterũt reſiſtere, & contradicere oẽs aduerſarij veſtri. ſed hoc donũ non datur quibuſcunq;, ſed ſcd̃m arbitrium ſpũs ſancti ſcd̃m illud. j. Corint. 12. alij datur per ſpũm ſapientiæ ſermo &c. & poſtea ſubditur hęc aũt oĩa operatur vnus atq; idẽ ſpũs, diuidẽs ſingulis ꝓut vult. ¶ Adſcribatĩ aũt inſufficientiæ meæ, quicquid in hoc opuſculo reprahendendũ exiſtat cũ ſim paratus ẽt ab anniculo edoceri ad inſtar beati Auguſ. 24. q. 3. c. ſi habes, circa mediũ. Stultus eſt. n. qui in eo ſe primũ exiſtimat, vt bona quę viderit diſcere cõtẽnat. 22. di. de Cõſtantinopolitana. me tñ reddam in iis aliqualiter excuſatũ cognoſcẽdæ veritatis effectus, attendẽs illud qd̃ dicit Hieron. ad Paulinũ, diſcamus in terris, quorũ ſcĩa nobiſcũ perſeueret in cœlis, & amor intimus quorũ ſcientia nobiſcum perſeueret, quẽ ad vos & alios vere ſtudentes gero ſtabili corde fixũ. quib. attrahor manũ ad calamũ mittere: licet ad id inſufficiẽtiſsimũ me cognoſcã. ¶ Sit aũt hoc opuſculum memoriale prouectis, iuuenes inſtruat, cũ paribus cõferat, & deſides, excuſſo negligentię ſomno, aſsiduos, & vigilãtes reddat ad ſtudium frequentãdũ. ſ. de homic. pro humani. li. 6. hoc inq̃ opuſculũ ſuſtinentes, melioribꝰ rõnibus roborantes, & merito reprehendentes amplector, detrahẽtibꝰ vero nõ reſiſto, ſed velut agnus corã tondente nõ aperiens os meũ, de pęn. di. 2. ſi. n. inquit. vnũ tñ non omittens, q in nonnullis diſtinctionib. ex certa ſcĩa aliqua mẽbra omittã, timens confundere iuuenũ intellectũ, quæ omiſſa ſub expſsis membris poſſunt cõgruẽ cõprehendi, ſi debitẽ ponderentur, & in aliis diſtinctionib. multiplicabo mẽbra

ad enucleationé materiarũ & aliquale ſolatium prouectorũ ſe-
qués pro poſſe dictũ Philoſophi lib. Ethic. Prudétis eſt vnum
qđ examinare, prout natura rei requirit vt not. Card. j. de hęre.
c. ſtatutũ. 2. glo. hic confunditur. lib. 6. & dictũ Hiero. ad Cypri.
ſ. ſtudentis intelligentiá quærá, & non doctrinę gloriá ex mul-
tiplicatione ſermonũ, ad qđ facit 43. diſ. c. ſit rector ad ſuibi. &
authoré ſuũ hæc eadé loquacitas inquinat, q ſeruire auditorib.
ad vſum profectus ignorat & ea. di. §. ſi. ibi, qui n. docet ea quæ
ab auditorib. intelligi non valét, non eorũ vtilitaté, ſed ſui oſten
tationé facit. & 46. di. §. j. Nihil eſt impudétius arrogantia ruſti
corum, qui garrulitaté, authoritaté putant. ¶ Vnde, ſcđm Aug.
rõ vincit diſputationis pugná. 23. q. 6. videns. timés incidere in
dictũ Horatij, breuis eſſe laboro. ¶ Obſcur⁹. fio. vel dictũ Hie
ron. ſup Hiere. 2. li. 2. in prin. nec nimia lógitudine extendendũ
eſt opus, nec immoderata breuitate ſcíæ intelligentia auferen-
da: quorum alterum onerat ſenſus legentiũ: alterum faſtidit ſtu
diorum deſiderium, & ſup Eſa. li. 6. ita ſtudendum eſt breuitati
vt nullum dánum intelligenti fiat. pro quo j. de pę. & remiſ. ſi-
gnificauit. & de illa breuitate dét intelligi dictum Valerii lib. 4.
c. j. quod multa & magna breuiter ſunt dicenda. Et quia in pñti
opuſculo intendo allegare Tho. de Aquino præſertim in ſum-
ma ſua, ſcias, q vbicunq; allegabo Thomá in ſumma ſua nullo
addito ſemp intelligá de Secunda ſcđę, niſi alia pars ſpáliter ex-
primatur. Ité Archidiaconũ in Roſario ſuo & ſup li. 6. interdũ
ſub noíe Archi. interdũ ſub noíe ꝓprio. ſ. Guido allegabo ſed ſ
6. cõiter ſub noíe ꝓprio & in Roſ. ſub noíe Archi. Si qua igitur
in pñti opuſculo omiſit occupatio, aut minus bñ tradidit imp
fectio q̃ in me nec volo, nec valeo excuſare circũſcriptis inui-
diæ, ſtimulis, & detractionis mordacitate penitus relegata fra-
terna chřas, cuius correctioni & ſupportationi me ſuppono, li-
bere valeat emédare. ¶ Reuocans ex nunc ſi qua me ſcribere
contigerit quę ſint, ſeu ſapiant qđ ſit contra veritaté legis diui-
næ canonicę vel ciuilis proteſtáſq; expſſé, q ea habeo pro non
dictis. Dicamus igitur, In noíe pñis, & filii, & ſpũs ſancti huic
principio nřo ſit fundamentũ ipſe lapis angularis dñs noſter Ie
ſus Chriſtus ſua ineffabili gřa, quę eſt triplex præueniens, & co
operans. probatur j. de homi. c. pro humani. in prin. & §. 1. li. 6.
vbi hoc no. Hoſt. & Io. an. poſt eũ & ex prædictis perficiés quæ
ſequuntur, quia Deus opus imperfectionis nõ nouit j. de bap.
maiores. §. ſed adhuc & dei pfecta ſunt opera Deuter. 32. & in
pſalmo audite cęli, quę loquor, ipſiq; principio medio atq; fini
adſint btá virgo Maria, totaq; curia ſupernorũ, qui hoc inchoa
tum ſuppleant, perficiant, & cõfirment attendens illud Hier. ad
Lucinũ, cępiſſe multorũ eſt, ad culmé perueniſſe, paucorũ, vt p
hæc & alia bona, quæ fecimus in hac vita poſſimus cũ angelis
in æterna gloria collocari, amé. Hoc eſt verum, ſiue erit, de cõ
ſe. di. 2. re vera vel. j. ſine defectu ab a, q eſt ſine & mene quod
eſt defectus qđ dic. vt no. arch. 38. di. ſedulo. ſuper verbo, amé.

1 *Doctoribus quanto pręferantur ſcholaſtici: & nu. 4. & 5.*
2 *Doctorem qualem eſſe oporteat.*
3 *Doctores veterani confeſſoribus potiores.*
6 *Doctorem æqué idoneo ſcholari præferri.*
7 *Priuilegijs caret ſtudens in caſtris.*
8 *Excommunicatus quando à Papa tacité abſoluatur.*

GRegorius. Super verbo doctorib. Decé
quę requiruntur. decé docto
re & in nomina quæ hét & decé priuilegia quib.
gaudet, vide per Gézel. ext. de magiſtris. c. 2. ſup
verbo honoré in cle. ¶ Sed quia Papa hic prępo
1 nit doctores ſcholaribus, ſi quæras † an doctores
ſint pferédi ſcholarib. diſtingue: quia aut ſunt inſufficiétes quo
ad ſcíam miniſtrandá. puta cũ inter alia déant pcellere ſcholares
morib. vt C. de profeſ. l. magiſtros lib. 10. & debeant hře docédi
peritiá, facundiáq; dicendi, interpretádi ſubtilitaté, & copiá diſ
ſerendi, vt no. C. de pfeſ. qui in vrbe Conſtá. l. j. li. 12. ſi pmiſſis
eminétiis vel earũ aliquib. careát, tunc non ſunt ſcholarib. ꝓue
ctis pręferendi, ſed potius poſtponédi no. gl. C. de annonis ciui-
libus l. j. li. 11. & ꝓbatur. j. q. j. viliſſimus vbi dř, viliſſimus cõpu
2 tandus eſt † niſi præcellat ſcía, & ſanctitate, qui eſt honore prę
ſtantior. ſcía, & ſanctitate dico iuuata, q ſit pudicus pacificus,
& modeſtus, cũ qua Deus eũ creauit vt j. ſtatim in ꝓęmio. rex
pacificus & quia boni mores ſunt ſcíę præponendi. ar. 38. di. ſe-
dulo. & in l alleg. s. magiſtros. & patet ex ordine literali. j. de ele.
cũ in cunctis in prin. ibi grauitas morũ, & literarum ſcía & hoc
no. Io. de fa. & Archid. j. q. 3. ex multis ſup verbo morib. & etiá
acquiſita per frequenté auditioné, & aſſiduũ exercitium lectio-
nis vt j. de rerũ. poſt trãſlationé. §. ſi quis. ité j. q. 7. cõuenientib.
3 item Conſtátinus. Fallit in veteranis † honorarié remiſſis à le-
cturę, ſeu doctrinę militia, qui licet ante ſenium pmiſſa in ſe ha
buerunt, propter tñ ſenium hebetás ingenium memoriá atque
ſenſum eiſdem ſunt exuti. Ná tales doctorib. etiam regentibus
ſunt merito pręponendi. C. de tyronibus. l. ſi. li. 12. ar. C. qui po.
in pign. l. ſi. §. exceptis. & antiquati parcédũ eſt, vt probatur 86.
di. tanta nequitia 34. di. fraternitatis. 26. q. 7. tépora & deferen-
dum eſt ſenectuti & caniciei, vt probatur Leuit. 19. coram ca-
no capite conſurge, & honora perſoná ſenis. ff. de termino mo-
to. l. 2. ff. de iure immu. l. ſemp. C. qui ætate ſe excu. l. vnica & in
aut. de quęſtore. §. ſi vero aliquid colla. 6. vbi de hoc in glo. Aut
4 † doctores ſunt ſufficiétes quo ad ſcíam miniſtrandá, & tunc,
aut ſunt alias criminoſi, & tunc non ſunt ſcholaribus preferen
di, ſed eis potius poſtponédi vt 19. q. 3. c. mádamus. & j. de ętat.
& quali. c. intelleximus. Ná reatus oém honoré excludit. C. vbi
ſena. vel clariſ. l. . de priuil. ſchol. l. 2. li. 12. in auth. de máda. prin.
§. quod ſi delinquétes colla. 3. j. de ſen. exc. cũ non ab hoíe. Aut
5 † non ſunt criminoſi, & tunc aut ſunt infames pp crimen ante
cõmiſſum, de quo tñ ſunt emendati, & egerunt pęnitétiá com
petenté iuxta c. ferrum. l. di. & c. teſtimonium. j. de teſti. & tunc
idé quia infamibus portæ dignitatis patere non dñt. C. de digni
ta. l. 2. li. 12. & de infa. l. vnica. li. 10. j. de exceſ. prętat. inter dilect.
6 Aut non † ſunt infames nec alias criminoſi, & tunc tales, cęte-
ris paribus, ſunt ſcholaribus pręferendi vt ſatis ꝓbatur. 61. diſ.
quid ꝓderit. & c. ſtatuimus & c. nec emeritis. vt hic patet ex or
dine literali, quia ordo ſcripturę regulariter eſt ſeqnendus, vt. ff.
de hæred. inſti. l. qui ſoluédo. 2. de leg. 2. l. cũ pf. §. pen. j. de præb.
c. mandato li. 6. cum ibi no. & vide qđ no. Hoſt. j. de ſacra vnc.
c. vnico. §. pen. in gl. ſatis groſſo. & eadé diſtinctio põt fieri inter
doctores antiquos, & nouos ar. C. de offi. recto. prouin. l. potio-
ris, vbi eſt arg. pro antiquis doctorib. q eſt eis deferendum per
nouos, & de hoc per authent. de defen. ciui. §. audi. colla. 3.

7 Super glo. penul. Si quæras † vtrum ſtudentes in
caſtris debeant habere benefi-
cia ſeu priuilegia eis occaſione ſtudii conceſſa, diſtingue, vt di-
cam. j. de cle. non reſi. c. tuæ.

8 Super gl. vlt. Si quęris † vtrum Papa ſcienter loquen
do cum excõicato, vel ſibi ſcribendo,
vel litteras mittendo, ſeu ipm ad oſculum admittendo, per hoc
ipm abſoluere videaſ, diſtingue, vt dicá. j. de ſen. exc. c. ſi aliqñ.

1 *Titulorum decret. ſitus non ſpectandus.*
2 *Titulorum eiuſdem authoris ordo obſeruandus.*
3 *Conſtitutionum tempus ex ſitu liquet.*
4 *Indefinita vniuerſali par.*
5 *Rubrica an faciant ius.*
6 *Rubricas perfectas ius facere.*
7 *Rubricæ iuris perfectæ quæ, & quot.*
8 *Lex abrogata non niſi à declarante citanda.*
9 *Abrogati iuris ratio citabilis.*

REx pacificus. In gl. quę incipit, videtur
contraria &c. Si quæras,
vtrum allegás contraria ſit audiendus, diſtingue
vt dicá. j. de app. c. ſolicitudiné. vbi de hoc plene.
¶ In glo. quę incipit, & recte & ordinate. Si q̃ris,
vtrum ordo, ſeu ſituatio decretalium debeat inſpici, & attendi,
1 diſtingue, quia, aut † quæris de ordine ſeu ſituatione locali libri
ſeu in libro hoc eſt vnius tituli ad alium titulum, & tunc dic q
non, alſ omnes decretales ſeu cõſtitutiones editę, & factę per
Gregorium 9. authorem iſtius cõpilationis, & q fuerunt poſte
riores in cõdendo deberent omnes poni in fine huius libri qđ
non eſt verũ prout patet in iſta cõpilatione. Item patet ex ijs, q̃
no. gl. & Io. An. j. de cenſi. c. q̃q̃. lib. 6. vbi dicunt q illa decre. fa-
cit mentionem de decretali, quia nõnulli. in tit. de immu. ec. po
2 ſterius ſituata. Aut q̃ris de ordine † titulorum, ſeu Decretalium
in ſingulis tit. poſitarũ & tunc aut ſunt decretales vnius & eiuſ
dem autoris, aut diuerſorum autorum. Si vnius & eiuſdem tũc
inſpicitur talis ordo vt patet j. de offi. Arch. c. ad hæc. §. in qua-
dá quę quidem cõſtitutio ſiue decr. facit mentionem de decre.
vt nřm ante edita & tñ poſtea ſituata vt no. Ber. in d. c. ad hæc.
in gloſſ. credo &c. & Abbas hic. Põt etiá poni exemplum de. c.
fi. j. de cõſt. qđ facit mentionem de decr. ſtatuimus. j. de maio.
3 & obe. aut quæris de diuerſorum auctorum & tunc † ordo tem
porum ipſarum cõſtitutionum, ex ſituatione locali clareſcere
debet primis in primo loco, poſterioribus in ſcđo poſitis. C. de
nouo codi. cõpo. circa medium verſi. primis qdem. & iſte or-
do in

do in hac præſenti compilatione ſeruatur Bo. hic. ¶ In gl. ſic
4 ergo videni. Si quæris vtrum indefinita æquipolleat vniuer-
ſali not. per Ioan. 19. diſtin. ſi Romanorum in glo. fin. per Car
di. ÿ. de elec. vt circa. lib. 6. & per Dy. & Ioan. an. ÿ. de reg. iur. lib.
6. in prin. & per Ber. ÿ. de coniung. lepro. qm. & de priuileg. quia
circa. vbi de hoc dicam. ¶ Item ſi quæris nunquid de modi-
co ſit curandum dicam. ÿ. de ſimo. c. & ſi quæſtiones. In gl. ſup
verbo vtantur, in. §. volentes. ¶ Si quæris vtrum rubricæ ſint
5 authenticæ, & faciant ius, diſtingue aut quæris de rubricis de
cretorum aut de rubri. legum vel decretaliũ. Si de rubricis de
cretorum aut quæris de prima rubrica & illa eſt authentica, &
gñalis vt no. ſpec. tit. de diſputationib. aduo. §. fi. i fi. Aut ď alijs &
dic q̃ illæ nõ ſunt authenticæ. tũ ſm alius fuit cõditor decre. &
alius ipſarũ rubricarum, tũ quia illæ etiã qñq; reperiunt falſæ, vt
3. q. 9. carte & 16. q. 1. placuit. 19. ſm Vincenc. & ſpec. vbi. ſ. &
6 ſm archi. 9. di. quis neſciat. Aut quæris de ru. legũ vel decreta
liũ tunc dic q̃ illæ ſunt authenticæ & poſſunt allegari pro iure
C. de no. co. cõpo. cõſtitutione vnica. §. quib⁹. C. ne fideiuſ. do.
deni per totũ. ff. quod quiſq; iur. l. 1. §. hęc autẽ verba. de in inte.
reſti. l. 1. & ď pę. di. 1. §. hæc aũt verba. ÿ. vt lite p. &. ÿ. vt lite nõ
cõteſta. &. ÿ. vt ec. benc, &. ÿ. ne ſe, vacã. per totũ. in antiquis. & i
ſexto ſm ſpec. vbi. ſ. & Io. in. §. alleg. hæc autẽ verba & Io. an. in
ꝓemio. 6. libri. §. ſane ſup verbo tituli & ſm archi. 9. di. in. c. al
legato. quis neſciat & ſm Vincẽ. hic quod verum intelligo de
rubricis legũ, & decretalium perfectũ & determinatũ ſenſum
ſeu perfectam & determinatã rationẽ habentibus vt patet in
7 iuribus allegatis per ſingula diſcurrẽdo & c. ff. ſi cer. peta. l. s. C.
ne quis in cauſa ſua ius ſibi dicat, ne ſanctum baptiſ. iteref. ne
mini licere ſig. ſaluatoris. & c. ne criſtianũ mãci. & c. vt lite pen.
& c. ne comitibus rei militaris & c. vt oẽs tã ci. q̃ mili. & c vt q̃
deſunt aduoca. iudex ſupple. ne li. potẽtio. & c. vt nemo priuat⁹
ti. põt & c. vt nemini liceat ſine iudi. authoritate & c. ne fiſcus
vel res publica. & c. in integ. reſtu. poſt. ne quod noui & c. vt ne-
mo inuitus & c. vt actiones ab hęre. & ↄ̃ hære. incip. ne vxor. ꝓ
marito & c. ne filius pro patre & c. plus valere quod agi & c. ſi-
ne cẽſu vel reliquis. & c. rem alienã gerere. & c. noua vectigalia
præſ. & c. ne fide. dotiũ dẽt. ne pro dote mulieris bona ma. adiu.
ne tu. vel cu. vec. cõdu. vt cauſæ poſt. pub. adſit tu. vt in poſ. leg.
vel fideicõmiſ. & c. ne de ſtatu defunct. & c. ne rei dñicæ vel tẽ-
plorũ & c. res inter alios acta & c. ne liceat in vna eadẽq; cã & c.
etiã ob chirogra. pec. pig. & c. debitorẽ vẽdi. pig. & c. credi. euic.
non de. ne. ſine iuſſu prin. cæteris iudi. liceat cõfiſcare. ne fiſcus
rẽ quã vendi. eũ lib. 10. penis fiſcalibus credi. præ. de. ne opere a
colla. exigẽ. de imu. nemini cõcedẽ. vt nemini licet ĩ emp. ſpec.
& c. de prędi. curialiũ. ſine decre. non ali. eo. lib. de manibus non
excuſan. ne quid oneri publico impo. nulli licere in frenis & c.
ne quis liber inuitus reipublicæ gerere ac coge. ſumptus iniun
cti muneris ad oẽs colle. parti. de gladi. penitus colla. vt vſus ar
morũ inſcio prin. interdi. de capitatione & cenſi. eximenda. vt
nemo ad ſuũ patro. ſuſcipiat colonum, vt ruſticani ad vllũ obſe
quiũ deuocentur, non licere habita. metrocomie & c. vt nullus
ex vicarijs pro ali. vica. debi. te. eo. lib. negotiatores ne mili. lib.
12. de ſalgamo hoſp. non præſtando eo. li. in li. authenticorũ vt
deter. ſit numerus cle. colla. 1. de non ali. aut permu. re. eccle. vt
iudi. ſine quoquo ſuffragio fi. vt eccleſ. ro. & c. colla. 2. vt nullus
mutuãs agricolæ teneat eius terrã nullũ credentẽ agricolę & c.
colla. 4. vt noĩe imperatoris proponat. ſcenicas non ſolũ ſi fi-
deiuſ. pręſtant & c. vt non fiant pignorationes & c. vt de cętero
cõmutationes eccle. rerũ non fiant & c. vt clerici qui recedũt
& c. vt in prin. do. ſacra mi. non fiant, vt defuncti ſeu fu. & c. vt
ĩmobilia ante nuptialis dona. & c. vt factæ nouę cõſtitutiones.
& c. vt nullus fabricet ora. & c. vt ab illuſtribus. & c. vt ordina-
rię præfecturæ & c. vt oẽs obediant iudici. prouincia. & c. colla
tione quinta, vt hi qui oblig. ſe habere perhi. res mi. & c. vt nõ
luxu. contra na. vt liberti de cætero aur. aun. non indigeant, vt
cle. apud proprios epi. cõ. colla. vi. vt ſine prohibi. ma. debi. & c.
vt exactione inſtante dotis & c. collat. ſeptima neq; virum qđ
ex dote & c. De priuilegio dotis hære. mu. non pręſtan. & c. vt
neq; miles & c. vt diui. iuſſi & c. vt in medio litis & c. vt cũ de
appel. coh. vt li ma. & a. & c. collatione octaua. vt ſponſalitia lar
gi. & c. vt litigã. iurent & c. vt fratrũ filij & c. vt nulli iudicum.
& c. vt differẽ. iudi. vt iud. non expe. ſacras iuſ. collatione nona.
epm vel abbatẽ & c. de ſe. ſioe culpa non a collatione decima.
Vnde tota die allegamus tales rubricas tam in rubro quã in ni
gro: vt no. ho. in ſumma. 1. eccle. bene. in prin. Secus de rubri-
cis indiffinite & indeterminate loquentibus ex quibus nullus
perfectus ſenſus põt elici vel haberi, vt patet in rubrica depoſi
ti commodati. de emp. & ven. loca. & cõducto. de reſcriptis.
de elec. & ſimilibus. ¶ Super verbo facere factio legis prohi
betur non allegatio ſm Goff. Sed contrariũ vř ſcilicet q̃ etiã
allegatio prohibeat cũ dicat hoc tantũ. arg. ff. de iudi. l. cũ præ-
tor. ÿ. de præſump. nõne. Ideo ſi quæris nunquid lex vel decre-
talis abrogata pro iure poſſit allegari, diſtingue. nã aut allegatur
ipſa lex vel decretalis. aut allegat eius rõ. ſi primo mõ refert:
8 quia aut allegat lex vel decre. vt ius per ſe ſtans aut allegat vt
ius antiquũ ad declarationẽ & notitiã iuris noui. Si primo mõ
allegari nõ põt, & taliter allegans crimẽ falſi cõmittit, vt. ff. ad
l. cor. de fal. l. fi. C. de iuſti. C. confirmãdo cõſti. vnica. §. falſi cri
mine. & etiã quia qui contra mandatũ ſeu prohibitionẽ papæ
facit infamis eſt, vt. ÿ. de elec. dudũ. 2. ibi ↄ̃ ſtatuta. Nã cõtẽnẽs
ſacros canones eſt infamis. ÿ. de maio. & obed. illud. 6. q. 1. infa
mes ſm Ho. hic & in. c. alle. dudũ. & ſm Gul. ÿ. de conceſ. prę
ben. c. a. lib. 6. Si ſecundo mõ põt. ÿ. de iudi. nouit. §. nõ igitur.
Vnde & princeps qñq; arguit ex lege abrogata. C. de conſti. l.
2. §. & neminẽ. Notitia enim iuris antiqui neceſſaria eſt ad co
gnitionẽ iuris noui: vt ibi Ber. & Ho. Arch. 7. di. fuerunt. & in-
9 ſti. de teſta. in prin. Aut non allegatur lex vel decretalis vel ca
non. vel ius vt ius p ſe ſtãs: ſed allegat eius rõ, q̃ ſemp remanet
& tũc põt vt in dicto. c. nouit. §. nõ igit ſm Hoſtiẽ. hic & ibi:
ad idem. ÿ. de cõceſ. prebẽ. authoritate. in fi. lib. 6. vbi de hoc p
Gul. in gloſ. non tamen. in fi. &. ÿ. de offi. collatio. gloſ. 2. eo. lib.

¶ De conſtitutionibus.

1 *Ius naturale immutabile & 3. quis accipiendum. 2.*
4 *Gentium iure quibus reſtingatur naturale.*
5 *Decalogi præcepta & moralia & immutabilia.*
6 *Decimarum præceptum interpratabile.*
7 *Miſtica præcepta mutabilia.*
8 *Miſtica quis accipienda.*
9 *Ceremonialia præcepta.*
10 *Euangelicum ius immutabile, ſed ex cauſa interpratabile.*
11 *Concilia quando, an non, ſeruanda.*
12 *Legi humanæ quando, an non, parendum.*
13 *Conſuletix lex quando, an non ſequenda.*
14 *Lex peccati non ſeruanda.*
15 *Localia ſtatuta non, niſi ſuis locis; conſtringere.*
16 *Iudex quando, an non, ex conſcientia iudicet, & quatenus 17.*

CAnonum. Si quæratur: nunquid ſtatu-
ta iurium, ſiue canonum ab
oĩb⁹ ſint ſeruanda & quæris an poſſint mutari.
& per quem vt patet ex proſecutione. & iſtud
videt præmittendũ ſeparatim. Refert, quia aut
quæris de ſtatutis generalibus aut particularib⁹
ſiue localibus. Si de generalibus refert. nam aut quæris de ſta-
tutis legis ſeu iuris mere naturalis ſpeciẽ ſeparatã a iure diui-
no facienti. aut de ſtatutis naturalis legis ſiue diuinæ veteris tę
ſtamenti. aut de ſtatutis legis naturalis ſiue diuinę noui teſta-
menti. aut de ſtatutis apoſtoli: aut de ſtatutis quatuor conci-
liorũ principaliũ. aut de ſtatutis iuris gentiũ. aut de ſtatutis lę
gis humanæ canonicæ vel ciuilis. Si de ſtatutis legis ſiue iuris
merè naturalis facientis ſpeciẽ ſeparatã a iure diuino. (Nã ius
naturale quatuor modis dicitur & omne ius diuinum põt di-
ci naturale ius, quod dic vt no. 1. di. § ius aut.) & tunc aut q̃ris
1 de iure naturali primęuo ex inſtinctu & ſine aliqua conſtitu
tione, inclinatione naturali introductũ, quod natura oĩa aĩalia
docuit vt maris & feminæ coniunctio, liberorũ procreatio,
& educatio. de quo in §. alleg. ius autẽ. 1. di. & . ff. de iuſtitia &
iur. l. 1. §. ius naturale. & ſtatuta talis iuris nequeũt ĩmutari ſed
ab oĩbus ſunt ſeruãda. vt inſti. de iure na. §. ſed naturalia. Hic
aliquantulũ ampliat mãm q̃õnis in prin. ꝓpoſitæ q̃ erat. an ab
oĩbus ſint ſeruãda, qđ autẽ dicit hic põt intelligi in ſui totalita
te, al's eñ in caſib⁹ particularib. & maris & feminę. ẽt licit⁹ cõ
cubit⁹ p votũ religiõis cõtinẽtiæ & cœlibatus & in gradib. di
uina & ẽt humana lege ꝓhibit⁹ & interdictus ↄ̃ illud ius nãle.
Creſcite & multiplicamini. & ↄ̃ illud cõe oĩbus aĩalib⁹, quo ẽt
nec iſte vir erat obligat⁹ huic mulieri vel eↄ̃. queãdmodũ nec ĩ
beſtijs reperit loquẽdo hic pp turtures q̃ ſeruãt viduitatẽ. &
ciconias quæ ꝓ adulterio niſi prius lotę fuerint ab alijs cico-
nijs occidẽt. qua cõſideratiõe, põt dici q̃ cũ hõ ſit minor mũ
dus & participet cũ oĩbus aĩantibus ex quo q̃dam beſtię inuẽ
niunt ſeruare caſtitatẽ & facere iuſtitiã de infractorib. caſtita
tis nõ eſt mirũ ſi hoc ẽt inueniat in aliqb. ſuppoſitis particula
riter humani gñis: ſed gñaliter ẽt pp nõ poſſet tollere maris &
feminæ coniũctionẽ. qa per hęc nedũ vlis ſtatus ecc æ ſed etiã
gñis humani periret qđ ſoli deo reſeruatũ ẽ i fine mũdi ad ma
ris & feminæ coniũctionẽ ꝓcreationẽ & de. de educationẽ cit

ca q̄ etiá quędá beſtię degenerât aut etiá circa educationé libe
brorum procreationé p iura ciuilia & canonica pp delicta vel
als cauſas eſt aliqd particulare imitádú.Item vr̄ hoc ius Imu
2 tari† per conſuetudiné.Et dico, q nequeunt:qa eſt alia ná quę
mutat naturá per q̄ feræ beſtiæ domeſticant̄ per cóſuetudiné,
32.q.7.flagitia.&.j.de conſue.c.fi.nec p cóſtitutioné.vt.55.q.
1.ſunt quidá.nec p pactú.vt.ff.de pace.l.ius agnationis.& de
reg.iur.l.iura ſanguinis.nec p diſpenſationé,vt no.Ioá.5.diſtin.
in prin.nec als quouiſmodo. Ná quicquid ǝriú iuri náli illud é
3 iniquú.vt 25.q.1.§.primo.in fi.Aut q̄ris de iure náli.†aut ex in
ſtinctu vel inclinatione náli introducto,ſed ſolú ex quadá náli,
& cói róne approbata generi humano, & proueniente ab ipſa.
verbi gr̄a de iure náli primęuo oïa erant cóia quo ad vſum[nó
ſolú hominib. ſicut ſol & aer.12.q.1.dilectiſſimi. ſed etiá oïb⁹
animantib. & hoc erat ius nále primęuú diuinú a Deo.ſ.inſti-
tutú.vt patet Gen̄.1.c.in fi.ſed etiá quo ad dn̄iú.eodé iure bene
ſuis aliquid propriú,vt no.in.§.ius auté. oïa tñ cóicanda in ne-
ceſſitate & vides.s.in iure.§.ius auté.] Et hoc ex quadam róne
náli q̄ conſiderat oés homines ex eiſdé parentib. & eodé ſtipi-
te ,pceſſiſſe & paris eſſe conditionis fuerat introductú.vt habe
tur actuú.4.& quia pauperes & diuites de vno limo dn̄s fecit,
vt habet̄ actuú.4.& 8.di.in prin.&.c.quo iure & ſtatuta talis
4 iuris ſunt ímutabilia ſalté in particulari De iure†gentium.ſ.per
acquiſitioné ſeu occupationé dn̄ij per ius gentiú poſtea factá.
ff.de iuſti.& iure.l.ex hoc iure:& iuris ciuilis per vſucapionem
& per pſcriptioné.ff.de diuer.& tpa.præſcriptio.l.ſi quiſquá.ff.
de aqua plu.l.1.in fi.& alijs legitimis modis quibus hodie dn̄ia
acquirunt̄ ff.de acqui.re.do.per totú.inſti.de re.diui. per totú .
idé in ſeruitute q̄ eſt ǝ ius nále,vt inſti.de iu.na.§.ius aút. & no.
in.§.ſed nália.eo.tit.& ita intelligo qđ no.gen. in extrauaganti.
Io.22.q̄ incipit,dierú creſcente.ſup verbo mundanis vbi vide.
¶ Si q̄ras de ſtatutis legis nális diuinæ veteris teſtamenti,tunc
refert quia ſtatutorú legis nális & diuinæ quędá ſunt moralia,
alia miſtica ſiue ſint ſacramentalia ſiue cerimonialia. Aut ergo
5 q̄ris de ſtatutis†ſiue præceptis moralibus. id eſt q̄ mores infor
mát & ſic ſunt intelligenda vt ipſa verba ſonant q̄ ſunt decé.vt
diliges dn̄m deú tuú,non occides:non furtú facies:nó mœcha
beris:honora patré & matré,& ſimilia de quibus.no.6.di §.his
ita.&.32.q.7.quid in oïb.Vnde pcepta decalogi ſic diſtinguunt̄
ſm modú melioré & probabilioré qui habet ab Aug.ſup exo.
20.Primú pręceptú eſt , non habebis deos alienos corá me &
non facies tibi ſculptile, nec oém ſimilitudiné.Secđm non aſſu
mes nomé Dei in vanú. Tertiú memento vt dié ſabbatú ſácti
fices & hęc tria dr̄ ad tabulá pertinere primá.Primú auté præ
ceptú ſcđæ tabulæ eſt,honora patré tuum & matré tuá.Secun
dú nó occides. Tertiú non mœchaberis.Quartú nó furtum fa
cies.Quintú nó loqueris ǝ pximú tuú falſum teſtimoniú. Sex
tú non cócupiſces domú pximi tui,non ſeruú, non ancillá,nó
boué,nó aſinú, nec oïa,quę illius ſunt. Septimú nó deſiderabis
vxoré ei⁹.Magiſter tñ ſentétiarú lib.3.di.26. ponit illud ſextú.
Cógrue pót poni ſextú vel ſeptimú quia anteq̄ dicat̄ nó deſide
rabis vxoré eius dr̄ nó cócupiſces domú proximi tui & poſtq̄
prohibuit concupiſcentiá vxoris iterú ſubdit non ſeruú nó an-
cillá. Vnde verſus. Sperne Deos,fugito periuria,ſabbata ſerua,
Sit tibi patris amor ſit tibi matris honor. Non ſis occiſor,fur,
mœchus,teſtis iniquus. Viciniq; thorú reſq; caueto ſuas.Et ta
lia moralia immutationé nó recipiunt in ſua totalitate ſed par
ticulariter ex cá iuſtiſſima aliud inueniri pót deducendo ſingu
lariter in oïb. pręceptis exceptis primis duob.contentis in ad-
ditióe ſed dént ad literá ab oïb.obſeruari,vt 6.di.§.his ita.vbi
p hoc.Io.& Phi.j.de ǝſue.c.fi.vbi de hoc p Ber.& Ho.j.de de
ci.c.a nobis. vbi dicit q talia pcepta moralia nec præſcriptioné
nec exéptioné. [nec cópoſitioné nec diſpenſationé, admittút:
vt.j.de tráſac.c.fi.ad idé eccleſiaſti.vlti.Deum time,& mádata
eius ſerua,hoc eſt oïs hó.1.ad hoc factus eſt oïs hó.& Mat.19.
Si vis ad vitá ingredi,ſerua mádata.inſti.de iure na.§.ſed nália.
6 Fallit† in pcepto morali præſtationis decimarú prędialú,quod
recipit diſpéſationé & interpretationé pp, qđ dic vt no. Hoſt.
7 in.d.c.a nobis & ibi tangá.aut q̄ritur de† miſticis,q̄ aliud ſignifi
cant q̄ litera ſonat & talia miſtica tá ſacialia q̄ cerimonialia mu
tant̄ q̄ tum ad ſuperficié literæ,ſed nó obſtáte hoc dr̄ eſſe ímu-
tatú ius nále quia in ijs non conſiſtebat ius nále quo ad ſuper-
cié lrę ſm q̄ ſunt mutata ſed quo ad miſticá intelligentiá ſm
q̄ non ſunt immutata. Vñ lex non dr̄ mutata.1.q.1.marchion.
ſm Io.in § allega.his ita.6.di. Et(ne ,pcedas p ignota.)ſcias q
q̄dá ſac alia ſunt de quib.ró reddi pt quare ad literá ſic fuerút
pcepta, vt é pręceptú de ſabbato obſeruádo.hoc.n.fiebat qa
eo die dn̄s requieuit ab omni ope qđ patrarat :vt in prin.gen,

Itē pceptú de circunciſione p q̄ dánationis periculú vitabat̄.j.
8 de bap.maiores,id eſt,Dr̄† auté iſta miſtica,figuratiua, qa ſab
batú,illud qđ ad lrá ſeruabat̄ ſub lege ſignificabat ſabbatú qđ
hodie ſeruam⁹ [als dn̄icá.] primá.n.dié p ſabbato obſeruam⁹.
Sicut eñ ad literá illud tpalé requié repręſentabat, ita iſtud ho
die ad ſpiritualé nos ſignificat requié pueniſſe.Ité ſicut per cir
cunciſioné dabat̄ olim remediú licet inefficax ad ſaluté. ita p
baptiſmú hodie dat̄ humano generi remediú efficax ad ſaluté,
vt in decre.alleg.maiores.Vel illud ſignificat, q ſicut exterius
illi circuncidebátur in carne:ita hodie ſpúaliter circuncidimur
9 in mente.Cęremonialia vero†ſunt de qb.ró reddi nó pót: qua
re ad literá ſtatuta vel pcepta fuerunt:vt,non arabis in boue &
aſino.nó feres veſté lana, linoq; cótextá: nó ſeminabis agrú di
uerſo ſemine,vt 16.q.7.in noua.j.de elec.cú cám, ſm Io. in.§.
alle.his ita.& ſm ab.j.de conſue.c.fi.Aut q̄ris de ſtatutis legis
10 nális,& diuinæ†noui teſtamenti, vt quatuor euangeliſtarum:
tunc aut q̄ris,vtrú in totú valeant abrogari,vel mutari,vel nó
ſeruari.& dic q non,etiá per papá.Ná Papa & Imperator legé
euangelij ſeruare tenent̄ qđ ſi ǝriú faciant non dr̄ legé dare
ſed(qđ verius eſt) errare 25.q.1.c.ſunt quidam.& vide qđ ibi
no.Fallit in ijs,quę ſunt pfectióis cóſilij:vt 14.q.1.c. quiſquis.
Aut q̄ris nunquid poſſit eis addi vel p parte derogari vel in-
terpretari p ǝditoré legis vel canonis vel per ǝſuetudiné.& túc
aut hoc pót fieri ſine peccato & tunc dic q ſic.ná in euangelio
Mathæi 16.dr̄,q in ore duorú vel triú ſtat oé verbú.vt.j.de te
ſti.in oí.& tñ per canones vel leges requirunt̄ in aliquib. caſib.
plures teſtes de quib.no.p Ber.& Ho.j.p teſt.licet vniuerſis.&
p Io.& Arch.3.q.4.in ſum.& í ſpec.ti.de teſte.§.reſtat.in prin
& in hoc lex diuina recipit interpręrationé a conditore legis.
vel canonis dicendo q in ore duorú vel triú ſtat oé verbú.ſu-
baudi.i.non paucorú ſ ut exponunt Ber & Ho.in.c.alle.in oí.
in fi,Aut hoc non poſſet fieri ſine peccato. & tunc non:vt.j.de
cóſuetu.ex parte.&.c.cú táto.vbi de hoc p Inno & Ho.Vñ pp
ſpúliter pót ſup dubijs fidei declarationé vel cóſtitutioné face
re.vt.24.q.1.quotieſ.&.c.hæc eſt fides.&.cap.oñ vetus & no.
Ber.in extrava.Io.25.q̄ incip.quia quorundá.&.c.cú inter nó-
nullos.in gl.tanq̄ &c.& in gl collige &c. ¶ Si q̄ris de ſtatutis le
gis apoſtolicæ de quib.34.di.ſi ſubdiacones.&.c.lector. vel de
11 ſtatutis quatuor†conciliorú principaliú,de q̄b.15.di.ſicut.&.j.
de renú.poſt tráſlationé.tunc dic, q illa ſm quatuor euangelia
legát oés, & debét ab oïb⁹ obſeruari:niſi ſint ǝſilij pfectionis
vt eſt dictú. Fallit qñ per papá ſunt immutata vel correcta. Ná
cú papa non recipiat ptátem ab hoïe,ſed a Deo.25.di.ſacroſan
cta.& eſt ſucceſſor Petri,& vicarius veri Dei,vt legit̄ & no.j.de
tráſla.epi.c.1.5 &.3.nulla regula ſiue cóſtitutio apoſtolica ipm
ligat,cú nó habeat imperiú par in paré.j.de elec.innotuit.§.q̄-
uis:vt no.plene Ho.j.de biga.c.ſup eo. Ité nulla concilia ligát
ſpm:ſed pót ns ipſe eſt.s.ipſa.vt.j.de ele.ſignificaſti.cú ibi no.
¶ Si q̄ris de ſtatutis iuris gentiú,dic q illa ſtr ligát oés præter
papá & imperatoré.& hoc niſi per eos,ſeu per legé vel canoné
fuerint ímutata,vt in.§.alle.ius auté gentiú.ſecus auté ſi fuerint
ímutata p legé vel canoné,vt patet in vſucapione, & pſcriptió
ne.inſti.de vſuca.in princ.quæ ſunt ǝ ius gentiú:vt.ff. de códi.
indebi.l.ná ná.& in.caſib.in quib.qs ré ſuá inuitus vendere te-
net̄:vt.ff.de religioſ.& ſump.fu.l.ſi quis ſepulchrú.&.ff.de pu-
blica.l.cotr m.a.fi.C.de ſeruo cói mar.u.l.1.& in alijs caſib. no.
in Spec.ti.de loca.& ǝduc.§.fi.verſ.131,vel per cóſuetudinem
rationabilé & pſcriptá:vt.ff.de legi.l.quib.cóia pdi.l.véditor.§.
12 ſi conſtat. ¶ Si quæris†de ſtatutis legis humanę, canonicæ,
vel ciuilis,tunc refert,quia aut eſt ǝria legi náli vel diuinæ mo-
rali vel noui teſtamenti & talis non debet,nec valet ab aliquo
obſeruari.j.de maio.& obe.cú inferior.21.di.inferior. 11.q.3.
qui reſiſtit.&.c.non ſemper.&.c.ſi dn̄s.&.c.Iulianus.Aut non
eſt ǝria legi náli vel diuinæ & tunc refert : quia qñq; canon vel
lex pcipit:qñq; prohibet,qñq; pcat̄, qñq; indulget, qñq; conſu
luit,qñq; ſtatuit ſimplr̄, vel diffinit.Si pcipit tunc oïno neceſſi
taté importat & ab oïb ſubditis ſeruari debet.vt 24.q.1.quod
pcipit.23.q.1.quid culpat̄. C.de ſacroſan.eccle.l.iubem⁹ nullá
naue.&.l.iubem⁹ nulli, & de epi. & cle.in aut. præsbyteros. ſ.
& 2.&.l.iubemus.C.de appel.præcipim⁹.C.ad.l.iul.de adul.l.cú
vir.in aut.vt non luxu.ho.ǝ na.in princ.colla. 6.& ǝ faciens eſt
tráſgreſſor.4.di.§.fi.19.di.nulli fas.25.q.1.violatores.Si phi-
bet,tunc idem p oïa,vt.32.q.6.nó mœcha.C.de epiſ. & cle.in
aut.interdicim⁹. Si pcat̄ non ligat de neceſſitate.iuſtú tñ eſt,vt
obediat̄.85.diſ.Archidiaconú.58.q.2.ſic eñ.Si indulget nullo
mó trahi debet ad conſequentiá:vt inſti. de iure na.§. ſed qđ
principi.ver.plane.j.de re iudic.in cauſis.& de priuile. ſane. tñ
quo ad illos quib.indulget & ǝ quos indulget,ſeruari debet,vt
in iu-

in iurib.all.& 3.di.priuilegia.j.de priui.per totū.de ver.ſig.abba
13 te.Si cōſulit, tūc aut eſt cōſiliū reuerentię & tunc illud dēt ab
oīb.ſubditis ſeruari & ligat ſicut & pręceptū.6.di.teſtin.14.q.j.
quiſqs.j.de ſimo.Matth.de ęta.& qua.ad aures,in fi.vbi de hoc
per Ber.qńq; ea q̄ ſunt præcepti cōſuluntur,vt 28.q.j. ſic.n.aut
eſt cōſiliū perfectionis & illud nō ligat,niſi volentes:nec opor
tet ſuari niſi a volentib.quale eſt illud Matt.19. Si vis pfectus
eſſe,vade & vēde oīa q̄ habes,& da pauperib.& habebis theſau
rū in cęlo,& veni & ſequere me &c.16.d.c.ſexta ſynodus circa
mediū.14.q.j.quiſqs & c.ſe.Aut eſt cōſiliū volūtatis ſeu expediē
tię,& tūc idē vt j.de ele.cū in veteri.de arb.cū olim.ff.de rei vē.
l.is q deſtinauit.iſti.de interdi.§. cōmodū. Si talis lex vel canon
ſtatuit ſimplr vel diffinitiuē.tūc aut q̄ris de ſtatutis legis cano
nicę aut de ſtatutis legis ciuilis.Si de ſtatutis legis canonicę tūc
aut q̄ris nunqd ligēt oēs quo ad illa q̄ periculū aīę vel interpre-
tationē fidei vel legis diuinę vel ēt diuerſarū opinionū circa eā
vel ſpūalia reſpiciunt & concernunt. Et dic q̄ ſic vt h c & j.de
pſcr.c.fi.cū ibi no.p Ber.& Ho.j.de noui ope.nūtia. c.1.p hoc
j.qui filij ſint legi. p rōnib. Fallit in papa & ſucceſſore ſuo.C.de
legi.l.digna vox.j.de elec.c.innotuit.§.quis.ff.de arbi.l.nā & ma
giſtratus.& in infidelib.& paganis.j.de diuor.gaudemus.2.q.1.
multi q ſaltē ſpūaliter nō ſubſunt, vt ibi; licet tpaliter ſubſunt
ſm ea q̄ no. Io.j.de vo.c.qd ſup ijs.§.rurſus. Tales.n.infideles
licet nō directè indirectè tñ pnt p eccleſiā coerceri:vt no.Ber.
& Ho.in c.alle.gaudemus.& de vſur.c.poſt miſerabilē.& c.q̄to.
& de iudęis.c.iudęi.2.&c.& ſi iudeis. Aut quo ad alia.ſ.tpalia.&
tunc aut lex canonica loquit in caſu, in quo lex ciuilis deficit:&
tūc ligat oēs,ēt paganos,vt 28.q.j.ſępe.cū ibi no.C.de no.cōpo.
l.vnica,ibi pter q̄ ſi iure.& s.de iuſti.'co.cōfir.l.vnica.ibi ſi verò
p certis capitulis &c.no.hic hoſt.j.de no.ope.nunt.c.j.Fallit tñ
in Papa, & Imperatore:vt s.Aut loquit in caſu illomet i quo lo-
quunt leges ciuiles:& tūc aut cōcordāt lex ciuilis: & tūc ab oī-
bus eſt ſeruāda:vt j.de op.no.nun.c.j.vbi de hoc.& de fide inſtr.
paſtoralis. Aut ꝯriatur,vel diſcordat.& tūc in foro eccleſiaſtico
& in foro tpali eccleſię tm̄modo ē ſeruāda:vt j.de app.ſi duob.
de teſt.c.cū eſſes.& c.ſequēti.de app.romana.§.dēt.li.6. ¶ Si q̄-
14 ris † de ſtatutis legis ciuilis,aut non pnt ſeruari ſine peccato:&
tūc nullū ligant,nec in foro eccleſiaſtico,nec in ſeculari:vt j.de
pſcr.qm̄ oēs. Vnde rōne peccati neceſſario hēt lex canoni ſuc-
cumbere,vt no.Ber.& Ho.ibi & G. in ſpec. rubr.de diſput.ad-
uo.§.porro.ver.ſed nunqd & Pe.de Samp.j.de no.ope.nun.c.j.
& gen.in extrauagāti.Io.22.q̄ incipit qa in futurū &c.ſup ver-
bo torneamēta vbi no.ipſe gen.q̄ lex ciuilis approbās ſeu per-
mittēs bellū ſaltē in certis caſib' rōne peccati ſuccūbit canoni
ipm̄ phibenti.2.q.4.monomachiā.& j.de pur.vulg.c.2.& hoc
nedū in foro eccleſiæ,ſed ēt in foro ſeculari.ad idē facit qd no.
Ho.in ſumma.de pe.& re.§.qbus,& qualiter.verſ qd ſi qs emat
rem.Aut pnt ſine peccato ſeruari.& tūc aut cōcordāt canonib.
& tūc oēs ligāt:vt j.de fide inſtr.c.paſtoralis.de no.ope.nun.c.j.
& ibi dicā.C.de legi.l.leges ſacratiſſimę. Fallit in Papa,& Im-
peratore.9.q.3.cuncta per mundū.& ff.de legi.l.princeps.C.de
legi.l.digna vox.& in indigno:vt C.de adult.l. q̄ adulteriū. Aut
ꝯriant & tūc ab oīb' ſibi ſubditis,ēt paganis, ſunt ſeruāda,vt in
l.alle.leges ſacratiſſimę.& C.de iud.l. pperādū.C.de iudęis.per
totū.j.de Iudęis.c.vnico in cle.nō aūt in foro eccleſię.j.de iud.
c.venerabilis.& c.dilecti.cū ibi notatis. ¶ Si q̄ris de ſtatutis lo-
15 calibus † ſiue particularibus,tūc dic q̄ talia nō ligāt niſi in loco
& iuriſdictiōe ſtatuētis.j. de ele. nihil eſt.in fi.de cōſti.c.2.li.6.
& dic vt ibi.& vbi eſſent alś rōnabilia, alś ſecus.j.co.q̄ in eccle
ſiarū. & c.eccleſia S.Mariæ. Non.n.ſufficit dicere ita ſtatutum
eſt,niſi cauſa ſtatuti aſſignetur:& no.Io. 12.di.oīa. De pœna ve
ro tranſgreſſionis legis, vel alias canonis dicā.j.de ele. dudum.
16 ¶ In gl.fi. ſi quęrat nunquid † iudex poſſit ſm ſuā conſcientiā
facere aut iudicare, Refert,qa aut quęris de ijs, que nō ſpectāt
ad officiū ſuū.& tunc nō poteſt, ſed perinde eſt ac ſi fieret à pri
uato.ff.de reg.iur.l.factum a iudice.& j.de reg.iur.c.ea quę li.6.
vbi de hoc. Aut de ijs,que ad officiū ſuum ſpectāt.& tunc aut
quæris de ijs q̄ a iure ſoli ipſius arbitrio ſunt cōmiſſa, ſicut eſt
extra iudiciū in officijs dādis vel in iudicio & iudicijs dādis. &
ſimilibus.& tunc pōt, vt in aut.iuſiurandum qd pſtatur ab his,
qui adminiſtrationē ſuſci.§.& ęquus ero.coll.2.j.de ſcrut.c.vni
co.de ætate & qualitate.cū ſi ars.ff.de iure delib.l.1.3.q.3.c.de
iudicijs.& in diſpenſationib. faciēdis: & vt j.q.7.c.exigūt.& in
pęnis ſaltē in extraordinarijs criminib' infligēdis.ff. de extra-
ordi.cri.l.1.& 2.& per totū.& l.di.vt cōſtitueret.& 86.di.c.tāta
ſm Inn.ho.& copo.hic dico tñ q̄ ſi aliquis per tale arbitriū iu-
dicis grauaret appellare poſſet.j.de dila.c.1. Aut q̄ris de ijs,quę
nō ſunt ſoli ipſius arbitrio cōmiſſa ſed pcedente cauſę cogni-
tione reſtant iuſto iudicio ipſius termināda: ſicut eſt excōica-
re,condēnare, vel abſoluere per ſnīam; & tūc aut ipſe hēt con-
ſcientiā informatā,vt deus,nō vt homo,puta in cōfeſſione ſa-
cramentali,aut vt homo priuatus,puta qa de feneſtra ſua vidit
Titium interficientē hoīem, vel qa ab ipſo Titio hoc audiuit
arg.22.q.5.hoc vr.aut vt iudex iudicialiter cognoſcēdo. Si pri
mo modo non poteſt,vt j.de off.ordi.ſi ſacerdos in fi.& de pe.
& re.oīs vtriuſq;.§.caueat . Si ſcđo modo aut factū nō eſt no-
torium.& tunc non poteſt.vt in c.all.ſi ſacerdos in prin.qd qui
17 dem c.loqtur in iſtis duob.caſib.ſm Ho.ibi.† Aut eſt notoriū
per pceſſum & tūc poteſt ēt ſi ſciat vt deus puta in cōfeſſione:
& idē in caſu ſequēti & tūc poteſt. & de hoc per Ho.in d.c.oīs
ſed caueāt quia notoria non indigēt pbatione.C.qui & aduer
ſus quos.l.1.ff.de ac. emp.l.emptorē. & de iureiur.ad noſtrā.3.
& de accu.c.euidentiā. Si tertio modo tunc pōt ſm cōſcientiā
ſuā iudicialiter informatā iudicare , licet ēt veritas in ꝯrium ſe
hēret,vt in l.allę.illicitas.§.veritas.ff.fini. regū.l.ſi irruptione.§.
fi.ff.de ſeruit.l.2.3.q.7.iudicet.& j.de renun.in pntia. & ſic iu-
dicādo ſm pbata nō peccat qa nō dēt eſſe clemētior lege vt in
aut.de iudi.§.oportet.colla.6. alias ſi iudex poſſet iudicare non
ſm allegata ſed ſm conſcientiā ſuam excluderet via appellādi
qa iudex ſe ſemper diceret bene iudicaſſe ſm conſcientiā ſuā
quod eſſe nō debet.2.q.6.oīs oppreſſus , ſed de alio puncto de
quo tractant Inn. Ho. & Cōpo.hic,ſ. vtrum iudex poſſit pœ-
nam introductā a lege,vel canone minuere,vel augere,dicam.
j.de offic.deleg. de cauſis.& de raptori.c. in Archiepiſcopatu.

1 *Conſtitutio declaratrix cur ſtatim liget.*
2 *Conſtitutio noua, quatenus, quando & quos liget.* 5.
3 *Extrauagans Bened.* 12, *& c.cum infirmitas. ſenſus.* & 4.
6 *Ignorantia probanda. & cui noceat.*
7 *Conſtitutio edita etiam extra prouinciam ſtringit.*
8 *Conſtitutio inferiorum indefinita quando liget.*
9 *Principum & inferiorum conſtitutiones quid differant.*

COgnoſcentes. Super gl.fi. Si q̄ris quo-
mō & a quo tpe habeat
ligare cōſtitutio,diſtingue qa aut quæris de con-
ſtitutione declaratoria iuris veteris. aut de cōſti-
ſtitutione pmulgatoria iuris noui. Si primo mo
1 do ſtatim † & incontinēti ligat,qa talis ēt trahit ad pterita.vt j.
eo.c.fi.pro hoc.j.de ele.c.cū in cunctis.§. inferiora.ver.hęc ſa-
ne.& c.conſtitutio.& c.ſtatutū.li.6.& c.conſtitutionē.& vt cir
ca in cle.& in extrauagāti benedicti.12. q̄ incipit dudū. feli.re-
cor.ad hoc facit qd no. Io.An.in pemio cle.in gl.vr per hāc li
terā. Si ſcđo mō tūc aut q̄ris de cōſtitutione principis:puta pa
2 pę,vel Imperatoris.aut de cōſtitutione inferiorū.Si de † ꝯſtitu
tione principis, tunc aut apparet de voluntate conſtituēdis,q̄
ſtatim poſt ipſius pmulgationē liget, vt qa interponit decre-
tum:qd ſtatim ligat,ēt ignorantes.j.de pb.c.dudū.& c.qd li.6.
& tūc ſtatim ligat a tpe pmulgationis, ſaltē quantū ad hoc vt
3 facta in ꝯrium non valeāt vt ibi.& ita † pōt intelligi extrauagās
Benedicti.12. phibēs cū decreti interpoſitione, ne in eccleſia
cathedrali ſeu monaſterio vel alio loco religionis canonicorū
regulariū fiat creatio canonicorum ꝯ formā ibi contentā:& ne
aliquis ſecularis vel laicus recipiat ad pbendā ſeu portionē,niſi
eidem eccleſiæ vel monaſterio ſeu loco dederit primitus ſe, &
ſua,ne hmōi pbenda ſeu portio ad vitā,vel ad tpś vendat ei do-
tur, ſeu concedat eidem q̄ incipit ad decorē eccleſię.§. rurſus.
& §. phibemus. & alię cōplures conſtitutiones ipś Benedicti,
quæ cū decreti interpoſitione loquunt. Aut nō apparet. & tūc
aut in ipſa cōſtitutione addit & inſeritur certū tpś poſt cuius
lapſum habeat ligare aut nō. Si ſic, tūc hēt ligare poſt illud tpś,
4 & non ante. Sic † intelligo.j.de pęni. & remiſ.c.cū infirmitas.
quæ nō ligat,niſi poſtquā per plātos fuerit publicata de prēb.c.
cū ſingula.§.circa eos.quę cōſtitutio nō ligat niſi poſt menſem
à tpe notitię.in auth.vt in priua. do.ſacra. mi.nō fi. in fi.coll.5.
vbi dant tres mēſes.& in auth.neq; miles neq; fęderatus.§.ſint
igitur.coll.8 vbi dant.30.dies.& de vſur.c. vnico. in cle. Et eſt
ratio qa conſtitutio vt factę noue cōſtitutiones &c.quę eſt ge-
neralis nō extendit ad illa iura in qbus certū tpś ſpāliter eſt ſta-
tutū.ar.pro hoc.ff.de pęnis.l.ſanctio legū.& ar. no. per Cardi.j.
de ele.cupiētes §. ſi vero in diſcordia ſuper verbo priuent.li.6.
aut nō inferit nec adijcit certum tpś & tunc aut lex, vel cōſtitu
tio edita in nullius pīudiciū pcedit ſed ęquè pdeſt ſciēti ſicut
ignorāti.vt qa irrogat priuilegiū vel fauorē & tūc ſtatim ligat.
vt C.de vſur.l.pen.& de decurio.l.pe.li.10. & ar.j. de cōceſ.pb.
qa cunctis.§.nec obſtaret.l.6.cū ibi no.p ho.& no.p cōpo.j.de
reſcr.c.j.in fi. Aut lex, vel ꝯſtitutio edita pōt alicui afferre pīu-

5 dict(um), ſiue pꝑtā & tácaut q̃ris † nunqd liget infra duos men
ſes cõputádos a t pe publicationis gñaliter factę in ↄſiſtorio:&
dico q nõ:licet ante bene ſciat vt qa quis vidit & audiuit eam
in cõſiſtorio publicari.& hoc ſatis ꝓbaſ in auth.vt factę nouę
conſti.§.ſancimus.ibi qñ dicit ſiue in hac ſelicisſima, &c.quia
bñficiũ iuris nemini eſt auferendũ: vt 28.di.de his.ff.de re iud.
l.1.§.ſi qs ↄdẽnatus.j̃.de reg.iu.indultũ.l.6.cũ ibi no.licet Lam
bertus teneat ↄ̃rium.C.de legi.l.leges ſacratisſimę. Aut quęris
nunqd liget poſt duos menſes a t pe publicationis, & dic q ſic
indiſtinctę in aut.vt factæ nnuæ ↄſtitutiones in rubro & in ni-
gro in prin.§.vt aũt aptius.& hoc tenet Ber.hic & ꝓba.j̃.de po
ſtul.pla.c.1.16.di.qđ dictis.j̃.ne cle.vel vo.c.vlti.ibi Io.de Lig.
tenet ↄ̃rium quo ad illud ius & quidã alij ibi vide. c.vlti.de ſen.
exc.nouiter. & in ijs oĩbus de hoc & hoc tenẽt expreſſe Ho.
Card.Arch.& Io.An.in d.c.qa cunctis.§. nec obſtaret & Arch.
82.di.ꝓpoſuiſti.& Io.And.in data.6.li.vbi de hoc plene no.nec
credo.verã opi.car.j̃.de reg.iur.c.in gñali.diſtinguentem inter
vnicã conſtitutioné per ſe editã & plures ſimul editas & inter
conſtitutioné Papæ & Imperatoris, qa qui bene conſiderabit,
eandẽ rõnẽ reperiet vtrobique. Fallit forte in caſu vbi dilucide
ꝓbaret ſuã ignorantiã.j̃. qui ma.accu. poſ.c.cũ in tua ſcḋm Inn.
6 hic,qđ † intelligo ſi ꝓbaret p teſtes,vel alia legitima documen
ta ſe a t pe dictæ cõſtitutionis fuiſſe furioſum vel mẽte captũ
vel pupillũ non doli capacẽ.3.q.9.iudicas.j̃.de ſuc. ab inteſt.cũ
dilectus.15.q.1.illud.j̃.de ſen.exc.c.2.& ſi.de delic.pue.c.1. &
de homi.c.vnico in cle. vel q per illud tp̃s ſtetiſſet in carcere
clauſo vel in heremo vel inſula inhabitabili abſq; ↄuerſatione
hoĩm:qa tunc ignorãtia eſſet ꝓbabilis:nec credo q maior cõ-
pos ſui & inter hoĩes ↄuerſans ad ꝓbandum ignorantiã hmõi
per iuſm admitti deberet. tñ qa craſſa & ſupina eſſet ignorãtia
in hoc caſu q̃ nõ excuſat.j̃.de re.iur.c.ignorãtia.li.6. & de iud.
c.j.in cle.cũ ibi no.nec obſtat qđ no.per Ber.j̃.de elec.innotuit
§.parcentes.de ſen.exc.ſi vero.2.per Io.12.q.2.qui & humanis
82.di.ꝓpoſuiſti.in ſi.3.q.6.quiſqs.34.q.2.in lectũ.per arch.2.r.
in primis per cardi.& alios.j̃.de elec.vt circa. & c.nulli.li.6.per
Io.An.j̃.de reg.iur.ꝑſumif.li.5.preſumif.li.6.per G. de monte
Lau.de conſan.& affi.c.vnico in cle.vbi no. q ignorãtia poteſt
ꝓbari per iuſm qñ loquif in factis particularibus:quorũ igno-
rantia latet in aĩo nec eſt craſſa hic ſecus.nã ſuppoſito,q ꝓba-
ret ẽt per teſtes (qđ eſſet fortius)ſe ignoraſſe poſt duos mẽſes
ↄſtitutioné taliter publicatã,nõ ꝓdeſſet ſibi talis iuris ignoran
tia ſed noceret & oporteret ꝓbare tale qd ex quo neceſſario ſe
quęretur ipm ignoraſſe,vt furorẽ vel infantiã, vt eſt dictũ,nec
valet qđ dicit hic Ber.& archi.16.di.qđ dicitis, niſi qs ꝓbaret
ſe tunc extra prouinciam fuiſſe &c.qa iſta gl.bene exciperet a
conſtitutione inferioris principis. Sed a cõſtitutione Papæ vel
imperatoris non vr̃ bona exceptio qa aut intelligunt de ꝓuin-
cia,vbi ↄſtitutio publicaſ:& tunc ſequeretur, q nulli extra illã
ꝓuinciã obligaretur:& q adhuc oẽs gñaliter conſtitutione pa
pali,vel imperiali ligarent,q oporteret eam in oĩbus ꝓuincijs
publicare qđ eſt falſum,vt in c.all.qđ dicitis.& in aut.vt factæ
nouæ ↄſtitutiones in prin.Aut intelligunt de ꝓuincia ꝓpria il-
lius de quo tractaſ vt per ↄſtitutionẽ ligenſ & túc nihil eſſet dṡ
7 ctum.nã † oẽs ſubditi legi imperiali vel canonicę liganſ per eas
vniformiter,ſiue ſint intra ſuã prouinciã ſiue extra vt in iurib⁹
allegatis.& C.de ſum.tri. & fide cath.l.1. & hoc niſi in illa lege
vel in alia ↄ̃rium caueaſ, vt j̃.de elec.nihil eſt in ſi. ¶ Si q̃ris de
conſtitutione inferioris principis a Papa vel Imperatore,tunc
eſt arbitrariũ qñ arctare incipiat,vt no.Hoſt.in ſumma.eo.ti.§.
qñ cõſtitutio incipiat arctare.& Hoſt.& Card.Arch.& Io.An.
in d.c.quia cunctis.§.nec obſtaret.& Arch.in d.c.ꝓpoſuiſti.qđ
8 † intelligo qñ in ipſa conſtitutione non additur certum tp̃s poſt
cuius lapſum habeat ligare. alias ſecus vt dixi.ſ.in cõſtitutione
principis. & hoc eſt arbitrandum conſiderata locorũ diſtantia:
vt j̃.de elec.cupientes in prin.lib.6.& de iudi.c.1.in cle. & pro
hoc facit.ff.de decre.ab or.fa.l.fi.16.diſt. qđ dicitis.12.q.2.qui
9 & humanis. Et eſt rõ quare ſecus in lege,ſeu ↄſtitutione † prin
cipis & ſecus in lege ſeu cõſtitutione inferiorũ vt ciuitatis vel
municipij,vel alterius:quia lex principis gñalis eſt, & regulari-
ter oẽs adſtringit.vt ſ.c.proxi. & j̃.eo.c.ſi.& ideo cũ diffuſa ſit
ipſius iuriſdictio:& per conſequens difficilius publicatur vbiq;
duo menſes ſtatuuntur ad tollendã ignorantiã ſubditorum in-
feriorum. Aut conſtitutio nec eſt gñalis nec oẽs adſtringit,ſed
ſubditos tm̃:quia extra territorium &c.ff.de iuriſ.om.iudi.l.ſi.
j̃.eo.ti.c.2.li.6.ideo minus t pis datur. Sed quia inferiorum iu-
riſdictio aliqñ plus, aliqñ minus protenditur limitari non po-
tuit ipſum tp̃s, ſic intellige in legibus allegatis.ff. de decre. ab
or.fa.l.ſi.& quod no. Hoſt. in ſumma d.c. quando conſtitutio.

1 *Similium omnino, idem ius.*

TRanſlato. In glo.fi. ¶ Si quæris nunquid
de ſimilibus idẽ iudiciũ eſt ha
1 bendũ,diſtingue,aut qa † ſunt oĩno ſimilia & túc
de eis idẽ iudicium eſt habendũ,vt hic & in iuri-
bus alle.hic. Aut ſunt ſimilia in vno & diſsimilia
in alio.& de talibus ſimilibus nõ eſt idem iudicium: vt 27.q.1.
nuptiarũ.28.q.1.ſi c.n.neq;. ver.proinde. qui aũt dicit diſsimile
hoc,habet probare:quia negat ius.ff.de proba.l.ab ea parte, vel
quia negãdo ſimile afferit diſsimile:vt j̃.de renun.ſuper hoc.j̃.
ti.1.ſi qñ ſcḋm tan.Vinc.Goſ.Lau.Ho.abbatẽ.& Io.An.hic & de
hoc vide in ſpe.ti.& diſpu.& all.§. poſt hoc.ver. exẽplis quoq;.

1 *Omnium conſenſum in actu arduo finiendo exigi.*
2 *Actus extraiudiciales priuatos quãdo a maiore parte explebiles.*
3 *Maiori, minori de parti repugnanti quando ſtandum.*
4 *Iudicialis actus ab vno explebilis.*
5 *Iudicum maiori parti non, niſi in certis cauſis ſtandum.*
6 *Omnibus commiſſa nec maior quidem pars explet.*
7 *Maiori parti in communi ſingulis, quando, an non, ſtetur.*
8 *Actus nullum tangens, ſine nocumento ab vno explebilis.*
9 *Maiori parti in communi vniuerſis neceſſaria expedire licet.*
10 *Maior pars, quæ, aliquibus abſentibus, an non, expleat. & 11.*
12 *C. cum omnes. explicari.*
13 *Abſens quando percipiendo fructus beneficij peccet.*
14 *Abſens ex permiſſu quando fructus recte percipiat.*
15 *Conſuetudo, vt abſens curati beneficij fructus percipiat, nulla.*
16 *Fructus non curatorum abſens recte rapit.*
17 *Abſens ex cauſa iuſta fructus percipiet.*
18 *Diſtributionum genera, quibuſque debeantur.*
19 *Diſtributiones abſentibus ex cauſa moribus deberi.*

CVm omnes. Super gl.1. in ſi. Si quęris
nunqd eſt ſtandũ maiori
parti & nunqd illud,qđ fit per maiorẽ partẽ va
leat,refert,& ꝓſequar ordinẽ glo. quia aut q̃ris
de re cõi inter plures vt vniuerſos:aut inter plu
res,vt ſingulos.Si de re cõi inter ſingulos refert:qa aut eſt cõis
inter ſingulos quantũ adminiſtrationem. aut eſt cõis inter eos
quantũ ad ius qđ hñt in re.Si primo modo tunc aut adminiſtra
tio eſt authoritate ſeu diſpõne iuris vel hoĩs cõis, ſeu cõmiſſa
oĩbus & cuilibet inſolidũ. aut eſt cõis oĩbus inſimul ſeu oĩbus
inſimul cõmiſſa. aut eſt cõmiſſa oib⁹ cuilibet tñ ſpãliter ꝓ cer
1 ta parte ſibi deputata & cõmiſſa. ¶ † Si primo modo refert aut
tractaſ de facto,ſeu caſu magno,& arduo ꝓ cuius expeditioné
tota adminiſtratio dẽt terminari & totaliter ſolui & finiri. aut
nõ ſi primo modo tunc nõ ſtaſ maiori parti ſed ↄſenſus oĩum
requiriſ:vt qñ tractaſ de dãdo pupillũ in arrogationẽ,per quam
ſoluiſ tutela. nã túc ↄſenſus oĩm tutorũ requiriſ: vt C.de auth.
pręſt.l.ſi. ¶ Si ſcḋo modo tunc aut quęris de ↄ̃ctibus ſeu factis
extraiudicialibus.aut de iudicialibus. Si primo modo aut q̃ris
de facto ſeu actu nõ ↄcernẽte vtilitatẽ publicã nec celeritatem
deſiderãte,nec periculũ eſt in mora:& tunc aut nullus plurium
iſtorũ actui explendo ↄ̃dicit vel reſiſtit.aut aliqs,vel aliqui ↄ̃di-
2 cunt. Si primo † modo tunc valet illud qđ fit per oẽs inſimul:
vt ff.de admi.tu.l.3.§.plane, Vel ẽt per maiorẽ partẽ:vt ff.de ad-
mi.tu.l.3.§.apparet.in ver.ſi nõ erit. Vel ẽt per vnũ alijs nõ ↄ̃di-
centibus;vt ff.de admi.tu.l.3.in prin. & C.de auth.præſtan.l.ſi.
in prin.quia in pluribus,ſeu de pluribus tutoribus,ſeu curato-
ribus cuilibet inſolidũ adminiſtratio eſt cõmiſſa a iure cõi, vt
in l.all.& ff.de cura.bo.dan.l.1.§.ſi plures. de ſuſp.tut.l.pupillus
obligari.§.1.& 2.& C.ſi vn⁹ ex pluri.tu.l.1.& ſic intelligo.ff.de
exerci.l.1.§.ſi plures.& ff.mandati.l.creditor.§.duob. qa in iſtis
legibus qlibet ꝓcurator inſolidũ fuit datus & ita intelligit eas
Ber.j̃.de ꝓcur.petitio in ſi.primę gl.& accur.ff. de ꝓcu.l.pluri
3 bus.in fine. ¶ Si facto, † ſeu actui explendo per vnũ vel plures
ipſorũ alius vel alij ↄ̃dicunt, & reſiſtunt, túc aut pars ↄ̃dicentiũ
eſt maior,vel ęqualis & tunc ei ſtaſ & actus totalr̃ impediſ: vt
ff.de cura.furi.l.cõſil.§.ſi.Aut minor,& tunc maiori valẽti actũ
facere & explere ſtabiſ:vt.ff.de adm.tu.l.3.§.apparet.2.rñ.ma-
xime qñ pars minor nullã cãm rõnabilẽ ꝑtendit:alias forte ſe-
cus.ar.j̃.de ijs q̃ ſi.a ma.parte.ca.c.1.in ſi.& arg.no.per Ber.j̃.de
teſti.cũ olim in gl.forte obijciebaſ. Aut q̃rit in facto ſeu actu
valde ↄcernẽte vtilitatẽ publicã & celeritatẽ deſiderãte & vbi
periculũ eſt in mora,vt in ꝓcuratore abſente ſup facto electio
nis inſolidũ deſtinato & tunc ſerua, q̃ leguní & no.j̃. de elec.ſi
4 qs iuſto.li.6.¶ Si q̃ris † in iudicijs q̃ debẽt celeriter expediri:vt
j̃.de dolo & ↄtu.fine.túc aut vn⁹ ſe offert ſolus actui,ſeu nego-
tio ex pe-

tio expediendo, & tunc valet, qđ fit per eũ ſolũ: vt j̈.de ꝓcu.ſi
duo.li.6.ff.de adm.tut.l.decre.§.fi.& l.Lucius.§.1.& l.tutores.
§.curatores.aut oẽs vel plures ſe offerunt.& tũc diſtingue vt le
git & no.in d.c.ſi qs.li.6.Nã ita dẽt diſtingui in hoc caſu: vt no.
Io.An.in d.c.ſi duo.§.ſane ſup verbo nõ inſolidũ.li.6.¶Si q̃ris
vbi adminiſtratio oĩb⁹ inſimul eſt cõmiſſa, tũc aut cũ adiectio
ne inſimul aut ſine, ſi cũ adiectione inſimul tũc aut aliqu o ab-
ſente alij gerunt & exercẽt tũc actũ illũ cõem aut nullo ipſorũ
abſente. Si primo modo tunc nõ valet qđ agr̃ ẽt p maiorẽ par-
tem: vt patet in iudice delegato.j̈.de off.dele.c.cãm mr̃imonij.
& c.prudentiã in prin.ff.de re iud.duo ex trib⁹ in prin. & in ar-
bitris: vt ff.de arbi.l.ſi in tres.& l.ſicuti. & in ꝓcuratorib. vt j̈.
de ꝓcur.c.ſi duo.1 rñſo.li.6.fallit in caſib⁹ vt in d.c.ſi duo.§.fi.
& de teſti.c.fi.li.6.& rõ ibi ſatis patet.j̈.de arbi.c.fi.lib.6. & ibi
vide per Card.& Io.An.in gl.fi.Si ſcđo mõ.ſ.qñ oẽs ſunt pñtes
5 & tũc aut q̃rit de iudicib⁹ † aut de arbitris & tũc ſtat̃ ſnĩę ma-
ioris ptis: vt in l.alle.duo ex trib.l.ſi in tres.& l.ſicuti c.1.lib.9.
Fallit in caſu.j̈.de off.dele. paſtoralis.& quę ſit rõ ibi vide. Itẽ
fallit in cã criminali epi: vt 6.q.4.c.1.& c.ſi qs eps criminaliter
j̈.de reg.iur.nõ põt. & dic vt ibi.aut de ꝓcuratore & tũc nõ ſta
bit̃ maiori pti minore ꝯdicẽte ſed in p̃iudiciũ cõſtituẽtis totũ
impedit̃ vt in d.c. ſi duo in prin.cũ ibi no. per Io.An. ¶Si q̃rit̃
6 vbi † adminiſtratio ſimplr̃ oĩbus eſt cõmiſſa non adiecto inſi-
mul: tunc idẽ eſt qđ in caſu p̃cedẽti.ſ.qñ adminiſtratio oĩb⁹ in
ſimul eſt cõmiſſa: vt no.acu.ff.de ꝓcu.l.plurib.& ꝓ hoc eſt ca
ſus in d.c.prudẽtiã. & c.cãm matrimonij. ideo diſtingue vt in
mẽbro p̃cedẽti.ſ.qñ adminiſtratio oĩb⁹ inſimul eſt cõmiſſa. Si
q̃ris vbi adminiſtratio eſt cõmiſſa oĩb⁹ cuilibet tñ ꝓ certa p e
ſibi deputata & cõmiſſa, tũc qlibet ꝓ parte ſibi cõmiſſa põt ne
gotiũ expedire, nec eo caſu maior pars poſſet partẽ cõmiſſam
minori expedire.vt ff.de admi.tu.l.3. in fi.cũ l.ſequẽti.de cur.
bo.dan.l.1.§.ſi plures 2.rñſo.C.de aut.p̃ſtan.l.fi.in prin.& C.de
di.tu.l.2. ¶Si q̃ris de ſcđo mẽbro principalis diſtictionis.ſ.de
re cõi inter plures, vt ſingulos, ñ vt adminiſtratores, ſed vt ius
hñtes in re: tũc aut q̃ris de actu fauorabili oĩb⁹ cõiter ꝓficiẽte
aut de actu oĩb⁹ p̃iudicãte.aut de actu vni ſingulari ꝓficiẽti. Si
7 primo † modo tũc maiori parti ſtãdũ eſt vt in pte debiti remit-
tẽda, & in dilatione qnquẽnali cõcedẽda debitori.ff.de pac.l.&
ſuũ.§.fi.aľs eſt.§.ſub.l.iuriſgẽtiũ. & l.ſequẽti.cõi d.l. ſi ędes.C.
de ceſ.bo.l.fi. Vnde hic operat̃ ibi fauor liberatiõis, vt no.ibi.&
C.ſi vt ab hære.abſti.in aut.ſi oẽs, ad hoc Ariſt.8.Topi.Prauus
eſt Socius qui impedit cõe opus. Si ſcđo modo tũc aut vnus ſo
ciorũ vult vti re cõi ad vſum deſtinatũ: & tũc poteſt oĩbus alijs
ꝓhibentibus & inuitis.ꝟ vt ff.de vſufr.l.arborib.§.nauẽ.inſti.de
re diui.§ religioſum.ver.in cõe vero ſepulchrũ.ff.de ꝓ ſocio.l.
cũ duob.§.itẽ mela.& ff.cõi diui.l. ſi ædes. Aut vnus ſociorum
vult vti re cõi ad vſum nõ deſtinatũ: & tũc non ſtat̃ maiori par
ti.imò ꝓhibitio & ꝯdictio vnius p̃iudicat oĩb⁹ alijs.ff.de ſerui.
ruſti.prædi.l. per fundũ. cõi diui.l. Sabinus cũ alijs ibi alleg.34.
q.5.c.1.j̈.de ele.quia p.p.ver.vel ſaltẽ.j̈.de regu.iur.c.in re cõi.
li.6.cũ ibi alleg.Fallit in caſibus fauorabilibus.Primo fauore li-
bertatis.vt C.de ſeruo cõi ma.l.1.inſti. de don.§.erat olim. Itẽ
qñ reficit̃ ædificiũ cõe: vt C.de ædifi.priua.l.ſi vt ꝓponis.& ff.
de dam.infe.l.ſi ędibus, ſ͂m Hoſt.& Comp. ſed iſtę vltimus ca
ſus.ſ. refectio rei cõis eſt vtilis cuilibet & ad vſum deſtinatũ.
ideo poteſt cõprehendi ſub mẽbro p̃cedẽti. Fallit forte etiã in
depoſito qđ dẽt reddi maiori parti hr̃dum deponẽtis. vt ff.de-
poſiti.l. ſi plures. Et põt eſſe rõ quia cũ depoſitarius teneat̃ de
dolo & lata culpa tm̃ bonã fidẽ ſequitur in illo caſu.ff.depoſiti.l.
8 qđ Nerua. ¶Si q̃ris † de actu nec ad oĩm vtilitatẽ, nec ad oĩm
p̃iudiciũ pertinente, ſed forte vnus vult facere ad vtilitatẽ ſuã
priuatã in re cõi. tũc aut vult facere in p̃iudicio aliorũ. & tunc
nõ põt.ff.de ſerui.vrba p̃di.l.quidã Hiberus noĩe. & l.fiſtulã in
prin.idẽ ſi hoc vellet facere iure ſeruitutis.vt eo.ti.l.parietẽ qđ
dic vt no.Dy.in c.alle.in re cõi.hoc.n.eſſet p̃iudiciũ aliorũ. aut
ſine p̃iudicio aliorũ & tunc põt vt in l.alle.fiſtulã.§.1.& fi. ¶Si
q̃ris de ſcđo mẽbro principali.ſ.qñ aliqd eſt cõe plurib⁹ vt vni-
uerſis vel vt collegio.tunc aut q̃ris de ijs quę ſunt faciẽda de ne
ceſſitate vel vtilitate, vt electiones, inſtitutiones, vel alienatio-
nes, vel penſionum ꝯſiliarijs ſeu ſeruitoribus vtilib.eccleſię aſ-
9 ſignationes.aut de alijs. Si primo modo † valet qđ fit per partẽ
ad neceſſitatẽ, vel vtilitatẽ eccleſię, vel collegij. 10.q.2.hoc ius
porrectũ.& j̈.de ele.c.quia ꝓpter.& c.qđ ſicut.& c.venerabi-
lem.& de ijs quę fi.a ma.parte ca.c.1.& c.fi.ff.ad mun.l.qđ ma
ior ſ͂m Inn.Comp.Hoſt.& Io.An.hic ſecus ſi pars faceret ꝯ id
qđ eſſet neceſſariũ vel vtile eccleſiæ vel collegio.vt ſi delibera-
ret ſine cã rõnabili nõ eligere.j̈.tps iuris vel eligere in loco vbi
cõe periculũ veriſilr̃ timeret̃.vt legit & not.j̈.de elec.cũ nobis
olim.& c.bonę.1. ¶Si q̃ris de alijs tunc aut illa q̃ facit pars ma
ior ſunt opera pietatis.vt pauperes alere.12.q.2.aurum hẽt ec-
cleſia.hoſpitalitatẽ tenere: quia domus clericorũ debẽt eſſe oĩ-
10 bus cõis.16.16.q.1.c.fi. & ſimilia.& tũc † ſtat̃ maiori parti.nec
debet audiri ꝯdictio minoris partis.j̈.de ijs quæ fi. a ma.per ca.
c.fi.ſ͂m Comp.hic quod intelligo, niſi minor pars aliqd rõnabi
le p̃tenderet, vt paupertatẽ eccleſię & ſimilia: quia tũc ſecus.vt
j̈.de ijs quę fi.a ma.per ca.c.1.& ar.no.in c.all. cũ olim.in gl.for
te.j̈.de teſti. excipe tñ caſum in quo nihil põt obijci rõnabile
niſi hæreſis.vt j̈.de ele.licet.vt no. Ho.in d.c.1. Aut q̃ris de ijs
quæ nõ fiunt de neceſſitate vel vtilitate eccleſię vel pietate ſed
de ſola voluntate vel mera gratia depẽdent. & tunc nõ ſtat̃ ma-
iori parti.ſed oportet ꝙ oẽs ꝯſentiant.vt hic & p̃dicta.l.per fun
dum. Et licet Ber.Inn.& Ho.hic & Ho.in ſumma de ijs quę fi.
a præla.§.1.ver.requirit̃ ẽt.& j̈.de ijs quæ fi.a p̃la.c.tua nuper.dĩ
cant ꝙ debẽt collegialiter ꝯſentire non particulr̃. Sed forte ꝯ-
rium eſt verum.ſ.ꝙ pñt ſigillatim & particulariter ꝯſentire.iu-
xta illud qđ no.Arch.63.d.c.t.glo.1.& ꝙ in electione eſt ſpãle
ꝙ debeãt collegialiter cõſentire tenet Io.And.j̈.de re.eccl.non
alie.c.1.li.6.& idẽ tenet Comp.j̈.de reſcrip.eam te. in gl.fi.licet
Spec.ꝯrium innuat ti.de ſindico in prin. & vide quod dicã.j̈.de
ijs quæ fi.a p̃la.tua nuper.& qđ no. Arch.31. di.Nicena.in ma-
gna gl. Hæc dr̃ia facit ad quæſtionẽ dñicalem Bar.Brixien.quæ
incipit.ꝯſuetudo erat quã ponit Io.An.j̈. de reg.iur.c.quod oẽs
in nouella.li.6.& eſt talis. Conſuetudo erat in quadã eccleſia, ꝙ
canonici abſentes tm̃ percipient quãtum pñtes: ſed eps loci cũ
canonicis pręſentibus ſtatuit, ꝙ abſentes nihil hẽnt. q̃ritur an
p̃iudicet̃ alijs in ſcolis abſentibus Ber.allegauit pro & ꝯ. Tandẽ
ſoluit cũ aliqua fiunt a cap.de neceſſitate, vt alienationes, ele-
ctiones, & inſtitutiones, tũc valet qđ fit a maiori parte.j̈.de ele.
11 licet.niſi aliqs ꝯtemnat̃ eo.ti.qđ ſicut. ¶Sed † in ijs, quæ fiunt
nõ ex neceſſitate, requirit̃ cõſenſus oĩum, vt hic & in l.allegata
per fundũ. Vnde hic non p̃iudicat̃ abſentibus ſ͂m Tan. Vincẽ.
& ſic dicit Ber.eadẽ verba.& plenius notabis hic, quæ tñ ad ca-
ſum q̃ſtionis reducta nõ placẽt graue etem̃ vr̃ mihi hoc dictũ
& ꝯ vtilitatẽ eccleſiarũ & eius ſolutionis ꝯtrariũ ſnmitur ex ijs
quæ ſcripſi poſt Inn.& Ho.& Comp.hic.facit.j̈.de cle. nõ reſi.
c.1.li.6. ꝓcederet aũt ſolutio ſi ꝯſtitutio ſpãlis fuiſſet ꝯ tunc ab-
ſentes noĩatos ita ꝙ non ligaret ſtatuẽtes ſed ratio inducta nõ
ſonat ꝙ ſic intellexerit Bar.Brixien. Credo igit̃, ꝙ dummodo
conſtitutio liget ipſos ſtatuẽtes ſi ſe abſentauerint valeat quaſi
iſtud de neceſſario expediẽdis vel ſaltẽ vtilr̃ vt probat̃ optime
j̈.de reſcr.c.vlt.li.6.& p̃iudicabit abſentibus alias nõ priuilegia-
tis.qđ dico pro tanto: quia tale poſſet eſſe priuilegiũ, ꝙ licet in
ſe valeret conſtitutio, tñ, ea non obſtãte, percipiet priuilegiatus
præbẽdam. ¶Ad ꝯria argumẽta Bar. rñdet primo ꝙ de alieno
ſtatuere non poterunt.j̈.c.ꝓxi.& res inter alios acta &c.C.res
inter alios acta. l.1.& j̈.de off.dele.ſuper eo.de re iud. c.pe.quia
non cõſtituerunt de alieno qa non reſpicit p̃terita nec eſt oĩno
ſingulariũ & per hoc rñdetur ad alia argumẽta.ſ.ꝙ iure ſuo ſine
ipſorũ facto priuari non debuerũt.56. di. ſatis peruerſum.j̈.de
cle.non reſi.c.ad audientia.& in re cõi melior eſt ꝯditio prohi-
bentis.j̈.de reg.iur.in re cõi.li.6.cũ concor. Itẽ in ſcholis bene
ficium hr̃e debent.j̈.de magiſtris.ſuper Spec. C.de eroga. mili.
an.l.ijs ſcholaribus.li.12.& j̈.de priuil.c.2.li.6. non.n.poteſt al-
legari iniuria vbi ſub oneroſa conſuetudine res redijt ad ſuã na
turam.35.di.ab exordio.& qđ ibi no. ¶Ad decretalẽ iſtã dic ꝙ
12 hæc † conſtitutio non fuit cõis nec interuenit ꝯſenſus epi, ꝓce
deret aũt eo fortius hęc ſolutio, qñ propter illã conſuetudinem
pateretur eccleſia miniſtrorũ defectum. vt j̈.de cle. non reſi.c.
pen.& facit qđ ibi ſcripſi ſuper verbo deſeruire. Nam ſi eo caſu
ſolus epiſcopus ſubſtrahere poteſt.ſ.fructus.multo fortius hoc
poteſt epiſcopus cum cap.hæc Ioan.Andr.in prædicto. c.quod
oẽs.cuius opinionẽ credo veriorẽ. & vide quod de hoc dicam
poſt Hoſt.j̈.de cle.non reſi.c.ad audientiam di.1. Hen. Boich.
Super glo. penultima. ¶Si quæris nunquid omnes debent eſſe
pares in beneficijs, dicam.j̈. de maior. & obedien. ſtatuimus
Super gl.fi. ¶Si quæris nunqd beneficiatus poſſit ſine peccato
in abſentia percipere fructus beneficij ſui, refert, qa aut bene-
13 ficiatus † no facit in ſua abſentia per idoneum aliũ ſuo bñficio
deſeruiri & tũc dic ꝙ non vt.j̈.de app.ꝑuenit.2.nec valet con-
ſuetudo in cõtrariũ: qa eſſet irrõnabilis, & oneroſa eccleſiæ.j̈.
de cõſue.c.1.& c.fi.& de cleri.nõ reſi.c.vnic.li.6.& ita intelligo
qđ no.Ho.j̈.de cõceſ.præbẽ.ex parte.Aſtẽſis.in fi.dicẽs, ꝙ cõ-
ſuetudo vel cõſtitutio eſt ſeruãda, ꝙ clericus in abſentia partẽ
fructuum recipiat & non totũ ſed tm̃ remaneat ꝙ alias vica-
rio ſubſtituto poſſit cõgrue ꝓuideri puta media pars vel ter-
tia vel quarta.j̈. de ſepul.c.certificari alias eſſet irrõnabilis.j̈.de

præben.c.ad hoc.& c.cũ ſm.& c.extirpandę. Aut beneficiatus
facit in beneficio per idoneũ in abſentia deſeruiri: & tunc aut
† eſt abſens de licentia prælati ſui talis.ſ. qui dictã licentiã dare
poſsit & ex iuſta cauſa,puta vt ſit in ſeruitio epi iuxta.c. ad au-
dientiam.ĩ.de cle. non reſi. vel cã ſtudiorũ vel ex alijs honeſtis
cauſis vt in c.relatum. eo.ti.& tunc põt licitè percipere fructus
beneficij vt in iuribus allegatis. Nam ſine fructibus bñficij ſui
nõ poſſet in abſentia cõmode viuere. & ideo conceſſa licentia
debite vñr conceſſa oĩno illa ſine quibus dicta licẽtia vti com-
mode nõ poſſet.ar.ĩ.de off.dele.c.pręterea. & c.prudentiã.§.fi.
& hoc no.Arch. in bñficiato abſente cã ſtudiorũ de licentia ſui
prælati.37.di. de quibuſdã. & ĩ.de priuil.cum de diuerſis.lib.6.
Aut eſt abſens non tñ. de licẽtia ṗlati ſui:& tunc aut eſt abſens
authoritate,ſeu licẽtia iuris:de quo pone exemplũ.ĩ.de cle.non
reſi.c.ex parte. & c.cũ dilectus.& c.ſequẽti.& tunc idẽ. ¶ Aut
eſt abſens,non de licentia iuris vel ṗlati. & tunc aut cõſuetudo
legitime præſcripta dictat ꝙ non teneatur ad reſidentiã: dum-
modo faciat per alium idoneũ deſeruiri: aut cõſuetudo hoc nõ
dictat. Si primo modo aut q̃ris de bñficijs curatis,ſiue ſint ec-
cleſiæ parochiales, ſiue dignitates, ſiue alia beneficia curata: &
35 † dic,ꝙ in talibus talis ꝯſuetudo nõ valeret nec excuſaret; ẽt ſi
ex cã alias probabili eſſet abſens, quia eſſet eccleſijs oneroſa.&
ideo extirpãda.ĩ.de ꝯſue.c.1.pro hoc.ĩ.de cle.nõ reſi.c.relatũ.&
c.ſequẽti.& de ele.licet can.li.6. Nam eorũ, quę ꝯſiſtunt in fa-
ciẽdo,quedã adhęrẽt ingenio perſonæ certe, quę per alios expe
diri non pñt.ff.de ſolu.inter artifices.& hoc tenent. Ala.Vin.&
Phi.in d.c.relatum.ita vr̃ tenere Inn.ĩ.de cle. nõ reſi.ex tuę. &
Arch.31.di.ſacerdotib.& gen.in extrauagãti Io.22.quę incipit.
execrabilis ſuper verbo vagãdi materia pro q̃bus facit.ĩ.de ſta
36 tu mo.ne in agro.§.ſane.2.rñſo.in cle.Aut q̃ris dẽ præbẽdis † &
alijs beneficijs non curatis.& tunc aut ꝯſuetudo eſt talis ꝙ be-
neficiatus poſsit abeſſe ex iuſta cã licẽtia nõ obtẽta & talis con
ſuetudo bñ valet. Sic intelligo iſtud.c.in fi.aut ꝯſuetudo eſt ta-
lis ꝙ ſine licẽtia poſsit vagari. & talis ꝯſuetudo nõ valet nec ex
cuſat:q̃a eſt ꝯ̃ bonos mores, & lęſionẽ eccleſiarũ.ĩ. de ꝯſue.c.1.
pro hoc facit dicta extrauagans execrabilis. & ita intellige opi.
gen.ibi.& Inn.in c.allegato.ex tuę.gl.2.ver.itẽ oportet. Aut nõ
eſt aliqua ꝯſuetudo eccleſiæ in hoc caſu. & tunc nõ dẽt fructus
37 recipere niſi reſideat. Sed ſi ex † iuſta cã ſit abſñs puta cã ſtudij.
vt in c.allegato.relatũ.vel cã ṗegrinationis de ꝯſe di.5.nõ opor
tet.2.vel pro negotijs ſuis priuatis.vt 7.q.1.pñtiam.& idẽ quod
dictũ eſt in ꝯſuetudine & in ꝯſtitutione fundatorũ bñficij pro-
babiliter dici põt.ar.no.per Ho.in c.alleg.ex parte aſteñ.in fi.&
hæc oĩa ṗdicta intellige de groſsis fructib. de diſtributionibus
vero quid iuris vide.ĩ.de cle.nõ reſi.c.vnico.li.6.¶ Tria.n.ſunt
38 † gña diſtributionũ: quia in q̃buſdã eccleſijs nõ ſunt ṗbendę di
ſtinctę,ſed ſunt oĩa cõia, ſed ſingulis diebus danť cuilibet cano
nico pñti ſiue interſit diuinis officijs,ſiue non,pro victu tot li-
bręe panis, tot mẽſurę vini, & ſic de alijs.& tales diſtributiones
ſunt potius præbẽdę,q̃ diſtributiones : alias eſſet in talibus ec-
cleſijs canonia ſine ṗbenda qď eſſe nõ debet. not.1.q.3. ſi quis
obiecerit.ĩ.de ṗben.relatũ. & in talibus dic qď dictnm eſt.ſ.de
groſsis fructib' ṗbẽdarũ.ſ. ꝙ illi debent pñtibus tñ ſed nõ ab-
ſentibus niſi ꝯſuetudo vel ſtatutũ eccleſię vel priuilegiũ ꝯ̃rium
operet.quia tũc ſecus.vt ĩ.de ver.ſig. olim. & iſte eſt verus in-
tellectus illius.c.ſm Ho. & Io.An.ibi.ĩ.de cle.nõ reſi. decæte-
ro.& Io.An.ĩ.de cle.nõ reſi.c. vnico ſuper verbo recepit. lib.6.
Hoc ẽt tenet Ber.ĩ.de ṗb. licet in fi. In alijs vero eccleſijs ſunt
ṗbendæ diſtinctę, & ṗter præbẽdas ſunt diſtributiones quoti-
dianę,quæ danť etiã illis,qui nõ interſunt diuinis,dũmodo ſint
pñtes,ſicut eſt de pane in eccleſia Parienſi. & de talibus idẽ iu-
ris eſt,qď de ſuperioribus :& de talibus ẽt intelligiť ṗdicta de-
cre.olim.ſm gl.ĩ.de cle.nõ re.c.vnico.ſuper verbo quotidianę.
li.6.de hoc no.Inn.& Ho.in ſumma.ti.de magiſtris.§.vlti. Alię
vero ſunt diſtributiones, q̃ danť ſolũ illis, qui interſunt horis
diuinis.& tunc aut eſt ꝯſuetudo in eccleſia,ꝙ debeanť illis, qui
interſunt diuinis: & tunc debenť tñ illis qui interſunt diuinis
& non alijs.vt ĩ.de cle.nõ reſi.c.decætero.de ṗben.c.licet. & c.
39 dilectus.in fi. Aut eſt ꝯſuetudo † in eccleſia,ꝙ tales diſtributio-
nes debeanť abſentibus ab eccleſia, & ẽt præſentib' in eccleſia
licet nõ interſint diuinis:& tũc aut q̃ris nunq̃d talis cõſuetudo
valeat quo ad illos quos magna infirmitas ſeu iuſta & rõnabilis
corporis neceſsitas : aut euidẽs vtilitas eccleſiæ excuſat, & dic
ꝙ ſic vt ĩ.de cle.nõ reſi.c.vnico.lib.6. & ita intelligit ibi.G.ſ.ꝙ
in dictis tribus caſibus,& quolibet eorũ danť diſtributiones il-
lis,qui nõ interſunt diuinis ſi ꝯſuetudo eccleſiæ hoc dictat: nõ
alias. Idem Io.An.ĩ.de ele.cũ non deceat.quod verum,niſi da-
ret papa priuilegium expreſſum in ꝯ̃rium,qui eſt ſupra ius.ĩ.de
pręb.propoſuit.de priuilegijs porro.& adde quod dicã poſt Io.
And.ĩ.de cle.non reſi.c.ad audientiam.in fi.& in d.c.cum olim.

1 *Imperatorum legibus , an & quibus teneantur clerici .*
2 *Laicorum conſuetudo, non niſi vtilis,clericos ſtringit .*
3 *Laicorum inferiorum ſtatutis ligentur ne clerici .*
4 *Laicorum ſtatuta cur non ſtringant, rationes .*
5 *Laicorum moribus clericos non teneri qui accipiendum .*
6 *Feudatarium rectè in feudare, qui interpratandum .*
7 *Feudum quando committatur .*
8 *Fidelitas duobus mirabilis .*
9 *Feudo renuntiari poſſe : quique intelligendum .*
10 *Feudum certo officio obligatus non audicet .*

QVæ in eccleſiarum.
Iſta eadẽ di-
ſtinctio põt
fieri ſuper.c.1.& ſuper c.eccleſia. S.Mariæ.ĩ.eo.
¶ Si quæris,nunq̃d canones papales,leges impe
riales,ꝯſuetudines, ꝯſtitutiones, vel ſtatuta lai-
corũ,ligent,& adſtringant eccleſias vel perſonas eccleſiaſticas,
refert aut quæris de ſtatutis, ſiue canonibus papalibus. & tales
1 † indiſtincte ſiue faueãt vtilitati tpali eccleſiaſticę ſiue clerico
rum ſiue nõ, oẽs ligant,& adſtringunt.vt ſ.e.c.1.& ĩ.eo.c.fi.qď
dic vt dixi plene.ſ.e.c.1.Aut q̃ris de legibus,ſeu ſtatutis impe-
rialibus,& tũc aut de illis,q̃ ſunt eccleſię,& clericis ṗiudiciales,
& damnoſę:& tales reprobanť,nec valent, niſi per papã fuerũt
ſpecialiter approbatę.C.de ſac.ſan.eccl.l.priuilegia.& in aut.ibi
aſsignata,caſſa & irrita.ĩ.de reb.eccl. non alie.c.1. vbi hoc not.
Ber.& expreſſus Ho.Aut de illis quæ ſunt vtiles & fauorabiles
eccleſię & clericis & tales valent,& tenent ꝯ̃ priuatos imperato
ri ſubditos,niſi per papã fuerint ſpãliter reprobatę.vt C.de epi.
& cle.l.3.10.di.alias 9.c.1. & not.gl.poſita ſuper verbo dilectis.
pro legitimatione facta in Imperatorẽ, ceu principẽ, extra. &
2.& 3.& per totũ & 37.di.ſi quid veri.& c.ſequenti ad fin.ĩ.de
priuil.c.2.de no.ope.nũci.c.1.§.1.Sed ꝯ̃ alias eccleſias,ſeu ꝯ̃ alios
clericos non valẽt,niſi authoritas Papæ interueniat, vt in iuri-
bus allegatis.Vnde priuilegiũ indultũ ab Imperatore alicui ec-
cleſiæ,valet ꝯ̃ priuatos ſibi ſubditos ſed nõ ꝯ̃ alias eccleſias niſi
authoritas Papæ interueniat.17.di.hinc ẽt.& hoc not.Arch.8.
2 di.quo iure & vide ibi Io. An. Aut q̃ris de † ꝯſuetudine laicorũ
& tunc dic idẽ quod dictũ eſt de legibus imperialibus.ſ. qñ fa-
uent eccleſijs,& clericis, valẽt & ſunt recipiẽdæ niſi per papam
ſpãliter reprobenť,vt ĩ.de ꝯſue.c.2.& ĩ.de ſimonia.c. ad apoſto
licam . Qñ vero ſunt ṗiudiciales vel ꝯ̃riæ eccleſijs, vel clericis
non valẽt nec tenẽt in ṗiudiciũ eccleſiæ vel clericorũ:niſi a pa-
pa fuerint ſpãliter approbatę.ĩ.de cõſue.c.1.& fi. hinc eſt quod
Inn.& Ho.no.ĩ.de inſti.ex frequẽtibus.ꝙ licet clerici ad quos
ſpectat,electio poſsint eligere.vt ĩ.de ele.c.1.tñ bñficia cõfer-
re non debẽt ſine ꝯſenſu epõrum . nec in hoc ṗcederet cõſue-
tudo.& hoc no.ĩ.de ꝯceſ.præb. ṗpoſuit. & idem not. Arch.16.
q.7.c.nullus oĩno in gl.2. Aut q̃ris de ſtatutis legibus ſiue ꝯſtitu
3 tionibus † aliorũ laicorũ,ꝙ Imperatorũ, & talia ẽt ſi in fauorẽ
eccleſiarũ ſiue perſonarũ eccleſiaſticarum introducta ſint,ipſas
tñ non adſtringunt niſi per ſedẽ apoſtolicã expreſſe fuerint ap-
probata.96.di.bene quidẽ & hic in tex.& gl.& ĩ.eccleſia S.Ma
riæ.cũ ibi notatis.ſecus ſi nõ per modũ ſtatuti,vel ꝯſtitutionis,
ſed per modũ indulgẽtiæ,vel priuilegij daret eccleſijs vel per-
ſonis eccleſiaſticis libertatẽ qď dic vt legiť & not. per Ho.ĩ.de
in integrũ reſti.auditis.& in ſummati de appel.§. a quo ver. ſed
& laici.& de immu.ec.§.a q̃bus muneribus & in §.inquantũ.&
de priui.§.qui poſsit & per Io. An.ĩ.de for. cõpe. ſi diligẽtı.in fi.
¶ Ex prædictis patet,ꝙ ſtatuta canonica,& laica ꝯ̃ria ſunt natu
ræ . imperialia vero mediã viam tenẽt & mixtam naturã hñt .
¶ Vnde ex ṗdictis potes elicere ſex regulas . vnã de canonibus
duas de legibus imperialibus,duas de ꝯſuetudinibus laicorũ.&
vnã de ſtatutis ſiue cõſtitutionib.laicorũ inferiorũ. vt ſ.patet.
& in hoc di.cõcor.in effectu Ho.& Io.And.ĩ. de ſo.c.fi. in fine
magnę gl.& Arch.10.di.c.lege.& vide qď ipſe Arch. no.13.di.
4 in ſinodo . Et rõ † quare ſtatutũ vel cõſuetudo laicorũ oneroſa
& ṗiudicialis clericis vel eccleſijs non ligat eos eſt duplex. vna
rõ eſt q̃a duo ſunt gña populi.& duo ſunt gña chriſtianorũ.12.
q.1.duo ſunt gña.qď patet q̃a duos hñt iudices.ĩ.de iud.at ſi cle
rici.& de for.cõp.ſi diligenti ergo & c.ff.de accep.l.ſi eadẽ.Vn-
de clerici nil hñt cõe cum actibus plebeis . vt C.de epi. & cle.l.
placet.& de iure ſeparatorũ ſeparata debet eſſe rõ vt C.de don.
int.vir.& vxo.l.ſi maritus. Alia rõ eſt quia clerici ſunt maiores
laicis.vt C.de ſum.tri.l.3.10.di.ſuſcipitis.96.di.cũ ad verũ.ĩ.de
maio.obe.c.ſolitę.& de cen.oĩs aĩa. ſed ſtatuta ſeu ꝯſuetudines
minorũ nõ ligãt maiores.vt ĩ.de mai.& obe.cũ inferior.21. di.
inferior.

inferior. Vnde quod dictũ eſt ꝙ conſuetudo laicorũ fauens ec-
cleſijs,& clericis valet,& recipit̃ per clericos. hoc eſt non ex vi
ipſius ꝯſuetudinis ſed per extenſionẽ papalẽ ſuper hoc factam.
5 Itẽ qđ ſtatim dixi, ꝙ † ꝯſuetudo laicorũ non ligat clericos intel
lige verũ eſſe de conſuetudine q̃ eſt ſolũ inter laicos. nã conſue
tudo q̃ eſt, & ſeruatur inter clericos gñaliter, & laicos bñ ligat
& ita intelligo gl.Inn.ĵ.e.ti.cũ dilectus in gl.ſua pen.ver. itẽ cre
dimus &c.& eſt rõ,qa talis cõſuetudo per cõem cõſensũ tacitũ
oĩm tam clericorũ, q̃ laicorũ eſt inducta.ideo merito ligat eos.
arg.inſti.de iure na.gen.& ci.§.plebiſcitũ. & adde qđ dicã.ĵ.qui
filij ſunt legi.c.tãta.in fi. vbi ſoluẽdo putat &c. ¶Si q̃ris de ma
teria de qua tractat Inn. hic.ſ. vtrũ conſtitutio facta vel reſcri-
ptum impetratum ꝯ ius valeat,diſtingue vt dicã.ĵ.de off. deleg.
ex parte ſcđo.& de hoc no.Inn.ĵ.de immu. eccl.c.quia pleriq;.
6 In quarta glo.ſi q̃ris † vtrũ vaſallus poſsit ſine ꝯſenſu dñi feudũ
alij in feudũ dare her.Ho.Io.Vin.Phi.& Io.And. dñt hic ꝙ ſic
dũmodo non infeudet̃ eccleſiæ vt in c.hic alle. in gl.3. in li.feu.
de alienatione feudi.ca. ſi clientulus. Vnde dic ꝙ iure antiquo
nouo & nouiſsimo permittit̃ vaſallo feudũ alij in feudũ dare.
vt in li.feu.de cõtro.inueſti.qui ſi. & quał olim ſe poterat.§.1.
& per quas perſo.fiat inueſti.c.vnico.& §.ſed & res.& ſi de feu.
contro.ſu.c.bñficium.de.l.cor.c.2.§.ſiñ.& de ꝓhi.feu. alie.per
fre.c.imperialẽ.§.illud quoq; ꝑcipimus. & §.calidis & hoc dũ-
modo hoc faciat ſincere & bona fide nõ in fraudẽ dñi vel agna
torũ vel ſub colore inueſtiturę ꝓtio accepto cũ vendere diſpo-
nat & diſsimulet feudũ & ęquali ꝑſonæ ſibi dare dẽt & ea lege
qua ipſe hẽt & nõ alia vt in d.c.manifeſte apparet hoc no. gl. &
7 dñs Iac.de Beluiſo.in li.feu.de capit.corra.c. vnico coll.10. † Ex
nota ꝙ ſi vaſallus faciat de feudo fidelitatẽ alteri,q̃ dño,ex hoc
feudũ incidit in cõmiſſum: quia quantũ in eo fuit, ipm aliena-
uit per alle.c. Imperialem.& maxime ſi fiat ꝯ pacta iurata.C.de
8 tranſac.l.ſi quis maior. Qñq; tñ cõtingit ꝙ aliquis † de eodem
feudo facit fidelitatẽ duobus dñis.ſ.maiori dño ſaluo iure ma-
iori cui & minori de eodẽ feudo fidelitatem facit. hoc no.Ho.
& Io.An.ĵ.de iureiu. eam te. In fine illius gl. Si q̃ris nunq̃d va-
9 ſallus inuito dño poſsit feudo renuntiare. Refert † quia aut re-
nuntiat feudo in manibus dñi:& hoc facere poteſt indubitãcte.
nec tenebit̃ ſibi decętero ſeruire: nec debebit ipſum decętero
offendere.C. de q̃ſtionibus.l. ſeruos. & pro hoc eſt textus in li.
feu.de vaſ.qui ꝯ conſti.Lotha.feu.ali.c.vnico ſ̃m Ho & Io.An.
hic.& ſ̃m Ho.in ſumma de feu.§.fi.ver.eſt etiã & ſ̃m fratrem
Ioan.in ſumma confeſ.ti.de deci.q.68.vtrũ vaſallus. idẽ Archi.
22.q.vlt.de forma.gl.pe.& G.de Monte Lau. extra de re iudi.c.
fi.ſuper verbo ex natura feu.in cle. idẽ Vinc. & Compo.hic. &
Odo.& Cenon.ti.de interdicto vti poſsit. dum tñ non intẽpe-
ſtiue renunciet quia non videt in prõptu dñm in periculo. quo
rum opi.intelligo verã in vaſallo ſimpl̃r ad ſeruitiũ obligato. Si
10 vero † ſit ad certũ officium obligatus ſpãliter tunc inuito dño
non poterit feudo renuntiare ꝓpter obligationẽ hincinde con
tractam, quæ fortius ligat q̃ gñalis.ĵ.de præb.c. quamuis.2.li.6.
ff.de pign.obligari.& hoc no.gl.in tit.de capita.qui cu.feu.ven.
c.fi.coll.10.& vide ibi aut vaſallus renuntiat feudo. in manibus
alterius,quam dñi & non poteſt. arg.C. de act. & oblig.l.ſicut.
& ĵ.de renun. quod in dubijs. & c. admonet. in auth.de defen.
ciui.§.iniurandũ.verſi.non habẽte colla.3.ſ̃m Hoſt. hic. & G.
de Monte Lau.vbi.ś.ita intelligo opi.Ber. hic & quod no. Spe.
tit.de feu.§.1.ver.28.& econtra vtrum dñs ſine voluntate vaſal
li poſsit feudum in alium transferre,dicam.ĵ.de feu.c.2.

1 *Priuilegium,tempore limitato non longius.*
2 *Priuilegium indefinitum decennio amitti.*
3 *Priuilegium ſecundum actionem regulari.*
4 *Priuilegium quando per nõ vſum amittatur:& qui accipiendum.*
5 *Priuilegiorum eccleſiaſticorum tempora.*
6 *L.in contractibus.C.de non nu.pecu.enucleari.*
7 *Actio,exceptio,& replicatio tempore paria.& 8.*
9 *Priuilegium an,& quando actu contrario amittatur.& nu.11.*
10 *Priuilegia ſucceſſiua vno actu amitti.*
12 *Priuilegia eccleſiæ catholicæ perpetua.*
13 *Eccleſiæ particulares cui priuilegio,an non, renuntient:*

CVm acceſsiſſent. Super gl. penulti
ma. Si q̃ras nun-
quid veniẽs ſemel ꝯ priuilegium ſuum perdat
illud & quanto tpe priuilegium ſuũ durare de-
beat, refert. nam aut priuilegiũ eſt a conceden
te vel a iure certo tpe limitatum. aut non.ſi ſic,
1 tunc ſiue † competat ad faciendũ ſiue non ſiue ad agendũ ſiue
ad excipiendũ non durat vltra tps ſibi a iure, vel ab hoĩe limi-
tatũ.C.de ꝓci.imper. offe.l.quoties. 1.rñſo.C. de diuer.reſcri.l.
falſo.in fi.ĵ.de ele.cum in cunctis.& c.ne pro defectu.& c.cũ in
veteri.de ſupplen.ne.ꝓla.per totum.de ver.ſign.tua nobis.& de
reſcriptis ſi ꝑ ꝑ tua debita.de ele.c.cupiẽtes.c quã ſit.& c.ſi cõ-
promiſſarius.& c.quanquã.& de pręb.c. ſtatutũ.li.6. Si aũt non
limitetur certo tpe ſed ſimpliciter,cõceditur refert: aut quęris
de priuilegio competẽti perſonis vni, vel pluribus.aut eccleſię,
aut principi. Si primo modo refert. quia aut quęris quanto tpe
amittatur non vtendo. aut quãto tpe amittatur contrariũ actũ
exercendo. Si primo modo refert.nam aut priuilegiũ eſt con-
ceſſum in præiudicium vniuerſorũ aut in præiudicium ſingula
2 rium perſonarũ, aut ſingularis perſonę. Si primo † modo tunc
amittitur. 10.annis.vt pone aliqs impetrauit a Principe ꝙ hẽet
nundinas in certo loco hoc eſt in præiudiciũ vniuerſorũ illius
loci ꝙ ad illas nundinas ire teneant̃.iſte priuilegiatus nõ vtitur
per decẽ annos iſtis nundinis & ſic nõ vtit̃ iſto priuilegio. certe
perdit illud.ff.de nundinis.l.1.& rõ qa illud priuilegiũ eſt odio-
ſum ideo minori tpe tollit.ff.de lib.& poſt.l.cũ quidẽ.ĵ.de reg.
iur.c.odia.li.6.& ita intelligit legẽ illã Cõpo. & accur. hic.C.de
diuer.reſcri.l.falſo.& Arch.25.q.2.c.1. Si eſt impetratũ & ꝯceſ-
ſum in præiudiciũ ſingularis perſonæ ſeu ſingulariũ perſonarũ.
tunc aut tale priuilegiũ conſiſtit in agẽdo vel in faciendo.aut in
non agẽdo ſeu nõ faciẽdo,ſed potius in excipiendo.aut cõſiſtit
in replicãdo. Si cõſiſtit in agẽdo in iudicẽ vel faciẽdo extra iu-
3 dicũ,refert: nam † aut priuilegiũ illud fundatur & concedit̃ ſu
per re vel actione de ſui natura tpali.& tunc erit tpale & eiuſdẽ
vitæ & naturæ cuius eſt res vel actio ſuper qua fundatur. vt ff.
qñ actio de pecul. eſt annalis.l.cum poſt mortẽ. & ad Vellcia.l.
aliqñ.§.fi.& de min.l.& hoc.niſi in priuilegio aliud caueatur.ĵ.
4 de priuil.c.porro Aut non † cõcedit̃ ſuper re de ſui natura tpa-
li. & tunc aut priuilegiato non põt aliqua culpa vel negligentia
in non vtẽdo imputari & tunc non perditur nec amittitur per
non vſum.ff.ſi ſeruitus ven.l.ſi quis alia aqua.§.fi.de verb.ſig.c.
abbate.in fi.& eſt ratio. quia præſcr ptio non currit niſi ꝯ negli
gentẽ.C.de annal.excep.l.1.in fi.aut poteſt ſibi culpa,vel negli-
gentia imputari.& tunc amittit̃ per non vſum ſi cõpetat priua-
to per 30.annos.C.de diuer.reſcri.l. falſo. Si competat eccleſię
vel ciuitati per 40.annos.vt C.de ꝑſcr.30. anno.l ſicut. & l.oẽs.
de fundo patri.l.fi.ĵ.de præſcr.c. de quarta. & c.ad aures. Si ro-
5 manę † eccleſiæ per centum annos in aut.vt roma.eccl.præſcr.
centũ an.gau.in prin.ĵ.de reſcriptis ſi diligenti. & C. de ſac.ſan.
eccl.& in auth.quas actiones. & ſic vr̃ correcta.l. vt ius diuinũ.
eo.ti.vbi dr̃, ꝙ contra ciuitatẽ non currit ꝑſcriptio minor cen-
tum annorũ. & ꝙ ſit correcta per legem allegatã innuit Ho.in
ſumma de reſcriptis ſuper rubrica de ꝑſcr.rerũ immobi.§.quę
exigantur.ver. ſed & ꝯ romanã:vel dic, ꝙ eſt ſpeciale in caſibus
contẽtis in l.illa.vt ibi no.& intellige,ꝙ priuilegiũ per nõ vſum
amittitur.ſ. qñ priuilegiatus in nullo vtitur priuilegio. ſecus ſi
vteretur pro parte ſeu in parte.quod patet per ea quę dicã poſt
Ho.ĵ.de priuil.c.vt priuilegia.§.illud. Si conſiſtit in nõ faciẽdo
ſeu in excipiendo tunc diſtingue.vt ś.ꝓxime.nam aut priuile-
giũ impetrat̃ & conceditur ſuper re ſeu iure vel exceptione de
ſui natura tpali.& tunc erit tpale & eiuſdẽ vitę, cuius eſt exce-
ptio ſuper qua concedit̃ & fundatur vt ꝓbatur.C.de non nu.
6 pecu.l.in ꝯctibus. vbi † dr̃ ꝙ ſi impetro priuilegiũ ſuper exce-
ptione non numeratę pecuniæ nõ erit perpetuũ: imo eiuſdem
vitę,cuius eſt exceptio. & hoc niſi in priuilegio aliud caueatur
cuius verba ſunt inſpiciẽda.ĵ.de priuil.porro.aut conceditur &
fundatur ſuper exceptione de ſui natura perpetua. & tunc aut
priuilegiato põt culpa vel negligẽtia imputari ꝙ potuit perpe-
tuare ſuã exceptionẽ:vel agendo & ſic exceptio cõpetit ſibi,qa
actio quo caſu cuius vitę eſt actio,eiuſdẽ vitæ exceptio eſt. vt
ĵ.de reſcriptis.c.ſi aũt.& c.plerunq;.& ff. de inoff.teſta.l. Papi-
nianus.li.5.§.ſi filius.ff.ex qui.cau.ma.l. neenon.§. exẽplo. & ff.
de iureiur.l.nam & poſtea.§.ſi minor.& ff.de peculio.l.quęſitũ.
§.fi.vbi de hoc.& vide qđ no.Inn.ĵ.de app.dilecto.in fi.vbi di-
cit ꝙ non ſolũ iuuat ſi quis appellationẽ ꝓſequendo eã directe
ſed ẽt excipiendo de ea.vt ĵ.de excep.dilecti.& ĵ.de electione.
cum inter. R.§. ſed non poteſt excipere de appellatione niſi ĵ.
tm̃ tps infra quantũ poteſt ꝓſequi directe per iura allegata.&
vide etiã quod dicã de reſti.in integr.ſ.ꝙ etiã,excipiendo vltra
quadriennũ peti nõ poteſt.vt ĵ.de in integr.reſti.c.ſi ſuſcitata.
Diſtingue ſcđo vel excipiẽdo tpe debito cum aduerſarius age-
7 ret † contra eũ & non fecit.vt ff.de ꝓcu.l. Pomponius.§.rati.ĵ.
de excep.paſtoralis.C.ſniam reſcin.non poſſe.l. peremptorias.
& tunc nõ durat perpetuo.ſed ſolũ infra & vſq; ad illud tps in-
fra qđ ſuã exceptionẽ potuit ꝑpetuare. vt in iurib' allegatis.&
ĵ.qui filij ſint legi.peruenit vbi hoc idẽ tenet Ho.in gl.1.aut nõ
poteſt

poteſt culpa vel negligentia ſibi imputari. quare ſuã exceptionem nõ perpetuauit vel agẽdo, quia nulla actio ſibi cõpetit vel alias & tũc eſt perpetuũ: quia quæ tẽpalia ſunt ad agendũ &c. ff. de excep. doli. l. pure. §. fi. Si priuilegium conſiſtit in replicando
8 † tũc dic ꝙ talis replicatio eſt eiuſdem vitæ cuius eſt actio vbi accedit & quã repellẽdo exceptionẽ oppoſitã roborat & cõfirmat. Nam eadem eſt regula in agendo & in replicãdo. vt C. de dila. l. ſi qñ & ita loquiť & intelligitur. l. illa quęſitũ. §. fi. ff. de peculio. Si quæris q̃to tẽpe amittatur priuilegiũ actum ꝯriũ exercendo tũc ſubdiſtingue. aut exercet actũ ꝯrium priuilegio renuntiando expreſſe eidẽ priuilegio. & tunc regulariter perdit illud quia remittẽtibus actiones ſuas &c. ff. de ędil. edic. l. quęritur. §. ſi vẽditor. 7. q. 1. q̃ periculoſum. ĩ. de renun. per totum. Circa tñ iſtud mẽbrum diſtingue vt dicã plenius. ĩ. de for. cõ-
9 pe. c. ſi diligẽti & aliquãtulũ tangam. ĩ. Aut exercet † actũ ꝯriũ priuilegio. alias q̃ ei renũtiãdo expreſſe & tũc refert qa aut ius illius priuilegij cõcernit nõ ſolũ illum ſed ẽt ſuperiorẽ. & tunc per talẽ actum ꝯrium priuilegiũ non amittit ſaltẽ in pręiudiciũ ſuperioris. vt legitur & no. ĩ. qđ me. cã. c. 5. & pe. de arb. cũ tẽpe de inſti. cũ veniſſent. de don. inter dilectos. & de ca. mona. c. 2. ar. ff. de reg. iur. l. nihil tam nãle. Aut cõcernit ipm ſolũ, & tũc refert quia aut exercitus priuilegij eſt vnicus & irreiterabilis hñs effectũ momentaneũ & irreiterabilẽ. aut exercitus priuilegij eſt multiplex & reiterabilis hñs effectũ ſucceſsiuũ & reiterabilem. Si primo modo refert, quia aut priuilegiatus venit ꝯ accidẽtalia priuilegij exercendo actũ ꝯrium accidentalibus ſeu tẽpalibus exercitio priuilegij. aut venit ꝯ ſubſtãtialia. Si primo modo tũc nõ præiudicat ſibi niſi in illo accidẽti ſeu in illo tẽpali exercitio priuilegij. vt ꝓbať. ff. de pactis. l. qui in futurũ. C. de ijs qui bo. ce. poſ. l. fi. cum ibi no. ¶ Si ſcđo modo refert nam aut priuilegiatus venit ignorãs ꝓbabiliter ꝯ priuilegiũ, & tunc ſibi nõ præiudicat. ff. de lib. lega. l. ſi ex modica. de inoff. teſta. l. mater decedẽs. aut ſciens & tunc ſolo facto ꝯrio tollitur, verbi gřa, debes mihi. 10. ſub pignore. impetraui ius dñij in pignore tuo. qđ ius eſt vnicum & irreiterabile. poſtea recepi vſuras ac ſi eſſes debitor meus. adhuc pro hoc videor exercere actũ ꝯrium priuilegio meo & ideo tolliť ius dñij mei. C. de iure do. impetran. l. 2. de re iud. l. ad ſolutionẽ. de pact. int. emp. & ven. appo. l. cõmiſſorię. ff. de leg. l. ſi fundus. §. elegãter. C. de app. l. 2. qui ad ciuilia. ĩ. de ijs quæ fin. a ma. par. ca. ex ore. vbi de hoc in gl. no. hic arguẽdũ. & hic quia ſublatio dignitatis de eccleſia eſt actus vnicus & irreiterabilis ſic. ĩ. c. ꝓx. §. verũ. de app. ſolicitudinẽ. & de pb. pro illorũ. & eo. ti. ſi pauper cleric. li. 6. & de reſcriptis. c. gratię. in cle. cũ ibi allegatis. Si exercitus priuilegij
10 eſt multiplex † & reiterabilis & priuilegium hẽt effectũ ſucceſsiuum & reiterabilẽ vt impetras ne tenearis ſubire tutelas. & ſic potes te excuſare a prima tutela & a ſcđa. & ab alijs ſir. tunc refert quia aut priuilegiatus exercet actũ iuri ſeu priuilegio ſuo ꝯrium ſingularẽ & particularẽ. vt in ſingulari. Et tunc aut exercet actũ ꝯrium ſeu actus ꝯrios reſpectu diuerſarũ pſonarũ & iurium diuerſorũ & ſeparatorũ. vel ẽt reſpectu earundẽ perſonarũ ſed iurium diuerſorũ & ſeparatorũ. & tunc nõ piudicat ſibi quo ad alias pſonas ſeu alia iura. v. g. impetras ne tenearis ſubire tutelas & poſtea acceptas tutelam iſtius vel illius impuberis. nõ piudicas tibi in alijs tutelis, quin poſsis eas recuſare. qa exerces actũ ꝯrium tuo priuilegio in ſingulari effectu iſtius tutelę & reſpectu iſtius pupilli & ſic piudicas tibi in pręſenti actu quẽ exerces. ſed nõ in ſequẽtibus ẽt aliquo tẽpe. ff. de veteranis. l. 2. 2. rñſo. C. de excu. tu. l. voluntarię. de ep. & cle. in aut. pſbyteros. de ijs qui ſponte mu. ſuſci. l. 2. & 3. li. 10. & idẽ ſi priuilegiatꝰ de nõ ſoluẽdis decimis terrarũ ſuarũ ſoluit vno anno decimas de vna terra & alio nõ de illa ſed de alia terra. ĩ. de priuil. c. accñtibꝰ 2 ꝯrio ibi qñ dicit de terris pdictis per 40.
11 annos cõtinue &c. ¶ Aut exercet † actum ꝯrium ſeu actus ꝯrios ſuo priuilegio reſpectu eiuſdẽ perſonæ ſeu earundẽ pſonarũ & reſpectu vnius & eiuſdẽ iuris ipſi priuilegio ꝯrij & aduerſi & tunc priuilegiũ dicat ſibi ꝓ illo actu ſeu illius actibus: ſed nõ pro ſequẽtibus vel futuris: niſi quo ad illud ius ipſi priuilegio legitimę ſic pſcriptum. vt eſt caſus. in c. accñtibus. & c. ſi de terra. ĩ. de priuil. aut priuilegiatus exercet actũ ſuo priuilegio ꝯrium vniuerſalem & gñalem ſub quo multa continenť particularia. vt v. g. impetraſti excuſationẽ muneris. ſubis munus decurionatus: nam tunc teneris tutelas & alia onera ſubire quia iſtud munus eſt vniuerſale ad oĩa munera. nam decuriones ad vniuerſa munera publica & reipublicæ vtilia ſunt aſtricti. vnde qui facit ſe decurionẽ vř ſe habilem oñdere ad quodcunq; munus. vt ff. ad municipa. l. quoties. C. qđ cum eo. l. 5. 2. rñſo. de decu. l. quoties. lib. 10. & ff. de decu. l. 2. §. fi. & l. honores. §. ijs qui. C. de ijs qui ſponte mu. ſuſci. l. 1. lib. 10. & tunc aut errãs ſeu ignorãs ꝓbabiliter venit ꝯ & tunc ſibi non pręiudicat. vt ff. ad mun. l. libertus. §. error. ff. de iuriſd. omn. iud. l. ſi per errorem. C. loca. & ꝯducti ſi ignorãs. & de epi. & cle. auth. pręsbiteros. aut ſciens & tunc aut priuilegiatus exercet actum illum ꝯrium ſub certo pacto, vel ſub certa ꝓteſtatione admiſſa ꝙ non præiudicet ſibi in alijs & tunc nõ pręiudicat. vt ff. de iure immu. l. 2. C. de ijs qui ſpon. mu. ſuſci. l. 1. in fi. & l. 3. li. 10. & dic ꝙ fides ꝯuẽtionis ſeruada eſt. vt ibi. & ĩ. de pactis. c. 1. & 3. Aut ſine aliquo pacto vel aliqua ꝓteſtatione & tunc ſibi in totum præiudicat vt in iurib. ſ. alleg. ff. de decur. l. 2. §. fi. C. de ijs qui ſponte mu. ſuſci. l. 1. li. 10. & ꝯcordat. ff. de iur. immu. l. pe.
12 §. fi. ¶ Si quæris de priuilegio † cõpetenti eccleſiæ vniuerſali, & illud perdi nõ poteſt nec præſcribiť. ĩ. de immu. eccl. nõ minus. & c. aduerſus. & per totum. 25. q. 2. c. 5. & 2. vbi dř ꝙ priuilegia eccleſiarũ & monaſteriorum cunctis tẽpibus inuiolata permanẽt vt no. Ber. ĩ. de priuil. accñtibus gl. 1. in prin. & Ho. poſt eum vbi ẽt no. Hoſt. ꝙ nec expreſſe talibus priuilegijs renunciari poteſt qualia ſunt illa. ĩ. de for. cõpe. ſi diligẽti. de ſen. exc. contingat. 5. & 25. q. 5. ſunt quidã. 15. di. ſicut. qui papa ſicut euangelia ſeruare debet. 25. q. 2. ſi ea diſcernerem. Aut de
13 cõpetẽti eccleſiæ vel religioni particulari † & tunc dic de hoc vt Compo. hic & Inn. ĩ. de priuil. c. accidentibus. quia aut tale priuilegium eſt honorabile & vtile eccleſiæ. & tunc aut quęris nunqđ illi de illa eccleſia pñt illi priuilegio renunciare expreſſe & dic ꝙ non. argu. C. de tranſa. l. præſes. ff. de pactis. l. ꝯ iuris ciuilis. §. fi. Aut tacite actum ꝯrium faciendo. & dic idem niſi contra ipſam ſit legitime præſcriptum. quia tũc ſecus. vt ĩ. de priuil. ſi de terra. quod intellige vt ibi dicam. & c. accedẽtibus. Aut priuilegium eſt inutile eccleſię vel ſaltem indifferens. & tunc nedũ per præſcriptionẽ legitimã. ſed ẽt per actum ꝯrium amitti poteſt. vt hic. & ĩ. c. proxi. & totã iſtam diſtinctionem intellige de priuilegio cõpetenti inferiori, principe. ſ. papa vel imperatore. nam priuilegium cõpetens Papæ vel imperatori. aut cõpetit in ſignum ſubiectionis vel ſuperioritatis extremæ vel ſupremę & tale amitti non põt aliquo modo. vt 17. di. hic ſoli ſedi. ĩ. de tranſla. epi. inter corporalia. de off. deleg. ꝙ tranſlationem. C. de præſcr. 30. vel 40. an. l. cõpetit. C. noua vectig. inſti. non poſſ. per totum. Aut non cõpetit in ſignũ ſubiectionis vel ſuperioritatis extremæ vel ſupremę & tale non põt amitti ſi cõpetat papæ niſi per centum annos. ĩ. de pręſcr. ſi diligenti. ſi imperatori per 40. annos. vt C. de præſcr. 30. vel 40. an. l. oẽs. & de iſta materia no. frater Io. in ſumma. q. ti. de rapto. ſub rubricella de priuil. q. 164. §. qualiter amittant. &c. & Ho. in ſumma. eo. ti. §. quo cõſtitutio ſub. §. licet cõſtitutio de priuil. §. qualiter amittat. vbi ponit nouẽ modos qbus priuilegiũ amittitur & frater aſtenſis. li. 6. ti. de priuil. art. 5. & 7. H. B.

1 *Proteſtari ſibi ſine alterius incommodo licet.*
2 *Proteſtatio iuris alieni veſtita valet.*
3 *Proteſtationem nudam contrario actu ex cauſa non tolli.*
4 *Proteſtationem iudicialem contrario actu non tolli verius eſt.*

CVm. M. ¶ Si quæris vtrũ proteſtatio valeat, vel non valeat, diſtingue. nam aut eſt contra ſubſtantiam negotij, quod agitur. & tunc nõ valet, vt ibi. & ĩ. de condi. appo. c. fin. de ſtatu mona. cum monaſterium. in fi. Aut non eſt ꝯ ſubſtantiam negotij qđ
1 agitur. & tunc aut fit extra iudicium. & † tunc aut proteſtatur de eo quod tangit me ſolum vt aliquod periculũ vitem: & tũc valet: dum tñ ius alterius non offendatur. vt ĩ. de cenſi. olim. de poſtul. præla. bone. 2. ff. de acq. hær. l. pro hærede. Aut tangit
2 ius alterius † & tunc aut ꝓteſtatio eſt veſtita. puta quia eſt conuentionalis. & tunc valet. vt ĩ. de elec. c. cumana. in prin. ff. nau. cau. ſta. l. fi §. item ſi prędixerit. Idẽ ſi ſit veſtita cohęrẽtia conſenſus. ff quib. mo. pig. vel hyp. ſol. l. ſi debitor. §. 1. Idẽ ſi cohęrentia expenſarũ cauſa humanitatis factarum. ff. de neg. geſt. l.
3 Neſennius. Aut † ꝓteſtatio eſt nuda. & tunc per ꝯrium actum tollitur vt hic. vel ſine pręiudicio &c. & ĩ. de elec. c. geneſi. ver. fi. niſi iuſta cauſa ꝯrium actum excuſet. ſ. quia per iuſtum metum ad ꝯrium actum peruenit & tunc ſic ſoluitur contrarium ĩ. quod met. cau. c. perlatum. 31. q. 2. Lotharius. Item vbi de neceſsitate iuris debeo aliquid facere ſi volo vitare periculũ, valet proteſtatio, vbi non poſſum aliud facere. ĩ. de off. ord. paſtoralis in fi. 16. q. 3. §. põt. C. de annali excep. l. vt perfectius. C. de vſur. l. acceptã. Si vero fit in iudicio ſemper per ꝯrium actum tolliť, niſi iterum repetatur. ĩ. de ord. cog. cũ dilectus. & de dolo. c. ꝑut. & de teſt. c. dilecto. Iſtã diſtinctionẽ ponit Ho. hic & Ioan. Andr. poſt eum. & G. 28. di. Diaconi. Sed iſtud vltimum

membrum

4 membrum non eſt verũ: quia ſi reus † proteſtatur, ꝙ ea, quæ
dicit, nõ dicit aĩo litẽ conteſtãdi, talis ꝓteſtatio bene valet ſm
Ber. Ioan. & Inno. & Compo. hic & ſm Hoſt. j̃. de ordi. cogni.
c. 2. & ſm Specu. rubrica de litis conteſta. §. 2. & cardi. j̃. de reg.
iur. c. in generali. lib. 6. & Iaco. de ra. & Cy. C. de litis conteſt. l.
vna. & de iſta materia dicam forte latius. j̃. de condi. appo. c. fi.

1 *Fructus excreſcentes ordine liquido daſignandi.*
2 *Receptis poſtremo fructus recte ad ſignari.*
3 *Fructus quando aquẽ diſtribuendi.*
4 *Canonicis ſupernumerarijs an diſtribuendum.*

§. mandamus Vbi duo vel plures recipiuntur in canonicos vltra numerum, & redditus
excreſcentes non ſufficiunt ad tot præbendas, quot ſunt canonici. quia forte nõ ſufficiunt niſi duabus prębendis vbi tñ quatuor ſunt ſine præbẽda recepti. vt hic fuit. ¶ Si quęritur qbus
& qualiter fructus hmõi debeant aſsignari, diſtingue, aut apparet, qui primo ſunt recepti. aut nõ apparet. Si apparet tunc pri-
1 mo † receptis aſsignabuntur fructus excreſcẽtes iuxta ſuę receptionis ordinẽ, ſicut dicimus de præbendis. arg. j̃. de præb. c.
inter cætera. & c. relatum. & de reſcriptis duob. lib. 6. ita intelli-
2 go opi. Compo. & Io. An. hic. Si tñ † de facto aſsignarentur vltimo receptis valeret aſsignatio. & hoc ſi primi eſſent recepti
authoritate Papæ & capituli, vt hic fuit; quia per talẽ receptionem non ſunt affecti fructus poſtea excreſcẽtes nec præbendę
poſtea vacantes. vt no. per Inno. & Ho. in d. c. relatum. & per Io.
An. j̃. de conceſ. præben. c. ſi ſoli. lib. 6. ſecus ſi authoritate Papæ
recepti ſint. j̃. de præb. c. ſi poſtquã. li. 6. aut non conſtat de ordi
3 ne receptorum & tunc † diſtribuentur cõiter inter oẽs. vt ff. de
vſufr. l. quoties. ſic intelligo opi. Inno. & Ho. hic ſm Compo. &
Io. An. Ad euidentiam gl. hic poteſt quæri. ¶ Si quæris vtrum
4 canonicus receptus † vltra numerum percipiat diſtributiones
& debeat ad electiones & alios communes tractatus admitti,
diſtingue vt dicam. j̃. de præben. c. dilectus primo.

1 *Litigioſa res quæ: eaque inalienabilis.*
2 *Litigioſum an in actio. perſon. reuocetur. & num. 3.*

1 **§. Reuocatis.** Poſſet dici ſine calumnia ꝙ qñ † res petita eſt, affecta vitio litigioſi eſt, qñ agitur de dñio, vel quaſi rei. vt C. de litig. aut. litigioſa. Alienatio
de ipſa facta ipſo iure nõ valet. vt C. de litig. l. 1. & de iſto vitio
litigioſi loquitur gl. Inn. hic. Sed qñ agitur actione perſonali, lite pendente non debet innouari aliquid. Sed ſi fiat tenet, debet
tñ in irritum reuocari: ſi fit in præiudiciũ litis. vt hic in fin. & j̃.
de deſpon. impub. ad diſſoluendũ. in fi. & de accu. olim. quæ lo-
2 quuntur † nõ in actione reali: ſed potius in perſonali, vt j̃. vt lite
pen. per totũ. qđ dixi ꝙ nõ innouatũ lite pendẽte tenet ipſo iure. fallit. j̃. vt lite pen. c. 1. li. 6. & ſic potes intelligere iſtud. c. non
de vitio litigioſi, ſed de vitio litis pendẽtię. & ita intellexit Ho.
j̃. de app. c. ſignificante. ſuper verbo nõ audiebant & ita. ſ. in litis pendẽtia. intelligunt Io. An. & Io. de Monte Laud. iſtam decretalem. vt lite pen. c. 2. gl. 1. in cle. ſed Inn. contrarium innuit
hic & Poſt. j̃. de excep. dilecto. gl. fi. in fin. Poſſet tñ reſponderi
3 licet † alienatio facta ſit lite ſeu appellatione pendente in actione perſonali teneat ipſo iure: retractatur tñ per officium iudicis
beneficio illorũ titulorum. j̃. vt lite pen. & C. nil noui app. pen.
ſi ſit in pręiudicium partis. pro quo no. per Car. j̃. de ele. cupientes. in fi. in materia attentatorũ. ver. credo, ꝙ ſi lite &c. a contrario & vide quod dicam. j̃. vt lite pen. c. eccleſia. 1. in diſtin. 2.

1 *Sententia pęnalis non excedit tempus præfinitum.*
2 *Sententia pœnalis indefinitæ tempus decennale eſſe.*
3 *Contumacia ſententiæ tempus regulari.*
4 *Sententia adminiſtrationis tempore commenſurari.*
5 *Pœna quando perpetua aut temporalis intelligenda.*
6 *Excommunicatio abſolubilis temporalis eſt.*
7 *Priuationis pœna perpetua.*

X literis. ¶ Si quæris nunquid ſñia priuationis ſeu depoſitionis ab officio beneficio ſeu adminiſtratione vel alias pœnalis intelligatᷣ eſſe perpetua vel tꝑalis, diſtingue
quia aut ſñia priuationis ſeu depoſitionis ab officio, beneficio ſeu adminiſtratione lata ad certũ
tꝑs & determinatũ aut ad tꝑs incertũ & indeterminatũ. aut eſt
1 lata ſimplr. aut eſt lata ꝑpetuo. Si primo † modo tunc pęna ſeu
effectus ſñię non durat vltra illud tꝑs. ff. de poſtu. l. puto. in fi. ff.
de pe. moris. in prin. ff. de off. præfecti vrb. l. 1. §. fi. j̃. de elec. c. cũ
in cunctis §. cler. & c. nihil eſt. & e. ti. c. ſtatuimus. & c. cupientes

. §. cęterũ. li. 6. & de re iud. c. 1. e. li. & no. Inno. j̃. de æta. & quali. c. bonæ. & G. de Monte Lau. extra de priuil. c. 1. & de pœnis.
c. 1. in cle. Si ſcđo modo tũc aut iudex pęnã infligit vſq; ad tꝑs
2 † indeterminatum & ſine aliqua adiectione tꝑis illud determinare valente, vt quia dicit iudex, ſic, condẽno te in metallum ad
tꝑs. & tunc vſq; ad decẽnium pęna durabit. ff. de pe. l. ſine pręfinitione. aut vſq; ad tꝑs indeterminatum cum adiectione aliqua
tꝑs illud determinare valente. vt qa iudex dicit ſuſpendo te donec ſatisfeceris. & tunc non durat vltra tꝑs illud iam eueniens
ſeu iam elapſum. vt in dictis legibus. & 2. q. 5. pręsbyter ſi a plebe. j̃. de ele. quia ſępe. j̃. de off. or. præſenti. de cen. exigit. li. 6. qđ
intellige vt no. Inn. j̃. de ęta. & quali. cum bonę. & Io. And. j̃. de
decimis. c. 1. in cle. ſed ꝙ oportet ꝙ abſolutio vel ſaltẽ ſñia declaratoria interuenerit. Si tertio modo. ſ. qñ ſñia eſt ſimpliciter
lata, diſtingue quia aut ſñia fertur propter contumaciã: aut ꝑꝑ
3 crimen. Si propter contumaciam † & tunc durante cõtumacia
durabit & non vltra vt hic & j̃. de reſcriptis. c. olim ex literis. &
de offi. dele. c. cum cõtingat. de ſen. exc. c. cũ venerabilem. §. ſecus aũt. li. 6. Si fertur ꝑꝑ crimen. tunc aut talis ſñia pœnalis fertur extra iudicium ſeu extra ordinẽ iudicialem, aut in iudicio.
Si extra iudicium ſeu ordinẽ extra iudicialem. & ſic ſine cauſæ
4 cognitione tunc non durat † vltra tꝑs adminiſtrationis ipſam
ſñiam proferentis ſic intelligitur de pœnis. l. fi. ſm glo. ibi. & ff.
de pactis. l. puto. in fi. idem Ber. j̃. de ſen. exc. c. a nobis. 1. in glo.
ſed contra. in fi. & Archi. j̃. de offi. ordi. c. præſenti. gl. 1. lib. 6. 63.
di. Salonitane. & Hugo. l. di. c. 1. & Goff. j̃. de off. le. nouit. & Inn.
5 in c. ꝙ tranſlationem. Si in iudicio † tũc aut crimen eſt tale qđ
de ſui natura pœnam exigit tꝑalem: & tunc pœna erit tꝑalis &
naturalis ſm naturam criminis & non perpetua: nam ſemper
ſententia iudicis debet intelligi ſm iura. & debet conformari
iuri cõi. ff. de re iudi. l. 4. §. ſi quis condemnatus & etiam iuriſdictioni. j̃. de iureiur. venientes. & c. ad noſtram. 3. & pro hoc facit optime iſtud. c. in ver. & tam iuris, canonici &c. Aut crimen
eſt tale quod de ſui natura pœnam exigit perpetuã. & tunc aut
conditio ſeu natura pœnæ ſimpliciter impoſitę talis eſt, ꝙ poteſt durare perpetuo vel ſolummodo ad tꝑs indeterminatum.
verbi gratia peccatũ mortale exigit mortẽ perpetuã animæ. ſ.
excõicationem ſi peccator monitus non pęnitcat. j̃. de mai. &
obe. c. 2. Sed pone ꝙ talis excõicatus pęnitet & petit abſolui in
6 forma eccleſiæ conſtat ꝙ † debet abſolui & ſic pœna excõicationis erit tꝑalis. vt j̃. de off. dele. cum contingat. in fin. de iud. c.
cum non ab homine cum ibi no. Aut conditio ſeu natura pœnę
impoſitę talis eſt ꝙ debet durare ꝑpetuo niſi alias declaretur:
& tunc aut talis ſñia pœnalis infligitur interlocutorie & abſque
cauſæ cognitione & tunc non durat vltra tꝑs adminiſtrationis
iudicis pœnam huiuſmodi infligentis. vt ff. de pœnis. l. fin. Aut
diffinitiue & cũ cauſæ cognitione & tunc perpetuo durabit. vt
ff. de offic. præfecti vrbis. l. 1. in fi. cum ibi notatis in gl. & C. de
pęnis. l. ſeruus: & iſta duo membra. ſ. proxime poſita approbat
Arch. l. di. c. 1. in fi. ¶ Si quæris de quarto mẽbro principali. ſ. qñ
ſñia pęnalis fertur perpetuo, diſtingue vt prius quia aut fertur
pro cõtumacia & tunc idẽ qđ prius dictum eſt de contumacia
ſm Comp. hic & bene. aut pro crimine. & tũc aut pęna impoſita & inflicta perpetuo eſt talis naturę ꝙ in euẽtu alicuius contingẽtis debet finiri & debet eſſe tꝑalis, ſicut eſt pęna excõicationis q̃ debet eſſe tꝑalis] in perſona ꝯcernẽte, de peccato occaſione cuius eſt excõicatus & tunc erit tꝑalis. ſ. donec ſatisfecerit & eo ſatisfaciẽte & pęnitẽte pęna finietᷣ. ſic loquuntᷣ. j. q. j.
reperiuntur. 79. di. ſi quis ex epis. 10. q. 1. qa ſacerdotes. 27. q. 1.
de viduis & j̃. de coha. cle. & mu. c. clericis cũ ſuis gl. Aut nõ eſt
7 talis naturæ ꝙ debeat eſſe tꝑalis, vt quia aliquis priuatur † per
ſñiam ab aliquo officio vel adminiſtratione & tunc dic vt prius
quia ſi eſt ſñia interlocutoria & ſine cauſę cognitione lata nõ ligat vltra tꝑs adminiſtrationis ꝓferentis. vt ff. de pe. l. fi. ſi vero
diffinitiua & cũ cãæ cognitiõe lata ꝑpetuo durabit ſicut & ꝑpetuo fuit lata vt C. de poſtulãdo. l. j. & vide, qđ ibi not. per Cin.

1 *Præbendam a ſolo papa tolli.*
2 *Præbendam conſtituere poteſt epiſcopus.*
3 *Præbendarum numerus an & a quo augendus.*
4 *Præbendæ numeratę a quibus minuenda.*
5 *Conſilium mandati petendum, expectandum ve.*
6 *Conſilium ſtatuti quatenus expectandum.*
7 *Conſilium neceſſarium expetendum.*
8 *Impedimentum conſiliorum caſus.*
9 *Conſilia mandati, & ſtatuti diſſidere: quiq; intelligendum.*
10 *Conſultorum ſententia, quæ potior, & ſequenda.*
11 *Conſuluiſſe doctos iudici an ſit ſatis.*

EX parte. ¶ Si queris, nunquid capitulũ poſ
ſit dignitatẽ nouã cõſtituere, vel
iã ↄſtitutã tollere, vel prębendas ſeu numerũ, pbẽ
darũ augmentare ſeu diminuere in eccleſia. diſtin
1 gue, quia †aut papa hoc ſibi retinet, & tũc ad ipſm
eſt in talib. recurrendũ. ar. j. vt lite. pen. c. eccleſia. 2. & de app. vt
noſtrũ ĩ fi. de iure pa. cũ dilectus &. j. de verb. ſig. c. vltimo. vbi
hoc no. Ho. in gl. ſua fi. aut hoc nõ retinet ſibi, & tunc aut q̃ris
2 de dignitate† de nouo cõſtituenda: & tunc authorit. epi hoc fie
ri põt, quia cultus diuinus ſemp augeri debet vt hic & 25. q.
1. q̃ ad perpetuan. Nec obſtat: j. de cõſue. cũ olim. vbi dicit, ꝙ
illud authorit. perfectũ fuit quia ibi factũ narrat vel ibi capitul.
3 conſentire nolebat. Idẽ ſi q̃ris de augmẽtando† nomero pbẽda
rũ vbi numerus eſſet forte iureiurãdo firmat⁹ vel a ſede apo-
ſtolica confirmatus adiecta clauſula q̃ ſi quicq̃ ↄ̃ fieret nõ vale
ret vel ſi pp̃ interdiceret. j. de pbẽ. dilecto. & de verb. ſig. c. fi. &
hoc tenet Inn. in dicto. c. dilecto. in. gl. no. hoc & Ho. poſt eũ &
Spe. ti. de legato. §. nũc tractemus: ver. itẽ Inno. &. G. j. de reſcri.
duob. gl. antepen. & de pb. c. ſi a ſede. gl. fi. li. 6. ſed ſi illa clauſula
adiecta nõ eſt augmentari põt & debet numerus pbẽdarũ fru
ctib. excreſcentib. excreſcere quia cultus diuinus &c. vt hic in
fi. & C. de epi. & cle. l. in eccleſijs. ſi vero fruct⁹ nõ excreuerint
& illa clauſula, ſi quid &c. adiecta eſt nõ valet qd̃ agũt. vt in prę
dicto. c. dilecto. qd̃ dic per Ho. e. ti. c. vacante. Sed ſi q̃ris de ſub
4 lutione, vel diminutione† pbẽdarũ, vel dignitatũ, refert aut di-
gnitas eſt authorit. papæ cõſtituta vel certus numerus pbẽdarũ
cõſtitutus & tunc ſine authorit. papæ nihil fieri põt. j. de cõfir.
vtili. c. 1. & 2 & de reg. iur. oẽs res. Aut nõ: & tũc capitulum per
ſe nihil põt vt. ſ. e. ti. c. cũ acceſſiſſẽt. nec p cõfirmationẽ ſubre
ptitiã a papa obtẽtã vt hic: nec authorit. epi ſi negotia ſũt cõia,
ne ſit author in facto pprio. ff. de autho. tu. l. pupill⁹. Recurrat
ergo ad archiepiſcopũ vel ad papã. j. de iure pa. nullus. Sed ſi ne
gotia capituli. ſunt diuiſa ab epo, ſufficit authoritas epi ſed iu-
ſta cã requiri. ff. de decre. ab or. fa. qd̃ ſemel. de iure deli. ait prę
tor. j. de inſti. c. 1. &. c. authoritate. Diſtinctio. aũt, vtrũ negotia
ſint ↄcreta vel diſcreta. pbaẽ. j. de reſcri. edoceri. cui⁹ ẽ tota iſta
diſtinctio, quã etiã ponit Ioã. An. ſ. e. c. cũ acceſſiſſent. ſed in hoc
qd̃ dicit, ꝙ eſt recurrendũ ad archiepm male dicit. nã iſte caſ⁹
non eſt de caſib. archiepo reſeruatis de quib. per Ber. j. de offi.
or. paſtoralis. & per cardi. j. de ſup. neg. pla. c. 1. li. 6. & ideo in illo
caſu ad ſolũ papã eſt recurrendũ: vt no. Io. An. extra de reb. ecẽ.
non alie. c. fi. ſup verbo mẽſe. in cle. ¶ Si q̃ris, qñ aliqd̃ debet fie
ri cũ ↄſilio, vel de ↄſilio alicuius, vtrũ oporteat, & ſufficiat pete
re, ſeu requirere ↄſiliũ abſq; eo qd̃ ſequaẽ. vel vtrũ oporteat ſe
qui, vel qd iuris, diſtingue, qa aut actus debet fieri cũ ↄſilio ſuo
ſ. ita ꝙ dr̃ fiat cũ conſilio aut debet fieri cõſilio ſuo. vt quia dr̃
qd̃ fiat mediante ↄſilio ipſius non adiecta propoſitione cũ aut
debet fieri de ↄſilio. vt quia dr̃ de ↄſilio &c. aut dr̃, qd̃ non fiat
ſine ↄſilio. Si primo mõ, refert, quia aut quæris, vtrũ oporteat
conſiliũ requirere & debito tpe expectare, vel vtrũ oporteat
ẽt ſeq̃. Si† primo mõ refert aut iſtud ↄſiliũ habet requiri ex for
5 ma mandati papæ, vel alterius ſuperioris: & tũc oportet ipſum
requirere, & competenti tpe expectare. vt hic &. j. de elect. c.
cũ in veteri. de arbitr. eũ olim. 1. reſpõſo. & dico ſpectare ad ar
bitriũ boni viri argu. j. de offic. dele. de cauſis. vñ philoſoph⁹ 6.
ethicorũ dici Oportet operari velociter conſiliata, conſiliari
autẽ tarde. Aut conſiliũ põt requiri de ſtatuto, vel conſuetudi-
6 ne. & tunc ceſſãte† morte abſentis vel alio impedimento illi⁹
cuius debet requiri ↄſiliũ ipſius ↄſiliũ neceſſario requiri debet
& debito tpe, expectari: alias eo mortuo, vel abſente longe, vel
alias impedito: alias ſecus vt. j. ne ſede vacãte. c. vnico. lib. 6. aut
quæris vtrũ neceſſariũ ſit ipſum ↄſiliũ ſequi: & dico quod non.
vt i. c. alleg. cũ ĩ veteri. a ↄ̃rio ſenſu. & in c. allegatũ cũ olim. ĩ fi.]
Si ſecundo mõ, vt quia nulla præponiẽ præpoſitio, ſed dũtaxat
dr̃ ↄſilio tunc idẽ per oĩa, ſicut in caſu pcedenti: qñ cũ ↄſilio. ar-
7 gu. ff. de admi. tu. quidã decedens §. papi. Si tertio mõ †. ſ. qñ dẽt
fieri de ↄſilio tunc indiſtincte oportet requirere, & etiã ſequi.
argumẽ. j. de offi. deleg. c. fi. alias non valet ſm Vincẽ. Cõpo. &
Ioã. And. hic. & eſt rõ quia plus importat iſta ppoſitio, de: q̃ illa
ppoſitio. cũ vt de peni. di. 4. ſi ex bono. inſti. vi bo. rap. §. ſane. nã
qñ ſic mandaẽ vr̃ electa induſtria perſonę. argumẽ. ad hoc. j. de
offi. deleg. c. fi. Aut eſt tale quid, quod nõ debet fieri ſine ↄſilio
& tunc idẽ. ſ. q̃ oporteat requirere & etiã ſequi. j. de offi. deleg.
c. venerabilibus. ff. de exercito. l. 1. §. ſi plures. & facit qd̃ no. ff.
de inſtitoria. l. licet & ſi pupillus. § ↄditio. ſm Vin. Cõpo. & Io.
An. hic & G. ne ſe. vac. c. vnico. lib. 6 & 49. di. c. 1. vbi de hoc p
eum. & eſt rõ quare ſecus, qñ debet ſequi conſiliũ de conſuetu
dine, vel ſtatuto. & ſecus qñ ex forma mandati ſupioris eſt iſta.
quia ſtatutũ. & conſuetudo debent eſſe rõnabiles, alias non va-
lerẽt. c. cum oẽs &. c. q̃ in eccleſiarũ. &. c. eccleſiæ Sãctę Marię.
j. de ↄſue. c. cũ ↄſuetudinis. &. c. fi. &. c. ex parte. j. d̃ verbo. ſig.
8 c. ↄſtitutionẽ. li. 6. nec extẽdunẽ ad caſus, ad† quos ſi extenderẽ
tur, eſſent irrationabiles vt ibi. Modo non eſſet rationabile, ꝙ
mortuo, vel abſente, vel alias impedito illo cũ cuius ↄſilio act⁹
dẽt exerceri, actus ipſe impediaẽ, vel plus debitor differaẽ, ma-
xime actus, qui celeritatẽ requirit. vt in c. allegato vnico ne ſe.
vac. lib. 6. Sed in alio caſu. ſ. qñ ex forma mandati, forma ipſius
mandati eſt ſtricte & exacta diligentia ſeruanda vt. ff. mã. l. di
ligẽter. j. de reſcriptis cũ dilecta quare &c. Et iſtã diſtinctionẽ
9 intelligẽ† de ↄſilio volũtario ſiue expediente. De ↄſilio vero re
uerentię, ſiue perfectionis, no. gl. j. de ęta. & quali. ad aures. in fi.
De iſtis autẽ ppoſitionib. cũ, &, de, vide plene p. Ioan. An. j. de
reg. iur. c. nullus ex ↄſilio. ĩ nouella. lib. 6. circa mediũ. ver. rema
net mõ. ibi ſatis vr̃ &c. vbi dr̃, ꝙ cũ iſtæ ppoſitiones, cum, &,
de, adijciunẽ ↄſenſui voluntati authoritati vel alteri actui nõ ẽ
differentia. Nec curamus, an dicaẽ cũ ↄſenſu vel de ↄſenſu. pri-
mã habes. j. de offi. cuſto. c. 2. de iudi. cãm de ijs, quæ fiũt a prę
la. cũ apoſtolica. & c. ſequẽti. de iure pa. nobis. de eccleſ. edi. ad
audiẽtiã. primo cũ authoritate habes. j. de iud. c. fi. li. 6. Sed am
. ſ. de conſenſu homines. j. de elec. in cauſis als de cauſis. ver. qa
vero. & c. per inquiſitionẽ &. c. ſacroſãcta. de offi. dele. c. ſuper
queſtionũ poſt principiũ. de iureiurãdo. ſicut. 3. de inſti. cũ ve-
niſſent. de ijs q̃ fi. a prælã. ea noſciẽ. Alibi dr̃ de voluntate. j. de
elec. ꝙ ſicut in fi. de hoc no. in ſpec. ti. de arbitro. §. fi. ver. Sed
quid ſi dicaẽ. Itẽ Io. an. ibi diſputat duas q̃ones [hanc q̃onẽ po-
nit Bar. ĩ l. duo iudices. de re iudi. & tenet idẽ quod Io. an. hic.]
Primã, qua q̃rit ſi ordinarius trib. conſultorib. aſſumptis ita p
nunciauit de conſilio talis condemno, & de conſilio taliũ abſol
uo. & decẽ diebus lapſis actor petit ſñiam executioni mãdari.
an ſit exequenda; dicit multis videri, ꝙ ſic, qñ tñ dicit condẽno
functus eſt officio ſuo. j. de offi. dele. c. in literis. ff. de re iudi.
l. iudex. C. de pœnis. l. pœnã. nec potuit ſñiam corrigere. ff. de
arbi. l. arbiter. Itẽ fuit ſtatim ius actori q̃ſitũ quod ſibi non po-
tuit auferri. j. de elec. ab eo. lib. 6. eo. tit. cõſtitutiones. §. penul.
ĩ cle. ff. de ſti. ſeruo. l. j. ſi ſeruus cõis. Itẽ duæ fuerunt actiones
& ſic duę ſñiæ. ar. ff. qñ dies le. cẽ. l. ex ijs. In ↄ̃riũ ꝙ iudex ſe cor
rexiſſe videaẽ dicendo ſtatum poſtea, abſoluo. ff. de manu. te-
10 ſta. l. ſtichus. Itẽ cũ de ↄſilio† duorũ abſoluit fuit ſtandum ↄſi-
lio maioris partis. ff. de arbit. l. itẽ ſi vnus. §. penul. de re iudi. ſi
duo ex trib. facit. j. de reg. iuris. in obſcuris. li. 6. ponderando ꝙ
abſolutio ſic minimam ſoluit ſñiam ipſo iure nullam quatuor
reſpectib. quia non imponit finem liti. ff. de arb. l. diem. de re
iudi. l. 1. Item quia ſuper articulo vno continere debet abſolu-
tionem tantum vel condemnationem vt prę. l. 1. Item quia de
buit eſſe certa. inſti. de act. §. curare. & quia continet contrarie
tatem. ff. de reg. iuris. l. vbi repugnantia. C. de fide inſtru. l. ſcri
pturæ. j. de fide inſtru. imputari. Secundam, qua quæritur ſi iu
dex aſſumpſit tres conſultores ſuper diffinitiua quorum duo
conſuluerunt reum condemnandum. tertius abſoluẽdum &
iudex abſoluit an valeat ſñia cõſtatutũ habeat non valere ſñias
niſi late ſint cũ ↄſilio ſapientũ. Soluit poſt multa argumẽta p &
ↄ. ꝙ ex forma ſtatuti tenebaẽ habere conſiliũ. & ſi nõ haberet
11 nõ valeret ſñia† ſed ex quo habuit ſatisfactum eſt ſtatuto: & ſi
fuerit iniq; pronũtiatũ, locũ hẽt cõia remedia, ſ. appellatio, &
ꝙ iudex teneaẽ q ſecit litẽ, ſuã & ſimilia. ff. de iudi. l. eũ quẽ te-
mere. §. 1. in aut. de iudic. §. ſi. vt in medio litis. §. 1. ad hoc. j. de
elec. cum in veteri & ar. c. cum olim. Eſt tamen & aduertendũ
ꝙ quandocunque ſtatuta hoc habent ꝙ iudex teneatur ſeqni
in pronuntiãdo conſilium ſapientum quos aſſumpſit non de
ſuſpectorum numero. & tũc non procederet ſolutio prędicta.
Vnde tunc non valeret ſententia: quia maior pars ſapientium
repræſentat omnes. ff. de ad municipa. l. quod maior. de regu.
iuris. l. aliud. § refertur & ſic, quod contra cõtra conſilium ma
ioris partis factum eſt, non valet ex forma ſtatuti ſunt ad hoc
ſimilia. ff. de acquiren. hęredi. l. ſi quis mihi bona §. ſi corã. de
admini. tu. l. Titium. in prin. de inſtitoria. ſed & ſi pupillus. §.
ↄditio. de exer. l. 1. §. ſi plures. Io. an. q. als duas rõnes ibi ponit.

1 *Conſtitutionem iuris naturalis ad præterita trahi.*
2 *Conſtitutio declaratrix ad præterita trahi.*
3 *Conſtitutio noua quib. ex cauſis ad præterita porrigibilis, an nõ.*
4 *Conſtitutio noua cur ad cauſas pendentes non extendenda.*
5 *Cauſa concluſa, vel applicationis quibus legibus ſumenda.*
6 *Lex noua exprimens præterita ad ea porrigibilis.*
7 *Appellatio in priſtinum reuocare, qui accipiendum.*
8 *Sententia ob legem nouam immutabilis.*

Quoniam

Voniam. ¶ Si quæris vtrũ lex vel decre
talis, ſeu cõſtitutio nouiter edi
ta trahatur, & extẽdatur ad ſtatuta præterita vel
pendentia. Ho.ſ.e.c.cognoſcẽtes dicit q̃ trahit
ad pẽdẽti.ar.ff.de rei vẽdi.ſin.autẽ.§.poſſidere.&
ff.de peti.hære.l.ſi quo tpe.Sed Gof.in c. cogno
ſcẽtes.ſ.& Accur.C.de leg.l.leges & conſtitutiones.& in aut.
vt in medio litis nõ fiant ſacræ iuſſiones.in prin.coll.8.Sed Cõ
po.ſ.c.cognoſcentes cuius gl.ibi ponit Spec.ti.de app.§.de of
ficio.ver.ſed quid ſi dũ cã &c.diſtinguit inter cãm principalẽ,
& cãm appellationis. Si pendẽte cã principali conſtitutio fiat,
ſi ad partis petitionẽ, non trahit ad eã.vt in aut.vt in medio li
tis.§.ſi vero dũ cã.&.§.cũ ante.colla.8.vt lite pendẽte.per to-
tũ.Si nõ ad partis petitionẽ ſed motu proprio tũc ſi fiat poſtq̃
partes renuntiauerunt allegationib.idẽ in aut. vt cũ de app.co
gno.§.t.ſecus ſi ante.Si vero cãm per appellationẽ pendentẽ
fiat tunc non extẽdat ad eã.Sed tu diſtingue plenius ſic,aut eſt
conſtitutio iuris nãlis,ſeu diuini ſeu alterius iuris. Si primo
1 † mõ tunc trahit ad præterita & multo fortius ad pẽdentia. ſ.
d vſur.c.cũ tu.&.c.michael.35.q.3.de inceſtis.& hoc no.Ber.
hic & Inn.& Cõpo.in.c.cognoſcentes.& idẽ tenet Ioã.fabri.
& Archidia.t.q.3.c.1.ſup verbo ſacta ſunt.& Ber.in d.c.cum
tu.gl.1.ar.q̃ conſtitutio.& Ho.poſt eũ.& Io.an.ſ.de hæretic.
2 c.cũ Chriſtus.Si ſecundo mõ refert quia aut eſt cõſtitutio † de
claratoria iuris antiqui,aut declaratoria opinionũ doctorum.
aut eſt inductiua noui iuris.In primo caſu.ſ.qñ eſt declarato-
ria iuris antiqui trahit ur ad præterita & ad pẽdentia.ſ. d elec.
cũ in cunctis.§.ſane.eo.ti.§.conſtitutio.&.c.ſtatutũ.e.lib.6.&
c.conſtitutioni.&.c.vt circa.in cle.& eſt expreſſum.ſ. de iure
patro.præterea.in fin.In ſcđo caſu. ſ.qñ eſt declaratoria aliarũ
oppoſitionũ diſtingue. Nã aut approbat illã oppoſitionẽ quæ
cõiter tenebat aut aliã.In primo caſu trahit & extẽdit ad præ
terita & pendentia. In ſecundo vero o. ſin non.ar.rõnis.c. co-
gnoſcentes:quia partes hñt probabilẽ ignorantiã & ſic no. car
dinalis.G.& Ioã.an.ſ.de poſtula.præla.c.vnico.ſuper verbo
3 carere.li.6.In tertio caſu,ſ.qñ lex † vel conſtitutio eſt noui iu-
ris inductiua,refert;aut concordat cũ iure antiquo in quo idẽ
ſtatuebat & tunc trahit ad præterita & pendentia.vt in. §.al-
le.hoc ſane.& de cõſue.c.2.& de inſtitut.c.3.ad idẽ.ſ.de elec.
cũ in magiſtrũ,& de regula.ex parte.ſm Vin.Ho.& Ioã.and.
hic.aut nõ cõcordãt & tũc aut negotia ſeu facta ſunt pterita,
& ad talia non extendit lex noua, niſi expreſſe caueat hoc in
ea.C.de legi.l.leges & conſtitutiones & hic.& no. hoc Inn.ſ.
e.c.cognoſcentes ſup verbo diſpendijs.Si vero caueat expreſ
ſe in ea,q̃ ad facta pterita trahat tunc trahet ad pterita. vt hic
& in d.l.leges.& in d.c.pterea.in fine.de iure patro.Fallit i ijs,
q̃ trãſactione vel ſententia ſunt ſopita.vt.C.de ſacroſanct.ec-
cle.l.penultima.& fi.Si vero negotia, ſeu facta non ſunt oĩno
præterita,ſed pendentia.tunc proſequere mẽbra Cõpoſ.quia
aut pendente cã appellationis,aut cã principali.Si cauſa appel-
lationis tunc iudicat ſm ius antiquũ qđ erat tpe primæ ſen-
tentiæ non ſm ius qđ emanauit appellatione pendente. Si cã
4 † principalis pendeat,tunc aut erat concluſum in cã tpe quo
fiebat ius nouũ, & tunc ſeruat ius antiquũ nec trahit ius nouũ
ad illud pendens ar.ff.de damno infecto.l.damni.§.Sabin⁹.&
in aut.vt cũ de app.cogno.§.1.colla.8.Aut non erat concluſũ
in cã.& tunc tale ius nouũ fit ad inſtãtiã partis.& tunc nõ tra
hit ad tale negotiũ pendens.vt in aut.vt in medio litis ſacræ iuſ
ſi.non fiant.§.ſi autẽ colla.8.ſm compo.in.c.cognoſcentes.Si
non ad inſtantiã partis tunc dic vt no.Gar.& Io.ſ.de elec.licet
canon.li.6.& Archi.54.di.c.ex antiquis.&.ſ. de offi. le.c.pe-
nul.in fin.li.6.& G.de monte Lau.extra de iud.c. diſpendio-
ſam.in cle.¶ Nã conſtitutio nouiter edita loquit de ordinatio
ne negotij,vel ꝯtus.vt de numero teſtiũ,de ſcriptura,vel alia
ſolẽnitate circa ipm negotiũ,vel ꝯtũ.& tũc vera eſt opi.Goſ.
& Accur.ſ.poſita.ſ.q̃ debet decidi ſm ius vetus,non ſm ius
quod emanauit. Non.n.potuit ꝯhens diuinare.C.de teſt.l.te-
ſtiũ.C.de teſta.l.iubemus.82.di.propoſuiſti.C.ſi cer.pe.l.fi.in
aut.vt cũ de app.cogno.in prin.qđ verũ eſt niſi quantũ ad ef-
fect⁹ illos qui ſequunt legẽ nouã, ex ſequela facti ſeu ꝯct⁹ initi
ante legẽ ſeu ꝯſtitutionẽ nouã,& qui nõ hic retrotrahit ad tps
ꝯtus ſiue facti initi ante ipſam legẽ nouã.v.g.ſtipulor vſuras
maiores tpe,quo hoc licebat fieri,poſtea ſupuenit lex noua ſta
tuẽs,q̃ minores vſuræ tñ ſtipulari poſſint. dicit lex q̃ quãtũ
ad obligationẽ natã ante legẽ nouã ad vſuras regulatur ſtipula
tio ſm legẽ antiquã. quantũ vero ad obligationẽ naſcendã ad
vſuras currentes poſt legẽ nouã regulatur ſtipulatio ſm legẽ
nouã.C.de vſuris.l.penu.Aut loquitur circa ordinationẽ ſniæ.
vel proceſſus.Pone exẽplum.ſ. de iura.caſũ.c.1.§.fi.de re iud.
c.fi.li.6.& tunc põt eſſe vera opĩo Ho.ſ. poſita.ſ. q̃ trahatur
ad negotiũ preſens,& pẽdens & hoc quo ad proceſſum facien
dum & nõ quo ad iã factũ ita q̃ proceſſum iã factũ non tãgat
ſed faciendũ,per iura alleg.ſuperius.& pro hoc. C. de iud.l.rẽ
nõ nouã.§.r.& .l.properãdũ.in prin.C.de iura.cal.l.2.§. vlt.in
aut.hæc conſtitutio interpræ.priorẽ ꝯſtitutionẽ in fi.coll.6.&
in aut.vt litigãtes iurat.§.fi.coll.9.Rõ vero, quare lex,vel con
ſtitutio nouiter † edita nõ extenditur ad cãs pendentes per ap
5 pellationẽ nec ad cãs principales pẽdentes in quib.ẽ cõcluſum
eſt talis, quia lites ex litib.oriri nõ debẽt.ſ.de do.& cont.c.fi-
nem. Vñ ſi condemnatus appellet iudex appellationis hẽt co-
gnoſcere & diffinire,an iuſte ſit appelatũ vel non.& an iuſte
ſit pronuntiatũ vel non;qđ non põt fieri niſi habendo reſpe-
ctum ad iura q̃ erant tẽpore prolationis ſniæ, a qua fuerat ap-
pellatum.ff.de mino.l.Præſidi.& ſ.de offi.dele. paſtoralis. &
c.præterea.Siñr ſi cõcluſum ſit in cã & renũtiatũ allegationib.
licet retardetur diffinitiua per iudicẽ, iudex tñ pnũtiabit me
hẽre ius vel non hẽre ius ſm legẽ antiquã,licet interim fiet lex
noua. Vñ lex noua non extendit ad caſum terminatũ per ſen
tentiã vel quaſi terminatũ per cõcluſionẽ in cã per iudicẽ, nõ
per partes,quib.hoc piudicare non dẽt. C.de tempo.ap.auth.
ſed lis.& aut.itẽ ſi.In renuntiatione e m.finitus eſt quaſi ꝯtus
iudicij,quod agebat inter partes:nec reſtat,niſi declarare de iu
re partiu deducto in illo ꝯtu.ar.ff.ſi ſeruitus vẽdi.l.ſicuti. §.
ſed ſi quratur.de peculio.l.3.Declaratio ante renuntiationẽ diſ
ferebat per partes,ſed poſt per iudicẽ;qua rõne vr aliud dicen
dum ſit lex ſuperueniẽs,ſed ante renuntiationẽ lite pend. licet
non faceret mentionẽ de dependẽtia,ſed tñ de pteritis licet re
ſpiceret litis deciſionẽ extendatur ad pendentia,argumento a
ꝯrio ſenſu illius aut.vt cũ de ap.cogno.licet gl.innuat ibi ꝯriũ:
& hæc fuit intentio ho.licet non reſpiciat litis ordinationẽ:ex
quo.n.extẽditur ad ea de quib.qõ non eſt mota, fortius ad p-
bẽdã.q̃ pro hoc facta ſunt magna dubia.C. quib.ad liber.pro-
cla.nõ licet.l.3.ff.de peculio.l.quod debetur. & iõ minus cẽſet
fieri præiudiciũ,ſi circa magna dubia per legẽ nouã aliquid im
6 mutet.ar.C.de trãſac.l.præſes.Si autẽ lex noua diceret † de pte
ritis,& pendentib. tunc vr extendenda ẽt ad depẽdẽtia per ap
pellationẽ,vel relationẽ,aut poſt renuntiationẽ:alias nihil ope
raretur additio de pẽdẽtib.de pterito.tñ dubito,niſi exprimã-
tur ẽt per appellationẽ,& ẽt quia talia iam non dñr pendere,vt
ſ.dictum eſt:& iã poteſt videre quælibet partium ſaltẽ conſu
lendo partes:& eis ex debito proceſſu, quæ ſnĩa ſit ferenda: &
ideo hoc immutare eſſet magna iniuria officij.nec oportet, q̃
adiectio de pteritis patet expreſſe, q̃ non extẽditur ad præte
rita de quib.nulla lis pendet cã non fuit dubia adeo ſunt pẽden
tia,vt eſt dictum,iudex tamẽ pronuntiabit me haberẽ, vel nõ
habere ius ſecundum legem antiquam licet interim fiat lex
noua non extendit ad cãm terminatã per ſententiã vel deter-
minatã per concluſionẽ in cã licet ſit appellatũ.¶ Nec obſtat,
7 q̃ † appellatio reponit cauſam in ſtatu,quo erat antẽ renuntia-
tionem factam in cauſa principali : quia illud ſolum procedit
quo ad facti quæſtionem in eiſdem, vel directe contrarijs ar-
ticulis duntaxat,non generaliter in omnibus,nec quo ad iuris
declarationem:imo cauſa appellationis eandem, quam prius
meretur examinationem & ita puniuntur victores &c.in au
8 then.de ijs qui ingre.ad ap.§ illud 2.reſponſo. Ideo † ſententia
non eſt immutanda propter ſuperuenientiam legis nouæ,alias
deterioris conditionis eſſet factus victor per ſententiam pro
eo latam.ff.de exce.rei iudica.l.euidenter. cum non nocuiſſet
ſibi lex noua ſuperueniens ante illam ſententiam poſt renun-
tiationem in cauſa.& adde quod not.G.de Monte laudu. ex-
tra d vita & honeſte.cle.c.qm.ſup verbo ꝯſtitutionẽ i cle:&c.]

¶ De reſcriptis. Rubrica.

1 *Literas nullas impedimento non eſſe.*
2 *Reſcripta duo quando ſimul valeant.*
3 *Reſcriptum ſecundum quando, an non, valeat.*
4 *Reſcriptorum diuerſorum vtrunq; valere.*
5 *Reſcriptorum diuerſorum vnus & idem iudex.*
6 *Reſcriptum primum ob datam praualere.*
7 *Reſcripta quando ſe mutuo impediant.*
8 *C.capitulum ſancta crucis. explicari.*
9 *C pleruncq; enucleari.*
10 *Reſcriptum generale, quando ſpeciale ſit.*
11 *Speciale generali derogat.*
12 *Reſcriptum primum expreſſim in ſecundo mex or tendum.*

Sicu

SIcut. ¶ Si queris ď duab' lřis vel duob' reſcriptis
īpetratisq́,ſeu qď alteri p̄iudicet,refert. Nā
1 aut alterū † ipſorū ē nullū vel tale qď p exceptionē eli
di pōt:& tale nō īpediet alterū valere.j.e.ex pte.j.de
cōfirma.vti.bone.vbi vř caſ'.& hoc tenet Ber.j.e.ex tenore &
de cōceſ.p̄bē.cū nris & Ho.ibi ī gl.hic vř & Cōp.j.e.ſup lřis.
& Io.an.ď reg.iur.nō p̄ſtat.lib.6.& Ber.j.de iure pa.c.ſuggeſtū
in gl.penul & Ho.poſt eū.& Bar.Brixieñſis in qōne dñicali,q̄ in
cipit,q̄rit vtrū in reſcripto ſcďo &c.aut nō & tūc aut vtrunq;
priuilegiū eſt gratioſum,aut vtrunq; eſt reſcriptū ī forma cōi
impetratū.Aut non eſt.& tunc aut vnū eſt priuilegiū & alterū
eſt reſcriptū in forma cōi impetratū. Si vero vtrūq; priuilegiū
eſt gratioſum refert, aut vtrunq; eſt ſuper beneficijs, aut ſup
alijs factis gratioſis.Si ſuper beneficijs tunc aut impetratur ab
2 vno,aut à diuerſis. Si ab vno † tūc aut ſcďm facit ſufficientē &
expreſſam mentionē de primo, aut non. ſi ſic, vt quia in ſcďo
contineatur clauſula non obſtante ſi pro eodē alibi ſcripſerim'
&c.vel alia ſimilis clauſula & tunc valet ſcďm reſcriptū nedū
primū etiā ſi per primū ſit reſcriptū vel iā beneficiū aſſecutus.
vt.j.e.in nřa.ibi non tñ de alijs mentionē facientes a ɔ̄rio ſen-
ſu.& hoc ibi tenet Cōpo.&.j.e.cum adeo.&.c.ad aures ,aut nō
faciat mentionē ſufficientē de primo.& tunc aut tēpore impe
trationis ſecundi eſt virtute primi beneficiū aſſecutus aut nō.
3 Si ſic ſcďm † nō valet niſi motu proprio fuerit ei cōceſſum ſecū
dū.j.e.ſi p̄ponēte.&.j.de præbē.ſi motu proprio.li.6. & idem
ſi virtute primi penſionem vel aliud cōmodū habuiſſet [.j.e.
ad audientiā ſecundo. Aut nondū eſt per primū receptū bene
ficium vel aliud cōmodum aſſecutus,& tūc aut ignorabat pri-
mum conceſſum ſibi fuiſſe aut ſciebat.primo caſu tene quod
habeť de reſcriptis gratia.li.6.]Si ſciebat refert aut paratus eſt
renunciare cū effectu iuri, qď habet & habiturus' eſt p primū
reſcriptū:& tunc valet ſecundū reſcriptū etiā ſi p primum ad
receptionē ipſius iam ſit proceſſum. Nā in iſto caſu non eſt ta
lis veritas ſuppreſſa,qua expreſſa literas nō habuiſſet.ar.7.q.1.
paſtoralis.j.e.ſup lřis.& de p̄ben. cū ſcďm apoſtolū ſcďm Inno.&
Cōpo.j.eo.cū in noſtra.& ſcďm.G.j.de p̄bē.ſi motu p̄prio.lib.
6.[ſuper verbo bñficia & Io.An.dic de hoc vt ibi ſcripſi.]Aut
non renuntiat effectui priorū literarū ſeu iuri queſito & q̄ren
do per eas,& tunc ſecūdæ non valebunt,tanq̄ ſubreptitię.ar.j.
eo.in noſtra.ibi faciens eſſe contētos.&c.& hoc tenet ibi Cō-
po.in prima gl.p hoc.j.e.ceterū.&.j.de p̄bē.ſi motu p̄prio.li.
6.Si ambę literę īpetrant a diuerſis,tūc diſtingue plene, vt no.
Io.an,j.de cōceſ.p̄bē.c.ſi ſoli.li.6.& ď hoc aliq̄tū p Di.j.ď reg.
iur.c.q prior.¶ Si ſūt reſcripta gratioſa nō bñficialia, & tūc aut
īpetrāť ab vno aut a diuerſis. Si ab vno,tūc aut ſūt diuerſa aut
4 aduerſa.Si † diuerſa,tūc vtrūq; valebit. vt.j.de priuile.cū & plā
tare.§.1 eccleſijs.ī fi.&.c.cū capella.qa priuilegiū additū priuile
gio primū,nō tollit ſed augmētat.vt.ff.ď,ſenatorib.l.ſenatores.
&.C.de p̄xi.ſacro. ſcri.l.4.ī fi.li.12.Hoc fallit ī caſu vbi priuile
giū ē moderatū & ſcďm limitās vel ampliās primū ē moderatū:
nā tūc nō valebit ſcďm nō faciēs mētionē de primo: qa nō ē ve
riſimile,ꝙ concedēs mutaret primū moderatum ſi de eo recor
daretur per ſcďm immoderatum. Ita intelligit Innocē.j.de præ
ſcrip.veniens.vbi notat in ſua gl.quæ incipit. ſed hic nō eſt mi
rum.in fine ꝙ ſi papa, vel alius primo cōceſſerit partē alicuius
rei,vt decimarū ex priuilegio alicui,& partē, reliq̄rit iuri cōi,
ſi poſtea partem relictam iuri cōi eidē,vel alij concedat, nō va
lebit,niſi de priori cōceſſione fecerit mentionem.vt in.c.alle-
gato veniens.Si ſunt aduerſa,tunc dicit Cardi.j.eo. in rubrica.
ver.ſi autē ſunt reſcripta gratioſa,ꝙ neutrum valet.ar.j.de fi-
de inſtr.c.imputari.ff.de reg.iur.l.vbi repugnantia. Sed illa iura
intelliguntur,qñ in iudicio exhibentur: quia tunc ſibiinuicem
derogant a'ias non concludunt iura illa:ſed Innoc. & Hoſtien.
& Cōpoſt.hic,& Hoſt.poſt eum.j.de deci.ſuggeſtum. & in ſū
ma eodē.titulo.§.quod cui præiudicet . dicunt quod ſi ſecun-
dum priuilegium ſit ſpeciale derogat priori generali, licet de
ipſo non faciat mentionem.j.eod.paſtoralis.& de offic deleg.
ſtuduiſti.illa tamen loquuntur in reſcriptis ad lites ſecundum
Ioan.25.q.2.in glo.3.& Ber.hic,&.j.de præſc.veniens.in gl. ſup
ple etia & in gl.ſic patet.& Ioā.and.j.de reg.iur.c.generi p ſpe-
ciē & Card.j.de hæretic.c.per hoc.lib.6.dicentes indiſtincte,
ꝙ ſecundum priuilegium non valet niſi de primo faciat mētio
nē.quod credo verum etiā ſi primum ſit generale & ſcďm ſpe-
ciale per prædictū.c.venies &.25.q.2.inſtitutiōis.&.c.pręce.&
per to:u.Si impetrāť a diuerſis,& tūc diſtingue vt Car.j.eo. in
rubrica circa fin.ver.ſecundo caſu dupliciter vt prius.&.c.vſq;
ſecūdū.Vbi aūt vnum reſcriptū eſt ſcďm ius cōe &c.vbi ple
ne de hoc.Si vtrūq;,iterū ſit reſcriptū ſcďm ius cōe impetratum,

tunc diſtingue.aut impetrāť in cauſis nō cœptis aut in cœptis
ſi primo mō,aut impetrantur ab eodē aut à diuerſis. ſi ab eodē
tūc dic vt j.e.ex tenore p Ber.& Inn.ſi à diuerſis.tūc aut ad eoſ
dē iudices aut ad diuerſos.ſi ad eoſdē aut ſunt aduerſa aut diuer
ſa.Si diuerſa,tunc idē iudex cognoſcet vt j.eo.diſpendia.§.reus
5 quoq; li.6.& dic vt ibi quo ad hoc.Si aduerſa † aut eſt aduerſitas
quo ad fines diuerſos,vt quia vna pars ex vno facto narrat vnū
& alia pars aliud & tūc ſilr idē iudex cognoſcet,j.de appellat.
oblatę.§.ſi ita qď ſi appellans.aut eſt diuerſitas in mō commiſſio
nis & procedēdi.& tūc dicit Card. in rub.in prin. ꝙ vtriq; ſup-
ſedendum eſt,& ſuperior cōſulendus eſt j.de off.deleg. c.2. qď
intelligo verū,qō ambo ſunt eiuſdē datę.vt ibi no.per Ber. Inn.
6 & Hoſt.& ab.Si vero † diuerſarum datarū ,tunc diſtingue quia
aut ſcďm reſcriptum nullā mentionem facit de primo,vel facit,
ſed minus ſufficientē & tunc primum valet & nō ſcďm,vt j.eo,
ex parte decani.§.petente.ver.p̄curator nobilis,&c.vbi ſecūdę
literæ nō faciebāt ſufficientem mentionē de primis, nec erant
de cōi cōſenſu partiū impetratę.j.c.cęterum.§.fi.j.de reſt.ſpo.
audita.Aut ſcďm facit ſufficientem mētionē de primo & tūc ſcďm
valet vt in c.alleg.ex parte decani a contrario & in d. c.audita,
7 Si † impetrantur ad diuerſos iudices refert aut nō apparet quod
eſt primū,nec quod ſcďm & tunc mutuo ſe impediunt ſcďm Ber.
j.eo.ex tenore.vel ſcďm Inn.ibi illud præualet ꝙ prius fuit p̄ſen-
tatum pro quo.j.eo.duob.li.6.vel ſcďm Hoſti.Papa conſulendus
eſt,vt j.de off.del.c.2.vbi hoc tenet,qď credo verius: dūmodo
pars de hoc excipiat & hoc requirat vt dicā in c.alleg.ex teno-
re.aut apparet qď eſt primum & quod ſcďm, & tunc aut vtrunq;
eſt ſpeciale,aut vtrunq; generale.aut vnū gñale & aliud ſpāle.In
primis duob.caſib. ſcďm Card.j.eo.in rubr.ille eſt potior,qui pri
mo p̄ſentauit per c.capitulū ſanctæ crucis.j.e.& p vt debit'. j.
de appel.Sed,ſalua reuerentia tanti patris,illa iura nihil faciunt.
8 Nam dictū c. † capitulum ſanctę Cru.loquitur in literis ad bñ-
ficia.& ibi ēt primo impetrās obtinuit bñficium & non primo
p̄ſentans,& c.vt debitus.loquitur in ordinario cuius iuriſdictio
tardius preuenitur.ibi etiā loquitur de preuentione,quę fit per
citationē,non per pręſentationem vt no.Ber.j. eo. cęterum. in
1.glo.in fi.& in d.c.vt debitus.glo.ſed nūquid ſolu. & Hoſt. ibi.
Ideo dic quod in primo caſu.ſ. qñ vtrunq; eſt ſpāle quod ſi ſcďm
non facit mentionē ſufficientem de primo, tunc primū reſcri-
ptum preualet ſecundo.vt j.e.ceterū.1.reſpō.Sed ſi ſecūdum fa
cit ſpecialē & exprēſſam mentionē de primo, tunc præualet ſe
cundum,vt ibi.2.reſpōſo.& j.de offi.dele. corā. & de reſiudica.
inter monaſterium.vel ſi iuriſditio data per primū præueniā-
tur per ſecundum vt.j.ple unq;.& ibi de hoc dicā. Vnde quan
tum ad caſum illum præſentatio nihil operatur nec hoc repe-
ritur cautum in iure.Et quod ſanctorum patrum decreto ſan
citum non eſt ſuperſtitioſis non eſt adinuētionibus præſume
dū.2.q.5.conſuluiſti.j.ď tranſla. epi.inter corporalia.§.ſed neq;
9 in fin.imo eſt caſus in d.c.plerunq;.a † contrario,vbi habes qď
primus impetrans poteſt excipere infra annum contra ſcďm,
etiā qui preſentauit.In ſecundo caſu.ſ.qñ vtrunq; eſt generale,
refert,aut ſecundum facit ſufficientē mentionem de primo.&
tunc reuocat primum vt in dicto.c.certum 3. reſponſio . licet
non reuocet legitime acta per ipſum vt.j.ď reſti.ſpolia audita.
aut non facit,& tunc neutrum alteri derogat ante ſpecificatio
nē clauſulę generalis.& facta ſpecificatione, in vno derogatur,
in ſpecificatis generalitat alterius.vt.j.eo. paſtoralis in fin. ſcďm
compo.hic In tertio vero caſu,ſ.qñ vnum eſt generale.& aliud
ſpeciale diſtinguit cardi.in. ver. in tertio vero ſpeciali primo
præſentatum &c.quod ipſorum primo præſentetur vtrū ſpe-
ciale vel generale &c. Ego vero Hēricus,dico ſic,aut primum
eſt generale & ſcďm ſpeciale aut econtrario,primum ſpeciale &
ſcďm generale.Si primo modo refert,quia aut quæris de perſo-
nis vel rebus in primo ſpecialiter expreſſatis,& non de illis q̄
poſſunt ſub generali clauſula compræhendi vt quia papa dicit
cauſam quācitius aduerſus Seium & quoſdam alterius dioce
ſis pariſieñſis ſuper libro & quibuſdam alijs ſe habere proponit
&c. Aut quæris de perſonis vel rebus non expreſſis in primo
reſcripto quæ tñ poſſunt ſub generali clauſula compræhendi.
Si primo modo tunc dic vt dixi.ſ. in caſu quando vtrunq; eſt
10 ſpeciale.¶ Nā reſcriptum generale habens † clauſulas ſpeciales.
de certis perſonis vel rebus & vna cum hoc generalem quan-
tum ad perſonas vel res ſpecialiter expreſſatas ſpeciale eſt , vt
patet expreſſe.j.e.paſtoralis §.qm ibi ſuper perſonis vel rebus
exprimēdis habeat poteſtate. ergo a cōtrario ſecus de exprę ſ-
ſis &.§.nos igiť,ibi iuriſditio per generales literas attributa per
ſpeciales literas &c.per generales.i.per clauſulem generalem in
literis generalibus contentam & non iuriſditio de Seio & de

libro

libro ſpecialiter expræſſatas. Si vero de perſonis vel reb. nõ ex-
preſsis quę tñ poſſunt ſub generali clauſula cõprehendi, refert,
aut impetratio ſecundi reſcripti pcedit ſpecificationem clauſu
læ gñalis. aut econtra ſpecificatio clauſulæ gñalis præcedit im-
11 petrationem ſecundi reſcripti. Si primo † modo tunc ſm reſcri
ptum ſpãle præualet, & derogat primo gñali: licet de ipſo non
faciat mentionem, vt in d.c. paſtoralis. §. nos igitur. Si ſcđo mo
do, præualet primum reſcriptum vt ibi à cõtrario. Fallit in caſu
vbi ſm faceret ſufficientem mentionem de primo vt in di. c.
cæterum. 2. reſpõ. Si primum reſcriptum eſt ſpãle, & ſm gene-
rale tunc, aut quæris de perſonis vel rebus ſpãliter contentis in
primo: & tunc primum præualet ſcđo niſi ſm faciat de primo
ſufficientem mentionem vt in d.c. cęterum. j. reſpõ. & hoc ſm
vnum intellẽm & ar. j. de reg. iur. c. generi per ſpeciem. lib. 6. aut
de alijs perſonis vel rebus q̃ de expreſſatis in primo: & tunc va
let ſm ar. alle. paſtoralis. ff. de vſufr. le. l. ſempronio. & hæc vera
ceſſante dolo, culpa, vel negligẽtia primi impetrãtis, alias ſecus
vt dicã. j. e. plerunq;. Item hęc vera ſaluo eo, qđ legitur & no. in
c. alleg. diſpendia. §. reus quoq;. ¶ Si autem quæris, qñ impetran
tur reſcripta in cauſis cęptis tunc ab vno. & tunc dic vt j. c. ex
tenore. & c. diſpendia. in princ. aut à diuerſis & tunc dic quod
no. Card. in rub. ver. ſi autem impetrantur reſcripta in cauſis cę
ptis & c. vſq; ad hoc, ſiue ſi vtrunq; fuerit gratioſum. ¶ Si q̃ris
vbi vnum reſcriptum eſt ſm ius cõe & aliud gratioſum. tunc
dic vt no. Car. in rub. verſ. vbi aũt vnum reſcriptum eſt ſm ius
cõe vſq; in finem. & vide qđ no. Hoſt. in ſumma huius tit. §. q
cui piudicet. & qñ ſm reſcriptum ſufficientem facit mentio-
nem de primo vide j. de do. & cont. c. 2. §. verum vbi Ber. in gl.
ſua pen. dicit nõ ſufficere mentionem gñalem ſeu indiffinitam
ſed expſſam debet facere mentionem. j. de offi. delegati. ex lite
ris. de re iud. inter mona. & de coha. cle. ſup eo. dicit ẽt Hoſ. ibi
12 q nõ ſufficit ſi fiat mentio † in ſcđo reſcripto de primo niſi ex-
preſſe ſpecificet in ſcđo id ſuper quo primum fuit impetratũ
& pſonę iudicum & litigãtiũ & ciuitatis diocęſis. & idẽ qđ di
ctũ ẽ de reſcr. dicit Hoſt. j. de heret. c. ſicut ait. Dicendũ de pri
uilegio, ſed Io. And. ibi remittit ad id quod ipſe no. de exceſ. p-
la. c. vno. li. 6. vbi remittit ad id quod ipſe no. de conſti. c. j. ſuper
verbo noſcatur. e. li. de quo vide ibi etiã per. G. ſuper. e. verbo.

2 Æquipollentium alterum probandum.
2 Propoſita omnia quando probanda. declarat, & limitat. & 3.
4 Diſiunctorum alterum probare ſat eſt.

EX parte Conuentrenſis. ¶ Si quæris, cum
duo, vel plura proponuntur probã
da nunqd alterum probare ſufficiat, refert, quia
aut quis proponit duo, ſiue plura ęquipollẽtia aut
3 plura & diuerſa. Si plura † æquipollentia tunc ſuffi
cit alterum pbare, vt j. de teſta. Raynut. ver. poſtmodum. in fi.
quia de æquipollentibus idem eſt iudicium. j. deſpon. c. pen. de
conſan. & affi. tun. ff. de leg. 3. l. fideicommiſſa. §. ſi filio. Aut quis
2 pponit duo ſiue plura diuerſa tunc refert, † quia aut proponens
obligat ſe & adſtringit ad vtrunq; pbandũ, & tunc neceſſe eſt,
quod vtrunq; probet q̃q̃ alterum per ſe ſufficeret. vt j. de pro-
batio. licet de foro cõpe. ex pte. §. fi. ff. de pba. l. certa. & hoc ve
rum niſi ex forma mãdati vel reſcripti aliud contingat. vt j. de
accu. accedens. aut non obligat ſe ad vtrunq; probandũ, & tunc
aut illa duo vel plura proponuntur coniunctim vel copulatiue.
3 aut alternatiue ſeu diſiunctiue. Si primo mõ, refert, nam † aut
vtrunq; tendit ad eundem finem ſeu effectum aut ad diuerſos.
ſed ſi ad eũdem finem. tunc aut neutrum propoſitorum per ſe,
ſufficit ad eliciendum & inferendum illum finem ſeu effectũ.
aut vnum illorum per ſe ſufficit. Si neutrum ſufficit per ſe tũc
vtrunq; probare oportet. vt j. e. olim ex literis in fi. & hoc ſi in-
cipias ibi à primo, ſ. à vitio falſitatis. Si quodlibet per ſe ſufficit
ad inferendum ſeu obijciendum illum effectum ſeu finem: tũc
ſufficit probare alterum ad hoc vt finis ſeu effectus ille ſequa-
tur. vt hic & ſ j. de iudic. exhibita. & de appel. ſignificauit. & de
præben. cum iãdudum. de accu. accedens. & c. cum oporteat. Si
vtrunq; tendat ad diuerſos fines ſeu effectus tunc, vno pbato,
ſequitur finis, ſeu effectus ille, quem elicit & infert tñ vt j. eo.
olim ex literis. in fi. non autem alius finis ſeu effectus, & niſi il-
lud aliud probaretur quod illum effectum alium infert & elicit
vt. ff. de verb. obl. l. ſi quis ita ſtipulatus. & inſtitu. de hær. inſt.
§. pen. & hoc no. Car. j. de elec. ſtatuimus in glo. ſed nunquid
lib. 6. & idẽ Iun. Ho. & Cõpo. & G. ibi. ¶ Si vero proponatur
4 alternatiuę ſeu † diſiunctiuę tunc aut alterum probatũ ſuffi-
cit ad inferendũ per ſe illũ effectum, & tunc ſufficit alterum
pbare j. e. inter cęteras. de reli. dom. c. cũ dilectus vbi de hoc
per Hoſt. ff. de iure do. l. plerunq; de reb. dub. l. ſi is qui ducen
ta. §. vtrunq;. Aut non ſufficit per ſe & tunc oportet vtrunq;
probare & tunc diſiunctiua ponitur pro copulatiua ſaltem
quo ad modum & onus probandi. Ver. gra. qñ duo diuerſa ve
niunt in obligatione: puta promiſiſti mihi ſtichum aut pam-
philum: & ideo peto alterum eorum quia tunc & alternatiue
petitur & alternatiue fertur ſententia. j. de ꝯtrah. emp. & vẽ.
cũ cauſam. & ff. de re iud. l. miles. §. decẽ. ff. de pac. l. ſi vnus. §.
pen. idẽ in caſu. vbi idem alternatiua propõ debet accipi pro
copulatiua. vt. C. de ver. ſig. l. cũ quidã. & de ꝯſe. diſ. ij. in calice.
Iſta diſtinctio p maiori pte põt elici ex gl. Ber. hic & Hoſ. j.
e. olim ex lr̃is. vbi facit plura mẽbra ſed omnia recidũt in iſta.

INter cætera. ¶ Si quæris, vtrũ in alterna
tiuis ſeu diſiũctiuis electio
ſit debitoris, diſtigue vt dicã. j. de plus peti. c. vnico.

1 Diuinorum non reddenda ratio.
2 Statuti humani ratio non redditur.
3 Verborum iuſtificandorum ratio an reddenda.
4 Cauſa quando, an non, exprimenda.
5 Cauſam quando exprimere debet iudex.

SI quando. ¶ Si quæris nũquid de omnib.
ratio ſit reddẽda vel non, diſtin
guæ, aut loquimur de factis, ſeu ſecretis diuinis. &
† de talib. non oportet reddere rõnem. 4. q. 3. §.
ſed obijcitur. 23. q. 4. Nabuchodonoſor. & c. de
curijs. ſm Hoſt. Vñ ad Ro. 11. c. in fi. O altitudo diuitiarũ, &
ſequitur, quis. n. cognouit ſenſum dñi aut quis cõſiliarius eius
fuit? Aut loquimur de factis humanis & tunc refert. aut q̃ritur
de factis hoĩum in ſtatutis vel iurib. condẽdis aut de alijs di-
2 ctis vel factis hoĩum. Si primo mõ, refert, nã † aut q̃ris de ſta-
tutis aut iurib. hoĩum mere poſitiuis. & quæ ex ſola volũtate
dependẽt. & de talib. non oportet reddere rõnẽ. vt. ff. de legi.
l. non oĩum. & ff. de poſtu. l. j. §. initiũ. j. de elec. cũ in cunctis.
per totũ. e. ti. c. ſtatuimus. & c. cupiẽtes. & c. licet canõ. li. 6. de
eta. & qua. gñalẽ. in cle. j. de ſpõ. c. lfas. & c. ſequenti. de cogna.
le. c. vnico. Aut de iure naturali gentiũ, vel alijs, quę à naturali
rõne, ſiue ingenio hoĩs dependẽt, & de talib. rõ reddi põt, &
dẽt. ff. de bo. dam. l. cum rõ naturalis inſti. de rerũ diui. §. ſingu
lorũ. & §. ſequẽti. 24. q. 3. ſi habes. 68. di. cor epi ſm Hoſt. Ioã.
An. hic. ext. de elec. c. j. in cle. vbi de hoc per Gen. qui dicit ibi
idẽ qđ Hoſt. ¶ Si q̃ris de alijs verbis vel factis hoĩum q̃ in ſta
tutis vel iurib. contẽdis, tũc aut q̃ris de verbis vel factis, quæ
reſpiciunt, & concernũt ius, ſeu piudiciũ alterius. Et tũc aut
3 quæris de talib. verbis vel factis, quæ † non iuſtificantur, niſi
ex cã etiã expræſſa, vt eſt ſnĩa excõicationis, quæ fertur p iu
dicem pp ſolã cõtumaciã. & de tali eſt rõ reddenda. ff. de doli
exce. l. 2. §. ſi quis ſine cã. j. de ſen. excõ. cum medicinalis. li. 6. cũ
ibi no. & in caſu vbi inferior ſubditus non adimplet mandatũ
ſuperioris qđ apparet prima facie rõnabile. vt hic. Aut de alijs
4 verb. vel factis † quæ ſe iuſtificant ſine cã expræſſa & ex cauſa
non expſſa. & tunc aut in exprimendo ſeu reddendo cãm põt
eſſe periculũ, & nullũ commodũ: ſicut eſſet ſi Abbas exprime
rẽt cãm quare non vult monachũ ordinare. j. de tẽpo. ordi. ad
aures. vel ſi iudex exprimeret cauſam in diffinitiua ſnĩa quod
poſſet eſſe periculoſum: quia poſſet mala cã exprimi & bona
ſubticeri & ſic ſnĩa non valeret vt legitur & no. j. de in integ.
reſt. cũ ex lr̃is. §. nos igitur. ver. illa nitẽs pcipue rõne &c. & de
cõceſ. præb. c. ex parte Aſtẽſis. & ff. de excu. tut. l. qui teſtamen
5 to. & tũc † non oportet nec expedit cãm exprimere vt legitur
& no. j. de re iudi. c. ſicut nobis qđ loquitur in diffinitiua ſnĩa.
& idẽ dico in interlocutoria. vt j. de off. dele. cũ ſuper abbatia
de quo vide qđ no. per Io. 21. di. in tñ. per Car. G. & Io. An. j.
de ſen. excõ. c. cũ medicinalis. in prin. li. 6. ſed fallit in ſnĩa ex-
cõicationis. vt ibi. [Et quæ ſit rõ dic vt ibi per eos.] Aut in ex-
primẽdo, ſeu reddendo cãm non eſt periculũ, ſed potius com
modũ & tuitio iuris publici, vel priuati. & tũc eſt cã exprimẽ
da, vt puta qñ iudex appellationis primã ſnĩam retractat quo
caſu eſt cã exprimenda vt per hoc priores iudices excuſentur
j. de fide inſtr. cũ Ioã. heremit. in fi. de priui. cũ olim. 2. vel vbi
iudex à iure cõi recedit. ff. de app. reci. l. ſciendũ. vel vbi abſol
uit ab inſtãtia iudicij. C. de iud. l. pperãdũ. §. illo proculdubio.
vel qñ conuẽtus rei vendic. abſoluitur: quia non poſſidet. vt j.
de exce. c. pẽ. vel qñ iudex abſoluit pp ineptã petitionẽ. vt. j.
de iud. c. examinata. quib. caſib. cauſa eſt exprimenda. vt not.
Hoſt. in d. c. ſicut nobis. & Spe. in tit. de ſent. prola. c. qualiter.
ver. ſi rationes. verũ idem in dicto teſtis de quo debet reddere
rationem

rationē ſi petatur aľs non.j.de teſti.cū.cauſam.Idē qñ qui ac-
cuſatur vel denunciatur de crimine quo caſu debet reddere
rationē facti ſui.j.de accu.qualiter.ij.ij.q.j.in primis. Aut quę
ris de verbis vel factis quæ non reſpiciūt ius, vel præiudiciū
tertij ſed ſolum ius vel præiudiciū agentis.& de talibus non
oportet reddere rationē.vt.ff.ad Trebel.quia puterat.C.man
dati.l.in re mandata.Sub iſto membro etiam poteſt compren
di caſus.c.ad aures.j.de tempo.ord. Nam ibi ordinatio & vo
lūtas monachi dependet ex voluntate & arbitrio Abbatis.vt.
xij.q.j.nolo.& c.non dicatis.

1 *Ordo religionis quando memorandus.*
2 *Priuilegij quando, an non, habenda mentio.*

Cum oridinem. ¶ Si quæris nūquid in reſcripto ſeu pri-
uilégio ꝯ religioſos ĩpetrato oporteat đ ordine
ipſorū, ſeu priuilegio facere mentionē: & vtrū
priuilegiū ſeu reſcriptū contra eos impetratum
de ipſorū ordine ſeu priuilegio, non habita mentione, valeat,
1 diſtingue: quia aūt q̃ris nūquid de ordine debeat facere men
tionē.& dic ꝙ ſic aľs non valet, vt hic.&.j.đ præſcrip.veniēs
vbi de hoc per Inno.aut facit mentionem de ordine, ſed non
de priuilegio.& tunc aut eſt reſcriptū de iure cōi impetratū,
vt quia impetrātur literę de communi iuſtitia contra religio
ſos.ſup decimis ſup q̃bus ſunt priuilegiati.& tunc ſufficit ꝙ
de ordine fiat mentio nec eſt neceſſe de priuilegio facere mē
tionē: ſicut nec de alijs exceptionibus peremptorijs vt patet
hic in tex.qñ ibi dicit ordinis & non dicit priuilegij.ſed ordi
nis.qđ non bene aduertit Ber.hic.ſm Hoſt.& Io.an. hic aut
eſt indulgētia ſpecialis ſeu priuilegiū, quæ ſeu qđ impetratur
contra priuilegiū ipſorum.& tunc aut illud priuilegium reli-
gioſorū ꝯ qđ impetraĩ nō eſt in corpore iuris clauſū, & tunc
oportet ꝙ etiā de ipſo priuilegio faciat mentionē.aľs. nō va-
let.vt.j.de re iudi.cū inter monaſteriū.&.j.de priuileg. ex par
te.i.& ibi vide.Ita intelligo opi.Inno.& Cōpo. & Io.an.hic.
2 Aut illud priuilegiū religioſorū ꝯ quod impetraĩ eſt in cor-
pore iuris clauſum, & tūc ſufficit ꝙ faciat mentionē de eorū
ordine, licet de priuilegio nō faciat mentionē: q̃a nō eſt veriſi
mile ꝙ dñs pp̄ ignoret illud priuilegiū qđ ē ĩ corpoř iuris clau
ſū.quale ē illud.j.đ đcimis.c.ex parte.& ar.j.đ cōſti.c.j.lib.vj.

1 *Datæ tempus ob reſcripti vires ſpectandum.*
2 *Data ob obligationem iam natam attendenda.*
3 *Receptionis tempus ob moram ſpectari.*
4 *Præſentationis tempus ob negligentiam inſpici.*
5 *Citationis dies quando inſpicienda.*
6 *Præſentationis tempus quando attendendum.*
7 *Canonicatum confert capitulum iuſſum.*
8 *Capitulum ſede vacante, confert canonicatus.*
9 *Conferre quando poteſt epiſcopus.*
10 *Epiſcopo mandatum ad quem deuoluatur.*
11 *Capitulum cum epiſcopo iuſſum, quando ſolum confert.& 12.*
13 *Mandatum inhabilibus corruere.*

Eam te. ¶ Si quæris nunquid tēpus datę de-
beat attēdi, & inſpici ĩ reſcriptis, vel
nō, diſtingue nā aut agiĩ de viribus reſcripti. aut
de obligatione orta & nata ex reſcripto, vel ante
reſcriptū.aut de obligatione q̃ cōtrahiĩ ex mora
vel culpa illius ꝯ quē impetraĩ, aut de exercitio re
ſcripti quod abſorbet ius alterius. aut de negligentia ſeu cur-
ſu tēporis imputando, aut de odio impetrantis, aut de iuriſdi-
1 tione perpetuāda.¶ Si quæris an agatur de viribus † reſcripti
& quia dr ibi aliquid tacitū vel expreſſum, qđ ipſum habeat
reddere vitioſum.vt.j.eo.ad hæc ſumus.&.c.cōſtitutus.&.c.
ſuper literis.&.c.ſi proponente.&.c.dilectus.j.& eo.titu.c.j.
&.c.ſi eo tpe.lib.vj.&.j.de trāſact.ex literis.& de præben.ei
cui.lib.vj.vel q̃a dr reū nō fuiſſe ĩ tpe date obnoxiū impetrāti.
j.eo.c.fi.& no.Ber.Brixiēſis in q.Dñicali, q̃ incipit aliquis im-
petrauit.vel quia dr qđ aliquis non pōt eſſe iudex ſeu capax iu
riſdictionis apoſto.vt.j.de offi.deleg.c.licet.&.c.prudētiā.in
prin.&.§ 1.&.j.eo.ſtatutū.lib.vj.tunc tēpus date ſeu tp̄s cōceſ
ſiōis aľs cōmiſſionis dēt attendi & inſpici vt hic & in iuribus
allegatis.&.j.de procur.c.fi.cū ijs q̃ ibi dicā in fi. poſt Hoſt.&
Io.and.& pro hoc not.p Ber.j.de præben.c. dilectus filius.in
gloſſ.ij.vbi dicit ꝙ ſi iudex tpe impetrati reſcripti ſit excom
municatus, & tēpore receptionis eiuſdē ſit abſolutus non va
lerēt lr̃ę.arg.j.de excep.c.pia.lib.vj.licet Ioā.ibi ꝯ. & male idē
Spec.tit.de leg.§.ſupereſt.verſi.idem ꝙ eſt excōmunicatus &
Archid.xj.q.iij.c.crure.& no.per Archi.& Cardi.in.c.allega
to ſi eo tēpore.&.c.ſi ei cui dicentes, ꝙ in literis ad beneficia
etiā ſine cura impetratis inſpicitur tp̄s datę, ſicut & in lris ad
beneficia cum cura impetratis & credo ꝙ ſit caſus in d. ſi eo
tēpore.§.fin.a contrario ſenſu licet Ioā.and.& Io. de Borbo-
nio in hoc ꝯ.in dicto.c.ei cui.& credo ꝙ male.arg.extra eo. li
teras.in cle.facit etiā quod no.Phi.& Io.an.in.d.c. dilectus di
centes ꝙ ſi impetrās literas ad beneficiū dixerit beneficiū va
care non eſt ſatis ꝙ vacet tpe præſentationis, ex quo non va-
cabat tpe datæ.Sed ſi papa mandet alicui proprio motu cōfer
ri eccleſiā vel præbēdā, ſi vacat, ſatis eſt ꝙ vacet tpe receptio
2 nis licet non ꝙ vacaret tpe datę per illud.c. ¶ Si agatur † de
obligatione orta vel nata ex reſcripto vel ante reſcriptū.tunc
aut quæris de obligatione nata de reſcripto & tunc ſiliť inſpi
citur tp̄s date ſeu cōmiſſionis vt hic, &.j.eo.c.fi. & extra.eo.
titu.c.literas.in cle.vbi de hoc.aut đ obligatione orta & nata
ſeu cōcepta ante reſcriptū licet impetretur ſuper illa.vt.j. eo.
c.fi.& tunc inſpicitur tp̄s præſentationis.vt.j.de præbē.c.di-
lectus filius.G.ij.vel etiā tp̄s quo primo illi ꝯ quos reſcriptū
erat impetratū, ſciuerint ipſum reſcriptum fuiſſe impetratū ſi
ante ipſā præſētationē hoc ſciuerīt vt ibi not.Hoſt.Nā poſtq̃
hoc ſciuerunt, ſi aliquid facerent ꝯ dicerentur in eluſionē mā
dati apoſtolici facere.arg.j.de appella.meminimus.& cap.ſug
3 geſtū.¶ Si agatur † de obligatione, q̃ contrahitur ex mora, vel
culpa illius, ꝯtra quē impetratur, tunc attendiĩ tp̄s receptiōis,
vt in d.c.dilectus filius.G.hoc ſm Pe.de Samp. & Ioā.an.ibi.
¶ Si agitur de exercitio quod abſorbet ius alterius, tunc aut
eſt appoſita clauſula, decernētes &c. & tunc inſpicitur tp̄s da
tę, vt.j.eo tpe.lib.6.ſi non eſt appoſita tunc inſpicitur tp̄s re-
ceptionis.Fallit in caſu vbi canonicatus eſſet collatus de præ-
ſenti, vel vbi proceſſum eſſet ad reſeruationē iuxta ea q̃ no.j.
4 de conceſ.præben.quia cunctis.&.c.ſi ſoli.lib 6. ¶ Si agiĩ † de
negligentia ſeu curſu tēporis imputando, tunc aut in præſen-
tando iudici, & tunc inſpicitur tp̄s præſentationis. vt.j.de ap
pel.ſuper eo.2.aut parti impetranti, & tunc inſpicitur tp̄s quo
habuit copiā iudicis & agere potuit cū effectu vt legiĩ.et not.
plenius.j.eo.c.ſi autē.&.c.plerunq;. Si de odio impetrātis tūc
inſpicitur tp̄s agendi.j.de offi.deleg.c.prudentiā.de vſur.quia
5 fruſtra. ¶ Si agitur de iuriſditione † perpetuanda tūc aut quę
ritur de iuriſdictione perpetuanda literarū ad lites, & tunc in
ſpicitur tp̄s citationis.vt.j.de offi.delega gratū.&.c.licet vn-
diq;.Aut de perpetuatiōe iuriſdictionis literarū ad beneficia,
& tunc aut gratia eſt iā facta ſaltē prō parte, aut eſt oīno in fie
ri.Si primo mō inſpicitur tp̄s datę, vt.j.de offi. deleg. ſi ſuper
grā, & de præb.&.c.ſi cui.in prin.lib.6.Si eſt ĩ fieri, tunc inſpici
6 tur † tp̄s præſentationis factę executori vt not.j.de appellat.vt
debitus.vel ſaltē tp̄s facti proceſſus per executorē vel etiā tp̄s
quo executor ante proceſſum citauit illum, ꝯ quē collatio, ſeu
prouiſio eſt facienda.arg.dicit.c.gratū. &.c.licet vndiq;. put
not.per de monte Lau.extra eo.c.fi.& de conceſ.præbē.c.vni
co.in cle.ex cuius gloſ.ibi & Hoſt.& Pet. de Samp. & Ioā.an.
in.c.allegato.dilect.&.& Specu.titu.de reſcriptis in præſenta
tione.§.fi.in fine.& Card.j.eo.ſtatutum in magna gl.vbi col-
ligitur quaſi tota noſtra diſtinctio. ¶ Si quæris qñ papa mādat
capitulo, vel epiſcopo, ꝙ aliquē recipiant in canonicū & in fra
trē & præbendā ſibi conferāt, nunquid mādatū poſſint & de-
beāt adimplere, refert.aut papa ſibi contulit canonicatum de
præſenti & tunc capitulū, cui ſcribiĩ, teneĩ eum recipere, &
etiā epiſcopus, ſi epiſcopo ſcribaĩ.vt.j.eo.tibi qui.de præben.
c.ſi poſtq̃.lib.6.aut non contulit canonicatū.& tunc aut man-
dat capitulo aut epiſcopo, aut extraneo.Si capitulo, tūc refert.
7 Nā † aut papa dat eis poteſtatē conferēdi authoritate ſua cano-
nicatum & præbendā.& tūc etiā tenetur eū recipere ſiue colla
tio alias ſpectaret ad eos ſiue non, vt.j.eo. cū aliquibus. lib. 6.
Aut non dedit eis poteſtatē conferēdi, & tunc aut collatio &
prouiſio canonicatuum & præbendarum pertinet ad epiſco-
pum tm̃, aut ad capitulū tm̃ ad epiſcopum & capitulū inſimul.
Si ad epiſcopū tantum refert. Nam aut ſcribiĩ capitulo, ſede
8 vacante, aut ſede non vacante.Si ſede vacante, tunc † papa vi-
detur ſcribere pro receptione ipſius, capitulo tanquam epi-
ſcopi vices ſuas in hac parte, & receptione gerenti. Et ideo
aut epiſcopus nondū eſt creatus, & tunc capitulū tenetur vice
epiſcopi eū recipere, per q̃ receptionē ius canonicatus quæriĩ
recepto, vt hic. Nā licet præbendarū collatio non deuoluatur
ad capitulū ſede vacante, vt.j.eo.ne ſede vacante.c.penulti.&
eo.titu.c.vnico.lib.6.Illa ñ quæ iuriſdictionis ſunt ad capitu
lū deuoluuntur, vt.j.de maio.& obedi.c.his qui.&.eo. titu.c.
1 lib

ſ.lib.6.de hæreticis ad abolendam.hęc non eſt bons ratio cum
recipere non ſit iuriſdictionis. Vnde dic aliter vt Inn io c.iſto.
9 Aut eṗs eſt creatus,& † confirmatus antequam capitulũ man-
datum papæ ſibi directum adimpleat,& tunc ceſſat poteſtas ca
pituli,& redijt ad eṗm. Qui quidem epiſcopus etiam ſi ſit ex-
traneus nõ de capitulo hoc mandatũ adimplere tenetur vt hic
habes expreſſe [& non capitulũ.] Nam mandatũ directũ capi-
tulo intelligebatur ſi res eodem ſtatu perſeueraret. arg.ff.ſi ex
noxal.cau.aga.l.1.de ſolu.cum quis.ff.de vul.& pup. ſubſti.l.ex
facto. Aut ſcribitur capitulo ſede non vacante,& tunc ſiue eṗs
ſit pręſens,ſiue in remotis partibus degens,ſi ad eṗm pertineat
collatio prębendarum eum recipere non tenetur nec poteſt cũ
dictum mandatum ſit magis officij executio q̃ iuriſdictionis
datio.ĵ.de off.ordi.graue.[Vnde ex quo non dr̃ q̃ collatio per-
tineat ad alium vr̃ ſcribere perpetuo capitulo tanquam ordina-
rio hanc conferendi habenti poteſtatem.de hoc ſcripſi in c.cũ
aliquibus.] Aut præbendarum collatio ſpectat ad capitulũ cui
ſcribitur & tunc mandatum adimplere tenetur.ĵ.de præb.c.di-
lectus.2.Si ſcribitur eṗo, ad quem collatio pertinebat tunc aut
viuit,& poteſt adimplere mãdatum & eum adimplere tenetur
10 ĵ.eo.cum dilecta.ŝ.eo. ſi qñ. Aut † moritur antequã adimpleat
mandatum,& tunc aut moritur antequam huiuſmodi manda-
tum ſibi fuerit præſentatum, & tunc nec ipſe epiſcopus mor-
tuus,nec capitulum ſuum mãdatum adimplere tenetur. Et eſt
ratio quia licet mandatum, in quo capitulo tanquã vices gerẽti
epiſcopi ſcribitur, creato eṗo,ad eṗm redeat: tñ cum epiſcopo
ſcribitur,nõ intelligitur ſibi ſcribi vt capituli vices gerẽti: imò
vt ſuas. Et ideo in mandato directo epiſcopo capitulũ non in-
cluditur ſm Inn.& Cõpo.& Io.An. Aut eps moritur, poſtquã
mandatum hmõi ſibi fuerit præſentatũ, & tunc forte capitulũ
tanquã ſucceſſor eṗi quo ad hoc debet proſequi & explere fa-
ctum cum eṗo inchoatum.ĵ.eo.literis. ſm Compo. & Io.An.
[Verius vr̃ q̃ vtroq; caſu fuerit eṗo viuenti præſentatũ reſcri-
ptum ſiue nõ eo mortuo capitulum nihil poteſt ſuper hoc:ſed
expectandus eſt ſucceſſor eṗi & ille poterit & tenebitur adim-
plere: cum ei ſuccedat in honore,& onere.ĵ.de off.ordi.paſto-
ralis.§. præterea. capitulũ aũt quo ad collationẽ beneficiorum
11 eṗo non ſuccedit] ſi prębendarum † collatio ſpectat ad eṗm &
capitulũ inſimul tunc aut eṗs mortuus eſt vel ſuſpenſus & tũc
perinde eſt ac ſi ad ipſum ſolũ capitulum ſpectaret ipſa collatio
alias ſecus:& idem qñ capitulum eſt ſuſpenſum.qd̃ dic vt.ĵ.ne
ſede vacãte.c.vnico.li.6. [Sed certe iſtud.c. loquit̃ in poteſtate
cõferendi ex iure ſuo,nõ ex reſcripto,vel mãdato apoſtolico.
12 vnde † vr̃ q̃ vbi ad vtrunq; ſimul pertinet collatio,ſi hoc tãto
alteri ipſorũ tñ ſcribatur de cõferendo,vel recipiendo reſcri-
ptum eſt ſubreptitiũ,iuxta ea quę ſcripſi in c.cũ aliquibus. ſed
ſi hoc exprimatur tunc capitulo ſoli ſcribat̃ poterit, & debe-
bit exequi etiã eo mortuo,vel viuente, & ſuſpenſo vbi capitu
lum ipm̃ eſſet ſuſpenſum,quia tunc hoc nõ poſſet.ĵ.de cõceſ.
pręb. quia diuerſitatem.nec tunc ad hoc tenet̃ eṗs cum ſibi nõ
fuerit ſcriptũ nec ſcribebat̃ capitulo vt vices gerẽti eṗi. Si aũt
ſoli epiſcopo ſcribebatur, tunc ipſe poteſt, & tenetur & ipſo
mortuo vel ſuſpenſo capitulũ hoc poterit,ſi velit ex poteſta-
te ordinaria: ſed non tenebitur ad hoc ex vi lateris Epi : ex vi
reſcripti.quia iuriſdictione vel poteſtate ſpãliter eṗo declarata
13 capitulũ non ſuccedit.] Aut ſcribitur † penitus extraneo q̃ re-
cipiat eũ in eccleſia,in qua ius recipiendi non hr̃et: & tales lite
ræ nõ valerẽt: niſi conſtaret,q̃ ex certa ſcĩa ſcriberet ſicut ex-
traneo ſm Inn.hic pro quo.ĵ. eo. cũ aliquibus.li.6.a cõtrario.
in iſta diſtinctione concordant pro maiori parte Inn. & Hoſt.

1 *Mandatum generale valere.*
2 *Literæ litis generales quando validæ.*
3 *Generalis iudicum commiſſio nulla.*
4 *Agendi in vnum ex pluribus ius eſſe.*

AD hæc ſumus. ¶Si quæris nunquid lite-
ræ generales valeãt & nun
quid generalitas appoſita in reſcriptis apoſtolicis ha
beat ipſa reſcripta vitiare,diſtingue,quia. aut quæris
1 de literis ad beneficia,aut de literis ad lites.Si de literis † ad be-
neficia,tunc dic,q̃ in talibus gñalitas nõ vitiat,niſi ſit aliud ca-
nonicum impedimentum,quod obſiſtat.ĵ.c. abbatem. & ĵ.de
2 præb.c.quamuis.in fi.li.6.Aut quæris de literis ad lites, † & tũc
aut papa tales literas generales cõcedit ex certa ſcĩa per modũ
priuilegij,ſeu gratiæ ſpecialis cum filo de ſerico.puta dicendo,
Indulgemus,vel concedimus de gratia ſpeciali,vel æquipollen
tibus verbis vtendo, & tũc valent ſicut ſæpe videmus q̃ papa
dat priuilegiũ aliquibus q̃ non teneantur niſi ſub certo iudice
reſpondere: & aliqñ concedit aliquibus q̃ non teneantur niſi
ſub certo iudice litigare,agere, vel rñdere. quod alius a princi-
pe concedere non poſſet & tũc tales literę bene valent.vt C.de
iuriſ.om.iud.l.vel magiſteriæ. & de re mili.l.fi. in princ.li.12.&
in aut.habita.C.ne filius pro patre & in aut.vt cle.apud ꝓprios
epi.§.pen.coll.1.ĵ.de foro cõpe.c.cũ ſit gñale. & eſt caſus.ĵ.de
priuil.c.1.§.& id ipſum.li.6.vbi de hoc.quia cõſuetudo hoc fa-
cere poteſt,vt ĵ.de fo. cõpe. cum contingat.ergo multo magis
priuilegium.vt legitur & no.ĵ.de cõſue.c.1.li.6.Aut per modũ
cõmiſſionis de iure cõi emanantis, & reſcriptum de iure com
muni concedendo nõ vtendo verbis prædictis,vel æquipollen
3 tibus.& tunc aut gñalitas, vertitur circa † iudices,quibus com
mittunt̃ negotia vel circa ipſa negotia, quæ cõmittuntur. puta
quia cõmittuntur vniuerſaliter oĩa negotia præſentia,& futu-
ra & tunc non valent literæ ſiue ſint in literis expreſſi certi iu-
dices,ſiue non ſi detur imperatori poteſtas q̃ eos eligat vt hic
ad oĩa negotia & hoc ꝑꝑ nimiam gñalitatem, quæ reprobatur
ĵ.de app.c.2. & quis ordinarię iuriſdictioni per hoc multũ de-
rogaretur,quod eſſe nõ debet.ĵ.de off.ordi.licet.de mai. & obe.
per tuas.11.q.1.peruenit.gl.nam licet vniuerſitas ſm Cõpo.&
Io.Andr.hic & Arch.idem notauit in c.allegato peruenit & ita
intellige gl.Ber.& Inn.hic. Aut gñalitas vertitur circa perſonas
conueniendas iuxta formam decretalium.ĵ.eo.paſtoralis.§.qm̃
ſedes apoſtolica.eo.ti.cum in multis.li.6.vel circa negotia prę-
ſentia gñaliter cõmiſſa iuxta formã illius.§.qm̃.& ĵ.eo. diſpen-
dia.1.reſpon.lib.6.& tunc valent ſm Inn.Hoſt.& Io.An. ¶Et
4 nota q̃ † impetrans reſcriptũ ſub hac forma conqueſtus eſt no
bis Gulielmus de Petro.& de quibuſdam alijs &c. poteſt ſi ve
lit Petrum ſpecialiter noĩatum omittere & ꝯ alios agere. Tum
quia nemo agere cõpellitur inuitus. C. vt nemo inuitus agere
compellatur.l. vnica. tum quia quilibet poteſt negligere actio-
nem ſuam ꝯ quemcunq;.ff.de min.l.ſi iudex. nam & Petro do-
nare poſſet quicquid ei debetur. Itẽ res inter alios acta &c. C.
res inter alios acta.per totũ. & hoc tenet Bar. Brixien. in quæ-
ſtio. ſua dominicali. 89. quæ incipit. Aliquis ſic impetrauit.

1 *Falſitas reprobabilis.*
2 *Libertatem defectu non vitiari.*
3 *Teſtamentum, omiſſa ſolennitate, corruere.*
4 *Præpoſterus ordo quando, an non, vitiet.*
5 *Literarum & ex his factorum omiſſio an vitiet.*
6 *Solennitatis defectu mandatum euaneſcere.*
7 *Incongruitate reſcriptum corruere.*
8 *Raſura, & ſimilia quando, an non, vitient.*

AD audientiam. ¶Si quęris ꝑpter quod
vitium, vel quõ defectũ
reſcriptũ vel ſcriptura debeat reprobari, refert, aut
eſt vitiũ inuiſibile,ſed intelligibile, vt eſt ſuppreſſio
veritatis,& expreſſio falſitatis.de quo.ĵ.eo.c.ſuper literis.& de
1 hoc dic,vt ibi dicã in diſtinctione prima.Aut eſt † vitiũ viſibi-
le, qd̃ acuto ingenio, & perſpicaci oculo cerni põt, & tunc aut
eſt vitiũ falſitatis,aut alterius defectus. Si falſitatis,tunc põt,&
debet reprobari:vt ĵ.de cri. fal.c. licet. & c.ſuper eod.ĵ.de fide
inſtr.inter dilectos. Si eſt vitiũ alterius defectus,& tũc aut quę
ris de ſcriptura libertatis,aut de ſcriptura vltimę volũtatis,aut
de ſcriptura apoſtolici reſcripti, aut de alijs literis vel ſcriptu-
2 ris,& reſcriptis. Si de ſcriptura † libertatis tunc nõ nocet vi-
tium vel defectus dũmodo de voluntate manumittentis appa-
reat.vt ff. de ſtatu hoĩm.l. Imperator Titus.Si de ſcriptura vl-
timæ voluntatis.tunc aut eſt vitiũ,vel defectus ſolennitatis.aut
vitiũ vel defectus præpoſterationis aut vitiũ vel defectus falſę
latinitatis,aut vitiũ vel defectus omiſſionis literæ, ſyllabæ,vel
dictionis vel orationis.aut vitiõ vel defectus raſuræ deletionis
3 ſeu cancellaturæ. Si eſt vitiũ,vel † defectus ſolẽnitatis: tũc aut
eſt vitiũ vel defectus ſolẽnitatis ſubſtãtialis, vel neceſſarię, tũc
nocet.vt C.de teſta.l.ex imperfecto. & l.ſi vnus.& l.hac cõſul-
tiſſima.ff.de le. 3.l.ex imperfecto.Aut eſt vitiũ, vel defectus ſo
lennitatis nõ ſubſtãtialis & tunc nõ nocet. vt C.de teſta.l. præ-
poſteri.& l.ambiguitates.& de leg.l.in lega.arg.ff.de ventre in-
ſpi.l.1.in fi.Si eſt vitium vel defectus præpoſterationis.aut iſta
4 † præpoſteratio eſt ꝯ ordinem neceſſarium & ſubſtãtialem rei
vel actus,de quo agitur ex natura ipſius rei vel actus vel ex di-
ſpoſitione iuris inductũ & talis ꝑpoſteratio vitiat, & nocet. vt
ff.de vulg.& pupil.ſubſti.l.2.§.prius. vbi habes q̃ paterfamilias
prius debet facere teſtm̃ ſibi, & poſtea filio ſuo impuberi. qd̃
ſi ꝯ fecerit,nõ valebit per eandẽ viam. facit.ff. de fideic.liber.l.
gñaliter.§.quid ergo.C.de edic.diui Adri.Toll.l.1. in aut.de hę-
re.& fal.§.inordinatũ.coll.1.Aut iſta præpoſteratio nõ eſt con-

tra ordinem neceſſarium & ſubſtantialem rei vel actus de quo
agitur & tunc nõ nocet. vt ff. de pec. leg. l. quidã in teſtamento.
C. de teſta. l. errore. & l. ambiguitatet. Si eſt vitiũ vel defectus
falſæ latinitatis nõ nocet: dũmodo conſtet de voluntate teſtan
5 tit. arg. l. Imperator Titus. & l. alle. in legatis. Si ſit vitium † vel
defectut omiſsionis literæ, vel ſyllabæ, vel dictionit vel oratio
nis tunc idẽ. ff. de manu. teſta. l. qui habebat. C. de teſta. l. errore.
Fallit, qñ talis omiſsio obſcuritatẽ intolerabilem induceret. ff.
de teſta. tut. l. duo ſunt Titij vel alterũ. vel diuerſum ſenſum vel
intellectũ induceret. vt ff. de hære. inſti. l. quoties. Si vero ſit vi
tium vel defectut raſuræ vel deletionit, ſeu cancellaturę: tunc
aut procedit ex voluntate teſtatoris & tunc nocet. in eo qđ ra-
ſum, deletũ, & cancellatũ eſt. aut non, & tunc nõ nocet dum ap
pareat aliat de voluntate teſtatoris. ff. de ijs quæ in teſta. delen.
l. 1. & de bon. poſ. ſm tab. l. 1. §. ſi Roſe. C. de teſta. l. ſi vnus. §. 1.
6 ¶ Si † quærit de vitio vel defectu apoſtolici reſcripti. tunc aut
eſt vitiũ vel defectus ſolẽnitatis. ſ. aut vitium vel defectus prę-
poſterationis aut falſæ latinitatis vel omiſsionis literæ vel ſyl-
labæ dictionit vel orationis aut vitiũ obſcuritatis ineuitabilis
& intolerabilis aut raſuræ vel deletionis vel cancellaturæ. Si eſt
vitium vel defectut ſolennitatis ſtyli qui debet obſeruari. vt ˢ.
de conſti. ex literis. tunc nocet, nec valet reſcriptũ indiſtincte,
vt ĩ. de fid. inſtr. qđ ſuper ijs vbi hoc no. Ho. ĩ. de cri. fal. q̃ graui.
Si ſit vitiũ vel defectus prępoſterationit tũc talit defectus non
nocet. vt ĩ. e. ti. c. cãm quæ. qđ intellige vt ibi dicã. & ĩ. c. cũ dile
7 cta. Si ſit vitiũ falſæ † latinitatis, tunc nocet ita ꝙ reſcriptũ nõ
valet vt hic qđ eſt ſpãle in literis popę. ſecus in literis imperato
rit & aliorũ ſm Hoſt. in ſum. eo. ti. §. ꝙ ꝯtinet. ver. 6. Si eſt vitiũ
vel defectus omiſsionis literę, vel ſyllabæ, vel dictionis vel ora
tionit tunc refert. nã aut nihilominus cõſtat de intellectu pa-
pæ: vt qa talit omiſsio nõ inducit alium intellectũ ſeu ſenſum
& tũc talit defectut nõ nocet. vt ĩ. de fid. inſtr. ex parte. Aut nõ
conſtat de intellectu papæ, vt qa talis omiſsio inducit aliũ intel
lectũ ſeu ſenſum & tũc nocet. vt ĩ. de fid. inſtr. c. inter dilectos
vnde magit attẽdimut intellectũ, & ſenſum. q̃ ſcripturã. 38. di.
ſedulo. & hoc fuit no. Inn. & Hoſt. poſt eũ in c. allegato. ex par-
te. & expreſsiut Arch. 19. diſt. in memoriã. 35. q. 9. apoſtolicæ.
gl. fi. Si ſit vitiũ, vel defectus obſcuritatit intolerabilis, tunc vi
tiat. arg. no. per Pet. & Hoſt. ĩ. de off. dele. qm Abbat. in fi. Si aũt
ſit vitium, vel defect⁹ raſurę, vel deletionis, ſeu cãcellaturę, tũc
aut eſt facta per aliũ, q̃ per papã, vel vicecancellarium, ſeu alios
officiarios ad hoc deputatos tũc nocet, & vitiat reſcriptũ. vt ĩ.
de cri. fal. c. dura. & c. licet. & c. ad falſariorum. Aut eſt facta per
vicecancellariũ ſeu alios ad hoc deputatos, qđ præſumit in du-
bio. vt no. Vin. & Io. An. ĩ. de fid. inſtr. c. ex literis. & tunc refert
quia aut ſunt literæ cõfirmationis, & tunc nõ nocet. vt ĩ. de fi-
de inſtr. c. ex literis. vbi de hoc per Inn. & Ho. Aut ſunt literæ
8 originalet & tunc aut raſura † eſt in loco ſuſpecto vt in noĩbus
poſſeſsionum, vel iudicis, vel actorit, vel rei. vel in alijt not. per
Inn. ĩ. de fide inſtr. inter dilectos. in gl. ſecus. & tunc talis defe-
ctus nocet: & tales literæ ſunt ſubreptitiæ, aliat ſuſpectæ ſiue
ſint priuilegia ſiue reſcripta gratioſa, ſeu ꝯtentioſa: cum in illis
poſsit fraus cõmitti. vt ˢ. eo. ad aures. ĩ. eo. paſtoralis. & c. ſedes
& c. cũ adeo. & c. fi. ſm Ber. Inn. Ho. & Abbatem in c. allegato
ex literit. ĩ. de fide inſtr. Aut raſura. deletio, ſeu cancellatura eſt
in loco nõ ſuſpecto, vt in narratione facti: & tunc nõ nocet ſm
Ber & Hoſt. iud. c. ex literit. & Archi. ĩ. de priuil. c. ſi papa. gl. 2.
lib. 6. Aut eſt dubiũ vtrũ officiales curię raſerunt, vel alius, tũc
ſi raſura eſt in loco nõ ſuſpecto, præſumitur, q̃ per officiales cu
rie raſura fuerit facta ſm Vinc. qđ intelligo ſi per manũ eiuſdẽ
ſcriptoris raſum ſuiſſet: & hoc cõſtaret, quod per cõparationẽ
eiuſdem literę patere poteſt. C. de fide inſtr. l. cõparationet. &
vide quod no. Hoſt. in d. c. ex parte. ĩ. de fid. inſtr. vbi dicit ꝙ in
talibus vitijs arbitrabit bonus iudex. arg. ĩ. de cõſe. eccle. vel al-
ta. c. qđ in dubijs & c. lineis. ita tñ ꝙ in dubio ꝓbabili ſiue no-
uo principẽ conſulat, ſicut factũ fuit in c. alle. ex parte. arg. ĩ. de
iudi. cum veniſſent ſm eum. Si quęritur de alijs literit ſiue in-
ſtrumentis: tunc aut eſt vitium latinitatit: & ꝓpter hoc nõ vi-
tiatur vt not. Ber. & Hoſt. hic quod intelligo, vt prius, qñ non
inducit obſcuritatem intolerabilem, vel aliũ diuerſum intelle-
ctum: quia tunc ſecus. arg. ff. de teſta. tut. l. duo ſunt Titij. & de
hęr. inſti. l. quoties. Aut eſt aliud vitiũ, ſiue alius defectus & tũc
poteſt probabiliter dici illud qđ dictum eſt in literis papæ. &c.

1 *Scriptura præſcriptus ordo ſequendus.*
2 *Ordo iuris, non ſcripturæ quando ſpectandus. & nu. 3.*
4 *Ordo ſcripturæ limitatus attendendus.*
5 *Ordo in vltimis voluntatibus non curandus.*

Auſam quæ. ¶ Si quæris nũquid ordo
ſcripturę ſit ſequendus, &
inſpiciendus refert. Nam aut actus, qui gerit hẽt
certũ ordinem, & limitatũ a iure, aut non. Si pri-
mo modo, refert, aut ordo ſcripturæ eſt ſm or-
1 dinẽ iuris aut ꝯtra, aut pręter, vel citra. Si ſm † ordinẽ iuris. i.
ſm ordinẽ ſibi datũ a iure, tunc ordo ſcripturæ eſt ſequendus:
quia eũ ſequendo ſequimur ordinẽ iuris. vt ĩ. de off. dele. vene-
rabili. ad idem per Ber. in gl. noui reſcripti. ĩ. de off. dele. venera
bili. ad idem 20. diſt. §. 1. vbi de hoc in gl. ar. ex ordine facti aliqđ
præſumendũ. & c. 36. diſt. §. ecce. ver. hinc etiã dñs vbi de hoc.
43. di. ſit rector. in fi. vbi de hoc. 2. q. 7. in primis. 24. q. 1. alienus
2 vbi de hoc. Si eſt ꝯ ordinẽ † iuris tunc nõ inſpicitur ordo ſcri-
pturæ, ſed potius ordo iuris. vt hic, & ff. de vul. & pup. ſubſti. l.
2 § prius. & de pecul. leg. l. quidã. & de ſolu. l. in ijs. & l. nec. n. C.
de fideiuſ. in aut. hoc amplius. vnde hic nõ fuit ordo rectus ſcri
ptus: ſed fuit quædã præpoſteratio q̃ ex errore proceſsit & ſic
nõ obſtat. vt no. G. de Mõte Lau. extra de ſum. tri. & fide cath.
c. vnico. ſuper verbo & ordinẽ in cle. Fallit in caſu vbi princeps.
qui põt facere ꝯ ius ex certa ſcia, vellet talem ordinẽ ſeruare. ĩ.
de off. dele. ex parte. 2. tunc ei obediendũ eſt ẽt ſi durũ ſit man-
datũ. centeſima di. ꝯ morẽ. 19. di. in memoriã. ſed tum antequã
obediatur, eſt ſecunda iuſsio expectanda in aut. de man. princ.
deinde. col. 3. & in aut. vt nulli iud. §. & hoc vero iubem⁹. coll. 9.
3 Si ordo † ſcripturę eſt citra vel ꝑter ordinẽ iuris. tunc ordo ſcri
pturæ eſt citra vel præter ordinẽ iuris. tunc ordo ſcripturæ nõ
eſt ſequẽdus. vt inſti. de leg. §. ante hęredis inſtitutionẽ. Si actus
4 † habet certũ ordinẽ limitatũ a iure & tunc inſpicit ordo ſcri-
pturæ. vt ff. de vſufr. l. quoties. de hęre. inſti. l. qui ſoluendo non
erat. de leg. 2. l. cũ pater. §. aute de fideicõ. li. l. gñaliter. §. quid er-
go. ad Treb. l. hæredes. §. fi. ĩ. de elec. ſi quis iuſto. de pb. c. man-
dato. & 5. q. 7. in grauibus. & ſpãliter in mandatis exequẽdis. vt
ĩ. de reſti. ſpo. Piſanis vbi de hoc no. Vinc. & G. in d. c. mãdato.
5 ¶ Scias tamen, quod in † vltimis voluntatibus quantũ ad effe-
ctum ſortiendum non inſpicitur, quid prius, & poſterius in ijs
quæ non hñt certũ ordinẽ limitatũ a iure. Nã vno, & eodẽ tpe
effectũ ſortiunt. ſ. a tpe mortis. & ideo ſi in vltimo legato ſit lo
cus falcidię de oĩb. legatis falcidia detrahit. vt ff. ad le. Fal. l. 1. in
prin. & C. ad l. Fal. l. 2. Sed quantum ad præſumptionẽ volunta-
tis capiẽdi ſpectatur ordo ſcripturæ vt in iuribus præallegatis.

1 *Reſcriptum falſum.*
2 *Reſcriptum verum.*
3 *Falſitate reſcriptum corruere.*
4 *Sententia quibus ex cauſis nulla.*
5 *Reſcriptum verum, forma omiſſa, vitiari.*
6 *Reſcriptum præter ius validum.*
7 *Reſcriptũ obreptitium, ſubreptitiumve an validũ: eiuſq; effectus.*
8 *Peremptoriam gratiæ exceptionem omnino obeſſe.*
9 *Peremptoriam literarum non impedire.*
10 *Peremptoria iuriſdictionis & literarũ quãdo obijcienda, & 14.*
11 *Peremptoria elidibilium quando opponenda.*
12 *Exceptio intentionis quando obtrudenda.*
13 *Peremptoria actionem perimentis vis, & qui proponenda.*
15 *Dilatoriarum genera & earum vis.*

Vper literis. ¶ Si q̃ris qñ reſcriptũ va-
leat & qñ nõ. Diſtingue aut
1 quæris † de reſcripto falſo ſeu obreptitio hoc eſt
ꝙ de cõſcientia illius a quo cõceſſum dr̃ nullate-
2 nus emanauit. Aut de reſcripto † vero hoc eſt ꝙ
de cõſcientia illius a quo conceſſum dr̃ veraciter emanauit. Si
3 de reſcripto † falſo, ſeu obreptitio, dic, ꝙ tale nõ valet. ĩ. de cri.
fal. c. licet. & c. ad falſariorũ. & per totũ nec virtute ipſius iudex
poterit de principali cognoſcere, & ſi fecerit nõ valebit, ſed de
precũ qualitate cognoſcere poterit rõne dubij: forte ẽt ſi fal-
ſitas eſſet notoria, & in nullo dubia per confeſsionẽ vel alias: qa
tũc poſſet cõdemnare impetrantẽ in expẽſis. vnde hoc ſolũ nõ
eſt rõne dubij: ſed ad dãnificandũ innocentẽ. ar. ff. de iud. l. ſi qs
ex aliena. & hoc tenent Inn. & Cõpo. hic & Spe. tit. de reſcripti
pſentati. §. viſo. in fi. ver. qđ ſi excipit, licet quidã dicant ꝙ nec
4 de pręcũ qualitate cognoſcet & male. qđ ſic probo. Sicut † ſnĩa
lata a nõ cõpetẽti iudice nõ tenet: ſic & ſnĩa lata ꝯ primã ſnĩam
non tenet. vt C. qñ prouoc nõ eſt nec. l. 1. Sed ſi reuocet in du-
bium, verum prima ſnĩa lata fuerit, necne ſcđa ſnĩa tenet. ff. de
cor. di. indebi. l. elegãter §. 1. & ff. quæ ſen. ſine appellatio. reſcin.
l. 1. ergo & in ꝓpoſito iudex datus per falſum reſcriptũ, nõ co
gnoſcet de principali cã & ſi fecerit non valebit ſed bñ cogno-
ſcet de

5 ſcet de qualitate præcum. Si quæris † de reſcripto vero, & ve-
raciter a cõcedente conceſſo tunc refert, quia aut nõ habet for
mam debitã & neceſſariam ſeu ſtylũ debitũ ſicut eſt.ſ.q̃ poſt-
ponatur nomen Papæ, vel Imperatoris in literis ſuis in aut. vt
præpo.nomen impera.in prin. Item dies, & conſul.C.de diuer.
reſcr.l.ſi qua. Item incarnatio Dñi.de conſuetis quartũ illuſtra-
tio purpurea.C.de diuer.reſcri.l. ſacri affatus. quintũ clauſula ſi
ita eſt.vt C.de diuer.reſcr.l.fi. & ſ.eo.ti.c.2.ſextum ſubſcriptio
glorioſi quæſtoris in aut.vt di.iuſſio.in prin. colla.8.iſta ſunt de
iure: licet quędã de conſuetudine nõ ſeruentur. Item q̃ in lite-
ris Papæ ſeruetur ſtylus, de quo.j.de cri.fal.c̃ graui. & tunc nõ
valet: dummodo talia nõ fuerint per cõſuetudinẽ abrogata, vt
in iuribus allegatis. aut habet formã debitã, & ſtylũ debitũ: &
tunc aut eſt impetratũ ſm ius, aut præter ius aut, ꝯ ius. Si ſm
6 ius, aut præter ius aut † tunc eſt impetratũ aliqua falſitate non
expreſſa nec aliqua veritate tacita & tũc valet. C. ſi ꝯtra ius vel
vti.pub.l.præſcriptione cõtrario ſenſu. & per totum.ſ.eo.ſi q̃ñ.
7 Aut eſt impetratũ † aliqua veritate tacita vel falſitate expreſſa
& ſic de cõſcientia cõcedentis emanauit tacita tñ veritate vel
ſuggeſta falſitate. & tunc aut eſt reſcriptum, veritate tacita, vel
falſitate ſuggeſta per fraudem, vel malitiam impetratũ. & tunc
iudex poterit cognoſcere de veritate præcum, ſed nõ de prin-
cipali. vt hic.in §.nos igitur. dummodo de ſurreptione oppona
tur & appelletur ſi ſubreptionis exceptio non admittatur alias
ſecus ſm Inn.hic. Aut tacita veritate vel expreſſa falſitate per
ſimplicitatem vel ignorantiã, & tũc aut tali veritate tacita, vel
falſitate expreſſa, qua veritate tacita ſi expreſſa fuiſſet vel qua
falſitate expreſſa, ſi tacita fuiſſet reſcriptũ nihilominus habuiſ-
ſet. & tunc valet, & poterit iudex virtute ipſius cognoſcere de
principali non ſm formã literarũ: ſed ſm ordinem iuris vt hic
in ver.inter alios. & C. ſi ꝯtra ius vel vti. pub.l.2.C. ſi ex falſ.in-
ſtru.l.3. aut nõ habuiſſet reſcriptũ, & tunc aut reſcriptũ eſt gra-
tioſum vt priuilegiũ: & tunc non valet.ff. de in ius voc.l.ſed ſi
hac l.§.patronũ.ad le.Cor.de fal.l.ſi quis obrepſerit. & no.plene
j.eo.ad audiẽtiam. & per Hoſt. & Io.An. & alios extra de pręb.
ca.1.in cle. aut reſcriptũ continet ius cõe. tunc aut talis falſitas
eſt expreſſa, vel veritas tacita, quæ reſpicit ꝓceſſum iudicij: vt
quia, lite pendẽte, iudicẽ impetrauit, de lite pendente nõ habita
intentione, & tunc nõ valet, vt de principali cognoſcat: dũmo-
do de ſubreptione opponatur: ſed bene cognoſcat de præcum
qualitate.ſ.eo.cęterũ.C. vt lite pendente per totũ & hic in.§.ſi
vero. Aut tangit negotiũ principale, vt quia actor tacuit de pa-
cto de nõ petendo, qđ fecerat debitori ſuo, & tunc valet reſcri
ptum, & cognoſcet iudex delegatus de principali. & ita loquit
ſm intellectũ Io. & Azo.C.ſi ꝯ ius vel vti.pub.l. pręſcriptione.
& ſtatim plenius dicam. Si eſt impetratũ contra ius ſcriptum,
tunc dic, (ſi placet,) vt dicam.j.de off. deleg.c. ex parte.2.
¶ Si quæris, quæ exceptio poſſit proponi ꝯ literas, vel reſcriptũ
in vim declinatoriæ, alias dilatoriæ, & ante litem conteſtatam
Inn.ſ.c.proxi. & G.de Monte Lau.Gen.extra.de except.c.1.in
cle.dñt ſic aut actio oritur, ex literis. & ſic exceptio afficit lite-
ras & gratiam. & tunc talis exceptio litis conteſtatę impediens
erit inter dilatorias ꝓponenda. vt ſ.c.prox. Aut actio principa
lis cõpetit ante literas ſeu reſcriptũ: & tunc ſecus quia alias nõ
noceret niſi impediret negotiũ principale ante litẽ cõteſtatã:
qđ eſſe nõ debet.j.de for.cõpe. ex parte.de litis cont.c.1.lib.6.
¶ Sed ad pleniorem euidentiã materiæ potes latius diſtingue-
re in hunc modũ. Aut quæris de peremptoria. aut de dilatoria,
aut de declinatoria. Si de perẽptoria, tunc aut iſta exceptio ori-
tur, & naſcitur ex reſcripto, & ea rõne, qua reſcriptũ eſt impe-
tratum, aut eſt orta ante impetrationẽ reſcripti, aut eſt nata ſeu
orta poſt. Si primo modo aut quæris de priuilegijs vel benefi-
cialibus reſcriptis. aut de reſcriptis ad lites. Si primo modo,
8 † tunc aut eſt talis peremptoria, quæ afficit, & perimit literas,
& gratiã in eis contentã: & tunc poteſt opponi ante lit.cont. &
lit.cont.impedit, & retardat vt probatur.ſ.eo. ad aures. & c.cũ
adeo. & c.conſtitutus.j.eo.ſi proponente. & c.poſtulaſti. & c.di
lectus.1. & c.ad audientiam 2.j.de cõceſ. præb. cũ noſtris. & c.
literas. & ſi omiſſa fuerit proponi ante litem cont.poteſt poſt li
tem conte. ꝓponi in vim peremptoriæ. ſm Inn.hic in gl.ſcili-
cet de veritate in fi. & Cõpo.poſt eum. & Inn. & Hoſt. & Arch.
j.de lit.conte.c.exceptionis peremptorię. lib.6. & Hoſt. & j.de
9 renun.c.veniens. Si vero afficiat, † & perimat literas tñ, vt ſi
papa gratiam faciendo det alicui beneficiũ, quæ gratia eſt ſub-
reptitia: & poſtea mandat per literas, q̃ ponatur in poſſeſſionẽ
obijcitur ei, q̃ tacuit veritatẽ, nunquid audietur ante litẽ con-
teſtatam talis ſic excipiens. dicit Inn. in c.allegato exceptionis
peremptoriæ q̃ non. Et eſt ratio ſm eum, quia literę non ſunt
ſubreptitiæ, licet gratia ſit ſubreptitia ſm Hoſt. & G.ibi.cõtra
& credo, q̃ melius: quia ſi gratia principalis eſt ſubreptitia, per
ꝯñs & litera ab ea deſcendens, & emanans, ſeu cauſam hñs de-
bet ſubreptitia iudicari.arg.j.de fide inſtr.c.inter dilectos.in fi.
Vnde dic idem in caſu iſto, quod in caſu præcedenti. Si quæris
10 † de reſcriptis ad lites: & tunc aut talis peremptoria prætendit
iudicem nullã iuriſdictionem habere & literas nullas eſſe. vt ſi
dicatur reſcriptũ pro excõicato obtentum.j.de ætate & qualit.
cum bonę.j.eo.c.1.li.6.vel falſum, vel obreptitium.j.eo.cũ di-
lecta.j.de cri.fal.c.ſuper eo. & c.licet. & tunc poteſt ante litem
conteſtatã proponi: & ſi omiſſa fuerit tunc poſtea poterit ꝓpo
ni.vt ibi arg.no.per Cardi.j.de elec.vt circa. & per eum. & G. &
Vinc. in c.allegato exceptionis peremptoriæ. & per Inn.hic in
glo.ſ.de veritate.ver.item qđ diximus & per Cõpo. hic & per
11 Spe.tit.de excep.§.di.ver.ſed nunquid hę. Aut non † prætendit
literas nullas eſſe, ſed ſolũ elidibiles. puta ſi literæ dicantur ſub-
reptitię, vt in hoc.c. & tunc talis exceptio ante litem conte.tñ
modo ꝓponi debet. & litis cont.impedit & retardat.ar.no.per
Inn.ſ.c.proxi.per Cõpo.ſ.de reſcr.cæterũ.in gl.fi. & per Ber.j.
de off.dele.corã in gl. & ideo literæ. & per G.de Mõte Lau.j.de
excep.c.vnico.in gl. 3.ver.ſi aũt proponatur in cle.nam per lite
ras ſubreptitias ad lites datur iuriſdictio. vt ſ.eo. cæterũ. & no.
per Ber.j.e.ad audientiã. & per G. de Mõte Lau. extra de pręb.
c.1.in cle. & ꝓbatur.j.eo.ſi aũt. & c.plerunq;. Et ideo litẽ cõte
ſtando vr̃ in iudicem cõſentire & tali exceptioni renuntiaſſe.j.
de re iudi.ſ.inter monaſteriũ. cum ibi no.per Ber. pro hoc.j.de
præb.ex literis. & de confir.vti.bonę & de coha.cle. ſuper eo.j.
e.dilectus.1. & hæc vr̃ eſſe opinio Inn.Hoſt.Card. & G.in c.al-
legato.exceptionis perẽptoriæ ſuper verbo contingẽtes. Si eſt
12 exceptio † intẽtionis, vt q̃ñ obijcitur q̃ reſcriptũ non extendi-
tur ad id, qđ petitur talis poteſt ꝓponi ante litem conte.vt j.e.
ſignificãte. & c. Rodulphus.j.de off.dele.ſignificãtib. & ẽt poſt
litem conteſtatã inter peremptorias. & j.de off.dele. c.cũ olim
Abb. & eſt ratio: quia nondũ eſt declaratoria nullitatis iuriſdi-
ctionis quantũ ad caſum illũ, ad quem nõ extenditur etiã talis
expreſſus cõſenſus partiũ iuriſdictionẽ iudici delegato quo ad
illũ caſum dare nõ poteſt.vt j.de off.dele.c.P. & G. Si exceptio
orta eſt ante impetrationẽ reſcripti, vt quia impetrat reſcriptũ
13 ſuper actione iam cõpetẽte. tunc aut † eſt exceptio perempto-
ria actionis in factũ principale contingẽs vt exceptio pacti de
non petendo, & ſimiles vt hic dicit Inn. ſuper verbo in forma
cõi. vltra medium gl.ver. & eſt quaſi veriſimile, & tunc nõ de-
bet opponi in vim dilatoriæ ꝯ reſcriptũ: ſed differtur in cogni-
tionem negotij principalis, vt no.hic Inn.in gl.de veritate.ver.
item dñt quidam. Et ratio huius eſt optima.ſ.litis abbreuiatio,
cui iudices ſtudere debẽt. vt ff.ſi cer.pe.l.quidã.de cõdict.inde.
l.dñs teſtamẽto.j.de dolo & cõtu.c. finẽ litibus. Modo ſi pro-
poneretur primo in vim dilatorię, & ꝓnuntiaret ſuper ea ite-
rum poſſet ꝓponi in vim peremptorię & ꝓnuntiari ſuper ea:
& ſic fierẽt duo iudicia de vno qđ eſſe non debet. Itẽ quia co-
gnoſcere de ipſa perẽptoria: nõ eſſet niſi cognoſcere de princi
pali qđ non põt fieri ante litem conteſt.j.de lit. cont.c.1. & vt
lite nõ cont.per totũ. Dic ergo, q̃ nõ debet admitti in vim di-
latorię. & ſi de facto admittat, & ſñia ꝯ eum ferat, qui opponit
ad caſſandas literas, nihilominus poterit opponere in principa
li, vt perpetuo abſoluat, vt no.hic Inn.in eadẽ gl. ver.ſed certe
ſi diligẽter & idẽ tenet.G.j.de lit.cont.c.1.li.6.licet Card.ibi ꝯ
in gl.tñ in fi. Fallit hoc in exceptione rei iudicatæ & trãſactio
ne & litis finitæ & iuriſiurandi in iudicio debiti alias delati ſm
Inn.in eadẽ gl.in ver.ſed iis obſtare vr̃. & j.de lit.cont.c.1.li.6.
quia iſtę exceptiones licet ſint perẽptoriæ tñ ſunt de ꝓceſſu.
vt dicit hic Inn. Aut eſt exceptio perẽptoria non actionis, nec
iuriſdictionis, ſed literarũ, & quę cõpetit principr̃ ꝯ literas. vt
ſi quis pactus eſſet vel iuraſſet, q̃ non impetraret literas ꝯ ali-
quem, & ipſe ꝯ iurm̃ impetraret literas ꝯ eum: quo caſu datur
iuriſdictio in effectu in iſtũ niſi excipiatur, q̃a periurus poteſt
literas impetrare.ſ.eo.ex parte primo. & tũc talis exceptio an-
te litem cõte. & nõ poſt, ꝓponi debet.C.de excep.l.fi.Inn.ſ.c.
14 ꝓxi.in gl.in omni.ver.fatemur. Aut eſt † peremptorię iuriſdi-
ctionis vt ſi opponatur ꝯ iudicẽ delegatũ in cauſa appellationis
nõ eſſe appellatũ ſimplr̃ intra. x. dies. vel appellationẽ eſſe de-
ſertã. & talis põt opponi & ante lit.cont. & etiã poſt. vt j.de lit.
cont.c.exceptionis peremptorię.ſuper verbo finita &c.li.6. &
no.hic Inn.in gl.ſ.de veritate.ver.itẽ qđ diximus. & Cõp. poſt
cũ. Si eſt exceptio nata poſt impetrationem reſcripti tũc nõ po
teſt opponi ꝯ reſcriptũ ante litem conte. ſicut q̃ quis nõ fecit
mẽtionẽ de numero ſtatuto poſt literarũ impetrationẽ. vt ſ.c.
ꝓxi.in fi.vel ſi pactũ de nõ petẽdo factũ ſit poſt impetrationẽ

reſcripti. Fallit in exceptione peremptoria iuriſdictionis, vt ſi dicatur appellationẽ deſertã etiã poſt tp̃s impetrationis reſcripti. vt no. per G. in Spe. ti. de exce. §. d. ver. ſed pone ꝙ in cauſa
15 appellationis & per Card. & G. in calle. vt circa. Si quæris † de dilatoria, & tunc aut eſt dilatoria, quę cõcernit factũ principale vt dilatoria ſolutionis: aut de dilatoria quę cõcernit ꝓceſſum: aut de dilatoria quę concernit iudicẽ vel partẽ. Si primo modo tunc nõ poteſt opponi ꝯtra reſcriptũ. vt ĩ. de plus peti. c. vnico. nec impedit lit. cont. vt C. de ꝓba. l. exceptionẽ. [Nam per tale reſcriptum ꝓcedetur in cauſa in forma cõi poſt tp̃s dilationis vel ẽt ante cũ etiã ante finẽ dilationis agi poſſit licet ſolutio fieri nõ debeat. ar. C. de ꝓba.] l. ad ꝓbationem. vt no. Ho. Inn. hic in gl. ſuper verbo in forma cõi. Ber. vltra mediũ. ver. itẽ habet locum. & in gl. ſ. de veritate. in fi. ver. ſed qđ dices de dilatorijs. Si dilatoria reſpicit proceſſum, vel afficit reſcriptũ, tunc poteſt opponi in vim dilatoriæ contra reſcriptum. ĩ. de re iudic. inter monaſterium & hic. & ĩ. eo. nonnulli. Si aũt non reſpicit proceſſum nec afficit reſcriptũ ſed iudicem, vel partẽ vt quia proponitur iudex vel aduerſarius infamis vel criminoſus tũc non poteſt opponi ꝯtra reſcriptum in vim dilatoriæ, licet impediat tunc lit. cont. vt ĩ. de ordi. cogni. C. ad leg. Iul. de adul. q̃m Alexand. not. Inn. hic in glo. ſcilicet de veritate in principio & etiã ſatis ꝓpe finem. ver. item qđ diximus. Fallit hoc in exceptione, alias excõmunicatione oppoſita ꝯ̃ iudicem: quia opponitur vi dilatoriæ & impedit lit. cont. ĩ. de re iud. ad probandum. Fallit etiã in præiuditialibus exceptionibus: quia illę ſunt peremptoriæ. vt no. Ho. ĩ. de ord. cog. c. 1. Si vero eſt declinatoria iudicij, tũc talis literas elidit & litis ꝯteſtationẽ impedit & retardat. ĩ. de re iudi. inter monaſteriũ. & vide qđ no. de hac materia in Spe. tit. de excep. §. d. ver. & vt plenius. & ver. videſ ergo &c.

1 *Procuratorem an prælatus, an capitulum det.*
2 *Prælatus per ſe aut per alium de iure ſuo litigat.*
3 *Prælatus ſolus contra eccleſiam agit.*
4 *Prælatus ſolus iura, negligente, capit. tuetur.*
5 *Prælatus ſolus ardua ne tractet.*
6 *Conſuetudo in agendo ſeruanda.*
7 *Adminiſtrare ſolus prælatus, quando, quatenuſve poſſit. & nume. 8. 9. & 10.*
11 *Capitulo ſine prælato litigare quando, an liceat.*
12 *Capitulo ſoli in prælatum agendi ius eſſe.*
13 *Capitulum ſine prælato ardua ne tractet.*
14 *Capitulum ſolum de conſuetudine litigat.*
15 *Capitulum ſolũ ad bona quomodo & quãdo litigat, an nõ. & 16.*
17 *Eccleſiæ iura a ſolo capit. tueri.*
18 *Inferiores quando ſoli litigent.*
19 *Inferior maiori, aut contra, quatenus præferendus.*

Doceri. Si quæras, nunqd prælatus ſine ꝯſenſu capituli, vel ꝯuẽtus poſſit agere vel ꝯueniri, vel ecõtra. diſtingue aut quęris de primo. ſ. de prælato nunquid poſſit agere & cõueniri. & ſuper hoc fuerunt quatuor opiniones. prima Io. Lau. & Ber. & ſuorum ſequacium. qui ſimplr̃ dñt, ꝙ non põt. vt no. hic & ĩ. de mai. & obe. c. fi. de tranſac. c. fi. de ꝓcur. c. 1. alias. 2. de iudi. cauſam quę. ar. illorum iurium. ff. de iure deli. l. ait prętor. C. de epiſ. & cle. l. oẽs qui vbiq;. §. ſi nihilominus. dñt eñ ꝙ † ſi negotiũ principaliter
1 ſpectet ad prẽlatũ, tunc ipſe aget, vel ꝓcuratorẽ conſtituet de conſenſu capituli. Si vero ad capitulũ tunc capitulũ conſtituet de cõſenſu p̃lati. ſi aũt ſit cõe, tunc p̃latus conſtituet de cõſenſu capi. ſi vero ad inuicem inter ſe litigent tunc ſuperior dabit collegio curatorẽ ad litem: cuius officiũ, cauſa finita, expirabit, vt no. hic in gl. Secunda opinio fuit Gul. Azo. dicẽtis ꝙ ſi negotia p̃lati & capituli ſint cõia verũ eſt qđ [primi] dñt ꝙ neuter agat ſine cõſenſu alterius. ſecus ſi ſint diſcreta: nam tunc vnus aget, ſine altero, vel ꝓcuratorẽ cõſtituet ſine altero. ar. hic. & ĩ. eo. c. ꝓxi. & de teſti. in noſtra. de iudi. examinata de ꝓcu. in noſtra. de don. fraternitatem. 89. di. volumus. Tertia Vincẽtij dicentis, ꝙ prẽlatus poteſt agere ſine cõſenſu capituli, & diſcrete agit qui ipm ꝯuenit. ĩ. de iud. cãm quę. nec teneſ de rato cauere, ſicut nec tutor. ff. de admi. tu. l. vulgo. C. de admi. tut. l. tutores. & l. fi. §. defenſorẽ cui p̃latus eccleſię cõparaſ. vt 16. q. 1. in canonibus. no. per Ber. 5. q. 3. quia ep̃s. & in iſtã opin. declinauit Inn. & Comp. hic hoc excepto ꝙ nihil dñt de cautione de rato vel iudicatũ ſolui. Quarta opinio fuit Goſ. in ſum. ſua de trãſac. §. ſed q̃ritur dicẽtis, ꝙ bene poteſt p̃latus agere ſine cõſenſu capituli, ſed tñ tenetur cauere de rato. ar. ĩ. de off. dele. c. corã. Nam & maritus cauet de rato in cauſa vxoris. C. de ꝓcur. l. maritus. ergo & p̃latus: cũ ſit maritus eccleſię. vt 7. q. 1. ſicut alterius. ĩ. de trãſla. inter corporalia. & c. fi. ẽt ſi cauſa ſit cõis ſicut, & cõſors cauet in cã ſui cõſortis. vt C. de cõſor. eiuſdẽ litis. l. 2. dicit etiã Ber. ĩ. de ꝓcu. c. 1. ꝙ prælatus, p̃ſtita cautione, de iudicato ſoluẽdo, ſicut & quilibet extraneus admittaſ pro cap. ꝯuẽto. & hanc opi. tenet Hoſt. hic, dicens, ꝙ prẽlatus ſine cap. vel ecõtra poteſt agere, ſi vult cauere de rato. C. de ꝯſor. e. litis. l. 1. & 2. & ĩ. de off. dele. corã vel defendere ſi caueãt iudicatũ ſolui. ar. ff. de ꝓcur. l. ſeruũ quoq;. §. publicę. & Io. An. idẽ cũ eo. Et (vt iſtarũ opinionũ diuerſitas ad concordiã reducaſ,) diſtingue: aut prælatus agit, vel ꝯuenitur aut nõie ſuo ꝓprio & priuato & de iure ſibi ſoli & inſolidũ competẽti. aut agit vel conuenit nõie eccleſiæ. & de iure eccleſiæ cõpetenti. Si primo modo puta qa aliquis eſt electus & vult ꝓſequi negotiũ ſuæ electionis, † & tũc
2 poteſt hoc facere: tam per ſe q̃ per ꝓcuratorẽ abſq; conſenſu ſui capituli tam agẽdo. vt ĩ. c. cũ dilecta. & ĩ. de ele. cũ inter R. & c. dudum. 1. & eſt caſus. eo. ti. q̃ ſit. §. cęterũ. li. 6. q̃ ẽt defendendo. vt in d. c. cũ dilecta. & ĩ. de elec. cum cãm. & in c. cauſis. & c. dudũ. 2. de app. cõſtitutus. de teſti. c. veniens, & ita põt intelligi.
3 ĩ. iura pro opinione. G. Nazo. ſ. inducta. Si † ſcđo modo refert aut vult agere vel defendere ꝯ̃ capitulũ. & tunc poteſt etiã ſine conſenſu capituli ipſius. ĩ. de ele. cũ eccleſia vulterana. & de off. dele. cũ ſuper abbatia. de trãſac. c. p̃terea. 2. de cau. poſ. & ꝓprie. cum olim. de teſti. cogen. delictorũ. & de app. ſignificauit ſm̃ Inn. & Cõpo. hic. & Io. An. & G. 5. q. 3. c. fi. & ſm̃ G. de in integ. reſti. c. 2. li. 6. & idẽ de cap. vt ſtatim patebit. Aut ꝯ̃ alium: & tũc
4 † aut cõſtat de negligẽtia capituli. & tũc poteſt ſolus agere. vt ĩ. de teſti. cũ olim cũ ibi no. per Inn. in 1. gl. Aut nõ conſtat: & tũc
5 aut q̃ris de cauſis valde arduis † & tangẽtibus valde vniuerſalẽ ſtatũ eccleſiæ, vt qa de eius ſubiectione ſiue libertate agiſ. vt ĩ. de maio. & obe. c. fi. vel de alienatione rerũ eccleſiæ q̃ non põt fieri ſine cõſenſu capituli prẽhabito. 12. q. 2. ſine exceptione. ĩ. de tranſla. ꝯtingit. de dila. expoſuit. & tũc non põt agere vel cõueniri ſine collegio. vt in iur. alleg. & ĩ. de re. eccl. nõ alie. per totum in antiqs. & in 6. Idem ſi p̃latus vellet cõſtituere vnũ gñalem & perpetuũ officialẽ qui ageret oĩa negotia ſiue in cauſis ſiue in alijs. 89. di. iudicatũ. 18. q. 2. hoc tñ ſm̃ Io. Inn. & Cõp.
6 Aut de alijs cauſis. & tunc † aut de ſtatuto vel cõſuetudine pręſcripta ſoli prælato cõpetit agere & conueniri. & tunc illa ſunt ſeruãda. vt ĩ. de probat. ex literis. & ſm̃ Inn. & Cõp. hic. idem credo ſi ex priuilegio hoc ſibi cõpetat. ĩ. de priuil. porro. Nam cõſuetudo præſcripta, & priuilegiũ regulariter æquiparãtur. ĩ. de elec. quia ſępe. & de off. ordi. præſenti. li. 6. & in extrauagãti ſuſcepti regiminis. in princ. aut non & tũc aut bona ſunt cõia
7 † & adminiſtratio cõis inter eos aut bona ſunt diuiſa & adminiſtratio diuiſa aut bona ſunt diuiſa & adminiſtratio cõis. ſi primo modo tunc põt agere & ꝯueniri per ſe ſine cõſenſu capituli. nec teneſ cauere de rato nec de iudicato ſoluẽdo. & ſic intellige opi. Inn. vñ. & iura pro eo inducta. pro hoc. ff. qđ cuiuſque vniuer. l. 1. §. fi. & l. ſi eccleſię. de hoc eſt caſus in iſto. c. edoceri. ver. cũ ex officio ſuo &c. licet Ber. hic ꝯtra. in hoc & male. qui nec r̃ndet ad iſtud. c. nec ad legẽ ſtatim allegatã vbi adminiſtratori vniuerſitatis ſiue decurionũ competit actio rerũ & negotiorũ vniuerſitatis cui adminiſtratori p̃latus cõparatur. 11. q. 2. pręcarię. & ĩ. de don. c. 2. & hanc opi. tenent quaſi oẽs moderni hic. ſ. Inn. Ho. & Cõp. hic. & G. de Monte Lau. & Gen. ext. c. j. Si bona ſunt diuiſa & adminiſtratio ſiĩr diuiſa, vt qa aliqua bona ſunt deputata pro p̃lato, qui per ſe comedit, & bibit & viuit. & alia pro mẽſa vt veſtitus ꝯuentus & canonicatus hr̃et priorem vel aliũ qui recipit partẽ redituũ conuẽtui debitã ſeu deputatã & eorũ cauſas agit nec aliquam rõnem reddere tenetur prælato ſed ſoli conuentui. vt extra. eo. c. & ſi principalis in cle. Tunc aut q̃ris, vtrũ p̃latus poſſit agere, & cõueniri pro bonis, 3
& adminiſtratione ad ipſm ſpectantibus? & dic ꝙ ſic & ſine aliqua cautione. multo fortius q̃ in caſu p̃cedenti in q̃ oĩa ſunt cõia pro hoc. ĩ. de off. dele. c. cum cãm. vbi archiepiſcopus agebat & conueniebatur ſine capit. de off. ordi. conquerente. de in integ. reſti. auditis. de præſcr. c. auditis. cum infinitis vbi ep̃s ſiue pręlatus ſine capitulo conuenitur. † Aut quæris vtrum poſſit agere vel conueniri pro bonis. &, adminiſtratione, ſpectante ad ca-
8 pitulũ, vel conuentũ. & tunc aut quæris, vtrum poſſit agere & dic, ꝙ ſic dum tñ caueat de rato, ita intellige opi. Goſ. & iura pro eo allegat in ver. ꝯ̃ opi. Goſ. &c. Aut quæris nunquid poſſit capitulũ vel collegiũ defendere ſi velit ſe offerre defenſioni. & dic ꝙ ſic dummodo ſatiſdet de iudicato ſoluẽdo. in §. allegato publicę. & ff. qđ cuiuſq; vniuer. l. 1. in fi. & ĩ. de cõceſ. pręb. ex parte. aut quęris nunquid cõpellitur defendere collegiũ vel ca-

pitulum

pitulum conuentum ſeu etiam conuentus noie collegij & pro
collegio rńdere. & dic ꝙ non. vt in fi. hic in ver. niſi forte & in
gl. fi. ¶ Si quæris † de tertio caſu. ſ. qñ bona ſunt cõia, & admi-
9 niſtratio diuiſa, puta, quia prælatus, & collegium hñt cõmune
molendinum cuius redituũ medietas ſpectat ad abbatem pro
cella ſua, ſeu menſa, & alia medietas ad conuentũ pro veſtibus
ſuis vel menſa ſua cõi. qui quidem conuentus habet priorem
vel alium ad recipiendũ reditus ſuos deputatum, qui nõ reddit
aliquam rõnem prælato. ſed ſoli canonicatui. & tunc dic idem
per oĩa ſicut in caſu p̄cedenti ſi qñ oĩa tam bona q̃ adminiſtra
10 tio ſunt diuiſa. ¶ † Si vero q̃ras de quarto caſu. ſ. qñ bona ſunt
diuiſa & tñ adminiſtratio eſt cõmunis, puta quia certa bona ſi-
ne poſſeſſiones vel reditus ſunt pro menſa ſeu cella abbatis &
alia certa bona ſeu reditus pro menſa cõi & veſtibus monacho
rum. de quibus bonis ſiue reditibus monachorum abbas ſiue
prelatus habet omnimodam adminiſtrationem. & tenetur de
ipſis ipſi canonicatui reddere rõnem & tunc dic idem quod in
primo caſu. ſ. qñ omnia bona tanquam adminiſtratio ſunt cõia
& ſic vtrobiq; attenditur diuiſio adminiſtrationis potius q̃ bo
11 norum. vt no. Inn. hic gl. fi. ver. & vř ꝙ de iure. ¶ Si queris † de
ſecundo mẽbro principali. ſ. econtra, nunquid capitulum, vel
collegium poſsit agere, vel conueniri ſine prelato, tunc ſubdi-
ſtingue. nam aut quæris de caſu qui de ſui natura debet tracta-
ri, & terminari, ſede vacante vt eſt negotiũ electionis, ſiue iu-
ris eligendi: & tunc põt agere & conueniri indiſtincte. vt ĵ. de
conſue. cũ dilectus. in princ. cum ibi notatis per Inn. in gl. 1. de
verb. ſig. c. abbate ſane. de elec. cumana. de cau. poſ. cũ eccleſia.
de excep. c. dilecti. & de in inte. reſti. c. 2. vbi de hoc per Ber. in
gl. & ſic vř quia alias nõ poteſt procedi ad cõfirmationẽ niſi de
hoc primo q̃ratur. vt patet in iuribus allegatis. & ĵ. de ele. con-
ſiderauerimus. & c. auditis. & de arbi. c. ex parte. in fi. qđ dic vt
no. Inn. ĵ. ne ſede vacante. c. 1. in 1. gl. hoc aũt cõſtat & Hoſt. &
Io. An. poſt eũ. & G. de Monte Lau. extra de p̃cur. c. vlt. ſuper
verbo reuocari. & in cle. & de reſcrip. ca. 1. in cle. & Spec. ti. de
12 actore. ad fi. Aut q̃ris † de alio caſu: & tũc aut vult experiri ↄtra
prælatum, & tunc põt, ſicut dictũ eſt de prelato, & per eadem
iura. & ĵ. de accu. c. ex parte. & c. olim. Et ſi p̄latus requirat eo-
rum conſiliũ, qñ ipſi agunt ↄ eum, nõ tenenẽ ↄſulere ↄ ſeipſos.
graue. n. eſt ꝙ quis p̃curet ſuũ incõmodum. vt C. de teſti. l. ni-
mis graue. & ĵ. de præb. c. 1. qđ ipſi facerent, ſi euacuarẽt cõſi-
lio ſuo qđ allegationibus aggrauare nituntẽ. vt not. Io. & Phi. ĵ.
de ijs, quæ fiunt a prela. c. paſtoralis. & Arch. 5. q. 3. c. ſi in gl. ſed
pone ꝙ capitulũ. Aut collegiũ vult experiri ↄ alium: & tũc aut
ↄſtat de negligẽtia epi, & tunc põt vt in d. c. cũ olim. ĵ. de teſti.
cum ibi no. per Inn. Aut hoc nõ conſtat & tunc aut quæris de
13 † cauſis arduis, vt dictũ eſt. ŝ. de p̄lato. & tunc non põt ſine cõ-
ſenſu, & authoritate prælati. Sic intellige. ĵ. de iud. cãm quę. de
off. iudi. c. 1. Fallit in caſu vbi collegiũ vellet factũ prælati ten-
dens in graue damnũ eccleſiæ reuocare. vt ĵ. de maio. & obed.
dilecti filij. vel in alijs caſib' in q̃bus ſufficiẽter requiſitus nollet
cõſentire. ar. ĵ. de arb. cũ olim. & idẽ dicerem in caſu ↄtrio: vbi
p̄latus vellet factũ collegij tendẽs in graue damnũ eccleſiæ re-
uocare. ar. no. ĵ. de ijs quę fi. a maio. par. ca. c. 1. Aut q̃ris de alijs
14 cauſis: & tunc aut de ſtatuto, vel ↄſuetudine † p̄ſcripta eis cõ-
petit, ꝙ poſsit agere & cõueniri ſine prælato & ſine cõſenſu &
15 authoritate ipſius & tunc pñt. ĵ. de præb. ex literis. aut † nõ &
tunc aut mortuo p̄lato & tunc collegiũ per ſyndicũ agere põt
& cõueniri de iuribus, quę pertinent ad ſolũ collegiũ: ſecus de
alijs iurib', quæ ſegregatim pertinẽt ad prelatũ, vel ad vtroſq;
ſimul. vt patet in eo qđ legitur & no. per Inn. ĵ. de conſue. c. cũ
dilectus. gl. e. per Ho. & Io. An. poſt eũ per Ber. de in inte. reſti.
c. 2. gl. & ſic vř per Inn. ĵ. ne ſede vacãte. c. 1. in gl. ſed nos dici-
mus in fi. & per Hoſt. ibi. & per G. ĵ. ve ſupplen. negli. p̄la. c. ec-
cleſię. ſuper verbo adminiſtret. li. 6. & per Io. An. ĵ. de p̃cur. c.
vlt. ſuper verbo reuocari cẽſemus in cle. qđ dic vt dicã plenius
ĵ. de hære. c. ad abolendã. Aut p̄lato viuẽte, & tunc aut bona &
adminiſtratio bonorum collegij ſunt diuiſa a bonis & admini
ſtratione bonorũ prælati in iudicio & extra aut non. Si ſic aut
q̃ris, vtrũ poſsint agere & ↄueniri pro bonis & adminiſtratio-
ne ad eos ſpectãte. & tũc dic ꝙ ſic ẽt ſine aliqua cautione. Pre-
latus tñ, ſi requiraẽ, habebit ſuã authoritatem interponere ſm
16 G. de Mõte Lau. ĵ. eo. c. 1. in cle. vbi de hoc. Aut pro bonis † &
adminiſtratione ſpectãte ad prælatũ, & tunc pñt agere cũ cau-
tione de rato & defendere cũ cautione iudicatum ſolui: non tñ
agere, vel defendere cõpelluntẽ: niſi velint per iura pro prælato
ſuperius allegata. & in hoc ↄcordant. G. Nazo. Inn. & Cõpo. &
idem qñ ſola adminiſtratio diuiſa eſt. Aut nec bona nec admi-
niſtratio eſt diuiſa, vel ſi bona ſint diuiſa ſaltẽ adminiſtratio nõ
eſt diuiſa: & tũc nõ pñt, agere vel defendere ſiue cautione ſed
cum ea bene pñt. ſm Hoſt. hic & per iura pro prelato ſuperius
17 allegata. Si vero † quæris vtrũ prælati & alij ſuperiores poſsint
agere pro eccleſijs. vel locis, ſiue officijs, vel adminiſtrationib.
ſibi ſubditis, referi: aut volũt agere & pro iure ſeu debito per-
ſonis ſibi ſubditis rõne dictorũ beneficiorũ vel officiorũ debi
to & dic ꝙ nõ pñt. Fallit ſi ſit religioſus adminiſtrator qui põt
amoueri ad nutũ. Aut volunt agere de & pro iure eccleſię, ſeu
officij vel adminiſtrationis: & tunc dic, ꝙ poſsint ſiue vacent.
vt ĵ. de ſuc. ab inteſt. c. 2. ſiue nõ. vt x. q. j. regẽda. & de ele. q̃relã:
ſiue ſint epi vt in iuri. alle. ſiue abbates. vt legiẽ & no. ĵ. de p̄ſcr.
ex trãſmiſſa. & de off. or. cũ vos. & de off. iudi. c. 1. alias. 3. idem
in quibuſlibet ſuperioribus. ar. C. de epiſ. & cle. l. nulli. & l. ſi quis
ad declinandã, vt no. hic Inn. & plenius Ho. in d. c. 2. de ſucc. ab
18 inteſt. ¶ Inferiores † aũt pñt agere, & cõueniri pro ſuis admi-
niſtrationibus officijs vel eccleſijs: & ſine alterius cõſenſu ſm
Inn. Hoſt. & Cõp. hic pro quibus. ĵ. de tranſact. c. veniens. & c.
præterea. 2. de fid. inſtr. G. p̃petuus. de ſepult. in noſtra. de iud.
cũ deputati vbi de hoc. de initi. c. cũ veniſſent. & ff. qđ cuiuſq;
19 vniuer. l. 1. in fi. & l. fi. Si vero † ſuperior ſiue maior & inferior
ſiue minor inſimul ↄcurrant volẽtes agere: & defendere tunc
maior adminiſtrator minori eſt p̄ſerendus: & maxime ſi ſit ta
lis inferior qui poſsit ad nutum per ſuperiorẽ remoueri, ſicut
eſt inter hoſpitalarios S. Ioannis & grangiarios monachorum
alborum: quia ex quo tales pñt a tota adminiſtratione remo-
ueri: multo fortius ab agẽdo. in arbitrio tñ iudicis erit qs alte-
ri præferetur. ſm G. de Monte Lau. extra eo. c. 1. in cle. & no.
per Inn. per lõga verba. ĵ. de iud. cũ deputati. de reſti. ſpo. olim.
j. in 2. gl. de p̄reb. ex literis in gl. 2. & de teſti. c. cũ olim. in 1. gl.
& de relig. do. cũ venerabilis. gl. iſte eps & Hoſt. & Io. An. poſt
eũ & de materia iſta no. per Hoſt. in ſumma huius ti. §. que pñt
obijci ſub. §. 1. ver. 99. & legiẽ vſq; ad ver. centeſimũ & plenius
in Spe ti. de actore iux. fi. ver. item ẽt obijciẽ p̄lato vſq; in fi. Et
caſus, in q̃bus prelatus tenetur hr̄e cõſenſum ſui capituli, vide
per Arch. 36. diſt. ſi quid vere. in princ. ſuper verbo ſenioribus.

1 *Præpoſterum ordinem naturalem non vitiare.*
2 *Ordine litis præpoſtero actum corruere.*
3 *Exceptionum præpoſterus ordo vitietur.*
4 *Ordinem iuris limitatum præpoſteratum vitiare.*
5 *Ordinem indefinitum præpoſterum non obeſſe.*
6 *Teſtamenti ſubſtantia an ordine præpoſtero vitietur.*

CVm dilecta. ¶ Si quæris, nunquid peruer-
ſio ſeu præpoſteratio ordinis
debiti vitiet actum gerendum & qñ non, diſtingue
aut queris de ordine proceſſus iudiciarij, aut de or-
dine reſcripti, aut de ordine vltimę voluntatis, ſeu aliarũ rerũ.
Si primo modo, tunc diſtingue triplicẽ ordinem. Nam aut eſt
1 ordo † naturalis quẽ habet vna cauſa integra ad aliam cãm in-
tegram, ſicut eſt cauſa ſpoliationis, quæ debet de ſui natura prę
cedere cãm p̃prietatis in cognitione, & tractatu. vt 3. q. 1. c. 2.
& 2. q. 2. per totũ. ff. de iudi. ſi de vi. C. de interdi. l. incertũ. & de
rei vend. l. ordinarij. & ĵ. de reſt. ſpo. ex cõqueſtione. & p̃uerſio
talis ordinis licet appellationis cãm inducat actum tñ gerendũ
nõ vitiat, vt legitur & no. C. de app. l. 1. ĵ. de reſti. ſpo. c. 1. & de
accu. c. vnico. li. 6. Aut eſt ordo iudicialis vnius articuli p̃ceſ-
2 ſus iudiciarij ad aliũ & tũc aut eſt † ordo neceſſarius, & ſubſtan
tialis, quẽ habet vnus articulus ad aliũ articulũ, vt. ſ. ꝙ litis con
teſtatio p̄cedat depoſitionẽ teſtium, & peruerſio talis ordinis
vitiat actũ gerendũ. vt C. de ſen. & interlo. om. iudi. l. p̃latam.
ŝ. eo. cauſam quæ in fi. ĵ. de elec. dudũ. 2. & c. exhibita. & de lit.
cont. c. vnico. & no. Ber. & Hoſt. ĵ. de purga. ca. cum dilectus in
gl. fi. ordo iuris. & G. ĵ. de accu. c. 1. in gl. vl. li. 6. & Car. ĵ. de cẽli.
Romana in princ. li. 6. & Io. An. poſt eũ in nouella. Aut non eſt
3 ordo neceſſarius & ſubſtantialis. vt ſi proponantur † dilatorię
ante declinatorias fori. ↄ. id quod not. ĵ. de proba. qñ ↄtra fal-
ſum vel ſi ante litem conteſtatã iuretur de calumnia qđ eſt ↄ id
quod legitur & no. C. de iura. cal. l. 1. & ĵ. de iura. calum. c. 1. li. 6.
& talis peruerſio non impedit actũ gerendũ. vt C. de iura. cal.
l. 2. §. ſed quia veremur. ĵ. de iura. cal. a. 1. li. 6. ar. ĵ. de re. iud. inter
monaſterium. Et hæc duo mẽbra ponit Inn. hic. in gl. pen. Si
eſt ordo verborũ, vel ſcripturę reſcripti. tunc aut deuiat ab or-
dine iuris, & tũc p̃uerſio talis ordinis reducẽs ad ordinẽ iuris
nõ vitiat: ſed firmat actum gerendi. ŝ. eo. cãm quę. Aut nõ de-
4 uiat ab ordine iuris & tũc † aut cõceſſor reſcripti limitauit il-
lum ordinẽ ſerio & ex certa ſcĩa in fauorẽ tertij maxime eccle
ſiæ. & tũc partes nec tacite nec expreſſe pñt illi ordini renũtia-
re. Et ideo p̃uerſio illi' ordinis vitiat p̃ceſſũ vt hic. & ĵ. de off.

dele.venerabili.ſacit quod no. Ber.j.de app.cãm quæ glo.1.di-
cens,q licet ſnia lata ꝯ formam mandati non valeat, vt hic: tñ
lata præter formã valet.vt j.de off. dele. ex parte.2. quod verũ
eſt ſm Hoſt.& Io.And.ibi. dum mandati forma ſeruetur. q.d.
Ber.circa ea quæ ſunt iuxta formã quaſi coniuncta põt aliquid
fieri.vt in c.alle.ex parte.& ff.iud. ſolui.l.iam tñ.§.vlt.alle.idem
eſt facere pter formã & ꝯtra.vt legitur & no.j.de off.dele.pru-
5 dentiam in prin.Aut † ꝯceſſor reſcripti non ſic ſerio nec in ter-
tij fauorem illũ ordinẽ limitauit nec vnus articulus ab alio de-
pẽdet,ſed ſunt æque principales:& tũc nõ eſt vis, de quo prius
cognoſcat: dũmodo ſeruet forma iuris.j.de off.dele.cũ olim.i.
de teſtibus cãm quæ,& c.eum veniſſent no. Inn.hic.in gl.pen.
& in c.alle.venerabilis.& j.de app.ex rõne.in gl.j. iuxta princi-
pium.verſi.quod eñ.& Arch.2.q.1.in ſumma.& facit qđ.dicã.
j.de ſen.excõ cum deſideres di.vlti. ¶ Si quæris de ordine vl-
6 timæ † voluntatis, ſeu aliarũ rerũ: tunc aut talis præpoſteratio
eſt cõtra ordinem neceſſariũ, & ſubſtantialem rei vel actus,de
quo agitur ex natura ipſius rei vel diſpoſitione iuris inductũ,
aut non: ſi ſic,tũc talis prępoſteratio vitiat actũ,|vt patet in vl-
tima voluntate.ff.de vulg.& pup. ſub.l.2.§.prius. & in ſtipula-
tione vbi primo debent præcedere verba interrogatoria: alias
non valet.ff.de verb.oblig.l.1.per eandem viam facit.C. de hę-
red.act.l.vt debitum.& d.c.Romana.ſi non,tunc non nocet.vt
patet in vltima voluntate.ff.de pecul.le.l.quędam.C.de teſta.l.
ambiguitates.& l.præpoſteri.inſtitu.de lega.§. ante hæredis.&
in contractibus. vt ff. de ſolu.le.nec enim cum alijs concor.
¶ Si quæris vtrum , & qualiter monachus vel monacha poteſt
petere reſtitutionem.diſtingue, vt dicam.j. de accu.olim. &c.

1 *Ordinariam ordinaria quatenus præueniat.*
2 *Delegatis eiuſdem data, quid obſeruandum.*
3 *Delegatorum diuerſa data qui cognoſcant.*
4 *Citatione delegatam præueniri.*
5 *Delegati quando ſimul cognoſcant.*
6 *Delegatus ſpecialis generalem præuenit.*
7 *Literis paribus, quis delegatorum & quando præueniat.*
8 *Ordinariam quando præueniat delegata, aut contra. & nu.9.*

PLerunque. ¶ Si quæris vtrũ vna iuriſ-
dictio per aliam, & per quẽ
actum valet præueniri diſtingue : aut quæris de
præuentione iuriſdictionis ordinarię,& per or-
dinariam.aut de præuentione delegatæ per dele
gatam,aut de pręuentione iuriſdictionis ordinarię per delega-
tam,aut de pręuentione iuriſdictionis delegatæ per ordinariã.
1 Si primo modo † dico q ordinaria per ordinariã poteſt pręue-
niri. & hoc per actũ citationis.vt.ff. de iudi.l.ſi quis poſtea.& l.
vbi ceptũ.de iuriſdi.om.iud.l.cũ quædam.j.de fo. cõpe.propo
ſuiſti. Fallit in papa qui præuenit iuriſdictionẽ inferioris [per
itineris arreptionẽ] vt j.de app. dilecti filij. quod dic vt ibi. Si
ſcđo modo refert : quia aut literę ſunt eiuſdẽ datę,& tunc neu
tra valet,ſm Ber.ſ.eo.ex tenore:vel ſm Inn.illa prævalet,quæ
eſt primitus pręſentatã.pro quo.j.eo.duob.lib.6.vel ſm Hoſt.
2 † conſulendus eſt princeps de quo ſenſit.j.de off.dele.c.2.vt ibi
no & in ſumma huius ti.§.quod cui ꝑiudicet.ver. ſi aũt duo.q
credo verius:dummodo pars citata de hoc excipiat,& hoc re-
quirat: alias credo,q valerent illę literæ,virtute quarum ꝓceſ-
ſum eſſet ad litis cõteſtationẽ : qa poſtea talis ſubreptionis ex-
ceptio opponi nõ poſſet.vt dixi.ſ.eo.ſuper literis. Aut ſunt di
3 uerſę datę:& tunc aut quæris,an poſſit † pręueniri vna iuriſdi-
ctio per aliam quo ad cognoſcendũ de reuocatione iuriſdictio
nis & electionis arbitrorũ , qñ ambigitur de reuocatione prio-
rum literarũ,ſeu de iure, ſiue de facto ſiue ꝓbabiliter,ſiue im-
probabiliter,ſiue inter peritos ſiue inter imperitos ſit dubium
ſm Inn.Hoſt.& Abb.Cõpo.Tam.Phi.Hoſt.Io.An.aut quo ad
cognoſcendũ de cauſa principali. Si primo modo refert: nã aut
vtriq; iudices cõueniunt ad cognoſcendũ de viribus literarum
iuxta formã.c.paſtoralis.ſ. eo. & tunc neutra per aliã præueni-
tur,ſed ꝓcedẽt,vt ibi.aut nõ ꝯueniunt:& tunc aut ſibijnuicem
deferunt.ſ. primi a ſecundis vel ꝯ ſecundi a primis . & tunc illi
ſoli quibus defertur cognoſcent vt ibi.aut ſibijnuicem nõ de-
ferunt & tũc aut coram alteris iudicibus a primis vel ſecundis
tñ excipitur de reuocatiõe literarũ,ſeu iuriſdictionis:& tũc illi
ſoli cognoſcent & ꝓnunciabunt, ſeu diffinient de iuriſdictio-
ne.ſ.eo.ſuper literis.& j.eo.dilectus.i. & ſi male diffiniant po-
terit app.j.de app.dilectus.ſm Hoſt.qui hoc no.ſ.eo.paſtoralis
in prin. & bene.Nam nedũ ordinarius corã quo mouetur q̃ſtio
iuriſdictionis debet cognoſcere an ſua ſit iuriſdictio,ſed etiam
delegatus.vt in iuribus allegatis.& no.ſpec.tit.deleg.§.ſuperest

videre.ver. item quod eſt cauſa cõmiſſa. Aut vtriſq; iudicibus
ſunt literę præſentatę, & corã vtriſq; excipitur & vtriq; volũt
4 ꝓcedere † & tunc aut citatus ſcđo coram alijs iudicibus ſcđo
citantibus declinat & per modũ declinatorię ꝓponit non pñt
ſe intromittere niſi vt ꝯueniant cũ alijs iudicibus ſuis: qui iam
cœperunt cãm per citationem cognoſcere,ad cognoſcendũ de
viribus & tunc primo modo citantes præueniunt ſcđo citãtes
per citationem & hñt cognoſcere de reuocatione.C.de excep.
5 l.ſi quidem. Aut iſte † citatus ab , & corã alijs iudicibus ſecũdo
citantibus non declinat forũ ipſorũ, ſed excipit ſolũ de viribus
literarum.& tunc vtriq; iudices cognoſcẽt ſeparatim & ſnia il-
lorum ꝑualebit, qui primo eam tulerunt: dũmodo tranſierit in
rem iudicatã : quia res iudicata ꝯ prius iudicatũ nõ valet. 2.q.6.
diffinitiua ſm Cõpo. & Inn. in c.allegato paſtoralis q̃ſocunq;
ſit tñ exceptum. iſti ſcđo citantes ſi velint admittentur vſq; ad
cõcluſionem vel ſnĩam ſuper viribus literarum ferendam a iu-
dicibus primo citantibus ad cognoſcendũ cũ eis de viribus ea-
rundem ſm Hoſt.in c.alle.paſtoralis.arg.illius.c. & j.c.ꝓxi. &
de ꝓcu.c.auditis. Si ad cognoſcendũ de negotio,ſeu cauſa prin
cipali refert,aut priores literę ſunt gñales, & poſteriores ſpecia
les,aut econuerſo, aut vtriq; generales, vel ſpeciales . Si primo
6 † modo aut poſteriores literę ſpeciales impetrant ante ſpecifi-
cationem gñalitatis cõtentę in prioribus:& per talem impetra
tionem poſteriores præueniunt primas: ſecus ſi poſt,vt in d.c.
paſtoralis.§.adijciens.& dixi plenius.ſ.e.c.1.Si ecõuerſo primę
erant ſpãles,& ſecundæ gñales tunc primarum iuriſdictio non
præuenit.ſ.eo. cæterũ. primo ꝑualent ipſe primæ ſpãles.vt ſ.e.
c.1.ſm vnum intellectũ.& ff.dele. 3.l.vxorẽ.§.fęliciſſimo.j.de
reg.iur.c. generi per ſpeciem.li.6. & hoc quantũ ad ſpecialia in
eo ꝯtenta : quantũ vero ad alia valent ſecundæ.ar.c.all.paſtora-
7 lis.& ar.ff.de vſufr.leg.l.Sempronio. Si vtręq; ſunt † gñales, vel
vtręq; ſpeciales tunc aut non poteſt imputari dolus , vel negli-
gentia alicui impetranti,aut poteſt.Si nõ poteſt tunc, aut ſcđæ
literæ faciunt ſufficientẽ mentionẽ de primis.& hoc cõſtat.&
tunc ſecundæ literæ pręualent.ſ.eo.cæterũ.2.rñſo.& j.de dolo
& cõtu.c.ex literis. Non tñ reuocant proceſſum primarũ niſi a
tpe notitię earum.vt j.de reſtit.ſpo.c.audita.& dicã plenius.j.
eo.c. fi. Aut nõ faciunt ſufficientẽ mentionẽ de primis. & hoc
cõſtat,& tunc ꝑualent primę.ſ.e. cęterũ. 1.rñſo. & j.de re iudi.
inter monaſteriũ.aut eſt dubiũ & tunc ꝓcedetur iuxta formã
c.paſtoralis . Si impetranti põt dolus, vel negligentia imputari
tunc aut vterq; eſt in dolo.ſ.primus & ſecundus.aut alter tantũ
aut vterq; in negligẽtia. aut alter tñ . aut alter in dolo : alter in
negligẽtia. Si primo modo tunc primę literæ nõ valent:ſed ſe-
cundæ: quia ex quo primus impetrator eſt in dolo.ſecũdus nõ
põt eſſe in dolo ſm Hoſt.hic pro quo.ſ.e.c. ſedes. in fi.& ideo
de illo nõ eſt neceſſe facere mentionẽ iuxta not. per Ber. ſ. eo.
ex tenore.in fi.Si aũt ſolus primus eſt in dolo,tũc multo minus
valent primę,& ſecundæ pręualẽt etiã intra annũ.ſm Ho.licet
Inn.& Cõpo.nõ diſtinguant inter dolum, & negligẽtiam. Aut
vterq; eſt in negligẽtia: vt quia vterq; poſtpoſuit vti literis ſuis
per annũ.& tunc valẽt primę, quia qui prior eſt tpe, potior eſt
iure.j.de reg.iur.qui prior.li.6.ſm Vin.Abb.Cõpo. & Io.And.
hic. Si primus ſolũ eſt in negligẽtia,tũc valẽt ſcđę vt hic.Si ſe-
cundus ſolũ,tunc valẽt primę. Si vnus eſt in dolo, & alter in ne
gligentia,tunc, ſi primus eſt in dolo, & ſecũdus in negligentia,
prævalẽt ſecundę.vt hic.ſi ecõtra,vt quia ſecundus impetrauit
ſciens aduerſariũ hr̃e primas,&, nõ facta mẽtione de eis, tunc
pręualent primę ſm Vin.Cõp,& Abb.& Io.And.hic: qa dolus
præpõderat.ſ.c.ſuper literis.ff.ad leg. Aquil.l.itã ſi obſtetrix.j.
8 de cri.fal.c.ad falſariorũ . ¶ Si † vero q̃ris an ordinaria præue-
nitur per delegatã,tũc dico,q ſic per citationẽ delegati,vt legi
tur & no.j.de app.c.vt debitus.quæ decretalis loquitur in iudi-
ce ordinario.& ſic eam intelligunt Io.Hoſt.Vinc.Pet.de Samp.
Abb.ibi & etiam Ber.in gl.& ſi præterea & c.circa prin. in ver.
ratio huius ꝯſtitutionis &c.& idem Arch.2.q.6.c.eius qui ideo
9 in gl.fi.¶ Iſta aũt iura † huius ti.loquuntur in delegatis.Quod
aũt per citationẽ delegati iuriſdictio ordinarij præueniat,pro-
batur.j.de purga.cano.cũ dilectus.in fi.& hoc etiã tenet & no.
Spe.tit.de leg.§.fi.ver.item q cauſa pendet.& Inn. in c.alleg.vt
debitus gl.2.& Ber.in gl.ſed nunquid ſola præſentatio.& Hoſt.
poſt eos & poſt alios doctores ſupra noĩatos. idem G.j.de off.
dele.c.quãuis.ſin magna gl.lib.6. Si vero quæris an delegata per
ordinariam ꝑueniatur,tunc dic,q ſic ſilr per citationem,vt in
d.c.vt debitus.quod dic vt no.per Ho.in ſumma. de off.dele.§.
quod ſit eius officium ver.officiũ.ver.pen. & per Inn.& Ho.j.
de accu.c.ad petitionem.qđ intellige ſm Phi.Vinc.& Io.And.
ibi ſuper verbo impetr.uerit , de literis non impetratis, de cõi
conſenſu

conſenſu partium,illę enim obſtarent.ſ.eo.cęterum.j.de cau-
ſa poſ.& ꝓprie.cum olim. Idem ſi præſente,& ſciente aduerſa
rio,vel eius ꝓcuratore ſe nõ opponente,in cauſa appellationis.
ad hoc.j.de app.ſæpe. Ille.n.literæ non poſſunt coram ordina-
rio præueniri ſm eos. Fallit in Papa,qui delegatum præuenit
etiam per ſolum iter arreptum. vt j.de appel. meminimus.

1 *Iudici factum ſuum tueri licere.*
2 *Iudex quando in expenſis damnandus.*
3 *Iudex ad quæ citandus.*
4 *Viſitatorum papæ qui beneficio priuent.*
5 *Viſitatores inferiorum quatenus beneficia tollant.*
6 *Viſitatorum inquiſitorum limitata poteſtas.*

DIlectus. ¶Si quæris vtrũ iudex debeat reci
pi & admitti ad ꝓceſſum ſuum ad
defendendũ,& ad ſnĩam ſuam defendendam,re-
1 fert,aut † ipſe iudex ꝓceſſit in inquirendo ex of-
ficio:& tunc poteſt,vt hic ſm Cõpo.& not.Ber.
j.de appel.cum ſpeciali.in gl.ſed qualiter. Aut ad partis inſtan-
tiam.& tunc aut intereſt ſui.& tunc debet admitti,vt in.d.c.cũ
ſpāli.vbi de hoc per Inn.in gl.hic habes.ar.pro hoc.j.de ſen.ex-
cõ.venerabilibus.§.1.li.6. alias non admittitur ſm Comp.hic.
Sed Hoſt.ꝯtra, dicens, ꝙ indiſtincte poteſt defendere proceſ-
ſum ſuum & ſnĩam ſuam,ſi velit:quia eius intereſt.& idẽ Gof.
2 & eſt ratio, ſm eum, quia ꝯ eum poteſt agi † ad intereſſe,puta
ſi proceſſit ꝯ ius vel dolum,vel malitiã : nam tunc teneretur in
verã litis æſtimationẽ. Si per imprudentiam,& ignorantiã te-
netur in expẽſis.ar.1.q.6.hoc etiã rñ. placuit & idem tenet ibi.
G.dicens ꝙ eſt ibi expreſſum.2.q.6.quoties epi iuxta fi.& c.fi.
& hoc credo verius.& de hoc no.j.de ſen.excõ.ſacro. & per G.
eo.ti.c.venerabilib.§.1.ver.ſecus aũt. ſuper verbo ſpectat.li.6.
3 vbi idem tenet. Dic tñ, ꝙ † iudex debet vocari de neceſſitate,
vt defendat ea,quę rõne iuriſdictionis fecit,vt in ꝑdicto.c.hoc
etiam vt no.Inn.j.de tranſac.de cętero.& ad hoc ꝯcordat quod
no.Io.An.& Ber.j.de ſen.exc.ſacro. in gl.excõicare.hoc ẽt not.
G.in gl.allegata.ſ. ¶Si quæris,nunquid viſitatores poſſint ali-
quem ꝓp ſuos exceſſus a ſuo bñficio remouere, diſtingue, aut
4 quæris de viſitatoribus datis † a papa:& tunc aut ſunt viſitato-
res dati ad inquirendũ,& referendũ ſolum: & tunc non pñt re-
mouere.j.de præſumpt.cũ in iuuẽtute.in fi.& de accu.cũ opor
teat.in fi. aut ſunt dati ſimpliciter ad officiũ viſitationis exer-
cendũ,& tunc pñt,vt hic cũ ſimil.ad quod facit quod no. Abb.
& Io.And.j.de re iudi.cum I.& A.dicentes per illud.c.ꝙ is,cui
cõmittitur correctio.põt a beneficio remouere.Aut loquimur
5 †de viſitatoribus datis ab alijs,puta a cõcilio ꝓuinciali.& tunc
non pñt.vt j.de ſtatu reg.c.pen.& vlt.ſm Cõpo.Pe.Abb.& Io.
And.hic & hoc vltimũ verũ,niſi forte poteſtas remouẽdi eſſet
eis ſpāliter cõmiſſa:quia tunc ſecus.ar.j. de off.vic.licet.li.6.&
ꝯn hoc ſatis ꝯcordant Inn.& Hoſt.in d.c.pen. & vlti.vbi dñt ſu-
per verbo epõ proprio, ꝙ viſitatores ſiue ſint gñales, ſiue ſpe-
ciales deponere non pñt,vt ibi. Ij vero, qui nõ ſolũ ſunt viſita-
tores : ſed inquiſitores & iudices, pñt. vt hic. & j.de elect.per
inquiſitionẽ. de iudi.c.1.& de accu.c.qualiter.1 & 2.qđ ex for-
ma poteſtatis ſibi cõmiſſę apparebit.j.de priuile. porro.de off.
6 dele.cũ in iure ſm eos.& in hoc ꝯcordat Io.An.ibi. Illi † eñ vi
ſitatores,de quibus loquũtur illa capitula, pen.& vltimũ de ſta.
mona.nõ hñt iuriſdictionẽ,ſed de plano inquirunt & ideo tãta
pena.ſ.depoſitionis,nõ ſequit̃ eorũ inquiſitionẽ,ſicut veri iudi
cis ſm Iac.Phil.& Arch.18.q.2.c.ſi quis Abbas.in glo.4.

1 *Patrimonium non memoret ad id non ordinatus.*
2 *P. poſtulaſti. explicari.& nu.4.*
3 *Ordinatus ad patrimonium eius meminiſſe oportere.*
5 *Penſio an a mandatario memoranda: quæque accipiendum.*
6 *Beneficium modicum non memorandum.*

POſtulaſti. ¶Si quæris nunquid impetrans
beneficiũ ſeu literas pro benefi-
cio obtinẽdo de ſuo patrimonio teneatur facere
1 mentionẽ, refert: aut † talis non eſt ordinatus ad
titulum ſui patrimonij: & tunc nõ tenetur de illo
2 facere mentionem ſm Ber.in gl.nõ dicit.ar.huius.c.vbi † quę-
rebatur de vicaria & de patrimonio : & tñ papa rñdet ſolum.ad
q.de vicaria per quod vr̃ ꝯrium innuere de patrimonio.ar.1.de
pręſump.nõne.& ita intelligo opi. Inn.& Comp. hic licet Vin.
3 Phil.Hoſt.ꝯ hic & malę.Aut eſt ordinatus † ad titulũ ſui patri-
monij.& tunc tenetur de eo facere mentionem. arg.j.de præb.
epš & c.tuis ſm Goff.G.Naſo.Hoſt.P.de Samp. & Abb.hic &
ſm Hoſt.in ſumma.eo.ti.§.qđ obtinet ſub.§. ſed nunquid te-
netur facere.& iſtum diſtinctionẽ approbat Arch. 1.q.2. cleri-
cos.& vide quæ notat ipſe Arch.12.q.5.illi aũt. ſuper verbo de
conſilio. Et hoc vltimũ verũ eſt ſm Ioan. An. hic in literis de
4 ſimplici iuſtitia hoc eſt in forma pauperũ. † de qua loquit̃ hæc
decretalis.& j.de præb.c.cũ ſm apl̃m. & ita poteſt intelligi opi
nio Hoſt.hic dicentis in ver.qđ & prohibente &c. Et rñdet ad
id quod dictũ & quæſitum fuit de bonis paternis.Si vero literę
ſint gratioſæ, ſecus. & ad hoc facit ſtylus curię ſm quẽ in tali-
bus literis nunquã inuenit̃ inſertũ non obſtãte de ſufficienti pa
5 trimonio &c. Itẽ nunquid de poſſeſſione vel penſione † quam
habet ab eccleſia teneat̃ facere mentionẽ? Io.Vinc.Inn.& Cõp.
hic dñt, ꝙ ſic: qa loco beneficij hr̃.16.q.1.poſſeſſiones. & q.6.
illud. qđ eſt verũ, ſi recipiat eam, vt beneficiũ vel vt titulũ : ſe-
cus ſi recipiat vt laicus tanquã ſtipendium: tpale extra eccleſiã
32.di. ſi quid & hmõi ſnĩæ fuerunt Goff. & Hoſt.hic ſm G.j.
de præb.ſi motu proprio.lib.6.& Gen.eo.tit.c.ſi Romanus.j.in
cle.Et an impetrãs beneficiũ de vacatura,quã ſpectat, vel reſer
uatione quę pro eo pendet,teneat̃ facere mentionẽ ita ꝙ aliter
ꝯmpetratio non valeat. Inn.& Comp.j.eo.in noſtra. credunt ꝙ
non : & valent literæ, dũmodo impetrans velit renuntiare iuri
vacaturę.idem Archi.j.de præb. ſi motu proprio. lib.6.ſed Io.
And.tenet ꝯrium in illo,qui ſcit ſe tale ius hr̃e. in d.c.in noſtra.
& j.de reg.iur.c.ignorantia. li.6.in nouella dicens abſurdũ eſſe,
6 ꝙ hñs beneficiũ † viginti ſolidorũ teneatur de illo facere men-
tionem,& ſpectãs beneficium mille marcharũ adhoc minime
teneretur. & pro hoc facit quod no.Compo. in c.alle.in noſtra.
dicens ꝙ nõ eſt veriſimile, ꝙ ita papa ſcriberet pro eo cui alias
fecerat gratiam ſicut pro eo cui nunquã fecit, & ſic ſeruat cu-
ria. facti tñ ignorantia excuſaret illum.j.eo. gratia.lib.6. ſecun-
dum Io. Andr. cuius opinionem credo veriorem. [¶ Si quęris
vtrum reſcripta impetrata contra ius valeant. vide Henricum.
in fin.de off.deleg.c.ex parte.]

1 *Inhabilitas iudicum cur inhabilitanda.*
2 *Criminalia clerico indelegabilia.*
3 *Inhabilitas loci qui habilitanda.*
4 *Inhabilitatem diſtantiæ conſenſu validari.*
5 *Iudicem ſolum non habilitare.*
6 *§. in nullo. explicari.*
7 *Iuriſdictio, an, & quando transferenda.*
8 *Inhabilem commiſſionem conſenſu transferri verius eſt.*
9 *Diſtantia expreſſa, an abrogetur.c. nonnulli.*

NOnnulli. ¶Licet de iſta materia tractare
conſueuerim ſuper decre.ſtatutũ
j.eo.li.6. qa tñ ſoror eſt illius decretalis & neſcio
ſi tãtum vixero ꝙ poſſim aliquid dicere ſuper.6.
¶Si igitur quęras nunquid cõmiſſio inhabilis au
thoritate ſedis apoſtolicæ vel legatorum ipſius facta habilitari
1 poſſit per iudicẽ vel per partes refert : & aut eſt inhabilis † ex
parte iudicum vt quia fit cõmiſſio ſimplici clerico, & tunc nõ
poteſt habilitari: quia per eam non datur iuriſdictio. vt in d.c.
ſtatutum.in prin.in fi.ar.C.de iuriſdi.om. iud.l.priuatorũ con-
ſenſus.quod eſt verum ſm Hoſt.j. de app. ſua nobis. & hoc de
cauſis eccleſiaſticis. Secus de cauſis tpalibus & vbi inter laicos
agitur. nam tales poſſunt laicis delegare. vt ibi innuitur cũ dica
tur ꝙ ille Pet. & eius collega delegati fuiſſent clerici.ſ.eo. cum
adeo ſm Hoſt. Item pone, ꝙ illa cauſa eſſet criminalis ad pœ-
nam ſanguinis,quæ poteſt etiã ſpecialiter delegari.j.ne cle. vel
2 mona.c.vlti.lib 6.planum eſt, quòd † non delegabitur clerico.
eo.tit.ſnĩam.& j.de rapto.c.in archiepiſcopatu. Sicut ergo de-
legati epiſcoporum in eccleſiaſticis & ijs quę ſpectant ad iuriſ-
dictionem eccleſiaſticã debent eſſe clerici.ſ.eo.cum te. in tem
poralibus vero dant laicos. ſic dicam in delegatis papæ. In con
trarium facit decre.ſtatutum.quę generaliter loquitur,& ratio
eadem. Nec obſtat dicta decre. ſua nobis cuius tpe non erant
determinatę perſonarũ qualitates delegatorũ ſedis apoſtolicę.
Item pro hac parte facit ſuperſcriptio illius decretalis, & anti-
qua in qua dr̃ ꝙ ille victor impetrauerat executionem cõmittĩ
cuidã canonico Tuſculano & tenẽdum eſt qđ ſeruat curia ſm
Io.An. ibi quod ſi nõ appareat tenet primũ dictũ. Aut eſt inha
bilis ex parte loci,in quo fit cõmiſſio,vt quia fit in loco nõ in-
3 ſigni. ꝯ decre.ſtatutum.& tunc aut quæris † nunqđ poſſit habi-
litari,vt ibi cognoſcatur & dico, ꝙ non, etiã de ꝯſenſu expreſſo
iudicum,& partium vt in d.c.ſtatutũ.ver.nec audiantur iuncto
fine illius capituli.Aut nunquid poſſit habilitari,vt alibi in ciui
tate,vel in loco inſigni cognoſcatur:& dico ꝙ ſic de ꝯſenſu par
tiũ,& iudicis,vel ſolius iudicis dum tñ ſit de voluntate,& con-
ſenſu iudicis ſolius:reus non trahatur vltra dietã a fine ſuę dio-

ceſis nec extra dioceſim in qua iudex deputatus eſt.arg.hic. &
ȷ̃.de except.olim & ȷ̃.eo.ſtatutum.§. cum vero.ver. nullus tñ.
& §.in nullo.vt no.G.& Io.An.ibi in principio. in §.nec audian
4 tur. Aut † eſt inhabilis ex parte ſpatij,ſeu diſtantię localis a do-
micilio rei a loco in quo ſit cõmiſsio,vt quia impetratur vltra,
vnam dietam vulgarem,tunc aut quæris. vtrũ poſsit habilitari
vt ibi cognoſcatur. & tunc aut literæ ſunt impetratę ſeu com-
miſsio facta de conſenſu partium,& tunc valet aut non, & tũc
aut ibi dr̃,non obſtante Concilio generali nonnulli. & concilio
Lugdunenſi.ſtatutum. & tunc ſimiliter valet vt hic in princi-
pio.ver.niſi de cõſenſu&c. Aut non dr̃,& tũc quæris nunquid
poſsit habilitari de conſenſu iudicis & partiũ. & ſpecialiter rei
& tunc ſic. ar.§.all.in nullo a ꝯrio.[nam verbũ trahere,& citare
cautionẽ ſignificant.vt ibi no.G.ſuper verbo partes] Nam per
illas literas datur iuriſdictio.ȷ̃.eo.ſuper literis.& c.allegato ſta-
tutum.ver.ſed & in duobus. Et ideo non mirum ſi de loco ad
5 locũ valeat prorogari. Aut † quæris, nunquid valeat habilitari
de conſenſu ſolius iudicis:& dico ꝙ non, vt in d.c.ſtatutũ.ver.
nullus tñ. Aut quęris nunquid poſsit habilitari vt cognoſcatur
alibi in loco habili.ſ.non diſtãte vltra dietam.Et tunc aut quę-
ris nunquid hoc poſsit fieri de conſenſu iudicis & partium in-
ſimul: & dico ꝙ ſic. vt in §.allegato.in nullo a ꝯrio. Aut queris
nunquid ſolus iudex hoc poſsit facere ſine conſenſu partium :
& tunc dic ꝙ ſic ſm: Ber.Inn.& Ho.hic.& in c.olim.ȷ̃. de ex-
cep.& G.in c.allegato.ſtatutum.§. cum vero.in s.gl.ver. item
quia vbi impetrantur. ſm Io.An.ꝯ in §.in nullo. Sed prima opi
6 nio poſſet ſuſtineri. nam in §.in nullo. † dr̃ in nullo prædictorũ
caſuum conſtat, ꝙ de illo caſu non fuit facta mentio alias. Item
hoc ꝯſtat per tex. ibi nec alibi q̃ infra.ibi econtra.&c. & tñ con
ſtat, ꝙ ſi eſſent vltra vnã dietam non poſſet cognoſcere ibi ſinę
conſenſu partiũ vt in ver.nullus tñ.Quare &c Si aũt cõmiſsio
7 ſit habilis † tunc poteſt transferri cognitio ad alium locum de
voluntate partium. vt in §.in nullo.alias nõ. vt ibi no.Io.An.&
ſuppoſita opinione Io.And.ratio poſſet eſſe hoc caſũ,quare nõ
poſſet fieri tranſlatio ſine conſenſu partiũ. Nam tutius eſt ma-
le geſta ab initio immutare in melius,q̃ bene geſta.vt no. Inn.
ȷ̃.de elec.publicato.de off.dele.& tñ vbi commiſsio eſſet inha-
bilis ab initio non poſſet iudex ſe transferre ſine conſenſu par
tium,vt eſt dictum ſm opi.Io.And.ergo multominus vbi eſt
habilis. Poſſet tñ intelligi ille tex. ꝙ in loco inſigni dioceſis,ad
alium locum inſignem eiuſdem dioceſis poſsit fieri tranſlatio.
Nec eſt ꝯ illum tex. ꝙ ſm hæc ſuppoſita opi. Io.An. Quæ eſt
ratio, ꝙ de loco non inſigni ad locum inſignem ſine voluntate
partium fieri poteſt tranſlatio,ſed nõ de loco vltra vnã dietam
ad locum infra: Ratio poſſet eſſe quia in ſcđo caſu maior culpa
debet imputari impetranti, qui ſtatim poteſt ſcire vtrũ ſit die-
ta vulgaris , vel non quã in primo caſu vtrum locus ſit inſignis
vel non , cognitio cauſæ vertitur vt no.G.& Io.An.in d.c.ſta-
tutũ in principio,ſuper verbo inſignibus. Item qui in vno gra
uatur,in alio releuatur.ff.de iureiu.l.eum qui. Sed in primo ca-
ſu actor grauatur quia etiã de cõſenſu rei non poteſt cognoſci
in loco non inſigni.vt in ver.nec audiantur.ergo in alio releua-
bitur ꝙ ſine conſenſu rei poſſet cognoſci in loco inſigni. Item
quia in primo caſu actor impetrans non habuit aĩm grauandi
reum ſumptibus & expenſis nec ipſum grauauit re ipſa (ini-
quatiue) ſecus in ſcđo caſu,& ideo in præiudicium ipſius inſpi-
ciatur grauaminis principium:vt per iudicẽ non valeat reparari
appropinquando infra dietã,arg.ff.de mi.l.3.§.ſcio.C.qui accu.
8 non poſ.l.vlt. alias penultima. ¶ Ego aũt † credo ꝙ ſi cõmiſ-
ſio ſit inhabilis ex parte diſtãtiæ localis,iudex poterit ſine con
ſenſu partium habilitare eam transferẽdo ſe ad locũ inſignem :
dum tñ non diſtet a fine dioceſis domicilij ipſius rei, vel vltra
vnam dietã & appropinquando ſe ad illam dioceſim:dummo-
do nõ exeat dioceſim in qua eſt deputatus. alias exeundo dio-
ceſim in qua eſt deputatus,non poſſet.& hoc dico per.§.in nul
lo. vbi dicit in nullo quoq; caſuum prædictorũ iudex extra ci-
uitatem ſeu dioceſim &c. ꝙ verbum ſeu tenet ibi copulatiuę
pro &, quaſi extra ciuitatem & dioceſim in quibus deputatus
eſt nõ citet partes niſi ad id expreſſus acceſſerit earundẽ aſſen
ſus. Nam coniunctio ſeu copulatiuę ſumi debet.ff. de auro &
argento lega.l. ſi quis ita legauerit . ergo & ſic oportet vtranq;
partem eſſe verã.ff.de reb.dub.l.ſi is qui ducenta.§.vtrũ. & no.
Car.ȷ̃.de off.vica.c.2.gl.vlti.li.6.ergo a ꝯrio ſenſu extra alteram
earum tm̃. hoc eſt extra ciuitatem trahere poterit:dummodo
non extra dioceſim & ſic intelligo opi.Ber.Inn.& Hoſt.hic &
in c.allegato olim. ſ.tactam. Idem credo,vbi cõmiſsio eſſet bo
na,& habilis ab initio : ꝙ iudex poſſet ſine cõſenſu partium ſe
transferre ad alium locum,nõ tñ extra dioceſim,in qua depu-
tatus eſt, nec vltra diſtantiam iuris, & etiam forte pari forma
committere poſſet,ſicut fieri vidi per Cancellarium Pariſien-
ſem qui cõmiſit vices ſuas Cantori S. Dionyſij in Francia ibi-
dem exercendas.quod eſt ꝯ opi.Io.An.in §.allegato, in nullo.ȷ̃.
in verſi. ſi ante. commiſsio ſit habilis & expreſsius ibi in no-
uella, vbi dicit, quod per illud verbũ vniuerſale quomodolibet
patet,quod ẽt de expreſſo conſenſu partiũ non poſsit alteri lo-
co vel alteri perſonæ committere, cum exceptionem ibi fecit
ſolum ad citationem & cognitionem. Et eſt mirum,quod po-
teſt extra locum cognoſcere ſed non ſubdelegare ſm Io.And.
cuius opinio ſi eſſet vera multum arctaret poteſtatem delega-
torum. pro qua facit verbum pluralis numeri, illas. Quod pro-
cedit ibi in textu quantũ ad hoc, vt alibi cõmittere non poſsit.
Et no.quod Goff. hic dicit, quod ſi Papa ſciens reum trahi vl-
tra duas dietas indulgeret reſcriptum, crederet tũc tolli iſtam
conſtitutionem ſine mentione ipſius: ſed Inn.not.contra.ȷ̃.eo
dem dilectus.dicens quod ſi hanc diſtãtiam ſcit, tñ plures ſunt,
quas neſcit & ad ea quę frequẽtius accidunt &c.ff.de leg.l.nam
ad ea.4.diſt.erit aũt lex. Io.And.verũ dicit hic, quod ſi Papa in
literis commiſsionis exprimit certam ſcientiam diſtantię.&c.
9 † per hoc ſatis tollitur cõſtitutio etiã ſi non fiat mentio in re-
ſcripto de hac. conſtitutione. Io.And.hic alias non [puta quia
dicit cauſam Bononiæ Committimus, Mediolani ſcientes loci
diſtantiam.&c.] facit ad hoc infra de præben.ſi motu proprio.
lib.6. & vide quod not. Arch.3.quæſt.6.neminem. in glo. adde
hunc intellectum & in glo.vlti.vbi dicit,quod illa iura quæ di-
cunt,quod quis non debet trahi extra prouinciã ſuam non hñt
hodie locum, & quod ſtandum eſt illi.c.ſtatutum.ȷ̃. eo. lib.6.

1 *Expectans papalis præferendus.*
2 *Expectantium quis potior.*
3 *Præbenda qua actione quærenda.*
4 *Priuilegia qui accipienda.*
5 *Præfertur fauore ſecundus.*

CApitulum. ¶ Si quæratur de duob.ex-
pectantibus quis debeat al-
teri præferri, refert, aut vnus expectat autho-
ritate apoſtolica & alter authoritate alterius.&
1 † tunc expectans authoritate apoſtolica,ſiue ſit
primus,ſiue ſecundus præfertur.vt ȷ̃.de præb.c.qui authorita-
2 te.lib.6. Si vero vterq; expectat authoritate papæ,refert, † aut
ſunt eiuſdem datę,& tunc dic.ȷ̃.eo.duob.lib.6.aut diuerſarum
datarũ.& tunc regulariter ille qui prius impetrauit,debet prę-
ferri.vt ȷ̃.de præb.c.eum cui.lib.6.Fallit in ſex caſibus.Primus
ȷ̃.de reſcriptis tibi qui.in fi.& lib.Secundus.in c.ſi pro te.eo.ti.
lib.6. Tertius.ȷ̃.de præb.quia ſæpe.lib.6.Quartus.eo.tit.ſi cleri
cus. Quintus.eo.ti.c.pen.Sextus de conceſ.præb.ca.pen.lib.6.
De iſta tñ materia dic plenius per Io.And.ȷ̃.de conceſ.præb.c.
ſi ſoli.li.6.vbi plenè de hoc. Vnus.ſ.qui in ſecunda gratia eſt mo
tus proprius : quia mere fauorabilis eſt talis gratia, & ſic præſe
renda arg.no.per Io. And.in c.duob.eo.tit.lib.6. in nouel.ſuper
verbo eligere.Si vtrique eſt collatus canonicatus ſub expecta-
3 tione præbendę,clarum eſt, † quod ad præbendam conſequen-
dam,non hñt niſi actionem perſonalem. pro hoc no.Io. An.in
nouel.de præb.ſi poſtquam. vbi dicit,quod ius ad rem & nõ in
re quæſitum.pro hoc.in c.pen.eo.ti.& c.fi.de conceſ.præb.li.6.
Ius aũt ad rem denotat tm̃ actionem perſonalẽ.ff.de rei vend.
4 l.ſi ager.Sed in iuribus perſonalibus † priuilegia non attendun-
tur ex tpe,ſed ex cauſa.ff.de ijs quę in frau.cre.di.l.priuilegia. vt
5 cauſa fauorabilis poſterior † præferat alteri nõ fauorabili prio-
ri,& vide gl.in c.is,qui de præb.De iſta tamen materia dic ple-
nius per Ioan.Andr.de præb.ſi ſoli.lib.6.vbi de hoc.

1 *Renunciare beneficio quatenus liceat.*
2 *Renuntiatio quando ſimoniaca.*
3 *Literę beneficiales ſurreptitię nullę.*
4 *Literarum iuſtitię obreptiarum vis.*

AD audientiam. ¶ Ad euidentiã.gl.1.
Si quæris,vtrũ in prin
cipio vel in fine anni ſolui debeat,quod debetur:
diſtingue,vt dicam infra de re iudi.c.ſicut nobis.
¶ Ad declarationem gl. ſed nunquid. Si quæris,
vtrum pro aliquo tpali, vel etiam ſpirituali con-
ſequendo poteſt aliquis licite renuntiare beneficio ſuo,ſeu li-
teris beneficialibus,& ſine periculo ſimonię, refert, aut ſit re-
1 nuntiatio pro aliquo tpali. aut pro aliquo ſpirituali, † Si primo
modo refert ſm Ho.quia Inn.dicit idem cum Ber.hic in addi
tione. Aut ſit ex pacto partiũ,& tunc eſt ſimonia.vt hic. & ȷ̃.
de pactis.

de pactis.c.fi.1.q.2.quã pio,aut ex mero officio iudicis,vel ali-
quibus bonis viris mediantibus, vnus pure & ſine ſpe retribu-
tionis renuntiat beneficio ſuo.& alter dat ei aliqđ tpale & hoc
licet.vt j.de renun.ſane.& c.veniens. de pactis cum pridem de
præb. nili. Si vero renuntiat pro beneficio ſpirituali non eſt ſi-
moniacum.tum quia alias renuntiaretur tacite vt in gl. cum qa
eſt permutatio ſpiritualis ad ſpirituale quæ eſt licita.vt j.de re-
rum permu.ad quæſtiones.ſm Hoſt. & Io.And. & Aſtenſem.
lib.6.ti.de ſimonia.art.9.q.quid ſi quis hīs. quod vltimū credo
2 verum ſi † renunciatio fieret ex cauſa permutationis beneficij
ſpiritualis ad aliud beneficium ſpirituale.alias ſi quis renuncia-
ret beneficio ſuo ſub pacto vel conditione vel modo recipien-
di vel conſequendi aliud beneficium ex præſentatione vel col-
latione ſeu ꝓuiſione alterius vel etiam illius in cuius manibus
renuntiat non ex cauſa permutationis,credo,quod renuntiatio
eſſet ſimoniaca.arg.notatorum per Ber.j.de off.deleg.ex parte
j.de elec.cum inter. R.ſeniorem in gl. ſed nonne alias no. & de
preb.c.dilecto in gl.& per Ho.ibi poſt eum & per Inn.j.de rer.
permu.c.quæſitū.& c.cum vniuerſorū.& pro hoc.j. de pactis.
c.fi.1.q.2. quam pio. & ſic talis reſignatio facta ſimoniace non
valeret ſicut & collatio beneficij facta ſimoniace non tenet. ar.
1.q.1.ordinationes.vt no.Inn.& Hoſt.in c.allegato cum vniuer
ſorum.& Arch.in c.allegato cum ordinationes.& j.de preb.c.
dudum.gl.s.lib.6. & pro hoc facit quod no. Ber.j.de renun.ſu-
per hoc in gl.quæ pro expenſis. ¶ In gl.fi. ſi quæris vtrum lite-
ræ ſubreptitiæ dent iuriſdictionem: & vtrum proceſſus factus
per eas valeat,aliquid noceat Hoſt. in ſumma.eo.ti.§.quod con
tinet ſub.§.cum quæritur an proceſſus. & s.eo. dilectus.1.& j.
de pœnis.c.ſuam. Diſtingue ſm mentem Ber.hic in fi.aut quę
ris de literis beneficialibus , aut,de literis de iuſtitia ad lites . Si
3 de literis † beneficialibus tunc nec valent literæ ipſo iure, nec
ꝓceſſus factus per eas,vt hic.& s.eo.dilectus. 1.& c.poſtulaſti.
j.eo.ſi proponente.extra de præb.c.1. in cle.vbi de hoc:quia ſi
literæ non valent,nec per ꝯñs proceſſus per eas factus.j.de fide
inſtru.inter dilectos.in fi.& j.eo.tit.c.ipſo iure.lib.6. & arg.no.
per Comp.s.eo.ſuper literis circa medium.in verſ.ſed pone ꝙ
excipitur ꝯ literas.licet contrarium huius dicti notet Comp.in
c.ſuper literis.in fi.ver.ſi aūt ſint literæ ſubreptitiæ . Si de lite
4 ris de iuſtitia ad lites † tunc tales literæ dant iuriſdictionem: &
valet proceſſus factus per eas.vt s.eo.cæterum. & c.ſi aūt.& c.
ꝑlerunq;.& hæc eſt veritas ſm Ber.& Io.Andr.hic.& s.eod.ad
aures.& ſm Inn.s.eo.cum dilecta.& ſm Guil.de Monte Lau.
& Gen.extra de prẹb.c.1.in cle.& Ioan.And.in d.c.ſuam.quic-
quid ipſe Inno.notauerit in d.c.ad aures.& Hoſt.& Compoſt.
vbi.s.nec obſtat.j.de offi.deleg.ex literis. quia ibi non dicitur,
quòd proceſſus habitus per literas ſubreptitias non valeat licet
Boti. ita intelligat illam decre.ſcilicet quòd non valet per lite-
ras reuocatas ſecundum Ioan. Andr.ibi.

1 *Procurator in rem ſuam irreuocabilis.*
2 *Procurator negotiorum quando, an non reuocabilis:*
3 *Procurator iudicialis quando, an non, reuocetur.*
4 *Iuriſdictio quoniā mandato reuocabilis.*
5 *Res integra, quæ.*
6 *Reuocatio expreſſa an certificanda.*
7 *Reuocationem, mandati actioni contraria non obeſſe.*
8 *Reuocationem iudicialem geſtione non impedire quatenus verum.* & *nume.9.*
10 *Reuocationem, concluſa cauſa, non valere.*
11 *Reuocatio ante cauſæ concluſionem quatenus valida.*
12 *Reuocato mandato, an proceſſus teneat.*
13 *Reuocatio in requirentibus vnius conſenſum geſtionem impedit.*
14 *Reuocatio in contentionalibus non obeſt.*
15 *Reuocatio in beneficialibus an obſit.*
16 *Allegatum pro me in fide in me recipiendum. extendit ad publi- ca numero.17.*
18 *Allegatum pro me in priuatis in me quatenus recipiam.*

EX parte decani. ¶Si quæratur vtrū.
& quū mandatum
valeat reuocari,refert, aut eſt mandatum factū
1 alicui procuratori in rem ſuam & tale non po
teſt reuocari,etiā re integra. Nam & talis ꝑfer-
tur dño in agendo.vt C.de don.l.illam.de nou.
13.& no.glo.ff.de manu.vindict.l.ſi pater.C.de act.& oblig.l.ſi
quidem.& Arch.j.de procu.c.1.li.6. Aut eſt aliud mādatum,&
tunc aut quæris de tacita reuocatione per mortem & de illa di-
cam.j.de offi.dele.c.quia abbas. aut de expreſſa reuocatione &
tunc aut mandatū ſit ad negotia procuranda,aut ad iudicia ꝓ-
2 ſequenda,aut ad iuriſdictionem exercendam.Si † primo caſu,
aut quæris nunquid poſsit reuocari re integra,& dico ꝙ ſic. vt
inſti. mandati.§.recte.& j.de elect. in cauſis. Aut re non inte-
gra & tunc non poteſt vt ibi. Si ad iudicia proſequenda, tunc
idem,quod re integra.ſ.ante litem cōteſtatam poteſt reuocari:
non aūt poſt.& hoc niſi ex cauſa.vt ff.de procu.l.ante lit.conte.
& l.poſt lit.& j.de ꝓcu.c.quamuis.lib.6. quod tñ intellige iux-
3 ta no.in diſtinctione ſequenti. In tertio vero caſu.ſ.qñ † ad iu-
riſdictionem exercendam,refert: quia aut quæris de mandato,
ſeu iuriſdictione ſeu commiſsione iuriſdictionis ordinariæ. &
tunc tale indiſtincte reuocatur.ff.de iudi.l. iudicium ſoluitur.
Aut de mandato ſeu commiſsione iuriſdictionis delegatæ. &
tunc idem vt in allegata.l. iudiciū ſoluitur. Et eſt ratio quia in
reuocatione iuriſdictionis non vertitur damnū pecuniariū: ibi
4 not.gl. Aut quæris de mandato ſeu cōmiſsione † iuriſdictionis
ſubdelegatæ. & tunc aut delegatus ſubdelegans cōmittit nō in
totum ſed partem iuriſdictionis ſibi retinendo & tunc poteſt
quandocunq; eam reuocare. Sic poteſt intelligi.l.allegata iudicium
ſoluitur.& j.de off.deleg.c.quamuis.li.6.a ꝯrio ſenſu.Aut com
mittit in totū nihil ſibi de iuriſdictione retinendo, & tunc po-
teſt reuocari re integra: alias non,vt in c.allega.quāuis.j.de off.
dele.li.6. ¶ Et ad pleniorem euidentiam prædictorū,ſi quæras
qñ dicatur res integra & qñ non, refert , aut quæris in iudicijs,
aut in negotijs. Si in iudicijs tunc,aut quo ad iudicia perſequen
da per procuratorem & tunc indiſtincte dř res integra ante li-
tem conteſtatam vt in c.alle.ante litem.& in l.alleg.ff. de ꝓcu.
& in c.quamuis.de ꝓcu.li.6. aut quo ad iuriſdictionē exercen-
dam. & tunc res integra dř antequam delegatus vel ſubdelega
tus iuriſdictione vti cœperit vt in aut.de iudi.§.ſi vero.colla.6.
& j.de off.dele.c.gratum.& eo.tit.c.quamuis.li.6. Si quæris qñ
5 res † dř integra in negotijs, & tunc dicit gl.C.man.l.mandatū.
ꝙ ſemper antequā mandatarius præparatoria fecerit dř res in-
tegra.ff. de pollic.l.1.§.cœpiſſe. & bene illa] facit quæ etiā indu
cit ibi.ff.de condi. ob cau.l.ſi pecuniam. & illa facit ꝯ. Nam ibi
dř,conueni tecum vt ires pro me Romam,& paraſti te: nihi-
lominus tñ poſſum pęnitere. Et ideo diſtinguo in illo mēbro.
aut procurator fecit præparatoria intrinſeca rei ſibi mandatę.
& tunc res facta non eſt integra.v.g. (mandaui tibi quod face-
res mihi domum,& feciſti fundamentū : vel] mandaui tibi ꝙ
emeres mihi fundum. & iam conueniſti de pretio : res dř non
integra.vt ff.de pollicita.l.1. §.cępiſſe.Aut ꝓcurator fecit prę-
paratoria extrinſeca rei ſibi mandatę.v.g.mandaui tibi qđ ires
pro me Romam. præparaſti te, & emiſti veſtimenta vel ſotu-
lares ad eundum: dico,quod adhuc dř res integra.ff.de condic.
ob cauſam.l.ſi pecuniam. In hoc concordat Inn.j.de elect.c.in
cauſis.gl.fi.& Comp.ibi poſt eum.& eſt huic ſimile.j. de prẹb.
ſi cui.lib.6.vbi.G.in gl.fi.& Io.And.poſt eum dicunt in proui-
ſionibus ſeu gratijs apoſtolicis rem integram qñ is per quē ꝓ-
uiſio eſt facienda non eſt aggreſſus negotium: ſecus ſi eſſet ag-
greſſus,ſm.G.de Monte Lau.quæ dicit extra eo.ti.c.fi.gl.2.in
cle.& plenius de ꝯceſ.preb.c.vnico in prin.in cle.talibus gratijs
rem non eſſe integrā poſt præſentationem literarum factā exe
cutori per impetrantē.Et quot modis dicatur res integra,vide
G.& Card.j.de ele.c.vbi maius periculum.li.6. ſuper verbo rẹ
integra.& adde quod dicam.j.de conceſſ. præb. c.conſtitutus.
¶ Hic in fin. capituli dř ꝙ reuocatio mandati debet deuenire
6 ad notitiam mandatarij. Gratia huius quęro,† nunquid reuo-
catio mandati impedit actū gerendū per procuratorē antequā
certioretur vel demum poſtquam de reuocatione mādati cer-
tificatus fuerit: & vř ꝙ requiratur certioratio. vt ff.mandati.l.
ſi mandaſſem.& l.inter cauſas.'& inſti.mādati.§.item ſi adhuc.
econtra vř ꝙ non requiratur.vt ff.de repudijs.l. ſi pęnituit. de
manu.vindic.l.ſi pater.& de acq.hær.l.ſi quis mihi bona §.pe.
Iſta quæſtio eſt valde vtilis in qua doctores iuris ciuilis variāt.
Dñs Dy.in hac quęſtione diſtinguit,aut verſetur damnū illius
mandatarij,& tunc reuocatio non tenet:'quia non debet noce-
re ei,vt in d.l.2.mandaſſem. & l.inter cauſas. Aut nullum ver-
7 ſatur † damnum mandatarij & tunc reuocatio impedit actum
gerendum. vt in d.l.ſi pater.& ita no.ibi per eum. Sed iſta ſolu-
tio non eſt plena nec efficax ad diſſoluendos oēs caſus.& con-
tra ſm membrum huius diſtinctionis eſt caſus.in c. cum illu-
ſio.de renun. in cle. Dñs Iac. de Ra. ſic diſtinguit. Aut quæris
8 de expreſſa † reuocatione,& tūc omne,quod certioretur man-
datarius.vt in d.l.ſi mandaſſem.aut quæritur de reuocatione ta
cita quæ fit per mortem : & tunc non oportet, ꝙ certioretur,
vt ff.ſi cer. pet.l.eius qui in ꝓuincia.§.quas vero pecunias. Sed
iſta ſolutio impugnatur in vtroq; membro. Nam in primo nō
valet

valet quia in l.ſi pater de manu. vind. iam allegata fuit reuoca-
tio expreſſa: & tñ tenet.licet non peruenerit ad notitiam man
datarij.idem.j'.de ꝓcu. c.fi.li.6. Item in ſecũdo non valet quia
tacita reuocatio facta procuratore ignorante non operatur,vt
actum gerendũ impediat. vt ff. mandati.l. inter cauſas. ¶ Ego
vero Henricus dico ſic, ſequens pro parte dñm Lambertũ de
Salis.ff.de off. ꝓcu.cęſa.l. s.& dñm Pet.de Bellaper.C.mandati
l.mandatum.& eos pro parte recitat dñs Io. And. extra de re-
9 nun c.cũ illuſio in cle.s.aut quæris,nunquid reuocatio† man-
dati facta ꝓcuratore ignorante valeat,refert.aut quæris an va
leat reuocatio quantum ad impediendum obligationẽ,& actio
nem mandati naſci: nrã inter mandatorẽ & mandatarium.aut
quantum ad impediendũ actum gerendum.In primo caſu di-
co quod non valet, nec reuocatio operatur, quia dñs teneatur
ad intereſſe procuratori: ne ꝓcurator in damno maneat. vt in
l.alle.inter cauſas.& l.ſi mandaſſem.ff.manda.& in §.alle. item
ſi adhuc.inſti.mandati . In ſecundo caſu.ſ.qñ quæritur an reuo
catio,de qua ꝓcurator non eũ certioratus valeat , vt impediat
actum gerendũ, Refert ſm Accur.& Lamber. aut q̃ris in iudi
cijs:& tunc non impedit actum gerẽdum. dummodo nec ad-
uerſarius nec iudex fuerit certioratus : ſecus ſi alter eorũ fue-
rit certioratus. vt hic.& j'.de procura. mandato.nec valet ſnĩa
Io.63.diſt.ibi dño gl.no.ꝙ &c.& Goff.ꝓin c.allegato.mandato
vbi dicit ꝙ ſi eſt lis conteſtata oportet ꝙ reuocatio perueniat
ad iudicem. vel aduerſariũ . Sed ſi lis non eſt conteſtata ſufficit
quod reuocatio perueniat ad ꝓcuratorem.& hoc dicũt per c.
ex inſinuatione.& c.in noſtra.j'.de procu. Sed dic quod ibi fa-
cta fuit reuocatio, aduerſario ſciente, ſm Ber. in c. in noſtra.
gl.& ideo.idem Inn.Hoſt.& Abb.ibi.& G.de procur.c.quãuis
gl.2. lib.6. ¶ Diſtingue tñ circa hoc quia aut non eſt facta ali-
qua fides in iudicio de mandato ipſius ꝓcuratoris: & tunc te-
net reuocatio de ipſo facta etiam iudice & aduerſario ignoran
tibus. Sic poteſt intelligi.ff.de procu.l.in cauſę. & de ſolu.cum
quis.j'.de procu.in noſtra.& c.ex inſinuatione.& hoc no. Ho.
10 eo.ti.c.auditis . Aut eſt facta fides † in iudicio de mandato ꝓ-
curatoris:& tunc aut fit reuocatio poſt renuntiationẽ,& con-
cluſionem in cauſa: & tunc non impedit actum gerendum. vt
j'.de procur.auditis ſm Ber. & Hoſt.ibi. & G.de Monte Lau.
11 extra de renun. cum illuſio io cle. Aut fit reuocatio † ante re-
nuntiationem & concluſionẽ:& tunc aut ꝓcurator reuocatur
iudice & aduerſario ignorantibus ab vtroq; ſciente.aut altero
tñ ſciente & altero ignorante . In primo caſu proceſſus tenet
ipſo iure,& in effectu: quia non poteſt mutare cõſilium ſuum
in alterius præiudicium.ff.de procu.l. ſi procuratorem abſen-
tem in fi.& C.de ſatiſdan.l.vnica.vbi hoc no.Acc.& Lamb.&
hic.& j'.de procu. mandato. ¶ In ſcđo caſu proceſſus non va-
12 let.vt ff.de ſolu.l.vero ꝓcuratori.§.fi.In tertio caſu refert † an
iudice tñ ſciente : & tunc proceſſus eſt nullus & ſnĩa nulla: q̃a
in non legitimam perſonã ſciens tulit ſnĩam.ff. de collu. dete-
gen.l.s. Si aduerſario tñ ſciente:tunc tenent proceſſus & ſen
tentia ipſo iure , non in effectu : quia ſi pro aduerſario feratur
ſnĩa,obſtat ei exceptio doli.vt in l.allegata.vero ꝓcuratori.&
ff.iud.ſolui.l.ſi ante.2.rñſn. Et licet quidã dicant ſufficere qua
litercunq; hoc ſciat aduerſarius vel iudex.arg.ff.de peti.hær.l.
item veniunt.§.a quo.'s.eo.cum contingat. ꝯrium tñ eſt verũ
quia requiritur qđ reuocationis ſcĩa a reuocante procedat nec
ſufficeret quod alias ſcirent.arg.j'.de off.dele. prudẽtiam cum
ſuis concor.alias malitioſe reus frequenter reuocationẽ procu
ratoris fingere poſſet,vt ſic negotiũ differretur,cui eſt obuian
dum.ar.inſti.vi bo.rapto.§.ſed nedum. & j'.de diuor. quanto.
vt no.Goff.& Hoſt.in c.alle.mandato.& Io.An.ibi in eandem
opinionem declinant. Ber.ibi in gl.fi.circa medium. verſi.qm̃
enim vult,&c. & circa fi.ver.vel dic qđ tenet ſnĩa.&c. & Inn.
Egidius,Pet.de Samp.& Abb.ibi. & Spec.tit.de procuratore.
§.s.in vlt. colum. ¶ Si vero reuocatio non peruenit ad iudicẽ
vel ad partem:ſed ad procuratorem tñ: tunc nocet dño reuo-
canti indiſtincte quia nõ valebit quod fiat in commodum ip-
ſius. Aduerſario vero ignorãti non nocet,ſed ſibi imputet re-
uocans,qui talem elegit & valebit.quod alias rite factũ erit.vt
hic.& ff.de mino.l.cum mandato.ff.de procu.l. ſi procurato-
rem abſentem : ſed ꝓcurator tenebitur dño ad intereſſe.ff.de
dolo.l.eleganter.§.pen. hoc no. Hoſt.j'.de procur.c.auditis.&
in ſumma eo.tit.§.qualiter.& G.de Monte Lau. in c.alle.cum
illuſio. Aut quæris de negotijs extraiudicialibus : & tunc ſub-
diſtingue ſm Lambertum.& Pet.de Bellaper. aut mãdatarius
interuenit, vt nuncius præbens nudũ miniſteriũ , aut interue-
nit vt procurator. Si vt nudus miniſter,tunc ſufficit præſentia
ſine certioratione & impedit actum gerẽdum . Ratio eſt quia
miniſter nihil agit, nihil contrahit de ſe, ſed tñ declarat con-
ſenſum eius,a quo miſſus eſt.Cum ergo tpe quo celebratur a-
ctus deficit cõſenſus eius qui miſit eum,& eo ſpe eſſet neceſ-
ſarius conſenſus eius,impeditur actus gerendus . Sic intelligi-
tur.ff.de manu.vindi.l.ſi pater.de acq.hær.l.ſi quis mihi bona.
.§.pen.de conſtit.pecu.l.3.Si interuenit prout procurator,qui
concipit verba ꝯtus in ſua perſona.vt ff.de conſtit.pec.l.eum
qui.§.ſed ſi actori. tunc ad eſſe illius actus erat neceſſarius con
ſenſus,ſeu neceſſaria voluntas mandantis,& tunc dicunt indi-
ſtincte, ꝙ reuocatio impedit actum gerendum . ¶ Ego vero
13 ſubdiſtinguo ſic: aut ad eſſe illius actus eſt ſufficiens †& neceſ-
ſarius conſenſus ſolius mãdantis:& tunc iſta reuocatio de qua
non eſt certioratus mandatarius impedit actum gerẽdum. ff.
de diuor.l.ſi penituerit.ff.de manu.vindic.l.ſi pater iuncta.l.fi.
C.de manu. vindi. quæ dicit quod dñs ſeruum etiam inuitum
manumittere põt. Aut ad eſſe illius actus eſt neceſſarius con-
ſenſus mandantis,& alterius in cuius perſona debet adimpleri
mandatum: & tunc ad eſſe illius actus requiritur principaliter
conſenſus mandantis:& tũc idem.ff.de acq.hær.l. ſi quis mihi
bona.§.pe.ff.de don.l.2.§.ſed ſi quis donatarius.& ff.ſi cer.pe.
l.eius qui in ꝓuincia.§.quas vero pecunias.Nam in donatione
principaliter attenditur & requiritur conſenſus , ſeu voluntas
donantis.vt ff.de don.l.qui mihi donatũ.C.de don.l.legẽ.Fallit
in actu, quem mandans tenetur neceſſario adimplere . vt ff.de
acqui.poſ.l.fundi.& no.gl.in §.allegato: ſed ſi quis donatarius.
& ff.ſi cer.pet.l.eius qui in prouincia.Fallit etiam in caſu libera
tionis.& hoc fauore liberationis.ff. de ſolut.l. cum quis.§.s. &
l.qui hoĩem.§.ſi Titium.alias enim, ſi non tenderet ad libera-
tionem,ſecus eſſet.vt in d.l.eius qui in prouincia . Aut ad eſſe
14 illius actus requiritur † æqualiter cõſenſus vtriuſq; & tunc ta
lis reuocatio non impedit actum gerendum.v.g.contractus em-
ptionis & venditionis cõi conſenſu contrahentium contrahi-
tur.vt inſti.de obli.quę conſen.ꝯ.per totum.ff.de act. & obli.l.
cõſenſu . Pone ergo qđ ego mando procuratori meo, vt emat
mihi equum poſtea reuoco mãdatum antequã ipſe emat, ipſe
ignorans reuocationem poſtea emit , valet nihilominus ꝯtus.
vt no. gl. (quã ego intelligo veram in procuratore licet loqua-
tur in nuntio).ff.de contrahen.emp.l.1.in fi.& pro hoc.ff.quo
iuſſu.l.1.§.ſed quæro.ff.ad macedo.l. ſi tñ. & ff.pro ſocio.l.ſed
& ſi ſocius. §.1. Et poteſt eſſe ratio in odium variantis. arg.ff.
de leg.1.l.ſerui electio.ff.de optio.lega.l.ſi tibi electio.§.vnius.
j'.de elec.publicato.de appel. dilectis. Fallit in caſu.j'.de procu.
ca.fin.lib.6.& ibi vide. Aut minus principaliter requiritur con
ſenſus,ſeu voluntas mandantis & magis principaliter conſen-
ſus,ſeu voluntas illius,in cuius perſona debet adimpleri man-
datum: & tunc idem multo fortius.ſ.quod talis reuocatio non
15 impedit actum gerendũ. v.g. In renuntiatione beneficij † re-
quiritur principalius conſenſus prelati,quam renunciantis.qđ
patet, quia interdũ quis inuitus cõpellitur reſignare . vt j'.de
renun.c.quidam cedendi licentiam.& tñ ſuperior non cõpelli-
tur regulariter reſignationem recipere. vt eod.tit.quod in du-
bijs: & capitulo admonet.Item hoc patet.nam in beneficij col
latione,quæ eſt habitus, magis principaliter requiritur conſen
ſus conferentis,quam illius, cui fit collatio,vt legitur & not.j'.
de renun.admonet. de off.le. dilectus. melius de præb.c.ſi tibi
abſenti lib.6.ergo & in renunciatione, quæ eſt priuatio,& ipſi
collationi ꝯria. vt contrariorum eadem ſit diſciplina. inſtit.de
ijs qui ſunt ſui vel alie.iuris. in prin. & inde habeat locum pri-
uatio,vnde habuit locum habitus,in aut.de deſen.ciui.§.iuſiu-
randum verſi. non hñte colla.3 . & quia nihil tam naturale &c.
ff.de reg.iur.l.nihil. & j'.de reg.iur.c.1.Pone ergo.mandaui pro
curatori meo,ꝙ reſignaret beneficium meum in manu ſupe-
rioris ante reſignationem factam: reuoco mandatum: procu-
rator hoc ignorans nihilominus reſignat valet reſignatio. vt j'.
de renun.c.vnico.in cle. per eandẽ viam poſtulationis ad miſ-
ſio principalius dependet ex cõſenſu voluntate & gratia ſupe-
rioris,quam poſtulantium.vt j'.de poſtu.præla.c.poſtulationẽ.
& ideo ſuperior poteſt admittere poſtulationem nõ obſtante
pœnitentia poſtulantium:vt in c.bon.r.2.§.nec obſtabat.de po
ſtu.prælato. Sic etiam poteſt intelligi opinio Compo.hic in fi.
gl.vbi dicit,ꝙ ſi non peruenit ad procuratorem, reuocatio, ꝙ
proceditur per ſecundas literas : quia conceſſio reſcripti apo.
magis dependet ex voluntate & aſſenſu papæ quam impetran
tis.ff.de reg.iur.l.Neratius.j'.de præb.ſi motu proprio.li.6. Et
ratio horum oĩum poteſt eſſe quia vbi in aliquo actu eſt dare
duo,& vnum magis principale: & aliud minus principale,defe
ctus, ſeu vitium ex parte magis principalis reddit totũ actum
vitioſum,& non defectus ex parte minus principalis.ff. de eo
qui pro

qui pro tut.neg.geſt.l.1.§. proinde. & §.ſi quis quaſi. de pac.l.ſi
vnus §.pen.iuncta ſua ꝯria.ff.de accept.an inutilis.de ven.inſpi.
l.s.§.t. Aut ad eſſe illius actus nō eſt neceſſarius ꝯſenſus man
dantis,& tunc reuocatio mandati nō impedit actum gerendū:
vt qñ mando tibi,vt mihi equum emas, certe iſto caſu,me in-
uito poſſes emere, & tunc ſi pęniteo, re integra, & nō certio-
rauero te mandatarium,nō impeditur actus gerendus imò va-
let,& tenet ꝯtractus,vt poſsit agi contra me ad pretiū,vt patet
ff.mandati.l.ſi mādauero.& ff.de don.l.hoc iure.§.ſi qs dederit
pecuniam.& vide quę no.G.de Monte Lau.in c.alle.cū illuſio.
¶ Si quæras an illud quod pro me allegaui , & elegi, teneor re-
16 cipere ꝯ me, † diſtingue,aut illud,de quo agitur,ſpectat ad ſta-
tum fidei,vel vniuerſalis eccleſiæ,aut non..Si ſic,tunc poſſum,
& debeo pro me recipere illud, quod eſt ad corroborationem,
& defenſionem fidei vel ſtatus eccleſiæ . & illud quod eſt ꝯ nō.
& ſic loquit.37.diſt.ſi quid veri. & 50.diſt.l. 2.q.7.c.ſi quis hę-
reticus.Si non ſpectat etiam tunc aut reſpicit vtilitatem publi
17 cam,aut priuatā,ſi publicam † tunc illud quod pro me allegaui,
& elegi,ꝯtra me recipere debeo . Exemplifica in teſte.4.q. 3. ſi
quis teſtibus.3.q.8.cuius in agendo.ꝯ.de cōſti.cum oēs.in fi.j.
de ſta.mo.recolentes.§. s. de cenſi.§.1.C. de teſti.l. ſi quis.j. de
vita & ho.cle.c.fi.vbi Hoſt.in effectu ita diſtinguit.Si priuatū,
18 tunc † dicunt quidam, quod tñ nō multum approbo, aut illud
elegi pro me facto,vel verbo. Si facto,tunc illud, quod pro me
allegaui, teneor ꝯtra me admittere, vt hic in prin.ver.dict' aut
nobilis &c. iuncto ver.quas literas &c. & de hoc per Ber.in gl.
& merito. Si verbo tantum, non teneor.j. de except. cum ve-
nerabilis.de reg.iur.exceptionem.lib.6.& vide quod no.Hoſt.
j.de vita & ho.cle.c.fin.vbi de hoc dicam, & melius,vt credo.

1 *Errorem dioceſis non obeſſe. & nu.4.*
2 *C. ſignificauit. explicari .*
3 *Dioceſis error quando hodie noceat .*

SIgnificante. ¶ Si quæritur,nunquid lite
ræ impetratæ contra reum
cognominatū de alia dioceſi,quam ſit reuera, va-
leant,refert, aut per aliqua adiecta in litera poteſt
conſtare de perſona , & ꝙ eſt illa perſona ꝯ quam
agere volebat,vt quia forte dr in litera per Comitem Drocen-
ſem Conneſtabularium Regni Frāciæ dioceſis Aurelianenſis :
1 & tñ conſtat, ꝙ eſt dioceſis Carnotenſis. & † tunc bene poteſt
per dictas literas cōueniri, nō obſtante errore dioceſis. arg.in-
ſtitu.de leg.§.ſi quis in nomine.C.de teſta. ſi in nomine (Facit
quod not. Hoſt.& Ioan. Andr.j.de cen. venerabili ſuper verbo
intentionē, dicentes ꝙ ſi in reſcripto illo expreſſum fuerat de
Abbate, & conuentu de Cultura Cenomanen. dioceſis : & ipſi
excipiebant ꝙ erant de ciuitate. tñ quia in ciuitate vel dioceſi
non erat aliud monaſterium iſtius nominis.ſ.de Cultura: & ſic
non poterat eſſe æquiuocatio, non obeſt error cum conſtet de
perſonis vt not.c. ſuper literis:& ſic non obſtat.j.c. proximo.
2 quia † ibi erat vaga , & nimis generalis clauſula) aut per aliqua
adiecta non poteſt conſtare de perſona.vt fuit in iſto.c.& tunc
ſecus vt hic . & hanc diſtinctionem approbant, & tenent Phil.
Goff.& Compo.ꝯ.eo.c.ſuper literis.& Inn.Hoſt.& Cōpo.Pet.
& Abb.hic: ſed Vinc.ꝯtrarium ſentit, dicens ꝙ huiuſmodi re-
ſcripta non ſunt protrahenda.j.de off. deleg.l.P.& G.de hoc in
Spec.tit.de reſcrip.præſentatione.§.vlti.verſi. quid ſi in dubie-
tate ſuo more nullam partem eligens: ſed Ioan.And. hic dicit,
ꝙ olim ſatis poterat ſeruari prima opinio,ex quo apparebat de
perſonis per circumlocutiones , licet falſa dioceſis ſit expreſſa:
3 ſed hodie ſecus: quia † hodie habemus ꝯſiderare dioceſim rei,
& actoris,qui in vno caſu darentur iudices: & non in alio. j.eo.
ſtatum. lib.6. & ſic hodie habeat locum opin. Vinc. per d.iura
ſecundum eum. Et hoc verum credo, ſi reus traheretur a fine
ſuæ dioceſis vltra vnam dietam contra decre.ſtatutū.alias cre-
do prædictā diſtinctionem eſſe veram,per hoc quod no.Hoſt.
& Ioan.And.j.de cenſi.venerabili.ſuper verb. mentionem.di-
centes, qđ ſi in reſcripto illo expreſſum fuit de Abbate & con
uentu. Cultura Cenoman. dioceſis : & ipſi excipiebant, quod
erant de ciuitate,tamen quia in ciuitate & dioceſi non erat mo
4 naſterium iſtius nominis ſcilicet de Cultura. † Et ſic non pote
rat eſſe ęquiuocatio: non obeſt error cum conſtet de perſonis,
vt no.c.ſuper literis.& ſic non obſtat.infra.c.proximo:quia ibi
erat & nimis generalis clauſula .

1 *Reſcriptum ante lit.conteſta. ad hæredes non extendi, & de quo accipiendum .*
2 *Reſcriptum perſonale non extendendum .*
3 *Reſcriptum ad ſingulares ſucceſſores quatenus. an non, extendibile. & nume.4.*
5 *Reſcriptum ad vniuerſales ſucceſſores extendi reſtringi. num. 5.*

SIgnificauit. ¶ Si quæris vtrum reſcriptum
delegationis extēdatur ad ſuc-
ceſſores, ita ꝙ virtute ipſius valeāt agere, vel etiam
conueniri . Et antequam deſcendam ad aliam diſtin
ctionem ſcire debes ꝙ iſtam quæſtionem ponit Io.And.in no
uella ſua.j.de reg.iur.is qui in ius.li.6.dicens,ꝙ prius fuit quæ-
ſtio venerabilis Damaſceni.15.& Goff.15. & Bartholomæi in
quæſtione dñicali,quę incipit. Quæritur vtrum reſcriptum,&
ꝙ in dicta quæſtione diuerſæ ſunt opiniones. Laur.ſimpliciter
dicit reſcriptum non extendi ad hęredem Bart. dicit nō exten
di ante litem cont.dicens Tanc. hæc dixiſſe licet Goff. in quæ-
1 ſtione prædicta loquatur de hærede illius † qui poterat conue-
niri per clauſulam dicens ꝙ conueniri non poterat,in apparatu
tñ huius capituli ſimpliciter dicit reſcriptum ad hæredem nō
extēdi. idem Phil. hic dicens,ꝙ ſi comes fuiſſet expreſſus,niſi
cum ipſo fuiſſet iudicium inchoatum nō conuenirentur hære
des.idem Vinc.hic dicens reſcriptū ad hæredes nō extendi niſi
in caſu decre.primę.j.de alie.mutan.iudi.cau.fac. & in ſecunda
iuſsione.j.de iudi.quia Vinc. vel cum in cōmiſsione hoc expri
mitur lite conteſt. dicit ꝙ extenditur,ſi eſt caſus quo ſucceſsio
poſsit locum hre.C.de inoff.teſt.l.ſi pater.hoc etiā tenet quod
mortuo etiā re integra eo qui noīe eccleſiæ vel cōuentus impe
traſſet valeat reſcriptū ſucceſſori vel hæredi de ſucceſſore ec-
cleſiæ.idem tenuit Can.j.de off.dele.gratum. Huius ꝯrium te-
net Dama.dicens ſimplr illud ad hæredes extendi : & rñdet ad
l.ſi deceſſerit.ff.qui ſatiſd.cogun.quod in ſtipulatione loquitur,
quę eſt ſtricti iuris:& in qua non venit niſi perſona expreſſa.ff.
de verb.obli.l.ſi ita ſtipulatus fuero.§.Chriſogonus:ſed iudiciū
bene tranſit. huic cōcordant Inn. Cōpo.& Egid. hic loquendo
in hærede , vel gñali ſucceſſore rei de hærede vero actoris ipſe
Inn.no.ꝯtrium in allegato cap.gratū. hæc opi. quod tranſeat pla-
cet Pet.de Bellaper.C.qñ libel.princ.da.litis cōteſt. face.l.2.Pe.
de Samp.Abb.& Spec.de reſcripti pręſentatio.§.rōne & etiam
in principio.diſtinguunt inter actiones perſonales,& reales di-
centes , quod in realibus reſcriptum ad ſucceſſores extenditur
quia res tranſit cum ſuo onere.j.de pign.ex literis. & ex verbis
Spec.colligitur quod intellexit etiam de ſingulari.ſucceſſore de
perſonali dīt quod extenditur re non integra,&,re integra,ex-
pirat. per qđ verbū colligitur ꝙ intellexerit etiā de vniuerſali.
¶ Ijs viſis,diſtingue ſic ſm Io.And. hic & ibi. Aut reſcriptum
nullomodo poteſt reſpicere ſucceſſorem . Pone exemplum in
2 actore . Aliquis petit beneficiū † intitulatum ipſo mortuo non
poterit agere per tale reſcriptū hæres, vel ſucceſſor ſuus.8.q.1.
apoſtolica.j.de filijs præsbyt.ex tranſmiſſa.& c. ac extirpādas
& per totū.de inſti.ad decorem.de præb.c.1.& 2. de iure patr.
cōſuluit.& lite pen. c. s.li.6. idem in vſuario vel vſufructuario,
qui impetrauerat, vt liceret ſibi vti vel,frui.ff. quib. mod.vſu-
fructua.amitten.l.ſicut in annos ſingulos in fin.ff.de vſu & ha-
bita.l.vſus aquę.ff.de libe.leg.l.nō ſolū.§.tale in reo. Pone exem
plum,quod fuerat ꝯ cum reſcriptum impetratum ad depoſitio
nem ordinis,vel beneficij,vel ad pęnam criminis.33.diſt.quo-
rundam.j.de hæreticis. accuſatus.§. ſi vero.in fi.lib.6. & quod
legitur & no.ſ.de ſimo.per tuas.primo.gl.vlt.ff.qui ſatiſdare co
gantur.l.ſi deceſſerit.C. ex delicto defuncto.l. vnica.C. ſi reus
vel accuſator mortuus ſue.l.1.& per totum. Fallit forte ꝓpter
acceſſoria vt fructus & expenſas. ar.ff. de rei ven.l.vtiq; aut po
teſt reſpicere ſucceſſorem vel hæredem: & tunc aut ſucceſſor
vel hæres comprehēditur generaliter.in reſcripto vel de eo ſit
mentio ſaltem generalis.vt quia dr amoto inde quolibet illici-
to detentore. & tunc ſucceſſor vel hæres poterit cōueniri.vt j.
de conceſ.præb. ꝓpoſuit. in fi.de rer.permu. cum vniuerſorū.
2.q.1.in primis.7.q.1. præſentium.3.q.6. hæc quippe. Nam &
tunc cōpromiſſum (quod ſtrictius eſt.j.de re iud.c.fi.) reſpicit
hęredes.& j.de arbi.c.fi.ff.eo.l.ſed & ſi interpellatur.& l.diem
§.2. Aut ſucceſſor vel hæres non cōprehenditur , nec ſit mētio
de eo in reſcripto: ſed poteſt tñ reſpicere ſucceſſorem: & tunc
aut res eſt non integra : & tunc per cōteſtationem litis factam
cum prędeceſſore: & tunc extenditur ad ſucceſſorem ſm oēs.
Aut eſt non integra per ſolum citationem . & tunc in hoc caſu
ſunt diuerſæ opin.ſm Ioan.Andr.Sed tñ hic idem vt in caſu.ſ.
proxi.ſcilicet ꝙ extendatur ad ſucceſſorem:arg.j.de off.deleg.
gratum.& dic in ver.nec per ipſas. a contrario ſenſu.vt no.Ber.
hic & Inn.in c.gratum. & Spec.tit.de reſcrip.præſentatio.§.ra-
tione eius.in prin.& tit.de leg.§. reſtat. ver. itē mortuo ad hoc
facit.

facit.j̈.de off.leg.c.fin.de ſoro compe. propoſuiſti.& quod no.
prohi.j̈.de iudi.quia.V.& c.dilecti.& Vinc.& Phil.de vſu. tua
nos. ſed Bart. Brixienſis in prædicta quæſtione contra dicens
3 † ante litem cõteſtatã reſcriptum nõ tranſire ad ſucceſſorem.
aut eſt res integra, & tunc aut prædeceſſor debebat ſolum con
ueniri per clauſulam gñalem poſitam in reſcripto.& tunc ſm
Gof.& quaſi oẽs non extenditur ad ſucceſſorem.& iſte eſt ca-
ſus noſtrę decre. qui fallit qñ prædeceſſor fuit ſpecificatus an-
te mortem ſub clauſula gñali.ar.ſ.eo.paſtoralis.§.1.ſm Inn.&
Comp.hic licet Hoſt.contra.aut nõ per clauſulam gñalem: ſed
quia ſpecialiter eſt nominatus in reſcripto.& tunc aut reſcri-
ptum eſt impetratum pro vel contra dignitatem vel eccleſiam
ſeu aliquem ſub noĩe dignitatis.aut pro vel ɔtra perſonam: ſeu
ſub nomine proprio.primo caſu tenet gl. in decre. dilecti.j̈.de
fo.compe.Inn.G.Naſo.pe.ab. Vinc. & Cõpo. hic quod hæres
vel ſucceſſor poteſt conueniri per c.qm abbas.j̈.de off.dele.&
ar.ff.de annuis.leg.l.annua.§.a Titia.Hoſt. tñ tenet contra. hic
etiam ſi in reſcripto non ſit expreſſum nomen proprium prę-
lati.reſpõdens ad decre.qm abbas. q iudex eſt iudex iuſtus, &
æquus,& litem diffinit. Vnde reſcriptum reſpicit iudicem ſuc
ceſſorem: ſed pars cauilloſa cõiter reſcripto abutitur & lites au
get. Vnde reſcriptũ,in eo q odioſum,reſtringitur. Prima pla-
cet & ſicut dixi de hærede,vel ſucceſſore rei,ſic dico de hęre-
de, vel ſucceſſore actoris in hoc caſu.ſ. quod poſſit conuenire
quod aperte tenet Vinc.hic & Inn.in c.allegato gratũ. In ſcd'o
caſu qñ pro vel contra perſonã.aut quæris de ſingulari ſucceſſo
4 re aut de vniuerſali. Si de ſingulari † tunc refert.ſm Io. An.hic
aut agitur actione reali:& tunc ſucceſſor etiam ſingularis bene
conuenitur quia res tranſit cũ onere ſuo.j̈.de pign.ex literis.&
de decimis.paſtoralis.& idem innuit Spe.in §.alſ. eadem rõne.
Sed contrarium credo in hoc.ſ. q talis ſucceſſor per tale reſcri
ptum nec agere poterit,nec etiam conueniri cũ regulariter re-
ſcripta ſint perſonalia.vt j̈.de off.dele.c.P.& G.Nec obſtat ra-
tio præmiſſa.ſ. res tranſit cum onere ſuo: quia verum eſt reali
& rei adhærenti, & non perſonali.& hoc tenet ipſe Io.And.in
c.allegato is qui in ius:dicens indiſtincte reſcriptũ non exten-
di ad ſingularem ſucceſſorẽ niſi in tribus caſibus, qui ſequun-
tur aut agitur actione perſonali, & tunc non extenditur ad ſuc
ceſſorem ſingularem:nec per ipſum poterit agere,vel cõueni-
ri: quia perſonalis actio non ſequitur fundũ.ff. ad Treb.l.1.§.ſi
hæres ſed hoc fallit in tribus caſibus. Primo qñ ſuccedit in vi-
tium ſm glo.j̈.de iudi. quia. V. ſecundo qñ emanauit ſecunda
iuſſio ſm opin. Vinc.Gof.Egi.Inn.Hoſt & Io.Andr. ibi.tertio
5 in caſu.j̈.de alie.mut.iud.cauſa fac.c.1. ¶ Si quęris † de vniuer
ſali ſucceſſore in hoc ſunt opi.Lau.Tan.Phil.Barth.& Gofr.in
c.alleg.quia. V.dicit reſcriptum ad illum non extendi: & facit
quod ſcripſi.ſ.cum tractabatur de re non integra per conuen-
tionem tm. Dama.Inn & Cõpo.& Egi.& Pet.de Bellaper.con
tra vt dixi in opinione ſecunda quæ placet. ¶ Circa qd' eſt ad-
uertendum quod qñq; quæritur de reſcripto delegationis, per
quod non datur ius: ſed iudex actionis vel iuris prius compe-
ten.& per hoc non video quale præiudicium inferatur ſi reſpi
ciat heredem cum ius eius vel aduerſarij in hoc non pereat fa-
cit.j̈.de procu.ex inſinuatione. ad hoc adducitur lex.2.C.qñ li.
prin.da. Sed vr̃ facere contra.nam ſi,quod ibi dr̃, eſt ſpeciale in
annalibus actionibus, eius contrarium eſt regulare in alijs: ſed
ſm hoc dic q bene eſt in alijs actionib. ſpeciale q perpetuan-
tur abſq; litis conteſtatione.Sed quod ibi dr̃ de reſcripto impe
trato in omnibus actionibus ſit cõmune. Sed apertius probat.
l.illa.de reſcripto appellationis quam tñ appellans debet proſe-
qui quod infra annum ad inſtar annalis actionis dicetur reſcri-
ptum ſuper ipſa impetratum fore perpetuum,hanc opi.credo
fore veram. maxime in exemptis ɔ̃ quos conceduntur apoſto
lica reſcripta vel qñ reſcriptũ delegationis ɔceſſum eſt ab im-
mediato ordinario cauſæ. hoc dico qa cum cauſa ſtricte inter-
pretationis horum reſcriptorum ſit quia per ipſam prẹiudica-
tur,ordinariæ poteſtati, vbi ceſſat hęc ratio, pñt largius impe-
trari. Non obſtat,quod dr̃ reſcripta non extendi ad alios: quia
illud fateor quo ad alios oĩno:ſed hęres,vel vniuerſalis ſucceſ-
ſor fingitur idem cũ defuncto.in aut.de iureiu. a mo. præſti.in
princ. coll.5. Si igitur cõitas cauſæ reſcriptum facit extendi ad
nõ expreſſum.vt in l.s.C.de diuer.reſcr.fortius hoc faciat iden
titas perſonæ [iuris fictione. Nec obſtat decre.qñ abbas. quia
inquantũ] reſcriptum reſpicit iudicem datũ iuriſdictio eſt ibi
principale,quæ merito expirat iudice dato ſub nomine ꝓprio
mortuo re integra. Sed inquãtum reſpicit partes obligatio eſt
ibi principale reſcriptum vel iudicis datio acceſſorium. Vnde
reſpectu partium nõ eſt mirũ ſi ɔtemplatione principalis du-
rat acceſſorium.facit.j̈.de off.dele.c.ſi ſuper gratia.Hoc qd' di-
xi reſcriptũ extendi ad hæredẽ,vel ſucceſſorẽ vniuerſalẽ,intel
ligo, ſi tp̃e reſcripti viuebat is, ɔ̃ quem datum fuit:alias ſecus.
& ita loquit.l.2.ff.quę ſen.ſine app.reſcin.Iſtã diſtinctionẽ qua-
ſi totam ponit Ioan.And. hic & in alleg.c.is qui: de reg.iur.li.6.

1 Priori inhabili potior ſecundus.
2 Formulæ, ſi pro alio non &c. vis,& explicatio & nu.3.4.& 5.
6 Impetrantium formula, ſi pro alio &c. tacita,quis potior.

MAndatum. ¶ Si quæras vtrũ literę apo-
ſtolicæ impetratæ ad prouì-
dendum alicui de beneficio in eccleſia impetra-
tione,ſeu receptione alterius primi onerata va-
leant,refert,aut ille primus impetrans † ante da-
tam ſecundarũ literarũ renuntiauit gratię ſuę ſeu amiſit gratiã
ſuam expreſſe,vt j̈.de reſti.ſpol.audita.vel tacite:vt quia factus
eſt miles,vel vxorẽ accepit,vel habitum clericalem abiecit,vel
ɔtra ſe ſniãm reportauit, vel penſionem modicã pro præbẽda
a capitulo habuit in fraudem iſtius ſecundi impetrãtis.vt ſ.eo.
ad audientiã & tunc valent ſcd'æ literę licet etiã de primis non
facerent mentionem ſm Inn.Hoſt.Cõpo.& Io.And.hic arg.a
cõtrario ſenſu: & quia nõ præſtat impedimentũ quod de iure
non ſortitur effectũ.j̈.de reg.iur.c.nõ præſtat.li.6.cum.ll.alle-
gatis.Aut primus nõ amiſit gratiam ſuã nec ei renuntiauit ex-
2 preſſe,vel tacite.& tunc aut papa † in ſecundis literis ſcribit cũ
illa clauſula adiecta. Non obſtante ſi pro alio ibi ſcripſerimus.
aut cũ illa clauſula ſi pro alio ibi nõ ſcripſerimus aut ſimplici-
ter nõ adiecta aliqua clauſularũ prędictarũ. In primo caſu tunc
aut pro vno ſolo papa prius ibi ſcripſit aut pro pluribus. Si pro
vno ſolo,valent ſcd'æ literæ.nec obſtat exceptio.arg.hic in fi. a
ɔ̃rio. Si pro pluribus tũc nõ valent ſcd'æ literæ quia illa clauſula
non obſtãte ſi pro alio &c. tollit ſubreptionẽ, niſi vnius ſolius
impetrantis:quia ſingularis locutio vnius numero eſt ɔtenta.j̈.
de præbẽs cũ.ver.vel niſi.li.6.& hoc tenet Hoſt. hic. In ſcd'o
2 † caſu.ſ.qñ ſcribit cum clauſula nõ obſtante ſi pro alijs ſcripſe-
rimus: tunc aut ante ſcripſit pro vno,vel duobus, & non pluri
bus.& tunc valent ſcd'æ literę. aut ante ſcripſit pro tribus vel
pluribus & tunc nõ valent. Ratio eſt, quia in hoc caſu odioſo.
vt j̈.de cõceſ.præb.c.ɔſtitutus. nõ eſt veriſimile,q papa intelli
gat de pluribus quã duobus.arg.j̈.de cler.non reſi.ad audientiã.
Vnde hoc caſu pluralis locutio duorũ numero eſt contenta.ff.
de teſti.l.vbi numerus.4.q.3.§.ſi teſtes. ver. itẽ vbi numerus. j̈.
de reg.iur.c.pluralis locutio.li.6.ſm Hoſt.& Io.An.hic.In ter-
3 tio caſu.ſ.qñ ſcribit † cum illa clauſula ſi pro alio non ſcripſeri-
mus. tunc nõ valent ſcd'æ literæ: & hoc ſiue primus impetrãs
nondũ proſequatur gratiam ſuã quam tñ proſequi poteſt ſiue
proſequatur:& ſit in actu ꝓſecutionis, ſiue iam fuerit proſecu
tus,& iam fuerit beneficiũ aſſecutus, vt hic in textu & in gl.1.
4 Ber. In quarto caſu.ſ.qñ ſcribit cũ illa clauſula,ſi pro † alijs non
ſcripſerimus &c. tunc idem.ſ.vt ſcd'æ literæ nõ valeant. Si pro
vno ibi ante ſcripſit.ar.ff.de verb. ſig. nõ eſt ſine liberis vbi dr̃.
non eſt ſine liberis qui vnicũ filium vel filiã relinquit. & l.ſeq.
ad idem.ff. ad Treb.l. ex facto.§.pen. & C.qñ dies le.te.l. cum
vxori. Et facit ad hoc qa iſta reſcripta ſunt ambitioſa: & ideo
reſtringenda.vt j̈.de prę̃b.c.quamuis.1.li.6.vbi hoc tenet. G.in
gl.3.& hoc tenet curia ſm eum ibi.& Io. An. poſt eum in no-
uella.de hoc etiã per Hoſt.in ſumma.eo.ti.§.quæ poſſunt obij-
ci.ver.ſed quid ſi tres & hic. In quinto caſu,ſcilicet qñ ſimplici
ter ſcribit ſunt doctores ɔtrarij. Nam Gof. in ſumma huius ti.
circa mediũ.& hic & Inn.Egid.& Ber. & Cõpo.ſ.eo.c. tenent
5 q valent ſecundę literæ licet pro alio ibi ante ſcripſerit † ita,q
in illis ſecundis literis non intelligatur tacite illa clauſula: ſi pro
alio non ſcripſerimus.Hoſt.diſtinguebat. aut primus receptus
eſſet ſub expectatione prębendę nec ne alias nec nõ. In primo
caſu nõ valent literę pro ſecundo ſine clauſula. Non obſtãte in
ſecundo ſic ita no.hic. Et eſt ratio ſm eum:nam ſicut donatio
ni ſecundę epi prima non obſtat,ſic nec ſcd'æ,prouiſioni papæ,
qui maiorẽ habet poteſtatem.arg.j̈.de offic.lega. c.dilectus ſe-
cundum Ber.hic & G.& Ioan.Andr.j̈.eod. tit.c.duobus.lib.6.
tenent contrarium primæ opinioni indiſtincte. Et hoc tenẽt.
& G.& Io.And.ibi per illud.c.& melius,vt credo,arg.huius.c.
in fi.& ſ.eo. capitulum S.Crucis.j̈.de off.deleg.c. ex parte.1.&
vide. G.& Ioan.Andr.in d.c.duobus.

1 Literarum variarum vis.
2 Monitorijs quale ius non quæratur.
3 Executorijs non collatum non tribui.
4 Vacantium ius ad rem quæri.

1 Literis ¶ Nũquid per† literas monitorias,
præceptorias, vel executorias detur
ius. Ber. hic. & infra de renunc. ca. veniens. &
Inn. & Compoſt. hic. & ꝰ. e. conſtitutus. dicũt
quòd non idem in effectu. Spec. rubrica de prę
ben. in prin. dicens quòd † etiam per executo-
2 rias non acquiritur actio, ſed ſolum iudicis officium implora
tur. Sed tu dic ſecundum Hoſt. aut tu quæris de monitorijs,
aut de executorijs. In primo caſu tunc aut quęris nũquid ac-
quiratur ius in re vel ad rem ius petendi beneficium, & dic
quòd non. aut nunquid acquiratur ius petendi executorias a
principe per modum ſupplicationis. Item quòd canonici te-
nentur obedire de honeſtate: & dic quòd ſic, vt hic. In † ſe-
3 cundo caſu aut quæris vtrũ per executorias acquiratur ius in
re alias in iure ius in beneficio antequam ſit collatum. & dic
quòd non. infra de conceſ. prę b. c. ſi. lib. vj. Aut quęris † nun-
4 quid acquiratur ius ad rem ius petendi beneficium cum va-
cat. & dic quòd ſic. ꝰ. eo. conſtitutus. & infra de æta. & qualit.
accepimus ſm intellectum Hoſt. hic. de hoc per Io. And. in-
fra de cõceſ. prę b. ſi ſoli. li. 6. per Ge. de Monte Lau. extra eo.
tit. c. gratię. in cle. & per Gen. in extrauaganti. Ioan. 22. quæ
incipit ſede Apoſtolica.

SI proponente. ¶ Ad euidentiam primæ glo. ſi queras vtrum,
& quando de modico ſit curandum, diſtingue vt
dicam. infra de ſimo. & ſi quæſtiones.

1 *Literis gratiæ reuocatis, proceſſum corruere.*
2 *Literis iuſtitiæ reuocatis, quibus caſibus valeat, an non proceſſus.*
3 *Iuriſdictionem non, niſi expreſſim, & ſciente iudice reuocari.*
4 *Iudicium duorum proceſſum valere: ſed ſententia prior, potior.*
5 *Literarum exhibitione priores potiores effici.*

QVia nonnulli. ¶ Si quęris, nunquid proceſſus factus per li
teras reuocatas valeat: ſic diſtingue, aut ſunt lite
2 ræ de gratia, aut de cõi iuſtitia. ſi de † gratia tunc
non valet proceſſus etiam ſi iudex vel executor
ignoret reuocationem. ar. ff. de manu. vindi. l. ſi pater. & not.
Compoſt. ꝰ. eo. paſtoralis ſuper verbo a partibus. ver. ſi for-
5 te ſecus: & no. Inn. infra de conce. præb. quia cunctis. Si † de
cõi iuſtitia: tunc aut cõcedens reuocat motu proprio, aut ad
partis inſtantiã. ſi motu ꝓprio nõ proceſſus. vt no. Inn. ꝰ. e. cũ
contingat in glo. quandocunq;: pro quo. infra de offi. vica. ca.
pen. ff. de iud. l. iudicium ſoluitur. infra de prę ben. ſi motu pro
prio. lib. 6. & c. ſi romanus Pontifex. in cle. Si ad partis inſtan-
tiam refert aut ſoli primi iudices procedunt, aut ſoli ſecundi
aut vtrique. Si ſoli primi: tunc aut primæ literæ ſunt reuoca-
3 tæ ipſo iure: & hoc conſtat: aut † exceptionis ope. aut eſt du-
bium. ſi ipſo iure, & hoc conſtat. & tunc aut primi procedẽt
ante exhibitionem ſecundarum literarum, & antequã ſcirent
iuriſdictionem ſuam ipſo iure reuocatam: & tunc valet pro-
ceſſus. nam quod legitime factum eſt &c. infra de reſti. ſpoli.
audita. C. de ſen. & interlo. om. iudi. l. ſi quis arbiter. 3. q. 7. §. ve
rum. Fallit in caſu vbi in ſecundis literis reuocatorijs. quicqd
fiat a tempore datę ipſarum pronuntiaretur irritum, & inane
infra de elect. innotuit. de præben. inter cætera ſm Hoſt. in c.
allegato. audita. pro quo no. per Io. And. infra de elect. c. proui
da. glo. puta. lib. 6. aut procedunt poſt exhibitionem ſecun-
darum literarum, vel poſt quam ſciuerunt iuriſdictionẽ ſuam
ipſo iure reuocatam & tunc non tenet proceſſus. infra de do
lo & contu. ex literis. quia ſententia a non ſuo iudice lata non
tenet. infra. de conſuetu. ad noſtram. de iudi. at ſi clerici. Si ope
exceptionis poſſunt annullari, & ſi non excipiatur, poſt quam
ſoli procedunt, valet proceſſus eorum tam ante exhibitionẽ
ſecundarum habitus, quam poſt niſi appelletur. no. Innocen.
ſupra eod. cæterum. & omnes in capit. ad audientiam. 2. & in-
fra de re. iud. inter ſm Compoſt. in c. paſtoralis. ꝰ. eod. Si ſit du
bium, an ſecundæ reuocent primas. tunc aut Papa dicit reuo-
camus iuriſdictionem priorum. & tunc iuriſdictio priorum
eſt ipſo iure reuocata. Si autem dicat non obſtantibus priori-
bus literis nõ eſt reuocata eorum iuriſdictio ipſo iure. vt no.
Inn. ꝰ. eo. c. cæterum. & c. cum contingat. & Compoſt. ꝰ. eo.
paſtoralis. Et ideo ſi primi ſoli procedunt tenet proceſſus cõ
tra quem non eſt exceptum. Si ſecundi ſoli procedunt non eſt
dubium: quia reuocata eſt iuriſdictio prioris quãdo iuſte pro-
4 cedunt, vt in c. cæterum. Si vero † vtrique iudices pari iudicio
procedunt: tũc aut primi iudices procedunt, quia non fuerũt
ſecundæ literæ exhibitæ. & ſecundi quia priores literas igno-
rabant: & tunc valet proceſſus vtrorumq;, ſed illa ſola ſnĩa diſ
finitiua illorum prę ualebit, quæ primo fuerit lata: quia ſecun-
da eſſet lata contra res prius iudicatas. & ideo non valeret. 2.
q. 6. diffinitiua, & no. Compoſt. ꝰ. eo. paſtoralis. licet Innoc. ꝰ.
eo. cæterum. quòd ſolum valet proceſſus illius, qui primo ci-
5 tauit. Si vero † literæ ambæ fuerunt exhibitæ tũc aut ſecundæ
reuocabant priores ipſo iure: & tunc non valet proceſſus per
priores habitus aut ope exceptionis: & tunc ſi non excipiatur
valet proceſſus habitus per priores: ſed ſi excipiatur, non valet
infra de offi. deleg. ex literis. & intellige excipiatur cũ effectu,
ſcilicet, vt ſi non admittatur exceptio appelletur ſm Cõpo. in
c. allegato paſtoralis. & vide quod ibi no.

¶ De conſuetudine. Rubrica.

¶ Ad euidentiam vide glo. Compo. & Io. And. ſuper rubrica
ſi quæris, quæ conſuetudo debeat inſpici, & attẽdi, diſtingue,
vt dicam. infra de eo qui mitt. in poſſ. cauſa rei ſeruandæ. ca-
pitul. cum veniſſent.

COnſuetudines. ¶ Si quæritur, quæ conſuetudines, vel ſtatuta li-
gant eccleſias, vide quæ dixi ꝰ. de conſti. capitul. quæ
in eccleſiarum.

1 *Acquirendi quæ nullius ſunt conſuetudo, quando, an non irrationabilis.*
2 *Acquiri iure natura ſine poſſeſſione quæ, an non, poſſint.*
3 *Acquirendi alieni ſeruanda conſuetudo.*
4 *Eccleſię dominium ſine poſſeſ. quęri. & qui accipiendum. 6.*
5 *Eccleſię rem ſine apprehenſione pleno iure quęri.*
6 *Acquirenti quod nullius eſt, capio neceſſaria.*
7 *Poſſeſſa res quo quęratur modo.*
8 *Inueſtiturę effectus.*
9 *Clauibus quando an non, querantur res.*
10 *Inſtrumento an quęratur dominium.*
11 *Dominium rei viſa ſine poſſeſſione quęri.*
12 *Quęri non viſa ſine capione non poſſe. fallit. 13. 14.*

EX literis. ¶ Hic habes, quòd valet cõſue-
tudo, ſm quam ſine corporali
apprehenſione poſſeſsionis dñia rerum in eccle-
ſiam transferuntur. ¶ Gratia huius, ſi quæris v-
trum ſine corporali apprehenſione rei dominiũ
vel poſſeſsio rei in aliquẽ transferri poſsit, diſtingue aut quę
ris de rebus quæ in nullius bonis ſunt. & quarum dñia de iure
naturali acquiruntur, vt ſunt ferę. puta ferę beſtiæ in ſiluis, pi-
ſces in mari, vel flumine publico, volucres in cœlo, lapilli, &
gemmæ in mari & ſimilia. Aut quæris de rebus quæ ſunt in bo
nis alicuius. & quarũ dñia de iure ciuili acquiruntur. Si de re-
bus, quæ in nullius bonis ſunt, & quarum dñia de iure natura-
li acquiruntur, tunc refert, aut in acquiſitione talium rerũ eſt
1 certa conſuetudo, aut non. ſi ſic, tunc aut conſuetudo † illa di
ctat, quòd acquirantur quo ad dñium, vel poſseſsionem durã
te earum naturali libertate, puta quod ſtatim, quod aliquis vi-
det, vel percutit taliter qualiter feram beſtiã, vel auẽ eius do-
miniũ acquirat, vel poſſeſsionem acquirat, & talis conſuetu-
do eſſet irrationabilis, quia eſſet contra ius naturale, quo iure
tales res durante naturali libertate in nullius bonis eſse cẽſen
tur. ff. de acquirendo rerum dominio. l. j. in fi. & l. ſequenti. &
per conſequens præſcribi non poſſet. Infra eodem. c. fin. Aut
2 dictat † quod acquirantur quo ad dñium vel poſſeſsionẽ poſt
amiſſam eorum naturalẽ libertatem, vt ſi ſit conſuetudo, qđ
ſtatim, quod fera beſtia vel auis eſt illaqueata taliter qđ ſe ex-
pedire non poſsit, dño laquei acquiratur nõ illi, qui de laqueo
eam primo cępit vel quod primo percutienti non primo ap-
prehendenti acquiratur poſtquam eſt apprehenſa, & talis cõ-
ſuetudo bene valeret, cum poſsit eſſe rationabilis & ſuper cã
rationabili fundata. puta ad euitandas rixas & ſeditiones quæ
inter præoccupari volentes ſuſcitari ſolebant. argumen. ff. de
vſufructu. l. arboribus. §. æquiſsimum. infra. de treuga & pace.
c. 1. & 2. Si autem in acquiſitione talium rerum non ſit certa
conſuetudo, tunc dico, quod in talibus non poteſt acquiri do
minium, vel poſſeſsio ſine corporali apprehenſione. vt. ff. de
acquiren. re. domi. l. j. in fin. & l. ſequent. i. inſtitu. de rerum di-
ui. §. feræ igitur beſtiæ. Fallit in caſu vbi fera beſtia, vel auis in
laqueum meum incidit taliter quod ſe expedire nõ poſsit, quia
tunc eam acquiro quo ad dominium, & poſſeſsionem nedũ
cum eam apprehendo, ſed etiam cum apprehendendi pote-
ſtatem habeo per oculorũ inſpectionem, & affectionẽ poſsi-
dendi,

dendi.arg.ff.de acquir.poſ.l.j.§.ſi iuſſerim.& de acqui.rer.do.l.
in laqueum.in fi.vbi hæc notant Io. Ber.& Accur.& Ray.licet
Azo. & Hugo.ibi dicant, ꝙ ſtatim, ꝙ incidit in laqueum meũ,
taliter ꝙ diuolitando ſe expedire nõ poſſit eam acquiro,& cre-
do ꝙ male.nam etiam ſi a remotis oculis eam taliter illaquea-
tam inſpicio,mihi non quæritur:quia multa accidere poſſunt,
ꝙ eam non accipiam. vt inſt.de re.diui.§.illud.ſecundũ Accur.
in d.l.in laqueum.in fi.¶ Si quæras,de rebus, quæ ſunt in bo-
3 nis alicuius,& quarũ dñia de iure ciuili acquiruntur † tunc aut
in modo acquirendi dñia,vel poſſeſsiones talium rerũ, eſt cer
ta conſuetudo rationabilis,& præſcripta:& illa eſt ſeruanda, &
nota,quod per conſuetudinem,quod quis fingitur nanciſci poſ
ſeſsionem:quamuis non ſit,vt no.per Inno.de cau.poſ. & pro-
prietatis.c.cum ſuper.circa princ.verſi. non ſicut per conſuetu
dinem &c.ſecundũ eam poſſeſsiones & dñia acquirenda vt hic
legitur & notatur & j. eo.titu.c.fi.Aut in mõ acquirendi dñia,
vel poſſeſsiones talium rerũ non eſt aliqua conſuetudo rõnabi
lis,& præſcripta.& tunc aut tractatur de tranſactione dominij
vel poſſeſsionis facienda in eccleſiã.Aut de tranſlatione facien
da in aliũ ab eccleſia.In primo caſu aut quæris de dñio,& illud
4 †acquiritur eccleſiæ ex titulo habili ad translationem dominij
abſq; corporali apprehenſione.Quod ſemper intellige,dũmo-
do transferens ſit dñs,alias non: & hoc eſt priuilegiũ eccleſiæ,
ſcilicet,ꝙ ſine poſſeſsionis apprehenſione dñium.ſibi acquira-
tur,vt probatur.C.de ſacroſanct.eccleſ.l.vt inter diuinũ.& hoc
ibi no.Accur.& Ber.hic in glo.fin.in fin.& Inn.in glo.ſua pen.
& Ber.j.de elect.c.eccleſia veſtra.in glo.ij.& j.de pœnis.c.feli-
cis.ſuper verbo læſæ maieſtatis.lib.vj.& G.de Monte Laudu.
5 eatra de reſti.in integ.c.vnico.glo.1.in cle.quod intelligo † de
rebus,quarũ plena,& libera diſpoſitio,ſeu translatio ſpectat ad
concedentem ſeu transferentem:ſecus crederem de rebus ſeu
dalibus,& cenſualibus.nam tales non poſſet quis transferre in
eccleſiam ſine conſenſu ſuperiorum dñi feudalis,ſeu ẽt cenſua
lis ſaltem perpetuo & incõmutabiliter vt in li.feu.de alien.feu.
c.ſi clientulus.§.inde poteſt.& de prohi.feu.alie.per Frede.ca.
imperialem.colla.10.Nam non mirum, ſi eccleſia hoc caſu nõ
acquirat dñium:quia quo ad hunc caſum, ſ.acquiſitionẽ rei feu
dalis eccleſia eſt deterioris cõditionis,quã priuatus,vt legitur,
& no.in c.alle.ſi clientulus.& hoc quia per hoc dñs perpetuo eã
admitteret,nec ad eum redire poſſet. Secus ſi in priuatum trãſ
ferret vt ibi & maxime ſi ita ſit de conſuetudine,ſicut in regno
Franciæ,vbi eccleſia rem,talem per eam acquiſitam tenetur in
fra annum a tpe monitiõis dñi ponere extra manum ſuam. de
hoc nn.Aſtenſis lib.6.titu.30.de immu.eccle.ar.6. Aut quæris
de poſſeſsione,& tunc ſunt opiniones contrariæ.nam Vincen.
5 dicit hic, † quod in eccleſiam transfertur non ſolũ dñium, ſed
etiam poſſeſsio ſine apprehenſione rei & eſt ſpeciale fauore ec
cleſiæ:vt hic.idem ſentiunt Hoſt.& Compoſt.hic, & idem vi-
detur innuere Archid.16.q.1.moderamine.dicens quod ita in-
telligunt cõiter doctores iſtud.c.& iſtam partem videntur de
clinare Innoc.& Hoſt.j.de reſtit.ſpol.c.cum veniſſet. & Ioan.
19.q.vlti.§.ſi qua mulier.Sed Innoc.hic contradicens quod hoc
quod dicit iſtud c.obtinet ex authoritate cõſuetudinis,innuẽs
quod ſine apprehenſione corporali nõ acquireret poſſeſsionẽ,
ſicut nec faceret priuatus.& idem innuit hic Ber.cuius opi.cre
do veriorem.& hoc per iſtum textum,qui dicit quæ ſub obtẽ-
tu conſuetudinis &c. quæ quidem cõſuetudo eſſet alias ſuper-
flua,& de nihilo operaretur,quod non eſt dicendum argum.ff.
de legat.1.l.ſi quando.Item non reperio cautum in iure, quod
quantum ad acquiſitionem poſſeſsionis eccleſia ſit ſic priuile-
giata quare ſuperſtitioſis non eſt adinuentionibus præſumen-
dum.2.q.5.c.conſuluiſti.j.de tranſlatio. epiſco. inter corpora-
lia.§.ſed neque.in fi.nec priuilegium quod habet circa acquiſi
tionem dñij eſt in ea extendere ad acquiſitionem poſſeſsionis:
quia non eſt in ea legem extendere.vt ff.ſolu.matrimo.l.ſi ve-
ro negotium.§.de viro.& j. de priuileg.porro.in fi.maxime ꝗa
nihil habet cõe proprietas cum poſſeſsione.ff.de acquir.poſſeſ.
l.naturaliter.§.nihil cõe. Et ſi ius voluiſſet eam eſſe priuilegia-
tam in acquiſitione poſſeſsionis,ſicut & dominij,hoc dixiſſet.ar
gum.j.de decimis.c.ad audientiam. ¶ Si quæris de translatio-
ne facienda in aliũ quã in eccleſiã. Refert aut res de cuius do-
minij vel poſſeſsionis trãslatione,ſeu acquiſitione tractatur eſt
vacans,ſicut eſt res pro derelicto habita.& talis res dicatur eſſe
6 in nullius bonis.vt.ff.pro derelicto.l.j. Vel res, quæ † eſt in bo-
nis alicuius ſed a nemine poſsidetur, & in acquiſitione domi-
nij,vel poſſeſsionis talis rei opus eſt corporali apprehenſione.
7 ff.de acquiren.poſſeſ.l.3.§.Neratius. Aut † non eſt vacans ſed
poſſeſſa:& tunc aut quæris de acquiſitione facienda per inue-
ſtituram:aut de acquiſitione facienda per traditionem clauiũ,
domus,vel cameræ,vel horrei,vbi ſunt res, de quarum acquiſi
tione agitur:aut de acquiſitione facienda per traditionẽ inſtru
mentorũ cõtinentem res de quarũ acquiſitione tractatur:aut
de acquiſitione facienda alias. Si primo mõ tunc nõ acquiritur
poſſeſsio per talem inueſtiturã.argu.ff.de acqui. poſ.l.ſi ex ſti-
8 pulatione.ſed ex tali † inueſtitura inueſtitus habet tale ius, ꝗd
authoritate ſua poteſt ingredi poſſeſsionẽ ſcḋm Innoc.& Hoſti.
hic.de hoc tñ membro dic,vt dicã plenius poſt Inno.& Cõpo.
9 j.de elect.c.tranſmiſſam.Si ſcḋo mõ tunc aut † claues domus
vel cameræ,vel horrei traduntur in præſentia ipſius domus,vel
cameræ,vel horrei,vbi ſunt res,de quarum acquiſitione tracta
tur & tunc per talem traditionem acquiritur dñium vna cum
poſſeſsione.ff.de contrah.emp.& vend.l.clauibus.aut tradũtur
in abſentia domus,vel cameræ,vel horrei,vbi ſunt res,de qua-
rum acquiſitione tractatur, & tunc per talem traditionem nõ
acquiritur nec dñium nec poſſeſsio de præſenti vel in actu vt ſ
dicta l.clauibus.a contrario ſenſu: ſed bene acquiritur facultas,
& habitus acquirendi poſſeſsionem & dñium per apertionem
domus vel cameræ vel horrei vbi res exiſtunt ad inſtar eius ꝗd
dictum eſt s.de inueſtitura ſcḋm Innoc.& Hoſt.Si tertio mõ.ſ.
10 de acquiſitione per traditionẽ inſtrumentorũ tunc refert.aut
loco traditionis rei vel rerum traditur inſtrumentũ in quo to
tũ ius rei,ſeu rerũ continetur: vt quia cõtinet titulum ex quo
tradens dñium acquiſiuit & tunc per talem traditionem inſtru
menti acquiritur dñium & poſſeſsio.Sic intellige.C.de donat.
l.1.Aut traditur inſtrumentũ,in quo non cõtinetur ius rei: vt
quia eſt inſtrumentum locans, quo mõ dñs ipſam rem tradidit
ad locagium,vel ad firmã,& qualiter eam reparari fecit,& talis
inſtrumenti traditio ſola nõ facit transferri dñiũ vel poſſeſsio
nem quia per hoc non eſt vere facta traditio.vt.ff. de acquirẽ.
poſ.l.prædia.ſi tñ appareat de voluntate,& cõſenſu tradentis,ſ.
quod per talẽ traditionem velit donare rem ipſam ille cui fa-
cta eſt traditio authoritate propria poterit ĩgredi poſſeſsionẽ.
vt in l.allegata.ſi ex ſtipulatione.ff.de acquiren.poſ. vt hic not.
Pet.de Bel.Pertica.& Cy.in d.l.1.C.de donatio. ¶ Si quæris de
acquiſitione facienda alias quam prædictis modis,tunc refert,
11 aut res de cuius † traditione,ſeu translatione tractatur tpe tra
ditionis ſeu translationis ſubeſt conſpectus tradentis, & illius
cui traditur,vel ſaltem illius cui traditur,& qui de acquiſitio-
ne certat:& tunc dic,quod dñium, & poſſeſsio talis rei poſſũt,
acquiri ſibi ante corporalem poſſeſsionis apprehenſionẽ.& ſi-
ne ea,vt legitur & not.ff.de acquir.poſ.l.quod meo.§.ſi vendi-
12 torem.not.etiam,eo.tit.l.1 .Aut res non † ſubeſt cõſpectui ali
cuius eorum:vel ſi ſubeſt viſui tradẽtis,non tñ viſui illius, cui
traditur,& qui de acquiſitione certat,& tũc regulariter eſt ne-
ceſſaria ad acquiſitionem dñij vel poſſeſsionis corporalis ap-
prehenſio.vt.ff.de acq.poſ.l.1.& C.de pactis.l.traditionibus.&
13 de rei ven.l.ſeruum.Fallit tñ qñ † transferens rei, quam tranſ-
fert,retinet vſumfructũ quia tunc transfert dñium & poſſeſ-
ſionem in alium in quem vult transferre abſque corporali ap-
prehẽſione.Et eſt rõ,propter incompatibilem,ſiue incompa-
tibilitatẽ proprietatis,& vſusfructus formalis eiuſdẽ rei in ea-
14 dẽ perſona.ſic loquitur.C.de donationib.l.quiſquis. ¶ Itẽ † fal
lit qñ transferens conſtituit ſe poſſidere nomine illius,in quẽ
transfert. ff. de rei vendi.l.quædam mulier.de acquirend.poſ.
l.quod meo.& l.ſi aliquem rem.

1 *Sacerdoti mero confirmationem & chriſma committi poſſe.*
2 *Sacerdoti omnia committit papa.*
3 *Ordinis epiſcopalis collatio cui non committenda.*
4 *Ordinum collatio ſecundum gradus commiſſibilis.*
5 *Ordinum collatio laico non committenda.*
6 *Sacramenti exercitium quis vetet.*
7 *Matrimonium diſpenſabile nõ.niſi ex cauſa,vetat papa.& 8.*
8 *Sacramenta a papa quæ non vetanda.*

QVanto. ¶ Si quæratur, vtrum papa poſsit
committere, & concedere inferio
ri epõ,ꝙ poſsit confirmare in fronte, & chriſma
conficere,& ordines conferre,diſtingue,aut quę
ris de poteſtate abſoluta papæ & de illa nõ audeo
diſputare,quia nec Hoſtien.audet vt hic dicit.aut
1 quæris de poteſtate ordinata,† & tunc aut quæris de cõfectio
ne chriſmatis,& de cõfirmatione in frõte.aut de collatione or
dinis.Si de duobus primis,tunc aut quæris vtrum ea poſſit cõ
mittere ſimplici ſacerdoti & dic quod ſic vt.95.diſtin.perue-
nit ſecundum Io.Hugo.& alios doctores ibi,& ſcḋm Ber.Tan-
cre.Inno.Hoſt.& Compo.hic.idem Tho.de Aquino & Pet.
ſuper

ſuper 4. ſententiarum.diſt.7.pro hoc no.per Inn.& Hoſt.Cō
poſt. j̄.de conſec.eccl.vel alta.c.aqua.in fi.vbi dicit Inno.ꝙ vi-
dit Papam indulſiſſe pluribus epiſcopis ꝙ poſſent per ſimpli-
ces ſacerdotes reconciliare eccleſias, aqua tn̄ per ep̄m benedi-
cta.Dicit ēt & ibi Hoſt. quod talia ex cōſtitutione eccleſiæ ſit
2 ma & rata iudicantur,& ideo circa † talia poſſunt dicere & fa-
cere quicquid vult Papa: & cuilibet ſimplici ſacerdoti poſſet
dare poteſtatem,ꝙ talia exerceret vt patet in eo quod no.j̄.de
ſupplen.negli.prela.c.j.de æta.& quali.cū contingat ſm Hoſt.
ibi.Aut quæris vtrū poſſit ea cōmittere alteri inferioris ordi-
nis.& tunc dīt Tho.& Pe.vbi.s̄.ꝙ probabilis eſt dicere ꝙ nō.
idem frater Io.in ſumma confeſſionū ti.de ſacramēto confir-
mationis qōne vtrum Papa &c. idē innuit Cōp. hic in ver.re-
ſpondeo ꝙ dicit Silueſter. &c. & Aſtēſis.li.4.ti.de ſacramento
confirmationis arti.6.q.2.& li.6.ti.3.artic.j.q.2. & hoc idē te-
net hic Ber.in ver.dicas ꝙ Papa in laico.ſed in clerico innuit cō
trariū ſequēs opi.Silueſtri cuius fuit opi.ꝙ clerico ſimplici cō
mittere pōt:ſed non probat. ¶ Si quæris de collatione ordinis
tunc aut de collatione ordinis ep̄alis,& tunc dīt Hugo. in ca.
3 † allegato.peruenit & Tho.& Pe. vbi s̄. ꝙ non pōt collationē
ipſius cōmittere inferiori ep̄o.Et rō pōt eſſe quia ordinē quē
non habet conferre non poſſet.arg.1.q.7. Dai vbertum. j̄. de
iure patro.quod aūt.Aut quæris de collatione inferioris ordi-
nis & tunc ſm Hugo.in c.alleg.peruenit. pōt cōmittere alicui
4 ꝙ conferat ordinem quem habet † vt ſacerdoti ꝙ poſſit con-
ferre ſacerdotium,diacono,ꝙ poſſit conferre diaconatum,&
ſic de alijs.Sed Tho.& Pe.Aſtenſis vbi ſupra ꝯ in ordine ſacer-
dotali dicunt.ꝙ non poſſit ſimplici ſacerdoti committere, ꝙ
aliquem ordinaret in ſacerdotē quia ſacerdotiū pertinet ad cor
pus Chri verum reſpectu cuius maior non eſt poteſtas epi,ꝙ
ſacerdotis.Et licet prædicta opinio ſit de iure probabilior, iſta
5 tn̄ ſecurior vr̄.De laico vero † non vr̄,ꝙ Papa collationem ta-
lium ſacramentorum ſibi committere poſſit, prout hic dicit
Ber.in ver.dicas ꝙ Papa.&c.& hæc fuit opinio Lauren. quam
videt approbare Comp.hic in ver.rn̄deo ꝙ dicit Silueſter.idē
tenet Hoſt.loquendo de ptāte Papæ ordinatā.de ptāte vero ab
ſoluta nō audet diſputare.l3 Silueſt.in hoc ꝯ, & male, vt credo.
¶ Si quæris nunquid prohibitio Papæ productionē ſacramen
ti in eſſe,ſeu effectū ipſius valeat impedire, diſtingue quia aut
prohibitio Papæ reſpicit perſonam conficientem ſeu conferē
tem ſacramētū.aut reſpicit debitā materiā & debitam formā.
Si primo mō,v.g.Papa prohibuit ep̄o rite conſecrato conferre
ordines: vel ſacerdoti rite ordinato conficere corpus Chriſti,
tunc refert ſm Archi de conſe.diſtin.5.manus.& ſm Gil. de
6 Monte Lan. extra de el.c.in pleriſq; in clem.quia ſaut ꝯfectio,
ſeu collatio ſacramēti ꝯpetit illi perſonæ prohibitæ ratione or
dinis & officij.& tunc talis prohibitus pōt illud ſacramentum
nihilominus cōficere & cōferre vt.9.q.j. ordinationes. & j.q.j.
ꝙ quædam ſm Inn.Hoſt.& Cōp.hoc.Aut cōpetit ſibi ex de-
legatione Papæ, & de mandato Papæ.vt confirmatio in fronte,
ſacerdoti vel collatio ordinis non ep̄alis.vt 95.diſtin.peruenit.
79. diſt.c.vnico.& in eo caſu prohibitus nihil agit,vt hic not.
per Ber.Inno.& Compoſt.& per G.de Monte Lau.in d.cap.in
pleriſq;.Si ſecundo modo,ſ.qn̄ prohibitio reſpicit debitam ma
teriam & debitam formam,v.g. Papa inhibet duobus alias le-
gitimis ſeu aptis pro matrimonio inter ſe ꝯhendo quòd non ꝯ
trahant,& ſi fecerint,pronuntiat nullum,& tunc refert,aut q̄-
7 ris † de illis ſacramentis,in quibus propria materia ſpectat im
mediate diſpoſitioni Papæ, vt in matrimonio vbi in ſecundo
gradu.& vltra debitam materiam.ſ. perſonarū legitimarū, ſeu
perſonas habilitare,vel inhabilitare ſpectat ad Papam,vt in im
pedimentis publicę honeſtatis iuſtitiæ,& cognationis ſpūalis,
& legalis & ſimilibus.vt patet in toto quarto libro decre.& in
ſacramento penitentiæ.Nam cum ſacerdos poſſit ſolum ſub-
ditum ſuum abſoluere:vt j̄.de pœni.& remiſ.oīs vtriuſque ſe
xus.Papa pōt cōmittere auditiones confeſſionum,ſeu ptātem
confitendi cui vult & (poteſt eximere a poteſtate curati quē
vult)vt j̄.de maio.& ob.c.ſolitę.de iudic.nouit de paroch.nul-
lus.de pœ.& remiſ.ſi ep̄s ſubdito.lib.6.a contrario,q.d.exem-
pto:& ſic non ſubdito indulgentias concedere non pōt.Et tūc
aut voluntas ſeu prohibitio Papæ eſt in promulgatione cano-
nis ſiue conſtitutionis ſuper hoc editę per eum expreſſata, &
tunc talis prohibitio impedit efficaciam talis ſacramenti per iu
ra allegata.Aut voluntas ſeu prohibitio Papæ eſt ore tenus,ſi-
ue viua voce non per modum conſtitutionis, vel canonis ex-
preſſata.Et tunc aut facit ex cā rōnabili & iuſta,forte vt euite-
tur guerra & tunc idem arg.j̄.de deſpon.impub.cap.2. & c.ad
diſſoluendum.& ita intelligo opi.Hoſti.in d.c.ad diſſoluendū.i
glo.fi.& Io.And.poſt eum:& hoc expreſſe tenet Hoſt.in ſum-
ma ti. de matrimo.contrac.contra inter.ec.§.vltim.in fin.licet
Goſ.in hoc contra.Cuius opinionem vr̄ tenere Ber.& Innoc.
in.c.alleg.ad diſſoluendum.glo.vlt.dicentes indiſtincte matri-
8 moniū contra interdictū Papę tenere.Aut hoc facit ſine cā ra
tionabili, & iuſta, & tunc credo,quòd talis prohibitio non im-
pedit efficaciā talis ſacramenti arg.j̄.de matri.contrac.ꝯ inter-
dic.eccle.c.2.& de voto.c.quod votū.li.6.vbi hoc tenet Card.
in gl.fi.ita intelligo opinionē.Ber.& Inn.in c.alleg. ad diſſoluen
dum.in fi.licet Hoſt. j̄.de ſpon.duo.c.pe.gl.ſua vlt.ibi niſi for-
te &c.ꝯrium ſentire videatur,vn̄ licet Papa poſſit parochianū
eximere a cura curati ſui,ēt ſine cā vt eſt dictum veruntamen
vr̄ quòd ſine cā non poſſit prohibere curato ſacramentū pęni-
tentiæ exhibere ſuo parochiano morienti alias manēti. arg.s̄.
9 de reſcr.c.ſi qn̄ cum ibi no.Aut quæris de illis † ſacramentis in
quibus propria materia oīno ſpectat immediate diſpoſitioni
Papę ſicut aqua in baptiſmo panis,& vinum,in Euchariſtia,&
in ſimilibus,& tunc voluntas ſiue prohibitio Papæ quantuncū
que expreſſa efficaciam ſacramenti non poſſet impedire debi
ta forma & debita materia cū intentione concurrentib. arg.s̄.
de ſum.Tri.& fide catho. c.j.§.vna vero.& de hoc legitur. &
no.maxime per Hug. 28. diſt.nullum.& per.G.de Mon.Lau.
extra de re.permu.c.vnico.in fi.in cle.& pro hoc bene facit qd̄
no.Io.de conſe.diſt.4.ſcīm baptiſma.glō.3.& Arch.ibi.& qd̄
dicā.j̄.de cle.exc.mi.ſi quis p̄ſbyter.In alijs vero quam in ſacra
mentis puta in collationibus beneficiorum & ſimilib. ſi q̄ris
vtrum prohibitio Papæ impediat tactum in contrarium vide
quæ dicam j̄.de præben. dilectus filius.G.& c.ſi s̄.quæ eſt præ-
terea no.Card.in extrauag. Bonifacij Papæ octaui rē nō nouā.

1 *Conſuetudo Ro.eccl. in quibus ſeruanda.*
2 *Conſuetudo ſpecialis Romanæ derogat,& in quibus.3.*
4 *Conſuetudini loci deficiente,quo recurrendum.*

1 CVm olim. ¶ Si quæras cuius eccleſiæ ꝯ-
ſuetudo ſit ſequēda, & ſeruā
da,diſtingue aut quæris in iudicijs aut in ſacra-
mentis.aut in ieiunijs ſolennibus.& in iſtis tri
bus eccleſiæ Romanæ conſuetudo eſt ſeruāda.
pro primo.j̄.de re iudi.in cauſis.pro ſecūdo de
conſe.diſt.4.de trina.1 t.diſt.quis neſciat.j̄.de temp.ordi.c.2.
& j̄. de hæret.l.ad abolendam.pro tertio.j̄.de obſerua.ieiu.c.ꝯ
ſiliū.no.Hoſt.j̄.de tem.ordi.c.j.& de ferijs.c.qm̄.Sed quod di
2 citur † de iudicijs,credo verum,niſi eccleſia cathedralis hēat,
ibi ſpecialem conſuetudinem in iudicando quia tunc ſecus. ar
gu.ff.communia prædio.l.venditor.§.ſi conſtat.ff.de legi.l. de
quibus.s̄. eo.ad noſtram a contrario ſenſu.& j̄. de ſepul.certi-
3 ficari,& per iura.ſ.alle. Item quod dicit de ſacramentis, fallit
vbi Papa aliud mandat vel ex certa ſcientia ſuſtinet,vt j̄. de co
gna.ſpiritua j.ſuper eo ſm Hoſti.ibi.Aut quæris † de diuinis
officijs celebrandis vel prærogatiuis dignitatibus exhibendis.
& tunc aut eccleſia cathedralis habet certam & ſpecialem cō-
ſuetudinem,& illa eſt ſeruanda.12.diſt.illud.& c.illa.in fin.41.
diſt.quiſquis.j̄.de cogna.ſpiritua.ſuper eo vbi de hoc & in iu-
ribus.s̄.alleg.aut non habet:& tunc conſuetudo Metropolita-
næ eccleſiæ eſt ſeruanda ſi de ipſa appareat. 12. diſt.de ijs, de
conſe.diſt.2. inſtitutio.& j̄.titu.proximo.c.j.§. ſed inde liqui
do ſm Hoſt.hic & in c.allegato.qm̄.& ca.ſuper eo. Si vero de
4 ipſa non appareat † tunc conſuetudo vicinarum eccleſiarum
eſt ſeruanda vt hic & in ver.ſtatuentes & de cenſi.ca.ſuper eo
vbi ibidem no.Hoſt.& Io.And.& Card.j̄.de ſupplen. neg.p̄la.
c.j.lib.6.Turpis.n.eſt oīs pars vniuerſo ſuo non congruens.8.
diſt.quæ contra mores.Si vicinæ eccleſiæ diuerſas conſuetudi
nes habeant tunc illam conſuetudinem ſeruare debet quam ſi
ne alieno præiudicio poterit obſeruare.vt hic in fi.& ar. 12.di
ſtin.nouit.& ita intelligo opinionem Ber.Inn. & Cōp.hic.Et
ſi circa hoc dubitetur eſt ad ſedem Apoſtolicam finaliter re-
currendum.ff.de legi.l. de quibus. j.q. 7. ca. quoties ſecundū
Hoſt.in c.ſuper eo.de cogna.ſpirituali.

1 *Suſpenſionis ſimplicis effectus.*
2 *Suſpenſus quouis modo omnibus abſtineat.*
3 *L. vacam,C.de pecu.eius explicari.*
4 *Suſpenſus beneficio officio non vetitur,eſtque eligibilis.5.*
6 *Suſpenſum officio beneficio non ſuſpendi.*
7 *Suſpenſum officio,beneficio ſuſpendi verius eſt.fallit.nu.8.*
9 *Suſpenſus particularis quid.& 10.*
11 *Suſpenſus ordinibus conferendis qui accipiendus.*
12 *Suſpenſus vno an reliquis vetetur.& 13.*

14 *Suſpenſo*

1 *nſo beneficia an qu ̃rantur & 15. & 16. declarat 17*
18 *Eligere poſſe beneficiorum non regiſtratorum poſſeſſores.*

CVm dilectus. ¶ Si quæras, ſuſpenſus a q-
bus dr̃ ſuſpenſus. Refert
aut ſuſpenſus eſt ſimpliciter aut cũ adiuncto, ſeu
1 tẽperamento. Si ſimpliciter † tunc eſt ſuſpenſus ab
officio & bñficio, vt j̃. de æt. & qua. cũ bonę. cũ gl. Inn. ibi po
ſita. Si cũ adiuncto ſeu tẽperamento tunc aut eſt ſuſpenſus ab
officio & beneficio vel ab officio tm̃: aut eſt ſuſpenſus a cæ-
teris, vt ab ingreſſu eccleſiæ & ſimilibus. Si ab officio & bñfi-
2 cio, tunc † aut copulatiue, aut diſiunctiue. ſi copulatiue, tunc
ab vtroq; eſt ſuſpenſus. j̃. de elec. c. quia ſępe. & de cenſi. c. exi
git. li. 6. ſi diſiunctiue tunc in dubio ab vtroq; debet abſtinere
donec ſuper hoc ſuſpendens declarauerit ſuã voluntatẽ. argu.
de conſec. diſt. 2. in calice. C. de verbo. ſigni. l. cũ quidã. & j̃. dę
cle. excom. mi. c. illud & hoc tenent Ber. & Hoſt. eo. ti. de cl.
ex mi. latores. & ibi vide per eos quorum opinionẽ putãt ve
ram Vin. Io. & Phi. e. tit. poſtulaſti. inter viuos inter mortuos
credunt ꝯtrium quaſi eps voluerit ſuſpendere & non ſuſpen-
deret. ar. C. de pecu. eius qui liberta. meruit. l. vna. vbi manu-
3 mittens † in vita dr̃ conceſſiſſe peculiũ niſi ademerit manu-
mittens in teſtõ dr̃ ademiſſe niſi expreſſe conceſſerit. Sed rõ
huius ibi no. quòd quia hæredẽ inſtituendo noluie oĩa bona
ſua ad illum peruenire, inter quæ eſt peculiũ: & ſic dr̃ ademiſ
ſe quæ rõ ceſſat hic Goſ. vero. no. j̃. de magiſtris quanto, quòd
talis ſnĩa tanq̃ incerta non valet per l. 3. C. de ſent. q̃ ſine certa
4 quantitate prolata eſt. prius dictũ tenet Si eſt † ſuſpenſus a be
neficio tm̃ tunc non eſt ſuſpenſus ab officio, quod probatur
ſic, eligentes ſcienter indignũ in epm ſunt ſuſpenſi ipſo iure,
per triennium a fructibus bñficiorũ eccleſiaſticorũ, quæ in il-
la eccleſia obtinent: vt j̃. de elec. cum in cunctis. §. clerici. & e.
ti. c. ſi compromiſſarius. §. porro. & §. reſtringitur. li. 6. ¶ Pone
5 ergo † quòd illo triennio durante eminet electio facienda alia
ab illa qua authoritate illius canonis ſunt priuati: nunquid po
terunt ipſi eligere j̃. trienniũ ſuſpenſionis a beneficio? con-
ſtat quòd ſic. vt j̃. de elec. c. cum Vintonienſis. Si eſt ſuſpenſus
ab officio tm̃ tunc aut eſt ſuſpenſus ſimpliciter aut particu-
6 lariter. ſi ſimpliciter tunc refert, quia aut † eſt ſuſpenſus ab of
ficio pp ſuſpicionẽ criminis de quo non conſtat pro certo q̃
ipſum cõmiſerit & tunc ſuſpenſus ab officio non eſt ſuſpen-
ſus a beneficio. vt j̃. de purga. ca. c. 2. in fi. & c. ex tuarũ in prin
cipio. & c. inter ſolicitudines. & 2. q. 5. præſbyter ſta. plebe. v-
bi de hoc no. Goſ. j̃. de app. paſtoralis. & ab. de vita & honeſt.
cle. c. a crapula. Aut pp crimen de quo conſtat pro certo quòd
ipſum cõmiſerit & tunc. aut eſt ſuſpenſus a iure aut ab hoĩe,
ſi a iure tunc talis ſuſpenſus ab officio non eſt ſuſpenſus pro-
pter hoc a beneficio. & eſt rõ quia pœna non debet extendi. j̃.
de elec. c. ſtatutũ. li. 6. Et quia ſi idem voluiſſet conditor cano
nis de ſuſpenſione. ſ. a bñficio hoc dixiſſet ar. j̃. de decimis ad
audientiam. & hoc tenet Ho. j̃. de re iudic. cum æterni. li. 6. &
de hoc per eum in ſumma ti. de verb. ſig. §. fi. in fi. ver. not. &c.
idem tenet. G. in dicto. c. cum æterni. de quo ibi per eum ſup
verbo officij. licet ſecus ſit in ſuſpenſione hoĩs ſm eos ibi.
Iſtam eandem opinionẽ tenet gen. extra de priuile. c. j. ſuper
verbo ſuſpenſionis in cle. & G. de monte Lau. in extrauangãt
execrabilis in fi. ſuper verbo ſuſpẽdere. Sed in ꝯtrium facit 8 s.
di. ſi quis a modo: & c. ſi quis ſacerdotũ. & ca. eos cũ ibi nota-
tis. Contrariũ ẽt notant Tanc. & Ber. hic in gl. ſuſpẽſus. n. cir-
ca mediũ. & de cle. ex mi. latores. & Inno. & Ho. j̃. de app. pa-
ſtoralis. vbi de hoc. & Goſ. & Io. And. j̃. de clan. de ſpon. c. cũ
inhibitio. §. ſane. idem tenet Archi. Cardi. & Io. An. j̃. de elec,
cupientes §. cæterum. li. 6. & de offi. dele. c. fi. & de re. eccl. nõ
alie. c. 5. §. j. ſuper verbo ab officio. li. 6. & de offi. del. c. 2. & Ar
chi. 3 s. di. c. præter hoc. in gl. idem forte. Nam beneficium da
tur propter officiũ. vt j̃. de cle. non reſi. quia nonnulli. & c. re-
latũ. j̃. de reſcriptis. c. fi. li. 6. & hoc videtur expreſſum in c. al-
legato 3 1. diſt. pter hoc. & ibi directe ꝯdicit Io. ſupradicte diſ.
Hoſt. & ſi ſuſpenſus ab officio a iure ſit ſuſpenſus a beneficio
ſed ſi ſpenſus ab hoĩe non niſi in ſnĩa exprimatur vt ibi vide.
Ego vero non facta diſtinctione inter ſuſpenſum ab officio a
7 iure, vel ab hoĩe, diſtinguo ſic, quia aut talis ſuſpenſus † ab of-
ficio, ſiue a iure, ſiue ab hoĩe eſt in mora petendi abſolutio-
nẽ a tali ſuſpenſione, & tunc talis ſuſpenſus ab officio eſt ſuſ
penſus ẽt a beneficio. ar. 2. q. 5. ſuper cã. j̃. de elec. c. vlt. j̃. ne ſe-
de vacan. c. vnico. §. cum vero. lib. 6. & ita intelligo opi. Tanc.
& Vincen. j̃. de æ. a. & qua. cum bonę. & recitat Arch. in c. alle
gato, præter hoc. in glo. adde dicebat Goſ. in fi. Aut non eſt in
mora petendi abſolutionẽ, & tunc aut ſuſpenſio ſit pro ma-
gno, aut graui crimine, vel pro magna cã, vt quia contẽnit ſu
ſpenſionem & tunc talis ſuſpenſus ab officio eſt ſuſpenſus &
a bñficio. ar. c. alle. cũ bonę, de æta. & quali. j̃. de pur. ca. cũ in-
ter. Et ita intelligo opinionem Tanc. & Ber. hic & ſuorum ſe
quacium. vt dictũ eſt, nec credo hoc caſu verã opi. Io. notatã.
l. 50. di. ſtudeat. quòd tali ſuſpenſo tm̃ debeat relinqui vñ ſe &
ſuos valeat ſuſtentare, ne ſame pereat: nã tunc deberet ei ſub-
ueniri. vt 86. di. non ſatis & c. paſtoralis. & no. Ber. in d. c. pa-
ſtora. j̃. de app. hoc fallit in caſu vbi in tali ſuſpenſione ab offi
cio bñficiũ ſibi reſeruaretur expreſſe. 28. diſt. preſbyterum. &
ibi vide q̃ ſunt leuia crimina & q̃ grauia. Aut talis ſuſpenſio ſit
8 † pro leui crimine vel leui cã, & tunc talis ſuſpenſus ab officio
non eſt ſuſpenſus a bñficio niſi aliud in ſnĩa ſeu ſuſpenſione iu
ris vel hominis exprimatur vt j̃. de vita & ho. cleric. a crapula
35. di. c. j. & ita intelligo õpi. Ab ibi & Goſ. in c. alle. paſtoralis
& ita vr̃ ſentire & diſtinguere Iõ. An. extra de pœnis. c. cupiẽ
tes ſuper verbo ſuſpenſi in fi. in cle. & Ber. j̃. de offi. dele. ſane.
a. alias. j. glo. pen. Si eſt ſuſpenſus ab officio particulariter, tũc
talis ſuſpenſio in ſuis terminis eſt tenenda. arg. de pœ. diſ. j. ca.
quicunque. §. pene. j̃. de ele. ſtatutum. li. 6. & de hoc not. G. &
Gen. de æta. & qual. c. 2. in cle. Ad cohærentia tñ ſeu dependen
tia extenditur, vt j̃. de exceſ. præla. ex literis quod dic vt no. p
Gen. in extrauag. ſuſcepti regiminis ſup verbo a pontificali-
bus & per Card. j̃. de ſen. exc. c. j. in glo. hoc ſolũ. li. 6. Si eſt ſuſ-
10 penſus † a cæteris, vt ab ingreſſu eccleſiæ, tunc talis ſuſpenſio
in ſuis terminis eſt tenenda. vt j̃. de ſen. ex. is cui. lib. 6. de hoc
& no. Aſtenſis. li. 7. tit. de interdicto, & ſuſpenſione arti. j. ver.
item quicunq; dicens ſm Hoſt. quòd quicunq; eſt ſuſpenſus
ab ordine ſubdiaconi, vr̃ eſſe ſuſpenſus a diacono & preſbyte
ro nõ ecõtra. j̃. de cor. vitiatis ſignificauit & de cle. ægro. pre-
ſbyterum. Et ſuſpenſus a ſacerdotalibus eſt ſuſpenſus ab epi-
ſcopalibus: & non econtra. ergo & ſuſpenſus a collatione ſim
pliciter vr̃ ſuſpenſus a collatione cuiuſcunq; ordinis. Suſpen
11 ſus † tñ a collatione ordinis diaconi, & presbyteri nõ videtur
ſuſpenſus a collatione aliorũ ordinũ inferiorũ. vt innuitur. j̃.
de tempori. ordi. dilectus & c. literas in fi. & ſuſpenſus ab of
ficio ſuſpenſus eſt ab epiſcopalib. quia ſuſpẽſus ab officio in-
feriori ſuſpenſus vr̃ a ſuperiori. Vtrũ aũt ſuſpenſus dicatur ſu
ſpenſus ppetuo, vel ad tpſ, dicã. j̃. de æta. & quali. cum bonę.
Item ſi quæras vtrum ſi ſuſpenſus a bñficio plura bñficia hñs
12 ab oĩbus bñficijs ſit ſuſpenſus, refert, quia † aut eſt ſuſpenſus
a iure, & tunc aut crimen, vel offenſa pp quod vel quã ſuſpẽ
ſio infligitur, non concernit certũ beneficiũ ſeu certam eccle
ſiam. & tunc ab oĩbus bñficijs eſt ſuſpenſus: quia iura vbique
ligant & debent ab oĩbus obſeruari. C. de tẽpo. in int. reſt. pe.
13 l. fi. & s̃. de conſt. c. j. Aut † crimẽ vel offenſa pp quod, vel quã
ſuſpenſio infligitur, certam eccleſiã, ſeu certũ beneficiũ reſpi
cit, & concernit. & tunc ad illam ſolã extenditur, niſi in iure
ꝯtrium exprimatur vt j̃. de elec. cupientes. §. cæterum. & c. ſi ꝯ
promiſſarius. §. reſtringitur. li. 6. aut eſt ſuſpẽſus ab hoĩe & tũc
eſt ſuſpenſus tm̃ ab illis beneficijs quæ in territorio ipſius ob
tinet. arg. §. de conſti. c. fi. li. 6. & notant Innoc. & Hoſt. in d. c.
paſtoralis de appel. ¶ Si quæras an talis ſuſpenſus a beneficio
durante tali ſuſpẽſione, poſſit aliud beneficiũ acquirere refert
14 † quia aut eſt ſuſpenſus a iure. & tunc aut ſuſpenſio eſt lata p
crimine, vel offenſa non concernente certũ bñficiũ vel certã
eccleſiam & tunc non põt. arg. j̃. de æta. & quali. cum bonę. v-
bi ſuſpenſio fuit lata a Papa qui eſt lex aĩata in terris vt in aut.
de conſulibus. in fi. coll. 4. & quia ius vbiq; ligat. vt s̃. de conſti.
c. j. C. de legi. l. leges ſacratiſſimæ licet ibi. ſ. in c. cum bonę lo-
quatur de ſuſpenſione ſimpliciter lata, & non ſeparatur a be-
neficio pro crimine, vel offenſa concernente certũ beneficiũ
vel certam eccleſiã, & tunc aut quæris nunquid poſſit acquire
re bñficium in illa eccleſia, & dic, quòd non vt patet. j̃. de ele.
per inquiſitionem. cum ibi notatis per Ber. in gl. fi. in fi. & per
Io. And. infra. de ele. cupientes. §. cæterum. in glo. no. ergo. &
per G. & Genc. extra de æta. & qua. c. 2. ſuper verbo nocere in
cle. Aut in alia eccleſia, & dic quòd ſic. arg. infrã de elec. c. ſi cõ
15 promiſſarius. §. reſtringitur. lib. 6. aut eſt ſuſpenſus † ab hoĩe,
vt puta ab ordinario ſuo, & tũc aut quæris, nunquid poſſit ac
quirere beneficium in territorio ſuſpendentis, & tunc aut ſa
cta eſt ſuſpenſio gñaliter ab oĩbus beneficijs ſuæ iuriſdictiõis,
& tunc non poterit in iuriſdictione ſua durante hmõi ſuſpen
ſione aliquod beneficiũ acquirere, vt in c. alleg. cum bonę. Aut
a certo beneficio, ſeu certa eccleſia, & tunc dic, quòd ſic, quia
in illa eccleſia, a cuius bñficio eſt ſuſpenſus, non poterit eligi,
in epiſcopum, vel aliud beneficium acquirere. Ita intellig. gl.
Ber.

Ber.in cap.allegato per inquiſitionem,in fi.& Innocẽ. infra de
excep.c.apoſtolicę,ſed in alia ſic,ita intelligo glo.Ber.in c.alle-
gato quę videtur contraria glo allegatæ in c.per inquiſitionem
j.de appellatio.paſtoralis glo.fina.verſi.ſed ſi ſuſpenſus.Aut q̃
16 ris nunquid † poſsit acquirere beneficium extra iuriſdictionẽ
ſuſpendentis,& dic quod ſic,arg.j.de conſtitu.c.f.lib. 6. Cre-
do tamen quod ordinarius poſſet ſubditum ſuum habilitare,
pro ſuis demeritis,etiam quo ad beneficia habenda extra ſuũ
territorium,cum hoc poſsit etiam quoad beneficia habita p-
denda.quod tamen intellige(ſi crimen hoc exigat & hoc facit
difiniendo& cum cauſæ alias non excederent territorium ſuũ
ſicut nec tempus ſuum iuxta not.ſ.de conſtitu.ex literis. & j.
17 de ſoro competen.poſtulaſti.]& hæc omnia † intellige de ſu-
ſpenſo a beneficio ſeu ſi eſſet ſuſpenſus a fructibus benefici,ſi
ue parte ipſorum,quia talis poteſt acquirere beneficium in il
la eccleſia etiam vt no.G.de monte Lau.in c.alleg.2. extra, de
ætate & qualita.in clemen. De ſuſpenſo vero ab officio cõſtat
q̃ non poteſt in aliquo loco beneficium acquirere, durante ſu
ſpenſione,vt hic & in cap.alleg.cum bonæ.Et eſt ratio,quia ſu
ſpenſus ab officio eſt ſuſpenſus vbique:ſecus in ſuſpenſo a be-
neficio,vt no.plene Ber.in cap.allegato.paſtoralis.de appella.&
G.in cap.alleg.2.de ætate & qualitate. Decretalis iſta cum ſua
materia facit ad quæſtionem motam per Ioan.And.ſ.de regu.
iuris.c.mora.in nouella.libro 6.quæ talis eſt,Statutum epiſco-
18 pi priuat beneficiatos,qui intra menſem † titulum inſtitutio-
nis ſuæ in memorialibus epiſcopi poni non faciunt:quidam ca-
nonici hoc facere omiſerunt:tamen eis pacifice poſsidentib.
vacauit eccleſia, & a.prælatum elegerunt, quæritur an valeat
electio? hæc quæſtio diſputata fuit per Ioan.de Monte murlo
qui poſt multa argumenta,pro & contra dixit ſoluendo, q̃ va
lebit electio:quia iſta exceptio vel oppoſitio non videtur ad-
mittenda,ſcilicet,q̃ hoc omiſerunt cum puram ſapiat negati-
uam,quæ probari non poteſt.Circa quod eſt aduertendum, q̃
quæſtio iſta non dirigitur directe contra canonicos: quo caſu
poſſent procedere,quæ ſcripſit Io.An.poſt Inno.& Hoſt.j.de
accuſa.ſuper ijs.in gl.magna verſi.quid ſi objiciatur cum ver.
ſequen.ſed dirigitur cõtra electũ cum forſan eligentes nõ ſint
in cauſa.hoc dicit etiam propter.c.ſtatuimus.de confeſsis.lib.
6.nam poſito,de hoc nõ poteſt fieri electio cum de facto alie
no maxime,quia in negatiua conſiſtit,ſibi conſtare non poſsit
& per conſequens non cogitur reſpondere,vt ibi no. in c.ſeq.
Item,q̃ licet talis iure priuatus ſit,ita, vt beneficium alteri cõ
ferri poſsit: tñ remanet poſſeſſor,qa poſſeſsione priuari ñ poſ
ſet,niſi cã cognita.j.de præb.licet.2.lib.6.Si ergo] tñ eſt poſſeſ
ſionis ꝯmodum quare iuribus canonis,& poſſeſsionis ꝯmodo,
eligẽdo interĩ ñ vtitur? Hæc ſolutio placet dño Io. An.ꝓ qua
bñ facit.ſ.de ele.in geneſi.ver.nec ꝑmiſi,& hoc ſiue dicas oẽs
canonicos ſiue priuatos ſiue aliquos tñ ex illis,vt plene no.ibi.

1 *Conſuetudo ſecundum legem, hanc tollit*
2 *Conſuetudine præter,ſupra vel legem,hanc tolli.*
3 *Conſuetudinem generalem lege noua tolli.*
4 *Conſuetudinem localem lege noua abrogante,tolli,alias contra*
5 *Conſuetudinem loci lege priori tolli.*
6 *Conſuetudinis ius nec naturæ nec diuinum abrogari.*
7 *Miſtica,& ceremonialia moribus abrogabilia.*
8 *Conſuetudo an gentium ius,aut contra, tollat.*
9 *Conſuetudo peccati inductrix non ſeruanda.*
10 *Conſuetudinis rationabilis vis,quique accipienda.*
11 *Populi Romani hodierna poteſtas.*
12 *Populum,inſcio principe,legem condere quatenus verum.*

CVm tanto. Si quæras,vtrum conſue-
tudo deroget,vel præiudi
cet legi,vel econtra lex deroget , ſeu præiudi-
cet conſuetudini.[Et vtrum conſuetudo in de
lictis excuſet,vide Henricum in c.j.de tempo.
ord.& vide eum in c.pen.de eo qui ſ.quæ con-
ſuetudo debet attendi.]diſtingue,aut conſuetudo eſt ſecundũ
1 legem,aut præter legem,aut ſupra legem,aut contra legẽ.Si † ſe
cundum legem,vt quia idem vult quod lex:tunc non tollit le-
gem ſed potius eã roborat,& cõfirmat,dũmodo ſit rõnabilis,
& ꝑſcripta alias nõ valeret.C.de legi.l.cũ de nouo.C. q̃ ſit lon.
cõſue.l.fi.8.di.c.fruſtra.in fi.j.de fi.inſtru.paſtoralis.ſ.c.cũ di-
lectus.Poſsũt aũt lex,& cõſuetudo parere diuerſos effectus ſi-
cut dr̃ de duab.actionib.ff.de act.emp.& vẽ.l.nõ eſt nouũ.ff.d
2 ſolu.l.q hoĩem.Si ꝑter † legẽ,vt in feudis,& ſimilibus,tunc non
tollit eã,ſed vtraq; valet in caſu ſuo,cæteris parib.ff.de legi.l.d
quib.in principio.& l.diuturna.11.diſ.in ijs.& c.catholica. 12.
di.illa.j.de ſimo.ad apoſtolicẽ vt hic in ſ.licet 1.reſponſo.j.de
ſepul.c.de vxore.in fi.e.tit.licet.li.6.ſ.e.c.2.& c.cũ olim.j.e.ti.
c.cũ in tua.li.6.Si ſupra legẽ vt qa interpretatur legẽ vt ſ.e.c.ir
dilectus.& ff.e.l.ſi de interpretatione.& l.ſeq.tũc idẽ.Si ꝯ lege,
tunc aut conſuetudo præcedit legẽ,& lex ſubſequitur, aut ecõ
tra præcedit conſuetudinem,& conſuetudo ſubſequitur.Si cõ
ſuetudo præcedit legẽ tunc aut conſuetudo eſt generalis quæ
per totum orbem,ſeruatur,aut eſt localis,ſeu particularis. Si
3 generalis , tunc lex noua † ſibi contraria ſibi in totum præiu-
dicat,& eam abrogat,ſeu tollit in totum : quia abrogare eſt in
totum tollere legem,derogare eſt pro parte detrahere legi. vt
ff.de verbo.ſign.l.derogatur,licet de ipſa non faciat mentionẽ
ff.de aqua quotidiana & æſti.l.1.ſ.ductus aquæ.32.q.4.dixit Sa
ra.& c.obijciuntur.ibi q̃ quando mos erat,crimen nõ erat &c.
& arg.j.de conſti.c.j.li.6. ibi quia tamen locorum & perſona-
rum ſingularium &c.& ar.j.de conſti.c.j.li. 6.a contrario ſen-
ſu & hoc ibi no.Io.An. quia illud quod communiter tenetur
princeps non præſumitur ignorare.vt ff.de teſta. mili. l. com-
muni iure,& quia alias talis lex generalis de nihilo operaretur
quod non eſt dicendum.arg.ff.de lega.j.l.ſi quando 19.di.ſi ro
4 manorum.Si conſuetudo † eſt localis ſiue particularis & tunc
aut lex contraria ſuperueniens habet clauſulam derogatoriam
conſuetudini quod eſt ſiue expreſſe improbet conſuetudinem
inducendam,ſiue ſimpliciter conſuetudinem contrariam tol
lat,quia tunc intelligitur de inducta & inducenda in futurum
vt C.de contrahen.emp.& vendi.l.dudum prout hoc no. Iac.
de Ra.& Cy.C.quæ ſit lon.conſuetu.l.2. & tunc tollit eam.j.
de biga.c.vnico.li.6.& de conſi.c.quanquam.e.li. Ita intelligit
Ber.illam.l.ff.de ſepul.vio.l.3.ſ.diuus.j.de fide inſtru.paſtora-
lis in j.glo.in fi.& Archic.& Io.An.j.de conſti.c.j.li. 6. Aut nõ
habet clauſulam derogatoriam conſuetudini, & tunc non tol-
lit eam.vt no.Inno.ſ.ti.j.in fi.c.j.Et eſt hodie expreſſum j.de
conſtit. c.j.lib.6.Fallit in caſu,vbi conſuetudo localis eſſet,ſed
ius commune contrarium ſecundo iuri,vt no.G.& Io. An.j.
de conſtitu.c.j.& Cardi.de filijs præſ.c.j.lib.6.Si lex præcedit,
5 conſuetudinem,† & conſuetudo ſequatur,tunc aut lex præce-
dẽs habet clauſulam derogatoriam conſuetudini, vt quia pro-
hibet in futurum contrariam conſuetudinẽ introduci,vel tol-
li ſimpliciter conſuetudinem contrariam,vt eſt dictũ,& tunc
præiudicat conſuetudini ſequenti,ita quod cõſuetudo ſequẽs
non valet C.de vſuris.l.eos,de furtis in auth. nauigia. C.com-
munia de ſucceſ.in aut.omnes peregrini.C.ne filius pro patre,
in aut.habita.& j.eo.non putamus.li.6.Aut non habet clauſu-
lam derogantem conſuetudini & tunc aut eſt contra ius natu
rale, & quæritur,nunquid deroget iuri naturali, & dic q̃ non,
vt hic in principio, & 8.di.c.veritate.quia illud eſt perpetuum
& incommutabile,vt inſti.de iure naturali.ſ.ſed naturalia. Aut
6 † eſt contra ius diuinum:& tunc aut contra diuinum morale,
vt contra decem præcepta moralia,quorum tranſgreſsio pec-
catum inducit,vt diliges dominum Deum tuum &c.tunc cõ
traria conſuetudo non valet vt hic.& 6.diſt.ſ.his ita. idẽ ſi ſit,
ꝯ votũ vel religionẽ nã tũc non valet ꝯſuetudo vt hic & vt no.
Ho.j.de ſtatu mon.cũ ad monaſteriũ.ſ.i refectorio.ſup verbo
plenius & melius d ꝯſan g.& affi.q̃ ſup ijs. ſu p verbo ꝓhibi-
7 tos. Aut ꝯ miſticũ vt † de ſabbato ſeruãdo,vel de circũciſione,
vel ꝯ ceremonialia, vt non arabis cũ boue,& aſino.j.de elec.cũ
cãm de pur.cap.poſt partum.cap.vnico.& talia iura non ſeruan
tur hodie bene ad literam.& ideo contraria conſuetudo valet
vt in ſ.allegato his ita. 5.di.c.j.& 2.quod dic vt dixi plenius.ſ.
de conſti.c.j.& vide etiam quæ no.Card.j.eo.in rubrica in fin.
8 li.6. Aut eſt contra ius gentium † vel ius poſitiuum,& quæris,
nunquid deroget iuri gentium vel iuri poſitiuo.& tunc aut eſt
inducta per errorem,& tunc non valet.vt ff.de legi.l.quod nõ
ratione,aut ex certa ſcientia quod eſt ſaltem quando eſt com-
munis & generalis,quia non eſt veriſimile totum populum er
rare,& ſic poteſt intelligi lex,de quibus in fi.& tunc aut quæ-
ris de lege vel canone præceptum,vel inhibitionem, alias pro
hibitionem continente,& talis per conſuetudinem tolli nõ po
teſt.vt no.Hoſt.j.de offi.ordi.inter cætera. de treuga & pace,
c.1.& gen.in extrauagãti execrabilis ſuper verbo minus ido-
neus. Aut quæris de lege,vel canone non cõtinente præceptũ,
vel prohibitionẽ & tunc aut eſt irrationabilis puta qa eſt con
tra ius per quod ſeruatur ordo iudiciarius,vt ſ.eo.c.ad noſtrã.
vel per quod exercetur eccleſiaſtica diſciplina.ſ.e.c.cũ iter. vel
per quod vitatur animæ detrimentum.ſ.e.c.quãto.& c.cũ vene
rabilis. & c.ex parte.vel quia eſt eccleſijs oneroſa.ſ.e.c.j.C.de
ſacr.ſan.eccl.aut.caſſa & irrita.vel qa eſt cõtra publicã vtilitatẽ
vt C.de præci.impe.offe.l.nec dãnoſa.ſi cõtra ius vel vti.pub.

l.vltima & talis non derogat legi, ſeu iuri. vt 8 di. mala cõſue-
tudo & c.ſequenti. Et eſt ratio, quia ſicut iuramentum nõ eſt
vinculum iniquitatis, nec debet nutrire peccatũ: alias non va-
let vt 22. q.4. inter cætera. & j. de iureiuran. quanto. ita nec pri
uilegium vt j. de priuil. ex tuarum. C. de raptu virg. l.vna ibi ſi-
ne fori præſcriptione &c. nec conſuetudo, nec conſtitutio nec
præſcriptio vt j. de præſcrip. c.fi. nec etiã appellatio vt. j. de ap
pel. ad noſtram. & c.cum ſpeciali. §. porro ſecundum Ioan. Ho
ſti. ibi. & j. de præben. extirpandæ ſuper verbo conſuetudine,
qualibet, & ad hoc concordat quod no. Hoſti. hic. & Ho. & Io.
9 And. j. de delic. pue. c.2. dicentes †, ꝙ conſuetudo vel ſtatutum
per quod committentes furtum vel homicidiũ vel ſimile cri-
men in pecunia tñ puniuntur ſunt irrationabilia: quia id nihil
aliud eſt quam homines venali exponere prætio, & incitare ad
committenda peccata: talis. n. non timet pœnam pecuniæ quis
ſuſpendium, vel pœnam mortis non timeret: illa ergo non eſt
ſeruanda. ff. de pac. l.ſi vnus, §. pacti, quæ. de pœnis, in l. ſeruorũ,
& l.aut facta. §. fi. inſti. vi bo. rap. §. ſed nedum in aut. de manda-
tis princi. §. oportet. colla. 3. s. e. ex parte. j. de offi. or. irrefraga-
bili. §. fi. & c.dilectus. & videtur caſus in aut. de coll. §. iubemus.
colla. 9. in hoc concordat. G. j. ne cle. vel mo. c.vltimo. lib. 6. di
centes etiam, ꝙ talia ſunt contra legem Dei, ſupra quam nõ eſt
lex humana ſed ſubtus 10. diſt. cap. j. ad id concordat quod ipſe
Hoſti. not. in ſumma de pœni. & remiſ. §. quibus. & qualiter. §.
ſi quis emat rem. & quod no. ipſe Ho. j. de emp. & vendi. c.j. gl.
j. epiſcopum dicens, ꝙ contra peccatorum correctionem non
currit conſuetudo, vel diſſuetudo, & quod no. Card. j. de priui.
leg. c.cum perſonæ. in glo. ex ti. priuilegij in quæſtione, ſed q̃-
ro &c. dicens ꝙ priuilegium conceſſum non poteſt augeri per
10 præſcriptionem. Aut † eſt rationabilis, & tunc aut eſt præſcri-
pta, & tunc derogat iuri poſitiuo: & etiam iuri gentium in to-
tum ſi ſit generalis vt in dicta l. de quibus §. inueterata. Si ve-
ro ſit particularis, vel localis, tunc in loco illo tantum ſeruanda
eſt ſic loquitur. ff. communia prædi. l.venditor. §. ſi cõſtat, & ff.
de iuſti. & iure. l.omnes populi. C. quæ ſit lon. conſue. l.2. inſtit.
de iure na. §. ex non ſcripto & 11. diſt. conſuetudinis. & hic &
j. de elect. c.cumana. & c.cum eccleſia. Aut non eſt præſcripta,
& tunc non derogat vt hic & in d. c.cumana. & dic, ꝙ ad hoc,
11 † ꝙ conſuetudo valeat, ſufficit, ꝙ ſit rationabilis, & præſcripta
vt hic no. Ber. in fi. & Ho. idem no. Compo. s. e. c.1. in gl. 8. diſt.
fruſtra. vbi de hoc. & j. diſt. conſuetudo 11. di. conſuetudines,
& quæ conſuetudo ſit rationabilis, vel non committitur arbi-
trio iudicis vt no. Hoſt. s. in c.proximo in ſumma eod. titu. §. j.
ver. bene dicit, & Archi. 4. diſt. leges. glo. penul. & j. eo. titu. c.j.
ſuper verbo conſuetudines. li. 6. & Io. And. ibi & hic. & illa quę
dicit hic Ber. in glo. fi. non ſunt neceſſaria, ſeu modi neceſſarij,
ad conſuetudinem introducendã: ſed ſunt modi probandi con
ſuetudinem iam introductam vt no. plene Ho. in ſumma. e. ti.
§. qualiter probari debet, & j. de verb. ſignifi. c.abbate ſane. vbi
de hoc. Hodie vero, quia populus Romanus tranſtulit poteſta
tem legis condendæ in Imperatorem. vt inſti. de iure na. §. ſed
12 quod princi. dicunt quidam vt Pe. de Bel. perti. ꝙ ſicut† popu-
lus Romanus non poteſt hodie facere legem, ita nec conſue-
tudinem generalem, vel ſpecialem quod non credo verum: quia
dato, ꝙ hodie populus Romanus non poſſet legem facere, de
quo vide quod plene no. per Ho. in ſumma. ti. de conſtitu. §. j.
quis poſsit verſi. item populus & ver. ſequenti, & per Io. & Ar
chi. 2. diſt. lex eſt, hoc eſt intelligẽdum de lege generali: ſed ſpe-
cialem legem poteſt ſibi facere vnuſquiſq; populus: & in hoc
conſentit princeps, vt ff. de iuſti. & iure, l. omnes populi, & ſic
poſſet etiam ignorante principe eadem ratione ſibi facere con
13 ſuetudinem particularem rationabilem, quia † princeps nunq̃
vult facta rationabilia impedire, ſed potius approbare. s. de re
ſcriptis. ſi quando j. de offi. deleg. ex parte. a. C. de legi. l.digna
vox. & de hoc videtur caſus. j. de conſti. c.j. lib. 6. ſcilicet quòd
ſcientia principis non requiratur. Item dato, ꝙ non poſſet fa-
cere legem generalem ſine conſenſu principis, poſſet tamẽ in
ducere cõſuetudinem generalem, quam princeps præſumitur
ſcire. argumentum j. de poſtulatione prælatorum c.j. in fi. me-
lius j. de conſti. c.j. ver. quia tamen locorum, & perſonarũ ſin-
gularium &c. li. 6. a contrario ſenſu, & ſic ex quo non contradi
cit præſumitur in eius introductionem tacite conſentire. arg.
ff. de re iudi. l.ſæpe. & j. de reſcrip. cap. quamuis. lib. 6. Vnde cre
do quòd in hoc caſu ſcientia præſumpta, & tolerantia princi-
pis ſufficiat: immo (quod plus eſt) Barth. Brixien. notat. 4. diſt.
§. leges quòd conſuetudo rationabilis preſcribi poteſt ſine ſciẽ
tia principis cum difficile eſſet cum omnes cõſuetudines quæ
ſeruantur, ſcire. Et idem no. Ho. & Io. And. j. de fide inſtru. ca.
1 cum P. tabellio. licet Io. ibi. & Inno. s. eo. in rubrica & Hoſt. ibi
& in ſumma ti. de præſcript. ſub rubrica de præſcriptione rerũ
immobilium. §. quæres ſub. §. de quibus ver. ſed ſi quæritur, &
ver. ſequenti. & Archi. 18. q.2. c.vltimo. Dicant contra & malo
vt videtur per præmiſſa. Et vide Io. 12. di. illa gl. 1.

De poſtulatione prælatorum. Rubrica.

1 *Scientiam facti proprij præſumi.*
2 *Ignorari factum alienum alibi publicatum præſumi fallit. 3.*
4 *Ignorare publicata abſentem præſumi. Extendit. 5.*
6 *Ignorare facta aliena qui non præſumendus.*

AD hæc. ¶ Si quæras, nunquid præſumitur
ignorantia, vbi ſcientia non pro-
batur, ſic diſtingue: aut allegatur ignorantia fa-
cti: aut iuris. Si facti aut proprij, aut alieni. Si ꝓ-
prij, aut facti recẽtis, & propinqui aut facti an-
tiqui & multum remoti. Si facti recentis, & ꝓ-
1 pinqui † tunc præſumitur ſcientia, vbi ignorantia nõ probatur.
ff. de iuris & facti igno. l.plurium. de acquiren. hæredi. l.cũ fal-
ſum, ar. ff. de pœnis. l.ſi diuturno. de le. j. l.ſi res obligata. C. de
ſuſcep. & ar. l.neminem li. 10. Si facti antiqui & multum remo-
ti tunc aut talis certat de lucro captando, aut de damno vitan-
do, ſi de lucro captando, non præſumitur ignorantia: niſi pro-
betur. Si de damno vitando, tunc aut cũ alterius iactura: & tũc
non præſumitur, nec excuſat. ff. ad Velleia. l.quanquam, aut ſi
ne alterius iniuria, & tunc præſumitur & excuſat. vt ff. de con-
dic. indebi. l. ſed. & ſi me pœnitem. in prin. & de act. emp. & vend.
l.ſi tibi liberum, & ita intellige quod legitur & no. ff. de lega. j. l.
ſi res obligata. §. j. Si allegatur ignorantia facti alieni tunc aut q̃-
ris de facto alieno, quod publice fit, & quod publice eſt notũ,
aut de tali facto, quod non fit publice, nec publice eſt notum.
Si de facto alieno quod publice fit & publice eſt notum, tũc re-
2 fert, quia aut illud † factum fit publice, & eſt notum publice ali-
bi, non in loco illius, de cuius ignorantia vel ſciẽtia agitur, vel
tractatur, & tunc præſumitur ignorans: niſi probetur ſciẽs ſm
Inno. hic ſuper verbo editur in fi. idem Ho. j. de excep. c. exce-
ptionem ſuper verbo fatigetur, & Ber & Ho. j. de iureiuran. c.
ad noſtram, in glo 2. arg ff de inſti. l ſed & ſi pupillus. § j. argu.
hic in verſi. cum & certa & etiam a contrario ſenſu, vt 16. diſ.
3 quod dicitis a contrario, fallit † extra de conceſ. præben. c.vni-
co. §. ſi in cle. & ibi hoc per G. de monte Lau. fallit etiam in ci-
tatione quæ fit publice in albo prætoris, vt legitur & no. ff. de
iuriſd. omn. iudi. l ſi quis id quod perpetuo, vel in audientia li-
terarum apoſtolicarum aut in aula papalis palatij poſtmodum
publice ianuis maioris eccleſiæ loci vbi curia reſidet affigenda;
prout legitur & no. in extrauaganti Bonifacij octaui quæ inci-
pit rem non nouam, quæ moderatur extra de iudi. ca. dudum,
4 in cle. vbi de hoc plene. Aut fit † publice & eſt notum publice,
in loco illius, de cuius ignorantia, vel ſcientia quæritur, vel tra-
ctatur, & tũc aut ille erat abſens extra locum illum tempore pu-
blicationis illius facti, & tunc idẽ, ſcilicet, quòd ꝓſumitur igno
rans, niſi probetur ſciẽs vt j. de teſti. c. ex tenore. qui ma. accu.
poſ. c.cum in tua, a contrario ſenſu & no. Arch. in c. alle. qđ di
citis, hoc intelligo in recẽtia illius facti nõ aũt poſtea ſemper.
Aut nõ erat abſens extra locũ illũ tp̃e publicationis factæ, &
tunc aut illo tp̃e publicationis huius erat talis, quòd ipſa publi
5 catio † ſeu ipſum factum publice geſtũ nõ potuit ad ipſius no
titiã peruenire, vt quia infans, vel furioſus, vel alias grauiter infir
mus, & tũc ꝓſumitur ignorãtia, niſi ſciẽtia ꝓbetur vt in d. c. cũ in
tua. 1. reſponſo. ar. 15. q. j. illud. Aut erat talis quòd publicatio,
6 ſeu factũ † publice factũ potuit veriſimiliter ad ipſius notitiã
ꝑuenire: & tunc nõ ꝓſumitur ignorãtia, ſed potius ſciẽtia vt in d.
c. cũ in tua, ver. alioquin. ff. de inſtitu. l.ſed & ſi pupillus. §. ꝓſcri
bere, & hic & in c. allegato quod dicitis j. de præſump. quanto,
82. di. propoſuiſti, ita intellige quod not. Ioã. 23. q. j. c.paratus,
vbi dicit quòd nõ pōt qs prætendere ignorantiã de ijs, q̃ fiunt
inter vicinos, & quod notat Archi 52 diſ c.nullus 2. Si q̃ratur
de tali facto quod non fit publice nec publice eſt notũ, tũc aut
7 quæris † de ijs, q̃ quis ex officio tenetur ſcire, vel indagare, tũc
præſumitur ſciẽtia j. de elec. innotuit. ver. nec ꝓbare cogimus
ff. de eden l ſi quis ex argẽtarijs § fi. Aut eſt tale factũ, qđ quis
non tenetur ſcire, vel indagare, & tunc præſumitur ignorãtia
vt ff de proba l.verius. & j de reg. iuris ca præſumitur, li 6. Si
allegatur ignorantia iuris tunc nõ ꝓſumitur ignorãtia: ſed po-
tius ſcientia, vt C. de iuris & fac. igno. l.cõſtitutiones. de legi. l.
leges ſacratiſsimę. ad l.cor. de fal. l.diuus. j. de reg. iuris. c.igno-
rantia. li. 6. Fallit in muliere, in milite. in pupillo, & in ruſtico,
ff. de iur. & facti igno. l.regula, quod intellige vt ibi.

1 Supple-

1 *Sup- lere libellu m iudici non licere.*
2 *Supplet in cauſa quandocunq; iudex & 3.*
4 *Supplet omnia princeps.*
5 *Supplet ſibi nota iudex. Fallit. 6.*
7 *Supplet ob publicam vtilitatem iudex.*
8 *Omiſſa, perituraq; iudex ſupplet. & 9.*
10 *Supplet non, niſi officio incumbentia iudex.*

BOnæ. j. Si quæras, vtrum, & qñ iudex poſsit
ſupplere, diſtingue, aut quæris primo
quando poſsit ſupplere & in quibus poſsit ſupple
re. Si quando poſsit ſupplere & tũc aut vult ſupple
re in principio cauſæ, aut in medio, aut in fine. Si ĩ
principio cauſæ circa libellum tunc refert. aut libellus eſt ma-
nifeſtiſsime in ſui ſubſtantia defectiuus, vel ineptus, vel non. Si
ſic, aut quæris, nunquid poſsit ſupplere ipſum † corrigẽdo, vel
emendando, & dic ꝙ non. aut ipſum reijciendo, & dentibus,
vel manibus dilacerando: & dic ꝙ ſic. ĵ. de elec. conſt. de deſpõ.
impub. ad diſſoluendum. de iudic. c. cauſam quæ. & c. examina
ta. C. vt nemo priuatus prædijs ſuis, vel alie. ti. impo. l. 2. in fi. ff.
de offi. aſſeſſo. l. j. ſi men. ſal. mo. dixe. l. j. §. j, de accu. l. 2. 2. q. vlti
ma libellorum. 11. q. j. ſacerdotibus. Aut non eſt manifeſte I ſua
ſubſtantia ſui defectiuus vel ineptus, & tunc quæris nunquid
poſsit ipſum ſupplere reijciendo, & dic, ꝙ nõ. aut ipſum faciẽ-
do emendari, ſeu declarari, & dic ꝙ ſic inſti. de act. §. curare. C.
de ſent. quæ pro eo quod intereſt. l. vnica. Si quæris vtrum poſ
2 ſit † ſupplere in medio allegando iura, dic ꝙ ſic, vt hic. & C. q
pot. in pig. hab. l. aſsiduis. in fi. ff. de leg. 3. l. Ofidius. [alias, inci
3 pit Ofidius. in Pand. Flo.] Si quæras, nunquid † poſsit ſupple-
re. in fi. dic ꝙ ſic, ſicut bene iudicando, licet male fuerit allega
tũ. C. vt quæ deſunt aduoca. l. vnica. in fin. Item poſt ſniam, ea-
dem tamen die. vt ff. de re iudi. l. Paulus. Si q̃ris de ſecundo mẽ
bro principali, in quibus poſsit ſupplere. refert, aut quæris, v-
trum poſsit ſupplere de iure. & dico ꝙ ſic, ſm oẽs. vt C. vt q̃
deſunt aduo. iudex ſup. in rubro & nigro. & hic. & ĵ. de teſta.
c. Raynutius. circa fi. vbi de hoc per Hoſt. ſuper verbo confir
mant. & de decimis. c. dudum. §. nos igitur. quod intellige. vt
ŝ. Aut quæris nunquid poſsit ſupplere de facto. & tunc aut q̃-
4 ris de principe qui eſt ſupra legem, vt Papa vel Imperator, aut
de alijs inferioribus iudicibus. Si de principe tunc dico † indi-
ſtincte ꝙ põt ſupplere & maxime de facto ſibi notorio. ĵ. de
conceſ. præben. ex parte Altenſis. ŝ. de conſu. cum dilectus. &
cap. cum venerabilis. ff. de conſti. princi. l. j. & de legi. & conſt.
l. princeps. & hic. & ŝ. e. c. j. ar. C. de teſta. l. omniũ. quod intelli
ge. de facto ſibi notorio alias quàm vt Deo, nam de eo. quod
eſſet notorium ſibi, vt Deo ſupplere non poſſet ipſum pecca
tum reuelando, quoniam peccaret mortaliter. vt ĵ. de offi. or.
c. ſi ſacerdos. de pœni. & remiſ. ca. omnis vtriuſq;. §. caueat. &
probatur Io. 8. c. vbi dñs dixit [mulieri peccatrici cuius pecca
tum ſciebat vt Deus] mulier vbi ſunt qui te accuſant nemo te
condemnauit: quæ dicit, nemo domine. Dicit autem ei Ieſus,
nec ego te condemno, vade, & amplius noli peccare: cuius oĩs
actio noſtra eſt inſtructio vt 2. q. j. Deus omnipotens. vbi hoc
idem probatur. idẽ credo dicendum de eo quod eſt ſibi noto-
rium in ſecreto, & ſub ſigillo ſecreti quia nulli licet facere ali-
quid vnde reueletur confeſsio, vel ſecretũ. & hoc communi-
ter tenent Theologi. licet Innoc. innuat aliter. in cap. allegato
omnis vbi de hoc dicam. Si de inferioribus iudicibus, tunc re
fert, aut quæris, nunquid iudex poſsit ſupplere de eo, quod ẽ
ſibi notorium, vt iudici, aut de eo quod eſt ſibi notorium, vt
Deo, aut de eo quod eſt ſibi notorium, vt priuatæ perſonæ. Si
5 de eo quod eſt ſibi notorium vt iudici, † vt quia illud factum
continetur in actis, & apparet per acta, tunc poteſt de facto,
tali ſupplere ſm Innoc. & Hoſt. hic idem Archi. 3. q. 7. iudi-
cet. pro hoc inſtit. de act. §. ſi minus. ff. de ferijs. l. 2. finium re-
gun. l. ſi irruptione. §. fin. de edil. edict. l. bouem. §. aliquando.
ita intelligo. ff. de peti. l. hæredi. l. fi. & C. de tempo. app. l. 2. §. fi.
arg. hic. & ŝ. eo. cap. j. & per hoc dic quòd ſi pars aliqua non
innititur alicui rationi ſcilicet allegatæ & deductæ in iudicio
quia non credit releuari per rationem illam. Si tamen iudex
videat debere pronũtiari per illam, poteſt pronuntiare per il
lam, & ſic fuit. ŝ. tit. proximo. cum dilectus. ĵ. tit. proximo. ca.
cauſam. de re iudic. cum Bertoldus. de conceſ. præbend. capit.
ex parte: & hoc cum ratio illa deducta eſt in iudicium. alias ſe-
cus, vt in cap. allegato. iudicet ſecundum Goſ. qui ita nota. in
cap. alleg. cum dilectus. ŝ. titu. proximo. & Arch. qui ita notat,
6 in c. allega. iudicet. Si eſt ſibi notorium † vt Deo tunc non po
teſt, nec debet aliquo modu ſupplere. argu. ĵ. de offic. ordin.
c. ſi ſacerdos. de pœnit. & remiſ. capit. omnis vtriuſque ſexus.
§. caueat. Si quæris de eo quod eſt notorium ſibi vt priuato,
quia forte erat ad feneſtras ſuas, quando videt aliquem interfi
ci, tunc aut quæris, nunquid poſsit ſupplere in caſu, vbi verti-
tur periculum animæ, ſi non ſuppleret, & tunc poterit de fa-
cto ſupplere, & excipere. ĵ. de electio. cap. cum nobis olim. §.
ijs igitur. & cap. dudum 2. j. reſponſo. & de except. cap. exce
ptionem & eod. titu. cap. pia. in fin. li. 6. & ita poteſt intelligi.
cap. alleg. dudum. ĵ. de decimis: & ita intelligit eum Hoſti. ibi
Aut in caſu vbi non vertitur periculum animæ ſi non ſupple
7 ret: & tunc † aut quæris nunquid poſsit ſupplere in caſu, vbi
ſi non ſuppleret, publica vtilitas læderetur, & tunc poteſt, vt
ſi videret militem tanquam procuratorem volentem proce-
dere in iudicio, poterit ipſum repellere. ar. ff. de poſtu. l. quos
prohibet. & C. de procur. l. militem. Iſta duo membra ponit.
Ho. hic & Archi. in cap. allegato iudicet. 3. q. 7. & vide quod
no. G. de monte Lau. extra de offi. ord. cap. 1. ſuper verbo cor
rectio in fi. in cle. Aut non læderetur publica vtilitas, licet illa
ſuppletio non fieret, & tunc aut quæris, nunquid poſsit ſup-
plere in caſu in quo omiſſa ſuppletio proceſſus iudicis non
valeret: & tunc poteſt ſupplere: vt in libello offerendo. ĵ. de li-
bel. obla. cap. j. ſeu ſaltem in petitione verbotenus proponen
da & poſtea in ſcriptis redigenda: & dic quòd ſic vt notat ple-
ne. Ioan. An. extra de verbo. ſignifi. ſæpe contingit in clemẽ.
Item de litis conteſtatione facienda. vt ĵ. de litis conteſt. ca-
pitu. j. & iſta fieri intereſt iudicis, ne ſibi illudatur. ff. & de iu-
di. l. ſi prætor. de tranſac. cum hi. §. ſi prætor. de rebus eorum
qui ſub tute. ſunt. l. magis puto. §. non paſsim. & §. in primis,
iſta tria membra proxima ponit Card. ĵ. de elec. cupientes. §.
cæterum ſuper verbo contumacia. lib. 6. Aut quæris, nunqd
poſsit ſupplere in caſu, in quo omiſſa † ſuppletione ipſius iudi
cis proceſſus ſuus nihilominus valeret, & tunc aut quæris nũ
quid poſsit ſupplere de facto quod eſt notorium. & tunc dic,
quod poteſt. vt in l. allega. ſi irruptione. & ff. de ferijs. l. 2. quia
in illo iuris ordinem non ſeruare, eſt obſeruare iuris ordinem
vt ĵ. de iureiur. ad noſtram. 3. cum ibi allegatis. & quia ibi ſuffi
9 ciunt citatio & ſententia vt ibi not. Aut nõ eſt notorium † &
tunc aut pars eſt abſens, cuius iuſtitiam iudex videt deperire,
& tunc poteſt de facto ſupplere. vt C. de app. l. ampliorem. &
de tempo. appel. l. fin. Aut pars eſt præſens, & tunc aut illud,
circa quod iudex vult ſupplere dependet ex mero officio iu-
dicis, & tunc parte etiam tacente poteſt ſupplere vt ff. de pet.
hæredi. l. fin. de interrog. act. l. vbicunque. & de edi. edict. l.
ediles. §. item ſciendum. & de le. 3. l. Ofidius prout, not. glo.
ff. de damno infecto. l. ſi quis miſſum in glo. fin. pro hoc. ĵ. de
procura. auditis. Et hæc iura faciunt pro opinione domini Di
ni. ff. de damno infecto. l. 4. §. hoc autem. vbi dicit ꝙ iudex, par
te etiam non petente, poteſt facere condemnationem expen-
ſarum & hoc tenebat per §. allegatum. item ſciendum. Si au-
10 tem illud ſuper † quo iudex vult ſupplere non dependet ex of
ficio ſuo, ſed prouenit ex iure reſidente in perſona partis, tũc
iudex nõ poteſt ſupplere de facto tali, ſed debet iudicare ſecun
dum allegata. 2. de offi. præſi. l. illicitas. §. veritas.
Si quæras, quæ vtilitas alteri præferatur vide quæ dicam infra
de regu. cap. licet.

1 *Poſtulatio præſentata irretractabilis: alias contra. 2.*

BOnæ ij. §. nec obſtat. ¶ Si q̃ras, vtrum, &
quando a poſtulatione facta ſit licitum poſtulã
1 tibus reſilire, refert, quia † aut ipſa poſtulatio eſt
præſentata ſuperiori per poſtulantes, & tunc nõ
poſſunt ab ea reſilire. vt hic & hoc tenent Hoſ. & Ber. hic ĵ. c.
ꝓximo & fi. & ĵ. ti. ꝓximo. c. cũ inter canonicos. & c. in cãſis
2 & c. publicato. Aut nõ eſt pñtata † ſupiori, & tũc poſsũt ab ea
reſilire licet ẽt fuerit publicata, vt ar. a ꝯrio ſenſu. qđ eſt fortiſ
ſimũ ĩ iure. ff. de of. eius cui man. eſt iuriſd. l. j. §. huius rei. ĵ. de
ijs q̃ fiũt a pla. c. cũ apoſtolica. & hoc tenet Ber. ĵ. c. bonæ me-
moriæ magnũ. in gl. pen. & Tan. e. ti. c. ĩ cãſis. & Ioã. a 8. di. de
Syracuſanæ. & Goſ. Inn. Plu. & Io. ŝ. c. ꝓxi. & Inn. Hoſt. hic,
& Cõp. ĵ. e. c. fi. & Goſ. ĩ ſũ. e. ti. §. fi. idẽ Arc. 61. di. §. ſed aliđ &
ĵ. e. c. vnico. li. 6. lꝫ Ber. teneat ꝯriũ hic & ŝ. c. ꝓx. & ĵ. e. c. fi. & ĵ.
ti. ꝓximo. c. ĩ cãſis. & c. publicato. bonagui. & G. nazo ĵ. c. ꝓxi
mo. & male. nã illđ. c. publicato hẽt locũ ĩ electione ñ ĩ poſtula.

ET ſi vnanimiter. Si quæris, quæ per-
ſonæ poſsint & de-
beant eligi, & quæ poſtulari, vide per Cardin. ĵ. eo-
dem in rubrica. lib. 6.

De electione. Rubrica.

1 *Eligendi ius moribus dari.*
2 *Eligendi patronus.*
3 *Prælatum eligit conuentus. qui accipiendum. 4.*
5 *Confirmare cui liceat.*
6 *Præſentandi ius inferioribus beneficijs cui datum. & 7. verius. 8 & 9. declaratur. 10.*

NVllus in Eccleſia. ¶ Si quæras ad quē, vel ad quos
ſpectare debet electio, ſeu prouiſio, refert, aut
apparet † de conſuetudine rationabili, & præſcri
pta aut non. Si ſic, illa conſuetudo eſt ſeruāda. &
ſic aliquoties ad ſolum prælatum, aliquoties ad capitulum ſo-
lum, aliquoties ad vtrunque ſimul, aliquoties ad extraneos ſpe
ctat electio. vt ſ. de conſue. c. cum dilectus. & j. e. ſcriptum eſt
& c. cum eccleſia Vulterana. vbi hoc. no. Inn. de excep. c. vene
rabilis in fi. vbi hoc no. Ho. & Io. An. de in integ. reſti. c. 2. de cū
poſ. & proprie. cum eccleſia. & de verb. ſign. c. abbate ſane. de
conceſ. præb. poſtulaſti cum ſuis ſimilibus. Si nō apparet de cō
2 ſuetudine rationabili & præſcripta, tunc refert: quia † aut ex fū
datione eccleſiæ aparet ad quem ſpectare debet electio: & tūc
ad illum ſpectabit. 18. q. 2. Eleutherius. & in c. cum dilectus de
conſuetudine. Aut non apparet: & tunc aut quæris de prælatu
3 ra † cathedralis ſeu collegiatæ vel conuentualis eccleſiæ: & tūc
de iure communi ſpectat electio ad capitulum collegium, vel
conuentum vt hic. & j. e. cum terra. & c. congregato. 16. q. vlt.
congregatio. & c. decernimus. j. de iure patro. c. nobis fuit. ſ. de
conſue. c. cum dilectus. vt hic tenent Inn. & Io. in cap. allegato
cum venerabilis. in fi. & Ho. j. e. cum eccleſia Vulterana. & In-
no. & Hoſt. & Io. An. j. de ſtatu mon. c. monachi. §. fi o. & quod
4 dictum eſt de collegio, vel conuentu intellige ſane. † Nam ſi v
num monaſterium vel vnus prioratus ſubeſt alteri monaſterio
vel prioratui. vel ab ipſo noſcitur dependere, abbas prior vel
monachi illius monaſterij ſeu prioratus ſubditi vel dependen-
tis non habebunt vocem in electione abbatis vel prioris mo-
naſterij ſeu prioratus ſuperioris. licet etiam ad illud monaſte-
rium ſeu illum prioratum, ſuperius vel ſuperiorem poſſint libe
re reuocari per iura proxime allegata. Si tamen conſuetudo eſ-
ſet in contrarium, ſeruanda eſſet. vt hoc not. Inn. Car. G. & Io.
An. j. de priuile. volentes. in fi. li. 6. quæ conſuetudo nō tollitur
per c. ne in agro. §. ſane de ſtatu monacho. in cle. & ibi no. Ioan.
An. ſuper verbo ꝯſuetudine. ꝑ quod patet ꝙ priores prioratū,
qui ſunt extra monaſterium vel monachi ſtantes in ipſis prio
ratibus non ſunt de conuentu monaſterij principalis. Confir-
5 matio † vero electi ad proximum ſuperiorem ſpectat. vt in c. al
legato. cum dilectus. & j. eo. cum dilecti. & c. venerabilem. §. 1.
& c. nihil eſt. de quo per Gar. ſ. car. & Io. An. j. de elec. ſciāt cun
cti in glo. de iure communi & c. & per Car. j. de regulis iuris. c.
6 in generali. li. 6. Aut quæris de alio beneficio † inferiori puta de
eccleſia parochiali, decanatu, archidiaconatu, præbēda, & ſimi-
libus: & tunc aut eſt ibi patronus. aut non. ſi eſt ibi patronus ad
ipſum pertinet præſentatio, & inſtitutio ad prælatum. j. eo. ſa-
croſan. de conceſ. preb. c. vlt. de iure patro. nobis fuit. & c. po-
ſtulaſti. & c. paſtoralis. vbi vide quod de hoc dicam 16. q. j. de-
cernimus. quod dic vt legitur & no. j. de præben. in Lateranē-
ſi. de priuile. cum & plantare. §. in eccleſijs & in c. alleg. cum ve
nerabilis. & c. cum eccleſia Vulterana. Si non eſt ibi patronus
7 † tunc aut illa eccleſia eſt ſita in parochia alterius eccleſiæ ma-
tricis. aut non. ſi ſit tūc rector illius eccleſiæ matricis eliget, ſeu
præſentabit: & ſi ſit negligens tunc epiſcopus ipſum ponet. vt
legitur. & no. per Io. 63. diſt. c. principali. glo. fi. & per Archi. ibi
in glo. j. Iſtam ſententiam ponit Ber. & Hoſt. j. de eccl. ædifi. c.
3. & in c. alleg. cum venerabilis de excep. per Inno. & Hoſti. &
Ioan. And. idem Archi. 24. diſt. qn̄ de hoc ēt not. plene. 16. q. 7.
nullus in glo. adde vel dic ꝙ hoc. c. ibi concor. cum Inn. & Ho-
ſti. in c. allegato cum venerabilis in fine. & vide cum. 16. q. 7. de
cernimus ſuper verbo ſpretis. & j. de cap. mona. c. vnico. glo. j.
in fi. li. 5. vbi hoc idem tenet. Aut non eſt ſita in parochia alte-
rius eccleſiæ, & tunc ad dioceſanum iſta ſpectant, qui eccleſiæ
prouidebit. 16. q. 7. omnes baſilicæ. 10. q. j. regenda. ſ m Ho. &
Compo. hic & Hoſt. j. eod. cum eccleſia Vulterana. ¶ Ego Hen
8 ricus dico † ꝙ immo ad dioceſanum & capitulū ſuum ſimul
vt no. Ber. j. eod. cum eccleſia Vulterana nisi de conſuetudine
vel priuilegio aliud obtineat quia tunc ſecus vt j. ne ſede vacā-
te. c. vnico de regul. c. vlt. lib. 6. & hoc ſiue bona ſint commu-
nia ſiue diuiſa. licet Ho dicat in ſumma huius tit. §. quis poſ-
ſit eligere ſub. §. ſed ſi quæris. ꝙ vbi bona ſiunt cōmunia, tunc
prælatus confert de conſenſu capituli niſi prælato conſuetudo
tribuat ꝙ conſenſum capituli non requirat. j. de ijs quæ fi. a ꝑ-
9 lato ea noſcitur. Si vero diuiſa ſunt prælatus conferet de † con
ſenſu capituli. j. de ijs quæ fi. a prælato quanto & ca. nouit. ſed
Ber. in c. alle. cum eccleſia Vulterana. ſ. ꝙ ad vtrunq; ſimul ſpe-
ctat: & idem notant ibi Lauren. Vincen. Gof. & Ioan. And. idē
no. Io. & Arch. 21. di. in ſumma. & c. j. & 61. alias 67. di. c. fin &
Ber ſ. de conſue. c. fi. ſuper verbo rationabilis & j. de ſupplen.
neg. præla. c. fi. de offi. ord. irrefragabili glo. vel per decanum &
Archi. j. ne ſede vacan. c. vnico. lib. 6 & Ioan. An. j. de reſcr. ſi ꝑ
parte. & de cap. mona. c. vnico. lib. 6. & Gen. extra de reſcr. ca. 1.
lib. 6. & vt lite pen. c. j. in cle. & Cardi. j. de conceſ. præb. c. j. lib.
10 6. quod eſt † verum etiā ſi in illa eccleſia vbi eſt beneficiū ſint
plures clerici vel canonici non tamen vt collegiū vel vt corpus
ſed vt ſingulares perſonæ ſicut ſunt in eccleſijs ſanctorum Ste
phani, Benedicti & Meredici Pariſieñs qui immediate ſubſunt
capitulo eccleſiæ Parienſis. de quo plene per G. de monte Lau.
in extrauaganti Io. 22. quæ incipit, Suſcepti regiminis in prin-
cipio ſuper verbo eccleſijs: & dicam. j. de iure patro. poſtulaſti
diſt. vltima & qn̄ plures ſunt in eccleſia vt collegium vel vt ſin
gulares perſonæ vide per abbatem hic. & per Inno. in c. allega-
to. poſtulaſti. de iure patro. & per Ber. j. de exceſ. præla dilecta,
per Io. An. & Archid. 10. q. j. cap. j. Et adde quod dicam j. de ijs
quæ fi. a præla. c. nouit. & in dicto c. poſtulaſti.

1 *Eligunt, non niſi ad ſecularia laici.*
2 *Electionem prælati recte petunt laici.*
3 *Electio quando poſtulata valeat.*

Sius. Si quæris, nunquid electio facta per mi-
niſterium, ſeu ſuffragium laicorum va-
1 let, & tenet, refert, quia aut ipſa electio † facta eſt
per laicos ad dignitatem ſecularem ſeu officiū ſe-
culare & talis bene valet. ff. quod cuiuſq; vniuer. l.
j & l. item eorū. §. ſi decuriones de tut. & cu da. ab ijs. l. vbi ab-
ſunt & j. eo. venerabilē. aut dignitatē eccleſiaſticā, ſeu ad offīm
vel beneficiū eccleſiaſticū & tunc ipſa electio fit & celebratur
per laicos: & tunc non valet. 16. q. 7. ſi quis clericus & c. per lai
cos & hic & j. e. Maſſana & c. quiſquis. & c. ſacroſanct. aut fit
per clericos ad petitionem ſeu procurationem clamoroſam lai
corum: ita ꝙ ipſe clamor ſit cā ipſius electionis & tunc nō va
let vt hic & 8. q. j. licet. C. de penis. l. decurionum filij. ff. de ap.
l. ſi conſtat. 61. diſt. miramur ſm Inno. Hoſt. & Abb. & Ioann.
An. hic. aut per procurationem impreſſiuam, & tunc idem. j.
2 eo. bonæ. j. & c. quiſquis. aut fit per clericos † ad petitionē, ſeu
procurationem humilem & deprecatoriam laicorum vt quia
ſupplicant epiſcopo, ſiue petunt ab epiſcopo ſibi dari prælatū:
& tunc aut petitio fit in genere nulla certa perſona expreſſa: &
tunc valet. vt j. de ſtatu mona. ꝑ dei timorē: vbi hoc appro-
bat Gof. & 16. q. j. ſi quis monachus. vbi hoc approbat Archi.
3 Aut certa † perſona expreſſa & tunc aut eligentes habēt reſpe
ctum principaliter ad ipſam petitionem laicorum & nō ad me
ritum perſonæ & tunc non valet. Aut non habent reſpectū ad
petitionem ipſorum laicorum, ſed ad meritū perſonæ: & tunc
valet vt j. de æta. & qua. tuto. & j. q. j. quibuſdam. Aut fit ꝑ cle-
ricos nō ad poſtulationem, alias procurationem laicorum, ſed
laicis ſuffragium circa negotium electionis, nō in ipſo actu ꝓ-
prio electionis præſtantibus, vt quia cuſtodiunt electores a vio
lentia & impreſſione, & tunc valet, vt j. de iure patr. nobis fuit
cum ibi not. & 63. diſtin. principali. &c.

1 *Inquirenda vbi ſint merita & 2.*
3 *Inquirenda electionis locus.*

POſtquam. Si quæras in quo loco eſt fa-
ciēda inquiſitio in & ſuꝑ ne-
gotio electionis, vel poſtulationis.] Diſtingue,
1 aut fit † inqſitio de meritis electæ ꝑſonæ, vel po
ſtulatæ, & tūc faciēda eſt inqſitio i loco, vbi fuit
ꝯuerſata qa ibi ꝓſumitur magis not. vt hic & i
iurib. hic allegatis in gl. 23. di. illud. 47. diſt. de Pet. 24. q. j. pudē
da. j. de ꝓſump. quoſ. ſ. qa talis æſtimationis hr̄ qs, qualis eſt in
2 ciuitate ſua. ff. de q. ō. l. de minore. in fi. † & ſi in plurib. locis cō
uerſatus fuerit, tūc in oīb. faciēda eſt īquiſitio ar. ff. ad munic. l.
3 aſſūptio. §. iuris prudentib. aut † fit inqſitio de forma & meritis
electionis, vel poſtulatiōis & tūc faciēda eſt inqſitio in loco vbi
fuit electio celebrata vt j. e. c. fi. ſcriptū ē. & j. e. ſi. li. 6. vbi d̄ hoc.

1 *Onus illicitum non indicendum.*
2 *Onus annexum imponi poſſe.*
3 *Statuti onus quandocunque imponibile.*
4 *Conditioni onus par, diſpar non item recte imponi & 5. fallit 6.*

7 Onus

7 *Onus ante actum non exigendum.*
8 *Onus impoſitū rectè exigi.qui accipiendem.9.*

Significaſti. Super gloſ.2.Si quæris vtrū ele-
cto prouiſo vel poſtulato impo
ni poſſit licite aliquod onus vel ab eo exigi,refert.
Nam aut illud onus eſt de re,& ſuper re de ſui natu
1 ra illicita †& honeſta vt eſt promittere impunitatem delinquē
tibus & ſimilia: & tale onus nec poteſt imponi , nec impoſitū
exigi,vt probatur.8.q.3.in fin.vbi de hoc.& capi.Artaldus vbi
hoc no.Archid.ſuper verbo poſt electionem.Aut de re & ſu-
per re de ſui natura licita & honeſta : & tunc aut quæris nun-
quid & quando poſſit imponi.aut nunquid & quando impoſi
tum vel nondum impoſitum exigi poſſit.Si primo modo re-
2 fert. Nam aut onus illud † eſt annexum illi beneficio a ſui fun
datione & dic quòd poteſt imponi.argum.ff.de pactis.l.in tra-
ditionibus.& infra de condit.appo.verum 18. quæſtio.2.capi.
Eleutherius.vt not.Hoſt.j.de præben.c.ſignificatum. pro hoc
facit ꝙ expreſſio eius quod tacite intelligebatur in actu nō vi
tiat,nec immutat actum.ff.de tute.l.muto.§.ſub conditione.ff.
conditio.& demonſt.l.conditionis extrinſecus.& l.aliquando
Aut non eſt annexum a ſui fundatione,& tunc refert,quia aut
onus illud ſibi imponitur per modū ſtatuti,aut per modū cō-
ditionis,aut per modum modi,aut per modum conuentionis
3 vel pacti,vel alias.Si per modum ſtatuti tunc dico † quòd po-
teſt & ante electionem, & in electione,& poſt electionem an-
te electionem vel in electione ſiue poſtulatione.vt.j.de præb.
ſignificatum,poſt vt hic & j.de iureiurand.ego N.& capi. nul-
lus:& quòd in dicto.cap.ſignificatum fuerit ſtatutum patet quia
Papa illud confirmauit ſecundum Innoc.& Hoſt.hic & Arch.
4 8.q.3.in ſumma.Si per modum † conditionis,vel modi,vel cō
uentionis,vel pacti. Tunc aut fit de ſpirituali ad ſpirituale.pu-
ta quia modus conuentio vel conditio eſt ſpiritualis & talis o-
neris impoſitio bene valet vt hic & in cap.allegato ſignificatū.
vbi hoc no.Hoſtien.& Goff. & Ber. hic in additione. & gloſſ.
& Archid.j.q6.2.quam pio gloſſ.ſuper verbo pactio. & Archi.
in glo.ſua antepenult. & penul.& Vincen. Tanc.& Ber.infra.de
tranſactio.ſuper eo.& Innoc.in cap. ſtatuimus quod tamen nō
credo verum indiſtincte,vt dicam in c.allegato ſuper eo.ver.
Aut quæris de compoſitione non gratuita, &c. Nam ſpiritua-
lium ad ſpiritualia commutatio & permutatio fieri poteſt,vt j.
5 de rerum permutatione ad quæſtiones. Aut fit † de tempora-
li ad ſpirituale: & tunc refer.aut imponitur ante electionem,
vel prouiſionem,& tunc non poteſt imponi vt in d.cap. Artal
dus.Aut in ipſa electione,ſeu collatione,vel prouiſione: & tūc
idem vt j.q6.quam pio.& j.de pactis.cap.fin. Aut poſt & tunc
6 poteſt † dummodo onus ſit rationabile,& vtile, & non onero
ſum eccleſiæ.alias non.vt not.gloſſ.8.q6.3.in ſumma & Innoc.
& Abbas hic.& Archid.j.de iureiurand.cap.1.lib.6.in glo.2. Si
quæris quando onus iam impoſitum [vel nondum impoſitū]
7 poſſet exigi:& tunc refert.aut † exigitur ante electionem, col-
lationem vel prouiſionem,& tunc nō poteſt exigi: immo hoc
exigere eſſet ſimoniacum vt no.Hugo.in c.a.allegato,Artaldus
& recitat Archi.in ſumma illius quæſtionis.& j. de iureiuran.
cap.1.glo.3.lib.6. & Ioan.And.ibi poſt eum:& in hoc concor-
dat Hoſtien.Raim.& Aſtenſis.lib.6.titu.de ſimonia.articu.9.
8 §.circa vero.Aut poſt,& tunc ſi eſt tale † onus quod poſſit im
poni de quo dic vt ſ.poteſt exigi ſiue ante conſecrationem &
poſt confirmationem ſiue etiam forte ante confirmationem.
vt in cap.ſæpe allegato.Artaldus & 18.diſtincti. de Siracuſanæ.
ſecundum Innoc.hic in ver.cautiones & ver.ſe.& Archi.j.de iureiur.
in cap.in glo.2.lib.6.ſecus ſi non poſſit imponi,& ita intelligo,
quod no.Goff.in ſumma de ſimo.§.ſed nunquid. & Hoſtien.i
ſumma de ſimonia §.qualiter in fin.ſub.§.ſed nūquid.& Ray.
in ſumma de ſimonia.§.8.alias diu.ver.idem no.& frater Ioan.
in ſumma de confeſſ.titu.de ſimonia.in quæſt.18. Et præmiſ-
9 ſa † intellige, ſalua in omnibus authoritate Papæ, qui onus,qđ
non eſt contra legem naturalem,vel diuinam, poteſt impone-
re , & exigere indiſtincte ſiue ante electionem, collationem,
vel prouiſionem,ſiue poſt & pro libito voluntatis:in tantum,
ꝙ nec ipſe,nec ille,cui onus imponit,vel a quo exigit ſimoniā
canonicam incurrunt.arg.no.per Hoſtien.j.de ſimo.cap.vlti.
ſ.& per Goff.eod.titu.cap.1.& per Archid.69. diſtinct.ſi quis
pecunia.& adde quod dicam.j.de ſimo.cap.nobis.fuit.& quod
no.Bartho.Brixien.in quæſtione dominicali.alias venereali, q̄
incipit.quæritur, vtrum conditio poſſit.

1 *Papam hæreſis accuſari poſſe.*
2 *Papa non,niſi in notorijs accuſandus.*
3 *Excipi in Papam quando,an non,liceat.*
4 *Papæ iudex.*

LIcet. Si quæris vtrum electus in papā a dua
bus partibus poſſit accuſari & per accu
ſatiōem deijci vel per exceptionē repelli, refert
aut quæris,vtrum poſſit † accuſari,& tunc aut q̄
1 ritur,nunquid poſſit accuſari de crimine hære-
ſis notoriæ, vel occultæ quæ tamen probari po-
teſt & dic, ꝙ ſic vt 40.diſt.ſi Papa.aut de alio crimine & tunc
2 aut de † crimine notorio,de quo eſt icorrigibilis.& de quo ſcā
dalizatur eccleſia & dico ꝙ de tali poteſt accuſari.Nam talis in
corrigibilis eſt contumax,& contumacia dicitur hæreſis.81.di
ſtinct.ſi qui preſbyteri.& contumax dicitur infidelis vt 38.di
ſtin.nullus.§.verum.vt no.glo.in d.cap. ſi Papa.aut de alio cri-
mine.ſ.non notorio & de quo eccleſia non ſcandalizatur. & de
tali accuſari non poteſt vt in dicto. capitu.ſi Papa. Aut quæris
3 vtrum contra † ipſum excipi poteſt,& dico ꝙ non , etiam de
crimine hæreſis vt in cap. allegato ſi Papa ibi redarguere, &c.
quod verbum denotat accuſationem ſecundum Abba. al. Ala. Vincē.
Inno.& Hoſt.& Compo.& Io.And.hic & ſecundum Archid.in cap.
alle.ſi Papa.& j.eo.vbi maius periculum.lib.6.vbi de hoc ple-
ne no.Gen.extra.eo.titu.cap.ne Romani.in clem.licet Goſ.&
Phi.dicant ꝙ ex quo de hæreſi poteſt accuſari vt eſt dictū mul
to magis exceptione repelli per regulā iuris quæ dicit , cui da-
mus actionem multo fortius exceptionem.ff.de ſuperfi.l.j. §.
quod ait.& de reg.iur.l.cui damus.& male.Et quæ ſit rō, quare
per exceptionem repelli non poteſt dic per Archid.vbi ſuprà.
& vide quod ipſe no. j. de Hæreticis.cap.in fidei gloſſ.2.lib.6.
4 & Ioan.And.poſt eum † dicens quòd criminis hæreſis Papæ,iu
dex competens eſt concilium generale.17.diſt.§.hinc etiam
2.q.7.nos ſi incompetenter.§.ijs ita in fi.& in d.c.ſi Papa.quod
eſt verum Papa viuo, ſed eo mortuo eius ſucceſſor, ſecundum Io. &
Lauren.& hoc patet ex eo quod legitur & no.24. q.1.c.1.

1 *Beneficia non habita non vacare.*
2 *Beneficia.f. ultibus ad alium pertinentibus, non vacant.*
3 *Beneficia quando, & quibus vacent.*
4 *Vacationi, lapſo tempore, locum eſſe. Reſtringit.5.*
6 *Beneficia non conſecratis non vacare.*
7 *Vacationi neceſſaria.*

CVm in cunctis §. cū vero.
Si quæras vtrum, & quando beneficia electi , &
confirmati in epiſcopum vacare dicantur refert
quia aut electus & cōfirmatus in epiſcopū non-
dum habet poſſeſſionem pacificā epiſcopatus,
nec per eum ſtat, quominus habeat.aut habet,ſeu per eum ſtat.
1 Si non † habet, nec per eum ſtat , quominus habeat, tunc ſua
beneficia priora non vacant,vt hic a contrario ſenſu & 92. di
ſtin.ſi quis epiſcopus & cap. ſequenti ſi qui epiſcopi . ſi habet
poſſeſſionem vel per eum ſtat.& tunc refert.Nam aut fructus
2 epiſcopatus debentur alteri,ſeu pertinent ad alium de conſue
tudine,vel priuilegio,ſeu alias quouiſmodo & tunc pro illo tē
pore quo debentur alteri, vel pertinent ad alterum priora be-
neficia vacare non cenſentur.arg.j.de præben. ſi tibi conceſſa.
lib.6. ſecundum Ioa.And.ibi ſuper verbo vacare. Aut fructus
[epiſcopatus] non debentur alteri,nec pertinent ad alium, &
5 † tunc aut lapſa ſunt tempora de conſecrandis epiſcopis , aut
non ſunt lapſa: ſi lapſa ſunt tempora tūc eſt cōſecratus aut nō,
ſi eſt conſecratus infra tempora illa, & tunc vacant eo ipſo vt
hic. Aut non eſt conſecratus infra illa tempora & tunc refert.
aut per eum ſtetit quominus eſſet conſecratus aut non: ſi per
eū ſtetit quominus ibi eſſet conſecratus. & tunc aut non hēt,
ſuper ſua non conſecratione aliquod priuilegiū a Papa,& tunc
vacant.vt hic & 16.q.j.ne pro cuiuſlibet. Aut hēt ſuper ſua nō
conſecratione priuilegiū a Papa & tunc aut priuilegiū loquitur
4 quod non teneatur ſe facere conſecrari † vſq; ad certū tempus
tranſcendēs tempus ſtatutum de cōſecrandis epiſcopis abſq;
illa clauſula ꝙ poſſim interim ſua beneficia retinere.& tūc va
cant.ar.ff.ex qui.cau.ma.l.qui mittātur.& l. ſequenti ſecundum Inn.
Compo.& Io.And.hic & Inno.j.de præb.c.de multa in gloſſ.
no.ſoluti verſi.Sed quid ſi ex diſpenſatione.& Hoſt.& Io.An.
ibi poſt eum.& ſecundum Card.j.de reſcriptis ſi gratioſe.lib.6. Hoc
fallit quando Papa proprio motu dat ſibi priuilegium illud ſe
cundum Hoſt.& Io.An.hic.ar.j.de præb.c.ſi motu proprio li.
5 6. Aut priuilegiū † loquitur ꝙ non teneatur ſe facere cōſecrari
vſq; ad certum tempus tranſcendens ſtatutum tempus de cō
ſecrādis epiſcopis,& cū illa clauſula ꝙ poſſit interim ſua bñfi-

cia retinere: & tūc interim nō vacant. j. de priui. c. porro. & p
hoc. j. de reſcriptis. c. ſi gratioſe. li. 6. Si per eū non ſteterit quo
minus eſſet intra ſtatuta tēpora cōſecratus, vt quia infirmus
vel alio legitimo modo impeditus, tunc non currunt ſibi tpa
conſecrationis, nec vacant ſua beneficia, durante impedimen
to. 25. di. §. tps, & c. qm. ſm Ber. Inno. Hoſti. & Compoſt. hic
ſuper verbo decurſo & Inno. & Hoſt. in c. allegato de multa.
in gl. allegata. Si tpa de conſecrandis epiſcopis [non] ſunt lapſa
6 tunc refert. Aut † nōdum eſt conſecratus & tunc [non] vacāt
beneficia ſua. vt hic a contrario, etiam ſi poſſet ante commo-
de conſecrari. ſecundum Hoſt. Compo. & Io. And. hic pro quibus. j. de elec. c. commiſſa. li. 6. & de reg. iur. c. indultum. li. 6. li-
cet Inn. hic contra. & male vt credo, aut eſt iam conſecratus,
& tunc vacant ſm Tan. Vin. Goff. Ber. Inn. & Comp. & Ioā.
And. hic pro quibus. 21. qu. 2. ſi quis iā tranſlatus. j. de conceſ
ſione præb. c. poſt electionē. licet Ho. hic contra & in ſummā
eo. tit. §. quo tpe ſub. §. quid ante. & eſt ratio ſm eū, pp expen
ſas infinitas. quas ſolēt facere electi in introitu ſuo, & quia ſta
tutum principis incunctanter eſt tenendū. ſed Io. An. hic di-
cit q opinio gl. & ſequatium eſt vera, qñ eſt plene tranſlatus,
& hēt poſſeſsionē & iura eccleſiæ quia tunc ſufficiunt ſibi re-
ditus epatus. Opinio vero Ho. qñ recipit conſecrationē ante-
quā eſſet plene tranſlatus & anteq̄ hēt poſſeſsionē epatus: &
ſi ita Hoſt. intellexit nulli dubium, q bene intellexit. vt s. pa-
7 tet quia neceſſe eſt vtrunq; † interuenire vt vacent bñficia prio
ra. ſ. quietā poſſeſsionē ſeu adminiſtrationē & vna cū hoc cō-
ſecrationē, vel ſaltē q tps de conſecrandis epis ſit elapſū vt 92
di. ſi qui epi ſm Cōp. vnde ſic intelligēdo vera eſſet opin. Ho.

1 *Electionem impeditis nec currere, nec deuolui.*
2 *Eligendi ius ad quos deuoluatur.*
3 *Electionem priuandorum eo iure valere.*
4 *Deuoluta eo, vnde exierunt, non redire.*
5 *Epiſcopo negligente, quo deuoluatur electio.*
6 *§. Epiſcopus explicari.*

§. Epiſcopus.

Siquæras, ad quem deuoluatur electio
ſeu collatio beneficiorū, per negligen
tiam vel delictum eorum, ad quos ipſa electio, vel collatio ſpe
ctabat, diſtingue aut ille, vel illi ad quem, ſeu quos ſpectat be-
1 neficiorum † collatio ſeu diſpoſitio impeditur, ſeu impediū-
tur ad tps eligere, vel conferre impotentia iuris, vel facti etiā
culpa ſua contingente, & tunc nō currit ei, vel eis tps: nec ha-
bet locū deuolutio anteq̄ ſit vel ſint in mora petendi amotio
nē impedimenti qñ eſt impedimentum iuris quod dic vt legi
tur & no. j. de conceſ. præb. quia diuerſitatē & dicā e. tit. c. nul
li. di. 3. Aut non impeditur ſeu impediuntur aliqua impotētia
iuris vel facti eligere vel conferre. & tunc refert aut diſpoſitio
bñficiorū, pertinet ad inferiorē tm [aut ad ſupiorē tm, aut ad
vtrunq; ſimul. Si ad inferiorē tm] puta ad capitulū vel cōuen-
tū tūc refert. Nā aut ſunt priuati ptāte eligendi, aut priuandi.
Si priuati, tūc refert: quia aut quæris in eccleſijs cathedralibus,
aut in regularib. aut in alijs inferioribus. Si in cathedralib. tūc
ſubdiſtingue quia aut amiſerūt ius eligēdi p ſuā negligentiam
& tunc ius eligēdi deuoluitur ad immediate ſuperiorem. Aut
per culpā, vel delictū, & tunc ad papā ius deuoluitur eligendi,
2 vt j. e. c. ne pro defectu. & a. ti. c. q̄q̄. li. 6. Si quæras † in regulari
bus vel alijs inferioribus eccleſijs. tūc indiſtincte deuoluitur
ad immediate ſuperiorem: & in hoc hodie differunt catho-
drales eccleſiæ ex vna parte, & regulares & aliæ inferiores ex
alia. vt in dictis. c. ne profectu. & c. q̄q̄. Et præmiſſa vera intel-
lige qñ oēs de capitulo, collegio, vel conuentu delinquunt ſi-
mul ſucceſsiue. vt j. e. bonæ. 2. cum ſua gl. Et hæc fuit opinio
Tanc. & Goſ. licet Laur. j. & male vt ibi no. alias ſi quidam de
linquerent, & quidam non, ad non delinquentes ius deuolui-
tur eligendi. vt s. ti. proximo. gratum etiam ſi eſſet vnus ſolus
vt ibi Ber. Vinc. Lauren. Tanc. Hoſt. & Ioan. An. notant & In
noc. & Compo. j. eo. cum nobis olim. & Ber. Hoſti. & Phi. j.
eo. bone. 2. in fin. vel quando omnes ſunt negligentes in eli-
gendo intra terminum iuris: alias minor pars, vel etiam vnus,
ſolus (ſi non ſint plures circa finem vel in fine termini iuris e-
ligere) poſſet: cum, tempus a iure præfixum interpellet pro ip
ſis. C. de contrahen. & committen. ſtipul. l. magnam. j. de elec.
commiſſa. lib. 6. & notant Innoc. & Hoſt. & Compoſt. infra
3 eo. cum nobis olim. Si † omnes ſint priuandi: tunc aut ipſi eli
gunt antequam priuentur & tunc tenet eorum electio & re
manet penes eos ius eligendi donec priuentur. vt no. per In-
noc. & Compo. j. eo. quia propter: ſed poſtquam ſunt priua-
ti per ſententiam eligere non poſſunt, ſed deuoluitur ipſa ele
ctio ad ſuperiorem iuxta diſtinctionem ſupra factam inter ca
thedrales & inferiores eccleſias: & vt habetur in dicto. capit.
quanquam. Si electio, collatio ſeu diſpoſitio pertinet ad ſupe-
4 riorem, tunc refert, quia aut ad eum pertinet † iure ad eum de
uoluto: & tunc nunquam redit electio ſeu prouiſio ad capitu
lum vel conuentum. ſed ſemper ad ſuperiorem vt in d. cap. ne
pro defectu & not. Inno. hic in glo. hic habes: & rationem di
uerſitatis ibi reddit idem Ioan. An. hic & G. & Io. An. j. ne ſe-
de vacan. cap. vnico. §. cum vero. li 6. Aut iure proprio: & tūc,
aut quæris in maioribus beneficijs: vt in cura [vel] maiori, &
tunc ſiue epiſcopus ſit negligens ſiue in culpa ad capitulū de
uoluitur vt hic. Aut quæris in minoribus beneficijs, & tunc
5 aut epiſcopus † eſt in negligentia aut in culpa. Si in negligētia,
tunc ad capitulum deuoluitur. vt j. de conceſ. præben. c. nulla
ſi eſt in culpa tunc ſerua. c. graue de præb. & no. per Ber. j. eo.
nihil eſt. Si vero electio, collatio, vel prouiſio ptinet ad vtrun
que. ſ. epiſcopum & capitulum inſimul, tunc refert quia aut al
ter eorū impeditur eligere vel conferre impotentia iuris, vel
facti, & tunc ſtatim ad alterum deuoluitur poteſtas eligendi,
ſeu conferendi iuxta ea quæ not. j. ne ſede vacante. cap. vnico
lib. 6. Aut alter eorum non impeditur aliqua impotentia iuris
vel facti, tūc aut collatio, vel electio, ſeu prouiſio pertinet ad
epiſcopum, & capitulum cathedralis eccleſiæ: aut ad epm, &
ad capitulum inferioris eccleſiæ collegiatæ. Si ad epiſcopum,
& capitulum cathedralis eccleſiæ, tunc aut eps intereſt ibi, vt
prælatus, aut vt ſimplex canonicus: ſi vt prælatus tunc refert,
aut omnes ſimul ſunt in negligentia vel delicto, & tunc imme
diate ad ſuperiorem ius deuoluitur prouidendi vt c. allegato.
quanquam. & c. ne pro defectu. melius. j. de conceſ. præben. c.
poſtulaſtis. aut aliqui tantum & tunc ad alios non negligentes
ſeu non delinquentes ius deuoluitur eligendi. vt s. tit. proxi-
mo. §. gratum. & j. e. ca. bonæ. j. in fi. vt s. eo. dictum eſt. ſi præ
latus ibi intereſt vt canonicus, tunc aut non poteſt ſibi impu
tari dolus vel malitia, & tunc ad eum deuoluitur vt prælatum.
j. de conceſsione præben. poſtulaſtis. ſi aūt poſsit, tunc ad p-
ximum ſuperiorē. j. de conceſ. præb. cap. nulla. & in d. c. poſtu
laſtis. in fi. & quomodo cognoſcatur vtrū ſit ibi vt prælatus vel
vt canonicus dic vt Inn. in c. allegato poſtulaſtis. & per Archi.
& Io. An. j. de app. c. a collatione. lib. 6. & de iſto articulo vide
quod no. Inn. j. de offi. ordi. irrefragabili. §. exceſſus in glo. &
ſic capitulum. Si ad epiſcopum, & capitulū eccleſiæ collegia-
tæ. v. g. eps Pariſiens ſimul cum collegio ſancti Marcelli inter
ſe conferunt vnum beneficium indigno ſcienter vel negligūt
eligere infra tempus tunc dicunt Innoc. & Hoſt. q ad capitu
lum eccleſiæ cathedralis illius, cui præeſt ipſe eps, ius deuolui
tur prouidendi, ſic intelligunt & ſpecialiter Ho. hunc. §. epiſco
6 pus † ibi quando dicit conſenſerit fieri, quia proprie conſen
ſus in ius ſonat, quod habet cōmuniter cū alijs: nec poteſt in-
telligi illud de alijs, de capitulo cathedralis eccleſiæ, quia tunc
ad illos non deuolueretur ius illud, qd tamē deuoluitur in ca
ſu huius §. vt j. ſequitur. & adde quod dicā. j. e. cū Vintonieſis
[& I c. nihil e. & vide in c. irrefragabili. di. j. de offi. ordinarij.]

1 *Compromiſſarius negligens ne eligat.*
2 *Compromiſſarij poteſtas quo deuoluatur. & 4.*
3 *Eligens ſemel amplius ne eligat fallit. 5.*
6 *Electio quando ad compromittentes deuoluatur.*

CAuſam quæ.

Si queritur, vtrum & quan-
do compromiſſarius, in
quem collata eſt per electos poteſtas eligendi, ſit
functus iure ſuo: ita vt amplius abſque alia noua po-
teſtate eligere non poſsit. refert aut talis compromiſſarius p-
termittit eligere intra tempus competens. aut eligit intra tē-
1 pus. Si primo modo, tunc † ſi negligenter, ſeu malitioſe intra
tempus eligere, ſeu prouidere prætermittit, amplius elige-
re, ſeu prouidere non poteſt vt infra eod. cap. ſi compromiſ-
ſarius. j. reſponſo. libr. 6. Si quæras, ad quem hoc caſu pote-
ſtas deuoluitur eligendi, refert; aut illud tempus intra, quod
compromiſſarius eligere poterat, erat tempus iuris, de quo
infra eod. ne pro defectu & tunc ad proximum ſuperiorem,
& non ad compromittentes poteſtas deuoluitur prouidendi
vt in dicto capitu. ſi compromiſſarius. 4. reſponſo & capitul.
2 quanquam. Aut erat tempus † breuius tempore iuris: & tūc
ex quo negligenter vel malitioſe intra tempus illud eligere,
prætermittit ad ipſos compromittentes pro reſiduo tempo-
ris ius deuoluitur prouidendi, v. g. Electores dederunt ptātē
cōpromiſſario eligēdi intra mēſē, qui cōpromiſſarius nō eligit
intra mēſē, tūc ipſi cōpromittētes intra duos mēſes reſtātes elige

re po

re poterunt.ar.j.c.cum in veteri.& j.e.ti.ſi compromiſſarius.
j.reſpon.lo.lib.6. vbi qñ dicit poteſtatem hmōi tranſtulerunt.
q.d.ꝙ ſi non tranſtuliſſent in eum poteſtatē eligendi intra tē-
pus iuris:ſed infra breuius tempus tunc poſt tempus illud ſi cō
promiſſarius non eligit,deuoluetur ad eos poteſtas eligendi.&
hoc innuit Io.An.ibi ſuper verbo tranſtulerunt.Si compromiſ
ſarius eligit infra tempus ſibi competens:tunc aut tali compro
miſſario eſt data poteſtas eligendi aut prouidendi.ſi eligendi
tunc aut non eſt dictū in compromiſſo,ꝙ cōpromiſſarius poſ
3 ſit †plures eligere aut eſt dictū:ſi non eſt dictū tūc(ſiue bene,ſi
ue male eligat)non poteſt amplius eligere vt in d.ca.ſi cōpro-
miſſarius §.ſi vero.& hęc fuit opinio Vincen.& Go.Ber.hic&
Vincen.& Ber.j.de conceſ.præben.conſtitutus.& Bartho.Bri-
xien.in quæſtione dominicali, quæ incipit quidā dederunt po
teſtatem.& Io.de eſ.& Archi j.q.7.per illicitā.& ibi vide.Sed
ſi quæras,ad quem tunc adeuoluitur poteſtas eligēdi,refert,q̄a
aut cōpromiſſarius eligit dignū,aut indignū.ſi dignum & tunc
aut conſentit electioni de ſe factæ.& conſtat ꝙ cæteris cōcur
rentibus,valet electio nec deuoluitur ad aliquem in eo caſu po
teſtas eligendi vt j.e.quia propter.§.vel ſaltem.& eſt caſus hic.
Aut non conſentit,& tunc ad ipſos cōpromittentes ius deuol
uitur eligendi ibi vt in d.c.ſi compromiſſarius.§.idem.Si elige
rit indignū,tunc refert aut ipſi cōpromittentes ſcienter talem
electionē ratā habuerunt aut nō.ſi non tunc ad eos ius deuolui
tur eligendi,vt in §.ſi vero.in fi.& hoc tenuit Tan.j.e.in cauſis
& Barth.Brixien.in qōne dñicali all.venereali,quæ incipit, ca-
nonici cuiuſdam eccleſiæ.ſi ſic:tunc ad ſuperiorē ſm̄ diſtinct.
illius.c.poſtq̄.e.ti.Si eſt dictū in compromiſſo, ꝙ cōpromiſſa-
rius poſſit plures eligere,tunc ſi prima †electio non valeat,vel
5 electus voluerit conſentire,poterit iterum eligere intra tēpus
ſuum,vt no.Io.An.in d.c.ſi compromiſſarius.ſuper verbo cō-
ſentire.& Barth.Brixi.in qōne dñicali q̄ incipit quidam dede-
runt poteſtatem.Fallit in caſu,vbi eligit ſcienter indignum, q̄a
6 tunc ad cōpromittentes †niſi ratam haberent ſcienter illā ele
ctionē,ius deuoluitur eligendi.ar.d.c.ſi cōpromiſſarius.§.ſi ve
ro.ſi tali cōpromiſſario eſt data poteſtas ꝓuidendi,tunc aut eli
git indignū ignoranter,aut ſcienter.ſi ignoranter tunc iterum
poterit eligere intra tp̄s ſuum vt no.Ber.& Tanc.hic in fi.glo.
& Io.An.in c.allegato ſi compromiſſarius ſuper verbo conſen
tire in fi.aut ſcienter, & tunc non poterit amplius eligere:ſed
deuoluetur poteſtas eligendi ad compromittentes.niſi ipſam
electionem ſcienter ratificauerint,vt dictum eſt.

1 *Voluntates vltimæ reuocabiles.*
2 *Reuocare ſententias qui,& quatenus poſſunt.*
3 *Contractui nominando non contraueniendum.*
4 *Contractus innominati quando, & quatenus retractabiles.*
5 *Facto ſuo,alterius nomine recte contraueniri.*
6 *Factum ſuum non ſibi,ſed alijs reuocabile.*
7 *Excipere in factum ſuum licere.*
8 *Agendi contra factum ſuum quando,an non,ius ſit.*
9 *C.diuerſis.conciliari.& explicari.& 10.*
11 *Teſtamentum ſecundum priore iurato validius.& 12.*
13 *Periurio teſtamentum iuramentum ex cauſa reuocantem eximi.*
14 *C.1.de ſepul.li.6.declaratio.*
15 *Teſtamenti reuocandi forma.*
16 *Teſtamentum alienatione reuocari.*

NOſti. Si quæras vtrum & quando aliquis poſſit
venire cōtra factum ſuum.diſtingue,aut
eſt factum tale,quod de ſui natura ſine alterius ꝑ-
iudicio eſt reuocabile †,vt eſt teſtamentum, lega
1 tum,vel donatio cauſa mortis:& tunc poteſt veni
re contra factum ſuum.vt C.de donat.inter virum.& vx.l.do
nationes.& ff.de le.3.l.ſi quis in prin.ff.de adimen.lega.l.3.§ fi.
cum.l.ſequenti [ff.de legi.l.non eſt nouum.& l.ſequenti.]j.de
conſan.& affi.c.non debet.& 12.q.j.certe.& de hoc per Ber.j.
de cele.miſ.cum marthe.gl.ambulatoria eſt. Aut factum eſt ta
le quod de ſui natura non eſt reuocabile.vel ſaltem non niſi cū
præiudicio alterius & tunc aut vult venire contra factū quod
de iure tenet.aut contra factum quod de iure non tenet.ſi cō-
tra factum quod de iure tenet,refert,aut quæris in iudicialib.
2 aut in extraiudicialibus.ſi in iudicialibus.tūc aut †q̄ris in factis
ſeu ſententijs interlocutorijs,& tunc pōt vt j.de appella.cum
ceſſante.aut in diffinitiuis & tunc aut eſt delegatus,& talis non
pōt.vt j.de offi.dele.c.in literis.& vide quod ibi dicā. Aut eſt
ordinarius,& talis pōt ſuā ſniām reuocare in caſib.in q̄b.eſt re
uocanda citra aditionem ſuperiorū,& citra delictum ipſius iu-
dicis,vt per beneficium in integrum reſti.ff.de mi.l.præfecti.
j.de reſti.in inte.c.auditis.ex literis.ſuſcitata:& alijs modis q̄-
bus ſententia retractatur,& de quibus per Hoſt.in ſum.tit.de
ſen.§.quo remedio.in prin.& in Spec.titu.de ſen.prolatione.§.
vlti.& dicam plenius de hoc in d.capi.in literis. Aut quæris in
confeſſionibus & tunc dic vt dicā.j.de confeſ.c.vlt.aut quæris
de procuratore conſtituto reuocando:& tunc dic vt j.de pro-
cu.mandato.gl.circa hmōi & e.ti.c.q̄uis.lib.6.Si quæris in ex-
traiudicialibus,& tunc aut in ꝯctibus,aut in negotijs,ſi in con
3 tractibus,vel negotijs:tunc aut in ꝯctibus †nominatis,& tunc
non pōt venire ꝯ.vt C.de act.& ob.l.ſicut.C.q̄n licet ab emp.
diſce.l.j.& 2.& licet factum non valeat ſimpliciter,non tñ po
teſt venire contra,ſm̄ modum illum,ſm̄ quem tenet ar.ff.de
ſerui.ruſti.præ.l.ſi per fundum.C.de reuo.do.ſi dona.&j.eo.
publicato.iuncto.c.licet.j.de tranſac.vbi dicit ꝙ matrimoniū
ſpirituale initiatur īter eccleſiam.& electū per electionē.ita ēt
poteſt intelligi.j.de cle.coniuga.c.diuerſis fallacijs ſm̄ Inno.
hic in magna gl.ver.ſed hunc contrariū.& c.dicentē,ꝙ illud fa
ctū,de quo in d.c.diuerſis.non eſt a iure improbatū.& idē Ar
chi.in d.c.pęnitentes.50.di.& Ho.ibi fallit in caſibus in quib.
eſt licitum venire contra.& pęnitere vt in mandato,ſaltē rein
tegra vt inſti.man.§.recte.& in ſocietate.vt ff.pro ſocio.l.ſi.&
l.ſi ſocius.§.fi.& inſti.de ſocie.§.manet.& in depoſito ff.depo-
ſiti.l.j.§.penul.& in alijs caſib.in quib.eſt licitū pęnitere.quod
dic per accur.ff.de condi.ob cām.l.ſi pecuniā.& in l.allegata ſi
cut de act.& obli.& per Di.& Ala.ſeu alios.de reg.iu.c.īputari
li.6.& plenius.e.ti.per Io.An.in c.quod ſemel placuit.li.5.Aut
4 quæris in contractibus †innominatis tunc aut res eſt integra,
ex vtraque parte:& tunc vterq; contrahentium pōt pęnitere,
& venire ꝯ.Aut non eſt integra & tunc ille, ex parte cuius res
non eſt integra, pōt pęnitere & ꝯ venire,ſed alter non vt in d.
l.ſi pecuniam cum ibi notatis.Et q̄n res dicatur integra & q̄n
non dixi.ſ.de reſcriptis ex parte decani. Si vult venire contra
factū quod de iure non tenet,refert,aut vult venire cōtra factū
ſuum,quod non tenet,vt iudex & quod fecit vt iudex,&tunc
dic vt dicam.j.in.c.allegato in literis.de offi.dele.aut alias quā
5 vt iudex,& tunc aut † vult venire contra factū ſuū,quod non
tenet noīe ſuo,ſed alieno:& tunc pōt.vt ſi aliquis prælatus vē-
didit rē eccleſiæ,pōt contra venire nō nomine ſuo ſed noīe ec
cleſiæ,hoc eſt alieno,vt hic,& j.de rebus eccl.non alie.c.ſi quis
præſbyterorum.& de iureiur.ſicut noſtris:& no.Ber.& Hoſt.
eo.ti.intellecto.& hoc quādiu in adminiſtratione toleratur a-
lias nō,vt no.Ber.in allegato.c.ſi quis presbyterorum.& Hoſ.
poſt eū:idē Inno.hic ar.12.q.2.monemus.vbi idē no.Archi.in
gl.fi.& Io.ca cauſa & q.ca.& ſi illi.& pro hoc ēt facit.ff.de exc.
doli.l.ſi procurator egit.& ibi no.glo.pro hoc ſunt & facit.C.
de ſacroſ.eccl.l.iubemus nulli poſthac & C.de admi.tu.l.cum
quidam.inſti.de inoſ.teſta.§.ſi tuto.& quod no.Car.j.de præb.
c.ſi tibi abſēti ſup verbo nequibit.li.6.quod verū ē,ſi ſuā turpi
tudinē allegaret vt no.Arch.55.di.c.pęnitētes.in gl.adde.dic ꝙ
6 vbi ē factū.Aut vult †venire cōtra factū ſuū noīe ſuo:& tunc
aut ad alienā vtilitatem,& in caſu fauorabili,aut ad ſuā.ſi ad a-
lienā,tunc pōt. Hinc eſt ꝙ ille qui ſibū ſuū alienauit contra le
gē,pōt illū reuocare in libertatē.C.de li.cā.l.j.& de euic.ſi tibi
liberam & Inn.no.j.de offi.del.in literis in fi.ſi vult venire co
tra factū ſuū & ad ſuā vtilitatē propriā, & tūc aut vult venire
7 †contra agendo:aut excipiendo.ſi excipiēdo pōt, vt probatur
C.de inuti.ſtip.l.dolo.ff.de dolo.l.& eleganter.&.de contrahē.
emp.l.liberi.quod verum,ēt ſi excipiēs in excipiēdo allegaret
turpitudinē communē.l.ſuam & actoris.arg.ff de contrahen.
emp.l.ſi in emptione.§.liberum.hominē.& §.itē ſi emptor.&
l.domū.§.fi.& no.glo.in allegata.l.liberi.& C.de tranſac.l.tran
ſactione finita ibi,ſed ſi ambo dolo fecerunt &c.& eſt rō quia
in pari delicto &c.ff.de regulis iuris.l.cum par.& pro hoc no.p
Ber.j.de conceſ.præbē.cum ſup,ſecus ſi allegaret turpitudinē
ſuam propriā,vt probatur in c.allegato cū ſup.ſi vult venire,
contra agēdo:tunc aut veniēdo contra allegat ſuā turpitudinē
8 propriā,vel cōmunē aut non.ſi ſic,tūc refert,quia aut vult †ve
nire contra in caſu quo non vertitur periculum aīe,& tunc no
pōt vt. C.de ſeruo pigno.da.ma.l.ſi creditoribus.de reuoc.do.
l.cū confitearis:& C.de cond.ob.cām.l.2.& 3.l.allegata tranſa
ctione finita cum ibi allegatis Aut vult venire contra in caſu,
in quo vertitur periculū aīæ,& tunc pōt,vt legitur & no.j.de
teſti.c.ex tenore.de præſump.c.literas.de re iudi.c.lator.glo.j.
de dona.inter dilectos.j.de ſpon.præterea.2.vbi hoc.not.Lau.
Gof.Inno.&Hoſt.hoc idē notat Hoſt.& Ioan.And.poſt eū.j.
de conuer.coniug.accedens gl.fi.qui ma.accu.poſ.c.fi.& Hug.
& Archi.35.q.3.ſi homo.& Ioann.And.j.de eo qui duxit i ma.
c.fi.Si non allegat turpitudinē ſuam,tunc aut vult venire con-

tra factum,quod fuit factũ lege prohibente,aut præter legẽ.'ſi
lege prohibente tunc pôt venire cõtra.hic & C.de agri.& cẽ-
ſi.l.quẽadmodũ.& de litig.l.fi.de murilegu.l.murileguli.li.1 1.
55.diſt.pęnitentes.vbi de hoc p Archi.etiam p Tan.,in c.alle.
cum tibi abſenti ſuper verbo nequibit ſi fuit,'ſ actũ non ꝯ legẽ
ſed præter legem,vt quia fecit,quod lex permittit,non tamen
modo debito,tunc poteſt contra venire,niſi factum ipſius la-
pſu tẽporis fuerit vallatum.ff.de adop.l.poſt mortẽ.ff.de ꝓba.
ab ea parte.C.ſi aduer.rẽ iudica.l.ſi cum pater. Poteſt ergo di-
9 ci ad c.diuerſis fallacijs.de cle coniuga.† ꝙ collatio ibi facta va
luit vt dictũ eſt:ſed ſi dicas,ꝙ non valuit,potes dicere ſic, ſm
quòd dicit pe.de ſamp.& ab.poſt eum hic& Ioan.And.recitat.
Nam aut non valet illud,quod factũ eſt ex parte dantis:& tunc
ipſe dans poterit reuocare quia ẽt nihil recipientis intereſt ex
quo datio non tenuit,nec valuit:ſic intelligitur ĵ.de iure patro.
quod autem.& c.cum laici vbi de hoc per Ber.& Hoſt.in gl.j.
& ſic poteſt intelligi iſtud.c. Aut non valet factum ex parte re
cipientis,quia forte non erat capax,ſed bene valet ex parte dan
10 tis.& tunc ipſe idem qui dedit,non poteſt reuocare:& ſic † in-
telligitur.c.diuerſis fallacijs & alia ſimilia ſecũdum eos. & ſm
hoc potes intelligere præmiſſam diſtinctionem in caſu, vbi fa
ctum non valebat ſimpliciter,nec ex parte faciẽtis, nec ex par
te illius in quem factum diſponitur & exercetur vel in caſu v-
bi factum non valebat ſaltem ex parte facientis: alias ex parte
recipientis.Et iſta membra potes addere ad eam ibi,qñ dixi,ſi
vult venire ꝯ factum quod de iure non tenet &c.& vide nota-
ta per Arch.de iſta materia.12.q.j.certe,in gl.adde dicas. ꝙ ea.
vbi dicit,quod ea q̃ in veritate de iure non tenent.licet colorẽ
habeant,pôt quis authoritate propria infringere.ĵ.de maio.&
obe.dilecti.vbi dr̃,vel denuntiaſſe potius non teneri.nam illud
vel ſecundum Gof.Hoſt.ibi ponitur correctiue.& ſic ponitur
ĵ.de re.ec.non alie.cũ laicis.& forte hoc eſt verũ in ijs,q̃ incor-
poralia ſunt,& in iure conſiſtunt:ſecus vbi aliquid facti habet.
ĵ.de conceſ.præb.cum noſtris.in fi.ſm Vin.qui ita no.in prædi
cta decre.ſ.alle.dilecti.& Arch.in d.c.certe. ſ.alle.Et nota qđ
iura allegata in principio huius diſtinctionis faciunt ibi ad qõ-
nem diſputatam per Io.An.ĵ.de re.iur.c.quod ſemel. in nouel
11 la.li.6.quæ talis eſt,Titius fecit † teſtamentum, & iurauit non
contra venire,vel illud non mutare, demum fecit ſm teſtamẽ
tum,& mortuus eſt.quæritur quod teſtamentũ valeat. pro pri
mo inducit ſex rationes,pro ſecundo quatuor. Tandem ſoluẽ-
do dicit quòd hoc qõ no.13.q.2.c.vltima voluntas.& quid ſen
tiat in ea Io.per glo.alle.in hac qõne non apparet.Barth.Brixi.
ibi dixit ſe plene notaſſe in qõnibus ſuis,quod eſt falſum.vt pa
tet in qõne dominicali.8.alias.13. quæ incipit,quod in mortis
articulo.de qua loquitur,quæ diuerſa eſt ab iſta.& etiam quid I
illa ſentiat, non appareat.no.etiam per gl.in vſibus feudorũ de
pace te.& iura.fir.c. hac edictali.§. item ſacramenta. in glo. hic
quæro vltra medium.& per Goff.in libellis vbi glo ſat authen.
ſacramenta in glo.Primo quæritur in vltima quæſtione Odo.
Ia.de Rauen.Pet.de Bel.Pertica.& Ci.C.de ſacroſan. eccleſ.l.j.
& Hug. tenent ſm teſtamentum valere. Sed contrariũ tenet.
Ray. de petra forti ſm Deum, & bonam æquitatem iuris ca-
nonici in ſumma ſua ſepul.§.quid de ijs,qui eligunt.& Ioan.de
Fer.& Arch.in c.allegato.vltima voluntas.glo.pe.& Spec.de ſe
pul.ver.& no.quòd ſi aliquis.& in rubrica de inſtru.edi.§.com
pendioſe ver.quid ſi quis iurauerit.de hoc quantum ad electio
nem ſepulturæ per iuramentum factam.diſtinguit Hoſtien. in
ſumma de ſepul.§.an licitum ver.quid ſi quis eligat Ioan.And.
dicit ſic,Ego credo,quòd is,de quo quæritur ſm teſtamentũ
facere non debeat & quòd illud faciendo vel primum mutan-
12 do ſine cauſa ſit periurus. Dico tamen quod ſi hoc† fecerit va
let ſm,ſicut valet matrimonium contractum contra votũ ſim
plex.ĵ.de voto.c.vnico.li.6.vel contra iuramentum,vel ſponſa
lia iurata.ĵ.de ſpon.c.ſicut ex literis & c.requiſiuit.& c.ſi inter
& ita no.in prędicta regula.& ar.de ſpon.duorum.c.j.licet con
trahens ſit periurus.& idem patet in alijs iuramẽtis:vt in eo,q
iurauit certam religionem ingredi,ſi ingrediatur aliam tenet ĩ-
greſſus.infra de regula.qui poſt votum.lib.6.Item iuraui librũ
non vendere,vel non vendere.Titio vel vendere tibi ſi vendo
Titio & trado transfertur dñium in eum.C.de rei vendi.l.quo
ties.& facit quod dixi poſt Inn. infra de præben.[dilecto ſuper
verbo iuramentum:ſi hoc in contractibus,multo fortius in vl
timis voluntatibus,quæ fauorabiliores ſunt.infra de don.cum
dilecti.ad hoc infra de conceſ.præb.c.j.§.econtra.li.6. Sciẽdum
eſt quod Boati.in ſecundo dicto concor.ſed nõ in primo, quia
dicit illum non periurium hac rõne quia iuramentum fuit te-
merarium,quia iurauit melius nõ facere,nec.n.ſm eũ,datum
eſt homini tam bene facere,quin poſsit ẽt melius facere. vide
infra de cele.mi.[cum marthe.cuius dictum procederet ad re
13 ſcriptum]quod ſequitur.Ideo aſit dixi.ſ.ſine † cã, quia ſi ex iu
ſta cã mutaret primum teſtamẽtum[puta teſtatus fuerat inter
liberos vel etiam extraneos,qui mortui ſunt vel in hæreſim la
pſi vel ĩſtituerat ordinem templariorum, qui nuper damnatus
eſt, vel ijs ſimilia,tunc dico eũ a periurio excuſari, ad hoc ĵ.de
iureiuran.quemadmodum.& dicta decretalis ſicut.de ſpon.fa-
cit etiam ad ſolutionẽ quod no.ĵ.de procu.c.fi.lib.6.item cadit
in vitium prohibere aliquem aliũ teſtari.C.ſi quis ali.teſta. ꝓ-
hi.l.j.& 2.ff.eo.l.j. ergo multo fortius ſeipſum cũ ordinata cha
ritas cuiuſcunq; a ſeipſo incipiat . 23.q.5.ſi non licet gl. in l.præ
14 ſes.C.de ſeruit.Ad decre. † j. ĵ.de ſepul.libr. 6.reſpondeo illud
ſpeciale in odiũ allicientiũ ad ſepulturã eligendam.Item illa nõ
concludit,id ad quod inducitur,ſed potius cõcludit,quod neu-
trum valeat,& quòd illũ oportet decedere inteſtatũ:quòd ve-
rum eſt in caſu ibi expreſſo,circa cemeterium ſuum potuit pa
pa ſtatuere,quod voluit, non tñ ſequitur per hoc,quod idẽ po
tuiſſet in patrimonialibus facit qđ no.ĵ.de re.iu.poſſeſſor li.6.
Itẽ pôt eſſe ratio, quia is , quem conſtat deceſsiſſe in mortali
peccato non ſepelietur in cemiterio eccleſiæ.ĵ.de torneamen
tis.c.j.ĵ.de app.c.ſuper eo.Et eſt aduertẽdum,quòd in hac qõ-
ne dubitari poſſet,an illud iuramentũ hẽat vim verborũ dero
gatiuorũ,ita,quòd ſit neceſſe de primo mentionẽ fieri in ſcđo,
item an ſufficiat ibi generalis,an requiratur ſpecialis & expreſ
ſa.De primo puto,quod ſic, ſi iuramentũ interuenit in primo
teſtõ.Si vero poſtea ex interuallo non credo valere.facit.l.præ-
allega.ſi quis in principio teſtamenti,& quod ibi no.ff.de lega.
2.l.cum pater §.filius matrem.ff.de lega.3.l.cum quis.§.codi-
cills.ff.de fideic.lib.l.Lucius.in fi.cum ſimi.de ſecundo,ſ.an fa-
15 ciens † ſm teſtm̃ habeat neceſſe ſpecialiter reuocare primum,
in quo erant verba derogatoria,ſeu an ſufficiat generalis reuo-
catio.dicit Din.in c.allegato.quod ſemel.quòd forte non erra-
ret,qui diceret ſ n valere per §.& ſi qoidem.in authen.de te-
ſta.imper.vbi ſufficere videtur generalis reuocatio , nec requi
ritur ſpecialis,tamen ipſe tenet contrarium,ſ.quòd requiratur
ſpecialis per legem illam,ſi quis in princi.ibi ſi quis ſpecialiter
dixerit &c. Si vero ſpecialiter,reuocat certũ eſt valere ſm.vt
ibi niſi tranſiuiſſet ad naturam contractus excedẽs fines huius
vltimę voluntatis.ff.de dona.cauſa mor.l.vbi.Si igitur teſtator
16 †vendit,vel donat hæredi præſenti,vel alteri pro eo recipienti
eo abſente ſub ea conditione,ſi teſtamentum reuocari contin-
gat, habebit venditio vel donatio effectum irreuocabilẽ in ca-
ſum reuocationis teſtamenti.Iac.de Be.,tenet valere teſtamen
tum ſecundum non faciens ibi mentionem de verbis deroga-
torijs primi vt dicam.ĵ.de conſti.c.j.li.6.ſuper verbo.gloſ.Ber.
& Io.And.in c.ſepe allegato quod ſemel.lib.6.

1 *Eligere criminoſis an liceat.*
2 *C.ſuper eo ſenſus.*
3 *Electione duorum vitiata,recte iterum eligi quatenus verum.*
4 *Electi defectu irrita electio,irreiterabilis.& 5.fallit 6.*

SVper eo. Si quęris cum aliquis eſt electus.&
caſſatur eius electio , vtrum poſsit
iterato eligi,vel non,ſic diſtingue, aut illa electio caſ
ſatur propter eligẽtes, aut propter ipſum electũ, aut
eſt dubium.Si propter eligentes,tunc refert.Nam aut caſſatur
propter crimen,vel delictum eligentium in faciendo. Aut vi-
tium vel delictum in non faciendo.Si propter crimen vel de-
lictum in faciendo commiſſum. Nunc aut propter crimen ſi-
moniæ.ſ.propter crimen ſimoniæ in ipſa electione commiſſũ
per ipſos electores.& tunc dic,vt legitur & no.ĵ.eo.c. ſi alicu-
1 ius.Aut propter † crimen ſimoniæ ante ipſum electionem,&
extra factum ipſius electiõis per electores commiſſum,& tũc
non impeditur quominus in alia,& in eadem eccleſia,& etiam
in eadem vacatione poſsit eligi,vt hic in fi.a contrario [ſenſu
ibi interceſsiſſe conſtiterit.ſ.in ipſa electione quaſi dicat,ſecus
ſi extra.ĵ.eo.ſi alicuius ibi ad quam taliter &c.a contrario ſen-
ſu.]Si propter aliud crimen,tunc non impeditur, nec in illa ec
cleſia nec in alia:vt hic ibi non de vitio perſonæ a cõtrario ſen
ſu,vt.ĵ.c.cum inter.R.ſeniorem in fine.Si propter uitiũ,vel de
lictum[electorũ]in non faciendo:vt pote quia non ſeruauerũt
debitam formam in electione,tunc refert aut elegerũt vnũ ſo
2 lum aut elegerunt duos,ſi vnũ † ſolum elegerũt:tunc habet lo-
cũ iſtud.c.quia& in alia eccleſia,& ẽt in eadẽ eccleſia ſiue in illa
vacatione ſiue etiam in alia eligi poteſt:vt hic.Si elegerũt duos
3 †tunc refert, quia aut alter ipſorũ poſtea eligitur ad iſtã eandẽ
eccleſiã aut ad aliam:ſi ad iſtam eandẽ eccleſiã, tũc aut eligitur
in alia

in alia vacatione & hoc fieri poteſt, vt ſ.eo. conſiderauimus in
fin. Aut eligitur in illa eadẽ vacatione, & tunc nõ valet electio:
vt in d.c.cõſiderauimus.in fin.a ↄtrario ſenſu. Fallit in caſu, vbi
alter eorũ cõiter & concorditer eligitur in illa vacatione. Nam
ratio quare neuter, eorum in illa vacatione eligi poteſt, vt euite
tur diſcordia.vt in d.c.conſiderauimus.in fin.quæ ratio deficit
qñ alter eorum concorditer eligitur ideo tunc confirmatur. ar.
j.eo.cum inter R.ſeniorem. ſm Hoſt.& Io.An.hic. ſi eligitur
ad aliam eccleſiam valet electio vt in d.c.conſiderauimus.ver.
ita q, ſi electio caſſatur propter ipſum electum. tũc refert quia
4 aut caſſatur † propter ſuum vitium, vel defectum. aut propter
ſuum crimen vel delictum: ſi propter ſuum vitium, vel defe-
ctum refert aut propter ſuum vitium vel defectum perpetuũ,
puta quia mancus eſt, vel monoculus. & tunc non poteſt eligi
nec in illa eccleſia nec in alia.vt j.de cor.vitio.c.fin. a contrario
ſenſu.& c.2. Aut ꝑpter vitium, ſeu defectum tpalem. & tunc,
durante illo vitio, vel defectu tpali eligi non poterit. nec etiam
in illa eccleſia nec in alia (ſed eo ceſſante ſic) .j.eod. cum inter
canonicos. ſm Inn. Hoſt.& Compo. & Io.An.ibi. Si vero ele-
5 ctio caſſatur † propter ſuũ vitium, vel crimen, tunc refert. nam
aut perſeuerauit in crimine. & tunc non poteſt eligi nec in illa
eccleſia nec in alia: ſic intellige. j.de teſti.c. teſtimoniũ in prin-
cipio & hic in fin.ver.niſi forte. aut non perſeuerauit in crimen
de crimine emendatus. & tunc refert quia aut eo emendato de
crimine concomitatur eum infamia, vel ipſius opinio eſt gra-
uata & tunc nec in illa, nec in alia eccleſia eligi poteſt. j.de teſti.
teſtimonium.§. ſi vero 81.di. tantis Daniel. aut non concomi-
6 tatur † eum infamia nec ipſius opinio eſt grauata, & eſt de cri-
mine emendatus & tunc & in alia, & etiam in eadem eccleſia
eligi poteſt. l.di. ferrum. ſi eſt dubium de forma vel cauſa caſſa-
tionis electionis, & repulſionis electi, tunc præſumitur caſſata
propter vitium formæ electionis, & non perſonæ electæ. ar. ff.
de ſuſpec.tu.l.hę enim.& ff.de pœnis.l.præſes. & l.de interpre-
tatione. ſecundum Compo. Hoſt. & Ioan.Andr. & ſecundum
Cardi.& Ioan.Andr. j.de regu. iur.c. in pœnis.lib.6.

1 *C. cum monaſterium intellectus.*
2 *Electioni, poſtulationi ve religio locum facit.*

CVm monaſterium. Gloſ. dicit qđ
hic fuit electio
1 † non poſtulatio. Idem Io.And. ſed Inn. Ho. Phil.
& Compo. hic contradicentes, q fuit poſtulatio.
idem notant Io. & Ber. j.eod. officij. & Arch. 16.
q.1. qui verę: & ibi vide. Et pro hoc facit textus qui dicit poſtu
2 lationem. Et dic breuiter, q ſi iſte eremita † erat eiuſdem reli-
gionis & habitus & aliud canonicum nõ obſiſtat eligi debuit,
& non poſtulari: & hoc ſi erat expreſſe profeſſus: alias ſecus vt
j.eo. officij. & eo.ti.c. nullus.li.6. ſi vero erat alterius religionis,
vel habitus tunc debuit poſtulari, & nõ eligi. & ſm hoc ſi ſm
formam iuris monachi de ipſo prouiderunt; cõfirmatio papę
fuit de ſuperabundãti & hoc niſi eſſet exemptus: quia tunc de
iure communi. ſi vero contra formam iuris tunc dicta confir-
matio fuit de gratia, vt probatur hodie. eod.tit.ca.1.in clemen.

1 *Conſuetudo poteſtatis electiuæ reſtrictrix quando, an non vali-
da. & 3. & 4.*
2 *Electoribus reſtringere ſe licere.*
5 *Electores formæ vitio, iure ſuo non priuandi.*
6 *Eligentes indignum quando, an non, iterum eligant.*
7 *Electo renuente, recte iterum eligi.*
8 *Eligens iure ſuo non idoneum iterum eligat. Fallit. 9.*
10 *Eligens vice alterius quando, an non, turſus eligat. & 11.*

CVm terra. Si quæras, vtrum cõſuetudo li-
mitans, & coarctans ius, & po-
teſtatem collegij vacantis eccleſiæ in eligendo va
leat, diſtingue, nam aut conſuetudo eſt iuris, ſeu
poteſtatis collegij reſtrictiua, aut eſt iuris ſeu po-
1 teſtatis collegij totaliter ſublatiua. Si primo † modo refert: nam
aut conſuetudo reſtringit poteſtatem eligentium vt certã per-
ſonam ad voluntatem ſeu arbitrium alterius eligere teneãtur:
& tunc conſuetudo non valet vt hic. aut cõſuetudo reſtringit
poteſtatem eligentium, non vt ad voluntatem alterius eligere
teneantur, ſed vt de certo altero collegio vel de certo gñe per-
ſonarum eligere teneantur, & talis cõſuetudo bene valet: vt ſ.
de conſue.cum dilectus.& j.de verb.ſign. abbate ſane. Ad hoc
facit quod no.Inn. j.de app. conſtitutis.gl.1. & Hoſt.& Io.An.
2 poſt eum dicentes q † eligentes ibi pñt ſe reſtringere ad duos
tantum. & q de duobus tm poſſet fieri ſcrutinium, & cõpro-
miſſum: cum hoc nõ inueniatur prohibitum. j. de transla.c.1.
§ ſed neque. imò inuenitur conceſſum. Pone q non ſunt, niſi
duo digni in collegio: & tñ de ſuo collegio potius eligere de-
bent. 61.di.c. nullus inuitis: & qñ de duobus vnus præfert, ibi
3 proprie eſt electio. Si vero conſuetudo † eſt iuris ſiue poteſta-
tis collegij totaliter ſublatiua, tunc non valet, vt probatur. j.de
in integ.reſti.c.2.& ne ſede vacante.c.fi. Et eſt ratio huius quia
in primo caſu ex quo eligẽtibus reſeruatur ius eligendi per ta-
lem conſuetudinem, iam eſſet contra propriã ſignificationem
vocabuli, poteſtatem reſtringere ad certã perſonam: quia elige
re eſt quaſi ex multis vnum, quem placet, eligere: vt ff.de ſol.l.
Stichum aut Pamphilum. de op. lega.l.1.& 3. Item libera debet
eſſe voluntas in eligendo. 8.q.2. dilectiſſimi. j.eo. quiſquis, vbi
de hoc, quod non eſſet, ſi cõſuetudo valeret in hoc caſu. & ideo
talis conſuetudo, quæ implicaret contradictoriam & eſſet ↄtra
propriam ſignificationem vocabuli, non valet. Similis ratio no.
4 per Io.An. j.de conſue.ca.2.lib.6. ſecus autem † qñ collegiũ re-
ſtringitur ad eligendũ de alio certo collegio & tunc poſſunt de
multis de dicto collegio vnum eligere, vt in ſecundo caſu. Nec
obſtat ſi in illo loco nõ ſit niſi vnus ſolus idoneus, & ſic neceſſe
hñt illum eligere: & ſic tollitur libertas eligendi remanẽte con
ſuetudine alias electione: quia illud non facit conſuetudo, ſed
caſus aduentitius, qui non eſt cõſiderandus. ff. qui & a qui.l. Iu-
lianus. j.de homic.c.fin. Item ſecus, qñ conſuetudo tollit in to-
tum ipſi collegio ius eligendi: quia non eſt contra ſignificatio-
nem vocabuli, vt in tertio caſu. & iſtam rationem aſſignat Io.
Andr. hic & in allega.c. abbate ſane. ¶ Si quæris vtrum electo-
res qui in perſona idoneæ eligenda, vel in forma electionis ca-
nonicæ defecerunt, poſſint ex integro eligere refert: quia aut
5 defecerunt in nominãdo † in ſcrutinio, ſeu tractando abſq; eo,
q ad cõem electionem proceſſiſſent, & tunc poterunt ex in-
tegro eligere: & hoc ſiue in forma eligendi ſiue in perſona eli-
genda ignoranter ſiue etiam ſcienter defecerunt, vt hic. Et eſt
ratio, quia ex quo non proceſſerunt ad cõem electionem, non
priuantur, nec ipſo iure nec per ſñiam poteſtate eligendi: vt j.
eo.c. perpetuo.li.6. Fallit qñ vota conditionalia, vel alternatiua,
vel incerta proferunt in ſcrutinijs, quę poſtea publicantur: licet
nondum ad electionem ſit proceſſum. vt j.eo. in electionibus.
lib.6. quod intellige vt ibi. Aut electores defecerunt in eligen-
do, & tunc aut in eligendo perſonam indignam, aut in eligẽdo
contra formam. ſi in eligẽdo perſonam indignam, tunc refert:
6 quia aut defecerunt ſcienter aut ignorãter, ſi ſcienter tũc † nõ
pñt ex integro eligere, imò ſunt priuati ea vice ptãte eligendi:
vt ſ.eo.cum in cunctis §. clerici. & j.eo. cũ Vintonienſis. Fallit
in caſu, vbi per ſuperiorem, ad quem deuolutũ eſt ius eligendi,
eſſent ad eligẽdum de gratia reſtituti: vt ſ.de poſtula. præla.c.1.
in fi.eo. bonæ.1.in fi. & c. cum inter. R.ſeniorem. in fi. Si igno-
ranter, tunc pñt rurſus eligere, ſaltẽ prima electione caſſata. j.e.
innotuit. & c. cum Vinton. a contrario. j.eo. ſi electio.li.6.& di-
cam. j.eo. auditis. Si in eligendo contra formã ſiue ſcienter, vel
ignoranter, & tunc aut ſunt priuati per ſñiam & tunc non pñt
eligere. j.eo.c. cumana. in fin. aut non ſunt priuati, ſed priuãdi,
& tunc eligere poſſunt: dummodo hoc faciant nõ in fraudem,
nec metu pœnæ, quæ ſuſpicio ſemper in electionibus ceſſat:
dummodo bona perſona eligatur cum in eis ſemper periculo-
ſa ſit mora. j.de app. abbate. j.eo. ne pro defectu. & c. q ſit.li.6.
7 & no. j.eo. quia propter. ſm Compo.& Inno. Si vero non † de-
fecerunt in eligendo: ſed electus noluit cõſentire electioni de
ſe factæ, vel poſtquam conſenſit, renuntiauit, vel deceſſit, tunc
poſſunt ex integro eligere vt. j.eo. ſi electio. lib.6.& hęc de ele-
ctoribus. Singularis vero collator, ꝑuiſor vel executor ad pro-
uidendum de beneficio, ſi ſua prima prouiſio non valeat pote-
rit iterato prouidere, quod dic vt no. Inn. j.de oſt. deleg. in lite-
ris. & Compo. ſ.de reſcrip.c. capitulum. glo. quia quæſtiones. 9.
colla. ver. item ſi collatio &c. & adde quod dicam. j.eo. auditis.
¶ Si quæris, vbi aliquis, cui competit electio, ſeu ius eligendi,
elegit: & minus idonee, nunquid iterato poſſit eligere, diſtin-
gue aut habet electionẽ, ſeu ius eligendi iure ſuo, aut iure alie-
8 no. Si habet † electionem ſeu ius eligendi iure ſuo, vt capitulũ,
quod elegit, vel patronus, qui pręſentat iure ſuo, tunc ſi non te-
net electio, iterum poterit eligere, vt hic & in concor. alleg. in
glo.& ff.de op. lega.l.2.& l. mancipiorum. pro hoc etiã facit. ff.
de condic.& demon.l. conditio. in princ. ad inſtar iudicis ordi-
narij, qui poteſt iterato cognoſcere, cum eius ſñia eſt nulla. C.
9 de accuſa.l. ſi accuſatoribus abſentib. & hoc, niſi priuatus † eſ-
ſet ipſo iure propter delictum ſuum iure eligendi: vt quia ſcien
ter eligit indignum. vt ſ.eo. cum in cunctis. §. clerici. & in aut.
de ſanctiſ. epi. §. ſi quis oratorij domũ. coll.9. de quo per Hoſt. j.
de re

de re iudi.cum Bertoldus, vel etiam priuãdus, vt quia peccauie
in forma eligendi contra concilium.c.quia propter.§.quia ve-
ro.j.eo. & priuatio eſt ſecuta, quod dic plenius: vt s.in diſtin-
10 ctione pręcedenti. Si habet † electionem, ſeu ius eligendi iure
alieno, vt habet compromiſſarius cui capitulum dat poteſtatẽ.
eligendi & tunc refert aut ſeruauit formam ſibi cõmiſſam, ant
non. ſi ſic vt qa data eſt ſibi poteſtas eligendi de gremio & ipſe
eligit de gremio indignum: & tñ tunc non poterit iterum eli-
gere: quia ſemel functus eſt officio ſuo: vt j.eo. ſi cõpromiſſa-
rius § 1.lib.6.arg.ff.de re iud.l.iudex.de condi.& demon.l.Me-
uius.C.quo.& q̃n iudex.l.ſi vt proponis, quod dic vt dixi.s.eo.
11. cauſam. Aut † non ſeruauit formam ſibi cõmiſſam: in eligen-
do] vt quia ſibi datur poteſtas eligendi vnũ de capitulo. & ipſe
elegit vnum extraneum: & tunc poteſt dici, q̃ non eſt functus
officio ſuo: & q̃ per conſequens poterit eligere iterum.arg.ff.
de arbit.l.quid.tñ: & in iſta diſtinctione concor. Pet. de Bella-
perti.& Cyn.C.de contrahen.emp.& vendi.l.vlti.& hæc vera,
vbi ius eligendi competit de pręſenti.vt in iuribus allegatis.&
eſt caſus pro hoc in extrauaganti. Io.22.q. quæ incipit, Suſce-
pti regiminis. circa principiũ.verſi.qm electionem vbi de hoc
per Gen.in gl.quaſi dicat &c. Secus, ſi in tempus mortis alicu-
ius ſit collatum, & tunc variare, & iterum eligere potens habẽs
eligere, & ſic non obſtant.ff.de leg.2.l.vnũ ex familia. & l.cum
pater.§.a filia. ſm Gen ibi. Sed poteſt dici, q̃ in eo caſu eligẽs
non ſeruauit formam.& ſic continetur ſub iſto vltimo mem-
bro. Nec obſtat illud quod dixi in delegato.s. de off. de lega.in
literis, q̃ ſiue ſeruauerit formam mandati ſibi directi ſiue nõ,
q̃ diffiniendo functus eſt officio ſuo: & hoc ſm opin.Spec.ibi
notatam & recitatam per me, quia poteſt dici aliud eſſe in de-
legatis, quorum iuriſdictio eſt reſtringenda.j. de off.deleg c.P.
& G.& aliud in compromiſſarijs, per quos citius, quã per com
promittentes præſumitur eccleſiæ prouideri: vt j.quia ꝓpter
§.vel ſaltem. & c.in cauſis, q̃, ſcilicet, eccleſijs celeriter proui-
dere, eſt fauorabile.j.e.ne pro defectu.eo. ti.q̃ ſit.li.6.& de con
ceſ.præb.c.2.& de præb.c.mandato.1.rñſo.lib.6. Et quando li-
ceat eligenti variare vide per Cardi.j.de præben.ſi tibi abſenti.
glo.pen.lib.6.cuius dicta ibi non per omnia approbo.

1 *Inueſtituræ effectus multiplex. & 2.& 3.*
4 *Inueſtitus quando poſſeſſionem quærat, an non. & 5.*
6 *Confirmatus depoſitus quæ poteſt exercere.*
7 *Depoſitus omnino quæ exerceat.*
8 *Depoſitum ordine degradari poſſe.*
9 *Degradationi quos adeſſe oporteat.*

TRanſmiſſam. Si quæris quem effectũ ope
ratur inueſtitura, refert quia
aut fit ante oẽm electionem, collationem, vel præ-
1 ſentationem, aut poſt. Si ante, tunc † operatur colla-
tionem: ſi inueſtiens habeat ius conferendi: vt j.de cõceſ.præ-
ben.propoſuit.de ijs quę fi. a ma.per.eo.ex ore.ſi poſt, tunc aut
fit poſt electionem: & tunc habet vim cõfirmationis ſm Inn.
hic in ver.& hoc obtinet.& ſm Compo.hic in ver. & notan-
2 dum. Aut poſt pręſentationem: & tunc habet † vim inſtitutio
nis.aut poſt collationem & tunc ſubdiſtingue: quia aut inueſti-
tura fit in abſentia rei, de qua quis inueſtitur, & tunc nihil ope
ratur in proprietate: quia illam habet inueſtitus ex ipſa proui-
ſione ſeu collatione. Item in poſſeſſione nihil: quia ſine appre-
henſione non acquiritur.j.de dona. per tuas. & hoc not.Hoſt.
in c.allegato.ex ore.& Compo. hic quod verum eſt, niſi res de
qua ſit inueſtitura haberet de conſuetudine, q̃ non liceret ha-
benti talem dignitatem, vel beneficiũ vel rem aliquam admi-
niſtrare in ea, niſi eſſet inueſtitus: & tunc inueſtitura talis con-
3 cedit † inueſtito adminiſtrationem: & ſic intelligit hic Inno.in
verſi. & idem quod diximus ibi vſq; ad finem illius gl. & ipſe-
met.s.de conſuetudine.c.2.& j.de pręb. pro illorum.& Cõpo,
hic.& de hac inueſtitura.i.inſtallatione loquitur.j.de off.Arch.
ad hęc. Si vero fiat inueſtitura in eccleſia vel in loco in quo eſt
4 res, diſtingue † aut tpe, quo inueſtitur, null' eſt poſſeſſor illius
dignitatis, vel rei & tũc inueſtitus acquirit poſſeſſionem.j. eo.
in Gen.ſic intelligit Inn.j.de reſtit.ſpol. in literis in magna glo.
Aut illo tpe poſſidebat aliquis illam dignitatem, vel beneficiũ,
vel rem illam, de qua poſtea fit inueſtitura. & tunc aut præce-
dente iuſta ſnĩa contra poſſeſſorem, fit inueſtitura, vel inductio
in poſſeſſionem & tunc ſic inueſtitus, vel inductus in poſſeſſio
nem incipit poſſidere: & detinens poſſeſſionem amittit.ff. de
damno infecto.l.damni.ſi ex noxa.cauſa agatur.l.2.aut nulla ſen
5 tentia, vel non iuſta præceſſit & tunc † nec inueſtitus per hu-
iuſmodi inueſtituram acquirit poſſeſſionẽ, nec poſſeſſor eam
amittit.arg.ff.de acqui.poſ.l. quod meo.in fin.& l.id q̃ ... 3.9.
amittẽda.C.ſi per vim vel alio modo.l.fi. & iſtã diſtinctionem
ponit hic in effectu Cõpoſ. ſed non per modum diſtinctionis.
¶ In gl.fin. Si quęris, vtrum depoſitio clericorum ſit ordinis.
& per conſequens & confirmatus ſed nondũ conſecratus eam
exercere non poſſit: refert quia aut agitur contra clericũ ad prã
uationem vel depoſitionem beneficij tantũ. aut ad depoſitio-
nem officij. tñ aut depoſitionem officij & beneficij.aut depo
6. ſitionem ordinis. Si [ad depoſitionem] beneficij † tantum ta-
lis depoſitio non eſt ordinis ſed iuriſdictionis ſm Compoſ.&
Io.An.hic & Ber.& Inn.& Hoſt.j.de præb. referente.in gl. Et
talem cauſam poteſt electus cõfirmatus audire, & diffinire cũ
ſuis clericis: vt 18.q.2.ſi quis abbas ſm Compo. & Io.An.hic,
licet Arch.dicat.l.di.ex pœnitentibus, q̃ etiã ſine clericis ſuis,
ideſt, capitulo ſuo hoc facere poſſit. Sed primũ credo verius,
niſi de conſuetudine cõtrarium habetur.j.de conſuetudi. non
7. eſt.lib.6.vbi de hoc. Si agitur † contra clericum ad depoſitio-
nem beneficij, & officij: tunc talis depoſitio eſt iuriſdictionis,
non ordinis, ita quod electus & confirmatus eam poterit exer
cere cum ſuis clericis, vt hic in principio, ibi ſuſpenſi vel inter-
dicti, &c.j. de iudi.at ſi clerici.& c.cum non ab homine.nam ta
lis clericus tenetur viuere clericaliter: & ſic non amittit ordi-
nem.81.diſt. dictum. Si vero agitur contra clericum ad depo-
8 ſitionem ordinis, quę proprie dr̃ degradatio: & † tunc aut quę
ris vtrum poſſit facere depoſitionem, ſeu degradationem non
ſolennem, & verbalem ipſius clerici puta cognoſcẽdo de cauſa
criminali ipſius, & pronuntiando ipſum degradãdum. & dic q̃
ſic.arg.ff.de dam.inſe.l.duas.in §.duas.de re iud.l.a diuo Pio. de
off.eius cui man.eſt iur l.pen.§.vt poſ.& 16.q.7.felix.& c.ſi au
tem.& c.epiſcopus.ſm Inn.& Hoſt.hic.pro hoc.j.de pœnis.c.
9 degradatio. lib.6. in princ. Aut quæris † nunquid poſſit facere
depoſitionem, id eſt, degradationem ſolennem, & actualem &
dic q̃ non niſi ſit cõſecratus vt hic in textu.& in gl.& pro hoc
facit.j.de tranſlatione epiſcopi.c.2.in princ.& d.c. degradatio.
Et tunc ſi clericus exiſtens in minoribus ordinibus ſit degra-
dandus, non requiritur præſentia tporum, de quibus in d.c.fe-
lix.& in c.ſi quis aũt. Si vero in ſacris ordinibus requiritur pręſ-
ſentia epiſcoporum, & etiam capituli, vt in d.c.degradatio vbi
de hoc. Fallit in crimine hæreſis, vbi non requiritur præſentia
epiſcoporum, quod dic vt legitur & no.j.de hęret.1.lib.6.

1 *Dominandi poteſtas multiplex.*
2 *Succeſſionem deuolutam recte appeti.*
3 *Magiſterium ob quæ deſiderabile.*
4 *Poteſtas ſpiritualis ob quæ non deſideranda.*
5 *Salomonis explicitus locus.*

QValiter. Si quæris, vtrũ poteſtas dominan-
di ſit appetẽda, diſtingue quia triplex
1. eſt poteſtas † dominandi. vna eſt tpalis quę habetur
per hęreditariam ſucceſſionem, alia etiã tpalis quę
acquiritur per electionem vel principis ſubſtitutionẽ tertia ſpi
ritualis quæ habet animarum curam & rerum tpalium admi-
2 niſtrationem. Prima † licite poteſt appeti, tũc demũ cum ſuc-
ceſſio eſt ad eum deuoluta.j.de voto.licet.j.de ſupplen. negli.
præla.c.grandi.lib.6.ff.de libe.& poſthu.l.in ſuis.ff.& C.de acq.
hære.per totum.inſti.de hære.quæ ab inteſta.deſe. per totum.
Naturaliter eñ quis affectat habere ea quæ fuerunt parentum
ſuorum.ff.de bon.libe.l.libertus, qui ſoluẽdo.ff. ſi quid in frau.
pa tro.l.1.§.& alias.ff.de mino.l.ſi in emptione.C. de admi.tu.l.
lex quæ. non autem ante ſucceſſionem deuolutam.nam de hę
reditate viuentis non debet quis eſſe ſolicitus.ff.de hære.& ac.
vendi.l.1.& de vulg.& pup.ſubſti.l.2.§.interdum.C.de pactis.
3 l.vlti. Secunda etiam licite poteſt appeti † tribus concurrenti-
bus de quibus Ariſtoteles.2.Polit.c.7. Oportet (inquit) & vo-
lentem, & non volentem ad magiſtratum aſſumere: ſi dignus
eo ſit magiſtratu. Primo amorem ad conſiſtentem policiam:
dehinc pœnam maximorum operum principatus. tertio virtu
tem & iuſtitiã in vnaquaq; politia eamq; ad policiam. licet au-
tem aliquis ſciens ſe hoc habere poſſit propter vtilitatem rei-
publicæ principatum licite appetere, non tñ debet illum pete-
re, vnde.2.Politicorum.7.Non bene ſtatutum eſt ipſum pete-
4 re, qui principatu dignificabit. Tertia ſcilicet, ſpiritualis † nec
debet peti nec licite põt appeti.vnde Augu.9.de ciuitate.c.19.
locus ſuperior, ſine quo populus regi non poteſt.& ſi non debet
adminiſtratus indecenter tñ appetitur. in hac enim poteſtate
tria attendo.ſ.celſitudinem honorum abundantiam, & admi-
niſtrationem rei tpalis, & exercitium operationis ſpiritualia.
propter primũ appetere prælationem ſpiritualem eſt pręſum-

ptuoſum,

ptuoſum,& a Deo reprobatum, vt hic in ver. etiam non attendens.& ad Heb.5. Item Mat.23. amãt primos recubitus in cœnis & primas cathedras in ſynagogis, & ſalutationes in foro,& vocari ab hominibus rabi. Propter ſm, appetere eſt cupiditatis ſignum.arg.hic. in prin.j. de præb.auaritiæ.lib.6.quia ponit minus bonum finem rei melioris. Prælatio ſpiritualis enim eſt melior re t pali. Vnde dñs.Matth.6.Quærite ergo primum regnum Dei & iuſtitiam eius.& hæc o ĩa adijcientur vobis. Hũc appetitum reprobat dñs Io.vlti.dicẽs, Petre, paſce oues meas. Propter tertium, appetere eſt fatuum: quia fatuum eſt te appetentem habere aliquid cum periculo, quod haberi poteſt ſine periculo. Bene autẽ operari poteſt homo ſine periculo prælationis: & ideo fatue prælationem appetit, vt bene operari poſſit opus ergo ſm ſe poteſt licite deſiderari. non autem primatus honorũ. Vnde Chriſoſtomus ſuper Mat. Opus deſiderare bonum eſt: primatum autem honoris concupiſcere vanũ eſt. vnde arguit ſic. Qui ſic appetit prælationem,& curam, ſcilicet ꝓpter bonum opus annexum, aut credit ſe ad hoc dignum, & tunc eſt præſumptuoſus: & ideo indignus. aut indignu & tunc fatuus eſt,& peruerſus. Ergo qualitercunq; appetit, illicite con
5 cupiſcit. Sed contra † id Prouerbiorum.xj.qui animas ſuſcipit, ſapiens eſt? Reſpondeo, non dicit, qui curam animarum appetit, ſed qui ſuſcipit, id eſt, qui curam ſibi per obedientiam impoſitam ſuper ſe quaſi pondus.ſ. onus. non enim vt honorem cupiat ſapiens eſt: ſed quia eſt obediens. Vel dic ſm glo.quod loquitur in caſu, ſcilicet, qñ oues ipſo, vt curatore, paſtore indigent tunc qui ſuſcipit bene facit: quia animę ſuæ per hoc prouidet. Vnde cum Domino ſublimus erit: necnon etiam, quia ſicut dicit Gregorius in paſtorali, tunc erat laudabile epiſcopatum quęrere, qñ per eum non erat dubium, quemq; ad grauiora ſupplicia peruenire, pręſertim cum aliquis ibi ad hoc incitabatur zelo charitatis diuinę, & pro tempore illo dicit Apoſtolus primo ad Timothęum. 3. qui epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat.8.q.1.qui epiſcopatũ. in iјs omnibus concordant Guil. & Aſtenſis. lib.6.ti.38. de dignitatibus eccleſiaſticis. Epiſcopatum autem iniunctum omnino recuſare nõ licet, quod dic vt no. Aſten.ti.de epiſcopis.

1 *Vocationis ſeruanda forma. & 3.*
2 *Eligere quibus permittendum.*
4 *Vocandi quo modo ſint præſentes.*
5 *Abſentium quos vocare oporteat. & 6.& 7.*

CVm inter vniuerſas. Si quæris vtrum, & qñ abſentes canonici, vel alij de gremio eccleſię vacantis exiſtentes ad electionem ſint vocandi & qñ non, refert. Aut papa ex certa ſcientia dat
1 ſeu limitat † certam formã vocationis, & illa eſt ſeruanda vt j. eo.tit.c.vbi maius periculum.lib.6.j.de re iudi.cum olim in ſi. Nam illud, ſcilicet, ꝙ pręſentes ſolum ibi fuerint vocati fuit de ſpeciali mandato papæ ſm Goſ.& Ho. ibi. & pro hoc facit qd no.Arch.j.de præb.c.cum in eccleſijs.in gl.quod hic dicit & in gl.fin.lib.6.quia quod principi placuit &c. inſtit.de iure na.§.ſed
2 quod principi,& ff.de conſti.prin.l.1. Aut papa † nõ dat, nec limitat certam formam,& tunc aut poteſtas eligendi eſt ad eum deuoluta,& tunc poteſt dare ſolis pręſentibus, ſeu alijs quibus vult poteſtatem eligendi. Sic intelligit Hoſt. ſm vnum intellectum dictum.c.cũ olim pro hoc.j eo.bonæ.2. in fi.& idem de quolibet alio ad quẽ deuolueretur ius eligendi vt j.eo.cum Vintonienſis. nã quilibet de ſuo poteſt facere gratiã, cui vult, vt j.vt eccle.bene.c.vnico.C.manda.in re mandata.aut non eſt
3 poteſtas eligendi ad eũ, ſeu ad aliũ deuoluta,& tunc aut † quęris, an in eccleſia certa ſit conſuetudo ſuper modo vocationis & illa eſt ſeruanda.j.eo.c.in Geneſi.in fi.& hoc tenet Hoſt.hic & ibi. Idem no.Inn.in d.c.cum olim G.de Mandagoto.in 5.c. & Ioan.7.q.1.factus in gl.in fi. Quod verum eſt ſi conſuetudo ſit talis, ꝙ abſentes nõ vocentur vt no. Arch.in d.c.cum in eccleſijs dicens, ꝙ in eccleſia Magalonenſi eſt talis cõſuetudo de qua in d.ca.cum olim. Aut non eſt ibi certa conſuetudo ſuper
4 modo vocationis: & tunc, aut quęris † de pręſentibus in loco, ſeu in eccleſia, vbi eſt electio celebranda: & tales ad ſonũ campanę capituli ſunt vocandi, quæ vocatio ſufficit: vt j.eo.in cau
5 ſis ſm Inn.Hoſt.Cõpo.& Io.An.ibi. Aut quæris † de abſentibus a loco, ſeu eccleſia, vbi eſt electio facienda,& tunc aut quęris de illis, qui pñt commode,& ſiuẽ periculo vacantis eccleſię vocari: aut de illis, qui non poſſunt commode, & ſine periculo vacantis eccleſię vocari. Si de illis qui pñt cõmode,& ſine periculo vacantis eccleſię vocari & tunc refert: quia aut quæris de illis qui neſciunt eccleſiam ſeu dignitatem, ad quem imminet electio facienda vacare: & tales ſunt vocandi perſonaliter, ſi ſcitur vbi degunt.j.eo.bonæ.2.alias (ſi neſcitur, vbi moram trahunt) citari debent per edictum publicũ in eccleſia vel loco in quo morari conſueuerunt vt not. Inn. Hoſt. & Cõpo.j.
6 eo. quia propter & G.de Monte Lau. in c.vnico. Aut † de illis qui ſciunt eccleſiam ſeu dignitatem, ad quã imminet electio facienda, vacare & tunc aut licet ſciant eccleſiam ſeu dignitatem vacare, ignorant tñ terminum aſsignatum electioni faciendæ, & tales ſunt vocandi. & hoc ſiue ſint vocati ad terminum aſsignatum electioni faciendę, & venire voluerint ſiue nõ fuerint vocati.j.eo.quia propter.alias vñr cõtemni.j.eo. venerabilem. & c. quod ſicut. & c.bonæ.2. in fine ſm Ber. Inno.Hoſt.Abb. Cõpo.& Io.Andr.hic.& Inn.j.eo.eccl.1.in 1.gl.& ſm Io.An. j.de reg.iur.c.cum quis.li.6.quod verum, niſi receſsiſſent a capitulo, vel terra illa fraudulenter, vt terminum ignorarẽt: quia tunc non prodeſt eis ignorãtia.j. vt lite non conteſt.c. qm frequenter. 38.di.c.1. cum itaq; ſecundum Inno. in d.c.eccle.2.in 1.glo.& Spec.hoc titu.in principio & G. de Monte Lau. in 5.c.
7 Aut ſciunt † terminum aſsignatum electioni faciendæ,& tunc aut fuerunt præſentes in termini aſsignatione: & illi poſt terminum non debent vocari, nec expectari.j.de officij. dele.conſuluit: quia, qui ſcit, certiorari non debet: vt ff.de actio.empt. l.j.in fi.ſecundum Compo.& hic.& Innocen.j. eod.eccle.2.& in d.cap.conſuluit & G.de Monte Lau.in 5.c. Aut non fuerunt præſentes in termini aſsignatione & conſulo quod tales citentur, licet ſciant terminum aſsignatum.arg. huius.c. vt no.G.in Spec.hoc ti.in princ.verſ.itẽ licet abſens ſciat &c. imo credo ꝙ
8 eſt neceſſarium vt not. G.de monte Lau. 5.c. Si quæris † de illis. qui non poſſunt commode, & abſq; periculo vacantis eccleſiæ vocari, tunc dic ꝙ tales vocari non debent: vt j.eo.c.ſicut. & c. quia propter Periculũ aut põt imminere in ipſa electione, putaquia expirat tempus à iure eligentibus præfinitum, vel forte tyrannus aliquis venit ad eccleſiam, vt per impræſsionem aliquem eligi faciat ſm Hoſt.in d.c.quod ſicut.& c.quia propter. & G.de Monte Lau.in 5.ca.& Arch.j.de præb.c.cum in eccleſijs.lib.6.idem not. Ioan. 17.q.4. nullus res eccleſiæ glo. fin.& concordat quod ipſe notat in d.c.factus eſt. & ſi canonici vocauerunt ad electionem faciendã alios canonicos non vocando, & poſtea eligant eis non expectatis, nihilominus valet electio: & per non expectatos non poterit impugnari ſecũdum Ioan. Inno.Hoſt.Compo.pe.& Ab.& Ioan. Andr.hic.

1 *Abſentes eccleſiæ periculo expectandos non eſſe.*
2 *Abſentibus vocatis, præſentes eligant.*
3 *Vocatis abſentibus, eligant præſentes.*
4 *Eligit, arctato termino, maior pars, qui accipiendum. 5. & 6.*
7 *Eligit quantocunq; maior pars vocatis abſentib. & 8.9. & 10.*
11 *Abſentes expectet minor pars.*
12 *Maiorem partem qui faciant. & 13.*

CVm nobis olim. Si quæris, quando, & vſq; ad quod tps illi, qui ſunt pñtes de electoribus abſentes expectare teneantur: & vtrum præſentes abſentibus aliquibus qui poſſunt venire ſine periculo, poſſ-
1 ſint eligere in termino aſsignato, refert, aut † abſentes non pñt cõmode, vel ſine periculo vacantis eccleſiæ vocari: & tunc non ſunt vocandi: nec etiam expectandi.j.eo.quod ſicut. & c.quia propter.de præb.c.cum in eccleſijs.lib.6.& dixi.ſ.ca.proxi. Et ſi vocati, fuerint non ſunt de neceſsitate expectandi vt hic ſm Io.Inn.Compõ.Pe.de Samp.Abb.& Io.An. Aut poſſunt commode, & ſine periculo vocari: & tunc refert: aut non ſunt vocandi de cõſuetudine legitime præſcripta, attenta diſtantia locali, vel alias,& tunc idem vt hic ſm eos, licet Ber. ẽtra & male. Aut ſunt tales abſentes qui ſunt vocandi: & tunc aut abſen-
2 tes vocandi vocati ſunt legitime aut non. Si ſunt † vocati legitime, tunc, refert, aut abſentes vocati legitime dicunt expreſſe ſe nolle eligere, nec electioni intereſſe: & tunc præſentes, ſiue ſint plures, ſiue pauciores, poſſunt eligere quandocunq; arg.j. eo.c.eccleſia.2.ff. de ſucceſ.edic.l.1.ad l.Iul. de adul.l.ſi maritus §.ſi negauerit ſm Compo.hic. & G.de Monte Lau. 16.c. Aut
3 hoc non dicunt & tunc aut vocati venerunt † ad verum terminum aſsignatum, ſed receſſerũt antequam eſſet facta electio, vel ad alium terminum prorogata: & tales nõ ſunt vlterius vocandi, nec expectandi vt no. Inn.& Hoſt.j.de off.de leg. conſuluit & G.de Monte Lau.18.c.& pro hoc facit.18.diſ. ſi quis aũt.j. de iudic.ca.1. Aut non veniunt,& tunc aut maior pars capituli reſpectu præſentium,& etiam abſentium vocandorũ, qui vocati

cati fuerunt eſt præſens, & minor abſens, aut ecôtra minor pre
ſens, & maior abſens Si primo modo, tunc aut quęris nunquid
maior pars præſens eligere poſsit, ante terminũ præfixum ad
eligendũ. aut in termino præfixo aut in termino de primo ter
4 mino prefixo prorogato, aut in finẽ termini iuris. Si ante † ter
minum præfixum ad eligendũ, tunc refert aut maior pars mu-
tauit & abbreuiauit terminum a ſe, vel a minori, vel etiá a toto
capitulo ſtatutum, quod facere poteſt: quia ibi eſt capitulũ, vbi
eſt maior pars. & quod facit maior pars, totũ capitulum facere
cenſetur. 61. di. apoſtolica. j. de ijs quæ fi. a ma. parte ca. c. 1. ff. de
reg. iur. l. aliud. §. refertur. ſm Côpo. hic & Inn. j. e. c. eccleſia. 2.
licet Hoſt. ibi dicat q maior pars nõ poteſt mutare terminum
a capitulo ſtatutum ſine cauſa, & male. Vnde primũ verius ſm
Guil. de Monte Lau. 16. c. & tunc aut termini præfixi mutatio
5 † aut abbreuiatio eſt notificata abſentibus legitime: & tũc ma
ior pars poterit eligere: & valebit electio minoris partis, abſen-
tia non obſtante. j. eo. q ſicut. §. ſi autem. Nam qui vocati ſunt
ad electionem, & non veniunt nonne ſe alienos feciſſe vſir vt
hic. ita intelligo opi. Ber. Tan. Goſ. Phil. & Compo. hic. & Ber.
j. eo. bonæ. 1. & Côpo. j. eo. quia propter, ſuper verbo maior. &
Goſ. in ſum. eo. tit. & G. de Monte Lau. 16. c. licet Inn. & Hoſt.
hic. & j. eo. bonæ. j. & ho. s. eo. licet, & Ioan. 63. di. quanto dicit.
& male, q oportet ad minus duas partes eſſe præſentes. arg. ff.
6 quod cuiuſque vniuer. l. nulli. & l. plane. Aut † termini præfixi
mutatio, & abbreuiatio nõ eſt notificata legitime abſentibus,
& tunc valebit & ipſo iure & etiam in effectu electio: niſi ab-
ſentes ſuum contemptum proſequantur, ſicut facere poſſunt.
Nam ad hoc vt electio valeat ſufficit, q fiat a maiori parte, vo
cem habentium in electione, côputatis præſentibus, & abſen-
tibus vocandis qui vocati non ſunt & ſic a maiori parte illorũ,
qui volunt poſſunt & debent electioni intereſſe. j. eo. quia pro
pter vbi no. Côp. ſuper verbo maior. & Archi. j. de reſcriptis. c.
duobus ſuper verbo eorum. ibi maior. lib. 6. Si vero proſequan
tur ſuum contemptum, ſicut & facere poſſunt, tunc electio erit
8 caſſanda. j. eo. quod ſicut. §. ſi aũt. & c. venerabilem, Aut † ma-
ior pars præſens non mutauit, nec abbreuiauit terminum iam
præfixum, ſed forte, iam mutata voluntate, repente & ſubito
eligit, & tunc valet nihilominus electio: niſi abſentes ſuũ con-
temptum proſequantur, quod poſſunt facere, vt eſt dictum. Si
9 maior † pars eligit in termino præfixo a toto capitulo vel a ma
iori parte vel etiam ab vno ſolo preſente: tum quia vnus ſolus
præſens poteſt alios vocare & terminum præfigere ad eligen-
dum. 65. diſt. ſi forte. ff. quod cuiuſq; vniuer. l. ſicut. municipũ.
ſm Compo. hic & Hoſt. j. eo. bonæ. 1. circa principium. & G.
de Monte Lau. in 4. ca. & tunc talis electio bene valet: vt j. eod.
quod ſicut. §. ſi aũt. & c. quia propter. ſm Ber. Tan. Goff. Perhi.
& Compo. hic Ber. j. eo. bonæ. 1. & Compo. j. eo. quia propter.
& G. de Monte Lau. 16. c. licet Inn. & Hoſt. & Io. An. contra vt
no. & s. dixi & dic q poſſunt eligere eadem die præfixa ad eli-
gendum de mane dicta miſſa S. Spiritus. conſultius tñ facerent
ſi vſq; ad mane diei ſequentis duxerint expectandũ: & ſi tunc
abſentes non venerint procedant audacter eis vlterius non vo-
catis nec etiam expectatis. arg. j. eo. conſuluit ſm Compo. hic.
& G. de Môte Lau. 17. c. Si maior pars eligit in termino de ter
mino primo prefixo prorogato, etiam non vocatis de nouo il-
lis, qui ad primum terminum vocati fuerunt, nec venerint, tũc
talis electio nihilominus valebit, ſm G. de Monte Lau. 18. ca.
10 pro quo. j. de dolo & contu. cum, qui. lib. 6. Si maior pars † eligit
in fine termini iuris: & tunc conſtat, quód valet electio, niſi ſit
aliud canonicum, quod obſiſtat vt hic. & 67. di. c. fin. vt ſtatim
11 plenius dicam. Si minor † pars reſpectu præſentium, & etiam
vocandorum, qui vocati fuerunt eſt præſens, & maior abſens:
& ſic abſentes ſunt plures, quam præſentes, tũc aut minor pars
eligit ante terminum iuris, aut eligit in termino, ſeu fine termi
ni iuris. Si ante terminũ iuris tunc electio non valet. Nam hoc
caſu minor pars tenetur de neceſsitate iuris, alios abſentes ſal-
tem vſq; ad finem termini iuris expectare: & ſi ante elegerint,
cum ſit minor pars, facta per eam electio nulla erit, tanquá fa-
cta contra formam. c. quia propter. ſm Côp. hic. & G. de Mon
te Lau. 16. c. ſi minor pars eligit in termino ſeu in fine termini
iuris: tunc valebit electio maioris partis abſentia nõ obſtante.
arg. 65. di. c. fin. ſm Inn. & Comp. & Io. An. hic. & G. de Monte
12 Lau. 16. c. licet Pe. de Samp. contra, & male. Si autem † abſentes
vocandi non ſunt vocati legitime tunc refert, aut eligunt præ-
ſentes ante finem termini iuris, aut in fine termini iuris: ſi eli-
gunt ante finẽ termini iuris, refert, aut præſentes faciunt ma-
iorem partem capituli reſpectu preſentium, & etiá abſentium
vocandorum, qui tñ vocati non fuerunt, & abſentes minorem;
& tunc valebit electio niſi per abſentes ſuum contemptũ pro-
ſequentes infirmetur, & caſſetur, vt in d. c. q ſicut. §. ſi autem.
& j. de ijs quæ fi. a ma. parte ca. c. 1. vt no. per Côpo. j. eod. quia
propter. & per Arch. j. de reſcriptis. c. duobus ſuper verbo eo-
rum maior. lib. 6. Aut præſentes faciunt minorem, alias maio-
rem partẽ capituli, vel conuentus, & tunc electio ipſo iure non
valet: vt j. eod. eccleſia veſtra. 1. & c. quia propter. Si præſentes
eligant in fine termini iuris, tũc refert. Nam aut abſentes igno
rant eccleſiam vacare: aut ſciunt vacare. Si ignorant, tunc aut
13 præſentes † faciunt maiorem partem capituli: & tunc valet ele
ctio, niſi per abſentes impugnetur, vt eſt dictũ. Si vero faciunt
minorem partem, non valet electio ipſo iure (vt eſt dictũ) ſi-
militer. Nam ex quo ignorant eccleſiam vacare, non currit eis
tempus. j. de conceſ. præb. quia diuerſitatem ſm G. de Monte
Lau. 16. c. Si abſentes ſciant eccleſiam vacare, tunc ſiue faciunt
maiorem partem, ſiue minorem præſentes etiam, ſi ſit vnus ſo
lus præſens eligere poterunt, ſiue poterit alijs non expectatis:
quia tempus a iure præfixum pro præſentibus interpellat. j. de
locato potuit. & C. de contrah. & comp. ſtip. l. magnam ſecun-
dum Innoc. Hoſt. & Compo. & Ioan. Andr. hic. quæ ratio non
habet locum in caſu præcedenti, ſcilicet, quando abſentes ne-
ſciunt eccleſiam vacare. De illis autẽ qui non poſſunt ſine pe-
riculo venire, dicam j. eo. bonæ, primo.

1 *Electio depoſitione vacantium quando papæ competat.*
2 *Eligere, depoſito appellante, nequeant canonici: alias ſecus.*
3 *Epiſcopatus quando diuidendus.*

INnotuit. Super gl. fin. ¶ Si quæris ſi depo
ſito epiſcopo, vel alio prælato, ca
nonici eligunt alium antequam recipiant literas
papæ, quibus depoſitus reſtituitur, vtrũ talis ele-
1 ctio valeat, refert: nam aut eſt depoſitus † in cu-
ria, aut extra. Si in curia, tũc aut quæris de dignitatibus alijs ab
epiſcopalibus, & abbatialibus, in quibus habet locum conciliũ
Lateranen. cap. nulla. j. de conceſ. præb. & in talibus ad ſolum pa
pam ſpectat prouiſio beneficij ſic vacantis. ita quod electio fa
cta per alium ſeu alios non valet. vt j. de præb. capi. 2. lib. 6. Aut
de epiſcopalibus vel abbatialibus, in quibus habet locũ conci-
lium Lateranen. generale ne pro defectu: & in illis non habet
locum dictum. c. 2. j. de præb. lib. 6. ita q idem eſt ac ſi extra cu
riam vacarent, vt ibi not. per Arch Card. & Io. Andr. Si eſt de-
poſitus extra curiam tunc aut electio facta eſt poſt reſtitutio-
nem aut ante. Si poſt, tunc, quia facta eſt de dignitate non va-
cante, non valet. vt j. de conceſ. præb. c. 2. ſm Inno. Compo. &
Io. And. hic. ſi ante, tunc aut in literis papæ non continetur illa
2 clauſula decernentes irritum &c. Et tũc aut talis † depoſitus
appellauit verbo, vel facto. vt j. de app. dilecto. & c. vt noſtram.
vel nuntium miſit infra decem dies ad curiam ad proſequendũ
negotium. j. eo. dilectus. & tunc eligere non poſſunt ſm Ho.
hic pro quo 8. q. 4. nonne. j. de accu. ad petitionem. ar. ff. de in-
iuſto rupto & irrito teſta. l. ſi quis exhæredato filio. §. 2 autem
omnes. & ff. nil noui appel. pen. l. s. §. integra. Aut non appella-
uit, & tunc eligere poſſunt. vt j. eo. ſi eo tẽpore. li. 6. & de con-
ceſ. præb. quia in cunctis. li. 7. Aut in literis papæ continetur illa
clauſula, decernentes irritum & inane &c. & tunc electio con-
tra facta non valeret vt in d. c. quia in cunctis. de præb. dudum.
& c. quædam. li. 6. & eſt expreſſum. j. eo. tit. c. ſi eo. tempore. li.
6. ſm Io. An. ibi in fi. 1. gl. ſm Ber. & Io. An. hic dicit tñ Hoſt.
3 hic q ſi electus eſſet iam conſecratus ipſe † conſuleret papam
antequám vltra procederet qui contra forte mandabit epiſco
patum diuidi inter ipſos. arg. j. de parro. ca. 1. ſecundum Hoſt.
& vide quod ipſe Hoſt. notat. j. de cleri. non reſiden. c. ex tuæ
in fin. de iſta materia vbi idem dixit, quod hic.

1 *Repulſum non niſi ſanabilem, el gi. 3.*
2 *Repulſus ob crimen intelligibilis.*

CVm inter canonicos. Ber. hic in gl.
per hoc vide-
tur in fi. dicit q ſi conſtaret aliquem ſemel in repul
ſum ab electione paſsiua propter morbum epilep-
ticum, amplius eligi non poteſt. ar. s. eo. ſuper. eo. & s. de po-
ſtula. præla. gratũ. Tu vero dic, q aut quis eſt ſemel repulſus,
propter crimen ſeu peccatum ſuum ab electione, & tunc dic
vt dixi in d. c. ſuper eo. aut propter infirmitatem quæ non eſt
crimen vt probatur. 15. q. 1. illa cauenda in fi. & tũc refert. Aut
infirmitas, propter quá fuit alias repulſus, eſt de ſui natura cu-
1 rabilis, & temporalis. aut eſt incurabilis, & perpetua. Si eſt † cu
rabilis & temporalis, tunc ſemel repulſus propter eam ab ele-
ctione

ctione non propter hoc iterum repelletur, niſi iterum proba-
retur: ꝙ adhuc dicta infirmitate laboraret. Et ideo papa hic be
ne mandet inquiri, vtrū iſte electus laborabat adhuc tali mor-
bo epileptico. Nam iſta infirmitas eſt tēporalis & per lapſum
anni extinguitur ſeu finitur. 33. di. cōiter: quia poteſt eſſe quòd
tunc erat infirmus, & ꝙ modo non eſt, vt hic dicit. & 7. q. 2. c.
in literis, ſm quod no. Guil. naſo. Goff. Inn. Hoſt. Pet. de Samp.
2 Abbas & Cōpo. hic & Arch. in d. c. in literis. Et eſt ratio, † qua-
re ſecus in crimine, & ſecus in infirmitate. quia criminis, ſeu
peccati infamia quemlibet ſemper concomitatur, & remanet
etiam poſt ſanationē id eſt poſt pœnitentiam. 1. q. 1. ventū eſt,
ſm Inn. & Io. An. ad idem. j. de teſti. c. pen. Item crimina cur-
ſu temporis augmentantur. ſ. de conſue. c. fin. j. de eo qui duxit
in ma. quam polluit per adulte. c. cum hēt, ſecus in infirmita-
te curabili, & temporali. arg. ff. de edi. edic. l. ꝙ ita ſanatum eſt
3 ſm Hoſt. Si † infirmitas eſt de ſui natura perpetua & incurabi
lis: vt eſt lepra, ſaltem antiqua, vel ſimilis: & tunc habet locum:
& ita poteſt intelligi opinio Ber. hic: quia cauſa perſeuerante,
perſeuerat effectus. ff. de iure patro. l. adigere. §. quāuis. j. de ap-
pel. cum ceſſante a contrario ſenſu. & quia eſt eadem ratio ip-
ſum modū repellendi eū durante morbo, ſicut in alia electione
ſcilicet, a qua fuit repulſus ideo & idem ius debet eſſe. ff. ad l.
Aquil. l. illud. de fonte. l. vna. extra de off. vica. c. vnico. in clem.

1 *Diſpenſari ætas in quibus ab epiſcopo nequeat.*
2 *Aetas in non curatis ab epiſcopo diſpenſabilis.*
3 *Diſpenſare in quorum ordinum promotione epiſcopo, an non liceat. & 4.*
5 *§. inferiora, ſenſus.*
6 *Ordine inferior ad quē an non promouendus. & 7.*
8 *Initium deſtructiui actus cuiuſcunque ſpectari.*
9 *Initium matrimonij cuiuſuis ſpectabile.*
10 *Finis actus cuiuſcunque deſtructiui inſpiciendus.*
11 *Initium retroactorum ſpectandum.*
12 *Finiſne, an initium ſubrogati ſpectetur.*
13 *Teſtantis habilitas initio ſpectanda.*
14 *Teſtamento diſpoſitorum quod tempus attendendum. 15.*
16 *Legum aliquot ſenſus.*
17 *Legati nullius quod tempus ſpectetur.*
18 *Legati interpretandi quod tempus ſpectandum.*
19 *Codicillorum quod tempus ſpectari debeat.*
20 *Codicilli & donatio cauſa mortis tempore differunt.*
21 *Initium actionis dandæ ſpectandum.*
22 *Commercij initium ſpectari.*
23 *Mandati actioni contrariæ quando locus non ſit.*
24 *§. filiusfam. intellectus.*
25 *Contractus validæ initium ſpectari.*
26 *Electionis validæ initium inſpiciendum.*
27 *Electionem inualidam ratihabitione non validari.*
28 *Electionis caſſandæ finis ſpectandus.*
29 *Hæredem & beneficiarium ſemper habiles eſſe oportere.*
30 *Matrimonij validi quod tempus inſpiciendum.*
31 *Criminis commiſſi tempus ſpectandum. fallit. 32.*
33 *Iudicij vires quandocunq; ſpectanda, ſed initium maxime.*
34 *Iudicij perſiſtentia initio ſpectanda.*
35 *Sententiæ tempus ob rem petitam ſpectandum.*
36 *Initium in præuentionibus, & perpetuationibus ſpectari.*
37 *Occupandæ litis initium ſpectes.*
38 *Occupator litis quis.*
39 *Teſtium idoneitas initio ſpectanda.*
40 *Initium in re iudicata attendi.*
41 *Munera initio ſpectanda.*
42 *Retentionis initium attendi, niſi culpa obſtet.*
43 *Vſucapientis fidem quandocunque ſpectari.*
44 *Libertas quo tempore æſtimanda.*
45 *Tempus quoduis in actibus ſucceſſiuis inſpici.*
46 *Momentanea initio ſpectanda.*
47 *Suſpenſionis quod tempus attendendum.*
48 *Delicti vno in loco initiati, alio conſummati iudex competens.*
49 *Contractus perfectio, & ita finis ſpectatur.*

DVdum. Si quæris, quæ ætas requiratur pro be-
neficijs obtinendis, aut pro ordinibus,
aut ꝓ religione. dic plene per Guil. de Monte Lau.
extra de æta. & quali. c. ſi. in cle. & dicam. j. de præb.
c. ſuper inordinata. Hoc ſuppoſito, ſi quæris nunquid epiſcopi
poſsint diſpenſare ſuper ætate promouendorum, & credo ſic
1 diſtinguendum: quia † aut quæris nunquid poſsint diſpenſare
ſuper ætate promouendorum ad ordines. & tunc dic ꝙ non:
vt no. Ioan. Andr. ext. de æta. & quali. c. ſi. in cle. Aut ſuper ætate
promouendorum ad beneficia. Et tunc aut ſuper ætate ꝓmo-
uendorum ad epiſcopatum. & tunc non poſſunt. arg. ſ. eo. cum
nobis olim. & not. Ber. j. de æta. & quali. c. a multis. & ho. ſ. eo.
innotuit. & j. eo. cū dilectus. & ab. j. de iud. c. at ſi clerici. & Card.
j. eo. tit. c. cupientes. §. denique ſuper verbo in ordinibus. li. 6. &
Arch. & Io. An. ibi. & in hoc concordant Ino Hoſt. & Cōpo. ſ.
tit. proximo. ca. vlt. dicentes, ꝙ vbi aliqui poſtulātur in epiſco-
pos recurrēdum eſt ad papam. Aut ſuper ætate promouendo-
2 rum ad beneficia inferiora: & tūc aut quæris † de dignitatibus,
ſeu perſonatibus non curatis, & tunc pñt ſm formam. c. per-
mittimus. j. de æta. & quali. lib. 6. aut de dignitatibus, ſeu perſo
natibus curatis, ſeu alijs bñficijs curatis, & dic ꝙ non poſſunt.
Nam ex quo in nō curatis papa permittit diſpenſationem epi-
ſcopis: vt in c. allegato, permittimus: in curatis inhibere vide-
tur. ar. j. de præſump. nonne. & 25. di. qualis. per eandem viam
facit. j. eo. cum ex eo. li. 6. Nam cum ibi permittat eis diſpen-
ſare in ordinibus, videtur in ętate prohibere. & hoc tenent Io.
Ber. & tan. hic & Spe. tit. de leg. §. nunc de epōrum diſpenſatio-
ne. ver. 43. & Garſ. Car. Ioan. Andr. j. eo licet canon. & Garſ. &
Card. j. eo. cupientes. §. deniq;. ſuper verbo in ordinibus. li. 6. li-
cet Inn. & Hoſt. j. eo. cum dilectus. & j. de ætate & quali. præ-
terea. j. de reg. c. poſtulaſtis. & Arch. in c. alle. licet canon. cōtra
a male vt credo. Item ſi quæris vtrū poſsint ſuper defectu or-
dinum diſpenſare, refert. aut quæris vtrum poſsint diſpenſare
3 ſuper defectu ordinum † promouendorum ad epiſcopatū, vel
maiora: & dic ꝙ non, ſm Hoſt. j. de æta. & quali. c. a multis. &
Ino & Hoſt. & Cōpo. ſ. eod. innotuit, quod credo verum, licet
Ber. contra. in d. c. a multis. & ſpe. in ver. alleg. 43. ibi ſed nūquid
legatus. Aut ſuper defectu ordinum promouendorum ad infe
riores dignitates & tunc refert. Aut quęris nunqd pñt diſpen-
ſare ſuper ordine ad quem promouendus debet promoueri de
iure poſt beneficium iam obtentum: aut nunquid poſsint di-
ſpenſare ſuper ordine, in quo debet eſſe tpe promotionis ſuæ
ad beneficiū. Si ſuper ordine ad quem promouendus debet de
iure promoueri poſt beneficium iam obtentum. de quo 60. di.
innouamus. j. de æta. & quali. c. 1. refert: quia aut illud tēpus eſt
limitatum a iure, & illo caſu non pñt ſuper prorogatione tpis
diſpenſare: vt not. Cardi. & Ioan. An. j. eo. licet canon. Aut tem
pus. j. quod debet promoueri non eſt limitatum a iure: & tunc
poſſunt diſpenſare: vt ſ. eo. cum in cunctis. §. inferiora. & j. eo.
tit. c. ſtatutum. lib. 6. imò verius loquendo, hoc caſu non requi-
ritur aliqua diſpenſatio, quia oporteret eum mouere iuxta for
4 mam illius. §. inferiora. antequā priuari poſsit. Si quęris † nun-
quid poſsint ibi diſpenſare ſuper ordine, in quo debet eſſe ꝓ-
mouendus tpe ſuæ promotionis ad beneficium. quicquidē or-
do debet eſſe tonſura clericalis tunc dic ꝙ ibi ſuper tali ordine
diſpenſare non pñt. j. de tranſla. epi. ex literis & ita (qui vellet)
poſſet intelligere iſtud. c. ſcilicet, ꝙ iſte Præpoſitus S. Georgij
non habebat tonſuram clericalem: & pro iſta opin. facit glo. 2.
gen. extra de ætate & quali. c. vt ij qui ſuper verbo promoti fue
rint in cle. aut ſuper ordine ſacro, & ſuper tali non oportet di-
ſpenſare: quia de iure cōmuni hñs tonſuram clericalem poſſet
etiam per viam electionis aſſumi ad dignitatē inferiorem epi-
ſcopali, etiam ſi curam habebat animarum annexam vt in d. c.
innouamus. 2. reſponſo. & j. de æta. & quali. c. 1. & d. §. inferiora.
5 † vbi dicitur, ꝙ archidiaconi, decani, vel præpoſiti qui infra or
dines ſacros, ad quos debent promoueri, non exiſtant, ſi inobe
dientes ordinari cōtempſerint honore ſuſcepto priuentur. Ex
quo poteſt elici a contrario, ꝙ ſi non cōtempſerint ordinari ad
illos ordines, non debent priuari. Et hanc ſniam tenent Inno.
Vin. Laur. & Io. 60. di. c. 1. idem innuit. Arch. ibi in gl. 3. & glo.
adde, ſed tam. contra &c. & gl. adde intellige &c. ar. iurium al-
leg. & j. eo. licet canon. ver. quia tñ ibi niſi ſic & c. lib. 6. Nam ibi
non fit mentio de ſacro ordine. Ad idē. eod. tit. cum ex eo ven.
niſi ad ordinem &c. eo. lib. verſi. idem tenet Arch. in gl. no. ver
bum ad idem. j. de præb. ſi pro clericis eo. lib. ver. idem tenent
Car. in gl. 2. & arch. in gl. 1. & gl. idem videtur. & j. de inſtit. c. ſi
6 is ad quem. eo. li. idem tenet Cōpo. & Inn. in dignitatibus † ſine
cura. ſ. ꝙ ad illas in minoribus ordinibus conſtitutus eligi pōt,
ſed in dignitatibus curatis ſecus, vt no. Inn. ſ. de poſtula. præla.
c. vlt. & j. de æta. & qua. c. pręterea. a contrario ſenſu illius. §. in-
ferioria. & Compo. notat; idem hic ſuper verbo ordinibus. Sed
contra hoc facit, quod notat ipſe Inn. j. de re iudi. cū olim. gl. 2.
vbi dicit ꝙ ad dignitatem Archidiaconatus eligi poteſt in mi-
noribu

noribus ordinibus conſtitutus.& idem no. archi.in d.c. Inno-
uamus.ſuper verbo [ordines.& ĩ.de ætà.& quali.c.vno] ſuper
verbo perſonatis.li.6. cum de iure cõi. archidiaconatus habeat
curam animarum vt in d.§.inferiora vbi hoc not.Ber.Inno.ad
idem.ĩ.de off. Arch.cum ſatis,ſed Tan.& Goff.Phil. & Ber.te-
7 nent contrarium hic. nedũ † in dignitatibus curatis, ſed etiam
in dignitatibus ſine cura,ſcilicet, ꝙ ad eas in minoribus ordini
bus conſtitutus eligi non poteſt.idem. Hoſt.in d.§.inferiora.&
ĩ.de æta.& quali.præterea.dicens, ꝙ is qui aſſumitur nõ debet
eſſe minor ſubdiacono vt in allegato.c. innouamus. niſi diſpen
ſatiue vt in c.præterea.cuius opin.ſequitur Io.An.hic. & in di-
ctis.c.ſi pro clericis.ſi is ad quem.præterquam in caſibus in qui
bus inuenit expreſſum vt ibi, ſed prima opinio de facto cõiter
obſeruatur & eam expreſſe tenet Guil.de Mõte Lau. in d.c.vt
ij qui ſuper verbo vocẽ.in cle. Vnde poſſum intelligere, ꝙ iſte
Præpoſitus S.Georgij patiebatur defectum in ordinibus: quia
non erat clericus,vt eſt dictũ: vel forte promotus fuit ad cleri-
catum ab illo qui ipſum non poterat promouere quia pro non
dato habeť quod datur ab illo qui non poteſt de iure donare. ĩ.
de iure patr.quod aũt,vel per ſaltũ fuit promotus.ĩ.de cle. per
ſaltum promoto. c.vnico. vel aliquod vitium in aliquo ordine
interuenit vel præpoſteratio.52.di.ſolicitudo ſm Vincen. hic.
& recitat Arch.in dicto.cap. t.glo. adde ſed tamen contra & c.
¶ Si quæris,vtrum initium ſit ſpectandum, vel non, reſpõdet
Hoſt.hic.& ĩ.de cenſi.c. ſcientes,ꝙ in iſto brocardico non po-
teſt dari certa regula: ideo oportet ſtare diuerſis determinatio
nibus caſuum:& idem dicit hic Io.An. dicens, ꝙ eſt inſolubi-
le,alias indiſſolubile, vnde dare et ſolutionẽ (q̃n calumnietur)
eſt quaſi impoſſibile. Quidam tñ volunt ſic ſoluere. aut tracta
sur de odio,aut de fauore:& tunc quandoq; initium quandoq;
medium quandoq; finem ſpectamus pro vt fauor ibi eſt. ar.ff.
de decurio.l.2.§.in filijs.ſed hęc ſolutio calumniatur per l.vlti-
mam.C.de natura.lib. Quid ergo dicemus? Ad aliqualem no-
titiam huius materiæ ſic dici poſſet. Nam q̃nque res vel actus
de qua,ſeu de quo,vel quibus agitur:licet fuerit ab initio vali-
8 da,ſeu validus deuenitur † ad caſum totaliter deſtructiuũ,per-
emptiuum,ſeu annullatiuum.& tunc nõ ſpectatur initium ſed
finis,ſeu caſus ille annullatiuus,ſeu deſtructiuus:vt patet in re-
ſcriptis:vt ſ.de reſcriptis cæterum.§.ſi vero in ſecũdis.& c. ex
tenore.& c.plerunq;.& c.vlt.in fin de off.deleg.ſignificantibus.
ver.vnde dicti iudices.patet in priuilegijs.11.q.3.c. priuilegij.
22.di.renouantes.ĩ.de priuil.antiqua.de reſcr.quia per ambitio
ſam. de biga.c.vnico. de vita & honeſtate cle.c. vnico. de cleri.
9 coniuga.c.vnico. lib.6. patet etiã in vltimis † voluntatibus per
agnitionem poſthumi per factionẽ poſterioris teſtamenti,per
arrogationem & alijs modis de quibus.ff.de lib. & poſthu. per
totum.ff.de iniuſto rup.& irri.teſta.per totum.inſtit.quib.mo.
teſta.infir.per totum,patet in contractibus inter viuos.C.quan
do licet ab emp.diſc.l.1.& 2.inſti.qui.mo.tol.obli.§. item per
acceptilationem.& per totum. patet in matrimonijs & ſponſa
libus ſpiritualibus & hoc eſt in electionibus, collationibus, &
prouiſionibus.c.di.q̃m.ſ. de tranſla. epiſ.inter corporalia.§.ſed
neq;.ĩ.de cle.coniuga.c.cum decorem.& c.ſequenti.& per to-
tum.de elec.cupientes.§.inſuper.& per totũ. & c.ſi electio. de
præb.licet epiſcopus.li.6.cum ſimilibus,patet in matrimonijs,
& ſponſalibus carnalibus.ĩ.de ſponſa. c. ſi inter virum.§. verũ.
de conuer. coniuga. ex publico. de diuor.c.quanto.& c.gaude-
mus.33.q.5.quod Deo patri & ĩ.de voto. c.vnico.li.6. patet in
iudicijs.ff.ſi quis cau.l.quidam autem nouo priuilegio. de cap.
di.l.2.§.vlt.de iudi.l.ſi a me. & l.Iulianus ait ſi alter. & l.iudiciũ
ſoluitur. Patet etiam in amiſſione iuris quęſiti: vt d.c.renouan
tes.22.di.& in d.c.antiqua.ĩ.de priuile.& in d.c.cum decorem.
de cle.coniuga.& de biga.c.vnico.lib.6.de cle.ęgro.c.2.& c.tua
nos.de maio.& obed.cum inferior.ff. de ſeruitu.l. pro parte.&
cõmunia.prædi.l.1. Hoc idem patet in multis alijs caſibus per
10 ſingula diſcurrendo. Quandoq; ecõtra,res † inualida,ſeu actus
inualidus ab initio deuenit: poſtea ad caſum totaliter conſtru-
ctiuum reparatiuum ſeu redintegratiuum & tunc non ſpecta-
tur initium ſed finis ſeu caſus ille conſtructiuus: ſeu reparati-
uus,vt patet in reſcriptis.ſ.de reſcrip.c. plerunq;. de off. deleg.
cum olim.in fi.in priuil.extra.de vi.& honeſta.cler. dioceſanus
circa medium in cle. patet in vltimis voluntatibus. ff. de iniu-
ſto rupto & irrito teſta.l.poſthu.inſti. qui.mo. teſta.infir.§.nõ
tñ patet in contractibus inter viuos.ff. de neg. geſt.l.cum actũ.
& l.fin.de rei vend.l.ſi a Titio.ff.de adop.l.adoptio non iure ibi
facta.ff.de pign.actio.l.aliena res cum alijs concor. ibi allegatis.
Patet in matrimonio ſeu in ſponſalib.ſpiritualibus: vt ſ.de ele.
quia diligen.ꝫa.& c.illa quotidiana.& in carnalibus: vt ff.de ri⁊u
nup.l.ſi quis in ſenatorio.& l.ſi ſenatori.ĩ.de ſpon.c.literas.& c.
acceſſit de coniugio ſeruo.c.ꝓpoſuit.de rapt.c.vlti.patet in iu-
dicijs.ff.de iud.l.licet.ff.rem ratam hab.l.3.§.falſus procurator.
Patet etiã in recuperatione ſeu reparatione iuris.C.de ſen. paſ.
l.1.& per totum.ĩ.qui filij ſint legi.c.tanta.¹.di. ſerrũ. patet etiã
in multis alijs caſibus per ſingula diſcurrendo. Quandoq; vero
res,vel actus non deuenit ad caſum totaliter deſtructiuum,ſeu
peremptiuum:nec ad caſum totaliter conſtructiuum, ſeu repa
11 ratiuum. & tunc ſubdiſtingue,aut quæris † de rebus, ſeu acti-
bus habentibus retrotractum. & in talibus regulariter ſpecta-
tur initium.ff.qui po.in pign.hab.l. potior. quod tñ intellige vt
not.Cardi.ĩ.de ſpon.c.vnico in fi.li.6. & Guil. de Monte Lau.
extra de re iud.c.paſtoralis in cle.& de hoc articulo plenius di-
cam alibi. Aut quæris de rebus,ſeu actibus nõ habentibus re-
trotractũ. & tunc aut quæris de rebus habentibus tractũ poſt.
& quæ trahuntur ad futurum. & in talibus regulariter non ſpe
ctatur initium. Pone exemplum de rebus donatis per ſpõſum
ſponſę: ea lege vt ſponſa tunc demum dñium adipiſcatur cum
nuptię fuerunt ſubſecutę.ff.de dona.inter vir.& vxo.l.cum hic
ſtatus.§.ſi ſponſus.C.de dona.ante nupt.l. ꝙ ſponſę. cum con-
cor.ibi alleg.& in ſtipulatione dotis facta ante matrimonium,
quę trahitur ad tempus matrimonij futuri vt.ff.de iure dotiũ.
l.ſtipulationem.& l.in rebus.§.1.& l.non enim. Et in donatio-
ne cauſa mortis inter virum & vxorem facta.ff. de dona. inter
vir.& vxo.l.ſi cum.§.fi.& l.ſequenti.& l.ſi cum ſeruum.§.fin.&
l.ſequenti. Et in cõfeſſione emiſſa per ſponſum ante matrimo
nium ſuper receptione dotis quæ trahitur ad tẽpus matrimo-
nij futuri,vt no.accur.C.de dote can. non: nu.l.vlti.in glo.3.&
Spec.tit.de confeſ.§.ſequitur videre.in fin.per eandẽ. viam fa-
cit.ſ.de elec.c.cum in cunctis.§.cum vero.de præb.ſi tibi con-
ceſſo.in fin.Aut quæris de rebus non habẽtibus tractum retro,
vel tractũ poſt: & tunc aut agitur de duabus rebus vel de duo-
bus actibus: quarum,ſeu quorũ vnus,ſeu vna loco alterius ſub-
12 rogatur. & tunc diſtingue, vtrum res ſubrogata ſortiatur † na-
turam illius, loco cuius ſubrogatur: & tunc [quãtum ad hoc]
inſpiciatur initiũ.ff.ſi quis caui.l. ſi eum.§. qui in iniuriarum.ff.
vt leg.nomine ca.l.1.§.ſi quis ſub conditione. Aut nõ ſortiatur
naturã illius loco cuius ſubrogatur, & tunc nõ inſpiciatur ini-
tium.ff.de petitione hæredi.l.item veniunt.§. cum prædixeri-
mus de pec.l.3.§.idẽ ſcribit. de quo articulo vide plenius vt di-
cam.ĩ.vt lite pen.c.eccleſia S.Mariæ.1.Aut quęris de eadem re
ſeu de eodem actu: & tunc refert.nam aut agitur de reſcriptis,
aut de vltimis voluntatibus, aut de contractibus inter viuos,
aut de criminibus,aut de delictis,aut deſponſalibus vel matri-
monijs,aut de iudicijs,aut de muneribus indicẽdis, aut de iu-
ris quæſiti retentione,aut de vſucapione,ſeu pręſcriptione aut
de libertate, aut de alijs rebus, ſeu actibus. Si de reſcriptis, dic
vt dixi ſ.de reſcriptis.c.eam te. Si de vltimis volũtatibus puta
teſtamentis,vel codicillis,tunc refert.aut quęris de teſtamẽto,
aut de codicillis, ſi de teſtamẽto tunc aut quæris de viribus te-
ſtamẽti,aut de virib.relictorũ,ſeu diſpoſitorũ in eo.ſi de virib.
teſtamẽti: tũc aut quæris de viribus ſuis reſpectu, ſeu ex parte
13 cauſæ efficientis ſubſtãtialis intrinſecę† puta ex parte habilita-
tis,vel inhabilitatis perſone teſtantis: & tunc inſpicitur initiũ.
Exemplũ de habilitate vt ſi tpe teſtamẽti facti teſtator erat ha
bilis,& ſanę mentis: & poſt teſtamentũ factũ efficiatur furio-
ſus vel mente captus.ff.de iniuſto rupt.& irri.teſtam. l.vlt.& ff.
de teſta.l.1. Exemplũ de inhabilitate. Dicunt iura,quod ſi ſer-
uus vel filiusfamilias fecerit teſtamentũ, non valebit licet etiã
tempore mortis ipſe ſeruus reperiatur liber homo, vel filiusfa
milias reperiatur ſui iuris.ff.de leg.3.l.1.§.1.verſi.hoc vtiq;.de
teſtam.& l.ſi filiusfam.C. de teſtam.l.1. & Idem in alijs vitijs,
ſeu accidẽtibus quæ redduut aliquem inteſtabilem.de quibus.
ff.de teſta.l.2.& 3.per totum.C. qui teſtamenta facere poſſunt
per totum.& inſtitu.qui.non eſt permiſ.fac.teſtam.per totum.
Aut quæris de viribus ſuis reſpectu, & ex parte cauſæ efficien
tis accidentalis & extrinſecę vt eſt videre in filio teſtatoris in
poteſtate ipſius exiſtẽte & in præterito per eũ qui filius reddit
ipſum teſtamentum nullum de rigore iuris: vt inſtit.de exhe-
reda.lib.in princ.ff.de libe.& poſthu.l. ſi filius, ſi huiuſmodi fi-
lius abſtinuerit a bonis. ſcilicet patris ex quadã æquitate valet
teſtamentum: vt ff.de iniu.rup. & irri. teſt.l.filio præterito. &
concordat.ff.de hære.inſti.l.qui ſoluendo.de leg. præſt.l.is qui.
circa prin.& l.ſi duo. & quod not. Io. Andr.ĩ. de vſur.c.quan-
14 quam.glo.fin.in nouella.lib.6.Si quæratur de viribus † relicto-
rum,ſeu diſpoſitorum in eo. tunc aut teſtator legatum vel fi-
deicõmiſſum ſeu aliam diſpoſitionem ſuam cõferebat in tps,
& in caſum in quo erat valitura,vt quia Titium hęredem inſti-
tuit, cum

tuit, cum capere poſſet. vel legatum ſibi reliquit cum capere
poſſet: & tunc non inſpicitur initium: ſed tempus illud in quo
valebit & in quo capere poterit. vt ff. de hær. inſti. l. in tempus.
aut nõ confertur in tẽpus ſeu in caſum in quo erat valitura. &
tunc aut quæris de principali diſpoſitione puta, hęredis inſtitu-
tione, aut de nõ principali. vt de legatis ſeu fideicõmiſsis ſi de
principali diſpoſitione puta hęredum inſtitutione: tunc inſpi-
citur initium puta tempus teſtamẽti. Item tẽpus mortis qui-
cunq; ſit hæres ſiue ſuus ſiue extraneus. Item ſi ſit hæres ex-
traneus tẽpus aditę hęreditatis: & hoc ſiue pure ſiue ſub cõditio
ne hæres inſtitutus. ſit ff. de her. inſti. l. ſi alienũ. §. in extraneis.
& inſti. de hære. quali. & diffe. §. ſi in extraneis. & prodeſt hoc
notare ad hoc. [Nam ſi quæratur de excõicato inſtituto hæ-
rede ab extraneo] tria tẽpora conſiderãtur. ita, ſcilicet, ꝙ ſi t pe
inſtitutionis, vel mortis vel aditionis excõicatus ſit pro nihilo
habeatur. ſed excõicatio medij temporis non oberit. ar. hic &
in iuribus alleg. vt hoc no. Hoſt. in ſum. ti. de teſta. §. quis ſit ef-
fectus ſub. §. vtrum antẽ quis & ſub. §. & prodeſt. vbi dicit ſe-
quendo opi. Io. antiqui ꝙ in ſuo & in neceſſario hærede exigi-
tur vnum tẽpus tñ, ſcilicet mortis: ſed tu dic ſm Azo. ꝙ etiam
tempus teſtamenti inſpici debeat. vt ſ. dixi. ſi de non principa-
li diſpoſitione vt de legatis vel fideicõmiſsis: tunc refert. Aut
quæris de legato cõditionali, vel relicto in diem incertũ, quod
æquiparatur conditionali. vt ff. de condi. & demon. l. dies incer
tus. & l. hæres meus. §. 1. Aut de puro, vel relicto in diem cer-
15 tum. Si de conditionali † vel relicto in diem incertũ, tunc in-
ſpicitur ſolũmodo tempus conditionis exiſtentis, vel diei ad-
uenientis: vtrum legatarius ſit capax, vel nõ capax, vt legitur &
notatur. ff. de condi. & dem. l. cum qui. & C. de cadu. tol. l. vni-
ca. §. ſin autem ſub conditione. & vtrum legatum ſit in ſe aug-
mentatum vel diminutũ. vt ff de condi. inſti. l. 2. §. fi. de leg. 1. l.
ſerui electione. §. 1. de auro & arg. leg. l. ſcribit quintus. in fin. &
de condi. & dem. l. falſa. §. fi. Si de puro, vel relicto in diem certũ
& tunc aut quo ad vires ſeu valorẽ ipſius, aut quo ad augmen-
tum, ſeu diminutionem ipſius. Si primo modo tunc ſunt con-
16 trariæ gl. ciuiles. Accur. Nam in d. l. cum qui. no. † ꝙ inſpicitur
tempus conditi teſtamẽti & pro hoc alleg. ff. de iure fiſci. l. non
intelligatur. §. ſi quis palam. ver. qñ autem. ff. de leg. 2. l. nõ opor
tet. & ff. de leg. 3. l. ſi deportati. Sed iſtæ leges faciunt contra gl.
illam per. § alleg. ſi quis palam. ver. qñ autem. facit contra eam:
quia ibi dicit exitus autem, &c. ergo tempus mortis. Item lex
illa non oportet. dicit enim lex illa. Non oportet de conditio-
ne cuiuſquã quæri antequam legatũ ad eum pertineat ibi quod
eſt tempore mortis. ff. de verb. oblig. l. a Titio. Item illa, ſi de-
portati concludit expreſſe contra eam ſi bene videatur. Itẽ alia
lex quæ eſt. ff. de leg. præſtan. l. interuenit. contrariam gl. dicen-
tem ꝙ debet inſpici tẽpus mortis teſtatoris, & ſic tẽpus quo cedit
dies legati habes in l. allegata, ſi alienũ. §. in extraneis. ff. de hæ-
redi. inſtit. ad quarum gloſarum ſic cõtrariarum diſſolutionem
17 ſic diſtinguo. Aut legatum † eſt ſimpliciter omni reſpectu, &
quo ad omnes nullum ipſo iure, & tunc dico, ꝙ inſpicitur tem
pus conditi teſtamenti: alias regula Catoniana eſſet cõtra. ff. de
regula cato. l. 1. quæ tñ regula fallit in multis caſibus, vt ibi legi-
tur & no. pro hoc. C. de leg. l. ſeruus. aut nõ eſt ipſo iure nullum
ſimpliciter & quo ad oẽs: & tunc inſpicitur tempus cõditi te-
ſtamẽti, ſed tempus mortis. ff. de rebus dub. l. ſi cognatis. a. re-
ſponſo. & in l. allegata. ſi deportati, vbi non fuit legatum ſimpli
citer & omni reſpectu nullum: ſed valuit reſpectu fiſci cui ac-
quiritur per deportatum: vt ff. de ijs qui: vt indig. l. Claudius. &
l. mulierem & in l. allegata interuenit, vbi tenuit ab initio lega
tum quo adusq; fuit bonorum poſſeſsio contra tabulas inten-
tata. Ita intelligo ibi iſtas gl. contrarias. Si ſecundo modo, ſci-
18 licet, quo † ad augmentum, ſeu diminutionem: & tunc aut le-
gatum vel fideicõmiſſum fit per verba ampliatiua, & extenſi-
ua ad futura, vt ſi teſtator dicat quantum plurimum per legem
accipere poterit tantum dari volo: & tunc ſpectatur finis. id eſt,
quandocunq; capere poterit: vt. ff. de leg. 2. l. ſi ita quis. Aut nõ
& tunc aut in acquiſitione, ſeu ſpecificatione legatis, factũ lega
tarij debet interuenire ex diſpoſitione teſtantis: vt ſi legauerit
alicui lances, quas elegerit quatuor, & tunc inſpicitur tempus
mortis, vt ſit ex eis lancibus, quæ mortis tempore ſunt eligere
poſsit. ff. de op. lega. l. fin. Fallit qñ dolus vel factum legatarij ad
ampliationẽ legati tendens interuenit præter intentionem te-
ſtantis vt legitur & no. ff de leg. 3. l. nomen. §. 1. Aut non debet
interuenire, & tunc aut legatum reſpicit factũ conſuetudina-
rium teſtatoris, vt verbi gratia, legat alimenta, quæ viuus præ-
ſtabat & tunc attenditur tẽpus mortis: vt. ff. de vſufr. lega. l. Sem-
pronio. §. 1. & de ali. & cib. leg. l. Mela. §. 1. Fallit qñ teſtator fa-

ctum ſuum conſuetudinarium propter abſentiam ipſius lega-
tarij de voluntate ipſius teſtatoris interueniente non cõtinuat
vſq; ad mortem: vt. ff. de ali. & ci. lega. l. teſtamento. Aut legatũ
non reſpicit factũ conſuetudinarium. teſtatoris: & tunc aut le-
gatum, vel fideicõmiſſum eſt ſpeciale, ſeu ſingulare, aut eſt ge-
nerale aut vniuerſale. Si ſpeciale, ſeu ſingulare inſpicitur tẽpus te-
ſtamenti: vt. ff. de leg. 3. l. vxorem. §. teſtamẽto. Si gñale idem. ff.
leg. 2. l. fi. §. qui indiuiſam. de leg. 3. l. vxori. §. 1. de auro & arg. le.
l. ſcribit quintus. §. item ſcribit. & l. ſi ita & l. medico. ff. de liber.
lega. l. aurelius. §. teſtamento. & l. fi. §. fi. in fi. Fallit in acceſſorijs
ad legatum vt in vſufr. vt in d. l. Aurelius. §. legatum. & l. fi. §. fi.
in principio. Si vniuerſale, inſpicitur tẽpus mortis: vt. ff. de leg. 1.
l. grege. ff. de leg. 2. l. peculium. ff. de pecu. leg. l. deniq;. §. vtrũ. ff.
de fundo inſtructo. l. ſi mancipia. & l. Lucius vbi de hoc. & per
Pet. de Bellapert. & Cyn. C. de ſacroſan. eccle. l. placet. Si quęris
de codicillis, tunc refert, aut quæris de viribus codicillorũ, aut
de viribus diſpoſitorum in eis. Si de viribus codicillorũ: tunc
19 non ſpectatur initium, hoc eſt, tempus † codicillorum ſicut di-
ctum eſt de teſtamentis, ſed tempus mortis, vnde ſi filiusfami-
lias, vel ſeruus faciat codicillos, nõ valent, ſi tñ eſt factus ſui iu-
ris vel liber in eadẽ voluntate perſeuerauerit, valebunt vt pro-
batur. ff. de lega. 3. l. 1. §. 1. in 1. reſp. & §. ſi quis plane. ff. de bono.
poſſ. ſm tabu. l. qui ex liberis. §. teſtamento. inſtit. quib. mo. te-
ſta. infir. §. non tamen. Si de viribus diſpoſitorum in codicillis,
vt legatorum vel fideicõmiſſorum, refert, aut codicilli valent
ab initio & tunc dic idẽ quod dictũ eſt de relictis in teſtamen-
to. Si non valent ab initio tunc dico, ꝙ in eis nõ ſpectatur ini-
tium, ſed tẽpus illud, in quo codicilli ſunt valituri: vt ff. de lega. 3.
20 l. 1. §. 1. & quod dixi in codicillis, idem dico † in donatione fa-
cta cauſa mortis: vt. ff. de dona. cauſa mortis. l. tam is §. 1. Et eſt
ratio, quare ſecus in teſtamento, & ſecus in codicillis, & in do-
natione cauſa mortis. Nam codicilli, ſeu donatio cauſa mortis.
non ſunt adeo ſolennes actus, ſicut eſt teſtamentũ, quod eſt iu-
ris publici, vt. ff. de teſta. le. 3. Vnde licet ille ſolum, & non alius
poſſet facere codicillos, qui poteſt facere teſtamẽtum: vt. ff. de
iure codicillo. l. diui. §. codicillos, tñ facilius confirmantur codi
cilli, quam confirmetur teſtamentum: vt ff. de reg. iur. l. omnia
quæ. ff. de teſtam. l. ſi filius. de bono. poſſ. ſm tabu. l. 1. §. exigit.
Si agatur de contractibus vel quaſi: tunc refert aut de alijs con
tractibus a matrimonijs vel ſponſalib⁹, aut de matrimonijs vel
ſponſalibus. Si primo modo tunc refert, aut agitur de viribus
contractus, vel quaſi, & vtrum ex eo detur actio vel non: aut
vtrum rei deductę in contractũ habeatur cõmercium, aut agi-
tur, & tractatur, cui ex contractu vel quaſi obligatio, ſeu actio
21 acquiratur. Si de viribus † cõtractus vel quaſi. & vtrum ex eo
detur actio, vel non, tunc inſpicitur initium: vt j. de procur. c. fi.
& de proba. c. poſt ceſsionem. ff. ſi certũ peta. l. ex poſt. ff. ad ma.
ce. l. ſi tñ ſciente. depoſiti. l. 1. §. idem etiam Pomponius. ff. man
dati. l. ſi procuratorem. in princ. ff. de leg. 2. l. cum filius. §. hæres.
meus. ff. de dona. l. qui id qđ. ff. pro ſocio. l. ſi id quod. §. ſi filius.
C. an ſeruus ex ſuo facto poſt manu. de leg. 1. & 2 & per totum.
ff. de conſti. pecu. l. item illa verba. §. quod adijcitur. & 16. q. 3. ſi
22 ſacerdotes. Si agatur vtrum res, ſuper qua † contrahitur com-
mercium habeatur, tunc ſpectatur initium: vt ff. de verb. obli.
l. inter ſtipulantẽ. §. ſacram. Si agatur cui ex contractu vel quaſi
obligatio vel actio acquiratur, refert aut cõtractus eſt initiatus
per conſenſum purum, vel conſenſum conditionalẽ poſtea pu-
rificatum non inducit obligationem ſufficientem ex qua effi-
caciter poſſet agi ſed ex poſt facto ſequitur alias ſufficit cũ ſuf-
ficiens ex qua circunſcripto illo cõtractu efficaciter agi poteſt,
& tunc non expectatur initium contractus, ſed finis. Verbi
gratia, de iure digeſtorum ex contractibus initis per filiumfa-
milias regulariter datur & acquiritur actio non filio ſed patri:
vt inſti. per quas perſo. no. acquir. oblig. in prin. & ff. de actio. &
23 obli. l. filiusfamilias. iuxta hoc pone exemplum. Filiofa. † man-
daui, vt centum in quibus tenebar, ſolueret Titio. & ſic cõſtat
ꝙ ex iſto contractu mandati patri iſtius filijfamilias non acqui
ritur aliqua mandati actio contraria, ibi ad petendum illa cen-
tum a me antequã ipſe pater vel filius ſuus mandatarius ea pro
me ſoluerit Titio creditori: vt ff. mandati. l. ſi vero mandatori.
& ff. mandati. l. ſi vero non remunerandi. §. filiofami. a cõtrario
ſenſu. pone ergo quod iſte filiusfam. antequã ſolueret per eman
cipationem, vel alias legitime eſt liberatus a patria poteſtate &
poſtea ſoluit illa centũ nomine meo ipſi Titio creditori. nunc
quæritur cui ipſorũ nempe patri, vel filio acquiritur actio man
24 dati contraria contra me ad illa centum repetenda dicit lex † ꝙ
acquiritur ipſi filio quia ille contractus mandati initiatus per
conſenſum inter me & filiũ non inducebat aliquam obligatio-
nem ſuffi-

nem ſufficientem, ex qua actione mandati contraria efficaci-
ter agi poſſet: niſi ſolutio, vel numeratio pecuniæ ſequeretur,
& ex ſola numeratione agi poſſet: licet mādatum aliquod non
præceſsiſſet. ita loquitur.ff.mandati.l. ſi vero non remuneran-
di.§.ſi filiofam.2.& ff.de verb.obli.l.quidam cum filium §.vlti.
& de fideiuſ.l. ſi debitori deportato.§ ſi filius. Aut contractus
25 † nuntiatus per conſenſum purum, vel per conſenſum condi-
tionalem poſtea purificatum, vel re ipſa, vel alijs modis quibus
contractus initur inducit obligationē ſufficientem, ex qua ef-
ficaciter agi poteſt: nec ſequitur aliqua cauſa ſufficiens ex qua
circunſcripto illo contractu efficaciter agi poſsit. & tunc ſpe-
ctatur initium contractus, & non finis. ita loquuntur iura, quæ
non induco cauſa breuitatis.ff. de verb.obli.l. ſi filiusfam.ff.de
reg.iur.l.in ſtipulationibus.ff.de conſti.pecu.l.item illa verba.§.
quod adijcit.& ita no.accur. in d.§. ſi filiofamilias.2. & pro hoc
facit quod legitur & no.ff.ſi certū peta.l. certi condictio.§.qm̄.
Si agatur de matrimonijs vel ſpōſalibus tunc aut de matrimo-
nijs vel ſponſalibus ſpiritualibus, puta, electionibus, vel proui-
ſionibus, per quas ſpirituale matrimonium contrahitur inter
eccleſiam, & electum, vt ſ.eo.cum inter canonicos §.diſcretio-
ni.de tranſla.epi.inter corporalia.§.ſic enim. & c.licet. Aut de
ſponſalibus ſeu matrimonijs carnalibus. Si de ſpiritualib. tunc
refert, quia aut quæritur de electionibus, aut de collationibus,
vel prouiſionibus, ſeu inſtitutionibus in beneficijs. Si de electio
26 nibus tunc aut tractatur de viribus electionis, † ſcilicet vtrum
ſit valida, vel non propter peccatum, ſcilicet vitium formę, vel
materiæ, vel alias. & tunc ſpectatur initiū idest tempus electio
nis celebratę, vt hic in.§.cū autem, ibi electionis tempore &c.
ſ.de conſue.c.cum dilectus circa medium. ver.quia nobis.ſ.c.
cum inter.R.ſeniorem in fin.j.eo.ti.auditis ver. cum tamen.j.
eo.tit.quorundam.lib.6.cum ibi notatis per Cardi. G. & Ioan.
Andr.& per Io.Andr.j.de reg. iur.c. factum legitime in nouel-
la.lib.6.de æta.& quali.c.cum bonæ. & de app.c.conſtitutus de
cle.ex.mi.c.poſtulaſtis.1.q.1.principatus in fi.arg.16.q.3.§.po-
teſt.ver.quæ enim ab initio.& j.de reg. iur.c. nō firmatur.li.6.
ad hoc facit quod no.Ioan.And.j.de reg. iur.c.ratum quis.li.6.
in nouella, dicens q; dn̄s Iac. canonicus Bononienſis quęrebat,
27 an ſi religioſus electus ſine licentia ſuperioris cōſenſerit † ele-
ctioni de ſe factæ extra ſuum monaſterium, & poſtea miniſtra
uerit demum prælatus ſuus licentiam ſibi dedit vel factum ra-
tum habuit an poſsit prælaturam tenere? Reſpondebat, q; con
ſenſus, vel ratihabitio ſuperueniens non iuuabat electum: quia,
quod nullum fuit, ratificari non potuit potiſsime in electioni-
bus, vbi ſpectatur initium vt hic. Ioan. Andr. dicit hanc expedi
tam quæſtionem hodie.j.eo. ſi religioſus. ſ.reſponſo. in fi.li.6.
quia talis conſenſus nō tenet & iſta, electio eſt ipſo iure irrita.
Item dn̄s Stephanus Plonius quærebat de duobus cōpromiſſa-
rijs, quorum vnus, altero abſente, elegit illum in quem veriſi-
militer credebatur abſentem conſenſurū, ſi pręſens fuiſſet, qui
etiam poſtea cōſenſit vel ratum habuit, an valeat electio? & re-
ſpondebat, q; non: quia cum poteſtas duobus traditur, vnus al-
teri cōmittere nō poteſt, ergo nec ratum habere. ratio quia in-
duſtrię perſonæ commiſſum eſt j.de off. deleg.qm̄. vnde cum
ipſius præſentia alias deſideretur, per ratihabitionem explicari
non poteſt inſti.de auth.tu.§.tutor.hæc Ioan.Andr.ibi. Et ad-
uerte bene, quia dico, q; ſpectatur initium electionis, non aūs
initium, ſeu tempus vacationis, nec quo ad habilitatem, ſeu in-
habilitatem eligentium, vt ſatis probatur in dictis capitulis. cū
dilectus, cū inter.R.ſeniorem. & j.de excep.c.apoſtolicæ, nec
quo ad habilitatem, ſeu inhabilitatem eligendi, vt probatur ſa-
tis hic.& j.eo.dudum.& hoc not. Io.An.& Gen.extra de ætat.
& quali.c.vt hi qui. ſuper verbo conſtitutus in cle. Aut tracta-
28 tur † de ipſa electione caſſanda ab initio valida propter contem
ptum alicuius vocem in electione habētis, vel de ea ratifican-
da: & tunc nō ſpectatur initium, ſeu tempus electionis ipſius:
ſed tempus ſequens caſſationis, ſi ipſe contemptus proſequa-
tur contemptum ſuum, & petat eam caſſari vel tempus ratifi-
cationis, ſi non proſequatur contemptum ſuum & eam ratifi-
cauerit: vt j.eo.ca.q; ſicut.§.ſi autē. Si quæris de collationibus,
29 prouiſionibus, ſeu inſtitutionibus † in beneficijs.no.D.j.de re
gulis iuris ſuper rubrica in 6.q. lib.6. pro qua ratione hæres in-
ſtitutus debet eſſe capax tribus temporibus, ſcilicet, tempore
teſtamenti, mortis teſtatoris, & aditionis hæreditatis: vt.ff.de
hæred.inſti.l.ſi alienum.§.in extraneis.& inſti.de hæredū qua.
& diffe.§.in extraneis. eadē ratione inſtitutus in beneficio de-
bet eſſe capax beneficij conſequendi tribus temporibus, ſcili-
cet, tempore inſtitutionis, tēpore inueſtituræ, & tempore quo
mittitur in poſſeſsionē corporalem, ſed ſi alijs medijs tempo-
ribus non fuerit capax, ſcilicet inter inſtitutionem & inueſtitu
ram vel inter inueſtituram & miſsionem in poſſeſsionem in-
ſtitutio non vitiaretur, ex quo tribus temporibus capax inue-
niretur: vt.ff.de hæred.inſti.l.ſed ſi in conditione.§.ſolemus. &
l.ſeruum meum. ad hoc concordat quod not.ho.j. de conceſ.
præb.c.1.in fi.dicens, q; cum bona conſcientia quis non poteſt
beneficium eccleſiaſticum retinere ex quo fuit ſua inſtitutio
vitioſa: quia in talibus initiū ſpectatur vt patet in eo quod not.
hic in tex.& in glo.& j.eo.dudum. eo.l.2.j.de præb.c.dilecto.
30 in fin.& de inſti.c.3.ſm eum. Si agitur † de ſponſalibus, ſeu ma
trimonijs carnalibus, & tunc ſiue agatur de viribus matrimo-
nij ſiue ſponſaliorū, ſiue de ipſius effectibus non ſpectatur ini-
tium: hoc eſt ipſius contractus matrimonij vel ſponſaliorum,
ſed tempus in quo quam primū contractus tranſit in vim ma-
trimonij, ſiue ſponſaliorum: vt j.de ſpon.c.veniens.2.& c.ad id
quod & c.is qui fidem.de deſpon.impu.c.literas. & c.acceſsit.
& eo.ti.c.vnico per totum.lib.6. Nec obſtat, ſi dicatur q; publi
cę honeſtatis iuſtitia orit̄ ab initio per ſponſalia, quæ ſunt nul-
la vel per matrimonium, quod eſt nullum, alias q̄ propter defe-
ctum conſenſus, vt.j.deſpon.c.vnico in princ.lib.6.quia publi-
cæ honeſtatis iuſtitia non eſt de effectibus matrimonij, ſiue
ſponſalibus, quod patet: quia interdum precedit matrimoniū,
& ſponſalia, & tunc poteſt eſſe ſine eis vt ibi no. Si quæris, qn̄.
agitur de criminibus ſiue delictis tunc, aut & criminibus accu-
ſandis, & tunc regulariter ſpectatur initium.i.tempus inchoa-
tæ actionis: vt.ff.de publi.iudi.l. is qui.§.fin.vbi de hoc. Aut de
31 criminibus † puniendis: & tunc regulariter ſpectatur initium,
idest, temporis criminis commiſsi: vt ſciatur ipſius qualitas.ff.
de fur.l qui in iure.& quæ pœna debeatur.ff. de iniurijs.l. iniu-
riarum æſtimatio.de adult.l.quod ait lex. & de pe.l.1.C. ad leg.
Cor.de fal.l.ſi quis cum concor.ibi alleg. & per quem impona-
tur.ff.de iuriſdi. om. iudi.l. cum quidam alias quod de re mili.l.
deſertorem.in princ.C.vbi de cri.agi oportet in aut.qua in pro-
uincia.in aut. ſ.nulli iudi.§.ſi vero quis comprehenſorū. coll 9.
j.de foro compe.poſtulaſti.de rap.c.1.j.de priuil.volentes.li.6.
extra de re iudi.c.paſtoralis §.quod ſi punitio.in cle.& hoc ve-
rum qn̄ agitur de criminibus priuatis puniendis ſecus forte qn̄
de publicis: vt.ff.ſi ex nox.ca.aga.l.pen. quod dic vt ibi no. Ac-
cur.& Arch. 16.q.5.ca.5.glo.fin.in fin. Et hoc verum, qn̄ agitur
de criminibus priuatis puniendis: ſecus forte, qn̄ de publicis.ff.
ſi ex nox.cau.aga.l.pen. Quod dic, vt ibi per Accu.& vide Ar-
chi.11.q.5.ca.1.glo.fin.in fin. Et hoc quod eſt dictum q; in cri-
minibus puniendis inſpicitur initium, id eſt tempus criminis
32 cōmiſsi, fallit in laico, qui poſt crimen † per ſe cōmiſſum fa-
ctus eſt clericus. Nam talis non per iudicem ſecularem (etiam
ſi coram eo ante clericatum adeptum eſſet pręuentus) ſed per
iudicem eccleſiaſticū etiam condemnari, & puniri debebit: &
maxime, qō bona fide, & non in fraudē factus eſt clericus. nam
in eo caſu fit quodammodo perſonæ alteratio: & per 9ñs fori
mutatio, quod dic vt no.Spec.ti.de reo. in princ. & Archi.ple-
nius in c.allegato.in glo.fin.11.q.1. & G.de Monte Lau. extra.
de cenſi.ca.1.in cle.& Ioan.Andr.j.de obli. ad ratioci. c vnico.
licet Alia. & Goff. in caſu dictæ præuentionis notent contra-
rium in d.c.vnico: & idem ſentit ibi Vinc.j.de iudi.c.at ſi cle-
rici & hoc per l.alleg.ſi quis poſtea.ff. de iudi. & per c.allegatū,
propoſuiſti.j.de foro compet. vbi ho. ſequitur hanc ſn̄iam. &
idem ſentit Bar.Brixienſis in quæſtione venereali, quæ incipit
Quædam, alias Aliquis litigabat &c. & Gen.in c.allega. s.extra
de cenſi.& Cyn.C.de epi.& cleri. in aut.cauſa quæ fit cum mo
nacho. Sed prima opinio tanquam benignior, & fauorabilior
perſonis eccleſiaſticis eſt amplectanda: quia talis poſt clericatū
alter homo imò nouus homo videtur.arg.ff.de adimen.leg.l.ſi
ſeruus legatus.& de ſolu.l.qui res.§. aream. Si vero quæris qn̄
agitur de iudicijs, & tunc refert. aut agitur de viribus iudicij,
vel proceſſus, aut de perſiſtentia, ſeu perſeuerantia in petitio-
ne facta in iudicio, aut de rei ſeu iuris, ſubactione vel petitio-
ne in libello edita comprehenſibilis accremento, vel etiam de-
trimēto. Aut agatur de iuriſdictione præuenienda, ſeu præuen
tione iuriſdictionis acquirēda, aut de iuriſdictione perpetuan-
da, aut de lite occupanda, aut de conditione teſtiū in cauſa pro-
ducendorum, aut de cōdemnatione, vel abſolutione facienda.
33 Si de viribus † iudicij vel proceſſus, vel propter defectū iuriſdi
ctionis, in principio, vel in medio, vel in fine vt.j. de iudi. at ſi
clerici.de off.deleg.c.prudentiam, cum ibi not.per Inno.& gl.
ſed quid ſi iudex & Hoſt.poſt cum ibi per Ioan.& per Arch.9.
q.2.c.1. per Cardi.de off. ordi. Romana. ſuper verbo ſuffraga-
neos.lib.6.& Spec.titu.1.§.ſupereſt videre.verſi. quid ſi cōmit
tentes.& Iaco, & ra.& Cyn.C. qui pro ſua iuriſdictione.l.vna,
vbi dicunt,

vbi dicunt,q; ſi delegans, vel committens tempore cōmiſſio-
nis non habet iuriſdictionem,licet poſtea habeat,nō valet de-
legatio , vel cōmiſſio vel propter defectum perſonarū litigan-
tium vel alterius ipſarum:vt.C.ſi aduer.rem iudi.l.cum & vos
minores.C. qui da.tu.poſſ.l.in vniuerſis.ff. qui ſatiſda. cog.l. ſi
deceſſerit. 2.reſponſo.ff.quæ ſen.ſine app.reſcin.l.pen.ff.de reg.
iur.l.Neratius.& 2.q.1.in primis cum ibi not. per Archi. ſuper
verbo recitata,vel propter defectum ordinis eſſentialis ,pceſ-
ſus iudiciarij,vt.j.eo.dudum.§.licet autem.de lit.conte.c.vni-
co,vt lite non conteſt.per totum,vel propter aliquod ſubſtan-
tiale omiſſum in proceſſu,vel ſententia: vt.C.de ſen. ex breui-
culo reci.l.2.& 3.& C.de ſent.& interlocuto.omniū iudi.l.pro-
latum.j.de re iud.c.pen.lib.6. & tunc inſpicitur nedum initiū,
ſed medium & finis,hoc eſt, illud, in quo eſt vitium vel defe-
ctus inficiens vt in iuribus allegatis.& ff.de iudi.l.iudiciū ſolui
tur.j.de reſti.ſpo.audita.§.ſi vero. cum ibi not. Nota tamen,q;
vitium, vel defectus in initio ſeu exordio litis magis inficit,vt
patet in c.alle.dudum.§.licet aūt.j.eo.ti.& de litis conte.c.vni-
co.quam faciat vitium,vel defectus in medio, vel in fine.vt pa
tet in l.allegata,iudicium ſoluitur.& in c.allega. audita. & j.de
off.dele.ex literis Patriarchę.vt dicam.j.eo.ti.c.in literis.Si ve-
34 ro agit † de perſiſtentia in petitione facta in iudicio,tunc inſpi-
citur initium.i. tempus, editę petitionis, vt ſic in ea perſiſtere
oporteat.vt C.quomodo & qñ iudex.in aut. qui ſemel. & dicā.
35 j.de li.obl.ca.2. Si de rei,ſeu iuris † ſubactione ſeu petitione in
libello edita cōprehenſibilis accremento,vel etiā a detrimen-
to tunc non initium : ſed finis ſpectatur,hoc eſt,tps ſententiæ
diffinitiuæ,vt probatur.ff.de peti.hære.l.4.& l.ſi quo tpe.ff.de
rei vendi.l.ſin autē.§.poſſidere.ff. ad exhib.l. Titium.§. ſi quis.
vero &. §.ſi quis cum.& l.ſed & ſi.§.fi.ff. de pecul.l.quæſitū. &
eſt hodie caſus.j.de re iud.c.Abbate ſane.in fi.li.6.vbi plene de
36 hoc.Si vero de iuriſdictionę prępenienda † tunc inſpicitur re-
gulariter initium.vt.ff.de iuriſdictione om.iud.l. cum quędam
puella.ff.de iudi.l.ſi quis poſtea.ff.ad muni.l.ſi quis incola.C.de
veteranis.l.vlt.lib.12.& j.de foro cōpe.propoſuiſti.de appe.vt
debitus.quod dic ſi placet vt dixi.s.de reſcriptis.c.plerunq; fal
lit in laico criminoſo facto clerico vt ſtatim dixi . Si de iuriſdi-
ctione perpetuanda tunc regulariter ſpectatur initium.vt j.de
off.deleg.c.licet.§.ſi vero.vbi iuriſdictione vti cęperit.ſ.per ci-
tationem quæ eſt exordium iudicij quo ad perpetuandam iu-
riſdictionem ſm Vinc.Tan.Goff.& Ber.& Inno. ibi. & eſt ex-
preſſum eo. ti.c.gratū.§.nos aūt.& de off.dele.c.vlt.& c.quam-
uis.& c.cum plures.§.porro.lib.6.quod dic.vt ibi per Archi. &
37 2.q.6. non ita in principio. Si de lite † occupanda, tunc qñque
inſpicitur initium.ſ.litis conteſtatio.vt j.de procur.c.ſi duo. in
princ.lib.6. & qñq; finis.ſ.diffinitiua ſententia. vt ff.de rei ven.
l.is a quo.ff. de noxa. ſi quis a multis.ff. de peculio.l.ſi vero. de
quo articulo potes diſtinguere vt Car.in c.alle.ſi duo.vel aliter.
38 Si quęris quis † litem occupare videatur.diſtingue:aut iſta prę-
uentio,ſeu occupatio ius alterius abſorbet in totū,vel pro par-
te,& tunc aut iſti,quorum vnus alium præuenit,hñt ius ex di-
uerſis cauſis: & tūc ille demum videtur primo litem occupaſ-
ſe,qui primo ad ſententiā peruenit vt.ff.de peculio.l. ſi vero.ff.
de noxal.l.ſi quis a multis.& ff.de re iudic.l. inter eos . Nam in
actione noxali & in actione de peculio pręueniens,vel occupās
poteſt abſorbere ius alterius in toto,vel pro parte ſm quod eſt
in peculio. Aut iſti, quorum vnus alium præuenit, hñt cauſam
ab eadem & ex eadem cauſa.& tūc ille vr occupare, qui primo
litem conteſtatur vt.ff.de leg.1.l.ſi pluribus. in fi.& ff. de verb.
obl.l.ſi Titius. Aut iſta præoccupatio,ſeu præuentio nō abſor-
bet ius alterius in totum nec pro parte.ſed quandam prærog-
atiuam inducit. & tunc ille vr occupare qui primo ad iudicium
prouocat. vt.ff.de iudi.l.qui prior.& l.in tribus. cōi diui.l.2.§.1.
Si igitur de exercitio ſeu inſtantia cauſę noīe alieno: tunc inſpi
citur tēpus litis conteſt.& ille occupat lite qui primo litem con
teſtatur. vt in d.c.ſi duo.j.de procu.& ff.de procu.l. ſi pluribus.
39 † Si quæris de idoneitate teſtium in cauſa producendorū:tunc
regulariter ſpectatur tempus, quo coram iudice producuntur
& deponunt vt.ff.de verb.ſignifi.l.notionem.§. inſtrumento-
rum.j.de teſti.c. veniens.3. in fin. Fallit in pubere volente de-
ponere de eo quod audiuit vel vidit tempore impubertatis,&
in pupillari ætate,non doli capace: ſed proximo infantie. quod
dic vt plene notauit Arch.37.diſt.c.relatū.& dicam.j. de præ-
40 ſcrip.c.cum nobis.& de ſent.excom. c.vlt. Si agatur † de abſo-
lutione vel cōdemnatione facienda, tūc refert,vtrū ſit actum,
vel petitum in genere cauſa aliqua non expreſſa:vt tunc expe-
ctetur regulariter tempus ſententiæ.ff.de rei vendi.l.ſin autem
2.reſponſo.& §.1.j.de re iudica.c.abbate ſane.§ præfatus vero
2.reſponſo.& ver.ſed tñ eſt,&c.lib.6.vel ſi ſit actum ſeu peti-
tum ex certa & expreſſa cauſa ſpāliter vt tunc regulariter ſpe-
ctetur tempus iudicij inchoati,id eſt,litis conteſta. Nec poſſet
agens fundare intentionem ſuā ex cauſa poſtea ſuperueniente.
quod dic plene per Ber.& doct.omnes in c.alle. Abbate.§.præ-
41 miſsis. Reſtat † videre de muneribus indicendis,& tunc regu-
lariter initium ſpectatur:vt.ff.de excu.tu.l. excuſantur.§.opor
tet.& l.tutor peritus.ff.de vaca.mune.l.2.§.qui ad munera.ff.de
iure immu.l.ſemper.§. hoc circa. Sed hoc qñque fallit. vt.ff.de
excu.tu.l.ſpadonem.§.ſin autem. & l.non tātum.§. vacare. & ff.
de vaca.mu.l.ab ijs honoribus.§.auctis.& l.prætor.§.ſi poſt cau
42 ſam. Reſtat videre de iuris quæſiti retētione:& † tunc aut ille,
qui certat de iuris ſui retentione non eſt in culpa, & tunc ſpe-
ctatur regulariter initium,id eſt,tempus iuris quæſiti. vt ff.de
iudi.l.ſecus.& l.cum furioſus.55.diſt.c.præcepta cum ibi alle.j.
de cle.ęgro.c.1.& 2.& 3.& pen.& fi.& ff.de poſt.l.1.§.caſum.&
ff.de iudi.l. qui furere. Fallit in caſibus notatis in his verſibus.

Paupertas, odium,vitium,fauor, ſcelus, ordo.
Perſonas ſpoliant,& loca, iure ſuo.

Quos expone vt exponit
Ber.s. de conſtitu.cognoſcentes. & de priuile. antiqua. Alios
caſus vide per Hoſt.j.de deci.ſuggeſtum. per Arch.22.diſt.re-
nouantes.per G.in Spec.ti.de inſtru.edit.§.nūc aut videndum
reſtat.ver. quid ergo ſi abbas . Aut ille qui certat de retentione
iuris ſui eſt in culpa damnabili,& tunc non ſpectatur initiū. vt
45 j.de æta.& qualit.c.1.cum ibi notatis. Reſtat † videre de vſu-
capione vel pſcriptione:& in talibus licet de iure ciuili in vſu-
capione quantum ad habendum bonam fidem inſpiciatur ini-
tium,vt.C.de vſuca.transfor.l.vnica.cum ibi notatis.tñ de iu-
re canonico, quantū ad titulum,& bonā fidem,& etiā poſſeſ-
ſionis continuationē nedum ſpectatur initium: ſed etiā totum
tempus vſucapionis,ſeu pſcriptionis,vt legitur &no.16.q.3.in
ſumma.& q.4.volumus.j.de præſcr.c.illud.& c.vigilāti.& c. ſi
diligenti.& c.qm omne.Reſtat videre de libertate & in tali in-
ſpicitur non initium vt initium:ſed inſpicitur illud tempus qd
eſt fauorabilius libertati, & quod perducit ad libertatē ſiue ſit
primum medium vltimū ve.vt inſti.de inge.§.ſufficit. Sequi-
tur de alijs rebus,vel actibus generaliter:& tunc refert.nā quę-
dam res ſunt, vel actus extenſi , & ſuſpenſi hñtes extenſiuam
productionem, & ſuſpenſiuam : vt eſt videre in iudicio: quod
requirit . quod iudex in qualibet parte habeat iuriſdictionē &
quod perſonę ſtantes in iudicio ſint habiles ad hoc:vt patet ex
ijs,quæ notantur,& leguntur.j.de off.dele. c.prudentiam.in gl.
ſed quid per Inn. & Card.j.de off.ordina. Romana. ſuper ver-
bo foraneos.lib.6.& in pręſcr.vt iam dixi, & tunc ſpectatur nō
tm̄ initium,ſed medium,& finis : vt in iuribus.s.allega.in hoc
etiam poteſt videre in intereſſe totali cōmittendo propter do
mum,vel inſulam non factā debito tempore. quod non cōmit
titur,niſi tpe toto tranſacto.ff de verb.obliga.l.ſi ita ſtipulatus
eſſem.& l.inſulam intra biennium.licet ad intereſſe particulare
ante poſſit agi : vt.ff.de verb.obli.l.ſtipulationes non diuidun-
tur.§.plane.& l.exiſtimo.§.fi.& l.interdum. & l.cum ſtipulatus
ſum mihi.ff.loca.& conducti.l.inſulam.§.2.& ad hoc cōcordat
.j.eo.tit.c.cōmiſſa. in princ. lib.6. Et idem in cauſa appellatio-
nis proſequendę,de qua licet certū ſit, quod appellans nō poſ-
ſit eam finire intra annū ceſſante impedimēto : iudex tñ a quo
appellatum eſt non poterit cauſam reaſſumere ante annum. vt
no.G.de Monte Lau. & Gen. extra de app.c.ſicut in cle.& ſub
iſto membro poteſt intelligi.C.de epiſco.& cleri.l.generaliter.
& inſtitu.de excu.tuto.§. item qui reipublicæ. Quædam ſunt
46 res † vel actus momētanei vel quaſi habentes productionem
momentaneam vel quaſi:& iſtorum quidā ſunt qui producunt
effectum momentaneū in ſui pductione & creatione & per-
manentem : & tunc initiū ſpectatur, hoc eſt,tempus illius effe
ctus pducti. Et patet in illo reo conuento in iudicio a quo exi
gitur cautio de ſtando iuri,qui tpe exactæ huiuſmodi cautio-
nis poſſidet immobilia ,ppter quod releuatur ab ea.& ſic tem-
pus cautionis ſpectandū eſt vt.ff.qui ſatiſda.cog.l. ſciendum.§.
vlt.melius facit.ff.de reb.eorum qui ſub tu.vel cu.l.1.§.fi. Qui
47 dam alij ſunt actus qui † producunt effectum ſuſpenſiuum,&
dilatiuum: & in talibus nō inſpicitur initium tm̄ : ſed ſcilicet,
finis illius effectus producēdi ips, quo ille effectus totaliter ſit
productus.vt ff.vt in poſ.leg.l.ſi plane.ff.de petitio.hær.l. ſi quo
tempore.& ff.de condict. indebit.l.2.& 3. & ſub iſto membro
poſſes (ſi velles) intelligere.l.allegatā generaliter. & §.alle.item
qui reipublicę cum concor.alleg per Ber.in c.allegato ſcientes.
j.de cenſi.& j.de renun ca.1.de noui ope.nuntia.cum ex iniun
cto in fi.& qd dicit logicus, Cuius finis bonus eſt, ipſum totū
quoq; bonū eſt.& ethic9.Finis,nō pugna coronat.vnde verſus.

Exitus ſcta probant: finis,non pugna,coronat.Et Hierony-
mus ad Furiam. e.non quæruntur in chriſtianis initia ſed finis t
Paulus tñ male incipit,& bene finiuit. Inde laudantur exordia,
ſed finis proditionis damnatur.ad hæc.25.diſt.qualis.Si iſta di-
ſtinctio videatur tibi prolixa nimis,cum qnęras de materia hu
ius profunditatis,hoc requirit.Et (vt te breuius expediam) ca
pias (ſi velis) iſtum finem diſtinctionis ab illo verſu. Sequitur
de alijs rebus huiuſque.& hęc iura de principio,& fine ſpectan
dis faciunt ad quæſtionē quam ponit Io. An.ĵ. reg. iur.c.in ob-
ſcuris.li.6.in nouella,quæ talis eſt. Exemptus in loco exempto
48 manens † proiecit lapidem, per quem percuſſit autem in loco
non exempto. quæritur an ordinarius loci, an prælatus ipſius
exempti hmôi delicti ſit iudex. Quam queſtione ampliauit ad
iudicem cõtractus. vt quia in iuriſdictione vnius inchoatur,&
in iuriſdictione alterius perficitur,& poſt multa argumẽta,pro
& cõtra ſoluit. Quod ſi quærat de delicto,ne malitia remaneat
impunita,vterq; erit iudex,tam prælatus exēpti reſpectu prin-
cipij (& quia ſub eo perſecit delictum quo ad ſe.argu.ĵ.de prę-
ſump.c.1. ibi qui mittit &c. & quod ibi no. in 1.gl.) q ordina-
rius loci reſpectu finis,& effectus: vt ſit ſicut vnũ delictũ plu-
res perſonas tangens, vnicuiq; in ſolidũ attribuit.ff. ad l.Aquil.
l.ita vulneratus.§.fi.& ff.de furt.l.vulgaris.§.ſi dno. ſic vnũ de-
lictum plura territoria tangens vnicuiq; territorio attribuatur
inſolidũ.ad hoc.C.vbi de cri.agi.oportet.l.1.prout ibi exponit
glo.ſic etiam [inſolidũ] eccleſiaſticus, & ſecularis ſunt iudices
miſerabilis perſonæ, vt no.87.diſt. c.1.12 q.1. ſic duę poteſta-
tes ſunt in eodem off.C.de off præfecti vrbis.l.1.facit.ĵ.de off.
leg.c.1.de præſump.c.literas.cum concor.primæ gl. Sic & veſti
bulum,vbi duo ædificia tanguntur,vtriuſq; cenſetur eſſe inſo-
lidũ.ff.cõi diui.l.arbor §.de veſtibulo. Non tñ intelligas vnum-
quemq; pœnam imponere inſolidum poſſe, ſed reo per alterũ
punito præcluditur alteri poteſtas puniendi:quia non iudicabit
Deus his in idipſum Nahum.ca.1.81.diſt. præsbyter.13.q.vlt.
c.fin.ad idem.ĵ.de off.dele.licet.de accu.de his.ff. nau. cau.ſta.l.
licet. dicebat tñ Egidius de off. dele. q ſi comparationem fieri
oporteret,pręferret primũ cum ſtatim iaciendo ex inordinato
affectu deliquerit,Nec poteſt negari,quin puniendus eſſet,da-
to q non percuſſiſſet, & iactus ille & percuſſio ſecuta non eſt
delictum per ſe: alias eſſent duo delicta. ſed eſt effectus præce-
dentis delicti deriuati a præcedenti cauſa.ff.arbo.fur. cæſa.l.ſi
49 plures.§.fi. In contractu aũt ac eius foro ponderanda † eſt con
ſummatio contractus,vt ſi vnus dicat, promittis decem,& al-
ter reſpondet,promitto. Vel vnus dicit, vendo tibi talem rem
pro decem: & alter reſpondet emo. vbi erat ille ɔtractus ſic in
inſtanti perficiens ibi forum ſortitus erit vterque: non.n.ſicut
in delictis res inchoata per ſeipſam ſubſiſtit cũ nullius effectus
eſſet interrogatio ſine reſponſione ſecuta.ff.de verb.obli.l.1.§.
qui præſens. proderetur ergo locus vbi perfectionē & eſſe re-
cipit.ad hoc.ff.de aucto.tut.l.obligari.§.tutor in gl. quid ſi prę-
ſente.& §.fin. Prædicta intelligo vera,niſi eſſent perſonæ, quæ
ratione contractus non ſortirentur forum. de hoc.ff. de iudi.l.
hæres.§.2. ve. niſi actum fuiſſet de ſolutione facienda in altero
prædictorum locorum,vel in loco tertio.ff.de act. & obl.l.con
traxiſſe. Præter caſus autem illos ſimpliciter contrahendo, li-
cet ibi ſoluere non ꝓmittat, ſortitur ibi forum, vbi perfectus
eſt contractus. Et eſt ſciendum, q Franciſcus Vercellenſis in
decre.fi.ĵ. de for.compe. in quæſtione illa qua de delicto quæ-
ritur tenuit q vtriuſq; loci iudices debeant conuenire. allega-
bat.ĩ.de reſcriptis paſtoralis.ĵ.de ſent.excom. cum illorum.

1 *Minor pars maiorem iniuſte abſentem ne adeat, ſi iuſte, ſecus.* 2.
3 *Metus cauſa qñ ad minorē, aut maiorē partem eundũ* & 4. & 5.

BOnæ memoriæ. Si quæris qñ im-
minet electio fa-
cienda, & aliqui ſunt abſentes, qui ſunt vocãdi
& debent electioni intereſſe propter periculũ,
non audent venire ad locum, vbi debet fieri ele
ctio qd fiet? diſtingue, aut maior pars eſt abſens
a loco, vbi electio eſt facienda, aut minor. Si maior, tũc aut ma
1 ior † pars eſt abſens, aut ex iniuſta cauſa ſeu voluntaria: aut ex
iuſta. Si ex iniuſta tunc minor pars nõ tenetur ire ad eam: imò
vnus ſolus ɔtradicere poſſet toti collegio, ne irent ad illos, cum
ſit ordinariũ & regulare in cathedrali eccleſia electiones ipſo-
rum fieri debere, vt.ĵ.eo.cum terra.ĵ.c.q ſicut.eo.tit.de appel.
qua fronte. ſed ea citata, & vocata legitime & adueniente fine
termini iuris eligendi minor pars præſens etiã ſi eſſet vnus ſo-
lus eligere poterit, vt not.Inn. Cõpo. & Io.Andr.hic.& Inn.&
2 Cõpo.ĩ.eo.cum nobis olim.& dic vt ibi dixi. Si ex † iuſta cau-
ſa, tunc minor pars, vel tenetur ire ad eam, ſi poteſt. vel ſi non,
procuratorem mittere.vt 23.diſt.in noĩe dñi. vt no.Ber. hic in
glo.ſi citati. Si minor pars eſt abſens: & tunc aut oẽs præſentes
conſentiunt, qđ eatur ad eam: aut aliqui diſſentiunt. Si oẽs prę-
ſentes cõſentiunt, quod eatur ad eam, tunc ibitur ad eam.ar.ſ.
de ijs, quæ fi.a ma.parte ca.c.1. Si aliqui diſſentiunt, tunc aut mi
3 nor pars quæ eſt † abſens, timet [cõe periculum aut perſonale.
ſi cõmune] periculum impreſſionis, tunc aut maior pars ma-
ioris partis præſentis conſentit, quod eatur ad ipſam minorem
partem abſentem, & tunc ibitur ad eam etiã inuita & renuente
minori parte.arg.ff. ad municipa.l. quod maior.& ĵ.de his quæ
fiunt a præla.cũ in cunctis no.Inn.hic in gl.ſi em.ver.melius di
citur. Aut maior pars ibi maioris partis præſentis diſſentit, qđ
eatur ad minorem partem abſentem, & tunc nõ ibitur ad eos,
ſm Inn. ſed abſentes licet pauciores appellare poſſint expreſ-
ſa cauſa, ne ſine ipſis fiat electio in loco, in quo veriſimiliter ti-
metur impreſſio fieri.& ſi poſt talē appellationē eligatur, caſſa
bitur electio, probato timore probabili.licet impreſſio non ſit
ſecuta vt hic.& 23.diſt.in nomine Dñi.60. diſt. in c.quãto ſm
Archi.ibi & vt no.hic Ber.in gl.ſi citati:& Cõpo.in glo.2.verſ.
ſed nunquid hoc caſu vſq; ad verſi.ſed pone. Et hoc caſu pau-
ciores abſentes non pñt alijs terminum aſſignare, nec poſſunt
eligere in termino a ſe aſſignato vel a iure.i.in fine trium men-
4 ſium. Et eſt ratio, † quia cum in eccleſia ſit electio facienda ꝓ-
pter impedimentum impreſſionis, vel aliud nõ tenetur maior
pars ad alium locũ ire: nec, durante impedimento, curret ei tpˢ
iuris ibi ad eligendũ.vt.ĵ.eo.ne pro defectu. ibi iuſto impedi-
mento &c.ideo nondum aduenit tempus iuris licet tres men-
ſes ſint elapſi ſm Compo. Si minor pars abſens timet periculũ
perſonale, vt infirmitatem, vel ꝓprias inimicitias tunc refert.
Aut maior pars partis præſentis conſentit. quod eatur ad eam,
& tunc ibitur etiam minore reclamante.argu. iurium allegato.
5 Aut maior † pars partis præſentis diſſentit, & tunc non ibitur
ad ipſam minorem partem. Sed ipſa minor pars abſens conſti-
tuet procuratorem, ſi velit: alias maior pars poterit eligere, ip-
ſiſs abſentia, vel appellatione non obſtante, ſecundũ formam.
c.quia propter.§.illud.& ĵ.eo.ſi quis iuſto. lib.6 vt not.Ber.hic
in glo.ſi citatiſ. Vbi vero minor pars abſens non timet aliquod
periculum, nec habet aliquod impedimentum: ſed ſola volun-
tate detinetur, tunc vnus ſolus poſſet contradicere, ne ad eam
iretur.vt.ĵ.de his quæ fi. a ma.parte.capi. cũ in cunctis ſecun-
dum Inno.hic in ver.prædicto melius dicitur.

1 *Negatiua quibus caſibus probabilis.*
2 *Negatiua facti prægnans probanda.*
3 *Negatiua mera quando iureiurando probetur.*
4 *Negatiua ſenſibus obiecta probabilis.*
5 *Negatiuarum qua ratione probetur.*
6 *Negatiua indefinita contraria, quibus adfirmatis, probetur.*
7 *Negatiua pura cuius nulla eſt cõtraria adfirmatio, an probabilis.*
8 *Negatiua qualitatis probari poteſt.*
9 *Negationum improbabilium, regulæ reſtrictio multiplex.* & 10.
11 *Qualitatum genera: & an ineſſe præſumantur.* & 12.
13 *Qualitatem ineſſe quis, an non probet.* & 14. & 15.

§ Porro. Hinc poſſunt elici duæ regulę ſm Inn. hic in
verſi. prædicto melius dicitur. Prima talis eſt
quod negatiua probari nõ poteſt vt hic.& 6.q.vlti.c.accuſator.
1 Sed iſta regula fallit in quatuor caſibus. Primus eſt, qñ † talis ne
gatiua poteſt reſolui in affirmatiuã æquiualentem ei. vt negare
viuum, & aſſerere mortuum. aut negare mortuum & aſſerere
viuum.ff.ad l.Aquil.l.inde Neratius.§.fi.ĵ.de renun.ſuper hoc.
Secundus caſus eſt, quando aliquid includitur in affirmatiua,
quo probato, ſequitur probatio negatiue, vt nego rem tuã eſſe
& probo eam meam.ff.de procur.l. Põponius.§. ſed & is.ĵ.qui
matrimonium accu.poſſ.c.fin.melius.ff. de his qui ſunt ſui vel
alie.iuris.l.filium. Tertius caſus eſt, cum id, quod negatur, ſub-
iacet inſpectioni oculorũ, vt ſi nego teſtamentum hic raſuras,
vel monaſterium Beatæ Genoueſæ eſſe extra muros ciuitatis
Pariſienſis. vel talem hominem eſſe vulneratum quę oĩa & ſi-
milia probantur per inſpectionem oculorum.ff. fini. regun.l.ſi
irruptione. Quartus caſus, quãdo habet determinationem lo-
ci, vel temporis, vel alterius rei. vt.C. de contrahen. & comit.
ſtipu.l.optimam.ĵ. de teſti.c. ex tenore. Et ſic habes regulam,
quæ fallit in quatuor caſibus ſupradictis ſm Ioan.Andr.hic &
ĵ.de regu. iuris. c. ſine poſſeſſione in nouella. lib.6. Vel ſi ve-
lis per modum diſtinctionis procedere in iſta materia, dicas
ſic, ad euidentiam dicendorum, ſcire debes, quod aliud eſt di-
ctum

ctum negatiuum, quale fuit illud, de quo.ĩ.de probat.c.3.quia
illud ſe offert ſenſui humano auditus, ſicut eſt dictũ affirmati-
uum.& ideo poteſt directe probari ſm Tan. & Goſ. ibi & ſm
Hoſt.in ſumma de proba.§.quis debet ꝓbare.& Arch.6.q.vlti.
accu. Aliud eſt negatiuũ facti, ſeu dicti de quo eſt præſens ſpe-
culatio. Vnde ſi quæris, vtrum negatiua ibi poſsit probari, di-
ſtingue, aut quæris de negatiua iuris, aut de negatiua facti, aut
de negatiua qualitatis. Si de negatiua facti, refert aut quæris, v-
trum probari poſsit per teſtes vel inſtrumẽta, aut nunquid ꝓ-
2 bari poſsit alias. Si primo modo † refert quia aut eſt negatiua
prægnans hñs in ſe implicitam affirmatiuam, vt illa nõ renun-
tiaui ſponte beneficio meo. Vel illa Titius nõ eſt mortuus &
talis bene poteſt probari indirecte vt.ĩ. de renun.c. ſuper hoc.
& ff.ad l.Aquil.l.Neratius.§.fi.ff. de his qui ſunt ſui vel alie.iu-
ris..l.filiũ. Idem ſi nego me eſſe in patris poteſtate. vt.ff. de ꝓ-
ba.l.ſi filius. Vel teſtatorem fuiſſe ſane mentis. vt.ĩ.de ſuc. ab
3 inteſta.c.fi.3.q.9.indicas. Aut eſt negatiua † pura, ſimplex & nõ
prægnans.i.quæ nõ habet implicitam affirmatiuã in ſe: & tunc
aut loquimur in caſu, in quo quæritur de conſcientia alicuius,
quę non niſi per ſacramentũ ipſius probari poteſt.& tunc talis
negatiua probari poteſt ſaltem per ſacramentũ: quo caſu teſtis
eſt in facto ſuo.ĩ.de homicidio.c. ſignificaſti.j. in fi. verbi gra-
tia dr̃, quod in literis non fuit clauſula appoſita de ꝯſcientia iu-
dicum: certe ſuper hoc ſtatur teſtimonio eorundẽ.s. de reſcri.
olim ex literis.& ĩ.de exceſ.præla.inter dilectos ſm Hoſt. hic.
& pro hoc facit no.per Ber.& Hoſt.in d.cap.ſignificaſti.& ĩ.de
ſen.excõ.c.ſi vere.2.in glo.pen.de calum.c.2. & per Io.82.diſt.
propoſuiſti.in glo.ex hoc vr̃. Aut loquimur in caſu in quo non
quæritur de cõſcientia alicuius & tũc aut eſt talis negatiua quę
habet determinationem ſeu adiectionem loci, vel tp̃is, vel alte
rius rei, & tunc aut quęris, vtrũ poſsit probari indirecte & dic,
quod ſic vt.ĩ.de teſti. ex tenore. & c.ſeries. & C.de contrahen.
empt.l.optimam. Aut quæris vtrum poſsit probari directe:&
4 tunc aut † eſt talis negatiua quæ cadit in notitiam. ſcientiã, co-
gnitionẽ, ſeu intellectũ teſtis per hoc quod ſe offert ſenſui hu
mano, ſicut & affirmatiua. verbi gratia nego teſtm̃ habere ra-
ſuras vel hoĩem eſſe vulneratũ vel dico ꝙ quod in ſcholis iſtis
nõ fuit lectum hora prima: vel dico quod qñ magiſter legebat
in iſtis ſcholis tali die, & hora non erat eques vel non habebat
pallium ſupra caput vel non habebat aliquã arborem coram ſe
plantatã.iſta enim oĩa ſe offerunt ſenſui viſus: & talia bene pñt
etiam directe per teſtes probari, qui dñt ſe fuiſſe præſentes, &
nõ vidiſſe.vt ff.fi.regun.l.ſi irruptione &.ff.de ferijs.l.eandem.
Et eſt ratio, quia cũ res ſubiaceat inſpectioni. ita videt oculus
veritatem, de eo quod negatur, ſicut de eo quod affirmatur.vt
C.de errore aduo.l.2. & idem ſi iudex cõmittit aliquibus, vt vi
deant ſi mulier ſit prægnans vel non, vel vtrum ſcriptura ſit il-
lius tabellionis, vel nõ vel vtrum vulnus ſit mortiferũ, vel non
vt.ff.de vent. inſpi.l.1.§.ſi autẽ. & ff.ad l.Aquil.qui occidit in fi.
C.de fide inſtr.comparationes.C.de re milit.l.ſemel.lib.12.quia
cuilibet experto in ſua ſcientia credendũ eſt.ff.de ſtatu homi.l.
ſeptimo menſe.& idem de factis vel dictis quæ ſe offerunt ſen
ſui auditus ſeu ſenſibus humanis. Quinq; em̃ ſunt.ſ.viſus, au-
ditus, guſtus, odoratus & tactus. de quibus.ĩ.de teſti.c.cũ cau-
ſam quæ inter &c. puta ſi aliquis velit probare ſe non fuiſſe ci-
tatum, certa die. hoc probare poterit per illos qui per totam il-
lam diem fuerunt in cõmunitiua ſua continue. & qui viderunt
oẽs actus ſuos, & nihil de hoc audierunt ſm Io.And. hic idem
ſi tabellio vel teſtis dicat quod tali loco & tali die Titius inter-
rogatus per iudicem non reſpondit, vel dixit, quod tali die, &
tali loco cum talis iudex tulit ſñiam condẽnauit Titium in fun
do & non in domo. vel tali die & tali loco cum talis fecit teſta-
mentum in quo ſum teſtis nõ inſtituit talem vel nõ legauit ali
quid tali. & ſic de ſimilibus.ar.C. de teſta.l.teſtamentũ.vt not.
Dy.Cy.C.de erro.aduo.l.2.& C.de proba.l.actor. & hoc idem
videt̃ dicere gl.C.de re. credi.l.vlt. & expreſſe hoc no.in aut.de
hæredi.& falci.§.ſi vero abſunt.glo.no.teſtimonium de auditu
5 colla. 1. Aut eſt talis † negatiua quæ cadit in notitiam ſcĩam &
cognitionem teſtis non tñ per hoc quod ſe onerat directe ſen-
ſui: ſed per redditionẽ cauſæ ſufficientis. vt quia dico talis nõ
cognouit Bertam quia deeſt illi membrũ, vel nõ percuſsit Ti-
tium pugno quia diu eſt, quod caret pugno. & tunc idem ſm
Io.Andr.hic & pro hoc facit optime.ĩ. de proba.c.propoſuiſti
ibi qñ dicit nec potuiſti cognoſci vt.ĩ.de frigi. & malefi. frater
nitatis.in principio.ibi quod eadem nõ poterat eſſe mater. Aut
6 eſt talis negatiua, quæ non habet † determinationem, ſeu adie-
ctionem loci, vel tp̃is nec cadit proprie in notitiam cognitio-
nem ſeu intellectũ teſtis. per hoc quod nõ ſe offert ſenſui, nec
per redditionem cauſæ ſufficientis: vt ſi dicam quod ego nun-
quam conſenſi contractui tali: quia ſi nõ conſenſi vna hora vel
vno die, potui tñ conſentire alia hora vel alio die. & tũc aut eſt
talis negatiua. cuius cõtrarium effectũ affirmatiuum habet de
ſui natura fieri in cõi. & in præſentia pluriũ expediri. vt dicam
quod capitulũ Pariſien. nunquam conſenſit alienationi talis rei
eccleſiaſticæ, quæ quidem alienatio habet fieri in capitulo nec
poteſt expediri niſi per tractatum & deliberationem collegij.
10.q.2. hoc ius & tunc talis negatiua probatur per illos de capi
tulo vel de cõuentu qui deponunt ſe ſemper interfuiſſe in ca-
pitulo, & ipſum capitulũ ſemper diſſenſiſſe & conſenſiſſe, quo-
ties de cõſentiendo alienationi huiuſmodi tractabatur. Sic lo-
quitur.ĩ.de ꝓba.c.3. vbi hoc no. Hoſt.ꝙ conuentus nõ potuit
conſentire, niſi in cõi ar.s.de conſti.cum acceſsiſſent.ĩ.eo.quia
propter.& idem no.Ber.ĩ.eo.cum dilectus.in glo.ſed vr̃ in fin.
idem ſentit Inn.ĩ.de fide inſtru.c.cum Ioannes Eremita.in gl.ſi
oẽs teſtes.ver.nec obſtat.ĩ.de ꝓba.c.3.ibi vel dic ꝙ ibi nõ fue-
runt ſingulares &c. & quod no.ĩ.de accu.c.ſuper ijs ſuper ver-
bo excludatur.ad fin.ver.qñ autem vitium &c.vbi dicit, ꝙ qui
negat formã ſeruatam in electione, eam omiſſam probare de-
bet.& idem no.ĩ.de eo qui fur. ordi. rece.c.innotuit. & idẽ Ar-
7 chi.ĩ.eo.ti.c.is qui ꝯ gl.2.li.6. Aut talis negatiua eſt, cuius † con-
trarium factũ, ſeu affirmatiuam ꝯtrariam non habet de neceſ-
ſitate fieri in preſentia plurium, ſeu in cõi.ſed poteſt ſecreto, &
ſigillatim expediri.vt ſi dicatur, ꝙ Titius non fuit citatus, vel
quod Titius canonicus nõ cõſenſit in ſcrutinio in talem, vel ꝙ
maior pars capituli nõ conſenſit in ſcrutinio in talem, vel quod
Titius ciuis Pariſienſis nunquam fuit in eccleſia. vel ꝙ Titius
nunquã conſenſit matrimonialiter in Bertam. & talis negatiua
probari nõ poteſt vt hic in.§.porro.& 6.q.vlt.actor.C. de ꝓba.
l.actor quod aſſeuerat.C.de non.nu.pecu.l.aſſeueratio. quia ne
gotia non ſunt cauſæ. vt ibi & hoc de probatione per teſtes vel
per inſtrumenta. Aut quæris nunquid negatiua poſsit probari,
alias quã per teſtes, vel inſtrumẽta: puta per iuramentũ delatũ,
& præſtitum, vel per confeſsionẽ in iudicio emiſſam. & dic ꝙ
ſic. primum patet.ff.de iureiur.l.ſed & ſi poſſeſſori.in princ.&
l.ſi duo in principio.& §.Iulianus.& §.fin.C. de his qui ad eccl.
confu.l.præſenti.in aut.de hæredi. & fal.§. ſi vero abſunt coll. 1.
Secundum probatur.ff.de dona.l. quidã in iure.ĩ.de cõfeſ.c.ſta
tuimus.li.6. Si quęris de negatiua iuris, dic quod illa poteſt ꝓ-
bari.vt ff.de proba.l.ab ea parte &.ĩ.deſpon.cum apud. vt no.in
8 glo.Ber.hic. Si quæris de negatiua qualitatis, dic ꝙ † illa ſimpli
citer probari poteſt.ſaltem inducere probãdo contrariã quali-
tatem.vt in gl.Ber.hic in fi.& pro hoc.ĩ.de præſump.c.vlti. Et
ſic habes ſatis explicatã iſtam regulã quæ eſt ꝙ negatiua ꝓba-
ri non poteſt. Rõnem iſtius regulæ vide per Car.ĩ. de cõfeſ.c.
ſtatuimus in magna gl.ad fi. ibi & eſt ratio quare negatiua &c.
9 lib.6. Alia † regula, quæ poteſt elici hinc, talis eſt.ſ.quod qui ne
gat, nõ tenetur probare, vel nõ habet neceſſe ꝓbare ſuam ne-
10 gatiuam.vt probatur.ff.de proba.l.ei qui in fi.Sed hæc † ſecun-
da regula fallit, vbicunq; lex vel canon pręſumptionem inducit
cõtra negantẽ.vt.C.de codicillis.l.nec codicillos.C. de iniurijs.
l.ſi non conuicij.C.ad l.Cornel. de Sica.l.1.de dona.inter vir. &
vxo.l.etiam.ff.de ꝓba.l.cũ de indebito.3.q.9. indicas.ĩ. de ꝓ-
ba.poſt ceſsionem.& vt eccle. benefi.c. vt noſtrũ. de ſucceſ.ab
inteſta.c.fi.& hic no.Inn.ĩ.de off. delega. cũ in iure gl.hic vr̃ &
Archi.6.q.vlti.actor. ſuper verbo nulla ſit.& in hoc concordat
quod no.Inn.in d.c.ſuper ijs.ſuper verbo excludatur. ver.qñ au
tem vitium.& in ver.præcedẽti ibi.ſed quid dices &c. ibi cum
cõcor.quod no. Hoſt.ibi.& de cle.excõ.mi.propoſuit.Fallit in
grauibus criminibus de quibus dr̃.C. de abolitionibus.l.fallaci
ter.Sed miſti legiſtæ, id eſt, qui viderunt ſcripta iuris noſtri, in-
telligunt legem illam de infamatis.& hoc not.6.q.vlt.§.vlt.Fal-
lit etiam in caſibus, in quibus negatiua probatur per iuramen-
tum, alias ſacramentũ ex cõmiſsione iuris, vel iudicis, alias ca-
nonis, vt.C.de ijs, qui ad eccl.conſu.l.præſenti in fi.& in aut.de
hæred.& fal.§.ſi vero abſunt.ĩ.de teſti.præſentium.& c. vlt.de
ſen.excõ.ſi vere.2.de elec.vt circa.& c.nulli.li.6. cũ ibi notatis.
Sed illud potius poteſt dici ſacramentũ purgationis.C.de iure
delib.l.fi.§.licentia.ĩ.de purga.ca.c.quoties. Item fallit in caſu,
in quo actor probat ſuam affirmatiuam, quam reus negat eſſe
veram.C.de contrahen. ſtipu.l.optimam.in fi.ĩ.de teſti.ex te-
nore.& ſic erit vera regula quę fallit in quatuor [caſibus, alias]
exceptionibus. ſm Dyn. qui iſtos quatuor caſus ponit in.l.al-
legata actor.C.de proba.idem Io.An.hic & in d.c.ſine poſſeſ-
ſione in nouella.li.6. Item fallit quinto in caſib. in iure expreſ-
ſis, vt no.Inn.in d.c.ſuper ijs.in gl.alle.ver.ſed illa.& Archi.6.q.
vlt.actor.in glo. Sed contra videtur & gen. extra de reſcri.c.li-

teras.ſuper verbo ſtatuimus.j.in cle. Vel aliter per modū diſtin-
ctionis potes ſic dicere, aut eſt negatiua iuris, aut eſt negatiua
qualitatis, aut negatiua facti. Si negatiua iuris refert: qa aut eſt
de genere permiſſorum, vt quod quilibet ſit teſtis. vt ff.de ꝓ-
cu.l.mutus §.1.& de teſti.l.1.cum ſimilibus.& tunc ille qui ne-
gat, probare debet. Aut negatiua iuris eſt de genere prohibito
rum, vt ſunt collegia.ff.de colle.illici.l.1. & tunc qui negat, non
ꝓbat, ſed aduerſarius. Si ſit negatiua qualitatis, tunc refert, aut
ille qui aſſeritur, vel negatur hr̄e qualitatē illam, non eſt in poſ-
ſeſſione pacifica illius qualitatis. aut eſt in poſſeſſione pacifica
11 illius qualitatis. † In primo caſu refert, aut eſt negatiua qualita-
tis extrinſecæ, aut intrinſecę, aut naturalis, aut accidētalis. Si na
turalis tunc aut eſt talis negatiua quæ per ſolū lapſum tpis tol-
litur aut non. Primo caſu nō præſumitur, niſi ꝓbetur, vt ſi ho
mo centum annorū petat reſtitui tanquam minor, licet minor
fuerit natus. C.de proba.l.eum te. & de in integ.l. ſi minorem.
vbi de hoc.& vide quod dicam.j.de ꝓba.c. in præſentia.& qd
no.Car.j.e.ſi forte li. 6.Si vero ſit talis negatiua, quæ ſolo lapſu
tpis non tollitur. & tunc aut quis ſemel perdidit ea, vt quia fa-
ctus eſt malus, periurus, vel infamis: & hoc conſtat, & tūc ſem
per talis præſumitur, niſi cōtrarium ꝓbetur.j.de reg.iur.ſemel
malus.lib.6.cum ibi no. Aut non perdidit eam.v.g.nego te hr̄e
ſenſum naturalem, qui ineſt homini. Vel nego te ſobrium, vel
caſtum vel pacificum, & tunc ego, qui nego, ꝓbare debeo non
per modū negationis, ſed per modum aſſertionis: qua aſſertio-
ne ꝓbata, reſultat ꝓbatio negatiue. vt C.de codicillis.l.nec co-
dicillos.j.de ſuc.ab inteſta.c.fi.& idem quo ad alias virtutes, in
quibus homo chriſtianus natus fuit. vt.s.in ꝓemio.& j.de prę
ſump.c.fi cum ibi notatis per Ber.in gl.vlti in fi.ibi.ſi rōne deli
cti &c. Et per Hoſt. poſt eum quia, quo ad eos, quilibet præſu-
mitur virtuoſus ſm Hoſt.j.de ſcruti.c.vnico. in fi.& Cardi.&
G.& Io.An.j.eo.ſi forte.lib.6. & ſm Archid.6.q.vlti.actor.&
ſm.G.de Monte Lau.extra de conceſ.pręb.c.vnico.in cle.pro
quibus facit.ff.de leg.2.l. cum pater.§. rogo. & l.cum quædam.
12 & de manu.teſta.l.ſeruus. Si accidentalis † verbi gratia, nego te
habere literaturā, vel nego te ſcire medicinam, de qua & cum
qua homo non naſcitur, ſed per laborem acquiritur vt.j.de re-
nunt.c.poſt trāſlationem.§.item ſi quis. & tunc refert quia aut
ille qui aſſerit ſibi adeſſe qualitatem illam petit ſe admitti ad ali
quid per eam & cōtra eum negatur. aut eſt admiſſus & petitur
13 remoueri. † In primo caſu, qui petit ſe admitti, debet probare
adeſſe ſibi qualitatem illā per experimentū ſuæ ſcientiæ. Nam
ſcholares, qui volunt ad doctoratum promoueri, & peruenire
non curarent de examine, & examinatione ſi non tenerentur
hoc oſtendere. debent ergo probare adeſſe ſibi oīa quę lex di-
cit. C.de profeſ.& medicis.l.magiſtros.& l.ſequenti.& de pro-
feſſoribus qui in vrbe cōſtan.merced. hr̄e cōmittuntur.l. vni-
ca.de collegiatis.l.1.lib.x.C.de ſacr.ſan.eccl.l qui ſub prætextu.
ibi ſufficiens approbetur.& ita poteſt intelligi qd̄ legitur & no.
j.de præſump.c.vlt.gl.vlt.in qōne.ſed qualiter &c.& per Hoſt.
poſt eum. In ſecundo caſu.ſ. qn̄ quis vult repellere iam admiſ-
ſum, quod poteſt vt.ff.de mu. & ho.l. vt gradatim.§.reproba-
ri.de excuſa.tuto.l.ſed & reprobari.j.de ęta.& qual.c.fi. & tunc
ille, qui negat ipſum idoneum eſſe, debet hoc ꝓbare quia ipſe
eſt in quaſi poſſeſſione, vt in iurib. allega. & pro hoc facit.C.de
profeſ.& medi.l.2.ibi ſi nō ſe vtiles ſtudentibus prębeant quod
intellige probādo: quia poſtquā admiſſus eſt remanet quouſq;
probetur inutilis.8.q.4.c.nōne.ar.C.ſi ſeruus expor.ven.l.mo-
14 ueor. Si eſt negatiua † qualitatis extrinſecę vt diuitiarū ſeu, pau
pertatis, vel dignitatis, vel gradus, vel honoris alicuius. tunc re-
fert: quia aut ratione talis qualitatis petit aliquis ſe ad aliquem
actū admitti, & tunc debet ꝓbare. vt ff.qui ſatiſda.cog.l.ſi vero
.§.qui pro rei qualitate.ibi vel ſi dubitetur &c. Item, ſi vult in-
tentionem aduerſarij contra ſe fundatam repellere. Nam tunc
debet probare. C.de proba.l.ex perſona. vbi erat fundata inten
tio aduerſarij per præſentem paupertatem. pro hoc facit.ff. de
proba.l non eſt neceſſe.& de magiſtr.con.l.1.§. ſi magiſtratus.
Idem dico in paupertate. ſi quis vult p p eam aliquid conſequi:
debet eam probare, ſiue ex hoc intendat fundare intentionem
ſuam vt in exemplo.ff.de priuil.credi.l.ſi creditores.C.de hær.
act.l.ſi adulta. ſiue intentionem aduerſarij fundatā velit repel-
lere propter paupertatem. vt.ff.de excu.tu.l.paupertatis.& in-
ſtit.de excu.tut.§.item ꝓpter. Ex hæc vera, niſi aliqua pręſum-
ptio transferat ꝓbationem in illum, contra quem eſt præſum-
ptio: quia tunc eſt ſecus. vt in l.alleg.ex perſona.j.de præſump.
ex ſtudijs.& c.mandata.& c.cum in iuuentute. Sequitur qn̄ il-
le, qui aſſeritur vel negatur hr̄e qualitatē illam eſt in poſſeſſio-
ne pacifica illius qualitatis: & tunc refert, quia aut illa qualitas
eſt de iure communi, & ineſt alicui de iure cōmuni, vt ꝙ ali-
quis ſit bonus pudicus, pacificus, & modeſtus. & tunc neganti
incumbit ꝓbatio negatiuæ per not.in c.alleg.ſi forte.j.de elec.
15 lib.6.& per alia iura.s.alleg.† Aut illa qualitas eſt, de iure com-
muni non tn̄ ineſt alicui de iure cōi vt quod aliquis ſit doctor,
& in poſſeſſione doctoratus: & tunc idem.ſ. quod neganti in-
cumbit ꝓbatio negatiuæ, ita, ꝙ poſſeſſio ipſum releuat ab one
re probandi. C.ne ſer.expor.ve.l.moueor.j.de ſent.excom.c.ſi
iudex laicus.§. idem cenſemus.li.6. Aut illa qualitas eſt de iure
ſpeciali priuilegiato, & ꝯtra tenorem iuris cōis: & tunc neganti
non incumbit probatio, ſed aſſerenti ſe hr̄e illam qualitatem,
ita ꝙ poſſeſſio huiuſmodi non releuat a probando. vt.ff.ſi ſer-
uitus ven.l.ſicuti.§.ſed ſi quæratur.C. de fide inſtr.l. ſi ſolenni-
bus. Licet Accur.notare videatur ibi contra. & de hoc eſt ho-
die caſus.j.de priui.cum perſonæ.§.quod ſi tales.verſi.pręſcri-
ptioniſque probatione.lib.6.In tertio vero caſu qn̄ eſt negatiua
facti poteſt dici vt ſupra in prima regula: ſed tn̄ tota iſta diſtin
ctio comprehenditur ſatis ſub prędicta regula, & ſub exceptio
nibus, ſeu ſallentijs ſupradictis: licet ſorte per iſtam diſtinctio
nem materia clarius eluceſcat.& de iſta materia tangit Inno.j.
de eo qui ſur.ordi.ſuſcepit.c.innotuit. in ſin.

1 *Vſucapionem exeunti rem non obeſſe. fallit num. 2.*
3 *Eligendi ius etiam negligentibus non vſucapi. & 4.*
5 *Electori excluſo qui ſubueniendum.*
6 *Spoliatus poſſeſſione iuris annui quis an non dicendus.*
7 *Patronatus quærendi modi.*
8 *C.quærelam. enucleatur.*
9 *Prouiſionum eccleſiaſticarum via multiplex.*
10 *Præſentatio a populo præſcriptibilis. & 11. & cur. 12.*
13 *Parochiani quæ præſcribant.*
14 *Archidiaconi lapſus. & 15. & 17.*
16 *Priuilegia an & quomodo præſcriptibilia.*
18 *Parochianos cum patrono præſentare poſſe.*
19 *Eccleſiæ qui præſumendi fundatores.*
20 *Rectores a populo præſentandi.*
21 *Parochiani quando non parochiani poſſint.*
22 *Deiectus quis: quo ve remedio iuuandus. 32.*
23 *Expulſorem, non admiſſo domino, non vſucapere.*
24 *Expulſio non violenta quæ.*
25 *Poſſeſſionem metuentis ſibi non admitti.*
26 *Deiectus vi quis, an non, dicendus. & 27.28.& 29.*
30 *Vi poſſeſſum non, niſi bona fide, præſcribi.*
31 *Metus vnde deprehendi poſſit.*

QVærelam. Si quęris, vtrum poſſeſſorium, & petitoriū poſſint ſimul in-
tentari, dic vt dicam.j.de cauſa poſſ. & proprie.c.
cum dilectus.
¶ Si quæratur quanto tpe poſſeſſor non vtendo
poſſeſſione ſua, poſſeſſionē dicatur amiſiſſe, re-
fert, aut quęris de poſſeſſione rei corporalis, aut de poſſeſſione
rei, ſiue iuris incorporalis. Si de poſſeſſione rei corporalis tunc
arbitrariū eſt.ar.ff.de iure delu.l.1.in ſin.ſm Hoſt.& Inn.Cōpo.
hic. vnde aliqui legiſtę volunt oſtēdere, qd̄ hodie vſucapio, vel
pręſcriptio locū nō habeat: quia ciuilis poſſeſſio eſt cauſa vſu-
capionis.ff.de acq.re.do.l.acquiritur.§.fi. & ff. de acq.poſ.l.ſi qs
1 ſundū.ſm hoc oſtendo tibi, qd̄ vſucapio, † vel præſcriptio lo-
cum nō habeat: quia vbi aliquis exit rem, quā poſſidet, pręſu-
mitur retinere poſſeſſionē ciuilem in aīo. vt.ff. de acqui.poſ.l.
clam poſſidere §. quæ ad nundinas. Pone ergo exiui de fundo
animo retinēdæ poſſeſſionis, & vado ad S. Iacobum. Quidam
alius eundem ſundū emit bona fide, & iuſto titulo traditus eſt
ſibi fundus, dico ꝙ nō vſucapiet: nam ex quo poſſeſſio ciuilis
eſt penes me abſentē iſte per traditionē ſibi factā non acquirit,
niſi naturalē & ſic nō paratur ſibi cauſa vſucapiendi. C. de pſcr.
30.vel 40.annorū.l.male agitur.& iſta ſnīa vr̄ deſtruere oēs pręſ
ſcriptiones & vſucapiones. Sed ad hoc rn̄deo qtod ex quo ego
2 poſſeſſor neglexi venire ad ſundū meum † per tp̄s magnū qd̄
non eſt lege diffinitū (& ideo arbitrio iudicis relinquat) dico
ꝙ ex eo tpe amitto poſſeſſionē ſundi ciuilem & ſic acquiritur
alteri, & ex tpe pſcribit.inſti.de vſuca.§.ꝙ ad eas res. imò poſ-
ſum dicere, ꝙ tp̄s computabitur poſſeſſori a tpe apprehenſæ
poſſeſſionis. Vnde verū eſt, quod ego abſens aīo retineo poſ-
ſeſſionem ciuilē. ſed dico ꝙ ſi negligo venire ad ſuodū per lon
gum tp̄s pſumit, ꝙ ab initio nō habeo animū poſſidendi, & ſic
retrotrahitur.& ad hoc eſt argm̄ optimum. C. de petit. hære.l.
fin.&.ff.de acqui.hęre.l.qui in aliena.§.ſi is qui putabat.& C.de
alluuio.

alluuio.l.ſi qui.alias de adul.l.ſi qui.Si quęris de poſſeſsione [rei
ſiue iuris incorporalis & tunc aut q̃ris de poſſeſsione vel quaſi
iuris eligẽdi aut de poſſeſsione vel quaſi iurium aliorũ puta de
poſſeſsione] vel quaſi percipiendi aliquam annuã penſionem,
ſeu aliquod annuũ ius. ſi de poſſeſsione vel quaſi iuris eligendi
refert. aut alij eligunt ſine me: quia nõ curo electioni intereſſe
& tunc non amitto poſſeſsionem ſm Inn. hic in gl. dñt quidã.
ver.& no.aut eligunt ſine me volẽte electioni intereſſe ſed per
3 eos non admiſſo & tũc aut eligunt ſine me,non aĩo † ſpoliandi
me poſſeſsione,ſed per ignorantiam, vel negligentiã vel ex iu-
ſta cauſa,puta quia eram excõicatus,vel ſuſpenſus,vel talis qui
non debebam electioni intereſſe, & tũc nec ſum ſpoliatus nec
poſſeſsionẽ amitto quia vis nõ fit ſine dolo.ff.de vi & vi arma.
l.1.§.ad ſolam.& §.interdictũ hoc ꝙ atrociter.ff. de vi bo.rap.l.
2.§.doli.aut animo iure ſpoliandi: & tunc aut ego credo qđ ipſi
non faciant hoc aĩo me ſpoliandi.Et tunc idem quia ſicut poſ-
ſeſsio ſic & quaſi poſſeſsio non poteſt ſine animo amitti.ff. de
acq.poſ.l.quemadmodum.& l.quamuis ſm Cõp. hic. Aut ſcio
vel ſaltem credo quod hoc faciant animo ſpoliandi & tunc aut
ſunt in poſſeſsione vna cũ alijs eligendi . Aut ſum in poſſeſsio-
ne ſolus eligendi.ſi in poſſeſsione vna cũ alijs eligendi . & tunc
aut ſum in poſſeſsione eligendi, & venio ad electionẽ eodem,
ſ.iure quo & alij,puta,iure cõi tanquam canonicus,vel mona-
chus, vel alio diuerſo iure . Si eodem iure tunc licet nõ admit-
tar,non tñ priuor poſſeſsione:& eſt ratio,quia electio nõ fit no
mine cuiuſlibet canonici, vel monachi ſingulariter, ſed nomi-
4 ne capituli, vel ꝯuentus . Et ideo † nõ priuatur poſſeſsione ille
qui contemnitur:imò ius ſuum per alios conſeruatur:quia non
ſuo nõie hoc ius poſſidebat ſed capituli ſm Inn. Hoſt. & Cõ-
po.hic.Si vero ſum in poſſeſsione eligendi,& venio ad electio-
nem diuerſo & alio iure quã alij. v.g. quia alij veniunt iure cõi
quia canonici, vel monachi eccleſiæ:& ego, qui non ſum mo-
nachus vel canonicus eccleſiæ,venio iure conſuetudinario,vel
priuilegiato.vt.j.eo.ſcriptũ.& c.Cumana. & tunc ſi illi qui ve-
5 niunt diuerſo † & alio iure me excludant ab electione, poſſum
me dicere ſpoliatũ & agere interdicto recuperandæ poſſeſsio-
nis ſm Inn. Hoſt.& Cõpo. hic. Si vero ſum in poſſeſsione qđ
ſolus eligam vel prouideam : tunc ſi alius eligat,vel prouideat :
me patiente,& pro electo habeat a ſubditis, bene amitto poſ-
ſeſsionem: quia non videor hr̃e aĩum poſſidendi,alias retinẽdi
poſſeſsionem:cũ electum ab alio patior vti dignitate,ſm eos.
pro quibus.j.de cau. poſ.& proprieta.c.cum eccleſia. & c.cum
olim.Si quæris de poſſeſsione vel quaſi iurium aliorũ puta per
cipiendi annuũ cenſum vel annuam penſionem, tũc refert,aut
ille,qui eſt in poſſeſsione, vel quaſi percipiendi: & nõ percipit
quia ſponte omittit petere & percipere :aut ſibi petenti dene-
6 gatur . Si primo † modo, nõ ſpoliatur,nec poſſeſsionẽ amittit.
nam ſolo animo retinetur poſſeſsio, & ipſe non vr̃ hr̃e animũ
dimittendi.vt no.Inn.hic in gl. quidam dñt ver. & no.iam alle.
& Hoſt.& Cõpo.poſt eum . Si ſecundo modo tunc aut petebat
illud ius,vel poſſeſsionem ante tp̃s,& tunc ex ſola denegatio-
ne non eſt ſpoliatus,vt not. Inn.in gl.dr̃ ver.ſi autem. & Hoſt.
& Cõpo.poſt eum.aut debito termino petebat,& tunc aut de-
negans denegat ex iuſta cauſa, forte quia nõ poteſt ſoluere, &
eam nõ denegat animo nõ ſoluendi in futurum.& tunc petens
non dr̃ ſpoliatus.vt no.Inn.in gl.dr̃.ver.ſecus. & Hoſt.& Cõp.
poſt eum. aut denegãs denegat ex non iuſta cauſa,& animo nõ
ſoluendi in futurum & ex hoc ſolo vr̃ petens ſpoliatus vt pro-
batur hic in verſ.ſubtractam. & no.Inn. hic in gl. hic dr̃ autem
in principio.& idem Hoſt. & Cõpoſt.poſt eum.& hoc verum
ſiue ille petens ſuſpicetur ſe poſſe per debitorẽ priuari poſſeſ-
ſione ſua puta quia ipſe petẽs erat debilis,& impotens ſiue nõ.
puta qꝛ erat potẽtior ipſo debitore quia ipſe poſſeſſor poſſeſ-
ſionem ſibi debitã auferre non poteſt.ff.quod met. cau.l.extat.
¶ In gl.quæ incipit quæ ꝓuenit &c. Poſſet quæri,nunquid ius
pręſentãdi poſsit pręſcribi a parochianis in eccleſia parochiali,
7 qui nõ ſunt † patroni illius eccleſiæ per conſtructionẽ,vel dota
tionem ipſius eccleſię vel per dotationẽ fundi ad conſtructio-
nem eccleſię quibus tribus modis ius patronatus queri poteſt,
quod dic per Inn.de iure patro.in rubr.per Arch.eo.ti.c.vnico.
gl.1.lib.6.& vr̃ caſus in iſto.c.quod ſic.ſed Arch.ꝙ. & iſta decre.
8 ſm verum intellectum loquitur † in populo præſentante rõne
iuris patronatus.quod patet ex verbis papæ,cum dicit hic,cum
nobis conſtiterit, ꝙ populus in quaſi poſſeſsione præſentandi
clericũ exiſtebat.& ibi cum dicit,ſalua queſtione ſuper iure pa
tronatus inter eccleſiam veſtrã & populũ ſæpedictæ eccleſiæ.
nam per hoc quod litera dicit p̃ſentandi,denotat ius,ſiue gratiã
deſcendentẽ ex vi iuris patronatus vt eſt caſus.j.de iure patro.
c.vlt. & hoc idem innuit gl. hic qñ dicit cõſuetudine quæ pro-
uenit ex iure patron.&c. & hoc expreſſe tenet Arch.j.de iure
patro.c.vnico.gl.1.in fin.lib.6.& plenius.71.diſt.hortamur.vbi
de hoc plene per eum . Et ad pleniorẽ euidentiã iſtius materiæ
ſcire debes,quod plures ſunt vię a iure inuẽtę per quas ſiue ſm
9 quas † eccleſijs prouidetur. Prima via eſt electio,de qua habe-
tur.s.e.ti.c.1.& c.cum terra.& per totũ.& s.de poſtu.c.bonę.j.
in fi.16.q.7.c.congregato cũ infinitis ſimilibus. Et iſta electio,
ſiue iſtud ius eligendi nullo modo põt pertinere ad laicos,quia
per eam cõtrahitur matrimoniũ ſpirituale inter eccleſiam , &
electum.vt s.eo.cũ inter canonicos.& j.de teſta.c.requiſiſti.§.
ſecus aũt quod quidem matrimoniũ laici cõtrahere nõ pñt. &
hoc ſentiunt Inn.& Cõpo.j.eo.c.quod ſicut. Scđa via eſt ſolen
nis noĩatio,de qua hr̃.s.de poſtu.præla.c.bonæ.j.in fin. & plene
no.63.di.quanto & iſta ſolennis noĩatio non cadit in laicũ cum
per eam matrimoniũ ſpirituale ꝯtrahatur vt plene not.gl.in d.c.
quanto. Tertia via eſt poſtulatio de qua habetur.s. de poſtula.
præla.per totũ.& quæ habet fieri cum decreto . vt patet.7.q.1.
ep̃s de loco.& s.de poſtu.præla.c.bonæ.2.§.nec nocebat. & iſta
etiam nõ cadit in laicũ cum per eam perueniatur ad matrimo-
nium ſpũale & in hoc ipſi electioni ęquiparãtur vt no. in d.de-
cre.bonę in fin.Quarta via,eſt collatio,quę ſpãliter pertinet ad
prælatum.j.de renun.c.admonet.& 10.q.1.nouerint.& hæc nõ
cadit in laicum de iure cõi.vt patet.63.diu.ſi per ordinationem
cum ſimilibus : ſed bene cadit de priuilegio ſpãli Papæ qui lai-
cos poteſt habilitare ad iſta.vt patet.63.diſt. Hadrianus.& c.in
ſynodo. Quinta via eſt præſentatio,de qua hr̃. 16.q.7. decerni
mus.& j.de re iudi. c.cum Bertol. de iure patro.per totum. &
hoc cadit in laicũ ex vi iuris patronatus.j.de iure patro.c.fi.&
in iſto caſu loquitur iſtud.c.quærelã.vt ſtatim.s.dixi. Sexta via
eſt ſimplex petitio , vt qñ populus petit ab ep̃o ſibi dari recto-
rem:quæ ſimplex petitio nõ eſt prouiſio: & hæc poteſt cadere
in laicos ſiue in populũ non patronum:& de hoc loquitur.j.de
ſtatu mona.c.quod Dei timorem.& 23.diſt.c.1.ver. nulla ingt.
& 42.diſt.c.1.& 6.q.1.§.patet.& in iſto caſu poteſt intelligi.29.
diſt.c.Petrus.& 16.q.1.§.his oĩbus.& c.ſic viue & c.ſi quis mo
nachus.vbi dicit gl. quod populi nõ eſt eligere, ſed teſtimoniũ
dare.24.diſt.c.1.& hoc tenet Arch.in d.c.ſi quis monachus. gl.
pen.Ad quod facit qđ no.10.diſt.imperium.16.q.7. in fi.ſum-
me.& in Spec.de præb. in fi.idem tenet Io.An.j. de præb.dile-
ctus.& de iure patro.c.præterea. ita diſtinguit & dicit Arch.in
d.c.hortamur.in fi.& vide quæſtionẽ prædictã per Io. An.j.de
reg.iur.c.quod alicui gratioſe in nouella. li.6.ſ. vtrũ parochiani
poſsint præſcribere præſentationẽ rectoris ſuę parochialis ec-
cleſiæ,quã proſequitur ponendo gl.quam poſuit hic ſm moti-
uum ſuum & formã cuiuſdam ſñię papalis.tertio tollendo re-
ſponſionem quæ fit ad decretalẽ iſtam.quarto fortificando ſo-
lutionem ſuã quinq; ęquitatibus . quinto tollẽdo tria quæ fun-
dant opinionẽ contrariã . Sexto reſpondendo ad duas gl.ſepti-
mo oſtendendo ſolutionẽ ſuam veriſsimã per locũ a diuiſione.
Primo ſciendũ eſt qđ ſcripſit hic ſuper verbo populus, qđ per
hanc literam dñs ſuus Marcellinus noĩe , tenebat , quod paro-
10 chiani † vel populus poſſidere & præſcribere pñt præſentatio-
nem in ſua eccleſia parochiali facit.16.q.1 c. ſic viue. & c.ſi qs
monachus.in fin.& quod ibi no. Hug.& qđ no.63. diſt.in ſum.
& c.reatiua.& quod not.j.eo. quiſquis ſuper verbo abuſum &
Cõpo.de reſcri.capitulũ.gl.quia quæſtiones.verſ.quia ſi patro-
ni vbi in hoc parochianos & monachos æquiparat per eũdem
modũ inducitur quæſt.30.Io. de Deo quę fundatur ſuper pre-
ſentatione populi.ad hoc.j.eo.gñali.li.6. dñs Ioan. de Monte-
murlo diſputando terminauit ꝯrium.reſpõdens ad decretalem
iſtam: quod hic populus poſſidebat patronatum nõ ad actum
præſentandi tm̃ probans id per ver.ſalua.quẽ ſequitur hic . hoc
etiam tenet Arch.in c.alle.hortamur.ipſe vero Io.An. magiſtri
ſui opinionem defendit iuriſconſultum Caſsium imitando.de
quo.ff.de arbi.l.diem §.1. Eſt aũt ſciendum, quod tpe Nicolai
quarti quæſtio fuit in curia,qua præſentatus a populo S. Ceci-
liæ de Florẽtia cum diœceſanus præſentationẽ ipſam noluiſſet
admittere appellauit ad ipſam:& fuit ſñia lata pro ipſo, quã pa-
pa confirmauit inſerto tenore ſñiæ, & cõfirmationis executo-
res dedit.quas literas penes ſe habet inſinuatas.quarũ verba re-
ſpicientia,ppoſitũ ſunt hæc, Nicolaus &c.dilecto filio.G.pręſ-
bytero,& rectori eccleſiæ S.Ceciliæ Florẽtiæ ſalutẽ &c.ea quę
in iudicio &c.ſane tua petitio nobis exhibita ꝯtinebat qđ cum
ad eccleſiam S. Ceciliæ Florentiæ tunc vacantẽ per mortẽ &c.
11 Ad parochianos eccleſiæ ipſius ad † quos de antiqua & appro-
bata ꝯſuetudine, & hactenus pacifice obſeruata præſentatio ad
eandem eccleſiam cũ vacare cõtingit,pertinet:venerabili fratri

noſtro. B.Flor.epiſcopo fuiſſes canonicę pręſentatus idem epi
ſcopus ad eandem eccleſiam te admittere contra iuſtitiam re-
cuſauit,propter quod tu ad ſedem apoſtolicam appellaſti.Nar-
rat deinde,quomodo duo auditores ſucceſsiue dati fuerunt ad
cauſam & quomodo ſecundus pro ipſo tulit ſnīam,quam con-
firmauit inſerto tenore. Et fuit hoc apud vrbem pontificatus
ſui anno tertio. Ad executores facta eadem narratione conclu
dit.ꝙ ipſi, vel alij præfatam ſnīam authoritate apoſtolica exe-
quantur inducentes &c. & atteſtatur ꝙ in literis illis nihil in-
ſeritur, quod prædictū intellectū immutet. Poſtea dicit ſic, li-
cet iſtud ſufficeret ad robur illius opinionis.j.de re iud.in cau
ſis.adhuc tñ ipſam opinionem adiuuabo. Et primo ſi tollatur
reſponſio quæ fit ad decre.iſtum hic habemus caſum.& ꝓpter
hoc volui videre antiquam qui tñ non auxit intellectum. Di-
co autem quod nulla neceſsitas cogit illum ad id. Vel vr̃ ſona-
re quod debet. Sed eius eſt mens, quod cū litera non dicat po-
pulum præſcripſiſſe, ſed ſolum poſſediſſe actū præſentandi ec-
cleſiæ S.Agathę, quæ ſe dicebat patronam. ſi ita erat,euincere
poterat ex iure patronatus illum actum præſentandi a poſſeſ-
ſore,& tunc eſſet quęſtio ſuper iure patro.ex quo iure ageretur
& quod forſan per populum negaretur. Cum ergo ibi populus
non fuerit in cauſa licet obtinuit propter ſuæ poſſeſsionis com
modum:pręſentatus ab illo ad cautelam vel ad conſolationem
ſuccumbentium papa proteſtatus eſt, quod de iure ſuo patro-
natus agere poſſet ꝯ populū. Et ſic habemus de quæſtione ca-
ſum.Item ſnīam ſupra ſcriptā, hæc aūt fortiſicat ęquitas. nam
& ſi dicatur contrariā opinionem in laicis & nō in parochianis
procedere,ceſſat tñ in parochianis.& hoc triplici reſpectu.Pri-
12 mo † quia participant ex iure parochiali priuationi rectoris.
poſſunt ergo participare cum rectore.de off.Arch.ad hæc in fi.
in aut.de defen.ciui.§.iuſiurandum.verſ.non habente.coll.3.&
per cōmiſſum regula.j.de reg.iur.&.ff.de regu.iur.l.nihil tam.
de ſimo.c.ſuam. & quod no.j.de off.deleg.c.venerabili.in fi.in
glo.de re.eccl.non alie.ſi quis præsbyterorum.gl.pen.& in de-
cre.vt circa.j.eo.li.6.Secundo quod ipſi incumbit ab illo audi-
re diuina, & percipere ſacramenta ꝓpter quod bonū eſt quod
illorū propoſito congruat.ſ.tit.proximo. c.1. ad finem.ac etiā
experientia docet,quod efficacius docent,& laborāt ad haben
dum vnum idoneum quā illi qui non ſunt parochiani. Tertio,
quia participant dotationi. Nam ſicut alimentaꝛ rector ex da-
tis per patronum ſic etiam ex obuentionibus quas a parochia-
nis recipit,& in quibus cōſiſtant. vide quod dixi de parochijs.
in rubrica.quarum conſideratio habetur etiam interdū in fun-
datione,& dotatione.de eccl.edifi.ad audientiam.1. & dixi de
conſe.eccle.vel alta.c.cum ſicut.& cōſtat certas eccleſias omni
dote carere quid mirum ergo ſi ad præſentationis actum poſ-
ſidendum & præſcribendū habiles eſſe dnr abſq; hoc quod in-
ra vetera hoc permittebant eiſdem etiā in eccleſijs collegiatis
39.diſt.Petrus.47 diſt.de Petro.61.diſt. ſtudij.63.diſt.plebs.&
c.reatina. Item concluſionem Arch. quæ diſtinguit præſenta-
tionem a petitione,dicendo, quod ſimplex petitio competere
poſsit populo.de ſtatu monacho.quo ad Dei timorem.fateor,
cum nō poſſedit præſentationis actum : ſecus in poſsidēte, vel
cum petitionem illam ſine vlla poſſeſsione vna vetula de paro
chia facere poſsit:abſurdū eſſet non plus dare pręſcribenti,quā
illi non plus toti parochię quā vni parochiano. Item aduerten-
dum eſt,quod ij,qui tenent opinionem cōtrariam,concedunt,
13 ꝙ parochiani bene pñt præſcribere patronatum.& tunc lice-
bit eis præſentare & ſic vitiant regulas, qui poteſt totū, poteſt
& partem.de off.dele. prudentiā.& c.paſtoralis.§.1.cū concor.
& cui licet plus & minus.j.de reg. iur. cui licet.li.6. Cōcedunt
enim ꝙ bonorē poſſeſsionis & ius alimētorum in caſu inopię
vna cū actu præſentationis præſcribere pñt ſed tertium ſolum
non: cum tñ ex ijs coniunctis,& potiſsime ex ſcd̃o,plus graue
tur eccleſia. Ex quo patet,ꝙ illi rigori multū reſiſtit ęquitas:&
ſi opponatur hoc qñque contingere in exemplis, quæ poſui de
transla.epi.c.fi.ſuper gl.ſed nōne.Rñdetur per id quod no.j.de
verb.ſign.propterea.in fi.gl.vlt.ſicut ergo nō canonici præſcri-
bunt actū electionis prælati ſine præſcriptione canonicatus.j.
eo.Cumana.de cauſa poſ.cū eccleſia. ſic & parochiani ſine pręe-
ſcriptione patronatus præſcribāt ius præſentādi quaſi ad id ha
biles per rationes proxime dictas, ſic & ſine præſcriptione epi
ſcopatus non epꝰs pręſcribit aliqua quæ de iure ad ſolos epiſco-
pos pertinent de præſcri.auditis. & c.cum olim. Reſtat tollere
tria ſuper quibus fundat Arch.opinionē contrariam, quā tanta
operoſitate vſus eſt perſuadendi quāta falſitas indi eret, vt ve-
ra videatur vt in Hieronymo ad Marcel.11. quia libera inſti-
tutio ſacerdotum de iure ad epm pertinet. alleg.7.iura ſcilicet.

10.q.1.c.5.& 2.16.q.7.nullus oīno.de offi. arch.c.cum ſatis. de
cap.mona.c.1.vbi dicit expreſſum de hæret.ca. cū ex iniuncto.
in fi.de reli.do.c.de zenodochijs.Huic dicto reſiſto.& dico nul
lum de c.alleg.probare illud ad quod inducitur . Primum dicit
14 † ꝙ patronus non exiuit eccleſiam a lege dioceſana . ſm̄ quod
non exiuit dotem a poteſtate epiſcopi. tertiū & quartum dñt,
quod epiſcoporū non inferiorum eſt cōmittere curam anima-
rum. Coniungo ſextum quod dr̃, quod epiſcoporū eſt inſtitue-
re & deſtituere. hæc duo confiteor quod curam animarū com
mittunt,& inſtituunt pręſentatos a patronis.j.de inſti.c.5.li.6.
ſed nullo illorū iurium probatur quod habeant liberā inſtitutio
nem:& libere quem volunt inſtituāt: alias ſequęretur cum illa
capitula nō diſtinguant quod etiā in collegiatis eccleſijs libere
inſtitueret epiſcopus quem vellet ꝯ decre.j.ſ eo.tit.& j.eo.tit.
poſtquam.li.6.licet fatear quod in primitiua eccleſia epi ad re-
genda loca tranſmiſsi oīa prouidebant & ſic intelligitur qđ no-
tatur.j.eo.quanquā.lib.6. ante medium magnę glo.vt ſuper ea
ſcripſi.Item ſi decretalis cū ex iniuncto intelligeretur de libe-
ra inſtitutione. ergo & libere deſtitueret qđ eſt falſum. 16.q.7.
inuentum.cum cōcor. Vltimum vero.c.dicit epiſcopos debe-
re eſſe ſolicitos vt in hoſpitalibus ſeruetur hoſpitalitas. Redeo
ad c.primum de cap.mona.vbi dicit expreſſum certe nō ſic aſ-
ſeruiſſet ſi ponderaſſet ibi textū per conſilium monachorū, &
decretalem vnicam eo.tit.lib.6. per quā patet intellectus illius
ſecundi. Super quo Arch.fundat opinionem illā in c.nouerint.
10.q.1.per quod dicit inducens gl. pię mētis.16.q.7. patronos
alias per laicos ſm̄ antiqua tpa nihil iuris in ipſis eccleſijs ha-
buiſſe: ſed ipſę eccleſiæ ad ordinationem epi pertinebant quod
fuit poſtea immutatum,& gratioſe cōceſſum,quod hñt pre
ſentationem rectoris. 16.q.7. decernimus. hoc eſt patenter fal
15 ſum.quod patet ex eo quod illa duo capitula nouerint: & † de-
cernimus:ſimul manauerunt in quarto cōcilio Toletano vt ex
ipſorū ſuperſcriptionibus patet.c.decernimus ibi offerant epo
ordinandos:oſtenditur qualiter intelligatur litera illa ad ordina
tionem epi quam ponit.c.nouerint.ſ.quod ordinabit a patrono
oblatum.i.præſentatū. Fateor ergo, quod nec olim habuit nec
hodie habet patronus dñium ſuæ eccleſiæ vel ſuę dotis vt in c.
alle.nouerint. Pręſentationem vero & alia iura tunc habuit ſi-
cut nunc.vt in c.decernimus.& ſi qua capitula dicant quod nō
habeat niſi proceſsionē ponitur illa ꝓceſsio pro patronatu . vt
no.in d.c.pie mentis. Tertiū ſuper quo fundatur illa opinio eſt,
quod laici patroni de gratia ſuſtinētur in hoc iure. 16.q.5.c.1.j.
de iure patro.qm̄ quod eſt etiam annexum ſpiritualitati.Aliud
ergo laicus non patronus illius iuris nō eſt capax, & exaltat vo
cem in hoc per.c.ſane.j.de priui. quod ꝯcordat dicta regula,qđ
alicui. De hoc dicto ſatis miror ſicut.n.non concludit hæc ꝓ-
poſitio rem alienā vſurpare non poſſum ergo nec præſcribere.
16 ita nec ſequitur ſi quid per priuilegiū † eſt alicui cōceſſum per
aliū vſurpari nō poteſt:ergo nec pręſcribi.cū certum ſit ꝙ ꝯtra
priuilegia præſcribiꝛ.j.de priui.accidentibus.& c.ſi de terra.&
facilius quam ꝯ ius cōe.vt no.j.de præſcr.ca.1.circa fin.magnę
gl.li.6.& dixi de off.ordi.conquęrente.gl. per hoc circa mediū.
Item cōſtat ꝙ qualia certis per priuilegiū conceduntur talia per
alios præſcribuntur . Patet exemplū in exēptione.j. de reli.do.
cum dilectus.de priui.cū perſonæ.li.6. in libera receptione or-
dinis.de præſcri.c.veniens coniuncto cū.c.cum olim.eo.tit.ſic
& in ſimilib. qđ inſeritur de annexione ſpūalitati non mouet.
cum certū ſit hoc ius vt tpale tranſire in hęredes, & per diuer-
ſos ꝯtractus tranſit etiā in extraneos. vt no.j.de iure patr.cum
ſm̄ & certū eſt per illos modos laicū illius iuris eſſe capacem.
17 ita ergo erit in iſto poſſeſſorio. Ad id qđ de gratia dr̃ † reſpon-
deri per decre. cū inter vniuerſas.in fi.coniuncta cū decretali.ſ.
poſtquā.e.ti.& ſ.e.ti.c.bonę.j.& de reſcr.nōnulli.,in principio.
& c.ſedes. per hoc aūt ſit reſponſum ad gl.fi.Inn.in decre.cum
venerabilis de except. qui dicit iure nullo caueri ꝙ deficiente
patrono populus pſentet.cōcedatur de populo qui nō poſſedit
nec pręſcripſit pſentationis actū in gl.2.decre.ſacr.ſan.nō pro-
batur qđ aſſerit & ibi textus a ꝯrio aperte facit ꝯ glo. decretalis
gñali male gratibus archidiaconi . facit pro opinione prædicta.
Nam ſi cōcedamus (ꝓut ipſe vult) ꝙ de patronatu nō loquaꝛ,
patet tñ ibi ꝙ antiqua cōſuetudo dat laico qđ de iure nō cadit
in laicū: & per hoc ſit reſponſum ad multa quæ ꝯcludunt laicis
nullā poteſtatē in eccleſijs ipſarū iura,vel bona cōceſſa.Ex præ
dictis ꝯcludo ꝙ aut cōſtat eccleſiam hr̃e patronos, aut nō con-
18 ſtat. Primo † caſu aut parochiani pręſentarunt cū patrono,aut
ſine,vtroq; caſu ꝓprie pręſcribitur ꝯtra patronos.j. de ca.mo.
ca.2.& no.de præſcr.ad audientiā.& ipſorū patientia facit paro
chianos huius iuris poſſeſſores, inſtitutione ſecuta ad pſenta-
tionem

tionem ipſorum iuxta ea, quæ ſatis dixi de reſti.in integ.c.2.&
caſibus ijs patientia iungatur ad rónes dictas a ver.hoc autẽ. Si
vero non conſtat, quod poteſt eſſe dupliciter, aut quia conſtat
19 alios † non eſſe patronos, aut quia neſcit: & quod neſcit, dr non
eſſe. de conſe.diſt. 5.ſolennitates: cum ſit certũ eccleſias hoíes
habuiſſe fundatores (niſi miraculoſe cõſtructę fuiſſent) pręſu
mendũ eſt eas per populũ ſuiſſe fundatas potiſſime qa hoc ve-
riſimile eſt vt fieri cõſueuit.ĵ.de reg.iur.inſpicimus.& ſm hoc
concludam ꝙ exercitiũ vnius actus competentis patrono erit
poſſeſſio patronatus quod eſt regulare vbi plures actus ab ali-
quo iure dependent.de relı.do.c.1.& hoc ex quo reliqui actus
non apparent poſſeſſi per alium nec ius cõe circa illud ius ſun-
dat intentioné alterius vt ibi dixi ſuper glo.pen. Et ſic ſoluitur
contrarium de decretali.auditis. de præſcr.vt ibi dixi ſuper gl.
pen.& de capel.monachorum dilectus.vti ibi dixi, ſimiliter gl.
vltima & ſm hoc ſaltem ijs vltimis caſibus cadere oportet te-
nentes opi.ↄtrariam.hęc Io.An.in c.alleg.quod alicui gratioſe.
cuius opinioné credo veriorem ſm iſtam decre.verſ. ſed ipſe.
20 vbi ſm Ber. ꝓponebatur † electionem.i.pręſentationé recto-
rum eccleſiæ S. Saluatoris ad populum de antiqua cõſuetudine
pertinere, & ſic ꝓponebatur poſſeſſio, cum cõſuetudo non ſit
niſi legitime præſcr pta.ŝ.de conſue.c.vlt.in fin.ĵ.eo.Cumana,
nec præſcriptio fit ſine poſſeſſione ĵ.de reg.iur. ſine poſſ.lib.6.
& ſic proponebatur poſſeſſio præſentandi vna cum adiutorio
iuris patronatus ſeu modorũ prædictorum acquiſitionis eiuſ-
dem de quibus.ŝ.in principio. ex qua poſſeſſione concludit in
ver. cum nobis cõſtiterit ꝙ populus in quaſi poſſeſſione præ-
ſentandi clericũ exiſtebat &c. non dicit titulo iuris patronatus,
21 vel alio. In illis aũt † qui non ſunt parochiani, ſiue in vno ſolo
parochiano, poſſet dici, ꝙ pñt præſcribere tanto tpe, de cuius
contrario nó extat memoria.ĵ.de præſcr.c.5.lib.6.cum ibi no-
tatis.alias non niſi tituli habiles ſint ad dandum cauſam pręſcri
bendi.ĵ.de iure patro.cura.iuxta ea quæ dicam.ĵ.de præſcr.c.ſi
diligẽti.de quarta ibi diſtinguit.& dicit archi.in d.c.hortamur.
in fin. dico tñ ꝙ per priuilegium Papæ omnes viæ prædictæ,
ſiue oẽs modi prædicti in laicos cadere poſſunt.ar.63.diſt.Ha-
drianus.& c.in ſynodo.ad quod facit quod not.Card.ĵ.de pręben.cap.2.in gloſ.ſed nunquid. & Ioan.Andr. ibi nouella.lib.7.
¶ Ad declarationem gl.Inn. quæ incipit dr̃ aũt ad fin. in ver.ſi
aũt aliquis prohibuit armis &c. Si quęris qñ ego poſſeſſor fun-
di, metu alicuius, ſeu aliquorũ fugio de fundo vel nó audeo re-
dire ad ſundum, vtrũ amitto poſſeſſionem, & quod remedium
ad recuperãdam poſſeſſionem ſic amiſſam mihi detur: & vtrũ
poſſeſſio ipſius fundi ab alio poſtea occupata dicaẽ vitioſa ſeu
violenta, diſtingue aut aliquis per violentiam me expulit, vel
me venientem nó admiſit, vel non. Si ſic, tunc aut quæris, vtrũ
amitto poſſeſſionem: & dic, quod ſic vt.ff.de acqui.poſſ.l.clam
22 poſſidere.§.qui ad nundinas. vel vtrum videor vi deiectus † &
tunc aut quantũ ad hoc, vt ↄtra illum mihi cõpetat interdictũ
vnde vi.& dic quod ſic & hoc ſiue poſſeſſionem illã occupaue
rit ſiue non.vt ff.de vſucapio.l.ſequitur.§. ſi tu me vi.2. reſpon.
vbi hæc duo probantur. Aut quantum ad hoc vt ipſa poſſeſſio
23 dicaẽ vitioſa, & violenta.& tunc † aut ille qui me vi expulit vel
venientem ad fundũ non admiſit poſt illam expulſionem fun-
dum illũ occupauit: & tunc ſic intantũ quod non poterit vſu-
capi vt d.§.ſi tu me vi.in principio. ibi nec apprehenderis poſ-
ſeſſionem &c. a ↄtrario ſenſu.& inſti.de vſucap.§.furtiuę. Aut
ille qui me vi expulit, vel venienté ad fundũ non admiſit poſt
24 illam † expulſionem, vel nó admiſſionem nó intrauit nec occu
pauit fundũ illum: ſed quidã tertius & tunc non eſt vitioſa, ſeu
violenta.& eſt caſus. in d.§.ſi tu me vi. Sed ſi nullus per violen-
tiam me expulit, vel venienté non admiſit ſed exiſtimans ho-
mines armatos vnũ, vel plures venire ad ſundũ meum ob hoc
25 fugi, & receſſi de ſundo vel ad fundũ redire auſus non ſui: † &
tunc aut timui de perſona, & róne perſonæ tm vt quia timebã
inimicos meos qui volebant me perſonaliter lędere: & ꝑꝑ hoc
receſſi, vel non redire auſus fui, aut timui de re, & ratione rei
tm. aut eſt dubium. In primo caſu nó amitto ibi poſſeſſionem.
vt.C.de acqui.poſſ.licet in fi.& ita intelligit ibi Accur.& Cyn.
poſt eum in ſecundo caſu refert. aut quæris vtrũ poſſeſſionem
amitto. & dic ꝙ ſic.vt.ff.de acqu.poſ.l.ſi id quod.§.ſi.& in.§.al-
legato.qui ad nundinas.&.ff.de vſuc.l.non ſolum.§.ſi dñs. ſolo
enim animo amittit poſſeſſio vt.C.de acqui.poſ.l.licet. Aut quę-
26 ris vtrũ videor † vi deiectus & tunc refert. aut falſo exiſtimaui
homines venientes ad illũ fundũ: quia nullus veniebat: & tunc
non videor vi expulſus: nec cõpetit mihi interdictũ vnde vi:
nec eſt poſſeſſio violẽta.vt.ff.de vi & vi armata.l.3.§. ſi quis au
tem. verſi proinde. Aut verum exiſtimaui quia audiui vere
homines armatos: & tunc refert: qa aut ipſi armati tendebant
27 alibi quam ad meum fundum: & tunc † nó videor vi deiectus
nec habeo interdictũ vnde vi vt probatur in.§. allegato. ſi quis
aũt in prin.& ff.quod met.cau.l.metũ.§.1.Fallit in caſu vbi ipſi
armati mutato propoſito intrauerunt ſundũ illũ animo acqui-
rendi poſſeſſioné. nam tunc videor vi deiectus & habeo vtile
interdictum vnde vi ↄ eos: ſic loquitur.ff. de vi & vi armata.l.j.
§.familiæ.& §.idem Labeo.ver.ſed Pomponius. & §.allegato.
ſi quis aũt verſi.proinde. Sufficit.n.timor ſeu terror armorum
verus ad hoc, vt ego videar vi deiectus per ipſos ff. de vi & vi
ar.l.3.§.qui armati. Sed aduertendũ, hic oportet dicere tractum
retro hr̃e locũ: nam ſi armati tendebant alio & ego pertertitus
fugi, & deſij poſſidere: nulla tñ violentia mihi illata illi audien-
tes hoc: ratũ habuerũt metũ & ideo ad id tp̃s quod deſij poſ-
28 ſidere trahitur.& ſic videor † deiectus eo tpe, quo deſij poſſi-
dere.ar.ff. de vi & vi arma.l.1.§. quoties.ver.ſed & ſi cũ aliquis.
alias de rigore nó haberem interdictũ cum antequã intraſſem
deſijſſem poſſidere: & interdictũ non cõpetit niſi illi qui deij-
citur: nec vr̃ deiectus niſi ille qui cũ deijceretur poſſidebat. vt
.ff.de vi & vi armat.l.1.§.interdictũ autem hoc. & ĵ.de off.de-
leg.c.conſultationibus. Si vero alius occupaſſet poſſeſſioné &
poſteri deueniſſent ad illos quorũ metu exiui, qui tñ metũ nó
intendebant inferre, ↄ hos non competit interdictum.ar.ff.de
vi & vi armata.l.5.§.qui a me. ſm Inn.Hoſt. & Ioan.Andr.hic.
Aut ipſi armati tendebant ad fundũ meum, & vere ibi venie-
29 bant: & ob hoc fugi: & tunc aut quæris, vtrũ † videor vi deie-
ctus quantũ ad hoc vt ↄ illos habeam interdictum vnde vi: &
dic ꝙ ſic, ſiue ipſi intrauerint fundũ, ſiue non. vt ff.de vſuc.l.ſe-
quitur.§.ſi tu me vi. & l.non ſolum.§. ſi dñs. &.ff. de vi & vi ar.
l.3.§.qui arma.& l.1.§.idem labeo. Aut vtrũ videor vi deiectus
quantũ ad hoc quod poſſeſſio dicatur vitioſa, & vi poſſeſſa: &
tunc aut ipſi eam intrauerunt & occupauerunt eam.& tunc ſic
vt in d.§.ſi dñs in fi.ver.quia lex plaucia.&c.ff.de vſuca.& ff.de
vi & vi ar.l.3.§.qui armati. Aut alius quã ipſi armati, poſtquam
ego fugi illã poſſeſſionem intrauit, & accepit.& tunc nó eſt vi-
tioſa initio reali, ſeu vi poſſeſſa. Sed ſi quęris vtrum poſſit pręſcribi per illũ, qui eam ſic intrauit, & accepit, refert. Aut hoc fe-
30 cit bona fide ignorãs † eam eſſe meam, & credens eã eſſe alte-
rius, qui forte eam ſibi vẽdidit & tradidit: & talis [non] poſſi-
det nec vi, nec clam, nec ꝓcario & tunc iſta poterit eam pręſcri-
bere. vt ff.de vſuca.l.ſequitur.§. ſi tu me vi ſæpe. alle. & l.nó ſo-
lum.§.ſi dñs in fi. Aut hoc fecit ſciens poſſeſſionẽ tali modo va
cantem, & talis nó poterit eam præſcribere, vt ibi quinto ſorte
iſte incidit in conſtitutioné illam.l.cõquęrebatur.C.vnde vi. Si
31 quæris in tertio † caſu.ſ.qñ eſt dubium vtrũ timebam de perſo-
na & róne perſonę vel de re & róne rei: tunc vr̃ quod róne per
ſonæ timuerim.vt arg.C.de ſacroſ.eccl.l. ſancimus 12.q.1.pręcipimus.& hic recurrendũ credo ad coniecturas, & ad qualita-
tem inimicitiæ.ar.ff.de excu. tut.l.ꝑꝑ litem.ĵ. de præſumpt.c.
32 afferte & c.literas.& per totũ. Si † vero non per violentiam ſed
per metũ cadenté in conſtanté virũ me in meo fundo exiſten-
tem fecerunt recedere, & exire: tunc habeo interdictũ qđ me.
cauſa.& nó interdictũ vnde vi. Sic intellige.ff. quod me. cauſi.
& nó interdictũ vnde vi. Sic intellige.ff. quod met.cau.l.metũ
in princ.& ita intellige quod no.hic Inn.in ver.ſi aũt eſſet ſecus
ſi non redij credens me nó admitti vel deijci quia tunc habeo
interdictũ vnde vi.ar.iuriũ allegatorũ.& ff.de vi & vi arma.l.1.
§.ſi quis cũ neget.& l.3.§.qui armati. Ex ꝓmiſſis vides, ꝙ qñq;
amittitur poſſeſſio: nec tñ habet locum ibi interdictũ, nec eſt
res vitioſa qñq; amittitur poſſeſſio, & datur interdictũ nec eſt
res vitioſa: qñq; illa tria concurrunt qñq; datur actio, quod me.
cauſa.& vide qđ no. Hoſt.in ſum.tit.de reſti.ſpol.§.1.in prin.&
Odo.de Senion.in ti.de vi & vi arm.& Cy.C.de acq.poſ.l.licet.

1 *Electio priuatorum ob crimen ad quem deuoluitur.*
2 *Electionem priuandorum non deuolui. Extendit.3.& 7.*
4 *C. cum Vintonienſis. enucleari.*
5 *Priuatorum electionem ad non priuatos deuolui. fallit.6.*
8 *Electorum ſucceſſiuum ius ad quos deuoluatur. Verius.9 & 10.*
11 *Electionem peccantium ad non peccantes deuolui. & 12.*
13 *Eligentium omnium ius ad ſuperiorem deuolui, ſecus ſi non omnes eligant.*

CVm Vintonienſis. Si quæris vbi electores inualidã electionem celebrantes omnes, vel quidam ex eis ſunt priuati. vel priuandi poteſtate eligendi, vtrum amittant poteſtatem eligendi, & ad quem deuoluatur ipſa poteſtas

eligendi, diſtingue, aut oẽs ſunt priuati poteſtate eligendi pro-
pter delictum vt quia ſcienter elegerunt indignum. Aut om-
nes non ſunt priuati, ſed tñ ſunt priuandi: vt quia non ſeruaue-
runt formam concilij generalis, quia propter. aut non ſunt pri-
uati, nec priuandi: eorum tñ electio non valet, nec procedit, vt
quia electus non vult conſentire, vel quia electores ſine culpa
ſua electi vitium ignorantes a prima electione recedunt. Aut
quidam ex electoribus ſunt priuati & quidam non, vt hic fuit.
Aut nulli ſunt priuati ſed quidam ſunt priuandi, & quidã non.
1 In primo † caſu. ſ. vbi ſunt oẽs propter delictum priuati, deuo-
luitur ad ſuperiorem poteſtas. vt. ſ. eo. bonæ ſm̃ diſtinctionẽ.
c. quanquam. j. eo. lib. 6. & dixi. ſ. eo. cum in cunctis. di. vlti. Et
hoc intellige ſiue ipſi priuati vnam electionẽ fecerunt, ſiue plu
res, vel ex interuallo, vel in eodem contextu, quia non eſt ma-
ior ratio, quare in vno caſu rediret poteſtas ad ſpectãtes. quam
in alio vt probatur. in d. c. bonæ. in fi. ſm̃ Inno. hic in 1. gl. verſi.
item no. & ſm̃ Compo. in ver. In primo caſu. & Io. And. idem
Ber. in glo. ſed quo verſi. & ſi prior. & Hoſt. & Abbas hic. idem
Ber. Inn. & Compo. Tan. Hoſt. Goff. Io. Vinc. & Phil. ſ. eo. bo-
næ. & G. de Monte Lau. in 9. c. & Io. An. in c. alleg. quanquam.
Et eſt ratio ſm̃ Abba. hic: quia illud quod fecerunt ſecundi in
quos erat tranſlata totalis poteſtas eligendi per peccatum alio-
rum: totum capitulum feciſſe vr̃ cum ad eos capituli ius fuerit
2 deuolutum. ar. ſ. tit. 1. c. gratum. In ſecũdo † vero caſu, ſcilicet
qñ omnes non ſunt priuati, ſed tñ ſunt priuãdi poteſtate eligen
di ibi, vt quia nõ ſeruauerunt formam concilij generalis. c. quia
propter. tunc ſi nõ ſunt priuati, ſed ſunt priuandi per ſnĩam po
teſtas ad ſuperiorem non deuoluitur: imò penes eligentes re-
manet: ita q̧ ſi electus non conſentiat, vel ſi poſtquam conſen-
ſit, renuntiet, poſſunt electores (licet eſſent priuandi) aliũ vel
eundem eligere & valebit talis electio quãuis electores priua-
tioni ſubiaceant. vt no. hic Compo. & j. eod. quia propter. §. qui
vero. ſuper verbo priuentur. ſecus ſi ſint priuati per ſententiã:
quia tunc ad ſuperiorem deuoluitur poteſtas eligendi vt ibi. In
3 tertio † vero caſu. ſ. vbi electores non ſunt priuati per ſenten-
tiam, nec priuandi, & eorum electio non procedit, indubitatũ
eſt, q̧ ad ſuperiorem poteſtas non deuoluitur, ſed penes eligen
tes eoſdem remanet. vt ſ. c. cum terra. & ibi no. ſm̃ Cõpo. hic.
pro quo facit qđ legitur & no. j. eo. ti. c. ſi electio. lib. 6. In quar-
to caſu. ſ. qñ quidam ſunt priuati & quidam non: & tũc aut oẽs,
tam priuati, quam non priuandi faciunt eandem electionẽ, vel
diuerſas, puta priuati vnam, & non priuati aliam. Si oẽs vnam
electionem faciunt tunc aut illi qui non ſunt priuati nõ pecca-
uerunt in formam: ita quod nõ ſunt priuati, nec priuandi. Aut
peccauerunt in formã ita q̧ ſunt priuati per ſnĩam illa vice po-
teſtate eligendi. Si primo modo tunc aut ad nõ priuatos etiam
pauciores qui nec etiã ſunt priuandi vbi poteſtas eligẽdi deuo
luitur. poſſunt tñ alios priuatos ſecum admittere ad eligendũ.
4 ar. iſtius. c. † intelligendo q̧ loquat in duabus electionibus eo-
dem contextu celebratis. vt no. Ber. in glo. ſed quo. ver. vel dic
q̧ due primæ. & Inn. in glo. 1. verſi. & no. & idem Compo. &
Abb. Nam cum in duabus electionibus eodem cõtextu factis,
hoc obtinet, ſm̃ eos maiori vel ſaltem pari rõne in vna electio
ne. & eſt caſus. j. eo. ſcriptum eſt in fin. ver. niſi forſitan cum ibi
no. per Ber. Inn. & Hoſt. quia propter peccatum partis maioris
eligentis, vel poſtulantis ſcienter indignum, minor pars nõ pri
uatur poteſtate eligendi vt ibi no. per eos & no. per Cõpo. j. eo.
quia propter. §. qui vero ſuper verbo priuentur. in verſic. ſecus
5 autem. Si ſecundo modo. ſ. † qñ illi qui non ſunt priuati pecca-
uerunt in forma vna cum alijs priuatis, qui etiam peccauerunt
in eligendo ſcienter indignum: & tunc ad ſolos nõ priuatos li-
cet priuandos poteſtas inſolidũ, deuoluitur eligendi per regu-
lam generalem: quæ talis eſt, quod eligentes ſcienter indignum
priuati ſunt ipſo iure poteſtate eligendi, & ad alios licet paucio
res poteſtas deuoluitur eligendi. ſ. ti. 1. gratũ & hic: & ideo re-
fert, vtrum iſti priuãdi, quia peccauerunt in formam nondum
ſunt priuati per ſnĩam aut ſunt. ſi nondũ ſunt priuati, tunc pote
runt eligere. ar. no. per Inno. Hoſt. & Cõpo. j. eo. quia ꝓpter. §.
quia vero. non obſtante. Si pars priuata etiã quia elegit indignũ
appellet ꝯ ipſum ne eligat: quia in iſto caſu cũ ſit priuata pro iſta
vice & pro quocunq; euentu ſua nõ intereſt appellare. ideo nõ
auditur appellans. 2. q. 6. c. nõ ſolet. & ſ. eo. cũ inter. R. Seniorẽ.
6 Si vero iam ſunt † priuati per ſnĩam tunc ad ſuperiorem pote-
ſtas deuoluitur eligẽdi & nõ ad alios qui elegerunt ſcienter in-
dignu quia ibi ſunt priuati ipſo iure a prima electione que poſt
iſtam eminet celebranda vt hic. & ſ. eo. c. cũ in cunctis. §. cleri.
Si oẽs. ſ. tam priuati q̃ etiam nõ priuati, faciunt diuerſas & ſepa-
ratas electiones. tunc aut eas faciunt vno & eodẽ contextu, aut
ſucceſsiue, & ex interuallo ſecundi poſt primos. Si primo mo-
do. ſ. qñ primi eligentes ſcienter indignũ: & ſecundi nõ peccan
tes taliter q̧ ſint priuati eodẽ contextu elegerunt: electio pri-
7 matorũ non ꝓcedit, vel † electus nõ ꝯſentit, vel poſt cõſenſum
renuntiat iuri ſuo vel quia caſſat electio, & electores nõ priuan
tur tunc nõ ad oẽs, ſed ad nõ priuatos poteſtas deuoluit̃ eligen
di. ſed non priuati pñt ſecũ admittere priuatos. ſic loquit̃ iſtud.
c. ſm̃ Cõp. hic in ver. in quarto caſu ibi: ſi aũt primi &c. & Inn.
in gl. 1. ver. & no. & ſic vr̃ generaliter intelligere iſtud membrũ
eſſe verũ: ſiue illi nõ priuati nõ peccauerunt in formã ſiue pec
cauerunt in formã: & ſic eſſent priuandi per ſnĩam illa vice po-
8 teſtate eligendi. Si ſcđo modo. ſ. qñ illi primi, & † ſcđi eligunt
ſucceſsiue, & ex interuallo: tunc aut priuati prius elegerũt ſcien
ter indignum, occaſione cuius ſunt priuati ipſo iure, & alij nõ
priuati aliũ poſtea indignũ elegerũt ex interuallo inutiliter: aut
ecõuerſo nõ priuati prius elegerunt vnũ & poſtea priuati. aliũ
indignũ elegerunt. Si primo modo tũc aut ſcđo eligẽtes nõ pec
cauerunt in forma: & tunc ꝯſtat q̧ ad oẽs redijt & deuoluit̃ ius
eligendi & nõ ad ſuperiorẽ. Ita põt intelligi iſtud. c. ſm̃ vnũ in-
tellectũ quẽ ponit Ber. hic in gl. ſed quo reſpectu in princ. & in
fi. & Cõp. in ver. alij dñt &c. & in ver. in quarto aũt caſu, q̃a ſuf-
ficit q̧ primi electores vna tñ vice priuati fuerint in illa. ſ. ele-
ctione, quę facta fuit poſt ſuã: nam ab illa ſola repelluntur, nõ a
tertia, quæ imminet facienda vt hic dicit. & ſ. eo. cũ in cunctis.
§. clerici. & hoc tenet etiã Inn. hic in ver. alij tñ dñt &c. Aut eli-
gentes ſcđo peccauerunt in formã, ſicut fuit hic vbi electores
præcentores, qui ſcđo poſt electionẽ decani eũ elegerunt pec-
cauerunt in forma. Ideo nõ erant priuati, ſed priuãdi. & tũc idẽ
ſm̃ Ho. hic licet Inn. hic in ver. alij tñ dñt ibi nec ꝯtradicit &c.
cõtradicens, q̧ vbi primi eligẽtes ſunt priuati ipſo iure, & ſcđi
per ſnĩam priuãdi deuoluitur poteſtas eligẽdi ad ſuperiorẽ per
9 c. bonæ. in fi. ſ. eo. † Sed opinionẽ prædictã Hoſt. credo verio-
rem: nec hoc caſu forte ſcđo eligẽtes & peccantes tñ in formã
poterunt priuari ea vice ptãte eligẽdi per ſuperiorẽ: & hoc ꝑꝑ
coniunctionẽ primorũ, qui elegerũt ſcienter indignũ: & qui ad
iſtam tertiã electionẽ quæ imminet faciẽda ſunt neceſſario ad-
mittẽdi: quia nõ extendit̃ vlterius eorũ pęna vt hic, & . ſ. eo. tit.
cum in cunctis. §. cler. Vnde primi ꝑꝑ ſecundos puniri non de-
bent, ſed potius ſecundi a pœna priuationis per ſnĩam ꝑꝑ pri-
mos, qui nunc ſuũ ius eligendi recuperant releuant̃: quia in ne-
gotijs coniunctis aliquid accreſcit alicui ꝑꝑ ſociũ. ff. quemad-
admodũ ſerui. amit. l. ſi cõem. & ff. de bo. poſſ. ꝯtra tab. l. nõ pec
cauit. §. in adoptione. & §. ſequẽti. & quia pęnę ſunt reſtringen-
dæ potius, q̃ laxandę etiã in hoc caſu de pe. di. 1. §. pœnę. j. eo. ſi
cõpromiſſarius §. reſtringitur. li. 6. prout hic innuit Hoſt. vel ſi
dicas q̧ pñt priuari tunc ad primos rediret poteſtas. ſi ſcđo mo
10 do. ſ. qñ fiunt duę electiones ex interuallo. † & primo eligentes
nõ ſunt priuati ipſo iure: ſed ſcđo eligẽtes ſic tunc ad ſolos pri
mos poteſtas deuoluitur eligendi etiã ſi ſint tales qui peccaue-
runt in formã: & pro ea vice ſunt priuandi per ſnĩam ptãte e li-
gendi. Nam illa electio ſcđo facta ſcienter de indigno per pri-
uatos fuit illa, a qua primi peccantes in formam priuari debue
runt. vt in d. c. quia ꝑꝑ. §. qui vero. & vltra iſtam ſcđam nõ ex-
tendit̃. Et ideo ad iſtã quę imminet tertia, ſunt ſoli, & inſolidũ
admittẽdi. ar. huius. c. licet Inn. in ver. allegato. alij tñ dñt ibi nec
cõtradicit &c. ꝯ̃rium innuit vt iam dixi. Aut quæris de quinto
caſu. ſ. qñ nulli ſunt priuati ipſo iure, ſed quidã ſunt priuãdi per
ſnĩam, & quidã non: & tunc dicit Cõpo. j. eo. quia ꝑꝑ. §. qui ve-
ro. ſuper verbo priuent̃. q̧ ſi maior pars capituli petet in forma
totum capitulũ priuari debet, quia qđ maior pars facit totũ ca
pitulũ facere vr̃: licet ſecus ſit, qñ maior pars peccat ſcienter eli
gendo indignũ: quia tunc ꝑꝑ delictum maioris partis non pri-
uatur totũ capitulum per ſnĩam nec priuatũ denunciatur cum
pœna ſuos teneat authores. j. de ijs quæ fi. a maio. par. ca. c. quę-
ſiuit. Sed Hoſt. dicit ibi (& melius vt credo) vt pars quæ non
11 peccauit † etiã ſi ſit minor & multo fortius ſi ſit maior põt age
re ꝯ partem peccãtem in forma, licet maiorem ꝯtradictionem
ex illa decre. quia ꝑꝑ. §. ſi vero vt priuetur poteſtate eligẽdi per
ſnĩam & ad ipſam nõ peccantẽ partẽ: licet etiã ad minorẽ de-
uoluitur ſicut etiã contingit cum non per ſnĩam: ſed ꝑꝑ deli-
ctum maior pars poteſtate eligendi priuatur. vt. ſ. eo. c. dudum.
& . j. eo. congregato. quare. n. priuaretur minor pars ꝓpter de-
lictum aliorum cum nõ ſit priuata ipſo iure vel per ſnĩam. Vn-
de dico breuiter q̧ pars peccans in forma ſiue maior ſiue mi-
nor antequam priuata fuerit per ſnĩam poteſtate eligendi vo-
canda eſt ab altera parte ad electionẽ celebrandam: alias pote-
rit proſequi cõtemptũ ſuum: & electionẽ facere caſſari, vt no.
12 plene per Ber. j. e. c. auditis. in gl. fi. † Si vero iã priuata fuerit per
ſententiam,

ſententiam, ad aliam partem nõ peccantẽ & minorẽ poteſtas,
deuoluitur eligendi ſm opin. Hoſt. licet Innoc. & Compſt. ibi
varient. Et ſi ipſa non peccans bene eſt. ſi vero pars nõ peccãs
ad quam deuoluta eſt poteſtas eligendi ipſo iure alias per ſen-
tentiã propter pctm aliorum neglexerit eligere infra tempus,
iuris. de quo ĳ. eo. ti. c. ne pro defectu. tunc deuoluitur ptás eli
gendi ad ſuperiorẽ ſm Comp. hic, & Io. And. ĳ. eo. c. q̃q̃. ſuper
verbo deuoluetur in fi. li. 6. Et eſt optima ratio in iſto caſu, qa
ex quo pars nõ peccans negligit eligere infra tṗs iuris, pars pri
uata per ſnĩam vel ipſo iure non pōt eligere: quia nondum ali-
qua electio eſt facta poſt illam in qua peccauerunt. quod tñ eſt
neceſſe quia priuati ſunt prima ſequenti vice poteſtate eligen
di. vt hic. & ſ. eo. cum in cunctis. & ĳ. eo. quia p p. §. qui vero.
12 Ex premiſsis reſtat vnũ. quare vbi oẽs electores peccant † ſciẽ-
ter eligendo indignum, ſiue inſimul, ſiue eodem contextu, ſi
ue ſucciſsiue propter quod priuati ſunt ipſo iure ptãte eligen
di ipſa ptás eligẽdi deuoluitur ad ſuperiorẽ, vt dixi ſ. in primo
membro: ſed vbi vna pars eligentiũ priuata eſt ipſo iure (quia
eligit ſcienter indignum) & alia per ſnĩam tunc ptás eligendi,
non deuoluitur ad ſuperiorem? Huius ſolutionem, q̃ ſatis eſt
facilis, tibi relinquo, quia nõ eſt pñtis ſpeculationis. Item dixit
Barth. Brixienſis in qõne venereali, quæ incipit. Eſto ꝙ eligẽ
tes. &c. ꝙ eſto ꝙ eligentes in iure errauerunt puniri debẽt cũ
non liceat eis ius canonicum ignorare & ſic delinquere ꝯ cõ-
ſtitutionem canonicam. idem dicit de monialibus cũ debue-
runt conſulere peritiores idem dicit Tan. ſm eum. Item di-
cit Ber. in quæſtione dominicali, quæ incipit. eſto qđ vna pars
illud quod dicitur hic & ſ. eod. cum in cunctis. quod pars quæ
peccauit admittatur ad tertiam electionem intelligitur cũ to
tum capitulum delinquit in electionem. quod vltimũ non eſt
verum. niſi vt ſupra dictum eſt. Item in quæſtione ſequenti,
vbi dicit quod eligentes ſcienter indignum qui licet a benefi
cijs per triennium ſint ſuſpenſi non tamen ſunt priuati, niſi a
prima vice poteſtate eligendi. Et ſi poſt illam primam vicem
vacet eccleſia poterunt eligere: alias non vna vice tantum, ſed
pluribus priuarentur. idem in hoc Hoſt. ĳ. c. proximo. arg. hu
ius. c. & ĳ. de cle. exco. mini. c. ſi celebrat.

1 *Atteſtationes non niſi eiuſdem cauſa, in alio iudicio pro-bare.*
2 *Teſtis probato crimine non probandus*
3 *Confeſſio quando an non, in alio iudicio obſit & 4. 5. & 6.*
7 *Coniugium ſententia non probari verius eſt.*

PEr inquiſitionem. Si quęris vtrũ
ꝓbatio i vno
iudicio facta noceat in alio, refert. Aut quæris
de probatione atteſtationum, ſeu aliorũ acto
rum, aut de probatione cõfeſsionis. Si primo
modo tunc aut licet ſit aliud iudiciũ, eſt tñ ea
1 dem cã, & inter eaſdẽ perſonas, & tunc † atteſtationes in vno
iudicio receptæ valent in alio vt in auth. de teſta. §. qm̃ multæ.
colla. 6. C. de arbi. l. penul. in fi. & de libe. cauſa. l. iubemus. & ĳ.
de præben. c. fi. & de teſti. c. cãm quæ. j. & ĳ. de ſtatu monacho.
c. in ſingulis. §. ordinentur vbi hoc no. Abb. Et idem ſi coram
arbitro recepti ibi fuiſſent cum diſtinctiõe tñ illius. l. C. de te-
ſti. l. fi. & ĳ. de teſti. c. præſentata. Aut eſt alia cã: vel inter alias ꝑ
ſonas & tunc acta ſeu atteſtationes vnius iudicij non faciunt
fidẽ in alio iudicio. vt ĳ. de ordi. cog. c. cũ dilectus in fi. & de fi
de inſtru. c. inter dilectos. ver. nec atteſtationes. Vnde ex cri-
2 mine † probato ꝯ teſtẽ per modum exceptionis, vt a teſtimo-
nio repellatur, per teſtes, vel per inſtrumẽta, ſeu alias q̃ ꝑ cõfeſ
ſionem, ipſe teſtis puniri non debet, vt in iuri. alle. & ĳ. de ex-
cep. c. deniq;. in fi. vbi hoc no. Inn. Sed fallit in pœna ſuſpenſio
nis, q̃ iudex ordinarius, vel delegatus pōt imponere ex offõ ꝓ
aliquo crimine, puta piurio vel alio de quo aliqs ſe defendẽs,
in iudicio eſt ꝯuictus cũ tale crimẽ ꝑ ꝓbationẽ factam ſit no
torium iuris, & ſola infamia inde orta ſufficiat ad ſuſpenſionẽ
vt 2. q. 4. pſbyter ſi a plebe. ſecus ſi ſe non defendat in iudicio
vt in c. allegato. cũ dilectus. in fi. vt no. Ber. Inn. Hoſti. & Abb.
ĳ. de fideiuſ. c. 2. in fi. & Archid. 2. q. j. in primis in gl. ibi fuit ſu
ſpenſio [Si quæris de probatione confeſsionis refert. Aut cõ-
3 feſsio fit ſine cã: & † tunc non præiudicat. ff. de proba. l. cũ de
indebito. ĳ. de fide inſtrum. c. ſi cautio.] & hoc intellige verum
in cautionibus perſonalibus ſecus in realibus & in criminali-
bus. quod dic vt dicam. ĳ. de confeſ. c. fin. Aut cum cã, & tunc
aut ſit confeſsio coram iudice prohibito, vt ſi clericus tractus
in cãm criminalem coram iudice ſeculari confitetur corã eo,
& tunc aut confeſsio fit a ſponte litigante. & tunc valet ſaltẽ,
ad probandum quia non valet minus, quã ſi facta eſſet extra
iudicium. ff. depoſi. l. Publia Meuia. §. Lucius. Et licet eṗs cleri-
cum ex confeſsione facta corã iudice ſeculari condẽnare non
poſsit clericus tñ interrogatus negare non poterit illud ꝙ ſpõ
te confeſſus eſt ſm Inno. hic in magna glo. in ver. ſe quomo-
4 do reſpondebis. Aut † confeſsio fit a clerico tracto violenter
coram iudice ſeculari. & tunc confeſsio ſibi in nullo præiudi
cat. vt ĳ. de indi. at ſi clerici. & not. Compo. hic in verſi. vel dic
& melius. Aut confeſsio fit coram iudice cõpetenti licito, &
permiſſo, & tunc aut ꝯfitens vult probare in alio iudicio aliũ
intellectum ſuæ confeſsionis, & hoc ſibi licet: nec præiudi-
cabit ſibi ille intellectus, qui prima facie videbitur ſibi præiu-
dicare. ĳ. de act. cum dilectus. C. de non nu. pecu. l. generaliter.
Aut nullum alium ſenſum, ſeu intellectum ſuæ confeſsionis,
vult probare, & tunc aut proceſſus factus ſeu inquiſitio facta,
in primo iudicio eſt generalis. ita q̃ etiam ꝙ ipſum confiten-
tem inter alios comprehendit, & tunc præiudicat ipſi confitẽ
ti, vt hic, vbi fuit inquiſitio generalis in capite, & in membris
& fit contra iſtum, tunc de mẽbris eccleſiæ & de capitulo exi
ſtentẽ ſm Ber. & Hoſt. hic quia confeſſus etiam ſemel in iudi
5 cio ſuper crimine pro iudicato hr̃. vt no. Arch. 2. q. j. c. j. Aut ꝓ
ceſſus † factus, ſeu inquiſitio facta in primo iudicio non eſt ge
neralis adeo quod iſtũ confitẽtẽ cõprehendat, vt quia teſtis ꝓ
ductus ad teſtimoniũ ꝓhibẽdũ confitetur contra ſe aliquod
crimen, & tunc aut crimen confeſſum per teſtem contingit,
negotium principale, & tunc ſibi præiudicat confeſsio. vt ĳ. de
confeſ. c. cum ſuper. & ĳ. de excep. c. j. ſm Ber. & Hoſti. & Ioã.
And. ibi & ita intelligunt quidam legem vbi. C. ad l. Corne. de
fal. Aut non contingit negotium principale. & tunc, aut quæ-
ris, vtrum confeſsio præiudicet confitenti, vt puniatur pœna
ordinaria per iudicem imponenda, & dic ꝙ nõ vt ĳ. de ordin.
cog. c. cum dilectus. in fi. & ita poteſt intelligi. C. de ſeruis fu.
6 l. quicunque. Aut vt † puniatur pœna extraordinaria per iudi
cem imponenda ex officio ſuo, vt in teſte, qui falſum dicit, &
offendit aures iudicis, & in eo qui producit inſtrumentũ fal-
ſum, & hoc confitetur, & tunc dic ꝙ ſic. vt C. de teſti. l. nullũ,
& de proba. l. pen. ſm Hoſt. in d. c. cum dilectus. pro hoc. ĳ. de
exceſ. præla. c. quam ſit graue. & ff. ad l. cor. de fal. l. diuus. & ꝓ
hoc facit ꝙ no. Ber. Inn. Hoſ. & Ab. in d. c. 2. ĳ. de fideiuſ. Hæc
iura ibi faciunt ad quæſtionem tacitam in quæſtionibus ſuis,
ti. de cle. coniuga. ſuper decre. fi. primæ compilationis, quã ho
die non habemus. Egi contra Io. ad priuationem beneficij. qa
contraxerat cum Berta. hoc probaui. & data eſt ſententia cõtra
illum: Berta petens Ioã. in virũ ꝓducit illa acta, & ſententiam,
quæritur, an ſufficiat? allegat quod ſic. 3. q. 6. hoc quippe. & qa
matrimoniũ fauorabile. ĳ. qui ma. accu. poſ. vr̃ contra. ĳ. de re
iudica. c. pen. ff. de adulte. l. denuntiaſſe. §. quæritur. per quæ cõ
7 traria † dicit non ſufficere. pro hoc faciunt no. ĳ. de præb. dile-
cto. in fi. de ſimo. dilectus. c. cũ ſuis concor. idem in caſu con-
uerſo. ſ. cum Io. per illa acta & ſententiam probare vellet Ber-
tam ſibi coniugem. Eadem poſſet dici ſi petebatur cogi. Ioan.
ad tonſuram, & excipit ſe coniugatum, probauit & per hoc
abſolutus eſt. ad hoc. ĳ. de regu. iuris exceptionem. cũ ſuis con
cor. lib. 6. Si vero Ioannes petit Bertã in coniugem, an hoc ip-
ſo ſit priuatus, vel priuandus beneficio & nuntiandus? vr̃, qđ
non per decre. mulieri. de iureiuran. ad hoc. & facit dominica
lis quæſtio, cum quidam quæ ponitur in Spec. de confeſ. §. 2.
ſub. ver. to. & hæc a ver. hæc iura circa ponit ad literam Ioan.
And. ĳ. de cleri. coniuga. & Ioannes.

1 *Electionum quæ confirmanda.*
2 *Electio diſcors irritanda.*
3 *Electio non canonica inconfirmabilis.*
4 *Electio non canonica quæ.*
5 *Electio vnius ratificata valet.*
6 *Electionem nullam ratificari non poſſe.*

QVod ſicut. §. ſin autem. Si quæris, nun-
quid electio facta poſsit rati
ficari & per ratificationem, [aut ratihabitionẽ]
confirmari, refert. Aut eſt electio canonica, &
concors. aut non eſt canonica neq; concors, aut
eſt canonica, ſed non concors. aut eſt concors, ſed non cano-
1 nica. Si electio † eſt concors & canonica talis cõfirmari debet.
vt ſ. eo. c. poſtq̃. ſi vero electio nõ eſt canonica, neque cõcors,
tunc talis ratificari nõ pōt ſed debet irrita nuntiari. vt ĳ. eo. ca.
proximo. & de iure patr. illud. ff. de regulis iuris. l. quod ab ini
2 tio. Si vero † electio ſit canonica, ſed non concors, vt quia eſt fa
cta a maiori & ſaniori parte capituli ſed aliquis vocem habẽs,
in ele-

in electione,& qui vocari debuit,eſt contemptus: & tunc aut
ibi iſte contēptus contemptū ſuum ꝓſequitur:& tunc electio
eſt irritanda vt hic in verſic.quod ſi eos.& ꝭ.eo.ca.venerabilē.
& c.bonæ. Aut contemptus non proſequitur contemptū ſuū
ſed electionē ſuā ratificat,quod facere pōt,& tunc talis electio
3 confirmari debet,vt hic in verſi.niſi poſtea.† Si aūt electio ſit
concors,ſed non canonica.tunc talis confirmari non debet,vt
ſ.eod.innotuit.Et eſt hoc verum niſi Papa de plenitudine po-
teſtatis aliud faceret.vt ibi ſm Hoſt.hic in ſumma eod.tit. §.
qualiter facienda ſub.§.electio.n.aliquoties &c.Et quod dictū
4 eſt de electione† non canonica, intellige , quando non eſt ca-
nonica propter vitium,ſeu defectū materiæ ſeu formę: alias ſi
ſit defectus ſolū ex parte pſtātis pronuntiantis verba electiōis
iuxta.c.quia propter.ꝭ.de re iudi.c cum ab vno in fi.li. 6. vt qa
vnus pronunciauit verba electionis nomine, oīum mandato,
non præcedente.vt ꝭ.de appel.conſtitutis.j.& c. ceſſante con-
ſuetudine.vt ꝭ eo.titu.in Geneſi. in fi. nulla eſt electio,vt ꝭ.ca.
proxi.& ꝭ.de appell.c. conſtitutis.j.& c.conſtitutis.2.Curia tñ
ſeruat contrarium,ſi ratihabitio ſequatur vt no.Hoſt.in d.c.cō
5 ſtitutis. j. Sed tu dic,quod talis †electio facta per talem aliis de
capitulo non contradicentibus, ſed tacentibus ſecuta ratihabi
tione tacita,vel expreſſa valet:alias ſecus vt no.Comp.in d.ca.
quia propter. & clarius Arch.ꝭ.e.tit.ſicut cūm per formā glo.
2.li.6.nec credo verū illud quod dicit Ioan.An.hic.ſ.ꝙ vbi ele-
ctio facta eſt a minori parte, puta 10. ſunt canonici, tres ſunt
contempti,alij ſeptem ſecerunt duas electiones,quia tres ipſo
rum elegerunt vnum:alij quatuor alium, quod illi tres cōtem
pti non poterunt ratificare electionem factā a tribus,quia erat
nulla ipſo iure, ſed aliam factam a quatuor bene poterunt rati
6 ficare,& facere caſſari,ſm eum.Vnde credo, ꝙ † nec electio-
nem factam a quatuor ratificare poterūt quia eſt ipſo iure nul
la.vt eodem.cap.eccleſia vel veſtra. 1.& vide quod dicam.ꝭ.&
cle.ex.mini.c.poſtulatio. Henricus Bohic.

1 *Præſentatio litigioſa ſecundam impedit.*
2 *Præſentatione indigni ſecundam impediri.& 3.*
3 *Patrono laico variare non licere.*
5 *Præſentatione inculpabili ſecundam non impediri.*
6 *Præſentatio clericorum qua, an non, impediat,& 7.*
8 *Variare,quando non poſſit clericus.*
9 *Præſentatio diuerſorum qua,an non, impediat ſecundam. & 10.*
11 *Collatio quouis ſecundam impedit.*
12 *Collatione diuerſorum ſecundam impediri, eiuſque rei effe-ctus 13.*
14 *Collatorum plurium partem,non recte conferre.fallit 15.& 16.*
17 *Electionem ius ad habentium a non habentibus non irritari.*
18 *Electionum duarum vtra potior.& 19.*
20 *Electionis,& confirmationis vis,& diſcrimen.& 21.*
22 *Collatorem ſolum inſolidum ſecundo eligere poſſe , in pluribus di uerſum.*

AVditis. Si quæris qñ fiunt plures præſen-
tationes,ſeu collationes, vel ele-
ctiones, vtrum prima præſtet impedimētum,
ſecūdæ,refert. Aut prima† præſentatio ſeu col
latio vel electio eſt facta litigioſa,& in litigium
iam deducta,aut non.Si ſic,tunc impedit ſecū-
dam,quod dic,vt ꝭ.vt lite pen.c.j.& c. 2.li.6.extra eo.tit. vt lite
pen.c.j.§.ſi vero alter in cle.Aut non & tunc aut ante ſecūdam
electionem eſt canonicæ appellatum,ne procedatur ad ſecun-
dam,& tunc idem.vt ſ.eo.c.conſiderauimus & hic in fin.Aut
non eſt canonice appellatum,ne procedatur ad ſecundam , &
tunc aut quæris de duabus præſentationibus.& tunc aut factis
ab vno aut a diuerſis.Si ab vno aut a laico aut a non clerico . ſi
2 a laico tunc aut patronus †laicus primam præſentationē,fecit
ſcienter de indigno,vel alias peccauit propter quod illa vice pri
uatus eſt ptāte præſentandi.vt in auth.de ſanctiſ.epiſc.§.ſi qs,
oratorij domum.vt no.Hoſt.in ſumma tit.de ſimonia.§.in qui
bus.verſic.ponam.&c. & ꝭ.de ſupp.negli.præla.c.2.de iure pa-
tro.c.cū aūt. & c.cū propter.de re iudi.cap.cum Bertoldus. &
de offi.ordi.c.cum vos.licet Ber.ibi. contra.& male.& Innoc.
ibi no.idem cum Hoſt.ꝭ.de filijs præsby.propoſuit. & Archi.
ꝭ.de præben.c j.lib 6.& Ber.extra.de iure patro.cap.j.ſup ver-
bo obſiſtat,in clement.& de exceſ.prælat.c.vnico.ſuper verbo
3 idoneis.in clemen.† & tunc talis præſentatio facta de indigno
impedit ſecundam præſentationē fieri,vt in d.§.ſi quis oratio-
rij domum,licet Ioan.An.in d.c.cum vos dicat contrarium. ſ.
ꝙ patronus laicus qui elegit indignum,infra quatuor menſes
poteſt variare & ideo poterit præſentare dignum.alias ſeque-
retur & eſſet graue dicere quod ipſe poſſet variare, qui primo
præſentauit dignum & ſic poſſet corrigere quia bene fecit, &
non liceret ei variare ſi præſentauit indignum , & ſic non lice-
ret ſibi corrigere:quia male fecit quod regulariter debet corri
gi quia fit contra iura ſm ea quæ nota.infra de clem. coniuga.
e.diuerſis fallacijs ſm Io.An.in d.c.cum vos.Sed ego dico,qđ
4 patronus laicus † etiam infra quatuor menſes variare non po
teſt,niſi epiſcopus variationem admittat, vt legitur & no.in-
fra de iure patronatus.c.quod autem.& c.cum aūt. & c. paſto-
ralis. Item non obſtat ratio Ioan. And. ſ. ꝙ bene factū poteſt
corrigere. &c. Nam inſtantia eſt in promptu quia poſtulantes
dignum re integra.ſ.ante præſentationem factā ſuperiori poſ
ſunt variare.ſ.de poſtulat.præla.c.bonæ.1.§.nec nocebat &ta-
men poſtulantes ſcienter indignum ſunt priuati ipſo iure vt ſ
5 c.ſcriptum eſt in fi.ꝭ.eo.ti.Aut†patronus laicus præſentauit di
gnum,vel ſi præſentauit indignum hoc fecit ignorāter. & tūc
talis,præſentatio non impedit ſecundam præſentationem fie-
ri,quia patronus laicus variare poteſt infra quatuor menſes de
conſenſu tamen dioceſani vt in iuribus allegatis.Si tamen pri-
mo præſentatus epiſcopo,ſit idoneus,non debet eum repelle-
re,ſed potius inſtituere,ſi pœnam animæ velit euitare,& etiā
canonicam quam incurret.de qua in c.allegato paſtoralis in fi.
vt no.Ho.in c.alleg.cum aut.& in hoc ſatis concord.Inn.ꝭ.de
re iudica.cum Bertold.glo.3,& Hoſt. poſt eum. Si quæris, de
6 duabus præſentationibus † factis a patrono clerico.tūc aut pri
ma præſentatio fuit valida,& efficax & talis impedit ſecundā,
quia patronus clericus variare non poteſt vt in d.c. cum autē.
& in d.c.paſtoralis.& vide quod no. Arch.61.diſt.c. ſtudij. glo.
fi.vbi no.quod dicunt quidam,ꝙ eſt de conſuetudine, ꝙ ele-
ctio ſit penes populum alicuius loci,& per eos variare nō poſ
ſunt nec alium eligere: niſi prima electione caſſata, cum laicis,
patronis tñ variare permittatur,vt in capitulis allegatis quod
autem,cum autem paſtoralis ſm eum.& de iſta materia nota.
63.diſt.quanto.Aut eſt inualida & inefficax. & tunc aut facta,
eſt ſcienter de indigno & tunc priuatus eſt ipſo iure ea vice po
teſtate præſentandi, & tunc talis præſentatio impedit ſecun-
dam vt no.Ber. & Hoſt.in c.alle.cum vos.aut nō eſt facta ſciē
ter de indigno & tunc aut non eſt notorium. ſed eſt dubium,
7 †ipſam primam præſentationem non valere, & talis præſenta
tio,antequam ſit pronuntiata nulla,impedit ſecūdam arg. hic
& ſ.eo.conſiderauimus, quia idem eſt de eo quod non eſt, &
de eo quod non apparet.ff.de contrahen.empt.l.in lege. & ita
intellige quod no.Inno.& Hoſt.ꝭ.de iure patro.c.cum autem,
vbi dicunt ꝙ præſentatio clericorum vim electionis habet,ideo
ſi priori præſentatione non caſſata attentetur ſecunda reprobā
da eſt,argumento eorum quę leguntur,& no.hic.& §.eo.conſi
derauimus.cum quibus concordat gen.extra de ſupplen.negl.
præla c.vnico.glo.4.& de exceſſ.præla.vnico.ſuper verbo ido
neis in cle.aut eſt notorium eam non valere, & tunc non im-
pedit ſecundā vt ꝭ.de iure patro.c.illud.& c.fi.quia non præſtat
impedimentum,quod de iure non ſortitur effectum. ꝭ.de re-
gu.iuris.c.non præſtat.lib.6.cum concor.ibi alle. & de iure cō
muni quilibet poteſt emendare quod non bene fecit.vt no.Ho
ſti.& Inno ꝭ.de offi deleg. c.in literis.& G.de Monte Laud.ꝭ.
de reſcriptis.c.auditor. in cle.Ber.tamen videtur tenere con-
trarium in iſto membro.ꝭ.de exceſ.prælato.c.inter dilectos.in
glo.vnde non valuit & c.ibi præterea laicis variare licet.ſed nō
clericis cuius glo.ibi recitat Hoſt.Sed ego Henricus intelligo,
8 quod † clericus variare non poteſt poſtquam efficaciter,& be
ne præſentauit. alias ſecus.quia ille, qui a facto qđ notorie non
valet recedit,non dicitur variare.ſ.eo.cū terra. & ff.de op.leg.
l 2.& vide quod no.G.de Monte Lau.extra de iure patro.c.vt
conſtitutio.glo.3.in cle.vbi no.quod ſi patronus clericus præ-
ſentat primū vicario generali.epiſcopi dioceſani qui non ha-
beat ptātem ad hoc.deinde præſentet ſm ipſi epō,& admitta-
tur per eum primus nihilo minus obtinebit. nam nominando
eum publice aīo præſentandi ſunctus eſt officio ſuo argum. ſ.
de renun.quod in dubijs.Sed Hen.ibi tenet contrarium cū pri
ma præſentatio non tenuerit ſicut de optione dr.ff.de opti. le
ga.l.2.& l.optione.Nec videtur prima præſentatio aliquid ope
rata fuiſſe,ſicut nec querimonia coram non competenti iudi-
ce facta.C.ne de ſtatu defunc.l.ſi pater.& ꝭ.de ap.vt debitus.&
ibi no.ſm eum quod vr̄ verius per præmiſſa.Si quæris de dua
9 bus, vel pluribus præſentationibus†factis a diuerſis , tunc aut
alter ipſorum tantum eſt in poſſeſſione vel quaſi præſentan-
di aut ambo aut omnes vel nullus:ſi alter tñ tunc aut ipſe pri
mo præſentat & talis præſentatio impedit ſecundam præſen-
tationes

tationem per alium faciendam. aut alius qui non eſt in poſſeſ-
ſione vel quaſi præſentandi, primo præſentat & talis præſenta
tio non impedit ſecundam præſentationem faciẽdam per aliũ
qui eſt in poſſeſsione præſentãdi vel quaſi. Et eſt ratio iſtorũ
doorum caſuum, quia præſentatio facta per illum, qui eſt ĩ qua
ſi poſſeſsione pacifica præſentandi valet, licet poſtea appareat
ipſum non habere ius in proprietate præſentandi, vt legitur,
& no. ſ. eo. c. querelam. & j. de iure patro. c. cõſultationibus. &
no. G. de Monte Lau. extra. de iure patr. c. vt cõſtitutio. gloſ. 3.
in cle. Si ambo, vel omnes ſunt in poſſeſsione præſentandi tũc
dic idem, quod in caſu ſequenti. ſ. quando nullus eſt in poſſeſ-
ſione præſentandi. vt no. G. in d. 3. Si nullos eſt in quaſi poſſeſ-
ſione præſentandi: tunc aut omnes concordant in præſentan-
do ſimul vel ſucceſsiue. & tunc valet. vt ſ. eo. querelam. & j. de
his quæ fi. a præla. ca. ea noſcitur. qđ dic hodie, vt plene legitur,
& not. extra de iure patro. c. plures ab vno. in clemen. Aut non
concordant & tunc alter tantum eſt patronus, verus, vbi ſunt
duo præſentantes tantum, vel aliqui eorum tm̃, vbi ſunt tres,
vel plures & tunc valet præſentatio facta a vero patrono ſeu
a veris patronis ſit prima vel vlti. vt j. de re iudic. ca. cum Ber-
toldus. vbi plene no. Inno. & hoc no. G. de Monte Lau. in d. ca.
10 vt conſtitutio glo. 3. in cle. Aut oẽs † ſunt veri patroni, & tunc
aut prima præſentatio fit a maiori parte & ſaniori: & de digno
& illa impedit ſecundam: aut a minori. & illa non impedit ſecũ
dam a maiori & ſaniori parte faciendam pro vtroq; modo fa-
cit. j. de iure pat. c. qm̃ in quibuſdam. & de his, quæ, fi. a præla. c.
ea noſcitur. aut primi & ſecundi præſentantes æqualiter diſcor
dant, & tunc ambæ præſentationes ſe mutuo impediũt & eṗs
pro illa vice eccleſiam ordinabit. dummodo ſine ſcandalo hoc
ibi facere poſsit vt in d. c. qm̃ in quibuſdam. § ſi autem. vt not.
Hoſt. in c. eam te. & adde quod dicam. j. eo. tit. c. j. Si autem eṗs
hoc ſine ſcandalo facere non poſsit, tunc habet locum. j. de iu
re pat. c. j. & quod no. ibi Ho. Inno. in glo. fi. Aut quæris de dua
bus collationibus, tunc ſubdiſtingue vt prius. Aut de duab. col
11 lationibus factis ab vno, aut a plurib. Si ab vno † aut prima col-
latio eſt valida, & efficax, & talis impedit ſecundam vt j. de cõ
ceſ. præben. c. poſt electionem. §. qm̃. Aut eſt inefficax, & inua-
lida, & tunc vt prius. aut eſt facta ſcienter de indigno vel alias
conferens eſt priuatus ea vice poteſtate conferendi. & ſic ſi ſe
cundo alij contulerit ſecunda collatio non valebit. ita intelligit
Hoſt. c. inter dilectos. j. de exceſ. præla. & no. Inno. & Hoſtiẽ.
j. de præben. c. graue nimis. Aut non eſt facta ſcienter de indi-
gno & tunc nondum eſt caſſata, ſeu caſſa & irrita nuntiata pri-
ma collatio & tunc impedit ſecundam, etiam ſi ſit notoriũ pri
mam non tenuiſſe, arg. c. alle. poſt electionem. §. qm̃ per ratio-
nem quam ibi generaliter aſsignat & videtur tex. in c. allegato
inter dilectos. §. propter ea. de exceſſ. prælat. vbi ille Petrus, cui
cantor primo contulerat ſuccentoriam, erat publicus aleator,
& vſurarius manifeſtus. aut prima collatio eſt caſſata vel caſſa,
& irrita nuntiata. & tunc non impedit ſecundam vt in d. §. qm̃
& d. §. præterea. a contrario ſenſu. Si ambæ collationes fuerũt,
a diuerſis tunc diſtingue, vt ſ. aut alter eſt in quaſi poſſeſsione
conferendi & tunc dic idem quod ſ. in præſentatione. argu. j.
de cauſa poſ. & propriæ. cum olim. & ſ. eo. querelam. cum ibi,
notatis. Aut nullus eſt in poſſeſsione vel quaſi ꝯferendi, & tũc.
aut ſunt plures, quam duo & tunc aut omnes concordãt in cõ
ferendo ſimul vel ſucceſsiue & tunc valebit prima collatio, &
ipſa impedit aliam collationem faciendam. j. de præbend. c. pa
ſtoralis. & c. poſtulaſti. j. reſponſo. a contrario ſenſu. aut nõ om
nes ſed maior pars & tunc idem argu. j. de his quæ fi. a præla. c.
ea noſcitur. ver. vnde ſi conſtiterit: a contrario ſenſu. Aut ſunt
duo tm̃, & tunc aut nullus eorum habet ius conferendi aut am
bo aut alter eorum ſolus & inſolidum. aut alter eorum cum al
12 tero tertio. Si † nullus planum eſt quod collationes tales non va
lent, ſiue fiant eodem contextu, ſiue ſucceſsiue ſiue vni, ſiue
diuerſis: nec impediunt collationem canonice faciendam. &
ſic poteſt intelligi. j. de ſupplen. nego. prælato. c. licet. Si ambo,
vel alter tunc ambo conferunt eodem contextu, aut ſucceſsi-
ue, & diuerſis temporibus. ſi eodem contextu tunc aut confe
runt inſimul vni, & eidem, & illa collatio valebit: dũmodo am
bo, vel alter eorum ius habeat conferendi: quando ambo patet
j. de offi. Archidia. c. ad hæc in fi. de his quæ fiunt a prela. ea no
ſcitur. in fi. vbi vero alter ſolus habet ius conferendi, & alium
ſecum admittit ad conferendum patet ſatis. ſ. eod. cum Vin-
tonien. Aut conferunt diuerſis perſonis, & tunc aut alter illo-
rum ſolus. & inſolidum habet ius conferendi. & tunc collatio
13 illius præualebit, & aliam collatiõem impediet. Vnde † collatio
vel prouiſio facta per alium, qui non habet poteſtatem confe-
rendi vel prouidendi, non impedit collationem, vel prouiſio-
nem illorum, ad quos ſeu illius ad quem pertinet etiam ſi pro-
uiſus de facto poſsideret. ſ. de ſupp. negli. præla. ca. vlti. vt hoc
no. Inno. j. de conceſ. præben. literas. glo. fi. & Hoſt. & Io. An.
poſt eum. Aut ambo inſimul vel quilibet eorum per ſe, & inſo
14 lidum habet ius conferendi. & tũc neutra collatio † valebit, qñ
ambo inſimul patet: quia tunc ambo debent ſimul vni confer-
re, & non diuerſis. vt in d. c. ad hoc. quando quilibet inſolidum
Nam ex quo nõ apparet, quæ præceſsit, & nullus poſtidet, mu
tuo ſe impediunt. arg. ff. de rebus dubijs. l. ſi fuerit. j. de electio.
ſi quis iuſto. §. verum. & eſt caſus. j. de præb. ſi apoſtolica ſedes
§. fi. cum ibi no. li. 6. vbi eſt ſpeciale in papa, vel legato ſuo, ꝑ
prærogatiuam, quod ipſios collatio præualet. ergo in alijs erit,
contrarium [ius commune. arg. ff. ad munici. l. j. & ita intelligo
vbi alter iſtorum conferentium] vna cũ alio tertio inſimul hẽt
ius conferendi. Nam collatio facta per eum ſine illo tertio non
valebit. arg. c. allegato ea noſcitur. & arg. j. de arbit. c. cum olim
& in iſtis tribus caſibus collatio taliter facta nõ impedit ſequẽ
tem collationem canonice faciendam, vt ſ. eo. cum terra. & j.
de regu. iuris. non præſtat. lib. 6. Si ambo conferunt diuerſis tẽ
poribus, & ſucceſsiue tunc refert. aut ambo habent ius confe
rendi, aut alter eorũ ſolus & inſolidũ, aut alter eorum cũ altero
tertio: ſi ambo tũc aut conferunt vni, & eidẽ & tunc ſiue ſimul
ſiue ſucciſsiuæ valet talis collatio, & impedit aliam fieri. Nã in
collatione facienda per plures nõ reqritur ꝙ oẽs inſimul con-
ſentiãt. vt j. de ijs, q̃ fiunt a præla. c. cũ vos. quia hoc eſt ſpãle in
facto electionis. vt no. Comp. ſ. de reſcriptis eam te. in fi. Aut
diuerſis, & tunc aut ambo inſimul habent ius conferendi, &
neutra valebit, nec impedit aliam collationem canonice faciẽ
dam vt ſ. de offi. Archi. ad hoc. §. fi. & j. ne ſede vacan. c. vnico.
15 & 2. reſponſo. a contrario ſenſu. li. 6. Aut quælibet † eorũ inſo-
lidum & per ſe, & tunc prima valet, & ſecundam impedit: quia
ex quo quilibet inſolidum poteſt cõferre per collationem pri
mo factam beneficium eſt non vacans & eſt quæſitũ ius in re.
j. de conceſ. præb. c. quia cunctis. §. ſubiunctum. in fi. li. 6. & eſt
caſus. j. de conceſ. præ c. ſi apoſtolica ſede. ibi nec appareat. & c.
a contrario. li. 6 cum ibi no. per Ioan. And. ꝙ intelligo verum
etiam ſi prima collatio non ſit publicata, ſed ſit facta clandeſti
ne & occulte: quia talis nihilominus valet vt nota. Tanc. Goff.
Ber. & Ho. j. vt eccle. benfi. ſine di. confe. ca. vnico. licet Inno.
ibi contra. ſed primum approbat G. j. de præb. c. ſi tibi abſenti
gl. 3. li. 7. Nec obſtat. j. e. quia propter. quia loquitur in electio-
ne maiorum dignitatom vnde ꝙ ibi de vno prohibetur de a-
lijs concedi vr̃. ff. de iudi. l. cum prætor cum ſimilibus. Si alter
16 † eorum ſolus & inſolidum habet ius conferendi, tunc aut ille
primo confert, & valebit ſua collatio, & ſecundam impediet vt
eſt caſus. j. de conceſ. præb. poſt electionẽ. aut alter qui nõ ha-
bet ius conferendi primo confert. & talis collatio ibi non nec
impedit aliam canonice faciendam. vt eſt caſus. j. de ſup. neg.
præla. c. fi. & adde quod dicã. j. de conc. ꝓb. ca. lr̃as. Si vero alter
iſtorũ. cum altero tertio habet cõferre & confert cum iſto q
nullum ius habet conferendi. tunc aut habet conferre inſimul
cum illo tertio & tunc collatio non valet. vt j. ne ſede vacan. c.
vnico a contrario ſenſu. li. 6. nec impedit aliam collationem ca
nooice faciendã. alteri per alterum. & ff. de reg. iur. l. Nõ dẽt al
seri. & quia non conſtat impedimentum. j. de re. iur. non præ-
ſtat. li. 6. aut iſte alter habet conferre cũ illo tertio non inſimul
ſed quilibet eorum inſolidum & per ſe: tunc valebit ſua colla-
tio: dummodo fiat anteq̃ ille tertius ipſam conferat. ar. c. alleg.
ſi ab apoſtolica. ſed nec perſona ipſius adiuncti qui nullum ius
habet conferendi ſuam collationem viciabit. Nam hoc caſu v-
tile per inutile viciatur. ff. de eo quod cum fal. tu. au. cu. l. j. §. j. j.
de reg. iur. c. vtile. li. 6. Aut quæris de duabus electionibus, de q
17 bus loquitur iſta decre. & tunc refert aut vna electio † fit ab il-
lis ad quos non pertinet. & altera ab illis ad quos pertinet elige
re & tunc certum eſt quod propter electionem factam ab illis
ad quos non pertinet: etiã præcedens non caſſatur electio fa-
cta ab illis ad quos pertinet. vt j. de re iud. c. cum Bertoldus. &
de ſupplen. neg. præla. c. fi. vt hic no. Inno. ſ. e. conſiderauimus.
in gl. de qua ad fi. ver. melius credimus & j. de conceſ. præben.
quia diuerſitatem. in gl. ꝙ dr̃ hic. ver. hoc autem certum eſt, &
c. literas. ĩ gl. fi. & Ho. & Io. An. ibi poſt eum. idem no. j. de ex-
ceſ. præla. c. inter dilectos. gl. fi. & Hoſt. & Io. An. ibi poſt eum
Aut vtraq; electio fit ab illis ad quos, vel ſolos vel cum alijs ꝑ-
uenit ſaltem prima facie eligere, & tunc diſtingue prout diſti-
guit hic gl. aut fuit incõtinẽti ſiue eodem contextu quod eſt
18 idem aut fit ex † interuallo ſecunda poſt primam. ſi incontinẽ-
ti, vel eodẽ contextu tũc illa ꝓualet, q̃ maioribus iuuatur me-
ritis,

ritis,& plurimorum cõprobatur aſſenſu. ſ.e.dudũ,& j.e.eccle
ſia.2 & adde quod ibi dicã & in hoc concordat Innocẽ.hic.in
j.gl & Ho. poſt eũ.& dñr fieri duę electiones incontinẽti ſiue
eodẽ contextu.qñ ambæ fiunt ſiue cõcurrunt ab initio a prin
cipio ſcrutinij vſq; ad publicatam electionẽ vt no.Inn. in c.al
le.conſiderauimus.in gl.de qua.ver.& intelligo.& ſ.e.dudum.
in gl.licet ver.ſed cõſueuit hic ante.& idẽ Ho.& Cõpo. ibi. &
19 Io.An.hic.Si † ex interuallo,tunc aut prima electio, licet etiã
nulla ipſo iure cõfirmata eſt per ſuperiorẽ vocatis ijs,ad quos
pertinet electio, vel ſolemniter ꝓpoſito edicto iuxta formã
c.qm.j.e.li.6.& tunc non valet ſecunda: quia iã non vacat ec-
cleſia immo obediendum eſt confirmato.j.de conceſ. ꝓben.
poſt electionem.ar.8.q.4.nonne.quaſi valeat tuitione iudicis
& ſi non ipſo iure.arg.ff.quod cum fal.tu.l.j.§.pen.& j.e.cum
dilecti.in fi.& idem ſi aliud interueniat,quod vicem obtineat
confirmationis.vt no.Inno.in c.alle.inter dilectos in gl.fin.&
Hoſt.& Io.An.poſt eum. aut non eſt confirmata. & tunc aut
prima electio eſt nulla ipſo iure aut aliqua.Si nulla tũc aut hoc
eſt notorium aut dubiũ.Si notorium tunc aut ſecũda electio
fit ab illis eiſdẽ qui primam fecerunt:aut ab illis.ſi ab illis eiſdẽ
tunc ſm Hoſt.hic.& ſ.e. conſiderauimus ſecunda electio eſt
omnino caſſanda.vt j.de exceſ.prælà.inter dilectos §. præter-
ea.& hoc niſi prima oĩno euanuiſſet per mortem,vel per reſi
gnationem alteri factã vel alio mõ.j.de reſti.in inte.c.2.ſed In
no.in hoc.ꝯ.in c.alleg.conſiderauimus.in gl.de qua ver.nã ſi iij
dẽ.& j.e.publicato.in j.glo.in princi.in ver.Nam in hoc caſu,
eis poſt publicatam electionem liceret aliã facere.vt no. ſ.eo.
cum terra.& c.dudum.&c. & Ioã.An. dicit hic ꝙ ſi vis tenere
opi.Innoc.dic ꝙ c.inter dilectos.non obſtat, quia loquitur in
collatione,quæ obtinet vim electionis & confirmationis ſm
20 eum.Vnde iſtã opi.Inn.credo veriorem.primo † quia electio
non eſt,niſi initium matrimonij ſpiritualis inter eccleſiam,&
electum:collatio vero,q̃ habet vim electionis,& confirmatio
nis.eſt perfectio ipſius matrimonij,& ſic collatio eſt actus de
ſe perfectus.Et ideo non mirum,ſi conferens ꝯ iſtum actum
perfectum de ſui natura non poſſit venire, & aliam facere ea
primitus nõ nuntiata caſſa,& irrita:ſecus in electione. ꝓ hoc
facit optime.j.de app.c.cũ appellationib.friuolis.li.6. vbi de-
ferens appellationi etiam friuolę.& ſic abdicans a ſe perfectæ
iuriſdictionẽ non poteſt amplius ſe de ea intromittere.& idẽ
in c.dilectis.vbi delinquens poſt delictũ conſummatũ non de
ſinit eſſe nocens per pñiam.alias per ſñiam. ſed ante delictum
conſummatum ſic.ff.de ſur. l.qui ea mente.ff.vi.bo. rap.l.vlt.
iuncta ſua contraria.ff.ad l.Cor.de fal.l.qui falſam cum ibi no
tatis. Secunda rõ † diuerſitatis poteſt eſſe, quia in electione di
21 gnitatum,ſeu ad dignitates dilatione, eſt maius periculum, q̃
in dilatione collationis,q̃ fit regulariter de beneficis minori-
bus.vt j.e.c.ne pro defectu iuncto.c.nulla.de conceſ.præben.
Si ſecunda electio fit ab alijs tunc prima non præſtat impedi-
mentum ſecundæ. vt j.de app.conſtitutus.i.& in iuribus alleg.
in gl.ita poſſet intelligi glo.Inn.j.de conceſ.præben. poſt ele-
ctionem ſuper verbo idoneæ.& Hoſt.& Io.An.poſt eum. &
hoc niſi ante primã fuerit appellatum canonice & prima fiat
poſt.ſ. ꝯ.talem appellationẽ quia tunc appellatio transfert ad
ſuperiorẽ negotiũ electiõis & appellationis.j.de app.c.ſolitu
dinẽ.& ſic põt intelligi.ſ.e.ꝯſiderauimus ſm Ho.Itẽ hæc vera,
niſi prio eligentes ſe adeo indignos reddãt,ꝙ ꝯ ſcd'am electio
nẽ non mereantur audiri. j.e. bonæ.i fi.& j.de appe.conſti.j.
ſm Ho. ſi vero eſt dubium vtrum prima teneat vel ñ,tũc pri
ma præſtat impedimentũ ſecundæ.vt ſ.e.conſiderauimus, &
vide quod no. Archi.61.di. c.ſtudij.glo.fi.vbi no.ꝙ dõt quidã,
ꝙ ſi eſt de conſuetudine,ꝙ electio ſit penes populum alicuius
loci ſi facta eſt electio per eos,variare non pñt nec alium elige
re,niſi prima electione caſſata cũ laicis patronis tñ variatio ꝓ
mittatur,vt in c. allegato.ꝙ aũt.cum aũt.paſtoralis. ſm eum.
ibi & de iſta materia no.63.di.q̃to.Si vero prima electio nõ ſit
irrita ipſo iure; ſed potius irritanda: tunc impedit ſecundã,ſi-
ue ambæ fiant ab eiſdẽ.vt j.e.publicato.& no. Inn.in glo.alle-
gata de qua ver.ſi vero eodem caſu ſiue a diuerſis vt ſ.e.bonæ
& c.congregato.& j.e.c.ſcriptum eſt.Modo reſtat videre,que
eſt rõ,quare vbi vous ſolus,& inſolidum habet ius conferẽdi
22 & prima † collatio per ipſum facta eſt notorie nulla, nihilomi
nus impedit ſecundã.vt ſ.in ver.aut non eſt facta ſcienter, de
indigno.&c.ſed ſecus in ver.aut ambo inſimul & tunc.&c.rõ
põt eſſe quia qñ hẽt conferre ſolus & inſolidũ valet collatio q̃
tum eſt ex parte ſui nec peccat q̃tum eſt ex pte prãtis ipſius,
licet ſit pctm ſeu defectus ex parte recipientis.iõ.nõ mirum,
ſi non poſſit cõtrauenire & aliã electionẽ facere prima nondũ
caſſata vel caſſa & irrita nuntiata.vt j.de cle.coniu. ca.diuerſis
23 fallacijs.ſed † in caſib.qb.duo hñt conferre inſimul,& vnus eo
rum confert ſolus vni,vel ambo conferunt diuerſis non valet
collatio ex pte.ſ.dãtis,ſeu cõferentis:quia nõ niſi cũ alio hẽat
ius conferendi:& iõ non mirũ ſi ipſe vna cũ illo cũ quo habet
ius conferendi poſſit venire ꝯ & aliã electionẽ facere.argum.
ſ.eo.noſti.& ibi tetigi de hoc.arg. & j.de iure patro.c.qd aũt.
Item in primo caſu non eſt præiudicium alicuius, niſi confe-
rentis, ſed in alijs caſibus ſupra tactis, præiudicaretur alijs,
quàm conferenti ibi quod eſſet inconueniens,& iniquum,ſ.q̃a
alteri per alterum. ff.de regulis iuris. l.alteri.Non debet alteri.

In cauſis. Si quæris, vtrum poteſtas data ſeu commiſſa,compromiſſarijs eligendi, ſeu poteſtas data vel commiſſa alicui vel aliquibus beneficia cõferendi poſſit reuocari,diſtingue: vt dicam.j.de conceſſio.præben. c. conſtitutus.diſt.2.

Cum Eccleſia Vulterana. Si q̃ris, vtrum ad epiſcopum,& ad capitulum inſimul, vel alterum eorũ ſolummodo ſpectet collatio præbẽdarum, & aliorum beneficiorum, diſtingue vt dicam.j. de his quæ fiũ.a prælato.in c.nouit.

1 *Electorum plurium vnus an eligibilis verius.2.& 3.*
4 *Electorum duorum vnus ineligibilis fallit nu.5.*
6 *Electio concors qua.& 8.9.10.*
7 *Eligi vnus ex duobus an poſſit.& 11.*
12 *Scrutinij & compromiſſi diſcrimen.*

Cum in iure. Si q̃ris qñ ſunt plures electores vtrũ poſſint eligere vnũ ex ſe-
ipſis,diſtingue aut electores ſunt plures, quam duo,
1 aut ſunt duo tñ.ſi plures quam duo, † tunc aut eligũt
per viam ſeu formã ſpiritus ſancti, & dic quod ſic,vt not.j.e.
c.quia propter.& hoc niſi ſeipſum primo eligat quia tunc ſe-
cus,vt ſtatim dicam in forma cõpromiſſi:aut ꝑ viã,ſeu formã
ſcrutinij,& dic qđ ſic,vt ſ.eo.cum inter canonicos.& c.cũ di-
lectus.& c.Cumana.& c.congregato.& per totũ.Aut ꝑ viam
ſeu formã cõpromiſſi & tunc contrariæ ſunt opiniones, quia
Io.de Deo.Bert.& Tan.j.de for.in c.fi.dñt quod nõ poſſunt e
ligere de ſeipſis.Sed Io.8.q.j.qui epatum.& Io.Vinc.Gof. Lau
ren.Phi.Inn.Hoſt.& Cõp.& Io.And.hic.& Hoſt.j.de iure pa
trona.c.per lr̃as.& G.de Monte Lau.48.158.c.tenẽt ꝯriũ. Sed
Arch.in c.alle.q epatum.dicit opi. vltimã eſſe verã qñ alij pri-
mo ipſum eligũt,ſecus ſi primo noĩaret ſe.& ſic loquuntur iu
2 ra hic inducta ꝑ Ber.in gl.j.ſm Arch.Sed ego credo † ſic dicẽ-
dum,quia aut eſt dictũ vel interdictũ eis expreſſe a cõpromit
tẽtib.ꝙ nõ eligãt aliquẽ de ſeipſis,& tunc nõ poſſunt elige re dẽ
ſeipſis.arg.ff.de iudi.l.ſolemus & j.de cã poſ.& proprie.ca.cũ
eccleſia ſutrina.ver.cũ in iure.Aut hoc non eſt dictum,ſeu in-
terdictum eis expreſſe: & tunc aut in forma compromiſſi,
continetur,ꝙ oẽs cõmpromiſſarij de eligenda ꝑſona debeant
concordare & tunc non poſſunt eligere aliquẽ de ipſis. Et ra-
tio eſt in iſtis duob.caſib. vltimis,quia forma cõpromiſſi dili-
genter eſt ſeruanda,& electio facta ꝯ formã non valet.ſ.de re-
ſcrip.c.cũ dilecta.ſ.c.proxi.ſm Inn.& Ho.hic. Et iſtos duos
3 caſus ponit.G.de mandago.48.c.Aut nihil horũ † eſt dictum,
vel actũ:& tunc credo prædictã opinionẽ,& diſtinctionẽ.Arc.
eſſe verã.ſ. ꝙ qñ alij ipſum primo eligunt, ꝙ valet electio, vt
hic & in iuri.hic alleg. ꝑ Ber.Si aũt ipſe primo eligat ſeipſũ tũc
ſecus:quia nemo debet oriri a ſeipſo. vt 8.q.j.in ſcripturis.hic
alle.& j.de iure patro c.ꝑ veſtras.de inſti.c.cũ ad noſtram.24.
4 q.j.didicimus.Si vero ſunt † duo electores ſolũ,& tũc aut q̃ris
de forma ſcrutinij,& tunc non poſſunt eligere vnũ de ſeipſis
ſm Hoſt.hic.& j.eo.c.Cumana.& c.eccleſia.2.Idẽ credo mul
5 to fortiori ratione in forma ſpiritus Sancti.aut de forma com
promiſſi.& tunc † vnus alterũ eligere põt ſm Hoſt.hic & Io.
And.j.de reg.iur.in toto lib.6.qđ verũ ſm.G.de Monte Lau.
c.48.Si ſit hoc dictũ in cõpromiſſo,ſ.ꝙ poſſint eligere de ſeip
ſis,quo caſu verba debent de aliquo operari.j.de maio. & obe.
in c.ſolitæ.ff.de leg.j.l.ſi qñ.ſi vero non ſit dictũ quòd poſſint
eligere de ſeipſis tunc ſecus.arg.ff.de arb.l.itẽ ſi vnus.§.item ſi
plures.& iſtud credo tutius.& eſt rõ: quia vbi ſunt plures quã
duo.& duo vel plures ipſum eligunt ſi poſtea ipſe conſentiat,
electioni de ſe factæ per alios illi alij qui faciunt maiorem par-
tem reſpectu electi non ipſi facere videntur.Nam factũ,ſeu e-
lectio maioris,& ſanioris partis reputatur factum omnium &
non videtur ſeipſum eligere,ſed & electioni aliorũ accedere.
ff.ad municip.l.quod maior.& j.eo.quia propter. ſed vbi ſunt
duo

duo ſolum compromiſſarij:& vnus eligit alterum eligens ille
non facit maiorem ſed æqualemparté reſpectu electi q poſtea
conſentit nec poteſt dici accedere electioni alterius ſibi paris,
quia par in parem. &c. ff.ad Treb.l.ille a quo.§.tempeſtiuum.
Item cũ duobus fuerit ſimpliciter data poteſtas.ſi vnus eligat
non ſeruatur forma mandati & ita non valet quod agitur. ar.
ff.de arbit.l.Item ſi vnus.§.item ſi plures ſm.G.de Mandago.
in c.alle.ſed Io.An.j.de reg.iuris.c.in toto in nouella.libr.6.di-
ſputat iſtam quæſtionem, Duo ſoli habent eligere prælatũ iu-
re proprio vel compromiſſario & vnus eligit alium qui cõſen
ſit an valeat electio. & poſt multa argumenta hinc, & inde ſol
uit,dicens,in eligentibus iure proprio electionem valere factã
per vnũ ipſorũ de reliquo.Solet tñ ad oẽm dubitationé tollen
dam fieri compromiſsũ per ambos in tertium qui poſt modũ
eligit alterum.Etſi dicis q iſte electus debet habere maiorem
parté,reſpondet totũ.Nã & vox ipſius cõputatur in toto.nam
6 c.q̃ ſit neceſſarium.18.q.2.dicit† q de congregatione fiat con-
cors abbatis electio.cõcors ergo electus cõputatur in electio
ne concordi,alias ibi eſſet contradictoriũ.Per eundẽ modũ in-
ducitur.63.di.q̃to.j.eo.cum poſt petitam.de temp.ordi.c.dile-
ctus in prin.de æta.& qual.intelleximus.p quæ patet electioné
factam de collegio eligentium dici vnanimen & concordem.
Item probatur in electione compromiſſariorum.ſ.q cõm p-
miſſum dr concors,& vnanime,licet factũ ſit in vnũ vel plu-
res de collegio eligentium.hoc patet s.c.proxi.in principio.&
c.in cauſis in prin.& ver.quia vero.j.de renun.poſt tranſlatio-
nem.in prin.& facit quod poſt Hoſt.ſcripſi.s eo.licet ibi dñt,
quod ſi duo ſoli Cardinales ſupereſſent,vnus poſſet alium eli-
gere,ſed qñ per compromiſſum eligũt illi duo,tunc eſt maius
dubium propter varietates opinionum circa iſtã decretalem.
& approbans opin.Ioan.in c.allegato qui eſtatum & ſequaciũ,
de quibus.s.in princ.excludit caſus non dubios. Planum n.eſt
q ſi vtrique inſolidũ data eſſet expreſſe ptãs.ſ.quòd ipſi duo,
† & ipſorũ quilibet poſſet eligere,q̃ q̃tio non eſt dubia. Item
ſi nõ eſt data ptãs expreſſe,ſed tacite vt quia dictũ eſt, quòd d
ſe poſſint eligere,& ſic procedit opinio Comp.quam ſcripſit.
hic.Item non eſt dubia quando fuit expreſſe denegata ne de
ſe eligerent.j.de fideiuſ.q quibuſdam.de priuilegijs quod nõ-
nullis.j.li.6.de teſta.c.2.de teſta.c.2.de reſi.do.c.vno.§. perſo-
nis.de exceſ.præla.c.vno.Item ſm Inno.Compo.& G.de mã
dago.idem dictum eſt in compromiſſo,q oẽs ſint concordes
quia tunc vr tacite denegatum,ne de ſe eligant quod non pla-
cet ipſi Io.An.vt s.dictum eſt.Erit ergo qõ dubia,cum ſimpli
citer cõpromiſſum eſt in hoc caſu[tenuit]Hoſt.[& hoc] pla-
cet,q vnus põt alterum eligere,nec oritur a ſeipſo,ſed voca-
tur a deo,& a ſocio.& ſic licet non poſſit ſe eligere tñ ex per-
ſonis compromittentiũ poterit ſe coeligere ſm eũ hic, & ibi.
Sed ſalua reuerentia tanti viri,non credo electionem in qõne,
propoſita factam per vnũ de reliquo valere niſi vt s. dixi. nec
ſequitur quod s.dicit ipſe Io.And.electio eſt concors,ergo ele
ctus de gremio computatur inter eligentes : quia pront notat
Hoſt.j.de re iudica.cum olim.& Archi.j.eod. quorundam.ſu
8 per verbo in diſcordia.lib.6.Electio intelligitur† concors,non
ſolum ſi omnes concordent,ſed etiam ſi maior pars,& ſanior
ad hoc.s.eo.cum nobis olim ibi concorditer celebrare.&c.66
diſt.apoſtolica.Item pro vno vel duobus, nec plus, vel minus.
7.q.j.deniq;.in princip.& facit ad hoc.79.diſt.c.1.& licet for-
te hoc non ſit verum,qñ vnus, vel duo contradicunt: qno ca-
ſu dicere electionem concordem, eſſet contra naturam verbi
a qua non eſt recedendum.ff.de leg.3.l.non aliter.& iõ dicebat
G.Naſo.quod ſi Papa mandat electioné concorditer celebra-
ri ſi aliquis cõtradicit electioni celebratæ non eſt ſatisfactum
9 mandato Papæ pro quo.j.eo.cupientes.lib.6.vbi patet,†quod
tunc proprie eſt concorditer electio celebrata, qñ nullus diſcr
pat.iõ aũt dr electio concorditer celebrata.in c.cum nobis o-
lim:quia illi pauci contradictores noluerunt intereſſe electio
ni ſic.s.titu.proxi.gratum vbi maior pars erat priuata poteſta
te eligendi,ideo illa electio,ſiue poſtulatio fuit concors:&hoc
.ſ.q electio facta vno contradicente non ſit concors tenẽt.G.
Naſo.& Archid.76.diſt.c.ſi.verum eſt tamen quod eſt cõcors
10 † qñ celebratur per maiorem partem & ſaniorem nullo con-
tradicente licet forte aliquo vel aliquib.vocatis,qui venire no-
luerunt:vel expreſſe renunciauerunt.vt in c.allega. cum nobis
olim.& hoc præterquam,quoad caſum.c.alleg.quorundam.vt
ibi not.& in clemen.eo.tit.quod circa multi fortius qñ vocati
poſtea conſentiunt:& tamen conſtat,quod in primo caſu vox
eorum non computatur inter electores,quia nõ eſt, & qd nõ
eſt computari non poteſt.arg.j.de ſponſa.in princip. ad diſſol
nendum.nec etiam in ſecundo.vt s.eo.c.auditis.& j.eo.eccle-
veſtra.2.verſi.dicebatur niſi in caſu.c.indemnitatibus.§.ſi auté
lib.6.vbi eſt ſpeciale.Item non obſtat,quod poſtea idem dicit,
quod compromiſſum dr concors,& vnanime,licet factum ſit
in vnum,vel plures de collegio per proxime dicta.Item ratio
ſua loquitur in factione compromiſſi quod eſt contractus vel
quaſi in quo ſufficit conſenſus concurrens,vel ſequens primo
conſenſu perſeuerante.ff.de act.& obli. quæ conſenſu contra-
huntur.in princi.ad hoc.j.de ſponſa.dilectus. hic loquimur in
electione facienda virtute & per viam compromiſſi vbi ſecus
11 Item hic.ſ.quod † vbi ad duos tm̃ pertinet electio alter alterũ
non poteſt eligere,cum non ſit facta a maiori parte capituli te
net Boatinus.j.de inſtitu.c.vl.quod vr verum ipſi Ioan.Andr.
ibi qñ habent eligere,vt corpus, vel collegium, ſed ſi præſen-
tant ſinguli,ſecus per ea,quæ ipſe not.j.de iure patro.c.3.& c.
p veſtras.& hæc vera qñ ſunt plures electores.ſi vero ſit vnus
elector conſtat quod non poteſt eligere ſeipſum etiam ſi iuraſ
ſet eligere meliorem & ipſe eſſet melior ſm Inn.& Hoſti.hic
&[ſm Ber.in 2.gl.hic in ver.ſed cum inconueniens. &c. Idem
Barth.Brixien.in qõne dominicali, quæ incipit alicui de cano
nicis dicens,quod Tanc.& Hugo.idem ſibi reſponderunt.ar.
ff.de contrah.emp.l.ſi in emptio.in fi.& l.non licet. Licet Ioã.
Lauren.& Vinc.in caſu impedimenti,dicant contra.

Super gloſſa finali. Si quæris, an vox electi au-
geat numerũ electorum re
fert,aut quæris in forma ſcrutinij,& dic,quod non.vt j.eodẽ.
Cumana.& c.quia propter.ita intelligo finem glo.fi.Aut i for
ma compromiſſi:& tunc aut in compromiſſo fuit expreſſum
quod ex ſe vel alijs prouiderent,aut non.Si non,tunc numerũ
electorum non auget arg.c.alle.Cumana.Si ſit expreſſum, tũc
auget vt hic,qñ dicit iuxta compromiſſi tenoré &c.ſm Tan.
& Comp. hic.Sed Hoſti.dicit indiſtincte,quod in forma com
promiſſi electus auget numerum electorum vt hic idem Io.
An.hic.& eſt ratio,quia officium compromiſſarij debet aliqd
ſibi prodeſſe non obeſſe.j.eod.cum non deceat.li.6.vt ſic ſua
vox computetur in numero eligentium.nõ ex ſuo capite,ſed
ex compromittentium voluntate,qui videntur hoc tacite cõ
ceſſiſſe.Et exponit Hoſt.hic verba illa iuxta compromiſſi te-
norem,ſ.in quo fuit dictum quod ille reciperetur in decanũ,
in quem maior pars de ipſis ſeptem conſentiret,dicens, quòd
Tan.[alias Hoſt.]non intellexit medullam: cuius opinionem
credo veriorem,& credo quòd tenetur communiter de facto
12 Et ratio diuerſitatis inter †ſcrutinium,& compromiſſum eſt:
quia in ſcrutinio cum ſecrete fiat non poſſit habere originem
niſi a ſeipſo & in compromiſſo non poſſunt alij eo audiente,
nominare:&ſic poteſt conſentire ab illis nominatus.vt no.Ho
ſti.j.de iure patro.cap.per veſtras.&c.

Venerabilem in fin. Si quæris vtrum,
& qualiter aliquis,
poſſit venire contra iuramentum,diſtingue: vt dicã
infra de iureiur.c.ſi vero.alias.c.ſi.

1 *Nouitius in abbatem diſpenſabilis.*
2 *Epiſcopi officium.*
3 *C. ſi religioſus conciliari.*

Officij. Si quæris vtrum epiſcopus poſſit diſpen
ſare quòd nouitius ſit abbas.Inn.s.tit. p-
ximo.c.vlti.& Inno.& Ioan.j.de tempo.ord.c.dile-
ctus dicunt quod nõ per hanc decret.quæ certe hoc
nõ pbat.Nam hic non dicitur quòd fuerit hic diſpenſatum,
ſecundum.G.j.eod.ſi religioſus. 2. lib. 6.in glo.2.credit quòd
1 † propter magnam vtilitatem, vel neceſſitatem eccleſiæ, ipſe
epiſcopus in hoc diſpenſare poteſt ſecundum ea,quæ ipſe. G.
not.alias gloſſatores notant.j.eod.licet canon in gloſ. dicunt,
quidam & hoc ſatis clare demonſtrat hæc decret.in fin. Nam
2 ad eum pertinet ſcire,†quomodo eccleſiæ ſuæ dioceſis debeãt
gubernari, & per quos debeant gubernari.9.q.3.cap.2. verſic.
vnumquenque.& 10.q.1.regenda cum alijs concordan.Itẽ qd
3 de nouo ſtatuitur in dicto cap. ſi religioſus diſpenſatione† nõ
prohibet,& ſic non obſtat ſecundum eum concor. Compo.s.
titu.proxi.cap.vlt.& Gen.extra. e.tit.c.j.ſuper verbo eligatur.
in clemen.quorum opinio.videtur vera de iure ſed Ioan.And.
j.eodem nullus.li.6.in nouella,putat talem poſtulandum a pa
pa & eo. tit.indemnitatibus.in prin.& extra eo.ti.c.j.ſuper ver
bo.eligatur in cle.ſequens in hoc opo.prædictam. Inno.

1 *Excommunicatum non,niſi minori excommunicationi ligatum eli
gi poſſe.*

2 Excom

2 *Excommunicatos occultos vocandos & admittendos eſſe.*
3 *Excommunicatorum qui, an non, excludendi.*
4 *Electio excommunicatorum, quando, an non valeat.*

ILla quotidiana. Si quæris vtrũ excõi-
cati, vel ſuſpenſi, vel ĩ-
terdicti ad electionem ſint vocandi, & vtrum veniẽ
tes & electioni intereſſe volentes, ſint admittendi,
vel potius repellendi refert. Ant quæris de excommunicatis,
aut de alijs. Si de excõicatis ant de excõmunicatis minori: aut
de excommunicatis maiori. Si de excõicatis minori dic quòd
1 † tales ſunt vocandi, & venientes admittendi: quia tales eligere
poſſunt, licet nõ eligi. vt hic. & ĵ. de cle. ex. miniſt. c. ſi celebrat.
vbi de hoc: & dic, ꝙ nõ poteſt eligi etiam ab ignorantibus .n.
excommunicatum minori ſm Ber. ibi in gl. ſed quid ſi. & Ho.
Abb. & Io. An. poſt eum. Aut de excõicatis maiori excõicatio
ne, & tunc aut quæris, vtrum ſint vocandi, aut vtrum venien
tes ſint admittendi. Si quæris vtrum ſint vocandi & tunc aut ẽ
notorium eos eſſe excõicatos: aut non eſt notoriũ, poteſt tñ
id legitime probari. aut eſt penitus occultũ. In primis duobus
caſibus non ſunt vocandi, & ſi, eis non vocatis, fiat electio, nõ
caſſabitur propter contemptum, & hoc ideo quia eorum non
intereſt, ꝙ vocentur, cum eligere non poſsint, q̃tumcunq; oc
culti. vt ŝ. de conſuetu. cũ dilectus. ĵ. de app. c. ſi. & de procura.
c. conſtitutus. ſm Inno. & Hoſti. hic & Inno. ŝ. eo. conſidera-
2 uimus. & Compo. in calle. cum dilectus. In tertio † vero caſu,
ſcilicet qñ eſt penitus occultũ, ſunt vocandi, & ſi, eis non voca
tis, fiat electio, caſſabitur propter contemptum. vt no. Inno.
& Hoſti. hic & Compo. ŝ. de conſuetu. cum dilectus. & facit
pro eis: quia idẽ eſt quo ad ius fori & quo ad eccleſiam militã-
tem de eo qđ non eſt, & de eo qđ non apparet. non. n. iudicat
de occultis. ĵ. de offi. ordi. ſi ſacerdos. de ſimo. ſicut tuis. in fin.
& c. ſeq. 32. q. 5. Chriſtiana. & valet qđ fit cum eis vt legitur. &
no. ĵ. de re iudica. ad probandũ & 6. q. 2. ſi tm̃. Si quæris, vtrum
venientes ſint admittendi: tunc diſtingue, vt prius: aut eſt no
torium eos excõicatos aut nõ; eſt notoriũ eos eſſe tales: poteſt
tñ legitime id probari: aut eſt penitus occultũ. In primo caſu
ſunt, ſi poſsit fieri, penitus repellendi vt in iuribus allega. cum
3 dilectus, conſulti, conſtitutis, ſed ſi eis admiſsis fiat electio. Si
quæris vtrum valeat, refert, aut iſti excõicati poſſunt † excludi.
commode de facto ſine periculo, & ſine ſcandalo, aut non. ſi
ſic, tunc aut omnes non excõicati eligentes cũ eis ignorãt eos
excõicatos. aut oẽs ſciunt, aut quidam ignorãt, & quidã ſciũt:
ſi oẽs ignorant, tunc valet nihilominus electio: ẽt ſi vnus ſolus
eſſet non excõicatus quia in hoc caſu reſidet, alias recidit in eũ
ius vniuerſitatis. arg. ff. quod cuiuſq; vniuer. l. ſicut municipũ.
§. fi. Et eſt rõ, quia non excõicati ſunt in eccleſia, excõicati ve
ro non. 2. q. j. multi. 9. q. j. ab excommunicatis. & no, ĵ. de ord.
ab epo qui renunciauit. c. fi. & ita ius totius vniuerſitatis remã
ſit in non excommunicatis, ſiue ſint plures, ſiue vnus ſolus. &
di. quo iure. ĵ. e. ſcriptum eſt vt no. Inno. hic & Ho. & ŝ. eo. cũ
Vinton. & c. nihil. & Archi. 9. q. j. c. nos in hoĩem. & Compo. in
d. c. cũ dilectus. & Io. An. ĵ. de conce. præb. de conſue. & Bar. ſu
per verbo deuoluta poſt electionem. Si vero omnes ſciũt eos
excõicatos. & tũc non valet electio, ẽt ſi vnus ſolus excõicatus
4 eſſet. ĵ. de procura. c. conſulti. & ẽt ſi excõicati † eligant vnum
& non excommunicati alium, coeligunt. n. licet diuerſos eli-
gant. arg. ff. de re iudi. l. duo ex tribus. & ff. de arbi. l. ſi in tres. &
l. ſeq. quod verum, ẽt ſi cum proteſtatione infraſcripta admiſ-
ſus eſſet vt no. per Inno. Compo. & Io. An. hic & ĵ. eod. Cuma
na. & G. de Mandago, in 20. c. Si quidam ſciunt, & quidam igno
rant, & tunc aut maior pars ſcit cum notorie excommunica
tum, ſeu eos eſſe excõicatos. Si ſint plures, tunc non valet ele-
ctio: quia illud quod maior pars capituli ſcit, totum capitulũ,
ſcire videtur, ĵ. e. ſcriptum eſt. arg. ff. ad municip. l. quod maior
ĵ. de his quæ fiunt a ma. parte. cap. j. Aut maior pars ignorat, &
tunc valet electio. Sic poteſt intelligi. c. cum dilectus. ŝ. de con
ſue. Sed tñ in hoc caſu propter pſumptionem ꝯriam cap. incũ
bit probatio, ꝙ maior pars ignorauerit. arg. ĵ. q̃ ma. accu. poſ.
cum in tua & ĵ. vt eccleſia. bene. c. vnico. Si tales excõicati nõ
5 poſſunt commode † excludi, forſan propter ſcãdalum, vel po
tentiam eorundem, tunc aut ſunt admiſsi cum proteſtatione
publice facta. vel ẽt ſecrete, & ſi non audent publice proteſta
ri, ꝙ non admittant eos ad eligendum veluti ius habentes, &
ſi poſſent libenter eligerent ſine ipſis nec intẽdunt inuiti [alias
vt] vocibus eorundẽ, immo volunt, ꝙ voces eorũdem, alicui
præſtent ſuffragium. nec alicui afferant nocumentum quodq;
pro non receptis, ſeu pro non habitis habeantur de quo ꝑ G.
de Manda. in 20. c. & tunc valeat electio. Aut ſine proteſtatio-
ne, & tunc non valet. Si non eſt notorium eũ excõicatum, vel
eos excõicatos (poteſt tñ id legitime probari) tunc non ſunt,
repellendi, ſeu excludendi, quandiu tolerentur. alias fieret eis,
iniuria. 2. q. j. multi. 6. q. 2. c. j. & 2. ſed cum proteſtatione prædi
6 cta admittendũ. † Si vero ſine proteſtatione prædicta admiſſi
fuerint, valet nihilominus electio: quia non debent eos repel-
lere, vt dixi. Nec imputatur excõicatis ſi contra eos excõica-
tionem non probant, quia nõ eſt ſuperior, qui de hoc cogno-
ſcat: quia capitulum in hoc non eſt iudex, & occaſione hmõi
probationis contingeret electionẽ multum differri, quod eſ-
ſe non debet. ĵ. eo. ne pro defectu & c. q̃ ſit. lib. 6. Cautius tñ fa
ciant non excõicati ſi proteſtantur, & talis proteſtatio eſt ad-
mittenda. ĵ. eo. Cumana. j. rñſo. Idem dicendum eſt de quoli-
bet alio, qui de iure publico authorizat non ſit admittendus, ſi
cut eſt laicus. ĵ. eod. c. Maſſana. ſecus ſi admittatur, is qui pri-
uatus eſt iure eligendi pro eo, ꝙ indignum eligir. nã talis ele-
ctio tenet. ŝ. eo. cum Vintonien. ſm Innoc. Hoſt. hic. Io. And.
& Com. in d. c. cum dilectus. Si vero quæris de tertio caſu ſub-
7 diſtinctionis † . ſ. qñ eſt penitus occultum eos excõicatos, tũc
non ſunt repellendi, & electio facta eis præſentibus, & coeligẽ
tibus nihilominus valebit: quia eccleſia non iudicat de occul-
tis, vt dictum eſt. Si vero quæris de ſecundo ꝑtincipali mem-
8 bro, ſ. de ſuſpenſis, tũc refert, † aut ſunt ſuſpenſi ab officio, &
beneficio inſimul. aut a beneficio tm̃, ant ſimpliciter aut ab of
ficio tm̃. Si ab officio & beneficio inſimul, tunc dic idem per
oĩa, ſicut dictũ eſt de excõicatis maiori excõicatione. Et hoc
ſiue ſint ſuſpenſi ab hoĩe. vt ĵ. de ęta. & quali. cum bonæ. & de
conceſ. præb. c. quia diuerſitatem. ſiue a iure. vt ĵ. de re iudic. c.
cũ æterni. & de ſen. exc. c. cum medicinalis. lib. 6. Si ab officio
tm̃, tunc idem ſm Inno. & Comp. in ca. alleg. cum dilectus. Si
ſimpliciter, tunc idem etiam ſm Compoſt. ibi pro quo facit,
9 ĵ. de ſent. excom. c. ſi quem ſub ea forma. Si vero eſt † ſuſpen-
ſus a beneficio tm̃, tunc non prohibetur eligere, vt ŝ. eo. ca. cũ
in cunctis. §. clerici iuncto. c. cũ Vintonien. Et hoc quod dictũ
eſt de ſuſpenſis no. G. de Mandago. in 20. c. Si quæris de tertio
10 † membro, puta de interdictis, tunc dic, quòd tales nõ ſunt vo
candi, nec etiam admittendi, ſed penitus excludendi. vt ŝ. eo.
cum inter. R. ſeniorem. quod tñ intellige ſm diſtinctionẽ fa-
ctam de excommunicatis excõicatione maiori. Præmiſſa in-
tellige fore vera, præterq̃ in electione papę, a qua nullus ex car
dinalibus cuiuſcunq; excõicationis, vel interdicti vel ſuſpẽſio
nis prætextu valet repelli. vt extra eo. c. ne Romani. in §. cete-
rum. in cle. & idem forte in electione monialium in caſu. ĵ. eo.
indemnitatibus. §. ſane. & §. cæterum. lib. 6. & eod. titul. quod
circa in clemen. ſecundum Ioan. Andr. hic.

1 *Poſtulatio quando confirmanda.*
2 *Poſtulationem maioris partis valere.*
3 *Poſtulatio quando electione potior. qui intelligendum. 4.*
5 *Poſtulatio, & electio quando non valeant. & 7. & 8.*
6 *Electio quando poſtulatione potior. & 9.*

SCriptum eſt. Quando in vna prouiſio
ne ſunt plures electiones,
vel poſtulationes ſi quæris, quæ illarũ præualeat,
ſic diſtinguit Hoſt. quicquid alij cantent. Ant duo
poſtulantur: aut duo eliguntur ant vnus poſtula-
1 tur, & alius eligitur. ſi duo poſtulant † & in alterum conueniãt
duæ partes illorum, qui ius habent in electione & poſtulatiõe
quæ fit ex cauſa, puta propter neceſsitatẽ vel vtilitatem eccle
ſiæ tunc acquiritur ius poſtulantibus, adeo ꝙ confirmationẽ,
petere poſsint, vt hic & ŝ. eod. cum monaſterium. & c. in cau-
ſis. in fi. non autem poſtulato. vt ŝ. de poſtula. præla. c. bonæ. 2.
niſi ſuperiori præſentata ſit, nam poſtea reſilire non poſſunt.
arg. hic. & ŝ. de poſtula. præla. c. bonæ. 2. §. nec nocebat, non tñ
poſtulatus aget (Nemo. n. debet ſibi honorem aſſumere. ŝ. e.
c. qualiter. & 8. q. 1. in ſcripturis. ſed forte in modum denũtia
tionis admitteretur ob vtilitatẽ eccleſiæ. ar. ĵ. e. publicato. ĵ. de
iureiur. c. quẽadmodũ. Si vero neuter duas partes hẽat, vel hẽt
ſed nõ fit ex cã: & tunc nõ iuri ſed gratiæ innititur. arg. hic. &
ŝ. eo. licet. ſm Hoſt. hic in ſumma. tit. de poſtu. præla. §. & neu-
ter. alias vtrum. & in iſta diſtinctione concor. frater. Io. in ſum
ma confeſ. titu. de poſtu. præla. q. 18. ſm Compoſt. ŝ. tit. pro-
xi. c. fi. circa fi. ver. vlti. quæro. & Arch. ĵ. de poſtu. præla. c. vni-
co. ſup verbo vera poſtulatio. & de elect. c. 2. in gl. 2. li. 6. Con-
trariũ tenẽt in hoc vltimo dicto dicentes, ꝙ vbi poſtulatio cõ
2 currit cũ poſtulatione † valet poſtulatio facta a maiori parte ca
pituli, quia regulariter valet illud, quod fit a maiori parte ca-
pituli.

pituli.vt ꝭ.de ijs quæ fi.a maio.parte.ca.c.j.ſm eos.Et iſtã opi.
credo veriorem:& eã approbat.G.de Mandag.in hoc.c.& vi
de quod no Card.& Io.And.ꝭ.eo.cupientes.§.deniq; ſup ver-
bo a gratia.li.6 Nunc credo ad Hoſt.Si vero duo eliguntur,ibi
ſemp maiori,& ſaniori parti eligentiũ ſtandum eſt ꝰ.e.coram
& c.venerabilẽ. § obiectioni. & ꝭ.e.quia p p. Si vnus eligitur
4 & alter † poſtulatur,tunc aut duæ partes cõueniunt in poſtula
tum & tunc præferetur poſtulatio electioni vt hic. Aut nõ,&
tunc prefertur electio poſtulationi.vt in §.ſeq.quod ſi ad faciẽ
dũ Et hæc vera,dummodo pſonæ idoneę ibi ſint,& formæ ɔ-
cilij gñalis obſeruatæ. alias pſona electa idonea ꝗ pſonã poſtu
latã minus idoneam obtinebit.vt ꝭ.eo.§.ſi vero.& c.congrega
to ſm Hoſt.hic & in ſumma ſua tit.de poſtu.præla.ca.ſi.in fin.
Et hoc vltimũ dictũ †verũ eſt,niſi vbi minor pars duarũ par-
tiũ poſtulãtium indignũ & ignorans eũ indignũ,eſt duplo ma-
ior parte eligentiũ dignũ.v.g.oẽs de capitulo faciunt quinqua
ginta.de quibus quadraginta quatuor de capitulo poſtulant in
dignum & ſex eligunt dignũ,de poſtulantibus erant quatuor-
decim ignorantes indignũ & 30.ſcientes ſm Comp. hic in fi.
glo ſuæ licet Ho.teneat contrarium huius dicti Compo.ꝰ.eo.
c.dudum.& credo ꝙ male.arg.huius.§.ſi vero numerus.Et cir
5 ca iſtud vltimũ membrum.ſ.qñ†poſtulatio cũ electione cõcur
rit,ſic diſtinguo latius,qa aut poſtulatio eſt facta a maiori par-
te duplo maiori,& electio a minori parte tertia & tunc neutra
valet.vt hic in §.& ſi partes & in § quod ſi ad faciendũ:aut ip-
6 ſa poſtulatio a minori duplo †maiori parte eſt facta & electio
a maiori part etertia,& tunc valet electio & non poſtulatio,vt
in §.quod ſi ad faciendũ.aut econtra. poſtulatio a duplo maio
ri parte ẽ facta.electio vero a minori tertia.[alias triplo] & tũc
aut poſtulatus eſt dignus,& tunc præualet poſtulatio vt hic in
§.& ſi partes.Aut eſt indignus & tunc aut poſtulantes tpe po-
ſtulationis oẽs ſciebant eum indignũ aut oẽs ignorabant aut q
7 dam ſciebant & quidã ignorabant.Si †oẽs ignorabant eũ indi-
gnum,tunc neutra valet nec poſtulatio,nec electio.vt hic.in §.
ſi vero numerus Si oẽs ſciebant poſtulatum indignum tũc va
let electio & non poſtulatio per locũ a maiori. nã ex quo ſcia
maioris partis duplo maiore parte facit electionem valere fa-
ctam a minore parte tertia.vt in §.ſi vero numerus. verſi.niſi
forſan.multo magis ſcientia totius duplo maioris partis.argu.
ꝰ.e.cum in cunctis. in princ.quinimo eſt caſus in verſicul.niſi
8 forſan.Aut quidam †poſtulãtium ſciebant,& quidã ignorabãt,
& tunc aut maior pars duplę partis poſtulãtis ignorabat,& tũc
neutra valet vt in verſi.niſi forſan a contrario ſenſu.& hoc di
cit glo.fi.hic. Aut minor pars duplo maioris partis hoc ignora
bat.& tunc ſm Comp.aut ipſa minor pars poſtulantium igno
rans facit duplo maiorem partem reſpectu eligentiũ,& tũc i-
dem.ſ.quod neutra valeat,nec electio,nec poſtulatio argu.hic
in §.& ſi partes:& hoc no.Comp.hic in fi.gl.ſuæ. Et pone exẽ
plum quod poſui ſupra. Aut minor pars poſtulantiũ ignorans
non facit duplo maiorem partẽ reſpectu eligentiũ, vt ſi de ijs,
[quinquaginta]qui ſunt in capitulo quadraginta poſtulant, de
quibus decẽ ſunt ignorantes,& alij decẽ eligunt,& tunc nõ va
9 let poſtulatio, † ſed electio.vt in verſic.niſi forſan. Et hoc ve-
rum vbi poſtulatio,& electio fiunt vno contextu, alias ignorã
ter poſtulantes indignum ad ſequentem electionem ſeu pro-
uiſionem vocandi eſſent vt no.Ber.in gl.fi. Henricus Bohic.

1 *Eligere quis teneatur iure deuoluti.*

E pro defectu. Si quæris, quæ tempora ĩ expeditionibus eccleſia-
rum vacantiũ ſeruari debeant,vide plene per Io.An.
ꝭ.eo.ſi electio.in glo pen.lib.6.& dicam ꝭ.de conceſ.
Præben.c.nullam diſtin.2. Henricus Bohic.

Vper eo.c. Si quæris† vtrum is,ad quem p negligentiam,vel defectũ alte-
rius vel aliorũ deuoluitur eligendi, ſeu prouidẽdi po
teſtas,teneatur eligere,ſeu ꝓuidere de collegio, ſeu
gremio eccleſiæ ad quã vel in qua electio, vel prouiſio eſt faciẽ
da,diſtingue,vt dicam infra de conceſsione præbend.dilectus
diſtinctio.2. Henricus Boich.

1 *C.quia propter forma quando,an non,ſeruanda.& 3.*
2 *Eccleſia quando & quibus vidua.*

Via propter ſuper gloſſ. j.
Si quæris,in quibus eccleſijs,vel dignitatibus de
beant ſeruari de neceſsitate (quia de volũtate be
ne põt fieri,vt no.in c.cũ terra.in gl.fi. in fi. ꝰ.e.)
1 formæ iſtius gñalis concilij quia p p.Refert.† quia aut in eccle
ſia,vel collegio ſunt adeo pauci electores,quod forma ſcruti-
nij vel cõpromiſsi ſeruari non põt,& tunc non ſeruabitur ſm
Inn.Hoſt.& Comp.& Io.An.hic.Et eſt rõ , quia nemo poteſt
ad impoſsibile obligari.ff.de reg.iur.l.impoſsibilium.ꝭ.de reg.
iur.c.nemo põt.li.6.idẽ no.G.de Mandago.21.c.Aut in eccle-
ſia,vel collegio ſunt tot, ꝙ forma põt cõmode ſeruari. & tũc
aut electio vel prouiſio pertinet ad illos de collegio aut perti-
net ad ſuperiorem aliquem propter eorum,ad quos ſpectabat,
electio, negligentiam,vel defectum,ſeu delictum ex aliqua cã
puta priuilegio,vel conſuetudine præſcripta. Si primo modo
tunc aut quæris,vtrum ſeruari debeat in electione epi, vel ar-
chiepi,vel alterius prælati eccleſiæ cathedralis,per cuius mortẽ
dr eccleſia viduata.vt 6.q.j.ſicut vir.3.c.audiuimus. ꝭ.tit.pro-
ximo.inter corporalia.vel in electione Abbatis vel prioris,vel
decani vel præpoſiti,vel cantoris, vel alterius prælati maioris
2 conuentualis ſeu collegiatæ eccleſiæ regularis † vel ẽt ſecularis
per cuius mortẽ dr eccleſia quaſi viduata . nã ẽt tales dicimus
ſponſos. vt 2 tiq. 2.c.ſicut.& dic ꝙ ſic vt hic in prin.ſm Gof.
Io.Inno.Hoſt.Compo.& Io.an.quod eſt verum etiam in ele-
ctionibus mulierum.ar.ꝭ.eo.indemnitatibus.§.vt autem.lib.6.
ſm Io.an.hic & ibi ſuper verb.collatio.licet Ab.& G.de ba.hic
3 contrarium & male.Aut quæris†vtrũ. debet ſeruari in electio-
ne prælati inferioris,ſeu dignitatis inferioris : prælatum ſupe-
riorem puta epiſcopũ in cathedralibus,vel abbatem,ſeu alium
in collegiatis eccleſijs ſecularibus , vel regularibus habentis vt
puta decani præpoſiti vel ſimilis & tunc non : vt hic a cõtrario
ſenſu.Et hoc tenent Gof.Io.Inno.Compo. & Ab. hic. & Inn.
ꝭ.de conceſ.præben.ex parte.gl.no.ꝙ & Compo.ꝭ.eo.in geneſi
ſuper verbo cõis.& Spe.hoc ti.in prin.& Io.an.hic.& ꝭ.e.c.ſta
tuimus,& c.ſicut cum per formam.lib.6.& G.de mandag.21.
c. licet Ho. hic.& in ſumma eo.tit.§. in quibus. ver. ego dico.
& ꝭ.e.ſtatuimus.li.6.& Arch.ibi ſup verbo in formã & ꝭ.e.ca.
ſicut cũ per formã.li.6.teneant contrariũ,& male. Fallit in ca-
ſu vbi de conſuetudine legitime præſcripta,contrariũ obtine-
ret,quæ hoc caſu eſſet præſcriptibilis.vt.ꝰ.e.dudum. & ꝭ.de ap
pella.cap.conſtitutus. 2. Nam in electionibus multum atten-
ditur conſuetudo. infra eod. cap.Cumana.& cle.coniug.cum
olim.vt no.G.de Mandago.in 21.cap.

1 *Vocem qui non ſuo,an alieno nomine habeat.*
2 *Poſſit, verbi acceptio.*
3 *Vocem non habentes inadmiſſibilis & cur.*
4 *Inhabiles caſu nec a volentibus admittendi.*
5 *Admittere qui poſſint.*
6 *Vocem inadmiſſibilis non augere.*

§. illud. Si quæris vtrum,& cui abſens poſsit in negotio
electionis vices ſuas committere,vide quod le-
gitur.& no.ꝭ.eo.c.ſi quis iuſto.li.6.cui conuenienter adaptatur
1 qõ fratris Huberti.quæritur,vtrum is qui ex defectu ordinis
vel alia cã vocẽ non hẽt in capitulo noĩe ſuo eandem hẽre poſ
ſit vel debeat noĩe alieno,ſi inſtituatur procurator abſentis. ꝗ
qõnem ponit Io.An. ꝭ.de reg.iur.c.quod alicui ſuo.li.6.in No-
uella.vbi poſt eũ ad negatiuam nouẽ rõnes inducit ſecundo ad
affirmatiuam quinq;.tertio ſoluit.Et ſic ſoluendo duæ propo
nuntur qõnes.Prima,vtrũ excluſus aliqua cã noĩe ſuo admitti
debeat vel poſsit noĩe alieno quorũ vnum.ſ.verbum debeat,ne
ceſsitatem importat ex parte admittentiũ ſiue admittere de-
bentium & eſt ſenſus.Secunda vtrum canonici talem procura
torem inſtitutũ iuris neceſsitate admittere compellantur.ſm
2 autem.ſ.verbum poſsit † denotat habilitatem ex parte admit-
tendi.hoc eſt an talis ſit habilis & idoneus procurator.ita ꝙ ca
nonicis volentibus valeant admitti.de iure. Ad primam ergo,
3 dico indiſtincte quod†non compelluntur canonici admittere
quenquam talium , ſi nolunt . Et eſt ratio , quia cum ille, qui
non habet vocem in capitulo(quantum ad actum incumben-
sem)non cenſeatur eſſe de collegio etiamſi alias ſit de eccleſia
ſicut contra de collegio cenſetur is qui etiam non eſt de eccle-
ſia:tamen de conſuetudine vocem habet,ꝰ.de conſue.cum di-
lectus.& ꝰ.eo.tit.c.ſcriptum eſt ut poſsit conſtitui procura-
tor,& admitti debeat iuxta formam huius.§.& c.alle.ſi quis iu
ſto in fi. Talem ergo non habentem vocem inſtitutum procu
ratorem alterius:canonici non admittunt, & maxime in actu,
electionis.vt in præallegato c.ſi quis iuſto. nec & in alijs , cum
non teneantur canonici pandere ſecreta ſua alii nec extraneo,
liceat ſe ingerere,vel canonicorum arcana[manifeſtare. alias]
ſcrutari.C.de comer.& mer.l.4.6.q.j ex merito.Ad ſecundum
4 autem poſsibilitatis.ſ.vtrum volentes poſsint †diſtingue,quia
aut

aut impedimentum eſt tale quod impedit naturaliter id quod
in talibus maxime requiritur.ſ.diſcretionem,ſen iudicium,vt
etas,& ſuror ſeu contra naturam eius,de quo agitur,vt ſtatus
laicalis,qui non eſt aptus ad tractandnm ſpũalia,vel eccleſiaſti
ca,aut non eſt tale.Primo caſu etiam a volentibus admitti non
poterit,vt j.de elec.c.ex eo.lib.6.3.q.7.§.tria.96.diſt.bene qui
dem cum concor. Si non eſt tale. aut impedimentũ ipſum nõ
ſolum ipſum impedit,& eum inficit ſed etiã alios põt inficere
vt excõicatus qui communicantib.inducit lepram [peccati,]
aut ipſum ſolum inficit.Primo caſu admitti non poterit:& ſi
admittatur,vitiat illud quod factũ eſt.ſ.e.illa & c.cũ inter R.j.
de proba.poſt ceſsionẽ.3.q.4. nullus. 11.q.3.cum excõicato.ſi
ipſum ſolum inficit aut impedimentum ſtatutum eſt in pœnã,
ipſius,vt quia eligit ſcienter indignũ.ſ.eo.c.cũ in cunctis.& in
caſibus decr.cle.vt 2.qui de ætate & quali.& in eiſdẽ cle.de re-
gula.vt profeſſores.Aut non eſt in pœnam,ſed alias,vt q̃a nul-
lo mõ eſt de collegio.Primo caſu ſubdiſtingue:quia aut eſt ta-
lis pœna,quam canonici poſſunt remittere,aut non.Si poſſunt
5 † vt in eligente indignum,qui ea vice priuatus eſt voce nõ ſo
lum in odiũ ſui(vt vr̃)ſed ẽt in ſfauorem non delinquentiũ. vt
ſ.eo.cũ Vinton.& ẽt, ſi non parcunt ſibi, vt interſit ſuo noĩe,
poſſunt tñ eũ admittere vt procurator alterius : vt ibi cum nõ
compellantur facere maiorem gratiã,q̃ velint.vt 11.q.2.preca
6 rie.Si aũt talem pœnam non † poſſunt remittere:tunc ẽt volen
tes talem non poſſunt admittere, qui omnino in pœna huius
excludi debet a voce capituli.ſicut aperte dicit decre.illa vt ij,
qui primo rñſo.& melius ſecundo rñſo.ibi nullo modo.&c.Ve
rum in hoc vltimo caſu,forte ꝓbabiliter dici poſſet,hoc locũ
hr̃e,qñ ſimpliciter & libere eſt cõſtitutus procurator:quia ſtũc
quaſi idem eſt vel parũ differens effectualiter, ſicut ſi admittatᷣ
noĩe proprio:cũ eodẽ modo liberũ hẽat arbitrium.Secus ſi ha
beat limitatum mandatum de certa eligenda pſona : quia tunc
cum videatur eſſe tantummodo quoddam inſtrumentum,ſi-
ue organum per quod loquitur is, cuius procurator eſt, quaſi
nihil habet arbitrij.[Et ſic ideo poſſet admitti,q̃ fuerit minus
admittere certũ articulum,q̃ ſimpliciter negotiũ vt legitur, &
no.j.de offi.dele.c.ſuper quæſtio.de re iudic.cum Bertol.Tu-
tius tñ credo quod nullo modo admittatur ꝑ expreſsionem
verborum decre.vt ij qui ar.prædicti.c.vt profeſſores ibi ꝑ ſe
7 poſſunt.&c.Si † tñ ꝯ illa quis admittatur,non credo vitiari , qđ
ab ijs factum eſt:ſed vox talis numerum non augebit.j.c.eccle
ſia.2.Si aũt nõ in pœnã,ſed quia nullo modo eſt de collegio,tũc
poſſunt,(ſi volunt,)vt in d.c.ſi quis iuſto.cũ ẽt poſſent ei dare
vocem noĩe proprio.ſ.e.tit.bonæ.ij.63.di.obeuntib. hæc Io.
And.in c.alle.quod alicui. Henricus Boich.

1 *C.quiſquis.pœna quando clericos teneat.*
2 *Electores,admiſſis metu laicis impunibiles.*

QVisquis. Si quæris, vtrum,& qñ clerici ſecũ
admittentes laicos ad eligendũ, &
per abuſum potentiæ ſecularis eligentes incurrãt
1 pœnam huius c. refert,aut † admittunt eos ſecum
ſponte,& ſcienter,& tunc puniuntur,& incurrũt
pœnam huius.c.vt hic,aut per † vim vel per impreſsionem &
2 tunc non puniuntur.vt ſ.e.cũ Vinto.& ar.j.eo.eis quibus. Idẽ
ſi per metum etiam leuem,qui ſufficit & excuſat in electioni-
bus.j q.6.ſi quis aũt ſm Vinc.hic.& Io.& Vin.Phi.Goff. Ber.
& Hoſt.j.qui cle.vel vo.c.inſinuante.& ſm Arch.in ca.allega.
ſi quis autem.& 16.q.7.ſi quis deinceps.licet Inno.Hoſtiẽ. &
Cõp.hic aliter dicant,& vtrum epiſcopus poſsit cum ineligibi
li per illud.c.diſpenſare.Ber.dicit,q̃ ſic idem Ioã. Vinc. Goff.
Inno.Hoſt.& Compo.Egi.Pe.& Abb.hic & Bert.Brixien.16.
q.7.ſi quis deinceps.ſed Io.gloſſator & Io.de Fa.ibi & Phi.hic
contra.Et eſt ratio ſm Phi.quia epiſcopus non poteſt diſpen-
ſare cum illegitime nato, qui alieno vitio laborat,etiam ſi alias
dignus ſit.j.de fil.presby.ca. fin.multo minus ergo in capitulo
cum iſte qui proprio vitio laborat.C.de natu.lib.l. legem. Sed
eorum opinionem reprobat Archidia.in capi. allegato. ſi quis
deinceps.glo.antepenulti.per ca. graue.j.de præben. quod dic
vt dicam.j.de iudi.at ſi clerici.

1 *Promouentis ſcienter indignum pœna.*
2 *Negligentia ſola in quibus & intra quantum tempus deuoluat.*
3 *Promouens per delictum quibus pœnis teneatur.& 4.*
5 *Conferentes filijs canonicorum ſuſpendi.*
6 *Confirmantis,eligentiſque pœna diuerſa.*
7 *Poſtulantes criminoſum eo iure priuari indefectuoſo contra.*
8 *§ inferiora.ad non expreſſas pœnas extendi.*
9 *Eligentium criminoſum,aut inhabilem pœna.*
10 *Priuationis pœna quatenus & ad ea quæ extendibilis.*

NIhil. Si quæris qua pœna puniantur , qui indi-
gnos promouent ad eccleſiaſticas dignita
tes,ſic diſtingue,quia aut punitur promouens ad
beneficium,aut propter negligentiam , & delicti,
conſcientiam,aut propter ſolam negligẽtiam, aut
1 propter ſolum delictum,ſi propter † negligentiam, & delicti,
conſcientiam,tunc poteſtas ad ſuperiorem deuoluitur, & ec-
cleſiæ,quam debuit conferre,ſi proprium habeat,reſtituere co
gitur,q̃tum a tempore vocationis conſtat eſſe perceptum. de
2 præb.de multa §.is quoq;. Si propter ſolã negligẽtiã: † aut com
miſſa eſt in maioribus beneficijs:& tunc, elapſis tribus menſi
bus,poteſtas ad ſuperiorem deuoluitur,& in alijs proceditur,
vt legitur & notatur ſ.e o.c.ne pro defectu.Aut in minoribus
& tunc ptãs deuoluitur ad ſuperiorem , elapſis ſex menſibus,
vt j.de.conceſ.præb.c.nulla.& c. ſe. Aut propter delictum, &
tunc aut propter delictum commiſſum auctoritate abuſu po
teſtatis ſecularis,& tunc aut † delictum commiſſum in mino-
ribus beneficijs.Et ſic locũ hẽt.j.de iure pa.c.præterea.Aut in
maioribus.Et tunc hẽt locũ.ſ c.proxi.§.quia vero aut autho-
ritate propria,& tunc aut delictum commiſſum eſt circa per-
ſonam electam,aut circa formã non obſeruatam aut circa cõ-
firmationem.Si circa perſonam electam:tunc aut in beneficijs
curam habentibus aĩarũ ſeu perſonalibus:& tunc prælatus cul
pam committens,vel cõſentiens,priuatus eſt ipſo iure hac vi
ce iure eligendi,ſed canonici ipſo iure , ſimiliter ſunt priuati,
ſed in epãtu per triennium ſunt ſuſpẽſi beneficijs ſuis.Sic po-
teſt intelligi.ſ.e.cum in cunctis.§.clerici.& j.c.ſi compromiſ-
ſarius.§.reſtringitur.q̃ in ſimplib.bñficijs non ipſo iure puni-
tur,ſed poſt trinam monitionem ſubſtituta ei perſona,q̃ ſup-
pleat defectum ſuũ in beneficijs conferendis.Sic intellige.j.de
4 præb.graue.ſm Hoſt.hic.Sed dic,q̃ immo † ipſo iure punitᷣ &
priuatur ea vice collatione illius beneficij quod contulit ſcien
5 ter indigno vt ibi no.Inn.Item qui filijs † canonicorum in eiſ-
dem eccleſijs canonias conferunt a ſuis beneficijs ſuſpendun-
tur.j.de filijs præsby.c.ad abolendam.Si circa formam non ſer
uatam tunc aut illa eſt,quam debet ſeruare is,ad quam deuoluã
tur ptãs iuris bñficio,& tunc arbitrarie punitur. vt ſ.e. ne pro
defectu.aut cõis eſt & tunc punitur hac vice iure eligendi.ſ.e.
quia propter.§ qui vero.Si circa confirmationẽ, tunc aut mi-
norũ bñficiorũ,& tunc ſequatur mentẽ decr.graue. q̃uis ver-
ba deficiant.Aut maiorum.& tunc non confirmabit primum
ſucceſſorem & a proprijs bñficijs ſuſpendetur quouſque.& c.
6 vt hic.Sed nunquid magis excedit confirmator, † q̃ eligens cũ
ante confirmationem adminiſtrare non poſsit.ſ. eo. qualiter.
quare ergo punitur minus ꝯ id,quod hr̃.j.de transla.epiſ.c.in
ter corporalia.§. fi. rñde per decretalem.j.qui cle.vel vo.cap.s.
Sed põt dici q̃ eligens peccat magis quia eſt ſons & origo pec
cati.Iſtam diſtinctionẽ ponit Hoſti.hic [& Io.An.poſt eum.]
ſed propter ipſam non recedo ab ijs,quæ dixi ſ.e.cũ in cũctis
in fi.& c.cum Vinton.& de promouente indignos , ad ordi-
nes,dic per Io & G.36.diſt.qui eccleſiaſticis.Et ad verificatio-
nem illius membri de delicto cõmiſſo circa electã perſonam,
ſcire debes,q̃ qñq; poſtulatur ſcienter indignus & qñq; eligi-
7 tur.Primo † caſu aut poſtulatur indignus,vel irregularis ex cri
mine & talem poſtulantes ſcienter , priuantur eligendi ptãte.
vt ſ.tit.ꝓxi.c.j.& 2.j.e.bonæ.j.in fi.& c.ſcriptũ.in fi. Sicut eli
gentes item ſ.e.cum in cunctis.§.inferiora.Aut poſtulatur in-
dignus vel irregularis ex defectu,& tunc ſecus.Sic intellige fi
nem illius decretalis,ſcriptũ ſm Goff.qui ita notat in ſumma
de poſtu.§.effectus.& §.fi.& Archi.61.di.§.ſed alius in fi.& j.de
ſen.excom.is qui.glo. fi.lib.6.& in hoc concordat Ber. & Inn.
j.eo.ſcriptũ glo.antepe. Quæ his notulis [ ]intercluſa ſunt,de
ſideratur in exemplari manu ſcripto hinc ad c. vt præteritæ.
[Secundo caſu.ſ.qñ eligitur indignus,vide q̃õnem diſputatã ꝑ
Io.An.j.de reg.iur.c.odia.li.6.q̃ talis eſt, Mutinenſis canoni-
cus ſcienter elegit in ſuum Epm quendam mutilatum,vel bi-
gamum,vel excõicatum,quæritur an ex hoc pœnas concilij cũ
in cunctis §.inferiora.ſ. priuationis,& ſuſpenſionis incurrat?
& poſt multa argumenta pro,& contra ſoluitur,q̃ ſaluo.quod
j.dicetur de excõicato electo canonicus iſte non incurrit ipſo
iure pœnas concilij prædicti.quia cũ certi caſus,& certe perſo
næ ibi in principio.§.quæ propter.exprimantur quatuor.ſ.ꝑ
quas ſcienter electas locus eſt pœnis illis in alijs caſib non ex-
preſsis ceſſabant pœnæ.de pœni.diſt.j pœnæ.ff.de pœnis.l.pe
8 nul.j.e.ſtatutũ.de ſent.exc.is q.lib.6.Et puta † q̃ Papa conſul-
tus de

tus de iure ſic declarando reſpondet. Aequum tñ eſſet, q̃ illas, pœnas prorogaret ad alias dignitates, etiam ibi non expreſſas, propter rationis indemnitatem, & ſic ſoluuntur multa ætraria Hanc partem tenet Dama. in q̃ōnibus ſuis hoc titulo. q. 3. hoc idem tenet Vinc. in decretali. bonæ. j. ĩ. eo. reddens ibi rationẽ q̃ quia plus hoĩes in caſibus ibi expreſsis delinquere conſueuerint. Ideo in illis caſibus ſtatutæ fuerunt pœnæ. Hæc vera in electione mutilati, & bigami. In electione vero excõicati ſecus ſi eſt excommunicatus a iure, vel iuſte ab hoĩe: quia tunc ĩcluditur ſub prohibitione conſilij, ſub verbis vita, & moribus &c. Vbi vero excommunicatus eſſet ab hoĩe iniuſte forte, ne eligeretur ex viribus illius excommunicationis nõ erit locus pœnis. Et ſic poſſunt intelligi. c. cum dilectus. & c. cũ inter R. Ioã. An. vbi ſ. Ex cuius dictis potes elicere quod eligentes ſcienter
9 † indignum ex crimine incurrunt pœnã illius cilij. in §. clerici. Nec mirũ quia & poſtulantes ſcienter talem incurrunt, vt eſt dictum, qui tñ minus delinquunt, cum non tribuant, aliquod ius, vel ſaltem non tantum poſtulato. vt ſ. tit. proximo. c. pen. quam eligentes qui ius tribuunt publicato. Eligẽtes vero ſcienter indignum ex defectu non incurrunt niſi in caſibus in concilio expreſsis. Nota tñ, quod quamuis pœna priuationis poteſtate eligendi illa vice locum habeat et in eligentib. ſcienter indignum ad inferiores dignitates. vt ſ. e. dudum. non tamen pœnas ſuſpenſionis a beneficijs per triennium locum habet: niſi in eligẽtibus ep̃m vel ſuperiorem. ĩ. e. ſi compromiſſarius. §. hmõi. vt no. Io. An. in §. allega. clerici. ĩ. eo. quanquam gl. pen. lib. 6. & ĩ. de filijs presby. ad abolendam.

1 *Alienationem bonorum eccleſiæ ius non habente non tenere.*
2 *Geſta prouiſi, quando valeant.*
3 *Intruſi geſta nullius eſſe momenti.*
4 *Confirmati a ius non habente, geſta nulla.*
5 *Geſta, adminiſtratione euicta corruere.*
6 *Excommunicati non, niſi tollerati, geſta tenere.*
7 *Simoniaci non, niſi tollerati geſta valere.*
8 *Hæretici ſententia non tenere verius eſt.*

§. Cæterum. In glo. Inno. hic poſita, quæ incipit, iſti ex ſola. &c. obſcura eſt & prolixa p̃ iſtã diſtinctionem eam breuiter comprehendes. Vnde ſi quæris, quando aliquis eſt de facto in poſſeſsione alicuius dignitatis, vel alterius iuris, in qua, ſeu quo ius nõ habet & eo ipſo ſic manenſe aliquid adminiſtrat, quod pertinet ad illam ſeu illud, & poſtea ab eo euincitur illa dignitas, ſeu illud ius vtrũ tenet illud
1 quod adminiſtrauit. Diſtingue † aut quo ad alienationẽ ſeu caſum alienationis bonorum eccleſiæ, & dic quod non; vt hic. ff. de eo. qui pro. tu. neg. geſt. l. ſi is, qui. ff. de re. eorum qui ſunt ſub tuto. vel cura. l. qui neq;. 12. q. 2. c. alienationes. & ca. præcariæ. 23. q. j. omne. & ĩ. de ſchiſma. fraternitatis. ſecundum Innoc. Comp. & Io. An. hic aut quo ad alios caſus, & tunc aut eſt
2 tale ius vel dignitas † quod confirmatione non indiget, ſed ſola collatione vel prouiſione, vel inſtitutione quæ vim habent cõfirmationis. vt no. ſ. e. cum inter canonicos quæ collatio prouiſio, vel inſtitutio eſt iam ſibi facta. & tunc ratum & firmũ erit illud quod adminiſtrauit. ſ. eo. querelam. ĩ. de iure patro. c. conſultationib. 3. q. 8. tria. §. verum ad quod facit quod not. Dyn. ĩ. de regulis iuris. ca. j. in q. 7. lib. 6. Aut indiget confirmatione.
3 Et tunc refert, quia non eſt † cõfirmatus nec defertur ſibi adminiſtratio a iure, vel fit hic, puta quia eſt intruſus, & tunc nõ valet, quicquid facit, & eo amoto, totum retractabitur. Nam non potuit habere bonam fidem. 16. q. 7. ſi quis deinceps. ſ. eo.
4 noſti. & c. qualiter. quod intellige vt ibi. Aut fuit † confirmatus & tunc aut per illum, qui non poterat confirmare: puta p Metropolitanum, qui non eſt ſuperior in hoc caſu ſubditorũ ſuffraganei, vel alium non valentem confirmare. Et tunc idem argum. ĩ. de iure patr. quod autem in fi. Aut eſt confirmatus per illum, qui poterat confirmare, & tunc aut toleratur in patientia, vt quia non eſt lata ſententia contra ipſum nec eſt facta ſibi prohibitio, aut non toleratur, aut eſt notorium ipſum eſſe ſuſpenſum, vel quod non habuit ius aut nõ, primo caſu euicto
5 † ab eo iure vel dignitate retractantur omnia adminiſtrata per eum. ĩ. de re. iudi. ad probandum de exceſ. præla. tanta. 32. di. præter hoc. & §. verum. & c. ad hoc. Si non ſit notorium tunc aut opponitur ſibi excommunicatio in modum exceptionis,
6 aut quæcunque alia exceptio. Si excommunicatio, † tunc aut quæris, vtrum ſibi agenti obſtabit excõmunicatio & dic, quod ſic, ſiue ſit confirmatus, ſiue non. ĩ. de exceptio. cap. pen. libr. 6. & hoc propter periculum communionis. ĩ. de exceptio. ca. exceptionem. & ĩ. de offi. dele. c. prudentiam. q̃ met. ca. ſacris.

Aut vtrum facta ab excommunicato tolerato retractantur, & dic, q̃ non. ĩ. de dona. inter dilectos. ſm Inn. idem in hoc ver. Io. 24. q. j. in ſumma. glo. j & Archi. ibi glo. adde. ad hoc facit, & idem tenet. 32. q. 5. præceptum. glo. pen. licet Io. ibi notet contra q̃ non valet indiſtincte, quod fit ab excommunicato, de quo dicam. ĩ. de dolo & contu. c. veritatis. & de re iud. ca. ad probandum. Si autem alia exceptio ſibi opponatur, tunc ſiue
7 canonica ſit eius electio, ſiue non. ſiue ſit ſimoniacus † in ordinem, ſiue in beneficio ex confirmatione tamen ius adminiſtrãdi accepit. vt ſ. e. tranſmiſſam. & ca. qualiter. vnde licet poſtea remoueaẽ omnia tñ. quæ geſsit, tolerãtur authoritate & timore confirmationis. ff. de off. præto. Barbarius. ff. quod cum fal. tut. l. j. §. pen. 8. q. 4. nonne. Si non toleratur in beneficio: vt q̃a ſententia, vel inhibitio data eſt contra ipſum, tunc non valent poſtea acta per eum. ĩ. de dolo & contu. c. veritatis. ſm Innoc. Comp. & Io. And. aut non eſt re ipſa confirmatus: ſed defertur ſibi adminiſtratio a iure. & tunc valent acta per eũ vt hic hoc de illis qui non habuerunt canonicũ ingreſſum. Sed omnes illi qui habuerunt canonicum ingreſſum, licet poſt fiant hæretici vel ſimoniaci, ratum eſt quod fit ab eis quandiu tolerantur. vt in c. allegato, nonne. & c. veritatis. ſm Inno idem Arch. 11. q. 3. c. cui eſt. ſententia vbi etiam Aug. Io. & Lauren. tenẽt: q̃ ſen-
8 tentia † lata ab hæretico in ſuos ſubditos tenet, q̃a illi, qui ſunt extra eccleſiam, bene habent iuriſdictionem. 23. q. 5. ſi propterea. & 3. q. 7. c. vbi i. ſed M. in hoc contradicens q̃ extra eccleſiã nulla eſt iuriſdictio. pro quo. 24. q. j. aperte. & c. vbi ſana. in prin. & §. ijs authoritatibus. & §. ſed illud & hanc ſententiam tenet Hoſt. dicens q̃ infideles carent iuriſdictione temporali iuxta illud, Auferetur a vobis regnum, & dabitur genti facienti fructũ eius. Mat. 21. c. Et etiam ſpirituali. ſ. de conſti. tranſlato. vt ſatis no. Hoſt. in ſumma de homicidio. §. qua pena. ver. & ſi opponas & plenius. ĩ. de voto. quod ſuper his. q̃ de infidelib. & alijs notorijs exiſtentibus extra eccleſiam credo verum.]

1 *Impenſas prouiſionum capitulo repetere licere.*
2 *Impenſas, perceptis fructibus a capitulo non repeti, ſed compenſari verius eſt. & 3.*
4 *Epiſcopus nouus quibus grauandus.*
5 *Fructus vacantium vni competere poſſe & cur.*

Vt præteritæ. De iſtis expenſis, vide p Hoſt. in ſumma. eo. tit. §. quid iuris de expenſis. & per Card. & Io. And. ĩ. c. cupientes. §. fi. lib. 6 & adde quod no. Archi. in d. c. cupientes. §. ad hoc ſi p verbo impotentia. & Car ſuper verbo ſi ſunt diſcreta. & quod no. Archi. 63 diſt. ſi forte in 2. glo. & 8. q. 3. talia. j. glo. & quod no. G. de mada. in 58. c. hoc. e. inducitur ad quæſtionem, Conſuetudo eſt in eccleſia Pariſien. q̃ ſede epiſcopali vacante capitulũ facit ſuos fructus rerũ ſpiritualiũ † temporalium vero non, modo cõtingit q̃ electione, confirmatione, & conſecratione noui Pontificis capitulũ facit expenſas, quas vult repetere ab ep̃o confirmato, vt conſecrato. Ep̃s dicit, q̃ capitulum compenſet ſibi cũ fructibus perceptis de rebus ſpiritualibus. [Quæritur, quid iuris] & videtur hic caſus, quòd capitulum poſsit repetere. Itẽ venditor repetit ſumptus factos poſt venditionẽ, & ante traditionem. vt ff. de act. emp. l. Iulian. §. præterea. Ergo a ſimili, & hic. In contrarium vr̃, quia quis debet compenſare fructus, cum ſumptibus factis in re ipſa. vt ff. de rei ven. l. emptor. & l. ſumptus & argu. C. de bo. ma. l. j. ibi. & ſumptus ex fructib. im-
2 pigere facere. Cum ergo † capitulum expendit pro negotijs prædictis videtur debere compenſare fructus cũ expenſis. Præterea ſumptus hmõi ſunt onus epiſcopatus, vt hic, ſed de iure ita eſt, quòd illud onus, quod rem aliquam cõcernit, illum, qui rẽ poſsidet tẽpore, quo onus incumbit, quamuis poſtea deſierit poſsidere, & ad alium deuoluatur irreuocabiliter afficit. Ergo cum dictum capitulum bona prædicti epiſcopatus ſaltem ſpiritualia poſsideret, fructus ſuos faceret tẽpore quo prædictũ, onus faciendorum ſumptuum incũbit ipſum, onus ſumptuũ, ipſũ capl̃m [irreuocabiliter] afficit, adeo q̃ ab ipſo ep̃o ñ poterit eos repetere. vt ff. de le. j. l. apud Iulianũ. §. hæres. & de vſufr. l. ſi pẽdẽtes. §. fi. Nec obſt. q̃ dici poſſet, q̃ iſtud ẽ verũ ſi vacante ſede, capl̃m fructus totius ep̃atus ſuos faceret: ſed hic ñ facit, niſi fructus ſp̃ualiũ dũtaxat q̃a nihilominus p̃dicta procedũt. nã lege caueẽ, cũ q̃s poſsidet patrimoniũ duplicis gñis, q̃ onera, q̃ reſpectu patrimonij, ꝯhunẽ, deducunẽ de bonis illius
3 dũtaxat. Nũc ita † eſt, q̃ ep̃atus reperiẽ hr̃e bona duplicis gñis, ſp̃ualia. ſ. & patrimonialia, cum ergo negotiũ electionis ſit negotiũ ſp̃uale, ſumptus facti p̃ illo negotio cõpenſabunẽ cum fructib. p̃ceptis ab ipſis ſp̃ualibus. arg. ff. de pecu. l. hinc q̃ritur

§.pen & de ſeparationibus.l.j.§.ſi filij.Præterea hoc dicit hic
c.dicit.n.q̃ ſumptus facit pro negotio electionis prelati de bo
nis epiſcopatus,deducũtur.Cum ergo capitulũ poſsideret bo
na ſpiritualia,& fructus percepit vſq; ad ſummam fructib.æq
ualentem,deducat,vel compenſet fructus cum ſumptibus,nõ
aũt ab ẽpo repetat & iſtam opi. tenent.P. de Bellaper. & Cin.
in d.l.j.C.de bonis mater.in fi.vbi mouent iſtam qõnem & ꝓ
hoc optime facit.ĵ.de offi.ord.præſenti.§.porro.li.6.Item cu
ius eſt emolumentum,illius debet eſſe onus.ff.de regu.iuris.l.
ſm naturam.extra de cenſ.c.j.in cle.& in §.alle.porro.Item cũ
4 ẽps †in ſua noua creatione habeat multas expẽſas facere.vt no
ta.Ho.ſ.e.cum in cunctis.§.j.non eſſet æquum ipſum duplici
grauamine.ſ.amiſsionis fructuum, & reſtitutionis expenſarũ
hmõi onerari:& quia afflictio.&c.ff.de offi.præſi.l. diuus.ĵ.de
clerico ægro.ex parte.cum ibi notatis.Et licet hæc qõ nõ poſ
ſit procedere in capitulo,cui tales fructus de conſuetudine ꝯ-
petere non poſſunt:vt ĵ.e.tit. quia ſæpe.in fi. lib.6. in ſingula-
5 rib. †tñ perſonis,quibus hoc ratione ſuarum dignitatum per-
ſonatuum vel officiorum competere poteſt de conſuetudi-
ne,vt extra e.tit.ſtatutum in cle. procedere poteſt.& ideo hãc
quæſtionem hic poſui:quia vidi alias dubitari.

1 *Licentiam petere ſatis eſſe.*
2 *Conſilij requirendi præſentia & expectatio neceſſaria.*
3 *Conſenſum non obeſſ.conſuet.non requiri. & 4.*
5 *Conſenſus ex mandato exigendus.*

Cum in veteri. Hoſtienſis dicit hic
q̃ qñq; capitulũ nõ
poteſt, eligere ſine licentia alterius : qñq; ſine
conſilio,qñq; ſine conſenſu, qñq; ſine requiſi-
ſitione voti,quæ quatuor ſunt diuerſa, & di-
1 uerſum effectum habent †vbi.n. electio faciẽ-
da eſt de licentia alterius non requiritur ipſius præſentia, ſed
ſufficit petere licentiam die etiam non aſsignata ad eligẽdum,
2 quod dic vt ĵ.eo.c.fi.Qñ †vero conſilium requirendũ eſt, tũc
exigitur ipſius præſentia,& in ipſo tractatu electionis requirẽ
dum,& congruo tempore expectandum,vt hic patet, ſed nõ
eſt de neceſsitate ſequendum:vt ĵ.de arbi.cum olim. Vbi vero
3 †conſenſus requiritur de conſuetudine inquantum reſtringit
talis conſuetudo, tanquam odioſa,& ſic interpretatur q̃ req-
ratur electio iam facta.ſ.e.cum terra.& c.q̃ ſicut & ca.ſacroſ.
& ſi cõſentire noluerint,nec iuſtam cauſam prætenderint,nõ
ideo minus eſt electio confirmanda vt in iurib.alleg.& argu.ĵ.
de temp.ord.nec epiſcopi.& c.præcedenti.& ſ.e.poſtq̃. Sed ſi
ex conuentione requirendus ſit cõſenſus,adhoc idem videt,
ſi conſuetudo alias fuerit interpretata.arg.ſ.de conſuet. cum
dilectus.& hoc vbi conſuetudo,vel cõuentio iuuat perſonam
eccleſiaſticam,vel collegium.Nam perſonam laicam in hoc ca
ſu iuuare non poſſunt,vt patet in ijs quę no.ſ.e.ſacroſan.Et ſi
conſuetudo, vel conuentio alicui collegio vel perſonæ eccle-
4 ſiaſticæ vel priuilegium Papæ ſpeciale ẽt laico hoc ius †dede-
rit,q̃ ſine conſenſu ſuo non fiat electio.tunc requiri debet in
tractatu electionis.ĵ.de iure pa.nobis fuit . Et ſic põt intelligi.
ſ.de reſti.in inte.c.2.non tamen impediretur electio,ſi non cõ
ſentiat,niſi prætendat cauſam quod dic,vt no.ſ.e. cum terra.
5 Item requirendus eſt cõſenſus in tractatu,vbi de ſpeciali †mã-
dato Papæ hoc fieri debet,puta,qñ mandat, q̃ ſine conſenſu,
talis non eligant, quo caſu neceſſe eſt, quòd ante electionẽ in
perſonam conſentiat eligendam . Et ſic tollitur ipſa via in tali
eccleſia ſcrutinij.& per talem formam prouidebitur compro
miſsi:quia forma mãdati.& c.ſ.de reſcriptis.cum dilecta. Por
ro,qñ votum alicuius requiritur debet recurrere ad ea, q̃ no.
ſ.eo.c.ſcriptum eſt.&.c.quia propter.Hæc omnia vera intelli
gas,niſi ex verbis conuentionis & qualitatis perſonarum, vel
eccleſiarum circa,vel vltra arbitrium validat bonus iudex.ar.
ĵ.de tranſ.c.fi.Hanc diſtinctionem totam hic Ho. & Io.Aod.
poſt eum.[Quando aliquid debet fieri de conſilio,vel cum cõ
ſilio,vide per Ho.ſ.de conſt.c.ex parte.diſt.fi.]

Congregato Si quæris,quando electo in ꝑ
latum opponitur defectus na
talium,vel ætatis,quis probare debeat , vtrum oppo-
nens,vel electus,dic,vt dicã.ĵ.de.pur.ca.c. accedens.

1 *Tranſgreſſor correctorum, aut non probatorum nemo dicendus.*
& 2.& 5.
4 *Tranſgreſſor canonis quis.& 7.*
Tranſgreſſor legis non qui ei ex cauſa non paret.
6 *Legem non vetantem tranſgredi nemo dicendus eſt.*
8 *Tranſgreſſoris legis pœna.*
9 *Canones tranſgredientis pœna.*
10 *Poſitioni criminali quando,an non,reſpondendum.& 11. & 12.*
13 *Veritatem celans coram ſuo iudice peccat.*
14 *Iudex ſuperior quis.*

Nudum.ij. Si quæris quis dicatur eſſe tranſ
greſſor canonis, vel decretalis,
quæ eſt eiuſdem authoritatis cũ canone,vt proba
tur.19.diſt.c.j.2.& 3.& per totum eiuſdem,diſtin
1 gue,aut quæris †de correctis,ſeu retractatis ꝑ aliũ
canonẽ,ſeu aliã decretalẽ poſtea editũ , vel editã:
& veniens contra illam non eſt tranſgreſſor,vt patet 26. di.c.
j.quod eſt correctum per c. ſequens. & 36.q.vltima quod eſt
correctum per c.accedens.ĵ.de raptori.nam iuribus correctis
non eſt vtendum,vt C.de iuſti.condic.confi.conſtitutione v-
nica §.falſi.& no.her.ſ.in proemio.in fi.& her.Inn. & Ho.ſ.de
2 conſti.c.j.Aut †de non retractatis,ſeu correctis per aliũ cano-
nem,& tunc aut quæris de illis,qui non ſunt moribus vtentiũ
approbati,& tales non obſeruans non videtur tranſgreſſor, vt
probatur 4.di.leges,vbi tenet hoc Arch. & §.hoc,& ſi legibus
pro hoc optime facit.28.di.§.ecce.ver.illud ergo Gregorij. in
prin.hoc idem tenent Vinc.Goſ.Ber.& Inn.ĵ.de treu.& pac.
c.j.& Goſ.in ſumma.& Ho.in ſum.eo.ti.§. quot ſunt ſpecies.
Sed Ho.tenet ꝯ in d.c. j,[pro quo facit.12.diſt.præceptum. in
prin. 82.diſt.c.propoſuiſti in fi.]Sed circa hoc diſtinguo , aut
quis venit ꝯ hmõi canones authoritate cõſuetudinis legitimæ
in ꝯriũ introductæ: vt quia non ſunt canones præceptum vel
prohibitionem continentes:& talis non eſt tranſgreſſor imo
eſſet tranſgreſſor,ſi ꝯ talem conſuetudinem legitimam veni-
ret.11.diſt.in ijs.& ita intelligit Inn.ſ.de conſue.3.rñſo.in fin.
ibi item nonne.&c. & quod no. Arch.25.q.j.violatores.& c.
3 hac conſona. †Aut venit ꝯ non authoritate conſuetudinis legi
timę in ꝯrium introductæ:quia nulla eſt,& tunc,aut venit ꝯ ex
neceſsitate vrgente,& tunc nõ eſt tranſgreſſor,nec peccat, q̃a
neceſsitas non habet legem.ſ.de conſue. quanto.de conſe.di.
5.diſcipulos.& vt expreſſum in d.cap.violatores. ibi volunta-
rie.&c. ergo a contrario ſecus ſi neceſſarię. & hoc ibi no. Ar-
4 chi.aut †venit ꝯ voluntarie,& tunc aut ſunt canones præcepta
vel prohibitiones continentes,aut non.Si ſic tunc aut venit ꝯ
ex certa ſcientia,& cupiditate,vel ſine cauſa vel in caſu nõ cõ
ceſſo,& tunc eſt tranſgreſſor,vt j.q.7.ſi quis oẽm.25.q.j.vio-
latores.& c.generali. & q.2.ſi quis dogmata.19. diſt.nulli fas,
vbi hoc no.Io.ad idem.ĵ.de elec.generali.li.6. vbi hoc notant
Garſ & Card.& Io.And.& Inn.ſ.de conſue.3.rñſo. in fi. & gl.
in d.c.violatores.& Guil.de Montelau.in extraua.Io.22.exe
crabilis in fi. Vnde quod præcipitur impetratur. 24. q.j.quod
præcipitur.& ĵ.de verb.ſign.c.in ijs, quod verũ,ẽt ſi veniant ꝯ
ſub vmbra vel colore diſpenſationis. quod dic per Ber.de vo-
to non eſt gl.2.& dicam.ĵ.de præb.de multa.di.2.in fi.Aut ve-
5 nit † ꝯ ex aliqua rõnabili cã quã & ſi legiſlator ſciret , non de-
cerneret eſſe ſeruandũ canonẽ,& tũc eſt tranſgreſſor.ĵ.de ob-
ſer.ieiu.cõſiliũ.& no.Arch.76.diſt.poſt Paſcha.in gl.ad huius.
intelligentiã quod facit quod not. Tan.& Ho.Inn.de commu
tatione pęnæ. ſ.de conſti. c.j.& Archi.57.q.j.c.qui bona.§.ſi er
go.in magna gl.circa mediũ. ver.ſi aũt quis cogitur ibi & hæc
uera ſunt.&c.Idem forte,niſi illi canones non ſunt conſenſu,
vtentiũ approbati,ſed potius corruptela ꝯria obfuſcati. Vt ſal
uetur opinio Vinc. Goſ. Ber.& Inn.ĵ.de treu.& pa.c.j.quia.ta
lis corruptela,licet non excuſet a toto,excuſat tñ a tanto.ar.ĵ.
6 de ſpõ.duo.c.fi.aut ſunt †canones ꝓcepta vel ꝓhibitiones ñ ꝯ
tinẽtes,& tũc aut tales canones diffiniũt,ſeu ꝯtinẽt diffinitio
nẽ,& tũc aut ñ ſũt morib.vtẽtiũ ap ꝓbati.& tũc ñ ẽ trãgreſſor
ita ĩtellige opi.ꝓdictã.Arch.ĩ §.leges.& ĩ §.hæc ſi legib & Ber.
7 & Inn.de tre.& pa.c.j.Aut ſũt †morib.vtẽtiũ approbati,& tũc ẽ
trãſgreſſor.11.di.ĩ ijs.Aut tales canones ꝯtinẽt ꝯſiliũ [vel hor-
tationẽ.]& ꝯ tales veniẽs õ ẽ trãſgreſſor.4.di.c. fi. Fallit ĩ ꝯſilio
reuerẽtiæ qđ oĩno ẽ ſequẽdũ.6.di. teſtm̃.& no.Ber.ĵ.de æta.&
qua.ad aures.Itẽ ſi q̃ras, qua pęna puniat trãſgreſſor,diſtingue
8 aut q̃ris de trãſgreſſore legis:& talis †puniẽ pęna ſacrilegij,vt ꝓ
batur.C.de erogatione mil.annonę.l.repetita.li.12.& no.G.de
Mõtelau.ĩ extrauag.Io.execrabilis in glo.penul. Aut q̃ris de
tranſgreſſore canonis,& tunc aut quis tranſgrediẽ canonẽ, cre
9 dens Romanã eccleſiã,nõ hre ptãtẽ †cõdendi canones,& talis
puniẽ,vt hæreticus.19.di.nulli fas,vbi hoc no.Archi. Io.Car.
& Gar.& Io.An.ĵ.de ele.generali.in glo.no.ergo.Si vero cre-
dit eccleſiã Romanã hre ptãtem,ſed tñ facit ꝯriũ credẽs ſe ma
le facere.tũc aut ĩ canone illo ẽ certa pęna appoſita ꝯ trangreſ-
ſorẽ ipſius,& tũc illa tñ imponiẽ vt no.Card.ĵ.de elec.cupiẽ-
tes.§.

tes §.ſi vero in diſcordia ſuper verbo priuentur.li.6.& per iu
ra ibi allegata. Aut nõ,& tunc eſt pęna depoſitionis. vt 4.di.§.
vlti.& in d.c.nulli ſas.& c.violatores,& c.hac conſona, non tñ
ad primam offenſam debet deponi vt 24.q.3.de illicita.9.q,vl
tima.c.pen. 74.di. honoratus.& no.Archi. 19.di.in ſumma.in
fi.& de hoc per Io.An.j.de appel.c.vltimo.gl.vltima circa me
dium.lib. 6.in nouella. Henricus Boich.

¶Si quæris,vtrum poſitionibus factis ſuper crimine teneatur
10 quis rñdere,diſtingue,quia aut agitur †de crimine ad pęnam tẽ
poralem imponendam, & tunc non tenetur quis poſitionib.
reſpondere,ne ſe prodat.2.q.j.ſi peccauerit. Aut ad pęnam ſpi
ritualem,& tunc aut eſt tale crimen,quod peractam pęniten-
tiam impedit executionem ordinis,& tunc reſpondere & ve
ritatẽ dicere tenetur.j.de tẽp.ord.ex tenore.& c.q̃ſitũ. quia in
hoc bonũ ſuũ procuratur.23.q.5.c.prodeſt.& crimina illa no-
tantur.j.de renun.niſi cũ pridẽ p Ber.& plenius per Ho. Aut
11 non impedit executionẽ † ordinis & tunc aut crimen eſt noto
rium,& tunc tenetur poſitionib.rñdere:quia,ex quo crimen ẽ
notoriũ,ſe nõ prodit.ar.j.de coha.cle.c.tua.& c.noſtra.aut nõ
ẽſt notoriũ,& tunc dicit Cõp.aut eſt tale crimen, cuius diſſi-
mulatio induceret periculũ infectionis aliorũ, & tũc tenetur
rñdere.j.de accu.qualiter.& 22.q.j.ſi quis per capillũ. Aut non
induceret,& tunc aut eſt diffamatus ſuper illo crĩe,& tunc te-
netur rñdere,quia ſi non rñderet,teneretur ſe expurgare,vt 2.
q.5.c.presbyter ſi a plebe. Aut non eſt diffamatus, & tunc aut
12 fiunt poſitiones,ſuper fama,vel ſuper notorio vt quia † dr̃ ſnĩa
lata contra ipſum,& tunc tenetur rñdere, aut fiunt ſuper veri
tate criminis, & tunc non tenetur rñdere.de pę.di.j. non tibi
dico.Iſta diſtinctio põt ſumi,& colligi,ex gl.Inn.Hoſt.& Cõp.
& Io.An.hic.& Inn.& Ho.j.de confeſ.c.cũ ſuper.& Arch.50.
di. ex pęnitentibus.& vide quod notat ibi Io.& Spe.rubric.de
poſitionibus.c.2.ver.vt puta.& §.7.ver.quid ſi pono aduerſa-
rium[& idem Archid.in d.c.ex pęnitentib.]Quod ſi pono cõ-
tra aduerſarium meum,ꝙ eſt excõicatus a canone nõ tenetur
eidem poſitioni rñdere,ſecus ſi ponam eum excõicatũ ab ho-
mine.Et eſt rõ quia excõicatio lata a canone ſemper eſt iuſta,
& ſemper ligat:quia pro crimine,ſecus in ſnĩa hoĩs, quæ qñq;
ẽſt iuſta, & quandoq; iniuſta.vt 11.q.3.ſnĩa paſtoralis.j. de ſen
ten.exc.c.a nobis.2.& ca. per tuas. Et vtrum accuſatus peccet
13 mortaliter † negando,ſeu celando in iudicio veritatem,vide
quod notat frater Io.in ſumma confeſ.tit.de rap.q. 110.c.3.&
ſe.vbi dicit ſm̃ Tho.in ſumma.q.69.articulo.j.ꝙ quicunq; fa
cit contra debitũ iuſtitiæ mortaliter peccat.Pertinet aũt ad de
bitũ iuſtitiæ ꝙ aliquis obediat ſuo ſuperiori in iis, ad quæ ius,
14 prælationis ſe extendit.Superior † aũt eſt iudex reſpectu eius,
qui iudicatur.& ideo tenetur accuſatus ex debito iuſtitiæ iu-
dici veritatem dicere ſeu exponere,q̃ ab eo ſm̃ formam iuris
exigit.& ideo ſi confiteri noluerit veritatẽ,quam dicere tene-
tur,puta cum præceſſit infamia ſuper aliquo crimine,vel cũ ali
qua iudicia apparuerint: vel cum etiam præceſsit probatio ſe-
miplena: vel ſi eam mẽdaciter negauerit,mortaliter peccat. Si
vero iudex exquirat,quod non poteſt ſm̃ ordinẽ iuris,non te
netur ei accuſatus reſpondere,ſed poteſt per appellationem li
cite ſubterfugere.mendacium tamen dicere non licet ſm̃ eos.
Idem Aſtenſis.li.j.tit.de accuſationibus.

1 *Eligant in ſecularibus laici cum clericis.*
2 *Electioni eccleſiaſtica quomodo adſint laici.*
3 *Electioni adeſſe poſſe conuerſos.*
4 *Laici mere ex priuilegio eligunt.*
5 *Laici e conclaui eligentium ſine periculo eijciendi, aliàs proteſtandum.*
6 *Laicorum impreſſiua electio,nulla,*

MAſſana. Si quæris, vtrum electio facta per cle
ricos & laicos inſimul eſt ipſo iur̃ nul
1 la.refert aut fit † electio ad dignitatẽ, ſeu adminiſtra-
tionẽ ſecularẽ,& tunc non eſt nulla imo valida: dum
modo alias ad eos ſpectet electio.vt ſ.e.venerabilẽ. & ff. quod
2 cuiuſq; vniuer.l.j.& per totum. Aut † ad dignitatem eccleſiaſti
cam,& tunc aut laici interſunt vt teſtes, vel Hoſtiarij,ſeu alij.
nudi miniſtri,non vt electores,ſeu vocem in electione habẽ-
tes:& hoc nõ vitiat electionẽ:vt j.de iure patro.ca.nobis fuit.
& ita intellige quod not.Io.63.diſt.in ſumma.ad fi.& Archid.
3 ibi. Aut † interſunt vt electores ſeu vocẽ habentes in electione
& tunc aut ſunt laici conuerſi:& licet tales non debeant cũ cle-
ricis electionib.intereſſe.vt j.& c.cum ex e.§.fi.li.6 niſi caput,
.i.eligendus poſſit eſſe laicus,vt ibi no.Card.in glo.fi.vel niſi ſe
cus eſſet de conſuetudine.vt no.Ber.Inn.& Ho.j.de inſt.c.2.&
Io. An.in c.alle.cũ ex eo.in gl.fi.multo magis.ſi de priuilegio.
vt 63.di.Hadrianus.& c.in ſynodo. ſi tamen ꝓpter cauſam in
terſunt nõ propter hoc eſt electio nulla:licet voces eorum nõ
præſtent ſuffragium electo. Et eſt rõ, quia tales ſunt perſonæ
eccleſiaſticæ:vt patet. 12.q.j.c.duo ſunt.j.de ſent.exc.c.nõ du
bium.& e.tit.c.religio.lib.6.& ius conuerſi ſpirituale eſt. Vn-
de qui emit illud ſimoniam committit:vt j.q.3.ſaluator,vt no.
Ber.Lau.Io.Tan.& Phi.in d.c.2.de inſtitu.& Archi.12.q.j.nul
li.& Io.An.in c.alle.ex eo.Et quia ſi talis electio eſſet nulla, ſe
queretur,ꝙ ius eligendi non poſſent tales conuerſi per cõſue-
tudinẽ acquirere cũ eo quod eſt nullũ non poſsit reſultare ali-
quis iuris effectus.j.de reg.iur.c.non præſtat.li.6.Atqui conſe
quens eſt falſum,vt eſt dictũ,ergo & antecedens.Aut ſunt lai-
ci puri profeſsione & habitu,de quib. loquitur iſtud.c.vt not.
Inn.& Hoſt.poſt eum.j.de inſtitu.c.in eccleſia in fi.& Io. An.
in c.alleg.ex eo in glo.fi.Et tunc aut quæris,vtrum ex priuile-
gio Papæ ſup hoc eis indulto poſsint habere vocẽ in electione
& dic ꝙ ſic:vt in c.alleg.Hadrianus.& in ſynodo.aut circun-
ſcripto priuilegio Papæ,& tunc aut laici admittunt [volunta-
tarie] p clericos ad eligendũ vna cũ eis, & tunc electio nõ va-
5 let ipſo iure,vt hic.ſ.e.ti.c.quiſquis.& c.ſacroſ.Aut laici ſe in-
gerunt † electioni ꝯ voluntatẽ clericorũ,& tunc aut clerici poſ
ſunt expellere eos abſq; periculo,& ſine ſcandalo,& nõ expel-
lunt,& tunc non valet electio ipſo iure,vt hic,& in iurib.alle
ga. Aut non poſſunt eos expellere abſq; periculo,vel ſcandalo,
& tunc aut clerici eos admittunt cũ proteſtatione facta publi
ce,vel ſecrete, ſi non audent publice proteſtari, quia ſi admit-
tunt ipſos ad eligendũ veluti ius hñtes,& (ſi poſſent) libenter e
ligerent ſine ipſis nec intendunt inuiti vocib.eorundẽ.& tunc
valet nihilominus electio.arg.ſ.e.c.Cum a.& arg.no.per Inno.
Ho.& Cõpo.ibi.& ſ.e.illa. Aut ſine proteſtatione,& tunc ele-
ctio ñ valebit,vt hic & no.G.de manda.in 20.c.& vide Archi.
63 di.in ſum.in magna gl.& qđ dicã.j.de inſti.c.2.vbi Ho not.
ꝙ iſtud.c.Maſſana põt intelligi nedũ de laicis puris & ñ profeſ
ſis.vt no.ibi Inn.ſed ẽt de cõuerſis cathedraliũ & collegiatarũ
& ſeculariũ eccleſiarũ & ẽt de conuerſis regulariũ eccleſiarũ,
q̃ non hñt ius in electione alterius eccleſię,quod nõ credo ve-
rum de conuerſis profeſsione & habitu per no.ibi per Inn. &
per Io.An.in c.alle ex eo.in gl.vlt.[& adde quod dicã.j.de ſta-
tu monacho.c.vlti.]Et iſta vera,qñ electio fit p clericos & lai
6 cos inſimul.Si vero † laici per impreſsionẽ aliquẽ eligi faciant,
tunc electio ipſo iure nõ valet.vt ſ.e.qſquis.& idẽ ſi per metũ
ẽt leuẽ,vt j.q.6. ſi qs aũt. & hoc no.ibi Arch.& Io.Vin.& Go.
Phi.Ber.& Ho.j.qui cle.vel.vo.inſinuante.& adde quod nota.
Inno.& Ho.in c.alle.nobis fuit de iure pat. & quod ibi dicam.

1 *Papa a duabus partibus,aut maiori eligendus.*
2 *Maiorem partem tribus ex cauſis minorem dici.*
3 *Maiorem duplo partem authoritati pręferri.& 4*
5 *Maiorem paucorum partem minori qualificate non præferri.*
6 *Maioris numero & qualitate partis electioni ſtandum.*
7 *Poſtulatio maioris partis potior.*
8 *Poſtulatio electioni iuncta quando præualet.*
9 *Eligit recte ſanior maiorq; pars.*

ECcleſia veſtra.ij. Si quæris vtrum in
electionibus vel ꝓ
uiſionibus ſtandũ ſit maiori numero, & de dua
bus electionib.eodẽ contextu factis q̃ ipſarũ al-
teri pferatur, refert aut electio eſt facta a toto
numero concorditer,& talis electio bene valet:
vt ſ.e.quia propter.§.j.ibi inquã oẽs.Aut vna electio fit a ma-
1 iori numero,& alia a minori,tũc aut q̃riſt de electione Papæ,
& illa non valet,niſi fiat a duab.partib.vt ſ.e. licet. §.præterea,
vel niſi cõuenĩãt,qđ electio fcã a maiori pte valeat ſm̃ Go.&
Cõp.& Io.An.ibi & Guil.Gurã.j.e.ver.li.6.& Arc.ibi ſup ver
bo idoneæ.Aut de electiõe alterius,& tunc aut maior pars, ſeu
2 maior † numerus de fcõ ñ ẽ maior imo minor fictiõe,ſeu iterp
tatiõe iuris,qđ ẽ altero đ trib.modis.Primo ibi qñ maior pars
facit id,p qđ priuaĩ ipſo iure ptãte eligẽdi, vt qa elegit ſciẽter
indignũ.ſ.e.cũ in cunctis.§.clerici.& c.cũ Vint.Scđo,qñ ma-
ior pars facit ſe extraneũ ab electiõe p cõtẽptũ volẽdo eligere
die aſsignata a capitulo vel in fine termini iuris.ſ.e.cũ nobis o
lim.cũ ibi nota.Tertio,qñ maiori parti opponiĩ tale qd,qđ vo
tum ipſius reddit nullũ ipſo iure,vt ſi electores, & electus di-
canĩ excõicati maiori excõicatione,uel ſuſpẽſi,uel ĩterdicti.ut
ſ.de cõſue.cũ dilect. & ſ.e.cum inter R.ſeniorẽ.& j.e.c.ſi qñ.
in fi.lib.6. & tunc non ſtatur maiori numero: & ſi eſſet duplo

maior.vt in iuribus alleg.& ſ.titu.prox.c.gratum.Sed fallit in
electione monialium vt ibi ſtetur maiori numero de facto. vt
j.e.indemnitatibus.§.ſanc.& §.vt autem,quod intellige,vt ibi
no.Io.An.in magna glo.quæ incipit hoc intelligo, ſed ſtat mi
nori parti.alias canonice eligenti,quæ per interprætationẽ iu-
ris cenſetur maior & in quam transfertur ptás eligendi : vt in
iuribus alleg.& ſ.e.ſcriptū eſt.& vide quod not.Archi.3 s.diſt.
nicena.Fallit tñ in caſu.j.e.quorundam.§.circa religioſos. li.6.
3 Aut maior pars † ſeu maior numerus eſt maior nedum de fa-
cto, ſed etiam interpretatione ſeu fictione iuris.& tunc aut fa
cit duplo maiorem partem & tunc ſtatur numero contra au-
thoritatem,meritum & zelum,vt j.eo.ſi quando. j. reſponſo.
li.6.& vide quod ibi no.fallit in caſu.j.eo.c.quorundam.§. j. li.
4 Aut maior pars ſeu maior numerus non facit duplo † maiorẽ
partem,& tunc aut maior numerus in multum excedit , puta,
quia fere facit duas partes reſpectu alterius partis, & tunc ma-
ior numerus præfertur minori etiam habenti maiorem autho
ritatem,& meliorem zelum.vt ſ.e.dudum.j.& j.de appel.con
ſtitutis. 2. Non.n.præfertur authoritas niſi cū numerus ē par,
vel in modicum excedit vt hic no.Ber.& in d.c.dudū.j. & Io.
Archi.19.diſt.in canonicis.fallit tñ in d.c.quorundam.§.j.Si ve
ro numerus ab vna parte excedit in modicum, & ex alia parte
authoritas,zelus,& meritum tam reſpectu eligentium, quam
electi,tunc neutra electio valet.immo inuicem ſe impediunt.
arg.ff.de vſufructu.l.quoties.nam requiritur , ꝙ is qui confir-
mandus eſt habeat maiorem,& ſaniorem partem vt hic.ſ.eo.
coram.Nā cū hæc duo copulatiuè iungantur,neceſſe eſt vtrū-
que interuenire.ſ.de reſcriptis.c.olim ex literis & c. ex parte.
2.ſm Inn.Ho.Pe.egi.Ab & Io And.hic licet Ber.in hoc cōtra
6 hic,& credo,ꝙ male.Sed ſi ab vna parte ſit maior numerus † e-
ligentium & meritum electi & ab alia parte authoritas eligen
tium præualent numerus,& meritum:vt ſ.eo.quia propter.&
j.de proba.licet cauſam.§.ex.præmiſsis.Itē ſi numerus,& au-
thoritas ſint ex vna parte,& meritum ex alia , ſtatur numero,
& authoritati,quia duæ rationes vincunt vnam per eadem iu-
ra ſm Ab.qui ponit iſta duo membra vltima.alia membra sūt
in glo.Et quod ſ.dixi ꝙ vbi maior pars(etiam ſi ſit duplo ma
ior) eligit ſcienter indignum, transfertur poteſtas eligēdi, ad
alios etiam ſi ſit vnus ſolus.ar.ſ.e.ſcriptum eſt.idem intellige,
ſi maior pars elegit ignoranter indignum : dummodo non ſit
duplo maior,& alia maior pars tertia eligat dignum, vt valeat
electio facta per eam,vt in c.allegato ſcriptum eſt,ſecus vero
ſi ſit duplo maior,quia tunc ñ valet electio facta a minori par-
te tertia,prout no.Inn.& Comp.ſ.e.dudū.j.Sed Hoſt.ibi & in
ſumma.e.tit.§.qualiter ſit facienda ſub.§.maior tenet contra-
rium in iſto articulo vltimo dicens,ꝙ ſi duplo maior pars eli-
git,etiam ignoranter indignum,ꝙ valebit electio facta a mino
ri parte tertia,etiam ſi ſit vnus ſolus.& eſt ratio,ſm eum. quia
nulla eſt electio ſacta de indigno. Vnde minor pars quæ dignū
eligit(etiam ſi ſit vnus ſolus)obtinere debet, & totum capitu-
lum cēſetur ille ſolus ratione ſanitatis.cum ex altera parte oīs,
infirmitatis reperiatur ſm eum.Sed ego Henricus opinio.In-
no.& Comp.credo veriorē per c ſcriptum eſt in § ſi vero nu-
7 merus. Et ratio † eſt,nam poſtulatio debilior eſt reſpectu ele-
ctionis ſecum concurrentis,quam reſpectu alterius poſtulatio
nis ſecum concurrentis.Nam vbi ſunt duæ poſtulationes , illa
præualet,quæ eſt facta a maiori parte, licet non ſit duplo ma-
ior,vt no.Comp.ſ.tit.proxi.ca.ſi.& G.de Mandago.55.cap.&
8 Archi.j.de poſtul.prę la.c.vnico.li.6.Sed vbi poſtulatio † con-
currit cum electione,non valet poſtulatio,niſi hēat duplo ma
iorem partem:imo prȩualet electio facta a minori parte maio
re tñ tertia.vt ſ.e.ſcriptum eſt.§.quod ſi ad faciendam.Itē vna
electio fortior eſt reſpectu poſtulationis ſecum concurrentis,
quam reſpectu alterius electionis ſecum concurrentis.nam ele
ctio facta a maiori parte tertia vincit poſtulationem factam a
maiori parte totius,non tamen duplo maiori.vt in §.allegato,
ꝙ ſi ad faciendum & tñ electio facta a maiori parte tertia non
vincit electionem factam a maiori parte totius:ſed vincitur ab
ea vt in c.alle.quia propter.& c.dudum.j.& tamen hēt, ꝙ po-
ſtulatio facta ignoranter de indigno a duplo maiori parte im-
pedit electionē ſecū concurrentē factā a minori parte tertia de
idigno,qđ nó valet.vt ī d.c.ſcriptū eſt.§.ſi vero numerus.ergo
multo fortius electio facta ignoranter de indigno a duplo ma-
iori parte,impedit alterā electionē ſecū concurrentē factā a mi
nori parte tertia,qđ non valebit.Nec ob.j.e.ti.c.ſi qñ.li.6.gave
rū eſt qđ tertia pars pōt ꝓponere ꝯ duplo maiorē partē & ele-
ctionē factā ab ea,tale qđ ꝙ vota ipſius reddat nulla.vt ibi.ñ tñ
ſequit̃ ꝓ hoc,ꝙ electio tertiæ partis valeat & maxime , qñ alij
peccant taliter,ꝙ ptás eligēdi ꝑ pctm̄ eorū ad ipſā partē tertiā
deuoluatur:ar.ꝑdicti.§.ſi vero numerus.Itē rō ꝑdicta Ho.ñ ob
9 ſtat,ꝙ ad hoc † vt electio valeat,requiritur ꝙ fiat nedū a ſanio-
ri ſed,etiam a maiori parte,vt in c.quia propter. vt hic & Ho.
tenet hoc in d.c.quia propter,& in ſumma e.tit.§.qualiter.ſub
§.maior.& adde quod dicam poſt Ho.j.de conſan.& affi.c.j.

1 *Electores ſinguli ante publicationem,variare poſſit.*
2 *Electores ante completum ſcrutinium,variare ſimul poſſe.*
3 *Variare delata publicatione,non niſi ex cauſa licere.& 4.*
5 *Scrutinio publicato,quando variare liceat.*
6 *Variare electis renunciantibus,licere.*
7 *Electi amiſſo,forma vitio,iure variandi ius eſſe.& 11.*
8 *Nominati ius non,niſi probato ſtatim impedimento, corruere.*
9 *Variare non probato nominati impedimento poſſe.*
10 *Variandum in proceſſu annullabili non eſſe, ſed eligendum.*
12 *Publicato verbis ſcrutinio variari poſſe,& qui accipiendum nu-
mero.13.& 14.*

PVblicato. Si quæris,vtrum electores poſsīt
variare,& reſilire a nominatione
facta per eos in ſcrutinio,diſtingue,aut volunt varia-
re,& reſilire ante ſcrutinium publicatum,aut poſt.Sī
volūt variare,& reſilire ante ſcrutiniū publicatū,& tūc refert,
1 aut vnus ſolus vult † variare vel plures ſecrete, tñ & ſigillatī vo
lunt variare,& dictū ſuū ſecrete corrigere,& dic quod poſſunt
anteq̃ habuerit vel habuerint tractatū cū alijs,alias ſuſpectus ē,
vel ſuſpecti ſunt.vt patet a ſimili in teſte.j.de teſti. cogē.præ-
terea.vt no.Ho.in ſum.e.ti.§.vtrū mutari ſub.§.nunquid ergo
2 Aut oēs volūt variare collegialiter,& in cōi,& tunc † refert,qa
aut q̃ris vtrū poſsint variare ante ꝯpletū ſcrutiniū anteq̃ vota
ſint inquiſita vel ſaltē anteq̃ receſſerint de loco,vbi vota ſunt ī
quiſita:& dic ꝙ ſic īdiſtincte.ar.hic a ꝯrio ſenſu,qa re integra
licitum eſt variare.ff.de colla.bono.l.nonnunq̃.inſti.mādati.§.
recte.ſm Inn.Ho.Cōp.hic & i hoc caſu vera eſt opi.Go.Vin,
& Phi.qui dicebant a ꝯrio ſenſu huius literæ quòd indiſtincte
ante publicationē ſcrutinij poterant variare ſm Ioan.And.aut
3 † poſt ꝯpletū ſcrutiniū , & poſtq̃ receſſerint de loco vbi vota
ſunt inquiſita & tūc aut electores differunt ſcienter & malitio
ſe publicationem,vt ſic,non ſeruata forma, poſſint variare, &
tunc,ne via malitijs aperiatur,non eſt variatio cōcedēda.argu.
ſ.de reſcriptis ſedes.C.de īdi.6.tollen.§ 1.& 2.ſm Cōp.& Io.
An.hic. Aut non differunt ſciēter & malitioſe publicationē,&
4 tunc aut † non hñt iuſtā cām variandi, & tunc ex quo, cōpleto
ſcrutinio,de loco iam receſſerunt nó poſſunt variare,quia tūc
eſt res non integra.vt ſ.c.in cauſis.ſm Inno.& Compo. & Io.
An.hic.Aut hñt iuſtā cām variandi,vt quia apparet, quòd per
ſcrutiniū nulli eſt ius q̃ſitū,vel aliā cām ꝑꝑ quam poſſent etiā
publicato ſcrutinio variare de quibus cauſis ſtatim patebit,&
tunc poterunt variare ſm Inn.Ho Comp.& Io And.Et eſt rō
quia fruſtra vltra procederent,ex quo apparet proceſſum non
valere,& idem ſi noīatus in ſcrutinio, & de hoc certificatus,
renūtiat expreſſe vel tacite iuri ſuo,nā talis pōt & ante,& poſt
publicationē diſſentire,& tunc capitulū poterit aliū eligere.ſ.
e.cū inter canonicos ſm Ho.& Io.An.pro quibus.j.e.ſi elect.
lib.6.Aut quæris vtrū poſsint variare poſt ſcrutinium publica
tū,& tunc refert aut poſt ſcrutiniū de ſcripto publicatum, vt
fieri debet ad inſtar diffinitiuę,q̃ debet legi de ſcripto.vt j. de
re iudi.c.vltimo.li.6.Aut poſt ſcrutiniū publicatum nó de ſcri
pto,ſed quo ad mentē puta finito ſcrutinio. ſcriptor dimiſsis
ſcrutatoribus in angulo dicit capitulo tot conſenſerunt in Ti-
tium & tot in Seiū,vel oēs in Titiū.In primo caſu,aut apparet
quòd ꝑ ſcrutiniū nulli noīato,ſeu noīatorū eſt ius q̃ſitū,aut ap
5 paret quòd eſt ius q̃ſitū alicui noīato,aut eſt dubiū.† Si appa-
ret quòd ꝑ ſcrutiniū nulli noīato ſeu noīatorū eſt ius q̃ſitū,pu
ta quia nullus noīatorū ad maiorē partē capituli ꝑuenit vel qa
alias nó eſt ſeruata debita forma cōcilij gñalis,qa ꝑꝑ vel qa ꝓ
ceſſus eſt nullus ꝑꝑ defectū electi vel eligentiū, electi vt qa ha
bebat tūc impedimentū occultū vt no.Inn.& Cōp.hic & ſ.e.
cū terra.eligentiū vt quia erāt excōicati ſuſpenſi vel interdi-
cti.ſ.e.cū inter R.& ſ.de cōſue.cū dilectus.tūc poſſunt varia-
re, & reſilire,& ante,& poſt publicationē, & ad aliud ſcrutiniū
vel cōpromiſsū ꝓcedere,vt ſ.e.cū terra vbi hoc no.Inn.& Cō
6 po.in c.in gen.Si apparet quòd ꝑ ſcrutiniū ius eſt † q̃ſitū alicui
noīato ſeu noīatorū : tunc aut nominatus in ſcrutinio cui eſt
ius quæſitū renuntiat iuri ſuo,aut non.Si renūtiat iuri ſuo,tūc
aut eſt iā certificatus de noīatione ſua,aut non eſt certificatus.
Si ē certificatus de noīatione ſua,tūc pnſsūt variare & reſilir &
ante

ante publicatiónem. & poſt ſ.eo cum inter canonicos.argu.j.
eo.ſi elect.li.6.Aut non eſt certificatus de nominatione ſua,&
tunc perinde eſt ac ſi non renunciaſſet: quia quis non pôt re-
nunciare iuri,quod ſibi ignorat competere.ff.de tranſa.l. cum
aquiliana.ff.de inof.teſt.l.mater.decedens.ff.de acq.hære.l.is q
hæres.§.ſi quis dubitet & l.is qui putat.ff.quibus ad liber. pro
cla.non licet l.penul.§.non.n.cum ibi allega.& no.ſ.de iureiu.
c.vltimo.Si non renuntiat iuri ſuo: tunc aut publicato ſcruti
nio electores non peccauerunt in forma,collationem,vel ele-
ctionem ſeu alia quæ expedienda incumbebât plus debito dif
ferendo.aut peccauerunt in forma.Si non peccauerunt in for
ma,tunc aut proceſſus nominationis de ipſo factæ eſt validus
ipſo iure,& in effectu:quia nullus eſt contemptus:Aut eſt va-
lidus ipſo iure,& annullabilis.tamen in effectu,vt quia aliquis
eſt contemptus.Si primo modo tunc aut ipſe nominatus poſt
7 nominationem de ſe factam amittit ius †ſuum,propter caſum
nouiter contingentem in perſonam ſ vt quia moritur,vel pro
pter factum vel delictum ſuum, vt quia vxoratus vel homici-
da vel alias talis,qui eligi,vel confirmari nô pôt & hoc côſtat.
Aut non amittit in ſuum & hoc conſtat:aut eſt dubium. Si a-
mittit & hoc conſtat:tunc poſſunt variare & ante publicatio-
nem,& poſt arg.j.e.ſi electio cum ibi notatis per Io.An.Si nô
amittit,& hoc conſtat tunc non poſſunt variare, ſed compel-
lentur eligere,vt hic & j.de reg.iur.c.mutare.lib.6.quod verû
et ſi oês electores ſint mortui,& alij canonici de nouo creati.
Nam iſti de nouo creati ijdem cum primis reputâtur,ar. ff.de
iudicijs l.proponebatur. 7.q.j.deniq;.16.diſt. habeo librum vt
no.Bar.Brixenſis,î ſua qône dominicali quæ incipit, mortuo
epo cuiuſdam eccleſiæ.&c.Si eſt dubiû tunc aut aliquis offert,
probare impedimentum contra nominatum aut non. Si ſic,
8 aut offert †probationes incontinenti paratas aut non. Si non
offert probationes paratas incontinenti tunc non eſt audien-
dus volens probare impedimentum noîati,ēt ſi appellet,quin
electio fiat,& facta publicetur.vt hic & j.de appell.conſtitu.2
& de conce.præb.poſt electionem.Si vero offert probationes
incontinenti paratas,puta inſtrumētum excôicationis electi,
& ſimilia & tunc ſunt recipiêdæ probationes, ne eccleſia gra-
uetur laboribus,& expenſis ſm Innoc.& Côp.& Ab.hic:ſed
Hoſti.in hoc vltimo contra.quia ad capitulum non ſpectat p
bationes recipere.Procedat ergo ad electionem,& opponens
(ſi voluerit)coram ſuperiori ſuo ius ſuû proſequatur ſm for-
mam.c.ſtatuimus.j.e.li.6.cuius opinionem credo veriorem,
ſaltem ſi eligendus in contrarium ſe opponat, & probationes
paratas offerat,vt quia dicit ſe abſolutû,& velit mittere ad do
minum pro abſolutione:quia expeditius eſt quod electio,quæ
celeritatem deſiderat,expediatur.ſ.e.ne pro defectu.&c. quâ
ſit.j.eo.ĝĝ.ad dictum cuius licet retradetur & vr caſus.j.eod.
9 cum inter canonicos.Si nullus †offert ſe probare impedimen
tum contra nominatum,tunc non poterunt electores variare
vt hic & j.de reg.iuris.c.mutare.lib.6.ff.de regu.iuris.l.nemo
poteſt.quod verum etiam ſi,publicato ſcrutinio,omnes de ca
pitulo caſu moriantur.puta domo corruente,quo caſu ſubſti
tuti tenêtur eum eligere.Vel ſi,publicato ſcrutinio,omnes ex
communicâtur:quo caſu vel ipſi abſoluti vel ſuperior ad quê
deuoluitur eliget nominatim ſm Vinc.Comp.& Inno.&Io.
An.hic idem Io.An.j.de reg.iuris.c.factum legitime in nouel
la.li.6.vbi quærit de canonico floren. qui poſt votum depoſi-
tum in ſcrutinio iam publicato,excommunicatur ab homine
vel a iure,vel econuerſo .ſ.cum prius excommunicatus eſſet,
abſoluitur poſtea eligit,& dicit q neutro caſu electio valet.&
de primo caſu.ſ.cum poſt ſcrutinium publicatum excommu
nicatus fuit:eſt opinio Vincen.Inn.hic.& etiam Io.And.î 15.
q.In caſu vero conuerſo videtur fuiſſe opinio eiuſdem Inno.
& contra Comp.& Io.An.hic in 7.q.facit quod no.j.e.ſi quâ-
do.li.6 Si vero proceſſus nominationis de ipſo factæ eſt vali-
10 dus ipſo iure, †annullabilis tamê in effectu: vt quia aliquis eſt
contemptus,tunc aut contemptus nondum proſequitur con
temptum ſuum,aut proſequitur:ſi nondum proſequitur con
temptum ſuum.tunc non poſſunt variare,ſed debent proce-
dere ad electionem, & ad hoc debêt compelli, quia proceſſus
non debet niſi per ſuperiorem,& ad petitionê contempti ceſ
ſare. vt ſ.eo.c.q ſicut.§.ſi autem.& neſcimus vtrum contem
ptus velit proſequi contemptum ſuû cum non cogatur proſe
qui ſm Inno.& Comp.& Io.An.hic.Si vero contemptus p
ſequitur contemptum ſuum,tûc ad petitionê ipſius capitulû,
tenetur & debet de nouo inchoare ſcrutinium. ſi nô ſit facta
electio & ſic per côſequês poterit variare.ar.c.q ſicut.§. ſi aût
ſm eos hic.Si ê dubiû, vtrû noiato in ſcrutinio ſit p ipſû ſcru

tiniû ius qſitû, vt qa dubiû eſt vtrû ſit criminoſus vel nô, vel
vtrû eligibilis vel nô, vel vtrû pceſſus teneat vel nô:& tûc dic
idê qđ dixi.ſ.ti.proxi. in ver. ſi dubiû eſt &c.& ſequentib.Qñ
11 dubiû eſt,vtrû †p noîatione de ſe factâ amiſit ius ſuû,ſi publi-
cato ſcrutinio electores peccauerût î forma,collationê vel ele
ctionê,ſeu alia,q expediêda incûbebât,plus debito differêdo;
vel alias inordinate pcedêdo, tûc aut hoc fecerût ignoranter
& bona fide,& tûc nô côpellent ad electionê pcedere,ſed po
terût variare,& hoc,niſi priuent ptâte eligêdi iuxta.ca.qa p p
§.q vero.Sic intelligitur.ſ.e.cû poſt petitâ.& c.Cuma.& c.ec-
cleſia.j.& c.in gene.Aut hoc fecerût ſciêter,& malitioſe,vt ſic
vitiato pceſſu poſſent variare & tûc ſi poſſunt variare vt hic,
ſm Ber.& Ho.hic.in fi.gl.& iſta duo mêbra ponit Hoſ.î ſum.
12 e.ti.§.vtrû mutari.ſub §.& vt plenius vr.Si qris †vtrû poſsint
variare poſt ſcrutiniû nô de ſcripto publicatû tûc dicit Io.an.
q ſic.Nâ ſcriptor verbotenus publicâs forte errauit, vel falſû
retulit.& p hoc facit qđ no.Io.An.de teſte q dictû ſuû publi
cat.j.de teſti.vltra tertiâ.Et iſta poſſunt eſſe vera qñ electores
†noîant in forma ſcrutinij.Si vero ꝯpromiſſarij noîant in for
ma ꝯpromiſsi:tûc ex votis taliû ꝯpromiſſariorû ius nô qritur,
noîato:quia ex ſola prouiſione ius qritur electo per eos,nô ex
votis cû ſup alio non ſit ꝯpromiſſum in eos niſi q hêatur pro
plato ille,de quo puidebunt ſm Inn.Côp.& Io.An.hic. Itê p-
14 miſſat intellige in electiôe ſpûali ſecus vr in ſeculari ſeu tpali,
puta ſi cines ſibi eligât ptâtê,q variare poſſunt poſt ſcrutiniû
publicatû,cû eorû electio nô ſit authorizabilis.& hoc dicit Io.
An.nup determinatû fuiſſe Bononiæ in ſcholis legiſtarû. pro
hoc.ff.de excu.tu.l.ſed & reprobari.de mu.& Ho.l.vt gradati.
§.reprobari.C.de profeſ.& medi.l.2.li.10.de quo per Iaco. de
Bel.in auth.de collatori.colla.9.Vtrum aût electione facta, ſit
licitum variare,& aliam facere,dic vt dixi.ſ.e.auditis. & pro-
ut no.per Ho.in ſumma.e.ti.§.vtrum mutari.ſub §.ſed quid ſi
omnes.& ſ.eo.ſi electio.li.6.in tex.& in gl.Vtrum aût poſtu-
lantibus ſit licitum variare,dixi ſ.e.bonæ.2.§.nec nocebat.

¶ De tranſlatione epiſcopi vel electi. Rubrica.

1 *Electo non confirmato,quæ,an non,liceant.*
2 *Confirmatus iuriſdictionem,non ordines exercet.*
3 *Confirmatus quæ non poteſt,epiſcopo mandat.& 4.& cur.7.*
5 *Curatus quæ recte mandet.*
6 *Epiſcopus quando,an non,& qualia committat.*
8 *Mandari inferiori quæ nequeunt.*

CVm ex illo. Si quęris quæ ſunt illa in
ra quæ poteſt electus in
epiſcopum exercere, diſtingue, aut nondû eſt
1 †confirmatus,& tunc nihil pôt.vt ſ. de elec.c.
noſti. cum ibi notatis. & c.qualiter.& c.auari
tiæ.li.6.& idem,quo ad hoc, in alijs prælatis in
ferioribus.Fallit tñ in caſu.ſ.de ele.nihil eſt in fi. Fallit ēt in Pa-
pa:vt ſ.tit.j.c.licet.& 23.diſt.in nomine dñi.&& in caſibus.j.de
ele.c.indemnitatibus.§.vero.li.6.& j.de ſupplen.neg.præla.c.
2 j.§.fi.Aut †eſt confirmatus,[ſed nondû conſecratus,] & tunc
aut quæris nunquid poſsit exercere ea,quæ ſunt iuriſdictiôis
& dic,q ſic,vt ſ.ti.proxi.c.tranſmiſſam,cû ibi notatis.Et id ê
in prælatis inferioribus quo ad hoc.Aut ea q ſunt ordinis,ſeu ꝯ
ſecrationis.& tunc aut quæris nunquid poſsit per ſe ea exerce
re,& dic q nô vt in d.c.tranſmiſſâ.in fi.j.de côſecra.eccle. vel
alta.c.aqua,imo quantû ad hoc dr eccleſia viduata:vt j.c. pro-
3 ximo.§.ſed neq:.Aut nunquid †poſsit per alium exercere ea,
alij demandando,& tunc ad ea demandat ſeu committit alteri
quàm epiſcopo conſecrato,& non poteſt vt in d.ca.aqua. etiê
ſi poſt tempus commiſſionis ſeu demandationis ille commiſ
ſarius fuerit conſecratus propter initium vitioſum.ff. de reg.
iur.l.quod ab initio.j.q.j.c.principatus.& per no.per Card.j.de
reſcriptis.c.ſtatutum in glo.ſed quæro circa medium in verſi.
ſed quid in caſu conuerſo.de offi.ordinarij. Romani.in glo.ſic
nominati.li.6.ſecus ſ Papa,qui talia poſſet committere, etiâ ſa
cerdoti ſimplici.vt 95.diſt.peruenit.& vt no.ſ.de conſue.cap.
quanto.Aut ea,quæ ſunt ordinis,vel côſecrationis committit
epiſcopo,ſeu archiepiſcopo conſecrato.& tunc poteſt.ſ.titu.
proximo.c.ſuffraganeis,quia licet conſecrare ſeu alia quę ſunt
ordinis exercere ſit ordinis,& ſic electus & confirmatus ſolû
ea quæ exercere non poſsit per ſe,quia tamen iuriſdictionem
habet.vt in c.tranſmiſſam.& demandare confirmationê & cô
ſecrationem,ſeu alia,quæ ſunt ordinis eſt actus iuriſdônis, &
non ordinis.argu.ff.de iuriſd.omnium iud.l.3.j.de offic.dele-
ga.paſtoralis.& c.ex literis ipſa poterit demandare, quâuis nô

4 † poſsit exercere. Simile. ſ. de reſcriptis. c. paſtoralis. ī fi. & hoc
idem pōt facere capitulum ſede vacan. vt j. de maio. & obe. c.
his. quæ. & c. cum olim: vt no. Hoſt. Comp. & Io. An. in d. c. ſuf
fraganeis. & Ber. a Ho. hic & Archi. 100. diſt. c. j. & arg. illius. c.
ſuffraganeis. dicunt Io. An. & Gen. extra de priuil. c. j. in cle. q
5 † curatus eccleſię parochialis nondum ſacerdos, pōt cōmitte-
re ſacerdoti auditionē confeſsionū, & alia ſpectātia ad officiū
ſuum. Aut eſt nondum confirmatus, ſed nec ēt conſecratus: &
tunc aut eſt palleatus de iure cōi vt archieps. j. de vſu pa. c. niſi
ſpecialis, vel de priuilegio ſpeciali conceſſo eccleſiæ ſuæ, qualis
eſt epiſcopus †. Quincleſienſis. j. de præſū mp. c. cum in iuuen
tute: & tunc aut nondum habet pallium a Papa. & tunc perin-
de eſſet ac ſi nondum eſſet conſecratus, ſed ſolummodo cōfir
matus: vt in d. c. niſi ſpecialis. & ſ. ti. proxi. q ſicut. §. prętetea.
Aut hēt iam pallium a Papa. & tunc pōt oīa. nedum ea quæ ſūt
iuriſdictionis, ſed ēt illa, quæ ſunt ordinis, ſiue conſecrationis,
vt in c. alle. Aut non eſt palleatus de iure cōi, vel priuilegio ſpe
ciali: & tunc poteſt omnia, quæ ſunt iuriſdictionis, & & q̄ ſunt
ordinis & conſecrationis per ſe, & per alium ad hoc idoneum
exercere. puta ea quæ ſunt iuriſdictionis per ſimplicem [ſacer
dotem ſeu] clericum, & ea quæ ſunt ordinis per alium epm ꝯ-
ſecratum: vt in d. c. trāſmiſſam. & c. aqua. prout no. Ber. & Ho.
ſ. de conſue. cap. quanto & j. de offi. ord. q ſedem. Et rō, qua-
re eps vel alius poteſt committere ea quæ ſunt iuriſdictionis ñ
habenti. alias iuriſdictionem: ſed ea quæ ſunt ordinis non po-
teſt committere niſi epo habenti talem ordinem: item quare
7 electus † & confirmatus non tñ conſecratus non pōt perſona-
liter exercere ea quæ ſunt ordinis, & tñ pōt alteri epo cōmit-
tere exercenda, aſsignatur per Ber. hic in fi. & in c. alleg. ſuffra-
ganeis. & c. aqua cū quo ad hoc concordat Hoſt. vel dic q ea q̄
ſunt ordinis inhærent oſsibus epiſcopi ita, q ſeparari non poſ
ſunt, ſicut nec aīa a corpore viuo. arg. j. q. j. quod quidem. ver. ſi
ſorte. 32. q. 7. licite. ff. de pecu. l. quis ergo caſu, & l. Sticho. ff. p
ſocio. l. 3. & de peculio legato. l. peculio legato. nec obſtat q de-
mandatur epo, quia non demandatur, niſi authoritas quā eps,
in alienā iuriſdictionem exercere non poterat niſi de manda-
to, & voluntate committentis. 6. q. 3. ſcriptum. & 7. q. j. eps in
dioceſi. iſta autem non committit inferiori † quia ea non reci-
8 pit ſolo verbo ſed facto interueniente, ſ. vnctione exteriore vi
ſibili quæ eſt ſignum vnctionis interioris in corde. ſ. de ſacra.
vnc. c. vnico. & ideo voluntate ſola vel verbo talia: alias ea non
tranſmittit. arg. ff. de reg. iur. l. nihil tam naturale. & j. de regu.
iuris. omnis res, vt no. Io. de fa. & Arch 95. diſt. peruenit in gl.
ad. le ſed quæro quare. & c. ¶ Si quæris, quod ſunt genera maio
rum cauſarum ad iuriſdictionem Papæ ſpectantium, dic, vt di
cam. j. in titulo de accuſa. in c. cum dilecti.

1 *Electioni ante conſenſum renuntiare licet.*
2 *Electus conſentiens, aut confirmatus non renuntiat.*
3 *Iure naturæ nouo non vetante vtendum.*
4 *Gentium iure omnia, præter duo, licere.*

INter corporalia. In glo. ergo an
te. Si quæris, v-
trum electus ſine ſuperioris authoritate poſsit
renuntiare electioni de ſe factæ. refert, aut quæ
1 ris, nunquid poſsit renuntiare tanteq̄ cōſentiat
electioni de ſe factæ: & conſtat quòd ſic ſiue ta
cite non conſentiendo infra tempus a iure ſtatutum: vt ſ. ti. p
xi. cum inter canonicos. & ſ. tit. proximo. c. quòd ſicut. & ca. ſi
electio. li. 6. ſiue expreſſe renuntiando. vt j. quod met. cau. c. ad
aures. a contrario ſenſu. vt dixi. ſ. tit. proxi. ca. publicato. Et eſt
ratio: quia matrimonium ſpirituale nondum eſt initiatum, vt
patet in d. c. cum inter canonicos. & j. eo. tit. cap. fin. Aut poſtq̄
conſenſit electioni de ſe factæ, & tunc aut non eſt cōfirmatus
& tunc pōt. vt in d. c. ſi electio. & hoc tenent Io. Phi. Ber. Inno.
Hoſt. & Pe. de Samp. & Ab. hic. & Inno. Hoſt. & Ber. j. de reſt.
in integ. c. 2. & Hoſt. j. de ſponſalibus. c. 2: & Archid. & Ioā. An.
in dicto c. ſi electio. lib. 6. & Card. & Io. And. vt lite pend. ca. j.
glo. 3. lib. 6. & Archi. j. de præben. cap. 2. glo. ſit ſ. ver. & licet. eo
dem. lib. & vide Ioan And. j. de reg. iuris. cap. quod ſemel. libr.
6. licet Goff. hic contra. & Hoſtien. j. de appel. ca. conſtitutus
j. vbi dicit quod antequàm † conſenſerit poteſt renūtiare. poſt
2 non niſi de licentia Papæ vel ſuperioris. licet quoad ius ſuum
ſemper teneat ſm Hoſt. ibi & male. Aut iam eſt confirmatus
& tunc non poteſt vt hic in §. ſicut autem. Et quod dixi, quòd
ante confirmationem poteſt renuntiare ſine authoritate ſupe
rioris, verum eſt in præiudicium ſuum, ſed in præiudicium ſu
perioris ad quem forte propter peccatum eligentium in mate
ria vel in forma: vt ſ. de elec. c. cum in cunctis. §. clerici. & j. de
elec. quanquam. lib. 6. deuoluta eſt poteſtas eligendi, renuntia-
tio non teneret: vt no. Io. An. in d. c. ſi electio.

In glo arg. quòd nō eſt in fin. gloſſ.
Bene dicit glo. in illis duobus membris. ſ. quando conſtitutio
promulgata eſt affirmatiue, & quando promulgata eſt negati
3 ue: ſed in tertio † caſu quem omittit glo. ſ. in ijs quæ non repe-
riuntur expreſſe prohibita vel conceſſa, reuertendum eſt ad le
gem naturalem primæuam, quæ fuit ante ius gentium, p quā
4 oīa fuerunt † conceſſa duobus exceptis, primo, quod hō nō fa-
ceret alij quod ſibi nollet fieri: vt patet in principio decretorū,
quod ſtatim fuit ſcriptum digito Dei in corde hominis. Secū
do quòd homo non faceret ꝯ præceptū ſuperioris, qđ patet [in
principio prohibitionis, ſm Ho. alias] in penu. prohibitionem
hic. & Io. An. & de hoc p Car. j. de ſupplē. neg. pla. c. j. in gl. no.
quòd edictorū. ī prin. li. 6. & per Ber. & Ho. j. de ſpō. c. cū apđ.

¶ De authoritate, & vſu pallij. Rubrica.

1 *Pallio ſemper & vbiq; vtitur Papa.*
2 *Pallio non, niſi expreſſis diebus, vtendum.*
3 *Pallio non niſi in prouincia vtitur epiſcopus.*
4 *Pallio extra prouinciam vti ſolus Papa permittit.*

DE vſu pallij. Si quæris quibus diebus, &
quo loco prælatus palleatus
1 pallio vti poſsit, refert, aut quæris de † Papa: & il-
le poteſt ſemper, & vbiq;: vt in c. ad honorem. j. e.
Et eſt rō ibi. Aut de alio, & tunc aut quæris, quib.
2 diebus [aut quo loco. Si quæris quibus † diebus] tunc dic qđ
illis dieb. duntaxat qui in eccleſiæ ſuæ priuilegijs ſunt expreſsi
vt j. eo. c. fi. qui ſorte dies enumerantur. j. eo. ad honorē in glo.
3 Aut quæris in quo loco, & tunc dic, quòd j. † prouinciā ſuā, i.
infra quamlibet eccleſiam prouinciæ ſibi commiſſę, ſi ſit Ar-
chiepiſcopus, [vel dioceſis ſibi commiſſę. ſi ſit eps] dum cele-
brat miſſarum ſolemnia. vt j. eo. c. j. & c. ad honorem. in fi. non
autem extra prouinciam, vel dioceſim ſuam, vt in iurib. alleg.
& j. eo. c. fi. Fallit in caſu vbi ſuper hoc & contra hoc haberet
ſpeciale priuilegium a Papa, vt in d. c. ex tuarum. nec ſufficeret
licentia illius palleati, ad cuius prouinciam, vel dioceſim decli
naret. pro hoc facit optime. j. eo. c. 2. nam cū palleatus pallium
ſuum alij concedere, ſeu commodare non poſsit vt ibi p cōſe
4 quens nec vſum pallij. Vnde a ſolo † papa pōt fieri talis extēſio
extra locū, ſicut & a ſolo Papa conceditur, & hoc tenet Ho. in
ſumma. e. tit. §. fi. & pro hoc vř caſus in d. c. ex tuarum. Nā ibi
Papa de gratia ſpeciali dat priuilegium archiepiſcopo Toleta
no vtendi pallio in aliena eccleſia, dummodo is, ad quem eccle
ſia pertinet, id permittat, ſed ſi ſola licentia illius ad quem ec-
cleſia pertinet ad hoc ſufficeret ſuperfluum eſſet priuilegium,
quod non eſt dicendum: quia debet de aliquo operari. vt j. de
priuil: c. in ijs. & eo. tit. c. vt apoſtolicæ. li. 6.

De renuntiatione. Rubrica.

1 *Patroni conſenſum requiri reſtitutio fallit. 2.*
3 *Reſtitui appellantem a quouis inuito patrono, poſſe. [f]allit. 4.*
5 *Papa ignorans non reſtituit.*
6 *Papa, eiuſve legatus quæ non conferant.*

EX tranſmiſſa. Si quæris, vtrum in re
ſtitutione remoti per
1 petuo † a beneficio ſuo requiratur conſenſus pa
troni, Goff. dicit, quòd ſic arg. ſ. de elec. conſide
rauimus. C. qui mili. non poſ. l. qui diſpendia &
l. cum allegatis. lib. 12. & C. de nup. l. ſi. vt propo
nis. idem tenet Hoſt. j. de iudæis, conſuluit. in epiſcopo qui re
ctorē eccleſiæ alicuius ab ea ſententialiter remouit, dicens, qđ
non poteſt eam reſtituere, patrono inuito. arg. q. 2. ſi quis iam
tranſlatus. j. de offi. archi. ad hæc. §. ſi. & de iure patro. poſtula-
ſti. Sed quidam contra. arg. j. eo. poſt tranſlationem. verſ. item
ſi quis vbi conceditur aliquid mutare ſenſu, quod non conce-
deretur in aſſenſu & arg. j. de iudæis. c. iudæi. el j. & c. conſuluit
& de ijs quæ fi. præla. c. cum apoſtolica ver. in reuocatione: vbi
Odo. ita ſentit. Ho. vero hic diſtinguit, aut reſtituitur ab infe
riore principe: & tunc vera eſt opinio Gof. prædicta. arg. j. de
of. Archi. ad hæc. in fi. & ita loquitur Ho. in d. c. conſuluit, aut
2 † reſtituitur a principe & conſenſus patroni non requiritur. ar
gu. 15. q. 6. nos ſanctorum. & c. iuratos. ſ. de ele. quia diligentia
2. q. 3. notandum. in fi. & C. de ſen. paſ. l. 1. & fin. & probatur in
ſimili iſta diſtinctio. ff. de poſtul. l. j. §. de qua ſm Ho. idē tenet,
Archi.

Archi. 7.q.j.c.eos.& vide quod ipſe no.16 q.7.c. decernimus.
in glo:dicunt quidā & 23.q.4.c.Nabuchodonoſor in glo.adde
q̃ø,diſficilis eſt,ſed idem Archi.j̃.de elec.c.quāuis.li.6.tenet p̃
ciſæ opi.Goſ.dicens opi.Hoſti.hic confundi.Credo ſic dicen-
3 dum:quia aut †iſte remotus,ſeu depoſitus appellauit j̃.decem
dies ab iſta depoſitione,& tunc poteſt nedum per Papam, ſed
& per epiſcopum reſtitui, etiam inuito patrono. & hoc tenet
Bart.Brixien. ĩ q.dominicali.q̃ incipit,Sacerdos quidā fuit,&c.
Et eſt ratio,quia,pendente appellatione legitime interpoſita,
integer eſt ſtatus eius.vt ff.de iniuſto rop.& irrito teſta.l.ſi q̃s
exhæredato filio.§.ij.autem & ff.nil no.appel.pen.l.vna. §.inte
ger. Aut non appellauit vel ſi appellauit friuole tñ & poſt decē
dies.& tunc aut patronus eſt laicus.Et tunc aut quæris de ep̃o
4 aut de Papa.Si de †ep̃o,ſiue alio a Papa.tunc non poteſt eũ re-
ſtituere ſine conſenſu ipſius patroni.Sic intelligo opinio.Goff.
hic arg.j.de iure patro.cum dilectus.16.q.7.decernimus.Si de
Papa tũc aut reſtituit ipſum depoſitum ſciens præſentationē
ipſius beneficij ſpectare ad laicum,& eo nõ obſtãte,& talis re-
ſtitutio bene valet.nā Papa põt beneficiũ ſpectans ad præſen-
tationem laici patroni dare,vt no.Hoſ.in d.c.cum dilectus:&
quia tales laici, de gratia in beneficijs tolerantur.vt j̃.eod.titu.
5 c.q̃m.in principio.Aut ignorans.& credo † q̃ talis reſtitutio ñ
valeret.nam Papa non conſueuit conferre beneficia ſpectãtia
ad pręſentationem laicorũ,& hoc ne retraherentur a fundatio
ne beneficiorũ,vt no.Ho.in d.c.cum dilectus.& in hoc caſu in
telligo opi.Archi.in d.c.quamuis.Aut patronus eſt clericus &
tunc credo opinionem,[alias diſtinctionem]Hoſt.ſupra poſi
tã eſſe veram . hoc addito q̃ idē eſt de Legato de latere in hoc
6 caſu,quod de papa.Et eſt ratio quia Papa †vel legatus ſuus d̃ la
tere cõfert bñficiũ ſpectans ad pñtationē clerici,ſicut ſi ſpecta
ret pleno iure ad collationē ep̃i,vt ĩ d.c.cũ dilect. & j̃.de of.le.c.
dilectus licet ep̃s hoc facere ñ poſſet.argu.16.q.7.decernimus.
¶Si quæris, vtrum clericus ſequeſtratus ab eccleſia bona ſua,
recuperare debet, dic, vt not. Hoſtien.j̃.de cler.coniuga.cap.
quod a te.& ibi dicam.

ADmonet. Si quæris,vtrum beneficiatus ſine licentia ſui (ſuperioris vel) dioceſani poſsit ſuo beneficio renuntiare,dic, vt dicam j̃. de præb.c.ſignificatum.

1 *Præſumendum non eſſe pro iudice extra eius officium.*
2 *Præſumendum non eſſe pro iudice fines excedente.*
3 *Præſumendum non eſſe pro iudice ſpoliante.*
4 *Præſumitur pro iudice in his,quæ officij eius ſunt.*
5 *Præſumendum non eſſe pro proceſſu non finito.*
6 *Sententiam iuſtam eſſe probet confirmari petens.*
7 *Præſumendum quando, an non, ſit pro ſententia. & 8.9.10.11. 14. & 15.*
12 *Appellatum rite quis probet.*
16 *Præſumendum in dubio pro ſententia.*
17 *Præſumitur pro iuſtificata ſententia.*
18 *Præſumitur pro re iudicata.*

INpræſentia. Si quæris,vtrum ſit ꝓ pro-
ceſſu iudicis pręſumendum
& vtrum actor,vel reus de iuſtitia vel iniuſtitia ſen-
tentiæ docere teneatur,refert , aut quæris, nunquid
præſumatur pro proceſſu iudicis in ijs,quæ facit extra iudiciũ
aut in ijs quæ facit iudicio,& in figura iudicij. Si in ijs quæ fa-
cit extra iudicium tunc dic q̃ non vt legitur & no.j̃. de reſti.
ſpol. c.conquęrente.per Goſ.& Hoſt.3.q.j.in ſumma.licet Io.
contra.7.q.j.præſentium.& Inno.j̃.de proba q̃m.glo.penul. &
male.vt not.Arch.in c.alleg.præſentium.in fi. Ad concordan-
das tñ hmõi opiniones contrarias in iſto membro,ego Henri
1 cus †ſic diſtinguo:aut loqueris in ijs,quæ non ſpectant ad offi-
cium iudicis.& hoc conſtat,& tunc dic q̃ non p̃ſumitur plus
pro eo,q̃ præſumeretur pro priuato,quia in hoc nõ eſt iudex
vt ff.de reg.iur.l.factum a iudice.& j̃.de reg.iur.c.ea quæ lib.6.
& hoc verum ēt ſi iudicialiter procedetur. vt C. ſi a non cõpe.
iud.per totũ.ff.de iuriſd.omn.iud.l.fi.j̃.de conſti.c.2.in ſib.li.6.
& ſub iſto membro poſſes intelligere.c.allegatum.conquerē-
te.quia non ſpectat ad officiũ prælati ſubditũ ſuũ ſpoliare bñfi
cio ſuo ſine cauſæ cognitione.Aut loqueris in ijs, quæ ſpectãt
ad officiũ ſuũ,& hoc cõſtat,vel eſt dubiũ. Et tũc aut q̃ris vtrũ
2 †p̃ſumat̃ ꝓ ijs,q̃ facit ĩ fines ſeu terminos ſuę pr̃atis.& ſibi p̃
miſſos ſeu cõceſſos a iure,& dic q̃ nõ ꝓbat̃ de ijs q̃ facit ĩ.vt
in d.c.alleg.cõquęrēte.& ff.de ferijs.l.1.§.ſi vero.Factum.n.prę
torii iuri derogare nõ debet.vt ibi de ijs vero,q̃ facit vltra ꝓ-
batur.vt j̃.de pæni.& re.c.indulgentiæ.li.6.vbi nõ valet indul-
gentia data ab ep̃o vltra tenorē cõcilij generalis.Aut in ijs,quę
5 facit † infra ſeu iuxta fines vel terminos ſuæ pr̃ãtis.& tũc aut ĩ
ijs,q̃ facit in p̃iudiciũ alterius & mõ nõ debito,ſicut ſpoliãdo
aliquē de re ſua ſine cauſæ cognitione,vt in c.alleg. cõquęrēte,
vel occupando rē alterius tanq̃ vacantē.C.de iure fiſci l.prohi
bitũ.& l.defenſionis facultas.li.11 & tunc nõ p̃ſumitur pro eo
vt ibi.& C.quod metus cauſa.l.ſi per impreſsionē.& de meta-
tis.l.deuotũ.li.12.& ita intellige opin.Goſ.& Hoſt.s̃. & ſuorũ
4 ſequaciũ.Aut in ijs q̃ facit †ſine præiudicio alterius. & ex debi
to officij.vt ferias p̃p meſſes vel vindemias indicendo,vel vi-
ctualia ad forũ debitũ ponẽdo,& tũc p̃ſumit̃ ꝓ facto ſuo.vt ff.
de offi.p̃fec.vr.l.j.§.cura carnis.& §.ſeq.ff.de fer.l.j.& ita intel-
ge opi.Inn.in c.alle.q̃m ĩ falſam.Si q̃ris de ſecũdo mẽbro prin
5 cipali †,ſ. vtrũ p̃ſumatur ꝓ proceſſu iudicis in ijs,q̃ facit in iu
dicio & in figura iudicij,tunc aut quæris de ꝓceſſu facto ante
ſniam diffinitiuam,& ea nondũ lata,& pro illo non p̃ſumitur,
niſi quatenus cã legitimis cõſtiterit documẽtis:vt j̃.de ꝓba.c.
q̃m contra falſam.in fi.& hoc tenent Hoſt.& Inn.ibi in gl.pen.
6 & ibi.Deo dante,dicã plenius de hoc membro. Aut q̃ris †de
ſnia diffinitiua:& tunc aut ille pro quo lata eſt ſnia petit eã p ſu
periorē confirmari:& tunc habebit probare,quòd iuſte & rite
lata ſit,vt no.Inn.& Ho.j̃.de cõfir.vti.c.j.in fi.& no.G.de Mõ
telau.extra de app.c.fi.in cle.& pro hoc eſt caſus.j̃. de procur.
c.ex inſinuatione in fi.& eſt rõ,qa tunc actor,6.q.vlt. Aut ille,
pro quo lata eſt ſnia non petit eã per ſuperiorē confirmari ſed
forte petit eius executionē,vel nihil petit, & tunc aut eſt du-
biũ de iuriſdictione iudicis,qui cognouit,& ſententiã tulit,&
tunc dic ſi placet vt dicã.j̃.de offi.dele.cũ in iure. Aut non eſt
7 dubiũ,& tunc aut ille †cõtra quē illa ſnia diffinitiua lata fuit ab
ea non appellauit vel ſi appellauit, friuole appellauit, vel ſi legi
time & rite appellauit,non fuit ſuã appellationē debitè proſe-
cutus. Aut appellauit & fuit appellationē legitimè proſecutus.
Si primo, vel ſecundo, vel tertio modo (quia iſta ſunt paria nõ
appellare vel friuole appellare:vt legitur & notatur.j̃.de appe.
c.cũ appellationib. friuolis.li.6.Item paria ſunt non appellare,
& ſuã appellationē non proſequi:vt ff.de ijs qui no.infa.l.furti.
in princ.C.de temp.appel.aut.ei qui.& legitur & no.j̃. de app.
cũ ſit Romana in principio ver.j̃.quòd e.titu.c.ſi appellatione
8 in cle.) tunc aut †ſnia eſt lata ex parte victa pñte,vel per contu-
maciã abſente:quia contumax pro præſente,hr̃ dummodo ta
lis naturæ & in tali ſtatu ſit negotiũ,quòd abſentibus per con-
tumaciã poſsit ſententiari.C.de iud.l.properãdũ.§.ſin autē ex
geſtis. & §.ſeq.& j̃.de dolo & contu.c.cũm.& c.prout. Aut eſt
lata parte victa abſente nõ p contumaciã.Si parte victa præſen
te,vel per contumaciã abſente,tunc refert:quia aut ſnia nõ eſt
lata cõtra ius conſtitutionis,aut eſt lata contra ius conſtitutio
nis.Si non eſt contra ius conſtitutionis lata,tunc p̃ſumitur,pro
ſnia tam ex parte cãæ quam ex parte proceſſus. Nã eo caſu ſen
tentia imponit finē cõtrouerſiæ,& pro veritate hr̃. vt ff. de re
iudica.l j.ff.de reg.iur.l.res iudicata.cũ ibi nota.ff.de condi.in-
de.l.eleganter.§.j.& 2.q.6.diffinitiua.j̃.de re iudica.c.cum inter
vos.& c.quòd ad conſultationē.Ex quo.n.victus non appella-
uit, ipſo ſuo facto confirmauit iudiciũ,vt in d.c. quod ad con
ſultationem.& C.de ſen.quæ ſine certa quãt.proſe.l.fi.Vnde ſi
9 iudex tulit ſniam †& condemnauit aliquem in centũ,& nõ eſt
appellatum:nõ poterit condemnatus poſtea dicere quòd ſnia
ſit iniuſta.& ſi propter hoc petat exhiberi acta & atteſtatiões
vt ex illis appareat de iniuſtitia ſniæ,non eſt audiẽdus: imo q̃d
plus eſt ſi fuerit producta de facto, & ex eis nõ probetur iuſta
ſnia,non tñ propter hoc reuocabitur ſnia, quia præſumitur,
ꝓ ſnia:vt j̃.de re iudi.c.cũm.ff.de re iudi.l.cum prolatis.& no.
Ber.Inno.Ho.in d.c.q̃m contra falſam in glo.pen.& Innoc. &
10 Cõp.s̃.de ele.c.bonæ.j.§.ĩ lega.Si ē †lata ꝯtra ius cõſtitutionis,
tũc,licet ꝓ tali ſnia p̃ſumat̃:tã ex pte,cãę q̃ ex parte ꝓceſſus an
te detectã nullitatē cãæ vel ꝓceſſus vt hic.poſtq̃ tñ eſt detecta
nullitas,ñ p̃ſumit̃ pro ea,ſed p̃ſumitur id q̃d ē.ſ. eã eē nullã. &
hoc caſu ĩcũbit ꝓbatio illi,ĩ quē fuit lata,& q eã aſſerit eē nul
lã.2 q.6.diffinitiua.j̃.de re iudi c.j.& c.ĩter ceteras.c.extra e.ti
11 c.j.in cle.Si ſnia lata eſt parte †victa,abſente ñ p ꝯtumaciã, tũc
nõ p̃ſumitur ꝓ ea,nec ꝓ proceſſu iudicis,niſi quatenus ꝯſtite-
rit.&c.Et ſic põt ĩtelligi.c.q̃m.ĩ falſã.& §.illud.hic alle.ꝓ ꝯrio
de ijs,q̃ ĩgre.ad app.ita no.Cõp.ĩ d.c.bonæ j.s̃.de ele.Si ille, cõ-
tra quē diffinitiua ſnia lata fuit,ab ea legitime appellauit,tunc
aut appellatus tñ ꝓſequit̃ appellõnē,& p ſniam ꝓ ſe latã ꝯfir-
mari,q̃d põt facere,ſaltē circa finē tpis a iur̃ ſtatuti.j̃.d.app.c.
oblatæ.§.ſi vero.& de ꝯfir.vti.c.bonæ.& c.examinata & extra
de app.c.ſi appellationē.in cle.tũc tenetur probare ſniam ꝓ ip
ſo fore iuſte latam. ſic poteſt intelligi.§.hic alleg.illud de ijs q

12 ingre.ad appell.coſſa.5.Aut appellans proſequitur,tunc† aut q̃
ris,cui incumbit onus probandi appellationem infra tempus,
iuris,& alias rite fuiſſe interpoſitam & tunc dic, ꝙ appellanti.
vt ff.de proba.l.ei,qui dicit.C.de eden.l.qui accuſare.& de te-
ſti.nimis graue.& hoc ſatis expreſſe probatur.j̈.de appel.cap.
Romana.§.ſi vero.vocatis partibus.li.6. Et eſt ratio,quia ſola
appellatio legitima transfert iuriſdictionem ad ſuperiorē, ad
quem eſt appellatum.vt no.ſ̈.de offi.dele.c.cum contingat.&
j̈.de appel.c.non ſolū.li.6.Sed iſte appellans agit coram iudice
appellationis tanq̃ iuriſdictionem habente quare &c.Intellige
13 tñ quod†appellans a diffinitiua ſeu a grauamine ſeu interlocu
toria ante diffinitiuam:non tenetur ante litem conteſtatā ex-
hibere inſtrumentum appellationis, ſeu de ipſa appellatione,
fidem facere parti appellatę, ſed ſufficit,ꝙ fidem faciat iudici,
ſed poſt litem conteſtatam ipſam faciat parti,vt no.Spec.de i-
ſtru.edi.§.nunc dicamus.in princ.verſicu.ſed pone appellans.
Aut quæris,cui incumbit onus probandi ſententiam diffinitiuam,vel interlocutoriam, a qua fuerat appellatum ſic latā ſniſ
ſe vel iudicem ſic grauaſſe ex quo extitit appellatum, & tunc
dic ꝙ ſimiliter appellanti.j̈.de appel.cum eccleſia.in fin.Aut q̃
ris cui incumbit probare iuſtitiam vel iniuſtitiam ſentētiæ, &
in hoc articulo doctores iuris ciuilis tam antiqui vt Io.& Ac-
cur.& alij,q̃ noui,vt Iaco.de Ra.& Pe.& Cin.& alij C. de ap-
pel.l.2.qui ad ciuilia vt dicit Iaco.de Ra.& Pe.& Cin. C.de tē
po.appel.per hanc,breuiter ſe expediūt dicentes, ꝙ probatio
incūbit ei.cui in cā principali incumbebat per l.appellanti. eo.
ti.Ego vero Henricus Boich.credo ſic dicendum,aut appellās
proponit ſnīam nullam,ſeu iniuſtam ratione,& ex parte pro-
ceſſus,ſeu ordinis iudiciarij non ſeruati,vt quia dicit litem nō
fuiſſe conteſtatam vel ſententiam non fuiſſe latam in ſcriptis
vel alias ordinem iudiciarium non ſeruatum & tunc refert ſe
14 cundum Ho.hic.Aut nondum lapſum †eſt biennium a tem-
pore ſententiæ numerandum:aut eſt iam lapſum. Si nondum
eſt lapſum tunc non præſumitur pro ſententia vel pro proceſ
ſu,niſi quatenus cōſtitit legitimis documentis.& tunc victor
pro quo ſnīa lata fuit & nunc appellatus tenet̄ ꝓbare ſnīam iu
ſte & rite latam quantum eſt ex parte proceſſus.argu.dicti ca.
qm̄ contra falſam.ita intellige Ho.glo.Ber.quæ incipit hic eſt,
argu.in fin.ita intelligit.§.alleg.illud ſignatum hic pro contra-
rio.& ita pōt intelligi quod notat.Gof.in ſpec.tit.de ſen.pro-
la.§.iuxta.ver.ſed pone ꝙ publicatis.Aut biennium eſt iam e-
lapſum a tpe ſnīæ numerandum & tunc præſumitur pro pro
ceſſu & pro ſententia,niſi contrarium probetur,vt hic & ſ̈.de
electi.bonæ.j.§.contra legati.quia difficile. eſſet ſeper oīa acta
recenſere.Aut appellans proponit ſnīam contra ſe latam iniu
ſtam ratione & ex parte cāæ.ſeu facti vel negotij principalis&
tunc aut ſentētia nō iuſtificatur prima facie per ſeipſam, nec
per proceſſum,ex quo emanauit,aut iuſtificatur.Si non iuſtifi
catur,tunc aut ius cōe ſeu præſumptio iuris cōis facit pro ap-
pellante,& contra appellatum.Aut econtra facit pro appella-
to & contra appellantem:aut facit æqualiter pro vtroq; vel ꝓ
15 neutro.Si facit†pro appellante,& contra appellatū, vt qa reus
fuit condemnatus & ideo appellauit,tunc non præſumitur ꝓ
ſnīa,niſi quatenus legitime cōſtiterit.Vnde eo caſu appellatus
debet probare ſnīam iuſtam,& reus eo ipſo probat ſnīam iniu
ſtā,qu ia nō apparet aliqua cā iuſta & legitima: vt j̈.de reſt.ſpo.
c.cum ad ſedem.Si facit pro appellato,& contra appellantē,vt
quia reus eſt abſolutus & actor eſt appellans,tunc pręſumitur
pro ſnīa,& ipſe actor debet probare ſnīam iniuſtam proban-
do aliquid fuiſſe in cā principali probatum ꝑꝑ, quod reus de-
beret condemnari,quia verum eſt ſemꝑ reū debuiſſe abſolui
niſi contra ipſum aliquid ſit probatum,quare debuit condem
nari,vt in c.allegato,cum ad ſedem.& in iſto caſu poſſunt itel
ligi.C.vt cāæ poſt puber.adſit tutor.l.vnica.ff.ſi pen.app.mors
interue.l.vnica.§.j.& j̈.de re iudica. cū ſuꝑ controuerſia.& de
appella.cum in eccleſia.Idem eſſet ſi contra reum, qui appella,
faceret ius cōmune,vt eſt caſus.C.de app.l.2.qui ad ciuilia mu
nera,vbi appellans de iure communi tenebatur ſubire munus
ſibi indictum.& ſic breuiter dic ꝙ illi,cui onus probandi, in-
cumbebat in principali cā,incumbit & in cā appellationis.Iſta
duo membra vltima in effectu ponunt Inn.& Comp.ſ̈.de ele.
c.bonæ.j.§.contra legat.ſuper verbo præſumitur.& ſpec.rubr.
de ſen.prola.§.fi.in fi.& ita intelligo opi.prædictorū doctorū
16 iuris ciuilis.Si ius †cōe,ſeu ꝑſumptio iuris cōis facit æqualiter
ꝓ vtroq;,vel pro neutro,vt in interdicto vti poſſidetis, & in
terdicto vtrobi vbi vterq; eſt actor,& vterq; eſt reus.j̈.de ꝓ-
ba.c.licet.& in actionē finiū regun.& fam.erciſcun.e.ti. c.ex li
teris.tunc dico,ꝙ præſumitur pro ſnīa,& appellans dēt ꝓbare ſnīam iniuſtā,alias ſnīæ ſtabitur,vt eſt hic caſus.Nā hic vter
que erat coelectus,& vterq; cōpetitor,& neuter poſſeſſor, ita
ꝙ ius cōe nō faciebat plus ꝓ vno,quā ꝓ alio,& contra vnū,q̃
ꝯ alterū.Ita ēt intelligo.opi.Spec.rub.de ꝓba.§.j.ver.ſed qs ꝓ
17 babit in cā appellationis.&c.Si quæris †in caſu vbi ſnīa iuſtifi-
catur prima facit ꝑ ſeipſam vel per proceſſum ex quo ipſa ſen
tentia emanauit,tunc ꝑſumitur pro ipſa,ita ꝙ appellans ab e a
tenetur ꝓbare eam iniuſtā,puta qa ſnīa eſt lata ex iuſta cā pri
ma facie ſufficienter probata vt in d.l.2.qui ad ciuilia munera.
C.de appel.& iſta ſunt vera in alijs ſententijs a ſnīa excōicatio
nis.In illa vero vide quod no.Inn.ſ̈.de ele.c.bonæ.j.§.cōtra le-
gati ſuꝑ verbo ꝑſumitur,vbi diſtinguit.Aut nō eſt appellatum
18 ab ea,†tunc quamuis nō tranſeat in rē iudicatā,ſemꝑ tñ præſu-
mitur ꝓ ea.vnde onus probandi,quod ſit iniuſta, incūbit ex-
cōicato,vt j̈.de offi.ord.ad reprimendū.& j̈.de ſen.exc.ſacro.
ſm eum,quod non eſſet verū in caſu,vbi ex forma ſnīæ excō
municationis latę appareret eām fore nullam vt quia iudex in
eius prolatione confitetur,ꝙ poſt appellationem legitime in
terpoſitū eā tulit,vel continet intolerabilem errorem expreſ
ſum,vt j̈.de ſen.exc.ꝑ tuas.in fi.& eo.tit.c.venerabilibus.§.po
teſt quoq;.li.6.Aut eſt appellatū ab ea,& tūc non ꝑſumitur ꝓ
ea,nec ꝓ iuſtitia ipſius.imo ei incumbit probatio,cui incum-
bebat ante appellationē.arg.j̈.de offi.ordi.c.ad reprimendum
vbi de hoc.de offi.deleg.c.cum contingat.

1 *Renunciatio cum metu in laicum nulla.*
2 *Renunciantem non eccleſia,ſed ſibi obeſſe.*
3 *Renunciare ſine ſuperiore quatenus an non liceat.*

QVod in dubijs. Si quæris,vtrum reſi-
gnatio beneficij eccle
ſiaſtici facta per clericum beneficiatū in manu lai
1 ci valeat,diſtingue,aut†renuntiat per vim , vel ꝑ
metū cadentē in conſtantē virū.& tunc non va-
let,vt j̈.de ijs quæ vi,me.ve cā fi.ad aures.aut renunciat ſpon-
te & tunc aut renunciat beneficio acquirendo, aut beneficio,
iam quæſito.Si beneficio acquirendo,tunc valet renūciatio in
diſtincte ēt in manib. non ſui iudicis.vt j̈.e.veniens & j̈.de ijs
quæ fi.a ma.parte cā.c.ex ore ſm Goff.Inno.Ho.a Io: An.hic
2 & ſm Arch.6.q.2.c.dēniq;,ſi renuntiat † beneficio acquiſito,
tunc aut quæris nunquid valet renunciatio in præiudiciū ec-
cleſiæ,vel ſuperioris,& dic ꝙ non,quin ſuperior vel eccleſia,
poſsit eum repetere,ſi vult,vt 7.q.j.non oportet. & etiam in-
ferior.33.q.5.mulier.Aut in præiudicium ipſius renuntiantis,
vt non poſsit eum repetere ſuperiore reſignationē ipſam ap-
probante,& tunc ſic Goff.hic Vince. Laur.Phi.Egi.& Ber.&
Goff.ſ̈.e.admonet,pro quibus.j̈.de appel. cū appellationibus.
friuolis.li.6.ſed G.Nazo.& Ho.hic contra per textū qui dicit
nullam.Ego vero diſtinguo, ſm Innoc.ſic, aut quæris nunqd
per talem reſignatiōem amittit poſſeſsionem beneficij.& dic
ꝙ ſic ſm Inn. hic & facit quod no.Archi.17.q.2.Gonſaldus.
Et eſt ratio,quia ſolo animo pōt amitti poſſeſsio.ff. de acquir.
3 poſ.l.3.§.in amittenda licet magis per talem actum. Aut† quæ-
ris vtrum per talem reſignationē amittit proprietatē,& dic ꝙ
non,cū nō poſsit reſignare ſine ſuperiore.ſ.e.admonet ſm In
no.hic.& j̈.e.ſuper eo.de ſimonia de regularib.& c.ex inſinua
tione.& Io.in d.c.deniq;.& Arch.j̈.e.c.2.li.6.in gl.fi.Et hoc ve
rum ꝙ non poteſt reſignare ſine epō,niſi ad diſtrictiorem or
dinem voluerit tranſire:quia tunc pōt,inuito epō,ſiue ſit præ
latus ſecularis,ſiue regularis:vt j̈.de regula.licet.j.de pręben.c.
beneficiū.li.6.& hoc tenet Archid.18.q.2.Abbas.Fallit tamen
in epiſcopo qui religionem intrare non poteſt ſine licentia Pa
pæ.j.eod.c.proxi.§.item ſi quis.

1 *Epiſcopatui vero,collocatoue ſine papa non renunciari . & 2.*
3 *Renuntiat ſine papa intruſus.*
4 *Renunciare criminoſum cuiuis ſub conditione poſſe.*

NIſi cum pridem. Super glo. Exiſto loco
ſcias,ꝙ opinionē Tē.
hic tenent Ioan.& Arch.14.alias 13.diſtin.verū.Ego
vero Hēricus , ſi quæris vtrum aliquo crimine poſ-
ſit epſ renūciare epatui ſine lcīa dñi Papę,credo ſic dicēdū,qa
1 †aut tenēs epatū hēt titulū iuſtū,verū,& legitimū,& cōſtat ꝙ
talis ñ pōt renūciare ſine lcīa Papæ,ſ̈.de trāſla.epi.Iter corpora
lia.& ꝑ totū.& de offi.le.c.ꝙ trāſlationē.& hoc dicit Ber. hic
ꝯ ver.i alijs.Aut ñ hēt verū nec iuſtū titulū.& tūc aut hēt titulū
†coloratū,vt ſimoniacus,& tūc ñ pōt reſignare ſine lcīa papæ,
vt hic i §.ꝑꝑ ꝯſciētiā.& §.verū.& c. poſt trāſlationē.§.j.& j̈.de
regularib.c.l3 §.illa,de pe.di.j.agite pnīam vbi manifeſte ꝓbat̄, ꝙ
abſō ſacerdotis neceſſaria ē,ſed hic ñ ē ſacerdos,niſi Papa,vt ſ.
de trā-

de tráſla.epi.ſup totū. & hoc tenet Ber.hic in ver.ſed litera iſta.
& in c.primo ſup verbo ó valebat.& Inn.& Ho.hic.j.de ſimo
nia.c.de regularib.hic tñ Inn.tenet ɔ̃riū,& male. Aut non hẽt ti
3 tulum coloratū:vt intruſus † de facto,& talis poteſt renunciare
ſine licentia Papæ vt no. Ber. hic in ver. ſatis poſſet dici.& opi-
nionem Inn.hic qui dicit q intruſus non poteſt reſignare ſine
licentia Papæ intellige,qñ poſſeſsionem habet coloratam. ar.j.
de conceſ.præb.literas.& c.c.non noſtis.alias vera eſt opinio gl.
& no.ſm Hoſt.hic q licet eps pro nullo etiam crimine cedere
poſsit ſine licentia Papę etiam ſi titulum non habeat, veruntа-
4 men † in criminibus nedum ſimonię intruſionis, ſed etiam in
omnibus alijs,in quibus habet conſcientiā remorſam in pericu
lo mortis in manu ſimplicis ſacerdotis,ſi archiepiſcopus abſit,
vel in mente ſua,ſi alius deficiat oĩno renuntiat:ſub hac tñ con
ditione,ſi Papæ placuerit,ipſumq;,ſi cõualuit,quam cito pote-
rit adeat,& demū ei pareat humiliter & deuote.ar.ad hoc.j.de
ſen.exc.c.non dubium. & c.ea noſcitur.§.fi.& 17.q.4.ca.ſi quis
ſuadente. Sed & in vita caueat ne moroſus exiſtat, & q etiā fru
ctus ſuos nõ faciat: ſed fideliter cuſtodiat,vel in vtilitatem ec-
cleſiæ oĩno conuertat.ar.j.de off.ordi.c.cum vos:quia ad reſti-
tutionem tenetur.j.de præb.c.dilecto.in fi. de licentia tñ pro-
prij confeſſoris,quem poteſt ſibi eligere: vt j.de pe. & remiſ.c.
ne pro dilatione.poterit vitę neceſſaria ſtricte,ita q non egeat,
percipere, & hẽre pro hoc.86.diſt. non ſatis. & c.paſce. Et vti-
nam hoc toto corde aduerterent ij, qui precibus indignis, vel
pretio vel alias minus canonice beneficia aliqua ſunt adepti.nā
in talibus initium ſpectandū eſt.ſ.de elec.c.dudū.1.& 2.& Ho.
no.hic.& frater Ioan.idem in ſumma confeſ.tit. de elec.rubri-
ce.l.de renun.q.53.Et de materia.§.ſeq. propter malitiam, ſcili-
cet vtrum liceat epiſcopo propter perſecutionem deſerere gre
gem ſuum.vide 7.q.1.c.aduerſitas.§.hoc etiam glo.in hoc.§.cū
qua concordat Tho.& Aſtenſis.lib.6.ti.43. de epiſcopis. artı.1.
q.7.vltimum liceat epiſcopo Henricus Boich.

1 *Scandalum malum vitandum. & 3.*
2 *Scandalum bonum non vitandum. & 4.*
5 *Scandalum in dubio vitandum.*

§.Pro graui quoq; ſcandalo.

Si quæris, oũquid &
qñ ſcandalum eſt vitandum,refert, aut illud ex quo oritur ſcan
dalum eſt malum in ſe,aut eſt bonum,aut eſt indifferens.Si eſt
1 malum † in ſe tunc eſt vitãdum tum quia malum eſt, tum quia
malum non eſt pro aliquo faciendū.j.de ijs quę vi vel me.cau-
2 ſa fi.c.ſacris.32.q.5.ita ne. Si eſt bonum † in ſe tunc aut eſt tale
bonum,quo omiſſo,non eſt ſalus, ſicut eſt ſeruare mandata,de
Deo adorando, de honorando patre, de ſabbato ſanctificando,
& ſimilibus. & tunc non eſt omittẽdum p.p ſcandalum vt hic
in ver.ſed inter ſcandalum &c. & j.de reg.iur.c.qui ſcandaliza-
uerit.j.de oper.nou.nun.ca. cum ex iniuncto. Aut eſt tale,quo
omiſſo,eſt nihilominus ſalus,& tunc eſt omittendum:vt hic in
3 principio.Si vero ſit indifferens † tunc eſt oĩno ceſſandū & ſcan
dalum euitandum vt hic in ver.memor.&c.& j.de renun.& in
d.c.cū ex iniuncto.§.ſuper eo.ver.ab ijs tñ & ſequen. ſm Ray.
licet iura non alleget. Vel breuius,alias verius vbicunq; in eui-
tatione ſcandali euitans peccat mortaliter, potius debet pecca-
4 tum mortale † q ſcandalum euitare, & ſic non eſt propter ſcan-
dalum relinquenda veritas.i.filius Dei,qui eſt via,veritas,& vi-
ta Ioan.14.c.ad hębreos.7.ca.7.q.1.oĩs.qui & 11.q.3.c.extima-
uit.& qui relinquitur peccatum.Sic intellige.c.allegatū qui ſcan
dalizauerit.& j.de voto magne.§.pen. Si vero euitans non pec-
cat mortaliter euitando ſcandalū, debet ſemper ſcandalū eui-
tari.vt probatur hic in principio.& in c.alleg. cum ex iniuncto.
5 §.ſuper eo. Si vero dubitetur, † tunc eſt euitandum ſcãdalum.
arg.14.diſt.c.fi.& 1.q.vlt.& ſi illa.23.q.1.quid culpatur. Nam ſi
dubitatur de peccato,& certum ſit de ſcandalo,tunc poſſumus
dicere cum Auguſtino, Tene certum, & dimitte incertum. de
pe.diſt.7.c.ſi quis poſitus.§.item ſi ſcirem.j.de ſpon. Iuuenis.
& in hoc concordat Hoſt. in ſumma. eo.tit.§.cui.ver. breuiter
tñ not.& quod legitur & not. in c.allegato cum ex iniuncto. &
qđ no.G.de Monte Lau.extra de immunit.eccl.c.vnico.in cle.

1 *Simoniacum quemuis diſpenſat papa.*
2 *Papa quibus caſibus non diſpenſet. & cur.3.*
4 *Simonia quando a ſolo papa diſpenſabilis. & 7.10.11. & 18.*
5 *Simoniam ignorotam non nocere. & 14.*
6 *Simoniacum occultum diſpenſat epiſcopus.*
8 *Simoniaco quæ & quomodo liceant. & 9.*
12 *Simoniacus ordine, niſi peniteat, indiſpenſabilis. & 13.*
15 *Beneficiarius ſimoniacus an diſpenſabilis.*
16 *Reſignatione ſimoniacum diſpenſari. & 17.*
19 *Simoniacos quibus caſibus diſpenſet epiſcopus.*
20 *Simonia mentalis abolitio.*

Oſt tráſlationem in §.cæterū.

Si quæris vtrum ceſſante cauſa ceſſet effectus, vide
quod dicam.j.de iureiur.c.& ſi Chriſtus. in fin.

§.Rurſus.

Si quæris, vtrum poſsit diſpenſari cum ſimo
niaco,& per quem,diſtingue,aut quæris de Pa
1 pa † dic q talis poteſt cum omni ſimoniaco diſpenſare,ſiue ſit
ſimoniacus in ordine,vt poſsit in eo licite miniſtrare & ad ſu-
periores ordines,& etiam ad quodcunq; beneficiū promoueri,
& in eis licite miniſtrare:vt.1.q.1.ſi quis a ſimoniacis. & c.erga
& c.ſi quis neq;.& c.ſtatuimus.l.1.& l.2.1.q.7.ſi quis oẽm & c.
requiritis & eſt expreſſum.j.de ſimo.c.pen. vbi de hoc. & 55.
q.2.§.ijs ita.ver.ſic & ſumme.&c. & hoc tenent doc. in c.alle.li
cet Spec.videatur contra notare tit. de legato.§.nunc breuiter.
ver.8. Siue ſit ſimoniacus in beneficio,ar.ſ.de elec.c.ſi alicuius
&.j.de ſimo.nobis fuit.nam cū ibi deneget de epo tacite con-
2 cedit de Papa.j.de præſum.nõne.Quatuor tñ vel quinq; † ſunt
caſus,in quibus non cõſueuit Papa diſpenſare:licet de plenitu-
dine poteſtatis poſſet hoc facere: qa ſimonia de iure poſitiuo
eſt ſaltem in ijs quæ ſunt ſimoniaca,qa prohibita. Vnde verſus.
¶ Siue bis ordo detur vel baptiſmus repetatur.ſ.ſcienter:ſecus
ſi ignoranter, vel [cum aliquis ſub conditione p.p dubium re-
baptizatur iterato ſiue vt euertat ſtatus fidei ordo petatur.ſ.]
cum aliquis in contemptū eccleſiæ ab hæretico ordinatur, vel
ſi præſtet vtrunq; ſimoniace operatur.i. ſi ſimonia interueniat
ex parte ordinantis, & ordinati vt diſpenſetur ſpes irrita pror-
ſus hr.1.q.7.c.ſaluberrimum.& c.cõuentibus.de cõſe.diſ.4.eos
qui bis.9.q.1.ab excõicatis,alias.ſ.ab iſtis caſibus poteſt Papa in
ordine diſpenſare ex plenitudine poteſtatis, etiam cū illis qui-
bus ſcientib' cõmiſſa eſt ſimonia: vt j.de ſimonia.c.nobis fuit.
3 Et eſt ratio in iſtis † quatuor caſibus:quia iniuria fit ſacramẽto
& ideo merito punitur in quo deliquit.j. de tempo.ordi.c.lite
ras.& eo.tit.c.eos.& c.vlt.lib.6. de quo per Hoſt. in ſumma de
tẽpo.ordi.§.& a quo.ver.dicas ergo.& plenius per Ber.& Hoſt.
j.de apoſta.c.fi.vbi Hoſt.addit caſum de eo, qui ſcienter ſe fe-
cit ordinari ab excõicato,vel ſuſpenſo ab hoĩe: vt in d.c.ab ex-
cõicatis.& Ioan.And.poſt eum.& ſic ſunt ſex caſus de hoc etiā
per Aſteo.lib.6.tit.de colla.ordi.in fi.& tit. de diſpen.artic.3.&
per Ioan.9.q.1. in ſumma. Aut quæris de epo,aut alio ſuperio-
re puta archiepiſcopo vel primate vel alio quocunq; inferiori,
a Papa,& tunc, aut quæris de ſimonia cõuentionali,& reali aut
de mentali.Si de cõuentionali & reali,tunc aut quęris de ſimo-
niaco in ordine ſacramẽtali,aut in alijs ſacramentis eccleſię,aut
in beneficio,aut in religione,ſeu ordine religionis,aut de ſimo
niaco circa alias minores ſpecies ſeu in alijs ſpecieb' ſimoniæ.
4 Si de ſimoniaco † in ordine ſacramentali:tunc aut eſt ſimonia
per ipſum,vel, eo ſciente, a principio & tacite cõſentiente,vel
eo ſciente ex poſtfacto & ratificante expreſſe vel tacite cõmiſ-
ſa,& tunc nullus,niſi ſolus Papa poterit cum eo diſpẽſare,vt in
iuribus allegatis,& j.de ſimonia ex tuæ.& cap.nobis.& ca.pen.
& hoc tenet ibi Bern.& hic.& j.de ſimonia.cap.de ſimoniace.
& Ioan.1.q.3.ex multis. in fi.& 1.q. præſentiū & Guil. in Spec.
rubr.de lega.§.nunc oſtendendum.verſi.23. Et intelligo,quod
nullus præter Papam poterit diſpenſare cum eo,nec ſuper ordi
ne illo nec ſuper alio prius ſuſcepto vel ſuſcipiendo,quorū om-
nium executionem amittit,vt not.Inn.j.de ſimo.per tuas.2.&
cap.pen.& Arch.1.q.1. ordinationes glo.3.nec ſuper beneficio
obtinendo vel obtento prius, quia beneficiū datur p.p officiū,
quod quidem officium exercere nõ poteſt:vt j.de cle.nõ reſi.
quia nõnulli.& cap.relatum.de reſcriptis. ca.fi.lib.6. Aut eſt ſi-
5 monia eo † penitus ignorante, vel ſciente & cõtradicente & in
aliquo nõ ratificante cõmiſſa:& tunc aut eſt cõmiſſa ab inimi-
cis ſuis & in fraudem ſeu præiudiciū ordinãdi: & talis ſimonia
non nocet ſibi,nec eſt ſibi neceſſaria alicuius diſpẽſatio in hoc
caſu nec quo ad ordines iam ſuſceptos, vel ſuſcipiendos, nec
quo ad beneficia habita,vel habẽda.vt in d.c.nobis fuit. & in c.
ſicut tuis. Aut ab amicis & nõ in fraudem ſeu pręiudiciū ordi-
nandi, & tunc aut quæris de ordinibus, aut de beneficijs. Si de
ordinibus :tunc aut quæris de ordine illo taliter ſimoniace re-
6 cepto: aut de alio ordine.Si de ordine † illo ſimoniace recepto,
tunc dicit Inn.j.de ſimo.c.de ſimoniace.& Ray.in ſumma ſua
tit.de ſimo.§.reſtat.& frater Io.in ſumma cõfeſ.tit.de ſimo.q.
25.in prin.& q.47.q epiſcopus in & ſuper illo ordine cum eo
poterit

poterit diſpenſare, vt in c. præſentium. 1. q. 5. & hoc poſtquam
ſimpliciter renũtiauerit executioni ordinis ſm̃ dictũ fratrem
Ioan. & ita poteſt intelligi glo. Io. ĩ. q. 1. qui ſtudet ſuper verbo
ordine. & hoc verum ſm̃ Ala. Laur. Tan. Hoſt. & Io. And. in c.
7 alle. de ſimoniace. ſi ſimonia eſt occulta. Si vero eſt † manifeſta
tunc ſolus Papa eo caſu poterit diſpenſare. vt ĩ. de ſimonia. c. de
regularibus. & c. nobis. in fin. & ca. per tuas. Aut quæris de alijs
8 ordinibus. & tunc aut quæris † nunquid poterit licite miniſtrare in ordinib⁹ alijs non ſimoniace iam receptis, & dic ꝙ ſic etiã
ſine aliqua diſpẽſatione. Aut quæris, nunquid poſsit ad nouos
ordines promoueri. & dic ꝙ non, niſi primo diſpenſetur cũ eo
in ordine illo ſimoniace quæſito, cum alias promoueretur per
ſaltum. 52. diſt. ca. 1. ſm̃ Inn. Hoſt. & Io. An. in d. c. de ſimonia-
9 ce. Si quæris de beneficijs † dic, ꝙ etiã ſine aliqua diſpenſatione priora beneficia retinebit, & etiã noua beneficia acquiret:
cum talis nõ ſit ſimoniacus, vt in d. c. de ſimoniace vbi hoc tenent Inn. Hoſt. & Io. An. & frater Io. in d. quæſt. 25. Si ſit ſimoniacus in alijs ſacramentis eccleſiæ: tunc refert, vt prius, aut ſimonia eſt cõmiſſa per ipſum, vel eo ſciente & tacite cõſentiente, vel eo ex poſt facto ſciente & ratificante: & tunc nullus, niſi
Papa, poterit cum eo diſpẽſare, nec in ordine, nec in beneficio.
10 vt 1. q. 1. qui ſtudet & per totũ & merito. Nam ex quo † cum
ſimoniaco ſcienter in ordine ſolus Papa diſpenſat & non alius,
vt eſt dictum, multo fortius ſolus Papa, & non alius diſpenſare
poterit cũ ſimoniaco in corpore Chriſti quod eſt maius ſacramentum in eſſe & in ſacramento baptiſmi, qđ eſt maius in effectu: quia ſi illud quod maius &c. ſ. de electio. cum in cunctis
& eadem rõne vel ſimili in alijs ſacramẽtis quæ & ſi forte non
ſunt maiora ordine: ſaltẽ ſunt ęqualia ei & vbi eſt par ratio idem
ius. ſ. eo. de trãſla. c. inter corporalia. Aut eſt cõmiſſa per alium
amicum ſuum, eo ignorante, & in aliquo non conſentiente, &
tunc poterit eṗs diſpenſare, & in ordine, & in beneficio per iura, & rõnes ſupra alle. & maxime quia ignorãs nõ conſentit. ff.
de iuriſd. om. iud. l. ſi per errorem & ſciam, & non ignorantiã,
volumus obligari. C. de tabula. l. generali. li. 10. & 34. q. 2. in lectum. imò forte hoc caſu nõ eſt neceſſaria diſpẽſatio eṗi, cum
talis non ſit ſimoniacus vt eſt dictum. ar. c. allegati. de ſimoniace. Si quæris de ſimoniaco in beneficio tũc diſtingue vt prius,
aut eſt ſimonia in beneficio per ipſum, vel eo ſciente ab initio
& tacite conſentiente, vel eo ex poſt facto ſciente & ratificante
expreſſe vel tacite cõmiſſa, & tunc aut quæris, vtrum eṗs poſſit cum eo diſpẽſare ſuper beneficio, aut ſuper ordine. Si ſuper
beneficio, ſiue illo in quo ſimoniam cõmiſit ſiue alio beneficio
11 habito, vel habendo tunc dic ꝙ non: ſed ſolus † Papa per iura
& notata. ſ. de ſimoniaco in ordine allegata. & hoc vr̃ notare
Tan. ĩ. de ſimonia. c. nobis fuit. & Hoſt. in ſumma tit. de ſimo.
§. 6. quæ diſpenſatio. ver. breuius. & frater Io. in ſumma cõfeſ.
titu. de ſimo. q. 25. & ad hoc facit optime. c. qm̃. ĩ. eo. titu. quod
eſt concilium gñale vbi dr̃: ꝙ regulares qui ſcienter ingrediuntur religionem per ſimoniam retrudendi ſunt in arctius monaſterium ad agendũ pœnitentiam, ſed conſtat, ꝙ facilius diſpenſatur cum hmõi regularibus, quam cum ſecularibus vt. ĩ. de filijs præsby. c. 1. & de apoſta. c. 2. Cum ergo eṗs cõtra illud concilium generale diſpenſare non poſſit cum hmõi regularibus,
ꝙ remaneant in illis locis, ſed retrudantur alibi ad agendũ pœnitentiam, multominus cum ſeculari poterit diſpenſare in beneficio ſimoniace per eum acquiſito, vel alio quocunq; & hoc
tenet Ray. in § reſtat. & Arch. 1. q. 3. ex multis. quod credo verum etiam ſi religionem ingrediatur vt. 1. q. 5. c. quicunque. 2.
rñſo. & ca. eos. licet Hugo. dicat. 2. q. 1. in primis ꝙ clericus qui
adeptus eſt eccleſiam per ſimoniam, licet nõ poſſit illam retinere de iure, aliam tñ non prohibetur hr̃e. & Inn. in c. alleg. de
ſimoniace. ver. ſed & ſi ſe ſciente dicit, ꝙ licet in bñficio ſimoniace adepto eṗs cum eo diſpenſare non poſſit, poteſt tñ cũ eo
diſpẽſare, vt in alia eccleſia obtineat aliud beneficium, vel etiã
in eadem. Credo opi. Ray. & Arch. veriorem de iure, & etiam
tutiorem, & pro hoc facit ca. alleg. quicunq; quod Inn. inducit
pro ſe ibi qñ dicit pro magna miſericordia eos ibidẽ miniſtrare permittimus, Si quęris nunquid poſſit cum eo ſuper ordine
diſpenſare. Tunc refert aut quæris nunquid poſſit diſpenſare
12 † cum eo ſuper ordine ſiue executione ordinis ipſo adhuc beneficium ſimoniace acquiſitum de facto tenente & tunc non:
quia non eſt, nec eſſe poteſt vere pęnitens, niſi beneficiũ dimiſerit ſic adeptum. ĩ. de accuſa. c. inquiſitionis. Aut poſtquam dictum beneficium reſignauit, & pęnitentiam peregit, quia non
ſufficeret in hoc caſu partõ ipſius agere. vt ĩ. de ſimo. dilectus.
2. in fi. licet alias ſufficeret. vt. ĩ. de tempo. ord. ex ſenore. & tũc
dicit Ray. in §. allega. reſtat, ꝙ poterit eṗs cum eo diſpenſare in
executione oĩum ordinum ſiue receptorum ante dictum beneficium ſimoniace acquiſitum ſiue poſt. Et ita poſſet intelligi gl. Inn. ĩ. de ſimo. c. tanta. vbi dicit ꝙ ſimoniaci in beneficio
occulti, & criminoſi, licet ſint ſuſpenſi quo ad ſe, licite celebrãt
13 † poſt pœnitentiã quia non ſunt ſuſpenſi a iure, nec impediuntur exequi officium ſuũ poſt pęnitentiam, ſed beneficiũ ſimoniace acquiſitum, ſeu habitum retinere non põt vt eo. tit. c. de
regularibus ſm̃ Inno. in c. alleg. tanta. & idem not. Archi. 1. q. 1.
quibuſdam. Poteſt ergo eṗs cum tali poſt pœnitentiam diſpenſare ſm̃ Ray. Et hoc credit. G. ibi ſuper Ray. fore verum generaliter ſiue loquamur de illis ordinibus quos non recepit ad titulũ beneficij per ſimoniam adepti, ſiue de illis, quos ſuſcepit
ad titulum illius cum hoc nõ ſit de iure prohibitum expreſſe:
& in materia fauorabili oĩa dicantur permiſſa, quæ nõ ſunt expreſſe prohibita. ff. de procur. l. 1. & de teſti. l. 1. & not. Ber. ſ. de
transla. epi. inter corporalia. §. ſed neq;. & quia fauores ſunt ampliandi, & odia reſtringenda. vt ĩ. de reg. iuris. c. odia. lib. 6. Licet
contrarium forte poſſet dici de illis ordinibus, quos ſuſcepit ad
titulum illius beneficij per ſimoniam acquiſiti: quia illos vr̃ habere ſimoniace per quandã conſequẽtiam per illã regulã quiſquis horum alterum. &c. 1. q. 3. ſi quis obiecerit. ipſe tñ Guil. ſuper Ray. credit vt prius. & hoc etiam vr̃ tenere Arch. 1. q. 5. præſentium in gl. pen. Inno. vero dicit in c. allegato, de ſimoniace.
quòd cum tali ſimoniaco in beneficio nõ poteſt eṗs diſpenſare, vt ad maiores ordines promoueatur. per c. alleg. quicunque.
1. q. 5 §. illi vero ver. quòd ſi ad alios. Et iſtam opi. credo veriorem de iure, & tutiorem. & idẽ tenet frater Io. in ſumma confeſ. ti. 1. q. 25. in fi. vnde credo quòd ita tenetur de facto in executione ordinũ, ante hmõi ſimoniã cõmiſſam ſuſceptorũ, poterit eṗs diſpenſare, & non in executione ſuſceptorum poſt, &
credo, ꝙ ita tenetur de facto. Aut eſt ſimonia eo penitus igno-
14 rante, † vel ſciente, & cõtradicente & in aliquo non ratificante
cõmiſſa: & tunc aut ſimonia eſt cõmiſſa ab inimicis & in fraudem & talis nõ nocet. vt in c. alle. nobis fuit. & c. ſicut tuis. Aut
ab amicis: & tunc aut quæris de ordinibus ſuſceptis vel ſuſcipiendis & tunc ſi ſtatim vt cognouit dimiſit beneficiũ, excuſatur a peccato, & tunc poterit eṗs cũ eo ſuper ordinibus diſpenſare: imò credo, ꝙ potius de iure cõi abſq; diſpenſatione quacunq; poterit in ſuſceptis vel ſuſcipiendis ordinibus licite miniſtrare. vt 1. q. 5. c. 1. 1. rñ. & hoc tenet Arch. ibi ſuper verbo remouemus. ꝓ hoc facit expreſſe eadẽ cauſa. & q. §. ex hac itaq;
vbi vr̃ textus. ſi vero ſtatim, vt cognouit, non dimittit, peccat,
& tanquam verus, & directus ſimoniacus deponitur. ar. 1. q. 1.
conſtat. & 9. q. 2. ca. 1. & 2. niſi cum eo per Papam vel eṗm fuerit diſpenſatum vt ſtatim proxime eſt diſtinctum. Aut quæris
15 vtrum † in beneficio poterit cũ eo diſpenſari, & tunc aut quęris de alio bñficio ab illo & ſimoniace adepto. & tũc dico idem
quod ſtatim dixi de ordinibus. ſ. quòd ſi ſtatim dum cognouerit, dimittat libere beneficium poterit de iure cõi aliud retinere, vel ad aliud promoueri. vt hic in. §. rurſus alias non. vt hic a
contrario. Aut quæris de illo bñficio ſimoniace adepto. & tunc
dic vt dicit gl. hic. licet. G. ſuper ſumma Ray. ti. de ſimo. & frater Io. in ſumma confeſ. ti de ſimo. q. 29. aliter dicere videãtur.
Et prædicta oĩa intelligas de ſimoniaco in ordine, vel beneficio
ſuſcepto. Si vero ſit ſimoniacus in ordine vel in beneficio conferendo. i. quia ſimoniace ordinem vel beneficiũ contulit. tunc
vide quod not. Ray. in ſumma ſua titu. de ſimonia. §. reſtat ver.
cum illo quoq;. vbi dicit, quòd cum illo, qui ordinẽ vel beneficium cõtulit ſimoniace vel fuit mediator ſimonię: dum tñ ſit
occultũ, vel cũ eo qui carnales interpoſuit preces etiã pro indigno, nulla alia interueniente cõditione, vel pacto. Item cum il-
16 lo, qui ordinem ſimoniace recepit † in ordinibus rite ante ſuſceptis, & cum eo, qui beneficium ſimoniace recepit, poſtquã
reſignauit in executione ordinum, credit ſaluo meliori iudicio
poſt legitimã pęnitẽtiam poſſe eṗm ſuum, ſi ab illo peccato ſit
immunis, alioquin metropolitanum, debita diſcretione adhibita, in pœnitentiali iudicio diſpẽſare. ar. ĩ. de ſimoniace. & 1. q. 5.
ca. 1. Qui vero ſcit, vel credit conferentem eidẽ contuliſſe ordinem vel beneficium principaliter ꝑ ꝑ obſequium ſiue preces
carnales a ſe vel ab alio interpoſitas credo, ꝙ ſi erat indignus,
debet reſignare. quia tunc ſuccedunt hmõi loco precum: alioquin ſi erat dignus, nõ tenetur, ſed pęnitere debet de intentione corrupta. 1. q. 1. ſunt nõnulli. ĩ. de æta. & quali. tuã. ĩ. de ſimo.
c. fi. ſm̃ Ray. in §. alleg. reſtat. idem frater Io. tit. de ſimo. q. 25.
alleg. Ex cuius dicto colligi poteſt, quod aut crimen cõferentis
ordinem, vel beneficium ſimoniace eſt occultũ, aut notorium.
Si occultum, tunc eṗs poterit diſpenſare: ſi notoriũ ſecus. Item
17 quod dixi; † ꝙ cum illo qui ſimoniace recepit beneficiũ poſt-
quam

quam reſignauit poteſt epiſcopus diſpenſare in executione or-
dinum intellige ſuſceptorum, ſiue ante beneficium illud rece-
ptum ſiue poſt non tñ poſſet cum tali diſpenſare, vt, recipiat or-
dinem, vel beneficium, niſi intraret religionem: quo caſu ꝑꝑ fa-
uorem religionis vr̃ quòd poſſet ep̃s diſpenſare, ſi eſſet occul-
ta ſimonia. Si vero manifeſta, vel diffamat⁹ eſſet de illa nõ poſ-
ſet: quia tunc deberet ep̃s procedere ad inquiſitionem, vel pur-
gationem indicere diffamato. j̈. de accuſa. qualiter. 2. ſm̃. G. in
gl. ſuper Ray. & frater Io. in d. q. 25. Si quæris de ſimonia com-
miſſa in religione ſeu ordine religionis: tũc diſtingue, vt prius,
aut eſt ſimonia per ip̃m, aut, eo abſente & ſciente ac tacite con
ſentiente vel poſtea ratum hñte commiſſa, & tunc credo, quod
18 † ſolus Papa poterit diſpẽſare cum tali tam in ordinibus, quam
in beneficio, quam etiam in religione. & poteſt eſſe ratio, quia
ep̃s, quinimo etiam legatus quicunq; etiam de latere, nõ poteſt
diſpenſare ꝯtra cõcilium generale vt patet. j̈. de filijs preſbyt. c.
dilectus. i. vbi hoc no. gl. & c. fi. & de præb. c. dilectus. j̈. & hoc
no. Spec. rubr. de leg. §. conſequẽter ver. & generaliter. Et ſi ta-
les ſimoniaci puniuntur per concilium gñale. j̈. de ſimon. dile-
ctus. 2. & c. qm̃. & c. de regularibus quare &c. ſm̃ tñ diſtinctio
nem illorum capitulorum poteſt ep̃s diſpenſare. vt no. Ray. in
§. allega. reſtat ver. quid fiet de monaſterijs. Aut eſt ſimonia eo
penitus ignorante vel ſciente aut cõtradicente. & in aliquo nõ
ratificante cõmiſſa. & tunc aut eſt commiſſa ab inimicis, & nõ
nocet, vt eſt dictũ. aut ab amicis, & credo tunc, quòd ep̃s cum
tali poterit diſpenſare. vt no. Spec. in. §. alleg. nunc oſtendendũ
ver. 22. ibi quid ſi aliquis. &c. quia ſumma eſt ratio quę pro re-
ligione facit. ff. de reli. & ſumpti. fune. l. ſunt perſonę. j̈. de apo-
ſta. c. 2. & quia ſubueniendum eſt illi qui alieno morbo laborat.
C. de natura. li. l. legem. Si vero quæris de ſimonia cõmiſſa cir-
19 ca alias † ſpecies, ſeu in alijs ſpeciebus ſimonię, vt puta in exe-
quijs mortuorũ, & benedictionibus nubentium in cęmeterij
conſecratione, in ſacrorum vaſorũ vel veſtimẽtorum benedi-
ctione, vel ſalis vel panis benedictione, vel chriſmatis benedi-
ctione: & in conſimilibus minoribus ſpeciebus ſimoniæ tunc
credo indiſtincte, quòd in talibus, & ꝯſimilibus poteſt ep̃s di-
ſpenſare poſt peractam pœnitentiã cum nõ ſit prohibitũ. ar. j̈.
de ſen. exc. c. nuper. vt no. Goff. & Hoſt. in ſumma de ſimonia.
§. pen. in fi. verſi. Sed nunquid ep̃s. & Spec. rubr. de deleg. §. nunc
oſtendendum verſ. 23. in ver. ſed nunquid diſpenſat & gl. Guil.
ſuper Ray. & frater Io. vbi. s̈. & Aſten. li. 6. tit. de ſimonia art. 6.
q. ſed nunquid & Archi. 1. q. 1. ſtatuimus. pro quo facit. j̈. de ſi-
20 mo. c. ſuam. & quod no. ibi Ber. in gl. fi. Si quæris † de ſimonia
mentali. i. ſola intentione cõmiſſa, tunc talis ſine alia diſpenſa-
tione per ſolam pœnitentiã aboletur vt. j̈. de ſimonia. c. fi. Fal-
lit in ſimonia cõmiſſa in ſacramẽtis: quia in illis ſimonia men-
talis habet effectum ſimoniæ conuẽtionalis. vt not. Hoſt. ibi &
ibi dicam. Quod autẽ ſupra dixi, ep̃m. ſ. diſpenſare poſſe cum
ſimoniacis, intellige, qñ non ſibi, ſed eo ignorante alicui de ſo-
cijs, ſi pecunia ſit data. nam ſi ipſe deliquiſſet, indignus eſſet po
teſtate diſpẽſandi, ſed ſuperior, ſaltem Papa, vel ſucceſſor [ſuus
vel] ipſius ep̃i, vel alius ordinarius iudex illius, vt ſi hr̃etur be-
neficium vel domiciliũ in alio epiſcopatu diſpenſabit. ar. j̈. de
cle. coniuga. c. diuerſis fallacijs. & hoc innuit. c. præſentium. in
principio ibi qñ dicit nõ epiſcopo: ſed cuidam principum. &c.
& hoc tenent Inno. & Hoſt. & Io. An. in c. allegato de ſimonia-
ce. & Spec. in §. alleg. nunc oſtendendum ver. 22. & frater Io. in
ſumma confeſ. ti. 1. q. 25. in fin. & Ber. j̈. de ſimonia. & Spec. in c.
ex inſinuatione. & vide quod ibi dicam. idem Aſtenſis ti. de ſi-
monia, artic. 6. & de quadruplici diſpenſatione cum ſimoniacis
in beneficio vide per Ray. in ſumma de ſimonia. §. reſtat. ver.
diſpenſatio. & per Arch. 1. q. 5. in ſumma in glo. fin.

VEniens. Si quęris, vtrũ appellans teneatur mit-
tere procuratorẽ, ſiue nuntium ad ꝓ-
ſequendam appellationem, dic vt dicam. j̈. de app. c.
Nicolao. Item vtrũ in cauſa appellationis poſsit ꝓ-
cedi lite non conteſtata ad ſententiam diffinitiuam proferen-
dam: dic vt dicam. j̈. de app. c. per tuas.

REcte. Si quęris, vtrum aliquis ex conſilio tenea-
tur, diſtingue, & vide p G. de Mõte Laur.
extra de foro compe. c. vnico ſuper verbo conſilia-
rios in clementinis. Henricus Boich.

1 *Reſignatar u ſine epiſcopo electio, & cõſirmatio qñ valeant. et 3.*
2 *Confirmari initio nulla non poſſe.*
4 *Renuntiare ſine epiſcopo quibus caſibus liceát.*
5 *C. dilecti. ſenſus.*

DIlecti. Hæc decretalis, & decre. non firmatur. j̈.
de regu. iur. lib. 6. faciunt contra ſolutionẽ
Ioan. de Monte Murlo. in q. tali. quam diſputauit, Ar-
1 chipresbyter non valens † habere copiam epiſcopi
renuntiauit in mortis articulo in manibus ꝑsbyteri recipientis
noĩe epiſcopi: & ſtatim canonici elegerunt Titium. poſt duos
dies mortuo archipresbytero epiſcopi veritate cognita electio
ne confirmauit, q̃rebat an valeret electio & ꝯfirmatio. Ad nega
tiuam allegabat hanc decretalẽ. vt s̈. e. admonet. 6. q. 3. deniq;. 7.
q. 1. ſi quis vero. 17. q. 2. Gonſaldus. per quæ patet, ꝙ nõ põt qs
renuntiare eccleſię ſine licẽtia ſuperioris. ex quo ſequitur, ꝙ nõ
vacauit, & ſic nec alter eligi potuit in locũ viuẽtis. vt. j̈. de con-
ceſ. præb. c. 1. & 2. de accu. c. ad petitionẽ. 6. q. 1. c. factus eſt. & c.
ſequenti. & vr̃ caſus hic. Hoc aũt propoſito ꝙ non valuit ele-
ctio, cõfirmatio etiam acceſſorium ad principale inualidũ non
2 † valuit. vt in c. allegato nõ firmatur. & eo. ti. acceſſoriũ. & j̈. de
fide inſtr. inter dilectos. C. de legi. non dubiũ. facit ad hoc. s̈. eo.
quod in dubijs. extra de pę. c. multorũ. ad fi. in cle. vbi etiã patet
ꝙ ratihabitio ep̃i nõ cõfirmat renuntiationẽ quę nulla eſt. Eſt
enĩ ſpeciale in Papa qui ꝯfirmat, quod eſt nullũ. 2. q. 1. in primis.
3. q. 6. hæc quippe. & in c. s̈. allegato ad petitionem cui poteſtati
inferiores non participant per regulã, non firmatur. Scd̃o, ſnĩa
lata a nõ ſuo iudice, vel confeſsio facta corã illo non valet. s̈. de
conſue. ad noſtram. & j̈. de iud. at ſi clerici. ergo a ſimili hic. Ter
tio eſt ſpãle in electione, ꝙ a principio nulla nõ cõualeſcit. s̈. de
elect. c. auditis. dato ergo ꝙ ep̃s potuiſſet ratificare quòd circa
renunciationẽ ſuo noĩe facta erat. j̈. de reg. iur. ratum. li. 6. illa tñ
ratificatio præcedere debebat electionem. Erat ergo tp̃e ele-
ctionis in pendẽti, an per renunciationẽ illam vacatura eſſet ec
cleſia & per ꝯñtiam pendebat electio, quod eſſe nõ poteſt. j̈. de
3 elec. c. 2. li. 6. In ꝯ̃trium inducebat quòd iſte per renunciationẽ
perdidit omne ius prælaturę quia licet renunciatio facta nõ in
manibus ſuperioris non valeat quo ad ſuperiorẽ quin illã reuo-
carẽ poteſt: & ſic loquitur. c. admonet. tenet tñ quoad renun-
ciantem. vt no. in c. qd̃ in dubijs. & in c alleg. deniq;. 6. q. 3. ſcd̃o
eſt præſumptio, ꝙ in mortis articulo hoc fecerit ꝑꝑ conſcien
tiã remorſam, quare ideo facere potuit ſine peccato ex quo ep̃i
copiam hr̃e non potuit: quia neceſsitas facit alias de illicito li-
citum. j̈. de obſerua. ieiu. c. 2. Et iſte, qui ſpiritu Dei ducebatur,
4 non ſuberat legi. j̈. de regularibus licet. Item † in iſtis lethaliter
infirmis præsbyter ꝑꝑ abſentiam ep̃i poteſt, quod ad ep̃m ſpe
ctat, reconciliare ſolẽniter pęnitentẽ. 26. q. 6. ca. vlt. ergo & hoc
potuit cõcurrentibus ijs duobus. ſ. mortis periculo & abſentia
ep̃i. Tertio pro ꝯfirmatione ep̃i præſumendũ eſt. s̈. eo. in pñtia.
& s̈. de elec. bonæ. j. & cũ thema ponat ꝙ ep̃s ex certa ſcĩa con-
firmauit: ratihabitio retrotrahit ad ipſum actũ renunciationis &
horam eius. j̈. de reg. iur. ratũ. & c. ratihabitionẽ. & ſic ad digni-
tatẽ vacantẽ fuit facta electio: & ſic valuit. & per ꝯñs confirma-
tio. Et ſic rñdetur ad prius allegatũ in ꝯ̃trium. Item nec fuit ex
ſua forma electio in pendẽte imò ſimplr̃ & pure facta fatetur
tñ ꝙ pendebat ex facto ſuperioris approbantis vel reprobantis
ſed ad hoc approbat a iure. s̈. de electione ꝙ ſicut. & clarius. s̈.
eo. ti. q̃ ſit. li. 6. & ſic ſoluẽdo dixit ꝙ renunciatio valuit: & ele-
ctio & ꝯfirmatio per iura vltima nec obſtat decre. iſta ꝑꝑ tria.
Primo quia nõ fuit hic aliqs noĩe ſuperioris renuntiationẽ reci
piens. Scd̃o quia nõ fuit poſtmodũ approbata. Tertio quia hic
non imminebat neceſsitas, ſed poterat ſuperior adiri. Secus in
q̃õne propoſita. Quæ ſolutio nõ placet Io. An. in c. alle. nõ fir-
matur. in nouella. vbi ponit q̃õnem iſtã, & diuerſitates ꝑdictæ
5 poſitę ad hãc decre. vbi eſt caſus parũ valẽs. prima nõ qa hęc li
tera nõ dicit quo noĩe receperint an Papę vel proprio. Sed & ſi
recepiſſent noĩe ꝓprio Papa qui eſt ſupra ius poterat ratũ hr̃e
nõ ſuo noĩe geſtũ. Scd̃a nõ quia nõ fuit hic approbata qa non
erat approbanda. Tertio minus valet: qa nulla neceſsitas erat in
morituro. j̈. biduũ ꝙ per renuntiationẽ vacaret eccleſia ſtatim
vacatura. Sed in hac decr. erat neceſsitas, vt. ſ. eccleſia p multos
annos nõ vacatura vacaret per renũtiationẽ inſufficientis ꝑlati
tunc ad id diſpoſiti forſan cito pęnitẽtis. s̈. c. ꝓximo. Itẽ hęc di
uerſitas tollit per c. all. Gonſaldus. vbi ẽt timore mortis fuit be
neficio renũtiatũ nec valuit renũtiatio. Dico igr̃ electionẽ fuiſ
ſe irritã, & nullã: & per ꝯñs cõfirmationẽ non valuiſſe: cũ in ele
ctionibus ſpectemus initiũ. s̈. de electione. c. auditis. & c. dudũ.
el. 1. & 2. fallit in eis regula ratihabitionem ſm̃ Ioan. Andr. ibi.

¶ De ſupplenda negligentia prælatorum. Rubrica.

SIcut. Si quæris, vtrum clerici teneantur ad hoſpi
talitatem dicam. j̈. titu. de immuni. eccl. c. 1.
& ibi vide. Henricus Boich.

1 *Semeſtre tempus, ſemper vtile & non currit.*
2 *Vtilia tempora qua.*
3 *Tempus initio vtile, progreſſu continuum quando currat. & 4.*
5 *Continuo tempore dies omnes currere.*
6 *Study tempus continuum eſſe.*
7 *Mora prouiſionum impurgabilis.*
8 *Mora iure alij quaſito impurgabilis; alias ſecus. 9.*
10 *Prouiſus minor toleratus non remouendus.*
11 *Prouiſus approbatus quibus ex cauſis remoueri poſſit.*

LIcet. Ad euidentiam huius. c. & totius tituli
diſtingue quatuor t.pa. Nam quoddam
eſt tempus vtile quo ad initium & quo ad pro-
greſſum: quoddam cõtinuum quo ad initium, &
quo ad progreſſum. quoddã quod eſt vtile quo
ad initium, & continuũ quo ad progreſſum. Quoddam etiam
quod eſt continuũ quo ad initium. & vtile quo ad progreſſum.
1 Tempus † vtile quo ad initiũ, & quo ad progreſſum, eſt tps ſe-
meſtre, de quo hic dicetur. & j. de cõceſ. præb. c. nulla. & c. quia
diuerſitat. & vbi Ber. in gl. & ita tps. & Inn. & Ho. poſt eum dñt
ꝙ in illo ſemeſtri tps ſuſpenſionis nullatenus cõputatur etiam,
ſi ſciat beneficia vacare: niſi ſit negligẽs in petẽda abſolutione,
& ſm Inn. ibi in gl. ſ. Papam & Hoſt. & Io. An. poſt eum etiam
poſt abſolutionẽ a ſuſpenſione obtẽtã in curia. Tps quod po-
nit in redeundo ad domũ dummodo nõ ſit moroſus in itinere
ſibi non cõputatur. Licet. n. illa in via cõferre potuerit redeun-
do ex quo abſolutus erat: tñ non imputatur, ſi nõ contulerit tri
plici rõne. Prima quia iuſtius, & honeſtius eſt, quòd prouideat
indigenis, quorũ forte ſecum nõ habet copiam. Secunda quia
honeſtũ eſt in his hr̃e conſiliũ maxime capituli ſui, quod forte
ſecum non habet: quæ duæ rõnes tanguntur. ſ. de elec. ne pro
defectu. Tertia. cogens, quia in collationibus ſunt examinãdę
perſonę, & ſi quid iudiciale occurreret nõ poſſet in dioceſi alte
rius expediri. de hoc. j. de off. leg. nouit. dixit etiam Hoſt. ibi ꝙ
non currit ſibi tps quouſq; in domum ſuã ſe receperit & ſarci-
nulas ſuas recolligit. ff. ex qui. cau. ma. l. ab hoſtibus. §. fi. Et facit
quod not. Io. & Arch. 61. diſt. bene nouit. dicentes quòd electo
ribus vel cõferentibus nõ currit tps, quo non pñt idoneum in-
uenire & quod legitur & notatur. 75. diſt. c. 2. Et etiam tempus
2 trium menſium † de quo. ſ. de elec. c. ne pro defectu ſm Cõpo.
ibi. Item etiam tps centum dierum, qui dãtur ad bonorũ poſ-
ſeſſionem petendã. C. qui admit. ad bo. po. pñt. l. & tempus ap-
pellationis proſequendę. vt j. de app. c. cum ſit romana. & c. ex
rõne. Tempus continuum quo ad initium, & quo ad progreſ-
ſum eſt tps quatuor annorum, ſtatutũ ad petendam in integrũ
reſtitutionem. C. de temp. integ. reſt. peten. l. vlt. Tempus quod
3 † eſt vtile quo ad initium, & cõtinuum quo ad progreſſum, eſt
tempus ad apponendum, qñ fertur ſententia contra abſentem
ignorãtem: nam tunc currit tempus vtile a t.pe ſcientiæ ad ap-
pellandum. C. quomodo & qñ iudex. l. ab eo. poſtquã vero ſci-
tur de ſententia lata currit tempus illud cõtinue in authentico
4 de app & j. quæ t.pa colla. 4. Tempus vero continuum quo † ad
initium: & vtile quo ad progreſſum eſt tempus decem dierum,
qñ ſententia fertur partibus præſentibus, tunc decem dies cur-
runt continue a tempore latę ſententiæ. & poſt decem dies eſt
annus vtilis ad proſequendum & etiã bienniũ ex cauſa iuſta.
vt in aut. ſignata. C. de tempo. app. aut. ei qui. & j. de app. ex ra-
tione. iſtam diſtinctionẽ in effectu ponit Arch. 2. q. 6. anteriorũ
in gl. adde circa hanc materiã. Et concordant bonagra. j. de con
5 ceſ. præb. c. 2. & Io. Andr. in c. quia diuerſitatem. In t.pe † con-
tinuo currunt dies feriati & nõ feriati ſiue actor potuit agere,
ſiue nõ ſiue reus potuit cõueniri, ſiue non: ſiue iudex potuit in
tendere ſiue non. ſecus vero eſt in t.pe vtili quod dic vt not. gl.
C. de tempo. app. in integrũ reſti. pe. l. fi. Quid ſi aliquis decanus
6 † impetret a Papa quòd poſſit audire leges per quinquẽnium.
vtrum illud quinquennium debet eſſe cõtinuum dicit Odo. de
Senon. ti. de iti. actuq; priua. quòd ſic ar. ff. de adult. l. quinquen-
nium. ff. de excu. tu. l. quinquaginta. ff. de ſtatu li. l. cũ hæres. §.
Stichus. ff. de collu. dete. l. Item pbatur per naturã ſtudij quod
debet eſſe continuũ. vnde ſcientia vel doctrina intercisa perit,
continuata viget. vnde natura ſtudij debet cõſiderari & ſeruari
ff. de vſu & ha. l. plenũ. §. equitij. Item facit. de elec. cum ex eo.
li. 6 Sed quantũ ad ſuũ principiũ vtile eſt. ff. qđ vi aut clã. l. j. & c.
7 ¶ In gl. fi. dic quòd † mora in electionibus ſeu collationibus be
neficiorũ purgari non poteſt. vt hic & j. eo. c. fi. ſm Goff. Vinc.
Io. Ber. & Hoſt. hic & j. de conceſ. prę b. c. nulla. & Inn. ibi idem
G. de Monte Lau. & Gen. extra de prę b. c. ſi de beneficio in cle.
idem Arch. 18. diſ. propter eccleſiaſticas. & ibi vide per eum &
idem Card. & Io. Andr. j. de elec. licet canon. §. is etiam. ſin fi. ita
glo. ipſo iure. li. 6. Sed in quantũ tangit materiam iſtam, ſi o uæ-
ris, vtrum mora purgari poſſit, diſtingue aut per commiſſio-
8 nem morę ius † alteri eſt quæſitum: & tunc nunquã poteſt pur
gari mora in eo, in quo ius alteri eſt quæſitum, maxime qñ ius
eſt quæſitum alteri in ea re, in qua mora eſt commiſſa vt hic. &
j. eo. c. fi. & j. de elec. c. quã ſit ver. alioquin. li. 6. Et per eandem
viam facit. ff. de hære. inſti. l. quandiu. ff. de ſucceſ. edi. l. 1. §. qui-
bus. & ff. de fideicõ. l. Thais ancilla. §. intra. ff. de ſtatu li. l. ſi intra
quinquennium. ff. ad Treb. l. nam quod ad ius. §. qui cõpulſus.
ff. ad l. Iul. de adulte. l. ſi maritus. 2. §. ſi negauerit. & eſt caſus in
extrauagãti Ioan. 22. quæ incipit. Suſcepti regiminis circa prin
cipium quam electionem vbi Gen. in glo. quaſi dicat approbat
iſtam diſtinctionem ad hoc etiam facit. ſ. de elec. ne pro defe-
ctu. & j. de præb. ſi pluribus. lib. 6. Aut per cõmiſſionem morę
9 non † eſt alteri ius quæſitũ, & tunc regulariter mora poteſt pur
gari, ſaltem re integra. ff. de op. leg. l. mancipiorum. & j. de prę b.
c. ſi tibi abſenti. in fi. & de procur. c. licet is. lib. 6. cum ibi no. Et
hanc diſtinctionem breuem vr̃ approbare Card. in d. c. licet is.
& de elec. quã ſit. in ver. Alioquin ſuper verbo petere & Genze.
in extrauaganti Ioan. 22. quæ incipit Sedes apoſtolica. & de hac
materia dicam forte plenius. j. de conceſ. præb. c. nulla. hæc iura
faciunt ad quęſtionem diſputatam per Ioan. And. in c. mora. in
nouella. j. de regu. iuris prius diſputatam per Ioan. de Foſtara-
rijs & ante eum per Ioan. de Deo in quæſtionibus ſuis. Execu-
10 tor datus † per Papam ad puidendum Andreę, ſi eſſet idoneus,
de pręlatura vacãte poſt peremptorium per eum aſſignatum,
canonicis ad opponendum contra literas, vel perſonam, cũ nul
lus contraxiſſet ſibi contulit prælaturam, qui t.pe longo poſſe-
dit. Nunc coram legato Papæ Ioan. canonicus petit illũ remo-
ueri, quia tacuerat in literis beneficium quod habebat & quia
tunc patiebatur defectum ætatis. Excipit ille a delapſu perem-
ptorij de quo. ſ. Quæritur an obſtet poſt multa argumẽta pro
& contra ſoluebat & male Io. de Deo quo ad caſum ætatis, illũ
remoueri non poſſe: quia non fuit vitiũ peccati, ſed ętatis quod
ſuſtinetur a canone poſtquam quis eam perficit. vt j. de æta. &
quali. ex ratione. & c. decorum. vnde a principio poterat impe-
dire tempore inſtitutionis & ſic loquitur. c. dudum. j. ſ. de elec.
poſtea non ſm eum Egidius volens ſuſtinere Ioan. dicit quòd
vbi per electionem eius, ad quem pertinet, fieret talis promo-
tio ante confirmationem audiretur vt in c. dudum. ſed nõ po-
ſtea. ſed cum caſus formetur ex promoto per literas ſurrepti-
tias audiretur contra eum epiſcopus, cum prouiſio fuerit irri-
ta de reſcriptis ad audientiam. leg. 2. in fi. & ibi not. in fi. vltimo
dicit etiam hodie collationem nõ valere per c. licet canon. j. de
11 elec. lib. 6. loquitur † tñ ſolum in parochialibus eccleſijs vt ibi
patet Ioan. de Mentemur. ſimpliciter dicit illũ Io. canonicum
audiendum, primo, quia terminus datus per executorem fuit
datus ad excipiendũ non ad denuntiandum, vel accuſandũ. vn-
de accuſanti non obſtat. ar. j. de teſti. veniens. 2. c. cum cauſam.
& c. cum in tua. Conſtat. n. quòd qñq; ad mittitur ad agendum,
qui repellitur ab excipiendo. j. de accu. accidens & vr̃ caſus de
appel. conſtitutis. 2. Secundo, quia exceptio, quæ reddit iudi-
cium nullum, poteſt opponi poſt ſñiam diffinitiuam. j. de pro-
cur. in noſtra. de præb. licet de excep. cum venerabilis. ſed per-
emptorium non poteſt eſſe maioris virtutis, quam ſñia diffini
tiua, cum dicatur habere vim interlocutionis. Tertio quia vbi
vertitur periculum animæ & eccleſiæ ſententia non tranſit in
rem iudicatam, & approbatum poteſt reprobari. j. de re iudi. c.
lator. tenor. conſanguinei. Quarto licet ille Io. potuit illum ap-
probare quo ad ſe, & ſuo iuri renuntiare non tñ quo ad eccle-
ſiam imò tenetur malum denuntiare prælatum. 2. q. 5. ſi pecca-
uerit. & c. multi etiam ſi iuraſſet non denuntiare. de iureiuran.
quemadmodũ. & c. ſicut noſtris. & c. peruenit. Quinto cõſtat
illum habuiſſe vitioſum ingreſſum, & ſic nõ beneficium obti-
nere. j. de inſti. ex frequentibus. de reg. iur. c. 1. li. 6. & pro motus
fuit contra conciliũ generale. cum in cunctis. §. inferiora & nõ
poſſunt bono perfici exitu, quæ malo inchoata ſunt principio
1. q. 1. principatus. & radix infecta &c. 1. q. 1. ſerſ. nec talis bene
faciendo purgat initium. 14. q. 5. nec. ſed neceſſaria eſt renuntia
tio. j. de ſimo. Matheus. & c. ex inſinuatione. & hoc ſm Io. An.
eſt tenendũ vtroq; caſu cum literę & puiſiones ex illis ſecutę
ſint irritę ſiue de beneficio ſuppreſſo. patet. j. de præb. ſi motu
pprio lib. 6. de ætate patet. j. de reſcriptis. ſi eo t.pe. eo. libro.

LIteras. Si quæris, vtrum & quando patientia, ſeu
tulerantia prælati det ius in beneficijs, di-
ſtingue. vt dicam. j. de pra ben. dilecto.

¶ De tem-

¶ De temporibus ordinationum, & qualitate ordi-
nandorum. Rubrica.

1 *Conſuetudine ſpeciali delictum non excuſari & cur.*
2 *Conſuetudo generalis contra naturam non excuſat.*
3 *Conſuetudo generalis non, niſi ignorantes excuſat. & 4.*
5 *Conſuetudine nulli iuri contraria pœnam non tolli.*

SAne. Si quæris vtrum conſuetudo excuſet in
delictis, diſtingue aut quæris de conſue-
tudine ſpeciali aut ſingulari alicuius perſonę ſin-
gularis. Aut de conſuetudine generali ſiue de par
ticulari alicuius loci vel populi vel collegij vel cō
1 munitatis. Si de † conſuetudine ſpeciali, ſeu ſingulari alicuius
perſonę ſingularis, de qua loquitur lex. ff. de pign. act. l. vel vni-
uerſorum. & ff. de lega. 1. l. ſi ſeruus plurium. §. fin. & Hoſt. ṡ. de
conſue. cum dilectus. Tunc dic, ꝙ talis non excuſat in delictis,
ſed potius augmentat delictum: quia diuturnitas tpis peccatū
non minuit ſed augmētat. ita loquitur. j. de eo qui duxit in ma.
quam polluit per adult. c. cum haberet. vbi not. Hoſt. & Io. An.
ꝙ quanto maiori tempore quis ſingularis eſt in peccato, tanto
grauius peccat, quia quanto diutius inficitur anima tanto am-
plius elongatur a Deo, & debilitatur & corrumpitur: & ſic per
conſequēs difficilius releuatur. 24. q. 1. ſchiſma. ita poſſet in-
telligi. j. de ſimo. c. nō ſatis. & c. ſequenti. & ṡ. de conſue. c. cum
tanto. in princ. & merito, quia etiam honeſta & rōnabilis con-
ſuetudo ſingularis perſonę ſeu per ſingularē perſonam acquiri
ſeu in perſonam ipſius introduci nō poteſt. vt no. Ber. & Hoſt.
ṡ. de elec. c. conſtitutis. & Hoſt. j. eo tit. c. cumana. & in ſumma
tit. de conſue. §. qualiter probarunt. in 2. colum. ergo multomi
nus conſuetudo irrationabilis in delictis acquiri ſeu introduci
poteſt. Si quæris de cōſuetudine generali, ſiue de particulari ali
cuius loci vel populi vel collegij vel cōitatis. Tunc aut quæris
2 vtrum † excuſet conſuetudo, ſiue verius corruptela in illis de-
lictis, quæ directe ſunt contra naturā, ſicut eſt delictum ſodo-
mię, & ſimilia. & in talibus conſuetudo non excuſat. vt. 32. q. 7.
flagitia. j. de exceſ. præla. c. clerici & ita poſſet intelligi illud, p-
uerbium. 32. Errant, qui operantur iniquitatem. & illud primo
ad Corinth. 14. Ignorans ignorabitur gloſ. s. reprobabitur. Aut
in ijs quæ non ſunt directe contra naturam. Et tunc aut quęris
vtrum talis conſuetudo quę inumbrat & obfuſcat ius naturale
3 ſiue poſitiuum excuſat † ignorans ius illud naturale ſiue poſiti
uum quod ipſa conſuetudo ſiue corruptela inumbrat, vel offu
ſcat: vt quia cōſuetudo eſt in aliquibus partibus, quod ſi aliquis
vocet alium furem, vel filium meretricis ꝙ vocatus poſſit im-
pune percutere vocantem de alapa, vel de pugno: & tu ignorās
ius vocatus per titiū fur, vel filius meretricis ipſum de pugno
vel alapa percuſſiſti. & tunc dic ꝙ excuſat, ſiue ſit ius naturale
quod eſt aliter per conſuetudinem offuſcatum. vt j. de ſpon.
duo. c. fi. ſiue ſit ius poſitiuum. vt j. de poſtu. præla. c. vnico. li. 6.
vt no. Hoſt. in d. c. fi. de ſpon. duo. & Guil. de Monte Lau. extra
de re. eccle. non alie. c. 1. ſuper verbo pecunia. de conſan. & affi.
c. vnico. in cle. & ipſe G. de Monte Lau. & Gen. extra de regula
c. eos. glo. 2. in cle. & pro hoc facit. 4. diſt. deniq;. vbi de hoc per
Ber. & Io. & Inn. & Vinc. & Goff. de treu. & pace. c. 1. glo. 2. in fi.
& quod dicit apoſtolus. j. ad Timo. j. c. & 8. diſt. cōſuetudo. mi-
ſericordiam merui, quia ignorans feci. Caue, non dico tñ quod
propter hoc conſuetudo valeat, imò non valet, vt in c. allegato.
4 cum tanto. Aut quæris, nunquid excuſet ſcientes † ius illud na
turale ſiue poſitiuum, ꝙ ipſa cōſuetudo ſiue corruptela inum
brat, vel offuſcat. & tūc aut credunt firmiter ius illud, quod eſt
offuſcatum non tñ re vera ſublatū, fore, re vera, ſublatum per
ipſam conſuetudinem cōtrariam. & tunc excuſat per notata, &
per iura proxime allegata. aut nō credunt ius illud contrarium
fore ſublatum: & tunc aut quæris in ijs quæ ſunt contra ius na
turale ſeu equitatem naturalem. & tunc in talibus conſuetudo
non excuſat imò accuſat. ff. de pœnis. l. aut facta. §. fin. quia ius
naturale immobile perſeuerat. vt 5. diſt. §. naturale. iuſti. de iure
naturali. §. ſed naturalia. & 25. q. 1. ſunt quidā & pręſertim quan
tum ad præcepta & prohibitiones quę moralia ſunt, & quę nō
mutantur, ſicut non occides, non furtū facies, honora patrem,
& matrem. &c. 6. diſt. §. his ita. & ṡ. de cōſue. c cum tanto. & alia
ſimilia quæ enumerantur. 32. q. 7. c. quid in omnibus. aut quęris
de ijs quæ non ſunt contra ius naturale ſeu æquitatem natura-
5 lem ſeu contra ius poſitiuum. Tunc aut † quæris, nunquid ex-
cuſat a pœna æterna: & dic ꝙ non ſm Ber. Innoc. & Hoſt. hic.
quia non minus ardebunt qui cū multis ardebunt. 2. q. 1. multi.
& ita intelligo quod no. Hoſt. & Io. An. poſt eum. j. de cle. non
or di. alias. non reſi. c. 1. dicentes ꝙ contra tenorē illius. c. cōſue-
tudo non excuſat per c. quanto. Aut quæris, nunquid excuſet a
pœna tpali, & tunc ſic ſm Ber. hic & Ioan. 4. diſt. deniq; vel dic
ſm Hoſt. ꝙ talis ꝯſuetudo ex vi ſuijpſius nullomodo excuſat
etiam a pœna temporali. Papa tñ quandoq; parcit ex hac cauſa
quo ad præterita vt hic. & j. de conſecra. eccle. c. aqua.
¶ Si quæris, vtrum multitudo peccātium excuſet in peccatis,
ſiue delictis, diſtingue, vt dicam. j. de cle. ex. mini. c. latores.

1 *Pœnitens ordines exerceat.*

EX tenore. De materia huius. c. ſcilicet, vtrū
peccator poſt pœnitentiam pera-
1 ctam, vel partem ipſius † poſſit in ſuſceptis ordini-
bus miniſtrare, vel ad ſuperiorem prouenire. vide
hic in gl. per Ber. cum quo concordat Hoſt. hic paucis additis.
& Spec. tit. 2. §. qualiter autem ver. hic quoque. & Ray. in ſum-
ma ſua tit. de lapſis & diſpen. q. 3. & Aſtenſis. li. 6. ti. de innocen-
tia ordinandi. q. ſed eſt quòd criminoſus. & ſequenti.

1 *Monachus licentiatus eleemoſynam dare poteſt.*
2 *Monachus adminiſtrans illicentiatus eleemoſynam dat. qui acci-
piendum. 3.*
4 *Monachum, inuito abbate famelico eleemoſynam dare poſſe.*

ADaures. Hic habes in gl. 2. Ber. & Inn. quę
eſt ſatis clara, ꝙ vbi prælatus præ-
cipit aliquid, quod eſt malum, non eſt ei obedien
dum. Iuxta hoc poſſes quærere, Si abbas expreſſe
prohiberet monacho, ne faceret eleemoſynam
1 vtrum obedire debeat? Circa, quod diſtingue, aut † monachus
eſt in ſcholis, aut vadit Romam, vel alibi in itinere de pręcepto
ſeu de licētia abbatis aut non. Si, ſic tunc poteſt facere eleemo-
ſynam non habita diſtinctione, vtrū pauper egeat ad mortem,
vel non. & eſt ratio, quia prælatus concedendo ei licentiam hu
iuſmodi intelligitur ei conceſſiſſe licentiam faciendi ea, quæ
honeſti ſeculares, & romipetę ſiue itinerantes facere ſolent. ar.
j. de off. deleg. c. præterea. ff. de iudi. l. ſi longius. ita tñ ꝙ mode-
rate hoc faciat. ar. ff. ad macedo. l. ſi filius. §. quod dr. & . j. de off.
ordi. inter cætera in fi. debet eñ ſe conformare illis inter quos
viuit. 12. diſt. illa: & 61. diſt. c. 1. & 4. hoc no. Ray. in ſumma ſua.
ti. de negotijs ſecularibus. §. ſed queritur vtrum. & Ho. in ſum-
ma de pęni. & remiſ. §. quib. & qualiter ſub. §. Sed nunquid mo-
nachus. & in hoc cōcordant Tho. in ſcriptis, & Abba. & frater
Io. in ſumma cōfeſſionum ti. de emp. & vendi. rubricella, vtrū
de illicite acquiſitis poſſit fieri eleemoſyna. q. 27. Si non eſt in
2 ſcholis, vel itinere de licentia Abbatis, tūc † aut iſte monachus
habet adminiſtrationē, & tunc poteſt, & debet facere eleemo-
ſynam: imò quicquid ſupereſt neceſſitatibus in cauſas pias eſt
erogandū dño dicente omnibus Lucę. 11. quod ſupereſt, date
in eleemoſynam, ecce oīa munda ſunt vobis. gl. exhibitis nul-
lam immunditiam cōtrahentis. 12. q. 1. quia tua. 86. diſ. non ſa-
tis. Vnde eo caſu non abbati obediet, ſed Deo. 8. di. quæ cōtra.
11. q. 3. qui reſiſtit. & c. dñs. & c. Iulia. & c. non ſemper ſm illud
actuum. 5. obedire oportet Deo magis, quā hominibus. & quia
vbi aliquid conceditur: & oīa conſequentia ad illud. ar. ff. de iu-
riſdi. om. iud. l. 2. ff. de procur. l. ad rem & l. ad legatum. j. de off.
deleg. præterea. & c. prudentiā. §. fi. & hoc tenet Ray. in ſum-
ma ſua. de negotijs ſecularibus. §. ſed quæris. & Arch. 12. q. 1. c.
non dicatis ſuper verbo gl. non obſtat. & Ioan. 86. di. non ſatis.
& Guil. de Monte Lau. extra de cenſi. c. ad noſtram. in gl. ante-
3 pen. in cle, quod credo verū † niſi talis ſit adminiſtratio de qua
ſtatutum ſit, ꝙ quicquid ſupereſt neceſſitatibus illius refunda
tur in vſus cōes, vel in aliquem vſum ſpecialem licitum, & ho-
neſtum, tunc eñ non poſſet dare eleemoſynā niſi de mandato
pręlati. nam non poteſt tractare etiam vtilitatē monaſterij niſi
de præcepto abbatis. 16. q. 1. c. monachi. 2. & de conſe. di. 5. non
oportet. Fallit in caſu vbi videret hoīem indigere ad mortē vt
ſtatim dicam. & hoc tenet gl. ſuper Ray. ibi & idem frater Io.
in ſumma confeſſionum. tit. de empt. & vendi. rubri. vtrum de
illicite acquiſitis poſſit fieri eleemoſyna. q. 26. Aut iſte mona-
chus nō habet adminiſtrationem, & tunc Ray. & Arch. vbi. ṡ.
dicunt, ꝙ nō poteſt dare eleemoſynam. quod credo verum, ſi
vellet dare homini non pereunti fame non conſtituto in ex-
4 trema neceſſitate. Si vero † vellet dare fame pereunti & in ex-
trema neceſſitate ꝯſtituto hoc facere poſſet non obſtante con
tradictione Abbatis: quia in caſu neceſſitatis extremæ omnia
ſunt communia. vt. ff. ad l. Rho. de iactu. l. 2. & 47. diſt. ſicut 2. &
86. di. paſce fame. & c. non ſatis. quia magis Deo quam homini
obediendum eſt: & quia præceptū Dei eſt, vt dictum eſt. ſecus
in alijs bonis, quæ non ſunt in pręcepto: quia propter obedien-
tiam

tiam nunquam debet fieri malum. Aliquando autem propter
obediētiam debet bonum quod agitur intermitti. 11.q.3.quid
ergo. & ita intelligitur hæc decre. ſm Ray. Hoſt. & alios vbi. ſ.
& hoc tenet Ioan. 12.q.5.c.non dicatis glo.2. in principio. hoc
etiam tenet Gen. extra de vita & hone. cle. c. quoniā ſuper ver
bo aſsignare in clem. in præmiſsis ſatis cōcordat Aſtenſis. li.6.
alias.5 ti. de eleemoſyna artic.5.q.2.

1 Epiſcopi conſecrationi qui vocandi.
2 Contempti vocandi remedium.
3 Conſecranti epiſcopum archiepiſcopo obſeruanda. & 4.

Ec epiſcopi. Si quæris, vtrum in conſecra-
tione epiſcopi, vel archiepi-
ſcopi oēs alij epiſcopi conſuffraganei ſint vocādi &
qualiter, diſtingue aut conſecratio epiſcopi immi-
net celebranda aut archiepiſcopi. Si epi, tunc aut archiepiſco-
pus iſtius epi conſecrandi non habet primatem, vel patriarchā
1 ſuperiorem, vel habet. Si non † habet, tūc ſufficit, & eſt neceſſe
oēs comprouinciales epos vel archiepm conuocari, vt hic. in
ver. ita vt alij. & 64. diſt. c. 1. 2. 3. & 4. Aut ergo nullus contemni-
tur, nec epiſcopus, nec archiepiſcopus, & tunc poterit cōſecra-
ri: niſi aliquid opponatur vt. ſ. eodem c. proxi. in fi. Aut aliquis
2 contemnitur & tunc aut aliquis † eporum contēnitur, aut ipſe
archiepiſcopus. Si aliquis epiſcoporum cōtemnatur in huiuſ-
modi conſecratione, tunc poterit agere vt cōſecratus priuetur
executione officij: ſicut in electione contemptus agit, vt caſſe-
tur electio. ſ. de elec. c. quod ſicut. §. ſi autem. & c. cum in ve-
teri. ĩ. de arbi. cum olim. 63. diſt. non debet ſm Inno. hic in fin.
glo. ſuæ & idem Hoſt. in hoc quod ſatis credo verum. licet Io.
63. diſt. c. 1. gl. fi. dicat, quod taliter ordinatus, ſcilicet, vno con-
tempto non recipit executionem cuius ſnīam approbat Arch.
3 in c. allega. non debet. Sic ergo oēs † comprouinciales epi ſunt
vocati tunc, aut nihil ꝓponitur contra eum & tunc debet con-
ſecrari vt hic. in ver. ita vt alij aut opponitur aliquid ꝯtra eum.
Et tunc archiepiſcopus ſnīam maioris & ſanioris partis ſequi
debet, vt hic in fin. Si tñ ſequatur ſentētiam minoris partis, ni-
hilominus valebit conſecratio ex quo maior pars nihil rōnabi-
le dicit: quia iſti ſuffraganei vocantur, vt conſiliarij quorū con-
ſilium ſequi non oportet. argu. ĩ. de arbit. cum olim. Si vero ar-
chiepiſcopus contemnitur, tunc conſecratio eſt nulla. nec exe-
cutionem recipit. vnde decretum eſt in concilio Niceno eum
epm non eſſe. vt 64. diſt. illud quod intellige quo ad executionē
epiſcopalis ordinis. vel quātum ad hoc, quod ab epiſcopatu re-
pellatur quia ſe ingeſsit. ſ. de eloc. qualiter. Sed hoc caſu repelle-
tur per ſolum Papā qui ſolus in hoc eſt ſuus iudex. 3.q.6. quam-
uis. dummodo confirmatio præceſſerit. ſ. de tranſla. epiſ. inter
4 corporalia. §. Si aūt † archiepiſcopus iſtius epiſcopi conſecran-
di habet primatem, vel patriarcham ſuperiorem, tunc talis, pri
mas, vel patriarcha eſt vocandus, & aſſenſus ipſius requirēdus.
vt 65. di. placet. & hoc no. Ioan. in ea. di. §. ſi aūt. & conſecratio,
eo non requiſito, facta non valet nec conſecratus recipit exe-
cutionem, cum hoc ſit factū magnū & totam prouinciam tan-
gat, cuius primas eſt caput. vt ibi ſm Inn. hic & ſm Hug. Lau-
ren. & Arch. ibi. ſ. in c. placuit: & ſm Archi. in eadē diſtinctio-
ne in ſumma. & c. epiſcopus. Licet Hoſt. hic cōtra, niſi hoc ſi-
bi competat de conſuetudine, vel priuilegio ſpeciali. art. 9. q. 3.
conqueſtus. ĩ. de off. ordi. c. duo ſimul. & c. paſtoralis. 2. reſpon.
Si ergo primas, vel patriarcha fuit requiſitus, tunc aut conſen-
tit, aut non. Si conſentit, bene eſt. Si non conſentit, tunc aut of-
fert ſe probaturum iuſtam cauſam contradictionis, vel diſſen-
ſus & tunc audiri debet. ar. de ijs quę fi. a mi. par. ca. c. 1. Aut nō
proponit, nec offert ſe probaturum, & tunc ſm Hug. cum ſu-
periore erit agēdum. ar. optimo. 8. q. 3. Artaldus. Ego vero cre-
do, q ex quo ſine cauſa diſſentit, ex tunc archiepiſcopus pote-
rit conſecrare, vt no. Io. & Arch. 65. di. §. ſi autem. ar. pro hoc. ĩ.
de off. ordi. ſignificauit. de fo. compe. ex tranſmiſſa. ff. ſol. mat. l.
5 dotem. Si conſecratio † Archiepiſcopi imminet [facienda, &]
celebranda, tunc ſi non habet primatem, vel patriarcham ſupe
riorem ſufficit, & eſt neceſſe, oēs comprouinciales epiſcopos
conuocare, & conſecrationi intereſſe. vt 63. di. c. metropol ita-
no. li. di. c. vlt. & ſ. c. proximo. & ſi quis epiſcoporum contem-
natur dic vt dixi. ſ. in conſecratione epiſcopi. Si ergo oēs voca-
ti fuerint tunc aut oēs conſentiunt: & tunc conſecrabitur. 64.
di. quia per ambitiones. Aut diſſentiunt, & tunc ſtatur maiori
parti, vt hic in fi. & ff. ad municip. l. quod maior. & hoc niſi mi-
nor pars rationabile quid habeat, qđ prætendat. vt ĩ. de ijs quæ
fi. a ma. par. ca. c. 1. Si habet primatem, vel patriarcham, dic vt. ſ.
& quod dictū eſt in conſecratione archiepiſcopi. Idem in con-
ſecratione primatis, vel patriarchę abſq; calumnia dici poteſt.
6 ar. ĩ. de off. ordi. c. duo ſimul. Scias autem, q differentia † eſt in-
ter conſecrationem epiſcopi, & archiepiſcopi: quia epiſcopus
eſt conſecrādus ab archiepiſcopo, vel epo de mandato archie-
piſcopi duobus epis aſsiſtentibus, & alijs ſuffraganeis, alias ſuf-
ficienter vocatis, licet forte non venientibus vt hic. & 66. di.
porro. Archiepiſcopus vero ab omnibus epis ſuffraganeis, qui
oēs debent intereſſe, conſecrari debet. vt 51. diſt. qui in aliquo:
& 66. di. ca. 1. Hodie vero archiepiſcopus cōſecrandus eſt a Pa-
pa. vt 24. q. 1. c. pudendæ. 9. q. 9. cuncta per mundū. & c. per prin
cipalem & hoc no. Hoſt. in ſum. eo. ti. §. fi. in fine. Sed ſi quæris,
7 quis † vocabit ſuffraganeos ad conſecrationē Archiepi, vel etiā
eporum archiepiſcopo mortuo, quidam (vt Io. 64. diſt. cōpro-
uinciales) dñt q capitulum eccleſiæ archiepiſcopalis. arg. ĩ. de
hereticis. ad abolendam. Sed Inn. hic dicit q imō conciliū ſuf-
fraganeorū. at. 65. di. c. ſi forte. Hoſt. vero dicit, q illud primo
ſpectat ad ſuffraganeos. vt in c. alle. ſi forte: qui ſi negligētes fue
rint, vel in aliquo caſu impediātur: tunc erit ad capitulū archi-
epiſcopalis eccleſiæ recurrendū vt in c. allegato ad abolendam.
& ſic poteſt intelligi. 7. q. 1. pontifices. ſm Hoſt. & ita pñt præ-
dictæ opiniones contrariæ concordari [quod credo verum.]

*1 Translatus, religionemque exiens promoueri poteſt. & 5. & 7.
fallit. 6.*
2 Reuerſus quando, an non, miniſtret.
*3 Apoſtata ordinatus non, niſi a Papa diſpenſandus miniſtrat: qui
accipiendum. 4.*
*8 Translationem quando Abbas, & quando Epiſcopus concedant.
& 9. & 10.*

X parte. Si quæris, vtrum religioſus religio-
nem ſuam exiens & deſerens poſsit
extra religionem ſuam ordines recipere, & in eis li-
cite miniſtrare, diſtingue, aut talis religioſus erat no-
1 uitius, & infra annum † probationis. & antequam eſſet profeſ-
ſus tacite, vel expreſſe religionem exuit, quod facere poterat
de iure cōi. vt ĩ. de regula. c. ſtatuimus. & c. ad noſtrū. & c. ſigni-
ficatū. & c. cum ſumus. 20. q. 1. illud & ĩ. de regula. c. is qui. li. 6.
& tunc poterit, vel in ſeculo remanēs, vel ad aliam religionem
tranſiens licite ꝓmoueri, & in eis licite miniſtrare. De eo, qui
in ſeculo remanet, probatur. ĩ. de regula. poſtulaſti. cum ibi no-
tatis. De aliam religionē intrante, ſeu tranſeunte, probatur hic,
intelligēdo q iſte monachus albus tpe ſuæ tranſlationis ad mo
nachos nigros erat infra annum nouitiatus: & ita intelligit hic
2 Hoſt. Aut exiuit ſuam religionem poſtquam profeſſus fuit ta-
cite vel expreſſe, & tunc aūt ipſe redit poſtea ad ſuam religio-
nem, [aut non. Si redijt ad ſuam religionem tunc aut redijt ad
religionem] antequam ſumeret ordines, & poſtquā eſt recon-
ciliatus recepit ordinem & tunc ſine diſpenſatione aliqua in eo
miniſtret ar. ĩ. de apoſta. c. fi. ibi qñ dicit aliquem ſacrum ordi-
nem in apoſtaſia & c: ergo a cōtrario ſecus ſcilicet, ſi extra apo
ſtaſiam. vt ff. de off. eius cui man. eſt iuriſdictio. l. 1. §. huius rei.
& ĩ. de ijs quæ fi. a prela. c. cum apoſtolica. & hoc no. Inn. Hoſt.
& Ioan. Andr. in d. c. fi. Aut redijt ad religionē ſuam, poſtquam
3 recepit ordinem in apoſtaſia, & tunc † aut recepit in apoſtaſia
ordinem ſacrum. tunc quantumcunq; fuerit reconciliatus ſuo
Abbati, non poterit ſine diſpenſatione Papæ miniſtrare in ordi
ne ſic ſuſcepto, vt in d. c. fi. multominus ad ſuperiores aſcende-
re. de ſen. excō. cum illorum ſm Boa. & Io. And. in d. c. fi. Idem
Aſtenſis. li. 6. ti. de col. ordi. art. 3. in quæſtione. Sed quid de apo
ſtata. vbi etiam dicit (& bene) q talis hodie eſt excōicatus ipſo
iure. ĩ. ne cle. vel mona. vt periculoſa. li. 6. & talis apoſtata ad or-
4 dinem promoueri nō poteſt. vt. l. di. c. vlt. 16. q. 1. legi. Aut † or-
dinem non ſacrum ſuſcipit, & tunc non recipit executionem,
cum eo tñ proprius eps poterit diſpenſare, ex quo Papa nō re-
tinet ſibi diſpenſationem. ar. ĩ. de ſen. exc. nuper. §. in ſecūdo. de
præſump. nōne ſm Vinc. Hoſt. & Io. An. in d. c. fi. ar. illus. c. ibi
qñ dicit aliquem ſacrū ordinem a contrario. Idem Arch. 1. q. 7.
ſaluberrimū. Sed Aſtenſis in hoc contra. in quęſtione allegata.
Sed quid de apoſtata, dicens q putat eſſe idem dicendū hodie,
ſi in apoſtaſia recipit ordinem non ſacrum ſicut ſi reciperet ſa-
crum: quia eſt excōicatus, vt. ſ. dictum eſt. quod verius credo,
ſi non redit poſtea ad ſuam religionem. Aut redijt ad ſeculum,
& ibi eſt promotus, & ſic apoſtatauit ad ſeculū redeundo, & in
eo remanendo, & cum tali non poteſt citra ſedem apoſtolicam
diſpenſari. l. diſt. c. vlt. 20. q. 3. c. 1. & 2. & 3. 27. 1. q. omnes. & ĩ. de
apoſta. c. fi. ſm Goff. Hoſt. & Io. An. hic: & idem notat Spec. ti.
de leg. §. nunc oſtendendum ver. 72. Aut nō redijt ad ſeculum,
5 ſed tranſit ad aliam † religionem, & ibi facit ſe ordinari. & tunc

aut tranſit

aut tranſit ad maiorem, ſeu arctiorem religionem [ſeu regu-
lam] quod facere poteſt, etiam licentia ſui ſuperioris non ob-
tenta: dummodo ſit petita.& in hoc peccat.vt j.de regula.c.li-
cet.& tũc poteſt licite ordinari, & in ordine ſic ſuſcepto poteſt
de iure cõmuni licite miniſtrare: & ita videtur hic fuiſſe deci-
ſum: quia religio nigrorum monachorum eſt actior, quam al-
6 borum, ſm Ber.& Hoſt. hic. Aut tranſiuit † ad minorem, ſeu
laxiorem religionem, & tunc aut tranſiuit licentia non petita,
vel petita, ſed non obtenta, & tunc peccat mortaliter, ita q eo
caſu non debet ordinari, nec in ordinibus ſacris licite miniſtra-
re: niſi prius fuerit cum eo diſpenſatum per epm. Ita intelligo
gl.in verſi.hic in fine. & q epiſcopus hoc caſu poſsit diſpenſa-
re no. Spec.ti. de leg.§. nunc de eporum diſpenſatione ver.20.
Aut tranſiuit licentia petita, & obtenta,& tunc abſq; diſpenſa-
tione aliqua poteſt licite ordinari:& in ſuſceptis ordinibus mi-
niſtrare: quia in aliquo non peccauit: & quod legitime factum
eſt,pœnam non meretur.C.ad l.Iul.de adulte. l.Gracchus. Aut
7 tranſiuit ad religionem † parem: & tunc credo idem, quod in
tranſeunte ad religionem latiorem,vt ſtatim dixi. Et eſt ratio,
quia in iſtis duobus caſibus.ſ. qñ tranſit ad parem vel latiorem
religionem non eſt apoſtata [nam nõ eſt apoſtata,niſi qui ad ſe-
culum redijt] vt.j.de apoſta.c.1. ſm Ber.& Ioan.And.Vinc.&
Goff.hic,& Arch.50.di.c.fi. & j.eo.ti.c.fi.gl.2.li.6. Vnde tran-
ſiens ad parem, vel laxiorem religionẽ in nullo venit contra ea,
quæ ſunt de ſubſtantia ordinis,cum ſemper in alicuius obedien
tia fuerit ſm Inn.j.de æta.& quali. intelleximus.in fi. & Arch.
8 l.di.c.fi.Sed ſi quæris,quis prælatus licentiam † dare poſsit reli-
gioſo tranſeundi ad aliam religionem,tunc refert,aut ad maio-
rem, ideſt,ad arctiorem,& tũc abbas ſolus.vt.j.de regula.licet.
16.q.3.ſtatuimus. & eſt ratio, quia ei ſoli facit obediẽtiam.12.
q.1.non dicatis. imò etiam hoc caſu ſufficit licentiam petere,
licet non obtineatur.vt ibi.& hoc no.Inn.& Hoſt.ſ.de renun.
c.fi.& Cardi.j.de præb.cum ſingula.in fi.lib.6.Aut ad parem,&
tunc de licentia Abbatis tranſire poteſt ex cauſa. vt not.Ber.&
Hoſt.j.de regula.c.non eſt vobis.in glo.in fin. Aut ad minorem
9 id eſt ad laxiorem † & tunc de licẽtia Abbatis nõ poteſt tranſi-
re,ſed de licentia epiſcopi bene poteſt ſm Ber. in dict.c.nobis
fuit: ſed Hoſt. ibi contradicit q imò in eo caſu poteſt ex cauſa
de licentia abbatis tranſire.ar.j.eod.tit.c.ſuper eo.& c.conſulti.
Inn.tamen ſ.de renun.c.dilecti filij dicit, q ſine licẽtia epiſco-
pi, non poteſt fieri monachus paris vel minoris religionis. ar.j.
de regula.c.ſignificatum: ſed arctioris poteſt & idem Hoſt.ibi
poſt eum.& idem Arch.18.q.2.quã ſit.& 20.q.1.monachum.
& j.de elec.c.ſi religioſus.glo.fi.li.6.& Card.in d.c.cum ſingula.
Vnde dicit Archi.in d.c.monachũ. quòd ſine plica poteſt dici,
10 quòd interueniente † cõſenſu prelati: & capituli poteſt eps di-
ſpenſare, q monachus tranſeat ad minorem religionem ex cau
ſa. puta ſi nõ poteſt eſſe in ſuo monaſterio pre nimia auſterita-
te regulæ, vel ꝓpter infirmitatem perpetuã ſuperuenientem,
aut ſenectutem aut aliam iuſtã cauſam.ar.j. de ſtatu monacho-
rum.c.cum ad monaſterium.§.in refectorio ver.quanquã alias
non dic etiam in ijs caſibus neceſſarium eſſe conſenſum cõuen
tus, vt notant docto.ſ.alleg. & Cardi.in d.c.cum ſingula.

1 *Ordinatus a non ſuo epiſcopo ſibi ipſo, iure ſuſpenſus.*
2 *Ordinatus ab alieno epiſcopo alijs ſuſpendendus.*
3 *Archiepiſcopus quando alienus cenſendus.*

QVod tranſlationem. Si quæris, nunqd recipiens ordines a nõ ſuo epiſcopo ſit ſuſpenſus
a iure, & ipſo iure ab executione ordinum, vel
nunquid eſt ſuſpẽdendus per hoĩem, diſtingue,
1 aut † quæris, nunquid eſt ſuſpenſus quo ad ſe tantum, & dic q
ſic.vt 9.q.2.Lugdunen.& ita intelligo quod no. Inn.j.de eo qui
2 fur.ordi.recepit.c.fi.in princ.Aut quæris, † nunquid eſt ſuſpen
ſus quo ad alios,& dic q nõ eſt ſuſpenſus ipſo iure,ſed ſuſpen-
dendus per hominem. vt hic: & eſt effectus huiuſmodi diſtin
ctionis: quia ſi celebret, vel officio ſe immiſceat, antequam ſit
ſuſpẽſus, vel interdicta ſit ſibi ordinum executio per hoĩem.i.
per epiſcopum ſuum, non eſt ꝓpter hoc irregularis.pro hoc.j.
de cle.ex.mini.c.ſi celebrat.ſecus, ſi poſtquã eſſet ſuſpenſus per
hominem.ar.j.de ſent.ex.cum illorum ver.in reliquis ſm Ho.
hic.& j.de eo qui fur.ordi.rece.c.1.gl.quia non fuit.& Spec.tit.
de leg.§.iuxta propoſitionis ver.Item ordinatus a non ſuo epo.
& ver.ſed nunquid: & Archi.9.q.2.Lugdun.& Guil. Card.Ar-
chi.& Io.An.j.eo.tit.c.eos.li.6. idem Aſtenſis.lib.6.tit.3.art.8.
ver.item ſm Gof.&c. Et no.quòd archiepiſcopus dicitur non
3 † ſuus prælatus quo ad ſubditos ſuffraganei ſui: ita quòd ſi eos
ordinet, non recipiunt executionem, ſicuti nec reciperẽt, ſi eps
pœnitus extraneus eos ordinaret, ar.j.de off.ordi.c.paſtoralis.
in prin.& hoc no.Hug.9.q.3.c. nullus primas. & Laur.& Arch.
in d.c.per ſingulas.eo. tit.& q. Henricus Boich.

VEl non eſt. Si quæris, vtrũ ante annos diſcretionis ordines ſacros ſuſcipiẽs teneatur ad continentiam obſeruãdam, vide.j.de clerico per ſal. promoto.c.vnico. & ibi dicam.

1 *Confeſſus contraria quando, an non periurus.& 2.*
3 *Confitenti in ſe credi.*

DIlectus. Si quæris, vtrum epiſcopi, & ſuperiores ſiue inferiores plati poſsint diſpen
ſare,& in quibus, diſtingue, vt dicam.j. de iudicijs.
at ſi clerici. Item hic hñs quòd confitens contrariũ
eius, quod ante iurauit, periurus cenſetur. Sed contra, quia in
dubio non præſumitur quis periurus.vt.j.de teſti.cum tu. po-
1 teſt dici quòd hic iſta vltima † confeſsio erat iurata, ideo opor
tet, quòd duo contraria iurando ſit periurus.vt.j.de iureiuran.
tua nos.& eo.titu.c.fi.lib.6.Vel dic, (& eſt ſatis notabile) quòd
vbi eſt confeſsio ſimplex contraria iuramento ſiue præceden-
ti ſiue ſequenti non eſt contra iurantem, ſiue præiudicialis iu-
ranti. vt ſi dicam extra iudicium forte per iuramẽtum meum,
quòd rex non eſt hodie Pariſijs: poſtea vero confiteor contra-
rium, vel ante confeſſus errraui, tunc iurans contrariũ confeſsi,
vel confitens contrariũ iuranti, non eſt periurus. arg.c.allegati.
2 cum tu. Si vero † confeſsio ſimplex contraria iuramento ſiue
præcedenti ſiue ſequenti, eſt cõtra iurantem, ſiue præiudicialis
iuranti, & confitenti. vt ſi iuraui me non interceſsiſſe vel ver-
beraſſe Titium, & poſtea coram iudice competenti confiteor
contrarium, vel antequam iuraſſem, fueram confeſſus, tunc ta-
lis cenſetur periurus. vt hic. Et ratio huius poteſt eſſe, quia in
primo caſu confeſsio non habetur pro veritate, ex quo nõ con
fitetur contra ſe. ſed in ſecundo caſu ſic.vt.C. de cõfeſ.l.vnica.
3 j.de confeſ.c.cum ſuper.& c.fi. Vnde cuiq; † cõtra ſe creditur,
cum confitetur cõtra id, quod intendit.14.q.2.§.1.ad hoc.j.de
conuerſ.coniug. ex parte.2.in fin. Henricus Boich.

1 *Epiſcopus, & ſuperiores non recte ordinantes, non niſi a Papa diſpenſabiles. & quar.*
2 *Ordinantis vitium ordinato recte miniſtraturo, non obeſſe.*
3 *Ordinatus ab hæretico a quibus diſpenſandus.*
4 *Ordinari recte a ſimoniaco quando dicendus.*
5 *Ordinatus ignoranter a ſimoniaco ab epiſcopo diſpenſabilis.*
6 *Ordinatum a ſimoniaco triennio ſuſpendi.*
7 *Ordinatus ſuſpenſus a quo diſpenſabilis.*
8 *Aetatis defectum quis diſpenſet.*
9 *Ordinatos vitio formæ non niſi epiſcopus ſuus diſpenſat.*
10 *Promoueri poſſunt non examinati noti: alias non. & 11.*
12 *Indignus promotus ab epiſcopo non diſpenſandus.*
13 *Ordinatus furtim a quo diſpenſandus. & 15.*
14 *Excommunicatus translatus quatenus & a quo diſpenſandus.*
16 *Ordines plures ſuſcipiens a quo diſpenſabilis.*

COnſultationi. Si quęris, quis cum nõ rite ordinante, vel cum nõ rite
ordinato valeat diſpẽſare, & qualiter, diſtingue, [aut
1 quæris de ordinãte vel de ordinato. † Si de ordinan-
te tunc] aut quæris de epiſcopo, vel archiepiſcopo, vel ſuperio
re, & tunc ſolus Papa cum tali poterit diſpenſare. vt.ſ.eodem
cum quidam.& c.literas. & c.dilectus. in fine.& ſ.de elec.quia
diligentia. Et ratio poteſt eſſe, quia diſpenſatio facienda cũ epi
ſcopo eſt de maioribus negocijs.arg.ſ.de tranſla. epiſcopi.c.t.
.j.de elec.quamuis.lib.6 & hoc tenet Hoſt.in ſum.eo.ti.ſub.§.
per prælatũ.& quòd diſpenſatio cum epis ſit de maioribus ne-
gotijs, & ideo ſedi apoſtolicę reſeruanda, probatur.j.de app.vt
debitus & de bap.c.maiores.vt no.Inn. Hoſt.& Cõpo.ſ.de po-
ſtula.præla.c.fi.& Hoſt.& ab.j.de æta.& qual.multis.& Spec.ti.
de leg.§.nũc de epo.& ver.44.& Arch.60.di.nullus in epm vbi
de hoc.& Car.& Io.An.& Guil.j.de elec.c.cupientes §.deniq;
in princ.lib.6. Si quæris de ordinato, tunc aut de non rite ordi-
nato propter crimen, aut ꝑ defectum, aut propter formã, ſeu
ſolennitatem debitam nõ ſeruatam. Si ꝓpter crimen, tunc aut
propter crimen ordinantis: aut ꝓpter crimen ordinati. Si pro-
2 pter † crimen ordinantis, tunc aut eſt tale crimen.ſ.mortale qđ
ipſum ordinantem ſuſpendit, quo ad ſe ſolum nõ quo ad alios,
vt ſcilicet fornicatio, periurium, furtum, & regulariter alia pec
cata mortalia quæ enumerãtur.81.di. apoſtolis.ca.præsbyter.
& duobus.

& duobus.c.ſequentibus.l.di. de ijs vero.l.di. qui in aliquo.25.
di.§.alios. & tunc ex quo non ſunt ſuſpenſi quo ad alios confe-
runt, nedum ordinem ſuſcipiunt: ſed etiam executionem. &
ſic abſq; diſpenſatione aliqua põt miniſtrare. j.q.j. ſacerdotes.ĵ.
de coha.cle.& mulie.c.ſi.32.diſt.§.verũ.& c.nullus. & ĵ.c pro-
ximo. Aut ipſum crimen ordinãtis eſt tale quod ipſum ſuſpen
dit quo ad ſe & quo ad alios: & tunc aut eſt crimen ſchiſmatis,
vel hæreſis, vel ſimoniæ, aut aliud crimen. Si crimen ſchiſma-
3 tis † vel hæreſis, tunc dic vt no. Inn. ĵ. de ſchiſmaticis.c.1.& ibi
dicã & Hoſt.in ſum.eo.tit.§.a quo.ſub.§ quid ergo ſi quis eṕs.
& vide ꝙ not. Hoſt.in ſum.ti.de ſchiſmaticis.§. quid iuris.ver.
ego diſtinguo. vbi diſtinguit, vtrum ſcienter recepit quis ordi
nem ab hæretico, ſchiſmatico vel excõicato.& tunc ſolus Pa-
pa diſpenſat cum eo. Aut ductus ignorãtia probabili & nõ ſu-
pina, & tunc per diſcretum prælatũ cum eo poterit diſpenſari:
quia & ordinati ab hæreticis diſpenſatiue admittuntur in ordi
nibus. Hæc diſtinctio probatur. ĵ.de ordi.ab epi.qui renun.epi.
c.1.& 2. Sed in epiſcopatu ſolus Papa diſpenſat. vt in c.allegato
quia diligentia ſm Hoſt. ibi idem no. frater Io.in ſumma con-
feſ.tit.de ſchiſma.q.7. Si ſit crimen ſimoniæ, refert, aut eſt ſi-
moniacus in ſuo ordine, vel beneficio ſuſcepto, aut non in ſuo
ordine vel beneficio: ſed in collatione ordinum vel beneficio-
4 rum. Si primo modo tunc refert. Aut facit ſcienter † ſe ordina-
ri a ſimoniaco, aut ignoranter. Si ſcienter tunc aut coactus aut
voluntarie. Si coactus tunc aut eſt coactus abſolute aut condi-
tionaliter: ſi abſolute tunc non recipit caracterem. vt probatur
l.di.c.præsbyteros. ĵ.de bap.maiores.in ſi.ver. ille vero.15.q.1.
c.1.20.q.3.pręſens clericus de conſe.di.4.c.eos quos. Si condi-
tionaliter: tunc talis recipit caracterem.i.ſacramẽtum ordinis
quia coacta voluntas, voluntas eſt.ff. quod metus cauſa.l.ſi mu
lier.§.ſi metu.2.15.q.1.merito. & in d.c.maiores.in ſi.ver. ꝓ-
pter quod. & 1.q.1.conſtat & talis indiget diſpenſatione ſaltem
eṕi. Nam magis conſtat de voluntate coacti, quã ignorantis. vt
ĵ.de ſimonia.ſicut tuis.§. quamuis, & tñ ignorãs diſpenſatione
indiget, vt ſtatim ſequitur. multo magis ergo iſte. Si voluntarie
receperit ordinẽ a ſimoniaco in ſuo ordine vel beneficio, tunc
quia talis ordinator nõ habet executionem etiã poſt peractam
pęnitentiã. ĵ.de accu.inquiſitionis.1.q.1.reperiuntur. & c.qui-
buſdam. non poteſt eam conferre ordinato. j.q.j.qui perfectio-
nem.j.q.7.Daibertum. Vnde nullus ſciens cum ſimoniacũ etiã
occultum debet ab eo recipere ordines, ſed potius excõicatio-
nem pati. ĵ.de ſent.c.[illegible]ó.inquiſitioni.& cum ordinato a tali ſo-
lus Papa habebit diſpenſare ſiue ſit notoriũ eum eſſe ſimonia-
cum vt.1.q.1.ſi quis a ſimoniacis.in ſi.ſiue occultum. vt no. ibi
glo.ſuper verbo probare in quęſtione ſed pone prælatũ. Si igno
5 ranter † ſe fecit ordinari a ſimoniaco, tunc indiget diſpenſatio
ne ſaltem eṕi in deteſtationem criminis.arg.1.q.1.ſi qui a ſimo
niacis vbi hoc not. Ioan. ĵ.de ordina.ab eṕo.c.5.in ſin. & c.2.vt
no. Hoſt.in ſum.eo.tit.§ & a quo ſub.§. quid ſi ignorem. Idem
Ber. ſaltem in ſimoniaco in ordine. ĵ. de ſimo.c.per tuas.2.in ſi.
Si vero non eſt ſimoniacus in ſuo ordine, ſeu beneficio, ſed in
collatione ordinum, vel beneficiorũ tunc refert, aut in electio-
nẽ beneficiorum vel beneficij, tũc aut eſt crimen occultum &
tunc talis retinet executionem ordinis & ſic eam confert ita ꝙ
ordinatus ab eo abſq; aliqua diſpenſatione poterit miniſtrare.
Sic intelligo gl.Ber. ĵ. de ſimonia per tuas.2.circa.ſi.gl.ibi. Vn-
de iſte non eſſet ſimoniacus in ordine ſubaudi ſuſcepto, & vr̃
per literã ſed alias ſubaudi in beneficio cõferendo licite poteſt
miniſtrare in ſuſceptis ordinibus. Aut crimen eſt notoriũ: &
tunc eſt ſuſpenſus ipſo iure quo ad ſe, & quo ad alios ita ꝙ reci
piens ordines ab eo nõ recipit executionẽ ordinis, vt not. Tan.
Laur.& Vin. ĵ.de ſimo.c.accuſatum. quod.c. poteſt intelligi in
hoc caſu ſm eos & Arch.l.di.de ijs.2.in gl. idem not. ita ꝙ ſine
diſpenſatione Papę nõ poterit miniſtrare.arg. ĵ.de ordi.ab eṕo
qui renun.epiſcopatũ.c.j. Et quia circa hanc materiam eſt eṕis
generaliter diſpenſatio interdicta, niſi in caſibus ſpãliter exce-
6 ptis. ſm Hoſt. hic diſtingue, aut eſt ſimoniacus † in collatione
ordinis, vel ordinum. & talis perdit executionem quo ad ſe &
quo ad alios. etiam ſi ſit occultus, vt no. Ber. Io.& Vinc. ĵ.de ſi-
mo.c.per tuas.2.qd̃ verum eſt ſm Inno. ibi ꝙ eſt ſuſpenſus ab
executione ordinũ per trienniũ & nõ vltra. ĵ.de ſimo.per tuas.
& idẽ quo ad hoc Arch.32.di.§.ad hęc. in gl. Adde dicit Goff.
Vnde credo, ꝙ ordinatus ab eo infra illud trienniũ non recipit
executionem, quã nec conferẽs habet per d.c. Daibertum nec
poteſt miniſtrare in ordine ſic ſuſcepto: niſi cũ eo diſpenſetur
per Papã ar. ĵ.de ſimo.per tuas.& hoc, niſi forte iuſta ignorãtia
excuſetur, quo caſu eṕs cum eo poterit diſpenſare.ar. ĵ.de ord.
ab epi.c.1.in ſi.& c.2. Sed ordinatus ab eo poſt illud trienniũ ſi-
nitum recipit executionem. & poteſt ſine diſpenſatione aliqua
in ſuis ordinibus miniſtrare: quia illa ſuſpenſio triennij, de qua
in d.c.pen. ipſo iure per lapſum ipſius triẽnij expirat. vt no. Inn.
ĵ.de æta.& quali.cum bonę. Et in iſto caſu etiã poteſt intelligi,
& exponi gl.Ber. iam allegata. in c.alle.per tuas.2.in ſi. verſ. vn-
de cum iſte &c. Et ſic illa gl. poteſt intelligi tam in ſimoniaco
in beneficio conferẽdo, quam etiã in ſimoniaco in ordine cõſo
rendo. Si eſt aliud crimen ordinantis quod ipſum ſuſpendat ab
executione ordinis quo ad ſe & quo ad alios, ſicut ſi eſſet con-
cubinarius notorius. ĵ.de coha.cle.& mulie.c.veſtra.& c.tua.&
c.ſi. vel ſi infamis ipſo iure, vel per ſñiam infamia iuris. vt.š.de
reſcriptis.c. ſciſcitatus. vel excõicatus maiori excõicatione.5.
q.1.illi qui & c.beatus. vel alijs modis notatis in Spec.in reper-
torio in ſin. rubrica, caſus totius iuris in quibus eſt aliquis ipſo
iure ſuſpẽſus, quo caſu ſuſpẽſus eſt qui a ſuſpenſo recipit ordi-
7 nes vt 1.q.1.ſtatuimus.2. Aut quis † ſcienter recipit ordines a
tali, & tunc ſolus Papa cũ tali poterit diſpenſare.ar. ĵ. de ordi. ab
epi.qui renun.epi.c.1.§.ſane. & de ſen.exc.cũ illorum.in princ.
Aut ignorãter, & tunc aut craſſa, & ſupina eſt ignorãtia, & tunc
idem, vt in d.c.1.in ſi.ver.craſſa.& in d.c.cum illorum in princ.
Aut non eſt craſſa, nec ſupina, ſed ꝓbabilis ignorantia, & tunc
poterit eṕs diſpenſare vt in d.c.1.in ſi.& c.ſequẽti cum clericis.
Et intelligunt ibi Boa.Pe.de Samp. & Abb. ꝙ ſuus eṕs poterit
diſpenſare cum ipſemet non contulit ordinẽ, alias ſecus. arg. ĵ.
de cle.coniuga.diuerſis fallacijs. idem Hoſt. ibi dicens tñ, quod
ſucceſſor delinquentis hoc poſſet: ſed Vinc. & Egid. dñt ibi ꝙ
ipſe ordinans abſolutus poterit diſpenſare. Sicut & ſacerdos po
teſt mihi iniungere pęnitentiã de peccato quod, eo mandante,
vel participante cõmiſi, ad qd̃ facit qd̃ no. Laur.& Hug.de con
cubina ſacerdotis.3.q.7.§.vlti. in fin. Sed fatentur ꝙ honeſtius
eſſet id alteri cõmittere propter erubeſcẽtiam, quæ eſt magna
pars pœnitentiæ de pęni.diſt.1.quem pęnitet.& facit quod no.
30.q.1.oẽs.33.q.2.placuit. Si propter crimen ordinati, tunc aut
propter crimen apoſtaſiæ, & tunc dic vt dixi.š.eo.ex parte. aut
propter aliud, & tunc quid iuris de iure cõi dic vt not. Ber. Inn.
& Hoſt.š.eo.ex tenore.& G.in Spec.ti.de leg.§.qualiter autem
ver.hoc quoq;. de diſpẽſatione vero quid iuris ſuper hoc Hoſ.
ĵ.c.proximo.in ſin. ita dicit mediocris peccator occultus poſt
peractã pęnitentiam ſine diſpenſatione aliqua, & notorius pec
cator pœnitens diſpenſatione obtenta eṕi exceptis prohibitis
& in ſuſceptis ordinibus ſecure miniſtrant & ad maiora ꝓue-
huntur [pro hoc.l.di.de ijs vero.& ĵ.de biga. quia circa.de cle.
coniuga.c.ſane.2. Et ꝙ eṕs hoc caſu valeat diſpenſare not. Inn.
š.eo.ex tenore.] Enormes vero peccatores ſine diſpenſatione
Papæ exceptis cõceſſis nec miniſtrare debent in ſuſceptis or-
dinibus, nec aſcendere ad maiora. vt ĵ.c.ꝓximo. pro hoc etiam
facit. ĵ.de eo qui fur.ordi.recepit.c.1. & de cle. non ordi.miniſ.
ca.2. Impęnitentes aũt monendi, & ſub interminatione diuini
iudicij obteſtãdi ſunt ne miniſtrẽt, vel ad ſuperiores aſcendant
vt. ĵ.c.proximo.in ſi.& hoc, excluſis oĩbus alijs, quę in ſumma,
& alibi notata ſunt. tenẽdum eſt ſm eum. pro cuius primo di-
cto facit, quod no. Inn. ĵ.de ſchiſm.c.1.gl. quo ad executionem
ver. alij tñ criminoſi.& c.vbi dicit, quòd adulteri, fures, periuri,
homicidę, & huiuſmodi. licet ꝓpter peccatũ non debeant ce-
lebrare quandiu ſunt in peccato, tñ nexibus conſtitutionũ non
hñt executionem ligatam ſui ordinis quin qñq; (ſi egerint pę-
nitentiam) ſine alia recõciliatione liceat eis exequi ſuum ordi-
nem. Salua tñ diſtinctione, quam poſuit ipſe Inn. š.eo.ex teno-
re. idem Hoſt. ibi & Arch.l.di.de ijs gl.ſi. Item pro primo & ſe
cundo dicto facit dictum.c.de ijs vero.& ĵ.de biga. quia circa.
& de cle.coniu.c.ſane.2. Et ꝙ eṕs in ſecũdo caſu valeat diſpen
ſare no. Hoſt. in c.alle.ex tenore. & in hoc dicto Hoſt. ſatis con
cordant Pet.de Samp.& Abb. ĵ.c.1.dicentes, ꝙ quatuor regulę
ibi ſumuntur. Prima nullũ crimen mediocre, & occultũ impe-
dit poſt peractam pęnitentiã in ſuſceptis ordinibus miniſtrare,
vel ad ſuperiora aſcendere. Scd̃a talis eſt, omne crimen medio-
cre & notorium facit hoĩem irregularẽ. Tertia talis eſt, omne
crimen enorme impedit in ſuſceptis ordinib' miniſtrare, & ad
ſuperiora aſcendere vt ſic: quod ibi dr̃ de homicidio, dictũ ſit
cauſa exempli. Quarta talis eſt, omne peccatũ mortale ante pę-
nitentiã facit hoĩem irregularem, ne poſſit in ſuſceptis ordini
bus miniſtrare, nec ad ſuperiora aſcẽdere. Idem recitat Io.An.
ibi. Si aũt ordinatio eſt non rata ꝑ defectum, refert aut pro-
pter defectum ordinantis aut ꝑ defectum ordinati. Si ꝓpter
defectum ordinantis, executionem non habẽtis, vt eṕi qui re-
nuntiauit oneri & honori, tunc diſtingue vt. ĵ.de ordi. ab eṕo.
ca.1.& 2.& dixi ſtatim.š.in ver.ſi eſt aliud crimen. Si ꝑ defe-
ctum ordinati vt infantus. illiterati, coniugati, & aliorũ de qui-
bus. ĵ de

bus.j.de tempo.ordi.c.nullus. lib.6: 50.diſt. non confidat. tunc
aut eſt defectus difformitatis corporis vel membrorũ: & tunc
dic vt no.de cor.vitia.c.fi. Aut aliud & tũc credo, ꝙ in caſu di-
ſpenſationem requirente hẽt ſolus Papa diſpenſare, niſi cõtra-
rium reperiatur in iure.ar.50.di.c.non confidat. cũ ibi notatis
per Hug.& Arch.& arg.33.diſt.lector.& j.de biga.ca.2.fallit in
illiterato iam ꝓmoto cum quo etiam ep̃s poteſt diſpenſare vt
remaneat in illo ſtatu,& nõ deponatur ſed doceatur.38 di. nul
lus.& c.ſedulo.10.q.1.placuit non tñ vt promoueatur. vt in c.
allegato nõ confidat vt no.Spec. rubr.de leg.§. nunc de epiſco-
8 porũ diſpenſatione ver.27.& notabiliter dico † in caſu diſpen-
ſationem requirente quia patiens defectum in ętate, licet ante
ætatem competẽtem ordini ſuſcepto aduenientem ſit ſuſpen-
ſus vel ipſo iure ſm Abb.ſ.eo. vel nõ eſt cõpos in 1.gl. fin. vel
per ſñiam eſt ſuſpendendus (ſm Arch.ibi per tex. ibi ſuſpen-
dimus) non em dicit ſuſpenſum denũciamus: quia hoc tenet.
77.di.c.placuit glo.2.quam ſñiam tenet Ray.in ſumma de æta.
& quali.ordi.§.pœna eius in prin.quod vr̃ verius.ſ. ætate adue-
niente abſq; eo, ꝙ durante huiuſmodi ſuſpenſione immiſcuiſ-
ſet ſe diuinis in ordine illo ipſo iure ceſſat ſuſpenſio.ar.ſ.eo.vel
non eſt compos ibi quem in ab executione ordinis diaconatus
vel ꝙ ad ætatem legitimam.&c. & ar.not.per Inno.j.de æta.&
9 quali.c.cum bonæ. Si propter † formam, vel debitã ſolennita-
tem non ſeruatã tunc aut in hoc ꝙ ab alieno ep̃o ordinatur vel
in hoc ꝙ recepit eadem die, vel duabus diebus cõtinuato ieiu
nio plures ſacros ordines, aut in hoc ꝙ extra tp̃a ad hoc a iure
ſtatutum ordinatur. Aut in hoc, ꝙ examinatione non præmiſſa,
ordinatur, aut in hoc ꝙ furtiue ordinatur.aut in hoc ꝙ per ſal-
tum, aut in hoc ꝙ aliquid in collatione ordinũ eſt omiſſum. Si
primo modo tunc poteſt ep̃s proprius cũ eo diſpenſare. vt 71.
diſt.c.1.& 2.3.& 9.q.2. Lugdu. & hoc tenet Inn.j.eo. dilectus.
in gl.diſpenſatio. Et quis dicatur hoc caſu proprius ep̃s legitur
& no.j.eodem cum nullus.lib.6. Vnde ep̃s non poſſet clericos
ſtudẽtes Pariſijs ordinare ſine licentia ep̃i ſui: niſi prius per de-
cem annos fuerint ibi morati: quia ex tunc,& non ante intelli-
guntur ibi hr̃e domicilium.C.de incolis.l.2.li.10.hoc no.Ho.j.
de for.compe.quod clericis.& Aſtenſis. li.6.tit. quis poteſt or-
dinare.artic.8.ad finem. Si ſecundo modo ſcilicet in hoc ꝙ re-
cepit eodem die vel duobus diebus continuato ieiunio plures
ſacros ordines, tunc refert, aut talis remanet in ſeculo. & tunc
ſolus Papa poteſt diſpenſare.vt ſ.eo. literas. in fin. & hoc notat
ibi Ber.& Hoſt.idem Inno.in d.c.dilectus.in gl.prohibetur epi
ſcopo. Fallit in minoribus ordinibus, in quorũ executione po-
teſt epiſcopus diſpenſare. vt j.de eo qui fur. ordi. ſuſce.c.cum.
H.j.reſponſo.Aut tranſit ad religionem,& tunc Abbas poterit
in omnibus ordinibus diſpenſare, vt ibi in fin. Si tertio modo,
10 ſcilicet,in hoc ꝙ † extra tempora ad hoc a iure ſtatuta tunc nõ
poteſt epiſcopus,ſed ſolus Papa diſpenſare,vt not.Inn.ſ.eo.di-
lectus.in glo.prohibetur.ar.illius ca. & c.cum quidam. & G.in
Spec.rubr.de legato.§ nunc oſtendendum verſi.52. & Ray. in
ſumma ſua.eo.ti.§.in ſumma ſua.Ber.vero & Inno. hic vr̃ te-
nere contrarium,quorum opin. glo. ſuper Ray. in d.§.in ſum-
ma.& frater Ioan.in ſumma confeſ.tit.de æta. ordi.q.36. intel-
ligunt fore veram in ordinibus ſuſceptis,vt poſſit in eis epiſco
pus impoſita pœnitentia competenti diſpenſare, per iſtud c.ſe-
cus autem de ordinibus ſuſcipiendis ſm eos.Sed Hoſt.hic di-
ſtinguit dicens, ꝙ epiſcopus põt diſpenſare iure ſuo iuſta igno
rantia excuſante.arg.j.de ordi.ab epi.c.2.in fin. vel vrgente ne-
ceſſitate,vel euidente vtilitate eccleſiæ exigente. vt patet in eo
quod legitur & no.ſ. de elec. in c.cum nobis olim.§.fin. & c.in
cauſis.§.fi.& j.de præb.de multa.§.fi.niſi forſan ipſe epiſcopus
in hoc deliquiſſet.arg.j.de cler.coniug.c.diuerſis fallacijs.& de
dona.inter vir.& vxo.& ſi neceſſe.vel niſi Papa ipſemet ſenten
tiam ferat. vel ſibi diſpenſationem retineat, vt.ſ.c.proxime al-
leg. in fin. alias autem exceptis prædictis caſibus de ignorantia,
neceſſitate,vel vtilitate in hoc caſu epiſcopus.ſuo iure diſpen-
ſare non poteſt niſi ſibi ſpecialiter cõmitteretur.ſ.eo.cum qui
dam.& hoc quod dicit ipſe,teneas,quicquid notetur de hac ma
teria per eum in ſum.eo.ti.§.fi.ver.per prælatum. & ſequenti-
bus vbi idem dr̃ ſed prolixe; quia circa hanc materiam eſt ep̃is
generaliter huiuſmodi diſpenſatio interdicta, ſm eum. Si quar
to modo,ſcilicet,in hoc, ꝙ examinatione non præmiſſa, ordi-
11 natur † tunc aut talis ꝓmotus ſine examinatione nõ præmiſſa
eſt notus & etiam dignus,& talis poteſt ꝓmoueri ſine exami-
natione vt patet in eo,quod legitur, & no.23.diſt.c.qui ep̃s.34.
di.c.nullus ordinetur. & c.ſi quis presbyter ibi, ſine aliqua exa-
minatione, &c. Nam noti non ſunt examinandi, quia iam dñr
examinati:vt patet in eo,quod legitur,& not.47.di.de petro.j.
de app.conſtitutus.2.ſm Hug.& Arch. Fallit hoc in cõſecran-
do qui,quãuis notus ſit tñ examinatur.23.di. qui ep̃s ſm Gof.
in ſumma de tempori.ordi.§.reſtat.& Hoſt.in ſumma de ęta.&
quali.ordi.§.quid iuris. Aut nõ eſt notus,nec dignus & tunc ta-
lis debet deponi, adeo ꝙ ep̃s diſpenſare cum eo non poteſt, vt
(81.diſt.Si qui ſine examinatione) 50.diſt.ex pœnitentibus.Et
not.Spe.rubr.de leg.§.nunc de ep̃orum diſpenſatione.in 8.col.
12 ver.item nõ diſpenſat.Aut eſt notus,& † indignus,& talis oĩno
deponendus eſt: quia crimen ſuũ tacuit.j.de corpore vicia.ex-
poſuiſti . & hoc caſu cum tali ep̃s diſpenſare non poteſt, maxi-
me qñ eſt tale crimen graue,ſuper quo diſpenſare nõ poteſt, vt
in c.allega.ſi quis presbyter. & c.ſi qui ſine.ſecus de leui crimi-
ne.vt 68.diſt.c.1.ſm Goff.in §.allegato, reſtat. & Hoſt.in §.al-
leg.quid iuris.& ſm fratrem Io.in ſumma confeſ.tit. de æta.&
quali.ordi.q.19. Aut eſt ignotus,ſed dignus & tũc licet talis ſit
deponendus vt no.gl.in d.c.ſi quis presbyter. Credo tamen, ꝙ
epiſcopus hoc caſu diſpenſare poſſet, ar.illius c.ſi quis presby-
ter & c.nullus c.ſi qui ſine examinatione a cõtrario ſenſu. Nam
talis furtiuè vr̃ ordinatus, cum quo epiſcopus diſpenſat, vt ſe-
quitur.& ar.no.per Arch.12.q.2.c.apoſtolicos.vbi dicit, ꝙ epi-
ſcopus poteſt diſpenſare cum pręlato ſibi ſubdito deponendo,
quod non deponatur: & quia maius crimen eſt alicui digno ſe
facere ordinari ab alieno ep̃o examinatione pręmiſſa,cum quo
tñ poteſt ep̃s diſpenſare . (vt eſt dictum) ꝗ facere ſe ordinari a
ſuo ep̃o examinatione non pręmiſſa & de iſto ꝓmoto ſine exa
minatione notat plene Gof.in ſumma.e.ti.§. reſtat videre iam
13 allegato. & Hoſt.in ſumma.eo.ti.§.quid iuris. Si quinto † mo-
do, ſcilicet qñ quis ordinatur furtiue, tunc dic ꝙ cum tali po-
teſt ep̃s diſpenſare cum diſtinctione tñ . Nam aut talis furtiue
ordinatus eſt in excommunicatione ordinatus, & tunc aut eſt
excõmunicatus minori excõmunicatione, aut maiori . Si mi-
nori tunc,licet gl.in ſumma Ray.tit.de ſent.excõ.§.58. videa-
tur dicere, quòd ſit irregularis per c.ſi celebrat. de cle. excom.
miniſtran.tñ frater Io.in ſumma confeſ.tit. de laxat. & diſpen.
q.9. dicit quòd non eſt irregularis : cum hoc non ſit expreſſum
in iure.pro hoc.j.de ſen.exc.is qui.li.6.credit etiam, quòd ſiue
ſit irregularis, ſiue non ep̃s poteſt cum eo diſpenſare , cum non
inueniatur ei ꝓhibitum . Si eſt excõicatus maiori excõicatio-
14 ne † tunc cum tali & ſi ad religionem migrauerit ep̃s diſpenſa-
re non poteſt, ſed ſolus Papa.ſiue ad ſacros ſiue ad minores or-
dines ſit promotus,vt.j.de eo qui fur.ord.rece.c.1.in fi.Et ex-
pone illa verba,poteris miſericorditer prouidere.ſ.de noſtra li-
centia non de tuo arbitrio : nam hoc caſu non poteſt.ſ. epiſco-
pus ſuo iure diſpenſare: & hoc tenet Ber.eo.ti.c.cum. H.lator.
ſuper verbo permittas. Et quantũ ad ſacros ordines,quòd non
poſsit ep̃s cum tali diſpenſare, cõcordat Goff.in ſum.eo.tit.de
eo qui fur.ordi.ſuſce.& Ho.in ſum.eo. tit.ſ.de eo qui fur.ordi.
ſuſce.§.a quo.ſed Hoſt.in c.alleg.cum H.lator. vr̃ tenere ꝯtrium
quantum ad minores ordines dicens ꝙ poteſt dici, quòd quan-
tum ad minores ordines non eſt ep̃is interdicta diſpenſatio vt
patet in eo quod legitur & no.j.de biga.ca.2.idẽ no. in ſumma
ti.de eo qui fur.ordi.rece.§.a quo. ar.eo.ti.c.1.a cõtrario ſenſu.
Et recitat frater Io.in ſum ma confeſ.tit.de æta.ordi.q.14.quid
iuris &c.in fi.& male ſicut credo:quia certum eſt, quòd excõi-
cati recipiendo ſcienter ordines : licet inferiores irregularitatẽ
incurrũt,vt legitur & notatur.j.de ſen.exc.cũ illorũ.& hoc no.
Hoſt.j.de cle.ex mini.c. clerici modo conſtat ꝙ cũ talibus irre
gularibus ſolus Papa diſpenſat,vt in d.c.cum illorũ.j.de re iudi
cata.cum æterni.de ſen.exc.cũ medicinalis. in fi.& c.is qui.li.6.
vbi hoc no.Card.& hoc indiſtincte tenent Inn.& alij. ſ.eo.ti.c.
ꝓximo.in gl.prohibet & Ho.poſt eum.& Arch. 50.di.nõ con-
fidat.& Abb.j.de eo qui fur.ordi.rece.c.fi.& Tan.Vin. & Ioan.
Andr.in c.cum H.lator.& Aſten.li.6.ti.de colla.ordi.ar.3.q.quæ
eſt pœna.& frater Io.in ſumma cõfeſ.ti.de laxat.& diſpen.q.8.
in fi.& gl.ſuper ſumma Ray.ti.de ſen.exc.§.15. Et intelligo ibi
ꝙ ſolus Papa habet cũ talibus diſpenſare,ſiue in ordinibꝰ ſuſce
ptis in excõicatione, ſiue in ſuſceptis ante , ſiue ad religionem
migrauerint ſiue non,vt ſatis probatur.j.de eo qui fur.ordi.re-
ce.c.fi.in fi.ibi ſuſceptor ordinũ &c. vbi hoc tenet Ho.vacillan
do tñ. licet ꝯtrium teneat.e.ti.c.1.in fi.& Ab.& Io.An.poſt eum,
15 & male per rõnem prędictam. Aut talis furtiue † ordinatus nõ
eſt in excõicatione,ſeu alia macula damnabili ordinatus, & tũc
aut nõ exceſſit alias, niſi qa furtiue eſt ordinatꝰ, & talis recepit
ordinem vt in c.alleg.ſed non executionem.ar.no.in Spe. in re-
pertorio,rubrica caſus in quibus qs eſt ipſo iure ſuſpẽſus, ver.
ordinatus ab alio &c. & cũ tali poteſt ep̃s diſpenſare tam in ſu-
ſceptis quã in ſuſcipiendis ordinib. vt in c.1.in princ. de eo qui
fur.ordi.recepit.licet Inn.dicat ibi, ꝙ ille, de quo fit mentio in

xum beneficio, vel dignitati quam habet. aut ad recipiendum
2 alium ordinem. Si ad recipiendum ordinem annexum † bene-
ficio, vel dignitati vt quia electum in archidiaconũ vult coge-
re, vt fiat diaconus, vel electum in abbatem, præpoſitũ, archi-
presbyterum vel decanũ vult cogere, vt fiat presbyter. tũc aut
non ſubeſt, quod appareat aliquod impedimentũ canonicum,
quod obſiſtat, & tunc poterit eos cõpellere monitione præmiſ
ſa per ſubtractionẽ illius beneficij, vel dignitatis & appellatio-
ne remota. vt 60. diſt. Innouamus. ſ. de elec. cũ in cunctis. §. in-
feriora. &c. ſ. eo. c. 1. in principio. & nihilominus ſi ſit eccleſia pa
rochialis, per lapſum anni abſq; monitione aliqua priuatur ipſo
iure. vt. ĩ. de elec. licet canon. lib. 6. Item in epiſcopatu nõ requi
ritur monitio, ſed ſufficit negligentia electi per tẽpus a cano-
ne diffinitum. 100. diſt. c. 1. in fi. & ſ. de elec. cum in cunctis. in
principio. Aut ſubeſt aliquod impedimentum canonicum ꝓ-
pter quod promoueri non poteſt, vt irregularitas vel aliud im
pedimentum. & tunc aut hmõi impedimẽtum erat contractũ
poſtquam beneficiatus eſſet huiuſmodi beneficium aſſecutus
3 aut poſt. Si † ante, tunc aut in promotione ad beneficiũ, vel di-
gnitatem tacuit huiuſmodi impedimentũ, & tunc eſt tali bene
ficio amouendus. vt ĩ. de corpo. vitia. c. expoſuiſti. cum ibi no-
tatis. & 50. diſ. ex pœnitentibus. & hoc in odiũ ipſius ordinãdi,
qui debuit prodere impedimentũ ſuum, vt 24. diſt. qñ. & c. vlt.
81. diſt. tantis Daniel. & c. quicunq;. & 8. q. 3. artaldus. in fi. Aut
non tacuit, ſed prodidit huiuſmodi impedimentũ, & tunc aut
promouens ſeu confirmans eum ad beneficiũ ſeu alius, qui po
terat non diſpenſauit cum eo: & tunc eſt ab ipſo beneficio amo
uendus: vt ſ. de elec. nihil eſt. §. 1. Aut diſpenſauit cum eo legi-
time & tunc aut diſpenſatio facta eum habilitauit ſolũ ad illud
beneficium obtinendũ, ſiue ad illam dignitatem obtinendam.
Aut nedum ad beneficiũ ſiue dignitatem illã obtinendam, ſed
etiam ad recipiendũ ordinem illi beneficio ſeu dignitati anne-
xum. Si primo modo tũc retinebit beneficiũ ſiue dignitatem: &
nec poterit ad ordinem cõpelli ex quo nõ poteſt ad eum pro-
moueri. ĩ. eodem tuam. cum ibi no. Si ſecundo modo, tunc po
terit ad illum ordinem cõpelli remedijs, de quib. ĩ. arg. 56. diſt.
quia ſimplr. Nam ex quo diſpenſatũ eſt cum eo quo ad ordinẽ
perinde eſt quantũ ad hoc: ac ſi nunquã illud impedimentũ ha
buiſſet. arg. ff. de ędil. edic. l. quod ita ſanatum eſt. 50. diſt. ferrũ.
4 Sed † ſi ab initio non habuiſſet impedimentũ, poſſet ad ordinẽ
illum cõpelli. ergo & nunc: quia nõ debet eſſe melioris cõditio
nis, quã ſi nunquã huiuſmodi impedimẽtum habuiſſet. vt ĩ. de
filijs presby. c. 2. lib. 6. ff. de nata. reſti. l. 1. & 2. Si hmõi impedi-
mentum eſt contractũ, poſtquam beneficiatus fuit hmõi be-
neficium vel dignitatem aſſecutus, tũc refert, aut beneficiatus
5 † huiuſmodi impedimentũ contraxit ſine culpa ſua: vt qa poſt
electionem, & cõfirmationem, ſed tñ ante ordinationẽ, factus
eſt irregularis, vt ſi perderet manum vel oculũ ſine culpa ſua.
& tũc nec priuari debet beneficio. nec ad ordines compelli. vt
ſ. de elec. c. cum in cunctis. §. inferiora. ver. hic ſane ibi ſi cano-
nes non obſiſtant. & c. ff. de off. præſi. l. diuus. de ſtatu Hoſt. l. qui
6 furere. 55. diſt. præcepta. ĩ. de cle. ægro. c. 1. & ca. pen. Aut † ipſe
beneficiatus hmõi impedimẽtum ꝯtraxit per culpam ſuam, &
tunc non ad ordines compelli, ſed beneficio priuari debebit. vt
ſ. eo. c. 1. in fi. & ĩ. de cor. vitia. c. ex parte. B. & c. ſignificauit ſm
Ber. Inn. & Hoſt. ibi. In ſecundo vero mẽbro principali. ſ. cum
eps vult eum cogere ad ſuſcipiendũ ordinem nõ annexum be-
neficio, vel dignitati: refert, quia aut neceſſitas vel vtilitas eccle
ſiæ exigit eum promoueri ad ordinem illũ aut non: ſi ſic, refert
quia aut iſte clericus excuſat ſe rõne criminis, quod dicit ſe cõ-
miſiſſe, aut rõne alterius impedimenti, quod ſe dicit incurriſſe,
7 aut ſola voluntate. Si rõne criminis quod ſe dicit † cõmiſiſſe,
tunc excepto homicida, & ſimoniaco, & alijs criminoſis, qui
poſt peractam pœnitentiã non hñt executionẽ ordinis de qui-
bus per Ber. & Hoſt. ſ. de renun. niſi cum pridem. §. pp cõſcien
tiam quilibet peccator occultus, peracta pœnitentia. ſalua con-
ſcientia, poſsit ꝓmoueri: & in ſuſceptis miniſtrare. ſ. de tẽpo.
ordi. quæſitũ. compelletur ſe facere dignum per pœnitentiam
22. q. 1. prędicãdum. 24. q. 1. ſubdiaconus. 17. diſ. nec liquit. vt. ſ.
eps diſpenſet cum eo. 8. q. 1. in ſcripturis. & ſi ſe dignum facere
recuſauerit, tunc debet eps promouere alium inferiorẽ ad or-
dinem illum: & ipſum contradicentem remouere a beneficio
illo, quod obtinet in eccleſia illa, & illi inferiori promoto dare,
cuius inferioris beneficium ſibi cõferetur niſi in alijs eccleſiæ
ſeruitijs ſit valde vtilis vel neceſſarius eccleſiæ quo caſu ſuum
beneficium retinet. vt hic. Et ſic poteſt intelligi illud c. allega.
conſuluit. 74. di. Poterit tñ etiam eps eum cõpellere per ſuſpen
ſionem ordinum. Sic põt intelligi. 74. diſt. ſi qui clerici. & c. pla-
8 cuit. Si excuſet ſe † rõne alterius impedimenti: puta infirmita-
tis, vel alterius impedimenti tpalis, vel perpetui nõ prouenien
tis ex delicto ſuo tunc non eſſet cogendus: & ſi cogeretur, &
ideo appellaret, eſſet ipſius appellatio admittenda. ar. ff. qñ app.
ſit l. 1. §. ſi quis tutor. 2. q. 6. biduum. ver. ꝙ in ſentẽtijs, vbi dr, ꝙ
qñ quis datur tutor in teſtamẽto ab illo, qui ius dãdi habet ex-
cuſare ſe poteſt ſi cauſam habeat: & ſi nõ admittatur eius excu
ſatio, appellare poteſt. Si vero ſola voluntate ſe excuſat nullam
aliam cauſam prætẽdens, niſi quia nõ vult ordinari, tunc debet
cõpelli appellatione remota per ſubtractionẽ officij, & benefi-
cij. 74. diſ. c. ſi qui clerici. & c. placuit. & 24. q. 4. diſplicet. & hic.
in ver. ꝙ ſi pro ſola voluntate. Nam ſi quis nõ vult operari, nec
manducet. vt 2. ad Theſſa. 3. c. ff. de noxa. l. ſi ex duobus. §. fi. de
9 dam. infec. l. quãuis. Si vero † neceſsitas, vel vtilitas non exigit
eum promoueri, tunc non debet cogi, & ſi eps eum cogat; pu-
niendus eſt. vt 74. diſt. c. 1. & 2. & c. vbi iſta. Dicitur aũt exigere
10 † vtilitas eccleſiæ, qñ eccleſia indiget aliquib⁹ miniſtris, & ſunt
in eccleſia alij idonei præter iſtum, quem eps vult compellere,
neceſsitas vero qñ eccleſia indiget miniſtris, & nullus alius eſt
idoneus in eccleſia præter iſtum quem eps vult cõpellere. Iſta
diſtinctio pro maiori parte ſumitur ex gl. Io. 74. diſt. in ſum. &
Hoſt. hic. & in ſumma. eo. tit. §. ordo. ver. circa hoc quæritur. &
Goff. in ſum. eo. ti. §. ſecunda diſcordia. & Ray. in ſum. rubr. de
æta. & quali. ord. §. item nunquid eps poteſt cõpellere & frater
Io. in ſumma confeſ. eo. ti. 15. q. 48. & Aſten. li. 6. tit. de obedien
tia arti. 4. ver. nunquid prælatus & Gar. & Cardi. & Io. An. ĩ. de
elec. c. licet canon. lib. 6. Et ad declarationem hmõi diſtinctio-
11 nis, ſi quæris, vtrum quis coactus † ordinatus recipiat caracte-
rem, dic ꝙ ſic, ſi coactio eſt conditionalis. ar. 1. q. 1. quod quidã
45. diſt. de Iudæis. 74. diſt. c. duo iſta. Nam in tali caſu eſt volun
tas, ſaltem indirecta. de qua dicit Aug. noluit facere, quia noluit
viuere. 15. q. 1. merito. Sed ſi fuit abſoluta coactio, nullum reci-
pit ordinem, ſicut nec in tali caſu reciperet baptiſmum. 50. di.
presbyteros. & ĩ. de bapt. c. maiores. ſm Goff. & Hoſt. in ſum-
ma huius titu. §. alleg. ordo. ver. quæritur etiam Ray. eo. titu. §.
circa hanc. & frater Ioan. in ſumma confeſ. eodem titu. q. 49. &
Aſtenſis. lib. 6. titu. de collatione ordinum.

AD aures. Si quæris vtrum & quãdo medicus
vel chirurgicus artem ſuam exer-
cens circa infirmum irregularitatem incurrat, diſtin
ſtingue, vt dicam. ĩ. de homici. c. tua nos.

1 *Abſolutio ſpecialis quando non neceſſaria.*
2 *Suſpenſum in certum tempus abſolutione non egere.*
3 *Abſolutione indefinite ſuſpenſo opus eſſe.*
4 *Satisfaciat quouſque &c. formula explicatio. & vis.*
5 *Clem. vt ij qui enucleari.*
6 *Sententia declaratoria quando neceſſaria.*
7 *Capita multa explicari.*
8 *Excommunicato cuinis abſolutio neceſſaria.*

CVm bonæ. Si quæris, vtrum ſuſpenſo poſt
pęnitentiam & ſatisfactionẽ de-
bitam ſit neceſſaria ſpecialis abſolutio, vt poſsit lici-
te in ſuo officio miniſtrare. refert, aut quæris de ſu-
ſpenſo a Deo: aut quæris de ſuſpenſo a iure, aut de ſuſpenſo ab
1 homine. Si de ſuſpenſo † a Deo, quales ſunt excõicati minori
excõicatione, & oẽs exiſtentes in peccato mortali vt no. Inno.
& Hoſt. ĩ. de cle. excommu. mi. c. ſi celebrat in glo. quidam. qui
etiam largo modo põt dici ſuſpenſi a iure quo ad ſe ſolũ vt no.
Inno. & Hoſt. ĩ. de ſent. excõ. c. nuper. & c. venerabili tunc tali
non eſt neceſſaria abſolutio, ſed peracta pęnitentia. poterit lici-
te miniſtrare. 81. diſt. c. ſi qui ſunt presbyteri. vbi hoc no. gl. 82.
diſt. nullus vbi hoc etiam no. glo. & Arch. 50. diſt. ſacerdotes. &
11. q. 3. qui merito. ar. ad hoc. 15. q. 6. nos ſanctorũ. & 17. q. 7. ſi
quis deinceps. 11. q. 3. audi. de pęni. di. 1. in actione. Nam pecca
tum per pęnitentiã indulget Deus, vt 23. q. 4. c. actione. de pęn.
di. 3. talis. 33. q. 1. apud. C. de hęreticis. l. manicheorũ. Si de ſu-
ſpenſo a iure, vel ab homine, tunc aut eſt ſuſpenſus ad certum
tps, & determinatum, vt vſq; ad vnum annum. aut vſq; ad tps
incertum, & indeterminatum, vt donec ſatisfaciat, donec reſti
2 tuat, donec ſe faciat ordinari, aut ſimpliciter. Si primo † modo
tunc nõ eſt neceſſaria abſolutio: ſed finito tpe ceſſat ſuſpenſio,
& redit ad eccleſiam, argu. ff. de poſtu. l. puto. ſm Inno. & Hoſt.
hic. & ĩ. de cohabi. cle. & mu. c. ſicut. in gl. ſatisfactio. ſecundum
Innoc. & in glo. congruam per Hoſt. idem Innoc. & Hoſtien. ĩ.
de ſimonia. cap. penul. & Arch. 32. diſtin. c. ad hæc. in gloſ. adde
dicit Gof. Ita intelligo omnia iura de ſuſpenſione certi tempo-

ris loquentia. vt 55. diſt. nullus de conſecra. diſt. 2. c. relatum. 18.
diſt. c. fi. 81. di. c. tanta. 10. q. 3. vnio. in fi. ſ. de ele. cum in cunctis
. §. cler. & c. quiſquis. j. de ſimo. c. pe. & de ſen. exc. ſacro. de clan.
deſpon. cum inhibitio. in fi. de cle. percuſſo. c. præterea. & c. pręſentium. j. de elec. c. ſtatuimus. §. qui vero. c. cupientes. §. cæterū
c. prouida. de re iudi. cum æternis. de ſen. excō. cum medicinalis
§. ſi quis aūt vbi hoc idem tenent Card. & Io. An. de off. dele. c.
fi. §. vlt. de tempori. or. c. eos. & c. fi. de re. ecc. nō alie. c. hoc conſultiſsimo. lib. 6. extra de vita & hone. cle. c. qm̄. de ſtatu monachorum. c. ne in agro. §. ſi quis. de magiſ. c. cū ſit in fi. & de pœnis cupientes. §. qui vero & de hæreticis. c. 1. ad fi. in cle. & idem
in hoc mēbro. Io. An. extra de deci. c. 1. in cle. & Aſten. li. 7. ti. de
forma excōicandi art. 3. verſ. 4. ſi feratur. Si ſecundo modo, tunc
3 † neceſſaria eſt ſpecialis abſolutio etiā poſt ſatisfactionem. vt
a. q. 5. c. presbyter ſi a plebe. 50. di. ſacerdotes. ſm̄ Inn. & Hoſt.
hic. & Ber. j. de ſolu. c. 2. gl. fi. & de ſimo. c. dilect². 2. gl. ſed nōne.
Et ratio diuerſitatis eſſe poteſt, ſm̄ eos, quia qn̄ habet certum
tp̄s ſuſpenſionis, nec aliud exigitur, nulla poteſt eſſe dubitatio
4 de eius abſolutione. Sed qn̄ dicitur quouſq; ſatisfaciat, † multæ pnt̄ eſſe dubitationes, qa vnus diceret plene eſſe ſatisfactū,
alter negaret. & hanc opin. vr̄ approbare Io. in c. alleg. ſ. allega. ſi
quis deinceps. & Arch. j. de elec. quia ſæpe. lib. 6. & eam tenent
expreſſe. G. de Monte Lau. extra de penis. c. 1. ſuper verbo donec ſatisfecerit. in cle. & Gen. de priuil. c. 1. ſuper. §. cæterum. ſuper verbo vſq; ad ſatisfactionē in cle. & in extrauaganti Io. 22.
Suſcepti regiminis in fi. ſuper verbo donec. Sed Io. An. contra.
in c. alleg. quia ſæpe. & de off. ordi. c. præſenti. li. 6. dicens, quod
ſuſpenſi in caſu illorum. c. ſ. donec reſtituerint eis reſtituētibus
ipſo iure, ſine alia ſnīa reſtituti erunt. idem tenent Inn. j. de coha. cle. & mulie. c. ſicut. in gl. ſatisfactio vbi dicit idem, in eo qui
eſt ſuſpenſus vſq; ad congruam ſatisfactionem, quod dictū eſt
in eo, qui ſuſpenſus eſt ad certum tp̄s. & Hoſt. poſt eum ibi. idē
Aſten. lib. 7. ti. de interdicto, & ſuſpenſione art. 7. verſi. vnius. in
fi. idem Goff. tenet & Hoſt. j. de hæreticis. c. vlt. glo. 1. & abbas.
& Io. An. poſt eum in ſententia abſolutionis vaſallorum a fidelitate alicuius excōicati lata ad tempus. ſ. quandiu in excōicatione perſteterit, ſcilicet quod per abſolutionem recuperat fidelitates, & iura. ar. j. de pœnis. c. fi. vbi etiā idem tenent. & pro hoc
bene facit quod legitur. & not. j. de vita & honeſtate cle. c. vlti.
Ego Henricus Boich dico ſic, ꝙ aut illud. ſ. factū vſq; ad cuius
euentū ſuſpenſio eſt collata, eſt notorium nec reuocatur in dubium eueniſſe, & tunc non eſt neceſſaria aliqua abſolutio nec
etiā declaratio iudicis. ita poſſet intelligi extra de æta. & quali.
5 vt ij qui in cle. † quia receptio ordinum ſpāliter ſacrorum vix
poteſt eſſe nō notoria. Per eandem viam poſſet intelligi. j. de
ſpon. nō eſt vobis. & c. gnāli. §. illos quoq;. de elec. lib. 6. Idem ſi
clericus eſſet ſuſpenſus, donec cōtraheret cū Berta, & tandem,
bannis pręmiſsis, contrahit cū ea in facie eccleſię. j. de clan. deſpon. cum inhibitio. j. qui mat. accu. poſ. cum in tua. Aut reuocatur in dubium: & tunc aūt quęris, vtrum, pbatio facto ſatiſfactionis, vel reſtitutionis, vel alio ſimili neceſſaria ſit vera abſolutio ſeu ſnīa abſolutionis: & dico quod non. Sic intelligo opi.
Hoſt. & Inn in c. alleg. ſicut. & opin. Io. An. ſ. allegata. licet eſſet
tutius & ſecurius abſoluere talem ad cautelam. vt no. Ber. j. de
interdicto ma. c. fi. Aut quæris nunqd ſit neceſſaria declaratio,
6 ſeu ſnīa † declaratoria iudicis ſuper ſatisfactione ſeu alio facto,
vſq; ad cuius euentū ſuſpenſio eſt collata: & dico ꝙ ſic. ita intelligo opi. Inn. & Hoſt. hic & hoc tenet Io. An. extra de decimis.
c. 1. in cle. Et ita pnt̄ intelligi oīa iura de ſuſpenſione vſq; ad tp̄s
indeterminatū loquentia. vt j. de elect. c. quia ſæpe. de off. ordi.
præſenti de cenſi. exigit. lib. 6. & extra de decimis. ca. 1. in cle. Si
tertio modo. j. ſimpliciter tūc eſt neceſſaria vera abſolutio antequam poſsit licite miniſtrare. j. de ſent. excō. venerabili cum
ibi no. per Inn. Sic intellige oīa iura de ſuſpenſione ſimplici lo-
7 quentia. 11. q. 3. ſicut † apoſtoli. & tribus. c. ſequētibus. 16. q. 7.
nullus. c. ſi quis deinceps. ſ. de tranſlat. epi. c. 2. in fi. de tempori.
ordi. c. vel nō eſt. & c. dilectus. & c. literas. e. ti. c. 1. li. 6. de off. deleg. c. ſane. & eo. ti. c. a li. 6. de pę. & remiſ. oīs. de vſuris. quia in
omnibus. de teſti. tam literis in fi. de ſecūdis nup. c. 1. de priuil.
tuarum. de ſchiſma. c. 1. in fi. & de ſolu. c. 2. de vita & hone. cle. c.
fi. eo. ti. c. 1. in cle. de præb. graue. de hæreti. c. ſi aduerſus. de ele.
nihil eſt eo. tit. c. indemnitatibus. in §. pen. li. 6. de regularibus. c.
non ſolum. in fi. ne ſede vacante. c. vnico lib. 6. extra de re. eccle.
non alie. c. 1. §. ſi quis autem in clem. nec credo glo. veram Ioan.
Andr. & Arch. poſitam. 11. q. 3. qui merito. vbi dīt quod in ſuſpenſo a iure poſt pęnitentiam non requiritur abſolutio: ſecus
in ſuſpenſo ab homine: niſi intelligas de ſuſpenſo a iure quo ad
ſe ſolum, non quo ad alios qui, ſcilicet, magis proprie dicit ſuſpenſus a Deo vt dixi. ſ. & quod dictū eſt in ſuſpenſo idem in-
8 telligo in interdicto per iura allegata. Aut † quæris de excommunicato, & tunc ſiue ad tempus indeterminatum. (Nam ad
determinatum fieri non poteſt,) ſiue ſimpliciter ſit excōmunicatus requiritur vera abſolutio, quæ habet certam formā de
qua. j. de ſent. excom. cum deſideres quæ quidem forma non
requiritur in ſuſpenſione vel in interdicto. vt no. Ho. j. de matri. contract. contra interdic. eccl. c. fin. licet Ber. ibi innuat contra. & Archid. 89. diſt. c. decenter. & male.

1 *Subdiaconum non, niſi recte ordinatum, in epiſcopum eligi.*

AMultis. Si quæris, nunquid ſubdiaconus poſſit eligi in epiſcopum refert, aut eſt ri-
1 te † ordinatus, & tunc poteſt vt hic. Aut non eſt rite
ordinatus, vt quia per ſaltum promotus fuit, & tunc
non poteſt arg. no. per Archi. 52. diſt. c. 1. vbi dicit, quod diaconus, vel ſacerdos per ſaltum, omiſſo ſubdiaconatu, promotus
ante receptionem ordinis ſubdiaconatus eligi non poteſt: quia
talis prępoſteratio habet defectum ordinum qui reddit electionem nullam. idem no. Vin. ſ. de elec. c. dudum. j.

1 *C. Pſalmiſta intellectus.*
2 *Curatum non, niſi ſubditis, conferre.*
3 *Abbati quos tondere liceat.*
4 *Epiſcopalia inſignia imprąſcriptibilia.*

CVm contingat. Gloſſ. dicit hic, qđ presbytero licet cōferre primam tonſuram. vt 23. diſt. Pſalmiſta. idē Inn. & Hoſt.
hic. & Inno. ſ. de ſupplen. negli. præla. & j. & penul. &
Hug. in c. alleg. Pſalmiſta. & Ray. in ſumma ſua tit. de epiſcopo
qui re. epiſcopa. §. item presbyter quod verum eſt ſm̄ Goff. in
ſumma ſua de illo presbytero qui habet curā non de alio. & ſic
intelligit. c. allegatum pſalmiſta. Sed Laur. & Barto. Brixienſis.
1 92. diſt. non liceat. dicunt, quod in illo. c. pſalmiſta † non dr̄, ꝙ
presbyter poſsit conferre pſalmiſtatum: ſed quod ad presbyteri præceptum poſsit ſuū officiū exequi. Idem innuit Hoſt.
in ſum. eo. titu. §. 1. circa medium. Sed primum tenet. G. & Io.
An. j. de tempo. ordi. c. fi. li. 6. vnde ſine calumnia dici poteſt, ꝙ
2 † curatus iure ſuo parochianis ſuis eam poteſt cōferre: vt in c.
alleg. pſalmiſta. Curatus vero, vel non curatus non ſubditis non
poteſt, niſi inuitatus. ar. ſ. de ordi. ab epiſc. c. 1. j. de parochi. nullus & de præb. ſi epiſcopus. & de tēpori. ordi. cum nullus. lib. 6.
& hoc niſi contra ipſos presbyteros ſit pręſcriptū, prout eſt in
toto Regno Franciæ: quæ pſcriptio bene valet. vt j. de præſcri.
3 c. veniens. Abbas † vero nedū proprijs monachis, ſed etiā ſibi
ſubiectis ſpūaliter primam tonſuram conferre poteſt, vt hic &
hoc not. Hoſt. j. de re iudi. cum inter vos. & Hug. & Archi. 69.
diſt. c. qm̄ videmus quod eſt hodie approbatū. j. de priuil. c. abbates. §. vlti. lib. 6. & dic vt ibi. Ioan. Andr. in nouella. & hic dicit, quod ſi fuerit inuitatus, poterit ordinare monachos alterius monaſterij. artic. 9. q. 2. Lugdunen. vt no. Laur. & Ioan. 69.
diſtin. quoniam. quod intellexit Hoſt. ſi monaſterium, ad quod
inuitatur, ſit exemptum, quia in non exemptis poſſet epiſcopus prohibere ſm̄ eos. Et adde quod not. Archi d. in d. ca. quoniam videmus. glo. adde dicas quod quamuis & gl. ſequenti &
4 vtrum: † inſignia epiſcopalia poſsint per inferiores præſcribi.
not. Ioan. Andr. j. de priuil. abbates. ſuper verbo priuile. lib. 6. in
nouella, vbi dicit, quod Hoſt. hic innuit, quod poſſunt quod eſt
falſum per illud c. quod excipit ſolū priuilegium. Et quia conſuetudo illa eſſet irrationabilis. 93. diſt. peruenit. 2. & c. illud. ſ.
de conſue. quanto ſecundum eum. quod credo verius.

1 *Ordinatus ſine titulo, ab epiſcopo non accuſandus.*
2 *Epiſcopus in ordinatum ſine titulo recte excipit. & 4.*
3 *Ordinato defectuoſo prouidendum, & quando.*

ACcepimus. Si quæris, vtrū epiſcopus, qui vel cuius pdeceſſor aliquem ſine titulo ordinauit ad ſacros ordines ei
poſtea petenti ab eo & per eū ſibi de competenti beneficio prouideri poſsit opponere de crimine vel defectu, diſtingue aut epiſcopus vult aliqd opponere
contra eum per modum accuſationis aut per modū exceptio-
1 nis. Si per † modum accuſationis tunc non poteſt. arg. j. de accuſa. nulli. de ſent. excom. in præſentia. ff. de lib. ca. l. qui ſciens.
de excep. cum eccleſiaſticę. ſm̄ Tan. & Hoſt. hic. & Arch. diſt.
23. q. 4. quiſquis. quod verum intelligo de cōmiſsis ante ipſam
ordinationem ſecus de commiſsis poſt arg. hic in ver. niſi forte. 8. q. a. dilectiſsimi. j. de conceſ. præben. cum ſuper. 28. diſtin.
diaconi.

dīaconi.j̈.de ele.vt circa.li.6. Si per modum exceptionis, tunc
aut vult excipere cōtra eum de crimine, aut de defectu, aut de
quantitate, vel qualitate ipſius beneficij. Si primo modo, tunc
2 licet de mero † iure nō deberet admitti exceptio etiamſi poſt
ordinationem ad eius notitiā peruenerit, cum teneretur eum
examinare nec facit, argumēto optimo. j̈.de clan.deſpon. cum
inhibitio. Tñ de æquitate ad excipiendū de crimine ſiue prę-
cedente ſiue ſequente ordinationem, ſemper eſt admittendus
quia beneficia non debent conferri, niſi dignis. s̈.de reſcriptis.
cum adeo. & de pręſum. dudū. Ipſe tñ ordinator, ſi in culpa ſit,
3 puniendus eſt. vt. j̈.c. ꝓximo. Si ſecūdo modo. i. ſi excipiat† de
defectu illiteraturæ. vel irregularitatis ſiue pręcedentis ordina
tionem (dūmodo ordinatus nō ſit in culpa) ſiue ſubſequentis.
Tunc aut nō eſt aliquis alius, ad quē ſpectet examinatio ex of-
ficio, & pręſentatio ordinādi, & tunc eṗs non auditur, ſed tene
tur ei in neceſsitatibus ꝓuidere. s̈. de tpi. ordi. c. vel nō eſt cō-
pos & talis ordinatus de facili diſpenſationē obtinebit. j̈. de fi-
lijs presby. c. veniens. & c. ꝓpoſuit. Aut eſt alius ad quem ſpe-
ctat examinatio & præſentatio ex officio ſicut eſt archid. j̈. de
off. Archi. c. ad hæc. §. in quadam. qui ipſum examinauit & prę
ſentauis. & tunc, quia eṗs iuſte potuit ignorare, poteſt excipere
4 † de non idoneitate & in hoc caſu habet locum finis huius vt. ſ.
eṗs excipiens audiatur. Et in hoc caſu ille examinator, & præ-
ſentator primo tenebitur ſibi prouidere. j̈. de preben. cum ſm
apoſtolum. 24. di. c. qñ. qui ſi ꝓuidere non poſsit, tunc tenetur
eṗs prouidere: cum in culpa fuerit aliquē ſine titulo ordinando.
70. diſt. c. 1. j̈. de præb. c. ſi eṗs. lib. 6. Si tertio modo. ſ. de quanti-
tate, vel qualitate beneficij, tunc ſemper eṗs excipere poteſt vt
in d. c. cum ſm. iſtam diſtinctionem in effectu ab illo ver. ſi per
modum exceptionis &c. ponunt Inn. in gl. petentes. & Hoſt.
& Io. An. poſt eum quorū gl. hic approbat Arch. 23. q. 4. c. quiſ-
quis. & vide qđ not. Hoſt. in c. alle. cum ſm. vbi dicit, ꝙ ibi nec
ordinator, nec ſucceſſor poſſet aliquid obijcere, ſi de rigore iu-
ris, vellet Papa procedere, vtrunq; tñ ibi audit Papa de gratia. &
ſic ceſſant omnes opiniones ibi ſcriptę per antiquos, quę de ri-
gore iuris ſunt intelligendę, vt probatur hic ſecundum eum.

QVamuis. Si quęris, vtrum propter ſimplicita-
tem prælatus debeat remoueri. dic,
vt dicam. j̈. de regulis iuris c. quamuis.

¶ De ſacramentis iterandis, vel non. Rubrica.

1 *Sacramenti deſinitio multiplex. & 6.*
2 *Sacramentorum genera. & 5.*
3 *Sacramenta quæ an non, iteranda.*
4 *Vnctio quando iterabilis: quibuſq; ægrotis conferenda.*
7 *Sacramentorum proprietates variæ.*
8 *Sacramenta cur inducta.*

PAſtoralis. Si quæris, quid eſt ſacramentū.
& quot ſunt ſpecies ſacramen-
torum, diſtingue, aut quæris de primo, & dic ſm
Pe. in ſcriptis ſuper quarto ſententiarum. diſt. 1.
quod ſacramentū quatuor modis inuenitur dif-
finitum. vna eſt diffinitio magiſtri ſententiarum quam ponit
1 ibidem. † Sacramentum eſt ſacrę rei ſignum. Altera eſt Augu-
ſtini in libro de doctrina Chriſtiana. Sacramentum eſt inuiſibi
lis gratia, viſibilis forma. Et magiſter ſententiarum addit expla
nando ita vt eius ſimilitudinem gerat: & cauſa exiſtat. Tertia
eiuſdem Auguſtini. Sacramentum eſt illud, in quo ſub tegmen
to rerum viſibilium diuina virtus ſecretius operatur ſalutem.
Quarta eſt Hugonis de S. Victore in lib. 1. de ſacra. par. 9. ca. 2.
Sacramentum eſt materiale elemētum extrinſecus oculis ſup-
poſitum ex inſtitutione ſignificās, ex ſimilitudine repræſentās
ex ſanctificatione aliquā inuiſibilē gratiam cōferens. Has qua-
tuor diffinitiones ponit frater Io. in ſum. confeſ. eod. tit. q. 1. &
Aſtenſis recitat vltimam lib. 4. ti. 1. in prin. poteſt etiā diffiniri,
2 vt. j̈. dicetur. Aut quęris de ſecundo. ſ. quot ſunt ſpēs. Et dic † ꝙ
ſeptē ſunt ſacramēta eccleſiaſtica quę in hoc verſu numerātur.
Abluo, firmo, cibo, piget, vxor, ordinat, vngit.
Abluo. i. baptiſmus confirmo. i. confirmatio. Cibo. i. eucha-
riſtia. Piget. i. pęnitentia. vxor. i. matrimonium. & ordinat. i. or-
do. vngit. i. extrema vnctio. Et ſe hñt in maioritate & minori-
tate per excedētia & exceſſa. vnde verſus, Maior in effectu ba-
ptiſmus. Iſtud eñ eſt maius quod ſit in effectu propter effica-
ciam. i. remiſsionem peccatorū, per ipſum. n. dimittuntur tam
venialia, quā mortalia. de conſe. diſt. 4. regenerante. & c. non ex
quo vt plene ibi not. arch. 95. diſt. ecce ſuper verbo Chriſti cor
pus, ſcilicet Chriſti in eſſe. Illud. n. eſt maius, quod ſit inter alia

ſacramenta ꝓpter rem ſubiectam. vt 95. diſ. ecce. 1. q. 1. multi.
de conſe. diſt. nihil. ſecundum Archi. in d. c. ecce.
Coniugium ſigno ſed & ordo chriſma miniſtro.
Coniugium ſigno, quia eſt viri & mulieris coniunctio indiui-
duam vitę conſuetudinē retinens diuini & humani iuris cōi-
catio. ff. de ritu nup. l. 1. inſti. de nup. in princ. Sed & ordo chriſ-
ma miniſtro. iſta. n. dñr maiora rōne tradentiū ſeu conferentiū,
quia iſta a maiori miniſtro. ſ. eṗo conferuntur. vt patet de ordi-
ne. s̈. de elec. tranſmiſſam. 23. diſt. c. presbyter. & c. diaconus. &
c. ſubdiaconus. & per totū. De chriſmate patet de cōſe. di. 5. de
ijs. s̈. de conſue. quāto. Item iſtorum quædam ſunt iteranda &
3 quædā non. Vnde iſta tria † baptiſmus, ordo, & cōfirmatio nun-
quam debent iterari in perſona vnius & eiuſdem. De duobus
primis habes. 1. q. 1. c. ſacramēta. & c. manus. De tertio habes de
cōſe. di. 5. c. dictū eſt. & c. de hoīe. & c. de ijs. Reliqua vero qua-
tuor ſacramēta iteranē. De euchariſtia patet de cōſe. di. 2. quo-
tidie. & c. ſi nō frequentius. De matrimonio patet. 35. q. 1. ape-
rient. j̈. de ſecun. nup. per totū. De pęnitētia nō ſolenni patet. j̈.
de pœni. & remiſ. c. oīs non ſolenni. Ideo dixi quia ſolēnis pœ-
nitentia nō iteratur. Eſt. n. ſacramentalis. 50. diſt. in capite. & c.
ſequenti. & ideo nō reiterabilis. l. diſ. quāuis. ſm Io. ibi. 28. diſt.
presbyter. 81. di. ſi quis eṗs. 30. diſt. ſi quis presbyter. de pœni.
diſt. 3. reperiuntur. niſi cōſuetudo ſit in ꝯtrium. ſ. ꝙ ſit reiterabi-
lis ex reiteratione delicti, ſicut in multis locis de cōſuetudine
obſeruatur: vt dř de pœni. di. 3. ex perſona. ar. pro hop. j̈. de pę-
ni. c. 1. vbi hoc no. Goſ. & Arch. in c. alleg. quāuis gl. fi. & de hoc
vide qđ no. j̈. de pęni. quęſitū. De extrema vnctione patet quia
cū ſit medicina aīę & corporis adueniente morte apponi pōt.
ar. 95. di. illud. & j̈. de off archipresby. c. 2. & de hoc ſūt verſus:
Fons ordo chriſma non cætera ſunt iteranda.
Et ratio quare illa tria non pñt reiterari, pōt eſſe hęc inter alias,
quia in prima collatione cuiuſlibet eorū imprimitur character
animæ, qui etiā in morte nō ſeparatur ab eo. vnde ſi aliquis ſu-
ſcitaretur nō eſſet rebaptizandus, vel reordinādus, vel reconfir
mandus: ſecus in alijs quatuor ſacramētis. Et probatur hæc di-
uerſitas ab Auguſtino. 22. q. 7. licite. & 1. q. 1. ꝙ quidem. & not.
Archi. in c. allega. ecce. Et de ſacramēto extremæ vnctionis qñ
debeat iterari, & qñ non vide per fratrem Io. in ſumma confeſ.
4 titu. de ſacra vnc. q. vlt. vbi dicit ſm Tho. ꝙ quędā † ſunt infir-
mitates quæ non ſunt diuturnę. vnde ſi in eis datur hoc ſacra-
mentū, tunc cum homo ad ſtatum illū peruenit ꝙ eſt in peri-
culo mortis non recedit a ſtatu illo niſi infirmitate curata & ita
iterum nō debet inungi. Sed ſi recidiuū patiatur, & erit alia in-
firmitas & poterit fieri alia inunctio. Quędā vero ſunt ęgritu-
dines diuturnę vt hydropiſis & huiuſmodi, & in talibus nō de
bet fieri inunctio: niſi qñ vř perducere ad periculum mortis. &
ſi homo illud periculum euadat, eadem infirmitate durante, &
iterum ad ſimilem ſtatum per illā infirmitatem reducatur po-
teſt iterum inungi: quia iam quaſi eſt alius ſtatus infirmitatis,
quamuis non ſit alia infirmitas ſimpľr. Ideo autē iteratur hoc
ſacramentū quia imprimit effectū non perpetuū, ſed delebilē.
& cū prædictis ꝯcordat Pe. Sed Al. dicit, ꝙ ſi vltra annū duret
morbus poſt acceptā vnctionē, iterari pōt vncto, Ratio huius
eſt, quia nō iudicatur idem morbus inuncto qui eſt imperfe-
cta vnctione ſuperioris. De hoc etiā plene not. Aſtē. li. 5. ti. vlt.
5 de extrema vnctione in fi. † Item quędā ſunt ſacramēta volun
tatis, & quędam neceſsitatis. Voluntatis ſunt ordo, & mřium:
reliqua ſunt neceſsitatis, ſaltem ſi contemnantur. vnde verſus.
Ordo voluntatis thorus eſt dant quando neceſſe.
Sed de iſto vltimo no. plenius. j̈. de tranſa. c. veniens. & j̈. de pę-
nit. & remiſ. ꝙ in te vbi de hoc dicam. Iſta in effectu ponit po.
hic & in ſum. eo. ti. § quot ſunt ſpecies. & §. & quę ſunt iterāda.
& Ray. in ſumma ſua tit. de ſacra. nō iteran. idem Io. An. ſuper
rubrica vbi quęrit de octo. ſ. quid ſit ſacramentū, quę ſacramen
ta ſunt iterabilia, quę non. quæ voluntaria, quæ neceſſaria, quō
inuicem ſe excedunt, de eorū ꝓprietatibus, & ad qđ fuerint in-
ſtituta. De primo Hoſt. in ſum. eo. ti. §. 1. dicit ſm Gregoriū, &
Auguſtinū quod hř. 1. q. 1. multi ſecularium. de cōſe. diſ. 2. ſacri
ficium. & c. ſignum. ſibi tñ placet, ꝙ ſacramentū eſt character
quidā qui per eū qui ꝓtātem habet humano corpori recipienti
iuxta ritū eccleſiaſticū viſibiliter, aīę vero inuiſibiliter a ſpiritu
Sancto imprimitur, qui ſi digne ſumat agit ſine dubio, qđ deſi-
gnat. s̈. tit. ꝓximo. c. vno poſt principiū. Abbas vero in decre.
6 cū marthe. de cele. miſ. dicit ꝙ † ſacramentum eſt corporale, &
materiale elementū foris ſenſibiliter ꝓpoſitū ex ſimilitudine
repręſentans ex inſtitutione ſignans, & ex ſignatione continēs
aliquam inuiſibilem & ſpiritualē gratiam. Contra primā diffi-
nitionē facit quod non in omni ſacramēto imprimitur chara-

ſter:vt.ỹ.dicam. Dicitur autem a ſacris, vel ſecretis virtutibus.
vt prædicto.c.multi ſecularium. vel quaſi ſacrans mentem, vel
rei ſacræ ſignum. De quinq; ſequentibus, dic, vt.§ proximo &
vltra id quod dictũ eſt de maioritate, & minoritate, dic quod
etiam ſacramentum ordinis maius dr̃ reſpectu regiminis, quia
ſcilicet per illud eccleſia regitur. & hñtur alia ſacramenta.i.per
illud conficiuntur & conferuntur. pœnitentia etiam dr̃ maius
reſpectu reparationis:quia ſola poſt lapſum habet hoīem repa-
rare. Extrema vnctio reſpectu cõfirmationis quia digne ſum-
pta dat cõſummationem gratię.ſ.tit.proximo c.vno in princi-
7 pio. Proprietates † aũt ſunt hę:quia baptiſmus dr̃ introeuntiũ.
32.diſt.§.verum. Confirmatio dr̃ pugnantium.de conſe.diſt.5.
Spiritus Sanctus. CORPVS CHRISTI dicitur progredien
tium.26.q.6.qui recedunt. Pęnitentia dr̃ redeuntium qui im-
pugnarunt.de pœni.diſt 1. ſecũda extrema vnctio exeuntium.
95.diſt.§.iſtud.& c.illud. Matrimonium vero eſt ſacramentum
pugnã timentium.33.q.5.qui ſint. Ordo eſt ſacramentũ alios
regentium.1.q.1.ecce cũ honore. De vltimo ſciendũ eſt quod
vt dr̃ quarto ſententiarũ in principio. & hic per Goff.& Hoſt.
8 Sacramenta ſunt inſtituta † propter tria propter humiliationẽ,
vt dum homo rebus inſenſibilibus & inferiorib. ſe ſubijcit re-
uerẽter ex hoc apud Deum amplius mereatur ad hoc.1 t.q.3.
quid ergo. Item propter eruditionẽ, vt per id quod foris in ſpe
cie viſibili cernitur ad cognoſcendum inuiſibilem ſacramento
rum virtutem erudiamur.ſ.tit.proximo.cap.vno.in principio.
Item propter exercitationem vt vitetur otium.ad hoc.ſ.de re
nun.niſi cum pridem §.verum.& quod ibi no. ſcḋm Ioan.Andr.

1 *Ordinum ſolennia.*
2 *Ordinum ſubſtantialia.*
3 *Subſtantialia non dici, niſi expreſſa.*
4 *Subſtantiali omiſſo, actum reiterari.*
5 *Solenni omiſſo, actum non redintegrari. fallit.6.*
7 *Reiterandus in dubio actus.*
8 *Leuia irreiterabilia.*
9 *Suppleri in quibus ſacramentis: & a quibus poſſit. & 10. & 11.*

PResbyter. Si in ordinatione omittãtur ali
qua ſtatuta a canonibus, quæri-
tur, nunquid teneat ordinatio, & nunquid totũ ſit
iterandum vel nunquid ſit ſolum ſupplendũ quod
incaute fuerat prætermiſſum.refert. Et primo no-
1 tã, q̃ quędam ſunt, de quibus eſt expreſſum † in iure, quæ non
ſunt de ſubſtantia ordinis, ſed de ſolennitate tm̃ vt eſt tp̃s vt.ſ.
de tpi.ordi.c.ſane. & c.cum quidã ibi a ſuſceptis ordinibus. &
c.cõſultationem ſcḋm Hoſt.& Ber.ibi. Item ætas:vt.ſ.de tpi.or-
di.c.vel non eſt cõpos.77.diſt.ſubdiaconus.& c.in veteri. Item
vnctio vt.ſ.de ſacra vnctione.c.vnico circa fi.& ſ.eo.c.1. Item
quod ordinandus in presbyterũ, vel diaconum, vel ſubdiaco-
num recipiat manus epi impoſitionem non ſolum manu ſuper
caput ſuſpenſa, ſed etiam tactu corporali. vt 23.di.c.presbyter.
& c.diaconus.& ſ.eo.c.1. Item q̃ a ꝓprio epo recipiat ordines.
Item q̃ recipiat ſingulos ordines ſeruatis debitis interſtitijs,
& nõ ſimul.vt hic.&.ſ.de tpi.ordi.c.q̃ tranſlationem. & c.lite
ras 9.q.2. Lugdun. ſcḋm Ray. in ſumma ſua tit.de ætate ordinan
2 dorum.§.quid ſi aliqua. Aliqua ſunt quæ dñr † de ſubſtantia vt
in cõſecratione epi liber qui ponitur ſupra ceruicem cõſecran-
di. vt 23.di.eps ſcḋm Gof.& Hoſt. Item numerus cõſecrantiũ.ſ.
q̃ ad minus ſint tres vnus principaliter conſecrans, & duo co-
adiutores.66.diſt. porro. Item q̃ vnus totã conſecrationẽ per-
ficiat. vt 23.diſt.quorundam ſcḋm Hoſt.hic. & in ſum. tit.de ſa-
cra vnc §.a quo.& Gof.in ſumma huius ti.vbi cõcordant ſupra
dictis & fratrẽ Io.in ſum.confeſ.tit. de æta. & quali.ordi.q.34.
Alia ſunt de quibus neſcitur, vtrum ſint de ſubſtantia vel non,
vt miſſa & quod ſint ieiuni tam ordinãdus, quam etiã ordinãs,
3 & ſimilia. † Et teneas regulariter, qđ oĩa illa de quibus nõ con-
ſtat, vtrum ſint de ſubſtantia vel non:inuenitur tñ in iure, quod
debent fieri talia, teneas de ſubſtãtia niſi inuenias expreſſum in
iure q̃ non ſint de ſubſtãtia vt no. Ray.in ſumma ſua ti.de ęta.
ordinandorũ.§.allegato quid ſi aliqua.& Gof.eo.tit.ſ.de æta.&
quali.§.vnctionem autem. & Hoſt.in ſum.tit. de ſacra vnc.§. a
quo.verſi.cõſilium tñ eſt & frater Io.in ſum.confeſ.tit. de æta.
ordi.q.34.alleg. Diſtinguẽ ergo:aut illa quę ſunt obſeruãda cir-
4 ca ordines, & quę ſunt omiſſa ſunt † de ſubſtãtia ordinis & hoc
conſtat. & tunc ſi aliquod iſtorũ omiſſum fuerit totum eſt ite-
randum, & ex toto:ac ſi nihil eſſet factum, quia nõ intelligitur
iteratum, quod neſcitur eſſe factum.68.diſt.c.presbyt. de con-
ſe.diſt.1.ſolennitates. Aliqui libri habent.c.de eccleſiarum ſcḋm
Inn.ſ.eo.c.1.in fin.& ſcḋm Inn. & expreſsius ho.hic & idem gl.

ſuper Ray.in §.alle.quid ſi aliqua.& frater Ioan.in q.34.iam al-
5 legata. Aut illa quæ ſunt de ſolẽnitate, nõ de ſubſtantia † omit-
tuntur, vel aliquod eorum, & tunc nihil iteratur, ſed caute ſup-
6 pletur ſtatuto tpe quod incaute fuerat prætermiſſum. vt ſ.eo.
c.1.& hic. Fallit (vt credo) in his, quę cõmode ſuppleri nõ pñt,
vt ſi tp̃s a iure ſtatutũ ſit omiſſum.ſ.de tempor.ordi.c.ſane vel
ſi debita interſtitia ſint omiſſa. vt eo.ti.c.literas. nam talia ſup-
pleri non pñt niſi totum iteretur. Item etiam ætas ſuppleri nõ
poteſt niſi aduenerit per naturam. vt ſ.de ęta.& quali.c.vel non
eſt compos. Et ſic potes dicere, q̃ illa quæ reſpiciunt factũ or-
dinationis, & ſunt in poteſtate ordinãtis ſuppleri pñt, alia non.
7 Aut dubia † id eſt, illa de quibus dubitatur, an ſint de ſubſtãtia,
vel de ſolẽnitate, omittuntur, vel aliquid eorum, & tunc illud,
quod eſt tutius, eligendum eſt.ſ.q̃ præſumatur de ſubſtantia-
libus:& q̃ ordinatio iteretur per rõnem prædictam, non intel-
ligitur iteratum, quod ambigitur eſſe factum.ſ.eod.ca.j.& hic.
& ỹ.de presbyter.non bap.ca. veniens.& in c.presbyteri. & c.
ſolennitates.ſ.alleg.& hoc tenent Ray.Gof.Hoſt. & frater Io.
8 vbi.ſ. Aut illa, quę dñt † lęuia, ſiue honeſta, ſunt omiſſa, vt ſi eps
non tradidit librum, vel calicem, vel vrceolũ, vel candelabrũ,
vel hoſtiarius non tetigit hoſtium, vel campanã non pulſauit,
vel ſimilia. Et occaſione talis omiſsionis nõ credo aliquid ſup
plendum, & minus iterandum:quia talia leuia prætermitti pñt.
ar.ff.de ven.inſpi.l.1.in fi. maxime cum iſta tradantur in ſignũ
executionis conceſſę.arg.ſ.de cõſue.c.2. Si tñ ſuppleantur non
eſt malum, quia quæ dubitationes tollendi cauſa ordinibus in-
feruntur, ius eõe non lædunt.ff.mandati.l.qui mutuam.& bona
rum mentium eſt ibi culpam timere, vbi culpa minime reperi
tur.5.diſt.ad ẽius vero concubitum.ỹ.de obſerua.ieiu.conſiliũ.
ſcḋm Hoſt.imò eſt tutius iſta ſupplere ſcḋm Inn. hic in gl. in ſab-
bato.ver. quidam tñ. Iſta diſtinctio pro maiori parte ſumitur
ex not.per Ray.in ſumma ſua tit.de æta.ordi.in.§.alleg. quid ſi
aliqua omittantur & per Hoſt.in ſumma tit. de ſacra vnct.§.al-
leg. a quo.& qualiter. & quod dictũ eſt.ſ. in primo membro in
ordine locũ habet regulariter in alijs ſacramentis.ſ.q̃ vbi vnus
actus eſt tm̃ ſubſtantialis, & indiuiſibilis, vt patet in ſacramẽto
altaris, & in baptiſmo ſi de ipſo aliquid eſt omiſſum, vel etiam
dubitetur totum eſt iterandũ ſiue de nouo faciendũ ſicut legi-
tur & no.ỹ.de bap.c.1. ſcḋm Hoſt.hic. Sed ſi quæris, qñ id, quod
9 non eſt de ſubſtantia ordinationis † ſed de ſolennitate ſolũ, eſt
omiſſum, vtrũ illud ſolum eſt ſupplendũ, vel quid iuris refert
ſcḋm ſñiam Inn.hic in gl.in ſabbato. Aut illud, qđ eſt omiſſum,
eſt vnus actus integralis, & indiuiduus per ſe, aut eſt pars vnius
actus integralis. Si primo modo puta, quia manus impoſitio,
quę eſt vnus actus integralis (& indiuiduus per ſe eſt omiſſa,
vel quia vnctio eſt omiſſa, quæ eſt ſilr̃ vnus actus integralis)
tunc ille actus ſic omiſſus habet alium actum ſibi correlatiuũ,
vel adhærentem, vel cõnexum, vt eſt videre in manus impoſi-
tione, & in orationibus, quæ dñr, qñ fit manus impoſitio. Item
in vnctione & orationibus quæ dñr qñ fit ipſa manus impoſi-
10 tio ſiue vnctio. Et eo † caſu nedum ille actus omiſſus quicunq;
fuerit, ſiue ipſa man⁹ impoſitio, ſiue vnctio, ſiue ipſę orones de
ipſa manus impoſitione vel vnctione mẽtionem facientes, eſt
ſupplendus, ſed etiã actus ſibi correlatiuus adhærens ſibi, vel
connexus. vt no. Inn.hic in gl.in ſabbato in principio. & in ver.
& cum in orationibus ibi. Sed nos contradicimus. Et eſt ratio
quia de cõnexis, & correlatiuis idem eſt iudiciũ.ff. de ędil.edi.l.
cum eiuſdem.ỹ.de præb. ſuper eo.& c.quia ſæpe.lib.6. Aut illa
actus omiſſus nõ habet alium actũ correlatiuum, ſeu adhęren-
tem, vel connexũ vt ſi vnxit, presbytero ordinando vnam ma-
num tm̃, & non aliã, & tunc talis actus omiſſus & non alius eſt
ſupplendus, vt no. Inn.hic in gl.in ſabbato.in ver. & eſt verũ &
ver.ſed quid ſi vnxiſſet &c. Si pars vnius actus integralis, & in-
diuidui ſit omiſſa, vt ſi dimiſiſſet dimidiã partẽ oronis dicẽdę,
& nõ totã vel ſi ſparſiſſet oleũ ſuper manus ordinãdi & nõ vn-
xiſſet eũ. tunc totus ille actus eſſet a capite reiterãdus:ita q̃ to-
ta oratio a capite incipiẽda eſt: & oleũ ſicut ab initio ſpargendũ
eſt. Quid.n.eſſet dictũ dicere, benedicere & ſantificare manus
iſtas, ꝑ iſtã vnctionẽ & cętera ſimilia niſi fieret de nouo vnctio
ad hoc.ſ.e.c.1.ſ.ti. ꝓximo.c.vnico.j.rñ. ſcḋm Inn. hic in ver.ſed
ſi partẽ & in verſ.ſed ſi ſparſiſſet. Et põt eſſe rõ huius, qa in fa-
ctis indiuiduis ſua cõſummatio, eſt ſua forma.ff.ad l.falci.l.ſi is
qui quadringẽta.§.quędã. Ex quo ergo nõ ſunt cõſummata nõ
hñt formã:ſi vero hñt formã nõ hñt materiã qa materia nõ eſt
ſine forma. Vnde in talibus indiuiduis nihil vr̃ eſſe actũ, qñ qđ
ſupereſt agendũ. vt 7.q.1.nihil.C. de his qui.vt indig.l.pen. Et
11 no. † q̃ illud, quod eſt omiſſum in ordinibus, ſi non poſsit ſup-
pleri per illũ, qui ordinauit debet per alium eiuſdem tamẽ or-
dinis

dinis vt epiſcopum ſuppleri quod & in miſsis obtinet & in of-
ficijs veſpertinis.vt patet.7.q.j.nihil.& c.illud.ita intelligo iſtã
gl.Inn.hic.& idem Hoſt.& abbas.& Io.An.cum eo & Arch.in
c.allega.nihil eſt,vbi ipſe approbat iſtam glo. Innoc.& Hoſt.

¶ De filijs presbyterorum. Rubrica.

1 *Papa indigno conferens tacite diſpenſat. fallit.2.*
3 *Diſpenſatio Papa conferentis quando expreſſim facienda.*
4 *Diſpenſationem epiſcopi tacitam quæ præcedant.*
5 *Epiſcopum tacite non diſpenſare. & 6.*
7 *Conferri ſub conditione beneficia non, niſi Papa, poteſt. & 8.*

VEniens. Si quæris, vtrum & qñ prælatus dica-
tur cum ſuo ſubdito tacite diſpenſare,
refert. Aut quæris de Papa, aut de alio inferiore. Si
de Papa, tunc aut Papa exercet talem actum in per-
ſona ſubditi ſui, qui citra diſpenſationẽ non valeret, vel ſaltem
diceretur non legitime eſſe factus. Aut exercet talem actũ,qui
citra diſpenſationem valeret, & diceretur legitime eſſe factus.
1 Si primo † modo refert, aut Papa exercet actũ illum ſciens eũ
pati, illud impedimentum maculam, vel defectum requirens,
vel requirentẽ diſpenſationẽ, & ſciens eum diſpenſatione ege-
re,& tunc videtur cum eo diſpenſare,vt ſi ſcienter conferat or
dines,vel beneficium excommunicato vel irregulari, ſeu aliud
impedimentum, vel maculam patienti. Nam dignitas collata
per principẽ facit infamiam abolere,vt legitur & no.C.de nup.
l.imperialis.§.ſimiles. Et inſtar ſacrilegij eſt dubitare an ille ſit
dignus,quem princeps ex certa ſcientia elegerit:vt C.de cri.ſa-
cri.l.2.& C.de diuer.reſcriptis.l. ſacri affatus.C. de domeſti.&
protecto.l.1.lib.12.17.q.4.ſi quis ſuadente.§. qui autem.93.di.
ca.1.ff.de re iudica.l.quidã conſulebant. Item vbi aliquid con-
ceditur,oĩa alia conceſſa videntur ſine quibus conceſſum expli
cari non poteſt.ff.de iuriſdic.omnium iudicum.l.2.j.de off.de-
leg.c.prudentiam.§.fi.pro hoc no. extra de proba.c.vnico & de
2 ſent.excõ.c.ſi ſummus Pontifex.in cle. Aut † ignorans,& tunc
non quia Papa nõ diſpenſat ſuper eo quod ignorat ſic.s.de ele.
dudum.2.in fin.& j.de filijs presbyt.ca.2.& de præb.c.non po-
teſt lib.6.cum ibi notatis. Et pro vtroq; membro facit optime
3 ff.de excu.tu.l. item Vlpianus. Si Papa † exercet talem actũ in
perſona ſubditi, qui citra diſpenſationem valeret, & diceretur
legitime eſſe factus tunc non cenſetur diſpenſare, niſi hoc ex-
primat vt ſi habẽti beneficium curatum, vel dignitatem man-
det non obſtante quod illud vel illam habeat de conſimili be-
neficio prouideri: quia non propter hoc cenſetur diſpenſare,vt
vtrunq; poſsit inſimul retinere.j. de præben.c.non poteſt.§.fi.
li.6. vel ſi recipiat aliquem, vt abbatem vel archidiaconum vel
ſimilem ad ſuum officium exercendum: quia non propter hoc
cenſetur illud in illa dignitate approbare vel cum eo diſpenſa-
re. vt no.Gen.extra de ſent.excom.ſi ſummus Pontifex ſuper
verbo tractat. in clementinis. Si quæris de inferioribus præla-
tis,vt epiſcopis,& ſimilibus,tunc ſunt opiniones.vna.ſ.Tan.&
Vinc.quam ponit Inno.hic in t.glo.verſic. poteſt enim eſſe re-
gula generalis.quod vbicunq; epiſcopus facit ſcienter cõtra ius
commune,& eſt tale factum, in quo poteſt diſpenſare, videtur
diſpenſare & pro diſpenſato habetur.j. de biga. ſuper eo. idem
tenuit Bart.Brixienſis. 16.q.1.eccleſia. Ioan.vero no.51. diſtin.
qui in aliquo. & 54.diſt. ſi ſeruus abſente. quod epiſcopus ipſo
facto diſpenſat circa notum: non autem circa ignotũ quia no-
ti examinatione non egent.47.diſt.de petro.s. de elec.innotuit
§.multa. Alia opinio eſt Innoc. & Hoſt. hic. videlicet, quod ad
4 hoc,quod epiſcopus intelligatur † diſpenſare,oportet,qđ præ-
cedat ſummaria cognitio ſuper cauſis diſpẽſationis: puta an ſit
neceſsitas,vel vtilitas,vel alia iuſta cauſa.ff. de in ius vo.l.liber-
tus. 1.q.7. niſi rigor. & in multis canonibus ſequentibus imò
(quod plus eſt) neceſſaria eſt ſententia diſpẽſationis,vel potius
decretũ ſuper diſpenſatione cõceſſa dicendo decernimus eum
idoneum ad ordinem. &c. Et iſta opinio verior eſt:& eam te-
nent Vinc.Goff.Ber.& Hoſt.j.de ſchiſma.c.2.& Ber. & Hoſt.
j.de conceſ.præb.literas.& Laur.& Barto.Brixienſis.& Archi.
81.diſt.c.ſi quis ſiue 1.glo.& Goff.& Ioan.Fa.Barto.Brixienſis.
& Arch.44.diſt.in ſumma.& vide ibi Archi. circa finem. idem
tenet Archi.lib.51.c.qui in aliquo.54.diſt.ſi ſeruus abſente.j.de
elect.licet cano.ſuper verbo carere.lib.6.& Ioan.And.j. de ęta.
& quali.ca.1.glo.fin.lib.6.vbi dicit,quod epiſcopus promouen
do non videtur diſpenſare: quod patet, quia ex hoc punitur,vt
s.de elec.c.nihil eſt.& idem notat Hoſt.j.de eo qui cogno.con
ſan.vxo.ſuæ.ca.2. & de his quæ fi.a ma. parte cap. ex ore.& ibi
tangam & Spec.ti.de leg.§.qualiter autem & quando. Vnde dic
5 † quod nec ordinando nec confirmando, nec alio modo intel-
ligitur epiſcopus diſpẽſare: niſi hoc exprimatur.ſm Hoſt.hic
multominus miſſam vel officium illegitime nati audiendo vel
procurationem ab eo ratione viſitationis recipiendo, vel alias
ipſius miniſterio vtendo ſm Inn. & Hoſt. hic. & idem Io.An.
extra de ſent.excom.ſi ſummus Pontifex. in cle. vbi de hoc.&
adde quod no.j.de eo qui furt.ordi.recepit.ca.vlt.Sed Io.Andr.
notat in d.ca.2.de ſchiſmaticis quod ipſo facto diſpenſatur per
eum qui hoc poteſt,ſi premiſit ſuper diſpẽſatione facienda vel
non cauſæ cognitionem: & poſtea ꝓmouit,vel ordinauit. hoc
intendens,licet diſpenſationis verba non exprimat.ad hoc.j.de
6 app.ad audientiam. Si vero, non † præmiſſa cognitione prædi-
cta,promouit non intelligitur diſpenſare: imò punitur.vt in c.
qui in aliquo. 51.diſtin. Et probatur hæc diſtinctio per ea quæ
not.in ſimili materia.j.de coniugio ſeruo.c.fi.ſecundum Ioan.
Andr.Sed certe ibi loquitur in matrimonio cõtrahendo de iu-
re communi: quod eſt fauorabile: hic in diſpenſatione,quę eſt
contra ius commune: ideo odioſa & ſic reſtringenda.intra eo.
ca.1.& 2.& de præben.c.is cui.& c.non poteſt lib.6.
¶ In glo.fin.Si quæris vtrum beneficia eccleſiaſtica ſub condi-
tione vel ad tempus conferri pñt,diſtingue,aut quæris, vtrum
7 poſsint conferri † per Papam,ſeu per alium authoritate Papæ,
& dic ꝙ ſic vt hic ſm Ber. hic in fi.dicentem collationem ec-
cleſiæ,ſeu capellę,de qua hic loquitur: factam fuiſſe de manda-
to dñi Papæ & in hoc concordant. G.& Ioan.j. de reſcriptis ſi
gratioſe.lib.6.dicentes,ꝙ ſolus Papa ſub conditione: & ad tem
pus (ſicut vult) beneficia, & pręlaturas conferre poteſt vt hic,
& 7.q.1.paſtoralis vbi Io.in 1.gl. in fi. idem notat Archid.ibi in
glo.adde verum eſt. &c. & in c. quamuis ſuper verbo ordinari
& Ioan. de Deo in ſumma de elect. iuxta finem.§. ſed nunquid
8 poteſt quis. Aut per alium † quàm per Papam ſeu authoritate
ipſius,& dic quod non per præmiſſa ad hoc.55. diſt. præcepta.
70.diſt. ſanctorum. Sed hoc fallit ſecundum Hug. in caſu, vbi
eccleſia alicuius occupatur ab hoſtibus: quo caſu poteſt intitu
lari in alia eccleſia ſub cõditione,& ad tempus,ſcilicet,quouſq;
ſua eccleſia liberetur ab hoſtibus. Et eſt ſpecialis caſus, vbi in-
ſtitutio in eccleſia videtur eſſe ad tempus ſecundum Hug. qui
ita notat in d.ca.paſtoralis.& Arch.ibi in glo.adde dicit Hug.&
idem notant in d.c.clericos.vel poſſet dici,quod illud, quod ibi
dicitur, factum fuit authoritate Papæ, & ſecundum hoc non
eſſet ibi ſpeciale. Sed contra hoc facit dictum.c.clericos. ver-
ſic. exceptis vbi innuit hoc eſſe ſpeciale.

PRopoſuit. Si quæris vtrum presbyter ſolus
miſſam cantare poteſt vide quod
dicam.j.de verb. ſign.c. quæſiuit.

COnſtitutus. Si quæris, vtrum agenti poſsit
opponi quæſtio dominij,vel ꝓ-
prietatis diſtingue vt dicam.j.tit. de inſtitutionibus.
c.cum veniſſent. diſtin.2.

1 *Filij qui dici poſſint.*
2 *Nepos qui beneficium quando, an non, capiat.*
3 *Nepotem in auunculi beneficio ſuccedere.*
4 *Nepotem ex filia beneficium capere poſſe.*
5 *Patrem filio, & contra in vnitis eccleſiis ſuccedere.*

AD extirpandas. Si quęris vtrum prohi-
bitio immediate ſucceſ
ſionis in paternis beneficijs,quæ habet locum in fi-
lijs,extendatur ad nepotes vel etiam ad parentes,di
ſtingue aut quæris de nepotibus, & tunc Ber.Lauren. & Inno.
hic,tenent quod ſic. idem Alanus.s.c.proximo.vbi dicit,quod
1 nomine † filiorum omnes deſcendentes intelliguntur.ar.ff. de
ritu nup.l.ſenatus.& ff.de verbo.ſign.l.filij.& l.liberorum. & j.
de iure patr.conſuluit. Sed Goff.s eo.ex tranſmiſſa. & in ſum-
ma.eo.titu.§.de hac ſecunda. tenet contrarium dicens,ꝙ cum
in hoc caſu de pœna agatur,reſtringitur vocabulum. argu.ff.de
ritu nup.l.lege Iul.§.1.& 56.diſt.diis.idem ſentit Ray.in ſum-
ma.eo.tit.§.quid de legitimis.& Hoſt.in ſumma. eo.titu.§.qui
filij.& frater Ioan.in ſumma confeſ.eo.tit.q.8. & idem Laur.&
Ioan.56.diſt.ca.1.& vide arch. ibi in glo. pen. idem Ioan.8.q.1.
apoſtolica.idem videtur tenere Ioan.And.hic. pro quo no.per
eum de bapt.c.vno.glo.comprehendit in cle. Tu vero ad con-
cordandũ iſtas opiniones contrarias potes probabiliter diſtin-
guere ſic, ſecundum ſententiam Hoſtien. Aut quæris de ne-
potibus deſcendentibus per rectam lineam, ſicut eſt filius filij,
& ſic de alijs: aut de collateralibus ſicut eſt filius fratris. Si pri-
2 mo † modo tunc refert aut quæris vtrum viuente patre ne-

potis ipſe nepos poſsit ſuccedere auo ſuo, id eſt, patri patris ſui
in beneficio, & dic quod ſic. & ita intellige vltimã opinionem
& iura pro ea allegata. Aut patre nepotis mortuo, & dic quod
non: ſic intellige primã opi. & iura pro ea inducta. Et eſt ratio
quia in primo caſu ceſſat cauſa prohibitionis. Nam ſi iure ſuc-
ceſsionis hr̃etur, non nepos, ſed pater ſuccederet tanquã pro-
ximior. In ſecũdo vero caſu nepos tanquã proximior ſuccedit,
vt. C. de ſuis & legi. hæredibus in aut. in ſucceſsione. Si quæris
3 † de collateralibus, tunc tales bene admittuntur nõ obſtãte tali
ꝓhibitione. Nam nepos bene ſuccedit auunculo in beneficio,
vt patet. ĩ. de off. deleg. ex parte. j. & de arbi. c. non ſine. vbi hoc
not. Io. And. & de accu. c. accedens. Ita diſtinguit Ho. ſ. eo. c. ex
transmiſſa. & de hoc not. per eum in ſum. eo. ti. §. qui filij. verſ.
ſed nunquid. & verſ. ſequenti, vbi idem no. Aſten. li. 6. eo. ti. art.
3. §. ſed nunquid hæc prohibitio. Et per rõnem iam dictã cre-
4 do poſſe dici, qđ † nepos ex filia poſsit licite & de iuri cõi obti-
nere beneficiũ quod obtinuit immediate atus ſuus maternus.
& hoc ſiue illa filia, materq; ſua adhuc viuat, ſiue nõ. Nam non
poteſt dici, quod iſte nepos hoc habeat iure ſucceſsionis: cum
illa. ſ. mater ſua per quam iungitur auo ſuo, ipſum bñficium hr̃e
non poſsit. Nam illi repelluntur, quorũ repelluntur authores. ĩ.
de teſti. licet ex quadã. & de hæreticis. fraternitatis. & medium
prædium, quod non ſeruit, impedit ſeruitutẽ. ff. de ſeruit. ruſti.
prædio. l. qui ſella. §. fi. Aut quæris de parentibus, ſeu aſcendenti
bus: & tunc dicit Hoſt. ſ. eodem. ex transmiſſa. eos repelli. arg.
illius. c. & c. allegati apoſtolica. quia ſicut filius patri ſuccedit, ſic
& pater filio, licet turbato ordine. ff. de inofficio teſta. l. nam &
ſi parentibus, & l. præcedenti. & vterq; habet quærelã in auth.
vt cum de app. cog. §. illud quoq;. & §. ſequenti. & §. ſancimus.
colla. 9. & eſt eadem ratio in vtroq;. ergo idem ius. ſ. de conſti-
tutio. tranſlato. & de reſcriptis inter cæteras. Sed Ab. Vincen.
Tan. & Phil. ſ. c. ꝓximo. & Io. in c. allega. apoſtolica. dubitando
nõ contradicunt: quia pœnæ. &c. ſupra de reſcriptis nõnulli. &
quia quod decreto ſanctorum patrum ſancitum, nõ eſt ſuper-
ſticioſa. & c. 2. q. 4. cõſuluiſti. ſ. de tranſlat. inter corporalia. §. ſed
neque. de hoc per Archi. in c. apoſtolica. glo. adde hanc ſenten-
tiam & per Io. Andr. ſ. eo. ex transmiſſa. qui nihil eligunt. Cre-
5 do tñ † vltimam partem veriorem. & ſi eccleſiæ patris & filij
fuerint vnitę propter ipſarum tenuitatẽ altero cedente, vel de-
cedente ſuperſtes in vtraq; eccleſia miniſtrauit idq; ꝓcedit nõ
ex vi ſucceſsionis, ſed ex vi vnionis. ſ. de ęta. & quali. c. eam te
&. ĩ. de præb. expoſuiſti. niſi in fraudẽ canonis facta eſſet vnio.
ĩ. de contrahen. emp. ad noſtram ſm Hoſt. in c. alleg. ex tranſ-
miſſa. & Vin. ĩ. c. penul. Aequum tñ eſſet, vt in ſua antiqua filius
miniſtraret, & in vnita per vicariũ, & dñs clemẽs ad cautelam
voluit diſpenſare ſm Hoſt. & Ioan. Andr. in c. ex transmiſſa.

MIchael. Si quæris vtrum, & qualiter probetur filiatio. diſtingue vt dicam. ĩ. tit. qui filij ſint legitimi. c. per tuas.

1 *Filius ſacerdotis quando legitimus, & qui accipiendum. 2.*
2 *Sacerdotis poſt ordines vxorati filius qñ, ꝗn non ſit legitimus.*

1 LIteras. Si quæris, vtrũ filius † ſacerdotis de vxo
re legitima genitus, & natus ſit legiti-
mus, frater Ray. dicit ꝙ ſic tum fauore prolis, tum
quia culpa parentum non debet nocere filijs. ar. 28.
diſt. diaconi. 27. q. 2. multorum. vt not. in ſumma ſua. eod. tit. §.
ſed pone quòd &c. ſed Goff. contra hic & in ſumma. eo. titu. §.
item quid ſi vbi de hoc plene no. Nec obſtat quòd de legitimo
matrimonio ſuſceptus eſt: quia coitus illicitus fuit, qui profeſ-
ſionem, & continentiam annexam ordini violauit. 28. diſt. dia-
coni. 84. diſt. cum in præterito. culpa etiam parentum reddit fi-
lios illegitimos. vt ĩ. de clande. deſpon. cum inhibitio. §. ſi quis
vero. & ĩ. pari modo & hoc idem tenent Hug. Lau. & Ioan. 81.
diſt. miniſtri. & Innoc. & Hoſt. ĩ. de conuer. coniug. dudum. &
2 Arch. ĩ. eo. ti. ca. 2. in glo. 2. lib. 6. Circa quod poteſt † probabili-
ter diſtingui ſic, quia aut iſte filius fuit conceptus ante, q̃ pater
promoueretur ad ſacros & ſic ante ꝓmiſſam cõtinentiam etiã
per momẽtum, & tunc eſt legitimus vt probatur. ĩ. qui fil. ſint
legi. c. 2. ff. de ſtatu ho. qui in vtero. ſm Hoſt. & Ioan. Andr. hic.
3 Aut fuit † cõceptus poſtquam pater ſuit promotus ad ſacros.
& tunc refert quia aut iſte pater ſuus fuit promotus ignorante
vel inuita vxore ſua, & tunc vera eſt opinio Ray. vt 27. diſt. ſi
vir. ĩ. de conuer. coniu. quidam. & c. placet. aut ipſa vxore con-
ſentiente & tunc vera eſt opi. cõtraria. ſ. Gof. & ſuorum ſequa-
cium. vt 77. diſt. epiſcopus benedictionem. & 32. diſt. ſeriatim.
27. diſt. quia ſunt culpæ. Aut ipſa vxore ſciente, & non contra-
dicente & tunc idem ar. 54. diſ. ſi ſeruus ſciente. 27. q. 2. Agato-
ſa. ita diſtinguit Hoſt. in ſumma ſua. eo. tit. §. quis poſsit diſpen-
ſare. ver. quid ſi ſacerdos. & Aſtenſis poſt eum. lib. 6. eo. tit. art.
3. q. quid ſi presbyter. Et iſtam diſtinctionem approbat Archi.
81. diſtin. miniſtri. vbi etiam not. Hugo. & Laur. & Ioan. quòd
magis peccat cognoſcens talem vxorem, quam ſi cognoſceret
ſolutam. & idem Ioan. Andr. hic.

1 *Maxime, dictio implicat.*
2 *Maxime vox ſuperflua, & quando. 3.*
4 *Maxime, ampliationis nota.*

AD abolendam. Si quæris vtrum di-
ctio, maxime idem
implicet in caſu conuerſo dicit Ioan. And. hic ꝙ
1 ſic de propria † vbi ſignificatione, vt patet. ſ. de
elec. auditis. & ĩ. de poſtulan. c. fi. vt lite non con-
teſt. c. qm̃. §. porro. de dila. c. 1. de teſti. cum olim, vbi no. in fi. gl.
vltimæ. de app. ad hæc in fin. vt eccl. benefi. c. vno. ver. ꝙ etiam
de ſponſa. ſponſam. de diuor. illa. de tornea. ca. 2. in fin. ff. de don.
inter vir. & vxo. l. ſi quis pro vxore. in princ. de re mili. qui ſta-
2 tus. Sæpe † tñ ſuperabundat, vel ponitur pro tanto vt patet. 18.
di. peruenit. 11. q. 3. ſi quis epiſcopus damnatur. 16. q. 3. ca. 1. ſ.
de renun. poſt tranſlationem. ad fin. ĩ. de ſo. compe. cum cõtin-
gat. de eo qui duxit in ma. c. 1. & vide. C. de teſta. mi. l. fi. §. ſinau-
tem. vbi concordat de hoc. & ff. de noxa. act. l. ſi ſeruus depoſi-
3 tus. in principio. † Dici ſolet, ꝙ ſi dictio maxime, coniungitur
verbis ſapientibus finalem cauſam vel rationem tunc abundat
vel ponitur pro tantum vt in ſecundis iuribus. Si vero annecti
tur verbis ſapientibus impulſiuã cauſam, & hoc conſtat vel ſal
tem eſt dubium tunc denotat idem in caſu conuerſo, vt in pri-
mis iuribus. & C. vnde liberi. l. fin. ſm Ioan. Andr. de hoc vide
quod dicam. ĩ. de ſent. excom. vniuerſitatis. di. j.

1 *Illegitimos monachatu promoueri poſſe. & cur. 2. fallit. 3.*
4 *Illegitimi monachatu ad dignitates vllas non promouendi: qui accipiendum. 5.*
6 *C. nimis de fil. presbyt. ſenſus.*
7 *Illegitimi ſeculares ad ſimplicia non, niſi diſpenſatiue, promouẽdi.*
8 *Illegitimos ad maiora citra Papam non admitti.*
9 *Illegitimus quomodo & quando patris beneficium capiat: & 10.*
11 *Legitimus ad patris beneficium admittendus. & 12. & 14.*
13 *C. ad abolendam. ſenſus.*

NImis. Si quæris, nunquid filij legitimi, vel illegi-
timi poſſunt ad ordines, vel beneficia eccle
ſiaſtica promoueri, diſtingue quia, aut quæris primo
de illegitimis & tunc aut ſunt, ingreſsi religionem
1 aut remanent in ſeculo. Si ſunt † ingreſsi religionem, tunc aut
quæris nunquid poſſunt ad ordines ꝓmoueri, & dic, quòd ſic,
etiam ad ſacros, & de iure communi abſq; aliqua diſpenſatio-
ne: dummodo ſint alias idonei. vt 56. diſtin. cap. 1. ſ. eod. c. 1. &
ita intelligunt ibi Innoc. Hoſt. & Philip. & Ioan. And. & ita in-
telligunt Ber. & Hoſtiẽ. hic & Hoſt. in ſumma. eod. titu. §. quis
poſsit. ver. magna glo. Goffr. in ſumma. eod. titu. circa filios. &
Ray. in ſumma ſua. eod. titu. in principio. & Spec. Rubrica de
lega. §. nunc de epiſcoporum diſpenſatione. ver. vtrum autem.
& Ioan. 56. di. in ſumma. & G. & Ioan. And. ĩ. e. c. 1. ſuper verbo
2 minores. li. 6. Religionis † eñ ingreſſus tollit ingratitudinem.
19. q. vlt. non liceat. & monachatus oẽm maculam abſtergit vt
3 in aut. de mona. in princ. colla. 1. Fallit in † ordine epiſcopali, ad
quem tales citra diſpenſationem papalem promoueri non poſ-
ſunt. ſ. de elect. innotuit. & ĩ. de corpore vitia. ca. 2. Et eſt ratio
quia eſt maior ordo, qui ſit in eccleſia Dei vt. 93. di. legimus. &
no. Abb. ſ in proœ. Gregorianarum & Ioan. Andr. in proœ. li. 6.
& Gen. in proœ. cle. Et quia epiſcoporum & maiorum iudicia
ſoli Papę reſeruanda ſunt. 17. di. multis. in fi. & ĩ. de elec. quam-
uis in fin. libr. 6. Item talis ordo datur regulariter promotis in
epiſcopos, ſeu ad dignitatem epiſcopalem, ad quam tales pro-
moueri non poſſunt citra diſpenſationẽ Papæ: ergo nec ad ordi
nem epiſcopalem, qui datur propter eam: quia vbi vnũ propter
alterum &c. ĩ. de præben. quia ſæpe. de ſent. excom. c. qm̃. lib. 6.
Regulariter dico propter id quod habetur. ĩ. de off. ordi. inter
4 cætera. Aut † quæris, nunquid poſsint ad beneficia promoue-
ri: & tunc aut quæris, nunquid poſsint promoueri ad prælatu-
ras, vt dignitates perſonatus ſeu beneficia curã animarum ha-
bentia, & tunc dic, quòd non, nec in eccleſia ſeculari, nec etiam
in regulari. vt 56. q. 1. legi. & ſ. e. c. 1. ſecundũ Inno. & Hoſt. ibi.
nec ad abbatiam nec ad conuentionalem prioratũ nec ad aliam
5 dignitatem ſecũdum Abb. ibi. Et † hoc intellige ſine diſpenſa-

tione

tione Papæ licet quidam dicant,(& male prout credo) quod quidã
epi poſt ingreſſum religionis poſſunt cum talibus diſpenſare,
vt promoueantur in Abbates, non tñ in epõs & hoc videtur vel
le Tan. qui no. hoc. s. de ele. innotuit. quòd Metropolitanus cir
ca illegitime natos pôt diſpenſare, non tñ cũ illis, qa ad epatũ
promouendi ſunt. arg. ibi & s. de tranſla epi. inter corporalia,
& ſm hoc iſta decre. nimis intelligitur de remanentibus in ſe-
culo. Sed iſti opinioni multũ contrariatur. s. e. c. j. vbi dicit præ
lationem vero nullatenus habeant. nam illud aduerbiũ nullate
nus ɔ̃rium innuit manifeſte. Item alia rõ, quia ſicut in c. propo
ſuit. s. e. illegitimus promotus ad ſacros, non pôt hr̃e curam ſi
ne diſpenſatione Papæ vt ibi. ita & hic nec religioſus in religio
6 ne prælationem vt hic. Item in iſto c. manifeſte † colligitur qđ
epi ɔ̃ concilium diſpenſare non poſſunt & concilium pictauẽ
ſe. s. e. c. j. prohibet expreſſe eos ad prælationem aliquam, etiã
in monaſterio promoueri, quare &c. Teneas ergo aſſertiue pri
mam opinionem & eam tenet Archi. 66. diſt. in ſumma in gl.
fi. & eã ſatis innuit Ray. in ſumma ſua. e. ti. §. circa iſtos. & fra-
ter Io. in ſumma confeſ. eo. tit. qõ. 2. licet Ho. in §. alle. qs poſ-
ſit. ver. ſed & ſi. & ver. maior dicat quòd ſi talis illegitimus trã
ſit ad religionem & neceſsitas exigit quòd epõs poſsit diſpenſa
re qđ ad eccleſiã parochialem promoueatur. Sed alij in hoc cõ
tradicunt vt ibi, & credo quod bene ɔ̃dicunt. Aut quæris nun
quid poſsint hr̃e adminiſtrationem ſimplicẽ de qua poſſint ad
nutu m abbatis remoueri: & dic quòd ſic, quod ſatis probatur
s. eo. propoſuit. vbi dr̃ quòd illegitimus poſtq̃ eſt promotus ad
ſacros, pôt hr̃e beneficiũ. ergo & illegitimus. poſtq̃ eſt factus,
regularis & per hoc habilitatus ad ordines pôt hr̃e ſimplex be
7 neficium ſm Pe. Egi. Ab. & Io. An. s. e. c. j. Si quæris † de rema
nentibus in ſeculo, tunc aut quæris, vtrum poſsint de iure cõi
citra diſpenſationẽ ad ordines ẽt minores vel etiam ad ſimpli-
cia bñficia promoueri, & dic quòd non, vt j. e. c. j. j. rñſo. a ɔ̃rio
li. 6. Aut quæris vtrum poſſint promoueri per diſpenſationẽ,
ſuperioris. & tunc aut q̃ris nunquid illegitimus poſsit hr̃e bñfi
cium in alia eccleſia, q̃ in qua pater ſuus ſuit vel ẽ beneficiatus
licet etiam ibi miniſtrauerit, vt vicarius t palis quia iſtud nõ ob
ſtat. vt legitur, & notatur. s. e. conſtituutus. & tunc aut quęris nũ
quid poſsit hr̃e beneficium ſimplex, & ẽt minores ordines: &
dic quod ſic per diſpenſationem nedum Papæ: ſed etiam epi.
8 Aut † quæris nunquid poſsit hr̃e dignitatem, vel perſonatum,
vel beneficium curatum, ſeu maiores ordines: & dic q non nt
ſi cum diſpenſatione Papæ bene. vt j. e. c. j. in princ. & in fin. li.
6. Aut quæris vtrum poſsit hr̃e beneficium in eccleſia in qua
pater ſuus eſt in pñti beneficiatus, & dic quod non, niſi cum di
ſpenſatione Papæ etiam ſi eſſet religioſus. vt s. eo. cum decorẽ.
& hoc no. Ber. s. eo. cum decorem. & hoc no. Ber. s. eo. ad abo
lendam & Hoſt. poſt eum. idem tenent Ray. in ſumma. eo. tit.
§. quid de legitimis. & Ho. eo. tit. §. qui filij. ver. quinimo & fra
ter Io. in ſumma confeſ. eo. tit. q. 7. Aut quæris nunquid poſsit
hr̃e beneficium in eccleſia, in qua pater ſuus beneficiatus fuit,
in prætetitum non tñ eſt in præſenti. & tunc refert aut in ec-
cleſia illa eſt certus numerus præbendarum. & tunc poterit ex
diſpenſatione epi: dummodo ſit beneficium ſimplex, alias ex
diſpenſatione Papæ. vt j. de præb. dilecto. iuncto. ca. j. in j. & 2.
reſponſo. j. eod. li. 6. & hoc notauit Ho. s. eo. tit. c. ad hæc ſuper
verbo. præfuerunt. Aut in illa eccleſia eſt certus numerus prę
9 bendarum ſeu beneficiorum, & tunc † aut quæris nunquid poſ
ſit hr̃e præbendam, ſeu beneficium, quæ ſeu quod ſuit patris,
ſui aut aliud beneficium ſiue præbendam ſeu beneficiũ, q̃ ſeu
quod fuit patris ſui. refert quia aut inter ipſum & patrem ſuũ,
interuenit media perſona aut non interuenit. ſi interuenit tũc
poterit hr̃e beneficium illud per diſpenſationem epi: ſi ſit ſim
plex. vt s. eo. c. ex tranſmiſſa iuncto c. j. j. e. libr. 6. in j. reſponſo.
Alioquin per diſpenſationem Papæ. vt in d. ca. j. in 2. reſponſo.
Si non interuenit media perſona tunc non poterit hr̃e, niſi p
diſpenſationem Papæ. vt s. e. c. proximo. & hoc tenet Goſ. ibi
Et hoc etiam, ſi ſit ſimplex beneficium. & eſt rõ: quia in iſto ca
ſu ſit duplex impedimentum, quod plus debet impedire, quã
vnum ſolum. arg. ff. ad Sillei. l. 3. §. fi. in authen. de conſan. & vto
ri. ſ ratri. ad fi. colla. 9. j. eod. tit. c. 2. li. 6. & hoc tenet Spec. in ru
brica de legato. §. nunc oſtendendum. ver. 63. & etiam Cardin.
j. e. ti. c. j. ſuper verbo natalium. lib. 6. & vide Io. An. ibi ſup ver
10 bo tale. Si quæris † nunquid poſsit hr̃e aliud beneficium ab il-
lo quod fuit patris ſui: dic quòd ſic, ſi ſit ſimplex per diſpenſa-
tionem epi vel per diſpenſationem Papæ. vt, in d. c. j. lib. 6. Hoc
fallit in vicaria, & perſonatu vnius, & eiuſdem eccleſiæ, vt. ſ. fi-
lius non poſsit hr̃e perſonatum illius eccleſiæ, cuius vicariam
perpetuam immediate habuit pater ſuus vel econtra. vt s. eo.
Michael. Si vero quæris de legitimis filijs tunc aut quęris, nũ-
quid poſsint ad ordines promoueri & dic quod ſic, vt s. eo. ad
hoc. Aut nunquid poſsint promoueri ad beneficia, & tunc aut
11, quæris, nunquid † talis filius legitimus poſsit hr̃e, beneficiũ in
alia eccleſia, quam in illa, in qua pater ſuus eſt in præſenti, vel
fuit in præteritum beneficiatus, & dic quod ſic. ar. j. de pſum.
dudum. & arg. s. e. tit. cum decorem. & c. ad abolendam. a ɔ̃rio
quod verum eſt etiam ſi in illa eccleſia pater vt temporalis vi
carius miniſtraſſet. vt s. e. c. conſtitutus. Aut quæris vtrũ poſ-
ſit hr̃e beneficium in eccleſia in qua pater ſuus eſt in præſenti
beneficiatus. & dic ſimiliter quod ſic dummodo antea imme-
diatè non fuerit patris ſui. vt s. e. ad hæc. & ita intelligit Ho. ibi
& in ſumma. eo. ti. §. allegato. qui filij. & Ray. eo. tit. §. alle. quid
12 de legitimis illud. c. licet Goſ. in hoc ɔ̃. Aut quæris † vtrũ poſsit
hr̃e beneficium in eccleſia, in qua pater ſuus fuit in præteritũ,
ſed non eſt in præſenti beneficiatus: & tunc aut in illa eccleſia
in qua pater ſuus fuit beneficiatus, non eſt certus numerus p̃-
bendarum ſeu beneficiorum & tunc poteſt. arg. j. de præb. di-
lecto ſm Hoſt. s. e. titu. cap. ad hæc ſuper verbo præfuerunt.
Aut ibi eſt certus numerus præbendarum ſeu beneficiorũ, &
tunc aut quæris vtrum poterit hr̃e beneficium quod fuit pr̃is
ſui, aut aliud. Si primo modo tunc aut interuenit media perſo
na inter ipſum, & patrem ſuum, aut non. Si interuenit tunc po
rit ipſum hr̃e etiam de iure cõi. s. eo. ex tranſmiſſa. quod verũ
eſt ſi alter filius, fraterq; ſuus, diſpenſatiue tñ, fuerit illa media
perſona in beneficio illo. vt no. Ho. in ſumma huius tit. §. qui
filij ver. quid ſi filius. nec obſtat. s. de elec. c. venerabilem. ih fi.
quia habuit ibi filius ipſum poſt patrem ſine diſpenſatione ſe
cundum Hoſt. ibi. Si vero non interuenit tunc ſunt doctores,
contrarij. Nam vinc. & Pet. de Samp. & Ber. tenent. s. e. ex par-
te. quòd Papa ſolus cum talibus diſpenſat & non epõs. arg. s. e.
c. proximo. & hic idem Goſ. in ſumma huius tit. §. circa aliud
& Bart. Brixien. 66. di. in ſumma. & Inno. hic. Sed Hoſt. in c. al
leg. ex parte. dicit q epõs poteſt cum tali legitimo diſpenſare.
13 Nec † obſtat. s. c. prox. quia ibi loquitur de illegitimo. Item nõ
obſtant. 8. q. j. apoſtolica. & s. eo. conſtitutus. in fi. cum ſuis con
cor. quia poſſunt intelligi, qñ filius vt ambitioſus, & improbus
eccleſiam petit iure ſucceſsionis. Et hunc intellectum innuit
dicta decretalis apoſtolica. qñ dicit valeat vendicare, aut poſtu
lare pſumat. Quod ſi quis improbus aut ambitioſus. &c. nos
autem loquimur de illo, quem epõs vocat, & cum eo pprio mo
tu diſpenſat [Talis. n. non ingerit ſe, ſed vocatur a Deo tanquã
Aaron. s. de elec. qualiter. & 8. q. j. in ſcripturis.] Talis etiã non
dicetur ſuccedere, ſed accedere, ſicut legitur de Auguſtino. 7.
q. j. non aũt. & hoc teneat ſm Hoſt. ibi. & in ſumma huius. tit.
§. quis poſsit diſpenſare. ver. ſecunda vero. idem Tanc. & Io.
And. ibi & per illud c. in quo ad conſultationem reſpondetur,
& Ray. in ſumma huius tit. & frater Io in ſumma confeſ. e. ti.
q. 5. Idem Tanc. & Goſ. s. de elec. innotuit. & Ioan. & Arc. 56.
diſt. in ſumma. & Arch. j. eo. c. j. ſuper verbo diſpenſari. lib. 6. &
de hoc ibi per Io. And. ſuper verbo tale. Et hoc credo verius,
quia in caſu iſto. ſ. qñ filij ſunt legitimi, non eſt, niſi vnum impe
dimentum, quod non tm̃ debet nocere, ſeu impedire quãtum
duo, vt iam dixi. pro hoc. j. e. tit. c. 2. & de præben. is cui. §. ſi ve
14 ro. lib. 6. Si quæris † nunquid poſsit hr̃e in eccleſia, in qua pater
fuit beneficiatus aliud beneficium, q̃ illud quod fuit patris ſui
dic q ſic. vt s. eo. ad extirpandas. a contrario: & j. de præſump.
c. dudum. Fallit in caſu. c. Michael. & hoc quo ad filios, ſed, quo
ad nepotes, vide quod no. s. e. ad extirpandas.

De ſeruis non ordinandis, & eorum manumiſsione. Rubri.

INſtruendi. Si quæris, vtrum, debeat inſpi-
ci, quod euenire poteſt, diſtin-
gue, vt dicam. j. titu. de homicidio. capit. poſtulaſti.
diſtinctio. 2.

1 *Manumittere vnus ex dominus poteſt.*
2 *Ordinatum ſeruum, volente domino liberum eſſe quatenus ve-*
rum. & 3.
4 *Seruum fugitiuum non gaudere clericorum priuilegio.*

DE ſeruorum. Si plures ſint dñi, vnius
ſerui ordinari volentis,
& quæras, vtrum voluntas, & conſenſus vnius eo-
rum ſufficiat, vt etiam alijs contradicentibus. vel
ſaltem non conſentientibus, valeat ordinari. Ioã.
gloſſator Io. de Fa. Hug. & Lau. no. 54. di. c. j. quòd
ſic. arg. C. de ſeruo cõi manu. l. j. Sed Arch. ibi contra dicens qđ
hoc

hoc innuit glo.fi.& etiam textus,& hoc caſu ſtari debet cano-
ni, & non legi 15.q.3.§.cum autem.ſecundum Arch.ibi. Ego
vero Henricus Brito, credo quod non ſunt contrarij, ſi bene
1 intelligantur. Vnde ſcire debes, quod † nedum dñs inſolidum
ſed etiam dñs pro parte alicuius ſerui poteſt ſeruum commu
nem manumittere alijs condominis non cõſentientibus, vel
etiam inuitis dum tñ conſeruentur indemnes,& recipiat qui-
libet prætium partis ſuæ vt probatur. C. de ſeruo communi,
manu.l.j.Item, ꝙ licet epiſcopus non debeat ordinare ſeruũ,
alicuius niſi prius per eum fuerit plenarie manumiſſus. vt ſ.e.
2 c.j.† Si tñ ſeruum adhuc exiſtentem ſeruum de voluntate do
mini expreſſa, vel domino ſciente, & non contradicente, or-
dinauerit ad quẽcunq; ordinem talis ordinatus liber & inge-
nuus eſt.vt 54.diſt. ſi ſeruus ſciente. Tunc ergo diſtingue, vt
3 trum † dñs pro parte ſerui cõis ipſum prius manumiſerit ſer-
uata ſolennitate illius. l. j.C.de ſeruo communi manu.& ſatiſ
facto condominis de pretijs partiũ ſuarum, poſtea voluerit,
ꝙ ordinetur & tunc eps poterit eum licite ordinare: ita intelli
go primam opi. Aut dñs pro parte, nõ præmiſſa manumiſsio
ne ſm formam iuris, vult & conſentit alijs contradicentibus
vel ſaltem non conſentientibus tacite, vel expreſſe, quod iſte
ſeruus manens ſeruus ordinetur,& tunc ordinari nõ debet. ita
intelligo opi. Archi.& illud.c.j.& eadem cauſa.& q.c.quicunq;
& plures caſus, in quib. dñs ipſo facto amittit dñium ſerui ſui
vide plene Arch. in c.allegat. ſi ſeruus ſciente. ſup verbo liber.
4 ¶ Si quæris, vtrum † ſeruus fugiens a dño ſuo & in fuga ſurre-
ptitie ordinatus gaudeat priuilegio clericali. Hoſt, tenet indi-
ſtincte, quod non per hoc.c.in fi.& j. c.proximo.in fi.& c.nul
lus.in fi.& j.de iudi.cum non ab hoie de verbo.ſignifi.c. noui
mus. Vnde ſcriptum eſt, ꝙ talis poſtq̃ de gradu ceciderit eius
conditionis ſit, cuius fuerat ante gradum. 54.diſt.j.nulli. & ca.
ſequ. & c.ex antiquis.& c.frequens.& c.quis ante leges ſecun-
dum Hoſt. ſed Inno. contradicens, quod non licet dño manus
in eum inijcere 17.q.4.ſi quis ſuadente. Idem Aſtenſis.libr.6.
eo.tit.ſed Io.Laur.Hugu.& Archi.dicunt.54.di. nulli quod ſi
quæratur de priuilegio illius canonis, ſi quis ſuadẽte. gaudebit
illo tam contra alios, quam ꝯ dñm quia illud priuilegium datũ
eſt clericis nedum fauore ipſorum, ſed etiam odio laicorum.
5 † Aut quæritur in omnibus alijs,& tunc caret priuilegio cleri-
cali, vt in c.nulli. Si aduerſus dñm, tunc in nullo gaudet priuile
gio clericali etiam illius canonis, ſi quis ſuadente quia in nul-
lo debuit fieri præiudicium dño per factum ipſius ſerui ſecun
dum Aug.& Arch.ibi. Sententiam Hoſt. credo veriorem, de
iure. Sed iſtam diſtinctionem tutiorem animæ, quia non diſcre
pat a ſententia Hoſt. niſi quo ad extraneos contra canonem il
lum, ſi quis ſuadente. ſeruum ordinatum offendentes.

1 *Libertis priuatis quis ſuccedat.*
2 *Libertis ſuis eccleſiam ſuccedere.*
3 *Libertorum filijs eccleſiam excludi.*

DE famulis. Si quæris, quibus bona libertorũ
poſt mortem debeant applicari
1 refert. Aut quæris, † de liberis priuatorũ,& tunc hẽt
locum diſtinctio.§ in noſtra. inſtitu.de ſucceſ.liber.
2 quam ponit hic Inno.in 2.glo.ſua. Aut de† libertis eccleſiæ,&
tunc aut ſunt manumiſſi ſub pacto, vel cõditione ꝙ poſt mor
tem oĩa ad eccleſiam debeant pertinere, & tunc habet locum
iſtud c.arg.j.de pac.c.j.& 3.& arg.j.e.eo libentius ſm Vincẽ.
Tanc.& Ber. hic in fi.j.glo.& ſm Ray. in ſumma huius titul.
3 Aut ſunt manumiſſi, † ſimpliciter.& tunc aut habent liberos,
aut non, ſi ſic, tunc illi oĩno eis ſuccederent ſm quod legitur,
& diſtinguitur in §.alle.in noſtra.inſtit.de ſucceſ.liber.quo ca-
ſu nihil tenentur eccleſiæ relinquere, ſi non habent tunc eccle
ſia patrona ſuccedit ei, vt hic, ſm Inn.& Ho.ita tamen, quod
de peculio talis liberti fiant quatuor partes, prout legitur, &
notatur.j.de ſuc.ab inte.c.2. ſm Hoſt.

1 *Operarum genera, & quæ retineri queant.*
2 *Operas, ſciente aut ordinante Epiſcopo, retineri poſſe.*
3 *Operas inordinato, inſcio epiſcopo, non retineri.*
4 *C. ex antiquis & c frequens ſenſus.*

NVllus. Si quæris vtrum dñs poſsit retinere
operas, vel obſequium in ſeruo, quẽ
1 manumittit ad clericatum refert. Aut † vult reti
nere operas temporales, ſiue obſequiales ſiue ob-
ſequium temporale, nun põt. vt 54.diſt.c.quicun
que in fi. Aut operas ſpũales ſeu obſequium ſpirituale,& tunc
aut quæris nunquid poſsit operas vel obſequium retinere de
conſenſu epi,& conſtat quod ſic ſm Alt.In.& Ray.de penna
forti. ſic intelligunt iſtud c.& c.frequens. 54.diſt. Aut ſine cõ-
ſenſu epi, & tunc non ſm eos & hoc tenent præcipue per. c.
quicunq;. 54. diſt. Sed in hoc Ber.& Tanc. hic contradicentes
quod indiſtincte operas ſpirituales retinere poterit. Idem Go
fr.in ſumma.eo.tit.§.item cum priuata perſona:& hoc per ca.
j.e.eo libentius. Sed illud loquitur in ſeruis eccleſiæ. Ego Hen
2 ricus credo ſic diſtinguendum: quia aut talis † retentio opera
rum vel obſequij ſpiritualis fit, epo ſciente, & non contradicẽ
te, ſed nihilominus ordinante, & tunc vr tacite conſentire. ar
gum.54.diſt.ſi ſeruus ſciente. aut eo ſciente,& ꝯdicente,& eo
nihilominus ordinante,& tunc idem: quia quilibet in traditio
ñe rei ſuæ põt apponere pactum legibus non improbatum. vt
ff.de pactis.l.in traditionibus.C.de contrahen.æ mpt.l.3.in fin.
j.de condic.appo.c.verum.& hic dñs proteſtatur ſuper re ſua
& ſuper iure, quod principaliter eum tangit.arg.j.de cenſi.o-
lim.ſ.de poſtula.præla.c.bonæ.2.& arg.no.per Ho.ſ.de conſti.
cum Mar.in materia proteſtationis. Aut epo ignorante,& ſic
3 † ordinante & tunc valebit ordinatio in ſui præiudiciũ & non
retentio in præiudicium epi,& eccleſiæ, cuius intereſt, quod
abſque aliqua conditione libere, promoueatur. vt in c.quicun
que.alleg.& ſibi ſeruiat in ſeruitio ſibi magis vtili: arg.ſ.de æta
te & qualita.c.quæris.& de transla.epi. c.fi. & quia in fraudem
videtur hoc epo tacuiſſe.arg.j.tit.2.c.ex poſuiſti quæ fraus ſi-
bi patrocinari non debet. ſ.de reſcriptis ſedes apoſtolica in fi.
Et nota, quod licet manumiſſus & ordinatus in presbyterum
operas corporales præſtare recuſauerit,& per hoc degradetur
vt hic non tñ in ſeruitutem redigetur. vt 54.diſtin.ex antiqa,
4 & c.frequens.† vbi dr, quod ſacerdos factus remanet liber: &
ad hoc denotandum, compilator ſtudioſe remouit verba, quæ
hic erant in antiqua.ſ.degradetur vt ſeruus fiat domini ſui: qa
abſurdum erat ꝙ presbyter in ſeruitutem redigeretur, ſecun-
dum Goffr. & Hoſti. per quod videtur ſuperflua vltima gloſ.
Ber. ſecundum Ioan. Andr.

1 *Patrem in muneribus ſequitur proles. & 4.*
2 *Matris ſtatum ſequitur filius & cur. 7. fallit. 3.*
5 *Parentem vtrumlibet ſequi videtur filius.*
6 *C. dominus enucleari.*

DIlectus. Si quæris vtrum,& cuius parentis
conditionem debeat ſequi partus,
1 diſtingue, aut quæris quo † ad honores & mune
ra, & tunc ſequitur patrem & conditionem pa-
tris. vt ff. de ſta.ho.l.cum legitime.& C.de decu.
l.eos indulſerint.& l.nullus.& l.exemplo.libr.10. Aut quæris,
2 † quo ad libertatem ſeu ſeruitutem & tunc ſequitur matrem,
ſeu conditionem matris. vt hic,& ff.de ſta.ho.l.lex natura. &
ff.de libe.cauſa.l.placuit.& C.de rei vendi. l.partum ſm Hoſt.
hic. idem Ber.j.de coniug.ſeruo.c.j.ſuper verbo diſſoluenda.
& Phi.& Gof.& Hoſt.ibi licet G.Naſo.ibi contra dicens, qđ
nati ex matrimonio ſequuntur patrem per l.alleg.cum legiti
3 me. Fallit in duobus† caſibus.ſ.in nato ex ſeruo reipublicæ, &
libera muliere. C.de ſeruis reipubl.ma.l.2. Item in filio clerici,
& liberę mulieris.15.q.vlti.cum multæ.nec alias vel illud.cap.
eſt Toletanum vbi Saracenæ fiunt Chriſtianæ & remanẽt ſer
uę de talibus nati ſerui ſunt ſm Vinc.& Io. Andr. Item fallit
vbi conſuetudo eſſet, ꝙ partus ſequeretur conditionem pa-
tris. vt j.de coniug.ſeruo.c.licet ſm Io.And.ibi & hic idẽ Ho
ſti.in ſumma de natis ex libero ventre.§.j. Et idem crederem
in primo caſu.ſ.ꝙ conſuetudo, per quam ſequeretur conditio
nem matris quo ad munera.& honores valeret,& hoc tenent
Pet.& fra.Io.in ſumma confeſ.tit.de impedimento conditio-
nis.q.15. Item quæro &c. Et ratio huius diſtinctionis eſt ſm
Pe.ſuper quarto ſenten.di.35.quia in generatione pater ſe ha
bet vt principium actiuum formale,& ideo honorabilius: ma
ter vero vt principium materiale,& ideo ſubſtantialius. Qua-
4 propter cum vnum quodq; principiatum ſequatur † naturam
principij prædominantis, ideo ſecus in conditionibus actiuis
ſicut in honoribus,& patrimoniorum acquiſitionibus ſequi-
tur magis patrẽ. In conditionibus vero paſsiuis ſicut in ſerui-
tutibus,& hmôi ſequitur magis matrem & in hoc concordat
5 Tho.ibidem.† Aut quæris quo ad virtutes, ſeu mores virtuo-
ſos,& tunc debet ſequi conditionem. ſeu naturam illius, qui
virtuoſus eſt ſiue ſit pater, ſiue ſit mater.arg.ff.de edi.edic.l.ꝙ
ſi nolit.§.qui mancipia. Et ideo dicit textus, quod ſi filij Ieſu
Chriſti ſumus quæ ipſe fecit, imitari debemus. 56.diſt.ca. dñs
noſter.in fi. Aut quo ad vicia ſeu mores vitioſos, ſeu malos,&
6 tunc ñ argu.c.alleg.dñs † vbi habes, quod dñs licet natus fuerit
ſm

ſm carnem de parentibus malis, & peccatoribus, peccatum ta
men non nouit, & ſumme bonus fuit & præter quem nullus
bonus. ſ. de renun. niſi cum pridem. §. perſonæ. in fi. Sed ſi q̃ris,
7 quare partus ſequitur ventrem † quoad libertatem, & ſeruitu
tem, dic ſm Hoſt. in ſumma de natis ex libero ventre. §. j. q̃d
licet vir ponat ſemen pro maiori parte vel magis operetur, tñ
mater nutrit, & in ventre viuificatur partus. Nã & fructus ſe-
quitur terram ſiue libera ſit, ſiue ſerua. & eiuſdem dñi fit. Rõ
enim non pateretur alterius effici, arborem quam illius in cu-
ius fundo radices egit. ff. de acqui. re. do l. adeo in fi. & l. ſeq. in
ſtit. de re. diu. §. ſi Titius. Nec mirum, ſi vilius ad ſe dignius tra
hat: & ei dominetur: quia modicum fermenti totam maſſam
corrumpit. arg. ſ. de offi. dele. ſuper q̃onum. §. ſi vero duo. Item
no. quod quo ad pęnas euitandas partus ſequitur patrẽ, & non
matrem. ff. de pœnis. l. moris. §. penul & fi. ff. de decu. l. 2. §. in fi
lijs. C. de pœnis. l. decurionum filij. not. Hoſtien. j. de pœnis.
in quibuſdam. & de hoc vide quod legitur. & not. infra de pe.
capi. vbicunque. libr. 6.

¶ De obligatis ad ratiocinia. Rubrica.

1 *Obligatum ad tempus promoueri poſſe.*
2 *Obligatus perpetuo non promouendus.*

MAgnus. Ad glo. quæ incipit ratiocinijs, & c.
1 adde primo quod † obligati ex cau-
ſa mutui, vel alia ſimili cã, qua ipſi obligati nõ ſũt
alias ſunt adſtricti ad aliquam adminiſtrationẽ ge-
rendam, vel rationem reddendam promoueri poſ
ſunt ſm Inn. ir. rub. ꝓ quo. ff. de mu. & ho. l. reſcri
pto. §. debitores. C. de epiſc. & cle. l. quiſquis cenſib. Idem Ho.
hic. & in ſumma. eo. tit. §. pen. circa principium. & Ray. in ſum
2 ma ſua. e. ti. §. ſequitur. Si vero ſunt obligati † ad ratiocinia tũc
aut ad adminiſtrationem agendam perpetuo ſunt aſtricti, & ta
les ab ordinibus perpetuo repelluntur. Sic intelligo. 53. diſt. le-
gem. & 54. diſt. quicunq; ſm Hoſt & Goſ. & Ioan. And. hic &
Archi. 51. diſt. præterea. in alijs dic vt glo. Ber. hic. cum qua cõ
cor. Goſ. & Hoſt. hic per omnia, & Hoſt. & Ray. in ſummis
ſuis. eo. titu. & frater Io. in ſumma confeſ. eo. tit. in princ. & Ar
chi. 51. diſt. in ſumma, & vide eum in c. præterea.

¶ De corpore vitiatis. Rubrica.

1 *Ordinandus notorium ſcelus declaret.*
2 *Delicta grauia prodenda.*
3 *Crimina non impeditiua ſubticenda.*

EXpoſuiſti. Si quęris, vtrum ordinandus
in ordinatione ſua, ſeu ĩ ſcru
timo, ſeu promouendus ad aliquam dignitatem
impedimentum ſuum prodere, & confiteri te-
neatur, diſtingue, aut quæris † de criminibus illis
de quibus eſt conuictus confeſſus, vel deprehẽ-
ſus, vel quæ alias ſunt notoria iuris, vel facti, & dic quod talia
confiteri tenetur, niſi cum eo fuerit canonice diſpenſatum. 50
2 diſt. ex pœnitentibus. Aut quæris † de alijs criminibus, quæ nõ
ſunt notoria iuris, vel facti, & tunc aut ſunt grauia, ſiue enor-
mia, & talia quæ (etiam poſt peractam penitentiam executio
nem impediunt (vt ſimonia in ordine & homicidium & tunc
idem. ſ. de renun. c. niſi cũ pridem. §. propter. & de temp. ordi.
3 c. fi. & j. de accu. c. inquiſitionis. aut ſunt † talia crimina quæ poſt
peractam pœnitentiam executionem non impediunt,) & illa
manifeſtare non tenetur, vt in c. alle. fi. ſ. de temp. ordi. Si ta-
men fraudulenter defectum ſuum ſubticeret non habebit exe
cutionem miniſterij ſic ſuſcepti, ſicut nec ordinis, ſic aſſum-
pti. ſ. de renun. niſi cum pridem. §. perſonæ. Iſta diſtinctio põt
ſumi ex glo. Inn. & Hoſt. & Io. And. hic. Et cum iſta diſtinctio
ne concordat Goſ. in ſum. ſua tit. de temp. ord. in fi. §. reſtat. v-
bi de hoc plene: & frater Io. in ſum. confeſ. tit. de ætate ordi. q.
19. & in c. alle. inquiſitionis. gl. ex hoc loco & c. & Arch. in d. c.
ex pęnitentibus glo. adde quicquid. & c. Henricus Boich.

1 *Corpore vitiati non ordinandi.*
2 *Mutilus membris magnis non prodendus.*
3 *Membris paruis mutilum ordinari. fallit. 4.*
5 *Eunuchi culpoſi non ordinandi.*
6 *Claudus ad beneficia admiſſibilis.*

THomas. Hic habes ꝙ in promouendis con
ſideranda eſt impotentia, & defor
mitas, vt ſequitur. Incompoſitio enim corporalis,
(vt Auguſt. ait) inæqualitatem indicat mentis. 48.
diſt. c. fin. & Leuitici. 21. c. & recitatur. 49. diſt. c. 2. ibi, locutus
1 eſt dominus ad Moyſen dicens, Loquere ad Aaron † de ſemi-
ne tuo patriſamilias, qui habuerit maculam non offerat panes
Domino Deo ſuo nec accedat ad miniſteriũ eius, ſi cœcus fue
rit, ſi claudus, vel paruo, vel grandi, vel torto naſo, ſi fracto pe
de, vel manu: ſi mancus, ſi gibboſus vel lippus, vel ſi albuginem
habẽs in oculo ſi iugem ſcabiem, ſi impetiginem in corpore,
vel ponderoſus quod totum eſt arbitrarium vt no. ſ. eo. c. cum
de tua. Super qua materia ad inſtruendum iudicẽ ſic diſtingue,
2 aut quis in magnis membris fuerit mutilatus: puta † amiſit o-
culum, vel pedem, vel manum, impeditur promotio mutilati
55. diſt. lator. & c. ſi euangelica. & deijcitur iam promotus quo
ad altaris miniſterium indiſtincte: niſi forſan cum religioſo di
ſpenſaretur, cum pede ligneo, quia latet quo ad vero beneficiũ
ſimpliciter deijcit ſi hoc tacuit fraudulenter. vt ſ. c. proximo.
Ex cã tñ diſpenſari poſſet cũ tali ẽt per epm ꝙ poſſet ẽt hẽre ꝓ
bendam vel perſonatum vel ẽt abbatiam vel eccleſiam vt legit,
& no. ſ. de ætate & qual. c. tuam. Et ẽt ſi ſit preſbyter poſſunt
ei concedi omnia pertinentia ad ſacerdotale officiũ, altaris mi
niſterio ei penitus introducto. vt ſ. eo. c. ſignificauit & quo ad
illud neceſſe eſt, ꝙ alius loco illius ordinetur. Sic intellige 55.
diſt. ſi euangelica. Igitur ſi hoc non tacuit fraudulenter quo ad
beneficiũ diſpẽſatũ fuit, vel hoc alicui accidit iã ꝓmoto. quia
non eſt addenda afflicto afflictio, quod dic vt legitur & nota. j.
3 de cleri. ęgrotan. c. fi. Si vero in † membris minimis, & apparẽ-
tibus: puta in parte manus, vel naſo vel auriculis, vel facie ca-
ſus iſte accidat, ſi potens remanet ad frangendum Hoſtiam,
nec deformitas magna poteſt notari & ſine culpa ſua hoc acci
derit, non ſolum non deijcitur, ſed etiam promouetur vt hic,
quod ſi alterum notari poſſit, prohibetur a celebratione miſ-
ſę licet in alijs valeat diſpenſari. j. de cleri. ægrot. c. 2. Sed ſi hoc
culpa ſua acciderit, de rigore iuris deponendus eſt. ſi tñ potens
remaneat nec deformis põt cũ tali poſt peractã pœnitentiam
per epm diſpenſari. ergo a ꝯrio ſenſu ſi talis ſit impotens, vel
deformis quo ad miſſam vel miniſterium altaris non diſpenſa
bitur cũ eo. licet q̃nq; quo ad alia diſpenſetur quod dic vt legi
tur & not. ſ. eo. c. j. & c. ſignificauit. In membris aũt non appa-
rentibus diſtingue ſimiliter, vtrum ex culpa patiẽtis, defectus
hmõi acciderit, & tunc quicquid ſit de rigore iuris ad minus,
(dummodo non ſit impotens) diſpenſatur in oĩbus & cũ om
4 nibus exceptis eunuchis † cum quibus non diſpenſatur, quo
ad altaris miniſterium. ex quo in culpa ſunt qui etiam in nullo,
impediuntur vbi ſunt ſine culpa vt colligitur euidenter ex eo,
quod legitur, & no. ſ. eo. ex parte. B. & c. ſeq. Nec eſt neceſſe (vt
ruſtici garriunt) quod teſtes & teſticulos ſiccos ſeu pulueriza-
tos ſecum portent in burſa, quaſi tunc intelligantur hẽre omnia
membra ſua: quia bonũ eſſet aliquibus vt nec portarẽt virides.
vt no. ſ. eo. c. ex parte. B. & puluerizatorũ ſiue ſiccorũ deporta
tio magis poſſet obeſſe propter facti memoriã, quã prodeſſe.
vt patet in eo quod no. ſ. de filijs preſbyt. cum decorẽ. Sed nec
põt in talib. nimia deformitas vel impotentia denotari. Et hæc
diſtinctio melius, & plenius expeditur hic quã in ſumma ſm
Hoſt. qui ponit hic totam iſtã diſtinctionẽ quam approbat Io.
6 An. Et dic ꝙ † claudus hodie admittitur de conſuetudine, quo
ad ordines & beneficia ſm Hug. & Archid. 49. di. c. j. ſm Ho-
ſti. in ſumma huius tit. §. ſi. & Arch. 49. diſt. c. j. ſm Hoſt. ver.
quid de claudo. & vide quod legitur & no. per Io. And. & Ar-
chi. 51. diſt. ſi quis infirmitate & per Ray. in ſumma ſua titul.
de homicidio. §. quid de ijs. & per fra. Ioan. in ſumma. confeſ.
titu. de homicidio. q̃. 42. & c.

¶ De bigamis. Rubrica.

1 *Bigamum, & irregularem monachari poſſe.*
2 *Bigamum monachum clericorum beneficio gaudere.*
3 *Pœnitens ſolennis non, niſi in minoribus diſpenſabilis.*
4 *C. ex pœnitentibus. explicari.*
5 *Pœnitentes publice infames eſſe quatenus verum.*
6 *Bigamus non eſt qui deſponſatam corruptam non cognouit.*
7 *Sponſus duarum alteram cognoſcens bigamus non eſt.*
8 *Bigamus non eſt, niſi qui a viro cognitam ducit.*
9 *Virginitas quid.*
10 *Virginitas qui corrumpatur:*
11 *Corrumpi non, niſi conſentientem poſſe.*
12 *C. debitum ſenſus.*
13 *Commiſtio carnis qui accipienda.*
14 *Vxoratus quis, an non, promouendus:*
15 *Virginitas cur potius in muliere, quam viro exigenda.*

16 Adul-

16 *Adulteram vxorem cognoſcens bigamus, eſt quatenus verum. numero. 17.*
18 *Adulteram iuſſus cognoſcens non eſt bigamus.*
19 *Bigamus a Papa ad ordines diſpenſabilis, & nu. 10.*
21 *Panormitanus bigamus, & diſpenſatus.*
22 *Diſpenſationis effectus.*
23 *Bigamiæ quo iure iungatur irregularitas.*
24 *Diſpenſare quibus ordinibus Papa, an non, liceat & 25.*
26 *Bigamum ab epiſcopo non diſpenſari.*
27 *C. lector. enucleari.*

1 VT bigami. Bigamus † de iure pôt eſſe mo
nachus, vt probatur. 16. q. j. le
gi facit. j̈. de regularibus. c. veniens. & no. Ioan. &
Archi. 32. diſt. ſeriatim. in glo. vlt. & Archi. j̈. eo. c.
vnico glo. vlti. lib. 6. & Io. And. j̈. de reg. iur. c. deli
ctum in nouella. eo. lib. Nec mirum cum irregula
ritas bigamiæ proueniat ſine peccato, vel culpa. 26. diſt. de-nde
31. q. j. aperiât. & (quod plus eſt) interdum & merito. j̈. de ſpô.
inter opera. Sed irregularis etiam ex culpa pôt monachari. 33.
q. 2. admonere. j̈. de his qui fil. occi. c. vnico. ergo multofortius
iſte. Sed ſi quæris, vtrum bigamus factus monachus, gaudeat
priuilegio illius canonis, ſi quis ſuadente. 27. q. 4. Arch. 84. di. c.
quiſquis. reliquit diſputationẽ. Sed ego Henricus ſic diſtinguo.
Aut quæris nunquid talis bigamus factus monachus gaudeat
priuilegio clericali, vt clericus, qui non eſt, & ſub qualitate cle
rici, quam non habet, & conſtat quod non. vt j̈. eo. tit. c. vnico
2 lib. 6. cum ibi no. Aut nunquid † gaudeat illo priuilegio vs reli-
gioſus, monachus, vel conuerſus & dico quod ſic: vt j̈. de ſent.
excom. non dubiũ. & c. ex tenore. & c. canonica. Præterea con
ſtat quod nouitius noodum profeſſus tacite, vel expreſſe ẽ mi
nus religioſus, quam profeſſus. vt probatur j̈. de ſen. excom. re
ligioſo. §. quamuis. li. 6. & tamen talis nouitius, qui non eſt re-
ligioſus incommutabiliter, nec cum effectu gaudet illo priui-
legio. vt in §. allegato, quãuis, ergo multofortius iſte bigamus,
profeſſus qui eſt religioſus incommutabiliter & cum effectu.
& hoc, ſcilicet, quod gaudeat tenet Ioan. And. j̈. eo. c. vnico. &
in c. allegato delictum, vbi de hoc plene per eum in nouella.
¶ Si quæris vtrum cũ ſolenniter pœnitentibus poſsit epſ di-
3 ſpenſare vt promoueantur. diſtingue. Aut quæris † vtrũ poſsit
diſpenſare cum eis in minoribus ordinibus propter neceſsita
tem vel vtilitatẽ eccleſiæ, & tunc ſic. 50. di. c. placuit. Et rô, eſt,
quia diſpenſatio non eſt ei prohibita in hoc caſu. ar. j̈. de ſent.
exc. c. nuper. Aut in maioribus ordinibus vel etiam in minori
bus non tñ propter neceſsitatẽ, vel vtilitatẽ eccleſię, & tũc nõ.
4 Nec obſtat. 50. di. c. ex pœnitentib. † vbi dr̃, quod ordinans ta-
lem ſcienter priuari debet ptâte ordinandi: quia illud intelligit
cum ordinat abſq; diſpenſatione, vel cum indiſcrete diſpẽſat.
Simile. 50. diſt. qui in aliquo ita diſtinguit. Ray. in ſumma ſua,
tit. de ſolenniter pœnitentibus & frater Io. in ſumma confeſ.
eo. tit. ſ. de ſolenniter pœnitentibus. q. fi. & frater Aſtenſis li. 6.
5 tit. ordinandus debet eſſe non ſolenniter pœnitens. † Sed quæ-
ro, nunquid tales ſic pęnitẽtes ſunt infames. Ho. dicit. j̈. de of-
fi. Archipreſ. c. 2. q̧ ſic. vnde nec ordinari poſſunt, vt hic. 50. di.
pœnitentes. 6. q. j. infames. Sed hoc non accidit ratione pœni-
tentiæ: ſed criminis publicari per pœnitentiam: alias ſi crimen
ſit occultum. & pœnitentia ſit occulta, non infamat, ſed reno-
uat, & emendat. 50. di. ferrum. j̈. de ſumma Trini. & fi. Catho.
c. j. ad fi. & j̈. de teſt. c. fi. Infamatur ergo talis, tum quia publice
verberatur, quandoq; nudus incedens, tũ quia crimen ſuũ per
ſnĩam pœnitentiæ publicatur. 3. q. 7. §. porro. alias ſi ſnĩa nõ pce
dat, ſolus ictus. ſ. fuſtium non infamat. l. ictus fuſtium. ff. de ijs
qui notan. infa ad idem. ff. de pœnis. l. in ſeruorum. in fi. Et per
hoc dicit patenter errare eos, qui iudicant infames ſumentes
ex deuotione officium publice pęnitentium. virtutis. n. deuo-
tio non debet improbari. ff. de poſtu. l. j. §. beſtias. Damnẽt iſti
Dauid ſe humiliantem. ij. Reg. 6. c. Damnent Baptiſtam Mar-
ci. 3. de quo dicit Beatus Ber. mirum quod actu innocens pœ-
nitentis ſuſcepit officium, & qui non habet vnde pęniteat, ha
bet tñ vt pœniteat. Dãnent & Niniuitas. Damnent & CHRI
STVM qui facto poſt mortem crucis pœnitentiam humilem
commendauit ſm Hoſti. in d. c. 2. & Io. And. poſt eum. Idem
Aſtenſis lib. 5. titul. 34. de pœnitentia ſolemni. in fin.
¶ Si quæris vtrum contrahens ſcienter vel ignoranter matri-
6 monium cum corrupta efficiatur bigamus, diſtingue † aut ip-
ſam carnaliter non cognoſcit & tunc non, & eſt rô, quia carnẽ
ſuam, non diuiſi. in plures: nec cum ipſa corrupta matrimo-
nium conſummauit, ſicut nec bigamus cenſetur qui ab alio du
ctam, ſed minime cognitam deſponſauit. j̈. e. debitum. 34. di.
c. fi. hoc no. Ray. in ſumma ſua. e. ti. ver. item quid ſi aliquis. &
Hoſt. in ſumma ſua eo. tit. §. pen. verſ. 8. quæritur. idem innuit
7 Hoſt. hic. Et per eandem rônem dico, quod † ſi aliquis ſucceſ
ſiue contrahat cum duabus mulieribus non corruptis: & alte-
ram tantummodo cognouerit, alteram non vel contrahat cum
duabus, quarum altera eſt corrupta, & altera non, & illam non
corruptam tñ & non aliam cognouerit bigamus non exiſtit,
ſm Ray. in §. alle. Item quid ſi aliquis. Aut ipſam carnaliter co
gnouit & tunc aut ipſa mulier erat ante corrupta mente ſola,
8 aut realiter, & de facto. Si mente † ſola tunc non eſt bigamus,
nam etiam talis mulier, ſi pœniteat, de corruptione mentis nõ
priuabitur aureola: quia virginitas per pœnitentiam reparatur
in illa quæ ſola mente corrupta eſt ſm Hugu. & Ray. pro qui-
bus facit quod legitur, & no. 32. q. 5. ſi paulus. Si vero eſt corru
pta realiter de facto, tunc aut eſt corrupta aliter quam viri ſe-
mine ſeu viri commiſtione, vt quia ex feruore libidinis prouo
cat in ſe ſeminis emiſsionẽ vel digito, vel alio mõ ꝯ naturam,
corrumpit ſigillum virginitatis ſuæ, ſiue quoquo modo, alias
quam per membrum virile ad hoc deputatum: & tunc idem.
arg. no. per Hug. 32. q. 5. ille vbi dicit quod illa, q̃ corrupta eſt,
ferro vel palo poteſt inter virgines conſecrari, & aureolam ha
bebit. Et quod niſi per membrum naturale ad hoc deputatũ,
fiat corruptio carnis non amittatur virginitas & idem recitat,
& tenet Ray. in ſumma eo. tit. §. quid de illa. Sed quod dictum
eſt de virginitate non eſt indiſtincte verum: quia virginitas po
teſt dupliciter ſumi. Vno modo improprie pro integritate car
nis, & ſic quælibet mulier naſcitur virgo & ſic non eſt virtus,
quia tota eſſentia cuiuſlibet virtutis eſt in anima ſm Auguſti.
1. de ciuitate Dei. c. 17. & forte de illa intellexit Hug. Alio mo
do, prout diſſinitur per Ambroſium 5. lib. de virginitate dicẽ-
9 tem quid eſt caſtitas † virginalis niſi expers contagionis inte-
gritas? & per Aug. in lib. de nup. & concupiſcentia dicentẽ vir
ginitas eſt in carne corruptibili incorruptionis perpetua me-
ditatio. Et quibus diſſinitionibus patet, quod virginitas eſt in-
tegritas carnis atteſtans incorruptionem mentis. Dr̃ aũt fieri
10 † corruptio ab actuali, & completa delectatione concupiſcẽtiæ
ex voluntate operante vel conſentiente vel non diſſentiente,
vel non inquantum pôt renitente. 32. q. 5. c. j. 2. & 3. & c magis
& per totum. Dic aũt completam delectationem, quæ eſt ope
ris in tanta voluntate quanta eſt coitus. & dico concupiſcẽtiæ
ad dr̃iam purgationis naturæ. Sicut. n. natura purgat ſuperfluũ
per alios poros, ita etiam per illum tam in fœmina quam in vi
ro. & dico ex voluntate. dr̃. n. in violatione virginitatis corrũ-
pi corpus corruptione vitij non paſsionis. & hoc ex laxatione
venarum & viarum per quas expletur voluntas coitus. Ope-
rans aũt eſt voluntas in ijs quæ digito, vel manu, vel ligno, vel
quouis alio adiuncto tangunt vel corrumpunt neruos interio
res in membris genitalibus, quatenus ſua ſenſibilitate perfectã
coitus delectationem conſequantur. Conſentiẽs autem eſt ad
ſimilem ſexũ vt in Sodomia vel ad diuerſum ſexũ eiuſdẽ ſpe-
ciei. vt in naturali coitu, ſiue ad diuerſam ſpeciẽ vt ĩ coitu bru
torũ. Non diſſentiens aũt eſt in non declinantibus, ſiue in diſsi
mulantibus. Non renitens aũt eſt in eis, qui non ſemper ꝓno,
corde & corpore remittuntur, vt ſi etiam non poſsint defende
re corpus ſaltẽ a concupiſcentia & conſenſu delectationis im-
11 pediant. Dic ergo † cum ſanctis patribus, q̧ corruptio virgini-
tatis vna & ſola cã eſt, ſ. voluntaria & procurata delectatio cor
poris completa in actu pollutionis vt iſta plenius no. Tho. in
ſcriptis ſuper 4. ſenten. diſt. 33. & ẽt in ſumma. q. 152. alias 100
& 3. arti. j. & frater Io. in ſumma confeſ. hoc titulo rubricella,
de conſecratione virginum q. 18. ad pleniorem &c. & q. ſeq. &
Aſtenſis li. 2. tit. de virginitate. Itẽ conſtat quod in iſto caſu &
præcedenti iſta non diuiſit carnem ſuã in plures. vt patet j̈ eo.
12 debitum. in fi. † vbi habes q̧ deſponſatam a primo viro in quẽ
conſenſit quo ad carnalem copulam, & ſic corruptam ſaltẽ mẽ
taliter ducens in vxorẽ & carnaliter cognoſcens non eſt biga-
mus. Aut eſt corrupta viri ſemine, ſeu viri commixtione, &
tunc aut iſta mulier fuit ante corrupta ſolummodo ab iſto vi-
ro, aut ab alio. Si ab iſto ſolo tunc non eſt bigamus. vt not. Ioã.
30. q. 5. qualis. & Ber. j̈. eo. debitum in fi. & j̈. de cle. coniuga. ſa-
ne. & c. inter. & Bart. Brixi. in q. dñicali. quæ incipit. Aliquis co
gnouit virginem, & Gof. in ſumma huius titu. §. item quæritur
quid ſi quis. & Arch. 32. di. nemo & vide eum ibi & Io. Andr.
j̈. de cle. coniuga. c. vnico. lib. 6. idẽ Ray. in ſumma huius tit. §.
item quid ſi quis deflorauit & Tho. in ſcriptis & Pet. & frater
Aſtenſis li. 6. tit. de monogamo. q. vtrum ille. & pro hoc facit,
quia nec illa, nec ille diuiſit carnẽ ſuã in plures qđ vr̃ ſufficere.

vt ſ. eo.debitum in fi.36.di.actiuus ſ.qui filij ſint legit. tanta.
vbi hoc idem tenet Io.And.& ſm hoc debet exponi in c. alle.
qualis debeat eſſe vxor quæ habenda eſt ſm legem caſta,.&c.
virgo.i.non ab alio viro cognita.licet Hug.& Ioá. Fan.contra
in d.c.qualis.& Hoſt.Pe.de Samp. & Abb.& Ho.in ſumma e.
tit.§. vlti.ver. Sexto quæritur & titulo.de ſpon.rubr. de matri
monio.ver.qualiter ad finem.§.quid ſi quis iurat.& ſ. de ſpon.
c.ex literis ſiluanet.in glo.quid ſi quis iurat.& ſ.de fil. preſby.
ad præſentiam. & Goſ.& Hoſt.ſ.de clerico coniugato ſane &
Hoſt. ſ.qui filij ſint legi.tanta. & Bar.Brix.32.di.nemo.& 34.
diſt. maritum.& Arch.ſ.de cle.coniug.c.vnico li.6.Et iſta ſen
13 tentia pōt ſic probari. Planum eſt,quod carnis commiſtio †ſi-
gnificat conformitatem diuinæ & humanæ naturæ,quæ con-
tracta fuit in vtero virginali factá per miſteriū Incarnationis.
Cum ergo hoc factum fuit in vtero virginali vt actus cōſum
matus id ſignificet,oportet,quod conſummatio ſit facta ĩ v-
tero virginali,quod eſſe nō pōt ſi ante eam corrupiſſet. ꝓ hoc
32.diſt. ſenatim vxorē ducere virginem &c.33. diſt. maritū,
& 34.diſt.præcipimus.ſ.de cle.coniug.ſane.Et quia incipit eſ
ſe maritus corruptæ vt in iuribus prædictis.& 34.diſt. curan-
dum.& §.præmiſsis.Itē hoc vr̃ dicere lex ſatis expreſſe dicens
14 quod non †promoueatur quis coniugatus niſi habuerit vxo-
rem ex virginitate ad eum venientem & nō concubinam , vt
in aut. quomodo oporteat epi. §. j.& §. neq; aūt ſecundas. &
ſeq: colla.j.50.diſt.qui in aliquo.q.d.ſi ipſam defloraueritt & in
concubinam tenuerit,non propter hoc excuſatur niſi in vir
ginem conſenſit in aut.de ſanctiſ. epi.§.clericos aūt colla.9. ꝓ
hoc.27.q.j.cum initiatur.Et iſta opinio expreſſa approbatr̃ Le-
uitici 21.ſm Hoſt.in c.alleg.ſane.Sed prima ſnīa cōiter appro
batur.Si ſit corrupta ab alio tunc eſt bigamus etiam ſi credant
eam eſſe virginem vt 51.di.qui in aliquo. & no.Io.32.diſt.ne-
mo.nam in tali caſu nec error nec violentia excuſat 32.q.5.ille
autem idem tenet Ray.in ſumma.eo.ti.§.item. quid ſi credit
aliquis & Hoſt.in ſumma e.tit. §.pen.ver.7,quæritur.& Abb.
hic.& ſ.e.debitum.& Tho.in ſcriptis.& ēt Pe.& Archid.ſ.de
cle.coniug.c.vnico.li.6.& 17.q.j.§.ſi ergo.in fi.magnæ glo.ſuę.
& Goſ.in ſumma eo.tit.§.item pone.& Hu.& Lauren. in c.al
alle.ſi cuius his viſis circa iſtam materiā pōt quæri,quæ eſt rō,
15 †quare ad perfectionē ſacramenti non ita requiritur virgini-
tas in viro,ſicut in muliere? quia vir corruptus contrahens cū
virgine & eam cognoſcens carnaliter non propter hoc eſt bi-
gamus:ſed vir contrahens cum corrupta & eam cognoſcens,
ex hoc bigamus efficitur.Reſpōdeo ſm beatum Tho. in ſcri
ptis ſuper 4.ſententia.diſt.27.& recitat frater Io.in ſum. con-
feſsionum.e.tit.q.4.quia defectus in ipſo ſacramento cauſat,
irregularitatē:corruptio aūt extra matrimonium contingens
.ſ.quæ præceſsit matrimonium nullum defectū facit in ſacra-
mento.ſ.ex parte illius in quo eſt corruptio.ſed bene facit de-
fectum ex parte alterius:quia actus contrahentis matrimoniū
non cadit ſuper ſeipſum,ſed ſuper alterum.Et ideo ſpecifica-
tur. quia ineſt reſpectu illius actus quaſi materia ſacramēti.vn
de ſi mulier eſſet ordinis ſuſceptiua,ſicut vir efficitur irregu-
laris,ex hoc,quod ducit corruptam:non autem ex hoc, quod
corruptus contrahit,ita fieret mulier irregularis ſi contrahe-
ret cum corrupto non autem ſi cū contraheret, corrupta fuiſ
ſet.hæc beatus Tho.cum quo concordat Ry.& Aſtenſis.li. 6.
tit.de monogamo.q.Sed quare magis.Alias rōnes aſsignat gl.
ſ.eo.debitum.Sed opinio Hug.ibi quod vir ſignificat eccleſia
ꝗ ſæpe adulterata eſt recedendo in aliqua ſui parte a fide Chri
ſti, & quod vxor ſignificat Chriſtum qui ſemper virgo fuit&
nunquam eccleſiam dimiſit eſt expreſſe contra Apoſtolū, ad
Ephe.5.vbi dicit. Viri diligite vxores veſtras , ſicut Chriſtus
eccleſiam.Ex quo apparet.quod vxor ſignificat eccleſiā & ſpō
ſus Chriſtum. Item vir eſt caput mulieris ſicut Chriſtus eſt ca
put eccleſiæ. vt 34. quæſtione. 5.cum caput.
¶ Si quæris vtrum cognoſcens vxorē ſuam adulterā, ſit biga-
mus,refert.Aut eam cognoſcit voluntarie non ad præceptū,
16 eccleſiæ,aut eā cognoſcit ad præceptū eccleſiæ.Si primo †mo-
do tunc aut cognoſcit eam ſcienter & tunc nulli dubiū ꝙ ſic,
vt 34.diſt.ſi cuius.& c.ſi laici.& hoc no.Ber.hic & Vinc.ſ.ca.
proximo.Aut ignoranter, & tunc idem quia eadem ratio , nā
carnem ſuā in plures diuiſiſſe vr̃,ſeu fingitur ſm Pet. de Sāp.
& Abb.& Io.And.hic idem Ray.in ſumma eo.ti.§.item pone
aliquis.& Goſ.in ſumma eo.ti.§.item pone.& Ho. in ſumma
eo.tit.§.quot ſunt ſpecies.ver. 5.& Thom.in ſcripeis.& Pet.&
Hug. & Laur. & Arch.34.di.ſi cuius.& 17.q.4.§.ſi ergo.in ma
gna glo.circa fi.& G.de Montelau.extra.de ſent.exc.c.cum eo
17 in clem.licet Ber.hic innuat contra.Et hoc credo †verum in-
diſtincte.ſ.ꝙ ſit bigamus quantū ad hoc vt non poſsit promo
ueri,ar.c.alleg.ſi cuius vxorem.& c.ſeq.Sed quantum ad reten
tionem priuilegij clericalis,& ſpecialiter illius canonis ſi quis
ſuadente poſſent aliqui dicere,ꝙ talis ignorans ñ eſt bigamus.
arg.no.per Archi.in alle.c.ſi cuius in glo.dic ꝙ iſte,vbi dicit ꝙ
licet nō poſsit promoueri tñ pōt vti miniſterio ante ſuſcepto
& legitime adepto. Si tñ pōt eum legitime de adulterio cōuin
cere.Quæ opinio ſi vera eſſet cucurbitis non obeſſet: contra,
18 quam fecit.c.allegatum.ſ.e.ti.li.6.Si ſecundo †modo.ſ.qñ hoc
facit ad præceptum eccleſiæ,hoc eſt,de mandato iudicis ini-
que præcipientis vel ēt iuſte quia forte ſibi non cōſtat de adul
terio tunc Io.34.diſt.ſi cuius vr̃ ſentire,ꝙ non ſit bigamus:&
ꝙ non præiudicat ſibi,quin poſsit promoueri:quia tunc po-
tius vr̃ cognoſci ab vxore,quam cognoſcere ipſam.vt 32.qō.
5.ita ne.& idem credit Inno.ſ.de ſen.exc.c.inquiſitioni. in gl.
qñ ſine peccato in fi.Et dicit hoc eſſe verum niſi factum eſſet
adeo notorium,ꝙ non poſſet inficiari:tunc.n. maritus vxorē
ſuam,ſua authoritate dimittere poteſt.arg.ſ.de diuor.c.ſigni-
ficaſti.Sed Ray.tenet contrarium in §. alle.Item pone.& Bart.
Brixien.in q.dominicali.quæ incipit.Quidam contraxit cum
virgine & ipſe idem & Io.de Fa. & Hug.in c.allega.ſi cuius. &
Hoſt.in ſumma eo.tit.§.quare bigamus ſub.§.fi.verſi.9.& ſ.de
conuer.coniuga.c.vlti.de adulte.in c.vlti.& in d.c.inquiſitioni
dicentes ꝙ talis non poterit promoueri:quia irregularitas ſo-
lo facto contrahitur,& abſq; peccato & abſq; volūtate: 51.di.
qui in aliquo.Nec hoc caſu excuſat error vel violētia. 32.q.5:
illa aūt lex promotionis factum requirit non voluntatem.5.q.
j.§.fi.Et iſta opinio vr̃ eſſe tutior,per ea quæ no.Ho.in ver.al-
le.9.& Arch.in c.alle.ſi cuius in gl.fi.& vide quod dicā in d.ca.
vlti.di.j.de adulte.& ibi latius patere pōt diligenter intuenti.
¶ Si quæris nunquid bigamus ſaltem diſpenſatiue poſsit pro-
moueri, & per quem cum ipſo poſsit diſpēſari,diſtingue, aut
quæris de Papa,aut de epiſcopo.Si de Papa,tunc,aut quæris nū
19 quid †Papa poſsit diſpenſare cum bigamo iā promoto ad mi-
nores ſuper executione vel vt promoueatur ad minores ordi
nes vſq; ad ſubdiaconatū & dic quod ſic & ſatis congruit ſuæ
ptāti hoc facere ſi velit.32.di.lector ſm Inno.& Hoſt.Aut q̃ris
nunquid poſsit diſpenſare cum promoto, vel promouēdo,ad
ſacros:& tunc aut quæris nunquid poſsit diſpenſare cū iam ꝓ
moto ſuper executione ordinū ſuſceptorū aut cum promouē
20 do ſuper receptione ordinum.Si †cum iam promoto dic quod
ſic vt 50.di.c.quicunq; pœnitens vbi hoc no.Hug. & Archid.
poſt eum,quod Papa poſſet diſpenſare cum bigamo ſi inue-
niatur factus epſ presbyter,vel diaconus, ꝗuis hoc facere non
deberet,vt ad illum ordinē promoueretur : quia multa impe-
diunt contrahenda,quæ non dirimunt iam contracta ſ. de iu-
reiur.c.quemadmodū.& Lucius Papa diſpenſauit cū Panor-
21 mitano †Archiepō,qui erat bigamus,quod veriſimiliter, non
feciſſet niſi hoc facere potuiſſet.ar.ſ.de offi.dele.ex parte.2.&
ſ.de reſcriptis.c.fi.in fi.li.6.alias illi archiepō laqueū inieciſſet
quod facere non debuiſſet.27.q.j.c.de viduis & hoc pōt ꝓba-
ri per rationē ſic.Nā talis ſi ordinatur recipit characterē ſecū-
dū Inn.hic quod patet ex eo,quod oīs baptizatus eſt potens,
ex charactere baptiſmali ad receptionē oīum ſacramentorū,
cum ſit ianua ſacramentorum. 30 diſt.§.verum in fi. ergo Pa-
pa ſuper executione ordinū receptorum poterit cū eo diſpen
ſare qui defectus ſacramenti non obſtat vſui ſacramenti ordi-
22 nis niſi inquantum obſtat ſuſceptio ordinis.Et ideo †cū per di
ſpenſationē aboletur delictū cōmiſſum in ſuſceptiōe ordinis,
in ordinata pōt ordinatus licite exercere act. quos prius exer-
cere potuit quāuis illicite ex vi characteris ordinis . Et eandē
opi.recitat Hoſt.hic.Si quæris nunquid poſsit diſpenſare cum
promouendo:tunc aut quæris de ptāte abſoluta ſeu de plenitu
dine ptātis:& dic quod ſic ſm Goff. Io. Tan.Ho.& Abb.& Io.
And.hic.Nam ſm Goff.hic non eſt contra Apoſtolū ſi cū bi-
gamo diſpenſetur:quia Apoſtolus non prohibuit diſpenſari,ꝗ
uis prohibuit bigamū ordinari.Nā Apoſtolus prohibuit cri-
minoſum ordinari.25.di.§.nunc aūt,& tñ eps diſpenſat cū ta-
li criminoſo ab adulterio citra.vt ſ.de iudi.at ſi clerici.Nec hoc
eſt contra Apoſtolum,ſed præter.Item Apoſtolus prohibuit
ordinari percuſſorem & tñ diſpenſatur cū eo.de hoc de homi
cidio.c.ſicut dignū.de cle.percuſ.c.penul.& vlt. ſm Ho.& Io.
And.hic Papam poſſe diſpenſare cum bigamo non obſtante ꝓ
hibitione Pauli quia Papa maior eſt Paulo in adminiſtratione,
vt 20.diſt.§.j.& 22.diſt.c.ſacramēta.Papa.n.eſt loco Petri, qui
maior fuit Paulo ſm Gof. hic & in ſumma.eod.tit.§. fi. idem
Archi.34.di.ſi ſubdiaconus.ſed nec ligatur conſtitutione Pe-
tri cū ſit ei par.ſ.de elec.innotuit.§.quāuis ſm Io.An.Vnde&
beatus

beatus Tho.ſuper 4.ſententiarum.diſt.27.q.vlt.dicit quod bi
23 gamiæ non †eſt adiuncta irregularitas de iure naturali ſed de iu
re poſitiuo,nec eſt de eſſentialibus ordinis q aliquis non ſit bi
gamus:quod patet ex hoc quia ſi aliquis ordinetur recipit cha-
racterem.50.di.quicunq; & ideo Papa poteſt diſpenſare in ta-
li charactere totaliter.idem notat Archi.24.diſt.lector. & Io.
And.hic.& Aſtenſis.lib.6.tit.de monogamo.q.vtrum cum bi
gamis.idem Abbas hic dicens,q interdicta eſt ordinatio biga
mi ab hoīe non a Deo.vnde non aſtringitur Papa propter illā
prohibitionem cum eius ptās non ſit ab hoīe.ſed a Deo. j̈.de
24 elec.c.ſignificaſti.de iudi.nouit.Aut quæris de ptāte ordinata,
congrua:& decenti,& tunc aut quæris vtrum Papa †poſsit di-
ſpenſare ſuper illis ordinibus& quo ad alios ordines,qui autho
ritate CHRISTI & Apoſtolorum ſacri fuerunt & ſunt q ſūt
diaconatus & ſacerdotiū vt legitur & notatur.s̈.de ęta. & qua.
c.a multis & dic quod non quia & Chriſtus non venit ſoluere
legem ſed adimplere. Math.5.Sic & Papa facere debet legem
Chriſti & Apoſtolorum non ſoluere,ſed adimplere.quia om-
nis Chriſti actio noſtra eſt inſtructio.2.q.j. Deus omnipotens
& 56.diſt.dn̄s noſter.in fi.Simile.j̈.de ſtatu.mona.cum ad mo
naſterium in fi.32.q.5.ſi Paulus. 50.diſt.miror.dic ergo quod
Papa nō pōt in hoc caſu diſpenſare de ptāte ordinata: nec hoc
facere conſueuit ſm̄ Hoſt.idem Io.And.dicens conſulerē Pa-
25 pæ, quod non diſpenſaret cum bigamo vel monacho ſed poſt
factum dicerem tu bene feciſti.Aut vtrum †poſsit diſpenſare,
ſuper illo ordine,ſeu quantum ad illum ordinem ,qui tm̄ de iu
re poſitiuo eſt ſacer,vt ordo ſubdiaconatus vt in c.allega.a mul
tis.ver. verum cum hodie. & s̈.de ſeruis non ordi. c.miramur
& tunc dic quod ſic vt in c.alle.lector.34.diſt.& hoc tenent In
no.& Hoſt.hic.licet Specu.tit.de legato.§.nunc breuiter. ver.
s.contra Apoſtolum dicat indiſtincte, quod non poſsit diſpen
ſare cum bigamo vt fiat diaconus ſacerdos,vel eps & male, vt
credo loquendo de plenitudine ptātis vt eſt dictum. Si quæris
de ep̄o:tunc aut quæris nunquid eps poſsit diſpenſare quo ad
ſacros ordines & dic quod non vt hic & j̈.eo.nuper.& 50.diſt.
ſi quis viduam.aut quo ad minores,& dic q poteſt diſpenſare
propter neceſsitatem.vt 34.diſti.ſi ſubdiaconus.& c.lector.&
50.diſt.placuit in principio.ſm̄ Ray.in ſumma huius tit.§.itē
26 nunquid bigamus diſpenſatiue & Hoſt.in ſumma huius tit.§.
fi.in fi.& Arch.in c.alleg.lector.ſed Io.And.hic†non credit epi
ſcopum poſſe etiam in minoribus cum bigamo diſpenſare p
decre.vnam.j̈.eo.li.6.& ibi idem tenet Fran. Vercell.quorum
opinio pōt eſſe vera in clericis, qui per bigamiam perdiderunt
ſtatum ſeu priuilegium clericale quod habebant cum per hoc
ipſum ſpreuerint & contempſerint & ei renunciauerint.quare
ipſum per diſpenſationem epi recuperare non poſſunt. p pri-
mo.7.q.j.ſi quis eps.& s̈.de tranſla.quanto.pro ſecundo.7. q.j.
c.quam periculoſum cum concor.alle.ibi ſed prior opinio vr
vera in laicis bigamiam contrahentibus qui nondum habent,
ſtatum vel priuilegium clericale & per conſequens nec ipſum
contemnunt nec ei renuntiant cum ſit futurum per no. C. de
pac.l.j.ff. de regu. iuris.l.quod quis cum & in Spec. de renunt.
& conclu.in prin.ver.quid ſi quis renuntiat.& ita credo de iure
dicendum.licet Albertus in ſcriptis ſuper quarto ſententiarū.
diſt.27.q.vlt.dicat ſic cum bigamo poterit diſpenſari ad mino
res ordines,ſi neceſſe fuerit,hoc eſt,vſq; ad ſubdiaconatum &
quod miniſtret in ſuſceptis:& †ſic intelligitur illud decretum.
27 34.diſt.lector. vel bigamus intrat religionem, propter fauorē
religionis & laudem conuerſationis & diſcurſum vitandum,
poteſt etiam eps diſpenſare ad maiores ſuſcipiendos. & in tali
caſu loquuntur duę decretales. j̈.qui cle.vel vo.c.j. & 2. Si autē
in ſeculo maneat ad maiores ordines ſuſcipiendos non pōt di
ſpenſare niſi ſolus Papa.hæc Albertus.Sed ego intelligo quod il
læ duæ decre.loquantur in virgine non in vidua, vel corrupta.
quia tunc ſecus vt j̈.c.fin.pe. vero, vbi ſupra dicit ſimpliciter,
quod Papa poteſt diſpenſare cum bigamo licet aliqui contra-
dicant in ordinibus , qui erant ſacri tempore Apoſtolorum.
Quod prædixi , ſecurius eſt.

1 *Veritatem & opinionem quando ſequitur Deus.*
2 *Mulier nubens, vero mortuo, quando adultera.*
3 *Opinio in foro veritati præferenda:*
4 *Veritas in ſpiritualibus potior , quatenus verum.5.*
6 *Errorem communem veritati præferri*
7 *Veritas in odioſis opinione potior.*
8 *Opinioni in excommunicatione veritatem præferri.*
9 *Legislatoris opinio veritati præferenda.*
10 *Opinio Papæ pro veritate tenenda.*
11 *Reſcribentis opinio veritate potior.*
12 *Opinionem priuati præferri veritati.*
13 *Opinioni doctorum, & viciniæ ſtandum.& 14.fallit 15.*
15 *Stipulationis veritas,non opinio ſequenda.fallit 17.*
18 *Contractus diſſenſu irritus.*
19 *Errore ſubſtantiæ contractum vitiari.*
20 *Qualitatis errorem veritati non obeſſe.*
21 *Baptiſmum errore patrini non irritari.*
22 *Errans quando obligetur.*
23 *Bigamiam errore induci.*
24 *Opinio in delictis an veritate potior & 25.*
26 *Opinio,non,niſi probabilis, veritate potior.*
27 *Veritas in teſtamentis præualet.*

NVper. Si quæris vtrum opinio præferatur ve
1 ritati vel econtra,diſtingue †aut q̄ris,
quantum ad eccleſiam triumphantem.i. Deū qui
reſpicit ad cor ſeu intētionem.22.q.5.c.j.& c. qui
periurare & per totum. 15.q.j.c.fi.& q.6.c.j.54.q.
5.ſi quid.32 q.5.propoſito.Et tunc licet quo ad ſe & in ſe ſem
per præferat & ſequatur veritatem cū & ipſe ſit veritas.Io. 14
c.Ego ſum via,veritas,& vita,ad Hebræos.7.c.& 7.q.j. omnis
qui.& 11.q.3.extimant.quæ nec fallit nec fallitur.vt j̈. de ſent.
excom.a nobis.2.in princip. Tñ reſpectu opinantium,& vt ſe
cundum ſuam opinionem iudicentur opinio præfertur veri-
tati.Vnde Paulus perſecutor veniam , & miſericordiam me-
ruit,quia ignorans fecit.j.ad Thimo.j.c.2.& 8.diſt.c onſuetu-
2 do.Et ideo† ſi mulier credens virum ſuum adhuc viuere , cū
ſit mortuus contrahat matrimonium cum ſecundo. matrimo
nium quidem tenet,ipſa tñ eſt adultera reatu quo ad Deum.vt
no.glo.Io.de Fantu.& Archid.34. q.2.in ſumma.Item qui co-
gnoſcit coniugatam ignoranter non committit adulterium:
vt no.glo.ea.cauſa.& q.in lectum.quod tñ intellige,vt dicam. j̈.
de ſent.excom.cum voluntate.diſt.j.in fi.ver.item faciunt ad
idem facit quod no.Ber.j̈.de Iudæis.c.in nonnullis. ſuper ver
bo errorum.& Hoſt.poſt eum.& quod no.Spe.ti.de ſtatu mo
na.ver.40.quæritur de illo qui profeſſus eſt religionem appro
batam in manibus baratatorum,qui non erant illius religionis
& illud generale qui facit contra conſcientiam ędificat ad ge-
3 hennam.28.q.j.§.ex ijs.j̈.de reſtit.ſpol.literas.& de præſcript.
c.fi.cum concor.& vide quod dicā in d.c.cum voluntate. diſt.
j. Aut quæris† quantum ad eccleſiam militantem, ſeu in foro
iudiciali.& tunc aut quæris de opinione vallata præſumptione
iuris, & de iure ſeu fictione:& illa præfertur veritati. vt C. de
rei vxo.act.l.vnica. 50.diſt.c.ferrum.j̈.de ſpon.is qui fidem cū
ibi notatis. vt not.Gen.in extrauag.Io.22.quæ incipit ad con-
ditorem.& G.de Montelau. extra de elect.c. quod circa gloſ.
vlti.in cle.aut de alia & tunc licet G.j̈.de vot.c.vnico. ſup ver
bo ſuſceptionem li.6.& Io.And.ibi ſuper verbo approbatis,in
nouella dicant q in ſpūalib. ſemper veritas præfertur opinio-
4 ni etiam communi dicentes etiam †q ſi quis recepit ſacrū or
nem ab illo quem credebat verum ep̄m,ſed non erat, ſi poſtea
contrahat matrimonium,bene tenet cum a tali ſm̄ veritatem
nil recepit ad quod facit quod legitur & no.35.q.9.§.ijs & ita.
terminauit Bar.Brixien.in q.dominicali, quæ incipit, quidam
ordinatus dicit etiam ibi Io. And.& de reg.iur.non præſtat in
nouella.q ſi quis profitetur religionem non approbatā,etiam
quam credebat approbatam ſi poſtea contrahat tenet. mona-
5 ſterium.Ego tñ non audeo dicere † q ſemper in ſpiritualibus
veritas præferatur:ſed credo ſic dicendum aut quæris de opi-
nione publica.& communi,aut de priuata.Si de publica & cōi
tunc refert aut hmōi cōis opinio eſt de lōge præteritis,& quæ
non poſſunt probari per teſtes de viſu.aut eſt de præſentibus,
vel de proximo præteritis , quæ de ſui natura faciliter poſſunt
probari per teſtes de viſu. Si primo modo , tunc talis opinio
præfertur veritati.Nam indubitatū reputari debet illud, quod
omnes hoīes cōiter ſine contradictione opinati ſunt tanto tē
pore cuius non extet memoria.ff.de proba.l.ſi arbiter.ff.de a-
qua plu.arcen.l.j.fin.& l.in ſumma.§.idem Labeo. 1. & 2.ff. de
ſeruitu.l.ſeruitutes. ff.de iti.actuque.priua.l.apparet. §.j.ff. de
aqua quotidia.& ęſti.l.hoc iure.§.ductus aquæ.j̈. de verbo. ſi-
gnifi. quid per nouale. & c.ſuper quibuſdam.& c. veniens vbi
hoc notat Inno.in fi.glo.ſuæ pro hoc.j̈.de præſcrip. ca. vnico.
lib.6.cum ibi alle.nec mirum;quia hic veritas comparari non
poteſt.8.diſt.veritate manifeſta a contrario ſenſu. pro hoc no
ta per Hoſt.de facto antiquo& recenti.j̈.de præſump.illud.de
ſimo.licet Heli.& per Card.de ſen.exc.ſi iudex laicus. lib. 6.Si
ſecundo mō tunc aut de tali veritate nō apparet:&tunc opinio
eiſdem

eiſdem præfertur.vt in ca.allega. veritate manifeſta &c.ergo a
contrario ea non manifeſta ſecus.pro hoc.j.de ſent. exc. cum
deſideres.§.ſecundæ vero quæſtioni. nec eſt mirum quia regu
lariter idem eſt de eo quod non eſt & de eo quod non apparet
ff.de contrah.emp.l.in lege.& l.Rutilia Polla. Aut de veritate
apparet,& tunc aut quæris de ijs,quæ ſunt acta , ſeu geſta ſm
opinionem communem ante veritatem apertam,aut poſt. Si
ante tunc aut opinionem ſequi eſt tutins animæ & tunc ſequi
debet.vt j.de ſpon.iuuenis.de presby.non bap. miniſt. c.2. &
3. & ſ. de elec.dudum.2.ver. in ſine quoq; cum ibi nota. ſuper
verbo deceptæ.per Ber.Aut non eſt tutius animæ & tunc aut
niſi ſequeremur opinionem publica vtilitas læderetur,aut nõ.
Si ſic,tunc ſequi debet,& præfertur veritati.vt ff.de offi.pręt.
l. Barbarius.& 3.q.7.§.tria.& C.de teſta.l.j.C.de ſent.& inter-
lo.omnium iudicum.l.2.ff.de ſupel.lega.l.3.& inſti.de teſta.§.
teſtes.per quæ iura no.Dy. j.de reg.iur.c.j.in q.7.li.6. q ſi cre
6 debatur †communiter inſtituentem alium in beneficio ius in
ſtituendi hře,cum in veritate non hřret comperto errore nõ
tñ inſtitutio vitiabitur propter errorem cõem qui pro verita
te hř.licet Accur. videatur aliter innuere.ff.de iureiur. l. iuſiu
randum quod ex conuentione.§.1.glo.ſic ergo.Sed illud dictũ
Din.vſ contra caſum decre.conſultationis j.de iure patro. vbi
credulitas ſine poſſeſſione nõ muat ſm Io.And.ibi nouella. Si
non,tunc aut præferre opinionem veritati eſt fauorabile , &
contrarium eſſet odioſum:& tunc præfertur veritati. vt ff.ad
Mace.l.3.& j.qui filij ſint legiti.c.cum inter.aut odioſum eſſet
vel ſaltem non eſſet fauorabile opinionem veritati præfer-
7 re.& tunc non præfertur veritati.ſed potius †veritas ſibi præ-
fertur.pro hoc facit optime.ff.qñ actio de pecu.eſt anna.l.quæ
ſitum. & j.de clande.deſpon.c.a.§.verum.vbi opinio eccleſiæ
præfertur veritati matrimonij etiam quo ad liberos in clande
ſtinitate natos quin probata veritate legitimi cenſeantur.&qđ
no.Hoſt. & Io.And.poſt eum.j.qui filij ſint legi.per tuas dicẽ
tes quod qñ veritas facit pro legitimatione præfertur opinio-
ni vt ibi.qñ vero opinio facit pro ea præfertur veritati vt eo.
titu.ex tenore. Et hoc caſu intellige verum dictum. G.& Io.
And.in d c.vnico.j.de vot.lib.6. Item hoc facit quod legitur,
& no.j.de excep.cum venerabilis.§.fi.vlt.per Ber.& Hoſti. ad
idem facit id quod no.Inno.j.de ap.dilectis.in fi.& Archi. 11.
q.3.ſi quis epſ damnatur glo.ſua pen.vbi dicunt quod ſi in præ
latum aliquis eligatur,qui creditur excõicatus cum non ſit. &
ita per ſententiam declaretur tunc electio tenet nec eligentes
peccant per illud.c.ad idem quo no. Vincen.j.de offi.deleg.ſi
gnificantibus.& Roſfre.eo.titu .cum in iure:vbi dicũt quod in
8 †ſententia excommunicationis plus conſideratur veritas,quã
opinio.vt ſi deferatur ab eo qui non hét iuriſdictionem licet,
quo ad opinionem habeatur pro iudice: non tñ valet ſenten-
tia.& hoc eſt propter ſpecialitatem excommunicationis.quã
ſententiam etiam tenent Egi.& Arch.11.q.3.c.j. ſuper verbo
timenda eſt.Contra quod tñ vř facere quod no.24.q.j.in ſum
ma in fi.& per Inn.j.de ſent.excom.ſi vere glo.2.ad fi.ver.itẽ
dum toleratur.Fallit qñq; in odium (delinquentium ſeu) deci
pientiũ. vt & hic.ff.ad Mace.l.3.quia deceptis & non decipien
tibus.&c.j.de ret.permu.ca.cum vniuerſorum.Aut quæris de
ijs,quæ ſunt acta ſeu geſta poſt veritatem compertam,& tunc
ſemper veritas præfertur opinioni.vt 8.diſt.c.veritate. & c.cõ-
ſuetudo.& 2.Eſdr.3.c.vbi dř manet veritas & inualeſcit in æ-
ternum & viuit.& obtinebit in ſecula ſeculorum.& j.qui filij
ſint legi.cum inter a contrario.vbi habes q filij concepti inter
virum & vxorem ante ſeparationem factam per eccleſiã ſint,
legi.ergo a contrario concepti poſt ſunt illegitimi.Si quęris de
opinione priuata tunc refert aut quæris de opinione princi-
pis puta Papæ vel Imperatoris:aut de opinione priuati ſeu pau
corum priuatorum.Si primo modo tunc aut Papa vel Impera
tor loquitur vel facit aliquid vt doctor vel vt magiſter , vel vt
alia priuata perſona.Aut loquitur vel facit vt cõditor legis, vel
canonis.aut loquitur vel facit vt iudex cãm diffiniens & deci-
dẽs.aut loquitur vel facit aliquid in reſcripto ſuo, ſi primo mõ
9 do † tunc ſua opinio non præfertur veritati.j.de reſti.ſpo.lite
ras.§.nos autem & 2.q.7.ca.nos ſi incompetenter. Si ſecundo
10 modo,tunc ſua opinio pro veritate eſt †tenenda.ſ.Papæ in ſpi
ritualibus & alijs quæ ſpectant ad forum ſuum:dummodo nõ
ſtatuta contra legem diuinam vel contra fidem vel contra ge-
neralem ſtatum eccleſiæ de conſti.cap.j.& fin.19.diſtin.ſi Ro-
manorum & Imperatoris in temporalibus & alijs ſpectanti-
bus ad forum ſuum.vt C.de legi.l.leges ſacratiſsimę. & l. fi. &
inſti.de iur. na.§.ſed quod principi.Si tertio modo,tunc idem
vt j.de re iudica.in cauſis.& C.de legib.leges ſacratiſsimę.& l.
fi. quod intellige vt ibi no. Et hoc verum, niſi per ipſum Pa-
pam,vel ſucceſſorem ſuum hmõi ſñia vel proceſſus comper-
ta veritate, reuocetur.quia tunc ſecus,vt 35.q.9.c.ſnĩam. & c.
veniam.j.de reſti.in inte.c.tum ex literis.§.nos igitur.ver.præ
11 ſertim,& ver ſeq.Si quarto modo tunc aut narrat †in reſcripto
ſuo de facto ſuo proprio,ſuper quo eius intentio fundatur,&
tunc tali opinioni ſeu narrationi omnino ſtatur etiã contra ve-
ritatem,vt extra de proba.c.vnico in cle.alias non vt ibi nota.
Io. And.in glo.quid ſi talia &c.Si quæris de opinione priuati,
12 ſiue priuatorum †paucorum tunc aut eſt talis res, vel actus, q
principaliter ex animo & voluntate ſeu opinione dependet,
& capit effectum & ſm eam regulatur ſicut eſt aditio hæredi
tatis,quæ ex animo dependet vt inſti.de hære.quali.& diffe.§.
fin.& tunc opinio ſaltem probabilis veritati præfertur vt ff.de
acqui.hær.l.is qui putat,idem in iniuria quæ ex animo & opi-
nione iniuriantis procedit:quia iniuria ſine animo iniuriandi
non committitur.vt ff.de iniurijs.l.illud.in principio & §.fin.
& l.item apud Labeonem. §.ſi quis virgines.& §.interdum,&
l.eum qui nocentem.§.fin.idem in percutiente clericum igno
rans probabiliter eum eſſe clericum,vt j.de ſent.excom.cap.ſi
vero.2.& dic vt ibi.aut eſt talis actus qui non dependet prin-
cipaliter ex animo,ſeu ex opinione & tunc refert: quia aut o-
pinans peccaret niſi ſuam opinionem ſequeretur, quod eſt qñ
non põt eam deponere & tunc tenetur eam ſequi,& eam veri
tati præferre quod dic vt legitur & no.j.de reſtitu.ſpol.literas
13 §. porro,& de ſimo.ca.per tuas.2.Aut non †peccaret ſi eam nõ
ſequeretur & tunc aut non apparet de veritate,& tunc aut lo-
quimur de opinione doctorum circa ius opinantium , & tali
in dubio ſtatur prout legitur & notatur j.de reſti.ſpol. c.lite-
14 ras.de deci.c.j.& eod.ti.c.j.in cle.Aut loquimur † de opinione
viciniæ,ſiue famę.& tunc aut in caſu vbi immineret pericu-
lum animæ ſi ei non ſtaretur & tunc ei ſtatur.vt j.de ſenten.ex
com.cum deſideres.§.ſecundæ vero qõni de præſump. tertio
de conſang.& affi.ſuper eo.Aut non imminet periculum ani-
mæ,ſi ei non ſtaretur & tunc non ſtatur ei,niſi alia ſupereſſent
adminicula quia ſola fama regulariter non probat j.de eo qui
cogno.conſang.vxoris ſuæ.ſuper eo ſicut nec ſuſpicio 2.qu.1.
nomẽ,ſed cũ alijs adminiculis bene probat j.de prob.ſicut no
bis.& notat Specu. rubrica de teſte.§.teſtat.& de notorijs cri-
mi.§.fama. Aut de opinione alterius priuati. & talis non præ-
fertur veritati vt ff.de teſta.l.duo ſunt Titij,aut apparet de ve
ritate & tunc regulariter præfertur opinioni,vt no. Tanc.hic,
& Archi.in c.allega.veritate.Et ita potes intelligere quod no-
tat Accur.in d.l.iuſiurandum quod ex conuentione.§.j.,p quo
facit ff.de eo qui pro tu.nego.geſt.l.ſi is,qui ff. de rebus eorũ,
l.qui neque & ff.de acquir.hær.l.cum quidam §.quod dicitur,
2.reſponſo.Circa hoc tñ ſic diſtinguo, quia aut loquimur, de
opinione deuiante a veritate iuris,aut de opinione deuiante a
veritate facti.Si de opinione deuiante a veritate iuris : vt puta
de opinione doctorum,ſeu magiſtrorum de iure contra veri-
tatem opinantium,aut de opinione contrahentium, vel quaſi
aut de opinione delinquentium vel quaſi aut de opinione vſu-
capientium ſiue præſcribentium:aut de opinione teſtantium,
aut de opinione aliorum quorumcunque a veritate iuris de-
15 uiantium,& tunc †regulariter præfertur veritas opinioni, dę
opinione magiſtrorum patet ff.de ijs, qui ſunt ſui vel alieni iu
ris l.filium,verſi.ſed mihi videtur & ff.de arbit.l.diem & ff.de
condict.ob cauſam l.3.§.ſi ſeruus ff.de ſundo inſtructo l.quæ-
ſitum.in prin.C de nec.ſeruis hæredi.inſtitu.l.quidam, C.de li
beris præteritis vel exhæreda.l.vltima ſ. de reſcriptis ſuper li-
teris & j.de reſtit.ſpol.c.literas & in toto corpore iuris ciuilis
& canonici.Et vide quod no.G.de Montelau.extra de electio
ne, c.ne Romani glo.2.in cle.& quod dicam j. de decimis c.1.
De opinione aliorum quam magiſtrorum patet,ff.de iuris, &
facti igno.l.regula §.quæ ignorauit ff.pro empt.l.2.§. ſi a pupil
lo 2.reſponſo.Si de opinione deuiante a veritate facti,tunc aut
quæris de opinione contrahentium,vel quaſi aut de vſucapiẽ
tium vel præſcribentium opinione,aut de opinione teſtantiũ
aut de opinione aliorum,quorumcunq;.Si primo modo,tunc
aut quæris vtrum opinio præfertur veritati reſpectu aduerſa-
rij doloſi,aut reſpectu tertij non doloſi. Si reſpectu aduerſarij
doloſi,tunc aut quæris de contractibus ex vna parte tm obli-
gatorijs vt ſtipulatione,& ſimilibus:aut de contractib. vltro,
citroq; obligatorijs.ſi de contractibus ex vna parte tm obliga
16 torijs.tunc præfertur veritas †opinioni,v.g.Ego ſtipulatus sũ
a te vnam maſſam ſeu petium ęris,quam credebã eſſe auri va-
lebit ſtipulatio eius quod eſt in veritate.Et eſt ratio , quia ma-
gis mihi expedit aliquid hře,quam nihil.ff.de verb.obli.l.ſi id
quod

quod.Si de contractibus vtrobiq; obligatorijs,tunc refert, aut
opinans eſt in bona fide,& aduerſarius ſuus in dolo vel frau-
de:aut econtra opinans in dolo vel eſt aduerſarius in bona fi-
de.aut vterq; in bona fide:aut vterq; in dolo.Si opinans eſt in
bona fide & aduerſarius in dolo vel fraude,tunc aut magis ꝓ-
deſt & placet opinanti,quod præferatur veritas opinioni, &
tunc præferturvt probatur.ff.de pigno.act.l.j.aut ibi magis ex
pedit creditori ꝙ pro debito ſuo habeat aliquid ſibi obligatū,
17 quam ꝙ nihil habeat obligatum quod dic vt ibi in glo. ſtaut e-
contra magis expedit & placet opinanti & nocet aduerſario,
ꝙ ſua opinio præferatur veritati & tunc præfertur.Et ideo ſi
mulier fraudulenter induat veſtem virilem, & ſimulans ſe vi-
rum intercedat pro alio erga creditorem,credentem eam eſſe
virum nō iuuabitur exceptione velleiani ſed reputabitur quo
ad hoc hæc pro viro,& ſic pro tali qualem creditor eā eſſe cre
debat.vt ff.ad Velle.l.2.§.verba.& l.ſi decipiendi.C.ad Velle.l.
ſi fine.in fin.C.de diſtra pigno.l.ſi mulier.ff.de reg.iur.l.mulie
ribus.Idem de minore malitioſe ſe ſimulante,&dicente ſe ma
iorem.ſ.vt reputetur in ſui præiudicium pro maiore & ſic ꝓ
tali qualem contrahens cum eo ipſum eſſe opinabatur. C. ſi
minor ſe maio.dixe.l.2.& 3.Item ſi dn̄s rei quæ obligabatur p
alium ipſo præſente diſsimulet fraudulenter eam non eſſe ſuā
ſed illius eam obligantis & ſi creditor cui obligabatur credebat
eam nō eſſe ſuam,ſed debitoris: tenebit obligatio. attenta opi
nione creditoris & ſic ſua opinio præfertur veritati. vt C. ſi
res alie.pi.data ſit.l.2.&ita in iſto membro.ſ.qn̄ opinans eſt in
bona fide & aduerſarius in dolo vel in fraude præfertur illud,
quod placet,& expedit opināti & nocet aduerſario. & hoc cla
re probatur ꝫ.de eo qui duxit in mat.q̄ polluit per adult.c.j.v-
bi eſt caſus pro vtroq; membro.Si opinans eſt in dolo & ad-
uerſarius in bona fide tunc præfertur ueritas opinioni. v.g.
doloſe manumitto ſeruum meum, quem credo alienum va-
let manumiſsio.ff.de manu.vindi.l.ſi pater.§quoties. in prin.
C.plus valere quod agitur per totum.& ꝫ.de ſponſ.ca. tua. ſm̄
intellectum Hoſt.ibi.Si vterq; eſt in bona fide, tunc aut quæ-
ris de contractibus temporalibus:aut de ſpiritualibus.ſi de tē
poralibus tunc refert:quia quidam eſt error ſubſtantialis,ideſt
diſſenſus quidam error rei vel corporis.quidam nominis qui-
dam ſubſtantiæ rei vel materiæ quidam ſexus, quidam qualita
18 tis.Si eſt error ſubſtantialis.i.diſſenſus † v.g. Ego puto emere
tu putas donare tunc non valet quod agitur.ff.ſi cer.pet.l.ego.
Similiter ſi putem emere pro decem, & tu putas vendere ꝓ
15.non valet.ff.locati & cōducti.l.ſi tibi decem.ſi eſt error rei
vel corporis vt quia puto emere fundum Titianū & emo ſeia
num non valet.ff.de contrahen.empt.l.in venditionibus. Vel
puto emere ſtichum & emo Pamphilū non valet vt ibi in ver.
idem. ſi eſt error nominis valet nihilominus cōtractus. vt ibi
19 in verſi.plane.ſi † eſt error in ſubſtantia rei,vt quia puto, ꝙ id
quod vendis ſit aurum,& eſt æs ſi ambo erramus non valet vē
ditio ſi nihil eſt ibi auri,ſed ſi aliquid eſt ibi auri valet ., vt ff. de
contrahen.emp.& vend.l.quid tn̄.in fi.c.50. in venditionibus
in fi.cum l.ſeq ſi eſt error in ſexu vt ſi putans emere maſculū,
emo fœminam non valet vt ff.de contrahen.emp. & vendi.l.
20 alioquin.in fi. Si eſt error † in qualitate vt puto emere aurum
purum,& eſt deterius quam credebam non nocet error,& p̄-
fertur hoc caſu veritas vt ff.de contrahen.emp.l.alioquin.& l.
aliter,vel bona fide puto manumittere ſeruū alienum, & ma-
numitto meum,valet manumiſsio.Ita pōt intelligi.ff.de ma-
nu.vindic.l.ſi pater.& §.quoties in princ.Si quæris de cōtracti
bus ſpiritualibus,tunc refert, quia aut quæris de illis contra-
ctibus ſpiritualibus,qui principaliter re ipſa contrahuntur ſi-
cut eſt cognatio ſpiritualis quæ contrahitur in baptiſmo etiā
inter abſentes & ignorantes[etiam]inuitos vt pater 30.q.3.&
q.4.per totum.& ꝫ.de cognat.ſpirituali.per totum. Vnde p ſo
lam ſuſceptionem infantis ſuſcipiens fit patrinus vt not. G.ꝫ.
de cogna.ſpiritual.c.1.li.6.non aūt per ſolam reſponſionem ſi
ne reali ſuſceptione.vt no. G.de conſec.diſt.4.non plures. & i
talibus dic, ꝙ ſemper veritas præfertur opinioni ſiue opinio,
21 ſit frauduloſa ſiue,non vt probatur † de illo, qui credens bona
fide ſuſcipere de ſacro fonte filium alienum ſuſcepit propriū,
& de illa,quæ credens & volens doloſe ſuſcipere proprium,ſu
ſcepit alienum.30. cauſa in principio.& q.j.& 4.in prin.idem
in affinitate,quæ carnali copula contrahitur.ꝫ. de conſang. &
affi.ſuper eo.& de eo qui cogno.conſan. vxo. ſue per totum.
34.q.2.in lectum.ita etiam intellige dictum G. & Io. And. in
d c.vnico.ꝫ.de voto & voti redemp.li.6.quia ordo ſacer,& or
do religionis re ipſa principaliter cōtrahuntur.vt patet de pri
mo in ijs,quæ leguntur,& no.ꝫ.de ſumma Trini.& fide C a ij.

c.j.§.vna vero. & ꝫ.de cler.per ſal.promo.c.vno. De ſecūdo pa
tet in ijs quæ le.& no.ꝫ.de regula.porrectū.& per totū ꝓ hoc,
etiam quod no.Io.An.ꝫ.de cle.coniu.c.Ioannes.q.2.dicens, ꝙ
ſi recipiens acolitatum cum recipit credit illum eſſe ſacrū or-
dinem,& per illius receptionem ſe teneri ad continentiā,cō-
trahere non pōt:quia ſimplr̄ vouens eſt ad id obligatus ex ani
mo,ſi tn̄ contraxerit,tenet,licet in animo habuerit vouere,&
ſolennizare votū tn̄ in veritate non ſolennizauit.8.diſt.verita
te.& non votum ſed ſolennitas ſacri ordinis ex conſtitutione
22 eccleſiæ hēt dirimere vt in d.c.vno.Vnde † recipiens ſacrū or-
dinem,licet non credat ad continentiam per hoc teneri, tn̄ ad
id tenetur.ad hoc.ꝫ.de cleri.coniug.cum olim. ſm̄ Io. And.in
c.alle.Ioan.Aut quæris de contractibus ſpiritualibus. qui prin
cipaliter conſenſu.contrahantur,ſicut matrimonium quod ſolo
conſenſu contrahitur 27.q.2.ſufficiat.ꝫ.de ſpon. cum locum.
& tunc aut eſt opinio quæ impedit cōſenſum,puta, ſi eſſet o-
pinio erronea perſonæ vel conditionis illius,cum quo vel qua
volo cōtrahere,& talis præfertur veritati.Aut eſt talis opinio
quæ non impedit conſenſum puta ſi ſit opinio erronea fortu
næ vel qualitatis & talis non præfertur veritati.Iſta duo mem
bra probantur 29.q.j.in principio vbi de hoc. & plenius dicā
de hoc.ꝫ.de coniu.ſeruo.c.1.ad idem quod no.gloſ.34.q. 2.in
ſumma.in fi.dicens quod ſm̄ matrimonium contractum per
mulierem quæ credit virum ſuum adhuc viuere cum ſit mor
tuus tenet & valet & in hoc concordant Io.Fab.& Archidia.
ibi.ad idem.ꝫ. de cle.per ſal.promo.c.vnico. & vide quod ibi,
dicam ad idem quod no.Arch.34.di.cognoſcamus. & ꝫ. eo.c.
vno.li.6.dicens ꝙ ſi habens vxorem legitimam, illa mortua,
contrahit cum ſecunda,ſi non tenet matrimoniū,& ipſe hoc
ignorabat,non incurrit pœnam bigamię propter probabilem,
facti ignorantiam.arg.8.diſt.conſuetudo.ꝫ.de cler.excom.mi.
apoſtolice licet Io.And.hic & in d.c.vno in nouella, contradi
23 cens † etiam ꝙ ſi matrimonium de iure contractum induceret
bigamiam contractum de facto copula ſecuta inducet pœnā,
bigamiæ.Satis.n.eſt ꝙ habuit affectum cōiugij.& iſte affectus
hic attenditur.Vnde ſicut publica honeſtas inducitur ex ma-
trimonio,quod non tenet, dum modo teneat ex conſenſu. ꝫ.
de ſpon.c.vno.li.6.ſic & hic inducitur bigamia ſm̄ eum,Si v-
terq; eſt in dolo ſeu mala fide.tunc compenſatur dolus cū do
lo.vt ff.de dolo.l.ſi duo.de compenſa.ſi ambo & præfertur, &
ita poſſet intelligi.ff.de manu. vindict.l.ſi pater. §. quoties. in
fine.ibi idemq; iuris &c. Si quæris de opinione delinquentiū,
vel quaſi tunc aut quæris de delictis principaliter ex animo &
24 opinione prouenientibus.Aut de delictis † ex facto principa
liter prouenientibus.aut de delictis prouenientibus ex vtro-
que.Si primo modo tunc aut opinans non habebat opinionē,
ſine intentionem delinquendi.& tunc præfertur opinio veri
tati.vt 15. q.j.illud.ver. ſi quis hominem 34.q.2.in lecto.ff. de
iniurijs. l.illud.§.fin.& l.ſi cum ſeruo.& l.eum qui nocentem.
§ pen.primo reſponſo.cum ibi alleg.Fallit in caſu vbi eſſet craſ
ſa & ſupina opinio.arg.ꝫ.de cle.exc.mi.apoſtolice.ꝫ.de conſti.
c.2.lib.6. Aut habebat animum delinquendi, & tunc aut quæ
ris nunquid præferatur opinio delinquentis reſpectu obiecti,
principalis.i.delictum patientis, & dic ꝙ non.Sed econtra ve-
ritas opinioni præfertur. vt ff.de iniurijs l.eum qui.§.ſi iniuria
15.q.1.c.illud.in principio.ver.ſi quis hominem vbi no. Io.ꝙ
ſi aliquis credat ſe ſolutam cognoſcere,& cognoſcat maritatā
non peccat,nec punitur quaſi adulter cum adulterium non cō
mittatur ſine dolo.ff.de adulte.l.penul.ad idem facit.ff.de iniu
rijs.l.item apud Labeonem.§.ſi quis virgines.& iſta fuit ſentē
tia Pilei.vt not.ibi Arch.idem notat Io.in c.alleg. in lectū glo.
1.& dicam plenius de hoc.ꝫ.de ſent.excom cum voluntate.di
j.Aut reſpectu tertii delictum non patientis,& dic ꝙ ſic vt in
25 l.allegata eum qui.§.pen. t.reſpon.Si ſecundo modo † tunc pr̄
fertur veritas.vt ff.ad leg.Aquil.l.ſcientiam.§.qui cum aliter.2.
reſponſo.ff.de fur.l.de fur.l.vulgaris.§.ſi quis æs ſurripuit.& l.
qui ſaccum.& l.falſus.§.qui alienum.2.reſponſo.ff.de cri.expi-
la.hære.l.vlti.& hic in fi.ibi licet in veritate. &c. Sed fallit hic
quo ad pœnam incurrendam propter rationem, quæ aſsigna-
tur. Fallit etiam.C.de ſeruo corrupto l.ſi quis ſeruo. vbi eſt ſi-
militer ſpecialiter.Si tertio modo vt in percuſſore clerici tunc
aut eſt opinio probabilis,& illa præfertur.vt ꝫ.de ſen. excom.
ſi vero 2. & adde quod ibi dicam pro hoc.ff.de fur. l.inter om
nes.§.recte.Secus ſi erat craſſa & ſupina vt ibi no.&ibi plenius
26 dicam.Si quæris † de opinione pr̄ſcribentium,tunc aut eſt opi
nio facti,aut iuris.Si facti aut probabilis & illa præfertur.vt ff.
de vſuca.pro empto.l.2.§.ſi a pupillo.j.reſponſo.ff.pro legato
& l.pro legato.& ſi ſua ſi improbabilis ſecus vt ibi no.ſi iuris,
tunc

tunc opinio non præfertur veritati, ſed econtra. vt in d. §. ſi a
27 pupillo. 2. reſponſu. & ff. de vſucap. l. nunquam. Si quæris †. de
opinione teſtantis, tunc dic ꝙ illa non præfertur veritati. inſti.
de vulga ſubſti. §. ſi ſeruum alienum. & de leg. §. ſi quis rem vbi
de hoc & maxime qñ opinio eſt contraria voluntati. [alias ve-
ritati] vt ff. de hæredi. inſti. l. fi. Ad quod facit quod no. Barth.
Brixienſis in qõne dominicali quæ incipit. filio cuiuſdam prin-
cipis. Si de opinionibus aliorum tunc aut eſt opinio, quæ cau-
ſat ignorantiam iuris ſui, & illa præfertur in ſui præiudicium.
vt ff. qui mo. vſufr. amit. l. is qui cum ibi allegatis. Aut non cau-
ſat ignorantiam iuris ſui, & tunc veritas præfertur opinioni,
vt in c. veritate hic allegato. Adde tamen quod no. & dicam, j.
de coniug. ſeruo. c. propoſuit.

1 *Pœnitentem occultorum diſpenſatione non egere.*
2 *Pœnitens epiſcopus a Papa diſpenſandus.*
3 *Diſpenſandi quando ab epiſcopo, vel Papa quando ſint clerici.*
4 *C. quia circa ſenſus.*
5 *Fornicatio noxa mortalis eſt.*

QVia circa. Si quæris vtrum ſacerdos, ſeu
alius clericus fornicator, poſt
pœnitentiam diſpenſatione indigeat, vt poſsit
ſuum officium exequi ſicut prius, & quis poſsit
cum eo diſpenſare, diſtingue aut delictum ſuum
1 eſt occultum, aut eſt notorium. Si † occultum tunc ſine diſpen
ſatione aliqua per ſolam pœnitentiam aboletur. vt de temp. or
di. c. fi. & vide quod no. Io. 2. q. 7. c. lator. vbi dicit, ꝙ pro ſim-
plici fornicatione aliquis hodie non deponitur. 82. di. presby
ter. & 44. di. c. fraternitatis. niſi de rigore factum fuit. vt 81. di.
ſi quis presbyter epiſcopus. Si delictum ſuum eſt notorium,
ſeu famoſum tunc aut eſt epiſcopus, vel ſuperior qui in publi-
co ſic delinquit. aut eſt inferior vt ſacerdos vel diaconus, ſeu a
2 lius clericus. Si epiſcopus, † vel ſuperior, tūc ſolus Papa pōt cū
eo diſpenſare cum hoc delictum depoſitionē inducat & mul
ta alia, de quibus 25. diſt. §. alias. Nec archiepiſcopus in hoc eſt
3 iudex. vt no. ꝟ. de elec. c. cum in cunctis ſm Hoſt. hic † Si ſacer
dos, vel diaconus, ſeu alius clericus inferior epiſcopo, tunc aut
iſte ſacerdos, vel clericus ſic ſtans non celebrauit diuina nec im
miſcuit ſe diuinis, & tunc epiſcopus poterit cum eo circa exe-
cutionem officij ſui diſpenſare, vt hic nam hoc delictum erat
notorium ſeu famoſum, quod denotant verba ſucceſsiue plu
ries in textu. Aut iſte ſacerdos vel clericus notorie ſic ſtans di
uina celebrauit, vel immiſcuit ſe diuinis, & tunc non pote-
rit cum eo citra ſedem apoſtolicam diſpenſari. arg. j. de coha.
cle. & mu. c. fi. j. de ſen. excom. cum medicinalis, §. ſi quis au-
tem. vbi de hoc iſtam diſtinctionem in effectu ponūt hic Ho
ſti. & frater Ioan. in ſumma confeſsionum titulo de laxationi
bus, & diſpen. q. 5. in fi. & in iſto vltimo membro concordat,
Car. in d. c. cum medicinalis. ſuper verbo ab ingreſſu eccleſiæ.
& Guili. de Montelau. & Gen. extra de conſan. & affi. c. vnico
ſuper verbo contrahentes in cle. Et idem quod dictum eſt de
ſacerdote ſeu de clerico fornicatore ſentiunt Hoſt. hic & fra-
ter Io. in ſumma confe. vbi. ꝟ. de quolibet mediocri peccatore
quod intellige iuxta ea quæ leguntur & notantur. ꝟ. de tempo.
4 ordi. ordi. ex tenore. Item quod † dixit textus hic tanquam ſim
plici fornicatione melius dixiſſet dicit Hoſt. triplici, quia in lai
co, & in minoribus conſtituto poteſt ſimplex, in ſubdiacono,
& diacono duplex reſpectu ſimplicis in presbytero triplex re
ſpectu duplicis. quod poteſt elici ex maioritate gradus. arg. 40
diſt. homo Chriſtianus & ex auſteritate pœnæ quæ eis iniun-
gitur. 82. di. c. 1. Item frater Aſtenſis. li. 2. ti. de luxuria dicit fir
miter tenendū, quod fornicatio ſimplex eſt peccatū mortale.
quod patet p hoc ꝙ Apoſtolus ad Gala. 5. de præmiſſa fornica
5 tione & quibuſdam alijs vitijs † ſubdit quod qui talia agunt re
gnū Dei non conſequuntur ab hoc aūt nihil excludit niſi pec-
catum mortale. Et ſciendū eſt, ꝙ fornicatio qñq; ſumitur gñā-
liter ꝓ quocunq; pctō mortali. vt in Pſalmo. Perdidiſti oēs q
fornicantur abs te. & aliqñ pro pctō carnis. vt j. ad Corinthios.
6. Fugite fornicationē. qñq; pro coitu cum ſoluta, & ſic diui-
dit ꝯ alias ſpecies luxuriæ qñq; pro ſecundis nuptijs. & ſic di-
cit Chriſoſtomus, ꝙ accipere vxorē ſecūdā eſt fornicatio. ſed
hoc vltimo modo non eſt pctm̄ ſed incontinentiæ ſignū. 31.
q. j. c. ſi dormierit. idem tenet Io. And. j. de hæreticis ad nrm̄.
ver. 7. glo. 2. in cle. & hoc probatur. 25. di. §. alleg. ea demū. 22.
q. j. prædicandum. 32. q. 4. meretrices. Ad idem Thobiæ 4. ibi
attende tibi ad omni fornicatione, & ꝑter vxorē tuā nūquā pa
tiaris crimen ſcire, ſed crimen importat mortale pctm 81. di.
c. j. Ad idē j. de pœni. & re. Deus qui. Itē eſt præceptum deca-
logi. Non mœchaberis. Exodi 20. & 22. q. 6. non mœchaberis.
ad idem Deuterono 23. ibi non erit meretrix. &c. & j. ad Co-
rinthios 6. fugite fornicationem. &c. & hoc idem tenet Tho.
2. 2. q. 154. artic. 2. & 4. vbi de hoc.

¶ De clericis peregrinis. Rubrica.

1 *Nominationem celebraturo non ſufficere.*
2 *Nominationem excipienti ſufficere.*
3 *Clerico remittendo literæ, vt fama, non ſufficiunt.*

TVa nos. Hanc decretalem inducit Io. And.
j. de reg. iur. non licet actori. in no-
uella. li. 6. ad q. Gui. de Petalata: quæ eſt talis, Accu-
ſatus de homicidio coram iudice ſeculari allegat,
ſe clericum, ad quod probandum coram iudice ec
cleſiaſtico producit literam Papalem, qua noīatur
clericus, & canonicus Pariſienſis, an ſufficiat hæc probatio iſto
caſu? poſt multa argumenta ſoluendo diſtinguit inter agentē,
1 & excipientem inducens ſimile de excep. cum inter. † quia ſi
iſte agit vendicando beneficium, vel aliud quod clerico com-
petat, vt admitti ad celebrandum populo vel ſimilia, talis lite-
ra non ſufficiet per c. quieſcamus 42. diſt. & 2. q. j. legum. & cla
rius per extrau. bonifacij. 8. iniunctæ. 18. diſt. per totum. & hic
2 & c. ſequentibus. Si aūs excipiat † ad defenſionem ſui, vt in ca-
ſu quæſtionis & ſimilibus ſufficiet talis litera, vel ſimilis ſuſpi
cione carens eo ad quod inducit tria. ſ. præſumptionem literæ
authenticę fauorem clericalis ordinis, & nullum vel modicū,
præiudicium alterius. Ad primum inducit, quod literæ apoſto
licæ per multas manus tranſeunt. ꝟ. de reſcrip. cum adeo. & c.
audientiam. j. 23. diſt. communis filius 35. q. 9. c. apoſtolicę, &
ideo pro illis præſumit: dicit ēt quod præſumit quod Papa ēt il
lum examinauerit vel examinari fecerit beneficium ſibi con-
ferendo: cum alijs hoc fiendum præcipiat. 24. di. qñ eps. de ele.
nihil eſt. Si ergo pro inferiorib. iudicibus præſumitur. vt ꝟ. de
renun. in pōtia fortius, ergo pro papa. 40. diſt. non vos. Ad ſm
inducebat quod Pharao clericos honorauit, & libertate dota-
uit. de immu. eccle. non minus. & Conſtantinus ipſorum accu
ſatores recipere recuſauit 11. q. j. ſacerdotibus & Theodoſius
ſtatuit, quod hr̄ 11. q. j. quicūq; & de iudic. nouit. Vnde oēs cāę
ēt laicorum olim tractabantur in ſynodo clericorū. 11. q. j. re-
latum. Non mirū ergo ſi facile res ad ſuā naturā reuertat, quā
eccleſiaſticus iudex ſupplet negligentiam ſecularis. & non ecō
uerſo. j. de iudi. qualiter. de ſo. comp. licet. Ad tertium inducit,
quod ſufficiunt argumenta, vbi non fit præiudicium. j. c. ca. 2.
& propter hoc ſemiplene diſcutitur negotium. j. vt lite nō cō
te. qm̄ §. quod ſi ſuper. de procura. ex inſinuatione. & 25. q. 2.
c. reſcripta. Io. And. putat quod ſi Guilielmus vidiſſet decre. ſi
iudex. j. de ſen. exc. li. 6. & de ipſa arguendo vel ſoluendo men-
3 tionem feciſſet, nam (vt ibi patet) ſola † fama de clericatu faciat
fieri remiſsionem ſatis videretur, quod illa litera nō minus va
lere debeat, quā fama in hoc caſu. idem dicit de illo, qui com-
muniter habebatur pro clerico, & idem in deprehenſo in cle-
ricali habitu, qui prius non habebatur pro laico vt ibi patet: qa
prædicti ſine tali litera remittuntur. Remanet ergo qō dubia,
in hoc vltimo caſu cum prius habebatur pro laico & cū eo ca-
ſu teneatur facere fidē de titulo clericali vt dicit ipſa decretalis
in §. fi. non vr̄ talis litera ſufficere & hoc inducit præſumptio,
inſurgens ex præcedenti delatione habitus laicalis, vt ibi, quan
tumcunque ſe defendendo producat literam. Item quod non
ſufficiat litera etiam beneficialis qui nominatur clericus, mul-
tum probat hæc decre. ex literis. j. de tranſa. Io. An.

1 *Clerici exteri teſtimonialibus non admittendi.*
2 *Peregrini teſtimonialibus ad celebrationem, quando an non, ad-
mittendi. & 3.*
4 *Dimiſſorijs promouendi extranei.*
5 *Licentiales qui an non, dare poſſunt.*
6 *Extranei ſine licentialibus non promouendi.*
7 *Commendatitia cur dentur.*

DE nobis. Si quæras, vtrum & qualiter cle-
rici peregrini ſiue extranei recipi
ſiue admitti debeant ad ordines ſiue ad diuina officia
celebranda, diſtingue aut tales habent literas com-
mendatitias, ſiue teſtimoniales prælatorū ſuorū. Aut habent,
literas licentiales ſiue dimiſſorias: aut nullas habent. Si primo
1 modo † tunc aut quæris vtrum per tales literas teſtimoniales,
ſeu cōmendatitias per quas quis cōmēdatur de vita & morib.

& exprimuntur ēt ordines quos hēt arg.62.di.c.pe.& vlt.ſm Inno. in c.j.š.e.quis debeat recipi ad ordines recipiendos. & dic quod non,vt no.Ho.š.e.c.j.& 2.& 3.š e.tit.§.fi.in fi. Aut q̃
2 ris† vtrum debeat recipi,vel admitti ad diuina officia celebranda,& dic quod ſic, cum diſtinctione tñ:quia ſi ſint literæ Papæ vbicunq; recipiendus eſt,in ordine ſuo.j̃.de cle.non reſi.c.fraternitati.Si vero ſint literæ ſui epiſcopi tunc aut ſigillum ſuũeſt notum,& tunc pōt vbicunq; admitti vt probatur.C.de epi.& cle.l.ſi quã per calumniam.61.diſt.extraneo.& c. primatus.Et idem ſi ſit ſigillum alterius prælati noti vna cũ alijs aliquib. ar gumentis,vt archidiaconi:quia nedum eps ſed & quicũq; alius bonus prælatus tales literas commendatitias concedere pōt.
3 arg.š.eo.intec.& no.Inn.š.e.c.j.Aut ſigillum† & clericus ſunt ignoti.& tunc non debet admitti ad celebrandum publice ēt ſi eſſent ſigilla quinq; vel pluriũ eporum ignota:& hoc niſi deeſſet vnus teſtis vel vnus ſigilli notitia vel ſama vel alia probabilis coniectura arg j̃.de præſump. c.3.Vnde illud quod dr̃ š e. c.j.de quinq; ſigillis puto dictũ ſuiſſe,vt ſaltem vnius ipſorum poſſet hr̃e notitiã.Talis.n.cognoſcit vnum,qui non cognoſcit quatuor &hoc probatur euidenter.š.eo.c.2.ibi per donea &c. ſm Hoſt.š.e.c.j. & ſm Inn.& Hoſt.š.e.c.2.ſed bene admittũ tur ad celebrandum ſecrete.vt š.c.proximo.Si ſecundo modo
4 ideſt,†qñ habent literas licentiales ſiue dimiſſorias ad ordines tunc aut quæris vtrum authoritate, illarum debeant admitti, ad ordines aut ad officia celebranda.Si ad ordines tunc aut ſunt conceſſæ a Papa, aut a dioceſano epo alicui ſubdito ſuo & authoritate illarum poterit promoueri.vt 72.diſt.per totum.&. diſt.c.2.& 3 j̃.de temp.ord.c.eos.&c. cum nullus.& de præb. c.ſi eps.li.6.Aut ab archidiacono vel alio prælato inferiore epiſcopo,& tunc aut non exempto aut exempto. Si non exepto, tunc authoritate illarũ lſatum non poterit promoueri:quia ta
5 les prælati inferiores † non exempti tales literas cōcedere non poſſunt vt in d.c.cum nullus.& j̃.tit.proximo. ſignificaſti. & hoc no. Ho.in ſumma huius tit.§.fi.in fi.& Ber.in d.c.ſignificaſti. fallit in caſu vbi hoc ſibi competeret de conſuetudine præſcripta.vt 9.q.2.epm vbi hoc no.Lanr.& Io.An.in d.c.ſignificaſti.de cle.non reſi.&G.& Io.And.j̃.de tempo.ordi.c.cũ nullus.§.inferiores.li.6.Item in caſu, in quo hoc ſibi cpeteret de ſpeciali priuilegio Papæ,vt Id §.inferiores.Si in exēpto,vt ab bate exempto.& ſimilib.tunc aut eſt exemptus vna cũ ſuis clericis,ita quod eps non hēt in clericis ipſius ordinationē & tũc talis exemptus & non eps tales literas concedere poterit, ſm Inn.š. e.c.j.in gl.no.quod in fi. pro quo j̃.de temp.ord.c.cum nullus eſt.& § inferiores.li.6.Aut clerici ſui non ſunt exempti & tunc ab epo non a tali prælato exempto debet literas hmõi obtinere.j̃.de præſcrip. veniens.& vide quod no.Ioan.18.q.2. Abbatibus.& Card.j̃ de priuil.volentes in glo.vt puta.li.6. Fallit in caſu,vbi hoc ſibi cōpeteret ex priuilegio vel conſuetudine.vt eſt dictum.Si quæris,vtrum authoritate iſtarum lſarum dimiſſoriarum debeant admitti ad diuina officia celebranda, dic,quod ſic dummodo ſint rite impetrata,& per illũ qui pōt, & debet concedere.& dummodo per eas vel alias legitime de
6 ordinatione poſsit apparere.vt š.eo.ca.2.Si tertio †modo.ſ.qñ nullas habent literas,tunc aut q̃ris,nunquid debent admitti ad ordines ſine licentia ſuperioris,qui debet talem licentiam concedere.& dic indiſtincte,quod non quantuncunq; de ſua ordinatione ad inferiores ordines appareat euidenter vt in c. alle.cũ nullus & alijs iurib.š.alle.Aut nunquid debēt & poſsint admitti ad diuina officia celebranda.& tunc aut apparet de eorũ ordinatione per idonea argumenta,& tũc ſic. š.e.inter. vbi d̃ hoc Aut non apparet,& tunc nō debent admitti ad officiandũ publice,ſed bene occulte.vt š e.tuæ.& adde quod no.Inn.j̃.de eo qui fur.ordi.recep.c.fi.& ibi dicam in diſtinctione 2.vide & qd̃ not:Io.And.j̃.de cle non reſi.fraternitati.vbi dicit,quod commendatitiæ & dimiſſoriæ a ſolo dantur epo,& vacāte ſede,eas non dat capitulum:quia eſt quædã alienatio.81.diſt.fraternita
7 te.Cōmendatitiæ†ad ordines dantur ēt per ſolum epm de iure cōi & vacante ſede dantur per capitulum,vel alium ad quẽ ſpectat adminiſtratio ſpiritualium,vt in c.alle.cum nullus.§.2.Cōmendatitiæ dantur pacifice etiam per epm. de conſecr.diſt. 5. non oportet.2 & etiam per inferiores. Sed de primis literis dicam.j̃.de maio.& obe.cum olim.

¶ De officio archidiaconi. Rubrica.

1 *Archidiaconus nec ligat nec ſoluit.*
2 *Archidiacono quæ liceant.*
3 *Clauis quis dare poſſit.*
4 *Cura quo pertineat.*
5 *Inſtitutionum genera ad quos ſpectent. earum vis. 6.& 7.*
8 *Inſtitutionem authorizabilem non præſcribi.*

Cum ſatis. Si quæris,vtrum archidiaconus habeat curam animarum,diſtingue aut quæris vtrum habeat †curam animarum,
1 ſtricte dictam prout eſt ptās ligandi & ſoluendi,in foro pœnitentiali & hanc non hēt Arch.hæc.a.in nullo prælato cadit niſi ſit ſacerdos.j̃.de pœni.& remiſ.oīs.nec alius dare quam ſacerdos vel alius ſacerdotis authoritate gerat vel ſpālr.vt hic.& j̃. de offic. deleg. ſuper eo. Aut quæris,
2 nunquid habeat curam large †dictam prout eſt ptās eijciendi, de eccleſia & recipiendi in eccleſia & corrigēdi & puniendi excesſus ſub qua eſt excommunicare interdicere viſitare, &c.š. de elec.dudum.2.§.tandem.& š.e.c.j.Et dic quod talem curam poſſunt hr̃e archidiaconi & alij prælati inferiores in d.c.dudũ. §.tandem.& de vtraq; iſtarum curarum intelligitur.j̃.de præb. de multa ſm Inn.hic.ſed Hoſt. dicit. hic,quod non intelligit, iſtam diſtinctionem.Nam ptās ligandi & ſoluendi in foro pœnitentiali cura dici non pōt.Nã multi habent ptātem prædictã qui non habent curam & econtra ſicut inſtituti & confirmati non preſbyteri vt patet š. de ætate.& quali.c.præterea.& de elec.tranſmiſſam.ptās & prædicta eſt ordinis nō iuriſdictionis
3 Vnde non cura,dr̃, ſed ptās,†clauium in ordine ſacerdotali recepta quam nec ſacerdos pōt concedere,ſed eps tantum, vt legitur & no.j̃.de confec. eccle.vel alta.c.aqua.†Cura vero iuriſ
4 dictionis eſt non ordinis,& hanc recipit prælatus in confirmatione.vt š.de elec.tranſmiſſam ſm Hoſt.cuius dictum,ſ.qd Inn.improprie loquitur,concedo. Nam ptās clauium non eſt cura,ſed per quod & mediante quo cura exercetur. vt j̃. de elec.licet canon.& c.cum ex eo.li.6 Quantũ tamen ad illud de quo erat qō,ſ.vtrum Archidiaconus habeat curam vel non credo diſtinctionem Innocen.fore veram & eam ſatis innuit Ber. & Inno.š.de elec.cum in cunctis. §.inferiora.& Archidi, j̃.de ſenten.excom.c.Romana. lib.6.
¶ Si quæris,vtrum archidiaconus,vel alius prælatus inferior, epiſcopo poſsit habere inſtitutionem in beneficijs, refert, qa
5 triplex †eſt inſtitutio.Vna eſt authorizabilis,& illa ad ſolũ epiſcopum ſpectat.š.de filijs præſby.c.ex parte.in fi.& j̃. de hæreticis.cum ex iniuncto. 16.q. 7.nullus omnino.de offi. dele. ſuper eo.de exceſ.præla.c.3.& hoc inſtitutio loco confirmationis hr̃ ante,quam nec præſentatus,nec is,cui collata eſt eccleſia adminiſtrare debet. vt j̃.de præb.cum iandudum & c.in Lateranen.Ratio autem, quare ſine authoritate epi nemo debet intrare eccleſiam: quia nemo debet ſe ingerere in talibus, ſed qui vocatus fuerit tanquam Aaron, & quilibet debet intrare per hoſtium,quod eſt Chriſtus , alias ſur cenſetur & latro, Io.10.c.1.q.j.ordinationes.7.q.j. non ſurem.& c.deniq; quod non facit.ſ.intrare per hoſtium qui intrat ſine auctoritate epiſcopi qui Chriſti vicarius eſt. 33.q.5.mulierem & probatur,j̃. de iure patr.relatum.Et hæc eſt ſumma rō quare inſtitutio authorizabilis præſcribi non poteſt, ſm Hoſt.hic & j̃. de præbē. c.referente.& de exceſ. præla.accedentibus.in fi.& in hoc concordat quod no.Inno.j̃.de inſtitu.ex frequentibus.gl.a.& Hoſti.& Io. An.poſt eum ibi & Ber.ibi in glo.pen.& Arch. in ca.
6 alle.nullus oino gl.2.Et ſecunda†inſtitutio corporalis,quæ ad archidiaconum ſpectat de iure communi,vbi aliud non eſt de conſuetudine,quæ habet ſequi authorizabilem tanquam executoria.arg.j̃.de re iudi.cum Bertholdus.in princ.verſic.quide conſenſu.& de hac expreſſe loquitur.j̃.eo.ad hæc & c.vt nim ſm Hoſt.quod intelligit Inno.verum,ſ.quod de iure communi,habeat inſtitutionem corporalem in beneficijs,ſcilicet quæ ſpectant ad collationem, vel confirmationem epiſcopi, alias non vt notat Innoc.infra eod.cap.ad hæc ſuper verbo benefi-
7 cijs. Eſt† & tertia inſtitutio,quæ pro collatione ponitur,& hãc poteſt habere archidiaconus de conſuetudine.Sic intellige.infra de inſtitu. cum veniſſent. & exceſsio.prælato.cap.2.de præbend. referente, & quod ibi not. Ber. & Inno.63.diſt. ſi in plebibus.Sed quantumcunque conferat ſemper antequam corporali vtatur, propter rationem prædictam eſt ad authoritatẽ, epiſcopi recurrendum. vt in capi. allegato. cum [Bertholdus, & de hoc plene infra de priuile. volentes.lib.6.ſecundum Hoſtien. quæ in effectu ponit iſtam diſtinctionem. & Ioan. Andr. poſt eum. Et quoad primum membrum,ſcilicet, & de inſtitutione authorizabili cōcordat Genzel. extra de ſtat.mona, cap.ne in agro.§.cæterum.ſuper verbo ſeculares.in cle. ſed G. de Montelau.videtur tenere õrium extra de exce.præla.c. vnico.in cle.ſuper verbo pleno iure.ſed primum credo verius ſcilicet

8 licet quod †inſtitutio authorizabilis per quam committitur,
cura animarum nó poſsit præſcribi per inferiorem epiſcopo,
per præmiſſa.licet per priuilegium poſsit obtineri.vt ȷ̃.de pri-
ui.quoniam per confeſsionem.

1 *Iuriſdictio ordin.c.a Archidiacono qui competat. & 2.fallit. 3.*
4 *Iuriſdictione carens non excommunicat.fallit. 5.*
6 *Archidiacono prælatos æquiparari.*

ARchidiaconus. Si quæris, vtrũ Archidiaconus hẽat,
iuriſdictionem ordinariam,& quam, diſtingue,
1 aut quæris vtrum habeat †iuriſdictionem ordi
nariam,vt vicarius epiſcopi,& conſtat ꝙ ſic,vt
ſ.e.c.j.cum ibi alleg. per Ber.in glo.2. & hoc te
nent & ibi Goſ.Vin.Tan.Inno.& Hoſt.& idem Arch.25.di.
perlectis.& per illam iuriſdictioné pót exercere illa, quæ ſunt
iuriſdictiõis epiſcopalis ſimplicis,ſicut viſitare,corrigere coer
cere modica coercitione,cãs minores audire,terminare,& dif
finire & quædam alia,quæ hñr.ȷ̃.e.ad hæc.& ca.vt noſtrum.&
excommunicare.vt ȷ̃.de eo.qui fur.ordi.recep.c.j. & vide qđ
not.Hoſt ȷ̃.e.c.fi.ſuper verbo duntaxat.& quod no. Ber. ſ.ca.
proxi.† Aut vtrum habeat iuriſdictionem ordinariam , vt Ar
2 chidiaconus,non vt vicarius.Et tunc aut quæris vtrum de cõ
ſuetudine præſcripta poſsit eam hẽre vel non hẽre, & dic quod
ſic.quia conſuetudo iuriſdictionem tollit & tribuit.ſ.de elec.
dudum.2. § tandem. & ȷ̃.de exceſ. præla.ad hæc. & C. de eman
cipa.li.l.j.ff.de præſcript.auditis. ſm Tan.Ber.Inno.& Hoſtié.
hic. & ſ.c.proximo.pro hoc.ȷ̃.de offi.ordi.Romana. de foro
compe. Romana.li. lib.6. Aut vtrum ipſam habeat de iure cõ
muni,& tunc, aut in archidiaconatu ſuo & ſuper hoĩes illius
Archidiaconatus,& tunc dic, ꝙ ſic,& hoc ſaltem in modicis
negotijs.ſ.de elect. cum in cunctis.§. inferiora.ȷ̃.de exceſ.pre
la.ad hæc.ibi obſequio.&c.25.diſt.perlectis.& ȷ̃.e.ad hæc.vbi
Papa reſpondet de iuriſdictione ad conſultationem. & hoc te
nent Ber.& Hoſt.in glo.2.idem Ber.ȷ̃.de offi.ordi.c.qm in ple
riſq;.in glo.& tñ habebit & G.& Io.An.ȷ̃.de ſen.exc. Roma-
3 na.li.6.vide ibi. †In arduis vero negotijs ſiue in criminibus , q́
depoſitionis,vel longe ſuſpenſionis pœnam requirunt iuriſdi
ctionem non habet.vt ȷ̃. eo.ad hæc.cum ibi notatis per Inno.
ſuper verbo ardua.& ita poſſet intelligi iſta decre.& eſſet tunc
plana ſm Io.And.hic.Aut quæris nunquid habeat iuriſdictio-
nem ordinariam in homines,& extra archidiaconatum & dic
ꝙ non.vt ff. de iuriſdi. om.iudi.l.fi.& ȷ̃.de iudi.at clerici.Si au
4 tem † quæris vtrum poſsit excommunicare, refert aut in ca-
ſu in quo non hẽt iuriſdictionem,& dic ꝙ non,arg.ȷ̃.de præ-
ben.c.fi.de exceſ.præla.cum ad quorundam.& ȷ̃.de conſti.c.j.
alle.2.lib.6 Aut in caſu,in quo hẽt iuriſdictionem,& tunc aut
quæris nunquid poſsit anathematizare,ſeu excõicare cum ſo
lennitate illius canonis.11.q.3.debent & c.fi.& dic ꝙ non ſm
Inn.& Hoſt.hic.quia illa excommunicatio dicitur mucro epi
5 16.q.2. c.viſis. aut ſimpliciter †excommunicare abſq; ſolenni
tate illius canonis,& dic ꝙ ſic,vt probatur ȷ̃.de præb. referen-
te. & de ſent.excom.c.venerabilibus. ȷ. reſponſo.li. 6.ȷ̃.de iu
re patro, cum ſm in fi.in parte deciſa.& de ap. reprehenſibilis
in princ.in parte deciſa.Et hoc probatur ſic quia etiam pleba-
nus qui eſt minor archidiacono pót excommunicare, vt ȷ̃.de
offi.ordi.cum ab eccleſiarum.Item ſacerdos parochialis. vt 2.
q.j.nemo.& 24.q. 3.tam ſacerdotes.vbi hoc notat , & tenet
Archi.idem tenet Lauren.93.diſt. dictum.& Goſ.& Hoſt.&
Inno.hic.& Go in ſumma de ſen.ex.§.poſſunt excõicare. &c.
G.& Io.An.in d.c.Romana.de ſen.ex.li.6.Item ſi non poſſet,
excommunicare in caſu,in quo hẽt iuriſdictioné ſuá iuriſdi-
ctio eſſet inutilis , quia iuriſdictio abſq; coertione nulla eſt.ȷ̃.
de offi.de le.ex literis.pót ergo excõicare:ſed fallit in caſu.vbi
conſuetudo eſſet in 𝔠rium.ſ.ꝙ non poſſet excõicare. & ſic in
6 tellige.16.q.2.viſis. 24.q.3.corripiantur.Et quod dictũ eſt, de
†archidiacõo,excepto primo membro qñ eſt vicarius epi. idẽ
pót dici de omnibus alijs prælatis habentibus curã animarũ,
& iuriſdictionem ab epiſcopo ſm Inno. hic. & vide quod no
ta.Hoſt.in ſumma de ſent. exc. §. quis poſsit excommunica-
re ſub.§.nedum autem ius.

1 *Archidiaconus anno priore viſitat.*
2 *Viſitare,niſi ex cauſa pluſquam ſemel non licere. & 3.*
4 *Viſitandi cauſæ.*

NAndamus. Si quæris vtrũ & quoties in an-
no poſsit †archidiaconus viſita-
1 re, diſtingue,aut q̃ris de primo? & dic ꝙ pót viſitare
archidiaconatũ ſuũ de iure cói.vt hic & ſ.e. c.j. & ȷ̃.
c.proximo.§.j.& ſm Vin.& Ho.hic & Hoſt.in ſum.e.tit.§. ꝙ
ſit eius offm.& Arch.94.di.c. ſi quis aũt gl.fi. vbi de hoc licet
Ho. ȷ̃.de præſcr.cũ ex officij.& G.de Montelau. extra de cen-
2 ſi.c.j.glo.j.in cle.ã.& male vt credo.Aut q̃ris †de ſcđo , & dic,
ꝙ regulare eſt, ꝙ quicunq; viſitat,ſemel in anno viſitare pót ,
vt hic.& 10. q. 1.c.decernimus. & c. epiſcopum. & c. placuit
& ȷ̃.de hæreti.c.excõicamus.j.§.adijcimus ſm Ho.& eps ſi ſa-
nus eſt ſemel in anno viſitare tenetur.vt no.Ber.ſ.e.c.j.& Ar-
chi. 10.q.j.c.epm.& pro hoc facit optime de ſtatu rla.attendẽ
tes in cle.Dic ergo aut non ſubeſt cã ſepius viſitandi, aut ſub-
eſt.ſi non ſubeſt:tunc aut q̃ris quoties, ad plus debet.viſitare,
& dic quòd ſemel in anno.vt hic aut q̃ris quoties ad minus,
& dic quod ceſſante impedimento de triennio in triẽniũ, ſm
3 Ho.ſ.e.c.j. †Si ſubeſt cã ſufficiens pluries viſitãdi in anno,tũc
pluries & quoties opus fuerit,viſitabit,vt hic & ȷ̃.de cenſi. cũ
venerabis . Et iſta viſitatio archidiaconi proprie dicenda eſt
4 ſcrutatio †niſi de conſuetudine loci ſit vt corrigat leuiora . vt
no.Vin.hic.& ȷ̃.eo.c.fi.& Arch.94.di.c.ſi quis aũt.in glo.fi.ibi
vide. Itẽ nota,qđ ordinarius poteſt viſitare & ſi infamia ñ præ
cedat.quia hoc ſibi competit ex officio,non ſolũ propter cri-
mina corrigenda,ſed etiam propter populum inſtruendũ, vt
in c.alle.decernimus epiſcopum.& ca.placuit.vbi hoc not.In-
nocen.infra de ſimo.licet hely.& Hoſtien.& Ioan. Andre.in
cap.ſequen. per tuas.

1 *Archidiacono plebaniam viſitandi ius eſſe.*
2 *Cenobia non viſitat Archidiaconus.ampliat.3.*
4 *Viſitatio in quos moribus quæratur.*
5 *C.dilectus declarari.*

DIlecto. Gloſſam Inn.ſuper verbo iuriſdictio-
nem potes ſic ſummare.Si q̃ris vtrũ ar
chidiaconus, vel plebanus,vel alius prælatus, minor,
ſiue inferior epo hẽat de iure communi in monaſte-
rijs, vel prioratibus,vel capellis eis ſubditis,correctionem,vel
iuriſdictioné,vel viſitationé,& per conſequens procurationé
quæ rõe viſitationis debetur & alia iura archidiaconalia.refert
1 Aut hmõi †monaſteria prioratus,vel capellæ habent populũ.
& tunc archidiaconus hẽt ibi iura archidiaconalia.vt ȷ̃. de pri
uil.ex ore.in fi.& ẽt procurationem rõne viſitationis.vt 10.q.
1.c.placuit. & c.epm.Nam abbates hñtes populum tenent ve
nire ad ſynodum.18.q.2.abbates.Vnde tales in nullo ſunt exẽ
pti a lege diœceſana vt 18.di.eps & præſtant decimarũ & mor
tuariorum ac oblationũ canonicã portionem.ȷ̃.de ſepul.in p̃-
ſentia.vt no.Inn.& Ho.ȷ̃.de maio.& obe.quod ſuper ijs.&ple
nius.ȷ̃.de ſtatu mona.c.j.Fallit in caſu vbi monaſterijs,exẽptis,
cum iuribus parochialib.populus datus eſſet,vt ȷ̃. de verbor.
2 ſigni.c.veniens.§.cenſentes.lib. 6. Aut †non habent populũ,&
tunc aut quæris de monaſterijs.& in illis non hẽbit p̃dicta,nec
ẽt procurationem q̃ rõne viſitationis debetur,vt ȷ̃. de præſcr.
cum ex officij. & de cap.mona.c.2. 18.q.2.dudũ.& c. peruenit
ſm Inn.& Ho.& Io.And.hic & idem tenent.ȷ̃.de maio.& o-
bed.cum inferior.& Hoſt.& Io.An.ȷ̃.de offi.ordi.conqueren
3 te.†Aut quæris de prioratib.& tunc aut conuentualibus & tũc
idem quod in monaſterijs,ſ.quod non hẽat. Nam idem iuris,
eſt quod de monaſterijs.arg.ȷ̃.de ſtatu mo.c.2 §.fi.Aut nõ con
uentualibus.& tunc habebit ibi ſua iura archidiaconalia , nec
priuilegio monaſteriorũ gaudebunt,vt 10.q.j.c.j Aut q̃ris de
capellis monachorũ,& in illis archidiaconus hẽt illa iura,quãõ
inueniuntur exẽptæ ab hoc iure ſm Inno.hic.& Hoſt. & Io.
An.poſt eũ,quod verũ in capellis monachorũ ſecularib. ſecus
forte in regularibus,quia in illis ẽt eps qui hẽt ius plenius & fa
uorabilius non exercet legẽ diœceſanã.10.q.3 .inter cætera. &
4 ȷ̃. de præb.c.j.lib.6. ſm Arch.ibi ſuper verbo epalia.Si vero †q̃
ris,nunquid poſsit hẽre iura prædicta in locis prædictis de con-
ſuetudine dic quod ſic vt hic & vide quod no.Io.16.q.j. c.alia,
glo.vlti.vbi notat,quod ſi monaſterium aliquod eſt infra ter-
minos alicuius archidiaconatus quod archidiaconus hẽt iuriſ-
dictionem in ipſum monaſteriũ.ar.illius.c.& c.ſeq.eccleſia hẽt
ſenatũ,ad idẽ facit iſtud.c.& 93.di.a ſubdiacono.eccla.n.q̃ eſt
ȷ̃. territoriũ alicuius ẽ ſub illius iuriſdõe.17.q.7.oẽs. Nec obſt.
5 ȷ̃.de capel.mon.dilect.†imo potius vr̃ facer p̃, cũ dicat gñaſr
ſeruet in vrbe & c.q.d.ita eſt ꝯſuetudine vrbis.licet aliter ſit de
iure cói.Itẽ ñ obſtat iſtud c.vbi archidiaconus tm̃ p ꝯſuetudi-
né intẽtioné ſuã fundabat,qa ẽt de iure cói poterat ſundare.vt
patet i d.c.alia cũ ſuis ꝯcordãtijs & hoc tenẽt Tan.Go. & ber.
in c. alleg.dilectus.& Arc.in c.alle.alia ĩ gl.ſua vlt.qđ vr̃ verius,
de iure.& vr̃ caſus pro hoc in p̃dicto.c.cũ inferior cũ ibi no-

tatis:& ſi,ita ſit in monaſterijs idem multo magis in prioratibus conuentualibus. Et credo quòd opinio Ioan. ſeruatur de facto, quicquid notet hic Innocent.

¶ Ad declarationem glo. Innoc. hic in glo.no.ꝙ &c.ſi quæris vtrum, & quando, & qualiter præſcriptio ſeu conſuetudo extendatur, diſtingue, vt dicam j.de cenſi.cap.ſopite vbi melius iſta materia ſituatur.

¶ De officio cuſtodis. Rubrica.

1 *C. cuſtos. enucleari.*
2 *Denuntiatus inhabilis remouendus, in idoneo contra 3.*
4 *Denuntiatio euangelica cui conceſſa.*

CVſtos. j. Super glo.fi.Si quæris vtrum per viā
denuntiationis poſsit aliquis ab officio
vel beneficio remoueri, refert, aut occaſionaliter,
& initiatiue, vt quia denuntiatio fit non principali
ter, vt reus puniatur:ſed vt inquiratur contra eum
& per inquiſitionem remoueatur. & tunc per talem denuntia
tionem remouetur cauſatiue, ſeu initiatiue, non autem prin-
1 cipaliter & completiue, ita † pōt intelligi iſtud. c.intelligendo,
ꝙ ad denuntiationem cuſtodis inquiret eṕs.C.de accu.l.ea q-
dem. & ſi cauſam iuſtam inuenerit ipſum remouebit.j.de ac-
cu.c.qualiter & quando 2. Et ita pōt probabiliter intelligi.j.dē
ſtatu monach.c.vltimo.§.ſi autem dilapidator.& §.ſeq.ſm Ho
2 ſti. Aut quæris vtrum poſsit † remoueri per denuntiationem
principaliter, & completiue vt quia denuntiatio fit principali
ter vt remoueatur, & tunc aut iſte denuntiatus erat & eſt mi-
nus idoneus, & delinquebat adminiſtrando, nec aliter corrigi
poterat niſi remoueretur & tunc per denuntiationem poterit
remoueri. Nam denuntiatio tendit ad correctionem.vt.j. de
accuſ.ſuper ijs.quia non pōt aliter corrigi niſi remoueretur.ita
intellige iſtud.c.ſm Goff.& Hoſt.hic.& in ſumma e.tit.&Ar
chi.2.q.j.in primis.& q.7.ſicut pro hoc faciunt iura hic allega.
in glo.& j.de pign.c.j.& 8 t.di.maximianus.& dicto c.vltimo
ita etiam poſſet intelligi.§.allegatus.ſi autem dilapidator.& §.
3 ſequens. Aut eſt ſufficiens † in officio ſuo, nec delinquit admi
niſtrando, ſed alias & tunc per viam denuntiationis remoueri
non poteſt vt in c.alleg.ſuper ijs:& de hoc plene per Archi. in
d.c.ſicut. Hoc vltimum fallit in d.c.vlti.§.ſi autem dilapidator
& §.ſeq.& eſt ſpeciale ibi in exemptis propter periculum mo
rę, & longam abſentiam Papæ ſm Inno. ibi in glo.pen.vel eſt
ſpeciale in regularibus, qui facilius remouentur, quam ſecula-
res.j.de ſimo.c.per tuas.i.vel ibi non loquitur de denuntiatio
ne euangelica. Vnde quod ibi dicit denuntiatum exponit, j.ma
nifeſtum ſm Goff.& hoc verum eſt.ſ.ꝙ ibi non loquitur, de
denuntiatione euangelica.ſed de canonica ſpeciali ſiue regula-
ri.per quod patet ꝙ non eſt ibi ſpeciale.immo eſt generale, ꝙ
per talem denuntiationem remoueatur, quis ab adminiſtratio
ne ſiue ſit regularis, vt ibi, ſiue ſecularis vt ſm ꝙ hoc notat Ho
ſti. ibi.& de iudi. nouit. Et cum iſta opi. concordat. Card.j.de
relig.do.c.vnico.lib.6. & Arch.22.q.5. hoc vſ. Et ſm hoc fal-
4 lit in † denuntiatione canonica ſpeciali, quæ competit illi ſoli,
cuius intereſt bonum habere prælatum vel bonum ſubditum
eccleſiaſticum.vt hic & 16.q.7.filius.quod ſatis credo verum.

¶ De officio vicarij. Rubrica.

1 *C. Ad audientiam ſenſus.*
2 *Iudicis inferioris vim libello commenſurari.*
3 *Confeſſus in alio iudicio, remoueri poteſt.*
4 *Confitentem ſibi, non alijs obeſſe.*

1 AD audientiam. Hic eſt † expreſſum, ꝙ
ex quo conſtat, ꝙ aliquis
litigantium ſuper aliquo beneficio eccleſiaſtico non
habet ius in beneficio, pōt vtrique ex officio ſilentiū
imponi, & alias libellus ſit ineptus, ad hoc facit.ſ de filijs preſ-
byteris.c.2.& 5. & c.quoniam.de reſcriptis.inter cęteras.in fi.
de pactis. cum clerici.ſecundum Hoſt.hic.& j.de reſti.ſpolia.
eſt conqueſtione. Ad cuius dicti verificationem diſtingue, nā
2 aut crimen probatur † per confeſsionem, vel alias legitime cō
tra aliquem exiſtentem, & ſe defendentem in iudicio, aut con
tra aliquem exiſtentem extra. Si primo modo, tunc aut cauſa,
eſt coram iudice inferiore Papa, & talis non poteſt pronuntia
re vltra contenta in libello. Si ergo actor in ſuo libello conclu-
dit ad illud, aliud quam ad amotionem, & depoſitionem rei a
beneficio, tunc aut quæris, nunquid iudex poterit reū a bñfi-
cio illo, quod detinet amouere in eodē iudicio & virtute illius
libelli, & dic, ꝙ ñ quia vltra libellū nō extendit ptās iudicis. vt
ff.communi.di.50.vt fundus.& j.de ſimon.licet heli. Aut qris
3 nunquid poterit † eum amouere in alio iudicio. ſi poſtea cōtra
eum per modum accuſationis vel inquiſitionis agatur, & dic,
ꝙ ſic, & confeſsio ſua ſi quam fecerit in iſto iudicio præiudica
bit ſibi in alio.vt not. Inno. Ho.& Comp.ſ.de elec. per inqui-
ſitionem. aut cā eſt coram Papa, qui eſt ſ.ius. vt j.de conceſſ.p
ben.propoſuit.& tunc ſi neuter, nec actor nec reus hēt ius, po
teſt & conſueuit Papa reo priuato & actori ſilentio impoſito
perſonę idoneæ beneficium ipſum conferre. hoc totum nota.
Comp.ſ.de reſcriptis mandatum.in gl.fi.ver.ſed quid ſtatuet.
& Archi.c.di.contra morem & 2.q.j.c.multi.ſuper verbo ſecu
4 lari. & j.de iureiur. c.fi.li.6.Si crimen † probatur contra aliquē
exiſtentem extra iudicium tunc nihil ei obeſt.vt j.de ordi. co
gni. cum dilectus in fi.& no.Inno.j.de fideiuſ.peruenit.in fin.
& G.in c.alleg.de iureiur.c.fi.lib.6.quod intelligo, ſi probetur,
alias, quam per confeſsionem. Si vero per confeſsionem, obeſ
ſet ſibi poſtea in iudicio.vt not. Inno.& expreſsius Comp. in
dicto c.per inquiſitionem.

AD hæc. De materia primæ gloſſ. Bern. hic, vi
de, quod dicam infra de iure patro.ca-
pitulo poſtulaſti.

1 *Vicarium dat Papa.*
2 *Vicarium quatenus det epiſcopus.*
3 *Vicarius vicarium quomodo det.*
4 *Vicarius perpetuus temporalem creare quatenus verum.*
5 *Vicarius temporaneus nullum, niſi adiutorem adſumat.*
6 *Curę commiſſa comites.*
7 *Vicarius mercenarius alium non creat.*

CLericos. Si quæris vtrum prælatus vica
rium vel vicarius alium vica-
1 rium facere & inſtituere poſsit, diſtingue, † aut
quæris de Papa & de illo non eſt dubium ꝙ po
teſt.j.c.proximo.93.di.c.fi.&94.di.c.j. Aut quę
2 ris de epo, aut ſuperiore alio a Papa, & talis † po
teſt ſiue in ſpiritualibus ſolummodo, iuxta.ca.qm in pleriſq;
& c.inter cætera.j.de offi.ord.ſiue in ſpiritualibus & tempora
libus inſimul ſiue in temporalibus tm̄.vt j.e o.cum in genera-
li de temp.or.c.cum nullus. §.epo.& de præben.c. ſtatutum.li.
3 6. Aut † quæris de prælato inferiori ſeu vicario perpetuo & tūc
aut quæris vtrum poſsit eum dare de conſenſu & authoritate
epi, & dic ꝙ ſic, ſiue perpetuum vt ſ.e.c.proximo.& de cle.pe
regri.c.fi.vbi de hoc per Inno. & Hoſt. de præb.de monachis.
& c.in Lateranenſi.& c.extirpandę.§.qui vero. & de cap. mo-
na.c.vnico.li.6.& dic vt ibi.ſiue temporalem.vt j.de ap.perue
4 nit.2.j.de elec.cum ex eo.§.porro.li.6. Aut vult † eum inſtitue
re propria authoritate abſq; authoritate & aſſenſu Papæ, vel
epiſcopi & tunc aut vult inſtituere vicarium perpetuū aut tē-
poralem. Si perpetuum nō pōt ſiue ſit prælatus eccleſiæ qui ve
lit eum inſtituere.& ſic intelligitur iſtud.c.ſm Tan.Ber.& Ho
ſti. ſiue ſit vicarius perpetuus vel temporalis ſm ſecundā ex-
poſitionem caſus in glo.quam quicquid dicat glo.approbant,
Goff. & Ho.hic & j.e.c.fi.& pro hoc facit.c.allegatum, perue
nit.2.de app. Aut vult inſtituere vicarium temporalem, & tūc
aut talis prælatus vel vicarius perpetuus eſt præſens & reſidēs
in eccleſia vel vicaria, & vult inſtituere, & aſſumere ſecū mer-
cenarium temporalem in ſui adiutorium ad adminiſtrandum
ſacramenta eccleſiaſtica, & diuina officia celebranda. & tunc
aut ille quem vult aſſumere eſt notus & de promotione ipſius
conſtat. & tunc pōt eum aſſumere dummodo ſtatutum ſyno
dale vel prouinciale hoc non impediat.vt 7.q. j. c.illud. & c.ni
hil. Aut eſt ignotus vel peregrinus, & tunc non poteſt vt ſ. de
cle.peregri.per totum.& j.de tempo.ord.c.j.li.6. licet ad cele-
brandum ſecrete & ex deuotione poſsit eum admittere. vt ſ.
de cle.peregri.tue vt hæc no.G.de Montelau.extra e.c.vnico,
in cle. Aut in ſui abſentia a beneficio vult eum ibi inſtituere:&
relinquere loco ſui vicariū temporalē.& tunc aut hoc facit ad
modicum tp̄s puta per vnū vel duos paucos dies & ex magna
cauſa & non nimis frequenter & tunc pōt hoc facere ſicut fit
quotidie.arg.ff.de offi.eius. cui manda.eſt iuriſd.l.j.§.huiusrei
& j.de ap.peruenit.2.alias aūt nō poſſet ſm Ho.hic & in ſum.
ne præla.vices ſuas ad fi.ver. ſed nunquid pōt.idem frater Ioā.
in ſumma conf eſ.ti.ne præla.6.ſuas.q.4.vtrum poſsint & c. Et
eſt rō, nam talis tenetur perſonaliter reſidere & & deſeruire.ſ.
e.ti.c.vlti.& j.de cle.non reſi.per totum.& j.de elec.licet canō
5 & c.cū ex eo li.6. Aut eſt vicarius tpalis † q vult inſtituere aliū
vicarium

vicarium temporalẽ & tunc credo ſic dicendum ꝙ ſi eſt fir-
marius & talis ad quẽ pertinet regimen curæ & emolumenta
eccleſiæ pro tꝑe vel ſaltem regimen curæ ſine emolumentis,
iuxta ea quæ leguntur & no.ĩ.ne prælati vice ſuas.c.j.& c.quę
relam.& per totum & ĩ.de elec.cum ex eo.li.6.ꝓ in ipſius prę
ſentis adiutorium vicarium notũ & idoneũ aſſumere poſſet.
6 Nam ex quo regimen † curę temporaliter eſt ſibi commiſſum
& illa oĩa ſine quib.curam ipſam commode exercere non põt
arg.ĩ.de offi.deleg.c.prudentiam §.fi.de reg.iur.cum quid.lib.
6.Et quia per hoc cultus diuinus augmentatur, quod eſt fauo-
rabile.ſ.de conſti.ex parte & nulli præiudiciũ generatur.Si ve
7 ro † eſſet vicarius mercenarius qui pęnam, & laborẽ, ſuũ loca-
uit pro iuuando prælatũ vel vicariũ perpetuũ ad officiandũ in
eccleſia tunc non poſſet. Nã ſi eccleſia indigeat ſeruitoribus ad
prælatũ, ſeu vicariũ perpetuum ibi pñtem, cuius principaliter,
intereſt, debet hñi recurſus.vt ſ.c.proximo.& de iure pa. po-
ſtulaſti.Et ſcias ꝙ ſine conſenſu presbyteri vel archipresbyte
ri non põt eṗs aliquẽ inſtituere in eccleſia ſua, debet.n.presby
ter vel archipresbyter eum pñtare eṗo ad inſtituendũ.ar. c.all.
poſtulaſti vbi Ho.vr̃ ſequi hanc ſnĩam: & expreſſe eã tenet Io.
10.q.j.c.decretum.& Hug.& Arch.10.q.1.regenda & ibi vide
per Arch.in gl.2.Et vtrũ officialis eṗi excommunicati maiori
excommunicatione vere poſſit abſoluere ſubditos illius eṗi,
vel iuriſdictionem pro eo exercere.vide per oẽs.ĩ.e.romana.li
br.6.& per aſtenſem.li.7.ti.quis abſoluere poteſt ab excommu
nicatione art.1.q.vtrum officialis epiſcopi.

1 *Vicarium reuocans quando deieret.*
2 *Vicarium reuocare ex cauſa licet.*

SVa nobis. Io. And.poſt multas quæſtiones,
vtiles circa pñtẽm vicarij Papæ,
1 in vrbe quærit.Si † conſtituentes vicarium ad tꝑs cer
tum iurauerunt, vel ſub pœna promiſerunt non reuo
care ante tꝑs, an ſi prius reuocant, teneat reuocatio. & dato, ꝙ
teneat: an ſint periuri vel inciderint in pœnam. Et ſoluit breui
ter ꝙ ſi ſine cã reuocant licet aliquibus videatur ꝙ ſint periuri
vel in pœnam incidant tenet tñ reuocatio.arg.ff.de iud. l. iudi-
2 cium ſoluitur.de preca. l.fin. Si vero † hoc faciunt ex cã vt qa
ma'e gerit officium vendendo iuſtitiam, vel ijs ſimilia faciẽdo
propter tacitam conditionem ſubintellectam.ĩ.de iureiur.ca.
quemadmodum. non ſunt periuri nec debent pati pœnam, &
hoc ſufficit propter ea quæ dicit ĩ.de præb. dilecto.ſuper ver-
bo iuramento & in quæſtione de teſte iurato ſuper regula, qđ
ſemel.de reg.iuris.in nouella.

¶ De officio & poteſtate iudicis delegati. Rubri.

1 *Iuriſdictionis turbatorem mulctat iudex 8.& 9.*
2 *Iniurians eccleſiam a quo puniendus.*
3 *Iniuriam ſibi factam vindicat Papa.*
4 *Epiſcopus iniuriam in iudicio factam expiet.*
5 *C.Romana.ſenſus.*
6 *Epiſcopus, ordinarius non item, iniuriam puniat.*
7 *Delegatus iniuriantem ſibi puniat.*

QVia quæſitum. Si quæris vtrum a-
gentes & conſentiẽ
tes pari pœna puniantur, diſtingue, vt dicam, ĩ.
de homicidio ſicut dignum.diſtin.2.¶ Si quæ-
ris, vtrum iudex ordinarius vel delegatus poſ-
ſit iniuriam ſibi, vel alicui partium litigantium
1 coram eo vindicare factam, vel punire, diſtingue, aut quæris,
de iniuria ſibi facta ſiue ab altera partium ſiue ab extraneo, &
tũc aut per talem iniuriam ſua iuriſdictio impeditur, ſeu turba
tur, & tunc põt vt hic legitur, & no.& notat Inno.ĩ.e.titu.ca.
cum olim Abb.& de pœnis.dilectus.in j.glo.& Ho. poſt eum.
Et eſt rõ, quia ex quo iuriſdictio eſt ſibi cõmiſſa conceſſa ſunt,
& omnia, ſine quibus iuriſdictio ſibi commiſſa explicari non
poteſt.vt ĩ.e.c.præterea.& c.ſane.2.& ca.prudentiam.§.pen.&
fi.& c.ex literis.& ff.de iur.om.iud. l.2.Et quia rł̃r cuiubet iu
dici conceſſum eſt iuriſdictionem ſuam defendere penali iudi
cio.ff.ſi quis ius di.non obtemp.l.vnica.in prin. Fallit forte, in
archieṗo ſuam prouinciam viſitante qui non poteſt talẽ iniu-
riam niſi eſſet notoria vindicare.vt ĩ.de pœnis Romana.lib.6.
Et quæ ſit ratio huius notat Cardi. ibi ſuper verbo notoria.
Aut per talem iniuriam ſua iuriſdictio non impeditur, nec tur
batur. Et tunc aut quæris de ordinario aut de delegato.Si de or
2 dinario tunc aut talis iniuria † redundat in eccleſiam vel tangit
eccleſiam & tunc poteſt.vt 45.diſt.& qui emẽdat.vbi de hoc,
per Io.in glo.2.2.q.7.c.ſi quis erga & c.ſi quis ab epiſcopo. 23.
q.4.c.ſi illic hoc notat Io.in c.alleg.ſi quis ab epiſcopo.& 11.q
1.ſi quis ſacerdotum glo.2.& Arch.ibi in glo. fi. & Io.23.q.4.
Guiliſarius glo. penulti. & Cardin. idem & Ioan. Andre.ĩ. de
pœnis.Romana li.6.& Inno.& Hoſt.ĩ.de pœnis dilectus.tunc
enim eſt iudex in cauſa non ſua.ſed eccleſia quod fieri poteſt.
Nam epiſcopus poteſt eſſe iudex in cauſa eccleſia, vt in iurib.
alleg. & no.Inno.& Hoſt.ſ.de elec.noſti.& Hoſt.ĩ.de verb.ſi-
gni.ex parte.i. ſuper verbo nihilominus.in fi. Aut talis iniuria;
non redundat in eccleſiam nec tangit eccleſiã, vt quia vocauit,
3 eum filium ruſtici, & ſtrabonem, vel gibboſum & tunc aut † q̃
ris de iniuria facta Papæ aut de iniuria facta prælato inferiori ſi
Papæ tunc ſi iniuria eſt manifeſta ipſe Papa poterit eam vindi
care vt 22.q.4.Guiliſarius.& c.ſequenti.Si vero eſt occulta tũc
poteſt facere inquiri de ea vt C.ſi quis impe.male.l. vnica.ĩ.de
maledic.c.j.vbi de hoc per Ber.& Hoſt.hoc no.Inn.& Hoſt.ĩ.
de verb.ſig.c.ex parte.j.in glo.ſed dices in principio. & Archi.
in d.c.alle.Guiliſarius.& idem approbat Archi.ĩ.de priuilegio
cum perſonę, ſuper verbo ordinarij.li.6.Si quęris de iniuria ſa
cta prælato inferiori, tunc aut eſt eṗs, vel ſuperior, aut eſt inſe
4 rior epiſcopo.Si † eſt epiſcopus, vel ſuperior tunc aut iniuria,
eſt notoria ſeu manifeſta & tunc poterit eam vindicare in ſub
ditos ſuos vel in ſua iuriſdictione delinquentes.2. q. 7. ſi quis
a proprio.ĩ.de offi.ordi. irrefragabili.§.exceſſus. & §. cæterũ.
& in dicto c. Romana vbi de hoc per G.& Io.And.ſuper ver-
bo penitere non autem in alios quã in ſubditos vel in ſua iuriſ-
dictione delinquentes præterquam in caſu illius c.Romana.in
5 fi.† vbi archiepiſcopus cum in prouincia ſuã iuriſdictionẽ exe
quitur poteſt punire manifeſtas ſeu notorias offenſas ſibi vel
ſuis illatas a quocunque. Aut eſt occulta & tunc nõ puniet nec
vindicabit eam: ſed poterit eam apud ſuperiorem accuſare vel
denunciare.ar.C.ne quis in cã ſua ius ſibi dicat, l.j.23.q.1.inter
quærelas.& q.5.de occidendis. 4.q.2.c.j & ĩ.eod. ſtatuimus li.
6. Et ratio eſt, quia in caſu præcedenti non eſt iudex in cauſa,
ſua ſed executor pęnæ: quod bene poteſt quis eſſe in cauſa ſua
& ideo recuſari non poteſt.ĩ.de ap.nouit ſm Innoc. & Hoſt.
in c. alleg.ex parte in glo.ſed dices.& in hoc concordat ſpecu.
titul.de legato. §. j.ver.ſed nunquid legatus & G.ĩ. de pœnis.
c.felicis glo.fi.circa fi.li.6.Si eſt iudex † ordinarius inferior epi
ſcopo vt eſt archidiaconus præpoſitus vel decanus. Tunc cre-
do indiſtincte, ꝙ ipſe non puniet eum ſed epiſcopus. ita intelli
go.ĩ.de pœnis c.dilectus & ita intelligo opinionem Archi. in
c.alle.& qui emendat.45.di & in c.alle.ſi quis ab epiſcopo glo.
fi.2.q.7.vbi dicit ꝙ ſi litigator dicat iniuriam iudici ordinario,
non ipſe puniet ſed ſuperior per cap allegatum dilectus. Et eſt
ratio quia nemo eſt iudex idoneus in cauſa ſua.C.ne quis in cã
ſua ius ſibi dicat. l. j. ſecundum eum . Eſt & alia melior ratio,
quia iſta iniuria facta iudici reputatur atrox.vt inſtitu.de iniu.
rijs. §.atrox. & atrocia debent referri epiſcopo.vt ſ.de offici.
Archidia.ad hæc.& 25. diſt. perlectis. Item alia quia ad epiſco
pum, qui prope eſt poteſt de leui haberi recurſus.argu.ĩ.de tẽ
po.ord.cap.cum nullus.§. epiſcpo.infra de offic.ordi.cap.Ro-
mana.§.officiales.li.6.Non ſic in iniuria facta epiſcopo vel ſu-
periori maxime per aliquem de extra dioceſim, vbi non poſſet
habere recurſus ad aliquẽ de dioceſi, ratione delicti, præterquã
ad eum, cum de iure communi ipſe ſolus habeat forum, ſeu
territorium in ſua dioceſi ad puniendum extraneos ibidem de
linquentes prout not. Innoc.& expreſſius Hoſtien.infra de ſo
ro competen.cap.cum contingat & dicam infra de rap. cap.1.
Et ideo non mirum, ſi, deficiente copia iudicis poſſit ſe de no
toria iniuria vindicare. argumen.eorum quæ legum.& not.C.
quando licet vnicuique ſine iudice ſe vin.l, 1.& 2.ff.de ijs quæ
in fraudem credi. l. ait prætor. §. ſi debitorem. & C. de decu.
l. generali. libr. 10. Si quæris de iniuria facta delegato tunc In
nocen. hic in verſ. iniuriam autem dicit quòd poteſt eam vin
dicare idem G. infra de pœnis felicis. in gloſſ. fin. circa finem
in verſ.nec obſtat, &c. libr. 6. Contrarium tenet Innocen. in-
fra de pœnis.cap. dilectus. & G. 2. quæſtio.7.capitu.ſi quis ab
7 epiſcopo. Ego credo † ſic dicendum , quod aut eſt delegatus
Papæ, aut alterius inferioris, ſi Papæ, tunc aut fit ſibi iniuria,
vt iudici & quia iudici & in contemptum iuriſdictionis dele-
gatæ. vt quia reus vel amici ipſius rei ipſum verberauerunt, &
ea occaſione. quia de cauſa cognoſcit, & tunc poteſt eam vin-
dicare. ita intelligo glo. Innocen.hic & infra eo.cap.quoniam,
Abbas. ſuper verbo mentio in fin.& G. in cap.allegato felicis.
Aut fit iniuria ſibi, vt priuato & non in contemptum iuriſdi-
ctionis & tunc non poteſt ita intelligo glo.cõtrarias. ſi eſt de
legatus alterius credo indiſtincte, ꝙ ñ põt vindicare, vel puni-

re iniuriam a partibus, vel ab alijs ſibi factam. & q ad delegan-
tem debebit ſuper hoc haberi recurſus. ĵ. de pęnis dilectus. &
hoc tenet ſpec. hoc ti. §. ſequitur videre ver. item ad eius offi-
ciū. vbi tractat de iſta materia. Si quæris de iniuria facta alicui,
partium litigantium coram eo, & tunc aut eſt ordinarius aut
delegatus. Si ordinarius tunc aut eſt Papa, & tunc pōt oēs iniu
riantes punire quia oēs ſunt de iuriſdictione ſua & ſibi ſubsūt
9. q. 3. c. cuncta per mundum, & c. per principalem. ĵ. de maio.
8 & obe. c. ſolitæ. Aut † eſt alius iudex inferior & tunc aut per ta
lem iniuriam ſua iuriſdictio impeditur, vel turbatur, & tunc,
poterit omnes turbantes punire ſaltem ſi in loco iuriſdictio-
ni ſuæ ſubdito impediant, & perturbent. & hoc per iura š. all.
& ĵ. Aut per talem iniuriam non impeditur nec turbatur eius
iuriſdictio & tunc poteſt punire omnes, ſed illos ſolū qui ſunt
de iuriſdictione ſua, vel qui in iuriſdictione ſua iniuriando de
linquunt. š. de ſo. comp. c. poſtulaſti. C. vbi de cri. agi oporteat.
l. j. 6. q. 3. placuit. Si eſt delegatus, tunc aut eſt delegatus Papæ,
& idem intellige de ſubdelegato ſm Inn. & Hoſt. & talis non
poteſt hmōi iniuriam vindicare vel punire niſi in duobus ca-
ſibus tm̄. Primus eſt, ſi contingat iuriſdictionem ſuam ex hoc
turbari, vel impediri. puta quia vocatus a delegato ad iudicium
veniebat, & in veniendo fuit impeditus vel quocūq; alio mo
do vt hic & ĵ. eo. c. de cauſis. in fi. & ex literis de pe. c. licet. C. de
modo mulcta. per totū de ſportulis l. 2. ff. ſi quis ius di. nō ob-
tempe. l. vnica. Secundus caſus eſt ſi hoc fiat in iniuriam dele-
gati, vel ſubdelegati. ĵ. eo. ex literis. & argu. ff. de iniurijs l. j. §. 1.
& l. item apud Labeonem. §. ſi quis virgines & §. generaliter.
& §. prætor ait qui ſeruum, & intellige, q in iſtis duob. caſibus
omnes puniet vndecūq; ſint, quia oēs ſunt de iuriſdictione Pa
pæ vt eſt dictum ita no. Hoſt. hic & Io. And. poſt eum quantū
ad iſtum delegatum Papæ. Et idem vr̃ dicere Inn. hic licet ob
ſcure & expreſsius & clarius. ĵ. eo. cum olim Abbas ſuper ver
bo mentio. in fi. de hoc vide ſatis in Spec. tit. j. §. ſequitur verſi.
9 quid ſi altera. Aut eſt delegatus alterius ordinarii, † & talis pu-
niet illos extraneos tantummodo, qui ſuam iuriſdictioné im-
pediunt, & pertubant. Et hoc in loco qui ſubeſt iuriſdictioni,
delegantis. Nam tūc rōne delicti poſſet eos punire ſicut & ip
ſe delegans. 6. q. 3. placuit & C. vbi de crim. agi oportet. l. j. & in
concor. š. allegatis. Et illos etiam qui ſunt de iuriſdictione de-
legantis, vt no. Inn. hic in glo. ſecus aūt dicerem &c. & de iſta
materia adde quod dicam in d. c. ex parte. de verb. ſig. di. 2.

1 *Tempus a iure definitiuum in iudicis poteſtate eſſe. & 3. fal-
lit 2.*
4 *Inſtantia tempus non mutet iudex.*
5 *Dilationes a iudice non mutanda*
6 *Exceptionum in integ. reſti. tempora non mutet iudex.*
7 *Tempora arbitraria mutabilia.*
8 *Tempus ſiſtendi immutabile.*
9 *Citandi, deliberandiq; tempus arctabile.*
10 *Dilatoriarum tempus an mutabile.*
11 *Peremptoriarum arctabile tempus.*
12 *Productionis tempus ex cauſa arctari: alias ſecus. 13.*
14 *Concluſionis tempus quomodo, & quando mutabile.*
15 *Finiendæ litis tempus mutari poſſe.*
16 *Appellandi tempora mutari ne poſſint.*
17 *Apoſtolorum petendorum tempus a quibus mutari poſſit. & 18.*
19 *Tempus a ſuperiore finitum mutabile fallit. 20.*
21 *Tempus hominis & legis mutari poſſe.*
22 *Inſtantia delegati tempus non excedendum.*
23 *Dilatio excedens iuris terminum non concedenda.*
24 *Dilatio extra tempus iuriſdictionis ob perpetuationem dabilis &
qui accipiendum 25.*
26 *§. Omnes ſenſus.*
27 *Iuriſdictionis partem & in diem quis mandet.*
28 *Iudicij ordinem omitti poſſe.*
29 *Libelli acceptio multiplex.*
30 *Subſtantialia partium conſenſu omitti poſſe.*
31 *Solennia conſenſu partium omiſſibilia.*

DE cauſis Si quæris, nunquid tempus a iure,
vel ab homine ſtatutum ſeu limitatū
poſsit per iudicem abbreuiari, vel prorogari diſtin-
1 gue, aut quæris † de tempore ſtatuto, ſeu limitato a
iure, & tale poteſt abbreuiare & etiam prorogari ex cauſa, vt
ĵ. de procu. dilectus. de ap. cum ſit Romana. ſecundum Hoſti.
hic & plenius per eum ĵ. de dila. c. j. Garcias vero. & G. & Car.
notant. ĵ. de elec. c. cupientes. in princ. ſuper verbo temperan-
tes. li. 6. q circa tempus a iure ſtatutum nō hēt locū iudicis ar
bitrium nec per eum arctari poterit vel ēt prorogari, vt pro-
batur, & patet de tpe quatuor menſium indulto cōdemnatis,
ad ſoluendum. vt ff. de re iudi. l. ſi ſe non obtulerit. §. ſi quis cō
demnatus, & in decem diebus, qui dantur ad appellandum, in
auth. de app. & intra quæ tempora app. debet coll. 4. in §. j. C. de
app. auth. hodie. & 2. q. 6. anterioris. & in ſpatio quatuor anno
rum quod datur ad petendum in integrum reſtitutionem. &
C. de temp. in integ. reſt. pe. l. vltima. ĵ. de reſti. in integ. ca. j. &
a. li. 6. & c. vnico. in cle. Et eſt rō. quia beneficium iuris nemini
eſt auferendum. 28. di. c. de ijs & ĵ. de reg. iur. c. indultum. li. 6.
2 Et hoc † verum niſi in illo iure, vel alio caueatur expreſſe, q il
lud tempus ſit arbitrariū & poſsit per iudicē abbreuiari, & ꝓ-
rogari: quia tunc ſecus & ita intelliguntur. Et non obſtant. ĵ.
de app. cum ſit Romana. & c. oblatæ vbi de hoc. ff. de iudi. l. nō
nunquam. & de re iudica. l. 2. Idem notat Arch. in c. alle. de ijs
28. di. & G. de Montelau. extra de vita & honeſta. cle. c. j. ſuper
verbo deſtituerint. in cle. & idem no. dn̄s Iac. de Ra. C. quō &
qn̄ iudex. in aut. qui ſemel. & hoc credo verius. Si tn̄ velles iſtā
materiam latius & ſpecialius explicare potes ſic diſtinguere,
nam quoddam eſt tp̄s ſtatutum & limitatum a iure ſolo: quod
dam ab homine ſolo: quoddam vero eſt ſtatutum & limitatū
ab hoīe & firmatum a iure. Si quæris de primo, refert, aut quę
ris de tpe ſtatuto a iure circa iudicialia aut circa extraiudicia-
lia. Si primo modo, tunc aut quæris in caſu, vbi tp̄s imponitur
& limitatur iudici ſoli ad aliquid faciendum, & maxime pœ-
nā ſibi ſi non fecerit imponendo, aut imponitur, & limitatur
iudici, & etiam partibus & maxime pœnam illi per quem ſte
terit imponendo. aut imponitur & limitatur ſolis partib. ſeu
3 alteri partium. Si † primo modo, tunc tale tp̄s per iudicem ar-
ctari, vel prorogari non poteſt. ita intelligo. C. vt oēs tā ciuiles.
l. vnica. in fi. & de decu. l. generali. li. 10. & de temp. app. l. vltim.
& ĵ. de ap. c. vt ſup. & c. ab eo. & de ſen. ex. cum medicinalis. §.
j. & 2. lib. 6. cum ſuis concord. in quib. pœne iudicibus impo
nuntur. Ita ēt intelligo. C. de ędifi. priuatis. l. fi. & ĵ. de noui op.
nun. c. fi. Et eſt rō ne ſit iudex in cā ſua propria C. ne quis in cā
ſua ius ſibi dicat in rubro & in nigro. pro hoc. š. de temp. ordi.
4 c. dilectus. vbi habes quod pręlati contra canones ſibi pœnam
imponentes diſpenſare non poſſunt. Si † ſecundo modo, tunc
idem, & eadem rōne, vt patet in termino ĵ. quod debet finiri,
inſtantia iudicij, vt C. de iudi. l. properandum. §. ſin aūt vtraque
parte & per totū, vbi pœna imponitur illi, ſiue iudici, ſiue par
ti, per quē ſtat quominus intra trienniū finiatur. quod quidē
tp̄s per iudicem immutari non pōt. vt not. ibi glo. ſuper ver-
bo fiſcale. in fi. Si tertio modo tunc aut ipſum ius abſq; aliquo
miniſterio iudicantis tacito, vel expreſſo indulget tp̄s ſiue di-
4 lationem. Si primo † modo tunc tp̄s ſiue dilatio per iudicē ab-
breuiari, vel prorogari non pōt, niſi in iure. c̄rium caueatur. Et
præſertim qn̄ per hoc alteri poſſet magnū præiudiciū genera
ri, vt patet de tpe decē dierū, qui dantur ad appellandū in aut.
de appel. & intra quæ tempo. §. j. colla. 4. C. de app. in auth. ho-
die. & 2. q. 6. anteriorū. quod per iudicē immutari non pōt. vt
no. Ber. & Hoſt. ĵ. de app. cū ſit Romana. & Io. And. & Din. ĵ.
de reg. iur. c. indultū. li. 6. & † patet in tpe octo dierū quod daī.
ipſo iure ſine miniſterio iudicis ad probandū exceptionē ex-
8. cōicationis. ĵ. de exce. c. pia. li. 6. vt not. Spec. rubri. de dilat. §. j.
ver. ſed nunquid currunt. &c. Idem de tpe quatuor annorum,
quod datur ad petendum reſtitutionē in integ. vt C. de temp.
in integ. reſti. l. pen. & vlti. ĵ. de in integ. reſt. c. j. & 2. li. 6. & c. v-
nico. in cle. & tpe anni, vel ex cā biennij, quod datur ad appel-
lationem finiendā C. de temp. apel. l. vlti. & in auth. ei qui ap-
pellat & nota Accur. C. de litis conteſt. anth. offeratur in 5. gl.
in fi. ĵ. de ap. cum ſit Romana: ſm Ber & Ho. ibi & c. ex rōne,
& c. oblatæ vbi de hoc in 4. glo. Et eſt rō, quia hmōi bn̄ficium
tpis a iure indultū denegari non debet. ar. c. allegati indultū. &
in auth. de nup. §. ſi vero ſolū colla. 4. Si vero per iudicis mini-
7 ſterium lex, vel canon ſtatuit tp̄s ſiue dilationē † tunc aut lex,
aut canon ſtatuit maius tp̄s non dari & tunc iudex abbreuia-
re pōt, ēt ſine cāæ cognitione, vt patet de tpe qđ daī ad ꝓducē
dū teſtes abſētes. ita intelligi C. de dila. l. j. & l. ſiue. Pars vero ꝓ
rogare non pōt, vt C. de legib. l. non dubiū. quod dic vt nota.
Ber. ĵ. de dila. præterea. Aut ſtatuit minus tp̄s non dari & tunc
maius ēt ſine cauſæ cognitione iudex dare pōt vt. ff. de re iud.
l. 4. §. quis condemnatus. Sed minus tp̄s non pōt dare ſine cāæ
cognitione, vt ibi & C. quomodo. & qn̄ iudex in auth. qui ſe-
mel. niſi parte, cui per hoc præiudicatur, cōſentiente ſm Ho.
in c. quod ad conſultationem. ĵ. de re iudic. ſed cum cauſæ co-
gnitione

gnitione bene pôt.vt ff.de re iudi.l.2.& de iudi l.nonnunquã.
ſ.de re iudi.quod ad conſultationem circa finẽ. & ita ſentiunt
Iaco. de are.Cy.vt C.de dila.l.j. Aut ius nihil ſtatuit ei de ma-
iori,vel minori tempore dando, vel denegando:& tunc aut q
ris de tempore,quod datur ad iter arripiendum, vel de tempo
8 re,†quod datur ad comparendum.& iſta duo tempora proro-
gari vel abbreuiari non poſſunt,vt ſ. de elec.ſtatuimus.& c.cu-
pientes.in princ.li.6.& eo.tit.c.cauſam electionis.in cle. & vi
de ibi Io. And. ſuper verbo tempus. Aut quæris de tempore,
9 †quod datur ad citandum:& iſtud poteſt ex cã arctari.vt ff.de
iudi.l.nonnunquam.& ſ. eo. conſuluit vt no. Gof.ſ. de prob.
c.licet.& Archid.3.q.3.ſpatium. Aut de tempore quod daẽ ad
deliberandum,& tale ſimiliter pôt arctari.& G.de Montelau.
de in inte.reſt.c.vnico in cle.& glo.in auth.de exhib.& intro.
reis.§.ſancimus.coll. 5. quod credo verum:licet ꝯrium gl. te-
10 neat & male.C.de litis conteſt.auth.offeratur.Aut de †tpe ad
proponendum declinatorias,vel dilatorias quod eſt in decli-
natorijs ſ. 20.dies,vt in auth.offeratur ſm opi.Inno.ſ. de ex-
ce.paſtoralis in fi.vel donec in iudicem tacite conſentiret ſm
Ho.ibi & Ber. & alios.ſ.de re iud.inter monaſterium. vbi de
hoc & in Spec.tit.de recuſatione: §.ſit aũt.& de exc.§.nunc vi
dendum circa principium.Circa hoc C.de excep.l.vlt.In dila-
torijs vero tps eſt ante litem conte.vt C.de procur.l.ita demũ
de proba.l.exceptionem.& de excep.l.pen.& legitur & notaẽ,
ſ.eo.prudentiam.§.ſexta.& c.ſuſpicionis.de proba.c.qm con-
tra falſam,& de re iudi.c.inter monaſterium & de appell. cum
ſpeciali vel de tpe ad proponendum peremptorias quod eſt an
te concluſionẽ in cã,C.ſen.reſcin.non poſ.l. peremptorias. &
de excep.l.præſcriptionem.& ſ.de præſcr.c.auditis.& ſ. de fi.
inſtr.cum dilectus.Et tale tps pôt abbreuiari ex cã,& cum cãæ
cognitione,vt patet de declinatorijs. & dilatorijs ſ. de excep.
c.paſtoralis.& no.Ber.& Ho.ſ.de proba.qm contra falſam.de
peremptorijs etiam patet,ꝙ terminus peremptorius ad eas ꝑ
ponendas aſsignari pôt,vt ſ.de proba.licet de teſti.cũ cãm. &
de fid.inſtr. accepimus & legitur & notatur per Inn.& Hoſt.
in d.c.paſtoralis & de proba.licet per Comp.ſ.de elec.c.ꝙ ſi-
cut ver.Item pone & c.ſtatuimus ſuper verbo procuratores.
li.6.& per Spe. tit.de excep.§.d.ver.vtrum aũt & per Archid.
a 3.q.2.in ſumma per Dy.ſ.de reg.iur.ca.indultum li.6.& p G.
de Montelau.extra de excep.c.vnico in cle.Aut quæris de tpe
ad probandum quod eſt in declinatorijs ante litem conteſtatã
in dilatorijs,poſtꝗ actor ſuam intentionem probauit,vt C.de
proba.l.exceptionem,vbi de hoc per glo.In peremptorijs an-
te concluſionem in cã ſ.de proba.licet de teſti.cum cãm.de fi
11 de inſtr.accepimus.& ibi no.Iliud †tps pôt ſimiliter ex cã,& cũ
cãæ cognitione arctari.vt in iuribus alleg.& de offic.dele.pru-
dentiam,§.ſexta de excep.paſtoralis.no.Arch.3.q.3.ca.ſpatiũ;
vbi hic caſus probatur in tex.& C.de dila.l.j. vbi dicit non am
plius ꝗ tres menſes,q.d.ſi res aliud expoſcat,pôt minorari tps
quia quod de vno dr̃ &c. 25.di.qualis. ſ.de præſump. c.nonne.
12 & hoc notat glo.in d.l.j.Et idem vr̃ †in termino iuris dato, ad
producendum inſtrumenta,de quo ſ.de fide inſtru. cum dile-
ctus.ſ.ꝙ poſsit per iudicem abbreuiari ex cã.arg.ff. de eden.l.
j.§.edendã ff.de op.lega.l.mancipiorum.C.de remiſ.pigno.l. ſi
eo tempore.C.de inge.& male.l.diffamari,C.qui accu.nõ poſ.
l.ſi ea quæ & quia boni iudicis eſt lites dirimere.ff.ſi cert.pet.l.
quidam exiſtimauerunt ſ.de dolo & contu.finem quod dic,vt
no.ſpec.rubri.de inſtru.edit.§.nunc dicamus & Io.And.extra
de verb.ſign.c.ſæpe contingit §.& quia ſuper verbo non parte
13 & plenius ſuper verbo obſtante.Sed ſine †cã hoc facere nõ poſ
ſet vt no.G.de Montelauduno ibi Et iſtam eandem opinionẽ
tenent quidam doctores iuris ciuilis vt Odoffre. quidam ve-
ro vt Iaco.de Ra.tenent contra.ſ. ꝙ etiam poſtea poſsint pro
duci, & male,vt credo licet pro eis faciant no.C. de iudi.in au
th.iubemus.Iac.vero de Are.cuius opinionem approbat Cin.
C.de iudi.l.iudices in iſto articulo ſic diſtinguunt. Aut ius aduer
ſarij per hoc non eſt læſum.i.non magis læditur,quam ſi fuiſſet
intra terminum ad hoc per iudicem aſsignatum producta, &
tunc poterunt poſtea produci. Aut ius aduerſarij eſt læſum,vt
quia ſi produxiſſet inſtrumentum infra terminum per iudicẽ
aſsignatum aduerſarius potuiſſet eum reprobare per teſtes, q
tunc ſuppeterant, & non nunc,& eo caſu non poterunt poſtea
produci arg.ff.de ope.lega.l.mancipiorum,quæ ſic videtur di-
ſtinguere in ſimili,quæ opinio licet ſit probabilis & colorata,
14 primam tamẽ magis credo conſonã veritati.Aut quæris †de
tempore ad allegandum(de iure & ad concludendum) in cauſa
& hoc eſt ad arbitrium iudicis,ſi partes ſint pñtes vt C.de iud.
l.iudices. Si vero ſint abſentes habet locum tempus limitatũ,
vt in auth.iubemus ibi poſita,quod quidem etiam tps ad arbi
trium iudicis moderari poteſt,vt not.Spec.rub.de renunc. &
conclu.in princ.& Go.ſ.de prob.licet & Arch.3.q.3. §.ſpãtiũ,
Aut quæris de tempore ad expectandum quod quidem tem-
pus interdum datur pñti,interdum abſenti,vt in auth.de fide-
iuſ.§.j.coll.j.C.vbi de cri.agi oporteat.auth. qua in prouincia
& C.vbi in rem actio.l.2. & ſ.vt lite non conteſt.c.qm frequẽ-
ter. §.in alijs verſ.ꝙ ſi ſuper rebus. Abſenti vero actori datur,
qñq; vt C.quomodo & qñ iudex in auth.qui ſemel. qñq; reo,
vt ff.de iudi.l.ad peremptorium.& l.ſeq.& C.de iudi.l.prope-
randum.§.ſin autem reus. Et tale tempus poteſt ex cã abbre-
uiari,vt notat Io.24.q.3.de illicita.& Spec.rubrica de citatione
§.j.in fi.& eſt caſus expreſſus 5.q.3.ſi ægrotans,vbi dicitur in-
fra ſpatium duorum menſium,vel trium vel eo amplius , ꝑut
15 cã dictauerit.Aut †quæris de tpe dato a iure ad litem deciden-
dam,ſeu diffiniendam,quod eſt triennium vt C. de iudic.l.ꝓ-
perandum. quid quidem tps eſt inſtantiæ iudicij finitorũ:& il
lud abbreuiari non pôt,vt not.gl.ibi ſuper verbo fiſcale in fi.&
idem notant doctores iuris ciuilis ibi.Aut quæris de tpe iudi
catorio,ſic dicto,quia datur iudicatis ad ſoluẽdum: & illud po
teſt abbreuiari ex cã,vt iam dixi ff.de re iudi.l.2.Et poſſet pro
babiliter dici,quod in caſibus,in quibus licitum eſt iudici cã,
cognita dilationes iudiciales arctare,quod in eiſdem caſibus li
citum eſſet prorogare,niſi contrarium caueretur in iure licet
ex minori cauſa poſsit & debeat amputare quã prorogare quia
materia dilationum eſt amputanda.C.de dilat. l.j. ſ.de dolo, &
contu. finem quod dic vt in Spec.rubrica de dilat.§.nunc videa
16 mus,& de excep.§.nunc videndum & §.dicto. Aut †quæris de
tempore 10.dierum,qui datur ad appellandum, & de hoc dic,
vt ſ.in principio huius diſtinctionis. ¶ Si autem quæris de tẽ
pore ſtatuto a iure circa extraiudicialia, tunc tale tempus , per
iudicem abbreuiari,vel prorogari non poteſt,niſi in iure con-
trarium caueatur,vt patet de tempore trium menſium , quod
datur electo ad petendam confirmationem vt ſ. elec. quam ſit
17 §.cæterum lib.6. qđ nõ pôt abbreuiari vt not.Io.And. de reg.
iur.indultũ.lib.6.Aut quæris de †tempore petitionis apoſtolo
rum quod eſt. 30.dierum. vt C.de app.l.iudicibus. quæ eſt ca-
nonizata.2.q.6.§.iudicibus.ſ.de app.c.ab eo lib.6. & illud pro
rogari non poteſt:nec per appellantem,nec per appellatũ : nec
per iudicem a quo appellatur,vt ibi. & per ea ꝗ dixi poſt Gar-
cias G. & Card.ſ.in principio,ſed bene poteſt arctari non per
iudicem,vel per appellatum,quia beneficium iuris &c.28. di.
de ijs:ſ.de reg.iur.c.indultum.li.6.cum concor.ibi alleg.ſed ꝑ
ipſum appellantem,qui poteſt eos petere qñcunq; loco,& tẽ-
pore congruis ſ.30.dies vt in c.alleg.ab eo in prin.& e.titu. ꝗ-
18 uis,in principio in clemen.Aut quæris †de tempore ſtatuto ad
tradendum per iudicem a quo,& recipiendum per appellantẽ
apoſtolos quod eſt 30 dierum vt in c.ſ.proximo allegato, & il
lud prorogari nõ poteſt , ſicut tempore petitionis ſupra dictũ
eſt.Sed nec arctari per appellantem ſeu appellatum vt probaẽ,
in c.allegato ab eo,in fi.ibi vel infra præmiſſum tps malitioſe,
aut negligenter illi tradere prætermittat, & ſic durante tempo
re iuris iudex,qui arctiorem terminum non aſsignauit,nõ eſt
in mora tradendi,ſed bene poteſt arctari per ipſum iudicem, a
quo,vt probatur in c.alleg.quamuis,§.verum ſi iudex , vſque
in fi.& ſi ipſe iudex certum terminũ limitauerit ad tradendũ
apoſtolos appellanti:& ab eo recipiendum vr̃, quod poſsit ip-
ſum adhuc magis arctare ſaltem de conſenſu appellantis, arg.
notatorum per Genze.in dicto §.verum,vbi dicit terminum,
iuris æquiparari certo termino ꝑ iudicem aſsignatum:ſed ter-
minum iuris poteſt ipſe iudex arctare vt ibi,ergo multo magis
terminum per ipſum aſsignatum,& per iura allegata ſ.ver. Irẽ
ris de tempore limitato & c.& ſ.de ap.ſignificante,gloſ. quod
facere de quo vidi dubitari.Idem in anno qui datur habenti pa
rochialem eccleſiam,vt ſe faciat ad ſacerdotium promoueri.ſ.
de elec.commiſſa,in principio& §.j.li.6.Idem in tẽpore vnius
menſis,quod datur conſulibus, & rectoribus , ac alijs ad ſatiſ-
faciendum de indebite exactis, & receptis per eos ab eccleſijs
& perſonis eccleſiaſticis contra tenorem cap.non minus,& ca
pit.aduerſus,infra de immuni.eccleſi.& hoc nota. Hoſtien. in
dicto cap. aduerſus; ſuper verbo infra menſem verſ. & notan
dum quod & c.Item de decem diebus,qui dantur habentibus
fructus beneficij primi anni vel vlterioris de priuilegio ſtatu-
to, vel conſuetudine ad eligendum taxationem decimæ, vel
reſiduum per extrauan. Suſcepti regiminis.vt no. Gen.ibi ſu-
per verbo decem dies. Idem in tempore, quod datur hæredi,
ad faciendum inuentarium vt C.de iure deli.l.ſancimus.§.j. Et
per eandem viam faciunt ff.de ſucce.edic.l.j.per totum.& §.ſa

ne.ar.C.ad l.Iul.de adult.l.adulterij.& in auth.de nup.§.ſed & ſi
quis colla.4.ſecus in caſu vbi ꝯrium cauetur in iure vt patet.ff.
de acq.hær.l.quandiu.¶ Si quæris de ſecundo membro princi
pali.ſ.de tempore ſtatuto,ſeu limitato ab hoie ſolo, tunc ſm
Hoſt.tale non pôt ſolo iudicis arbitrio prorogari vt hic, licet
poſsit arctari vt j.eo conſuluit.§.ſi aût.Ego vero Henricus in
hoc articulo,dico aliter:quia aut quæris de tempore limitato,
a ſuperiore illius,qui vult ipſum abbreuiare vel prorogare, vt
in iſto c.Aut de tempore limitato a iudice illomet qui vult ip
19 ſum abbreuiare,vel etiam prorogare.Si primo †modo,tûc aut
hoc vult facere ſine conſenſu partium vel procuratorum ipſa
rum ad hoc ptâtem habentium,& non pôt,vt hic in principio
& no.Spec.rub.de remiſ.§.videndum reſtat ver.hoc ét eſt no-
tandum & G.j.de elec.commiſſa.j.gl.li.6.Aut de conſenſu par-
tium,ſiue procuratorum ipſorum ad hoc ptâtem habentium,
20 & tunc aut †quæris,nunquid poſsit abbreuiari,& dic quod ſic.
Vnde ſi mandetur,qđ lapſis ſex menſibus,iudex remittat cau
ſam inſtructam de conſenſu partium remitti poterit ante tem
pus ſm Inno.& Ho. & Io.And.hic pro quibus.C.de temp.ap
pel.l.ſi.in ſi.& ff de no.ope.nun.l.j.§.& poſt operis.Aut quæris
nunquid poſsit prorogari,& tunc aut prorogatio ſit ante ter-
minum in commiſsione appoſitum,& dum durat iuriſdô, &
tunc valet prorogatio, vt hic in ver.niſi dies. Aut poſt lapſum
terminum & poſtquam iuriſdictio expirauit, & tunc nô valet
prorogatio.Nam cum per lapſum terminum priuatus ſit iu-
riſdictione partes amplius ſibi eam dare non poſſent. C.de iu-
riſd.omn.iud.l.priuatorum.j.de ſoro comp.c.pen.j.eo.c.ſigni
ficantibus ſm Egi.Pe.Abb.& Io.And.hic inde ſpec.hoc titu.
§.ſi.ver.item iuriſdictio ar.pro vtroq; membro.ff.de precario
l.ſed ſi manente.Si quæris de tempore limitato ab illomet iu-
dice qui eum vult abbreuiare, vel prorogare,tûc pôt ab eo ab
breuiari,vel prorogari j.tempus ſuæ iuriſdictionis durantis,
21 vt C.de dila.ſiue pars.j.e.conſuluit.arg.ff.de re iudi.l.qđ iuſsit.
¶ Si quæris de tertio membro principali.ſ.quâdo tempus, eſt
ſtatutum,& limitatum ab homine,& firmatû a iure & ſic eſt,
partim hominis,& partim iuris,tûc dic,ꝙ tale tempus immu
tari non pôt,niſi in illo iure vel alio contrariû caueatur.Sic in-
tellige extra de vita,& honeſt.cle.c.j.in cle.& quod ibi nota.G.
& Gen.ſuper verbo deſtituerit. Vnde ex quo ſemel arbitratus
eſt iudex non poteſt amplius arbitrari,arg.ff.de verb.oblig.l.ſi
quis arbitratu.in ſi.ff.de op.le.l.apud Aufidium.j.de regu.iuris
c.quod ſemel placuit.li.6. Vnde functus eſt officio ſuo.j.de e-
lec.ſi compromiſſarius.li.6.& quia terminus confirmatus a iu
re vř datus a iure.arg.ff.de verb.ſign.l.lege obuenire. nam om
nia noſtra facimus &c.C.de vete.iure.enu.l.j.§. ſed neq;. j.de
præb.2.q autboritate.& c.ſi apoſtolice.li.6.Reſtat nunc reſpô
dere ad qônem gloſſæ primæ prædictæ Ber. hic. quæ quidem
quæſtio pôt dupliciter intelligi, & poni. Vno modo ſic, Cauſa
committitur.j.20.dies terminandæ:nunc quæritur, nunquid,
induciæ. 20.dierum dandæ ſunt ad deliberandum.de quibus.3
q.3.§.offeratur.& C.de litis côteſt.auth.offeratur.Et ſm intel
lectum iſtum procedit bene ſolutio glo.quia iſta dilatio eſt ar
bitraria, vt eſt dictû. Alio modo pôt intelligi apponi: vt ſit ma
ius dubium,ſi cauſa committitur infra viginti dies terminan-
da,eminet talis dilatio côcedenda quæ nullo modo intra illud
tempus poteſt coarctari,vt quia actor, vel reus petit dilationê
ſibi dari ad producendum teſtes ſuos,qui diſtât.12.vel 20.die
tis a loco,vbi iudex cognoſcit poteſt etiam ponere multa alia
exempla,vbi dilatio ad arbitrium boni viri,danda non poſſet,
infra tempus iuriſdictionis iudicis coarctari, & iſti quæſtioni
glo.non reſpondet.&c. Tu vero in hac qône.ſ.qñ imminet ta
lis dilatio concedenda,quæ j. tempus iuriſdictionis delegati,
coarctari non pôt,ſic diſtingue,& ſatis probabiliter aut poteſt
22 †imputari parti petenti dilationem huiuſmodi curtam breuis
terminus eſt conceſſus iudici ad cauſam terminandam,& tunc
non dabitur ſibi aliqua dilatio,quæ,ſ.vltra terminum iuriſdi-
ctionis iudicis finiendæ,ſe extendat.arg.ff.ſi quis cau.l.2. §.vl-
timo.& hoc verum,niſi iuſta cauſa interueniret,vt quia teſtes
qui erant in loco iudicij tempore commiſsionis factę, ſubito
receſſerunt & ad loca remota ſe tranſtulerunt:quia tunc ſecus,
nam licet fuerit in culpa in hoc,ꝙ tam breuis terminus fuerat
iudici aſsignatus,caſus tamen repentinus,quem præuidere nô
poterat,ſibi non debebit imputari.arg.l.alle.2.§. ſi quis tamen.
in ſi.ibi niſi anguſtiæ.&c.ff.ſi quis cau.quia quæde nouo emer
gunt,nouo indigent auxilio.ff.de interro.act.l.de etate, §. ex
cauſa.& ff.vt in poſ.le.l.plane ꝑ hoc ét facit.ff.de excu. tu.l.ſci
re.§.obſeruabût.& j.de cle.c.cupiêtes.§.quod ſi per 20. ibi nul
23 la iuſta cá &c.& §.inſuper.Aut †nô pôt imputari parti petenti
dilationê hmôi curtâ breuis terminus eſt conceſſus iudici, ad
cám terminandam & tunc aut poſt lapſum termini ſeu tpis iu
riſdictionis iudicis ſtatim actus de quo agitur,ſeu actio, ď qua
agitur expirare,& finiri debet.vt v.g.in integrûm reſtitutionis
cá commiſſa eſt infra quadriennium terminanda, & ſic j.ter-
minum iuris iuxta.l.ſuperuacuam.C.de temp.in inte.reſtit.pe.
& j.de in integ.reſt.c.j.& 2.li.6.& e.t i.c.vnico.in cle. & aliqua
partium petit dilationem tps quadriennij tranſcendentem, &
tunc non dabitur talis dilatio,quæ vltra iuris terminum ius ſeu
inſtantiam perimentem ſe extendat:quia pro nihilo fieret,ſed
iudex vlterius procedet ad diffinitiuam ſniam ſi commode fie
ri pôt ar.j.de dolo & contu.c.prout vel ſi non pôt commode
abſoluet ab inſtantia iudicij iuxta.l.properandum. C. de iudic.
24 †Aut poſt lapſum tpis,ſeu terminum iuriſdictionis iudicis a-
ctus,de quo agitur,ſeu actio de qua agitur non ſtatim debet ex
pirare, ſed poteſt de ſui natura ſatis poſtea durare,vt eſt, vi-
dere in actionibus in quibus litis conteſtatio perpetuat actio-
nem vſque ad quadraginta annos de iure ciuili, & in quib. eſt
iam lis conteſtata.vt C.qñ li.princ.datus litis conteſta.ſa.p to-
tum.& C.de annali excep.l.j.§.exceptis.Hodie vero talis,con
tra quem eſſet lis taliter conteſtata,non præſcriberet vſque ad
mille annos,cum præſumatur hře malâ fidem,vt j.de præſcri.
c.ſi.ſm Io.16.q.3.c.j.in ſi.vel ſi etiam non eſſet lis conteſtata,
ſed ſatis adhuc reſtaret de vita actionis,& tunc talis delegatus
deberet dare dilationem etiam vltra tps ſuę iuriſdictionis. qđ
niſi faceret partem petentem grauaret vt j.de dila.c.j.& p to-
tum & tunc quia non durat amplius ſua iuriſdictio debet cau
ſam ad delegantem remittere & ille delegans de cá per ſe,vel p
alium cognoſcet iuxta dilationem aſsignatam qui ex eiſdem,
actis poterit cognoſcere,& iudicare,vt ff.de iudi.l.mortuo.Et
in iſta diſtinctione concordant in effectu Pe.de bella Pertic.&
Cin.C.de tempo.in integ.reſti.pe l.petendę.quicquid ibi no-
25 tauerit Iac.de Ra.& iſtam qônem glo.†intellige qñ princeps,
puta.Papa vel Imperator committit cám infra certum têpus,
terminandum:quia talis qui eſt ſupra ius.vt C.de legit.l.digna,
vox.& j.de cônce. præb.propoſuit pôt abbreuiare terminum
iuris.vt hic in tex.& in glo.& j.de app.c.ſuper eo.2.§.fin.ff.de
iudi.l.2 § ſed iudex.C.de iud.l.properandum.§.ſin autem ī me
dio & in auth.vt clerici apud proprios epiſcopos.§. ſi vero. in
ſi.colla.6.ſed alius iudex inferior,vt epiſcopus, & alij iudices,
perpetui & ordinarij,hoc facere non poſſunt, & ſi cám com-
mitterent hoc adiecto ꝙ infra minorem terminum, quam ter
minum iuris cám terminaret delegatus nô valeret ſm docto
ris iuris ciuilis,qui hoc tenent per tex.in auth.de iudici. §.oês.
26 colla. 6.qui † quidem.§.bene pôt pati iſtum intellectum. licet
& aliter poſſet intelligi quorû opinionê credo verâ in ꝓiudiciû
partium ſeu alterius earundem. Nam nô poſſunt imponere,ne
ceſsitatem partibus, vt j.certum tps arctius,quam ſit tps iuris
cám finiant.arg.j.de re.iur.c.indultum.li.6.cum ibi no.Sed be
ne poſſunt hoc facere in præiudicium delegati cômittendo ſi-
27 bi iuriſdictionê ſuâ vſq; ad certû tps †ita ꝙ intra illud tps cau-
ſam finiat,ſi poſsit quod niſi fecerit exercitium iuriſdictionis
quo ad illâ cám ad eos libere reuertatur. Nâ arguendû eſt de re
ad tps.ff.de mili.teſta.l.miles ita.circa principium.Modo con-
ſtat,ꝙ iudex ordinarius inferior principe, & ét delegatus prin
cipis pôt partê cáæ cômittere & partê ſibi reſeruare vt j.eo.c.
ſuper qônum.§.intentionis.& j.eo.tit.c.ſi delegatus.in ſi.li.6.
ergo & pro parte temporis poterit cômittere cám,hoc eſt, ꝙ
ſi infra tps per eum limitatû in cômiſsione cá non ſuit termi-
nata quod ipſe delegans cognitionê reſumere poſsit: & credo,
qđ dicti doctores (licet hoc non expreſſerint) ſic ſenſerunt.
¶ Si quæris vtrum iudex poſsit omittere ſolennitates ordinis
iudiciarij,diſtingue aut quæris, vtrum hoc poſsit facere de cô
28 ſenſu partiû aut ſine conſenſu. tunc †aut iudex procedit non,
vt iudex ſed arbitrator ſeu amicabilis ꝯpoſitor a partib.electus
aut ꝓcedit vt iudex.Si primo mô,dic ꝙ ſic.vt ff.de of.ꝓ con.
& le.l.nec quicq̃.§.de plano in aut.vt diffe.iud.§.ſi vero côtige
rit coll 9.& j.de pb.c.niſi eſsêt ſm Hoſt.hic.& G.de Môtelau.
extra de ver.ſig.c.ſępe ꝯtingit ſup verbo taliter cám.ī cle.Si ſe
cûdo mô tûc aut qris,de ijs,q ſunt ſubſtâtialia ſicut eſt libelli
oblatio,litis ꝯteſtatio,& ſimilia & illa ñ poſsût ꝯſenſu partiû o
mitti ſm Ber. & G.de Môtela.ī d.c.ſæpe qđ credo verû ceſſâ
te ꝯſuetudine,& ſtatuto ꝯrijs,de qb.ſtatî ſequiť, quâtû ad litis
ꝯteſtationê vt s.de elc.duciû 2.§.tâdê.& j.de litis ꝯteſta.c.vnico
vt de hoc no.plene ſpe.ti.de ſen.ꝓl.§.iuxta ver.qđ ſi de partiû
29 quâtû †vero ad libellû dico idê ſi libellus ſumaî pro petitione,
verbotenus ꝓpoſita,vel explicata,& poſtea apû acta deſcripta
ita intellige opin. Tan.Vinc.Phi.Bar.Inno. & Hoſtien.j.de li-
bel.

bel.obla. ca.1. Si vero libellus ſumatur pro petitione ſolenniter
in ſcriptis propoſita ſocus. Nam talis non eſt de ſubſtantia or-
dinis iudiciarij, & poteſt omitti. quod dic vt no. ple. Io.Andr.
ibi & in d.c.ſæpe cõtingit.in cle.ſuper verbo neceſſario. Quan
tum vero ad hoc quòd ſnia feratur in ſcriptis,dñt Ber.& Hoſt.
hic, quòd de conſenſu partium iudex omittere non poteſt ta-
lem ſolennitatem. Sed Io.Laur.& Io.de Fa.contra.2.q.1.in pri
mis glo.fin.ſed prima opinio tutior eſt, & forte verior de iure.
30 Si vero † quæris, vtrũ illa quæ non ſunt de ſubſtantialibus poſ-
ſint omitti, vel eis renuntiari de cõſenſu partium,ſicut ſunt te-
ſtium productiones & inſtrumẽtorum editiones, poſitiones,
& articuli,dico ꝙ ſic,vt patet.j.de teſtibus.cũ veniſſet vbi hoc
no.Ber.& Hoſt. in glo.fi. quantum ad teſtium productionem,
idem G.de Mõte Lau.extra de teſti.c.teſtibus.in cle. & ad hoc
facit optime: quod not.Inn.j.de teſti.c. cum cauſam quæ inter
archiepiſcopum.in gl.no.quòd & Hoſt.poſt eum,& Spec.ti.de
teſte.§.nunc tractãdum ver. attendere debet. licet Accur.notet
contrarium & male,in authen. de teſti.§. quia vero.colla.7. &
31 C.de teſti.in authen.qui ſemel. Si † quæris,vtrum ſine cõſenſu
partiũ hæ ſolennitates omitti poſſint, refert,aut quæris de ſta-
tuto vel cõſuetudine eſt,quòd poſſint omitti, vel etiam ex to-
to tolli, & tunc omitti poterunt quinimò etiam ex toto tolli.
argu.C.de priuileg. ſcho.l. quoties. lib.12.j.de eo qui mittitur
in poſ.cauſa rei ſeruandæ cum veniſſent.Aut non eſt ita de con
ſuetudine vel ſtatuto. & tunc nõ poterunt per iudicem omit-
ti,vel tolli.j.de litis conteſta.c.vnico.& de libel.obla.c.1.& hoc
notat Gen.in c.alleg.& de verb.ſign. ſæpe contingit ſuper ver-
bo litis conteſtationem. in clem.

1 *Pœnam iuris mutans, quando, an non, infamis.*
2 *Delegatum non, niſi in paruis mulctare.& 3.*
4 *Mulctam iuriſdictioni commenſurari.*

1 §.Illis. Si quæris,vtrum † iudex, qui pro crimine, vel deli-
cto infligit, vel imponit pœnam molliorem vel du
riorem pœna ſtatuta a iure ſit infamis, refert aut hoc facit ſine
cauſa legitima, & tunc eſt infamis. vt C.ad l.Iul. de vi publ. vel
pri.l.ſeruos qui ad furem.& ne ſanctum bapt.reite.l.3.in fi. Aut
hoc facit ex cauſa legitima, & cum cauſæ cognitione: & tunc
non eſt infamis. nam ex cauſa legitima pœna a iure ſtatuta po-
teſt licite tẽperari & exaggerari, vt legitur & notatur.ff. de ijs
qui not.infa.l.quid ergo.§.pęna grauior.& C.de ijs qui no.infa.
l.& ſi ſeuerior.& l.ſi Poſidonium. ſi ergo licite, & iuris autho-
ritate hoc fieri poteſt.ergo pœnam infamię,vel aliam non me-
retur.C.ad l.Iul.de adult. l.Gracchus.23.q.4. qui peccat.& pro
hoc no.per Ber.Innoc.& Hoſtien.j.de ſecun. nup.ca.pen.& fin.
Et iſtam diſtinctionem ponit Hoſtien.hic. & in ſumma de off.
ordi.§.qui pertinet circa princ.ver.ſolutio &c.& de accu.§.quis
ſit effectus.in princ.vbi de hoc plene.& Archid.18.diſtin. pro-
pter eccleſiaſticas & frater Ioan. in ſumma confeſ.titu.de pęn.
q.14.& vide quod no.Ber. & Hoſtien.j.de pœnis. c.licet.
¶Si quæris, vtrũ iudex poſſit pœnã diminuere, vel augere ſeu
mutare, diſtingue vt dicã.j.ti.1.de raptorib. in c.in archiepatu.
3 ¶Si quæris, † vtrum iudex delegatus poſſit mulctare. Inn.hic
in gl.fi.& ſ.eo.c.1.& Hoſt.ibi.& j.c.proximo.dñt,quòd ſic. &
idem tenent.j.de appel.ſæpe.ſuper verbo expenſarum. arg.ff.ſi
quis ius dicen.non obtempe.l.vnica.ff.de off. eius cui man. eſt
iuriſdictio.l.fi.C.de modo mul.per totũ. & C.de ſportulis.l.2.
idem Ber.& Tanc.j.eo.paſtoralis.ad fin.ſuper verbo puniat.&
Inn.ibi in glo.pen.& Spec.rubri. de contumacia.§.fi.in princ.&
de ſen.paſ.§ ſpecies.ver.eſt & quarta. Alij dñt cõtra, vt Accur.
in prædicta.l.2.C. de ſportul. & de modo mul.l.eos. in princ.&
Hoſt.in ſumma de re iudi. ſub rubrica de mulcta.§. quis poſſit
mulctare.in fi.pro quibus ſatisfacit d.l.eos. & eo. tit.l.2.& 3.&
C.de defen. ciui.l. defenſores.j. & quod dr̃ in l.2.C. de ſportul.
eſt ſpeciale. Et ratio eſt ſm Hoſt.quia delegatus Papæ non re-
cipit iuriſdictionem,neq; poteſtatem,niſi ſint cenſurę eccleſia
ſticę,cuius noīe mulcta non cõtinetur, vt patet.j.de verb.ſign.
c.quærenti.ergo non mulctabit,niſi reſcriptũ id expreſſe con-
2 tineat,ſicut fit.j.de accu. c. cum dilecti. Sed tu diſtingue, † aut
quæris de parua mulcta,& temperata non magna, & tunc vera
eſt prima opinio.ſ. quòd poteſt mulctare non ex vi illius clau-
ſulæ cenſurę eccleſiaſticæ,ſed ex vi iuriſdictionis ſibi cõmiſſ-
ſę ſiue ex ſeueritate eccleſiaſtica de qua hic.& j.eo.pręterea.&
ad iſtam mulctam extorquendam poterit cenſuram eccleſiaſti
cam exercere vbi certa pœna non eſt ſtatuta vt hic. & hoc ſiue
3 pars venire contemnat,ſiue non pareat. vt ſ.eo.c.1. Aut † quæ-
ris de magna & immoderata: & dic quòd non poteſt: & ita in-
tellige ſecundam opinionem.& ita diſtinguit Hoſt.ſ.eo.ca.1.
vbi etiam dicit corrigẽdum quod in ſumma notauit ita etiam
diſtinguit Inn.j.de homici.c. pro humani.§. nos tanto.gl. & ſic
patet.lib.6.& idem Ioan.Andr.hic& ibi in nouella per l.2.C.de
ſportul.per quã legem dñt quidam moderni legiſtę, quòd dele
gatus imponit mulctam, ſed non tantam, ſicut ordinarius. In
iſta etiam diſtinctione concor. Archid.2.q.6.§.diffinitiue ver.
item cum certa. & j.de app.c. legitima ſuper verbo ſniam. li.6.
4 Et nota † quòd iudices, qui pñt vſq; ad certam ſummam mul-
ctare, ſi vltra mulctarent, non valeret in ſuperfluo quod face-
rent,in alio vero hoc eſt vſq; ad illã ſummã valebit. pro hoc.j.
de pręb.c.dilectus filius.& c.niſi eſſent.1 2.q.2.ſi quos.& quod
legitur & notatur.C.de don.l.ſancimus.in prin.& j.de don.apo
ſtolicę.2.q.6.§.diffinitiua ver.item cum certa ibi qñ dicit,quòd
contra ius.& c.q.d.non totum eſt infirmum ſed in eo quod ex-
cedit quantitatem præfixam, non tenet. ar.89.diſt.iudicatum.
ſm Laur.Hug.Pet.& Archi, ibi licet Ioan.Andr.ibi contra.

PRæterea. Si quæris, vtrum, aliquo conceſſo, conceſſa ſint oĩa, ſine quibus conceſſum explicari nõ poteſt, dicam.j. de accu.in c.ex parte.j.& ibi vide ea quæ dicuntur ibidem.

1 *Brachium ſeculare inuocat ordinarius.*
2 *Delegatus ob laicalia requirit ſeculare brachium.*
3 *Delegatus non niſi ob grauia eccleſiaſtica requirit ſeculare brachium.& 4.*
5 *Exequi deuoluta non poteſt ordinarius.*
6 *Executionem intra appellationis tempora denegari.*
7 *Interlocutoria & definitiue diſcrimen.*
8 *Exequi rem iudicatam poteſt iudex.*
9 *Exequi definitiuam poteſt delegatus: qui accipiendum.10.& 11.*
12 *Delegati principis ſpecialia.*
13 *Executio delegabilis.*
14 *Arbitrorum qui, an non, exequi poſſint.*

SIgnificaſti. Ordinarius poteſt inuocare au-
xilium brachij ſecularis. vt j.de
off.ordi.c.1.& 23.q.5.adminiſtratores. Sed quid de
delegato? idem, ſm quod vr̃ tenere Innoc. hic. hoc
etiam tenent Hoſt.& Io.An.hic.& ho.ſ.eo.ca.1.& Ber.j.eo.c.
ſtatuimus.li.6.& Arch.in c.alle.adminiſtratores.& G.de Mon-
te Lau. extra.de relig.do.c. quia contingit. ſuper verbo cõtra-
dictores.in cle. Sed ipſe Arch.tenet contrarium.j.de hæreticis
c.vt officium.per illud c.a contrario ſenſu. & per quandã addi-
tionem Ber.poſitam,vt dicitur.j. de off.ordi.c.qm̃ in pleriſq;.
in fi. quam tñ non habeo, nec credit Io.An.ibi quòd fuerit ver
bum Ber.ibi,tum quia vidit originale additionum.tum ꝓpter
quandam opinionem.ſ.ipſius Ber.in d.c.ſtatuimus. idem tenet
abbas hic dicens quòd iura contraria loquuntur in ordinario &
quòd ſic ſeruat curia. Spec. vtranq; opinionem recitat.tit.1.§.
ſequitur ver.ſed nunquid ſeculare: & ibi vr̃ ſibi placere prima:
cum ordinarius, qui eſt minor, hoc poſſit. Sed iſtas opiniones
concorda diſtinguendo, ꝓut diſtinguit in effectu G.de Monte
Lau.extra.eo.c.vnico. in cle. Et quia non oẽs hñt eum, diſtin-
gue. quia aut perſonæ, vel poſſeſſiones, in quibus eſt executio
facienda,ſeu aliquid exequendum vel faciendũ ſunt oĩno laica
2 les,aut ſunt eccleſiaſticę. Si laicales, † tũc iudex delegatus non,
niſi per modum requiſitionis,recurrit ad brachium.i.ad iudicẽ
ipſarum perſonarum ſiue poſſeſſionum iuxta tenorem.c.j.de
3 foro cõpe.poſtulaſti. Si ſunt † eccleſiaſticę,tunc aut non eſt tan
ta violentia, quin ipſe delegatus poſſit per ſe ſufficere. & tunc
non poteſt inuocare auxiliũ brachij ſecularis,quod non eſt in-
uocandum,niſi qñ eſt neceſſitas ſeu opus.j.de off.ord.c.1.Aut
tanta eſt violentia,quòd iudex eccleſiaſticus,ſeu delegatus non
poſſet per ſe ſufficere:& tunc per ordinem requirendus eſt pri
mo ordinarius eccleſiaſticus loci.& ſic intelligitur.j.c.proxi.&
c.ſane quia.& c.paſtoralis. Et ſi ipſe ordinarius per ſe & per ſuã
cenſuram eccleſiaſticam ſufficiat non credo quòd poſſit inuo
4 care brachium ſeculare ſm opi.Archi.Si vero † nec per ſe,nec
per ordinariũ ſufficiat, quòd cenſura eccleſiaſtica nihil poteſt
ↄtra tales operari imò in profundum malorum venientes cum
eccleſia non habeat vltra quid faciat. ſ.de iudi.cum non ab ho-
mine. tunc inuocare poterit ſolenniter brachium ſeculare quæ
inuocatio erit ipſi delegato commiſſa,ſicut cætera,ſine quibus
negotium expediri non poteſt.ar.hic.& ſ.eo.c.1.& c.prętcrea.
&.j.eo.c.ſane quia.& 23.q.5. adminiſtratores ſecundum opin.
Hoſt.& aliorum ſequacium. Et ſic credo Arch.generaliter ve-
rum dicere, alios autem in caſibus ſpecialibus tantum. Ita di-
ſtinguit in effectu. G.de Montelauduno.vbi.ſ.

¶Hic

¶ Hic habes q iudex delegatus poteſt ſnĩam ſuam executio-
ni debitę demandare.& ĩ.eo.in literis.& c.paſtoralis.§.quia ve
ro.& ſ.eo.tit.c.ſi delegatus.lib 6. Sed contra.ff.de re iudica.l.a
diuo Pio.1.rñſo.2.q.6.quiſquis.& ĩ.de fo.compę.c.ſi quis con-
tra clericum. Ad quorum contrariorum ſolutionem,& mate-
riæ euidentiam pleniorem,diſtingue,aut quęris, vtrum aliquis
iudex, vel arbiter poſsit ſnĩam ſuam executioni mandare , re-
fert,aut quærit de iudice:aut de arbitro. Si de iudice aut de iu-
dice ordinario aut de delegato. ſi de ordinario refert . aut poſt
5 † latam ſnĩam negotium eſt ad examen ſuperioris iudicis tota
liter deuolutum . aut per reuocationẽ negotij ad ſe per ipſum
factam.vt ſ.de poſtula.præla.bonę.§.nos igitur.ĩ.vt lite pen.c.
eccleſia S.Mariæ 2.& de app.vt noſtrum. vel per relationem.ĩ.
de offi.le.licet vel per appellationem pendẽtem.ff.nil noui ap.
pen.in rubro & in nigro.ff.ad Turpil.l.1.in fi.ĩ.de ap.nõ ſolum.
& c.licet.lib.6.& tunc non poteſt ea executioni mandare vt in
iuribus alle.& no.Car.ĩ.de elec. ſi poſtquam.li.6. Et bene dico,
appellatione pendente, nam cauſa appellationis finita quis de-
bet ſnĩam exequi vtrum iudex cauſæ principalis, vel cauſæ ap-
pellationis dic vt per Card.& Arch.ĩ.de app.romana.in fi.li.6.
& dicam de hoc.ĩ.eo.paſtoralis.§.præterea. Aut non eſt deuo-
6 lutum negotium ad examen ſuperioris : † & tunc aut quæris,
vtrum poſsit exequi infra.x.dies datos ad appellandũ,aut poſt.
Si infra decem dies datos ad appellandum, tunc refert;vtrũ eſt
diſſinitiua,vel interlocutoria. Si diſſinitiua:tunc non põt exe-
qui. Sic intelligo glo.Accur.ff.nil noui app.pen.l.1. & ĩ.de app.
c.non ſolu.1.reſpon.lib.6.Si eſt interlocutoria tunc poteſt,vt in
c.alleg.non ſolum 1.reſpon.a contrario.& not. Inn.ĩ.de excep.
c.dilectę.in glo.no. q & Spec.tit. de app.§.reſtat videre. in fi.&
Arch.2.q.6.anteriorum ſuper verbo deliberatione. licet Ber.ĩ.
de accu. ad petitionẽ dicat idem in interlocutoria quod in diſ-
7 finitiua. & credo q male. Et eſt ratio, † quare ſecus in interlo-
cutoria,quam in diſſinitiua : quia ſicut nõ debet attentari poſt
appellationem a diſſinitiua vt in d.c.non ſolum 1.rñſo. Sic nec
contra ius quod competit ad appellandum intra decenium vt
ibi.iam enim ius quod habet ad appellandum infra decendium
auferret ille,pro quo ſnĩa eſt lata: quod eſſe nõ debet : quia be-
neficium iuris &c.in authen.de nup.§.ſi vero ſolum colla.4.28.
diſt.de ijs.ĩ.de regu.iur.c.indultum.lib.6. & nedum ius non eſt
auferendum alicui : ſed nec etiam ſpes ad ius. vt ff. vſusfructu
quemadmodum ca.l.ſi vſusfructus.ff.de adult.l.ſi vxor.§.diuus
ff.de ven.inſpi.l.1.§.publice hanc rõnem aſsignat Card. in c.al-
8 leg.non ſolum . Si vero † quæris, vtrum poſsit exequi poſt de-
cem dies datos ad appellãdum , & ſic poſtquam res tranſiuit in
rem iudicatam, a qua non eſt appellatum,tunc dic,& poteſt.C.
[de execu.rei iudi.l. eos quos & per totũ.ff.] de re iudi.l.4.& ĩ.
de offi.ordi. ca.1. Si quæris de delegato tunc aut eſt delegatus a
principe,aut ab alio ordinario.Si eſt delegatus a principe,& idẽ
quo ad hũc caſum in ſubdelegato.vt ĩ.eo.ex literis.& de re iu-
dicata.cum Bertoldus,tunc aut eſt delegatus vſq; ad certũ ter-
9 minum,aut ſimpliciter. Primo caſu,aut quæris vtrum † ſnĩam
per ipſam latam infra terminũ ſibi ſtatutũ lapſo termino exe-
qui poſsit . Et hæc quæſtio fuit damaſceni quarta in hoc tit. &
Bart.Brixienſis venerealis.7.& dominicalis.93.& incipit. cau-
ſa fuit cõmiſſa: & ipſe dama. Tan.& Bart. Brixienſis tenent,q
exequi poterit. Idem Ber.ſ.eo.de cauſis in gl.poſſet quęri. hoc
etiam caſu vr placere Hoſt.ĩ.eo. conſuluit vbi dicit q delega-
tus vltim · die pronuntiat & poſtea infra annum exequitur.pro
eis facit.ĩ.eod.quærenti. de app.paſtoralis.ff.de teſta.l.hæredes
palam. Nec vr nonum facere,qui iam factum exequitur. & fa-
ciunt no.ſ.de reſcriptis.literis.ĩ.de reſcriptis.quamuis.li.6.Sed
Hug.Ioan.& Archid.28.q.1.ſi homo eſſes contra. pro quibus
decre.de cauſis.ſ.eo. ibi eo tranſacto mandatum expirat.ĩ.eo.
conſuluit.& ĩ.titu.1.nouit Io.Andr. in prędicto c.de cauſis.con
cordando opiniones,nec tenet,quod aut terminus adijciẽ deci
ſioni,vel diſſinitioni cauſæ:& tunc ſit vera opinio prima, quaſi
Papa ſimpliciter delegante cauſam & ſciente tempus diſſinitio
nis fiendę adhuc duret poteſtas in executione.ſicut ſi in cõmiſ-
ſione cauſæ Papa ſtatuiſſet tẽps conteſtationis,vel cõcluſionis .
Ijs expeditis in tempore adhuc in vlterioribus remaneret dele
gati poteſtas,& tunc expone ibi eo tranſacto,& ſupple,& cau-
ſa non finita,vel ſic eo tranſacto mandatum, ſcilicet decidendi
hæc opinio vera maxime qñ per executionem nil auferatur vi-
10 cto & facit quod no.de app. paſtoralis . Aut terminus † adijci-
tur iuriſdictioni,& tunc ſit vera opinio ſecũda:& hoc, ſiue af-
firmatiue proferãtur verba,puta quod duret iuriſdictio vſq; ad
annum, ſiue negatiue, puta, quod non duret vltra annum cum
e. im executio ſit de iuriſdictione ĩ.eo.c.ſi delegatus.li.6. Re-
ſtat,quod iuriſdictione finita exequi nõ poterit. de hoc in Spe.
eo.ti.§.reſtat ver. quid ſi in ſtatuto Io.An.cuius diſtinctionem
credo veram . Aut quæris,vtrum eam exequi poterit infra ter
minum ſibi ſtatutum, & dic, quod poteſt ſicut ſi eſſet delega-
11 tus ſimpliciter . In ſecundo † caſu ſcilicet qñ eſt delegatus ſim-
pliciter tunc poteſt vt hic.& ĩ.eod.in literis.& ca.paſtoralis.§.
quia. ſm tñ diſtinctionem ſupra factã in ordinario & hoc infra
annum.vt ĩ.eo.quærenti.& adde quod ibi dicam. Fallit in caſu,
vbi delegans executionem ſnĩæ ſibi reſeruat,vt.ĩ.de app.vt no
ſtrum. & vt eccl. benefi.c.vnico vel ſubdelegans.ĩ.eo.ſi delega.
li.6.Si eſt delegatus ab alio ordinario,tũc ſunt opiniones. Nam
Tan.Laur.Vin.Goff.Phil.Bertran. Bonaguida.& Hoſt.in c.al-
lega.ſi quis contra clericum.& Inno. hic. & de arbi. innotuit.&
Ber.& Laur.2.q.6.quiſquis.tenent, quòd non poteſt exequi per
l. a diuo Pio.ff.de re iudica.idem Pet.de Samp.& Abb. hic qui
12 notant hic quatuor ſpecialia in delegato † principis,quæ nõ ha
bet delegatus ordinarij. Primum, quòd ille,ſcilicet, delegatus
principis exequitur,iſte non. Secundũ,q ille delegat, iſte non.
vt ĩ.eo.paſtoralis & c.fin.C.de iudi.l.a iudice. Tertium, q ille
citare poteſt per edicta.ĩ.eo. gratum iſte non.C. de iudi.l.ſanci
mus.de hoc in Spec.de citatione.§.ſequitur videre ver.no.ſm
Ber.Quartum.ĩ.eo.c.ſuper quæſtionũ.§. porro. eadem ſpecia-
lia notat Bonaguida in c.ſi quis contra. & quòd non poſſit ex-
equi,vr tenere Bart.Brixienſis & Spec.hoc tit.§.1.in fi.de hoc
etiam no.tit.de ſen.execu.§.2.in princip.Sed contrarium tenet
Goff.ĩ.eo.c.ex literis.& Inn.ĩ.de off.ordi.cum ab eccleſiarum
glo.fi.& Io.And.ibi & Ber.in c.allegato ſi contra. & Ioannes &
Archid.in c.allegato,quiſquis. & hoc credo verius iuxta tñ di-
13 ſtinctionem pręmiſſam.Et eſt ratio,quia hodie executio † ſen
tentiæ realis & incorporalem poſſeſsionem miſsio eſt delega-
bilis. ſm quòd aliã quæ ſunt meri, vel mixti imperij.ĩ.de offi.
ordi.quòd ſedem vbi hoc no.Ber. & Hoſt.& hoc idem not.Io.
95.di.c.peruenit.& Spec.tit.de iuriſdi.om.iud. circa medium.
& G.& Ber.ĩ.de foro compe.c.vnico.in cle. & Inno.ĩ.de verb.
ſigni. dilecto.item etiam quia ordinarius committendo vices
ſuas ſimpliciter cenſetur etiã executionem cõmiſiſſe niſi eam
ſpecialiter ſibi reſeruet.arg.ĩ.eo.ſi delegatus.§.fi.li.6.Item con
tra cõmittẽtem , qui potuit verba apertius declaraſſe eſt inter-
prætatio facienda.ĩ.de reg.iur.c.contra eum in principio.cum
concor.ibi alleg.& l.veteribus.ff.de pact.Item dato,quòd de ſui
natura veniret,tñ tanquam acceſſorium & ſequela ad ſnĩam ve
niret debet.ar.ĩ.de præb.c.ſuper.eo.& c.quia ſępe.lib.6.& ex-
tra.eo.tit.c.ſi iuxta.in cle.& C.de iudi.l.quoties.ff.de exercito.
14 act.l.cuicunq;.§.pen. Si quæris de arbitro, † tunc refert, aut de
arbitro iuris,& talis poteſt in illis caſibus,in quibus & delega-
tus principis poteſt.ar.ĩ.eo.ab arbitris.lib.6.cum ibi no. Aut de
ſimplici arbitro cõpromiſſario , & talis non poteſt ſnĩam ſuam
exequi ſi non ſit homologata tacite vel expreſſe : quia talis ſen
tentia non parit actionem in factum.C. de arbit.l.1. idem ſi ſit
emologata,ſcilicet, vt ipſe non poſsit exequi ſed ordinarius.ĩ.
de foro compe.ſi quis cõtra clericum.ff.de re iudi.l.a diuo Pio
1.reſponſo.C. de arbi.l.pen.C.de iudi.properãdum.§.ſin autem
reus. Et eſt ratio,quia arbiter non habet iuriſdictionem ſed ſo
lummodo notionem.ff.de re iudi.l.ait Prætor. Atqui executio
pars eſt iuriſdictionis,vt in c.alleg.ſi delegatus ad fi. Quare &c.
De executore autem quid iuris vide in Spec.tit.de ſen.execu-
tione.§.nunc dicendum ver.vt autem in hac materia &c.

1 *Sententiæ mutabilia verba.*
2 *Mulcta mutabilis.*
3 *Interlocutoria extinctiua immutabilis extendit.4.*
5 *Interlocutoria quando,an non,reuocari poſſit. & 6.*
7 *Interlocutoria cur potius quam deſinitiua reuocetur.*
8 *Interlocutoriarum genera.*
9 *Interlocutoriam ex cauſa reuocari poſſe. & 10.*
11 *Deſinitiua inſtantiæ intra annum reuocabilis.*
12 *Deſinitiua negotij immutabilis. & 14.fallit.13.*
15 *L.quid tamen explicari.*
16 *Sententiam mutat princeps.*
17 *Sententiam reuocat ordinarius, fallit.18.*
39 *Sententiam non,niſi retractabilem reuocat ordinarius.20.et 21.*
22 *Interpretari ſententiam non,niſi maior iudex, poteſt.*
23 *Laudum ab arbitro interpretandum.*
24 *Iudex, vt arbiter, ſententiam reuocet. qui accipiendum.25.*
26 *Sententia nulla, redintegrata lite iterum ferri poteſt.*
27 *Sententia quando ex eiſdem actis ferenda.*
28. *Sententia nouis actis, proceſſu nullo, ferenda.*

Sententia

29 *Sententia nulla ex eiſdem actis iterum ferenda.*
30 *Proceſſu partim valido, ſententia ex eiſdem actis feratur.*
31 *Proceſſu initio nullo ſententiam nouis actis egere.*
32 *Cauſa vni commiſſa, aliam commiſſam intelligi.*

IN literis. Pro euidentia glo. Inno. hic. ſi quęras nunquid iudex, vel arbiter ſuam
ſententiã mutare vel reuocare poſsit, diſtingue, aut
1 † quæris, nunquid poſsit eam mutare, ſeu corrigere
quo ad verba, ſeu dic tñ, ſubſtantia non mutata, & dic ꝙ ſic. ff.
de re iudi. l. actorum verba. Aut quęris, vtrum poſsit ei addere
quo ad acceſſoria, vt fructus & expenſas, & tunc poteſt eadem
die. ff. de re iud. l. Paulus. no. Spe. tit. de arbitro. §. fin. ver. vt aũt.
& §. qualiter ver. diffinitiua. Aut quæris vtrum poſsit eam mu
tare, vel renouare quo ad ſubſtantiam & intellectũ. & tunc aut
quæris de iudice. aut quæris de arbitro. aut quæris de iudice, eo
2 demq; arbitro inſimul. Si de iudice, refert, aut quęris † de mul-
cta per iudicẽ ex officio ſuo impoſita, aut de ſnĩa per iudicem
ad inſtantiam partis lata. Si primo modo, tunc poteſt ex cauſa
eam mutare, vtputa, ꝑꝑ inopiam mulctati. ff. de off. præſi. l. illi-
citas. §. vlt. & C. de modo mulcta. l. fi. Si ſecũdo modo, aut quę-
3 ris de interlocutoria: aut de diffinitiua. Si † de interlocutoria,
tunc aut talis interlocutoria eſt terminatiua, extinctiua, ſeu ex-
piratiua iuriſdictionis: puta: quia per ſuam interlocutoriam ꝓ-
nuntiauit ſe nõ iudicem, & talem interlocutoriam mutare ſeu
reuocare nõ poteſt, quia per eam deſinit eſſe iudex. vt ĭ. c. ſigni
ficantibus. & hoc no. Spec. tit. de off. iudi. §. deſerunt ver. quid ſi
proponens. Idem credo dicendum, ſi iudex a quo appellatum
eſt, detulit appellationi: quia etiam re integra dilationẽ non po-
terit reuocare: hoc tenet Tan. idem tenet Io. And. ĭ. de app. cũ
appellationibus. li. 6. in nouella. & dicam. ĭ. de matrimonio con
4 tracto contra interdictum eccl. ex literis. Idem † credo in caſu,
vbi ab aliqua interlocutoria lata per ordinariũ appellatur ad ſu-
periorem puta metropolitanum, qui per ſuam ſnĩam primam
interlocutoriam confirmat & ꝓnuntiat bene pronuntiatum,
& male appellatum: quia per talem ſnĩam interlocutoriam de-
ſinit eſſe iudex cauſæ, & cognitio redijt ad iudicem, a quo fue-
rat appellatum. vt ĭ. de app. vt debitus. §. cum aũt. Et licet poſ-
ſet dubitari, vtrũ talis ſnĩa lata per iudicẽ appellationis ſit diffi-
nitiua vel interlocutoria, ego tñ credo eam eſſe interlocutoriã,
ar. no. per Cardi. ĭ. de elec. c. cupientes. §. ꝙ ſi per xx. in fi. ſuper
verbo priuatos. li. 6. & per G. de Monte Lau. extra de app. c. vlt.
in cle. Et eſt magnus effectus, quia ſm hoc, oportet a tali ſnĩa
appellari in ſcriptis: licet etiã incontinẽti appelletur, quod dic,
5 vt legitur, & notatur. ĭ. de app. c. cordi. lib. 6. Aut † talis interlo-
cutoria nõ eſt terminatiua, ſeu expiratiua iuriſdictionis & tũc
aut quæris, nunquid poſsit eam mutare, vel reuocare quandiu
eſt & manet iudex in illa cauſa, quod eſt ante, ꝗ parti ab eo ap-
pellanti tradat apoſtolos delatorios, vel tradere recuſet infra tp̃s
debitum vt. ff. de libel. dimiſ. l. vnica. ĭ. de appel. cordi. li. 6. & an-
tequã iudex appellationis, appellatione recepta, ſibi inhibeat,
ne procedat. vt ĭ. de app. c. Romana. §. ſi vero vocatis partibus.
ver. ꝙ ſi obijciatur. & c. non ſolum. §. illa vero. in fi. li. 6. & tunc
poterit eam mutare, vel reuocare qñcunq;, ex cauſa tñ, & non
alias. ſic intellige. ff. de arbi. l. diem. §. fi. de re iudi. l. quod iuſsit.
ĭ. de appel. cum ceſſante. & hoc verum ſiue interlocutoria ten-
dat ad præparationem litis. vt. ff. de arbi. l. diem proferre. §. fin.
ſiue contineat deciſionem queſtionis incidentis vel emergen-
tis ſm Accur. Dy. & Iaco. de Ra. in d. l. quod iuſsit. & Accur. C.
6 de ſen. ex breuic. reci. l. hac lege. Aut † nunquid poſsit eam mu-
tare vel reuocare poſtquã deſijt eſſe iudex quod eſt poſtquã de
dit apoſtolos delatorios appellanti, vel tradere recuſauit intra
tp̃s debitum, quod dic vt. ĭ. eo. c. cũ appellationibus. & c. vt ſu-
per. in fin. & c. ab eo. in fi. lib. 6. & eo. ti. c. quamuis per totum. in
cle. vel poſtquam iudex appellationis appellatione recepta ſibi
inhibuit ne ꝓcedat vt in d. c. Romana. §. ſi vero. Et dic ꝙ non
cum iam deſierit eſſe iudex. ĭ. de app. c. dilectis. §. præterea. & §.
quia tñ. & no. Hoſt. in c. allegato cum ceſſante. & etiam Spe. ti.
de excep. §. viſo. ver. Sed nunqd interlocutoria. & ver. ſequen.
ſed pone. Et licet hoc ſufficere debeat quo ad articulũ iſtum,
tñ (vt plenius videas opiniones) ſcire debes, ꝙ Inn. in c. cũ ceſ-
ſante. & Abb. poſt eum tenent, ꝙ poſt decem dies ſine licentia
illius pro quo lata eſt iudex nõ poſsit interlocutoriam reuoca-
re, ſed ante decem dies, vel poſt vbi appellatum eſt, illam reuo-
care poteſt vt in l. qđ iuſsu. niſi appellãs feciſſet expenſas. tunc
enim ad plenum no reuocaretur grauamen: niſi reſtituerentur
expenſę, vel niſi appellationis cauſa ſit iam cõmiſſa ſm Specu.
qui hic dicit. obtinuiſſe in prædicto. ver. ſed pone. Hoſt. ſcripſit,
quòd per beneficium appellationis poſt decem dies interlocu-
toria reuocari non poteſt: ſed iudicis officio ſuo implorato di-
ue iudex ex officio ſuo non ad partis inſtantiam hoc facere po
teſt. vt in d. c. cum ceſſante. cum concor. ad hoc. ĭ. de teſti. c. per
tuas. & c. cum clamor. Et (vt habeas huius materiæ notitiam
7 pleniorem) tria diſcutias. Primo † quæ ſit ratio quare diffiniti
uam ſnĩam non reuocat iudex, interlocutoriam ſic. Dicunt do
ctores, ꝙ duplex eſt ratio, quia diffinitiua fertur cũ maiori ma-
turitate. Vnde eſt neceſſe illã fieri in ſcriptis: & de ſcripto reci
tari quod non requirit interlocutoria. de hoc. ĭ. de re iudi. c. fi.
lib. 6. ergo diffinitiua minus reuocabilis ad hoc. 2. q. 6. anterio-
rum in auth. de app. poſt principium. coll. 4. C. de repu. l. dubiũ
C. arbi. tu. l. fi. Secũda ratio: quia iudex diffiniendo cauſam quo
ad illam functus eſt officio ſuo, vt hic. & in l. iudex. ff. de re iu-
dica. (Sed an oĩs interlocutoria reuocari poſsit glo. in d. l. quod
8 iuſsit ſatis obſcure de hoc loquitur.) Poteſt † tñ ſic diſtingui,
ꝙ interlocutoriarum quędã præparant vel ordinant litem quę
dam decidunt incidentia vel emergentia: quadã iubent aliquid
reſtitui, vel dari vel non dari, vel non fieri, vel aliquid æquipol-
lens. De primis cõis eſt opinio, ꝙ ſi iudex præparando, vel or-
dinando litem, iuſsit te adeſſe Calendis poteſt ex cauſa ꝓroga-
re, & abbreuiare. ff. de arbi. l. qualem. & l. diem ꝓferre. Nec ob-
ſtat, ꝙ dilatione pendente, conquieſcit officiũ iudicis. C. de di-
la. l. ſiue pars. ĭ. de appel. ſignificante. & dic vt dicã diſt. 2. Si vero
interlocutoria decidit incidens vel emergens (quæ ſint iſta no.
9 ĭ. de ordi. cogni. c. 1.) dñt quidam etiam hanc † reuocare poſſe.
Pro quibus facit d. l. quod iuſsit. & decre. cum ceſſante, quę ge-
neraliter loquuntur. 19. di. c. 1. ĭ. de priuil. qua circa. ff. de publi-
cia. de pretio. Alij dñt reuocari non poſſe, cum ex ea, ſicut ex
diffinitiua acquiratur ius litigatori quãtum ad articulum deci-
ſum, & tranſeat in rem iudicatam: vt no. Ber. in c. cum ceſſante,
Alij diſtinguunt, an ſint lapſi x. dies & an ſit appellatũ. vt ſ. dixi
poſt Inn. Alij, quòd ex officio hoc facit nõ ad partis inſtantiam
poſt x. dies: vt dixi. ſ. poſt Hoſt. Alij dñt in ijs attendendũ loci
conſuetudinem. Vnde videmus edicta, banna, & præcepta iu-
dicum quotidie mutari. Eędem opiniones cadunt circa tertiã
ſpeciem interlocutoriarum, quibus iubetur aliquid dari fieri,
vel reſtitui hoc ſaluo; ꝙ ſnĩam, qua iubetur poſſeſsio reſtitui,
vocamus diffinitiuam. ĭ. de iudic. c. fi. Item præcepta qñq; hñt
vim diffinitiuę, qñq; interlocutorię. & primo caſu non reuo-
cantur. De ijs. ſ. de elec. dudum. 2. ĭ. de verb. ſign. ex parte pri-
mo. cõmuniter tñ in hac vltima ſpecie vñr tenere legiſtę, quòd
interlocutoria non poſsit mutari. Quid tenebimus? Ioan. An.
d. c. cum ceſſante poſt præmiſſa, dicit ſic, Attentare poſſumus,
ꝙ omnis interlocutoria mutari poſsit ex cauſa. Et ſic ſimplici
ter nos canoniſtæ, tenemus quod probãt leges. ff. de præto. ſti-
pu. l. 1. in fin. & l. pen. Et (vt dicebat Din.) non dicatur, ꝙ illud
fuerat de voluntate partium, cum ibi in l. pen. ponatur verbum
iuſſerat quod ſapit contrarium. ff. quod iuſſu. l. 1. ſine cauſa non
poſsit maxime poſt x. dies ſine volũtate partis, pro qua lata eſt:
& ſic intelligatur opinio contraria. probatur hoc per decre. vl-
timam. ĭ. de appel. lib. 6. Nam ſi iudex appellationis interiectę
a diffinitiua reuocat grauamen illatũ per interlocutoriam, per
quam paratur præiudiciũ negotio principali: nec ſubeſt alia ra-
tio, niſi ꝙ ſuccedit in locum iudicis principalis. reſtat, ꝙ princi
palis hoc poterat cũ minor ſit poteſtas iudicis appellationis eo
reſpectu, quo ſe non intromittit de ijs, quæ principali non pa-
rant præiudicium hoc etiã placuit Inn. in decre. ſacro. ĭ. de ſent.
excom. cum ibi primo dixiſſet ſuper verbo reuocare, ꝙ iudex
ideo ab excõicatione abſoluit parte inuita: quia pars nõ poteſt
abſoluere, nec intereſt ipſius. In alijs vero etiã interlocutorijs,
ex quibus ius, & actio acquiritur parti & quibus pars renuntia-
re poteſt, ſecus: quia iudex ius illud parti inuite auferre nõ po-
teſt. ĭ. de elec. cum dilecti. Item excõicatio reſpicit fauorẽ ex-
cõicati vt ſpiritus eius. & c. 1. q. 1. multi. quod in eius læſionem
non debet retorqueri. ĭ. de regu. iur. c. quod ob gratiam. lib. 6. in
alijs ſententijs ſecus. ff. de re iudi. l. miles. §. vlti. C. de re. credi. l.
10 actori. † Subdit ſic, idem in alijs interlocutorijs. vt de expen. &
alijs ſimilibus. ſ. ꝙ reuocari pñt. ſ. a proferente etiam poſtquam
per lapſum x. dierum tranſiuerunt in rem iudicatam. & ſic lo-
quitur. l. quod iuſsit. & facit. ĭ. de reg. iur. omnis. nam ſicut iu-
dex ex officio ſuo ſine ſolennitate iudiciorum condemnat ex
qua condemnatione oritur ius & actio partibus, ſic & ſine ma-
gna ſolennitate poterit reuocare. argu. 4. q. 5. quiſquis. Fatetur
tñ, ꝙ ſi ſine iuſta cauſa reuocet, poterit appellari. Sed tunc iu-
dex appellationis ſeu alius a proferente, reuocare non poterit
niſi legitimo modo per ꝓſecutionem appellationis vel per re-
ſtitutionem in integrũ vel alijs modis de quibus not. ĭ. de pro-
cura.

cura.quærelam. Tertio vidẽdum eſt de modo reuocationis &
de hoc per Ber.in d.c.cum ceſſante ſm Io.And. qui ita not.ibi.
Si quæris de diſſinitiua tunc aut iudex qui eam tulit eſt delega-
tus,vel ſubdelegat⁹,aut eſt ordinarius.Si eſt delegatus vel ſub-
delegatus tunc aut illa ſnĩa eſt ſentẽtia diſſinitiua inſtantiæ,aut
11 diſſinitiua negotij principalis: ſi † inſtãtiæ vt quia abſoluit tm̃
ab inſtantia, & obſeruatione iudicij ꝓp ineptam petitionem,
tunc, cum habeat iuriſdictionẽ vſq; ad ſnĩam diſſinitiuam, &
etiam poſtea vſq; ad annum: vt.j. eo. conquerenti. poteſt eam
mutare vel reuocare. hoc no.Spec.tit.de off.iudicis.§.deſeruit.
verſi.quid ſi proponens:& pro hoc.j.de iudi.c.examinata cum
ibi no.per Abb. & talis ſnĩa potius eſt interlocutoria q̃ diſſini-
12 tiua. Si vero eſt † diſſinitiua negotij principalis tunc nõ poteſt
eam mutare,nec reuocare,nec emẽdare,nec ei addere, vel de-
trahere,nec de cauſa iterum cognoſcere: & hoc ſiue teneat ip-
ſo iure vt hic.& ff.de re iudi.l. iudex. & l.quod iuſsit in fin.& l.
cum quærebatur.& l.poſt rem iudicatã.ff. de arbi.l.qualem ſi-
ue non vt.C.quomodo & qñ iudex l.ſi vt proponis.C. de ſent.
excõ.breui.re.l.hac lege.ver.ſed nec ſic.ſm gl.cões. & ſm In-
noc.& Hoſt.j.de re iudi.c.1.& Hoſt.j.de accu.qualiter & qñ.j.
Sed ipſe delegans vel ſubdelegãs ipſam ſnĩam poterit reuocare
vt in l.allegata. ſi vt proponis.& C. de ſenten.ex.breuic. re.l.1.
Quod intellige,ſi ſnĩa ſit talis,quæ debeat retractari, & in caſi-
bus,in quibus poteſt retractari, puta per reſtitutionem in inte
grum.j.de reſtitutio.in integrum.c.auditis. & c.ex literis. & c.
ſuſcitata & alijs modis,quos Hoſt.ponit.in ſum.titu.de ſnĩa.§.
quo remedio.in princip.& Spec.tit.de ſnĩa.§.vlti. in principio.
13 † Fallit in ſnĩa excõicationis quã quilibet iudex,ſi ſentiat ſe er-
raſſe,poteſt,quandiu eſt iudex reuocare.j.de ſen. excõ.ſacro.in
fi.vt no.Hoſt.j.de re iudi.cum inter vos. in fi. Item forte fallit
in delegato ad vniuerſitatem cauſarum qui æquiparatur ordina
rio.argu.ff.quis & a quo app.l.1.§.1. C. de off. eius qui vices al-
te.ge.l.1.& 2.& hoc tenet Iaco.de Ra.iud.l.iudex.ff. de re iud.
Et quod vicarius ſit ordinarius, no. Inn.& Hoſt.ſ. de off.vica.
ca.1.& Spec.rubrica de ordinario in principio. Et hoc verum
in caſu,vbi ipſe delegatus,vel ſubdelegatus formã mandati,vel
cõmiſsionis ſuæ diligenter ſeruauit & ſm eam proceſsit. alias
forti poſſet iterato cognoſcere,ſicut eſt in arbitro.ff. de arbi.l.
quid t ñ.& quia vbi formam mandati non ſeruauit,nihil repu-
tatur egiſſe.ſ.de reſcriptis.cum dilecta in fin.& j.eo.c.venera-
bili.in fine.& hoc tenet Iaco. de Rapha.ff.de re iudi.l.iudex &
Lambertus.& Pe.& Cin.C.quomodo & qñ iudex.l. ſi vt pro-
ponis.ſpecu.tñ in ti.de arbi.§.fi.ver.vt aũt ſuper hoc.& ver.vel
14 dic.&c. vr̃ dicere contrarium. Et ideo tutius † eſt dicere,ꝙ li-
cet contra, vel præter formam mandati pronuntiauerit, quòd
15 etiã non poterit reuocare,vel mutare, nec obſtat.l.allegata † qd
tñ: quia ibi arbiter non perfecerat omne id,ad quod fuerat aſ-
ſumptos, quia cum aſſumptus eſſet ad ꝓnuntiandum inſimul
ſuper pluribus ſuper vna tm̃ pronũtiauit. nam tunc poterit re-
incipere,& ſnĩam latam mutare.& ita poſſet facere forte dele-
gatus quia nihil vr̃ eſſe actum quandiu aliquid ſupereſt ad agen
dum.C.de ijs qui.vt indig.l.pen.7.q.1.c.illud.& c.nihil.Secus ſi
totum perfecerit, quod incumbit, licet præter vel contra for-
mam vt innuit Spec.vbi.ſ.hoc etiam innuit. c.allegatum. cum
dilecta. & j.eo. venerabili vbi poſt proceſſum contra formam
mandati completũ negotium fuit ad Papam deuolutũ pro hoc
etiam facit.j.de elec.ſi cõpromiſſarius.§. 1.lib.6.Si quæris de or
16 dinario: tũc † aut de Principe puta Papa vel Imperatore & ille
poteſt ſuam ſnĩam mutare,vel reuocare.C.de ꝓci.Impera.offe.
l.ſi quis aduerſus.& in aut.quæ ſupplicatio.j.de in integ. reſtit.
tum ex literis.§.nos igitur.ver.præſertim. & de re iudica.cum
olim.35.q.9.apoſtolicæ.& c.ſeq.& not.Spec.tit. de ſen. prola.§.
qualiter.ver.hoc quoq; notandum. Aut quæris de inferiore or
17 dinario, † & tunc aut ſnĩa ſua eſt nulla ipſo iure. & tunc poteſt
eam reuocare, & mutare.C. de accu.l.4. C. quomodo & qñ iu-
dex l.ſi præſes.C.de ſen.& interlocu.omnium iud.l.2.j.de fri-
gi.& male.c.fraternitatis.de purg.vul.c.2.& 11.q.3.c.eps etiam
ſuperior eius poterit eam reuocare. vt C.de accu. l. abſentem.
& hoc no.Hoſt.j.de accu.c.qualiter & qñ.j.ſuper verbo corri-
gere. Et quot modis ſnĩa eſt nulla. dic per Ber. & plenius per
Abb.j.de re iud.c.1.& pleniſsime per Hoſt.in ſumma de re iu
dic.§.qualiter & per Spec.tit.de ſen. prola.§. iuxta.& per G.de
18 Montelauduno.j.de ſeque.poſ.c.vnico in cle.fallit † in caſu vbi
iudex in ſententiando deliquit & ſnĩa propter delictum ipſius
eſſet nulla vt quia venalis vt.C. qñ prouo.non eſt neceſſe.l.ve-
nales.& ſtatim ſequitur, aut tenet & eſt aliqua ipſo iure, ſed tñ
retractando eſt annullanda & tunc dicit Hoſt.in d.§.qualiter ꝙ
non poteſt eam retractare.ar.ff.de re iudi.l.cum quærebatur.&
l.poſt rem.C.de ſent.ex breui.reci.l.2. Tu dic,quòd aut eſt talis
ſnĩa quę eſt de ſui natura retractabilis citra aditionem ſuperio-
19 ris,aut non eſt retractabilis.† Si eſt retractabilis,tunc aut eſt re-
tractabilis citra delictum & alia de cauſa, q̃ propter delictũ ip-
ſius iudicis, & tũc poterit eam mutare, vel reuocare & hoc ſi-
ue ſit cauſa ſpiritualis vt beneficialis vel matrimonialis ſiue nõ
vt no.Hoſt.in ſumma tit.de ſententia.§.quot ſunt eius ſpecies.
ver.10.& verſ.ſequen. Item ſiue ſit retractabilis de iure cõi ci-
tra aditionem ſuperioris, vt quia lata per falſa inſtrumenta, vel
teſtes corruptos ſiue ſcienter falſum dicant ſiue ignoranter.C.
ſi ex fal.inſtr.l.1.ff.de re iud.l.diuus.& ff.de in integr.reſti.l.di-
uus.j.de ꝓba.licet & in caſibus quibus peremptoria poteſt ꝓ-
poni poſt ſnĩam de quib.C.de iuris & facti igno.l.1. Item pro-
pter præuaricationem aduocati.C. de aduo. di.iudi.l.1. ſiue ſit
retractabilis de iure ſpeciali, vt puta per viam in integrũ reſti-
tutionis: vt.ff.de mino.l.in cauſæ.2.§.fi. & l.præfecti & de hoc
in Spe.ti.de arbi.§.fi.ver.vt aũt ſuper hoc: & de in integ.reſti.§.
20 videndum reſtat.ver. & not. Si vero † ſit retractabilis ꝓp deli-
ctum iudicis, vt quia ipſe iudex in ſententiando deliquit, tunc
ipſe eam nõ poterit retractare.ar.C. de ap.l.eos.j. de cle.coniu.
diuerſis fallacijs.& hoc tenet Ioan.35.q.9.c. quod quis cõmiſit
in j.glo. dicens ꝙ illud c.loquitur de illicita alienatione rerum:
vt.j.de rerum permu.c.2. Secus.n.ſi non delinquit ſententian-
do.C.ſent.reſcin. non poſſe.l.1.ff. de re iudi.l.iudex. quæ leges
hoc non dicunt.& concordant ibi Hug.& Arch.cum Io.dicen
tes,ꝙ nec illud c.quod quis. nec ſequens, quod incipit apoſto-
licæ loquuntur de ſnĩa diffinitiua in cauſa ſpirituali,vel alia, ſed
loquuntur de alijs cõmiſsis illicite non in ſnĩa ſm eos. Et po-
teſt eſſe ratio,vt puniatur in eo, & dignitatem iudicandi amit-
tat,in quo deliquit.ſ.de temp.ordi.literas.& j.eo.tit. c.eos & c.
vlti.li.6.& vt ſcandalum,quod poſſet eſſe, ſi talis delinquens de
cauſa iterum cognoſceret,euitetur.j.de no.oper.nun.c.cum ex
iniuncto cum ibi notatis. Vnde hoc caſu ſuperior, vel ſucceſ-
ſor ipſius retractabit ſnĩam vt in ca. allegato diuerſis. Et quot
modis poſsit ſnĩa retractari,no.per Io.35.q.9. in ſumma. & per
Hoſt.j.de ſen.& re iudica.c.cum inter vos. & de accu.c. quali-
ter & qñ.j.& in ſumma ſua de ſen.& re iudica.§.quot ſunt eius
ſpecies.& §.qualiter.& §.quo remedio & in Spe.ti.de ſnĩa.§.vlt.
21 in principio. † Si ſententia nõ eſt retractabilis citra remedium
appellationis,vel aditionem ſuperioris,tunc aut vult eam mu-
tare vel reuocare quo ad ſubſtantiam circa principale, & nõ po
teſt: vt.ff. de arbi.l.qa.& ff.de pęnis.l.moris. §.iſte.& ff. de quę-
ſtionibus.l.1.§.fin. & 6.q.vlt.quod bene.C.ſen. reſcin. non poſ.
l.1.C.de pœnis.l.pęnam.vbi de hoc quia ſemel functus eſt offi
cio ſuo.ff.de iudi.l.iudex:& in hoc caſu intellige.ff. de re iudi.l.
cum quærebatur.& l.poſt rem. & C.de ſen. ex breuic.reci.l.2.
& c.alleg.quod bene & quod not.Spec.in d.§.hoc quoq; notan
dum.idem dico de præcepto, vt ſi debitori confeſſo in iudicio
præcipiat iudex quòd ſoluat.ff.de iudi.l.ſi debitori.Et eſt ratio,
quia præceptum habet vim diffinitiuę. arg.ff.de appel.l.credi-
tor.§.iuſſus.& no.Iaco.in l.alleg.quod iuſsit. Aut circa acceſſo-
ria,vt fructus,& expenſas: & tunc poteſt eodem die,alias non a
22 vt.ff.de re iudic.l.Paulus. Si quæris † nunquid poſsit ſnĩam in-
terprętari,refert,aut eſt maior iudex,vt præſes prouinciæ, vel
prætor,vel ꝓcurator Cæſaris. & talis poteſt ſnĩam ſuam inter-
prætari: ita tñ, quòd per talem interpręationem eam nõ mu-
tet in ſubſtãtialibus.ff.de præto.ſtipu.l.in prætorijs.Aut eſt mi
nor iudex,& talis non poteſt: vt.ff.de appel.l. ab executore. Si
23 quæris † de arbitro tunc aut quæris vtrũ poſsit mutare,vel re-
uocare ſnĩam ſuam. aut nunquid poſsit eam interpręetari. Si de
primo tunc aut non ſeruauit formam cõpromiſsi vel non per
fecit complere negotium cõpromiſsi, & tunc poteſt vt in l.a
leg.quid tñ alias non poteſt vt eo.ti.l.quia arbiter.vbi de hoc
fin.glo.vnde illa,quæ dicta ſunt de delegato pñt dici in arbitro,
& vide quod not.Spec.tit. de arbi.§.fi.ver. vt aũt ſuper hoc vbi
de hoc. Si quæris, vtrum poſsit ſnĩam interpręetari & dic quod
non: vt.j.de arbi.c.cum olim & hoc not. Spec.tit.de arbi.§.fin.
verſi.ſed nunquid verbũ obſcurum & Arch.10.q.1.ſicut enim.
Si quæris de iudice,eodemq; arbitro inſimul, tunc credo ſic di
24 cendum. Nam aut quæris vtrum ſnĩam quam tulit, † vt arbi-
ter poſsit reuocare,vel circa eam aliquid mutare & tunc dic vt
ſtatim dictũ eſt ſupra. Aut quæris vtrum ſnĩam quam tulit vt
arbiter poſsit non vt arbiter, ſed vt iudex poſtea reuocare, vel
circa eam immutare aliquid, & tunc dic quòd ſic argu. not.per
Goff.& Abb.j.de præſump.literas vbi dicunt quod ex nouis ra
tionibus iudex delegatus poterit ferre contrariam ſnĩam ei ſen
tentiæ quam pronuntiauit vt arbiter. Vnde in nouis rõnibus
noua poteſt ferri ſententia, vt patet in iudicio appellationis.C.
de tempori.

de tempori.appel.l.per hanc.& ĵ.de fide inſtru. cum Ioan.ff.de
appel.l. ſcio. quæſitũ & video ꝙ ille a quo appellatur vna cum
alijs cauſam appellationis audit:vt.ff.qñ appel. ſit l.1.§. ſed & ſi
25 præſes.17.diſtin.multis. Et hoc † intelligunt qñ nouæ rationes
emergunt,alias indignum eſſet vt quòd quis &c.ĵ.de ꝓba. per
tuas.C.de non nume.pecu.l.generaliter ſm Goff. & Abb.in c.
alleg.literas. vbi Hoſt. ſequẽs iſtud dictum not. quod ſic ſeruat
curia in ſnia lata per Car. & ita not.Arch.3.q.7.§.tria.ver.item
ſi ꝗ patrem vbi de hoc: & de iſta materia no.per Hoſt.ĵ.de ac-
cuſa.cap.qualiter.le premier.& per Spe.in §.alleg.hoc quoq;. &
ſequen.& de in integrũ reſtit.§.videndũ.ver.& no. & de Arbi.
§.fin.ver.licet aũt.& adde quod dicam in d.c.2.ĵ.de purg.vulg.
¶Si quæris qñ ſentẽtia lata per iudicem eſt nulla ipſo iure vtrũ
iudex ex eiſdem actis ſniam ferre poſsit.accur.ff. de appel.ſi ex-
preſsim dicit ꝙ ſic,ſed Inno.tenet hic cõtra. circa quod diſtin
gue. Aut ſnia eſt nulla ꝓp incompetentiam iudicis aut propter
26 iuris ordinem non ſeruatum. Si ꝓp † incompetentiam iudicis,
tunc vide quod no.Spec.titu.de ſen.prola.§. iuxta in fin.ver.ſed
ſi cauſa.dicens ꝙ aut fuit ꝓceſſus habitus coram eo,qui nequit
ab initio cognoſcere vel iudicare: puta quia non erat iudex vel
erat iudex ſed erat excõicatus.& tunc neceſſe eſt litẽ conteſtari
de nouo & cætera fieri. ita ꝙ ex actis nouiter faciendis debet
ſnia ferri. Sic poteſt intelligi.ff.de appel.l. ſi expreſsim. & C.de
ſent.& interlocu.oĩum iudicum.l.1.C.quomodo & qñ iudex l.
27 ſi vt ꝓponis. Si vero † potuit cognoſcere & iudicare ab initio,
ſed ex poſt facto contingit aliquid ante ſniam, per quod iudica
re nequit,& tulit ſniam,quæ nulla eſt, tunc ex illis actis poterit
ſniam ferri.arg.ff.de iudi.l.mortuo.C.de accu.l.4. de reſtit.ſpo-
liatione.cum ad ſedem ibi,dum dicit prioris acta iudicij recen
ſentes.&c. & de teſti.pręſentata ſm Spec.cuius opinionem vr
approbare.Ioan.Andr. extra de re iudic.c.1. in principio in cle.
licet gen.ibi dicat, ꝙ eo caſu ex nouis actis debeat ferri ſenten
tia per iura pro primo mẽbro allegato.Si ſnia dicatur nulla pro-
pter iuris ordinem non ſeruatum,tunc dicit Gen. ꝙ ex eiſdem
actis ferri debet per iura pro vltimo membro allegata. qđ intel
ligo,qñ iuris ordo eſt ſeruatus in proceſſu non tñ in ſnia. Secus
ſi non eſſet ſeruatus in toto proceſſu, vt quia lite non cõteſtata
eſt proceſſum. ŝ.de elec.dudum.2.in principio.ĵ. vt lite nõ con
teſta.c.1.& c.accidens.2.vt not.G.de Monteluu. extra de teſti.
c.2.in cle. in principio ſuæ diſtinctionis. Vnde de hoc breuius
18 potes † dicere,quòd aut proceſſus totus eſt inualidus, vel pro-
pter incõpetentiam iudicis, vel propter iuris ordinem non ſer
uatum, vel alias, & tũc ſnia fertur ex actis nouiter faciendis vt
29 in primis concor. Ita intellige opi. Inn.hic. † Aut eſt totus va-
lidus vſq; ad ſniam ſed ipſa ſententia non valuit quia ſine ſcri-
ptis lata.C.de ſent.ex.breuic.reci.l.fi.2.q.1.in primis.& cap le-
gum vel in ſcriptis ſed non fuit recitata vt. C. de ſent. ex.bre-
uic.reci.l.1.vel iudex eam recitauit in ſcriptis nõ per ſe,ſed per
alium:vt eo.tit.l.2. vel alijs modis de quibus per Ber. & alios.ĵ.
de re iudi.c.1.& tunc fertur ex eiſdem actio,vt in ſecũdis con-
cordantijs.& ita intellige opi.accur.in l.alleg.ſi expreſsim, Aut
30 eſt pro † parte validus & pro alia parte inualidus & tunc aut eſt
in principio validus vt quia lis fuit conteſtata: & alia rite geſta
vſq; ad teſtium receptionem coram iudice cõpetenti: & in fi-
ne inualidus vt qa teſtes ſunt recepti parte abſente nõ per con-
tumaciam contra.c. In nomine Dñi: cum ibi alle.ĵ. de teſti.vel
non ſunt iurati contra.c.tuis.& c.nuper.ĵ.de teſtib. & tunc fe-
retur ex eiſdem actis validis & ex alijs actis nouiter faciendis
pro illis inualidis vt ſic vtile per inutile non vitietur.ĵ. de regu.
iur.c.vtile.lib.6.& eſt caſus in c.alleg. In nomine Dñi. in fin.ibi
quòd quia &c. Item poteſt ponere exemplum in proceſſu cu-
ius inſtantia perijt per triennium,vbi nõ pereunt atteſtationes
& alia negotium principale concernentia,ſed alia acta pereunt,
vt no.Inn.ĵ.de teſti.c.cauſam quæ & Spec.ti. de inſtru.edi.§.fa-
tis vtiliter.& Hoſt.in ſumma de iudi.§.quę ſint neceſſaria.ver.
31 licet inſtantia iudicij &c. Aut econtra † proceſſus eſt inualidus
in ſui principio vt quia lis non fuit cõteſtata eſt tñ validus quan
tum eſt de ſe in ſui fine,in quo oĩa rite acta fuerunt, tunc totus
proceſſus ꝓp vitium & defectum principij eſt inualidus, quia
difficile eſt vt bono peragantur exitu,quæ malo inchoata ſunt
principio.1.q.principatus.& eſt caſus.ĵ.de litis conteſt.c.vnico
in fin.vbi totus proceſſus ꝓp defectum litis conteſtatę irritus
nuntiatur &c.ŝ.de elec.c.dudũ.2.§.licet autem.ver. tandem vbi
ex integro iuratur de calumnia & fiunt poſitiones ꝓpter defe
ctum litis conteſtationis. Quæ diſtinctio locum habet etiã ſi
propter incõpetentiam iudicis ſit pro parte validus, & pro alia
parte inualidus. Hanc decretalem inducit Barto. Brixienſis ad
quæſtionem dominicalem,quæ incipit quidam volebat impe-
trare. quæ eſt vtrum delegatus datus a Papa ſuper cognitione
alicuius criminis ſub ijs verbis. Quæſtionem quæ eſt inter ta-
32 lem † & talem tibi cõmittimus decidendam, prima quæſtione
criminali deciſa, poſsit de quæſtione ciuili cognoſcere & eam
decidere vr quòd non. Nam ſniam ferendo in quęſtione crimi
nali vr officio ſuo functus vt hic ſoluendo dixit Hugu. dixiſſe
contrarium ſicut a ſimili. iudex ſimpliciter impetratus ſuper
aliqua re poteſt cognoſcere de poſſeſſorio & petitorio.ĵ.de cau
ſa poſſ.& proprie.c.paſtoralis. & de ſequeſtra. poſ.c.1. Item iſtę
duæ quæſtiones,ex eodem facto ꝓcedunt ergo apud eundem
iudicem ſunt tractandę.C. de iudic.l. nulli. & de rei vendi.l.or-
dinarij. Item vna quæſtio non perimitur per aliam.C. quando
ciuilis actio cri.præiudi.l.vna. Item delegatus, qui diu ortij ſen
tentiam tulit, poteſt poſtea de dotis quæſtione cognoſcere.ĵ.
de dona. inter virum & vxor.de prudentia. quod credit ve-
rum. Henricus Boich.

1 *C. audiuimus. explicatio.*
2 *Præbendam electi non niſi ignorans capit.*

Onſultationibus. Iuxta iſtam decre.vi
de quod legit & not.
1 3.q.2.c. audiuimus † vbi eſt argumentum quòd ille
eſt perpetuo deponendus qui accipit præbẽdam vel
eccleſiam vnde alius eſt violenter eiectus & non canonice cir-
ca quod diſtingue. Nam aut talis dedit operam vt ille alter de-
ijceretur aut non. Si dedit operam,tunc eſt perpetuo deponen
dus: vt in c.alleg. Si non dedit operam, vt deijceretur,tunc aut
2 ſciuit eius deiectionem aut non. † Si ſciuit eius deiectionem
tunc aut credit eam iuſtã,& tunc non deponetur perpetuo, ſed
ceſſabit ab illa eccleſia, vel præbenda & prouidebitur ei in alia
arg.7.q.1.c.præſentium.& 2.& q.1.in primis.Aut ſcit eam iniu
ſtam & tunc dignus eſt perpetua depoſitione. arg.c.alleg.audi-
uimus. Si vero neſciuit eius (depoſitionem ſeu) deiectionem
tunc non eſt deponendus.argum.c.allegati.præſentium.& c.in
primis.& ŝ.de elec.ſi alicuius. & de hoc.7.q.1.cum. Qui iſtam
diſtinctionem in effectu ponunt Laur.& Arch.in c.alleg.audi-
uimus.3.q.2.& ipſe Archid.c.alleg.pręſentium ſuper verbo no
lumus.7.q.1. Henricus Boich.

1 *Reſcripta contra ius interpretatiue conſona valere.*
2 *Reſcriptum inferioris contra ius nullum.*
3 *Reſcriptum contra ius diuinum quando valeat.*
4 *Reſcriptum iuris diuini ſublatiuum non valere.*
5 *Reſcriptum contra ius diuinum mutabile validum.*
6 *Principis reſcripto iniuſto parens peccat.*
7 *Matrimonij diuina lex qui accipienda.*
8 *Reſcriptum contra ius gentium ex cauſa valere.*
9 *Reſcriptum contra ius canonicum quando nullum. & 10.*
11 *Reſcriptum derogans priuatę vtilitati valere.*
12 *Reſcribenti contra publicam vtilitatem obſeruanda.*
13 *Reſcriptum contra ius qui accipiendum.*
14 *C.licet ſenſus.*
15 *Abrogandę legis forma.*
16 *Derogari legi generaliter poſſe.*
17 *L.ſicut certi. explicari. & 18.*

X parte. ij. Si quæris vtrum reſcriptum im-
petratum contra ius valeat. Di-
ſtingue aut reſcriptum eſt impetratũ contra ius ap-
1 parenter non tñ † exiſtenter: vt quia licet ſit prima
facie cõtra ius cõmune recipit tñ interpretationem a iure per
quam conſonat iuri,aut eſt contra ius apparenter, & exiſtenter
vel ſaltem exiſtenter vt quia non recipit aliquam interpretatio
nem a iure per quam conſonat iuri. In primo caſu dico, quòd
regulariter valet reſcriptum. vt.ŝ.de reſcriptis.c. cauſam quæ,
cum ibi not.& hic,in 1.reſponſo. In ſecundo caſu refert: quia
2 † aut reſcriptum illud eſt conceſſum ab alio.ꝗ a principe,& tale
non valet,vt quia lex inferioris non eſt ſupra legem ſuperioris
ĵ.de maio.& obe.cum inferior. Vnde legatus Papę non poteſt
ſtatuta facere contra iura,vt not.Inno.& Hoſt.ĵ.titu.proximo.
c.1. Aut tale reſcriptum eſt conceſſum a Principe vt hic fuit.
& tunc aut reſcriptum conceſſum eſt contra ius diuinum: aut
eſt conceſſum contra ius naturale vel gentium vel eſt conceſ-
3 ſum contra ius canonicum, vel ciuile. Si contra diuinũ, † tunc
aut ipſo iuri diuino addendo ſeu ipſum interpretando. & tunc
valet vt de iure diuino ſtatuitur,quòd in ore duorũ: vel trium
ſtat omne verbũ.ĵ.de teſti.in omni. illud interpretatur ius ca-
nonicum & ciuile in contractibus,& in iudicijs habere locum,
Sed

Sed in teſtamento. vbi eſt maius periculum ſeptem teſtes re-
quiruntur, & in codicillis. v. vt. C. de teſta. l. hac conſultiſsima.
C. de codicillis l. fin. & pro hoc faciunt not. per Hoſt. Innoc. &
4 Compo. j. de conſue. c. fin. Aut eſt contra † ius diuinum ipſum
abrogando, tollendo, vel ſubuertendo: & tunc aut illud ius di-
uinum contra quod reſcriptum conceditur eſt perpetuum, &
immutabile hñs perpetuã cauſam prohibitionis, vt ſi Papa ſcri
bat, ꝙ aliquis cõtrahat, cum matre vel ſorore ſua matrimoniũ,
& tunc non valet vt. j. de reſtit. ſpoli. c. literas. §. porro. & 8. q. 1.
olim. Nam eo caſu reſcriptũ conceditur ſuper ijs, quæ non pñt
procedere cauſa rõnabili ſubſiſtente. Et eſt ratio, quia Impera-
tor eſt ſeruus Dei: vt C. de off. præfecti præto. l. 1. circa princi-
pium & Papa ſimiliter. vt s. in proœmio ibi ſeruus ſeruorũ &c.
Eſt enim vicarius Chriſti vt. s. de tranſla. epi. c. 2. & c. licet. Mo-
do conſtat, ꝙ ſeruus non poteſt legem dñi tollere. ff. de arbit. l.
nam & ſi magiſtratus. ff. ad Treb. l. ille a quo. §. tempeſtiuũ. j. de
maio. & obed. cum inferior. & eſt textus. 10. diſt. ca. 1. pro hoc
etiam facit. C. de præci. Imper. offer. l. reſcripta. vbi hoc tenent
glo. & doc. Aut illud ius diuinum contra quod reſcriptum con
ceditur eſt tale, quod ex cauſa poteſt mutari, & tũc Iac. de Ra-
5 pha. Pet. de Bellapertica & Cy. in d. l. reſcripta. † ſic diſtinguũt.
Aut reſcriptũ conceditur ex iuſta cauſa, vt qa Imperator man-
dat virum homicidam interfici, & tunc valet, poſſet etiam po-
ni exemplum in Papa qui fauore religionis, quæ eſt maius bo-
num, ſtatuit matrimonium per verba de præſenti contractum
non tñ carnali copula conſummatũ poſſe diſſolui. j. de conuer.
coniuga. c. ex publico. aut reſcriptum conceditur ſine cauſa iu-
ſta, & tunc, aut quæris vtrum valeat quantum ad ius diuinum
tollendum & dic ꝙ non per iura allegata. Aut vtrũ valeat, quan
tum ad obſeruantiam ipſius reſcripti, & contentorum in eo. &
dic ꝙ ſic, vt ſi princeps mandat aliquem reuera innocenté oc-
cidi tanquam nocentem: quia ſiue ſit verum, ſiue ſalſum, quod
6 cõmiſerit † illud propter quod mandatur occidi tñ præſumen-
dum eſt, ꝙ cauſa ſubſit, & ſnĩa ſua præſumitur in dubio ſem-
per eſſe iuſta. arg. C. de legi. l. fin. j. de re iud. in cauſis. & maxime
Papæ, quod dic vt legitur, & notatur per Ioan. & per Archi. 40.
diſt. c. 1. veruntamen, ſi verum eſt non ſubeſſe cauſam princeps
peccat. arg. j. de ſen. exc. c. ſacro. & de re iudi. cum æterni. lib. 6.
iudex tñ qui iudicat ſm eius mandatum, non peccat: cum ipſe
princeps ſit lex animata in terris, in aut. de conſuli. in fi. colla. 4.
& iudex ſm legem iudicare habet. a ſimili ſi iudex ſm iniquã
conſuetudinem Anglicanam totam hæreditatem paternalem
adiudicauit primogenito filio, alijs excluſis non peccat, ille tñ
qui recipit peccat quia facit contra apoſtolum dicentem. Si fi-
lius, ergo hæres ſm Pet. & Cyn. in l. allegata. reſcripta. Sed ego
credo indiſtincte prout dicunt Lamber. & glo. ibi, ꝙ reſcriptũ
quod eſt contra ius diuinum ipſum tollendo vel ſubuertendo
non valet per iura allegata & 22. q. 5. l. Imperiali alias incipit re-
ſcripta nec intelligas verum ꝙ homicidam interficere ſit con
tra legem diuinã non occides imo ſm legem diuinam, 23. q. 5.
l. x æterna. & c. qui malos. & c. homicidas. & per totum. in aut.
de mandatis principum §. non permittas. colla. 3. Item exem-
plum quod poſui de c. ex publico. non eſt contra legẽ diuinam:
7 quia † lex diuina, quæ dicit, Quos Deus coniunxit homo non
ſeparet, debet intelligi de matrimonio carnali copula conſum-
mato. Vnde ibi P. pa ſtatuit ius diuinum interpretando nõ tol
lendo quod poteſt: vt dictum eſt. Nec eſt verũ quod dicti do-
ctores dicunt, ꝙ ſi cõſtaret quod princeps præciperet aliquem
interfici ſine cauſa, ꝙ eſſet ſibi obediendum vt patet. 11. q. 3. c.
nõ ſem p. & c. ſi dñs. & c. Iul. & c. q reſiſtit. & no. s. de ipſi. ordi.
8 c. ad aures. Si reſcriptũ ſit † conceſſum contra ius naturale vel
gentium: vt quia princeps mãdat mihi auferri rem meam, re-
fert aut reſcriptum conceditur ex cauſa rõnabili: & tunc valet
& tollit ius ſicut vſucapio tollit dominium. Et eſt ratio, ne re-
rum dominia ſint in incerto inſtitu. de vſuca. in principio. ff. de
vſuca. l. 1. & captiuitas tollit libertatem, vt inſtit. de iure perſo-
narum. §. ſerui. Et eſt ratio, ne capti ab hoſtibus interficerẽtur,
per eandem viam facit. C. de bon. dam. per totum. & C. ex qui-
bus cauſis. per totũ. ff. de religio. & ſumpti. fune l. ſi quis ſepul-
chrum. ergo & princeps hoc poterit facere, cum ſit lex anima-
ta in terris in authen. de conſuli. in fi. coll. 4. Et hoc tenent Inn.
Hoſt. & Compo. & Ioan. Andr. s. de conſti. quę in eccleſiarum
vbi de hoc per eos. Aut conceditur ſine cauſa rõnabili, & tunc
non valet vt tollat ipſum ius naturale vel gentium. Sed tñ quan
tum ad obſeruantiam (qualitercunque ſcribat) debet ſeruari.
Nam reſcriptum ſuũ ſemper præſumitur ex iuſta cauſa inter-
poſitum: & talis præſumptio eſt violenta in perſona principis,
9 vt not. Cy. in d. l. reſcripta. Sed ego Henricus credo, quod † tale
reſcriptum non valet etiam quantum ad obſeruantiam: vt s. de
reſcriptis ſi qñ. & in d. l. reſcripta: vt no. accur. & odo. C. de prę-
ci. impera. offe. l. quoties. & Inn. & Compo. s. de conſtit. quæ in
eccleſiarum. & Archi. 50. diſt. ius ciuile & maxime ex quo ſe-
cunda iuſsio non interuenit. arg. in auth. de mand. princ. §. dein-
de. & in authen. vt nulli iudi. §. ad hoc vero iubemus. In tertio
caſu. ſ. qñ reſcriptum cõceditur contra ius canonicum vel ciui-
le, refert quia aut conceditur in illo caſu in quo ſpecialiter ꝓhi
betur impetratio, & tunc non valet: vt. C. de poſtulan. l. nemo.
C. ſi nuptię ex reſcripto pe. l. vna. C. de ſacroſan. eccl. l. iubemus
nullam. C. ne lice. poten. per totum. & pro hoc. j. de reſcri. c. fin.
lib. 6. quod verum niſi appareat de certa ſcientia Papæ, vel Im-
peratoris: vt quia ſecunda iuſsio interuenit. arg. not. per Io. An.
in d. c. fin. in gl. pen. Aut conceditur in caſu vbi non ſpecialiter
10 † ſed generaliter prohibita eſt impetratio: & tunc aut reſcriptũ
neminẽ lædit, & impetranti proficit: vt quia remittit pœnam,
& tunc valet vt in d. l. reſcripta, ſm vnam expoſitionem. C. de
præpo. ſacri cubi. l. vlti. lib. 12. ff. de ſenatoribus. l. fin. Aut lædit
aliũ, & tunc aut modice lędit & tunc valet: vt. C. de præci. im-
pera. offe. l. quoties. & no. Inno. & Compo. in d. c. quæ in eccle-
ſiarum. s. de conſti. de immu. eccle. quia pleriq; & G. de Monte
Laud. extra de re iudi. paſtoralis in cle. Aut grauiter lædit aliũ,
& tunc aut habet clauſulã derogatoriã iuri vel ſpecialiter & no
minatim, vt quia dicit, Non obſtante tali lege, vel canone, vel
generaliter vt quia dicit nõ obſtante lege aliqua, vel canone ali
quo, & tunc valet reſcriptum Imperatoris & contra leges & re
ſcriptum Papæ contra canones. & in ijs quæ quilibet eorũ tol-
lere poteſt, pro primo facit. ff. de leg. 3. l. ſi quis in principio te-
ſtamenti. ff. ne quid in loco pu. l. 2. §. ſi quis a Principe. ff. de ex-
cep. l. 3. in fin. & l. 4. s. de reſcriptis. nonnulli. in principio. & j. de
præb. ſi apoſtolica. lib. 6. Pro ſecundo facit quia ſm valet genus
quo ad oĩa, quantum ſpecies quo ad ſpeciem. ff. de adminiſtra-
tio. tuto. l. ſi plures. & l. ſi duo. C. de quadri. præſcrip. l. 2. & C. de
præſcr. 30. vel 40 annorum. l. oẽs. j. de tranſactio. c. 1. & de offi.
ordi. ſi ſacerdos. cum ibi notatis maxime, qñ non eſſet niſi vna
lex, vel canon in contrarium. ar. ff. de libe. & poſtu. l. 1. 2. & 3. & l.
Titius: quia ſatis eſt, ꝙ aliquid ſit certũ licet non nominatim.
ff. ſi certum petatur. l. certum. j. de teſti. licet ex quadam. de con
ſangui. & affini. tua. Et ratio huius poteſt eſſe quia principes
oĩa iura in ſcrinio pectoris ſui cenſentur hr̃e. C. de teſta. l. om-
nium. j. de conſtit. c. licet. lib. 6. licet Spec. titu. de inſtru. edict. §.
nunc aũt videndum ver. & ſcias. & de reſcripti præſentatione.
§. ratione aũt cauſæ. verſi. item quod eſt contra ius. & G. in d. c.
licet. dicat ſub ſorte contrariũ in clauſula derogatoria in gene-
11 re. Aut † non habet clauſulam derogatoriam, & tunc aut appa-
ret ex ſua cõceſſione quod derogare voluit legi, vel canoni. aut
non apparet. In primo caſu. aut eſt contra vtilitatem priuatam
& tunc valet: vt hic in fin. & not. Ber. hic in gl. ſopple & cõſtet,
pro quo bene facit. C. de teſta. mili. l. ſicut certi. ff. de excu. tut.
12 l. idem Vlpianus. in fin. Aut cõtra † vtilitatem publicã & tunc
ſpectanda eſt ſecunda iuſsio in authen. de man. princ. §. deinde.
colla. 3. & vt nulli iudi. §. ad hec vero iubemus. colla. 9 Et ita in-
telligo primam glo. Ber. hic & hoc not. gl. & Lambet. & Cyn.
& Pet. poſt eum. C. ſi contra ius vel vti. publicã. l. fi. ſed iſta duo
membra fallunt in exceptione excõicationis, quam iudex de-
bet admittere quantuncunq; ſibi pręciſe ſcribatur quod dic, vt
not. G. j. de excep. pia. lib. 6 ſuper verbo impediet. fallit etiam
ſm Spec. in recuſatione, quam iudex debet admittere, niſi ex-
tra cauſa exprimatur, propter quam non poſsit recuſari, vt ipſe
Spec. no. titu. de recuſa. §. 1. ver. quid ſi ſit cauſa. In ſecundo caſu
ſcilicet qñ ex conceſsione ſua non apparet, quod velit deroga-
re legi, vel canoni non valet: vt in d. l. reſcripta. [& hic in prin-
13 cipio.] & j. de capi. mona. ex parte. Et quod † dixi de reſcripto
impetrato contra ius canonicũ vel ciuile idem intellige de re-
ſcripto impetrato contra conſuetudinem rõnabilem, & præ-
ſcriptam. j. de eo qui mittitur in poſſ. cauſa rei ſeruan. c. cũ ve-
niſſent, quia cõſuetudo pręualet reſcripto, vt no. Hoſt. in ſum-
ma de reſcriptis. §. quas vires. ver. ſed & ſi reſcriptum. & de iſta
materia vide quod no. Arch. 1. diſt. c. ius ciuile. in gl. fi. 12. diſt.
c. 1. & 9. q. 3. per principalem. & in d. c. licet ſuper verbo reuoca
14 re. de conſti. lib. 6. vbi dicit, ꝙ † certi ſunt caſus, in quibus valet
reſcriptum, niſi fiat mentio de iure cõi quod impetratur vt in
d. c. nonnulli. s. de reſcriptis. & de æta. & quali. eam te. j. de cle.
non reſi. c. cũ dilectus. & c. pen. & dilatari poteſt ad oẽm caſum,
quo impetratur conciliũ generale, vt in d. c. nonnulli. & de capi.
mona. ca. pen. Idem qñ iuris ordo pręuertitur, vel manifeſtam
iniquitatem continet. primũ patet. s. de reſcriptis cãm quæ. 2.
eo. titu. c. 2. idem de quolibet iure quo ſpecialiter id cauetur. j.
de excel.

de exceſ.prælа.c.vnico.lib.6. vbi de hoc pleniſſime per Io.An.
in nouella.glo.pen.recitantem ſeptem opiniones circa iſtã ma-
teriam,& quærentem finaliter de verbis derogatorijs ad priui-
legia per acta conſuetudines, & ſtatuta.ſ.an tollantur per verba
generalia quod no.ff.ſi quis cau.l.ſed & ſi quis.§.quæſitum.ff.de
acqui.hæred.l.quæſitũ.& l.ſi quis mihi bona.§. iuſſum.ĵ.de ꝓ-
cura.qui ad agendum.lib.6.& quod no.ĭ.de æta.& quali.accepi
mus.glo.vlt.facit.22.q.2.ne quis.de reſti.ſpolia.audita.C.de pe-
ti.bono.ſubla.l.2.lib.10.de confir.vtili.bona. de dolo & cõtu.c.
2.& hic.& ff.quod vi aut clam.l.1.§.deinde. vbi dr̃ nullam exce
ptionem admitti. &ʼtñ admittũtur quatuor hoc intelligas per
notata.ĵ.de reſtit.ſpolia.item cum quis in fin. primæ gl.ad hoc
facit de excep.pia.lib.6.de ſent.excõ.conſtitutionem. Item ſi-
cut pater nominatim debet exhæredare filium. ff.de liberis &
15 poſthumis.l.2. ſic † princeps, qui pater noſter eſt, nominatim
debet exhæredare legem vel canonem: quæ iura faciunt, quòd
non ſufficit clauſula derogatoria iuri in genere contra illud qđ
ſupra dixi. ad quod facit quod not.Cyn.contra literas legatorũ
pro priuilegio locorum.C.qñ impera. inter pu. & vidu.l.vna.in
cõtrarium.& quòd ſufficiat in priuilegijs patet in d.c. vnico in
quibuſcunq; priuilegijs & c.ĵ.de exceſ.præla.lib.6.ĵ. de hæreti.
ſicut ait.vbi de hoc per eum.& c.ſequenti.in fin. Et de ijs qua-
tuor, quòd tollantur per verba generalia probatur in cle. de ſe-
pult.c.dudum.verſi.nos etenim. & de ſnia excõmunicatio.c.1.
in fin. De priuilegijs cõſuetudinibus & ſtatutis.ĵ.de elect.cum
non deceat.& c.quia ſæpe.lib.6. & in clem. de iure patro.c.1.in
fin.de conſue.& ſtatu.ĵ.de cap.mona.c.vnico.lib.6. de ætate &
qualit.c.2.qui ad fi.de reli.do.quia contingit ad fin.ad fi. De pri
uilegijs.c.1.ad fi.de pœnis.c.cupientes. ſpecialiter.ĵ. de hæreti.
vt officium.§.ad conſcribendum.lib.6.Item ſpecialiter de con
ſuetudine de ſtatu regula. c.1.§. ſane. de pœnis ſi quis ſuadente
poſt principium in cle.de priuilegijs ſpecialiter.ĵ. de ſent.excõ.
ca.1.in fin.& de teſta.c.1.in fin.de ſepul.ca.1.de decimis.ca.1.ad
fi.de regula.c.1.de ſtatu regu.attendentes.§.ad quæ. de reli.do.
c.1.ad fi.de cenſi.c.1.in fi.de hæret.c.1. ad fi.de priuile.ca.2.de
pœnis.ca.2.de ſent.exc. cum ex eo. Sed de verbis conſtitutio-
num papalium non eſt dubium, tum quia apparet certa ſcien-
tia. tum quia impoſsibilis eſſet declaratio propter generalitatẽ
ipſarũ,quæ cunctos ligant.ĭ.de conſtit.c.1. de reſcriptis autem
gratioſis hñtibus clauſulas derogatorias vide per eũ.ĵ.de reſcri
ptis.cum aliquibus.in glo.clauſula.& glo.ſe.lib.6.facit.eo.tit.c.
ſi propter. Breuiter dici poteſt, ꝙ in omni materia ſi per verba
16 † derogatoria prolata. Sed generaliter ab eo qui derogare po-
teſt apparet eius voluntas, quòd generaliter omnibus deroga-
re voluit,illi ſtabit̃ alias ſecus:quę diſtinctio notatur hic in 2.&
3.glo.ĵ.de confir.vti.vel inuti.porrecta ad fi.in glo. & C.ſi con-
tra ius vel vti.pu.l.vlt.& exemplifica ſcientiam & ignorãtiam
per dictum. c.nonnulli. cum ibi notatis. Ad hoc facit ſcientia,
quam princeps hr̃e cenſetur in pectore vt dictũ eſt:& ſic ceſſat,
in Principe ratio illius legis, ſed & ſi quis.§. quæſitum.ff.ſi quis
17 cau.& facit ad hoc.C.de teſt.mil.l.ſicut certi † vbi miles ſciens ſe
filium hr̃e inſtituendo alium vr̃ illum exhæredaſſe,licet nõ ex
primat. ad idem vr̃.ff. de ex cu. tuto.l. item vlpianus.§.vlti.vbi.
tutor abſoluitur a tutela ſi princeps ſciens eum tutorem dat ei
licentiam domicilium transferendi. Ad idem facit opinio Iac.
de Bel.qui tenet in auth. de teſta. imperfect. coll.8. valere te-
ſtamentum ſm̃. licet de primo habẽte verba derogatoria non
faciat mentionem,pro quo dicto facit.§.& ſi quidem. & quo-
modo reſpondetur ad l.ſi quis in principio.ff.de leg.3. qui ſcri-
pſit in decreta. licet de conſtitu. ſuper.6. glo.lib.6.vel aliter ſm̃
18 Pet.de Bellapertica.lex † illa loquitur in teſtatore qui cũ diſpo-
nat ad voluntatem ſuam imputet ſibi ſi voluntatem ſuam cla-
rius non expreſsit: hic loquimur de Principe,qui non ad ſuam
ſed ad ſubditorum ſuorum vtilitatem diſponit.ideo nil ei im-
putandum ſi non loquatur apertius ad hoc.ff. de pactis.l. vete-
ribus.in conceſsionibus vero generalibus non veniunt niſi ſint
expreſſa quæ veriſimiliter quis conceſſurus non fuiſſet: quod
dic vt.ĵ.de regu.iur.in generali.lib.6. ſecundum eum.

1 *Mandatum re non integra irreuocabile.*
2 *Mandatum morte expirare.*
3 *Mandatum in vita explebile morte ceſſare.*
4 *Procuratori non niſi volens ſoluas.*
5 *Citationis mandatum morte finiri. & 6.*
7 *Mandatum cœpta lite non expirat.*
8 *Mandatorum genera & differentia.*
9 *Ordinariam iuriſdictionem morte non perire.*
10 *Delegati iuriſdictio quando an non morte finita. & 11. & 12.*
13 *Delegatam iuriſdictionem expreſſis nominibus morte ceſſare.*
14 *C. ex parte ſenſus.*
15 *Subdelegatam partim, in totum non item, expirare.*
16 *Executio mandata quando an non morte expiret.*
17 *Præceptum an morte expiret.*
18 *Commiſſio quando realis aut perſonalis intelligenda.*
19 *C. mandata explicari. & 20.*
21 *Pactum perſonale qui deprehenditur.*
22 *Priuilegium an reale an perſonale præſumendum. 23. & 24.*
25 *Archidiacono indefinite commiſſo cauſa, omnia cõmiſſa intelligi.*
26 *Ordinis commiſſio a Papa qui quatenuſque accipienda. & 27*
28 *Poſſeſſio an & quando auferenda.*
29 *Gratia legato facta qui accipienda.*

QVoniam Abbas. Si quæris, vtrum & qñ
mandatum morte expi
ret:& qñ non,diſtingue. nam aut fit mandatum ad ne
gotia procuranda: aut ad iudicia proſequenda: aut ad iuriſdi-
ctionem exercendam,aut ad executionem faciendam. Si ad ne
1 gotia procuranda, refert † quia, aut res eſt non integra: & tunc
non reuocatur nec per mortẽ mandantis nec per mortẽ man-
datarij. imò hæres mandatarij complebit: vt.ff.de negotiatio-
ne geſtorũ.l.nam & Seruius.§.ſi viuo Titio.ff. manda.l. ſi quis
alicui.§.morte.& l.mandatum diſtrahendorum.& inſti.man.§.
recte.ver.item ſi adhuc a contrario.ff.de inſtit. l.ſi quis manci-
pijs.§.ſi impubes. & §.ſequenti. & ff.de arbi.l. arbiter. Aut eſt
res integra, & tunc aut quæris nunquid expiret per mortẽ man
2 datarij: & dic ꝙ ſic vt in iuribus allega. Aut nunquid † expiret
per mortem mandantis,& tunc aut illud qđ deducitur in man
datum eſt tale quod ipſe mãdans neceſſe habebat explere ſi vi-
xiſſet. & tunc non expirat per mortem mandantis: vt.ff. de ac-
quir.poſſ.l.fundi. & not.Accur.ff. de dona.l.2.§.ſed & ſi quis.&
ff.ſi cer.peta.l.eius qui in ꝓuincia.§.quas vero. Aut illud quod
deducitur in mandatum,eſt tale quod ipſe mandans ſi viueret,
non teneretur explere:& tunc aut illud quod deducitur in man
3 datum † erat explendum in vita mandantis ſolum, ſiue ex na-
tura ſui: vt ſi mandat ſibi parari ad comedendum: vel fieri ſibi
aliqua medicamenta,vel veſtimẽta vel cellam vel alia paramen-
ta ad equitandum. vel ad miſſam celebrandam: ſiue ex forma
mandati, vt ſi mãdet ſibi in vita ſua aliquid fieri & tunc finitur
per mortem mandantis. ita intelligo.ff.de leg.2.l.cum pater.§.
Męuio.vbi mandaui debitori meo, ꝙ ſolueret, me viuente, ei
cui volebam donare cauſa mortis.ff. man.l.inter cauſas.in prin-
cipio.C.man.l.mandatum. Aut id quod deducitur in mandatũ
erat explendum ſolummodo poſt mortem mandantis,& tunc
aut ex natura actus,qui deducitur in mandatum, aut ex forma
mandati ſeu ex ꝓpoſito mandantis. Si ex natura actus,qui de-
ducitur in mandatum tunc non finitur per mortem mandan-
tis, vt ſi mandet ſibi fieri ſepulturam pulchram. vt.ff. man.l.ſi
non remuneran.§.fin.& l.ſequ. Nec obſtat.ff.de religi.& ſum-
pti.fune.l.at ſi quis.§.ſi cui.& dic vt ibi.Si ex forma mãdati vel
ex propoſito mandantis,tunc aut mandatarius eius interuenie
bat,vt ꝓcurator merus,aut vt donatarius, ſi vt ꝓcurator me-
rus,refert aut eſt talis procurator, cui eſt ante mortẽ mandan-
tis obligatio acquiſita contra illum in cuius perſonã debet ex-
pleri mãdatum. Aut eſt talis procurator cui nulla eſt obligatio
4 acquiſita. Si primo † modo tunc refert.nam aut quæris,vtrum
mandatum adhuc duret quantũ ad hoc vt ipſe ꝓcurator poſ-
ſit recipere a voluntarie ſoluẽte & vt ſoluens ſibi liberationẽ
conſequatur,& dic ꝙ poſt mortem durat, nec per mortem fini
tur,vt.ff.de ſolu.l.ſi.1.reſpon. Aut quantũ ad hoc vt poſsit exi-
gere a debitore inuito,& dic ꝙ non poteſt. ita quòd quinto ad
hoc per mortem mandantis finitur: vt.ff. de dote præle l. Seia
cum nuberet. Et iſta duo mẽbra immediate dicta poſſent cõ-
prehendi ſub primo mẽbro re non integra,quia in dictis mem
bris res quodam modo dr̃ non integra. Si ſecundo modo,hoc
eſt,qñ eſt talis procurator cui ante mortem mãdantis nulla eſt
obligatio acquiſita contra illum,in cuius perſona debet expleri
mandatum.& tunc finitur per mortem mandantis. vt ff.de ſo-
lu.l.ſi.in fi.Si ille mandatarius interueniebat vt donatarius tunc
non expirat per mortem mandantis, vt.ff. de donatione cauſa
mortis.l. mortis cauſa capimus.§. Titia.ff.de iure dot.l.ſi ego.
Aut illud quod deducitur in mandatum eſt indifferens ad vi-
tam,& ad mortem.& tunc finitur per mortem vt.ff. de leg.2.l.
cum pater.§.Męuio.ff.ſi certum petatur.l.eius, qui in prouin-
cia.§.quas vero.inſtitutio.mandati.§.recte. Sed hoc forte fal-
lit in libertate.ff.de manu. vindic.l.ſi pater.in principio.Si quæ-
ris de ſecundo membro principali.ſ. qñ mandatum eſt factum
ad iudicia

ad iudicia proſequenda, tunc aut quæris (de mandato facto a
5 iudice parti: aut) de mãdato facto a parte procuratori ſuo. † In
primo caſu aut iudex mandans, ſeu citans partem moritur an-
te adimplementũ mãdati, ſeu ante diem citationis: & tunc ex-
pirat mandatum illud, & pars citata aliam citationẽ poterit ex-
pectare. ff. de arbi. l. arbiter ſi calendas. & no. Inno. j. eo. cõſuluit.
gl. hic colligitur in fin. Fallit qñ ante euẽtum diei creatus eſſet
iudex ſucceſſor. & hoc tempeſtiue ſciret pars citata. arg. hic &
6 vr̃ caſus. ff. de iudi. l. mortuo. Aut pars † mandataria, ſeu citata,
moritur & tunc expirat mandatũ nec transfertur in hæredem
vt ei noceat. vt ff. qui ſatiſda. cog. l. ſi deceſſerit. ff. quæ ſent. ſine
appel. reſcin. l. pen. 2. q. 8. c. vlt. Fallit qñ mandatum ſuum vel de
cretum in perſona mortui cõceptum, eſt fauorabile: quia tunc
ad hæredem tranſit. ff. de fideicom. liber. l. cum quaſi. vt no. Ac-
cur. in d. l. ſi deceſſerit. & d. l. pen & ff. de iudi. l. de quare. §. vlt. &
ff. de reg. iur. l. Neratius. & Archid. 2. q. 1. in primis ſuper verbo
7 recitata. In ſecũdo caſu † refert aut res eſt integra quod eſt an-
te litem conteſtatam: vt. ff. de iuriſdi. om. iud. l. 1. & l. & quia. &
tunc aut illud quod deducebatur in mandatũ expediebat man-
datori, & hæredibus eius, fieri ne inciderent in pœnam. & tunc
non expirat morte mandantis. ſic loquitur. ff. de procur. l. ſi de-
functus. aut non expediebat & tunc expirat per mortem man-
dantis. vt. ff. de procur. l. ante litem. C. man. l. mandatum. & etiã
per mortem mandatarij vt patet per iura alleg. j. ſtatim in ver.
ſed per mortẽ. Aut non eſt integra res quod eſt poſt litem con
teſtatam. & tunc non expirat per mortem mandantis. vt. ff. de
procur. l. poſt litem. & C. de procu. l. nulla. alias ſecunda. Fallit tñ
in procuratore prælati cuius mandatũ per mortem prælati ex-
pirat indiſtincte. vt extra de procur. c. ſi. in cle. & arg. j. ne ſede
vacante. c. ſi. ſed per mortem mãdatarij non expirat. vt no. Ac-
cur. inſti. man. §. recte. & alleg. ff. de iudi. l. tam ex cõtractibus §.
8 fin. Et ratio † quare in negotijs extraiudicialibus re nõ integra
per mortem mandatarij non expirat mandatum, & tñ ſecus in
iudicialibus, poteſt eſſe: nã in iudicialibus maior idoneitas per-
ſonarum, ſiue principalium, ſiue procuratorũ requiritur. quam
in extraiudicialibus. de perſonis principalibus patet. C. de in in-
tegr. reſti. mi. l. ſi curatorem hñs. iuncta. l. cum & vos minores.
C. ſi aduer. rem iud. De procuratoribus patet. j. de procur. c. qui
generaliter. §. fin. lib 6. Si quæris de tertio membro principali,
de quo eſt præſens ſpeculatio. ſ. qñ mandatum fit ad iuriſdictio
nem exercendam: quia tunc refert, aut committitur iuriſdictio
9 † ordinaria: quam iuriſdictionem nullus homo poteſt cõmit-
tere, & conferre, ita quod mandatarius ordinarius fiat, niſi Pa-
pa vel princeps qui eſt lex animata in terris in authen. de con-
ſuli. §. fin. colla. 4. quamuis & vniuerſitas, & conſuetudo, & lex
præſcripta ordinariũ faciunt, vt patet in eo quod legitur & no.
j. de offi. ordin. cum eccleſiarum. Vnde quo ad iuriſdictionem
ordinariam conferẽdam æquipollent lex animata & inanimata
& ſic intelligit Gof. l. illam. ff. de iuriſd. om. iud. l. & quia: vt no.
in ſumma de offic. ordina. §. 1. idem Arch. 11. q. 1. experientiæ. &
illa nõ reuocatur per mortem cõmittentis: vt. ff. de iuriſdictio-
ne omnium iudicum. l. & quia vbi hoc notat glo. & ff. de iudi. l.
mortuo. & j. de off. lega. legatos. lib 6. & Gen. in extrauaganti
Ioan. 22. quæ incipit execrabilis ſi ſuperni. ſuper verbo cõmiſ-
ſionem & Io. And. hic dicens hoc verum, ſiue cõmittatur non
habenti adminiſtrationem ſiue habẽti. Fallit in officiali, cuius
poteſtas, & iuriſdictio per mortem epi expirat: vt. j. de maio-
rita. & obed. c. ſi olim. & eo. tit. c. vnico. lib. 6. vtraq; tñ morte
mandatarij expirat tam illa quæ cõmittitur adminiſtrationem
non habenti cui perſonaliter eſt cõmiſſa. Nam perſonalia cum
perſonis extinguuntur, vt hic colligitur in eo quod legitur &
no. j. de in integr. reſtit. c. penul. ſ. de vſu pal. ad hæc, quod illa, quæ
cõmittitur adminiſtrationem habẽti niſi perſonaliter eſt com-
miſſa. de tali legitur. j. titu. c. nouit. de præſump. mandata. alias
ſucceſſor exequetur. ff. de iudi. l. mortuo. C. de iud. l. properan-
dum. §. ſin autem in medio ſm Ioan. And. hic. Aut cõmittitur
delegata, & tunc aut quæris, nunquid expirat per mortem dele
gantis: & ſic quod ſic integra, alias non. j. eodem. gratũ. & c. licet.
10 vndiq;. Aut † nunquid expiret per mortẽ delegati: & tunc aut
cauſa cõmittitur delegato ſub expreſſo noĩe dignitatis: & tunc
non expirat per mortem illius delegati qui tenebat dignitatem
etiam ſi moriatur re integra, vt hic, quia dignitati non aũt per-
ſonæ vr̃ facta cõmiſſio, ſeu delegatio, quia dignitas non mori-
tur: vt. j. de reſcrip. is, ſi gratioſe. lib. 6. ſm Inno. & Ioan. Andr.
hic. Sed ſi taliter delegatus tranſeat ad aliam dignitatem dimit-
tit delegationes ſucceſſori ſuo. j. de offic. ordi. c. paſtoralis. ver.
niſi forſan. etiam ſi incepiſſet procedere ſicut & ordinarius di-
mittit ſucceſſori. C. de iudi. l. properandũ. §. ſin autem. ff. de iudi.
l. mortuo. Nam regulare eſt ſucceſſorem teneri ad id, ad quod
prædeceſſor. j. de ſolutioni. ca. 1. 11. q. 3. ſi epiſcopus. 12. q. 2. hæc
huius placiti. 18. q. 2. dudum. Idem tenent Ber. & Hoſt. ſ. de re-
ſcriptis. eam te. & Hoſt in ſumma. eo. ti. §. quis ſit effectus. ver.
quid ſi is cui. licet Cardi. j. de reſcriptis ſtatutum in quæſtione
item quæro. li. 6. dicat & male quod imò ipſe delegatus tranſlatus
11 cognoſcet. † Aut cauſa ſibi cõmittitur ſub nomine proprio, &
tunc expirat per mortem delegati, vt hic a contrario ſenſu. &
vide quod not. Cardi. j. de hæret. ne aliqui gl. 1. lib. 6. Aut com-
mittitur cauſa ſub vtroq; nomine expreſſo & ſub noĩe dignita-
tis & ſub nomine proprio, vt quia de Titio epiſcopo Pariſienſi,
12 & tunc † dicunt quidam, ſubtilitatem legalem ſequentes, quod ſi
nomen proprium præcedit, tunc idem eſt acſi nomen proprium
ſolummodo eſſet expreſſum, ita quod morte cuiuſlibet eorũ man
dantis & mandatarij expirat, vt. ſ. Si vero dignitas præcedit no
men proprium tunc idem eſt ac ſi nomen dignitatis ſolummo
do exprimeretur. arg. pro vtroq; membro. ff. de ſti. ſeruorum. l.
13 ſi ſeruus cõis. Ego vero credo † indiſtincte, quòd vtroq; noĩe
expreſſo expiret per mortem delegati mandatũ, ita quòd non
transferatur iuriſdictio ad ſucceſſorẽ. Et eſt ratio quia vbi ge-
nus & ſpecies concurrunt in perſona vnius eiuſdẽ genus expo
ſitum per aliquam eius ſpeciem reſtringetur ad ſpeciem expo-
nentem. hoc patet in conſtitutionibus iuris. C. de legi. & cõſtit.
ſm leges & conſtitutiones. ſ. de conſti. c. ſi. Item in priuilegijs
& reſcriptis. ſ. de reſcriptis. c. 2. j. de deci. c. ſtatuto. li. 6. & in cõ-
tractibus. ff. de contrahen. empt. l. Ruptilia Polla. & l. in lege. &
in vltimis voluntatibus vt. ff. de leg. l. huiuſmodi. §. ſtichum. &
ff. de leg. 3. l. hoc legatum. cum l. ſequ. ff. de fundo inſtruc. l. cũ de
lanionis. § ſi cui fundũ &. ff. de ſupel. leg. l. legati, ſed nomen pro-
prium ponitur ad exponendũ genus. i. nomen dignitatis quod
eſt genus, habito reſpectu ad ſucceſſionẽ tẽpis. quare genus di-
gnitatis reſtringetur ad perſonam præexiſtentem dignitati ſpe
cialiter expreſſatam. Præterea vbi vnum propter alterũ vtro-
bique tñ vnum &c. j. de præb. c. extirpandæ. § qui vero. eo. tit. c.
ſuper eod. & cap. quia ſæpe. li. 6. & c. ſi iuxta in cle. ſed hic digni-
tas exprimitur propter perſonam non econtra quare &c. quod
probatur ſic, quia cõmiſſio nunquam fieret dignitati, niſi rõne
perſonæ præſidentis, quia ipſa dignitas non poſſet cognoſcere
vel iudicare. Item certũ eſt quod illud quod eſt magis notum po-
nitur ad deſignationẽ minus noti, & nõ econtra. ff. de teſta. l. hæ
redes palam. § ſed ſi notam. de hæredibus inſtituen. l. aſſe toto.
& nota. aliquantulũ extra de elec. conſtitutionẽ, vt circa in cle.
Sed conſtat quòd nomen epi Pariſienſis eſt magis notũ & cer-
tum quã nomen proprium, cũ plures poſſint hr̃e idem nomen
propriũ quare &c. Præterea verba debent de aliquo operari. ff.
de leg. 1. l. ſi qñ &. j. de præb. ſi motu proprio. & c. ſi pluribus. li. 6.
Sed expreſſio noĩs proprij nullum alium effectũ poteſt induce-
re niſi quòd cõmiſſio ſiue reſcriptum ad ſucceſſorẽ non tranſ-
mittatur cum alias perſona ſit certa per expreſſionem digni-
tatis. argu. ff. de lib. & poſthu. l. nominatim. 1. reſpon. iunctis. c. 1.
de off. ordi. c. qm in pleriſque. & 7. q. 1. in apibus quare &c. Pre-
14 terea tex. eſt (ſi bene videatur) hic, † ſcilicet qñ dicit, quia ſub
expreſſis nominibus locorũ & non perſonarum &c. quaſi di-
cens quod etiam ſi perſonarũ quòd ad ſucceſſorem non tranſ-
fertur cõmiſſio. Et eſt ratio, quia plus negat, vel inficiatur ne-
gatio, quam ponat affirmatio, vt not. Ber. ſ. de conſue. cum di-
lectus & Car. j. de reſcriptis. ipſo iure. lib. 6. & hoc idem tenent
Tan. & Bart. Brixienſis Spec. & Io. And. vt patet in diſtinctione
ſequenti in principio. Nec obſtat lex in contrariũ allegata. ff. de
ſti. ſeruo. l. ſi ſeruus cõis. &. ff. de leg. præſtan. l. is qui in poteſta-
te. §. fin. quæ facit per eandem viam, quia ibi nomen appellati-
uum eſt ignotũ & incertum ſicut & proprium & ideo nõ appa
ret quod illorum ponatur ad determinationẽ ſiue ſpecificatio-
nem alterius hic ſecus. Et ea quæ dicta ſunt de legato intellige
vera, ſiue ſit delegatus a Principe, vt hic, ſiue a quocunque alio
ordinario. arg. no. per Io. An. j. de teſtam. c. 2. glo. pen. li. 6. licet
Card. innuat contrarium. & credo quòd male. j. de reſcriptis. c.
ſtatutum in fine magnæ glo. in quæſtione. Sed quæro. Io. cano-
nicus in ver. & poteſt eſſe ratio. Aut cõmittitur iuriſdictio ſub
delegato. & tunc aut quæris vtrum expiret per mortem primi
delegantis ſ. Papæ, vel Imperatoris & tunc, aut delegatus ſub-
delegauit non in totum & tunc nõ expirat per mortem ipſius
primi delegantis, vt plene no. Io. j. eo. ſi ſubdelegato. lib. 6. Aut
delegatus ſubdelegauit in totũ. & tunc ſi moriatur re integra,
expirat, alias non vt in c. gratum. Aut quæris verum expiret per
15 mortem delegati ſubdelegantis. † & tunc aut moritur re inte-
gra, & tunc ſic, alias nõ vt. j. eo. c. licet vndiq; qd̃ dic vt ibi. Aut
quæris, nunquid expiret per mortẽ ſubdelegati, & tũc diſtingue.

& dic

& ſic per omnia vt dixi.§.in delegato licet Cardi. in d.c.ſtatu-
tum in gl.adde contradicat & credo quod male. Et eſt ratio:quia
illud quod mouat delegantem,debet mouere & delegatū.vt.ſ.
16 de reſcriptis.ca.ſuper literis. in fi. Si † quæris de quarto mem-
bro principali.ſcilicet quando mandatum fit ad executionem faciendam:
& tunc aut eſt mixta executio, & tunc idem eſt acſi eſſet com
miſſa iuriſdictio delegata contentioſa.arg. notatorum.j.eo.ca.
paſtoralis.§.quia vero. Fallit in executore dato ad gratiam iam
factam,cuius executio non expirat per mortē mandantis.vt.j.
eodem ſi ſuper gratia.li.6. & de præb.ſi cui.li.6. Secus in gratia
facienda vt ibi in 2.Reſponſo.vbi dicunt Archi.& Io.An.con-
tra ſententiam Goff.& Hoſt.vt notatur per eos.ſ.de reſcriptis.con
ſtitutus. & per Hoſt. hic ad finem magnæ gl.& j.de iureiur.ca.
ad noſtram. 2. qui dicebant indiſtinctè literas beneficiales non
expirare per mortem concedentis. Aut committitur executio
mera & tunc non expirat re integra, cum ſit omni tempore facien-
da: niſi aliquid rōnabile oſtendatur,puta fiſci vel reipublicę læ-
ſio vel aliquid ſimile,quod dic vt.j.de re iudicata. quod ad con
ſultationem. in fi. quod ſi oſtendatur ſecūda iuſsio expectatur
antequā fiat vt in authentica.vt nulli iudi.§. ad hoc vero coll.9.
& de manda.princ.§.deinde colla.3.hæc ſunt vera in mandatō.
17 Si vero quæris † de præcepto, tunc ſiue exprimatur proprium
nomen, ſiue non ſit res integra ſiue non, nunquam expirat per
mortē illius qui ſuſcepit, vt in auten.de man.prin.§.ſi quis aute.
ſed expectatur ſecunda iuſſio ſecundum Lau.Gof.Io.& Vin. G.naſo.
hic.& Specu.titu.de legato.§.reſtat videre.verſi. Item mortuo
mandatore & Hoſt.in ſum.eo.ti.§.& qualiter ſumitur circa me
dium.& Archi.18.q.2.dudum.glo.ſi.idem videtur Hoſt.& Io.
An.hic licet dicat hoc non placere Phi.& vide quod notat ipſe
Archi.24.q.1.c.fin.vbi de hoc in gl.pen.& fin.Et per iſtud.cap.
dicit Io.An.poſt Boni.j.de priuil.c.1.glo.vlti.in nouella.lib.6.
quod monachus monaſterij exempti, & prior prioratus nō exem
pti excōicatus per ordinarium poſt reuocationem & reuerſio-
nem ad clauſtrum remanet excōmunicatus, ſi proprio nomine
fuit excommunicatus.Secus ſi ſolum nomen prioratus vel di-
gnitatis fuit expreſſum. Abſit tamen quod excommunicatio præ-
lati ex propria culpa proueniens liget ſucceſſorem niſi illā cul-
pam faciat propriam per illud quod legitur & notatur.j. de im-
mu.eccl.ad hæc.& c.aduerſus.§.fin.glo.fin.ſecundum eum.
¶ Si quæris vtrum priuilegiū perſonale exprimens prælati no-
men cum tenor reſpiciat eccleſiam vel econtra nō exprimens
prælati nomen ſed dignitatem tantum, cum tamen tenor reſpiciat
perſonam intelligatur perſonale vel reale vide plene quod not.
Io.And.j.de reg.iur.c.priuilegiū.in nouella.li.6.dicens ſic. Du-
bium iſtarum quæſtionū fundatur ſuper iſta decre. quæ diſtin-
guit an litera exprimat proprium nomen prælati, an exprimat
ſolum nomen dignitatis. Secundo ſciendum, quod gloſſula quam
poſui.ſ.de vſu pal. ex tuarū in fi. qua tracto an Compoſtulanus
archiepiſcopus hodie habeat illius decre. priuilegiū ſatis ſuffi-
cere vr ad hanc quæſtionem. Tertio eſt ſciendum quod Bart.
Brixienſis in quæſtione venereali. 12. & Dama.ſ.tit. proxi.q.5.
18 quærebat. An per hæc verba reſcripti apoſtolici, † vices noſtras
tibi in tali prouincia duximus cōmittendas, fiat cōmiſſio realis
vel perſonalis, quod ſit perſonalis allegat Dama. quod ſcribendo epō
expreſſo nomine epi & committendo illi vices ſuas iniungit ei
neceſſitatem iudicandi & neceſsitas iudicandi eſt munus per-
ſonale:vt.ff.de mu.& Hoſt.l.munerū.§.iudicandi. ergo & lega-
tio,ex quo in contrarium Papa non expreſsit. Item ſi debitori meo
permiſi vendere pignus,& debitor poſſeſſionē perdat, & alius
eam adeptus rem vēdat durabit ius pignoris quia permiſſio il-
li debitori facta intelligitur perſonalis.ff.quib.mo.pig. vel hyp.
ſol.l.ſicut recorporali.§. ſi debitori. In cōtrarium adducitur de
19 præſumptio.mandata.ibi.n. Papa † proteſtatur, quod non loco
ſed perſonę legationem cōmittit: proteſtatio aūt illa neceſſaria
non fuiſſet niſi cōmiſſio facta ſimpliciter intelligeretur realis.
Et notandum eſt, quod ibi erat nomen proprium expreſſum. Item
videtur expreſſum.j.de inſtit.c.cum veniſſent: quia conceſſio
realis intelligitur,niſi probetur perſonalis fuiſſe.ita dicit lex, quod
conceſſio facta per creditorem debitori de vēdendo pignore
inquantū realis eſt quod tranſit ad hæredē vt in prædicta.l. ſicut.
§.ſi debitori.ſ. dixi de extraneo ſoluit Damaſcenus per prædi-
ctam decret. cum veniſſent conceſſionem realem Tan.& Ber.
contra.& hoc ſequitur Spec.de inſtru.edi.§.nunc aūt.ver.quid
ſi Papa. & hoc placet vbi ex verbis reſcripti aliud non ſumitur
20 vt in proxima quæſtione in decret.mandata.† ſit iuris declara-
tio ad cautelam. decre.cū veniſſent ponit verbum donationis
& cōſenſum capituli per quę duo notatur realitas. Ad quæſtio-
nem principalem veniēdo dicendū eſt, primo quod expreſsio no-
minis non faciat priuilegium perſonale. adducitur.arg.ff.de ar.
leg.l.annua.2.j.Secundo cum de priuilegio tractemus,quod eſt
lex priuata,& debet aliquid conferre vltra ius cōmune.& large
interpretari.3.dift.priuil.j.de verb.ſign.abbate ſane.ver.hoc au
tem.eo.titu.olim.de priuil.c.in ijs. interpretabitur ergo, vt ſit
reale & perpetuum. Tertio videmus in pactis, quod expreſsio
nominis, vel perſonæ non facit pactū perſonale licet oſtendat,
cum qua perſona factum fuit.ff.de pactis.l.iuriſgentiū.§. pacto
21 rum.& reale pctū. Quarto expreſsio † noīs concedentis ſem-
per ponitur in priuilegijs nec perinde dr priuilegium perſona-
le ex parte concedentis, niſi aliud exprimatur in illo ęqua rōnē
dicamus, quod ex illius expreſsione, cui cōceditur non eſt perſo-
nale ex parte ipſius vbi aliud non exprimitur vt ſi de ijs conne
xis ſit idem iudicium.ſ.de cōſti. c.tranſlato.j. de accu. ad peti-
tionem.& ibi cōcor.in gl.pen. Quinto hāc partem coadiuuant
iura, quæ volūt priuilegia eſſe perpetua.25.q.2.c.2. & quaſi per
22 totum in contrariū hęc decre. Secundo † concedens voluiſſet
priuilegium eſſe reale ſuppreſsiſſet nomen proprium quod ex-
preſſe facit.j.de decl.ad audientiam cū cor.ibi in gl.vlt. Cōſtat
etiam, quod verba in priuilegio debent aliquid operari.de priuile-
gijs ſi Papa.lib.6.licet aſſerentes priuilegiū eſſe reale dicant con
trarium.ſ.expreſsionem noīs nihil operari Tertio,non loqui-
mur ſimpliciter de beneficio principis in quo largiſsima fit in-
terpretatio.de dona.cum dilecti.de verb.ſig.olim.C. de bo.va.
l.2.lib.10.ſed loquimur de priuilegio, quod proprie datur cōtra
ius cōmune:& hoc inquantū reſpicit aliorū præiudicium, re-
ſpicit ſtrictam interpretationem: dummodo aliquid conferat.
de priuile.c.paſtoralis.& c.in ijs.ff. de legi.l. quod non rōne. ſed
hoc interpretandū eſt priuilegium non eſſe reale ſed perſonale
quod minus lędit, & aliquid confert: ergo præeligendū: & hic
articulus idem cōcludit, quando nomen nō eſt expreſſum. Soluēdo
dico non ſemper curandū de noīe,an ſit expreſſum vel non: ſed
tota virtus cōſiſtit in tenore,& verbis priuilegij. hoc ſatis proba
tur.j.de priuil.porro.& c.recepimus.& c.cum olim.j. & 2.c.ex
ore.& c.cum a plantare.in fi.& c.dilecti.de fide inſtru.accepi-
mus.& c.cōtingit.& c.ſuper ijs.de præſcr.veniens de cōfir.vti.
vel inuti.cū dilecta.de verb.ſig abbate. Ad idem.j. de priuile.c.
Abbates.& c.vt apoſtolicę.in fi.& cum perſona. & c.ſi Papa.de
off.ord.c.ordinarij.§.ſtātuimus. & §.2.& §.in cōferendis.li.6. Et do-
23 cet experientia, quod † quaſi oīa priuilegia antiqua papalia & impe
rialia exprimebant nomen prælati tunc regentis eccleſiam,cui
dabatur priuilegium. verū eſt, quod papalia ſi dabātur loco religio
ſo ſubdebant eiuſq; fratribus regularē vitā &c.ſi erant eccleſię
ſeculares,tunc nō ponebatur ibi regularē &c. & vbi hodie dr ſa
lutem & apoſtolicā benedictionem. tunc dicebatur imperpe-
tuum.cuius ergo dubitat expreſsionem noīs non impedire reali
tatem & perpetuitatē talis priuilegij, ſi exprimatur in priuilegio
de ſucceſſoribus ſicut & lite pendēte c.1. Item quod ſi priuilegiū
dans exemptionē dicat prælato,noīato,te,& eccleſiam eximi-
mus,quis dubitat ſe ſucceſſorē exemptū? j.de priuil.exemptio
24 nem.li.6. Volue cauſam, quod † ſi nō exprimatur nomen propriū,
nec aliud ſingulariter hās vim noīs proprij tamen exprimit gratiā
quam facit eſſe perſonalem vt in prędicta decre. mandata.j.de
præſump.facit de cōceſ.præb.cōſtituitus,vel apparet, quod propter
labores quos pro Romana eccleſia ſuſtinuit. vel propter eminen
tem ipſius ſcientiam, vel ſanguinis nobilitatē aliquod priuile-
gium conceditur vel alias gratia eſt talis in ſe quę perſonā reſpi
cit puta, quod poſsit abeſſe ab eccleſia propter aerem ſibi non congruū
vel propter capitales inimicitias,& in ijs quę notaui.ſ.de reſcri-
ptis ſignificauit. in principio, quando reſcriptū non reſpicit ſucceſ-
ſorem.& in ijs ſimilibus dici non poteſt,quòd ſuppreſsio noīs
proprij faciat priuilegium reale,vbi tamen ex tenore priuilegij non
poteſt colligi intentio cōcedentis circa realitatē & perſonalita-
tem: & cōuenire poteſt ſucceſſori ſatis dico ſtandum huic de-
cretali.hoc ſaluo quod ſi ex aliquibus verbis priuilegij dubitaretur
an cōcedens voluerit illud eſſe perſonale vel reale ad cōceden-
tem recurratur,vt declaret,quemadmodū ſui beneficij eſſe ve
lit.ff.de reg.iur.l.Neratius.& in d.c.ordinarij.§.ſi vero. Spec.tamen
in d.c.ordinarij.& in d §.nunc aūt. ver. item quod fuit conceſſum
dicit, quod ſi ſuperior haberi non poteſt intelligetur reale niſi
contra probetur per iura quæ dicunt beneficia large ſumenda
per hęc ſit declarara puto ceſſare contraria,pro reſponſione ta-
mēn ad l.annua & certas leges & ſimiles inquantum ſolutionē
contradicere videntur, vide quod ſcripſi hic ſuper.3.glo.hæc
omnia Ioān. Andr. in c.allegato priuilegium.
25 ¶ Super.3.gl.in fi.ſi quæris, quando Papa cōmittit † cauſam archidia
cono alicuius eccleſię vt Pariſijs ſine adiectione alicuius nomi
nis proprij vel cognominis,& ſunt ibi plures archidiaconi ne-

apparet, de quo ſenſerit quis eorum erit iudex, refert, aut alter
eorum tenet nomen eccleſiæ Cathedralis, ſicut eſt in eccleſia
Pariſienſi & Carnotenſi, & dico, ꝙ ille erit iudex quia in illo ca
ſu nulla eſt ęquiuocatio: vt. ij. de iudi. c. cauſam quę. aut nullus
retinet nomen eccleſiæ cathedralis & tunc propter dubiũ, nul-
lus eorum erit iudex & imputetur impetranti de reſcriptis. c.
ſi. vel in hoc caſu conſulatur ipſe princeps vt. ſ. e o. c. 2. ſecundũ
Hoſt. hic. & de hoc plenius per eum in ſumma. eo. ti. §. quibus
modis. ver. ſit etiam prorogatio tacite. & ſequen. idem no. gen.
extra. de reſcriptis. c. & ſi principalis. in cle. & Ioan. Andr. hic.
¶ Cum papa committit alicui ordinationem alicuius eccleſiæ
vel perſonæ. Si quęris quid ipſe delegatus poſsit facere per iſta
26 verba refert: quia aut Papa cõmittit † de plenitudine poteſta-
tis, vel intendens alicui facere gratiam vel pœnam irrogare, &
tunc talis, cui mandatur, poteſt canonicos facere, & eis canoni-
catus dare, & ſtallum in choro aſsignare, & oĩa alia facere quæ
facienda ſunt ſiue factũ reſpiciant ſiue ius. argu. ij. de reſcriptis.
abbatem. ij. de præb. pro illorum ſm Innoc. & Hoſt. hic. & ſm
27 Arch. 7. q. 1. petijſti. in gl. fi. vbi de hoc. Aut Papa † cõmittit ali-
cui ordinationẽ inter partes cauſam committendo. & tunc aut
collatio beneficij ſiue poteſtas conferendi beneficiũ ſuper quo
litigatur erat deuoluta ad Papã aut non. Primo caſu vr̃ oĩa con-
ceſsiſſe, quæ ipſum tangebant. arg. ij. de dona. c. paſtoralis. & de
cenſi. cũ venerabilis. ſm Inn. in 2. gl. & Ho. & Pe. de Samp. poſt
eum. Et pro iſto 2. membro eſt caſus extra de præb. ſi de bene
ficio. in cle. ſm Io. An. ibi & hic. Aut nõ erat deuoluta poteſtas
cõferendi ad Papã. & tunc refert, quia aut ordinarius admittit,
& inſtituit illũ cui delegatus adiudicauit beneficiũ & tũc habet
locũ iſtud. c. Aut noluit eũ admittere: & tunc aut nõ allegauit
cãm non admittendi. & eo caſu delegatus ipſum inſtituet: vt. ij.
eo. prudentiã. §. ſexta. in fi. Aut allegauit cãm non admittẽdi, &
tunc aut delegatus eã reputat legitimã & tũc debet ſuperſede-
re delegatus: vt ſ. de æta. & qua. accepimus. & de reſcriptis ſi qñ.
Aut nõ reputat eam legitimã aut bonã & tũc ipſe delegatus in-
ſtituet, & ordinarius appellabit, ſi velit vt ſequit̃, & tunc qui me
lius ꝓbabit corã ſuperiore obtinebit. ar. C. de iudi. l. rem nõ no
uam. alias niſi ordinarius appellaret infra tp̃s debitũ ſibi nocet
taciturnitas ſua. ſ. de elec. c. cũ dilecti. in fi. Et iſta mẽbra a verſ.
aut nõ erat vſq; huc. ponit Hoſ. hic. Vnde in talibus forma re-
ſcripti eſt cõſideranda, ſm ipſam procedendum: vt patet in eo
quod legitur & notatur. ij. de cõceſ. præb. cũ noſtris. Vt tñ ſcias,
ꝙ cum delegat⁹ maior ſit ordinario in cauſa ſibi cõmiſſa. ſ. eo.
ſane. quia nunquã factũ ſuum per ordinariũ poterit ꝯfirmari. ij.
de maio. & obe. cũ inferior. niſi intelligas ꝯfirmari. i. approbari.
ij. tit. s. c. ſtuduiſti. nec infirmari. ar. ij. de iudi. quia Guil. de cõſir.
vti. vel inuti. c. 1. & 2. niſi ob delictũ ſuperueniens vel aliam no-
uam cãm. Et breuiter ſi quæratur principaliter vtrum iuſte, vel
iniuſte ꝓceſsit delegatus, nihil ad ordinariũ. ij. de off. ordi. c. pa-
28 ſtoralis. §. preterea. Si vero quær: ſt principlr, vtrum iuſte, vel
iniuſte poſsideat & alius petens habeat ius vel vtrum priuãdus
ſit ꝓpter delictum ſupueniens, talia poteſt ordinarius & exami
nare, & diffinire. ar. ij. de maio. & obe per tuas. Sed ſi occurrat ca
ſus in quo de collatione, vel ſnĩa delegati poſsit excipere: hanc
quęſtionem nõ poterit iudex ordinarius diffinire ſm Hoſt. &
Io. An. hic. Et vide qđ no. Io. An. & G. de Monte Lau. extra de
reſcriptis. c. auditor. gl. fi. in cle. Item per iſtam decret. cum ſuis
concor. dicit Io. An. ij. de reg. iur. c. indultũ. li. 6. in nouella in quę
ſtione illa legatus: cui Papa ſpecialiter conceſsit vt authoritate
apoſtolica poſſet in quolibet monaſterio legationis ſuę vnũ mo
nachum ponere, cuidam eadẽ authoritate conceſsit vt recipere
tur in certo monaſterio in monachum & in fratrem: quæritur
vtrũ annus probationis monaſterio reſeruetur. Et rñdet ꝙ ſic,
nam hic per mandatũ factũ de legato dato ſuper quęſtione iu-
ris põt audiri, ꝙ ad præſentationẽ Vinc. ordinet eccleſiam, non
pręiudicatur illi, ad quẽ ſpectat inſtitutio: ſic & in ꝓpoſito non
præiudicatur monaſteriũ, cui cõpetit probatio. Item in gratia
29 † facta legato, ſubintelligitur ſi is pro quo legatus mandauit, ſit
idoneus. ſ. de reſcriptis cum adeo. ij. de pręſump. dudũ. Iſta ve-
ro idoneitas apparere non põt, niſi per probationem non tñ re-
ſeruatur monaſterio illa voluntaria repulſio, quę reſeruaretur ſi
delegatus non ſcripſiſſet. Sed ſi probauerint legitimã repulſio-
nis cauſam, ipſum repellere poterunt, & ſic gratia ſatis confert
& ius cõe non læditur. facit de cõſue. c. cũ dilectus ſm Io. An.

1 Inducijs petitis, an appellationi renuntiatum ſit. & 2.
3 L. ad ſolutionem ſenſus.
4 Iureiurando, an quando & cui in præbendis præiudicetur. & 6.
5 L. 1. ſ. de mil. teſta. explicari.

CRatum. Si quęris vtrum aliquis petendo ſiue
recipiendo inducias a iudice, vel pro
cedendo corã iudice a quo extitit iam grauatus: poſ-
ſit ab illo grauamine nihilominus appellare, vel ſi iã
appellauit, vtrũ per hoc appellationi ſuæ renuntiare videatur,
1 diſtingue † aut tempore, quo petit, ſiue recipit ab eo inducias
vel pro quo procedit coram eo ignorat, veriſimiliter ſibi ab eo
grauamen eſſe illatum: vt quia litigauerat tp̃e ſibi illati graua-
minis per procuratorem, & tunc petendo inducias vel proce-
dendo coram eo nõ præiudicat ſibi quominus poſsit appellare,
vel appellationem iam interpoſitã proſequi: quia nemo poteſt
renuntiare iuri quod ſibi ignorat cõpetere. ff. de tranſact. l. cum
aquiliana & in aut. qũo oporteat epiſ. §. igitur. colla. 1. & ibi not.
2 gl. Aut ſcit † ſibi grauamen illatũ. & tũc aut poſtulauit inducias,
vel proceſsit corã eo in cauſa alia q̃ in illa in qua iam appellauit,
vel in qua poterat appellare, & tunc ſibi nõ pręiudicat, quomi-
nus poſsit appellare vel appellationẽ iam interpoſitam ꝓſequi:
vt. ij. de app. c. cum teneamur. Aut in illamet cauſa, in qua pote-
rat appellare, vel in qua iam per ſe vel per aliũ appellauit, & tunc
aut q̃ris nunquid per hoc videatur renuntiare appellationi iam
factę per eum? & dic, ꝙ ſic vt hic. & ita poteſt intelligi. C. de re
iudica. l. ad ſolutionem. & eſt ratio, vt hic no. per Ber. in gl. fin.
Aut quæris nunquid per hoc videatur renuntiare appellationi
faciendę, & dic ꝙ non quia iudicium redditur in inuitum. ff. de
verb. obl. l. inter ſtipulantem. §. 1. vnde ante appellationẽ eſt iu-
dex ſuus cõpetens ſed non poſt. ita no. Inn. ij. de re iudic. c. ꝙ ad
conſultationẽ in gl. quę incipit, quaſi per hoc. & Abbas poſt eũ
& vide quod ibi no. Ho. vbi idem tenet hic. idem tenẽt Ho. &
Io. An. ij. de teſti. c. ſignificauerunt. dicẽtes ꝙ talis caute faciet
ſi acceptando diem vel alias ꝓcedendo corã eo proteſtetur, ꝙ
hoc facit ſaluo ſibi iure appellãdi. ar. C. de excep. l. ſi quidẽ. & ij.
de teſti. præſentium. In ꝯrium tñ eſt gl. Accur. in d. l. ad ſolutio
nem, quæ dicit in eo caſu, qui appellauit vel appellare potuit, vt
dicatur acquieuiſſe ſnĩæ petendo terminum ad ſoluendum. Ad
quem rñdet Io. An. ij. de app. c. vlt. li. 6. in nouella, ꝙ illa loquitur
in vltro petente, ſecus in parente iuſſui iudicis quẽ ante appella
tionem iudicẽ eſſe conſtat, ad hoc. ij. de reg. iur. c. quod quis. li. 6.
& ita potes ſubdiſtinguere iſtud vltimũ membrũ nec contra-
riatur prædictis gl. Inn & Hoſt. quia loquitur in recipiente indu
cias non in petẽte: licet Abbas loquatur etiam in petente. Vel,
ſi velis idem intelligere in petente quod in recipiente, potes di
3 cere ꝙ in d. l. ad † ſolutionem, petitio induciarũ erat mere vo-
luntaria, & ſuperuacua cũ habuiſſet inducias iuris ad ſoluendũ,
in d. c. quod ad conſultationem. & ff. de re iudi. l. 4. §. ſi quis con
demnatus. Item erat directe ꝯria appellationi interponendę in
cõtrarium hic ſecus. Hæc decretalis inducitur per Io. An. ij. de
reg. iur. c. inſpicimus. in nouella. li. 6. ad iſtas quæſtiones per ſta-
tutum eccleſiæ) quilibet canonicus poſt habitam præbendam
infra annũ promoueri tenetur ad ſacerdotium. Sunt etiam ibi
ꝓbendę maiores & minores & de cõſuetudine maiores dantur
antiquioribus. A. impetrauit ibi canonicatũ & ꝓbendã cũ clau-
ſula ꝙ non tenetur ad ſacerdotiũ promoueri. B. impetrauit ca-
nonicatũ & ſibi prouideri de prębẽda vna ex maioribus vterq;
4 habet clauſulã quę tollit conſuetudinẽ & ſtatuta. Si vterq; † re-
ceptionis ſuę tp̃e illa ſeruare iurauit, quæritur an præiudicatur
ſic illis per tale iuramentum, & videtur ꝙ ſic quaſi tacite renuntiando
priuilegio vel gratię ſibi factę faciendo ſponte contra illud, vt
hic. & ij. de app. ſolicitudinẽ de ijs quę fi. a maio parte c. ex ore.
C. de pactis. l. ſi quis in cõſcribendo. In ꝯrium facit, quod iura-
menta intelligi debent ſm intentionẽ iurãtis. 22. q. 5. humanę.
ij. de iureiur. c. veniens. & c. quintauallis &c. prima pars quęſtio
nis fuit Io. de Montemurlo. ſecunda fuit Iacobi canonici Bo-
nonien. & allegabãt pro determinatione quęſtionis. ij. de priuil.
cum capella & ff. de mili. teſta. l. 3. vbi dr̃ non ꝓſumi quẽ elegiſſe
genus teſtandi ad ſua iudicia impugnãda. Sic nec pręſumamus
iſtos iuraſſe ad gratias ſuas perimẽdas. & hãc partẽ dabat Iaco-
bus pro ſolutione. Sed Io. dicit, ꝙ ſi tp̃e quo iurauit fuerint le-
cta & ſpecificata ſtatuta & cõſuetudines de quibus ſupra & nõ
excepit vr̃ iurans renuntiaſſe gratię per iura primo allegata. Si
non lecta vel ſpecificata fuerint ſecus. per iura vltimo allega-
ta & quę recitant. ij. de cõmo. c. vno. de depoſito. c. bona fides.
Tandem poſt multa dicit Io. An. ibi, ꝙ ſecundus articulus hu
5 ius q̃õnis minus dubitationis habet, q̃ † primus qa ſi in eccleſia
diuerſę ſunt ꝓbendę maiores a minoribus quę in diuerſis eccle
ſijs diuidunt̃, vt integrę & dimidię impetranti maiorẽ, vel inte
gram, minor vel dimidia etiã ſi illã vellet cõferri nõ poſſet. ij. de
pręb. cum de non. §. 1. li. 6. quare ſi diceremus ſibi ꝑiudicare iuramentum
maiorem vel integram conſequi. alias proſequi nõ poſſet pro-
pter

pter illud iuramentum, minorem vel dimidiam nõ poſſet: quia
de illa nõ ſcribitur & ſic eſſet perempta gratia quod neuter in-
tendebat. De iurante patet, de recipientibus idem. Nam reci-
piebant illum ad præbendam quæ debebatur per literas. In pri-
mo etiam vr indiſtincte dicendum q ille. A. recipitur ex vari-
bus literarum habentium clauſulam de non recipiendo ſacer-
dotium, & tollentem ſtatuta contraria, ipſi vñr receptionem fa
cere & iuraméum recipere ſm formá literarum & ipſi etiam
parerent vt receptio & iuramentum, ſequentia cauſata a literis
gratiæ & mandato executorum illis conueniant. Non.n.reci-
pitur ſimpliciter vt A. ſed vt talis. A. facit. j. de fide inſtru. inter
dilectos. §. cæterû & de bap. c. maiores. ver. ſimiliter. ſic & gña-
lis tranſactio reſtringitur ad id de quo agitur. ff. de tráſac. l. qui
cum tutoribus. §. 1. C. eo. ti. l. ſi de certa. & no. ſ. de tranſac. ca. 1.

1 *Spirituales iudices, vno abſente, procedant.*
2 *Iudices temporales altero abſente non procedere.*
3 *Delegati quando, an non, altero abſente procedant. & 4. & 11.*
5 *C. prudentiam. explicari.*
6 *Delegatorum proceſſus, altero impedito, an vitietur. & 7. & 8.*
9 *Impotentiam abſentia probari.*
10 *Abſentem mortuo æquiparari.*
12 *Delegatorum proceſſus, an a collega ratificabilis.*
13 *Sententia quando ratificabilis.*
14 *Ratificari quæ non poſſunt.*

PRudentiam. Ad declarationem gl. quę in-
cipit ad hanc quæſtionem, ſi
1 quæras, vt. ſunt plures iudices, vel arbitri † nunquid
vno abſente, alij ꝓcedere poſſint, diſtingue, aut ſunt
iudices aut ſunt arbitri. Si ſunt iudices, túc aut ſunt ordinarij aut
delegati. Si ordinarij, tunc aut agitur de ſpiritualibus vt de pœ-
nitentia imponéda & ſimilibus: & túc, vno abſente, reliqui pñt
ꝓcedere: quinimò quilibet eorú inſolidum iuriſdictioné exer
cet: tum pp naturam rei: túc etiam pp periculum animarum.
ar. ff. de off conſul. l. vnica. §. ſane. & pro hoc optime facit. ff. de
exerci. l. 1. §. ſi plures. C. de autho. præſtan. l. vlt. ſm Inn. Ho. hic.
& archi. 7. q. 1. non aût. in gl. adde. §. ſane. & pro hoc optime fa
2 cit. j. de procur. ſi duo. §. fi. li. 6. Aut agitur † de tpalibus & tunc
vnus, alio abſente, ꝓcedere nõ poteſt: niſi dictû ſit a principe,
vel a iure, q quilibet eorum inſolidú iuriſdictionem exercere
poſſit, vel niſi alter impeditus ſit. & de impedimento conſtet,
vel niſi de ꝯtraria conſuetudine appareat. ar. d. l. vnice. ff. de off.
conſul. l. & ita põt intelligi opinio Io. & Ber. hic in gl. in ver. ad
hoc diſtinguit Io. & bene. &c. ſm Hoſt. hic & Io. An. & arch. in
c. allegato, non aût. pro hoc. j. de re iudica. c. fi. cum ibi notatis.
Si ſunt delegati túc aut ſunt dati cú illa clauſula, vt oés aut duo
3 vel vnus † &c. vel alia côſimilia: & tunc quilibet eorú inſolidú
poterit iuriſdictionem exercere, & altero nõ requiſito qñ ſunt
duo tm, ſine alijs nõ requiſitis qñ ſunt plures: vt. j. eo. cú plures.
lib. 6. ſm Io. An. ibi idem Spec. hoc tit. §. fi. in fin. ver. quid ſi. &
Arch. 2. q. 6. §. diffinitiua. ver. item ſi plures. Et eſt ratio: quia illa
alternatiua eſt alternatiua præſtationis: & nõ ordinis: vt no. per
Car. & Io. An. in c. alle. cum plures. Aut ſunt dati cú illa clauſu-
4 la, † q ſi non oés, qñ plures ſunt q̃ duo, vel cum illa clauſula, q
ſi non ambo: qñ ſunt duo tm & tunc aut ꝯſtat legitime de im-
pedimento collegę, vel tertij, & tunc alter ſine alijs procedere
poterit, ſeu poterunt. Aut nõ côſtat & tunc non: vt hic in prin-
cipio. In hoc tñ eſt differétia inter ordinarios, & delegatos, qa
in ordinarijs ſufficit, q fiat fides de impedimento etiã ex poſt
facto: ſecus in delegatis vt hic in principio ſm Ber. & Ho. hic
& Arch. in d. c. non aût. cum. n. mandatur fieri citatio ſub certa
forma, & modo, ſeruari debet forma per citantem: alias nõ te-
net citatio. Sic determinauit Papa vt no. Spec. rubr. de citatio-
ne. §. 1. ver. ſed pone Papa. & Archi. 24. q. 3. de illicita. ſuper ver
5 bo prouocatus. Sed vr idem in delegatis per hanc † decre. quæ
aperte innuit horú alterum ſufficere, q conſtet de impedimen
to, vel q conſtare poſſit ibi vel alias de eodem canonice côſta-
re nõ poterit. ergo ex quo núc conſtat iudicô tunc impeditum
patet vi clauſulæ collegá tunc procedere potuiſſe, & hanc par-
tem tenet Inn. hic in gl. per teſtes & glo. ſequenti. & gl. duo be-
ne ibi vel niſi alias conſtet &c. ex quo partes non reſiſtant hoc
etiam tenet Arch. in caſu diſſimili cú eadem ſit ratio in c. alleg.
cum plures gl. antepe. vt veritate manifeſta cedat opinio. 8. di.
veritate. Ad hmôi aût contrarietatem côcordandam Io. An. j.
de regu. iur. c. eum qui certus eſt. in nouella. lib. 6. diſtinguit, aut
6 † de impedimento tunc exiſtente, & fides nunc fieri non debet
nec poteſt, & túc nulli dubium q non valet ꝓceſſus, vt hic aut
nunc fides fieri poteſt: & tunc aut impediméto ſine ope exce-
ptionis impediens iuriſdictioné vel exercitium erat perpetuû,
vel tpale ineuitabile & tunc ſiue fuerit notoriû, ſiue non: cum
tñ nec ipſe iudex nec aliqua partium de hoc quæſtionem retu-
lerit, valet proceſſus, & ſit hæc ratio. quia verû eſt per exiſten-
tiam côditionis illum iudicé eſſe: nec fit hic per partes ꝓroga
tio iuriſdictionis quæ côpetebat ſed ſola remiſſio ꝓbationis,
7 & hoc caſu vera eſt opinio Inn. & Arch. Aut † eſt impedimen
tum tale in quo neceſſaria ſit exceptio, vel eſt impedimentum
incômoditatis, vel voluntatis, & in ijs caſibus non valet ꝓceſ-
ſus, & eſt vera opinio prima Ber. Ho. & Archi. Et huius patenꝗ
eſt ratio: quia de primo oportet côſtare per exceptioné oppoſi
tam & probatá. & ſic reſpôdetur ad decre. ſi côtra vnum. j. eo.
lib. 6. quia nõ hoc ipſo quod iudex ſuſpectus eſt dr impotens,
niſi pars recuſet. igitur niſi prius exiſtat conditio clauſulæ iu-
riſdictionem transferens in collegam. Secundo caſu. ſ. incom-
8 moditatis vt cum non † vult perdere lectionem, planum eſt, q
non per incômoditatem, ſed per excuſationé exiſtit conditio.
& ſic loquitur decre. ſciſcitatus. ver. dummodo. ſ. de reſcriptis.
maxime cû tunc ſubdelegare poſſit & collega teneatur nõ ob-
ſtante clauſula ſubdelegatû admittere. vt no. j. eo. c. coram. Ter
tio caſu. ſ. voluntatis neceſſe eſt de illa côſtare, vel per côtuma-
ciam ipſius requiſiti nõ venientis, vel per apertam reſiſtétiam,
aliter non dr conditio exiſtere in hoc caſu, nec iuriſdictio col-
legę differri. Ex ijs caſibus nõ eſſet taciturnitas partiû remiſſio
probationis, vt in ſecûdo mébro. ſed prorogatio iuriſdictionis
in exercitio quod in delegato nõ procedit. Cuius diſtinctionis
ſm membrû indubitate ꝓcedit iudice ſciente impediméntum
collegę. ſed in ignorâte vel in dubitante vr idem. arg. l. 4. de ma-
numiſ. vin. ff. & facit quod no. ſ. de big. nuper. Nam ſi côtra re-
gulam qua præfertur veritas fauore ſniarum & proceſſuû, prę-
fertur opinio fortius vbi fauor ille côcurrit cû regula, ſtabitur
regulæ. Nec obſtat. ff. de acqu. hære. l. ventre. & l. qui in aliena.
§. 1. & de condi. & demon. l. multû intereſt. cû ſimilibus, & per
ea quæ no. in d. §. 1. Item hæreditatis aditio plus reſpicit aïum
inſti. de hæredû quali. ad finem. ff. de acq. hære. l. is qui putat: ſi-
cut & ꝯtractus matrimonij. j. de ſpon. tua. Iuriſdictionis exerci
tium plus reſpicit factû, dummodo iure ſubſiſtere poſſit, ſm
9 Io. And. ibi & credo, quod bene. Et puto ſatis † de impotentia
côſtare, qñ collega ſe abſentauit ad partes valde remotas nec ſit
neceſſaria illius requiſitio, cum non poſſit cômode requiri. ar.
quæſ. 2. faciat homo. ſ. de elect. quia per hoc parcitur laboribus
& expenſis partium. Item lites citius finiuntur, quorû vtrunq;
gratia tum eſt iuri. pro hoc faciunt iura, quę loquuntur de pro-
uincia. ſ. de elec. coram. j. de maio. & obe. c. fi. de dolo & côtu.
cum olim 3. q. 6. vltra. Item vr mihi bene facere. c. pręſentata.
de teſti. quod forſan in ꝯtrium allegares, cum ibi pp longam ab-
ſentiam impediatur ꝓceſſus collegę: ſed ratio eſt quia in com-
promiſſo nõ erat clauſula, qđ ſi non oés duo aut vnus &c. Ego
10 aût iudico ſic, quia ibi † ęquiparantur mors vnius, & longa ab-
ſentia alterius. ſicut ergo non requirimus mortuû: ita nec ab-
ſentem. facit etiam c. quãuis. j. de procu. li. 6. ibi aut in longinquum,
peregrinari. & de ſepult. c. vlt. C. de appel. cû poſt. & hoc tenet
Io. An. j. de off. deleg. ſi ꝯtra vnû. li. 6. & in hoc concor. quod no.
G. eo. ti. cum plures. ſuper verbo impediri. eo. lib. Aut ſunt dati
11 ſimpliciter. & † tunc nõ poteſt vnus ſine alio vel alij ſine tertio
ꝓcedere, vel iuriſdictioné exercere. vt. ſ. eo. cauſam matrimo-
nij. j. eo. c. vno delegatorum. ff. de re iud. l. duo ex tribus. & ita
intellige opinioné Io. & Ber. hic & quod no. Bart. Brixienſis in
quæſtione venereali penultima quę incipit quidam impetrauit
literas, &c. Si quæris de arbitris tunc aut ſunt duo tm: & tunc
vnus in alterius abſentia ꝓcedere non poteſt, niſi ꝯtrium appa-
reat ex forma côpromiſſi. arg. j. de iud. c. fi. & no. Io. j. de arbi. c.
fi. li. 6. & vide qđ dicam. j. de arbi. c. fi. alias primo. Aut ſunt tres
& tunc duo abſente tertio, & legitime requiſito poterunt ꝓce
dere, alias nõ vt in c. fi. j. de arb. li. 6. & hoc niſi ex forma côpro
miſſi aliud appareat vt é dictû. ff. de arbi. l. nõ diſtinguemus. §. fi.
¶ In eadem queſtione. Sed pone dicit Ber. quod ꝓceſſum duo
12 rum tertius collega ratificare non poteſt. idem † Inn. hic ſuper
verbo nihil. etiam ſi fecerint noie illius tertij. idem Spec. tit. de
citatione. §. iam de citatione. verſi. hoc aût no. quod vr verum
ſm Hoſt. ſi illi duo nomine ſuo tm, & non noie tertij abſentis
proceſſerunt. Nam tunc ille tertius non poteſt ratificare in al-
terius præiudicium, quod ſuo noie non eſt geſtum. ff. de offic.
ꝓconſul. & le. l. 4. in fi. &. ff. de neg. geſt. l. ſi pupilli. §. ſed ſi ego.
Si vero ſuo noie, & illius tertij ꝓceſſerunt ratificari pôt a ter-
tio. quia hoc eſt tale factû quod ab initio potuit demádari. vt ſ.
de elec. quod ſicut. j. de ijs quę fi. a pręla. c. 1. & 2. ſm Hoſt. Sed
primam opi. credo verioré quia in hoc caſu ꝓceſſus eſt inualidus, non

dus,non propter defectum ratificationis tertij: ſed ꝓpter de-
fectum publicati iuris.i. exercitij iuriſdictionis, quod non hñt
ſine tertio niſi in euentu conditionis clauſulæ. & pro hoc facit
glo.C.de iure fiſci.l.inſtar.lib.10.& hoc tenet Io.And. hic.& j.
de reg.iur.c.ratum quis.lib.6. in nouella vbi quærit de quatuor
quæſtionib.prima dominicalis Bart. Brixienſis quę incipit,cau
ſa cõmiſſa.qua quæritur.an ſi duo ex tribus delegatis datis ſim
pliciter tertio irrequiſito ſñiam ferant, an eo poſtea ratum ha-
bente,ſñia valeat.Secunda dominicalis quæ incipit eps Mutin.
& etiam venereali.& fuit etiam Dama.j.rubr.de cõſue. per de-
cre.ad noſtram.eo.ti. qua quærebatur de ſñia excõmunicatio-
nis lata in clericum Bononien. per eſpm Mutinen. an per eſpm
Bononien.poſſit haberi rata ita, quod valeat de quibus remit-
tit ad notata hic.& 9 q.2.c.1.j.de ijs quæ a præla.c.cum vos.&
in Specu.de cita.§. iam de citatione vbi de hoc.& ver.ſeq.& de
ſen.prola.§.ſequitur.verſi.quid ſi nulla.& de arbi.§.ſi. verſi. Sed
pone lata.verſi.de arbitro abſente qui ratificat. idẽ tractat Ber-
thol.dicit in prima queſtione ſñiam,quæ fuit nulla ratihabitio-
ne confirmari non poſſe.& idem Tan.& Hug. idem tenuit de
ſecunda quæſtione in qua tñ plus dicebat Tan.ſibi reſpondiſſe,
13 ꝙ ſi lata fuit ſñia † nomine Bonienſis epi ipſe eps Bononienſis
poterat eam ratam hr̃e alias non. ſed ſibi,& Dama.hoc nõ pla-
cet cum excõicatio pure lata,aut ſtatim ligat,aut ſtatim eſt nul
la cum ſuam executionem ſecum trahat.j.de appel. paſtoralis.
ad c.in primis.2.q.1.& 3.q.6.hæc quippe.reſpondet ſpeciale in
Papa.ad l.3.§.falſus.ff.rem ra. ha. reſpondet ꝙ ſentẽtia cũ falſo
ꝓcuratore lata tenet quo ad illum.ff.de re iudi.l.4.ſed non quo
ad dñm,niſi ratum habeat. quod poteſt vt ibi.hæc Ioan.An.ibi
idem in iſtis duabus quæſtionibus.Inno.hic.& Io.An. dicẽtes,
14 ꝙ quandocunq; † deficit aliqua ſolennitas, quæ non pendet ex
voluntate hominis, ſed a iure ſeu quam is, qui ratificat ab ini-
tio non poſſet committere tale negotium nõ poterit ratificari
ex poſt facto.& concordat quod dicam.j.de ſen. exc.mulieres.
diſt.3. alias.4. circa medium ibi ſi actus deficiebat propter &c.
alias duas quæſtiones ſcripſi de elect.dudum. le primier.diſt.2.
circa medium ibi ad hoc facit quod notat Ioan. &c.

1 *Excommunicatus minori, reſcriptum recte impetrat.*
2 *Excommunicatus maiore, non niſi ignorans reſcriptum obtineat.*
3 *Abſolutionem non niſi ſibi petat quis.*
4 *Appellari excommunicato, vbi liceat.*
5 *Reſcriptum agendi excommunicato non prodeſſe. & 6. fallit. 7.*
8 *Iudicij conſequutiua ab excommunicato impetrabilia. & 9.*
10 *Excommunicati iudicis, proceſſus nullus.*
11 *Litem cum reo excommunicato ſubſiſtere.*
12 *Excommunicatorum quis, an non, agat. & 13.*
14 *Conteſtanda in quibus exceptionibus ſit lis.*
15 *Exceptio, cœpto iudicio, an admittenda.*
16 *Delegatum abſoluentem, an de lite cognoſcat.*

§. Sexta. Si quæris, vtrum reſcriptum impetratum per
1 excommunicatũ valeat,diſtingue,aut † eſt im-
petratum pro ligato minori excõicatione duntaxat, & tunc va
let:quia talis excõicatus minori: nec ab agendo, nec ab impe-
trando: nec ab eligendo repellitur argu.hic in verſi.certum. ibi
maioris excõicationis &c. & hoc not.Goff.Ber. & Hoſt.ibi.&
G. & Io.Andr.j.de reſcri.c.ipſo iure.li 6. pro hoc.ſ.de elec. illa.
&.j.de exce.a nobis. & de cle. excom.mini. ſi celebrat. Aut eſt
impetratum pro ligato maiori excõicatione ligato. & tunc re-
fert:quia aut excõicatus ignorat ſe excõicatum: & tunc Ber.&
Hoſt.dicunt.j.de cle.excõ.mini.& c.apoſtolicę. quod valet re-
ſcriptum per ipſum impetratum interim,& proceſſus habitus
authoritate ipſius.arg.in eo quod legi & notatur.j.de except.
c.pia.lib.6.quod non audeo aſſerere niſi cum diſtinctione quæ
2 ſequitur. Vnde † refert aut excõicatus ſciens vel ignorãs ſe ex-
cõmunicatum,reſcriptũ impetrat ſolus, & per ſe,aut impetrat
cum alio non excõicato. In primo caſu refert,aut impetrat ſu-
3 per abſolutione excõicationis ſentẽtia obtinenda.& tunc † aut
ſuper ſua abſolutione,aut ſup abſolutione alterius. Si ſuper ſua
abſolutione,tunc valet.vt j.de reſcriptis.ipſo iure.li.6.quod ve
rum eſt ſi excõicatus duabus vel pluribus excõicationibus im
petret ſuper vna.vt no.Io.An.ibi in nouella.Si ſuper abſolutio-
ne alterius,tunc non valet vt not.Io.de Bor.j.c.alleg. ipſo iure.
Aut impetrat reſcriptum ſuper appellatione: & tũc aut ſua aut
alterius. Si ſuper ſua refert: aut ſuper appellatione ſua iudicia-
li. & tunc valet vt in c.alleg. ipſo iure. quod intelligo etiã ſi iſte
appellãs fuiſſet actor originalis in cauſa principali quia talis non
obſtante quod ſit excommunicatus,poteſt appellare & appella-
4 tione † proſequi.vt.j.de excep.c.cum inter. & c.dilecte & ſi-
gnificauit.& ca.vlt. Aut ſuper appellatione ſua extraiudiciali, &
tunc dicit Inn.j.de except.c.cum inter priorem.quod talis ap-
pellatio non valet,contrarium teneas.j. de maio. & obe.c.dile-
ctas.quas glo.contrarias ſic concordo, ſicut concordant Car.&
G.j.de except.c.pia.lib.6. quia aut appellatio eſt mere extraiu-
dicialis.vt.ſ.de elec.cum nobis olim.& j.de appel.bonę.& tunc
non valet. nam talis appellatio extraiudicialis non eſt niſi quæ-
dam prouocatio ad cauſam.vt.j.de appel.c.cum ſit romana.aut
appellatio nõ eſt mere extraiudicialis, ſed habet aliquid de iudi
ciali quod impugnat vt de facto nedũ partis: ſed etiam iudicis
vt ſi tu executor ꝓuidiſti alij de beneficio quod eſt meum vel
mihi debitum. Vel ſi tu executor legitimas exceptiones meas
coram te propoſitas nõ admittas,& ꝓp hoc appello: nam proſe-
cutio talis appellationis non impeditur per obiectũ exceptio-
nis excõicationis. vnde ergo in præcedenti caſu nõ valebit re-
5 ſcriptum: in iſto ſic. Aut impetrat reſcriptum † ad agendum,&
tunc non valet vt in d.c.ipſo iure. & idem ſi ad accuſandum vel
inquirendum ſm Io.Vin.& Ber.j.de accu.cũ oporteat.& G.&
Io.An.in d.c.ipſo iure & j.de accu.c.ſi is cui.li.6. licet Goſ. hic
& Tan.& Inn.& Hoſt.in d.c.cum oporteat.& Cardi.in d.c.ip-
ſo iure. contra. vbi ad inquirendũ quod intelligo ſiue excõica-
tio ſit publica ſiue occulta ſm Cardi.& Io.An.ibi.licet Hoſt.&
G.ibi contra in occulto.arg.j.de procu.conſulti.vbi idem tenet
Hoſt. Item hoc credo verum, ſiue excõicatus impetrat nomi-
ne ſuo ſiue nomine alieno ſm Ber. (alias Cardi.) & Io.An. ibi
pro quibus facit.j.de proba.poſt ceſſionem. ſed Guli.ibi cõtra
qñ impetrat nomine alieno licet Hoſ. notet in d.c.ſignificauit.
& de re iudi.c.quod ad conſultationem. in fi.ꝙ excõicatus po-
teſt impetrare reſcriptũ ſuper nullitate ſententię: quia cum oſ
ei defenſio concedatur, nulla excipitur: & quia hoc ſibi per ap-
pellationem cõceditur, multo magis ſuper nullitate: cuius con
trarium bene tenet Io.And. ibi, & in d.c.vt animarũ in nouella.
6 Dic † ergo indiſtincte, ꝙ reſcriptum a tali excõicato impetra-
tum ad agendũ non valet nec reconualeſcit, licet poſtea abſol-
7 uatur,licet Ber.hic cõtra.& male. Sed † fallit in caſu.9.q.3.mul-
tos.& in alio caſu vbi prælatus excõicat clam & ſecretę nolen-
tem impetrare reſcriptum contra ipſum & ſubditus ignorãs ſe
excõicatum impetrat argu.ſ. de remiſ. quod in dubijs.& j.de
accu.olim.& hoc no.Spec.ti.de reſcripti præſentatione.§. rõne
autem impetrantis.in fi.& Io.An. in d.c.ipſo iure. in nouella.&
concordat Bart. Brixienſis.in q.dominicali eps quidã. Sequitur
qñ excommunicatus cum non excõicato impetrat reſcriptũ.
& tunc vide quæſtionẽ diſputatã per dñm Superantiũ de Cyn-
gl.eſpm Cremonacenſem.quã ponit Io.An.j.de reg. iur.c.vtile
in nouella.lib.6.quę talis eſt.A.& B.litigantes in curia ſuper re-
ceptione teſtium vtriuſq; reſcriptum impetrauerũt ad partes
eorum receptor opponit. A.teſtes B.recipi nõ debere cum re-
ſcriptũ pro ipſius parte ſit nullum: quia excõicatus erat maiori
excõicatione tempore datę quæritur an,hoc ꝓbato, reſcriptũ
ex toto valeat vel ex parte ipſius a tñ an vero in nullo valeat.
Ad primum allegat quatuor rõnes.ad ſm tres regulas & vnam
rõnem.& ad tertium quatuor rationes.deinde ſoluit ſic.Primo
proponens quæſtionem non dubiam in illis caſibus in quibus
etiã ſolus excõicatus impetrare poteſt exceptuatis in prin.c.1.
j.de reſcriptis lib.6.de quibus.ſ.in prin. Idem,ſi prædicto mo-
do erat excõicatus reus, qui poteſt omnia facere ad ſui defen-
ſionem pertinentia.j.de iudicijs.c.intelleximus.de excep.cum
inter. Remanet ergo dubium, qñ ille excõmunicat⁹ erat actor
primæ cauſæ,vel litis & tunc dicit in totum valere reſcriptum
de conſecutiuis iudicij impetratum, ex quo non fuit exceptũ.
8 Nam certum eſt reſcripta impetrata de † conſecutiuis iudicij
diſtingui ab ijs,quæ ſunt principaliter impetrata, vt patet.ſ.de
reſcriptis ex parte decani. vbi valet primum eo caſu, quo non
valeret ſm. vt ibi patet in cõtrario intellectu: ſed iſtud de con
ſecutiuis iudicij: & in iudicio & iuxta litem impetratam fuit
cum teſtium receptio & ipſius receptionis commiſſio fuit de
litis proceſſu. patet primum.j.de proba.qm contra.& ſm.j.de
teſti.præſentium.lib.6. Sed actus iudicialis cum excõmunica-
to habitus, etiã ſi ſit actor, valet donec opponatur exceptio.j.
de excep.c.pia.lib.6.ergo valuit impetratio ex quo nõ fuit ex-
ceptum.Sed ſi adhuc eſt excommunicatus. licet exceptio non
obſtet reſcripto, obſtabit tñ productioni teſtium quam facit,
vt actor,ſicut obſtaret coram delegante. Extra tñ thema quę-
ſtionis ad declarationem materiæ qñ excõmunicatus cum nõ
excommunicato impetrat reſcriptum nõ de conſecutiuis iu-
dicij ſic diſtinguit, aut ſimul impetrauerunt, vt actores con-
6 tra tertium, aut vnus ex eis vt actor alter vt reus. † Primo ca-
ſu, aut

ſu, ſuſt ius ipſorum erat admiſsibile vel vtriq; inſolidū compe-
tens etiam quo ad exercitium, aut indiuiſibiliter vtriq; cōe. Pri
mo caſu pro non excōicato valet reſcriptū, pro excōicato erit
caducum fact. ff. de lega. 2. l. ſi Titio & mihi. Secundo caſu qñ
vterque eſt indiuiſibiliter cōmune inſeparabiliter vitiat reſcri-
ptum per ea quæ no. j. eo. cum ſuper. & in prædicto. c. vtile. li. 6.
Quando vero vnus ex eis actor eſt & alter reus ſi excōmunica
tus erat actor non valet reſcriptum per prædictā decretalem j.
de reſcriptis. lib. 6. eum reſcriptū a vitioſo & prohibito traxe-
rit originē vt ibi no. Si vero excōicatus erat futurus reus qui
cum actore cōuenit de iudice & loco (vt eſt moris.) tunc cum
non ab ipſo reſcriptum originem duxerit valebit in totum. vt
C. de cadu. tol. l. vni. §. in primo, facit quod no. j. de proba. licet
in glo. bene tñ allegat quandoq; cauſam. verſi. item ſi conſtat,
non tñ per illud audiretur reus excōmunicatus, agere vel recon
uenire volēs vel aliquid facere quod ad defenſionē ſui non ſpe-
ctet, niſi prius fuerit abſolutus de except. cum inter. in fi. eo. ti.
c. pia. lib. 6. Ad illud quod dicit de conuenientia iudicis obſtare
videtur quod ſcripſit poſt Archi. in prædicto. ca. 1. de reſcriptis.
in fin. ſcilicet, quod curia non admittit excōmunicatum reum
ad conuenientiam iudicum, ſed illud procedit cum de excom-
municatione excipitur. hæc Ioan. And. in prędicto. c. vtile. & c.
10. ¶ Si quæris † vtrū proceſſus factus cum excōicato maiori ex-
communicatione valeat, & teneat, refert, aut quæris de iudice
excōicato, & dic quod proceſſus factus coram iſto ſi ſit publi-
ce excōicatus, non valet; imò facit iudicium retro nullum. vt. j.
de re iudi. ad probandum & ibi de hoc plenius dicā. ita intellige
quod not. Ber. j. de excep. c. exceptionem. gl. 1. ver. eſt & alia di-
ſtin. &c. melius & expreſsius in gl. etiam ſi excōicatio. ver. ſe-
11 cus credo &c. Aut de parte † excōicata & tūc aut quęris de reo
excōicato etiam publice & proceſſus factus cum tali bene va-
let: niſi ſit aliud canonicum, q obſiſtat, quod dic, vt plene legi-
12 tur & no. j. de iudi. intelleximus. Aut quęris de actore † & tunc
refert, quia aut excōicatus maiori agit coram delegato, aut co-
ram ordinario. ſi corā delegato ſubdiſtingue: aut quia erat ex-
communicatus t pe impetrati reſcripti, aut poſtea fuit excōica
tus. In primo caſu nō valet proceſſus. vt. j. de reſcriptis. ipſo iu-
re. lib. 6. quod tñ intellige, vt dixi in præcedenti diſtinctione. In
ſecundo caſu, ſcilicet, qñ poſt impetrationem excōicatus fuit,
valet reſcriptum: ita quod poſtquam abſolutus fuerit agere po
terit virtute ipſius cum effectu. vt j. de except. pia. lib. 6. Si aga-
13 tur † coram ordinario: tunc ſm moderna iura valet proceſſus,
donec excipiatur. & habet locum decret. allc. pia. ita diſtinguit
quo ad iſtud vltimum membrum de actore excommunicato.
Ioan. Andr. in c. allegato, ipſo iure in glo. nunquid ergo & in hoc
concordat. G. ibi. Et quæ ſit ratio diuerſitatis inter delegatum
& ordinarium vide ibi. Et intellige, quod pceſſus factus cum
actore excōicato valet ſm diſtinctionem præmiſſam, etiam ſi
ſit publice excōmunicatus vt no. Arch. in c. alleg. pia. §. pen. ſu-
per verbo obtinebit. & Io. An. in §. fin. & adde quod dicam. j. de
iudi. c. intelleximus. licet Hoſt. ibi in hoc notet contrarium. & j.
de except. c. apoſtolicę. vbi de hoc dicam in diſtinctione. 2.

4 **Glo. ex loco iſto.** [Si quęris, nunquid † ſuper ex-
ceptionibus debeat lis cōteſta-
ri inter partes vides hic, quid dicit Ber. ſ. quod in exceptionib'
dilatorijs, & emergentibus (licet lis non fuerit cōteſtata) vale-
bit nihilominus pceſſus. & idem not. Inn. j. qui filij ſint le. in c.
lator. Hoſt. vero diſtinguit, & dicit, quod ſi proponatur exce-
ptio ante litem conteſtatam neceſſaria vř litis conteſtatio, cum
alias non valeant regulariter teſtes produci. j. vt lite non conte-
ſtata. c. qm frequenter. niſi forſan caſus occurreret, in quo poſ-
ſit ſequi prolixitas niſi teſtes reciperentur lite nō conteſtata. j.
de app. interpoſita ſm Hoſt. hic. idem. H. de Monte Lau. extra
de appel. c. vlt. glo. 3. in cle. Si vero proponatur poſt litem con-
teſtatam, & iuramentum præſtitum non fiet litis conteſtatio:
alias tot eſſent litis conteſtationes, quod exceptiones propoſi-
15 tæ. Vnde † ſicut conteſtatio ſuper principali quo ad omnia ſe-
quentia eſt ſufficiens fundamentum. š. de elec. dudum. §. 2. tan-
dem. j. de litis cont. c. vnico. iudex tñ exceptioni propoſitę ex
officio faciet reſpōderi. vt ff. de inter. act. l. vbicunq; ſm Hoſt.
& ſic dicit intelligenda notata per eum in ſumma de except. §.
& qñ ſub. §. hoc de dilatorijs. verſic. quid ſi quis impetrauit. &
verſi. ſequenti cuius opinio eſt tutior. vt no. Inno. in d. c. lator.
ſm opinionem Ber. & Inno. ſupradictam ſatis credo poſſe ſu-
ſtineri de iure. tum quia in qualibet cauſa ſufficit vnā litis con-
teſtationem fieri, vt in iuribus allegatis. tum quia nullo iure ca-
uetur, quod proceſſus nō teneat in ijs exceptionibus dilatorijs
& emergentibus a cōteſtatione omiſſa. Et quod nō eſt ſancto-
rum patrum decreto ſancitū, non eſt ſuperſtitioſis adinuentio
nibus præſumendū. vt 2. q. 5. conſuluiſti. š. de tranſla. epi. inter
corporalia. §. ſed neq; in fi. tum etiam quia lites ſunt abbreuian-
dę, quantū cōmode fieri pōt. j. de dolo & cōtu. c. finē litibus. p
hoc no. per Hoſt. in prædicto ver. quid ſi qs impetrauerit &c.]

16 **Super eo. c.** In glo. vlti. ſi † quęris, vtrum delegatus,
qui propter malitiam excōicatoris acto-
rem ad inſtātiam tertij excōicatum abſoluit de eo pro quo ex-
cōmunicatus fuit cognoſcet, Tan. Vin. Phil. & Ber. hic tenent,
quod non. & hoc vř placere iuriſtis. pro iſtis facit, quod delega-
tus ea poteſt iure aſſeſſorij, ſine quibus non poteſt ſua iuriſdi-
ctio expediri: ſed facta abſolutione, bene poteſt iuriſdictione
delegati expediri, ſine illius cauſæ examinatione. ergo &c. Sed
Hoſt. & Pet. de Samp. & Abb. contra: cum quibus etiam cōcor
dat Goff. Nam ſm Hoſt. ſpiritualia in tm̄ ſunt fortia & digna
17 quod quātuncunq; ſint temporalibus acceſſoria, tñ trahunt ad
ſe ipſa temporalia, quæ videbantur principalia. vt j. de iudi. no-
uit. §. poſtremo. & de ot. cog. tuam. Et dicit Goff. quod cauſa
excōicationis, & abſolutionis ſunt cohęrentia. Vnde, abſolu-
tione facta, ſtatim debet de illa cauſa cognoſci: imò etiam qñq;
prius cognoſcitur. j. eo. c. cū contingat. venit ergo & de ſui na-
tura & in modū cohærentiæ non in modū acceſſorij in cogni-
tionem delegati: nec fit hæc prorogatio de conſenſu priuato-
rum, ſed authoritate iuris, & ſic non obſtat. j. eo. c. P. & G. ſm
Hoſt. & Ioan. Andr. hic putat opinionem Hoſt. & ſequacium
veram inquantum cauſa illius tertij continet ſatiſfactionis arti
culum, ad quem excōmunicatus tenetur, & eſt abſolutioni co-
hærens, vt eſt dictum: nec extra illum articulum de cauſa illius
tertij ſe intromittet. Et tunc ſit vera opinio Ioan. Andr. & ſe-
quacium ſecundum Ioan. Andr. cuius diſtinctio probabilis eſt.

1 *Vtile inutili cauſante vitiari.*
2 *Vtile inutili partim non irritari.*
3 *Vtile, inutili non cauſante, non vitiari.*
4 *Vtile inutile actuum concurſu, non vitiari. & 5.*
6 *Vtile ab inutili inſeparabili vitiari.*
7 *Sententia partim non ferenda.*
8 *Sententia excedens nulla.*
9 *Sententia an pro parte valeat.*
10 *Sententiam in dimidia partem valere.*
11 *Vtile fauorabile, inutili non irritari.*
12 *Vtilia ſeparabilia reuocabilia. & 13.*
14 *Leges aliquot explicata.*
15 *Translatio legati inutilis, quando valeat.*
16 *Vtile ab inutili in delictis vitiari.*
17 *Sponſalibus nullis, nuptias non ſubſiſtere.*
18 *Inutilis actus quando, an non, vitiet ſecundum.*
19 *Electione priore nulla, ſecundam valere.*

CVm ſuper abbatia. Si quæris, vtrum
vitietur vtile per
inutile, diſtingue aut vtile cauſat ab inutili, aut econ
tra inutile cauſatur ab vtili: aut vnū vice mutua cau-
ſatur ab alio, aut neutrū cauſatur ab alio. In primo caſu refert,
1 aut † illud inutile cauſans eſt oino inutile & tunc vtile per inu-
tile vitiatur, & maxime qñ illud inutile eſt a iure damnatum.
vt patet. C. de legi. l. non dubiū. ff. de fideiuſ. l. cum lex. de verb.
obli. l. 1 §. ſi quis ita. & l. generaliter. & l. veluti. & l. ſi homo mor
tuus. & j. de elec. c. prouida. de reg. iur. c. cū quid prohibetur. &
2 c. quæ contra ius. & c. qui ꝯtra iura. lib. 6. Aut † illud inutile non
eſt penitus inutile, ſed ſolū reſpectu vinculi ciuilis, & tunc re-
gulariter vtile per inutile nō vitiatur. vt. ff. de cōſti. pecu. l. 1. §.
debitum. C. de pactis l. ſi pacto quo pęnam. & de contrahen. &
3 comit. ſti. l. nuda. In ſcďo caſu vtile regulariter † per inutile nō
vitiatur. vt. ff. de vſuris. l. vſuras illicitas. & j. de elec. c. ſi cōfirma
tionem. & c. ſi eo t pe. lib. 6. cū ibi allegatis. ita poſſent intelligi.
ff. de contrahen. empt. & vendi. l. fundus. & de dona. inter vir. &
vxo. l. ſi ſponſus. §. gnaliter. In tertio & in quarto caſibus refert,
nam aliqñ eſt vnus actus, ſeu vnū factum & ſunt duo cōcurren
tia ad confirmationem ipſius actus, quorū vnum eſt vtile aliud
inutile. Aliqñ eſt vnus actus ſolus, ſiue vnū factum ſolū ex plu
ribus tñ quibuſdam vtilibus, [& quibuſdam inutilibus] cōmi-
ſtum. Aliqñ ſunt plures actus diſtantes prorſus, & ſeparati, quo
rum ſecundus accedere vř ad reuocationem primi. Aliqñ econ
tra ſunt plures actus quorum primus cedit ad annullationem,
ſeu impedimentum ſecundi. In primo caſu refert, nam aut illa
4 duo cōcurrentia ad cōfirmationem † actus ſunt talia, q vnum
ſolum & per ſe ſufficeret ad confirmationē illius actus, & tunc

vtile per inutile non vitiatur. ita intellige. ff. de eo quod cũ fal.
tu.auth.l.1.§.ſed Pomponius iũcta l.3.ff.de admini.tut. vbi dr
q; vbi ſunt plures tutores vni' pupilli, ſufficit authoritas vnius
eorum ſolus per eandẽ viam facit.ff.de arbi.l. ſed & ſi ita. & de
ver.obl.l.ſi duo rei. Ita intelligo.j.de præb.c.dilectus.j.& quod
not.Inn.ibi in 1.gl. Nam ibi ſola receptio facta authoritate ca-
pituli nõ afficit prębendã vacaturam, vt collatio facta alteri nõ
valeat: licet ſecus in canonicatu collato per Papã. vt.j.de præb.
c.ſi clericus.& c.ſi poſtquam.li.6.not. Io.An.j.de conceſ.præb.
ſi ſoli.gl.fi.circa fin.eo.ti.lib.6.Fallit vt hic in textu.Et eſt ratio
propter intentionem illius qui ſolus ꝓcedere poterat cõtrarię
poteſtati. Et quia iniquũ eſſet, quod iſte Abbas, qui ſolus ꝓce-
dere poterat, in preiudicium illius partis quę recuſauerat epm,
ſecũ admittere poſſet, quę eps admiſſus ipſum peruertere poſ-
ſet.arg.ff.de arbi.l.ſi in tres.& l.ſicuti. Item fallit.j.de procur.c.
fin.ſm Hoſt.ibi. Aut ſunt talia quorum neutrum per ſe ſuffice
ret ad cõfirmationẽ ipſius actus. imò vterq; requiritur,& tunc
vtile per inutile vitiatur.ita loquitur.ff.de arb.l.Pedius,alias in-
5 cipit, parui refert. In ſecundo † vero caſu.ſ.qñ eſt vnus actus ſo
lus ex pluribus cum quibuſdam vtilibus & quibuſdam inutili-
bus cõmiſtus, refert, aut vtile poteſt ab inutili cõmode & ſine
inconuenienti aliquo ſeparari tunc vtile per inutile nõ vitiatur.
vt.ff.de vſuris l.placuit & l.pecunię funebris.& l.vſuras.de iure
do.ſiue generalis.de conſti.pecu.l.ſed & ſi decem. de verb.obl.
l.quæ extrinſecus.& l.5.§.ſi ſtipulati.de aqua quoti.& ęſti.l.1.§.
Trebatius.de ſtipu. ſer.l. ſed & ſi ſibi.& cõmunia prædi.l. pro-
prium.iuncta l.ff.de ſerui.ruſti.ꝑdio.l.via.§.ſi fundus ſeruiens.
& C.de inoff.teſta.l. qm in prioribus. de donationibus.l.ſanci-
mus.in prin.& in aut.de nõ eli.ſecũdo nuben.circa prin.coll.1.
& ita intellige regulã.j.de regu.iur. c.vtile.li.6. Vnde ſolũ inu-
tile vitiatur vt in iuribus alle.& not.G.de Monte Lau. extra de
deci.c.religioſi. ſuper verbo immiſcentium in cle. Fallit, qñ il-
lud inutile nõ eſt inutile ſimplr, ſed quãtum ad modum & vbi
non eſt magnũ præiudicium: nam tũc vtile trahit ad ſe inutile.
vt.ff.de lega.2.l.debitor. & ad l.fal.l.ijs verbis. Fallit etiã fauore
contrahentium, ne incidant in cõionem ne quis partem ſolam
vendat, qui totum voluit vendere. vt.ff.de contrahen. empt.&
6 vend.l.fundus. Aut vtile † non poteſt ab inutili ſeparari & tunc
vtrunq; tam vtile quam inutile iure cõi procedunt, & tunc vti-
le per inutile vitiatur vt.ff.de aqua quoti.& ęſti.l.1.§.item quę-
ritur.& de ſtatu.libe.l.ſi quis ita libertatẽ.§. ſi duo ſerui. 2.reſpo.
vnde dicit Bart.Brixien.in q.venereali quæ incipit aliqđ inſtru-
mentum erat vitioſum, quod inſtrm falſum in aliqua ſui parte
in toto eſt ſuſpectum.argu.ff.de fide inſtru.l.2.propter hoc di-
cunt quidam (vt Azo in ſumma de arbi.vltra mediũ) quod vbi
coram iudice, vel arbitro actor petit magnam quantitatẽ pecu
7 niæ, puta † centum ex eadem cauſa: puta ex venditione equi:&
iudex vel arbiter in parte puta in quinquaginta condemnat, vel
abſoluit: & in alia parte tacet quod nõ valet ſnia etiam in eo in
quo ꝓnunciatum eſt: quia ſnia eſt indiuiſibilis, & debet ꝓfer-
ri ſuper toto petito ex eadem cauſa. vt.ff.de arbit.l. de rebus.&
l.qualem.§.dicere.ff.fami.erciſ.l.in hoc iudicio.de iudi. de qua
re.cõi diui.l.nec fundus.quæ ſen.ſine appel. reſcin.l.1.§.1.C. de
erro.calculi.l.vnica.& de app.l.eos in prin.in cõem cauſam &c.
8 Et idem poteſt † dici in quęſtione, de iudice, qui de decem tm
poteſt iudicare: & iudicat de viginti.ſ. quod non valeat ſnia in
decem. hoc tenet Io.2.q.6. diffinitiua. ver. item cũ certa rõne.
in fi.ſed Hugu.& Lau. ibi ɔtra in hoc. de quo vide per Io.An.j.
de regu.iur.c.ea quæ fiunt.lib.6. in præcedenti quæſtione hoc,
quod dictum eſt tenet expreſſe Accur.& Iac.de Aret.ff.de iur.
om.iud.l.vlt.gl.fin.in fi.& de excep.doli.l.apud Celſum.§. item
quæritur ſi cum eo vbi Pet.de Bellaper.dicit, quod eſt caſus le-
gis, quia ibi ſi ſnia in aliquo tenuiſſet pęna fuiſſet cõmiſſa cõtra
non pereuntem.ff.de arbit.l.diem ꝓferre.§.ſtari.quæ tñ com-
miſſa nõ fuit, vt ibi. Iſtã eandem opinionem vr approbare ipſe
Accur.ff.de excep.rei.iudi.l.ſi teſtamento.& Accur.& Cy.C.ſi
aduer.rem iud.l.1.vbi de hoc. & Compo.ĩ.de elec.c.cum inter
R.ſeniorem vbi etiã de hoc per Inno.& per Arch.12.q.2.c.2.ſi
quos de ſeruis in gl.ſua magna ibi, qñ dicunt, quod ſnia nõ pre-
9 iudicat.& ſic † vnr innuere, quod in nihilo pręiudicat: idem in-
nuit Io.An.j.de regu.iur.c.ea quæ fiunt.lib.6. Licet Inn.j.de re
iudi.c.cum inter.in gl.fi.& Ber. in c. cum I.& A.gl.3.& Spe.ti.
de ſen.§.qualiter autem. verſi.quid ſi peto decem.& §.iuſta.ver.
item quod eſt nulla rõne quantitatis. & Accur.C.de re iudi.l.2.
videantur tenere opinionẽ Hug.doctoris antiqui in iure ciuili.
quæ eſt quod ſnia teneat in eo in quo ꝓnuntiatum eſt cui opi.
concordat.quod notat Bart. Brixienſis poſt Tan.in q.domini-
cali.68.quæ incipit. Agebat.concor.&c. vbi tenet, quod ſi dele-
gatus miſſo in poſſeſſionẽ in reali adiudicat anno finito,& pro-
prietatem tenet ſnia in poſſeſſionem licet non teneat in pro-
prietatem (in qua pronunciatum eſt) Primam ſniam credo ve
riorem per iura allegata, & eam tenent cõiter doctores iuris ci
10 uilis. vt patet per Dyn.inſtit.de acti.§. ſi minus. Si vero † velis
tenere vltimã opi. potes reſpondere, quod vna ſnia in qua pro-
nuntiatũ eſt diuiſibilis & ſeparabilis eſt a ſnia de qua nihil fuit
dictum & ſic vtile non viciatur per iura prædicta pro membro
immediate ſupra proxime alle. Iſtud membrum fallit qñ pars
inutilis rei indiuiſibilis eſt inutilis relatione habita ad rem diui
ſibilẽ, vt patet in donatione excedente quingentos aureos, quę
non erat inutilis niſi relatione habita ad rem diuiſibilem.ſ. ęſti
mationem: nam tunc quodlibet procedit a ſuo matre, ita quod
vtile per inutile nõ vitiabitur. vt.C.de don.l.ſancimus.§.ne aut.
verſi.ſin autem. Aut vnum procedit de iure cõi & aliud de iu-
11 re ſpeciali, tunc refert, quia aut vtile quod † ꝓcedit de iure cõi
eſt fauorabile,& tunc vtile per inutile non vitiatur: imò (quod
plus eſt) vtile trahit ad ſe inutile: & totum valet.ff. de don.in-
ter vir.& vxo.l.ſi ſponſus.§.generaliter. &.§.circa.& de lib.cau
ſa.l.liberum.§.ſi duo.& qui ad liber. procla. non licet l.fin. Aut
vtile, quod valet de iure cõi eſt odioſum: & tunc vtile vitiatur
inutili. licet inutile ſit de iure ſpeciali. vt.ff. quemadmodũ ſer.
amit.l.ſi cõem. Et ad hoc faciunt notata per gl.& alios doc.C.
ſi in cõi eademq; cauſa in integ.reſt.poſtu.l.vnica. Si quæras de
tertio mẽbro principali.ſ.qñ ſunt plures actus omnino diſtan-
tes, & ſeparati quorum ſecundus tendere vr ad reuocationem
12 primi, tunc refert, aut ſecundus † tendens ad reuocationem pri
mi eſt oĩno inutilis: & tunc aut primus actus eſt talis qui vitia-
tur, & reuocatur etiam per tacitam cõtrariam voluntatem di-
ſponentis.de qua tacita voluntate contraria apparet per diſpo-
ſitionem ſeu explementũ ſecundi actus, aut non. In primo caſu
vtile per inutile vitiatur vt probatur.ff.de leg. 1.l. plane.in prin.
de leg.2.l.ſi idem ſeruus.de adimen.lega.l.legatum.§.pater. & l.
& ſi transferã.& de fun.inſtru.l.3.§.minor. Nam legatum etiam
tacita volũtate adimitur. vt.ff.de adimen.leg.l.3.§.vlt. & ex par
te.& de ijs quibus vt indignis.l.ſi inimicitiæ In ſcđo caſu vtile
per inutile non vitiatur.vt.ff.ſi cer. pet.l. certi condictio.§.qm.
inſti. qui.mo. tollitur obli.§.præterea. 2.reſponſo.qui.mo.teſt.
infir.§.poſteriore.ff.de leg.1.l.ſi ſeruus legatus.& §.ſi ſeruus alie
nus.de le.3.l.ſi vir.de iniuſto rupto & irrito teſta.l.2. Aut ſecun
13 dus actus tendens † ad reuocationẽ primi tenet ipſo iure, licet
non in effectu: & tunc vtile præcedens per inutile ſequens vi-
tiatur, vt inſti.qui.mo.tol.obli.§. præterea. 1.reſponſo.ff.de ijs
qui.vt indig.l.cum quidã. de leg.1.l.ſi idẽ ſeruus: & ſic poſſent
intelligi leges ſupra allegatę.de primo.l.plane.& de adimen.leg.
l.legatum.§.pater.& l.& ſi transferam. de fundo inſtr. l.3.§.mi-
14 nor. Sed iſtę † quatuor leges vltimę vnr contra: quia vltimum
legatum ipſo iure non tenet. Sed non ſunt quia ademptio le-
gati primi, quæ per tranſlationẽ inducitur poterat ſine tranſla-
tione vtiliter procedere ſeparatim ita reſpondet Dyn. j.de reg.
15 iuris.c.vtile. libr.6.vel dic clarius, quod licet tranſlatio † legati
inutilis nõ valeat quo ad inducendum effectum tranſlationis
in alium, in quem transfertur, valet tñ quo ad declarandum vo
luntatem teſtatoris, cuius nuda volũtate legatum adimitur &
reuocatur. vt probatur in l.allegata, legatum.§.pater. Si quæris
de quarto principali.ſ. qñ ſunt plures, actus omnino diſtãtes &
ſeparati, quorum primus tendit ad annullationem, ſeu extenua
tionem aut impedimentum ſecundi: & tunc refert, aut primus
actus eſt damnabilis & pęna dignus, aut nõ. In primo caſu de-
16 linquens, & actum damnabilẽ exercens † in poenã huius qnq;
prohibetur a ſcđo, ita, quod primũ inutile vitiabit vtile, vt pa-
tet in eligentibus ſcienter indignum.ĩ.de elec. cũ in cunctis §.
clerici.& c.cum Vinton.j.de elec.quanquã.li.6.& in maleficijs
quæ licet non ſortiantur iuris effectum, tñ impedimentũ prę-
ſtant ꝓmouendis. 50.di.c.1.2.& 3.ĩ.de biga.c.nuper.& de ma-
trimonio cõtrahen.vt 35.q.2.hoc nequaquã.alias nec eam quã.
j.de homici.ꝑsbyterũ.& electioni ſepulturę. vt.j.de ſepul.c.1.
§.nos aũt.li.6. In ſcđo caſu refert, aut ex primo actu inutili na-
ſcitur vel reſultat aliqs effectus efficax & ſufficiẽs ad ſm actũ
impediendũ aut nõ. In primo caſu: tunc ſequẽs actus vtilis vi-
17 tiatur, vt patet † in ſponſalibus in primis, quæ ſunt nullę alias,
quam pp defectũ cõſenſus, ex quib' naſcit, & reſultat publicę
honeſtatis iuſtitia impediens ſequẽs matrimoniũ & ſequentia
ſponſalia.j.de deſpon.impu. c.literas. & c.acceſſit.& j.de ſpon.
c.vnico.li.6.per eandẽ viam facit.ff.pro dona.l.qui pro don. vbi
manumiſſio ſerui inutilis impedit vſucapionẽ. ſed hoc nõ fa-
cit ipſa manumiſſio, ſed intẽtio manumittẽtis ɔria actui vſuca
18 pionis. In ſcđo caſu, tũc ſiue primus actus † ſit inutilis ipſo iu-
re, ſiue

re, ſiue ope exceptionis, non præſtat impedimẽtum, ſecundo,
vt patet in primo reſcripto ſiue ipſo iure nullo ſiue per exce-
ptionem annullando. quod non impedit ſm reſcriptum impe
trati. licet de primo nõ faciat mẽtionem. ſ. de reſcr. ex parte. j.
de confir. vtil. vel inutil. bonæ. & no. Ber. ſ. de reſcr. c. ex tenore.
& Cõpoſt. eo. ti. c. ſuper literis. & patet in ſtipulatione. vt. ff. de
verb. obl. l. ſi dari ſtipuler. & in prima electione, quę eſt notorie
nulla. ſ. de elec. cõgregato. Et in optione prima inutili. j. de cõ-
ceſ. præb. ne captandę. lib. 6. & in emptione prima inutili. ff. de
opt. lega. l. 2. & 3. Fallit in prima electione non notorie nulla &
in electione quæ eſt ipſo iure aliqua, annullanda tñ per ſuperio-
rem, vt legitur & notatur. ſ. de elec. auditis. & j. de exceſ. præ-
19 lat. c. inter dilectos. §. præterea. Et eſt ratio, quia electionis † fa-
ctæ negotium quoad examinationem & confirmationẽ & ali-
qua alia quæ reſtant exequenda, ad ſuperiorem deuoluitur. Et
ideo eligẽtes non hñt ſe de alia electione intromittere: nec in
eius præiudicium aliquid attentare. ſ. de elec. c. venerabilẽ. §. 1.
ver. eſt enim. & c. cum nobis olim. & c. nihil eſt. & c. publicato.
Et hęc decre. cum ſua materia facit ad quæſtionem Io. An. j. de
reg. iur. c. 3. li. 6. in nouella de illo qui dedit rem indiuiduam al-
teri ob cauſam partim honeſtam & partim turpem. puta, vt Ca
puam vadat, & hominem occidat donatario neutrũ faciente,
an repetat in totum vel in nihilo. an pro parte quod dic vt ibi.

1 *Contumace actore, peremptorium circunduci.*
2 *Reus quando iudicij inſtantia abſoluendus.*

Onſuluit. Si quæris, vtrum reus comparens,
actore contumaciter non compa-
rẽte, poſsit petere abſolui ab inſtãtia iudicij vel per-
emptorium circunduci, & quis vtriuſq; ſeu cuiuſli-
bet ſit effectus refert, nam aut reus petit propter contumaciã,
& non ꝓpter comparitionem actoris peremptorium circun-
2 duci. aut petit abſolui ab inſtãtia iudicij, ſeu litis. In primo † ca-
ſu ipſe reus abſoluitur ab inſtãtia edicti peremptorij, vt ſic de-
leatur tanquam ſi non fuiſſet interpoſitũ, vel emiſſum, ſed litis
inſtantia ſalua ex integro manet. vt. ff. de iudic. l. & poſt edictũ.
in princ. & §. 1. & idem eſt ſi reus ſit abſens & actor ſit præſens
& petat circunduci edictũ. Nam quicunq; fuerit, qui præſens
eſt, abſoluitur a termino ſibi vltimo aſsignato. & talis abſolutio
a termino poteſt fieri ſine vlla citatione ſm Inn. & Hoſt. & Io.
An. hic idem Archi. 11. q. 1. Chriſtianus. In ſcđo caſu. ſ. qñ reus
petit abſolui ab inſtantia iudicij ꝓp contumaciam actoris hoc
fieri debet, ſed cum maiori ſolennitate: quia tunc peremit oĩa
acta iudicij. ff. de iudi. l. & poſt edictũ. & C. de iudi. l. ꝓperandũ.
& iſta abſolutio ab inſtantia iudicij poteſt peti ante litem con-
teſtatam. C. quõ & qñ iudex aut. qui ſemel. & melius. 3. q. 3. qđ
ſi & facta prædicta abſolutione, irrita eſſet litis conteſtatio. &
oĩa alia acta ante habita. & condẽnabitur in expenſis. & eſt ne-
ceſſe eum citari, vt prædicta abſolutio fiat. ar. prædictarũ legũ
ſm Inn. Hoſt. & Io. An. hic. idem Inn. j. de eo qui mit. in poſ. c.
vlt. in glo. magna vltra medium. verſic. & hoc intelleximus. &
Hoſt. poſt eum. idem Spe. rubr. de contumacia. §. 2. ver. fi. & gl.
5 ſeq. Inn. ſuper verbo expectare vſq; ad ver. ſi autem iudex ab-
eſſet ponit Spec. rubrica de contumacia. §. 1. circa principium.

1 *Diem in ſacris a veſperis incipere.*
2 *Dies iure ciuili quando incipiat.*

1 §. Ne vero. Si quæris, qñ dies incipiat, refert † aut quę
ris qñ incipiat ſm canones quantum ad or
dinum collationes, & tunc dicitur incipere a veſpera pręceden
tis diei, vt 75. diſt. quod dic de conſe. diſt. 3. pronuntiandum. &
c. de eſau. Aut quæris ſm leges quantum ad pacta contractus,
& omnia alia tunc dicitur incipere a media nocte. vt hic. & ff.
2 de ferijs. l. more Romano. † Vnde ſi iuraui me daturũ tibi de-
cem die dominica non ero periurus ſi dedero vſq; ad mediam
noctem ſequentem: & in ijs pactis & ſequentibus cõtractibus
præponitur lex canoni: quia benignior eſt. ar. 50. diſt. eps. & po
tius interpretandũ eſt quòd nemo ſit periurus, etiam ſi ſit cle-
ricus. arg. j. de teſti. cum tu. & iſta notat Hug. 76. diſt. c. quo die.
iam allegata. & Laur. & Arch. ea. di. quod a patribus. ad quod fa
cit quod notat. j. de ferijs. c. 2. & vide quod ibi dicam.

Inſinuante. Super. c. iſto vide, quod dicam. j. de appel.
c. poſtremo.

1 *Delegatus præfinitum tempus ne excedat.*
2 *Delegati iuriſdictio quando perpetua.*
3 *Delegata iuriſdictio quando finiat, an non. 4.*
5 *Iuriſdictio mandata quando, an non reuocabilis.*
6 *Iuriſdictione reuocata, quis abſoluet.*
7 *Clauſula contradictores &c. vis & ſenſus.*

Værenti. Si quæris vſq; ad quod tempus
delegatus vel ſubdelegatus poſ-
1 ſit ſuam iuriſdictionem exercere, diſtingue, † aut
tẽpus iuriſdictionis exercendę eſt per ipſum de-
legantem (vel ſubdelegantem) certo tpe præfi-
xum moderatum & limitatum, & dic, ꝙ poſt illud tps non po-
terit ſuam iuriſdictionem exercere, niſi tps de conſenſu partiũ
fuerit prorogatum, verbi gratia. Mandatur alicui, ꝙ infra men
ſem cauſam decidat, & reus propter cõtumaciam ſuam excõi-
catur, & elapſo menſe veniat, & petat abſolui: delegatus eum
abſoluere non poterit: quia elapſo menſe, factus eſt priuatus,
ita ꝙ nec de principali cauſa poterit amplius cognoſcere. j. de
appel. c. ſuper eo. 2. §. fi. & ſ. eo. ti. c. de cauſis. & vide quod ibi di
xi in prima diſtinctione. in fi. Nec obſtat quod ibi dixi qđ prę-
ſcriptio non currit cõtra nõ negligẽtes &c. C. de annali excep.
l. 1. in fin. & hic. quia verum eſt de præſcriptione legali: ſecus de
inducta ad hoĩe infra menſem: de voluntate tñ aduerſarij poſ-
ſet tps prorogare. ſ. eo. paſtoralis. & c. de cauſis: vt hic no. Hoſt.
j. de re iudi. quod ad conſultationem ad finem: & Io. And. poſt
eum. Aut tps iuriſdictionis exercendę non eſt per ipſum dele-
gantem ſeu ſubdelegantem certo tpe limitatũ vel præfixum,
& tũc aut eſt delegatus Papæ, aut alterius ordinarij. Si Papę re-
2 fert, aut quæris de delegato aut de ſubdelegato. Si de † delega-
to tunc aut quæris ante ſñiam diffinitiuam latam. & tunc ſem-
per poteſt iuriſdictionem ſuã exercere. vt. ſ. eo. ſignificaſti & c.
in literis. j. eo. ti. c. ſi delegatus. li. 6. & hoc dicit hic Ber. in gl. vł
ibi ſolutio. & c. & Hoſt. poſt eum. Aut poſt diffinitiuã & tunc:
aut nõ eſt appellatũ ab ea, & tunc refert. aut eſt delegatus infra
3 annum a tpe ſententiæ ſuæ ipſam executioni † mandauit aut
non. ſi ſic, tũc aut victus paruit executioni: ita quod victor ha
buit aliquandiu pacificam poſſeſsionem: licet poſtea ab eodem
victo moleſtetur: & tũc amplius delegatus intromittere ſe nõ
poteſt: quia eſt officio ſuo functus ex quo paritũ eſt executio-
ni, licet modico tpe. vt in c. allegato: in literis. & eo caſu ille, qui
moleſtatur, adeat ordinariũ. vt no. Ber. hic in gl. ſed quare. in fi.
vel impetret alium delegatũ. Aut delegatus in ipſa executione
impedit vel ſtatim antequam victor habeat aliquo tpe pacifi-
cam poſſeſsionẽ. & tunc poterit repellere renitentem, & iuriſ-
dictionem ſuã eccleſiaſticam exercere: donec ſñiam ſuam exe
cutioni mandauerit cũ effectu. vt hic. & pro hoc faciunt notata
per G. & Io. j. de elec. c. cõmiſſa. §. porro. li. 6. nam verba cũ effe
ctu ſunt accipienda. vt. ff. quod quiſq; iuris. l. 1. § hæc aũt verba.
de pę. diſt. 1. §. hæc aũt verba. j. de cle. non reſi. relatũ. Et in iſta
4 diſtinctione cõcordat Io. An. hic. Si delegatus † non mandauit
intra annum a tpe ſententiæ computandum ſuam ſñiam exe-
cutioni: tunc poſt annum non poteſt eam exequi vt hic. Si eſt
appellatũ ab eo, tunc aut appellans ſuã appellationẽ nõ proſequi
tur infra annum: & tunc delegatus etiam poſt annũ poteſt exe-
qui ſñiam a ſe latam. vt. j. eo. paſtoralis. §. præterea. & de appel.
c. perſonas. ſm Inn. & Hoſt. hic. Aut appellans ſuam appellatio
nem proſequitur, & tunc elapſo anno nõ exequetur ſñiam iu-
dex delegatus cauſæ principalis, ſed ſecũdus. ſ. confirmans vt. j.
eo. c. paſtoralis. §. præterea ſm Hoſt. Sed de iſto vltimo mem-
bro dicam ibi. Et ſi aliqua partium ſit excõmunicata per ipſum
delegatum ſiue ante diffinitiuã ſñiam ſiue poſt, forte quia non
paret ſententiæ, delegatus poterit qñcunq; infra annum a tpe
ſententiæ ipſum abſoluere vt hic. Poſt annum vero ſi vult pa-
rere & ſic abſolui adeat Papam: quia inferior ipſum abſoluere
non poteſt, niſi in articulo mortis. vt. j. de off. ordi. paſtoralis. §.
quia vero ſm Hoſt. & Ioan. And. hic. Si quęris de ſubdelegato
delegati a Papa, tunc dicit Hoſt. hic, quod ſi delegatus ſibi ali-
quid de iuriſdictione retinuit tunc erit vſq; ad annum a tem-
pore ſententiæ ad ipſum recurrendum. argu. hic. & j. c. proxi. §.
porro. alias vſq; ad quadrimeſtre tẽpus tñ, in ſubdelegato hæc
poteſtas durabit. arg. a contrario ſenſu ſm Hoſt. hæc non pla-
5 cent Io. Andr. Ego † vero credo idem in ſubdelegato, quan-
diu remanet iuriſdictio penes eum, quod dictũ eſt in delega-
to. arg. j. eo. c. ſi delegatus. 1. & 2. reſpon. lib. 6. Vnde ſi ſimplici-
ter & totaliter cõmiſit ei vices ſuas, tunc re nõ integra exiſten
te, cauſam ad ſe non poterit reuocare. vt j. c. proximo. §. porro.
& c. venerabili. j. eo. ti. c. quamuis. li. 6. Aut cõmiſit non ſimplici
ter, nec totaliter: & tunc antequã ſit reuocata ab eo iuriſdictio,
poterit exequi ſñiam ſuã vt in c. allegato. ſi delegatus. & etiam
abſoluere excõicatum ab ipſo, ſicut poſſet delegatus. nã & ſub-
delegatus Papæ iungitur vice Papæ in ijs quæ competunt ſibi,

ſicut & delegatus.j.eo.ex literis. Poſtquã vero iuriſdictio fue-
6 rit ab eo reuocata † per delegatum ipſe delegatus & non ſubde
legatus habebit excõmunicatum per ſubdelegatum abſoluere:
& alia exercere infra annum a tpe ſententiæ, vt eſt dictum ar.
no.per Spec.tit.de ſen.§.vt aût.ver.ſed pone iudex delegatus.Si
quæris de delegato ordinarij tunc ſcdm Hoſt. hic erit ad ipſum
ordinarium,quo ad executionem ſententię,recurrendum.arg.
ff.de re iudi.l.a diuo Pio. Sed credo,quod talis poteſt,ſuam ſen-
tentiam executioni mandare,quod dic vt dixi.s.eo.c.ſignifica-
ſti. Abſoluere,aût ab excõicationis ſententia lata per eum po-
teſt,quãdiu remanet iuriſdictio penes eum. Nam regulare eſt,
quod qui poteſt excommunicare, poteſt & abſoluere. ff. de re
iud.l.quæ condemnare.s.eo.prudentiam.§.ſexta. De poteſtata
7 † vero illius clauſulæ,cõtradictores per cẽſuram eccleſiaſticam
compeſcendo &c. vide per Innoc. & Hoſt.j. de teſti. ex parte.
Ade.& de pręb.pro illorum.& ibi dicam per G.j.de pręb.ſi cui
nulla.& plenius per G. de Monte Lau. extra de præb. ſi plures.
in cle. & infra quod tempus iudex ſiue ordinarius ſiue delega-
tus poſſit ſuam ſententiam exequi. nota. ijs verſibus,

In perſonali do menſes quatuor,in re.
Protinus eſt vere ſententia perficienda.
Sic in criminibus ſed quatuor excipe caſus.
Inſula cum ſeruus,prægnans, & principis ira.

quod dic vt per Ber.hic in quanta.gl.per Hoſt. in ſumma huius
ti.§.quæ iuriſdictio.& per Spe.rubr.de ſent. excõ.§.videndum.

1 *Recuſationis cauſa quando non probanda.*
2 *Recuſationis cauſa quæ reijcienda.*
3 *Ordinarius recuſabilis. fallit.4.*
5 *Delegatus ex cauſa recuſabilis fallit.6.*
7 *Recuſatio a quo cognoſcenda.*
8 *Delegatorum recuſatorũ cauſa a quibus cognoſcenda. et 9 et 10.*
11 *Recuſato electo, arbitro locum eſſe.*
12 *Recuſato vno ex pluribus, collega quando, an non, cognoſcat. & 13. & 14.*
15 *Delegato ſimpliciter recuſato, arbitro locum eſſe.*
16 *Delegante nihil ſibi retinente, arbiter cognoſcat.*
17 *Delegantem partim recuſationis cauſas cognoſcere.*
18 *Executore recuſato quis cauſam audiet.*
19 *Recuſationis cauſa ad quem pertineat.*
20 *Inquiſitore recuſato, quo recurrendum.*

SVper quæſtionum. Si quæris vtrum,
& quis iudex
poſſit recuſari, & corã quo cauſa recuſationis de
beat proponi,& pbari refert:nam aut quęris,co-
ram quo debeat pbari, aut corã quo debeat pro-
1 poni. In primo caſu refert, aut cauſa † recuſationis eſt notoria
de facto:& euidẽter de iure rõnabilis, & talis nõ eſt pbanda &
per ↄ̃ns nec ſunt arbitri eligendi.vt.j.vtilite non cõteſtata acce-
dens.j.de iureiu.ad noſtram.z.de accu.euidẽtia.s.de elec.bonę.
1.§.contra legati.& hoc not.Hoſt.in ſum.eo.tit.§.quod ſit eius
officium.ver. eſt tñ veritas. & j.de app.cũ ſpeciali vbi idẽ not.
Inn.in gl.an ſit iuſta.& G.j.de appel.c.legitima.1.glo.lib.6.Aut
2 † cauſa recuſationis eſt euidẽter fruſtratoria,& talem cãm non
curat nec tenetur nec debet iudex admittere.vt.j.de iud.c.1.&
de cauſa poſſ.& pprie.cum olim.vt not.Inn.& Hoſt. in c.alleg.
cum ſpeciali.in gl. an ſit iuſta. & ibi in prima diſtinctione dicã.
Aut cauſa recuſationis eſt dubia de facto,vel de iure.& tũc aut
iudex,qui recuſatur eſt iudex ordinarius : vel delegatus aut eſt
ſubdelegatus. Si eſt ordinarius,dic, quòd talis de iure canonico
3 † quicquid ſit de iure ciuili poteſt recuſari ex cauſa legitima. &
ſuper hoc debent eligi arbitri,qui de cauſa recuſationis cogno-
ſcent.vt.j.de app.cũ ſpeciali.& c.2.requiris.vt no.Hoſt.in ſum.
eo.ti.§.quod ſit eius officiũ ſub.§.ſed coram quo.ver.ꝙ ſi dele
gatus a Principe.& Io.j.eo.ſi ↄtra vnũ.lib.6. Et intellige,ꝙ or-
dinarius põt recuſari etiã ſi ſit legatus Papæ.vt.j.ti.proximo.c.
4 licet & hoc no.Io 93.diſt.valde.gl.ar. ꝙ ſi Papa. Sed hoc † fallit
in principe, puta Papa, vel Imperatore. Nam & Papa princeps
dr̃ & hoc.ſ.ꝙ dr̃ princeps not.Hoſt.in ſumma ti.de offi.ord.§.
quis poſſit.& de ma.& obe.§.quis cui.& de cõſti.§.quis poſſit.
& de reli.do.§.quis dicaſ in fi.pro quo eſt caſus de cõſe.diſ.1.c.
corpora.quinimò etiã pręlati alij Principes dicũtur. vt 35.diſt.
eccleſiæ Principes. Nam ſi Cardinalis recuſari nõ põt vt Hoſt.
no.j.de off.lega.noui.nec etiã delegatus Papę,vel Imperatoris
datus cũ clauſula,ꝙ nõ poſſit recuſari.vt.s. eo.c.ex par.2.mul-
tominus Papa vel Imperator. Item qđ dictũ eſt ꝙ in cauſa re-
cuſationis ordinarij debent eligi arbitri,fallit in officiali epi re-
cuſato vt ſuſpecto, quia de eius recuſationis cauſa eṗs cogno-
ſcere debet.vt.j.eo.c.ſi contra vnũ.§.ſi.Si eſt delegatus,tũc re-
5 fert. Aut quæris vtrũ poſſit ex cauſa † legitima recuſari. & dic
ꝙ ſic vt hic.& j.eo.ſuſpicionis.& de app.legitima.li.6.qđ verũ
eſt,etiã ſi princeps eum ex certa ſcia dederit. vt not.Io.in c.al-
leg.valde.& Ber.& Hoſt.j.eo.ti.c.cum olim magiſter.& proba
tur.j.de appel.c.poſtremo.iuncto.c.ſuper eo.2.eo.titu. Fallit in
6 duobus caſib᷒, primo vbi Imperator,vel Papa exprimit,ꝙ † de
legatus nõ poſſit recuſari.vt.s.eo. ex par.2.ſaltem qñ certa cau
ſa exprimitur pp quam non poſſit recuſari quia tunc nõ recu
ſabitur pp illam.arg.ff.ſi quis cau.l.ſed & ſi quis.§.quæſitũ.hoc
no.Spec.tit.de recuſa.§.1.verſi.quid ſi ſit cauſa.Fallit ſecũdo in
Cardinali qui recuſari non poteſt pp magnitudinem officij.vt
no.Hoſt.in c.alleg.cum olim magiſter. & in c.allega.nouit.j.de
appel.pro quo.ff.de off.præfecti pto.l.vnica.§.pen. & C. de off.
7 præfec.pto.l.vna.Aut quæris † quis de cauſa recuſationis ipſius
delegati habebit cognoſcere, & tũc refert, aut eſt delegat᷒ eṗi,
vel alterius ordinarij a Principe:& tunc de recuſatione pposita
contra talem ſuũ delegatum eṗs ſiue alius ordinarius delegans
cognoſcet.ar.j.de ſo.cõpe.c.ſi quis ↄ clericũ.&c. licet.& eſt ca-
ſus.j.eo.ſi ↄtra vnũ.§.cum aũt.lib.6. Aut eſt delegatus Principis
.ſ.Papę vel Imperatoris,& tũc aut eſt vnus delegatus tm̃.& tũc
eligentur arbitri qui de cauſa ſuſpicionis cognoſcent.vt j.eo.ſu
ſpicionis. Fallit in caſu vbi delegatus eſt in pñtia Papę vel ppe,
qui recuſatur,vt ſuſpectus,quia tũc cauſa recuſationis corã Pa-
pa pbari põt,& debet.vt pbatur.j.eo.cũ olim magiſter.§.ſane.
& not.hoc Hoſt.in ſum.eo.ti.§.qđ ſit eius offic.ſub.§.ſed corã
quo ver.ꝙ ſi delegatus.ar.pro hoc in.§.alle.cũ aũt.vbi pp pro-
pinquitatẽ eṗs cognoſcit de cauſa ſuſpicionis ppoſitæ ↄ dele-
8 gatum ſuũ. Aut † ſunt plures delegati.& tunc refert qa aut dati
ſunt cũ illa clauſula,qđ ſi non ambo,vel quod ſi nõ aut ſunt dati
cum illa clauſula,qđ oẽs,duo aut vnus,vel cum alia clauſula cõ-
ſimili. aut ſunt dati ſimplr̃ ſine aliqua clauſula. Si primo modo 1
tunc refert.nam aut in tali cõmiſſione non eſt,perſona alicuius
præelecta,& tunc aut vnus eorũ tm̃ recuſatur: aut duo recuſan
tur,vbi ſunt tres aut oẽs recuſantur. In primo caſu alter colle-
ga nõ ſuſpectus vbi ſunt duo tm̃ ſeu alij collegę nõ ſuſpecti vbi
ſunt tres vel plures,de hac cauſa ſuſpitionis cognoſcet, ſeu co-
gnoſcent. Sic intellige.s.eo. cũ ſuper abbatia. & eſt caſus.j.eo.
c.ſi ↄtra vnum.lib.6. 1.reſpon. Et eſt ratio, quia iuriſdictio non
poteſt aliter expediri niſi primo finiaſ cauſa recuſationis,cũ re-
cuſatus intereſſe velit in cauſa principali: ſed in cã recuſationis
recuſatus non põt,nec debet intereſſe.vt j.eo.ſuſpicionis. & c.
cũ ſpeciali de app.& eo.ti.c.legitima.li.6.Et ſic quo ad hãc cãm
recuſationis iuriſdictio inſolidũ transfunditur in collegam nõ
ſuſpectũ autoritare clauſulę ſupradictę.nam,pendente recuſa-
tionis iudicio,iudex recuſatus pcedere nequit,vt in dictis iu-
ribus & ſic eſt locus clauſulæ,ꝙ ſi nõ ambo. In ſcđo vero caſu
9 † ſcilicet qñ duo da delegatis recuſanſ vbi ſunt tres delegati tũc
ad arbitros recurreſ. vt.j.eo. ſuſpicionis & hoc tenet Ho: in.§.
alle.quod ſit eius officiũ ſub.§.ſed corã quo. ver. ſed ſi tres ſue
rint. Et eſt ratio,qa authoritate clauſulæ pauciores quã duo co
gnoſcere non pñt, ideo quo ad cãm recuſationis expediendam
iuriſdictio inſolidũ in tertium non ſuſpectũ & non recuſatum
transfundi nõ poteſt.Idem intelligo, vbi eſſent quatuor,vel plu
res delegati cũ illa clauſula ꝙ ſi non oẽs. &c. vel quatuor &c.&
tot recuſantur quot in alios iuriſdictio inſolidum nõ transfun-
deretur virtute clauſulę ſupradictę.ar.j.eo.ſi cõtra vnum.j.re-
ſponſo ibi ad quem ex vi &c.In tertio vero caſu,ſcilicet qñ oẽs
10 † delegati recuſantur tunc eſt ad arbitros recurrendũ. Nam eo
caſu nullus eſt,in quem iuriſdictio transfundatur. vt j.eo.c.ſu-
ſpitionis quod intellige, vt dixi, niſi recuſarentur in præſentia
Papę,vel ppe.ar.j.eo.cũ olim magiſter.§.ſane. Aut in tali com
miſſione perſona alicuius eſt præelecta, vt quia cauſa cõmitti-
tur eṗo Pariſienſi, & cuidam alij cum illa clauſula, ꝙ ſi nõ am-
bo ijs exequendis poteritis intereſſe, ſaltem tu,frater eṗe,man
datum apoſtolicum exequaris. Vel committitur eṗe, & duo-
bus alijs cum illa clauſula,ꝙ ſi non oẽs,ijs exequendis poteritis
intereſſe,ſaltem tu frater epiſcope, cũ altero eorum mãdatum
11 apoſtolicum exequaris,& tunc refert † nam aut ille recuſatur,
vt ſuſpectus cuius pſona eſt præelecta & ſine quo vel eius ſub-
delegato alij pcedere non poſſunt, vt eṗs in exemplo quod po
ſui, & tunc erit ad arbitros recurrendum, non autẽ alij collegę
cognoſcent de recuſatione propoſita contra eṗm præelectum.
Et eſt ratio quia alij ſine eo vel ipſius ſubdelegato exercitiũ ali-
quod iuriſdictionis non hñt. Sic intellige.s.eo.inſinuante.& j.
eo.c.fin.in 2.reſpon.Et ita intellige opinionem Inno.s.eo.cum
ſuper. in gloſſ.not, quod. Aut ille recuſatur, vt ſuſpectus,cuius
perſona

perſona non eſt præelecta,& tunc aut cauſa eſt commiſſa duo
bus tm̃, puta illi præelecto,& alij & tunc de cã recuſationis,ꝙ̃
illum non præelectum propoſita præelectus habebit cogno-
ſcere. Nam & ſi non eſſet præelectus hoc facere poſſet.vt ſ.e.
12 cum ſuper & j.e.ſi contra vnum.in prin.li.6. Aut eſt † commiſ
ſa tribus cum illa cl'a ꝙ ſi non omnes.&c.tu frater epiſcope,
cum altero eorum &c.& tunc aut vnus ſolus recuſatur, tunc
alij de cã recuſationis cognoſcent.j.eo.c.qm.§. idem quoque.
Aut duo recuſantur & tunc ſolus præelectus de cauſa recuſa-
tionis non poteſt cognoſcere:quia non transfunditur ad ipſũ
inſolidum iuriſdictio virtute clauſulæ ſupradictæ.Et idem cre
do eo caſu fore ad arbitros recurrendum ſm̃ regulam genera
lem.j.eo.ſuſpicionis Idem credo ſi ſcribatur illa cum cl'a, de
qua Io.And.j.e. coram.Et idem credo vbicunque in non re-
cuſatos non transfunditur inſolidum exercitium iuriſdictio-
ctionis virtute cl'æ appoſitæ in reſcripto.ar.prædicti. c. ſi ꝙ̃ v-
num in principio.ibi ad quem ex vi clauſulæ prædictæ, debet
ipſius cauſæ cognitio pertinere &c. a contrario ſenſu.Si vero
quæris de ſecundo mẽbro principali ſubdiſtictionis.ſ. qñ cã eſt
commiſſa duobus vel plurib.cum illa cl'a adiecta, quod ſi om-
nes,aut duo,vel vnus.&c.De qua.j.eo.cum plures.li.6.vel alia
conſimili,vt ſi dicatur,ꝙ quilibet illorum inſolidum per ſe iu
dicare & exequi poſsit,tunc ſubdiſtingue.aut vnus eorum tm̃
recuſatur,aut duo recuſantur,vbi ſunt tres vel plures, aut oẽs
13 recuſantur.† In primis duobus caſibus credo ꝙ alius collega,
non recuſatur ſi ſit ſolus, vel alij collegæ nõ recuſantur, ſi ſint
plures,& etiam quilibet ipſorum inſolidum.de cã recuſationis
propoſitæ contra alium vel alios cognoſcere poſſunt, ſeu põt
ar.c.alle.cum plures.§.porro.verſ.niſi infirmitate.&c. Nã vbi
14 † vnus,vel plures ipſorum delegatorum recuſatur,vel recuſan
tur propter hmõi impedimentum iuris in alium non recuſa-
tum ſi ſit ſolus,vel in alios nõ recuſatos ſint plures exercitiũ,
iuriſdictionis inſolidem transfunditur virtute clauſulæ ſupra
dictæ vt ibi.ergo & de cã recuſationis cognoſcere poterit ſiue
poterunt.arg.j.eo.tit.ſi contra vnum.j.reſponſo.ibi ad quem,
ex vi prædictę cl'æ.&c.In tertio caſu.ſ.qñ omnes recuſant,ſunt
arbitri eligendi per c.ſuſpicionis.j.eo.tit.& c.legitima. de ap-
pel.li.6.Si quæris de tertio membro principali ſubdiſtinctiõis,
15 .ſ.† qñ duo vel plures delegati ſunt dati ſimpl'r,non adiecta cl'a
quod ſi ambo,vel quod ſi non oẽs,tunc ſiue vnus ſiue plures,
recuſentur erit ad arbitros recurrendum.non autem alij colle
gæ non recuſati cognoſcente,vt probatur.j.eo.ſi contra vnũ.
§. vbi vero.li.6.Et eſt ratio quia in eo caſu omnes ita loco vnius
intelliguntur,quod,vno deficiente, deficit omnis iuriſdictio.
vt legitur & notatur.ſ.eo.cauſam matrimonij.& c. vno dele-
gatorum.Nam ipſa iuriſdictio tunc ita eſt apud omnes, quod
apud nullum.vt no.ſ.e.prudentiam.in glo.ad hanc qõnem.Et
in omni caſu in quo dixi ad arbitros recurrendum:intellige eſ
ſe hoc verum qñ recuſatio non fit in pñtia Papæ, vel prope vt
iam dixi.Si quæris de tertio membro principali.ſ.qñ iudex,ꝙ
16 recuſatur eſt ſubdelegatus,tunc refert , aut delegatus ſubdele
gauit cãm vni ſoli,aut ſubdelegauit pluribus.Si † ſubdelegauit
vni ſoli:tunc aut ſimpliciter nihil ſibi retinendo de iuriſdictio
ne,& tunc ipſe delegatus qui functus eſt officio ſuo , ex quo
ſubdelegatus de iuriſdictione ſua cępit cognoſcere.vt j.eo. vę
nerabili.& eo.tit.c.quamuis.li. 6 de cã recuſationis , non co-
gnoſcet,ſed arbitri eligentur per regulam generalem.j.e.ſuſpi
cionis. Qui.n.committit ſimpl'r vices ſuas,totum commiſiſ
ſe vr.vt no.Ber.hic.in §. ſi vero duo.& Spec.hoc tit. §. ſequit,
videre ver.& nota,quod ſimpl'r.& Innoc.& Hoſti.& Bern.in
d.c.venerabili.Aut ſubdelegauit,nõ ſimpl'r,nec in totum, ſed
partem iuriſdictionis ſibi retinendo,& tunc ipſe ſubdelegans
de cauſa recuſationis cognoſcet vt hic in §.quem vero.& in §.
fi.verſ.qui etiam &c.ſm̃ Ber.& Hoſt.hic & Hoſt. in ſumma,
eo.tit.§.quod ſit officium ſub.§.ſed coram quo.& Ioã.And.j.
eod. ſi contra vnum lib.6.Si delegatus ſubdelegauit cãm pluri
bus tunc aut non in totum,ſed retinẽdo ſibi aliquid de iuriſdi
ctione, & tunc aut ſubdelegauit non adiecta cl'a , quod ſi non
ambo vel quod ſi non omnes,vel illa quod ſi oẽs,vel duo, aut
vnus &c.& tunc ipſe delegatus cognoſcet de cauſa recuſatio-
nis propoſitæ contra ſubdelegatos ſuos,vel alterum eorundẽ.
17 ita intelligo tex.hic,in fi.Aut † ſubdelegauit cum cl'a illa,quod
ſi non ambo,vel ſi non omnes & tunc alter ſubdelegatus. vel
alij ſubdelegati,ſi ſint aliqui non recuſati; cognoſcent cum di
ſtinctione habita,vtrum perſona alicuius eſt præelecta,aut nõ
vt iam dictũ eſt in delegatis.Si vero ſint omnes recuſati, tunc
arbitri eligentur, qui cognoſcent. Aut ſubdelegauit cum illa.ſ.
clauſula omnes,vel duo,aut vnus &c.& tunc idem quod dixi,
in pluribus delegatis datis cum illa cl'a. hoc excepto quod vbi
omnes ſubdelegati recuſantur,non eligentur arbitri,vt eſt di-
ctum in delegatis ſed ipſe delegatus cognoſcet.ar. hic. & in §.
fi.Aut ſubdelegauit in totũ & tunc ipſe delegatus non cogno
ſcet ex quo ſubdelegati vſi ſunt iuriſdictione vt eſt dictũ per,
c.quamuis.Sed alij ſubdelegati nõ recuſati cognoſcent ſiue ſit
vnus ſolus ſiue ſint plures. Et hoc,ſi ſint dati cum cl'a, quod ſi
non ambo vel ſi non omnes,vel cũ illa quod ſi omnes, vel duo
aut vnus.&c.Et in caſu vbi in ipſum vel ipſos inſolidum iuriſ
dictio transfunderetur vt iam dixi de delegatis alias eſſet ad ar
18 bitros recurrendũ iuxta. c.ſuſpicionis.Si vero ſit merus † exe-
cutor,qui recuſatur,tunc dic,quod ille qui eum deputauit, de
cauſa recuſationis contra eum propoſita cognoſcere debet,
vt hic.in §.quẽ vero.Si q̃ris,coram quo debet proponi cã recu
ſationis,quod ponõ ſcienter vltimo,quia per præmiſſa de pro
batione tractata declaratur, licet in ordine iudiciario propoſi
tio probationem præcedere debeat,tunc aut ille qui recuſatur
eſt ordinarius & coram eo proponi debet.vt j.de ſo.compe.ſi
quis contra clericum.& j.de appell.c.cum ſpeciali.& c.2. requi
ris.& j.eo.ſi contra vnum.§.fin. Aut eſt delegatus & tunc aut
eſt ſolus delegatus & tunc idem.ſ.quod coram eo debet pro-
poni vt j.eo.c.ſuſpicionis.& eo.ti.c.ſi contra vnum.§. vbi ve-
ro li.6.Aut ſunt plures delegati & tunc aut omnes recuſantur
& tunc coram omnibus eſt proponenda per eandem rõnem,
aut quidam ipſorum & non omnes recuſantur & tunc ſecun-
dum mentem Io.An.in d.c.ſi contra vnum ſuper verbo pro-
19 bati refert.Aut † de illa cã recuſationis cognitio,& deciſio pti
nent ad collegam, vel collegas, & in quibus caſibus hoc ſit,vi-
de ſ. & tunc coram omnibus eſt proponenda tam recuſatis,
quam non recuſatis.aut de illa cauſa recuſationis cognitio, &
deciſio non pertinent ad collegam vel collegas.& tunc licet bo
num eſſet quod coram omnib.proponeretur.Sufficit tñ ſi pro
ponatur coram recuſando cum arbitri habeãt cognoſcere. ita
intelligi põt opinio Inn.ſ.e.cum ſuper. Aut ſunt ſubdelegati,
& tunc idem eadem ratione dici põt,quod in delegatis d quo
articulo vide plene,quod notat Inn. j. de appel. cum ſpeciali,
ſuper verbo ſuſpectum.& G.j.e.titu.c. ſi contra vnum.ſuper,
verbo cum autem probanda.li.6.Et adde quod notat j.de accu
ſa.c.qualiter & quando.2.§.ſed cum ſuper.vbi dicit.quod eſt ar
20 gumentum,quod inquiſitor,† recuſari põt tanquam ſuſpectus
ſed recurrendum eſt ad arbitros non ad appellationem. de ac-
cu.ad petitionem.ver.& Cardinalem. &c. niſi ob iuſtam cau-
ſam propoſitam,& non admiſſam,vt hic,in fi. & eſt expreſſũ
j.de appel.cum ſpeciali ſecundum Hoſtien. & idem notat G.
in Spec. titu. de inquiſitione. §. 1. verſic.item quod eſt ſibi &
§. nunc tractemus. verſic. quid ſi reus. &c. & qui diſtinguit,
vtrum eſt ordinarius , vel delegatus , vt eſt dictum. vbi nota,
quod cauſæ ſuſpicionis ſunt multæ,de quibus nota ſ. eodem
c.cauſam.quæ.j.vt lite non conte.accedens.j.& 2.& plene per
Hoſt.in ſumma.e.tit.§. quæ ſunt iuſtæ.& in Spe. e. titu. §. ſu-
pereſt videre.& per Ho.& Io.de app.legitima li.6.vbi Io.And.
enumerat. 18. cauſas.

1 *Exequi ſententiam qui nequeant.*
2 *Exequi confirmatoriam qui poſſint.*
3 *Exequi infirmatoriam iudex ad quem debet.*
4 *Appellatione irrita prior iudex exequetur.*
5 *Delegatorum quis,an non exequetur. & 6.*
7 *Commiſſo eiuſdem rei , ſecundo prius reuocari . in diuerſo contra. 8.*
9 *Commiſſa appellationis cauſa an & qui prior reuocetur.*

PAſtoralis. §. præterea. Si quæris,
qñ a ſentẽ-
tia diffinitiua appellatur,quis iudex poſsit, & debeat
ſñiam executioni mandare,vtrum iudex principalis
cãæ,vel cãæ appellationis,refert.aut per primam ſñiam, vel ſe
1 cundam nihil reſtat ad exequendum.vt quia † actor appellauit,
quia reus abſolutus fuit,& iudex qui de appellatione cogno-
ſcit primam ſñiam confirmauit & tunc neuter exequetur.ĩdẽ
ſi per primam ſñiam ſit ab ea appellatum , nõ eſſet aliquid exe
quendum.ſed ſi per ſecundam ei præiudicantem nihil eſt exe
quendum,vt quia reus appellauit quia condemnatus fuit & iu
dex appellationis infirmet ſñiam:& tunc quia nihil remanet,
exequendum neuter exequetur.ita intelligo quod not. Hoſt.
hic & Io.And.poſt eum dicentes,ꝙ vbi prima caſſatur nec pri
mi nec ſecundi iudices exequentur. quod non credo verum,
in caſu,vbi prima eſſet abſolutoria & ſecunda cõdemnatoria,
aut

aut per vtranq; ſnīam primam & ſecundam vel ſaltem per ſe-
cundam eſt aliquid exequendum:vt quia vtraq; ſententia, vel
ſaltem vltima eſt condemnatoria.&tunc aut primus iudex eſt
iudex ordinarius.aut delegatus aut ſubdelegatus.Si ordinarius
2 †tunc aut ſecunda ſententia eſt confirmatoria primæ, vt quia
appellatio eſt pronuntiata iniuſta, & ſnīa,prout lata eſt omni-
no confirmatur,& tunc vterq; poterit eam exequi. Sic intelli-
gunt glo.Ber.hic & Car.& G.j.de appel. Romana.lib. 6.in fi.
vbi de hoc plene per eos. & ita concordantur opi.contrariæ,
ſcilicet Lau.qui tenuit,quod primus iudex exequetur.arg.hic
& ff.de admi.tuto.l.chirographis.ſ.eo.c.inſinuante.in fin.j.
de appella cum in eccleſia.& c.vt debitus.in fi.& Tan.Ioann.
Vinc.Phi. & G.naſo.& Inn.& Hoſt.hic & Dama.hoc tit.q.19
3 qui tenuerunt quod ſecundus exequetur.Aut ſnīa †ſecūda eſt
infirmatoria primæ,vt quia eſt male pronuntiatū, & bene ap-
pellatum,& tunc ſecundus iudex exequetur non primus, &
hoc plene probat textus iſtius §.præterea.in fi.& C. de appel.
l.præcipimus.circa mediū. ibi exequentibus iudicata & in au
th. de ſan.epi.§.ſi quis aūt litigantium colla.9.quæ eſt. C.de e-
pi.audi.in auth.ſi qui litigantiū.Aut ſecunda ſnīa nedum con-
firmat primam ſed & addit aliquid ad eam,& tunc primus nō
exequetur illud additum.ſed ſecundus.quia de illo adito pri-
mus non pronunciauit.arg.j.de ſo.compe.ca.poſtulaſti.cū ibi,
notatis ſecundū Hoſt.hic.Aut ſecundus non cōfirmat nec in-
firmat primā ſententiā:ſed pronuntiat ſecundū decre.ſua. j.de
4 appel.†vel pronuntiat tempora appellationis proſequendæ eſ-
ſe decurſa,vt notatur.C.de appel.l.eos.vel appellationem fuiſ-
ſe nullam:vt quia appellauit poſt 10.dies vel ex interuallo & ſi
ne ſcriptis,j.de appe.cordi.& c.concertationem lib. 6.& tunc
primus iudex debet exequi non ſecundus,ſm Cardi. & G. in
c.allegato Romana.in fi.Si eſt iudex delegatus qui primam ſen
tentiam tulit.tunc dicit Hoſt.hic,ꝙ talis non exequetur,ſentē
tiam,ſed ſecundus.Et eſt rō quia iuriſdictio delegatorum expi
rat ex quo legitime,i.rite,appellatum eſt ab eis.& dando poſte
riores vr̄ ſuperior reuocare priores.ſ.de reſcr.cæterum.Et ſe-
cundum hoc vult intelligi & determinari illud quod ipſe nota
uit in ſumma tit.de app.§.quis ſit eius effectus ſub.§.ſed quali
5 ter.ver.ſed quis mandabit.&c.Sed ibi dicit ꝙ primus † iudex,
exequitur,etiam ſi ſit delegatus.dummodo ſit delegatus a Pa-
pa,ſiue a principe.Si vero ſit delegatus ab alio ordinario tunc
ipſe ordinarius exequitur vt ff.de re iud.l.a diuo Pio &hoc cre
do verius quo ad delegatum Papæ.Et eſt rō, quia vbi a primis
delegatis appellatur & ſecundi delegati in cā appellationis, ꝓ-
nunciant male appellatū & primā ſnīam priorum delegatorū,
confirmant.ſecundi debent cām remittere ad primos. vt ſ. c.
inſinuante.in fi.j.de appel.c.cum in eccleſia.& c.vt debitus. &
pro hoc vr̄ caſus hic , qn̄ dicit reuocate,vt interim.&c.& ipſe
Ho.dicit,& exponit hic reuocare non ex toto,vt ſequitur,ſed
quantum ad hoc,vt interim &c.Item Card.& G.de hac mate
ria tractantes in d.c.Romana non diſtinguunt inter ordinariū
6 & delegatum. Item in delegato ordinarij,†credo idem.ſ.ꝙ poſ
ſit ſnīam exequi,quod dic vt dixi. ſ. eo. in literis.diſt.j. ſm di-
ſtinctionem factam in ordinario.Nec obſtat.c.cæterum.quia
loquitur in caſu vbi omnes iudices primi,& ſecundi impetrā-
tur in & ſuper eadem cauſa,hic vero loquimur in caſu vbi pri
mi impetrantur ſuper principali:& ſecundi ſuper cā appellatio
nis.Si ſit ſubdelegatus qui primam ſnīam tulit tunc dic idem,
quod in delegato eſt ſupra dictum:quia eadem eſt rō,cum vter
que gerat vicem Papæ.j.eod.ca.ex literis. patriarchæ.& de iſta
materia notat Specu. titut. de ſentent.executione. §. nunc di-
cendum. verſicul.ſed pone,quod iudex.

¶ Si quæris,vtrum ſuperior,qui poſtquā cōmiſit cauſam pri-
mis iudicibus,eam ſcienter committit ſecundis commiſſionē
7 & ptātem priorum reuocare videatur,refert †aut vtraq; com-
miſsio facta eſt in & ſuper eadem cauſa & ſuper eodem nego
tio,& tunc ſic.arg.ff.de procu.l.ſi quis cum procuratorio no-
mine.§.fi.j.de reſti.ſpo audita.& nota Spec.hoc tit.§.ſequitur
videre.ver.item ꝙ mandatū.&c.Et idem eſt ſi ſciens negotiū
per eum alij commiſſum incipiat cognoſcere de eo, quod alij
delegauerat.vt j.de conceſ.præb.& eccle.non vacan.c.quia di-
uerſitatem vt no.Inn.j.de app.c.intimaſti circa medium.ver-
ſic.immo vr̄ plus.& Hoſt.poſt eum.& idem.G.j.de offi.dele.
quamuis.ſuper verbo reuocetur.ll.9.valēt tamen,ꝙ ſit per eos
antequam ſciant ſuā ptātē reuocatā. vt in c.audita.melius.& pleni⁹.
legi.& no.Aut vtraq; cōmiſsio facta eſt in & ſuper diuerſis,cāſis
ſeu negotijs. & tūc aut in & ſuper cauſis, ſeu negotijs penitus
ſeparatis & diuerſis quarum vna ex alia non dependet,& tunc
prima per ſecundam non videtur tacite reuocata.ſ.reſcri.per
totum quia ſeparatorum ſeparata debet eſſe rō.C. de don.in-
ter vir. & vxo.l.ſi maritus quondam. cum ibi alle. de epi.& cl.
l.repetita.de teſta.l.conſulta diualia.ff.de fonte.l.vna.j.de præ-
8 ben.quia ſæpe.li.6.Aut †vtraq; commiſsio,ſ.tam prima,quam
ſecunda facta eſt in & ſuper cauſis diuerſis, ſed ſibi inuicem ad
hærentibus & connexis,vt quia prima commiſſio facta eſt in
cā principali, & ſecunda facta eſt cā appellationis . & tunc aut
ſecunda commiſsio facta eſt,& ſecundi iudices dati ſunt in cā
appellationis a diffinitiua,& tunc tacite reuocatur , & ſuſpen-
ditur ptās priorum iudicum, non per ipſam ſecundam com-
miſsionem,ſed per appellationē a diffinitiua interiectā , quod
dic vt legitur & notatur.ſ.de reſcriptis.dilectus.i.& plenius.j.
9 de appel.non ſolum.li.6.Aut † ſecundi iudices dati ſunt in cau
ſa appellationis ab interlocutoria, vel grauamine , & tunc aut
ſunt dati ab alio quam a principe,ſ.Papa:& tunc per talē ſecun
dam cōmiſsionem per dationē ſecundorū iudicū ptās,ſeu iu-
riſdictio priorū non intelligitur reuocata vel ſuſpenſa niſi vna
cū hoc inhibitio ex parte ipſius cōmittentis,vel illorum ſecū-
dorū iudicū commiſſorū ſit ſecuta.vt j.de appel.ca.Romana.
§.ſi vero vocatis partibus. & §.ſequentib.lib.6.aut ſecundi iu
dices dati ſunt a Papa.& tunc per talem ſecundā cōmiſsionem
ptās & iuriſdictio priorū eſt reuocata & ſuſpenſa.& eſt ſpecia-
le in Papa vt hic ſm Inn.& Hoſt.Pe.& Abb.& Io.And. Et eſt
rō,quare ſecus in Papa & ſecus in alijs inferioribus ,quia infe-
riores iudices,vt archiepiſcopi.& ſimiles non ſunt rr̄ iudices
in cauſis ſubditorū ſuffraganeorū ſuorū niſi per viam appella-
tionis.j.de offi.ord.paſtoralis cū ibi no.Sed Papa eſt iudex or-
dinarius omniū.9.q.3.cuncta per mundū.& c. per principalē
ſm Abb. hic. Et no.ꝙ cū Papa ex certa ſcientia cōmittit cau-
ſam ſciens ſnīam in ea fore latam ipſam ſententiā reuocare vi
detur.arg.hic & j.de re iudi.inter monaſterium in ver. quæ ſi
fuiſſet oſtenſa ea poſthabita &c.& hoc notat Gof. j. de in in-
tegr. reſtitutio.cum ex literis. idem not. Arch. 2.qō. 6. §. diſ-
finitiua.verſic.item ſi ſententia.

1 *Executor an de re cognoſcat.*

1 §. quia vero Si quæris, vtrum† executor poſſit aſ-
ſumere cauſæ cognitionem, &qualiter
dic, vt dicam.j.de re.iudi.c.de cætero:& quas exceptiones ad
mittere debeat executor.vide in Spe.tit.de ſent. exc.§.poſtre-
mo.& per Cardin. j. de exceptio. pia. libr. 6. & per Hoſtien.
in ſumma de re iudica. §. quæ delegari, & infra de re iudicat.
quod ad conſultationem,

1 *Euocatis Papæ parendum & quando.3.*
2 *Euocatorum vtriq; quando parendum.*
4 *Citanti reo parendum potius.*

§. cum autem. Si quæris, vbi aliquis eſt euocatus a
Papa,& ab alio ſuperiore,cui ipſorū
1 potius obedire teneatur,refert,aut †nō pōt vtriq; obedire,nec
eodem tpe nec diuerſis temporibus:& tunc Papæ obedire de
bet per iura hic allegata per Ber.& Hoſt.11.q.3. qui reſiſtit. ff.
2 de re iud.l.contra pupillū.§.is,qui ad maius.Aut pōt † vtrique
obedire vel diuerſis temporibus vel eodē:& tunc aut perſona
liter,& tunc vtrique obediat perſonaliter vt in l. duorū liber-
3 tis.ff.de ope.lib.hic allegata.Aut non†pōt vtriq; per ſe obedi-
re,ſed bene vni per ſe alteri per procuratorem,& tunc aut eſt
citatus ab oībus perſonaliter & tunc obediet Papæ per ſe ꝙ a-
lijs vel alijs per procuratorē.arg.dictorū iuriū.11.q.3. qui reſi-
ſtit. & ff. de re iudica. l. contra pupillū. §. is qui ad maius. Aut
4 †eſt citatus ab vnō perſonaliter,& ab alio ſimpliciter , & tunc
citanti perſonaliter debet obedire per ſe, & alij vel alijs per ꝓ
curatorem argum. ſ.de electio. bonæ. j.§. contra legati. infra
de re iudicatā. capitu. j. libr. 6. & de dolo & contuma. dilecti,
ſecundum Hoſtien. hic.

1 *Perpetuato vno ex pluribus reliqua non perpetuari.*
2 *Citatio generalis ad omnis porrigitur.*
3 *Perpetuari quouis actu iudiciali poſſe.*
4 *Hæreſis cauſa porrigibilis & ad quos.*
5 *Dignitatis capacem iuriſdictioni ſuccedere.& 6.*
7 *Rector parochiæ in iuriſdictione non ſuccedet.*
8 *Delegatorum vnus quando de cauſa cognoſcat:*

Licet vndique. Si quæris, qn̄ per vnum re-
ſcriptum committuntur plu
res cauſæ,ſiue nominatim ſiue per clauſulam genera
lem,nunquid perpetuata iuriſdictione in vna perpe-
1 tuetur in alijs,refert.aut reſcriptum †eſt impetratum , contra
plures,

plures, & perpetuata eſt iuriſdictio contra vnum, ſiue in vna
cauſa ſiue in pluribus, & quæritur vtrum per hoc perpetuet,
contra alium vel alios. & dico quod non. ſ. e. relatum. ita intel-
ligo glo Ber. Inno. & Hoſt. & ab. hic & glo. Ber. Vinc. & Gof.
Ho. & Io. An. ſ. de reſcrip. c. paſtoralis. in fi. & Spe. ti. de legato.
§. videndum. ver. quid ſi is & Bar. Brixienſis, in quæſtione do-
minicali quæ incipit. quidam impetrauit reſcriptum & glo. G.
& Io. And. j. de hæreti. c. ne aliqui. ſuper verbo. non recepta. li.
6. licet Inno. in d. c. paſtoralis. in glo. ſua pen. & Ioã. de Deo. in
2 quæſtionibus ſuis & male. Aut reſcriptum † eſt perpetuatum,
contra vnum in vna cã, & quæritur vtrum per hoc perpetuet,
contra eum in alijs cauſis, & tunc refert, quia aut citatio eſt ge
neralis comprehendens oẽs cauſas contentas in reſcripto. &
tunc perpetuatur in omnibus ar. C. de annali excep. l. vlti. ſm
Gof. Inno. Hoſt. & Io. And. hic. Aut citatio ſeu alius actus per
petuationis, vt cognitio, per quam perpetuatur iuriſdictio ſe-
cundum opi. Io. And. j. eo. ſi a ſubdelegato. li. 6. vel conſtitutio
3 nuntij iurati ad illum citandum ſecundum Io. And. hic. † nam
et per quemlibet actum iudicialem etiam præter citationem
iuriſdictio perpetuatur vt hic ibi quãdo dicit vti cœperit. &c. ſm
Io. An. in d. c. ne aliqui. eſt particularis, ſeu ſpecialis in vna cã,
ſiue in pluribus cauſis. quæritur, vtrum perpetuetur in alijs.
Aut tunc refert, aut quæris, nũquid perpetuetur in alijs negotijs
ſeu cauſis connexis? & dic quod ſic, arg. ff. quemadmodũ ſer-
uitus amittatur. l. ſi. cõem & C. de duo. reis. l. fi. ſm Hoſti. hic.
Aut in non connexis. & dico ꝗ non ſm Ber. Hoſt. Ioã. And.
hic & Ber. Vinc. & Gof & Io. An. in d. c. paſtoralis. & G. & Io.
And. in d. c. ne aliqui. idẽ Phi. ſ. eo. paſtoralis. & Bar. Brixienſis.
in q. dominicali. 60. quæ incipit quidam impetrauit reſcriptũ
licet Inn. in d. c. paſtoralis. in glo. penult. teneat contra. & Ar-
chi. 58. q. 2. dudum. in glo. pone quòd in generali commiſſio-
ne. & hoc in Spec. hoc tit. §. reſtat videre. ver. quid ſi ſuper duo
bus. Et iſta omnia vera ſunt, præterquam in caſu hæreſis, in quo
4 eſt ſpeciale fauore fidei, ꝗ perpetuatio † iuriſdictionis in vno
caſu ſiue contra vnũ operetur perpetuationẽ, in alijs caſibus,
& contra alios vt probatur in d. c. ne aliqui. j. de hære. li. 6. dictũ
autem Spe. in prædicto. ver. quid ſi is. vbi quærit nunquid per-
petuata ſit ptãs illius cui committitur, ꝗ cum aliquibus irre-
gularibus diſpenſet hoc ipſo, ꝗ diſpenſauit cum quibuſdam,
& dicit ſe obtinuiſſe, ꝗ non põt procedere qñ cum expreſſis
perſonis diſpenſare debent. & emanauit litera per viam com-
miſſionis non per modũ gratiæ factæ diſpenſare debenti, quo
caſu poſſet ſubdiſtingui, an is, cui facta fuit commiſſio, fece-
rit actũ cõmunem omni diſpenſationi: & tunc duret poteſtas
in alijs, an ſolum ſpeciale. p quod ad diſpenſationẽ iam factam
& tunc procedat dictum Spec. prædicta. Sed ſi litera emanauit
per modum gratiæ factæ diſpenſare debenti, & maxime cum
incertis tunc, tunc cum perfecta ſit gratia non expirat etiã re
integra morte concedentis. vt clare probatur. j. de preb. ſi cui
li. 6. & ita no. Io. And. ſ. de fil. presby. c. ex tua. alias incipit, ex
parte. Hæc decre. facit ad quæſtionẽ, quam Io. And. diſputauit
j. de reg. iur. c. Romana. in nouella. li. 6. poſt dñm ſuum Marſi
lium & dñm Palmerium, quæ talis eſt. Prima cauſa delegatur,
duobus. ſecunda duobus. vtraque ſimpliciter & ſub nominibus
dignitatum, mortuo vno, ex primis qui erãt prælatus duarum
eccleſiarum vnitarum diſſoluitur vnio, & duo ſubrogantur.
Item, mortuo vno ex ſecundis, dignitas per Papam diſpenſan
tem ſuper vtraque tenenda collegæ confertur. quæritur de ijs,
cauſis, qui ſint earum iudices? Primum articulum huius q̃õnis
diſputauit Palmerius quærebat tñ de eo qui citauit in altera, il
larum eccleſiarum. Secundum diſputauit Marſilius. Poſt mul-
5 ta argumenta pro & contra Palmerius ſoluendo ad primum,
† dicit, ꝗ is, qui ſuccedit in illa eccleſia, in qua, ſeu ad quam ci
tauerat debet eſſe iudex, quaſi videatur illũ elegiſſe, & vt illius
prælatus velle procedere: & altera prælatura præuenta: dicebat
tamen, ꝗ aliqui dicebant vtrunq; admittendum. Alij, ꝗ ambo
debeant vnum ſubdelegatum dare, arg. ff. fa. erciſ. l. ſi familiæ.
ad hoc vltimum vide quod no. j. de procu. non iniuſte. gl. an-
tepen. Iſta ſolutio nec rõnẽ hẽt, nec tangit dubiũ q̃õnis. Item
pone, ꝗ ad neutram citauit, quare aliqui dicunt inſpiciendam
eſſe dignitatem principaliorem in illa vnione, per ea quæ not.
j. ne ſede vacante. c. vno. li. 6. Alij primo nominatam in reſcri-
pto facit j. de elec. c. pen. li. 6. alijs, ꝗ is quẽ elegerit impetrans.
alij delegantem conſulendũ iuxta ea quæ notantur. ſ. eod. qm
abbas. Tu dicas, ꝗ aut in reſcripto exprimitur. altera ſola di-
gnitas, vel eccleſia aut vtraque & ſecundo caſu aut altera ſola,
ratione ſui, & loci eſt capax delegationis, aut vtraq;. Primo, &
ſecundo caſu. ſ. qñ altera ſola exprimitur, vel vtraq;, ſed altera,
6 † ſola eſt capax delegationis, dico illum ſolũ, qui ſuccedit in di
gnitate expreſſa, vel capace in delegatione ſuccedere. Et eſt ra-
tio: quia certum eſt rõne dignitatis non expreſſæ, vel non capa
cis illum iudicem non eſſe, ergo nec iuriſdictione ſuccedit, q
ſubrogatur in illa. De primo pone exemplum in abbate. ſancti
Proculi, cui non expreſſo monaſterio s. Bartholomei vnito,
quotidie cauſæ deleguntur. De ſecundo pone, ꝗ ſimplex paro
7 chialis † eccleſia eſt vnita dignitati, ſoluta vnione, rector, pa-
rochiæ non ſuccedet in iuriſdictione rõne loci. Finge ꝗ mona
ſterium s. Proculi de Bononia ſit vnitum monaſterio s. Petri,
de Mutina. j. de reli. do. c. 2. actor & reus ſunt Bononien. vel a-
ctor Mutinen. & reus Bonon. Plenum eſt, ꝗ iſte abbas ratione
loci reſpectu monaſterij Mutinen. non poteſt eſſe iudex huius
cauſæ. ergo qui in illa abbatia ſoluta vnione ſuccedit, non erit,
iudex. j. de reſcri. ſtatutum. li. 6. ad hoc bene facit. ff. ve ſtipula.
ſeruo. l. j. §. communis ſeruus. & l. proinde. in fi. & l. ſeq. de au-
tho. tut. l. ſi cõis ſeruus. per quæ iura patet ꝗ ſi cõis ſeruus ſim
pliciter vel expreſſis dñis ſtipulatur id, cuius alter dominorũ,
non eſt capax totũ intelligitur alteri ſtipulatum. facit etiã, qđ
ſcripſi poſt Inn. de præſcri. cum ex officij. In tertio caſu, quan
do vtraq; exprimitur, & vtraque; eſt capax delegationis, pone
exemplũ. j. de maio. & obe. cũ in eccleſijs. in prin. de arbi. ex-
poſita. Dico ꝗ cum actus iſte delegationis ſit talis, qui plurali-
tatem non reſpuit, imo illam amplectitur. vt in decre. pruden-
tiam. vterq; in delegatione ſuccedet, & recipietur reſcriptum,
dicens prior taliũ eccleſiarũ, ac ſi diceret prior talis eccleſiæ, &
prior talis ad quod facit. ff. de condi. & demon. l. falſa. in fi. Sed
modo incidunt duo dubia fortia. ſ. vtrum iſti duo fungantur,
vice duorũ, pro quo facit prædicta rõ an vnius tñ. pro quo de
cre. de iure pa. c. 2. Ad ſecundũ dubitationis articulũ dñs Mar-
8 ſilius poſt multa argumenta ſoluit † ꝗ iſte ſolus procedere po
terit cum ſit adminiſtrator legitimus vtriuſque legitimus, v-
triuſq; dignitatis. & hoc præcipue probat hæc decretalis, quæ
ſolutio dñi Marſilij placet. admittatur. n. iuri, quod ex eis duo-
bus delegatis vnus gerat vices ſuas, & alterius. vt hic & ſ. e. quã
uis. & c. ſuper quæſtionũ. §. ſi vero. Si hoc põt per ſubdelegatio
nem. ergo & per ſubrogationem. Et aduerte, ꝗ potuiſſet quæ
ſtio ampliari in dignitate defuncti vnita dignitati ſuperſtitis. &
omni caſu dico, quod ſiue per vnionem, ſiue per diſpenſatio-
nem ſit competens iudex. Ad primũ facit quod no. 16. q. j. c. &
tẽporũ. & c. poſtq. j. de re do. c. 2. ibi cũ oĩbus iurib. &c. & facit
quod ſcripſi. de fil. presby. c. ex tranſmiſſa. Ad ſecundũ, quia di
uerſis reſpectib. quis fungitur vice duorũ. ſ. de elec. cũ inter. le
premier. & 2. ff. de adop. l. ſi conſul. 2. 1. q. j. relatio. Sed nunc in-
cidit dubium, vt in j. articulo dixi. Pone, ꝗ ille habebat colle-
gam tertium, nunquid fungetur vice duorum. Item nunquid
iure alterius dignitatis alterum poterit ſubdelegare, Item nun
quid iure alterius dignitatis tñ poterit ſubdelegare vnum & iu
re alterius alterum? Et hoc forte congrue diſtingueretur inter
vnionem & diſpenſationem, vt primo caſu non poſſet. ſecun-
do poſſet. hæc Io. An. in c. alle. Romani.

1 *Epiſcopatus limitaneus cuius iuriſdictionis ſit.*
2 *Ordinaria iuriſdictio qui probetur.*
3 *Delegationis cui facienda fides.*
4 *Delegatio initio non poſt, oſtendenda.*
5 *Iuriſdictionem non niſi ſiſtenti oſtendat iudex.*

CVm in iure. Si quæris, vbi contenditur, de iuriſdictione iudicis nũ-
quid probari debeat vel nunquid præſumendũ,
eſt pro ea vel quid iuris, refert, aut eſt dubium ip
ſum iudicem iuriſdictionem hẽre ſuper litigãtes.
Aut conſtat eum iuriſdictionẽ non hẽre ſuper li-
tigantes. In primo caſu. aut dubitatur probabiliter de iuriſdi-
ctione ordinaria, aut de delegata. Si de ordinaria refert aut con
ſtat de iuriſdictione iudicis ordinarij, dubitatur tñ, vtrum ip-
1 ſa † iuriſdictio ad perſonas vel ad caſus, de quibus cognoſcere,
nititur ſe extendat, vt quia dubitatur probabiliter, vtrum ali-
quis ſit de iuriſdictione epi Parienſis, qui eſt de limitibus epi-
ſcopatuũ Pariſien. & Carnoten. & tunc præſumitur in dubio,
eſſe de iuriſdictione ipſius ordinarij. niſi probetur contrariũ.
Ita intelligitur. ff. de iud. l. ſi quis ex aliena iuriſdictione. 23. q. j.
quid culpatur, j. de re iudi. c. ſicut. & 1. qu. 6. hoc etiam. & hoc
notat Bern. hic circa medium glo. ibi ſententiæ vero ordina-
rij. &c. & Inno. & Hoſt. & eſt rõ, quia qñ conſtat, ꝗ ille, qui p
cedit hẽt iuriſdictionem ordinariam, dubitatur tñ, vtrum ip-
ſam habeat ſupra iſtum, contra quem procedit in dubio, tu-
tius eſt tenendum. j. de ſpon. iuuenis. Aut dubitatur probabi-
liter

liſer de ipſa iuriſdictiõe ordinarij,vel legati qui eſt ordinarius
in prouincia ſibi decre. ĵ. de offi.lega.c.legatos.li.6.& tunc di
cit Goſ.hic,quod non ſtabitur proceſſui, vel ſn̄tiæ ipſius: niſi
commiſsio,vel authoritas ipſius oſtendatur.ar.huius ca. Ego
2 vero † dico ſm̄ Vincen.& Abbatem hic:quod non oportet au
thoritatem ſeu iuriſdictionem ipſius iudicis probari,vel oſtē-
di,ſed ſufficit probari,ꝙ tunc temporis.ſ.qn̄ proceſsit vel ſen
tentiauit,habebatur cõitar pro iudice ordinario.vt ff. de offi.
prẹto.l.Barbarius.& 3. q.7.§.tria.Et iſtam opinionem appro-
bat Archi. 97.diſt.c.nobiliſsimus.in glo.adde dicit Inno.in fi.
quod intelligo verum,poſtq̄ negotium eſt per diffinitiuā ſen
tentiam,vel alias legitime terminatū.Si vero in principio cau-
ſæ de hoc dubitetur & opinetur, debet fidem facere per lite-
ras.C.de man.princi.l.vnica.Ita intelligo opinionem Go.& qđ
notat Hoſt.in ſumma de offi.lega.§.j.& §.quid pertinet.& ver
ſi.quid ſi quis gerat. & de offi. deleg.§.fi.& quod nō.Io.Goff.
Ber.& Hoſt.ĵ.de ſen.exc.ſicut nobis.in glo.fi.& Arch.in c.no
biliſsimus. & Tanc.hic dicens,quod licet legatus ſit recipien-
dus,& ei credi debeat ſi eſt notus,non tamē ſine literis audeat
vt delegatus aliquid iudicare.Si quæris de delegata,vel ſubdele
gata iuriſdictione tunc non præſumitur pro ea niſi probetur,
contrariū,nec ſtabitur ipſius delegati vel ſubdelegati proceſ-
ſui,vel ſententiæ,niſi cõmiſsio probetur,vt hic , & ĵ.de teſti.
cum a nobis.Vnde in tali dubio,quod pōt excludi per infor-
mationem conſcientiæ,hoc eſt,authoritate huius c. & cõcor
dantiarū poſſum dicere,ſalua conſcientia.Non credo te dele-
3 gatum iudicem,niſi probes ſm̄ Hoſt.hic.Dico † tñ ꝙ delega-
tus vel legatus non tenetur ptātem ſuam exhibere,vel de ea fi
dem facere ante,q̄ petatur, & hoc niſi petenti, & requirenti.vt
š. de reſcr. c. cum contingat,ver.ſed ſi poſtea ibi literarum ad
vtroſq; a ſede Apoſtolica obtentarum copiā poſtulaſti, Item
ſubditus priuilegium ſuæ exemptionis non tenetur exhibe-
re ordinario niſi petenti, & requirenti. vt ĵ.de fide inſtr. c.cõ-
tingit vbi fueritis requiſiti. vt de priuileg.cum perſonæ. lib.6.
ibi a locorum ordinarijs requiſiti. Ergo multominus tenetur
ſuperior ſubdito exhibere,niſi petenti,& requirēti cum ſupe
riori debeatur reuerentia a ſubdito,non econtra.C.qũ prouo.
non eſt nec.l.oēm honorē.ĵ.de app.vt debitus honor.Ex quo
ſequitur,ꝙ pars contra † quam proceditur non exhibita ptāte
(quia nec hoc petijt) non pōt hac de cā appellare. Et vtrū cõ-
miſsio vel delegatio Papæ poſsit probari per teſtes, dīt Hub.
& Tanc.quod non,ar.huius c.& C.de mand.princ.l.vnica.ſed
Io.& Ber.contradicunt.ar.C.de fide inſtru.l.in exercendis. &
ĵ.de fi.inſtr.c.cum Ioannes.§.porro.quorum opinio vera,eſt
in caſu vbi reſcriptum fuit ſemel in iudicio exhibitum,& par-
te pñte,in litera dictamine,& bulla, & filo examinatū, appro-
batum publicatū,& in acta publica redactū.C.de re iud. geſta.
de teſta.l.publicati. ĵ.de priuileg.cum olim.j.in fi.opinio vero
Huberti,& Tan.vera eſt in caſu, vbi reſcriptum non fuit in iu
dicio pñtatū,arg.š.de reſcr.cū contingat.ĵ.de fid.inſtr.c.j. Ita
no.Hoſt.in d.c.cum olim in fi.& Spec.tit.de inſtrum.edic.§.ui
dendum aūt reſtat in principio, ſi conſtet iudicem non hr̄e iu
riſdictionem ſuper litigantes,tunc refert,aut pars , quæ dicit
eum non iudicem,nunquam comparuit iuri,coram eo,aut cõ
paruit iuri coram eo.In primo caſu ſemper † oportet iudicem
5 probare iuriſdictionem quouſq; ſn̄ia tranſeat in rem iudicatā
& ēt poſtq̄ ſn̄ia tranſiit in rem iudicatam.Si pars,quæ dicit eū,
iuriſdictionem non hr̄e,cõparuit iuri coram eo ,tunc aut lis,
nondum eſt conteſtata,& tunc iudici incumbet probatio, aut
lis eſt conteſtata, & tunc ſi pars poſtea velit aliquid dicere con
tra iuriſdictioné, incumbet ei probatio.arg.C.de probat.l. vlt.
ff.de procura.l.Pomponius.§.rati.ita notat Inn.hic & melius.
ĵ.de proba.qm̄ contra falſam.in glo. no.quod &c.& ĵ. de eo q
fur. ordi.rece.c.fi.circa medium. ver.& idem eſt in iudice. &c.
idem Arch. 97.diſt.nobiliſsimus.in glo.adde dicit Inno.& de
hoc plene in Spec.tit.de proba.§.videndum reſtat.ver.ſed po-
ne iudex.&c.& de inſtru. edit. §.reſtat.ver.in ſumma & tit.de
ſent.& ijs quæ ipſam ſequuntur.§.vt aūt.ver.& no.ſm̄ de alijs
quæ notat hic Inn.& Hoſt.dicam in c.allegato.c.quonium cõ-
tra falſam.diſtin. j. & finali.

1 *Pœna quatenus infligenda.*

CVm olim magiſter. Dicit Berto. hoc gl. & iō
quod iſte punitur tanquam falſarius idem Hoſt.
Sed Inno.contra,dicens,quod iſte minus pecca-
1 uit,quam ſi ſigillum falſaſſet, † vel raſuram feciſ
ſet: quia tunc grauius puniretur.ĵ. de crim. fal.
ad audientiam.š.de reſcriptis. c.olim ex literis.Ego Henricus
credo,quod non punitur,vt falſarius pœna falſi.& ita intelligo
opinionem Inno.ſed punitur in hoc quod non auditur, cõtra
acta,vt hic. Credo ēt eū priuandum beneficio,ſm̄ Vinc.Tan.
Phi.Ber.& Io.An.hic. & ēt puniendum ad arbitrium iudicis:
cum non ſit pœna certa ſtatuta a iure.arg.š.e.de cauſis ſecun-
dum Pe. & Abb. & Io. An.hic. Henricus Boich.
¶ Si quæris, vtrum literæ clauſæ in iudicijs fidem faciant, di-
ſtingue. vt dicam infra de priuilegi. capitu. petentibus. &c.
¶ Si quæris,vtrum credatur literis ſigillo delegatorum ſigilla-
tis,diſtingue,vt dicam infra de probatio. c. quoniam contra,
falſam. diſtinct. 1. ad fin.

1 *Delegatum iure prohibitum non ſubdelegare.& 3.*
2 *Subdelegat facto impeditus.*
4 *Subdelegare corporis caſus vetat.*
5 *Subdelegare an temporaneum impedimentum vetat.*
6 *Delegare qui poſſint.*
7 *§.Adijcimus.ſenſas.*
8 *Adiungens liti eam memoret.*
9 *Literæ ſecundæ reuocantes primas,eas commemorent.*
10 *C.Coram.explicari.*

COram. Si quæris vtrum delegatus principis, q
non pōt intereſſe cognitioni,ſeu expe-
ditioni negotij ſibi cõmiſsi,poſsit cum effectu ſubde
legare,& vices ſuas committere.& vtrum iudices eum
ſubdelegatum admittere teneantur,diſtingue, quia aut Papa,
1 delegauit cām vni,aut pluribus.Si vni,aut ille delegatus impe
ditus eſt impotentia iuris;vt quia eſt infamis,ſeruus, vel excõ
municatus, & tunc non poteſt committere; Nam & ſi præ-
ſens eſſet,cognoſcere non poſſet vel iudicare.š. de reſcriptis.
ſciſcitatus.ĵ. de re iudica.ad probandum.& hoc omnes con-
2 cordant. Aut ille delegatus impeditus † eſt impotentia facti:vt
quia corpore debilis,vel grauiter infirmus,vel incarceratus. vel
ſola voluntate ducitur.& tunc committere poteſt.vt š.eod. ſi
pro debilitate.& c.paſtoralis. ſm̄ Hoſt.& ab.hic.& G.in Spe.
hoc tit.§.ſequitur videre.ver.verum cum cauſa vbi de hoc ple
3 ne.Si papa delegauit cauſam pluribus,tunc refert,aut † alter eo
rum impeditur, impotentia iuris,& tunc non poteſt commit
tere,& ſi de facto commiſerit,condelegati ſubdelegatū hmōi,
admittere non tenentur.vt in c. alleg.ſciſcitatus.& c. ad pro-
bandum.iam alle.Aut impeditur impotentia facti.& tunc re-
fert,aut delegauit ſimpliciter & ſine illa clauſula , quod ſi non
omnes vel ꝙ ſi non ambo,aut cum illa clauſula. Si ſimpliciter,
& ſine illa clauſula,tunc poteſt,qñ.vult committere vt š. eod.
quamuis adeo,quod proceſſus,per alium vel alios habitus, ſi-
ne ipſo;vel ſine delegato ſuo nullus ſit.vt š.e.c. cauſam matri
monij.& ĵ. ex.c.vno delegatorum.ſm̄ Hoſt.& Abb. hic.& G.
4 in ſpecu.in §.alleg.verſi.verum cum cauſa. † Si delegauit cum
illa clauſula, ꝙ ſi non omnes;vel quod ſi nō ambo.tunc aut im
pedimentum eſt perpetuum vt quia eſt mortuus, vel perpe-
tuo furioſus; & tunc non pōt committere, & ſi de facto com
miſerit condelegati ipſum ſubdelegatum admittere nō tenen
tur.quia iam extat conditio.vt in c.alleg.ſciſcitatus.argu. ff.de
5 vaca.mu.l.fi.ſm̄ Tanc. Aut impedimentum † eſt temporale:
& tunc aut eſt ineuitabile,vt quia infirmatur,vel tenetur î vin
culis,& tunc ſimpliciter nequit committere. & ſi de facto cõ
miſerit condelegati ſubdelegatum admittere non tenentur.vt
š. e. ſciſcitatus & c.prudentiam.quia iam extat conditio illius
clauſulę,ꝙ ſi nō omnes: † aut impedimentū eſt euitabile, vt ea
hēt propria negotia,q̄ bene poſſet dimittere,ſi vellet,ſed non
vult. vt ff.de iudic.l.ſi longius.& tunc aut in illa commiſsione
perſona alicuius eſt præelecta.vt quia eſt cõmiſſa cā epō & alijs
cum clauſula quod ſi non oēs &c.tu frater epe cū eorum alte-
ro &c.& tunc aut ille epſ præelectus taliter impeditus vult cõ
mittere, & bene pōt hoc facere, & condelegati ſubdelegatum
ipſius admittere tenetur,adeo,ꝙ ſine ipſo procedere non poſ
ſunt. š.e.inſinuante.& ĵ.c.qm̄.§.idem quoq;.Aut alter nō præ
6 electus vult cõmittere, & pōt,ſed epſ præelectus † non tenet,
ipſum admittere,ſed ſolus,vel cū alio collega ſi ſit, & velit , ac
poſsit procedere,poterit procedere,vt patet hic.& hoc colli-
gitur ĵ.c.qm̄.§.idē quoq;.a contrario ſenſu.ſm̄ Laur.& Hoſti.
& Iaco.de Are.Aut in illa cõmiſsione non eſt perſona alicuius
præelecta,& tunc pōt quilibet eorum committere quia hēt iu
riſdōnem ſm̄ Go.& condelegati. tenentur recipere. ſubdele-
gatum,ſic loquitur.š.e.c.q̄uis.Sed vř ꝯ š.e.prudentiam.§.adij-
7 cimus † vbi dř,ꝙ ſi vnus noluerit intereſſe, alij poſſunt proce
dere.Sed nō obſtabat,quia illud intelligitur qñ ñ vult intereſſe
ex ſola

ex ſola voluntate, vel ex ſolo contemptu. Hoc aũt quod dixi,
intelligitur, qñ non vult intereſſe non ex contẽptu: ſed quia nõ
vult dimittere propria negotia ad quod nõ tenetur. Iſtã diſtin
ctionẽ quaſi totã ponunt Pe. de ſump. & Ab. hic & G. in ſpec.
hoc tit. §. ſequitur videre. ver. verum cũ cauſa. &c. ſed Hoſt. di
cit hic eurus opimo ſatis placet Io. An. q̃ præmiſſa poſſunt hſ e
locũ, qñ clauſula, appellatione remota, non eſt in reſcripto cõ-
tenta, alias incerta, alias non cogitur collega ſubdelegatum etiã
perſonæ præelectæ admittere, ne ſibi præiudicet. arg. ſ. e. ſuper
quæſtionũ. & §. ſi vero duo, ſed collegam, ſi ſit præelectus expe
ctabit, cum ſine ipſo vel eius ſubdelegato procedere nequeat,
vt eſt dictum. Tu vero diſtinctionem prædictam tene. nam &
clauſula illa appellatione remota, de modico operatur. quod
dic vt dicam infra de appella. vt debitus. diſtinctio. 1.
¶ Bert. hic in glo. & ideo & Hoſt. poſt eum dñt, q̃ literæ, per
8 quas fuit adiunctus † magiſter Ludouicus epõ Ferrarienſi, nõ
valuerunt: quia non faciebant mẽtionem de proceſſu facto co-
ram epõ Ferrarien. per c. inter monaſterium. j. de iudic. Sed &
archidia. not. 3. q. 3. §. ſpacium. ſuper verbo præcum mendacia.
quod imo iſtæ literæ valuerunt. Nam multum refert, vtrũ ſe-
9 cundæ lfæ fuerint impetratæ † ad reuocationẽ priorũ iudicũ,
etiam literarum, & tunc non valent regulariter, niſi faciant mẽ
tionem de prioribus literis, & de proceſſu facto per eas. vt in
c. alleg. inter monaſterium. & ſ. de reſcriptis. ſuper literis. & c.
dilectus. 2. Iſtud tñ mẽbrum ſubdiſtingue, vt dicam in d. c. in-
ter monaſterium. aut ſecundæ literæ impetrantur non ad reuo
cationem priorum iudicum, ſed vt alius iudex collega in cau-
ſæ cognitione ipſis prioribus iudicibus adiungatur: & tunc nõ
eſt neceſſe, quod in ſecundis literis fiat mentio de primis, vel
de proceſſu facto per ea. Et eſt rõ, quia non fuit intẽtionis Pa
pæ reuocare, quod eſt factum per primum iudicem. Nec ob-
ſtat, quod dicit textus, hic, horum veritate ſuppreſſa. &c. quia
non ſunt verba Papæ, ſed partis ita allegantis ſm G. Naſc. &
Arch. in §. alleg. ſpacium. Et hoc vltimũ mẽbrũ credo verum
vbi lis non eſſet conteſtata coram prioribus iudicib. alias for-
te ſecus cũ poſt litẽ conteſtatã non poſſet peti, q̃d aliquis prio
ribus iudicibus adiungatur. vt in auth. de intromit. reis, §. illud
quoq; colla. 5. ſed debet hoc peti ante litem conteſtatam. vt C.
10 de litis conteſt. in aut. offeratur. & 3. q. 3. §. offeratur. & ſic † poſ
ſet intelligi hoc. c. ſ. quod iſtæ literæ erant ſubreptitiæ: quia lis,
erat conteſtata coram epõ Ferrarienſi vt dicit Berto. licet Ar-
chi. in gl. alleg. non faciat dñiam, vtrum lis ſit conteſtata, vel nõ
& de iudice adiuncto alteri, vide, quod not. Io. An. j. e. cũ plu-
res. li. 6. in nouella. Henricus Boich.

1 *Recuſari ſocius poteſt.*
2 *Doctor non, niſi ob diſcipulum ſuum recuſabilis.*

CVm R. Si † quæris, vtrum ſocius ſchola
ris impetratus iudex in cauſa ſo
cij ſui poſſit recuſari vt ſuſpectus, refert aut q̃
1 ris, vtrum † poſſit recuſari durante ſocietate, &
dic quod ſic vt hic: quia etiam & rõne familia-
ritatis (ſi non eſſet aliud) recuſaretur vt ſ. eo. c.
inſinuante. Aut ſocietate ſoluta, & tunc aut ex præcedenti ſo-
cietate remanet, & durat adhuc nimia affectio inter ipſos, &
tunc idem. arg. ff. pro ſocio. l. verum. Sed præmiſſi duo caſus,
fallunt in caſu, vbi talis impetraretur contra alterum ſociũ ſuũ
quia par affectionis cã. &c. arg. ff. de ritu nupt. l. non ſolum. §.
de vno. Aut non durat affectio inter eos, & tunc non põt recu
2 ſari ſm Petr. de Samp. & Ab. hic. Item ſi † quæris, nũquid ma
giſter delegatus in cã ſcholaris ſui poſſit recuſari, vt ſuſpectus
refert, aut eſt delegatus in cã vnius ſcholaris ſui, contra alium
ſcholarem ſuum, & tunc non põt ea de cã recuſari: quia par af-
fectionis cã oẽm ſuſpicionẽ tollit. vt ff. de ritu nup. l. non ſo-
lum. §. de vno. Aut impetratur in cã vnius ſcholaris ſui contra
alium non ſcholarem, & tunc poteſt per non ſcholarem reum
recuſari, vt ſuſpectus. ſicut & Dominus datus iudex in cã va-
ſalli poteſt recuſari vt ſuſpectus. ſ. eo. cauſam, quæ ſecundum
Pet. de Samp. & Abb. hic & idem not. Specu. hoc tit. §. ſuper-
eſt videre. verſ. quid de magiſtro. & verſic. præcedenti, vbi
de hoc plene.

1 *Excommunicatus cauſa latente ſatisfacturus, abſoluendus.*
2 *Excommunicato probare quando, an non liceat*
3 *Excommunicatus iniuſte, abſoluendus.*
4 *Excommunicatum officio iudicis, nullo vocato abſolui.*
5 *Excommunicatum, ſatiſfacturum, parte inſtante vocata, ab-
ſolui.*
6 *Contumax nullo vocato an abſoluendus.*
7 *Abſoluens offenſum vocet.*
8 *Abſolutio, non ſatisfacto, quando, an non teneat. & 9.*
10 *Abſoluere, non ſolutis expenſis, an liceat.*

CVm contingat. Si quæris, vtrum excom-
municatus, quem excõi-
cans vult probare, ſe excõicaſſe iuſte ante omnia dñat,
1 † abſolui, ſm formã iſtius decre. vel non, refert, aut ex-
cõicator offert ſe probaturum, q̃ excõicauit ex iuſta cauſa, &
vera, ſed non manifeſta cã, & tunc excõmunicatus debet ab-
ſolui ſm formã iſtius decretalis. Satisfacto tñ primitus, de ex-
penſis vt j. de iudi. c. j. aut offert ſe probaturum q̃ excõicauit,
eum ex iuſta vera & etiam manifeſta cã, & tunc impeditur ab
ſolutio ex quo de hoc conſtabit donec primo excommunica-
tus ſatisfecerit. vt j. de verb. ſig. c. cum olim. & c. ex parte. j. de
hoc tñ nõ excõicator, ſed is a quo petitur abſolutio hẽt, & de-
bet cognoſcere. ſ. de reſcriptis ab excõicato, ſed niſi j. octo di-
es probetur manifeſta offenſa poſtea abſoluitur. vt j. de ſentẽt.
excom. c. ſolet. §. in prima. lib. 6. ſecundum Hoſtien. hic.
¶ Si quæris, vtrum debeat recipi excõicati probatio antequam
2 abſoluatur refert, aut dicit † ſñiam latam a non ſuo iudice, vel
ab illo, cuius iuriſdictio eſt reuocata, & tunc ſic, vt ſ. eo. ex lite
ris patriarchæ. Aut dicit eam latam a ſuo iudice, & tunc aut a
ſuo iudice excõmunicato tñ, vel depoſito, vel hæretico, &
tunc ſic vt 8. q. j. per totum. 24. q. j. c. audiuimus. Aut cõfitetur
eam latam a ſuo iudice ab eccleſia non præciſo, & tunc regu-
lariter tenenda eſt ſñia, nec admittitur excõicati probatio an-
te q̃ fuerit abſolutus, vt hic in verſ. in eo vero caſu. Fallit qñ di
cit q̃ poſt appellatiõem legitimam fuit excõicatus, vel q̃ ſñia
continet intolerabilem errorem, vt hic in ver. niſi tunc demũ
& j. de ſent. exc. per tuas. & in caſu. j. de exceſ. præla. ca. cũ ad
quorundam. & in alio caſu. j. de ſent. exc. c. ſtatuimus, lib. 6. &
3 in alijs caſibus no. e. ti. c. ſolet. li. 6. Et vbi quis † dicit ſe excõi-
catum iniuſte, in primis abſolui debet, niſi opponatur aliquid,
de expenſis. j. de iudi. c. j. vel de offenſa notoria. j. de verb. ſig.
ex parte, j. In quibus caſibus debet primo ſatisfacere de expen
ſis. & dicitur notoria ſi infra octo dies poſſit probari. vt infra
de ſentent. excommunica. ſolet. §. in prima. libr. 6.
¶ Super gloſ. ſi. In q̃õne: ſed pone, ſi quæris, vtrum excõicatus,
poſſit & debeat abſolui per iudicem abſente aduerſario, & ad
hoc non vocato, refert, aut quæris, vtrum excõicatus poſſit &
debeat abſolui abſente aduerſario, & ad hoc non vocato. Aut
vtrum abſolutio de facto præſtita & non vocato aduerſario &
ſibi minime ſatisfacto teneat. In primo caſu refert, aut eſt ex-
4 cõicatus ab homine aut a iure. Si † ab homine, tũc refert aut eſt
excõicatus per iudicem ex officio ſuo, non ad alicuius inſtan-
tiam, vel quærelam, & talem abſolui petentẽ in forma iuris po
teſt & debet ſuperior ſtatim abſoluere, etiam nemine ad hoc
vocato, vt j. de appel. cum ſpeciali, & hoc notat Io. 11. q. 3. ex-
5 communicatos. in fi. Aut † eſt excõicatus per ſuperiorem, ad
partis inſtantiam, vel quærelam, & tunc aut eſt excõicatus pro
crimine, vel pro manifeſta offenſa, aut pro contumacia. Si pro
crimine, vel pro manifeſta offenſa, quod eſt idem, tunc (q̃a ſatiſ
factio debet præcedere abſolutionem) non debet abſolui parte
aduerſa non vocata, quę pars habet ęſtimare offenſam. j. de ver
bo. ſig. ex parte. j. & de ſen. exc. c. venerabili. & c. ſacro de eo qui
mit. in poſ. cã rei ſeruã. c. j. & c. cum veniſſent. de ſeque. poſ. c.
j. & in c. allegato excõicatos. ar. 11. q. 3. ad hoc. ſ. de maio. & o-
bed. inter quatuor. j. de in inte. reſti. c. ex literis. de cã poſſ. & p
prie. c. j. in fi. de teſti. in nomine dñi. de app. c. Romana. §. ſentẽ-
tias, li. 6. & 3. q. 9. c. quarte. alias n. non poſſet ſatisfacere niſi de
offenſa conſtaret, ſed conſtarẽ non põt altera parte abſente, q̃a
merita cauſarum &c. C. ſi per vim vel alio modo. l. fi. j. de in in
tegrum. reſti. tñ ex literis. §. nos igitur. in fi. Et ita intellige q̃d
no. Hoſt. j. de appel. c. qua fronte. dicens, q̃ pars aduerſa ſemp
eſt citanda. & Ioan And. poſt eum. & Pe. & Ab. & egi. j. de iu-
di. c. j. niſi periculum ſit in mora. ſm Hoſt. & Ioan. an. ibi. Si eſt
6 excommunicatus † pro contumacia, tunc præſtita cautione,
de parendo iuri, & de ſoluendo parti aduerſæ expẽſas, licite po
terit abſolui etiam illa abſente, vt hic. & ſ. de reſcriptis olim,
ex literis circa principium. j. de appel. qua fronte. Nec vr̃ fieri
præiudicium in hoc abſenti: quia ſi præſens eſſet, eius contradi
ctio non obeſſet. vt in iuribus alleg. Si quęris de excõicato a ca
7 none vel a iure, tunc dic, quod † aut talis excõicatus eſt pro cri
mine ſiue manifeſta offenſa: & ideo non debet abſolui, niſi par
te offenſa vocata: & ei prius ſatisfacto vel ſaltem ea contuma-
citer abſente. vt j. de ſent. exc. c. parochianos. & c. ea noſcitur
de vſu-

de vſuris. cum tu. 23.q.vlti.c.peſſimam. Si quæris de ſecundo
8 principali .ſ.vtrum abſolutio † de facto præſtita, abſente parte,
& ei minime ſatisfacto teneat & dic, quod ſic vt nota. Ber. &
Hoſt.j.de offi.ordi.cum ab eccleſiarum.& Hoſt.j.de ſen. exc.
c.ea noſcitur.idem no.Spec. tit.de contuma. §. nunc dicamus.
ver.ſed pone excõicatus vbi plene de hoc.& vbi ad literam re
peries quod no.Pe.Ab.& Egi.in c.j.de iud.Fallit in caſu vbi ius
ante reſtitutionem ſeu ſatisfactionem parti damnificatæ, ſeu
læſe factam abſolutionem præſtare prohiberet:tunc.n. abſo-
lutio ante præſtita non valeret, vt probatur.j.de election. quia
ſępe.in fi.cum ibi notatis.per glo.ſuper verbo reſtituerint.li.6
de ſepul.c.vt animarum in fi.cum ibi no.per G.in gl.ſ.eo.li.de
cenſi.c.quanq̃ li.6.cum no.per Goſ.ibi in glo.pen.eo.li. de im-
mu.eccle.c.q̃m in fi.cum not. per glo.ibi in glo.fi.eo.lib.extra
de ſequeſtr.poſ. ca.vnico.in cle.cum ibi nota. per Gen. ſuper
verbo prius.ad idem 2.q.7.accuſatio quoq;.in fi.vbi de hoc in
glo.quod vr̃ 11.q. 3.excommunicatos.vbi de hoc in glo. t: &
17.q.4.de presbyterorum in fi.in glo.ar.ꝙ &c. Idem in excõ-
municatione lata per ſuperiorem contra prohibitionem iuris
.ſ.ꝙ non teneat, vt probatur, expreſſe 25.q6 2.imperiali j.de
offi.ord.c. Romana.§.officiales.vbi hoc not.glo.ſuper verbo,
attentatur.li 6.& Card.ibi in additione.licet Ber.& Io. An. ibi
contra, & male, vt credo, Idem Hoſt.Car.& G.j.de ſen.exc.c.
Romana.§.in vniuerſitatem ſuper verbo prohibemus lib.6.li
cet Ber.ibi contra.& male idem Io.7.q.1. ſicut vir. ſuper ver-
bo adulteram.& Archi.ſuper verbo dico ꝙ non. & reprobat,
opin.Ber.in d.§.officiales.& dicto.§.in vniuerſitatem per illũ.
§.met idem Gen.in extrauagan.Io.22.Suſcepti regiminis.in fi
ne.ſuper verbo abſoluatur.vbi tenet quod dictum eſt tam de
abſolutione.q̃ de excõicatione.Et eſt rõ, quia quæ contra legis
prohibitionem fiunt pro infectis hñr.& hoc ſiue legis mortuę
vt C.de legi. l.non dubium.j.de reg.iur.c.quæ contra ius. lib.
6.& in extrauag.Io.22.eccleſiæ Romanæ.in fi. ſiue viuę puta,
principis, quæ lex eſt animata in terris, vt in auth. de conſulib.
in fi.colla.4. & no. Gen.in d.c.eccleſiæ.in glo.præcedente ante
9 penultimã ſecus † vbi ab homine daretur certa forma abſoluẽ
di, puta ꝙ parte vocata, abſolueretur:quia tunc abſolutio præ
ſtita contra formam illã non valeret.ar.ſ.de reſcrip.c. cum di-
lecta.j.de reſti.ſpol.c Piſanis.vbi hoc no. Goſ. & idem Archi.
24.q.3.cõperimus.gl.fi.vbi de hoc. & de hoc no. Innoc. aliter.
ſ.e.c.prudentiam.§.ſexta. ſuper verbo malitiam, ſ.ꝙ nõ opor
tet aduerſarium vocare, Sed Abbas ibi cõtra. Sed tu dic, vt ſ.di
xi.& de hac materia latius dicam.j.de iudi c.j.& in d c.ex par-
te. j.Sed quid ſi aduerſarius citatus petat ſibi ſatisfieri de expẽ
ſis, contra quem petens abſolutionem excipit de excommu-
10 nicatione, dicens † ſe paratum probare, an facienda ſit abſolu-
tio ante reſtitutionem expenſarum, quod vr̃, quia ſi excõica-
tus eſt, non põt agere.j.de iudi. intelleximus.& ſic nec expen
ſas petere. Item conſtat ꝙ ſufficit cautio.j.de verb.ſig. ex par
te.j.G.Naſo tenuit contrarium cum iſte nõ agat, ſed excipiat,
illum non prius abſoluendũ.& hoc ſibi licet j.de excep.c.cum
inter. Itẽ ex contrario lis oriretur ex lite. & protelarentur cau-
ſæ ⁊ mentem iuris.j.de dolo & contu.finem.de re iudi.c.2.Itẽ
ex hoc diceretur agere cum iſtę expenſæ veniant per officiũ,
iudicis.C.de iudi. l.ſancimus.iudex ex officio ſuo illum con-
demnabit.ſimile de iureiuran.debitores. Decret.ex parte non
obſt.quia intelligitur ſecundum decre.quoniam.§.in alijs.& §.
vltimo vt lite non conte. Henricus Boich.

*1 Suſpicione dilapidationis non probata, quem non deponendum ex
tendit. 2.*
3 Suſpecto dandus adiutor. & 4.
5 Dilapidaſſe probatus remouendus.
6 Inquiſitio dilapidationis duplex.
7 Perpetuatio an, actu nullo, fiat.

VEnerabili

Si queris, vtrum prælatus accu
ſatus, vel denuntiatus de dilapi
datione, debeat ab adminiſtratione remoueri, re-
fert, aut nondum eſt probatus ſuſpectus de dilapi
1 datione, nec † eſt probatus verus dilapidator:& tũc
nec debet deponi nec ab adminiſtratione remoue
ri.vt 8.q. 4.nonne. 15.q.c. vlt. cum concor.ibi alle.nec etiã de
bet coadiutor ſibi dari.vt hic in principio ibi ſi eps merito &c.
a contrario ſenſu. Sed bene poteſt, etiam non probata ſuſpicio
ne dilapidationis, interdici ei omnis alienatio.vt hic.& j.de ac
cu.c.pen.& vlti.vt no.Ber.in d.c. vlti.glo.ſi.& c.per tuas quali-
ter & q̃n.2.& de ſimo.c.licet heli.§.quia vero glo.quæ.n.& Ho
ſtien.poſt eum & Arch.3.q.2.c.quia ca.glo.pen.& 12.q.2. Vul-
2 teranæ.glo.2. Aut eſt probatus † ſuſpectus de dilapidatione nõ
dum tñ eſt probata vera dilapidatio ⁊ ipſum:quod eſt q̃ñ pro-
batur ⁊ ipſum aliquod factum malę adminiſtrationis, quod ex-
cuſari non põt.de quo pone exemplum.j.de ſimo. licet Hely.
§.quia vero.& vide quod ibi dixi. ſecus ſi poſſet excuſari. vt j.
3 de accu. cũ dilectus.& tunc non † remouetur ab adminiſtratio
ne: ſed datur ſibi coadiutor & interdicitur ſibi alienatio lite,
pendente. vt hic patet ſm Vin.& Ab.hic. licet Ber.Inn. & Ho
ſtien.hic dicant ꝙ debeat penitus remoueri. & Io. An.& Hug.
3.q.2, quia ca.& male ſm Vin.& Ab.hic & ſm Ber.j. de accu.
c. fi.& ſm Arch. 3.q.2.c.ſi epiſcopus in glo.fi.& c.quia ca.ſu-
per verbo adminiſtraret. in fi. & hoc etiam innuit ſpec.titu.de
actore.§.j.in 4.col.ver.item ꝙ eſt tutor &c. vbi dicit ꝙ talis a-
gere non põt. Vel potes dicere, ſm Io. An. hic, ꝙ q̃nq; præla-
4 tus eſt ſuſpectus de dilapidatione præterita tantum. † & tunc
datur coadiutor, & inquiritur, de qua ſi conſtabit deponetur.
Quandoq; ſuſpectus eſt de dilapidatione futura propter præ-
teritam, de qua conſtat, & tunc procedit glo. Ber. & ſequaciũ,
5 hic. q̃ diſtinctio in effectu concordat cum præmiſsis. Aut † eſt
probata vera dilapidatio contra ipſum & tunc remouetur to-
taliter ab adminiſtratione, vt in d.c.quia ca.3.q.2.& in d.c.licet
Hely.in fi.j.de.ſimo. ſm Vin. Pe.de Sam.& ab.& Io.An. hic.
& Ber.j.de accu.c.fi.& Arch.in dictis.c.ſi eps.& quia ca. 3.q.2.
6 & de duplici † inquiſitione, quæ fit ſuper dilapidatione prima
.ſ.ſummaria & de plano.ſ.ſuper ſuſpicione dilapidationis.ſecũ
da plena & cum cãæ cognitione.ſ. ſuper veritate dilapidatiõis.
vide per Hoſt.in d.c.licet Hely.§.quia vero.Et de iſta materia
vide quod not.Arch. 12.q.2.c.nobis.glo. adde notandum eſt,
& melius in c.Vulteranæ.glo.2.& quod dicam.j.de accu.c.fin.
& no. ſm Io.an.hic ꝙ hæc decre.multũ facit ꝓ opinione Ho-
ſti.ſ.e.c.licet.vbi dicit, ꝙ ad perpetuationem iuriſdictionis de
legatę non requiritur ꝙ actus teneat. Nam delegatus ſubdele-
gatum in totum datũ reuocare non potuit:quia ille ſubdelega-
tus proceſſerat, vt ſequitur. Potuiſſet aũt reuocare, niſi ille ꝓ
ceſſiſſet, & perpetuaſſet, vt hic in glo.& patet.j.e.ca.quamuis,
li.6.proceſſus aũt fuit nullus, vt hic. Ex quibus concluditur, ꝙ
proceſſus nullus inducit perpetuationem quod eſt ⁊ opinionẽ,
Io.& Hoſt.j.de excep.c.olim.& Io.And.ſ.eo.licet & j. eo.cũ
7 plures.li.6.& G.ibi.& e.ti.q̃uis.ſuper verbo fuerint † qui te
nent, ꝙ citatio, ſeu actus alius inutilis nõ perpetuat iuriſdictio
nẽ.Puto ſm Io.an.ꝙ iſte Abbas fecit aliquem proceſſum ſup
articulo reſtitutionis, forte citando Imperatorem vel præcipiẽ
do ei, quod mandabatur, vel ijs ſimile:a quo demum Impera-
toris fauore, vel ob aliam cãm deſtitit, & inquiſiuit de ſuſpi-
cione vel proceſſit ſimul ſuper vtroque vt j.de iudi.exhibita.
Vel fecit aliquem actũ licitũ vtriq; articulo reſtitutionis & in
quiſitionem cõem:puta ſubdelegationem publicari, iubendo,
ſcribam, vel notariũ cauſæ eligendo, nuntium iuratũ, cõſtituẽ
do, iuramentum ab eo exigendo, vel ijs ſimile, ex quo actu (q
tenuit) inducta fuit perpetuatio, & hoc ſatis eſt veriſimile.li-
cet non pateat ex antiquo.

1 Miſerabilium cauſa ad quos ſpectent.
*2 Renuntiante iuriſdictioni non cognoſcere, de ea quatenus, ve-
rum. 3.*
4 Clauſula.ſi nolueritis &c. explicatio. & vis.

SIgnificantibus

Si quæris vtrum cau-
ſæ viduarũ & aliarum
1 † miſerabilium perſonarũ ſpectent ad eccleſiam,
& qualiter, vide.j.de fo.compe.c.ex tenore & ibi
dicam. Hæc decretalis facit ad q̃ónem diſputatam
per Io.de Deo.li.3.& per Io.An.j.de regu. iur.ca.
mutare.li.6. Papa delegauit corã duobus cũ clauſula ꝙ ambo,
alter ipſorum delegationem renuntiat, quæritur, an ipſum de
hoc pęnitentem collega teneatur admittere poſt multa argu-
menta, pro, & contra Io.de Deo ſoluendo dicit. ꝙ deſijt eſſe
2 iudex † renuntiando & deluſorium eſſet, ꝙ iuriſdictionem re-
ſumere poſſet per c.cũ ſup ſ.e.ti. Nã ſi nõ põt cognoſcere, vbi
tacite confitetur ſe non poſſe, fortius vbi expreſſe renuntiat.
idem dicit per iſtam decretalem. Nam ſi illi qui licet male ꝓ-
nuntiauerunt ſe non iudices non reſumunt, fortius nec iſte ꝙ
renuntiauit expreſſe. Quæ ſolutio non placet Io.an.dicenti, ꝙ
prima facie videretur diſtinguendũ an in reſcripto ſit expreſſa
clã, aut nolueritis:aut ſolũ quo ad p̃tãem collegæ ſubintelle-
ctam, vel incluſam ꝑ interpretationẽ illius.§.adijcimus.c.pru-
dentiam.e.ti.vt primo caſu quo expreſſum eſt, aut nolueritis,
ex ſola voluntate principis delegantis iſte renuntiare licite poſ
ſit:ꝙ ſtatim collega ſit iudex, & hanc.ſ.diſtinctionem præciſe

3 putarem veram, vbi hæc† clauſula adijceretur iuriſdictioni nõ
exercitio tñ. vt ſi dicatur delegamus cauſam andreæ, qui ſi ſu
ſcipere noluerit, delegamus Ioanni. & tunc faciunt no. j. de ꝓ
cu. licet li. 6. Sed cũ in caſu noſtro, & ſtylo ſolito non iuriſdi-
ctioni. ſed eius exercitio adijciatur clauſula delegamus vobis,
andreæ & Ioanni cãm, q ſi ambo nolueritis intereſſe, aliter ꝓ
cedat patet q ex vi clæ non hẽt optionem deponendi delega
tionẽ, ſed ſolũ ex vi eius, eo nolente, defertur exercitiũ in col
legã. Ex quo concludit, q licet nolit intereſſe, remanẽt delegã
tes cauſæ, nec abdicare hoc põt expreſſe, per renuntiationem
cum officium iudicandi ſit munus, neceſſarium & perſonale.
ff. de offi. præſidis. l. legatus. & de mu. & Hoſt. l. fi. §. iudicandi.
de vaca. mu. l. prætor. §. qui aũt non hẽt. ſicut clã ſi non poteri
tis intelligitur quandiu non poteritis. Vnde collega. qui, ſocio
impedito, proceſſit, ipſum nunc petentem tenetur admittere
vt ſ. e. coram. Sic collega, qui ſocio nolente, proceſſit ipſum,
4 nunc volentem tenetur admittere, vt æque intelligatur† ſi no-
lueritis. j. quandiu nolueritis. fortius aũt hoc cũ clã. aut nolue
ritis non eſt expreſſa, ſed ſubintellecta per interpretationẽ. §.
5 adijcimus. cum tunc nolens quandiu non vult. peccet: & ſe re-
darguitioni ſubmittat. vt ibi & per hoc patet non curandum,
an res ſit integra, an non, cum hic non vertatur burſale intereſ
ſe iudicis vel partium, nec quæratur de reuocatione poteſtatis
traditæ a reuocante, vt ſ. e. in cauſis. & per id ſeruetur melius,
intentio delegantis. vt ſ. e. c. prudentiam.

1 *Recuſatum de cauſa non, niſi lapſo die, cognoſcere.*
2 *Recuſationis probandæ dies a quo dicendus.*
3 *Arbitri finiendi dies a recuſato præfigentus.*

SVſpicionis. Si quæris, quæ poteſt facere
iudex recuſatus, pendente,
cauſa appellationis. vel recuſationis legitimæ pro
poſitæ contra ipſum refert, aut quæris, nunquid,
põt cognoſcere vel ſe intromittere de cã principa
li, in qua fuit recuſatus, vt ſuſpectus, aut nunquid poſſit ſe in-
1 tromittere de cauſa recuſationis, vel ſuſpicionis. In primo† ca
ſu refert, aut terminus per ipſum iudicem aſſignatus ipſis ar-
bitris ad terminandam cãm ſuſpicionis nondum eſt elapſus &
tunc non põt de ea ſe intromittere. vt j. de appel. c. ſecũdo re
quiris. & c. cum ſpeciali. & e. tit. c. legitima in fi. a contrario. li.
6. Aut eſt elapſus. & tunc põt de ea cognoſcere, vt in iurib. al-
legatis. Si quæris nunquid poſſit ſe intromittere de cauſa ſuſpi
cionis, ſeu recuſationis propoſitæ contra ipſam, refert. aut quæ
2 ris nunquid poſſit aſſignare terminum partibus † ad proban-
dum cauſam recuſationis, & dic quod non. imo ipſi arbitri qui
de ipſa cã recuſationis habẽt cognoſcere, & determinare hoc
facere poſſunt & debent non ipſe recuſatus vt hic in princip.
3 Aut quæris, nunquid †poſſit aſſignare terminum arbitris, ad
cauſam recuſationis finiendam? & dic, quod ſic quia talem ter
minum nõ arbitri, ſed iudex recuſatus ſtatuere debet. vt j. de
app. c. legitima. li. 6. & ſic illa decre. non ſuperfluit, nec corrigit
iſtam ſed quælibet loquitur in ſuo caſu. ſm Hoſt. & Ab. & Io.
An. hic & ſm Spec. tit. de recu. §. qualiter. verſi. & nota. & ſm
Io. And. in d. c. legitima.

1 *Claues ligandi laico non porrigendæ.*
2 *Claues ſimplici clerico non dandæ fallit. 3*
4 *Ordinis datio cui & quomodo permittenda.*
5 *Iuriſdictio laico in clericum, non proroganda.*
6 *Laico quæ an non committenda cauſa.*
7 *Eccleſiaſtica cauſa, quæ per laicum prorogabilis.*
8 *Delegatio vltra diem dictum non proroganda.*
9 *Prorogari non poteſt res ad rem. & 10.*
11 *§. Quia vero ſenſus.*
12 *Iuriſdictio quouis modo conſenſu prorogabilis.*
13 *Excommunicatio cur improrogabilis.*
14 *Iuriſdictio prorogabilis qui accipienda.*
15 *Iuriſdictionem ad locum prorogari, quatenus accipiendum. & 16. 18.*
17 *Papæ iuriſdictioni orbem ſubeſſe.*
19 *Iuriſdictio lege quouis modo prorogabilis.*
20 *Iuriſdictio ad alias perſonas quibus ex cauſis extendibilis.*
21 *Iuriſdictionum quæ an non prorogabilis.*
22 *L. 1. in fi. ff. de iudi. explicari.*
23 *Excommunicatio quo pacto ſubeatur.*
24 *Excommunicandi ius an prorogabile.*

P. Et G. In glo. nota ergo. Si quæris, nunquid
iuriſdictio iudicis poſſit prorogari &
qualiter & in quibus, diſtingue, aut quæris de pro-
rogatione facienda per hominem, aut per legem,
vel per canonem. In primo caſu refert aut quæris
1 †de iuriſdictione, ſeu poteſtate in foro pœnitẽtia-
li. aut in foro non penitentiali. Si in foro pœnitentiali: aut quæ
ris vtrum talis iuriſdictio poſſit prorogari in laicum. & dic,
quod non. quia laicus cum non poſſit habere claues ſeu pote-
ſtatem clauium talium non eſt capax. vt no. Ber. j. de offi. ordi.
cap. paſtoralis in glo. quo caſu. in fi. & Hoſt. poſt eum, & Gen.
extra de ſepul. ſuper cathedrã. ſuper verbo confeſſiones. in cl.
Aut nunquid poſſit prorogari in clericum, & tunc aut in cle-
2 ricum non habentem claues, ſeu †poteſtatem clauium, vt eſt,
quicunq; inferior ſacerdote & tunc idem. Nam ab inferiore ſa
cerdote quis abſolui non poteſt. 24. q. 3. notandum. j. de ſepul.
parochiano. de ſent. excommuni. nuper. de pœniten. diſtin. 1.
verum licet in neceſſitate conſtitutus clerico ſimplici, & etiã
laico confiteri poſſit ſolum quo ad ſigna pœnitentiæ declaran
3 da, vt notat. Bert. & Hoſt. in d. c. paſtoralis. Aut quæris † nũquid
poſſit prorogari in clericũ habentẽ claues ſicut ſacerdotẽ, &
dic quod ſic de conſenſu, & licentia prælati proprij. alias nõ. vt
infra. de pœniten. & remiſſi. omnis vtriuſq; §. ſi quis aũt ſecun
dum Inn. ſ. e. de cauſis. in glo. prorogatur. ver. illud autem. Si
quæris de iuriſdictione in foro non pœnitentiali, tunc refert,
quæris de iuriſdictione conferendi ſpiritualia, vt ordines, &
4 ſimilii: aut de iuriſdictiõe in foro iudiciali. In primo † caſu nõ
põt prorogari, niſi de licentia, & conſenſu ſuperioris ſui, qui
hẽt illa ſpiritualia conferre, & in perſonam quæ poteſt ea con
ferre ſicut dictum eſt in caſu præcedenti, vt 9. q. 2. Lugdunen.
j. de tempo. ordi. eos. & c. cum nullus. j. & de præb. ſi eps. lib.
6 j. de parochia. c. 2. & 3. de cõſec. diſtin. 5. non oportet. 2. ſm
Hu. hic. Si queris de iuriſdictione in foro iudiciali, aut refert,
quia aut quæris cuius iudicis, & per quem iuriſdictio poſſit ꝓ
rogari, aut in quibus, ſeu de quibus. In primo caſu refert aut q̃
ris de iudice laico ſiue temporali, aut de eccleſiaſtico. Si de lai-
5 co †refert, aut quæris vtrum ſua iuriſdictio poſſit prorogari,
per clericum, aut nunquid poſſit prorogari per laicum. Si per
clericum dic, quod non poteſt prorogari ẽt conſentiente epo,
ſuo ſm Inn. ſupra e. de cauſis, & Ber. & Hoſt. j. de foro comp.
ſignificaſti. & Io. 2. q. 6. placuit. & Bar. Brixien. 11. q. 1. inolita. &
& hoc intelligo qñ eps ſimplr conſentit, quod iudex laicus co
gnoſcat de cã clerici: ſecus vbi eps cãm clerici committeret,
ſeu delegaret laico cognoſcendam: nam & tunc credo diſtin-
6 guendum inter cauſas ſpirituales & ciuiles. Cauſas †. n. ſpiritua
les eps laico committere non põt, nec ex commiſſione ipſius
laicus de ea cognoſcere põt. vt notat Io. Hugu. & Archidiac.
96. diſt. bene quidem. & Bertol. & Hoſt. j. de arb. contingit. &
Ber. & Inno. & Hoſt. j. de iudi. decernimus. licet ſecus ſit in Pa
pa. vt ibi not. & pro hoc not. per Ber. j. de foro. comp. c. ſecun
da. Sed cauſæ mere ciuiles laico põt cõmittere eps. arg. j. de fo.
compet. c. 2. & 11. q. 1. clericum cuiuſlibet. a contrario ſenſu &
hoc not. Io. & Hug. & Archid. in d. c. bene quidem. & Vincẽ.
Tanc. Goſ. Bert. & Hoſt. in d. c. decernimus. & rõ diuerſitatis,
eſt, quia qñ eps committit expreſſe cauſam ciuilem laico, tunc
ipſe laicus vtitur iuriſdictione epi. & ſic ipe eps cognoſcere vr
arg. ff. de adminiſt. tuto. l. ita aũt. §. geſſiſſe. j. de reg. iur. ca. qui ꝑ
alium lib. 6. Sed non eſt ita qñ ſimpliciter conſentit, quod lai-
cus cognoſcat: quia tunc eps nihil committit de ſuo, alias de i-
ſto. Iſtam rõnem aſſignat Archi. in d. c. bene quidem. Aut quæ
ris nunquid poſſit prorogari per laicum in ijs, in quibus iudex
laicus eſt capax, vt in mere temporalibus duntaxat, & dic qđ
ſic, ſm diſtinctionem j. ſcriptam. ff. de iudic. l. 1 & 2. Si quæris
de iudice eccleſiaſtico tunc aut quæris nunquid poſſit proro-
gari per clericum, & dic quod non niſi interueniant illa octo,
quæ notat Hoſt. j. de fo. comp. c. ſignificaſti & Card. j. de foro
compe. Romana. li. 6. & Arch. 11. q. 1. inolita. Sed illis interue-
nientibus poteſt ſm diſtinctionem j. ſcriptam. aut per laicum
7 & dic † quod ſic ſaltem in ijs, quorum iudex eccleſiaſticus eſt
capax, vt ſunt cauſæ ſpirituales & etiam ciuiles, vt hic, & etiã
innuitur, quod iuriſdictio ipſius abbatis bene potuiſſet per ip
ſum laicum prorogari. In ſecundo caſu. ſ. qñ quæris de quibus,
& in quib. iuriſdictio poteſt prorogari refert. Aut quæris nũ-
quid iuriſdictio ordinaria vel delegata poſſit prorogari de tẽ-
pore ad tempus. Et tunc aut quæris de iuriſdictione ordinaria,
& tunc aut quæris nunquid poſſit prorogari per ſubditos ſuos
& in ijs, in quibus ſunt ſubditi & dic quod non. & eſt ratio, qa
talis iuriſdictio eſt perpetua. ff. de iuriſd. om. iud. l. & quia &
l. ſe.

l.ſe.in principio. Aut per non ſubditos ſuos qui tñ iuriſdictio-
nem ſuam prorogauerunt ad certum tempus. & tunc ſic ſecun
dum Hoſt. hic. Aut delegata, vel ſubdelegata & talis de cõſen-
8 ſu † partium, inter quas cauſa eſt commiſſa prorogari poteſt. vt
notat. Bert. & Hoſt. hic & Innoc. ſ. eo. de cauſis. & Hoſt. j. de
teſti. cum veniſſent. quod verum etiam ſi ipſa iuriſdictio eſſet
per delegantem vel ſubdelegantem certo tempore limitata &
coarctata: prout fuit. j. de appel. ſuper eo. 2. §. fi. vt no. Hoſti. j.
de re iudic. c. quod ad conſultationem in fi. argu. ſ. eo. titu. c. pa
ſtoralis. Fallit in caſu vbi prorogatio eſſet prohibita, in reſcri-
pto vel commiſsione, puta, quia ibi contineretur, quod poſt
illud tempus quod eſt appoſitum in reſcripto, vel commiſsio
ne nullumodo de negotio ſe intromittat: quia ſic apponit ur tẽ
pus iuriſdictionis arg. ff. de iudic. l. 2. §. ſed ſi iudex ſm Philipp.
& Io. An. hic. & ſm Hoſt. in ſumma ee d. titu §. quibus modis.
ver. ſed & tertia prorogatio. & hanc prorogationem de tẽpo-
re ad tempus poteſt facere etiam procurator, vt no. Ber. ſ. eod.
cum olim in j. gl. ex hoc videtur & idem Vincẽ. Phi. & Pe. ibi.
Sed Goff. contra. niſi procurator habeat liberam & generalem
adminiſtrationem, maxime ſm eum, quando id non expedit
dño, & hoc magis placet Innoc. & Egi. ſ. eo de cauſis. Hoſt. di
cit q hoc caſu præiudicat dño, niſi quàm cito audierit, contra-
9 dicat. Aut quæris nunquid † poſsit prorogari de re ad rem: &
tunc aut quæris de rebus feudalibus, & dic quod non. vt j. de fo
ro compe. c. verum. & c. ex tranſmiſſa. & de hoc vide quod no
ta. G. j. de cle. coniuga. c. vnico. li. 6. Aut de alijs rebus, & tunc
quæris nunquid poſsit fieri prorogatio in ſeu de cauſis, quæ p
pter ſui excellẽtiã delegari non poſſunt, de quibus. nota. C. vbi
cauſæ fiſcales. l. j. de peda. iudi. l. placet. ff. de offi. eius cui mand.
eſt iuriſd. l. j. & dic q non, vt no. Inno. ſ. e. de cauſis in glo. pro-
rogatur. Et eſt ratio quia non põt valere per obliquum, quod
non valet de directo. j. de procu. tuæ. Aut de alijs, & tunc po-
teſt prorogari iuriſdictio tam ordinaria quam etiam delegata,
ſecundum Inno. in d. ca. de cauſis. & B. ſ. e. cum olim Abbas. in
10 glo. qui ſimpliciter. & idem innuit hic Ber. ar. ſ. e. de cauſis. & c.
cum olim Abbas. ſed Goff. dicit q de † re ad rem prorſus aliã,
prorogari non poteſt iuriſdictio delegati. per c. alleg. cum olim
licet ſumma, ſeu quantitate ad maiorem quantitatem proro-
gari poſsit. ff. de iudi. l. de qua re. §. j. ſm Gof. Ego. Henricus,
dico, quòd imo prorogari põt per principales perſonas etiam
ad rem prorſus aliam. & hoc dico potiſsime per c. allega. cum
olim. §. quia vero † vbi expreſſe innuit, quòd valuiſſet proroga
11 tio: niſi poteſtas procuratoris, quæ ad hoc. ſ. ad prorogandum,
de re ad rem non extendebatur deficeret & hoc tenet Hoſt. in
ſumma eo. tit. §. quibus. modis. ver. prorogatio aũt ſecunda. &
j. de teſti. cũ veniſſet. & Compo. & Io. And. ſ. de reſcri. c. Ro-
dulphus. in fi. per principales perſonas dico non per procura-
tores. quod dic vt per Ber. in præcedenti. c. cum olim. gl. ex hoc
vſ. ad idem facit quod no. Hoſt. j. de ſequeſtra. poſ. c. j. dicens,
quod per reſcriptum impetratum ſuper poſſeſſorio tñ nõ po
teſt violentus, ſuper petitorio conueniri inuitus. j. de ordi. co-
gni. c. fi. Et ſubdit ibi Io. And. quod inuitus pro tanto dicit: q
12 † quo ad tempus, & res, iuriſdictio delegati prorogatur de con
ſenſu partium. vnde iuriſdictio tam cauſarum criminalium, q̃
ſpiritualium poteſt prorogari per ſolum conſenſum partium
dummodo iudices in quos fit prorogatio & quorum iuriſdi-
ctio prorogatur ſunt tales qui de ijs poſsint cognoſcere. vt no.
Inno. ſ. e. de cauſis in gl. prorogatur. ver. item dicunt quidã. &
in ver. alij dicunt. & forte melius. & Hoſtiẽ. poſt eum ibi. Sed
quo ad cauſas criminales Ber. tenet contra. j. de foro compe. ſi
diligenti. & Spe. ti. de cõpe. iudi. additi. §. j. ver. ſed nunquid in
iudicem alterius iuriſdictionis. Sed primum credo verius: & il
lud idem tenet Accur. C. iuriſd. omn. iud. l. j. & idem doctores
ibi. Sed, quod attinet ad poteſtatem excommunicandi, vel ab
13 ſoluendi dicit ibi Innoc. † quod partes prorogare non poſſunt
quia ſuper eam nullam habent poteſtatem: ſed de hoc dicam,
ſtatim. Aut quæris, vtrum iuriſdictio poſsit prorogari de per-
ſona ad perſonam, & tunc aut eſt iuriſdictio ordinaria & talis,
poteſt prorogari, vt quando aliqui, qui non ſunt de iuriſdictio
ne alicuius eligunt eũ in ſuũ iudicẽ ſiue habeat merũ imperiũ,
ſiue non. vt ff. de iuriſd. omn. iudi. l. ſi conuenerit. & C. de iuriſ.
om. iud. l. j. ſm Inno. ſ. eo. de cauſis. in glo. prorogatur. in prin-
14 cip. & Ber. & Hoſt. hic. † quod intellige, dummodo iudex, in
quem fit prorogatio talis, ſit capax talis iuriſdictionis. quod ſi
ſit clericus, qui prorogat hoc fiat de conſenſu ſuperioris, vt eſt
dictũ. Aut eſt delegata, & talis prorogari non poteſt, vt hic pa
tet ſm Ber. & Hoſt. hic & Innoc. in c. alle. de cauſis. Aut q̃ris,
15 nunquid iuriſdictio poſsit † prorogari de loco ad locũ, & tunc
reſert, aut eſt de delegata & tunc aut a principe & talis ſecun-
dũ Ho. hic prorogari nõ põt. Et eſt rõ ſm eũ: quia talis vbique
cognoſcere, & iudicare põt ſicut & princeps. vt 9. q. 3. cũcta p
mundum. & c. p principalẽ. Quod ego Henricus intelligo ſore
verũ, vbi talis delegatus hr̃et ſpecialẽ & expreſſam ptãtem co-
gnoſcendi vbiq; contra concilium generale. ſ. de reſcriptis nõ
nulli. & contra c. ſtatutũ. eo. tit. li. 6. alias non poſſet cognoſce-
re extra ciuitatẽ, ſeu dioceſim, in quibus. deputatus eſt, niſi ad
hoc conſenſus partiũ accedat, quo caſu de conſenſu partiũ ta-
lis iuriſdictio poterit prorogari, vt in d. c. ſtatutum. §. in nullo.
16 quod dic vt ibi no. & dixi in d. c. nonnulli. Aut † eſt delegata ab
alio, quam a principe, & talis de conſenſu partiũ poterit proro
gari, dummodo ille, in cuius territorio vult cognoſcere in hoc
conſentiat, & territorium ſibi accommodet. Aut eſt ordina-
ria, & tunc aut quæris de iuriſdictione Papæ, & tunc aut in ſpi
17 ritualib. & illa non põt prorogari cum in omni loco † Chriſtia-
nitatis quinimo totius mundi ſua iuriſdictio ſe extendat. vt 9.
q. 3. cuncta per mundum. & c. per principalem. ad quod facit,
quod nota Hoſt. ſ. titu. proximo. c. tua nobis. vbi dicit, quod
tota Chriſtianitas eſt generalis prouincia Papæ: quia generalis
Chriſti vicarius eſt, vt in c. alleg. & ſ. de tranſla. epi. per totum.
imo etiam per vniverſum mundum ſua iuriſdictio ſe exten-
dit: nam ſicut dñi eſt terra & plenitudo eius. in Pſalmo. 23. &
23 q. 2. vbicunq; & Matthæi vltimo. Data eſt mihi omnis po
teſtas in cœlo & in terra. & Io. 5. c. Neq; .n. pater iudicat quen-
quam: ſed omne iudicium dedit filio. ſic & Papæ eius vicarij po
teſtas nõ eſt limitata certo territorio, vel certis perſonis. Nec
eſt dictum Petro paſce has oues, vel illas ſed indiſtincte. paſce,
oues meas Io. vlti. & ſ. de elec. ſignificaſti. j. de homici. pro hu-
mani. lib. 6. & no. Car. j. de ſupplen. neg. præla. c. grandi. li. 6. &
pro hoc no. per Innd. j. de voto quod ſuper ijs. glo. hoc nõ eſt.
ver. tunc credimus. & c. vſq; in fi. & Ho. ibi & quod dicam. j. de
diuor. gaudemus. diſt. Aut in temporalibus, & tunc dic idem,
quod ſequitur de iuriſdictione inferioris: Aut de iuriſdictio-
ne Imperatoris, & tunc quicquid ſit de iure communi. ſ. vtrũ,
ſit dñs totius mundi, & oẽs ſibi ſubſint, quod dicunt quidam,
per l. de præcatin: ff. ad l. Rhod. de iactu. & hoc tenuit glo. in li.
feu. de pace te. iura ſir. in princ. collatio. 9. & Io. & Ber. & Hoſ.
j. qui filij ſint legiti. per venerabilem. §. de ijs filijs vel nõ quod
tenent Lauren. & Archi. 12. q. 2. cũ deuotiſsimã. & G. de Mon
telau. extra de iureiur. c. vnico. ſuper verbo apicẽ. in cle. De fa-
cto quod tñ vltima opinio ſeruatur, & ideo dic idem, quod in
18 alijs inferioribus ſequitur. Aut de † iuriſdictione inferioris. &
talis bene põt inter ſubditos de conſenſu iudicis territorij pu
ta dioceſani prorogari. vt 9. q. 2. per totũ. ſ. de vſu pallij. ex tua-
rum in fi. j. de fideiuſ. conſtitutus in fi. quod dic, vt no. Innoc.
& Hoſt j. titu. proximo notit, & Spec. tit. de offi. legati. §. nũc
dicamus. verſi. & breuiter notat Archid. 11. q. j. ſi quiſquam. &
Ioan And. extra de fo. comp. c. q̃eis. §. eiſdem epis ſuper verbo
indulgemus. in cle. & etiam de conſenſu partium eis autem in-
uitis non vt j. de offi. ordi c. cum epis. li. 6. vt no. Io. An. in d. c. q̃
19 nis. Si quæris de prorogatione iuriſdictionis † facienda per le-
gem, vel canonem, tunc dic quod fieri poteſt ſiue ſit ordinaria.
vt ff. ſi quis ius dr. non obtemp. l. vnica. & C. de iudic. l. quoties
ſiue delegata. vt ſ. e. c. j. & c. prudentiam. in fi. & j. de alie. mutã.
iudi. cauſa fac. c. j. & hoc ſiue de perſona ad perſonam, vt ibi, ſi
ue de re ad rem, vt j. de dona. inter vir. & vxor. c. de prudentia.
ſiue de loco ad locum vt in d. c. quamuis, ſed de tempore ad tẽ
pus non prorogatur regulariter iuriſdictio nedum ordinarij,
ſed nec etiam delegati. quinimo lapſo tempore, etiam per frau
dem rei amplius non cognoſcet. ſ. eod. c. ſignificantibus. & de
app. ſuper eo. 2. ſecundum Hoſt. in ſumma eodem titu. §. qui-
bus modis in fine. vbi de hoc. & nota nouem caſus, in qui-
20 bus iuriſdictio † delegati extenditur ad alias perſonas quam ad
illas quæ ſunt expreſſe in mandato. quos caſus notat Arch. 94.
diſt. c. j. Primus eſt. ſ. e. c. j. Secundus eſt in c. ſuper eo. Tertius
eſt. j. de alie. mu. iudi. cauſa fac. c. j. Quartus eſt j. de teſti. cap.
veniens. Quintus. j. de conceſ. præb. ca. propoſuit. & de rerum,
permuta. c. cum vniuerſorum. Sextus vbi eſt illa clauſula quidã
alij ſ. de reſcriptis paſtoralis. & c. ſedes apoſtolica. Septimus v-
bi ponitur illa clauſula vocatis & c. j. de iud. exhibita. Octauus
eſt ſm vnam lecturam. j. de iudic. quia G. Nonus eſt generalis
ad oĩa q̃ ſpectant ad cãm delegatã, & ſine quib. expediri, non
põt vt ſ. e. c. præterea. & de ijs & alijs caſibus ſi qui ſunt vide p
Hoſt. in d. §. ex quibus modis. & de hac materia vide quod no
tat. C. de epiſc. audi. l. ſi qui ex conſenſu. Et no. quod Iacõ. & A
reti. & Cy. vñr notare. C. de iuriſ. om. iud. l. j. & de teſta. l. teſta-
21 menta oĩa † quod quis põt illã demũ iuriſdictionẽ iudicis proro-
gare,

gere, quam ille iudex habet in ſubditis ſuis, & non aliam. Et
ideo ſi iudex aliquis fuerit deputatus de & ſuper mercaturis,
tantummodo, qualis eſt Præpoſitus mercatorum iſtius ci-
uitatis Pariſienſis. nnn poſſet iuriſdictio ipſius ſuper alijs pro
rogari, vel ſi fuerit deputatus iudex in, & ſuper maleficijs, dun
taxat, non poſſet quis iuriſdictionẽ eius prorogare in cauſa,
ciuili & ſic de ſimilibus. arg. l. alleg. teſtamenta omnia. Et pro
hoc facit optime. ff. de iudi. l. ſolemus. §. latrunculator. & ita in
22 telligenda eſt. † l. j. in fi. ff. de iudi. ibi vel aliam iuriſdictionem,
ſubaudi talem qualis eſt illa quam alius vult in eum proroga-
re, & ita vult ſentire ibi glo. ſm Iaco. de Aret. & Cyn. & iſtud
dictum eorum ſatis poteſt confirmari ex prædictis in diſtin-
ctione & etiam per iſtam rationem, quia iuriſdictio quæ non
eſt prorogari non poteſt. vnde priuatorum conſenſus. & c. C.
de iudi. l. priuatorum conſenſus & ſ. eo. ſignificantibus. in fi.
Sed iſte iudex non habet talem iuriſdictionem, qualis eſt illa,
quæ prorogatur. quare & c. Item paria reputantur non habere
aliquam iuriſdictionem, & nõ habere illam ſeu talem, quæ ſeu
qualis eſt illa, de cuius prorogatione tractatur, ſicut dicuntur,
paria decedere inteſtatus ſimpliciter & decedere teſtatus quo
ad aliqua, inteſtatus tamen quod ad certum caſum, de quo agi-
tur inter partes, puta quantum ad tutores dationem. vt ff. de
legi. tuto. l. inteſtato. §. 1. ¶ Si quæris nunquid aliquis põt
voluntarie ſubire ſententiam excõicationis, Goſ. Inn. & Ho.
tenent hic, ꝙ ſic, arg. eorum, quæ leguntur, & notantur. 1. q. 7.
quoties cordis. idem Io. Tan. Vin. Goſ. Phi. Ber. Inno & Hoſ.
ſ. de elec. cum dilectus. Sed alij contra quia excõicatio a nullo
venit niſi a ſolo Deo vel eius vicario. Vnde talis ptãs excõican
di nõ põt prorogari per partes cum ſuper eam nullam hẽant
poteſtatem. Ego vero Henricus ſic diſtinguo: quia aut quæris,
nunquid ſententiam excõicationis poſſit quis voluntarie, &
per pactum ſubire: aut nunquid ſententia excõicationis, ſeu
poteſtas excõicandi poſſit prorogari. In primo caſu refert,
nam aut quæris, nunquid aliquis poſſit ſubire voluntarie, &
abſq; cauſæ cognitione ſñiam excõicationis, ita ꝙ pactum ſit
ſola & immediata cauſa excõicationis & dic quod non, etiam
ſi eſſet iudex ſuus ordinarius. vt ſ. q. j. nemo ita intelligo quod
23 not. Inn. hic in magna glo. ibi. ſed licet dixerim. Aut cum † cau-
ſæ cognitione, ita, quod pactum non ſit cauſa immediata, ex-
communicationis ſed contumacia vel præſumpta. vt quia de
bitor paciſcitur, quod niſi ſoluat illud, quod debet creditori,
ſuo infra Paſcha, quod ſit excõicatus: quo caſu, ſi eſſet in non
ſoluendo non ipſum pactum ſed ipſa contumacia vera, vel p̃-
ſumpta in non ſoluendo tempore debito, eſt cã excõicationis
& tunc poteſt ſubire ſñiam excõicationis vt hic in ver. pendẽ
te, ibi voluit prorogare. & c. vnde hic obligauit ſe ad abſoluen
dum infra terminũ & niſi ſolueret ꝙ eſſet excõicatus. vnde ſi
ꝓrogaſſet iuriſdictionẽ ordinariam abbatis excõicatus fuiſſet
In ſecundo caſu refert. Aut quæris, nunquid † poteſtas excõi-
candi poſſit prorogari non in ſuum iudicẽ ordinariũ vel dele
gatum quo ad illum caſum, abſq; eo ꝙ excõicandus ante pro-
rogauerit vel ſortitus fuerit tacite, vel expreſſe iuriſdictionẽ
ipſius iudicis quo ad caſum illum, vel delinquẽdo, vel quaſi cõ
trahendo vel quaſi, & tunc nõ põt prorogari ita intelligo Inn.
ſ. e. c. de cauſis. in glo. prorogatur. ver. ſed poteſtatem excõicã
di. & c. Nam tunc ferretur ſententia a non ſuo iudice. & ſic nõ
valeret. j. de iudic. at ſi clerici. & de præb. c. 1. fi. Aut poſtquam
25 ꝓrogauerit, vel ſortitus fuerit tacite, vel expreſſe iuriſdictio
nem ipſius † iudicis quo ad caſum illum, vt quia ego extraneus
de dioceſi Leonenſi obligaui me tibi in dioceſi Pariſienſi, ad
ſoluẽdũ tibi decẽ & promiſi ea tibi ſoluere j. Paſcha, & tunc
officialis Pariſien. de cõſenſu meo põt me excõicare, niſi ſol
uero j. Paſcha vt nõ. hic Inn. in magna gl. in fi. Henri. Boich.

1 *Iuriſdictio & imperium an delegabilia.*
2 *Delegari a prælato criminalia non poſſe.*
3 *Imperium omne canonibus mandabile.*
4 *Delegatus principis conſenſu iuriſdictionem demandat.*
5 *Negotiorum quæ, an non, demandabilia.*
6 *Negotiorum quantitas a quo æſtimanda.*
7 *Delegatis in totum, partem mandat.*
8 *Mandata vna cauſa indelegabilis eſt.*
9 *Conſeruator quæ an non, deleget.*

QVoniam. Si quæris, vtrũ iudex poſſit, alij ſeu
alijs committere vices, ſuas, refert,
quia aut eſt iudex ordinarius: aut eſt delegatus aut ſub
delegatus, aut eſt conſeruator. Si eſt iudex ordinarius
tũc aut q̃ris quid iuris, ſm leges aut ſm canones. Si ſm leges

1 † tũc põt ĩdiſtincte cõmittere ea q̃ ſunt ſimplicis iuriſdõis, ſed
illa q̃ ſunt meri, vel mixti ĩperij põt cõmittere in abſentia par
tis alias ñ, niſi ſit princeps. vtrunq; ꝓbat. ff. de of. eius cui man.
eſt iuriſd. l. j. in principio §. huius rei. & ff. de iuriſdi. om. iud. l.
iubere cauere. vbi de hoc p doctores iuris ciuilis. & hoc de iu-
re digeſtorum, ſed de iure nouo omnia poſſunt committi præ
ter vltimum ſupplicium & mẽbri abſciſionem in auth. de col-
la. §. ad hæc collat. 9. vt not Ber. Inno. Laur. & Hoſt. j. de rapt.
c. in archiepatu glo. fi. & G. j. de offic. vica. c. s. glo. fi li 6. & ibi
vide. Si ſm canones tunc aut quæris de principe, vt Papa & ta
lis põt oĩa committere ẽt cãs criminales epõrum, vt probatur
s 3. q. 4. illud. & ff. de teſti. l. 3. §. item diuus. Aut quæris de alio
2 ordinario † vt epõ archiepõ vel primate & tunc aut cã, quam
vult committere, eſt criminalis. & non põt iam committere,
ſm Ber. Vinc. & Philip. ſ. eodem. ſuper qõnum. in glo. niſi. &
Vinc. de fri. & male. c. vlti. & hoc argu. 9. q. 3. ſaluo. ſed Bert. &
Io. j. de off. ord. quod ſedem & j. de rapto. in archiepiſcopatu,
& Goſ. & Io. An. j. de iud. de cætero & Io. & Archid. in c. alle.
ſaluo. & Archi. in c. allegato illud contra. & melius vr caſus. j.
de offi. ord. c. cum eps li. 6. & de offi. vica. c. licẽt. vbi. G. in glo.
fi. & Io And. idem tenẽt hoc idem tenet Io. 95. diſt. peruenit,
& ſpec. tit. de iuriſdictio. omn. iud. circa medium ibi Ioſ & c.
& Io. An j. de reg. iur. c. põt quis per alium lib. 6. & G. de Mon
telau. extra de fo. comp. c. vnico. & idem Inno. ſ. eo. c. vene-
rabili. glo. 2. & Ho. & Io. an. poſt eum dicentes, ꝙ licet ſm le-
ges ea, quæ ſunt meri imperij, non poſſunt committi, tñ ſm
3 canones cõiter † committuntur non ſolum, quæ ſunt iuriſdi-
ctionis, ſed etiam quæ ſunt mixti imperij. ſ. e. ex literis quini-
mo, & quæ ſunt meri, vt dictum eſt in d. c. venerabili. negotiũ
enim dilapidationis quod ibi committebatur eſt meri impe-
rij. ad idem. j. de offi ord. paſtoralis. 1. reſponſo. Fallit in rece-
ptione & examinatione teſtium quam ſolam, retenta ſibi co-
gnitione & deciſione committere non poſſet, cum teſtes ĩ cri
minalibus in præſentia iudicis ſuum teſtimonium dicere de-
beant. vt C. de fide inſtru. in authẽ. apud eloquentiſsimum. &
no. Ber. & Hoſt. j. de fideiuſ. c. conſtitutus. Item fallit in cauſa
criminali epi. vt in c. alle. ſaluo. Aut cã quam vult committe-
re eſt ciuilis: & tunc põt indiſtincte eam committere. vt ff. de
offi. eius cui man. eſt iuriſd. l. j. & j. de offi. ordi. c. qm̃. & c. inter
cætera ẽt non habenti alias iuriſdictionem. vt notat Bert. ſ. de
conſue. c. quanto. & in d. cap. quod ſedem. & Ioan. in cap. alle-
gato peruenit 95. diſt. Fallit in receptione & examinatione te-
ſtium in cauſis matrimonialibus; quam ſolam, retenta ſibi cau
ſa principali committere non poteſt. vt j. de conſan. & affi. c.
1. & no. Hoſt. j. de fideiuſ. c. conſtitutus non tamen poſſet eps
committere ea quæ ſunt ordinis epiſcopalis inferiori epõ. vt
ibi notatur, & etiam legitur & no. j. de conſec. eccle. vel alta. c.
aqua. si eſt delegatus tunc aut a principe vt Papa, vel Impera-
4 tore aut ab alio inferiore. si a principe † tunc aut eſt datus, de
communi conſenſu partium & tunc non poteſt niſi de conſen
ſu partium ſubdelegare, ſed de conſenſu earundem bene po-
teſt vt notat Hoſt. ſ. ſi pro debilitate. & c. paſtoralis. Aut nõ eſt
datus de communi conſenſu partium & tunc aut committi-
tur ſibi nudum miniſterium ſimpliciter, & tũc aut magna ne-
gotia ſeu miniſteria committuntur, tunc talia ſubdelegari nõ
poſſunt. ſed hoc fallit in legatis, quib. talia cõmittuntur, vt hic
in §. fi. p quẽ §. dicit. G. de Montelau. in extrauag. Io. 22. execra
bilis ſuſcepti regiminis. ſup verbo collectores, ꝙ collectores,
fructuũ beneficiorũ eccleſiaſticorũ in quib. priuilegijs, vel ſta-
tutis data eſt p illos qui poterãt plena cõpulſio, cũ cõtra contradi
ctores & c. non poſſunt hoc alij cũ eadẽ coercitione cõmitte-
5 re cũ certũ miniſteriũ ſit eis cõmiſſum Aut modica † negotia,
ſeu miniſteria. & talia poſſunt ſubdelegari a delegato. ꝓ quo.
j. de do. & contu. c. fi. & quod ſtatim dicã in fi. ſpeciale aũt eſt
in delegato a principe, qđ poſſit ſubdelegare vt ꝓbatur hic &
ſ. e. quis. & c. paſtoralis. in auth. de litig. §. oẽm. colla. 8. & C. de
iudi. l. a iudice, in fi. & hoc niſi in reſcripto, ſeu cõmiſsiõe prin
cipis contineretur, quod cõmittendo eligit fidẽ vel induſtriã,
illius cui ꝯmittit: qa tunc ſubdelegare ñ poſſet. vt no. Inn. hic
in §. is aũt ſup verbo eligere. & Io. An. poſt eũ. Et idẽ ſi mandat
ei ꝙ negotiũ pſonaliter exequat vt hic ſm Io. An. Quæ vero,
6 dicantur † magna, vel parua negotia arbitrio boni iudicis relin
quẽdũ eſt ſm In. & Io. an. Aut cõmittit iuriſdõ ſeu mixta exe
cutio, & tũc aut pp negotia fit ꝯmiſſio pſonis vni vel plurib.
hoc eſt, quod in ꝯmittẽdo ñ eligit induſtria pſonarũ quo caſu
delegatus põt ſiue delegati poſſunt, alijs ꝯmittere vices ſuas. vt
hic ĩ princip. & in l. allegata a iudice. & in §. alleg. oẽm. Aut pp
pſonas fit ꝯmiſſio ĩ negotio ſeu de negotijs, hoc ẽ, qđ pp ido-

neitatem ſeu induſtriam perſonarum negotia committuntur
eis,& tuncaut eſt facta perſonæ electio propter priuatam vti-
litatem partium & tunc pôt committere de conſenſu ipſarū,
partium alias non vt hic in §. is aũt. Aut propter vtilitatẽ pu-
blicam puta vt crimina puniantur vel vt eccleſijs de perſonis,
idoneis prouideatur & tunc nõ poterit committere vt hic in
§.is autem.verſ,præterquam. Fallit in caſu vbi in cõmiſsione
dicitur, quod per ſe vel per alium negotium valeat expedire.
7 vt j.e.is cui.§.fi.li 6.Si quæris de delegato † inferiori ordina-
rij tunc aut eſt datus ad vniuerſitatem cãrum & talis pôt ſub-
delegare:vnam cãm vel etiam plures ſinglr tñ ſm glo. & Cy.
in d.l.a iudice ar.ff.quis & a quo app.ſit.l.j.vbi idem tenet glo.
pro hoc facit.ff.de iuriſd.om.iud.l.ſolet.& de iudi.l. cum præ-
tor.§.j.non aũt poſſet ſubdelegare ipſam vniuerſitatem cauſa-
8 rum.vt ff.de offi.eius cui mand.eſt iuriſd.l.fi. Ant eſt † delega-
tus ad vnam cauſam tm̃ vel ad plures ſingulares, & tunc talis,
non pôt ſubdelegare,vt C.de iudic.l.a iudice.ff.de off.eius cui
mand.eſt iuriſd.l.fi.ff.de iuriſd.omn.iudic.l.more, maiorum.
& l.& quia C.qui pro ſua iuriſdictio.l.t.& j.de app.cum cãm,
quod eſt verum etiam ſi lis eſſet conteſtata coram eo.vt notat
glo.& Cy.in d.l.a iudice & Io.An.j.de procur.c.j.§.licet.lib.6.
licet Ac.& Azo contra.ff.de iuriſdi.omn.iud.l.& quia. & in l.
allegata quis & a quo app.& vin.j.de re iud.cum Berto.vbi de
hoc,in glo.ſed qualiter & ſpec.tit de litis conteſt.§. fi. & male.
hoc verum etiam ſi talis delegatus hẽet a delegante ſpâle man
datum ſubdelegandi,vt no.G. j.eo.quamuis.glo.j.l.6. & Gen.
eo.ti.c.vnico.gl.2.in cle.ſed Io.An.in hoc contra.e.tit.c. is cui
glo.vlt.& in nouella ſua.li.6.Fallit in caſu vbi committeret cer
tum articulũ ſine iuris diſcuſsione:quia hoc poſſet facere qui-
cunq; iudex per iura j.ſtatim in ſubdelegato allegãda.Itẽ fal
lit in delegato a proconſule qui ſubdelegat.ff.de iudic.l.cũ præ
tor.& de officio proconſul.l.legatus.(Et hoc ideo, quia lega-
tus proconſulis videtur ordinarius vel ſaltem ad vniuerſitatẽ
cauſarum deputatus?)hoc tenent Accur.& Di.in l.allegata a iu
dice. Si quæris de ſubdelegato principis tunc aut quæris nun-
quid poſsit committere totam cãm, & dic quod non,vt C.de
iudic.l.a iudice.s.eo.ſuper quõnum.§.ſi vero duo. & j.de appel.
cum cauſam.Aut quæris,nunquid poſsit committere certũ,
articulum ſine iuris diſcuſsione,& dico q ſic.s.eo. ſuper quõ-
num.§.j.vt ibi notat Ho.& Io.an.in d.c.cum Bertol. idem G.
de Montelan.extra e.c.vnico.in cle.& pro hoc no.per Io. An.
& G.j.de reſcrip.c.ſtatutum.ſuper verbo cauſæ.lib.6.ſed fallit
in receptione & examinatione teſtium in cauſis criminalibus
& matrimonialibus,in quibus teſtes in præſentia iudicis ſuum
teſtimonium dicere debent.quod referas ad omnes iudices,de
9 talibus cauſis cognoſcentes.Si quæris de conſeruatore †tunc ta
lis pôt committere citationes,& ſñiarum denuntiationes,ſed
alia non pôt committere niſi hoc ſibi competat ex beneficio
literarum & tunc certis perſonis pôt committere. vt j.c. vlti.
§.vices ſuas.li.6.& de hac materia vide, quod notat dictus G.
extra e.c.vnico.ſup verbo vices ſuas.in cle.vbi ponit partẽ hu
ius diſtinctionis,& quod notat Hoſt.in ſumma huius ti.§.quæ
delegari poſſunt.in fi.& Gof.& Ho.in prædicto.c.fi. de dolo,
& contu.vbi dñt ſuper verbo vel per alios quod & ſi illud.ſ.q
citationis edictũ per ſe vel per alios facerent commiſſarij non
fuiſſet expreſſum in literis tñ hoc poterãt per alios facere,ſed
Petrus & Abb.ibi contra:quia is cui certum miniſterium cõ-
mittitur ſine iuriſdictione non delegat vt hic. Sed dñt primi,
q licet talis ſubdelegare non poſsit vt hic, pôt tñ citare per a-
lium,fit n.citatio per literã,edictũ,vel nuntium, nec citat lſa,
ſed citans ſic & ibi intelligitur delegatus citare miniſterio nũ-
tij.arg.ff.de conſt.pecu.l.licet.& eadem ratione per ſe& alium
exequitur quis ſñiam ſuam ſm eos,& pro hac opinione facit
quod ſtatim dictum eſt de conſeruatore ſm Io.An.ibi.

¶ De officio legati. Rubrica.

1 *Legatus cauſas Epiſcopales audit.*
2 *Legatus ſubditorum, ſuffraganeis non, niſi appellatione, cauſas cognoſcit.*
3 *C.peruenit ſenſus. & 4.*

Cum non ignoretis. Si quæris, vtrum me-
tropolitanus vel legatus poſsit cognoſcere, de
cauſis epiſcoporum ſuffraganeorum ſuorum,
vel ſubditorum ipſorum nedum per viã appel
lationis,ſed ẽt per viam ſimplicis quærimoniç.
1 & refert †aut q̃ris nũ quid poſsit cognoſcere de cãſis epõrum
& epatuum ipſorum & dic q ſic & hoc qñ ſunt rei.vt 11.q.1.
ſi clericus. & j.de ſent.exc.c.venerabilib.§.2.li.6. Secus ſi ſint
actores vt ibi. Aut quæris,nunquid poſsit cognoſcere de cãſis
ſubditorũ ſuffraganeis ſuis.Et tũc aut q̃ris nunqd poſsint ſe in
tromittere,vel cognoſcere de cãſis ipſorũ p viã appellationis,
2 aut p viã ſimplicis q̃relæ.Si p viã appellationis †dico, q ſic vt
hic.& j.de appellationibus ſi duob.& c.ſolicitudinẽ.& e.tit.c.
Romana.li.6.quod intellige ſi appellatio ſit legitima. ſecus ſi
fruſtratoria,vt j.de app.cũ eccleſia q loquitur in archiepõ Can
tuarienſi qui legatus eſt.idẽ in Papa qui p q̃relam aditur nõ p
fruſtratoriam appellationẽ ſm Ho.& Io.An.ibi. pro hoc eſt,
caſus.j.de elec.c.quis in princ.li.6.Si p viam ſimplicis q̃relæ,
tunc aut q̃ris nunquid metropolitanus,vt metropolitanus, &
iure metropolitico hoc poſsit facere & dico quod non,vt hic
& j.tit.proxi.paſtoralis.Sed fallit in caſib.ibi no.p Ber. & Ho.
& per Car.j.de ſup.negli.prælа.c.Romana.li.6.& vide qđ no-
tat gen.extra de priuil.c.2.ſuper verbo portari in cle. vbi dicit
q licet archiepſ in dioceſib.ſuffraganeorũ poſsit facere crucẽ
ante ſe portari,benedicere populo,& alia de quib. ibi dr̃, cum
ſint liberę, & voluntariæ iuriſdõnis ſeu honorũ non tñ alia fa
cere.ſ.ordines celebrare vel chriſma cõficere,niſi inuitatus.ar.
j.de offi.ordi.cũ epſ.li.6.6.q.3.c.j.cũ ibi notatis.& 7.q.j. ſicut,
& c.epi.Aut q̃ris,nunquid metropolitanus,ſi ſit legatus,vt e-
rat iſte archiepſ Cantuarienſis,vel alius legatus ſimplex nõ me
tropolitanus iure ſuæ legationis hoc facere poſsit,& dic q ſic
vt hic licet Io.2.q.6.c.3.& 9.q.3.c.conqueſtus.& 25.q.2. c. 3.
dicat,quod legatus intuitu dignitatis legationis nõ pôt adiri,
5 per ſimplicem quærelã.& hoc tenet per c.peruenit.11.q.1.†vbi
dr̃ quod eccleſiaſticus ordo confunditur ſi ſua cuique iuriſdi-
ctio non ſeruatur. & reſpondet ad hanc decretalem quod eſt,
hic ſpâle in archiepõ ad quẽ pôt appellari iure metropolitano,
& ſic eſſet inutile eius officium legationis niſi poſſet adiri per
ſimplicem quærelam.ergo in alijs ſecus ſm eum.Sed Bar.Bri-
xien.contra.in alleg.3.2.q.6.& in c.alleg.peruenit & Goff. in
ſumma hoc tit. §. item officium & Philip.Go.& Ho. hic qui
omnes tenent per hanc decre.quod talis legatus bene pôt adi-
ri per ſimplicem quærelam etiam ſi ſit de minimo genere le-
gatorum.idem tenet ſpec.hoc tit.§.ſupereſt in principio. Nec
4 obſtat.c.allegatum peruenit:quia †loquitur in executore, vel
defenſore non in legato.vel ſi loquatur in legato dic, quod in-
telligitur quod legatus non pôt compellere actorem vt con-
ueniat reum coram ſe.quia actor poteſt conuenire reum, co-
ram epiſcopo ſuo ſi vult:ſed bene poteſt reum compellere re
ſpondere actori ſi ipſe actor hoc petat, ſecundum eos, & ſic
ſoluit Ioann. Andr. hic.

1 *Speciem inefficacem generi non derogare.*
2 *Legatum generis ſpeciali neglecto prævalere.*
3 *Legatum omnibus, legato aliquibus potius.*
4 *Legatum generis, rei ſpeciali prævalere.*
5 *L.Sempronius enucleari.*
6 *Vniuerſalius vniuerſali potius.*
7 *Genus & ſpecies quando mutuo ſibi non derogent.*
8 *Generi ſpeciebus numeratis, an derogetur aut contra.*
9 *Genus explicatiuis indiuiduis non reſtringi.*
10 *Subſtitutioni generali per ſpecialem non derogari.*
11 *Genus quando ſpeciei deroget.*
12 *Generi derogat in contractibus ſpecies.*
13 *Generali priuilegio ſpeciali derogari.*
14 *Conſuetudo ſpecialis potior.*
15 *Licentiatum ingreſſui quæ potior. & 16.*

Studuiſti. Si quæris, vtrum generi p ſpe-
ciem derogetur,& in quibus di
1 ſtingue,aut †ſpẽs nõ pducitur ad effectũ, vt quia
hñs ſpeciem non vtitur, nec eſt vſus ea. Aut ipſa
ſpẽs pducitur ad effectũ & ipſam hñs ea vtiẽ, vel
eſt vſus.In primo caſu gñi p ſpẽm õ derogaẽ.Et iõ
dicit lex,qđ †ſi teſtator hñs plures ſeruos leget Titio optionẽ
duorũ ſeruorũ ſuorũ,& reliquos ſeruos ſuos generalr leget Se
io:ſi Titius legatarius ſpẽi ceſſauerit eligẽdo duos de ſeruis Se
ius legatarius gñis virtute legati gñalis oẽs ſeruos teſtatoris,
hẽbit.vt ff.de op.le.l.cũ optio.p eãdẽ viã facit ff.ſi cer.pe.l. p
inde.Et eſt rõ:quia paria reputãtur non hr̃e ius.& ñ vti.e.j.de
præb.ſi clericus.& de reſcriptis.c.tibi q in fi.li.6. & quia verba
intelligunẽ cũ effectu.j.de cle.nõ reſi.relatũ.ff.qđ quiſq; iuris,
l.j.§.hæc aũt verba.In ſcđo caſu refert:quia aut q̃ris de diſpoſi
tionibus legantiũ in vltimis voluntatibus aut de õctib.ſeu diſ-
poſitioni-

poſitionibus inter viuos. In primo caſu refert: quia aut quæris
in legatis, aut in inſtitutionibus vel ſubſtitutionibus. Si in lega
tis refert aut genus & ſpecies conſiderantur circa perſonas le-
3 gatarias aut circa res legatas. Si circa † perſonas legatarias tunc
ſiue exprimantur in eadem voluntate ſiue in diuerſis. Item ſi
ue præcedit generale ſiue ſpeciale nunquam ſpeciale derogat,
generali quin ipſum generale valeat quantum ad perſonas ſub
eo generaliter comprehenſas. Et ideo dicit lex, quod ſi teſta-
tor in teſtamento ſuo legauerat cibaria omnibus libertis ſuis,
generaliter, & poſtea in eodem teſtamento, vel in codicillis,
Protimum Pollitionum & patruum libertos ſpecialiter com-
mendauit hæredibus & eis cibaria præſtari præcepit, iſta ſpãlis
nominatio trium libertorum non derogabit nominationi ge
nerali quominus omnibus libertis cibaria debeantur, imo de-
bebuntur eis virtute nominationis & clauſulæ generalis, ſic
4 intelligo ff. de ali. lega. l. verba. Si genus, & ſpecies † conſideran-
tur circa res legatas refert, aut teſtator legat vni genus & alte-
ri ſpeciem, aut legat vni & eidem genus & ſpeciem. In primo
caſu refert aut vtrunq; legatum generis & ſpeciei poteſt ſalua
ri & valere abſq; eo quod ſpecies deroget generi, aut non põt
ſaluari, nec valere abſq; eo quod ſpecies deroget generi. In pri
mo caſu dico, quod ſpecies non derogat generi. Et ideo dicit
lex, quod ſi teſtator legauerit Sempronio, ea, quæ viuus præ-
ſtabat, & ſic in genere, qui quidẽ Sempronius habitabat in qua
dam teſtatoris domo, quę domus vni ex hęredibus per ipſum
teſtatorem erat in ſpẽ prælegata, ſiue ante ſiue poſt illa habita
tio illius domus debebitur Sempronio. ſ. virtute legati genera
lis & ipſa domus quo ad proprietatem & vſumfructum vltra
dictam habitationem, erit illius hęredis, cui prælegata eſt, puta
ſi vnam cameram ſolummodo dictæ domus quæ erat (ampla
&) larga dictus Sempronius pro ſua habitatione in vita teſta
5 toris occupabat. † ſic intelligo. ff. de vſuſr. lega. l. Sempronio.
in principio. In ſecundo caſu per ſpeciem generi derogatur. vt
arg. ff. de leg. 3. l. vxorem. §. felicisſimo. ſiue primo genus, &
poſtea ſpeciem, ſiue primo ſpeciem & poſtea genus legauit. vt
ff. de peculio legato. l. ſeruo manumiſſo. & de fund. inſtru. l. q̃ſi
tum, in princip. Et idem intellige, vbi teſtator legaret vni ſub
nomine vniuerſali, & alteri ſub nomine vniuerſaliori: quia tũc
minus vniuerſale habetur loco ſpeciei & vniuerſalius loco ge
6 neris. Ideo per † minus vniuerſale derogatur vniuerſaliori, ſi-
cut & per ſpeciem derogaretur generi. Pro tanto dicit lex q̃d
ſi teſtator legauit filio hortum inſtructum, filiæ vero argentũ
muliebre quod in horto habuerit, illud argentum muliebre,
ad filiam pertinebit, vt ff. de fundo inſtructo. l. quæſitum §. q̃ſi-
tum argu. de lega. 3. l. vxorem. §. de codicillis, & de pecul. lega. l.
ſeruo. manumiſſo. & de au. & ar. leg. l. j. Si teſtator legat vni, &
eidem genus & ſpeciem, tunc refert. quia aut genus & ſpecies
conſiderantur circa res confuſionem, & non multiplicationẽ
recipientes, ſicut ſunt alimenta, quæ de ſui natura in perſona,
vnius & eiuſdem multiplicari non poſſunt. Nam quis adeo ali
tur vnicis ſufficientibus alimentis ſicut ſimile. Et tunc aut ge
nerale. & ſpeciale exprimuntur in eadem volũtate aut in diuer
ſis. Si in eadem tunc ſpeciale derogat generali, hoc eſt, quod p
ſpecialem diſpoſitionem ſibi debebitur non per generalem &
hoc ſiue generale præcedat ſpeciale, ſiue ſequatur. vt ff. de ali-
men. lega. l. alimenta. §. baſilicæ. & l. Stichus in principio. Si in di
uerſis voluntatibus, tũc poſterius, ſiue ſit generale, ſiue ſpãle,
7 derogat priori, vt ff. de alimen. leg. l. libertis. Aut † genus & ſpe
cies conſiderantur circa res multiplicationem recipientes, vt
eſt videre in legatis pecuniæ, & ſimilibus, & tunc aut legatum
ſpeciale non poteſt ſub legato generali comprehendi: & tunc
neutrum alteri derogat vt eſt caſus. ff. de annuis le. l. Quintus.
Mutius. in principio. Aut legatum ſpeciale poteſt ſub legato,
generali comprehendi, & tunc refert, aut extra legatum gene
rale teſtator enumerat ſpecies ſub genere contentas [& indiui
dua continentes.] Aut enumerat indiuidua quæ ſub certa ſpẽ
cuiuſdam generis continentur. In primo caſu refert aut primo
enumerat ſpecies indiuidua continentes, & poſtea genus, aut
8 econtra primo genus & poſtea ſpecies. Si primo † enumerat,
ſpecies & poſtea genus, tunc aut poſtea enumerat genus deſi-
gnatiuæ ſeu demonſtratiuæ, & tunc videtur reſtringere legatũ
ad ſpecies enumeratas. Aut enumerat genus poſtea copulati-
ue & tunc videtur ampliare legatum, & non reſtringere vt ff.
de leg. 1. l. hoc legatũ, & l. ea tñ adiectio. Si primo enumeret ge
nus & poſtea ſpẽs tũc hẽt locũ diſtinctio poſita. ff. de fundo in
ſtructo. l. quæſitum. §. penult. quia aut ſpecies enumerantur ab
errante aut a ſciente. Si ab errante enumeratio nihil operatur:
& iõ legato gñali ñ vř detractũ. ff. de ſupel. leg. l. legata. in prin.
Si a ſciente tunc aut enumerantur ſpẽs cã dubitationis tollẽdæ,
aut cã limitationis, aut dubitatur. In primo caſu ſpẽs ex abun-
danti enumerantur: quia potius ad maiorem euidentiam vñr,
enumerari, quam vt derogetur legato gñis. vt ff. de aur. & arg.
le. l. pediculis. §. Labeo. & de reg. iur. l. quæ dubitationis. In ſecũ
do caſu legatum vř reſtrictum ad ſpẽs enumeratas, & tunc dic
quod generis expreſsio nihil operatur. vt ff de fundo inſtru. l.
qui de lanionis. §. quidam & l. Seiæ. in princ. & de ſuppel. le. l. le-
9 gata 2. & 3. reſponſo. In tertio caſu gratia † dubitationis tollen
dæ vř exprimere ſpẽs, & iõ legatum generis non diminuetur.
vt io d. l. quæſitum. §. ſi quis ſundum quæ loquitur in caſu du-
bij. Si extra legatũ generis enumerat indiuidua q̃ ſub certa ſpẽ
eiuſdẽ generis continentur, tunc talis enumeratio operatur,
quod legatum gñris ñ extenditur ad alia indiuidua, q̃ ſub ea-
dem ſpẽ continentur ſiue præcedat legatũ generis, & ſequať
enumeratio indiuiduorum ſiue econtra. vt ſi lego Titio duas
ſtatuas marmoreas. Item oẽ marmor ſi hẽam alias ſimiles ſta-
tuas marmoreas nulla cedit legato p̃ter illas duas ſpãliter lega-
tas. ff. de le. 3. hæres meus. §. j. & de ſun. inſtru. l. cum de lanio-
nis. §. ſi cui ſundus. & de aur. & arg. leg. l. j. §. item ſi duo. Si q̃ris
de inſtitutionibus, vel ſubſtitutionibus tunc aut ſpẽs ſubſtitu-
tionem tam generalis, quam ẽt ſpãlis ſunt eędem & eiuſdem
generis. aut ſunt diuerſæ. & diuerſi generis. In primo caſu, qa
vtraq; eſt vel vulgaris vel pupillaris, vel reciproca. tunc deroga
tur generi per ſpẽm. v. g. Teſtator inſtituit patrem & filium, p
parte & ipſos inuicem ſubſtituit. ſecundo inſtituit alios ex re-
liquis partib. Tertio dicit hos oẽs inuicẽ ſubſtituo. iſta genera
lis ſubſtõ vulgaris ſe non extendit ad patrẽ & filium qui erant
inuicem vulgariter & ſpãliter ſubſtituti. vt ff. de vulga. & pup.
10 ſub. l. cohæredi. §. qui patrem. In ſecundo caſu. ſ. q̃n ſpẽs † ſubſti
tutionũ generalis & ſpãlis ſunt diuerſæ, ſeu diuerſi generis, vt
quia prima ſpãlis erat vulgaris ſeu reciproca. ſecunda generalis
erat fideicommiſſoria tunc per ſpãlem non derogatur gñli. Sic
intellige. ff. ad Trebel. l. fi. Si quæris de ſecundo mẽbro princi
pali. ſ. de diſpoſitionib. inter viuos tunc refert. Aut genus eſt
redactum ad ſpẽm ante creationem ſpeciei in eſſe aut non. Si
ſic, tunc non derogatur gñi per ſpẽm, nec obtentũ per clãm,
generalem. per ſpẽm poſtea obtentam irritatur. argu. j. de p̃b.
c. quamuis lib. 6. 2. reſponſo. & de reg. iur. c. factum legitime. e.
lib. Sic intellige. j. de filijs presby. ex parte ſm Ho. ibi & Car.
j. de reg. iur. c. generi. li. 6. Si non, tunc aut per genus ius eſt ac-
quiſitum & creatum ante productionẽ, ſeu creationẽ ſpeciei,
in eſſe, & tunc genus derogat ſpeciei, non econtra. vt ff. q po-
tio. in pigno. habean. l. gñaliter. & C. qui po. in pig. habean. l. ſi
11 gñaliter. † Aut per genus non eſt ius creatum ante productio-
nem ſpeciei in eſſe, & tunc aut genus præcedens eſt gñale ver-
bis, ſed effectu eſt ſpeciale & tunc tali generi præcedenti non
derogatur per ſpeciem ſubſequentem. vt no. s. de offi. deleg. ex
parte j. ſm Ber. & Hoſt. ibi. & Card. & Io. An. in c. allegato ge-
neri per ſpeciem. lib. 6. Aut genus eſt generale verbis & etiam
12 effectu & tunc refert, aut quæris de contractibus † & tunc ge
neri per ſpeciem derogatur. vt ff. de verbor. obliga. l. doli clau
ſula. & l. ſtipulationes commodiſsime. Aut de iuribus ſiue cõ
ſtitutionibus & tunc idem: nec refert quod eorum præcedat,
ff. qui ſatiſd. cog. l. ſciendum. iuncta authẽ. offeratur. C. de litis
conteſt. probatur etiam. ff & C. eod. tit. ff. de vſuſr. per totum,
iuncta l. nam hoc natura. ff. de condictio. indeb. ad idẽ. ff. de pę
nis. l. ſancito legũ. j. de cõſtitu. c. j. & de præb. c. quamuis. 2. li. 6.
quod dic vt ibi no & vt dixi s. de conſti. c. fi. Aut de reſcriptis,
& tunc idem vt hic & s. de reſcriptis. c. j. quod verum ſm Ioã.
And. ſiue primum ſit generale & ſecundum ſpeciale vt s. de re
ſcriptis. c. paſtoralis. ſiue econtra. vt s. eodem tit. c. abbatem ſi
ue eodem tempore datum ſit ſpeciale & generale. argum. ad
ad hoc j. de reſcriptis. c duobus. lib. 6. hoc notat j. de regu. iur.
13 c. generi. lib. Aut † de priuilegijs, & tunc ſi primum eſt ſpe-
ciale, & ſecundum generale, & tunc ſpeciale derogat genera-
li, aut econtra, primum eſt generale, & ſecundum ſpeciale, &
tunc non derogat ſpeciale generali, niſi de primo generali fa-
ciat mentionem, vt infra, de preſcriptio. veniens. ſecundum
Ioann. And. & infra de regulis iuris cap. generi per ſpeciem,
libro ſexto. & dic vt ibi dixi & ſupra de reſcriptis. capit. j. Aut
14 quæris de conſuetudine, & tunc ſpecies † derogat generi. vt
ff. de legi. l. de quibus. C. quæ ſit longa. conſuetud. l. 3. ff. cõ-
munia prædio. l. venditor, §. ſi conſtat. & de ſepul. viola. le.
tertia. §. diuus. Aut de alijs diſpoſitionibus, & tunc idem,
per regulam generalem. ff. de regulis iuris. lege in toto iu-
re noſtro, & infra de regulis iuris, capitulo generi per ſpe-
ciem. lib. 6 & vide quod not. Innocen. j. de accu. capitu. ad

petitionem.gl.2.& Hoſt.poſt eum.Hęc iura faciunt pro &cō
tra ad qōnem Huberti quam ponit Io.An.in c.alle.generi, per
ſpeciem,in nouella quæ talis eſt.Epiſcopus indulſit Titio licē
tiam ſpecialem,quod non obſtante ſtatuto prohibente ſemel
ingredi,poſſet certam clauſuram monialium ante cuius licen
tiæ vſum,idem epiſcopus generaliter conceſsit quemlibet, &
ſemel certo die ibi ingredi poſſe,& Titius ea die & virtute il-
lius generalis conceſsionis hoc proteſtans ingreſſus eſt.quære
bat an ex ſua ſpeciali licentia ingredi poſſet.Arguebat ad affir-
matiuam per quinq; rationes.ad negatiuam per alias quinque
rationes.Tandem ſoluendo diſtinxit,aut in vtraq; licentiarū,
prædictarum exprimitur cauſa ingreſſus,aut in nulla, aut in al
15 tera tantum maxime in ſpeciali. Primo caſu †aut vtrobiq; cau-
ſa eſt eadem aut eſt omnino diuerſa.Si eſt omnino eadem, pu-
ta,quia in vtraq; dicitur,quod ingredi poſsint, ad viſitandum
reliquias ſanctorum,vel ſimile, ſufficit vnus ingreſſus.per.l.al
leg. alimenta.§.baſilicę.& Stichus ad idem.C.de lega.l.filia.Idē
Forſan ſi illę cauſæ ſint diuerſæ,tales tamen quæ vno ingreſſu
expediri poterant commode, vt ſi generalis permittit viſita-
tionem ſancti:ſpecialis permittit viſitationem ſororis, q̄ bre-
uis & compendioſa eſſe debet.arg. ff.de op.leg.l. duorum liber
tus.Si vero cauſæ veriſimiliter diuerſæ ex facto vel ex tempo
16 re expediri non poſsēt quod facile accideret† propter tumul-
tum generalis ingreſſus, iterum ingredi poterit ad expedien-
dum cauſam expreſſam. Nam diuerſæ cauſæ ſufficientes di-
uerſum effectum producunt.3.q.4.Egeltrudam.2.q.4. aboli-
tio.50.diſt.quamuis.6.q.j.imitare.de conſe.di.2.quia corpus,
j̈.ti.j.ex parte.Idem ſi dies licentiarum eſſent omnino diuerſi
quia quod facit diuerſitas cauſæ facit diuerſitas dierum, vt nō
poſsit cenſeri vnus ingreſſus cōfuſus in alio.j̈.de conſtitu.c.1.
lib.6.In ſecundo membro principali,quando in neutra expri-
mitur cauſa,vel tempus,ſed ſimpliciter eſt data licentia,tūc in
hac materia reſtringibili,& odioſa ſtricta præſumatur intētio
concedentis ad primam vicem tantum,qualitercunq; ingredia
tur, arg.j̈.de regu.iuris c.odia lib.6.cum concordan.ibi allega-
tis. Et quod ſit odioſa.patet j̈.de ſtatu regu.c.vno.lib.6.18.q.2.
in decima.& c.ſeq.& c.diffinimus.j̈.de vita & honeſt.cle.c.mō
naſteria.vbi habes quod ad talia monaſteria debet eſſe acceſſus
rarus & breuis loquutio.In tertio membro principali, quan-
do in altera tantum & maxime in ſpeciali exprimitur. Tan.te
net quod ſ. diſtinctum eſt an ſimul potuerint expediri, vel ne
ſm Hubertum & Io.An.ibi.&c.

1 *Legatus ſolus de latere exemptos iudicet.*
2 *Legatus de latere qui de cauſis exemptorum cognoſcat an non.*

1 QVod tranſlationem. Si quæria vtrū, legatus † poſsit
cognoſcere,& iudicare de exemptis,ſeu de cauſis ex-
emptorum refert,aut hoc ſibi competit ex ſpeciali cō
miſsione,ſeu poteſtate a Papa conceſſę,& tunc ſic. ar.j̈.de pri
uileg.c.porro.ſ.de vſu pallij c.fi.j̈.eo.excōicatis ſm Hoſt.hic.
Aut non competit ſibi ex ſpeciali commiſsione ſeu poteſtate
a Papa conceſſa,& tunc aut eſt legatus non de latere,& talis nō
poteſt. arg.j̈.tit.j.c.graue.& no.Ber.ſ. tit. c.s.glo.fi.ver. dicas,
q̄ iſti.& Ho.ibi idem ſpec.hoc ti §.ſupereſt videre.ver.ſed nū
2 quid delegatus poteſt. Aut eſt legatus † de latere,& tunc aut q̄-
ris,vtrum poſsit cognoſcere,ſeu iudicare de cauſis per appel-
lationem ad Papam deuolutis,& dico q̄ non.vt hic. & j̈.e.ca.
proximo & de appell.conſtitutus . Fallit forte in caſu in quo
partes appellationi renuntiarent,& concordarent q̄ legatus,
cognoſceret.arg.c.al'e.conſtitutus.vt notant Garſ. Car. G.&
Io.an.j̈.de ele.cupientes.in princi.ſuper verbo ſedis examen.li
br.6.Aut de cauſis ipſorum exemptorum non deuolutis, per
appellationem ad Papam & tunc ſit vt no.Bert.& Hoſ.hic.&
Hoſt.in ſumma e. tit.§.quid pertinet in principio.& ſpecu.in
§ allegato ſed nunquid legatus & Card.j̈.de ſciſmaticis.c. vni-
co.in glo fi.hæc verba li.6.& Card.G.& Io.And. in d. c. cupiē
tes ſuper verbo ſedis examen pro quibus.j̈.de elec.c.ſi abbatē,
& de ver.ſig.c.veniens.li.6.& hoc tenet,Abbas in c.alle.veniēs
quod dicit alibi tam clare non probari & idē notat Io.an.ibi in
nouel'a.& Aſtenſis.li.6.tit.40.de legatis.q.nunquid legati & de
iſta materia gl.Ber.Si de caſib.reſeruatis Papæ vide per Ho. in
ſum.e.ti.§.quid pertinet.verſi.illud quidē.vbi ponit.71.caſus.
plenius in Spe.hoc tit.§ nunc oſtendendum vbi ponit, 89. &
Io.an.addit alios caſus iuris noui.ſ.ſexti & clemētinarum. j̈.de
ſen.excō.c.eos qui.li.6.& in cle.eo.ti.c.j.

1 *Legatus natus quis.*
2 *Legatus de latere quis.*
3 *Legatus de latere maiores,minoreſque dignitates conferat.*
4 *Vacantia confert legatus.*
5 *Legatus patronata non confert.*

1 DIlectus. Si quæris vtrum legatus poſsit confer
re beneficia,& q̄,refert,aut eſt † lega-
tus natus,quales ſunt archiepi Cantuarienſes: vt ſ.c.
1.& Eboracen.vt j̈.de appel.c.j.& Rhemen.vt ſ. de
filijs presb.c.dilect.j.& j̈.de præb.c.dilectus.j. vel legatus miſ-
ſus non de latere,& tunc non pot.j̈.e.c.officij.li.6.& j̈. de appel.
2 c.j.& no.Ber.& Ho.hic in gl.ſed certe.in fi.Aut eſt de † latere,
ſicut eſt iſte Peneſtrinus,qui eſt vnus de ſex epis Cardinalibus
alius Hoſt.alius Portuen.alius Tuſculanus,alius Albanen.alius
Sabinenſ.ſm Ho.hic & j̈.de coofir.vti.examinata. & tunc aut
3 q̄ris†nunquid poſsit conferre eccleſias cathedrales, vel regula-
res aut collegiatas,ſeu ipſarum cathedraliū dignitates maiores
poſt epiſcopatū & dic,q̄ n̄ vt j̈.e.de liberatione.lib.6.Fallit in
caſu vbi talia beneficia tanto t̄pe vacauerunt, q̄ eorū collatio,
ad ſedē apoſtolicā eſt deuoluta ſm G.ibi & dic vt ibi de hoc.
Aut quæris,nunquid poſsit conferre alia beneficia inferiora,
& tūc,aut q̄ris,nunq̄d poſsit ꝯferre beneficia vacātia ſpectan-
tia ad collationē,ſeu prouiſionē Papæ:aut ſpectātia ad collatio
nē,ſeu prouiſionē inferioris prælati:aut ſpectantia ad p̄ntatio-
nem alicuius patroni. In primo caſu refert aut q̄ris de illis be-
neficijs q̄ tāto t̄pe vacauerunt q̄ ſm Lateranen. conciliū eo-
rum collatio eſt ad ſedē apoſtolicā deuoluta,& illa poterit cō-
ferre, vt j̈.de præb.c.venerabilis.vbi hoc approbant Goffr. &
Inno.& Ho.& idē approbat ſpec.hoc tit.§.nunc tractemus,in
princip.& G.& Io.an.j̈ e.c.officij.li.6.licet Vin.in hoc contra
& male in c.alle.venerabilis.Aut quæris de illis beneficijs q̄ in
4 curia Romana† vacauerunt iuxta c.licet eccleſiarū.& c. præſen
ti j̈.de præb.li.6.& illa conferre non pōt vt ibi.In ſecundo caſu
dic q̄ pōt conferre vt in d c.officij in fi. In tertio caſu refert,
aut quæris de beneficio ſpectantib.ad p̄ntationē patroni cleri-
5 ci & obtentū eccleſię.& illa pōt conferre vt hic. Aut de †bn̄fi-
cijs ſpectantib.ad p̄ntationē patroni laici.i. non obtentu eccle
ſiæ,& illa legatus conferre non pōt,vt j̈.de iure pat.cū dilectus
ſm Go.Ber.& Ho.hic in glo.ſed certe,& etiam ibi in gl. & ita
patet.idem Spe.in d.§.nunc tractemus.ver. ſed nunquid lega-
tus poteſt idem. Arch.73.di.hortamur.
¶ Ad euidentiam glo.Inn.hic.Si quæris vtrum præſentato,ad
beneficium ius aliquod acquiratur, & quod diſtinguo vt dicā,
j̈.de re iud.cum Bertoldus.&c.

1 *Legatus non finitam iuriſdictionem vbique exerceret.*
2 *Legatus voluntariam iuriſdictionem exercet.*
3 *Iuriſdictionem contentioſam exercet legatus.*
4 *Iuriſdictionem niſi partes conſentiant,non exerceat legatus.*
5 *Iuriſdictio prorogata an & quando expiret.*

1 NOuit. Si quæris vtrum & quando legatus Papę,
extra ſuā prouinciam exiſtens poſsit ſuā,
iuriſdictionem exercere.& quam,refert,aut ſua lega
tio †eſt finita,& tunc nullam iuriſdictionem rōne le-
gationis exercere pōt,vt j̈.eod. c.fi.& no.Inno.& Ho.hic.Aut
nondum eſt finita:vt quia exit prouinciam ſuā voluntario aīo
& intentione ad eā redeundi,& tunc aut eā exercet de licentia
epi dioceſani ad cuius dioceſim ſe tranſtulit.& tūc pōt.arg.9.
q.2.epm,& pluribus alijs capitulis eiuſdē qōnis.3.q.6.peregri-
na. & c.ſeq.ſ.de vſu pallij. ex tuarum.in fi.j̈.de iudi.c.3.& de fi
deiuſſo.c.conſtitutus. in fi. ſm Inno.& Ho.hic & Ho.j̈.eo.ex
cōmunicatus.Specu.hoc tit.§. nunc dicamus.ver. & breuiter.
idem no.Archi.11.q.j ſi quiſquam.quod credo verum dūmo-
do partes ſubditi ſui in hoc conſentiant,alias ſecus.arg.j̈. de of
fi. ordi.cum epi.lib.6.ſm Io.An.hic & j̈. tit.proxi.quanto.&
ſm Io.an.extra de ſo.comp c.vnico.§.eiſdē.in cle. & bene fa-
cit.§.ſequens volumus.e.c.Aut ſine licentia dioceſani,ad cuius
dioceſim ſe tranſtulit,& tunc aut vult exercere iuriſdictionē,
2 voluntariam,aut contentioſam.Si†voluntariam,ſicut eſt præ-
ſtare authoritatem manumittentibus,adoptantibus,vel eman
cipantibus,& tunc poteſt.arg.ff.de offi.proconſul.& leg.l.2. &
l.obſeruare, poteſt etiam conferre beneficia,vt j̈. de conceſsi.
præb c.poſt electionem ſm Bert. Innoc.& Io.an. hic & Car.
& G.& Io.an. j̈.de præb. c.ſtatutum. lib.6.idem ſpec. hoc tit.
§. nunc tractemus. & G. & Arch.j̈.de elec.§.ſi abbatem.glo.3.
& j̈.eod.titul.cap. vltimo gloſ.2.lib. 6. Ioan.Abbas. & Ioann.
And.in d.cap. poſt electionem.& Gen.extra de foro comp. c.
vnico.ſuper verbo iuriſdictionem in clem. & etiam delegare
cauſas,vt ff.de offi.proconſul.& leg.l.aliquando,ſm Ber. Inn.
& Ho.

& Ho.hic & ſpec.in ver.allegato, breuiter nota ſi contentio-
3 ſam. Tunc † aut quæris, nunquid poſsit exercere iuriſdictionẽ
contentioſam in notorijs, & dic q ſic quia illa non requirunt,
examinationem cauſæ. j.de iureiur.c.ad noſtrã.3. & ſm Hoſ.
& Io.an.hic. & ſpec.in §.allega.nunc dicamus.ver.ſed nunquid
põt. Aut non notorijs, & tunc aut quæris, nunquid poſsit exer
cere iuriſdictionẽ talem, quæ põt exerceri ſine cauſæ cognitio
ne, q̃ ceſsionem tribunalis ſi requirit, & dic, q ſic, puta, ſi ſuũ
errorem recognoſcens abſoluat pp periculũ excõicationis.ar
gu. j.de ſen.exc.c.ſacro.§.ſi vero iudex ſm Inn.& Hoſt.hic &
ſpe.in §.alleg.nunc dicamus.verſ.põt tñ.vel ſi excommunica-
tos a canone ſi quis ſuadente abſoluat vel ſi excõicatum ab eo
in ſua prouincia extra ipſam prouinciam denuntiet quia denũ
tiatio amplius non ligat vt hic.& j.de app. paſtoralis. ſm Ho.
hic & ſpec.in d.§.nunc dicamus.ver.ſi aũt.fallit j.e.excõicatis.
4 † Aut talem quæ non põt exerceri ſine cãæ cognitione. & ſeſ-
ſione pro tribunali & tunc non põt exerceri: niſi de conſenſu
partium & etiam diœceſani vt eſt dictum. Fallit in caſu ſpecia-
li extra de ſo.comp.c.vnico.in cle.& hæc vera niſi ex ſpãli gr̃a
amplius a ſede apoſtolica cõcedatur, quia tunc ſecus vt j.e.ex-
cõicatur.in fi Et iſta diſtinctio põt hr̃e locũ in quolibet ordi-
nario ſuo modo quod dic per Inn.& Ho.hic.& per Alten.li.7
tit.quis abſoluere põt ab excommunicatiune. articu.j.q.vtrũ,
epiſcopus, & q.vtrum legatus, vbi in præmiſsis concordat.
¶ Si iuriſdictio legati, vel epiſcopi fuerit prorogata, & ea vti cę
perit. Si quæris vtrum legato poſtea reuocato, vel ep̃o transla
5 to iuriſdictio expiret, refert aut † ſua iuriſdõ eſt prorogata pro
prio nomine non expreſſo, & tunc oĩno expirat quo ad pſonã
iudicis prorogati, & ad ſucceſſorẽ tranſit.arg. s.de ele.qualiter
in fi. j.tit.j.paſtoralis.ff.de reg.iu.cum principalis.ar. opti.ff de
publicia.l.ſi ego.§.idem ait ſi ædibus.& de vſusfru.l.ſi Titio, in
fi. Aut fuit prorogata nomine proprio expreſſo, & tunc ipſa iu
riſdictio prorogata ipſum ſequatur.arg.opti.ff.qui.mo.vſuſfru.
amittatur.l.quid tñ ex quo ea vti cepit. s.tit.j.gratum. & j.e.c.
fi.& quia potius videtur electa perſona quæ ſupereſt q̃ iuriſdõ
quæ deficit s.tit.proxi.c.fi.§.is autem.j.de arbi. ex parte & ca.
cum a nobis. quod verum, niſi prælatus fuerit remotus pp̃ter
crimen, vel famoſam cauſam, quæ eum ad iudicandum inhabi
lem reddit. 3.q.7.iudicet. s de reſcriptis ſciſcitatus ſm Ho: &
Io.an.hic. Et ide in ſpec.hoc titu. §. nunc dicamus.ver. ſed po
ne q & vide quod ipſe notat in titulo de compet. iudi.adi.§.j.
ver.quid ſi dno Piſani. Henricus.

VOlentes. Si quæris, vtrum minor preſente ma
iore poſsit ſuum officium ſeu ſuam
iuriſdictionem exercere, diſtingue, vt dicam j.de pri
uile.antiqua.&c.

EXcommunicatis. Si quæris, qui præla
ti ab excõicatione,
pro iniectione manuum facta in clericum abſoluere
poſſunt, diſtingue, vt dicam j.de ſent.exc. ca.perue-
nit. vbi vide materiam huius.c.& j.qui cle.vel vo.c.j.

1 *Legati ſtatuta iuri inimica nulla.*
2 *Ius renouare & explicare poteſt legatus.*
3 *Legatus extra iuriſdictionem ne ſtatuat.*
4 *Statuta legati iuriſdictioni commenſurari. & 5.*
6 *C.nemini.explicari.*
7 *Citatio an iuriſdictionem proroget. & qui.*

NEmini. Si quæris, vtrum ſtatuta facta per le
gatũ in prouincia ſibi decreta valeãt,
1 † & perpetuo ſint ſeruanda, diſtingue aut durante
ſua legatione ſunt facta. Aut ea finita. Si durãte tũc
aut talia ſtatuta contrariantur vel obſiſtunt legibus
vel iuribus generalibus, & tunc non valent: quia conſtitutio in
ferioris non poteſt conſtitutionem ſuperioris tollere, vt pa-
tet in eo, quod legitur & notatur.ff.de arbi.l.nam. & magiſtra-
tus.C.de offi.præfe.præto.ori.l.2.& j.de maio.& obed.c.cum
inferior. s.de elect.innotuit. §.quamuis. ſm Inno.& Hoſt.hic
idem Hoſt.j.de verb.ſig.ex parte.in glo. 1. quod verum ſecun
2 dum eum ibi, q † non põt tollere in totum poteſt tamen in ali
quibus ipſam declarare & renouare vt patet ibi. Poteſt etiã pœ
nam certam addere ad obſeruantiam ipſius ar. in eo quod le-
gitur & notatur. s.eo.ſtuduiſti.j.de treug.& pace.c.j.quinimo
videtur q in ijs, in quibus conſuetudo poteſt iuri communi,
præiudicare poſsit, & conſtitutio legati.arg.j.de locato.c.j.ſu
per quo vide quod no. s.de conſue.c.fin.ſecundum Hoſt.in d.
c.ex parte 3.idem Hoſt.& Io.And. s.de Archipreſby.c.vt ſin-
gule.de hoc etiam per Io.And.j.de appel.c.vltimo.in fi.in no-
uella li.6. Aut non contrariantur, nec obſiſtunt iuribus genera-
libus, & tunc aut quæris de ſtatutis ſtatuarijs, aut de firmato-
3 rijs. † In primo caſu refert aut ſtatuit de ijs quæ non pertinẽt,
ad iuriſdictionem ſuam & tunc non valent. vt patet in l.alle. 2.
arg.ff.de reg.iur.l.factum a iudice ſecundum Inn.& Hoſt.hic.
Aut de ijs, quæ pertinent ad ſuam iuriſdictionem, & tunc aut
quæris de ſtatutis per ipſum legatũ editis, in concilijs prouin-
cialibus generalibus. de quibus. 3.diſt.porro.& 77.diſt.vtinam.
& talia valent, & perpetuo ſunt ſeruanda, vt hic. Aut de ſtatu-
tis per eum editis contra concilia prouincialia, & tunc aut sũt
ſtatuta per eũ edita ſententialiter. & cum cauſæ cognitione, &
talia valent perpetuo, vt hic ſm Vinc.hic.& Go. s.e. nouit. &
Inno. s.e.quod tranſlationem.& Hug.50.diſt.c.1. & Ber.j. de
ſen.excom.a nobis.in glo.in fi.& Hoſt.alias Io. ibi. & Archi.
in c.alleg.porro.3.diſt.& 63.di.Salonitanæ.& j.e.c.præſenti.in
glo.li.6.& Aſten.li.7.tit.quis põt excõicare.q.quid ſi is. p hoc
C.de poſtulan.l.2. Aut ſunt per eum edita non ſententialiter,
nec cum cauſæ cognitione, ſed alias præcipit, prohibet, vel in-
terdicit, vt ſi alicui prohibet indignanter aduocare & talia nõ
valent, nec ligant poſt tempus ſuę adminiſtrationis, argu. ff.de
pœnis.l.vltima ſecundum Vinc.hic.& Goſ. s.eo.nouit & Arc.
4 in d.c.porro. Si quæris de ſtatutis † firmatorijs. de quibus ha-
bes j.eo.præſenti.li.6.tunc dic, q illa non ſunt perpetua, ſed
pereunt ſublato eo quod confirmam. vt in c.alleg. præſenti.ar
gu. j.de fide inſtru.inter dilectos in fi. de re iud.cum inter vos
& ſimilis diſtinctio no. j.de præſcr.c.veniens ſm Card.& Go.
in d.c.præſenti. j.eo.li.6. Si ſtatuta hmõi ſunt facta finita lega-
5 tione † & depoſito officio tunc non ſunt ſeruanda: nec alicui,
præiudicant. arg.ff.de offi.præfecti vrbis.l.fi.& in eo quod le-
gitur & notatur. s.de elect.venerabilem.§.fin.niſi forſan illi de
prouincia in hoc conſentiant.arg.ff.de re iudi.ſi conuenerit. j.
de maio.& obe.c.fi.vel niſi a ſuperiore hæc poteſtas ſibi detur
vel a Papa ratificetur vt s. tit.j.c.paſtoralis.§.præterea & in d.c.
ex parte.3.de ver.ſign. ſm Ho.ibi.&c.
¶ Garſias diſputauit hic quæſtionem de delegato legati, qui iu
prius commiſit citationem, ſed poſt diſceſſum legati nuntius
citauit, nunquid ſit perpetuata iuriſdictio. Et inducebat hanc
6 decretalem quæ vult † q citatio præceſſerit egreſſum legati qđ
in q̃one non fuit. Cum ergo verba ſint intelligenda, cum effe-
ctu.de cleri. non reſi.relatum.& hic diſpoſitio non habuit ef-
fectum cum proprie non dicatur citatio, quæ non peruenit ad
7 † citandum, ergo nec perpetuata eſt iuriſdictio. Item per cita-
tionem non nuntiatam per executorem non interrumpitur,
præſcriptio.C.de præſcr.30.an.l.cum notiſsima.nec pr.ruetus
dicitur qui citatus non fuit.ff.de iudi.l. ſi quis poſtea. j de ſo-
ro competen.cap.penul. in contrarium. licet libellus repudij,
non fuerit traditus ſoluitur matrimonium. C.de repud.l.licet
ff.eo.l.2. Item tenet reuocatio mandati. licet non peruenit ad
mandatarium.ff de manu. Vindic.l.ſi pater. j.de procura. c.fi.
lib.6.poſt multa argumenta pro & contra ſoluebat Garſ.iuriſ-
dictionem non perpetuatam ſecundum leges. ff. de iuriſdicti.
omnium iudicum. l. & quia ſupra titu. proximo relatum. ſecũ
dum canones diſtinxit. Aut quæritur de iuriſdictiõe perpetuã
da, aut de perſona arctanda, vel re afficienda Secundo caſu non
ſufficit citationem iniunctam, quæ facta non fuit emanaſſe, vt
in primis iuribus & bene probat cle.vt lite pendente.c.2. 1.ca-
ſu ſufficit, q a iudice emanauerit, licet facta non fuerit per de
cre, licet s.in.proxi.& per ea quæ no.& leguntur. s.i.proxi. &
per Io.An.hic qui in hoc concordat.

De officio ordinarij. Rubrica.

1 *Papam ſemper & vbique inquirere.*
2 *Iudices quibus obuiare debent.*
3 *Delegati Papa de veritate criminum, quærunt, & quomodo, & 4.*
5 *Delegatum iuriſdictionem ordinarie commenſurari.*
6 *Prælato in genere inquirere quando liceat.*
7 *Inquiſitionum genera earumque virtutes.*
8 *Prælatus qui inquirendus.*
9 *Ciuitas an diœceſis dicenda.*

PErniciosam. Si quæris, quis, & quando ſu
perior poſsit procedere, ad
1 inquirendũ, contra ſubditos, diſtingue, † aut loque-
ris de Papa, aut de alijs inferioribus. Si de Papa, dico

ꝙ talis poteſt inquirere, quandocunq; & quotieſcunq; ſibi vi-
debitur & maxime, qñ inquirit de iuribus eccleſiarum vt j̈. de
teſti. cum olim. & vt eccle. benefi, vt noſtrum. vbi de hoc per
Hoſt. vel qñ inquirit de peccato, vt j̈. de iudi. nouit. & no. Ber.
j̈. de fideiuſ. c. 2. glo. fi. & Hoſt. poſt eum. & Arch, 2. q. j. in pri-
mis. Si de alijs inferioribus prælatus, tunc refer, aut ſuperior,
vult inquirere de iure ſpecialiter, & principaliter partem tan-
gente, & in ea reſidente. Aut de iure tangente principem, aut
de iure tangente rem publicam vt crimina puniantur. In pri-
mo caſu non poteſt inquirere imo intentatis actionib, de ta-
libus eſt agendum vt C. de litis conteſt. auth. offeratur. 2. qu. 3.
2 §. offeratur. j̈. de libel. obla. per totum. Fallit in caſu, †vbi verti-
tur periculum animę, & pars non vult, vel nõ poteſt agere, cui
periculo iudices eccleſiaſtici debent ex debito officij obuiare,
ſicut eſt in retentione vſurarum, vel impedimento executio-
nis teſtamenti: quia ſuper talibus poſſunt inquirere cum prin-
cipaliter ſpectent ad eccleſiam. Si actor iurauerit non agere, ſic
intelligitur. j̈. de iureiuran. ad noſtram. 2. In ſecundo caſu, ſ. de
iure tangente principem bene poteſt inquirere, vt C. de bon.
vaca. l. 5. & vltima li. 10. In tertio caſu. ſ. qñ vult inquirere de iu
re tangente fauorem & vtilitatem reipublicę, vt crimina pu-
niantur, refert, aut quæris de delegatis aut de ordinarijs, ſi de de
legatis tunc aut de delegatis Papę, aut de delegatis inferioris or
3 dinarij. Si de †delegatis Papæ, tunc aut Papa proprio motu cõ-
mittit inquiſitionem vt quia dicitur in literis, ad audientiã no-
ſtram peruenit. &c. vel quia dicitur fama clamoſa vel pubblica,
deferente &c. & tunc poſſunt procedere ſuper veritate crimi
num abſq; eo, ꝙ procedant ſuper fama: quia Papa committen
do proprio motu inquiſitionem iam illum approbat infama-
tum, cum eṗs & metropolitanus procedant ad inquiſitionem
omiſſo articulo tali. ar. 2, q. 5. omnibus. & j̈. de accu. ſicut olim
Aut Papa committit ad petitionẽ alterius inquiſitionẽ, vt qa
dicitur in literis. ex talium relatione audiuimus vel propoſitũ
eſt coram nobis †quæ propoſitio non probat infamiam, vt C.
qui mo. infa. irro. l. verbum & tunc oportet ꝙ primo, & ante,
omnia conſtet eis de infamia, vel de graui ſcandalo tali. ſ. quod
infamiam generet, vt j̈. de accu. c. qualiter & quando. 2. vt not.
Vinc. Gof. Inno. & Ho. eo. tit. cum oporteat. idem Cardi. j̈. de
accu. c. j. lib. 6. & G. & Io. An. eo. tit. c. 2. & idem ſi dicatur, ex
multorum relatione ad nos peruenit. & c. ſm Goff. & Tan. in
d. c. cum oporteat. & idem G. in d. cap. 2. Fallit in caſu vbi Papa
mandat delegatis, quod ſtatim poſſint procedere ſuper verita
te criminũ, quia forte Papa dicebat in ſuis literis illum apud ſe
diffamatũ, vel ſe eſſe certũ de infamia, vt legitur, & notatur in
dicto c. cum oporteat per Ber, Inn. Ho. & Abb. Item fallit qñ il
le contra quem inquiritur tacite huic articulo infamiæ renun
tiat procedendo ab initio ſuper veritate criminũ: vt j̈. de accu.
c. 1. & 2. lib. 6. Item fallit in inquiſitione generali, quæ fit genera
liter ſuper ſtatu eccleſiæ in capite, & in membris, de qua. š. de
electione. c. per inquiſitionem. & j̈. de re iudic. c. cum I. ca. A. &
tunc ſufficit prælatum eccleſiæ fore infamatum vt ibi. & hoc,
notat Spec. titu. de inquiſitione. §. nunc tractemus. in fin. j. col.
5 ver. & dicunt quidam Si quæris, de †delegatis inferioris ordi-
narij, tunc dic, quod tales poſſunt procedere prout ipſe ordi-
narius poſſet, & nõ aliter, quia illud quod mouet delegãtẽ & c.
š. de reſcriptis. ſuper literis. in fi. & quia quod non poteſt quis
facere per ſe, per alium facere non poteſt. ff. de adminiſtr. re. ad
ciui. perti. l. j §. j. & no. j̈. de regu. iu. c. poteſt quis li. 6. Si quæris
de ordinarijs, tunc refert, quia quandoq; fit inquiſitio generaliſ
ſima ex mero, & puro officio iudicis, vt qñ quæritur in conci
lijs prouincialibus generaliter de ſtatu prouinciæ, quantum ad
eccleſias & perſonas in melius reformandas: vt j̈. de accu. c. ſi-
cut olim. de præb. c. graue, & tunc non oportet, quod fama prę
cedat, vt ibi vbi de hoc per. Inn. & Hoſt. Et hoc putat Hoſ. ibi
intelligendum de ijs, quæ nuntiantur in concilio, tanq̃ notoria
vel quæ delinquentes non diffitentur, vel de quibus de plano,
ſine iuris indagine ſtatim poteſt fieri plena fides, vt patet in eo
quod legitur & no. in c. allegato ſicut olim. Dubia ergo nõ poſ
ſunt nec debent ibi corrigi. 5 5. q. 3. graue. imo ſunt potius cõ-
mittenda, vt patet in eo quod legitur & notatur. š. de renunti.
c. poſt tranſlationem. §. cum igitur. & j̈. de cenſi. c. Romana. §.
ſane & §. ſeq. li. 6. maxime quia congregati in concilio non mo
rantur ſimul, niſi tribus, vel quatuor, vel paucis diebus, q oẽs,
dies forſan nõ ſufficerent ad ſolã inquiſitionẽ infamiæ facien-
6 dam. ſm Ho. ibi qñq; †ſit generalis inquiſitio tã in capite, quã
in mẽbris, alicuius eccleſiæ ciuitatis, vel caſtri, vel alterius loci
qñ ꝑlatus viſitat ex mero officio, quo caſu ſi vult inquirere qñ
viſitat in actu viſitationis bene põt, vt j̈. de accu. ſicut olim. &
de cenſi. Romana. §. ſane. & §. notoria. li 6. quod intellige, vt ibi.
7 Si aũt vult inquirere extra actũ viſitationis, tũc aut q̃ris †de in
quiſitione gñali, & extraordinaria, vt quia vult inquirere gñaľr
cõtra oẽs nõ ꝯ certã ꝑſonã, quod eſt qñ maleficiũ eſt commiſ
ſum in fragranti, ſed quis illud fecerit ignoratur. iuxta l. ęgruit,
ff. de offi. præſi. & tũc põt ſummarie procedere ſine fama, & ſi
iudiciorũ ſtrepitu & figura, vt hic. Et ſi ꝑ talẽ inquiſitionẽ in-
ueniaľ aliquid probabile ꝯ aliquã certã perſonã tunc ꝯ eã ſolen-
niter, & ordinarie procedetur, vt colligitur in dicta decre. Ro-
mana. §. ſane. ſm Pe. de ſamp. & Ab. hic. & Goſ. Durandi ĩ ſpe
cu. tit. de notorijs criminibus. §. j. verſ. ſi. hoc aũt cõiter obſer-
uatur. Aut quæris de inquiſitiune ordinaria & ſpãli qđ eſt, qñ
vult inquirere ꝯ certã ꝑſonã ſpãliter. & tunc nõ põt facere ni-
ſi fama ꝑcedat ſm Go. Ber. & Inn. & Arch. hic & j̈. de ſimo. li
cet hely. idẽ Lau. & Io. 83. diſt. c. nemo. ſed Ho. ꝯ dicit quod eṗs
põt inquirere ex puro, & mero officio, nullo libello oblato,
nec lite cõteſtata. arg. j̈. vt lite nõ cõte. c. qm̃ frequenter. §. ſunt
& alij, & vř expreſſũ. j̈. vt eccl. benefi. c. vt nr̃m. ver. & iõ vbi di
cit, te maxime cãm & occaſionem ꝑſtante. &c. vbi exponit Ho
ſti. ergo idẽ & ſi nõ ꝑſtares. dũ modo ad aures nr̃as ꝓbabiliter
ꝑueniſſet. Tu vero diſtingue ſm Hoſt. in d. c. vt nr̃m. Aut fit,
8 † inquiſitio contra ꝑlatum quo ad eũ a bñficio deponendũ, &
villicatione remouendũ, & tũc nõ põt fieri niſi tãta ſit infamia
contra eũ, quod ſcandalũ generet. j̈. de accu. c. qualiter, & qñ 2.
q. 2. Aut fit inquiſitio cõtra eũ quo ad hoc, vt emẽdet id ĩ quo
peccauit, & pñiam agat, & tunc ẽt ſine fama aliqua procedi po
teſt contra eũ ꝑ c. alleg. vt nr̃m. š. de ſup. neg. præla. c. 2. & pen.
de cle. peregr. c. fi. j̈. de iureiu. ad noſtram. 2. & c. quintauallis. &
c. ſicut noſtris. de præb. graue. de clan. deſpon. c. cũ inhibitio. de
accu. ſi cõſtiterit. ſic põt intelligi dictũ Gregorij dicentis, ꝙ cri
mina ſemel audita indiſcuſſa non relinquebat. j̈. de collu. dete.
c. 2. ita no. Hoſt. in c. alleg. vt noſtrũ & Io. And. poſt eũ. idẽ Ho.
& Io. an in d. c. ad noſtrã. 2. de iureiur. idẽ gl. j̈. de cõſuetu. c. nõ
eſt. gl. 2. li. 6. & Io. An. poſt eũ in nouella & gen. extra de offi. or
di. c. 1. ſuper verbo exequatur in cle. & gen. in extrauag. Io. 22.
quæ incipit execrabilis in fi. ſup verbo iquirere. & vide qđ no.
G. de Montela. de hac materia extra de offi. ord. c. j. in cle. & ad
de quod dicã in d. c. qualiter & quando. 2. infra de accuſ. diſtin-
ctione 5. & vltima. Henricus Boich.
9 ¶ Si quæris, vtrum appellatione diœceſis †ciuitas contineatur,
refert aut loqueris in ſtatutis vel conſtitutionibus vel in priui
legijs ſeu honoribus, & dico, quòd ſic, vt hic. vbi exponit Ho
ſtien. verbum iſtud diœceſibus in text. s. epiſcopatibus. tam
in ciuitate, quam in diœceſi tam in clericis, quam in laicis, vt j̈.
de cenſi. Romana li. 6. concor. 63. di. ſacrorũ. j̈. e. c. ſignificauit.
de verborum ſignifica. cum tibi. & c. tua nobis. j̈. de tempori.
ordi. cum nullus. j. reſponſo. de offi. cum epiſcopus. lib. 6. de re-
rum permutatio. c. vnico. eod. lib. C. de municipi. & origi. l. fi-
lios. lib. 10. aut loqueris in reſcriptis contentioſis ad lites, & di
co, ꝙ non. ſic loquitur. š de reſcri. c. Rodulphus. ſm Ho. hic
idem no. Compo. š. de reſcriptis. cap. Abbatem & Archi. in c.
alleg. ſacrorum. 63. diſt. & 61. diſt. nullus inuitis ſuper verbo,
glo. nunquid. ibi Hugo. concedit. & Car. & Io. An. j̈. de rerum
permutatio. c. vnico. li. 6. & G. de Montelau. extra de ſequeſtr.
poſſ. c. vnico. in cle. & ibi vide.

1 *Sacerdos ſimplex non excommunicat.*
2 *Curatus extraneos non excommunicat.*
3 *Curatus ſubditos ne anathematizet.*
4 *Curatus ſubditos maior, excommunicatione moribus ligat.*
5 *Excommunicat iure curatus.*
6 *Curatus quo excommunicet modo, an non. & 7.*
8 *Excommunicationem feſtis diebus e ſuggeſtu tenere.*
9 *Excommunicari incertum poſſe.*
10 *Iudicare ex conſcientia iudicem non debere. & 11.*
12 *Principi ex conſcientia iudicare licere.*
13 *Iudex ex conſcientia practicata iudicare poteſt.*
14 *Iudicare iure iudicem debere.*
15 *Iudicans, prout credit, an peccet.*
16 *Apoſtoli explicitus locus,*
17 *Innocentem damnans an peccet.*

SI Sacerdos. Si quæris, vtrũ ſacerdos poſſit
excõicare, diſtingue, aut quæ-
1 ris † de ſimplici ſacerdote non habente parochiam,
ſiue curam, & dico, quòd non, tum propter defe-
ctum

ctum iuriſdictionis, quā non habet & ſic talis ſententia a non
iudice lata eſſet & per conſequens non valet ĵ.de iudi.as ſi cle-
rici.de parochi.c.nullus & ſ.de conſuet.c.ad noſtrā cū ibi alle.
tum etiā propter defectū ſubditi quē non habet, & ſic nō po-
teſt dici ſententia paſtoris. 11.q.3.ſententia.nec valet conſue-
tudo in contrarium: quia eſſet irrationabilis cōſuetudo, vt qs
abſq; aliqua iuriſdictione non ſubditum poſſet excōicare, cū
eſſet iuriſdictionū turbatiua & eccleſiaſtici ordinis confuſiua.
nā eccleſiaſticus ordo confunditur &c.11.q.j.de perſona, &
ſic intelligo no.per Hoſt.de conſue.quanto,de offi.Archi.cum
ſatis & ĵ.de foro cōpe.cū contingat, vbi dicit, ꝙ conſuetudo
non poteſt dare priuatæ perſonæ poteſtatē excōicandi. Aut q̃
2 ris de ſacerdote habente parochiam † ſiue curam, & tunc, aut
quæris vtrū poſſit excōicare extraneos non delinquentes I ſua
parochia ſiue cura, & dico, ꝙ non per iura allegata, & quia pa-
ria ſunt non habere curam ſiue iuriſdictionē ſimpliciter, & nō
habere in illum quem de facto excōicat, arg.ff.de legi. tu.l.in-
teſtato & ĵ.de parochi.nullus cum ibi no.& quia alias turbarē
tur rerum officia & ſua iuriſdictio vnicuiq; non ſeruaret, qđ
eſſe non debet.C.de teſta.l.conſulta diualia.& 11.q.j.de perſo
na vbi dicitur de hoc.Aut quæris nunquid poſsit excommuni-
care ſubditos ſuos de parochia ſua ſine cura, vel etiā extraneos
3 ibidem delinquentes.Et tunc aut † quæris, nunquid hoc poſsit
facere.ſ.excōicare, excōicationi ſolenni, quæ dicitur anathe-
ma, & quæ fit cū illa ſolennitate de qua.11.q.3.debent & 16.q.
2. viſis.& dic, ꝙ non: quia illa excōicatio dicitur mucro epiſco
palis, vt no.Ber.& Hoſt.ĵ.c.proximo.& Aſtenſis.lib.7.titu.4.
4 de excōicatione maiorum principum.Aut quæris, † nunquid
poſsit excōicare excōicatione maiori, & ſine illa ſolennitate,
& tunc aut cōſuetudo præſcripta dat ſibi, qđ hoc poſsit facere,
& tunc poteſt, quia conſuetudo dat iuriſdictionem, vt 9.q.3.
c.conqueſtus, ĵ.eod.titu.duo ſimul, & ĵ.de foro cōpeten.cum
contingat.vbi notat Hoſt.quod licet conſuetudo, non poſsit
dare poteſtatem excōicandi priuatę perſonæ, vt eſt dictū.po-
teſt tamen eam dare prælatis, vt Archidiaconis, archipresby-
teris, & plebanis, vt ĵ.c.proximo.& ſ.de electio.dudum.2. §.
tandē.& hoc tenet Ioan.2.q.2.j.nemo.& 11.q.2.experientiæ.
& Abb.hic & Arch.24.q.j.c.miramur in §. ijs authoritatibus,
& in hoc etiam concordas Goſ. in ſumma de ſententia excom
municationis.Aut conſuetudo non dat ſibi, quod hoc poſsit
5 facere & tunc dicis Goff.quod hoc poteſt facere † de iure cō-
muni per c.nemo.2.q.1.cum ibi alle. per illud c.& c.ſequēs, cū
ibi allegatis.Nam ex quo habet iuriſdictionem excommuni-
care poteſt: quia iuriſdictio ſine coercitione nulla eſt ſ.de offi.
deleg.ex literis.hoc tenet Goff. ſ.de elec.c.tranſmiſſam.idem
Io.9.q.3.c.2.in glo. fin.& 24. q.j.§.allegato, ijs authoritatib.
in quo §.& in c.legimus, 93.diſt.dicitur, ꝙ nihil facit epiſco-
pus ex certa ordinatione quod non faciat presbyter ſed Laur.
& Io.de Deo tenent contra: quia excōmunicatio, cum cauſæ
cognitione eſt ferenda vt in c.alleg.nemo.& ĵ.de app.c.repre
henſibilis.Tu dic, quod aut ſacerdos parochialis vult excōica-
6 re † tanquā iudex ordinarius, & in forma iudicij.& cum cauſę
cognitione & non poteſt cum cauſæ cognitionē non habeat,
ita intelligo opi.vltimā.Aut vult excōicare non in forma iudi
cij, & cum cauſæ cognitione, ſed generaliter, vt hic fuit & hoc
poteſt ſm Abba.hic.Idem ſi ſpecialiter ex cauſa interdiceret,
alicui diuinum officium vel eccleſiaſtica ſacramenta, vt hic &
in dicto c.nemo.2.q.j.in talibus enim non exigitur forma iu-
dicij ſeu cauſæ cognitio nec ad talia exigitur niſi ordo ſacerdo
talis, vt in dicto c.nemo.vbi hoc not.Archi.in glo.fi. & in §.al
leg.ijs authoritatibus. & ſpecu.titu.de lega.§. nunc de epiſco-
porum diſpenſatione.verſi.hoc poteſt.& ita intellige prædictā
opinionem, Ita etiam intellige, quod notat Hoſt.in ſumma ti.
de ſententia excōmunicationis.§.quis poſsit excōmunicare,
7 ver. tu dicas.vbi dicit quod † ſacerdos ex quo coram habet in
notorijs habet poteſtatem excōicandi præmiſſa admonitione
& in omnibus ijs, quæ ſine libelli oblatione expediri poſſunt,
ĵ.de clande deſpon.c.cum inhibitio.& hoc niſi forte contra-
ria conſuetudo, vel ſuperioris, ſcilicet epiſcopi hoc impediat.
In occultis vero, vel quæ requirūt ſpeciem, alias iudicialem in
daginem non poſſunt excommunicare niſi contraria conſue-
tudo vel ſpecialis delegatio ſiue conceſsio eis plus indulgeat.
Nam & capitulum de conſuetudine, vel indulgentia excom-
municat, & interdicit, vt ſ.de reſcriptis.cap.ex parte decani, &
de conſuetu.cum inter.& ſic dicit Hoſtien.intelligendum ſen
tentiam Ray.in ſumma.de ſententia excōmu.§. 20. infligitur,
vbi vero aliquis habet curam alicuius parochiæ nec eſt ſacer-
dos talis, nec excommunicare, nec abſoluere poteſt quo ad po
teſtatem clauium, quam non habet ĵ.de pœn.& remiſ.omnis,
vtriuſq; ſexus. Et nota, ꝙ quaſi omnes doctores videntur in
hoc concordare, quòd in huiuſmodi excōicationibus eſt tenē
da conſuetudo, & hoc etiā tenet Bar.Brixienſis.2.qō.1.nemo.
Vnde glo.ſuper Ray.in §.alleg. 20.infligitur ſuper verbo non
poſſunt excōicare dicit quòd ſententiæ excommonicationū,
quas quidam ſacerdotes proferunt alicubi diebus dominicis,
& feſtiuis † in vſurarios, ſorciarios, turbantes aratra.& ſimilia
ſi ſcientibus epiſcopis, & non contradicentibus huiuſmodi ſē
tentię proferantur & epiſcopi tales reputant excōicatos & tā
quam excōicatos abſoluunt, per huiuſmodi approbationem,
9 epiſcoporum bene ligant. Similiter & ſententiæ † quas ferunt
ſacerdotes pro damnis quorum ignorantur actores, de cōſue-
tudine tenentur & ligant per tacitam approbationem epiſco-
porum.hæc in glo.ſuper Ray.idem aſtenſis vbi. ſ.Et prædictis
concordant Tho. & pe.in quarto ſententiarū diſtinctio.18.di
centes quòd poſſunt excōicare in huiuſmodi caſibus, qui eis
conceſsi ſunt a iure, vel ab homine vel conſuetudine, alias nō,
& idem Albertus ibi. Hæc ſufficiant de ſacerdote, de alijs vero
prælatis collegiatæ eccleſiæ, qui eliguntur ab vniuerſitate vide
p Ber.ĵ.c.prox. cuius gl. approbant hic. Vin.Tan.Lau.Inn.&
Ho.& Inn.ĵ.c.quanto.& c.paſtoralis.& de præb. in Lateranē.
& de priuileg. cap.cum & plantare §.in eccleſijs.& Ioann. 50.
diſtin.in capite. & 25. diſtinct.cap.perlectis. idem Lauren. &
Ioann.11.q.j.de perſona.& Ioan. And. ĵ.de conſti.cap.2.libro
6.Et ſi velis ſcire quis poſsit, & debeat habere iuriſdictionē,
ſpiritualem vel temporalem.vide per G. Montelau. extra, de
celebra.miſ. cap.j.in fi.in c le.Et vtrum ſacerdos proprius poſ
ſit abſoluere de excommunicatione maiori, vel minori, vide
per Aſtenſem li. 7. tit. quis abſoluere poteſt, ab excōmunica-
tione articulo. j. ¶ Si quæris, vtrum iudex poſsit, & debeat ſe
cundum conſcientiam ſuam iudicare, vel ſecundū allegata, pro
10 poſita & probata coram eo, diſtingue aut quæris de † conſcien
tia quam habet informatam, vt Deus & de ijs quæ ſcit vt deus
in confeſsione ſacramentali.& dic quòd non poteſt ſecundum
talem conſcientiam iudicare ipſum peccatorem prodendo &
peccatum reuelando quin peccaret mortaliter, vt hic, & ĵ. de
pœni.& remiſ.omnis vtriuſq; ſexus.§.caueat.& probatur Io.
8.cap.& tranſſumpsiue legitur, 50.diſt.ponderet 32.q.j.c.quod
autem. de pœni.& diſtin.3. ſi Apoſtolus & §.hac authoritate
vbi dominus noſter IESVS CHRISTVS dixit mulieri pecca-
trici, cuius peccata ſciebat, vt Deus, nō vt quilibet homo, Mu
lier vbi ſunt qui te accuſant? nemo te condemnauit? quæ di-
xit nemo Domine: dixit autem dominus Ieſus nec ego te con
demno vade, & amplius noli peccare. Cuius quidem domini
noſtri Ieſu Chriſti omnis actio noſtra eſt inſtructio vt 2. qu.1.
Deus omnipotens.vbi hoc idem probatur. Vnde etiam Do-
minus Iudā, cū fuiſſet fur, quia nō eſt accuſatus, minime, abie
cit.j.q.j. Chriſtus.2.q.j.c.nihil.& c.de manifeſta.7.q.j.§. cū aūt
Aut quæris de conſcientia, quam habet informatā, vt homo,
11 & de ijs, quæ ſcit, vt homo, & tunc † aut quæris de illa conſciē-
tia, quā habet informatā in ſecreto, & ſub ſigillo ſecreti, & tūc
credo idē, quod in mēbro præcedenti: quia nulli licet facere,
vnde reueletur cōfeſsio vel ſecretū & hoc dicerent cōmuniter
Theologi.licet Inno.aliter in c.allegato, oīs, & adde quod ibi
dicā diſt.5.Aut quæris de conſcientia, quā habet informatā ali
ter, q̃ ſub ſigillo confeſsionis, vel ſecreti, & tunc aut quæris,
de principe qui eſt ſupra legem, vt Papa vel imperator aut de a-
12 lijs inferioribus iudicibus.Si † de principe tunc aut quæris vtrū
poſsit vel debeat ſecundū conſcientiā ſuā iudicare de poteſta-
te ordinata, & credo quòd nō: niſi prout alij inferiores poſsūt
arg.C.de legi.l.digna vox.& 2.q.7.nos ſi incōpetenter.ſ.de re-
ſcrip.ſi qñ & ĵ.de in integrū reſtitu.tū ex literis.ver.perſpexi-
mus. Aut de poteſtate abſoluta.& tunc dic quod pōt ſm con-
ſcientiā ſuā iudicare.ĵ.de teſti.c.cū a nobis.in fi.ſ.de cōſue. c.cū
dilectus. & c.cū venerabilis: quia quicquid placet principi &c.
ff.de legi.& ſena.conſul.l.princeps.de cōſti.principū.l.j. inſtit.
de iure na.§.ſed quod principi.Et hoc.ſ.quod poſsit, ſecundū
cōſcientiam ſuā iudicare, tenuerunt indiſtincte Iaco.de Ra. &
Ci.C.de preci.impera.offe.l.reſcripta: quia ſententia ſua ſem-
per præſumitur iuſta.Vnde ab ea non appellatur: & quia eſt ſu-
pra legem, & quia ſemper præſumitur incorruptibilis & eſt pſ-
ſumptio p eo qđ facit qđ iuſte faciat ita quod nō admittitur
probatio in contrariū.Si tamen inique iudicet peccat, tñ iudex
qui facit vel iudicat ſecundū eius mandatū non peccat cū ipſe
ſit lex animata in terris.in aut.de conſuli.in fi.colla.4. ſecundū
eos. Si de alijs inferioribus, qui ſunt ſub lege, tunc aut quæris,
vtrum talis iudex poſsit iudicare ſecundum conſcientiā, quā

habet vt iudex practicatam ex propoſitis & probatis cotã eo
& de facto ſibi noto vt iudici. Aut nunquid poſsit iudicare ſe
cundum conſcientiam, quam habet, vt priuatus, & de facto ſi-
13 bi noto vt priuato. †In principio caſu refert. aut quæris nũqd,
poſsit iudicare ſm conſcientiam informatam a iure, & ſm ius
relatione habita ad ipſa propoſita, & probata, & dic φ ſic vt ff.
de offi. præſi. l. illicitas. §. veritas. fini. regun. ff. l. ſi irruptione. de
teſti. l. 3. §. tu magis ſcire potes. C. de tranſactio. l. age cum Ge-
miniano. & de tempor. app. l. ampliorem. in fi. j. de reſti. ſpoli.
c. cum ad ſedem, in fi. & de proba. c. licet. in fi. & no. ff. de feriis
l. 2. & hoc tenet Hoſt. j. de pur. ca c. accedens. glo 2. vbi dicit, φ
ego ſine ſcrupulo conſcienciæ non ſm veritatem, quam ſcio,
occultam vt homo non vt iudex, ſed ſecundum allegata, & p
bata in iudicio non ſolum pet alium ſed pet me iudicabo, vt
not. hic. Aut quæris nunquid poſsit iudicare ſm conſcientiã
ſuam non bene nec debitę informatam a iure, nec ſm ius pu-
ta quia credit in conſcientia ſua ſm propoſita allegata, & pro-
bata aliquem deberi condemnari, qui tñ re vera ſm iura eſt ab
14 ſoluendus, & econtra & dic φ †non põt, immo debet iudica-
re ſm iura, vt C. de iudi. l. rem non nonam, in aut. iuſiurandum
quod pręſtatur ab ijs, qui admini. ſuſcip. §. & ęquus ero. collati.
j. in auth. de defen. ci. §. iuſiurandum. collatione. 3. & in auth. de
iudicibus. §. omnis autem iudex. colla. 6. & j. de re iudic. c. cum
æterni. in princ. lib. 6. non. n. debet inniti prudentiæ ſuæ, nec eſ
ſe ſapiens apud ſemetipſum ſolum. vt dicit Salomon Pruuer-
biorum. 3. & recitatur. ſ. de conſti. c. ne innitaris. Et circa iſtud
15 membrum, ſi quæris nunquid ille peccet qui iudicat †ſm qđ
credit & tñ male iudicat ſm legem. Diſtingue aut munus iudi
candi recepit conpulſus, & tunc iuſte facit, nec peccat, ita poſ-
ſet intelligi. C. de iudi. in auth. hodie iurant, & in §. allega. & æ-
quus ero. Vnde neceſsitas officij videtur eum excuſare. arg. ff.
de ijs qui vt indig. l. tutorem. in l. ti. de inoffi. teſta. §. ſi tutor. &
maxime vbi non poteſt conſulere peritiores. arg. ff. de bo. poſ.
ti. generali. l. in bonorum. facit. n. quod poteſt. 22. q. 2. faciat ho
mo. Aut munus iudicandi recepit non compulſus, ſed volunta
rie, & tunc ſi per imperitiam male iudicat grauiter peccat. ſi-
cut dicimus de aſſeſſore, qui de imperitia tenetur vt ff. quod qſ
que iuris. l. 2. & pro hoc facit. ff. locati & conducti. l. ſi quis do-
mum. §. celſus. & §. ſeq alias ſunt ſub. l. ſi quis fundum. & ff. ad
l. Aquil. l. inde Neratius. §. fi. inſti. de l. aquil. §. imperitia quoque
quia in culpa fuit rei ad ſe non pertinenti ſe voluntarie immi-
ſcendo. ff. de reg. iuris. l. culpa eſt. j. de regulis iur. c. non eſt ſine
culpa. li. 6. quod videtur verum etiam ſi communiter reputare-
tur diſcretus per ea quę leguntur & notantur. ſ. de æta. & qu. c.
ad aures. & j. de homic. c. tua nos. Si quæris vtrum poſsit iudi-
care ſm conſcientiam, quam habet vt priuatus & de facto ſi-
bi noto vt priuato, vt quia de domo ſua vel cum iret per vicũ,
vidit delictum aliquod perpetrari, vel contractum iniri, & tũc,
aut factum eſt notorium, & tunc poteſt ſm conſcientiam de-
bite informatã ſuper notorio iudicare, dummodo ſeruet for
mam, quæ debet in notorijs ſeruari, hoc eſt, quòd ſaltem præ
mittat citationem & alia de quibus per Ber. & alios. j. de iure-
iurando. ad noſtram. in principio. per Inno. j. de cohabita. cle-
ric. tua pro hoc. j. ad Corinth. 5. c. vbi habes, †quod apoſtolus,
16 excommunicauit illum Corinthium: quia nouercam ſuam lo-
co vxoris ſuæ publice tenebat. de quo. j. de appell. cum ſit Ro-
mana. in fi. pro hoc etiam j. de accu. c. euidentia. 2. q. j. de mani
feſta. & 1 1. q. j. ſtatuimus. vnde tale notorium poteſt dici notũ
ipſi iudici etiam vt iudici. Aut factum non eſt notorium, &
tunc non poteſt ſecundum illam conſcientiam, quam habet in
formatam, vt priuatus iudicare, ſed potius ſecundum propoſi-
ta & probata in iudicio per iura allegata. & 2 q. j. nos in quen-
quam. Vnde dicunt Theologi, quod ſi iudex ſecundum proba
17 ta illum, quem vt priuatus †ſcit innocentem, condemnet non
peccat, quod intellige verum, niſi conſcientia, quam non po-
teſt deponere, repugnaret. quia tunc ſecus, vt j. de reſti. ſpoliat,
c. literas. & de hoc alias dicam & vide diſtinctionem, quam di-
xi. ſ. de poſtul. prælato. cap. bone. j. & per quam ſuppleas iſtam,
& de materia iſta ſcilicet vtrum iudex in iudicando poſsit fer
re ſententiam licite contra veritatem, quam nouit, vide, per
beatum Tho. in ſumma. articulo. 2. dudum. & q. 64. arti. 6. arg.
3. & per Pe. in ſcriptis ſuper 3. ſententiarũ. diſtinctio. 37. & per
Ray. in ſumma. li. j. tit. de iuramento & periurio. §. 13. & p fra-
trem Io. in ſumma confeſ. tit. de rap. rubri. de iudic. q. 149. v-
trum iudex. &c. & adde quod notat Innoc. infra de ſimo. capi.
per tuas. 2. gloſſ.

1 *Ciuitatis defenſor de quo cognoſcat.*
2 *Abbatis ſententiam reuocat Epiſcopus.*
3 *Abſoluit epiſcopus, quem excommunicat Archidiaconus.*

CVm ab Eccleſiarum. Dicit hic Ber
to. in glo. fi. φ
eps põt abſoluere a ſnĩa excõicationis lata per pleba-
num. idem tan. Vin. Got. Phi. Inn. Hoſt. & Io. An. hic
& Goſ. in ſumma. de ſen. exc. §. ſed quæritur an eps. arg. ad hoc
in auth. de defen. ciui. §. j. coll. 3. vbi dicitur, φ non prohibe-
1 tur defenſor ciuitatis cui eps comparatur, cognoſcere, †de cau
ſis inferiorum prætermiſsis magiſtratibus, municipalib. & i-
dem ſentit Ray in ſumma tit. de ſen. ex. §. quid ſi archieps. & c.
ad hoc 26. q. 6. in princi. idem not. Ho. in ſumma de ſen. excom
mu. §. quis poſsit ab hac ſnĩa ſub §. Sed quæritur an eps dicens,
φ licet eps non debeat relaxare ſnĩam a ſuo archidiacono deca
no ſeu plebano vel alio ſub eo iuriſdictionem habente latam,
ſine conſcientia illius qui tulit & ſine congrua ſatisfactione, vt
hic. Si tñ fecerit, tenet relaxatio, ſeu abſolutio ſua. arg. 11. q. 3. j.
de perſona. ad idem facit quod no. Hoſt. j. de ſimo. ſicut tuis.
2 glo. arg. φ Abbas. dicens †φ eps ſnĩam excommunicationis la
tam per abbatem reuocare põt quamuis etiam iniuſta & inde-
cens ſit reuocatio. Et per eadem iura eandẽ opinionẽ tenet A-
ſtenſis. lib. 6. tit. quis habet abſoluere ab excõicatione. arg. 6. q.
vtrũ eps. c. j. Sed Io. & Io. de Deo. 11. q. 3. qui reſiſtit. & Hugu.
9. q. 3. nullus primas & G. Naſo. hic tenent contrarium. arg. hu
ius. c. & in auth. de defen. ciui. § interim. colla. 3. vbi dr, φ pſes,
prouinciæ non poteſt inhibere defenſoribus ciuitatum φ ſuo
non fungatur officio. Sed tu potes tenere primam opinionem
vel potes iſtas opiniones concordare prout not. G. j. de maior.
& obe. c. vnico. lib. 6. videlicet φ †eps poteſt abſoluere in defe
3 ctu plebani excommunicantis. & alias non, ſed excommuni-
catum ab archidiacono, qui & excõicare poteſt, vt j. de ſent.
exc. Romana. li. 6. in principio. & c. venerabilibus. j. reſponſo.
lib. j. abſoluere poteſt eps indiſtincte cum archidiaconus ſit e-
piſcopi vicarius. & ſic etiam not. in c. alleg. nullus primas. 9. q. 3.
& ad hoc optimum argu. in c. venerabilib. §. vbi aũt ſm Go-
ffre. vbi ſ. de hoc etiam no. in d. c. qui reſiſtit, ſed non eligit ali-
quam opinionem ſed Abbas dicit hic φ cum mediata, & im-
mediata iuriſdictio circa eundem concurrunt valet abſolutio
ſicut & valeret excõmunicatio. & hac rõne legatus, de cauſis,
omnium de ſua prouincia cognoſcit. ſ. tit. j. c. j.

1 *Beneficio controuerſo ordinat epiſcopus fallit, 2.*

CVm vos. Si quęris, vtrum controuerſia pendẽ
te, ſuper beneficio ſpectante ad præ
ſentationem alicuius patroni laici, vel clerici eps poſ-
ſit de ipſo beneficio ordinare. refert, aut quæris vtrum
de ipſo beneficio †poſsit ordinare ad tẽpus, ſ. vſq; ad tẽpus con
trouerſiæ finitę ponendo ibi ęconomum, qui debeat fructus,
percipere, & eos aut in vtilitate eccleſiæ expendere, aut futu-
rę perſonæ i beneficio reſeruare iuxta formam iſtius. c. & dic,
φ ſic vt hic. Aut quæris, vtrum poſsit de ipſo ordinare perpe-
tuo. ſ. conferendo. & tunc aut controuerſia pẽdet inter ipſum,
& illum qui aſſerit ſe patronum ſuper iure patronatus vel alias
& ſuper idoneitate præſentati. Aut pendet inter duos præſen
tatos per patronos: aut pendet inter præſentatum per patro
num, & epm vel illum cui per epm eſt prouiſum. Aut pendet
inter duos quorum quilibet aſſerit ſe patronum ſuper iure pa
tronatus. In primis quinq; caſibus non poteſt epiſcopus, de
ipſo beneficio ordinare, ſed hẽt locũ iſtud. c. Et eſt rõ in pri-
mo caſu, quare denegatur prælato, ordinatio, ne ſi concedere-
tur ei ſemper moueret quęſtionem, vt ſic poſſet eccleſiam or
dinare: vt j. de diuor. quanto. Inſti. vi. bo. rap. §. ſed nedum ſm
2 Hoſt. hic. In alijs †vero quatuor caſibus eſt rõ, quia iniquum,
eſſet, quòd in præiudicium iuris quæſiti ſaltẽ ad rẽ præſentato,
ſeu alteri pñtatorũ ipſe eps poſſet de bñficio ordinare. ar. j. de
excel. pla. c. 2. 56. di. c. ſatis pperſũ. 16. q. 7. inuẽtũ. & hoc verũ,
niſi nõ idoneitas pñtati ſiue pñtatorũ eſſet notoria: qa tũc ſec.
vt patet i eo qđ legit, & no. ſ. de ęta. & qua. c. fi. & de filijs pſb. c.
qm̃ ſm Ho. In vlti. vero caſu põt eps de bñficio ordinare poſt
quatuor mẽſes i patronatu laico vel poſt ſex in eccłaſtico. qđ
dic, vt legit, & notat p Ho. j. de iure pat. c. qm̃. & c. ſi vero. & c.
eã te. & c. cũ p. p. Et multomagis hoc põt facere cũ lis ſi pẽdet
vt ſ. de ſuppl. ne. pla. c. 2. & hic ẽ verus iſtius. ca. intellectus ſm
Ho. & adde qđ dicã. j. de iure patr. c. j. & de hoc qđ no. Io. An.
hic, quòd patronus laicus præſentans ſcienter indignũ non pri
uatur ptãte præſentandi dixi ſ. de elec. auditis.
¶ Si quæris ad quem ſpectat cuſtodia vacantis eccleſiæ diſtin-
gue vt dicam. j. de præb. in c. in. Lateranenſi.

Ex par-

EX parte. Ad euidentiam glo.primæ.Si queris
vtrum vna, vel pluribus ſemétijs ex
cõmunicationis excommunicato ſufficiat vna abſo
lutio aut ſint neceſſe plures, diſtingue vt dicam.j.de
ſenten.excom.c.cum pro cauſa.
¶ Ad euidentiam glo.fin.ſi quæris vtrum & quando epiſcopus
ſuſpectis de crimine poſsit indicere purgationem, diſtingue vt
dicam.j.de pur.ca.c.nos inter.

1 *Ordinarius an delegatum puniat.*
2 *Ordinarius qui iuriſdictione abutatur.*
3 *Delegati iuriſdictionem an impedire ordinarius poſſit.*
4 *C. ſignificauit. ſenſus.*
5 *Delegatum negligentem emendet ordinarius.*

SIgnificauit. Si quæris, vtrum delictum
ſeu negligentia iudicis dele
gati principis Papæ, vel Imperatoris poſsit & de
beat per iudicem loci ordinarium puniri, emen-
1 dari, corrigi, vel ſuppleri, diſtingue aut qris † de
delicto, vel negligentia iudicis delegati circa cauſam ſibi com-
miſſam aut alias. Si primo modo tũc refert, aut quæris, vtrum
ordinarius poſsit ſe intromittere de huiuſmodi delicto, vel ne
gligẽtia puniendo ipſum iudicem delegatum, & videtur quod
non: quia maior & ordinario.ff. de officio eius cui manda. eſt
iuriſdictio.l.& ſi prætor.ſ.de off. deleg.c. ſane quia, ergo &c.j.
de maio. & obed. cum inferior. cum concor. Econtra videtur,
quod ſic.vnde qualitercunque delegatus principis delinquat in
iuriſdictione ordinarij, ratione huius delicti ordinarius coerce
bit eum: vt.j.de foro compe.poſtulaſti.& c.fin.de priuil.ex tua
rum.& C.vbi de cri.agi oporteat.in aut.qua in ꝓuincia vbi hoc
tenent Pe.de Bellaper.& Cy.pro hoc in auth.vt iudi. ſine quo.
ſuffra.§.dicamus coll.2.& eſt lex expreſſa ſm eos in authen.de
iudi.§.ſi.alias.§.1. & §.nullo. & §.ne autem labor cum gl.coll.6.
Vnde ſemel euenit de facto, quod quidã delegati ſtatim, quòd
partes fuerunt in præſentia ſua dixerunt ſe velle hře aſſeſſores
& iniunxerunt cuilibet parti, quòd deferrent cuilibet aſſeſſori
marcham argenti: partes vero nolebant conqueri iudici ordi-
nario, vt eos reformaret. Petrus conſultus vtrum poterant, re-
ſpondit, quòd ſic, prout ibi narrat. Quibuſdam videtur, quòd ſi
abutitur iuriſdictione ſua quo ad ꝓceſſum ordinarius qui non
2 habet ſe intromittere, † ſed ſi abutitur, male iudicando vel iu-
dicare nolendo, facit litem ſuam: vt.ff.de varijs & extraordina.
cogni.l.1.inſtitu. de obli. quæ ex quaſi male.naſ.in princ.in au-
then.de quæſtoribus.§. ſi iudex colla.6. Sed Io.An.ſ. de reſcri-
ptis.c.ſi.in ſi.dicit quòd dictum Pet.de Bellapert.quo ad aſſeſſo
res non procedit per c.ſtatutum.§. aſſeſſorem.j. de reſcr.lib.6.
Sed nec id quod dicit de coercitione delegati placet Ioan. And.
quamdiu durat iuriſdictio delegati: & ſi per id impediretur de-
legati proceſſus.ad hoc.ſ.de off.deleg.c.ſtuduiſti.j.de app.ſolli-
citudinem & quod no.ſ.de off.delega. ſuper eo. & per Hoſt.&
Ioan.Andr.& in Spe.rubr.de inquiſitione.§ 1.ad ſi.ver.Sed po-
ne quòd & per Inn. & Hoſt. & Io. Andr.j.de re iudi. de cætero.
3 Sed certe † per notata ibi poſſet dici idem ſi, etiam iuriſdictio
delegati ſit finita, vel non: ſic nec impediret in aliquo, pro hoc
quia iſtud delictum vř fieri per perſonam exemptam a iuriſdi-
ctione ordinarij.arg.92.diſt.c.fin.&c.93. diſt.ca.1.& in loco, ſeu
territorio Papæ, & ſic exempto quo ad illã cauſam a iuriſdictio
ne ordinarij exemptam.arg.j.de appel.vt noſtrum.9.q.3. cun-
cta per mundũ.& ſ.de tranſla.epi.per totum. quare punitio ſpe
ctabit ad Papam.ar.j.de priuil.c.volentes.§. nunquid ergo. li.6.
& credo quòd iſta ſeruatur de facto. Aut quæris, vtrum iudex
ordinarius poſsit ſe intromittere de ipſa cauſa cognoſcendo.&
tunc aut per delictum, ſeu negligẽtiam delegati ſouetur, & nu-
tritur euidenter aliquod peccatũ, quodcunq; ſit illud per quod
de exemplo prouinciæ, veriſimiliter timeatur, & ex quo ſcan-
dalum ſuſcitari poſsit & periculũ eſt in mora ſi tali delicto cui
denter eminenti non occurritur, & tunc dic, quòd ſic vt proba
tur hic ſm Hoſt.& Io.Andr.hic. idem Io.& Arch.3.q.3.§.ſpe-
4 cium.verſi.ei autem.gl. fin. ita † intellige iſtam decretalem ge-
neralem ſicut generaliter loquitur: ſiue iudex procedat ex offi-
cio, ſiue alio accuſante: qualitercunq; eñ tales hoc modo fue-
rint abſoluti, ſemper eſt ſupplenda negligentia delegatorũ per
ordinarium, vt hic ſm Hoſt & Io.Andr.licet Inno. dicat aliter
qñ accuſator interuenit: aut per delictum, ſeu negligentiã dele-
gati tale delictum non nutritur, nec eminet euidenter. Et tunc
de tali caſu ſe intromittere non poteſt.ſ.titu. proximo.ca.ſtu-
duiſti.de off.dele.c.paſtoralis.§. præterea. & c.ſuper eo.cum ijs
quæ ibi dixi poſt Hoſt.& Io.Andr.j.de appel.c.vt noſtrũ. cum
ibi notatis. Si quæris de ſecundo membro principali, ſcilicet,
de delicto, ſeu negligẽtia damnabili ipſius delegati, alias quam
circa cauſam ſibi commiſſam, tunc indiſtincte ordinarius loci
ſuperior ſuus poterit ipſum corrigere, & de hoc punire & ma-
le acta in ſtatum debitum reformare.ſ.eod.tit.c.1. cum ibi no.
pro hoc notata per Inno.j.titu.2.c.cum inferior. & clarius per
Archid.j.de conſti.c.2.in glo. hic habes. & in glo. ſeque. lib.6.
Vnde delegatus principis per talem delegationem ſibi factam
a iuriſdictione ordinarij non eximitur. argu. de maio.& obed.
c.per tuas. nec hoc reperitur iure cautum: ergo non eſt ſuper-
ſtitioſis adinuentionibus præſumendum. 2.q.5.cõſuluiſti.& ſ.
de tranſla.e ꝓi.c.inter corporalia.§.ſed neq; in fine.

1 *Exemptos coram epiſcopo de omni cauſa reſpondere.*
2 *Epiſcopum moribus de quibus cognoſcat.*
3 *Monacho delinquente, cuius eſt cognitio & coercitio.*
4 *Epiſcopus de quibus criminibus cognoſcat.*
5 *Abbas quas cauſas, an non, cognoſcat.*
6 *Iuriſdictionis moribus quæſita vis.*
7 *Epiſcopus quæ concedere, an non poſſit.*

QVanto. Si quæris vtrũ cognitio ſeu correctio
monachi ſpectet primo loco ad abba-
tem. Io.notat ꝙ ſic.11.q.3.qui reſiſtit. Ego Henri-
cus credo opinionem Hugo.recitatam hic in glo.ſic
1 patet veriorem. Vnde † refert, aut quæris de exemptis a iuriſ-
dictione epi, & tales reſpondebunt tam in ciuilibus, quã in cri-
minalibus, vel coram ſuo ſuperiore: & ſi hoc ſibi competat de
cõſuetudine legitime præſcripta vel ex tenore priuilegij & ita
intelligo glo.accur.C.de epi.& cle. aut. cauſa quæ ſit cũ mona-
cho. in 2.glo. vel coram Papa, vel legato de latere vel de legato
ipſius, vt not.ſ.de off.legati: quod tranſlationem.j. de in integ.
reſti.c.2. Vnde tenor priuilegij eſt ſequendus.j.de priuil.porro.
Fallit ſm id quod legitur, & notatur.j. de priuile. volentes.li.6.
2 Aut quæris de nõ exemptis: & tunc † aut de hoc eſt certa con-
ſuetudo præſcripta per epm, vel per Abbatem, & illa eſt ſeruan
da.9.q.3.conqueſtus.j.de foro compe.cum contingat. de præ-
ſcrip.ad aures.de exceſ.prẹla.accedentibus.& hoc expreſſe not.
Hoſt.in ſumma de tẽpor.ordi.§.& cui ad fin.ſub.§.ſed nunquid
religioſus verſi. puto in ijs &c. Aut non, & tunc aut quæris de
ijs quæ ſpectant ad officium Abbatis & ad regulam monacha-
lem, vt quia exiuit ſine licentia abbatis monaſterium (vel alias
deliquit contra regulam monachalem) & tunc ad ſolum Abba
3 tem pertinet † cognitio, & correctio.vt 11.q.1. de perſona. &
j.de ſtatu mona.c.cum ad monaſterium.§.ſi vero. Abbates.&
hic.& in hoc concordat quod no. Hoſt.j.de ſtatu mona.c.in ſin
gulis.& dic ad ſolum abbatem ſine conuentu: vt no.Hoſt.j.de
appel.reprehenſibilis in ſi.& Io.Andr.ibi poſt eũ. & Archi.18.
q.2.nullam. Aut agitur criminaliter in figura iudicij de ijs, quę
4 ſunt delicta quo ad oẽs † vt furtum, homicidium, & ſimilia: &
tunc ad ſolum epm ſpectat cognitio & correctio vt videt eſſe
caſus.18.q.2. hoc tñ ibi qñ dicit atq; extra regulam acta corri-
gere, &c. & in c.abbates. Ad quod facit ꝙ nomen Abbatis po-
tius eſt ſollicitudinis, ꝗ honoris, vt ibi & no.ſ. de æta. & quali.
tuam. Sed eſſe iudex eſt honor.C.qñ prouo.non eſt neceſ.l. vlt.
& j.de app.vt debitus honor.ar. etiam ad hoc.9.q.3.ca.2.& 93.
diſt.nulla.& iſtam opinionem Hug. tenent Io.& Lau. in c.alle.
hoc tñ & Hoſt.in d.ver.puto in ijs. & de off. Archi. dilecto.&
j.de exceſ.præla.c.nimis praua.ver. nec in ijs ſuper verbo corri
gendis.& Hug.& Laur.& Arch.in c.alleg.qui reſiſtit.cum qua
opin.ſatis concordat Inno.hic in gl. & ſic vř in ver. hoc autem
& Hoſt.& Io.Andr.poſt eum. & Arch.in d.c.hoc tñ.glo.ſi. &
Aſtenſis.li.6.tit.ꝙ ordinandus debet eſſe nõ neophitus. in fin.
& pro hoc facit.C.de iuriſdi.om.iud.l.magiſterie. cum ibi no-
tatis.in 1.glo. Aut quæris de contractibus, vel quaſi.& tunc co-
gnitio ſpectat ad epm, vt.C.de epiſ.& cler. in aut. cauſa quæ ſit
cum monacho.cum ſuis concor. Nam ex contractu quem ipſe
facit licite non conuenietur ipſe ſed monaſterium. & tunc iu-
dex ſimul & reus eſſe nõ poteſt. ſm Inn.& Hoſt. quinimò mo
nachus non poteſt ciuiliter conueniri cum nec propriũ habeat
12.q.1.nolo.& c.non dicatis ſm Ioan. Andr. Et eſt notandum
5 ſm Hoſt.& Io.Andr. hic, ꝙ ſi Abbas habet ſub ſe clericos ſe-
culares, vel etiã monachos in alijs monaſterijs: & in alijs dioce
ſibus poterit audire cauſas ipſorũ in ſuo monaſterio. In alijs au
tem locis ſiue diœceſibus ipſas de iure audire nõ poteſt. ar.79.
diſt.c.1.ſ.de æta.& quali. cũ contingat. Nec mirum quia idem
eſt de epiſcopo ſi in aliena diœceſi aliquos clericos ſubditos ha
beat. Nam & ſi cauſas ipſorum in ſua diœceſi poteſt audire, non
tñ in aliena. Et eſt ratio, quia nõ poteſt ibi ſedere pro tribuna-
li ſine

li ſine licentia illius, cuius eſt diocesis, vt patet in eo quod legi-
tur & notatur.ſ.tit. 1.q. tranſlationem.& c.nouit.& de vſu pal.
c.ex tuarum.in fin.& j.de ſtatu.mona.c.in ſingulis.§. ordinen-
6 tur.& niſi hoc habeat ex priuilegio.vt j.de exceſ.prel.a.† acce-
dentibus.ad finem vel de cōſuetudine iam praeſcripta quę cum
iuriſdictionem det in rebus & perſonis.vt patet in eo quod le-
gitur & notatur in praedicto.c.cum cōtingat. Multo fortius &
in locis: ar.ff.de ędil.edic.l.iuſtiſsime.12.q.1.pręcipimus. Dum
modo ex hoc limites non contingat cōfundi: alioquin contra.
vt patet in eo quod legitur & notatur.j.de paroch. ſuper eo.de
decimis cum ſint homines. in fin. Si quaeras, quomodo poteſt
vnus epiſcopus hr̃e ſubditos in alia diocesi? Reſpondeo eo mo
do quo & Abbas. Nam ſicut Abbas poteſt hr̃e eccleſias in alia
diocesi, quarum rōne clerici ipſarum ipſi ſubſunt, ſic & multo
fortius eps. Veruntamen hęc ſubiectio de iure cōi magis reſpi
cit temporalia, q̃ ſpiritualia quamuis & vtrunq; reſpicere poſ-
ſit, vt patet in eo, quod legitur & no.j.de priuil. cum & planta-
re.§.in eccleſijs ſm Hoſt.& Io.Andr.& ſatis concor.quod ipſi
notant in praedicto.c.nouit dicentes, q. ſi eps poteſt mihi con-
7 cedere† vt ſubditos ſuos in diocesi mea iudicē quod dicit Ho.
nulli venire in dubium. hoc tñ cum ſubditi conſentiunt ne ſit
contra.j.de offic.ordi.ſi eps.li.6. quare non poterit concedere,
q. ſubditos meos iudicem in ſua diocesi cum maior ſit cōmiſ-
ſio perſonae, quam loci vt in praedicto c.pręcipimus.& l.iuſtiſ-
ſime & qui poteſt maius, &c. Item poteſt mihi concedere, vt
ſubditos ſuos in ſua diocesi iudicem.9.q.2.& 3.per totum.er-
go q. meos in ſua: quia qui poteſt totū, poteſt & partem.ſ.de
off.dele.c.paſtoralis.§.1.ff.de rei vendi.l.quae de tota.Item cum
poſsit hanc poteſtatem dare priuato, quem facit officialem. de
inſti.c.3.de foro compe.c.Romana.& de appel.Romana.lib.6.
quare non poterit hanc poteſtatem dare epiſcopo venienti ad
diocesim ſuam? Ratio non apparet: & ſecundum hoc intellige
quod no.in ſumma.eo.tit.§.& in quo loco. Hoſt.& Ioan.Andr.

AD reprimendam. Ad euidentiam glo. hoc & ideo dicit &
gl.ſicut poteſt, ſi quaeris infra quod tempus excom-
municatus per dioceſanum poterit appellare ad me
tropolitanum, & vtrū metropolitanus huiuſmodi excōicatum
abſoluere poſsit, diſtingue vt dicam.j.de ſen.excō.per tuas &c.

QVod ſedem. Ad euidentiam glo.1.circa fi. ſi quaeris, vtrum iudex poſsit
alij, ſeu alijs committere vices ſuas, diſtingue vt di-
xi.ſ.de off.deleg.c.fin.

1 *Epiſcopus ſubditorum praelatis querelas moribus audit.*
2 *Abbas quando, excluſo epiſcopo, ſubditorum querelas audit.*
3 *Conſuetudinis forma attendenda.*
4 *Excommunicare ſubditos ſuffraganei an poſſit Archiepiſcopus, extendu. 5.*

PAſtoralis. Ad verificationem primae gl. Ber.
hic. Si quaeris vtrum eps poſsit co
gnoſcere per modū ſimplicis querelę de cauſis ſub-
1 ditorum praelatorum † ſibi ſubiectorum, refert, aut
priuilegium, vel conſuetudo quod, vel quae dat iuriſdictionem
inferiori praelato ſubdito epo non ſubtrahit ſubditos, in quos
dat iuriſdictio ab immediata ſubiectione, ſeu iuriſdictione ip-
ſius epi. imò epiſcopus cum ipſo vel ſine ipſo interdum cōſue-
uit cognoſcere & tunc dic q. poteſt.& ita intelligo opin. Hug.
Tan.Vinc.Goff.Inno.Hoſt.& Abb.hic.& Innoc.& Hoſt.ſ.eo.
cum ab eccleſiarum.& Hoſt.in ſumma.eo.ti.§. quod pertinet.
ſub.§.ſunt aūt indiſtincte.ver.quid de ſubditis, ar.pro hoc.j.de
2 for.cōpe.c.propoſuiſti. Aut † priuilegium, vel conſuetudo dans
iuriſdictionē ipſi inferiori praelato ſubtraxit ſeu exemit in to-
tum ſubditos in quos dat iuriſdictio ab immediata ſubiectio-
ne, & ſub iuriſdictione epiſcopi ita, q. de cōſuetudine ſolus in-
ferior excluſo epo cognoſcere conſueuit, & tunc nō poteſt: ni-
ſi per viam appellationis: & ita intellige opin.Ioan.hic.& Laur.
idem cum eo.arg.j.de foro compe.cum cōtingat. Vnde dic, q.
3 † forma cōſuetudinis, ſeu priuilegij eſt in talibus attendenda.ſ.
de conſuetudi.cum dilectus.& j.de priuil.porro.& ita concor-
dantur opiniones cōtrariae, vt iura pro eis inducta ſm opinio-
nem Abb.hic. & bene, vt credo, cum quo concordat Io. Andr.
hic dicens, q. inferiori praelato de priuilegio, vel conſuetudine
poteſt competere q. prius debeat eſſe cauſa coram epo. & tūc
non poſſet per epm praeueniri vt probatur in c. cum cōtingat.
& ſ.de off.Arch.c.fi.j.eo.irrefragabili.§.exceſſus, & quod not.
Hoſt.j.eo.ca.pen. gl.fi. alias aūt is qui primo citauit eps vel in-
ferior ordinarius ille pcedet. Sed quid, ſi ſimul citauerunt am-
bo ita q. non apparet quis primo puto. arg. c.ſi a ſede. de praeb.
lib.6.quòd coram epiſcopo debeat eſſe iudicium ſm Io. Andr.
4 ¶ [Si quęris ſi archiepiſcopus ferat ſnīam † excōmunicationis
in ſubditos ſuffraganei vtrū excōicatio teneat, refert, aut fert
ſnīam excōicationis in eos, in caſibus in quibus eſt iudex eo-
rum, vt tunc tenet.arg.ſ.de off.deleg.c.1.ſ.eo. duo ſimul.& 11.
q.1.peruenit. Aut in caſibus in quibus non eſt iudex eorum &
tunc aut probabiliter creditur eſſe iudex puta quia ad eum eſt
appellatum & tunc idem arg.j.de appel. ſi duobus.& dic vt ibi.
Aut non creditur probabiliter eſſe iudex, & tunc dicunt Laur.
& Io.9.q.3.ca.2.in gl.hic videtur q. tenet ſnīa.arg.in aut.de de-
fen.C.1.§.ſi vero egerint.& pręcedenti.& §.pen.coll.3. ſed Hug.
Bart.Brixienſis.& Archi.ibi cōtra dicentes, q. non tenet. idem
Inn.& Hoſt.hic & Io.26.q.6.§.1.in gl.hoc tñ. & Goff. in ſum-
ma de ſent.exc.§.ſed quęritur an eps.ver.ſed non idem arch.j.
de off.vica.c.1.& de fo.compe.Romana.in fin.lib.6. arg.3.q.6.
peregrina.6.q.3.ſcitote.9.q.2.c.2. autem. Quod dictum eſt de
5 excōicatione, † idem intellige in abſolutione, ſcilicet, q. ſi ar-
chiepiſcopus abſoluat de facto excōicatos ab epo in caſu non
conceſſo a iure, q. non valet abſolutio tanquā a non ſuo iudice
facta.& per iſtud c.& hāc opi.tenet Ho.in ſum.de ſen. exc.ſub
§.eſt & alia regula.ver.ſed quęritur an eps.& Gof. in ſumma.ti.
de ſent.excom.q.93.licet Ray.eod.titu.§.25. contra. & male.]

1 *Electionem negligentia, deuolui ad epiſcopum.& 2.*
3 *Electio quando ad archiepiſcopum deuoluatur.*

IRrefragabili.§.exceſſus. Si capitulū ca-
thedralis eccleſiae ſit negligens in eligendo, vel iudi
1 cando. Si quaeris † nunquid & qñ poteſtas eligendi
vel iudicandi ad epm deuoluetur, diſtingue, aut epiſcopus non
eſt de capitulo prout eſt qñq; in quibuſdā eccleſijs.ſ. de reſcri-
ptis eam te. & tunc ad eum per negligentiam capituli poteſtas
huiuſmodi deuoluetur, vt hic.& j.de conceſ. pręb.c.nulla.in fi.
2 Aut † eſt de capitulo, & tūc aut vt epiſcopus, ſed vt canonicus,
& tunc, capitulo negligente eligere vel iudicare, ad ipſum epm
ius eligēdi vel iudicandi deuoluitur: & hoc niſi dolus eius in-
teruenirėt: puta quia dolo pcuraret electionem nō fieri, vt ad
eum deuolueretur poteſtas: quia tūc ſecus: vt.j.de cōceſ. pręb.
3 poſtulaſti. aut eſt de capitulo non vt canonicus, † ſed vt eps &
praelatus & tunc per negligentiam capituli nō ad ipſum, ſed ad
archiepiſcopum poteſtas deuoluitur eligendi vel iudicādi vt in
c.allega.poſtulaſti.in principio ſecundū Iono.hic & pro vtroq;
membro facit.j.de appel.c.a collatione.lib.6.& de hoc vide ple
nius quod dixi.ſ.de elec.cum in cunctis.in fin.§.fin.

1 *Mulcta quando ob quaeſtum impoſita.*
2 *Mulctas ob pios vſus recte imponi.*
3 *Paſtorum officium.*
4 *Paſtor peccantibus ne complaceat.*

§. Prouideant. Si quaeris vtrum ſuperiores praeſu-
mantur propter quaeſtum pęnas pe
cuniarias imponere, refert, aut eas nō cōuertunt in pias cauſas,
1 [ſed imburſant:] & tunc † praeſumuntur eas imponere ppter
quaeſtum vt hic.& C.ad l.Iulia. repe.l.3. Aut eas conuertunt in
2 pios vſus, & † tunc poſſunt tales pęnas, ſi peccator magis eas ti-
meat imponere & leuare: vt j.de praeſ.imp.c.literas. & c.fin.de
pęnis.& c.2.de ſent.exc.grauem. ſm Hoſt.hic. & j.de homici.
c.pro humani.lib.6.vbi ipſe & Io.Andr.poſt eum conſulunt q.
ad euitandum ſuſpitionem auaritię tales poenas faciant cōuerti
in pias cauſas. In ijs concordant Hoſt.Io.Andr.ſ.de off.vica.c.
vlt.licet enim inferiorum non ſit iudicare de epis, vtrum, ſcili-
cet, bene operentur. ad Romano.c.14. Tu quis es, qui iudicas
alienum ſeruum? Dño ſuo ſtat, aut cadit. Eſa.3. Stat ad iudican
dum dñs.& ſequitur verbum durum ad praelatos. Vos eñ de-
paſti eſtis vineam meam.& rapina pauperis in domo veſtra. &
ad Romanos.8.Prudentia carnis mors eſt. prudentia aūt ſpiri-
tus vita & pax qm̄ ſapientia carnis inimica eſt Deo.concor.23.
3 q.4.§.ex ijs omnibus. Vnde † caueant, ne ſint de illis, de quibus
loquitur Gregorius.43.diſt.ſit rector.in princip.ibi. Sunt nanq;
rectores improuidi humanam amittere gratiam formidantes
loqui libere recta pertimeſcunt & iuxta veritatis verbū. alias,
verbum nequaquā gregis cuſtodię paſtoris ſtudio deſeruiunt,
ſed mercenariorū vice deſeruiunt: quia veniente lupo fugiunt
dum ſe ſub ſilentio abſcondunt. Hinc dñs per prophetam eos
increpat, dicens canes muti nō valentes latrare. Eſa.56.c. hinc
rurſus conquęritur dicens in Ezechiele non aſcendiſtis ex ad-
uerſo,

uerſo,neq; oppoſuiſtis vos murum pro domo Iſrael: vt ſtare-
tis in prælio in die dñi Ezech. 13.c. Ex aduerſo quippe aſcen-
dere eſt pro defenſione gregis voce libera huius mūdi poteſta-
tibus contraire. & in die dñi in prælio ſtare eſt prauis decertan-
tibus ex iuſtitiæ ſauoris amore reſiſtere. &c. Non timeant per
ſequentes: quia beati ſunt qui perſecutionē patiuntur propter
iuſtitiam: qm ipſorum eſt regnum cœlorum. Matthei.5.c.43.
diſt.ſcimus. in fin. Nam ſm Apoſtolum ad Galatas.1.c. Si ho-
minibus placerem, Chriſti ſeruus non eſſem. Et recitatur in d.
c.quòd ad vos. Ad idem Dauid in pſalmo.lib. Qm̃ Deus diſsi-
pauit oſſa eorū,qui hominibus placent. Ad idem.45.diſt.c.ſed
4 † illud ibi,ꝙ vno peccāte ira, ſuper oēm populum venit, quod
accidit,qñ ſacerdotes,qui populo prȩſunt erga delinquētes be-
neuoli videri volunt,& verentes peccantium linguas, ne forte
de eis male loquantur:& ſic ſacerdotalis ſeueritas immemores
nolunt cōplere,quod ſcriptum eſt.j.ad Corinthios. ca.5.& j.ad
Timo.5.c.peccantem coram omnibus argue:vt cȩteri metum
habeant.& iterum, Auferte malum de vobiſmetipſis nec ſupe
rior de peccatis ſubditorum tenebitur reddere rōnem, ſi non
erit,quod ſibi imputetur: cum enim greſſus hoīs a dño dirigan
tur: nec ſint in homine viȩ eius Prouerb.16.corripere quidem
poteſt corrigere autem non valet. Pulſare poteſt, non aperi-
re: manus comprimere, non animum mutare.47.diſtin.c.non
enim. & c.quod ad vos.

CONQUERENTE. Si quæris,quoties quando, & qualiter Epiſcopus, vel
Archiepiſcopus eccleſiam ſibi ſubditā poſsit, & de-
beat viſitare,& procurationem exinde recipere, ſeu
charitatiuum ſubſidium petere,& leuare, diſtingue, vt dicam.
j.de conſi.ca.cum Apoſtolus.

¶ De officio iudicis. Rubrica.

1 *Iudex ob aduocati familiaritatem recuſabilis.*
2 *Iudex aduocato fauens recuſandus.*

1 EX LITERIS. Si quȩris,vtrum propter familia
ritatem exiſtentem inter † iudi-
cem, & aduocatum alterius partis alia pars poſsit
iudicem recuſare, refert, aut ipſe iudex eſt fami-
liaris,vel ſubiectus aduocati:aut econtra aduoca-
tus eſt familiaris,vel ſubiectus iudicis. Primo caſu poteſt pars
aduerſa ipſum iudicē recuſare.ar.j. de appel.c. ex inſinuatione.
Nam in hoc caſu magis timetur de peruerſione iudicij, quàm
in caſu ſequenti cum in partem dicti alias dñi aduocati qui po-
teſt deprimere cū procliuior fiat.ar.16.q.2.viſis ſm Hoſt. hic.
2 In ſcđo caſu refert,aut † iudex nimis fauet aduocato familiari,
aut nō: ſi ſic tunc pōt recuſari: vt j.vt lite nō cōt.c.accedens.2.
Si non,tunc nō pōt recuſari,vt in textu.& in gl. Vnde ex modo
& circunſtantijs in libello recuſationis appoſitis hic bonus ar-
biter terminabit.s.de off.deleg.ſuſpitionis ſm Hoſt. & Io.An.

1 *Iudiciarij officij exercendi modus duplex. & eorum vis.2.*
3 *Iudicis officium varie implorari.*
4 *Lis officio proprio motu impertito non conteſtanda.*
5 *Iudicium in genere & ſpecie exerceri: eiuſque rei diſcrimen & vis. & 6.*
7 *Litis ordo, officio impetrato ſeruandus.*
8 *Officio in incertum impetrato lis conteſtanda.*
9 *Electio qui confirmanda.*
10 *Litem officio acceſſorio, non conteſtari.*

1 IVDICIS. Si quæris quot modis iudicis officium
exercetur,dic ꝙ principaliter † duob'
modis. Vno modo proprio motu iudicis, quamuis
nihil petatur a partibus: debet enim proprio motu
cuncta rimari vt.30.q.5. iudicātem debet etiam ſnjam certam
ferre, vt Inſtit.de actio.§. curare. & lites dirimere.j. de dolo &
contu.finem.& c.generabilis. malicijs hoīum obuiare.ff.de rei
vend.l.in fundo.s.de reſcriptis.plerunq;. & c.nōnulli.arctare.j.
de excep.paſtoralis.crimina punire.j.de ſen.excō.c.vt ſame.&
.ff.l.Aquil.l.ita vulneratus.æquitatem hſe præ oculis. Secundo
2 † modo exercetur ad inſtantiam partis, & tunc exercetur alte-
ro de tribus modis. Nam aliqñ exercetur pro actione: aliqñ de-
ſeruit actio: aliqñ de plano imploratur,aliquādo exercetur pro
actione.ff.de mino.l.in cauſe.in principio,quod met.cau.l.me-
tum.§.ex hoc edicto.j.de reſtit.in integr.c.1.& per totum.quo
caſu lis eſt conteſtanda: vt hic.aliqñ deſeruit actioni ꝓpoſitæ,
vt in actionibus arbitrarijs ſtricti iuris.ff. de eo quod certo lo-
co.l.3.& 4.de ædil.edic.l.ædiles.§.item ſciendum.j. de reſtitu.
ſpolia. grauis;. & de pœnis calumniam quo caſu non requiritur
3 litis conteſtatio,niſi ſuper principali. † Aliqñ imploratur de pla
no. & tunc aut imploratur in iudicio, aut extra iudicium. Si in
iudicio tunc qñque imploratur ante litem conteſtatam,& ſine
litis cōteſtatione,vt qñ petitur aduocatus. vt s.c.proximo. vel
locus tutus aſsignari.j.de app.j.de app. ex parte vel iurm a de-
bitore præſtitum relaxari.j.de iureiur. ca.1.qñque imploratur
poſt litem conteſtatam,& quando petitur locus tutus aſsigna-
ri.j.de ſpon.cum locum.& circa interrogationes, & reſponſio-
nes: vt.j.de confeſ.c.ſtatuimus.lib.6. qnq; extra iudicium im-
ploratur:vt.ff.de off.præſi.l.congruit.& de vſufru.l.æquiſsimū.
ſecundum Hoſt.hic & in ſumma.eo.titu.§.vtrum deſideret.&
de hoc plenius in Spec.titu.de off.iudicis.§.2.& 3.
¶ [Si quæris,vtrum ex officio iudicis lis debeat conteſtari, re-
fert,aut officium iudicis exercetur,ſeu interponitur principa-
liter loco actionis,aut exercetur, ſeu imploratur incidenter,&
acceſſorie. In primo caſu refert quia aut exercetur,vel interpo
nitur ex mero motu,& officio iudicis ad nullius partis petitio-
nem. Aut ad partium ſeu alterius ipſarum petitionem, aut eis
4 inuitis. Si vero † motu iudicis, & ad nullius partis petitionem,
vt cum iudex generaliter inquirit volens purgare prouinciam
ſuam malis hominibus: vt.ff.de off.præſidis.l.congruit. & s.de
off.ordi.ca.1.vel cum audita ſubditorum infamia ad inquiſitio
nem exceſſuum ex officio ſine cuiuſcunq; petitione procedit:
vt.j.de accu.c.qualiter & qñ.2.q.1.Deus omnipotens.de ſimo.
c.licet hely.86.diſt.ſi quid vero. Item cū ex officio ſuo inqui-
rit ſuper vſura.iuxta.c.ad noſtram.2.j. de iureiuran. Item cum
inquirit de ſuſpecto tutore: vt.ff. de ſuſpec. tut.l.3.§. præterea.
Item cū prælatos ſuſpectos ab adminiſtratione remouet: vt.s.
de offic.deleg.c.venerabili.3.q.2.quia ea.j.de accu.cum dilecti.
de ſimo. licet Hely. vel cū damnis eccleſiarū occurritur, quod
facere poteſt: vt.j.de inſti.c.cum veniſſent. in fi. in eo caſu di-
cit Spec.tit.iſto.§.2. in principio, ꝙ litis conteſtatio nō eſt ne-
ceſſaria, ſed ſunt illi, cōtra quem ꝓceditur exponenda capitu-
la,ſuper quibus inquiritur contra eum.arg.j. vt lite non conte.
c.qm frequenter.§.ſunt & alij.j.de accu.c.qualiter & qñ.2.§.de-
bet.& 11.q.3. eorum. Sed ego Henricus credo ſic diſtinguen-
5 dum, quia aut iudex officium ſuū exercet † generaliſsime non
contra aliquam perſonam,vt qñ inquirit generaliter viſitando:
& tunc nec libellus, nec litis conteſtatio eſt neceſſaria: ſic po-
teſt intelligi.s.tit.proximo.c.1.j.de ſta.mona.c.in ſingulis.& c.
fin.& de cenſi.c.Romana.§.ſane.lib.6.Aut iudex officium ſuū
exercet contra incertas perſonas: & tunc idem.vt j.de ſen. ex-
com c.Romana.§.ſed nec in ſpecie. & c.caueat. & idem qñ in-
quirit ſuper ſtatu eccleſiȩ: tam in capite,quam in membris, vt
j.de re iudi.c.cum I.& A. & c.cum olim. alias de teſti. cū olim.
de accu.c.qualiter & qñ.j.& s.de elec.per inquiſitionem.vt no.
Spe.tit.de inqui.§.nunc tractemus.in 1.colla.ver.ſed certe. Aut
6 iudex exercet officium † ſuum ſpecialiter contra certam perſo
nam: vt qñ inquirit contra certam perſonam ſuper aliquo deli-
cto, & tunc aut procedit cōtra eum ad finem, ꝙ ſe emendet &
pȩniteat de cōmiſſo: & tunc non credo, ꝙ litis conteſtatio ſit
neceſſaria, ſed quod poſsit procedere ſummarie,& de plano, vt
.j.vt lite non conteſt.c.qm frequēter.§.ſunt & alij. & ar.no.per
Hoſt.j.vt eccle.benefi.ſine di.con.c.vnico. Aut procedit cōtra
eum vt puniatur iuxta demerita ſm formā c. qualiter & qñ.2.
& j.de ſimo.c. licet Hely.& tunc refert, aut ille, contra quem
procedit,eſt prȩſens in iudicio: & tunc lis eſt cōteſtanda,& or-
do iudiciarius per oīa eſt ſeruandus: alias proceſſus nō valeret,
vt.j.de pur.ca.c.cū dilectus. Aut eſt abſens per contumaciam,
& tunc poterit iudex procedere lite non conteſtata in.§. allega.
ſunt & alij.vt not.Ber.& Hoſt.in c.alleg. qualiter & qñ.2.1.glo.
& clarius.G.de Monte Lau.extra de off.ordi.ca.1.ſuper verbo
iniunximus.in cle.pro hoc not.per Ber.& Hoſt.j. qui filij ſunt
legi.per venerabilem.§.præterea. in glo. vt 2.q.6.& in Spec. tit.
de teſte.§.nunc tractemus in fi. Sed hoc fallit in caſibus,in qui-
bus etiam partibus præſentibus, poteſt ꝓcedi lite non conte-
ſtata.de quibus extra de iudi.diſpendioſam. & de verb.ſigni.ca.
ſæpe contingit. in cle. ¶ Si officiū iudicis interponitur,ſeu im-
ploratur ad petitionē partis petentis aliquid dari vel fieri, tunc
ſubdiſtingue,aut petit aliquid dari vel fieri contra certam per-
ſonam: aut contra incertā perſonam.aut contra nullam. Si con-
7 tra certam tunc habet locum illud.c.quia † tunc datur libellus:
& ſit litis conteſtatio.vt.ff.de mino.l.Pomponius.alias Papinia
nus.§.vlt.& in l.in rem.alias incipit in cauſæ cognitione.§.cau-
ſa cognita.& j.de re.eccle.nō alie.c.ad noſtram.poteſt etiā poni
exemplū in denunciatione in qua proceſſus lite non conteſta-
ta habitus nō valeret. Vnde iudex eo caſu debet ꝓcedere con-
tra contu-

tra contũmacem ad annotationem bonorũ vel alias prout no-
tat Io.ĵ.de dolo & cõtu.c.veritatis.3.q.9.decreuimus. & 11.q.
3.c.quicunq;.& c.rurſus.& hoc notat.G. de Monte Lau.de off.
ordi.c.1.in cle.& Spec.tit.iſto.§.2.in fi.& tit. de inquiſitione.§.
nunc tractemus. ver. ſi aũt inquiratur. & G. de Monte Lau. &
Genen.de re iudic.paſtoralis.in cle. licet Ber. contra & male in
c.allegato,qm frequenter. in principio & de iureinr. ad noſtrã.
8 2.glo.fin.Si contra incertam perſonam,tunc † non eſt neceſſa-
ria litis cõteſtatio, ſed res iudicis officio expeditur, verbi gra-
tia, ſi mihi furtum factum fuerit & neſcio per quem ſacerdos
parochialis me petente ex officio ſuo poteſt excõicare furem
incertum:vt.s̈.de off.ordi.c.ſi ſacerdos. Idem in illo,qui famo-
ſum libellum cõpoſuit,vt 5.q.1. quidam . Idem in caſu vbi epõ
impotenti petitur dari coadiutor.ĵ.de cle.ægro.ex parte.eo.tit.
c.fin.li.6. Idem cum inquiritur generaliter ſuper ſtatu eccleſiæ
tam in capite,q̃ in membris aliquo inquiſitionem proſequẽte:
vt.ĵ.de teſti.cum olim & no.Spe.in verſi.alleg.ſed certe. Si im-
ploratur contra nullam perſonam,eodẽ modo non eſt neceſſa-
ria litis cõteſtatio, vt ſi eſt infamis qui nõ poteſt teſtificari vel
poſtulare niſi pro certis perſonis petat reſtitui ad famam ſuam
.ff.de poſtu.l.1.§.de qua. & 3.q.7.§. tria. verſi. alij enim omnes.
9 Item,qñ petitur electio confirmari.s̈.de elec.poſtquam,† quo
caſu nihil petitur,ſed ſolius iudicis officio confirmatur,vel in-
firmatur.s̈.de elec.nihil eſt . & c.cum nobis olim. ibi duximus
ex officio noſtro ſicut decuit ꝓcedendum . Item cum minor,
qui damnoſam adijt hæreditatem . & debitis oneratã petit re-
ſtitui contra factum ſuum vt ſibi liceat abſtinere, vt in aut. hic
allegata.ſi omnes.C.ſi vt ab hæredi. ſe abſtineat. Item genera-
liter contra nullam perſonam imploratur quoties aliquid peti-
tur,quod petenti prodeſt,& nulli obeſt.C de præci. impe.offe.
l.reſcripta.& 25.q.2.§.reſcripta. Si vero inuitis partibus inter-
ponatur officium iudicis,tunc non eſt neceſſaria litis conteſta-
tio:vt qñ epiſcopus ex officio ſuo inquirit de viribus matrimo
nij.ĵ.de eo qui cogno.cõſan.vxoris ſuę ſuper eo.de diuor. por-
ro vel excõicat coniuges in illicita copula exiſtentes: & admo-
nitione epĩ ſeparare nolentes.s̈.de offic.ordi.ſignificauit. Idem
in caſu.ĵ.de app.abbate. in fi. idem ſi aliquis peteret repelli ex-
cõmunicatum a iudicio vel a cõmunione aliorum.ĵ.de except.
c.exceptionem.& eo.tit.c.pia.lib.6. Si quæris de ſecundo mem
10 bro principali ſcilicet qñ officium iudicis † imploratur ſeu in-
terponitur incidẽter & acceſſorie: & tunc nõ eſt neceſſaria litis
cõteſtatio. nec libellus neceſſarius vt hic.& pone exemplũ.ĵ.de
reſti.in integr.c.2.& c.auditis.c.ſuſcitata.c.coram.& c.cauſa.ff.
de rei vendi.l. ſi quis poſt acceptum.& de hoc hic habes plura
exempla per Inn.& Spec.hoc tit.§.2.& §.incidẽter per totum.

¶ De maioritate, & obedientia. Rubrica.

1 *Iudicem iniuriarum conueniri poſſe.3.*
2 *Iudex temporaneus non niſi finito officio conueniendus fallit.4.*
5 *Obedientia quando, vel non, iuranda.*
6 *Obedientia quo affectu ſeruanda.*

1 REgebatur. Si queris vtrum iudex pro iniu-
ria cõmiſſa † per ipſum (quia be-
ne poteſt iniuriam facere:vt C.de appel.l. ſi quis ꝓ-
uocatione, vel pro alia cauſa) poſsit durante officio
conueniri,diſtingue,aut eſt minor iudex,& tũc ſic: vt.ff.de in-
iurijs.l.nec magiſtratibus. Aut eſt maior iudex : & tunc aut eſt
2 iudex tpalis,aut perpetuus. Si eſt tpalis tunc † non tenetur re-
ſpondere niſi depoſito officio : vt in l.alleg. nec magiſtratibus.
Bene tñ canet quod ſtabit iuri finito officio: vt.ff.de adulterijs.
l.ſi adulterium.§.fin.& de iudi.l.pars literarũ. Si eſt perpetuus,
3 † tunc ſtatim poterit conueniri,vt.ff.ſi cer.pet.l. præſidis,alias
ius ſuum imperpetuũ amitterent damnum paſsi : cum morte
crimina extinguantur.C.ſi reus vel accuſator mor.fue.l.1.& 2.
Et licet lex videatur dicere quod in hoc caſu ſit primo a prin-
cipe licentia impetranda: vt.ff.de in ius vo.l.2 §.fin.& de fidei-
com.lib.l.cum vero.§.fin.& l.ſequen. ſm tñ iura canonica non
oportet,vt probatur.ĵ.de reſti.ſpoliato. conquęrente cum ſuis
4 concor. ſm Hoſt.& Io.And. hic. Sed † quod dictum eſt de iu-
dice temporali, fallit in caſu , vbi propter delictum in admini-
ſtratione cõmiſſum conuenitur,vt quia opprimit ſubditos : vt
C.ad l.Iulia. repet. l.Iubemus . in authen.de iudi. ſine quoquo
ſuffra.§.neceſsitatem . Et quod dictũ eſt quod ſi eſt perpetuus
poterit durante officio cõueniri. Idem dico ſi eſt dubiũ vtrum
ſit perpetuus, vel tpalis, vt quia iuriſdictio ipſius non eſt certo
tpe limitata quia tunc perpetua reputatur. arg.ff. de excuſatio.
tutorũ.l.iuriſperitos.& de condi.indebi.l.ſufficit cum l.ſequen.

& adde quod legitur & notatur.C.de epi.audi.l.ſi quis pręſens.
¶ Si queris quam obedientiam tenentur facere clerici ſecula-
res,refert, aut quæris de clericis ſimplicibus, qui nullam habẽt
adminiſtrationem,vel curam: aut de illis, qui habẽt curam, vel
adminiſtrationem. In primo caſu refert,aut eſt cõſuetudo prę-
5 ſcripta † quod tales ſimplices clerici debent, & tenentur iura-
re . & talis conſuetudo valet,& tenet. Sic intellige.ĵ. de verbo.
ſign.cap.cum clerici Placentini. ſm Goſ.& Hoſt.hic. Aut non
eſt talis conſuetudo,& tunc ſufficit, quod faciant manualẽ obe
dientiam ſine iuramento,& ſcriptura.ĵ.& eo.ijs, qui.§.1. de ſi-
mo.ex diligenti & de regu.iur.indignum. Fallit in caſu,vbi ta-
les alias fuerunt rebelles,& ob hoc excõicati. ſic intellige.ĵ.eo.
cum in eccleſijs . qñq; tñ Papa etiam in hoc caſu propter ſcan-
dalum remittit iuramentum.ĵ. de ſnĩa excõicationis. ſacro . Si
quæris de illis, qui habent adminiſtrationem , vel dignitatem,
vel curam,& dic, quod tales tenẽtur iurare . Et ſic intellige.23.
diſtin.quanquam.ĵ. de iureiuran.nullus. & de priuileg. antiqua
vbi de hoc. & conſuetudo in contrarium , ſcilicet quod iurare
non teneantur non valeret. argu.s̈. de elect. ſignificaſti.& s̈.de
conſuetu.cum inter vos.in fin. ſm Hoſt. qui ponit diſtinctio-
nem iſtã hic in effectu : & de iuramentis aliorũ vide per Goff.
& Monte Lau.ĵ.de iureiur. nullus. Et nota ſm Gregorium vl-
6 timo moralium † ꝙ obedientia non ſeruili metu ſed charitatis
affectu eſt ſeruanda non timore pœnæ ſed amore iuſtitiæ, &c.

5 *Epiſcopus territorij vnius pluriumve competens.*

OMnes. Ad ſuppletionem glo. ſi quæras, coram
quo epiſcopo Rex hñs plures epõs in re
gno ſuo cauſas ſpirituales tractare teneẽ, diſtingue
aut non habet niſi vnum larem principalem . & dic
1 vt glo. ꝙ † coram illo epiſcopo in cuius territorio,habet illum
larem . Aut habet plures principales, & tunc ratione cuiuſlibet
ſuo epõ ſubiacebit.ff.ad munic.l.aſſumptio.§.iuris prudẽtibus.
Ratione aũt delicti excõmunicabitur ab illo , in cuius territo-
rio delinquit.ĵ.de rap. ca. 1. ſm Hoſt. hic idem Cardi. & Ioan.
Andr.ĵ.de ſent.exc.c.quicunque.lib.6.& ad hoc facit quod no.
Pet.de Samp.& Ioan.Andr.ĵ.de iudi.c.nouit ver.non igitur. ſu-
per verbo neceſſaria dicentes Imperatorem excommunicari
poſſe a quocunque epiſcopo in cuius dioceſi exiſtit.

1 *Epiſcopus an ordinatum a Papa beneficio non priuet.*
2 *Ordinatus a Papa quando priuilegia amittat.*

1 PEr tuas. † Si queris,vtrum epõs ordinarius cle-
rici promoti ad ſubdiaconatũ per Pa-
pam poſsit ipſum clericũ deponere ꝓpter crimen.
Tan.Vin.Ber.Inn.& Hoſt.hic tenent, ꝙ non. Idem
videtur innuere Arch.1.q.1.filium.ſed Io.Hug.& Laur.ibi te-
nent contra . quorum opinio poteſt intelligi eſſe vera in depo-
ſitione a beneficio etiam, quod a Papa habuit, arg.s̈. de tempo.
ordi.cum in diſtribuendis.& ar.no.per Hoſt.s̈.de off.deleg.ſu-
per eo ſm Io.Andr.hic. Prima opinio poſſet intelligi eſſe vera
in depoſitione ab ordine,arg.s̈. de tranſla. epi.c.inter corpora-
lia.in principio. Si tñ iſte ſic ordinatus a Papa reciperet de licen
2 tia Papæ, ab aliquo † epõ ordinem diaconatus, vel presbytera-
tus hoc priuilegium amitteret: quia ius cõe contrarium,& pri
uilegium mixta ſunt,& ideo amittit priuilegium vires, ſeu vi-
ces ſuas,vt.s̈.de off.delegati ſuper quæſtionũ articulis.§. ſi ve-
ro duo. & in dubio interpretatio fit ſm ius commune. vt.s̈.de
conſue.cum dilectus.in fi.& res de facili reuertitur.& c.ff.de pa
ctis.l.ſi vnus.§.pactus ne peteret ad idem.ĵ.de cenſi.cum vene
rabilis.de app.vt debitus.& quia cõtra facto renuntiat quis pri-
uilegio ſuo.de conſti.cum acceſsiſſent. ſm Ho.& Io. And.hic.

1 *Scriptura an accuſandi modus ſit.*
2 *Abſentis ſcriptura, nemo accuſandus.*
3 *Scriptura præſentis accuſari quem poſſe.*
4 *Scriptura abſolui poſſe.*
5 *Violentia inſtrumento probabilis.*
6 *Scriptura res iudicata crimen probari.*
7 *Scriptura ſors nuda, crimen non probat.*
8 *Abſens non accuſandus.*
9 *Crimen ex ſcriptura ortum ex eadem probari.*
10 *Probationem ſcriptura iuuat. 11.12.*
13 *C.literas de præſumptionibus explicari.*
14 *Periurum non niſi iuramentum oneris ſubire.*
15 *Excludi a conſortio quid. & 16.*

Cum in

Vm in eccleſijs. Ad euidentiam gloſ. videtur, ꝙ ſi quæras
1 † vtrum crimen alicuius poſsit ꝓbari per ſcriptu
ram & intellige authẽticam quia per priuatã nul
li dubium nõ probaretur. vt legitur & notatur. ſ.
de fide inſtru.ca.2.accur.dicit expreſſe, ꝙ ſic.ff.ad turpil.l.in ſe-
natus.in princ.& C.ad l.Aquil.l.contra negantem. ad idem fa-
cit quod not.Hug.6.q.3.c.1.Ber.2.q.7.c.plerique.Io.Fa.2.q.1.iu-
dex.Hoſt.j.de reſtit.ſpol.cũ ad ſedem.& G.durandi in c.quan-
quam.de vſur.lib.6.ſed Ber.hic dicit contrarium & Vin.& Io.
quorum fuit iſta glo.& ad hoc facit quod no. Io.Aod.hic ſuper
verbo certiores.& Ioan.24.q.2.ſane profertur,in gl. ſed quid.&
Spec.de accu.§.1.ver.quid ſi accuſatus. Ego vero ſic diſtinguo,
aut quæris nunquid aliquis poſsit accuſari per ſcripturam. Aut
nunquid crimen poſsit probari per ſcripturam. Si quæris nun-
quid aliquis poſsit accuſari per ſcripturã, tunc aut quæris, nun-
2 quid poſsit accuſari † per ſcripturam abſentis a iudicio.& dic ꝙ
non,vt 2.q 8.per ſcripta.& 3.q.9.abſentem. Nec obſtat.j.de ac-
cu.c.licet in princ. quia ex illa litera non colligitur, ꝙ quis poſ-
ſit accuſare per ſcripturam: ſed in literis ſignificabantur crimi-
nà Papæ:& petebatur archiepiſcopus Biſuntinus citari,vt accu
ſationibus reſponderet:quod bene licet ſm Inn. qui ita intel-
ligit illud c.licet. in gl.1.vel dic, ꝙ fallit in accuſatione facta co-
ram Papa,vel Imperatore, quam factã per abſentem poſſet ad-
mittere ex plenitudine poteſtatis, & maxime qñ hoc facit ad
cauſam nõ plene,ſed ſummarie examinandam.vt 5.q.vlt.Epi-
phanium.cum ibi no.vel dic vt ibi. Aut nunquid poſsit accuſa
3 ri per ſcripturam præſentis † in iudicio per libellum accuſato-
rium tradentis: & dic ꝙ ſic.vt.ff.de accu.l.libellorum. 2.q.8.li-
bellorum. Si quęris,nunquid crimen poſsit probari per ſcriptu
ram refert,aut quęris,nunquid ſcriptura fidem faciat de crimi
ne extra iudiciũ.& dic,quod ſic, vt hic. & ſ.de cle. peregri. per
totum.& 1.q.3.cure. no.Goſ.& Hoſt.hic & Arch.6.q.2.placuit.
4 Aut in iudicio, & † tunc aut quantum ad abſolutionem a ſen-
tentia excõicationis obtinendã ſeu præſtandã,& tunc ſic dum-
modo ſcriptura ſit authentica,quia de alia nõ debet intelligi vt
hic ſm Innoc. pro hoc.11.q.3. cure. Aut quantum ad pœnam
debitam pro crimine infligẽdam: & tunc aut in caſu vbi agitur
ciuiliter,& tunc idem vt hic ſm Inn.Ita etiam poſſet intelligi.
5.q.vlt.Epiphanium,ita etiam intelligo.c.cum ad ſedem.§. nos
prioris. j.de reſtit.ſpolia.vbi Hoſt.dicit ꝙ ibi eſt ar.expreſſum,
5 quod violentia † poteſt probari per inſtrumẽta, & ita intelligit
eum Arch. 2.q.6.§.ſunt quorum ver.de poſſeſsione in gl. adde
cum hac glo. breuiter. &c. in verſi. non obſtat vltima pars &c.
vbi dicit ꝙ violentia vel ratihabitio vel mãdatum ſpoliationis
bene poteſt probari per inſtrumenta maxime vbi ciuiliter agi-
tur. Aut in caſu,vbi agitur criminaliter: & tunc aut quæris,vtrũ
per ſcripturam crimen poſsit ad plenum probari: aut vtrũ ſcri-
ptura poſsit iuuare ꝓbationes alias. Si primo modo, refert aut
per me,vel me volente, & mandante confecta eſt ſcriptura, &
talis cõtra me fidem facit.vt in c.alle. ſane profertur.& in con-
cor.alleg.in fin. Aut non: & tunc aut quæris de crimine non ex
ſcriptura reſultante vel per ſcripturam vel ſeriem ſcripturę ſci
licet euidenter & notorie apparente,ſed per ſcripturam ipſum
crimen præcedens teſtificantem clareſcente & clarificſte. Aut
quæris de crimine ex ipſa ſcriptura & ſerie ſcripturę reſultante
& euidenter & notorie apparẽte. In primo caſu refert aut quę-
6 ris de ſcriptura cum cauſæ † cognitione & iuris ordine obſer-
uato legitime emanante: vt eſt ſcriptura,ſententiæ diffinitiuę
latę (ſuper crimine) quę iam in rem tranſiuit iudicatam & per
talem ſcripturam bene probatur crimen vt 2.q.1. in primis. &
l.ſtatutis.C.de ſen.ex breuic.reci.l.2.& l.ſequ.& ſic poſſunt in-
telligi.C.de proba.l. vlti. & 2.q.8. ſciant cuncti. Aut quæris de
7 ſcriptura nuda † abſque cauſæ cognitione & iuris ordine ema-
nante.vt quia iudex,vel tabellio dicit ſimpliciter & vnde quod
Titius occidit hoĩem, vel furtũ fecit, & per talem ſcripturam
quantumcunq; authenticam crimen non probatur ad plenum
licet præſumptionem inducat.& ita intelligo opin. Vinc.& Io.
& Hoſt.hic.& etiam opinionem Goff.dicentis,quod violentia
non poteſt probari per inſtrumenta.arg.j. de reſt.ſpo.c.cum ad
ſedem.§.nos prioris. Hoſt. no. in ſumma de clande. deſpon.§.
ſed quid ver.illud non omitto.idem Arch.in d.c.placuit.6.q.2.
vbi dicit quod per literas crimina non ꝓbantur pro hoc.5.q.2.
relatum quod poteſt ſic ꝓbari. Nam in cauſa criminali exigun
tur probationes luce clariores. vt C.de ꝓba.l.ſciant cuncti quæ
eſt canonizata.2.q.8. ſciant cuncti. Et eſt ratio quia cum de ſa-
lute hoĩs agitur,cautius eſt agendum.vt C.de appel.l.addictos.
quod non eſſet in tali probatione per ſcripturam, quare. &c.].

8 Præterea abſens † accuſari nõ debet.vt.ff.de pœnis.l.abſentem
& ſupra dictum ergo &c. multo fortius nec conuinci. vt.C. de
requi.reis.l.2.& de accu.l.2.& in c.alleg.per ſcripta. Item lite-
ris irenarcharum,de quibus loquitur.ff de mu. & Ho.l.mune-
rum.§.irenarchæ.non creditur.vt.ff.de cuſto. reo.l.diuus. quod
plura poteſt dici, ꝙ eſt caſus legis.l.3.§.item diuus. ibi teſtibus
non teſtimonijs &c.ff. de teſti. Nam conſtat, quod teſtimonia
dicuntur chartę vt ibi no. In ſecundo,ſcilicet,quando quæritur
9 † de crimine ex ipſa ſcriptura reſultãte,& notorie apparẽte dic,
quod per talem bene poteſt probari crimen, vt probatur. j. de
iureiur.c.ſi.lib.6.vbi hoc tenet Io.Andr.ad idem. j.de ſchiſm.a.
c.vnico.§.1.ibi quæ in ſcriptis redacta. &c. &.§.fin. & de verb.
ſign.c.conſtitutionem.§. cæterum. lib.6. Et ita intelligo, quod
ibi notant G.& Io.An.vbi habes, quod per inſtrumẽtum factũ
ſuper pacto coniurationis crimen probatur coniurationis inde
reſultans.vt.C.ad l.Iul.ma.l.quiſquis.& 6.q.1.ſi quis cum mili-
tibus.pro hoc.88.diſt.c.vlt.23.q.4. forte.2.q.7.plerique. vbi de
hoc plene per Arch.& j.de reſtit. ſpol. cum ad ſedem. & quod
ibi no. Hoſt.& ita poteſt intelligi glo. Accur. in l.allegata. in ſe-
10 natus. Si quæris de ſecundo † modo, ſcilicet, vtrum ſcriptura
poſsit coadiuuare alias ꝓbationes, dico quod ſic vt ecce accu-
ſo aliquẽ de adulterio cõmiſſo cum Berta. produco inſtrumen
tum de matrimonio illius Bertę, in quo ipſe accuſatus de adul
terio eſt inſcriptus pro teſte certę cõſtat,quod iſtud inſtrumen
tum coadiuuat & cooperatur ad probationẽ, ſcilicet, quod illa
fuerit nupta & quod ipſe ſciuerit eam nuptam, quam cogno-
uit: non tñ adulterium probat. Sic intelligo.C.quo app.nõ reci.
l.2.ſit intellige glo. Accur.in l.allegata, contra negantem: & in
11 l.Senatus. Vnde ibi probaui † Damnum mihi datum in tali vi-
nea per teſtes,& ad probandũ quod illa vinea erat mea produxi
inſtrumentum acquiſitionis vineæ: & ſic poteſt dici quod in-
ſtrumentum cooperatur ad probationem non tñ ipſum male-
ficium probat,& ſic intellige.2.q.8.c.ſciant ibi, qñ dicit,vel in-
ſtrumenta apertiſsimis documentis &c.& in hoc niꝰbro con-
cordat Io.Andr.j.de reg.iur.c.ſemel malus.in nouella.lib.6.vbi
plene diſputat quæſtionem iſtam: & ſoluendo dicit ꝙ directe
per inſtrumentum non poteſt probari crimen. Nam etiam in
contractibus notarius non poſſet,me nõ mandante,contra me
conficere inſtrumentum in auth.de tabel.ad ſi.coll.4. Hæc ve-
ra niſi per me vel me volente & mandante contra me confice
retur inſtrumentum per quod ipſo facto crimen meum probe
tur.24.q.2.ſane.88.diſt.neq;.ff.ad legem Corne. de fal.l. ſi quis
legatum: & l.qui duobus.& C.de ijs qui ſibi aſcri.in teſtamen-
to per totum. Fatetur tamen, ꝙ inſtrumenta bene probant in-
12 directe crimen vel coadiuuãt criminis probationẽ. Pone † ac-
cuſo te ꝙ incendiſti domũ meam per teſtes,probo incendium
per inſtrumentum,probo domicilium vel dominium. Accuſo
te de pace fracta produco inſtrumentum pacis Accuſo te per-
iurio, induco inſtrumentum quòd iuraſti ſm Ioan. Andr. Sed
quod dicit de contractibus non credo verũ: nam alius mecum
contrahens,vel cuius alias intereſſet, poſſet petere, me etiã in-
uito de contractu meo per inſtrumentum per iura allegata.
¶ [In glo.no. ꝙ a periurio.in fin. dicit Hoſt. ꝙ glo. non ſoluit
13 contrarium de c.literas.j. † de præſump.quia ibi recipitur non
ſolum cautio iuratoria, ſed etiam alia. nec obſtat cõtrarium de
c.clericos.j.de coha.cle.& muli.quia & in maiorem confuſio-
nem illorum ibi recipi poſſet.ideo dicit Hoſt.ꝙ ideo recipitur
hic iuramentum a periurio,quia iuramentum eſt de forma ab-
ſolutionis vt hic.&.ſ.de off.deleg.prudentiam.§.1.& ſi.de offi.
ordi.ad reprimendam ſm eum: ſed conſtat ꝙ vltimum iurm
de quo loquitur textus iſte in fine nõ præſtatur pro abſolutio-
ne obtinenda ſed propter inobedientiam præcedentem. Item
hic dicit textus ſi videritis expedire,&c. ergo non de neceſsi-
tate formę. ideo dicit ꝙ loquitur hic non de iuramẽto formę
abſolutionis, ſed obedientiæ quod religioſi niſi ex cauſa,vt hic
non tenentur præſtare ſm quod notat Hoſt.j. de ſen. excõ.ſu-
per eo.& idem innuunt Inno.& Hoſt.hic in glo.no. quòd. Etſi
quæras vtrum periurus volens admittatur ad iurandũ & etiam
cogi debeat ad iurandum in caſibus in quibus alius iurare coge
14 retur, refert. Aut † quæris de iuramento honoris vt eſt iurm
teſtis & iuramentũ compurgatoris & ſimilia.& ad iſta non ad-
mittitur nec compellitur periurus.vt 22.q.5.paruuli.j.de teſti.
c.teſtimonium.de hæret.c.accuſatus.§.licet.lib.6.Aut de iura-
mentis oneris vt eſt iuramentum de ſtando mandatis eccleſię
de calumnia & de veritate dicenda & iuramentum ſe purgan-
tis. Et ad iſta cogitur periurus vel alias infamis vt hic. & j.de
purga.ca.c.1.vbi Inno.hoc notat & Abbas hic. & Inn. Hoſt.&
G.ẽgo. Pet.de Samp, & abb.j. de præſump. c.literas & Io.An.
ibi poſt

ſibi poſt eos.& Ioan.& Arch. in c.alleg.22.q.5. paruuli.in fin.&
Ber.j.de app.quæſtioni.& Gen.extra de regula. c.1. in cle.licet
Ioan.Andr. Ian.Phil.& Goff.& Ber.in prædicto.c. literas.in fi.
contra & male.& pro hoc facit quod dicam.j.de iureiur.c. ve-
nientes verſi.arg.iſtorum iurium. & ver.ſequenti.]
15 ¶ In fine ibi penitus † excludatis. exponit Goff. penitus id eſt
irreuocabiliter. Idem ſentit Hoſt.qui dicit penitus, id eſt, ſine
ſpe reſtitutionis. Eſt enim eijcienda ab ouili ouis morbida ne
inficiat ſanas oues.45.di.ſed illud.j.de ſtatu mona.c. ea quę.§.1.
ſm Hoſt. Tu dic vim faciendã in eo, quod dicit de fratrũ con-
ſortio &c.27.q.1.impudicas. Non eñ dicit de monaſterio eij-
ciendos: quia etiam eiecti eſſent reuocandi.j. de regu.c.fi. Sed
16 excluduntur † a cõſortio.i.non ſtent cũ alijs fratribus in capitu
lo, refectorio & ſimilibus.ſed in aliquo loco alto ponent ad pę
nitentiam peragendam. & hoc credo verius.& tutius, argu.27.
diſt.peruenit.vbi hoc not.Arch.idem Abb.hic.ad quod facit &
concordat quod not.Cardi.in extrauaganti Bonifacij.8.quę in-
cipit iniunctę. & adde quod dicam.j.de ſimo. c.dilectus.2.

1 *Abbatiſſam officio non ſuſpendere.*
2 *C. dilecta ſenſus.*
3 *Abbatiſſam beneficio ſuſpendere: qui accipiendum.*

Dilecta. Si quęris vtrũ Abbatiſſa, ſeu alia pre-
lata eccleſiaſtica poſsit ſuſpendere cle
ricos ſibi ſubditos vel moniales ſibi ſubiectas: re-
fert, aut quęris vtrũ poſsit ab officio ſuſpendere,
1 aut a bñficio. Si ab † officio dic ꝙ non, ſm Ber.
hic in additione. & in hoc ſatis concordat Inn.hoc etiã tenent
Hoſt.& Pet.de Samp.& Abb.& Io.Andr. hic dicentes, ꝙ cum
excõicare, ſuſpendere, & interdicere cõnexa ſint & ab eodem:
ad idem inuenta cui ratione defectus iuriſdictionis denegatur,
vnum eſt & reliquũ denegandum.arg.ſ. de cõſti.tranſlato.&.j.
de conſang.& affi. c.tua nos.in fi.Item ſi Papa fuiſſet opinionis
2 contrariæ † vbi poſuit hic in textu.monita & mandata: potuiſ-
ſet ponere ſuſpenſionẽ: quod tñ non fecit quare, &c.j.de deci.
ad audientiam.in fi.ſ.de tranſla. epi.c.2.§. ſed neq; ver. præſer-
tim. Item ex quo mulieribus talia gñaliter prohibentur, vt hic
in gl.ſemper ſunt ꝓhibita niſi inueniantur expreſſe cõceſſa. vt
in d.c.2.§.ſed neq; ver.& quod nõ eſt ſm eos. Aut quæris vtrũ
3 poſsit † ſuſpẽdere a beneficio: & dico ꝙ ſic, vt hic. Et eſt ratio,
quare ſecus eſt in ſuſpenſione ab officio & ſecus in ſuſpẽſione
a beneficio eſt, quia ſuſpenſio a beneficio non procedit a claue
nec cõprehenditur ſub cenſurę eccleſiaſticę noĩe: ſed ſuſpẽſio
ab officio duntaxat. vt in c.tãta.j.de exceſ.pręla. & de verb.ſig.
c.querenti.quod patet quia Abbatiſſa licet non habeat clauem.
vt.j.de pęni.noua quædam. hanc pęnã ſuſpenſionis a beneficio
4 infligit vt hic. alias ſi talis ſuſpenſio a bñficio † ꝓcederet a cla-
ue per totum, nondũ ſe extenderet, ſicut vis clauis ſe extendit.
vt.j.ti.1.c.1.& tñ conſtat, ꝙ talis ſuſpenſio nõ tranſgredit ter-
ritorium ꝓferentis eandem. vt.j.de elec. ſi cõpromiſſarius.§.
reſtringitur.li.6.& in hoc cõcordat.G.de Monte Lan.in extra-
uaganti Io.22.quę incipit.execrabilis. ſuper verbo ſe immiſce-
re.& Aſten.li.6.ti.de impedimẽto ſexus.& frater Io.in ſumma
cõfeſ.ti.de impedimẽto ſexus.q.j. Aliqui vero dñt, ꝙ abbatiſſa
poteſt ſuſpendere ab officio, qñ de cõſuetudine habet iuriſdi-
ctionem ordinariam, ſm primam opinionem Inn.hic & male.

1 *Tranſitus religionis an ſede vacante non conceſſibilis & cur.*
2 *Alienari qui & a quo eccleſiaſtica poſſint.*
3 *C. fraternitatem & explicari & dilui.*
4 *Capitulo qua non liceant.*
5 *Capitulo, ſede vacante, qua liceant.*

Cum olim. Si quæris, vtrum aliquo mortuo
& ad alium, & ad quem poteſtas
ipſius deuoluatur, diſtingue vt dicam.j. de hæreti.
ad abolendam.

¶ Ad declarationem gl.ſic patet &c.ſi quæris, vtrũ capitulum
1 eccleſiæ cathedralis, ſede † vacante, poſsit dare licentiã alicui
ſubdito epi tranſeundi ad aliam eccleſiam ſi ibi eligatur. Laur.
Ioan.Arch.24. diſt.c.presbyteri. & 71.diſt. c.fraternitatem. &
Ber.& Hoſt.hic.& G.j.de ſup.ne.præla.ca.vlti.glo.pen.lib.6.&
Cardi.eo.tit.c.vnico glo.1.eo.li.tenent ꝙ non & eſt ratio: quia
talem licẽtiam dare eſt quædam alienatio perſonæ & cum non
poſsit res alienare.12.q.2. ſi qua de rebus. multominus perſo-
nas, quarum alienatio maior eſt, quã rerum.12.q.1.pręcipimus.
idem innuit Hoſt.in ſumma de re.permu.§. quid poteſt ver. &
nunquid.ſed Cardi.tenet contrariũ.j. de elec. ſi abbatem.lib.6.
pro quo multũ facit ęquitas, & ratio decre.ſi religioſus.2.ñ.j.
de elec.li.6. Sicut enim in alienatione requiritur cõſenſus præ-
lati ſic & capituli. & tñ extante capitulo ſolus prælatus dat li-
centiam tranſeundi.ergo fortius debet dare poſſe capitulũ non
exiſtente prælato ꝓpter rõnem expreſſam ibi de expediendis
ordinationibus eccleſiarum, cum longe ſit prolixius expectare
ſucceſſorem, quã requirere capitulũ.facit.j. de off. deleg.c.ſi 18.
2 qui li.6. Item argumentũ de alienatione rei nõ procedit † tum
quia illa non expeditur ſine cõſenſu & tractatu ſolenni. 12.q.2.
c.ſine.j.de re.eccle.dudum.lib.6. Sed iſta expeditur vel per ſo-
lum prælatum.vt.ſ.de renun.c.admonet.vel cõſilio capituli vt
in prædicto c.ſi religioſus. tñ in quia locũ rei nõ alienandę non
ſic eſt parata res, alia ſicut in locũ tranſeuntis habebitur ſucceſ-
ſor forte vtilior priore.pro hoc etiã facit.j.de inſti.c.1.& quod
ibi no.de hæreti.c.ad abolendam.extra de hæreti.c.multorum.
& c.ſe. in cle. Ad c.presbyteri reſpondeo, quod ibi nulla fiebat
alienatio nec a ſede epiſcopali: nec ab eccleſia cum ex textu pa
teat, ꝙ eccleſia S.Eleutherij erat in dioceſi epiſcopi: & ille Iu-
lianus erat diaconus eccleſiæ illius in qua aſſumebatur in epm:
miror ergo, quomodo aliquis in hoc notet alienationem. Præ-
terea ſi illud c.intelligatur ſolum de collatione ordinis, quod ſo
nat litera, dicens diaconum honore presbyteri decorandũ nil
ad ꝓpoſitum. idem ſi dicatur quod collatio illius loci & preſ-
3 byteralis beneficij ſpectabat ad ſolum epm. Et ad c. † fraterni-
tatem. triplex eſt reſponſio. Prima, quod non ſequitur ſi petitũ
fuit a Papa, ergo capitulum nõ potuit dare inſtantiam.ſ. de fi-
lijs presby.c.literas.de verb.ſign.c.vlt. Secunda, quia ſicut ec-
cleſia illa hoſte faciente non habebat epm, ita nec capitulum.
Tertia, quod capitulum ibi licentiam denegabat: & ideo opor-
tuit Papam adire.& ita notat Io.Andr.in d.c.ſi. Abbatem.in no
uella.facit pro & contra quod ipſe Io. Andr. notat extra de rer.
permu.c.vnico.glo.vlt.ver.quid de cap.in cle.Credo ſic diſtin-
guendum, an huiuſmodi ſubditus epi non eſt ſub eo beneficia
tus: & tunc ſi ſit ſecularis poteſt capitulũ licẽtiam ei dare, imò
& ſine cuiuſquam licentia tranſire poteſt, vt ſeruatur cõiter. Si
vero ſit religioſus, ſufficit licentia ſui prælati iuxta c.ſi religio-
ſus.j.de elec.c.1.li.6. Aut eſt ſub eo beneficiatus, & tunc ſi eps
4 ſolus habet iſtud † beneficium conferre ſeu ad aliud eligere vel
præſentare capitulum licentiam dare nõ poteſt cum in ijs non
ſuccedat epiſcopo.vt.j.ne ſede vacante.c.vnico.§. cũ vero li.6.
alias ſequeretur incõueniens.ſi poſſet dare licentiam tranſeun-
di, cum per hoc beneficiũ remaneret vacans, quouſq; eſſet ſuc-
ceſſor in epm confirmatus, cõtra ea quę leguntur & notãtur.ſ.
de elec.ne pro defectu.eo.tit.c.quam ſit.li.6.j.de conceſ.præb.
ca.2.Si vero eps vna cum capitulo habet facere præmiſſa, vel ſo
lum capitulum cum conſilio, vel ſine cõſilio epiſcopi: tunc po
teſt, quia cum in dictis caſibus capitulum, ſede vacante, poſſet
beneficia talia conferre: vt in d.c.vnico.ſ.reſpon.& §.vbi vero.
Nam, aliquo conceſſo, conceduntur oĩa ſine quibus conceſſum
explicari nõ poteſt.ff.de iuriſ.om.iud.l.2.ſ.de off.dele.pruden-
tiam.§.ſi.&.j.de ſen.exc.c.qm lib.6.& vide quod not. Io.Andr.
j.eo.c.vnico.li.6.in nouella. vbi diſtinguit tres ſpecies caſuum.
5 Sunt enim quidam, quos † certum eſt capitulum poſſe ſede va-
cante.quidam quos certũ eſt non poſſe, & quidã de quibus du-
bitatur. De prima caſus ibi expeditur. Item adminiſtrare ſpiri-
tualia & tpalia ſiue vacet, ſiue quaſi vacet.j.de ſup. negli. præla.
ca.pen.& vltimo. Iudicat hæreticos.j.de hæreticis.ad abolen-
dam.in princ. Dat inquiſitores hæreſis.extra de hæret.c.1.& 2.
in cle. Confirmat electos.vt hic. inſtituit præſentatos.j. de in-
ſtit.c.1.lib.6. Dat cõmendatitias ad ordines.j. de tempo. ordi.
cum nullus.lib.6. Compellit executores teſtamentorũ, qui ſu-
ſceperunt officium illud exequi, vt ipſe no.j.de teſta. Ioannes.
Et ſede non vacante, dat coadiutorem epiſcopo dementi.j. de
cle.ægro.c.vnico.§.ſi vero.lib.6. De ſecunda ſpecie eſt collatio
beneficiorum ad ſolum epm ſpectans.j.ne ſede vacãte. c.2.eo.
ti.c.vnico.li.6. Non alienat immobilia: quia nec id facit admi-
niſtrator datus a Papa.j.de ele.c.is cui.li.6. Non ſuccedit in im-
munitatibus, ſeu priuilegijs epali dignitati conceſsis de quibus
no.j.de priuil. c.ſi. li.6. non ſuccedit in dando conſilio quod ab
epiſcopo requiri debet.j.ne ſede vacante.c.vnico.§.ſi.lib.6. De
tertia ſpecie ſunt multi caſus, de quibus vide ibi per eum.

1 *Maioritatum ſpecies, earumque vis. & 3.6.*
4 *Prioritas quatenus accipienda.*
5 *Conſuetudinum qua potior.*
7 *Prælatura triplex.*
8 *Præbenda perceptio qui accipienda.*
9 *C. ſtatuimus. reſtrictio.*
10 *Ingredientem recens & dudum æquiparari.*

Statuimus.

STatuimus Si quęris quę maioritas alteri præferatur, diſtingue, quia
1 multiplex eſt † ſpecies maioritatis: vna eſt conſe-
crationis: & ſic eṗs maior eſt ſimplici ſacerdote.
95.diſt.olim & no.Cardi.j.eo. in rubr.li.6. vbi de
hoc: & illa præfertur oībus alijs maioritatibus de quibus.j. ſe-
2 quitur quia culmen dignitatis eſt.j.de off.deleg.c.2.li.6. † Alia
eſt dignitatis ſeu prælationis.j.de iudi.at ſi clerici.ſ.de ele. do-
dum.j.& e.tranſmiſſam.de off.dele.c.paſtoralis. & illo reſpectu
archidiaconus eſt maior archipresbytero.ſ. de off.archipresb.
c.1.& iſta præfertur alijs maioritatibus.j.nominãdis vt ibi pro
hoc facit quod dicã poſt Bart.Brixienſem.j. de ſimo.c. ex inſi-
nuatione.in fi. Alia ordinationis, vt ſacerdos maior eſt ſubdia-
cono & iſta præfertur maioritati tpis, ſenectutis, & ordinãtis
vt hic ſm Hoſt.hic.& Ber.& Hoſt.ſ.eo.per tuas.in prin. Alia
3 † eſt maioritas ordinantis: & illa præfertur maioritati tpis, &
ſenectutis, ſed non maioritati ordinationis.vt not. Ber. & Ho.
in ca.1.& in c.per tuas.ſ.eo. Alia eſt tpis & illa prefertur maio-
ritati ſenectutis.vt.ſ.eo.c 1.Alia ſenectutis:& illa cæteris pari-
bus poſtponitur maioritatibos ſupra ſcriptis: & minoribus prę
fertur, vt.ff.ad munic.l.ſemper. & hoc intellige verum qñ ſunt
æquales meritis.alias credo ꝙ maiores meritis maioribus tpe,
& ſenioribus præferentur.ar.8.q.1.licet ergo.ſ.de ӕta.& quali.
4 c.quæris.ar.no.per Inno.ſ.eo.c.1. Et intellige † iſtam prælatio-
nem ſiue prioritatẽ in voce, in ſede, in perceptione præbendæ,
in ſcribendo, in ſigillando & ſimilibus.27.di.§. hinc etiam circa
medium.ſ.de conſti.cum M.& in ijs præualet cõſuetudo vt.ſ.
5 de conſue. cũ olim. ſm eum ibi. Dic tñ, † ꝙ ſi eſſet cõſuetudo
quod poſterior præfertur minori, & minor maiori (niſi ratione
dignitatis, vel officij hoc accideret) irrõnabilis eſſet, vt patet.
81.diſt.& 89.diſt.ad hoc.& per ꝯñs non valeret.ſ. de cõſue.c.j.
ad finem ſm Hoſt.& Io.Andr.ſ.eo.c.1. & de iſta materia vide
per Ho.in ſumma de off.arch.§.1.j.de off.le.c.officij. lib.6.vbi
6 ipſe & Io.An.poſt eum ponunt vndecim ꝑrogatiuas, ſeu † ma
ioritates:& per Arch.2.q.7.quanquam gl.2. de hoc etiam not.
7 Arch.21.diſt.§.in his omnibus. Et de † triplici prelatura in ec-
cleſia Dei, ſcilicet conſecrationis, ordinis, & adminiſtrationis,
vide per eum.25.di.c.per lectis.Et qđ dictũ eſt de perceptione
8 præbendæ, intelligo, † qñ quilibet habet, & tenet præbendam
ſuam pacifice: nec agitur de aliquo excludẽdo, ſed ſolũ de prę-
rogatiua prioris perceptionis alteri danda. Simile.j.de cõſue.c.
cum in tua.li.6. Sicut eſt in eccleſia Pariſienſi in prę optãdo vi-
na cõia canonicis. Secus ſi agatur de potioritate ipſius iuris in
præbenda, vel beneficio. ideo dicit Inn.hic, ꝙ ſi aliquis ſit rece
ptos authoritate Papæ in eccleſia, & poſtea eiuſdẽ authoritate
recipiatur alius maior in ordine, & vacat præbenda quam petit
9 vterq; ſibi aſſignari, hoc caſu non † hẽt locum hęc decretalis.
nam iniuſtũ eſſet, ꝙ per receptionem ſecũdi primus perderet
ius ſibi iam acquiſitũ. Sed Ho.dicit hoc verũ in præbenda ſibi
iam aſſignata, vel adiudicata: vbi vero de adiudicanda, vel aſſi-
gnanda agitur dicit ꝙ maior in ordine quãuis poſterior tpe ve
lut priuilegiatus, ſit alteri præferendus.ar.C. qui po.in pign. ha.
l.aſſiduis.ſ.de ӕta. & quali. quæris. Sed Io.An. dicit (quicquid
dicat Ho.ꝙ opinio Inn. verior eſt & ſeruatur & de prærogati-
ua dignitatis eſt expeditũ) ꝙ propter illã poſterior non prefer-
tur priori in prębenda nõ annexa dignitati.j.de præb.quia ſępe.
lib.6. Pro opinione iſta Inn.facit.ſ.de reſcriptis.c.capitulũ.j.de
præb.cum cui.li.6. cum ibi no. in nouella. & quod dictũ eſt de
perceptione præbendę locum habet in eccleſijs ſecularibus. in
monaſterijs vero dicunt Vin.& Io.An.j.de ſtatu mona.c.reco-
10 lentes.in fi. ꝙ ingrediens nouiter † monaſteriũ habet participa
tionem bonorũ, ſicut ille, qui per centũ annos ibi ſtetit: & ſi ſol
uatur monaſteriũ ita recipit partem ſuã. 18.q.2.in nullo. & ad-
de quod dicã.j.de ſimo.ex inſinuatione.in fi. Henricus Boich.
¶ Dicit Hoſtien.hic quòd iſta decre. loquitur indiſtincte ſiue
præbendæ ſint diſtinctæ, ſiue non: quia generalis eſt. vt.ſ.de
conſtit. c.quoniam quæ hanc interpretatur. & vide per Hoſt.
in ſumma.eo.titu.§.1.& ibi de materia, &c.

1 *Pœnitentia a quo an non minuenda.*
2 *Archiepiſcopum non excommunicat epiſcopus.*
3 *Epiſcopi ſtatuto ligari archiepiſcopum. & 4.*
5 *Statuto ſuo quemque teneri.*
6 *L. ſed & ſi hac. §. 1. explicatio & vis. & 7.*
8 *Maiorem a minore non ligari verius eſt. & 9.*
10 *Alienari quando poſſint eccleſiaſtica contra epiſcopi ſtatutum.*
11 *Excommunicatione mandata, iudici abſolutionem mandari.*
12 *Executorem, mandata excommunicatione, non abſoluere.*

CVm inferior. Argumẽto iſtius.c.& iurium hic allegatorum di-
cit Vinc.quòd de pœnitentia iniuncta per epiſco
1 pum ſacerdos † nõ poteſt dimittere: ſed econtra
eṗs bene poteſt de pœnitentia iniuncta per ſacer.
dotem dimittere. Idem tenet Spe.rubr.de pœni.ver.fi.& G.j.
de peni.& remiſ.c.fi.li.6. Item per iſtud c. & per c.inferior.21.
diſt.& 113.diſt.nulla.& 96.diſt.ſi quis dubitet.& 89.di. ad hoc
dicit Arch. in d.c.inferior ꝙ nõ poteſt introduci per cõſuetudi
nem, ꝙ minor habeat iuriſdictionẽ vel imperiũ in maiorẽ: quia
eſſet irrationabilis.& idem not.Ho. & Io.An.j.de app.dilectis.
¶ Si quæris vtrum eṗs poſſit excõmunicare archiepiſcopum
2 in ſua dioceſi delinquentem, diſtingue, aut † eṗs fert excõmu-
nicationem in ipſum archiepiſcopũ ſpecialiter & per modum
ſñiæ. & non poteſt argumento illius c.cum concor.alle.hic.&
ita intellige opin.Inno.& Hoſt.hic.& in hoc concor.Lau.Io.&
Bertrandus prouincialis.& etiam Ho.in ſumma.de ſent.exc.§.
quis valeat excõicari ver.quis ergo ſi metropolitanus.arg.j.de
pręb graue. de ſen.excom.a nobis.j.& in auth. de defen.ciui.§.
iuſiurandum ver. non habente colla.3. Aut eṗs fert generaliter
3 ſententiam excõicationis † non per modum ſententiæ ſed per
modum ſtatuti in oẽs factum aliquod damnũ facientes, & tunc
archipresbyter committẽs factum illud ſic damnatum, ſñiam
illius ſtatuti incurret. Nam ſi filiusfa.magiſtratum gerat etiam
in patrem habet imperium.ff. ad Treb.l.ille a quo.§. fin.& l.ſe.
Item illa regula quod inferior ſuperiorem ligare nõ poteſt, fal-
lit cum maior delinquit in iuriſdictione inferioris.vt.C.vbi de
cri.agi oporteat aut. qua in prouincia.& 6.q.3.placuit. nec hoc
caſu ligatur ſñia puri hominis, ſed iuris.cum epiſcopus authori
tate apoſtolica generalem authoritatẽ habeat canonem facien
4 di. a quo nulli excluduntur. Vnde † talis dicitur ligari ſñia Papę
ad quod efficaciter facit.11.q.3.nemo cõtemnat. ſm G.qui de
hoc plene notat.j.de conſtit.c. vt animarum.lib.6. Vnde etiam
5 eo caſu ipſemet eṗs ſtatuens, ſi † cõmitteret factũ illud in ſuo
ſtatuto damnatum, ſñiam excõmunicationis incurreret. Nec
diceretur ligatus ſñia ſua, ſed iuris ſm eum ibi.& de ſen.exc.c.
Romana.§.porro. ſuper verbo fecerint.li.6 & ad hoc facit opti
6 me.ff.de in ius vo.l.ſed ſi hac lege §.1.† vbi faciens contra edi-
ctum ſuum, ſeu conſtitutionem ſuam incidit in pęnam ipſius.
eandem opinionem tenent Hug.& Bart. Brixienſis.3.q.6.ca.1.
allegant quod incidit in factum damnatum. 24.q.1.c.a.1.2.& 3.
Ad quę iura reſpondet Io.An.j.de reg.iur.c.cui licet in nouella.
lib.6.quòd loquitur de facto damnato per ius cõmune, ſcilicet
de hæreſi.& ſic non probant nõ ſubditum ligari facto damnato
per ſingulare ſtatutum.allegãt etiam.ff. de off. præſi.l.3.quę di-
cit, quòd præſes purgare debet prouinciam malis hominibus
7 nec diſtinguit vnde ſint. Sed lex illa † licet excludat diſtinctio-
nem loci non tñ excludit diſtinctionẽ identitatis vel præſiden
tiæ. idem tenent Pet.de Bellaper.& Cyn. de eṗo quod ligetur.
C.de ſacroſan.eccl.aut. quibuſcunq;: quia ſtatuendo gerit per
ſonam publicam, delinquendo priuatam. & hæc ratio cõcludit
idem in archiepiſcopo allegat.ff. de pactis.l.cum in eo eſſet. de
admin.tu.l.cum hæreditas.de ijs qui. vt indig.l. tutorem. quæ
iura probant quod in generali ſermone perſona loquens inclu-
ditur. ad idem.C.de contrahen.empti. & vendi.l.cum ipſe vt i
idem tenent ſed contrariam partem tenent Laur. & Io. in c.al-
leg.1.3.q.6.de archiepiſcopo. ſcilicet quòd non ligetur quia eſt
ordinarius prouinciæ.9.q.3.c.2. Et hæc ratio concludit idem,
& fortius in epiſcopo idem in Archiepiſcopo Bert.prouincia-
lis per decre.graue de pręb.de ſen.exc.c.a nobis.j.in aut.de de-
fen.ciui.§.iuſiurandum ver.non habente.col.3. Hoſt. etiam in
in ſum.de ſent.exc.§.quis valeat excõmunicari. ver. quid ergo
ſi metropolitanus.dicit certo certius hoc tenendum.quòd ſu-
8 periorem † non ligant, ſicut nec proferentem.idem fra.Ioan.in
ſumma cõfeſ.de ſent.exc.q.59. quid ſi metropolitanus & Odoſ.
Senon.tit.de præcario.§ item pone clericus: idem Io.An. hic
& in c.alleg.cuilibet dicens ibi, quòd cum ſtatutum eṗi totum
pendeat a poteſtate eṗi ita, quòd illud tollere poteſt. 12.q.1.cer
te.& hoc nullus negat: licet alias dicatur ius facere: tamen eſt
ius epiſcopi, vt ex denominatione. patet ergo nec ipſum, nec
ſuperiorem ipſius ligare poterit corã quo etiam ſine ipſius iuſ-
ſu non poſſet benedicere.21.diſt.deniq;. & reſpondet ad c.alle.
nemo contemnat. per quod G.ſe fundat quòd ſi ſimpliciter ſic
recipiatur vt inducitur triplex inſurget abſurdũ. Primũ quod
cum etiam authoritate Papæ, vel canonis eṗs ferat ſñiam non
per modũ ſtatuti. ergo & per ipſam ligabitur quod ipſe & om-
nes negant. Secundũ, quia illa ratio concludit Papam ligari ſuo
canone, quaſi ligetur a Chriſto cuius authoritate facit canonẽ,
vt in

vt in prædicto.c.nemo.& hoc eſt falſum.vt not.93.di.ſi inimi-
cus.de ſen.exc.nulli. Tertium quia ex eo ſequeretur oēm præ-
latum etiā non ſubditos ligare poſſe cum oēs ſint ſubditi Chri
ſto & Papæ cuius authoritate ligat. Ponderetur ergo tex.illius
c.qui ſic tacet nemo cõtemnat vincula eccleſiaſtica. Præſuppo
nit ergo quem vinculatum ꝙ non poteſt quis non ſubditum vt
probatū eſt. Sequitur,nec eīn homo eſt, qui ligat ſed Chriſtus
qui hanc poteſtatē dedit. fatetur ergo ꝙ ſubditus vinculatus a
prelato, vinculatus dr̃ a Chriſto, qui clauiū poteſtatē illi dedit.
Matthei.16.Ioannis vltimo. Virtutē ergo vinculi exprimit &
fortificat ille canon. Sed poteſtatē vinculandi non ampliat. Et
ſic patet,ꝙ nil facit ſm̃ eum ibi.vbi de hoc pleniſsime tractat.
& idem tenet.j̈.de rap.c.1.& in c.alleg.Romana.§.caueant.pro
qua opinione facit quod not.Hoſ.& Io.An.j̈.de app.c.dilectis.
9 in principio dicentes,ꝙ nulla † cõſuetudo valeret vel dare poſ-
ſet, quod inferior imperaret ſuperiori ſuo vel in eum animad-
uerteret cū quibus ſatis cõcordat Arch. in c.alle.inferiori: quia
talis conſuetudo eſſet irrõnabilis,ar.hic.& ibi.89.di.ad hæc.93.
diſt.nulla.96.diſt. ſi quis dubitet. & ideo oīno reprobanda.s̈.de
conſue.cum inter.& c.vlt. Quam opi.credo veriorē in foro iu-
diciali. Sed contrariā ſequerer in foro pęnitentiali tanquā ani-
mæ tutiorē ar.j̈.de ſpon.iuuenis.de homicidio ad audientiam.
& c.ſignificaſti.2.& c.pen.de cle.ex.mi.illud de ſen.ex. inquiſi-
tioni: & ad hoc facit quod ipſe Io.An. notat.j̈. de reg. iur.c.qui
10 tacet in nouella.li.6.vbi quærit,ſi cõſtitutio epi † præcipit nul-
lam alienationem rerū immobilium eccleſiarū fieri per cleri-
cos ſine licentia epi,vitians contractū & addens pęnā arbitrariā
& capitulū ſuum pręmiſſo tractatu epiſcopi,epo vendat aliquas
terrulas ſine alia licētia,an loc⁹ ſit pęnis ſtatuti? & ſoluit ꝙ non.
¶ Super glo.in fin. Si quæris vtrum ille cui Papa mandat ꝙ ex-
communicet aliquem poſsit ipſum ſic excõicatum abſoluere,
11 diſtingue,aut mādat, & † cõmittit ſibi, vt iudici:puta quia com
mittit ſibi cognitionem & deciſionē cauſæ alicuius & virtute
huius mādati alteram partium excõicat, & tunc poterit quan-
diu durabit ſua iuriſdictio eum abſoluere. vt.s̈. de reſcriptis.c.
olim ex literis.& de off.dele.quærenti.& hoc not.Io.21.di.inſe
rior.& 27.q.1.ſi homo eſſes.7.q.1.peruenit gl.fi.& Archi.poſt
12 eum. Aut † mandat ſibi, vt nudo executori, vel vt ad illū ſolum
articulū deputato:& tunc nõ poterit eum abſoluere: quia fun-
ctus eſt officio ſuo.s̈.de offi.dele. ex literis. & c.qm̃ pro hoc.j̈.
de verb.ſign.c.fi.ſm̃ Io.& G.in d.c.peruenit. & in d.c.ſi homo
eſſes.Fallit in caſu,vbi Papa ſpecialiter abſolutionem ſibi com-
mitteret,vt.s̈.de off.deleg.c.quoniam. in fin.ſm̃ Hug.in c.alle.
peruenit. & Io.in c.alleg.ſi homo eſſes.& ita intelligo gl.iſtam,
& ita in effectu diſtinguit Hoſtien.in ſumma de ſen. ex.§.quis
poſsit ab hac ſententia. ſub.§. ſed quid ſi Papa. & Aſtenſis poſt
eum.lib.7.tit.quis poteſt ab excommunicatione abſoluere, ar-
ticulo.6.q.quid ſi Papa. Henricus Boich.

1 *Humilitas interior ſequenda.*
2 *Humilitatem exteriorem damnari.*
3 *Virtutis opera.*
4 *Humilitatem varie fingi.*
5 *Ironia, & iactantia, & vtra perniciosior.*
6 *Humilitatis gradus.*
7 *Vocandi ſolum maiores vniuerſitatum.*
8 *Vocandi ſunt, quorum intereſt.*
9 *Compoſitio quibus quandoque obſit.* 10.11.
12 *C. humilis. explicatur.*

HVmilis. Si quæras,vtrum,& quæ humilitas ſe-
quenda eſt,& approbanda diſtingue ꝙ
1 † quædā eſt humilitas interior reſidens in corde, &
illa ſequenda eſt, & approbāda. vnde dn̄s dixit.Mat-
thæi.19.c°.ait. Diſcite a me, quia mitis ſum, & humilis corde
modo oīs Chriſti actio noſtra eſt inſtructio.1.q.1.Chriſtus qđ
fecit.2.q.1.Deus omnipotens. & in pſal.24. Vide humilitatem
meam,& laborem meū: & dimitte vniuerſa delicta mea. & in
pſal.34.Humiliabam in ieiunio aīam meam,&c.& in pſal.130.
Humiliatus ſum vſquequaq; Dn̄e:iudica me ſm̃ verbū tuum.
Item Matthei.5. Beati mites &c. Quædam vero eſt humilitas
2 † exterior: & tunc aut dat ſeu dare poteſt veriſimiliter ꝓximo
occaſionem delinquendi, vt qn̄ prælatus eſt nimis humilis er-
ga ſubditos per quod regendi frangitur authoritas. 86. diſt. qn̄
neceſsitas.vel qn̄ quis propter ſuam humilitatem nimiam ſper
neretur. & illa non eſt ſequenda. vt hic legitur & notatur. Aut
non,& tunc aut humilitas eſt vera, non ficta & talis eſt appro-
banda.vt hic.& 46.di.hoc habet.de quo ibi per Arch. gl.2.& 3.
3 vnde Beatus Ber.dicit,Virtutis † primum opus eſt doceri,vir-
tus cum humilitate vult doceri cū labore, quæri cum amore,
haberi nec aliter vel doceri vel quæri vel haberi poteſt. Aut eſt
ficta,vt cū aliquis de ſe minora fingit,& tūc dicit frater Aſten.
4 lib.2.& 6.ti.de iactantia. ꝙ hoc dupliciter poteſt † contingere.
vno modo ſalua veritate,dum, ſcilicet, maiora quæ ſentit in ſe
tacet. & quædam minora detegit quæ tn̄ in ſe eſſe cognoſcit &
hoc non eſt ironia nec eſt peccatum ſm̃ genus ſuū niſi per cor
rectionem ſuam. Alio modo declinādo a veritate vt cum de ſe
aſſerit aliquid velle, quod de ſe non cognoſcit. Aut cum negat
5 magnum aliquid quod tn̄ in ſe eſſe percipit:& ſic eſt ironia † &
eſt ſemper peccatū. Vnde Gregorius. Incaute ſe humiliat qui
mentiendo ſe illaqueat. vnde hæc eſt falſa humilitas de qua di-
cit Auguſtinus in quadā epiſtola, quòd eſt magna ſuperbia. Et
vtrum ironia ſit maius peccatum,quam iactantia, rn̄det Aſten
ſis ibi, ꝙ vtraq; mentitur vel verbis vel quibuſcunq; exteriori
bus ſignis circa idem ſcilicet,circa cõditionem perſonæ. Vnde
ratione materię ſiue obiecti circa quod ſunt æqualia ſed vt plu
rimum iactantia procedit ex turpiori motiuo ſcilicet ex lucri
appetitu vel honoris. Ironia vero ex hoc ꝙ fingit licet inordi-
nate. Vnde pp primum eſt grauius & ſm̃ hoc dicitur.4.Ethi.
ꝙ iactantia eſt peccatum grauius. Ironia tn̄ contingit qn̄que,
vt hic minora de ſe fingat ex alio motiuo puta vt doloſe deci-
piat, & tunc ironia eſt grauior & ſic dicitur eccleſiaſtici.19.Eſt
qui nequiter ſe humiliat, & interiora eius plena ſunt dolo. Et
6 not. ꝙ glo. Matthæi.3.dicit ꝙ perfecta humilitas † habet tres
gradus. Primus ſubijcere ſe maiori, & nõ proferre æquali. Se-
cundus ſubijcere ſe ęquali & nõ proferri minori, qui eſt abun-
dans. Tertius eſt ſubeſſe minori qui eſt perfectus. Henricus.
¶ Si quęris, vtrum in negotijs, ſeu tractatibus omnes quorum
7 intereſt & quibus præiudicari † poteſt, ſint vocandi, refert, aut
agitur de negotijs vniuerſitatū: & tunc non vocantur oēs ſin-
gulariter. ſed ſufficit vocari maiores,& ſyndicos vniuerſitatis.
C.de iura.calum l.2.§.ſin autem.ff.de condi. & demon.l.muni-
8 cipibus. Aut agitur de † negotijs ſingularium, & tunc regula-
riter omnes, quorū intereſt & quibus præiudicari poteſt, ſunt
vocandi.ff.de ſerui.ru.pręd.l.per fundum.C.de aur.ho.præſtan.l.
fin.& .s̈.de offic. Archid.ad hæc in fin.ſecundum Inno. Hoſt.&
Io.Andr.quod intellige vt dixi.s̈.de conſti.c.cum omnes.
¶ Hic habes, ꝙ prouiſio Papæ pręiudicat conſentientibus,li-
cet tenorem prouiſionis ignorent. Iuxta hoc,ſi quæras, vtrum
cõpoſitio, prouiſio, vel tranſactio præiudicet in ipſam conſen-
9 tienti, ſed tenorē ipſius ignoranti, refert aut cõpoſitio fit † ex-
tra iudicium,& nullo mediante: & is, qui cõſentit in nullo cer-
tificatur,& tunc non pręiudicat cõſentienti, & tenorem ipſius
ignorāti.Sic loquitur.ff.de pac.l.tres fratres.ff.de tranſac.l.cum
10 aquiliana in fi. Aut fit aliquo † mediante, puta, quia in iudicem,
vel alium cõpromittitur taliter, ꝙ de alto & baſſo, ſicut vtun-
tur Gallici in vulgari ſuo, poſsit dicere & facere quicquid vo-
luerit, hoc eſt, ius vnius partis in totū, vel in partem dare alte-
ri,& tunc non poteſt de cætero aliqua partium ignorantiā alle-
gare: quia ex vi pacti vtraq; ſe excludit: ergo de ſe quæratur ad
hoc.ff.de mino.l.cum mandato.&.ff.de arbi.l. diem ꝓferre.§.
ſtari.ff.ſi menſor fal.mo.dixe.l.1.§.hæc actio ver. ꝓinde. de in-
11 ſtito.l.ſed & ſi quis §.fi.de acqui.poſ.fi.ver.ſin autem. Idem † ſi
cõpoſitio ſcripta etiam clauſa & ſignata partibus oſtēdatur,&
partes eidem cõſentiant ſiue pro ipſis ſiue cõtra ipſas: imputa-
re eīn poſſunt ſibi,ſi ipſam non faciant aperiri, vt ꝓbatur eui-
denter hic & ff.depoſiti.l.1.§. ſi ciſta ver.quid ergo ſi ignoraue
rit. de tranſacti.l.nõ eſt ferendus.de act.empt.& vendi.l.tene-
tur.1.reſ.de auro & ar.leg.l.Quintus Mutius in fi.& l.& ſi non
ſint.§.perueniamus.& l.h.§.mulier. & hoc ideo permittit quia
boni iudicis eſt lites dirimere.ff.ſi cer. pe.l. quidā ęſtimauerūt.
j̈.de dolo & contu.c.fi.nē.hæc diſtinctio poteſt intelligi ex di-
ctis Hoſt.hic cū quo ſatis cõcor. Io. An. Sed quo ad intellectū
12 huius decre.ipſe Io.An.dicit, ꝙ ponderat † verbū in textu ſo-
lenniter.& putat ꝙ hæc ſit mens literæ iſti,quib⁹ ſcribitur ex-
hibebūt formā cõpoſitionis illis, quorū cõſenſus requirit & ſi
cõſenſerint fiet ſolēnis publicatio,per quā deinceps ſeruari iu-
bebitur & pro ſn̄ia tenebitur: ſi diſſentiāt fiet quod ſequitur.]

¶ De treuga & pace. Rubrica.

1 *Belli genera: horum quod iuſtum.* 2.
3 *Iudicis authoritate, non niſi iuſta, bellum recte permitti.* & 4.
5 *Bellum defenſionis gratia an iure permiſſum.*
6 *Bello capta quando, an non, reſtituenda.*
7 *Duellum illicitum.*
8 *Belli ſpecies.*
9 *Pax ſequenda: eiuſque fructus.*

TReugas. Si quæris quod bellum dicitur li-
citum : & quod nõ diſtingue quia
1 multiplex eſt bellum. † Vnum eſt inter fideles, &
infideles. & hoc poteſt dici bellum romanum: &
tunc aut fit iure approbãte: & hoc eſt iuſtum re-
ſpectu fidelium. ĩ. de hęret. excõmunicamus. 1. & 2. & de voto
& voti redemp. c. licet. & c. magnę. & c. ſe. de iudęis ita quorun
dam. Sed reſpectu infidelium eſt iniuſtus. 11. q. 3. non ſemper
& c. Iulianus Imperator. Aut fit iure prohibente. & tunc eſt in-
iuſtum quo ad pugnantes & non quo ad defendentes. vt. C. de
2 paga. l. Chriſtianis. &. ĩ. de Iudæis ſicut Iudæi. † Aliud inter fi-
deles hinc & inde. & hoc eſt multiplex : quia aut fit authorita-
te iudicis, aut fit authoritate iuris: aut fit non authoritate iudi-
cis nec iuris, ſed propria authoritate. Si authoritate iudicis le-
gitimi, tunc refert. Nam aut huiuſmodi authoritas ſiue iuſſus
iudicis authoritati iuris non repugnat : puta quia ij cõtra quos
indicit bellũ immediate ſub ſunt ei & habet ius exercẽdi me-
rum imperium, nec eſt author in propria cauſa, nec erat & tũc
iuſtum põt dici ſiue fiat impugnando ſiue defendendo ad hoc
. ff. quod met. cau. l. continet. 23. q. 2. iuſtum. & §. cum ergo. 23.
q. 3. §. ecce. & q. 4. ille gladium. & q. 5. miles. & c. ſeq. & c. regnũ.
3 Aut authoritas † iudicis ſiue iuſſus authoritati iuris contraria-
tur euidenter, & repugnat. & tunc eſt iniuſtũ. vt 11. q. 3. c. qui
reſiſtit. c. Iulia. & c. ſi dñs. & c. non ſemper. C. de iure fiſ. l. ꝓhi-
bitum. & l. defenſionis facultas. de decuri. l. oẽs. in fin. lib. 10. de
4 metatis. l. deuotũ. li. 12. Si authoritate † iuris fiat, quod eſt vbi-
cunq; a iure conceditur : & tunc eſt iuſtum, ſiue hoc fiat impu
gnando ſiue defendendo, & ſiue ſit voluntarium, ſiue neceſſa-
rium. vt patet. C. quã liceat vnicuiq; ſine iudi. ſe vindi. l. 1. & 2. &
de epi. & cle. l. ſi quis in hoc genus ſacrilegij. & de ijs qui latro-
nes occultãt. l. fi. ĩ. de homi. pro humani. in fi. & de ſen. ex. c. di-
lecto. li. 6. ff. de rei ven. l. qui reſtituere. Itẽ potes ponere exem-
5 plum de illo, † qui ſe defendit authoritate iuris ꝯtra voluntarie
impugnantes. ff. de iuſti. & iure. l. vt vim. Si ꝓpria authoritate
fiat tunc eſt iniuſtũ. Et hoc ſiue fiat defendẽdo, vt quia fit ꝯtra
authoritatem iudicis per aliquos iudici cõtumaces, vt quia au-
thoritate iudicis legitimi non errantis, aliũ impugnat iuſte pu-
gnat: impugnatus aũt iniuſte ſe defendit, quia tanto magis ap-
paret de ſua cõtumacia, & pręſumptuoſa rebellione & multo-
magis ſi inuadat: & impugnet. & hoc bellũ poteſt vocari præ-
ſumptuoſum ar. de pe. di. 5. q. §. 1. ad fi. š. de maio. & obe. ſi quis
venerit. ff. de rei ven. l. qui reſtituere. ſiue fiat cõtra authoritatẽ
iuris ſiue defendendo impugnãdo & hoc poteſt dici temera-
rium. Ad hoc facit quod dr̃ in iſto. c. &. ĩ. c. ꝓximo. & de pęnis
felicis. li. 6. & extra de pœnis. c. ſi quis ſuadente. in cle. Siue fiat
voluntate ꝓpria per aliquos alios impugnãtes, & hoc põt dici
bellum voluntariũ vt. C. ad l. Iul. de vi pu. vel priuata. l. qm̃ mul-
ta facinora. quod verũ etiam ſi per diffidentiã ſibi inuicem re-
mitterent fidem quia cũ natura inter hoĩes quoddã ius ſtatue-
rit, hominem homini inſidiari nephas eſt. ff. de iuſti. & iure. l. vt
vim. quia hoc ius per pactũ remitti nõ poteſt. ff. de pactis. l. ius
agnationis. C. de patria po. l. abdicatio. Et not. ꝙ quis captus in
6 bello romano, vel in bello † authoritate iudicis competentis, &
non errãtis vel in bello authoritate iuris facto nõ tenetur ad re-
ſtitutionem: ſecus de captis in bello pręſumptuoſo, ſiue teme-
rario ſiue voluntario. qđ dic vt no. ho. in ſumma hoc ti. §. quid
ſit iuſtũ bellum. Et hęc vera intellige de bello, qđ fit alias, quã
7 in defectũ probationis. Si vero † quæris de duello, qđ fit in de-
fectum probationis. & ad probandũ tale ſemper eſt illicitũ ſal-
tem ſm̃ canones: quia nõ eſt niſi Deum tentare. vt. 2. q. 5. mo-
nomachiam. &. ĩ. de cle. pugn. in duello. c. 1. & 2. & dic vt ibi. &
de iſta materia not. Ho. & Io. An. in nouella. in d. c. pro humani
8 ſuper verbo diffidatur. li. 6. dicẽtes ſeptem eſſe bella. † Primum
eſt romanum, ſm̃ iudiciale, tertiũ præſumptuoſum, quartũ li-
citum, quintũ temerarium, ſextũ voluntarium, & ſeptimũ ne-
ceſſarium quod dic, vt dixi ibi. dicunt præterea ꝙ etiã poſt dif-
fidationem non pñt aliqui ſe inuicem impugnare, nec valet cõ-
ſuetudo cõtraria: vel iur̃m. š. de conſue. c. fi. &. ĩ. de iureiur. c. 1.
lib. 6. Et ſex caſus quare nõ eſt pax inter hoĩes vide per Archi.
23. q. 1. noli. & per Io. An. ĩ. de re iudi. c. ad apoſtolicę ſuper ver-
bo pace. lib. 6. & de pace & bello not. Aſten. lib. 2. ti. de pace. Et
9 nota ꝙ quilibet † tenetur, & debet ſequi pacẽ, & appetere eam
tam ex pręcepto diuino, vt patet Zach. 8. c. veritatem tñ & pa-
cem diligite hæc dicit dñs exercituum & in pſal. 33. Inquire pa
cem & proſequere eam. & Marci. 9. c. & recitatur. 43. di. ſit re-
ctor habete in vobis ſal. & pacẽ habete inter vos. quã canoni-
co vt hic &. š. in proemio. Rex pacificus cuius oĩs actio noſtra
eſt inſtructio. 2. q. 1. Deus omnipotens quã ciuili. vt in auth. de
pace te. & iura. fir. & de pace tenẽda & eiũs viola. coll. x. ꝗ etiam
primi in execrabilis & extimabilis exhortatione. Matthei. 5. c.
Beati pacifici, qm̃ filij Dei vocabuntur. & in pſal. 36. Manſueti
aũt hęreditabunt terrã : & delectabuntur in multitudine pacis.

1 *Treugæ conuentionales.*
2 *Treugæ non niſi ſeruanti ſeruandæ. & 4.*
3 *Treugæ canonicæ: earumque genera.*

INnouamus. Si quæris, vtrum, & qualiter
treugæ ſint ſeruandæ, refert,
aut quęris de treugis conuentionalibus, aut de cano
1 nicis. Si de † conuentionalibus & dicuntur conuen-
tionales quæ ex conuentione partium recipiunt formam ſicut
quilibet alius contractus. ff. depoſiti. l. 1. §. ſi conuenerit. & de
regu. iur. l. cõtractus. & tunc aut pars aduerſa ſeruat eas aut non
2 † ſi pars aduerſa ſeruat eas oĩno ſunt ſeruandæ etiam hoſti ro-
mano. 23. q. 1. noli. 22. q. 4. Innocens. ſi non ſeruat eas, tunc ſua
pars aduerſa non tenetur eas ſeruare. 28. q. 1. ſi infidelis. 95. diſt.
eſto ſubiectus. ff. locati. l. quęro. §. inter locatorem. C. de pac. l. ſi
proponas. de tranſac. l. ſi diuerſa pars. ĩ. de iureiur. c. peruenit. 2.
3 cum ibi alleg. Si quęris de treugis † canonicis de quibus loqui-
tur hic. š. c. ꝓximo & iſtas treugas canonicas aliqui habẽt per-
petuas, alij temporales : perpetuas habent clerici, monachi, &
conuerſi, dum in eccleſijs canonice & regulariter viuunt, alias
non vt hic &. ĩ. de vita & ho. cle. c. fi. de cle. coniuga. c. Ioan. &
c. diuerſis fallacijs. C. de epi. & cle. l. generaliter. Idem de ruſti-
cis quamdiu ſunt in agricultura. vt hic. Temporales hñt omnes
cõmuniter, & durant, prout legitur & notatur. š. c. proximo. &
ita notat in effectu Hoſt. in ſumma huius titu. §. quot ſunt ſpe-
4 cies. Et intellige, quod iſtę treugæ † canonice ſunt ſeruandæ:
dummodo aduerſarius eas ſeruet : alias ſecus, vt dictum eſt de
conuentionalibus. Nam cõuentionales quæ ꝓcedunt ex con-
ſenſu fortiores ſunt & fortius ligant, quã illę canonicæ: quia li-
gant de iure naturali, vt. ff. de pac. l. 1. & 2. de iure diuino. vt in c.
alle. nolo. 23. q. 1. de iure ciuili & in aut. de pace te. & eius viola.
& de pace tenẽda & iura. fir. per totũ. & de iure canonico vt in
iuribus alle. & tñ illę non ſunt ſeruandę hoſti: niſi & hoſtes ſer-
uauerint vt eſt dictum: ergo nec canonicę arg. š. de elec. cum in
cunctis. in principio. & C. de ſacroſ. eccl. aut. multo magis. &c.

¶ De pactis. Rubrica.

1 *Actionem ex pacto nudo naſci canonice.*
2 *Pactum nominatum actionem parere. 5.*
3 *Pacto innominato actionem non niſi rei interuentu dari. fallit. 4.*

ANtigonus. Si quæris, vtrum nudum pa-
ctum pariat actionem, diſtin-
1 gue † aut quæris ſm̃ canones, & dic ꝙ ſic, vt hic.
&. ĩ. eo. c. qualiter. quod intellige, vt dicam. ĩ. eo. c.
fi. nec mirum quia dum quis venit contra pactũ,
peccat mortaliter. arg. 22. q. 1. prędicãdum. vt not. Ber. hic in fi.
Aut ſm̃ leges & tũc aut huiuſmodi pactum tranſit in ſpeciale
2 † nomen cõtractus : & tunc ſemper parit actionem, vt patet in
emptione, & venditione, in locatione, & conductione, & in ſti-
pulatione. & in ſimilibus. ĩ. de empt. & vendi. per totum de lo-
cato & conducto, per totũ. ff. & C. eo. tit. per totum. & de verb.
3 obli. per totum. Aut non tranſit † in ſpeciale nomen cõtractus,
ſed ſtat in finibus generalitatis: & tunc aut huiuſmodi pactum
veſtitur rei interuentu ſeu traditione aut non. Si ſic, tunc parit
actionem. vt. C. de rer. permu. l. ex placito. nam illo ſolo modo,
ſcilicet, rei interuentu, ſeu traditione pactum nudũ veſtitur vt
not. Iaco. de Ra. & Pet. de Bellaper. & Cy. C. eo. tit. l. legem. Et
hoc intellige verum, ſcilicet, ꝙ pariat actionẽ, dummodo alias
pactum ſit rõnabile & honeſtũ : alias ſecus, vt dicam. ĩ. eo. c. fi.
4 Si † pactum nudum nõ veſtiatur rei interuentu ſeu traditione
tunc nõ parit actionẽ. vt. ff. de pac. l. iuriſgen. §. ſed cũ nulla ver.
igitur nuda pactio. Sed hoc fallit in certis caſibus vt. ff. de nau-
ti. fœno. l. periculi. de vſur. l. etiam. & C. de vſur. l. frumenti. ff. de
pollicita. l. pactum. & quod dicit Hoſt. hic, ꝙ fallit etiam in con
ſtituta pecunia. vt. ff. de conſti. pec. l. 1. & in dote. vt. C. de dotis
promiſ. l. ad exactionẽ. & de rei vxo. act. l. vna. & in donatione.
5 vt. C. de dona. l. ſi quis argentum. in fin. † Salua ſui reuerentia,
non eſt verũ, quia iſti caſus hodie ſunt redacti per legem in ſpe
ciale nomen cõtractus: & ideo actionem pariunt, ſicut & aliæ
conuentiones, ſeu alia pacta iuriſgentiũ, quę in ſpeciale nomen
tranſeunt. vt notant prædicti Iac. Pet. & Cyn. in l. allega. legem.
1 *Auctis cura rebus, penſiones ne augeantur: alias cõtra & qu. 2.*
3 *Burſa priuata quando non implenda.*

Cum clerici. Si queris, nunquid, augmentatis facultatibus eccleſię, penſio
nem debentis ipſa penſio debeat augmentari, refert
1 aut † bona eccleſiæ ſunt augmentata diligentia clericorum & tūc non debet augeri penſio. vt. C. de alluuio. l. vlti.
Aut ſunt alias, ſeu aliunde augmētata, quam induſtria clericorum, & tūc aut neceſſitas, vel paupertas illius eccleſiæ, cui de-
2 betur penſio hoc exigit, vt penſio augmentetur, & † tunc poteſt & debet augmētari: dummodo palam & publice fiat capitulo conſentiente & ſuo iudice authorizante. ar. ff. de admi. tu. l. non exiſtimo. j. de præb. expoſuiſti. j. de ijs quæ fiunt a præla. c. tua. & c. paſtoralis. j. vt eccle. bene c. vnico. §. fi. Aut neceſſitas, vel paupertas illius eccleſiæ, cui debetur penſio, hoc non
3 exigit: & tunc priuata † burſa eccleſię, cui debetur, nō replebitur. ſed potius diuinus cultus augmentabitur: & ſic loquit expreſſe. s. de cōſti. cum M. Ferrarien. & c. pen. vbi de hoc. & iunge quod no. j. ti. ꝓximo. de cętero. ſm Ho. qui ponit iſtā diſtinctionē hic & vide qđ dicā poſt eum. j. de Cenſi. c. ꝓhibemus.

1 *Pacta contra eſſentialia non ſeruanda.*
2 *Paciſci contra accidentalia licet.*
3 *Paciſcitur rectè quis in plus quam facere poſſit daturus fallit. 8.*
5 *Pacta poſſibilia tenere?*
6 *Pacta impoſſibilia nulla.*
7 *Pactum turpe quando, an non, ſeruandum. 9. 10. 11. & 12.*
13 *Pactum impoſſibilitate facti, præter temporale, nullum.*
14 *Pactum contra ius (dempto priuato) irritum. 15. & 16.*
17 *Reſcripti & pacti diſcrimen.*
18 *Pacto irrito, pœnam corruere.*
19 *Pacto præter ius nullo, pœnam deberi.*
20 *Pœnam, pacto iuſto, deberi qui accipiendum. 21.*
22 *Stipulatio conditione initiata quando, an non, valeat. 23.*
24 *Conditionalis obligatio quando pura.*
25 *Conditionalis inſtitutio quando pura.*
26 *Conditio an in diem transferenda.*

Pactiones. Si quæras, qñ pactum debeat ſeruari, & qñ nō, diſtingue aut eſt poſſibile & honeſtum ita, ꝙ nec eſt de re turpi, nec ob turpem cauſam: nec turpiter interpoſitū: aut non. Si ſit poſsibile, & honeſtum: tunc refert quia quędam ſunt pacta quæ ſunt cōtra contractū circa quem interponuntur. quædam contra naturā rei, circa quam interponuntur. quædā con-
1 tra neutrum. In primo † caſu refert, quia quędā pacta ſunt contra eſſentialia, ſeu formā eſſentialem ipſius cōtractus, & illa nō valent. vt. ff. de præca. l. cum præcario. & j. de pręca. c. vlt. vbi de hoc & de condit. appo. c. vlt. quædā pacta ſunt contra acciden-
2 talia, ſeu formā accidentalem contractus vt eſt pactū † ꝙ venditor non teneatur de vitijs & morbis quod nō eſt contra formam eſſentialem ipſius cōtractus, ſed contra ius quod datū eſt conceſſum ipſi emptori & talia bene valent. vt. ff. de pact. l. pa-
3 ciſci. Idem illo, qui rōne contractus † habet priuilegium, quod non cōdemnetur, niſi inquantū facere poteſt: puta pro ſocio, tutelę. & ſimilibus. ff. pro ſocio. l. verum. §. 1. de re iud. l. ſi cōuenerit. nam pactū factum in contrariū ſcilicet, ꝙ inſolidū condemnetur valet. Dicitur autem hēe priuilegium rōne contractus qñ habet priuilegium in certo contractu vt in donatione ſocietate & ſimilibus. In ſecundo caſu. ſ. qñ pacta ſunt contra
4 † naturam rei, refert aut fiunt ex interuallo & tunc nō valent. vt. ff. de vſu & habi. l. per ſeruum. §. 1. Aut fiunt in ipſo contractu: & tunc aut pactū contrarium eſt ipſi rei in eſſentialibus, & tunc nō valet ipſe cōtractus. vt in l. allegata, per ſeruū. §. 1. 2. reſponſo. Aut eſt ꝯtrium ipſi rei in accidentalibus, & tunc nō valet pactū: ſed bene valet ꝯtractus. vt. ff. ſi vſufru. peta. l. vti frui. §. 1. vt hoc no. Pet. de Bellaper. & Cyn. C. de iure emphy. l. 2. In
5 tertio † caſu refert: aut pactū non habet aliquam conditionem vel adiectionē impoſſibilem de iure, vel de facto adſcriptā, & pactum tale regulariter ſeruari debet: dummodo cōditio paciſcentium, vel rei deductę in pactū non repugnet. vt. ff. de pact. l. iuriſgentium. §. prętor ait. s. eo. c. 1. & c. qualiter. Aut habet aliquā conditionem vel adiectionē turpem vel impoſſibilem de iure vel de facto ſibi adſcriptam. & tunc nō valet. De turpi patet. ff. de cōdi. inſti. l. conditiones. & l. filius. De impoſſibili conditione: puta ſi ꝓmitto decem ſub conditione, ſi cœlum digito tetigeris patet inſti. de inuti. ſtipu. §. ſi impoſſibilis. Si eſt im-
6 poſſibile, † vel inhoneſtū ſiue turpe, tunc, aut quæris primo de pacto turpi, vel rei turpis ſiue turpiter interpoſito: aut quæris de pacto impoſſibili. Si quæris de turpi, vel rei turpis tunc aut eſt turpe turpitudine indecentiæ, ſeu vtilitatis ſaltem reſpectu paciſcentis, non tñ turpe reſpectu boni moris. vt ſi facio pactū de curando cloacas meas, vel de portandis ſtercoribus in prædium meum cum tali, cui turpe & indecens eſt talia facere, & tunc valet pactum ſm Hoſt. hic. Aut eſt turpe ſeu rei turpis reſpectu boni moris, & tunc refert: aut turpe ex parte ſtipulantis (ſeu recipientis) tantū: aut eſt turpe ex parte vtriuſq; tam promittentis ſeu præſtantis quā etiam ex parte ſtipulantis, ſeu
7 recipientis. Si primo † modo tunc aut non interuenit iuſm, & tunc non eſt de neceſſitate ſeruandum. vt. j. de iureiur. c. debitores. j. rñſo. quia licet pactum tale teneat ipſo iure, tñ obſtat exceptio, vt patet in illo, qui turpiter & per dolum, vel metum inductus eſt ad promittendum, vbi licet promiſſio teneat ipſo iure, tñ obſtat exceptio vt. C. de inuti. ſtip. l. dolo. vt in illo, qui
8 promiſit vſuras. Item pactum factū cum illo qui † ob reuerentiam perſonæ ſuæ habet priuilegium ꝙ cōdemnari debeat inquantū facere poſſit, vt condemnetur inſolidū non valet quia eſſet contra bonos mores vt patet in marito cōuento ab vxore & patre a filio. ff. ſol. mat. l. alia cauſa. §. eleganter. & intellige, qđ ille habet priuilegium rōne perſonę, qm ex quocunq; contractu conuenitur habet illud priuilegiū ne condemnetur, &c. de re iudi. l. non tantum. de quo per Hoſt. j. de ſolu. c. Odoardus. in fin. Aut interuenit iuſm & tunc aut interuenit ex parte re-
9 cipientis tantum. vt quia † creditor qui ſtipulatus fuit vſuras a debitore iurauit, quod debitor eas ſibi ſolueret, & tunc idem ſcilicet ꝙ debitor de neceſſitate iuſm creditoris ſeruare nō tenetur. arg. c. alle. debitores. §. ſi vero. a contrario ſenſu. Nam ex quo ibi dicitur, quod debitor tenetur ſeruare ſuū debitū iuſm per conſequens innuitur quod nō tenetur ſeruare inter poſitū ex parte ipſius creditoris, quia quod de vno dr̄, &c. j. de præſump. c. nonne. cum ibi alleg. quia iuſm eſt perſonale, & non ligat, niſi iurantem. vt eo. ti. c. veritatis. Aut iuramentū interue-
10 nit † ex parte promittentis, & tunc ſeruandum eſt iuſm, licet poſtea id quod traditur, repetatur, vt legitur & no. in c. alle. debitores. §. ſi vero. & j. quod met. cauſa ad aures. & c. ad audientiam. & hoc verum, niſi ſuperior ſuper tali iuſo diſpenſauerit, vt legitur & no. j. de iureiur. c. 1. & c. debitores. Superior vero in hoc caſu nedum Papa ſed epi qui poteſt diſpenſare & abſoluere in & ſuper iuramentis per dolū vel vim, vel metū extortis vt no. Inn. & Hoſt. in c. alle. debitores. & pro hoc. 15. q. 6. c. j. & 2. licet Spec. videatur dicere ꝯtrium. ti. de lega. §. nunc oſten-
11 dendum ver. 24. vltra dimidiam columnā. Si ſecundo † modo, ſcilicet, qñ pactum eſt turpe ex parte vtriuſq;, ſcilicet, tam ſtipulantis ſeu recipientis, quam etiam ex parte promittentis ſeu præſtantis, tunc tale pactum (etiam ſi iuſm interueniat) nullatenus eſt ſeruandum. vt hic & j. tit. 1. conſtitutus & hoc ſiue huiuſmodi pactū ſit turpe: quia de & ſuper re turpi interpoſitum, & contractū vt quia ſtipulatur, vel paciſcitur quis homicidium cōmitti. quod quidem pactum nō valet ipſo iure. ff. de verb. obl. l. generaliter. & l. ſeq. de pactis. l. iuriſgentium. §. ſi pa-
12 ciſcar. ſiue ſit turpe † quia ob turpem cauſam interpoſitum, vt quia ꝓmitto tibi centū, vt homicidium, vel adulteriū, vel furtum cōmittas quod quidem pactū ſimiliter non valet ipſo iure ſm accur. & Dy. & vr̄ caſus pro eis. ff. de verb. obli. l. ſi plagij. licet Iaco. de Ra. & Pet. de Bellaper. teneant, quòd valeat ipſo iure tñ obſtat exceptio per l. ff. de doli. excep. l. 2. §. ſi quis. & qđ dicit. l. allegata, ſi plagij. ab initio nō valet: exponunt ipſi verum eſt cum effectu, ſed Dy. exponit ipſo iure, & melius, vt videt. Si quæris de pacto impoſſibili, tūc aut eſt impoſſibile facti, vt ſi promitto tibi ſolem vel lunam, aut eſt impoſſibile iuris: vt quia ꝓmitto rem ſacrā, vel religioſam. Si eſt impoſſibile facti
13 tunc aut † impoſſibilitas eſt perpetua, & tunc nō valet, vt inſti. de inuti. ſtip. §. 1. ff. de verb. obli. l. ſi ſtipuler. & de regu. iur. l. impoſſibilium. & hic. Aut impoſſibilitas eſt tpalis, & tunc valet pactum, ſed expectatur quouſq; poſſibilitas aduenerit. vt. ff. de verb. obli. l. inter ſtipulantem. §. ſacram. inſti. de leg. §. ſi res alie. Et hoc niſi ſit cōtra bonos mores. vt. ff. de verb. obli. l. ſi ſtipuler. ad hoc facit. j. de voto ꝙ ſuper iji. Si eſt impoſſibile iuris: vt quia eſt cōtra ius, tunc non valet, vt hic. & ff. de verb. obli. l. generaliter. & l. veluti. Circa tñ iſtum articulum ſubdiſtingue,
14 quia qñq; pactum dicitur eſſe cōtra legem † naturalem, vel diuinam, & tunc nō valet, vt in iuribus allega. & ff. de pact. l. iura ſanguinis. & 22. q. 5. c. iurauit. & c. in malis promiſſis. & c. non ſemper. cum ibi no. qñq; pactum eſt cōtra legem canonicam, vel ciuilem, & tunc aut eſt cōtra ius publicū, quod eſt introductum in fauorē totius vniuerſi & tunc nō valet pactū. vt. ff. de pac. l. ius publicū. & l. iuriſgentiū. §. ſi paciſcar. cum ibi no. Aut
15 eſt ius † reſpiciēs ſolūmodo ſingulares pſonas & circa iura ſingularium

gularium perſonarum introductum: & tunc aut pactũ eſt con
tra legem, vt quia per legem prohibetur interponi & tunc non
valet. vt probatur. C. de vſuris. l. eos. §. 1. & l. vlti. Aut pactũ eſt
16 † contra legem nõ quia per legẽ prohibetur interponi ſed quia
tenor ipſius pacti legi eſt contrarius, Verbi gratia, lex dicit, ꝙ
venditor tenetur de vitijs & morbis. Item lex dicit ꝙ condu-
ctor tenetur ad penſionem: modo pone, ꝙ per pactũ agatur, ꝙ
venditor nõ teneatur de vitijs & morbis, & ꝙ conductor non
teneatur ad penſionem, certe iſtud dictum bene valet: quia nõ
eſt contra legẽ directè ex quo lex non prohibet interponi. Ita
intellige ff. de pactis. l. paciſci. & C. locati & cõducti. l. circa loca
tiones vbi de hoc & ad hoc faciũt no. per accur. C. de iure em-
phy. l. 2. in gl. per ſe huius in quæſtione. Sed quid ſi fecit &c. &
Pet. de Bellaper. & Cy. poſt eum. Et hęc vera in pactis: aliud in
17 † reſcriptis quia reſcriptũ cuius tenor eſſet iuri ꝯrius non vale-
ret. vt C. de præci. impe. offe. l. reſcripta. Et eſt ratio diuerſitatis
inter reſcripta, & pacta, quia quantũ ad reſcripta, lex habet clau
ſulam derogatoriã: quia lex dicit nec dãnoſa fiſco nec iuri con-
traria, &c. vt in d. l. reſcripta. & 25. q. 2. reſcripta. Sed, quantũ ad
pacta, oẽs leges hñt clauſulas permiſſorias. nam gñaliter cautũ
eſt in iure, ꝙ quis renuntiare poteſt oĩbus quę in fauorem eius
introducta ſunt. vt C. de pact. l. ſi quis in cõſcribendo. & qñ pa-
ctum dicať turpe, vel rei turpis, vel impoſsibilis de iure vel de
facto vide hic per Ber. & Ho. & plenius per Ho. in ſumma hui'
ti. §. q̃ ſint diuiſiones pactorũ. & de ꝯditioni. appo. §. quę ꝯditio.
¶ Si quæris, vtrum ſtipulatio pęnalis adſcripta cõuentioni, vel
pacto valeat, & teneat refert, aut cõuentio, vel pactũ interponi
tur ꝯtra leges, vel canones eam, vel eum reprobãtes, vt quia ali-
18 quid impoſsibile † de natura vel de iure deducit in ipſam con-
uentionem, vel pactũ, & tunc ſicut nõ valet principalis cõuen-
tio, ſeu principale pactũ, ita nec etiam pœna ſibi adſcripta: nec
etiam iurã ſuper hoc præſtitũ, & hoc ſiue ſtipulatio, ſiue con-
uentio vel pactũ ſit in faciendo, ſiue in dando. vt. ff. de ver. obli.
l. ſtipulatio hoc modo. & l. ſi homo mortuus. Aut ipſa cõuen-
19 tio ſiue pactũ eſt, ſeu interponitur † præter legem quod eſt qñ
per legem nõ reprobatur, nec etiam approbatur, ſed omni legis
auxilio deſtituitur, vt qñ aliquis alteri extraneo cuius iuris nõ
eſt ſubiectus ſtipulatur vel paciſcitur & tunc ipſa cõuentio, ſi-
ue ipſum pactũ non valet, ſed bene valet, pęna adiecta. vt inſti.
20 de inutili ſtip. §. alteri. Aut pactũ, ſeu cõuentio principalis † eſt
ſm legem & tunc valet vtrunq;, ſcilicet tam pactũ quam pęnę
appoſitio: ita tamen ꝙ paciſcens altero ſit contentus vt. ſ. eo. l.
reſcriptum. §. ſi pacto. ſm Inno. qui iſtam diſtinctionẽ ponit. ſ.
eo. c. proximo. & hoc vltimum verum niſi dictum ſit ꝙ poſsit
peti pęna, rato manente pacto vt. ff. de tranſac. l. pen. Verum tñ
eccleſiaſtici ſuo intereſſe debent eſſe contenti: quod dic. j. de
21 pœnis ſuam ſm Hoſt. ibi. Ex iſtam † diſtinctionẽ intellige ſo-
re veram, qñ ſtipulatio pęnalis incipit a præcedenti ſtipulatio-
ne, vel cõuentione, vt ſi dicam ſic, promittis mihi dare ſolem,
vel lunam vel mõtem aureum, & ſic impoſsibile facti & ſi non
dederis, promittis mihi dare centũ? vel ſic, ꝓmittis mihi dare
ſacram rem, vel ſic, promittis mihi interficere hominem. & ſic
impoſsibile iuris, & ſi non feceris, promittis mihi dare centũ?
Sed quid ſi ſtipulatio pęnalis incipiat a pręcedẽti conditione ve
ſi dicam ſic, ſi lunam mihi nõ dederis, vel montem aureũ mi-
hi non dederis, vel, ſi cœlũ digito non tetigeris, ꝓmittis mihi
centum? vel ſic, ſi hoĩem non interfeceris promittis mihi dare
centum? & videtur ꝙ ſit vtilis, & neceſſaria ex quo eſt conce-
pta ſub tali nõ facto cuius factum ꝯrium eſt impoſsibile. arg. ff.
de nouat. l. ſi pupillus. §. qui ſub cõditione. In iſto caſu ego Hen
22 ricus credo ſic dicendum, quia aut † huiuſmodi ſtipulatio inci-
pit a conditione affirmatiua vt ſi dicam ſic, Si cęlu digito teti-
geris promittis mihi dare centũ vel ſi hoĩem interfeceris pro-
mittis mihi dare centũ & talis ſtipulatio nõ valet. vt. ff. de verb.
oblig. l. impoſsibilis. j. reſpon. Aut incipit a conditione negati-
ua: vt ſi dicam ſic: ſi cęlum digito nõ tetigeris promittis mihi
dare centum, & ſic eſt conditio neceſſaria, & tunc aut talis con
ditio neceſſaria, a qua incipit ſtipulatio pœnalis eſt talis, ꝙ eius
cõtraria a qua incipit eſt impoſsibilis de facto, & tunc talis con
ditio eſt pura, & neceſſaria. v. g. ſi cęlũ digito non tetigeris pro-
mittis mihi decem, vt in l. allegata. impoſsibilis. 2. rñſo. & eo. ti.
23 l. in illa ſtipulatione. Aut iſta † cõditio neceſſaria eſt talis ꝙ eius
contraria non eſt impoſsibilis de facto ſed de iure tñ vt ſi di-
cam. Si hoĩem non interfeceris promittis mihi decem & tunc
non valet. vt. ff. de verb. obli. l. ſtipulatio hoc modo concepta. &
l. ſi homo mortuus. Et eſt ratio, quia in primo caſu promiſſor
metu cõmiſsionis ſtipulationis nõ induceretur ſeu inuitaretur
ad delinquendum: in ſecundo ſic. ff. de condic. inſti. l. ſi quis ſub
conditione iuriſiurandi. §. ſed ſi ſub iuriſiurandi conditione. Et
ratio diuerſitatis quare ſecus, qñ ſtipulatio incipit a præceden-
ti conuentione impoſsibile de facto. & ſecus qñ incipit a præ-
cedenti conditione impoſsibili negatiua facti põt eſſe: quia qñ
ſtipulatio pęnalis incipit a pręcedenti conuentione cui ipſa ſti-
pulatio pęnalis accedit vt acceſſorium debet regulari ſm natu-
ram principalis. vt. ff. de regu. iur. l. cum principalis. & j. de reg.
iur. c. acceſſorium. lib. 6. Et ideo cũ promiſſor teneatur in prin-
cipali tenetur & in acceſſorijs cum non teneatur ſeu: & libera-
tur in principali & per conſequens non tenetur ſeu liberatur in
acceſſorio vt. ff. de verb. oblig. l. ſi ex legati cauſa & de pactis. l.
vlt. cum ibi allegatis. Sed vbi ſtipulatio pęnalis incipit a præce-
denti conditione tunc ipſa conditio non eſt promiſsio cui ſti-
pulatio pœnalis poſsit accedere, & ideo ſm naturam illius non
regulatur, ſed ſm naturam ſuijpſius: & ideo cõmittitur vt eſt
dictum. Et gratia huius, ſi quęris vtrum conditio neceſſaria fa
ciat actum, cui inſeritur purum, cõditionalem. Refert quia aut
24 loquimur in cõtractibus, aut in vltimis voluntatibus. Si in † con
tractibus refert, aut cõditio habet certum tp̃s annexum, & di-
co, ꝙ pura eſt obligatio, ſed exactio differtur vſq; in diem eue
nientem. vt. ff. de noua. l. ſi pupillus. §. qui ſub conditione. cũ ibi
notatis. & de verb. obli. l. in illa. j. reſponſo. Aut non habet cer-
tum tp̃s annexũ, & tunc dico, ꝙ habetur pro pura quo ad obli-
gationem, & exactionem. vt. ff. de verb. obl. l. in illa. in fi. & l. im-
25 poſsibilis. Si loquamur in vltimis voluntatibus tunc aut † lo-
quimur in hęredum inſtitutionibus, & tunc aut nõ habet tem
pus annexũ, & tunc eſt pura. vt. ff. de hæredibus inſti. l. ſeruum
meum. §. 1. Aut habet tempus annexum: & tunc aut certũ: &
tunc valet inſtitutio, detracta adiectione tp̃is. ff. de hæred. in-
ſtit. l. hæreditas. & inſti. de hære. inſti. §. hæres. Sed fallit in mi-
lite. vt. ff. de mili. teſta. l. miles ita. & l. in fraudẽ. §. pe. C. de teſta.
mili. l. certi. Aut incertum, & tunc æquiparatur conditioni, &
expectatur: vt. ff. de condi. & de. l. dies incertus. Et eſt rõ quare
26 non poteſt † conditio cõferri in diem certũ, quia arguendũ eſt
de tp̃e ad res. vt. ff. &. C. de teſta. mili. l. miles: ſed ita eſt, q̃d ali-
quis non poteſt pro parte bonorũ decedere teſtatus, & pro alia
parte inteſtatus, vt legitur & notatur. ff. de hæredi. inſti. l. 1. §. ſi
ex fundo. & l. quoties. §. ſi duo. & l. ex facto. C. de hæredi. inſti. l.
quoties. Ergo pari ratione non poterit pro parte tp̃is decedere
teſtatus, & pro parte inteſtatus. Sed ſub incerto tp̃e bene po-
teſt adſcribi conditio: quia dies incertus æquiparatur cõditio-
ni vt in l. allegata, dies incertus. & conditio exiſtens retrotrahi
tur, & ſic inſpecto retrotractu ſemper vr̃ fuiſſe hæres. vt. ff. de
teſta. mili. l. quod dicitur. in principio. & de acquir. hæred. l. hæ-
res quique. Aut loquimur in legatis, & tunc poteſt dici idem,
quod dictum eſt in contractibus, per iura allegata ſupra.

¶ De tranſactionibus. Rubrica.

1 *Abbas de ſpiritualibus ne tranſigat.*
2 *Tranſactionem Abbatis de temporalibus probatam ſubſiſtere.*
3 *Tranſactionem nullam tempore firmari.*
4 *Tranſactio nulla qui & quandiu reuocabilis.*

Contingit. Si quæris vtrũ Abbas, vel prior
conuentualis poſsit tranſigere,
vel componere ſuper iuribus eccleſię ſine capitu
lo, vel conuentu: & ſi fecerit, vtrum capitulũ, vel
conuentus poſsit tranſactionem, vel compoſitio
1 nem huiuſmodi reuocare, refert † aut vult tranſigere ſuper ſpi
ritualibus & non poteſt vt notatur. ſ. c. proxi. & j. eo. ca. ſuper
2 eo. cum ibi notatis. Aut vult tranſigere † ſuper tẽporalibus vel
componere ſuper ſpiritualibus vel tp̃alibus. Et tunc aut capi-
tulum vel conuentus poſt tranſactionem vel compoſitionẽ fa-
ctam ei conſenſit. & tunc nõ poterit eam reuocare vt hic in fi.
ibi ac ſi non conſenſerit &c. & j. de ijs quæ fi. a præla. cum nos.
Aut non conſenſit, & tunc aut ipſe habuit ab ipſo capitulo vel
cõuentu poteſtatẽ vel mandatũ ſufficiens tranſigendi vel com
ponendi: & tunc nõ poterit eam impugnare vt hic. & j. de reli.
do. c. cũ dilectus. Et intellige mandatum ſufficiens qñ expreſſe
continet ꝙ poſsit trãſigere. ita intelligit Hoſt. illud c. iuxta q̃d
vide q̃d not. Spe. ti. de ꝓcu. §. 1. ver. in præmiſsis. Aut ipſe Ab-
bas vel prior nõ habuit mandatũ expreſſum & ſufficiens trãſi-
gendi vel componendi: & tunc aut quadraginta quatuor anni a
3 tp̃e tranſactionis vel cõpoſitionis † ſunt elapſi & per tñ tem-
pus ipſa tranſactio eſt ſeruata, & tunc nõ poterit eam reuocare:
quia tanto tp̃e omnis præſcriptio eſt cõpleta, ſcilicet quadra-
genaria quo ad cõpoſitionem & quadriennalis quo ad reſtitu-
tionem vt hic in fi. & j. de iure patro. cura. Aut non ſunt elapſi

quadraginta anni & tunc de iure communi poterit eam reuo-
care. vt hic. Aut ſunt elapſi quadraginta anni : ſed non quadra-
4 ginta quatuor : & tunc capitulum † vel conuentus non poterit
eam reuocare niſi per viã reſtitutionis ſi eccleſia ſit in hoc gra-
uiter læſa, in quo caſu & in omnibus caſibus pręcedentibus, ec-
cleſia poſſet petere reſtitui ꝓpter grauem ipſius læſionem ex
quo tempus petendæ reſtitutionis non eſt elapſum. j. de re. ec-
cle. non alie. ad noſtram. de in integr. reſti. ca. 1. & per totum. &
eo. ti. c. 1. & 2. lib. 6. & c. vnico. in cle. & not. Hoſt. hic in fin. & in
ſumma huius tit. eo. §. & in quibus ceſſet. verſic. j. & not. quod.

1 *Præſens quando diſpoſitioni ſuorum conſentiat an non. & 3.*
2 *L. ſi ſeruus explicari.*
4 *Pignus vendere ſinens an ſibi noceat. & 5.*
6 *Præſens quatenus ſibi an non obſit. 7. & 8.*
9 *Subſcribentem non conſentire.*
10 *Matrimonium incomponibile.*
11 *Componere de ſpiritualibus quatenus liceat.*
12 *Decimas an præſcribat laicus.*
13 *Compoſitio realis ſit, an perſonalis qui deprehendatur.*
14 *Compoſitio non gratuita conceſſa.*
15 *Spiritualia ſpiritualibus qui permutari poſſint: declarat & reſtringit. 16.*
17 *Beneficia conuentione impermutabilia.*
18 *Spirituale laicali an commutare liceat, & 19.*
20 *Abbatia Belleuille vnde pendeat.*

EX literis. Si quæris, vbi aliquid agitur vel di-
ſponitur de re tua, te præſente: nun-
quid tibi præiudicet. Refert aut es præſens in actu
1 gerendo & nihil agis: aut aliquid agis. Si nihil † agis.
tunc aut es coniuncta perſona & tunc præſumeris conſentire.
2 ſic intellige. ff. de dona. inter vir. & vxo. l. ſi ſeruus cõis. † vbi ha
bes ꝙ ſi maritus hñs rem cõem cum fratribus ſuis eam donet
vxori ſuæ pręſentibus illis fratribus, & non contradicentibus,
ipſi fratres ſibi præiudicãt, quo ad partes ſuas in re illa cõi: nam
videntur tacite conſentire. ar. ff. de adop. l. in adoptionibus. Aut
3 † non eſt coniuncta perſona & tunc aut taces in fraudẽ, vt deci
pias illum, cum quo actus ille geritur, & tunc tibi præiudicas, &
videris conſentire vt. ff. ad Vellei. l. ſi decipiendi. & C. ad Vellei.
l. ſi ſine. & C. ſi res aliena pig. data ſit. l. ſi probaueris. vbi dr̃ & ſi
4 dñs rei non obligatur per alium creditorẽ hoc ignoranti † hoc
fraudulẽter diſsimulat, & permittit ſibi præiudicat in totũ, &
in tantum, ꝙ in ſui pręiudiciũ obligatio tenebit. Aut taces bo-
na fide, & ſine fraude & tunc non tibi noces. vt. ff. qui. mo. pig.
vel hyp. ſol. l. ſicut. §. non vr̃. vbi habes, ꝙ licet, creditore ſcien
te, debitor vendat rem ipſi creditori obligatã non pp hoc ſibi
præiudicat creditor in obligatione ipſius rei, & de hoc mẽbro
dicam plenius. j. de pręſumptionibus. c. nõne. vbi tractabo nun
quid, qui tacet, cõſentire vr̃. &. j. de re iudi. c. quáuis. vbi tracta
bo nunqd res inter alios acta alijs præiudicent. Si vero nedum
5 taces † ſed aliquid geris vel agis in ipſo actu gerẽdo, tũc refert,
aut percipias cõmodum, vel effectũ conuentionis ſiue geſtio-
nis habitę ſuper re tua: & tunc videris cõſentire. Verbi gratia,
tu & frater tuus habetis prædia cõia adinuicem, ille frater tuus
vendit inſolidum illa prędia Titio: tu videns hoc recipis dimi-
dium partem pretij conuenti, vel ab ipſo Titio emptore vel ab
ipſo emptore vel ab ipſo fratre tuo, dicit lex, ꝙ per hoc videris
cõtractui cõſentire adeo ꝙ ſi illa prędia ab ipſo Titio emptore
euincãtur, teneberis de euictione pro tua portione, vt ꝓbatur
6 . ff. de euic. l. quidã ex parte. Aut nõ participas † cõmodum vel
effectũ dictę conuentionis & tunc aut interuenis noĩe tuo ip-
ſam cõuentionem, ſeu factũ approbando: & hoc cõſtat & tunc
tibi præiudicat v. g. Pater tuus obligat rem tuam, te præſente,
& inſtrumento obligationis, vt dñs rei obligatę ſubſcribẽte ti-
bi præiudicat vt in l. fideiuſſor. §. pater. ſeu. ff. de pign. de in rem
verſo. l. pen. ꝙ iuſſu. l. 1. §. ſed & ſi. 12. q. 2. c. non liceat Papæ ver.
& quid ſubſcripſerit. & c. cũ redemptor. Quod intellige verũ,
ſi interuenis ſcienter: ſecus ſi ignoráter: quia tunc non videris
cõſentire nec tibi nocet vt in l. prædicta Gayus. &. C. plus vale-
re quod agitur l. vlt. & de dona. l. nec ignorãs vt no. Ber. j. de re.
eccle. non alie. l. ſi quis presbyterorũ. gl. 2. & Hoſt. poſt eum. &
glo. & Cyn. C. de re. eccle. non alie. l. 2. pro hoc extra de ꝓcura.
c. 1. in cle. cũ ibi notatis per Io. Andr. ſuper verbo ſcienter. Aut
7 interuenis † ſolũ, vt teſtis nõ vt approbes factũ ipſum, & hoc
cõſtat, & tunc tibi non præiudicat. v. g. Tu obligaſti Titio pro
certa pecuniæ quantitate, quã ab eo mutuo recepiſti fundum
tuum: poſtea ille Titius facit teſtm̃ ſuum, in quo legat fundum
illum vni filiorum ſuorum, dicens, quod illũ a Seio emerat, cuũ
quidem teſtamento tu debitor ſubſcripſiſti tanquã teſtis nun-
quid per hoc tibi præiudicas? Dico, quod non, vt ꝓbatur. ff. de
inſtit. act. l. vlt. de reſcin. ven. l. Titius. de pig. act. l. Caius. &. ff.
de leg. 2. l. Titia. §. Lucia. Fallit in caſu, vbi fraudulenter, & ani-
mo decipiendi hoc feciſti. vt in l. alle. ſi ſine. & in l. alle. ſi proba-
8 ueris. Aut eſt dubium † vtrum interuenias noĩe tuo, vt ſcilicet
actum approbãs vel vtrum interuenias, vt teſtis. & tunc refert
ſm̃ Hoſt. hic & fuit opinio Io. Aut actus eſt talis qui non po-
teſt ſine conſenſu tuo valere, & ſuum, ſcilicet, ſortiri effectum
ſicut eſt qñ ſubſcribis inſtrumẽto obligationis rei tuę, quę non
poteſt fieri ſine tua voluntate ſaltem vt tibi præiudicet: & tunc
præſumeris conſentire vt in d. l. fideiuſſor. §. pater. ſeu ad idem.
C. de epi. & cle. in auth. ſi ſeruus ſciente. 54. di. c. ſi ſeruus, ſcien
te. vt potius res valeat, quã pereat. ff. de reb. dubijs. l. quoties in
actionibus. &. j. de verb. ſign. abbate ſane. Aut actus eſt talis qui
ſine conſenſu tuo poteſt valere, & ſuum ſortiri effectum, ſicut
9 eſt qñ † ſubſcribis inſtrumẽto venditionis rei tuæ, quæ poteſt
fieri te inuito, & tunc non præſumeris conſentire, vt in d. l. Ca-
ius. & in d. §. Lucia. ita poteſt intelligi iſtud. c. ibi. quando dicit
tacito de tranſactione, &c. & non dicit tacito quòd teſtis inſcri
ptus fuerat, quaſi velit dicere, quòd illud non nocet.
¶ Si quæris, vtrum in ſpiritualibus cõpoſitio fieri poſsit, refert
10 aut † quæris de matrimonio: & dic, ꝙ non vt cõtra matrimo-
nium aliquid ſtatuatur, vt legitur & notatur. j. eo. c. fi. Aut q̃ris
11 de alijs ſpiritualibus † & tunc aut quæris de cõpoſitione amica
bili, & gratuita ꝙ abſq; conuentione, pacto, modo conditione,
ſeu ſpe certa remunerationis. & talis fieri poteſt vt. s̃. de pactis
cum pridem. s̃. eo. ſtatuimus. & c. de cætero. & hic in fin. &. j̃. c.
proximo. & nedũ inter clericos: ſed etiã inter laicos. Sic intelli-
git Hoſt. in c. ſtatuimus. s̃. e. per hoc, ꝙ dicit ibi inter vos: & in-
ter aliquã perſonã eccleſiaſticã, &c. per quod elicit, ꝙ loquitur
laicis: alias ſi loqueret̃ clericis ſeu perſonis eccleſiaſticis textus
non diceret aliquã imò aliam & ibi dicit, quod illud, quod dicit
ibi Ber. in gl. fi. in principio oĩno falſum eſt, & illud quod dicit
in fin. in ver. cum pp vtilitatem &c. oĩno verum eſt. Nec ob-
12 ſtat, † ꝙ laici non poſſunt pręſcribere decimas : nam illud ideo
eſt: quia non poſsident, nec pñt poſsidere eas, vt. j̃. de præſcr. c.
cauſam quæ dicit enim, ꝙ hic nõ poſsidẽt nec præſcribunt ius
decimę : ſed quantitatẽ pacti. Sic poteſt intelligi. j̃. de parochi.
c. fi. de deci. in aliquibus ſm̃ eum ibi. Sed ſi quæris, vtrum iſta
13 † cõpoſitio ſit perſonalis vel realis. dic, ꝙ ſi fiat abſq; authori-
tate iudicis perſonalis eſt, & cum perſonis extinguitur. Si vero
authoritate iudicis realis eſt niſi per iudicẽ aliud ſit dictũ. vt. j̃.
c. proximo. & c. præterea. 2. &. s̃. eo. de cætero. j̃. de cõfir. vti. vel
inutili. c. venerabilis. de decimis c. ſuggeſtũ. & c. nuper. & c. dile
cti. & c. ex multiplici vbi de hoc in gl. & ita patet & ita põt in-
telligere. j̃. de cenſi. quanto. vbi Hoſt. dicit, quod illud quod ibi
dr̃ totum ꝓceſsit ex officio iudicis, & nõ ex partiũ pactione.
14 Aut quæris † de cõpoſitione non gratuita, quę fit aliquo dato,
vel retento, vel ꝓmiſſo, quæ ſi fiat antequã negotiũ in iudiciũ
deducatur pactio eſt: ſi poſtea, tranſactio eſt, vt hic qñ dicit in
litigium deducto. & tunc aut datur ſpũale pro ſpirituali & tunc
licet Ber. Vin. & Tan. hic. & Ber. s̃. de elec. ſignificaſti. gl. 2. in fi.
& Goff. & Hoſt. j̃. de præb. ſignificatũ dicant indiſtincte quod
15 eo caſu valeat per c. ad quæſtiones. de re. permu. Ego tñ † Hen-
ricus diſtinguo, aut datur ſpũale pro ſpirituali eiuſdem generis
per viam, ſeu modũ permutationis licite authoritate ſuperio-
ris nullo contractu illicito, ſeu pactione habita inter partes & hoc
fieri poteſt. vt. j̃. de rer. permu. c. quæſitũ cũ ibi not. per Inn. &
Hoſt. & c. ad quæſtiones. & per totũ. Et ratio, quia permutatio
non tam innititur ex partiũ conuentione, quã ex ſuperioris au
thoritate: vt in c. alle. quæſitũ cuius authoritas purgat vitium.
vt not. Goff. j̃. de cõfir. vti. c. 1. & archi. 1. q. 2. quã pio. in gl. pen.
vbi de hoc per eum &. 1. q. 3. c. ea quæ. & per G. de Monte Lau.
extra de reſcriptis. c. gratiæ. in gl. fin. in cle. Secus ſi pactio inter
partes interueniret in facto permutationis, vel ante ſm̃ eos:
16 Quod intellige verũ: dummodo ſint talia ſpũalia, † quę poſsint
inuicẽ permutari, vt duo beneficia eccleſiaſtica. Secus ſi eſſent
hoſpitalia, zenodochia, leproſaria, ſeu eleemoſynaria quia etiã
coniugati talia regunt. 32. diſt. ſi qui vero. & hoc, niſi ſint talia,
in quibus cõſueuerint poni clerici perpetui cõtinẽtes religioſe
viuentes, & eis pro titulo aſsignari vt not. Gul. de Monte Lau.
extra de pręb. c. per literas. ſuper verbo noſcãtur. in cle. & Gen.
etiam. Item ſecus, ſi eſſet ius ad rem cõpetens ex gratia ſedis
apoſtolicæ, quia tale non poteſt permutari cum alio beneficio.
argu. s̃. de reſcriptis in noſtra. & in extrauaganti Io. 22. execra-
bilis. §. per hoc vt notat Gul. de Monte Lau. in extrauaganti
Ioann.

Ioannis ſedes apoſtolica ſuper verbo ius ad rem. Itē ſecus cre-
derem ſi beneficium eccleſiaſticum, vt beneficium permutare
tur, cum alia re ſpirituali a beneficio puta, cum decima vel pri
mitia per c.licet.j.de rer.permu. lib.6. ibi qñ dicit ſua beneficia
17 non enim dicit † beneficium cum alia re etiā ſpirituali. Aut ſpi
rituale datur pro ſpirituali non per viam, ſeu modum permuta
tionis authoritate ſuperioris factæ ſed per conuentionem ha-
bitam inter partes ſiue authoritate ſuperioris. & hoc fieri non
poteſt. vt in c.alle.quæſitum. & c.ad quæſtiones: & hoc ſatis ex-
preſſe not. Inno.ſ.eo.ſtatuimus gl.2. verſi. ſed ſi aliquis, &c. &
Bertol.j.de magiſtris.c.pen.gl. pen.in fi. vbi etiam de hoc tan-
18 gam. † Aut ſpirituale datur pro temporali: & tunc aut ſine au-
thoritate ſuperioris, & tunc nō poteſt fieri imò eſſet ſimonia-
cum: vt hic in principio, & in iuribus allegatis hic. Aut autho
ritate ſuperioris, & tunc aut quæris de beneficijs eccleſiaſticis,
aut de alijs ſpiritualibus ſi de beneficijs eccleſiaſticis: tunc ſub-
diſtingue vt in gl. hic. Aut agitur de beneficio, vt beneficio &
tunc non vt hic &.j.de rer.permu.c.fin. Fallit ſi fieret authori-
tate Papæ, qui poteſt ſuper tali ſimonia in beneficio diſpenſare.
vt not.ſ.de renun.poſt tranſlationem: & de elec.ſi alicuius. Aut
agitur de beneficio, vt ꝓprietate & tunc fieri poteſt ſm̄ Ber-
tol & Hoſt. ita tamen, quod caueatur ne temporale pro ſpiri-
tuali detur, ſed potius pro tēporalibus annexis ſpirituali vt in
c.allega. ad quæſtiones. & iſta diſtinctio probatur.j. de eo qui
mittitur in poſſ. cauſa rei ſeruandæ c.eum qui. lib.6. ſm̄ Hoſt.
Si quæris de alijs ſpiritualibus tunc aut quæris de illis quæ ſunt
prohibita, quia ſimoniaca. vt de ſacramentis eccleſiæ & in tali-
bus non habet locum pactio vel tranſactio ſine pœna ſimoniæ
vt not. Bertol.ſ.de off.deleg.ex parte.j.& dicam.j.de ſimo.c.fi.
19 Aut de † alijs ſpiritualibus vt de decimis, primitijs: & tunc dic
idem iuris eſſe, quod dictum eſt, qñ agitur de beneficio, vt pro
prietate, ſcilicet, quod fieri poſsit, vt ꝓbatur.j.de cenſi.c.quan-
20 to. vbi habes, quod abbatia Belleuille † antequā fuiſſet erecta
in abbatiam erat eccleſia ſimplex, & ſubmiſſa priori S. Irenei
Lugdunen. qui ponebat, & remouebat priorem ipſius ſicut in
alijs prioratibus ſuis, quæ poſtea fuit erecta in abbatiā. ita quod
ſingulis annis priori & fratribus S. Irenei vnam faceret procu-
rationem. Et etiam fuit dictū, quod fratres Belleuille non eli-
gerent abbatem ſine priore S. Irenei & hæc omnia authoriza-
uit archiepiſcopus Lugdunen. de conſenſu capituli ſui & con-
uentus vtriuſque eccleſiæ ſecundum Hoſt. ibi & adde quod di-
cam in c.alleg.quæſitum.eo. titu.c.fin.

1 *Pacta ſpiritualia, perſonalia.*
2 *Pactio temporalis, realis.*
3 *Pactionem realem aut perſonalem verbis deprahendi.*
4 *Pactum reale aut perſonale qui deprehendatur.* & *5.*

VEniens. Si quæris, quæ ſacramenta ſint neceſ-
ſaria, & voluntaria, dic, vt dicam.j.de
pœniten. & remiſ.c. quod in te.

¶ Si quæris vtrum pactum præſumatur perſonale,
1 vel reale, diſtingue aut agitur † de ſpirituali ſiue eccleſiaſtico, &
tunc potius præſumitur perſonale, quā reale: quia ibi magis con
ſideratur iuris poteſtas ac iudicis authoritas. ſ. eod. de cætero.
quam voluntas cōtrahentium: qui licet perſonas ſuas poſsint,
non tñ eccleſias obligant: nec obligare poſſunt, vt hic. &.j.de
arbi.peruenit. & c.per tuas & hoc not. Bertol.j.de inſtit.c.cum
2 veniſſent. in glo.ſed quare. Aut agitur † de tꝑali, & tunc reale
præſumitur, vt.ff.de pactis.l.tale pactum & de ꝓba.l.ſi pactum
quod tñ tam ex mente, quam ex verbis contrahentium eſt cen
ſendum. vt.ff. de pactis. l.iuriſgentium.§. pactorum ſm̄ Hoſt.
hic. Sed circa iſtud membrum vltimū latius diſtinguitur. Aut
verba pacti ſunt certa, & apparent. aut non apparent, nec ſunt
3 certa. Si apparēt & ſunt certa tunc † aut verba pacti innuunt al-
teram partem vel ipſum pactum eſſe reale vel pactū ipſum eſſe
perſonale & tunc ſtabitur verbis vt.ff.eo.l.iuriſgentiū.§.pacto-
rum. Aut non innuunt alterā partē & tunc aut apparet de men
te paciſcentium & tunc illa eſt ſequenda vt in d.§.pactorū. Aut
non conſtat de mente paciſcentium: & tunc aut quæris de pa-
ctis, ſeu cōuentionibus negatiuis, aut de affirmatiuis. Si de ne-
gatiuis, tunc aut pactum cōceptum eſt imperſonaliter tam ex
parte promittentis, quam ex parte illius, cui ꝓmittitur: & tunc
eſt pactum in rem, vt ſi dico, promitto quod non petam debi-
tum, vt in d.§. pactorū aut perſona inſeritur pacto & tunc aut
perſona inſeritur verbo promiſsionis & tunc eſt pactū in rem.
vt quia dico ſic promitto tibi quod nō petam. ꝓmitto eſt ver-
4 bum † obligationis, non petam eſt verbū executionis. Vnde ſi
dico promitto quod nō petam, & nō dico a te, pactū eſt reale.
vt.ff.de verb.oblig.l.ſtipulatio iſta.§.quæſitum. Aut perſona in-
ſeritur in verbo executionis, vt quia dico promitto, quod non
petam a te & tunc pactū eſt perſonale vt in d.§.pactorū.2.rñſo.
Si verba pacti non apparent: nec ſunt certa. ſed dubia tunc in
dubio interpretatur, & præſumitur pactum reale quia in dubio
quis præſumitur ſibi, & ſuis heredibus velle acquirere, & pro-
uidere. vt in l.allegata.per Hoſt.ff.de probat.l.ſi pactū. Si quæris
de cōuentionibus, ſiue de pactis affirmatiuis, tunc ſiue perſo-
5 na inſeratur obligationi, ſiue inſeratur executioni † indiſtincte
eſt pactum reale magis, quam perſonale, vt promitto tibi dare
decem, vel promitto dare decem tibi, vt.ff.de verb.obli.l. ſtipu
latio iſta habere licere. in principio. Et eſt ratio, quare ſecus in
pactis ſeu cōuentionib⁹ negatiuis, & ſecus in affirmatiuis quia
in dubio cōuentio interpretatur magis vt valeat, quam vt per-
eat.ff.de rebus dubijs.l. quoties in actionibus, & de verborum
oblig.l.quoties. & argu.j.de verbo. ſigni. c.abbate ſane. ſed vbi
conuentio eſt affirmatiua tunc ſi te mortuo nō ſoluerem hæ-
redi tuo ipſa conuentio nullam vtilitatem afferret. Sed ſi pro-
mitto, quod nō a te petam, licet poſſem petere ab hærede tuo,
tamen tibi afferret commodum: quia nō petam a te, quandiu
vixeris: vt.ff.de pactis.l.qui in futurū.§.1. & ita nota. pro ma-
iori parte dominus Lambertus in d.§.pactorum.

1 *Componi in noxam non licere.*
2 *Compoſitio contra ius nulla.*
3 *Componere contra ius poſitiuum qui liceat.*
4 *Diſpenſat in tranſgreſſiue Papa ſolus. extendit.* 5.
6 *Tranſigere de certis non licet.*
7 *Tranſigi ciuilia dubia poſſe. fallit tamen.*
8 *Tranſigere accuſatori non licet.*
9 *Tranſigi de pœna ſanguinis poſſe. fallit.* 11. & 12.
10 *Adulterium intranſigibile.*
13 *Tranſigi de crimine priuato licitum. declarat.* 14.
15 *Accuſatum non adulterum tranſigere poſſe.*
16 *Tranſactionem capitalium reijciunt canones.*
17 *Aequitati & rigori quando locus ſit.*
18 *Scripto non ſcripto potius.*
19 *Speciem generi præferri.*
20 *Aequum iniquum prius præferri.*
21 *Aequitas concurſu potior.*
22 *Aequitas cæteris paribus potior.*
23 *Dignior a mutatione qua.*
24 *C. Vera ſenſus.*

EX parte. Si quæris in quibus cōpoſitio vel di-
ſpenſatio fieri pōt, refert aut diſpen-
1 ſatio, vel cōpoſitio tendit præciſè ad mortale † pec-
catum cōmittendum, vel in eo remanēdum. & in eo
caſu nec compoſitio nec diſpenſatio fieri poteſt. vt.j.de vſuris.
ſuper eo. & arg.ſ.tit.proximo.c.fin.22.q.4.inter cætera puta ſi
fieret compoſitio, vel diſpenſatio, vt quis teneret ſuperindu-
ctam.j.de ſpon.c.1. Aut non tendit præciſe ad peccatum mor-
2 tale cōmittendum, vel in eo † remanendum: & tunc aut com-
poſitio, vel diſpenſatio fit cōtra ea, quæ ſunt de iure naturali, &
quæ lege diuina cōtinentur, & tunc non valet: vt.ſ.de conſue.
c.fin. &.ſ.tit.proximo.c.fin. ſm̄ Hoſt. & Io.Andr. aut compo-
3 ſitio, vel diſpenſatio fit contra ea, quæ ſunt † de iure poſitiuo:
& tunc aut cōtra ea quæ ſunt de iure poſitiuo, præceptorio, ſeu
prohibitorio cuius tranſgreſsio peccatū mortale inducit. vt.ſ.
de treuga & pace.ca.1. Et tunc aut quæris nunquid poſsit fieri
compoſitio & dic quod nō niſi authoritate & ex certa ſcientia
4 Papæ. vt.ſ.titu.proximo. c.fi. in fin. Aut nunquid poſsit † fieri
diſpenſatio, & dic, quod nullus poteſt diſpenſare, vt tranſgreſ-
ſioni non ſit locus. niſi ſolus Papa vt in d.c.1.de treuga & pace.
& de biga.cap. a nobis. &.j.de conſang. & affi.c. non debet. aut
contra ea quæ ſunt de iure poſitiuo, non præceptiuo nec prohi
bitorio ſed alio: & tunc aut quæris, nunquid poſsit fieri cōpo-
ſitio & dic regulariter, quod non quod tñ intellige vt not.j. de
5 foro compe.ſi diligenti. Aut nunquid † poſsit fieri diſpenſatio:
& tunc aut quæris de ijs quæ ſunt Papæ ſpecialiter reſeruata, &
de quibus not.ſ.de off.legati, quod tranſlationem. & dic, quod
in ijs ſolus Papa poteſt diſpēſare. vt.j.de iudi. at ſi clerici. & non
alius niſi per Papam ſibi committatur quia tunc ſecus. vt.ſ. de
off.deleg.c.fin.j.de ſent. excom.nuper. Aut de alijs & dic quod
inferiores prælati ſcilicet epiſcopi & ſuperiores diſpēſare poſ-
ſunt quod tamen intellige vt dicam in d.cap.at ſi clerici. Et iſta
pro parte notat Hoſt. hic & Ioan.Andr. poſt eum.
¶ [Si quæris, vtrum, & in quibus caſibus tranſactio locum ha-

beat.& in quibus non, diſtingue, ant agitur ſuper certis aut ſu-
6 per dubijs. Si ſuper † certis non habet locũ tranſactio. cũ tranſ-
actio debeat fieri de re dubia & lite incerta. vt. ff. de tranſact. l. j.
& per totum. Si agitur ſuper dubijs, tũc refert, aut agitur de &
ſuper cauſis ciuilibus, aut agitur de & ſuper cauſis criminali-
bus: aut de & ſuper cauſis ſpiritualibus. Si de, & ſuper cauſis ci-
uilibus tunc poteſt fieri tranſactio. vt C. de tranſact. l. cauſas. &
7 per totum. &. ff. de tranſact. per totum. Fallit † primo in alimen
tis futuris in vltima voluntate relictis ſuper quibus non valet
tranſactio: niſi fiat cũ decreto iudicis & cum cauſæ cognitio-
ne, de qua. ff. eo. tit. l. cum 2. per totum. Et bene dico ſuper ali-
mẽtis futuris, qa ſuper pręteritis trãſigi põt vt. C. eo. de alimen
tis. Item bene dico ſuper alimentis futuris in vltima voluntate
relictis. nam ſuper alijs indiſtinctè tranſigi poteſt. vt in d. l. cum
a. §. plane. Fallit ſecundo in relictis in teſtamentis, de & ſuper
quibus tranſigi nõ poteſt, niſi prius inſpectis verbis teſtamẽti.
vt. ff. eo. l. de ijs. Si agatur de & ſuper cauſis criminalibus: tunc
refert. Ant quęris nunquid licitum ſit tranſigere ſuper actione
ciuili & ſuper crimine deſcendenti & credo quod ſic vt not. gl.
C. eo. l. tranſigere. in glo. quid aũt. in fin. & pro hoc. C. de furt. l.
poſt deciſionem etiam ſine iudicis auctoritate. Fallit in actione
famoſa, vbi nõ poteſt tranſigi abſq; iudicis auctoritate ſine pę-
na infamiæ. ff. de ijs qui no. infa. l. furti. §. pactus. &. §. iuſſu. Aut
nunquid licitum ſit tranſigere ſuper actione criminali: & tunc
8 aut q̃ris de accuſatore, aut de accuſato. Si † de accuſatore tunc
aut accuſator tranſigit poſtquã inſcripſit ſe in pęnã talionis: &
poſtquam dedit fideiuſſores de iudicio ſiſti, & dic, quod nõ po
teſt abſq; abolitione obtẽta legitime ſine pęna calumniæ. vt. ff.
ad turpil. l. in ſenatus. §. qui poſt. & l. quæſitũ. & l. ab accuſatio-
ne. &. C. ad Turpil. l. t. Aut accuſator tranſigit antequam ſe in-
ſcripſerit: ſed forte fecit cõueniri reum ad accuſandũ eum: &
tunc aut crimen eſt publicum, aut eſt priuatũ. Si eſt publicum,
9 tunc aut eſt tale quod irrogat pęnã ſanguinis † & tunc regulari-
ter licitum eſt tranſigere & paciſci. vt. C. de tranſact. l. trãſigere.
in princ. & hoc ſiue ſit tale crimen quod infert pęnã mortis ſi-
ue inferat membri, abſciſsionem, ſeu mutilationẽ, cum etiam
tale crimen dicatur & ſit capitale. vt in auth. de colla. §. prohibe
mus. colla. 9. & no. gl. C. de off. eius qui vices alte. gerit. l. 2. &. ff.
de iuriſd. om. iud. l. 3. cũ ſua gl. & quia in tali crimine eſt eadem
ratio quæ eſt in crimine pęnã mortis inferente, ſcilicet, redem-
ptio ſanguinis & etiam quia per membri mutilationem homo
deformatur. & ſic quodammodo deſinit eſſe qa forma dat eſſe
10 rei, vt. ff. ad exhib. l. Iul. §. ſi quis rem. Sed fallit † in crimine adul
terij, vt in d. l. trãſigere. Et eſt ratio. quia illud crimen nimis fre
quentatur. vt. 32. q. 7. ca. quid in omnibus. & ideo magis proſe-
quendum, quia multis graſſantibus opus eſt exemplo. vt. ff. de
pœnis. l. aut facta. §. vlt. Iſtam ratione aſsignat Hoſt. j̃. de præ-
ſcrip. c. cum non liceat. & Pet. de Bellaper. in l. alleg. tranſigere.
Eſt & alia ratio ſm Iaco. de Aret. & Cyn. ibi. quia leges & cano
nes in ſubditos pudicitiam inuiolatam præ cæteris exigunt. vt
in auth. de lenonibus in princip. colla. 3. &. ĩ. in procemio. Item
11 † fallit eadem ratione in raptu. arg. ff. ad l. Iul. de vi publica. l. qui
cetu. §. qui vacantem. vbi gl. hoc videtur tenere & Iaco. de Ra.
& Cyn. in d. l. tranſigere. Tertio fallit ſm eos in inceſtu. eadem
ratione. ff. ad l. Iul. de adulte. l. ſi adulterium cum inceſtu. & 32.
q. 7. c. adulterij malum. Fallit quarto in crimine lęſæ maieſtatis.
12 Quinto † in crimine hæreſis: arg. C. de hæreticis. aut. gazaros.
Sexto in crimine patriæ expugnatę vel proditę. Septimo gene
raliter in criminibus exceptis: quia nõ paciſcendo, ſed ſuam in-
nocentiam demonſtrando, rei ſe debent purgare. vt. ff. de bonis
eorum qui ante ſe mor. ſibi cõſci. l. 2. cum ibi notatis. Aut non
irrogat pęnam ſanguinis & tunc non licet regulariter tranſige-
re. vt in d. l. tranſigere. 2. rñſo. Et eſt ratio, ꝓpter publicum ze-
lum, & publicam vtilitatem, ſeu publicum intereſſe puniendi
delicta. vt. ff. ad l. Aquil. l. ita vulneratus. & de fideiuſ. l. ſi a reo. §.
id quod vulgo. &. j̃. de ſent. excom. vt famę. vnde ſi ſuper publi
cis criminibus poſſet tranſigi, & de facili diuites mouerẽtur ad
delinquendum: quia corrumpendo aduerſarios per pecuniam
euaderent. quare &c. ff. de pactis dota. l. 2. §. conuenire. facilitas
enim venię incentiuum tribuit delinquendi. 23. q. 4. c. eſt iniu-
ſta. & hoc verum eſt regulariter. Sed hoc fallit in crimine falſi.
vt in l. alleg. tranſigere. & quæ ſit ratio vide ibi in gl. Si eſt priua
13 tum crimen, tunc põt indiſtincte † tranſigi: quia hoc nulla lege
prohibetur. arg. ff. ex qui. ca. ma. l. nec non. §. quod eis ſm Hoſt.
qui hoc notat in ſumma. eo. ti. §. ſuper quibus. & Io. in d. l. tran-
ſigere. & Io. gloſſator decreti. 2. q. 4. in d. c. t. ſed glo. & Cy. in d. l.
tranſigere in glo. quãd autem intelligunt, hoc verum qñ agitur
16 ciuiliter. arg. dict. l. tranſigere. in fin. a cõtrario ſenſu. † Si vero
agatur criminaliter tunc idem iuris eſt quod in publicis crimi
nibus. vt. ff. de priua. delict. l. fin. & hoc credo verius, ſcilicet, vt
poſtquam ſe inſcripſerit non poſsit tranſigere ſine pęna calum.
15 vt. ff. ad Turp. & in priuatis ſed ante ſic. Si quæris de † accuſato
tunc diſtingue prout diſtinguitur in l. ſæpe allegata, tranſigere,
ſcilicet, quod ſuper criminibus capitalibus liceat ſibi tranſigere
quia licitũ eſt ſibi per phas vel nephas ſanguinẽ ſuũ redimere,
vt. ff. de ijs qui mor. ſibi conſci. l. 1. Fallit in crimine adulterij ſu
per alijs criminibus vero non excepto crimine falſi. & hoc per
rõnes ſupra tactas. Et nota quod in caſibus, in quibus nõ poteſt
reus tranſigere ſi, tranſegerit hr̃ pro cõfeſſo. ff. de pręuarica. l. in
oĩbus. & de ijs qui not. infa. l. qui. & l. præcedenti: athletas in fi.
gratuita tñ pactio vel remiſsio fieri poteſt. vt. ff. de iure fiſci. l. in
fiſci cauſis. & ad l. Iul. de vi pu. l. qui cetu. §. vlti. & de ijs qui no.
infa. l. furti. §. pactus. vt not. Ho. in §. alle. ſuper quibus. nota etiã,
quod tranſactio facta cũ vno ſuper crimine publico nõ nocet,
quominus poſsit ab alio accuſari. & hoc ſiue ſit crimen ſuper
quo poſsit trãſigi ſiue non: ſed tranſigẽti bene nocet dũmodo
ſit tale crimen ſuper quo poſsit tranſigi. alias nõ nocet etiã ſibi.
arg. ff. de pac. l. iuriſgentium. §. ſi paciſcar. & l. ſi vnus. §. pacta. &
l. ius publicum. vt no. gl. in l. alle. trãſigere. & Cy. poſt eum. licet
Spe. ti. de notorio crimine. §. pen. ver. quid ſi accuſatus dicat qđ
in crimine publico vel alio in quo nõ licet tranſigere nõ nocet
tranſactio alijs. qđ dic. 2. q. 3. §. notandũ. in alijs ſecus ſm eum.
16 hodie vero ſm † canones nõ licet tranſigere vera tranſactione
ſuper aliquo crimine, cũ pro aliquo crimine pęna ſanguinis nõ
inferat. vt. 23. c. ijs, & a quib. j̃. ne cle. vel mo. iniam ſanguinis. &
de rap. c. in archiepatu licet gratuita & amicabilis compoſitio
fieri poſsit ſm Goſ. hic & Hoſt. in §. alle. ſuper oĩbus. in fi. &
vide de hoc per Io. & Arch. 2. q. 4. c. 1. ver. in oĩbus. & per Ber.
j̃. de colluſi. dete. c. 1. gl. ar. ꝙ non liceat. & per Hoſt. in ſumma
de colluſio. detegen. §. qualiter. Si vero agitur de & ſuper cauſis
ſpũalibus tunc dic vt dixi. ſ̃. eo. ſtatuimus, & hic per Bernardũ.
¶ Si quæris nunquid ęquitas pręferatur rigori, vel ecõtra, & qñ
diſtingue aut rigore, & ęquitas loquũtur in diuerſis caſibus, &
17 tunc † vtrunq; remanet, ex quo ſtare non prohibentur. j̃. de ijs
quæ fi. a præla. cum apoſtolica. C. de teſta. l. ſancimus. Aut rigor
& æquitas adinuicem aduerſantur: & tũc aut vnũ eſt ſcriptum
18 & alterum non ſcriptũ & tunc † ſcriptũ pręfertur non ſcripto.
vt hic &. C. de iudi. l. placuit. ff. qui & a qui. li. ma. fi. l. proſpexit.
100. diſt. contra morem. 6. q. 3. ſcriptum eſt in lege. & 19. diſt. ſi
Romanorum. Aut vtrunq; eſt ſcriptũ, vel non ſcriptũ, & tunc
aut vnũ eſt genus ſicut eſt, quod alter nõ dicetur, cũ alterius ia-
ctura. ff. de condic. inde. l. nam hoc natura. &. j̃. de pœnis. ſuam.
19 Aliud vero eſt ſpecies † ſicut eſt in vſucapionibus & ſimilibus:
& tunc ſpecies derogat generi. vt. ff. de regu. iur. l. in toto iure
noſtro. j̃. de reſcriptis. c. 1. j̃. de reg. iur. c. generi per ſpeciem li. 6.
Aut vtrunq; eſt ſpeciale vel vtrunq; generale: & tunc aut vnum
20 eſt prius, & alterũ poſterius: & tunc † poſterius pręfertur prio-
ri. ſ̃. de off. deleg. ſuper quæſtionum. in principio. &. j̃. de cõſtit.
c. licet lib. 6. ff. de legi. l. non eſt nouum: aut rigor, & ęquitas in-
21 ſimul concurrunt: † & tunc ęquitas vincit rigorem, vt d. l. pla-
cuit. ff. de aqua plu. ar. l. in ſumma. &. C. de procur. l. exigendi. &
hic &. j̃. de in integ. reſti. c. ſuſcitata. & extra de app. quamuis. in
cle. vbi. G. de Monte Lau. ita diſtinguit cũ quo ſatis concor. Io.
And. hic & de hoc per Dynum. j̃. de reg. iur. c. 2. lib. 6. vbi dicit
22 quod quãdo vtrunq; † eſt ſcriptum & vtrunq; eſt ſpeciale, vel
vtrunq: generale: tunc præfert ęquitas per l. placuit. Et ad hoc
quod dicit textus in humaniorem partem declinãdo &c. con-
cor. Matth. 5. c. Beati miſericordes: qm̃ ipſi miſericordiã con-
23 ſequentur. & 9. diſt. ſaxa quippe. illa tantũ digniora † ſunt imi-
tatione quantum excellentiora ſunt pietate. 45. diſt. c. diſcipli-
na. vel miſericordia multum deſtituitur ſi vna ſine altera tenea
tur & ibi hinc etiam Dauid ait, Virga tua & baculus tuus ipſa
me conſolata ſunt, ibi enim virga percutimur, & baculo ſuſten
tamur. ſit ergo diſtrictio iuſtitię quæ feriat ſic, & cõſolatio ba-
culi, quę ſuſtentet: ſit itaq; amor ſed nõ emolliens ſit rigor, ſed
nõ exaſperãs. ſit zelus ſed nõ immoderate ſæuiens ſit pietas, ſed
24 non plus, quã expediat parcens &c. & c. vera † vbi dr̃, quod ve-
ra iuſtitia cõpaſsionem habet, falſa vero dedignationem &c. ad
idem. j. ad Corinth. 9. ca. & recitatur. 46. diſt. c. recedite, factus
ſum infirmus infirmis quod eſt contra quoſdã prælatos aſpe-
re corrigentes & Ezech. 34. c. & recitatur. 46. diſt. c. 1. ibi. Vos
autem cum auſteritate improbatis eis & cum potentia.

¶ De poſtulando. Rubrica.

1 *Epiſcopo coram ſeculari poſtulare non licere. & cur.*
2 *Clerici pro accuſante in ſanguinolentis ne poſtulent.*

3 *Accuſato, niſi quid imputetur, patrocinentur clerici. & 4.*
5 *Poſtuletne clericus parte inuita.*
6 *Clerici an in non ſanguinolentis criminibus poſtulent.*
7 *Clerici inopes in ciuilibus poſtulent. & 8.*
9 *Clericis beneficiarijs poſtulare ne liceat.*
10 *Clericorum qui in foro eccleſiæ poſtulare, & quando an nõ poſſint.*
11 *Monachi non niſi in duobus caſibus poſtulant.*
12 *Aduocatus factus monachus ne poſtulet.*
13 *Extenſioni quando locus non ſit.*
14 *Abbatem non niſi permiſſu poſtulare. & 15.*
16 *Aduocato orationis fucus fugiendus.*

CLerici. Si quæris vtrum, & qui clerici poſſint & valeãt poſtulare, & in quo foro, diſtingue, aut quæris de clericis ſecularibus,
1 aut de religioſis. Si de clericis ſecularibus † tunc aut quæris nunquid poſsint poſtulare in foro ſeculari aut nunqd poſsint poſtulare in foro eccleſiaſtico. In primo caſu refert aut eſt epiſcopus vel ſuperior & talis nullo modo etiam in cauſa ꝓpria debet coram ſeculari iudice aduocare ſic intellige. 5.q.3. quia epiſcopus. Et eſt ratio, quia indecẽs eſſet, quod alicui ſeculari faceret illam reuerentiam, quã tenetur facere aduocatus, qui tenetur ſtare in iudicio cũ iudicis ſit ſedere. C. eo. l. quiſquis. niſi forſan ſit laicus a quo feudum teneat tunc eñi vt ad ipſum in propria perſona veniat & res ſuas repetat neceſsitas ipſum cogit quæ legẽ non habet, ſed tunc caueat ne dignitatem epiſcopalem confundat. proponat ergo cũ omni humilitate ſedendo non ſtando. ad hoc. ṡ. de maio. & obed. ſolitę. §. 1. ver. quod et ã ſm Hoſt. ĵ. eo. c. fi. & abbas hic in hoc ſatis concordat Goff. in ſumma ſua. eo. tit. §. quid de epiſcopis. aut ſunt alij clerici inferiores: & tunc aut quęris nunquid poſſint poſtulare in cauſis criminalibus aut in ciuilibus. Si in criminalibus tũc aut in criminalibus in quibus de pęna ſanguinis agitur aut in alijs. Si in criminalibus cauſis, in quibus de pęna ſanguinis agitur, tunc aut quęris, nunquid in talibus cauſis poſsint poſtulare abſq; pęna irregularitatis: aut nunquid poſsint poſtulare nõ obſtante exceptione, ſeu obiectu partis aduerſę. In pri-
2 mo † caſu refert, aut quæris, nunquid poſsint poſtulare pro accuſatore & dico, quod non. Nam in talibus cauſis intereſſe nõ debent quod ſi cõtrarium fecerint, & pęna ſanguinis inferat irregulares ſunt. vt. ĵ. ne cle. vel mo. ſñiam ſanguinis. & 23. q. vlt. ijs ã quibus. Aut quæris nunquid poſsint, poſtulare pro reo cri-
3 minaliter accuſato: & tunc aut talibus aduocatis † pro accuſato poſtulantibus nõ poteſt aliquid malitiæ ignorantiæ, culpæ, vel negligentię imputari, & tunc ſunt ſecuri a pęna irregularitatis: licet ſanguis effundatur. arg. ṡ. de æta. & quali. ad aures. ĵ. de homicidio decætero. & c. tua nos. & c. poſtulaſti. & c. Ioannes. & ſi veſint eſſe ſecuri ab iſta pęna irregularitatis qualiter debeant facere, & proteſtari. vide per Hoſt. ĵ. de homici. ad audientiã. &
4 ibi dicã. Aut talibus † poteſt aliquid malitiæ ignorantię, culpę, vel negligentię imputari vt quia ꝑ ſuã imperitiam ſuã accuſatus ſuccumbit & ob hoc decapitatur, vel mutilat vel quia ꝑ ſuã malitiam ſuã, & cauilloſas ſuas poſitiones, & allegationes ſuas obtinet, & abſoluitur, & accuſator, qui ſe inſcripſit penam talionis patitur. & tunc ſunt irregulares. arg. iurium allegatorum. & ideo (quia lingua de facili labitur. vt. ff. ad l. Iul. ma. l. famoſi) periculoſum eſt quibuſcunq; clericis talibus intereſſe ſm Hoſt.
5 hic. Si quæris † nunquid poſsint poſtulare in talibus caſibus nõ obſtãte exceptione ſeu obiectu partis aduerſę. tunc dico idem,
6 quod ſtatim ſequitur in cauſis ciuilibus. Si quęris † nunqd poſſint poſtulare in cauſis criminalibus, in quibus de pęna ſanguinis non agit, vt in crimine ſtellionatus, vel legis Iulię. de vi pub. vel pri. vt. ff. de cri. ſtellionatus per totum. & inſti. de pu. iudi. §. idem l. Iulia. & alijs ſimilibus: quia de omni crimine, de quo agitur de re familiari poteſt agi & ciuiliter & criminaliter. vt. ff. de fur. l. fin. C. qñ ciui. actio. cri. præiudic. l. vnica. & not. Spec. rubr. de furtis. verſ. ſed nunquid ex eodẽ crimine. & tunc dico idem, quod ſtatim ſequitur in cauſis ciuilibus. Si quæris, vtrũ poſsint
7 poſtulare in cauſis ciuilibus? Refert aut tales clerici † ſunt egentes de facto, & tunc poſſunt, etiã ſi ſint conſtituti in ſacris: quia in neceſsitate inſtãte licitum eſt eis etiam ex hoc officio victũ quærere. argu. 91. diſt. clericus victum. C. de patri. qui fil. diſtra. l. 2. ṡ. de renun. ad ſupplicationem. ĵ. de obſerua. ieiu. c. conſiliũ. quia neceſsitas non habet legem. ṡ. de conſue. c. quãto. ĵ. de furtis. c. & de conſe. diſt. 1. ſicut ſm Hoſt. hic & in ſum. eo. titu. §.
8 quid pertinet. verſ. ſi autem. de facto. Aut non ſunt † egentes, & tunc aut litigãtes ſunt ſeculares, & negotia ſunt ſecularia, aut non. Si ſic, tunc aut iſti clerici volentes poſtulare ſunt in ſacris & tunc debent omnino a talibus abſtinere, ſiue ſint beneficiati, ſiue non: vt hic & ĵ. ne cle. vel mona. c. 1. nam opprobriũ eſt clericis ſi peritos forenſium ſe oſtendunt. vt. C. de epiſ. & cler. l. repetita. de teſta. l. conſulta diualia exceptis caſibus, qui ſequuntur hic in verſic. niſi. Aut non ſunt in ſacris, & tunc aut nõ ſunt beneficiati, & tunc poſſunt, etiam coram iudice ſeculari aduocare, & ſalarium exigere: quia adhuc non ſunt ligati eccleſiæ: imò poſſunt (ſi voluerint) vxorari. ĵ. de cleri. coniuga. c. 1. ſm
9 Inno. & Hoſt. hic. Aut ſunt beneficiati, † & tunc debent a talibus abſtinere, vt hic. Fallit in caſu, vbi ſalarium nõ quærerent: ſed gratis, & amore Dei hoc facerent licet oblatũ ſponte recipere poſsint, ſm Inno. & Hoſt. Fallit etiam in caſibus, hic exceptis in verſic. niſi. Fallit etiam in coniunctis perſonis, de quibus. ff. de poſtu. l. 1. & 5. & l. ſeq. 3. q. 7. §. infames. Nam pro iſtis permittitur cauſa neceſsitatis, vel vtilitatis, vel pietatis, vel naturalis affectionis nõ fictę charitatis poſtulare ſm Hoſtien. & etiam pro amicis intimis, vt ſtatim ſequitur. Si perſonę litigantes ſunt eccleſiaſticæ, vel negotia ſunt eccleſiaſtica: tunc poſſunt poſtulare ſiue perſonæ ſint in ſacris, ſiue non ſm Hoſt. & Inno. hic. Et intellige, qñ iudex ſecularis cognoſcere poteſt de negotijs eccleſiaſticis, vt ad requiſitionem eccleſię. ṡ. de off. ordi. ca. 1. vel quia laicus a clerico cõuenitur: quo caſu clericus poterit ibi pro clerico aduocare. ĵ. de foro cõpe. cum ſit. vel in realibus, vel in feudalibus. ĵ. de iudi. c. cęterum. tunc enim pro clerico nõ pro laico poterit aduocare. arg. ĵ. de fideiuſ. c. 1. Si quæ-
10 ris nunquid poſsint † poſtulare in foro eccleſiaſtico, refert aut
11 quæris de clericis, qui non ſunt in ſacris, nec ſunt beneficiati: & illi põt poſtulare ſiue pro clericis ſiue pro laicis ſiue mediante ſalario, ſiue gratis, ſiue in cauſis criminalibus, ſiue in ciuilibus. argu. hic & ĵ. eo. c. fin. a contrario ſenſu. Aut quæris de clericis qui non ſunt in ſacris, ſunt tñ beneficiati vel de illis, qui ſunt in ſacris ſiue ſint beneficiati ſiue non, & tunc aut ſunt egentes de facto, & tũc poſſunt fortiori ratione, quam in foro ſeculari, in quo poſſunt eo caſu, vt eſt dictũ. Aut non ſunt egentes & tunc non poſſunt niſi pro ſe & eccleſia ſua. Qualiter autem dicatur eccleſia ſua, dic plene pro Archi. 96. diſt. c. ſi Imperator vel pro miſerabilibus perſonis, puta pro viduis pupillis orphanis vel pro miſerabilibus perſonis & ſimilibus impotentibus. 88. diſt. per totum. Item pro coniunctis perſonis non ſolum illis, quæ enumerãtur. ff. de procur. l. ſed & hæ. & ff. de poſtu. l. 1. & ſequenti, ſed etiam pro qualibet perſona vſq; ad quartũ gradum. argu. C. de aduoca. diuer. iudi. l. petitionem. ĵ. de conſan. & affi. non debet. & etiam pro canonico. arg. ṡ. de off. deleg. cum R. & etiam forte pro amico intimo charitate fraterna dilecto. arg. ff. de hæredi. inſtir. l. nemo dubitat. §. qui frater. & de verb. ſigni. l. latę culpæ. §. amicos. dummodo non pecunię: ſed Dei charitas operetur ſm Hoſt. hic & in ſumma. eo. titu. §. quid pertinet. §. item ad officium ſuum. & de hoc vide in Spec. tit. de aduocato. §. 1. verſi. coniunctas autem perſonas. Si quæris de religioſis refert; aut quæris de ſimplicibus monachis ſiue prioribus ſub obedientia ſui abbatis exiſtentibus, aut de ipſis abbatibus ſeu prioribus abbatem ſuperiorem non habentibus. Si de primis tunc licet Ioan. & Laur. 16. q. 1. de præſentium. & Vin. ĵ. ne cle. vel mona. non magno. & Iaco. & Philip. eo. titu. cap. pen. & Vinc. & Pet. de Samp. & Abbas hic dicant quod poſsint poſtulare pro miſerabilibus perſonis quia opus miſericordiæ eis in-
15 iungitur. vt 87. diſt. peruenit) tu † dicas generaliter, quod nec pro miſerabilibus perſonis nec pro cõiunctis perſonis nec pro alijs quibuſcunq; poſſunt poſtulare: niſi duobus interuenientibus, ſcilicet, Abbate imperante, & vtilitate monaſterij ſuadente & alterum non ſufficeret vt patet. ĵ. ca. proximo. vbi textus loquitur copulatiue. argu. not. ṡ. de reſcriptis. inter cæteras. ſm Tan. & Hoſt. ĵ. c. proximo. idem ſentit Goff. in ſumma. eo. tit. §. appellantur. ver. monachi autem. & Spec. titu. de aduocato. §. 1. verſi. ſed nunquid religioſi. & Ioan. 16. q. 1. de præſentium. vbi dicit, q monachus non poteſt iudex, vel aduocatus, vel procurator, vel arbiter eſſe ſine licentia ſui Abbatis ſecundum eum ibi, & Archid. ibi addit & etiam vtilitate monaſterij ſuadente. vt. ĵ. c. proximo. & 16. q. 1. monachi. 2. & hoc credo tutius & verius. Verum aũt in hoc ſit vtilitas monaſterij, vel non, creditur Abbati, vt not. Inno. ĵ. de re iudica. cum I. & A. in glo. 5. & Archid. in c. allega. monachi. 2. ſuper verbo imperante. vbi de hoc. & de hoc per Ioan. Andr. ĵ. de regulis iuris cap. in argumen-
12 tum. in nouella. libro ſexto, vbi † quærit an bonus aduocatus graduatus in vtroque iure nunc factus monachus, monaſterij multum ære alieno grauati, de mandato vel licentia ſui Abbatis poſtulare poſsit in vtroque foro, vt de lucro eius monaſterium releuetur a debitis: & ſoluendo. dicit quod non per c. de

præſentium.16.q.1.vbi dicitur monacho cõpetere quies, oratio,& labor manuum : quibus contraria ſunt cauſarum ſtrepitus, & publica litigia, [quod nota contra religioſos exiſtentes in concilio generali.& cauſas diuerſas ventilantes,& procurantes pro pecunia lucranda] cui optime conuenit q̃ not. ipſe Io. Andr.in cle.de ſtatu.mona.ne in agro.§. quia vero gl.de off.or-& bene facit.c.alleg.in argumentum. Per quod patet q̃ ſi cõtra
13 † prohibitionem iuris aliquid ex neceſsitate conceditur de illo nõ licet arguere ad caſus,etiam, vbi vrgeret ſimilis ratio vt co titu.quæ a iure. illa enim argumẽtatio conueniret ijs,quę conſonant iuri cõi. Bene probatur hoc dictum.j.de regula conſtitutionem.j.reſponſo.vt ibi not,in vlt.glo.li.6.de pœnis. Romana.de hæreticis.c.ſtatutum.2.in fi.j.reſponſo.eo.lib. Reſtat ergo,q̃ cum prohibitio,de qua loquitur, ſit generalis, & habeat caſum exceptum exceptio ad alium caſum extendenda nõ eſt, Nec eſt verum q̃d exceptio includat caſum,de quo loquimur: qui intelligitur de vtilitate directa ex cauſa in qua procuratur, puta, pro conſeruãda libertate monaſterij, vel alijs ipſius rebus in iudicio defendendis,vel recuperandis. c.monachi.2.16.q.1. non ſimpliciter dicit monaſterij poſcat vtilitas,ſed dicit expoſcat quaſi dicat deſiderãter & directe poſcat. Conſtat autem q̃ cauſæ cui patrocinamur pro lucro ad clientulum, nõ ad ipſum monaſterium ſpectat vtilitas & facit.j.de priuil.auctoritate.in fin.lib.6.extra de deci.c.1.in fin.in cle. ſm.Io.An.ibi. Si quæris
14 de Abbatibus † ſeu prioribus ſuperiorem Abbatem nõ habentibus,tunc vide quod dicit Io.An.in d.c.de prẹſentium.vbi dicit quod abbas poteſt eſſe iudex aduocatus procurator vel arbiter ſine licẽtia ſuperioris . & in hoc concordat Hoſt.j. de cenſi. ſopite ſuper verbo procurator,in fi.vbi dicit quod cũ abbas habeat adminiſtrationem vr̃,quod ſicut quilibet alius poſsit fieri procurator.arg.in eo quod legitur & notatur.j. de teſta.requiſiſti.§.fin.Innoc.vero notat ibi in.j.glo quod in cauſa cõi ſibi & alijs poteſt eſſe procurator & abbas ibi poſt eum. Sed ego credo,quod nõ poteſt aduocare
15 † ſine licentia ſuperioris niſi in caſibus in quibus poſſunt ſeculares exiſtentes in ſacris & beneficiati: ſed nec pro coniunctis perſonis p̃nt poſtulare : cum quo ad mundum mortui reputentur.C.de epi. & cleri.l.Deo nobis. & not.j.c.proximo. Et nota,quod illos, qui prohibentur aduocare,nõ excuſat conſuetudo : cum ſtatus eccleſiæ ex hoc lædatur,& diuinum officium retardetur.arg.ſ.de conſuet.c.1.& de offic.ordi.irreſragabili hoc not. Hoſt.in ſumma eod.titu.§.qui pertinet verſic.illos autem.& licet officium aduocationis de ſe ſit honorabile laudabile & meritorium.vt.C. de aduoca. diuer. iudic.aduocati. & per totum & de aduoca. diuer. iudic.l.laudabile. & per totum. tñ propter aliqua,quę taceo,ab eo tutius eſt abſtinere. Vnde Didymus ad Alexandrũ, Artem (inquit) bene loquendi non diſcimus, nec facundię rhetorũ, oratorumq́;
16 operam damus: † quorum officiũ eſt falſitatis ſermonibus figmentare mendacia, & innocentiæ fidem conferre criminibus, ac patricidij reos aſsignare pijſsimos, qui dum ſe putant alienę laudis fructũ per iniquam victoriam rapuiſſe,neſciunt ſe munimentum ſuæ conſcientiæ perdidiſſe, & recitat Io.j. de confeſ. ſtatuimus.in nouella. lib.6. Henricus Boich.

1 *Monachorum qui cognatos, an non habeant.* & *2.*
3 *Monachi non niſi in feudis exhæredes.*
4 *Cenobię omnino exhæredes.*

EX parte. Super glo.2.Si quæris,vtrũ religioſi cenſeantur habere cognatos,diſtin-
1 gue † aut quantũ ad hoc vt poſsint agere vel aduocare pro eis tanquã pro coniunctis, & dic quod non ſm Ber.Io.Vinc.Goff.& Phil.hic. & ita intellige authen. quæ dicit quod cognatio eorum eſt in cœlis in authen. hæc conſtitutio inter priorem conſtit.in principio coll.6.& quo ad mundum mortui reputantur.C.de epiſco.& cler.l.Deo nobis.2.q.7. placuit.licet Inn. aliud notet.j.de re iudi.ſcum I.& A.in princi-
2 pio. † Aut quantum ad hoc,vt monaſterium loco ipſorũ ſuccedat eorũ propinquis vel cognatis:& tunc aut ſunt religioſi non mendicãtes.vt monachi . & tales quantũ ad hoc cenſentur hr̃e
3 cognatos. Nec enim hoc prætextu † quod aliquis monaſticam vitam eligit exhæredari poteſt.vt in d.l.Deo nobis. & in auth. de ſanctiſ.epiſc §.nullam.coll.9.18.q.1.c.vno.9.q.3.ca.vlti. ſm Goſ.Hoſt.& Io.Andr.hic idem Arch.16.q.1. monachi.2.in gl. fi.qui ita ibi diſtinguit. Fallit in feudis,in quibus nõ ſuccedunt. imò ſi quæ ante hñt perdunt. vt in auth.vt mult. ar.bel.depo.c. vnico.ſi de ſeu.cõtro.ſue.c.qui clericus an mutus vel aliter imperfectus feud.renun.poſſ.c.vnico. & de beneficio fœminæ.c. vnico.in fi.coll.10. Et licet gl.ibi dicat,quod poteſt ſeruire,j.er ſubſtitutum.argu.ff.de arbi.l.ſi arbiter.in fi.C. de epiſc. & cle.l. quiſquis.& l.ad ſimilitudinem.tñ Iac.de Beluiſo, tenet contrarium: & forte melius.ſi de ſeu.controuer.fue.c. ſi quis deceſſerit in vſib.ſeu.vbi notat de iſta materia: ijs concordant Hoſt.& Io.An.de Iudæis.c.Iudæi[licet Aſtenſis.lib.6.ti.de immu.eccl. artic.6. dicat quod in feudo paterno cõſueto ſeruari per alium ſuccedit religioſus per.§.nullam in auth.de ſanctiſ.epiſc. coll.9.
4 qui.§.parũ facit. Aut † ſunt religioſi mendicantes,& tales non ſuccedunt. vt patet.j.de verbo.ſignifi.exijt, qui ſeminat. lib.6. & in cle.exiui de paradiſo.eo.titu.§.quia igitur in ſucceſsionibus.& ſatis expreſſe innuit Ioan.And.j.de pœni. remiſ.c. officij.ſuper verbo ſatisfactio.vt dicam ibi. in fine.]

1 *Patrocinans contra eccleſiam beneficio ſpoliandus.*
2 *Patrocinari ſibi ſuiſque in eccleſiam licere.*
3 *Beneficiatus in e. cum ſacerdotes quis accipiendus*
4 *Eccleſia qui accipienda.*
5 *Canonicus duarum eccleſiarũ an in alterã poſtulare poſſit.* & *6.*
7 *Eccleſia inique litigans non iuuanda.*

CVm ſacerdotes. Si quęris vtrum clericus beneficiat⁹ exiſtẽs in iudicio contra eccleſiam, in qua eſt beneficiatus poſsit,& debeat beneficio,quod obtinet in illa eccleſia ſpoliari,diſtingue, aut eſt in iudicio contra ipſam eccleſiam, vt teſtis, & tunc non. Et eſt ratio : quia ferre teſtimonium eſt onus neceſſarium,quod dic vt legitur & notatur.j.de teſti.c.ve
1 niens.2. in fi. Aut † eſt in iudicio contra eccleſiam, vt aduocatus vel procurator,& tunc habet locum iſtud ca. Dic ergo,aut
2 quæris : nunquid poſsit eſſe † contra ipſam eccleſiam in qua eſt beneficiatus in propria cauſa vel parentum ſuorum vel pupillorum ſuorum & tunc ſic,vt not.Io.96.diſt. ſi imperator.quod intelligit Vinc. licentia prius obtenta,qñ eſt contra eam in cauſa parẽtum,vel pupillorum ſuorum . alias perderet beneficium ſuum. In cauſa vero propria poſſet, venia nõ obtenta:quia charitas bene ordinata incipit a ſe ipſo. de pœni. diſt.3. qui vult.C. de ſeruitu.l. præſes in gl. Aut in cauſis extraneorum vel etiam aliorum coniunctorum,& tunc non poteſt quinimò beneficio ſuo priuaretur : quia non debet plus diligere ſanguinem ſuum, quam eccleſiam quę ipſum Dño ſociauit : vt.j.de pœni.c.2. Et
3 idem intelligas † ſi ſit beneficiatus ab eccleſia non tñ in ea cuiuſmodi, ſunt illi, qui hñt beneficia in dioceſi. & hoc dicit iſte textus ibi contra eccleſiam, a qua beneficium obtinet,&c.& de hoc in Spec.tit.de aduocato.§.1.ver.ſuper hoc autem ſcias.fallit ſm Hoſt.in ſumma eo.titu.§.vlt. ſub.§. Sed nunquid poteſt cogi in miſerabilibus perſonis , pro quib⁹ poteſt cogi clericus, vt ſit contra eccleſiam, a qua beneficium habet,ſi alius hñri non poteſt: dummodo eccleſia habeat alium ita bonum,qui foueat iuſtitiam eius,arg.j.de teſta. cum in officijs.& in hoc cõcordat
4 Aſtenſis.eo.tit.& dic q̃ † appellatione eccleſiæ continetur principaliter eps̃,tanquam caput.7.q.1. ſcire. ſecundo capitulũ non tñ canonici ſingulares.j.de verb.ſig.cum clerici Placentini ſm Hoſt. & Ber. hic . Et hæc intellige vera de eccleſia in qua, vel a qua eſt beneficiatus. Si vero ſit prælatus eccleſiæ nemine contra ipſam eccleſiam iuuabit: imò iuuabit ipſam cõtra oẽs.ff.de poſtu.l.puto.& l.ſi.& 3.q.7.§.tria.ver. item ſi contra patrem,vt not.Spec.in titu.de aduoca.§.1.verſi.ſed nunquid clericus.
¶ [Si aliquis ſit beneficiatus in pluribus eccleſijs, & q̃ras nunquid pro vna,& contra aliam poterit aduocare,& pro qua, Di-
5 ſtingue aut in altera † eſt intitulatus, vt prælatus, & in alia, ſeu alijs nõ ſed ſimplex canonicus & pro illa in qua eſt p̃latus dummodo non repugnet conſcientia ſemper ſtabit, vt hic in glo.& hoc ſiue primo ſiue vltimo receperit illam prælaturam . arg.ff. de in ius voc.l.quæſitum.de poſtu.puto.& l.ſi.3.q.7.§.tria.verſi. item ſi contra patrem.j.de iureiur.c.veniens: & c.ea te.ſecundum Hoſt.hic & in ſumma eod.titu.§.quid pertinet.ver.illud. & Ioan.& Arch.96.diſt.ſi imperator, & Spec.titu. de aduo.§.1.
6 verſi. quid ſi habet . Aut nondum eſt † intitulatus, vt prælatus in aliqua ipſarum,ſed ſimpliciter beneficiatus,vt canonicus in vtraq;, & tunc aut eſt prius beneficiatus in vna,quam in alia & pro illa in qua eſt prius beneficiatus, ſtabit contra ſecundam . argu.j.de iureiur.c. tua nos & c. intellecto ſm Ioan.Andr.Inn. & Hoſt.& Goff.hic & in ſumma ſua eod.tit. & idem Arch.96. diſt.ſi Imperator.vel dic ſi placet vt notat Barto. Brixienſis in quæſtione ſua dominicali quæ incipit, Aduocatus quidam,vbi dicit de aduocato, quòd ſi ſcit primam eccleſiam fouere malam, & iniquam cauſam,non iuuabit illam, ſed alteram . Si au-
7 tem † hoc ignoraret, iuuabit primam,& alteri ſecundæ mittet perſonam idoneam, quæ ipſam ſecundam iuuabit contra primam. Et

mam. Et hanc opinionem recitat. Archi.in d.c. ſi Imperator.
glo. adde,dicas ergo & 7.q.j.epiſcopum glo.fi. & de hoc no.2.
q. 7.c.j.in fi.aut ſunt duæ eccleſiæ quibus æqualiter tenetur &
tunc Hoſt. non poſuit,ꝙ aſſumat partes aduocati,ſed media-
toris. ar.j̈.de teſta.c.relatum.2 §.Et iſta omnia intellige in ca-
ſu dubio.Si vero conſtaret ſibi aliquam ipſarum eccleſiarum,
habere iniquam cauſam ipſam contra conſcientiam , & iuſti
tiam iuuare non deberet,alias ædificaret ad gehennam.j̈.de re
ſtitu. ſpo. c.literas.& de ſimo. Matthæus. & quia etiam iura-
mentum (ſi quod ei aſtringitur)non debet eſſe vinculum ini
quitatis.j̈.de iureiur.quanto.& eo.tit.c.j.li.6. Et de hoc in ſpe.
tit.de aduocato.§.j.ver.quid ſi habet.

¶ De procuratoribus. Rubrica.

1 Abſentes quibus ex cauſis procuratorem conſtituant.& 2.
3 Abſens ſtudij cauſa procuratorem cedet.
4 Abſens ex cauſa neceſſaria procuratorem det.& 5.
6 Procuratorem mittat ægrotans.
7 Procuratorem dare quis non cogendus.
8 Abſens non niſi,lite cœpta,procuratorem det& 9.
10 Principi licet non inferiori in citationibus.
11 Citatus ſimpliciter qui & in quibus caſibus ſiſtat.

QVærelam. Si quæris vtrum , & quando,
abſens impeditus teneatur cō
ſtituere,& mittere procuratorem & ſi non con
ſtituat an excuſetur,diſtingue aut quæris †vtrū,
teneatur conſtituere procuratorem , quantum,
ad hoc,vt vtiles dies non currant contra eum, &
dico,ꝙ ſic licet etiam iuſtiſſima cauſa ſit abſens,& ſi non con
ſtituat,imputatur,ſibi quantum ad hoc, ꝙ præſcriptio currat
contra eum,vt probatur ff.de diuer.& temp.præſcr.l.j.licet ta
lis abſens quandoq; contra talem præſcriptionem reſtitui poſ
2 ſit,vt C.de reſti.in integ.mili.l.j.aut †quæris,quantum ad hoc
vt non fiat miſſio in poſſeſſionem contra eum,& tunc dico,ꝙ
ſimiliter tenetur alias patietur miſſionem , in poſſeſſionem,
vt C.de in integ.reſti.mili.l.ignorare.ſm Inno.hic in glo. num
tij miſſio.& hoc j̈.de offi.deleg.conſultationibus.& Hoſt.hic
& ibi. Aut quæris,vtrum teneatur conſtituere procuratorem
quantum ad hoc,ꝙ niſi conſtituat procedatur contra eum tan
quam contra contumacem,& tunc aut eſt abſens ex cā volun
3 taria aut neceſſaria.Si voluntaria tunc ſiue ſit † improbabilis ſi
ne probabilis,vt cauſā ſtudiorum dico , ꝙ debet procuratorē
conſtituere indiſtincte,alias procedetur contra eum,ſicut cō-
tra contumacem vt ff.eum qui appel.in prouincia def.deb.l.j.
& 2.& ff.ex qui.cau.ma.l.nec non in prin.& hoc tenet Iaco.de
ra.in d.l.j.ff.de diuer.& temp.præſcr.& Lambertus de Salinis.
& Cy.& Pet.de Bel.partica.C.de in integ.reſti.mil.l.j. & bene
vt credo.licet glo.teneat contrarium in abſente ex cā probabi
li in d.l.nec non.Sed fallit,qn̄ eſt cauſa grauis , & eſt abſens ex
cā probabili,quo caſu non tenetur dimittere procuratorē, vt
notat Hoſt.j̈.eo.cum dilectus.& credo,quod bene dummodo
ſit in breui reuerſurus,alias contra.vt ff.qui.cau.ma.l.item ait
& l.ſeq.ſm eum.Si eſt abſens ex cā neceſſaria,tūc aut cā eſt im
4 probabilis aut eſt probabilis.Si †improbabilis vt quia eſt rele-
gatus tunc dicō ꝙ tenetur dimittere procuratorem.alias.n.ꝓ
cedetur contra eum tanquam contra contumacem nec reſti-
tuetur.vt ff.ex qui.cau.ma.l.ſed & ſi per prætorem.§.aduerſus
5 & de mino.l.Papinianus.in princi.Si cā eſt,†probabilis tunc re
fert,aut abſens certat de lucro captando,& tunc tenetur pro-
curatorem mittere.vt ff.ad Tertyl.l.2.§.confeſtim,aut de dā-
no vitando,& tunc aut agitur de caſu in quo ceſſante impedi-
mento,abſens tenetur non per procuratorem ſed perſonaliter
comparere,& tunc tenetur procuratorem mittere , vt extra
de elec.cupientes. §.inſuper.li.6.ſm quod not.Card. ibi ſuper
verbo per procuratorem.ſed Hoſt.in hoc articulo, vr̄ notare,
contrarium.j̈.de voto & voti redemptione magnæ. §.verum.
in glo.contrarium &c.vbi opponit ad illum.§.verum de.c.cū
dilecti.§.explicantibus.j̈.de dolo.& contu.Et ſoluit,ſic, quod
in §.expectantibus poterat mittere procuratorem authorita-
te propria.& ideo non excuſatur niſi veniat vel mittat, ſed in
§.verum ſecus:quia ibi deſiderabatur perſona , quæ ad votum
exequendum erat obligata.j̈.de offi. dele.qm̄. 2. Et ideo cum
non poſſit aliū mittere loco ſui propria authoritate, nec com
mode venire perſonaliter debuit ei ſubueniri,quia nec ad im-
poſſibile obligatur,vt eo.tit.de voto c.veniens. ſm eum. Séd
potes dicere ſuſtinendo opinionem Card.quod eſt ſpāle.in §.
alle.verum.Et ratio ſpālitatis pōt eſſe, quia ibi ex natura rei.ſ.
voti perſonalitas requirebatur,ſm quod notat Inno.eo.tit.li.

cet glo.not.quod ſecus in §. inſuper. vbi perſonalitas requiri-
tur ex inſtitutione eccleſiæ ſeu Papæ. Item in §. verum agitur
cum Deo & vbi non erat certum tempus præfixum. ſecus in
§. inſuper.& mitius agitur cum Deo quam cum homine . vt
notat Hoſt.j̈.de conuer.coniuga.c.vlti.& dixi.j̈.de iudicijs.c.
8 1.alias.j̈.de re iudic. c.j. Aut agitur de caſu † in quo , ceſſante,
impedimento,abſens nō tenetur perſonaliter comparere , ſed
procuratorem mittendo excuſatur, & tunc aut impedimentū
eſt perpetuum,vt quia paraliticus vel nimis eſt lōgū, vel quar-
tana,& tunc tenetur mittere procuratorem,vt 5.q.3.c.ſi ægro
tans.& hoc ſi poteſt.alias excuſatur ſm Hoſt.j̈.de dolo. & cō
tu.c.cum dilecti.vbi dicit,quod pauperē perpetuo impeditū ,
qui nihil fingit perpetuo,excuſabit a conſtitutione procura-
toris quicquid dicat Ber.hic in glo.ex hoc in fi.Quid ergo tūc
fiet? vadat,vel mittat ad eum iudex delegatum.j̈. de teſti. cog.
c.2.& de plano & ſine ſtrepitu decidat cauſam in auth. de mā.
princ §.ſit tibi.colla.3. quam in ciuilibus per ceſſionem facile,
expediet.j̈.de ſolu.odoardus.ſm Hoſt.ibi & Io.An.poſt eum
& ſimile notat Abbas de eo qui nō potuit dimittere ꝓcurato
rem.j̈.de eo,qui mittitur in poſſ.c.vlt. Aut eſt temporale , &
7 tunc cā eſt grauis,& ardua,& † tunc non tenetur conſtituere,
procuratorem vt hic ſm Ber.Inv.Hoſt.& Ab.hic.& hoc ſiue
ſit citatus ſimpliciter ſiue,ꝙ per ſe, vel per procuratorem cō-
pareat,ſm Hoſt & pro hoc nota per Hoſt.j̈.de appel.ex parte
& per G. de Montelau.extra de elec.c.cauſam quæ ſuper ver-
bo præfertur.& de ſo.comp.c.vnico.ſuper verbo, citare,in cl.
Et eſt ratio,quia non eſt veriſimile,quod procurator adeo dili
genter tractet cām,ſicut ipſemet faceret,vt hic. & ff.de Car-
bo.edic.l.j.§.fina. verſic.cum vero.Fallit in cauſis electionum,
quæ accelerationem deſiderant propter periculum vacationis
eccleſiarum arg.j̈.vt lite non conte.c.qm̄ frequenter.§. porro:
& de app.c.oblatæ.§.ſi ſm Inn.hic.& Guli. de Montelau. ex-
tra de procura.c.non poteſt.in cle.& pro hoc.j̈.de elec.ſtatui-
mus.& c.cupientes.lib.6.licet Spec.eo.tit.§.2.diſtinguat, an di
latio afferat periculū vel non.aut cā non eſt grauis. nec ardua,
& tunc tenetur mittere procuratorem.ar. hic a contrario ſen
ſu & hoc tenet indiſtincte. G.de Montelau.extra eo.non pōt,
in cle.in fi.vel diſtingue & ſatis probabiliter in iſto membro .
8 Aut quæris † de cauſis inchoatis per litis conteſtationē, & tūc
tenetur conſtituere procuratorem,vt patet in abſente cā rei-
publicæ,quo nullus eſt priuilegiatior. vt ff. de legationibus. l.
eundem plures.§.j.Et hoc intellige ſi poteſt eum conſtituere,
alias ſecus:& ita intellige l.allegatam.quæſitum.in verſ.igitur.
8 & glo.ibi.& ita intelligit ibi Iaco.de Ra.Aut de † cauſis non-
dum inchoatis per litis conteſtationem,& tunc non tenetur,
mittere procuratorem,vt ff.ſi quis cau.l.2.§.j.& in l.allega.eun
dem §.j. Et hoc tenent Lambertus.Pet.de Bel.partic.& Cyn.
C.de reſti. mili.l.j.& ipſe Pet. in d.l.j.ff.de diuer.& temp. præ
Nec diſtinguo,vt quidam diſtinguunt, de quorū numero eſt,
Io.in c.alle.ſi ægrotans.& Lau.& Philip.& Goſ.hic.& Goff. in
ſumma huius titul.§.item opponitur.& Vinc.& Goſ.in c.alle.
cum dilecti.Vtrum quis ſit citatus ſimpliciter, vel ſit citatus ,
vt compareat per ſe vel per procuratorem. vt in primo caſu ,
non teneatur conſtituere procuratorem.In ſecundo ſic per c.
10 cum dilecti.de dolo & contu.Nā licet citatio † emanans a prin
cipe qui eſt ſupra ius vt Papa vel Imperator poſſit arctare im-
peditum ad comparendum per procuratorem in caſu vbi per
ſe comparere non poſſet,vt ibi.Inferiores tñ iudices, qui ſunt
miniſtri iuris contra,vel ſupra ius hoc facere non poſſent : c.a
indultum a iure.&c.j̈.de reg iur.c.indultum.li.6.Item idē eſt,
aliquem citare ſimpľr,& eū citare,vt cōpareat per ſe , vel per
procuratorē ſaltem in caſibus in quibus procurator pōt inter
uenire.vt ff.de procura.l.j.& j̈.de dolo.&contu.cum dilecti.ex
11 quo ergo tacite intelligitur,quod citatus ſimpľr † teneatur cō-
parere per ſe,vel per procuratorem ſi exprimatur eo modo,
quo tacite intelligitur diuerſitatem iuris non inducit.ff.de lé-
ga.2.l.ſi ita relictū.§.illi ſi volet,& quæ ſint cauſæ graues, dn̄t,
Goſ.& Hoſt.hic,quod cauſæ matrimoniales.vt j̈. de conſang.
& affi.c.j.& j̈.e.e.tuæ.vel ſi quis vendicatur in ſeruū.vt C.de aſ
ſer.tol.l.vnica.ſecus ſi proclamet in libertatē.vt 2.q.6.ſi qn̄.Itē
ſi agatur ad remotionem prælati.j̈.de accu.qualiter.2. Item ſi
agatur de toto patrimonio alicuius,vel maiore parte.j̈.de reſti
tu.ſpolia.c.frequens.§.illum lib.6.Item vbicunq; vertitur pé-
riculum animæ.12.q.j.præcipimus,j̈.de ſimo. Matthæus. Itē
qn̄ eſt cā inducens infamiam.vt 9.q.j.c.ex merito. ff.de pœnis
l.in ſeruorum.inſti ſm Goff.& Hoſt.hic & Archidiaco in di-
cto capi. ſi ægrotans.¶ In glo.pen.Si quæris an ſemel citatus,
non veniēs reputet ꝯtumax,dicā j̈.de do.& cont.c.venerabilis

It Inſti-

1 *Inſtitutionem ne oſtendat, poſſeſſorio agens.*
2 *Iudici amiſſis inſtrumentis obſeruanda.*
3 *L. Matrem de proba. C. ſenſus*
4 *Inſtitutionem non niſi plura beneficia habens probet 5,*
6 *Inſtitutionis oſtenſionem, non niſi poſſeſſione antiqua tolli, & 7.*

EX inſinuatione. Si quæris vtrum aliquis teneatur ſuam
canonicã inſtitutionem in beneficio probare vel
non, diſtingue aut non poſsidet beneficium, & eſt
actor ipſum beneficium vendicãs, ſeu petens, aut
nõ poſsidet beneficiũ, & eſt reus. In primo caſu re
1 fert, aut agit poſſeſſorio, aut petitorio. Si poſſeſſorio † tunc nõ
tenetur probare ſuam canonicam inſtitutionem, ſed illa, quæ
faciunt ad obtinendum in poſſeſſorio vt 2. de reſti. ſpoli. in li
teris. quod dic vt not. per Innoc. & Hoſt. ſ. de filijs preſby. ca.
conſtitutus. Si petitorio, tunc tenetur probare ſuã inſtitutio-
nem canonicam. vt C. de proba. l. actor. 6. q vltima actor. quod
dic vt notat plene Innoc. & Hoſt. j. de præſump. illud. vbi Inn.
in magna glo. ſua in fi. in ver. nobis vñ. tenet quod eſt dictũ ſi-
ue beneficians actor recenter habuerit, & tenuerit illud bene-
ficium ſiue ab antiquo. cui Hoſt. ibi concordat in facto recen-
ti contradicit tñ in facto antiquo per rõnes, quas ibi ſcribam,
in fine diſtinctionis, poſt eum, & forte, non male mouetur. Cõ
2 ſiderare † enim debet iudex famam viciniæ, induſtriam, vel ſim
plicitatem beneficiati in cuſtodiendo literas ſuas gratioſas, &
alia per quæ literæ amitti potuerunt. arg. ſ. de renuntia. in præ
ſentia In ſecundo caſu. ſ. qñ eſt reus, & poſsidet refert, aut pe-
tit ſuam inſtitutionem canonicam decerni. & tunc tenetur eã,
canonicam probare, vt patet expreſſe hic in fi. ſm Innoc. Ho
ſti. & Abb. hic & Inn. & Hoſt. j. de confir. vtili vel inutili. c. j. &
3 pro hoc eſt caſus. C. de proba. l. matrem † ſm vnum caſum, q
ibi ponitur, hoc eſt, quod illa mulier, de qua ibi loquitur, con-
ueniebatur: petebat tñ ſe pronuntiari liberam. Aut non petit
ſuam inſtitutionem canonicam decerni, ſed ſolum poſſeſsioni
ſuæ incumbit, & tunc aut conuenitur per alium, quam per p̃-
latum. Aut conuenitur per prælatum ex ſuo officio agentem,
contra eum. In primo caſu non tenetur ſuam inſtitutionẽ ca-
nonicam probare per l. allegatam, actor. C. de æden. l. qui accu
ſare. 2. q. 5. in principio. & hoc colligitur ex eo quod notat Cõ
po. ſ. de reſcriptis. c. capitulum. in glo. quia quæſtiones. ver. ſed
ſm hoc cui incumbit. & G. 100. diſt. contra morem in glo. ad
de vt Ber. Hiſpa. &c. & Gen. in extrauag. Suſcepti regiminis ſu
per verbo canonicæ obtinent quod dic vt no. Io. an. j. de reg.
iuris c. j. in fi. lib. 6 In ſecundo caſu refert, quia aut iſte reus poſ
4 ſidet † plura beneficia incompatibilia de iure cõi, & tunc tene-
tur probare quod dic vt plene legitur & notatur. j. de officio.
5 ordi. c. ordinarij. li. 6. Aut non † tenet plura beneficia incompa
tibilia, & tunc aut prælatus fecit aliquid, per quod videatur eũ
in beneficio approbare, vt. ſ. ipſum ad titulum illius beneficij,
ordinando. vt notat Inn. ſ. de filijs preſby. c. veniens. vel viſita
tionem, & procurationem ratione illius beneficij ab eo exigẽ
do, & recipiendo, & tunc non tenetur probare. arg. j. de præb.
dilectus vt not. Inn. hic in glo. contra. in fi. & Ho poſt eum. In
iſto tamen caſu auditur eps volens probare, quod fuit minus,
canonice inſtitutus. arg. j. de præb. dilecto ſm Hoſt. hic idem
vñ in caſu ſequenti dicendum. Aut prælatus non fecit aliquid
efficax per quod videtur eum in ipſo beneficio approbare, &
6 tunc ſic iſte reus † poſsidens eſt in poſſeſsione illius beneficij,
ab antiquo tempore, & tunc non tenetur probare de ſua cano
nica inſtitutione: quia cum prælatus tandiu tacuiſſet, ei impu-
taretur. argu. j. de fri. & male. c. j. quia probationes cito cadũt
& ideo recurrendum eſt ad delationem iuramenti. arg. C. de te
ſta. l. hac conſultiſsima. §. ſed cum humana. vt not. Hoſti. j. de
ſimo. licet Hely. & Inno. de accuſa. ſuper ijs in fi. magnæ gloſſ.
& Inno. & Ho. j. de eo qui fur. ordi. rece. c. fi. & Hoſt. j. de præ
ſump. illud. in fi. licet Inn. ibi contra. ſaltem in caſu vbi benefi-
ciatus eſſet actor. vt eſt dictum. & idem in ſimili per G. 100.
di. contra morem. & Card. j. de ſent. exc. c. ſi iudex laicus, lib. 6
7 Aut † non tenet ipſum beneficium ab antiquo. ſed de nouo, &
tunc tenetur ſuam inſtitutionem probare canonicam in bene
ficio. vt 2. q. j. legun. & j. de inſtitu. ex frequentib. ſm Inno. &
Io. An. hic & Inn. & Hoſt. in c. alleg. & G. in c. alleg. contra mo
rem. & Io. An. in c. j. de regulis iur. lib. 6. & Comp. ſ. de reſcri-
ptis. c. capitulum. in glo. quia qõnes. verſic. ſed ſm hoc cui in
cumbit probatio & c. & quia tempus antiquum, & tempus
nouum, ſeu breue non eſt a iure determinatum, ſaltem in
hoc caſu arbitrio iudicis relinquitur & committitur. argum.
ff. de iure deli. l. j. in fi. & ſ. de dele. de cauſis.

¶ Si quæris, vtrum ille, qui non habet ius in beneficio tenea-
tur ad fructus perceptos, & percipiendos, vide infra de iure pa
tro. cum dilectus. vbi dicam de hoc

1 *Exceptio procuratoria in clericum eſt dilatoria.*
2 *Exceptio procuratoria in monachum eſt peremptoria.*
3 *Exceptio excommunicationis quando obijcienda.*

IN noſtra. Iuxta gl. quæ incipit qñ dicat &c.
1 ſi quæris vtrum exceptio † procu-
ratoria oppoſita contra clericum, qui non põt eſſe p
curator, ſicut, nec miles ſit dilatoria, vel peremptoria
refert aut opponitur, contra clericum ſecularem, & tũc eſt di
latoria, ſicut contra militem, quia per litis conteſtationem po
teſt fieri dñs litis. C. eo. l. neq; tutores. & l. procuratorib. Nec
obſtat, ſi dicatur, q non põt renuntiare priuilegio ſuo, etiam
ſi iurauerit, vt j. de foro compe. ſi diligenti. tõ iudex talem re-
pellere debet. vt j. de excep. exceptionem. quia hoc non eſt pri
uilegium, ſed inhibitio. ſ. talis q ſi fiat in contrarium mero iu-
re tenet: licet ex hoc puniri debeat. j. ne clerici. vel mona. c. 2.
Aut opponitur contra clericum, vel perſonam regularem, vt
2 contra monachum † vel conuerſum in caſu non conceſſo, ſibi
a iure ad procurandum, & tũc eſt peremptoria cum mortuus
reputetur, & in iudicium nihil deducere poſsit, vt ſ. tit. proxi
mo ex parte. de hoc vide plene, j. de re iudi. cum I. & A. ſm
Ho. & Io. And. hic & idem in effectu Io. And. & G. & Gen. et
extra eo. titu. c. religioſus. in cle. Dicunt etiam Goff. & Io. An.
3 hic q exceptio † excommunicationis. ſ. q procurator ſit excõ
municatus, vel fuerit tempore mandati põt opponi poſt litẽ.
conteſtatam. j. de re iudi. ad probandum. & idem Spe. tit. de ex
ceptionibus §. 2, ver. idem quoq;. & de hac exceptione videho
die extra de excep. c. vnico. in cle. & exceptio procuratoria cõ
tra militem non videtur hodie efficax vt innuit Spe. e. tit. §. j.
ver. item quod eſt miles. & Io. And. hic.

1 *Procuratorem liti preliminariæ dari. fallit 2.*
3 *Procurator quando, an non publice cauſa dandus.*
4 *Capitalis cauſa.*
5 *Abſentia a procuratore excuſabilis.*
6 *Cauſas cauſæ allegare poteſt procurator.*
7 *Criminalia vniuerſitatis a procuratore expedibilia*
8 *Procuratorem denuntiare poſſe. fallit. 9.*
10 *Accuſare procurator non poteſt.*
11 *Exceptio procuratoris qualis.*
12 *§. Publice ſenſus.*
13 *Procurator actioni mixtæ debilis.*
14 *Procurator ad quæ in capitalibus non admittendus.*
15 *Adulterium varia accuſari eiuſq; rei virtus. 16*
17 *Prohibitio aliquo, & ad quod ſi ſubſit eadem cauſa, permit-*
tur. & 18.
19 *Prohibitum iure ad conſequens trahi.*
20 *Quarta licet minuenda, non tamen tollenda.*
21 *Prohibitum vna via ad conſequens diuerſe non trahi.*
22 *§. Si mater. explicari.*
23 *Accuſare vetitus nec denuntiat*
24 *L. 1. de authen. tut. enucleari.*
25 *Excluſus vna via, an alia admittendus.*
26 *Procuratoris inſtrumento an ſtandum.*

TVæ. Si quæris. in quibus cauſis admittitur p-
curator & in quibus non, diſtingue, aut
1 actio, ſeu cauſa † eſt de re pecuniaria, & priuata, aut
de re dedita publico vſui, aut de crimine, aut de fa
ma, aut de muneribus vel honoribus. Si de re pe-
cuniaria & priuata tunc regula eſt breuis. ſ. quod talis cauſa, &
ante litem conteſtatam, & poſt, indiſtincte per procuratorem
expediri poteſt. C. eod. l. 2. & l. nihil. Et hæc regula eſt vera, in
priuatis perſonis. Nam illuſtres neceſſe habent procuratorem
conſtituere. C. eod. l. pen. & in auth. ibi ſignata. eps aũt eſt illu-
ſtris, ſm Hoſt. hic & eſt text. quod tenetur procuratorẽ con
ſtituere. 5. q. 3. quia epi, & hoc notat Io. ibi & in ſumma illius,
qõnis. & idem de ſacerdote vt ibi & hoc verum in foro ſecu-
lari. Secus in eccleſiaſtico, ſm Hoſt. j. de iura calum. c. ſi. Item
2 dicta † regula fallit in tribus caſibus. Primus hi. C. vt omnes,
tam ciui. quam mil. j. Secundus. C. de aſſe. tol. l. vnica. Tertius
3 ff. de procura. l. Pomponius. Si actio ſeu cauſa † eſt ſuper re de-
dita

dita vſui publico tunc aut quæris nunquid ex parte rei poſsit
interuenire procurator,& dic quod ſic.ff.de popu.act. l.qui po
pulari. Aut nunquid poſsit interuenire ex parte actoris , & tũc
aut actor non afficitur priuato incommodo. & tunc non, vt
in d.l.qui populari. Aut actor afficitur priuato incommodo,
& tunc pōt interuenire procurator.vt ff.eod.l.mutus.§.in po
pularibus.vt notat Hoſt. hic & in ſumma.eo.tit.§.& in qua re
iuxta principium & G.ĵ. de iudic.c.1.in glo.grauis.li.6.Aut a-
gitur de patrimonio publico,& tunc ad defendendum quili-
bet admittitur,ſed ad agendum ſyndicus tm̃.vt ff. quod cuiuſ
que vniuer. l.1.& ĵ.de ſyndico c.vnico.Si actio,ſeu cauſa eſt,
de crimine,tunc aut agitur de crimine criminaliter,aut agitur
ciuiliter aut mixtim inter criminalẽ,& ciuilem.Si primo mo
4 do tunc aut cauſa eſt capitalis & dr̃ †caoſa capitalis ; qñ pœna
libertatem & ciuitatem adimit vel ordinum degradationem,
inducit.vt ff. ſi quis caut.l.ſed ſi rei capitalis.ff.de bonor. poſ-
ſeſſ.l.adito.de publi.iudi.l.2.de pœnis.l.2.& ĵ. de accu. c.qu-li
ter.& quando. 2.& alias generaliter,qñ eſt tale crimen quod re
5 quirit maiorem pœnam relegatione & tunc †aut quæris,vtrũ
admittitur procurator ad cauſas abſentes allegandas.& dic,ꝙ
ſic,vt 5.q.3.in criminalibus.& capit.reos.& C.de accu.l.reos.ĵ.
de accu.c.veniens. ff.de procurato.l.ſeruum quoq; §. publice.
& de pu.iud.l.inter accuſatorem.& l.penult.§.ad crimen.in fi.
Et ita intelliguntur iura allegata ſm̃ Accur. in l.alleg. & ſecun
dum Io.& Archi.in c.alleg.reos.& Io.& Vin.in c.alleg.veniẽs
idem Ber.ĵ.de dolo & contu.veritatis.glo.antepen.& Hoſtiẽ.
6 poſt eum. Aut quæris †vtrum admittitur ad cauſas cauſæ alle-
gandas.& tunc aut vult allegare cauſas, quæ colliguntur ex a-
ctis in eadem cauſa habitis, & hoc pōt quicunq; fuerit etiã ſi-
ne mandato,vt no.plene Inno.ĵ.de accu. veniens.& vide , qđ
ibi no.Ber.in j.glo.quam glo.aſſumpſit a Io.2.q.6.ſi qñ glo.vl-
tima.Aut vult allegare ſeu expedire alias cauſas,quã illas, quæ
7 colliguntur ex actis † ipſius cauſæ.vt teſtes & inſtrumenta ꝑ-
ducendo,& confeſsiones faciendo, & tunc aut cauſa crimina-
lis eſt collegij vel vniuerſitatis & tunc interuenit,& admitti-
tur procurator. vt C.de re mili.l.tam collatores.li. 12.&hoc te
net Spec.rubrica de procura.§.j.verſ.14. Aut cauſa criminalis
eſt priuati,ſeu priuatorum, & tunc refert aut quæris in cauſa,
inquiſitionis, quæ etiam criminalis dici poteſt.arg. ĵ.de dolo
& contum.c.veritatis.& de accu.inquiſitionis. cum ibi nota-
tis per Ber. in 2.glo.alias j.glo.in fi.& per Inn.in c.allega.cum
oportet.in glo.dic quod vbi in literis.in fi.& Hoſt. poſt eum
& talis per procuratorem tractari pōt.vt legitur & notatur. ĵ.
8 de accuſa.ſuper.ijs in fi.Aut †in cauſa denuntiationis, & illa ſi-
militer pōt agi per procuratorem.arg.ĵ.de teſti.c.ex parte ade
& de præſumpt.cum in iuuentute. §.licet igitur ſm̃ Inno. &
Hoſt.ibi & Ber. & Ab.ŝ.eo.in noſtra.in princip.Idem Specul.
tit.de denuntiatione.in principio.& Car.ĵ.de re iud.c.j. ſuper
verbo criminalis.li.6.Et in cauſa inquiſitionis vel denuntiatio
nis pot quis per procuratorem ſe defendere ſm̃ Inn.in d.c.ex
parte Ade.& ĵ.qui filij ſint legit.cauſam quæ.2 in fi.& Spec.ti
9 tu.de defenſore.in fi.quod verum † præterquam in cauſis, ho-
micidii,& ſimoniæ,& aliorum criminum,quæ poſt peractam
pœnitentiam impediunt executionem ordinum ſuſceptorũ,
& retentionem beneficij,in quibus eſt ſicut in accuſationis iu
dicio procedendum,vt ĵ.de accu.inquiſitionis,in princip. ſm̃
10 Hoſt.ibi.Aut in cauſa accuſationis,& tunc † aut quæris nun-
quid procurator poſsit interuenire ad totam cauſam, & dic,
ꝙ non.vt ff.de publi.iudi.l.penult.§.ad crimen. Fallit in cauſis
fœminarum religioſarum.ĵ.de iudic.c.mulieres.§.cæterum.li.
6.quod dic vt ibi per Arch. si tñ interueniat procurator in ta-
libus cauſis & nihil opponatur contra eum valebit proceſſus,
habitus cum eo.arg.ff.de procur.l.filiusfa.§.veterani.C.de pro
cura.l.ita demum.vt no.Ber.Card.Guil.& Io.An.ĵ.de iudi.ca.
j.li.6.& Spec.rubrica de procura.§.j.ver.ſed pone quod in cau
ſa.&c.& G.de procurato.c.qui generaliter.in glo.lib.6. Et iſta
11 exceptio †.ſ.quod procurator in criminalibus nõ poteſt inter
uenire eſt dilatoria & ante litem conteſta.debet proponi.arg.
ff.de adult.l.ſi maritus.2.§.præſcriptiones,& hoc notat glo.C.
de adult.l.quamuis. Aut quæris nunquid poſsit interuenire ꝓ
curator ad certum articulum cauſæ,& dic, quod ſic vt no.In-
no.ĵ. de teſti.c.ex parte.Adæ.in glo. 2.& Accur.in d.§. ad cri-
men.ad hoc concordat quod no.Ber. in d.c.veniens.gloſſ.j.&
Vin.& Phi.& Hoſt.& Io.And.ibi.& Inno.in c.præcedenti. li-
cet & ſpec.hoc tit.§.j.ver.& præcedenti,& ſequenti,dicentes
quod quamuis in criminalibus qñ criminaliter agitur non ad-
mittatur procurator ad cãm principalem agendam, vel defen
dendam vt in ſuperioribus iuribus,tamen ad excuſandum,&
excipiendum admittitur.vt ibi.& ĵ.de dolo & contu. cum di-
lecti.23.q.5.reus.Fallit in articulo diffinitiuæ ſententiæ audiẽ
dæ.C.de iniur.l.fi.licet Spec.quantum ad media cauſæ teneat,
contrarium.rubrica de procu.§.j.verſ.ſed ſic.ſed nunquid me
dia cauſæ.Si tñ timeretur de fuga rei prouideretur.vt not.Ho
ſti.ĵ.de accuſa.ca. inquiſitionis.Aut cauſa non eſt capitalis, vt
quia inducit relegationem, vel remotionem ab ordine, vel ab
adminiſtratione vel infra,& tunc procurator admittitur indi-
ſtincte,Sic intellige.ff.de accu.l.leuia. ff.an per alium cauſa ap-
pel.exerce.poſſ.l.j.& de pœnis l.abſentem.§.aduerſus.& de ꝓ
cur.l.non ſolum §.vltimo.Ita etiam poſſes intelligere dictum
12 †§.publice,& dictam l.reos,& iſta eſt cõmunis opinio noſtro-
rum maiorum & Odoſ.& glo.quam ſequuntur Iaco.de Aret.
& Dyn.in ſcriptis ſuis licet Iaco.de Ra.& Pet.de Bel. pertica.
in hoc vltimo membro contradicant.vt ſtatim dicam, & idẽ,
eſt.quando quis remouetur ſiue repellitur ab obtinendo.vt ĵ.
de accu.ſuper ijs.Si agitur ciuiliter,tunc poteſt interuenire ꝓ
curator.vt C.ad l.cor.de fal.l.vltima.& ĵ.de teſti.c.teſtimoniũ
Et ideo in cauſis denuntiationis vel inquiſitionis poteſt inter
uenire procurator vt eſt dictum.& legitur,& notatur. ŝ.eo.in
noſtra & ĵ.de re iudica.cum I.& A.vnde de quolibet crimine
poteſt agi ciuiliter.C.ad le.Cor.de fal.l.fi.& legitur & notatur
13 ĵ.de teſti.c.fi.Si vero actio ſit mixta †inter ciuilem , & crimi-
nalem tunc pōt interuenire procurator vt hic. ſi agitur de fa-
ma tunc non recipitur procurator ex parte rei niſi mandatum
habeat ſpeciale.vt ff.eod.l.non ſolum.in fin.Multominus , ex
parte actoris.argu.ĵ.de probat.ex literis.& ff.de pœnis.l. i ſer
uorum.in fi. ſi agitur de muneribus,vel honoribus tunc pro-
curator poteſt interuenire,vt ŝ.de maio.& obed.c.fi.de elect.
dudum.2.ĵ.eod.c.accedens.de dolo & contu.c.fi. & per hanc
diſtinctionem plene poteſt inſtrui in quibus cauſis pōt procu
rator interuenire,& in quibus non.Omnis.n.modus cogni-
tionis ad alterum iſtorũ quatuor reducitur . vt ff.de varijs &
extraor.cogni.l.cognitionum ſm̃ Hoſt.hic cuius eſt quaſi to-
ta iſta diſtinctio in effectu hucuſque.Saluo,eo quod dictum
eſt de cauſis criminalibus,& vide quod no.per eum in ſumma
eo.tit.§.& in qua re & quod notat Archi.in c.alleg. in crimina
libus.& plenius.11.q.1.in ſumma.Quidam tñ doctores noui
iuris ciuilis,vt Iaco.de Ra.& Pet. non diſtinguunt inter pœ-
14 nas ĵ.vel ŝ.relegationem:ſed dicunt ſimpliciter †quod ad publi
cum crimen proſequendum,vel defendendum non admitta-
tur procurator.per l.fin.C.de iniurijs. Nam in quibuſdam per
ſonis,puta,illuſtribus eſt ſpeciale,quod in actione iniuriarum
criminaliter intenta poſsit conſtitui procurator ad oẽm actũ,
iudicis præterquam ad ſniam,vt ibi.ergo in contrariũ erit ius,
commune vt ff.ad municipa.l.j.in fi.vt ipſi notant in d. l. vlti-
ma.& C.de acc.l.2.& 3.Sed antiqui tenent communiter illud
quod prius dixi.& etiam notaui in dicto capitulo primo. de
iudici.libro ſexto. & hoc tutius eſt tenere.

¶ [Si quæris,vtrum vxor poſsit maritum de adulterio accuſa
15 re,diſtingue ſm̃ Ab.& Io.An.hic triplicem †modum accuſa-
tionis adulterij:quia vno modo agitur de adulterio denuntian
ciando ad pœnitentiam & eo modo,& caſu quilibet admitti-
tur,vt ĵ.de hæreticis.c.cum ex iniuncto ergo & vxor. ſecun-
do modo fit accuſatio ad ſeparationem thori,& vt dotem,vel
donationem propter nuptias,quis recipiat, quo caſu admittiẽ
vxor contra virum.ĵ.vt lite non conteſta.cap.j.Et eſt rõ,quia
vir,& vxor non ad imparia iudicantur.32.q.5. præcepit.& ĵ.
de diuor.gaudemus.ſed vir pōt accuſare vxorem ad hunc finẽ
vt hic,ergo & mulier virum:quinimo ad hanc accuſationem,
quo ad thori ſeparationem nullus admittitur,niſi maritus , &
vxor vt 32.q.j.ſi quis vxorem.& q.5.præcepit. quod dic , vt
plene notat Hoſt.ĵ.de præſump.c.literis. & in ſumma titu. de
diuor.§.quot modis in princip.& de adulte.§.quis admittatur
& Goff.in ſumma titu.qui ma.accu.poſ.& tit.de adulte. circa
medium.§.ſed hæc locum.&c.& Inno.ĵ.de adulte.c.j. & Ab-
ba.eod.tit.c.maritum.& de hoc dicam.ĵ.qui ma. accu. poſſ.in
16 principio.Tertio †modo fit accuſatio adulterij ad pœnam le-
gitimam infligendam,quo caſu non admittitur mulier contra
virum.ff.ad l.Iuli de adulte.l.publico.Et eſt rõ ſm̃ Vinc. Petr.
de ſamp.Abb.& Ioann.hic,quare hoc caſu ſecus in viro, & ſe
cus in muliere:quia magis præiudicatur viro ex adulterio v-
xoris propter prolem,quæ præſumeretur mariti.& ſic ſibi ſuc
cederet.vt ff.de ijs,qui ſunt ſui,vel alie.iuris l.filium, quã vxo-
ri ex adulterio viri, cuius filius adulterinus de aliena muliere,
nunquam præſumeretur eſſe vxoris. Et eſt ratio, quia mater
ſemper eſt certa.vt ff.de in ius vocan.l.quia mater.Idem notat
Hoſtien.in ſumma titul.de adulte.§.j.& de hoc vide quod no-
tat

tat Innoc. ĵ. de adulter. capitu.j. & Hoſtien. in capit. maritis.
¶ Super eo.c. Ad declarationem glo.2. Si quæris vtrum mari-
tus accuſans vxorem de adulterio ad pœnam legalem infligen
dam ſe inſcribere teneatur. vide quod dicam. ĵ. de accuſatio. ca
pitul. ſuper ijs verſicul. ſexto.
¶ Super eo. c. Inter alia notabilia nota hic duo. Primo ꝙ vbi
aliquid ꝓhibetur & omne id per quod deuenitur ad illud. Cir
ca huius verificationem ſic diſtingue: quia quædam ſunt, per
quæ deuenitur ad prohibitum ordinate: & quædam per quæ
deuenitur ad prohibitum neceſsitate: in ijs per quæ deuenitur
17 ad prohibitum ordinate ſubdiſtingue. Aut eſt † eadem rõ pro
hibendi illud per quod deuenitur ordinate ad prohibitum quę
eſt prohibendi illud ipſum prohibitum aut non. Si eſt eadẽ rõ,
tunc illud per quod deuenitur ad prohibitum nõ conceditur:
ſed prohibetur. v.g. Prohibitum eſt ſenatori contrahere matri
monium cum liberta ea ratione vt honeſtas ſenatorum patro
ni ſeruetur: vt ff. de ritu nupt. l. ſemper. Iſta ratio etiam prohi-
bet ſponſalia. nam & ſi contraheret ſenator ſponſalia, cum li-
berta diceretur, quod eſſet vilis perſona, ſic loquitur. ff. de ſpõ
ſa. l. oratio. cum multis iuribus ibi allegatis. in glo. ad idem. 32.
diſt. c. hoſpitiolum. & ĵ. de cohabi. cle. & mulie. cap. j. & per to-
18 tum & 27. q. j. nec aliqua. Si non eſt eadem ratio † prohibendi,
illud per quod deuenitur ordinate ad prohibitum quæ eſt ꝓ-
hibendi illud ipſum prohibitum, tunc illud per ꝙ deuenitur,
ad prohibitum non prohibetur ſed conceditur. v.g. Inter ma-
giſtratum & ſubditam prohibetur matrimonium ea ratione:
quia per potentiam contraheret cum ditiſsima, & non poſſet
poſtea matrimonium diſſolui, ſed ſponſalia poſſunt diſſolui,
& ideo non prohibentur inter tales. vt ff. de ritu nupt. l. ſi quis
officium. & C. ſi rector prouinciæ vel ad eum pertinentes. l. v-
nica. in ijs autem per quæ deuenitur ad prohibitum neceſsita
19 te ſubdiſtingue. Nam † aut illud prohibitum prohibetur de iu-
re communi, & tunc prohibetur id per quod deuenitur ad il-
lud. ff. de pact. l. quod dictum. & hic. Aut illud prohibitum ꝓ-
hibetur de iure ſpeciali, & tunc aut ſpecialis prohibitio eſt, in
rem, & tunc idẽ. l. ꝙ prohibetur, id ꝑ quod deuenitur ad illud,
vt C. de vſuris rei iudi. l. ſi. Aut eſt in perſonam, & tunc nõ eſt
prohibitum id per quod deuenitur ad illud ff. pro ſocio. l. verũ
§. j. & de re iudica. l. ſi fideiuſſor. §. j. Fallit in caſu fauore liber
20 tatis. Vnde pater non põt filium priuare † quarta debita ſibi iu
re naturæ & tñ põt dare libertates per quas minuit quartam,
vt ff de inoffi. teſta. l. Papinianus. §. veterani. & §. qm̃ aũt quar-
ta. Secundo nota ꝙ prohibitum directo, ſeu vna via non debet
concedi per obliquum, ſeu alia via, & ita loquitur regula iuris.
ĵ. de elect. c. auaritiæ. de reg. iur. c. cum quid vna via. lib. 6. cum
concor. ibi alleg. circa cuius verificationem ſic diſtingue. Aut
21 eſt eadem cã ſeu rõ † prohibitionis in vna via quæ non eſt in a-
lia, & tunc prohibitum vna via non conceditur alia via. vt hic
patet. & ff. de tranſac. l. cum hi. §. ſed cum lis de iureiur. l. duob.
§. exceptio. de excep. doli. l. 2. §. item quæritur. & §. ſeq. de tut.
22 & cura. da. ab ijs l. ſcire oportet. §. ſi mater, † vbi habes, quod
pater prohibitus per matrem vxoremque ſuam adminiſtrare,
bona filiorum vt pater & legitimus adminiſtrator ea rõne: qa
prodigus & deuaſtator non admittetur ad adminiſtrandũ bo-
na eorum tanquam tutor, vel curator propter eandem rõnem
Eadem quoq; ratione, ſicut aliquis non põt ſeipſum inſtituere
in beneficio. ut ĵ. de inſtitu. c. vltimo. ita nec per alium, cui da-
ret ptãtem conferendi, vel inſtituendi vt notat ibi Ber. & Ho
ſti. & Io. An. & Gen. extra de præb. c. ſi de beneficio. in clem. &
qua ratione quis non põt ſeipſum eligere, eadem rõne nõ po-
teſt eligi per alium cui daret ptãtem eligendi. vt notat Hoſtiẽ.
ŝ. de elect. quia propter in principio. pro hoc etiam notat. per
Ar. bi. 37. q. 4. q. gl. 3. & in Spec. rubrica de ijs quæ fi. a præla. ſi
ue conſenſu c. inſi. & per Ber alias per Hoſt. ĵ. de conceſ. præb.
c. conſtitutus. in glo. fi. pro hoc etiam nota per Hoſt. in ſumm
tit. qui accu. poſſ. §. dictum eſt. verſi. ſed nunquid. & Spec. tit.
qui mat. accuſ. poſſunt §. vnico. verſic. ſed nunquid vbi dicunt
23 quod in matrimonio † vbicunque quis propter ſuſpicionem,
repellitur ab accuſando repellitur etiam a denuntiando, vt ĵ. de
accuſa. c. cum oporteat. & c. ſeq. ne per vnam viam expulſus in
grediatur, ad idem per aliam viam, quod eſſe non debet vt hic.
& ff. pro ſocio. l. ideoq; & de condict. inſtit. l. quæ ſub conditio
ne. & idem tenent Bert. & Inno. & Hoſt. ĵ. qui ma. accu. poſſ.
cum in ſua. glo. & ita fallit in caſu libertatis. vt in §. alleg. qm̃ au
tem quarta. aut non eſt eadem ratio prohibitionis, in vna via,
quæ eſt in alia: & tunc prohibitum vna via, non prohibetur a-
lia. v.g. prohibetur quis ne in cauſa ſua ſit teſtis. vt C. de teſti.
l. omnibus. & 4. q. 3. omnibus & hoc ea ratione: quia præſumi-
tur, ꝙ nunquam contra ſe velit deponere & tñ teſtis debet de
ponere pro vtraq; parte. vt C. de epiſc. & cler. auth. ſed iudex.
Pone ergo, quod legatarius producitur in teſtem in teſtamen
to, in quo aliquid eſt ſibi legatum nunquid poteſt? certe ſic. vt
ff. de teſta. l. qui teſtamento. in principio. & eſt rõ quia ceſſat ra
tio. Non. n. ſequitur, valet teſtamentum, ergo legatum debe-
tur propter plures rationes, ideo non præſumitur, ꝙ induca-
tur ita ad falſum deponendum. Per eandem viam facit. ff. de au
24 tho. tuto. l. j. vbi † habes quod licet tutor non poſsit authori
tatem præſtare pupillo ſuo. vt ipſum ſibi colliget directe. alias
poſſet eum defraudare, põt tñ ſibi præſtare authoritatem, vt
adeat hæreditatem defuncti debitoris ſui per quam aditionẽ,
ſibi obligatur. Et eſt ratio quia illa rõ ceſſat. Nam a quocunque
alio hærede eſſet habiturus debitum ſuum. Item de mala au-
thoritate præſtita teneretur pupillo actione tutelæ. Et iõ in il-
lo caſu non præſumitur velle decipere pupillum ſuum, cum
per hoc poſſet perdere & nihil lucrari vt dicit Pet. de bella per
ti. in §. alle. ſi mater. per eandem viam faciunt omnia iura, quæ
dicunt, quod priuatus vel expreſſus de iure communi ab ali-
quo iure, vel actu admittitur, de iure ſpeciali, reſtitutionis, ad
ipſum, vt ĵ. de reſtitu. in integ. per totum. ff. & C. de mi. per to-
25 tum. & econtra † excluſus a beneficio reſtitutionis non exclu-
ditur propter hoc a via iuris communis, ſi competat, vt ĵ. de
in inte. reſt. c. eccleſia. & c. ſi aduerſus. li. 6. vbi de hoc per Car
di. in glo. j. Item ille, qui eſt excluſus a via appellandi, non ꝑꝑ
hoc eſt excluſus a via contradicendi per ſimplicem quærelam
ff. de appella. ſi expreſſum. & ĵ. de appell. c. concertationi. & c.
vlti. li. 6. Et illa iura, quæ dicunt, quod ille qui non põt eligi po-
teſt poſtulari. ŝ. de poſtula. prælator. per totum. ita intellige. C.
de iudic. l. quoties. & omnia iura allegata per Io. And. in c. alle.
cum quid vna via. vel dic vt diſtinguit Io. And. ibi per alia ver-
ba. Et licet in iſto brocardico poſſent fieri plura membra, ta-
men per iſta duo membra omnia includuntur. Et per iſta iura
& multa alia tenet Io. And. in d. c. cum quid. in nouella, quod
26 † notarius procurator meus ad probandum de iure meo poteſt
producere inſtrumentum in iudicio manu ſua ſcriptum, & ei
niſi alias redarguatur de falſo fides debet adhiberi. Si ante litẽ
motam & ante ſuſceptum procurationis, officium appareret
fuiſſe confectum. Idem ſi poſt, quando ex neceſsitate officij,
27 illud inſtrumentum confeciſſet. ad hoc bene facit quod notat
Innoc. & Hoſt. ŝ. de tranſac. ex literis. & ſpec. titu. de teſte §. 1.
verſic. quid ſi aduocatus. vbi notant inſtrumentum in iudicio
fidem facere, licet aduocatus cauſæ ſit ſcriptus teſtis in ipſo, q
tamen alias verbale teſtimonium ferre non poteſt. vt legitur
& not. ĵ. de teſtimonijs. Romana li. 6.

1 *Clerici in ſanguinolentis ne procurent.*
2 *Religioſi procuratores ne ſint.*
3 *Religioſi quo iure & qui procuratores dentur.*
4 *Abbatem recte procuratorem dari.*
5 *Clerici ſimplices procuratores eſſe poſſunt.*
6 *Procurator ne ſit beneficiarius.*

CVm pro cauſa. Si quæris vtrum viri ec-
cleſiaſtici poſsint eſſe ꝓ
curatores in cauſis ſanguinis, dic, ꝙ non abſq; pericu
lo irregularitatis, quod dic, vt le. & not. ĵ. ne cleri. vel
mo. c. clericis. & c. ſniam ſanguinis, & niſi cum diſtinctione, q̃
ſequitur. Aut in alijs cauſis aut quæris de religioſis, aut de ſe-
2 cularibus. ſi de religioſis † tunc aut quæris de iure ciuili, & dic,
indiſtincte, ꝙ non poſſunt eſſe procuratores etiam pro eccle-
ſia ſua, vt in auth. de ſanctiſ. epiſ. §. Deo amabiles. collat. 9. Aut
3 de iure canonico & tunc aut quæris † de ſimplicibus religio-
ſis ſeu prioribus ſub obedientia ſui ſuperioris conſtitutis, & ta
les poſſunt duobus interuenientibus, ſ. abbate, ſeu alio ſu-
periore immediato impetrante, & vtilitate ſui monaſterij ſua
dente. ĵ. de teſti. c. inſuper. 16. q. 1. c. monachi. 2. cum ibi nota-
tis. Et præſumitur vtilitas monaſterij, ex quo ſuperioris ſui
licentia interuenit. vt nota. Inno. ĵ. de re iudic. c. cum I. & A. &
vide quod not. Gen. extra eo tit. c. religioſus. in clem. vbi dicit
ꝙ eo caſu poteſt eſſe procurator etiam religioſi alterius reli-
gionis nedum ſuæ, licet G. de Montelau. in hoc ibi contra. ali-
ter vero, q̃ de licentia ſuperioris non poteſt extra eo. tit. capit.
religioſus. in cle. Fallit in conſorte eiuſdem litis, pro quo põt
eſſe procurator, quod dic vt legitur & notatur in c. alleg. cum
I. & A. in principio. & de accu. olim. & cap. ex parte. & de cen-
4 ſi. ſopite. Aut quæris de abbatibus † ſeu prioribus ſuperiorem
religioſum non habentibus, & tales poſſunt etiam ſine licẽtia
ſupe-

ſuperioris.vt notat Ioan.16.q.j.de præſentium.& Hoſti.ĵ. de
cenſi.c.ſopite.& pro hoc facit ŝ.de tranſ.c.contingit.Fallit,in
cauſis ſecularib.in quib.ñ poſſunt eſſe procuratores. vt ĵ.c. alle.
de præſentiũ.& hoc not.ibi Io.& ĵ.ne cleri.vel monac.relatũ.
5 niſi pro miſerabilib. perſonis.vt 86.diſt.c.vlti. Si de ſecularib.
tunc aut quæris de talis qui non ſunt in ſacris conſtituti. nec
ſunt beneficiati,ita ꝙ non tenentur de neceſsitate ſeruire ec-
cleſiæ,& tales poſſunt eſſe procuratores,vbiq;, tã in foro ec-
cleſiaſtico,quam in foro ſeculari:quia ceſſante rõne legis, ceſ-
ſat lex.arg.ff.de iure patro.l.adigere.§.q̃uis.ĵ.de iureiuran.& ſi
Chriſtus.de appel.c.cum ceſſante.Aut ſunt beneficiati,qui be
6 neficio †ſeruire tenentur & tales non poſſunt eſſe procurato
res,niſi in cã collegij,vt C.de epiſc.& cler.l placet.& l.oẽs, qui
vbiq;.§.1.& hic vel non forte in cauſis conſanguineorum ſuo
rum arg.C.de epiſco.& cle.in auth.præſbyteros.vbi dr̃,ꝙ poſ-
ſunt tutelam ſuſcipere cognatorum cum eadem ſit ratio, niſi
dicas ꝙ ſit ibi ſpeciale fauore minoris.& adde quod dixi ŝ. de
poſtu.c.clerici.vbi plenius de hoc tractaui.

1 *Expenſa contumaciæ qui & quando debeat.*
2 *Expenſas in poſſeſſione miſſo, ante omnia ſoluat contumax.*
3 *Expenſa litis non niſi damnatus ſoluit.*
4 *Definitiuam in abſentem, inſcium non ferri, in interlocutoria, contra.*
5 *Citatio vna quando ſufficiat an non.*
6 *Dubia iuris a ſimili iudicanda.*
7 *Incertorum an ferenda ſententia.8.*
9 *Sententia in contractibus ferri poteſt incerta.*
10 *L.terminato ſenſus.*

AVditis. Si quæris,vtrum tractus futuri tempo
ris ſpectet ad iudicem vide,vt dicam.ĵ.
de ſepul.c.in noſtra. Henricus Boich.
¶ Si quæris vtrum expenſę contumaciæ directe poſ
1 ſint peti, & veniant in condemnationem . Quidam dñt, † ꝙ
non,ſed debentur indirecte.ſ.ſi velit contumax audiri, C. de
iudi.ſancimus.ĵ.vt lite non conteſt.qm̃.§.in alijs. Et licet qui-
dam legiſtę de hoc diſputent,tñ certum eſt expenſas contu-
maciæ in condemnationem venire.vt hic.& ŝ.eo.c.2.ĵ. de do
2 lo & contu.cum dilecti.in fi.e.tit.c.j.lib.6.Si tñ facta † eſſe miſ
ſio in poſſeſsionem tediatem tunc verum eſt,ꝙ veniunt expẽ
ſæ indirecte.ſ. ſi contumax recuperare velit poſſeſsionis, cõ-
modum,& ad talem condemnationem contumax non citat̃,
Nec obſtat quod notat Io.And. de dolo,& contu.c. eum qui.
3 glo.antep.li.6.quia illud in diffinitiua , vel proceſſu † negotij
principalis.An aũt expenſas contumaciæ reſtituat is , quo ab-
ſente proceditur,vel procedi poteſt,dubitatum eſt.Compoſt.
tenet,ꝙ ſic.ĵ.de elec.c.j.glo.hanc pœnam.lib.6. & hoc fateor
in ſi.litis,cũ fuerit condemnatus, & ſic rñdetur ad rõnem, ip-
ſius,& procedit dictum G.qui tenet contrarium in ſpe.de ex-
penſis.§.iuxta.ver.quid ſi talis, & Cin.in l.allega.ſancimus,in 4.
q.pro & contra ĵ.de appel.reprehenſibilis.& c.ſæpe. tñ ſi non
proceditur,licet procedi poſſet non vr̃ obſtare condemnatio
ni,per decre.Nicolao de appel.& no.ŝ.de renun.veniens.gloſ.
ſed non vr̃,ita notat Io.And.ĵ.de dolo & contu.c.finem.ſuper
glo.habet locum. Sed nunquid. Henricus Boich.
¶ Si quæris,nunquid ſententia põt ferri contra abſentem,ad
4 quem edictum non peruenit †refert aut quæris de diffinitiua
ſnĩa.aut de interlocutoria.In primo caſu dico ꝙ non.Sic intel
lige.C.quo & qñ iudex.l.ea quæ & ff.quæ ſen.ſine appel.reſc.l.
j.§.item cũ ex edicto.In ſecundo caſu, dic, ꝙ ſic, vt hic.& ff.
de re iudi.quod iuſsit.Et hæc diſtinctio probatur.ff. de arbitr.
l.qualem.§.dicere, ſm Innocen. & Hoſtien. hic .]
5 ¶ Si †quæris vbi aliquis eſt ſemel citatus in vna cã , nunquid
oportet amplius eum citari,refert aut citatus eſt,vt veniat ad
totam cãm.& tunc non oportet amplius eũ citari.vt hic, aut
eſt citatus ad certũ articulum expediendum tm̃, & tunc nedũ
ſuper tota cã,ſed nec ſuper alio articulo procedetur niſi ſuper
hoc iterum citetur.Sic loquitur.ŝ.de offi.deleg.conſuluit ſm
Innoc.& Hoſt.hic.Sed hoc vltimum fallit in caſu,'vbi talis ci
tatus ad certum articulum appellat,quod dic,vt legitur,& no-
tatur ĵ.de dolo & cont.c.eum qui.li.6.] ¶ Si quæris,vtrum iu
dex ſuper dubio pronuntiare,vel incertam ſnĩam ferre poſsit,
6 diſtingue aut †eſt dubium iuris,vt quia de caſu de quo agitur,
non inuenitur caſus in iure expreſſus,& tunc certa põt ferri,
ſnĩa de ſimilibus ad ſimilia procedendo.ff.de le.l.non poſſunt,
& ŝ.de reſcrip.inter cæteras.de tranſla.epiſc.c. inter corpora-
lia §.ſicut aũt.in fi.Aut eſt dubium facti,& tunc aut incertitu-
do prouenit ex parte actoris,aut ex parte rei. ſi ex parte acto
ris,tunc non poteſt ferri ſententia certa, ſic poteſt intelligi C.
de ſentent. quæ ſine cert. quantitat.profe. l.e.gepenultima & fi.
7 ſi ex parte †rei prouenit incertitudo, tunc refert , aut proue-
nit incertitudo ſiue dubietas:tam ex parte rei , quàm ex par-
te facti , vt quia neſcitur, vtrum delictum ſit perpetratum,
nec etiam quis perpetrauit,& tunc non põt ferri ſnĩa certa, ni
ſi ipſum reum abſoluendo. ſic põt intelligi inſti.de act.§ curare.
1 t.q.3.graue.& 33.di.habuiſſe.ff.ad legem Aquil.l.item Me
la.§.ſi plures.Aut prouenit incertitudo ſiue dubietas ex par-
te rei non ex parte facti.vt quia delinquens eſt incertus,ſed de
lictum eſt certum & tunc refert. Aut quæris , nunquid poſsit
ferri incerta ſnĩa ligans aĩam ad pœnam,ſpiritualem & dic , ꝙ
ſic. vt ŝ.de offi.ordi c.ſi ſacerdos.& ĵ.de ſen.ex com.c.ſi vero.j.
ĵ. de conſtit.c. 2.li.6. Aut nunquid poſsit ferri incerta ſenten
tia ligans corpus ad pœnam corporalem, vel ciuilem,& dic,ꝙ
non vt in c.alle.graue.& c.habuiſſe.ĵ.de purga.cano.per totũ.
Aut incertitudo ſiue dubietas eſt,ex parte, non tñ ex parte ip
8 ſius † rei ita ꝙ pœna,alias perſona eſt certa & factum incertũ.
vt quia iniungitur alicui aduocato per iudicem vt aduocet in
cauſa mea ipſe dicit,quòd ſcit vel credit me non hr̃e iuſtã cãm
& tunc aut loquimur in delictis, vel quaſi, & tunc diſtingue ,
vt prius inter pœnam ſpiritualem.ſ.ligantem aĩam & pœnam
temporalem.argu.iurium allegatorum ŝ.& ĵ.de appel.ca.præ-
terea.2.& de ſen.exc.c.a nobis. j.& arg.no.per Hoſt.in ſum.ti
tu. de poſtu.§.quid pertinet verſ.quid ſi clericus dicat & Spe.
in tit.de aduo.§. j.verſ.quid ſi dicit. Aut in cõtractibus,vel qua
9 ſi † & tunc ex quo reus eſt in culpa talis incertitudinis poteſt,
ferri incerta ſnĩa.vt hic ſuit factum in expenſis concordat. ff.
quorum lega. l.j.§.quia aũt.Et in iſta diſtinctione , pro maiori
parte concordat Abbas hic,& vide,quod dicam.ĵ.de in integ.
reſti conſtitutus.& quod nota ſpec.titu.de ſent.prola.§.quali-
teridem notat Hoſt. & Io.And.ĵ.de ſequeſtr.poſſ.c.j. in fi. ꝙ
in expenſis dari põt generalis ſnĩa,& incerta,tam in præteritis
q̃ in futuris.vt hic.& ĵ.de dolo & contu.c.cum dilecti.de hoc
in ſpec.titu.de expenſis.§.viſo verſ.quid ſi reus.& §.poſtremo
in principio.& ver item ſcias & hoc dictum Hoſt. & Io.And.
tenet Innoc.ĵ.de dolo & contu.c.finem dicens, quod neceſſe,
10 eſt,ſic intelligere, l.terminato, †nec põt ſtare,quod dicunt qui
dam quod ibi iudex non condemnauit ſed reſeruauit parti po
teſtatẽ agendi de expenſis:quia petuntur expenſę,vel iudicis,
officio,& iſtud ceſſat finito negotio inſti.de officio iudicis. §.
præterea.vel iure actionis,ſed actio non cõpetit ad illas,niſi fa
cta ſit condemnatio, & tunc datur actio in factum ex re iudi
cata & ſic ſequitur.l.illa intelligatur , qñ iudex condemnauit ,
ſed ad incertas,reſeruando.n.petitionem illarum nil ageret .
Sed nunquid reſeruare ſibi poteſt iudex condemnationẽ ex-
penſarum quę veniunt eius officio ſicut reſeruat taxationem?
ſpec.vr̃ velle,quod ſic in §.alleg.tu dic contra per l.Paulus. ff.
de re iudi.& ĵ.de appel.c.cum appellationibus li.6. & per præ
alleg.l.terminato.& dictum ſpec.intelligas in interlocutorijs,
in quibus,vſque ad diffinitiuam ſnĩam poſset fieri reſeruatio,
condemnationis ſm Io.And.in d.c.j.de ſequeſtr. poſſeſ.& de
hoc per eum. inſra. de appellatione ſæpe contingit, ſuper ver
bo expenſarum .

1 *Obſidi quæ non liceant.*
2 *Obſidem in grauibus litigare non poſſe.*

ACcedẽs. Dicit hic Hoſt.& Ioã. And.poſt
1 eum,ꝙ †nullus captiuus,vel ob
ſes procuratorem cõſtituere põt,ſicut nec teſtin
facere.vt ff.de te.l.obſides,& de iure fiſ.l. diuus,
nec is,qui inuitus detinetur vt hic,& idẽ videtur
2 de illo qui †hoſtagia tenet ſub iuratoria, vel fideiuſſoria cautio
ne.arg.ff.ex quibus cauſis maio. l.necnon,vbi innuit,quod nõ
poteſt agere,nec defendere,quod poteſt intelligi in graui cau-
ſa,& quando abeſt a loco,in quo eſt litigandum, vel quantum
ad lites quas habet cum ijs,quibus eſt occaſione hoſtagij obli
gatus. arg.ff. quod metus cauſa.l.fi.§.ſi ſenator.ſecundum Ho
ſtien.& Ioann.Andr.

MAndato. ſi quæris, vtrum , & quando man-
datum, valeat reuocari , diſtingue ,
vt dixi ſupra , de reſcriptio. ex parte decani , diſtin-
ctione prima.

1 *Procuratoris negotiorum ætas.*
2 *Iudex quanta ætatis eſſe debeat.*

3 Poſtulantis

3 *Poſtulantis ætas.*
4 *Procuratoris & arbitri ætas.*
5 *Aduocati & procuratoris diſcrimen,*
6 *Procuratorem minorem repelli quatenus verum.*
7 *Procurator generalis negotiorum ad ea cogendus.*
8 *Procurator litis certæ ſi cautum non ſit non compellendus.*
9 *Procurator actoris, quando an non, cogendus.*
10 *Procurator rei quando cogi poſſit.*
11 *Procurator in litem primam, ad appellationem non compellendus.*
12 *Procurator totius litis appellationem, proſequi an teneatur. & num. 13.*
14 *Procurator a ſententia dubia appellare non cogendus.*
15 *Appellantem non niſi ab interlocutoria tueatur procurator.*
16 *Mandatum ad incidentia extendi qui accipiendum.*
17 *Procurator actoris & rei diſcrimen. & 18.*
19 *Procuratoris cogendi modi.*
20 *Procurator non perſequens non audiendus.*

NON iniuſte. Si quæras, a qua ætate quis pôt
gerere negotium alienum, di-
ſtingue, aut quæris a qua ætate quis poteſt gerere ne
gotium alienum extra iudicium, aut in iudicio. aut
quaſi in iudicio. vt in cōpromiſſo quod habet inſtar iudicij. ff.
de arbitr. l. j. Si extra iudicium tunc aut vt procurator & cum
mandato: aut vt ſimplex negotiorum geſtor, & ſine mandato.
1 In primo † caſu pôt gerere negotium alienum dummodo hēat
17. annos. vt ff. de manumiſ. vindi. l. ſi collactaneus. Inſtit. qui.
ma. non licet. §. eadem. & infra e. qui generaliter. libr. 6. vbi de
hoc. In ſecundo caſu pôt, dummodo hēat ſeptem annos, vt ꝓ
batur. ff. de inſtitor. l. ſed & ſi quis meam rem. §. parui refert. &
de exerci. l. j. §. parui refert. Si quæris a qua ætate quis pôt gere
re negotium alienum in iudicio, refert, aut quæris, a qua ætate
2 † pôt gerere negotium alienum in iudicando vt ordinarius de
legatus, vel ſubdelegatus, tunc dic plene, vt dixi. ſ. de offi. dele
ga. cum vigeſimum. & ff. de iudi. l. cum prætor. §. non aût. Aut
3 in poſtulando † & tunc a 17. anno. vt ff. de poſtu. l. j. §. initium.
Aut in procurādo, vel cum mandato, vel ſine mandato † & tūc
4 dico, † q a 25. anno. vt ff. de procura. l. minor. & in d. c. qui gene
raliter. in fi. li. 6. Fallit in caſu, qn̄ filius vult defendere patrem in
iudicio: quia hoc pôt, licet ſit minor, vt C. eo. tit. l. exigendi. Si
in compromiſſo, in quo arbiter gerit vicem quodammodo iu
dicis, & etiam gerit negotium, & vtilitatem compromitten
tium, tunc pôt eſſe arbiter, dūmodo hēat 20. annos. vt ff. de ar
5 bi. l. cum lege. Et eſt rō quare ſecus in procuratore & ſecus † in
aduocato: quia procurator proponit actū iudicialē in perſona,
ſua ſed aduocatus non concipit in perſona ſua, ſed in perſona
dn̄i ſui. Vnde cū procurator in perſona concipit verba ſi læſus
eſſet reſtitueretur contra proceſſum & ſic proceſſus eſſet de-
luſorius quod eſſe n̄ debet ſed aduocatus n̄ reſtitueretur, pro
cā pro qua eſt aduocatus cū in ea non lædatur quare &c. & vi-
de quod not. Io. And. in d. c. qui generaliter. in fi. in nouella. vbi
6 dicit, & idē dicit hic, q ſi contra procuratorem † minorē 25.
annis opponatur exceptio de minoritate repelletur. vt ibi, &
in d. l. minor, alias valebit proceſſus dummodo ſit maior, 17.
annis. Et ſm primum dictum. ſ. qn̄ opponitur, intellige opi-
nionem Accur. in d. l. minor. & Ber. hic ſm vero ſm intelligo
opinionem contrariam Io. 15. q. 3. certis. & Vinc. Goffr. & Io.
& Ber. j. de reſti. ſpol. ex parte. & Hoſt. hic. & in ſumma eodem
titul. §. quis dari. ver. item maior &c. ¶ In fi. c. noſtri, ſi quæris
vtrum procurator teneatur, & poſſit præciſe per iudicem cō
7 pelli dn̄m ſuum defendere, diſtingue aut eſt procurator † gene
ralis ad oīa negotia generaliter conſtitutus, de quo ſ. eo. c. dile-
ctus & talis tenetur, & cōpellitur inuitus dn̄m defendere, ne-
dum in cāſis principalib. ſed ēt in cauſis appellationum, & eas
proſequi alias de negligentia poterit condēnari. ar. ſ. de offic.
Archi. c. ea quæ. de offi. cuſto. c. 1. vt no. Hoſt. hic. cuius opinio
nem approbat ſpec. hoc ti. §. j. verſi. ſed pone q procurator, &
Io. An. hic. Aut eſt procurator datus ad certam litē, vel ad cer
tas lites, qualis erat iſte filiusfami. de quo loquitur tex. hic. vt
patet. ſ. in prin. ibi qn̄ dicit ad futuras controuerſias. &c. ergo,
non generaliter ad oīa negotia. & tunc aut q̄ris de cā principa
li, aut de cā appellationis. Si de cā principali, tunc aut ſatiſdatio
8 de defendendo non eſt adhuc præſtita aut eſt præſtita. Si † nō
eſt adhuc præſtita tunc non tenetur nec cōpellitur præciſe ad
aduerſarij inſtantiā defendere dn̄m, nec iudicium ſuſcipere, ſi
ue ſit procurator rei, ſiue actoris, vt ff. eo. titu. l. filiusfa. §. inui-
tus. & l. non cogendum. § Sabinus. & C. e. titu. l. inuitus. licet ta
lis procurator teneatur dn̄o ſuo, ſi eū nō defendat, actione mā
dati vt ff. mandati. l. ſi procuratorem. §. j. Inſti. mandati. §. man
datum. Nā & procurator actoris tacite hēt mandatū de defen
dendo ipſum actorē in cā reconuentionis. arg. ff. eo. tit. l. ad rē.
& l. ad legatum. & hoc niſi ex iuſta cā omittat eum defendere.
Si ſatiſdatio de defendendo ſit iam præſtita, tunc aut quæris,
de procuratore actoris, aut de procuratore rei. Si de procura-
9 tore actoris, tunc refert, aut nullam † iuſtā cām proponit, qua-
re non vult defendere, & tunc dico. quod cōpelletur præciſe,
ad ſuſcipiendum iudiciū in cā reconuentionis, vt eſt expreſſū
ff. eo. tit. l. ſed & hæ perſonæ. § præter ſatiſdationē, vbi de hoc,
per Accur. & Loīum Aut proponit iuſtam cām & tunc aut a-
ctio eſt tpe peritura, & tunc compellitur ſuſcipere iudicium,
vſq; ad litis conteſtationē. vt ff. eo. tit. l. mutus. §. vlti. & l. ſeq.
Aut actio non eſt tpe peritura, & tunc non cōpellitur, ſed ſuf
ficit ſtipulationē committi ob rem non defenſam ſi dn̄s ꝓ eo
ſatiſdedit; ſed ſi ipſemet ſatiſdedit tunc non committitur. Si
10 quæris de procuratore rei † tunc refert aut ipſe cauit, & tūc nō
compellitur præciſe defendere, niſi res ſit tpe peritura. vt ff. e.
l. non cogendū. §. ſabinus. & l. ſed ēt. aut dn̄s cauit pro eo, &
tunc refert, aut pro eo pn̄te & non contradicente & tūc cōpel
litur præciſe defendere niſi hēat iuſtam cām. Aut pro ipſo ab-
ſente, & ignorante, & tunc non cōpellitur, ſed ſtipulatio com-
mittitur ad intereſſe contra dn̄m vt ff. eo. l. filiusfam. §. fin. vbi
de hoc. & l. ſi defunctus. & ff. mandati. l. ſi procuratorem. §. vl
ti. ita intellige quod no. Inno. ſ. eo. conſti. glo. fi. & Io. And. in
c. accedens. & G. j. e. is qui glo. 2. li. 6. Fallit in caſu vbi cauit ꝓ
procuratore abſente, & procurator poſtea expreſſe, vel tacite
ratum hēt: quia tunc cogitur præciſe defendere ſiue ſit procu-
rator rei, ſiue actoris. quod dic, vt hodie legitur & notatur, ex
tra e. c. j. in cle. vbi dr̄, quod qui ſciens ſine proteſtatione rece-
pit inſtrumentum, vel literas ſuæ procurationis, quib. conſti-
tuens cauebat pro ipſo ſuper incluſis in procuratorio dn̄m de
fendere tenetur & cogitur. Si quæris de cā appellationis. ſ. vtrū
procurator in ea cā dn̄m defendere teneatur, & compellatur,
refert, aut quæris de procuratore in cā principali, vnde appella
tum exiſtit conſtituto, aut de procuratore in ipſa appellatiōis
11 cā conſtituto. In primo † caſu refert aut procurator hmōi fuit
deputatus ſeu conſtitutus ad certum articulum cauſæ princi-
palis, proſequendum, puta ad ſnīam audiendam, & talis non te
netur appellare, nec appellationē interpoſitam proſequi, quia
dn̄s eum conſtituens ad ſnīam ſeu ad alium certum articulum
conſtituendo vnum, vr̄ aliud prohibere. arg. ff. de iud. l. cū præ
tor. C. de procura. l. maritus. j. de præſump. c. nonne. cum ibi al
leg. hoc not. Goſ. hic & Archid. 2. q. 6. non ſolent. in gloſſ. Aut
12 eſt † deputatus, ſeu conſtitutus ad totam cām vel ſimpliciter &
indefinite ad cām, quod eſt idē. arg. C. eo. tit. l. procurator. 1. re
ſponſo, & tunc, aut quæris, vtrū teneatur defendere dn̄m, ap-
pellando aut cām appellōis interpoſitæ proſequendo Si appel
lando (nam & appellare, ſpecies defenſionis eſt,) & iō excōica
tus, quia licite pôt ſe defendere, appellare pôt. vt j. de except.
c. cum inter. tunc aut ſnīa lata contra dn̄m, ſeu ipſum noīe dn̄i
ſui eſt iniuſta, & hoc conſtat, tunc tenetur appellare, niſi iuſta
cā eum excuſet, vt infirmitas j. qui mat. accu. poſ. c. cum in tua.
vel paupertas. ff. mandati. l. ſi procurator. § ſi ignorantes. & qđ
dico de paupertate, pôt hr̄e locū, qn̄ appellatur ab interlocuto
ria, vel grauamine, vel a diffinitiua, non tn̄ incontinēti, quibus
caſib. appellandum eſt in ſcriptis, & oportet dare ſcriptoribus
& aduocatis appellationē ſcribentib, & appellōnē dictantibus
alias appellare ſufficeret ſolo nudo verbo. vt ff. de appell. l. j. ad
fi. ſm Go. Abb. & Io. And. hic. & legitur, & nota. j. de appella.
cordi. in princi. li. 6. vel metus. vt C. de ijs, qui per me. iudi. nō
appel. l. fi. & j. de appel. ſi iuſtus metus vel alia iuſta cā quibus,
caſibus & ſimilib. tenetur dn̄o denuntiare, vt ad appellationis
13 † officium conuolaret. vt hic in fi. Aut ſnīa lata contra dn̄m eſt
iuſta, & hoc conſtat, & tunc ſm Iaco. de Ra. C. e. ti. l. inuitus,
non tenetur appellare: quia non prohibetur bonā fidem agno
ſcere, vt ff. mand. l. ſi fideiuſſor. §. quædam. & l. Quintus. in fin.
14 & de admi. tut. l. quoties. §. ſicut. Aut eſt dubiū † vtrum ſit iuſta
vel non, & tunc ſm eum, præſumitur in dubio iuſta, ita quod
procurator non habet neceſſe ab ea appellare, niſi dn̄s probet
eam fore iniuſtam: quia pro ſnīa præſumitur in dubio, vt ff. de
offi. præfe. præto. l. vnica circa principium. & de reg. iur. l. res,
iudicata. & l. non videntur. §. qui iuſſu. ſ. de renun. c. in pn̄tia. &
j. de re iudica. c. ſicut. & c. inter vos. Et eſt glo. in ſimili. ff. de e-
uic. l. Herennius. in fi. Et licet iſta opi. Iaco. poſſit ſuſtineri, de
iure, tutius tn̄ puto procuratorem facturum, ſi denuntiet dn̄o

ꝙ appellet ſi ſua credat intereſſe ſm formam huius ca. Si autẽ
15 quæris vtrum teneatur defendere dñm in cã appellõnis † ipsã
cãm proſequendo, tunc dic ꝙ non, vt hic in fi. quod verũ eſt,
in cã appellationis a diffinitiua. Et eſt rõ quia per ſniam diffi-
nitiuam latam finita eſt inſtantia prima in qua ſe obligauit: ſe-
cus, ſm quoſdam in cã appellationis ab interlocutoria, vel a
grauamine nam talem tenetur proſequi. Et eſt rõ, quia ad hu-
iuſmodi incidentes qõnes extendit ſe mandatum, ſm eos, ꝓ
quibus facit. ff. de procura. l. ad rem. & l. ad legatum. & ſ. de of
fi. delega. prudentiam. in fi. & j. de in integ. reſt. c. pen. quorum
opinio ſm Inno. Ho. & Io. An. hic. & Spe. titu. de appel. §. j. in
princ. eſt vera, qñ cã appellationis tractanda eſt in eodem loco
vbi nõ oportet eum in ſua negotia poſtponere vt quia appel-
latur ab Archidiacono Pariſienſi ad officialem Epiſcopi Pari-
ſienſis. Si vero cã appellationis tractãda eſt in loco remoto, pu
ta in curia Romana, vel Metropolitana tunc ſecus vt hic. & ar
gu. ff. eo. tit. l. ſed & hę. §. non ſolum. ver. cæterum. de iud. ſi. lõ-
gius. de ope. liber. l. quod niſi. & §. ex prouincia. de re. eorum q
ſunt ſub tut. vel cur. l. j. & de iure dot. l. cum in fundo. Nec ob-
16 ſtat rõ allegata per eos, nam † licet mandatũ, ſe forte extendat
ad hmõi quæſtiones incidentes quantum eſt ex parte mandã
tis non tñ quantum ad partẽ procuratoris attinet de quo nõ eſt
veriſimile, ꝙ per tale generale mandatũ velit ſe obligare ad ta-
lem cauſam appellationis in remotis partibus proſequendam
per iura ſ. proxi. alleg. & in generali ſermone non veniunt ea.
&c. j. de reg. iur. c. in generali, li. 6. cum ibi not. Ex prædictis re
17 ſultant duo. Primum eſt vbi † procurator actoris ſatiſdedit,
compellitur præciſe defendere, ceſſante excuſatione legitima.
ſecus in procuratore rei, quæ eſt ratio diuerſitatis? Hæc eſt
ſm Doctores iuris ciuilis, quia qui admittitur ad maius, in
maius debet honorari. C. de epis & clericis in auth. preſbyte.
ſ. de elect. c. in cunctis. in princ. & qui in vno releuatur in alio
grauatur, ff. de iureiur. l. eum qui. argum. a contrario ſenſu. Sed
procurator actoris admittitur ad maius quia ad agendum, &
defendendum, procurator vero rei ſolum ad defendendũ, qua
re &c. Item procurator actoris iam conſecutus eſt quod opta
uit. ſ. quia admiſſus eſt ad agendum, ſed procurator rei non.
18 ¶ Secundum quare † eſt, ꝙ procurator rei, ſi dñs pro eo pñte,
& non contradicente cauit, cõpellitur ꝑciſe defendere, ſed ſi
ipſemet cauit ſecus. Rõ eſt iſta, quia in primo caſu falleret fi-
dẽ duobus, ſi non defenderet. ſ. dño ſuo & aduerſario ſuo acto
ri, ſed in vltimo caſu, non, niſi vni tñ. ſ. aduerſario actori. vt ff.
eod. l. ſed etiam. & l. filiusfami. Põt & alia ratio aſsignari: quia,
nemo poteſt mutare conſilium ſuum in alterius præiudicium
ſed tñ in ſuum. ff. de reg. iur. l. nemo poteſt mutare & j. de re
gu. iur. c. mutare. li. 6. Modo vbi reus ſatiſdedit pro procurato
re ſuo & procurator non vult poſtea defendere mutat conſi-
lium in præiudicium dñi, quia contra ipſum dñm committi-
tur ſtipulatio, & contra eius fideiuſſorem. [Sed qñ ipſemet ꝓ
curator ſatiſdedit tunc ſi non defendat erit præiudicium ip-
19 ſius tñ, quia tunc committitur ſtipulatio † contra eum & con
tra fideiuſſores eius.] Et intellige ꝙ coactio ꝑciſe in remedijs
prædictis fiet prætoris per captionem pignorum, & alijs mo-
dis, de quibus. ff. de rei vendi. l. qui reſtituere. inſti. de ſatiſd. tu-
to. circa medium. Item dicit Hoſt. hic & Io. And. poſt eum, &
hoc dictum poſuit G. j. de teſti. c. Romana. li. 6. quod curia ſpe
20 cialiter hoc † ſeruat, ꝙ procuratorem appellantem ab interlo-
cutoria in cã, q ibi vertitur, non audit dicentẽ, ꝙ non vult vel
non põt cãm appellationis, proſequi, ſed vult denuntiare dño,
vel ipſum conſulere. Sed hoc ipſo, ꝙ procurator non vult, vel
non põt proſequi proceditur contra dñm, vt contra contuma
cem & ad hoc. ſ. eo. auditis. & c. conſtitutis. & c. mandato. Sive
ro appellatur, a diffinitiua in curia data ſi dñs ſit propinquus,
ad arbitrium Papæ datur breuis dilatio ad proſequendum. Si
vero nimis remotus præfiget procuratori terminũ perẽpto-
rium ad proſequendum cãm appellationis, ſi voluerit, quod ni
ſi fecerit, ſnia confirmabitur. Et hęc conſuetudo, cui ſtandum
eſt, fundatur ſuper ęquitate breuiandarum litium & prouiſio
eſt contra labores, & expenſas. maxime cum de beneficiorum
prouiſionibus agatur. j. de appel. oblatę. in fi. vel cum vrget ne
ceſsitas, vel pietas. j. de fer. c. fi. in fi. Hæc decre. facit ad hoc, ꝙ
aduocatus pro eodem ſalario non tenetur patrocinari in cau-
ſa appellationis, & hoc tenet Pileus in qõnibus ſuis. & Bar. Bri
xien. in quæſtione dominicali, quæ incipit, Quæritur vtrum,
aduocatus, & Accur. ff. eodem. titu. l. ſed & hę. §. non ſolum.
vbi de hoc, & cætera.

1 *Procuratorem ab excommunicato non creari, & 2.*

3 *Procurator ab excommunicatorum ſocio creabilis fallit in miſſum creant plures partim excommunicati partim non.*
4 *Excommunicatus, occultus, alius non, item procuratorem conſtituit.*
5 *Procuratoris datio a notorie excommunicato quando teneat.*
6 *C. conſulti. ſenſus.*

CONſulti. Si quæris vtrum reſcriptum impetra-
tum per procuratorẽ conſtitutũ ꝑ ex-
cõicatos valeat, diſtingue, aut eſt vnus ſolus ad quem
1 pertinet conſtituere, † & qui conſtituit procuratorem
& tunc non valet, ſi tempore conſtitutionis procuratoris cõ-
ſtituens erat excõicatus, ſiue publice, ſiue occulte, vt j. de re-
2 ſcrip. c. j. li. 6. cum ibi notatis per Card. & Ioã. Andr. Aut † ſunt
plures, ad quos pertinet conſtituere procuratorem, & tũc aut
oẽs ſunt excõicati, & tunc idem per c. j. j. de reſcrip lib. 6. Aut
aliqui ipſorum ſunt excõicati, & alij non, & tunc aut ſoli excõ
municati conſtituunt & tunc idem, aut ſoli non excõicati con
ſtituunt vel authoritatem præſtant alijs excõicatis excluſis, &
tunc valet conſtitutio procuratoris & valet etiam reſcriptũ,
3 etiamſi eſſet † vnus ſolus non excõicatus conſtituens, & om-
nes alij eſſent excommunicati: quia hoc caſu ius vniuerſitatis
recidit in vnum ſolum. vt ff. quod cuiuſque vniuer. l. ſicut mu
nicipium. & hoc no. Ho. hic. & Io. And. poſt eum. Aut conſti
tutio procuratoris, vel authoritas cõſtitutionis, vel expreſsio
noĩum per excõicatos ſiue de ipſis in ſimul & miſſim vna cũ
non excõicatis eſt facta, & tunc aut illi excommunicati erant
tempore cõſtitutionis procuratoris publice excõicati, & tũc
4 non valet, vt hic ſm Hoſt. Aut erant occulte † excommunica
ti, & tũc valet nihilominus reſcriptum. ar. hic in ver. aut ſciẽs
a contrario ſenſu. Et eſt rõ, quare ſecus in publice excommu
nicato, & ſecus in occulto, quia ĩ primo caſu poteſt culpa, ſeu
delictum imputari ipſis non excõmunicatis. ar. ſ. de elect. ſcri
ptum eſt. In ſecundo vero caſu non. vt j. de ele. excom. mini.
c. apoſtolicę. ſm Hoſt. & facit quod ſcripſi. ſ. de elec. c. illa quo
tidiana. Et licet Inno. hoc c. intelligat qñ maior & iurati, ſunt
5 excõicati ab homine. Nam ſi a canone † forent excommunica
ti, etiamſi notoria eſſet excommunicatio, teneret tñ procura-
toris conſtitutio ab eis facta, nec poſſet repelli, quandiu tole-
rantur in officio, arg. 8 q. 4. nonne. Quod verum putat, quan-
do ab vniuerſitate conſtituitur procurator. nã ſi a priuato, re-
pelleretur etiamſi conſtituens eſſet excommunicatus a cano-
ne quamuis occultus. Hæc tñ ſubtilitas non placet Hoſt. quia
iſta verba in textu excõmunicationis ſnia innodati conueniũt
etiam ſententiæ canonis. Nam nedum, qñ ab hoĩe fertur ſnia,
ſed etiam qñ a canone dicitur quis ſnia excõicationis innoda-
tus. vt j. de ſen. excom. non dubium. & ca. vniuerſitatis. Vnde
6 ſicut indiſtincte loquitur hæc litera ſic † & indiſtincte eam in
telligit, nedum in ſententia hominis, ſed etiam in ſententia ca
nonis & qñ eſt publica nõ occulta, & idem videtur tenere Io.
And. Item nota ſm Ho. & etiam Io. And. quòd hic data pro-
curatori conſideratur, vt ſi tempore quo conſtituerant erant
excõicati ſed modo non ſunt tempore impetrati reſcripti, nõ
valeat reſcriptum. Si vero tempore conſtitutionis procurato-
ris non erant excõicati, ſed nunc ſunt tempore datę reſcripti,
valet, dum modo excommunicatorum nomina non exprimã
tur in reſcripto, ar. j. c. proxi. ver ſi. & quia cauſa vniuerſitatis,
non eſt ſingulorum. 12. q. 2. qui manumittitur.

¶ De his quæ vi metuſve cauſa fiunt. Rubrica.

1 *Religionem ingreſſa viuo viro ibi manere non cogenda. fallit. 2.*
3 *Ingreſſus coactus, niſi ratificatus, non tenet. & 4.*
5 *Metu geſta tacite ratificata nocere.*

PErlatum. Ad ſuppletionem glo. ſi. ſi quæ-
ras vtrum vxor quæ viuente vi
ro in ſeculo remanente religionem ingredi poſt
mortem ipſius viri in religione remanere tenea-
1 tur, diſtingue aut † intrat religionem ſine volun
tate & licentia viri ſui, & dic quod non, etiam ſi poſt mortem
viri ratum habeat ingreſſum ſuum. vt j. de conuer. coniugat.
c. placet & c. quidam intrauit. Aut intrat de voluntate, & licen
tia viri, & tunc aut intrat libere & voluntarie, aut intrat coa-
cte. In primo caſu refert, aut poſt obitum ipſius viri ratificat,
2 ingreſſum ſuum tacite vel expreſſe, & tunc † cogitur in religio
ne remanere. vt j. de conuerſa. coniugato. ex parte. Aut non
ratificat, ſed vult ad ſeculum redire, & tunc dic, vt not. j. de cõ
uerſa coniuga. c. cum ſis, & c. vxoratus, & c. ad apoſtolicam. &
ibi di

5 ſbi dicam. Si vero intrat coacta † & per metum, tunc aut intrat
per metum non cadentem in conſtantem mulierem, & talis
metus non excuſat vt hic qñ dicit non timore mortis, &c. ff.
eo. l. metum. Aut per metum cadentem in conſtantem mulie
rem, & tunc aut ille metus durauit ſemper in vita viri, aut nõ,
Si ſic vt quia nullo modo poterat exire religionem ſine peri-
culo, nec ad alium locum tute confugere, tunc aut non ratifica
uit ingreſſum ſuum tacite, vel expreſſe, & tunc non obligatur
religioni, dummodo hoc proteſtetur coram capitulo, aut ſaltẽ
coram abbatiſſa, ſi hoc tute fieri poſsit, alias imputaretur ſibi.
4 ȷ̈. de appella. ſi iuſtus metus. Aut † ingreſſum ſuum ratificauit
expreſſe vel tacite, & tunc obligatur religioni. vt hic in fine. &
tempus ratificationis arbitrio iudicis relinquitur. ȷ̈. de officio
delegati. de cauſis ſm Innoc. & Hoſt. hic. Aut ille metus non
5 durauit ſemper in vita viri, † vt qui tute, & commode poterat
exire, & ad alium locum confugere & non fecit tunc præiudi
cat ſibi, qoia per hoc videtur tacite ratificaſſe. & multo fortius
ſibi præiudicat, ſi expreſſe ratificet. ȷ̈. de regula c. 2. & c. ſignifi
cauit. Iſta diſtinctio pro maiori parte poteſt ſumi ex notatis,
per Hoſtien. hic. Henricus Boich.

¶ Si quæris, vtrum timor mortis impediat monachari, diſtin
gue, vt dicam poſt Hoſtien. ȷ̈. de regularibus. capi. ſicut nobis
Henricus Boich.

1 *Metu renunciata iurata tamen non repeti. & 2.*
3 *Metu periurij ſoluentem repetere poſſe alias contra. 4.*

A Daudientiam.

Si quæris, vtrum p me-
tum cadentem, in con-
ſtantem virum cum iuramento renuntians iuri ſuo
vel aliquid promittens & poſtea promiſſum ſoluẽs,
vel adimplens poſsit illud ius renuntiatum, vel illud ſolutum,
1 vel adimpletum repetere diſtingue, † aut quis renuntiat p me-
tum. & per iuramentũ iuri ſuo, ita quod ipſi renuntiationi in-
eſt metus, & etiam iuramentum. Aut aliquid promittit ſolue
re vel adimplere. In primo caſu refert, aut renuntiat iuri ſibi,
non ad plenum quæſito, vt iuri quæſito ad rem, & tunc nõ po
2 teſt repetere ius † illud, obſtante iuramento. ſic loquitur. ȷ̈. c. c.
proximo. in ver. niſi forte. Aut iuri ſibi ad plenũ quæſito, puta
iuri, ita quæſito in re, & tunc poteſt repetere illud ius, vt hic.
Nam hic renũtiauit beneficio ſuo in quo habebat plenum ius
in re. & iſtam ſolutionem ponit Abbas. ȷ̈. c. proximo. & credo
ꝙ bene. Nam facilius tollitur ius ad rem, quam ius in re. vt pa-
tet infra de præbend. cap. penul. & de conceſ. præben. cap. fina.
3 lib. 6. In † ſecundo caſu. ſ. quando per metum & iuramentum a-
liquid promittit ſoluere, vel adimplere refert. Nam aut iurans
ductus metu periurij illud promiſſũ ſoluit, vel adimplet, ſicut
hic fuit: quia hic metu periurij reſignauit beneficio ſuo, & tũc
poteſt illud repetere, & promiſsioni contrauenire vt hic. Aut
iurans † ſoluit, vel adimplet illud promiſſum non ſcilicet me-
4 tu periurij, quia forte ab ipſo iuramẽto eſt iam abſolutus, ſed
ſpontanea voluntate, & tunc videtur promiſſum per metum,
ratificare, ita ꝙ nec repetere, nec contrauenire poterit vllo iu-
re. Sic intellige. C. c. l. 2. & glo Ber. in glo. no. ꝙ licet. ita intelli-
git Hoſti. hic. & Ber. & Io. & Hoſt. hic ȷ̈. de iureiur. debitores.
glo 2. & vide quod notat Archid. 15. queſtio. 6. cap. j. in glo.
adde ad intelligendum, & cætera.

1 *Excommunicato minori participantem in excommunicari.*
2 *Participantem excommunicato maiori non, niſi ſcienter, excom-*
municari.
3 *Excommunicato participare, quibus ex cauſis liceat.*
4 *Excommunicatus non niſi denuntiatus vitandus. & 5.*
6 *Excommunicatus ex non delicto an vitandus.*
7 *C. rogo. & c. ſi celebrat explicari.*
8 *Participans nondum vetito an peccet.*
9 *Participare metu, vel ſponte diſſident.*
10 *Neceſſitatem excuſare quatenus verum.*

S Acris.

Si quæris vtrum participans excommu
nicato incurrat ſententiam excõicatio-
nis maioris, vel peccet mortaliter, diſtingue, aut quę
ris de excommunicato minori excommunicatione,
aut de excommunicato maiori excommunicatione. In primo
1 † caſo non incurrit ſententiam excommunicationis, nec pec-
cat mortaliter immo nec venialiter: quia talis nõ eſt excluſus,
a communione hominum, ſed tantum a participatione ſacra-
mentorum. vt 11. q. 3. qm ȷ̈. de excep. c. a nobis. & de cle. ex-
com. mi. c. ſi celebrat. vbi de hoc. In ſecundo caſu refert aut ali-
quis participat excommunicato maiori excõicatione ignorã-
ter, aut ſcienter. Si ignoranter, tunc aut ignorantia eſt proba-
2 bilis, aut eſt craſſa & ſupina. In primo caſu † nec eſt excõicatus
nec peccat. vt 11. q. 3. excõmunicatos. & c. ſeq. & c. excellen-
tiſsimus. ȷ̈. de ſen. excom. cum deſideres. j. reſponſo. in fi. verſi.
quia tamen a contrario ſenſu quia ſcientiam, & non ignoran-
tiam volumus obligare. ȷ̈. de cle. exco. mi. c. illud. & c. apoſto-
licæ. de conſti. c. 2. li. 6. C. de tabul. l. generali. libr. 10. In ſecundo
caſu dic idem, ac ſi ſcienter participaret, vt legitur, & notatur,
in c. alle. illud. & c. apoſtolicæ. Si ſcienter tunc aut eſt attractus,
per vim, ſeu coactionem abſolutam, vt cum excõicato partici
paret, aut eſt per metum cadentem, vel non cadentem in con
ſtantem virum ad hoc inductus. aut per ſolam voluntatẽ ſpon
taneam ad hoc motos. In primo caſu nec eſt excõmunicatus,
nec in aliquo peccat. Nam in hoc caſu potius videtur pati, quã
agere, vt hic concordat. 50. diſt. preſbyteros. 45. diſt. de Iu-
dæis 1. q. j. conſtat ȷ̈. de bap. c. maiores. ad fi. ver. ille vero. In ſe-
cundo caſu, & in tertio refert, aut participat excõicato in caſi-
bus approbatis a iure, puta in ijs, quæ ad ſalutem animæ ipſius
pertinent, vel in alijs caſibus qui notantur in illis verſibus.
3 Vtile lex humile. &c. De quibus † in d. c. cum deſideres. in gl.
niſi in caſibus. & tunc non eſt excõicatus, nec peccat: vt ȷ̈. de
ſent. excom. voluntate. & c. reſponſo. & nota hic Ber. in gl. mi-
nor tamen. Ex eſt ratio, quia qui peccat nõ peccat legis autho-
ritate 23. q. 4. qui peccat. Aut in caſibus non approbatis a iure
& tunc aut participat, aut participat ex priuilegio Papali ex
cauſa conceſſo, & tunc idem, vt notat Inno. & Hoſt. ȷ̈. de ſent.
excom. nulli. vt ibi dicam. Aut alias, & tũc aut iſte excõicatus
4 nondum eſt denuntiatus excõicatus † per eccleſiam, & tunc
ſecum participans non eſt excõicatus nec peccat mortaliter,
licet peccet venialiter & habes efficax argumentum ad hoc. ȷ̈.
de hæreticis. c. excõicamus §. ſi vero clericus. ver. ſi qui autem
& hoc notat Hoſt. ȷ̈. de appel. c. dilectis. & de ſen. exc. in ſumm.
§. vltimo. ſub. §. ſed nunquid participans. & G. ȷ̈. de ſen. excõ. c.
5 ſtatuimus. in glo. fi. lib. 6. vbi de hoc. Aut † iſte excõicatus eſt,
denuntiatus, & publicatus per eccleſiam, & tunc aut aliquis cõ
municat, vel participat cum eo in crimine crimінoſo, & tunc
eſt excõicatus, & peccat mortaliter. vt ȷ̈. de ſen. excom. c. nup.
& c. ſi concubinæ. quod patet, quia talis participans eſt excõ-
municatus maiori excõicatione, vt ibi. ergo per conſequens,
peccat mortaliter: quia excõicatio non infligitur, niſi propter
peccatum mortale. vt 11. q. 3. c. nemo epiſcoporum: & c. excõ
municatos. ȷ̈. de conſti. c. ex literis. & ita intellexerunt Tan. &
6 Egi. iſtud c. & iſtum intellectum recitat hic Inno. Aut † parti-
cipat cum excõmunicato, alias ꝙ in crimine crimінoſo. in quo
caſu Inno. & Hoſt. intelligunt loqui iſtud. c. & tunc. aut parti-
cipat cum eo in diuinis, & tunc aut quæris, nunquid incurrat,
excõicationẽ, & dic, quod non, licet ingreſſus eccleſiæ ſit ei in
terdictus. vt ȷ̈. de priuil. c. epiſcoporum. libr. 6. Fallit in clerico
participante cum excõicato a Papa in diuinis ſcienter, & ſpõ-
te, ſecus in laico. vt ȷ̈. de ſent. exc. ſignificauit. quod intellige,
vt ibi dicam. Aut quæris nunquid peccat mortaliter, & dic, ꝙ
ſic, ita intelligit Hug. illud. c. rogo. 11. q. 3. idem Archidi. ibi in
glo. fi. vbi de hoc plene per eum. pro hoc. ȷ̈. de ſen. exc. c. is qui
li. 6. Fallit in ſacerdote, qui iam inceperat canonem miſſę ante
aduentum excõicati, quod dic, vt not. Inno. ȷ̈. de ſent. exc. cap.
nuper. & Archi. in d. c. epiſcoporum. & 11. q. 3. ſicut. & Io. An
dr. extra de ſent. exc. c. grauis. in clem. Aut participat cum eo,
alias, ꝙ in diuinis, & tunc aut hoc facit poſt, & contra inhibi-
tionem, ſed admonitionem iudicis ſuperioris, ne cum eo par-
ticipet ſpecialiter, vel generaliter ſibi factam, & tunc aut quæ
ris, nunquid peccat mortaliter, & dic, ꝙ ſic vt hic. vt notant,
Hoſt. in ſumma in d. §. vltimo ſub §. ſed nunquid participans.
& hic. & ȷ̈. de ſen excõ. ſtatuimus. lib. 6. vbi G. in glo. fi. & Io.
And. in nouella. idem notat arg. illius. c. ȷ̈. de ſen. excom. quod
7 in dubijs. Ad idem facit prædictum. ca. † rogo. vbi dicitur talẽ
communionem eſſe contra animam communicantis. ad idem
ȷ̈. de excep. c. exceptionem. & c. pia lib. 6. de homicid. ſicut di-
gnum. §. illi præterea. Ad idem tripliciter. c. alle. ſi celebrat. Pri
mo in eo ꝙ dicit ibi, ꝙ grauiter peccat celebrãdo. & ſic in pec
cato mortali. de cele. miſ. de homine. Secundo ex eo, ꝙ ibi di-
cit eum intelligibilem, quod non inducit veniale. Tertio, quia
per hoc excõicatur maiori ſententia, quæ non infligitur, niſi
pro peccato mortali vt ſupra dictum eſt. Item talis commu-
nio prohibita eſt per excõicationis pœnã, quę priuat a partici
patione ſacramentorũ. 11. q. 3. ſicut apoſtoli, & tribus. c. ſeq. ȷ̈.
de ſen. exc. cũ deſideres. ergo ex cõtemptu prohibitionis. 81.
diſt.

diſt. ſi qui ſunt.in fi. & qualitate pœnæ quæ pro venialibus nõ
infligitur.de conſ.di.2.ſi non ſint iudicabitur mortale ad hoc
24.q.j.non aſſeramus. Aut nunquid eſt excõicatus,&dic ꝙ nõ
niſi nominatum fuerit monitus iuxta formam.c.ſtatuimus.&
8 c.conſtitutionem.de ſen.excom.li.6.Aut participat † ante in-
hibitionem ſpãliter, vel generaliter ſibi factã,& tunc aut quę-
ris nunquid ſit excõicatus maiori excõicatione & dic ꝙ non,
per c.alleg. ſtatuimus.& c.conſtitutionem ſtatim allegata m.
aut nunquid peccet mortaliter & tunc aut hoc facit pertinaci
ter & in contemptũ eccleſiaſticæ diſciplinæ cenſuram eccleſia
ſticam truffam putans.& tunc peccat mortaliter ſm Hoſ. hic
& Ho.& G.in c.alleg.ſtatuimus.& Goff.in ſumma ſua de ſen
ten.exc. §.reſtat.ver. quæritur an peccet. & Rayn. in ſumma
iſtius,alias ipſius tituli ad fi.ver.quid ſi aliquis cõicat.pro hoc.
11.q.3.c.excellentiſſimus.Aut participat nõ in contemptũ ec-
cleſiæ,& tunc non peccat mortaliter,ſed venialiter tm̃ & hoc
tenent doctores allegati in locis allegatis.& ipſe Ho.j. de hæ-
reticis excõicamus.j.§.ſi vero.ver.ſi qui aũt.& Petr.de Samp.
in prædicto c.ſi celebrat.& Abbas & Io.And.hic & s. Tho.in
4.ſententiarum.dicens. ꝙ quis quis ſcienter excõicato cõicat
non tñ peccat mortaliter niſi in tribus caſibus.ſ.qñ communi
cat in crimine vel in contemptum eccleſiæ vel in diuinis, &
cum Thoma per oĩa concordant Pe.& Abb.& Gau.& Arch.
in c.alleg.rogo 11.q.3.& Aſten. lib.7.tit.de pœnis participan-
tiũ cũ excõicatis,vbi vide plene de hoc.Addit Io.An.hic quar-
tum caſum.ſ.qñ facit hoc in contemptum ſuperioris & cõtra
ipſius monitionem. Et quintum,qñ eſt excõicatus per partici
pibus per eum,qui hodie põt.ſ.per Papam. Item poſſet addi,
ſextus qñ nimis frequenter.ar.25.diſt.§.criminis. Et iſti tres,
poſſunt includi ſub primo,alias non credit communicantẽ in
oratione conuiuio & ſimilibus peccare mortaliter, quia alias
magnus eſſet rigor iſte, ꝙ ſi excõicatum cui in via occurro ſal
luto vel reſaluto,vel per cõem forſan amicũ inuitatum in con
uiuio non euito, ꝙ per hoc ſim excõicatus,&dignus gehenna
infernali quã inducit mortale ſm Io.An. Dictñ, ꝙ dĩa eſt, v-
9 trum participet per metum cadentẽ,† vel non cadentẽ in con
ſtantem,vel vtrum participet ſpontanea voluntate:quia in pri
mo caſu metus ſiue ſit talis,qui cadat in conſtantẽ ſiue nõ, cul
pam attenuat ſm Hoſt.hic.Sed in ſecundo caſu in nihilo excu
ſat illud tñ quod dicit hic tex.quod metus non excuſat a toto,
intelligunt quidam de metu,qui non cadit in conſtantem virũ
alias ſi eſt talis metus,qui cadit in cõſtantẽ virũ excuſat,vt di-
cunt,nec ſic communicans excõicatis incurrat minorem ex-
communicationem,& ita vr̃ ſenſiſſe Hug. 11.q.3.qm̃ multos.
& hæc opinio vr̃ humanior,& verior, cum caſus neceſſitatis,
excuſet in talibus, & etiam vtilitatis caſus quod nimis eſt pro
ut notat glo.ſuper ſumma Ray.tit.de ſent excom.& frater Io.
in ſumma conſe eo.tit.de ſen.exc.q.166 alias 165.Sed opinio
Hoſt.hic vr̃ mihi verior per finem huius.c. Nec obſtat, quod
illi dicunt quod caſus† neceſſitatis & etiam vtilitatis excuſant
in talibus,quia hoc verum in caſibus exceptis, & approbatis a
iure quia qui peccat non peccat legis anthoritate.23.q.4.q pec
cat.alias & in alijs ſecus vt hic vides.& intellige aliquem parti
cipare cum excõicato,ſiue cum eo participet facto vel verbo
vel nutu vel ſigno.arg.j.de ſen.excõ. c. ſi ſummus pontifex.in
ue.vbi nota G.de Monte lau.& Gen.etiam ibi hoc.

1 *Excommunicatio iniuſta inefficax.*
2 *Excommunicatio medicinalis, qui accipienda.*
3 *Excommunicationem ...ne excuſet,an non.*
4 *L. qui qui ſanctam eccleſiam.*
5 *Transferri ſingulatim collectim non item ad aliud cenobium lice*
re.& 6.

CVm dilectus. In gl.quæ fuit.dicit Bert. ꝙ
timor excõicationis nõ ex-
cuſat.idem Inno.cuius fuit hæc glo.Vinc.Phi.Tanc.
& Gof. hic. Ad hoc facit quia ſi ſententia eſt iniuſta,
1 vacuatur † & non eſt de ea curandum.arg.11.q.3. non debet,
& §.ex ijs.& §.ſi ergo.& §.cum ergo.& c.qui iuſtus.cum ſim.
nec ſententia talis ligat dummodo non contemnatur.vt ibi &
24.q.3.notandum.& ob hoc dicebat Go.ꝙ aut excõicatio eſt
iuſta & ſibi imputetur qui ſe talem reddidit. Aut eſt iniuſta,&
ſic non timenda,quia non ligat.hoc etiam tenet G.j.de ſen.ex
cõ cum medicinalis.ſuper verbo non mortalis.lib 6.ſed Bert.
tenet contrarium.j.de reſti.ſpol.c.olim.3.& Aſtenſis lib.7.tit.
de forma excõicandi.ar.2.ver.nota etiam ꝙ timor.& c. & Ho
ſti.hic.Et eſt rõ ſm eum,quia cõtinet nedum corporis, ſed et
animæ detrimentum.2.q.j.c.de manifeſta.Nec obſtat rõ Bert.
hic,ſ. ꝙ † eſt medicinalis,quia hoc verum , qñ cauſa ſubeſt, &
2 quando etiam non ſubeſt ꝓpter bonum obedientiæ ,verum
tamen nollet quilibet accipere hanc medicinã, & maxime de
cuius promotione ſperatur,in aliqua eccleſia,& ſic probabili-
ter poteſt timere.arg.11.q.3.c.ſententia paſtoris.& j. de reſti.
ſpolia.olim.3.ideo dicit Ho.hoc eſſe arbitrarium.arg. iurium
alleg.ſ.in glo. proxima.non ſolum.& iſtam opinionem vide-
tur tenere Archi.7.di.ſuerunt. Vel diſtingue & ſatis probabili
ter,aut † loquimur de excommunicatione iuſta,& iuſte inſli-
3 cta ſiue a iure,quæ ſemper eſt iuſta,ſiue ab homine, & tũc ha
bet locum prima opinio:quia per culpam ſuam in eam incidit.
ideo non excuſat,argu.ff.eo.tit.l.ſi mulier.in princ. Aut de ſen
tentia iniuſta,& iniuſte inflicta per hoĩem quia lata a iure non
poteſt eſſe iniuſta vt dixi:& tunc habet locũ ſecunda opinio.
Vnde licet ſnĩa canonis ſemper liget,& ſit iuſta ſententia lata
tamen hominis quandoq; eſt iniuſta.vt 11.q.3.ſententia paſto
ris.& §.ſi ergo.j.de ſent.exc.c.a nobis.& eo.tit.c.ſolet.li.6.de
appel.c.ad præſentiam.& patet in ijs quæ notat Inno.j. de te-
ſti.c.teſtimonium.& de teſti.cog.c.j.& in hoc concor.Io.An.
hic dicens, ꝙ glo.iſta Ber.vera eſt qñ ſententia eſt iuſta , & tũc
ſibi imputet,qui ſe talem reddidit per l.alleg.ſi mulier. Sed qñ
eſt iniuſta ſit vera glo.contraria ad quod bene facit. C.de apo-
4 ſta.l.2.† qui ſanctam vbi dicitur, ꝙ grauis eſt pœna eſſe inter
homines,& hominum carere conſortio ſed hoc inducit excõ-
municatio.ergo timor excõicationis eſt timor grauis pœnæ.
ad idem j.de ſent.exc. ca.ſacro.circa medium ibi cum non le-
uis ſit culpa tantam infligere pœnam inſonti ſm Io.An.
¶ Si quæris vtrum religioſi poſſint anthoritate propria ſe ad
aliam religionem arctiorem transferre. diſtingue aut quæris,
5 nunquid hoc poſſint † facere ſingulariter, & per modum ſin-
gularium ad aliam arctiorem religionem transferre & eã pro-
fiteri,& dic quod ſic petita tñ licentia licet non obtenta. vt j.
de regula.licet. Aut quæris,nunquid per modum collegij poſ
ſint hoc facere,ſ. in eodem loco remanentes aliam religionẽ,
profiteri,vel ſe,& locum ſuum ad alium locum transferre, &
dic, ꝙ hoc non poſſunt facere ſine licentia dioceſani.vt patet
in eo, ꝙ legitur,& notatur.j.de eccle.edifi.c.ad audientiam.de
re.eccl.non alie.poſſeſſiones.de reli.do.inter quatuor ſm Ho.
6 & Io.And.hic.& in hoc ſatis concurdat Innoc. Vnde † regulã,
in ipſo loco inſtitutam,vel habitam,vel ſtatum antiquum eiuſ
dem loci immutare,vel locum alijs ſubijcere, ſine authoritate
epiſcopi nõ poſſunt,nec epiſcopus ſine capituli conſilio debet
talibus conſentire.vt ſ.de ſupplen.neg.præl.c.2.& j.de ijs quę
fi. a præla.ſine conſenſu cap.c.nouit.& c.quanto & no.Hoſt.j.
de reſti.ſpol.c.olim cauſam.

1 *Intereſſe ex delicto vel quaſi iuramento probabile.fallit 2.*
3 *Intereſſe in contractibus qui probandum.*
4 *Intereſſe ex vltimis voluntatibus qui probetur.*
5 *Intereſſe quibus ex cauſis debitum.*

SVper eo. ¶ Si quęris,vtrum contra reum cõ
uentum in iudicio ſufficiat ad pro-
bandum intereſſe ſolum iuramentum actoris , ido-
nee agentis ad intereſſe, diſtingue,aut quæris, de in-
tereſſe,quod ſurgit ex maleficio,vt furto rapina & ſimilibus,
aut ex quaſi maleficio,de quo pone exemplum.j.de ſen. exc.
c.ſacro.ver. cumq; & per totum & inſti de obli. quæ ex quaſi
malefi.naſc.per totum. Aut ſurgit ex contractu, de quo pone
exẽplũ.j.de plus peti.c.vnico.ff.depoſiti.l.j. §.ſi rem. de acti.
empt.& ven.l.Iulianus.in princ.Aut ſurgit ex quaſi contractu
de quo pone exẽplũ.ſ.de elec. vt præſenti.&c.& inſti. de obli. q
1 ex quaſi contrac.naſ.per totum.In primis † duobus caſibus.ſ.
qñ ſurgit ex maleficio,vel quaſi,refert aut ſurgit ex maleficio
vel quaſi ipſius rei contra quẽ agitur,& tũc ꝓbabitur per iura
mentũ actoris,vt hic & C. vnde vi.l.ſi qñ 2.q.j.in primis. Et
intellige hoc verũ,de omni violentia,ſiue ſit expulſiua,ſiue ab
latiua.vt in l.ſi qñ.ſiue cõpulſiua.vt hic ſiue inquietatiua. vt ff.
qđ vi aut clã.l.ſemper.§ in hoc interdicto.ſiue turbatiua.vt in
l.allega.ſi qñ.quæ generaliter loquitur ſm Inno.& Hoſt.& Ab
2 ba.& Io.An.hic.Aut intereſſe ſurgit † ex maleficio tertij † non il
lius contra quem agitur,& tunc nõ probatur per iuramẽtum
actoris,ſed ꝑ teſtes,vel inſtrumẽta,vel alia legitima documen
ta.Sic loquitur gl.C.de ſent.quæ pro eo qđ intereſt proferun:
l.vnica in gl. ꝓ ꝓbationes.& ita tenet Archi.3.q.3.§.offeratur.
ver.quod fieri in vltimis duobus caſibus.ſ. quando intereſſe,
ſurgit ex contractu vel quaſi,refert,aut quæris, vbi agitur, in
actionibus bonæ fidei,aut in actionibus ſtricti iuris. In primo

3 caſu † tunc ſi arguatur dolus rei, intereſſe probabitur per iura
mentum in litem. Si vero arguatur culpa tunc probabitur p
teſtes vel alia legitima documenta.vt ff.de in litem iuran.l.in
actionibus.& l.2. §. j. & l.nummis.in fi.& ff. de præto. ſtipu.l.
vltim.In ſecundo caſu aut quæris in actionibus ſtricti iuris,
arbitrarijs & tunc dic idem quod dictum eſt in actionibus bo
næ fidei,vt in l.alleg. in actionibus. Aut quæris in alijs actioni-
bus ſtricti iuris & tunc aut reus contra quem agitur ſecit, qđ
facere non debuit doloſe, & tunc ſufficit iuramentum acto-
ris,vt hic.& C.vnde vi.l.ſi quādo & ff. quod vi aut clam.l. ſem
per.§.in hoc interdicto.ver.Sed quod interfuit & ne quis eum
qui in ius voca.eſt vi exi.l.vltima. Aut fecit quod non debuit,
per culpam ſuam, nec redarguitur niſi de culpa, & tunc requi-
runtur probationes legitimæ aliæ, quam iuramentum.vt ff.ad
legem Aquil.l.in lege Aquilia ſi deletum. & argum. in eodem
titu.l.in lege Aquilia.& infra tit.proxi.c.j.vbi Ioan.Andr.ſu-
per verbo manifeſte dicit, ꝙ intereſſe proueniens ex contra-
ctu probandum eſt per teſtes vt ibi, ſecus in eo, quod proue-
nit ex maleficio, vt hic, aut reus delinquit in non faciendo, qđ
facere debuit, & tunc refert aut loquimur in contractibus in-
ter viuos, & tunc ſiue arguatur dolus rei delinquentis, in nō fa
ciendo, quod facere debuit ſiue culpa arguatur neceſſarie ſūt
legitimæ probationes.Sic intellige.ff.de eden.l.argentar ius.§.
cum autem. & l.vbi §.fin.Sed fallit in duobus caſibus. Primo,
quando res debita per actionem ſtricti iuris perijt poſt morā
rei.vt in l.allegata in actionibus §.fin.Secundo fallit in actione
Fauiana, ſi non reſtituatur, res alienata in fraudem patroni, vt
ff.ſi quid in fraudem patrono.l.tenetur.§.fin. Aut loquimur in
4 vltimis voluntatibus, † & tunc ſi arguatur ſola culpa rei, dic ide
quod in caſu præcedenti.argumen.ff.ad legem Aquil.l. in lege
Aquilia. Si vero arguatur dolus tunc ſufficit iuramentum,
actoris, inſpecta prius dignitate perſonę ipſius actoris, & quā
titate & intereſſe petiti. Sic intellige.ff.de tabulis exhibend. l.
locum.§.condemnato.Et eſt ratio, quare ſecus in contractib.
vel quaſi inter viuos, & in vltimis voluntatibus, quia teſtator
legat communiter abſentibus, & hæredes abſentes inſtituit.
Vnde non debet imputari legatario, vel hæredi, ſi ipſe nō exhi
buit alias probationes, quam teſtium, vel quia forte teſtes non
cognoſcit, qui fuerunt præſentes in factione teſtamenti: quia
ibi præſens non fuit, & maxime hodie hoc locum habet in te
ſtamentis noſtri temporis, vbi teſtes non requiruntur, ſed ſo
lum ſigillum authenticum apponitur ideo, quaſi impoſsibile,
eſſet probare per alias probationes: ſecus in contractibus inter
viuos vbi poſſunt partes ſibi de probationibus prouidere. ff.
5 de probatio.l.ſi pactum. Alij breuiter † ſe expediunt dicentes
quod aut debetur intereſſe, quia factum eſt quod fieri non de-
buit, & tunc ſiue ex dolo vero, ſiue præſumpto iuratur in litē,
vt prędicta.l.ſi quando.& d.l.ſemper.§.in hoc interdicto. Aut
debetur intereſſe, quia factum non eſt, quod fieri debuit, &
tunc aut venit intereſſe, quia eſt dolus commiſſus, & tunc in
arbitrarijs, & bonæ fidei actionibus probatur per iuramentū
vt in l.allegata. in actionibus.& in l.nummis.in fin. Aut eſt cō
miſſa culpa, & tunc non probatur per iuramentum ſed per te-
ſtes. vt ff.de in litem iuran.l.2.& C.de ſen. quæ pro eo, qđ in-
tereſt profe.l.vnica.& vide quod notat Ber.j. de fo. compe. c.
dilecti. glo.fi.& quod ibi ſcripſi. De hac etiam materia notat,
Hoſt.in ſumma de ſententia.§.quis ſit effectus ſub § ſed & qa
aliquoties.& de iureiur.ſub rubr.de iuramento in litem.§.pro
pter quæ.& §.in quibus.& Spe.tit.de fructibus, & intereſſe, §.
fi.verſi.ex præmiſsis vſq; in finem.

¶ De in integrum reſtitutione. Rubrica.

1 *Sententia lata contra eccleſiam minoremve indefenſum nulla.*
2 *C.cum veniſſent. intellectus.*
3 *Sententia lata contra eccleſiam defenſam tenet.& 4. niſi defen-*
ſor deſtiterit.5.
6 *Deſenſor legitimus quis.*
7 *Poſſeſſorem iure devoluto recte conferre.*
8 *Elector creditus recte confert.*
9 *Poſſeſſorum quis, an non, recte eligit.& 10.*
11 *Poſſeſſor dubius non eligit & cur.12.*
13 *Præſentationis & electionis diſcrimen.*

CVm veniſſent. §.nos igitur. ſi quæris,
vtrum ſnīa lata contra
1 eccleſiā valeat vel non, diſtingue † & per eandem
viā potes diſtinguere in ſnīa lata cōtra minorē, cu-
ius vice eccleſia fungitur. vt s.eo.c j. Aut non ha-
buit in iudicio procuratorem, ſeu legitimum defenſorem, &
tunc non valet ſnīa ipſo iure.vt C.ſi aduerſus rem iudi. l.cū &
2 vos minores.& probatur hic in fi. huius.§.quando † dicit, ad
audientiam monachos reſtituimus rethoren.& hoc quia mo
nachi fuerunt defenſi.quaſi velit Papa dicere Romanā vero ec
cleſia nō reſtituimus: quia ipſo iure remanſit illęſa nec in eius
præiudicium valuit ipſo iure ſnīa.cū fuerit indefenſa. Pro hoc
etiam faciunt ea, quæ leguntur & notantur. j.de re. eccle.non
3 alie.c.dudum.li. 6. Aut habuit in iudicio † legitimū defenſorē
& tunc refert aut habuit procuratorem ſeu legitimū defenſo
rē in toto proceſſu cauſæ a principio vſq; ad finem, & tunc ni
ſi ſit aliđ, qđ obſiſtat, valet, & tenet ſnīa ipſo iur. Sed ſi eccleſia
in hoc læſa fuerit, reſtituitur aduerſus eam.vt hic.& j. eo. tit.
c.eccleſia.li.6. Aut non habuit procuratorem, ſeu legitimum,
defenſorem in toto proceſſu cauſæ, ſed in aliqua parte proceſ
ſus tm̄.Et tunc refert aut procurator, ſeu defenſor legitimus,
interuenit a principio, & in principio cauſæ, & non in fine. aut
econtra non interuenit in principio ſed bene in fin. In primo
caſu dicunt Accur.in l.allegata.cum & vos.minores.& Dy.ff.
de autho. tuto. in principio.& ff.de re iudi.contra pupillum,
ꝙ tenet ſententia ipſo iure, per l allegatam.C.quomodo & qñ
iudex.l.ſi præſes.a contrario ſenſu.ff. de bo. autho.iudi.poſsi.
l.ſi minor. Sed contrarium innuit Accur. in d.l.ſi præſes. & ff.
4 de re. iudica. l.acta.§.fin.& Iac.de Ra.ibi.Ego vero † Henricus
credo ſic dicendum aut procurator ſeu legitimus defenſor in
teruenit & defendit vſq; poſt concluſionē, & vſq; ad tempus
ſententiæ ferendæ, & tunc diſiſtit & tunc valet & tenet ipſo iu
re: licet ſi ſit læſa ipſa eccleſia debeat tm̄ reſtitui, ita poſſum in-
telligere iſtum §.nos igitur.arg.pro hoc. C.ad l.iul.de adulter.
l.quamuis.quia poſt concluſionem officium procuratoris, de
modico operatur. vt legitur & notatur.s.de procu.auditis. &
5 ita intelligo opi.primorum. Aut diu † ante ſententiam deſtitit
forte ſtatim poſt litem conteſtatam. & tunc ſententia non te-
net ipſo iure: quia paria ſunt non habere vel habere minus ido
nee.ff. quod cuiuſq; vniuer.l.j.in fi.de condi. & demon.l. cum
ita legatum.verſi.ſi vero indignus.de tranſla.epi.c.2.§.ſed ne-
que.cum ibi notatis.Et iſtam opinionem tenuit Petr.de Bella
pertica in ſententia lata contra minorem.in principio proceſ-
ſus & non in fi.defenſum in l. allegata. cū & vos minores. Si
non interuenit a principio, neq; in principio cauſæ, ſed tm̄ in
medio vel in fi.tunc non tenet ſententia: quia eo caſu iudiciū
fuit non legitime inchoatum.vt arg.C.qui legi.perſo. ſtandi, in
iudicio.l.momentaneæ.& C.qui tu.vel.cura. da.poſ.l.in vni-
uerſis.in fi.Nam ea quæ carent bono principio, carerere debēt
effectu: quia principium potiſsima pars eſt rei.vt ff.de origi.iu
ris.l. 1.& j.q.j.principatus.cum ibi alle.& vide quod notat Spe
cu.tit.de actore.verſi.quod ſi minor fuit in iudicio.& Archid.
15.q.3.certis.& quod dictum eſt † de legitimo defenſore intel
6 lige mandatum ſufficiens habente, alias ſententia ipſo iure ec
cleſiæ non nocet.vt ff.de procu.l.Plautius cum ibi notatis.
Si quæras, vtrum electio, vel præſentatio facta per illū, qui eſt
in poſſeſsione, vel quaſi iuris eligendi, vel præſentandi valeat,
& ſuum debeat ſortiri effectum, diſtingue † aut elegit vel prę-
7 ſentauit non iure ſuo, ſed iure deuoluto & tūc valet pro ea vi-
ce electio, ſeu præſentatio facta per eum, niſi aliud canonicū
obſiſtat. Sed non nocet illi, vel illis, ad quem, vel ad quos ſpe-
ctat electio in alia vacatione, nec iſte talis poterit eligere, vel
præſentare in alia vacatione.vt s.de ſuppl.negl.præl. c. ſicut in
fi.& hoc notat Ho.j.de cauſa poſ.& ꝓpric.cū olim. Aut elegit,
vel præſentauit iure ſuo, & tunc aut nec eſt proprietarius nec
eſt in poſſeſsione pacifica iuris eligendi, vel pręſentandi.ſed tā
tum creditur reum eſſe proprietarium vel poſſeſſorem iuris
eligendi vel præſentandi, & tunc electio, vel præſentatio facta
per eum non valet.vt j.de iure patro.c.conſultationibus.in fi.
8 Aut n̄ † ē ꝓprietarius ſed ē in poſſeſſiōe iuris eligēdi vel pn̄tā
di, & tūc aut cōſtat eū eſſe ī pacifica poſſeſſiōe iuris eligendi,
nec ſup hoc mouet ſibi aliqua cōtrouerſia, & tūc cōſtat, qđ e-
lectio vel pn̄tatio facta p eū valet, & tenet & ſtatī dēt cōfirma
ri, licet poſtea in iure ſeu cā ꝓprietatis ſuccumbat, vt legit, &
nota. s.de elec.q̄relā.j.de iure pat.ex lr̄is.& c.cōſultationib. &
c.cū pp diſcordias melius.j.de cau.poſ.c.cū olim.& ſi eſſet ap
pellatū, ne eligeret, ſm̄ Ho.in c.alle.cū olim & Inn.& Ho.j.de
iure patrona.c.qm̄.& Hoſt & Io.An.in c.ēam re & fater Io.in
ſum.confeſ.tit.j.q.82.quod ſi patronus.&c.& ſm̄ Cardi. j.de
elec.c.cupiētes in materia attētatorū. Aut mouet ſibi contro-
uerſia, & tūc aut ſup ꝓprietate tm̄, & tunc idē qđ prius per iu
ra alleg. arg.ff. de aqua quotidiana & ęſtiua.l.pen.& 8.q. 4.nō-
ne ſm̄ Ioan.hic in glo.fi.verſ. ad hoc dicit Ioan.& 3. q.6.hæc
quippe.in glo.argum.pro obſequijs.& Archidi.ibi in glo. ad-
de vbi

de.vbi de hoc.&c. Et idem Io.And.& Gof.Ala.& G. Naſo.in
c.allegato.ex literis.& Innoc.ibi in glo.ſua fi.&Abbas poſt eũ
& Hoſt.in c.eam te.& Comp.ſ.de conſtit.c. cum Martinus.
Ferrarienſis in glo.ſua fi.& Hoſt.in c.alleg.conſultationib. &
Vinc.hic.& Innoc.j.de appell.vt noſtrum.in glo.licet.traditio
verſ.item ſatis videtur & ad hoc facit.j.de appel.c.ſignifican-
te.cum ibi no.per Ber.in j.glo.& per Hoſt. poſt eum, aut ſup
poſſeſsione, & tunc aut conſtat nihilominus eum eſſe in poſ-
ſeſsione.vt quia hoc declaratur per ſniam,vel alias. Aut nõ cõ
9 ſtat,ſed eſt dubium.In primo caſu,†refert,quia aut eſt in poſ-
ſeſsione iuſto titulo.i.non vi,non clam,non præcario, & tunc
poterit eligere,vel præſentare,& valebit electio,vel præſenta-
tio facta per eum.Sed talis electio, vel præſentatio confirmari
non debebit ante ſniam pro eo ferẽdam in poſſeſsione, vel ſal
tem antequam de poſſeſsione pacifica fiat fides,puta quia ele-
git,vel præſentauit bis immediate præcedentes, vt in c.allega.
cum olim.Et idem eſt,ſi de eo,qui immediate præceſsit, hoc
probetur.vt ibi no.vt in dictis. c.querelam conſultationibus.
cum propter diſcordias cum olim & ita Ho.intelligit hic hoc
c.in fi.& etiam glo.fin.Ber.ibi,ſed ſi eligat iudex tamen &c. &
j.de cauſa poſ.& proprie.c.cum eccleſia Sutrina.Capitula aũt
quæ innuunt contrarium intelliguntur in eo caſu,in quo dubi
tatur qui ſint in poſſeſsione,nec habet locum reſtitutio : quia
præſentatio dilationem non capit. Nam fructus, qui ſeruando
ſeruari non poſſunt,alienari poſſunt.vt ff.de peti.hæredi.l. di-
uus.j.reſponſo.&hanc ſolutionem approbat.c.conſultationi-
bus iam alle.ſm Ala.G.Naſo.Goff.Io.Inn.& Abbatem.&Ar-
10 chi.vbi ſ.Aut eſt in poſſeſsione,vi † vel clam,vel precario , &
tunc non poterit eligere,vel præſentare:quia talis poſſeſsio ꝓ
deſſe non debet,vt j.de reſtit.ſpoliat.c.cum ad ſedem.ff. quod
vi aut clam. l.j.& per totum quintum librum.ff.noui. In ſecun
do caſu.ſ.qñ eſt dubium vtrum poſsidet†vel non nec per ſen-
11 tentiam vel alias poteſt apparere tunc non valebit electio, vel
præſentatio facta per eum,ſed præualebit electio vel præſenta
tio illius,qui in petitorio obtinebit quicunq; fuerit ita intelli-
go in fi.& hoc ita intelligo quod no. Tan.& Hoſt.in d.c. con-
ſultationibus & quod notat Ioan.hic in glo.fin.in verſi.ſed Io.
12 dicit &c.Et poteſt†eſſe ratio quia ex quo dubium eſt, & non
poteſt conſtare quis poſsideat neuter habetur pro poſſeſſore
argu.ff.de teſta.tuto.l.duo ſunt Titij.de liber.& poſth.l.nomi
natim.de hæredib.inſtituen. l.in tempus.§.quoties. de rebus
dub.l.ſi fuerit.§.item ſi ex plurib.& l.ſi quis de pluribus de ma
nu.teſtamen l.cum ex pluribus.Vel poteſt dici ſm Hoſt.quod
aliud eſt in præſentatione.vt in cc.allegatis.querelam.ex lite-
ris conſultationib. cum propter diſcordias & aliud in electio-
ne vt hic.Et eſt ratio,quia vbi ſuper præſentatione mouetur,
quæſtio,ſi infra ſex vel quatuor menſes non fuerit terminata,
13 epiſcopus eccleſiam ordinabit.ideo †non multum præiudica-
tur patrono,ſi interim non præſentet:ſecus in quæſtione iuris
eligendi,vbi nõ ſunt tempora limitata infra quę debeat termi-
nari.Item collegium habet de iure communi eligere.ſ. de ele
cti.c.j.ideo ſecus in patrono.Ideo facilius tollitur,vel impedi-
tur ius patroni,tanquam accidentale & debilius, quam ius col
legij,quod eſt naturale & fortius ſecundum Hoſtien.ſed prius
dicta credo veriora.

1 *Læſio lapſu temporis non probanda.*
2 *Læſio contractus probanda.*
3 *Læſio notoria probari non debet.*
4 *Eccleſia quæ ſoluere debeat.*

AVditis. Hic in verſi.licet aũt.dicit, ꝙ vtraque
pars aſſerunt neceſſariam probationem
omiſſam,& Papa fidem adhibuit aſſertioni eorũ. vt
patet in fi.Sed contra imo videtur,ꝙ probare debuiſ
ſent ſe lęſos antequam fuiſſent reſtituti. vt ſ.c.proxi. & ff.de
iureiu.l.nam & poſtea.§.ſi minor. Solutio.Si quæris , vtrum,
quando minor,vel eccleſia quæ iure minoris vtitur.vt ſ.e. c.j.
petit reſtitui propter,& aduerſus læſionem aliquam teneatur
probare ipſam lęſionem , diſtingue aut petit reſtitui dicens ſe
læſum vel lęſam propter lapſum temporis ob ſuam negligen-
1 tiam puta,quia † omiſit probationem neceſſariam, antequam
concluderetur in cauſa, vel omiſit iuramentũ deferre infra tẽ-
pus a iudice ſtatutum.vt j. e.c.coram.& ſic ipſo t pris lapſu ap
paret eũ læſum vel lęſam fore. & tunc aliam leſionẽ non habet
probare:quia ſolus læſus lapſu temporis eam probat vt hic &
2 j.eodem. coram.†Aut petit reſtitui contra † contractum , vel
contra ſententiam petens reuocari contractum vel ſentẽtiam
& tunc habet neceſſario probare lęſionem per ſententiam vel
contractum.Sic intellige.c.ſ.proximum &dictam.l.nam poſt
ea.§.ſi minor ſm Abb.hic poſt Odoff.Et quod dictum eſt in
primo membro de lęſione contingente propter lapſum tem
3 poris,idem dico ego Henricus in omni alia lęſione notoria.† ſ.
quod non oporteat eam probare:quia notoria probatione nõ
indigent.vt ſ.de elect. c. bonæ.j.§.contra legatu.& j.de accu.c.
euidentia.cum ibi alleg. & vide quod notat Bar.Brixien. in q̃-
ſtione venereali: quę incipit eſto quod propter vtilitatem ec-
cleſiæ: vbi quærit an eccleſia teneatur ſoluere pecuniam,pro-
4 pter †vtilitatem eius mutuo receptam, & poſtea per prælatũ
amiſſam. & ſoluit ꝙ ſic idem Tancr. & idem dicunt de præ-
tio rei venditæ.pro hoc.C.de in integ.reſti.mi.l.vlti.

1 *Supplicare quando liceat. & 4.*
2 *Supplicatio non niſi poſt decendium exequenda. & 3.*

EX literis. Si quæras , vtrum ſententia lata in
cauſa matrimoniali,tranſeat in rem
iudicatam , dic vt notat. & dicam j. de re.iudica ca-
pitul. lator.

¶ In glo. ſupplicare poteſt(quam glo.approbant Vinc. Io. &
Inn.hic & G.j.de app.Romana.ſuper verbo cenſendum.li.6.)
Si quæris intra quod tempus poſsit ſupplicari, & quem effectũ
habeat ſupplicatio,dicit Hoſt.hic,ꝙ quantum ad poteſtatem,
ſupplicandi,vel ſententiam †reuocandi non eſt vis, vtrum in-
1 tra decem dies ſupplicetur, vel poſt infra biendium tñ. Sed in
hoc eſt differentia:quia ſi infra decem dies ſupplicetur nõ mã
dabitur ſententia executioni:niſi is pro quo lata eſt ſententia,
idonee cauerit de tanta quãtitate reſtituenda, ſi ſententia fue-
rit retractata vt C.de præci. impera.offer.auth .quæ ſupplica-
3 tio.Si vero poſt decẽ dies fuerit ſupplicatum,ſine aliqua†cau-
tione mandatur ſententia executioni. vt C.de ſent.præfec.prę
to.l.vnica.& 2.q.6.anteriorum.& ſic de lapſu decendij quæri
tur, & diſtinguitur ſolum quantum ad exactionem prædictæ
cautionis ſm Hoſt.hic,& Io.An.poſt eum idem tenet Pet.de
Bella pertica in d.auth.quæ ſupplicatio,ſed Spec.titu.de appe.
4 §.reſtat. in princ. dicit ꝙ infra decem dies debet appellari † &
ſupplicari. & idem tenet Lauren.& Bertol.infra de re iudica.
cum inter vos.in glo. hoc. eſt poſt decem dies. Sed primum
credo verius.

1 *Eccleſia quando, an non poſt quadriennium reſtituenda.*
2 *Iudicis officio , quando locus ſit .*
3 *Reſtitutione ceſſante iudicis officium vtendum.*

CVm ex literis. Si quæris, vtrum eccleſia,
poſsit petere reſtitutionẽ
1 in integrum poſt lapſum quadriennij,diſtingue †aut
eccleſia petit reſtitutionẽ iure minoris,&tunc nõ po
teſt quadriennium.vt C.de temp.in integ.reſtit.pe.l.fi. & j.e.
tit.c.j.& 2.lib.6.& c.vnico.in cle. Aut petit reſtitutionem iu-
re maioris,& tanquam maior ex illa clauſula ſi qua mihi iuſta
cauſa videbitur & tunc poteſt vt hic.& eſt expreſſum. j. eo.c.
j in fi.li.6.Et eſt ratio,quia licet vtraq; expediatur officio iu-
dicis.Prima tamen magis pendet ex iure petentis, ſecunda ve
ro potius ex mero officio iudicis,quam ex iure petentis.Ideo
2 prima clauditur tempore,non ſecunda:quia†merum officium
iudicis poteſt,quandocunq; ſibi videbitur,exerceri.vt hic, &
j.de iureiuran.ad noſtram. 2.de inſti.cum veniſſent. de re.ec-
cle.non alie.ad noſtram.vnde in hoc.c.procurator Hilerden-
ſis.eccleſiæ præuaricatus fuit , quo caſu etiam vltra quadrien-
nium eccleſia auditur.vt ſ.eo.c.2.vel hoc non ſtetit per eccle-
ſiam ſed per iudicẽ. Vel tertio poteſt dici,quod eccleſia nouas
defenſiones inuenit vt j.eo.c.beneficio.Vel quarto poteſt di-
ci,ꝙ patenter repertum eſt ſententiam Eugenij,per ſubreptio
nem obtentam, & ipſum euidenter erraſſe.vt infra verſi.pro
ſpeximus. Ideo ſemper fuit retractanda.infra de purga. vulg.
cap.ſignificantibus. & ſic poteſt ſaluari opinio Ala. & G. Na-
ſo. ſecundum Hoſt.hic.& Io.And.poſt eum.& ad hoc conco
notat Hoſtien. infra de re.eccle. non alienand. cap. ad noſtrã.
ſuper verbo per multos. dicens ꝙ in illo cap. contractus nul-
3 lus fuit. Sed ſi dicas eum tenuiſſe , † & quadriennium, intra,
quod reſtitui pecunia debuit, lapſum fuiſſe, poteſt dici,quod
adhuc poteſt implorari officium iudicis generale. argu.ſupra.
de pact.cap.cum pridem.ff.de exerci.act. l.1.§. parui refert,
ſecundum Hoſt.ibi.

1 *Reſtitutionem non niſi ſpecialis procuratoris petit:fallit ſi inci-
dit uter petat.*

3 *L. vnica de in integ.ſenſus.*
4 *Reſtitutio an exceptione petibilis.*
5 *C.ſuſcitata explicari.*
6 *Reſtitutio nec exceptione poſt quadriennium petenda. & 7.*
8 *Exceptionum tempus actione commenſurari. & 9.*
10 *Eccleſia poſt quadriennium non reſtituenda.*

SVſcitata. Si quæras, vtrum procurator ge
neraliter conſtitutus, vel ad cau-
ſam ſpecialiter datus poſsit ſine ſpeciali mandato,
in integrum reſtitutionẽ petere, refert aut reſti-
1 tutio principaliter petitur, aut incidenter. In † pri
mo caſu debet habere ſpeciale mandatum. vt ff. de mino. l. il-
lud. §. ſi talis. In ſecundo caſu refert. quia † aut reſtitutio peti-
tur ante ſententiam, vel poſt ſnĩam per appellationem ſuſpen-
ſam vel nondum per appellationem ſuſpenſam: ſed tñ pôt ap-
pellari infra tempus iuris, & tunc talis procurator poterit pe-
tere talem reſtitutionem, licet ad hoc non habeat ſpeciale mã
datum, arg. iſtius. c. & ĵ. c. proxi. cum ibi notatis. Et eſt rô, quia
procurator datus ad cauſam, ad omnia datus cenſetur, ſine q-
bus cauſa ad effectum perduc non poſſet. vt ff. de procurat. l.
ad rem. & l. ad legatum. Ita intellige glo. Ber. hic. & hoc etiam
tenet Cin. C. cauſam reſtitu. in integ. p procuratorem etiam agi
3 poſſe. l. vnica † quæ lex etiam facit ad hoc aut petit reſtitui poſt
ſnĩam, & a ſnĩa a qua non poteſt appellari. & tunc non pôt, ni
ſi habeat ſpeciale mandatum. vt infra eodem c. coram & eſt ra
tio, quia tunc negari non poteſt, quin ſuper principali manda-
tum procuratorium ſit finitum. ergo multo fortius ſuper inci
denti vel acceſſorio. ar. ff. de regu. iur. l. cum principalis. & ĵ. de
regulis iuris. cap. acceſſorium. lib. 6. & ita notat Gen. extra eo.
titu. cap. vnico glo. j in clemen.

¶ Hic poteſt quæri nunquid per modũ exceptionis in integrũ
reſtitutio peti poteſt. v. g. eccleſia, vel minor, cuius res eſt vſu-
4 capta, † nanciſcitur poſſeſsionem rei ſic vſucaptæ, vel rem, quã
vendidit adhuc tenet, nunquid ſi conueniatur poterit excipe-
re, de læſione, & per viam exceptionis reſtitutionis beneficiũ,
implorare, dico quod ſic, vt ff de excep. l. exceptiones quæ per
5 ſonæ. §. fi. in fi. & hic, vbi † monaſterium Ouiẽſe, quod erat reũ
& fuit condemnatũ dum ſnĩa peteretur ex parte epiſcopi exe
cutioni mandari petunt reſtitui, quaſi per modum exceptio-
nis. licet accur. in hoc contra. ff ex qui. cau. ma. l. necnon. §. exẽ
plo. & de iureiur. l. nam & poſtea. § ſi minor. quæ tamen iura fa
6 ciunt. Pro ſecundu poteſt quæri † vtrũ poſt, quadriennij pmo
dum exceptionis poterit implorari, & vř, quod ſic: quia, quæ
temporalia ſunt ad agendum, ſunt perpetua ad excipiendum,
vt C. de excep. doli. l. licet. & ff. de excep. doli. l. pure. §. fi. In cõ-
trarium facit, ꝙ tñ infra quadriennium implorari poſsit, quia
exceptio datur exemplo actionis. vt ff. ex qui. cau. ma. l. necnõ
§. exemplo. Modo certum eſt, ꝙ in modũ agendi non conce-
ditur poſt quadrienniũ in integ. reſti. vt C. de temp. in integ. re-
ſti. pe. l. fi. & ĵ. eo. c. j. & a. li. 6. & eo. tit. c. vnico. in cle. ergo &c.
7 So. Dicendũ eſt, † ꝙ ſicut reſtitutio non pôt vltra quadriẽniũ,
peti per modum agendi vt in iuribus alle. nec fit per modũ ex
cipiendi. Et eſt ratio, quia ceſſante rône legis, ceſſat lex. vt ff. de
iure pat. l. adigere. §. quamuis. ĵ. de appel. cum ceſſante. Quare
autem exceptiones ſunt perpetuæ, hæc eſt ratio, quia non eſt,
in p:ãte rei, qñ proponat exceptionẽ vt in l. alleg. pure. §. fi. Sed
iſta ratio ceſſat in eccleſia, ſeu in minore, & alijs læſis, in quorũ
poteſtate eſt qñ petant reſtitui ergo &c. & pro hoc facit. ff. de
iureiuran l. nam & poſtea. §. ſi minor. in fi. & ff. de inoffi. teſta.
l. Papinianus. §. ſi filius. Vnde ſi quæris vtrum exceptiones ſint
8 perpetuæ, Doctores iuris ciuilis ſic dicunt, aut exceptio † com
petit non quia actio competit, vt in pacto de non petendo, &
ſimilibus, & tunc eſt perpetua. vt in l. allegata, pure. §. fi. & l. li-
9 cet. Aut exceptio † competit quia actio competit, & tunc exce
ptio eſt temporalis, i. eiuſdem vice cuius eſt actio, quæ compe
tit in eodem caſu vt in l. alleg. Papinianus. §. ſi filius. vbi hẽs, qđ
filius exhæredatus, ſi cõueniatur pôt excipere de quærela inof
ficioſi teſtĩ, quæ quidẽ exceptio nõ erit perpetua, ſed tẽporalis
& durabit per quinquennium, ſicut & ipſa quærela ſeu actio
quærelæ, & per eandẽ viã facit. ff. de peti. hære. l. ſi quis liberta
tẽ. Et p hoc determinata fuit ſemel qđ de facto, Ecce, quædã
10 † eccleſia contrahendo cũ quodã decepta eſt, ille q cõtraxit cũ
ea pmiſit eã dormire vſq; ad quadrienniũ, quo elapſo, eccleſia
petit reſtitui p modũ excipiẽdi. dictũ fuit ſibi, qđ iarde vene-
re bubulci. arg. iuriũ alle. Et ea q̃ ſunt dicta, intellige de exce-
ptionibus legalibus, ſecus de exceptionibus conuentualibus
quia illę ſecundum conuentionem partium poſſunt eſſe per-
petuę, vel temporales. vt ff. de exception. lege exceptiones.
j. & Inſti. de excep. §. temporales.

1 *Patris facto contrauenit filius.*
2 *C. conſtitutus ſenſus. & 3 & 4.*
5 *Retrahens venditum non contrauenit.*
6 *L. fin. C. de euict. explicari.*
7 *Hæres quatenus & cui de euictione teneatur.*
8 *Hæredi quando contra factum defuncti venire liceat.*
9 *Defuncti fraudem impugnat hæres.*
10 *Hæres voluntarius: iſque defuncti recte facto non contrauenit.*
11 *Hæres neceſſarius, huicque contrauenire licet.*
12 *Libelli narratione ſub conditione expleta, aut alternatione clara, concipi poſſe.*
13 *Libellum ſub conditione agendo explebili recte concipi alias contra 14.*
15 *Libellus quando alternatiue, an non, concipi poſſit. & 16. 17. & 23.*
18 *Libellus in conditionem futuram non concludendus quandoq; tamen poſſe. 19.*
20 *Libellum, peto declarari nullum, & ſi quod ſit reſcindi, valere.*
21 *Libellum alternatiuum ex hærede, aut lege procedere.*
22 *Conditio, aut alternatio qua libellum non obſcurat.*
24 *Libellus alternatiuus clarus admiſſibilis.*
25 *Alternatio incerta an vitiet libellum.*
26 *Actiones plures an eodem libello proponi poſſint.*
27 *Iuramento impuberem non obligari fallit tamen vt ibi.*
28 *Iurantem in iudicio puberem non reſtitui, qui accipiendum. 29.*
30 *Reſtitutionem iuramento extraiudiciali tolli,*
31 *Auth. ſacramenta puberum ſenſus.*
32 *Pupillum non niſi in ſui commodum obligari.*
33 *Aduitus, qua cum curatore, aut ſine eo, non poſſit. & 34.*
35 *§. Pupillo alienanti quid ſufficiat.*
36 *Pupillo quibus ex cauſis alienare licet.*
37 *Retrahens venditum obſignet*
38 *Oblatio quando inefficax.*
39 *Oblatio partis inefficax.*
40 *offerri per alium non poſſe.*
41 *§. illud ſenſus.*
42 *Obſignatione ſola debitorem liberari.*
43 *Offerens fruſtra non vitans.*
44 *Oblatum reſumens non liberatur.*
45 *Oblatio quando an non vſuras impediat.*
46 *Pignus non, niſi iudiciali oblatione ſolui, fallit. 47.*
48 *Moram oblatione purgari.*
49 *Oblatione præſcriptio an interrumpatur. 50. & 51.*
52 *Vſque vocem varie, accipi eiuſque rei vſus. 54. 56.*
53 *A, exclusionis nota.*
55 *A & vſq; excludere, & includere & quando.*

COnſtitutus. Hic habes, ꝙ filius venit, &
1 † poteſt venire contra factum
patris, & tanquam proximior de genere retrahere,
rem venditam, per patrem. Vnde quidam Doctor
meus nomine magiſter Petrus de Cerau. nunc decanus Tor-
2 nacenſis dicebat, ſuper iſta decretali, quod erat caſus † hic,
in illa quæſtione, qua quæri ſolet vtrum proximior, de ge-
nere ſuccedens alienanti rem immobilem, poſsit eam iure,
proximitatis, & tanquam proximior retrahere, verbi gratia.
Suppoſita conſuetudine retractus, in municipio Parroſinen
3 ſi, prout hic † dicitur, pone, quod iſte pater, qui rem ſuam
immobilem alienauit, infra annum a tempore alienationis fa-
ctæ, & ſic intra annum retractus deceſsit, & iſti filij ſibi ſuc-
ceſſerunt, modo volunt nihilominus rem iſtam immobi-
lem alienatam per patrem retrahere, quæritur vtrum poſsit.
Dicebat quod ſic, & quod erat hic caſus: ſed tamen ſalua ſui
reuerentia, non eſt verum, quod hic ſit caſus de hoc. Nam
hic, non dicitur. quod tempore quo iſti filij agebant ad re-
tractum, quod pater, qui alienauit fuiſſet mortuus, nec quod
iſti filij ſibi ſucceſsiſſent. Et in iſta quæſtione arguo. quod nõ
poſsint: quia hæres reputatur eadem perſona cum defuncto,
vt in auth. de iureiur. a moriente præſtito. §. j. collatio. 5. Sed
defunctus, qui alienauit, ſi viueret non poſſet venire contra
5 quia quẽ de euictione tenet actio &c. vt ff. de euic. l. vẽdicãtem
4 cum ibi notatis. & hic † vbi iſti minores ad retractandum alie
nationem

nationem portionis ſuæ propriæ, ſi in ea decretum interuenit
non admittuntur, de iure cõi, ſed ſolum beneficio minoris æta
tis. Ergo nec hæres ſuus poterit, qui eſt eadem perſona cum
eo. Præterea pro hoc faciunt iura, quæ nõ induco. ff. de rei vẽ-
di. l. ſi a Titio. de act. emp. & vendi. l. ſi quis alienam. de pigno.
l. ſi a Titio. de act. emp. & vendi. l. ſi quis alienam. de pign. l. ſi à
Titio. de excep. rei iudi. l. j. §. reſponſo ad Trebell. l. filium fra-
tribus. C. de rei vendi. l. cum a matre & C. de rebus eccle. non
5 alienan. l. 3. & j. de donatio. c. cum dilecti. In contrarium † ar-
guitur, quia hæres retrahendo tanquam proximior rem aliena
tam per defunctum nõ impugnat, nec retractat factum defun
cti, ſed potius approbat: q̃a per hoc ꝙ retrahit & vult habere,
pro eodẽ p̃tio ꝓ quo fuit vendita res ipſa aſſerit venditionẽ te
nuiſſe, & vna cũ hoc hęres iſte retrahit non vt hęres ſed vt pro
6 ximior de gñe quare. & c. C. de euict. l. fin. vbi hẽs † quod hæres
fideiuſſoris, q fideiuſsit ꝓ euictiõe rei venditæ poteſt rem ven
ditã euincere: q̃a ibi hæres fideiuſſoris, ſi venit ꝯ factũ fideiuſ-
ſoris, qui non vendidit, ſed de euictione promiſit contra, quã
promiſsionem, non venit, licet euincat. Item pro hoc faciunt
ff. de pign. act. l. rem alienam. §. 1. de pign. l. ſi Titio. quia ibi hæ-
res non occurrit facto prædeceſſoris obligantis rem alienam,
ſed potius ipſa lex reprobans obligationem rei alienæ, prout
notat glo. ff. de act. emp. & vendi. l. ſi quis alienam. glo. fin. pro
hoc etiam facit. ff. de ijs qui. vt indign. l. penult. & ff. ſi cui plus
quam per legem Falcid. l. j. §. item ſi ipſe. pro hoc videtur caſus
ff. ad Trebell. l. debitor. §. fin. per quem §. audiui Aureliæ iſtam
quæſtionẽ determinari per bonæ memoriæ dñm Alanũ Har-
leri quondam epiſcopum Trecoren. nepotem beati Iuonis. li-
cet conſuetudo Franciæ contrarium obtineat. Et ad argumen-
ta, & iura in contrarium allegata facile eſt reſpondere, quia in
contrarijs hæres vult impugnare, & retractare factum defun
cti, quod non poteſt. Hic vero non impugnat, nec retractat,
7 vt eſt dictum. Nec obſtat, ſi dicatur † quod iſte hæres, vt hæ-
res tenetur de euictione emptori, quia non eſt verum quod te
neatur de euictione ad intereſſe emptoris, ex quo res eſt eui-
cta non propter defectum dominij, ſeu iuris ipſius vendito-
ris, ſed alia de cauſa, ſcilicet, proximitatis, & retractus, ſed ſo-
lum tenetur emptori ad pretij reſtitutionem, quod quidam,
pretium iam habet per ipſum retractum. de hoc eſt tex. cum
glo. ff. de euictio. l. ſi minor. Et ad iſtius materiæ euidentiam,
pleniorem quæritur, vtrum hæres poſsit venire contra factũ
defuncti, ſeu ipſum retractare? Diſtingue aut hæres retractan
do factum defuncti non improbat nec impugnat factũ ipſius
defuncti. Aut retractando factum defuncti improbat & impu
gnat factum ipſius defuncti. † In primo caſu põt vt hic, intel
ligẽdo quod iſti minores erant iã hæredes patris ſui, vt in iuri
bus ſuperius allegatis. In ſecundo caſu refert, aut defunctus il
lud factum fecit in fraudem hæredis futuri & tunc poteſt ve-
9 nire contra. † Et pro tãto dicit lex, quod licet hæres inſtitutus
ſub conditione nullo modo poſsit adire hæreditatẽ, niſi prius
impleuerit conditionem. ff. de conditionibus. & demonſtra-
tionibus. l. qui hæredi. §. ſi. tamen ſi teſtator in fraudem hære-
dis conditionem apposuit hæres poteſt cõtrauenire. vt C. ad
legem Falcidiam. l. ſi quis. per eandem viam facit C. ſi quid in
fraudem patronorum. a libertis fact. fit. l. 1. vbi Petrus de Bella
partica poſuit iſtud membrum. Aut defunctus † illud factum
10 fecit non in fraudem hæredis futuri, & tunc aut quæris de hæ
rede voluntario hoc eſt de tali quem defunctus ex mera volũ
tate & non iuris neceſsitate hæredem relinquit, & talis nõ po
teſt venire contra factum defuncti ita intellige. ff. de reg. iur. l.
11 hæredẽ. Aut quæris de hærede neceſſario hoc eſt † de tali, quẽ
defunctus habebat neceſſe velit nolit, hæredem dimittere ſal-
tem pro parte, & talis hæres vſq; ad illam partem ſibi debitã,
& non vltra põt venire contra factum ipſius defuncti. & ita in
telligit Iac. de Rau. l. alleg. & C. ſi in fraud. patron. l. j. ff. ſi quid in
fraud. patro. l. 1. & per totum & C. de inoffi. do. l. prima. & l.
ſi notas &c. Henricus Boich.

¶ Si quæras vtrum libellus ſub conditione vel ſub diſiunctio
ne, vel alternatione admitti debeat, diſtingue, aut quæris nun-
quid poſsit concipi ſub conditione, ſeu alternatione, vel diſiũ
ctione in præmiſsis, ſeu in narratione facti ad concluſionem
tendentis, & non in concluſione inſerta, & poſita. Aut nunqd
poſsit concipi ſub conditione, ſeu alternatione vel diſiunctio
12 ne in ipſa concluſione poſita & inſerta. In primo caſu † refert,
aut quæris, de conditione iam purificata & impleta vel alter-
natione iam determinata ex qua certa clarã & determinatã cõ
cluſio põt elici & inferri. Exẽplũ de cõdõne. Dico cõtra te,
quod promiſiſti mihi per ſtipulationem ſolennẽ decẽ ſub tali
cõditione, quæ iam extitit. Quare peto decẽ. ff. de verb. oblig.
l. conditio in præteritũ de verb. ſigni. cedere diem. & inſtitu.
de verbo. obliga. §. ex conditionali. Vel ſic. Dico contra te, qđ
promiſiſti mihi per ſtipulõnem ſolennem decem ſub condõ-
ne ſi intra calendas Decembris cœlum digito non tetigeris,
Quare peto &c. vel ſub alia conditione quæ habetur pro pura
quantum ad obligõnem, & exactionem ſecus ſi quo ad obliga
tionem tm̃. vt ff. de ver. oblig. l. in illa ſtipulõne ſi Calendis ĩ fi.
ibi ſed cum eo & c. & de noua. l. ſi pupillus. §. ſub condõne, cũ
ibi notatis. Exemplũ de alternatione, Dico contra te, quod ꝓ
miſiſti mihi per ſtipulationem ſolennem Stichum, aut Pam-
philum, vtrum vellem, Volo ego Stichũ. Quare peto Stichũ.
vt ff. de ſoln. l. Stichum aut Pamphilũ in princip. & de iure do.
l. plerunq. §. fin. j. reſponſo. Vel ſic dico contra te, quod talis te
ſtator cuius tu es hæres vniuerſalis, legauit mihi in teſtõ ſuo,
Stichum, aut Pamphilum, quare peto Stichum. ff. de leg. 1. l. pla
ne. §. ſi ita Titio. & de leg. 2. l. Lucio. & l. ſi is cui. & de vſusfru.
le. l. ſi fundus Titio & dico, quod ſub tali conditione. ſeu alter
13 natione concipi poteſt, vt in iuribus allegatis. Aut quæris † de
tali condõne ſeu alternatione in præmiſsis, ſeu in narratione li
belli poſita, & inſerta quæ cõditio nõ eſt purificata, ſeu imple-
ta, ſeu quæ alternatio nõ eſt determinata, & ſic talis ex qua nõ
poteſt elici, vel inferri certa clara, & determinata concluſio, &
tunc aut eſt talis condõ, de qua certum eſt, quod agẽdo imple
bitur, & purificabitur, de qua pone exemplũ. ff. de verb. oblig.
l. ſi Titius, & Seius. remi ra. ha. l. ſi eſt indebitum. & ff. pro ſocio
l. actione. Vel fiet talis alternatio, de qua certũ eſt, quod agen-
do præciſa fiet, & determinabitur. de qua pone exemplũ. ff.
de leg. 2. l. ſtatuliberum. §. Stichum & melius. ff. de ſolu. l. ſi quis
ſtipulatus fuerit. to in melle. in fi. & tunc ſub tali condõne ſeu
alternatione concipi poteſt. Aut eſt talis condõ de qua nõ eſt,
certum quod agendo purificabitur vel talis alternatio, de quã
eſt certum quod agendo præciſa fiat & determinabitur, & tũc
aut quæris de condõne, aut de alternatione, ſeu diſiunctione.
14 Si † de conditione, vt ſi dico quod tu promiſiſti mihi. to. p ſti
pulationem ſolennem ſi nauis ex Aſia venerit vel ſub alia ſimi
li condõne, quæ nondum extitit, & tunc nõ poteſt. vt ff. de iu
di. l. non quemadmodum. quando di. le. vſuf. ce. l. j. in fi & l. ſi.
de verb. ſignifi. l. cedere diem. Inſti. de verbo. oblig. §. ex condi
15 tionali. Si de alternatione, † ſeu diſiunctione tũc aut huiuſmõ
di alternatio, ſeu diſiunctio refertur ad idem, ſeu diſiungit ea-
dem, vel ſimilia non diuerſa, & tunc eſt magis cõculcatio, ver
borum, quam diuerſitas rerum, & ſub tali concipi poteſt, ne-
dum in præmiſsis, ſed & in concluſione vt ſi aliquis petat hæ-
reditatem ex cauſa fideicõmiſsi, vel ſubſtõnis fideicõmiſſariæ
vt j. de teſta. c. Raynutius vbi hoc notat Hoſtien. Innoc. & Ab
bas ſup verbo ſubſtõnis. Idem ſi quis dicat in libello ſe impẽ
traſſe gratiam a dño Papa, ſeu a ſede apoſtolica, vel Titium ſi-
bi promiſiſſe quinque libros, ſeu quinque volumina iuris ciui
lis. iſta enim pro eodem ſupponunt. Aut alternatio ſeu diſiun
16 ctio † ponitur, & diſiungit inter diuerſa & pro diuerſis ſuppo
nentia, & tunc aut talis alternatio, ſeu diſiunctio procedit, &
emanat ex obligatione alternatiua. & cõcipitur ſecundũ eam,
vt quia dico, ꝙ promiſiſti mihi per ſtipulationem ſolennem,
Stichum, aut Pamphilum. Quare peto alterum eorum, & tunc
poteſt vt in l. alle. plerunque. §. fi. & de iure dot. & in l. Stichum
aut Pamphilum. ff. de ſoln. j. de plus peti. c. vnico. §. te quoque
17 C. de plus peti. l. vna. Aut † talis alternatio, ſeu diſiunctio non
emanat ex obligatione alternatiua, vel ſi emanat nontamen cõ
cipitur ſecundum eam, & tunc non poteſt. arg. ff. le. 1. l. ſi ex to
to §. fi. de condict. inde. l. cum is in princ. Si quæris de ſecundo
membro principa i. ſ. nunquid poſsit concipi ſub conditione,
ſeu alternatione in ipſa concluſione poſita & inſerta, ita, ꝙ ipſa
concluſio ſit conditionalis, ſeu alternatiua, ſeu diſiunctiua, tũc
refert, aut quęris, nunquid poſsit concipi ſub cõdõne, aut nũ
quid poſsit concipi ſub diſiunctione, ſeu alternatione. Si pri-
18 mo † modo refert, aut quæris vtrum poſsit concipi ſub condi
tione per ſe, vel ſuper aliquo iure condõnaliter, & in futurum
debẽdo p ſe, abſq; aliquo iure pñti, vt ſi dicã ſic. Dico ꝯ, ꝙ pro
miſiſti mihi p ſtipulõnem ſolennẽ decẽ ſub condõne, ſi nauis
venerit ex Aſia, venit. Quare peto te mihi condẽnari in decẽ,
vel cũ nauis venerit ex Aſia. & cõſtat ꝙ nõ legẽ. Ita intellige al
legatã, nõ quẽadmodũ. ff. de iudi. quia tractus futuri t pis non
ſpectat ad iudicẽ. vt ibi & ff. de vſufructu. l. j. in fi. & j. de ſepul.
can nrã. vbi de Hoc. Aut vtrũ poſsit cõcipi, ſeu cõcludi, ſub ꝯ
dõne ſeu ſup aliquo iure ꝯdõnaliter & in futurũ debẽdo, ñ p
ſe, ſed vna cũ alio iure pñti. & puro ꝯducto, & petito i libello,
tãq; ex illo iure pñti reſultãte, & emanãte ac depẽdẽti habẽte,

& tunc aut eſt talis conditio, quæ omnino purificanda & im-
plenda eſt in ipſo iudicio, vel talis alternatio, quæ eſt præciſe,
19 efficienda in ipſo iudicio aut non. Sit ſic tunc libellus ſub tali,
conditione vel alternatione habitus concipi, ſeu concludere,
poteſt. Pone exemplum de conditione, gemma mea in annu-
lo alieno eſt incluſa non poſſum illam petere, ſeu vendicare, ni
ſi prius ab annulo ſeparata fuit. ff. de aur. & argē. leg. l. & ſi non
ſunt. §. perueniamus. nunquid ergo in eodē libello poſſum pe-
tere, quod ſeparetur, & hoc facto, quod dñium ad me pertine-
re declarei, certe ſic: quia illa concluſio condõnalis de dñio de-
clarando purificanda eſt in ipſo iudicio. i. per ſñiam ferendam
ſuper prima concluſione, de ſeparatione ipſius gemmæ. vt ff.
de rei ven. l in rem. §. item quæcunq;. ff. ad exhi. l. gemma. Po-
tes etiam ponere exemplum in eo, quod not. Innoc. & clarius
20 Hoſt. j. de app. dilecto. vbi dicunt † quod appellans poteſt pro-
ſequi coram iudice appellõnis cām nullitatis & cauſam etiam
iniquitatis ſñiæ petendo primo ipſam ſñiam nullam pronun-
tiari, & ſi forte reperiretur aliqua petendo ipſam tanquam in
iuſtam irritari, ſic. n. formatus libellus recipit, vt patet hic.
Nec eſt quis contrarius ſibipſi talem libellum formando: quia
non ſimpl'r nullam, & aliquam eſſe aſſerit, tunc. n. repelleretur
vt contrarius ſed ſimpl'r dicit nullam, & ſub condõne ſibi pro
uidet, vt in defectum nullitatis poſſit ipſam de iniuſtitia † im-
pugnare ſm Hoſti. ibi plene. Pone etiam exemplum j. de te-
ſta. c. Raynaldus. §. deinde e. reſponſo. ibi & reſtitui eis ſi con-
tra ipſum & c. Item pone exemplum de alternatione ſeu diſiun
ctione in hunc modum, Teſtator legauit mihi Stichum, aut
21 Pamphilum vtrū hæres ſuus vellet, dū tamen alterutrū † velit
dare eodem die quo teſtm̄ recitatum erit dicat. Ecce quod e-
go peto alterum eorum concludens alternatiue nunquid poſ-
ſum? certe ſic, nam die, quo producam teſtm̄ in iudicio, & quo
recitabitur iſta alternatio præciſa efficietur: quia aut hęres tūc
dicet quem velit dare, & in illo fiet condemnatio. [Aut nō di
cet, & tunc electio erit mea, & in illo, quem volem fiet condē
natio.] ita habes ſi ſubtiliter inducas. ff. de le. 2. l. ſtatu liberum
§. Stichū. Pone etiam exemplū, quando conditio, vel alterna-
tio inſerta in libello prouenit ex lege, vel canone. Exemplum
de conditione, vt quia emptor dicit ſic, Peto a tali rem talē mi
hi venditam tradi, & ſi non tradat peto intereſſe, vt ff. de acti.
emp. & vend. l. j. cum ibi notatis. in glo. an ergo & c. Aliud exē
plum peto a Titio decem quæ a me extorſit metu & niſi ipſe
reſtituat peto ipſum condemnari in quadruplum. vt ff. quod
metus cauſa. l. ſi cū exceptione perpetua §. ſatis clementer, &
no. Hoſt. in ſumma ſua ti. de ijs, quæ vi me. ve cauſa fi. §. fin. in
fi. & Iac. de Ra. & Pe. de Bella partica. & Cyn. C. quod me. cau-
ſa. l. ſi per vim idem in iudicio reſcindente & reſciſſorio, quæ
poſſunt inſimul proponi vt no. Dy. & Pe. de Bel. partica inſtit.
de act. §. rurſus. Aliud exemplum. j. de pign. ex literis. Aliud de
emp. & vend. c. cum dilecti. & c. cum cauſa. vbi de hoc. C. de re
ſcin. ven. l. rem maioris prætij. per eandem viam. ff. de condic.
fur. l. in re furtiua. vel quando prouenit ex natura rei deductæ,
in iudicium, vt in iuribus allegatis: quia talis libellus admitti de
bet, vt in iuribus alleg. & hoc tenet Goſ. in d. c. Raynaldus. &
pro hoc glo. Ber. Innoc. & Hoſt. ibi in glo. ſed nunquid potuit.
22 idem tenet Archid. 3. q. 3. s. offeratur. talis. n. conditio, ſeu di-
ſiunctio non reddit libellum dubiū, vel obſcurum. ſed clare, in
quolibet ſuo capitulo concludentem, vt patet in l. allega. ſi cū
exceptione. §. i. & §. ſatis clementer. quia ibi non peto alterna-
tiue rem per metum mihi ablatam vel quadruplum, ſed peto
primo rem & hæc petitio eſt certa & clara, & ſi non reſtituat,
eam vſq; ad ſñiam peto quadruplum. Et iſta petitio ſimiliter,
23 eſt certa & clara. Similiter poſſum † petere ſic, Peto rem, ſub
pœna debitam a reo, & ſi contradixerit mihi, peto pœnam. vt
not. Ber. Inn. & Ho. in d. c. Raynal. in glo. ſed nunquid potuit,
vel ſic peto a Titio talem rem, quam ſibi locaui, mihi reſtitui,
& ſi diſtulerit reſtituere vſque ad ſñiam, peto eum mihi con-
demnari in æſtimationem, vt no. Io. & Accur. C. locati & con
ducti. l. conductores vel ſic Peto a Titio, quod emendet dam
num, quod dedit in arboribus meis, & ſi fuerit inficiatus, pe-
to duplum, vt no. Spe. rubrica de libellis. §. nunc videamus ver.
ſed nunquid talis libellus. Et iſtę petitiones, ſeu libelli admit-
tuntur cā dirimendarum litium. vt ff. ſi cer. pe. l. quidam exiſti
mauerunt. vt not. Hoſt. in c. alleg. Raynaldus §. deinde. c. rñſo.
24 Si eſt talis condõ † quæ non ſit omnino purificanda ſeu implē
da in ipſo iudicio talis alternatio, vel diſiunctio, quæ nō eſt p̄-
ciſa efficiēda, ſeu determinanda in ipſo iudicio, & tūc aut q̄ris
de condõne, & ſub tali nō pōt cōcludere libellus, vt in l. ſępe al
lega. ñ queadmodū, ff. de iudi. & in l. cedere diē. ff. de ver. ſig. cū
ſuis concor. ſ. alleg. ēt ſi condõ proueniat ex natura rei in oblō
nem deductæ. vt ff. de verb. oblig. l. interdū. Aut de alternatio-
ne, ſeu diſiunctione, & tunc aut talis diſiunctio, ſeu alternatio
prouenit ex natura rei, ſeu ex forma oblõnis alternatiue in iu
dicium deductæ nec reddit libellum incertum, dubiū, vel ob-
ſcurum, & tunc ſub tali diſiunctione libellus cōcipi pōt, ſiue al
ternatio vel diſiunctio procedat ex diſpōe iuris, puta, in cōtra
ctu emptionis, & vēditionis, vbi alter ↄhentiū deceptus eſt vl
tra dimidiā iuſti p̄tij: quo caſu libellus ſub diſiunctione forma
ri debet, & ēt ſñia. vt C. de reſcin. ven. l. 2. & j. de emp. & vend.
c. cum cā. vbi hoc no. Ber. Inno. & Ho. & Inn. & Ho. e. ti. c. dile
cti. idem no. Ho. in ſum. ti. de emp. & ven. §. qualiter ver. & no
ta quod libellus. Si vero p̄cedat ex cōuentione partiū. v. g. di-
co contra te, qđ promiſiſti mihi p ſtipulationē ſolennē Stichū
vel Pāphilū. Quare peto te mihi condēnari ad reddendū mi-
hi alterū eorū. ſ. Stichū vel Pamphilū. j. de teſta. c. Raynu. & c.
Raynaldus. de plus petitio. c. vnico. §. te quoq;. & C. de plus pe
titio. l. vna. Inſti. de act. §. plus aūt. ff. de pactis. l. ſi vnus ex argē
tarijs. §. pen. & de verb. oblig. l. eū qui certarū. §. cū pure. Aut
25 non † p̄uenit ex natura rei, ſeu ex forma obligationis in iudi-
ciū deductæ, & eſt talis, q̄ reddit libellū incertū, dubiū, vel ob-
ſcurū, & tūc aut talis incertitudo, vel obſcuritas p̄uenit ex fa
cto doloſo, vel culpoſo rei, & tunc admittitur vt ff. quorū leg.
l. 1. §. quia aūt. Aut nō p̄uenit ex facto doloſo, vel culpoſo rei.
& tunc ſm Goſ. Ho. Inno. & Io. And. hic. refert, quia aut talis
actor errat probabiliter in ſuo facto, vel alieno, & tūc talis li-
26 bellus admittitur, & pōt plures p̄ponere actiones † ēt ſi ſe ad-
inuicē nō cōpatiantur, vt hic, & j. de præſcrip. auditis. & in § al
leg. quia aūt. Fallit in caſu. vt j. de elec. c. vt quis duas. li. 6. Aut
nō errat p̄babiliter, ſed improbabiliter, & tūc talis libellus nō
admittitur imo tenetur eligere. vt ff. de tribu. l. qđ in hæredē. §. e-
ligere. de reg. iur. l. nemo ex jis §. quoties. de leg. 2. l. cū filius. §.
varijs de iure fiſci. l. ita fidei. Et idē, ũ Inn. not. Archi. hic. 13.
q. 2. in ſumma. & vide quod legitur, & notaē per Io. 82. diſt. ſi
quis ſacerdotū. & per Archidiaco. 3. q. 3. offeratur. & in Specu.
rubric. de libel. §. nunc videamus ver. ſed nunquid talis libellus
per G. & Io. An. j. de elect. c. vt quis duas per Io. And. j. de re
iudic. cap. Abbate ſane. & pes Ioan. And. & Dy. j. de regu. iuris
cap. nullus pluribus. libr. 6.
¶ Dicit hic Ho. ſuper verbo ↄtui conſentire, q pr̄ fecit iſtos
filios ſuos ↄtui hmōi venditionis conſentire ſine iuramento
alias eſſet eis porta clauſa. vt C. ſi aduer. vendi. in auth. ſacram.
ſm eum, & Gratia huius, ſi q̄ris. vtrū minor iurās non veni-
27 re contra ↄtum ſibi præiudicat, diſtingue, aut † eſt impubes,
& talis iurando ſibi nō p̄iudicat, vt ff. de iureiur. l. qui iuraſſe.
in principio. & de in litem iuran. l. videamus, in princ, vbi hoc
innuit glo. hoc ēt tenet expreſſe glo. in li. ſeu. de pace iura. fir.
c. hac ædictali. § item, ſacramenta puberum. C. ſi aduerſus ven,
in auth. ſacramenta puberum. quod ſatis probat textus, ibi qñ
& dicit puberum: quia quod de vno conceditur de alio dene-
gat. j. de p̄ſum. nōne. cū ibi allegatis maxime, qñ nō eſt doli ca-
pax: nam talis ætas ignorat quod agit. C. de ſal. mo. l. j. Fallit tñ,
qñ ignorat manumiſſus iurat patrono p̄ſtare operas, quia tūc
obligatur ff. de libe. cauſa. l. ſi. in ſi. Et eſt rō, quia cum ſeruitus
æquiparetur morti. ff. de regu. iuris. l. antepenultima a qua ſe
liberauit non poteſt dici deceptus, ſed eſt vſus iure commu-
ni. C. de in integ. reſti. mi. l. ſi. Eſt & alia rō, quia cognatus tene
tur de boneſtate redimere cognatum ſuum a vinculo ſeruitu
tis. ff. ſolu. matrimo. in l. quamuis, & de libe. cauſa. l. 1. & 2. er-
go multomagis ſeipſum: quia charitas bene ordinata incipit,
a ſeipſo. & c. C. de ſeruituti. l. præſes. in gloſſ. 23. quæſtione 5.
ſi non licet. Aut eſt † pubes, & tunc aut iurat generaliter, ſe
non venturum, contra aliquem contractum: aut ipſe iurat ſpe
cialiter ſe non venturum contra certum contractum. In pri-
mo caſu refert, aut minor iurauit in præſentia iudicis, & tunc
ſibi præiudicat, nec reſtituetur. Ratio eſt, quia ſacramenta,
in manu iudicis interpoſita proſunt ſubiectis. vt in authentic.
de hæredi. ab inteſta. §. penultimo. collatione nona, cum ſua
gloſſ. vbi dicitur, quod ſufficit mulierem ſuſcipientem tute-
lam filiorum ſuorum generaliter iurare ar. ad hoc, de magiſ.
conue. lege prima §. exigere & ff. rem pu. ſal. fo. l. non quaſi,
& ita tenet Iaco. de Ra. in dicta authen. ſacramenta. Sed Pe.
29 ibi hoc † intelligit eſſe verum, quando iudex ex eo propo-
ſito agit, vt quæratur per eum ſubiectis obligatio. vt in iu-
ribus ſupra proxime allegatis ſecus, ſi iudex non habet illud
propoſitum, vt quæratur per eum obligatio ſubiectis. &
ſic loquitur. ff. de interro. actio. l. quia. & credo q bene, & pro
30 hoc facit j. de vſuris. c. quanquam. li. 6. Aut iurauit † extra iudi
cium,

ctum, & tunc contrahendo poſtea cum aliquo repetit vim iu
ramenti,vt quia contrahens cum eo dicit. Vis tu iurare , quod
tu non venies contra contractum , & ipſe dicit ſemel iuraui
volo,quod illud iuramentum ſit contra me,& tunc dic,ꝙ ex-
cludetur a reſtitutione obſtante iuramento, quia quæ in præ-
cedentibus dicta fuerunt in ſequentibus fuerunt repetita.arg.
ff. de verb. obli.l. Titio.§.idem reſpondit.ĵ. de app. inquiſitio
ni.&c.ſecundo requiris. Aut non repetit iuramentum, & túc
poteſt petere reſtitui.Sic intellige quod notat glo.C. ſi aduer.
vendi.in auth.ſacramenta puberum.Et eſt rõ quia ſi minor iu
ret non venire contra contractum ex iſto iuramento nullum
ius tibi quæritur,qui poſtea cum eo contrahis , quia res inter
alios acta.&c.C.ad vellei.l.iubemus.ff.ad l. Iul.de adult.l. denũ
tiaſſe.§.item quæritur.& C.res inter alios acta per totum,quia
quando poſtea tecum contrahit,licet prius iurauit, non tñ ti-
bi iurauit,nec ſe tibi aſtrinxit.Et licet dicta authen ſacramen
31 ta,videatur dicere contrarium †quando dicit,Sacramenta pu-
berum ſponte facta ſuper contractibus rerum ſuarum nõ re-
uocandis inuiolabiliter cuſtodiantur non tñ dicit, ꝙ ibi ſingu
la iuramenta referantur ad ſingulos contractus. Vnde oportet
ꝙ ſuper contractu certo ponatur iuramentum.& hoc dicit l.
ĵ. C.ſi aduer.ven.licet tñ poſſit venire contra contractum te
cum initum, quem non iurauit ſpecialiter.argu.ff. ſi ſeruitus,
vendi. l.loci corpus.§.competit Caueat tñ ſibi quia periurus,
eſt,& ſufficit periurij pœna. vt C.de rebus credi.l.2. In ſecun
do caſu.ſ.quando iurat ſpecialiter ſe non venturum cõtra cer-
tum contractum tunc præiudicat ſibi,ita intellige dictam au-
then ſacramenta.& prædictam glo. modicam.Ho.hic & iſtud
e.qđ loquitur in iuramento ſuper certo cõtractu interpoſito.
¶ Ad declarationem glo.quia ſi habebant,ſi quæris,vtrum cõ
tractus initus per minorem valeat,& teneat, diſtingue aut cõ
trahit,alias,quam alienando rem ſuam immobilem,aut alienã
do rem ſuam immobilem.In primo caſu refert, aut contrahit
ſine authoritate alicuius puta tutoris vel curatoris vel iudicis.
Aut cum authoritate tutoris,vel curatoris,vel iudicis. Si ſine
authoritate alicuius,tunc aut eſt pupillus,aut eſt adultus. Si pu
32 pillus tunc†aut contrahit in ſui præiudiciũ,vel ad ſe alij obligã
dum & non valet,aut in ſui commodum & ad alium vbi obli-
gandum,& valet.vt inſtit.de autho.tuto.in princi.& §. neq; tñ
& de inuti.ſtipu.§.pupillus.C.de autho.præſtan.l.5.& de con-
trahen.& com.ſti.l.neq;.Si adultus,tunc aut habet curatorem
33 aut non,ſi habet curatorem †tunc aut exercet actum qui con-
fertur in tempus finite adminiſtrationis,vt teſtamentum , &
tunc valet vt ff.de liber.lega.l.ab Aurelio. §. Caius. Aut exer-
cet actum,qui non confertur in tempus finite adminiſtratio-
nis & tunc refert aut illum actum exercet cũ extraneo, & nõ
præiudicat ſibi,niſi ſicut pupillo.vt C. de in integ.reſti. mino.
25.an.l.ſi curatorem. Aut exercet illum actum cum curator,
& tunc aut eſt actus voluntarius,& ſibi non præiudicat, vt ff.
de authorit.tu.l.pupillus.de contrario iud.tu.l.j.in principio.
34 ver.quanquam.Aut eſt actus neceſſarius † vt reſtituere hære.
rogatus vel pati gerere curam ſuam & tunc valet.vt ff. ad Tre-
bel.l.j.§.fuit quæſitum &de contra iudi.tu.l.j.Si non habet cu-
ratorẽ valet.ſed reſtituitur,ſi ſit læſus.vt in d.l.ſi curatorem a.
reſponſo.Si contrahit cum authoritate tutoris vel curatoris,
tunc valet regulariter.vt ff.de autho.tu.l.pupillus.§.j. & milit.
de autho.tu.§ j.Idem ſi cum authoritate iudicis. vt ff. de min.
l.ait prætor.§.permittitur.& C.qui admit.ad bo.poſ.l.bonorũ
& ita intellige glo.Accur.in d.l.ſi curatorem.in glo. quantum.
35 in fi.Si contrahit alienando rem †ſuam immobilem tunc req-
ritur authoritas duorum.ſ.tutoris,& curatoris & etiam iudi-
cis ita,ꝙ eorum authoritas ſufficeret,ſed alterius eorum , ſo-
lius non ſufficeret ita intellige glo.Accur.C.de fideiuſ.mi.l. 2.
& C.ſi propter pu.penſi.l.vltima.vbi ipſe Accur. tenet cõtra-
rium eius,quod tenuit in l.allegata.ſi curatorem.& quas gloſſ.
contrarias ita diſſoluunt.& concor.Iac.de Are.Pe.de Bella per
tica.& Cin.ibi vnde in immobilibus quantuncunq; curatorẽ,
36 non habeat nullus eſt contractus ipſo iure† niſi fiat ob es alie-
nũ,cã cognita,& cũ interpoſitione decreti.C. de prædi. mi. l.
ob es.vel ob alias cãs.puta dotẽ,vel neceſſitatẽ famis, vel alias
de quib.no.C.qñ decreto opus non eſt per totũ,& de hac ſolẽ
nitate no.ĵ.de re.eccle.c.dudũ.li 6.ſm Hoſt.hic. Præmiſſa in-
tellige vera,qñ minor contrahit ſimpliciter abſq; iuramento,
alias tene,qđ legitur & notatur C.ſi aduer.vendi.in auth.ſacra
menta.ĵ.de iureiur.cum contingat.& de pactis.c.quamuis. li-
6. & quod ſupra dixi diſt. proxima.]
¶ In fi.dicit hic textus,quod iſti fratres debẽt reſtitui, dũ mo
do quod officiunt duxerint faciendũ.Vnde dicit hic Hoſti. ꝙ
37 non ſufficit ſola oblatio,ſed oblati †præſtatio,& ſi emptores,
nolunt recipere pretium deponatur in ęde ſacra.vt C. de vſu-
ris l.acceptã.Vnde gratia huius pro pleniori euidentia huius,
materiæ,ſi quæris,quid,& de quo oblatio operatur,diſtingue,
aut ille,cui ſit ſeu debet fieri oblatio,diſtulit oblationem reci-
pere de voluntate,& conſenſu ipſius offerentis,aut contra vel
38 præter voluntatem ipſius.Si primo†caſu,vt quia creditor, cui
pecunia debebatur,poſt oblationem ſibi factam dicit debito-
ri,ſerua pecuniam vſq; cras,& debitor dixit placet, & tunc ta-
lis oblatio nullum parit effectum.ita loquitur ſm vnũ intelle-
ctum ff.de ſolut.l.creditor cum ibi notatis per Doctores, Et
eſt ratio,quia per talem voluntatem, ſeu conſenſum oblatio,
facta remiſſa videtur.arg.ff.de no.ope.nun.l.non ſolũ. §.ſcien
dum.& ĵ.de noui ope.nun.c.cum ex iniuncto vel ſaltem eſt in
ſuſpenſo.& ſic durante ſuſpenſione non habet effectum.argu.
ff.de ijs qui no.infa.l.furti accipere ad Turpil.l.j.in fin.& ĵ. de
appel.c.præterea.2.& quia oblatio,quæ non durat non videtur
oblatio.ar.ff.de in rem verſo.l.ſi pro parte.§.verſum.cum ibi al
leg.ff.quod cuiuſq; vniuer.l.item eorum.§.quod ſi actor.de di
uer. & tempori.præſcrip.l.inter quatuor de diuor.l. diuortiũ,
de ędili.edic.l.quæ ſit.de capel.& poſtli.reuer. l.nihil.de in in-
tegrum.reſti.l.diuus de ritu nup.l.palam.de rei vendi. l.is qui.
de condi.indeb.l.eleganter.§.j.de peti.hæredi.l. ſi poſſeſſor §.
in bonę fidei. de lega.3.l.ſi concubinam.§.ſi hæres. de acquir.
poſ.l.non videtur.C.de cura.fu.l.cum alijs.de pe.diſt.j.diuor-
tium.Si ſecundo caſu.ſ.quando ille cui ſit,ſeu debet fieri obla-
tio,non diſtulit contra,vel præter voluntatem debitoris obla
39 tionem recipere,tunc refert aut ſit†oblatio nõ totius, ſed par
tis offerendi ſeu eius,quod eſt offerendum: quia debeo centũ,
& offero quinquaginta,& talis oblatio non habet effectum.vt
C.de ſolu.l.obſignatione.Fallit in caſu,vbi conuenit inter par
tes,quod pro parte poſſet fieri ſolutio,ſeu præſtatio : quia túc
etiam pro parte poſſet fieri oblatio.vt ff.mandati.l.qui mutuã
§.1.Item vbi offerens non confitetur niſi partem,quam offert
ff.ſi cert.pet.l.quidam exiſtimauerunt.Item fallit fauore liber
tatis vt ſi relicta ſit libertas ſeruo,ſi Titio dederit viginti,quo
caſu poterit decem,vel quinque offerre,& ſoluere.vt ff. de ſta
tulibe.l.cum hæres.§.vltimo quibus caſibus oblatio facta pro
parte habet eundem effectum, pro illa parte quem oblatio ſa-
cta pro toto haberet.de quo effectu ſtatim ſequitur . Aut ſit
oblatio totius offerendi,ſeu eius quod eſt offerendum, & túc
diſtinguunt quidam inter oblationem factam per ipſum obli
40 gatum,& † oblationem factam per alium vice & nomine ip-
ſius obligati dicentes,quod iſta vltima oblatio non habet effe
ctum per l.ff.de ijs quæ in fraudem.cre.l.ait prætor.§.illud.&
hoc voluit innuere Hoſt.in ſum.tit.de ſol.ſub rubrica de ob-
latione.quod eſt falſum.& contra caſum legis.ff.de ſolu. l. qui
decem.§.cum mihi ſtichum.ver.quemadmodum. Nec obſtat
§. allegatus illud. † quia poteſt intelligi,quando verbo tñ offe-
rebat,ſed tradere nolebat,& ſic faciebat hoc in fraudem,vnde
non valet argu.ĵ.de eo qui mittit in poſ.cauſa rei ſeruan. ca. 1.
Poteſt tñ hic intelligi etiam ille.§.illud ita quod nihil faciat ad
propoſitum ,vt ibi not.Item non obſtat.l.allega.ff.de verb.ob-
lig.& dic vt ibi. Vnde ergo, non habita diſtinctione inter ob-
lationem factam per obligatũ,vel per aliũ vice & nomine ip-
ſius,ſic diſtingue:quia aut oblatio ſit ad debiti liberationem,
aut ſit ad vſurarum prohibitionem,aut ſit ad euitandã pœnæ
cõmiſſionẽ,aut ſit ad pignorũ liberationem , aut ſit ad morę
purgationem,aut ſit ad præſcriptionis interruptionem.In pri
mo caſu.ſ.cum ſit oblatio ad debiti liberationẽ,túc refert, aut
ſit ſolummodo oblatio,ſine conſignatione,& depoſitione,&
42 tunc talis †oblatio ſola non ſufficit,ſed requiritur conſignatio
& depoſitio.vt C.de ſolu.l.obſignatione.Sed licet non opere-
tur liberationem,operat tamen alios effectus cum diſtinctio-
ne tamen,aut creditor recuſat debitum oblatum recipere iu-
ſta de cauſa.vt quia non congruo loco,vel tpe fiebat ſibi obla-
tio,vel dicebat ſe illã pecuniã non nouiſſe, & volebat adire cã-
pſorẽ,& túc nihil operat.vt ff.de ſol.l.ſi ſoluturus.& l.creditor
de leg.2.l.ſi ita relictũ.§.Pegaſus.cũ ibi notatis.in d.l.obſigna-
tione.Aut recuſat debitũ oblatũ recipere ſine iuſta cã & tunc
aut extat res oblata,& tunc nihil operat.vt ff.de arbitr. l. ſed ſi
poſtea.niſi in duobus caſibus in quib.fallit,quos notat os p Ac
cur.C.de vſuris l acceptã.†Aut nõ extat res oblata,& tunc aut
43 culpa debitoris& tunc nihil operat.Aut ſine culpa,& tunc re
fert,aut eſt debita quantitas ſiue genus,aut eſt debita ſpẽs. Si
quãtitas operat ſiue inducit exceptionem.Aut eſt debita ſpẽs
& túc opat liberationẽ ipſo iure:vt ff.de ſolut.l. qui decem in
princi,& l.qui boim.& l.ſi debitor offert.& de dol.excep.l.ſi

opera & depoſiti.l.j.§.ſi pecunia.in fi.Et eſt ratio diuerſitatis,
quia quod debetur in genere perire non poteſt.vt C.ſi cer.pe
ta,l.incendium.ſed quod debetur in ſpecie perire poteſt & iō
eius interitu contingente liberatur debitor non moroſus.de
ver.obli l.ſi ex legati cauſa.Aut poſt oblationem,& vna cum
44 oblatione fit conſignatio † oblati,& depoſitio & tunc aut ta
lis offerens,& conſignans,& deponens poſtea reſumit rē hu-
iuſmodi ſic oblatam conſignatam,& depoſitam , & forte, in
vſus ſuos conuertit,& tunc non habet effectum,quia nō du-
rauit conſignata & depoſita.arg.iurium.ſupra allegatorum, &
probatur.ff.de vſuris.l.debitor.& in l.alleg.acceptam.in fi.C.
de vſuſ.aut non reſumit poſtea rem hmōi taliter oblatam cō
ſignatam & depoſitam:& tunc parit liberationem , ipſo iure,
vt ff.man.l.qui mutuam.§.j.& in d.l.acceptam, vbi dicit,quo
pignus ſoluitur.& hoc ibi tene Iaco.de Are.& Ci. & Accurſi,
in d.l.obſignatione.C.de ſolut.In ſecundo caſu.ſ.quando fit,
oblatio ad vſurarum prohibitionem, tunc aut quæritur , de
prohibendo curſu earum adhuc incipiendo, aut de iam ince
45 pto.†Si de incipiendo tunc ſola oblatio impedit curſum ea-
rum.vt C.de vſuris.l.ſi pro te. & l.ſi ex prædio.ſcdm vnum in-
tellectum.Si quæris de iam incepto prohibendo tunc ſola ob
latio non prohibet,ſed requiritur conſignatio,& depoſitio, ꝑ
conſignationem & depoſitionem prohibetur curſus earum.
Sed fallit in caſu.vbi debitor poſtea pecuniam huiuſmodi ſic,
conſignatam,& depoſitam reaſſumit,vt ff.de vſuris.l.debitor
& ſic intellige.C.de vſuris.l.ſi creditrici.& l.acceptam. in prin
cipio.In tertio caſu.ſ.quando fit oblatio ad euitandam pœnæ
commiſsionem,tunc ſola oblatio vr̄ ſufficere,vt ff.de arbit.l.
Celſus. in fin. delega.j.l.ſi fundum.§.vltimo.& de act. & obli.
l.traiectitiæ.& ita intellige.C.de ſuſcep.& arch.l.j.libr. 11. Sic
enim videtur in quolibet debito etiam conditionali.ſ. quod
ſola oblatio ſufficiat,vt ff.quando dies le.cedat.l.ſi poſt diem.
§.item ſi qua.Si quæris in quarto,ſ.quando fit oblatio ad pi-
46 gnorum liberationem, † tunc refert aut fit in iudicio & tunc
ſola oblatio operatur ꝙ naſcitur actio pignoratitia. vt ff.de pi
gno.act.l.ſi rem §.fi. & l.ſeq.Aut fit extra iudicium , & tunc,
aut quæris,nunquid operetur,quantum ad hoc,vt naſcatur &
competat actio pignoratitia, & tunc dic, quod ſola oblatio,
non operatur,nec ſufficit,ſed requiritur,vna cum ea conſigna
tio, & depoſitio,vt ſatis innuitur in dic.l.acceptam.vbi dicit,
quod ius pignoris tollitur. & pro hoc facit.C.de pigno. act.
l.nec creditores.in fi.de diſ.pigno.l.ſi reſiduum. & de compē.
47 l.inuicem fallit,vbi eſſet †talis res quæ conſignari, ſeu deponi
non poſſet,vt quia eſſet res immobilis:quia tunc ſufficeret ta
lis oblatio ſola,vt legitur,& notatur.C.de nup.in auth.dos da
ta.& in l.allega.acceptam C.de vſuris.& arg.pro hoc.C.quan-
do & qui quarta pars.l.2.lib.10.Aut.ſ. quantum ad exceptio-
nem parandam contra hypothecariam,& tunc dicendum eſt
quod ſola oblatio ſufficit vt ff.qui mo.pig.vel hypoth.ſolutē
48 liberatur.§.qui paratus.& l.Paulus.in fi.Si quæris in quinto ca
ſu ſ.quando ſit oblatio ad moræ purgationem.i.quantum ad
euitandum periculum interitus,tunc ſola oblatio purgat mo
ram.vt ff.de verb.obliga.l.ſi ſeruum.§.vlti.Si quæris in ſexto
caſu.ſ.quando fit oblatio ad.præſcriptionis interruptionem,
refert,aut quæris,vtrum oblatio ſufficiat ad interrumpendū,
49 †præſcriptionem ipſius offerentis circa rem oblatam, vt v.g.
debitor,ſeu poſſeſſor alicuius rei,vel pecuniæ poſt inchoatā,
præſcriptionem per eum obtulit eam aduerſario contra quē
præſcriptionem inchoauerat,& dic, quod ſic: quia per talem
oblationem debitum agnouiſſe videtur, ſicut & per expoſitā
cautionem,per quam nulli dubium præſcriptio interrumpi-
tur vt C.de præſcrip.30.vel 40.anno.l.cum notiſsimi.§.ſed &
50 ſi quis.Aut quæris,vtrum oblatio †ſufficiat ad interrumpen-
dum præſcriptionem aduerſarij cui fit oblatio , & tunc aut
eſt talis res.quæ poteſt conſignari & deponi,aut nō.Si ſic,aut
oblatio fit extra iudicium,& tunc non ſufficit forte ſola obla-
tio,niſi ſequatur conſignatio & depoſitio,quod poteſt ſic per
ſuaderi.Nam oblatio non impedit curſum vſurarum,iam in-
ceptum,qui curſus eſt ſumme odioſus,vt in l.allegata acceptā
ergo multominus impediet curſum præſcriptionis,quæ eſt fa
uorabilis.ſaltem ex parte ꝑſcribētis ne rerū dñia ſint ī incerto
inſti.de vſuc.in prin.& ita ītellig qđ not.Ho.hic aut oblō fit,
51 † ī iudicio citatiōe ꝑmiſſa & tūc talis ſufficit ad ꝑſcriptionē in
terrūpēdā.C.de ꝑſcr.30.vel 40.ann.l.ſicut ī rē.Si res oblata ſit,
talis,q̄ ñ poſsit ꝯſignari,& deponi,tūc ſufficit oblō dū modo
fiat cū effectu, hoc ē,qđ res oblata ꝓlteī ſi ꝓſtari poſsit iuxta,
ea q̄ legūt,& not.if C.de anna.exec.l.vt ꝓfectu ſ.de of.or.c.pa
ſtoralī fi.& j.d̄ eo q mittit ī poſſeſ.cā rei ſer.c.1.& 2.& ꝑ totū.

52 ¶ In fine tex.hic habes,quod iſta dictio vſq; † tenetur exclu-
ſiue.alias eſſet contra.j.tit.j.c.fi.vbi habes,quod ad diem feria
tam non debet fieri citatio,& eſt caſus.ff.ſi quis in ius vo. non
ierit. l. 2. ſcdm Hoſtien.hic, quandoq; vero iſta dictio,vſq; te-
netur incluſiue vt patet.ff.de ſenato.l.vlti.§.fi.& C. de nupt.l.
53 a caligato.Et ideo ſi quæris vtrum iſtæ dictiones a, † & vſque
teneantur incluſiue vel excluſiue diſtingue, aut hmōi dictio-
nes proferuntur a lege,aut proferuntur ab homine. Si profe-
runtur a lege,tunc aut ſi tenerentur incluſiue,incluſio eſſet cō
traria illi,vel alij iuri,& tunc tenerentur excluſiue, vt patet de
dictione vſque hic, & ſ. de in integrum reſtitu.c.tum ex lite-
ris.§.fi.ibi vſq; ad feſtum beati Lucæ.& j.de do.& contu. cum
54 dilecti.Vnde † in iſtis iuribus non fit citatio ad diem feſtum,
ſed vt vſque ad diem feſtum compareat citatus,ſcdm Hoſt.ibi.
& idem notat Spec.titu.de citatione.§.j.ver. item excipitur,
quod citatio &c.per eandem viam faciunt.ff.de ijs qui no.in-
fa.l.ait prætor.de leg.1.l.filius fam.§.j.35.q.3. progeniem. ſ. de
ordina.ab epi.qui re.c.1.de ætate & quali.a multis.j.de fide in
ſtru.c.cum dilectus, 50.diſt.c.accedens.& 32.diſt. nemo . De
dictione vero,a,patet.ff.de act.empt.& ven.l. datio. §.vltimo
& de cenſi.l.ætatem.Aut ſi teneretur excluſiue excluſio eſſet
contraria illi,vel alij iuri,& tunc tenetur incluſiue, vt patet in
dictione vſq;,in l.allegata.ff.de ſenato.l.vltima.in fin. & C.de
nup.l.a caligato.per eandem viam 32.di.aliter.32. diſt. de illo,
93.diſt.a ſubdiacono. 15.q. vltima.cum multæ.78.diſt. preſ-
byter.vbi de hoc per Archi. 77.diſt.quicunque.ff. de pœnis.l.
l.abſentem. §. aduerſus & l.capitalium.§.j.ff.an per alium cau-
ſæ app.exerce. l.j.ff.qui. mo.vſuſ.amit.l.ſicut.& ff.de lega.3.l.
patronus. § Sempronio.ff.de leg.2.l.quidam.j.titu.proxi.c.ca
pellanus. § j.23.q.3.non oportet.2.de pe.diſt.3.inter hæc.2.in
fi. & j.de reſcriptis ſi gratioſæ.lib.6.vbi de hoc per Archidia.
De dictione vero,a,patet in l.allegata a caligato.Si huiuſmodi
55 dictiones proferuntur † ab homine,tunc refert:quia aut cer-
tum eſt expreſſe vel per coniecturas de voluntate hominis ꝓ-
ferentis aut dubitatur.Si eſt certum tunc ſtamus voluntati ſuæ
arg.ff.de condi.& demon.l.in conditionibus,de reg.iur. l.ſem
per in ſtipulationibus.Si eſt dubiū tunc refert an excluſio con
tineat odium, & incluſio fauorem,aut econtra.In primo caſu
includunt.In ſecundo caſu vero excludunt per regulam illam
odia ſunt reſtringenda,& fauores ampliandi.vt ff.de libe.& po
ſthu.l.cum quidam,& j.de reg. iuris.c.odia.lib.6.cum alijs ibi
alleg. iuxta præmiſſa poteſt quæri de tali quæſtione. Vendo ti
56 bi terram,ſeu poſſeſsionē meam vſq; † ad talem domū,nec ap
paret quid actum ſit,nunquid domus cedet vēditioni? In iſta
quæſtione dicit Din.ꝙ conſideranda eſt pretij quantitas, vtrū
æquiualeat valori poſſeſsionis venditæ,& domus aut non. In
primo caſu ponitur incluſiue in ſecundo non.arg. ff.de re.du-
bi.l j.& l.vtrum.§.quæſitum.ff.de leg.2.l.qui ſolidum.§.j.ff.ad
Treb.l.nunquam.Et ſic ex quantitate pretij coniecturam vo-
luntatis accipimus.ar.l.alle.ſemper in ſtipulationib. ita deter-
minat Din.in d. l.patronus.§. Sempronio. & idem tenet Cy.
in l.allegata,a caligato. C.de nupt.vbi etiam ponit præmiſſam
diſtinctionem in effectu.

1 *Reſtitutio famæ & rerum indelegabilis.*
2 *Reſtitutio leſionis delegabilis.*
3 *Delegatum principis aduerſus interlocutoriā reſtituere & qua-
tenus.*
4 *Delegatū aduerſum diffinitiuam reſtituere quiq; accipiendum.*
5 *Delegatus ordinarij aduerſus quam ſententiam reſtituat.*
6 *Delegatum omnem aduerſus quamlibet ſententiam reſtituere,*
7 *Compromitti in capitalibus non licere.& cur.9.*
8 *Compromitti in crimine ciuiliter intentato licere.*

CAuſa reſtitutionis. In gloſ. 2. in fi.
ſi quæris, vtrū
cauſa † reſtitutionis poſsit delegari,refert,aut quæ
1 ris de cā reſtitutionis famæ & bonorum. & illā re
ſtitutionem ſolus princeps , vel ſenatus dare pōt.
vt ff.de poſtulan.l.j.§.de qua.& C.de ſent.paſſ.l. 1.
Nec competit iure magiſtratus,nec poteſt delegari per alium,
quam per ipſum principem,vel ſenatum.Sic intellige.ff.ad mu
nicipa.l.ea,quæ.Aut †quæris de reſtitutione minorib, vel ma-
2 ioribus,vel aduerſus eccleſiæ læſionem præſtanda , & illa pōt
delegari & competit iure magiſtratus vt ff.qui & apud quos.
l.fi ſcdm Hoſt.hic & in primo membro concordat Phi. & Ioā.
And.hic.de quo dicam plene.infra de re iudica.cap.cum te.de
quo ibi per Innocen. & Hoſtien.

¶ Si

¶ Si quæris, vtrum delegatus poſsit reſtituere aduerſus ſnĩam
per ipſum latã, diſtingue aut delegatus eſt a Principe puta Pa-
pa, vel Imperatore. & tunc, aut quæris, vtrum Papa poteſt re-
ſtitu re aduerſus ſnĩam ſuam interlocutoriam: & dic, quod ſic
vt hic. & C. qui & aduer. quos. l. fin. Nam talis æquiparatur or-
dinario. vt. C. de iudi. l. a iudice. & j. de appel. c. cum cauſam. in
fin. imò eſt maior omni ordinario, quantũ ad cauſam ſibi com
miſſam, vt. s. de off. dele. c. ſtuduiſti. ſed ordinarius hoc facere po
3 teſt, vt hic. ergo multofortius delegatus. Aut † quæris, vtrum
poſsit reſtituere aduerſus diffinitiuam per eum latam, & tunc
dicunt Iaco. de Ra. & Pet. de Bellapert. & Cyn. C. ſi aduer. rem
iudic. l. aduerſus. & C. qui & aduer. quos. l. fi. quod poteſt reſti-
tuere indiſtinctè dicentes, quod eſt ibi caſus: qđ intelligo fore
4 verum, quandiu durat iuriſdictio ſua, hoc eſt † donec ſnĩa diffi-
nitiua fuerit executioni demandata. vt. s. de off. deleg. c. in lite-
ris. & eo. tit. c. ſi delegatus lib. 6. §. fin. Poſt ſnĩam vero diffiniti-
uam executioni demandatam non poteſt: quia iam functus eſt
officio ſuo per iura allegata. & ſtatim plenius dicam. Aut quæ-
ris de delegato ab alio ordinario quã a Principe, tunc dicit Iac.
de Ra. in d. l. vlt. C. qui & aduer. quos quod contra interlocuto-
5 riam † ſuam poteſt reſtituere. & non contra diffinitiuam quia
tunc functus eſt officio ſuo. ſed Pet. de Bellaper. ibi dicit indi-
ſtinctè quod poteſt nedũ contra interlocutoriam, ſed etiã con-
tra diffinitiuam dicens, quod videtur caſus in l. vltima allegata.
Opinio Iaco. vera eſſet, ſuppoſita illa opinione illorum, qui di-
cunt, quod delegatus ab ordinario non poteſt ſuam ſnĩam exe-
cutioni demandare. Opinio vero Petri eſſet vera ſm opinio-
nem illorum qui dicunt contrarium: quam credo veriorem,
prout dixi plene ſupra, de off. dele. c. ſignificaſti. Vnde dico bre
6 uiter, quod quicunq; † delegatus, ſiue ſit delegatus Principis ſi-
ue alterius tam contra interlocutoriam, quam contra diffiniti-
uam ſnĩam ſuã poteſt reſtituere, quandiu durat ſua iuriſdictio:
quod eſt, antequã ſnĩam ſuam fuerit executus, vt in iuribus al-
legatis. & antequã iuriſdictio fuerit per appellationẽ, vel alias
ad ſuperiorem legitime deuoluta, vt. j. de appel. c. ut debitus. &
c. vt noſtrum & per totum. Nam oppoſita, & petita reſtitutio-
ne, non poſſet ſuã ſnĩam exequi, niſi & de ipſa reſtitutione pri-
mitus cognitũ eſſet & diſcuſſum, quod eſt verum indiſtinctè
de iure ciuili, vt patet. C. de in integr. reſtit. poſtu. ne quid noui
fiat. l. vnica. cum ſua gl. Idem de iure canonico, vbi ceſſaret præ-
ſumptio fraudis, ſcilicet, quod non fraudulenter in integrũ re-
ſtitutio peteretur, vt legitur, & notatur. s. eod. c. ſuſcitata. ergo
ex quo poteſt exequi, poteſt etiam oĩa ſine quibus iuriſdictio
expediri non poteſt. s. de offi. deleg. c. præterea. & c. prudentiã.
in fin. j. de regu. iuris cum quid. li. 6. & quia adhuc durat ſua iu-
riſdictio, vt eſt dictũ. Finita vero iuriſdictione ſua, non poteſt:
cum nullam iuriſdictionem habeat: niſi de nouo cauſa in inte-
grum reſtitutionis ſibi committatur vt hic.

¶ In gloſ. fin. in fin. ſi quæris, vtrum de, & ſuper crimine valeat
7 cõpromitti, diſtingue, aut quæris † de crimine criminaliter in-
tentato de quo criminaliter agitur, & dic quod ſic, vt hic. & ff.
de arb. l. non diſtinguemus. §. Iulia. vbi de hoc. & hoc ſiue cri-
men ſit publicum ſiue priuatum, de quo criminaliter agitur. vt
8 ff. de priua. delictis. l. fin. Aut de crimine † ciuiliter intentato;
de quo ciuiliter agitur, & de tali poteſt cõpromitti, licet etiam
crimen ſit famoſum, ſicut eſt crimen iniuriarum: non tñ ſnĩa
arbitri infamat. Ita intellige. ff. de ijs quæ no. infa. l. quid ergo. §.
ex compromiſſo. Et ſcias quod de quolibet crimine poteſt agi
criminaliter & ciuiliter, vt probatur in d. l. fi. ff. de priua. delictis
9 & C. ad l. cor. de fal. l. fi. Et ratio † quare non poteſt cõpromitti
de crimine criminaliter intẽtato eſt, quia quilibet ſolueret pœ-
nam pecuniariam, vt corporalem vitaret, & per eandem ratio-
nem prohibetur tranſactio in tali cauſa præterquam in caſibus.
vt. C. de tranſac. l. tranſigere. & in iſta diſtinctione cõcor. Hoſt.
hic & Ber. & Hoſt. j. de præſump. c. literas. & Accur. in. §. alle. ex
compromiſſo. & in. §. alle. Iul. & vide quod not. Hoſt. in ſum-
ma de arbi. §. de qua re. & Spec. hoc ti. §. reſtat ver. item de ſnĩa,
vbi dicunt, q de ſnĩa excõmunicationis, vel alia, in qua verti-
tur periculum animæ nõ poteſt compromitti, niſi in iudicem.

1 *Præſcriptionem inſtantiæ finitæ nocere minori non reſtituendo.*
2 *Præſcriptio exceptione in minorem reſtituendum currit.*
3 *Præſcriptionũ genera: quiq; in minorem, an nõ currant. 4. & 5.*
6 *Præſcriptionem triginta vel quadraginta ann. non impuberi, ſed puberi nocere.*
7 *Præſcriptio quñ currit, aut dormiat pupillo & an reſtitui debeat.*
8 *Præſcriptio certa in minorem an currat.*
9 *Reſtitutio præſcriptione quando an non debeat minor.*
10 *Præſcriptio quæ Romanæ eccleſiæ noceat.*
11 *Eccleſiæ, ſede vacante, præſcriptionem non currere.*
12 *Inſtantia finienda præſcriptionem currere eccleſiæ.*
13 *Præſcriptionem iudicialem, & extraiudicialem currere eccleſiæ. & 14. fallit. 15.*
16 *Præſcriptionem. xx. ann. nocere eccleſiæ & quando.*
17 *Eccleſia Romana an contra alias præſcribat.*
18 *Præſcriptionum tempora quæ eccleſiæ, an non obſint. & 19.*
20 *Præſcriptionum quæ minori, an non, currant.*
21 *C. beneficio. explicatio. eiuſque vſus.*
22 *Reſtitutio denegata non danda.*

BEneficio. Hic habes, q temporalis præſcri
ptio. x. dierum currit contra ec-
cleſiam. & s. eo. conſtitutus habes, q temporalis
præſcriptio vnius anni currit contra minorẽ. Vn-
de ad euidentiã iſtius materiæ pleniorem. Si quæ-
ris vtrum præſcriptio currat contra minorem vel eccleſiam &
quæ, diſtingue aut quæris de minore aut de eccleſia. Si de mi-
nore refert aut quæris de præſcriptionibꝰ in corpore iuris clau-
ſis, aut de alijs. Si de præſcriptionibus in corpore iuris clauſis
tunc, aut quæris de præſcriptionibus iudicialibus, aut de extra-
iudicialibus. Si de iudicialibus tunc refert aut quæris de præ-
1 ſcriptione temporis † iudicialem inſtantiã finientis, & illa cur-
rit in effectu contra minorem ſiue adultũ ſiue pupillum, vt p-
batur. C. de iudicijs. l. properandum. §. fin. adeo, quod contra ta-
lem præſcriptionem non reſtituatur, niſi in ſubſidium, ſcilicet,
quñ tutor, vel curator nõ eſt ſoluẽdo, nec ab eo, nec ab alio ſuam
indemnitatem conſequi poteſt, vt in d. l. properandũ. §. fi. Nec
obſtat. C. ſi tu. vel cura. interue. l. etiam. vbi dicitur, quod eſt in
electione ſua, vel agere contra tutorem, vel curatorem ſuũ, vel
petere reſtitui quia d. l. properandum loquitur in caſu, vbi mi-
nor habet ſaluam veterẽ actionem, licet inſtantia perierit. alias
2 haberet electionem, vt in l. allegata, etiam. Aut † quæris de præ-
ſcriptione alia ſeu alterius temporis vt de tpe dato ad propo-
nendum declinaturias, vel dilatorias, vt. C. de litis conteſt. aut.
offeratur. de excep. l. fin. j. de except. c. fin. & c. paſtoralis. j. de re
iudi. inter monaſterium vel ad proponendum peremptorias. vt
C. ſen. reſcin. non poſſ. l. peremptorias vel in tpe ad appellandũ.
vt. j. de app. c. concertationi. lib. 6. in auth. de appel. & intra quæ
tempora app. debet. §. t. coll. 4. quæ eſt ſignata. j. C. de tempori.
app. in aut. hodie. & talis currit cõtra minorem ipſo iure ſed tñ
reſtituitur aduerſus eam vt. ff. de mino. l. ait prætor. §. fi. & C. ſi
ſæpius in integrum reſtitu. poſt. fu. l. 1. Et hæc eſt cõis opinio,
licet Pet. de Bellaper. & quidam alij ſequaces ſui dicant, qđ ho-
die non currat minori tempus appellationis. per l. alleg. fin. C. in
quib. ca. in integr. reſti. non eſt ne. quæ eſt Iuſtiniani: & eſt po-
ſterior nec reperitur correcta cuius legis ratio eſt generalis: &
vbi eſt eadem ratio debet & eſſe idem ius. ff. ad l. Aquil. l. illud.
de fonte. l. vna. & idem notat Abbas hic. Sed dic quod imò l. il-
la. C. ſi ſæpius in integr. reſti. poſtu. eſt poſterior ſaltem in ordi-
ne. & iſta decret. quæ loquitur in eccleſia eſt poſterior in com-
pilatione ideo tenet prius cõmune dictum. & quia in iudiciali-
bus rigidius agitur, quam in extraiudicialibus. argu. ff. de arb.
l. Celſus. & hoc tenent Hoſt. & Io. Andr. s. eo. conſtitutus. &
Io. Andr. hic. & G. de Monte Lau. extra. eo. c. vnico. in clem. Si
quæris de præſcriptionibus extraiudicialibus, refert, aut quæ-
ris de præſcriptionibus temporalibus, vt in præſcriptione ex-
ceptionis non numeratæ pecuniæ, quæ eſt biennij, vel in præ-
ſcriptione decem, vel viginti annorũ, & tunc diſtingue tria ge-
3 nera præſcriptionum † quædã enim præſcriptiones currebant
olim in effectu in tantum, quod minor nõ reſtituebatur ad eas:
quod erat regulariter, quñ præſcriptio erat facta fauorabilis. &
ſuper aliquo fauorabili, & cõtra aliquod odioſum, vt quñ præſcri
bebatur ſtatus libertatis, & cõtra quæſtionem ſeruitutis vt pa-
tet. C. ne de ſtatu. defunc. l. ſi mater vel quñ præſcribebatur pro
euitatione pœnæ, vel infamiæ. & contra proſecutionem crimi-
num vel executionem pœnarum. vt patet. ff. de mino. l. auxiliũ
4 in principio. Quædã † aliæ præſcriptiones non currebant olim
ipſo iure cõtra minorem quod erat regulariter, quñ præſcriptio
erat odioſa. & ſuper aliquo odioſo, & cõtra aliquod fauorabile
vt patet in præſcriptione quinquennali, contra quærelam inof-
ficioſi per quam filij excludebantur a quærela inofficioſi teſta-
menti patris ſui, & per conſequens a ſucceſsione patris ſibi de-
bita repellebantur quod erat odioſum. ff. de inoff. teſta. l. 1. & l.
5 nam & ſi parẽtibus. Quædam aliæ præſcriptiones † erant quæ
olim bene currebant cõtra minorem, ſed dabatur reſtitutio, vt
patet in præſcriptione exceptionis non numeratæ pecuniæ, &
in præſcri-

in pręſcriptione rei immobilis decem, vel viginti annorum. In
primo caſu dic idem hodie, quod olim, ſcilicet, quod currant
tales præſcriptiones contra minorem ſine eo, ꝙ contra eam re
ſtituatur, vt in iuribus pro primo membro allegatis. In ſecũdo
caſu dic ſimiliter idem hodie quod olim, ſcilicet, quod nõ cur-
rant tales præſcriptiones contra minorẽ ipſo iure vt. ff. de mi-
nori. l. interdum. & C. in quibus cauſis in integr. reſtitu. non eſt
nec. l. 2. & de tempori. in integrum reſtit. pe. l. ea quæ. In tertio
caſu dic quod hodie tales pręſcriptiones non currunt ipſo iure
contra minores, vt in l. ſancimus. C. in quib. cau. in integr. reſtit.
non eſt nec. quod verum ſm Iaco. de Ra. etiam, vbi præſcri-
ptio legalis cępit in perſona prædeceſſoris minoris propter ra-
tionem illius legis, ſancimus. quia melius, &c. & ita intelligit.
ff. de mino. l. etiam ei. & de tempori. in integr. reſtit. pe. l. ſi in-
tra. licet Accur. in hoc contra. in d. l. ſancimus. ſed fallit in ca-
ſibus in authen. de hæred. & fal. §. pupillus. & C. de tempori. in
integr. reſtit. pe. in auth. ſi minor, & in auth. de reſtitutionibus
6 in integrum. & intra quæ tempora. §. 1. Aut quæris de † pręſcri
ptione circa, vel prope xxx. ve xl. annorum: & tunc refert, aut
quæris, vtrum currant contra pupillũ, & dic quod non, vt pro-
batur. C. de præſcrip. xxx. vel xl. annorum. l. ſicut in rem. circa
medium ver. ſed pupillari, &c. Aut vtrum currant contra mi-
norem adultum, & tunc dicunt Accur. & Ioan. in l. alleg. ſanci-
mus. C. in qui. ca. in integr. reſtit. non eſt neceſ. quod ſic: ſed re-
ſtituitur quia læſus. vt in l. alle. ſicut. §. pe. Albericus dicit quod
currunt & quod contra non reſtituitur. Et ar. ſic. Aut quæris
de præſcri. xxx. vel xl. annorũ inchoata contra prædeceſſorem
minoris & illa currit minori, ita, quod ille non reſtituetur. vt. ff.
de mino. l. Aemilius Largianus. C. ſi aduer. vendi. pign. l. 2. Aut
7 quæris † de præſcriptione inchoata cõtra minorem, & tunc in
pupillari ætate non currit. imò interim dormit: ſed currit con-
tra adultum, & tunc finiret ætatem minorem, antequam præ-
ſcriptio compleatur. & ſic cum eſt completa ipſe eſt maior. &
ſic non poſſet reſtitui, quia non eſſet ratio, quare daretur reſti-
tutio. vt C. de tempo. in integr. reſtit. pe. l. ſi. Sed Iaco. de Rau.
dicit quod minor poſſet reſtitui ante læſionem conſummatã.
Nam ex quo. x. vel xj. anni occurrerunt de vita ſuæ actionis in
hoc eſt læſus. ergo poteſt reſtitui, ex quo enim in aliquo læſus
eſt reſtitui poteſt, vt patet ex generalibus verbis. ff. de mino. l.
ait prætor. & l. non oĩa. Sed iſta opinio non placet Pet. de Bella-
pert. ſcilicet, quod ille, qui poteſt rem ſuam petere de iure cõi,
ex quo præſcriptio nondum eſt completa, poſsit petere reſti-
tui nec hoc concederet æquitas laicalis, & multominus legalis.
Ideo dico ſic ſm ipſum Pet. de Bellapert. & Cyn. in d. l. ſanci-
8 mus. Aut præſcriptio † triginta vel quadraginta annorum in-
cœpit in perſona minoris, & tunc currit ſine reſtitutione: quia
non poteſt compleri in minori ætate, & per cõſequens, nec lę-
ſio compleri. & in hoc concordat Albericus vt eſt dictum. Aut
non incœpit in perſona ſua, ſed in perſona prædeceſſoris ſui. &
tunc aut tempore præſcriptionis cõpletæ reperit ſe minorem
& tunc reſtituit: quia in minori ætate reperit ſe læſum: & ideo
reſtituendus. ff. de iureiur. l. nam & poſtea §. ſi minor. & ita in-
tellige. ff. de minori. l. etiã ei. & C. ſi aduer. vſuca. l. vna. vbi nota.
9 de hoc. Aut † tpe præſcriptionis cõpletæ reperit ſe maiorem:
& tunc non poteſt petere reſtitutionem: quia tẽpore læſionis,
non eſt minor per. §. allegatum ſi minor. a cõtrario: & pro hoc
ff. de minori. l. 3. §. vnde illud. Si quęris de pręſcriptionib’ alijs,
quam in corpore iuris clauſis tunc refert, aut quæris de pręſcri
ptionibus conuentionalibus aut de conſuetudinarijs. Si de con
uentionalibus tunc dicit Io. Andr. hic idem, quod in conſuetu
dinarijs ſequitur. Tu dic, quod aut pręſcriptio eſt cępta in per-
ſona minoris: & tunc non currit. vt in d. l. ſancimus. Aut eſt cę-
pta in perſona defuncti maioris, & tunc currit cum effectu: vt
ff. de mino. l. Aemilius Largianus. & C. ſi aduer. vend. pign. l. 2.
Si de conſuetudinarijs tunc dic quod tales currunt contra mi-
norem ſed minor reſtituitur contra eas vt. ſ. eo. cõſtitutus. ſm
Hoſt. hic. & Inno. Hoſt. & Io. Andr. ſ. eo. conſtitutus. in fin. &
Spec. eo. tit. §. 2. verſi. hoc autem. vbi etiam tractat de biennio
exceptionis nõ numeratæ pecunię. Si quęris de eccleſia refert
10 aut † de eccleſia romana, & contra illam non currit præſcriptio
minor centenaria. vt. C. de ſacroſanc. eccle. in auth. quas actio-
nes. j. de præſcr. c. ſi diligenti. in fin. Aut de alia eccleſia & tunc
aut eccleſia caret prælato, vel habet prælatum hæreticum, vel
ſchiſmaticum, & tunc non currit contra eam pręſcriptio. ſ. eo.
auditis. j. de præſcr. cap. 1. cum ibi allegatis. Aut non caret prę-
11 lato † idoneo, & tunc aut quæris de pręſcriptione per quã non
læditur eccleſia, ſed ſolũ perſonæ illius eccleſiæ propter eorum
latam negligentiam, quæ dolo comparatur. ff. depoſiti. l. quod
Nerua. vt eſt videre in præſcriptione temporis iuris eligendi,
vel præſentãdi, & illa currit cum effectu ſine ſpe reſtitutionis,
vt. ſ. de elec. ne pro defectu. & de ſup. neg. præla. per totum. de
elec. cupientes. & c. quam ſit. & c. quanquã. li. 6. de conceſ. pręb.
c. 2. de iure pa. c. qñ. & c. eam te. & c. cum propter diſcordias. &
notant Ioan. Andr. & Gen. extra. eo. cap. vnico in cle. Aut quę-
ris de pręſcriptione, per quã læditur eccleſia, & tunc aut quęris
de pręſcriptionibus in corpore iuris clauſis, aut de alijs. Si de in
corpore iuris clauſis refert, aut quæris de pręſcriptionibus iudi
12 cialibus & tunc aut † quæris de præſcriptione temporis inſtan
tiam iudicialem finientis, & talis currit nec cõtra eam reſtitui-
tur eccleſia, niſi in ſubſidium ad inſtar minoris. ar. C. de iudi. l.
properandum. in fin. & C. in quib. cau. in integr. reſtitu. non eſt
nec. l. fin. vt not. Hoſt. in ſumma. eo. titu. §. qñ. & Gen. extra. eo.
cap. vnico in clem. licet Hoſt. videatur hic notare contrarium.
13 Aut de † alijs præſcriptionib’ iudicialibus & tunc currunt con-
tra eccleſiam ipſo iure, ſed eccleſia reſtituitur cõtra eas, vt hic
&. ſ. eo. auditis. & cap. coram. & extra. eo. titu. cap. vnico. in cle.
vbi de hoc per G. de Monte Lau. & hoc innuunt Hoſt. & Ioan.
Andr. ſ. eod. conſtitutus. Aut quæris de præſcriptionibus ex-
14 traiudicialibus, & tunc refert, aut † quęris de præſcriptionibus
minoribus decennio, & illę bene currunt contra eccleſiam, ſed
reſtituitur contra eas. vt. j. de pręſcr. ca. 1. in auth. de eccle. tit. §.
pro temporalibus. colla. 9. & auth. hæc cõſtitutio innouat con-
ſtitu. & c. colla. 8. C. de præſcri. xxx. vel xl. ann. l. omnes. & C. de
ſacroſan eccle. authen. quas actiones. extra. eo. c. vnico in cle. &
ꝙ res mobiles eccleſię ſicut & cæterę priuatarũ ſpatio triennij
vſucapiantur de iure cõi notat Hoſt. in ſumma de vſuca. §. quæ
non verſi. quidam etiam & ſub rubr. de præſcri. rerum immo-
bilium. §. quæ exigantur ver. qñque tamen. & idem Dyn. j. de
regu. iur. ca. 2. lib. 6. & Innoc. ſ. eo. cap. 1. & Archi. 16. q. 3. §. quas
actiones. & Accur. in prædicta auth. quas actiones & Inſtit. de
vſuca. §. res fiſci. & Gof. in ſumma de præſcrip. licet Hoſt. con-
tra. ſ. eo. c. 1. cuius opinio eſt reprobata extra. eo. c. vnico. in cle.
15 ſm G. & Gen. ibi. Aut † de pręſcriptione x. vel xx. vel xxx. an-
norum, & illę nõ currunt ipſo iure, vt in dicta auth. quas actio-
nes. 16. q. 3. §. poteſt. j. de præſcr. ad aures. de quarta. vigilanti: ſi
diligenti. & per totum ſm Abb. hic. Fallit in caſu. j. de priuile-
gijs. ſi de terra. & ibi dicam. Item fallit in caſu vbi eccleſia ſuc-
cedit priuato, vel habet cauſam a priuato, contra quem præſcri
ptio decem, vel viginti, vel triginta fuerat inchoata. verbi gra-
tia dum præſcriberem contra te rem aliquã immobilem bona
fide, & iuſto titulo inter præſentes, & eam etiã tenuiſſem per
quinq; annos ita, quod non reſtabant niſi alij quinq; anni: & ſic
16 dimidia † pars tẽporis ad præſcriptionem cõplendam tranſtu-
liſti eam in eccleſiam. Nam hoc caſu, ſi tenuerunt eam poſtea
per viginti annus, qui ſunt dimidia pars quadraginta annorũ,
præſcribo contra eccleſiam licet non tenuerim per quadragin-
ta annos, ita ꝙ eccleſia vtetur iure eius, cui ſuccedit pro tem-
pore ipſius. arg. ff. de peti. hæredi. l. item veniunt. §. cum prędi-
ximus. de mino. l. Aemilius Largianus. de vſuris. l. cum quidam
§. fiſcus. pro tempore vero ſuo eccleſia vtetur iure ſeu priuile-
gio ſuo. arg. ff. de mino. l. etiam ei. de vſuris. l. cum quidam. §. ſi
debitores: & pro vtroq; membro facit. ff. de iure fiſci. l. fiſcus
cum in priuati. de fundo dotali. l. ſi fundum melius. C. de præ-
ſcrip. lon. temporis. in auth. ꝙ ſi quibuſdam. & . j. de iure pat. c.
vnico. lib. 6. Et iſtam diſtinctionẽ inter tempus eccleſiæ, & tem
pus ſui prædeceſſoris approbant Ioan. de Deo. & Arch. 16 q. 3.
§. poteſt. ſuper verbo continuare poterit. ſed Tan. & Bart. Bri-
xienſis in quæſtione dominicali, Titius prædium ſen. dicunt,
ꝙ imò ad hoc, vt præſcriptio contra eccleſiam ſit cõpleta cur-
rere debent. trigintaquinq; anni. & ita cõputatis primis quinq;
annis erunt quadraginta anni. Et intellige, quod eccleſia cõtra
complementum talis præſcriptionis in tempore ſuo ſi læſa fue
rit, reſtituetur. ar. extra. eo. c. vnico. in cle. Aut de præſcriptio-
nibus xl. annorum, & illę currunt ipſo iure. vt in iuribus allega
tis. ſed eccleſia reſtituitur cõtra eas vt. ſ. de tranſac. contingit.
ſm Hoſt. ibi de quo per eum in ſumma. eod. titu. §. qñ. & idem
innuit Abbas hic. & de hoc per Io. Andr. j. de regu. iur. c. qui ad
agendum in nouella. lib. 6. vbi dicit, ꝙ eccleſia Romana aduer-
17 ſus eccleſiam † minorem pręſcribit ſpatio. xl. annorum ſicut &
alij: licet contra ipſam minori tpe centum annis inferior eccle
ſia non præſcribat. ad hoc. j. de præſcr. ad audientiam. & de cle.
non reſi. cum dilectus. quibuſdam tñ videtur, ꝙ cum oẽs eccle
ſiæ ſint eccleſiæ Romanæ ipſa eccleſia romana contra inferio-
res non pręſcribat, de quo vide. 16. q. 4. volumus. & in Spec. de
præſcrip. §. illud etiam quęritur. Si quæris de præſcriptionibus
in corpore iuris nõ clauſis tunc aut quæris de cõſuetudinarijs,

& illę currunt ipſo iure ſed reſtitutio datur contra eas. argu.ſ.
eod.conſtitutus. cum ibi notatis. Aut de conuentionalibus,&
tunc aut cœpit præſcriptio in perſona eccleſię & túc currit ſed
datur reſtitutio.argu.extra eo.c.vnico in cle.&.ſ.eo.cap.1.Aut
cœpit in perſona priuati, a quo eccleſia cauſam habet: & tunc
currit cum effectu ſine ſpe reſtitutionis.ar.l.alle. Aemilius Lar
gianus. Vnde dicebant Pet.de Samp.& Abbas hic.& Ioan.poſt
18 eos q † quędam ſunt tempora in quibus ipſa eccleſia ipſo iure
ſeruatur illęſa: quia nó currunt ei vt præſcriptio,decem vel vi-
ginti annorũ.vt in prædicto.§.poteſt cum cócor.ſ.alleg. quæ-
dam in quibus dormit præſcriptio, vt cum eccleſia non habet
prelatum vel habet hæreticum.de præſcrip.c.1. & c.auditis.&
tempus hoſtilitatis.eo.ti.ex tranſmiſſa.quædam de quibus du-
bitatur. 16.q.1. nouarum quæ ſumpta eſt ex.l. placuit.C. de ſa-
croſan.eccle. & dubitatur per l.ſi diuina.C.de exact.trib.lib.10.
Item dubitatur de vſucapione vt in prædicto.§. quas actiones.
Dubitatur autem per l.vlti.C.in quib.cau.in integr.reſtitu.non
eſt nec. ſed eſt certum q ſi in ijs caſibus lædatur eccleſia reſti-
19 tuitur.C.ſi aduer. vſucap.l.vna. Quædam † ſunt tempora, quæ
certitudinaliter currunt, nec reſtituitur eccleſia.ſ. de elect. ne
pro defectu. nec mirũ,quia illa currunt perſonis quædam, quæ
certitudinaliter currunt, & reſtituitur eccleſia vt hic quædam
quæ certitudinaliter currunt: & dubitatur an reſtituatur eccle
ſia ſicut tempora quadraginta annorum: & de hoc.ſ.eo. audi-
tis.& hoc quaſi ad literam notat Spec.eo.titu.§.1.ver. vt autem
20 Sed † quæ eſt ratio quare præſcriptio cóſuetudinaria currit mi-
nori, & etiam eccleſiæ. vt.ſ.eod. conſtitutus ſecus de præſcri-
ptione inducta a iure cómuni ratio poteſt eſſe, quia ius potuit
præcludere præſcriptiones inductas a iure cómuni. & ſic in eis,
vt non currerent minoribus, vel eccleſiæ beneficium indulge-
re, ſed in prȩſcriptione conſuetudinaria iſta ratio ceſſat ſecun-
dum Innoc. & Abb. & Io.Andr.ſ.eo. conſtitutus. & ſm Gen.
extra.eo.c.vnico.in cle.in glo.2.pro hoc.j.de conſtit. c.1.lib.6.
¶ Pro euidentia huius c.diſtingue, aut reſtitutio fuit petita,&
conceſſa,aut nó petita,aut petita & denegata: aut petita & non
21 conceſſa,ſed nec denegata. In ſolo tertio caſu † locũ habet hęc
decretalis. Hinc eſt, q ſi non fuit petita,poteſt peti dummodo
ſit intra tempora. Si conceſſa habet locum,& obtentum. Vlti-
mo caſu proſequatur inſtantiam, quæ ſi periſſet ſm leges in-
choet aliam. Nec obſtant ſibi tpa ex quo non ſtetit per eum.ſ.
eo.cum ex literis.C.de iudi.l.properandum ſm Io.An.hic. qui
etiam dicit q ſi eccleſia petit reſtitui contra contractũ,& dene
gata fuerit reſtitutio per ſniam, non poterit reſtitui contra ſen
22 tentiā denegationis.† Vnde ſiue contra ſniam ſiue contra con-
tractum denegetur reſtitutio, vlterius non concedetur cũ hęc
decretalis. & l.2.C.ſi ſæpius in integr. reſtit. poſtu. indiſtinctè
loquuntur & vtrobiq; ſubeſt eadem ratio. Quæ autē ſint nouæ
rationes, alias defenſiones, de quibus litera loquitur, no. plene
Ioan.Andr.hic. & Spec.eo.ti.§.1.ver.ſed quem vocas.

¶ De alienatione iudicij mutandi cauſa facta. Rubr.

1 *Cedi re integra quando poſſit: & quis agat.*
2 *Ceſsio iudicio cœpto ſit cedentemq; agere.*
3 *Litigioſa non cedenda.*
4 *Cedi potentiori non licere fallit.5.*
6 *Titulo de alie. iud. mu. cau. fa. quando locus ſit.*
7 *Ceſſio bonæ fidei præſumitur.*
8 *Ceſſio ſimulata nulla.*
9 *Ceſſione in ſimulatam præſumi.*
10 *Ceſſio quando ſimulata præſumenda.*
11 *Cedere quando in clericum liceat.*
12 *Potentior qui accipiendus.*
13 *Cedens potentiori an reſtituendus.*
14 *Ceſſio ceſſionario, aut contra an potior. & 15.*

Ex parte. Si quæris qñ ceſſio tenet & quan
do non, diſtingue aliquantulũ cla-
rius quam gl. Aut fit ceſſio actionis, vel rei in vl-
1 tima voluntate, aut inter viuos. Si † in vltima vo
luntate, refert aut fit ceſſio re integra,& tunc va-
let ceſſio: & ipſam actionem mouere poteſt ille in quem ceſſa
eſt, vt teſtator legauit tibi nomen debitoris ſui acquiritur tibi
vtilis actio ex teſtamento: & ſic poteſt agere cótra debitorem
vt.ff.de leg.3.l.nomen debitoris.& de lib.lega.l.legati.C. de le-
2 ga.l.ex legato nominis. Aut † is, qui actionem cedit tibi iam li-
tem conteſtatus eſt: & tunc etiā valet ceſſio ſed tũ non inten-
tabis actionem. imò hæres teſtatoris eam proſequetur, & eius
emolumentũ tibi tradet.vt.C.de litigi.in auth. nunc ſi hæres.
Si ceſsio fit inter viuos tunc aut actio vel res ceſſa vel tranſlata
3 erat litigioſa (aut non. Si erat litigioſa † tunc non valet ceſsio
niſi in caſibus neceſſarijs, de quibus.C.de litig.l.2.& ſi.&.ff. fa-
mi.erc.l.alienationes.propter hoc tũ actio, vel res non.vt.C.de
litigioſis. l.2.3. & vltima. Si non erat litigioſa tunc) refert aut
fit ceſsio in potentiorem, aut fit in non potentiorem. Si in po-
4 tentiorem † tunc aut in potētiorem ratione officij publici, vel
ratione adminiſtrationis publicę, cui, ſcilicet, præeſt: & túc aut
eſt in maiori officio ſeu adminiſtratione cóſtitutus: vt quia eſt
magnus dñs, vel Baliuus, vel magiſtratus cuius officij occaſio-
ne terribilis aduerſario eſſe poteſt.vt.C. quod me. cau.l.fi.C. ſi
quacunq; prædi.po.l.vnica.ſi rector prouinciæ.l.vnica: & tunc
ceſsio eſt nulla: & cedens iactura cauſæ afficitur, ſiue ſit actor,
ſiue reus: quia eadem eſt ratio & text. indiſtinctè loquitur. vt
hic.&.C.ne lice.poten.l.1.& 2.& l.fin.& facit.C.qui da.tu.poſ.
in authen.minoris debitor. Aut eſt in minori officio, vel in mi
nori adminiſtratione conſtitutus, vt ſunt decuriones, & tunc
5 † non habet locum titulus.ne lice.poten.nec ex illo capite ceſ-
ſio vitiatur.vt.C.de aduo.di.iudi.l.2.& hoc notat glo.C.ne lice.
poten.l.1. Aut ceſsio fit in potentiorem alia ratione, quam ra-
tione officij: puta ratione diuitiarum, vel loci: & tunc aut fit
bona fide: & hoc conſtat, & tunc valet. vt.C. de procur.l. qui
6 ſtipendia.cum ibi notatis. Aut fit in † fraudem.& hoc conſtat,
& tunc habet locũ titulus, de alie.mu.iudi.cauſa fac.quia ceſsio
tenet, niſi aliud impediat ſed cedens tenetur aduerſario, contra
quem facta eſt ceſsio, actione in factum ad intereſſe.ff. de alie.
7 iudi.mu.cauſa facta.l.pen. & vltima. Aut † eſt dubium, vtrum
facta fuerit ceſsio bona fide vel in fraudem,& tunc prȩſumitur
bona fides niſi fraus probetur: & qui fraudem allegat fraudem
probare tenetur.vt.ff.de proba.l. quoties §.qui dolo. & C.ad l.
Iul.repe l.vltima. Et hoc tenent. Pet.de Bellapert.& Cy.C.de
procur.l.qui ſtipendia.& Cyn.C.ne liceat poten.l.vlti.Si ceſsio
facta eſt in non potentiorem: tunc aut conſtat ceſsionem eſſe
veram,& tunc tenet: & ſic loquitur totus titulus de hæredi. &
act.ven.per totum.ff.&.C. Aut conſtat eam eſſe ſimulatam, vt
8 quia ille, in quē facta eſt ceſsio, eſt † homo induſtrioſior, quam
tu, qui cedis & tu cedis ſibi actionē, ſcilicet, vt poſtea tibi red-
dat pecuniam, quam exinde proſequetur: & tunc nó valet ceſ-
ſio vt.C.plus valere quod agitur. per totum. Aut eſt dubium,
9 vtrum ſit vera, vel ſimulata: & tunc † præſumitur ſimulata in
tribus caſibus. Primus eſt, quod ſi pro parte ſit vendita & pro
parte donata vt.C. man.l.fi. Et in iſto caſu non agit is, cui cedi-
tur etiam ad id quod dedit ſm Inno.hic.& Spec.tit.de ceſ.act.
.§.C.verſic. præſumitur. licet Bernardus.l. hic aliter in hoc, &
male. Secundo, ſi modicum pretium datur: quo caſu non agit
is, in quem fit ceſsio niſi ad id, quod dedit: & cedens ad reſi-
duum: quia hoc fieri non prohibetur.vt.C.mandati.l.pen.ſm
Odoffre.& Inno.idem Spec.titu.de ceſsi.act.§.1.verſi. primus
eſt. Et vtrum pretium ſit modicũ vel non arbitrio iudicis re-
linquitur.argu.ſ. de off.deleg.c.de cauſis.&.ff. de iure deli.1.in
fin. Tertio præſumitur ſimulata ſi non contineatur cauſa ceſ-
ſionis in inſtrumento ceſsionis.vt.C.mandati.l.per diuerſas.&
10 l.fi.& in alijs caſibus ibi notatis. Item prȩſumitur † ceſsio fieri
in fraudem qñ fit ceſsio clerico a laico contra laicũ: ſecus puto
ſi contra clericum.argumento huius.cap. Vel poteſt diſtingui,
quando, ſcilicet, laicus cedit clerico contra laicum, vtrum cle-
ricus trahat ipſum coram eccleſiaſtico iudice, puta, quia ſic eſt
de conſuetudine, vel corā ſuo iudice laico, vt in primo caſu prȩ
ſumatur contra clericum. In ſecundo minime, vt not.Hoſt.in
ſumma.eo.ti.§.1.in fin. & hoc intellige de iure canonico: quia
de iure ciuili ceſsio facta in clericum non reprobatur: nec prȩ-
11 ſumitur ſimulata. Item etiam † de iure canonico valeret ſi fie-
ret in clericum cóſanguineum, vel coniunctum cedentis, quia
coniunctio facit ceſſare ſimulationem & præſumi veram dona
tionem.argu.ff.de donationibus, inter virum & vxorem.l.3.§.
qui in eiuſdem.& l.ſeruus cómunis. vt hic no.Cyn.C.manda-
12 ti.l.pen.& nota, quod potentior † ſemper debet attendi reſpe-
ctu cedentis: & non reſpectu eius contra quem ceditur vt no.
Spec.titu.de ceſsi.act.§.1.in princ.verſ.quid ſi aliquis. Et ſi mi-
nor, vel eccleſia paſsi ſint iacturā cauſę eo quod ceſſerunt actio
13 ne † potentiori: non pñt petere reſtitui: quia in delictis nó ha-
bet locũ reſtit.C.ſi aduer.delictum.l.1.&.ff.de minorib.l.auxi-
lium.§.in delictis. & hoc tenet Abb. hic.in minore. in eccleſia
vero, hoc verũ eſt ſi prælatus & capitulum id fecerunt: alias ſi
oium conſenſus nó interueniſſet nó redundaret in damnũ ec-
cleſiæ.ar.16.q.6.ſi epm.quod abſit.&.j.de excep. cum venera-
bilis, ſecundũ Spec.ibi.pro hoc.j.de regu.iur. c.delictum.lib 6.

¶ Si cedens

¶ Si cedens, & ceſsionarius ambo veniant ad agendum in iudi
14 cio. ſi quæris quis eorum alteri † præferatur, & vtrum vtilis
actio præferatur directę. Accur. C. de noua. l. 3. determinat, qđ
cedens & ſic habens directã præferatur. Circa quod ſic diſtin-
gue. aut vnuſquiſq; ipſorũ tam ille, qui habet directam, quam
ille qui habet vtilem habet actionem ſuã proprio ſuo iure: &
tunc præfertur habens directam. vt. ff. de loco pu. fru. l. 1. §. ſed
ſi veniant. & de publi. l. pen. & ad hoc facit. ff. de acquir. re. do. l.
15 qna ratione. §. literæ. in gl. quę incipit in rem &c. Aut nõ † pro-
prio ſuo iure, ſed alieno nomine, vel vnus habet ab alio, & tũc
præfertur habens vtilem. vt. ff. de procur. l. in cauſę. in fi. Si ager
vecti. vel emphy. pe. l. 1. & 2. & de ſuperfi. l. 1. Et ideo quicquid
dicat ibi glo. ipſe Cyn. dicit ibi præferendũ ceſsionarium: quia
cedens non poteſt venire contra factum ſuum. pro quo. j. de
clericis coniugatis. c. diuerſis fallacijs cum ibi notatis. & s. de
electio. c. noſti. & hoc videtur verius.

¶ De arbitris. Rubrica.

1 *Arbitrorum vnus, quando ſine alio procedat. & 2.*
3 *Arbitrum ſolum, abſente requiſito, procedere.*
4 *Arbiter abſens vocandus.*
5 *Arbiter, quando, abſente collega procedat.*

SAne. Si quæris, q̃n compromiſſum eſt in plu-
res arbitros duos, vel tres, ſiue plures, v-
trum ſententia per eos vno eorũ abſente, lata va-
leat, diſtingue, aut ſunt electi ſimpliciter ſine clau
ſula, quod ſi non omnes, vel ſine clauſula illa, duo,
1 aut vnus, aut cum clauſula. Si † ſimpliciter & ſine clauſula: tunc
aut ſunt duo ſolum, & tunc vnus, alio abſente, vel ſententiam
ferret procedere põt, vel non põt. arg. ff. eo. l. diem proferre. §. ſi
plures. j. reſponſo. & l. ſi in tres: etiam ſi ille abſens fuerit legi-
time requiſitus de procedendo, cum alio. Et eſt ratio quia ille
præſens, & procedens non facit maiorẽ partem contra abſen-
tem. vt not. Ioan. Andr. j. eo. cap. 2 in glo. per hoc dic. lib. 6. Aut
2 ſunt † tres, vel plures, & tunc aut eſt actum in compromiſſo,
quod non valeat ipſorum trium, vel plurium arbitrorum ſen-
tentia vel proceſſus, niſi omnes ſint præſentes, & concordent:
& tunc, vno abſente, non valebit proceſſus, nec ſententia: quia
contra formam compromiſsi eſſet proceſſum, arg. ff. eo. l. quid
3 tamen. & notat Ioan. And. in glo. allegata. Aut non eſt † actum,
& tũc aut ille abſens fuit & eſt legitime requiſitus per alios co-
arbitros, quod veniat, & compareat ad procedendum vel diſ-
finiendum vna cum eis iuxta capitulum ſecundũ infra eodem
lib. 6. & tunc valet proceſſus, vel ſententia ipſius abſentia non
obſtante. vt ibi. & dico, quod valet de iure canonico, non de
iure ciuili. vt. ff. eo. l. ſi in tres. quod quidem ius ciuile debet ſer
uari in foro ſeculari ſm Ioan. Andr. ibi. Aut non eſt legitime
requiſitus, & tunc non valebit nec de iure canonico, nec de iu-
re ciuili, vt in d. l. ſi in tres: & in d. cap. 2. a cõtrario ſenſu. Si ſint
4 dati † cum clauſula illa, quod ſi non omnes vel ſi non ambo. &
tunc dic idem quod in delegatis, ſcilicet, q̃n abſens debet voca-
ri per alium, vel alios ad procedendum, vel ſententiandum vna
cum eo vel eis & debito tempore expectari, ſicut & condele-
gatus: & ſi non venerit, valebit nihilominus proceſſus vel ſen-
tentia. vt. s. de offi. deleg. c. prudentiam. in principio. Aut ſunt
5 dati † cũ illa clauſula quatenus vos vel duo: aut alter veſtrũ, &c.
& tunc vno abſente, etiam non requiſito, alius procedere pote-
rit, ſi ſint duo, vel alij procedere poterunt ſi ſint plures arbitri
quam duo, argum. j. de offic. deleg. cum plures. lib. 6. & ita in-
telligo quod notat Spec. ti. iſto. §. fin. ver. & nota.

1 *Arbitrio iniqua ex pacto ſtandum.*
2 *Arbitria iniqua ex officio reuocat iudex.*
3 *Arbitrium contra leges nullum.*
4 *Arbitrio doloſo non ſtandum.*
5 *Arbitrium emendabile: quique accipiendum. 6.*
7 *Arbitrium lædens partem ad arb. bo. vi. reducendum.*
8 *Læſio parua non curanda.*
9 *Reductioni an renuntiari poſſit.*

NOn ſine multa neceſsitate.
Si quæris vtrũ ſi ſententia, ſeu dictum arbitri, ſeu
arbitratoris ſit iniquum, poſsit, vel debeat, non
obſtante iuramento, vel pœna appoſita, emenda-
1 ri, vel redigi ad arbitrium boni viri, refert † aut in cõpromiſſo
dictum ſuis ſpecialiter, & expreſſe, quod ius vnus in totũ, vel
in partem poſsit dare alteri, & quod quantumcunq; inique p̃-
nuntiaret debere ſtari dicto ſuo, & tunc debẽt partes ſtare di-
cto ſuo: alias ille, qui non ſtat, eſt periurus, ſi iuramentũ inter-
uenit, vel cõmiſſa eſt pœna ſi promiſſa fuit de rigore iuris: niſi
dictum eſſet contra Deum quia tunc non eſſet obediendũ. 11.
2 q. 3. Iulianus. j. de iureiur. Quintaualls. Sed etiam in caſu † præ-
miſſo iudex ex officio ſuo cõſiderata qualitate perſonarum, &
loci & temporis & alijs circunſtantijs poterit tantę iniquitati
occurrere. arg. hic & s. de tranſac. cap. fin. vt not. Hoſt. in d. cap.
Quintaualls. & Ioan. Andr. poſt eum. Aut non fuit dictum &
3 tunc aut ſententia † ſiue dictum arbitri ſeu arbitratoris eſt ex-
preſſe cõtra leges ſeu canones, & tunc nõ valet ſed debet emen-
dari. vt. ff. de appel. ſi expreſſum. & notat glo. ff. eo. l. diem pro-
ferre. §. ſtari. idem multomagis ſi ſit contra legem Dei. 10. diſt.
cap. lege. cum concor. ibi alleg. Aut non eſt expreſſe contra le-
4 ges, vel canones, & tunc aut † ſententia, ſeu dictũ doloſe latum
eſt, & tunc non oportet ei ſtari. ſed debet ad ſuperioris arbitriũ
emendari. vt. ff. eo. l. ita demum. & C. eo. l. arbitrorum. vt notat
glo. in d. §. ſtari. & ff. pro ſocio. l. ſi ſocietatem. §. arbitrorum. Aut
non eſt doloſe latum, & tunc aut quæris de dicto, ſeu ſententia
5 arbitratoris, & † talis ſeu tale poteſt, & debet emendari & redi-
gi ad arbitrium boni viri. vt. ff. de ope. lib. l. ſi libertus iurauerit.
& ff. pro ſocio. l. ſocietatem. §. arbitrorum & hic. Aut de dicto,
ſeu ſententia arbitri: & tunc aut eſt corruptus, & tunc idem vt
hic ſm Hoſt. Aut non eſt corruptus & tunc aut dictum arbi-
tri euidenter iniquitatem peccati continet: & tunc ordinarius
ex officio ſuo faciet hoc emendari. vt hic & j. cap. proximo. &
6 ca. expoſita. Et hoc † intellige verum q̃n infra decem dies fuit
contractum, ſeu reclamatum a parte conquerente, alias cõtra,
vt notatur. j. eo. per tuas. ſm Hoſt. & Io. Andr. hic & Spec. hoc
titu §. fi. ver. ſed infra quod tẽpus. Vnde ſm mentem vtriuſq;
iuris hoc teneas, pro conſtanti quod nullum peccatum per le-
gem, vel conſuetudinem vel aliquam glo. vel iuramentum, vel
priuilegium, vel quodcunq; aliud nutriri poteſt. Sed ijs nõ ob-
ſtantibus, puniatur vt patet. s. de conſue. ca. fin. & legitur & no-
tatur. j. de præb. extirpandę ſm Hoſt. & Ioan. Andr. hic. Idem
notat Ioan. Andr. & clarius Archi. 2. q. 6. a iudicibus in gl. adde.
dicas ibi vide. Aut ſententia, ſeu dictum arbitri non continet
7 euidenter iniquitatem peccati, & tunc † aut ſnia, ſeu dictũ gra-
uiter & enormiter lædit partem, & tũc reducitur ad arbitrium
boni viri. & hoc caſu non eſt ſtandũ legi: ſed canoni: dummo-
do infra decem dies fuerit contradictum. argu. ff. de ope. lib. l. ſi
libertus iurauerit. Ita loquitur Inno. j. de iureiur. Quintaualls
in fin. & Hoſt. poſt eum & Arch. in d. cap. a iudicibus. & ita in-
tellige quod not. Ber. j. eo. expoſita. in glo. ſed videtur. Aut læ-
8 dit † leuiter, & modice, & tunc de tali modico non eſſet curan-
dum. & ita poſſet ſuſtineri, & intelligi. §. ille, ſtari. in l. diem p̃-
ferre. ff. eo. quod, eo caſu ſnię arbitri eſſet ſtandum. & ita intelli-
ge glo. Inno. & Hoſt. in d. cap. Quintaualls. Et vtrum aliquis
poſsit renuntiare arbitrio boni viri per iuramentum vel alias.
vide per Dyn. j. de regu. iur. cap. ſcienti lib. 6. & in Spec. titu. de
arbit. §. vlt. verſ. Item quid ſi compromiſſum. vbi tenent quòd
non. & idem videtur tenere Ber. j. eo. cum dilectus. in fi. & be-
ne licet Accur. innuat contrarium. ff. ſi men. fal. mo. dixe. l. ſi
duobus. §. fin. alias. i. ſuper verbo. venditor.

1 *Religioſus ſimplex non compromittat.*
2 *Cenobij adminiſtrator in cuius damnum ne compromittat.*
3 *Eccleſiæ procuratori quando compromittere liceat.*
4 *Compromitti an in monachum poſſit.*

PEruenit ad nos quòd cum G.
Si quæris nunquid clericus maxime religioſus poſ-
1 ſit cõpromittere, diſtingue, aut † quęris de religio-
ſo, aut de clerico ſeculari. Si de religioſo tũc aut eſt
religioſus non hñs adminiſtrationem, & talis ſine licentia ſupe
rioris non, poteſt compromittere, argu. j. de ſtatu mo. cum ad
monaſterium. §. fi. & cap. monachi: & 12. q. 1. ca. non dicatis. &
16. q. 1. placuit. Aut eſt religioſus habens adminiſtrationem &
in tali eſt idẽ, quod in clerico ſeculari. Dic ergo, quod aut quę-
ris vtrum religioſus adminiſtrationem habens vel clericus ſe-
2 cularis poſsit compromittere quo † ad perpetuũ præiudicium
eccleſiæ, cui preeſt, vel per quod ſua eccleſia obligetur & dico,
quod non poteſt ſaltem ſine cõſenſu ſuperioris, vt hic. & j. eo.
cum tempore. & cap. expoſita. & ca. per tuas. in fin. j. de ijs quæ
fi. a præla. cum apoſtolica. de cenſi. ſignificauit. ſm Hoſt. & Io.
3 Andr. hic. Aut quãtum tangit † ſuum proprium ius, vel factũ:
puta ſi ageretur ſuper poſſeſsionibus ſuis, vel ſuper prioratu, vel
eccleſia

eccleſia ſua tanquam ſuper beneficio, & tunc poteſt compromittere eo modo, quo licite fieri poteſt. vt. ſ. de off. deleg. ſi qñ de tranſa. ſuper eo. &. j. de præb. niſi eſſent. vel quo ad fructus, vel quod ad propriũ ſuum, ſi quod habet, indiſtincte tenet cõpromiſſum. Sic intellige. ſ. eod. cap. 1. & 2. & j. cap. proximo. & cap. innotuit. & c. cum a nobis. & ſic, quamuis in re ſua propria quis ſit moderator, & arbiter. vt. C. de mandati. l. in re mandata, non tñ in re eccleſiaſtica. Et eſt ratio, quia in illa eſt ꝓcurator, non dñs. j. de iureiur. ſicut noſtris. de dona. cap. 2. & de ijs quæ fiunt a ma. parte ca. capit. 1. Vnde nõ omnis, qui poteſt rem eccleſiaſticam in iudicium deducere ſuper eadem poteſt cõpromittere. Et eſt ratio quia primum neceſſarium eſt, & redditur ius in inuitum. vt. ff. de verb. oblig. l. inter ſtipulantem. §. 1. non autem ſm. vt. ff. eo. titu. l. 2. & de euic. l. ſi dictum. §. ſi compromiſero. Iſtam diſtinctionem in effectu ponit Hoſt. in ſumma eo. tit. §. de qua re. verſi. quid de cler. & Spec. hoc tit. §. reſtat autem verſ. ſed nunquid clericus, &c. De hoc etiam nota. in. §. finitur verſi. quid ſi prælatus. & vtrum vaſallus poſsit cõpromittere ſuper feudo, dic vt per Hoſt. in. §. alleg. de qua re. verſi. ſed nunquid vaſallus. & ſe. & per Spec. in. §. alle. reſtat. verſ. ſed nunquid vaſallus. vbi dicunt, quod hoc poteſt in præiudicium ſui, non dñi ſui, argumento huius capituli. Item vtrum monachus
4 poſsit † recipere arbitrium, vide plene in Spec. hoc titu. §. fin. & ver. ſed quæro diligenter. & ſe. ſed Vinc. dicit q non. j. de ſtatu monacho. cum ad monaſteriũ. in principio ver. vnde ſi quicquam. vbi hoc probatur, quia refert omnia ad abbatis arbitriũ. & in hoc caſu non valet arbitrium vbi reſeruatur arbitrio tertij. ff. eo. l. item ſi vnus. §. 2. ſm Vinc. ibi & Io. Andr. poſt eum.

1 *Penam non petit eccleſia.*
2 *Pœnitentia quatenus infligenda.*
3 *Penam iudici applicabilem recte petit eccleſia quique accipiendum. 4. & 5.*
6 *Penam conuentam recte petit eccleſia. fallit. 7.*
8 *Pena cum re quando, an non, petibilis.*
9 *Pena vſuraria non petenda.*
10 *Penarum genera: & an cum re peti poſſint.*
11 *L. Celſus emendari.*
12 *Pena ſubrogata quando cum re, an non peti poſſit. & 13.*

Dilecti filij abbas & cõuentus.

Super glo. fi. Si quæris, vtrum eccleſia vel perſona eccleſiaſtica poſsit pęnam exigere vel petere, diſtingue, quia aut quæris, nunquid poſsit exige-
1 re, † ſcilicet, in iudicio animæ, & in foro pęnitentiali: puta quia aliquis in foro pœnitentiali confeſſus eſt ſe furtum feciſſe: & dic q non. Sic intellige. 12. q. 2. c. fraternitas. ſm Archi. ibi ſuper verbo recipiat. & cõcor. Io. ibi in fi. gl. & Hoſt. in ſumma. eo. tit. §. quis cõſtituatur verſi. ſed nunquid religioſi. & titulo de pęnis. §. quæ quib' & per quem. ſub. §. ſed nunquid poſſunt perſonæ eccleſiaſticæ. & Archi. 94. diſt. c. dictum. glo.
2 adde vbi hoc &c. vbi dicit ſm Io. Andr. q in † foro pęnitentiali non debet pęna ſiue mulcta pecuniaria imponi pœnitenti: niſi quòd ſm facultates ſatisfaciat læſis, orationibus, ieiunijs & eleemoſynis redimat peccata ſua. de pęni. diſt. j. medicina. &
3 c. medicamentũ. Aut quæris nunquid poſsit † petere, ſeu exigere pœnã in iudicio corporis, ſeu in foro iudiciali: vt quia aliquis in foro iudiciali cõfeſſus vel conuictus eſt furtum feciſſe vel in pęnam aliquã incidiſſe. & tunc aut quæris de pęna iudici applicanda, & quam petit vt iudex, vel vt ſuperior qui pro tribunali præeſt. & dic q eam petere põt ſiue ſit pęna a lege permiſſa. vt notat hic glo. ibi ſoluuo dicas & in iuribus hic allegatis, ſiue ſit pęna conſuetudinaria, vt legitur & notatur. 23. diſt. quanquam. in fi. &. ſ. de off. ordi. dilectus. ſiue ſit pœna contumaciam puniens. ff. ſi quis ius di. non obtemp. l. vnica. & hoc
4 dummodo non † excedat modum definitũ. C. de modo mul. l. eos ſm Hoſt. & Ioan. Andr. hic. & auaritiæ cauſa non extorqueat. ſed pro bono reipublicæ. vt. j. de ſimo. nemo. &. ſ. de off. ordi. irrefragabili. in fi. alias ſecus. Et ita põt intelligi, & ſaluari quod not. Archi. in d. c. dictum. dicens ſm Io. Andr. q in foro
5 † iudiciario eccleſia nõ poteſt recipere pęnam pro culpis commiſsis: niſi vbi inuenitur a canone diffinitu. vt probatur. j. de pœnis. c. 2. c. licet & c. ſequen. & c. ſuam. Aut quæris de pęna, vt priuato applicanda, & quã petit vt priuata perſona. & tunc aut quæris de pœna legali, vel canonica & illã petere poteſt. vt x. q. vt. Aut de pęna a iudice impoſita & illa ſine petitur vt in d. c. quanquam. & ff. de regu. iur. l. a quoquam. vt not. Inn. j. de pœ-
6 nis. c. ſuam. Aut † de conuentionali, & tunc aut de conuentionali promiſſa bona fide non in fraudem vſurarum, & illam petere, poteſt, vt hic. Nam & petit fructus perceptos & percipiendos vt. j. de reſti. ſpol. grauis. & 12. q. 2. non licet. Item petit omne intereſſe. j. de fideiuſ. c. peruenit. & c. conſtitutus ſm Goff. qui ita notat. j. de iudęis. ad liberandam. & Archi. in d. ca. fraternitas. & ad hoc facit quod not. Archi. in d. c. dictũ dicens ſm Ioan. quod in contractibus poteſt peti pęna pro damno, & intereſſe. vt. j. de pœnis conſtitutus. cum ſuis concor. ad idem
7 etiam facit. eo. titu. ſuam a contrario. Aut † de pœna conuentionali promiſſa fraudulenter, & in fraudem vſurarũ & illa peti non poteſt vt. j. de empt. & vendi. ad noſtram. & ff. de actio. empt. & vend. l. Iul. §. idem Iul. ſm Ber. & Hoſt. hic. & Hoſt. in ſumma. in ver. alleg. ſed nunquid religioſi & Io. 25. q. 2. ſi eccleſiæ. alias eſt. §. ſub cap. deceſſorum & adde quod dicam. j. de pœnis. cap. licet vbi etiam de hoc per Ber. in glo. 2. & Inn. & Hoſt. poſt eum. & quod dicam. j. de pigno. illo vos.
8 ¶ Super eadem gl. Si quæris vtrũ res, & pęna † ſimul peti poſſint, potes diſtinguere, vt Ber. hic in verſi. vel melius dicas. & ita etiam diſtinguit Ioan. 25. q. 2. c. deceſſorum. §. ſi eccleſię. Vel diſtingue aliter ſic. Aut pœna ſuccedit loco rei, & tũc altero ſit contentus. vt. ff. pro ſocio. l. ſi quis a ſocio. & l. q ſi ex ſtipulatu. & de act. empt. & ven. l. prædia. Aut pœna nõ ſuccedit loco rei. & tunc vtrunq; petere poteſt. vt. ff. de arbi. l. ſi quis rem. ita notat Ioan. Fabri. & Archi. in d. c. ſi eccleſiæ. & licet vtraq; diſtinctio ꝓbabilis ſit & ſuſtineri poſsit. Ego tñ Henricus credo ſic
9 diſtinguendum. Aut quæris † de pœna, quæ non poteſt exigi, ſeu peti, vt illa quæ interponitur in fraudem vſurarũ vel alia de qua in diſtinctione præcedenti, & talis nec per ſe nec vna cum re peti poteſt, vt eſt dictum. & ita poſſum intelligere. j. de pœnis. c. ſuam. Aut quæris de tali pœna quæ poteſt exigi ſeu peti & tunc aut eſt mera pęna, aut non, aut eſt dubium. Si eſt mera pœna tunc non diſtinguo inter pœnam legalem, & conuentionalem: ſed dico indiſtincte, quod vtrunq; poteſt peti, vt probatur de legali. 22. q. 2. cap. ſi eccleſiæ. inſtit. de oblig. quę ex maleficiis. §. pœna. ff. de fur. l. ſi pro fure. §. furti. De cõuentionali probatur. ff. de tranſac. l. qui fidem. & C. de tranſac. l. cum ꝓponas. licet quidam, vt Pet. de Bellaper. in l. alleg. cum proponas. diſtin-
10 guant † hoc caſu inter pœnam legalem, hoc eſt, appoſitam per legem, in qua obtinet, quod eſt immediate ſupra dictum, ſcilicet, q vtrunq; poſsit peti, vt in l. alleg. ſi pro fure. §. furti. & inter pœnam conuentionalem, hoc eſt, appoſitam per conuentionem partium, quo caſu refert ſm eum, aut res, & pœna petuntur ex eadem cauſa & tunc nõ poteſt vtrunq; peti. vt verbi gratia. Arbiter te cõdemnauit, vt mihi reſtitueres rem intra Calendas Septembris & arbitrium eſt homologatũ expreſſe: quia dicis placet in iſto caſu nõ poſſum vtrunq; petere: vt. ff. de arbi. l. Celſus. 2. reſponſo. Aut petuntur ex diuerſis cauſis: & tunc poteſt vtrunq; peti. vt verbi gratia. Arbiter te condẽnauit, vt mihi rem reſtitueres, nõ vis mihi reſtituere, tunc poſſum rem petere priſtina actione & etiam pœnam quæ fuit deducta in arbitrium. vt. ff. de arbi. l. ſi quis rem. ſm Petrum. Sed contra ſm memorum ipſius, ſcilicet. qñ res & pœna conuentionalis petuntur ex eadẽ cauſa faciunt expreſſe leges allegatę, qui fidem.
11 & cum proponas. Nec obſtat. l. allegata, Celſus. † inducta per eum: quia ibi nec erat pęna legalis nec conuentionalis ſed arbitralis & ille cui pœna erat cõmiſſa recipiendo rem renunciauit tacitę pœnę: & maxime, quia ille condemnatus, & iuſſus reſtituere rem intra Calendas, licet in aliquo contempſerit iuſſum arbitri: quia non ſoluit intra Calendas non tñ in toto contempſit quia ſoluit quam citius potuit, & duo ſunt iuſſus ſeu præcepta ſcilicet, ſoluere, & infra tempus ſoluere vt ibi. & j. de dolo & contu. c. cum olim vt notat ibi glo. Secus ſi in recipiendo rem proteſtatus fuiſſet de pœna, vel ſi rem recepiſſet, ſaluo iure ſuo. Nam tunc poterit petere pœnam, argu. ff. qui. mo. pig vel hyp. ſol. l. ſi debitor. §. 1. & ita intelligit. l. illam Spec. tit. de arbi. §. fin. ver. ſed pone, quod dum recepit. Sequitur de alio mem-
12 bro qñ † non eſt mera pœna: & tunc aut pœna apponitur loco particularis intereſſe: & tunc dico ſimiliter, quod vtrunq; põt peti, vt patet de iure ciuili in vſuris debitis ex mora, vel per ſtipulationem, quæ ſunt in loco particularis intereſſe. vt. C. de vſuris. l. 1. & l. 2. & patet etiam. ff. de act. & obli. l. traiectitiæ. in principio. patet etiam de iure ciuili & canonico in actionibus arbitrarijs. vt. ff. de eo quod certo loco. l. 2. §. fin. & in emptore percipiente fructus rei emptę & eſt in mora ſoluendi preciũ quia tunc veniunt vſuræ vt intereſſe. vt. ff. de vſuris. l. euictis. §. fi. & C. de vſuris. l. 3. patet etiã in damnis & intereſſe, quæ peti põt. vt 12. q. 2. ſi quis clericus. j. de fo. cõpe. c. dilecti. & de fideiuſſo-

p.ruens..

peruenit.& c.conſtitutus.& nota.ibi per Ber.& Hoſt. Item qñ nomine pœnę aliquid promittitur ſine fraude, ſi ad terminum non ſoluatur. & rem promiſſam, & pœnam præſtare compellendus eſt promiſſor. 12.q.2.fraternitas. & melius c.in legibus.
13 & hic ſm Hoſt. in d.c.conqueſtus. Aut † pœna promittitur & ſurrogatur loco totalis intereſſe: & tunc dico quòd non poteſt peti vtrunq;, ſed alterum tantum: vt.ff.de pactis. l.reſcriptũ.§. ſi pacto, niſi quatenus vnum excederet aliud, vt.ff. de act.emp. & vendi.l.prædia.&.ff.pro ſocio.l.fi.ſi quis a ſocio.& l.ſequenti. Quando vero eſt dubium, tunc præſumitur appoſita loco intereſſe: vt.ff.ſi quis cau.l.ſi duo.§.1. vt notat Io.Andr.j. de regu.iur.c.bona fides. in nouella. lib.6.vbi de hoc.]

1 *Compromitti in iudicem eo cogente non poſſe. & cur. 2.*
3 *Compromitti in ſuum iudicem, poſſe de re cuius iudex non eſt.*
4 *Compromitti in ſuum iudicem, vt arbitratorem poſſe.*
5 *Arbitria ſeparatorum partium valere, connexorum non item. 6.*
7 *Teſtamentum partim non valere.*
8 *Libertatis cauſa non compromitti. fallit. 9.*
10 *Liberalis cauſa qua.*
11 *Exemptum foro non renuntiat: nec ſentẽtia in eum lata nõ tenet.*
12 *Exemptionis priuilegio, qui renuntietur.*
13 *C. quia in cunctis. enucleari.*
14 *Clericus quando a iudice laico plectendus.*
15 *Citatus a non habente iuriſdictionem ne ſiſtat.*
16 *Citatus a delegato compareat. fallit. 17.*
18 *Citatus ſiue ſit iuriſdictionis citãtis, aut non, an cõparere debeat.*
19 *Proceſſus a non ſuo iudice an validus.*
20 *Clericus coram laico ne compareat.*

CVm tempore. C. Papæ. Si quæris vtrũ poſsit in iudicem compromitti tanquam in arbi-
1 trum ſeu arbitratorem, aut amicabilem † cõpoſitorem, diſtingue aut compromittitur in iudicem ad ſui iuſsionem ſeu compulſionem, id eſt, ipſo cogente partes in eum compromittere: & tale cõpromiſſum nõ valet. Sic intellige.ff.eo.tit.l. ſed ſi in ſeruũ.§. ſi quis iudex. & Ita Intelligunt Vinc. Tan. Ioan. Philip.& Bernar.hic.in 1.glo.&.j.de pręſump. literas.& Goſ.in decret.vlt.j.de rer.permu.§.illũ. & Io.3.q.7.§.
2 tria ad fin.verſi.ſi quis vero iudex. Et eſt † ratio quia compromiſſum debet eſſe voluntariũ: vt.ff.eo.ti.l.3.& de euic. ſi dictũ.
3 .§.ſi cõpromiſero. Aut cõpromittitur in eum non † ad ſui iuſſionem, vel cõpulſionem, ſed ſponte, & voluntarie, & tunc aut quęris nunquid poſsit compromitti in iudicem de & ſuper tali re, ſeu cauſa, de qua non eſt iudex, nec poteſt vt iudex cognoſcere, & tunc ſic: vt.C.de epiſc.audi.l.epiſcopale. Aut compro-
4 mittitur † in eum de & ſuper re ſeu cauſa de qua eſt iudex. & poteſt cognoſcere ſicut iudex: & tunc aut quęris nunquid poſſit cõpromitti in eum, ſicut in arbitratorem ſeu amicabilem compoſitorem, & dic quod ſic. Ita intellige in authen. vt diffe. iudic.§.ſi vero contigerit. colla.9.& ita poſſet intelligi iſtud. ca. Aut quæris nunquid poſsit compromitti in eum tanquã in arbitrum, & tunc Hoſt.hic & in ſumma.eo.tit.§.quis poſsit eſſe arbiter. verſi Sed nunquid iudex & Hug. & Laur. 3.q.7.§. tria. & Accur.ff.de arbitri.l.ſed & ſi ſeruum.§.ſi quis iudex. & in.§. alleg ſi vero contigerit dicunt quod non. argumento illius.§. ſi quis iudex. Sed Vinc.& Tan. & Bernar. hic. & Ioan. in.§.allegato tria. contrarium tenent per iſtud.cap.&.j.eo.cum olim.& c.ex parte. &.j.de præſump.literas vbi Abbas idem tenet & de præb.niſi eſſent. idem tenet Spec.hoc titu.§.2.verſic.ſed nunquid in ordinariũ. & hoc credo verius de iure canonico. Nec obſtat.§. allegatus. ſi quis iudex 1 quia loquitur de compulſione: vt dicit glo. hic & in capitulo allegato literas.

¶ Si quæris vtrum arbitrium vel ſententia pro parte teneat, & pro parte non, diſtingue aut in arbitrio, vel ſententia ſunt plura
5 capitula, aut eſt vnum ſolum capitulum. Si † ſint plura capitula, tunc aut ſunt diuerſa, & ſeparata: aut ſunt cõnexa. Si ſunt diuerſa, & ſeparata: tunc aut non eſt actũ inter partes, vt de omnibus ſimul pronuntietur: & tunc tenet pro parte ipſa ſententia, & pro parte nõ. & ſic poteſt intelligi iſtud capitulũ. & concor.j.de præb.niſi eſſent. & cap. dilectus. 1.& 2.q.6.§. ſi quis ex pluribus. Aut eſt actum vt de omnibus ſimul pronuntietur, & tunc ſentẽtia non poteſt pro parte valere, & pro parte non. Sic
6 loquitur.ff.eo l.quid tamen. Si † capitula ſint cõnexa, tunc non poteſt pro parte valere, & pro parte non. & idem ſi vnum capitulum tantum eſſet in ſententia. Sic intellige.ff.famil.erciſc.l. in hoc iudicio. ita diſtinguit Goff.hic. & Arch.2.q.6.§. diffini-
7 tiua.verſi. item cum certa. Teſtamentũ † vero non poteſt pro parte valere, & pro parte non. imò aut in totũ valet, aut in nihilum. inſtit. de hæredibus inſtituen.§. non autem. ſm Hoſti. Quid autem de inſtrumento ſi in vno articulo ſit falſum, vide quod notatur.9.diſt.ſi ad ſacras.& per Inn.j.de hæret.fraternitatis.& adde quod dixi.s.de offi.deleg. cum ſuper abbatia.

¶ Super gl.fin. Si quæris, vtrum de & ſuper cauſa libertatis, ſeu ſtatus hominis poſsit in arbitrum compromitti, diſtingue, aut
8 quæris de cauſa libertatis, ſeu † ſtatus hominis. & de tali nõ poteſt compromitti: quia illa cauſa maiores iudices requirit vt.ff. eo.l.non diſtinguemus.§.de liberali. &.s.de in integr. reſtitu.c. cauſa reſtitutionis.in fin. vbi Inno.& Hoſt.ponunt iſta duo pri
9 ma membra. Aut quæris de † cauſa libertatis, ſeu ſtatus eccleſiæ, vt quia agitur de ſubiectione eccleſię alicuius: & de tali poteſt compromitti: vt.s.de reſtitu. in integr.cap.auditis.&.j.de præſcr.cum olim.cum diſtinctione tamen: quia aut iſta eccleſia de cuius ſtatu agitur non eſt immediate ſubiecta Papæ, & tunc poteſt compromitti: vt in iuribus allegatis. Aut eſt immediate ſubiecta Papæ: & tunc non poteſt ſine licentia Papæ compromitti, vt hic. Vnde hic impeditur compromiſſum ratione priuilegij concedentis, ſcilicet, Papæ. de cuius priuilegio nullus ſine ſpeciali eius licentia cognoſcere poteſt, vt legitur & notatur.j.de iudic. capi. cum veniſſent. & ita in effectu diſtinguunt Hoſt. Pet.& Abb. hic. ſed Io.Andr.in d.cap. cauſa. dicit quod Goſ.dicebat, quod hic non approbatur arbitrium, vel de amicabili compoſitore loquitur, ſed tenens dictum Inn. & ſequacium poteſt reddere rationem diuerſitatis: quia qñ agitur de ſtatu, vel exemptione eccleſiæ illa non eſt ſimpliciter cauſa liberalis, ſed potius ſubiectionis.i.cui ſubſit. Vnde eſt libertatis a certa iuriſdictione: ſed non ſimpliciter: quia non põt quis eſſe acephalus.93.diſt. nulla. facit extrauagans Bonifacij vnam ſanctam. Sed cum quæritur de homine, an ſit liber, vel ſeruus
10 † illa proprie dicitur cauſa liberalis. & iſta multomagis eſt pręiudicialis quam prima: quia ſeruitus ferè ęquiparatur morti.ff. de regu.iur.l.ſeruitutem in fine ſm Ioan. And. Vnde tenet diſtinctionem prædictam. Et quæ ſit ratio caſuum in iſto.§. fin. expreſſorum & quid de cauſa excõicationis, vide per Hoſt. in ſumma eod.titu.§. de qua re. poſt principium. Hæc decretalis cum ſua materia inducitur per Guidonem de Mun. epm Mutinenſem ad quęſtionem per eum diſputatam, quam ponit Io. Andr.j.de regu.iur.c.ſcienti.lib.6. in nouella quæ talis eſt. Exemptus cõtrahens in loco exempto ꝓmiſit creditori non declinare forum dioceſani, ſi ſtatuto termino non ſoluiſſet debitum, de quo ſoluendo pręceptum dioceſani recepit. Lapſo termino & debito non ſoluto, dioceſanus ignorans illum exemptum, (quia nec talis cõiter putabatur) illum citauit: & quia nõ comparuit eum vt contumacem excõicauit: quæritur, an talis ſententia liget? quod videtur per illam regulam. Nec enim poteſt ſe dicere iniuriatũ, qui ſciuit & conſenſit. Dubium quęſtionis in duobus conſiſtit, ſcilicet, vtrũ ſententia liget, & vtrũ renuntiare potuit: quorum primum affirmatiue probat rationibus quatuor, & ſm totidem & vna glo. Innoc. & Hoſt.j.de verb.ſign.ex parte.in fin.magnę glo. E contrario horum quod-
11 libet probat negatiue: & † ſucceſsiue ſoluit, ꝙ exemptus priuilegio fori renuntiare nõ poſsit expreſſe, vel tacitè ſine Papæ licentia, & ſi renuntiat proceſſus vel ſnĩa non tenet, cum etiã ſuperioris fauorem reſpiciat tale priuilegiũ, ne ſuus ſubditus iudicetur ab alio. facit ad Romanos. 14.2.q.1.multi. & ca.nomen .j.de iureiur.c. nimis. & hic. Nec obſtat, quod hic notat quod valeat quo ad renuntiationem quia iſtud, & omnia ſimilia procedunt, qñ renuntiatio lędit ius renuntiantis tantum, & nõ ſuperioris vel alterius. benefacit.j.de foro compet.cap.Romana. lib.6.in princ.vbi etiam conſentientibus partibus Archiepiſcopus omiſſo appellationis articulo, non cognoſcit de principali ad id quod dicũt iura renuntiari poſſe expreſſe priuilegio.j.de foro compe.cap.dilecti.& C.de pactis.l. ſi quis in cõſcribendo. & etiam tacite contrahendo, vel delinquendo in loco non exempto: vt.j.de priuil.cap.1.lib.6.ad quod facit quod not. Ioan.
12 11.q.1.inolita. Vnde exemptus permittendo † præſcribi contra priuilegium exemptionis ſpatio xl. annorum illi renuntiat, vt patet.j.de priuil.in cap.accedentibus. & facit.j.de ca.monacho.cap.2. Reſpondetur, ꝙ illa non fiunt ſine authoritate Papæ, & iuris cõis prouidentis eodem modo reſpondetur ad decretalem vltimam de pœnit. & remiſ.quæ permittit exempto eligere iudicẽ animæ ſuæ, quod eſt maius. 15.q.1. præcipimus. .j.de pœnit. & remiſ. cum infirmitas. Fortius ergo videretur poſſe eligere iudicem ſui corporis quod eſt minus.j.de reg.iura.cui licet.lib.6.dicit tñ Guido, quod exemptus corã ordinario debuit

rio debuit comparere: & ſuum priuilegium allegare: quod ſi
non fecit excõmunicari potuit, vt cõtumax, cui non placet di-
ctum. Spec.de citatione.§.1.verſi,pone iudex.&.§.pen.in fi.cu-
ius verba ponit Arch id. 16.q.4.placita. in fin. Sed in ſibi placet,
quod notant Inno.& Hoſt.in c.alleg.ex parte in Chriſto.in fin.
magnæ glo. Et hoc illa ratione, quia in dubio cognoſcit, an ſit
ſua iuriſdictio: vt.j.de priuileg. c.cum perſonæ.lib.6.ergo cum
quo ad illum articulum ſit iudex cõpetens in dubio ceſſant oĩa
iura,quæ dicunt proceſſum a non ſuo iudice factũ non valere:
nec etiam tenere per quod patet ſolutionem ceſſare vbi noto-
ria eſſet exemptio. Non obſtat capitulum, quia in cunctis. de
13 conceſsione præbendæ.lib.6. † vbi alias, ibi priuilegium, quod
excõmunicari non poſsit ſtatim habet effectum cum ad priui-
legiati notitiã peruenit: quia id facit intentio concedentis vo-
lentis adimere cuiq; etiam ordinario poteſtatem illum excõi-
candi, ſaluo eo, quod habes de priuil.ne aliqui.lib.6. Non enim
ſic in priuilegio exemptionis.eod.titu.cap.1.lib.6. Item in illo
caſu remanet ordinarij poteſtas vel puniendi. vt patet ibi in.§.
in eos,& vide quod notatur. per Ioan.And.ibi in glo.2. Scire te
volo, quod Aegidius. Cremon. poſt Ioan.de Deo.q.32. diſpu-
tauit hanc quæſtionem, an ſi iudex laicus citauit clericum, qui
tamen cõi opinione laicus habebatur, vt ſe defenderet ab ac-
cuſatione homicidij.& quia non venit, eum banniuit, an teneat
bannum. arguebat quod ſic, quia quilibet naſcitur laicus. Talis
ergo præſumitur, niſi clericus probetur.2.q.1. leguni. In con-
trariũ inducebat iura deteſtari, quod aliquo modo laicus in cle-
ricum animaduertat vel iudicium exerceat.11.q.1.nullus iudi-
cum, palea eſt.& quæ habentur.j.de foro cõpe.c.2.ad idem.eo.
tit.c.ſi diligenti. Et dicebat Ioan. de Deo prædicta debere in-
telligi de clerico qui per admonitionem epiſcopi priuatus non
erat priuilegio clericali: vt.j.de ſent. excom. c.in audientia.&
14 cap.contingit. ſoluebat autem ipſe Io. ꝙ cum deliquiſſet † in-
cedendo ſine tonſura, & neſciretur eſſe clericus, & fuiſſet con-
tumax, potuit per iudicem laicũ puniri.j.de priuile.c.ex parte.
Tertio ne furemur Aegidio labores ſuos, eſt ſciendum, quod
ipſe ad ſolutionem ipſius quæſtionis plene tradere voluit mate
riam illam, qñ quis teneatur ire allegaturus priuilegium, ſic di-
ſtinguens, aut citans non innititur alicuius iuriſdictioni nec,
15 † alias eſt notorium citantem eſſe ordinariũ citati, & tunc cita-
tus venire non tenetur etiã allegaturus priuilegium, licet in ve-
ritate iudex iuriſdictionem habeat ex aliqua cauſa latenti.argu.
.ff.ſi quis cau.l.ſi ſeruus.& l.quoties. & ſic loquitur glo. vltimæ
decretalis, bonæ.2.de elec.allegata. & quod notat Inno. de offi.
deleg.prudentiam: vt ibi ſcripſi ſuper glo.2. & de appel. c.Ro-
mana.§.2.lib.6.vt ibi notatur in gl. & ſi citauerit & quod ſuper
16 ea ſcripſi. Aut in citãdo † innititur iuriſdictioni in ſubditum:
& tũc aut delegate aut ordinarie. ſi delegate & verus delegatus
eſt, vt aſſerit, citatus comparere tenetur: alias valebit ſententia
contra eum lata excõmunicationis, miſsionis, & quilibet alius
17 proceſſus alias legitime factus. Si vero nullam † delegationem
habet & forte falſum tenorem reſcripti tranſmittit, tunc licet
caute agat citatus comparendo, tñ licet non compareat, nil va-
let proceſſus cõtra non cõparentem iuriſdictionis defectu. al-
legat notata per Inn.j. de dilatio.ca.2.imò hoc caſu tenetur iu-
dex ad intereſſe citato, vt not. in prædicta decretali prudentiã.
ad finem ſecundę glo. Si aũt innititur iuriſdictioni ordinarię, vt
quia dicit citatũ in territorio ſuo deliquiſſe, vel contraxiſſe vel
eſt alias, ſm communem opinionem, in numero ſubditorum,
tamen per aliquam exceptionem poteſt iuriſdictionẽ eligere.
18 tunc diſtingue, an citatus repetiatur in iuriſdictione citãtis, † an
non. ſecundo caſu ire non cogitur ſic, ſcilicet, quod ſi non va-
dat, poſsit excõicari, vel mulctari. nam extra territoriũ. &c. de
conſtit.c.2. lib.6.alleg.not.de foro cõpet. c.Romana.§. contra-
hentes.lib.6.& not.per Inno.eo.tit.c.licet. Si vero reperitur in
iuriſdictione citantis, tunc ſi ex parte iudicis, vel citati nullum
ſubeſt impedimẽtum iuris, quominus inter eos poſsit eſſe iu-
riſdictionis exercitium, ſiue ſit verum, vel falſum, quod dicitur
contraxiſſe ſub eo, vel deliquiſſe. & ſit exemptus vel non, de-
bet ire allegaturus priuilegium ſuum. alias procedi poterit con
tra eum: cum iudicis ſit cognoſcere, an ſua ſit iuriſdictio. & ſic
loquitur.l.ſi quis ex alien.ff. de iudi. & quod not.ff.ſi quis in ius
19 vo.non ie.l.2.§. de reſcriptis, ſuper literis. ad fin. Sed † ſi quæ-
ratur inquantũ valeat proceſſus hoc caſu factus cõtra eum qui
de iuriſdictione non erat: de delegato, ſe expedit, ꝙ non valet,
ſi falſum erat quod prętendebat. Si verum, valet quicquid alias
legitime fecerit. Si aũt ordinarius erat, licet alias falſa ſit cauſa,
quam prætendebat, valet quod fecit, quo ad punitionem con-
tumacię: ſed de principali cognoſcere non poterit, etiam ſi ſit
talis cauſa, in qua poſsit lite non cõteſtata procedi: & tunc ha-
bet locum, quod ſententia a non ſuo iudice lata non tenet, nec
valet.C.ſi a non cõpeten.iudice.l.fin.cum cõcor. Si autem ſub-
eſſet tale impedimentum, quod citans nullo modo poſſet eſſe
20 iudex: vt quia citans priuatus eſt, vel etiam † citatus a laico cle
ricus eſt, tunc dixit quæſtionem ſoluendo, & terminãdo quod
ire non tenetur. & ad hoc allegat principaliter glo. l.1.C.vbi de
cri.agi oporteat.& dictũ Spe.vbi.ſ.& Io.An.in c.alle. ſcienti.&
de materia hmõi diſtinctionis dicam.j.de iudi. ca.5.diſt.3.&c.

1 *Arbitrum de pœna promiſſa nõ cognoſcere.*
2 *Arbitrum de pœna actionis cognoſcere.*
3 *Appellari an ex pacto poſſit.*

CVm dilectus filius & infra. Ad de-
clarationem glo.fin.in quæſtione. Sed nunquid po-
teſt cognoſcere. ſi quæris, vtrum arbiter poſsit co-
gnoſcere de & ſuper pœna, diſtingue aut quæris de pęna a parti
1 bus † inuicem promiſſa de ſtando dicto arbitri, vel de cõparen
do ad dies aſsignandos coram eo: & de tali non cognoſcit: quia
de ea non eſt in eum compromiſſum: vt in l. hic allegata.ff. eo.
2 l.quid tamen.§.vlt. Aut de pęna † proueniente iure actionis. de
qua in eum eſt cõpromiſſum qualis eſt illa.ff. ad l.Aquil. l. inde
Neratius.ff.quod met. cau.l. ſi cum exceptione.§. hæc aũt acti.
& de illa cognoſcere poteſt.arg.ff.de ijs qui nota.infamia.l.quid
ergo.§.ex cõpromiſſo. Item arbiter non poteſt mulctare con-
tumacem, niſi hoc habeat ex forma compromiſsi: vt.ff.eo.l.2.
in fin. ſed bene poteſt in expenſis condemnare: nam & de in-
tereſſe cognoſcit.ff.eod.l.non diſtinguemus.§. item non eſt. &
hoc eſt quod diſtinguitur.ff.eo.l.nõ ex omnibus. ſm Hoſt.hic.
& Ioan.Andr.poſt eum. & in hoc concor.Inno.j.eo.l.ex parte.
Et de iſta quæſtione not.Hoſt. in ſumma eo.titu.§.qualiter ad
effectum. verſi.ſed nunquid poteſt punire, & vtrum compro-
3 mittentes † poſsint conuenire inter ſe, quòd a ſententia arbitri
vtraque pars appellare poſsit, vide plene per Hoſt.j. de teſta. c.
Raynal. per Cyn.C.eo.l.1. & per Ioan.Andr hic. Item nota, ꝙ
non poteſt peti reſtitutio, vel excipi de ſpoliatione coram arbi
tro ſuper ijs, de quibus non fuit cõpromiſſum, vt not.Bar.Bri-
xienſis in quæſtione dominicali, quæ incipit actor & reus. &c.

1 *Arbiter ex pacto ſui interpres.*
2 *Arbiter dictum ſuum non niſi ſtatim, poteſt declarare. & 3.*

CVm olim ſuper eligen. Si quęris qñ aliqd
debet fieri cum conſilio, vel de cõſilio alicuius v-
trum oporteat, & ſufficiat petere, ſeu requirere
conſilium abſq; eo, ꝙ ſequatur, vel vtrũ oporteat
ſequi, vel quid iuris, diſtingue vt dixi ſupra de conſti. ex parte.
¶ hic habes, quod Papa interprętatur dictum ſeu ſententiam
arbitri. Sed ſi quæras, nunquid ipſe arbiter dictum ſuũ ſeu ſen
1 tentiam ſuam interprætari ſeu † declarare poſsit, diſtingue aut
habet a partibus ſpecificam, & expreſsam poteſtatẽ dictũ ſuũ,
ſeu ſñiam ſuam interprętandi, ſeu declarandi: & tunc põt hoc
facere, argu.ff.eo.titu.l.non diſtinguemus.§.de offi.&.§.ſi. Aut
non habet a partibus huiuſmodi poteſtatem. & tũc aut quęris
2 † vtrum poſsit interprętari ſeu declarare verba ſua in ipſa pro-
latione dicti ſui, ſeu ſententiæ ſuæ, vel incontinenti poſt, ante-
quam diuertat ad alios actus, & dico ꝙ ſic: quia eo caſu poſſet
mutare ſñiam ſuam quod eſt maius.argu.j.de teſti.cog.pręter-
ea.ff.de hæredibus inſtituen.l.ſi ita.& not.Spec. hoc titu.§.fin.
verſi.licet autem. & pro hoc facit.ff.eo.tit l.qualem.verſ. vnde
videndum. ergo multo magis poterit declarare vel interpręta-
ri quod eſt minus: vt in dicto.verſ.vnde videndum. Aut quæ-
3 ris nunquid poſsit † interprętari ſeu declarare verba dicti ſui,
ſeu ſñiæ ſuæ ex interuallo poſt prolationem eiuſdem.& dico ꝙ
non, argumento huius.c.& ita intellige quod not. Spec.hoc tit.
.§.fin. verſi.ſed nunquid verbum obſcurum.& Archi.12.q.1.§.
ex ijs omnibus in gl. adde quid ergo, vbi dicunt ꝙ arbiter poſt
ſñiam ab eo latam non poteſt eam interprætari, pro quibus fa_
ciunt ea, quæ leguntur, & notantur.ff.de appel.l. ab executore.

1 *Compromitti de rebus eccleſiæ temporalibus poſſe.*
2 *Compromitti de ſpiritualibus quatenus liceat, an non.*
3 *Compromitti de rebus eccleſiæ in quos poſſit. & qualiter.4.*

COntingit actori. Si quæras, vtrum de, &
ſuper rebus eccleſiaſti-
cis poſsit in laicum compromitti, diſtingue aut quæ-
ris nunquid poſsit in eum compromitti de, & ſup. r
† rebus

1 † rebus eccleſiaſticis mere ciuilibus, & temporalibus. & dic
quod ſic. argumento huius c. quod cum tantum prohibeat de
ſpiritualibus tacitè de temporalibus cōcedit: quia quod in vno
prohibetur in alio conceditur. 25. diſt. qualis. & .j. de preſumpt.
noone ſm Ber. Inn. & Hoſt. hic. & eſt caſus. ſ. eo. dilecti. & .j. eo.
expoſita. adeo ſm T. Innoc. & Hoſt. ſ. eo. dilecti. quod in hoc
conſenſus iudicis ſuperioris eccleſiaſtici non requiritur & ex-
ponunt ibi in fi. præſertim, id eſt maxime. ſed Gof. exponit id
eſt, tantū. quia clerici & eccleſiaſticæ perſonæ non poſſunt, di-
miſſo epiſcopo, adire forum ſeculare. vt 11. q. 1. c. clericum cu-
iuſlibet ordinis & .j. de foro cōpe. ſignificaſti. & ideo, ſm eum,
neceſſarius fuit cōſenſus epi ordinarij, qui iuriſdictionem ha-
bebat ſuper illis, de quibus cōpromittebat. vt. j. eo. c. per tuas.
in fi. Nec obſtat. j. eo. expoſita. quia ille dux fuit arbitrator, ſeu
amicabilis cōpoſitor, & non arbiter ſm Gof. ſ. eo. dilecti. Sed
primam opinionem videtur approbare Arch. in d. c. clericū. in
1. glo. Aut quæris nunquid poſsit in eum cōpromitti de & ſu-
2 per rebus ſpiritualibus, & tunc † aut quæris, vtrum hoc poſsit
fieri authoritate ſuperioris, aut ſine authoritate ſuperioris. Si
auctoritate ſuperioris, tunc dixerunt Vinc. & Io. hic indiſtin-
ctè, quod ſic. Tu vero dic, aut quæris, vtrū poſsit fieri auctori-
tate Papæ, & dic, quod ſic, ſiue in ſolū laicum, ſiue in laicū cum
clerico, vt. 32. diſt. §. verum. & c. ad hęc. cum ibi notatis. in glo.
arguitur hic. & c. 94. diſ. c. 1. cum ibi no. in gl. arguitur, quod Pa-
pa. 96. diſt. bene quidem. cum ibi no. in gl. non licuit. & gl. ar. ꝙ
Papa. quam gl. multi non hñt, & male. & per G. j. de off. dele. c.
ab arbitris. glo. 1. lib. 6. pro hoc etiam facit. j. de foro cōpet. c. 2.
j. reſponſo. a cōtrario. vbi Hoſt. & Io. An. exponunt ſm vnum
modum verbū pontificis. id eſt Papæ, qui ſolus hoc poteſt ge-
neraliter concedere. ad idem. 2. q. 4. Mennam. & c. noſti. & c. ha-
bet hoc ꝓprium. 2. q. 7. nos ſi incōpetenter. Aut nunquid hoc
poſsit fieri authoritate epiſcopi, vel alterius ſuperioris a Papa.
3 & † tunc aut quæris vtrum poſsit cōpromitti in laicū & cleri-
cum inſimul, & dic quod ſic, ſiue ille ſuperior, qui de cauſa co-
gnoſcit, & pręſtat auctoritaté ſit delegatus, ſiue ſit ordinarius.
arg. j. c. proximo. ſm Ber. Innoc. Hoſt. & Io. An. hic. & Hoſt. &
Io. And. j. de præſcr. c. cum olim. Aut quæris vtrū poſsit com-
promitti in ſolū laicum, & tunc Inn. hic. & Io. 16. q. 1. ca. plures
dicunt ꝙ ſic. argu. j. c. proximo. Sed Hoſt. & Io. And. hic. & . ſ.
eo. dilecti. tenent contrariū. & idem tenet Arch. in ca. alleg. plu-
res. & . j. de off. deleg. c. ab arbitris. glo. 1. lib. 6. argu. in eo, quod
legitur, & notatur. ſ. de offi. deleg. cum te. & Io. An. j. de appel.
c. legitima. lib. 6. & hoc tutius eſt: quia inferior non poteſt con-
tra legem ſuperioris. ſ. de maio. & obed. cum inferior. & Epi-
ſcopi tenentur canones ſeruare: vt. ſ. de conſtit. ca. 1. de treu. &
pace capit. 1. Sed iſte canon prohibet in laicum compromitti.
4 Quare &c. Si quæris † vtrum poſsit fieri ſine authoritate ſupe
rioris, tunc dic, quod nō vt hic & plures caſus in quibus in ſpi
ritualibus repellitur laicus, vide per Ioan. Andr. hic. & per Hoſt.
idem not. Io. Andr. in prædicto. c. cum olim. de præſcr. quod in
perſona eccleſię poteſt de iure ipſius eccleſię compromitti per
illud c. cum olim. vbi Papa approbat illud arbitriū. Idem Spec.
hoc titu. §. ſequitur. & ver. ſed nunquid. Abbas.

1 *Arbitrio iniquo non ſtandum.*
2 *Arbitrio approbato ſtandum, idque exequi debet.*
3 *Arbitrium tempore approbari.*
4 *Agere quando ad pœnam liceat.*
5 *Actio efficax quando ex arbitrio data.*
6 *Iuramento arbitrium exequendum firmari. fallit. 7.*
8 *Arbitrium concluſa lite liquida dici poſſe.*
9 *Arbiter qui contumacem puniat.*
10 *Arbitria ſecundum iudicia regulari. & 11.*
12 *Pœna quando in partem commutatur. & 13.*
14 *Arbitrari nemo cogendus.*
15 *Arbitrio ſuſcepto, arbiter cogendus. fallit. 16.*
17 *Compromittendi modi.*
18 *Arbitri iuris cogendi.*
19 *Arbitrium quando tacite, ſuſceptum.*

PEr tuas literas intimaſti. Ad ſup-
pletionē & declarationem glo. quæ incipit. licet procurator. ſi
quæris qn̄ compromittitur in aliquem, tanquam in
arbitrū, vel in arbitratorem, nunquid ſententię, ſeu dicto ipſius
erit ſtandum, ita quod debeat executioni demandari: vt ex ea
vel eo detur actio actori vel exceptio reo. & ſi non ſtetur vtrū
poterit agi ad pœnam vel ad intereſſe, & quid iuris, diſting. eo,
aut lata eſt ſententia arbitralis inter partes, aut non. Si ſic, tunc
1 † aut arbitrium latum quod eſt idem, quod ſententia arbitralis
eſt euidenter iniquum: & tali arbitrio non ſtatur, ſed omnino
retractatur. vt legitur & notatur. ſ. eo. non ſine. Aut nō eſt eui-
2 denter iniquum: † & tunc aut eſt a partibus expreſſe homolo-
gatum. j. expreſſe, & ſponte approbatum, vel ei ſubſcriptū, ita
quod partium conſenſus interuenit, aut non. Si ſic, tunc ſtan-
dum erit ei, & debebit executioni mādari indiſtinctè, ſiue pę-
na fuerit appoſita & ꝓmiſſa, ſiue non. & hæc fuit opinio Mar-
tin. quæ hic approbatur. & opinio Bul. & Iaco. Baldi & ſequa-
cium, quæ fuit contraria hic, reprobatur ſm Hoſt. Abb. & Io.
Andr. hic, vt patet hic in verſi. ſuper quo. & . ſ. eo. ca. cum olim.
& ex eo dabitur actio & exceptio: vt. C. eo. l. ne in arbitris. §. ar-
bitris. & c. §. ſi quis. & l. cum antea. in princ. ibi ſi quidem ſubſcri
pſerint. & c. Vel poteſt dici, quod in eo caſu, ſi pœna ſit ꝓmiſ-
ſa eſt in electione illius, qui nō venit contra compromiſſum,
vtrum mandetur executioni, vel pœnam petat. Sic poteſt in-
telligi. ſ. eo. dilecti. in fin. ſm Hoſt. in ſumma. eo. titu. §. quali-
ter conſtituatur. & hoc innuit Inn. hic ſuper verbo executio-
nem. in principio. Si vero nō eſt expreſſe homologatum tunc
3 aut † eſt tacite homologatum per taciturnitatem x. dierum a
tempore lati arbitrij computandorum: & tunc dic idem, vt in
d. l. cum antea. §. ſin autē. Aut non eſt expreſſe vel tacite a par-
tibus homologatum, ſed ab altera partium infra x. dies eidem
cōtradicitur, & ab eo reclamauit ad arbitrium boni viri, quod
fieri debet infra x. dies, non poſt: vt not. Hoſt. ſ. eo. c. 2. & Spec.
hoc titu. §. fin. verſi. ſed infra quod tempus. & tunc aut compro
miſſum eſt vallatum ſola pœna, aut eſt vallatum ſolo iuramen-
to, vel ſola fidei interpoſitione, aut eſt vallatum pœna & iura-
mento vel fide inſimul, aut non eſt vallatū pœna, vel iuramen-
to, vel fidei interpoſitione, ſed partes ſimpliciter promiſerunt
ſtare ſententię arbitrali. In primo caſu, ſcilicet qn̄ vel vallatum
4 ſola pœna refert, aut pœna promiſſa eſt † certa, & tunc non da-
tur ex eo actio, vel exceptio, ſed ſolum agitur ad pœnam: vt. C.
eo. l. 1. in fin. & hic in. §. ſi vero receptum. verſi. & quidam. & . ſ.
eo. dilecti. in fine. Aut eſt incerta, & tunc perinde eſt ac ſi nulla
pœna eſſet appoſita vel promiſſa ſm Hoſt. hic pro quo. C. man
dati. l. ſalariū. Vnde eo caſu agitur ad intereſſe ſicut ſi nulla pę-
na eſſet promiſſa. Sic intelligunt Hoſt. & alij doctores. ff. eod. l.
non autem intereſt. In ſecundo caſu, ſcilicet, qn̄ compromiſ-
ſum eſt vallatum iuramento, vel etiā fidei interpoſitione (quę
duo adinuicem æquipollēt: vt. ſ. quod metus cauſa. c. ad aures)
tunc aut ipſum arbitriū eſt ęquitate ſubnixum, aut non. Si ſic,
5 † tunc datur actio, & exceptio: & indiſtinctè mandatur execu-
tioni contra illum, qui iuramento ſe potuit obligare. ſic intel-
lige hic in. §. & ſi nulla. ibi quia iuramento. & c. & . ſ. eo. c. non ſi-
ne. in fin. & de fidei interpoſitione patet. ſ. eo. peruenit. & c. cū
tempore ſm Hoſt. hic. Aut nō eſt æquitate ſubnixum & tunc
non datur actio vel exceptio, ſed mādatur executioni. iuxta ea
quæ leguntur & notantur. ſ. eo. non ſine. & . j. de iureiur. Quin-
taualłis. In tertio caſu credo, ꝙ eſt in electione illius, pro quo
latum eſt arbitrium, agere ad pęnā appoſitam. arg. ſ. eo. dilecti.
in fin. vel virtute iuramenti agere, & tendere ad executionem,
& obſeruationem arbitri. j. ſententiæ arbitralis: dummodo ſit
æquitate ſubnixa: vt eſt dictū: vt hic in verſi. quia iurō. & . ſ. eo.
6 non ſine, & c. peruenit. In quarto † caſu ſcilicet, qn̄ non eſt val-
latum pœna nec iuramenti vel fidei interpoſitione, ſed partes
ſimpliciter promiſerunt ſtare ſniæ arbitrali poteſt agi ad inter-
eſſe ex ſtipulatu: vt. ff. eo. l. diem proferre. §. pen. & hic in verſi.
7 ac ſi nulla. Sed hoc † fallit in ſpiritualibus. vbi non agitur ad in-
tereſſe, ſed ſemper valet quod de cōpromiſſarijs fit vt not. Inn.
. ſ. de elec. in cauſis ſuper verbo, cum res. in fi. & . ſ. eo. dilecti. qđ
autem dixi. ſ. ꝙ arbitriū poteſt homologari tacitè per lapſum
x. dierum, quidam legiſta intelligunt fore verum, qn̄ pœna non
eſt appoſita, alias etiam poſt x dies ageretur ad pœnam, & non
ad executionem arbitrij. & hoc tenent Azo in ſum. eo. ti. §. pe.
& Accur. ff. eo. l. 1. & de re iudic. l. a diuo Pio. in princip. & hanc
opinionem approbat Spec. hoc titu. §. fin. ver. cōſueuit. Sed ego
credo contrariū ſaltem de iure canonico, ſcilicet, ꝙ ſiue in com
promiſſo ſit pœna appoſita ſiue non, ꝙ pōt tacitè homologari
per lapſum x. dierum: quia eſt eadē ratio, ergo idem ius vt. ff. ad
l. Aquil. l. illud. & hanc opinionem vr̄ tenere gl. ff. de re iudi. l. ait
prætor. in princ, in gl. quales ſunt delegati. & c. & . ff. eo. ti. l. ſi duo
§. fin. Inn. ſ. eo. dilecti. in gl. pen. verſi. vel potes dicere. & eſt ſa-
tis caſus hic in. §. ſuper quo. & c. iuncto. §. ſeq. & . §. ſi vero rece-
ptum. & c. qui quidē §§. de eodē facto loquuntur. & de iſta ma-
teria no. Hoſt. in ſum. eo. ti. §. qualiter conſtituitur. & G. in Spe.
hoc ti. §. fin. ver. hoc quoq;. Sed ſi quæris, qō arbiter non pro-

ceſſit ad

teſsit ad ſententiam diffinitiuam propter abſentiam partis ci-
tate per ipſum,& non cóparentit : tunc refert ſecundum Iaco.
de Ra.& Ioan.de Manti. Aut eſt lis conteſtata,& liquet de cau
ſa, & tunc aut non eſt concluſum in cauſa imò ante concluſio-
nem altera partium ſe abſentat,& túc,quia per eius abſentiam
contumacem,ſit quòd dies compromiſsi finiatur, pœna com-
mittitur contra ipſum contumacem . Nam nó poteſt ferri per
arbitrum ſententia in abſentia partis,niſi contrarium ſit actum
ſed pœna committitur: vt.ff.eo.l. diem proferre.§. ſi quis liti-
8 gatorum.& ita poteſt intelligi.ff.eo.titu.l.ſi quis rem. † Aut eſt
concluſum in cauſa & poſt concluſioné altera partium per con-
tumaciam ſe abſentat , & tunc poteſt ferri ſententia in eius ab-
ſentia.argu.C.de adult.l.quamuis: vt not.Iaco. de Ra.C.eo.l.2.
Aut non liquet de cauſa,vel lis non eſt conteſt.& tunc aut par-
tes promiſerunt ſtare ſententię arbitri,ſolũmodo: & tunc non
9 cômittitur pęna,† ſed mulctabitur contumax,quia ſi ipſe con-
tumax veniſſet coram arbitro, non potuiſſet ferri ſentẽtia. Et
idem eſſet in iudicio ad cuius ſimilitudinem ſunt recepta arbi-
tria.ff.eo.l.1 & patet.C.de tempo.appel.l.vlti.§.illud. & de iudi.
properandum.& quia qñ partes promittunt ſtare ſententiæ, in
dubio de diffinitiua intelligitur:vt.ff.de re iud.l.quod iuſsit.aut
partes promiſerunt ſtare ſententiæ & præcepto arbitri ſub pę-
na,& tunc pœna cômititur contra cõtumacem: vt.ff.eo.l.non
diſtinguemus.§. de officio. & l. non ex omnibus . Si vero pars
nedum in non veniendo fuit cõtumax, ſed etiã deſiſtit pro-
cedere coram arbitro & ad iudicẽ acceſsit,& rem de qua com-
promiſit in iudicium deducit : & tunc committitur pęna,vt in
d.l.ſi quis rem.ff.eo. Nam aliud eſt non venire,& aliud deſiſte-
re: vt.ff.de iudi.l.deſtitiſſe. Nec obſtat, ſi dicatur, ꝙ etiam ante
litem conteſt.ſi contumax comparuiſſet,potuiſſet contingere,
10 ꝙ ſententia lata fuiſſet, vt quia forte cõfeſſus eſſet,& ſic † ratio
prædicta ceſſat,quia debemus nos referre ad ſolitum modum,
& ordinem iudiciorũ non ad caſum aduentitium. ff. de pecu.l.
eo tempore. Ita diſtinguit Io.de Manti.& Iac. de Ra. C.eo.l.2.
Sed Pet. de Bellaper. ibi dicit, ꝙ quia iura præſumunt, ꝙ quili-
bet debet bonã fidem agnoſcere : vt.ff.de admin.tut.l.quoties.
§.ſicut. Ideo ſm iura præſumendum eſt, ꝙ ſi veniſſet, ꝙ veri-
tatem confeſſus fuiſſet, & hoc potuiſſet eſſe prima die : & ideo
dicit ꝙ pro tali defectu pęna cõmittitur inſolidũ . arg.ff. de iu-
di.l.ſi debitori.& arg.§.præallegati. ſi quis litigãtium. Præter-
11 ea in † iudicijs pro defectu vnius diei pœna cõmittitur inſoli-
dum: vt.ff. ſi quis cau.l.2. Concluditur ergo, ꝙ pro vna contu-
macia cõmittitur pœna, ſm eum . & idem tenet Accur. in aut.
de iudi §.pen.ſuper verbo coeantur.coll.6.dicens, ꝙ ſiue ad ſen
12 tentiam audiendam,ſiue in principio † ſiue in medio corã arbi
tro pars citetur; & non comparcat,pęna cõmittitur,contra ip-
ſam vt ibi.&.ff. eo.l.non ex omnibus. &.ff.ſi quis ius diſt. non
obſtat.l.vna. pec.vero hoc tit.§.differunt.verſ.item arbiter.&
13 non poteſt.& .§.fi.verſ.ſed nunquid incidit. tenet, ꝙ tunc † de-
mum committitur,qñ ſententiæ diffinitiuæ non paretur per l.
alleg.non ex omnibus. & per l.diem proferre.§.ſi quis litigato
rum,cuius opinio regulariter tenetur de facto. Sed opinio.Ac-
cur.& Pe. procedit de iure: præcedens vero diſtinctio Ioan.de
Manti.& Iaco.de Ra. ſatis de rõne & ęquitate ſuſtineri poteſt.
¶ Super glo.ſi. Si quæris, vtrum arbiter vel arbitrator poſsit,&
debeat compelli vt procedat in negotio cõpromiſsi, diſtingue
quia aut quæris de arbitris,ſeu arbitratoribus compromiſſarijs
a partibus ſponte electis,aut de arbitris iuris,qui de neceſsita-
14 te iuris aſſumuntur. Si primo † caſu refert,aut quæris vtrũ poſ-
ſit compelli antequam ipſe in ſe receperit onus cõpromiſsi, &
dic ꝙ non : quia compromittere, vel onus cõpromiſsi in ſe aſ-
ſumere eſt ab initio liberum, ſeu voluntarium , vt probatur.ff.
eod.l.3.§. tametſi in principio . Fallit in tertio electo arbitro in
caſu diſcordię duorum arbitrorum: vt.C.de aduo.diuer.iudi.l.
ſancimus.& no.gl.ff.de arbi.l.item ſi vnus.§.principaliter . Aut
15 † quæris vtrũ poſsit cõpelli poſtquam in ſe recepit onus com-
promiſsi,& tunc aut cõpromiſſum,ſeu arbitrium eſt validum,
& tale ꝙ ex eo poteſt cõpetere actio ad obſeruationem ipſius
arbitrij,vel ad pœnam promiſſam, vel ad intereſſe iuxta ea quę
leguntur,& notantur hic in tex.& in gl.& in diſtinctione pro-
xima pręcedenti,& tunc aut nõ ſuperuenit cauſa ſufficiens ꝓ-
pter quam ſe poſsit exonerare ab onere compromiſsi & ſe ex-
cuſare de vlterius procedendo, & tunc poteſt, & debet cõpel-
li: vt.ff.eo.ti.l.3.§.tametſi neminem.2.reſpõſo.&.§. ait pretor.
&.C.cõmunia de leg.l.ſi duobus.§.ſed & ſi quis.quidem.§.licet
loquatur in arbitro. Idem tñ eſt in arbitratore,ſcilicet,vt com-
pelli poſsit . Nec obſtant. ff. locati & conducti. l. ſi merçes. in
princ.& C.de cõtrahen.empt.& vend.l.fin.ver. ſin autẽ ille,&c.

quia intelligendum eſt , quod ibi dicit voluerit, &c. cum in ſe
compromiſſum non recepit, vel iuſtam cauſam allegat , quare
pronuntiare nequit,alias eſt cogendus, vt no. Spec. hoc tit.§.fi.
16 ver.ſed nunquid. Aut † ſuperuenit cauſa ſufficiens propter quã
potuiſſet exonerare ab onere cõpromiſsi: & tũc nõ debet com
pelli.ff.eo.ti.l.ſed & ſi in ſeruum.§.ſunt & alij. & §.Iulianus vſq;
in finem illius.l.& l.ſe. & l.litigatores. & l.licet autem & l.ſi ali-
qua. & l.item ſi vnus. & l.non diſtinguemus.§. ſacerdotio cum
pluribus alijs & de hoc habes plures caſus per Hoſt. in ſum.eo.
tit.§.in quibus caſibus. Aut cõpromiſſum eſt inualidum & ta-
le ex quo non cõpetit actio ad obſeruationem ipſius arbitrij,
vel ad pęnam,vel ad intereſſe, & tunc non debet compelli pro-
cedere: vt.ff.eo.l.litigatores.§.item Iulianus.cum l.ſequen.& l.
Pomponius. per totum . & l. item ſi vnus.§. Item Pomponius
vnde dicit Spec.hoc tit.§.fi.verſi.ad huius autem articuli quòd
17 † compromiſſum tribus modis concipitur. Primo cum pœnę
interpoſitione: Secundo ſimpliciter quibus caſibus arbiter te-
netur cogitur pronuntiare & agetur, vt ſententię ſtetur,vel in-
tereſſe præſtetur. Fit etiam tertio modo nudo pacto ſine ſtipu
latione,& tunc ſi partes conſenſerint expreſſe,vel tacite ſenten
tiæ : quia tacuerunt per decem dies agetur actione in factũ. ff.
eod.l.penul. & hoc caſu non cogitur arbiter pronuntiare : quia
poſſet eſſe ꝙ non valeret ſententia, ſi partes non conſentirent.
18 Si quæris de ſecundo mẽbro principali,ſcilicet,de arbitris †,iu-
ris qui de neceſsitate iuris aſſumuntur , vt patet in arbitris qui
eliguntur ad cognoſcendũ de cauſa ſuſpicionis propoſitę con-
tra delegatum,de quibus.j.de off.deleg. c.ab arbitris.lib.6. dic,
quòd tales compelli poſſunt ſicut & delegati . Nam habent iu-
riſdictionem delegatam. vt not.Hoſt. in ſumma de off.deleg.§.
quis ſit effectus: vt.j.de appel.ca.legitima.lib.6. & G.j.de offi.
deleg.cap.iudex. & cap.ab arbitris. lib.6. Et nota, quòd arbiter
19 † videtur in ſe ſuſcepiſſe compromiſſum eo ipſo,quòd pręſens
patitur in ſe compromitti. argum.ff. mandati.l. ſi remuneran-
di.§.ſi paſſus. & l.qui patitur. & l.ſequen. Si vero abſens eſt,ni-
ſi ſtatim cum agnouit contradicat , ſuſcepiſſe videtur, vt.ff. ad
Macedo.l.ſi filiusfa. abſente.j.de ſpon. ad id quod vt not. Spec.
hoc titu.§. fin. ver. ſed nunquid .

1 *Compromiſſi vallandi formæ.*

EXpoſita nobis Feldren. No-
ta ꝙ
1 quinq; modis poteſt vallari † compromiſſum .
Vno modo vallat obſidis datione, vt hic . Alio
modo iuramento, vt.ſ.eo. cap.2. & cap. perue-
nit. Item pœnæ promiſsione, vt.ſ.eod. dilecti.
&.C.eod.l.1.& l.pen. Item nudo pacto,vel nuda conuentione:
vt ſupra eodem per tuas. Item pignorum datione : vt.ff.eo.l.li-
tigatores ſecundum Hoſt. & Ioan. Andr.

1 *Arbitri diſcordes non niſi certum tertium eligant. & 2.*
3 *Arbitrum tertium qui nominent .*

INnotuit nobis G.laico. Si quæris
qñ com-
promiſſum eſt in duos arbitros,qui poſtea diſcordãt
in ſententia proferenda , nunquid poterunt eligere
tertium qui eos concordet , & vna cum eis arbitretur , diſtin-
1 gue aut quęris † nunquid ipſi arbitri poſsint eligere tertium ex
poteſtate ſibi data a partibus . & nunquid hæc poteſtas poſsit
eis dari a partibus . Et tunc aut quæris nunquid poſsit ſibi da-
ri poteſtas eligendi tertium incertum,& dic quòd non, vt hic.
&.ff.eo.l.item ſi vnus §.ſi in duos. Aut tertium certum,& no-
minatum & dic quòd ſic, vt ibi in 2.reſpõſo. Aut quæris nun-
2 quid poſsint † hoc facere ſcilicet eligere tertiũ authoritate iu-
ris,& dic quòd ſic. vt in l.allegata. item ſi vnus.§.principaliter .
Et eſt ratio , quia ius non potuit nominare certum in qualibet
cauſa.argu.ff. de præſcriptis verbis.l.4.§. ius commune ratione
huius impotentiæ excuſatur : vt.ff.de regu. iuris.l.impoſsibi-
3 lium. Partes † vero poſſunt tertium ab initio nominare,& qui-
libet poteſt de eo , quod ſibi magis expedit , explorare , vt. C.
mandati. l. in re mandata. & ideo ſibi imputent , ſi non faciant
ſecundum Hoſt.qui ponit iſtam diſtinctionem excepto ſecun
do membro.& Ioan. Andr. poſt eum. Hæc vera in arbitris. In
arbitratores autem , ſeu amicabiles compoſitores poteſt tali-
ter compromitti , quòd aſſumant etiam incertum in caſu di-
ſcordiæ, vt legitur & notatur.j.c.proximo.

1 *Tertium eligendi non duobus , ſed vni a partibus concedi.*
2 *Eligendi tertium ius a quo conceſſibile.*

Vm a nobis petitur & infra. Super
glo.fi. Goſ. hic approbat vltimam ſolutionem gl. di-
1 cens, quod † licet per cõpromittentes non poſsit da-
ri poteſtas duobus arbitris propter timorem diſſentionis eli-
gendi tertium arbitrum in caſu diſcordię. vt. ſ. eo. proximo. &
ff. eo. l. ſi vnus. §. ſi in duos. vni tamen poteſt, quia vt ait poeta.
Conueniet nulli, qui ſecum diſsidet ipſe. ſecundum Goffr.
Sed hoc non placet. Hoſti. quia adhuc poſſet reus conquęri de
iniquitate & ſuſpitione vt innuitur. ff. eo. l. nõ diſtinguemus. §.
quæſitum eſt. & l. diem. §. ſtari. & ideo dicit Hoſt. & Ioan. And.
poſt eum, ꝙ hæc poteſtas poteſt dari ordinario, vt hic. non tñ
2 delegatis, vel arbitris, vt in contrarijs. Et eſt ratio, quia † ordi-
narius hanc poteſtatem habet a iure: & ſi ei non detur a parti-
bus, vt. ff. eo. l. item ſi vnus. §. principaliter. Vnde de nouo ſibi
datur, ſed datum a lege approbatur. arg. ff. de noua. l. 2. Lelatus
autem, de quo loquitur illud c. ordinarius eſt. vt legitur, & no-
tatur. ſ. de off. leg. cap. 1. & fin. Secus in delegatis, & arbitris qui
ſtricti iuris cenſentur. vt. ſ. de offic. delega. cum P. & G. &. ſ. eo.
cum dilectus. maxime, cum quaſi ſemper plures ſunt. ideo ti-
metur de diſſentione: ſecus in ordinario, qui quaſi ſemper eſt
vnus & ſolus, ſecundum Hoſt. Sed iſta opinio non videtur bo-
na: quia illa poteſtas quæ competit de iure cõmuni ordinario,
de qua in. §. illo, principaliter: competit ſolũ in caſu diſcordiæ
arbitrorum & alias non, quod non eſt in caſu huius. c. Item po-
teſtas illa competens ordinario eſt talis, quod ipſemet nõ poſsit
in caſu diſcordiæ eligere tertium arbitrum, ſed poſsit in eo ca
ſu compellere arbitros ad eligendum tertium: & tñ in iſto ca-
pitulo ille ordinarius eligebat illos duos mediatores, & non in
caſu diſcordię. Et ideo ſolutiones glo. & Goff. ſatis placent.

1 *Laudum etiam compromittentibus mortuis ad hæredes tranſire.*
2 *Compromiſſum ante latum laudum ad hæredes non niſi ex pacto tranſire.*
3 *Compromiſſarij quando, an non, ius ſuũ tranſmittant ad hæredes.*
4. *Compromiſſum morte ciuili ſolui.*

Ompromiſſum: ¶Si quęris vtrũ compromiſſum ſoluatꝗ per
mortem alterius cõpromittentium, vel alterius arbi
trorum, vel vtrum tranſeat, & extendatur in cõpro-
mittentium vel arbitrorum hæredes, diſtingue aut quæris de
promittentibus, vel hæredibus eorum: aut de arbitris ſeu ar-
bitratoribus, vel hæredibus eorum. Si de compromittentibus
1 tunc aut ſententia arbitralis † eſt iam lata ante mortem com-
promittentiũ, vel alterius eorundem, & tunc tranſit, & exten-
ditur ad hæredes, & quo ad emolumentũ, & quo ad damnum
proueniens ex ipſa ſñia arbitrali vt. ff. eo. l. quãuis. & arg. eo. tit.
l. diem proferre. §. 1. 2. reſponſo. & hoc no. Spec. eo. tit. §. finitur.
ver. ſi vero poſt ſñiam, &c. Aut nõ eſt lata ante mortem cõpro-
mittentium, vel alterius eorundem, & tunc refert. Aut eſt actũ
2 ſeu † cautum in cõpromiſſo, ꝙ extendatur ad hæredes cõpro-
mittẽtium aut non. Si ſic tunc aut eſt actũ & cautum ꝙ tran-
ſeat in hæredes ſeu heredẽ alterius compromittentiũ aut non.
Si ſic, tunc aut eſt cautũ, ꝙ tranſeat in hęredes, ſeu in hæredem
alterius cõpromittentium tñ, tunc nihilominus per mortem
alterius cõpromittentium extinguitur, nec tranſit ad hæredes,
quo ad hoc, vt in cõpromiſſo vlterius ꝓcedatur, vt ꝓbatur. ff.
eo. ti. l. diem ꝓferre. §. j. & l. ſed interpellatur. §. ſi ab altera parte.
& hoc notat hic gl. Aut eſt actum ꝙ tranſeat ſeu extẽdatur ad
hæredes vtriuſq; cõpromittentium hinc inde: tunc tranſit, &
extenditur ad eos vt hic a cõtrario ſenſu, & in d. l. ſed interpella
tur. §. ſi ab altera parte. Et dic, ꝙ extẽditur ad hæredes nedum
primos, vel ſecũdos, ſed etiã in infinitũ. arg. C. de leg. l. in anna-
libus. nam hæres hæredis hæres eſt teſtatoris. C. de hære. inſti.
l. fin. & hoc tenet Spec. hoc tit. §. finitur. in princ. Si vero nõ eſt
actum, ſeu cautum ꝙ tranſeat vel extendatur ad cõpromitten-
tium hæredes, tunc refert, aut quęris, vtrũ tranſeat vel extenda
tur ad hæredes cõpromittentiũ quantũ ad hoc vt arbiter, vel ar
bitrator vnus, vel plures electi vlterius in negotio cõpromiſsi
ꝓcedat ſeu ꝓcedant, & dico ꝙ non, vt hic & in d. l. diem ꝓfer
re. §. 1. & l. ſed interpellatur. §. 1. Aut & quantũ ad hoc vt acta &
ꝓceſſus facti pro defuncto, ſeu contra defunctũ corã arbitris,
ſeu arbitratoribus valeant pro hærede, & cõtra hæredẽ poſtea
corã ordinario, vt ex illis actis pro hæredibus & cõtra hæredes
coram ordinario ꝓcedatur & dico ꝙ ſic vt ꝓbatur. C. eo. l. pe.
ꝟ. de teſti. præſentata & hoc not. Pe. de Samp. & Abb. hic. idem
Spe. hoc ti. §. differt ver. quid ſi ſit ꝯtra defectũ, &c. Si quęris de
arbitris, ſeu arbitratoribus, vel hæredibus eorũ. tunc refert aut
3 competit alicui ius arbitrãdi iure ſuo, aut iure alieno. † Si iure
ſuo, tũc ſi decedat, trãſmittit ius arbitrãdi ad hęredem: vt. ff. de
opti. le. l. illud. & de verb. obl. l. ſi ſtipulatus fuerim illud. in prin.
Si iure alieno cõpetit ſibi, ꝓut eſt in arbitris cõpromiſſarijs ele
ctis a partibus, de quibus loquit hic, tunc aut eſt actum, ſeu cau
tum, qđ tranſeat ad hęredes eorũ, & tunc tranſit, argumẽto hu
ius c. & hoc videtur tenere Spe. hoc ti. §. excipitur. verſi. quid ſi
actum eſt &c. Aut non eſt actum, ſeu cautũ & tunc non tran-
ſit ad hæredes eorum, imò per mortem vnius arbitrorum ſeu
arbitratorum finitur compromiſſum, vt. ſ. de offi. deleg. c. vno
delegatorum. Et quid iuris in executoribus teſtamentorum,
vide. j. de teſta. c. fin. lib. 6. Item nota, quòd morte etiam ciuili
4 compromittentis, puta † deportatione ſoluitur cõpromiſſum
cum per id adempta ſint bona. C. de pęnis. l. deportatorũ. Idem
ſi bonis ceſsit. ff. eo. l. item ſi vnus. j. reſponſo. ſecundum Ioan.
Andr. hic. & Spec. hoc tit. §. finitur. vbi habes multos alios ca-
ſus. Et quid ſi moritur prælatus, qui de rebus eccleſię compro-
miſit? vide in dicto. §. finitur. ver. quid ſi prælatus.

HENRICI BOICH

Iuriſconſulti clariſsimi,

DISTINCTIONES IN LIBRO II. DECRETALIVM.

De iudicijs. Rubrica.

1 *Forum, cœpto iudicio, indeclinabile.*
2 *Iudex non ſuus li. non conteſt. declinari poteſt.*
3 *Iudex conuentus indeclinabilis.*
4 *Excommunicatus impęnitens non abſoluendus.*
5 *Excommunicatus cauens quando abſolui debeat.*
6 *Abſoluendus ante ſatisfactionem pauper.*
7 *Excommunicatus delicto in Deum, ante omnia abſoluendus.*
8 *Abſoluendus proximo, prius ſatisfaciat. Extendit. 9.*
10 *Abſoluendum in dubio ante ſatisfactionem.*
11 *Contumax an ante ſatisfactionem abſoluendus. & 12.*
13 *Abſolutio quando differenda.*
14 *Fornicationum genera quidque pariant. & 15.*
16 *Abſolutionis contra formam iuris & hominis diſcrimen.*
17 *Citatus ad ſuum iudicem ſiſtat. fallit. 18.*
19 *Citatus ad non ſuum iudicem non veniat.*
20 *Citatus ſortitus forum non expreſſa cauſa ne ſiſtat: alias contra. 21.*
22 *Exemptus notorie ne ſiſtat.*
23 *Compareat ſubditus priuilegium allegaturus.*
24 *Subdito non ſiſtente contra eum, rectè procedit. fallit. 25.*
26 *Proceſſus errantis iudicis quando, an non, reuocabilis. 27. & 28.*

E Quouuldeo. ¶Super gloſ. 2. ſed nonne. in fi.
¶Si quæras, nonne ille qui conſenſerit liti-
gare corã aliquo iudice, poſsit poſtea iuriſdi
1 ctionẽ ipſius declinare? diſtingue: † aut quę-
ris nunqd poſsit eã declinare poſt litis con-
teſta. & dic quòd non, vt. ff. de iuriſdi. omn.
iudic. l. ſi conuenerit, a cõtrario ſenſu. Aut nunquid poſsit eam
2 declinare ante litis conteſt. Et tunc † aut agitur de iuriſdictio-
ne danda, vt quia cõſenſit in talem iudicem, ſeu litigare coram
iudice qui non erat alias iudex ſuus & tunc poteſt: vt in d. l. ſi
conuenerit. Et in hoc concor. Ioan. Hugo. & Bart. Brixien. in
quæſt. venereali, quæ incipit: quidam cõſenſit in iudicem. Aut
3 † agitur de iuriſdictione nõ declinanda, vt quia aliquis conſen-
ſit in talem & litigare coram tali, qui erat alias iudex ſuus, de-
clinabilis tamen: & tunc poſtquàm in eum conſenſerit nõ po-
teſt eum declinare: verbi gratia, ſcholaris laicus habet reſpon-
dere vel ſub magiſtro ſuo ſiue clerico ſiue laico vel ſub iudice
vel poteſtate loci vel ſub epiſcopo ſub quo maluerit: vt in ꝓę-
mio Digeſtorum. §. & hæc omnia. & §. ſeq. & C. ne fi. pro pa. in
auth. habita. Pone, quòd conſenſit in vnum ex his: dico quod
non poterit

non poterit eum decętero declinare. arg.ff. de eo quod cer. lo.
l.3.§.1.C.de iudi.l.2.§.pen.de leg.1.l.ſerui electione. & l.ſi plu-
ribus.in fi.& 32.q.5.horrendus.8.q.2.dilectiſsimi.& ita loqui-
tur iſtud c.nam cum hic eſſet cauſa criminalis ꝑpoſita contra.
Quonuldeum epm: ipſe poterat, vel Papam, vel ſynodum eli-
gere. Vnde ex quo conſenſit litigare coram ſynodo nõ poteſt
amplius ipſam declinare.& concor.j.eo.§.dilecti. Sic no. Spe.ti.
de reo.§.1.verſi.ſed pone,ꝙ ſcholaris.de compe.iudi.aditi.§.1.
verſ.ſed nunquid põt declinare. vbi ſunt.16.quæſtiones de iſta
materia. Idem Goff. Phil.Vin.Abb. & Io.An. hic. Idem Inn.ṡ.
de off.deleg.ſignificantibus. ¶ In glo.vlt.5. tu dic illam legem
loqui &c. & Hoſt.poſt eam.& Abb. & Io.And.j.tit.1.c. ſi dili-
genti. in fi. Et hæc vera, qñ eſt talis iudex in quem cõſentiens
poteſt conſentire alias ſecus,vt dicitur.ṡ.de off. deleg.P. & G.
& j.eo.c.decernimus.& c. at ſi cler. ¶ In glo.fi.Si quæras vtrũ
excõmunicatus teneatur, & debeat primo ſatisfacere antequã
4 abſoluatur,diſtingue:quia † aut ille excõicatus nondũ eſt pœni-
tens: & tunc non debet abſolui : licet pecuniam quantuncunq;
ſoluere ſit paratus: vt 24.q.2.legatur.ṡ.de off.ordi.ſignificauit.
& de conſtit. ex literis, a contrario ſenſu. Aut eſt pœnitens: &
5 tunc aliquis eſt † excõicatus pro tali re cuius exercitiũ eſt ex-
cõmunicato interdictũ qualia ſunt oĩa ſpiritualia:& tunc ſem-
per ſufficit ſi præſtet cautionem, & ſtatim eſt abſoluendus an-
tequam ſatisfaciat. ¶ Quid enim,ſi aliquis eſt excõicatus:quia
non vult ad ordines promoueri? de quo dic,vt not.ṡ.de æta.&
quali.c.quæris.& j.de cle.nõ reſi.ex tuę. Nunquid dices, quod
excõicatione durante, vel ante abſolutionẽ debeat ad ordines
promoueri,abſit: & pro hoc multum bene facit.j. de conuer.
coniug.ex publico.&.ff.de condi.inſti.l. mulier.§.1. & hic not.
Abb.j.de præb.c.pro illorum.glo.pen.& Hoſt.& Abb. & Ioan.
Andr.ibi poſt eum. & G.& Io.An.j. de ſnĩa excõicationis. ſo-
let.§.in prima. ſuper verbo emenda. lib.6. Aut aliquis excõica-
6 tus † pro tali re cuius exercitium nõ eſt excõicato interdictũ:
& tunc refert,aut eſt pauper,& non ſoluẽdo, & tunc debet ab-
ſolui antequam ſatisfaciat : iuxta ea quæ leguntur & notãtur.j.
de ſolu.Odoardus. Aut eſt ſoluendo & tunc aut eſt excõicatus
a canone : aut ab homine. Si a canone tunc aut crimen aut deli
ctum propter quod eſt excõmunicatus cõcernit principaliter
& immediate Deum. aut concernit principaliter & immedia-
te proximum.aut concernit principaliter & immediate eccle-
7 ſiam. Si Deum, † tunc debet prius abſolui, quam ſatisfaciat vt
patet in hæretico,cuius crimen concernit principaliter Deum
vt.j.de hære.excõicamus.1.& 2.& c.ad abolendam.in princ.&
pro hoc facit glo.Inno.ṡ.de tempori.ordin. ex tenore. Si vero
8 concernat † principaliter,& immediate proximum,tunc debet
prius ſatisfacere quam abſoluatur: vt.j.de ſnĩa excõicationis ex
noſcitur.& c. parochianos.de rap.c.1.de vſur. cum tu.23.q.vlt.
9 peſsimam. Si cõcernat † principaliter & immediate eccleſiam
tunc ſimiliter debet prius ſatisfacere quam abſoluatur : vt.j.de
ſnĩa excommunicationi. cum deſideres.§.fin.& c.conqueſti.&
hoc not.Ioan.2.q.7.accuſatio.glo.pen.dicens,quod videtur ſpe
ciale in eo,qui offendit eccleſiam,vt prius ſatisfaciat quam ab-
ſoluatur: vt ibi. Si eſt excõicatus ab homine,tunc diſtingue,vt
prius: quia aut crimen vel delictũ ſeu contumacia pro quo,ſeu
pro qua eſt excõicatus concernit principaliter, & immediatè
Deum, & tunc dic idem quod dictũ eſt qñ eſt excõmunicatus
a canone. ſcilicet ꝙ debet abſolui ante quam ſatisfaciat vt.ṡ.de
his quæ vi me.ve cauſa fi.c.1.vbi de hoc per Io.An.& j.de ſen-
tentia excõicatio. per tuas.in fi.vbi idem not.ad idem.j.de eo,
qui dux. in ma.ſignificaſti. Aut concernit principaliter & im-
mediatè eccleſiam & tunc dic idem, ac ſi eſſet excõicatus pro
delicto ſeu contumacia cõcernente principaliter & immedia-
tè hominem,& ſtatim ſequitur:vt.j.tit.1.c.2.& c.conqueſtus.
in fin. vbi de hoc not. Hoſt.& Ioan.Andr. Aut concernit prin-
cipaliter & immediatè hominem & tũc refert, quia aut eſt ex-
communicatus pro offenſa, aut pro contumacia. Si pro offen-
ſa, tunc aut pro offenſa manifeſta & tunc debet prius ſatisface-
10 re quam abſoluatur. Aut pro offenſa dubia, † & tunc nõ opor-
tet quod primo ſatisfaciat, ſed ante oĩa debet abſolui, præſtita
cautione de parendo mandatis eccleſiæ,vt.j.de verb.ſignifi.ex
parte.1.§.& in ſecundo. vſq; in fin. & de ſententia excõmuni-
catio. ad hæc. & c.ea noſcitur. vbi de hoc per Ber. & Hoſt. &
de appel. peruenit. in glo.fin.& per Hoſt. & Ioan.Andr. in d.c.
per tuas. in fin.ad idem.17.q.4. de presbyterorum. vbi de hoc
11 per Ioan. Aut eſt excommunicatus † pro cõtumacia, tunc pro
contumacia dubia ſeu præſumpta, vt quia abſens non malitio-
ſe citatus ad domum non inuenitur, vel eſt infirmus, & venire
non poteſt, & tunc primo & antequam ſatisfaciat de expenſis
debet abſolui,prius tamen præſtita cautione de ſtando iuri, vt
in d.c.1.ex parte.§.in primo. & j. de ſententia excõmunicatio-
nis, cap. venerabilibus.§. idem eſt etiam 1.reſponſo.lib.6. Aut
12 pro † contumacia notoria, ſeu manifeſta : vt quia citatus dicit
expreſſe,quod nõ veniet ad iudicium, vel quia ſe malitioſe oc-
cultat vel illicẽtiat᷒ recedit de iudicio vt hic, ve l impedit quo-
minus citatio ad eum perueniat,iuxta ea quæ leg. & no.j.vt li-
te non conte.cap.qm̃ frequenter.§.porro.& tunc prius,& ante
omnia debet ſatisfacere de expenſis occaſione huius cõtuma-
ciæ factis,vt eſt caſus in d.cap. venerabilibus.§. idem eſt etiam
verſi.ſecus autem. quia quo ad expenſas poteſt dici iſta contu-
macia manifeſta offenſa, vt ibi. & hoc tenent Bert. & Hoſt.j.
de ſymo.ad aures. Idem tenet Hoſt.hic &.ṡ.de off. deleg.quæ-
renti.& in d.c. ex parte.j. & Inn. ibi ſuper verbo cautio.& G.j.
de off.deleg. cap.fin. ſuper verbo expenſis. lib.6. vbi de hoc.&
Pet.& Abb.& Ioan.Andr.in d.cap.qm̃. in fin.& vide quod ipſe
Hoſt.no.j.de appel.qua fronte. & de hac materia vide in Spec.
tit.de contu.§.nunc dicamus.verſ.ſed nunquid excõicatus. Sic
13 ergo in offenſa notoria hominum,vel eccleſię irrogata † diffe-
renda eſt abſolutio,donec præmittatur ſatisfactio: vt.j.de reſti.
ſpolia. Piſanis.ſecus in offenſa notoria Deo irrogata:quia tunc
abſoluitur: quamuis non præmittatur ſatisfactio: ſed tñ poſtea
debet agere pœnitentiam de cõmiſſo. ſic.j. de ſenten. excom.
per tuas. in fin. & de eo qui duæ. in ma.quam pol. per adult. ſi-
gnificanti. in fin.&.ṡ.quod me.cau.ca.1. Et eſt ratio quia Deus
facilius remittit iniuriam,quam homo.& ideo eccleſia trium-
phans nulli claudit gremium ſuum: vt.C.de ſumma trin. & fi-
de catho. epiſtola, inter claras. &.j.de hæreti.c.ſuper eo. lib.6.
vt hoc no.Hoſt.in ſum.tri.vt lite non conteſt.§.1.in fin.ſub.§.
cum autem hę duæ, &c. Et clarius hoc not.Hoſt.j.de conuer.
coniug.ca.vlti.aſsignando rationem quare in ſornicatione car-
nali non compellitur maritus recipere vxorem emendatã. ſed
14 in ſpirituali compellitur vt ibi legi. & no. Ratio † eſt ſm̃ eum
quia in ſpirituali ſornicatione infert iniuria principaliter Deo
qui de facili remittit iniuriã.arg.in aut.vt nõ lux.con.na.in prin.
col.6.vbi dr̃ quod delinquentes qui corriguntur ſuſcipit deus.
15 ¶ In carnali † vero fit principaliter iniuria homini, ſcilicet ma
rito vnde & talis lectũ viri dicitur maculare : & vxorem adeo
coinquinat,vt iam nõ ſit viro licita,ſed adultera.32.q.1.in con-
iugio. homo autem non ita de facili remittit illatam ſibi iniu-
riam ſicut Deus : & multominus maritus, qui de talibus indi-
gnatur.vt 32.q.6.indignatur.&.ff.de adult.l.ſi vxor.ſm̃ eũ ibi.
¶ Eſt & alia ratio ; quia pro quolibet peccato mortali datur re
gulariter pœnitentia ſeptem annorum : & hæc ſatisfactio de-
bet fieri de peccato.6.q.1.quicunq;.& 32.q.1.c.vlt. vnde peri-
culum eſſet, & nulli vtile, quod tandiu remaneret excõicatus.
vt not.Hoſt.in ſumma de ſent.excom.§. & qualem hæc abſolu
16 tio ſub.§.ſm̃.vbi de hoc per eum. ¶ Et nota † quòd abſolutio
præſtita ſiue ab excõicatione lata pro offenſa, ſiue ab excõica-
tione lata pro contumacia cõtra formam illius. c.ex parte.j. de
verb.ſig.bene tenet. Sed vbi ab homine certa forma datur,non
valet,quod agitur.vt.j.de reſti.ſpol.piſanis.vbi hoc not.Gof.&
Abb.hic.& Spec.tit.de cõtu.§.nunc dicamus.ver.ſed pone ex-
cõmunicatus.& Archi.24.q.3. comperimus. Glo.fin.vbi vide
de hoc etiam dici.ṡ.de off. delega. cum contingat.diſt.vltima.
¶ Hic habes ꝙ vocatus ad iudicium venire tenetur & debet.
Circa quod diſtingue,:quia aut certum eſt illum qui te vocauit
judicem tuum eſſe, aut certum eſt eum non eſſe iudicẽ tuum:
17 aut eſt dubium. In primo caſu teneris † venire, & cõparere, vt
hic.&.ṡ.de in integ.reſtit. tum ex literis.j. de dolo & contu.c.
cum dilecti.& per totum.ff.de iuriſd.om. iud.l.pen. de iudi.l.ſi
quis poſtea &.ff.ſi quis ius di. non ob.l.vna. & ff.quis or. in bo.
18 poſ.ſer.l.2.§.ſi præſens. Sed fallit † vbi tali loco vel tali die voca
retur,quo non teneretur venire.vt ff.ſi quis in ius vo.non ierit
l.2.in fi.&.ff.de arbi.l.ſi cum dies.§.arbitet.& §.vlt. & j.de re-
ſcrip.c.ſtatutum.§.in nullo.lib.6.& hoc tenet Io.An. ibi ſuper
verbo citet partes.& idem ſi alias eſſet euidens ꝙ citatio nõ va
leret quod dic vt.j.de accu.c.veniens.in glo. fi.per Ber.& Inn.
Idem dicendũ,ſi euidẽs eſſet iudicem eſſe inimicum. vt 3.q.5.
quia ſuſpecti.& extra de re iudi. paſtoralis.§. notoriũ. & §.ſeq.
in cle.de quo vide ibi per omnes. & per Arch.2.q.6.c. quoties
epiſcopi. Vel ſi ille qui citatur eſt ſpoliatus.vt 3.q.2. ſi epiſco-
pus. vbi de hoc plene per Io.& Arch.& per Roſ.alias Gof.be-
neuenta.in libello iuris ciuilis.rubrica ſi quis in ius vo.nõ ierit.
in princ. In ſecundo caſu refert: aut certum eſt te non eſſe nec
poſſe eſſe de iuriſdictione iudicis vocantis,nec ipſo iure nec in
19 effectu quo ad id,de & ſuper quo citatoriũ emanauit † vt ꝗa tu
es clericus notorie gaudens priuilegio clericali & vocatis coꝛã

iudice ſeculari ſuper actione vel facto perſonali, & tunc nõ te-
neris venire: & ſi non veneris non poteſt propter hoc mulcta-
ri: imò debet reuocari de facto, quod de facto fecerit quã cito
nouerit te clericum eſſe. & ita no. Spec. tit. de citatio. §. 1. verſ.
ſed pone ꝙ iudex ſecularis. & §. pen. in fi. 15. q. 4. placita. gl. fi. &
Ber. & in no. in d. c. veniens. glo. fi. j. de accu. & Hoſt. in ſum. eo.
tit. §. quæ ſint neceſſaria. circa fi. ver. ꝙ autem dici. & pro hoc fa
cit. ff. de iuriſd. om. iud. l. fi. ff. ſi quis ius di. nõ ob. l. vna. j. de con
ſti. c. 2. in fi. lib. 6. & j. eo. c. proxi. & c. ſeq. & c. at ſi clerici. & c. cũ
non ab hoĩe. & quod no. Accur. C. vbi de cri. agi opor. l. 1. gl. pe.
in fi. j. ti. proxi. ſi diligenti. & j. de foro cõpe. c. ſeculares. lib. 6. &
idem no. Io. 11. q. 1. nullus epiſcopus. & 23. q. 8. cõuenior. ſuper
verbo congrueret. licet Arch. contrariũ tenere videatur ea. cau.
& q. c. clericum. gl. 2. cuius dictũ credo verum in caſu dubij, vt
no. Io. in c. alleg. conuenior. & vt iam alias. j. dicam. Aut certum
20 eſt † te non eſſe de iuriſdictione vocãtis de iure cõi ſed eſſe poſ-
ſe rõne contractus, vel quaſi delicti vel quaſi vel ratione iuriſ-
dictionis prorogatæ: vt. j. tit. 1. poſtulaſti. & eo. tit. Romana. §.
contrahentes. li. 6. Et tunc aut iudex in citatorio nullã cauſam
exprimit vel aſsignat, quare habeat ſuper te iuriſdictionem &
tunc nõ teneris venire, nec cõparere: vt. ff. ſi quis cau. l. ſi ſeruus.
in prin. & l. quoties ſeruus. in prin. ff. de in ius vo. l. 2. C. ne de ſta.
defun. l. pen. ad idem fa. j. de pę. & remiſ. Romana. li. 6. & quod
21 no. Hoſt. Inn. & G. & Io. An. ibi ſuper verbo citandi. Aut † iu-
dex in citatorio exprimit, vel aſsignat cauſam: quę ſi vera eſſet,
deberes corã eo rñdere, vt quia dicit, ꝙ in iuriſdictione illius,
contraxiſti, vel deliquiſti, vel quia agitur de re, quã ibi habes, &
tunc ſi ſis alias legitime citatus venire, & cõparere teneris: vt
. j. de foro cõpe. c. Romana. §. cõtrahentes. li. 6. alias poterit con
tra te procedere cũ iudicis ſit cognoſcere an ſua ſit iuriſdictio.
vt in l. ſi quis ex aliena. ita intellige quod not. B. s. de reſcrip. ſu-
per literis. & in not. de dila. c. præterea. ¶ In gl. hic habes ver. ſi
autem in citatorio. & ver. ſed ſi poſtquã veniſſet. Aut certũ eſt
te eſſe de iuriſdictione ipſius iudicis vocantis de iure cõi, & te
eſſe exemptũ a iuriſdictione ipſius de iure ſpeciali: puta exem-
ptionis, vel priuilegij: de qua exẽptione, ſeu de quo priuilegio
22 notorie cõſtat: & tunc † nõ teneris cõparere, & ſi, te non com-
parente procedat cõtra te tanquam cõtra contumacem ad ex-
cõicationem vel alias proceſſus, vel excõicatio nõ valebit, arg.
j. eo. ti. at ſi clerici. ver. ſicut. & j. de appel. ſi duobus. & de relig.
do. c. cum dilectus, vt no. Io. An. & Gen. extra de exceſ. prę la. c.
vnico. in cle. & ad hoc concor. quod no. Inno. dicens, ꝙ exem-
ptus notorie, citatus nõ tenetur cõparere. j. de cenſi. venerabi-
li. ad fi. ver. Sed cõtra. ff. &c. & j. de verb. ſign. c. ex parte. j. In gl.
ſed dices. in fi. & quod no. Hoſt. s. de reſcri. cũ ordinem. in fi. &
Ber. j. de accu. veniens. in fin. & Io. 3. q. 2. ſi eps, quod verum eſt
etiam ſi iudex ignoraret te exemptũ: vt no. Spec. tit. de cita. §. 1.
in ver. alleg. ſed pone ꝙ iudex ſecularis. ver. idem eſt ſi ordina-
rius. & in. §. iam de citatione. verſi. fi. Aut cõſtat, & eſt certũ te
eſſe de iuriſdictione iudicis vocãtis de iure cõi, & ipſo iure, ſed
non in effectu obſtãte exceptione declinatoria fori, vt patet in
laico ſcholari, qui habet tres iudices, & in cui' electione eſt co-
ram quo eorũ velit conueniri, & ita notoriũ eſt quod habet pri
uilegium declinãdi forũ. Et tunc dicunt quidam ꝙ nullo mo-
do teneris cõparere: ſic intelligunt. ff. de iudi. l. 2. §. & ſi dubiteꝛ.
23 &. ff. de leg. legato. Tu dic † ꝙ teneris venire allegaturus priui-
legium tuum: alias pcederetur ɔtra te tanquã contra cõtuma-
cem. arg. ff. ſi quis in ius vo. non ierit. l. 2. in fi. & de excu. tuto. l.
ſcite oportet. §. pe. C. de app. l. ciues & incolæ. & hoc tenet Spe.
in verſi. alleg. ſed pone ꝙ iudex ſecularis. In tertio caſu. ſcilicet,
24 qñ eſt dubium, vtrum † ſit iudex tuus vel non: dic idem, quod
in primo caſu, qñ eſt certum te eſſe de iuriſdictione. ſ. quòd te-
neris venire, & cõparere: dummodo ad locũ, & ad diem com-
petentes, & alias legitimè ſis citatus. alias ſi nõ cõparueris pote
rit procedere cõtra te ſicut contra cõtumacem ad mulctam, &
ad excõicationem, & condemnationẽ expenſarum: vt. ff. ſi quis
in ius vo. non ierit. l. 2. & de iudi. l. ſi quis ex aliena. ad munic. de
iure. ff. ſi quis ius di. non obtempe. l. vnica. de vent. inſpi. l. 1. §.
cogenda. j. de appel. ſi duobus. & ita loquitur d. gl. Ber. in d. c. ſu
per literis. Glo. antepen. de reſcrip. & hoc no. Inno. & Hoſt. in
exempto de cuius exemptione eſt dubium in d. ca. ex parte. in
Glo. ſed dices in fi. licet Spec. in hoc contra. in d. verſi. ſed pone
quòd iudex. verſi. idẽ eſt. & male. Fallit in illo, qui citat, vel pro-
25 cedit, vt delegatus, † & nullã delegationem habet: & forte fal-
ſum tenorem reſcripti tranſmiſit, quia tunc licet caute agat ci
tatus comparendo, tñ licet non compareat, non valet proceſſus
cõtra non cõparentem iuriſdictionis defectu vt no. in d. c. prę-
terea. Glo. hic habes. verſic. ſed ſi nulla delegatio, & Hoſt. poſt
eum: & iura hæc probant, ꝙ quãdocunq; iudex errans in facto
errore pbabili dicit, & profert ſniam contra aliquem credens
ſe iudicem valet ſnia, ſecus ſi in iure erret. s. de offi. deleg. cum
ſuper abbatia. j. de cõceſ. præb. ex parte. & c. dilectus. ſm Hoſt.
26 in d. §. quæ ſint neceſſaria. ver. ꝙ aũt dici. Sed ſi quęris † vtrum
talis pceſſus debeat poſtea reuocari, refert: aut apparet, & de-
tegitur poſtea ipſum eſſe iudicem tuum cõpetentem ipſo iure
& in effectu: aut non eſſe iudicem tuum cõpetentem nec ipſo
iure nec in effectu. Aut eſſe iudicẽ tuum cõpetentem ipſo iu-
re non tñ in effectu obſtante exceptione declinatoria fori. In
primo caſu valet proceſſus, nec debet reuocari vt not. Inn. j. de
dilatio. c. præterea. In gl. hic habes in princ. & Hoſt. poſt eum.
27 In ſecundo † caſu non valet proceſſus, ſed debet reuocari de fa
cto quatenus de facto proceſsit, vt dictum eſt ſtatim de clerico
conuento coram iudice ſeculari: vt. j. eo. at ſi clerici. & j. eo. tit.
28 l. ſi diligenti. In † tertio caſu vero valet proceſſus nec reuoca-
tur: ita intellige. ff. ſi quis in ius voca. nõ ierit. l. 2. de iud. l. ſi quis
ex aliena. & j. de appel. ſi duobus. Et ita intellige opinionẽ Ar-
chid. not. 11. q. 1. clericum. Gloſſ. 2. & Innoc. in d. ca. venerabili.
verſi. ſed contra. ff. &c. & quod no. Ber. & Innoc. & Hoſtien. in
d. cap. veniens. in fin. & vide quod dicam poſt Hoſt. ibi & quod
dixi. s. de arbit. cum tempore. diſtin. 4.

1 *Sacramenta a laicis non tractanda, fallit. 2. 3. & 4.*
5 *Laicus abſoluere non poteſt.*
6 *Laici quando, an non, eligant.*
7 *Laicis quæ contrectare non liceat.*
8 *Eccleſiaſtica negotia laicis non tractanda. fallit. 9.*
10 *Eccleſiæ firmari non ſint laici, niſi ex neceſſitate.*
11 *Decimæ a laico firmabiles.*
12 *Laici ſyndici eſſe poſſunt.*
13 *Laicis commiſſibilia.*
14 *Iuriſdictio in clericos quatenus laicis delegetur.*

DEcernimus. ¶ Si quæras vtrũ laici poſ-
ſint de negotijs eccleſiaſti-
cis ſe intromittere, ſeu ea tractare refert, aut quę-
1 ris † de ſacramẽtis eccleſię ea cõficiendo vel con-
ferendo: vt chriſma, ordines, & conſimilia, & dic,
ꝙ talia tractare, ſeu attẽtare non poſſunt: prout no. Lau. Ber. &
Cõpo. de conſue. quanto. { Vnde Ozias Rex Iuda a dño lepra
percuſſus eſt; quia ſacerdotũ officia vſurpauit. 2. Paralip. 26. c. &
2. q. 7. c. plerunq;. §. his ita rñdetur. } Salua authoritate ſeu ptãte
abſoluta Papæ, de qua nõ audeo diſputare, vt ibi dixi in 1. diſt.
2 ¶ Fallit † in ſacramento baptiſmi, qđ in caſu neceſsitatis a laico
conferri poteſt: vt de conſe. diſtin. 4. ſanctum eſt baptiſma. & c.
conſtat. j. de bapt. debitum. & c. ſeq. etiam hæretico. 23. q. 1. ſi
quem forte. s. de ſum. trin. & fide catho. c. 1. in fin. & dic vt not.
Innoc. & Ber. & Hoſt. Compo. & Abb. s. de conſue. c. quanto.
3 ¶ † Fallit ſcđo in ſacramẽto euchariſtię, qđ in neceſsitate etiã a
laico dummodo nõ hęretico, vel excõicato ſumi põt. & mini-
ſtrari. 24. q. 1. cępit. ſm Ber. & Inn. Ho. & Cõpo. in c. alle. quãto.
nam etiã laicus poteſt ſibimet aſſumere ſm Inn. ibi ar. 32. diſt.
4 c. præter hoc. §. verum. † Fallit tertio In confeſsione quam quis
poteſt facere laico in neceſsitate. de pe diſt. 1. quem pęnitet. nõ
tñ ipſe laicus poteſt abſoluere vel ligare, quia non habet claues
vt no. Hoſt. & Inno. in c. alleg. quanto. & B. s. de ſum. trin. c. 1. §.
vna vero glo. non ergo laicis, &. s. de ordi. paſtoralis. gl. quo ca-
ſu in fi. in additione. & Hoſt. ibi. idem no. Hoſt. s. de off. archi-
presb. c. 1. licet Ber. contra ibi. ¶ In glo. pen. in fin. & male. idem
Hoſt. j. de fur. ca. 2. & in ſum. de pęni. & re. §. cui confitendũ. in
1. col. verſi. 7. &c. & j. de ſen. exc. a nobis. 2. licet Ber. ibi contra
in gl. ſi talis. & Io. 24. q. 1. c. fi. & male. & idem Gen. extra de ſe-
pul. ſuper cathedrã. ſuper verbo confeſsiones. in cle. Vnde dicit
Inno. in c. alle. quanto. ꝙ de oĩbus quæ ſpectant ad officiũ preſ-
byteri illud ſolũ licet laicis, qđ in iure exprimitur. Idem Hoſt.
ibi. idem Inno. & Hoſt. j. de exceſ. præla. c. fi. & de ſent. excom.
cum illorum. ¶ Aut quæris de alijs, quã de ſacramẽtis; & tunc,
aut quæris nunquid poſsint ea tractare de mandato ſeu cõmiſ-
ſione Papæ ex certa ſcientia, & dic, ꝙ ſic. 32. diſt. §. præter hoc
verũ. & 2. q. 5. Mennam. pro hoc no. per Hoſt. s. de æta. & quali.
c. 2. & per Arch. 89. diſt. iudicatũ. ſuper verbo committantur.
Aut aliter, & tunc aut quæris de laicis religioſis & cõuerſis, aut
de laicis habitu, & pfeſsione. Si primo modo tunc aut quęris,
5 nunqđ poſsint ſe intromittere de his, quæ ſunt ordinis, † ſicut
eſt abſolutio in foro pęnitẽtiali, & dic ꝙ non, vt. j. de ſen. excõ.
canonica. §. fi. vbi habes, ꝙ prior hoſpitalariorum qui ſolet eſſe
presbyter abſoluit a ſnia excõicationis, & ſic innuitur, ꝙ non
poteſt

poteſt hoc facere magiſter ipſorum, qui ſolet eſſe laicus: nam
per minorem presbytero iſta expedire nõ poſſunt vt ibi no.&
innuitur. & de pe.diſt.j.verbum.& c.præceden. & c.quem pę-
nitet. j.de paro.c.parochiano.de rap.in literis. & de ſent.excõ.
quod in dubijs. vt not.Io.& Hoſt.in d.c.canonica. & eo.titu.c.
nuper.& c. a nobis.licet Goff.cõtra eo.ti.c.porro.dicens, ꝙ ma
giſter laicus abſoluet & male. vnde primã opinionẽ tenet Inn.
j.de ſent.exc.cum illorum. in glo.idem intelligo. & Spec.tit.de
ſent.§.vt autem.ver.quid ſi magiſter.& Arch.96.diſt.bene qui.
dem. Aut quæris nunquid poſsint ſe intromittere de alijs: &
tunc aut de ſpiritualib⁹, vel quaſi vt eſt actus electionis. aut de
mere ciuilibus, ſeu tꝑalibus. Si primo modo: tunc aut quæris
de negotio electionis: aut de alijs negotijs. Si de negotio ele-
6 ctionis † tunc aut quæris nunquid cõuerſi laici poſsint ſibi eli-
gere rectorem, vel magiſtrũ in locis, vbi ſunt laici conuerſi tan
tum,& dic ꝙ ſic: ſic intelligo.s.de arbi. cũ olim. Aut nunquid
poſsint eligere vna cũ clericis in locis vbi ſunt clerici vna cum
eis: & dic, quòd non: vt.j.de electione.c.ex eo.in fin.lib.6.
¶ Fallit in caſu in quo hoc cõpeteret eis de cõſuetudine præ-
ſcripta. nam illa decretalis ex eo. non tollit ſpeciales locorum,
ordinũ, vel perſonarum, cõſuetudinis pręſcriptas: vt.j.de con-
ſtit.licet Romanus.lib.6.& hoc not.Io.Andr.in c.alleg.ex eo.in
glo.fin.& Inn. & Hoſt.& Ber.j.de inſti.c.in eccleſia.& de hoc
per Arch.12.q.1.nulli. Si de alijs negotijs, tunc dic, ꝙ non pñt:
nam de rigore iuris nullus laicus, quantuncunq; religioſus, de-
bet hr̃e diſpoſitionem ſpiritualium, vel etiam clericorũ, vt in
c.alleg.bene quidem. & 16.q.7.laicis.89.diſt.qm̃ in quibuſdam
& c.iudicatũ eſt.s.de conſti.eccleſia.j.de re.eccle.non alie.cum
7 laicis: quia † nec ſacra vaſa, vel veſtimẽta ab inſacratis, ideſt non
ordinatis hominibus tangi debent. de cõſe.diſt.j.in ſancta.& c.
veſtimẽta.& no.j.de vi.& ho.cle.c.2.vt hic not. Hoſt.j.de de-
ci.c.quũuis.in glo.ergo a contrario.& in ſum.de deci.§.& vtrũ.
Si quæras de ſecundo membro ſubdiſtinctionis. ſcilicet de ci-
uilibus,& temporalibus tunc poſſunt: nam quo ad illa laici con
uerſi noĩe clericorum continentur: vt 12.q.1.duo ſunt genera.
8 Si quæras de ſecũdo membro † principali, hoc eſt de laicis, ha-
bitu & profeſsione, tunc aut quæris nunquid tales laici pñt tra-
ctare vel diſponere, iura ſeu negotia eccleſiaſtica nomine ſuo
& tanquam ius in eis habentes & dico, ꝙ non vt hic.& 10.q.1.
ca.2.& 3.& c.clericum.& per totum ſm Inno. & Hoſt. hic. &
Io.Andr.j.de procu.c.1.lib.6.& pro hoc.s. de elec. ſacroſancta.
& c.Maſſana.& de conſti.eccleſia.j.de reb.eccle.nõ aliena.c.vlt.
& 96.diſt.bene quidem.16.q.vlti. laicis. & c.non placuit. Neq;
enim eccleſias, nec oblationes recipere debent, vt ibi. &.s.de
æta.& quali.ex ratione.10.q.1.quia ſacerdotes. nec in hoc ex-
cuſat authoritas epiſcopi.j.de deci.quamuis.& c.prohibemus.
etiam in ſuo proprio hoſpitio. 89. diſt. iudicatum: vt hoc not.
9 Hoſt.in c.alleg.ex ratione. ¶ Fallit † in rebus eccleſiaſticis ſeu-
dalibus, ſeu alijs temporalibus, quæ ab eis tenentur: vt.j.titu.1.
verum.& c.ex tranſmiſſa.& j.de appel. ſi duobus.§.fi.& de iu-
dic.cæterum. ſm Goff.& Hoſt.& de hoc not. Innoc.j.de foro
compet.ex parte B.ſed Hug. contra.13.q.2.in ſumma.de quo
per Archi.j.de cle.coniuga.c.vnico.in glo.ſic 11.q.1.&c. lib.6.
& adde quod dicam.j.de ſent.excom.vt famę.diſt.2. Aut quę-
ris, nunquid hoc poſſunt facere nomine alieno, puta noĩe præ-
latorum eccleſiarum & tunc refert, aut quæris, vtrum poſsint
10 † tenere vel habere eccleſias ad firmam: & dic quod non: vt.s.
de æta.& quali.ex ratione. & j.ne cleri. vel mona. ſed dic quod
intelligitur ſm diſtinctionem quam fecit Hoſt. in ca.allega.ex
ratione. Et Archi.in c.alleg.iudicatum. ſuper verbo cõmittan-
tur. 89. diſtinctio. vbi dicitur quòd ſi eccleſia adeo eſt oppreſſa
onere debitorum, ita vt nõ poſsit ab eis commode niſi per lai-
cos releuari: tunc ſi ſit eccleſia religioſorũ deficiente religioſo,
cui prius cõmitti deberet.j.de rebus eccle. non alie. poſſeſsio-
nes. & in eius defectu clerico ſeculari.j.de relig. do. inter qua-
tuor, qui ſi etiam in eccleſia deficiat, poterit in tanta neceſsita-
te epiſcopus diſpenſare, ꝙ ad tempus laico committatur.arg.j.
de loca. & conduc. c.veſtra. ita tñ ꝙ non laicus ſed clericus no-
mine laici adminiſtret ibidem: vt in c.alleg.ex ratione.& arg.j.
de iude.ex ſpeciali.quia neceſsitas, & vtilitas eccleſię diſpenſa-
tionem inducunt: alioquin ſi laicus, vellet omnino adminiſtra-
re, ad Papam eſſet recurrendũ ſuper hoc. argu.2.q.5. mennam.
ibi coram te &c.& 32.diſt.§.verũ.& c. ad hæc.ibi 1 ſcribi enim
pędeceſſor noſter.& j.de deci.tua.ſm eos. & idem credit Ar-
chid.ibi. Si eſt eccleſia clericorum ſecularium licet G. & Gen.
extra de exceſsi. prælato.c.vnico. ſuper verbo ad firma. in cle.
Dicant ſimpliciter quòd poſſunt concedi laicis ad firmam. per
11 c.alleg.veſtra. Aut quęris † vtrum poſsint tenere & habere de-
cimas, vel alios reditus eccleſiæ ad firmam, & dic, quod ſic. vt
in c.alleg.veſtra.j.de loca.& conduc.&.j.ne pręla.vic.ſuas.quę-
relam.& hoc quo ad decimas. not. Hoſt.in c.allega.ex ratione.
Aut quæris vtrum poſsint alia negotia eccleſię tractare, & tunc
12 aut quęris † nunquid hoc poſſunt facere in officio inferiori, vt
tanquam procuratores, vel ſyndici: & dic, ꝙ ſic vt.j.de ſyndi.
c.vnico.j.de ſenten.excom.vniuerſitatis.& c.vt famæ.§.fin.&
eo.tit.c.ſi clericos..lib.6.& j.de procur.c.1.lib.6.ſaluo eo quòd
dicam.j.de præb.accedens.ibi Ioan.And.quærit &c. Aut nun-
quid poſſunt hoc facere in officio ſuperiori tanquam iudices,
tunc, aut quæris, nunquid poſſunt iuriſdictionem exercere in
ſpiritualibus, vel quaſi· & dic ꝙ non, etiam ex cõmiſsione epi-
ſcopi: vt.j.c.proxi. & s.de arbit.c.contingit.vt not.Ioan.Hug.
Archi.96.diſtin.bene quidem.& Bert. & Inno. & Hoſt. hic.&
Ber.j.titu.proxi.c.2.& Ber.& Hoſt.s. de arbi.cõtingit. Fallit ſi
Papa hoc cõmittat laico: vt 32.diſtin.§. verum. & 2.q.5.men-
nam.& no.hic glo.ad idem.j. titu.1. cap.2. exponendo ibi ver-
bum pontificis, id eſt Papæ qui poteſt hoc concedere gn̄aliter
vt no.s.de arbit.contingit. prout exponunt ibi Hoſt.& Io.An.
13 ¶ Aut in cauſis ciuilibus, & perſonalibus † ſeu pecuniarijs cle-
ricorum ſeu perſonarum eccleſiaſticarũ, & tunc dicunt Hug.
& Io.96.diſt.bene quidem, ꝙ epiſcopus poteſt eas laicis com-
mittere.arg.j.titu.1.c.2.& 11.q.1. clericum cuiuſlibet a cõtra-
rio ſenſu. Sed Ber.& Innoc.& Hoſt.contra.j.titu. proxi.cap.2.
& ſubaudiunt ibi maxime. Idem Inno.s.de arbit.cõtingit.&.s.
de off.deleg. de cauſis. & Ioan.5.q.6. placuit. & Bart.Brixi.11.
q.1.inolita.in fi.& Hoſt.hic.& Ber.& Hoſt.j. titu.1. ſignifica-
ſti. Sed contradicere videntur Vinc.Tan.Goff.& Ber. hic, vbi
ipſi dicunt, quòd cauſæ pecuniariæ, vel mere ciuiles bene poſ-
ſunt delegari laico, idem Abbas in c.ſignificanti. Sed forte epi-
14 ſcopus † poteſt committere laico cauſam mere ciuilem cleri-
corum: & ſic intelligitur ſentẽtia Hug.& iura, quæ ſibi viden-
tur fauere clericis etiam conſentientibus, & non inuitis: ſecus
vbi ſimpliciter conſenſit epiſcopus. & ſic intelligatur ſenten-
tia aliorum. Et eſt ratio diuerſitatis: quia quando committit
epiſcopus expreſſe tunc ille vtitur iuriſdictione epiſcopi & ſic
ipſe epiſcopus cognoſcere videtur, ſed nõ eſt ita, quando ſim-
pliciter conſentit, vt laicus cognoſcat, ita not. Archid.96. diſt.
bene quidem. Aut in cauſis temporalibus, & realibus quarum
cognitio ſpectat ad eccleſiam, & huiuſmodi negotia eccleſia-
ſtica laici poſſunt tractare etiam ex compromiſſo: vt.s.de arbi.
c.dilecti.& c.expoſita. quinimò prælati eccleſiaſtici talia de ho
neſtate delegare debent; vt 11.q.1.te quidem. §. ex ijs omni-
bus ſecundum Ber.& Hoſt. hic. vnde videmus communiter,
ꝙ prælati eccleſiaſtici iuriſdictionem temporalem ſuam com-
mittunt laicis gubernãdam.pro quo.j.ne cler. vel mona.c.epi-
ſcopus.lib.6. Et adde quod dixi.s.de conſtit.c. quæ in eccleſia-
rum.& in c.alleg. contingit.s.de arbitris.

1 *Spirituale varie accipi.& 2.*
3 *Spirituali annexum quid.*
4 *Decimas percipere cui liceat.*

QVanto. ¶ Ad euidentiam huius c.nota ꝙ ſpiri-
1 tuale † quandoq; ſtrictè qñq; large acci
pitur. Strictè accipitur ſm quod ſpirituale appellatur
illud ſolum, quo habetur ſpiritus Sanctus, vt virtus gratum fa-
ciens, vel quo datur, vt ſacrum; vel quo haberi ſignificatur, vt
2 prophetica poteſtas faciendi miracula. Large † autem accipitur
ſm quòd comprehendit non ſolũ prędicta quatuor, ſed etiam
ea quæ ſequuntur ex ſacramẽto; vt ius percipiendi decimas &
oblationes, quod ſequitur ex ſacramẽto ordinis & etiam illud
quod antecedit ad ſpirituale, vt ius patronatus, quod antecedit
ad præſentationem perſonæ ad aliquam eccleſiam vel preben-
dam & etiam omnis res ſacra inſtituta ad celebrationem ſacra-
mentorum & officiorum diuinorũ, vt calix & eccleſia. Simili-
3 ter † annexũ ſpirituali qñque ſtrictè ſumitur vt appelletur illud
ſolum, quod eſt in illo cui eſt ſacramentum ordinis; vt ius per-
cipiendi decimas & oblationes. Quandoq; large, vt compre-
hẽdat, quod antecedit aliquod ius ſpirituale, vt ius patronatus,
quod antecedit præſentationem nõ eſt ſpirituale, ſtrictè ſum-
pto vocabulo, nec eſt annexum ſpirituali, ſed large. Dic etiam
quòd aliquod ius ſpirituale, vel annexum ſpirituali large ſum-
pto vocabulo poteſt competere laico vt ius patronatus. Sed ius
4 percipiendi † decimas vel oblationes ei non competit. ſed illi
ſolum qui habet ordinem eccleſiaſticum, vel ei qui habet au-
thoritatem a clericis talia percipiendi, vt ſunt quidam regula-
res, & hoſpitalarij, & conſimiles, vt iſta no. Rodoſ.& Arch.16.
quæſt.7.c.piæ mentis. in glo. ad huius intelligentiam.

1 *Clericos a laicis non niſi iuſſu Papæ diſtringi. & 2. fallit. 3.*
4 *Clericus a laico in ciuilibus, quando diſtringendus. & 5.*
6 *Clericus coram laico non reconueniendus. & 8.*
7 *L. nullam. ſenſus: nec ad clerico extenditur.*
9 *Reconuentionis vis.*
10 *Clerici coniugati a laicis diſtringendi.*
11 *Iuriſdictione priuati, ſententiam non tenere.*
12 *Incapacis iudicis ſententiam non valere.*
13 *Iudicis rectè prorogati valida ſententia.*
14 *Sententia iudicis non ſui quando teneat.*
15 *Diſpenſare contra quæ iura non liceat.*
16 *Papa contra quos canones, & contra quos non, diſpenſare poſſit.*
17 *Papa diſpenſans quando peccet.*
18 *Epiſcopos in Canones papales non diſpenſare.*
19 *Epiſcopi in canones pœnales quando, an non, diſpenſent. & 20. 21. 22. & 23.*
24 *Epiſcopus quibus caſibus diſpenſet. & 25.*
26 *Epiſcopo inferior quando diſpenſet.*
27 *Epiſcopus legem ciuilem ne relaxet.*
28 *Epiſcopus quando accuſatum diſpenſet.*
29 *Epiſcopo quatenus diſpenſare liceat.*
30 *Fornicatores ſine Papa non ordinandi.*

AT ſi clerici. ¶Si quæras vtrum clerici poſſint diſtringi per iudicem ſecularem: & in quibus caſibus, diſtingue. aut in ſpiritualibus & tunc dic, vt dixi. ſ. eod. decernimus. & de arb.
1 contingit. Aut † in temporalibus & tunc aut quæris, nunquid
poſſint diſtringi per iudicem ſecularem ex commiſſione ſiue
delegatione Papæ, & dices, ꝙ ſic indiſtinctè, ſiue agatur ciuiliter
ſiue criminaliter. vt 32. diſt. c. ad hęc. & ibi no. Io. in gl. ar. ꝙ
clericus &c. 2. q. 5. Mennam. 63. diſt. in ſynodo. & c. Adrianus. &
Hoſt. & Io. An. j. tit. proxi. c. 2. & Arch. j. de off. deleg. c. ab arbitris.
lib. 6. in gl. Et hoc not. Ber. & Hoſt. ſ. eo. decernimus. 94.
diſt. c. 1. ver. hoc no. Io. in glo. arg. ꝙ Papa. & 96. diſt. bene quidem.
vbi hoc no. Io. in glo. non licuit. & gl. ar. ꝙ cauſa. & de cle.
2 coniug. c. vnico. in gl. ſubaudiunt quidam. lib. 6. Aut † nunquid
poſſint diſtringi per iudicē ſecularem citra cōmiſſionem, ſeu
delegationem Papæ: & tunc aut nō ſunt coniugati: & tunc aut
quęris, nunquid poſſint coram iudice ſeculari cōueniri. & tunc
aut in cauſa criminali, & dic ꝙ non, quantumcunq; etiam eps ordinarius
clerici conuenti conſentiat, & cōmittat & vna cū hoc
clericus conuentus in hoc conſentiat. vt not. j. tit. 1. c. 1. in glo.
M. & probatur. 11. q. 1. c. 1. 2. & 3. & c. clericum. & per totū. & j.
titu. 1. c. ſignificaſti. & quod dicitur. 11. q. 1. c. 1. 2. & 3. ꝙ nullus
præſumat trahere clericū coram iudice ſeculari abſq; permiſſu
epi &c. ſubaudi maxime. ſi intelligas, quod loquatur ibi de tra-
3 ctu in cauſa criminali. Sed hoc † fallit primo ſi ſit incorrigibilis,
& ob hoc traditus curię ſeculari. vt. j. eo. cū non ab hoīe. Scđo
qñ immiſcet ſe ſeuis & enormibus ſm ea quę not. j. de priuile.
ex parte. de ſent. excom. perpendimus. Tertio qñ inuocatur ab
epiſcopo auxiliū brachij ſecularis. vt. ſ. de off. ordi. c. 1. & . j. ti. 1.
c. nullus. Alios caſus vide per Hoſt. in ſumma de ſent. excō. §.
quis poſſit excōicare. ſub. §. illo autē canone. & de hoc per Io.
11. q. 1. in ſum. & c. clericum nullus. & per Hoſt. j. de ſent. excō.
4 vt famę. & ibi dicam. Aut quæris † nunquid poſſit cōueniri in
cauſa mere ciuili: & tunc, aut quæris vtrū poſſit conueniri coram
eo in cauſa alia q̄ feudali: & tunc aut de cōſenſu, & cōmiſſione
[epiſcopi] ordinarij & de cōſenſu ipſius clerici cōuenti:
& tunc ſic. pro hoc. j. tit. 1. c. 2. 1. reſponſo a cōtrario. vbi Hoſt.
& Io. Andr. ſm vnum modum exponunt ibi verbū pontificis,
id eſt epiſcopi, qui poteſt hoc concedere in caſibus, dicit Ioan.
An. ſcilicet in cauſa mere ciuili per no. hic & in c. bene quidē. j.
alleg. & ſic nō vacat ibi arg. a contrario ſenſu: licet Ber. & Inno.
5 ibi cōtra. Si autem aliter † ꝙ ex commiſſione epi ordinarij, &
conſenſu clerici conuenit: & tunc ꝙ non. arg. 3. q. 6. non liceat.
vt iſta no. Hug 11. q. 1. clericum cuiuſlibet. & Archi. j. de cleri.
coniug. c. vnico. in dicta glo. ſubaudiunt quidem. li. 6. & 96. diſt.
bene quidem. pro hoc. j. de foro cōpe. ſeculares. li. 6. Aut quæris,
vtrum poſſit cōueniri corā eo in cauſa feudali & not. Hug.
11. q. 2. in ſum. ꝙ non. Sed Goff. & Hoſt. tenent cōtra. per decreta.
j. eo. cæterum. j. tit. proxi. c. ex tranſmiſſa. & de hoc not.
Inno. eo. tit. c. ex parte B. in glo. vlt. quorū opi. de facto tenetur.
& de hoc per Archid. in d. c. vnico. ſuper verbo condemnari. de
cleri. coniug. lib. 6. vbi tenet opi. prædictam Goff. Sed quicquid
dicat Archi. ibi. gloſſatores & oēs moderni contra. quod teneas
dummodo non fiat diſtrictio perſonalis clerici per dominum
feudi ſed ſolum ciuilis ſecundum Ioan. Andr. ibi in nouella.
6 ¶Si quæras nunquid clerici † poſſint recōueniri coram iudice
ſeculari tunc Io. 11. q. 1. in ſum. & 3. q. 8. §. cuius in agendo. & B.
& Hoſt. hic. in glo. vt 2. q. 1. & Ber. & Inno. & Hoſt. j. titu. 1. c.
nullus. & Hoſt. Pet. de Samp. & Io. An. in c. qualiter. & Hoſt. j.
de reſcrip. diſpendia. lib. 6. & in ſumma tit. de excep. §. vlt. ad fi.
ſub. §. quid ſi clericus proſequetur. dicunt ꝙ ſic cū quibus concordant
Goff. & Vinc. & cōiter omnes alij. Sed contrarium dicunt
Hug. & quidam alij, ſcilicet ꝙ clericus reconueniri nō poteſt
corā iudice laico actione, quæ infamet: imò videtur, ꝙ de
nullo crimine clerici etiam ciuiliter, vel in modū exceptionis
puta, vt repellatur a teſtimonio laicus iudex cognoſcere poſſit
per ea quæ not. per Inno. j. tit. 1. verum. Glo. 2. in fin. & Hoſt. &
Io. Andr. poſt eum dicentes, ꝙ de crimine laicorū nec directe,
nec incidenter poteſt laicus cognoſcere, ſicut nec de legitimatione.
arg. hic. & . j. de ordi. cog. tuam. qui fi. ſint legi. lator. j. tit.
proxi. poſtulaſti. Nec ob. ſi dicas ꝙ contra clericū productum
in teſtem coram laico obijcitur crimen, & probatur vt a teſtimonio
repellatur. j. de teſtibus teſtimonium. quia nō propriè
obijcitur crimen clerico, vel cōtra clericum. ſed contra laicum
qui eum producit. Et quia ipſe ex eius repulſione pęnam patiotur,
& non clericus: quia eius teſtimonio nō creditur. Nec ob-
7 ſtat. ſm Hoſt. & Io. And. bi. C. de teſti. l. nullum. † vbi dicitur,
ꝙ ſi teſtis inſerendo teſtimonium aures iudicis offenderit per
eum puniri debet: quia lex illa clericos teſtificantes corā laico
non adſtringit, & etiam in hac materia videtur dicendum, ꝙ ſi
coram laico crimen opponitur clerico, vt a teſtimonio repellatur.
huiuſmodi cognitio ſit diœceſano remittenda. argu. j. titu.
proxi. nullus. de ordi. cogn. tuam. de ſolu. c. fin. & per ea quæ dicam
poſt Hoſt. & Io. Andr. j. de mut. peti. c. 1. diſt. 4. Hanc partem
etiam tenet Arch. in c. vnico. de cleri. coniug. lib. 6. In glo.
8 ſic. 11. q. 1. in fi. ibi ſi audacia concedatur &c. dicens † ꝙ etiam
in ciuili nō poteſt clericus recōueniri coram laico: & ꝙ de hoc
eſt tradita regula negatiue. 11. q. 1. c. 1. & 2. nunquam reperietur
vitiata etiam in cauſa reconuentionis & Pet. de Bellapert. C. de
ſent. & interlocu. om. iud. in aut. & conſequenter. hac potiſſimum
rōne quia clericus etiā expreſſe iuriſdictionē laici ad cauſam
ſuam prorogare non poſſet. j. tit. 1. ſi diligenti. ergo nec tacite.
& Spec. tit. de recōuentione. §. 1. verſi. quid ſi laicus &c. &
Abbas ſaltem in cauſa criminali. j. de mut. pe. ti. c. 1. Quorū opinionem
credo veriorem in caſu, vbi laicus procuraret fraudulenter
ſe conueniri corā iudice ſeculari ad finem, ꝙ clericū coram
eo reconuenire poſſet: quia fraus, & dolus nemini patrocinari
debent. ſ. de reſcr. c. ſedes Apoſtolica. ff. de rei vend. l. in fundo.
cū ibi alleg. & hoc innuit Hoſt. in ſubſti. §. alleg. ꝙ ſi clericus
& expreſſius Hoſt. & Io. An. in c. alleg. qualiter. aliter prior opi.
videtur poſſe ſuſtineri de iure & eſſe vera ſaltē in cauſa ciuili. vt
not. Spec. in tit. de reconuen. §. 1. verſi. quid ſi laicus iniuriatur.
& §. 2. verſi. ſed pone clericus. & eam tenet Ioan. Andr. hic.
¶Reſpondeas ad rationes cōtrarias: primò ad illam Archi. ꝙ
9 licet de clerico nō habeamus caſum expreſſum: ſatis eſt quod
tex. habemus † ꝙ recōuentio facit illum iudicem qui alias iudex
non eſt. Capi. autem. j. per eum alleg. loquitur in accuſatione.
ca. 2. loquitur in eo qui trahit. ¶Ad rationem Pet. reſpondet
negari non poſſe quin clericus faciat laicum iudicem cauſę
ſuę agendo coram ipſo contra laicum: quod ergo poteſt actio,
poteſt & recōuentio, & fortius hæc ratio procedit cum coram
laico conuenit laicum, quem etiam poſſet coram eccleſiaſtico
iudice conuenire. j. titu. 1. cum ſit. Multi clerici amplectuntur
opinionem contrariam, ſed videtur ſapere tyranniam & cōtra
ęquitatem. De criminali dicam. j. de mu. pe. c. 1. Aut ſunt con-
10 iugati † & tales conueniuntur & recōueniuntur coram iudice
ſeculari in omnibus caſibus, in quibus conueniuntur, & reconueniuntur
nō coniugati, & etiam in alijs caſibus qui leguntur
& no. in dicto cap. vnico. de cleric. coniugati. lib. 6.
¶Sed ſi quæras verū ſnīa lata a non ſuo iudice valeat & teneat,
11 refert, aut eſt † oīno priuatus iuriſdictionem, aliquam nō hñs
nec cum adminiſtratione, de quibus legi. & not. C. vbi & apud
quos l. vlt. &. ſ. de reſti. in integr. c. pen. & cōſtat, ꝙ ſnīa lata per
talem non valet. ita intellige. ſ. de conſti. c. ad noſtram. 2. q. 1. in
primis. etiam ſi partes in eum cōſentiant, tanquam in iudicem
quia priuatorū conſenſus &c. C. de iuriſd. om. iud. l. priuatorū.
ſecus ſi tanquam in arbitrum, vel arbitratorem. vt. ſ. de arb. per
totum &. ff. & C. de arbi. per totum. Aut non eſt oīno priuatus
12 † ſed eſt iudex iuriſdictionem hñs, & tūc aut quæris de tali cauſa,
cuius iudex ſnīans non eſt capax citra delegationē ſeu commiſſionē
illius ſuperioris qui eam ſibi cōmittere poteſt, vt iudex
laicus qui non eſt capax cauſæ ſpiritualis, vel alias eccleſia-
ſticæ,

ſticæ, niſi de authoritate ſuperioris, vt de hoc dixi.ſ.eo.c.de-
cernimus. vel epiſcopus cauſæ clerici ſubditi alterius epiſcopi
in caſu certo, ſecus in caſu dubio vt ſtatim dicam niſi interue-
niant illa. de quibus not.per Hoſt.j.titu. proxi.c.ſignificaſti.&
per Cardi.j.de ſup. ne.præla.c. Romana.lib.6.& conſtat quod
ſententia lata per talem non valet: etiam ſi partes expreſſe con
ſentirent, in eum vt in iuribus alle.& hic &.C.ſi a non cõpe. in
l.2.& 3.& fi. Aut quæris de tali cauſa cuius iudex ſentẽtians eſt
13 capax † etiã citra delegationem vel cõmiſsionem ſuperiorum:
puta per prorogationem tacitam vel expreſſam, vt tu es iudex
laicus in cauſa alterius laici ſubditi:& tunc aut iuriſdictio ipſius
non eſt prorogata expreſſe & tunc valet ſnĩa: quia eo caſu ſnĩa
eſt lata a ſuo & cõpetenti per prorogationem. vt.ff.eo.iudi.l.1.
Aut iuriſdictio ipſius nõ eſt ꝓrogata expreſſe, & tunc aut reus
oppoſuit exceptionem non ſui iudicis. & iudex in dubio pro-
nuntiauit eum de iuriſdictione ſua, & poſtea eum condemna-
uit vel abſoluit: & tunc valet ſententia, quia per primam ſenten
tentiam interlocutoriã, quæ habetur pro veritate. vt.ff.de reg.
iur.l.res iudicata. cepit habere iuriſdictionẽ in cauſa.ff. de iudi.
l.ſi quis ex aliena.& l.a.§.ſed ſi dubitetur & no.Accur.ff. ſi quis
14 in ius vo. non ierit. l.2. Aut non oppoſuit † exceptionem non
ſui iudicis: ſed reſpõdit, & proceſsit corã eo & tunc aut ſciens
hoc fecit & tunc valet ſnĩa: & eo caſu videtur iuriſdictionem
eius prorogare. vt.ff.de iudi.l.1.& 2. Aut hoc fecit ignorans, &
errans & tunc nõ valet ſnĩa: quia non eſt iudex, nec reus, erran-
do ſuam iuriſdictionem prorogauit.ff.de iuriſ.om.iud.l. ſi per
errorem. Vnde veraciter loquendo credo, ꝙ illa regula, ſnĩa a
non ſuo iudice lata non valet, eſt generaliter vera, & in caſibus
prędictis, in quibus dixi ſnĩam valere habet iuriſdictionem vel
natam vel datam: & idem in caſu.j.de reſcr.c.ſtatutum.§.cum
vero.in fin. lib.6. Vnde in negotijs differendis non ſolũ eſt ne-
ceſſaria ſcientia. ſed etiam poteſtas, vt xx.diſt.in ſumma.

¶ Super glo. quia de poteſtate. Si quæras vtrum & qui prælati
poſſint diſpenſare, & in quibus, diſtingue aut quæris vtrũ poſ-
ſint diſpenſare contra legem diuinã: aut contra legẽ naturalem:
15 aut cõtra legem canonicã, vel ciuilem. In † primis duobus ca-
ſibus dic ꝙ non. Pro primo facit.ſ.de maio. & obe. cum infe-
rior. cum ibi alleg. Pro ſecundo 5.diſt.in prin. ſaluo eo quod di-
cam de Papa.j.de conceſ. præb. propoſuit. Si quæras de tertio
caſu, ſcilicet vtrũ poſſint diſpenſare contra canones & in qui-
bus, diſtingue, aut quęris de Papa, aut epĩs, & alijs ſuperioribus
epĩs alijs a Papa, aut quæris de abbatibus, & alijs inferiorib[us] prę
16 latis. Si de Papa dic † ꝙ ille poteſt mutare canones, prout vult,
& contra eos diſpenſare. vt.ſ.de conſti.c.1.& c.fi.&.j.eo.tit.de
conſti.c.licet Romanus.li.6. Sed hoc fallit in caſibus: in primo
modo non poteſt diſpenſare contra canones articulos fidei vel
legem diuinã continẽtes. Item nõ poſſet diſpenſare ſeu facere
diſpenſationem per quã ſubuerteretur ſtatus vniuerſalis eccle-
ſiæ, & iſta probãtur. 55.diſt. ſicut ſancti.24.q.1. memor ſum.j.
de conceſ.præb. propoſuit.& adde quod ibi dicam. Item nõ di-
ſpenſat vbicunq; decoloratur vniuerſalis ſtatus eccleſię. vt 5.q.7.
& ſi illa.& hoc not. Arch. 25.q.5.c.ſunt quadam.in glo.fi. Item.
non poteſt diſpenſare cum monacho manente monacho, ꝙ ha
beat proprium.j.de ſta.regu.cũ ad monaſterium.in fi.quod in-
tellige vt ibi no. per Inn. & Hoſt. & vt ibi dicam. & in alijs ca-
ſibus not.j.de reſti.ſpol.literas. ſuper verbo nõ poteſt diſpenſa-
17 re, & plenius in Spe.tit.de leg.§.nunc breuiter. ¶ Et nota ꝙ † ſi
Papa in caſibus in quibus põt ex cauſa diſpenſare, diſpenſet ſine
cauſa iuſta, peccat, & ille cum quo diſpenſatur: licet habeat ex-
ceptionem quo ad eccleſiam vt not. Gofſ.Ber. & Hoſt.j.de vo.
non eſt.& Inn.ſ.de renun.cũ inter.j. de ſtatu mona. cũ ad mo-
naſterium. Glo. niſi ex cauſa.& Hoſt. poſt eum.& Spec.rubr.de
diſpenſa.papali.in fi.& Gen.in extrauag. Ioan.22. quæ incipit,
execrabilis.gl.2.qđ intellige, vt dicã in c.alle.cũ ad monaſteriũ.
¶ Si quæras de epĩs & ſuperioribus alijs a Papa tunc refert, aut
18 † quæris nunquid poſsint diſpenſare cõtra canones ius præro-
gatiuum, ſeu priuilegium ſingulare dñi Papæ continentes, vel
reſpicientes, & tunc non poſſunt.ſ.de tranſla. epiſc.c.5.& c.in-
ter corporalia.& c.quanto.& c.licet.& de off.lega. c. ꝙ tranſla-
tionem.cũ ibi no. Aut nunquid poſsint diſpenſare contra alios
canones & tunc refert, aut quæris nunquid poſsint diſpenſare
19 † contra canones, qui imponunt pœnam, vel legem, regulã ſeu
normã ipſis epĩs & archiepiſcopis & alijs ſuperioribus, ſeu ꝓ-
mouendis ad dignitates epiſcopales ſeu ſuperiores: & tunc dic
ꝙ non poſſunt. ſed eo caſu ſolus Papa diſpenſat: niſi in illis, vel
alijs canonibus diſpenſationem ipſis inferioribus concedat. Ita
intellige.ſ.de tẽpo.ordi.dilectus. alias eſſent iudices in cauſa ꝓ-
pria quod eſſe non debet. C. ne quis in ſua cauſa ius ſi.di. in ru-
bro & nigro. & in facto ſuo ſeu in cauſa ad vtilitatem ſuam di-
ſpenſarent, quod eſſe nõ debet. arg.j. qui fil. ſint legi. per venera
bilem.§.de filijs.ver.in quo &c. & ita not. G de Mõte Lau. ex-
tra de priuile.c.1. ſuper verbo diſpenſare. in clem. Item Hoſt.&
Io.Andr.ſ. de biga. c. ſuper eo. dant pro regula ꝙ in omni caſu
quo meretur epĩs depoſitionem ad ſolum Papã ſpectat diſpen-
ſatio, ad quem ſpectat depoſitio.3.q.6.quamuis. & c.multũ. &
c.dudum. cum regulariter eius eſt ſoluere, cuius eſt ligare.ſ.de
tranſla.c.2.§.1.de maio.& obe.cum inferior. Item cum ꝓmo-
tiendis ad epiſcopatus diſpenſare nõ poſſunt ſm̃ Pet. de Samp.
& Abb.& Ioan.Andr. hic. ad hoc.ſ.de elect. innotuit.
20 ¶ Aut nunquid † poſsint diſpenſare cõtra canones, qui impo-
nunt pœnam, vel legem, regulã ſeu normam alijs inferioribus
prælatis vel alijs clericis vel laicis: & tunc aut quęris de canoni-
bus pęnam imponẽtibus: aut de canonibus pęnã non imponen
tibus. Si de canonibus pęnã imponẽtibus: tunc aut imponunt
pęnam in foro penitentiali: aut in foro iudiciali & cõtentioſo.
Si in foro penitẽtiali tunc dicit Gul. de Monte Lau. in d.c.1.de
priuil. in cle. ꝙ quilibet ſacerdos poteſt diſpenſare. 82.diſt. preſ-
byter. Sed ego Henricus credo ſic dicẽdum, Aut delictum ſeu
peccatum eſt notorium: & tunc non pñt diſpenſare, niſi in ca-
ſibus eis expreſſe permiſsis. vt.j.de pęni.& remiſ. ca.1. & not.
21 Hoſt.eo.tit.ſignificauit. Aut † eſt occultũ & tunc poſſunt, niſi
in caſibus expreſſe eis ꝓhibitis: quia tpa plenitudinis ſunt ar-
bitraria. vt 25.q.7.tpa plenitudinis. qđ intellige vt leg. & not.ſ.
de tempo.ordi.c.vlt.& ita intellige opin. prædict. G.de Monte
Lau. Si canones ſint tales, qui pęnã imponunt in foro iudiciali,
ſeu cõtentioſo tunc refert. quia aut imponunt pęnã irregulari-
tatis, & tunc non pñt diſpenſare: niſi expreſſe eis concedatur.
11.q.3.ſi quis epĩs.& not. gl.50.diſt. presbyteros. & eſt expreſ-
ſum.j.de re iudi.cum æterni.de ſent.exc.c.cũ medicinalis.& c.
is qui.§.is vero.li.6.& hoc ibi no.Cardi.G.& Io.An. Aut impo-
nunt pœnam excõicationis, & tunc poſſunt diſpenſare, niſi eis
expreſſe prohibeatur. vt legi.& not.j.de ſent.exc.c.nuper. Aut
22 imponunt † pęnã ſuſpenſionis vel interdicti, & tunc aut pœna
eſt certo tpe limitata, & tunc nõ poſſunt diſpenſare, niſi eis ex-
preſsè cõcedatur.ſ.de elec.cũ in cunctis.§.clerici.eo.ti. ſi com
promiſſarius.§.porro.lib.6.j. de re iudi. cũ æterni.§. ſi quis aũt.
de ſent.exc.cum medicinalis.§. ſi quis aũt. eo.lib. vbi hoc not.
Cardi. Archi.& Io.Andr.j.de elec.cupientes.§.cæterum. ſuper
verbo ſuſpenſos. lib.6. Aut pęna non eſt certo tpe limitata: &
tunc poſſunt diſpenſare niſi vbi contrariũ inueniretur expreſ-
ſum.arg.j.de regula.non ſolũ.lib.6. Fallit vbi contrariũ inueni-
tur expreſſum, vel Papa ſibi diſpenſationẽ reſeruauit. & ſic po-
teſt intelligi.c.alleg.ſ.de tempo.ordin.dilectus. Aut imponunt
23 † aliam pœnam & tunc aut quæris nunquid poſsint diſpenſare
cum iam depoſitis actualiter ꝓpter crimen iuxta formam. c.
degradatio.j.de pęnis.li.6.& dic ꝙ non pñt cum talibus diſpen
ſare. Sic poteſt intelligi hic.§.ſi vero j. Sic etiã intellige qđ legi.
& not.j.de cle.excom. mi.cleri. Aut cum nondũ depoſitus ſal-
ſem actualiter iuxta formã. c.degradatio.j. de pe.lib.6. & tunc
ſequendo opi. Hoſt.dic ꝙ in adulterio, & minoribus crimini-
bus adulterio pñt diſpenſare, niſi expreſſe ꝓhibeatur, vt hic in
.§.de adult. a contrario ſenſu & pro hoc.j.de cler.coniuga.c.ſa-
ne.2.vbi idem ſentiunt Tan.& Goff.idem not.Goff. in ſumma
ſua titu.de cler.coniu.§.ſed quęritur. & hic idem Arch.50.diſt.
in ſum.& 1.q.7.niſi rigor.& Lau 1.q.5.in ſum.quorũ glo.vide-
tur approbare Io.An.j.de ſupplen.negli.præla.c.Romana.in fi.
lib.6.in nouella & hic. vnde cũ clerico qui cõmiſit adulterium
inceſtuoſum non poſſet epĩs diſpenſare & hoc propter inciden
tem inceſtũ.arg.ff.ad l.Iul.de adul.l.vim paſſam.§. præſcriptio-
ne. vt no. Vin.hic.& Io.An.poſt eum & Archi.27.q.1. c.virgi-
24 nem. & vide ibi Io. Aut ſunt tales canones † qui nullã pęnam,
ſed ſolũ legem regulam, ſeu normã imponunt inferioribus: &
tunc aut quęris nunquid poſsint diſpẽſare in caſibus in quibus
ius cõcedit eis expreſſe poteſtatẽ diſpenſandi, & tunc nulli du-
bium, eos diſpẽſare poſſe. vt.j.de æta.& quali.c.vnico.li.6.& de
fil.presby.eo.lib. Aut in caſibus in quibus ius expreſſe eis dene
gat poteſtatẽ diſpenſandi & tũc non pñt.ar. c.dilectus de tẽpo.
ordi.& de fi.presby.c.dilectus. quia quæ cõtra legem fiunt &c.
C.de legi.l.nõ dubiũ. Aut in caſibus, in quibus ius nõ concedit,
nec denegat expreſſe eis poteſtatẽ diſpenſandi, & tunc ſeqnẽdo
opinionẽ Inn. hic in gl.no.nõ licere.ver. vel dic forte & melius.
25 Aut quæris † nunquid poſsint diſpẽſare in caſibus in quib[us] ius
concedit ſimpliciter diſpenſationẽ non ſpecificando per quẽ va
leat diſpenſari: & tunc pñt diſpenſare, niſi expreſſe prohibeatur.
vt.j.de cler.exc.mi.poſtulaſti.& in d.c.nuper.j.de ſen.exc. Aut
nunqd poſsint diſpenſare in caſibus, in quibus ius nõ concedit

nec ſimpliciter nec ſpecialiter diſpenſationem, & tunc nõ poſ-
ſunt diſpenſare, niſi in caſibus expreſſe permiſsis. vt.j. de con-
ſangui. & affi. ꝙ dilectio. 35.q.6. quod ſcripſi. j. de præb. de mul-
ta. &. j. de elec. c. nemo. lib. 6. Et eſt ratio: quia cum epi debeant
ſeruare canones non debent cõtra facere: niſi expreſſe eis con
cedatur. vt 25.q.1.c.1.2.3.& 4. ſm Inno. Fallit ſm Hoſti. in c.
alleg. de multa. in caſu vbi imminet neceſsitas vel vtilitas eccle
ſiæ. idem Arch. j. de elec. licet canon. li.6. vbi de hoc. & de con-
ſuetu. c.1. lib.6. ¶ Si quæras de prælatis inferioribus epiſcopis:
26 tunc dic ꝙ † non poſſunt diſpenſare, niſi in caſibus eis ſpeciali-
ter conceſsis, & expreſsis in iure. Sic intelligo quod not. Inno.
& Hoſt. j. de eo qui fur. or. re. c. fin. cum G. & Hoſt. & Inno. &
Compo. s. de poſtu. præla. c. fin. & Ber. & Hoſt. j. ne cle. vel mo-
na. c. non magno. gl. fi. & de ſent. exc. cum illorum. in fi. & Spec.
tit. de leg. § ſunt quoq;. in fi. & G. j. de elec. cũ ex eo. ſuper ver-
bo ſuperiores. lib.6. & 16.q.1. eccleſia habet ſenatum. glo. adde
dicit Inno. Et eſt ratio: quia diſpenſatio eſt de maioribus nego
tijs. vt 1.q.1. dixi. & maiora negotia debent epiſcopis reſeruari.
25. diſt. perlectis. j. de exceſ. præla. ſicut vnire. & quia epiſcopi
ſunt adminiſtratores canonũ vt dictum eſt. 21. diſt. circa princ.
Et de iſta materia vide plene per Inno. in d.c. dilectus. glo. pro-
hibetur epiſcopo. per Hoſt. ibi. & in ſumma. de diſpenſa. §. quis
poſsit. & plenius in Spec. titu. de lega. §. nunc de epiſcoporũ di-
ſpenſatione. vbi ponit. 7. 20. & 12. caſus in quibus poteſt epi-
ſcopus diſpenſare. & per Archi. j. de elec. licet canon. in glo. Di-
cunt quidam. li.6. & per G. de Monte Lau. extra de relig. do. c.1.
ſuper verbo fortius. in cle. vbi dicit, ꝙ in omni caſu tangẽte in-
feriores, poteſt epiſcopus diſpẽſare, niſi expreſſe prohibeatur.
quod non credo generaliter verum: ideo dic vt ſupra.
27 ¶ Si quæras de quarto, ſcilicet vtrum poſsint † diſpenſare con-
tra legem ciuilem, tunc dic ꝙ non: alias falcem ſuam mitterent
in meſſem alienam. s. de elec. venerabilem. j. eo. nouit. quod tñ
intellige vt dixi. s. de conſtit. c.1. diſt.1. in fi. Et caſus in quibus
Abbas poteſt diſpenſare, vide in Spec. titu. de leg. §. ſunt quoq;.
ver. Abbas quoq;. Dicit Io. Andr. hic ꝙ hæc decret. loquitur in
criminibus manifeſtis: quia in occultis diſpenſatio non eſt ne-
ceſſaria: quod dic vt. s. de temp. ordi. c. vlt. Item poſt peractam
pęnitentiam nedum poteſt iuxta formam huius. c. diſpenſare,
ſed etiam debet ſm Pet. de Samp. Abb. & Io. Andr. arg. 50. diſt.
domino ſancto. Eſt enim diſpenſatio quandoque debita, & de
hoc. 1.q.7. exigunt. & in Spec. ti.2. §. genera. nec impeditur pro-
pter ſcandalum. Dicunt etiam Gul. Nazo. Io. de Deo Fran. Pe.
28 Abb. & Ioan. Andr. ꝙ epiſcopus † iuncto accuſatore, etiam qui
iam probauit: poteſt diſpenſare cum accuſato qui egit pęniten-
tiam, cum hoc habeat a iure: quod beneficium non eſt ſibi aufe
rendum. j. de reg. iur. indultum. li.6. nec facit iniuriam &c. s. de
elec. cum eccleſia. ad hoc. 50. diſt. ſi quis presbyter. & de hoc in
Spec. de aboli. § 1. ver. ſed cum is. Cum accuſatore vero qui nõ
probauit diſpenſare non poteſt: tum quia punitur ex præſum-
ptione calumniæ: tum quia non egit pęnitentiã. de hoc in d. §.
nunc de epiſcoporum. ver. ſed nunquid cum accuſatore. Item
dicunt idem Pet. & Abb. & Io. An. ꝙ per ſimplicẽ diſpenſatio-
29 nem † epi, diſpenſatum intelligitur in acquiſitis, & acquirendis
ordinibus, & beneficijs: cum enim diſpenſatio ſit beneficium
late eſt interpręetandum. de dona. cum dilectus. de priuile. quia
circa. de verb. ſig. olim. quod intelligunt quo ad iura quę diſpen
ſans cõferre poteſt. Et ſic nõ obſt. j. de conſan. & affin. ꝙ dile-
ctio. Dicunt etiam, ꝙ per diſpenſationem epi non erit habili-
tatus ad epatum, vt in c. alle. innotuit. Et ſic notorij fornicato-
res, & alij ſimiles quamcunq; pęnitentiam egerint, non pñt ſine
licentia Papæ in epos promoueri: quod ſatis eſt graue ſecundũ
Abb. & Io. An. Et de iſta materia not. per Ray. in ſum. ſua. &
per Alten. ti. de diſpen. art.3. & per fratrẽ Io. in ſum. de confeſ.
tit. de lapſis, & diſpen. q.3. Hæc tñ ſufficiant pro gñali & ſum-
maria cognitione huius materiæ quæ eſt ſatis dubia & cõfuſa.

Cæterum. ¶ Si quæras coram quo iudice, ſeu coram quibus iudicibus cauſę feudi debent agitari. vide. j. de feu. ca.2. vbi de hoc dicam.

1 *Subtilitas qua admiſsibilis.*
2 *Subtilitas capitoſa reijcienda.*

Dilecti. ¶ Si quæras, nunquid ſubtilitas appro
betur, diſtingue aut eſt ſubtilitas vtilis
1 † & rationabilis tendens ad indagationem intelle
ctus iurium, vel cuiuſlibet alterius veritatis: & ta
lis ſubtilitas approbatur. vt. j. de fer. capellanus. in
fi. s. de celebra. miſſa. cũ Marthę. &. s. de transla. epiſco. c.2 §. 1.
2 ver. ſicut ergo. Aut eſt † ſubtilitas captioſa & pernicioſa & talis
reprobatur: vt in iuribus hic alleg. in prin. gl. & 24.q.1. ſchiſma.
37. diſt. relatum. Ita diſtinguit Hoſt. hic. & in d. ca. capellanus.
¶ Si autem quæras vtrum actio ſit exprimẽda in libello. dicam
. j. de libel. obla. c. ſignificantibus.

1 *Excommunicatum occultum, omnimodo in iudicio ſtare.*
2 *Excommunicatus minori, quatenus in iudicio ſtare poteſt.*
3 *Excommunicatus maiori, non, niſi excipiens, iudicio ſtet.*
4 *Excommunicato, quando agere liceat. 5.7.8. & 9.*
6 *Appellationem proſequi, an poſſit excommunicatus.*
10 *Excommunicato non reſtituendo actiones perire.*
11 *Excommunicatione, quando rectè excipietur.*
12 *C. ſignificauit. ſenſus.*
13 *Excommunicatus, appellatione cum principali, mixta an audiendus.*
14 *Reconuentionem conuentioni commenſurari.*
15 *Compromitti in excommunicatum non poſſe.*
16 *Excommunicatus an in foro procuret.*
17 *Excommunicatus non ſit aduocatus.*
18 *Excommunicatus nec iudex nec teſtis ſit. fallit. 19.*

Intelleximus. ¶ Si quæras vtrum, & qñ
excõmunicatus in iudicio
ſtare poſsit, diſtingue: aut eſt occulte excõicatus:
1 aut publice, ſeu manifeſte. In primo caſu dic † in-
diſtincte, ꝙ in iudicio ſtare poteſt. ſiue vt iudex vt no. per Ber.
Inno. & Hoſt. j. de re iudi. ad probandum. per Inn. & Hoſt. j. de
ſent. excõ. ſi vero. per Arch. 24.q.1. in ſum. ſuper verbo toleran
da. Siue vt pars vt legi. & not. j. de excep. pia. §. ſi quis igitur. &
ver. ꝙ ſi non. per totũ. li.6. Siue vt teſtis vt not. Hoſt. j. de teſti.
c. teſtimoniũ. ſuper verbo opponitur. ſiue vt procurator vt no.
Spec. rubr. de procur. §. rationem igitur cauſæ. in prin. ar. c. alle-
gato. pia. & 3.q.7. §. tuam. ſiue vt aduocatus. j. de ſen. exc. decer
nimus. a cõtrario. lib.6. Et eſt ratio: quia cum ſit occultus, pręſumo
eum de crimine emẽdatum, quia occultum in meliorem
partem interpręto. j. de ſortileg. ex tuarum. de reg. iur. eſtote.
vt not. Io. 2.q.7. ipſi Apoſtoli. Alia eſt ratio: quia idem eſt de eo
quod non eſt, & de eo quod non apparet. ff. de cõtrahen. empt.
& vendi. l.3. 8.q.4. nonne. Item eccleſia nõ iudicat de occultis.
vt. j. de ſimo. ſicut tuis. in fin. & c. tua nos. 32.q.5. Chriſtiana. In
ſecũdo caſu refert, aut eſt excõicatus minori excõmunicatio-
2 ne tantum. aut eſt excõicatus maiori. In primo † caſu tunc aut
eſt in iudicio tanquam pars: & dic ꝙ bene poteſt: tam agendo
quàm defendẽdo, vt legi. & no. j. de excep. a nobis. & no. Car. j.
de ſent. excõ. cum medicinalis. li.6. Siue, vt aduocatus. j. de ſen.
excom. decernimus. a contrario. lib.6. Fallit in accuſatione cri-
minali ad quam nõ admittitur, cum ſit criminoſus. vt. 3.q.7. qui
ſine. & c. poſtulatus. & c. iudicet. & c. ipſi apoſtoli. 32.q.6. nihil
iniquius. j. de adult. c. pen. & vlt. vt not. per Ber. & Inn. & Hoſt.
in c. alleg. a nobis. excepto hæretico, qui etiã a criminoſo, & in-
fami accuſari põt. vt. 2.q.7. alieni. & §. in hoc. ſm Ber. & Hoſt.
in c. alleg. a nobis. Aut eſt in iudicio vt teſtis: & dic ꝙ non po-
teſt. j. de teſti. c. teſtimonium. in princ. & c. veniens. 2. §. fin. niſi
in caſu, vbi excõicatus maiori teſtificari poſſet. vt in cauſa hæ-
reſis, vt ſtatim dicam in fi. Aut eſt in iudicio vt iudex, & nõ po
teſt vt 3.q.7. qui ſine. & cap. poſtulatus. & quæ legun. & notan.
2.q.7. ipſi apoſtoli. &. j. de accu. c.1. Si quæras in ſecundo caſu,
ſcilicet qñ eſt excommunicatus maiori excõicatione: tunc aut
quæris vtrum poſsit eſſe in iudicio vt pars: aut vt procurator:
3 aut vt aduocatus aut vt iudex, aut vt teſtis. Si vt † pars tunc aut
excipiendo, & ſe defendendo: & dic ꝙ ſic, ſiue per ſe, ſiue per
procuratorem vt hic. &. j. de ſen. excom. ſi vere. &. j. de hære. c.
excõicamus. §. credentes, de excep. cum inter. c. dilecti. & c. di-
lectæ. & c. ſignificauit. Et hoc intellige verũ, ſiue excipiat de fa
cto, & opponẽdo exceptiones facti: vt negãdo ſe debere, & in-
troducendo teſtes, & defendẽdo ſe, ſiue excipiat de iure, & op
ponendo exceptiones iuris, vt ſi velit aliqd obijcere in perſo-
nam accuſatoris vel teſtis. arg. huius. c. &. j. de except. cũ inter.
ſm Vinc. ibi idem Arch. 4.q.1. in ſumma. ſuper verbo gl. exci-
pere. & c. quod aũt. ſuper verbo primitus. licet Hug. ibi teneat
contrarium in exceptionibus iuris. Item hoc verũ nedum in
reo neceſſario, ſeu excipiente neceſſario puta, illo qui noiatim
tractus eſt ad iudiciũ neceſſario ſe habet defendere. Iudicium
enim redditur in inuitũ. vt. ff. de verb. obli. inter ſtipulantẽ. §.1.
ſed etiã in reo voluntario (ſeu in excipiente voluntario) puta
ſi aliqs canonicus volũtarie ſe opponit ei, qui electus eſt in præ
latum eccleſiæ ſuæ petẽti confirmationẽ electionis ſuę. Vnde
excipiens cõtra petentem ſuã electionem cõfirmari prætextu

con. mu-

excommunicationis repelli non poteſt.ar.j.de exceptio.c.di
lectu. vt hoc not.Hoſt.eo.tit.cum inter.& Ber. & Hoſt.j.eo.
exhibita.In gl.exceptio excommunicationis.licet Innocen. in
c.alleg.cum inter teneat contrarium in reo voluntario: cuius
opi.ſequitur Guil.in c.alleg.pia.ſuper verbo agentes. & male,
vt credo ſaltem;vbi excipiens exciperet ad vtilitatem & defē
ſionem eccleſiæ ad quam tenetur, propter quod neceſſarius,
reus cenſetur. Nullus.n.poteſt dici neceſſarius excipiens, quã
is qui malum prælatum intendit repellere.Quid.n.grauius,in-
9 tolerabilius aut periculoſius,quam quod detur lupus loco pa-
ſtoris,diſsipator loco cultoris: homicida loco medici, tyran-
nus loco defenſoris:inimicus loco aduocati? vtique nihil.s.de
electio.ne pro defectu.& c.nihil. ſm Hoſt.ſed nomine ſuo p
prio & pro ſuo intereſſe non admitteretur,& ſic ſeruat hodie
curia vt hoc notat.Spec.tit.de actore.§.j.in 3.col.ver.ſane reo
4 neceſſario.Aut conueniendo & agendo † & tunc,aut conue-
niendo & agendo pro eo,& ſuper eo, quod impeditur facere
id quod licite facere pōt,& debet,& tunc pōt,v.g.aliquis eum
impedit conſtituere procuratorem,vel ſi vadat ad curiam pro
iniectione manuum in clericum,& in via offenditur,nã in his,
caſibus poteſt conqueri, & agere,& audietur,arg.j.de excep.
venerabilem.ff.de iudi.l.ſi longius.ſm Vinc.hic & idem not.
Archid.4.q.j.in ſum.in gl.adde & poteſt per procuratorem.
Aut contraueniendo,ſeu agendo aliter quam pro eo vel ſuper
eo quod impeditur facere illud,quod pōt facere & debet. Et
5 tunc aut † quæris nunquid poſsit ſtare in iudicio in cauſa abſo-
lutionis,& ad finem abſolutionis obtinendæ ab excommuni-
cationis ſñia,& dic quod ſic.s.de offi.delega.ca.prudentiam.§.
ſexta.quod dic vt ibi dixi.& c.cum contingat.j.de reſcrip.ca.
ipſo iure.lib.6.Aut aliter quam in cauſa abſolutionis, & tunc
aut in cauſa appellationis iudicialis,aut extraiudicialis. Si in cã
appellationis iudicialis,tunc poteſt.vt j.de except. cum inter.
& c.fi.& 3.q.9 reuera.quod verum etiam ſi erat actor origina
liter in cã principali: quia talis,etiam ſi ſit excommunicatus,
appellare pōt,& appellationem proſequi.vt j.de except. dile-
ctæ.& c.ſignificauit.& no.Inno.& Io.An.ibi.& eo.tit.c.exce
ptionem.licet Hoſt.in d.c.ſignificauit in actore originaliter ap
pellante contradicere videatur:vt ſtatim ſequitur in verſic v-
num tñ. Intellige tñ ſane quod in cã appellationis licet cogni-
tio prætextu excõicationis non impediatur, executio tñ ſñiæ,
impeditur,vt j.de except. c.pia.§.ſed ſi poſt rem lib.6.ſecun-
dum Card.ibi in glo.etiam cauſa appellationis.& G. in glo. 1.
6 principalis.Aut in cauſa † appellationis extraiudicialis, & tunc
aut appellauit extra iudicium ante excõmunicationem,& ne-
gotium eſt ad ſuperiorem per appellationem deuolutum, &
tunc ſimiliter poteſt.arg.3.q.9.reuera. Aut poſt excõicationē
appellauit,vel per appellationem ad ſuperiorem fuerit nego-
tium deuolutum,& tunc diſtingue vt not.Card.& G.j.de ex-
cep.pia.lib.6.Quia aut appellatio eſt mere extraiudicialis.vt s.
de elec.cum nobis olim.j.de appellatio.bonæ. & talis appella-
tio eſt duntaxat prouocatio ad cãm.vt j.de appella.cum ſit ro
mana.§.j.& tunc appellans bene repellitur ab agendo per exce
ptionem excõicationis.& ita intellige gl.Inn.in d.c.cum inter
priorem.glo.j.verſ.item nota quod excõicatus.vbi dicit quod
repellitur.Aut appellatio non eſt mere extraiudicialis,ſed hēt
aliquid de iudiciali,quod impugnat,vt de facto nedum partis,
ſed poteſtatis,vt ſi executor prouidit de beneficio,quod dico
meum,vel mihi debitum,vel executor legitimas exceptiones
coram eo propoſitas non admittit dicendo ſe non hr̃e neceſſe
aſſumere partes iudicis,vt no.Inno.j.de præſump.dudum. &
appel.propter hoc proſecutio talis appella.non impeditur per
obiectum exceptionis excõicationis, & ita intellige gl. Inn.s.
de maio.& obe.c.dilecti.in glo.ad quid valet.verſic.& eſt alius
7 magnus effectus,vbi dicit qđ non repellitur.Aut quæris † vtrũ
poſsit ſtare in iudicio conueniendo & agendo in cauſa princi
pali & tunc refert.Aut excõicatus agit cauſam nullitatis, vel
impetrat reſcriptum ſuper nullitate ſñiæ,etiã tacito de excõi
catione,& tunc in iudicio ſtare poteſt:nam ex quo hoc opor-
tet in appellatio.vt j.eo.c.fi.qñ ſententia eſt aliqua, multo ma-
gis quando eſt nulla.argu.s.de electio.cum in cunctis. in prin.
qui fi.ſint legi.per venerabilem.pro hoc etiam facit j.de exce.
c.ſignificauit.ibi cum omnis legitima defenſio &c. & qui om
ne, dicit nihil excipit.s.de maio.& obed. c.ſolitę.in fi.& hoc
not.Hoſt.in d.c.ſignificauit.Sed Io.And.credit ibi contra.per
decret.j.j.de reſcript.lib.6.Et melius(vt credo) quia in appel-
latione,nullum reſtat remedium lapſis temporibus.j.de appe.
ex ratione.& c.oblatæ.ſecus in nullitate, quo caſu ius excom-
municati ſaluum manet,cum ſnia nulla nunquam tranſeat in
8 rem iudicatam. Aut † excõicatus agit aliam cãm ſeu in alia cã,
quam in cã nullitatis & tunc refert.aut agit in cauſa reſtitutio
nis in integrum,aut in cauſa ſpoliationis,aut in alia. In primo
caſu refert,aut in cã reſtitutionis,quæ ex ſolo fauore petentis
reſtitutionem non dependet ſed potius ex cauſa expreſſa,qua
probata,niſi ſubueniretur,innocens damnaretur, vt quia non
appellauit iuſte impeditus,vel anima periclitaretur vt conque
ratur de quauis ſententia cenſuræ eccleſiaſticæ arg.j.de excep.
cum inter.s.de reſtitu.in integ.ex literis. & tunc in iudicio ſta
re poteſt.arg.c.alleg.ſignificauit.quando dicit omnis legitima,
9 defenſio &c.vbi no. Hoſt.hoc.Aut excommunicatus agit † in
cã reſtitutionis,quæ ex ſolo fauore dependet, & tunc nõ pōt
ſtare in iudicio:imo per exceptionem excõicationis repelli de
bet ſm Hoſt. in d.c.ſignificauit.j.de excep. & Ioan. And. ibi
poſt eum.In ſecundo caſu.ſ.quando agit in cauſa † ſpoliationis,
dic,quod in iudicio ſtare non poteſt.Et quod excõicatus ma-
iori excõicatione non poſsit petere reſtitutionem, obſtante
exceptione excõicationis,vt no.Ber.& Hoſti.s. de reſcriptis.
dilectus. j.de offi.deleg.prudentiam.§.ſexta.de procura.ex in
ſinuatione.ibi in glo.ſua penul.Idem tenet Archid. 14. q. 1.in
ſumma.ſuper verbo non debet peti.& 18.q.2.c.abbates.gloſ.
ſic clerici.in fi.& de excep.c.pia.ſuper verbo agentes.lib.6. &
Inno.j.de conceſ.præben.cum noſtris.in gl.credimus. ad hoc
verſ.item faciendum.& Hoſt.ibi.& Spec.tit.de pen. & poſ.§.
fin.ver.eſt octauus.& ad hoc facit quod not.Io.3.q.7.§. verũ.
in glo.ecce.in fi.facit etiam.j.de excep.exceptionem.quod ve
rum eſt in excõicatiõe maiori,minoris autem excõicationis,
obiectio non impedit reſtitutionē ſpoliati,ſicut nec obiectus
alterius criminis.j.de reſtitu.ſpolia.c.item cum quis. vt hoc
not. Vinc.in gloſ.c.alleg.prudentiam.iuxta fi.& Arch.in c. alle
ga.in nomine dñi.in glo.pen. In tertio caſu.ſ. qñ agit in alia cã
10 a cauſa † nullitatis,vel reſtitutionis in integrum, vel ſpoliatio-
nis,tunc dic,quod in iudicio ſtare non poteſt etiam quo ad in
terruptionem faciendam in actione tẽpore peritura ſm Ho-
ſti.& Io.And.in d.c.ſignificauit.& hoc dummodo per exce-
ptionem excõicationis repellatur per reum, vel per iudicem.
Per reum ſi excõmunicationem probare poſsit, licet non ſit
publica per iudicem,ſi excõmunicatio ſit publica, alias ſecus,
in d.c.cum inter.& c.exceptionem.& c.fi.de excep.& e. titul.
c.pia.lib.6. Vnum tñ dicit Hoſt.in prædic.c.ſignificauit. & j.
de excep.quod ſi is, qui in cauſa principali erat actor, & nunc
actor in cauſa appellationis,ſicut in principali repulſus fuiſſet
ita & modo repelletur.Si ergo vult audiri faciat ſe abſolui. ad
hoc.j.de excep.exceptionem. s.de offic.deleg.prudentiam.§.
ſexta. Dicit etiam,quod ſi tñ excommunicatus taceat quod
tempus tranſeat infra quod appellatio debuit exerceri, de ſe,
conqueratur per quem ſtat.arg.ff.de mino.l.cum mandato. C.
de tranſact.l.cum don[illegible]nis.nam ex quo lapſum eſt tempus,
nec ſubeſt iuſta cauſa [illegible]eniendi,rata maneat ſñia.in auth.de
ijs qui ingredi. ad ap.§.hoc quoq; ſtatuimus.collatio.5.2.q.7.
ſi quis appellet.j.de appellatio.conſtitutus.§.fi.Sed Io.And.ibi
dicit quod ſurte tranſiret hoc dictum Hoſt.in appellatione in
terpoſita a diffinitiua.Sed ſi actor appellaret a grauamine cre
11 dit verum quod dicit Vinc. qui † dicit,quod finitæ appellatio
nis articulo cum iudex appellationis hr̃et cognitionem nego
cij principalis,bene obſtabit exceptio excõicationis, quæ tũc
ſm eum non opponitur cãæ appellationis,ſed negotio princi
pali.Et diuerſitatis rõ patet ex eo,quod in appellatione inter-
poſita a diffinitiua ſñia ſtatim iudex cognoſcit de principali,
ſed ante ſñiam ſeparatus eſt articulus appellationis a negotio,
principali,de quo j.de appel.non ſolum.lib.6. Sed contra hoc
12 aperte videtur.decretalis illa ſignificauit † quæ admittit acto
rem originalem ad appellationem proſequendam? Sed hoc in-
tellige ſm prædictam diſtinctionem. Vel dic,q in appellatio-
ne interpoſita per capitulum a ſñia,qua denegata fuit confir-
matio non debuerunt audiri,ſicut nec audirentur in principa
13 li,vt eſt dictum:ſed eo reſpectu,quo appellauerunt, † ab inſtitu
tione.n.archipreſbyteri non dicuntur originales actores,ſed
rei quo reſpectu debuerunt indifferenter audiri cũ in eo, ſint
proprie defenſores,non actores,ſed quia non erat capitulum
in cã illius primæ appellationis ſed ſecundæ videtur verius,qđ
no. Inno.ibi.& s.tactum eſt,vt ſit commixtio appellationis &
principalis concurrens in appellatione interpoſita a diffiniti-
ua potius,propter iniquitatem grauaminis ſaltẽ in re, & ſi non
iudicis animo audiri faciat excõicatum ſuper principali, quã
propter principale commixtum illum excludit a proſecutio-
ne grauaminis.facit.C. de rei vxo.act.l.vna.in princ.C.cõra de
leg.l.2.j.de ſepul.ſacris.& quod ibi no.per Io.And. j. ne ſede
vacan.

vacan.c.vno.glo.2. & de offi deleg. ſi duo glo.2.lib.6.hæc Io.
An.Et hoc vltimum credo verum,quod etiam approbat.G.in
3 d.c.pia.glo.1.principalis.vbi etiam approbat dictum Vinc. vt
ſ. & ibi dicit ꝙ appellato, qui non proſequente appellante ꝓ
ſequitur appellationem obſtat excõicatio & idem Io. An. ibi
in nouella. Fallit io caſu in quo iudex excõicatum agere cogit
quod eſt,qñ ſemel abſolutus in eodem crimine,& in eadẽ con
tumacia perſeuerat.vt ſ.de offic. ordina.cap.ſignificauit.j. de
appella.quæſtioni.& hoc in pœnam ſuam fit ſm Inn. & Hoſ.
& Io And.io c.alleg.ſignificauit.Item excõicatus non eſt re-
pellendus,ſi reus contradicat,& petat procedi in lite cepta.C.
qũo.& qñ iudex.auth. qui ſemel. C. de epiſc.& cleri.auth.ge-
neraliter.&idem ſi reus nondum fuerit ab excõicato conuen-
tus ſed timeat ab eo conueniri. C.de inge. manu.l.diffamari.ſe
34 cundum Inno.& Hoſt.in d.c.exceptionem.Et ea quæ † dicta
ſunt in conuentione eadem intelligas in reconuentione, vt in
ijs caſibus in quibus non poteſt eſſe in iudicio agendo ꝑ mo-
dum conuentionis. non põt eſſe in iudicio agendo per modũ
reconuentionis.vt in d.c.cum inter.Et vtrum officiũ ſuũ ex-
cõicatus dicere teneatur, vide j.de cle.excõic.mi.c.2.Et vtrũ
poſsit teſtari,vide per Card. j.de vſur.quanquam.li.6. Et vtrũ
ſi cedat actionem alteri,alter poſsit agere durante excõicatio-
ne.vide per Dy.j.de reg.iur.ſi quis in ius.li.6.Et vide quod no
35 tat.in ſpec.hoc tit.§. reſtat aũt in fi.vbi dicit ꝙ cum excõica-
to non poteſt compromitti propter periculum cõionis. arg.
hic.& j.de excep.dilecti.de ſenten.excom.ſolet.lib.6.24.q.1.
audiuimus.4.q.j.c.j.non.n.poterit aliquid coram arbitro pete
re vt ibi,quod verum eſt de arbitro voluntario per ea quæ no.
Inno.j.de excep.cum inter.ſecus in neceſſario de quo j. de of
fic.deleg.de arbitris.li.6.quia ibi videtur poſſe ſtare in illis caſi
bus, in quibus poſsit ſtare coram iudice. vide etiam quod no.
Spec.tit.de arbi.§.differt.verſi.item ſm eum.& ver.ſeq.vbi di
cit ꝙ non poteſt eſſe arbiter. arg.j.de re iudi. ad probandum.
niſi inter excõicatos.arg.C.de hære.l.qm.vt ibi no. & quod no
ta.Ioan.And.j.de reg.iur c.dolo facit.in nouella.li.6.dicens.ꝙ
non poteſt eſſe arbitrator, nec valet arbitramentũ, per modũ
laudi vel ſententiæ per publice excõicatum factum.¶ Si quæ-
ras,nunquid poſsit eſſe in iudicio † vt procurator:credo indi-
36 ſtincte,ꝙ non vt legi.& not. j.de probati. c. poſt ceſsionem,
quia regula eſt generalis,ꝙ nullus debet cõicare cum excõica-
to 11.q.3.nemo epiſcoporum.j.de ſent.excõ.c.nulli. & per to
tum.quod intelligo verum ſiue interueniat ex parte actoris,
ſiue ex parte rei, ſiue in cauſa principali, ſiue in cã appellatio-
nis,& hoc dummodo excõicationis exceptio opponatur, &
per eum repellatur,quod intellige,vt dicam.j. de probat. poſt
ceſsionem.diſt.2.quia officium procurationis aſſumere volũ-
tarium eſt.ff.de procur.l.filiusfamilias.§.inuitus. nec credo ve
ram opinionem Inno.poſitam.in c.alleg.ſignificauit. j. de ex-
cep.vbi dicit,ꝙ procurator excõicatus poteſt proſequi cãm ap
pellationis,qñ principalẽ cauſam egit,vt procurator, licet cau
ſam appellationis proſequi non teneatur:quia aliter læderetur
æquitas iudiciũs.& quia excõicatus fidem ſeruare debet ei cui
promiſit ſm eum. ſed Hoſt.io hoc ibi contradicens (& me-
lius vt credo)cum repelli etiam ſi cauſam appellationis expreſ
ſe proſequi promiſerit ſiue hoc adiecto etiam ſi me cõtingat
excõicari:quia turpis eſt promiſsio propter periculum anima
rum.ſ.de pact.c.fi.Siue ſimpliciter cum intelligatur tacita con
ditio,ſi ſtatus eius non ſit mutatus de iure.io c.quemadmodũ
ſiue nihil promittat, cum ſit voluntarius proſecutor. vt ſ.de
37 procur. non iniuſte.§.fi. ſm eum. ¶ Si quæras † vtrum poſsit
eſſe in iudicio vt aduocatus,dic,ꝙ non,vt in d.c. decernimus.
j.de ſent.excom.li.6.vbi dicitur,quod repelli debet ab agendo
patrocinando,& teſtificando,vbi etiam Io.An. in nouella di-
cit quod Hoſt.not.in c.alleg pia quod excõicatus aduocatio-
nẽ exercens tenetur ad reſtitutionem inde percepti. arg. j. de
iude.cum ſit.facit etiam illud c.decernimus. pro Spe. qui not.
de offic.iudic.§.j.in fi.& § impedit.in princip. quod inuitis ẽt
partibus ex officio ſuo iudex talem repellit.nam(vt ibi vides)
ad hoc compellit iudicem ſecularem ſm Hoſt.& Io. And.ibi.
38 ¶ Si quæras † nunquid poſsit eſſe in iudicio vt iudex,dic quod
non quod dic vt dicam plenius.j.de re iudi.ad probandum.Si
39 vero,vt teſtis,dic quod non poteſt,vt j.de teſti.c.veniens.2.in
fi.de excep.apoſtolice.de accu.cum olim.Fallit in cauſa † fidei,
quod dic vt legi.& not. j.de hære.c.io fidei fauorem.libr.6. &
hoc verum generaliter ſiue agatur de hæreſis crimine per mo
dum inquiſitionis,ſiue per modum accuſationis vel exceptio
nis ſm Archi. ibi licet Io. And.dicat illud verum in cauſa in-
quiſitionis tantum.Et adde quod dixi.ſ.de oſti. deleg.a.pru-
dentiam.§.ſexta. Et quis dicatur publice excommunicatus.
vide per Ioann. Andr. & Gen. extra de ſepultu. eos qui. ſuper
verbo publice. in clem.

1 *Clericos noxios iuſſu epiſcopi, capi poſſe.*
2 *Clericos in delicto ſiue iudice capi & detineri.& quando* 3.
4 *Corrigibilis iure plectendus.*
5 *Corrigibilis leuius tractandi.*
6 *Incorrigibilis pœna.*
7 *C.Cum non ab.ſenſus*
8 *Clericus quando priuilegijs nudandus.*

CVm non ab homine. Si quæris, vtrum cle
rici malefactores poſsint per clericos, ſeu laicos,
pro ſuis maleficijs capi,& detineri ſine pœna excõ
1 municationis, diſtingue:aut † quæris, nunquid poſ
ſint capi,& detineri per clericos ſiue laicos de mãdato, ſeu au
thoritate iudicis eccleſiaſtici ipſorum malefactorum, qui per
ſeipſum hoc facere poteſt.Et dic,quod ſic.j.de ſen.excõ.vt fa
mę.§.fi.& eo.ti.c.ſi clericos.li.6.quod eſt verũ. ſiue ſint de iu-
riſdictione ipſius de iure cõmuni,ſiue priuilegio, ſiue de con-
2 ſuetudine vt no.Arch.& Io.An.ibi aut ſiue † mandato ſui iu-
dicis eccleſiaſtici & tunc dicit hic Ber. quod clerici comprehẽ
ſi in ipſo facinore poſſunt detineri per 20. horas ad hoc,vt no
torium fiat crimen ipſorum.& idem no.Io.81.diſt.preſbyter
glo.pen.& Bar.Brixien.50.diſt.de ijs 2.& Hoſt.j.de ſent. exc.
ſi vero.j.§.fi.& in ſumma de diuor.§.quibus mo.ad fin. ver.&
no.quod ſi maritus.& frater Io.in ſum.confeſ.tit.de ſen.exc.
q.35.poſt hæc. ver. 11.in fi.Item poſſunt detineri ſi timeatur
de fuga ipſorum.arg.ff.de ijs quæ in frau.credi.l.ait prætor. §.
ſi debitorem.ſm Inno.j.de ſent.excommuni.vt famę.& Frã.
Ab.& G.Naſo. & Io.An. hic vnde dicunt Io.An.& fran.indu
bitatum quod qñ poteſt percuti ſine pœna excõicationis for
tius poterit detineri,ſed in his caſibus no. contra Hoſt.in d.c.
vt famæ.& credo quod bene.Vnde credo regulariter, qđ nul-
lus clericus non ſuperior,vel laicus citra pœnam excommuni
cationis poteſt ſiue mandato ſiue authoritate ſui iudicis eccle
ſiaſtici in clericum manus inijcere quoquo modo & ſtabo illi
regulæ, 17.q.4.ſi quis ſuadente.niſi inueniam eam per alium
canonem authoritatis ſimilis reuocatam.arg.18.diſt. §.j.& C.
de teſta.l.ſancimus.& ita tenent Guli.de Mon.lau.& Gen. ex
tra de offi.ordi.c.j.ſuper verbo clericalis.in cle.vbi de hoc ple
3 ne per eos. Sed prior † opinio poteſt eſſe vera in caſu, vbi ma
ritus inueniret clericum adulterantem cum vxore ſua vt no.
Hoſt.in d.c.ſi vero.j. & dic vt ibi dicam. ¶ Super glo. fi. Si quæ-
ras,qualiter ſit in criminibus procedendum,diſtingue, aut ꝓ
ceditur contra aliquem pro crimine,aut pro contumacia:ſi ꝓ
crimine tunc aut eſt corrigibilis aut incorrigibilis.Si corrigibi
4 lis † tunc imponenda eſt pœna,quæ de iure pro illo crimine eſt
imponenda.vnde ſi crimen eſt,tale,quod inducat ſuſpenſionẽ
primo debet ſuſpendi, vt j.de cohabi.cleri.& mulie. clericos.
& c.ſicut.Si inducat depoſitionem debet deponi.vt ſ. de tem-
po.ordi. c.ſane. j.de cleri. pug.in duel. c.j.& cap.Henricus de
cleri.percuſſo.c.j.& de fal.c.ad noſtram.cum multis alijs. Vn-
de ex quo appatet corrigibilis non procedetur contra ipſum,
vltra pœnam a iure introductam, imo in quocunq; gradu pœ
næ reperiatur corrigibilis,ibi ſtatur.vt ſ.e.c at ſi clerici. ſecun
dum Ber & Hoſt.hic.& ſic non tradetur curiæ ſeculari,niſi ꝓ
crimine hæreſis,& alijs criminibus, de quibus not. j.de hære
tic.c.ad abolendam.in glo.in tribus.¶ Nota tamen,quod licet
5 plerunq; accidant † ſacerdotibus & alijs quæ ſunt reprehendẽ
da plus tñ erga corrigendos agat beneuolẽtia, quam ſeueritas,
plus coarctatio quam cõminatio,plus charitas,quam peccatũ
cum nemo ſine reprehenſione aut ſine peccato viuat. 45.diſt.
licet j.& 2. Nam leuiter caſtigatus reuerentiam exhibet caſti-
ganti:aſperitatis autem nimiæ increpatio,nec increpationem
recipit,nec ſalutem. 45.di.cum beatus.vnde Seneca.Genero-
ſus hominis animus facilius ducitur,quam trahitur, &ſi eſt in
6 corrigibilis,† tunc ſm Ber.hic ſeruatur,quod hic dicitur:quia
traditur curię ſeculari,cum eccleſia non habeat vltra quod fa
ciat.Sic intelligitur ſm eum.3.q.4.clericus.& 11.q.j.ſi quis ſa
cerdotum. Quidam tñ magiſter meus dicebat, quod hoc nõ
7 dicit iex.iſte,immo † videtur dicere contra.ibi cum dicit cum
eccleſia non habeat vltra & c.cum eccleſia poſsit requirere iu
dicem ſecularem,vt cum caperet & ſibi vinctum traderet, &
ideo non vř degradandus,nec tradendus curiæ ſeculari ſed po
terit comprimi ſiue metu excõicationis per iudicem ſecularẽ
vt hic,

8 vt hic.nec eccleſia ipſum requiret.Nam †ſi clericus non depo-
ſitus ter monitus perdit priuilegium clericale, & poteſt com-
promitti per iudicem ſecularem,vt ĩ.de ſent.excom.c.contin
git.1.& c.in audiẽtia.& c.perpendimus. multofortius depoſi-
tus excõicatus anathematizatus incorrigibilis nec actualiter,
degradatus, Sed ſecurius eſt tenere glo.quam etiam ſequitur
Hoſt.hic ſi pœna incipit a contumacia,tunc primo debet ſu-
ſpendi.poſtmodum creſcente contumacia excõmicari debet,
deinde deponi, & vltimo tradi curiæ ſeculari.vt 23.q.4.ſi for
te.& 3.diſt.quorundam. 74.di.honoratus.de quo vide ibi per
Io. & 81.diſt.c.j.glo. fin.& in d.c.ſi forte.& per Arc.2.q.5.pre
ſbyter. ſi a plebe.

1 *Priuilegia quæ a Papa ſolo iudicanda.*
2 *Priuilegia a Papa conceſſa ipſe cognoſcat.*
3 *Priuilegia Papalia incidenter cognoſcit iudex.*

CVm veniſſent ¶Si quæras vtrum de,&
ſuper priuilegijs,ſedis A-
poſtolice poſsit per alium quam per Papam cogno-
ſci & iudicari refert,aut quæris de priuilegijs ſiue p-
rogatiuis †Deo,vel a Papa vel a Cõcilijs Romanæ eccleſiæ col
latis vel de iuribus ſibi quomodo libet competentibus, & de
illis ſolus Papa,vel ipſius commiſſarius in hac parte habet co-
gnoſcere,& etiam iudicare,quod dic,vt leg.& not.ſ.de tranſl.
epi. vel elec. c.j.de offi.leg.c.quod ad tranſlationem.17.diſtin.
huic ſedi ſm Hoſt. licet Ber.hic circa fi. ibi & hoc intelligitur
2 &c. aliter innuere videatur. Aut quæris † de priuilegijs,ſeu ex
ceptionibus a Papa eccleſijs ſeu collegijs vel perſonis ſingula-
ribus conceſsis,& tunc aut quæris vtrum alius quam Papa vel
ipſius commiſſarius in ea parte poſsit de eis cognoſcere, ſeu
iudicare principaliter & directe,puta ſi ſit quæſtio,an valeant,
vel non.vel an potuerunt concedi,vel nõ,vel ſi ſit dubium de
3 interpretatione dubiorum ibidem contentorum, & dic quod
non.ita intellige iſtud c.ſm Inn.& Hoſt. Aut quæris † an alius
quam Papa vel ipſius commiſſarius in hac parte poſsit de eis,
cognoſcere vel iudicare incidenter & indirecte,puta ſi contra
priuilegia in modum probationis exhibita, opponatur quod
ſunt falſa & ſic indirecte & incidenter quæritur an ſint vera,
vel falſa.vt ſ.de reſcr.ſuper literis.& ĩ.de fide inſtru. inter dile
ctos.Vel ſi quæratur an inuenit cauſam de qua agitur. Et dic,
quod ſic,vnde de talibus iudex poteſt cognoſcere, & eis non
obſtantibus iudicare ſuper cauſa principali pendente corã eo,
ita vt de priuilegijs non faciat mentionem, & ſic de incidenti
cognoſcat, & de principali pronuntiet ſecundum Innocen.&
Hoſtien. Et de iſta materia notat. Aſten. lib. 6. titu. de priui-
leg. artic. 7. in fin.

1 *Infamem denuntiare poſſe.*
2 *Denuntiationum genera,quibuſq; an non denuntiare liceat, &*
3.& 4.5,6.8.
4 *Denuntiationis.euangelicæ effectus.*
7 *Denuntiare ſuam ſuorumve iniuriam cui ius licet.*

NOuit ille ¶Super glo.2.Si quæras vtrum ec-
cleſia habeat vtrunq; gladium, vel
non,dic ſi placet vt dicam infra qui fili. ſint legitimi.
cap. cauſam quæ. 2.
1 ¶Super glo.ſi.Si quæras †vtrum criminoſi & infames admit-
tantur ad denuntiandum aliorum crimina,diſtingue,ad cõcor
dandas opin.contrarias doctorum,nam Ber. hic.& B.& Hoſ.
hic. ĩ.de teſti.in omni.& ĩ.de accu.c.j.& c.cum oporteat. Gl.
ſed nunquid & hæreti.cum ex iniuncto.in glo.ad correctionẽ
quod non admittatur ſed Io.& Tan. tenent contrarium.2.q.
j.ſi peccauit.& Io.Tan.& Goff.in c.allegato.cum oporteat.&
Card. ĩ.de reli.do.c.vnico.lib.6.& Archi.22.q.5. hoc videtur.
& Ho.& idem videtur no.B.ĩ.qui ma.accu.poſ.c. cum in tua.
Idem Io.Vin.Inno.& Io.An.hic & Bar.Brix.& in c.allegat. ſi
peccauerit.†de infami.ſ.q admittuntur ad denuntiandũ dum
2 modo egerint pœnitentiam.Dic ergo,†q quædam eſt denũ-
tiatio, quæ dicitur canonica,quæ fit de peccato committẽdo,
& ad illam quilibet admittitur ita intellige de cog.ſpi.tua.& ita
intellige prædictam opi.Io.& ſequaciũ ſm Goſ.& Arch.in ca.
alle.ſi peccauerit.ſuper verbo irregulares. vbi de hoc plene.
3 †Quædã eſt alia denuntiatio quæ fit de peccato iã cõmiſſo.Et
tunc aut fit de tali peccato quod hẽt facti perſeuerantiam& re
cipit reiterationem,puta ſi aliquis publice& continue habeat
concubinã & ad illam quilibet admittitur ad impediendũ pec
catum perpetrandũ,ſi põt. 23.q.3.tam ſacerdos.22.qu.5. hoc
videtur ſm Abb. hic.& in hoc concordat Gen. in extrag. Io.
22.q.quæ incipit ſi fratrum.§.quia igitur. dicens q a peccato,
committendo quilibet proximum ex debito corrigere tene-
tur,& idem de commiſſo ſi ſit reiterabile.vt in d.c.aut fit de ta
li peccato quod non habet facti perſeuerantiam.Et tunc quæ-
dam eſt denuntiatio † euangelica,cuius effectus eſt, vt pecca-
4 tor agat pœnitentiam non vt priuetur officio, vel beneficio,
& ad illam admittũtur omnes criminoſi, & infames dummo
do in crimine non perſeuerẽt,quia non refert quis denũtiat,
dummodo anima ſaluetur.vt ĩ.de iureiur.c. quemadmodum
§.fin.vt not.Inno.hic & Car.in d.c.vnico.ĩ.de reli.do. lib.6.&
Spec.rub.de denuncia.§. 2.verſi. vt autem.& de tali intellige
veram opin.prædictam Io.& Tan.ſm Io.And.in d.c.cũ opor
5 teat. †Quædam eſt denuntiatio iudicialis,& tunc quædam eſt
publica,quæ competit ex officio mero, & puro iudicis ad de-
nunciationem,ſeu promotionem ſuorum officialium proce-
dentium contra criminoſos notorie vel publice diffamatos,
& dic quod tales officiales ſeu procuratores ſi ſint criminoſi,
vel infames a tali denuntiatione repelluntur.ut ĩ.de teſti. cog.
6 c.præterea.& ibi hoc not.B.Alia eſt denuntiatio iudicialis pri
uata,†quæ fit ab inſtantiam alicuius priuati cauſam de nuta-
tionis, proſequentis, & tunc aut per talem denuntiationem
proſequitur ſuans, vel ſuorum iniuriam ſeu alias ſuum pro-
prium intereſſe, & ad talem admittitur criminoſus,vel infa-
mis,vt hic. & infra. de teſtib.capitul.de cætero. niſi obſtaret
excommunicatio.infra. de exceptio. capitulo. exceptionem
vel ſpoliatio ſiue deprædatio,vt ĩ.de ord.cog. cum dilectus.§.
ſed qm. & c.fi.vel alia exceptio præiudicialis ſm Hoſt. & Ioã.
And.hic.& in c.alleg.in omni. Aut per talem denuntiationẽ,
7 non † proſequitur quis ſuam,vel ſuorum iniuriam,nec ad ſuũ
proprium intereſſe & tunc non admittitur criminoſus, vel in
famis.vt 3.q. 7.c.qui ſine.& c.poſtulatus.& ĩ.de ſpon. cum in
tua.& in alijs iuribus alle hic per B.& hoc caſu intellige veram
ipſius & Hoſti. opi.prædictam ſm Io.An.in c.alleg. cũ opor-
teat.licet tñ iudex non admittat criminoſum vel infamem de
nuntiantem imo ipſum repellat vt eſt dictum, tñ ſi denuntia-
tus diffamatus ſit alias quam ex dicto talis denũtiatoris,iudex
ex officio ſuo inquiret.arg,ĩ.de teſti.ſicut.de cog.ſpi. c. tua. q
ma.accu.poſ.c.fi.de clandeſti.deſpon.cum inhibitio. & eſt ex
preſſum.ĩ.de præſump.c.cum in iuuentute.& de accu. c.cum
8 oporteat.vt not.Hoſt.in c.alleg.in omni.Quædam† alia eſt re
gularis denuntiatio,quæ fit in capitulo,& a tali regulariter nul
lus repellitur criminoſus,vel infamis, tam talis denũtiatio ex
peditur ſimpliciter,& de plano.ĩ.de appel.ad noſtram. & ca.
reprehenſibilis.puto autem quod exceptio excõicationis ob-
ſtet cuicunque denuncianti.11.q.3.excõicatos.& per totum.
ĩ.de excep.pia.lib. 6. Et de materia denuntiationis vtrum ip-
ſam debeat præcedere monitio vel non. Vide plene per Card.
ĩ.de reli.domi.c.vnico.lib. 6 quam glo.de verbo ad verbũ po-
nit Gar.ibi.& Hoſtien.hic.& ĩ.de cenſi.Romana.§.ſane lib.6.
& Io. And.hic & Spec.tit. de denun. §. 2. verſic. ſi autem. &
Archi. 22.q. 5.hoc videtur.a quibus furatus eſt dictam gl. Et
vide etiam quod not.in ſum.de denun.§.quis poteſt.verſ. ego
audeo.cum ſequentibus.& quod not.frater Io.in ſum. confeſ.
tit.de doctrina ordinandorũ.q 9.Quid de ordine fraternæ cor
reptionis &c.& quod no.Io.3.q.7.alieni.

1 *Sequeſtrationum genera.*
2 *Sequeſtrans proteſtatus poſſeſſionem non amittit.*
3 *Poſſeſſio quando in ſequeſtrum tranſlata.& 5.*
4 *Sequeſtrati poſſeſſionem in dubio admittit.*
6 *Nouationum genera.*
7 *Poſſeſſione ſequeſtrata eius commoda non amittit.*
8 *Sequeſtrationi quando non ſit locus.*

EXaminata. ¶Si quæras vtrum poſſeſ-
ſio rei ſequeſtratæ transfera
tur in ſequeſtrum, & ille qui ante poſsidebat de-
ponendo penes ſequeſtrum deſinat poſsidere, di-
1 ſtingue aut †quæris de ſequeſtratione voluntaria,
quæ fit,& procedit ex mera voluntate partiũ. Aut de ſeque-
ſtratione neceſſaria,quæ fit & procedit ex iuſſu,& authoritate
iudicis. In primo caſu refert: quia aut conſtat,q ille, qui an-
2 te†ſequeſtrationem poſsidebat per ipſam ſequeſtrationem nõ
vult amittere poſſeſsionẽ,puta:quia ante ipſam ſequeſtratio-
nem,vel in ipſa ſequeſtratione, vel incontinenti,poſt proteſta-
tus eſt de iure ſuo,& q ſaluo iure ſuo ſequeſtrationem facie-
bat, vel qđ cauſa cuſtodiæ deponebat,& tunc talis ante poſsi-
dens,

dens, & ſic ſequeſtrans poſſeſsionem non amittit, vt ff. de acq.
poſ. l. intereſſe puto in fin. vbi de hoc & arg. ff. de no. ope. nun.
l. de pupillo. §. ſi quis opus. Aut conſtat de contrario, vt quia
non proteſtatus eſt de iure ſuo, immo deponit rem apud ſe-
queſtrum ea mente, vt ipſum ſequeſtrum conſtituat in poſſeſ
3 ſionem, & hoc conſtat † & tunc talis ante poſsidens per talem
ſequeſtrationem deſinit poſsidere, & transfert poſſeſsionẽ in
ſequeſtrum. vt in d. l. intereſſe puto j. reſponſo. & ff. depoſi. l. li
cet. §. j. Aut eſt dubium & tunc in dubio ante poſsidens amittit
poſſeſsionem, & transfert eam in ſequeſtrum, ita intellige, qđ
no. Accur. in d. l. intereſſe puto. & C. de prohi. ſequeſtr. l. vnica.
& ff. de verb. ſig. l. ſequeſter. & B. Inno. & Hoſt. j. de ſeque poſ.
c. j. & Hoſt. & Io. And. hic qui dicunt ꝙ qñ plures deponunt,
4 penes ſequeſtrum, præſumitur, † in dubio ſic fieri ſequeſtratio
vt transferatur poſſeſsio in ſequeſtrum, niſi dicatur, ꝙ fiat cã
cuſtodiæ. In ſecundo caſu. ſ. qñ ſit ſequeſtratio neceſſaria, di-
ſtingue vt prius. Aut conſtat, quòd ille, qui ante ſequeſtrationẽ
poſsidebat, non vult per ipſam ſequeſtrationem amittere poſ
ſeſsionem, puta quia proteſtatus eſt de iure ſuo, & tunc nihi-
lominus retinet poſſeſsionem per l. allega. intereſſe puto. in fi.
& per §. alleg. ſi quis opus. Aut conſtat de contrario, vt quia nõ
5 proteſtatur de iure ſuo, immo rem deponit † apud ſequeſtrũ,
ea mente, vt ipſum conſtituat poſſeſſorem, & tunc amittit poſ
ſeſsionem, & eam transfert in ſequeſtrum per iura alleg. inter
eſſe puto. j. reſponſo. & l. licet. Et ita intelligit Ber. hic in glo. &
ſic ita. ver. niſi ea mente &c. & Io. cuius fuit illa glo. & Vinc. &
Phi. poſt eum idem Inno. in glo. antepe. in princip. Aut eſt du
bium, & tunc in dubio ille, qui ante poſsidebat per talẽ ſeque
ſtrationem neceſſariam non amittit poſſeſsionem, ita intelli-
ge iſtud, c. & glo. B. in glo. & ſi ita. in prin. & ff. de acqui. poſ. l. 3.
§. genera. & l. ſi quis. Et hoc probatur alia ratione ſic. Certi sũt
modi perdendi poſſeſsiones, & iſte modus non eſt de illis, er-
go non perditur. ſimilem modum arguendi habes. ff. de ijs qui
ſunt ſui vel alie. iur. l. patre furioſo. & de acti. & oblig. l. obliga-
tionum fere. §. placet. Præterea ſicut eſt reperire ſequeſtratio-
6 nem voluntariam, & neceſſariam ſic eſt reperire † nouationẽ,
voluntariam, & neceſſariam, ſed voluntaria nouatio perimit
fideiuſſores, & pignora, & non neceſſaria. vt ff. de noua. l. aliam
ergo a ſimili licet ſequeſtratio voluntaria priuet partes poſſeſ
ſione, non tñ neceſſaria. Item ſicut eſt alia cauſa fideiuſſionis,
voluntariæ, & alia fideiuſsionis neceſſariæ. vt ff. qui ſatiſd. cog.
l. ſi fideiuſſor. §. ſi neceſſaria. Ita eſt differentia inter ſequeſtra-
tionem voluntariam, & neceſſariam. Et iſtam opin. tenent do
mini Ia. de ra. & Pe. de Bel. pert. in d. l. intereſſe puto. & Cyn.
C. de ſequeſtr. l. vnica. & idem tenent Guil. de Montelaud. &
Gen. extra de ſequeſ. poſ. c. vnico. in cle. Et ſic ſecundum iſtos
manus Regis vel iudicis non priuat aliquem poſſeſsione ſua,
& ita ſeruatur in Parlamento Franciæ. ¶ Sed quæro in volun-
taria ſequeſtratione poſſeſsio in dubio perditur, ſed nunquid,
7 tante poſsidens, qui ſequeſtrat, perdit per conſequens effectũ
poſſeſsionis, quantum ad iudicium, & onus probandi, & quan
tum ad libellum, v. g. vtrum agenti petitorio incumbat onus,
probandi, & ſi non probauerit, reſtituatur poſſeſsio reo, vel
pone in poſſeſſorio agebatur contra reum interdicto vnde vi
ſequeſtrauit poſſeſsionem, vtrum amodo procederet libellus
actoris? Reſpondent Doct. iuris ciuilis, quod licet poſſeſsio ſit
perdita per ſequeſtrationem, non tñ perduntur prædicta iura,
per eam vnde procedetur in libello recuperandæ poſſeſsionis
pro quo facit ff. de dolo. l. ſi oleum. in prin. Et nota, quòd in ca
ſibus, in quibus ſequeſtratio neceſſaria eſt facienda, de quibus
8 j. de ſeque. poſ. c. 2. ſi pars † poſsidens ſit parata ſatiſdare euitat
ſequeſtrationem. vt ff. de of. præſi. l. ſenatus. in fi. & eſt expreſ
ſum. C. de agrico. & cenſi. l. litibus. lib. 10. Et de iſta materia ſe
queſtrationis vide plene per Card. j. de reg. iur. c. locupletari.
lib. 6. & per per Archi. 11. q. j. c. fi.

1 *Prælatorum quis in adminiſtratione potior.*

CVm deputati eſſemus. ¶ Si quæ-
ras † de duo
bus prælatis ſiue adminiſtratoribus eiuſdem beneficii
6 vel loci, quorum alter eſt maior, & ſuperior, alter ve-
ro minor & inferior quis eorum in agendo, ſeu defendendo,
nomine ipſius beneficij, vel loci alteri præferatur. vide quod
dixi. ʃ. de reſcrip. edoceri.

1 *Iuriſdictionem neglectam, negatamve deuolui. fallit. 2.*
3 *Iuriſdictio ſecularis, quando, an non, ad eccleſiaſticam deuol-
uatur.*
4 *Iuſtitiam denegantis pœna multiplex. 5. & 6.*
7 *Iuriſdictionem ſecularem ad eccleſiaſticam deuolui non contra, et
differentiæ ratio.*
8 *Iudicare recte oportere.*

QValiter. ¶ Si quæras, vtrum iudex propter
negligentiam ſuam in exhibendo
iuſtitiam, vel propter denegationem iuſtitiæ per
dat, & amittat iuriſdictionem ſuã, & ad alium de
uoluatur, diſtingue, aut quæris de iudice eccleſia
ſtico aut de iudice ſeculari. Si de iudice eccleſiaſti
1 co refert, aut quæris vtrum per ſuam negligentiam † ſeu dene-
gationem iuſtitię. iuriſdictio ſua eccleſiaſtica deuoluatur ad iu
dicem ſecularem, & dic, quòd non indiſtincte, vt hic. Aut iudi
cem eccleſiaſticum ſuperiorem, & tunc aut pro illo actu, ſeu
articulo, in quo eſt negligens, vel remiſſus, & dic quod ſic. vt ʃ.
de ſup. negli. præla. c. j. melius in c. 2. & fin. j. de iure patro. cap.
nullus. cum in not. de cenſi. c. Romana. §. notoria. & de ſuppl.
negli. prælato. c. Romana li. 6. vbi de hoc per Card. Io. And. &
Archid. Diſtinguendo tñ inter caſum negligentiæ, in quo iu-
riſdictio deuoluitur ad immediatum ſuperiorem, vt in iurib.
alleg. licet Guido in hoc contra in c. alleg. Romana. ſuper ver-
bo culpis. de ſup. neg. præl. & caſum culpæ vel delicti, in quo iu
riſdictio deuoluitur ad Papam. j. de conceſ. præben. c. quia di-
uerſitatem. præterquam in caſu in quo deuoluitur ad imme-
diatum ſuperiorem. j. de ſup. negli. præla. c. vlti. libr. 6. Aut pro
2 totali iuriſdictione, hoc eſt quòd propter † negligentiam in v-
no actu iuriſdictio, ſeu exercitium vnius actus iuridici totam
iuriſdictionem amittat, & dic, ꝙ nõ, ſed pro illa vice tñ, vt in
d. c. fin. ver. ita tñ. de ſup. negl. præla. & arg. ʃ. de elect. cum in cũ
ctis. §. clerici alias pœna excederet culpam, quod eſſe nõ debet
vt j. de pœnis. c. felicis. §. cæterum. & §. ſeq. lib. 6. 24. q. 1. non
3 afferamus. in fi. ¶ Si quæras, de iudice ſeculari, tunc † aut quæ-
ris, vtrum propter negligentiam, vel denegationem iuſtitiæ ꝑ
dat, & amitat iuriſdictionẽ ſuam pro illo actu iuridico, in quo
eſt negligens, & remiſſus. Et dic, quòd ſic, ita quod eo caſu de
uoluitur ad iudicem eccleſiaſticum. vt j. tit. proxi. c. ex trãſmiſ
ſa. & c. licet. & c. ex tenore. & ad hoc facit 23. q. 5. adminiſtra-
tores. & quod not. Hoſt. j. de pur. vul. c. vlti. vbi dicit quòd ex
illo. ca. ſatis patet, quod eccleſia etiã de temporali iuriſdictio-
ne ſe habet intromittere qñcunq; ipſa abutitur is ad quem ſpe
ctat, quod dic, vt legitur & not. j. qui fil. ſint legi. per venerabi-
4 lem. §. rationibus. Aut pro totali iuriſdictione & dic, quòd nõ.
arg. C. de epiſc. & cler. in auth. ſtatuimus. vbi eſt † ſpecialis ca-
ſus in quo iuriſdictionem totalem amittit. ſ. qñ tertio requiſi
tus perſonæ eccleſiaſticæ iuſtitiam denegat vt ibi, ergo in con
5 trarium erit ius cõe. arg. ff. ad muni. l. j. in fin. Item † lex dicit,
quod qui iuriſdictionem denegat, & indignationem principis
incurrit, vt in authen. de mand. prin. §. ſit tibi. colla. 3. Item oẽ
6 † grauamen tenetur parti reſarcire, & extra ordinẽ poteſt pu-
niri. vt in auth. de quæſtio. §. ſuper hoc aũt colla. 6. & vt litigã-
tes iurent. §. j. col. 9. non tñ dicit, quòd iuriſdictionem perdat,
quare &c. vnde pęnis legis debemus eſſe contenti & in pœnis
infligendis mitiores eſſe debemus. ff de reg. iur. in pœnalibus.
& j. de reg iur. in pœnis. lib. 6. cum ibi nota. Hoc fallit in caſu
illius authen. ſtatuimus. C. de epiſc. & cleri. quæ ſumpta eſt ex
corpore authenticorum de ſta. & conſue. contra liber. eccl. edi.
§. ſtatuimus. col. 10. vbi tertio requiſitus ſi iuſtitiam denegaue
7 rit iuriſdictionem amittit. Sed quæ eſt ratio, quare propter † ne
gligentiam iudicis ſecularis iuriſdictio pro illo actu deuolui-
tur ad iudicem eccleſiaſticum, non tñ ecõtra, vt hic. Rõ eſt ſe-
cundum Ho. Goſ. & Io. An hic: quia cognitio cauſarum ſole
bat ad eccleſiam ſpectare, quod dic vt ʃ. eod. nouit. & j. qui fil.
ſint legit. per venerabilem §. rationibus. & res redit de facili,
ad ſuam naturam. ff. de pact. l. ſi vnus. §. quod & in ſpecie. 35. di
ſtin. ab exordio. & quia ſuperior & maior regulariter ſupplet,
negligentiam minoris, & non econtra. ʃ. de ſup. negl. præla. per
totum. regulariter dico, vt tollatur contrarium de. c. cum in cũ
ctis. §. vlti. ʃ. de elect. Et clerici ſunt maiores laicis, vt ʃ. de ma
io. & obe. c. ſolitæ. cum in not. ſm Hoſt. Et caſus in quibus ſe-
cularia negotia clericis ſunt conceſſa vide per Hoſt. in ſum. ti
tu. de pœ. & remi. §. quibus & qualiter. in ver. ſunt tñ caſus, in
8 quibus. ¶ Caueat † ergò quilibet iudex, quod recte iudicet, cũ
ad hoc ex diuino præcepto tenetur, vt in pſalmo. 56. Si vero
vtique iuſtitiam loquimini recte iudicate filij hominum: alias
enim non eſt iudex niſi in eo ſit iuſtitia. j. de ver. ſigni. c. forus
§. in omni, vnde male iudicare eſt demeritorium, vt patet Lu-
cæ 6. c. Nolite iudicare, & non iudicabimini, nolite condem-
nare,

na re, & non condemnabimini. j. de re. iudi. cum æterni. li. 6. Et
re cte iudicare meritorum eſt, vt in pſalmo 105. Confitemini,
beati, qui cuſtodiunt iudicium, & faciunt iuſtitiam in omni
tempore. & C. de ſum. Tri. & fid. Ca. epiſtola inter claras. & ar
gu. ſ. c. beati, qui perſecutionem patiuntur propter iuſtitiam,
quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum.

1 *Recuſari ob ſimilis cauſa victoriam iudex poteſt.*
2 *L. cauſam, quę explicari.*
3 *Teſtis ob ſimilem cauſam reijciendus.*
4 *Teſtem mihi eſſe poſſe correum.*

CAuſam quæ. ¶Si quęras, vtrum iudex,
qui habet conſimilem cau
ſam cauſæ, ſibi commiſſæ, vel de qua vt ordinarius
cognoſcit propter hoc valeat recuſari, diſtingue,
1 quia aut †per victoriam, quam haberet actor, in il
la cã ius ipſius iudicis in ſua cã conſimili fortius,
redderetur, aut non. Si ſic tunc poterit recuſari, vt hic. cum. n.
poteſtas Archidiaconi in monaſterijs ex ſola conſuetudine in
nitatur. vt ſ. de offic. Archidia. in monaſterijs ex ſola conſue-
tudine innitatur. vt ſ. de offi. Archid. dilecto. quæ conſuetudo
ex vicinis eccleſijs perpenditur. ſ. de conſue. cum olim. maxi-
2 me in procurationibus. vt j. de cenſi. ſuper eo. de quibus † hic
agebat Archidiaconus Carnoten. contra monachos vt appa-
ret hic per tex. de facili pronuntiaret Archidiaconus Pariſien.
qui habet cauſam conſimilem contra certos monachos dio-
ceſis Pariſien. quæ vicina eſt & contigua dioceſi Carnoten. ꝓ
ipſo Archidiacono Carnoten. in procurationibus contra mo
nachos ad finem, ꝙ pro hoc haberet optimum argumentum,
ſiue præſumptionem in cauſa ſua. Nam ſtatim diceret ipſe Ar-
chidiaconus Pariſien. ꝙ deberet reciperẽ procurationes a di-
ctis monachis dioceſis Pariſien. vicinæ dioce. Carnoten. ſicut
ipſe Archidiaconus Carnoten. facit ab illis monachis q ſunt,
de dioce. Carnoten. Sed non puta, quia actor agit ad centum
libras ex cauſa mutui contra reum coram iudice qui habet cõ
ſimilem cauſam contra quendam tertium, a quo petit centum
libras ex cauſa mutui, de quibus cauſis licet ſint ſimiles victo-
ria, tñ in vna non inducit argumentum in alia ſeu pręſumptio
nem, & tunc propter hmõi ſimilitudinem iudex recuſari non
3 poteſt ſm Pe. Abba. & Io. An. poſt eos. Et † quod dictum eſt
de iudice idem intelligas de teſte cauſam conſimilem habente
vt j. de teſti. c. perſonas. cum ibi no. & not. Spec. tit. de teſte. §.
1. in 12. col. ver. item qui habet conſimilem cauſam. Et iſta fa-
ciunt ad quæſtionem. Titius volebat accipere mutuo a Seio,
ego & Sempronius fideiuſſimus pro eo, tñ ad maiorem ſecu
ritatem creditorum ſcriptum eſt in inſtrumento, ꝙ omnes ſu
mus principales rei debendi, poſtea idem creditor vult me cõ
uenire antequam Titium, cui ego oppono ꝙ conueniat Titiũ
qui in veritate eſt principalis debitor & ſoluendo, & quòd ita
res ſe habeat, volo producere in teſtem Sempronium prædi-
ctum, qui fuit vna mecum obligatus: quæritur vtrum poſſim.
Et videtur, quòd non præmiſſa. Din. tamen & Cyn. tenent cõ
4 tra. C. de teſtat. l. dictantibus. dicentes, quod imo † poſſum per
l. illam & per l. ſi quis ita. ff. de re. du. & pro hoc faciunt præmiſ
ſa: nam ſi ego obtinerem, vel ſuccumberem non propter hoc,
ius iſtius Sempronij in aliquo confortaretur, vel etiam iuuare
tur. donator tamen, vel cedens non poteſt eſſe teſtis, in cau-
ſa rei donatæ vel ceſſæ, licet de euictione non teneatur. vt infra
dicam de teſti. quoniam.

1 *Inquiſitio quibus verbis mandetur.*
2 *Cognitio quibus verbis commiſſ 1. & 2.*
4 *Commiſſionem non inquiſitionem in dubio mandatam valere. & cur. 5.*

EXhibita. ¶Si quæras, vtrum, & qñ in modũ
inquiſitionis, & tanquam inquiſito
ri, vel modum commiſſionis, & tanquam iudici ne-
gotium ſit commiſſum, diſtingue, aut tale quid inſe-
ritur in reſcripto, per quod prælatus deberet ad inquiſitionẽ,
1 moueri: quia dicitur in reſcripto † frequenti ad nos clamore ꝑ
uenit, vel multa de tali nobis fuerunt inſinuata. vt j. de accu. in
quiſitionis. & qualiter & qñ 2. & 2. q. j. Deus omnipotẽs. j. de
ſymon. licet hely. & ſ. de reſcri. cum dilecta vel ſimilia. & tũc
negotium cenſetur in modum inquiſitionis commiſſum, vt
in iuribus allega. Aut † in reſcripto non inſeritur tale quid per
quod prælatus deberet ad inquiſitionem moueri, ſed potius,
ad cognoſcendum de negotio ſolenni iuris ordine ſeruato, vt
quia dicitur, vocatis partibus &c. vt hic. vel quia dicitur, ſuper
propoſitis, & alijs negotium tangentibus veritatem inquiras.
vt ff. de offi. pro conſu. l. nec quicquam. §. j. & 2. q. 3. §. notandũ
Vel quia dicitur, ſi tibi conſtiterit. j. tit. j. conqueſtus. vel quia
dicitur illicito detentore amato. j. de rerum permu. cum vni-
uerſorum. in fi. vel quia dicitur ſi ita eſt. vt. ſ. de reſcrip. olim ex
2 literis. in fi. vel ſi † dicatur aliud ſimile quodcunq; ſit illud, &
tunc negotium cenſetur commiſſum, per modum commiſ-
ſionis, & vt iudicium cauſæ cognitione pro tribunali ſedenti
non per modum inquiſitionis, & vt inquiſitori, vt in iurib. al
leg. ſm Abb. qui ponit primum membrum: & Hoſti. qui po-
4 nit ſm membrũ hic. Aut † in reſcripto non inſeritur tale quid
per quod poſſit apparere, vtrum in modũ inquiſitionis, & tã
quam inquiſitori, vel in modum cõmiſſionis & tanquã iudici
ſit cõmiſſum negotium, & ſic eſt dubiũ de viribus. cõmiſſio-
nis, & tunc in dubio pręſumitur, quòd ꝑ modũ cõmiſſonis, &
tanq̃ iudici negotiũ ſit cõmiſſum, & non in modũ inquiſitio-
nis & tanq̃ inquiſitori. Et † eſt rõ, nam res de facili reuertitur
ad ſuã naturã. ſ. ad ius cõe. vt ff. de pactis. l. ſi vnus. §. ſed quod
in ſpecie dotis. ver. quòd ſi non vt in totũ. Et ſemꝑ reſcripta
ſunt ad ius cõe reducenda. vt ff. de vulg. & pupil. ſub. l. ex facto
ſ. de reſcriptis. cauſam quæ. & de maio. & obed. cum inferior
ita not. Vin. & Io. An. hic. & Hoſt. in ſum. tit. de reſc. §. quod iu
riſdictionem. & Spec. titu. de inquiſitione. §. 1. verſi. quid ſi
in litera ſecunda. vbi in effectu ponit iſtam diſtinctionem, &
ibi vide plene.

1 *Inſtantiam triennio non, niſi lit. conteſt. perire. & 2.*
3 *Inſtantiam triennio canonibus non finiri: in legibus cur tam varie 5.*
4 *Criminalis cauſa biennio finienda.*
6 *Acta litis ordinatoria ea, quæ perire.*
7 *Acta deciſiua alioque, iudicio probant.*
8 *Acta perpetua quæ.*

VEnerabilis. ¶Si quæras vtrum inſtãtia,
cauſæ pereat ſpacio triennij.
diſtingue, aut quæris de inſtantia cauſæ ciuilis, &
1 tunc, aut quæris † vtrum pereat per lapſum trien-
nij, vel vlterioris temporis, ante litem conteſt. cur
rentis, & dic, quòd non. vt C. e. l. properandum. in prin ibi non
vltra triennij metas poſt litẽ conteſta. eſſe protrahendas. & c. a
contrario ſenſu. vnde eo ca ſu locũ hẽt auth. qui ſemel. C. quõ,
2 & qñ iud. Aut † quæris vtrum pereat per ſpacium triẽnij poſt
litem conteſt. currentis, & tũc aut quæris, nunquid pereat, de
iure ciuili & in foro ſeculari, & dic quod ſic vt in d. l. properã
dum. in prin. ſm Io. And. hic. Sed fallit in quibuſdã caſib. in q-
bus inſtantia oĩæ minori tꝑe triennio durat, vt in cauſis fiſca-
libus. vt in d. l. properandũ. in prin. & in caſibus. C. de decur. l.
generali. li. 10. de edifi. pri. l. fi. & ff. de dam. inſec. l. j. & in auth.
de mand. prin. §. ſit tibi col. 3. vt cleri. apud pro epi. §. ſi tñ col. 6
Sunt & quædam alia quorum mora periculum ad ſe trahit. vt
ſ. de elect. cũ inter vniuerſas. & j. vt lit. non conteſt. qm̃ frequẽ
3 ter. §. j. ſm Goſ. Hoſt. & Io. And. hic. Aut quæris, † vtrũ pereat
ſpacio triennij de iure canonico, & in foro eccleſiæ. Et dic qd
non vt hic ſm Ber. & Hoſt. hic. & Inn. ſ. de offi. deleg. conſu-
luit. glo. 2. in fi. & B. & Hoſt. j. de do. & cont. c. vlti. gl. j. & Spec.
tit. j. §. reſtat. ver. item quòd inſtantia. & G. & Io And. j. de ꝓ-
cu. c. j. ſuper verbo litis lib. 6. & Io. & Archi. 2. q. 6. anteriorum
glo. idẽ eſt. licet Io. de Fa. quod hic per fraudẽ rei tꝑs, protra-
ctum fuit. & ideo non mirũ, ſi inſtantia non perijt, ne ex frau-
de præmiũ conſequatur. arg. ff. de neg. geſt. ſiue de mune. & ho
no. l. reus. j. reſponſo. j. de dona. inter vi. & vxo. c. etſi neceſſe,
& ſic ſtandũ eſt. l. properandũ. idẽ. ſ. quod lex non ſit correcta,
tenet Phi. idem Goſ. dicens quod ſicut lex excipit cauſas fiſca
les, ita hæc decreta. cauſas eccleſiæ non aũt proprias clericorũ
quæ opin. non procedit ſm Archi. vbi ſ. & eſt tex. j. de pro-
ba. c. fi. nã vbi ſuper illa litis conteſtatione quę vel tempore do
mini Celeſtini, ſeu dñi Inn. 3. facta fuiſſe videtur. arg. ſ. de arb.
cũ tꝑe mandat Gregorius nouem teſtes recipi, & tñ inter In-
no. 3. & Grego. 9. fuit Honorius. 3. qui pluſquam per tiennũ,
4 ſatis vixit ſm Hoſt. ibi. Aut quæris † de inſtantia cauſæ crimi-
nalis, & dic, quod illa per lapſum biennij a tempore litis conte
ſta. numerandũ perit, vt probatur, C. vt intra cer. temp. crimi.
quæ. ter. l. fi. Sed fallit hoc, in quibuſdam caſibus, in quibus in-
ſtantia minori tempore biennio reſtringitur. vt C. vt om. cau.
tam ci. quam mili. l. vnica. §. fin. de nau. fęno. l. de ſubmerſis. lib.
11. ſm Goſ. Hoſt. & Io. And. Et eſt rõ ſm Hoſt. Pet. Abbas,
& Io.

& Io. An. quare in cauſis ciuilibus, ſed legis inſtantia perijt p
5 ſpacium trienij & non ſm canones. nam † cū ſm leges ante ſnīam diffinitiuā appellare non poſsit, nemo inuito iudice, poteſt cām vltra trienniū prorogare. Secus de iure canonico, vbi a qualibet interlocutoria vel a quolibet grauamine pōt appel-
5 lari & cauſa durare per annum vel bienniū. vt j. de appel. cū ſit Romana. & c. ex rōne. Et probatur hæc appellationū vtriuſque fori diuerſitas. j. de appel. ſuper eo. 2. & ideo per diligentiam iudicia eccleſiaſtici non ſic infra triennium poſſet cā terminari, ſicut in foro ciuili, quare ibi per decurſum triennij perijt inſtantia, hic non. Et quid iuris de arbitrio no. Spec. titul. de arbi. §. differt. ad fin. ver. item, vt infra triennium.

¶ Si quæras, vbi inſtantia cauſæ per lapſum triennij in foro ſeculari perijt, nunquid acta in illo iudicio facta valebunt, in alio iudicio poſtea de nouo ſuper eodem negotio inchoando, ſeu in alia inſtantia ſuper eodem negotio inchoando nouiter vſ, quod non vt ff. iudi. ſolu. l. cum lite mortua, videtur quod ſic. vt C. de eden. l. is, apud quem. Sed circa hoc diſtingue ſm quaſi oēs modernos. Aut quæris de actis factis ad litis ordinatio-
6 nem vel proceſſum † vt libelli oblatio, litis conteſtatio dilationum aſsignatio, & ſimilia, & iſta non valent amplius, imo pereunt perempta inſtantia, vt in d. l. cum lite mortua. Aut quæ-
7 ris de actis, quæ facta ſunt ad litis † deciſionem, vt ſunt atteſtationes confeſsiones, & ſimilia, & talia valent, & faciunt fidem in nouo iudicio, vt C. de arbit. l. pen. & de teſti. l. fi. de teſta. l. publicati. de libe. cau. l. iubemus. & ff. ad legem Aquil. l. in lege Aquilia, ſi delegatum. j. de proba. c. fi. & de teſti. c. præſentata. vbi ſorte plenius dicam. Et ita tenet Guili. & quaſi oēs alij. C. de iudi. properandum. & Inno. j. de teſti. cauſam quæ. & Hoſt. in ſum. eo. tit. §. quæ ſint neceſſaria. ver. licet inſtantia iudicij. & Spec. tit. de inſtru. edic. §. ſatis vtiliter. vbi de hoc. vnde licet ſm leges inſtantia pereat per lapſum triennii non tñ geſta per manū publicā, & acta iudicis in publicam formam redacta, vt C. de re iudi. l. geſta. & in auth. vt fra. fi. §. illud. colla. 9. ſm Gof. Vin. Hoſt. & Io. And. Sed ſm canones † inſtantia iudicij fluxu
8 temporis non perit, iō ſunt acta perpetua, vt hic. Et quātū ad hūc caſum eſt inutilis diſtinctio iſta ſm canones. Poteſt tñ valere in alio caſu, puta qñ quis abſoluitur propter edictā actionem, vbi poteſt quæri. an acta pereant, poteſt reſponderi. vt, ſ. vt hoc notat Hoſt. in c. alleg. cauſam, quæ.

1 *Poſſeſſio & proprietas, quando diuerſis iudicijs, vel eodem tractanda. 2. & 3.*

Significauerunt ¶ Si quæras, vtrū cā, poſſeſsionis & cauſa proprietatis debeant coram eiſdem iudicibus, tractari, diſtingue, aut cauſa poſſeſsionis eſt finita,
1 & terminata antequam cā † proprietatis inchoetur ita, ꝙ diuerſis temporibus intentatur, & tunc nō oportet cauſam proprietatis coram iudice cauſæ poſſeſsionis tractari, ſed debet tractari coram iudice rei in cā proprietatis vt hic ſm Innoc. hic in 1. glo. ſua & Hoſt. poſt eum. idem Inno, & Hoſt. j. de cau. poſ. & prop. c. j. quod intelligo verum ſiue ab vno & eodem intententur. vt C. de ſent. & inter. om. iu. in auth. & conſeqnenter. in fi. & j. de reſcrip. diſpendia. li. 6. a contrario ſenſu cum ibi not. per Archid. in glo. j. & ſi literas. ſiue a diuerſis, vt hic. Aut cauſa poſſeſsionis non eſt finita, nec terminata ante cām proprietatis inchoatam, & ita eodem tempore intentatur. Et tunc aut intentantur ab vno, & eodem, & debent tunc coram vno, & eodem iudice tractari. vt C. de iu
2 di. l. nulli. & j. de cauſa poſſ. & proprie. c. j. Aut † intentantur, a diuerſis: & tunc aut vna intentatur per modum conuentionis, & alia per modum reconuentionis & tunc idem. ſ. ꝙ debent, coram eodem iudice tractari, vt C. de ſent. & interlo. om. iud. l. Papinianus. & in auth. & conſequenter. & j. de reſcrip. c. diſpendia. §. reus quoque. lib. 6. & not. Inno. & Hoſti. j. de cauſ. poſſ. & proprie. c. j. & pro hoc faciunt no. per B. ſ. eo. at ſi cleri-
3 ci. & adde quod dixi ibi. Aut vtraque intentatur † per modū, ſimplicis conuentionis, & tunc aut actor, & reus ſunt eiuſdē, ſori, vt quia vterque eſt clericus, vel vterque laicus, & tunc debet coram eodem iudice tractari, vt j. de cauſ. poſ. & proprie. c. j. C. de iudi. l. nulli. Aut ſunt diuerſi ſori, vt quia vnus eſt clericus, & alter laicus, & tunc aut loquimur, de iudicibus ordinarijs, & tunc quilibet debebit coram ſuo iudice ordi. conueniri vt hic. Aut loquimur de delegatis, & tunc tene. c. alleg. diſpendia. in prin. j. de reſcrip. lib. 6.

De ſoro competenti. Rubrica.

1 *Canonib. iudicis. & ſi autem quando locus.*
2 *L. ſi quis. ad capitalia pertinere.*

Si quis clericus. In gl. honeſtum &c. in fi. dicit. G. ꝙ illa. c. iu-
1 dices. 55. q. 1. & c. ſi autem. 15. q. 7. ſunt correcta p iſtud. c. idem cum eo. Hoſt. Sed Ala. & Pbi. hic dicunt, ꝙ illa. c. intelliguntur cum determinatione, iſtius & ſm Hoſt. non corriguntur. Sed tu diſtingue ſm mentem Arch. in d. c. iudices. in glo. pen. Aut loquimur in cauſa criminali epiſcopi preſbyteri vel diaconi, vbi plures debent eſſe, epiſcopi cum epiſcopo proprio, & tunc habent locum illa. c. ꝙ ſi accuſatus habeat ſuſpectos electos a ſuo epiſcopo, vel metropolitano, quod poterit eos recuſare, & alios petere. Aut lo
2 quimur † de cauſa criminali alterius clerici inferioris, & tunc habet locum iſtud. c. ſm eum. Sed quod dictum eſt ſ. de diacono idem credo hodie de ſubdiacono arg. ſ. de ſer. non ordin. cap. miramur. Item ſi loquimur in cauſa ciuili cuiuſcunq; clerici, poteſt habere locum iſtud cap.

¶ Si quæras vtrum iudex delegatus poſſet ſuam ſententiā executioni debitæ demandare, diſtingue, vt ſ. de offici. delegato, ca. ſignificanti.

1 *Literæ in clericum a laico qui impetrabiles.*
2 *L. ex tranſmiſſa ſenſus.*
3 *Literas caſuum ad iudicem eccleſ. pertinentium in clericos impetrat laicus.*
4 *Literæ quibus ex cauſis in clericos non impetrentur.*

Ex tranſmiſſa. ¶ Si quæras vtrum clericus. vel laicus poſsit contra laicum literas, ſeu iudices a ſede apoſtolica impetrare, & etiam vtrum laicus poſsit coram iudice eccleſiaſtico conueniri, diſtingue, aut quæris † de cōſuetudine legitime præſcripta, & dic quod ſic. vnde de conſuetudine in curia Romana clericus contra laicū impetrat indiſtincte literas. vt ſ. tit. proxi. cap. fin. de alien. iudi. mu. cau. fac. c. fi. vt no. Ber. & Hoſt. j. eo. cum ſit generale. in fin. & ſ. c. prox. & Ber. j. de ſen. exc. c. parochianos. gl. fi. in fi. & Hoſt. in c. grauem. & ibi dicam. idem no. Hoſt. in ſum. e. tit. §. quibus ex cauſis. ver. item in curia Romana. & Spe. tit. de compe. iudi. aditione. §. j. ver. 3. Item aliæ eccleſiæ præſcribere poſſunt quod de cauſis laicorum poſsint cognoſcere, & eas terminare. arg. j. de appel. ſi duobus. §. denique. in fi. & e. tit. c. Romana. §.
2 debet. lib. 6. & ita † etiam intellige iſtud c. & eſt caſus, pro hoc, j. de immuni. eccleſi. qm̄, vt intelleximus. cum ibi not. li. 6. aut
3 quæris † de iure ſcripto, & tunc au queris de cauſis, ſeu de rebus ſpiritualibus, ſeu alijs, quarum cognitio & deciſio, ad forū eccleſiaſticum pertinent, vel ratione ipſarum rerum, vel rōne perſonarum, ſicut ſunt cauſæ ſeruorum, & ruſticorū eccleſiæ 89. diſt. iudicatum 12. q. q. 2. eccleſiarum ſeruos & ſ. eo. nullus. Item cāæ pœnitentiū 12. q. j. aliud. Item libertorum, pupillorum, viduarū, miſerabiliū, & debiliū, perſonarū. 87. diſt. deſolatus. & c. j. & 2. & j. de ver. ſig. nouimus. in fi. quod intellige in defectum quantū ad petitoriū. j. eo. ex tenore; ſed quantū ad poſſeſſoriū indiſtincte j. e. ex parte, vt dicam plenius. in c. alle. ex tenore. Idem in peregrinis, & mercatoribus, & agricultoribus, & mare nauigantibus. vt ſ. de treu. & pace. c. vlti. 24 q. 3. ſi quis Romipetas. & c. ſeq. & j. de pereg. c. vno. ¶ Item cum agitur de feudo eccleſiæ. vt j. eo. verū. Item in caſu. j. e. cū ſit generale. & c. conquæſtus. Itē in crimine vſurarum. j. de vſu. qm̄ & c. Michael. vbi de hoc not. Hoſt. in gloſſ. 1. vel hæreſis. j. de hære. ad abolendam. & c. excōicamus. vel ſimoniæ. j de ſimo. per to. vel excōicationis. 2. q. 1. multi. & 24. q. 3. corripiantur, vel periurij. ſ. titu. s. nouit. §. vlt. & j. eo. c. cum laicus. lib. 6. vel adulterij. vt ſ. de offi. ordi. c. j. ſ. de procu. tuc. vel fornicationis j. de vi. & ho. cle. vt clericorum mores. vel matrimonij. ſ. de officio deleg. cauſam quæ j. de conſan. & affin. c. j. vel legitimationis. j. qui filij ſint legi. cauſam quæ. & c. lator. de ord. cogn. tuſ, vel iure patronatus. ſ. tit j. ca. quanto. vel decimarum, ſeu alia ſpirituali. j. de deci. tua. & c. ſeq. vel rapinæ. j. de rap. ca. j. & in alias caſibus not. per Ber. & Hoſt. j. eod. cum ſit, & c. licet. & c. ex tenore & per Hoſt. in ſum. eod. tit. §. ex quibus cauſia verſ. ex præmiſsis & in ſpe. titu. de compe. iudi. adi. §. j. Et in hoc caſu laicus, vel clericus poteſt contra laicum literas impetrare, a Papa & ipſum coram iudice eccleſiaſtico per dictas literas cō-
4 uenire vt in iuribus allegat. Aut quæris † de cauſis. ſeu rebus

quarum

quarum cognitio & deciſio non pertinent ad iudicem eccleſia
ſticum, & tunc laicus vel clericus contra laicum literas impe
trare non poteſt in cura nec ipſum coram iudice eccleſiaſtico
conuenire vt infra eod. licet.& arg. 11.q.1. clericus, ſiue laicus.
& no.B.j. eo.quòd clericis.

1 *Iudicis eccleſiaſtici negligentiam non ſupplet ſecularis in actionibus.*
2 *Iudicis eccleſiaſtici, defectum in feudis ſuppleri, quatenus verum.*
3 *Laici defectum ſuppleri, ab eccleſiaſtico non contra, differentia, ratio.*
4 *Negligentiam ſupplere qui an non poſſint.*

VErum. ¶Supra tit.proxi. c.qualiter.habes, qđ
iudex eccleſiaſticus ſupplet negligentiã
& defectum iudicis ſecularis in iuſtitia facienda. Sed
ſi quæras, vtrum iudex ſecularis poſsit ſupplere ne-
gligentiam,& defectum iudicis eccleſiaſtici,diſtingue,aut quę
1 ris †vtrum iudex ſecularis poſsit ſupplere negligentiã,vel de-
fectum iudicis eccleſiaſtici in cauſis ſeu actionibus perſonali-
bus, & dic quod non.vt in d.c.qualiter.in fi.ſm Hoſt.hic, &
in ſum.eo.tit.§.j.ver.ſed nunquid iudex ſecularis. Aut in cau-
ſis,ſeu actionibus realibus,& tunc aut in alijs quam in feudali-
bus, & tunc credo idem per c.alleg.quod loquitur generaliter
& ideo generaliter debet intelligi.ff.de pubi.l. precio. & j.de
priuilegi.quia circa.Item per verbum,conquerentibus, & ver
bum,trahantur,quæ poſſunt referri ad cauſas reales,ſicut &ad
temporales.pro primo.j.eo.conqueſtus.pro ſecundo.ſ.de re-
ſcrip.cap.nonnulli.in princip.& eo.tit.c.ſtatutum.lib.6.& pro
hoc benefacit.j.de appel.c.Romana.§.debet. ibi, temporalem
2 iuriſdictionem li.6. Aut †in feudalibus,& tunc iudex ſecularis
poteſt ſupplere defectum,ſeu negligentiam iudicis eccleſiaſti
ci vt hic.ſ.c.proxi.& hoc tenent Ber.& Hoſt.hic & hoc po-
teſt eſſe verum,qñ eccleſia tenet rem de qua agitur in feudum
a iudice ſeculari.arg.ſ.c.proxi. alias forte ſecus.arg.c. alle. j. de
ap.c.Romana.§.debet.lib.6.nec ob.authen.vt cleri. apud pro.
epiſco.in princ.colla.6.& 11.q.j.ſi quis cum clerico. vbi hr, ꝙ
iudex ſecularis ſupplet negligentiam,vel defectum iudicis ec-
cleſiaſtici,quia illa iura,& ſimilia corriguntur etiam per legem
Federici notatam.ſ.tit.j.c.clerici.ſm Ho.& cap.qualiter. & in
3 hoc concor. Io.in d.c.ſi quis cum clerico. Sed quæ † eſt ratio,
quare iudex eccleſiaſticus ſupplet negligentiam, ſeu defectũ,
iudicis ſecularis, ſed econtra ſecularis non ſupplet defectum,
ſeu negligentiam iudicis eccleſiaſtici.Ratio eſt, nam olim oẽs
cauſæ,tam clericorum,quam laicorum differebantur ad ſacer-
dotes.vt j.qui filij ſint legi.per venerabilem.§.rationibus. ver.
tria.11.q.j.ſi ſacerdotibus.& c.relatum.& 2.q.5.ſi quis preſby
ter.vt not.ſ.tit.proxi.c.nouit.ſed nunquam cauſæ clericorum
deſerebantur ad laicos.vnde ſi laicus per negligentiam iudi-
cis laici redeat ad ſuum primariũ forum non vr̃ conditio eius
fieri deterior.& res de facili redit ad ſuam naturam.35.diſt.ab
exordio.ff.de pactis.l.ſi vnus.§.pactus ver.quod in ſpecie do-
4 tis.Item quia †ſuperior,& maior regulariter ſupplet negligẽ-
tiam minorum,& inferiorum & non econtra. vt ſ. de ſupplẽ.
negli.prælá.per totum.& 9.q.3.cum ſumus, & clerici ſunt ma
iores vt leg.& not.ſ.de ma.& obe.ſolitæ. ſed nunquam econ-
tra minor,vel inferior ſupplet neglgẽtiam ſuperioris,vel ma
ioris,vt ſ.de maio. & obed.cum inferior.cum ibi not.Iſtas ra
tiones reddunt Hoſt. & Abbas in c.qualiter.ſ.tit.proxi.& Ho
ſti. in ſum.eod.tit.§. 1.ver.ſed nunquid iudex ſecularis.& vi-
de quod not.Gen.extra de ſo. comp.c.vnico.ſuper verbo de-
fectum.in cle.vbi dicit indiſtincte,ꝙ defectum iudicis eccle-
ſiaſtici non poſſe ſupplere temporalis ſed econtra ſic.

1 *Forum quibus ſortiatur quis.*
2 *Forum alienum delictis, contractuque ſortiri, quique accipiendum.* 3.
4 *Contractu alibi inito, alibi forum ob eundem non ſortiri.*
5 *Cap.quod clericis explicari.*
6 *Sortitio fori ob habitationem ad ſcholares non extenditur.*

QVod clericis. ¶Si quæras,vtrum cle-
rici aliunde venientes,
pariſijs poſsint ibidem conueniri,diſtingue. Aut
ſunt ibidem commorantes aut non.Si ſic tũc aut
quæris vtrum poſsint ibidem conueniri ratione,
1 contractus vel quaſi †delicti vel quaſi in iuriſdictione epiſcopi
Pariſien.initi vel commiſsi,& dic ꝙ ſic,vt hoc probat lex,quę
eſt in glo.iſtius.cap.ff.de iudi. l.hæres abſens.verſic.aut ſi quis
ab eo qui tabernas.& ver. ac ſi conſti.ſm Hoſt.& Ioſ. Andr.
Aut ratione contractus vel quaſi delicti, vel quaſi alibi extra,
2 dioceſim Pariſijs initi,vel commiſsi.& tunc †aut quæris nun-
quid poſsit conueniri ratione delicti,vel quaſi, & dic quod ſic
ex quo ibi inueniuntur:quia vbi te inuenero ibi te iudicabo,
vt C.vbi de crimi.agi.opor.l.1.cum ſua glo.melius facit. C.de
cur.publi.l.3.lib.12.& hoc tenet Spec tit.de compe. iudi. adi.
§.j.in princ.& B.j.eo.cap.fi.Aut ratione contractus, vel quaſi,
& tunc aut huiuſmodi clerici traxerunt moram Pariſijs, per
10.annos. & tunc ſortiuntur ibi forum,& poterunt conueni
ri.vt C.vbi ſena.vel clariſsi.l.2.cum ibi no.per doct.C. de inco
lis. li. 10.ſm Hoſt.qui hoc tenetur hic & Io.An.poſt eum. &
Spec.tit.de compe.iudi.adi.§.j.ver.45.& ita intellige quod no.
3 Inno.j.eo.c.ex parte.in glo.& bene. † Aut traxerunt moram,
ibi minori tempore,& tunc ſecus:nam non eſt epś Pariſius iu
dex ſuus de iure communi nec ibi contraxerunt vel quaſi qua
re &c.arg.j.eo.tit.c.fi.ſm Hoſt.& Io.An.& pro hoc not. per
Inno.j.de dila.præterea.Si clerici non ſunt ibi commorantes,
ſed ſunt forte tranſeuntes & viatores,tunc aut quæris, nunqd
poſsint ibi conueniri ratione contractus vel quaſi ibi initi,vel
contracti.Et tunc dic,ꝙ non poterunt conueniri.vt ff.de iud.
l.hæres abſens.ver.nam vbi ſic venit.niſi forte ad hoc veniſ-
ſent,& inuenirentur ibidem,quod dic,vt not.j.de foro com-
pe. Romana.§.contrahentes.lib.6.ſm Hoſt.& Io.An.Aut q̃-
ris,nunquid poſsint conueniri ratione delicti, vel quaſi alibi,
initi,vel commiſsi, & tunc dic,ꝙ poterunt ibi conueniri,ſiue
ibi reperiantur ſiue non.vt in proemio ffo[illegible]. & etiã
excommunicari.j.de ſent.excom.a nob[illegible] quod tamen intel
lige vt no.in d.c.Romana.§.contrahentes.pro hoc no.j.e.po-
ſtulaſti.& c.fi.j.de rapto.C.vbi de cri.agi.opor.l.j.& in anthẽ.
4 qua in prouincia.& 3.q.6.c.1.Aut quæris nunquid poſsint †cõ
ueniri ratione contractus,vel quaſi alibi initi,vel contracti, &
dic,quod non,licet ibi inueniantur.vt ſ.in ver. aut traxerunt
moram dictum eſt.Aut ratione delicti,vel quaſi & tunc pote-
runt conueniri ibi,ſi ibi inueniantur,alias non,per iura allega.
5 ſ.in ver.aut ratione cõtractus.&c.† Et illa quæ dicũtur in iſto
c.de Pariſijs,eadem intelligas de alijs locis, ſm Hoſt.hic licet,
Ber.hic dicat eſſe ſpeciale in clericis.Pariſien.& iſta eadem di-
ſtinctio poteſt fieri in laicis,qui conueniuntur,alibi, quam in
loco domicilij,ſui iuxta ea quæ not.j.eo.c.fi.Dicunt etiam hic
Hoſt.& Io.An.ꝙ ſi conſuetudo eſſet generalis,quod commo
rantes Pariſijs cogerentur cuilibet & in quibuſlibet reſpon-
dere ad clericos,tamen ad ſcholares non extenderetur,nã hæc
epiſtola videtur omnem conſuetudinem contrariam etiã ius
canonicum præcedentem tollere.ff.de ſepul.via.l.3.§.diuus.de
conſecra.eccle.vel alta.c.aqua.

1 *Principi mortuo in omnibus quando ſuccedat legitimus.*
2 *c.licet. enucleari.*
4 *Negligenti mortuo quis ſuccedat.* & 4.
5 *Negligentibus, vacante regno Papam ſuccedere.*
6 *Negligentiæ & mortis caſus in deuolutione iuriſdictionis cur diuerſi.*

LIcet ex ſuſcepto. ¶Si quæras, vtrum
aliquo principe, vel
dño temporali mortuo vel negligente iuſtitiam face
re Papa in eius locum,& ius ſuccedit quo ad iuſtitiã
1 exhibendam,diſtingue,Aut talis mortuus habet † actu legiti-
mum ſucceſſorem,& tunc ſucceſſor ſuccedet in iuſtitia exhi-
benda quam,& prout defunctus poterat exhibere, ſicut ſuc-
cedit in alijs bonis principatus.ff.de reg.iur.nihil.& l. hæredi-
tas.cum concor.ibi alleg. nam regulariter ſucceſſor poteſt fa-
cere quod poterat prædeceſſor.ſ.de reſcrip.c.literis,j.de voto
c.licet.de iure patro.c.j.& c.3.& extra eo.tit.c.plures.in clem.
e[illegible]n in iuſtitia vt legi.& no.ſ. de offi.delegat.qm Abbas. &
2 h[illegible] quando dicit vacante imperio a contrario in illa autẽ iu-
ſti[illegible] [illegible]am predeceſſor ſuus in vita ſua amiſerat per negligen-
tia[illegible] ſuam vel alias non ſuccedet,ſed ille ad quem iuriſdictio,
deuoluitur vt ſequitur.Aut mortuus non habet actu ſucceſſo
rem,& tunc aut quæris de Imperatore,& dic, quod, eo mor-
tuo,Papa in iure imperij, ſuccedit,vt hic.Aut quæris, de alio
3 principe, vel dño, †temporali,& tunc aut habet ſuperiorem,
aut non,ſi ſic,tunc aut eſt ſubditus alij,quam Imperatori, &
tunc ſi ſit mortuus vel negligens in reddenda iuſtitia deuolue
tur iuriſdictio non ad Papam ſed ad proximum ſuperiorem.
Et eſt ratio diuerſitatis propter ſpecialem coniunctionem,quæ
eſt in-

eſt inter ipſum & Imperatorem:quia Papa eum conſecrat, &
coronat & examinat & ipſe Imperator aduocatus eius eſt, iu-
rat ei, & ab eo tenet imperium ſ. de elec. venerabilem. 63. diſt.
4 ego Ludouicus. Si non habet †ſuperiorem, tunc, eo mortuo,
vel negligente, Papa ſuccedit in iuriſdictione eius. arg. 15. q. 6.
alius & ſ. de elec. cum inter vniuerſas. in fi. vt no. Inn. hic in gl.
hoc eſt propter & Spec. rubric. de compe. iudi. adi. c. 1. ver. 31.
Et quod dicit de ſubdito Imperatori. ſ. vt ad ipſum Imperato
rem per mortem, vel negligentiam ſubditi ſui iuriſdictio de-
uoluatur: quia eadem eſt ratio, imo maior in Imperatore, cum
ſit maior & locum Dei teneat in temporalibus. vt ſ. de maio.
& obe. c. cum inferior, & pro hoc facit tex. hic in ver. hoc præ
5 ſertim tempore &c Sed Hoſt. dicit ꝙ vacantibus† regnis, &
principatibus quibuſcunq; & vbicunq;, ſi iudex ſecularis negli
gens fuerit in iuſtitia exhibenda, Papa non ſolum de plenitudi
ne poteſtatis, ſed etiam de iure & conſuetudine pôt, & debet
iuſtitiam facere, quia de iure communi his caſibus omnib. epi
ſcopis in ciuitatibus ſuis ſunt côes & hoc vr notare Inn. j. in
glo. proxi. ſeq. ſm eum. Cuius opinionem credo veram in re-
gibus & principibus ſuperiorem non habentibus vt hic. & 96.
diſt. cum ad verum. & c. ſi Imperator. j. de ſupplen. negl. præl.
grandi. li. 6. In alijs ſuperiorem habentibus videtur probabili-
6 ter diſtinguendum †inter caſum negligentiæ, & caſum mortis
vt in primo caſu Papa poſsit eorum vices ſupplere in iuriſdi-
ctione exerceoda vt patet hic in comite Britanniæ, qui licet ſit
ſubditus Regis Franciæ Papa tñ ſupplet eius negligentiam in
iuſtitia exhibenda, licet poſſet dici quod tunc non erat ſubdi-
tus ſibi. ſed in ſecundo caſu. ſ. mortis pôt eſſe vera opinio. Inn.
ſcilicet quod ad ſuperiorem immediatum iuriſdictio deuolua
tur. Et pôt eſſe ratio: quia ſuperior quicunque, qñ negligit iu-
ſtitiam facere, peccat, vt i. de offic. ordi. c. j. & ca. irrefragabilit.
& 23. q. 5. adminiſtratores, ideo non mirum, ſi propter pecca-
tum iuriſdictio ad Papam deuoluatur vt ſ. tit. proxi. nouit. cũ
ibi nota. ſecus in caſu mortis. Item in caſu negligentiæ ſaltem
notoriæ poteſt ſuperiori immediato culpa, ſeu negligentia im
putari: quia negligentiam ſui ſubditi non ſupplet. arg. not. per
Hoſt. i. de offic. ordi. quanto. §. fin. vbi dicit, quod in notorijs,
non habet locum illa monitio de qua ibi loquitur, imo eps eſt
negligens eo ipſo, quod negligentiam notoriam, Abbatis ſui
ſubditi non ſupplet, licet ſecus in caſu mortis.

1 *Miſerabilium tuitionem, & iniuriam ad eccleſiam pertinere.*
2 *Miſerabilium poſſeſſoria iudicet eccleſiaſticus.*
3 *Petitorij actionem neglectu ad eccleſiaſticum deuolui.*
4 *Miſerabiles perſonæ quæ. 5.*

EX tenore. ¶Si quæras, vtrum cauſæ, ſeu ſta
tus pupillorum viduarum, ſeu de
bilium perſonarum pertineant ad eccleſiam, diſtin-
1 gue, aut quantum ad †protectionem, tuitionem, de-
fenſionem, vt opprimantur à potentioribus, & dic, quod ſic,
87. diſt. c. j. & 2. 23. q. 5. adminiſtratores & 24. q. 3. ſi quis de po
tentibus. & c. ſeq. Aut quantum ad cauſarũ ſuarũ cognitionẽ,
& deciſionẽ, & tunc aut agitur de iniuria, ſeu violentia eis illa
ta, & de hoc eccleſia cognoſcere poteſt. vt 24. q. 3. ſi quis de po
tentibus. & j. eo. ex parte. B. Aut agitur de alijs iuribus, ſeu re-
2 bus ipſorum. & tunc aut agitur poſſeſſorio & tunc ſpectat co
gnitio ad eccleſiam. vt j. eo. tit. ex parte. B. ſm Inno. & Hoſtiẽ.
ibi & ſm B & Inno. ſ. de offi. deleg. c. ſignificantibus. & Ho.
in ſum. eo. tit. §. 2. ver. ex præmiſsis. Aut agitur petitorio, &
tunc ſpectat ſpecialiter & primarie ad iudicem ſecularem, vt
hic. & in d. c. ſignificantibus. & 23. q. 5. regnum. C. qñ impe. in
3 ter pupil. & viduam. l. j. †& in defectum ſeu negligentiam iudi
cis ſecularis ſpectat, & deuoluitur iuriſdictio ad eccleſiam, ſi-
cut in cauſis aliorum. j. eo. ex tenore. ſm Hoſt. in d. ver. ex p-
miſsis. & ſatis concordat quod not. ipſe Hoſt. j. de verb. ſigni.
ſuper quibuſdam §. vlti. glo. pen. & vlti. licet Inno. ibi dicat vi-
duas pupillos orphanos & reliquas miſerabiles perſonas poſ-
ſe conueniri quoſlibet ſub eccleſiaſtico iudice, quod nimis ge
neraliter dictum videtur. Et idem poteſt dici de peregrinis,
de mercatoribus, de officialibus, ruſticis libertorum, ſeu fa-
miliaribus eccleſiarum, & de † expoſitis, & de cęcis de muti-
latis membris, de leproſis, de captiuis, de debilibus, de diutur
no morbo fatigatis, de furioſis, & alijs perſonis miſerabilibus,
de quibus, dic plene, per Innocen. in dicto cap. ſignificanti-
bus. in gloſſ. 2.

1 *Renunciare iuri publico clericum non poſſe.*
2 *Viſitandi ius cur irremiſſibile.*
3 *Clerici quibus non renuntient. & 4.*
5 *Renuntiari quibus quoue modo liceat.*
6 *Primatum ius renuntiabile eſſe.*
7 *Naturæ iuri non renuntiari.*
8 *Publico iuri non renuntiandum. fallit. 9.*
10 *Iuri ſuo quatenus an non renuntiare liceat. & 11.*
12 *Pactio reſtringens probationem nulla.*
13 *Iuriſdictio ſpiritualium epiſcopis competit.*
14 *Iuriſdictionem temporalem epiſcopis non competiiſſe.*
15 *Iuriſdictio in quos & quatenus, quoue iure competat. & 16.*
17 *Vocantis in vetitum forum clerici pœna & 19.*
18 *Amiſſio iuris qui accipienda.*
20 *Pœnæ c. ſi diligenti non niſi lit. conteſt. locum eſſe.*
21 *Accuſanti quandiu impune pœnitere liceat.*
22 *l, Quamuis. ſenſus.*
23 *Formulæ non teneor reſpondere effectus.*
24 *Iuramentum contra ius quando, an non, valeat.*

SI diligenti. ¶Si quæras vtrum poſſit renũ-
tiari iuri, diſtingue aut quæris,
de iure humano eccleſiaſtico eccleſijs, vel eccleſiaſti-
cis perſonis conceſſo, aut de iure naturali, aut de iure
humano, canonico, vel ciuili. Si primo modo, tunc aut quæris
1 †de iure publico, & collegiato, quale eſt illud, quo prohibetur
clericus perſonam ſuam iudici ſeculari ſupponere, & tali iuri
renuntiari non poteſt vt hic. & j. de ſent. excom. ca. contingit.
ideſt, niſi forſan per actum contrarium. vt j. de priuile. ex par
te. & de ſent. excommu. perpendimus. & c. in audientia & c. cõ
tingit. 2. Et vide quod not. Inno. j. de præſcrip. cum ex officij
2 glo. 2. & Hoſt. poſt eum vbi dicunt, ꝙ ius † viſitandi etiam ex
preſſe remitti non poteſt, nec ei renunciari, cum publicũ ius
ſit viſitare, & corrigere. arg. huius c. & idem de procuratione,
debita ratione viſitationis ſm eos. idem Archidia. 11. q. j. rela-
tum glo. pen. vbi plene de hoc, & j. de cenſi. c. perpetuo gl. no.
ꝙ conſuetudo. lib. 6. Idem etiam B. & Inno. & Hoſt. j. de cen-
ſi. cum venerabilis. Non. n, quis poteſt ſuam iuriſdictionem in
totum a ſe remouere, vel ei renuntiare vt hic ſm eos ibi, ad
3 hoc etiam facit expreſſe quod not. Hoſt. j. ne † cleri. vel mo.
c. 2. ad fin. ſuper verbo ſubueniri dicens, quod nullo verbo po
teſt clericus renuntiare foro ſuo, vt hic & in c. alleg. contingit
primo, ſed ipſo facto contrario poteſt, vt ibi & in iuribus alle.
perpendimus. in audientia, contingit 2. nec iuri etiam conceſ-
ſo eccleſię, ſicus eſt ne res ſua alienetur, renuntiari non poteſt
4 etiam per ſacramentum. vt j. de iureiur. ſicut noſtris. †Nec iu
ri conceſſo in libertatem eccleſiæ vt j. de immu. eccleſiarum,
non minus. & c. aduerſus nec iuri inducto ob honorem Dei,
& ſanctorum. j. de ferijs. c. fin. nec iuri diuinis præceptis firma
to. ſ. de conſuetu. cap. fin. j. de præſcrip. c. fi. ſeu firmato con-
cilijs generalibus vel prouincialibus ſeu alijs iuribus, quorum
tranſgreſſio mortale peccatum inducit. 15. diſti. ſicut ſancti,
& 25. q. j. ſunt quidam, ſ. de tranſac. c. fin. j. de exce. c. exceptio
5 nem. Aut quæris de iure conceſſo † in fauorem ſingularis ec-
cleſiæ, vel collegij, & tali bene renuntiatur, quandoque per pa-
ctum, quandoque per lapſum temporis, quod dic vt ſ. de con-
ſti. cum acceſsiſſent. & prædicta locũ habente de iure diuino,
publico, & reali. Perſonali vero iuri & ſi valeat renuntiari, quo
ad renuntiationem non tñ obeſt eccleſiæ vel dignitati, vt ſ.
quod me. cau. ca. pen. de arbi. c. cum tempore. Aut quæris, de
6 iure †propter priuatam libertatem, & vtilitatem, vel priuatũ
ius inducto, & tali iuri etiam ſi ſit commune renuntiari pôt,
vt ſ. de reſcr. nonnulli. de electio. quod licut. §. ſi autem. & ca.
ne pro defectu. idem & multo fortius ſi ſit perſonale, ſiue ſpe-
ciale. vt j. de conc præb. conſtitutus. Porro illi iuri, quod ſtatũ
publicum reſpicit renuntiari non poteſt, vt quod idoneus, &
canonice eligatur, ſupra. de electio. cauſam, quæ. & capit. quia
propter. & c. nihil. eſt vel, quod defunctorum voluntas ſeruo-
tur. j. de teſta. tua. & ſimilia ſm Hoſt.
7 ¶Si quæras de ſecundo principali, ſcilicet de iure †naturali,
tunc dic, quod tali renuntiari non poteſt. ff. de pactis. l. ius agna
tionis. de regulis iuris. l. iura ſanguinis. C. de patria po. l. abdi-
catio. Si quæras de tertio principali, ſcilicet de iure humano,
canonico, vel ciuili, refert. Aut eſt publicum, aut priuatum.
8 Si publicum, † tunc aut eſt publicum authoritate, & vtilita-
te, ſicut eſt ius fiſcale, & illud, quod præcipit puniri, malefi-
cia, & in iudicijs iudicialem ordinem ſeruare, & tali renuntia
ri non poteſt vt ff. de pactis. l. ius publicum. & l. inter debito-
rem. ad leg. Aquilia. l. ita vulneratus. j. de ſentent. excommu.
vt la-

vt ſame.de libel.obla.& de litis conteſta.per totum.Aut eſt pu
blicum authoritate ſed priuatam vtilitatem,& tunc aut eſt in-
ductum propter communem vtilitatem,& tunc aut quis vult
renuntiare iuri cuius diſpoſitio,vel commertium ſibi non cõ-
ceditur vt ſi quis renuntiat libertati ſuæ & tali iuri non põt re
nuntiari.C.de libera.cau.l.iubemus.& l.nec ſi volens.nemo.n.
eſt dominus membrorum ſuorum.vt ff.ad le.Aquil. l.liber ho
mo.quod verum, niſi occurrant ſolennitates debitæ, & tunc
fieret ſeruus non propter renuntiationem, ſed propter deli-
ctum ſuum.vt C.qui ad liber.procla.non lib.l.j.& l. Rufinus.
Aut vult renuntiare iuri cuius diſpoſitionem, & commerciũ,
habet, & tunc aut renuntiatio eſt contra bonos mores, vel
inuitaret aduerſarium ad delinquendum & non valet.vt ff. ſo
lu.matr.l.alia §. eleganter, C.de pactis.l.fina. ſi manci. ita ven-
dit. ne proſti.l.j.ff.de colla.l.ſi pactum.cum l.ſeq. ff.de pactis.l.
iuriſgentium.§.ſi paciſcar.& l.ſi vnus. §.illud. de pac.dota. l.cõ
uenire. Aut non eſt contra bonos mores,nec alias inuitaret ali
quem ad delinquendum, & tunc tali iuri non poteſt renuntia
ri expræſſe.j.de iureiur.cum contingat.C.ſi aduer.ven.in au-
then. ſacramẽta puberum. niſi iuramentum inueniat.alias ſor
te ſecus, quod dic.vt le.& not.in d.c.cum contingat.& j.de pa
ctis.c.quamuis.lib.6.ſed tacite bene poteſt.vt ff.de procura.l.ſi
9 ſiusfamilias.§.veterani.Aut † eſt inductum propter priuatam
vtilitatem,& tunc aut eſt fauorabile,& tali renuntiari poteſt,
vt C.quando muli.tute. offi.fun.po.in auth.matri.& auiæ. C.
ad Vel. l. ſi mulier.& l.iubemus.j.de priuileg.ſi de terra.& ca-
pit.accidentib.& not. hoc.B.j.e.c.dilectus.in glo.qui certo lo.
& Hoſt. poſt eum & Ber.& Innocen.& Ab.hic & hoc inquã
tum tangit renuntiantem ſiue ius renuntiantis. Sed inquantũ
tangit alterum ſiue ius alterius non valet renuntiatio, vt patet.
ff.de ſeruo.rubri.prædi. l.per fundum.& de offic. deleg. ſigni
ficantibus.& de arbi.cum tempore.Aut eſt odioſum, & tali re
nunciari non poteſt.vt legi.& nota. ff.ad macedon. l. ſed ſi pa-
ter.§.fin.& de condi. indebi. l. qui exceptionem. Cætera dic,
vt per Hoſt.in ſumma. tit.de renuntia.§.2.& §. quibus ex cau
ſis.ſub.§.liquet etiam ex præmiſsis. & infra. de regula. ad apo
ſtolicam.ita pro magna parte diſtinguit Ho. hic & Io.An.poſt
eum. & frater Io.in ſum.confeſſ.titu.de electio. ſub rubricel-
la. de renuntia.quæſtio. 24.quæ poſſunt renuntiari vbi ponit
totam diſtinctionem Hoſt.hic. Vide etiam de iſta materia qđ
not. Hoſt.s.de renuntia.c.fin. & Archid. 7.quæſtio.j. qualiter
10 in glo.adde vbi probatur &c.vbi dicunt ꝙ † in illis actibus, q
non pendent ex iure,vel iudicis poteſtate,& quo ad præiudi-
cium renuntiantis tantum quis poteſt renuntiare iuri ſuo ex-
preſſe.vt C.de pactis. ſi quis in conſcribẽdo.ad Velleia.l.ſi mu
lier. s.de elect.cum inter. R.ſeniorem.& de renuntia. per to-
tum. infra de regula.ad apoſtolicam.& etiam tacite.vt ff.deleg.
commiſſo.l.poſt diem.C.de iure do.Impe.l.ſecunda.s.de of-
fi. delegati.gratum.infra de teſti. cum veniſſent.& de ijs quæ
fiunt a maior.par.c.ex ore.ſupra de conſtitu.cum acceſsiſſent.
11 Sed in illis † actibus,qui dependent ex iuris, vel iudicis autho
ritate cum nemo habeat in burſa ſua ius vel iudicem, vt patet
s.ti proxi.nouit.§.nos igitur. ver cæterum.j.de exce.cum in
ter. & de teſta.requiſiſti.primo reſponſo.in fi. cum ſuis conc.
non valet regulariter renuntiatio tacita.vel expreſſa vt legi. &
not. hic. Item nec in præiudicium alterius renuntiatio tenet.
vt s.de arbit.cum tempore.& j.de donat. inter dilectos. ad fi.
ſm eos. Et licet iſta diſtinctio ſit probabilis,tamen prima eſt
magis ſpecifica, & magis clara. De hac etiã materia diſtinguit,
Spec. tit.de renuntia.& concludit in 3.colum.ver. cui autem
iuri &c.ibi vide. & per Huli. de Montelau.extra de iureiuran.
c.vnico.in cle.& per Archidia.7 q.j.quam periculoſum.glo.fi.
& per Accur. in auth.quomo.opor.epiſc. & cæteros cleri.§.
igitur ordinandus.ſuper verbo interroget. colla. j. & in auth.
vt ſine prohib.mat. debi. & credi. §. fin. ſuper verbo ſenatuſ-
12 conſulto.col.7.vbi ſatis de iſta materia,vbi etiam dicit non † va
lere pactum,quod faciunt debitores cum creditoribus de ſo
lutione non probanda,niſi per inſtrumentum,cum teſtifican
di vtilitas ſit communis,in authen.de teſti.in princip.colla.7.
Nec debet anguſtari.C.de hæredi.l.quoniam.in fi. imo impin
guari.C.de re.credi.l.generaliter. in princ. nec ad vnam ſpẽm
coarctari. ff.de teſti.l. 3. §.eiuſdem.infra.de probatio. in præſen
tia.ſecundum Io. And.idem Spec.tit.de probat.§. videndum,
poſt princip. Et 18. caſus,in quibus non poteſt renuntiare iuri
ſuo enumerant Goff. & Hoſt. & Ioan. Andr. poſt eum. j. de re
gula. ad apoſtolicam.

¶ Si quæras vtrum epiſcopi iuriſdictionem habeant, & quam
13 ſeu in quibus, diſtingue. † Aut quæris, nunquid habeant iuriſdi
ctionem in ſpiritualibus, & dic,quod ſic etiam a tempore pri
mitiuæ eccleſiæ. Vnde conſtituit Deus duo luminaria magna
in terris,vnum vt præeſſet ſpiritualibus,vt Papam,aliud,vt pre
eſſet temporalibus,vt Imperatorem.in auth.quomodo opor.
epi. & cete.cle.ad ordi.perdu.in prin.colla.j.s.de maio. & obe.
c.ſolitæ.& pro hoc s.titu. proxi. decernimus.j.de ord.cog.tua
qui fi.ſint legi. cauſam quæ.2.Quod verum eſt de iure Digeſto
rum ſaltem in certis caſibus,vt ff.de peti.hæredi. l. hæreditas.
§.fin.ff.de rel.& ſumma fu.l.oſſa.Aut in temporalibus,& tunc
aut quæris vtrum habeat iuriſdictionem in clericos,aut in lai
14 cos.Si in clericos,tunc aut quæris de iure Codicis.Et dic † qđ
non:quia primo fuit data iuriſdictio Archiepiſcopo Conſtan
tinopolitano in clericos ſuos,quia ſibi conceſſa fuiſſet ſpecia
liter, per conſequens alijs non dabatur.C.de epi.& cler.l.oẽs.
15 & l.cum clericis. & l. iubemus. in fi. Aut quæris de iure authẽ
ticorum † illo iure iuriſdictio eorum excreuit, vt iuriſdictio-
nem haberent in monachos, deinde vt haberent iuriſdictio-
nem in omnes clericos,quod procedit in cauſa ciuili, non in
cauſa criminali niſi cum diſtinctione,poſtea conceſſa eſt eis in
quacunq; cauſa vt in auth.quo opor.epi. & cete.cleri.ad ordi.p
du.circa princi.& in authen. de ſta.& imagi.§.ſtatuimus. Aut
16 † quæris de iure canonico, & illo iure,epiſcopi, & alij iudices
eccleſiaſtici habent omnimodam iuriſdictionem in clericos,
vt hic. & s. titu. proxim.cap. decernimus.& per totum.ſaluo
eo quod dixi de feudalibus in d. cap. decernimus. Aut quæris
vtrum habeant iuriſdictionem in laicos. Et tunc aut in crimi
nibus eccleſiaſticis, ſeu in caſibus quorum negotium ad iudi-
cem eccleſiaſticum ſpectat,de quibus dixi s. eodem ex tranſ-
miſſa.& tunc dic, ꝙ ſic.Aut alijs,& dic quod non niſi contra-
rium obtineant de conſuetudine,vt ibi dixi & leg.& not.j.de
appella.ſi duobus.& de immu.eccle.c.quoniam, vt intellexi-
mus.lib.6.Vel priuilegio ſeu conceſsione principis ſecularis,
vt legi.& nota.96.diſtinctione Conſtantinus.infra de raptori.
capitulo. in archiepiſcopatu.

¶ Ad declarationem gloſſ. quæ incipit, ſed nunquid per ſen-
tentiam &c. ſi quæras,vtrum clericus trahens clericum cõtra
tenorem huius decreta.coram iudice ſeculari, perdat cauſam
17 ſuam, diſtingue. Aut quæris † vtrum eam perdat ex ſola voca
tione,ſeu ex ſolo tractu,& dic,quod ſic,ita, quod non erit lo-
cus pœnitentiæ, vt hic in verſicu. cum igitur. & 11. quæſti. 1.
inolita. & capitu.placuit, & in hoc concord.cum Hug. hic in
verſic. Hug. dicebat &c. & in hoc concordat Innocen. & Ho
ſtien. Aut quæris vtrum perdat cauſam ipſo iure, & dic quod
non,ſed per ſententiam per cap. inolita. 11. q. 1.& per l.in cri
minali. C. de iuriſdictio. omnium iudic.hic alleg. in principi.
huius gloſſ.in hoc concordes cum Io.in c.alleg.inolita.& cum
Vinc. Laur. Tanc.Goſ.Inno.Hoſt.Pet.Ab.& Io. And. & alijs
modernis qui hoc tenẽt hic.Pro hoc facit quod not. j. de reg.
iuris. cap.in pœnis, lib. 6.& quod not. Cyn.C.quo.& quan.iu
18 dex.in authen.qui ſemel.in q. 5. vbi dicit,quod † vbicunq; di-
cit lex aliquem ius ſuum amittere,nec dicit quomodo, intelli
gendum eſt per ſententiam C.de hæreti.& maniche.l.quicun
que.§.quod ſi ſecerit. Item pro vtroq; membro facit s.de of-
fic.deleg.quærenti.j.de exceſ.prælato.c.grauem.vbi de hoc p
Ber in glo.arg.eſt hic &c.ita diſtinguit Hoſt. hic & idem Ar-
19 chidia.cum eo.in d.c.inolita.in glo.adde & bene. Et idem † in
tellige de laico trahente clericum in caſibus non permiſsis co
ram iudice ſeculari.vt C.de epiſc.& cler.in auth.ſtatuimus.&
C.ne fi.pro pat.in auth.habita.Et not.Spec.tit.de compe. iud.
adi.§.j.ver.12. ver.ſed nunquid idem eſt in laico.&c. Vnde ad
pleniorem euidentiam huius materiæ ſcire debes, quod qñq;
lex canonica vel ciuilis punit eum qui agit contra alium.qñq;
punit eum qui accuſat alium.qñq; punit eum qui in ius vocat
20 alium. Reſpondeo † ad primum,quod punit eum qui agit con
tra alium tunc non vocando in ius incidit in pœnam, ſed litẽ
conteſtando & non ante,ſic intelligitur lex.C.de iuriſd. omn.
iudi.l.in criminali.Ratio eſt,quia ante litem conteſtatam non
videtur agere,ſed agere velle,vt ff.rem ra.habe.l.amplius hoc,
& in auth.de litig.§.ſi vero 2.col. 8. poſt litem vero conteſta,
incidit in pœnam,nec poteſt pœnitere,quia iam eſt ius quæſi-
tum alteri parti arg.ff.de reg. iur. l.nemo poteſt,& j.de reg.iu.
21 mutare lib.6. In ſecundo caſu, qñ punit eum,qui accuſat † tũc
accuſans nõ incidit in penam,niſi quouſq; perueniatur ad ſen
tentiam,vnde ante ſniam pœnitet,quia de effectu accuſationis
qui per ſententiam euenit,lex cogitauit.ita loquitur.ff. de bo.
libert.l.qui cum maior.§.accuſaſſe.Hinc eſt,quod ſi appellatur
a ſententia non eſt locus pœnæ.In tertio caſu. ſ. quando punit,
eum qui vocat aliquẽ in ius, tunc ſiue ſit lis conteſtata, ſiue no

ſiue vocatus venit ſiue nō in pœnā incidit, qui vocat quaſi de
lictū ſit conſummatū. ff. de edil. edic. l. quid ſi fugitiuus. ita in
telligunt Hug. & Hoſt. iſtud c. & c. inolita. 11. q. j. vbi Archidia.
idē intelligit, vt ſ. dictū eſt. nec obſtat ad iſtud vltimū mēbrū.
22 ff. de in ius voc. l. ſi quis. vbi †libertus vocans patronū ſuum, in
ius ſine venia: ſi ante litē conteſtatā pœniteat, euitat pœnam,
quia ibi libertus nedum pęnitet, ſed ēt remittit actionē. & iō
prætor remittit ſibi pœnam ergo fuit ſemel cōmiſſa. ſed cum
ſit de ęquitate, remittenti liberto prętor pœnā remittit, & ſic
intelligunt Iaco. de Ra. Pet. de bella. perti. & Cyn. illam. l. ſi quis
in l. alleg. in criminali. C. de iuriſd. omn. iud. vbi in iſta diſtinct.
concordant in effectu ab illo. verſic. vnde ad pleniorem euidē
tiam &c. Et Ioan. And. hic. idem dicunt Pet. Ab. & Ioan. An.
ſm illā opi. quæ habet locum non eſſe locū pœnæ ante litē cō
23 teſta. Hanc etiam cautelā in reo, ad iudiciū ſeculare †vocato, vt
non exciperet declinatoriā fori, ſed proteſtaretur ſe nolle, nec
teneri reſpondere, & quia tunc iudex inſtabit, vt reſpondeat,
ſcā ꝓteſtatiōe ꝙ conatus rñdeat & cōteſtetī litē & tūc erit lo
cus pęne ꝓ parte ipſius actoris & ſic dicit Pe. ſe ſemel feciſſe
Bononiæ. ¶ Super glo. fi. Ad ſolutionem contrarij de. c. cū cō
24 tingat. j. de iureiur. dic quod †iuramentum præſtitum contra
ſtatuta canonica ad publicum ſtatum ſpectantia, non valet, vt
hic, quia nec conſuetudo hoc caſu valeret, vt ſ. de conſue. cū
inter vos & c. cum venerabilis. ſed præſtitum contra ſtatuta ca
nonica, ad priuatum ſtatum ſeu ad fauorem priuatorum ſpe-
ctantia bene valet. vt in c. cum contingat. qđ dic vt ibi plenius.

1 *Iuriſdictionem in principem, moribus non dari. Extendit. 2.*
3 *Iuriſdictionem eccleſiaſticam, præter excommunicationem, mori
bus dari.*
4 *Excommunicandi ius, ſine præambulis moribus non quæri, alias
contra.*
5 *Iuriſdictionum genera, & quæ præſcribi poſſint. & 6.*
7 *Iuriſdictionum eccleſiaſticarum quæ moribus quæri, an non poſ-
ſit.*
8 *Pater, aut magiſter iudices quando, an non, recuſabiles, &
9. 10.*
11 *Pater quatenus iudex ordinarius eſſe poſſit.*

CVm contingat. ¶ Si quæras vtrum cō-
ſuetudo poſſit dare ali
1 cui iuriſdictionem. diſtingue, †aut quæris vtrum poſ
ſit eam dare contra principē. ſ. Papā, vel Imperatorē,
& dico ꝙ n̄, nā obedientia eſt iuriſdōnis. vt ſ. de offic. ord. con
quęrenre. & ꝫ obedientiā non ꝑōt p̄ſcribi. vt j. de p̄ſcri. cū non
liceat. & facit ad hoc C. de decur. l. vacuatis. li. 10. ff. de pact. l. iu
riſgentium. §. ſi paciſcar. ſ. de arbi. cum tpe. j. de p̄ſcript. ad au-
dientiam. & c. cū nobis olim. & de confir. vti, vel inuti. cū dile
cta. & hoc no. Arch. 9. q. 4. conquæſtus. in gl. adde hic no. Aut
2 †vtrū poſſit eā dare cōtra alium inferiorem principem, & tūc
aut quæris, vtrū poſſit eā dare minori in maiorem, & dico, ꝙ
non arg. ſ. de maio. & obe. cum inferior. 21. di. inferior. 93. di.
nulla rōne, 89. diſt. ad hoc 96. di. ſi quis dubitet talis. n. conſue-
tudo. ſ. ꝙ minor iuriſdōnē hēat in maiorē eſſet irrationabilis.
p iura allc. & iō oīno reprobāda, & impręſcriptibilis. vt ſ. de cō
ſue. cū inter vos. & c. fi. & ad hoc facit quod no. Inn. & Hoſt. ſ.
de offic. ord. irrefragabili. & ita not. Archi. in d. c. cum inferior
Aut quæris, vtrū poſſit eā dare maiori in minorē, vel ęqualē,
& tunc refert: quia aut quæris de iuriſdōne eccleſiaſtica aut de
tpali. Si de iuriſdōe eccleſiaſtica refert. Aut quæris vtrum cō
ſuetudo poſſit eā dare p̄ſonæ eccleſiaſticę, Aut nunquid poſſit
eā dare p̄ſonæ laicali. In primo caſu refert, quia aut q̄ris vtrum
poſſit eā dare priuatæ perſonæ in dignitate ſeu prælatura ec-
cleſiaſtica nō conſtitutæ. Aut vtrū poſſit eā dare p̄ſonæ in di-
3 gnitate ſeu prælatura eccleſiaſtica cōſtitutæ. In primo †caſu re
fert, aut q̄ris, vtrū poſſit dare ſibi iuriſdōnē eccleſiaſticā aliā a
iuriſdictione, ſeu ptāte excōicandi & dico quod ſic. vt hic ſe-
cundū Ho. qui dicit hic. ꝙ alibi ſic expreſſe de priuata p̄ſona,
non meminit ſe legiſſe. Alia. n. iura loquuntur. vel in Abbatib.
vel in Archidiaconis, vel in alijs p̄latis, capitulis, ſeu collegijs,
vel aliꝗ tenentib. adminiſtrationē, ſicut patet. 9. q. 3. conquæ-
ſtus. ſ. de ordi. c. irrefragabili. §. exceſſus ſ. tit. j. nouit. verſi. nō
enim. de arbit. dilecti. j. de exceſſi. prælato. ad hæc. & c. accedē
tibus. C. de emancip. li. l. j. & fi. ſecundum Hoſt. & Io. And. poſt
eum. idem not. Arch. in d. c. conquęſtus. in glo. adde dic, qđ cō
ſuetudo. & j. de offi. ordi. c. j. ſuper verbo conſuetudine. lib. 6.
& Gen. in extrauag. Io. 22. quæ incipit execrabilis. ſuper ver-
bo conſuetudine in fin. Et intellige, quod dat iuriſdictionem,
etiam ſpiritualem vt hic, & extra de elect. c. ſtatutum. §. fin. in
cle. ſecundum G. de Montelau. ibi quod tn̄ hic, & §. alleg. exceſ
ſus. & in iuribus ſimilibus dicitur intelligas ſm Inno. & Ho.
& Io. And. de modica iuriſdictione, non. n. poſſet conſuetudo
inferioribus, tribuere poteſtatem deponendi clericos. ad hoc
ſ. de elect. tranſmiſſam. & de conſuetu. quanto. Aut quæris v-
trum conſuetudo poſſit ſibi dare iuriſdōnem, ſeu ptātem ex-
communicandi & tunc dicit Hoſt. hic. & Io. And. poſt eū, ꝙ
non. arg. eorum quæ legun. & not. ſ. de offic. Arch. cum ſatis,
& c. ſeq. & de conſue. quanto. ſed Inno. in hoc contra, j. de re
ſti. ſpo. olim. 3. & idem cum eo vr̄ ibi tenere Hoſtiē. Ego vero
Hen. concordo eos ſic, quia aut quæris, vtrū conſuetudo poſ-
ſit dare priuatæ perſonæ p̄tātem, excommunicandi, ſolummo-
do abſq; eo, quod aliā iuriſdictionem eccleſiaſticam præambu
lam ad excommunicationem habeat, vel præſcribat puta citā
4 di, †mouendi, in contumacia ponendi, quæ oīa excommunica
tionem præcedere debent. vt j. de ſent. exc. ſacro. e. tit. ſtatui-
mus. & c. conſtitutionem. li. 6. 12. q. 2. in digne. & dico, qđ nō.
nam conſuetudo, ꝙ quis poſſet excommunicare abſq; alia ci-
tatione, vel contumacia præcedente eſſet irrationabilis per iu
ra alleg. & per conſequens impręſcriptibilis. vt ſ. de conſuetu.
c. fin. ita intelligo opinionem Hoſt. hic. Aut vtrum poſſit ſibi
dare ptātem excommunicandi vna cum iuriſdōne alia præam
bula ad ipſam excōmunicationem & dico ꝙ ſic vt hic. & ita in
telligo opi. Inn. & Ho. in c. alle. olim. 3. j. de reſtit. ſpol. & quod
no. Ber. & Ho. ſ. e. ſ. cū ſit gn̄ale. in fi. pro qua diſtinctione, vr̄
caſus. j. de præb. ſuper eo. li. 6. iuncto c. quærenti. j. verb. ſign.
Et iſtam diſtinctionē approbat expreſſe Inn. in materia inter-
dicti. j. de ijs quæ fi. a maio. par. capit. c. quæſiuit. gl. 2. in princ.
& Ho. ibi poſt eū. Et pro hoc facit quod not. Guil. j. de priuil.
c. ep̄orum. ſuper verbo ab ordinarijs li. 6. ¶ Si quæras, vtrū cō
ſuetudo poſſit dare iuriſdōnem excommunicandi, vel aliam
perſonæ in dignitate eccleſiaſtica conſtitutæ, vt Archidiaco-
nis, decanis, Archipresbyteris plebanis & ſimilibus. Et dic, ꝙ
ſic, vt ſ. de elect. dudum. 2. §. tandem. & de offic. ordin. cum ab
eccleſiarū prælatis ſm Hoſt. ad idem j. de offic. ordi. Romana
de fo. comp. Romana, de appel. Romana, de pœn. Romana. de
ſent. excō. Romana. li. 6. j. de re. ſpol. literis. vbi Ber. in gloſ. j. &
Inn. & Io. An. hoc tenent. licet Hoſt. ibi contra in maioribus,
cauſis, qualis eſt matrimonialis de qua ibi. Sed contra eum eſt,
quod iſtud non eſt ordinis, ſed dignitatis epiſcopalis quod dic
vt dicam. j. de præſcrip. auditis. ¶ Si quæras, vtrū poſſit dare,
5 iuriſdōnem eccleſiaſticā perſonæ laicali refert: quia † quædam
eſt iuriſdō naturalis competens naturaliter, & de iure commu
ni eccleſiæ & quæ eſt propriæ propria eccleſiæ, vt in actibus
ſpiritualibus & in factis perſonalib. clericorum. Alia eſt, vel
eſſe pōt iuriſdō accidentalis, & accidentaliter per præſcriptio-
nem vel conſuetudinem vel donationem laici eccleſię acquiſi
ta. vt j. de immu. eccle. c. qm̄ vt intelleximus. li. 6. nam de iure
iuriſdō tpalis pōt præſcribi per iudicem eccleſiaſticum ita qđ
de iuriſdictione tpali fiat eccleſiaſtica, vt ibi patet expreſſe, cū
6 omnis †iuriſdō aut eſt eccleſiaſtica, aut tpalis, & ſic patet ibi qm̄
dicit ſuper cauſis, quæ ad idē forū de iure vel antiqua conſue-
tudine &c. quod dicit de antiqua conſuetudine oportet intel
ligi de iuriſdōne tpali, per conſuetudinē eccleſiæ acquiſita, nā
iuriſdō eccleſiaſtica, quæ eſt ſua per præſcriptionem, vel cōſue
tudinē amplius ſua fieri nō pōt. ff. de vſuca. l. ſequitur. §. lana. j.
de fid. inſtru. inter dilectos. & not. j. de præſcr. veniēs. & quod
iuriſdō tpalis poſſit p conſuetudinē fieri eccleſiaſtica probat,
ſ. de indic. nouit. Et no. Card. j. de vſur. in rub. li. 6. Aut ergo q̄-
7 ris, †vtrū cōſuetudo poſſit dare iuriſdōnē eccleſiaſticā, primo
modo ſumptā p̄ſonæ laicali, & dico qđ nō, vt ſ. tit. pro x. c. de
cernimus. & c. at ſi clerici. & c. clerici. & j. eod. tit. c. ſeculares.
lib. 6. & facit optime, quod dicam poſt Hoſt. infra, de apoſta. c.
1. in fin. illius diſtinctionis. Aut ſecundo modo ſumptam, &
credo quod ſic, quia poſtquam a laicis fuit acquiſita per eccle
ſia, non mirum, ſi ad laicos per conſuetudinem redire poſſet:
quia res de facili redit ad primęuam naturam. 35. q. 1. ab exor-
dio. ff. de pact. l. ſi vnus. §. pactus ne peteret quod in ſpecie do-
tis. & quia nihil tam naturale &c. j. de reg. iur. omnis res. ff. de
reg. iur. l. nihil tam naturale. ¶ Si quæras de iuriſdictione tem
porali, dico, quod illa tam clerico, quam laico per conſuetu
dinem quæri poteſt. infra, de appellatio. ſi duobus. in fine.
C. de emancipation. lib. lege prima.
¶ Super glo. fi. Si quæras, vtrum pater, vel magiſter, qui eſt iu-
dex in cauſa ſui filij, ſiue ſcholares, vel familiaris poſſi… eadē
8 cā recuſari, vt ſuſpectus, diſtingue †aut iudex vult pr… dere,
in his, q̄ officio ſine libelli oblatione expediuntur, & tunc … ot
eti m

etiam contra patrem.vt ff.ad Trebel.l.ille a quo.§.fi. & l.ſequ.
Aut in alijs,& tunc aut vult punire notorie delinquentes, &
hoc poteſt facere quantumcunq; recuſetur,& ſic contra ſuos
ius dicere.ff.de pœnis.l.ſi aliquis ſorte.§.penulti.& argu. C.de
conduct.prædio.fiſca.l.vnica.lib.11.vel etiam pro ſuis vt ſ. de
offic.delega.ex literis Patriarchæ.& j.de pœnis.Romana. lib.
6.not.Hoſt.in ſumma de ſent.& re iudic.ſub rubri.de ſenten.
§.quis debet verſi.ſed nunquid ſuis.vſque ad verſicu.3. vbi de
9 hoc.Aut vult cum cauſæ † cognitione procedere inter partes
tunc refert,Aut extraneus agit contra filium,vel familiarem,
vel conquæritur de eo coram ſuo patre,vel magiſtro, & tunc
ipſe reus non poteſt eum recuſare ea de cauſa vt hic,ſed actor
bene ſi reus de nouo incepit eſſe ſeruitor,vel familiaris.vt no
ta.Io.And.j.de regulis iu.non licet,libro 6.Aut ipſe filius[vel
ſcholaris]agit contra extraneum reum,vel conquæritur de eo
10 coram patre,vel magiſtro ſuo† & tunc poteſt recuſari tanquã
ſuſpectus,ſiue ſit delegatus,vt ſ.de officio deleg. cũm quæ. j.
de appella.poſtremo.ſiue ordinarius.ff.de iniur.l.lex Cornelia
Aut vterque actor & reus eius filij vel familiares ſiue ſeruito-
res,& tunc non poteſt ea de cauſa recuſari:quia par affectionis
cauſam omnẽ ſuſpicionem tollit.argu.ff. de ritu nup.l. non ſo
lum.§.denuo.Et gratia huius ſi quæras vtrum ceſſante recuſa-
tione pater poſsit eſſe iudex in cauſa filij,vel econtra; filius in
cauſa patris diſtingue prout diſtinguitur per Archid.3.q.5.c.j.
11 Aut quæris,vtrum poſsit eſſe† ordinarius & tunc aut in ciuili
bus, aut in criminalibus. Si in ciuilibus,aut in ijs quæ ex offi-
cio ſine libelli oblatione expediuntur,& tunc poteſt, vt ff.ad
Trebel.l.ille a quo §.tempeſtiuum cum l.ſeq.Aut in ijs,quæ in-
ter partes cum cauſæ cognitione expediuntur,& tunc pôt vſ-
que ad litem conteſta.vt ff.de iudic.l.in priuatis non poſt.vt ff.
de officio præſidis.l.ſenatuſconſulto. Aut in criminalibus, &
tunc neuter poteſt eſſe iudex alij, ſeu in cauſa alterius, vt ff.
de iuriſdict.omniũ.iudic.l.qui iuriſdictioni.& ff.de iniur.l. lex
Cornelia.Aut vtrum poſsit eſſe delegatus,& dic quod ſic, niſi
legitime recuſetur.vt in l.alleg.in priuatis ſm Archid. qui di-
cit,quod idem not.Vinc. ſupra de maiorit.& obed.cum infe-
rior.Et vide,quod not.de iſta materia per Ioan.& Archidia.3.
q.7.§.tria. verſicu. filius.

¶ De materia quam tractat Innocẽ. hic.ſ. quis dicatur habere
territorium & quis non,dicam j.de rap.c.j.

Poſtulaſti. ¶Si quæras, vtrum, & quando, in delictis habeat fieri remiſsio & qñ non, vide quod dicam, infra, de raptori. capitulo primo.

1 *Sacrilegium quid.*
2 *Sacrum quid.*
3 *Sacrilegus quando excommunicatus ipſo iure, excommunicandus ve ſit.& 4.*
5 *Eccleſiaſtice immunitatis violatores.*

Conquæſtus. ¶Si quæras,vtrum, & quã do ſacrilegi ſunt excõicati
vel excõicandi. Eſt †autem ſacrilegium ſacræ rei,
violatio,vel eiuſdem vſurpatio.Et dicitur hoc vio
latio communiter quæcunq; irreuerentia vel ex-
honoratio.vnde dicitur ſacrilegium quaſi ſacriledium,quia le
1 dit ſacrum. Dicitur autem †aliquid ſacrum,quod ordinatur ad
Dei cultum:quia per hoc ſit quoddam diuinum,& ſic ei quæ-
dam reuerentia debetur,quæ in Deum refertur,& ideo omne
illud,quod ad irreuerentiam ſacrarum rerum pertinet ad iniu
riam Dei pertinet,& rationem ſacrilegij habet,diſtingue, aut
3 ſacrilegium committit †in perſonam eccleſiæ,puta, quia cleri
cus verberatur,vel alicuius religionis conuerſus, & tunc ſacri
legus eſt ipſo facto excommunicatus.17.q.4.c. ſi quis ſuaden
te. & j.de ſent.excom.non dubium.Aut committitur in rem
eccleſię,& tunc ſacrilegus eſt excõicandus,vt hic.Aut ſacrile-
gium committitur in ipſam eccleſiam,& tũc ſubdiſtinguitur,
4 †quia aut cũ effractione vel incendio,& tunc ſacrilegus eſt ip
ſo facto excõicatus,vt j.de ſent.exc.conqueſti.vbi hoc tenẽt,
Ber. Inn.& Hoſt.& c.tuas nos.11.q. 3.canonica.vbi hoc tene
Io.& 17.q.4.oĩs eccleſiæ.& j.de rap.in literis . Aut ſine effra-
ctione vel incendio,puta:quia ſine aliqua violentia, vel incen-
dio ſubripiũt calicem incaute dimiſſum in ipſa eccleſia,& tũc
non eſt excõicatus,vt j.de furt. c.vlti. quia ibi nihil de excom
municatione mandatur,ſicut fieri conſueuit.pro hoc 23.q.fi.
peſsimam.ita diſtinguunt Pet.Abb,& Io.And.hic.& Hoſtien.
in effectu. & Goſ. in ſum.de immun.eccle.in fin.& frater. Io.
in ſum.confeſsi.tit.de immu.eccl.q.21.quæ pœna violẽtiũ&c.
a tit.de ſacrileg.q.4.& Aſten.li.j.tit.de ſacrileg.arti.2. & li.7.ti.
2.ver.18.in fi.Et quod modis puniatur ſacrilegus,vide ibi, p
5 Archi.17.q.4.attendendũ.& ſeq. De illis †aut, qui immunitatẽ
eccleſiæ violãt collectas,& exactiones indebitas eccleſijs, vel
perſonis eccleſiaſticis imponendo,vide j.de immu.eccle.cap.
non minus.& eod.tit.c.quia nonnulli.& c. clericis.& c.qm vt
intelleximus.lib.6.Et qualiter ſacrilegus puniatur ſecundum
leges,vide. ff. ad legem Iuli. pecu.l. ſacrilegij. Et adde quod di
cam in d.c.j. conquæſtus.

1 *Clericum foro ſuo renuntiare non poſſe.*
2 *Clericum non.niſi amiſſo priuilegio, in delictis foro ſuo renuntiare. & 3.*
4 *Pactum iuriſdictionis non declinandæ valere.*
5 *Iuriſdictio,præterquam in laicum,pacto prorogabilis.*
6 *Pactum reſpondendi & ſoluendi cur diuerſa.*
7 *C.Dilecti filij intellectus.& 15.*
8 *Expenſas litis iuramento probari.*
9 *Expenſæ quæ teſtibus probandæ.*
10 *Clericos non,niſi fauore,populo contineri.*
11 *Ordinarius omnimodo competens.*
12 *Dietæ vnde computandæ.*
13 *Foro ſuo qui tacite renuntietur.*
14 *Excommunicationum genera:quibuſque an non renuntietur.*

Dilecti filij. ¶Si quæras vtrum clericus re- nuntiare valet foro ſuo, diſtin
1 gue,aut quæris,vtrum poſsit renuntiare foro †ec
cleſiaſtico,& ſortiri forum ſeculare,& tunc aut ex
preſſe,& dic,quod non pôt.vt ſ. c.ſi diligẽti. cum
ibi alleg. aut tacite, & tunc aut contrahendo, vel quaſi in iuriſ
dictione iudicis ſecularis.Et dic quod non poteſt.vt in c.alle.
ſi diligenti.in fi.& j.eodem tit.c.ſeculares.li.6 ſaluo eo, quod
legi.& not. j.de biga.c.vnico.lib.6.Aut †delinquendo:& tunc
2 aut perpetrat tale delictum propter quod gaudere debet nihi
hilominus priuilegio clericali,& tunc non poteſt. vt ſ.tit. 1.at
ſi clerici.& ca. decernimus.& c.cum non ab homine.& cleri
ci.& ſ.eod.ſi diligenti.j.de cleri.coniug.c.vnico.li.6.Aut per-
3 petrat †tale delictum,propter quod gaudere non debet priui
legio clericali,& tunc poteſt,vt j.de ſent.excom. cum non ab
homine. de vita & ho.cle.c.vnico.lib.ſexto.& c.dioceſanis.in
cle. & de cleri.coniu.c.vnico.lib.6.Aut quæris, vtrum poſsit
renuntiare foro ſui iudicis eccleſiaſtici competentis & ſortiri
forum alterius iudicis eccleſiaſtici,& tunc aut tacitę,& tũc po
teſt ſiue delinquendo,vel quaſi.vt ſ. eod.poſtulaſti. j.de priui
leg.cap.volentes,libro 6. ſiue contrahendo,vel quaſi vt hic ſe-
cundum Innoc.in glo. videtur in fin. Aut expreſſe, & tũc dic
vt Abb.hic & Ioann. And. poſt eum, qui diſtinguunt: quia
aut clericus paciſcitur de iuriſdictione non declinanda, aut de
4 iuriſdictione danda, ſi de iuriſdictione non declinanda † valet
ſimpliciter pactum ſeu renuntiatio vt hic.& ſ.de iud.c.1. Nã
& illud concilium,alias habebat iuriſdictionem in illum epm
licet ipſe epiſcopus potuiſſet ipſum concilium declinare, &
cauſam deferre ad dominum Papam,cum eſſet de maioribus,
vt infra de appella.vt debitus in fin.& hic. Similiter delegatus
poterat cognoſcere de iſta cauſa contra epiſcopum,cum per-
ſonam Papæ repræſentet 93. diſtinct.cap.vlt. & 94.diſtin. ca.
1. tamen per exceptionem poterat ſe excuſare priuilegij ra-
tione,ſed renuntiatum fuit priuilegio ex eo,quod promiſit
reſpondere vel ſoluere, vt litera dicit. Et ideo, qui ſemel,de
iuriſdictione non declinanda pactum fecit ſiue iudicis delega
ti vt hic, ſiue iudicis ordinarij, vt ibi ſimpliciter obligatur.
5 Si de iuriſdictione danda, ſiue † prorogãda,puta, conſentien
do in illum, qui aliter in conſentientem nullam iuriſdictionẽ
haberet, tunc aut paciſcitur ſimpliciter ſe iudicium ſuſceptu
rum vbicunque conueniatur, & tunc non valet ſine licentia
epiſcopi:quia eſt neceſſe,quod in iudicem eccleſiaſticum eius
intentio dirigatur vt hic, & ſupra eod. capit.ſi diligenti. nam
etiam inter laicos tale pactum non valeret: quin ſaltem ante li
tem conteſta.poſſet conſentiens pœnitere.ff.de iuriſdicti. om
nium iudic.l.ſi conuenerit. Aut promiſit ſe iudicium ſuſce-
pturum & etiam ſoluturum, & tunc refert,aut cõſentit in iu
dicem ſecularem quo caſu non valet. ſ. eod. ſi diligenti. Aut
in eccleſiaſticum,& tunc valet vt hic,& ſic poteſt intelligi. C.
6 de pac.l.ſi quis in conſcribendo Et eſt ratio† diuerſitatis,qua-
re eſt aliud,quando promittit ſe ſimpliciter reſponſurum, &
ad aliud quando promittit ſe vbicunq; ſoluturum,quia qs fin-
gitur cõtraxiſſe,vbi ſe vt ſolueret obligauit ff.de act. & obli.l.

contraxiſſe. ratione autem contractus ſortitur quis ſorum. j. eo. c. eũ ſi. & ſ. eo. tit. Romana. §. contrahentes. lib. 6. [quare tũc valet. Sed† attende quod dicit hęc litera reſpondere vel ſoluere: quia cum litera iſta duo æquiparet, non videtur diſtinguẽdum ſiue ſe ſoluturum ſiue ſe reſponſurum promiſerit. Sed dic hoc eſſe verum, cũ paciſcitur, de iuriſdictione non declinãda, quo caſu loquitur hæc decreta. vt ſ. dixi. Sed ſi de iuriſdictione danda, vel proroganda, tunc ſufficeret, ſi ſe promitteret ſoluturum, non tamen ſi ſe promitteret reſponſurum. vnde tũc exponendum eſſet vel, pro & ſm Abb. & vide, quod dixi. ſ. titu. proxi. c. j. in prima diſtinct. Vide etiam, quod no. ſpec. rubrica de compe. iudi. aditio. §. j. verſic. 22.

8 ¶ Glo. ſi. Si quæris qualiter probentur expenſæ, diſtingue, aut quæris de expenſis †factis in lite, & tales probantur per iuramentum illius, qui eas ſecit præmiſſa taxatione a iudice. vt C. de iudic. l. ſancimus, & l. properandum. §. ſin autem. & ſupra, de procurato. conſtitutus. & 2. q. 1. in primis. C. de bono. au. iudi. poſ. l. ſi. §. expẽſas.
9 Aut quæris † de expenſis factis extra iudiciũ & tales probantur per teſtes. argu. Inſtitu. de verbo. obliga. §. non ſolum. Sed ſallit in actionibus arbitrarijs, in quibus videtur deferendum iuramentum quod dic vt ff. de eo quod cert. loco l. 2. & 3. ſm Hoſt. hic. & in ſum. de re iudi. ſub rubricella de ſent. §. quis ſit effectus. ſub. §. ſed & quia aliquoties & de iureiur. ſub rubrica de iuramento in litem. §. propter quæ. & §. in quibus. Item ſallit in minutis expenſis factis extra iudiciũ, propter difficultatem probandi. argu. C. vbi pupillus. edu. debet. l. 2. & adde quod dixi ſ. quod met. cau. ſi. & ſupple illam diſtinctionem per iſtam.

¶ Ex hac decretali no. Petr. de Samp. & Abbas, quod priuilegium conceſſum laicis prodeſt clericis. Vnde ſi queras, vtrum
10 appellatione populi, clerici comprehendantur, diſtingue. † Aut in odioſis, & dic quod non, vt ſ. de reſcript. ſedes apoſtolica, & j. de ſenten. excommuni. ſi ciuitas. lib. 6. & not. Hoſtiẽ. j. de priuileg. ex parte Abbatiſſę. Aut in ſauorabilibus, & maxime attenta propria ſignificatione. verbi populi, & tunc illi de clero comprehenduntur, vt hic vbi tractatur, de extenſione priuilegij ad clericos. Et ita intellige opinionem Pet. de Samp. & Abba. hic. & pro hoc Inſti. de iure natura. §. plebiſcitũ. ita not. Genze. extra de elec. in pleriſq;. in gloſſ. 2. in clemen.

11 ¶ Hoſt. hic tradit vnam regulam quod coram † quocunque iudice ordinario, & quocunq; modo de iure communi poſſit, quis in loco aliquo conueniri ibidem, & in eodẽ caſu & in eodem modo coram delegato Papæ conueniri poteſt. Et eſt rõ, quia talis in nullo grauatur per Papam: cum & ipſe ordinarius ſit cunctorum. 9. q. 3. cuncta modum. & c. per principalem. ſm Gof. & idem recitat Io. An. hic. Sed ego credo veriorem opinionem Guli. & Io. An. j. de reſcr. c. ſtatutum. §. cum vero. lib. 6. per G. in glo. manifeſte, & per Ioan. And. in glo. olim dico-
12 bamus, † qui dicunt q in omnibus actionibus cõputantur dietæ a fine dioceſis domicilij, rei & quod vltra vnam dietam, a fine dioceſis domicilij ſui reus coram delegato trahi non põt, quod dic, vt ibi plene not. licet Innoc. no. aliter. ſ. re reſcript. c. dilectus 2. & Guli. de Montelau. & Gen. extra de reſcript. c. j. in cle. diſtinguentes inter actiones reales, & perſonales.

13 ¶ Dico, q licet iſte epiſcopus Dulmenſis† promittendo ſoluere parijs vel alibi citra mare Angliæ, indulgentiæ conceſſæ Anglicis a ſede apo. quod ſuper cauſis pecuniarijs, citra mare Angliæ conueniri non poſſint, tacite renunciauit, & per conſequens de ipſa excipere non poſſit, vt in fine dicitur, de inſtãtia tamen vnius dietæ excipere poſſit, ſi vltra vnam dietam, a
14 fine dioceſis traheretur. Iſtę. n. † exceptionis cauſæ ſunt diuerſę, nam prima eſt priuilegij & iuris ſpecialis, alia iuris communis. Item prime poteſt renuntiari tacite & expreſſe, vt hic. ſecundæ non, niſi expreſſe vt legi. & no. ſupra de reſcrip. nonnulli. Item vna, ſ. illa indulgentia poſſet habere locum, vbi alia nõ haberet, puta quia aliquis Anglicus, qui non renuntiauit dictæ indulgentiæ habens domicilium in dioceſi, cuius fines prętenduntur vſq; ad limites regni Angliæ a parte regni Franciæ, conuenitur citra mare ad locũ ſitũ in regno Franciæ iuxta limites ipſius regni, & ſic infra vnam dietam a fine ſuæ dioceſis, & econtra, illa exceptio iuris communis poſſet locum habere, vbi alia exceptio de indulgentia locũ non hẽt, puta ſi renuntians indulgentiæ tacite vel expreſſe conueniatur vltra die
15 tam in regno Franciæ, vt hic. Et ideo † notabiliter dicit text. propoſita ex parte tua indulgentia non obſtante, quaſi dicat, quod exceptio diſtantiæ localis, vltra duas dietas olim, hodie vltra vnam dietam bene obſtitiſſet, ſi propoſita fuiſſet, ſed non fuit.

1 *Forum aliud eccleſiaſticum ſubire non cogendus clericus. fallit 2.*
3 *Iudici non ſuo conueniendo requiſita.*

SIgnificaſti. ¶ In glo. ſi. in ſi. dr̃, q epiſcopus non poteſt compellere, clericum ſubditum ſuum, ad hoc vt in alium iudicem eccleſiaſticum conſentiat vel iuriſdictionem ſeu iudiciũ ipſius ſubeat. Circa qđ diſtingue, aut
1 epſ ſuus † vult eum ad hoc compellere iure ordinariæ iuriſdõnis, hoc eſt quod in illum iudicem eccleſiaſticum tanquam, in ordinarium conſentiat, & non poteſt, ita intellige, quod notat. hic glo. Aut vult eum ad hoc † compellere iure delegationis,
2 hoc eſt q illum iudicem eccleſiaſticum per ipſum epm ad hoc delegatum tanquam delegatum ſuum recipiat, & coram eo, tã quam coram delegato ſuo procedat, & dic q poteſt. vt ſ. de offic. ord. q ſedem. ſm Hoſt. hic & Io. And. poſt eũ. idẽ Archid.
3 9. q. 2. c. j. in 2. glo. ibi vide. Et octo, quæ † requiruntur ad hoc, vt clericus poſſit in iudicem eccleſiaſticum non ſuum conſentire, vide hic per Hoſtien. & per Arcbid. 11. q. 1. inolita. ſuper verbo, nec renuntiare poteſt. & per Cardin. infra eod. titulo. cap. Romana. lib. 6.

¶ Si quæras quando habet locum argumentum, a contrario ſenſu, & quando non, vide quod dicam. infra de magi. ca. prohibeas. diſtinct. 2.

1 *Citationum genera, eorumque definitiones.*
2 *Edicto quando citandum.*
3 *Album varie accipi.*
4 *Citationis verbalis modi.*
5 *Iudicum gradus.*
6 *Ordinarius qui citet.*
7 *Citare re quibus liceat.*
8 *Forum laicum clericus non niſi in criminibus, mutare. & 9. declarat, 10.*
11 *Homicida clericus a laico plectendus.*

PRopoſuiſti. ¶ Si quæras, vtrum & quando vna iuriſdictio per aliam præuenitur, diſtingue vt dixi. ſ. de reſcri. plerũq;. ¶ Quia hic loquitur de citatione ſi quæras, qui iudices poſſint citare, & quot modis, vide primo, qđ no. per Card. j. de iudic c. j. libr. 6. Ad cuius euidentiam debes
1 ſcire, † q duplex eſt citatio vna realis, & alia verbalis. Realis eſt vt re ipſa trahatur quis ad iudicium per manus impoſitionem, vt j. de ſent. excõ. c. ſi clericos. lib. 6. C. vbi de cri. agi opo. in auth, qua in prouincia. Verbalis citatio eſt illa quæ ſit verbis
2 duntaxat, & hæc habet fieri ſex modis. Primo † modo hẽt fieri per edicta quę ſcribuntur in quodam loco palatij dealbato, gra
3 tia cuius ſciendum eſt, q in iure, ſit mentio de tribus albis, † vno modo dicitur album locus dealbatus, in quo ſcribebantur, citationes, vt C. quõ & qñ iudex in auth. qui ſemel. & extra de iudi. c. dudũ. in cle. vbi de hoc. Aliud erat album, locus dealbatus, in quo ſcribebantur generalia edicta. vt ff. de iuriſd. om. iudi. l. ſi id quod. Tertium albũ erat, locus dealbatus, in quo ſcribebantur nomina decurionũ. vt ff. de albo. ſcri. l. j. & per totũ.
4 Secundo modo habet fieri verbalis † citatio per literas, ſeu epiſtolã. vt ff. de arbit. l. ſed interpellatur. §. arbiter. j. de probа. cap. qm contra. Tertio modo hẽt fieri per vocẽ preconis. vt C. de ferijs. l. vlti. & C. quõ & qñ iudex. in auth. alleg. qui ſemel. j. de appel. cũ parati. Quarto modo editione vel ordinatione iuris. vt j. de elect. ſtatuimus. & c. cupientes. & de offic. ordi. c. quis, li. 6. Iſtos quatuor modos citãdi ponit Gul. de Montelau. in d. c. dudũ. Quinto mõ põt fieri p ipſum iudicẽ in pſona ſua citãtẽ vt patet. C. de iud. ſancimus. in ſi. Sexto mõ fit p nuntiũ, vt l. alleg ſed interpellatur §. arbiter. C. de pſcr. 30. vel 40. ann. l. ſi-
5 cut, & l. cũ notiſsim. in prin. ¶ His viſis, diſtingue † tres gradus iudicũ, quia quidã ſunt pedanei, illi non citãt niſi p ſe, ſeu p nũtiũ, vel epiſtolã ſicut nec arbiter, vt l. l. ſed Iterpellat. §. arbiter. ff de arb & i l. alle. ſancimus. in ſi. C. de iudi. Itẽ delegati a principe, & iſti citãt dictis modis, & ẽt p edicta. vt auth. de litigio. §.
6 oẽm. coll. 8. & in auth. alle. q ſemel. C. quõ & qñ iudex. Itẽ ordinarij † q poſſunt citare dictis modis, & ẽt p preconẽ, vt in dictis auth. & ẽt pſonaliter re, & verbo, vt in auth. de exhibẽ. & intro. re. §. ſi vero quidã. coll. 5. & no. gl. ff. de i ius vo. l. ſed etſi is & p Car. in d. c. j. j. de iudi. li. 6. Illã aũt citationẽ, q ſit editione ſeu ordinatione iuris, ſolũ ius facit. vt in ca. alle. ſtatuimus. &
7 c. cupiẽtes. Itẽ delegatus † principis & ẽt ſorte delegatus alteri' ordinarij poſſet citare re ipſa, ſi hoc ei eſſet cõmiſſum. arg. c. alleg.

leg.ſi clericos.ꝫ.de ſent.excom.lib.6.maxime de iure canoni-
co ſ.n quod,ea,quæ ſunt meri vel mixti imperij cõmitti poſ
ſunt,vt legib.& nota.ꝫ.de rap.capitu. in archiepiſcopatu. Po-
ne,quod aliquis cõueniatur coram iudice ſecularis lite pendẽ-
te factus eſt clericus,quæritur,vtrum iudex ſecularis, poſsit
procedere? Scripſerunt Ala.& Goſ.ſupra.ſ.de oblig.ad rati.c.
vno.quod ſic,idem ſentit Vinc ſ.tit.proximo at ſi clerici. &
hoc per l.ff.de iudic.l.ſi quis poſtea.de iuriſdi.omn. iudicum.
l.cum quædam puella, & per iſtud c vbi Hoſt. ſequitur iſtam
ſententiam.per quod capitu.Bart.Brixien. idem ſentiebat in
q.venereali quæ incipit aliquis litigabat.dicens etiam,quod ſa
tis videtur determinare.quæſtio.iſtam.Sed Ioan. de Deo dice
8 bat †iſtam ſententiam eſſe veram,vbi eſt cauſa ciuilis, nam v-
bi ceptum eſt iudicium,ibi finem accipere debet.ff.de iudiciis
l.vbi ceptum.Si vero cauſa eſſet criminalis, tunc iſta ſentẽtia
9 non eſt vera:quia tunc † coram iudice eccleſiaſtico conueniri
debet 11.q.1.de perſona.& hoc ſcripſit in ſuis cauillationibus
rubrica de priuileg.clericorum.in fin.Alij dicunt indiſtinctè,
contra per l.ff. de arbitr.non diſtinguemus. §.ſacerdo.& vide
tur hoc expreſſum.ff.de re milita.l.qui cum vno.§.reus.ad idẽ
de accuſa.l.hos accuſare.§.hoc beneficio.& hoc tenet Archi-
diaco.11.q.1.c.j. nam iſte per ſuſceptionem ordinis clerica-
lis omnino forum mutauit.Et ſic non obſtant illa iura quæ cõ
trarium innuunt,in quibus(ſi bene videantur) quis non mu-
tat forum ſed addit forum foro. ad hoc. 54.diſt.ca.j.ibi ſeculũ
fugere ſed mutare &c. 61.diſt. quid proderit, ibi in aliud vice
genue.Nam aliud eſt fori adiectio,aliud fori mutatio.ff. de ſe-
nat.l.ſenatores.& hoc vbi bona fide, & non in fraudem factus
10 eſt clericus. †nam ſi in fraudem,tunc non videtur, quod poſ-
ſit declinare cognitionem iudicis ſecularis.vt ff.de adulter.l.ſi
maritus.§.1.vbi dicitur,quod abſens cauſa reipublice bonę fi-
de,dum eſt abſens,non poteſt accuſari,ſecus ſi abeſſet in frau-
dem, & data opera vt euitaret cognitionem iudicis, vt ibi di-
citur & ff.quibus ex cauſis maio.l.& qui data.In dubio autem
videtur quod ſi de crimine erat accuſatus vel in crimine de-
prehenſus, tunc præſumitur fraus, alias non, argu.ff. de bon.
eor. qui mor. ſibi conſci.l.vlti. Et hæc diſtinctio vr aperte ꝓ-
bari,ff.de re milita.l.vltima.in principio.de pœnis.l.j. Sed cre-
do ſemper tutius abſtinere ab ipſo iudice ſeculari, vbi pœna
corporalis eſt inſligenda, & hoc propter ordinem impreſ-
ſum vt hoc caſu concordes cum dicto Ioan.de Deo ſupra po
ſito.& hoc videtur comprobari in Specu.titu.de reo.in princ.
vbi dicitur, quod ſi eſt cauſa ciuilis obtinet illorum ſententia,
quæ habet vt primus iudex procedat. Si autem eſt criminalis
finietur coram illo, ſed mandabitur, executioni per iudicem
eccleſiaſticum.arg.huius cap.& ꝫ. de rap. c.j. & Archidiac. in
d.c.j.De hoc vide per Io. And. in d. ca.vnico.de obl.ad ratio.
11 vbi quærit an committens homicidium † exiſtens laicus, de-
inde antequam conuincatur efficiatur clericus,debeat per ſe-
cularem iudicem condemnari,& tenet,ꝙ non. Idem Guil. de
Montelau.extra de cenſi.ca. j. in cle.Et hoc credo verius,licet
Gen.ibi, & Cyn. C. de epiſcop. & cleric. in authentic. cauſa,
quæ ſit contra.

1 *Forum alienum varijs cauſis ſortiri.*
2 *Electores domum non reuocant.*
3 *Reuocare domum in celeribus non licere.*
4 *Reuocare domum non niſi ex cauſa neceſſaria licere.*
5 *Reuocandi domum ius quibus cauſis amittatur.& 7.*
8 *Reconuentus a reo,an ab alio conueniri poſſit.*

LIcet ratione. ¶Regulare eſt, vt actor,
ſequatur forum rei. vt ſu
pra eodem.cum ſit generale. Sed hoc fallit in mul
tis caſibus,in quibus quis ſortitur forum alienum
1 Primo †in feudo cum agitur de iure feudali. ſ.tit.
1. cæterum. Item fallit in reconuentione.vt ꝫ.de mu. peti. c.
1.& 2.niſi in caſu, qui colligitur. ꝫ.de iure patro.relatum.ſup.
de alie.mut.iud.cau.fa.ex parte,ſcilicet,vbi actor in fraude ex-
poliauit me clericum,vt traheret me ad iudicem laicum,& me
poſſet reconuenire ibi. Item fallit in cauſa matrimoniali. ſ. de
tranſla.epiſcop.inter corporalia.& infra de conſang.& affinit.
ex literis.niſi caſu ſ. de procurat. tuę. Sed ibi loquitur, quãdo
non cognoſcitur de matrimonio,ſed de adulterio ad pœnam
inſligendam.Item fallit vbi agitur ad pœnitentiã propter pec
catum 87.diſt.liberos. ſ. de iudi.nouit. Item fallit vbi alibi iu-
diciũ inchoatũ eſt ff.de iuriſd.omn.iud.l.cũ quædã puella.& ſ.
c.proxi.Itẽ fallit in criminib.quæ habent iudicari per eccleſiã,
6.q. 3.c.1.alias eſt 6.q.j.ca.j.Item fallit,vbi quis cedit foro. C.
de pact.l.ſi quis in conſcribendo.ſ.eo.ſignificaſti.Itẽ rõne rei.
ſ.e.ſane. Itẽ vacãte Imperio.ſ.e.licet.Itẽ fallit vbi forum adi-
tur rõne delicti, vel contractus,vt hic. Itẽ fallit in iure patro-
natus.vt ſ.tit.proxi.quanto.ſecundum Vinc.qui ita not. 11.q.
j.experientiæ.glo.2. Et vide alios caſus fallentiales per Hoſt.
in ſum.huius tit.§.2.Item fallit ratione naturæ incidentis.vt ꝫ.
de ordina.cog.tuam.Item ratione relationis,ſeu remiſsionis.
ſ.de officio.leg.licet ſm Hoſt.hic & Io.And. poſt eum. & de
hoc plene in Spe.tit.de cõpetenti,iud.adi.§.j.vbi 52. caſus.
¶Si quæras quis erit iudex delicti,vel contractus in iuriſdi-
ctione iudicis vnius inchoati, & in iuriſdictione alterius con-
ſummati, diſtingue,vt ſcripſi. ſ. de electio. dudum.1.diſtinct.
finali. ad fin. ibi hæc iura de principio.
¶Si quæras, vtrum citatus ad curiam Papæ,vel principis, vel
ibi repertus cõpelli poſsit ibi,ſuis aduerſarijs reſpõdere abſq;
hoc ꝙ poſsit petere ius reuocandi domum,diſtingue.aut quę
ris de cauſis electionum,aut de alijs.Si de cauſis electionũ tũc
aut quæris de electionibus prælatorum,& in illis, quæ celerita
tem deſiderãt, non habet locum ius reuocandi,domum. arg.
2 ꝫ.de appella.oblatæ. Aut quæris de † electionibus canonicorũ
ſeu aliorum inferiorum.& in illis ſecus arg.eorum quæ legũt.
& no. ſ.de ele.cum eccle Vulterana.& c. ne pro defectu ſecũ-
3 dum Inno.& Hoſt.hic.idem Archidia.5.q.2.c.j.Si quæras †de
alijs cauſis,tunc aut quæris de illis, quæ celeritatem deſiderant
& quæ ſunt tempore perituræ, vt quia cauſa, vel actio, ſu-
per qua petitur,quod reus reſpondeat, eſt tempore peritura,
& in talibus non habet locum ius reuocandi domum. vt ff. de
iudic.l.2.ab illo.§.legatis.vſq; in fin. & l.ſed etſi reſtituatur. §.
ſed etſi dies. ſm Innoc.& Hoſt.hic.& acc.7.q.1.c.1.quod ve
rum ſm Hoſt.in ſum.de exce.§.quis ſit effectus.ver,item effe
ctus.ſaltem quantum ad hoc vt reus vſque ad litem conteſta-
tam iudicium ſubire teneatur.vt in §.alleg.ſed etſi dies.Aut de
illis cauſis,quæ non deſiderant celeritatem, nec ſunt tempore
perituræ,& tunc aut quæris,vtrum talis teneatur reſpondere,
in cauſa conuentionis abſque eo,quod cõtra aliquem ibi agat,
Aut vtrum teneatur reſpondere in cauſa reconuentionis, ſeu
conuentionis in caſu in quo contra aliquem agit.In primo ca
ſu tunc,aut conuenitur ratione contractus vel quaſi vel delicti
vel quaſi alibi initi vel commiſsi,vel quaſi delicti,vel quaſi ibi
4 initi vel commiſsi.In primo caſu †refert,aut ibi venit pro alia
iuſta cauſa & neceſſaria,vt quia vocatus eſt quis ad concilium
ꝫ.de iureiuran.ego N.eps.5.q.2.vocatio.tunc habet ius reuocã
di domũ.vt hic in fi.& ff.de iudi.l.2. Idem ſi ſit vocatus cauſa
teſtimonij ferendi,tunc.n. cogitur venire ſi de conſuetudine
ſit.ff.de teſt.l.3.in fi.& de tab.exhib.l.locum.§.exhibere. Idẽ,
de his qui cauſa iudicandi vocati ſunt,vel qui a communi, vel
a dño ſuo in prouincia miſsi ſunt, quia neceſſe habẽt ijs pare-
re,ff.de iuſti.& iure.l.veluti.& ad legem Aquil.l.liber homo 2.
Aut venit ibi pro alia cauſa probabili,& quaſi neceſſaria, puta
cauſa appellationis proſequendæ,quæ eſt cauſa probabilis, &
quaſi neceſſaria.vt ff.ex qui.cau.maio.l.necnon.& ff.de iudic.
l.2.§.legatis.verſic.ei quoque ſm Innoc.hic in gl.pen. vel ſi ve
nerit ad hoc,vt reddat rationem geſtionis, ſeu adminiſtratio-
nis,& tunc idem.ſ.quod non cogatur reſpondere,& quod ha
beat ius reuocandi domum.vt ff.de iud.l.2.§.nam & diuus.C.
vbi de rati.agi oport.l.j.& 2.Et generaliter idem dicas, quod
qñcunque quis vocatus eſt a iudice, vt veniat pro alia cã, ſ. qđ
5 non teneatur reſpondere.ꝫ.de dilatio.c.vlti.Aut venit †ibi pro
alia cã voluntaria,vel improbabili, & tunc tenetur ibidem re-
ſpondere,nec habet ius reuocandi domum.vt hic in verſi. ga
tamen.vnde procuratores vel alij nuntij voluntarij,vel qui ꝓ
ſuis negotijs ſpecialibus veniunt non gaudent hoc priuilegio,
reuocandi domum ſm Inno.hic circa fin.magnæ gloſſ.ſuæ in
verſicu.procuratores.&c.idem Spec.tit.de reo verſic.item le
6 gati & Archid.5.q. 2.c.j.glo.fin. Si conuenitur †ratione con-
tractus vel quaſi delicti ibi initi vel commiſsi tempore illo,vel
alio tunc non habet ius reuocandi domum.vt ff.de iudi.l. 2.§.
omnes.Sed hoc fallit in legatis qui ratione contractus vel qua
ſi initi ibi ante legationem conueniri non poſſunt ipſa legatio
ne durãte,ſed ipſa finita bene.vt in d.l.2.§.legatis.ver.exceptis
7 si quæras, †an teneatur reſpondere in cauſa reconuentionis,
vel etiam conuentionis in caſu vbi ipſe contra aliquem vel a-
liquis contra eum ibi agit,& tunc dic,quod tenetur omnibus
rñdere,dum eſt ibi ſm Inno.hic in magna.glo.verſic. legatus,
etiam poteſt.per l.ff.de iudic.l.2.§.ſed ſi agant.vbi idem nota.
glo.& bene,licet Hoſt.in ſum.de exceptio.§. quis ſit effectus.
diſtinguat dicens,quod aut quęris,nunquid poſsit cõueniri ab

aliis,quam iis, contra quos agit & dum agit,& dic quod non.
ff·de iudic l.qui non cogitur.& l.ſed & ſi reſtituatur.j.reſpon.
& dicit quòd eſt expreſſum in auth. de ſanctiſ.epiſc.§. reueren
8 diſsimos.colum.9. Aut quæris † vtrum poſsit conueniri vel re
conueniri modo debito ab iis,contra quos agit & dum agit &
dic quod ſic.vt ff.de iudi.l.2.§.ſed ſi agant.& j.de mu. peti.c.j.
& 2.ſed dic vt Inno.& reſponde ad §.alleg.reuerendiſsimis. vt
hic per eum.Sed hoc fallit in caſu, vbi iniuriam vel damnum
vel furtum recenter,& inco ntinenti ſibi illatam,vel illatū pro
ſequeretur,vt in d.§.ſed ſi agant.& vide quod no.Hoſt.de iſta
materia in ſumma tit.de except.§.fi.verſi.item effectus.&Spe
cu.tit. 2 §.ſupereſt.verſi.porro.

¶ De libelli oblatio. Rubrica.

1 *Contraria non proponenda.*
2 *Diuerſa circa idem competere quid.*
3 *Diuerſa ſimul intentari poſſe,fallit in certis.4.*
5 *Diuerſa incertum recte proponere,quique accipiendum.6.*
7 *Actiones diuerſas recte cumulari.*

IGnarus. ¶ Si quæras, vtrum libellus ſit
de ſubſtantia iudicij, & vtrum
iudex poſsit omittere ſolēnitates ordinis iudi
ciarij,diſtingue,(ſi placet) vt dixi.s. de offi. de
leg.de cauſis. in 2. diſtinct.& vide, quod notat,
Ioan. Andr. extra de verborum ſignificatio. ca-
pit.ſępe contingit ſuper verbo neceſſaria.in cle.
¶ Si quæras vtrum plures actiones ſeu cauſæ poſsint ſimul pro
poni in eodem libello,diſtingue,aut circa idem & diuerſo mo
do aut ad idem, & eodem modo. Aut ad diuerſa. Si circa idē,
1 ſed diuerſo modo,† aut ſunt contrariæ & tunc non, imo pro-
ponēs a limine iudiciorum ſe excludit.C.de furt.l.j.C.de mu
ne. patri. l.profeſsio. lib. 11.C.ſi ſeruus ad decu.aſp.l.vnica. ff.
quando appel.ſit l. 2. §.j.j.de appella.ſolicitudinem.& de regu
2 la.ſicut tenor dicuntur autem competere † circa idem, ſed di-
uerſo modo,vt quando vna competit ad proprietatem rei,&
altera ad poſſeſsionem eiuſdem,& ſunt contrariæ,vt quando
intentantur contra poſſeſſorem rei vendicatio ad proprieta-
tem,& vti poſsidetis ad poſſeſsionem.s.de iudic. examinata.
3 Aut ſunt diuerſæ † vt quia proponitur rei vendicatio & inter
dictum vnde vi,& tunc poſſunt ſimul intentari, vt probatur,
j.de cauſa poſſeſsio.& proprie.paſtoralis.ff.de vi & vi.ar.l. cū
§.fin.Si proponantur ad idem, & eodem modo,vt quia ambę
ad proprietatem vel ambæ ad poſſeſsionem,tunc aut ſunt cō
trariæ vt interdictum vti poſsidetis,& interdictum vnde vi,
4 & tunc non vt ſupra, per iura allega.Aut diuerſæ,& tunc † aut
proponens certus eſt de iure ſuo, & tunc tenetur eligere vnā,
ex his. vt ff.de trib. l. quod in hæredem.§.eligere.& de leg. 2.
l.cum filius.§.varijs ſalua ęquitate,& benignitate iuris canoni
ci, quod aliquando admittit plures,cauſas vt patet.ſupra de cō
ſuetu. cum dilectus. j.de fide inſtrumento: inter dilectos, in
princip.de præſcriptio. cum olim,de inſtituti.cum veniſſent,
de cauſa poſſeſsio.& proprie. cum ſuper,de capel. mo.capi. 2.
5 de verborum ſignificatio. Aut proponens † incertus eſt, de
iure ſuo propter factum aduerſarij,vt quia non vult reſponde
re quo titulo poſsideat,& tunc poſſunt ſimul proponi. vt ff.
6 quo. lega. l. 1. §. quod autem. Et idem † intellige,quando pro-
ponens alias habet iuſtam cauſam incertitudinis.vt in §.allega.
quod autem. nam ibi hoc traditur pro regula,dum dicit,quo-
ties incertum eſt. & e.argumen. ff.de rei ven.l. quæ de tota. §.
incertę. & ſi pars hæredita. peta.l. 1. in fin. ff. depoſitio.l. 1. §.
ſi quis argentum. de rei vendicatio. lege. Marcellus.in fine.
Et hoc maxime, quando opponens proteſtatur, quod per al
teram vult conſequi ius ſuum,de quo debet reddere iudicem
certum ante ſententiam. inſtitutio.de action.§.curare.& 1 ti.
7 quæſtione 3. §. qui graue. Si quæras † de tertio membro prin-
cipali, ſcilicet quando diuerſæ actiones competunt ad diuer-
ſa,vt quia vna pro boue, ſcilicet actio ex empto.alia pro aſino
ſcilicet actio commodati tunc poſſunt proponi in eo libello,
vt ſupra de electione. querelam. cum ibi allegat. in 2.glo.eo-
dem titul cap. cum eccleſia Vulterana. de reſcrip. ca.fi.& eo.
tit.diſpendia. lib. 6. Iſtam diſtinctionem pro maiori parte po
nit Hoſt. in ſumma eod.titu.§.quid debeat continere libellus
verſic.ſed nunquid & adde quod dixi de in integrum reſt.con
ſtitutus. Et nota, quod cauſa accipitur nouem modis, quos
no.Hoſt.j.de accuſa.cum dilecti. ſuper verbo ex cauſa. & de
hoc per Card.j.de iura.calum.c.nullam.li.6.& vide quod dicā
j.de verbo.ſigni,c.forus.

1 *Libello cur exprimendum factum.*
2 *Actio quibus cognoſcatur.*
3 *Actio generalis ſpecialisve,qui deprehendenda.*
4 *Legatario quot dat actiones,& qua intentata præſumatur.*
5 *Actionis ſpecies concluſione cognoſcibilis.*
6 *Libellum quandocunq; proprie emendari.*
7 *Libellum acceſſoria quandiu,& qua an non mutabilia.8.& 9.*
10 *Actionum genera,& qua an non mutabilia,& 11.*
12 *Actionis vniuerſalis natura.*
13 *Emendare quid.*
14 *Libelli ciuilis forma.*
15 *Libelli vitio dimittendus reus.*
16 *Mutare libellum quid.*
17 *Libellum mutare quandudum licuit & quo iure.*
18 *Libellus ſemel editus immutabilis.*
19 *Litis conteſtationis extrema.*
20 *Emendatio qui accipienda.*
21 *Renuntiari liti quandocunque licere.*
22 *Renuntiare inſtantia,non niſi rei conſenſu licere.*
23 *Renuntiatio inſtantia quando a iudice admittenda.*
24 *Cumulationum genera.*
25 *Cumulari diuerſa poſſe.*
26 *Cumulationi quando locus non ſit.*
27 *Cumulationem trium concurſu admitti.*
28 *Actio vna ex pluribus eligenda.*
29 *S Qui ſeruum dilui & explicari*

SIgnificantibus. ¶ Si quæras,vtrum in
libello ſit exprimen-
da cauſa,ex qua petitur,& ſint exprimendæ res, quę
petuntur,diſtingue,vt hic per Bernar. cum addi-
tionibus,& ſuppletionis, quas facit Hoſt. ad gloſ.
Bernar.& in Specu.hoc titu.§.iuxta.vbi idem dicit quod Ber.
& Hoſt.hic. & vide quod nota.Inno.j.de ſepul.c.certificari.
Sed ſi quæras nunquid actio ſit exprimenda in libello, diſtin-
gue,aut quæris, nunquid in libello ſit exprimendum nomen,
actionis,& dicendum eſt quod non.vt s. de iudi.c.delicti.j.re
1 ſponſo.Aut vtrum † factum ſit exprimendū tale,videlicet , ex
quo ſciatur,quæ actio intentetur & eſt dicendum quod ſic, vt
ſciatur vtrum ſit bonæ fidei,vel ſtricti iuris.vt ff.de eden.l. 1.
in prin. & in c.alleg.dilecti. 2.reſponſo.Nomen vero actionis
nullo caſu exprimendum eſt in libello de neceſsitate,quia im
poſsibile eſt ſi libellus recte formetur, quin reus ſtatim ſciat,
quæ actio intentetur,quod probatur inductiue ſic.aut.n. eſt ta
le factum,ex quo procedit vna actio tm̄,& tunc nō eſt expri-
2 menda actio:quia per facti propoſitionem,& † concluſionem
poteſt apparere de ſpecie actionis.argu.ff.ſi cer.peta.l.certum
de libe.& poſth.l.nominatim 1.reſponſo.Aut eſt tale factum,
ex quo procedunt plures actiones & tūc aut ſunt plures actio
nes competentes ad diuerſa,& tunc ex eo quod petetur pote
rit ſciri,quæ actio intentabitur.De hoc poteſt poni exemplū.
C.de fur.l.j.Præſumitur.n.intentata illa, quæ concludit ad il-
lud quod petitur. arg.ff.de libe.& poſth.l.gallus.§.j. Aut ſunt,
plures actiones competentes ad idem & tunc,aut vna eſt gene
ralis & alia ſpecialis,aut ambæ ſunt generales vel ambæ ſpāles.
3 Si vna eſt † generalis & alia ſpecialis tunc præſumitur intenta-
ta actio ſpecialis. arg. ff.de leg. 3.l.hoc legatum.& l.item in le-
gato. §.proinde.& l.legatis. Si ambæ ſunt generales vel ambæ
ſpeciales,& tunc aut ex facto propoſito,altera tm̄ poteſt colli
gi.& tunc illa præſumitur intentata: vt dictum eſt.arg.l alleg.
Gallus. §.j.Aut ex facto propoſito vtraq; pōt colligi , & tunc
aut ſm̄ alterā eſt aliquid ſuperfluū in libello,aut ſm̄ vtranque.
Si ſm̄ alteram tunc illa videtur intentata per quam nihil eſt ſu
4 perfluum.v.g. Teſtator legauit mihi rem quandam ex iſto † le
gato habebo plures actiōes.ſ.tres,ſi res erat teſtatoris,puta rei
vendicationem,& actionem ex teſtamento,& actionem hy-
pothecariam,vt C.con de lega l.j,& fi.Si vero res legata nō e-
rat teſtatoris habeo duas tm̄.ſ.actionem ex teſtamento, & a-
ctionem hypothecariam vt in l.alleg.Pone ergo quod dico in
libello,quòd teſtator legauit mihi rē ſuā,certe tūc videor in-
tentare rei vēdicationem,alias ſi diceremus intentatā perſona
lem actionem,ex teſtō ſuperflueret verbum, ſuam. Et iura di
cunt,quòd verba iſta debent ita interpretari vt aliquid operen
tur.ff.de leg.j.l.ſi qn̄.j.de priuil.c.in iis.Si reputatur ſuperfluū
ſecundum vtranque tunc prę ſumitur illa intentata,ſecundum
quam minus ſuperfluit vt in exemplo ſupradicto, cum dico
mihi legatam rem teſtatoris:nam ſi diceremus intētatā actio-
nem

niem ex teſtamento, tunc ſuperfluit verbum, ſuã: quia in eã nõ
oportet dicere rẽ teſtatoris. Si vero dicimus intentatã rei vẽ
dicationem, tunc adhuc ſuperfluit: quia non oportet allegare,
remotã cãm rei vendicationis. pota [cauſam] dominij, ſed ſuf
ficit allegare dñium, tamen in iſta actione minus ſuperfluit, q̃
in alia, & ideo iſta præſumitur propoſita. arg. l. alleg. ſi quando
5 Vnde non poteſt aliquis libellus formari ita, quod† concludat
quin ſtatim poſsit ſciri, quæ actio intentetur: quia oẽs actiones
de mundo habent ſua media diſtincta, & ideo non eſt opus, q
libello aliqua actio nominatim exprimatur, etiam loquendo
de iure ciuili, & hoc tenent finaliter Iaco. de Ra. & Pe. de bell.
pert. & Cy. cum ſuis ſequacibus. C. de eden. l. edita actio. Et vi
de quod not. Bart. Brixien. in q. dominicali, quæ incipit ſacer-
dos quidam. de ſacerdote, qui conuenit laicum in cauſa ſpiri-
tuali coram epiſcopo & leges & canones literaliter allegat, ſol-
uens quod tenetur ita allegare, quod & iudex & laicus ille in-
telligat. Et idem dicit Hugo. nam nemo cogitur in iudicio re-
ſpondere, niſi prius per præſentem intelligatur veraciter, vt 5.
q. 2. relatum. & 11. q. 3. eorum. Item nemo ex ſua reſponſione
obligatur, niſi prius intellexerit ea quæ ſibi ab alio proponun-
tur. ff. de verb. oblig. l. j. ij. de ſponſa. ex literis.
¶ Si quæras, vtrum, & vſq; ad quod tempus quis poſsit libel-
lum ſuum emendare, diſtingue, aut quæris de propria emenda
tione, vt qñ libellus eſt defectiuus in forma eſſentiali. Aut quę
ris de impropria emendatione, quæ non reſpicit defectũ for-
mæ prædictæ. In primo caſu ſemper ante litem conteſtatã, &
poſt, licita eſt emendatio: quia reus non poteſt abſolui a cauſa
ſed ab inſtantia, & ideo libellum defectiuum accipiet actor, &
reus abſoluetur ab inſtantia & actor iterũ poterit perfecte for
mare libellum ſuum. vt ff. de accuſa. l. libellorum. & ff. ſi men-
6 ſor † fal. modum dixe. l. j. & hoc poterit quandocunq; prout,
edicti perpetui monet authoritas &c. vt dicit. l. edita actio. C.
de eden. hoc eſt dictum, ſaluo intereſſe partis aduerſæ. In ſecũ
do caſu qñ quæritur de impropria emendatione, quæ non fit
circa formam eſſentialem libelli, ſed circa alia minuendo, vel
augendo, tunc refert, aut actor vult emẽdare circa qualitatem
extrinſecam libelli & tunc poteſt vſq; ad ſniam, vt ff. de noxa.
l. in delictis. §. ſi detracta. & de tributo. l. quod in hæredem. §.
eligere. Aut vult emendare circa ſubſtantiam libelli minuen-
do, vel augendo rem ipſam, & tunc aut fit emendatio talis cir
ca rem principaliter petitam, aut circa acceſſoria. Si circa rem
principaliter petitam, tunc dico q non poteſt, niſi vſq; ad illud
tempus vſq; ad quod licet actionem mutare, de qua mutatio
7 ne dicam ſtatim in diſtinctione ſeq. Si circa † acceſſoria, vt cir-
ca fructus, tunc dicunt quidam q poteſt vſq; ad ſniam emen-
dari, vt ff. de edil. edic. l. ediles. §. item ſciendũ. Sed contra iſtos
videtur expreſſe. ff. de excep. rei iud. l. fundi. Tu vero ſm Pet.
de bel. pert. & Cy. ſubdiſtingue in hoc articulo, aut ſunt acceſ-
8 ſoria † quæ emerſerunt ante litem conteſtatam, & tunc de tali-
bus acceſſorijs facienda eſt mẽtio in libello, nec de ijs licet mi
nuere, vel augere vt continuatur ſub primo progreſſu, niſi vſq;
ad illud tempus vſq; ad quod actio poteſt mutari. arg. d. l. fun-
9 di. & pro hoc d. l. ediles. §. item ſciendum. Aut ſunt† acceſſoria
quæ emergunt poſt litem conteſt. & tunc pro ijs non forma-
tur petitio, ſed officium iudicis mercenarium imploratur, &
ideo non eſt quærendum in ijs de emendatione libelli: quia iſta
pertinent ad officium iudicis, vt in d. §. item ſciendũ. & no. p
glo. ordi. ff. de damno infec. l. ſi quis miſſom. §. fin. Et hoc cre-
do verius, quam illud, quod no. glo. in d. l. edita. & quod notat
Vinc. & Inno. & Hoſt. ĩ. eo. c. proxi. & Hoſt. in ſum. eo. titu. §.
10 pen. diſtinguentes inter actiones ſingulares † ex vna parte, &
vniuerſales, & generales ex altera, vt in ſingularibus non poſ-
ſit fieri emendatio, niſi vſq; ad litem conteſtatam, & poſt nõ,
ſed alia interpellatione opus eſt. ff. de iudi. l. non poteſt. de ex-
cep. rei iudi. l. cum quæritur. & l. egi. & C. de temp. appel. l. ſi. &
11 j. de re iudi. abbate ſine. lib. 6. Sed in vniuerſalibus † & genera
libus poteſt fieri emendatio ſemper vſq; ad ſniam. vt ff. de pe-
ti. hære. l. 4. & l. ſi quo tempore. C. de indi. l. licet. & de tempo.
appella. l. ſi. Nam ſalua reuerentia ipſorum quantũ ad emenda
tionem libelli idem eſt de vniuerſalibus & ſingularibus, nec eſt
verum q in vniuerſalibus actionibus poſt litem conteſtatam
emendetur libellus ſm Iaco. de Ra. & Pe. in d. l. edita. nec hoc
dicunt iura alleg. Ad cuius euidentiã ſciendũ eſt quod de natu
12 ra† actionis & vlis non fit adiectio rerũ, ſicut nec de natura a-
ctionis ſingularis, ſed hoc officio iudicis explicat. v. g. tu poſ-
ſides ſundũ vnũ de hẽreditate Titij, ſum hæres eius ago contra
te petitione hæreditatis, ad quid ago p viã actionis certe, ad
declarationem mei iuris, quã debeo petere a iudice, vt me hæ
redẽ declaret ſicut in alijs realib. vt not. per doct. C. de alie. iu-
dic. mu. cau. fac. l. vnica. Et iſtud eſt ius vle, quod pppono quo
iure declarato imploro offm ſuũ ad reſtitutionẽ fundi facien-
dã & illarũ rerũ, quas ceperit poſtea de hæreditate illa poſſide
re. in oibus. n. rebus poſſeſsis offm iudicis declarantis in hære
dem virtutẽ ſuã exercet, & ſic officiũ iudicis & nõ virtus emẽ
dationis hoc facit. & ſic intellige. C. de appel. l. ſi. §. vlti. de iudi.
l. licet. ff. de peti. hære. l. 4. & l. itẽ veniunt. §. pen. & l. licet. & de
edil. edic. l. ediles. §. item ſciendũ. Et iõ lex dicit q in petitione
hæreditatis ex perſona actorũ ius metimur hæredi, qui petit
ius ſuũ declarari. ff. ſi pars hæredi pe. l. j. ijs viſis ſi quæras (ne p
13 cedas per ignota) quid ſit emendare dicit gl. in l. alleg. edita. † q
emendare eſt libellũ editũ augere, vel minuere, vt ſi petebãt
10. volo petere 20. vel ſi petebam x. volo petere quinq; & alia
quinq; remouere, vel ſi petebã vnũ fundum totũ volo petere
partẽ, vel econtra &. Sic intelligitur inſti. de actio. §. ſi minus.
Sed ille, §. hoc non dicit, ſed dicit, quòd qui petit minus nõ vr
renuntiare quin poſſet plus petere, ſed de emendatione libelli
nihil, quare dicendum eſt ſm Pet. de bel. perti. & Cy. in d. l. e-
dita quod emendare eſt illud, quod eſt male confectũ in me-
lius reformare, hoc eſt, defectũ in forma ſupplere, v. g. forma
libelli accuſatorij eſt, quod dicatur qui, & contra quem, & quo
menſe, & in cuius domo delictum fuit perpetratum, vt in l. li-
14 bellorum. Item forma libelli † ciuilis, eſt prout no. Ber. ĩ. eo. c.
proxi. & ibi ponit Hoſt. tales verſus. Quis quid, coram quo,
quo iure petat, ſed & a quo, Recte compoſitus, quiſq; libellus
habet. Modo pone, qđ accuſator omiſit ponere in libello, in
15 qua † domo fuit cõmiſſum adulterium, vult emendare, & po-
nere in qua domo, iſtud eſt emendare, nam ante libellus vitio
ſus fuit: quia per talem defectũ reus eſt dimittendus, & abſol-
uendus ab inſtantia iudicij, vt in d. l. libellorum. & ff. ſi mẽſor
fal. mod. dixerit. l. j. vnde emendare eſt rẽ extra vitium ponere
& ſic accipitur. C. de ſent. ex breuic. reci. l. 2. C. de emend. iu-
ſti. Cond. in rubro. & C. de emend. ſeruo. & C. de emenda. pro
pin. in rubr. Iſtam diſtinctionem quaſi totam ponunt Petr. de
bel. pert. & Ci. poſt eum. in d. edita. & etiam ipſe Pet. inſtit. de
actio. §. ſi minus. ¶ Si quæras, vtrum, & vſq; ad quod tps quis
16 poſsit libellum ſuũ mutare. Et primo vide quid eſt mutare li-
bellũ, ſm glo. C. de eden. in l. edita. Mutare † libellũ, eſt ab edita
actione recedere in totum, & aliũ libellũ formare, v. g. primo,
petebas Stichum in libello actione cõmodati, vides poſtea, q
male petebas, & petis actione depoſiti, hic a prima actione in
totũ recedis: iſta eſt mutatio. vel primo petebas Stichũ poſtea
petis Pamphilũ iſta ſimiliter eſt mutatio ſm gloſ. ibi & bene.
Nam mutare, eſt ſublãtia rei in totũ remota aliam in eius lo-
cum ponere vt ff. de teſta. l. hæredes palam. §. ſi quis poſt, & C.
de nouo codi. fa. in §. quibus. ibi adijcientes &c. Modo redea-
mus ad qõnem. ſ. vſq; ad quod tps liceat mutare. Et glo. dicit in
l. alle. edita. quod poſſum iure Codicis mutare vſq; ad litem
conteſtatam, ſed poſtea oportet perſiſtere. vt C. de iudi. l. pro-
perandum. §. ſin autẽ. & §. ſeq. Sed iure nouo authenticorum,
vſque ad libelli porrectionem, poſtquam vero ſemel edidi li-
bellum, neceſſe habeo in eo perſiſtere vſq; in finẽ illa glo. bene
intellexit, ſed tñ minus plene loquitur. Vnde ad declarationẽ
huius ſcire debes quod tria ſunt iura circa iſtud. ſ. ius Digeſto
rum ius Codicis & ius authenticorum. Iure Digeſtorũ ſi libel
17 lum † propoſuiſſem contra te ſuper aliqua actione, qñcunque
ante concluſionem poterã reſilire, & deſiſtere, & ſi deſiſtebã,
ante concluſionẽ tu non habebas aliquod remediũ. ſed ſi poſt
concluſionẽ deſiſterẽ, iudex procederet contra me, vel p me.
vt ff. de iud. l. & poſt edictum. Poſtea imperator videns, quod
iniquum erat actorẽ ſic poſſe actionẽ ſuã mutare, & reũ inde-
bite ſic vexare, ſtatuit, quod actor nõ poſsit mutare poſt litẽ.
cont. vt C. de iud. l. pperandũ. §. ſin autẽ ex geſtis. & §. ſeq. & ſic
in auth. de litigio §. ſi vero initiũ. Vltimo cũ malitia creuiſſet,
ita quod actores conuento reo, & poſt libellũ datũ in iudiciũ,
cõparente dicebant, ſimus modo in pace, & ſic deſiſtebãt, de-
inde iterato faciebat vacare ipſum ad iudiciũ & ita vexabãt ad
18 uerſariũ. Imperator Iuſtinianus hoc videns † ſtatuit iure nouiſ
ſimo, q actor poſtq̃ libellũ edidit de cetero mutare ñ poſsit ſ3
iudex aut cõpellat eum procedere, aut reũ abſoluat, vt in aut.
de litigio. §. oẽm colla. 8. quã habemus. C. quomodo & qñ iu-
dex in auth. qui ſemel. & ſic illa authẽ. qui ſemel corrigit iura,
alia. Codic. & authenticorum vt hodie cõpellatur citator in li
bello edito perſiſtere vſq; in finẽ ſm gl. & Azo. & Pe. de bel.
pert. in d. l. edita. licet Odo. re. & Ia. de Ra. ibi aliter. Alia etiam
ratio potuit mouere Iuſtinianũ, debes ſcire, q litis cõteſtatio
19 habet duo extrema † vnum ad interrogationem actoris aliud a

reſponſione rei. vnde ad interrogationem ſactam per actoré,
in libello per eum porrecto lis quantum eſt ex parte ſui conte
ſtata eſt, & ideo ſi velit deſiſtere, & reus velit procedere pro cõ
teſtata hr̃, vt actor compellatur ad procedendum nec mutare
poſsit reo inſtante, & iudicis officium implorante, vt in di.§.
omnem. & in d.auth. qui ſemel. Præterea ſi non põt deſiſtere,
in totum, ergo nec libellum mutare, cũ eadé ſit rõ ergo. &c. ff.
de iure patro. l. adigere. §. quamuis. Et ex hoc apparet ſolutio,
illius membri de quo feci mentionem in diſtinctione præce-
denti. ſ. vſque †ad quod tempus poſsit libellus emendari illa. ſ.
20 emendatione, quo conſiſtit in agendo, vel minuendo rem pe
titam, v.g. in primo petij. 5. ex cauſa mutui, volo poſtea petere
alia 5. vel econtra, non poſſum virtute eiuſdem proceſſus, ſed
alterius ſic ſm̃ Pe. de Bel. pert. qui ita diſtinguit in d. l. edita. &
inſtit. de actio. §. ſi minus. Poſſet tamen circa hoc plenius di-
21 ſtingui. aut actor. vult †renuntiare liti ſimpliciter, & in totum,
& vt reus abſoluatur, tunc poteſt quandocunq; vt C. de pact.
l. poſtquam. & hoc verum in ciuilibus. Sed in criminalibus aut
quæris vtrum libellus accuſatorius oblatus poſsit reuocari an
te inſcriptionem, & dic q. ſic etiamſine pœna vt 2.q.3. ſi quem
pęnituerit. & ad turpil. l. quæſitum. ff. de in ius voc. l. quis. Aut
poſt inſcriptionem, & tunc non, niſi ex cã. 2.q.3. Paulum. C. de
aboli. l. fallaciter. j. de accuſa. licet. & de elec. ſtatuimus. ad ſi li.
6. hoc quantum ad libellum accuſatorium. no. ſpecu. hoc tit. §.
22 vtrum aũt libellus in fi. Sraũt vult renuntiare †inſtantiæ, & no
uum proceſſum inchoare. diſtingue, aut reus in hoc conſen-
tit, & tunc planum eſt, quod actor poterit nouum libellum in
cipere & nouum proceſſum inchoare ſicut põt cum perit in-
ſtantia tempore. vt in l. properandum. C. vt iudi. & ſic intelli-
ge, l. alleg. edita. quæ alias eſſet correcta per auth. qui ſemel, vt
not. Spec. hoc tit. §. nunc oſtendamus. verſi. mihi videtur. Aut
reus non conſentit, ſed vult omnino in eodem proceſſu perſi
ſtere, & tunc dicunt glo. in auth. qui ſemel. & Spec. in verſic.
alleg. mihi videtur, quod poſt libellum editum tenetur in eo,
perſiſtere. Sed tn̄ probabilius diſtingue, aut certum † eſt iudici
23 q. reus abſoluendus eſt ab inſtantia iudicij, & tunc recipienda
eſt renuntiatio, & nouus proceſſus poteſt fieri. ff. de accuſa. li-
bellorum. de iureiur. qui per ſalutem. ad Velleia. l. aliquando. j.
de accuſa. qualiter & quando j. Aut non eſt certum hoc iudi-
ci, & tunc omnino procedendum eſt ad ſn̄iam ſecundum ſor
mam. l. properandum, & ſm̃ formã. auth. qui ſemel. & ad hoc
facit. ff. de iudicijs. l. de qua re. & ita no. Cy. in d. l. edita actio.
¶ Si quæras, quando cumulatio ſit permiſſa, & quando non, vi
de plene per Di. j. de reg. iur. c. nullus pluribus. lib. 6. Et ad e-
uidentiam huius materiæ dic, q. quatuor ſunt genera cumula
24 tionum. Primum eſt diuerſarum †actionum ex diuerſis cau-
ſis competentium ad diuerſa. v.g. debes mihi equum ex vendi
to, & librum actione ex teſtamento. ago ad equum actione ex
vendito, demum volo cumulare actionem ex teſtamento ad
librum, vel ago contra te poſſeſſorio iudicio demum volo cu
mulare actionem rei vendicationis. Secũdum genus eſt diuer
ſarum actionum ex eadem cauſa procedentium ad idem com
petentiũ v.g. locaui tibi fundum, tu excidiſti arbores, habeo,
contra te duas actiones, vnam ex locato aliam ex lege Aquilia
Modo ponamus ago contra te actione ex locato ad æſtimatio
nem arborum, deinde volo cumulare actionem legis Aquiliæ.
Illud eſt ſm̃ genus cumulationis. Tertium genus eſt diuerſa-
rum actionum ex eadem cauſa ad diuerſa competentium. v.g.
tu ſurripuiſti mihi librum habeo contra te actionem furti ad
duplum, vel quadruplum, & condictionem furtiuam ad rem
ſuratam, modo pone, q. ego ago contra te actione furti ad pœ
nam dupli, vel quadrupli: deinde volo cumulare condictionem
furtiuam ad rem, illud eſt tertium genus cumulationis. Quar
tum genus eſt diuerſarum actionum ex diuerſis cauſis ad idẽ
competentium. v.g. ago contra te ad librum actione depoſiti,
& ſic volo cumulare actionem commodati. iſtud eſt quartum
25 genus. In primo † genere bene admittitur cumulatio. nec eſt
dubitandum aliquo modo, vt ff. de iuriſdict. omnium iudi, l. ſi
idem cum eo. in prin. & C. de iudi. l. nulli. In ſecundo genere,
non eſt admittenda cumulatio: quia latę ſententiæ abſolutorię
in prima obſtat exceptio rei iudi. in ſecunda & ideo non põt
cumulari, vt ff. de excep. rei iudi. l. 4. & de excep. l. fundum. & l.
fundi. de iureiur. l. duobus. §. exceptio. In tertio genere dicunt
quidam cumulatiõem poſſe fieri, vt ff. pro ſo. l. rei communis
& l. ſeq. ff. de condic. fur. l. ſi pro fure. §. furti. & de fur. l. ancillæ
Sed contrarium eſt verius. ſ. q. cumulari non poſsint, obſtan-
26 te regula, poſita per Dy. in d. c. nullus pluribus. quæ eſt, q. †quo
ties latæ ſententiæ abſolutoriæ in entata obſtat exceptio rei,
iudicatæ in intentanda non põt cumulari, cum præiudicat. ff.
de excep. l. fundũ. Præterea plus eſt, q. vbi poteſt. ſic pronun-
tiari in prima intentata, quod obſtaret exceptio rei iudicatę in
intentanda non põt cumulari cum prima, vt in dic. ll. fundi. &
fundum. & de iureiur. l. duobus §. j. & §. ſi colonus. & co. ſ̃tit. l.
ſi duo. §. idem iulianus. Præterea hoc probatur. ff. de publi. l. in
terdum. & ff. vi. bo. rap. l. 2. non obſtat. præalle. l. ſi pro fure. §.
j. cum ſim. quia ibi non dicit, quod poſsint cumulari, ſed quod
vna aliam non conſumit. In quarto genere glo. dicit in l. allega.
edita, quod admittitur cumulatio, quia vbicunque tria concur
27 runt admittitur cumulatio. † Primum eſt, quod actiones ele-
ctione ſe non tollant, ſm̃ quod non ſint contrariæ, tertium, q.
ſint talis naturæ, quod lata ſententia abſolutoria, in vna nõ ob.
excep. rei iudica. in alia. Et iſtis tribus concurrentibus cumula
tio permittitur: quia in edictis prohibitorijs omnia ſunt per-
miſſa quæ non ſunt prohibita. ff. ex qui. cau. maio. l. necnon. §.
eis. Præterea lex dicit quod non debet expectari tempus illud,
in quo idem ſequeretur. ff. ad vellelan. l. aliquando. ergo. &c.
Præterea lex eſt expreſſa, quæ dicit quod pendente poſſeſſo-
rio iudicio poſſum petitorio agere ergo. &c. ff. de acqui. poſſ. l.
l. naturaliter. §. nihil commune. Idem dicit alia lex, quod peti-
tio hæreditatis, & bonorum poſſeſſio poſſunt ſimul inteutari
vt ff. quo. leg. l. j. §. qui autem. Præterea lex dicit, quod poſſum
actione ex vendito ad rem agere, & actione ex teſtõ. ff. de leg.
j. l. hmõi, §. qui ſeruum. & ſic concludi põt, quod tribus pręmiſ
ſis concurrentibus conceditur cumulatio. ſ. quod non ſe tol-
lant electione, vt ff. de trib. quod in hæredem. §. eligere. ne ſint
contrariæ, vt C. de fur. l. j. Nec obſt. exceptio rei iudicatæ, vel
obſtare poſsit. Sed Pe. de Bel. per. & Ci. & quidam alij moder-
ni dicunt, quod in quarto genere præmiſſo, cumulatio nõ ad-
mittitur. Probatur. Lex vult, quod† qui ab initio plures actio
28 nes habet, quod vnam eligat, ex quo. n. per vnam ita põt con-
ſequi ius ſuum, ſicut per plures, non debet imbrigare, (vel in-
tricare) aduerſarium vt ff. de reg. iur. l. nemo ex tjs, quod, §.
quoties. ergo vbi vna intentata eſt, multo magis non poteſt,
alia intentari, cum eadem ſit ratio, vt ff. ad leg. Aqui. l. illud ex-
tra de offi. vica. c. vnico. in cle. Præterea hoc dicit lex nedum in
ciuilibus, ſed etiam in criminalibus. ff. de accuſ. l. ſenatus. C. de
accuſa l. qui de crimine. & hoc credo verius. Et ad rationes in
contrarium alleg. reſponde, & primo ad primam qñ dr̃, quod
in edictis prohibitorijs omnia ſunt permiſſa quæ non ſunt ꝓ
hibita. reſpondeo per interpretationem, quod imo eſt in caſu,
modo prohibitum, vt in d. c. §. quoties. Item ad ſecundam ra-
tionem, quod non debet expectari tempu. &c. reſpondeo ve-
rum, eſt vbi eſſet idem euentus, ſed hic non eſt: quia in pluri-
bus actionib. ſimul erit imbrigatus ſiue intricatus reus plus q̃
ſi vna poſt alĩ conueniretur, iõ &c. ff. ſi cert. peta. l. quidã. Ad
tertiam rõnem, qñ dr̃, quod poſſeſſorio & petitorio ſimul po
teſt agi. &c. rñdeo, quod diuerſa ſunt iudicia, & diuerſæ ſunt
actiones & ex diuerſis cauſis & ad diuerſa. vnde non eſt pro-
hibitum ſimul intentari initio, ergo nec pendente vno iudi-
cio, vt ff. de acqu. poſſ. l. naturaliter. §. nihil cõe, & vti poſsi. ſi
duo. Ad quartam qñ dicitur, quod petitio hæreditatis, & inter
dictum quorũ lega. ſimul &c. vt in d. §. qui aũt. reſpõdeo, quod
nihil facit: quia ibi cumulantur duæ actiones diuerſę ad diuer
ſa competentes, nã petitio hæreditatis cõpetit ad rẽ ipſam, &
ſic eſt iudiciũ petitoriũ quorũ legato. cõpetit ad poſſeſsioné,
& ſic eſt iudicium poſſeſſoriũ, & aliud eſt iudiciũ proprieta-
tis, aliud iudiciũ poſſeſsionis. & aliud eſt proprietas, & aliud
29 poſſeſsio, quare, &c. vt eſt dictum. Ad l. hmõi. §. qui ſeruũ † re
ſpõdeo duob. modis. j. mõ: quia ibi erant diuerſæ actiones cõ-
petẽtes ad diuerſa cõſiderato effectu. Scd̃o mõ rñdeo, quod §.
ille ñ dicit illud ad qđ inducit: quia ñ dicit, q. ibi ſimul agat ſed
acto vno iudicio, agit alio, & hoc fieri poſſe ꝯcedo & ſic i effe
ctu diſtinguit Pe. d̃ bel. per. & Cy. i d. l. edita. & ipſe pe. Iſti. de
act. §. ſi minus. Et iſta duxi hic tãgeñ de iſta mã, q̃a frequẽs, &
vtilis ẽ i curſu cãrũ. & iõ memoriæ ꝯmẽdãda. ff. de li. le. l. legatu.

¶ De mutuis petitionibus. Rubrica.

1 *Appellandum, reconuentione neglecta.*
2 *Reconuentione lapſo tempore, locum non eſſe*
3 *Reconuentioni non niſi in eodem foro locum eſſe.*
4 *Reconueniri ad conclnſionem cauſæ poſſe.*
5 *Reconuentionis tempora.*
6 *§ reus quoque ſenſus.*
7 *Reconueniri ante laicum de ſpiritualibus non poſſe.*
8 *Reconueniri de crimine niſi ciuiliter agatur nõ põt clericus. et 9*
10 *Accuſatus quando & de quibus accuſet.*

11 Reis

11 Reis adnumeratur quandò, an non, accuſet.
12 Condemnato an accuſare liceat. 13.
14 Reconuentioni in appellatione extraiudiciali locum eſſe.
15 Appellatum non niſi in principali reconuenire poſſe. & 16.
17 Reconuentioni in cauſa appellationis quando locus non ſit.
18 C.ij.de ordi. cog. explicari.
19 §.non ſolum enucleari. & 20.
21 Reconuenire coram delegato non licere.
22 Reconuenit cauſa cadens.

1 EX literis. ¶Super 1.gl.in verſi. & ſi iudex,
dic quòd ſi iudex †negligat face-
re actorem reſpondere reo in cauſa reconuentio-
nis: & nihilominus in cauſa conuentionis proce-
dat appellandum eſt ab ipſo: vt no.glo. hic. idem
Goff.hic. ſententia tñ ſeu proceſſus ipſius tenebit ſi non appel-
letur, ſm Vinc.hic. idem no. Ber.j. de ordi. cog. cum dilectus.
in glo.nam ſi iſti. & Arch.3.q.8.c.cuius in agendo.in glo.fin.
¶Super ea.gl. In verſi.ſi vero reus differat &c. Si quæras, vtrū
ſi reus negligat recõuenire actorem tempore debito actor te-
nebitur poſtea ſibi reſpondere, diſtingue. Aut agitur corã dele
gato.& tunc nõ niſi impetretur de nouo vt hic. & j.de off. de-
2 leg.c.P.& G. Aut agitur † coram ordinario & tunc aut quæris
vtrum reus poſsit contra eum agere per modum reconuentio
nis, & ipſe actor reſpondere teneatur. & dic, ꝙ non cum tem-
pus reconuentionis ſit elapſum vt.C.de ſent.& interlo. om.iu-
dicum. in auth. & conſequenter. Aut vtrum reus poſsit agere
contra eum per modū ſimplicis cõuentionis, & tunc aut actor,
3 & reus † ſunt eiuſdem fori ita, quod actor eſt alias ſubditus ip-
ſius iudicis de cauſa cognoſcẽtis.& dic ꝙ ſic niſi obſtet alia ex-
ceptio, & ipſe actor tenebitur reſpondere. Et ideo dicit lex, ꝙ
procurator lite conteſt. vice mutua conuenitur. non dicit re-
conuenitur.ff.de compen.l.in rem ſuam. Aut actor & reus non
ſunt eiuſdem fori ita, ꝙ actor non eſt ſubditus iudicis cogno-
ſcentis, & tunc non eſt locus cõuentioni, nec etiam reconuen
tioni vt legi. & no.ſ.de iudi.c.fin. ſecundū Hoſt. hic & de hoc
per eum in ſum.eod.titu.§.& quando. ver. ſed nunquid coram
ordinario.& de hoc.j.de reſcrip.c.diſpendia. lib.6.
4 ¶Super ea glo.Si † quæras qñ, & infra quod tempus poſsit fie-
ri reconuentio. Vinc.Ber. Inno. & Fran. hic dicunt, ꝙ vſq; ad
concluſionem. idem Spec.titu.de reconuen.§.ſequitur videre.
& Arch.j.de reſcrip.diſpendia.§.reus quoque.lib.6. & hæc fuit
opi.Ia.Bal.& Odofr. Sed Ala.Goff. Tan. & Hoſt. & Io.An. hic
dicunt ꝙ ante litem conteſt. eſt facienda vel ſtatim poſt litem
conteſt. Idem Ioan.& Azo & glo. & Pet.de Bellaper. & Cy. C.
de ſent.& interlo.om.iud.in auth.& conſequenter. & gl.in aut.
de execu.§.ſancimus.in 1.glo.collat.7.& Cardi. in §.alleg. reus
quoq;. in c.diſpendia. lib.6. quod eſt verius, vt probatur extra
de verb.ſigni.c.ſæpe contingit.§. verum, in cle. vbi idem tenet
Ioan.And. ſuper verbo exordio. & pro hoc facit ordo iſtorum
titulorum; quia poſt libelli oblationem, & ante litem conteſta-
tam ponitur rubrica de reconuentione ſm Hoſt. & Ioan. An.
& quod not.hic Inno.in glo recõuentio.in fi.verſi. item hanc.
5 Diſtingue ergo ſic, Aut quæris nunquid poſsit † fieri recõuen-
tio ante litem conteſtatam qñcunq; : & dic quod ſic: dum mo-
do ſit talis cauſa, de qua poſsit coram illo iudice fieri reconuen
tio: vt in aut.alie.& conſequenter.& in.§.alleg. ſancimus. & in
hoc cõcordant oẽs. Aut quæris nunquid poſsit fieri in ipſa litis
conteſtatione & dic ꝙ ſic indiſtinctè vt hic. Aut quæris nun-
quid poſsit fieri poſt litem conteſt.& tunc aut quæris, nunquid
poſsit fieri incõtinenti poſt: & dic quòd ſic licet etiam de hoc
non fuerit proteſtatus: quia quæ incontinenti fiunt, ineſſe vi-
dentur.ff.ſi cert.peta.l.lecta.& ſ.de elec.officij. licet Hoſt.dicat
quòd hoc caſu oportet, ꝙ ante de hoc fuerit proteſtatus. Aut
quæris nunquid poſsit fieri poſt & ex interuallo, & dic ꝙ non,
vt in c.alleg. ſæpe contingit. Nec ob.§.reus quoq; .hic alleg.in
6 glo. quia † quod ibi dicitur durante eodem iudicio refertur ad
verbum conuentionis: ibi in tex.& non ad verbum reconuen-
tionis, quaſi dicat eodem durante iudicio ante litem conteſta-
tam poteſt recõuenire: poſtea cõuenire: & iſta ſunt valde diuer
ſa: nam in cõuentione non eſt neceſſe, quod vna ſnīa termine-
tur cū principali.in reconuentione ſecus.de hoc.j.de ordi.cog.
cum dilectus gl.nam ſi iſti. Item ſublata appellatione in reſcri-
pto in reconuentione non poterit appellan.j.c.proximo. Item
illud verbum cõuentionis põt reſpicere verbū, ibi ſi literas &c.
ſm quod poteſt, dici ꝙ etiam cõueniri nõ poteſt actor coram
delegato poſt litem conteſtatã ſine nouis literis ſm Io.An.hic
quod dic vt not.Car.j.de reſcrip. c.diſpendia.§. reus.lib.6.

¶In glo. Idem ſi actor.in fi. ¶Si quæras vtrum clericus agens
coram iudice ſeculari reconueniri poſsit coram eo, diſtingue.
Aut quæris nunquid poſsit reconueniri de, & ſuper cauſa ſpiri-
7 tuali vel quaſi, & dic quòd non † de ſpiritualibus enim non ha-
bet locum coram laico reconuentio: quia de his non valet lai-
cus cognoſcere: vt de cauſa ius patronatus decimarū, & de cau
ſa matrimoniali & huiuſmodi, vt.ſ.de iudic. decernimus. & c.
quanto.j.de deci.tua.j.& 2.de iurepa relatum. de conſan. & af-
fi.c.1.& de exceſsi.prælato.graue. ſm Inn.& Hoſt.hic.& idem
Spec.titu.de recon.§. nunc dicamus. in princ. Aut quæris nun-
quid poſsit recõueniri de & ſuper cauſa temporali, & tunc aut
reconuenitur de crimine, aut de cauſa ſeu actione pecuniaria.
Si de crimine, tūc refert ſm Hoſt. Aut eſt crimen canonicum
8 ſeu eccleſiaſticum, aut non. Si ſic, tunc non † poteſt de & ſuper
eo reconueniri: quia talia non poteſt iudex ſecularis examina-
re: multominus iudicare: vt in aut.de manda.prin.§.ſi vero ca-
nonicum.colla.3.& in aut.vt cler.apud propri.epi.§.ſi vero ec-
cleſiaſticum.coll.6.j. de ordi.cog.tuam. Si non: tunc aut recon
uenitur criminaliter ad pœnam corporalem infligendam & de
tali crimine, quod pœnam infligit corporalem, & tunc nõ po-
9 teſt reconueniri: vt.ſ.de iudi. at ſi clerici. Aut † reconuenitur
ciuiliter ad pœnam pecuniariam, vel tali crimine, quod pęnam
pecuniariam infligit, & tunc locus eſt reconuentioni, & diffi-
nitioni coram iudice ſeculari: & ad requiſitionem ipſius ſecu-
laris iudicis ſi neceſſe fuerit epiſcopus ſententiam exequetur.ſ.
de foro compe.poſtulaſti.& ff.de re iudi. a diuo Pio, ſm Hoſt.
hic.&.j.de reſcr.c.diſpendia.lib.6.& Secu.rubr.de reconuen.§.
nunc dicamus.ver.& no.& ibi vide. Sed Ioan.Andr.dicit hic,
ꝙ contra iſtam diſtinctionem facit.ſ.de foro cõpe.c.2.& quod
no.per Inno.eo.titu.c.verum. glo.2.in fin. & Hoſt.poſt eum.j.
de cleri.coniuga. c.vno. lib.6. per quæ credit, quòd ſi agatur ad
pœnam pecuniariam tantum non poſsit fieri reconuentio co-
ram iudice laico, ſi reconuenitur de cauſa, ſeu actione pecunia-
ria tunc dic, vt dixi in d.c.at ſi clerici. j.diſtinctio.
¶Super ea.glo. ¶ Hic dicit Ber. ꝙ in criminalibus non habet
locum reconuentio. Idem tenet.ſ. de arbi.cum dilecti. &.ſ.de
iudi. at ſi clerici.&.j.de teſti. cogen. c.dilectorum. Idem Bart.
Brixien.in q.dominicali quæ incipit aliquis contra reſcriptum.
Idem Spec.tit.de recõuentione.§.dicamus.ver. & no. & idem
Ioan.& Arch.3.q.8.cuius in agendo. & 3.quæſt. 11.c. neganda.
Idem Inno.hic & Hoſt. Sed loquendo de iure ciuili in foro ſe-
culari. Si quæras, vtrum accuſatus de crimine alium accuſare
poſsit, diſtingue. Aut quæris ante, quam nomen accuſati ſit re-
ceptum inter reos, aut poſtquā eſt nomen receptū inter reos
ante ſententiam tñ latam. Aut poſtquam eſt nomen receptum,
10 & ſententia lata. † Primo caſu qñ non eſt nomen accuſati rece-
ptum inter reos, aut quæris, vtrum poſsit reaccuſare de maio-
ri crimine, quā fuerit accuſatus, & dic ꝙ ſic, vt.C.de ordi.iudi.
l.vlti.qui accuſa.non poſſ.l.1.& ff.de iudic.l. per minorem. Aut
vtrū poſsit reaccuſare de pari, vel minori: & tunc aut illud cri-
men par vel minus eſt præiudiciale primo, crimini & tūc pre-
iudiciale.vt.C.ad l.Iulia. de adulte.l. qm Alexandrum. & ad le-
gem Falcid. de Pla.l. præſes. Aut illud crimen quod eſt par vel
minus nõ eſt præiudiciale & tunc refert. Aut vult accuſatus ſo
lum libellum accuſatorium offerre. Aut vult libellum auferre,
& alias prõcedere in accuſatione. Si ſolum libellum vult offer-
re, poteſt. vt.C.qui accu.non poſ.l. neganda. ibi ita cum &c. &
eſt effectus. nam ſi contingeret, quod condemnaretur ex ſnīa,
quæ redderet eum infamem, non poſſet aliū accuſare.ff.de pu-
bli.iudi.l.infamem.j.de accuſa.c.1.3.q.7.c.qui fine. & c.poſtu-
latus. Libelli tñ oblatio tantę virtutis eſt, quod faciet eum ad-
mitti ad implendum accuſationẽ inchoatam. vt in l.alle. is qui.
in fin. Aut vult in libello procedere, & tunc non poteſt vt pro-
batur in d.l.neganda.in prin.ff.de publi.iudi.qui reus.in prin.Et
ſic expediti ſumus de primo membro diſtinctionis. Secundo
11 † caſu qñ vult accuſatus reaccuſare poſtquā nomen eius eſt re-
ceptum inter reos antequā condemnetur: tunc diſtinguo, aut
vult ſolum libellū accuſatorium proponere, vel dare. Aut vult
libellum dare, & in accuſatione procedere. ſi vult libellum ſo-
lum dare: aut vult facere hoc ante, quam ſit liquidum in cauſa,
& cõcluſum, & poteſt. Aut poſtquam eſt liquidum, & non po-
teſt. vt in d.l.neganda ad fin. quæ ſic debet intelligi ſm Pet.de
Bellaper.ibi.ar.C.de compen.l.vlt. Secundo caſu qñ vult libel-
lum dare & ſuper accuſatione procedere: tunc aut procedendo
proſequitur ſuam vel ſuorum iniuriam, & tunc poteſt. vt.ff. de
accu.l.qui publico & d.l.neganda.ibi qui non ſuas, &c. Aut non
proſequitur talem iniuriam: & tunc non poteſt.vt in d.l.negan
da.ſiuę de pari ſiue dę maiori velit reaccuſare.vt.ff.de adult.l.ſi
maritus

maritus.§.præſcriptiones. ſm Pet. de Bellaper. Sed alij dicunt
quòd poſt litem conteſta. de nullo crimine accuſat ſiue proſe-
quatur ſuam iniuriam ſiue non. & iſtud dicit rubr.ff. de publi.
iudi.l.is qui. hoc tenent Iac.de Ra. Dy. & Ia.de Arc.qđ verius
credit Cyn. in d.l.1.C.qui accu.non poſ. Et ideo ſm eum bre-
uiter te expedias, vno verbo qñ vult in accuſatione procedere
dic quod nullo modo poteſt. iſtam ſniam videtur tenere Dy.j.
de regu.iur.in pari in diſtin. ſua. & Ioan.Andr. in nouella. lib.6.
In tertio caſu qñ accuſatus vult poſt ſentētiam accuſare refert.
12 † Aut eſt lata ſententia abſolutoria pro reo & tunc poteſt. vt in
d.l.neganda. ibi priuſquam,&c. a contrario. & in l.1.eo.ti. Aut
eſt lata ſnia condemnatoria cōtra eum: & tunc aut accuſatio in
qua fuit condemnatus eſt præiudicialis iſti,quā vult intentare:
vt quia fuit accuſatus, q interfecit ſeruum Titij menſe Maij:
nunc vult accuſare aliquem q eum furatus eſt in menſe Augu-
ſti ſequenti & nō poteſt. ita intellige.l.alle.j.C.qui accuſa.non
poſ. Aut non eſt præiudicialis: & tunc poteſt quia nō eſt pro-
hibitum ergo &c. arg.ff.ex qui.cau.ma.l.necnon.§. q'eis. inſti.
de publi.iudi.in princ. Aut illa ſnia ipſum infamat. & tunc ſub-
13 diſtingue. † aut vult vti antiqua accuſatione, antequam ſniam
latam intentauit: & tunc dicendum eſt, q poſsit: vt.ff.de publi.
iudi.l.is qui reus. in fin. & d.l.neganda. in fin. ibi ita tñ &c. alias
propoſitio non haberet effectū quod eſt notabile. Aut vult vti
noua actione, & tūc refert. aut illa ſnia abſtulit ſibi libertatem,
vel ciuitatem: & tunc nō poteſt: vt in l.alle.is qui.§.1. Aut non
abſtulit ſibi libertatem, vel ciuitatem: & tunc aut proſequitur
ſuam vel ſuorum iniuriam & tunc poteſt. Aut nō proſequitur
talem iniuriam: & tunc refert, aut vult accuſare alium, q accu-
ſatorem ſuum, & nō poteſt: vt.ff.de publi.iudi.l.infamem. Aut
vult accuſare ſuum accuſatorē & tunc ſibi licet quia ignoſcen-
dum eſt ei, qui vindicare ſe properat: vt in d.l.is qui.&.ff.de bo.
libe.l.qui cum maior.§.ſi libertus. Et hæc diſtinctio poteſt eſſe
vera de iure canonico ſicut de iure ciuili per l.alleg.neganda.C.
qui accu.non poſ.quæ eſt canonizata.3.q.11.neganda.& per l.1.
eo.tit.quæ eſt canonizata ea.cau.& q.c.prius eſt.cum alijs.c.ibi.
¶ Inno.hic in gl. ſua.2.in fi.& Hoſt.poſt eum dicunt, q coram
iudice appellationis non habet locū reconuentio. arg.ff.de iud.
l.2.§.legati.ver.ei quoq; qui ipſe.&.ff.eum qui appel.in prouin.
defen.debe.in rubro & nigro.& ſpecialiter in l.1.& idem tenet
Archi.3.q.8.cuius in agendo. in glo. dicas q talem in fin. & Io.
Andr.hic. &.j.de excep.c.ſignificauit: alias ſignificauerunt. in
princ. Ad cuius dicti verificationem, ſi quæras, vtrum in cauſa
appellationis, & coram iudice appellationis habeat locū recon
uentio. poteſt probabiliter ſic diſtinguere: aut loqueris de appel-
latione extraiudiciali, quæ eſt prouocatio, ſeu citatio ad cauſam:
14 aut de † appellatione iudiciali. Si de appellatione extraiudiciali
ſeu de prouocatione ad cauſam in qua venit cognitio negotij
principalis: puta cū appellatur ſuper electione, vel poſtulatione
ſeu prouiſione alicuius: vt.s.de elec.cum nobis olim.& c.cum
inter canonicos. & c.bone.j.& eo.ti. c.ſtatuimus. & c.vt circa.
& c.is qui contra. & c.qui contra. lib.6. & in tali cauſa bene po-
teſt fieri reconuentio: cum certum ſit illum ad quem eſt facta
prouocatio iudicem partium eſſe: vt 3.q.8.cuius in agendo. &
hoc tenet Spec.tit.de recōuenti.§.nunc dicamus.ver. ſed nun-
quid coram iudice appella. Si quæras de appellatione iudiciali,
in qua antequam iudex pronuntiet dubium eſt, vtrū ſit iudex in
principali cauſa inter partem ſaltem qñ appellatur ab interlocu
toria vel grauamine: vt.j.de appel.c.vt debitus.eo.ti.c.Roma-
na.§.ſi vero vocatis partibus.lib.6.tunc refert. Aut eſt appella-
15 tum † a diffinitiua aut interlocutoria vel grauamine. Si a diffi-
nitiua verum eſt quod dicunt Inno.Hoſt.& Arch.Et eſt ratio,
quia reconuentio habet fieri ante litem conteſtatā, vel poſt in-
continenti vt hic. & j.de reſcrip.c.diſpendia.§.reus quoq;.li.6.
C.de ſent.& interlocu.om.iudi.in aut. & cōſequenter.extra.de
verb.ſign.c.ſæpe contingit.§.verū.in cle.q.litis conteſtatio iam
facta eſt in principali: & coram iudice principalis cauſæ.j.titu.
proxi.c.vnico.& quæ litis cōteſtatio in cauſa appellationis non
eſt hoc caſu neceſſaria: vt.C.de tempo.appel.l.vlti.§. illud.j.de
appel. c.per tuas. Item ad finiendū cauſam appellationis datur
certum tempus: puta annus vel ex cauſa biennium, vt.j.de ap-
pel.cum ſit Romana.& c. ex rōne, quod non datur in alia cau-
ſa principali, de qua appellatus valet recōuenire imò poteſt du-
rare perpetuo: vt.s.de iudic.c.venerabilis. & ſic non poſſet vi-
ciſsim tractari: & eadem ſentētia.i.eodem tpe terminari quod
tñ fieri debet, vt hic &.j.de ordi.cog.c.cum dilectus.§. nos au-
tem.ver.quanquam. Si eſt appellatū ab interlocutoria, vel gra-
uamine refert. aut appellatus vult reconuenire ante, quàm ſit
terminata cognitio ſeu quæſtio cauſæ appellationis ab interlo-
16 cutoria vel grauamine † & non poteſt. Ratio eſt, quia ſi iudex
appellationis pronuntiet male appellatū partes redibunt ad prio
rem iudicem per c. vt debitus.j. de appel. & ſic proceſſus ſuus
eſſet deluſorius in cauſa reconuentionis, quod eſſe nō debet.ff.
de iudi.l.ſi prætor. Si aūt pronuntiet bene appellatum, remane-
bit iuriſdictio & cognitio cauſæ principalis apud ipſum iudicē
appel. Vnde, pendente cognitione ſuper grauamine dubiū eſt,
cui competat iuriſdictio: & ideo nō habet locum reconuētio,
arg.s.de reſcrip.c.paſtoralis. vbi habes, q ante dubium recon-
uentionis literarum, diſcuſſum neutri iudices cognoſcere poſ-
ſunt de principali. Item hoc caſu datur iſti iudici cauſæ appel-
lationis iuriſdictio in cauſa principali ſub cōditione.ſ. ſi ſit be-
ne.appellatū. modo antequā hoc appareat pendet conditio ſub
qua data eſt iuriſdictio: & ideo, ea pendente, non habet iuriſdi-
ctionem.ff.de condi.& demon.l. qui hæredi.§.fin. hoc patet in
poſſeſsione data ſub conditione, quæ ante cōditionem extan-
tem non quæritur.ff.de acqui. poſ.l.qui abſenti.§.1.j. de reſtit.
ſpoli. c.olim cauſam. hoc patet etiam in iuriſdictione data ſub
conditione.s.de off.deleg.prudentiam. in prin. Aut appellatus
17 † vult reconuenire, poſtquā quæſtio, ſeu cognitio cauſæ appella
tionis ab interlocutoria, vel grauamine eſt terminata: & tunc
ſi iudex cauſæ appellationis pronuntiauit male appellatū, & re-
uertitur iudicium, ſeu cauſa ad priorem iudicem. per c.vt debi
tus.& tunc nō poteſt coram ipſo iudice appellationis, fieri re-
conuentio: quia coram eo non agitur ſed coram priore iudice.
Et ſi quæris vtrum coram priore iudice poſsit fieri reconuen-
tio, dic q ſic, ſi cauſa ſit in eo ſtatu, in quo poſsit fieri recōuen-
tio.ſ.ante litem conteſtatam, vel incōtinenti poſt: alias non, vt
dictum eſt.s.in 2.diſt. Aut iudex cauſæ appellationis pronun-
tiauit bene appellatum, & per hoc iuriſdictio & cognitio cauſę
principalis remanet apud eum, vt in c.alleg.vt debitus. & reſu-
mit cognitionē ipſius cauſæ principalis, in eo ſtatu in quo erat
pœnes priorem iudicem, vt legi.& no.j.de appel.& per tuas.&
in c.vt debitus.ver.alioquin. & tūc ſi coram priore iudice erat
iam ad litis conteſta. proceſſum, non poterit fieri reconuentio
coram ipſo iudice appellationis. Si vero non erat proceſſum ad
litis conteſta. coram priori iudice poteſt dici ſecure, quòd po-
teſt fieri reconuentio coram eo ante litem conteſta. vel in ipſa
litis conteſta. vel incontinenti poſt, vt dictum eſt.s. in 2.diſt.
Et poteſt eſſe ratio: quia in iſta cauſa iudex non eſt iudex ap-
pel.ſed iudex cauſæ principalis, quę poteſt perpetuo coram eo
durare & in qua litis conteſtatio eſt facienda ſi nondum eſt fa-
cta corā priore iudice, & ſic ceſſent rationes.s. allega. Nec hoc
eſt contra prædictam opin. Inno. Hoſt.& Arch. quæ debet in-
telligi in vera & propria cauſa appellationis.
¶ Caſus, in quibus nō habet locū reconuentio vide per Ber.s.
de arbi.c.cum dilectus. in 1.glo.& per Inn. & Hoſt.hic. & ple-
nius in Spec.tit.de reconuen.§.nunc dicamus. Hic dicunt Inn.
& Hoſt.poſt eum quòd conuentus in cauſa, quæ requirit ſum-
mariam cauſæ cognitionem reconuenire non poteſt, niſi ſuper
cauſa cōſimilis cognitionis. Et eſt ratio ſm eos, quia cauſa con
uentionis & reconuentionis, ſimul ſint tractandæ. j. de ordina.
18 cog. c.2. vbi † vna requirit plenā cognitionem, altera ſumma-
riam, reſtat, quòd ſine alterius præiudicio ſimul tractari non
poſſunt cum altera accelerationem exigat, altera longiores di-
lationes expoſcat. & facit pro opinio. Inn. & Hoſt.C. depoſi.l.
fin. &.j.de depoſi.c.bona fides.in fin. Idem Spec. tit. de recon-
uen.§.nunc dicamus.ver.ſed nec habet locum. Sed quidam le-
giſtæ tenent cōtrarium per.l.ſed & hæ.§.non ſolum.ff.de pro-
19 cur.vbi dicitur, q ſi per † procuratorem actoris petitur cautio
damni infecti, quæ tñ celeritatem deſiderat, vt.ff.de dam.inſe.
l.j.& 4.§.pen. & reus velit dñm aliqua actione recōuenire pro-
curator tenetur illum defendere, & hūc intellectum approbat
ibi glo.Pet. tñ de Bellaper. ſequitur Inno.C. vbi cau. ſta.l.1.vbi
hoc not.&.C.de ſent.& interlo.om.iudi.in aut. & conſequen-
ter.& Dy.& Cy.ibi tenent idem poſt eum. Nec obſtat.§.alle.
non ſolum, quia intelligitur ſm alium intellectum.ſcilicet vbi
20 † procurator recōuenitur nomine dñi actione ſummariā cauſę
cognitionem requirēte, vt puta q præſtet nomine dñi cautio-
nem damni infecti non aūt conuenit, vt expreſſe dicitur.ff.de
procur.l.omnium.& l.non ſolum.in prin. ſm Pet. prædictum.
vel poſſet intelligi ille.§.nō ſolum.in prin. ſm Pet. qñq; vtraq;
actio, tam in cauſa cōuentionis, quam in cauſa recōuentionis
deducta ſummariam cauſæ cognitionem requirebat, vt dica-
mus quod ille procurator petens cautionem damni infecti re-
cōueniebatur actione ſeu petitione ſimilem ſummariam cau-
ſæ cognitionē requirente, & ſic non obſtat. Sed circa hoc po-
tes diſtinguere, prout diſtinguit Io.Andr. extra de verb.ſign c.

ſæpe contingit.§.verum.ſuper verbo voluerit.in fi.gl.in cle.di-
cens ꝙ æque dici poſſet, ꝙ aut ordinarius vel delegatus cogno
ſcit de cauſa, in qua de ſui natura ſummarie proceditur & tunc
ſit locus prędictę opinioni Inn.& ſequacium, vt qualiter cauſę
reconuentionem impediat ſicut not.Ber.hic.in fi.pen.gl.& de
arbi.cum dilectus.in 1.glo. Aut delegatus virtute cõmiſsionis,
in cauſa, in qua alias plena cognitio requirebatur ſummarie co-
gnoſcit, & tunc refert. Aut Papa proprio motu tollit ſubſtantia-
lia, & tunc idem quod.ſ. Aut ad petitionẽ impetrantis: & tunc
arg.c.j.proxi.& l.vlt.C.de fruc.& li.expen.videtur eſſe remiſſa
plena cognitio etiam in reconuentione & ſic ceſſabit obſtacu-
lum Inno.& pro hoc facit litera illius c.ſæpe.in.§. verum.gene
raliter loquens ibi: ſi aliquid voluerit petere &c. ſm Io.Andr.
ibi. Et vide quod no.Bart.Brixien.in q.dominicali, quę incipit,
21 actor conueniebat reum, vbi dicit, ꝙ reus non poteſt † recon-
uenire actorem coram delegato iudice quem repulit ab agen-
do, coram eo, prætextu excõicationis, cum non habeat locum
reconuentio, niſi conuentio pręcedat quod etiam credit Tan-
cre. Vide etiam eos ibi in quæſt. ſeq. quæ incipit aliquis contra
reſcriptum: vbi dicunt, ꝙ licet reus contra reſcriptũ contra ſe
22 impetratum † multas exceptiones ꝑpoſuerit, & ſuccubuerit,
nihilominus poterit actorem reconuenire per c. iſtud & c.ſeq.
quæ indiſtinctè loquuntur. Nocob. ꝙ qui dicit teſtamentum
falſum & ſuccumbit, nullum ex eo cõmodum obtinebit.C.de
his qui.vt indig.l.pollo.C.ad l.Corne. de fal.l.qui falſas.ff.de ac-
quir.hæred.l.quæſitum.& idem ſi dicat inofficioſum.ff.de in-
offic.teſtam.l.Papi.§.3.quia hoc eſt in fauorem teſtamẽtorum
vt melius ſeruentur vltimæ voluntates ſm eos. Eſt & alia ra-
tio: quia beneficium reconueniendi non competit, nec proce-
dit principaliter, & immediate ex reſcripto, ſeu viribus reſcri-
pti contra ſe impetrati, ſed potius ex conuentione, ſeu viribus
conuentionis, vt in toto iſto titulo ſecus in contrarijs.

1 *Iniquum ius in impetrantem retorqueri.*
2 *Impetratus fauor quibus competat.* 3.
4 *Impetrans iuris, eo vtatur.*

PRudentiam. ¶Si quæras vtrũ in iudicijs
debeat ęqualitas obſeruari a-
deo ꝙ ſi vni partium litigantium cõpetat aliquod
priuilegium, altera poſſit & debeat vti eodem, vide
quod not.ſpecialiter per Dy.j.de regu.iur.c.in iudicijs.lib.6.&
per Doc.iuris ciuilis.C.de fruc.& lib.expen.l.fin.vnde poſt ali-
quas opiniones per eos recitatas, finaliter dicunt ſic. Aut priui
1 legium † continet ius iniquum: quia in alterius præiudiciũ, &
læſionem cõceſſum & tunc refert: quia ſi ad partis poſtulatio-
nem cõceditur debet impetrans vti eodem iure. ſi vero ſine po
ſtulatione cõceditur tunc non cogitur eodem iure vti.vt.ff.qđ
2 quiſq; ioris. l.1. & l.3. Aut priuilegium † non continet ius ini-
quum, ſed fauorem illius cui conceditur, & aliquam iuris cõis
relaxationem: & tunc ſiue ad poſtulationem, ſiue ſine poſtula-
tione cõcedatur prodeſt impetranti tantũ, & non alij eum non
contingenti: vt inſti.de iure natura gen. & ciui.§.ſed & qđ prin
3 cipi. Iterum † prodeſt non illi ſolum, cui cõceditur, ſed etiam
ſecum litiganti occaſione controuerſiæ, quæ inter eos verſa-
tur, & inæqualitatis vitandę & ita loquũtur.C.de fruc.& li.ex-
pen.l.fi.C.de proxi.ſacro.ſcri.l.in ſacris. & l.vnicuiq;. lib.12. &
hic.quæ connexitas, & extenſio priuilegij procedit: quia nõ eſt
habenda in iudicijs acceptio perſonarum: vt in c.alleg. in iudi-
cijs.de reg.iur.lib.6.ſm Dyn.ibi & videtur hoc tangere glo.in
d.§.ſed & quod principi. & in d.l.fi.C.de fru.& liti. expenſis.in
1.glo.in ſecunda ſolutione quæ eſt verior. Et per præmiſſa ſol-
4 uitur quæſtio † de priuilegiato, ne trahatur extra diœceſim ſuã
per literas apoſtolicas, qui extra ipſam aliũ trahit ille alius vult
ſe ipſo priuilegio tueri, quod habet actor. quæritur vtrum poſ-
ſit, dic quod ſic ſi ad actoris inſtantiam ſit datum priuilegium:
alias ſecus.C.de legi.quod fauore. ſm Pet. & Abb. hic. Idem
Archid. de pe.diſtin.1. hæc autem glo. adde circa hoc quæro.
Item dicit Ioan. Andr. hic quòd ſi ille alius reconueniat eum
quod licitè facere poteſt per hanc decre. ſi illud priuilegium ad
ſui inſtantiam fuit ſibi conceſſum. & idem in priuilegio iuris,
de quo.ſ.de reſcrip.nonnulli. in principio.

¶De litis conteſtatione. Rubrica.

1 *Litem non niſi aptis verbis, conteſtari.* & 2.
3 *Sententiam ſine petitione non ferri.*
4 *Litis conteſtatio quid.*
5 *Poſitionum genera: quibuſque an non reſpondendum.* 6. 7. 8. 9.
10. 11. & 12.

OLim. ¶Si quęras vtrũ per narrationem acto-
ris, & reſponſionem rei fiat litis conte-
1 ſtatio, diſtingue. Aut verba † ſunt apta per petitio
nem in iure propoſitam, & congruam reſponſio-
nem ſecutam animo conteſtandi factam, & tunc
fit litis conteſtatio: niſi reus de contrario proteſtetur, vel con-
trarium appareat per probationem legitimam, vt no.ſ.de con-
2 ſtit.cum M. Aut verba non † ſunt apta, & tunc non fit litis con-
teſtatio: licet partes intendant litem conteſtari, vt hic.& C.eo.
l.vnica. Fallit, vbi agitur coram Papa: quia tunc ſine petitione
aliqua ſufficerent narrationes partium: vt.j.de inſti.cum veniſ-
ſent. Et eſt ratio: quia præſentia Papæ ſupplet has ſolennitates
vt.C.de teſta.l.omnium.&.ſ.de tranſac.cap.1. Et licet de rigo-
re per tales narrationes eis reſpondeatur, & litis cõteſtatio non
fiat, niſi aliquid petatur: de æquitate tñ ſecus, vt res potius va-
leat quam pereat.j.de fide inſtru.inter dilectos.& maxime vbi
agitur de iuribus eccleſiæ vt in negatoria & cõfeſſoria.ſ.de iu-
di.examinata. Tutius tñ eſt quòd ſemper aliquid petatur ſm
3 Inno. imò † eſt neceſſe. ſine petitione enim nõ poſſet dari ſen-
tentia vt hic.&.ff.communi diui.l.vt fundus. nec in alio, quam
petitum eſt poteſt aliquis condemnari: vt.C. de fideicom. lib.
l.fin.j.de accuſa. c. qualiter & quando.2.§.debet. ſm Hoſt. Et
quod dictum eſt de ꝓteſtatione, intellige per ea quæ dicam.j.
de condi.appel.c.fin.diſtin.2. Et diffinitionem litis conteſtatæ,
habes hic per Ber.cum quo concordat Spec.hoc tit.§.1.in prin.
quæ diffinitio non eſt ſufficiens: quia per poſitionẽ & reſpon-
ſionem ad eam fit narratio hincinde & tamen nõ fit conteſta-
4 tio. Dic ergo, quòd † litis conteſtatio eſt fundamentum iudi-
cij per petitionem in iure propoſitã: & non congruam reſpon
ſionem ſecutam animo cõteſtandi litem factam: qua omiſſo,
ſi in figura iudicij procedatur vexantur inanibus laboribus, &
ſumptibus litigantes ſecundum Hoſt. & Ioan. Andr.
¶Quia hic fit mentio de poſitionibus: licet ſatis tractetur de
hoc per docto.j.de confeſſio.cap.1.lib.6: & in Spec. tit. depo-
ſitio. per totum. tamen ad aliqualem breuem inſtructionem.
¶Si quæras, quibus poſitionibus eſt reſpondendum, & quibus
5 non diſtingue. Et primo ſciendum eſt, quod † poſitionũ quæ-
dam ſunt impertinentes, & quædam repugnantes, quædã dę-
pendentes quædam obſcurę, quædam ſuperfluę, quædã dupli-
ces, quædam negatiuę, quædam impoſsibiles, quædam iuris &
impertinentium, quædã ſunt impertinentes ſimpliciter, verbi
gratia, pono ꝙ eſt procurator, & poſtea pono ꝙ Henricus eſt
6 Imperator, vel ꝙ Philippus eſt Rex Frãcię vel ſimiles. † Quę-
dam impertinentes per ſe, ſed cum alia iuncta bene ſunt perti-
nentes: vt ſi velim probare ꝙ ſis excõicatus, & ponam ſic. po-
no ꝙ Titius erat iam eſt annus, & adhuc eſt clericus deferens
publice tonſuram, & habitum clericalem: iſta eſt impertinens
per ſe, ſed iuncta cum iſta poſitione: pono quod tu heri percuſ-
ſiſti iniurioſe dictum Titium, & manus in eum iniiciſti teme-
7 re violentas, bene eſt pertinens. † Item quædam ſunt imperti-
nentes neceſſario, ſed bene ſunt pertinentes præſumptiue, ver-
bi gratia. Pono quod ſum dñs talis rei; vel pono ꝙ tu eras ante
electionem excõmunicatus. Ex his neceſſario nihil ſequitur,
ſed iuris præſumptione ſic: quia ſi ſemel fui dñs, ſequitur iuris
præſumptione quòd etiam nunc ſum dñs, vt.C.de proba.l.ſiue
poſſidetis.j.de fide inſtru.inter dilectos.§.cæterum in fi. Et ſi
fuiſti excõicatus in præteritum ſequitur iuris præſumptione,
non tñ neceſſario, quod nunc ſis excõicatus. vt.ſ. de elec. cum
inter. R.ſeniorem.in fin.j.de ſen.excõ.cum deſideres. in prin.
&.§.ſecundæ vero quæſtioni.& de regu.iur.c.ſemel malus.li.6.
cum ibi no. Repugnantium quædam ſunt repugnantes neceſ-
ſario, quædam cõtingenter. Vnde do tibi talem regulam, quòd
quicquid expoſitis, & reſponſis ſequitur, vel conſonat cõceden
dum eſt: & quicquid repugnat negandum. Conſiderãdum eſt
ergo vtrum, quod ponitur, modo poſsit ſtare cum poſito prius
aut non. Et ſi nõ poſsit ſtare, aut neceſſario aut contingenter.
Si neceſſario, verbi gratia. Pone, quod ſit hæres Titij, poſtea
pono, quod ille Titius viuit iſta poſitio repugnans eſt neceſſa-
ria. Si contingenter. verbi gratia: pono, quod geſsiſti negotia
mea. poſtea pono quod geſsiſti cum mandato, iſta repugnant.
8 contingẽter. † Diſtingue ergo, aut quæris de poſitionibus im-
pertinentibus, & tunc aut impertinentibus ſimpliciter & tali-
bus non eſt reſpondendũ, vt.C.de proba.l.ad probationem.ff.
de peti.hære.l.ſi quis libertatem.ad fin.ſ.de off. dele. c.cũ con-
tingat.&.j.de except.c.dilecti. Aut de impertinenti per ſe, ſed
cum alia iuncta pertinenti: & tali bene eſt reſpõdendum. Aut
de impertinenti iuris præſumptione, & tali ſimiliter reſpon-
deri debet. Aut quæris de repugnantibus, & tunc aut de repu-
gnantibus

grantibus neceſſario, & talibus non eſt reſpondendũ. Aut con
tingenter & tunc idem: qñ reſponſio facta ad illã cui repugnat
contingenter ſufficit ad eam. Aut quæris de dependentibus:
9 & tunc † qñ reſponſio facta ad poſitionem, ex qua alia depen-
det, ſufficit ad ipſam dependentiam, nõ eſt ei reſpondendum:
alias ſic, quod qñ ſit vide per Cardi. ĵ. de confeſ. c. 1. in glo. tan-
gitur an poſitio &c. li. 6. & per alios doc. ibi. Aut quæris de ob-
ſcuris, & talibus non eſt reſpondendum, niſi declarentur. vt. C.
de impube. & alijs ſubſti. l. precib. & ar. ſ. de libel. obla. c. 1. & 2.
10 Aut quæris † de ſuperfluis, & iſtis non eſt reſpondendum quia
ſuperflua reijci debẽt. vt. C. de nouo codi. faci. §. quibus. ibi: re-
ſecatis ſuperfluis. Aut q̃ris de duplicibus ſiue implicitis & iſtis
non eſt reſpondendũ niſi diſtinguatur. vt. ff. ad l. Corne. de ſal.
l. ſi Titius. & hoc qñ poſitio eſt implicita in ſeipſa. & idem vi-
detur dicẽdum ſi propter aliquod extrinſecus imminens eum
cui ſit poſitio implicet, vt ſine periculo reſpondere nõ poſsit.
11 & pone exemplum. ff. de interro. actio. l. & quia §. fin. Aut † de
negatiuis, & talibus eſt reſpondendum. Et eſt ratio: quia pro-
bantur per confeſsionem partis. vt. C. de non nu. pec. l. in con-
tractibus. ff. de dona. l. cum quidam. in aut. de ijs, qui ingre. ad
ap. §. vlti. & eſt hodie expreſſum. ĵ. de confeſ. c. 1. lib. 6. quod dic,
vt ibi. Aut quæris de impoſsibilibus, & tunc aut ſunt impoſsi-
biles de facto, & talibus nõ eſt reſpondendum, vt. ff. de interro.
acti. l. cõfeſsionibus. & ff. de reg. iur. l. impoſsibilium. Aut ſunt
12 impoſsibiles † de iure: vt quia ſunt ſuper crimine, & talibus nõ
eſt reſpondendum vt patet. ſ. de elec. dudum. §. nos igitur. ver.
partibus. & ver. licet aũt. quod in intellige vt ibi dixi. Aut quæ-
ris de poſitionibus iuris, & talibus nõ eſt reſpondendum quia
ius certũ eſt, vt. ff. de proba. l. ab ea parte. ĵ. de appel. c. ſæpe con-
tingit. Item dicerent quidam q non eſt reſpondendum poſi-
tioni qñ is qui reſponderet incurreret periurium per l. qui iu-
raſſe. §. pen. ff. de iureiur. quod eſt falſum, alias nulli poſitioni in
vi iuramenti de calumnia eſſet reſpõdendum, quod eſt falſum.
vt. ĵ. de confeſ. c. 1. & 2. lib. 6. nec lex contraria concludit cõtra-
rium, ſi bene videatur. Et de hoc ponunt aliqui tales verſus.

Duplex incerta, non pertinet abnegat ante.
Dicis aduerſa iuris, non ponitur apte.

¶ Vt lite non conteſtata non procedatur ad teſtium receptionem, vel ad ſententiam definitiuam. Rubrica.

1 *Teſtes adulterij lite non conteſta. non recipiendi.*
2 *Teſtes virium matrimonij lit. non conteſt. non recipi.*
3 *Lite non conteſt. quando an non in abſentem procedatur. 4. & 5.*
6 *Procurator expreſſus contrahens nocet.*
7 *Procurator delinquens an noceat domino, quiq; accipiendum. 8.*
9 *Procuratorem generalem nocere domino, quatenus verum.*
10 *Procuratorem excommunicari, qui accipiendum.*
11 *Minor an excommunicabilis.*

AD hæc Deus. ¶ Si quæras, qñ agitur de matrimonio contrahẽdo
impediendo, vel cõtracto dirimendo, vtrum lite
non cõteſtata poſsit procedi contra abſentem ad
1 teſtium receptionẽ. diſtingue, aut agitur † de adul
terio ad thori ſeparationem: & tunc non recipiuntur teſtes, li-
te non conteſtata, ſaltem ſuper principali, quicquid ſit de emer
gentibus ante litis conteſtationem, de quibus dicam. ĵ. eo. qñ.
diſt. 2. vt hic & ĵ. de eo qui cog. conſang. vxo. ſuę c. diſcretionẽ.
& ſic poteſt intelligi. ĵ. e. qñ. §. ſi vero. verſ. ſi autem de carnali
coniugio, & ita in hoc caſu non corrigitur iſtud c. per c. diſpen
dioſam. extra de iudi. & c. ſæpe contingit. de verb. ſigni. in cle.
ſm Ioan. Andr. G. de Monte Lau. & Gente. in c. alleg. diſpen-
2 dioſam. ſuper verbo matrimonijs. Aut agitur de † fœdere ma-
trimonij, vel ſponſaliorum, ſcilicet, vtrum de iure poſsit ſtare,
vel non, ſiue agatur ad impediendum, ſiue ad dirimẽdum, ſiue
ad declarandum matrimonium cõtractum vel cõtrahendum,
& tunc ſm vetera iura non poterant recipi teſtes lite non con-
teſtata niſi parte cõtumace: vt. ĵ. eo. accedẽs. 2. & c. qñ. §. por-
ro. & §. ſi aũt. Hodie vero qñcunq; indiſtinctè in cauſa rite in-
choata poteſt procedi lite non conteſtata ad teſtium receptio-
nem, ſiue vtraq; parte præſente ſiue altera abſente: vt in c. alle.
diſpendioſam. & c. ſæpe contingit. Et notabiliter dico in cauſa
3 rite inchoata. nã ſi vtraq; pars ſit præſens rite eſt inchoata † ſi
altera eſt abſens: & quæris vtrum ea nõ expectata poſsit agi in
cauſa & teſtes recipi refert. aut eſt abſens per cõtumaciam &
tunc recipiuntur teſtes: vt. ĵ. eo. qñ. §. porro. Aut non eſt ab-
ſens per contumaciam: & tunc aut agitur de matrimonio con-
trahendo, & tunc dic vt. ĵ. de ſponſa. c. de illis. ĵ. ſm Hoſt. hic.
Aut de iam contracto, & tunc aut eſt abſens ex neceſsitate, aut
ex ſola voluntate. Si ex neceſsitate: vt quia captus eſt, vel infir-
mus, vel alio iuſto impedimẽto detentus: & tunc aut ſperatur
de proximo ipſius reditus, & tunc non proceditur cõtra ipſum
lite non conteſt. ad teſtium receptionem: vt. ĵ. eo. qñ. §. ſi ve-
4 ro. verſ. ſi autem in princ. † Aut non ſperatur, imò deſperatur
de ipſius reditu, vt quia venire non audet ꝓpter homicidium
quod cõmiſit: & tunc poſſunt recipi teſtes. & ſic loquitur. ĵ. qui
matri. accu. poſ. cap. 2. Si eſt abſens ex ſola voluntate: tunc aut
voluntas eſt malitioſa, & tunc poteſt procedi contra ipſum: vt
in d. verſ. ſi autem. a contrario ſenſu ibi. Aut etiam propria ſed
non malitioſa & in. §. porro. ibi: ſiue qa malitioſe &c. Aut vo-
luntas non eſt malitioſa, & tunc aut de facili vel in breui citari
non poteſt: & tunc non proceditur contra ipſum: vt d. verſi. ſi
autem, ibi vt de facili &c. Aut poteſt citari de facili & in breui
& tunc citandus eſt & requirẽdus eſt legitime antequã contra
ipſum procedatur: vt. ĵ. eod. accedens. 2. in fin. Sed ſi legitime
5 † citatus & requiſitus nõ venerit nec aliquis defendat eũ pro-
ceditur contra ipſum. ſic intellige. ĵ. qui filij ſint legi. per latum.
& facit. ĵ. de ſponſa. c. in præſentia. vbi de hoc tangam. & c. de il-
lis. & de ſecun. nupt. c. dñs. ſm Hoſt. qui pro maiori parte ita
notat in ſumma. eo. titu. §. 1. ſub. §. tñ de hac materia. & Aſten.
poſt eum lib. 8. titu. de accuſa. matrimo. propter conſang. art. 3.
verſi. ad huius autẽ. Et de matrimonio ſpirituali vide per eum
ibi in ſub. §. ſeq. & per Ber. & Abb. ĵ. eo. qñ in. §. ſi vero. Et quot
ſunt ſpecialia in matrimonio no. hic Ber. in gl. no. q & plenius
Hoſt. & plenißimè Io. An. de hoc etiã per Hoſt. ĵ. qui matr. ac-
cu. poſ. vñ ſuper verbo fauorabilis. & in Spe. de peti. & poſ. §. fi.
¶ Super glo. fin. Si quæras vtrum factum procuratoris noceat
dño, diſtingue. Aut quæris, vtrum factum procuratoris noceat
dño in criminalibus, vel delictis: & de hoc diſtingue: vt dicam
. ĵ. de excep. cum venerabilis. Aut in contractibus vel quaſi: &
tunc refert. Aut quæris de procuratore ſpeciali aut de procu-
ratore generali. Si de pcuratore ſpeciali, tunc aut quæris vtrũ
præiudicat dño contrahendo vel quaſi: aut in iudiciũ ſubeun-
6 do. In primo † caſu factum ipſius regulariter dño præiudicat
in his quæ ſibi cõmiſſa ſunt, & in quibus poteſtatem habet. ff.
de tribu. l. pcurator. & C. de eroga. mili. anno. l. in executione.
lib. 12. Circa tñ iſtum articulum diſtinguam plenius. ĵ. de fide-
iuſſo. c. q quibuſdam. In ſecundo caſu diſtingue, aut procura-
tor peccat negligendo in his, quæ ſibi ſunt cõmiſſa, & talis ne-
gligentia dño præiudicat. vt 2. q. 6. biduum. verſi. ſi aduerſus. ĵ.
de in integr. reſti. c. cum veniſſent. & ĵ. de appel. c. ſæpe contin-
7 git. in prin. Aut peccat † delinquendo, vel quaſi ſeu dolum, vel
contumaciam cõmittendo. Et tunc aut quæris vtrum præiu-
dicat dño ante litem conteſtatam, aut poſt. Si ante tunc refert.
Aut quæris vtrum factum ipſius præiudicet dño ignoranti. &
tunc aut quæris vtrum factũ procuratoris præiudicet dño quo
ad hoc vt poſsit, & debeat excõicari, vel ſuſpendi vel interdici,
vel etiam mulctari. & dic q non vt. ff. ſi quis ius dicen. non ob-
temp. l. vnica. §. ſi procurator. ff. quod quiſq; iur. l. 3 § 1. & ff. ad
l. Aquil. l. proinde. §. 1. & ff. de procur. l. ignorantis. ff. de except.
dot. l. ſi procurator egit. t. reſponſo. & in auth. de eccle. titu. §. ſi
quis in ſua. colla. 9. Aut quantum ad hoc, vt in expenſis poſsit
condemnari vel in poſſeſsionem cauſæ rei ſeruandæ, vel in ve-
ram poſſeſsionem mitti. Et dic ſm Inno. & Abb. hic quòd ſic.
Idem Spec. tit. de j. & 2. decre. §. 1. verſi. quid ſi reus agit per ꝓ-
curatorem. pro quibus facit. ff. de procur. l. ſed & hę perſonę. in
fin. cum l. ſeq C. de digni. l. quoties. lib. 12. & ĵ. de dolo & con-
8 tuma. c. cauſam quæ. Aut quæris † vtrũ præiudicat dño ſcienti,
& tunc aut dño ſcienti, & ratificanti tacite vel expreſſe factum
procuratoris non purganti cum poteſt ipſum factũ purgare, &
dic quod ſic vt hic in fin. & ſ. de off. deleg. cum olim abbas. in
fi. quia paria ſunt ſcire ab initio contumaciam procuratoris ſui
& ignorare ab initio, ſed cum ſciuerit non purgare vt ibi. & C.
de inceſtis nupt. l. qui contra. Aut dño ſcienti non tñ ratifican-
ti tacite, vel expreſſe, ſed cum poteſt factum ipſius procurato-
ris purganti, & dic q non vt hic a cõtrario ſenſu. & in d. c. cum
olim Abb. in fin. Si poſt litis cõteſtationem tunc dño præiudi-
cat excipitur contra dñm de dolo ſuo, ipſe tñ procurator domi
no tenetur & ſi non ſit ſoluendo reſtituitur dño actio: vt. ff. de
dolo. l. eleganter. §. pen. & ff. de eo per quem factum eſt. l. ſi. ſm
Hoſt. hic. quod vltimum credo verum, ſcilicet, quod dño præ-
iudicat in his, & quantum ad ea, quæ reſpiciunt præiudicium
cauſæ, vt eſt ſententia lata contra eum dño præiudicet, & quod
propter cõtumaciam ipſius dñs condemnetur in expenſis ſm
Innoc. hic: non autem alias. vnde ſi procurator ſit contumax
vel aliquid malitioſe agat tunc ipſe procurator de dolo ſuo pu-
nitur: vt

nitur: vt.ff.ſi quis ius dicen.'non obtem.l.1.§.ſi procurator. & hoc not. Innoc.hic. &.j.de appel. c.ſæpe.in 2.glo. Si quæras de
9 †procuratore generali omnium rerum: tunc dic,quod factum tali dño præiudicat: vt.ff.de except. doli.l.apud Celſum.§.quæſitum.& ſic intellige.ff.de tributo.l.procurator.&.ff.de inſtito.l.cuicunq;.§.fin. Quod intelligo verum in his,in quibus ſua poteſtas ſe extendit: non in alijs,quæ requirunt mãdatum ſpeciale, de quibus per Io.Andr.j.de procura.qui ad agendum.lib.6. Sed nec propter factum,ſeu negligentiam ipſius dñs,debet excommunicari ſuſpendi,vel interdici,niſi prout.ſ.dictum eſt in procuratore ſpeciali. Et iſtam diſtinctionem, quaſi pro maiori parte ponit Hoſt.hic & in ſumma ſua de dolo ſob rubr. de contumacia.§.qualiter.verſi. ſed nunquid contumacia. & de con-
10 feſsio.§.1.ibi: vel melius &c.Et dic,quod procurator † contomax propter ſuam contumaciam poteſt excõmunicari.arg.ff. ſi quis ius dic.nõ obſtat.l.vnica.§.ſi procurator. Quod eſt verum in caſu, vbi dñs cauit pro eo præſente, vel ſciente, & non contradicente apud acta: nam tunc cogitur defendere:nec ſufficit ſtipulationem committi.ff.de procur.l. filiusfamilias.§.fi. & l.ſi defunctus.§.1. Vbi vero ipſe procurator pro ſe cauit,vel dominus,pro eo abſente non excommunicatur,'ſed ſufficit ſtipulationem committi ob rem oon defenſam, vt eo.titu.l.non cogendum.§.1.ſm Ioan. Vinc. Philip.& Ioan.Andr.hic. Idem
11 not.Spec.titu.de procura.§.vt autem. in fin. Et vtrum † minor ſciens tutoris contumaciam & eam nõ purgans poſsit excommunicari. Hoſt.hic dicit quòd ſi eſt talis cauſa in qua ſentiatur maior,tunc poteſt & debet excõmunicari: vt.j.de reſtitutione ſpoliato. ex parte. Si vero nõ ſit talis cauſa & ſit adultus tenebit talis ſententia licet ferri non debeat: vt.ff. de bo. autho. iu.poſſ. l. ſi minor. Si vero ſit impubes, nec eſt doli capax tunc nec ſenteutia excommunicationis ferri debet, nec lata tenet: vt.C.de ſal.mone.l.1.&.ff.de in ius vocan.l. quicunque. ſecundum Spec.& credo quòd bene.& vide qnod ipſe no. tit. de ſen. execu.§.ſequitur videre. verſi. quid ſi procurator.

1 *Notorium a quo, an non, releuet.*
2 *C.accedens. ſenſus.*
3 *Suffraganeus in cauſa metropolitani recuſabilis.*
4 *Ordinarius quando non recuſandus.*

Accedens.j. ¶In j.gl.in fine, hanc glo. approbant Vinc. & Hoſt.hic.& Arch. 2.q.7.quoties epiſcopi. gloſ. penul.vbi de hoc.
¶Hanc tamen opinionẽ non aſſero eſſe veram:quia proceſſus iudicis non debet impediri ex quo. nihil proponitur cõtra ipſum: & ideo, licet cauſa recuſationis ſit notoria, & releuet † a probando ſeu ab onere probandi non tamen, a propo-
1 nendo, ſeu ab onere proponendi, vel excipiendi. argum.j. de accuſa. euidentia.ſ.de elec.bonæ.1.§.licet autem: vt not. Ioan. Andr.& Gente. extra de appel.c.appellanti. ſuper verbo cauſas alias. & ſuper verbo nec proceſſus. in clemen. quorum opinio videtur verior de iure.& iſtam opinio. videtur tenere Archi. 2.q.6.non ita glo.antepen.dicens quòd hic ſuffraganei iſti fuerunt recuſati a plebano: & quia nõ admittebant recuſationem appellauit, vt hic Innoc. ſuper verbo appellauit. & Guil. Nazo dixerunt, quòd cauſæ hic expreſſe fuerunt in appellatione. & vide quod notat Guil. in dicto cap. cordi. ſuper verbo cauſam, vbi dicit primum dictum procedere cum appellatur ad alium, quam ad Papam, ſed quando appellatur ad Papam ſecus vt ibi:
2 quod non placet Ioan. Andr. ibi in nouella, † nam & hæc decre.loquitur de appellatione interiecta ad Papam. & vide quod dicam.j. de appella. conſtitutis. diſtin. 2. vbi terminatur quod notat Ber. infra in glo. quare dicit.
¶Si quæras vtrum ſuffraganeus qui eſt iudex in cauſa metropolitani poſsit per aduerſarium recuſari, vt ſuſpectus, diſtin-
3 gue, aut ſuffraganeus † eſt iudex delegatus in cauſa ſui metropolitani: & tunc poteſt recuſari per aduerſarium reum vt hic. & 16.q.2.viſis.ſ.de foro compet. cap.1. Aut eſt iudex ordina-
4 rius ipſius † metropolitani, vt quia metropolitanus conquæritur de ſubdito ſuffraganei ſui coram ipſo ſuffraganeo ſuo, & tunc nõ poterit per ipſum ſubditum ſuffraganei recuſari: quia actor ſequitur forum rei. C. de iuriſdictio. omnium iudicum. l.iuris ordine.9.quæſtio.1. experientiæ. ſuprà de foro compet. ad hæc. & c.fin. ſecundum Spec. qui hoc notat titu. 1.§.ſupereſt videre. verſic. quid ſi conquæror.

1 *Contumax non, niſi ceſſantibus alijs remedijs, excõmunicandus.*
2 *Miſſio in poſſeſ. quando non teneat.*
3 *Miſſionem paſſus ad quid cogendus.*

Væ fraternitatis. ¶Si quæras vtrũ contra cõtumacem pro-
1 cedi debeat ad excõicationem, diſtingue, aut † eſt locus alij remedio, puta, miſsioni in poſſeſsionem, quam ipſe contumax tantum, vel plus timeret, quam excommunicationẽ:& tunc nõ proceditur ad excõicationem, vt hic. Et eſt ratio: quia excõicatio eſt odioſa ſicut & actio de dolo.ff. de dolo.l.3.& 4. Aut non eſt locus alij remedio: vt quia non timet tantum miſsionem quãtum excõicationem & tunc, exigente contumacia ipſius, proceditur ad vtrunq; & ad excommunicationem & ad miſsionem: vt.j.eo. quoniam. in fin. ſm Goff.hic. idem Hoſt.in hoc vltimo. Idem Arch.qui ita diſtinguit.2.q.6.§.ſunt enim quorum.glo.adde & not. quod contra contumacem &c. Et idem not. Spec.titu.de contumacia.§. ſequi-
2 tur videre. verſi.cæterum. Et nota † quod miſsio in poſſeſsionem non citato reo legitime & præcedente ſummaria cognitione non tenet. arg.2.q.6.§.ſunt enim quorum.ff.de re iudic. l.ſi cum nulla. quod dic vt not.Spec.rubr. de primo decreto.§. iam de effectu.verſi.ſed quid ſi iudex. Et hęc ſummaria cognitio præcedet,etiam qñ agitur actione reali: vt not. Specu.rubr. de primo decreto.§.1. verſic. ſed nunquid præcedet &c. Item
3 dicit, quod† paſſus miſsionem in poſſeſsionẽ cauſa rei ſeruandę poteſt compelli infra annum, vt ipſam poſſeſsionẽ recuperet,& ſic poſtea in cauſa procedat, vt notat plene Archid.2.q.6. ſunt quorum. in d.gl. Adde & nota, quod cõtra contumacem.

1 *Conterraneus quando, an non, recuſandus.2.& 3.*
4 *Iurans redire in carcerem an teneatur.*

Accedens. ij. ¶Si quæras vtrũ compatriota impetratus per aliũ cõpatriotam in iudicem poſsit recuſari, vt ſuſpectus, diſtin-
1 gue, aut † ipſum impetrat contra alium compatriotam: & tunc nõ poteſt recuſari, vt ſuſpectus: quia par affectionis cauſa, &c.ff.de ritu nupt.l. non ſolum.§.de vno. Aut ipſum
2 †impetrat contra extraneum.& tunc aut ipſum impetrat contra extraneũ. & in terra extranea: & tũc eſt cauſa ſufficiẽs recuſationis: nam tales cõſueuerunt ſe ſicut fratres diligere.arg.3.q.5.quia ſuſpecti.ff.pro ſocio.l.verum.&.ff.de hære.inſtituen.l.nemo dubitat.§.qui frater, quia tales affectiones cõſueuerunt veritatem impedire.11.q.3.quatuor modis.3.q.5.accuſatores.ſm Hoſt.hic. & idem Spec.tit.1.§.ſupereſt. vide circa princ.verſi. item ſi ſit
3 de terra. Aut † ipſum impetrat cõtra extraneum in terra non extranea, ſed in ſua patria & tunc non eſſet ſufficiens cauſa recuſationis per ſe,ſed quæ nõ profunt ſingula,multa iuuant ſm Bernar.in glo. vbi quis. ¶Item nota quod ſi Pariſienſis impetret Pariſijs ad cognoſcendum Pariſijs contra alienigenã iuſta eſſet cauſa recuſationis,vt not. Hoſt.in ſumma titu. de officio delegati.§.quæ ſunt iuſtæ cauſæ. verſic.8. & adde quod dixi.ſ. de officio delegati. ca. cum R.canonicus. ¶Hæc decreta. ibi:
4 ſine mortis periculo &c. eſt in argumen. † quod ſi captiuus ad pœnam vel mortis periculum relaxatur iuramento ſuo de redeundo ad carcerem certa die,quod redire non tenetur. Circa quod diſtingue. aut mors erat iniurioſa,& tunc redire non tenetur vt hic. Aut nõ erat iniurioſa ſed iuſta: & tunc redire tenetur. Pro hoc.22.q.4.§.illicitum.verſic.quicquid. & extra de re iudica. c.paſtoralis.§. notorium. in cle. vbi hoc tenent Ioan. Andr.Guil.de Monte Lau.& Gen.ſuper verbo,violentiam.

1 *Abſens cupidus non expectandus.*
2 *Abſens ob lucrum quandiu expectandus.*
3 *Abſentiam pro repub. impedimento commutari.*
4 *Abſens ob maiorem vtilitatem quandiu expectetur.*
5 *Abſens ob neceſſitatem, ea durante, expectandus.*
6 *Religionem intrans quandiu expectari debeat.*
7 *C. quoniam freq. explicari.*
8 *Eccleſiam deſerens non expectandus.*
9 *Abſens quomodo & quando ſuo iure priuandus.*

Quoniam frequenter.§.ſi vero.
Quando clericus ſe abſentat ab eccleſia ſua ſeu a beneficio ſuo. ſi quæras quanto tẽpore debeat expectari, diſtingue. Aut clericus abſentat ſe ab eccleſia cauſa cupiditatis: aut cauſa lucri,aut cauſa reipublicę, aut cauſa priuilegij ſibi conceſsi, aut cauſa maioris vtilitatis,aut cauſa neceſsitatis,aut cauſa humilitatis,aut cauſa voluntatis,vel voluptatis aut cauſa probabilita-
1 tis,vel honeſtatis. Si cauſa cupiditatis,vt † quia ſine licentia ſuperioris eam dimittit & aliam accipit: tũc debet carere habita, & ambita:

& ambitu: vt 7.q.1.ſi quis epiſcopus. &.s. de tranſla. epiſco. c.
quanto. & ſic expectabitur nullo t̄pe ſicut eſt in proximi. ĩ. ca-
nonibus diffinitum: niſi prima eccleſia ipſum reuocare velit:
2 vt 7.q.1. non oportet. & 18.q.2. abbates. Si † cauſa lucri, puta
negotiationis, tunc eo caſu, vt in ſuperiori caſu. Si tñ placet ec-
cleſiæ, quod reuocetur, citandus eſt arbitrarie ſm Hoſtien. in
ſumma titu. de cleri. non reſid. §. vlti. & ita intelligit, quod per
vnam horam ſolam expectetur: vt 92. diſt. ca. vlti. vel per duos
menſes: vt 7.q.1. præſentium, vel per tres ſeptimanas. 7.q.1. ſi
quis in clero. vel per quinq; menſes, vt diſt. c. quoniam. vel per
tres menſes: vt 25. diſt. qm̃ quidem, vel per quinq; annos, vel
per decem vel per quatuor. j. de cleri. non reſi. c. 2. c. qualiter. &
c. ex parte. Si † cauſa reipublicæ puta, quia eſt in ſeruitio epiſco
3 pi, vel Papæ, tunc excuſatur, quandiu tali ſeruitio inſiſtit, iuxta
ea quæ leguntur, & notantur. j. de cleri. non reſi. c. de cætero. &
c. cum dilectus. & c. ad audientiam. Si cauſa priuilegij ſibi con-
ceſſi: tunc excuſatur, niſi ex cauſa priuilegiũ reuocetur, quan-
diu priuilegium illud durat: vt not. Ber. hic. Si cauſa † maioris
4 vtilitatis, vt quia de licentia ſuperioris dimittit eam, & ꝓmo-
uetur ad aliam, vt ibi maiorem fructum faciat. j. de rer. permu.
c. quæſitũ. tunc expectabitur ſicut eſt in canonibus diffinitum.
ſcilicet, quos habes. s. de elect. cum in cunctis. §. cum vero. &
21.q.2. ſi quis iam tranſlatus. hoc eſt donec habeat pacificam
poſſeſsionem bonorum ſecũdæ eccleſiæ: & lapſum ſit tempus
5 de cõſecrandis ep̃is vt ibi. Si abſentat † ſe ex cauſa neceſsitatis
puta hoſtilitatis vel infirmitatis: quia aer eſt infirmus, & peſti-
fer. argu. 74. diſt. c. quorundam. s. de renun. ad ſupplicationem,
tunc debet expectari, donec ceſſet hoſtilitas: vt 7.q.1. paſtora-
lis, ſaluis his quæ notantur. s. de renunt. poſt tranſlationem, vel
donec ceſſet infirmitas. 7.q.1. præſentiũ. & ſi infirmitas ſit per-
petua, dabitur coadiutor: vt. j. de cleri. ęgro. c. pen. & vlti. Si ex
cauſa humilitatis: vt quia intrat religionem: tunc refert, aut in-
6 trat † propter crimen, & tunc non reſurget amplius, nec expe-
ctabitur poſt ingreſſum: vt 7.q.1. nequaquam, niſi ſm quod di-
ſtinguitur. s. de renunt. c. poſt tranſlationem. §. quanquam. Aut
intrauit ex alia cauſa: & tunc expectabitur per annum. j. de re-
gula. ſtatuimus & eod. titu. c. beneficium. lib. 6. Si abſentat ſe ex
cauſa voluntaria. tunc refert. Aut abſentat ſe negligenter ſeu
cauſa negligentiæ: puta quia nõ offert ſe cõſecrationi infra ſex
menſes: & tunc tene, quod diffinitũ eſt. s. de tranſla. inter cor-
7 poralia. §. ſed neq;. & c. diſt. c. 1. & † tunc reuolue literam, vt hęc
litera electione maxime confirmata, vltimo legatur poſt verbũ
diffinitum: & eſt vna de expoſitionibus Innoc. hic. Si abſentat
8 ſe ex cauſa voluntatis, ſeu voluptatis tunc refert: quia † aut ha-
bet eccleſiam pro derelicta: vt quia factus eſt miles, vel duxit
vxorem. his enim caſibus fingitur hr̃e eccleſiam pro derelicta:
vt no. j. de cler. non reſi. c. fin. vel alias vitã aſſumit primę con-
trariam. C. de mune. patri. l. profeſsio. lib. 10. quo caſu amplius
non expectatur: vt. j. de cleri. coniug. diuerſis fallacijs. Aut non
habet eccleſiam pro derelicta, & tũc dic idem quod in caſu ſe-
quenti. Si ex cauſa ꝓbabilitatis, puta ſtudij. ff. ex qui. cau. maio.
l. necnon. s. de off. deleg. conſultationibus vel honeſtatis puta
peregrinationis, quam non debet facere ſine licentia prælati. de
conſecra. diſt. 5. nõ oportet, tunc expectatur, prout traditur. j.
de cleri. non reſi. ex tuæ. & ſic intelligitur glo. quæ hic tractat
de expectatione. Illi caſus pro parte ponuntur in ſumma Goſ.
titu. de cleri. non reſi. Attendens igitur Inno. ꝙ tanta varietas
eſſe poterat. reſpõdit ita in genere ſicut eſt in ſacris canonibus
diffinitum. Iſtam diſtinctionem pro parte ponit Abbas hic, &
plenius Hoſt. in ſumma tit. de cler. non reſi. §. vlti. cui iunge di-
ſtinctionem Ber. hic in gl. de hac abſentia: & tunc habebis ma-
teriam perfectam. Sed Hoſt. dicit hic, ꝙ ideo diuerſa tempora
per canones ſtatuuntur, vt denotent hoc tempus eſſe arbitra-
rium, ſed præcedens diſtinctio probabilior eſt, & clariorẽ tra-
9 dit doctrinam. Et nota quòd ſemper † debet quis moneri ante
quam priuetur, qualitercunq; ſit abſens, vt no. Ber. & Hoſt. hic.
& j. de cler. non reſi. c. 2. & c. ex parte. j. & c. qualiter. quod ve-
rum, niſi licentiatus fuiſſet ad certum t̃ps. Quo caſu ſi vltra il-
lud t̃ps abfuerit, priuari debet, niſi iuſtam cauſam habeat. 7.q.1.
præſentium. & ſic dies interpellet. j. de locato. potuit. ſm Goſ.
Cuius dictum ꝓcederet, ſi in datione licentiæ monitus fuiſſet
redire in termino ſm Io. Andr. hic. & in d. c. ex parte. j. per iſta
iura determinat Bart. Brix. q. dñicalem, quæ incipit cũ quidam
clericus: de clerico, qui dum a ſuo ep̃o ad ordines inuitaret ex-
cuſauit ſe per ignorantiã, qui abſq; licẽtia ſui ep̃i ad ſcholas ꝓ-
ficiſcens morã ibi fecit, & ꝓfecit: poſtea reuerſus inuenit eccle
ſiam ſuã ab alio occupatã, cui ep̃s eã ꝯtulerat ſoluẽs, ꝙ eã repe-
tere põt cũ an̄ priuationẽ & collationẽ fuerit vocãd᷑ ꝑ p̃miſſa.

1 *Teſtes rei, non actoris, lit. non conteſta. recipi poſſe.*
2 *Teſtes in notorijs non recipiendi.*
3 *Teſtes in emergentibus ante lit. conteſt. admitti.*
4 *Teſtes criminis non niſi lit. conteſta. recipiendi.*
5 *Teſtes in ſpiritalibus an lit. conteſta. admiſſibiles.*
6 *Lite non conteſta. quando, an non, in abſentem procedatur.*

§. Sunt & alij. ¶ Si quæras, vtrum, & qñ teſtes poſ-
ſint recipi, lite non conteſtata, & quan
do non, diſtingue. Aut nondũ eſt cauſa inchoata. Aut eſt ven-
1 tum ad iudicium & cauſa inchoata. In † primo caſu, aut quæ-
ris vtrũ poſſunt teſtes recipi ex parte rei: & tunc dic, quod ſic,
prout legitur & not. j. de teſti. ſignificauit. Aut quæris, vtrum
poſsint recipi ex parte actoris: & tunc dic, quod nõ niſi timea-
tur veriſimiliter de eorũ morte, vel abſentia diuturna. vt. s. eo.
c. in princ. In ſecundo caſu, ſcilicet, qñ ventum eſt ad iudiciũ,
& cauſa inchoata refert, aut factum eſt notorium: aut non eſt
2 notorium. Si ſit † notorium nõ recipiuntur aliqui teſtes. 2.q.1.
de manifeſta. j. de accuſ. euidentia. j. de teſti. cogen. ca. 3. quia in
notorijs nullę ſunt partes iudicis, niſi ad citationem & ſñiam.
vt. j. de iureiur. ad noſtram. 3. Si vero non eſt notorium ſubdi-
3 ſtingue. Ad cuius euidentiam ſcire debes, quod † quædã ſunt
quæ emergunt expedienda ante litem conteſtatam, vt exce-
ptiones declinatorię. vt. C. de except. l. pen. & vlt. s. de off. dele.
ſuſpitionis. j. de appel. c. cum ſpeciali. §. cum vero. & eo. titu. c.
legitima. lib. 6. & quæſtiones ſeu exceptiones præiudiciales co-
gnitioni negotij principalis. vt. C. de ord. iud. l. 1. de ord. cogni.
l. 1. & 2. j. de ordi. cogni. c. cum dilectus. §. nos igitur. verſi. ſed
quoniam. & c. pen. & vlti. de excep. c. exceptionem. & c. pia. de
reſtit. ſpolia. c. frequens. lib. 6. & in iſtis indiſtinctè recipiuntur
teſtes ante litis conteſta. vt in iuribus allegatis. Quædam ſunt,
quæ de ſui natura habent expediri poſt litis conteſtationem, vt
eſt negotium principalis intentionis ex parte actoris & exce-
ptiones dilatorię vel peremptorię ex parte rei. C. de ꝓba. l. ex-
ceptionem. C. ſent. reſcin. non poſ. l. peremptorias. 3.q.6. §. ex-
ceptionem. s. de elec. c. dudum. 2. in. §. licet autem. & §. ſeq. j. de
teſti. c. de teſtibus in fi. de præſcr. c. auditis. de fid. inſtru. c. cum
Ioannes heremita. & tunc refert. Aut eſt cauſa criminalis, aut
ciuilis, aut ſpiritualis. Si criminalis: tunc aut agit de crimine
4 criminaliter aut ciuiliter. Si † criminaliter tunc nõ recipiuntur
teſtes lite non conteſtata, vt hic a contrario ſenſu. &. s. eo. c. in
princ. vbi dicitur cum ciuiliter eſt agendũ vbi hoc tenent Ber.
Inno. & Hoſt. & pro hoc. s. de iud. c. 1. Si ciuiliter: puta cum in-
quiritur de criminib᷒ aliquibus, ſeu de exceſsibus alicuius reci
piuntur teſtes lite non conteſtata, vt hic. &. j. de accuſa. c. qua-
liter & quan. 2. §. debet. de ſimo. licet Hely. ſm Abb. Circa tñ
iſtud membrum diſtingue, vt dicam in d. c. qualiter & quãdo
5 ſecundo. &. j. de dolo & contu. veritatis. Si cauſa † eſt ſpiritua-
lis tunc refert: aut mora eſt periculum allatura. Aut agitur de
fędere matrimonij ſpiritualis vel carnalis, & tunc recipiuntur
teſtes lite non conteſtata: vt quia eſt cauſa electionis, vel matri
monialis, vt. s. eo. §. porro. & §. ſeq. ſm Abbatem. Quod verũ,
qñ vtraque pars eſt præſens, vel altera abſens eſt per contuma-
ciam, quod dic hodie, vt legitur & nota. extra de iudic. diſpen-
dioſam. & de verb. ſignifi. ſæpe. in clem. licet olim nõ tenuerit
proceſſus, partibus præſentibus lite non conteſt. s. de elec. du-
dum ſm. in. §. licet autem. &. s. eo. §. porro. & c. proxi. Quando
vero eſt abſens non tñ per contumaciam, tunc quando poteſt
agi poſſunt etiam teſtes recipi, lite non conteſtata, vt in iuribus
6 alleg. diſpendioſam. ſæpe cõtingit. ¶ Sed ſi quæras, per † quan-
tum tempus abſens expectari debeat antequam agatur, tunc ſi
agitur de matrimonio carnali, dic vt dixi. s. eo. cap. 1. ſi de ſpiri-
tuali refert, quia aut agitur ſuper electione alicuius electi non
confirmati & tunc habet locum. j. eo. §. ſi vero aliter. Aut agi-
tur ſuper electione alicuius electi & confirmati, & tunc habet
locum. j. eo. §. quod ſi forſan. Aut non agitur de fędere matri-
monij, ſed de alio caſu: puta adulterio, vel huiuſmodi, & tunc
non eſt procedendum lite non cõteſt. vt. s. eo. c. 1. & adde quod
ibi dixi. Si mora non ſit periculum allatura, puta quia agitur de
decimis, vel de iurepatronatus, vel petitur eccleſia, vt ſubiecta
tunc non procedetur lite non conteſt. s. eod. accedens primum
nec recipiunt teſtes niſi in caſu vbi de morte, vel diuturna ab-
ſentia timeretur. vt. s. eo. ca. 1. reſponſo. Si ſit cauſa ciuilis ſub-
diſtingue, aut eſt caſus, in quo poteſt procedi lite nõ conteſta-
ta, qui caſus enumerantur per Ber. Inno. & Hoſt. s. eo. ca. 1. re-
ſponſo. & tunc procedetur & teſtes recipientur, lite non conte
ſtata. Aut eſt caſus, in quo regulariter non poteſt procedi lite
non cõteſtata, & tunc refert. Aut actor eſt abſens & reus præ-
ſens &

ſens & tunc recipiuntur teſtes lite non conteſtata . vt.C. quo-
modo & quando iudex. aut.qui ſemel.j.de dolo & contum. c.
cauſam quę. Si actor eſt pręſens, & reus eſt abſens: tunc aut du
bitatur,ſeu timetur de morte teſtium, vel abſentia diuturna &
tunc recipiuntur teſtes lite non conteſtata. vt.ſ.eo.j.reſponſo.
Ita poteſt intelligi.C.de teſt.in auth.ſed & ſi quis. & conſigna-
tur ita,quod non publicantur,niſi facta litis conteſtatione.arg.
a contrario ſenſu eius quod proximo dictum eſt ſm Abb. qui
ita diſtinguit hic pro maiori parte . Hodie vero regulariter in
cauſis ſpiritualibus puta beneficialibus matrimonialibus deci-
marum , & vſurarũ & ipſis tangentibus indiſtinctè poteſt pro-
cedi lite non conteſtata ad receptionem teſtium , & alias quod
dic vt extra de iudic. diſpendioſam. & de verbor.ſignific. ſæpe
contingit.in cle.& adde quod dicam infra,de teſti.ſignificauit.
¶ Si quæras vtrum in cauſa inquiſitionis poſsit ꝓcedi lite non
conteſtata, dic (ſi placet) vt dicam.j.de accu. qualiter & quan-
do.2.& de do. & contuma.c.veritatis.

1 *Iudiciorum tempora .*
2 *Poſſeſſionem bo. contumacis anno quæri .*
3 *Miſſus lite conteſta. fit verus dominus. & 4.*
5 *Poſſeſſio lite non conteſta. recuperabilis .*
6 *Poſſeſſio poſt definitiuam quando, an non, recuperabilis .*
7 *Contumax quando , an non, rem recuperet .*
8 *Fugæ ſuſpectus qui coercendus .*

§. In alijs.

¶ Si quæras , vtrum miſſus in poſſeſsionem
bonorum efficiatur verus poſſeſſor, & vtrum
reus poſtea comparens admittatur, & debeat ſibi fieri reſtitu-
tio bonorum, diſtingue. Et primo ſciendum eſt, quod in iudi-
1 cio † ſunt tria tempora : nam eſt tempus ante litis conteſtatio-
nem, vel quaſi : & eſt tempus poſt litis cõteſtationem vel quaſi
& ante diffinitiuã ſententiam. & eſt tempus poſt diffinitiuam
ſentẽtiam. Diſtingue ergo, aut actor mittitur in poſſeſsionem
2 ante litis conteſtationem, vel quaſi. aut poſt.Si ante † poſſeſsio
ſibi acquiritur, tamen, ſi reus redierit intra annũ audiendus eſt
de poſſeſsione, & recuperabit poſſeſsionẽ.ſi perſeueret in con-
tumacia per annum, non auditur vlterius de poſſeſsione, ſed de
proprietate audiendus eſt. vt. C.de præſcri.30. vel 40.anno.l.ſi
quis emptionis.§ pen.& vlt.& hic.&.ſ. de offi.ord. paſtoralis.
in fin. Vnde etiam infra annum actor efficitur verus poſſeſſor
licet commutabiliter ſm Io.Mar.& Azo. in l.alleg.ſi quis em-
ptionis.§.pen.& Guil.in Spec.titu.de primo decreto.§.de effe-
ctu.ver. ſi vero.§. iam de effectu. ver. ſi verò agatur de reali. &
de dolo & contum.§.vnico.ver. ſed nos dicimus. Idem tenent
Goſ.& Roſ.ſed Tan.Bul.Ia.& Hu Ber. & Ho. & quaſi omnes
Canoniſtæ contradicentes, ꝙ infra annum non efficitur verus
3 poſſeſſor . Aut actor † mittitur in poſſeſsionem poſt litis con-
teſtationem, vel quaſi, & tunc ſtatim efficitur verus poſſeſſor:
nec reus audietur de poſſeſsione, etiam ſi milleſies vellet cane-
re, ſed bene de ꝓprietate audiendus eſt.C. vbi in rem actio.l.2.
C.quomodo & qñ iudex l.conſentaneum &.j.§.proxi. quę iu-
ra glo.& doc. extendunt etiam ad res mobiles : licet hoc nullo
iure expreſſe caueatur, ſed tñ, quia æquitas iſtã opinionem iu-
4 uat, tenenda eſt. Aut mittitur † in poſſeſsionem poſt litis con-
teſta.& poſt diffinitiuã ſñiam : vt quia iudex exequendo ſuam
ſñiam mittit actorem in poſſeſsionẽ, & tunc perpetuo non au-
dietur reus, nec in proprietate, nec in poſſeſsiune. vt.C. de iud.
properãdum.§.ſinautem reus. quia ſtandum eſt ſñiæ, a qua non
eſt appellatum vt ibi.&.C. de re iudi.l.1. Et in iſta diſt. concor.
Iam.& Cyn.C.de iud.l.properandum.& Cy.C.vbi in rem ac.
l.2.quã diſt.intellige fore veram, qñ agitur actione reali.Si vero
agatur actione perſonali tũc diſtingue vt prius. Aut actor mit-
titur in poſſeſsionem ante litem cõteſtatam, vel quaſi. aut poſt
litem conteſtatam. Aut poſt ſñiam diffinitiuã . In primis duo-
5 bus † caſibus actor nõ efficitur verus poſſeſſor: imò reus quan
docunq; reſtitutis expenſis, & pręſtita cautione iudicio ſiſti ſi-
ue infra annum, ſiue poſt annum veniens poſſeſsionem ſuã re-
cuperabit. vt legi.& no.j.eo.§.fin. quod intellige, vt dicam ibi
poſt Ioan. Andr.pro hoc.ff.ex qui.cau.in poſ. ea.l.hæc autem.§.
fin.&.C.de bo.auc.iud.poſ.ant.& qui iurat. In tertio vero caſu
dic ꝙ non audietur reus ſicut dictum eſt in actione reali. Circa
tñ iſtud membrum.ſ.ꝙ poſt diffinitiuam quis mittitur in poſ-
ſeſsionẽ, ſiue in reali, ſiue in perſonali poteſt diſtingui, aut actor
miſſus eſt in poſſeſsionem rei petitę:& tunc reus non audietur
6 vt eſt dictum. Aut in † poſſeſsione aliorum bonorũ rei, vt quia
non reperitur equus petitus:& actor mittitur in poſſeſsionem
æſtimationis equi petiti : vel actor petit centum actione per-
ſonali, & mittitur in poſſeſsione pro quantitate debiti:& tunc,
ſi reus vellet ſoluere actori qđ debet recuperaret bona ſua niſi
iam a iudice eſſent data actori inſolutũ vel diſtracta, & de pre-
tio ei ſatisfactum.vt.ff.de re iudic.l.a diuo Pio.& C.de iure do.
impe.l.fin.ſm Lamb.in d.l.properandum.§. ſinautem reus. Et
vide quod not.Spec.in d.§.iam de effectu.ver.ſed pone ꝙ miſ-
ſus. & quod not. Hoſt.in ſum. eo.tit. ver. ſic nota quatuor ca-
ſus & c. vbi dicit nota quatuor caſus. Primus eſt, quãdo lis nul-
7 lo modo eſt conteſtata, vbi quidẽ nulla fit examinatio † ſed ſola
miſsio in poſſeſsionem. & ideo cõtumax veniens infra annum
poſſeſsionem recuperat, vt hic . Secundus vbi lis quaſi cõteſta-
ri videtur, vt qñ colonus vocatus fuit ad iudicium , & dñm in
iudicio nominauit hic enim , quia ius fingit litem quaſi conte-
ſtatam. primo, pro eo quia colonus ſiue inquilinus vocatur: ſe-
cundo, quia auditur dñm nominans abſentem , tertio quia da-
tur ei tempus ad denuntiandum dño . quarto quia expectatus
in termino nõ venit : & propter hæc quatuor interpretatur ius
litem quaſi conteſtatã eſſe. Vnde in hoc caſu non auditur con-
tumax, etiam ſi veniat infra annum, niſi ſuper ꝓprietate. vt in
.§.ſeq.ꝙ ſi ſuper. niſi forte veniat iudice adhuc ſedente pro tri-
bunali.ff.de in integ.reſti.l. diuus. vel niſi probaret iuſtum im-
pedimentum quo detentus fuiſſet vt.j.de re iud.cum Berthol-
dus. Tertium, vbi lis eſt vere conteſtata, ſed non liquet de cau-
ſa, & tunc non debet ferri ſñia. 11.q.3.& inſti.de actio.§. cura-
re. & ideo mittendus eſt actor in poſſeſsionem ita, ꝙ reus ve-
niens nõ audiatur, niſi ſuper proprietate. vt.C.quomodo & qñ
iudex.l.conſentaneum.3.q.9.decernimus.&.j.de dolo & con-
tuma. prout. Quartum vbi lis vere cõteſtata eſt, & de cauſa li-
quet : & in hoc caſu , ſi ſñia feratur contra abſentem , & actor
mittatur in poſſeſsionem, contumacis, quantumcunq; veniat ,
denegatur omnis petitio.vt.C.de iudi.l.properandum.§.ſinau-
tem reus.&.j.de dolo & contu.prout. Ratio eſt quia in primo
caſu vnica contumacia deprehenditur & nulla examinatio. In
ſecundo duplex contumacia. ſ. domini & coloni & ſummaria
examinatio aperta malitia & cõtumacia & quaſi fundamentũ .
In tertio vero in quo lis, vere conteſtata eſt poteſt, reddi ratio
veri fundamenti inſtantia iudicis, & iuris & iudicis cõtemptus
& plenaria examinatio. In quarto iuris diſſidentia & declaratio
veritatis : quia res iudicata pro veritate accipitur . vt ff. de ſta.
homi.l.ingenuum.& de reg.iur.l. res iudicata. ſm Hoſt. ibi. &
hæc diſtinctio ſatis concordat cũ præcedenti quo ad actionem
realem quo ad perſonalem vero dic vt.ſ.& per Hoſt.ibi in ver.
ſinautem perſonali &c. Et intellige.§. ſeq. ꝙ ſi ſuper nedum in
rebus immobilibus , ſed etiam in rebus mobilibus ſm Accur.
C.vbi in rem actio.l.a.& Ber.Ho.& Abb.& Io. Andr. in.§.ſeq.
& Spec.de primo decreto.§.hoc etiã no. vbi cum. ver.ſequen-
tibus proſequitur materiam.§.ſeq.licet Ioan.Goſ.Philip.Azo.
Odoſ.& Inno.dicant ſecus in rebus mobilibus ; quia poſſet in-
8 terim cum eis fugere . ſed certe ſi ſuſpectus † eſt de fuga pro-
uideri poterit canonicis remedijs: vel res poterit ſequeſtrari.ff.
qui ſatiſda.cogan.l. ſi fideiuſſor. ad hoc facit quia etiam quo ad
ſortiendum forum æquiparamus rem mobilem & immobi-
lem. de hoc.ſ.de foro compet. ex parte. & c.fin. ſm Io.Andr.

1 *Retinere quando creditori liceat .*
2 *Retineri donec liqueat, quæ poſſint. & 4.*
3 *Recuperare poſſeſſa quo modo, & quando liceat.*

§. Si autem.

¶ Glo.fin. Ioan. Andr. vltra opi.recitatas
in glo.dicit ꝙ Tanc. adhærens literæ di-
1 cit, ꝙ † creditor habebit retentionem poſt annum , ſi debitor
negat debitum. Dama.concordat cum Tan.dicens, ꝙ non re-
cuperabit rem poſt annum niſi prius tractetur quæſtio princi-
2 palis Item Goff.dicens, ꝙ ſicut miſſus † in reali poſt annũ poſ-
ſidet donec conſtet de proprietate. ſic in perſonali miſſus poſt
annum poſsideat pignus prætorium, donec de debito liqueat :
& ſi appareat debitum, ſatisfaciat. tenetur ergo res illa loco pi-
gnoris, ſicut & res cõmodata propter expenſas.ff. ſi ſerui.ven.l.
is, cuius.&.ff.cõmodati.l.in rebus.§.vlt.ff.de fur. l.creditoris.§.
3 ſi enim.Ioan.de Deo dicit, ꝙ ſi reus † venit infra annum recu-
perat rem , & fructus præſtita cautione de ſtando iuri & ſolu-
tis expenſis poſt annum recuperat rem tãtum & hoc ſi res di-
ſtracta non fuerit Hoſt.hic & in ſum.eo.titu.§.ſi autem perſo-
nali. tenet idem quod Ber.hic. Sed Io.And.diſtinguit: aut ſm
decretũ interuenit aut non. primo caſu aut fuit adiudicata ve-
ra poſſeſsio , aut adiudicata res inſolutũ . primo caſu putat ve-
ram opin. Tan.Da.& Goff. vt habeat actor iuxta formam de-
creti poſſeſsionis commodum , donec principale negotium ſit fi-
4 nitum, ita, ꝙ actor ſi non probet debitũ, reſtituat rem.Si † pro-
bet, illam teneat, donec ſolutũ ſit debitum : nec placet ſibi opi.
Ioan.hic

Ioan. hic quia rigida: nam non poſſet probari quod nunquam
fuit debita niſi per confeſsionem. ĩ. de confeſ. c. 1. lib. 6. Secun-
do caſu. ſ. quando adiudicata fuit res inſolutum preclusa eſt via
reo, vt etiam dicit Ber. Si ſm decretum non interuenit, tunc
verum putat quod dicit Ber. ꝙ quandocunq; veniat cum ſatiſ-
datione recuperet poſſeſsionis commodum, per auth. & quæ
iurat Ioan. Andr. cuius opinionem teneas.

¶ De iuramento calumniæ. Rubrica.

1 *Iurare de calumnia in cauſa ſanguinis non liceat fallit. 2.*
3 *Iurandum de calumnia in criminali, non ſanguinaria.*
4 *Clerici quando illicentiati iurent.*
5 *Clerico quando, an non, in iudicijs iurare liceat.*
6 *Clerico contrahenti, litiganti non item, iurare licere & cur tam varie.*
7 *Iuramentum de calumnia q̃n an non mandatum ſpeciale exigat.*

INhærentes. ¶ In glo. hic colligitur. Si
quæras, vtrum in cauſa cri-
minali de calumnia ſit iurandum. Io. Ber. Hug. &
Marti. & quaſi oēs doc. iuris ciuilis dicunt q̃d ſic.
Idem Accur. C. eo. l. 1. & de fid. inſtr. l. fi. Sed Azo
1 contra. ſed Hoſt. hic diſtinguit. Aut agitur de cauſa † crimina-
li, quæ pœnam ſanguinis expoſcit corā iudice ſeculari: & tunc
ſm leges non eſt iurandum de calumnia: quia ibi licitū eſt cor
rumpere aduerſariū ſuum. vt. ff. de bo. eo. qui mor. ſibi conſci.
l. s. quod ſine falſitate, & ſine calumnia fieri nō poteſt: ergo nō
eſt iudicandum contra iuſm. arg. no. ĩ. de cohabi. cler. & muli. c.
clericos, quia hoc eſſet iurare contra mentem & incurrere an-
2 ceps periurium. Aut agitur de cauſa † criminali corā iudice ec-
cleſiaſtico, & tunc iurandū eſt de calumnia: vt hic & in iuribus
hic alleg. & C. eo. l. t. quia eccleſia nō infligit pœnā ſanguinis. ĩ.
ne cle. vel mona. ſniam ſanguinis. nec admittit peccatū mortale
. ſ. de ijs quæ vi me. ve cau. fi. c. ſacris. ſm Hoſt. hic. & in ſum.
eo. ti. §. in quib. cau. in prin. & in verſic. ſolū puto &c. Vbi vero
3 agitur de cauſa † criminali quę nō infligit pœnā ſanguinis vr̃ ꝙ
nedum ſm canones & in foro eccleſiaſtico ſed etiā in foro ſe-
culari & ſm leges de calūnia ſit iurādū. ita pōt intelligi. C. e. l. j.
¶ Super glo. fin. ¶ Si queras vtrū clerici iurare poſsint ſine li-
centia ſui ſuperioris. Diſtingue. Aut quæris nunquid in cōtra-
4 ctibus iurare † poſsint ſine licentia ſuperioris, & dic ꝙ ſic indi
ſtinctè vt. ĩ. de iureiur. c. quærelam. & c. ex reſcripto. Aut nun-
5 quid poſsint iurare † in iudicijs: & tunc aut coram nō ſuo in-
dice, & dic ꝙ non poſſunt ſine licentia ſuperioris. vt. ſ. de foro
cōpe. ſi diligenti. Aut coram ſuo iudice: & tunc ſiue ſit ſecula-
ris ſiue eccleſiaſticus iudex, epīs eſt data licentia gn̄alis iurandi,
vt. ĩ. eo. c. fi. & per cōſequens & alijs clericis. ſ. de off. dele. prę-
terea. de foro cōpe. cum ſit gn̄alis. ff. de procur. l. ad rem. & l. ad
legatum. ſm Inno. Hoſt. & Io. Andr. hic. & ſm Spec. hoc ti. §.
reſtat videre verſi. item & clerici ſeculares. vbi dc hoc. Et ratio
6 quare in † cōtractibus coram laico iurare poſſunt ſine licentia
epiſcopi & non in iudicio eſt ſm Inn. quia in iudicio ſępe quis
incitatus ab aduerſario falſum iuraret: & ideo fit cum maiori
deliberatione & tarditate: & ne ſecularia iudicia aſſueſcant in
quibus non poſſunt aliquatenus cōuenire. 1 t. q. t. cōtinua. & c.
nullus. Sed in contractibus, vbi quis ſola libera voluntate duci-
tur, ſecus eſt etiam ratio ſm Hoſt. & Ioan. And. ne impediatur
vtilitas eccleſiarum, quibus expedit, vt contrahere poſsint. arg.
. ĩ. ne cler. vel mona. c. 1. ver. negotium. C. de reſcin. ven. l. ratis,
7 ¶ Si † quæras, vtrum procurator volens iurare de calumnia de
neceſsitate debeat hr̃e ſpeciale mandatū, diſtingue. Aut inter-
uenit in cauſis laicorum, & tunc dic quod ſic ſm Hoſt. hic pro
quo. ĩ. eo. nullam. li. 6. Aut interuenit in cauſis clericorū: & tunc
aut clericorū ſuo nōe agētium, vel defendentiū & tunc idem.
Aut interuenit in cauſis clericorū nōe eccleſiæ agentium, vel
defendentium, & tunc nō oportet, q̃d habeat ſpeciale manda-
tum: imò ſine ſpeciali mādato poterit de calumnia iurare, vt. ĩ.
eo. c. pęn. & fi. & . ſ. de ꝓcu. c. quia in cauſis ſm Inn. & Hoſt. hic
& . ĩ. eo. cum cauſam. & Spe. hoc ti. §. reſtat videre. circa fi. verſi.
item etiā clerici. Idem etiā Arch. 5. q. 3. c. fi. Quod intellige fo-
re verū ſi ſit procurator gn̄alis datus ad oēs cauſas: ſecus ſi ſpe-
cialiter ad vnā cauſam: quia tunc requiritur, q̃d habeat ſpecia-
le mandatum vt no. Spec. hoc tit. §. reſtat videre verſi. ſed quid
dices. & Arch. ĩ. de teſti. pręſentium. ſuper verbo abbatem. li. 6.

1 *Aeconomus authore epiſcopo creandus quique accipiendus. 3.*
2 *Aeconomus quando a capitulo ſolo creari poſſit.*
3 *C. Imperatorum ſenſus.*

IMperatorum. ¶ Si quæras vtrum æco-
nomus eccleſię debeat au
thoritate epiſcopi ordinari & creari. Diſtingue. Aut
1 iſte † æconomus ordinatur, vel creat in eccleſia ca-
thedrali, aut in alijs eccleſijs. In primo caſu dic, ꝙ authoritate
epiſcopi debet cōſtitui, & creari. vt. C. de epi. & cle. l. omnis qui
vbiq;. §. hoc nihilominus. Ita intellige q̃d not. Ber. hic. & quod
no. Io. & Lau. 16 q. 7. c. q̃n dicentes, quod æconomus debet eli
2 gi per epm̄. † In ſecundo caſu. ſ. q̃n agitur de creatione æcono-
morum in alijs eccleſijs tunc capitulum vel cōuentus illius ec-
cleſiæ habet eum eligere & creare etiā ſine confirmatione epi
vt hic. & 9. q. 3. cum ſimus. & . ſ. de reſcri. c. edoceri. & de ſyndi.
c. vnico. & . ff. quod cuiuſ. vni. l. 1. ita intellige quod no. Inno. hic
in glo. fi. & idem Tan. & Goff. cum eo & ita intelligit & cōcor.
3 iſtas opi. Arch. in d. c. q̃n in glo. ad hoc extra. Et quod † dictū
eſt de eccleſia cathedrali poteſt intelligi fore verum, q̃n æcono
mus creatur in rebus cōibus epō, & capitulo, alias ſi bona ſint
diuiſa forte capitulum in bonis ſuis æconomum ſeu ꝓcurato-
rem poterit creare, vt innuit hic Hoſt. & vide quod dixi. ſ. de
reſcrip. c. edoceri. & quod no. Spec. titu. de procura. §. s. verſi. vt
autem quæ ſcripta ſunt. & nota, quod ſi ſit negotium intelligit
finem iſtius. c. ꝙ epš debeat conſtituere, & creare æconomum
in monaſterio, cū cōſenſu ſui capituli: & hoc abbate negligēte.

1 *Procuratorem creat prælatus cur in tutore contra.*

CVm cauſam: ¶ Si quęras, vtrum excōica-
tus admitti, vel compelli de-
beat ad iurandū, diſtingue, vt dixi. ſ. de maio. & obe.
cum in eccleſijs. Item hic notant Inn. & Hoſt. ꝙ prę
1 latus † eccleſiæ etiā ante litem conteſtatam poteſt conſtituere
procuratorem vt hic: ſecus in tutore qui nō ꝓcuratorem ſed
actorem cōſtituit ante litem conteſt. C. de ꝓcur. l. neq;. non. n.
tanta nec libera eſt tutoris adminiſtratio, ſicut prælati ſm eos.
Idem no. Io. & Arch. 5. q. 3. quia epi. & Gen. extra de ꝓcur. c. 1.
in licet Accur. & Azo contra. & male quod dic vt in Spec. situ.
de ꝓcur. §. ratione quoq; verſi. item quod ibi circa hoc autem.

1 *Epiſcopum in foro laico non per ſe, ſed per alium litigare.*
2 *Epiſcopus (vt vult) coram eccleſiaſtico litigat.*
3 *C. cum in cauſa quando locus ſit.*
4 *C. cum in cauſa explicari.*

CVm in cauſa. ¶ Si quęras, vtrum epš in ꝓ-
pria perſona de calumnia de-
1 beat iurare, diſtingue: aut epš † habet litigare, vel ha
bet cauſam in foro ſeculari & tunc nō poteſt in perſo
na propria litigare, nec iurare de calumnia, ſed per æconomū.
2 vt 5. q. 3. quia epš. & 9. q. 3. cū ſimus. Aut habet † cauſam in fo-
ro eccleſiaſtico, & tunc habet electionem vtrū agat per ſe, vel
per procuratorem: & ſi per procuratorē elegerit litigare, tunc
iurabit de calumnia procurator vt hic. & diſt. c. optatum. ita di-
ſtinguit Ho. in ſum. e. ti. §. qs debet iurare. circa prin. in ver. vel
illa capitula &c. & pro hoc facit gl. Inn. ſ. eo. c. s. in gl. bene dicit.
3 ¶ In glo. fi. in fi. Ber. hic dicit ꝙ pęna huius. §. habet † locū per
ſniā, non ipſo iure. idem Inno. hic & Accur. C. eo. l. fi. ſed Hoſt.
dicit ꝙ ipſo iure. ſed neceſſaria eſt ſniā iudicis declaratoria. pro
quo. ĩ. de confeſ. c. ſi poſt præſtitū. & ibi idem tenet Arch. quod
Hoſt. hic. Sed Car. & Io. Andr. idem cum Ber. hic & melius, vt
credo ar. ĩ. de regu. iur. c. in pęnis. lib. 6. & . ff. de regu. iur. l. in pę-
4 nalibus. Item hic † loquitur per verba futuri tp̄is, ergo eſt pę-
na infligenda per hominem, & non pœna iuris. ar. no. C. de pę.
iudi. qui male iudi. l. 1. & . ſ. de foro cōpe. ſi diligenti. ſuper ver-
bo cauſam perdat. Nec ob. c. alleg. ſi poſt præſtitum. ſuppoſito,
ꝙ ibi incurrat pœnam, ipſo iure ſecundum opinionem Archi.
quam non credo veram: quia ibi ſunt duæ contumacię: quia in-
terrogatus & iuſſus: & per conſequens duæ pœnę cōtumaciæ.

¶ De dilationibus. Rubrica.

1 *Peremptorium cui & quando moderari liceat.*
2 *Appellare moderato peremptorio iniquo licere.*

DIlecti. ¶ Si quæras, vtrum ſolius perempto-
rij aſsignatio prima vice ſit cauſa ſuffi-
ciens ad appellandum, diſtingue, aut cauſa aſsigna
tionis, ſeu moderationis exprimitur in perēpto-
rio: aut nō exprimitur. In primo caſu refert, aut
cauſa aſsignationis eſt rōnabilis & tūc refert. Aut eſt vera aut
1 eſt falſa. Si vera tunc refert: aut iudex iuſte & bene ad † arbi-
trium boni viri ipſum peremptoriū moderat & aſsignat dando
competentem

competentem dilationem, & tunc non eſt cauſa ſufficiens ad
appellandum: cum iudex ex cauſa peremptorium poſsit mo-
derare.ſ.de off.dele.c.conſuluit.24.q.3.de illicita. & .ff.de iudi.l.
3 nonnunquam. Aut male † & arcte, & iniuſte ipſum perempto
rium moderatur: & tunc eſt cauſa ſufficiens appellādi, vt hic.
Si cauſa moderationis eſt falſa, tunc poterit appellari. Aut cau-
ſa aſsignationis peremptorij eſt irrōnabilis, & tunc ſimiliter po
terit appellari. In ſcdo caſu principali.ſ. qñ cauſa aſsignationis
ſeu moderationis non eſt expreſſa idem.ſ. q poterit appellari,
vt hic.&.ſ.de off.deleg.conſuluit.& de in integr.reſtit.cum ex
literis. Iſtam diſtinctionem ſumo ex dictis Inno. & Hoſt.hic.

1 *Induciarum genera, & quæ cauſa cognitionem requirant.*
2 *Accuſato an danda dilatoria.*
3 *Dilatio controuerſa pro tribunali danda.*
4 *Dilatio conuenta a procedente dabilis.*

1 PRæterea. ¶ Si quæras, † quæ induciæ requi-
rant cauſæ cognitionē, & quæ nō,
diſtingue. Aut ſunt induciæ citatoriæ, & tales nō re-
quirunt cauſæ cognitionem, cū dentur parte abſen-
te.ff.de off.proconſu.& leg.l.nec quicquā.§.vbi decretum. Aut
ſunt dilatoriæ, [aut deliberatoriæ] & tunc idē vt hic. Aut ſunt
præparatoriæ vel inſtructoriæ, & tales non dantur ſine cauſæ co
gnitione.vt 3.q.3.§.ſpatium. ſm Inn.& Hoſt.hic & de hoc vi-
de plenius per Hoſt.in ſum.eod.titu.§.1. per totum. Et quot
ſunt ſpecies dilationum vide ibi, & hic per Abba.& plenius in
2 Specu.eod.titu.§.1. Et vtrum † accuſato debeant dari induciæ
dilatoriæ [vel deliberatoriæ] vide per Ioan.& Arch.2.quæſt.8.
perſcripta.& 3.q.2.in ſumma.& 2.q.3. ſi quis iratus. & 3.q.3.§.
offeratur. vbi de hoc per Archi. ſuper verbo inducijs.
¶ In fin. glo. quia hic dicit glo. quod dilatio debet dari a iudice
ſedente pro tribunali. Si quæras, vtrū dilatio iudicialis ſemper
debeat dari a iudice ſedente pro tribunali, diſtingue. Aut quæ-
3 ris de dilatione, quæ datur † in contradictorio iudicio, hoc eſt,
qñ vna pars vult habere dilationem altera pars dicit, q non de-
bet habere, & ſuper hoc eſt interloquendum: & talis interlo-
cutoria, ſeu dilatio per interlocutoriam danda non poteſt dari
a iudice nō ſedente pro tribunali.vt.C.de dilatio.l.a proceden-
4 te. & 3.q.3.§.a iudice. Aut quæris † de dilatione, quę datus nō
in contradictorio iudicio, hoc eſt neutra parte cōtradicente: vt
verbi gratia: partibus præſentibus, iudex ſurgit, & eundo vel
ſtando aſsignat diem partibus bene poteſt, quia diei aſsignatio
non requirit cauſæ cognitionem. Vnde breuiter dic, vbi eſt ta-
lis actus in quo requiritur cauſæ cognitio, tunc nō poteſt fieri,
niſi in figura iudicij. vt in l.allega. a procedente. vbi hoc tenet
Cyn.nec poterit dari a procedente iudice.& arg.ff.de reg.iur.l.
omnia. Vbi vero non requiritur cognitio cauſæ, tunc non re-
quiritur figura iudicij, & poteſt a procedente iudice fieri,

LIteræ. ¶ Si quæras, vtrum ceſſans in ſolutio-
ne debiti cenſus, canonis, vel tributi,
ſeu debitæ penſionis cadat iure, ſeu priuari debeat
iure ſuo. vide qđ dicam.j.dereli.do.c.conſtitutus.

1 *Citatus ad certam diem, ſiſtat eadem.*
2 *Citatio ſimplex qui accipienda.*
3 *Siſtere promittens certo die, repræſentet eodem.*
4 *Siſtendi promiſſio ſimplex, quandiu duret. & 5.*
6 *Procuratorij forma, quæ ſufficiens & nocibilis.*
7 *C. expoſuit. ſenſus.*
8 *Mandatum quo ſigillo validetur.*

EXpoſuit. ¶ Si quæras quo tempore, & vſque
ad quod tempus aliquis obligat' ad
ſtandum, vel ad faciendū alium ſtare in iudicio hoc
facere teneatur, diſtingue. Aut quis eſt obligatus ad
ſe ſtandum vel ad faciendum alium ſtare. Si primo modo: tunc
1 † aut quis citatus eſt ad certum diem vel ad certam horam, &
tunc ad illum diem, vel ad illam horā venire & comparere te-
netur, vt hic.&.ſ.de off.dele.conſuluit. & c.paſtoralis.§.cū aūt.
cum ibi not. Aut eſt citatus ad totam cauſam, & tunc cenſetur
citatus, & tenetur comparere ad oēs dies in ipſa cauſa aſsigna-
tos, ſeu etiam aſsignādos vt legi.& not. & ſpecialiter per Hoſt.
.ſ.de procu.c.auditis. Aut eſt citatus ſimpliciter, & tunc intel-
2 ligi † debet quod debeat cōparere quam citius cōmode pote-
rit.arg.ff.de verb.obl.l.eum qui Calendis.j.de elec. cupientes.
in prin. lib.6. Prædicta fallunt in teſtibus citatis ad teſtimoniū
perhibendū, qualitercunq; ſint citati non tenentur ſtare ſeu ex-
pectare in loco, vbi debēt examinari, vltra.15.dies quod dic vt
legi. & nota.C. de teſti.l. ſi quando. in fin. Et poteſt eſſe ratio:
quia parcēdum eſt ei qui alieno morbo laborat. vt.C. de natu.
lib.l.legem.& quia officium ſuū nemini debet eſſe damnoſum.
vt.ff.quemadmo.teſta.ape.l.ſi quis ex ſignatoribus.&.j.de elec.
c.cum non deceat.lib.6. Si ſecundo modo.ſ. qñ aliquis eſt obli-
3 gatus † ad faciendū alium ſtare vt fideiuſſor, tunc aut fideiuſſor
promittit ſtare reum in iudicio certa die, vel vſq; ad certū tem
pus, & tunc illa die vel vſq; ad illud tempus ſiſtere debet eum.
vt.ff.qui ſatiſda.cogun.l.de die. in prin. & .ff.ſi quis cau.l. ſi ſer-
uus plurium.C.de fideiuſſo.l.ſcimus.& l.pe.circa fin. ibi niſi in
tempus, &c. Aut promittit ſimpliciter eum ſtare & ſine die, &
4 tunc refert. Aut † ille cui facta eſt ꝓmiſsio eſt diligens: & tunc
promiſsio obligat & durat, vſq; ad finem litis, ſeu cauſæ. ſic in-
tellige.ff.de fideiuſſ.l.Græcę.§.poſt litem. &.C.de iudi. l. ꝓpe-
randū.§.1. Aut ille cui facta eſt promiſsio eſt negligens: & tunc
aut eſt negligens ceſſante omni impedimento, & tunc tenetur
eum ſiſtere vſq; ad duos menſes & non vltra. Fallit vbi in ſcri-
ptis ſatiſdedit, vel etiā ſine ſcriptis in cauſa publica: dummodo
coram tabularijs confeſſus eſt ſe fideiuſsiſſe in quibus duobus
caſibus tenebitur eū ſiſtere, vſq; ad finē litis, ſeu cauſæ. vt legi.
& no.C.de fideiuſ.l.pe. Aut ille cui eſt facta promiſsio eſt im-
peditus aliquo impedimēto legitimo ꝓſequi, & tunc vr quod
non durat ſibi tēs duorum menſium niſi a tpe ceſſationis im-
pedimenti.ar.ff.de ſtipu.ſeruo.l.ſi ſeruus hæreditarius.& arg.c.
5 alleg.cupientes.in princ. Aut promiſit eū ſtare † in tota cauſa,
& vſq; ad finem litis: & tunc vſq; ad finē litis tenetur eū ſtare
ita, q ad voluntatē ſtipulatoris tenebir eū facere cōparere, ſeu
ſtare moderato tñ ſpatio a iudice ſtatuēdo: ita poſſem intellige
re.l.all.de die.2.rñ.& l.all.Græcę.§.poſt litē. & l. ꝓperandū.§.1.
6 ¶ † Forma procuratorij, de qua habes hic in ver. idē vero. non
eſt ſufficiens quoad cauſam principalem. vt.j.de appel.ſignifi-
cauit. ſm Goff. Sed Hoſt. in hoc contradicens, quod decreta-
lis, ſignificauit. non probat id ad quod inducitur per Goff.& q
quicquid not. Gof. ſufficiens eſt mandatū vt hic, ibi: ac alia &c.
tale tñ mandatum, ſeu talis forma non eſt ſufficiens ad hoc, vt
dñs ratum habere cogatur quicquid in cauſa legitime duxerit
faciendum: quia ſi illegitime vel doloſe aliquid fecerit, dño no
cere nō debet.ff.de excep.do.l.ſi procurator. ſm Gof.& Hoſt.
hic. idem Spe.tit.de procu.§.rōne autem formæ ver. item exci
pitur.& Ioan.& Arch.11.q.1.relatio. Et vide ibi Arch.gl.adde.
idem ſentit ibi in primo membro vr tenere cū Gof. dicens, q
7 † pro ipſo facit & ꝗ Hoſt. hæc litera: ſaluis exceptionibus, &c.
nam hoc adiectum videtur, vt eum ſimpliciter procuratorem
cōſtituiſſe non videatur per quę verba vr arctari & limitari ꝓ-
curatio.ff.manda.diligēter.ſ.de reſcr.cum dilecta. Idem etiam
tenet Spec. vbi.ſ. idem vr tenere Ioan. Andr. hic dicens ad di-
ctum Hoſt. poſſe reſponderi q iſtud mandatū non fuit hic ap-
probatum, vt ſufficiens ſuper principali, ſed ſuper exceptioni-
bus tantū, quæ ſaluatæ fuerant. Ad id, quod Hoſt. negat decre.
ſignificauit facere: imò & ſic inducebat Goff. ſicut ibi procu-
ratorium: non tñ generali ſigillo, ſed cum ſigillo ad certū vſum
non eſt ſufficiens, ita nec mandatum non generale, ſed certum.

¶ De ferijs. Rubrica.

1 *Dies ſacrorum quantus.*
2 *Diem contractuum. 24. horarum eſſe.*
3 *Conſuetudo Ro. eccle. quando ſeruanda.*

1 QVoniam. ¶ Si quæras qñ dies incipiat &
deſinat, diſtingue, aut † quæris
quo ad celebrationem diuinorum: & tunc de ve-
ſpera in veſperam vt hic.&.ſ.c.proxi. Aut quæris
quo ad iudicia: & tunc de mane in veſperā & ſic
de luce in lucem. in authen. de iudic. §.ſedebunt colla. 6. Aut
2 † quo ad contractus, & tunc de media nocte in mediā noctem.
vt.ſ.de offic.dele. conſuluit. ſecundum Ioan.& Goff. Aut quo
ad ieiunium ſextæ feriæ, & tunc incipit poſt cęnam diei iouis,
& deſinit in mane diei ſabbati. de conſe. diſtin.3.de eſu. Idem
eſt in alijs obſeruandum ſecundum Hoſt.in ſumma. eo. titu.§.
qualiter. in princ. & adde quod dixi in c.alleg. conſuluit.
¶ Si quæras, nunquid cōſuetudo Romanæ eccleſiæ ſit ſeruan-
3 da, dicit hic Hoſt. quod † cōſuetudo Romanæ eccleſiæ ſeruan-
da eſt in iudicijs.vt.j.de re iud.in cauſis. In ſacramētis.j.de hę
reti.ad abolendam. In ieiunijs ſolēnibus, quæ ab omnibus ſunt
ſeruanda.j.de obſerua.ieiunio.conſilium. In officijs aūt quęli-
bet eccleſia ſeruat ſuam cōſuetudinem. 12.diſt.illud.alias tene-
tur cōſuetudinem metropolitanæ eccleſiæ obſeruare. 12.diſt.
de ijs ſm Hoſt. hoc idem not. Gul.de Monte Lau. extra de ce-
lebra.miſſa. c.graui. ſuper verbo horas canonicas in fi.in clem.

Sed de hoc dic plenius vt dixi.ſ.de conſuet.cum olim. Et vide,
quod dicam poſt Hoſt.j. de celebra. miſſa. cap. pernitioſis.

1 *Sollicitudinum genera eorumque vis.* & 2.
3 *Cupiditatis incommoda.*

LIcet. ¶Si quæras, vtrũ ſollicitudo rerum tem
poralium ſit licita & permiſſa, diſtingue:
1 quia † ſollicitudo poteſt eſſe triplex. quædam eſt
neceſsitatis, & prouidentię & hæc eſt bona, & li-
cita vt hic.& 91.diſt.clericus victum.cum cõcor.
Alia eſt ambitionis, & auaritiæ: & hæc eſt mala & illicita, vt 47.
diſt.bonorum.& c.ſe.ſ.de off.ordi. irrefragabili.§.vlti.j.de ſta.
mona.cum ad monaſterium.§.vlt.de præb.auaritię. & de elect.
auaritiæ. lib. 6. Tertia eſt dubietatis & diffidentiæ, & hæc eſt
mala.vt in c.alleg.cũ ad monaſterium. in fi.ſ.de off.ordi.quan-
2 to. Prima † ad bonum ordinans. Secũda ſuffocans. Tertia im-
pediens: Dominus ergo Matth.vj. dicens. Nolite ſolliciti eſſe
in craſtinum, non prohibet ſollicitudinem primam, ſed ſecun
dam & tertiam & q; homo nõ confidat plus de ſe, quã de Deo.
vnde ibi interlinearis glo. non labor & prouidentia damnatur,
ſed ſollicitudo mẽtem ſuffocans, quæ interdum hodie (vt pu-
to) clericorum mẽtes, nedum ſuffocat, ſed & comburit. Con-
tra quos facit.49.diſt.ca. hinc autem.§. giboſus. Giboſus vero
3 eſt quem terrenę ſollicitudinis † pondus deprimit, ne vnquã ad
ſuperna reſpiciat, ſed ſolis his, quæ ab infimis calcantur, inten-
dit contra hoc. Et ſi qñ aliquid ex bono celeſtis patriæ audierit
ad hanc monitionem peruerſę conſuetudinis pondere pergra-
uatus, cordis faciem nõ attollit, & cogitationis ſtatum erigere
non valet, quem terrenę ſollicitudinis vſus curuum tenet. Ex
eorũ quippe ſpecie Pſalmiſta ait Pſalmo.37. & Lucę.8. Semen
autem quod in ſpinis cecidit, hi ſunt qui audierunt, ſed ſollici-
tudinibus, & diuitijs ſuffocantur, & non referunt fructum.
¶Si quæras vtrũ, & cui eccleſię de piſcibus decimę ſint ſoluen
dę, vide.j.de dec.c.nõ eſt.& c.puenit.per Inn.& Ho.& ibi dicã.

1 *Subtilitatum quæ approbanda, aut reijcienda.*
2 *C.2.49. diſtin. ſenſus.*

1 CApellanus. ¶Super glo.fin. Si quæras, vtrũ
ſubtilitas approbetur † vel repro
betur, diſtingue, aut ſubtilitas eſt vtilis, & rationabi
lis, & talis approbatur, vt hic. &.j. de celebra. miſſa.
cum marthę.& de frigi.& malefi. fraternitatis.§.1. ver.nos tñ.
Aut eſt captanea & pernitioſa & talis reprobatur vt in iuribus
hic alleg.in glo.24.q.1.ſchiſma.C.ad Treb.ſancimus.ſ.de iudi.
c.dilecti.& c.examinata.& pro hoc.37.diſt.relatum. ſm Hoſt.
hic.& idem in effectu not. Hoſt.in ſum.tit.de ſent.excõ.ſi quis
poſſit ab hac ſententia abſoluere. circa medium ver. forte per-
2 ſpicaciter. Et pro ſecundo membro. 49.diſt.cap.2. vbi † dicit,
diſcretionis ſubtilitas immoderata, quæ dum pluſquam decet
excreuerit actionis ſuæ rectitudinem ipſa confundit.

1 *Feriæ repentinæ a ſolo principe indicendæ.*
2 *Ferias ſolennes quis indicet.*
3 *Feriæ hominum fauores a iudice indicendæ.*
4 *Ferijs ſolennibus non renuntiari.*
5 *Ferijs hominum renuntiari poſſe.*
6 *Canones qui ſtatuant.*
7 *Venerari non niſi canonizatum iubere poſſunt epiſcopi.*
8 *Citari a Papa in diem feſtum ſiſtendus poteſt.*
9 *Feſtis diebus expedibilia, atq; in his citationem valere.*
10 *Citationem in feſtum non valere.*
11 *Citare feſtis non licere.*
12 *Citationis actus, & an feſtis expedibiles.* 13.
14 *Citari die feriata in non feriatam poſſe.*
15 *Ferias iudicis Romæ ſpectari.*
16 *Ferias rei in prouincijs attendi.*

1 COnquæſtus. ¶Si quæras, quis poteſt ferias
indicere. Diſtingue. Aut † ſunt
feriæ repentinæ, quas princeps indicit: vel ꝓpter pal
mam, quia hoſtes ſubiugauit, vel quia vxorẽ duxit:
vel quia filius ei natus eſt. Et dicuntur repentinę quia non ſunt
certe, imò repente & ſubito indicuntur & tales nullus præter-
quam princeps indicere poteſt vt.C.eo.l.a nullo. Aut ſunt ferię
2 † ſolennes: & tunc aut ſunt ſolennes quę per leges vel canones
introducuntur in honorem Dei, & ſanctorũ & tales non opor
tet, quod indicantur ab hoĩe, quia iam ſunt indictę vt.ff.qui.ex
3 cau.ma.l.ſed & ſi per prętorem.§.ſi ferijs.2.reſponſo. Aut † in-
troducuntur in fauorem hominum propter meſſes, vel vinde-
mias, & tales ſeu tempora talium, non ſunt determinatę per le-
gem nec per canonem, & ideo earum indictio iudicibus relin-
quitur, vt eas indicant ſm diuerſitatem locorũ. vt.ff. eo.l.prę-
ſides. vt dicit glo.hic. Pro hoc.ff. de off. proconſu.l.ſi in aliam.
vnde non ſequitur de iure: aliquis colligit meſſes, ergo non de-
bet in ius vocari. quia ad hoc vt nõ vocetur in ius, oportet pri-
mo, quod ferię indicentur, a iudice. ita diſtinguit in effectu
Hoſt. in ſum. eo. titu.§. qualiter. & Lam.in d.l.præſides.
¶Si quæras vtrum ferijs poſſit renuntiari, diſtingue ſupplen-
4 do ad glo.hic. Aut † quæris de ſolennibus introductis in hono
rem Dei, & Sanctorũ, & talibus non poteſt renuntiare, nec ex-
preſſe, nec tacitè vt hic. Aut de ferijs introductis in fauorẽ ho
minum & talibus poteſt renuntiari nedũ expreſſe, vt hic in fi.
ſed etiam tacite terminum aſsignatum in ferijs ſcienter acce-
5 ptando vt not. Spec.hoc tit.§.fin. ver.pen. Aut † quæris de re-
pentinis indictis ob honorem Principis, vel ciuitatis, & talibus
renuntiari non poteſt nec expreſſe, nec tacitè arg.C. eo.l.om-
nes.2.in fin.& hoc notat Hoſt.in ſum.eo.tit.§.fi.in prin.& hic.
& Spec.hoc titu.§.fi.in prin. Idem Io. Andr. extra de verb. ſign.
c.ſæpe contingit. ſuper verbo neceſsitates.in cle. Pro hoc facit
.ff.de poſtu. le.quos prohibet.&.ff. de iure immu. l.ſemper.§.
conductores. Et quæ poſſunt fieri tempore feriarum, & quæ
non vide per Hoſt.in ſumma.eo.titu.§.quid in eis.&.§.ſequen.
¶Habes hic notare in verſi. a diebus dominicis, &c. arg. quod
6 epiſcopi in ſuis diœceſibus † poſſunt ſtatuere canones epiſco-
pales & archiepiſcopi in ſuis prouincijs archiepiſcopales. Cir-
ca quod diſtingue, aut quæris, vtrum poſsint ſtatuere de, & ſu-
per minoribus negotijs, & dic, quòd ſic vt hic. &.j.de conſti.c.
vt animarum periculis.lib.6. Aut de & ſuper maioribus nego-
tijs, & dic quòd non. vt.ſ.de transla.epi.ca.1. & 12.diſt. præce-
ptis. vt no.gl.in verbo conſtituendum.in fi. 18.diſt. in princ. in
ſumma.& de hoc dicam plenius.j.de ſent.excom.a nobis.1.
7 ¶Si quæras vtrum epiſcopi in ſuis diœceſibus † poſsint abſq;
authoritate ſedis Apoſtolicæ ſtatuere aliquem ſanctum ſolen-
niter venerari. Diſtingue. Aut quęris de ſancto iam per ſedem
apoſtolicam canonizato & de tali ſtatuere poſſunt vt hic: Aut
de ſancto nondum canonizato per Papam, nunquid poſsint ip-
ſum ſanctorum collegio, ſine authoritate Papæ adſcribere, &
dic, quòd non vnde quod hic dicitur intelligitur de iam cano-
nizatis quorũ aliqui venerantur in ſua diœceſi & alij non: quod
dic vt.j.de reli.& venera.ſan.c.j.& 2. ſm Inn. & Ho.& Io.An.
hic. Idem Hoſt.in c.ille.& Io.An.j.de reli.domi.c.vnico.lib.6.
¶Iuxta glo.Inno.hic quæ incipit non ſolum. Si quęras, vtrum
citatio facta in die feriata, vel ad diem feriatã valeat, diſtingue,
aut quæris de citatione facta in die feriata, vel ad diem feriatã
per Papam, ſeu authoritate Papæ, & ex certa ſcientia ipſius qui
ſuper hoc corrigi non poteſt. vt 11.q.3. aliorum. & talis citatio
impugnari non poteſt: Ita poteſt intelligi.j.de do. & contu.c.
cum dilecti.& de accuſa.c.veniens.in principio.& ita no. Hoſt.
in ſum.eo.tit.§.fin. in principio. Aut quæris de citatione facta
per alium iudicem inferiorem, ſeu authoritate alterius iudicis
inferioris: & tũc aut quæris de citatione facta in ſeu, de die fe-
riata ad diem nõ feriatam: aut in ſeu de die feriata ad diem fe-
riatam, aut in ſeu de die nõ feriata ad diem feriatam. In primo
8 † caſu refert: aut dies feriata aſsignatur ad ſe corã iudice reprę-
ſentandum, nõ ad reſpondendũ. ſeu quis citatur ad diem feſtũ,
vt cõpareat coram iudice, non vt procedat, & talis citatio bene
valet. Sic poteſt intelligi.ſ.titu.proximo cap. fin.&.ſ.de reſtit.
in integr.cap.tñ ex literis.§.vlt.& cap.coram.& ita not.Hoſt.in
ſum.huius titu.§.fin.in princ. & Spec.tit.de cita.§.1.verſi.item
excipitur, quod citatio fit ad diem feriatã. Aut dies feriata aſsi-
gnatur ad reſpondendum, & procedendum, ſeu quis citatur ad
diem feſtum, vt reſpondeat, & procedat & tunc aut in citatio-
9 ne exprimitur talis caſus † qui põt tractari. & ſuper quo poteſt
procedi tpe feriato: ſicut ſunt cauſæ alimentorũ, pupillorũ, &
alię cauſę miſerabilium, & debilium perſonarũ, quæ ijs diebus
tractari poſſunt: quia in operibus miſericordiæ diſtinctio die-
rum non eſt habenda.76.diſt. vtinam. & de conſe. diſt.5.nun-
quid. Vel in alijs actionibus ſeu caſibus not. per Hoſti. in ſum.
huius titu.§.quid in eis.&.§.fin.& per Io.15.q.4. in ſum. & in
Spec.hoc tit.§.2.in princ.& verſi. porro. & tunc valet citatio:
nam ex quo ꝓceſſus in illa cauſa valet, & per ꝯns & citatio quæ
eſt de proceſſu.vt.j.de proba.c.qm contra falſam. Aut in cita-
10 tione nõ exprimitur † talis caſus, qui poſsit tractari die feriato:
& tunc nõ credo qđ de iure valeat citatio, ſiue in ipſa ſit error
expreſſus: vt qa in ea aſsignatur expreſſe dies Dñicus vel alias
feſtiuus ſiue nõ, vt quia dies aſsignatus in ipſa citatione incidit
in diem

in diem dominicum vel feſtiuum. vt.C.de ferijs. l.fin. ibi vox horrida præconis conquieſcat. C. quomodo & qñ iudex. ſi, vt proponis.i.& hic &.ff.eo.l.1.& 2.ff. ſi quis in ius vo. non ierit. l.2.in fin.& 15.q.4.placita & 5.q.2.cap.1.& hoc tenet Spec.hoc ti.in ver.alle. Item excipitur ꝙ citatio &c. & Inn.& Hoſt.ĩ.rũ proxi.c.præterea.in magna glo. circa medium. in verſi. idem ſi citet ad diem feriatam.& Hoſt.& Io.An.hic.& Ber. & Hoſt.ĩ. de accu.c.veniens gl.vlt.& Iac.de Are.Ricar.de ſenis Cardi. & Pet.de Bellaper.& Cyn.eo.ti.l.dies feſtos. licet Inno. hic contradicens, quod licet citatus nõ teneatur comparere in die feriata tñ poſt illum cõparere tenetur in die ſequenti nõ feriata. Sed contra iſtã opin. Inno. & pro prima facit inſti.de inuti.ſtip. §.loca.&.ĩ.tit.proxi.c.1.ſi bene inducantur. Nec concludit ratio Innoc.ſalua ſui reuerentia,qñ dicit,ꝙ die ſequenti non feriata venire & comparere tenetur,quaſi ſint duo præcepta,&c. quia ſm hæc, eadem ratione ſi aliquis exiſtens Pariſijs ꝓmitteret dare mihi hodie Romæ.x.valeret promiſſio ꝓpter duo ꝙ quia promiſit dare,& promiſit dare Romę. vnde ſm hoc poſt tempus cõgruum dare teneretur, quod tñ lex reprobat dicens ſtipulationem huiuſmodi impoſſibilem, & penitus nõ valere. vt inſtit.de verb.obl.§.loca. &.ff. de eo qui cer.lo.dari opor.l.2. §.ſi quis ita. in fi. Et ad id,quod dicitur,ꝙ hic ſunt duo præcepta,reſpondeo ꝙ non eſt verum: imò vnum tñ quod apparet: quia ſi quis citaret ſine die ſeu diei expreſſione nõ valeret citatio.vt.ff.de ver.obl.l. ita ſtipulatus. in princ. & ideo eſt indiuiſibilis, ſed in l.Celſus.ff.de arbi.alle.per Inno. Arbitri præcepta bene ſunt duo: vnum quo partem cõdemnat. item alterũ quo apponit terminũ ad ſoluendũ ſic loquitur & intelligi debet d.l.

11 Celſus. In † ſecundo caſu.ſ.qñ citatio fit,in ſeu de die feriata ad diem nõ feriatam,tunc non valet indiſtinctè vt.ff. eo.l.1.&.C. eo.l.fi.ibi præconis vox horrida conquieſcat. & ibi nulla quicquam &c. Et non mirũ,ſi non valeat: quia citatio eſt de ꝓceſſu. vt in c.allega.qñ. & proceſſus habitus in tali die nullius eſt momenti vt hic. & hoc tenet Spe.tit.de cita.§.1.ver. item excipitur ꝙ eſt facta in die feriato. Sed hoc fallit, vt credo in caſu vbi in citatorio exprimeretur caſus,qui poſſet tractari in die feriato, vt iam dixi. Et iſtam opinionem.ſ.ꝙ hoc caſu non valeat citatio tenuerunt Fran.filius Accurſij & Iac. de Are.in d.l. dies feſtos. per iura alle.hac rõne: quia præceptum de citando, eſt quædam ſnĩa commonitoria. vt.C. de ijs,qui ad ec.confu.l. præſenti.ergo die feriato nõ debet valere. Item in iudicijs ſpectamus initiũ.ff.de mino.l.3.§.ſcio.ergo & in citatione ſpectare debemus quæ eſt pars iudicij. vt.ĩ. de proba. ca. qm contra. Idem tenuit primo Dyn.ff.de no.ope.nuntia.l.1. §. nuntia. per iura & rõnes alleg.pro hoc etiam inducebat.ff.de ſer. expor.l.ſi minor. Sed poſtea mutauit ſnĩam ſuam & tenuit, ꝙ talis citatio tenet.ar.ff.de don.int.vir.& vxo.l. ſi eum ſeruũ.§.fi.& l.ſeq. Item generalis cõſuetudo hoc tenet, & minime ſunt mutanda quæ interpretationem certã ſemper habuerunt. vt.ff.de legi.l. minime.hoc idem tenuerũt Iac.de Are.Pet.de Bellaper.& Cy. in l.alle.dies feſtos.& Io.An.hic dicentes,ꝙ citatio cuius executio confertur in tps conceſſum a iure ꝓcedit: quod ſic probant. Idem eſt iudicium de tpe,& de loco.ff.ſi cer.pe.l.vinum. Sed lege cauetur,ꝙ actus,qui exercetur in loco minus habili, ſi eius effectus conferatur in locũ habilem valet.vt.ff.de off.præſe.vr.l.vl.&.C.de epi.& cle.l.oẽs,qui vbiq;.§. ſi vero appáritor. Et ad l.alleg.dies feſtos.C.eo.tit.& ad l.præſenti.C.de ijs,qui ad

12 ec.conſu. & ad ſimilia iura reſpondent, ꝙ in citatione † eſt triplex actus. Primus interlocutorius de citando. Secundus executio ipſius interlocutorię ſnĩæ vt.ſ.actus citãdi. Tertius actus eſt proceſſus inchoatus ex citatione. Primus actus.ſ.interloquendi bene põt fieri die feriato: quia talis actus interlocutorius non requirit cauſę cognitionẽ.vt.C.de dilat.l.2 ꝓcedente.

13 Secundus † actus citandi ſimiliter põt fieri die feriato per eaſdem rõnes dicendo dñs talis iudex citat te, & hoc probari poteſt.ff.de adult.l.miles.§.ſexaginta.tenẽdo illam opi. ꝙ cum citatorio mittatur libellus ipſi reo de quo ſolet notari.C. de li.conteſt.in aut.offeratur. Tertius actus. ſi fiat proceſſus, in iudicio non põt fieri. Vnde aduertendũ eſt, ꝙ olim per citationem ſic inchoabatur proceſſus,quia citabatur aliquis, vt cõpareret coram iudice vel ſatiſdaret de comparendo. vt.ff. de in ius vo. vt eant vel ſatiſdent.in rubro & nigro. &.ff. qui ſatiſda. cogun.l.ſi

14 vero.§.qui pro rei qualitate. & per iſtam † citationẽ trahebatur quis ſtatim ad iudiciũ. Quæ citatio hñs in ſe iſtum proceſſum nõ poterat fieri: quia ſic veniẽdo,& fideiuſſores quęrẽdo oportebat citatũ auerti ab ijs quorũ cauſa ferię conceduntur, & illũ reſpectũ habuit.l.alle.dies feſtos.ſed hodie nõ ſic,ſed ſolum ita dicit Citate ex parte talis iudicis &c. Ex ſic concludunt,ꝙ põt fieri præceptũ & citatio die feriata,vt cõpareat die nõ feriata. Si qras in tertio caſu.ſ.qñ citatio fit in, ſeu de die feriata ad diẽ feriatã credo,tunc idẽ dicendũ per oĩa,ſicut in caſu ꝓcedenti.ſ. qñ fit in,ſeu de die nõ feriata ad diem feriatã. & hoc per iura all.

¶ Si quæras,vtrũ ferię iudicis vel actoris,vel rei ſint attendendę. Dicunt Inn.& Hoſt. hic, ꝙ ferię iudicis Sed Pet.de Samp. & Abb. dicũt, ꝙ imò ferię rei,in cuius fauorẽ ſunt introductę.

15 Sed tu potes probabiliter ſic diſtinguere: quia † aut iudex & litigatores ſunt diuerſarũ, & remotarum regionũ, vt patet in ijs qui litigant in curia Romana,vel in curia Francię qui per ſe,vel per ꝓcuratores ſunt in curia, & qui denegatis ferijs nullatenus læderentur, & tunc põt eſſe vera opinio Inn. & Hoſt.hic. Aut ſunt diuerſorũ locorũ, non tñ valde remotorũ,& ſic poteſt eſſe

16 vera opinio Pet.de Samp.& Abb.ſ. ꝙ † ferię ipſius rei ſunt ſeruandę,& ꝙ loci & rei cõſuetudo ſit ſeruãda: in cuius fauorẽ huiuſmodi ferię sũt indictę ne a ſuis negotijs euocentur ꝓbat tex. ff.de fe.l.1. Actor.n.& iudex ſibi poterunt ꝓuidere, ne aliquẽ vocari faciant tpe feriarũ,quæ in ſuis locis ſeruant,& non reus vt.C.de dila.l.ſi qñ. quæ eſt.3.q.3.§. ſpatiũ, & facit.C.de temp. in integ.reſti.pe.l.petendę. Præterea eo, ꝙ actor vel iudex tpe ſuarum feriarũ reum vocari fecit eis renũtiare vr, quod facere põt.ff de ferijs.l.1. & hic in fi. Et ita diſtinguit in effectu Spec. hoc ti.§.1.ver.ſed pone,ꝙ in loco.vbi de hoc plene. Et de materia hui'.c. ſcilicet vtrũ ferię meſſiũ & vindemiarũ ſint oĩbus attendendę, vide per Bar.Brix.in q.venereali,q̃ incipit,vtrũ ferię.

¶ De ordine cognitionum. Rubrica.

1 *Quæſtionem litis varie accipi.* 2.3.& 8.
4 *Compenſationis eadem vis, quæ ſolutionis, & actionis.*
5 *Incidentis quando principalis, vim non habeat.*
6 *Infamari exceptione neminem.*
7 *Emtionis exceptio, non eandem vim habet, vt actio.*
9 *Incidens & emergens quæſtio quid.*
10 *Emergens cum principali pronuntiandum.*
11 *Incidens quando, an non, cum principali pronuntiandum.* & 12.
13 *Præiudicialia prius iudicanda.*
14 *Exceptionis emergentis natura, & vis.*
15 *Exceptio incidens non pronuntianda.*
16 *Exceptionibus auctis quid ſpectandum.*

INtelleximus. Si quęras vtrũ ſuper incidẽti vel emergẽti quęſtione, ſeu exceptione ſit pronuntiandũ vel non, diſtingue,& aduerte. Iſta quæſtio poteſt multipli-

1 citer intelligi. vno modo † vt hoc quęrere ſit tacere dubitationem, vtrũ ſit pronuntiandũ ſuper incidenti expreſſe,vel vtrũ ſit pronuntiandũ tacite, & iſto modo intelligendo, nulla eſt vtilitas iſtius quęſtionis,quia quantũ ad hoc nõ eſt differẽtia expreſſi ad tacitũ.ff.ſi cer.pet.l.cum quid &.ĩ.de app.

2 c.ex parte. M. † Secundo modo poteſt intelligi, vt ſit dubitatio,vtrũ ſit pronuntiandũ de,& ſuper incidenti per modũ cauſæ: vt verbi gratia, ꝙ iudex dicat. Abſoluo reum: quia ſibi factum eſt pactũ de non petendo.& iſta quæſtio nihil habet vtilitatis: quia nõ expedit regulariter cauſam exprimere in ſnĩa cũ ex actis ſatis apparere poteſt vt leg. & no.ĩ.de re iud.c.ſicut no

3 bis.& c.cum Bertholdus. Tertio modo,poſſet intelligi,† vt ſit dubitatio,vtrũ ſit idem effectus, ac ſi ꝓnuntiaretur ſuper principali: v.g. Te accuſo de periurio ſi principaliter condemneris infamis es. vt le.& no.C.de trãſa.l.ſi quis maior. &.ĩ.eo.c.cũ dilectus.& de iureiur.c.querelam. Sed pone ꝙ non accuſo te de periurio,ſed oppono per modũ incidentis contra te productũ in teſtem cõtra me, ꝙ es periurus, ſi ꝓnuntietur ſuper iſto incidenti: nunqd eris infamis & intelligẽdo queſtionẽ, ſm iſtum modũ tertiũ, diſtingue: aut illud idem petitur per modũ incidentis qđ peteret per modũ principalis intentionis, & ad eundem finẽ: v.g.debes mihi.x.ſed tendo ad vtilitatẽ meã in agendo. Sed pone, ꝙ nõ ago ad illa.x.cõtra te,ſed dum tu agis cõtra me ad alia. x.volo cõpenſare iſta. x.quæ mihi debes in effectu:

4 idem nunc † peto,qđ peterem ſi principaliter agerẽ,& ad eundem finem.ſ.quod de eis mihi ſatisfiat: nam per cõpenſationẽ, adeo bene ſatis fit mihi in effectu,ſicut per ſolutionẽ: qa ſatisfactio pro ſolutione hř.ff.de ſol.l.ſatisfactio. & de iure paria ſunt ſoluere & compenſare,vt probatur.ff.qui po.in pign. ha.l.ſi debitor.& ideo ꝓnuntiatio facta ſuper iſtis.x.de quibus per modum compenſationis opponebam,habet eundem effectum,ac ſi principaliter & per viam actionis, ea petiuiſſem vt.ff.de nego.geſt.l.ſin autem §.ſi quocunq; modo. &.ff.de cõpen.l.quod

5 in diem.§.ſi rationem. Aut † non petitur illud idem per mo-

dum, ſeu viam incidentis quod peteretur per modũ ſeu viam
principalis nec ad eundẽ finem,& tunc nunquã habet eundem
effectum quem hr̃et ſi principaliter ageretur.v.g.ſi agam con-
tra te ex ſpoliatione & ſuccumbam nõ potero in perpetuũ age
re ex eadem ſpoliatione. Sed pone ꝙ agis contra me: oppono
cõtra te per modũ exceptionis,ꝙ me ſpoliaſti: licet obtineam
in iſto incidẽti, non tñ propter hoc eſt mihi reſtitutio facien-
da.vt.j.c.proxi.§.verũ. Item ſi ſuccumbam in eo,non ꝓp hoc
impeditur reſtitutionem petere per viam actionis, vt no.Ber.
in.§.ibi pręcedenti ſed qm̃. in gl.hic patet in fi.& idem Inn.ibi.
Præterea hoc dicit lex: pone ꝙ principaliter, & per viam ſeu
modũ actionis pronuntiatus es periurus: certe pro hoc tu eris
6 infamis.vt in l.alle.ſi quis maior. Sed pone,qđ contra † te pro-
ductũ in teſtem contra me oppono,ꝙ tu es periurus,certe per
pronunciationem factã ſuper tali incidenti nõ eris infamis.l.vt.
ff.de ijs qui no.infa.l.Lucius.&.j.eo.c.proxi.§.fi.in fi.Item ec-
7 ce aliud exemplum: vendidiſti † mihi rem aliquã: deinde agis
contra me ad rem illam petendo eam,oppono cõtra te de eui-
ctione & iudex pronuntiat te mihi de euictione nõ teneri: nun-
quid huiõi oppoſitio incidentis,& pronuntiatio ſuper eo habe
bit eundem effectum quem hr̃et ſi principaliter de euictione
egiſſem,ſcilicet,vt in perpetuũ non agam ex cautione euictio-
nis: certe non imò potero nihilominus de euictione agere.Sic
poteſt intelligi.ff.de euic.l.vendicãtem. & ſic eſt expeditus iſte
8 tertius intellectus. Quarto † modo poteſt intelligi dicta quæ-
ſtio,& iſto modo procedit quęſtio:nunquid ſuper incidenti ſit
pronuntiandũ de neceſsitate iuris antequã pronuncietur ſuper
principali. Et ad euidentiã dicendorũ ſciendum eſt ꝙ quædam
eſt quæſtio incidens: & quædã emergens:&,omiſsis expoſitio
9 nibus glo. dico, ꝙ † incidens eſt oĩs quæſtio intus cadens quæ
cauſam principalẽ,ſeu negotiũ principale reſpicit in ſe vt iudi-
cium, ſeu pactũ de non petendo & ſimilia. Emergens eſt, quæ
non reſpicit cauſam principalẽ,ſeu negotiũ principale in ſe,ſed
reſpicit iudiciũ ſeu proceſſum & ordinem litis, vt ſi iudici, vel
parti agẽti, vel teſti opponatur excõicatio vel ſi iudici vel teſti
opponatur infamia.C. de ordi.cog.l.1.& 2.ꝟ.de reſcri.ſciſcita-
tus.vel ſi opponatur contra ꝓcuratorem, quod nõ eſt vel non
poteſt eſſe ꝓcurator.C.de ꝓcur.l. militem. vel cõtra iudicem
quod nõ eſt iudex in cauſa rei, vel quod nõ poteſt eſſe iudex in
cauſa ſpirituali de qua cognoſcere nititur, quia ſecularis vel lai
cus.ꝟ.de iud.decernimus.Iſta.n.omnia,& ſimilia tangunt pro-
ceſſum iudicij: quia licet ſint vel non ſint pręmiſſa vera,nihilo-
minus ius principale remanet integrũ inter actorẽ & reum. iis
viſis,ſi queras,nunquid ſuper incidenti,vel emergẽti ſit ꝓnũ-
10 tiandũ, diſtingue ſic. Aut quæris de † emergenti,& ſuper iſto
eſt pronuntiandũ. ſic intellige.ff.de lib cau.l.liberis.in fin.C.de
dilatio.l.a ꝓcedente.C.ad l.Iul.de adult.l.qm̃ Alexandrũ.Et eſt
ratio,quia nõ poteſt in cauſa aliter procedi.Aut quæris de inci-
denti, & tunc eſt tale incidens, quod reſpicit cauſam principa-
lem, & tãgit negotium tm̃ vt patet in exceptione ſolutionis,
vel metus,vel qa dico,quod nõ potes ſuccedere patri tuo,quia
es ſpurius,& ſic de ſimilibus. Et tunc aut eſt tale,qđ poteſt re-
ſpicere & tangere vtrunque.ſ.negotiũ principale & vna cũ hoc
iudicium ſeu ꝓceſſum vt ſunt exceptiones rei iudicatę, tranſ-
11 actionis,& iuriſiurandi.† In primo caſu nõ eſt neceſſe propun
tiari ſuper incidenti:& eſt ratio,quia ꝓnuntiando ſuper princi
pali ſatis ꝓnuntiatur ſuper eo, vt hic qñ dicit ante eſt cogno-
ſcendũ de ipſa &c. non.n. dicit ante fore ꝓnuntiandũ ſuper ea,
pro hoc.C.de ordi.iud.l.1.&.C.de ordi. cog.l.1.& 2.& ſic intel
ligitur opi.Bulg.de qua hic in principio gloſſę.Fallit in caſu,vbi
quæſtio incidens deberet ventilari corã alio iudice,quã coram
iudice cognoſcẽte de negotio principali.vt.j.eo.c.quam. In ſcđo
12 caſu refert. Aut tale † incidens opponitur per modũ emergen-
tis.i.per modũ impediendi ꝓceſſum, & cognitionem negotij
principalis,& tunc idem,qđ dictũ eſt.ꝟ.de emergenti.ſ.ꝙ pro
nuntiandũ eſt ſuper eo,quia nõ poteſt alias ſuper principali ꝓ-
cedi. Sic intellige.j.de litis conteſt.c.exceptionis peremptorię.
lib. 6. Aut tale incidens opponitur per modũ (incidentis.i.per
modum) victorię obtinendę in principali,& tunc dic vt.ꝟ.di-
ctum eſt de incidenti,qđ reſpicit tm̃ negotiũ principale vide-
licet ꝙ nõ eſt neceſſe ꝓnuntiare ſuper eo.& intellige opi.Mar.
& Pet.doc.iuris ciuilis, de quibus Ber.facit hic mentionem &
Vin.& Lau.hic. Et in iſta diſtinctione ſatis cõcor. Arch.3.q.3.
.§.ſpatium. & licet iſta diſtinctio ſit in ſe vera tñ per alia verba
clarius tradi poteſt, & ſic nõ diſtinguẽdo inter quęſtionẽ inci-
dentem vel emergentẽ. Aut eſt talis quęſtio, vel exceptio inci-
dens,vel emergens,cuius ꝓnuntiatione dilata, ꝓceſſus princi
palis quæſtionis expediri non põt: hoc eſt, qa eſt præiudicialis
13 † cognitioni negotij principalis,vt quia agẽti de hereditate op-
ponitur ſeruitus.vel quæritur,an actor ſit excõicatus,vel non:
infamia vel non,bonæ famæ vel non.vt.2.q.7.quęrendum.ſm̃
Gof.hic. & Arch.ibi, & tunc de illa primo eſt cognoſcendum,
& pronuntiandum vt.C.de dilatio. l.a procedente.C.de ordi.
cog.l.2.ff.de lib.cau.l.liberis.§.fin.ff.de pręuari.l.3.alias fin. Aut
eſt talis exceptio,cuius pronuntiatione dilata,proceſſus princi-
palis quæſtionis poteſt nihilominus expediri: hoc eſt,quia non
eſt præiudicialis negotij principalis: & tũc aut quæſtio,ſeu ex-
ceptio incidens,vel emergens debet ventilari corã alio iudice,
quam coram iudice negotij principalis,& tunc idem.vt.j.eo.c.
quam. Aut quæſtio ſeu exceptio incidẽs, vel emergens poteſt,
& debet ventilari coram iudice negotij principalis, & tunc nõ
eſt de neceſsitate pronuntiandum ſuper ea,vt hic poteſt tñ iu-
dex ſuper ea ꝓnuntiari ſi velit nec ꝓpter hoc quod agitur an-
nullatur.j.de appel.c.ſuper eo.2.in fi.vnde & ſuper incidenti ꝓ-
nuntiatur.vt.j.de teſti.c.veniens 2.§.1. de fide inſtr. c.cũ Ioan-
nes hæremita.in fin.&.ꝟ.de elec.cum dilecti.in fi. Et in iſta di-
ſtinctione cõcordant Hoſt.& Io.And.hic.&.ꝟ.de electi.c.cum
inter. R.ſeniorem.vbi de hoc per Inno.in glo. mirum videtur
& etiam Gul.de Monte Lau.extra de appel.c.fi.in cle.& ibi te-
nent Io.Andr.& Gen.ꝙ ſuper peremptorijs nõ eſt neceſſe in-
terloqui.& de hoc vide quod not.Gof.in ſum. ſua eo.tit.§. ſed
nunquid plures. Et licet vtraq; iſtarum diſtinctionum ſit vera
in ſe,& comprehendat materiam ſatis plene: vltima tñ eſt ma-
gis clara. Et an ſit neceſſario ꝓnuntiandũ ſuper replicationẽ di-
cas,prout no. Io.Andr.j.de excep.c.a nobis.glo.fi.in fi. ponde-
randum naturam exceptionis cõtra quam replicatur,quia ſi eſt
14 † emergens,quantumcunq; ſequitur replicatio,duplicatio,tri-
plicatio, quadruplicatio, & ſic in infinitũ ſatis erit ꝙ ſuper ipſa
exceptione ꝓnuntietur,ſuper qua eſt pronuntiari neceſſe iux-
ta diſtinctionem præmiſſam: verbi gratia in terminis: excipio
teſtem excõicatum replicãs illum eſſe abſolutum, duplico ab-
ſoluentem non habuiſſe poteſtatem abſoluẽdi hoc ipſo,ꝙ pro-
nuntiat iudex teſtem eſſe admittendũ vel non admittendũ,ſa-
tis ſuper replicatione & duplicatione pronuntiat. Si tñ etiam
ſuper ijs vellet interloqui nõ eſſet peccatum. Si vero exceptio
15 † eſt incidens, ſuper qua non eſt pronuntiari neceſſe. ergo nec
ſuper replicatione ꝓnuntiabitur, verbi gratia in terminis: ex-
cipio de pacto de non petendo replicatur de renuntiatione, vel
contrario pacto: ſatis eſt ꝙ condemnet iudex, vel abſoluat ſu-
per principali, per qđ erit expedita exceptio, & replicatio. Sed
ſi velit ſuper illis etiam ſpecialiter interloqui poſſet, ſicut ergo
quantũcunq; multiplicentur genera affinitatis ſemper ponde-
ramus gradum conſanguinitatis, a quo emanauit affinitas iux-
ta no.j.de conſan & affi.non debet. Sic quantumcunq; multi-
16 plicentur iſtæ contrariæ † exceptiones.ſ.per replicationes, du-
plicationes, triplicationes, quadruplicationes & in infinitum
ſemper inſpicimus gradum primum.i.naturã exceptionis, ex
qua emanauerunt prędicta: & quia reſpectu illius oĩa ſecuta di-
cuntur incidentia,poterit iudex (ſi voluerit ſed nõ habebit ne-
ceſſe) ſpecialiter ſuper illis interloqui ſm̃ Ioan. Andr.ibi.

1 *Præiudicia prius intentanda.& 3.*
2 *Regula qui prior appellat &c. quando an non locus ſit. & 3.*
4 *Regulæ, qui prior &c. explicari.*
5 *Accuſare diuerſorum ex eodem facto eidem non licere.*
6 *Accuſare factorum diuerſorum idem poteſt.*
7 *Actionibus contrarijs non vtendum quiq; accipiendum.8.*
9 *Actio vnam, quando an non, aliam tollat.& 10.*
11 *Aquilia actio an cum iniuriarum concurrat.*
12 *Rei perſecutoria, an ſimul agendum & 15.*
13 *Lucratiuarum an admittendus concurſus.& 14.*
16 *Lucratiua an onerosæ concurrat.*
17 *Pœnalis an perſecutoriam aut contra,an tollat.*
18 *§. Iulianus ſenſus.*
19 *Spoliatum excipientem damnatum iterum agere poſſe.*
20 *Actor cauſa cadens iterum non aget.*
21 *Exceptione ſublata an agere liceat. & 24.*
22 *Exceptionum genera & effectus & quando, an non, proponi poſ-
ſint. & 23.*
25 *Reſtitui quando debeant non petita.*
26 *Periurum canonice infamari.*
27 *Iuramento ſimplici quando, an non, infametur deierans.*
28 *Periurium teſti obiectum non infamare.*
29 *Periurus teſtimonio reijciendus.*
30 *Iuramentum quod, an non, infamet.*

Cum dile-

Vm dilectus.§.nos autem. ¶Si quæ-
ras vtrum qui prior appellat ad iudicium, prior age-
re debeat,diſtingue. Aut vtraq; eſt ciuilis:aut vtraq;
criminalis,aut vna ciuilis,& altera criminalis. Si vtraq: eſt ciui-
lis refert,aut ſecũda eſt præiudicialis alteri primo intentatę:aut
non. Si ſic, tunc non habet locum regula qui prior appellat &c.
1 Sed ſecunda † præiudicialis debet primo intentari.vt.C.de or-
di.cog.l.1.& 2.ff.de lib.cau.l.ordinata.inſti. de acti.§. præiudi-
ciales. &.j.eo.c.fi. Si non,tunc habet locum regula.ff. de iudi.l.
2 qui prior.& hic.In ſecundo caſu.ſ.qñ † vtraq; eſt criminalis,re-
fert vt prius, aut ſecundo intentata eſt præiudicialis primo in-
tentatę: vt quia me dicis ſurripuiſſe ſeruũ anno iſto,quem ego
dico te anno præcedẽti interfeciſſe. & tunc non habet locũ re-
gula: ſed ſecundo intentata debet prima expediri.vt.C.de adul.
l.qm Alexandrum. Aut ſecundo intentata nõ eſt præiudicialis
primo intentatę, & tunc aut ſecũdo propoſita vel intentata eſt
maior primo propoſita vel intentata, & non habet locũ regula:
imò maior ſecundo propoſita prius ventilabitur. vt.C. qui ac-
cuſa. non poſſ.l.1. Aut non eſt maior ſed minor vel æqualis: &
tunc aut intentans ſecundã proſequitur ſuam vel ſuorum iniu-
riam,& tunc nõ habet locũ regula, ſed ſecundo propoſita prius
ventilabitur.vt.C.qui accu.non poſ.l.neganda.& 3.q.11.negan-
da. Aut intentans ſecundã non proſequitur ſuam vel ſuorũ in-
iuriam. & tunc aut nomen accuſati accuſare volentis accuſan-
tem iam receptũ eſt inter reos,& tunc obtentu maioris crimi-
nis obiecti nõ differtur accuſatio.vt.ff.ad l.Iul. de adul. ſi mari-
tus.§.præſcriptiones. Aut nomen accuſati nõ eſt receptũ inter
reos, & tunc habet locum regula,qui prior. In tertio caſu.ſ.qñ
vna eſt ciuilis,& altera criminalis refert vt prius. Aut ſecundo
3 † propoſita eſt præiudicialis primo propoſitæ, & tunc ſecundo
propoſita debet prius intentari ſiue ſit ciuilis ſiue ſit criminalis
vt.C.de ordi.cog.l.ſi ſtatus.Aut ſecundo propoſita nõ eſt præ-
iudicialis primo propoſitæ, & tunc aut primo propoſita eſt cri-
minalis & ſecundo propoſita ciuilis: & tunc habet locũ regula
qui prior. Aut ecõtra primo ꝓpoſita eſt ciuilis, & ſecũdo pro-
poſita criminalis,& tunc ſecũdo ꝓpoſita prius ventilabitur. vt
4 C.de ordi.iud.l.fi. Et † intellige iſtam regulam,qui prior ſic, ꝙ
reus,pendẽte lite prioris,poſſit ſuã proponere querelã, & pro-
bationes inducere: licet alter primo probet & factũ ſuum nar-
ret. vt in auth.de executio.§. ſancimus. Et iſtã diſtinctionem
in effectu ponit gl.in d.l.qui prior.& Hoſt. hic & in ſum.eo.tit.
circa medium.in verſic.ſed ſi a diuerſis partibus. & iſta hñt lo-
cum,qñ plures & diuerſę quęſtiones,ſeu petitiones mouentur
a diuerſis.Si vero ab vno,& eodem, vide per Hoſt. in ſum.eo.
ti.in principio.vſq; ad verſi.alleg.ſed ſi a diuerſis. Et gratia hu-
ius ſi quæras,qñ alicui plures actiones cõpetunt, nunqd vtraq;
experiri poterit,diſtingue, aut oẽs ſunt criminales, aut oẽs ciui-
les, aut altera criminalis, aut altera ciuilis nõ eſt dare medium.
5 Si oẽs ſint criminales refert. Aut illa † diuerſa crimina ꝓcedunt
ex eodem facto, vt qñ aliquis cognouit conſanguineam ſuam
nuptam, & tunc non poteſt accuſari ſimul & ſemel ab eodem,
ſed ab alio ſic.vt.C.de accu.l.qui de crimine. 2.reſpõſo a cõtra-
rio ſenſu qđ ar.eſt fortiſſimũ in iure. vt.ff.de off. eius cui man.
eſt iuriſd.l.1.§.huius rei.& ita not.ibi glo.ſuper verbo ab alio &
etiam Pet.de Bellaper.& Cyn.eam approbãt ibi.idem no. Lau.
6 & Archi.2.q.4.cap.1. Aut † procedunt ex diuerſis factis, vt qñ
aliquis ſeruum meum interficit. Item ſurripit mihi bouem,&
tunc poteſt ab eodem accuſari ſimul, & ſemel. vt.C.de plagia.
l.1.ff.de accu. l.libellorũ.§. ſed ſi aliquis. & adde quod dicam.j.
de accu.c.de his verſi.ſequitur. De ſecundo mẽbro,&c. Si illas
cauſas criminales vult intentare contra plures,refert,aut vnus
vult accuſare plures ex eodẽ delicto, & tunc poteſt etiã mille.
vt.C.ſi ac.vel reus mor.fue.l.1.ſed fallit in crimine adulterij.vt
C.de adul.l.reos.&.ff.de adult.l. ſi maritus.§.1. Aut vult plures
accuſare ex diuerſis delictis:& tũc aut ex vno facto, aut ex di-
uerſis factis deſcẽdentibus. Si ex vno facto deſcendant diuer-
ſa delicta tunc non poteſt. vt in d.l.qui de crimine. 2.rñſo. ſcđo
Pet.de Bellapert.& Cy.ibi. Si ex diuerſis factis deſcendant di-
uerſa delicta,tunc aut in eodẽ libello & coram eodem iudice &
non põt vt.ff. de accu.l. hos accuſari.§. lege. Aut diuerſis libel-
lis,& eorã diuerſis iudicibus,& tunc poteſt duos nõ tres accu
ſare,niſi ſuam vel ſuorũ iniuriam ꝓſequatur.vt.C. qui accu.nõ
poſ.l. cum rõnibus. Sequitur ſcđm membrũ principale, ſcilicet,
qñ vtraq; actio eſt ciuilis,& tũc refert. aut ſunt ſibi adinuicem
7 cõtrariæ,aut non. Si ſunt † ſibi adinuicem ɔtrariæ,tunc dicunt
quidã Docto. ꝙ non poſſunt ambę inſimul intentari in eadem
inſtantia.vt.C.de fur.l.1.ff.qñ appel.ſit l.2.§.ſed ſi alius. Sed ſi in
diuerſis inſtantijs glo. dicunt qñque ꝙ non vt.C. de ſur.l.1. &
C.ſi ſer.expor.l.vna. Sed oſtendo contrarium:nulli.n.dubium,
ꝙ actio ex debito alias ex teſtamento ſunt cõtrariæ:nam ſi pe-
to debitum,nego legatũ.ff.de leg.1.l.ſi creditori. Pone ergo,ꝙ
teſtator dicit ſic: centum,quę Titio debeo,lego: Titio agit ex
debito,& ſuccumbit: quia nõ eſt debitum: nunquid ex legato
poteſt agere? lex dicit,ꝙ ſic: ergo &c.ff. de lib.leg. l. Aurelius.§.
8 fin.Quid dicemus? Crederẽ † ſic dicendũ aut quæris,nunquid
in eadem inſtantia proponere poteſt cõtrarias actiones & dico
ꝙ non: ſed nec diuerſas diuerſitate incompaſſibili. vt.ff. de re.
iur.l.nemo ex ijs.§.quoties.ff.de tributo.l. quod in heredem.§.
eligere.ff.de lega.2.l.cum filius.§.varus. Aut quæris nunquid in
diuerſis inſtantijs poteſt: & tunc diſtinguerem ſic, aut tollunt
ſe per electionẽ,& tunc non poteſt: vt in dictis legib.C.de fur.
l.1.& C.ſi ſer.exte. ſe emi manda. l.vna. Aut non tollunt ſe per
electionem: & tunc aut per vnã actionem intentatã actor ob-
tinuit & adhuc dicerem ꝙ non poteſt alia actione agere.vt.ff.
de reg.iur.l.bona fides. De hoc ſunt tex.ff.de condi.& demon.
l.Titio.C.de inoff.teſta.l.cum qui.& l.cõtra maiores. Aut ſuc-
cubuit: & tunc credo, quod poteſt alia contraria agere. vt.ff.de
libe.leg.l. Aurelius.§.fi.& in iſto articulo,ſcilicet,qñ ſunt actio
nes contrarię,vide quod no. Dyn.j.de reg.iur. c.nullus pluri-
bus.lib.6.& quod dicam.j.de appel. c.ſollicitudinem. Si actio-
nes non ſunt ſibi adinuicem contrariæ, tunc refert, aut vtraq:
actio eſt poena pęnalis. aut vtraq; eſt rei perſecutoria. Si vtraq;
ſit pęnalis tunc ſubdiſtingue,aut competunt ex diuerſis factis,
9 † ſeu delictis: vt quia tu ſurripuiſti ſeruũ meum & poſtea vul-
neraſti eum: & ſic ex alio facto, ſeu delicto cõpetit mihi actio
furti: & ex alio actio legis Aquiliæ,& tunc vna non tollitur per
alteram. vt.ff.de priua.delic.l.nunquã.Aut plures pęnales actio
nes cõpetunt de eodem facto ſeu delicto,& tunc aut cõpetunt
eidem contra diuerſos.aut contra eundem. Si contra diuerſos,
tunc aut procedunt,& cõpetunt ex eodẽ delicto: & tunc vnus
exactus non liberat alium.vt.ff.ad l.Aquil.l.item mela.§. ſi plu-
res. Aut procedunt & cõpetunt ex eodem quaſi delicto,vt eſt
deiectio & effuſio: & tunc vnus exactus liberat alium.vt.ff.eo.
de ijs,qui deiec.vel effu.l.perceptione. Si procedunt & compe-
tunt ex eodem facto contra vnũ, & eundem: & tũc ſubdiſtin-
gue, aut ambę actiones cõpetunt ad vindictam tm̃: & tunc li-
cet vna actio maiorem vindictã requirat quam alia,tñ poſtquã
fuerit actũ vna, nunquã agetur alia, vt eſt videre in actione in-
iuriarum & legis Corneliæ,quæ ambę cõpetunt pro hoĩe vul-
nerato,& ſunt ad pęnam.ff.de iniur.l.quod Senatus. & l.prętor
edixit.§.1.hoc no.Inno.j.de purg.c.cum dilectus.in magna gl.
circa medium verſi.quidam tñ dixerunt.& Dy.in l.alleg. quod
ſenatus.& Io.An.j.de pęnis.felicis.§. per hoc ſuper verbo edi-
derunt.in nouella.li.6. Aut ambæ competunt,vel altera earum
competit propter rem familiarem.i. quia aliquid ſibi abeſt, &
tunc aut ambæ ſe hñt ad delictum tanquam ſpecies, & genus.
10 † Aut tanquam excedentia, & exceſſa. Si tanquã ſpecies & ge-
nus,tunc vna tollit aliam,quantũ ad exactionem, verbi gratia,
actio furti, & actio vi bonorũ raptorum ex eodem delicto ꝓ-
cedunt:nec poteſt vna,ſcilicet,actio vi bo.rapt.eſſe ſine alia,ſci
licet,ſine actione furti. vnde ſi vna fuerit exacta nõ poteſt alia
exigi,niſi in eo,in quo vna excedit aliam vt.ff. vi bo.rapt.l.1.ff.
arborũ fur.cęſ.l.1.ff.de act.& obl.l.cum ex vno. Si ſe hñt tan-
quam excedentia,& exceſſa,vt quia vna poteſt competere vbi
alia non cõpetit,& ecõuerſo tunc refert. Aut ꝓcedunt ex eo-
dem delicto & eadẽ conſideratione habita, & tunc vna exacta
non tollitur alia quo ad exactionem ſed eo caſu delictũ vtraq;
actione,ſeu vtraq; pęna vendicabitur verbi gratia,ſi tutor rem
pupilli ſurripiat tenetur actione furti,& actione de tutelis & ra
tioni. diſtra. Iſtę actiones ex eodem delicto deſcendunt, & ſe
11 hñt † vt excedẽtia, & exceſſa, ideo poteſt exigi vna poſt aliam.
vt.ff.de tute.& ra.diſt.l.2.Aut plures actiones cõpetunt ex eo-
dem facto nõ eadẽ cõſideratione,ſed diuerſis, verbi gratia,ali-
quis vulnerauit ſeruũ meum in mei iniuriã iniuria põt fieri ſi-
ne damno & ecõtra,hic competit vna actio legis Aquiliæ, quia
damnũ datum eſt & actio iniuriarũ competit,quia cõtumelia,
& tunc ſi vna acta fuerit,nõ poteſt agi alia, niſi inquantũ exce-
dit alia.vt.ff.de act.& obl.l.qui ſeruũ. & l.plura.& iſta ſunt vera
vbi plures actiones ex delicto ꝓcedunt & vtraq: eſt pęnalis. Si
12 vtraq; † actio eſt rei perſecutoria refert,quia aut vtraq; obliga-
tio interponitur eo animo,vt quęlibet habeat per ſe effectũ,&
ex vtraq; agi valeat cũ effectu, & tũc ex vtraq; agi poterit cum
effectu.vt.ff. de nouati.l.fundũ.& no. gl.ff.de tabu.exhi.l.locũ.
.§.condẽnatio.in fin. Aut nõ interponitur, ſaltem eo aĩo ſeu ea
intentione,vt ex vtraq; agatur cũ effectu,& tunc aut oẽs com-

petunt contra eundem, aut contra diuerſos. Si contra eundem
ſubdiſtingue. aut ex eodem facto: verbi gratia: cõmodaui tibi
rem meam, illam mihi ſurripuiſti: duę mihi cõpetunt actiones
contra te rei perſecutorię.ſ. actio cõmodati, & condictio fur-
tiua. In caſu iſto non agam vtraq; vt.ff.de acti. & obli.l.qui ſer-
uum.1.reſponſo.& §.1.& 2.&.ff.loca.& conduc.l.ſi merces.§.
culpæ.& l.ſi vulnerauerís & ita põt intelligi.ff.de tabu.exhibẽ.
l.locum.§.condemnatio.in fin.ibi & putem &c. Aut cõpetunt
contra eundẽ ex diuerſis factis, & tunc refert, aut vtraq; com-
petit ex cauſa lucratiua, aut vtraq; ex cauſa oneroſa. Aut vna ex
13 cauſa lucratiua, & altera ex cauſa oneroſa. Si vtraq; † ex cauſa lu
cratiua: tunc aut vtraq; ab initio & modo cõcurrit in eandem
perſonam: & tunc aut ex vna cauſa fuit primo conſecutus non
ęſtimationem, ſed ipſam rem: & tunc nõ fiet exactio ex altera.
Sic intellige.ff.de ſolu.l.quoties.2. Aut ex vna cauſa fuit primo
conſecutus æſtimationem: & tunc aut ambę cauſę procedunt
ex diſpoſitione diuerſorũ, & tũc poterit ex alia cauſa rem pe-
tere. vt inſtit.de leg.§.ſi res aliena. Aut smbę cauſæ procedunt
ex diſpoſitione vnius, vel duorum, quorũ vnus perſonam alte-
rius repręſentat, & tunc ſi ex vna cauſa exegerit nõ poterit ex
14 alia exigere.vt.ff.de leg.1.l.hujuſmodi.§.1. Aut † vtraq; ab ini-
tio cõcurrit in diuerſis perſonis: & tunc quælibet illarũ perſo-
narum poterit rem exigere inſolidũ: & tunc iſte in cuius per-
ſonam inſimul cõcurrunt, poteſt bis ſimiliter exigere.ff.de act.
& obli.l.ſi is qui Stichum.&.ff.de le.1.l. ſi ſeruus legatus.§.1.&
ita etiam poſſet intelligi dictus.§.condemnatio. ver. & putem.
Aut cõcurrunt in diuerſis perſonis, quarũ quælibet non pote-
rat petere, niſi partem & tunc non fiet exactio, niſi ſemel vt.ff.
de leg.1.l.ſi mihi & tibi. iuncta.l.ſi plurib.eo.ti. Si vtraq; com-
petit ex cauſa oneroſa tunc poterit ex vtraq; cauſa exigi, vt.ff.
de act.empt.& vendi.l.nõ eſt nouũ. Fallit in caſu vbi per vnam
ſolutionẽ factam nõ intereſſet amplius creditoris: vel in dam-
no non remaneret, vt patet in duobus reis debendi quorũ alter
ſoluit totum. vt.C.de duo.re.l.1.cum ſua glo.&.ff.de duo.reis.
l.3.§.fi.&.ff.de ſol.l.qui hoĩem.§.1. Si altera eſt lucratiua, & al-
tera oneroſa tunc poteſt ex vtraq; peti. vt.ff.de acti.& obli.l. ſi
is qui Stichum. & l. ſi ex promiſſione. ¶ Sequitur, qñ omnes
15 actiones rei perſecutorię competunt contra diuerſos: & † tunc
ſubdiſtingue, aut oẽs competunt ex eodem facto & tunc vnus
ſoluendo alios liberat: verbi gratia: plures ſurripiunt rẽ meam,
ſi cum vno fuerit actum, & ſoluerit alij liberantur. vt.ff.de dolo
l.ſi plures.& de cõdi.furti.l.1.& infinitis legibus. Aut oẽs pro-
cedunt & cõpetunt ex diuerſis factis: & tunc ſubdiſtingue, aut
agitur cõtra diuerſos, quorũ vnus habet cauſam ab alio, vt tu-
tor vendit rem pupilli ſine decreto alicui emptori, actio tutelę
competit contra tutorem & rei vendicatio contra emptorem
poſſidentem: Emptor a tutore habet cauſam &c. & tũc ſi fue
rit cõſecutus ab vno rem, vel eius æſtimationem, non poterit
agere contra alium.vt.ff.de re.eo.qui ſunt tut. vel cura.l.illicite.
Aut vnus nõ habet cauſam ab alio & tunc refert, aut oẽs ꝓce-
16 dunt, & cõpetunt ex cauſa lucratiua, aut † vna cõpetit, & ꝓce-
dit ex cauſa lucratiua & altera ex cauſa oneroſa. Aut vtraq; ꝓ-
cedit & cõpetit ex cauſa oneroſa. Si oẽs competunt, & proce-
dunt ex cauſa lucratiua: veluti vnus tenet mihi ex teſtamento
& alius ſimiliter tunc ſi ex vna cauſa, & ab vno cõſecutus fue-
ro rem nõ poſſum agere ex alia cauſa cõtra alium ad æſtimatio
nem. ſecus ſi primo cõſecutus fuero extimationem ab vno.vt
.ff.de act.& obl.l.oẽs debitores.inſti.de leg.§.ſi res alie.ff.de ſo-
lut.l.quoties &.ff.de leg.2.l.Meuius § duorũ. Si vna cõpetit, &
procedit ex cauſa lucratiua, & altera ex cauſa oneroſa, tunc ex
vtraq; agi & exigi poterit cũ effectu.vt.ff.de acti. & obli.l. ſi is
qui Stichum.& l.ſeq.& in.§.alle.ſi res.inſti. de leg. Si vtraq; ꝓ-
cedit & cõpetit ex cauſa oneroſa tũc refert, aut primo eſt actũ
ad intereſſe, quam ad rem: vt quia dolo deſijſti poſſidere rem
meam, egi cõtra te & cõſecutus ſum litis ęſtimationẽ: & tunc
nihilominus poſtea contra alium poſſeſſorem agere potero ad
rem ipſam. Aut eſt actum ad rem ipſam contra poſſeſſorem &
eam ſum cõſecutus, & tunc nõ poſſum agere ad litis æſtimatio
nem cõtra te qui dolo deſijſti poſſidere.vt.ff.de pet.hære.l.nec
nulla.§.item ſi quis.&.ff.de ſolu.l.Stichum.§.dolo. &.ff.de tab.
exhi.l.locũ.§.condẽnatio.in fi.ibi: ſi alius &c. &.ff.de ſolu.l.Sti-
chum.§.ſi dolo. ¶ Sequitur, qñ altera actio eſt rei perſecutoria,
& altera pœnalis, tunc refert, aut actio pęnalis ex conuentione
17 † partium ꝓcedit: & in iſto articulo dic, vt dixi.ſ.de arbit. per
tuas.& de hoc.ff.de pactis.l.reſcriptum.§.ſi pacto. & C.de pac.
l.ſi pacto, quo pęnã. Aut illa actio pęnalis ex lege ꝓcedit: tunc
ſubdiſtinguo. Aut pęnalis actio ab initio, & originaliter eſt pę-
nalis: vt actio furti, cõdictio furtiua, vi bonorum raptorum &
tunc refert, aut cõpetunt contra eundem, & tunc vna nõ tollit
aliam.vt.ff.de act.& obl.l.qui ſeruum.§.1.&.ff.de condi. furti.l.
ſi pro fure. Aut cõpetunt contra diuerſos: & tunc aut agẽs rei
perſecutoria nõ tenetur cedere aliam pęnalem, & tunc vna nõ
tollit aliam.arg.ff.de condic. fur.l. ſi pro fure.§.furti. Aut agens
rei perſecutoria tenetur cedere pęnalẽ, & tunc vna tollit aliam:
verbi gratia: ſi furtũ mihi fuerit factũ in caupona actionẽ furti
habeo cõtra furem. Item actionem in factũ contra cauponem
ſi cõtra cauponem agam, cedam ſibi actionẽ furti cõtra furem
vt.ff.nau.cau.ſtab.l.licet.§.poſſumus. Vel ſi cõmodaui tibi rem,
& ſurripiatur, habeo actionem furti, & actionem cõmodati, ſi
rei perſecutoria egi, nõ agam actione pęnali.vt.ff.nau.cau.ſta.l.
idem.§.nouiſſime.C. de fur.l. manifeſtiſſimi.2. Aut actio pœ-
nalis non eſt ab initio pœnalis, ſed accidentalis ex poſtfacto, &
tunc ſi actũ fuerit vna, altera tollitur. vt.ff.qđ met.cau.l.metũ.
.§.ſed licet.nam actio, qđ metus cauſa nõ eſt pœnalis ab initio,
ſed accidẽtaliter. vt.ff.quod me.cau.l.ſi cum exceptione.§.ſatis
clementer. ¶ Sequitur tertium membrũ principale.ſ.qñ altera
actio eſt ciuilis, & altera criminalis, tunc refert, aut procedunt
ſeu cõpetunt ex diuerſis factis, & tunc vna nõ tollit aliam: quia
ſeparatorũ ſeparata debet eſſe ratio.C.de don.int.vir.& vxo.l.ſi
maritus. Aut procedunt, ſeu cõpetunt ex eodem facto & tunc
aut in primo iudicio fuit lata ſñia condemnatoria: & tunc non
obſtat exceptio in alio iudicio. ſic dẽt intelligi.C. qñ ciui. actio
præiudi.crimi.l.vna. Aut fuit in primo iudicio lata ſñia abſolu
toria: & tunc ſubdiſtingue, aut abſolutio facta eſt ſuper facto,
vt quia non ſit crimen commiſſum, & tunc obſtat exceptio rei
iudicatę in alio indicio ꝓponẽdo, quia res iudicata pro verita-
te accipitur.vt.ff.de ſta.homi.l.ingenuum.&.ff.de reg.iur.l.res
18 iudicata. Et pro hoc videtur † caſus in ratione.ff.de iureiur. l.ſi
duo patroni.§.idem Iulianus.videtur etiã caſus in terminis.C.
ad l.Flauiam (alias & verius Fabiam) de pla. l.1. pro hoc etiam
bene facit ſi bene inducatur.ff.de aqua quo. & ęſti.l.1.§.vlti. &
per eandem viam facit.C.ad l.Cor. de Fal.l.ſi docueris. &.ff.ad
Turpil.l. aut priuatim.§. xxx. Aut abſolutio facta eſt ſuper iu-
re, vt quia iudex pronuntiat reum nõ teneri: forte, quia nõ eſt
contra eũ crimen probatũ, & tunc exceptio rei iudicatę in vno
non obſtat in alio vt.ff.de iureiur.l.ſi duo patroni.§.idem Iulia-
nus.& in eo.ti.l.duob.§.ſi colonus. & iſtud reſpexit Iuriſcõſul.
dum dixit, ꝙ pendente vno iudicio, nõ poteſt agi alio: quia põt
ſic ferri ſñia ſuper intentato, vt obſtet exceptio rei iudicatę ſu
per intentãdo: nec iſtud poteſt eſſe niſi ferretur ſñia abſoluto-
ria ſuper facto.vt.ff.vi bono.rap.l.2.§.1. &.ff. de pub. iudi.l.in-
terdũ. & hoc ſatis oſtẽditur licet obſcure per Dy.ĩ. de reg.iur.
c.nullus pluribus.li.6. Et licet iſta vltima diſtinctio ſit aliquan-
tulũ extra materiã ſubiectam: tñ quia eſt vtilis & ſubtilis nec-
non cõis ad multas materias, hic ipſam volui expedire. Et de
iſta materia vide, quod not.Innoc.ĩ.de colluſio.detegen.c.vlti.
¶ In glo.hic pater in fi. Si quæras, vtrũ proponens quęſtionem
ſpoliationis, & in ea ſuccumbens poſſit eam iterũ proponere,
19 diſtingue. Aut eam † primo ꝓpoſuit per modũ exceptionis &
in ea ſuccubuit: & tunc nihilominus poterit eam ꝓponere per
modum actionis nec obſtabit exceptio rei iudicatę ſibi agenti
interdicto, vel alias per modũ actionis ſm Io.Ber. Inno.Hoſt.
& Io. An. hic. Aut eam primo propoſuit per modũ interdicti
20 † ſeu actionis & ſuccũbit, & tunc non poterit de ea poſtea ex-
cipere: & ſi exciperet obſtat ſibi exceptio. vt.ff. de ijs qui no.
infa.l.Lucius. ſm Inn.& Hoſt.hic. Et gratia huius ad euiden-
tiam illius materiæ pleniorẽ poſſet quæri, nunquid illud quod
eſt excluſum per viam exceptionis, poſſit ꝓponi poſtea & di-
ſcuti per viam actionis. Et videtur ꝙ non: quia qđ vna via de-
21 negatum eſt alia via † concedi non debet.ff. de tranſac.l.cũ.2.§.
ſed cum lis.ff.de tut.& cur.da ab ijs.l.ſcire oportet.§.ſi mater.ſ.
de procur.c.tuę.& ĩ.de reg.iur.c.cum quid vna via.lib.6. Item
quia exceptio peremptoria poſt ſñiam diffinitiuã proponi non
poteſt, vt.C.ſent.reſcin.non poſſ.l.peremptorias.ĩ.de præſcr.
auditis.& de fide inſtr.c.cum dilectus. In contrariũ videtur ar.
no.in iſta gl.de quæſtione ſpoliationis. Item iura dicunt, ꝙ de-
negatum vna via conceditur alia via, ſi non ſubſit eadem ratio
denegandi in ſecundã via, quæ in prima. vt.ſ.de in integ.reſtit.
corã.de iudi.examinata.& ſcripſi in c.alleg.ibi. In iſto articulo
22 ſic diſtingue: quia † quæſtionũ ſeu exceptionũ quędã ſunt quę
per ſe nõ ſtant, niſi quatenus reſpiciunt, ſeu cõcernunt princi-
pales actiones, ſicut eſt exceptio pacti de nõ petẽdo, & pacti de
nõ agendo, & ſimiles: & iſtę nõ pñt poſt diffinitiuã ꝓponi, nec
in modũ exceptionis nec in modũ actionis vt in d. l. perempto
rias. Alię ſunt qõnes, ſeu exceptiones quę per ſe ſtant nec cõcer
nunt de ſui natura principales actiones. Et iſtarũ quædam ſunt
quæ

quæ tendunt ad eundem finem,& ad eundem effectũ propoſi-
tæ per modum,ſeu viam exceptionis, ad quem tendunt ꝓpo-
ſitæ per modum actionis: & econtra ſicut eſt exceptio cõpen-
23 ſationis. Quædam † aliæ ſunt quæ propoſitæ per modum ſeu
viam exceptionis tendunt ad alium & diuerſum finẽ ſeu effe-
ctum, quam illũ ad quem tendunt,propoſitæ per modum, ſeu
viam actionis,& econtra,ſicut eſt exceptio,ſeu quæſtio ſpolia-
tionis,vt patet hic in tex.& in glo. &.j.eo.c.vlti. In primo caſu
excluſum per viam actionis nõ poteſt proponi per viam exce-
ptionis,& quæſtio ꝓpoſita per viam exceptionis, & reprobata
non poterit decætero proponi per modum actionis, vt proba-
tur.ff.de neg.geſt.l.ſinautem.§.ſi quocunq; modo.&.ff.de com
penſat.l.quod in diem.§.1.& le.& no.j.de re iudi.c. cum inter
24 monaſterium.in gl.ſi exponitur &c.In ſecundo vero caſu † ex-
cluſum per viam exceptionis proponi poteſt per viã actionis,
& quæſtio ꝓpoſita per viam exceptionis,& repulſa poterit ni-
hilominus proponi, & diſcuti per modũ, ſeu viam actionis,vt
hic.&.ff.de euic.l.vendicãtem.& in l.ſeq.& eſt notabile. & vi-
de qđ de hoc not.Arch.6.q.4.Oſius.in glo.per appellationẽ &c.
25 Et nota,ꝙ licet nõ fuerit petita reſtitutio,ſi tñ † conſtet de ex-
poliatione debet ſubſequi reſtitutio:& iudex debet cogere ſpo
liantem vt rem cum effectu reſtituat. ad hoc.j.q.4. quia pręſu-
latus. Et eſt ratio: quia conſtat ſpoliantem mortaliter peccaſſe
& in publicis,& enormibus criminibus quis cõpellitur ad pę-
nitentiam peragendam.17.diſt.nec licuit.35.q.8. inceſtuoſum.
33.q.2.c.1.& c.quicunq;.vbi de hoc no. Ad idem.34.q.3.itaq;.
ſed in hoc caſu nõ poteſt agi pęnitentia,niſi reſtituta re.14.q.6.
ſi res.& hoc ſm canonicã æquitatẽ quæ iuris rigori præfertur
cum ſit ſcripta.C.de iud.l.placuit.& hoc no.Arch.2.q.1.in pri-
mis.& c.votũ.& 7.q.1.pręſentium.& 1.q.4.quia præſulatus.in
quibus canonibus nõ apparet, ꝙ deiectus petierit directè reſti
tui: & tamen Papa mandat eum debere reſtitui ſecundũ eum.
¶ In fin. tex. Si quæras vtrum periurus ſit infamis, diſtingue.
aut quæris, vtrũ ſit infamis infamia canonica, ſicut & qualibet
26 alter exiſtẽs in peccato mortali,† & dic,ꝙ ſic ſiue iuret de prę-
terito,ſiue de præſenti,ſiue de futuro ſcienter, & ſpõte falſum
aſſerendo,vel verum negando ſiue iuramentum ſponte pręſti-
tum de dando vel faciendo violando: ſed talis infamia per pęni
tentiam aboletur vt leg. & not.6.q.1.c. illi qui. & c.infames. &
not.Goff.in ſum.ſua de iureiur.§. quæritur an periurus. & Ar-
chi.50.diſt.ſi epiſcopus.& Gul. de Mõte Lau. extra de iureiur.
c.vnico. ſuper verbo reſpondit in clem. Aut quæris, vtrum ſit
27 infamis infamia ciuili: & tunc † aut eſt ſimplex iuramentũ, &
tale nõ irrogat infamiam,ſed tñ ſolenne.6 q.1.infames. & no.
Hoſt.in ſum.ti.de vo.& voti redem.§. quot ſunt ſpecies. ſub.§.
nunquid ergo valet votũ.ver.ſolutio. Hugu. Aut eſt iuramen-
tum ſolenne: & tunc antequã ſit conuictus confeſſus vel con-
demnatus de periurio: aut poſt. Si ante,dic,ꝙ non eſt infamis:
quia talis infamia legalis regulariter non ipſo facto, ſed per ſen-
tentiam irrogatur vt not.Goſ.in.§.alleg. quæritur an periurus.
& Arch.in d.c.ſi archiepiſcopus.Si poſtquã eſt conuictus: tunc
aut quæris,vtrum ſit infamis infamia facti, & dic ꝙ ſic.vt.j.de
teſti.c.cum tu.& ita intelligit glo.ibi & hic. Aut vtrum, ſit in-
28 famis infamia iuris: & tunc aut † eſt cõuictus de periurio per
modum exceptionis,vt quia repellitur a teſtimonio perhiben
do tanquam periurus & tunc nõ eſt infamis, vt hic in fin. &.j.
de excep.c.deniq;.&.ff.de ijs qui not.infam.l.Lucius. nec pro-
pter hoc debet repelli a promotione ſm Bart.Brix.in q.j.alleg.
Aut eſt cõuictus per modum actionis vel accuſationis:& tunc
aut eſt conuictus ciuiliter: tunc non eſt infamis, vt not. Bart.
Brix.in quæſtione venereali, quæ incipit aliquis teſtis. & idem
Hugu.& Archi.in d.cap.ſi epiſcopus. & idem ſentiunt Tanc.&
Ber. Aut eſt conuictus criminaliter: & tunc eſt infamis, vt.j.
29 de iureiur.quærelã. cum ibi not. Dic tamen,ꝙ periurus † quo-
modocunq; de periurio cõuictus repellitur a teſtimonio per-
hibendo.vt 22.q.5.paruuli.j.de teſti.c.ſicut.& c.teſtimonium.
30 & hic.& hoc teneas. Licet legiſtę diſtinguant dicentes, ꝙ † in
iuramento de præterito, vel de præſenti periurus non eſt infa-
mis. & ſic intelligunt ff. de ijs qui not. infam. l.Lucius. vbi de
hoc: ſed tenetur de crimine ſtellionatus vt.ff.de crimi. ſtellio.
l.2.& vlti. Iuramento vero de futuro non eſt infamis: niſi ve-
nerit contra duo ſcilicet cõtra iuramentum, & contra pactio-
nem ſi quæ ſit facta inter partes.vt.C. de tranſact.l. ſi quis ma-
ior.&.C.de re.credi.l.iuriſiurandi. habebit tamen Deum vlto-
rem, vt ibi. Rayn. vero in ſumma ſua diſtinguit inter aſſerto-
rium & promiſſorium iuramentum. Periurum in prima ſpe-
cie dicit non eſſe infamem,arg.huius cap.in fin.&.j.de excep.
denique. & l.alleg. Lucius.

1 *Præiudicialem quæſtionem varie dici.*
2 *Præiudicij vis.*
3 *Eccleſiaſticas cauſas ne tractet laicus.*
4 *Laicas cauſas qui tractet eccleſiaſticus.*

IVam. ¶ Si quæras,quot modis dicitur,quæſtio
præiudicialis. & vtrum de cauſa eccleſia-
ſtica iudex laicus cognoſcere poſsit, diſtingue, aut
quæris de primo,& tunc dic ſm Io. Andr. hic præ-
1 iudicialem dici quęſtionem diuerſis reſpectibus. † Primo, quo
ad intentionem actoris,cui præiudicat, & eam perimit, & hoc
modo præiudicialis eſt omnis peremptoria. Iſta tñ præiudicat
ſolum in diffinitione,per quam ꝓbatam imponitur ſilentium
ipſi actori,ſed non præiudicat proceſſui regulariter.j.c.1.Fallit
in caſibus.j.de litis conteſt.c.1.lib.6. Secundo eſt præiudicialis
reſpectu proceſſus.ſ.quia primitus tractanda: & de ijs loquitur
glo.hic.& hoc modo poteſt dici pręiudicialis oĩs emergens, de
qua prius debet cognoſci,& ꝓnuntiari.vt.s.eo.c.1.& hoc mo-
do præiudicialis eſt interdum actio. vt.j.c.proxi.Aliu modo di
citur quæſtio præiudicialis, quo ad eligentem alteram de dua-
bus, quæ cõpetere poterant per quod ſibi facit pręiudicium in
reliqua.ff.de trib.quod in hęredẽ.§. eligere.j.de poſtu. c.vnico.
de elec.vt qui duas. lib.6. Eſt etiam præiudicialis reſpectu iudi
cis,vel ſuę iuriſdictionis: & de hac loquitur iſte tex.pręiudicat
2 † enim quęſtio natiuitatis,ne ſecularis iudex de ipſa cognoſcat.
Item, ne in principali ꝓcedat, donec illa per iudicem eccleſia-
ſticum fuerit diffinita, quæ cum occurreret corã iudice eccle-
ſiaſtico: puta habente tpalem iuriſdictionem vt dixi: vel quia
de hoc excipitur cõtra electũ,vel præſentatum, confirmandũ,
vel conſecrandum,benedicendũ,vel ordinandũ tunc eſſet vere
peremptoria: & eo caſu verum eſt dictum Inno. hic: quia nec
præiudicat proceſſui nec iuriſdictioni,ſed ſolum probata facit
præiudiciũ actori in ſua petitione,quã perimit. Aut quæris de
ſecundo principali & tunc dicunt Vin.& Io.An. hic referre in-
3 ter cauſas,quæ † de ſui natura ſunt de ſuro eccleſiæ,vt ſpiritua-
les matrimoniales,patronatus, & eas quæ ſolũ ratione perſona
rum poſsidentiũ ſunt de eccleſiaſtico ſuro,vt cauſæ poſſeſsio-
num clericorũ proprie nec incidenter,nec per recõuentionem
poſſunt eſſe coram iudice laico,vt hic. ſecundæ pñt,quod dic,
4 vt dixi.s.de iudi.cap.decernimus. Si vero eſt quæſtio † de foro
ſeculari circunſcripta cauſa ſanguinis põt iudex eccleſiaſticus
incidenter,& per recõuentionem cognoſcere: hic aũt de ſuc-
ceſsione nõ cognouit Papa: quia nec etiam incidẽter fuit pro-
poſita corã eo,nec ſequitur ꝙ ſi legitimus eſt ſibi hęreditas de-
beatur. Poteſt.n.ſubeſſe aliud impedimentum,vel patrię con-
ſuetudo per quod etiam ſatis placuit Vin. quod etiã incidenter
iudex eccleſiaſticus de ſucceſsione non cognoſcat. Ioan.Andr.

1 *Agi in non ſpoliantem non poſſe.*
2 *Excipi in non ſpoliantem quando, an non, poſſit. & 3.*
4 *Exceptio ſpoliationis quando non obſit executioni.*
5 *Spoliationem criminali, in tertium præiudicare.*
6 *Spoliatio criminali concurrenti præiudicat.*
7 *Spoliatio quando, cuius actioni præiudicialis.*
8 *Poſſeſſorium quando petitorium præiudicet.*
9 *Spoliationis concurſus, quando forte dirimendus.*
10 *Spoliationes quando ſimul iudicandæ.*
11 *Vim priorem quando conſumat ſecunda.*
12 *Spoliationem obijci poſſe agenti pro rebus eccleſiæ.*
13 *Spoliationes diuerſorum mutuo obijci: eorundem ſecus. 14.*
15 *Recuperans ſtatim non ſpoliat.*

SVper ſpoliatione. ¶ Ad euidentiã
iſtius materiæ q̃
eſt ſubtilis intricata, dubia, & confuſa. Si quæras
quando quęſtio ſpoliationis poſsit proponi,& qñ
propoſita præiudicet alteri quæſtioni, diſtingue.
Aut quæris quãdo quæſtio ſpoliationis vna, cum alia quæſtio-
ne ꝓponitur ab vno & eodem, & tunc habet locum illa theo-
rica vtrum petitorium & poſſeſſorium poſsint inſimul inten-
tari. de quo dicam.j.de cau.poſſ.& proprie.cum dilectus.& de
hoc per Gul.de Monte Lau.extra de cau.poſ.& proprie.c.vni-
co. in clem. Aut quæris,quando quæſtio ſpoliationis concurrit
cum alia quæſtione,& ꝓponitur a diuerſis,& tunc refert: quia
aut quæris de ſpoliatione alia, quam illa quę facta eſt inconti-
nenti per ſpoliatũ de eadem re, de qua prius fuerat ſpoliatus,
aut de illa ſpoliatione, quæ facta eſt incontinenti per ſpolia-
tum de eadem re, de qua prius fuerat ſpoliatus. in primo caſu

1 refert, aut quæſtio † ſpoliationis proponitur contra non ſpo-
liantem: & tunc aut proponitur per modū actionis, & non po-
teſt proponi. vt. ff. de vi & vi ar. l. cum ante. s. eo. cum dilectus.
§. verum. Nam non debet quis alterius odio prægrauari. vt. C.
de inoff. teſta. l. ſi quis in ſuo. C. de pœnis. l. ſancimus. j. de regu.
iur. cap. non debet. lib. 6. & de ijs quæ fi. a ma. par. ca. quæſiuit.
Aut proponitur per modum exceptionis, & tunc aut ꝓponit
contra non ſpoliantem in cauſa ciuili, aut in cauſa criminali. Si
2 in ciuili refert † aut quæris, vtrum poſsit contra eum proponi
ad finem impediendi ſeu differendi cognitionē, & deciſionem
quæſtionis ab ipſo non ſpoliante propoſitę: & tunc non po. eſt
contra eum proponi, nec præiudicat alteri quęſtioni. vt. s. eo. c.
cum dilectus. ver. verum. & j. de reſtit. ſpol. c. frequens. in prin.
3 lib. 6. aut quæris, † vtrum poſsit proponi contra eum ad finem
impediendi executionem, ſeu ſatisfactionem donec fuerit ab
alio, qui eum ſpoliauit reſtitutus, vel alias habeat, vnde ſoluat,
& tunc, aut taliter eſt ſpoliatus per tertium, qui eſt ꝑenitus nō
ſoluendo, & tunc poteſt proponi, & pręiudicat executioni, ſeu
ſatisfactioni. vt. j. de reſti. ſpol. c. olim nobis. & no. Car. Gof. &
Io. An. j. de reſti. ſpol. c. frequēs. ſuper verbo nō poſtponat. li. 6.
Aut eſt taliter a tertio ſpoliatus, ꝙ nihilominus eſt ſoluendo, &
poteſt ſatisfacere in toto, vel in parte: & tunc nō poteſt ꝓponi
4 vt impediat † executionem, in & pro eo quod ſoluere poteſt.
vt in d. c. olim nobis. verſ. verum, qm inanis eſt actio &c. a con
trario ſenſu ita intellige quod not. Inn. j. de appel. nouit. gl. pen.
in fi. vbi dicit ꝙ per exceptionem ſpoliationis nō credit retar-
dari executionem. ſed ibi dicit Hoſt. ꝙ ipſe Inno. temperauit
hoc dictū per decre. alle. frequens. & ibi ipſe Hoſt. notat, ꝙ be-
ne obſtat hæc exceptio executioni in ſpoliato, qui non eſt ſol-
5 uendo: ſed illud facit inopia etiam præter ſpoliationem proue-
niens puta per caſum & idem not. Io. An. in d. c. nouit. Si † pro-
ponatur in cauſa criminali: tunc poteſt & præiudicat principali
quæſtioni: dummodo excipiendo proponens proponat ſe ſpo-
liatum tota ſubſtantia ſua, vel maiori parte ipſius. vt in d. c. fre-
quens. §. illū. & dic vt ibi. ſecus ſi exciperet de ſpoliatione re-
rum eccleſiaſticarum, vt ibi in §. fin. Aut quæſtio ſpoliationis
proponitur contra ſpoliantem & tunc aut proponitur per mo-
dum actionis: aut per modum exceptionis: aut per modū re-
6 plicationis. Si primo † modo: tunc aut cōcurrit cum cauſa cri-
minali & tunc ſiue primo & in modū conuentionis propona-
tur, præiudicat ei vt hic. & j. de reſtit. ſpol. c. item cum quis. &
C. ad l. Iul. de vi pu. vel pri. l. ſi quis ad ſe fundum. ſiue ſecundo &
in modum reconuentionis. vt. 3. q. 1. per totū. & 2. q. 2. per to-
tum. & hoc not. Ber. s. eo. c. cum dilectus. ſuper verbo in mo-
dum exceptionis. & Hoſt. poſt eum. Aut quæſtio ſpoliationis
concurrit cū alia quæſtione ciuili nō criminali: & tunc aut con
currit cum alia quæſtione a quæſtione ſpoliationis. Aut cū alia
7 quæſtione ſpoliationis. in primo caſu refert. Aut quæſtio † ſpo
liationis primo & in modū conuentionis proponitur: & tunc
præiudicat cuicunq; alteri quęſtioni ex parte ſpoliantis ea pen-
dente intentandę vt hic. Aut proponitur ſecundo & in modū
reconuentionis, & tunc aut quæſtio ſpoliationis ſecundo pro-
poſita proponitur ſuper eadem re ſuper qua etiā prima quęſtio
ſeu cauſa cōuentionis proponitur: & tunc pręiudicat ipſi cauſę
conuentionis ita ꝙ de ipſa prius cognoſcetur & diffinietur prio-
ri cauſa conuentionis ſuſpenſa, vt no. Ber. hic in glo. 1. circa me-
dium. arg. j. de reſti. ſpoli. ex conquæſtione. vbi idem not. Ber.
Goff. Vin. Inn. Abb. & Io. An. & Innu. j. de cau. poſſ. & proprie.
ca. 2. & Io. & Arch. 2. q. 2. ca. 1. licet hoc non placuerit Hoſt. in c.
alleg. ex conquęſtione. dicenti eum qui intentat poſſeſſorium
recuperandæ non prius audiendum, ſed ſimul dicenti etiam ꝙ
in c. illo prius excepit & poſtea egit. Sed tu tene primam opi-
nionem quæ videtur approbari extra de can. poſſ. & proprie. c.
vnico. in cle. ſm Io. And. & Gul. & Genze. ibi. Et ipſe Hoſt. in
prædicto. c. ex conquæſtione. in fi. c. dicit hoc dici poſſe ꝙ poſ-
8 ſeſſorium † ſecundo loco proponitur, ex quo verſatur circa ean
dem rem pręiudicet petitorio remittēs. eo. ti. c. literas. in prin.
ſuper verbo poſtulabat. & de hoc in Spec. tit. de peti. & poſſ. in
prin. ver. ſi vero. & hoc intellige dūmodo fiat recōuentio ante
lit. conte. vel in ipſa lit. cont. vel incōtinenti poſt l. iuxta ea quæ
no. Ber. ibi in gl. 3. & quæ dixi. s. de mu. peti. c. 1. diſt. 2. Sed Inn.
j. de cau. poſ. & ꝓprie. c. 2. & in c. alle. ex conquæſtione. dicit ꝙ
in cauſa matrimoniali, lite cōteſtata, ſuper matrimonio poteſt
reus reſtitutionem petere & prius audietur. Aut quęſtio ſpolia
tionis ſecundo propoſita proponitur ſuper alia re, & tunc non
præiudicat priori quæſtioni, nec eam impedit vel retardat: ſed
qui prior appellat prior agat. vt. s. eo. cū dilectus §. nos aūt. Aut
9 vtraq; quęſtio. ſ. quæſtio ſpoliationis, & alia inſimul ꝓponun-
tur, nec apparet quæ prius: vt quia ambæ partes ſimul concur-
runt ad iudicem, & tunc ſorte dirimetur. arg. ff. de iudic. l. cum
ambo. & hoc niſi allegetur recens ſpoliatio, vel rixa, de qua etiā
tempore feriato agatur. ff. de ferijs. l. ſolet. vel ſit actio tempore
peritura vt ibi. & hoc not. Spec. titu. de peti. & poſſe. §. 1. circa
princ. in ver. ſed pone duo. In ſecundo caſu. ſ. qn̄ quæſtio ſpo-
liationis concurrit cū alia quęſtione ſpoliationis, ſubdiſtingue,
10 aut ſunt diuerſę ſpoliationes † ſuper diuerſis rebus. Aut diuer-
ſæ ſpoliationes ſuper vna, & eadem re. In primo caſu vna alteri
non præiudicat, ſed ſimul de vtraq; cognoſcetur, vt hic in ver.
niſi ſuper. & qui prior appellat prior agat. vt. s. eo. cum dilectus.
§. nos autem. In ſecundo caſu. ſ. qn̄ ſuper vna re vltima ſpolia-
tio præiudicet primæ, & cognitionē eius ſuſpendit & ante eſt
purganda ſiue primo ſiue vltimo ꝓponatur. vt. ff. de vi & vi ar.
l. 1. §. qui vi a me. & l. colonus. & l. cum fundum. & eſt caſus in-
ſtit. de interdic. §. recuperandæ. & 3. q. 1. patet. ver. ſi aūt. & hoc
tenent Vinc. Goff. & Ber. hæc in 2. glo. & Io. Andr. poſt eos. &
Spec. tit. de peti. & poſſ. §. 1. in princ. & Archi. in §. alleg. patet. &
2. q. 2. cap. 1. & j. de reſti. ſpol. c. frequens. in gl. cum potuit. lib. 6.
licet Ber. contra. j. de reſti. ſpol. ca. 2. & Hoſt. eo. ti. c. in literis. &
male ſm Ioan. Andr. ibi & intelligo, ꝙ vltima præiudicat pri-
mæ, quo ad cognitionem, non quo ad cōſumptionem, ſeu ſub-
lationem licet glo. notet. C. ad l. Iuli. de vi publi. vel pri. l. ſi quis
11 ad ſe fundum. ꝙ prima violentia † per ſecundam ex interuallo
adhibitam ſit conſumpta, & quo ad ciuilem & quo ad crimina
lem viam: ſed hoc eſſet cōtra iura, quæ dicunt ꝙ maleficia nō
debent remanere impunita. ff. ad l. Aquil. ita vulneratus. & j. de
ſent. excom. vt famę. & ideo Iac. de Ra. & Pet. de Bellapert. di-
cunt ibi contrarium, & ꝙ ciuilis & criminalis vtriq; competit
per l. ff. de pu. iu. ſi quis. & ff. de adulte. l. 2. ſi publico & bene vt
credo. Si quæſtio ſpoliationis proponatur per modū exceptio-
nis ſubdiſtingue, aut aliquid petitur per officiū iudicis, & tunc
non obſtat exceptio ſpoliationis. vt. j. de cau. poſſe. & ꝓprie. c.
cum eccleſia ſutrina. vbi hoc not. Inn. Hoſt. & Abb. ſuper ver-
bo poſtulabant. Aut aliquid petitur aliter quam per officiū iu-
12 dicis: & † tunc aut agenti ſuper rebus eccleſiaſticis opponitur
ſpoliatio rerū priuatarum: vel econtra & non poteſt. vt in d. c.
frequens. §. vlt. quod intellige vt ibi. Aut agenti ſuper rebus ec-
cleſiaſticis opponitur ſpoliatio, rerū eccleſiaſticarum, vel agen
ti ſuper rebus priuatis opponitur ſpoliatio rerum priuatarū &
tunc refert. Aut excipitur de ſpoliatione cōtra aliam quæſtio-
nem a quæſtione ſpoliationis: & hoc fieri poteſt: ita ꝙ repellit
agentem. vt. s. eo. cū dilectus. §. ſed qm̄. & in d. c. frequens. lib. 6.
Sed hoc fallit in caſibus, qui celeritatem deſiderāt: vt ſi agatur
contra impedientem baptizari puerum vel alium baptizari vo
lentem: vel contra volentem ſepelire mortuū, vel domū ruen-
tem reficere. arg. 5. diſt. baptizari. 8. q. 4. nōne. ff. de no. ope. nun.
l. de pupillo. §. ſi quis riuos. ſecus ſi ageretur de iniuria iam irro-
gata: puta de eo, qui non permiſit baptizari filium, vel ſepeliri
defunctum: tunc enim per exceptionem ſpoliationis ęlidi po-
teſt actio. hoc no. Spe. tit. de peti. & poſſ. §. 1. ver. quid ſi aliquis.
& Vinc. & Ioan. Andr. s. de ordi. cogn. cum dilectus. Aut exci-
13 pitur de ſpoliatione contra quæſtionē † ſpoliationis: & tunc aut
ambæ ſpoliationes ſunt factæ, de & ſuper diuerſis rebus, & tūc
poteſt excipi de vna ſpoliatione contra aliam ſpoliationem, ſiue
priorem in tempore ſiue poſteriorem, vt hic in fin. & ff. quod
vi aut clam. l. ſi alius. §. belliſsimè. & § ſeq. & ita intellige quod
not. Ber. j. de reſti. ſpoli. c. 2. & Hoſt. eo. tit. c. in literis. Aut am-
14 bæ ſpoliationes ſunt de & ſuper eadem re, & tunc † aut excipi-
tur de prima ſpoliatione cōtra ſecundam, ſiue vltimam & non
poteſt: quia vltima ſpoliatio eſt primo purgāda per iura iam al-
legata. Aut econtra de vltima ſpoliatione excipitur contra pri-
mam, & hoc fieri poteſt: & talis exceptio propoſita præiudi-
cat per eadem iura. & hoc innuit Gratianus in §. alleg. patet. in
fin. & ita intelligit Hoſt. in c. alleg. 2. & cap. in literis. & in c. alle.
frequens. ſuper verbo nō petierit. Si quæras de ſecundo mem-
bro principali ſcilicet de illa ſpoliatione, quæ eſt facta incontinenti
per ſpoliatum de eadem re, de qua prius fuerat ſpoliatus,
15 dic, quòd illa non eſt † proprie ſpoliatio ſed potius recuperatio
poſſeſsionis facti, & retentio poſſeſsionis iuris. vt. ff. de vi &
vi arm. l. 3. §. eum igitur. & l. qui poſſeſsionem. j. de reſtit. ſpolia.
olim. j. quia non videtur verſum quod non durat verſum. ff. de
in rem ver. l. ſi pro parte. §. verſum. vnde de tali nec agi nec ex-
cipi poteſt vt in iuribus alleg. & idem intelligas in omnibus ca-
ſibus, in quibus nō habet locum reſtitutio ſcilicet quòd de ta-
libus ſpoliationibus, nec agi nec excipi poſsit, quos caſus vide
in Spec. tit. de peti. & poſſeſ. §. fin. & per Hoſt. in ſum. de reſtit.
ſpolia. §. quando. ſub. §. & in caſibus &c.

¶ De plus

De plus petitionibus. Rubrica.

1 *Plus petens lit. non conteſt. quatenus an, non puniendus.*
2 *Plus petentem lit. cont. debito priuari. fallit. 3.*
4 *Reum in vetitum forum trahentis pæna.*
5 *Plus petens quando in triplum puniendus.*
6 *Alternatiuorum quando vtrunque præſtandum.*
7 *Alternatiua quando disiunctim capienda.*
8 *Diſiuncta legis copulæ vim habet. fallit. 9.*
10 *Diſiuncta amplians perſonas, & res diſiungit.*
11 *Diſiuncta inter honorato pares, vim ſuam retinet.*
12 *Alternatiua inter honoratos diſpares copulat.*
13 *Alternatiua triplex. & quis, in membro quouis eligit.*
14 *Electionem eius, ad quem refertur, eſſe. & 15.*
16 *Teſtamentu cur plenius contractu interpretanda.*

CONſilium. ¶Si quæras qualiter puniatur qui re plus petit, diſtingue aut ille, qui plus petit re per dolum exigit, vel extorquet maiorem cautionem. & ex illa cautione plus
1 re petit. aut maiorem cautionem non exigit, nec extorquet, ſed tantum re plus petit. In primo caſu refert, aut talis †plus petens ante litis conteſta. penitet, & deſiſtit, & pōt, etiam inuito reo, nec punitur in amiſsione veri debiti: quia nō videtur agere, ſed agere velle. vt ff. rem ra. hab. l. amplius nō peti. & eſt tex. C. eo. tit. l. vnica. in princ. ſed bene punitur in triplum damnorum & expenſarum quæ & quas occaſione, huiuſmodi maioris exactionis patitur ipſe reus, vt inſti. de act. §. tripli. ſm Hoſt. & in ſum. huius titu. §. fi. Sed Accur. in §. alle. tripli. dicit ꝙ hodie in duplum tm̄. vt in auth. de executorib. §. j. col. 7. quæ hodie corrigit. §. illum tripli. ſm Accur. ibi Placentinus vero & Iaco. de Aret. & Cyn. dicunt, ꝙ punitur, in ſimplum tm̄ poſtquam ante lit. conteſt. pęnitet, & deſiſtit, & hoc per text. illius l. vnica C. eo. tit. qui dicit nullo enim diſpēdio prægrauari. pro quibus facit: quia in pęnis. & c. ff. de pę. l. interpretatione ff. de reg. iur. l. in pœnalibus. j. de reg. iur. c. in pęnis, lib. 6. nec obſtat. §. alleg. tripli. quia in alio caſu loquitur, vt
2 ibi patet. Aut talis †plus petens in ſua petitione vſq; ad litis cōteſt. perſeuerat & litem conteſtatur. & tunc aut de huiuſmodi maiori & indebita exactione conuincitur per teſtes, vel alias per confeſsionem, & tunc quia in duobus delinquit, tum quia maiorem cautionem extorquet, tum quia plus petit per dolū punitur in amiſsione totius debiti etiam iuſti, ſaluis tranſactionibus, ſeu confeſsionibus ſic loquitur. C. eo. l. vnica. in fi. & hic
3 in princ. Aut de hoc †conuincitur per confeſsionem ſponte factam ſimul delato vel relato iureiurando, & tunc non amiſſione veri debiti, ſed in expenſis tm̄ punitur, & condemnatur arg. ff. de iureiur. l. eum qui ſm Accur. & Azo. C. eo. l. vnica. & Hoſt. in ſum. eo. tit. §. fi. Quod verum ſm Pet de Bellapert. & Cyn. in d. l. vnica. quando reus vult confeſsionem actorum admittere & ei acquieſcere, quia tunc remittitur pœna illius. l. & ſic intelligunt illam l. eum, qui. Secus autem in reo renitente, & nolente probare per teſtes vel per inſtrumenta huiuſmodi fraudem, non obſtante ipſius actoris confeſsione, nam tunc non euitat pœnam illius. l. ſm eos. In ſecundo caſu principali ſcilicet qn̄ maiorem cautionem non exigit, nec extorquet, ſed tantum plus petit re, refert aut illa ratione plus petit, vt debi-
4 torem †trahat ad aliud iudicium, & eum vexat coram alio iudice, & tunc licet foueat iuſtam cauſam in ſumptibus litis punitur in authen. de deſen. ciuita. §. & iudicare. colla. 3. Aut tra-
5 hit eum coram iudice †coram quo poteſt & debet, & tunc debet in triplum condemnari nomine ſportularum maiorum, & in expenſis. quas facit aduerſarius ratione plus petitionis, vt hic & Inſtit. de actio. § plus vero. melius in §. tripli. ſm Lambertum de Salinis, qui ponit iſta duo membra vltima in d. l. vnica & hoc quod dictum eſt de triplo hic. Et gloſ. in iſtis habet locum ſm leges, ſed ſm canones ſecus. ar. j. de do. & contu. c. j. nam ſi de triplo intellexiſſet auctor hoc expreſsiſſet. j.
1 de deci. ad audientiam. Item in eccleſiaſtico foro non præſtātur ſportulę. j. de vi. & hon. cle. c. cum ab omni, igitur quod non eſt, vel non exigitur triplicari non poteſt. arg. ſ. de conſti. cum acceſsiſſent, & per hoc placet Inn. Hoſt. Pe. Ab. & Io. An. hic. Et per iſtud etiam ſequitur, quod etiam in foro ciuili, vbi ſportulę de conſuetudine nō præſtantur nō ſit locus illi pęnæ. ¶Si quæras, vtrum in alternatiuis, ſeu diſiunctiuis electio ſit debitorum, diſtingue. aut quæris de illis alternatiuis, in quibus alternatiua, ſeu diſiunctiua accipitur pro coniunctiua, aut in illis in quibus diſiunctiua nō accipitur pro coniunctiua. In pri-
6 mo †caſu non eſt electio debitorum, imo vtrunq; eſt in obligatione & ſolutione & debitor ad vtrunq; ſoluendum tenetur vt patet. ff. de aur. & arg. leg. l. ſi quis ita. & in alijs. j. alleg.
¶Et pro euidentia huius materiæ, vt ſcias, quando dictio di-
7 ſiunctiua accipitur pro coniunctiua, refert, aut diſiunctiua †ꝓfertur ſuper materia vel diſpoſitione præcedenti alternatiuæ intellecta. vel refertur ad eam, & tunc accipitur alternatiue, ſicut ex materia ſuper qua profertur. vt ff. de pact. dota. l. ſi pater. §. ſi mulier. ff. de leg. j. l. j. & l. cum res aliena. §. ſed ſi alienus. & §. ſeq. & inſti. de actio. §. huic autem. Et rō eſt quia talia ſunt prædicta, qualia ſubiecta demonſtrant. ff. vt leg. not. l. j. §. ſiquis ſub conditione. C. de inoffi. teſta l. ſi quando. Aut diſiunctiua profertur, in alia materia, & in alio caſu, & tunc aut profertur, a lege, aut ab homine. Si profertur a lege tunc accipi-
8 tur, †pro coniunctiua. vt ff. de auro & argen. leg. l. Quintus. & ff. de verb. ſigni. l. ſæpe. Et eſt ratio, ne lex remaneret incerta, quod eſſe non debet. C. de nouo codi. faci. conſti. vnica 14. diſ. erit aut lex & j. de verb. ſignifi. abbate ſane. §. ſi vero verbum, quod verum, niſi diſiunctiua ponatur inter terminos, qui ſe ſimul compati non poſſunt, vt ſi promiſi tibi ſtare iuri certo, die, aut pęnam ſi non ſteterim, tunc dicit lex, quod ſi iuſta cau-
9 ſa abſtinentiæ non ſteterim. Aut †denegatur tibi actio, aut datur mihi exceptio contra te, iſta. n. inſimul ſe compati nō poſſunt. ſ. quod denegetur tibi actio, & quod mihi det exceptio, quia exceptio præſupponit actionem cum ſit actionis excluſio. ff. de exceptio. l. 2. & tunc diſiunctiua non accipitur pro cōiunctiua. ita loquitur. ff. de arbi. l. ſi cum dies. §. ſiquis ex litigatoribus. Si profertur ab homine, tunc aut dictio alternatiua eſt talis, quæ de ſui natura ampliationem importat, vt dictio, ſeu, & tunc accipitur pro copulatiua, ſiue loquamur, in vltimis voluntatibus, vt ſi teſtator dicat lego tibi aurum ſeu argētum, vt probatur expreſſe. ff. de auro & argen. leg. l. ſi quis ita, ſiue in contractibus inter viuos vt in donatione, & ſimilibus, vt probatur. 63. diſt. ego Ludouicus & hoc no. ibi Io. & Arch.
10 Aut dictio alternatiua talis eſt, quæ de ſui natura †non importat ampliationem, ſicut hæc dictio, vel: & dictio aut, & tunc, aut diſiuncta ponitur inter res, aut inter perſonas. Si inter res vt lego tibi domum, vel fundum tunc remanet in ſua propria ſignificatione. vt ff. de iure doti. l. plerunq; & ff. de ſta. libe. l. ſtatuliber. §. vlt. & ff. de verb. oblig. ſi duo rei. ſ. de reſcrip. inter cęteras. & hic. Si inter perſonas tunc aut illę perſonæ ponuntur, loco rerum & tunc idem, vt ff de leg. 2. l. ſtatu liberorum. §. vlti. Aut ponuntur, & accipiuntur loco perſonarum, & tūc aut apparet de voluntate proferentis, ꝙ eam vult diſiunctiuo modo accipere & ſic ꝙ remaneat in ſua propria natura. Aut non apparet ſi ſic tunc accipitur pro diſiunctiua. vt ff. de teſta. tu. l. tutor. ff. de lega. 2. l. ſi Titio aut Seio. Si non apparet, tunc aut apponitur inter tales perſonas, & in eo caſu, vbi ſi poneretur copulatiua non poſſet operari, & tunc accipitur pro diſiunctiua. ita loquitur. ff. de contrahen. emp. & vend. l. fundus. & ff. de verb. obliga. l. eum, qui ita. §. quæ filio. & ff. de ſtip. ſeruo. l. 1. §. ſi fructuarius. & ff. de ſolu. l. cum quis ſibi aut Titio. 1 reſponſo. Aut ponitur inter tales perſonas, & in eo caſu vbi poſſet ꝓlata coniunctiua operari, & tunc aut ponitur inter perſonas, grauatas, aut inter perſonas honoratas, ſi inter perſonas grauatas, tunc manet in ſua natura. vt ff. de leg. j l. ſi ex toto. §. j. & ff.
11 de leg. 3. l. ille aut ille. Si inter perſonas honoratas †tunc aut inter eas eſt affectio ordinata, vt quia pater idemque auus in teſtamento ſuo dicit hæredi inſtituto talia verba, me mortuo reſtitues hæreditatem filijs, aut nepotibus meis, & tunc manet in ſua natura. ſ. diſiunctiua, vt ff. de leg. 2. l. cum pater. §. penult. Plus. n. tenetur pater filijs ſuis quam nepotibus, & plus præſumitur eos diligere vt ibi. Item plus ſeipſum, quam filios ſuos diligere tenetur, & ideo quando pater ſtipulatur copulatiue ſibi, & filijs ſuis ad vitam ſuam, & filiorum ſuorum aliquem redditum videtur ſibi totum ſtipulari, quādiu viuet, & poſt mortem filijs, quia charitas ordinata & c. C. de ſer. & aqua. l. præſes pro hoc. ff. ſi quis omiſ cauſ. teſta. l. Iulianus & de lega. 2. l. peto. §. fratre, & quod not. glo. ff. de libe. & poſth. l. gallus. in princip. & hoc tenet Cyn. C. de ope. liber. l. liberti. Aut inter eos,
12 †non eſt affectio ordinata, & tunc diſiunctiua accipitur pro coniunctiua, quicquid ſit de iure veteri, vt probatur. ff. de lega. j. l. ſi fundum ſub conditione. §. ijs verbis. & C. de verbo. ſign. l. cum quidam. ibi Lamber. & Cyn. pro maiori parte ponunt iſtam diſtinctionē præmiſſam. Si quæras, in ſecundo caſu principali. ſ. in illis caſibus, in quibus diſiunctiua non accipitur, pro
13 coniunctiua, tunc diſtingue triplicem †alternatiuam: quia quædam eſt alternatiua offerētis: quædam alternatiua ordinis, alia alterna-

alternatiua præſtationis. Aut ergo quæris de alternatiua offeré
tis poſita in fauorem illius cui offertur, & tunc eſt electio cre
ditoris. i. illius cui offertur.arg. ff.de leg.j.l.plane.j.§.penul. ff.
qui.mo.pign.vel hypo.ſol.l.ſicut.§.pe.& de hoc leg.& no.per
Car.ĳ.de reſcript.c.cum in multis.& de præben.cap.mandato.
2.reſpon.li.6 Aut de alternatiua ordinis,& in tali non eſt ele-
ctio debitoris, ſed ordo eſt ſeruandus.vt in d.c.mandato.j.re-
ſpon.li.6.pro hoc.ff.de leg.2.l.cum pater.§.pen.Aut quæris de
alternatiua pręſtationis,& tunc aut eſt actum expreſſe cuius
ſit electio& tunc illud quod actum eſt ſeruabitur,& illius erit
electio cuius vt ſic eſt actum.vt ff. depoſi.l.j.§.ſi cum venerię
& ĳ.depoſi.bona fides. Aut non eſt actum expreſſe,& tunc aut
verbum facti executiui appoſitum in promiſſione, vel datio-
ne ſeu diſpoſitione refertur ad perſonam debitorum,ſeu obli
gati. Aut ad perſonā crediторum,ſeu illius cui obligatio quæ-
ritur.aut eſt dubium ad cuius perſonam referatur.In primo ca
ſu.ſ.qñ refertur ad perſonam debitoris † ſeu obligati tunc in-
14 diſtincte debitoris ſeu obligati eſt electio,ſiue in contractibus
vt ſi dicam promitto quod dabo tibi Stichum aut Pamphilū,
ibi verbum dabo,quod eſt facti executiui refertur ad me de-
bitorem.ff. de iure do.l.plerunq;. de eo quod cer.lo.l. non vti
que.§.qui ſtichum.& inſti.de actio.§.præterea.& hic.ſiue in vl
timis volūtatibus vt ſi teſtator dicat, hæres mi, dato Titio Sti
chum aut Pamphilum,vbi verbum dato,quod eſt verbum fa-
cti executiui refertur ad perſonam hæredis.ſic intelligitur. ff.
15 de leg.2.l.relictum. §.vlti.In ſecundo caſu.ſ.qñ verbum † facti,
executiui refertur ad perſonam creditorum,ſeu illius cui obli
gatio quæritur indiſtincte electio eſt creditorum,ſiue in vlti-
mis voluntatibus,vt ſi teſtator dicat Titio accipio Stichū aut
Pamphilum,vendicato Stichū aut Pamphilum,vt eſt expreſ-
ſum.ff.de leg.1.l.plane.j.§.pen.ſiue in contractibus inter viuos
in quibus licet non ſit lex expreſſa eſt tamen bonum arg. ff.de
verb.obliga.l.ſi ſic ſtipulatus fuero per te non fieri.In tertio ve
ro caſu,quādo dubium eſt ad cuius perſonam referatur, diſtin
guitur inter vltimas voluntates & contractus,nam in vltimis
voluntatibus electio eſt creditorum.vt ff.de leg.2.l.Lucio. Sed
in contractibus electio eſt debitorum. vt ff.de iure do.l.plerū
que,& hic & ṡ.de reſcrip.inter cæteras.& ĳ.de reg.iur.c.in al-
16 ternatiuis.lib.6. §.Et eſt ratio,† quare ſecus in vltimis volunta
tibus,& contractibus inter viuos;quia in vltimis voluntatib.
plenior ſit interpretatio.vt ff.de regul. iur.l.in teſtamentis.Et
iſtam diſtinctionem a,ver.aut quæris de alternatiua præſtatio
nis.&c.vſq; ad finem ponunt in effectu Pet.de Bel.perti.ff.de
lega.2.l.alleg.Lucio.& Inſtitu.de actio.§.ſi quis agens & Cin.
in l.alleg.cum quidam.C.de verb.ſignifi.præmiſſa intellige, in
obligatione alternatiua ſeu diſiunctiua.Sed ſi quæras de obli-
gatione generis vtrum electio ſit debitorum , vide quod dicā,
j.de teſta.cap. indicante.

De cauſa poſſeſsionis & proprietatis. Rubrica.

SVſceptis. ¶Si quæras,vtrum cauſa poſſeſſio
nis, & proprietatis debeant coram
eiſdem iudicibus tractari, diſtingue vt dixi. ṡ. de iu-
dicijs.c.ſi.

1 *Petitorio ſuſpenſo cauſa non concluſa ad poſſeſſorium recup. re-
curri poſſe.*
2 *Poſſidenti rem vendicare licere.*
3 *Petitorio ſuſpenſo ad poſſeſſo.non reddit contrarius.*
4 *Cl. cauſa explicari.*
5 *Poſſeſſorio ſuſpenſo rem peti,quatenus accipiendum.*
6 *Petitorij ſententia quando,an non obſit poſſeſſorio.*
7 *Petitorium & poſſeſſorium liquida ſimul pronuntiabilia.*
8 *Petitorium & poſſeſſorium liquida ſimul pronuntiare poſſe. vti
litas.*
9 *Petitorium quando actori in expenſis damnato adiudicandum.*
10 *Proprietatem probans reus quando poſſeſſionem non reddat.*
11 *Probare reo,pro eo pronuntiandum.*
12 *Poſſeſſio quando & cui adiudicanda pendente petitorio.*
13 *Petitorio probato,poſſeſſio tradenda.*
14 *Actore non probante reus abſoluendus.*
15 *Poſſeſſorium amittens rem vendicet.*
16 *Spoliatus,proprietate non probata,non reſtituendus.*
17 *Spoliator, quando in ſpoliatum agat.*
18 *Petitorio petente,per appellationem an retardetur executio poſ-
ſeſſorij.& 19.*

PAſtoralis. ¶Si quæras vtrum & quando ali
quis poſſit recurrere , vel redire
de petitorio ad poſſeſſorium vel econtra, diſtingue,
aut vult de petitorio recurrere vel redire ad poſſeſſo
rium. Aut econtra de poſſeſſorio ad petitorium. In primo ca-
ſu refert. Aut vult recurrere,vel redire ad interdictum poſſeſ
ſionis adipiſcendæ,vel recuperandæ. Aut vult recurrere vel re
dire ad interdictum retinendæ, ſi ad interdictum adipiſcendę
vel recuperandæ refert. Aut antequam ſit in cauſa petitorij cō
1 cluſum,aut poſt.Si ante,tunc † poteſt ſuſpenſo petitorio quā
docunque,antequam ſit concluſum in cauſa recurrere ad poſ-
ſeſſorium vt hic & infra de teſtibus. ſignificauerunt . te.ff. de
vi & vi arma.l.cum fundum.§.ſi.nam quodlibet horum poſ-
ſeſſorium,& rei vendicatio contra poſſidentem competere,
poſſunt.arg. ṡ.de iudic.c.examinata ſm Ber.& Hoſt.hic. Aut
poſt & tunc non poteſt,vt hic in §.ſi vero. Fallit in caſu vbi iu
dex ex iuſta cauſa hoc videret expedire, vt in exemplis poſi-
tis hic in ſi.ver.niſi iudex.& de hoc vide per Hoſt.in ſum.eod.
tit.§.an quæſtio.ſub.§.ijs igitur.ver.ſed ſi eadem &c. & in ſpe
cu.titu.de re.& conclu.§.j.ver.& ſcias.Si vult redire ad interdi
ctum retinendæ,tunc non poteſt nec econtra de poſſeſſorio,
retinendæ ad petitorium:quia ſibimet eſſet contrarius ſecun-
dum Ber.hic in glo. ad intelligentiam & idem Ioan. Innocen.
Vinc.Phi.& Goſ.hic & cum eis concor. Hoſt.in ſum. in §.alle
ga.an quæſtio.ver.ſed ſi eadem pars.Sed Io.de Deo contradi-
2 cens,quod eſt reperire caſum,in quo poſſum † agere rei vendi-
catione,& interdicto retinendæ poſſeſsionis.ſ.vtrobi, vel vti
poſſidetis,nec ero mihi contrarius vt contra commodatariū
nolentem mihi rem per me ſibi commodatam reſtituere . &
hæc ſnīa approbatur per Accur. ff. de acqui,poſ.l. naturaliter.
§.nihil.glo.ſi.& per Pet.de Sam.& Abb.ĳ c.proxi. & per ſpec.
tit.de peti.& poſſ.§.j.ver.ſed nunquid poteſt ſimul.&c.& iſtā
ſnīam approbat Archid.3.q.j.c.2.§.ſed notandum.ſuper ver-
bo naturalem.vbi de hoc.& Ioan.An.hic dicens, ꝙ is qui poſ
ſidet ciuiliter,& naturaliter poteſt vendicare rem ratione de-
tentionis,quam alius habet.ff.de rei vend.l.officium.& etiam
poſſeſſorio poterit agere ne in ſua ciuili & naturali poſſeſsione
turbetur & hæc nulla contrarietas.Item is,qui poſſidet natura
liter tm̄ poteſt proponere petitorium ratiōe ciuilis poſſeſsio
nis,quæ pœnes alium eſt cum contra ciuiliter poſſidētem de
tur reiuendicatio,vt not.ff.de rei vendi.in rub.& proponere,
poſſeſſorium retinendæ,ratione naturalis,in qua turbatur ſm
Io.And.procedit ergo ſolum tunc contrarietas,quando is,qui
concedit alias contendit ſe naturaliter poſſidere & detinere,
vult agere poſſeſſorio retinendæ,& petitorio. hoc idem not.
3 Cy.C.de rei uendi.l.ordinarij. Dic † ergo, aut rediens ad poſ-
ſeſſorium,& eum intentans eſſet ſibi contrarius, vt quia do-
minium vna cum poſſeſsione detinet & tunc non poteſt re-
dire ad poſſeſſorium niſi prius in totum renuntiet petitorio,
& idem contra.& idem econtra. Si de poſſeſſorio vellet redire
ad petitorium ita intellige opi. Ber.& aliorum hic. Aut non eſ
ſet ſibi contrarius,vt quia agit contra commodatarium , vel
depoſitarium ad rem commodatam vel depoſitam per eum,
cuius poſſeſsionem,& dn̄ium retinet vt ff.commoda.l.rei cō
modatę.& tunc poteſt redire ad poſſeſsorium ſuſpenſo peti-
torio,vel etiam non ſuſpenſo ita intellige opi. Archi. & ſequa
cium vbi ṡ. Si quæras,vtrū de poſſeſſorio poſsit redire ad peti
torium tunc dicit Ber. hic in gl.ad intelligentiam. ver. & ecō
uerſo de poſſeſſorio.&c. ꝙ ſic indiſtincte idem Spec.tit. de ad
uocato §.conſequenter.verſi.cautus etiam ſit.Sed Ioan.Andr.
hic dicit, ꝙ de hoc iam vidit dubitari & videtur hodie per cle
4 men. † eo.tit .cauſa dicendum contrarium,cum dicatur ibi ſpe
ciale in odium ſpoliantis,quod de petitorio tranſitur ad poſ-
ſeſſorium remittens ad id quod not.ibi in glo. per hoc patet ,
vbi dicit quod hæc glo.Ber.reprobari videtur per illum text.
ſi.n.hoc ſpeciale inducatur in odium ſpoliantis,quod ſuſpen
ſo petitorio tranſitur ad poſſeſſorium , ergo hoc non licebit,
in caſu conuerſo. ſed glo.iſta poteſt defendi dupliciter,primo
quia non dicit,quod ſuſpenſo poſſeſſorio redeatur ad petito-
5 rium,ſed † qood poſſeſſorio inchoato reditur ad petitorium,
quod poteſt intelligi renunciato priori iudicio . Item volens
dicere,quod ſuſpendi poſſit poſſeſſorium dicit illud, quod ibi
ſtatuitur ſpeciale in cauſa appellationis ſecundum Ioan. And.
ibi. Dic ergo,quod refert.Aut quæris nunquid poſſit hoc fa-
cere,renuntiato prius in totum poſſeſſorio prius intentato,&
dic,quod ſic. Aut eo tm̄ ſuſpenſo,& dic quod non ſic intelligo
quod not.Hoſt. in ver.alleg.ſed ſi eadem pars. Aut eo durante
& ſic vtranque ſimul intentare,& dic,vt dicam.ĳ.capit. proxi.

Aut

Ant quæris, vtrum cauſa deciſa in vno poteſt recurri ad aliud
& dic, quod ſic vt hic & in §. ſi vero. & ſ. de elect. quærelam. j.
de dona. paſtoralis. C. ſi a non compe. iudi. l. ſi de proprietate &
ſic poteſt intelligi. ff. de acquir. poſ. l. naturaliter. §. nihil. C. quo
rum. bo. l. vlti. niſi vtrunque deductum ſit in iudicium ab ini-
tio; quia tunc ſecus, cum totum ius ſuum deduxerit in iudiciū
ſm Hoſt. in ver. alleg. ſed ſi eadem pars. & Ber. hic in glo. ſi ali
quis. Quod verum ſm Dyn. j. de reg. iur. ca. qui ad agendum.
li. 6. quando eſt tale poſſeſſorium, quod nō excluditur per ex
ceptionem dominij, vt eſt poſſeſſorium recuperandæ. vt j. tit.
6 proxi. cap. in literis. Si vero eſſet tale interdictum, † quod ex-
cluderetur per exceptionem dominij, vt eſt poſſeſſorium adi
piſcendæ, & retinendæ, tunc ſententia lata in petitorio nocet
in poſſeſſorio. ita intellige, quod nota. ff. de interdic. l. 2. §. quæ-
dam. Et vtrum agenti poſſeſſorio poſsit opponi exceptio do-
minij, vide j. de inſtitu. c. cum veniſſent. vbi de hoc dicam.
¶ Ad declarationem glo. ſuper verbo pendēte. Si quæras vtrū
in petitorio, & poſſeſsorio inſimul intentatis ſit pronuncian-
dum & qualiter, diſtingue. Aut neutrum eorum per alterum,
ſuſpenditur, ſed in vtroque proceditur. Aut vnū eorum, puta,
petitorium per alterum puta poſſeſsoriū ſuſpenditur. Si neu-
trum eorum per alterum ſuſpēditur, ſed in vtroq; proceditur.
tunc aut liquet, de vtroq; ſ. de poſſeſsione. & de proprietate,
aut de altero tm̄, aut de neutro. Si de vtroq; liquet, tunc aut li-
quet de vtroq; pro vna parte tm̄. Aut liquet de vno pro vno,
7 & de alio pro alio. Si de vtroq; † pro vno tm̄. v. g. agebam con
tra te poſſeſsorio & petitorio probaui ſuper, vtroque tunc iu
dex ſuper vtroq; pronunciabit: quia de qua re &c. ff. de iudic.
l. de qua re. Idem ſi vtroq; liquet pro reo: quia ſuper, vtroque
abſoluitur. ſiue liqueat quia probat de iure ſuo, ſiue non proba
uerit actor. ſ. c. 2. in fin. Nec obſtat, ſi dicatur pro nihilo pro-
nuntiabit de poſſeſsione, ex quo conſtat de proprietate, quia
poſſeſsio debet ſequi proprietatem vt ff. de publicia. l. penult.
& vlti. & j. c. proxi. quia verum eſt, quantum ad effectum, nā
ſufficit pronuntiare de proprietate ad hoc, vt compellatur re-
ſtituere poſſeſsionem. ſed † propter expenſas expedit pronun
tiare de, & ſuper vtroq;. vt ff. de rei ven. l. vtique. quia victus vi
ctori. & c. C. de iudi. l. properandum. §. ſin autem alterutra. de
epiſcop. & clem. auth. generaliter. in auth. de iudi. §. oportet. co
lum. 6. 2. q. j, in primis. ſ. de maio. & obed. c. fi. j. de do. & contu.
c. finem, & de pœnis. c. calumniam. & etiam propter fructus,
qui in poſſeſsorio recuperandæ debentur a tempore deiectio
nis, habita ratione percipiendorum. j. titu. j. grauis. ff. de vi, &
vi arm. l. j. §. ex die. qui reſpectu petitorij non veniret. vt not.
in d. c. c. grauis. Si liquet de vno pro vno, & de alio pro alio, tūc
refert. Aut liquet de petitorio pro actore, & de poſſeſsorio pro
reo. Aut econtra liquet de petitorio pro reo, & de poſſeſsorio
9 pro actore. In primo caſu, qn̄ liquet † de petitorio pro actore,
& de poſſeſsorio pro reo tunc iudex pronuntiabit pro actore
ſuper petitorio, & taliter, quia præcipiebat rem actori reſtitui,
ex quo liquet, quod ſua eſt. ff. de publicia. l. penul. & vlt. & nihi-
lominus pronuntiabit ſuper poſſeſsorio, non vt poſſeſsio ad
reum perueniat ſed vt actor teneatur ſibi ad expenſas ſup poſ
ſeſsorio. vt in d. l. vtiq;. In ſecundo caſu, qn̄ econtra de poſſeſso
rio liquet pro actore, & de proprietate pro reo tunc pro acto
re pronuntiatur ſuper poſſeſsorio ad finem illum, vt ſciatur,
quis teneatur ad expenſas & ad fructus. vt in l. alleg. vtiq; & j.
de teſti. ſignificauerunt. in glo. fi. Sed ſi quæratur vtrum poſſeſ
10 ſio reſtituatur actori refert. Aut liquet † in petitorio pro reo,
quia reus ſe probauit dn̄m. Aut quia actor non probauit ſe do
minum. Si primo modo tunc pro reo pronuntiabitur, & ipſe
reus tunc actori poſſeſsionem non tenetur reſtituere: quia do
lo petit &c. ff. de excep. do. l. dolo. petit. j. de reg. iur. c. dolo pe
tit. lib. 6. & ita intellige, quod legi. & not. ſ. eo. tit. c. cum eccle
ſia autrina. Si ſecundo modo ſcilicet quando liquet pro reo. q̄a
actor non probauit intentionem, tunc nihil iſtud reo tribuit,
11 ſed ſolum releuat eum a condemnatione † in petitorio, & pro-
nuntiabitur pro ipſo reo, non quod res ſit ſua, ſed vt ſciatur q̄s
teneatur in expenſis. arg. l. præalleg. vtiq;. & ff. de except. rei iu
di. l. ex ſextante §. Latinus; ¶ ſi quæras in ſecundo mēbro prin
cipali. ſ. quando liquet de altero tm̄, tunc refert, Aut liquet de
12 poſſeſsorio tm̄. Aut de petitorio tm̄. Si de poſſeſsorio † tm̄, tūc
aut pro actore qui probauit poſſeſsionem ſuam, & tunc dico,
ꝙ iudex condemnabit reum & præcipiet ei, ꝙ actori rem re-
ſtituat pendente iudicio iſto in petitorio, quod tamen per hoc
non annullabitur: quia multa impediunt contrahenda. &c. ff.
de ijs qui ſunt ſui vel alie. iur. l. patre furioſo. & ff. de rei vendi.
l. ſi poſt acceptum. & ideo petitorium adhuc intentabitur vt ap
pareat an pronūcietur pro actore vt ſi ſit remanent ſibi res, ſi
non, tunc reo tenebitur ad expenſas. Aut liquet de poſſeſso-
rio pro reo, & tunc pro reo pronuntiabitur. vt in l. de qua re,
ſed nihilominus pendebit petitorium & agetur in eo. vt in di-
ctis legibus penul. & vlti. ff. de publi. Sed de petitorio tantum,
13 liquet tunc † aut pro actore, & tunc iudex, qui rem eſſe ſuam,
pronuntiat, præcipiet poſſeſsionem ſibi reſtitui. vt in dict. ſ.
ll. penulti. & vlti. ff. de publi. tamen licet pronuntiet rem ſuam
adhuc de poſſeſsorio cognoſcet non, vt reſtituatur res, ſed vt
appareat quis ad expenſas teneatur. ar. d. l. vtique. & ff. de iudi.
ſolui. l. ſi ſeruus. Aut liquet de petitorio, & tunc aut ſolum pro
reo liquet, quia actor non probauit, & tunc parum prodeſt, ſi-
bi quia abſolueretur, & ſententia ſibi conſeruat retentionem.
14 vt inſti. de interdi. §. commodum. Aut liquet pro reo, quia † o
nus probandi ſibi aſſumpſit & probauit & tunc pro reo pro-
nunciabitur & erit effectus, quia quantumcunque conſtet, p
actore de poſſeſsione non reſtituetur actori, ſed remanebit
penes reum. ff. de rei vendi. l. is qui. & ff. de publici. l. penul. &
vlti. ſi de neutro liquet in vtroque fiet abſolutio: quia, actore,
non probante &c. C. de eden. l. qui accuſare. j. de probatio. ex
literis. Hanc diſtinctionem poſuit Io. And. in effectu huc uſq;,
quam ſuratus eſt Cin. de interdict. l. qui interdicti.
¶ Sequitur, quando vnum iudicium puta petitorium, per al-
terum puta poſſeſsorium ſuſpenditur, & tunc aut agens poſ-
ſeſsorio ſuſpendit petitorium a ſe intentatum, iuxta formam
iſtius. c. Aut ſuſpendit petitorium ab aduerſario intentatum.
15 In primo † caſu refert, aut talis ſuſpendens petitoriū, & agens
poſſeſsorio ſuccumbit in poſſeſsione per eum intentato, &
tunc reuertetur ad petitorium ſm Ber. & Hoſt. hic. Aut obti-
net in poſſeſsorio, & tunc Ber. dicit, ꝙ fiet de petitorio pro-
ut legitur & no. j. de teſti. ſignificauerunt. Inno. vero dicit, ꝙ
ſpoliato reſtituto poteſt petere ſpoliator, ꝙ in petitorio, de
quo actum eſt procedatur reo, cum ſpoliatori incumbat p-
batio. ar. eorum quæ leg. & no. ſ. vt l. non conteſt. cap. qm̄ fre
quenter. §. in aliis. Hoſt. vero dicit ſic. Tn̄ dic impoſsibile eſſe
16 pronuntiari ſuper petitorio intentato † poſſeſsione reſtituta,
& ſpoliato de proprietate nihil probāte, Nam aut dicet iudex
adiudicamus tibi ſpoliato rem talem, quam vendicaſti, & hoc
fieri non poteſt cum de proprietate nihil probauerit. Aut di-
cet, abſoluimus te ab impetitione ſpoliatoris, qui de proprie-
tate nihil probauit & hoc non poteſt fieri, quia ſpoliator nihil
ab eo petijt, ſed fuit ab eo conuentus, & ideo, propter impoſ-
ſibilitatem pronunciandi ceſſant partes iudicis in petitorio,
primo propoſito, & in hoc videtur concordare Innoc. ſ. de li.
17 conteſt. c. vnico. §. j. & j. de proba. licet. Poteſt † tn̄ ſpoliator cō
tra ſpoliatum reſtitutum de proprietate agere, & audietur ni
ſi exceptio violentiæ, per quam a iure ſuo cadere debeat, ſibi
obſtiterit. Si tn̄ nihil probauerit ſpoliatus abſoluetur. Inſti. de
interdict. §. commodum ſm Hoſt. cuius opinio mihi placet,
ſi agens poſſeſsorio ſuſpendit petitorium ab aduerſario intē
tatum, quod in cauſa beneficiali locum habet. vt extra eod. tit.
c. vnico. in cle. Et tunc, ſiue agens poſſeſsorio obtineat in eo,
ſiue ſuccumbat eo finito conuenienter ad petitorium recur-
retur vt ibi legi. & no. Et vide, quod no. Hoſt. j. de capel. mo.
c. dilectus. in glo. ſua, ſed hoc quomodo & ſequentibus.
¶ ſi quæras vbi liquet pro actore ſuper vtroque, tam poſſeſ-
ſorio, quam petitorio & appelletur ſuper petitorio tm̄ modo
nunquid pendente appellatione ſuper petitorio deſeretur exe
cutio in poſſeſsorio, diſtingue. Aut illud poſſeſsorium erat re
18 cuperandæ poſſeſsionis, & tunc † nō impeditur executio eius.
Ita intellige l. C. de tranſacti. ſi ex falſis. maxime, quia obiectus
dominij non impedit illud poſſeſsorium. vi. C. de præſcri. 30.
vel 40. ann. l. ſi quis emptionis. §. pen. & j. tit. proxi. c. ſolicite.
Aut erat poſſeſsorium retinendæ vel adipiſcendæ, & tunc aut
ſtatim paratus eſt ille qui appellauit docere de iure ſuo aut nō.
ſi ſtatim eſt paratus docere de iure ſuo impeditur executio,
argu. j. ca. proxi. ſed contrarium vr̄: quia exceptio iſta de dolo
&c. eſt peremptoria, quæ regulariter poſt ſniam non poteſt
opponi, vnde vr̄, quod non ſit retardanda executio. Sed reſpon
deo, ꝙ ſpeciale eſt in iſta exceptione compenſationis. vt C. de
compenſa. l. ſi ex cauſa, aut non eſt paratus ſtatim docere. de
iure ſuo, & tunc non differtur executio in poſſeſ. quia quo ad
hoc nihil habent commune. ff. de acqu. poſ. naturaliter. §. nihil
Sed pone ꝙ agebam contra te petitorio & poſſeſsorio ſimul,
lata eſt ſnia pro me in poſſeſsorio & pro te in petitorio, appel
laui a ſnia lata contra me, tu vero non appellaſti a ſnia lata con-
tra te, & pro me, nunquid pendente appella. ſuper petitorio,
differtur executio in poſſeſsorio † diſtingue. vt prius. Aut il-
lud

19 lud† poſſeſſorium erat recuperandæ poſſeſsionis,& tunc non
differtur executio eius per iura alleg.Aut eſt poſſeſsoriũ reti-
nendæ,vel adipiſcendæ & tunc diſtingue,vt diſtinguit Gul.in
Spec.tit.de ſent.execu.§.j.ver.ſed pone agebam, vbi dicit ſm
Goſ. qđ ſi ſnĩa fuerit lata ſuper petitorio pro aduerſario meo
iõ,quia non probaui me dñm p rẽm illá,actore non proban-
te &c. & talis ſnĩa ſuper poſſeſsorio non tribuit ſibi ius, vnde
poterit ſnĩa ſuper poſſeſsorio pro me lata executioni manda-
ri, quia non ſequitur abſolutus eſt:quia non probaui , ergo eſt
ſua arg.ſ.de reſcr.olim ex literis.ad fi.Si vero,quia dñm ſe ꝓ-
bauit,non eſt exequenda,quia ex quo pronuntiatú eſt rẽ eſse
3 ſuam per conſequens pronuntiatum eſt eam non eſse meam,
ff.de procu l.Põponius.§.ſed & is.bene obſtat mihi exceptio
doli,quia peto,ꝙ reſtituturus ſum.ff.de excep.doli.l.dolo. &
iu hoc caſu loquitur.j.c.proxi.& iſta diſtinctio probatur.ff.de
iureiuran. l.ſed & ſi poſſeſsori.j. reſpon. & ſ.eod.cap.cum ec-
cleſia in fin. ſecundum eum.

1 *Libellum varie accipi.& 2.& 3.*
4 *Petitorium & poſ.adipiſ.cumulari poſſe.& 6.*
5 *Poſſeſſorium & petito.non cumulat contrarius.*
7 *Poſſeſſorium retin.cum petitorio, non concurrere.*
8 *Petitorium & detentio ſimul proponi poſſe.*
9 *Reus in proprietate,quando prius audiendus.*
10 *Reconuentionis in poſſe.quando locus ſit.*
11 *Poſſeſſorium & petitorium quando ſimul tractanda.*
12 *Petitorium ſuſpendi quis recte poſtulet.*
13 *Diuerſa ſimul proponi poſſe.*
14 *l. ordinarij ſenſus.*

CVm dilectus. ¶Si quæras vtrum peti
torium & poſſeſsorium
poſsint inſimul intẽtari in eodẽ libello, diſtingue,
& aduerte ꝙ iſta verba in eodẽ libello poſſunt in
1 telligi altero de tribus modis.† Vno modo in eo-
dem libello.i.in eadẽ charta.& tunc fatua eẽt qõ. quia tunc li-
bellus non eſſet vnus,imo plures:quia tot ſunt libelli,quot ſũt
petitiones.vt ar.ff.de verb.obli.l.ſcire debemus. & plures res.
poſsunt vno iudicio comprehendi,ff.fami.erc.l.hæredes.§.de
pluribus.vnde diuerſitas,ſeu identitas chartæ nõ reddit diuer
2 ſitatem,ſeu identitatem libelli.¶Secundo† non põt intelligi in
eodem libello ſimul.i.vt terminato iudicio poſſeſsorio agatur
petitorio & ſm hæc nõ eſt dubia.vt C.qui accuſ.non poſ.l.ne
ganda.ſ.de elect.c.querelá.ſ.de iudic.c.vlt.& ſ. c.prox.& j.c.
proxi.& c.fi.&c.¶ Tertio †põt intelligi in eodem libello.i.vt
vtrunq; poſsit ſimul intentari ita,vt ſuper vtroq; ꝓcedatur ſi
mul ita,quod ſtatim,dato libello in poſseſsorio poſsit poſt ea
ſtatim dari in petitorio,vel etiam eodem tpe, vt fuit factum.
j.de capel.mo.dilectus & ſ. eo.c.j.& 2.& hic. & in iſto tertio
modo intellige procedere dubiũ qõnis.diſtingue ergo aut pe-
titorium,& poſseſsorium intentantur ab vno & eodem . Aut
a diuerſis.In primo caſu,refert,aut intentantur ſuper diuerſis
rebus,& hoc facere põt,ſic intelligitur ſm vnũ intellectũ.j.de
4 capel.mon.c.2.Aut intentantur †ſuper eadem re , & tunc ſut
natura actionis quam proponit actor talis eſt quod non exclu
dit dñm.ipſius rei nec negat quin.dñium poſsit eſſe apud reũ,
vt eſt petitio hæreditatis,in qua non aſseritur hæredẽ eſse do
minum ſed rem fuiſse in hæreditate tpe mortis illius cui ſuc-
ceſsit,& tunc tale petitorium & poſseſsoriũ adipiſcẽdæ ſimul
intentari poſsunt.ff.quo.lega.l.j.§.ꝙ aũt.Aut actor præſuppo-
5 nit †ſibi totaliter dñium & tunc refert:quia aut eſt ſibi contra
rius proponendo ambo,vt ſi intentent Saluianũ interdictũ per
quod dicit ſibi bona obligata,& tunc rei vendicationẽ inten-
tet,per quam aſserit propria,& res ſua ſibi obligata eſse nñ po
teſt, cũ res ſua nemini ſeruiat,& tunc nõ põt ſimul intentari ,
quia eſset ſibi contrarius.j.de appel.ſolicitudinẽ.Aut non eẽt
6 ſibi contrarius †& tunc aut quæris.vtrum poſseſsorium adipi
ſcendæ,vel recuperandæ poſsit ſimul cũ petitorio intentari &
dic ꝙ ſic,vt probatur de primo hic.ff.quo.lega.l.j.& ff.quo.bo
no.l.j.& de ſecundo.ſ.e.cum eccleſis & c.cum ſuper.& hic, &
ff.de vi & vi ar.l.cum fundum.& j.de capel.mo.dilectus. Aut
quæris, vtrum poſseſsorium retinendæ poſsit ſimul cũ peti-
7 torio intentari,& tunc aut intentans †poſseſsorium vna cum
poſseſsione detinet,& tunc non põt intentari cum poſsiden-
ti,& detinenti non detur rei vendicatio.vt no.ſ.de iud.exami
nata.& ita intellige quod no.Inn.ſ.e.c.2.in gl.2.in ver.ſecus ſi
retinendæ &c.Aut intentans poſseſsorium ſolum poſsidet,
8 ſed non detinet,† & tunc poterunt inſimul intentari, vt in re

depoſita,& cõmodata.ff.cõmoda.l.rei cõmodatæ.& ff. de rei
vendi.l.officiũ. Pro hoc.ff.de acq.poſ.l.naturaliter.§. nihil. &
ita intelligit Odoſ. iſtud c.& Pet.de Samp.& Abba.poſt eum.
idem Spe.rub. de peti.& poſ.§.j.ver.ſed nunquid poteſt ſimul
& Archi. 3.q. 1.cap 2.§.ſed notandum. ſuper verbo naturale,
ita etiam intelligit Abb.cap. dilectus. j. de capel.monac.vt ibi
not.in glo.ſua magna, licet Ber. Ioann. Vincent.Phi.Goſ. &
Innoc. dicant indiſtincte.ſ.cap.proxi. quod non poſsint inſi-
mul intentari vt ibi dixit. In ſecundo caſu principali. ſ. quan-
do intentantur a diuerſis, diſtingue, aut intentantur ſuper di-
uerſis, & hoc fieri poteſt , præterquam in caſu c.ſuper ſpolia-
tione,aut ſuper eadem re ,& tunc aut actor originalis , primo
8 intentat poſseſsorium, & reus petitorium.Aut econtra ſi a-
ctor originalis primo intẽtat petitorium,& reus poſseſsoriũ.
In primo caſu refert. Aut actor intentat interdictum , adipi-
ſcendæ poſseſsionis. Aut interdictũ recuperandæ,aut interdi
ctum retinendæ.Si interdictum adipiſcendæ refert. Aut reus
9 reconueniens †de proprietate, habet probationes incontinẽ-
ti paratas, & tunc prius auditur quam actor,vt ff. ad exhiben.
l.3.§.ibidem.quia dolo petit,qui petit quod reſtituturus eſt ,
vt j.de regul. iur.c.dolo petit lib. 6.ff. de excep.do.l. dolo fa-
cit.Aut non habet probationes incontinenti paratas, & tunc
inſimul tractabuntur, vt not.j.de reſtitu.ſpoliato.c. j. & facit
C.de edic.di.Adria.tolle.l.2.Si actor intentat interdictum re-
cuperandę,tunc reus non reconueniet de proprietate.vt j.tit.
j.cap.j & 2.& c.in literis.& c.item cum quis & cap.ex conquæ
ſtione. ſic intellige.ff.de iudi.l.ſi de vi.& ff.ad leg.Iul. de vi pu
bli.l.qui cętu.§ ſi de vi. & C.de ap.l.j.quis quæſtio ſpoliationis
in hoc priuilegiata eſt &c. vt ſ.de ordi.cog.cap.fin. pro hoc ẽt
facit C.de præſcrip.30.vel 40. ann.l.ſi quis emptionis titulo.§.
penul. niſi hoc fiat de voluntate ipſius actoris.vt j.tit.1.cap.j.
Si actor intentat interdictum retinendæ, tunc poteſt ſuſtine
10 ri,quod † poſsit reconueniri de proprietate per tex.j.tit. pro
xi. c. audita. & de proba.c.licet.& ita intelligit Ab.iſtud cap.ſe
cundum primam opinionem quam ponit hic, licet Innoc.cõ
trarium innuere videatur.ſ.e.titu.c.2.in a.gl.ver. idem eſt ſi a
diuerſis &c.In ſecundo caſu,quãdo actor originalis primo in
11 tentat petitorium,& reus poſseſsorium †tunc aut reus inten
tat poſseſsorium per modum reconuentionis ante litis conte
ſtationem vel in ipſa litis conteſt.vel incõtinenti poſt,& tunc
ambæ cauſæ ſunt mutuæ petitiones & viciſsim ſunt tractan-
dæ & etiam terminandæ vt ſ.de ordi.cogni.ca. cum dilectus.
§.nos autem.ver.quanquam.Aut ex interuallo poſt litis conte
ſtationem,& ſic nõ per modum recõuentionis , ſed per mo-
dum ſimplicis cõuentionis , & tunc quantum ad beneficium
recõuentionis diuerſa ſunt iudicia,nec vnum per alium retar-
datur vt in c.alleg.cum dilectus.§.nos autem.ſm Hoſt.ibi.In
12 caſu tamen recuperandæ poſ.poteſt reus † ante cõcluſionem
petere vt petitorium cõtra eum intentatum ſupendatur, & in
poſseſsorio recuperandæ per eum nouiter intentato ſuper ea
dem re penitus procedatur,vt extra de cau.poſ.& proprie. ca.
vnico.in cle. vbi Guli.de monte lau.ponit in effectu pro maio
ri parte iſtam diſtinctionem. & Hoſt.in ſumma e.tit.§.an quæ
ſtio.ver.ijs igitur præmiſsis.licet Pe.de bel.per.dicat indiſtin-
cte ꝙ omne poſseſsorium poſsit cum petitorio intentari . Et
hoc probat primo ſic.Quotieſcunq; ad vnum & idem com-
13 petunt plures actiones tunc debet actor eligere † ſed quoties,
competunt ad diuerſa poſsunt ſimul intentari nec compellit
eligere.ſed hic cõpetunt ad diuerſa cum aliud ſit poſseſsio , &
aliud ipſa res.vt ff.vti poſsi.l.ſi duo.§.fi.ergo.&c.ff. de reg. iur.
l.nemo ex ijs.§.quoties.Item quoties lata ſententia in vno iu-
dicio obſtat exceptio in alio talia duo iudicia nõ poſſunt inſi-
mul intentari.vt ff.de excep.l.fundi.& l fundũ. ſed lata ſentẽ-
tia in poſſeſſorio nõ obſtat in petitorio ergo &c.ff. de except.
rei iud.l.& an eadem. §.j.Præterea ſicut poſſeſsorium ordina-
tur ad petitorium,ita actio ad exhibendũ ordinatur ad rei vẽ-
dicationem.vt ff.de acq.poſ.l.j.Sed actio ad exhibendum po-
teſt ſimul cum rei vendic. intentari.vt ff.ad exhiben.l.gemma
ergo &c. Præterea lex eſt expreſſa ſm eum.C. de rei vendica.
14 l.ordinarij. †vbi prohibetur poſſeſsorio, & petitorio apud di-
uerſos iudices agi,ne cauſæ continentia diuidatur, nam aut di
cis,ꝙ illud intelligatur pendente iudicio , & tunc hẽt propoſi
tum.aut dicis,quod intelligatur iudicio finito & tunc non eſt
dubium per ſuth.& conſequenter.C.de ſen.& interl.om.iud.
Iſtá eandẽ opi.tenuit Cy.Sed ijs non obſtantib.tene diſtinctio
nem prædictam,& rõnes allegatæ procedunt vbi non eſſet cõ
trarietas,vel repugnantia,& in caſibus in quib. poſſunt inten-
tari,& qui ſunt illi ſuperius eſt iam dictum.

De re-

De reſtitutione ſpoliatorum. Rubrica.

1 *Literis ſecundis primas reuocari.*
2 *Factum non reuocari, qui accipiendum.*
3 *Reſcripto impugnatu, reum iuuari.*
4 *Teſtamento rupto, quatenus credatur.*
5 *Reſcriptum præſentatum, quando duret.*

AVdita. ¶In glo. penul. dicit Ber. quod hic
in ſecundis literis ſit expreſſa men-
tio de primis, & tñ non reuocantur primæ per ſe-
1 cundas. †Sed tu dic, ꝙ imo reuocantur vt proba-
tur hic ver. non obſtantibus &c. nunquam tamẽ
2 reuocatur factum legitime †autboritate literæ reuocatæ ante
reuocatoriæ receptionem vt hic. Quod verum, niſi in reuoca
toria, quicquid fiat a tempore datæ ipſius pronuntietur irritũ,
& inane vt ſ. de elec. innotuit. in fi. & j. de præb. inter cætera.
quod hic non fuit ſm Hoſt. & Io. And. hic & in hoc ſatis con
cordat Io. And. j. de elec. prouida. gl. puta alias prima. li. 6. & In
noc. Hoſt. & Io. An. j. de conceſ. præb. c. j. §. ex parte, ſuper ver
bo facultatem. in fi. li. 6. & Car. ibi ſuper verbo euidenter. in
fi. & Aſten. li. 7. tit. de excõ. maio. q. vtrum iudex delegatus. Et
ſi quæras vtrum valeat proceſſus factus per literas reuocatas,
diſtingue, vt dixi ſ. de reſcr. c. quia nonnulli. Et not. ꝙ Io. An.
not. j. de iureiur. c. 2. in nouella. ꝙ ſi actor impetrat delegatum
3 dicens, ꝙ †reus qui certam partem debiti ſoluerat reliquã ſol-
uere denegabat de parte illa, quam ſolutam aſſeruit reus ſe con
tra eum tuebitur etiam in alio iudicio, & (quod plus eſt) etiã
ſi reſcriptum illud reprobauerit ex eo, quod in eo tacitum fue
rat de priori reſcripto. ſ. de reſcriptis. cæterum. nam teſtamen
4 to †rupto, vel impugnato, adhibetur fides quo ad legata & fi-
deicommiſſa. C. de epiſc. audien. in authen. liberi ſuæ. ſi. de lib.
præteri. in authen. ex cauſa. facit. ff. de interro. actio. l. ſi filius, in
fi. C. de libe. cau. l. iubemus. ſic ex iureiurando in vno iudicio,
præſtito, in alio agitur. ff. de iureiurando. l. ſi duo patroni. §. pe
nul. & confeſſio facta coram arbitro valet coram ordinario. C.
5 de arbi. l. cum antea. & de teſti. l. vlti. Vnde præſentatio †reſcri
pti, ipſius publicatio, & partibus facta editio durant etiam iu-
riſdictione ſoluta. ad quod facit hoc. c. non obſtante. j. de reg.
iu. c. ex eo. li. 6. quia aliud eſt dicere reſcriptum falſum, & aliud
ſurreptitium ſecundum Io. An. ibi.

1 *Electorum quis adminiſtret.*
2 *Confirmatum adminiſtrare. & 4.*
3 *Inſtitutionis epiſcopalis effectus.*
5 *Spoliatum aduerſus non ſpoliantem non reſtitui.*
6 *Spoliatus contra ſpoliantem prius reſtituendus.*
7 *Prædo ſpoliatus non reſtituendus.*
8 *Prædo quando reſtituendus. & 9.*
10 *Reſtituturus quando recte petat.*
11 *§. Lucius. explicari.*
12 *Vſuras quando repetat vſurarius.*
13 *Regu. dolo facit, quando locus ſit in poſſeſſorijs, an non, 14. 15.*
& 16.
17 *Regula, dolo facit an in petitorijs locus ſit.*
18 *Regulam, dolo facit in vſufructuario ceſſare.*
19 *Mendacis rei pœna.*
20 *Intruſo confirmato parendum, & ſoluendum.*
21 *Intruſo parcant condemnati fallit 22.*

IN literis. ¶Super glo. 2. Innocẽ. hic dicit,
Hoſt. hæc glo. eſt minus vtilis,
quam ſubtilis, vnde ſm ſimplicitatem iuris cano-
nici, dicas, ꝙ ij, qui eliguntur per confirmationem
1 † ſuperioris acquirunt ius adminiſtrandi. vt ſ. de
elect. cum in cunctis. & c. noſti & c. tranſmiſſam. & ex quo qs
ius adminiſtrandi habet per ſeipſum poteſt apprehẽdere poſ-
ſeſſionẽ oĩum pertinentium. ad illam dignitatem. Et idem, qñ
2 ille, qui hẽt †confirmare prouidere põt, & prouidet: quia talis
prouiſus hẽt generalem, & liberalem adminiſtrationem tã ſpi
ritualium, quam tpalium. ſ. de electio. cum nobis olim. niſi
impediatur vt not. j. de accuſa. accedẽs. In alijs beneficijs, quo
rum collatio ad diœceſanum pertinet, tñ facit collatio epi, quã
tum confirmatio, ſeu prouiſio. Si vero ad inferiores pertinet,
3 conferre, vel præſentare, tñ operatur †inſtitutio epalis, quan
tum in ſuperioribus beneficijs confirmatio quod dic, vt ſ. de
cle. peregri. c. fi. & de offi. Archidi. cum ſatis. Ergo ſic †confir-
4 matus, vel prouiſus, vel inſtitutus adminiſtrare poteſt, & poſ
ſeſſionem adminiſtrationis apprehendere aliter autem intru
ſus dicitur. infra de præb. cum iam dudum. ſaluis præceptorijs
de quibus. ſ. de iudic. cum deputati. & ſaluis priuilegijs, & con
ſuetudinibus quorundam ſpecialibus, ac per ſedem Apoſtoli-
cam approbatis quod dic. vt j. de appellatio. quia nos. & de pri
uileg. volentes. lib. 6. ſm Hoſt. Et ꝙ collatio, ſeu prouiſio ha-
beat vim electionis, & confirmationis not. Io. And. j. de elect.
cap. j. glo. 3. li. 6. eo. titu. cap. vt circa. glo. 2. & de præben. c. cum
in illis. in princip. in nouella.
¶Si quæras, vtrum agenti poſſeſſorio poſſit opponi de pro-
prietate. diſtingue, vt dicam. j. de inſtitut. c. cum veniſſent.
¶Si quæras, quando prædo ſpoliatus debeat reſtitui, & qñ nõ.
5 diſtingue, aut †petit reſtitui contra alium, quam contra eum,
qui eum ſpoliauit vel ſpoliari mandauit vel ſpoliationem ſuo
nomine factam ratam habuit, & tunc non debet reſtitui. vt j.
eo. cum ad ſeden. in fi. & ff. de vi & vi arma. l. j. §. qui via me. &
6 §. quod adijcitur. Aut petit reſtitui †contra illum, qui ſpolia-
uit, vel ſpoliari mandauit, vel ſpoliationẽ ſuo noĩe factam ra-
tam habuit, & tunc aut petit reſtitui contra eum qui eum ſpo
liauit vel ſpoliari fecit vel ſpoliationem ſuo nomine factam,
ratam habuit incontinenti ſuam poſſeſſionem recuperando,
& violentiam ipſius prædonis repellendo, quod ſibi licuit, &
tunc non debet reſtitui: quia vim vi licitum eſt incontinenti,
repellere. ff. de iuſti. & iure. l. vt vim. ff. de vi & vi arm. l. j. §. vim
vi. & j. eo. olim cãm. Aut petit reſtitui contra eũ, qui eum ſpo
liauit, vel ſpoliari mandauit, vel ſpoliationem ſuo nomine fa-
ctam ratam habuit, alias, quam ſuam poſſeſſionem incontinen-
ti recuperando, & eius violentiam repellendo, & tunc refert,
7 aut iuris communis †præſumptio eſt contra prædonem & ꝓ
illo contra, quem petit reſtitui, & tunc non debet reſtitui, niſi
doceat de iure ſuo in proprietate rei. vt j. de reſti. ſpol. ad deci
mas. li. 6. quod intellige vt ibi. Aut iuris cõmunis præſumptio
non eſt contra prædonem, & pro illo contra quem petit reſti
tui, & tunc aut ille contra quem petit reſtitui eſt dñs rei. aut
eſt extraneus. Si ſit dñs rei, tunc debet reſtitui, vt hic. & ff. de
8 vi & vi ar. l. j. §. qui vi a me. Si eſt extraneus †tunc aut prædo pe
tit reſtitui contra eum abſente dño rei, vel eo præſente, ſed
non, vel contradicente, nec petente eã ſibi reſtitui, & tunc de-
bet prædoni reſtitui vt hic. & ff. depoſi. l. j. §. ſi prædo. & l. bona
fides. ver. ꝙ ſi ego. Aut dño rei præſente & contradicente, vel
petente eam ſibi reſtitui, & tunc refert, aut in iudicio, & tunc
non debet prædoni reſtitui ſed potius dño rei. & in d. l. bona fi
des. ver. & probo &c. Aut extra †iudicium inhibendo ſibi, ne
prædoni reſtituat rem, ſed ipſi dño inhibenti, & tunc debet ni
hilominus eam reſtituere prædoni. vt in auth. de depoſi. & de
nunci. colla. 6. quæ eſt ſituata. C. depoſi. ſuper l. penul. & incipit
ſed iam cautum. Et eſt caſus, in quibus reſtitutio denegatur,
vide in Spec. titu. de peti. & poſ. §. fin. per to.
¶Si quæras, vtrum dolo facit, & a petitione repelli poſſit, qui
petit, ꝙ reſtituere tenetur, diſtingue, aut ille qui petit eſt rem
reſtituturus illi eidem a quo petit. Aut eſt reſtituturus alij, ſi
10 alij tunc †non habet locum illa regula, nec agens propter hoc
põt a ſua petitione repelli, vt probatur. ff. ſolu. mat. l. ſi ſocer. §.
11 Lucius† vbi habes, quod maritus, ſoluto matrimonio, admit-
titur ad petendum dotem ab hæredibus ſoceri patris, quã vxo
ris ſuæ, quæ quidem dos eſt reſtituenda in caſu reſtitutionis,
faciendæ ipſi vxori, ſeu hæredibus eius, probatur etiam. C. de
fur. & ſer. corrup. l. vlti. §. ſed cum in ſecundam. vbi habes, qđ
commodatarius repetit rem furtiuam a fure: quia ipſum opor
tet eã reſtituere dño. Hoc ẽt patet in vſurario: quia vſuras, quas
12 †ſoluit alijs, repetit ſi non eſt ſoluendo præſtita cautione de ip
ſis reſtituendis ei a quo recepit vſuras arg. j. e. ti. c. olim. 2. not.
j. de vſur. quia fruſtra. Itẽ ſi contrariũ diceretur oẽs tutores,
curatores, procuratores, & alij agentes noĩe alieno ab agendo,
repellerẽtur, cum ea, quæ petunt reſtitui dominis ſuis, vel alijs
quorum noĩbus petunt vel agunt, quod eſſet inconueniẽs, &
abſurdũ, nã per hoc totus tractatus de tutorib. curatorib. & ꝓ
curatorib. eſſet inutilis. Si eſt reſtituturus illi eidem, a quo pe-
tit, tunc refert aut agitur iudicio poſſeſſorio, aut petitorio. Si
13 poſſeſſorio, tunc dicunt quidã, vt Azo †ꝙ non hẽt locũ r̃la il-
la dolo petit ꝗ opinionẽ poſuit glo. ff. de vi & vi arm. l. j. §. qui
vi a me. C. loca. & conduc. l. ſi quis conductionis tit. C. quo. le-
ga. l. vna in glo. pen. & Ber. hic. Alij dicunt contra. l. ꝙ ẽt in iu-
dicijs poſſeſſorijs illa regula locum hẽt vt no. glo. ff. de iudi. l.
ſi de vi & poſſeſſio. ff. ad Treb. l. ille a quo §. j. ff. de carbo. edi. l.
3. §. cauſæ. ff. de reg. iur. l. in condemnatione. §. j. & l. inuitus §. j.
& C. de edict. di. Adri. tollen. l. quamuis. & iſta vltima eſt ve-
rior ſm Dy. j. de reg. iur. c. dolo facit. li. 6. & eſt expreſſum, in

di§.cauſæ. In hoc tamen articulo diſtingue: quia aut agitur iu-
dicio adipiſcendæ poſſeſsionis, aut retinēdæ poſſeſsionis, aut
14 recuperandæ poſſeſsionis. In primis † duobus caſibus ſubdi-
ſtingue ſm quoſdam, aut excipiens paratus eſt incontinenti,
probare de iure ſuo, per quod petēs eſt ſibi reſtiturus, & tūc
habet locum exceptio illius regulæ, & illius hodie conſtat ho
diō agatur. ff. vt in poſſeſ.lega.is, a quo in princ. & ff. ad exhib.
15 l.3.§.ibidem. & eſt expreſſum in §. alleg. cauſæ. † Aut excipiēs
non eſt paratus incontinenti probare de iure ſuo, & tunc nō ha
bet locum exceptio illius regulæ, vt in l. alleg. quamuis. C. de
edic. di. Adr. tollen. C. de rei vendi. l. ordinarij. ff. quo. lega. l. j. &
3. quæſtio. j. c. 2. Et hanc diſtinctionem credo veram in iudicio
adipiſcendæ poſſeſsionis. In iudicio vero retinendæ poſſeſsio
nis non credo habere locum exceptionem illius regulæ, ſicut
nec in iudicio recuperandæ per ea quæ le. & no. per Ber. Inno.
16 & Hoſt. j. de inſti. cum veniſſent. & ibi dicam. In tertio † vero
caſu i. in poſſeſſorio recuperandæ poſſeſsionis non hēt locum
exceptio illius regulæ, imo ſpoliatus debet reſtitui antequam
de proprietate quæratur, vt ff. de iud. l. ſi de vi. ff. ad leg. Iuli. de
vi publi. l. qui cętu. §. ſi de iure. C. ad leg. Iul. de vi publi. vel pri-
ua. l. ſi quis ad ſe fundum. C. ſi per vim vel alio modo. le. j. C. de
dona. inter vi. & vxo. l. ſi maritus. C. de agric. & cenſi. l. ſi coloni
lib. 10. & hic. & ſ. e. c. ſolicite, cum ibi not. Ideoq; errauit glo.
quæ eſt in d. l. ſi de vi. niſi velis eam intelligere in caſu ſequenti
fallit in caſu, vbi permittente eo, qui agit poſſeſſorio excipitur
de proprietate. vt ſ. e. c. j. in quo caſu poſſes intelligere & ſalua
17 re prædictam glo. ¶ Sequitur † qn̄ agitur iudicio petitorio, &
tunc aut probata exceptione agens, nō ſtatim, & pure, ſed poſt
tempus eſt reſtituturus, & tunc non habet locum exceptio il
lius regulæ, vt patet in marito, qui petit dotē promiſſam a ſo-
cero, vel ab vxore. ff. & C. de iure do. & per totum. j. de donat.
inter vir. & vxor. c. per tuas. licet eam poſt ſolutum matrimo-
nium ſibi reſtituere teneatur. vt ff. & C. ſoluto, matri. per totū
j. de dona. inter vi. & vxo. c. j. & 2. & per totum. Et in vſufru-
18 ctuario, † qui poteſt petere rem, in qua vſumfructum hēt, licet
finito vſufructu eam reſtituere teneatur ei, a quo petit. ff. de v
ſufruct. leg. & ff. de vſufruc. per totum. Aut, probata exceptio
agens ſtatim & pure eſt reſtituturus & tunc exceptio dictę re
gulæ locum habet. vt ff. de excep. do. l. dolo facit. ff. de reg. iur.
l. in condemnatione §. dolo. j. de reg. iur. c. dolo facit. li. 6. & 14.
q. 4. c. nullus clericorum. vbi habes, quod vſurarius non pōt pe
tere vſuras a debitore, obſtante exceptione iſta: eas. n. ſibi reſti
tuere teneretur. Sed hoc fallit in caſu, vbi in excipiendo peri-
culum animæ verteretur. vt j. de iureiur. c. debitores. 2. reſpon
19 ſo. Item hoc † fallit in caſu, vbi reus negans mendaciter rē poſ
ſidere ſe propter mendacium, & in pœnam mendacij amittit
poſſeſsionem, & eam agenti reſtituere tenetur. vt ff. de rei vē
di. l. vlti. Et ratio differentiæ inter iudicia poſſeſſoria & petito
ria eſt, quia iudicia poſſeſſoria ſunt momentanea. vt C. qui legi.
perſona. & c. l. vlti. C. vnde vi. l. momentaneæ. & ideo non de
bent retardari. ſ. ff. ad exhiben. l. 3. §. ibidem. C. ſi per vim, vel
alio modo per tot, & ſ. eo. ſolicite. & hic. & adde quod dicam
j. de inſtitu. cap. cum veniſſent.

¶ Ad primæ glo. Innoc. hic notitiam pleniorem, ſi quæras, cū
aliquis eſt intruſus in aliquam dignitatem, vel aliter ipſam ma
la fide poſsidet, vtrum ſubditi requiſiti ab eo teneātur ei obe-
dientiam & reuerentiam exhibere, & an debitores dignitatis
cenſualis & alij teneantur eis debitis reſpōdere, diſtingue, aut
20 talis eſt per ſuperiorem † confirmatus, vel inſtitutus, vel pro-
niſus tali prouiſione, quæ vim & effectum confirmationis im
portat aut non. Si ſic, tunc ſubditi dignitatis tenentur propter
authoritatem iudicialem quouſque per ſententiam ſit remo-
tus ei obedientiam & reuerentiam exhibere, & debitores di-
gnitatis de debitis reſpondere non obſtante exceptione poſ-
ſeſsionis iniquæ. ar. 8. q. 4. nonne. j. de inſtit. c. cum veniſſent. ſ.
de electi. cum in cunctis. & c. noſti. & ca. tranſmiſſam. ff. quod
cum fal. tu. au. l. j. & ff. de acqui. poſ. l. iuſtæ ſm Inno. hic in gl.
j. ver. electio autem & Hoſt. poſt eum. Si non, tunc aut quæ-
ris de illis qui iam præſtiterunt ei obedientiam, vel qui ſolue-
runt ſibi aliquo anno penſiones, & tales tenentur. arg. ſ. de e-
lect. querelam. Aut quæris de alijs & tunc refert. aut quæris de
illis debitoribus qui cum hmōi malefidei poſſeſſore contraxe-
runt, & de hmōi contractibus conueniuntur, & tales de cōtra
ctibus cum eis habitis ei ſoluere, & reſpondere tenētur, vt ff.
de condi. indebi. l. ſi vrbana. ſm Inno. in ver. item non libera-
tur. & Hoſt. poſt eum. Aut quęris de alijs, qui aliter, quam ex
contractibus cum eo habitis conueniuntur, & tunc aut quæ-
21 ris de illis, qui in iudicio † ſunt conuicti & cōdemnati, & tales
neceſſe habent parere ſententiæ, niſi eſſet appellatione ſuſpen
ſa, non obſtante, quod dicant, ꝙ habent conſcientiam reluctā
tem, alioquin quicunq; qui condemnaretur poſſet cuilibet ſen
tentiæ contra ſe latę illudere, dicens ego libenter parerem ſen
tentiæ, ſed habeo conſcientiam reluctantem & ideo eſt figmē
tis talibus obuiandum ſm Hoſt pro quo. j. de re iudica. cum
inter vos. & 11. q. 3. ſententia paſtoris. Aut quæris de illis, qui
22 non ſunt conuicti nec † condemnati, ſed per talem intruſum,
ſeu male fidei poſſeſſorem extra iudicium exiguntur, & tunc
non tenentur ſibi contra conſcientiam obedire, vel de debitis
dignitatis reſpondere. arg. j. eod. literis. & de ſent. excom. c. in-
quiſitioni. ſm Inn. in ver. item non liberatur. & Hoſt. poſt eū
& de hoc per G. de præb. cum qui. ſuper verbo inuaſor. libr. 6.

1 *Spoliatus a non ſuo iudice reſtituendus. & 6.*
2 *Spoliatus extra iudicium, reſtitui.*
3 *Spoliatus abſens quis, an non, reſtituendus.*
4 *Spoliatus appellans quando, an non reſtituatur.*
5 *C. ſuborta enucleari.*

COnquærente. ¶ Si quæras, vtrum ſpolia-
tus a iudice rebus, vel bene
1 ficio, debeat ante oīa reſtitui, diſtingue, aut † eſt ſpolia
tus a iudice non ſuo, & tunc nō tenet, quod fit ab eo,
vt ſ. de iudi. at ſi clerici 11. q. j. multi. in princ. & ideo facienda
eſt reſtitutio ante omnia. ſ. de ordi. cogni. c. 2. & ca. fin. Aut eſt
ſpoliatus a iudice ſuo, & tunc refert, aut hoc fecit iudex extra
2 † iudicium, & tunc non præſumitur pro facto ſuo, imo facien
da eſt reſtitutio, ac ſi priuatus faceret hoc. arg. j. de appella. bo-
næ. Aut hoc fecit iudex in iudicio, & tunc aut fuit ſpoliatus,
3 abſens, aut præſens. † Si abſens, tunc aut fuit abſens ex iuſta cā
& tunc reſtituetur. 7. q. j. præſentium. Aut fuit abſens ex con-
tumacia, & tunc aut in cauſa ciuili, aut in cauſa criminali. Si in
cauſa ciuili, tunc offerēs infra annum cautionem de ſtando iu-
ri reſtituetur. vt ſ. de offi. ordi. c. paſtoralis. §. ſi. cum ſuis con
cor. Si in cauſa criminali tunc ſi infra annum purgauerit ſuā in
nocētiam a crimine audietur de iure petitorio. vt 11. q. 3. rur-
ſus. in fi. Si vero præſens ſpoliatus fuerit a ſuo iudice, tunc aut
poſt appellationem legitimam. & tunc non tenet quod agitur,
vt 2. q. 6. appellatione interpoſita. Aut ante appellationem, &
4 tunc refert, aut † ſeruato ordine iudiciario aut prætermiſſo. Si
ſeruato, tunc nunquam reſtituitur, niſi appellauerit vel per q̄-
relam falſi. ſ. ſi ſententia ſit lata per falſos teſtes, vel per falſa in
ſtrumenta, & tunc reſtituitur, poſtquam conſtiterit de iniuſta
ſpoliatione. vt j. de teſti. ex parte. ii. 7. q. j. præſentium. ſ. de re-
ſcrip. dilectus filius abbas. j. de cohabi. cleri. & mulier. cap. ſu-
per eo. quia prima facie ſtatur ſententiæ iudicis. vt ſ. de renū.
in pręſentia. ſed non ſtatur proceſſui, niſi quatenus conſtiterit
legitimis documentis. j. de proba. qm̄ contra falſam. Si ordine
iudiciario prætermiſſo, tunc ſtatim reſtituitur, ſi de hoc con-
ſtiterit vt hic, & j. eo. cum veniſſent. & 2. q. j. notum. vbi hoc,
not. Archid. 7. q. j. pręſentium. & pro hoc. 2. q. 6. argua. & j. qui
filij ſint legi. per venerabilem. §. j. ſ. de reſcr. c. dilectus j. Et hoc
procedit, niſi impediat intruſio. vt 3. q. 2. quia vel criminis e-
normitas. 2. q. 5. ſuper cauſa. vel contumacia vt 3. q. 9. de cer-
nimus. vel ſcandalum. vt 3. q. 6. hæc quippe & 2. q. j. in primis,
vel alia, de quibus nota. Spec. tit. de petito & poſſe. §. ſi. in prin
ci. Et hoc eſt verū. ſ. quod ſpoliatus incontinenti reſtituendus
eſt etiam ſi aduerſarius incontinenti paratus eſſet probare, de
5 dn̄io, vt ſatis probatur. † j. de re iudic. c. ſuborta. j. reſponſo. nā
ibi certum erat de proprietate per priuilegium, & nihilomi-
nus iudicatur reſtitutio facienda. & ar. 2. q. 2. c. nullus. a. licet a-
lij contra ita tene Hoſt. in ſum. eo. tit. §. qn̄ facienda. in princ.
& in hoc concor. Archid. in c. alleg. præſentium. in glo. adde &
hoc colligitur, & de hoc etiam legitur & not. j. eod. literas. §.
6 pręterea. Si vero quis fuerit officio ſuo ſpoliatus, tunc † aut a iu
dice non ſuo, quo caſu nihil agitur, vt ſ. de offi. deleg. ſuper q̄-
ſtionum. & 2. q. 6. appellatione. j. de appell. ad præſentiam. Aut
a ſuo iudice ſed ante appellationem, & tunc dic per omnia, vt
ſ. in ver. ſi vero præſens vſq; ad ver. ſi vero quis. Sed ſi quis fue
rit ſpoliatus communione fraterna, tunc aut a non ſuo iudice,
& tunc nihil agitur, vt 2. q. j. in primis. & j. de ſent. exc. p tuas.
Aut a ſuo iudice, & tūc aut ante appellationē, & tūc ſemp te-
net quocunq; mō ſpolietur, donec fuerit reſtitutus. 11. q. 3. c.
j. ſi eps forte. j. de ſent. exc. ſacro. & c. per tuas. Quaſi iſta tota
diſtinctio ſumitur ex not. per ſpe. de tit. pe. & poſ. §. fin. in fin.
ver. & vt hic articulus, & per Hoſt. in ſum. e. tit. §. quando fa-
cienda. Quid autem iuris de ſpoliatione facta ab alio dixi. ſ. de or
di. cogn. c. ſi. & vide quod dicam j. de inſti. c. cum veniſſent.

1 Lxcom-

1 *Excommunicatus non reſtituendus.*
2 *Religioſus adminiſtrator reſtituendus.*
3 *Religioſus in ſcholis quando, an non, reſtituendus.*
4 *Clauſtrum repetens an reſtituendus.*

1 CVm veniſſent. ¶Si quæras vtrum &
quando religioſus poſsit pe
tere reſtitui, diſtingue, Aut eſt †apoſtata, & per cõ
ſequens excommunicatus, vt probatur. j. ne cleri.
vel mo. vt periculoſa. lib. 6. & no. Arch. 23. diſt. c. ſi
quis ex clericis. 18. q. 2. c. abbatis. gl. ſi clerici ad fi. Vel eſt alias
excommunicatus, & tunc non poteſt petere reſtitutioné, ob-
ſtante exceptione excommunicationis. vt not. Ber. & Hoſti.
ſ. de reſcrip. c. dilectus. j. de offi. deleg. prudentiam. §. ſexta. de
procura. ex inſinuatione. & Bart. Brix. & Archid. 23. diſt. in no
mine domini. & Archi. 14. q. j. in ſum. & in c. alleg. Abb. & j. de
excep. pia. li. 6. & dixi plenius ſ. de iudi. intelleximus. Aut non
eſt apoſtata nec alias excommunicatus, & tunc †aut habet ad
2 miniſtrationem, & talis poteſt petere reſtitui in ijs, quæ perti-
nent ad ſuam adminiſtrationem. ſ. de iudi. cum deputati. & de
ordi. cogni. c. 2. cum ſimilibus. Aut non habet adminiſtratio-
3 nem, vel habet, ſed vult petere reſtitutionem † de alijs, quam
de pertinentibus ad ſuam adminiſtrationem, & tunc aut eſt in
ſcholis, prout debet eſſe, puta de voluntate, & licentia Abbatis
& cum conſilio conuentus ſui, vel maioris partis eiuſdem. j.
ne cler. vel mona. c. vt periculoſa. li. 6. & tunc poteſt petere re-
ſtitui. vt ff. de iudic. l. ſi longius. Aut non eſt, (prout debet) de
licentia Abbatis ſui cũ conſilio ſui conuentus vel maioris par
tis eiuſdem, & tunc non põt petere reſtitui, j. ne cleri. vel mo-
na, ſuper ſpecula. Aut non eſt in ſcholis, & tunc aut petit reſti
tui ad clauſtrum, & tunc auditur. vt 16. q. j. ſi cupis. & c. placuit
ſecund. & ſic poteſt intelligi. ſ. de reſcriptis. cum dilecta. cum
ibi nota. per Hoſt. Aut petit reſtitui ad alia, quam ad clauſtrũ,
4 & tunc †aut vacante monaſterio, & tunc poteſt. vt ſ. de reſcri.
cum dilecta. in fi. vbi hoc no. Ber. Aut non vacante, & tunc nõ
debet audiri petens reſtitui, niſi hoc petat de mandato Abba-
tis vel ſuperioris vt hic. vel vacãte monaſterio abbatiæ. vt in c.
alleg. cum dilecta. vel ex alia iuſta cauſa. vt j. de accuſa. ex parte
& vide, quod not. de iſta materia per Inno. j. qui cleri. vel mo-
nac. c. inſinuante. de priuileg. cum olim ſecund. in glo. & male
& per Gul. in Spe. rub. de actore. §. j. verſi. ſed quid ſi ſpoliatur
& ver. ſi tantum monachus.

1 *C. ex conqueſtione intellectus.*
2 *Literis impetratis quando, an non, procedendum.*
3 *Reus quando probet & pro eo pronuntiandum.*
4 *Sententia an ſecundum libellum ferenda. & 5.*

EX conqueſtione. ¶Innoc. hic in glo.
hic habes circa prin
1 cip. dicit, quod †generaliter obtinet, quod non ſolum il-
le, qui impetrauit literas, ſed etiam ille contra quẽ im
petratæ ſunt literæ poteſt petere, quod procedatur per illas lite-
ras. Sed Hoſt. tenet contrarium & illud intelligit niſi emerſe-
rit inde citatio, quæ eſt fundamentum exercitij iuriſdictiõis.
de officio deleg. gratum. nam licet ex receptione literarum iu
riſdictionem habeat, vt ſupra de reſcr. paſtoralis. §. fi. ipſam ta
men exercere non põt ante citationem, quam citationem ad
inſtantiam rei inuito actore iudex facere non poteſt. arg. C. de
legi. l. quod fauore. Circa quod diſtingue, quia aut reſcriptũ eſt
iudici præſentatũ, & citatio inde ſecunda, & tunc vera eſt opi
nio Innoc. Aut reſcriptum non eſt iudici præſentatum, nec
2 †citatio inde ſequuta, & tunc vera eſt opin. Hoſt. arg. 2. q. 6. ſi
quis libellos. & ita tenet Gen. extra de reſcript. c. j. ſuper verbo
vexare. in clemen. & de elect. c. conſtitutionem. vt circa. ſuper
verbo nolle vti. in clemen. Aut reſcriptum eſt iudici præſenta
tum, ſed tamen citatio non eſt inde ſecuta, & tunc vera eſt opi
nio Innoc. ſ. quod reus, contra quem eſt reſcriptum impetratum,
poteſt petere, quod procedatur per illud. ar. c. alleg. paſtoralis. de
reſcrip. in fi. & j. de appel. ſuper e. in fi. & ita tenet Gul. de Mõ
telau. in d. c. j. de reſcrip. in cle. & hæc vera, vbi ad alicuius inſtã
tiam ſuper re familiari ſunt literæ impetratæ. Sed ſi concederẽ
tur pro bono publico, licet aliquo principaliter impetrante, vt
ſi mandetur fieri inquiſitio de eccleſijs, vel perſonis. j. de accu
ſa. qualiter & quando j. & 2. & tunc poſſet iudex procedere, ex
quo literas recepiſſet, non ſolum impetrante deſiſtente nego-
tium proſequi, ſed & ipſo etiam renuntiãte, & quantumcunq;
contradicente. arg. ſ. de offic. deleg. c. vlti. §. is antem. j. de accu
ſa. licet. & de collu. detegen. c. j. & 2. ſecundum Hoſti. & Ioã.
Andr. hic in nouel. ſuper iſto c. ¶Super eo. c. In glo. hic habes.
3 in fi. dicit Inno. quod ſi actor dedit libellum, in quo petat rem †ali
quam, vel iura aliqua, vel aliquem dicit ſibi obligatum, certum
eſt, quod ille contra quem agitur, etiam de iure ſuo probare põt.
vt ff. de probatio. l. circa. & ita ſi de iure ſuo probauerit ſenten
tia pro ipſo ferri poteſt, perinde ac ſi pro eiſdem rebus, vel iuri
bus egiſſet. arg. ff. de iureiuran. ſed et ſi poſſeſſori. Nam ſicut o
ritur actio reo, ex iureiurando qui iurat rem ſuam eſſe, ita o-
rietur ſi pro reo ſententiaretur rem ſuam eſſe ſm Innoc. Et
iſtam opinionem Innoc. tenet Io. And. in l. alleg. circa. ſed Ho
ſtien. in hoc contra. nam ſm libellum actoris, & intentionem
ſuam dñium ſuum, & non rei iudicium deducitur, & ſuper eo
tñ lis cõteſtatur, nec pro reo poteſt dari ſñia ſm formam pe
titionis. ff. communi diuid. l. vt fundus. infra, de ſimo. licet He
ly. vnde hoc non poteſt fieri pro actore in re valde propinqua
& connexa rei petitæ per actorem, ergo [nihilominus] pote-
rit dari, vel fieri pro reo in re non diuerſa, ſed etiam contraria
petitioni actoris. nam ſi pronuntietur dominiũ rei petitæ eſſe
actori per hoc pronuntiatur non eſſe rei, vt ff. de procur. l. Põ-
ponius. & ff. de excep. rei iudic. l. ſi inter me & te. Sed nec in p
ſonali actione poteſt eorum opinio locum habere, nam ſi pe
4 tam a te centum †ex cauſa mutui, & non probem, tu vero pro
bes in eadem inſtantia me ex eadem cauſa tibi centum debere
quos tamen non petijſti, abſurdum eſſet quòd per hoc iudex,
me tibi debeat condemnare. arg. no. ſ. tit. j. paſtoralis. cum nec
iſtud ſit petitum in libello, nec ſuper hoc litis conteſtatio fa-
cta ſine quibus ſententia regulariter nulla eſt. ſ. de libel. obla. c.
j. & de lit. conte. c. vnico. & j. de re iudi. c. j. Opinio tamẽ Innõ.
hic & Io. in l. alleg. circa. poteſt ſaluari, qñ agitur confeſſoria,
vel negatoria, in quibus vtriuſq; videtur in iudicium deductũ.
vt no. ſ. de iud. examinata. Idem in communibus iudicijs, in
quibus vterque eſt actor & reus, vt not. j. de probat. ex literis.
Idem in cauſa appellationis in qua ſi petatur infirmari, vel con
firmari, per conſequens in primo caſu videtur petita confirma
tio, in ſecundo infirmatio. C. de appel. eos qui j. reſponſo. & 2.
q. 6. c. ei qui. appel. §. ſi autem. ad finem. & no. j. de teſta. Ray-
nutius. & c. Raynaldus. Idem fortiori ratione propter pericu-
lum animarum in cauſis beneficialibus, in quibus, actore non
probante [& reo probante beneficium nõ adiudicabitur acto
ri] ſed adiudicabitur reo. ſ. tit. j. cum ſuper. & leg. & no. ſ. de re
ſcri. c. 2. & c. inter cæteras. Ratio eſt, propter periculum aĩarũ,
vt le. & no. de cle. peregr. c. fi. de pac. accepimus. & c. cum clerici.
5 ci. Idem †in cauſis matrimonialibus, quando aliquis vel aliqua
in virum & vxorem petitur, vel ad diuortium procuratur, nã
quicquid petitum fuerit, ex quo de veritate conſtiterit, ſm ip
ſum, ſiue pro matrimonio, ſiue contra matrimonium ſñia de-
bet ferri, non obſtante etiam ſententia contraria iam lata, quæ
in hoc caſu nunquam tranſit in rem iudicatam. j. de re iudic. c.
lator. & c. conſanguinei Idem forſan eſt in alijs in quibus verti
tur periculum animæ: quia eiuſdem naturæ ſunt. Idẽ vbi reus
offert ſe probaturum, quòd dominiũ rei petitæ ad ipſum ſpe-
ctat tali pacto habito cum actore, quòd ſi hoc probauerit res
petita ſibi adiudicetur, de re iud. cum cauſa. in fi. Sic intellige,
quod no. Io. in l. alleg. circa. Idem quando defert iuramentum
reo, quòd iuret rem ſuam eſſe. ſic loquitur. l. inducta per Inno.
ff. de iureiur. l. ſed & ſi poſſeſſori. §. proinde. & quicquid notat.
hic Innoc. hæc poſſunt intelligi ex ijs, quæ ipſe no. Inno. ſ. de
lit. conteſt. c. vnico. & j. de proba. c. licet §. in præmiſsis. ita di-
cit Hoſt. hic & ſatis probabiliter. Sed quod dicit de cauſis be-
neficialibus, intellige, vt dixi ſ. de offi. vica. c. 1.

1 *C. olim cauſam. ſenſus.*
2 *Vim vi repellens nullo modo conueniendus.*
3 *Spoliatum in ſpoliantem omni modo agere poſſe.*

OLim cauſam. ¶†Hic in fin. habes, quod
licitum eſt cuilibet inconti
nenti vim vi repellere, & poſſeſsionem ſibi ablatam
recuperare. Iuxta hoc, ſi quæras, vtrum ſpoliatus ſua
poſſeſsione, & ipſam incontinenti recuperans vim vi repellen
do, ex iſta vi incontinenti illata conueniri poſsit. & vtrũ poſ-
ſit agere contra ipſum ſpoliantem, & primam violentiam inſe
2 rentem, diſtingue, aut quæris, †vtrum poſsit ex iſta vltima vi
incontinenti illata conueniri, & dic quod non, nec ciuiliter, vt
hic in fi. & ff. de vi & vi ar. l. qui poſſeſsionem, nec etiam crimi
naliter ſiue accuſatione criminali: quia licitum fuit ſibi vim vi
incontinenti repellere, vt C. vnde vi. l. 1. & quia tunc videtur
facere ad ſui defenſionem. arg. ff. de iuſt. & iur. l. vt vim & quod
legitime factum eſt, pœnam non meretur. C. de adult. l. Grac-
chus.

chus. Aut quæris, vtrum poſsit agere contra ipſum ſpoliantẽ, & primam violentiam inferentem, & tunc aut quæris vtrum poſsit agere contra ipſum ſpoliãtem ciuiliter ad damna, & ad intereſſe, & dic, ꝙ ſic. vt in l. alle. qui poſſeſsionem. ff. de vi, & vi ar. & eo. tit. l. j. ex quo die. Aut vtrum poſsit agere contra eũ criminaliter, & videtur quod nõ, quia ex quo ſtatim redijt, fingitur non ablata, & ſic violentia non facta, vt in l. alle. qui poſſeſsionem. Sed dic contrarium: quia ille primus illatã violentiam commiſit, & licet non habuerit effectum propter recuperationem cito factã, tñ, quia in delictis ſufficit animus. C. ad leg. Cor. de ſica. l. is qui cum telo, de pœni. diſt. j. ſi quis cum telo. & ſ. de biga. c. nuper. cum ſimilibus.

¶ Si quæras vtrum, & quãdo vim vi repellere liceat, diſtingue vt dicam. j. de homi. c. ſignificaſti. 2. §. ſi. diſt. 10.

1 *Vxorem petenti exceptio qualibet obijcienda.*
2 *Vxoris reſtitutio, matrimonio nullo, differenda.*
3 *Vxore ſpoliatus, quando reſtituendus.*
4 *Vxoris reſtitutio adultero, quando an non, differenda. & 5.*
6 *Vxor odio, non ſtatim reddenda.*
7 *Reſtitutionem vxoris ob ſæuitiam differri.*
8 *Conſanguineo quatenus reddenda vxor.*
9 *Vxoris reſtitutio perpendenda.*
10 *Poſſeſſorio agenti obijcienda.*
11 *Cœnobium ſub pœna ingreſſus an redditus vxori puniendus.*

Literas. ¶ Si quæras, vtrum viro repetenti vxorem ſit reſtitutio facienda, exceptione, aliqua non obſtante, diſtingue, aut maritus intentat petitorium ſolum, quod eſt, qñ dicit aliquã eſſe vxorem ſuam: quia contraxit cum eo, & petit eam ſibi adiudicari, in vxorem, hoc. n. eſt agere petitorio & quaſi de proprietate. Aut intentat poſſeſſorium ſolum, quod eſt qñ petit eam ſibi reſtitui tanquam iniuſte ab ea dimiſſus, quam ſuam vxorem legitimam, & ab eo carnaliter cognitam eſſe dicit. Aut intentat
1 petitorium, & poſſeſſorium inſimul. In † primo caſu obſtat quælibet legitima exceptio. vt ſ. de ordi. cog. c. j. & ſic intelligitur, opi. ſecundorum hic in ver. alijs, & in ver. ſecunda vero. & no. Ber. & Hoſt. ſ. e. ex tranſmiſſa. in j. gl. in fi. & j. de diuor. ſignificaſti. in glo. 2. in fi. & Tanc. & Hoſt. in ca. porro. & pro hoc.
2 27. q. 2. Agathoſa. vbi de hoc. In ſecundo † caſu refert: quia aut marito petenti reſtitutionem opponitur, matrimonium non fuiſſe legitime contractum in facie eccleſię, ſed potius clandeſtinum, vel nullum interueniſſe nec fuiſſe poſtea per eccleſiam approbatum, & tunc eſt reſtitutio differenda. vt j. eo. c. proxi. ſic poteſt intelligi ſm vnum intellectum. ſ. de ordi. cog. c. j. ſecundum. Ho. hic ſuper verbo præſertim. & bene: quia ad hoc vt poſſeſsio coniugis ſeu in coniuge acquiratur, exigitur inter alia, ꝙ matrimonium in facie eccleſiæ ſit contractum. vt ſ. e. ex tranſmiſſa, ſm Ber. & Hoſt. ibi. Idem not. Ala. Vin. Hoſt. & Io. And. j. de diuor. porro. dicentes hoc eſſe perpetuum, vt
3 reſtituatur † ſpoliatus, vbi matrimonium eſt contractum authoritate eccleſiæ vel ex poſtfacto approbatum, ſecus vbi cõtra interdictum eccleſię, ibi. n. eccleſia neutrum in poſſeſsione tuetur. Aut non opponitur matrimonium fuiſſe clandeſtinũ, ſeu nullum, & tunc aut negatur marito fuiſſe poſſeſsionem acquiſitam per carnalem copulam, & tunc idem. ſ. eo. ex tráſmiſſa & j. c. proxi. ad idem j. de ſpon. cũ locum. in fi. vbi hoc not.
4 Tan. Goſ. & Io. And. Aut † neutrum ſibi obijcitur, & tunc opponitur ſibi adulterium. Et tunc aut eſt notorium & tunc eſt reſtitutio differenda: quinimo etiam deneganda. vt j. de diuor. ſignificaſti. & j. eo. conuer. coniug. conſtitutus. niſi de adulterio vxoris notorio replicet, & ꝓbet: qa tunc paria delicta &c. j. de adulte. c. penult. & ff. ſoluto matrimo. l. viro atque vxore, ſm Ber. Inno. & Hoſt. in ca. allega. ſignificaſti. quod verum de adulterio commiſſo propter ſpoliationem: ſecus de commiſſo ante. arg. ibi in 1. reſponſo. quod dic vt not. Goſ. in ſum. ſua ti. de conuer. coniug. §. item quid ſi maritus. & §. ſeq. Addunt quidam vt Hoſt. in §. vlti. ſub §. quid ſi maritus. & in tit. de diuor. §. quot modis. ſub. §. dicas ꝙ exceptio. & Archi. in d. c. Agatho
5 ſa. in glo. adde licet quidam &c. Aut † eſt occultum, & tunc nõ eſt reſtitutio differenda. vt ſ. e. c. 2. & c. item cum quis. & c. in literis. & in c. alleg. ſignificaſti. a contrario ſm Ber. & Hoſt. ibi. Reputatur autem notorium adulteriũ ex quo infra octo dies, poteſt epo fieri fides. arg. j. de teſti. ex parte Ade. in fin. & de excep. c. pia. lib. 6. quibus elapſis plena fiet reſtitutio niſi fuerit facta fides, & ſic poteſt intelligi. 32. q. 2. Hiſtoria eccleſiaſtica, ſm Hoſt. ibi. Aut non obijcitur ſibi adulteriũ, & tunc aut ma
6 ritus † proſequitur mulierem tam capitali odio ita, vt nulla cautione ei mederi poteſt, & tunc eſt reſtitutio differenda, & mulier ſequeſtranda. vt ſ. eod. ex tranſmiſſa. 32. q. j. de benedicto. & hic in §. ſi vero tanta. Aut non proſequitur eam odio capitali & tunc, aut opponitur ſibi exceptio cõſanguinitatis in gra-
7 du prohibito, & tunc aut eſt † tanta viri ſæuitia, ꝙ ſecuritati mulieris prouideri non poſſet, puta quia vir iuuenis eſt vt luxurioſus qui violenter vellet eam opprimere ſaltem qñ negat matrimoniũ, vt eſt virgo. j. de probatio. cauſam matrimonij. & de ſpouſ. cum locum. & tunc erit reſtitutio differenda, quo ad omnia. ſ. quo ad thorum & quo ad alia ſeruitia, ſeu obſequia vt hic in §. ſi vero tanta. j. reſponſo. Aut non eſt tanta viri ſęuitia
8 ſed eſt bonus homo ſimplex, & timẽs Deum, † & tunc aut q̃ris nũquid debeat fieri reſtitutio, tam quo ad alia obſequia, q̃ quo ad thorũ, & dico quod ſic, ſic intelligo. §. præterea. in prin. & infra eod. verſi. alioquin & quod ibi not. Hoſt. Aut quæris, nunquid debeat fieri reſtitutio quo ad thorum, & tũc aut mulier habet, & offert probationes incontinenti paratas, & tunc differenda eſt reſtitutio, vt in §. præterea. verſic. ſola. Aut non habet, nec offert probationes incontinenti paratas, & tũc fiet reſtitutio ẽt quo ad thorum, vt hic in verſi. quod ſi non hẽat. Mulier tñ, cui conſtat de impedimento conſanguinitatis non patietur ſe cognoſci aliqualiter, imo ſe excommunicari patietur, vt hic in §. porro. & in verſi. quem tñ. de ſent excõ. inquiſitioni. ſ. reſponſo. Et omnia ſupradicta a ver. aut non proſequitur eam odio capitali approbat Hoſt. hic. Aut non opponitur viro exceptio conſanguinitatis in cauſa prohibita, & tunc aut opponitur contra ipſum virum exceptio rei iudicatæ, a quo non eſt appellatum. & tunc non eſt facienda reſtitutio. arg. ſ. de offi. deleg. cauſam matrimonij, ſm Tancre. & Hoſtien. in ſum. eo. tit. §. quando. ver. 10. Aut nulla prædictarum exceptio
9 nũ obijcitur marito, † & tunc regulariter examinanda reſtitutio nulla exceptione obſtante, & ẽt facienda vt ſ. eo. ex cõquæſtione. ſ. de offic. deleg. cauſam matrimonij. ſm literam poſtq̃ 33. q. 2. ſeculares. j. de diuor. porro. & de ſpon. c. 2. & c. ex parte. & c. veniens. ad Apoſto. ſedem Mariota. & ſ. vt lit. non conteſt. c. accedens. 2. in fi. Sic intellige ſñiam priorum hic in primo reſponſo. quod verum, ſi maritus authoritate priorẽ vxorem eiecerit ſeu repulerit, vel ab ea receſſerit, vt no. hic Ber. in glo. 3. & Hoſt. & Io. And. poſt eum. & Ber. Hoſt. Ala. Vin. Tã. & Io. And. in c. alleg. ſignificaſti. glo. j. & Ber. Hoſt. & Io. Andr. j. de adul. intelleximus. gl. j. Hug. & Arch. 32. q. j. de benedicto. ſuper verbo recipiat. & Spec. tit. j. de ſpon. §. fi. ver. j. licet Petr. de Samp. & Abb. hic. & Inno. ſ. eo. c. ex conquæſtione. in fi. contra. Sed fallit in caſu, vbi vir nollet cohabitare cum muliere ſine contumelia Creatoris j. de diuor. gaudemus. Quod intellige ex quo de hoc facta eſt fides, vel ſi ſit notorium vt ibi. Itẽ fallit in alio caſu. ſ. ſi vir de hæreſi vehementer ſit ſuſpectus, ſ. ꝙ ſuſpendatur carnale commercium ſicut vides, ꝙ accuſatione pendente ſuſpenditur clericus in hoc caſu officio, & beneficio. j. de purg. cano. inter. Iſtos duos caſus no. Hoſt. in ſum. e. tit. §. facienda. ver. 12. & ver. ſeq. Et vide quod ipſe not. in ver. & ſic. quando dicens, ꝙ qñ poſſeſſorium ſolum intentatur, vi-
10 dentur habere locum ſex exceptiones tñ. † Prima eſt ſęueritas ſimul iuncta alij impedimento legitimo. Secunda conſanguinitas lege prohibita cum oblatione probationis ſimul iuncta. Tertia contumelia creatoris. j. de diuor. gaudemus. Quarta integritas corporis cum voluntate, & propoſito vouendi cõtinentiam. Quinta exceptio rei iudicatæ quouſq; ſit fides facta eccleſiæ de errore. j. de re iudic. lator. tenor conſanguinei, j. de frigi. fraternitatis. Et ſexta. ſ. adulterium, & ſic quo ad iſtas exceptiones eſt vera ſentẽtia ſecundorum, alias fiet reſtitutio ſm quod dicũt primi ſecundum eum, quod tñ intellige latius vt ſ. dixi. Et vide plures caſus. per Hoſt. ſ. e. ex tranſmiſſa. & dicam in d. c. ſignificaſti. j. de diuor. vbi vide quod dicam. In tertio caſu principali. ſ. quando agitur petitorio, & poſſeſſorio in ſimul, puta, quia vxor, quæ repetitur negat matrimonium nec eſt notorium, tunc poteſt opponi quęlibet legitima exceptio. Oportet. n. ꝙ de matrimonio fiat fides. ſ. eo. ex tranſmiſſa. & j. eo. ex parte. de proba. cauſam. de teſti. ex tenore. de ſponſa. cum locũ. ſ. de offi. deleg. cãm matrimonij. de cauſa poſſ. & ꝓpriet. c. cum ſuper. & c. cum eccleſia. & ca. cum dilectus. Et ſic põt intelligi opi. ſecundorum vt no. Hoſt. in d. §. qñ faciẽda eſt in fi. Hãc decretalẽ inducit Bar. Brix. ad quæſt. dñicalem primã.
11 Quidam hñs vxorẽ condẽnatus eſt de crimine † capitali, q dũ ad patibulũ duceret, ſupplicauit iudici, vt vitam ei reſeruaret, iudex tñ ſub ea condõne remiſit, ſi intraret monaſteriũ ita, ꝙ ſi cõtingeret exire monaſteriũ, decapitaret: ꝓceſſu vero t pis

cum

vxor eum requirit.quæritur vtrum ſit ei reddendus,& ſi red-
dendus ſit,an ſit decapitandus.Et ſoluit eum eſſe reddendum
8 ar.27. q. 2.Agathoſa.nec redditus debet interfici. quia exiſſe
non videtur qui voluntarie non exiuit.vt 7. q.j.ſcias. & c. mu
tationes.& ff. ſami.ercis. l.alienationes ſi tamē de facto timue
rit de morte cum iudex ei minetur habet exceptionem cōtra
mulierem repetentem eum vt hic in fin. & ꝰ. eod. ex tranſ-
miſſa. ſecundum eum.

1 *Minor an in iudicio ſtare poſſit.*
2 *Minori collata alij non reſtitui.*
3 *Minori niſi vtili beneficium reſtituendum. & 4.*

1 EX parte. ¶ Si qnęras,†vtrum minor,ſine
authoritate tutoris, vel curato-
ris,vel filius familias ſine authoritate patria poſſit
eſſe in iudicio, vide per Archid. 15.q.3. certis glo.
antepenul.& plenius.j.de iudicijs.c. ſi annum. ſu
per verbo deponentibus. & per totum. libro ſexto.
¶ Super glo.Sic patet in fi.Si quæras vtrum minor, qui renun
tiat beneficio ſuo eccleſiaſtico poſſit per beneficium in integ.
reſtitutio. aduerſus ipſam renuntiationem reſtitui, [& ſuum
2 beneficium recuperare,]diſtingue.Aut ſuum†beneficium eſt
iam alteri collatum,& tunc non ſubuenitur ei.vt ff.de mino.l.
ꝙ ſi minor.§.Sceuola.2.reſponſo.ſecundum Vin.Tanc.Ioan.
Ber. Hoſt. & Io.And.hic.licet Vin.in hoc contra.ꝰ.de reſti.in
integ.c.cum ex literis,& ca.conſtitutus. Aut nondum eſt ad-
huc alteri collatum,ſed eſt res integra,& tunc aut iſte minor
3 †eſt vtilis & expediens eccleſiæ & ſic animabus & tunc reſti-
tuetur.vt in d.§.Sceuola.1.reſponſo.& ff.de ceſſi.bo.l.is qui.i.
vt ſic magis conſideretur eccleſiæ læſio, ꝗ perſonæ.ad hoc.8.
q.j.qui epiſcopatum.ꝰ.de electio.in cauſis.§.fina.Aut eſt eccle
4 ſiæ inutilis,& damnoſus,& tunc†non reſtituetur, imo potius
deſtituendus eſſet,ex eo ꝙ ipſum beneficium recepit, ꝗ quia
renuntiauit.arg. opti. ff. de minori.l.verum.§.ſi locupleti, ibi,
ſed hæc res auferre poteſt,&c.ſm Hoſt.hic.idem Archid. 15.
q. 3. certis.in glo.penul.ita etiam intellige quod not.glo.ff. de
minori.l.ait prætor.in princ.quæ dicit indiſtincte eum non re
ſtituendum.& hoc not.Spec.tit.de in integ.reſtitu.§.2. verſic.
quid ſi minor.

1 *Poſſeſſionem præſentem ex præterita.argui, 2.6.& 7.*
3 *Poſſeſſionem animo ſolo amittit & quatenus verum 4.& 5.*
8 *C.cum ad ſedem ſenſus,& 14.*
9 *Appellari a momento cur non liceat verius.10.*
11 *Appellari non licere in poſſeſſ.recup.*
12 *Appellari in poſſeſſ. proprietati non nociuo.*
13 *Appellatur a poſſeſ. proprietati nociuo.*
15 *C. ex conquaſtione.enucleari.*

CVm ad ſedem. In glo.nunquid hoc ſolū.
Siquæras,vtrum quis p̄-
1 ſumitur † in præſenti poſſidere ex eo, ꝙ ſemel poſſe
dit. Ber.hic & ꝰ.tit proxi.cum eccleſia glo.bene dicit
quæ fuit glo. Io.tenet ꝙ non.& Io.C. de proba. ſiue poſſide-
tis.& Accur. ff.de excep.rei iudica.l.ſi rem meam. C. ad exhi-
ben.l.non ignorabit: quia facilius admittitur poſſeſſio, ꝗ do-
minium.vt ff.de acqui.poſ.l.ſi quis vi.§. differentia.Sed Placē.
Hugolinus,Pet. de Bellaperti.& Cy.in d.l.ſiue poſſidetis. &
Cy. C.de non num.e.pecu.l.j.tenent contrarium.arg. d. l.ſi rē
meam.vbi de hoc.& d.l. non ignorabit. &,C.de pig.l.ſi credi-
tor.nam cum poſſeſſio retineatur animo.vt C.de acquir. poſ.
l.licet.præſumitur pro animo,niſi contrarium probetur.vt ff.
de diuor.l.vlti.§.illud.Nam ex præterito præſumitur circa prę
ſens. 77.diſt.quicunq;.& c.clericus nouitius.j.de bapt. maio-
res.nec eſt veriſimile.aliquem velle abdicare a ſe res ſuas. ff.de
probat.cum de indebito. §.ſi.hoc idem tenet Io.7.q.j.c.pon-
tifices.glo.ſi.arg.illius.c. 24..diſt.preſbyteri. 50 qu. 1. quia co-
gnouimus.ꝰ.eo.olim.de iudi.examinata.& j.de iure pat. con-
ſultationibus.Idem Io.Goſ.& Io.An. hic. Et hanc opi. caute
2 videtur tangere hic Hoſt dicens,ꝙ is, qui † ꝓbat ſe ſemel poſ
ſediſſe,adhuc pręſumitur poſſidere niſi contrarium probetur
ff.de acqu.poſ.l.3.§.in admittenda.& §.ſeq.& §.ꝙ ſi ſeruus.ibi,
nam conſtat poſſidere nos,donec a noſtra voluntate deceſſe-
rimus aut deiecti fecerimus? Ergo qui hoc dicit,hoc probet.
ff.de probatio.l.ei qui.Nam & ſi dicam ꝙ nunquam habui ani
mum amittendi poſſeſſionem,magis credendum eſt mihi, ꝗ
alij, ex quo de animo meo quæritur vt patet in eo ꝙ not.j.de
homi. ſignificaſti. j. Alij vt Odoffre.voluerunt ſedare docto.
prædictos diſtinguendo.Aut ille,qui ſemel poſſedit, aſſerit ſe
poſſidere, aut negat.Primo caſu adhuc præſumitur poſſidere
ſecundo caſu non.Ratio quia vbi aſſerit, oſtendit animum re
tinendæ poſſeſſionis,at vbi negat, oſtendit animum deſeren
3 dæ poſſeſſionis,quæ †ſolo animo perditur,vt in d.§. differen
tia.& in d.l.licet. vnde ex præſenti in præteritum trahatur prę
ſumptio,vt C. de adulte.l.ſi qui 34. q.2.cum per bellicam. &
& hoc videtur tenere Cyn.in d.l.non ignorabit.dicens, quod
ita practice ſeruetur in palatio Bononiæ. Idem innuunt verba
Hoſt.ꝰ.proxi.quæ diſtinctio non placet Pet.de bellapert. quia
licet ſolo animo quis poſſit deſinere poſſidere,cum ſolo ani-
4 mo nō deſinit detinere.Sed Iac.de Ra.in d.l.ſiue.dicit,ꝙ† aut
tractamus de poſſeſſione non recenti,& tunc habet locū opi
nio primorum.Aut de poſſeſſione recenti, & tunc opinio ſe
cundorum.Alij quos ſequitur Specu.dicunt,quod ſi tractetur
de commodo poſſeſſoris,vt quia dicat ſe vſucepiſſe, tunc ve
ra eſt opinio primorum.Si de incommodo. vt quia conueni-
tur reiuendicatione tunc procedit opinio ſecundorum, vt in
l.non ignorabit.ſed Archid.in d.c.pontifices.glo.ſi. dicit hoc,
ſcilicet,ꝙ qui ſemel poſſedit,adhuc præſumitur poſſidere,ve
rum eſt in poſſeſſione ciuili quæ cum conſiſtat in animo. C.
de acq.poſ.licet.non amittitur,niſi per depoſitionē animi , vn
de qui animum mutatum dicit hoc probet.nam ſi probem, &
ꝙ hoc animo poſſederim animo retinui,quod de quolibet p̄-
5 ſumitur,ſ.quod animo† retineat,niſi forte videret alium poſ-
ſidere,vbi ex ſua patientia ſibi fieret præiudicium.C.de acqu.
poſ.l.minus.& niſi longum tempus tranſierit,ꝙ fuit in poſſeſ
ſione. Nam ex longo tempore ſequitur obliuio. ff.de vſucap.l.
furtum.§.j.melius.in l.peregre.ff.de acqui.poſ.ſm Goſ. & ſic
etiam no.Spec.rub.de actio.& peti.§.ſequitur videre. verſicu.
quid ſi ago contra te.&c.verſ.item ſecus in poſſeſſione. &c.
ſed ſecus in naturali quæ cum conſiſtat in facto non ita de fa-
cili ius præſumit circa illam.argu.eius quod not.in d.l. licet a-
lias liceat ſm Arch.Ego vero credo ſic diſtinguendū. Aut ille
6 a quo †reus habet cauſam agit contra eum, qui habet cauſam
ab eo, & tūc reſpectu illius,a quo habet cauſam,qui ſemel poſ
ſedit adhuc præſumitur poſſidere.Vnde creditor contra quē
agit debitor pignoratitia actiōe præſumitur poſſidere pignus
niſi probet amiſſionem,vt in d.l.ſi creditor.Et eſt ratio , quia
magis adſtringitur ei per illam cauſam,ex qua agitur.Aut alius
agit contra reum, quàm,ille,a quo cauſam habet , & tunc aut
quis probatur poſſediſſe poſt litis conteſtationem, & tunc p̄-
ſumitur poſtea poſſidere, vt in d.l.ſi rem meam.l.& non igno
rabit.Et eſt ratio quia poſt litis conteſtationem actor videtur
quaſi contrahere cū reo & reus tenetur de culpa. Et hos duos
caſus no.Io.& Accur.in d.l.ſiue poſſidetis. glo.3.& doct. in d.
l.ſi rem. & Lamber.de ſalinis. C.de fur. l.in ciuile. & Cyn. in
d.l.non ignorabit. Aut non probatur poſſediſſe poſt litē con
7 teſtatam,† & tunc aut ille qui in præteritum poſſedit detinet
in præſenti de facto, & tunc præſumitur poſſidere ſiue tracte
tur de commodo ſuo ſiue de incommodo vt no.Inn j.de pri
uile.cum olim.propter glo. & male in fi.& Hoſt.ibi & Archi.
3.q.2.audiuimus. ſuper verbo tenentur. & j.vt lit.pen.c.2.gl.
3.lib.6.& de deci.ſtatuto.ſuper verbo poſſidebant. eo. libr.&
Genze.extra vt lit.penden.c.j.ſuper verbo poſſidebat. in cle-
men. Et licet ſolo animo quis poſſit deſinere poſſidere, tñ ſo-
lo animo non deſinit detinere . Aut non detinet in præſenti,
vel eſt dubium vtrum detinet vel non, & tunc dic vt dicit Ar
chi.ꝰ.& vide quod no.Spe.tit.de pe. & poſ.§.j.ver.quid ſi peto.
8 ¶ Ber. hic in glo. ſua penul.circa ſi. Notat per hanc decretalē,
ꝙ a ſententia lata ſuper poſſeſſione momentanea appellatur,
contra illud quod habetur.2.q.6.§.ſunt quorum.verſi.de poſ-
ſeſſione C.ſi de momen.poſ.fue.appel.l. vnica. & C. quorum
appel.non reci.l.quiſquis. Vnde aliud ſecundum leges,& aliud
ſm canones. Poſtea ſequitur in gl & credo ꝙ fuit additio, dic
ꝙ leges illę intelliguntur in poſſeſſione adipiſcenda, vt in le-
gatario & creditore & ſcripto hærede.ſed in interdicto vnde
vi bene poteſt appellari:quia per talē ſnīam pōt fieri præiudi-
ciū proprietati. vt C. vnde vi.l.ſi quis in tantam. & idem quod
Ber.hic in prin.huius notulæ,ſ.ꝙ hodie ſm canones appella-
re poſſint a ſnīa momētaneæ poſſeſſionis tenet Ioā.2.qu.6.in
ſum.& in §.alle.ſunt quorū.ver.de poſſeſſione.& hoc p illud.
c.& c.ex cōquæſtione.ꝰ.c.& j.de teſti. ſignificauerūt. vbi de
hoc p Inn.gl.no.& p Ho.& Io.An.poſt eū.& idē Vin. & Lau.
9 ¶ Ad cuius †euidentiā q̄ro primo,quæ fuit rō illarū legū, qua-
re a ſnīa lata ſuper poſſeſſione momentanea non pōt appella-
ri,Quidam dicunt, ꝙ rō eſt,quia talis ſnīa eſt interlocutoria,
ar.C.quo.app. nō reci.l.pen.ſed hoc eſt falſū, imo eſt diffiniti
ua,ꝗ ĩponit finē cōtrouerſię.vt ff.de re iud.l.j.& hoc tenet Ac-

cur. ff.de re iud. l. quod iuſsit. & C. ſi de momen. poſ. fue. ap. l.
vnica. Idem tenet Ber. hic. & ſ. de iudic. c. vlt. & Io. And. & Gẽ
ze. extra de ſeque. poſ. c. vnico, ſuper verbo poſſeſſorio. in cle.
10 Tu vero dic, quod rõ † eſt, quia iura nolunt, quod lites ꝓtrahantur, ſed
quatenus poſſunt abbreuiari, abbreuientur. ff. ſi cer. pe. l. quidã
exiſtimauerunt. & j. de dolo, & cont. c. finem. Hinc eſt, quod ab
interlocutoria, vel grauamine, quod poteſt reparari in diffini-
tiua de iure ciuili appellari non poteſt, vt leg. & not. ff. de app.
re. vel non, l. 2. Modo grauamen illatum in cauſa poſſeſſorij po
teſt reparari in cauſa petitorij, ideo &c. vt in d. l. vnica. & in §.
alleg. de poſſeſsione. & C. quorum appella. non reſi. l. quiſquis.
Hoc viſo, ſi quæras vtrũ a ſententia lata ſuper poſſeſsione mo
mentanea poſsit appellari. Cy. in l. alleg. vnica ſic diſtinguit.
Aut quæris de poſſeſsione alias de poſſeſſorio adipiſcendæ, &
11 dic quod non vt in l. alle. quiſquis. Aut † de poſſeſſorio recuperan
dæ, & tunc aut ad poſſeſſionem recuperandã agitur interdicto
vnde vi. & tunc non poteſt appellari. vt in l. alleg. vnica. C. ſi de
momen. poſ. & C. vnde vi. l. momentaneæ. Aut agitur per cõ-
dictionem ex lege, ſi quis in tantam. C. vnde vi. & tuc põt ap-
pellari, inquantum ſententia ius proprietatis abſorbet, & idem
vbicunq; per aliquod poſſeſſorium ius proprietatis deducitur
in iudicium, ſm eum, vt in interdicto de itinere, actuq; priu.
& ſimilibus de quibus. ff. de interdict. l. 2. §. quædam. ff. de aqua
quoti. & æſti. l. j. §. fi. cum tunc ceſſet rõ, de qua. ſ. dixi. Vnde
breuius ſic poteſt diſtingui ſm mentem Ber. hic & Archi. in
§. alleg. de poſſeſsione. in glo. adde cum hac glo. &c. ad fin. Aut
agitur condictione ex illa lege ſi quis in tantam. C. vnde vi. In
12 primo † caſu refert, aut per cauſam poſſeſsionis non paratur
præiudicium quæſtioni proprietatis, & tunc non põt appella-
ri, vt hic per l. alleg. quiſquis. C. quo app. non re. per l. alleg. vni-
cam. C. ſi de momen. poſ. quæ eſt canonizata in ver. alle. de poſ
ſeſsione. 2. q. 6. quæ non reperiuntur expreſſe correctæ per ca
nones, ergo ſtabunt. arg. C. de teſta. l. ſancimus. & quia legum
correctio eſt euitanda. C. de inoffi. dot. l. vna. j. de elect. cũ ex-
13 pediat. lib. 6. Aut per † cauſam poſſeſsionis paratur præiudiciũ
quæſtioni proprietatis, vt in interdicto de iti. actuq; priu. & in
interdicto de libe. exhi. vt in §. alleg. quædam. & in interdicto,
vnde vi. in quo ſententia lata poſſet parare præiudicium pro-
prietati propter confeſsiones, & alia ibi facta ſm Ber. hic, &
tunc poterit appellari: quia tunc habet locum ratio legis, ideo
habebit locum lex, ad quod. n. extenditur ratio legis, extendi-
tur & ipſa lex. vt ff. ad leg. Iul. de adul. l. ſi poſtulauerit. §. ratio;
ff. de ſonte. l. vna. & legi. & no. j. de offi. vica. c. vnico. in cle. &
ita poſſent intelligi iſtud. c. & c. ex conquæſtione. ſ. e. t. ſignifi-
cauerunt. j. de teſti. Si ſecundo modo. ſ. quando agitur condi-
ctione ex lege ſi quis in tantam. tunc põt appellari. arg. opti. 2.
q. 7. c. lator ſm mentem Ber. & Arch. Nec ob. ad præmiſſa iſta
14 decreta. nam † hic non dicitur, quod appellatum fuerit ab iſta ſen
tentia, ergo poteſt intelligi quod per ſupplicationem aditus fuit;
Papa. Vnde dic, quod hic fuit actum petitorio & poſſeſſorio, &
hoc intelligitur hic ex tex. Item non obſt. c. ſ. eo. ex conquæ-
15 ſtione. nam † ibi non fuit pronuntiatum ſuper poſſeſſorio, ſed
fuit appellatum eo quod iudices potius voluerunt procedere in
petitorio, quam in reſtitutorio iudicio etiam ante factam reſtitu-
tionem viri. Vnde ſi inſpicias bene ipſam decretã. admittit ap
pellationem ex parte petentis reſtitutionem nõ ex parte ſpo
liantis non ergo dicit fuiſſe in poſſeſſorio appellatum. ſed quia
eius petitio ſuper poſſeſſorio denegabatur, & ſic intelligit In-
noc. j. de no. ope. nuntia. c. ſignificantibus. nec obſt. decret. ſi-
gnificauerunt. j. de teſti. quia non dicit appellatum fuiſſe a ſen
tentia lata ſuper poſſeſſione, ſed a grauamine denegatæ quartę
productionis. vt etiam notat ibi Inno. idem reſpondet Arch.
ad iſtas tres decretales.

1 *Poſſeſſionem, alio vtente amittit ſciens.*
2 *Poſſeſſio alio vtente quando non amittatur, & quatenus vtrimq;.*

OLim inter te. ¶ Si quæras, vtrum epiſco-
pus, qui ius habet excõmu-
nicandi ſubditos ſuos, & ſcit alium epiſcopum, hoc
iure, ſeu illa iura exercere hoc ipſo perdat poſſeſsio-
nem, & alter eam acquirat, diſtingue. Aut quæris nunquid al-
ter acquirit iuriſdictionem in illos, in quos iuriſdictionẽ exer
cet. Aut in illos in quos iuriſdictionem non exercet ſed exer-
citio facto in alios obediunt: puta quia excommunicatos; ab
eo tenent pro excõicatis, & vitant. In primo caſu refert, aut il
1 le epiſcopus † qui ius habet excommunicandi patitur aliũ epi
ſcopum illa iura exercere, nec obedientes punit temporaliter
vel ſpiritualiter, & tunc hoc ipſo perdit poſſeſsionem, & alter

2 acquirit in illos, in quos iuriſdictionem exercet. Aut punit ino-
bedientes, & ſeruantes huiuſmodi ſniãs ſpiritualiter, vel tem-
poraliter & tunc alter poſſeſsionem non acquirit, nec ipſe eã
amittit: quia non amittitur niſi animo dimittendi. vt C. de ac-
qui. poſ. l. licet. & talis nullo modo videtur habere animum di-
mittendi. & idem multo magis, ſi nec ſubditi ſeruent ſenten
tiam, nec ipſe epiſcopus ſubditorum eam ratam habet. arg. hu
ius c. In ſecundo caſu non acquirit poſſeſsionẽ in illos in quos
iuriſdictionem non exercet licet exercitio facto in alios obe
diant, quia non ſibi ſed iuri volenti excõmunicatos ab omni-
bus euitari obediunt. 11. q. 3. curæ. ſm Inno. & Hoſtiẽ. hic. Et
hæc vera in ijs, quæ conſiſtunt in non faciendo ſecus in ijs, quæ
conſiſtunt in faciendo puta, quia aliquis poſuit manus in ma-
num alterius in ſignum obedientiæ, nam tunc ſibi præiudica-
ret, niſi proteſtaretur. j. de ijs quæ fiunt a maio. par. capit. ex
ore. ſecundum Hoſtien.

1 *Spoliati remedia.*
2 *Vitia non niſi realia tranſmiſſibilia.*
3 *Succeſſorum, vitiorumq; genera.*
4 *Vitia realia tranſmiſſibilia.*
5 *Perſonalia non niſi in vniuerſalem hæredem tranſire, 6. 7.*
8 *Succeſſor an authoris acceſſione vtatur.*

SAepe contingit. Hic habes tam in tex.
quam in glo. quatuor
1 tremedia, quæ competunt ſpoliato. Alia quatuor vi-
de in Spe. hoc tit. §. j. ver. ſed vt in hac materia. & vi-
de quod not. Hoſt. in ſum. eo. tit. §. pen. & quod not. Io. 3. q. 1.
in ſum. & Arch. ibi in glo. fin.
¶ Si quęras, vtrum vitia prædeceſſorum tranſeant ad ſucceſſo
2 res, diſtinguit hic Hoſt. aut quæris de † vitijs realibus, & iſta
tranſeunt. vt C. de acquiren. poſſeſ. l. vitia. Aut de perſonalib.
& tunc ſecus. quod dic, vt ſ. de iudic. quia Guliel. Quandoq;
tamen heres tenetur de iure canonico de vitio perſonali. quod
dic vt not. infra, de ſepult. ca. ſi ſecundum Hoſt. Tu vero po
tes plenius diſtinguere, & ad euidentiam dicendorum ſcien-
3 dum eſt, quod ſucceſſorum † quidam ſunt vniuerſales, quidã
ſingulares. Item vitiorum quædam ſunt realia, quædam quaſi
realis, & quædam perſonalia. Realia ſunt vt furtiua, & vi poſ-
ſeſſa violentia expulſiua, vel ablatiua, vt inſti. de vſucap. §. furti
uę. non compulſiua. vt ff. quod met. cau. l. ſi vi. Item res data pre
ſidi contra legem Iuliam repetundarum, vt ff. ad leg. Iul. repe-
tun. l. pen. Quaſi realia ſunt vt liber homo, vt inſti. de vſucap.
§. ſed aliquando. Item res fiſcalis, vt ff. de vſucapio. l. vbi lex. §.
interdum, C. communia de vſuca. l. iam pridem. & inſti. de vſu
cap. §. res fiſci. Item pupillaris: vt ff. de acquir. re. domi. l. bonæ fi
dei. Perſonalia ſunt, vt dolus dans cauſam contractui, vel nego
tio vel incidens ex propoſito. Item mala fides, vt quando cre
dit venditorem non habere ius vendendi. C. de long. tempo.
præſcrip. l. ſi fraude. Item ſcientia rei alienæ vt commodatarij
& depoſitarij & creditoris vt iſta not. glo. C. de acq. poſ. l. vi-
tia. & ff. de reg. iur. l. quæ ipſis. Cum ergo quæritur, nunquid vi-
tia prædeceſſorum teneant ſucceſſores; refert, aut quæritur,
quantum ad peremptionem fructuum, aut quantum ad impe
diendum vſucapionem, vel præſcriptionem. aut quantum ad
impediendam actionem. In primo caſu dic plene, vt no. glo. in
l. alleg. bonę fidei. & plenius. ff. de rei vendi. l. ac ex diuerſo, a in
ſti. de offi. iudi. §. illorum aũt. & in Spe. tit. de fructi. & intereſ-
4 ſe. in princ. quia hic non eſt propria materia. In ſecundo † caſu,
ſubdiſtingue, aut quæris de vitijs realib. & illa ẽt tenent ſingu
lares ſucceſſores vt in §. alle. furtiuę. & ff. de pub. l. ſi autem. §. l
hæc actio. & l. ſi ego. §. partus. Aut quæris, de quaſi realibus, &
tunc idẽ. vt ff. de vſucap. l. vbi lex & in d. l. bonæ fidei. cũ alijs cõ
5 cord. ſ. alleg. Aut quæris † de vitijs perſonalibus, & tunc aut
quæritur de ſucceſſore ſingulari, & ad talẽ iure veteri nõ tran
ſibant, & hoc ſi volebat vti acceſsione prædeceſſorum, immo
volebat a ſe incipere vſucapionem, vel præſcriptionem, alias
tranſibant. vt ff. de acqui. poſſeſ. l. Pomponius. §. 1. 2. & 3. de pu
bli. l. ſed ſi res. §. in hac actione & de diuer. & temp. præſcripti.
lun. temp. l. 1. & hoc voluit tenere Hoſt. in ſum. de vſucap. pro
hære. Sed hodie iure nouo tranſeunt indiſtincte. vt C. de præ-
6 ſcr. lon. temp. in auth. malefidei. Aut quæritur † de ſucceſsione
vniuerſali, & dic quod ad talem tranſeunt & ſibi nocent, ſiue ſu
ſuus ſiue extraneus. vt ff. de diuer. & tẽpo. præſcri. l. cum hære
des. C. cõia de vſuca. l. vlt. In tertio caſu principali, quando quæri
tur quantum ad actionem exercendam ſiue impediendam re-
fert. Aut eſt vitium reale, & illud rem comitatur. vt ff. de ſeruit.
ruſt. prædio. l. via. §. ſi fundus ſeruiẽs. & l. 1. alleg. vitia. Et idẽ. vbi

exceptio

exceptio cauſatur ex iure reali, ſicut eſt ius publicianæ, quod
eſt reale. vt inſtitu.de acti.§.alie. Et ſic intelligitur.ff. de exce.
7 doli.l.apud celſum.§.ſi a ſ itio. Aut eſt vitiũ † perſonale, & tũc
aut eſt ſucceſſor vniuerſalis & tali nocet, & ad eum tráſit, quia
eadem perſona cum defuncto reputatur vt in auth. de iurein.
a mori.præſt. in prin. & C.de acqui.poſſeſ.l.vitia.& de fru. &
li.expen. l.2. Aut eſt ſucceſſor ſingularis, & tunc refert. Aut
8 habet † cauſam lucratiuam, vel quaſi. Aut oneroſam. Si onero-
ſam tunc aut vtitur acceſsione, ſeu adminiculo ſui autoris. aut
non. Si ſic tunc nocet ſibi.vt ff.de excep.doli.l.apud celſum.§.
de autoris, ſecundo reſponſo. Si non vtitur acceſsione, ſeu ad
miniculo autoris, tunc aut res eſt reuerſura ad doloſum. Aut
non. Si ſic tunc nocet ſibi, v. g. vxor dolo inducit aliquem ad
promittendum dotem viro & poſtea maritus moritur, & ſic
ſoluto matrimonio hæres mariti petit, repellitur propter do-
lum mulieris, eo q res eſt ad eum peruentura. vt ff.de except.
doli.l.apud celſum.§. apud Iulianum.& §.ſi quis. aut ex cauſa le
gati. Si non ſit reuerſura ad doloſum, tunc non nocet ſibi, vt in
§.alleg.de auto.j.reſponſo.& §.autoris. Si habet cauſam lucra-
tiuam, vt in donato, vel legato, vel quaſi lucratiuam, vt in ſer-
uo noxę dedito, tunc nocet ſibi, vt in §.alle.ſi quis. Aut ex cau
ſa legati. vt in §.alleg.autoris.ver.cæterum.

1 *Priuato caſtra quatenus, an non habere liceat.*

Piſanis. ¶ Iuxta glo.Innoc.hic quæ incipit, ſed
nomine in fi. Si quæras, nunquid priua-
1 tæ perſonæ liceat facere, vel habere caſtra vel fortali
tia, diſtingue † aut in limine imperij.& tunc non licet
vt C.de fund.limitrop.l.2.lib.1 s.de offic.præfec.præto.Afri-
ca.l.in nomine Dñi. Aut alibi, & tunc aut hoc facit ad ęmula-
tionem alterius ita q materiam ſeditionis inducit, & tunc nõ
licet.vt de ope.publi.l.opus. Aut nõ ad ęmulationem alterius,
& tunc licet, vt C. de edi.priua.l.per prouincias. Aut eſt dubiũ
& in dubio non præſumitur, q ad ęmulationem, vel ſeditionẽ
faciat.arg.l.alleg.per prouincias.& arg.eorum, quæ le.& no.ff.
de dam.infect.l.fluminum §.fi.& ita no.Gen.in extrauag. Io.
22.quæ incipit execrabilis ſuper verbo nobilia.

De dolo & contumacia. Rubrica.

1 *Citandi forma ſeruanda.*
2 *Citari perſonaliter quando debeat aliquis.*
3 *Citare procuratorem non inuenti licere.*
4 *Citationi publicę quando locus ſit.*
5 *Edictis quis citandus.*
6 *Citatio generalis quando, an non, ſufficiat.*

Cauſam quæ. ¶ De materia citatio-
nis faciendæ, ſatis ha-
bes, hic per Ber.& plenius in Spe.de citatio. §.
ſequitur.ver.illud etiam. vſq; in fi.& per Hoſti.
& Archi.j.de fo. comp. Romana.§. contrahen
tes.in glo.vitium.li.6.& de elec. ſtatuimus. in
glo.hic videas.eo li.6. Vnde ſi quæras, vtrum perſonaliter, vel
qualiter aliquis eſt citandus, diſtingue. Aut mandatur fieri cita
tio ſub certa forma, & modo, & tũc illa forma, ſeu ille modus,
1 † ſeruari debet per citantem, alias non tenet citatio.arg.ff. man
da.l.diligenter.j.de reſcri.c.ſuſceptum, & de præben.c. cui de
non ſacerdotali.li.6.& hoc no. Guil.in Spec.rubr. de citatione,
§.j.ver.ſed pone Papa.& Arch.2.q.2.c de illicita.ſuper verbo
prouocatus. Aut non mandatur fieri ſub certa forma, & tunc
2 aut ille, qui eſt citandus † poteſt inueniri perſonaliter ad citan
dum. & tunc aut põt inueniri intra prouinciam, aut extra. Si
intra prouinciam, & intellige, de prouincia vulgari, & tũc per
ſonaliter, non autem per procuratorem. nec ad domum, nec
ad eccleſiam eſt citandus.4.q.5.quiſquis.& ff. quæ ſen. ſiue ap.
reſcin.l.j.§.item cum ex dicto.& j.de ſo.comp.c. Romana. §.
contrahentes.li 6.& hic a contrario.& j.eo.cum olim.ibi ſi in
Hybernia.&c. & c. venerabilis.j.tit.proxi. ca.fin.& j.qui ma.
accu.poſ. l. j. ſm Ber.& Hoſt.hic. & Hoſt.j.de cleri.non reſi.
c.ex tuæ.& ſm Goff.j.eo.cum olim. & Archi.j.q. 9. caueant,
glo.adde. & idem 32.q.2.&c. Si non poteſt inueniri perſonali-
ter ad citandum in prouincia, ſed bene extra tunc non eſt ne-
ceſſe eum perſonaliter citari, ſed perinde eſt ac ſi nõ poſsit ali
cubi reperiri. vt j.eo.cum olim. vbi hoc no. Goſ.Ber. Hoſt. &
Abb.in glo.ar.citationes.idem not. Hoſt.in §.alleg. contrahen
tes.& G.poſt eũ ibi & in d.§.alleg caueant. in gl.alle.& Hoſti.
in ſum.e.tit.ſub rub.de contumacia.§.qualiter.ver.hic & ſcien
dum.pro hoc ẽt facit.s.de elect.c.corã.de maiorita.& obed.c.
fi.& eſt expreſſum.3.q.4.non liceat cuiquam.& c.fi. Aut ille q
3 eſt citandus non poteſt inueniri perſonaliter † ad citandum, &
tunc aut dimiſit procuratorem, quem quilibet debet dimitte
re maxime poſtquam eſt citatus, vt s.de procu ca.dilectus. &
tunc procurator citari debet vt hic ſm Ber.& Ho.hic & Spe.
in §.alleg. illud. Aut non dimiſit procuratorem, & tunc citan
4 dus † eſt publice, & alta voce ad domum, vel eccleſiam abſen-
tis, ita, quod citatio perueniat ad eos, qui ſunt in domo, vt ꝓ-
batur. ff.de inſtito.l.ſed etſi pupillus.§ proſcribere. & eodem.
venerabilis.& j.de cleri.non reſiden.c.ex tuæ. ſm Hoſt.Cõp.
& Archi.in c.alleg.ſtatuimus. ſm Ber.hic. & hoc videtur ex-
preſſe approbari extra de elect.c.cauſam.in cle. & tunc ſi non
compareat qui eum defendat, procedetur contra eum, tanquã
contra contumacem. vt in glo. hic. Si vero non habet domũ,
5 vel habet † ſed non audet quis ire ad eam tunc citabitur per e-
dicta in albo poſita.ff.de iuriſdictione omni.iudic.l. ſi quis, id,
quod.& prout leg.& not.extra de iudi.dudum. in cle. vel pu-
blicetur parentibus, & amicis, & vicinis.j.qui filij ſint legi.per
latum.ff.de dam.infe.l.4.§.prætor.ff.ex quib. cauſis in poſ. ea.
l.hoc autem.j.reſpon.& hoc no. Hoſt.in ſum.e.tit.§. qualiter.
verſi.quid ſi citatio &c.vide per Inno. j. de eo qui mit. in poſ.
c.fi. Et vide quod not. Card.in extrauag. Boniſacij octaui titu.
de dolo & contuma.quę incipit rem non nouam. ſuper verbo
6 apprehẽdiſſent. vbi diſtinguit, aut factum eſt generale † ad om
nes, & ſic ſufficit citationem publice proponi non in auribus,
ſingulorum inculcari. ſupra de poſtula, præla.c.j.82.diſt. ꝓpo-
ſuiſti. 54.diſt.ex antiquis. ff.de inſtito. ſed etſi pupillus.§.pro-
ſcribere.arg.ff.de annuis lega.l.Meuia.in fi. Aut eſt factum ſpe
cialiter tangens partem, & tunc regulariter citatio non ſuffi-
cit generalis. arg.ad hanc diſtinctio.j.de elect.c.fi.in fi.li.6. &
ff.de appella.l.cum quidam. ſm eum. & vide quod no. Io.in c.
alleg caueant.& Archid.ibi in glo.adde, & ſecundum iſtos &c.
& Innocen.j.de exceſsio.præla. ex literis. gloſſ. vnde pro eo-
dem &c. & Ber. in glo. not. quod ſufficit.adde quod dicam j.
de teſti.c.2.diſt.2

1 *Procedendi in contumacem modus.*

Prout nobis. ¶ Glo. fin.huius ca.plene,
tractat, & diſtinguit de mo
1 do † procedendi contra abſentem contumacẽ in ci-
uilibus cauſis, & eandem diſtinctionem de verbo,
ad verbum paucis declarationibus & ſuppletionib. additis po
nit Spe.tit.de contu. §.ſequitur.circa prin. Et de iſta materia,
no. per Innoc. & per alios. j.de appel.ſæpe.& c. per tuas. & p
Gof. in ſum. de iud.§. item & poſt.verſ.ſed ſi.& per Io. & Ar
chi. 3. q.9.c.caueant. Et dic q eodem modo debet procedi in
cauſa appellationis contra contumacem, ſicut procederetur in
cauſa principali ſm Ber. & Archi.j.de app.cordi.ſuper verbo
procedetur.li.6. De modo vero procedendi contra abſentem
contumacem in criminalibus habes per Ber.j. eo.veritatis. &
per Ioan.& Archidiac.3.q.9.in ſum. & in ſpe. rub. de accuſ. §.
ſequitur videre.

1 *Expenſarum genera: & a quo præſtentur.*
2 *Diſſipator fraudulentus carcerandus.*
3 *Mulctam criminis corpore luat non ſoluens. & 5.*
4 *C.olim nobis explicari.*
6 *Corpore luem mulctam ditior ne ſoluat.*
7 *Dolum in pecuniarijs corpore puniri. & 9.*
8 *Mulctę & pœnæ diſcrimen.*
10 *Pœna ſubſidiaria quando imponenda.*
11 *Expenſæ actionum bis commenſuranda.*
12 *Expenſæ officio iudicis quando petendæ.*
13 *Expenſas, definitiua lata, non peti.*

Finem litibus De materia expenſarum † ſi
ne fiant in iudicio, ſiue ex-
tra ſiue ante litis conteſtationẽ ſiue poſt ſiue in prin
cipali, ſiue in cauſa appellationis, ſiue in cauſis electio
nis, vide plene in Spec.rub.de expen.§.j.2.& 3. p totũ. & ſpe-
cialiter in ver.hoc quoq; notandũ. Et vide diſtinctionem, quã
ponit in §.fi.ver.ex præmiſsis.& per Inn.j.de appel.c.ſæpe.&
p Io.& Arch.2.q.j.in primis.74.di.honoratus.gloſſ. arguitur.
4.q.5.in ſum.& per Ber, s.de ꝓcura.querelam.glo.fi.& de pe-
ti.expen. Si vis plenã habere doctrinam, vide Hoſt.in ſum.eo.
tit. §.qua pœna. vbi tractat de oĩ genere expenſarum. de hoc
etiam diſtinguit plene Cy.C.de rei vendi.l.domũ. De expen-
ſis vero factis in cauſa appella.de quibus etiam tractat hic glo.

vide t ᵭarius & plenius per Cardi. ĳ. de appel. cordi. ſuper verbo
in expenſis. lib. 6. cum quo concordant ibi Guil. & Io. An. in
Spec. tit. de expenſis. §. nunc dicendum reſtat vnde Card. aſſũ
pſit illã glo. ſuã: quorum opi. eſt verior, quã opi. Accur. C. de
re. cre. l. generaliter. §. ſi iudex. vbi dicit, ꝙ neuter alteri eorum
condemnatur in expenſis, & quam opi. Pet. de bel. pert. & Cy.
qui dicunt ibi, ꝙ qui ſuccumbit in cauſa appellationis tenetur
ad omnes expenſas per illam regulam victus victori. &c. C. de
iudi. l. properandum. §. ſinautem alterutra. Et vtrum expenſæ,
contumaciæ directe peti poſsint, & veniant in condemnatio-
ne, notat Io. And. hic & dixi š. procura. auditis.
¶ Iuxta glo. ſi. ſi quæras, vtrum ille, qui tenetur ad pecuniam,
ſiue aliquod pecuniarium, & nô pôt ſoluere in pecunia debeat.
2 luere in corpore, diſtingue. Aut debitor † fraudulenter, & dolo
ſe diſsipauit ſua bona, & factus non eſt ſoluendo, & tunc iſtã
fraudem luet in corpore & propter eam in carcere rapitur, nec
eo minus debitum ſoluere tenebitur, quia pęnam illam ſoluit
non pro debito, ſed pro fraude vt eſt caſus. ff. de ijs quæ in frau.
credi. l. ſi §. ſi cum ſua glo. in auth. de fideiuſ §. quod aũt. cũ ſua
glo. quæ incipit. ſ. eos cedere. col. j. & ar. ff. ad leg. Iul. pecu. l. ſa-
crilegij. Aut non diſsipauit bona ſua vel diſsipauit non tamen
fraudulenter, & doloſe, & tunc aut quæris de pecunia debita;
ex maleficio. Aut de pecunia debita ex contractu vel quaſi. in
3 primo caſu refert. Aut hmôi pecunia debetur ex mulcta † ex-
traordinarie impoſita per officium iudicis, & tunc qui nô pôt
talẽ ſoluere, non debet luere in corpore, ſed liberatur ex toto.
vt ff. de offi. præſi. l. illicitas. §. fin. C. de mo. mulc. l. ſi. Aut hu-
iuſmodi pecunia debetur ex mera pœna ordinaria per legẽ,
vel canonem impoſita, & tunc aut ille, cui debetur, non vult
pœnam corporalem ſurrogari, ſeu imponi loco debiti pecunia
rij, ſeu pœnæ pecuniæ, ſed vult potius ſibi debitum reſeruari,
rehabendum tempore proſperioris fortunæ, & tunc qui non
4 pôt ſoluere in pecunia non luet in corpore. ſic † pôt intelligi. š.
de reſtit ſpolia. olim nobis. vbi forte epiſcopus Zamonenſis,
plus voluit expectare quòd Onedenſis epiſcopus deueniſſet
ad pinguiorem fortunam q̃ ꝙ lueret in corpore. Et eſt ratio,
quia aliud pro alio inuito creditore ſolui nô debet vt ff. ſi cer.
peta. l. cum quid. & de ſolu. l. Paulus reſpondit. Et iſtam opin.
videtur tenere Hoſt. ĳ. de ſolu. Odoardus. ar. š. de offi. ordin.
dilectus. licet Innoc. in d. c. Odoardus & Archi. 14. q. 6. ſi res.
in glo. adde vbi de hoc &c. & Vinc. & Ioan. And. ĳ. de inſti. c.
authoritate. videantur dicere indiſtincte in pęnis, & maleficijs
propter inopiam, etiam inuitis creditoribus cõmutationem,
pœnæ fieri debere per l. j. in fi. ff. de pœnis. & ĳ. de ſen. excõi. vt
5 ſame. Aut ille cui debetur vult, ꝙ † in defectu pœnæ pecunia-
riæ reus ſubijciatur pœnæ corporali, & tunc qui non pôt ſol
uere debet luere in corpore. vt ff. de in ius voc. fin. & ff. de pœ-
nis. l 1. in fi. & ff. de iuriſd. om. iud. l. ſi quis id quod §. in ſeruos
C. de ſer. fu. l. quicunq;. de ſepul. vio. l. vlti. in fi. in li. feu. de pa.
iura. fir. §. iudices. ver. qui vero inopia. col. to. 12. q. 2. fraterni-
tas. 14. q 6. ſi res. vbi hoc not. Io. in gl. ar. ꝙ qui. & c. & ĳ. de ma-
ledi. c. vlti. vbi hoc not. Vinc. Goſ Hoſt. & Io. And. & 17. q. 4.
vxor vbi idem not. Arch. in glo. hic dolo &c. poſtquã pro tali,
6 maleficio ſuſtinuerit † pœnam corporalem actio tollitur cũ ef
fectu adeo, ꝙ amplius non tenebitur ſoluere, licet perueniat,
ad pinguiorem fortunam. vt no. Ber. ĳ. de homici. ſicut dignũ.
§ eos inſuper. in glo. alias inanis. &c. quam approbat Archidi.
in d. c. ſi res. glo. penult. & Io. And. ĳ. de reg. iur. c. peccatum. lib.
6 glo. j. in fi. Aut huiuſmodi pecunia quæ debetur non eſt me-
ra pœna, ſed ex & pro puro intereſſe ex maleficio deſcenden-
te ſicut poteſt eſſe in actione le Aquil. inſti. ad leg. Aqui. per to
tum. & tunc non licet in corpore, ſed id quod debetur, ſerua
bitur rehabendum in tempore proſperioris fortunæ ſm In-
no. & Hoſt in d. c. Odoardus. & Archid. in d. c. ſi res. In ſecun-
7 do caſu principali refert. aut hmôi pecunia debita ex contra-
ctu vel quaſi debetur per medium doli veri, vel a iure † præſum
pti, & tunc ſi non poſsit ſoluere, & creditor noluerit expecta-
re tẽpus proſperitatis fortunæ debet luere in corpore. Sic in-
tellige, hic, vbi dicit Hoſt. ſuper verbo grauamen actoris. & ſic
doloſe præſumitur reus exceptiõem opponere eo ipſo, quod
ſuccumbit in probatione, niſi per præſumptionem aliam, q̃ ꝑ
iuramentum releuetur per eandem viam. facit. ff. de admini-
ſtratio. tut. l. ob ſęnus. Aut debetur non per medium doli ve
ri, vel præſumpti. & tunc non debet luere in corpore. vt C. de
actio. & obli. l. ob ęs alienũ. & ĳ. de ſolu. Odoardus. Sed quæ eſt
8 rô diuerſitatis in pœna, & in mulcta, rñdeo † mulctã inponit iu
dex qñq; iuſte & qñq; iniuſte, iõ eius remittẽda Pœnã vero,
imponit lex, & ſemꝑ iuſte. ff. ad Turp. l. j. §. j. & iõ ab eius im-
poſitione appellari nô pôt, licet poſsit ab impoſitiõe mulctæ,
vt ff. de verb. ſignifi. l. qua pœna. & ideo talis pœna eſt tardius
remittenda. Itẽ quia mulcta punitur quis extra ordinẽ ob mo
res, pœna vero ob maleficiũ, quod reipublicæ magis intereſt,
punire, vt ff. ad leg. Aquil. l. ita vulneratus. ff. de fideiuſ. ſi a reo.
§. id quod vulgo. & ĳ. de ſent. exc. vt fam. c. Et vide quod no. Io.
in c. alleg. ſi res. 14. q. 6. & Card. ĳ. de appell. cordi. li. 6. ſuper ver
bo in expenſis. & Io. An. li. 6. peccatum non dimittitur prima,
glo. vbi ſe expediunt duobus membris diſtinguendo inter pę
nas pecuniarias debitas ex maleficio, vel delicto, vt illas debi-
tor inops luat in corpore, & pœnas debitas ex contractu in q-
bus non luit in corpore, ſi ſoluere nô poſsit. ſed non vr ꝙ iſta
diſtinctio ſit plena, vel ꝙ ſatisfaciat huic. c. & alijs iurib. š. alle.
Quidam vero doct. moderni iuris ciuilis vt Mar. Silima. ſubdi
ſtinguunt illud membrũ de pœna pecuniaria debita ex male fi
cio ordinarie, per legẽ, vel canonẽ impoſita dicentes, ꝙ aut qs
9 † delinquit in fraudem legis ſciens ſe, non poſſe pœnã ſoluere
pecuniariã, & ſic vt pœnã deluderet, & tunc ne ſua fraus pa-
trocinetur, eidẽ. vt in l. alleg. quicunq; in fi. vt C. de ſer. fugi. &
š. de reſcrip. ſedes. in fi. corporaliter. punietur. vt in d. l. 1. §. fi. ff.
de pœnis. Aut delictum commiſit non in deluſionem pœnæ,
& tunc cũ ceſſat rõ, quæ redditur in d. l. 1. §. fi. ff. de pœnis. ceſſat
pœna corporalis. ar. ff. de iurepatro. l. adigere. §. quãuis. & ĳ. de
appellati. cum ceſſante. & ſic idem erit in iſto caſu, quod eſt in
mulcta. & ſic intelligunt. l. alleg. illicitas. §. vlti. & oẽs alias leges
de hac materia tractantes. Noſtri tñ doctores antiqui, & mo-
derni iuris ciuilis, & canonici quaſi oẽs tenent ſimpliciter, &
10 indiſtin, ꝙ † pœna corporalis imponatr vbi pecuniaria ſolui nô
pôt, idq; per iura alleg. quod tñ intellige, vt prædixi, & quod dr
in d. l. 1. §. fi. intelligo ꝙ eludant pœnam egentes ex ipſo pauꝑ-
tatis effectu, ſine aliqua alia præcogitatione doloſa, & ꝗ hoc ne
delicta remaneant impunita, vt in iuribus allega.
¶ In fine tex. Si quæras, vtrum poſt ſententiã diffinitiuam la-
tam in principali poſsit agi ad expenſas, vel fieri cõdemnatio
11 expenſarum, diſtingue, Aut quæris † de expenſis debitis, & quę
veniunt ex conſtitutione, & iure actionis, & tunc dic, ꝙ ad il-
las pôt agi poſt ſententiam perpetuo, hoc eſt, quandiu durat il
la actio. & de hoc ſunt caſus, ſi bene intelligantur. š. de reſcrip.
c. ex parte. S. in fi. de arbi. per tuas. §. ſi vero receptum. verſ. et ſi
nulla. cum glo. Inn. & Hoſt. ibi ĳ. de appel. c. reprehenſibilis. &
c. ſignificauit. & c. ſæpe vt debitus, & c. Nicolao. 2. q. 6. oĩno. ꝓ
hoc. ff. de iudi. l. eum, quem temere, C. quando prouoca. nô eſt
neceſ. l. vlti. & quo. ap. non reci. l. ab executore, in fi. & hoc te-
nent Goſ. Hoſt. & Io. And. in c. alleg. ex parte, S. & Archid. ſe-
cunda quæſtio. j. in primis. in gl. tangit quorundam ſñiam. & ĳ.
de appel. c. cum appellationibus friuolis. li. 6. & Gul. de Monte
lau. extra de verb. ſign. c. ſæpe contingit, gl. in ſi. in cle. Aut quæ
ris de expenſis, quæ non debentur iure actionis, ſed officio iu-
dicis tm̃, & tunc refert, aut q̃ris nunquid poſsit peti, & in eis
fieri condemnatio poſt ſententiam eadem tñ die qua ſñia lata
fuit, & dic ꝙ ſic. arg. ff. de re iudi. l. Paulus, ſm Goſ. Hoſtiẽ. &
Io. An. hic & in d. c. ex parte S. & Arch. vbi š. quod verum li-
12 cet iudex † non eadem die, ſed poſtea dicta expenſas taxauerit
dummodo in pronuntiando ſuper principali taxationem ip-
ſarum expenſarum ſuo iudice reſeruauerit, quia tunc taxare,
poterit ex interuallo, & pro hoc facit, quia ſicut cõdemnatio
expenſarum debet fieri in principali ſic, & inſtitutio hæredis,
debet fieri in teſtamento, vt C. de codicil. l. 2. & de ijs qui. vt in
dig. l. hæreditas. Modo ita eſt, quod ſi teſtator dicat illum hæ
redem inſtituo quem determinabo in codicillis, videtur poſt-
ea ille in codicillis declaratus inſtitutus in teſtamento, vt pro
batur. ff. de hære. inſti. l. aſſe. toto & de condi. inſtit. l. inſtitutio
talis. Sic & in caſu præſenti videtur tunc eſſe facta declaratio,
13 expenſarum. Aut † quæris vtrum poſt diem latæ ſententiæ,
in principali poſsint peti, vel in & ſuper ante petitis fieri con
demnatio, & dic quod non. Et eſt ratio, quia ſublato, & ter-
minato principali, per ſententiam diffinitiuam acceſſorium
expenſarum debitarum per officium iudicis mercennarium
deſeruiens actioni, ſubſiſtere non pôt ſic loquuntur. C. de fru:e
& lite. expen. lege terminato, de iudic. properandum. §. etſi
quidem, & §. ſinautem alterutra, ſecundum prædictos do-
ctor. vbi ſupra, quod verum etiam ſi iudex in diffiniendo ſu-
per principali reſeruauerit ſibi taxationem expenſarum, ſe-
cundum Innocen. & Hoſtien. hic. & vide quod not. ſupra de
procurato. capitul. auditis.

1 *Contractum in diem eo lapſo, extingui.*
2 *Mandatum in diem eo lapſo non ſolui.*

3 *C.cum dilecti.explicari.*
4 *Litigator quandiu expectandus.*

Vm dilecti. ¶Pro diſſolutione contrariorum in glo.hoc fuit.ſi q̃-
ras,vtrum obligatus ad dandum,vel ad faciendum
aliquid in certo tempore.vel infra certum tp̃s,ſi il
lud non poſsit facere in illo vel infra illud tp̃s poſt
1 ea facere teneatur,diſtingue,aut † quæris in contractibus,qui
ſunt voluntarij.C.de act. & obli.l.ſicut,& tunc ſi obligatus nõ
poſsit facere in tempore vel infra tp̃s non tenetur poſtea , vt
Inſti. de verb. oblig.§. loca.& in contrarijs hic alleg.Aut quæ-
2 ris in † mandatis,ſeu præceptis iudicis , quæ neceſsitatem im-
portant,& ſemper ſunt adimplẽda,vt 14.q.5. quod præcipitur
ff.de verb.oblig. l.inter ſtipulantem.§.j.& tunc qui non põt fa
cere in t pe vel infra tempus tenetur facere poſtea,vt hic,& ff.
de arbi.l.Celſus.ſm Hoſt. hic & Io.And.j̈.de regu. iur.nemo
poteſt.in fi.lib.6.Sed de hoc forte dicam plenius in c. ſicut.de
3 ſpon.hic alleg.per Ber.Et nota ex fine huius † c.expenſas com
putandas non tm̃ a tempore contumaciæ,ſed a t pe citationis,
factæ ſm Inno. quod verum eſt ſm Hoſtien.qñ citatur is, de
cuius contumacia iam apparet hoc dictũ Hoſt. verificatur, cõ
4 ſiderata antiqua cõſuetudine curiæ,ſecundũ quam in † appella
tionis cauſa poſt aduentum vnius partis altera expectatur per
40. dies. ſm Ioan. Andr. qui putat,quòd reſtituantur expen-
ſæ citationis ſaluo eo,qđ ipſe no.s̈. de procur.querelam. & vi
ctualium poſt contumaciam quatenus plus expendit.vt no. s̈.
c.proxi.prius. factæ,ſ. ante contumaciam reſeruantur ad finẽ
cauſæ. Hæc vera niſi in caſu de quo loquitur Hoſt.ſ.quando
citatur is de cuius contumacia iam apparet & bene ſecundum
Ioann. Andr.

1 *Obijciens in electum non,niſi confirmatum probet.*
2 *Crimen obijciens probet.*
3 *Obijcientem quoduis probare debere verius eſt.*
4 *Electio ſolenniter facta qui accipienda.*

Vm olim. ¶Si quæras vtrum obijciens aliqđ
contra electum teneatur illud, qđ
obijcit,probare. Inno.hic diſtinguit.aut obijcit in for
mam electionis,aut obijcit crimen in perſonã electi.
1 In primo † caſu refert.aut obijcit ante confirmationem electi,
in formam ipſius electionis,& tunc nihil tenetur probare, qa
negantis factum electione canonica nulla eſt probatio, ſed ele
ctus probare debet canonicam eſſe electionem .Aut poſt con
firmationem factam obijcitur in formam,& tunc probare de
bet quod obijcit:quia electus iam confirmatus,ex quo poſsi-
det iam probare non tenetur,nemo.n.cogitur dicere titulum
ſuæ poſſeſsionis.C. de peti. hære.l.cogi. & de hoc not.s̈.de p
2 cura.ex inſinuatione.In † ſecundo caſu.ſ.quando obijcitur cri
men in perſonam electi ſiue ante confirmationẽ,ſiue poſt eã,
3 hoc facit ſemper tenetur probare ſm Inn.hic. Tu † dic & me
lius & indiſtincte,quod obijciens obiecta per eũ ſiue in for-
mam,ſiue in perſonam ſiue ante confirmationem,ſiue poſt te
netur probare,nam qui obijcit in formam & negat electionẽ
canonicam negat ius & ideo incumbit ei probatio, maxime
quo agit. ff.de proba.ab ea parte.& quia ex quo de facto ele-
4 ctionis † conſtat,præſumitur interueniſſe ſolennitas.C.de cõ-
trahen. ſtipul.l.dum tñ ſcrutinium vel vota fratrum oſtendãt,
in ſcriptis redacta,s̈.de elec.quia propter. & decretum quo ap
pareat conſenſus capituli. 61.diſt. epiſcopus dum.vt not.ex-
preſſe Inno. j̈.de accu.ſuper ijs.in glo.ad excipiendum. in fin.
ver.quando autem.& de eo qui fur.or.rece.c.innotuit. & iſtã
opi. approbat Hoſt. hic.& G.j̈.de elect.is qui contra.glo.a. li.
6. & ibi vide & in c.ſi forte, & videtur expreſſum.j̈. de electi.
ca.j.& c.vt circa & c.ſi forte.lib.6.Sed Comp.s̈.de elect. quod
ſicut.circa prin.tenet primam opi.quã opi.credo veram in ca
ſu vbi de facto ſeu de decreto electionis non conſtaret:& hoc
innuit Inn.in c.alleg.ſuper ijs.vt eſt dictum.

1 *Abſens accuſandus, non damnandus.*
2 *Abſens rediens non niſi intra annum audiendus.*
3 *Excommunicati annalis pœna varia.*
4 *Procedere in abſentem lit.conteſt.licere.*
5 *Excommunicatus annalis,de quibus,an non ,audiendus.*
6 *Abſens non niſi relegatione damnandus.*
7 *Abſens quando. & qui ordine , aut extra proſequendus . & 8.*
& 9.
10 *C.veritatis.ſenſus.*
11 *Accuſatoris abſentis pœnæ.*
12 *Abſolui abſens condemnari non idem poteſt.*
13 *Excommunicati occulti geſta valere.fallit 14.*
15 *Excommunicati publici geſta nulla.*
16 *Excommunicatum cedere.*
17 *Excommunicatus,an ſibi aut in ſe recte gerat & 18.*
19 *Excommunicati publici ſpiritualia geſta tenere fallit 20.*
21 *Promiſſio iurata an excommunicato præſtanda.*
22 *Canones aliquot enucleari.*
23 *Excommunicato non niſi occulto ſeruiendum.*

Eritatis. ¶De modo procedendi contrá ab
ſentẽ contumacẽ in criminalibus ha
bes,hic per Ber.in glo.hic patet.& per Io.& Arch.3.
q.9.in ſum.c.decernimus.& in Spec.rub.de accu.§.ſe
quitur videre.vbi de hoc plene.Quid iuris de iure ciuili, & de
iure canonico:vnde loquẽdo de iure canonico,diſtingue.Aut
quæris qualiter in criminibus fiat citatio.aut qualiter cõtra ab
ſentẽ procedatur.Si quæratur qualiter in criminibus fiat cita-
tio,dic vt not.per Ber.s̈.eo.cauſam quæ.& ibi dixi , & de hoc
no.aliquantulum Accur.C.de Accuſa.l.4.Si quæras qualiter cõ
tra abſentẽ non cõparentẽ procedatur refert,aut quæris qua-
liter procedatur contra reum abſentem.aut contra accuſantẽ.
1 Si contra reum, tunc † aut proceditur contra criminoſum per
viam accuſationis,& tunc aut non liquet,nec liquere põt de cã
ſiue lis ſit conteſtata,ſiue non proceditur ad ſniam diffinitiuã
ſuper crimine cõtra abſentem,ſed excõicatur. 5.q.5. quiſquis.
& 5.q.2.præſenti.& 11.q.3.rurſus. & c.quicunque. & tũc aut
2 † venit infra annum & tunc abſoluitur ab excõicatione, & au
ditur ſuper crimine illo. Aut non venit infra annum , & tunc
poſt annum ſuper crimine non auditur : quia intelligitur iuris
interpretatione crimen confeſſus,vt in c.alleg.rurſus.& c.qui
cunq; & j̈.de præſum. nullus.ſm Goſ.& Hoſt.s̈.vt lit. non cõ
teſta.c.j.& Spec. in §.alleg.ſequitur videre & Io.And. j̈. de hæ
3 reti.c.cum contumacia.in fi.li.6. Et poſt annum † hmõi excõi
cationis ſententia põt aggrauari ita,vt procedatur contra eũ,
ad ſuſpenſionem vel perpetuam priuationem officij & bene
ficij.vt in c.alleg rurſus & no.Ber.Inn.& Hoſt.s̈.de ęta.& qua
li.cum bonæ. vel ad relegationem.vt ff.de pœnis.l.abſentem.§
aduerſur.& l.capitaliũ.§.j.q̃ pœnã deportationis, ſeu exilij ec
cleſia imponere põt.vt 50.di.accedẽs 63.di.in ſynodo.& j̈.de
calum.c.j.in fin. vbi hoc no.glo.j̈. de pœn.c.felicia.li. 6. Aut li
quet,ſeu liquere poteſt de cauſa & tunc,aut eſt lis conteſta. &
tunc dic per omnia.vt s̈.quia nunquam procedendũ eſt cõtra
abſentẽ li.non cõteſt. vt s̈. de iudi.c.j.& vt lit.non conte.c.j.&
4 c.qm̃.vbi de hoc.Aut lis eſt † conteſt.& tunc poſſunt teſtes re
cipi contra eum & ſi de cauſa liquet ſententia diffinitiua põt,
proferri.ſic intellige prædictum.c. decernimus. & 24.q. 3. de
illicita.& 11.q.3.rurſus.& c.quicunq; quæ capitula loquuntur
cum directe per viam accuſationis agitur de crimine. Et ideo
illa capitula intelliguntur lite conteſt.alias eſt lite non conteſ.
licet ex litera illorum.c.hoc non colligatur.ſm Ber.hic & Ar
chi. 11.q.3.c.rurſus.ſuper verbo gl. accuſatus. & 3.q.9.in ſum
5 ma in glo.antepe.Poſſet tñ dici ſm Archi. ibi q; ſolus lapſus
anni,ſiue ſententia amotionis a beneficijs ſufficit, vt vlterius,
non audiatur ſuper beneficijs,& ita videtur loqui.cap.rurſus.
Sed ſuper crimine ſuper quo excõicatio fuit prolata bene au-
dietur.C.de requir.reis.l.2.Et quæ dicta ſunt in excõicatione,
eadem intellige in ſuſpenſione.vt s̈.de æta.& quali.c. cum bo
næ.vbi ita ſentit Inno. ſm eum & iſtud videtur æquius. argu.
j̈.de reg.iur.in pœnis.lib. 6. De iure ciuili vero diſtingue,vtrũ
6 † pœna eſt.s̈.relegatione,& tunc reus abſens non põt condem
nari.vt ff.de pe.l.abſentem ſed mulctabitur.vt ff.ſi quis ius di.
7 nõ obtẽ.l.vnica Alias ſic,aut pcedit † ꝯ criminoſũ abſentẽ per
viã denũtiatiõis vel ĩquſitiõis & tũc aut q̃ris de pceſſu faciẽdo
de & ſup fama & ĩ illo põt pcedi ſine ordine iudiciario,& ſine
lit.cõt. ar.no.p Ber.Inn.& Ho.j̈.de ſpõ.cũ in tua.& hoc tenet
Gul.de Mõtela extra de offi.ordi.c.j. ſup verbo iniũgimus in
cle.Aut q̃ris de pceſſu faciẽdo ſup principali,& tũc aut inqſi-
tio ẽ gñalis tã ĩ capite,q̃ in mẽbris,& tũc ñ ẽ neceſſaria litis cõ
8 teſt.& ita ĩtellige.j̈.de re iud.cũ I.& A.ſm Pe.de Sãp. & Abb.
ibi.Aut inqſitio eſt ſpãlis & tunc ẽt põt pcedi.lit.nõ cõt.vt s̈.
vt lite non conte.qm̃.§.ſunt & alij.& j̈.de accu.qualiter & qñ.
2.§.debet.Idẽ tenet Ber.j̈.de iureiu.c.ad nr̃am.2.gl.ſi.& Hoſt.
hic,& in ſum.e.ti.§.j.ver.itẽ recipiunt.& Ber.& Ho. in d.c.cũ
I.& A.in gl.hæc exceptio.& Spe.rub.de of.iu.§.2.ad fi.& rub.
de inqſitiõe.§.nũc tractem.ver.ſi aũt ĩquirat &c.& ſic ĩtelligit
c.iſtud Ber.Inn.& Ho.hic licet quo ad viã denũtiatiõis.Gu.de

Montelau. & Gence.teneant contra.extra de re iud. paſtora.
8 in clem.Circa hoc tñ diſtingue†aut proceditur,vel inquiritur,
contra aliquem ad inſtantiā partis,& parte inſtāte, & tunc nō
valeret proceſſus lite non conte.ſactus in principali, ſed debe-
ret procedi contra eū,alias ad annotationē bonorū, vel alias,
prout not.hic.& in capitulis alleg.rurſus,quicūq; decernimus
Aut proceditur ſeu inquiritur cōtra eū ex officio iudicis, par
9 te aliqua nō inſtante,& tunc aut eſt†abſens per contumaciam
& tunc proceditur contra eū ſuper principali lite.nſi conte.vt
in c.alleg.qm.§.ſunt & alij.& c.qualiter.& qñ.2.§.debet. Aut ē
10 præſens,& tunc ordo iudiciarius eſt ſeruandus, alias proceſſus
non valeret,vt j.de purg.cano.c.cum dilectus vt hic no. Gul.
de Montelau.extra de offi.ordi.c.j.in cle.Idem no. Ber.in c. al
leg. qualiter.quo ad abſentem in t.glo.illius.c.ver.b vero infa-
matus.&c.& quo ad præſentem in §.debet. Nec obſtat ad pdi
cta titud c.quia hic abſens non condemnatur de criminibus,
de quibus contra eū agebatur.ſ.homicidij,inceſtus,&dilapida
nis.ſed Papa eū depoſuit ex eo,ꝙ pp contumaciā excōicatus
celebrauit.vt hic dr̄ in ver.nos igitur quod potuit iuſte fieri,
vt 11.q.3.de illis.& c.ſi quis preſbyter.melius in c.ſi quis epi-
ſcopus damnatur. & c.ſeq.& j.de cle.exc.mi.latores. ſm Spe.
in §.alleg.ſequitur videre,& Ber.& Hoſt.hic.in fi.mag.gl. Vel
dic quod eſt ſpeciale in dilapidatione,de qua hic loquitur,ꝙ in
ea li.non conteſt.procedatur.& teſtes recipiantur,& eſt rō,qa
in ea publica commoda periclitantur,vt 3.q.2.quia ea ſm Spe.
in §.alleg. ſequitur.ver.vel dic ſi placet.& iſte eſt verus hmōi,
c.intellectus.ſm Io. & Archid.3.q.9.in ſumma. & de hoc per
Io.in c.alleg.decernimus ea.cau.& quæſtio.
11 ¶ Si accuſator†eſt abſens,tunc, ſi non proſequitur accuſatio-
nem infra terminum iuris,incidit in Turpillianum. vt C. qui
accu.non poſ.l.ſi ea.ff.ad Turpil.l.j.& per totum.Item punie-
tur extraordinarie, & ēt in expenſis partis rei,vt in d.l.abſen-
tē.& c.qui accu.non poſ. l.qui crimen.& iſta vera quando nō-
dum eſt in cā concluſum.Si vero ſit in cauſa concluſum,tunc
quidam Legiſtę,ſic diſtinguunt.aut vterque.ſ.accuſator & ac
cuſatus tempore ſniæ ferendæ eſt præſens & tunc non eſt du-
biumꝙ fertur ſnīa ſiue condemnatoria ſiue abſolutoria.vt C.
de accu.l.vlti.Aut vterq; eſt abſens & tunc nō fertur aliqua ſen
ſentia diffinitiua.vt C.de accu.l.abſentem. Aut vnus eſt pñs,
& alter abſens eſt,& tunc accuſator abeſt , & reus eſt pñs, &
tunc,aut eſt ferenda abſolutoria,& ferri non pōt. cū hoc caſu,
puniri debeat pęna talionis ille,qui accuſauit.vt C.de accu.l. vl
ti.& de calum.l.j.Aut eſt ferenda condemnatoria,& tunc ferri
debet.vt C.de adult.l.quamuis indubitati.Si aūt accuſatus tm̄;
12 eſt abſens & accuſator eſt præſens,tunc aut eſt† ferēda ſnīa ab
ſolutoria,nam cum in talibus præſentia requiratur , vt partiū
aſſertione iura pandantur & iam in cā concluſum eſt.ceſſat rō
& ſic lex.ff.de iure pat.l.adigere.§.quamuis.j.de app. cū ceſſan
te.& quia quod fauore alicuius &c.C.de legib.quod fauore. Si
eſt ferenda ſnīa condemnatoria,tunc ferri non pōt per d. l.ab
ſentem.Et licet iſti probabiliter loquantur verius tñ credo,ꝙ
ex quo eſt in cā concluſum,ſiue accuſator ſiue reus accuſatus,
ſit abſens contumaciter,iudex poterit procedere ad diffiniti
uam:quia tunc ceſſat rō quare requiratur præſentia, vt eſt di-
ctum. Et hæc ſufficiant,quo ad præſens.Alia quædam dicam,
in §.alleg.debet. ¶ Iuxta glo. Innoc.hic quæ incipit excōica-
tus.n.Si quæris vtrum facta,ſeu geſta per excōicatum valeant
& teneant,& habeant roboris firmitatem,diſtingue aut quæ-
ris in iudicio.& de hoc dic ſi placet.vt dixi ſ.de iudi.intellexi-
mus.vt dicam j.de re iudi.ad probandum.Aut extra iudicium
& tunc aut impetrando reſcripta.& de hoc dic vt not.per oēs
j.de reſcr.c.ipſo iure.lib.6.Et dixi.ſ.de offi. deleg. prudentiā.
§.ſexta.Aut alias, ꝗ impetrando reſcripta, & tunc aut aſſumē
do onus procurationis,& de hoc dic vt notatur,& dicam j.de
probationibus.c.poſt ceſsionem.Aut teſtamentum , ſeu vlti-
mam voluntatem condendo,& de hoc dic.vt dicam j.de hæ-
ret.excōicamus.j.§.credentes.Aut inſtrumentum conficiēdo
& de hoc ibi ſimiliter dicam.Aut compromittendo, ſeu com
promiſſum aut arbitramentum in ſe ſuſcipiendo,& de hoc di
13 xi in c.alleg. intelleximus.Aut alias, & † tunc aut quæris de fa-
ctis ſeu geſtis per excommunicatum occultum & toleratum
per eccleſiam,& tunc aut quæris de temporalibus, & talia be-
ne valent ſiue pro ſe,ſiue contra ſe.vt j.de dona.inter dilectos
11.q.3.qm multos.in fi.& hoc tenent Innoc.Hoſt.hic.& j.de
ſent.exc.c.ſi vere.& Io.And.poſt eos.Aut in ſpiritualib. vt in
collationib.beneficiorū,& in confirmationib. electorū,& cō
ſimilibus,& tunc aut in iis ꝗ facit ratione officij ſui in eccleſia
puta,quia prouidet alicui clerico de prælatura,vel canonicatu,
vel cōfirmat alicuius electionē,& talia bene valēt,quandiu ab
eccleſia tolerantur.vt 8.q.4.nonne.6.q.5.c.j.& 2.3.q.7.c.inla
mis.§.tria.ff.de offi.præto.Barbarius Philip.hoc.no.Inn.hic in
princ.huius glo.& in ver.dicunt tñ quidā.& Hoſt.poſt eūidē
not.Inn.ſ.de elec.nihil eſt.in glo.vlt.circa fi.& j.de ſen.exc.c.
ſi vere.glo.2.in fi.licet Hoſt.ibi in collatione beneficiorū cōtra
& vide quod ibi dicā.idem Io. 24.q.j.in ſum.in 1.glo.& Arch.
14 32.q.5.præceptum.gl.pen.licet Io.ibi cōtra & ibi vide.Aut†q̄
ris de factis ſeu geſtis per eum in ſpiritualib. non rōne officij
ſui,ſed tanꝗ per priuatum,& ad commodum ſuum,vt quia ac
ceptat bñficium,vel aliud ſpūale,& dic ꝙ nō valent ſaltē in ef
fectu,niſi per illū qui pōt poſtea cōfirmetur,vt probatur.j.de
cler.exc.mi.poſtulaſtis.vbi no.Gof.ꝙ beneficia collata excōi-
cato poſt abſolutionē per eū retineri non poſſunt,quia excōi
catus titulum non recipit,& iō abſolutus non retinet quod in
excommunicatione ineſſicaciter recepit: niſi cū eo fuerit di-
ſpenſatum vt ibi.& idem no.Arch.63.di.c.j.licet forte talia te
neant ipſo iure in perſona excōicati occulti.vt no.prolixe.Cō
po.ſ.de elect.ꝙ ſicut in 3.col.ver.itē quæritur an prælatus, &
ver.idē dicimus.G.de Montelau.extra de reli.domi.ca.j.ſuper
verbo fortius.in cle.de quo dicā in d.c.poſtulaſtis.& in c.apo-
ſtolicę ſedis.Aut quæris de factis & geſtis per publice excōica
15 tum ab eccleſia,& tunc refert,aut †in tpalibus , vt in contrā-
ctibus vel quaſi.& tunc aut ſuper rebus eccleſiæ puta alienādo
bona eccleſiæ & talia non valent vt hic.& no.Inn.in prin. hu
ius gl.& Abb. & Io.And.j.de excep.pia.li.6.Aut ſuper alienis
rebus actus publicos,& ciuiles exercenti,vt quia alienanti prę
ſtat authoritatē,vel decretum,vt tutor,vel curator,vel iudex,
& talia non valent ſ.de procu.conſulti.j.de re iudi. ad proban
2 dū. & de immu. eccle.c.aduerſus. §.quia vero ſm Abb. & Ioā.
And. in d.c.pia.Aut ſuper rebus proprijs , & tunc aut quæris
vtrum valeant in præiudicium excōicati,& ad cōmodū,& vti
litatem contrahentis cum eo,tunc dicit Inn.hic in ver.itē res
ſuas. & in ver.& dicimus generaliter.& j.de ſen.exc.c.ſi vere
glo.2.ꝙ valent indiſtincte tales contractus initi cū excōicato,
non ſolum ignoranter,ſed etiam ſcienter & ex eis ēt durante
excōicatione conueniri pōt & in hoc concor.Hoſti. hic & in
d.c.ſi vere.& Tan.& Bar.Brixi.Hoſt.G.& Io.And.in d.c. pia.
lib.6.de quo per G.ibi ſuper verbo excluduntur. & per Ioan.
And.in nouel.& per Bar.Brixi.in q.dñicali,quæ incipit, quidā
16 cum eſſet excōicatus †vbi dicit,quod pōt cedere,& donare a-
lijs ſuā actionē & ille cui ceſſa eſt actio ſtatim agere pōt , anteꝗ̄
cedens abſoluatur.& pro hoc facit ſ.de iudi.intelleximus.me
lius.j.de donatio.inter dilectos.& 11.q.3.qm multos. Aut v-
17 trum †valeant ad commodum & vtilitatem excōicati , & tūc
eſt.diſſentio,ſeu diſputatio inter doct.quia Inn. dicit quod va
lent,ita ꝙ licet ipſe excōicatus agere nō poſsit durante excōi
catione,tñ poſt abſolutionem poterit agere ex cōtractu inito
dū erat excōicatus,nam & obligatur alijs,& obligat ſibi alios,
dum eſt excōicatus. vt in c.alle.qm multos.in fi.& j.de ſen.ex
cō.ſi vere.& tpe excōicationis durant obligationes licet age-
re non poſsit ex eiſdem dū eſt excōicatus.j.de excep. cum in
ter.de ſen.exc.per tuas. ſm Inn.hic in ver. & dicimus. idē te-
net Inno.in c.alleg.ſi verę.& ſ.de procur.conſulti.gl.5.in §.&
Abb.in d.c.pia.& Archid.11.q.3.excōicatos.glo.2.& 15.q.6.
c.nos ſanctorum.glo.1.vbi approbat iſtā opi.Inn.Sed Ho.hic
18 in d.c.ſi veræ,contradicens ꝙ non oritur actio ex contractu,
inito cum excōicato quantum ad eius commodum, & vtilita
tem,ſed quantū ad eius incommodum ſic.nā expreſſum eſt in
iure ꝙ generaliter excōicato nō eſt participandū.11.q.3.ſicut
apoſtoli.& c.ſeq.qui ergo participat cum excōicato participat
contra legē,ergo per legē diſſolui meretur.10.di.vides.& c.al
leg.qm multos,& c.ſi verę.continent caſus ſpeciales.Et eſt rō
ſpecialitatis neceſsitas contrahentium cum excommunicatis
& non fauor excommunicatorum,ſm eum, & iſtam opin.te
net Car.j.de vſur.quanꝗ.in fi.li.6. & Hoſt.& Card. & G.j.de
excep.c.pia.ſuper verbo excluduntur.li.6.& Io.And.ibi ſuper
verbo cōibus.& Hoſt.j.de hære.c.ſicut.& Hug.& Lau.3. qu.
9.reuera.ar.illius.c.excōicatos.11.q.3.& Tan. & Bar. Brixi.in
q.venerealt.quæ incipit,quidam cum eſſet excōicatus. Sed o-
pi. Inno.& Abb.conſuetudo amplectitur,pro qua vf,caſus ex
preſſus.j.de pœnis.c.felicis.§.verbum.li.6.Et ſi velis tenere o-
pinionem Inno.& Abb.potes reſpondere ad rōnem prædictā
Hoſ.qua dicitur,ꝙ generaliter ſtatutum eſt in iure,quòd non
participetur excōicato:quia multa fieri prohibentur , quæ ta
men facta tenent. vt j.de reg. ad apoſtolicam. cum ibi allega.
& ff.quando appell.ſit. l.j.§.biduum. de interdic. & releg.l. re
legatorum.§.ad tempus. 2.q.6.§.biduum.Item ſi prædicta rō

concluderet ſequeretur, ꝙ cõtractus ita parum, vel adhuc mi
nus valeret ad vtilitatem contrahentium cum ipſo excommu
nicato, ſicut ad vtilitatem ipſius excõicati cum eis ſit per ius,
prohibitum participare: & ſic contra iuris prohibitionem fa-
ciant, vnde ex eo ex quo debent puniri commodum reporta-
re non debent. ff. de neg. geſt. ſiue hæreditaria. cuius tñ contra
rium concedit Hoſt. & vide Inn: in c. alleg. ſi vere. vbi reſpon-
det ad ea quæ poſſent obijci pro parte aduerſa. Aut quæris de
factis ſeu geſtis per publice excommunicatum in ſpirituali-
bus vt conferendo beneficia, confirmando electiones, & alia
19 ſpiritualia exercendo, & tunc † aut exercet in ſpiritualib. ea, q
ſunt facti, puta, recipiendo aliquem canonicum in eccleſia aſſi
gnando ſibi ſtallum in choro, & locum in c. & talia bene valẽt.
vt ſ. de reſcrip. c. capitulum. & j. de præbend. pro illorum. &
hoc no. ibi Ber. Hoſt. & Inno. & Hoſt. hic & etiam Archidi.
in c. alle. præceptum. 32. q. 5. Aut excercet ea, quæ ſunt iuris;
20 & quæ † miniſterium iuris important, & talia non valent, vt ſ.
de conſue. cum dilectus. vbi de hoc per omnes. & de elect. cũ
inter. R. ſeniorem. & j. de appel. conſtitutis. ſm Inn. Hoſt. hic
21 & Archi. in c. præceptum. Ex iſtis conſuluit hic Inn. ꝙ ſi quis
† cum iuramento, vel ſine iuramento promiſit aliquid alij ex-
communicato dare, ꝙ det ei & impleat promiſſum: nam hoc
iuramentum, vel promiſsio, vel abſq; interitu ſalutis æternæ,
ſeruari poteſt. j. de iureiuran. ſi vero. ſm Inno. hic. & j. de hæ
re. c. fi. idem tenent Abb. & Io. And. poſt eum recitat. j. de ſen.
excom. inter alia. & Hu. & Io. 15. q. 6. c. nos ſanctorũ. Sed Hoſ.
hic contradicens, ꝙ non tenetur ei ſoluere durãte excommu
nicatione, nec frangit iuramentum: quia intelligebatur tacita,
conditio ſi non eſſet excommunicatus. idem Ber. & Hoſti. j.
de hæreti. c. fi. & Hoſt. in ſum. tit. de ſen. excom. §. fi. ſub. §. qd
ſi teneor ſacramento. & Hug. & Bart. Brixi. in c. alleg. nos ſan-
ctorum. & ipſe Inno. j. de conceſ. præb. cum noſtris. Io. vero
And. tenet j. de regu. iur. c. peccatum. lib. 6. in 2. gl. ꝙ tale de-
bitum eſſet deponendum in ęde ſacra. ar. C. de iure emphyt.
l. 2. & hoc tenet Hoſt. in d. §. ſub. §. quid ſi teneor ſanum & tu
tum eſſe concilium. & Ray. in ſum. ſua tit. ſen. de exc. §. 39. qd
ſi teneor. & glo. Guli. ibi. Opinio tñ Inno. hic videtur vera dę
de iure cum iſta poſſit fieri in momento, & cum iſte debitor,
participet, cum eo ex quadam neceſsitate. arg. c. alleg. qm mul
tos. in fi. 11. q. 3. & c. ſi vere. de ſen. exc. & non in contemptũ,
clauium, ſed propter bonum conſcientiæ. arg. eorum quæ ſcri
22 pſi. ſ. quod me cau. ſacris. Et ad c. † nos ſanctorum. & c. iuratos
15. q. 6. poteſt reſponderi, ꝙ illa capitula loquuntur de ſerui-
tio generali & perpetuo quod excõicato præſtari non debet,
ne in magna caterua vaſallorum, & ſeruitorum ſuperbiret, &
gloriaretur, ſecus in momentanea debiti ſolutione vt eſt di-
ctum. Abbas vero in d. c. fi. j. de hære. diſtinguit. Aut excõica
23 tio † eſt occulta, & tũc credit indiſtincte, eum teneri ad ſoluen
dum, quia & apoſtatæ domino eſt obediendũ, quandiu tolere-
tur. 11. q. 3. ſi dominus & c. Iulianus. Aut eſt publica, & tunc
bonum eſt & tutum tenere opinionem primorũ ante termi-
num. poſt terminum vero poteſt habere locum opi. ſecundo
rum vt non videatur periurium incurriſſe vel in pœnam inci
diſſe ſi non ſoluit in termino conſtituto, non enim eſt in mo
ra, qui poteſt exceptione legitima ſe tueri. ſ. de reſcrip. ſi quan
do. j. de præben. cum teneamur. ff. de vſur. l. ſciendum. ſi cert.
peta. l. lecta. & j. de reg. iur. c. non eſt in mora. libr. 6. & hoc te-
neas. tutius eſt tamen deponere vt eſt dictũ. & vide quod no.
de hoc frater Io. in ſum. confeſ. tit. de ſent excommuni. q. 3. ca
pit 34. articul. 3.

1 *Decreti primi & ſecundi interponendi locus.*
2 *Miſſioni in quibuslibet locum eſſe.*
3 *Miſſio in realibus quatenus facienda.*
4 *Miſſionem in rem petitam fieri.*
5 *Miſſio quantitate petita qui fiat.*
6 *Miſſio in contumacis bona qui fieri debeat.*
7 *Miſſi ex primo decreto remedia.*
8 *Abſens in miſſionem quando, an non, audiendus.*
9 *Miſſionem in perſonali ſemper reſcindi. qui accipiendum.*

COntingit. Ber. ſatis tractat hic in glo. fin
de materia primi, & ſecũdi de-
creti, ſed ſi vis latius videre, & plures quæſtiones,
circa iſtam materiam vide quod not. Dy. in tracta
tu ſuo de iſta materia. & ff. de dam. infec. l. ſi finita.
§. Iulianus. & Iac. de ra. & Pe. de bel. pert. & Cin. C. de bon. aut.
iudic. poſsi. l. cum proponas. & quod not. Hoſt. in ſum. e. titu.
§. quid dicatur. cum alijs. §. ſeq. vſq; in fi. tit. & Spec. rub. de pri
mo decreto. & rubri. de ſecundo decreto. Et dic br̃ ꝙ primum
1 decretum † interponitur tam in realibus, quã in ſpiritualibus
actionibus vt not. Ber. & Hoſt. ſ. c. prout. & Spec. rub. de pri-
mo decreto. §. reſtat. ver. & generaliter. Sed ſecundum decre-
tum non interponitur in realib. actionibus, ſed in perſonalib.
tñ ſm Ber. hic. & Inno. & Hoſt. j. tit. 1. c. 1. & Spec. rubr. de
ſecundo decreto. §. videndum reſtat. ad fi. & §. fina. & ſm Acc.
& alios in d. l. ſi finita. §. Iulianus. licet Abbas dicat. j. cap. prox.
quod etiam interponitur ſecundum in realibus.
¶ Ad breuem euidentiam iſtius materiæ vidẽdum eſt primo
in quibus cauſis † ſeu actionibus fiat miſsio ex primo decre-
2 to, & dic ꝙ in omnibus ſuis, ſiue ſint reales ſiue peſonales, vt
eſt dictum. Secundo qualiter fiet miſsio in poſſeſsionem rei
petitæ & pro quota parte. & ſic diſtingue, aut agitur actione
reali, aut perſonali, aut mixta, aut in cauſa ſtatus, aut in cã dam
ni infecti, vel in cã noxali. Si agitur actione reali, tũc aut res pe
3 tita poſsidetur, ſeu detinetur † ab ipſo conuento, & contuma-
ce: aut non. Si ſic, tunc ſemper fiet miſsio in poſſeſsionem rei
petitę tantum ſiue loquamur de iure veteri Digeſtorum. ſiue
de iure nouo. vt ff. ex quibus cau. in poſ. ea. l. Fulcinius. §. Cel-
ſus. Aut res petita reali actione non poſsidetur ceu detinetur,
a conuento, & tunc eſt idem iuris quod ſtatim dicetur in per
ſonali. Si agatur actione perſonali tunc refert, aut petitur ſpẽs
certa, aut quantitas, aut genus, aut ſpecies incerta. Si petatur,
4 † ſpecies certa, tunc aut poſsidetur vel detinetur a conuento,
contumace, & tunc & olim iure veteri & etiam hodie iure no
no fit miſsio in rem petitam. vt d. §. Celſus. Tamen in hoc dif
fert talis ſic miſſus a miſſo in reali: quia miſſus talis non effici-
tur, nec ſtatim, nec poſt annum, poſſeſſor, ſicut miſſus in rea-
li, qui ſaltem poſt annum efficitur verus poſſeſſor, vt hic & ſu
pra vt lite non conteſta. qm frequenter. §. in alijs. ſed tunc de
mum talis miſſus in perſonali poſsidet, cum mittitur per ſecũ
dum decretum. vt ff. de acquir. poſſeſ. l. 3. §. vlti. & de bo. auth.
iudic. poſsid. l. cum ex legati. Aut non poſsidetur a conuento
contumace, & tunc idem iuris eſt, quod ſtatim dicam in quan
5 titate petita. Si petatur † quantitas, vel genus, tunc iure veteri
fiebat miſsio in omnia bona ex primo decreto. vt ff. ex quibus
cau. in poſ. ea. l. j. hodie vero ſolum pro menſura debiti decla-
rati. vt in auth. ei qui. poſita. C. de bon. auth. iudi. poſsi. quæ eſt
in corpore authenticorum. de exhib. & introduc. reis. §. ſi ve-
ro. Si vero petitur ſpecies incerta, vt quia petitur Stichus, aut
Pamphilus alternatiue, tunc dicit Iac. de ra. in l. cum proponas
C. de bo. autho. iudi. poſsi. quòd idem eſt quod eſt de obliga-
tione generis quod ei æquiparatur. vt ff. de condi. indebi. l. cũ
is. §. fi. ideo fit miſsio in æſtimatione obligationis arg. ff. de ver
bo. obligatio. l. cum qui certarum. §. j. Pet. vero de bel. pertic.
dicit ibi, ꝙ aut eſt electio debitorum, & tũc fiet miſsio ex pri
mo decreto in poſſeſsionem omnium rerum petitarum alter
natiue: quia ex quo certum ius rei non declaratur in vtranque
fit miſsio. vt. ff. quorum lega. l. j. §. quia autem. Cyn. vero in d.
l. cum proponas. credit iſtam opi. Pet. veram in miſsionem de
primo decreto. In miſsione vero de ſecundo decreto proce-
dit opi. Iaco. de Ra. ſecundum eum. Si autẽ fiat miſsio in cau
6 ſa ſtatus tunc dic vt C. de aſſerti. tol. l. vnica. Si vero † fiat miſ
ſio in poſſeſsionem ex contumacia non parentis, in cãm dam-
ni infecti, vel in cauſa noxali. tũc dic, ꝙ fit miſsio in poſſeſsio
nem rei propter cuius periculum petita eſt cautio damni infe
cti. vt ff. de dam. infect. l. hoc amplius & l. ſi finita. §. Iulianus. &
de acquiren. poſſeſ. l. 3. § fin vel in poſſeſsionem rei noxalis. vt
ff. de noxal. l. & generaliter. Tertio vidẽdum eſt quem effectũ
habeat iſta miſsio ex primo decreto. Circa qđ diſtingue, aut
quæris de effectu primi decreti. quantum ad executionẽ miſ-
ſionis faciendæ antequam miſſus ſit re ipſa. Aut quæris de ef-
fectu primi decreti quantum ad actionem, quam habere poſ-
ſit iã re ipſa miſſus. In primo caſu miſſus põt implorare offm
7 iudicis † vt exequatur, & ſi nõ admittatur miſſus hẽt actionẽ,
in factũ. vt ff. de dã. infec. l. prætor. & ne vis fiat ei q in poſ. miſ.
eſt. l. 1. & l. 3. ante. n. q̃ re ipſa mittatur in poſſeſsionẽ, nõ hẽt pi
gnus pretorium. vt ff. de pign. actio. l. non eſt mirũ. In ſecundo
caſu. ſ. qñ re ipſa ventũ eſt in poſſeſsione, tũc aut quæris de ef
fectu, quantum ad actionem in rem, & tunc refert, aut mittit
in perſonali actione, & tunc habet hypothecã quã hẽt pignus
prætorium. vt in d. l. nõ eſt mirum. Aut mittitur in reali actio
ne, & tunc in re petita nõ cõſtituitur pignus: quia in re ſua ne
mo poteſt hr̃e pignus. vt ff. de reg. iur. l. neq; pignus. ſi quæris
de effectu quantũ ad interdictũ vnde ꝓcedit generalis actio in
factũ vel ſpãlis ex illo ĩterdicto. ff. de dã. inſ. l. ſi finita. §. fi. & dic
ꝙ ille effect⁹ ꝯpetit. Aut q̃ris đ effectu primi đcreti q̃tũ ad ſpã-

le interdictum vnde vi, vel vti poſsidetis. & tūc aut eſt miſſus
in repetita reali actione, aut perſonali. Si reali, tunc ſm opinio
nem illorum, qui tenent, ꝙ talis miſſus ante annum poſsidet,
licet reuocabiliter de quibus dixi ſ. vt lite non conteſt. qm. §.
in alijs habebit interdicta præmiſſa quæ poſsidentibus dātur,
ſed miſſus in perſonali non, quia non poſsidet, ſed ſola detētio
ne vtitur, vt no. Dy. in §. alleg. ſi plures. quod eſt verum regula
riter. Fallit tñ in caſu, qui ponitur. ff. vt leg. nomi. ca. l. poſtquā.
8 §. j. Quarto reſtat videre † vſq; ad quod tempus abſens paſſus
huiuſmodi miſsionem, & poſtea rediens & rem, in quam fa-
cta eſt miſsio, recuperare volens audiatur refert, aut facta fuit
miſsio in actione reali, & tunc auditur vſq; ad annum cautio
ne præſtita, & refuſis expenſis. vt ſ. de offi. ord. paſtoralis. §.
vlti. & in §. alleg. in alijs. Aut facta fuit miſsio in actione perſo
nali, & tunc auditur perpetuo cautione præſtita, & refuſis ex-
penſis. vt C. de bo. aut. iud. poſsi. auth. & qui iurat. & in c. alleg.
qm frequenter. §. ſi. Fallit in tribus caſibus. Primus eſt vbi in-
terpoſitum eſſet ſm decretum. vt in l. alle. ſi finita. §. Iulianus.
ff. de dam. infec. Secundus, ſi fuit res aſsignata inſolutū. vt ff. de
re iud. l. a diuo Pio. §. j. Tertius ſi fuerit præfixus terminus, vt
alias non peteretur. vt C. de remiſ. pig. l. ſi eo tempore. Quod
9 ſtatim dixi, ꝙ miſsione facta in † perſonali, auditur perpe-
tuo volens recuperare rem præſtitis expenſis, intellige, vbi
miſſus fuit ante diffinitiuam, ſi vero poſt, tūc miſſus habet res
obligatas iure pignoris prætorij, vt in l. alleg. non eſt mirum, &
habet retentionem vt C. de diſtra. pig. l. quandiu.

1 *Citatus quatenus contumax, an non & 2.*
3 *Procedi in contumacem, quando, an non liceat.*
4 *Expenſas, quando non debeat, non comparens.*

1 VEnerabilis. ¶ Si quæras, vtrum ſemel cita-
tus † non veniens reputetur cō
tumax, diſtingue, aut quo ad expenſas, & dic, ꝙ ſic,
quod dic vt legi. & nota. ſ. de procura. c. quærelam gl.
penul. Fallit in caſu vbi iudex non venit ad diem citationis. vt
ff. ſi quis in ius voc. non ie. l. 2. §. vlti. ſm Hug. & Bar. Brixi. in
quæſtiōe dominicali, quæ incipit, quidam citatus fuit. Aut quo
ad excommunicationem, vel miſsionem, & tunc refert. Aut
2 † reſpondeat ſe non venturum vel non obediturum, & tunc
proceditur contra ipſum cum notoria ſit contumacia. ad hoc
j. de ſent. exc. venerabilibus. lib. 6. ff. de re iudic. contumacia. §.
ſi. An vero nil reſpondeat, vel dicat ꝙ deliberabit, vel non re-
3 petitur, & tunc † non proceditur contra ipſum, nec cenſetur,
contumax quo ad id, niſi præmiſsis tribus edictis, quando ve-
ro ſic citatus non venit, reputatur contumax præſumptiuè, &
proceditur contra ipſum. 24. q. 3. de illicita. & in prædic. l. con
tumacia. ff. de iudic. ad peremptorium. Et idem ſi agatur de a-
lia pœna infligenda, vt ibi. ſ. de conſtitu. ex literis. & j. de vi. &
hone. cle. c. ſi. ſm Hoſt. & Io. And. hic. & quis ſit verus contu
max, vide plene per Io. And. extra e. ti. c. vnico. in cle.
4 ¶ In glo. ſi. Si quæras, vtrum actor, vel reus non comparēs † ad
diem coram iudice, qui iudex, ſi comparuiſſet, procedere, nō
potuiſſet, tenetur ad expenſas? Ber. dicit hic, ꝙ non. ff. de ſi qs
in ius vo. non ierit. l. 2. in ſi. vbi eſt caſus ſecundum Hoſti. qui
hoc idem tenet hic. Idem Goſ. j. tit. j. c. a. & Dama. in q. 3. hu-
ius tit. & Bar. Brixi. in q. venereali. 19. & G. j. eo. tit. c. j. glo. an-
tepenul. lib. 6. quia talis contumax non eſt. ff. de arbi. l. arbiter ſi
Calendis. & facit quod not. in Spec. tit. de arbi. in ſi. & de expē.
§. poſtremo. ver. to autem. Et vide diſtinctionem ibi poſitam
ver. dicunt quidam. quam poſuit Inno. in decreta. calumniam.
de pœnis. & idem Io. An. hic. & in d. c. j.

¶ De eo qui mittitur in poſſeſsionem cauſa
rei ſer. Rubrica.

1 *Voluntatem præteriti in Deum facti inſtar non eſſe,*
2 *Voluntas præſentis implebilis pro facto non habenda.*
3 *Voluntas inexplebilis facti inſtar eſſe. & 6. fallit 7.*
4 *Voluntas bona quibus non proſit. & 5.*
8 *Excommunicati voluntas quando pro facto non habitá.*
9 *Voluntas quo ad ius in mente ſtans facti inſtar non eſt.*
10 *Voluntatem affectu ſequuto prodeſſe.*
11 *Voluntatem actu imperfecto non prodeſſe.*
12 *Voluntas, ob impotentiam, pro facto habenda, an non. 14.*
& 15.
13 *Impoſſibilitatem quæ an non excuſet.*
16 *Affectus niſi certis caſibus non puniendus.*
17 *Affectu in Deum peccari.*
18 *Cogitationis ſenſus.*
19 *Affectus delectatione noxalis.*
20 *Voluntas mala duplex.*
21 *Conatus an puniendus. 22. 23.*
24 *Conatus pœnitentia excuſandus fallit. 25.*
26 *Inſultus imperfectus non puniendus. fallit 27*
28 *Affectum actu ſequuto exceptis paucis puniri.*
29 *Infans aut furioſus non puniendus.*
30 *Actum ſiue affectu non niſi ex culpa punitur.*
31 *Donans quando confirmet.*

COnſtitutis. De materia huius ca. ſ. vtrum
voluntas reuertetur pro fa-
cto, tractatur per glo. & doct. C. de epiſc. & cleri.
ſi quis non dicam rapere. & de pœni. diſt. 1. magna
pietas. & c. ſi quis non dicam rapere & ca. cogita-
tionis. & plene & prolixe per Archid. 17. q. 1. c. qui bona. §. ſi
ergo. & quia non omnes concordant in vnum: ego Henricus
22 latius & breuius (quantum natura materiæ pati poteſt) interſe
rendo membra Archi. & aliqua ſupplendo prout dominus mi
niſtrabit, circa iſtud brocardicum, ſic diſtinguo ſumēdo prin-
cipaliter duo membra Arch. in §. alleg. ſi ergo. Io. in c. alle. ma
gna pietas. in glo. hoc tm̄. Nam aut voluntas verſatur in bonis
aut verſatur in malis. Si verſatur in bonis refert. Aut habemus
reſpectum ad Deum, aut ad eccleſiam, aut ad ius. Si habemus
1 reſpectum ad Deum, aut † quæris de tempore præterito, vt v.
g. habeo in corde & voluntate, quod vellem iuiſſe anno præte
rito ad ſanctum Sepulchrum, vel feciſſe eleemoſynas, & talis
voluntas nō habetur pro facto. Si de tempore futuro, vt v. g.
propono in corde & voluntate me iturum in anno futuro ad ſan
ctum ſepulchrum vel eleemoſinas facturum, vel aliud bonū,
& talis voluntas ſimiliter non habetur pro facto quo ad Deū;
niſi effectus fuerit ſubſecutus, vt hæc omnia not. de pœni. diſ.
1. in c. magna pietas. in gl. quæ incipit, hoc tm̄ in bonis & in ca.
quis aliquando. §. ſimiliter ead. di. Si de tempore præſenti, tūc
ſubdiſtingue. Aut illa voluntas conſiſtit in hoc mundo, aut in
alio ſeculo. Si in hoc mundo tunc refert, aut illa voluntas po-
2 teſt adimpleri, aut non. Si poteſt adimpleri, & tunc † non im
pletur, verbi gratia, habeo in corde, & voluntate facere elee-
moſynas, ſum diues valde & poſſum facere, & non facio. Vel
habeo in voluntate accipere pœnitentiam, & habeo ſacerdo-
tem paratum, & non accipio. Vel habeo in voluntate reſtitue-
re vſuras, & male ablata, & habeo facultatem reſtituendi, &
non reſtituo: certe hæc voluntas non habetur pro facto, nam
in ijs videor contemnere, & hæc probantur. 86. diſt. non ſatis.
& ibi tangitur in glo. in d. cap. magna pietas. in glo. quæ inci-
pit, vbi deeſt tempus operandi, &c. & ea. diſtinct. §. 1. in gloſ.
quæ incipit, vtique ſola cordis. & ad hoc bene facit. 14. quæſt.
6. ſi res. j. de vſur. cum tu. & hoc tangit Bert. hic in glo. non
tamen ſtudioſam. ver. vel aliter &c. & Grego. in quadam Ho
milia dicens, quod nemo de bona voluntate ſibi blandiatur,
immo de dilectione Dei, mens, lingua, manus requiratur.
3 Si autem voluntas † non poteſt adimpleri: vt verbi gratia, ha-
beo in corde, & voluntate accipere pœnitentiam, & bene ac
ciperem, ſi haberem a quo & in corde habeo contritionem.
Habeo in corde & voluntatem facere elemoſynam, & bene
facerem ſi haberem vnde. Vel bene reſtituerem vſuras, ſi ha-
berem vnde, certe voluntas iſta cúm charitate habetur, pro
opere quo ad Deum, & iſta maniſeſtiſsime not. in locis. &
gloſſ. prædictis. & ita poſſunt intelligi omnes authoritates in
ductæ per Gratia. de pœni. diſtinct. 1. in princ. vſque ad legem
canonizatam ſi quis non dicam rapere. & hoc dicit gl. hic in
verſi. vel aliter. & ad hoc facit bene 47. diſtinctio. quod ad nos
22. quæſtio. 2. faciat homo. & d. cap. ſi res. 14. quæſtio. 6. &
de vſu. cum tu. cum ſuis ſimilibus. nam prædicta bona, non
contemptus religionis, ſed articulus neceſsitatis excludit, ve
accedat quod legi. infra de bap. debitum verſi. quamuis. & de
preſby. non bapti. capitu. 2. & vlti. ita etiam poteſt intelligi,
illud Grego. in quadam Homilia, non eſt manus vacua a mu-
nere, ſi cordis arca fuerit repleta bona voluntate. Item po-
4 teſt poni exemplum de infideli, † qui habet voluntatem ba-
ptizandi, ſed non habet aquam, certe conſtat omnia peccata
eſſe ei dimiſſa etiam originale. Sed ſi ſuperuixerit, & ſe non
fecerit baptizari, videtur contempſiſſe, & hæreticus deceſsiſ-
ſe, nec potuiſſe tunc matrimonium contrahere cum Chriſtia
na, vt probatur. 28. quæſtio. 1. caue. in glo. hæc enim clauſula.

Et idem intellige in caſibus. ſ. proxime dictis. Et ſi in illa bona
voluntate deceſſerit, alias ſi poſtea vixerit, & pœnitentiam ac-
5 cipere potuit, & non accepit. vel vſuras tempore † procedente
propter pinguiorem fortunam reſtituere, & non reſtituerit, pa
rum proderit ſibi ſua bona prima volũtas: nam in iſtis caſibus
videtur contemnere, vt de infideli prædixi. ſi huiuſmodi bona
voluntas etiam in pręſenti non cõſiſtit in alio ſeculo nihil pro-
deſt: ex quo in hoc mundo huiuſmodi voluntatem bonam nõ
habui, vt hoc probatur. 13.q.2.in præſenti. & no. per Io. de Pe.
diſt.3.magna pietas.in gloſſ. hoc tantum. & op. facit ad hoc. C.
de ſacroſan. eccl. l.1. ibi poſtquam aliud velle &c. nam ambula-
toria eſt voluntas vſq; ad ſupremum vitæ exitum. ff. de dona.
int. vir. & vxor. l. cum hic ſtatus. §. pœnitentiam. & de adimen.
lega. l.3. in fi. & l. ſeq. nam nullus ſpectare debet, quã peccare non
6 poteſt. de pœni. diſt.6.c.vlti. & intellige quod dixi q † vbi adeſt
bona voluntas, ſed deeſt poſsibilitas habeť pro facto apud Deũ
quantũ ad pęnæ æternæ remiſsionem: nam pro quolibet pec-
cato duplex pęna imponitur. ſ. æterna & iſta ſola cõtritione re-
mittitur. de pœni. diſt.3. in princ. 26.q.6. agnouimus. Item pę-
na temporalis, & iſta exteriori ſatisfactione remittitur: & quan
tum ad pęnam iſtam voluntas non habetur pro facto, id eſt ſa-
tisfactione: imò ſatisfactio (niſi in hac vita cõpleta fuerit) in
purgatorio completur. 23.q.5. quid ergo. nam ſolennitas pœni-
tentiæ parum prodeſt quantum ad pœnam purgatorij: valebit
tñ quantum ad pœnam æternam ſi de peccato contritus fuerit
vt hac legi. & no. j. de bapt. ſuper eo. & de pœni. & re. quod aũt.
Quidam tñ dicunt, q tanta poſſet eſſe cõtritio cordis, q abſq;
ſatisfactione extrinſeca in hoc ſeculo euitabit pœnam purga-
torij, & habebit vitam æternam: quod videtur ſatis credibile
propter maximam creatoris miſericordiam ſicut contingit in
latrone. de pe. diſt.3. importuna in Euangelio. de conſec. diſt.4.
baptiſmi vicẽ. Lucę.23.c. & in hoc concordant theologi. Item
7 quod dixi † q voluntas bona ſine poſsibilitate ſatisfaciendi ha
betur pro opere, quo ad Deum, fallit in quibuſdam caſibus,
quibus non operatur tñ voluntas, quantum opus ſubſecutum:
vt in baptiſmo de conſec. diſt.4. ſine pœnitentia. nam ibi plus
valet baptiſmus, quã cordis contritio. Item in euchariſtia de-
lentur peccata venialia quod nõ fit voluntate accipiendi eucha
riſtiam. item in confeſsione ſacerdoti facienda: in ipſa. n. eru-
beſcentia in præſentia ſacerdotis fit pars pœnitentiæ. item in
martyrio. item in voto confitendi: quia non ita abſoluitur a
Deo ſicut a proprio ſacerdote. item in voto virginitatis quo ad
aureolam, vt hæc no. 10 c. magna pietas. in glo. hoc tñ. ad quam
recurras. Si autem habemus reſpectũ ad eccleſiam, vt quia tra-
ctatur de beneficijs eccleſiæ impendendis, vel denegãdis. tunc
dicas, q ſiue proceſsit ad actum exteriorem imperfectũ, (quod
plus eſt) ſiue ſteterit in finibus cogitationis, (quod eſt minus,)
non habetur iſta voluntas, ſeu actus imperfectus pro operę li-
8 ue pro facto, vt patet † de excõicato in quo apparuerunt ſigna
pœnitentiæ, & voluit reconciliari eccleſiæ & per eum non ſte-
tit, ſed præuentus morte, non potuit, qui non habetur abſolu-
tus apud eccleſiam: licet ſit ſecus apud Deum. vt. j. de ſen. ex-
com. a nobis eſt ſepe. le grant. & c. ſacris. & facit. j. de rapto. c. a.
9 Si † habemus reſpectũ ad ius. i. ad actus iudiciales tunc refert,
aut voluntas ſtat in finibus cogitationis, & tunc nunquã habe-
tur pro facto ſiue tractemus de tẽpore præterito, ſiue de tem-
pore præſenti ſiue futuro, vt hic. ibi: licet præſtandi volunta-
tem habuerit &c. quę verba bene poſſunt exponi de tempore
præſenti præterito, vel futuro. Aut voluntas proceſsit ad actũ
10 † exteriorem: & tunc aut ille actus fuit perfectus, & tunc pla-
num eſt, q habetur pro facto: vt patet de illo qui habuit volun
tatem præſtandi cautionem, & eam infra annũ obtulit & præ-
ſtitit. nam recuperat poſſeſsionem ſuam vt hic. & ſ. vt lit. non
conteſt. quũ frequenter. §. in alijs. C. de præſcr. 30. vel 40. ann. l. ſi
11 quis emptionis. §. ſed & ſi quis. Aut ille actus † fuit imperfe-
ctus propter voluntatem, aut propter impotentiam. Si propter
voluntatem, tunc ille actus imperfectus nõ habetur pro com-
pleto verbi gratia: coram iudice venio, & offero ſatiſdationem
de iudicio ſiſti: & nihil aliud facio certe talis actus exterior in-
teruenens non ſufficit: quia non ſolũ debeo offerre, ſed etiam
præſtare quantũ ad poſſeſsionem recuperandam, vt hęc leg. &
no. ſ. de off. ord. paſtoralis. in fi. & vt lite nõ conte. quũ frequen-
ter. §. in alijs. Similiter non ſufficit oblatio debiti ad impedien-
dum curſum vſurarũ quæ iam inceperunt currere: niſi ſequa-
tur depoſitio. ff. de admi. tu. l. tutor pupillo. §. vlti. C. de vſur. ac-
ceptam. Si propter impotentiam, tunc aut illa impotentia con
tingit pp defectum proprium, aut propter defectũ iudicis vel
aduerſarij, aut propter caſum fortuitum, aut propter defectum
12 prorſus extranei. Si propter † defectum proprium. v. g. habeo in
corde voluntatem præſtandi cautionem prædictam: procedo
ad actum exteriorem eundo coram iudice & dicẽdo. Dñe iu-
dex, bene vellem præſtare cautionem, ſed in veritate non poſ-
ſum: quia pauper ſum, & propter paupertatem nõ inuenio, qui
pro me intercedat: certe iſta voluntas habetur pro facto quan-
tum ad poſſeſsionem recuperandam: dum modo ego pręſtem
cautionem iuratoriã vt no. hic glo. ſi vero. & ſm Hoſt. hic, vna
cũ hoc rem recupero obligando: quia hæc duo facere poſſum:
& ideo quo ad hæc impotentia non me excuſat. Vel obligabo
me ad certã pęnam pecuniariã, vel ſub pęna amiſsionis benefi
cij ſi habeõ. ſ. de elec. cũ dilectus. in fi. ſm eũ: & hoc eſt, q con-
ſueuit dici cõiter. Volens ſoluere, ſimilis eſt ſoluenti. in aut. vt
exactio. inſtan. do. §. illud. colla. 7. j. de ſolu. Odoardus. Fallit in
vſufructuario paupere, qui nõ poteſt præſtare fideiuſſorem de
vtendo & fruendo arbitrio boni viri: nam non cõmittitur ſuę
iuratoriæ cautioni. vt no. Azo & Accur. C. de vſufr. l. vſufructu
conſtituto. idem innuit Ber. j. de pig. c. fi. & pro hoc facit. ff. de
13 vſufr. leg. l. vxori vſumfructum † vnde in eo caſu impoſsibilitas
facti non excuſat. vt. ff. de verb. obl. l. cõtinuus actus. §. illud. ſe-
cus ſi eſſet impoſsibilitas iuris, vel naturæ: nam illa excuſaret.
Inſti. de hære. inſtit. §. impoſsibilis. C. de leg. l. ab adminiſtratio-
14 ne. & no. eo. tit. l. pen. Si impotentia illa † contingit propter de-
fectum iudicis vel aduerſarij: tunc refert. Aut contingit pro-
pter defectum refutatorium ipſorum. aut propter abſentiam
eorundem. In primo caſu voluntas imperfecta habetur pro fa-
cto quãtum ad poſſeſsionem recuperãdam: vt ſi per iudicem,
vel aduerſariũ ſteterit, quo min' cautione eis oblata, per reum
recipiant, & ipſam recipere recuſarunt. vt. j. c. proxi. & c. cum
veniſſent. & no. glo. hic in glo. ſi vero. & ad hoc opti. facit. ff. de
ſolu. l. qui x. ibi videas &. C. de vſur. l. acceptam. Poteſt etiã po-
ni exemplũ in actore, qui impediuit vel eximit reum venien-
tem ad iudicium, qui certo die & ſub pœna debebat venire, &
ſiſtere: nam tunc ipſe reus immunis erit a pęna, vt leg. & no. ff.
de eo per quẽ fac. eſt l. 1. §. ſi reus. & ad hoc fa. op. ff. de reg. iur. l.
iure ciuili. j. de pign. ſignificante j. de regu. iur. c. cum ſtat. lib. 6.
15 Si tñ illa impotentia † cõtingit propter abſentiam ipſorũ, tunc
voluntas non habetur pro facto: niſi etiã illud, quod debebam
facere coram iudice ſi pręſens fuiſſet, faciam coram publicis, &
honeſtis perſonis, vt. ſ. de offi. ord. paſtoralis. in fin. & no. hic in
glo. non tñ ad hoc facit opti. C. de anna. excep. l. vt perfectius. de
ijs qui pro. me. iudi. non ap. l. 2. j. de verb. ſign. c. dilecto. Si vero
impotentia contingit propter caſum fortuitum, tunc voluntas
habetur regulariter pro facto, ſiue loquamur in iudicijs. vt. ff. ſi
quis cau. l. 2. ſiue in cõtractibus. vt. ff. ad l. Rhodi. de iac. l. vlti. de
publi. vec. & con. l. fi. §. ſi propter neceſsitatem. Regulariter di-
co, q in contractu locationis cõſueuit ſubdiſtingui, vtrum ca-
ſus ſuperuenit in perſona locatoris, aut in perſona cõductoris,
aut in re locata, vt not. glo. ff. de loca. & conduc. l. ſi vno anno. §.
cum quidam. de varijs & extraordi. cogni. l. 1. §. diuus. De caſi-
bus verò contingentibus circa vltimas voluntates vide pleniſ-
ſime per Accur. & doc. C. de inſti. & ſubſti. ſub cõdię. fac. l. 1. ff.
de condi. & demon. l. in teſtamento. & de regu. iur. l. iure ciuili.
Si vero impotentia contingit propter factum prorſus extranei
tunc voluntas non habetur pro facto, vt patet. ff. ſi quis cau. l. 2.
in fi. & l. ſeq. de eo per quem fac. eſt. l. 1. §. ſi reus. ad l. Aquiliã. l.
huic ſcripturæ. Si tñ ille extraneus per quem ſtat, non eſſet ſol-
uendo, ſubueniretur impedito. vt. ff. de eo per quẽ fac. eſt. l. vlt.
de dolo. l. & eleganter. §. pen. & de hoc no. 18. diſtin. quñ. &. j. de
appel. c. ex ratione. ¶ Sequitur ſm membrum principale. ſ. quñ
volũtas verſatur in malis, & ad vltius articuli notitiam plenio-
rem, ſi quæris quomodo delicta perfecta, & non perfecta pu-
niant, diſtingue. Aut quis non cogitat delinquere, nec agit, nec
perficit, aut cogitat tñ: ſed non agit nec perficit. aut cogitat &
agit, ſed nõ perficit. aut cogitat & agit & perficit. aut nõ cogi-
16 tat, ſed agit & perficit. In primo caſu † quis regulariter nõ pu-
nitur; quia non debet pęna egredi delictum, & delicta ſuos de-
bent tenere authores. ff. de pœnis. l. ſi pęna. &. C. de pęnis. l. ſan-
cimus. ne ſi pro pa. per totum. 56. diſt. naſci. & c. nunquam. & c.
ſatis peruerſum. 16. q. vlti. inuentum. & 24. q. 1. ſi habes. j. de ijs
quæ ſi. a ma. par. c. quæſiuit. & de ſent. excõ. Romana. §. in vni-
uerſitatem, in fin. Fallit in crimine læſæ maieſtatis. C. ad l. Iu-
liam maieſta. quiſquis cũ militibus. §. filij vero. canonizato ca-
none quicunq; auſus. §. quiſquis de pœni. diſt. j. & facit. 6. q. 1. c.
ſunt plurimi. §. verum. Item fallit. C. de lib. & eo. libe. l. 2. Item
fallit in filijs primipillarij, qui ex mala adminiſtratione patris
in illo officio conueniuntur etiã ſi hæredes non extiterint pa-
tri ſuo. C. de primipil. l. vlt. Item in crimine hæreſis, vbi publi-
cantur

cantur bona propter delictum patris. vt.j.de hære.vergentis.
& filij ſunt indigni,ſeu inhabiles ad officia publica, ſeu benefi-
cia eccleſiaſtica obtinenda,vt ibi.&.j.de here.c.ſtatutum.lib.6.
licet de iure ciuili quidam dicant contrarium,vt.C.de hære.l.e.
manicheos.& l.cognouimus. de quo dic plene per Ioan.& Ar-
chid.23.q.7.in ſum. Item fallit.j. de pœnis. in quibuſdam. &
c.ad aures. Item fallit in oĩbus illis caſibus in quibus quis puni
tur ſine culpa,non tamen ſine cauſa qui notantur ijs verſibus.

Paupertas, odium vitium, fauor, & ſcelus, ordo,
Perſonas ſpoliant,& loca iure ſuo.quos vide per Ber.ſ.de con-
ſti.cognoſcentes.j.de priuile.antiqua.per Ioan.22.diſt.renouan
tes.vbi Arcb.in gl.fi.ponit alios caſus quos prius poſuit Hoſt.j.
de deci.ſuggeſtũ.& Ber.aliquos.ſ.vt lite non conteſt.c.qm̃ fre-
quenter.§.ſi autem. in glo. vt ſi alter. Et de hoc in Spec. rubr.
de inſtru.edi.§.ſi autem videndũ reſtat ver quid ergo ſi Abbas.
Item fallit in interdicto,vbi quis punitur propter delictũ alte-
rius.ſ.de poſtu.præla.ca.5.de off.deleg. ſane.2.j. de ijs quæ fi. a
ma.par.ca.quæſiuit.& de ſpon.non eſt vobis.Item fallit ꝓpter
ſcandalum,quod reddit aliquem irregularem:& pœnam ei im-
ponit,qui tñ fuit ſine culpa.j. de homi. c.ex literis. de præb.cũ
teneamur. de cle.ægro.c. tua.& ca.de rectoribus. Item fallit in
minori excõicatione, vbi vnus punitur pro alio. 90.diſt.obla-
tiones.& no.per Ioan.23.q.3.ſi habes. in glo.alias. Item fallit in
filijs illegitimis.ſ.de fi.preſbyt.per totũ. Item fallit in illo, qui
cognouit ſiue ſcienter, ſiue ignoranter vxorẽ ſuam ab alio cor-
ruptã,qui bigamus efficitur,vt no.34.diſt.ſi cuius.&.ſ.de biga.
c.2.licet Ber.ibi contra. In ſecũdo caſu,ſcilicet, qñ cogitat tm̃,
ſed nõ agit nec perficit, tunc aut habemus reſpectũ ad Deum;
aut ad eccleſiam,ſiue ad ius. Si ad Deum: tũc aut ſtat in finibus
17 ſolius cogitationis nõ † tranſeuntis in delectationem,ita,ꝙ ex
illa cogitatione non delectatur:& tunc peccat venialiter:& pu-
nitur quo ad Deum: licet non procedat ad actum. vt 27.q.1.
nec aliqua. & leg.& no.47.diſt.cap.2.in glo.ar. ꝙ ſola cogitatio:
Fallit (vt credo) qñ cogitatio fit indeliberate, cum diſplicẽtia,
& contra voluntatem propriam: talis.n.potius eſt pęna, quam
culpa,& debilitas ꝓprię imaginationis,aut peccatũ. vnde pec-
catum non eſt, niſi ſit voluntarium quod dic vt legi. & no. 15.
q.1.c.1.& 2.& 23.q.4. Nabuchodonoſor.§.vaſis irę.& pro hoc
no.per Gul. de Monte Lau. & Genze. extra de ſum. trin. & fi.
catho.c.vnico. ſuper verbo firmiter.in cle.& quod dicam.j.de
hære.ca.1.& quia vis animo fieri non poteſt, corpori poteſt. vt
32.q.5.c.quod autem.2.& no.Ber.Inno.& Hoſt.j.de ſimo. per
tuas.2.hoc etiã expreſſe approbat Hoſt. in ſum.tit. de pœnis.§.
quæ quibus. in fi. ver.quid ergo de tentante. vbi tractat de iſta
materia dicens etiam,ꝙ plus eſt cogitatio tentans: dummodo
reſiſtatur in nullo punitur,ſed potius meretur:quia nec corona
bitur niſi qui legitime certauerit. & primi motus non ſunt in
poteſtate noſtra. & beatus qui tenebit, & allidet paruulos ſuos
ad petram. & nullus peccat in eo quod vitare non poteſt.vt di-
cit Augu. in libro de correctione & gratia. pro hoc facit prima
ad Corinth.10.c.& recitatur.49.diſt.c.2.§.iugem vero.ibi:ten
tatio vos non apprehendat,niſi humana. fidelis autẽ Deus eſt,
qui non patietur vos tentari ſupra id, quod poteſtis. ſed faciet
etiam cũ tentatione prouentũ,vt poſsitis ſuſtinere. ac ſi aper-
te diceret humanum quidem eſt cordis tentationem perpeti:
demoniacũ quidẽ per tentationis certamen, & operationẽ ſu-
18 perari. Sic etiam poteſt † intelligi de pęni. diſt. 1. cogitationis.
& ſm hoc conſueuit exponi moraliter,quod l.1.q.4.c.homini
.§.econtra dñs ad Moyſen.& ad hoc facit quod not.Io.24.q.3.
c.cũ ergo. ſuper verbo Chanaan. Et de iſto articulo notat ple-
ne frater Aſten. lib.2.in qua potentia animę eſt peccatum.per
totum. Aut non ſtat in finibus cogitationis, ſed ex illa cogita-
tione delectatur,& perſeuerat delectando:& tunc illud venia-
le efficitur mortale: dum placet, vt leg.& no.15.di.§. nunc au-
tem.6.diſt.teſtamentum.§.ſed penſandum.& de pęni. di.1.co-
gitationis. & c.omnis iniquitas. vnde prohibemur ſequi con-
cupiſcentias noſtras ſm illud eccleſiaſti.18. poſt concupiſcen-
tias tuas non eas: & a voluntate tua auertere. Vnde peruerſæ
19 cogitationes ſeparãt a Deo. ſapientiæ.i.9.q.3.audi. † Dicas tñ,
ꝙ quamuis cogitatio prædicta cũ delectatione ſequenti ſit pec
catum mortale,tñ plus peccat ille qui conſenſum illum & illam
cogitationem perducit ad actum: nam ille tale opus adijcit ini-
quitati,vt hoc no.de pę.di.c.ſi cui etiam non contingat.in gl.1.
& 2.& per ea quæ proxime dicta ſunt,poteſt colligi manifeſte,
ꝙ quantum ad Deum punitur quis,qñ cogitat,& agit, ſed non
perficit: & qñ cogitat & agit & perficit ſm maius & minus:
& ideo in illis duobus membris amplius non inſiſtamus: ſaluo
quod no.Aſten.lib.2. titu. de bonitate & malitia. quantum ad
actus exteriores ad fi. & ſumitur ab Augu.ſuper Geneſi qui di
20 cit,quòd † duplex eſt volũtas mala,ſcilicet incompleta, ſiue ſe-
miplena,quæ non exit in opus malum,etiam ſi habeat faculta-
tem & tpis & loci oportunitatem. & completa ſiue plena quę
exit in opus malum ſi tempus habeat & locum. Ad primã ad-
dit opus malum: [quia auget conſenſum & contemptũ: & ad
ſecundam addit opus malum:quia] auget libidinem quantum
ad genus peccati carnaliter:& qñq; etiam infert nocumentum
maxime quantum ad peccatum quod cõmittitur in proximũ:
talis autem non minus contemnit Deum intentione ſola vo-
luntate, q̃ voluntate & opere ſed tm̃ extenſione: intenſiue tñ
eſt libido maior in executione. De voluntate primo modo in-
telligitur glo.ſuper illud pſal. Appone iniquitatem ſuper iniqui
tatem: qui opus addit voluntati iniquitatẽ addit iniquitati. Sed
de voluntate ſecundo modo intelligitur glo.ſuper illud pſal.et-
enim in corde iniquitatem operamini in terra. Si vis, inquit, &
non potes Deus reputat factum. Si habemus reſpectũ ad eccle
ſiam,ſiue ad ius,tunc dico ꝙ illa voluntas ſuis terminis cõten-
ta non punitur. nec habetur pro facto: quia primi motus non
ſunt in poteſtate noſtra.vt.ff.de fur.l.1.§.ſola cogitatio. &.ff.de
pœnis.l.cogitationis.de pęni.diſt.1.c.cogitationis. vbi de hoc.
& 6.q.1.ſi quis cum militibus. in glo.non punitur &c. in fin.&
hæc vera regulariter.ſed fallit in crimine hæreſis: nam ſola vo-
luntate incidit quis in hæreſim vt no.in prædic.c.cogitationis.
21 † Si vero quis cogitat,& agit,ſed non perficit: vt ille qui tenta-
uit corrumpere virginem, ſeu monialem Deo dedicatã, & lo-
cutus eſt cum ea tm̃,ſed non perfecit: tunc refert ſm doc. iu-
ris ciuilis,& canonici, aut tractatur de pęnis temporalibus in-
fligendis. aut de pœnis ſpiritualibus.Si de pœnis temporalibus
tunc ſm Lamb.de Sali.Pet.de Bellaper.& Cyn. aut eſt tale de-
lictum, quod non poteſt per viam accuſationis puniri, ſed per
viam recõpenſationis, & tunc non punitur ex quo non eſt con
ſummatum, verbi gratia: tu attentaſti impetrare ius iniquum
contra me, ſi haberet effectum vterer eodem iure contra te, &
illud non ſolet per viam accuſationis puniri: & ideo ſi non ha-
bet effectum,non vtor eodem iure contra te, vt.ff.quod quiſq;
iur.l.1.in fi.& de ijs qui no.infa.l.3. Aut eſt tale delictum, quod
per viam accuſationis puniri poteſt,& ſolet: vt ſunt rapina,fur
tum,& ſimilia. Et tunc aut quæritur de actione ſeu pœna ciui-
li ex hoc; vel ob hoc danda. aut de criminali accuſatione, ſeu
criminali pęna. In primo caſu refert ſm Lamber.aut quæritur
de pœna applicanda fiſco,& tunc punitur ac ſi delictũ eſſet con
ſummatum.vt.C.ſi qua. pędi. po.l.vnica. & in auth. de deſen.
ci.§.ſi qua.col.3. Aut quęritur de pęna applicanda parti:& tunc
non punitur,nec datur actio.vt.ff.de fur.l.vulgaris.§. qui furti.
&.ff.ne quis eum qui in ius vo. eſt vi exi.l. pen.§. docere. Fallit
in caſu vbi delictum poteſt trahi de facili in exemplũ. vt.C.de
fur.l.ſi quis ſeruum.&.ff.de ſer.cor.l.1.§.perſuadere. In ſecun-
dò caſu refert, aut quæris de puniendo delicto quod acceſſorie
cõmiſit. Aut quæritur de puniendo delicto,quod principaliter
22 cõmittere intendebat. † Si de delicto quod acceſſorie cõmiſit:
puta de fractura portarum,vel murorum, vel ſimilium volen-
do rapere monialem,vel hominem interficere & in eo caſu di
cas,quod de tali delicto bene punitur.vt.ff.de extraordi.cri.l.1.
de effract.l.1. & in d.l. vulgaris.§. qui furti. Si quæratur de pu-
niendo illo delicto, quod principaliter facere intendebat ſcili-
cet,de raptu,vel homicidio tũc ſubdiſtinguit Iac. de Ra. & Pe.
de Bellaper.aut quæritur de actu remoto a principali, & quan-
do proceſsit ad actum remotũ a principali,verbi gratia: iuit gla
dio euaginato per viam: & tunc non punietur de principali.l.de
raptu. vel homicidio.& alle.P.l.cogitationis. Aut de actu pro-
23 ximo, † & qñ proceſsit ad actum ꝓximum principali intento,
& cogitato: vt quia fregit oſtia, vel poſuit ſchalas ad feneſtram
cameræ: & tunc dicunt Lamber. & Pe.aut proceſsit ad actum:
verbi gratia: vt quia ſollicitauit illam, quam volebat rapere, &
tunc non punitur vt de delicto conſummato, ſed punitur ex-
traordinarie.vt.ff.de extraor.cri.l.3.ad fi.& ad l.Iul.ma.l. famo-
ſi. circa medium. Aut proceſsit ad actum facti, & tunc aut ille
actus fuit imperfectus propter voluntatem, aut propter impo
24 tentiam. Si † propter voluntatem forte, quia pęnituit, & bene
potuiſſet ad effectum perducere ſi voluiſſet, & tunc non puni-
tur.vt.ff.ad l.Cor.de fal.l.qui fa.fam. ad Turpil.l.quæſitũ.j.hoc
etiam patet in eo,qui vocauit clericũ in foro ſeculari, & quem
pęnituit ante litis cõteſt.quia nõ patitur pœnam illorum.c.11.
q.1.inolita.& c.placuit.&.ſ. de foro compet. ſi diligenti. vt ibi
no.& ad hoc facit.C.de iuriſd.om.iudi.l.in criminali.quod ve-
25 rum regulariter. Sed † fallit in caſibus vbi nõ prodeſt pęniten-
tia,ſed punitur criminis cõſcientia. Primo hæreti.j.de hære.ad

abolendam.

abolendam. & c. excommunicamus.§. credentes. Secundo in
crimine læſæ maieſtatis.C.ad l.Iul.maieſta.l.quiſquis. Tertio in
conſciſcente ſibi mortem.ff.de ijs qui ſibi mor.conſci.l.3. Quar
to in extrahente de eccleſia fugientem ad illam.C. de ijs qui ad
ec.conſu.l.fi.§.ſicubi. Quinto.j.de homi.pro humani. li.6. vbi
Card. & Io. Andr.poſt eum in nouel ponunt iſtos caſus. Si fuit
imperfectus propter impotentiam, vt quia cogitauit corrum-
pere & egit ſeu attentauit,ſed non perfecit, quia non potuit,&
tunc dicit Arch.indiſtinctè q̃ punitur per leges.j.alleg.Sed ſm
Lamb.Iac.de Ra.Pe.& Cyn.diſtingue. Aut impeditur impedi-
mento facti: & tunc punitur, ac ſi delictum fuiſſet cõſumma-
tum.& ita intelligitur.C.de epiſc.& cler.ſi quis nõ dicam rape-
re. ita intelliguntur omnes leges canonizatæ de pę.diſt.5.ſi quis
non dicam rapere. cum omnibus.c. ſeq. vſq; ad c.cogitationis.
C.de ijs qui ad ecc.conſu.l.præſenti.de fur.ſi quis ſeruo.ſi quæ-
cun.prædi.po.l.1.&.ff.ad l.Iul.de vi priuata.l.1.in fi.& ad l.Cor.
de Sica.l.ſi quis cum telo.Et per eandem viam facit.j.de diuor.
c.1.& ibi no.Ber.in glo.fi.& Hoſt.poſt eum.51.diſt.ſi quis poſt
&.ſ.de biga.nuper.& c.a nobis.cum ſimilibus infinitis ſm Iac.
de Ra.& Pet.de Bellaper.& Archi.Aut impeditur impedimen
to iuris,& tunc non punitur,ac ſi delictum eſſet conſummatũ.
vt.ff.de fur.l.inter omnes.§.pe.& ad l.Cor.de Fal.l.impuberem
.§.ſi ei. ſm Lamb.& Iac.de Ra.& Cyn.& Pet.& Arch. tñ con-
tra hoc membrum.eo.titu.ſi quis legatum. 1.& 2.reſponſo niſi
dicas q̃ ibi perfecit iuxta illud quod dicã.j.de cri.fal.c.1.diſt.2.
in fin.q.hæc decreta ver. & per legem ciuilem &c. Si tractetur
de pœnis ſpiritualibus infligendis: tũc aut pœna ſpiritualis im-
ponitur a canone,aut imponitur ab homine. Si a canone,tunc
effectus cõſideratur. nam effectus & voluntas ꝑducta ad actũ
26 imperfectum non habetur pro facto. Hinc eſt q̃ ſi quis † pro-
poneus temere manum violentam inijcere in clericum ipſum
ſolummodo inſultauit,& eum non tetigit,non ligatur pœna ſpi
rituali excõicationis illius canonis ſi quis ſuadente.17.q.4.licet
grauiter peccet vt no.Io.de peni.diſt.1.ſi quis pulſatus.& Goſ.
in ſum.titu.de ſent. excom.§. quæritur pone q̃ ſupra caput. &
Hoſt.in ſum.de ſent.excom.§.qualiter proferatur.ſub.§.ſi au-
tem verſi.in primis. & Aſten.lib.7.titu.3.ver. quid ſi ſuper ca-
put.& expreſsius Archi.in d.§.ſi ergo. & 17.q.4. ſicut glo.1.&
Hug.in d.c.ſi quis ſuadente.& Arch.ibi in gl.1. & Car.j.de pœ.
c.fęlicis.in princ.ſuper verbo ratum habuit.& Oan.§.pręſenti.
lib.6. Quia verba illius canonis ſi quis ſuadente. ibi: violentas
manus iniecerit cũ effectu intelliguntur.j.de cler. non reſi. re-
latum. licet Ioan.ibi contra, & male. Similiter pœna irregulari-
tatis non infligitur in volẽtem homicidiũ perpetrare niſi actus
homicidij, vel ſaltem mutilationis, vel debilitationis membri
fuerit ſubſecutus.j.de homi.ſi aliquis. ſm Archi.& idem.j.de
27 elec.perpetuæ. li.6. Ego Henricus credo † hoc non habere ve-
rum in caſibus,de quibus.j.de homi. pro humani.§. nos tanto.
ibi: vel etiam mandauerit.lib.6.cum ibi no.per Ioan.An.ſuper
verbo mandauerit. de pę.c.fęlicis.in prin.eo.lib. extra de pę.c.
ſi quis ſuadente. in prin.ibi: vel hoc mandauerit fieri.in cle. Et
ratio ſpecialitatis ibi patet. Item hoc credo non procedere.vbi
voluntas perducta eſt ad opus perfectũ de facto, imperfectum
tñ de iure,& propter iuris impedimentũ, vt legi. & no.ſ.de bi-
ga.c.nuper. & c. a nobis. Si pœna ſpiritualis imponitur ab ho-
mine: tunc conſideratur animi deſtinatio non iuris effectus. Et
ratio eſt,quia mitius agitur cum lege, quã cum miniſtro legis.
de arbi. Celſus.j.de cle.excõi.mi. ſi celebrat. v.g.dicit ſuperior
ordinarius. Excõmunico te, ſi elegeris Petrum. tunc inconti-
nenti,cum paras te ad eligendum,incidis in excõmunicationẽ,
quod dic vt not. Inno.j.de appel.præterea.2. & ſic electio ſub-
ſecuta,& celebrata per te non tenet. & tũ,quamuis de iure non
teneat, nihilominus es excõicatus propter voluntatem tuam
perductam ad actum, quamuis imperfectum propter inobe-
dientiam,& malam voluntatem tuam. Et eſt ratio, quia huiuſ-
modi pœnę ſpirituales medicinales ſunt.vt 2.q.1.multi. &.j.de.
ſent.excom. cum medicinalis.lib.6. ¶ Sequitur quartũ mem-
brum ſubdiſtinctionis,ſcilicet,qñ cogitat, agit, & perficit quo
caſu dicunt indiſtincte doc.iuris ciuilis,q̃ punitur.Sed tu diſtin
28 gue ſm Archi. aut † cogitat agit & perficit voluntarie, aut in-
uitus. Si voluntarie tunc planum eſt,q̃ punitur. nam pœnas ob
maleficia ſolui magna ratio ſuadet. ff. de fideiuſſo. ſi a reo.§. id
quod vulgo.ad l.Aquil.ita vulneratus.j.de ſen. excom. vt famę.
nec hoc caſu eſt locus pœnitentiæ regulariter.vt.ff.de fur.l.quę
ea mente. Sed fallit in caſibus no.C.de cri.ſtel.l.1.ff.de pub.iu-
di.l.1.§.1.ibi: quid ſi fecerit &c. quod dic vt ibi. & de ſer.fugi.
l.1.§.& quod me.cau.l.1.§. ſatis clemẽter. Si ex neceſsitate de-
linquit: tunc aut illa neceſsitas fuit abſoluta: aut cõditionalis.
Si abſoluta,excuſatur in totum a pœna. vt.ſ.quod me.cau.c.ſa-
cris.45.di.de iudęis. 50.diſt. presbyteros.qm magis pati,quam
agere videtur vt in d.c.ſacris.6.diſt. teſtamentum.ff. de bo.lib.
l.qui cum maior.§.ſi libertus.j.de regu.iur. qui ex timore. vbi
de hoc. & de hoc not.j.de homi.ſicut dignum.Si ſit conditio-
nalis,tunc non excuſatur in totum ſed extenuatur culpa ſua,&
peccatum.vt in d.c.ſacris.& 2.q.1.in primis.,vbi de hoc.& hec
vera in maiore:in minore autem doli capace dic,vt dicam.j.de
delic.pue.ca.j. ¶ Sequitur quintum membrum ſubdiſtinctio-
nis.ſ.quando quis non cogitat,ſed agit,& perficit. & tunc ſub-
diſtingue. ſm Archi. aut eſt infans, vel furioſus: aut eſt homo
29 ſanę mentis & perfectę ætatis. Si infans: † vt quia forte infans
proiecit lapidem de aliqua domo cõtra hominem, & eum oc-
cidit & tunc non punitur etiam quo ad Deum, ex quo non eſt
doli capax. de conſe.diſt.4.paruuli. & c.eos. vbi de hoc nota.&
.j.de delic.pue.cap.2.quia eius ætas ignorat quid agat.C. de fal.
mo.l.1.ff.ad l.Cor.de Sica.l.infans.& de rei vẽdi.l. quod infans,
Si eſt furioſus,tunc idem.ſ.vt nõ puniatur, quia non habuit ani
mum cogitandi, nec deliberandi propter furorem ſuum.ff. de
off.præſi.l.diuus.& in l.prædic.infans.& 15.q.1.c. merito.& c.
illud.§.ſed obijcitur,& c.aliquos.& c.non eſt. nam voluntas &
propoſitum diſtinguunt maleficia.vt.ff.de fur.l. qui iniurię.&
j.de ſent.ex.cum voluntate. ſed ipſi furioſo poteſt imponi pœ-
nitentia ad cautelam, vt ea.cauſa. & q.c.ſi quis inſaniens. & ibi
no.de hoc in glo.1.per Io.& Archi. & de hoc vide plene hodie
extra de homi.c.vnico.in cle. Si eſt homo ſanę mentis,& perfe-
ctę ætatis,tunc ſm Archi. non excuſatur in totum ſed mitio-
rem pœnam ſuſtinet.ff. de pę. reſpiciendum.§.delinquunt.quia
in delictis lata culpa dolo non cõparatur: vt.ff.ad l.Cor. de Sica.
l.in lege.vt puta de eo, qui proijciebat lapidem cauſa percutien
di porcum,vel ſuem,& occidit hoĩem tranſeuntem:talis enim
mitius punitur,quam ſi ex ꝓpoſito deliquiſſet, vt eſt dictum.
& ad hoc.C. ad l.Cor. de Sica.l.1.& de iniur.l. ſi non conuitij,&
tunc cadit illa diſtinctio,an datur opera rei licitę,vel illicitę,de
qua per Ber.j.de homi.ſicut dignum.in gl.no.q̃ & l.di.de ijs.&
de teſti.c.ſicut.& idem poteſt dici de minore doli capace dan-
te operam rei illicitę,quod dictum eſt.ſ.de maiore. vt.j.de de-
30 li.pue.cap.2. ſm Archi. Sed legiſtæ † in iſto membro.ſ.qñ non
cogitauit,ſed egit & perfecit, ſic diſtinguũt (& credo q̃ bene)
aut cõmiſit delictum caſu,aut culpa.Si caſu,aut culpa pręceſsit
caſum,& tunc punitur.ff.de dam.infec.l. fluminum.§.ſtipula-
tio.& de acti.& oblig.l.1.§.is,a quo.& de legi.& ſenatuſcon.l.j.
Si non præceſsit culpa non punitur.vt.ff.de admi.re.ad ci.per-
ti.l.2.§.ſi eo tempore.& de pœnis l.reſpiciendum.C. ad l.Cor.
de Sica.l.1.& de tabu.l.generali lib.10. Si culpa præceſsit: tunc
aut lata,& tunc minus punitur, quam ſi fuiſſet in dolo.ff.ad le.
Cor.de Sica.l.lege. Si leuis culpa,tunc mitius adhuc punitur:vt
.ff.de reg.iur.l.quod calore. Si leuiſsima,tunc mitius punietur
delinquens:vt.ff.ad l.Aquil.l.ſciam. & l.qui cum aliter. ſm eos.
Et ſi velis ſcire,quando caſu,vel culpa delinquit,& quando cul
pa præceſsit caſum, & quãdo non, recurre ad illam diſtinctio-
nem, vtrum dabat operam rei licitę: aut illicitę vt not. in c.al-
lega.ſicut dignum. Et de iſta materia no.Ioan.Andr.j.de regu.
iur.c.in pœnis. in nouel.lib.6. & ibi vide. & licet iſta diſtinctio
plures & diuerſas materias comprehendat, quas (ꝑut breuius
potui) expediui. Tu tamen lector ad inſtar veſcentis in pran-
dio ſplendido diuerſis & varijs ferculis adornato,qui tantum-
modo ad ſui refectionem debet ſumere, quod eſt opus. vt 41.
diſtin.c. quiſquis. & ca. delicię non in vno paſſu,omnia iſta fer-
cula deglutires, ſed in diuerſis paſsibus congruentibus tamen:
adeo enim eſt diuiſibilis pręſens diſtinctio,quòd caudam a ca-
pite poteris congrue ſeparare. ¶ In ver. vt autem.ſi quæras v-
trum ille,qui ſententiat,vel donat confirmat eandẽ rem, quam
donat, vel ſuper quam ſententiat, diſtingue. aut ſententia, vel
31 donatio † præcedit confirmationem, vt ſi dicat donamus, &
confirmamus & tunc confirmat vt hic.&.ff.de iuriſdi.om.iu-
dic.l.& quia.&.ſ.de reſti.ſpo.cum veniſſent. Aut dicit confir-
mamus, & damus: & tunc ſibijpſi contradicit & ſic non ob.j.
de fid.inſtr.c.inter dilectos.§. cæterum. ſecundum Hoſt.

1 *Conſuetudo quatenus citanda.*
2 *Conſuetudinem loci litis attendi.*
3 *Conſuetudo realis.*
4 *Conſuetudo loci rei inſpicienda.*
5 *Conſuetudo perſonalis.*
6 *Conſuetudo loci contractus attendenda.*
7 *Conſuetudo criminalis eiuſque vis.*
8 *Conſuetudines contraria quando ſimul attendenda.*

Cum veniſ-

1 CVm veniſſent. ¶ Hic habes q́ longęuus † vſus ſiue longa conſue-
tudo poteſt in iudicijs allegari. Et hoc eſt verum, ſi-
ue tendat ad litem ordinandā, vt extra de verb. ſign.
c. ſępe cōtingit. §. & quia. in cle. ſiue decidendam vt hic. & hoc
verum dummodo ſit rōnabilis & legitimè pręſcripta, alias non
vt hic. Et gratia huius, ſi quæras cuius loci conſuetudo debeat
inſpici vel attendi: & intellige de cōſuetudine rationabili, alias
non valet, vt. ſ. de conſue. c. vlti. & ſic non obſtat. j. de fideiuſſo.
2 conſtitutus, diſtingue, aut conſuetudo † tendit ad litem ordi-
nandam: & tunc cōſuetudo illius loci, vbi cauſa ducitur, & tra-
ctatur debet inſpici & attendi. vt. ff. de teſti. l. 3. in fi. & C. de epi.
& cler. l. cum clericis. ad fi. vbi eſt caſus. Aut cōſuetudo tendit
ad litem decidendam, & tunc refert. Aut conſuetudo eſt realis,
3 & voco † conſuetudinem realem qn̄ reſpicit certū territorium
ſeu res certi territorij, & quæ eſt inſita, inhærens, & affixa cer-
to territorio & rebus ipſius & tunc inſpicitur conſuetudo il-
lius loci, vbi eſt res, vt hic, quando dicit bonam terræ conſue-
tudinem &c. & . j. de iureiur. c. venientes. & de teſta. Raynutius
. ff. de cenſi. l. forma & . C. de mu. & in quo lo. mu. ſex. co. l. vnica.
4 lib. 10. verbi gratia † in diœceſi Pariſien. ita eſt de conſuetudine
approbata, q́ alter coniugū non poteſt alteri donare nec etiam
ambo poſſunt ſibijnuicem donare, nec inter viuos, nec in vlti
ma voluntate: niſi donatio ſit mutua: hoc eſt, q́ ille qui ſuper-
uixerit bona mobilia, & conqueſtus teneat vita comite & fru-
ctus exitus ſuos exinde faciat. Vnde talis cōſuetudo inſpicit bo
na in diœceſi Pariſien. conſtituta. pro hoc facit optime. ff. de tu-
to. & cura. da. ab ijs l. pupillo. & de admi. tu. l. Titium. §. tutor. &
l. ſine hęrede. §. Lucius. C. de edifi. pri. l. an in totum. cum enim
tractetur de onere rei inſpiciendus eſt locus vbi res eſt ſita. ar.
C. de prædi. & omni. re. naui. l. 3. & vlti. lib. 11. Aut conſuetudo
5 eſt † perſonalis: & voco conſuetudinem perſonalem, qn̄ reſpi-
cit perſonas, & non territorium, & per quā ius naſcitur ex con
6 tractu: & tunc conſuetudo loci † vbi initus eſt contractus de-
bet inſpici. vt. ſ. de in integ. reſti. conſtitutus. j. de foro compe.
Romana. §. contrahentes. lib. 6. ff. de euic. l. ſi fundus. & de vſur.
7 l. 1. & de reg. iur. l. ſemper in ſtipulationibus. Aut † cōſuetudo
eſt criminalis, & voco conſuetudinem criminalem, qn̄ tendit
ad crimina punienda vel non punienda: & per quam ius naſci-
tur, ſeu naſci impeditur ex delicto: & tunc cōſuetudo loci, vbi
eſt delictum cōmiſſum, debet inſpici. vt. C. vbi cri. agi opor. in
auth. qua in prouincia. & in authen. vt omnes obe. iudi. prouin.
§. 1. colla. 5. ff. de extraord. cri. l. ſæcularij. §. ſunt quædam. & C.
de noxa. act. l. 2. ſ. de ſo. cōpet. c. licet. & c. poſtulaſti. & 12. diſt.
c. illud. vbi de hoc per Ioan. & Archi. Et iſtam diſtin. approbat
Abb. hic & G. de Monte Lau. in c. alleg. ſępe cōtingit. §. & quia.
ſuper verbo vſus longęuus. in cle. & Iac. de Are. & Cyn. C. quæ
ſit lon. conſue. l. 1. & de iſta materia vide quod no. per Inn. ſ. de.
conſue. in rubr. & per Hoſt. in c. 1. & in Spec. tit. de ſen. prola. §.
qualiter. circa princ. & plenius per eum ti. de ferijs. §. 1. ver. ſed
pone. Per iura ſuperius alleg. dicunt Iac. de Ra. & Pet. de Bella-
pert. & Cyn. in d. l. 1. C. de ſum. trin. q́ ſi conſuetudo eſt in An-
8 glia † q́ maior natu oīa bona habeat. In Francia vero eſt con-
ſuetudo q́ æqualiter ſuccedant filij: & hn̄s bona vtrobiq; dece
dat, primogenitus habebit omnia bona Angliæ. In bonis vero
Franciæ omnes filij æqualiter ſuccedent per l. pupillo. ff. de tut.
& cura. da. ab ijs. Item ſi conſuetudo ſit in Anglia q́ poſt mor-
tem viri vxor habeat dimidiam bonorum eius. In Francia ve-
ro conſuetudo eſt, quòd nihil habet. Si hn̄s bona vtrobiq; de-
cedat, vxor eius de bonis Anglię habebit medietatem ſeu me-
diam partem, de bonis vero Franciæ nihil. Et præmiſſa intelli-
ge fore vera tam in iudice ordinario, quā delegato: & tam in iu-
dice cauſę principalis, quam in iudice cauſę appellationis, inter
quos modica, vel nulla eſt differentia, quantum ad obſeruatio-
nem conſuetudinis quod dic, vt plene not. Compoſ. ſ. de con-
ſue. in rubr. & Ioan. Andr. poſt eum: cuius Compo. gl. approbat
Archi. in d. c. illud dicens quòd continet plenam veritatem.

¶ Vt lite pendente nihil innouetur. Rubrica.

1 *Actio ſubrogata ſuppletiue naturam eius cuius loco eſt ſubit.*
2 *Subrogatio quid.*
3 *Actio ſubrogata primæ naturam ex pacto induit.*
4 *L. creditor acceptis. explicari.*
5 *Cumulatione transfuſionem ſubrogationis tolli. & 6.*
7 *Actio conſtituti donationis inſtar eſt.*
8 *Subrogatæ actionis vis.*
9 *Fideicommiſſario permutata deberi.*
10 *§. fin. l. qui vas. ſenſus.*
11 *Pretium non niſi in vniuerſalibus actionibus ſuccedere.*
12 *Subrogatur quando, cum qualitate perſona.*
13 *Litigioſi vitium duobus modis contrahi.*
14 *Litigioſi vitium in omnibus actionibus cadere.*
15 *Actio in perſonam cœpta lite, litigioſa.*
16 *Actio in rem lite conteſta. litigioſa ſit.*
17 *Litigioſa quando ſint res iudicio petita. 18. & 19.*
20 *Litigioſum alienantis, & recipientis pœna. & 21.*
22 *§. ad hoc. de litig. ſenſus.*

ECcleſia. ¶ Si quęras vtrum res vel actio ſur-
rogata loco alterius ſortiatur natu-
ram eius loco, cuius ſurrogatur, diſtingue. Aut
quæris de ſurrogatione actionum, aut de ſurroga
tione rerum. Si primo modo refert. aut ſit ſur-
rogatio, via ſuppletionis, aut via ſurrogationis, aut via proprię
1 cumulationis. Si †. via ſuppletionis, quod eſt vbi verba, & mens
legis deficiunt circa actionem dandam in aliquo caſu: veruntа-
men extenditur, & datur vtilis. vt. ff. ſi quadru. pau. fe. di. l. pen.
& de ſer. corru. l. in tantum. §. 1. & tunc ſortitur naturā eius, lo-
co cuius ſurrogatur: verbi gratia: ſi ſeruus delinquat, dn̄s tene-
tur directa actione noxali, quæ actio non datur contra hære-
dem? Pone, quod dn̄s dolo deſijt poſſidere, tenetur actione vti
li noxali, & certe nec iſta vtilis tranſit ad hæredes, ſicut nec di-
recta, vt. ff. de noxa. acti. & l. electio. §. ſi is. de religi. & ſum. fu. l.
oſſa. §. ſi locus. Item ſi quadrupes mihi damnum dederit, cōpe
tit mihi actio in factum directa. vt. ff. ſi qua. pau. fe. dica. per to-
tum. Pone, quod bipes dedit mihi damnum, non habet locum
directa actio, ſed vtilis, & habet naturā directę. vt. ff. ſi ex nox.
cau. aga. l. 2. §. 1. in fin. & ſi qua. pau. fe. di. l. pen. Et eſt verū quod
actio, quæ datur loco alterius ad ſuppletionē, ſortitur naturam
eius, præterquā in ijs, propter quæ facta fuit ſuppletio: & in eo
caſu quo ſupplet: quia tunc deuiat ab eius natura, vt patet in
iuribus. ſ. alleg. Si actio datur loco alterius via ſurrogationis: &
2 teſt ſurrogatio in locum mortui, vel deiecti ſubmiſſio. vt. ff. de
vſufru. l. vetus quęſtio. cum l. ſeq. tunc aut ſurrogatio ſit per le-
gem: & dico quod ſortitur naturam eius &c. niſi in eo ſimili-
ter propter quod facta fuit ſurrogatio. vt patet Inſtit. de acti. §.
fuerat. in princ. C. de rei. vxo. acti. l. vna. in prin. Item actio in fa-
ctum competens filio propter dolum patris, vel liberto contra
patronum propter dolum ipſius patroni ſortitur naturā actio-
nis de dolo propter quam non infamat, ſicut facit actio de do-
lo: quia propter hoc fuit ſurrogata. ff. de dolo. l. nō debet. & de
3 do. ex. l. apud Celſum. §. aduerſus. Aut ſit ſurrogatio per † ho-
minem id eſt, per conuentionem partium, & tunc dico, q́ ſor-
titur naturam primæ quantum ad principale debitū, ſed quan-
tum ad acceſſoria non verbi gratia: tu es mihi condemnatus in
centum diffinitiue, mihi cōpetit actio in centum, ita vt execu
tioni locus ſit. ff. ne vis fiat ei qui in poſſ. miſ. eſt l. ſi qs miſſum.
Pone, ſtipulor poſtea illa centū animo nouandi: iſta ſtipulatio
ſurrogatur loco primæ actionis, quantū ad principale nō quan
tum ad acceſſoria, hoc eſt qđ officio iudicis & ſine ſtrepitu ex-
equatur. ff. de re iudi. l. 4. §. ſi ex conuentione. C. de exe. rei iudi.
l. 2. nam actio ex ſtipulatu non habet ita promptum iudicis of-
ficium, ſicut actio iudicati vt ibi. Per eandem viam facit. ff. de
ſeparati. l. 1. §. illud. & de iure do. l. cum in fundo. §. ſi fundus. 2.
4 reſponſo. Nec ob. ff. qui po. in pig. ha. l. creditor † acceptis. & l.
qui prior. in princ. vbi obligatio ſurrogata ſe extendit etiam ad
acceſſoria, puta, ad obligationem pignorum: quia ibi fuit facta
nouatio tam in principali, quam in pignoribus ſm̄ glo. ibi. Si
actio detur loco alterius via cumulationis: tunc aut cumulatio
5 ſit per legem: & tunc non ſortitur naturam † primæ: verbi gra
tia: ſi filiusfamilias mihi teneatur ex delicto, & condemnetur,
cumulatur poſt condemnationem actio in factū ex re iudica-
ta primæ actioni, quę non tollitur per actionem in factum. ar. §.
alleg. ſi ex conuentione &. C. de execu. rei iud. l. 2. Et licet actio
ex delicto filij non detur cōtra patrem etiam de peculio. vt. C.
ne fi. pro pa. l. 1. ff. de ijs qui deie. vel effu. l. 1. §. ſi filius. & de pe. l.
3. §. fin. actio tn̄ in factū deſcendens ex re iudicata datur in pa-
trem. & ſic non ſortitur naturā eius cui cumulatur. vt. ff. de pe-
cu. l. 3. §. idem ſcribit. & de noxa. ac. l. quoties. Aut ſit cumulatio
6 per conuentionē † partium, & tunc aut cumulatur actio actio-
ni, vt æquè principalis, & tunc vtraq; actio retinet ſuam pro-
priam naturam nec ſurrogata retinet, vel induit naturam alte-
rius, verbi gratia: Debes mihi decem actione ex empto: ſtipu-
lor ea: nunquid actio competens ex ſtipulato habet naturam
primæ? certe non: cum iſta ſit ſtricti iuris, & prima ſit bonæ
fidei ff.

fidei.ff.pro ſocio l.ſi quis.& l.qui ſocietatem.vel cum quis tene
retur mihi actione temporali vt de redhibitoria, vel iniuriarũ
conſtituit ſe ſoluturum mihi, actio de cõſtituta eſt æquè prin-
cipalis ſicut prima. vnde vtraq; actio habet naturam ſuam pro-
priam prima eſt temporalis ſecũda perpetua. vt.ff.de peti.hę.l.
item veniunt.§.cum prædicimus.de conſti.pecu.l.item illa ver
ba.§.quod adijcitur. & per eandem viam facit.C.cõia de lega.l.
fin. Fallit in caſu: pone quidam tenetur mihi ex donatione nõ
debet condemnari mihi, niſi quatenus facere poteſt. Pone, ꝙ
7 illud qđ debet mihi ex cauſa donationis conſtituit mihi ſe † ſo
luturum: certe actio de cõſtituta ſortitur naturam actionis ex
donatione deſcendentis, vt condemnetur quatenus facere po-
teſt.ff.de dem.qui id quod. & eſt ſpãle ibi, ne ex liberalitate &c.
ff.de re iudi.l.ne ex liberalitate. Item fallit in alio caſu.ff.de con
ſtit.pecu.l.4.intelligendo ꝙ ibi, ſoluto matrimonio, conſtituit.
& ita intelligit Lamb.ff.ſolu.matri.l.diuortio. ſed intelligendo,
quod conſtante matrimonio conſtituit non fallit. Aut cumu-
latur actio actioni acceſſorie, & tunc indiſtinctè ſortitur natu-
ram primæ.v.g.actio iniuriarum non tranſit ante litis conteſta
tionem ad hæredes, ſed expirat per mortem. pone ergo quod
conuentus actione iniuriarum ante litis conteſt. præmittit iu-
dicio ſiſti poſtea ante litis cõteſt. moritur actor: certe iſta actio
ex ſtipulatu ita parum tranſit ad heredes, ſicut actio iniuriarum
vt.ff.ſi quis cau.l. ſi cum.§. qui iniuriarum. vbi Lamb. pro ma-
iori parte ponit iſtam diſtinctionem vſq; huc. & Pet. de Bella-
perti.in.§.alleg. fuerat. ¶ Sequitur ſcḋm membrum principale,
ſcilicet, qñ vna res loco alterius ſurrogatur, & tunc refert, aut
8 ſurrogatio fit a iure, & tunc † ſortitur naturam eius loco cuius
ſurrogatur ſaltem quantum ad illud propter quod fit ſurroga-
tio.vt.ff.de iure dot.l.res in dotem datę.ſi cer.peta.l.cum quid.
Aut fit ab homine, & tunc aut queris nũquid ſortitur eandem
naturam cum illa re in locum cuius ſurrogatur, quãtum ad il-
lum finem, ſeu effectum propter quem fit ſurrogatio, & dic ꝙ
ſic, vt hic: nam hic fiebat iſta rerum ſeu poſſeſsionum ſurroga-
tio ad finem, ꝙ non alienarentur ſicut priores quę fuerunt alie-
natæ, alienari non debebant eo quod ipſa eccleſia Sanctę Marię
(ſi obtineat) inuenire poſsit, quod euincere valeat & habere vt
hic. per eandem viam facit.ff.de do.inter vir.& vxo.l.vxor ma-
rito:& l.ſi donatę.§. ſi ſponſus. & de condi. & demon.l.filiæ.§.
Titia.& de leg.3.l.fideicõmiſſa.§. ſi rem.in fin.ver. paulatim in
quibus legibus fuerunt res ſurrogatæ ad finem quod ſuccede-
rent in donatione vel legato.pro hoc.93.diſt.c.ſi.& 94.diſt.c.j.
Aut queris, nunquid ſortitur eandem naturam cũ illa re in locũ, 15
cuius ſurrogatur quantum ad alium finem, ſeu effectum, quam
illum propter, quem fit ſurrogatio: & tunc refert. quia aut ille
ſortitus naturæ alterius, primę rei, eſt fauorabilis & eadẽ æqui-
tate, ſeu rõne fulcitur, & tunc ſortitur naturam eius, verbi gra-
9 tia: teſtator † rogauit hæredem ſuũ vt quicquid ſupereſſet de
hæreditate ſua poſt mortem ſuam reſtitueret Titio. iſte hæres
quaſdam res hęreditarias permutauit cũ alijs rebus, vel eas ven
didit, & pretiũ inde recepit. & iſta ſurrogatio fit per hominem
non tñ ad finem, quod ſortirentur naturã priorũ: hoc eſt quod
veniret in fideicommiſſo: nunquid ergo tales res ſurrogatę ſic
ſuccedant in fideicõmiſſo conſtat quod ſic: quia hoc eſt fauo-
rabile, & eadem equitate ſulcitur. ſic loquitur.ff.de leg.2.l.Im-
perator.§.fin. cum l.ſeq. per eandem viam facit.ff. de iure do.l.
ita conſtante.& ſolu.matri.l.ſi cum dotem.§.fin.ff. de pe.hę.l.ſi
rem & pretium. in fin.ſi pars hære.pe.l. cum multi. quod met.
cau.l.videamus.& l.ſi ipſa.de hære.vel acti.ven.l.venditor.& j.
de vſu.cum fru.§.fin. Aut ille ſortitus naturæ alterius, primæ rei
non eſt fauorabilis, nec fulcitur eadem æquitate ſeu ratione, &
tunc non ſortitur naturã illius rei loco cuius ſurrogatur. Sic in-
10 tellige.ff.de fur.l.qui vas.§.fin.& de ſta.libe.l.3.§.ſanè.vbi † ha-
bes quod ſi ſur vẽdat rem furtiuã, quod pretium inde per eum
receptum non eſt furtiuum & eſt ratio: quia pretium nõ con-
trectat inuito dño: & eſſet iniquum, quod & res & pretium eſ-
ſent furtiua, & quod pœna extenderetur vltra menſuram deli-
cti: cum pœnæ ſint reſtringendæ.ff. de pe.l. interpretatione.j.
de regu.iur.c.in pœnis.lib.6. Item pro hoc.ff.de leg.2.cum pa-
ter.§.dulciſsimis.ff.de hære.vel acti.vendi.l. venditor.§.fin. Vel
dic aliter in iſto membro, ſcilicet, vt qñ quæritur, nunquid ſor-
titur eandem naturã, cum illa re in cuius locũ ſurrogatur quan
tum ad alium finem, ſeu effectum, quam illum ꝑpter quem fit
11 ſurrogatio. Quia † aut actio competit ad rem, ſingularem ſin-
gulariter: & tunc ſiue ſit actio in rem ſiue ſit in perſonam, pre-
tium non ſuccedit loco rei. vt in l.alleg.qui vas.§.fi.& in.§.alle.
fine. Fallit in caſu, vbi res eſt peremipta: quia tunc bene datur
actio ad pretiũ.vt.C.de rei vendi.l.mater.& ff. de neg.geſt.l.vl.

Aut actio competit ad vniuerſitatem, & tũc ſiue ſit realis, ſiue
ſit perſonalis, ſiue miſta, pretiũ ſuccedit loco rei: & datur actio
ad pretium. vt in l.alleg.ſi rem, & pretium. & in l.alleg. Impe-
rator.§.fin.cum l.ſeq.& in l.alleg.venditor. circa medium.ff.de
hæ.vel acti.vendi. Et vtraq; diſtinctio poteſt probabiliter ſuſti
12 neri. Præmiſſa vera ſunt in ſurrogatione rerum. Si vero † per-
ſona ſurrogatur in locum alterius perſonæ, tunc ſi ſurrogatio
fit ſub nomine dignitatis, ſortitur naturam loco cuius ſurroga-
tur.93.diſtin.c.ſi.& 94.diſtin.c.1.j.de offic.delega.c. ſanè quia.
& c.quoniam Abbas. cum concor. ibi alleg. Si vero ſub nomi-
ne proprio, ſecus vt ibi a cõtrario. &.j.de iurepatro. c.vnico in
fin.lib.6.& pro vtroque membro facit.j.de reſcrip.c. ſi gratio-
ſe.lib.6.& adde quod dicam.j.de præſcr.c.illud.
¶ In glo. quæ incipit pœna litigioſi. videndum eſt de duobus.
Primo, qñ res vel actio dicatur litigioſa, & qñ non. Secũdo, qua
pœna puniatur alienans rem litigioſam. Circa primum diſtin-
13 gue: ad cuius euidentiam in primis debes ſcire, quod † duplex
eſt modus contrahendi vitium litigioſi: vnus eſt ſcḋm iura an-
tiqua digeſtorum.&.C.per litis conteſt.vt.C.de liti.l.2.& l.fin.
præterquam in actionibus vniuerſalibus, vt petitione hæredi-
tatis, & familiæ erciſcundæ. vbi vitiũ litigioſi contrahitur etiã
ante litis conteſtationem mota cõtrouerſia vt legi. & no.ff.de
pe.hæ.l.diuus.ſa.erciſc.l.alienationes. & C.de pe.hære.l.ſi poſt
motam. Secũdus modus eſt ſcḋm iura noua authenticorum per
ſolam conuentionẽ petitionem continentem: vel vna cũ peti-
tione factam in rei vendicatione: & ille modus habet locũ tan
tum in rei vendi.vt in auth.de litigi.§.1.colla.8.&.C.de litigio.
14 in authen.litigioſa res eſt. Item debes ſcire, ꝙ † vitium litigio-
ſi quandoq; contrahitur in actionibus realibus, ſiue perſonali-
bus ita, quod ipſę actiones dicãtur affectę vitio litigioſi, & non
ipſę res per ipſas actiones in iudicium deductę. Exemplum de
perſonalibus, peto a te fundum, vel equum actione ex empto,
ſeu alia actione perſonali: dico, ꝙ iſta res petita nõ afficitur vi-
tio litigioſi, quin poſsit in alium transferri, ſed ipſa actio effici-
tur litigioſa poſt lit.conteſt. ita ꝙ poſt litem conteſta. in alium
cedi non poterit, ſed bene ante. exemplum de actionibus rea-
libus, vt in rei vendicatione confeſſoria, & negatoria, & ſimi-
libus. Quandoq; vitium litigioſi contrahitur in ipſis rebus per
ipſas actiones in iudiciũ deductis, ita, ꝙ ipſę res vitio litigioſi
afficiantur vt patet in re petita per rei ven. vt in auth. litigioſa.
alleg.vbi hoc no.Iac.de Ra.& Cyn.hoc ergo viſo. Si quęras, qñ
actiones, vel res dicantur litigioſę, diſtingue. Aut q̃ris de actio-
15 nibus, aut de rebus. Si de actionibus: tũc aut quæris † de actio-
nibus perſonalibus & de illis conſtat, quòd efficiuntur litigio-
ſę, ſolummodo, ſcḋm modum antiquum, ſcilicet, per litis conte.
& demum lite conteſt.vt.C.de litigi.l.2.& l.vlt. Exceptis qui-
buſdam caſibus in illa l.vlt.poſitis, in quibus vitiũ litigioſi con-
trahitur, & in quibus poteſt fieri ceſsio etiam poſt litis conte.
16 abſq; pœna litigioſi. Aut queris † de actionibus realibus, vt rei
vendicatione cõfeſſoria negatoria & ſimilibus: & tũc licet hoc
ſit dubium penes aliquos: credo tñ idem, ſcilicet, ꝙ efficiantur
litigioſę ſcḋm modum antiquum.ſ.demum lite conteſta. & non
ante.& ita credo in rei vendi.vbi eſt maius dubium, quod licet
res petita per eam efficiatur litigioſa per iudiciariam conuen-
tionem, vt eſt dictum, & ſtatim dicetur ipſa tñ actio rei vendi-
cationis in iudicium deducta non efficitur litigioſa: nec afficie-
tur vitio litigioſi, niſi demum lite conteſt. ita quod poſt lit.cõ-
teſta.cedi non poterit, ſed ante ſic.& hoc ſatis probatur in l.al-
leg.C.de liti.l.2.& l.vlt.quę loquuntur generaliter in actionibus
non diſtinguẽdo inter actiones reales & perſonales: ergo de o-
mnibus generaliter intelligitur arg.ff. de publi.l. de pretio.j.de
priuile.quia circa. Item illas leges non reperio correctas quan-
tum etiam ad actiones reales, quare eis ſtabo.ar.C.de teſta. lege
17 ſancimus.& de appellat.l.præcipimus in fin. Si quæras † de re-
bus per ipſas actiones in iudiciũ deductis, tunc, aut quæris de
rebus deductis in iudiciũ per actiones perſonales: vt ſi petam
a te fundum per actionem ex empto: & tunc non efficiuntur
res ipſę litigioſę, nec vitium litigioſi in eis contrahitur nec an-
te litis conteſt.nec poſt: & ita intelligo opin.Inno.j.de conſti.
c.cum M.in glo.pen.verſic.ſed ſi poſſeſsiones. &.j.de excep.c.
cum dilectę.in fin.vbi dicit, quod motio litis perſonalis nõ fa-
cit rem litigioſam. Aut quæris de rebus deductis in iudicium
per actiones reales, & tunc refert. aut agitur actione vniuerſa-
li & de vniuerſitate quę petitur actione, ſeu iudicio vniuerſali.
& tunc cõtrahitur vitium litigioſi, & efficitur res litigioſa per
ſolam cõtrouerſiam motã: nam in talibus vniuerſalibus actio-
nibus tantum operatur controuerſiæ motio, quantũ litis con-
teſtatio. Hinc eſt quod mota controuerſia in iudicio fami.er-
ciſcundę,

ciſcundæ, vel petitione hæreditatis alienationes rerum impe-
diuntur. vt. ff. fam. erciſc. l. alienationes. & C. de pe. hær. l. ſi poſt
motam. Sed hoc fallit, qñ fit alienatio neceſſaria, vt ibi. Item
fallit in rebus quæ ſeruando ſeruari non poſſunt vt. ff. de pet. hę.
l. diuus. Aut agitur actione ſingulari, ſeu de re ſingulari, quę pe-
titur actione, ſeu iudicio ſingulari: & tunc refert, aut actio ſeu
petitio realis directo dirigitur ad dominiu rei. i. ad rem ipſam
petendam per rei ven. & tunc efficitur res petita litigioſa ante
litis conteſt. hoc eſt, qñ de dominio inter petitorem & poſſeſ-
ſorem cauſa mouetur iudiciaria conuentione, vel precibus prin
cipi oblatis, & iudici inſinuatis, ac per eũ futuro reo cognitis,
vt probatur in auth. de litigi. §. 1. colla. 8. quæ ſituata eſt. C. de li-
18 tig. in auth. litigioſa. Aut ipſa † actio, ſeu petitio realis non in-
tenditur, nec dirigitur directo ad dominium rei, vel ad rem ip-
ſam petendam, ſed ad rem diuidendam: & tunc demum effi-
citur res litigioſa & contrahitur vitium litigioſi lite conteſt. vt
C. cõmu. diui. l. 1. in fin. & C. de litigi. l. 2. Fallit in caſu, vbi eſſet
neceſſaria alienatio, arg. prædic. l. alienationes. & ff. de fun. dota.
l. 1. & l. ſi fundum. & hoc quãtum ad primum. ita in effectu di-
ſtinguunt Pet. de Bellaper. & Cyn. C. cõmuni diui. l. 1. & in iſta
diſtinctione ſatis concordat Ioan. Andr. ĩ. eo. c. fi. vbi etiam di-
19 cunt Gof. & Io. And. quod in rebus † corporalibus mobilibus,
& immobilibus, & ſe mouentibus tñ habet locum vitium li-
tigioſi, & non in rebus incorporalibus per auth. alleg. Idem te-
net Azo in ſumma eo. tit. & Hoſt. & Ioan. And. hic. Circa vero
ſm, ſi quæras, qua pęna puniatur alienans rem litigioſam: & ille
20 in quem fit alienatio, diſtingue. † Aut vterq; tam vẽdens quam
emens eſt ignorans, & tunc vterq; excuſatur. ĩ. de cler. excom.
mi. c. apoſtolicæ. C. de tabu. l. generali. lib. 10. ſm Hoſt. hic. vn-
de eo caſu venditor rem, & emptor pretium recuperabit, & ſic
erit iuſta ignorãtia excuſata quod dic per Hoſt. in ſum. de alie.
iudi. mu. cauſa fac. §. qualiter cõpetat ver. res ergo. Azo tñ te-
nuit. C. de litigio. l. fin. ꝙ alienator non poteſt eſſe ignorans. &
idem innuit Accur. ibi. Sed ſuſtinendo opinionem Hoſt. dic, ꝙ
poteſt eſſe ignorãs ſaltem, qñ ſuccedit in ius alterius. ff. de reg.
iur. l. qui in alterius & ĩ. de regu. iuris. cum quis in ius. lib. 6. Aut
21 † vterq; eſt ſciens: & tunc dic vt in prin. huius glo. quia emptor
ſciens pretium amittit, & applicatur fiſco & alia tanta quãtitas
ab eo qui alienauit exigitur & applicatur ſimiliter fiſco. Aut al-
ter tñ eſt ignorans, & tunc aut eſt emptor, qui eſt ignorans &
tunc pretium recuperat a venditore. & etiam tertiam partem
pretij: quia ei non manifeſtauit rem litigioſam fuiſſe. vt. C. de
liti. l. fin. Aut econtra venditor eſt ignorans, & emptor ſciens,
& tunc fiet econuerſo & eodem modo puniuntur donans, &
donatarius. vt in d. l. vlt. Fallit in caſibus exceptis in illa. l. in fin.
& no. glo. iſta ſecundum Hoſtien. hic. & de iſtis caſibus exce-
ptis ponit Abbas hic verſus.

Non vitioſa datur res ſi dos conſtituatur.
Vel ſi legatum vel ſi diuiſio fratrum.

Vel ſi tranſactum, vel ne pereat timeatur. Et no. Inn. ſ. de con
ſtit. cum M. quòd licet ꝓhibeatur voluntaria alienatio non tñ
neceſſaria in re litigioſa. vt. ff. de rei ven. l. is a quo. & l. ſeq. Item
Compo. ibi not. ꝙ ipſa prohibitio alienationis rei litigioſę fit
tantum litigatoribus. ſ. actori. vt. C. de litigi. l. 2. & etiam reo. vt
C. de eden. l. vlt. ſm eum. Idem not. Arch. 1. q. 1. c. quia res. in
glo. adde dicebat Inno. Et ſcias, ꝙ ſicut res litigioſa nõ poteſt
alienari ita non poteſt obligari. ar. C. de re. alie. vel non alie. l. vlt.
22 Nec ob † in auth. de litig. §. ad hoc. colla. 8. quia. §. ille non vult
dicere ꝙ poſſit obligari ſed vult dicere ꝙ res de cuiꝰ hypothe-
ca tractatur & lis mota eſt põt vendi abſq; vitio litigioſi dum-
modo de pretio rei creditori ſatisfaciat, vt ibi vnde lis mota ſu
per hypotheca non afficit rem vitio litig. & ſic intelligit ille §.

1 *Priuilegium lite pendente impetrabile.*
2 *Priuilegium an in nocumentum litis valeat. & 4.*
3 *Priuilegium inconceſſibile nullum.*

DIlectus. ¶ Si quęras nunquid priuilegiũ lite
pendente impetratũ valeat. vel non.
refert, aut impetratur ante litem inchoatam, &
tunc valet, niſi ſit aliud quod obſiſtat. vt not. hic
Hoſt. ſuper verbo non obſtante. & pro hoc facit
rubr. huius ti. & etiam hoc ex contrario ſenſu. Aut impetratur
lite pendente: & tunc aut impetratur ius vel priuilegium a ſu-
1 periore. Aut ab alio quam a ſuperiore. In primo † caſu refert,
aut ex tali impetratione nulli fit pręiudicium. & tunc valet vt
not. Inn. ſ. de elec. c. dudum. 2. ſuper verbo electionis tempo-
re. Aut ex tali impetratione fit alicui præiudiciũ. Et tunc aut
quæris, vtrum valeat in præiudicium alterius iuris quam illius
ſuper quo pendet lis & tunc valet. vt no. Hoſt. hic ſuper verbo
non obſtãte. & pro hoc facit rubr. iſtius ti. qñ dicit vt lite pen-
den. nihil inno. ſcilicet, in præiudiciũ litis pendentis. Aut quę-
2 ris, vtrum † valeat in præiudicium lit. pen. vel illius iuris ſuper
quo lis pendet: & tunc aut eſt obtentum ex certa ſcientia prin
cipis. Aut non. Si ſit, aut eſt tale ius, vel priuilegium quod prin-
ceps ex certa ſcientia cõcedere ſeu indulgere poteſt, & tunc va
let vt hic in ver. licet. a contrario ſenſu ſm Inno. Hoſt. & Io.
3 And. hic. Aut † eſt tale ius, vel priuilegiũ quod princeps etiam
ex certa ſcientia concedere, ſeu indulgere non poteſt, & tunc
non valet. vt. C. de præci. impe. offe. l. quoties. & ꝙ ius ſeu pri-
uilegium princeps poſſit indulgere, & quod non vide. ſ. de con
ſtit. cum acceſſiſſent. & ibi dixi. Si eſt obtentum non ex certa
ſcientia principis, & tunc non valet vt hic. & in aut. vt in medi.
non fie. la. for. aut ſa. iuſſi. §. ſi vero. colla. 8. & ĩ. de teſti. c. cau-
ſam, quæ vertitur. & de priui. dudum. C. vnde vi. l. authorita-
tem. C. de fun. & ſaki. rei do. l. ſi qua loca. & 16. q. 5. placuit ſm
Inno. Hoſt. & Io. Andr. hic. In ſecundo caſu. ſ. qñ impetratur il-
4 lud ius ab alio, quàm a ſuperiore: tunc refert, aut † impetratur
a tertio habente ius in proprietate rei, & tunc valet & impe-
trans eo poterit ſe iuuare quod dic vt plene not. ĩ. de re iudi. c.
abbate ſane. in fin. lib. 6. ſm Hoſt. hic. Aut impetratur a tertio
non habente ius aliquod in re, & tunc non valet: quia ex quo il-
le ius non habet ius transferre non poteſt. ff. de reg. iur. l. nemo
plus iuris. 1. q. 7. Daibertum. ff. de acquir. rer. domi. l. traditio. ĩ.
de do. inter virum & vxo. c. nuper.

¶ De ſequeſtratione poſſeſſionis, & fructuum. Rubr.

1 *Poſſeſſionem proprietati præcognoſci & quando.*
2 *Poſſeſſionis cauſa mandata de proprietate non cognoſci.*
3 *Delegatum de proprietate, niſi vetetur, cognoſcere.*
4 *Reſtricti verbi vis.*
5 *Petitorium ſine poſſeſſione explicabile mandatum, non videri alias contra.*

AD hoc vnxit. ¶ Super 1. gl. ſi quęras,
vtrum & qñ delegatus
de cauſa poſſeſſionis ſeu ꝓprietatis cognoſce-
re poteſt, diſtingue. Aut cauſa eſt cõmiſſa ſpe-
cialiter, & expreſſe ſuper vtroq;. Aut eſt com-
1 miſſa ſuper altero tantum. Si primo † caſu con-
ſtat, quod de vtraq; cauſa. ſ. poſſeſſionis primo: & poſtea pro-
prietatis cognoſcere poteſt. vt. ſ. de cau. poſſ. & propr. cap. 1. &
no. Ber. eo. titu. c. paſtoralis. 2. glo. vel etiam inſimul in caſibus,
in quibus inſimul intentari poſſunt: quod dic vt dixi eo. ti. c.
cum dilectus. In ſecundo caſu idem, ſcilicet, vt de cauſa poſſeſ-
ſionis prius, & de cauſa proprietatis poſtea cognoſcere poſſit,
vel inſimul, vt eſt dictũ & hic dicitur in tex. & in glo. & in d. c.
paſtoralis. vbi hoc no. gl. idem Inno. & Hoſt. hic. In tertio ca-
2 ſu refert. Aut † cauſa poſſeſſionis tantummodo eſt cõmiſſa, &
tunc delegatus de proprietate non poteſt cognoſcere, vt dicit
hic glo. & in hoc concor. Inno. & Hoſt. hic. Aut cauſa proprie-
tatis tantummodo eſt cõmiſſa: & tunc ſunt contrarię opinio-
nes: nam Ber. & Hoſt. tenent in c. alleg. paſtoralis. quòd delega-
tus etiam de cauſa poſſeſſionis cognoſcere poteſt: quia prius
oportet ſcire, quis ſit poſſeſſor. arg. C. de rei vend. l. ordinarij. &
idem Ioan. & Vinc. hic. arg. C. ſi a non compe. iu. l. ſi de ꝓprie-
tate. ĩ. alleg. ſed Inno. & Hoſt. hic tenent contrarium dicentes,
quòd ſi alterum tñ eſt cõmiſſum de non cõmiſſo cognoſcere
non poterit delegatus & hoc, niſi reus ſuper non cõmiſſo vel-
let reconuenire actorem. & hæc opinio eſt fauorabilis attentis
viribus reſcriptorum quæ ſunt reſtringenda, vt. ſ. de off. deleg.
P. & G. nec extenduntur ad non expreſſa. ſ. de reſcr. nonnulli. c.
ſignificante. c. Rodulphus. c. ſignificauit. & c. fin. & hoc idem
tenet glo. in c. alleg. paſtoralis. in gl. ergo ſi. in fi. Idem tenet Ac-
curſ. C. ſi a nõ compe. iudi. l. ſi de proprietate. cum diſtinctione
tamen. Aut quæſtio poſſeſſionis eſt incidens, & tunc poſſit co
gnoſcere. vt. C. de iudi. l. nulli. & l. quoties. aut non & tunc non
poſſit. Tu vero potes, in hoc membro probabiliter diſtingue-
3 re ſic. Aut † delegans cauſam proprietatis inhibet expreſſe de-
legato, ne cognoſcat de poſſeſſione, & tunc cognoſcere nõ po-
teſt de poſſeſſione: alias faceret expreſſe contra formam man-
dati, quæ diligenter eſt ſeruanda. vt. ſ. de reſcrip. cum dilecta. de
off. deleg. c. venerabilis. in fin. Aut nõ inhibet expreſſe, & tunc
4 aut in cõmiſſione eſt verbum † reſtrictiuum, ſeu limitatiuum:
vt quia dicitur cõmittimus tibi cauſam proprietatis duntaxat,
vel tantũmodo &c. & tunc idem: quia per hoc apparet aperte
de intentione delegantis ad quem præcipuè eſt recurrendum.

vt.ſ.de off.deleg. c.ex parte.2. & c.ſuper quæſtionum.§.intentionis. Aut † in cōmiſsione non eſt expreſſum, ſeu appoſitum
5 verbum reſtrictiuum, ſeu limitatiuū: & tunc aut petitorium poteſt cōmode expediri ſine poſſeſſorio, & tunc vera eſt opin. Inno.& Hoſt.hic, ſcilicet, ꝙ de cauſa poſſeſsionis poterit cognoſcere: quia nihil hñt cōmune proprietas, & poſſeſsio.vt.ff. de acquir.poſſ.l.naturaliter.§.nihil. Aut petitorium non poteſt cōmode expediri ſine poſſeſſorio: & tunc poteſt eſſe vera opinio Ber.in c.alle.paſtoralis.gl.2.& Hoſt.hic.quod poteſt ſic ꝓbari.nam mandatū iuriſdictionis & procurationis æquiparantur.vt.ff.de iuriſd.om.iudi.l.& quia. ſed lex dicit, quòd procurator datus ad cauſam ꝓprietatis poteſt agere ad exhibendum & quor.bono.vt.ff.de procur.l.ad rem. & l.ad legatū ergo &c.

¶ De confeſsis. Rubrica.

1 *Criminis participes inquirendi & quatenus.2.*
3 *Teſtis ne ſit qui delicto adfuit.*
4 *Complicibus præſumptionem induci.*
5 *Complices plene non probant.*
6 *Confeſſi crimen quando, an non, teſtes ſint. & 7.*
8 *Criminis particeps teſtiſue eſſe queat.*

CVm monaſterium. ¶ Si quæras, vtrum ſua crimina, confitentes ſuper aliorum criminibus poſſint teſtimonium perhibere: refert, aut quæris,
1 vtrum † poſsint in genere de ſuis participibus, ſeu alijs malefactoribus interrogari, vel inquiri. Et dic, ꝙ ſic: ita intellige glo.Ber.hic in gl.nulli ergo. in verſi. item auditur &c. & iura ibi allega. pro hoc.ff.ad ſyllē.l. prius. Aut quæris vtrum
2 poſsint † interrogari vel inquiri ſpecialiter vt teſtes: & tunc aut in caſu vbi iudex procedit ex officio ad mulctam extraordinariam indicendam, & tunc poſſunt: quia tunc leuiores ꝓbationes ſufficiunt, vt hoc not. Hoſt.in ſum.eo.tit.§.qualiter. verſi. participes autem &c. & in tit. de accuſat.rubr.de crimi. extraordi.puniendis. Aut in caſu vbi iudex procedit ad pœnam ordinariam imponendam: quod eſt qñ quis accuſatur. & tunc refert. aut quæris de alijs criminoſis, qui dicuntur eſſe complices eiuſdem criminis, & tunc non ita intelligo hic. & qd not.Spec. tit.de teſte.§.1.ver.quid ſi quatuor homines. vbi dicit ꝙ accuſator non poteſt producere in teſtem contra accuſatum vnum
3 de † præſentibus qñ aliquis fuit occiſus quod credo verum, ſcilicet, ꝙ complices non admittuntur in teſtes, nec poſtquam de ſe confeſsi ſunt nec etiā ante. licet in hoc vltimo Hoſt. innuat contrarium. Sed contra hoc facit.j. de teſtib. c.veniens.j.& c. ſuper eo.j. Aut de alijs criminoſis, qui non dicuntur eſſe com-
4 plices eiuſdem criminis: & tunc † aut quæris, nunquid teſtimonio eorum creditur quo ad ſuſpicionem, ſeu præſumptionem inducendam tantum, & dic ꝙ ſic.vt.C.de ferijs.l.prouinciarū. ſm Ber.Innoc.& Hoſt.hic. & maxime contra infamatos. vt.j. de teſtib.c.quoniam. vt not.Hoſt.in d.§.qualiter. verſic.occultorum ideo dixi &c. Aut quo ad probationem veram, & tunc
5 aut ille † contra quem producuntur vult eos repellere obiectu criminis quod offert ſe probaturum & tunc repelluntur etiam in cauſa ciuili. vt in d.c.ſuper eo.j.& eo.tit.ex parte. Aut nihil obijcit cōtra eos, & tunc aut quæris nunquid poſsint teſtimonium perhibere antequam cōfiteantur crimen ſuum aut poſt. Si ante, tunc refert aut poſtea confeſsi ſunt tale crimen quod ipſo facto reddit eos infames: puta quia ignominioſæ ab exer-
6 citu dimiſsi fuerūt, vel quia † lenocinium fecerunt, vel ꝙ filias in ſua poteſtate exiſtentes ſcienter infra tempus luctus alijs in matrimonium collocauerunt. vel ꝙ tales mulieres ſcienter duxerunt, & ſic de alijs caſibus pœnā infamię ipſo facto irrogantibus, de quibus.ff.de ijs qui not.infa.l.1.in prin.& per totum. & tunc dic ꝙ non poſſunt.vt.ſ.de ord.cogni.c.cum dilectus. in fin.j.de teſti.c.licet ex quadam.& c.fin.22.q.5.præceptum. Et hoc verum qñ crimen illud quod poſt ſunt confeſsi erat notorium tempore ſuæ depoſitionis. ſecus forte ſi erat occultū.arg. C.de teſti.l.ſ.ff.de off.præto.l.Barbarius.3.q.8.§.tria. Aut ſunt confeſsi tale crimen quod per ſñiam reddit eos infames, & nō ipſo facto: & tunc ex quo nondum ſunt condemnati poſſunt, niſi forte opinio eorū ſit aggrauata.vt.C.de ferijs.l.prouinciarum.& de fal.mon.l.1.& ita intelligo opinio. Ber.& Hoſt. hic.
7 ¶ Si quæris, nunquid † poſtquam ſunt confeſsi crimen ſuum, poſsint teſtimonium perhibere dico, quòd non, vt hic in verſu ſm.j.de teſti.c.veniens.j.15.q.3.c.nemini.& 3.q.11.c.nouanda.vbi de hoc.&.C.de accu.l.fin. & eſt ratio, quia tales ſunt infames.vt.ff.de ijs qui no.infa.l.athletas.§.fin. cum l.ſeq. Præmiſſe fallunt in criminib', vt in crimine leſę maieſtatis, vt hic. Item in crimine ſimoniæ.vt.j.de teſti.c.veniens.j.item conſpirationis.j.de teſti.cogen.c.vlt.quod dic vt ibi no.&.j.de teſti. c.mediatores.lib.6.& in Spec.tit.de accuſatore.§.1.verſi. item repellitur, qui fuit. Et qualiter tales participes criminis teſtificari debeant, vide per modernos in c. alleg. mediatores. Fallit etiam in crimine hæreſis, vt.j.de hæret.c.in fidei fauorem.li.6. In talibus enim criminibus exceptis infames & participes cri-
8 minis admittuntur ad accuſationem & teſtimonium. Si † accuſatus eſt male famę, alias non.15.q.3.nemini. & c.ſane.& 2.q.1. in primis.& j.de ſimo.per tuas.& no.Ber.& Inno.in c.alle.veniens. le premier.j.tit.proxi.& hoc verum, qñ proceditur per viam accuſationis. Si vero per viam denuntiationis, vel exceptionis vide.j.ti.1.c.qm̃.j.& adde quod dicam in d.c.veniens.j.

CVm ſuper. ¶ Si quæras, vtrum probatio in vno iudicio facta noceat in alio. & vtrum teſtis ex confeſsione, quam facit contra ſe in teſtimonio perhibendo puniri poſsit, diſtingue, vt dixi.ſ. de elec. c.per inquiſitionem.

1 *Furioſi confeſſio nulla.*
2 *Confitens ſibi nulli obeſt.*
3 *Renuntiari abſenti poſſe.*
4 *Confiteri incerta non poſſe.*
5 *Confeſſio in iure quando non obſit.*
6 *Confeſſionis iudicialis effectus duo.*
7 *Confiteri qui poſſint.*
8 *Recognoſci, abſente parte, poſſe. fallit. 9.*
10 *Confeſſionem in iure abſente parte non valere.*
11 *Confeſſum extra ius non obligari.*
12 *Confeſſionum quædam diſponunt, quædam enuntiant. & 13.19.*
14 *Argu. a contractibus ad vltimas voluntates valere.*
15 *Confeſſionem varijs actibus emitti: & quibus & quos obliget, an non. & 16.17.18.*
20 *Confeſſio in iure quibus caſibus non obliget.*
21 *Confeſſio quando, an non, probet. & 22.*
23 *Confeſſionem abſente parte, non niſi certis actibus valere.*
24 *Confeſſionem extra ius liberantem diſponere. fallit. 25.26.*
27 *Confeſſionem vlt. vol. præſentiam partis non exigere.*
28 *Relinqui ſpurio non, niſi ex cauſa confeſſionis liquere. & 29.30.*
31 *Confeſſio teſtamento quando, an non, obliget. & 32.34.35.*
33 *L. ex hac ſcriptura. explicare.*
36 *Confeſſio in alium quando, an non, obſit.*
37 *Confeſſionum quæ vbique valeant.*
38 *Confiteri in deciſionem non niſi in iure licere.*
39 *Confeſſionem extra ius non obeſſe.*
40 *Confeſſio procuratoris quando, an non, obſit. & 41.42. & 43.*
44 *Minorem in confeſſ. procur. reſtitui.*
45 *Confeſſio errantis in facto non niſi ante finitam lit. reuocabilis.*
46 *Confeſſionem errantis, in iure nocere fallit tamen vt ibidem.*
47 *Confeſſio innocua reuocabilis.*
48 *Confeſſionem reuocat iratus.*
49 *Confeſſio falſa non obeſt.*

EX parte. ¶ Pro euidētia huius materię, ſi quęras quæ & quando confeſsio valeat, ſeu præiudicet vel non, diſtingue. Aut perſona confitens patitur vitiū, vel defectum confeſsionem vi-
1 tians, vel vitiantem: vt † quia furioſus vel mente captus. vt.j. de ſucceſ.ab inteſt.c.cum dilectus.§.1.vel pupillus.vt.ff.de confeſsis.l.certum.§.in pupillo: vel minor, cuius confeſsio licet valeat ipſo iure, tñ aduerſus eam reſtituitur, vt in d.l.certū.§.pen. & tunc non valet, ſeu nō præiudicat, vt ibi. Aut confitens non
2 patitur vitium vel defectum † confeſsionem ipſam vitians vel vitiantem: vt quia eſt maior, & ſanę mentis: & tunc aut quis confitetur pro ſe, aut confitetur contra ſe, aut contra alium: Si confitetur pro ſe tunc nō valet, nec prodeſt ſibi cōfeſsio: nec præiudicat alteri.vt 14.q.2.§.1.&.ff.de interrog.act.l. de ætate. in prin. ſm Ber.& Hoſt.hic: & ſm Accur.C.eo.l.vna.& in hoc concōs.oēs doc.iuris canonici & ciuilis. Si vero cōfitetur con-
3 tra ſe tunc aut non confitetur proprie, ſed † renuntiat iuri ſuo, ſeu dominio rei ſuæ libera voluntate, & tunc valet oĩno talis renuntiatio, etiam ſi fiat abſente illo, cui prædicta renuntiatio prodeſt, & ſibi præiudicat, & cuilibet parit exceptionem, ſiue fiat in iudicio, ſiue extra. C.de pact.l.poſtquam.C.qui accu.non poſ.l.accuſationem.ff.de acq. hære.l.2. & l.is, qui. & l.recuſari. 7.q.1.quàm periculoſum.j.de præſcr.c.pen. &.ſ.de renunt.veniens.

accu.euidentia. & 2.q.1.c. de manifeſta. vel niſi ex huiuſmodi
confeſsione orta eſſet infamia vel ſcandalum contra eum: quia
tunc puniretur cõfitens ſaltem extraordinarie, vt.j.de exceſsi.
præla.c.quam ſit graue. &.ſ.eo.c.cum ſuper.quia priuatur bene
ficijs habitis & habendis: quod dic ſm Inn.ſ.de elec.c.per in-
quiſitionem: vt hoc no.Spec.hoc ti.§.nunc videndũ. verſi.nunc
dicendum reſtat. Et idem.ſ.quod cõfeſsio extra ius facta nulli
præiudicat no.Io.15.q.vlt.in ſum & Hugo.ea.cauſa.q.5.c.preſ-
byter. dicens ꝙ hoc ibi aperte colligitur. Tu vero dic ꝙ imò
præiudicat cõfitenti,& valet ſaltẽ ad ꝓbandũ: vt no.plene per
ber.Inno.Hoſt.& Cõpo.in d.c.per inquiſitionem.& per Arch.
in d.c.presbyter. Si cõfeſsio emittatur in cauſa pecuniaria: tunc
aut fit ad obligandum ſe alij, aut ad liberandũ alium a ſe. Si ad
obligandum ſe alij: tunc dicit, Spe.hoc ti.§.nunc videndum, ꝙ
17 † aut cauſa ſufficiens eſt expreſſa in cõfeſsione puta, quia con-
fitetur quis ſe debere centũ Titio ex cauſa venditionis, vel li-
brum ex cauſa depoſiti vel commodati vel permutationis, &
tunc ſtatim eſt confitens obligatus, niſi probet ſe indebitę con
feſſum: vt.C.de non nu.pec.l. generaliter. de proba. nõ epiſto-
lis. & l.ſe.ff.depoſi.l.Publia Męuia.§.fi. & de ꝓbati.l.quidam.j.
de fide inſtr.c.ſi cautio.& ſic vr̃ tenere ꝙ talis confeſsio extra-
iudicialis obligationem inducat: quod nõ eſt verũ Indiſtinctè,
vt iam dixi &c. Dic ergo aut huiuſmodi cõfeſsio extraiudiciũ
emiſſa cũ cauſa ſufficienti expreſſa habet diſpoſitionẽ obliga-
toriam ſibi annexam: v. g. confiteor, ꝙ debeo tibi centum ex
cauſa emptionis & venditionis, quæ promitto tibi reddere: &
tunc aut fit in pñtia partis vere vel interpretatiue quia fit per
nuntium vel per epiſtolã, & talis ſtatim inducit nõ ſolũ proba-
tionem ſed etiã obligationem ex ſtipulatione. Si ſtipulatio in-
teruenıat inter vere pręſentes: vt.ff.de verb.obli.l.1.& per totũ
18 tam de iure ciuili † quã de iure canonico, vel ſi ſtipulatio nõ in-
teruenıat ſaltem de iure canonico naſcitur obligatio, & actio ex
pacto ſeu nuda pollicitatione, ſiue fiat inter pręſentes ſiue inter
abſentes per nuntiũ vel epiſtolam: vt.ſ.de pac.c.1.& c.quoties.
1.q.7.quoties.12.q.2.quicunq; ſuffragio.& c.quia Io.j.de iure-
iur.c.ex reſcripto. Aut fit in abſentia partis vere vel interpręta
tiue: quia nõ fit nec per nuntium nec per epiſtolam, & tunc dic
19 idem ꝙ in caſu ſeq. Aut non † habet diſpoſitionẽ obligatoriam
annexam, ſed continet ſolũ enuntiationem. v.g. confiteor me
tibi debere centum ex cauſa emptionis, & venditionis: & tunc
ſiue fiat in abſentia ſiue præſentia partis nõ inducit obligatio-
nem, nec actionẽ, ſed ſolũmodo ꝓbationem: vt in l.alle. Publia
Mæuia.§.fi. ꝓut iam plenius dixi. & hoc tenet Inn.j.de ſucceſ.
ab inteſta.c.vlt.glo.3.& Io.An.poſt eum.& Gence.extra de iu-
reiur.c.vnico.in fi. ſuper verbo recognouit, in cle. Et ad c.vlti.
verſi.quia tñ de ſucceſ.ab inteſta.vbi Hoſt.dicit ꝙ non ſufficit
nec probat. reſpõdeo per id, quod ipſemet ibi no.dicens, quod
probatio donationis factæ monaſterio, de qua ibi, nõ prodeſſet
Abbati quo ad petitionem, quã faciebat: quia abbas non agebat
ex donatione facta inter viuos, ſed ex ordinatione vltimæ vo-
luntatis vt patet ibi in.§. ſeq. Ideo quantuncunq; eſſet probata
donatio, nõ poſſet obtinere: cũ ex alia cauſa petitum eſſet.ff.de
except.rei iudi.l.ſi mater.§.eandem.& l.conqueritur. & no.de
hoc.ſ.de libel obla.cap.3. & hoc quod dictũ eſt quod cõfeſsio
20 extraiudicialis emiſſa † cũ cauſa ſufficienti hñs diſpoſitionem
annexam ſtatim inducit obligationẽ & etiã actionem. Fallit in
duob' caſibus.ſ.in cõfeſsione facta ſuper mutuo vbi habet ex-
ceptionem nõ numeratæ pecuniæ intra bienniũ, ſed poſt bien-
nium efficaciter obligatur. Inſti.de lit.obli.per totũ.& C.de nõ
num.pec.l.in cõtractibus. & in cõfeſsione facta ſuper dote vbi
ſeruantur tpa de quibus.C.de dote cau.non nu.l.fi.& in aut.ibi
poſita quæ incipit quod locum. Aut cauſa ſufficiens nõ eſt ex-
preſſa in confeſsione: vt quia quis confitetur ſimpliciter, nulla
cauſa expreſſa ſe debere Titio centũ, & tunc dicit Spe.indiſtin
ctè, ꝙ non valet, vt in c.all.ſi cautio. & l.alle.gñaliter.& in l.alle.
Publia Mæuia.§.fi.ita no.Spe.eo.ti.§.nunc videndũ. verſi.ſi aũt
21 non fuit cauſa &c. Ego vero † Henricus in hoc caſu ſubdiſtin-
guo ſic. Aut talis cõfeſsio emiſſa ſine cauſa expreſſa ad obligan
dum emittitur ſuper tali articulo, qui requirit cauſam, vt puta ſu-
per perſonalibus. Aut emittitur ſuper tali articulo, qui non re-
quirit cauſam, vt puta ſuper realibus. Si ſuper tali articulo qui
requirit cauſam vt ſuper perſonalibus tunc vera eſt opi.Spe.ſ.ꝙ
talis confeſsio nõ valet etiã ad probandũ ſaltem plene, vt in iu-
ribus alle.licet Accur.C.de conue.fiſci.debi.l.vlt.li.10. & Spec.
in §.alle.nunc videndũ.verſ.ſed nunquid ſemiplenam dicant, ꝙ
22 inducit ſemiplenã probationem. Si ſuper † tali articulo, qui põt
procedere ſine cauſa [expreſſa] vt ſuper realibus, vt quia cõfi-
teor rem meam tuã eſſe, tunc valet ad ꝓbandum, nec requirit
cauſæ adiectionem: & ſic poteſt intelligi.ff.de ꝓba.l.quidam.
& vlt.& hoc caſu poſſet intelligi ſnĩa Iac.antiqui doc. Et eſt ra-
tio: quia in talibus realibus non oportet cauſam exprimere, vt
.ff.de excep.rei iudic.l.& an eadem.§.actiones.&.j.de re iudi.c.
abbate ſane.li.6.& ita tenet Cy.C.de nõ num pec. l.gñaliter.&
hoc credo verius, quã illud qđ no.Spec.in §.alle. nunc videndũ.
verſi.porro. Vel dic ꝙ ibi loquitur de cõfeſsione erronea, & ex
falſa cauſa emiſſa.& ſic nõ obſtat; quia talis regulariter nõ valet
in effectu. & ꝙ talis cõfeſsio in realibus præiudicet ad ꝓban-
dum, vr̃ Spec.notare ibi in verſ.quid ſi cõfiteor &c. Si cõfeſsio
fiat, & tendat ad liberationẽ, hoc eſt ad liberandũ aliũ a ſe, tunc
refert ſm Pet.de Bellaper.& Cy.in l alle. gñaliter.C. de nõ nu.
23 pecu. Aut fit in abſentia † partis, ad cuius cõmodum confeſsio
emittitur, & tunc nõ valet, quia talis cõfeſsio, quæ tendit ad li-
berationem inducit diſpoſitionẽ, & ideo ſicut aliæ diſpoſitio-
nes ſic & iſta requirit partis pręſentiam, vt.ff.de pact.l. tale pa-
ctum, & de don.l.nuda.& de ſolu.l.ſi cũ Cornelius. talis tñ con
feſsio nõ præiudicat niſi poſt.30.dies.vt.C.de non nu.pecu.l.in
contractibus. præterquã in quinq; caſibus exceptis ſm eos &
ſic innuunt duo. Primũ quod oĩs confeſsio tendens ad libera-
tionem habeat diſpõnem annexam. Scđm ꝙ confeſsio tendẽs
ad liberationem, & hñs diſpoſitionem annexam nõ pręiudicat
ſtatim, ſed demũ poſt.xxx.dies quæ duo credo falſa. Primum:
quia iſta cõfeſsio, cõfiteor, ꝙ tu ſoluiſti mihi decem, in quibus
tu mihi tenebaris, nõ inducit aliquã diſpõnem, nec etiam iſta,
cõfiteor me debitũ accepiſſe. Vnde tales & ſimiles ſunt ſolum
enuntiatiuæ, vt patet in l.alle. in cõtractibus.§.ſed qm̃. & §.ſu-
per cæteris. Idem ſm credo falſum. nam certũ eſt, ꝙ fauorabi
liores ſunt diſpoſitiones tendentes ad liberandum, q̃ diſpõnes
tendentes ad obligandũ, vt.ff.de act.& oblig.l. Arrianus. Modo
conſtat, ꝙ diſpoſitiones tendẽtes ad obligandum, in quibus nõ
adijcitur dies, vel cõditio nec tacitè intelligitur, ſuſpenſionem
aliquã non recipiunt, ſed ſtatim ſuum hñt effectũ: vt.ff.de reg.
iur.l.in oĩbus.de verb.obli.l.eum qui Calendis.§.quoties. & de
ſol.l. quod dicimus. ergo multomagis diſpõnes tendẽtes ad li-
berandũ. Præterea hoc patet in cõfeſsionib' extraiudicialibus
tendentibus ad obligationẽ, quæ ſi debite fiant ſtatim valẽt, &
ligant præterquã in mutuo, & in dote, vt eſt dictũ. ergo multo-
magis in iſtis confeſsionibus liberatorijs. Pręterea hoc eſt ex-
preſſum in iſtis.ſ.ꝙ ſtatim valent, & præiudicãt, vt in l.alle.tale
pactum. Hinc eſt, qđ ſubdiſtinguo, ſicut feci in cõfeſsione ex-
24 traiudiciali tendente ad obligandũ. † Aut hmõi confeſsio ex-
traiudicialis tendẽs ad liberationem habet diſpõnem liberato-
riam, annexã expreſſe vel tacite. Expreſſe, vt v.g. confiteor te
mihi non teneri in aliquo, vnde quito te de oĩbus, in quibus
vnquã mihi fuiſti obligatus, ex quibus verbis apparet expreſſe
de aĩo & intentione creditoris liberare volentis. Tacite: vt v.g.
confiteor te mihi in alieno nõ teneri, quæ cõfeſsio habet vim
[pacti] ad liberandũ [inducti] vt in l.alleg.tale pactũ.ff.de pac.
in quo magis ſenſus, q̃ verba ſpectatur. vt.ff.de pac.l.iuriſgen-
tium.§.pactorũ.& de ꝓbatio.ſi pactum.& tũc aut emittitur in
præſentia partis vere, vel etiã interpretatiue, vt quia fit per nun
tium vel per epiſtolã. & tunc ſiue cũ cauſa ſiue ſine cã expreſſa
emittatur ſtatim valet, & habet effectũ ſuũ quo ad duo & quo
ad liberationẽ inducendã & quo ad ꝓbationem, vt in l.alle. tale
25 pactum. Aut emittitur † in abſentia partis, & tunc valet ſtatim,
& habet effectũ ſuum talem.ſ.ꝙ non inducat liberationẽ, vt in
caſu præcedenti. & ita intellexerunt Pe.& Cy.ſ.ꝙ non valet ad
liberationem, ſed ſolũmodo valet ad probandũ. Nam etiã con-
feſsio obligatoria ſaltem cauſa expreſſa in abſentia partis facta,
quæ nõ eſt ita fauorabilis induceret hunc effectũ, & bene valet
ad probandũ vt in l.alle. Publia Męuia.§.fi.ff.depoſi. Aut nõ ha
26 bet diſpoſitionem † liberatoriã annexã expreſſe vel tacitè, ſed
continet ſolum enuntiationem, vt verbi gratia: Cõfiteor ꝙ tu
ſoluiſti mihi decem, in quibus mihi tenebaris, quę cõfeſsio nõ
poteſt reſpicere, ſeu comprehendere aliam ſpeciem liberatio-
nis, quam ſolutionem, ſeu ſpeciẽ ſolutionis, & tunc nõ indu-
cit liberationem, ſed prodeſt ſolummodo ad probandum, ſiue
fiat cauſa expreſſa, vel non expreſſa, ſiue in abſentia partis, ſiue
in præſentia: vt in aut. de teſti.§.ſed licet. colla.7. Sed vtrũ ſta-
tim præiudicet ad probationem, vel demũ poſt.xxx.dies: hoc
eſt, vtrum confitenti incumbat probatio intra.xxx.dies nõ eſ-
ſe ſibi ſolutum debitum, vel vtrũ aduerſario, eſt dubium: nam
Pet.& Cy.dicunt, quòd aduerſario dicentes, vt iam dixi, quòd
talis confeſsio non præiudicat confitenti niſi poſt. xxx.dies.vt
in l.alleg.in contractibus. præterquam in quinq; caſibus ibi ex-
ceptis, & in hoc concor. Spec. in §.allega.nunc videndum ver-
ſic. cæterum, quod ſatis poteſt ſuſtineri de iure, licet Lamber.

C.eo.tit.l.vnica. innuat, ꝙ imò incumbit creditori confitenti,
quando dicit, ꝙ poteſt probare contrarium ſuę confeſsionis.ſ.
xxx.dies, de quo per Accur. in l.alleg. in contractibus.
¶ Sequitur de confeſsione emiſſa in vltima voluntate: & tunc
aut quæris, vtrum ad hoc, vt valeat requirat partis pręſentiam,
17 & dic indiſtincte, quod non. nam † aut quęritur de confeſsio-
ne quatenus reſpicit probationem: & tunc nõ requiritur præ-
ſentia, vt ibi iam dixi in cõfeſsione inter viuos. & aut quatenus
reſpicit obligationem, & tunc certum eſt ꝙ non requiritur: vt
.ff. de lega.2.l.cum pater.§.ſurdo. & §.donationis. & C.qñ dies
lega.ce.l.fi. & hoc no.Pet. & Cy.C. de non nu.pec.l.generaliter.
Aut quæris vtrũ requirat alia & quæ; & tunc aut teſtator emit-
tit cõfeſsionem tendẽtem ad obligandũ ſe alteri, ſeu per quam
confitetur ſe obligatũ alteri. aut confeſsionem tendentem ad
dandum vel legandũ ſeu per quam confitetur ſe donaſſe vel le-
gaſſe alteri. aut confeſsionẽ tendentem ad liberandũ alium a ſe.
Si ad obligandũ ſe alteri ſeu quam confitetur ſe obligatũ alteri.
tunc aut non capaci in eo, ꝙ in vltima voluntate ipſius capere
non poteſt, vel in pluri, quam capere poteſt, vt v.g. habet filium
ſpurium, vel alias ex damnato coitu genitũ, cui nihil legare, vel
relinquere poteſt. Vel habet filium naturalem, cui non poteſt
relinquere, niſi vſq; ad certam quantitatem: vt. C.de natu.lib.in
28 aut.licet patri. & confiteatur in teſtamento ſuo ſic: ſciant † oẽs
ꝙ tali filio meo debeo centũ quę ad me de bonis eius peruene-
runt: talis confeſsio tranſcendens ſummã ſeu quantitatẽ quam
ſm iura ſibi relinquere poteſt nõ valet, nec ad obligandum, nec
etiam ad probandum quia præſumitur facta in fraudem: vt.ff.
de proba.l.qui teſtamentum. & hoc not.gl.ff.de leg.2.l.Lucius
§.quiſquis. & Spec.in §.alle.nunc videndum.verſi. ſequitur vi-
dere. & in tit.de ſuc.ab inteſta.circa fin. Aut ad obligandũ ſe ca-
paci. & in eo, ꝙ alias poſſet capere in vltima voluntate: & tunc
29 refert. Aut † huiuſmodi confeſsio continet cauſam ſufficien-
tem adiectam ſiue mutui, ſiue aliam: & tunc interuenit iuſm,
& tunc valet ad duo: & ad obligandum, & ad probandũ, adeo,
ꝙ hæredes in contrariũ non admittũtur: vt.ff.de le.3.l.cũ quis
decedens.§.codicillis. & .C.de pba.l.quod obtinet. & no.gl.in
30 d.c.Lucius.§.quiſquis. Aut nõ † interuenit, & tunc aut confeſ-
ſio emiſſa habet diſpoſitionẽ annexam expreſſe, aut non. Si ha-
bet expreſſe diſpoſitionem annexam.v.g. confiteor, ꝙ tali de-
beo x.ex cauſa mutui, quæ ſibi reddi volo: & tunc aut quæris
vtrum inducat obligationem ex illa cauſa expreſſa, & tunc dic,
ꝙ non, quod patet: quia hoc caſu hæredes ad probandũ contra-
rium admittunt: vt.C.de proba.l.rõnes. & in d.l. Lucius.§.quiſ-
quis. Aut nunquid inducat obligationem, ſeu actionẽ ex teſta-
mento, & conſtat ꝙ ſic vt ibi. Aut nunquid inducat probatio-
nem: & dic, ꝙ ſic in vtroq; caſu vt ibi. & .ff.de leg.3.l. Lucius.§.
Semproniæ.de libe.leg.l.Aurelius.§.fi. Si nõ habet expreſſe di-
ſpoſitionem annexam, vt quia dicit, cõfiteor me debere Titio
decem ex cauſa mutui: tũc dic idem, ſicut qñ habet diſpoſitio-
nem annexam.ſ.ꝙ nõ inducat obligationẽ ex illa cauſa expreſſa
ſed probationem ſolũ. Item obligationem ex teſtamento per
iura allegata. Aut hmõi confeſsio non continet cauſam ſuffi-
31 cientem adiectã, vt quia dicit, † cõfiteor me debere decem Ti-
tio: & tunc ſi habet diſpoſitionẽ annexã, vt quia dicit, quę pręſ-
ſtari volo, ex quo nõ expreſsit cauſam nõ inducit obligationẽ,
nec probationem, niſi ex teſtamento, ſeu vltima voluntate, ſed
ex illa vt poſsit peti iure legati inducit etiã obligationẽ: vt.ff.
de leg.1.l.ſi ſic.§.1. Si nõ habet diſpoſitionẽ annexam: tunc aut
non iurauit & tunc ſm Pet.de Bellaper. & Cyn. in d.l.gñaliter.
C.de non nu.pec.intelligitur tacita diſpoſitio & ideo dari volo:
vt.ff.de leg.2.l.vnũ ex familia.§.fi.arg.de interro.acti.l.de ętate
§.qui interrogatus. & hęc vera niſi hæredes pbarent cõfeſsio-
nem erroneam, quia tũc ſecus ad probandũ admittuntur: vt.ff.
de aur. & arg.leg.l.qui vxori. & C.de fal.cau.adiec.l.1. Aut teſta-
32 tor iurauit: & tunc inducit † obligationem, & probationem ex
teſtamento tm̃: ita ꝙ hæredes ad probandũ errorem vel aliud
in contrariũ, non admittuntur, vt in d.§.codicillis. & in aut.alle.
quod obtinet.C.de probati.quę eſt in corpore aut.de iureiur.a
mo.præſti.§.1. Si confeſsio tendit ad donandũ, vel legandũ ſeu
per quã confitetur ſe donaſſe, vel legaſſe, & tunc ſtatur confeſ-
ſioni etiã ſi nõ iurauerit, vt.ff.de dona.l.ex hac ſcriptura. Et eſt
ratio diuerſitatis inter iſtud membrũ & prę cedẽs, quia de de-
bito nõ deducit hęres quartã, ſed de legato deducit.C.ad l.fal.l.
irritum. & ſic in primo requiritur maior ſolẽnitas, ne fraudetur
hæres in ſecundo vero minor vt no.Hoſt.ſ.de ſuc.ab inteſta.c.
vlt. Sed iſta ratio ceſſat in donatione inter viuos, in qua hæres
non deducit quartã falcidiæ: vt.ff.leg.fal.l.ſed & ſi vſusfructus.
33 §.dos legata. & ideo poteſt intelligere.l.alle.ex hac ſcriptura † in
donatione cauſa mortis, in qua bene habet locũ falcidia, vt.C.
ad leg.falcidiam.l. ſi mortis, cauſa. & l.in donationibus. Item ſi
intelligeretur illa lex, de donatione inter viuos, & quod induce
ret donationẽ inter viuos requireretur perſona donatarij: nam
donatio facta inter viuos etiã ad pias cauſas, in abſentia donata
rij non valet: vt not.gl.C.de ſacroſan.eccl.l.illud.in fin. ſecus in
lega.vt in.§.alleg.ſurdo. & .§.donationis. & quod inducat dona-
tionem cauſa mortis, vel legatũ non donationẽ inter viuos pa
tet ibi in fin.cũ dicit ad libertos dñium pertinere, quod eſt ſpe-
ciale in vltima voluntate, quod dñium ſine traditione transfera
tur.vt.ff.de leg.2.l.legatũ de leg.1.l.ſi tibi homo.§.cũ ſeruus. de
verb.obl.l.a Titio. Si confeſsio tendit ad liberandũ, vt quia te-
ſtator confitetur, ꝙ Titius ſoluit ſibi, ea quæ debebat. tunc aut
hmõi confeſsio habet diſpoſitionẽ liberatoriam annexam ex-
preſſe, vel tacitè. expreſſe vt quia ea exigi vetat: & tunc inducit
liberationem & pbationem.arg.ff.de leg.3.l. Lucius.§.1. & de
lib.leg.l.Aurelius.§.fi.C.de falſa cau.adie.l.1. & .3. Tacite vt qa
cõfitetur alias profitetur Titiũ ſibi in aliquo nõ teneri, & tunc
idem.arg.l.alle.tale pactum.licet Pe. & Cy. in hoc vltimo con-
trarium innuant in l.alle. gñaliter. Sed cur contractus inter vi-
uos ſit fauorabilior in hoc caſu vbi inducit liberatio. vt in l.alle.
34 tale pactum. q̃ vltima voluntas non video. Aut † nõ habet di-
ſpoſitionem liberatoriã annexã expreſſe vel tacite: vt quia dicit
confiteor ꝙ Titius ſoluit mihi x.quæ mihi debebat. & tũc aut
quæris vtrũ faciat probationẽ & dicit ꝙ ſic.arg.l.alle.Lucius.§.
quiſquis.de leg.2.cũ concor.ſ.alle. Aut vtrũ inducat liberatio-
nem: & tunc aut debitor, idemq; legatarius probat, ꝙ teſtator
fuit hoc cõfeſſus ſcienter, & tũc quia teſtatoris cõfeſsio diſpo
ſitionem inducit debitori liberatio legata vr. vt.ff.de pac.l.tale
pactũ.C.de fal.cau.adie.l.1. Vnde legatarius peteret ex cauſa le
gati.vt.ff.de leg.2.Titia.§.Caius. & de lib.lega.l. qui vxori. Aut
35 non pbat † hoc, & tunc nõ inducit liberationem, ſed ſolũ pro-
bationem: vnde hæres ad probandũ contrariũ admitteretur. &
hæc vera niſi teſtator iuraſſet, quia tunc hęredes in ꝯrium nullo
modo audirentur, vt eſt dictũ, ſed talis confeſsio etiã iurata cre
ditoribus nõ præiudicaret. vt in l.alle. rõnes. & l.exemplo. Et
hæc vera, qñ confeſsio eſt ſimplex non faciens mentionem de
alio inſtrumento; alias ſi faceret mentionẽ de alio inſtrumẽto,
& referret ſe ad illud, vt quia diceret ſciant oẽs, ꝙ debeo Titio
centum, vt patet per inſtrumentũ quod eſt apud eum. vel lego
vxori meę centum, quæ mihi dedit ſicut continetur in tali in-
ſtrumento, tunc nõ præiudicat hæredi, niſi inſtrumentũ exhi-
beatur.ar.ff.eo.l.pe. & fin. & de lib. lega.l.legaui. vt hoc no.Spe.
in d.§.nunc videndum.in ver.ſequitur videre.ver. ſi autem &c.
¶ Sequitur tertium membrum principale.ſ.qñ quis confitetur
non contra ſe, ſed contra alium, vt quia interrogatus ſuper obli
gatione, vel cõtractu, vel crimine alterius cõfitetur, vel reſpon
det, & tunc dicit Pet.de Bellapert.C.de accu.l.fi.quod indiſtin-
ctè talis confeſsio aliqualem præſumptionem facit ita, quod ſi
ſit caſus criminalis quæſtio tormẽtorum vendicet ſibi locum.
36 † Alij vero diſtinguunt, vtrũ debuit contra alium interrogari,
vt eſt de caſibus ſpecialibus, in quibus alij debẽt interrogari de
criminibus aliorũ, & tunc non præiudicat plene, ſed facit præ-
ſumptionem aliquã vt locus ſit tormẽtis. Aut non debuit con-
tra alium interrogari, & tunc non facit talem præſumptionem,
ꝙ locus ſit tormentis. Et iſta opinio vr̃ rationabilior ſm Cy.
ibi ar.pro eo.in d.l.fi. & .ſ.eo.ca.1. verſi. quia ſm eum. cum ibi
no.per Ber.in gl.2. Ex iſta diſtinctione elici poſſunt plura quę-
ri, & diſſolui, quæ omitto, quia nõ ſunt præſentis ſpeculationis,
[& qñ confitens dicit contrarium eius, quod iurauit dicatur
periurus. vide, quæ dixi in c.dilectus.ſ.de tempori. ordinan.]
¶ Si quæras, vtrum cõfeſsio facta corã iudice non ſedente pro
tribunali valeat, tanq̃ facta in iure ſeu in iudicio, diſtingue quod
dicat Hoſt.aut quæris de cõfeſsionibus, quę fiunt per modum
37 † volũtarię iuriſdictionis, vt obligationes, & gagiamẽta vt vtar
vulgari gallicorũ, & tales quolibet loco fieri pñt, quia quę inter
volentes fiunt, vbiq; pñt expediri; vt.ff.de manu.vindi.l.nõ om
nino.vbi hoc no.gl. & inſti.de libe.§.ſm. & de off. pconſul.l.2.
Aut de illis, quæ fiunt per modũ contẽtioſę iuriſdictionis, quę
redditur in inuitos. & tunc aut quæris de confeſsionibus, quæ
tendunt, & fiunt ad præparationẽ iudicij. & tales pñt quolibet
38 loco fieri; vt.ff.de interro.act.l.voluit.§.vlt. Aut † de illis, quæ
fiunt, & tendunt ad litis deciſione, & tales non pñt fieri niſi iu-
dice ſedẽte pro tribunali, quia in eo caſu confeſsio, & ſnia pari
paſſu ambulant, vt.ff.de iuſtit. & iure.l.pe. Pręterea talis cõfeſ-
ſio importat cauſę cognitionẽ & ideo nõ põt de plano expedi-
ri.C.de dilat.l.a pcedente. & .ff.de offi. pcon. & leg.l.nec quic-
quã.§.vbi decretũ. & in hoc ſatis cõcur.Pe. & Cy.C.eo.l.vnica.

¶ Si quæ-

¶ Si quæras verũ confitens in parte pro ſe & in parte contra ſe
ſibi prçiudicet. & in quo dicã. ĩ. de cõceſ. pb. in c. cũ ſuper diſt. j.
¶ Si quæras verũ & qñ confeſsio adminiſtrationis noceat, ſeu
præiudicet dño refert. Aut quçris de confeſsione emiſſa extra
iudicium, aut in iudicio. Si de confeſsione emiſſa extra iudiciũ
39 tunc dic, ꝙ talis non † prçiudicat, vt no. hic per Ber. & pro hoc
videtur caſus. ĩ. de in integr. reſti. c. ſi aduerſus. lib. 6. ibi: qñ di-
cit ſi aduerſus confeſsionẽ in iudicio a ſe factã læſa eccleſia &c.
quaſi dicat, ꝙ aduerſus confeſsionẽ extra iudicium factam nõ
oportet, ꝙ eccleſia petat reſtitui: quia ſibi non præiudicat ſm
Io. And. ibi. Si de confeſsione emiſſa in iudicio tunc refert, aut
quæris de prælato eccleſiç cõfitente & de hoc dic plene vt no-
tatur. 22. diſt. de Conſtantinopolitana. per Io. & Archid. & ple-
nius per omnes. ĩ. de teſti. c. prçſentium. lib. 6. & de in integrum
40 reſtit. c. ſi aduerſus. eo. lib. Aut quæris † de ꝓcuratore, & tunc
aut quæris de illo, qui non habet mandatum: hoc eſt de defen-
ſore, & tunc nunquam talis confeſsio præiudicat dño, niſi dñs
ratum habeat: nam tunc idem eſt quod in habente mãdatum:
vt. ff. de interrog. act. l. ſi defenſor. t. reſpon. Aut quærit de pro-
curatore habente mandatum, vel cuius factũ eſt ratum habitũ,
quod perinde eſt vt. C. ad Mace. l. vlt. & tunc aut habet ſpeciale
mandatum limitatũ ad ſic confitendum, & tunc prçiudicat. Sic
intelligitur. ff. de inter. acti. l. qui ſeruũ. ad fi. t. reſpon. quod in-
tellige in vno, & eodem iudicio & non in alio: licet ſecus ſit in
dño confitente, cui præiudicat nedum in illo iudicio, ſed etiam
in alio vt no. plenè Cõpo. š. de elec. per inquiſitionem. & Ioan.
Andr. poſt eum. Aut nõ habet ſpeciale mandatũ confitendi ſed
generale: & tunc iungo procuratorem, tutorem, & curatorem
41 ſimul. Et diſtinguo ſic. Aut † confitetur aliquid per modũ vo-
luntariæ iuriſdictionis: vt quia procurator, vel tutor, vel cura-
tor ſponte venit cum aliquo alio coram iudice, & cõfitetur, ꝙ
dñs, vel minor debet mille marchas, & tunc nõ præiudicat do-
mino, vel minori ipſo iure: vt. ff. eo. l. certum. §. ſed an & ipſos.
42 Aut confitetur per modũ contentioſç † iuriſdictionis: vt v. g.
lite conteſtata, & poſtquã iuratum eſt de calumnia, ponit aduer
ſarius, ꝙ pupillus vel dñs debet ſibi & tutor vel ꝓcurator con-
fitetur per modum reſponſionum, vel poſitionũ, vel articulo-
rum, & ſimilium: & tunc prçiudicat dño. nam tunc ſnĩa prçiu-
dicat: ergo & confeſsio, vt. ff. de re iudi. l. 4. in princ. & §. tutor.
ita loquitur. ff. de procur. l. non ſolũ. in princ. C. de iura. cal. l. 2. §.
quod obſeruari. & š. vt lite nõ conte. c. 1. & vide quod ibi dixi.
43 & ĩ. de re iud. c. ſuborta. & dico, ꝙ præiudicat ipſo iure: niſi † ve
lit dñs probare contrariũ cõfeſsionis cõfitentis vel ipſam con
feſsionem debite reuocare, vt in d. c. 1. & de off. dele. c. cũ olim
Abb. in fi. vnde illud qđ dicit. §. alle. ſed an & ipſos. ſ. ꝙ cõfeſsio
ꝓcuratoris tutoris, vel curatoris abſente dño non obeſt: intel-
lige verũ ſi dñs velit probare ꝯrium, vt hic. & ĩ. de app. cũ cau-
ſam. de cenſi. cum olim. vt hoc no. Accur. in d. §. ſed an & ipſos.
& Hoſt. in ſum. eo. tit. §. 2. ſub. §. dñs cauſæ &c. & Spec. eo. ti. §.
ſequitur videre. ver. 14. & §. poſtremo ver. ſi vero ſic. Et intel-
lige, ꝙ poteſt probare cõtrariũ directè vel indirectè. ĩ. de teſti.
ex tenore. ſm Hoſt. hic ſuper verbo poterunt. Item minor po
44 teſt reſtitui aduerſus confeſsionẽ † tutoris, vel curatoris ſui de
iure ſpeciali, vt. ff. eo. ti. l. certum. §. pen. vbi etiã de hoc per glo.
& doc. &c. Ratio diuerſitatis inter voluntariã, & cõtentioſam
iuriſdictionem: quia tutor vel curator quãtuncunq; habeat ge-
nerale mandatum non poteſt donare nec contrahere gratis, ſed
confitendo per modũ volũtariç iuriſdictionis videtur donare,
ergo &c. vt. ff. de pac. l. cõtra iuris ciuilis regulas. §. ſi filius. & C.
de pac. l. pactũ curatoris. & de tranſac. l. præſes. Sed vbi confite-
tur per modũ contentioſç iuriſdictionis, quæ redditur in inui-
tum, vt. ff. de verb. obl. l. inter ſtipulantẽ. §. 1. non vř donare nec
tunc prohibetur agnoſcere bonam fidem, vt. ff. de admin. tu. l.
quoties. §. ſicut. imò niſi hoc faceret incurreret periurium. In
illa diſtinctione ſatis ꝯcordãt in effectu Pe. de Bellaper. & Cy.
C. eo. ti. l. vna. & C. de iura. ca. l. 2. §. qđ obſeruari. & de hoc vide
quod not. Hoſt. in ſumma huius tit. §. qualiter. verſi. dñs cauſæ.
¶ Si quæras nunquid cõfeſſus in iure poſsit ſuam cõfeſsionem
reuocare, diſtingue. Aut eſt confeſſus ignoranter, aut ſcienter.
45 Si ignoranter† tunc errauit in facto: & tunc ante negotiũ finitũ
per ſniam, vel tranſactionem poteſt reuocare nõ poſt regulari-
ter, vt hic. & C. de iuris & fac. igno. l. erro. de tranſac. ſub præ-
textu. ĩ. de re iudi. c. cũ inter monaſteriũ &. ĩ. de in integr. reſti.
c. 2. lib. 6. vbi idem credit Card. ſi eſt cõcluſum per c. auditis. š.
de procu. de cau. poſſ. & proprie. paſtoralis. & C. de adul. quam-
uis. ĩ. & intellige, ꝙ poteſt reuocare docendo de errore directè
vel indirectè. ĩ. de teſti. ex tenore. ſm Hoſt. hic ſuper verbo po
terunt. Hoc verũ regulariter, fallit tñ vt not. C. de condic. in-
debi. l. ca quæ. & inſti. de oblig. quç ex quaſi cõtrac. naſcun. §. fi.
& ſic intelligitur. ff. eo. l. ſi is cũ quo. Item fallit, vbi eſt appella-
tum: quia tunc locus eſt reuocationi ſm Aegi. & Io. And. hic.
46 & ſic dicit ſpec. obtinuiſſe. eo. ti. §. fin. verſi. pen. Aut errat † in
iure, & tunc ſnĩa gl. hic. & ff. de noxa. l. electa. §. neq; eſt, ꝙ tunc
præiudicet ſibi. ita, ꝙ nullo iure reuocare poſsit: quia in culpa
fuit ꝙ non conſuluit peritiores: vt. ff. eo. l. non fatetur. & ff. de
regu. iur. l. quod quis. idem dicit Dyn. ſi poſt litem conteſtatam
erretur in iure. ſed ſi ante litis conte. error excuſat. vt. ff. de in-
terro. actio. l. de ætate. §. Celſus ſm eos qui intelligunt prædi-
ctos. §. in errore iuris. vt not. per eum. ĩ. de regu. iur. ca. ignoran
tia. lib. 6. & idem tenet Accur. ff. de dolo. l. quidam in iure. ſed
Pet. de Bellaper. C. eo. l. vnica. contra in caſu vbi erratur in iure
poſt litis conte. per l. cum fideicõmiſſum. ff. eo. tit. vbi eſt caſus
ſm eum niſi fiat violẽtia literæ. Præterea error iuris in damnis
vitandis excuſat: vt in l. alle. error. dicit ergo ꝙ non reuocatur i
verum eſt ipſo iure, ſed ope reſtitutionis ſic. Et in hoc differt
47 ab errore facti, qui reuocatur ipſo iure. ¶ Tu vero potes † ſic di-
ſtinguere: quia aut in reuocatione cõfeſsionis non cõtingit ca-
ptio, ſeu damnũ aduerſarij: & tunc poteſt reuocari qñcunq;, vt
§. alle. Celſus. Aut in tali reuocatione cõtingit captio, ſeu dam-
num aduerſarij, & tunc aut confitens ſuam cõfeſsionem reuo-
cat, ante litis cõteſtationem, & hoc põt indiſtinctè ſiue probet
errorem interueniſſe ſiue non: vt. ff. de nox. l. elect. §. neq; de rei
vend. is qui. Aut poſt litis conte. & tunc non põt, niſi iuſtus, er-
ror interuenerit: vt. ff. de interro. act. l. de ætate. §. ex cauſa. & §.
qui iuſto. & ff. eo. l. cũ fideicõmiſſum. & ita diſtinguit Accur. in
§. alleg. Celſus. & Arch. 32. q. 1. c. apud miſericordẽ. & ita cõcor.
48 prçdictas opiniones. Si vero fuerit † cõfeſſus ſcienter: tunc aut
cõfitetur ex calore iracundiç, & tunc põt confeſsionẽ reuoca-
re: vt. ff. de diuor. l. 3. de reg. iur. l. quod calore. de quo per Ber. ĩ.
de diuor. ex literis gl. 2. & etiã Hoſt. & adde quod ibi dicã. Aut
non ex calore, & tunc aut cõfitetur cõfeſsione tendẽte ad prç-
parationẽ iudiciorũ, & tunc ante litis cõte. põt pçnitere: dum-
modo ex tali cõfeſsione aduerſarius nõ fuerit dãnificatus: alias
ſecus, vt. ff. de rei vend. l. ſi nautt. & de dolo. l. pen. ſed poſtea non
põt: vt. ff. de rei vend. l. is qui. Aut cõfitetur cõfeſsione, quç ten
dit ad litis deciſionem, & tunc cõfeſſus non põt pçnitere: vt. C.
eo. l. vnica. vbi Cy. ponit iſtam diſtinctionẽ pro maiori parte &
Io. An. hic. Fallit qñ confitetur aliquid cuius ꝯrium per rerũ na-
turam apparet notorie & euidenter: vt ſi confiteatur ſe hoĩem
interfeciſſe qui adhuc viuit: licet eñ ſciens hoc confiteretur non
præiudicat ſibi: vt. ff. ad l. Aqui. l. inde Neratius. §. vlt. Et ratio,
quare vbi quis confitetur ſcienter ſe debere decem præiudicat
49 ſibi licet falſum fuerit cõfeſſus. Sed † vbi confitetur ſe hoĩem
interfeciſſe, nõ præiudicat ſibi, ſi falſum eſt: quia homo adbuc
viuit: quçdã ſunt ſcienter falſa cõfeſſa, quæ pñt euidenter & no
torie falſa probari ideo &c. Quædã vero ſunt, quç non pñt eui
denter & notorie falſa probari: quia ꝓbare ꝙ non ſunt decem
debita, quæ ſunt cõfeſſa debita non poteſt probari ita aperte, &
clare cũ ſit negatiua, & ideo non poteſt talis cõfeſsio reuocari.
argu. š. de elec. c. bonæ memoriæ. §. contra legati. Et vide quod
no. Spec. titu. de interro. quæ fiunt ante litis conte. §. 2. in princ.

¶ De probationibus. Rubrica.

1 *Editionem rationum varie peti & qñ ei locus an non ſit. 2. & 3.*
4 *Acta qui edenda.*
5 *Sententia appellanti edenda.*
6 *Inſtrumentorum quæ & quatenus edenda. 8. 9. & 10.*
7 *Inſtrumenta communia.*
11 *Edere quibus actionibus cogendum.*
12 *Adſignari quando non debeat cenſualis terra.*

EX epiſtolæ verbis. ¶ Si quæras, qñ petit editio fie-
ri verũ debeat, vel oporteat edi & an cum die &
conſule, diſtingue. Aut quæris de actionibus, aut
de rationibus: aut de actis, aut de inſtrumentis.
Si de actionibus edendis tunc dic vt. C. de eden. l. edita actio. de
1 lit. conteſt. aut. offeratur. š. de libel. obla. c. 1. & 2. Si de † rationi-
bus, tunc licet glo. & doc. iuris ciuilis, & canonici dicant indi-
ſtinctè ꝙ debeat fieri editio. ego tñ diſtinguo, quia quandoq;
petitur rationum editio per ſpeciales actiones, puta, qñ petitur
a tutore per actionem tutelæ, vel a ſocio per actionem pro ſo-
cio, aut a procuratore per actionem mandati vel a curatore, vel
geſtore negotiorum per actionem negotiorũ geſtorum: vt. ff.
de eden. l. quçdam. tunc dico, ꝙ debet fieri editio in totũ. Idem
in interdicto. de tabu. exhiben. vt ff. de tab. exhib. l. 1. & de hoc

ſtatim plenius dicam. Quandoq; petitur rationum editio per
2 edictũ de edendo.† Et tunc aut petitur editionem fieri ab illo,
qui eam fecit ex publico officio, vt ſunt argẽtarij, & tunc dic,
ꝙ debet fieri editio in totũ, cum die, & conſule, etiã contra fi-
ſcum ſiue ille cui tenet eas ſit eis vſurus, ſiue nõ: vt. C. de eden.
l. non eſt nouũ. & l. iuſtum. ff. de iure fiſci. l. in fraudem. §. ex his
bonis. &. §. ſeq. & 45. diſt. qui ſincera. Et eſt ratio quia rationes
ſunt cões vt patet in rationibus nummulariorũ, vel quorumli-
bet aliorũ obligatorum ad rõnem reddendam: vt. ff. de eden. l. j.
§. rões. & l. ſi quis ex argentarijs. & l. pretor ait per totum. Aut
3 petitur editio rõnum fieri † ab illo qui eam fecit non ex publi-
co officio, nec rõne publici officij, ſed vt priuatus, & ad vtilita-
tem ſuam priuatam prout faciunt mercatores, & alij qui confi
ciunt ſcripturas in libris, ſeu papyris ſuis de datis, & acceptis &
tales rationes non tenẽtur regulariter edere. arg. extra de vſur.
cap. vnico. §. cæterum. in cle. vbi eſt ſpeciale in odium vſurarũ:
ergo in contrarium erit ius cõe. arg. ff. ad munici. l. 1. in fin. licet
Abb. In mercatoribus hic cõtra & male. Fallit in hoc caſu vbi
ille a quo petitur editio vtitur illis rõnibus. Sic poteſt intelli-
gi. C. de eden. l. 1. Item qñ ille, qui petit ſibi edi eſt priuilegia-
tus, vt fiſcus. ff. de eden. l. 3. vel debitor vſurarij, qui vult vſura-
rium per ſuas rões conuincere: vt in d. §. cæterum. ſm Ioan.
4 And. ibi. Si de actis, tunc dic ꝙ † talia debent edi ſimiliter cum
die & cõſule: vt. C. de eden. l. 2. ſed etiã non ſit eis vſurus aduer
ſarius ſm Azo. ibi. &. ff. de eden. l. 1. & idem Inno. & Hoſt. hic.
& pro hoc. j. eo. titu. qm contra ſalſam. alias poſſet appellari: vt
C. vt lite pend. l. 2. & pro tanto not. Innoc. & Huſt. j. de fide in-
ſtrumentorum. c. G. perpetuus, ꝙ appellans, contra quem lata
5 † eſt ſnia a qua appellauit, poteſt petere in cauſa appellationis ab
aduerſario ſuo illam ſniam ſibi exhiberi, & aduerſarius cogen
dus eſt per iudicem eam exhibere. l. is apud quem. C. de eden.
Idem no. Spec. tit. de inſtru. edi. § nunc dicamus. verſi. ſed pone
peto &c. & Gence. extra de elec. c. conſtitutionem vt circa ſu-
6 per verbo exhibeat in clem. Si de inſtrumentis † tunc refert.
aut quis petit edi ſibi inſtrumentum ſuum proprium, & tunc
in totum debet edi, & hoc per actionem ad exhibẽdum: vt. ff.
ad exhib. l. 3. §. interdictum. & . C. ad exhib. l. vlt. & poteſt poſtea
vendicari. Aut petit ſibi edi inſtrumentum cõe inter ipſum, &
illum, a quo petit ſibi fieri editionem, & tunc ſimiliter totum
debet edi, vt. ff. fami. erciſ. l. ſi quę ſunt cautiones. &. C. de eden.
7 l. procurator. Et dicunt † inſtrumẽta cõia, quæ cõiter fiunt pro
cautione plurium: vt. ff. de eden. l. prætor. §. 1. vt ſunt inſtrumen
ta hæreditaria, quæ ſunt cõia, & exhibenda inter hæredes, vt in
l. alleg. ſi quæ ſunt. & l. ꝓcurator. & . j. de fide inſtrumentorũ. c.
G. perpetuus vicarius. iam alle. vbi de hoc. & cõmiſsiones, ſeu
delegationes iudicum: vt. ſ. de dila. c. præterea. & . j. de fide in-
ſtrumentorum. ex literis. & teſtamẽta, quæ ſunt cõia exhiben-
da inter hæredes, & legatarios. ff. de fide inſtrumentorũ. l. fin. &
ſimilia de quibus per Inno. hic & plenius. j. de fide inſtrumen-
8 torum. ca. 1. Aut quis petit ſibi edi inſtrumẽtum † alienum &
tunc ſubdiſtingue: aut aduerſarius, a quo petit ſibi editionem
fieri, non vtitur illo & tunc nõ tenetur edere: vt. C. de teſti. l. ni-
mis graue. de eden. l. qui accuſare. &. ff. de eden. l. 1. §. edenda. 2.
reſponſo. & hoc fallit ſm Azo. in fiſco; vt. C. de eden. l. 3. cuius
opinio. in Parlamẽto Franciæ approbatur de facto. Item fallit,
vbi quis in libello, vel poſitionibus ſuis facit mentionem de ali
quo inſtrumẽto ſuo, puta, peto centum a Titio, quæ mihi de-
bet ex tali inſtrumento, & tunc ante litis conte. vel reſponſio-
nem fiet officio iudicis exhibitio. arg. bonum. C. de eden. l. vlt.
quia alias reus deliberare non poſſet. arg. de eden. l. 1. in prin. C.
de eden. authen. ſi quis. & hoc verum, ſi illud inſtrumentũ ha-
bet in præſenti: alias nõ obſtante, quod non exhibeatur proce-
deretur in cauſa ſm Inno. Hoſt. & Io. An. hic. idem Spec. titu. de
inſtru. edi §. nunc dicamus. verſi. quid ſi quis in libello. Aut ad-
uerſarius, a quo petitur editio, vtitur illo inſtrumento, & tunc
9 aut eſt vſurus toto inſtrumẽto, & de toto † inſtrumento quę-
ſtio, & controuerſia vertitur inter partes. Aut eſt vſurus certo
articulo, ſeu capitulo, de quo ſolo quæſtio & controuerſia ver-
titur inter partes. Si eſt vſurus pro toto inſtrumento, de quo
cõtrouerſia vertitur inter partes: tunc refert. aut quis petit ſi-
bi illud edi vt videat qualiter aduerſarius fundet, & ꝓbet ſuam
intentionem per ipſum, & tunc debet ſibi edi. i. totus tenor ſi-
bi legi & tranſcribi ſine die, & conſule, quo ſcriptum eſt inſtru
mentum: vt. ff. de eden. l. 1. in princ. &. §. editiones. ſm Azo. li-
cet Ioan. dicat quod imò debet in totum ſibi edi. Pro Azo. fa-
cit. j. de fide inſtru. c. contingit. & de priuile. cum perſonæ. li. 6.
dies autem quo facienda eſt ſolutio edendus eſt: vt in. §. alleg.
editiones. & ſi dies ſolutionis apparere non poteſt, niſi edatur
dies inſtrumenti, vt ſi dicatur, quod ꝓmiſit ſoluere hinc ad tot
menſes, tunc edetur vt not. Spec. titu. de inſtru. edi. §. videndũ.
verſic. ſed cum dies. & Ioan. Andr. in cap. G. perpetuus. ſ. alleg.
Aut petit illud ſibi edi vt ipſum redarguat de falſo, & tũc eden
dum eſt ſibi integraliter cum die & conſule. Si vult ipſum re-
darguere in die, & conſule, vel circa diem & conſulẽ falſitatem
oſtendere: vt. C. de contrahen. & commit. ſtipula. l. optimam.
alias non edetur cum die & conſule: vnde diligẽter interroga-
ri debet an falſum dicere velit, vt not. Accur. in prædic. §. edi-
tiones. & Ioan. Andr. j. de fide inſtru. cap. G. perpetuus. & ſic po
teſt intelligi. C. de eden. l. 1. §. pen. j. de fide inſtru. c. accepimus.
& c. inter dilectos. §. ſed cõtra. &. §. eandem. verſi. ſed & ipſum.
& talis qui de falſo vult arguere debet iurare de calumnia, ꝓut
legi. & no. ff. de eden. l. ſi quis. §. exigitur. & C. de fide inſtrum. l.
10 vlt. & not. Ber. in c. alleg. accepimus. Aut petit † ipſum ſibi edi,
vt inde fundet intẽtionem ſuam. & tunc eſt diſſentio inter Io.
& Azo. doc. iuris ciuilis: nam Ioan. dicit aut actor petit editio-
nem ſibi fieri a reo ad fundandã intentionem ſuam, & tũc non
editur ſibi. vt. C. de eden. qui accuſare. Aut reus petit ab actore
ſibi editionem fieri ad fundandam ſuam [intẽtionem, ſiue ex-
ceptionem vel actor a reo ad ſuam] replicationẽ fundandam,
& tunc debet fieri editio. vt. C. de eden. l. nõ eſt nouum. & l. iu-
ſtum. & hanc opin. tenet Ala. hic. & Pet. de Bellaper. & Cyn. C.
eo. l. fin. Sed Azo dicit indiſtinctè, quod non debet ei aduerſa-
rius edere proprium inſtrumẽtum. probat per l. qui accuſare. &
etiam per l. C. de teſti. nimis graue. pręterea illud eſt ius cõe, cu
ius cõtrarium eſt ius ſpeciale. ff. ad muni. l. 1. Sed ſpeciale eſt in
fiſco, quod aduerſarius tenetur ſibi edere. vt. ff. de eden. l. 3. vt
eſt dictum. ergo in contrarium erit ius cõe. & iſta opinio vide-
tur verior de iure. tñ fallit in fiſco, vt eſt dictum. ff. de eden. l. 3.
Nec obſtant leges. allega. per Io. quia non loquuntur in inſtru-
mentis, ſed in rationibus quæ ſunt cões vt eſt dictum. & hoc
tenet Lamb. de Salinis. ff. de eden. l. 1. vbi not. de iſta materia. &
idem Ber. hic in fin. Si eſt vſurus certo articulo, ſeu certis arti-
culis, de quibus tñ eſt cõtrouerſia, tunc debet eum integrali-
ter ad legendũ exhibere, & de iſtis articulis, de quibus eſt con-
trouerſia tradere copiam, vel tranſcriptũ. Sic intellige. j. de fide
inſtru. c. contingit. & ita intellexit ibi Inno. licet Hoſt. ibi intel-
lexerit, quod ille ſolus articulus, de quo eſt cõtrouerſia, debeat
exhiberi ad legendum, cuius opi. eſt hodie (reprobata: & dicta
opin. Inn.] approbata. j. de priuil. c. cũ perſonæ. lib. 6. vbi de hoc.
¶ Et not. quod multis modis poteſt fieri editio alicuius ſcri-
pturæ, ſeu inſtrumẽti quia aut ille, qui petit editionem fieri eſt
dñs & tunc poteſt petere editionem per actionem ad exhiben
dum, & poſtea vendicare, vt eſt dictum. Aut nõ eſt dñs & tunc
11 poteſt † petere editionem fieri quandoq; actione in factum. vt
ff. ad exhib. l. 2. §. pen. quandoq; actione pignorati. ff. de pign.
acti. l. vlti. Item quandoq; actione familiæ erciſcun. vt. ff. fami.
erciſ. l. 4. & l. ſeq. quãdq; actione ex empto. vt. ff. de act. empt. &
ven. l. Titius. & l. creditor. Item cõdictione ſine cauſa. vt. C. de
condic. ſine cau. l. diſſolutè. Quandoq; condictione ex lege. C.
de lib. cau. l. ſi cum datam. Quandoq; actione ex teſtamento. vt
C. de fideicom. l. inſtrumenta. Quandoq; actione mandati, &
pro ſocio, & tutelæ. ff. de eden. l. quędam. Item actione in factũ
ex illo edicto, quemad. teſta. ape. [Sed diſtingue, aut is a quo pe
titur editio confitetur ſe tabulas poſsidere & tunc habet locũ
prædicta actio. aut negat & tunc habet locum actio in factum
ex interdicto de tabu. exhi. vt. ff. quemad. teſta. ape. l. 2. §. vlti. &
de tabu. exhiben. l. 1. quandoq; actione in factum ex edicto de
eden. ff. de eden. l. 3. quãdoq; officio iudicis, vt. C. de eden. l. 2. ff.
ad leg. fal. l. vlt. §. pe.] & vide quod no. G in Spec. titu. de inſtru.
edi. §. nunc dicamus. & §. nunc videndum reſtat. Hanc decret.
quæ dicit ꝙ nemo cogitur, vt contra ſe exhibeat inſtrumenta
quæ penes ſe habet. &. C. de teſti. nimis graue. inducit Bart.
Brix. ad queſtionem ſuam dominicalem, quę incipit Ruſticus
12 † quidam de ruſtico, qui ſoluebat quolibet anno eccleſiæ duos
denarios cenſuales, ꝙ non teneatur terram illam, pro qua cen-
ſus ille ſoluitur aſsignare. Soluit, ꝙ ſi ruſticus ſcit illã terram,
aſsignare tenetur eam, ſi dicat ſe neſcire tenetur reſpõdere ſuo
iuramẽto, vtrum poſsit poſsidere, vel non. pro hoc. ff. de con-
trahen. emp. l. quod ſæpe. §. vlt. de cenſi. l. forma. in princ.

PRopoſuiſti. ¶ Si quæras vtrum ſuper veritate carnalis copulæ viri teſtimonio ſit credẽdum vel quid iuris, diſtingue vt dicam, j. de deſpon. impu. c. continebatur.

1 *C. tertio loco ſenſus. & 2.*
3 *Inſtrumentum priuatum non probare, publicum ſic.*

Tertio loco. ¶Hic habes q̃ negatiua indire
ctè probatur, ſm Ber. Innoc. &
1 Hoſt. hic. Vel dic, & ſorte melius: quòd hic † loqui-
tur de dicto negatiuo, ſine cõſenſu, quod probari po
teſt vt hic. Et eſt ratio, quia dictũ negatiuum offert ſe ſenſui
auditus, ſicut & dictum affirmatiuum: vt patet hic. & .s. de ele.
cum dilectus. Sed factum mere negatiuum probari non poteſt
regulariter: vt 6.q. vlti. actor quod aſſeuerat. ſecundum Tan. &
Goff. hic. & ſecundum Archi. ibi ſm Hoſt. in ſumma. eo. tit. §.
quis debet probare. & de hoc dixi .s. de elec. c. bonę memoriæ.
2 ¶Hic † habes, quòd procurator monaſterij impugnauit inſtru
mentum productũ contra ipſum, & in hoc auditus fuit. gratia
huius ſi quæras, vtrum cõtra inſtrumentũ, quis venire poſsit,
diſtingue. Aut ille qui vult venire contra inſtrumentũ confite-
tur inſtrumentũ ſua voluntate factum, aut diſſitetur. In primo
3 caſu refert, aut eſt inſtrumentũ † priuatum: & tunc nõ admit-
titur ad probandũ contrarium eius per teſtes, ſed bene admit-
titur per aliam ſcripturam: vt. C. de non nu. pecu. l. generaliter.
Aut eſt inſtrumentũ publicum, & tunc nõ poteſt probare ali-
quo modo, nec admittitur ad ꝓbandũ contrarium per teſtes,
vel etiam per inſtrumenta: vt. C. ad Velle. l. antique. & arbi. tu. l.
fin. In ſecundo caſu. ſ. qñ diſſitetur, tunc poteſt probare cõtra-
rium tam per teſtes quã per inſtrumẽta, vt hic. & . C. de proba.
l. cum precibus. C. de fide inſtru. l. in exercendis. & .j. de fide in-
ſtru. c. cum Io. eremita. §. porro. qñ ergo diſſitetur poteſt pro-
bare contrariũ etiam per teſtes vt hoc no. Ia. de Ra. Pet. de Bel-
laper. & Cyn. in d. l. antiquę. Sed ſi quæras, per quot teſtes po-
terit reprobari inſtrumentum: & quot teſtes præiudicent in-
ſtrumento: dic vt dicam .j. de fide inſtr. cum Ioan. eremita.

1 *Teſtes poſt publicationem in matrimonijs admitti.*

Turauit. ¶Hoſt. tenet hic & Io. An. poſt eum:
quòd ſpeciale eſt in cauſa matrimonia
1 li, q̃ publicatis † atteſtationibus poſsint teſtes pro-
duci, vt not. Ber. hic in ver. propter hoc dicunt qui-
dam. & hoc tenet Inno. .j. de conſan. & affi. c. 1. & Hoſt. .j. de co-
gna. ſpi. c. fin. & Ber. Inno. & Hoſt. .j. titu. 1 cum in tua. & Hoſt.
eo. titu. conſtitutus .j. & idem innuit Gul. de Monte Lau. extra
de teſti. c. teſtibus. in cle. & dicam .j. titu. 1. c. fraternitatis.

1 *Sigillo ignoto non probari.*
2 *Sigillo pro producente non credi.*
3 *Sigillo in proferentem fides danda.*
4 *Conſuetudini in ſigillorum fide ſtandum.*
5 *Literis Epiſcopi quando credendum.*
6 *Teſtimonialibus non credi.*
7 *Literis reſtatis credi.*
8 *Literis arbitratorum ſtandum.*
9 *Procurator excommunicatus admittendus.* & 11.
10 *§. fin. l. obſeruare. ſenſus.*
12 *Decret. poſt ceſſionem, integram deſiderari.*
13 *Procurator excommunicatus an ſubſtituat.*

Poſt ceſsionem. ¶Si quæras, vtrum lite-
ræ ſigillo epi ſigillatę ſint
authenticę & faciant plenam fidem. Hoſt. ſequens
opinio Hug. dicit, q̃ ſic hic. & .j. de fide inſtr. c. 2. &
de præſump. c. cum in iuuẽtute. & hoc ſiue ſcribans pro aliquo
vt ibi: ſiue cõtra: vt .s. de dolo. & contu. veritatis. idem no. Ber.
.j. de fideiuſ. c. 2. in gl. no. ſcripturam. & Hoſt. poſt eum. Sed tñ
1 † circa hoc diſtingue. aut eſt ignotũ, & tunc nõ faciunt fidem:
quod dic, vt legi. & no. .j. de fide inſtru. qđ ſuper his & .s. de cle.
peregri. c. 1. & . 2. Aut ſigillũ eſt notum: & tunc aut quæris vtrũ
faciant fidem, & eis credatur in cauſa ſua, quã habet contra ali-
quem aduerſariũ ſuum. Aut in cauſa aliena. & inter extraneos.
2 Si primo modo refert. aut quęris, † nũquid creditur eis pro ſe,
& contra aduerſariũ ſuum: & dic q̃ non ſm Abb. hic. pro quo
facit regula gñalis, q̃ nemo in cauſa ſua põt eſſe teſtis. C. de te-
ſti. l. oĩbus. 4. q. 3. ſi teſtes. § item oĩbus. & C. ne quis in cauſa ſua
3 ius ſibi di. in rub. & nigro. Aut cõtra † ſe & pro aduerſario ſuo,
& tunc ſic: nam ſigillo alicuius contra ſeipſum ſtatur, quamuis
etiã ſit priuata perſona: vt. ff. de procur. l. ſi procuratorẽ abſen-
tem. & C. de re. alie. vel non alie. l. 2. hoc not. Hoſt. in ſum. huius
tit. §. fi. circa fi. ver. ſi aũt ſigillum &c. ergo multoſortius ſtabi-
tur ſigillo epi contra ſeipſum. Si in cauſa aliena, & inter extra-
neos refert. Aut de conſuetudine præſcripta habetur: & ſerua-
tur, q̃ fidem faciunt vel nõ faciunt, & illa cõſuetudo eſt ſeruan
4 da ſm Inn. hic etiã ſi † de cõſuetudine habeatur q̃ extra ſuam
dioceſim fidem faciant ſm Hoſt. hic ar. .j. de fide inſtru. c. dile-
ctus. C. ad l. Iul. de adul. l. quamuis indubitati. & ideo quantũ ad
hoc de ſigillo Abbatis. 19. q. 3. ſtatuimus. & de ſigillo capituli,
vel conuentus: vt .s. eo. c. 3. loco. & .j. de appel. c. ſignificauit. &
de ſigillo cuiuſlibet collegij .j. de exceſ. prælato. c. dilecta. nam
in quolibet talium cõſuetudo eſt conſideranda vt not. Hoſt. in
ſum. eo. tit. §. fin. verſi. 10. & Io. 6. q. 2. placuit. & idem Archi. .j.
de elec. c. vt circa. in glo. .j. de fide inſtru. Aut nõ eſt aliqua con-
ſuetudo circa hoc: & tunc refert. Aut loquimur de his, quę epſ
5 facere debet vel poteſt ratione officij † & maxime in fauorabi-
libus, & nulli præiudicialibus ad officium ſuum ſpectãtibus vt
in excõmunicatione quæ nõ eſt mortalis ſed medicinalis 2. q. 1.
multi. & .j. de ſententia excõicationis. c. cum medicinalis. lib. 6.
& tũc creditur literis epi ſic intelligitur iſta decre. & .s. de treu.
& pac. c. 1. & 11. q. 3. cure. & c. debent. ſm Hugo. & Hoſt. hic. &
iſta no. Arch. 3. q. 9. teſtes. & in c. alleg. vt circa. in fi. quod c. bene
facit ad hoc. & .s. offi. ordi. c. ſi canonici. & d. c. cum medicinalis.
& hoc verum eſt qñ litera eſt promulgatoria ſententiæ excõi-
6 cationis. Si vero † ſit pure teſtimonialis, ei non ſtatur, vt qñ epi
ſcopus ad petitionem partis ſcribit iudici, quod excõicauit ta-
lem ad quod facit quod not. 3. q. 9. teſtes. ſm Io. And. hic. idem
in literis teſtimonialibus extra iudicium, ſcilicet quòd eis cre-
ditur: vt .s. de maio. & obe. c. cum in eccleſijs, vbi hoc no. Gof.
.s. de cler. peregri. per totum .j. de teſti. cum a nobis. Idem ſi ar-
chiepiſcopus ratione ſui officij citet ad concilium. 18. diſtin. ſi
epiſcopus metropolitanus, vel ad conſecrationem epiſcoporũ:
vt 65. diſt. non debet. idem in literis cõmendatitijs. 72. diſt. per
totum. vt no. Inno. .j. de fide inſtru. c. 1. in fin. & Archid. 6. q. 2.
placuit. idem ſi epſ per literas ſuas cognitionem cauſę cõmit-
tat & hoc quia iudicium redditur in inuitum. ff. de verb. oblig.
l. inter ſtipulantem. § . ſ vt no. Vinc. hic & Arch. 7. q. 1. qualiter.
in glo. hinc elicitur. & idem in omnibus alijs actibus, in quibus
epiſcopus habet diſpoſitionem, & a voluntate ſua dependent:
vt ſunt collationes beneficiorum, & ſimilia. ad hoc facit quod
no. Hoſt. Abb. & Ioan. Andr. .j. de ſent. excõ. ſicut nobis dicen-
tes quòd creditur literis penitentiarij. & in iſto caſu poteſt ſal-
uari opi. Hug. & Hoſt. hic. & Goff. in ſum. titu. de fide inſtru. in
princ. & Spec. hoc titu. §. fin. verſi. 10. & Hoſt. in ſum. eo. titu. §.
fin. ver. x. ibi dicas igitur &c. & Ber. & Hoſt. de fideiuſſo. c. 2. in
7 glo. no. ſcripturam. Aut loquimur † in alijs: & tunc aut illę lite-
ræ habent teſtium ſubſcriptionem & tunc creditur eis: vt .s. de
procur. c. 1. & .j. titu. proxi. cum a nobis. vnde Vinc. intelligit q̃
hic & .j. de fide inſtru. c. 2. 1. ſubſcriptio teſtiũ interuenit. Idem
Io. in d. c. placuit. & Inno. .j. de fide inſtru. c. 1. & c. cum dilectus.
& Archi. in d. c. qualiter. gl. hic elicitur. Aut non habet teſtium
ſubſcriptionem: & tunc dic quòd non creditur eis. ar. .j. tit. 1. c.
cũ a nobis. & hoc tenet expreſſe Io. in d. c. placuit. 6. q. 2. & Ar-
chi. 11. q. 3. c. cure. gl. fi. alias. j. in fi. & in d. c. vt circa. vbi de hoc
vide & maxime in caſu vbi pars de hoc contenderet vt not. in
d. c. qualiter. & in c. curę. & eſt in iſta opi. Io. An. hic. De literis
vero delegati diſtinguit Io. An. hic. & dicam .j. eo. c. qm contra
8 falſam. diſt. 1. in fin. Quid de literis arbitratorũ † qui voluntate
adeuntur. dic ſm Io. An. hic, q̃ non creditur literis ſuis vel ſigil
lo per l. ne in arbitris. C. de arbi. nec mirum: cum etiã infamis
poſsit eſſe arbiter. ff. de arbi. l. Pędius. 3. q. 7. §. tria cuiꝰ dicto vel
literis, vel ſigillo credi eſſet abſurdũ. .j. ti. 1. licet. 2. nõ obſtat. eo.
tit. pręſentata. vbi factũ narratur. Sed quid dices literis, vel ſigil
lo priuati, dic q̃ fidem faciunt cõtra eum, ſed pro eo non. ff. de
procu. ſi procuratorẽ. & facit cle. de procur. inſtro. ſm. Io. An.
¶Si quęras, vtrum procurator excõmunicatus ad procuratio-
9 nis officium admittatur, diſtingue. Aut † excõmunicatus erat
tempore, quo procurationis officium aſſumpſit, & tunc nõ ad-
mittitur, vt hic. Aut excõmunicatus erat tempore cõſtitutio-
nis ſed abſolutus tempore aſſumptionis. & tunc Boatinus dicit
idem cum conſideremus initium vt no. Ber. hic in glo. vlt. Aut
vtroq; tempore conſtitutionis, & aſſumptionis erat excõica-
tus, ſed nunc abſolutus & apparet inſtituentẽ in eadem volun-
tate permanere: & tunc dicunt Vinc. Pe. & Abb. procuratoriũ
10 non valere. Nec obſtat. ff. de off. ꝓcon. l. obſeruare. §. vlt. † quia
ibi proconſul qui ante ingreſſum prouincię legatũ dabat iuriſ-
dictionem habebat in habitu, licet nõ in actu, vel exercitio. per
ingreſſum: ergo prouincię ſumens exercitiũ illud legato com-
municat ſi illum non reuocat ex vi præcedentis habitus. Item
non obſtat. .j. de procu. c. licet 11. lib. 6. quia procuratoriũ ab ini-
tio tenuit, nec per diſſenſum procuratoris tenere deſijt: valet
ergo ipſius conſenſus dño in eadẽ voluntate manente, ſed pro-
curatorium a principio nõ tenuit: & hoc placet Spec. de ꝓcur.
11 poſt prin. Aut vtroq; tempore † nõ erat ligatus nunc qñ litigat
eſt excõicatus: & tunc dic procuratoriũ valere, ſed quandiu ſit

ligatus manet non proceditur cum illo, ſed cum fuerit abſolutus vtetur primo procuratorio,& ſic propter cōionis periculū non ꝓpter defectum ꝓcuratorij repelletur,& poterit opponi exceptio etiam poſt litis conte.& an in caſu huius de reta. neceſſaria ſit exceptio: an vero ſine exceptione nullus eſt proceſſus cum tali procuratore. Inno.vř velle. ꝙ exceptio eſt neceſſaria,qui dicit ıitum procuratorem nō admiſſum,quia per exceptionem elidi poterat ꝓcuratio. ęquiparat etiā ipſum procuratorem excōicato cōſtituenti dicens , ꝙ quicquid in iudicio facit procurator antequā probetur cōſtituentem fuiſſe excōicatum valet:quia valeret,ꝙ ipſe excōicatus prius feciſſet per decret.pia.ĭ.de excep.lib.6. extra iudicium vero : nam plus tenet quod fit per excōicatum ante ꝓbationem exceptionis q̃ poſt remittens.de procu.c.vlt.de dolo & contu.veritatis. in Spe.de procur.in prin. In occulto excōicato poſt cōſtitutionem vř fateri, ꝙ teneat proceſſus: ſed in excōicato tempore cōſtitutionis non Sed nunquid excōicatus pōt eſſe procurator rei,quod videtur per decreta. intelleximus.ſ. de iudi. Tu dic contra per eandem decretalem : nam etiam reus excōicatus deberet per alium ſe defendere. item reus eſt neceſſarius,ſed ipſius ꝓcurator voluntatius . Sed an in cauſa cōi reo, & procuratori poterit excōicatos conſtitui procurator: videtur ꝙ ſic per cle.religio-
12 ſus.de procura. Sed Io.An.dicit,ꝙ libenter † vidiſſet integram huius decreta.per quam forſan ſoluebatur hæc quæſtio: forſan enim vacāte eccleſia per ceſsionem prælati canonici elegerunt; & ad illam electionem cōfirmandam, vel caſſandam datus fuit iſte.G.procurator quem Papa licet admiſerit vt principalē non
13 vt procuratorem.Sed † nunquid excōicatus procurator conſtitotus habens mandatum ſubſtituēdi poterit ſaltem ſubſtituere? videtur quòd ſic: cum iſte ſit actus qui poteſt per aliū exerceri &c.ĭ.de reg.iur.qui per alium.& videtur ſubſtitotus, conſtitutus a primo conſtituente.ff.quod cuiuſq; vni.l.item eorū.§.1.videtur contra per dictam cle. religioſus . Sed ſi ſequamur opinionem prædictā Inno.quòd ope exceptionis elidatur procuratorium, tunc videtur, ꝙ valeat ſubſtitutio facta de habili antequā exciperetur per ea,quę no.in d.c.religioſus.in fi.& per decret.iudex.ĭ.de off.dele.lib.6 & hæc indiſtinctè ſuperius dicta procedant, ſi poſt aſſumptionem officij excommunicatus fuiſſet ſm Ioan. Andr. ex cuius dictis ſumitur hæc diſtinctio.

1 *Aetatem in tutelis quis probet.*
2 *L. de ætate explicari.*
3 *Probationum præſumptionem transferri.*
4 *Corporis aſpectu an probetur ætas.*
5 *Locupletem quis probet.*
6 *Maiorem quando probet curator.*
7 *Religionem ingreſſus quando omnia retineat.*
8 *Religionem ingreſſus quādo totū hæredibus reliquat declarat.* 9.
10 *Religionem ingreſſus an de ſuis diſponat.*
11 *Religionem ingreſſus an & quando ſua recuperet.*
12 *Religionem ingreſſus an teſtari queat.*
13 *Profeſſus bona inter liberos rectè diſtribuit.*
14 *Cenobium cur bona quærat.*
15 *Feudum an in cenobium tranſeat.*
16 *Monaſterium ſuccedere poſſe.*
17 *Mendicantes non ſuccedunt. declarat.* 18.
19 *Cenobia filios ſui iuris eſſe.*
20 *Religionis exitu conditionem non deficere.* & 21.
22 *Mendicantes loco filij non eſſe.*
23 *Cenobium loco filij eſſe, qui accipiendum.*
24 *Princeps dubiorum interpres.*
25 *Conditio ſi ſine lib. quando religionis ingreſſu defecta.*
26 *Conditio quando remiſſibilis.*
27 *Subſtitutionem, monaſterio inſtituto, ceſſare.*
28 *Fideicommiſſario traditionem ſuorum non obeſſe.*
29 *Cenobium creditoribus non niſi bonis omnibus translatis teneri.* & 30.
31 *Certæ rei ſucceſſor quando a creditoribus conueniendus, an non.*
32 *Conuenire perſonam, & rem exequi quando liceat.*

IN præſentia. ¶ Si quæras, qn̄ controuerſia, ſeu dubium eſt de ætate alicuius. vtrū ſit minor, vel maior quis eam probare teneatur. Pro cuius euidētia ſcire debes,quòd circa hunc articulum multiplex fuit opinio vna Io. & Laur. 78.diſt. presbyter,ꝙ agens probet ętatem. cui concor. Azo in ſum.eo. tit.in fi.& Hoſt.eo.ti.§. fi.ver.8. vbi tenet, ꝙ aſſerens ſe maio-
1 rem, vt a tutela † liberetur , vel vt tanquam maior admittatur, vel qui dicit ſe minorem, vt reſtituatur ꝓbare debet, & ſi tutores dicunt finitā tutelā,& minor negat: tutores probant, cui etiā accedit opi.dicentium,quòd qui petit ſe admitti vt talem, probet ſe talem. Secunda fuit opi. Spe.ti.de act.in prin.quòd ſi negatiue proponatur exceptio ætatis.ſ.nego te maiorem.& eſt ſimile quod no.ſ.de procu.c.1.hoc dicit niſi per aſpectū corporis appareat minor: quia tunc ſecure proponat affirmatiuę.ſ.tu es minor.Sed certe nō curo vtrū affirmatiue vel negatiue proponatur : abſit.n.quòd per ſophiſticationis verborū affirmatiuorū natura mutetur contra id.C.cōia de leg.l.2.in fi.ĭ.de elec. cōmiſſa.§.porro.lib.6.Tertia opi.ſic diſtinguit. Aut vnus ꝓponit affirmatiue & alius negatiue, & tunc affirmans probet. Aut vterq; affirmatiue tunc probet actor . Aut vterq; negatiue : & tunc probet etiā actor. Sed Accur.ff.de minori.l.de ætate. vult
2 † quòd qn̄ vterq; proponit negatiue pro minore præſumatur. Ioan.de Deo dicebat quod implicita a negante. Bonaguida dicebat obtentū fuiſſe,vt no.Gul.ĭ.de reſcr. ſi eo tpe.lib.6. quod is,qui dicit aliquem non idoneum ꝓꝑ minorem ætatem, tunc procedit opi. Iac.de Ra.& Pet.de Bellaper.cū procuratori opponitur defectus ætatis no.Cy.C.de procur. cum te.& volunt ꝙ eo caſu probet excipiēs & Pe. dicebat quòd edictū de ꝓcu. eſt prohibitorium. Dicens ergo prohibitū probet,in permiſſorijs debet locum hr̄e,quòd probet dicens permiſſum ſibi. His viſis diſtingue. Aut aſpectus corporis facit, & inducit aliquam
3 præſumptionē pro vna parte . & tunc illa præſumptio † transfert onus probādi in illum, qui cōtra præſumptionem, aſſerit, & affirmat ſiue ſit minor, ſiue aduerſarius minoris. vnde ſi ex aſpectu appareat minor,cōtrarium aſſerēti incumbit probatio.
4 Si vero ex † aſpectu appareat maior , ſimiliter cōtrarium aſſerenti incumbit probatio:vt.ff.de mino.l.minor xxv.annis adito præſide.&.ĭ.vt eccle.beneficijs c.vt noſtrum. Aut aſpectus corporis non inducit pręſumptionē pro vna parte magis quam pro alia: & tūc aut minor eſt actor,& petit admitti ad aliquem actum, aut eſt reus . Si actor, tunc aut petit admitti ad actū, ad quem nō admitteretur niſi maior eſſet: vt quia dicit finitā curam & ſe bona ſua adminiſtrare debere , & tunc incumbit ſibi onus probādi eſſe maiorem: vt.ff.de mino.l.de ætate. Aut petit admitti ad actum,ad quem nō admitteretur, niſi minor eſſet: vt quia petit in integrum reſtitutionem tanquam minor,& tunc debet probare ſe eſſe minorem : vt.ff.de iureiur. l.nam & poſtea.§.ſi minor.C.de in integ.reſti.mi.l.ſi minorē.& de ꝓba. l.cum te.ita no.Hoſt.in ſum.eo.ti.§.fin.ver.verū.& verſ.item minor ætas.& Accur.& Lam.in d.l.de ætate. & idem ſentit Io. 78.diſt.presby.& vide quod no.Arch.ĭ.de reſcr.ſi eo tpe.in gl. proprietatis.lib.6.& per iſtum eundem modū diſſoluunt doc. iuris ciuilis quędā iura ſibi inuicem cōtraria prima facie.Quę-
5 dam.o.iura dicunt ꝙ oportet aliquem ꝓbare † ſe locupletem . quędā iura dicunt cōtrariū diſſoluuntur ſic . Aut petit admitti ad actū talem ad quem non admitteretur niſi locuples: & tunc præſumitur pauper donec ꝓbauerit ſe diuitem, vt in fideiuſſore.ff.qui ſatiſd.cog.l.ſi fideiuſſor.§.qui pro rei qualitate.Aut petit admitti ad actū talem,ad quē non admitteretur,niſi pauper: & tunc oportet, ꝙ probet ſe pauperem:vt ſi petat alimenta: quia pauper a ſuo filio vel liberto, vel alio qui ipſum in caſu paupertatis alere tenet vt.ff.de lib.agno.l.fin. Si minor eſt reus, & aduerſarius ſuus actor , tūc aut aduerſarius minoris petit ab eo,vel vult exercere in perſona ipſius tale quid quod non poſſet facere , niſi minor eſſet , vt quia petit adminiſtrationē reū ipſius tanquā minoris ſibi decerni , & tunc debet eum probare
6 minorem. Aut petit † ab eo,vel vult exercere in perſona ipſius tale quid,qđ non poſſet facere niſi maior eſſet: vt qa dicit finitam eſſe curā, & vult reddere rōnem curę : & ab onere ipſius abſolui,& tunc tenet eū ꝓbare eſſe maiorē vt in l.all.de ętate. &.C.q & aduer.quos.l.j & qn̄ electo in ꝓlatū opponit defectus natalū,& ętatis qs ꝓbare debeat dicā.ĭ. de purga.ca.accedens. ¶ Si quæras , nunquid bona ingredientis monaſterium tacitè transferantur & pertineāt ad ipſum,diſtingue. Aut ingreditur monaſteriū in vita,aut in morte. Si in vita, tunc aut quæris de bonis non feudalibus,aut de feudalibus . Si de non feudalibus:
7 tunc aut quis † detruditur inuitus in monaſterium:& tunc aut ad tps : & tunc oīa bona retinet , vel ſaltem recuperat tpe elapſo.vt 2.q.1.in primis &.ĭ.de cler.coniu.quod a te. vt hoc not.
8 Spec.rubr.de ſta.mo §.vnico.in fin. Aut in † perpetuū,& tunc totum relinquitur legitimis hæredibus reſeruato aliquo vnde viuere poſſit monaſteriū.vt 16.q.6.c. de lapſis.qđ arbitrādum iudicio eius relinquitur,qui eum in monaſterio poni,vel forte tantum habebit quantum vnus ex hæredibus.ar.14.q.2. ſi quis

iraſcitur.

iraſcitur. Lex tamen ciuilis ſtatuit, quod bona intruſi aliter di-
uidantur, videlicet, quod ſi habet liberos duas partes bonorum
habeant. Si non habet liberos: ſed parẽtes, illi habebunt vnam
tertiam partem bonorum: monaſterium vero duas. Si aũt non
habet parentes, monaſterium omnia bona habebit, vt in aut. vt
lice. ma. & auie. §. quia vero quædam ſm Ber. y ſi. qui hoc no.
in d.c. alleg. de lapſis. Idem Arch. 27. q. 1. c. ſi quis rapuerit. ſed
primum verius eſt ſcilicet, quod legitimi hęredes totum habe-
9 bunt præter † vitę neceſſaria: illi qui in monaſterio intruditur.
vnde per illud. ca. de lapſis. derogatur legi prædictæ vt li. ma. &
auię. vt not. Spe. vbi. ſ. Aut quis ſponte ingreditur monaſteriũ:
puta quia ſanus, vel infirmus ad hoc, vt monachus fiat ingredi
10 tur: & tunc aut † ante ingreſſum diſpoſuit de bonis ſuis, & va-
luit. 19. q. vlt. §. ſi qua mulier. &. §. nunc autem. & c. quia ingre-
dientibus. & in auth. de mo. circa prin. col. 1: quæ iura dant ei po
teſtatem diſponendi de rebus ſuis ante ingreſſum. & ar. 17. q.
vlt. quicunque. vt nn. Spec. rub. de ſta. mo. ver. ſi. 6. Aut non di-
ſpoſuit ante ingreſſum, & tunc aut ingreditur monaſteriũ re-
ligionis a ſede Apoſtolica non approbatę, & tunc nõ eſt ligatus
ordini, vt no. Hoſt. ĩ. de regu. c. is qui. & Arch. eo. ti. c. conſtitu-
tionem. ſuper verbo in illa. lib. 6. & Gen. de vo. & voti redemp.
c. vnico. lib. 6. & extra de reg. c. eos. ſuper verbo religionem. in
cle. & in extraua. Ioan. 22. quæ incipit, Sancta Romana. ſuper
verbo approbati. & ideo, ex quo nõ valet ingreſſus quoad per-
ſonam, non debet valere quo ad bona, quę ſequuntur regulari-
ter perſonam. vt. ĩ. de vi. & ho. cle. c. fi. & vbi expreſſum nõ va-
let, nec tacitum. ff. de ſerui. ruſti. prędi. l. 3. in fi. ad hoc facit. ff. de
his qui. vt indig. l. cum ſenatus. & de colleg. illi. l. 1. & 3. Aut in-
11 greditur monaſteriũ † religionis a ſe. Apoſt. approbatę, & tunc
vel non tenet ingreſſus aut tenet. primo caſu recuperabit bona
ſua. arg. iurium alleg. & hoc tenet gl. C. de ſacroſan. eccl. aut. in-
greſſi. & hoc ꝓbat hic. Nam ſi ingreſſus teneret & ingrediens
infra annum exiret religionẽ recuperaret bona ſua: vt. ſ. de re-
nunt. c. ex tranſmiſſa. & ĩ. de reg. ſtatuimus. ergo multo fortius
vbi ingreſſus ab initio non tenuit: quia multa impediunt con-
trahenda quæ nõ dirimunt iam contracta. ff. de his quę ſunt ſui
vel alie. iu. l. patre furioſo. ĩ. de regu. ad apoſtolicã. Aut tenet in-
greſſus: & tũc aut remanet in monaſterio, aut non. Si ſic: tunc
aut poſt ingreſſũ diſpoſuit ritę & legitimẽ de bonis ſuis in per-
ſona alterius vel aliorum ꝙ̃ monaſterij, & tunc non transferun-
tur ad monaſterium: & qñ eſt hoc, dic aut nondũ fecit profeſ-
12 ſionẽ † tacitã, vel expreſſam in religione, & tunc poteſt teſtari,
vt 12. q. 5. c. ſi. cum tunc etiã ad ſeculũ, reuerti poſſet. ĩ. de regu.
ſtatuimus. eo. tit. c. is qui. & c. non ſolũ. lib. 6. & hoc tenent Inn.
& Hoſt. ĩ. de teſta. cap. 2. & Hoſt. in ſum. tit. de teſta. §. is. ſub. §.
quis poſsit facere. ver. item puto. & pro hoc vr̃ caſus. ĩ. de ſent.
excom. c. religioſo. §. fi. lib. 6. & de reg. c. beneficium. eo. lib. vbi
hoc idem tenet Archi. ſuper verbo aſſenſus. & 19. q. vlt. §. nunc
aũt. & Io. de Ancona in ſum. de teſta. §. ſed quid ſi intrauit. Aut
iam fecit profeſsionem tacitã vel expreſſam: & tunc aut habet
13 liberos: aut non. ſi ſic tunc etiã poſt † ꝓfeſsionem bona inter
eos diuidere poteſt, ita ꝙ legitimam tribuat eis ad minus: & ꝙ
monaſterium tñ habeat quantũ vnus ex filijs, vt 19. q. vlt. §. ſi
qua mulier. & ſi nõ diuidat inter eos liberos: liberis cõceditur
legitima. reſiduũ vero erit monaſterij, vt in prædic. §. nunc aũt.
de quo articulo vide quod no. plenè Spe. rub. de ſta. mo. ver. 53.
& ver. fi. & ſe. Aut non diſpoſuit de bonis ſuis, nec habet libe-
ros, & tunc aut eſt ingreſſus monaſteriũ religionis non mendi-
cantis. aut monaſteriũ religionis mendicãtis. In primo caſu re-
fert, aut moritur infra tp̃s probationis: & tunc diſtinguunt Iac.
de Ra. Pet. de Bellaper. & Cy. C. de ſacroſ. eccle. in aut. ingreſsi.
Aut fuit ingreſſus & dedicauit ſe pure. aut ſub conditione, aut
eſt dubiũ. Si pure, tunc remanent penes monaſteriũ. ar. ff. de in
di. adic. l. 2. & probatur. 19. q. vlti. c. perlatum. & §. ſi qua mulier.
& C. de ſacroſan. eccle. in aut. ingreſsi, ſed hoc fallit in caſu, vbi
per fraudem inductus intrauit, vt legi. & no. 20. q. 3. cõſtituit. ĩ.
de teſta. requiſiſti. in fi. & de conuer. coniu. dudũ. Si ſub condi-
tione, tunc nõ remanent. ar. illius. l. 2. reſpon. quia pendente con
ditione nihil eſt in re. vt. ff. de cõdi. & demon. l. qui heredẽ. §. fi.
Si eſt dubiũ, tunc dicunt Iac. de Ra. & Pet. ꝙ ex quo decedit vt
monachus, vr̃ ſibi placere ꝙ ſit monachus, & ꝙ bona ſua ſint
monaſterij perinde ac ſi eſſet profeſſus: quia ſumma eſt ratio,
quæ pro religione facit. ff. de relig. & ſump. fu. l. ſunt perſonę. &
quia per mortem vr̃ confirmari, ſicut donatio facta inter con-
iuges. C. de don. int. vir. & vxo. l. fi. & ĩ. de dona. inter vi. & vxo.
c. fi. Quam opinionem Cy. reputat duram vt. ſ. per hoc exclu-
dantur ſuccedẽtes ab inteſtato pro opi. tñ Iac. & Pet. bene facit
. ĩ. de bap. c. maiores. §. pe. & fi. cum ibi no. Aut nõ moritur in-
fra annũ profeſsionis, ſed profitetur tacitè vel expreſſe & tunc
bona tranſeunt in monaſteriũ, vt hic. & C. de ſacroſan. eccle. in
aut. ingreſsi. In ſecundo caſu. ſ. qñ eſt ingreſſus monaſteriũ re-
ligionis mendicantiũ & prędicatorũ vel minutũ, tunc doc. ſunt
contrarij. nam quidã dicunt ꝙ cum ſit monachus non tñ mo-
naſterij, ſed etiam epi, ex quo monaſteriũ non poteſt eius bona
hr̃e perueniant ad ep̃m. arg. 16. q. 1. qui vere. 27. q. 1. de puellis.
melius ar. ĩ. de deci. qm̃. C. de epi. & cle. l. nulli. §. ꝙ ſi teſtator. &
in iſta ſñia remanet Inno. hic vt no. Arch. 27. q. 1. de viduis. vbi
etiam Io. recitat iſtã opi. Vel poteſt dici, ꝙ deuoluantur ſucce-
dentibus ab inteſtato. ar. C. de epi. & cle. l. ſi quis presby. & hoc
ideo quia, qñ monaſteriũ ingreditur, mori fingitur. 19. q. 3. quia
ingredientib. & hanc etiã opinionẽ recitat Io. in d. c. alle. de vi-
duis. & hoc etiã ſentit Inn. ĩ. de ſepul. c. relatũ. in gl. 1. vnde di-
14 cit hic Hoſti. ꝙ talia monaſteria † volunt hr̃e bona non vt ſibi
retineant, ſed vt vendant. Quo aũt iure hoc faciant, aduertant:
nam pretiũ ſuccedit loco rei. ff. de vſufr. l. quia qui pretio. Gul.
vero in Spec. tit. de ſta. regu. ver. 3. & verſi. ſe. tenet ꝙ monaſte-
rium habebit. ar. 19. q. vlt. ſi qua mulier, qa & ſi ordo illa tenere
non poſsit, vendere tñ poterit pro ſuis neceſsitatibus. arg. ff. de
iure doti. l. cũ in fundo. §. ipſius. nam & ſeruus nõ poteſt hr̃e ꝓ-
prium: vt. ff. de acq. rer. domi. l. acquiritur. & tñ tenet ſibi reli-
ctum. vt. ff. de leg. 2. l. debitor. §. fin. & iſta opi. eſt benignior ſm
Archi. in c. alleg. quia ingredientibus. 19. q. vlt. Sed ſecundã opi
nionem credo veriorem de iure ſaltem in ordine fratrũ mino-
rum: vt. ĩ. de verb. ſig. c. exijt qui ſeminat. §. ad hoc quia. cum. §.
ſeq. lib. 6. & eo. ti. exiui de paradiſo. §. cæterum. ver. cũ ergo &c.
& §. quia igitur. in cle. & in extraua. Ioan. 12. quæ incipit quo-
rundam exigit. Si nõ remanet in monaſterio, tunc dic vt not.
per Hoſt. ĩ. de cler. coniu. quod a te. ¶ Si quęras de bonis feuda-
libus tunc dicunt Inn. hic & Hoſt. poſt eum, ꝙ talia tranſeunt,
15 † ſi debent talia ſeruitia, quæ monaſteriũ poſsit honeſte exhi-
bere per ſe vel per alium. C. de epi. & cle. l. quiſquis. & l. ad ſimi-
litudinem: alias redibunt ad dñm. arg. C. de cad. tol. l. vnica. §. ne
autem. ff. de ſoluti. inter artifices. ſm Inn. & Hoſt. hic. Sed I. au.
19. q. 3. §. ſi qua mulier. in hoc contradicens tenet indiſtincte, ꝙ
non trãſeunt in monaſteriũ. & credo ꝙ iſta opinio teneatur de
facto in omni tranſitu ſeu ingreſſu cuiuſcunq; religionis. Porro
ſi in morte ingreditur monaſterium: puta quia ideo ſolum ad
monaſterium accedit vt mortuus ibi ſepeliatur: vt. ĩ. de ſepul.
relatum. tũc nihil ad monaſteriũ pertinebit, niſi ei nominatim
aliquid relinquatur, ſed nec hoc totum retinebit monaſterium
quin vel quartã vel medietatem ſm locorum varietatem reſti-
tuat eccleſiæ, in qua moriens ſacramenta recepit: vt. ĩ. de ſepul.
c. certificari. & quaſi per totũ quod dic hodie vt legi. & no. ex-
16 tra de ſepul. c. dudum. alias incipit ſuper cathedram. in cle. Sed
ſi quæras nunquid religioſi poſsint ſuccedere, & hr̃e ſucceſsio
nem ex teſtamẽto vel ab inteſtato, diſtingue. Aut ſunt religio-
ſi non mendicantes: vt monachi, & ſimiles. & dic ꝙ tales pñt
ſuccedere ita ꝙ monaſteriũ loco eorum ſuccedat: vt. C. de epi.
& cler. l. Deo nobis. & in aut. de ſanctiſ. epiſ. §. nullam. colla. 9. &
no. hoc Gof. & Hoſt. ſ. de poſtu. c. ex parte, quod dic vt ibi dixi.
& Arch. 16. q. j. monachi. 2. Aut ſunt mendicãtes: & tũc dicunt
17 Iac. de Ra. & Pet. de Bellaper. † & quidã alij doc. iuris ciuilis in
l. alleg. Deo nobis, ꝙ tales non poſſunt hr̃e ſucceſsionẽ aliquam
nec ex teſtamẽto, nec ab inteſtato: vt. ff. de his quę pro nõ ſcrip.
ha. l. in metallum. C. de hære. inſti. l. 1. & hoc credo verũ, ſaltem
in fratribus minoribus, vt patet in d. c. exiui de paradiſo. §. quia
igitur. Licet aliqui dicant ꝙ tales fratres mendicãtes ſuccede-
18 re poſſunt non, vt † ſibi retineant, ſed vt vendant, & pecuniam
conuertant in libros, & veſtes & alimẽta: vt. ff. de leg. 1. l. cętera.
§. ſi duobus. & l. filiusfamilias. §. ſi quid alicui. &. ff. de le. 3. l. fi-
deicõmiſſa. §. ſeruo. Et nota ꝙ ingrediens monaſteriũ deſinit
hr̃e filios in poteſtate. ar. ff. de adul. l. ſi eueniet. & l. ſeq. Sed in-
truſus bene retinet, vt in aut. vt nul. iudi. §. quia vero. col. 9. Sed
nunquid filij trãſeunt in poteſtatem abbatis videtur, ꝙ ſic. arg.
de adul. ſi pater. ſed contrarium verius eſt arg. 19. q. 3. ſi qua. Et
eſt ratio diuerſitatis, quia qui monaſteriũ ingreditur renuntiat
19 † proprijs & ita filij efficiuntur ſui iuris. In arrogato nõ ita ſm
Lau. & Archi. 12. q. 1. non dicatis, ſuper verbo poſsidere.
¶ In gl. fin. Si quæras, vtrum ingrediens monaſteriũ, vel cleri-
catũ aſſumens, ſeu eccleſiæ ſe cõferens fingatur ſeu reputetur
hr̃e liberos adeo, ꝙ ſi talis ex teſtamento, vel ab inteſtato ſucce
dens oneratus ſit ſubſtitutione vel fideicõmiſſo ſub cõditione
ſi ſine liberis decederet per hęc defecta cõdictio videat̃, diſtin-
gue. Aut quæris de ingrediente monaſteriũ aut de clericatũ aſ-
ſumẽte aut cõferẽte ſe eccleſię. Si de ingrediente monaſteriũ &
intellige ſpõtè & de monaſterio religionis a ſe. apo. approbatę:

20 aliàs ſecus, vt dixi.ſ. in proxi. diſtin. † tunc refert, aut talis ingre
diens monaſterium intra tempus ꝓbationis exiuit, & tunc nõ
eſt deſecta cõditio nec talis ingreſſus prçiudicat ſubſtituto ſeu
fideicõmiſſario.j. de regu. ſtatuimus. & eo. titu. c. is qui. lib. 6. &
hoc not. Abb. & Inno. An. hic. pro hoc in aut. de ſan. epiſ. §. ſed
& hoc præſenti. coll. 9. & in aut. de mona. §. illud. col. 1. vbi de
21 hoc. Aut nõ exiuit infra † tempus probationis, ſed religionem
profitetur tacitè, vel expreſſe. & tunc aut intrauit in fraudem
ſubſtituti, ſeu fideicõmiſſarij, vt eũ fraudaret, & priuaret com-
mõdo ſubſtitutionis vel fideicõmiſſi: & tunc non deficit con-
ditio nec præiudicat ſubſtituto ſeu fideicommiſſario maxime
cum titulum lucratiuũ habeat monaſterium. arg. ff. de his quæ
in frau. cre. l. oẽs. §. Lucius & hoc tenet gl. C. ad Treb. in aut. niſi
rogati. & Pet. & Cyn. poſt eum. idem tenent Pet. de Samp. &
Abb. & Io. Andr. hic: quia fraus, & dolus &c. ſ. de reſcri. c. ſedes
apoſtolica. cum ſuis cõcor. & videtur caſus. j. de ſepul. in noſtra.
ibi niſi dolo vel fraude &c. & bene facit. j. de teſta. requiſiſti. &
c. officij. §. ſi vero. & c. vlt. & talis fraus ꝓbabitur probando cõ-
minationes factas ab hçrede ipſi ſubſtituto ſeu fideicõmiſſario
22 ſm eos. Aut non intrauit monaſterium in fraudem † ſed bona
fide: & tunc aut intrauit tale monaſterium, cui talis ſucceſſio,
ſeu talia bona acquiri nõ poſſunt, vt quia eſt ordinis mendican-
tium prout dixi. ſ. in diſtin. proxi. & tunc nõ deficit conditio,
nec ꝓiudicat ſubſtituto, ſeu fideicõmiſſario. Et eſt ratio: nam
ex quo bona monaſterio, acquiri non pñt non põt cenſeri loco
filij vel hæredis. Item, ex quo ſibi quæri non poſſunt, non adi-
mentur ſubſtituto vel fideicõmiſſario. ar. ff. de do. inter virum
& vxorem l. vir vxori. §. ſed ſi promiſſor. ff. de ſolu. l. cũ quis. §. ſi
debitorem. ex qui. cau. ma. l. nec vtilem. Aut intrauit tale mona
ſterium quod eſt capax talis ſucceſſionis, vel talium bonorũ &
cui talia quæri poſſunt. & tunc aut ſubſtitutio, vel fideicõmiſ-
ſum fit ab herede per hçc verba: ſi decederet ſine liberis ab ip-
ſo legitime deſcẽdentibus & intrat monaſterium: & tunc dicit
Hoſt. j. de teſta. Raynaldus. circa prin. ſuper verbo decedẽtes,
ꝙ regij fuit hæc queſtio de facto, & cõſulti fuerunt Doct. Bo-
nonienſes. & reſpondit Gabarotus, ꝙ monaſteriũ habebatur
loco talium filiorum, in aut. de ſanc. epiſ. §. ſed & hoc præſenti.
&. §. nullam vero licẽtiam. coll. 9. arg. pro ipſo. j. de pe. c. 2. de te-
ſta. requiſiſti. ff. de leg. 1. l. nemo. nã & ſumma eſt ratio quæ pro
religione facit. ff. de relig. l. ſunt perſonæ. C. de ſacroſan. eccle. l.
pen. & vlt. & hoc placet Dy. vt no. Io. An. hic. Dñs Azo reſpon
23 dit contrarium. Nec obſtat. §. ſed & hoc præſenti † licet. n. mo
naſterium habeatur loco filiorum vt ibi: non tñ loco filiorum
ex ſe vel ex ſuo corpore legitimè deſcendentiũ: vt in caſu no-
ſtro. & illa verba debẽt aliquid operari. ff. de leg. 1. l. ſi qñ. de vſu.
ſi quis ſtipulatus. j. de priuil. ſi propter. lib. 6. Nec ab eorũ ſigni-
ficatione recedi debet, niſi appareat teſtatorẽ aliud voluiſſe. ff.
24 de lega. 3. l. non aliter, † vel niſi a principe (cuius eſt interprçtari
dubia) alia interprçtatio fiat. C. de legi. l. fi. j. qui fi. ſint legiti. per
venerabilem. §. rõnibus, quod putat Hoſt. verius. Si tñ ad prin-
cipem recurſus habeatur, deberet pro monaſterio, penſatis pri
mis iuribus. reſpondere ſm eum. Io. Andr. ibi dicit, ꝙ Iac. de
Bellaper. diſputauit hunc articulũ in corpore ſuper prædic. §. &
tenuit ſubſtitutionem nõ expirare cum teſtator naturalitatem
elegerit: nec reliquit voluntatem ſuã interpretationi iuris. Per
hæc dicit ſolui contraria, quæ volunt, ꝙ dictum ſimpliciter ſi-
ne liberis faciat monaſteriũ haberi loco liberorum. Sed qñ na-
turalitatem elegit, ceſſat interprçtatio. C. de inſtn. & ſubſti. l. ge
neraliter. §. fi. C. de lib. præte. l. 3. ff. de condi. & demon. l. non-
nunquam. & de regu. iur. l. expreſſa. & l. 3. ff. de leg. 3. cum. con-
cor. quam inducit. Dyn. loquitur cũ taciti & expreſſi eſt idem
effectus per omnia quod hic non eſt ſm Io. And. ibi quod cre-
do verius. Aut ſubſtitutio, † vel fideicõmiſſum fit ab hærede
25 ſimpliciter per hæc verba, ſi decederet, ſine liberis, & tunc con-
ditio eſt defecta, & eo caſu ipſum monaſteriũ habetur loco li-
berorum, vt hic. Et ratio poteſt eſſe: quia cũ teſtator dicit in-
ſtituo te hæredem meum & ſi deceſſeris ſine liberis, alij reſti-
tuas &c. vr̃ dicere ſi caſtitatem ſeruaueris reſtituas. Sed cum
per hoc impediatur vita cõtemplatiua, quç ſecurior, & melior
eſt, quam actiua, vt leg. & no. ſ. de renunt. c. niſi cũ pridem. §. ne
putes. & multi vitam illam eligerent & monaſterium intrarent
niſi de adimẽdo fideicõmiſſo timerent: ideo ius voluit, ꝙ illa
26 conditio † remitteretur ſi vitã hanc eligerent & monaſterium
intrarent, vt non timeant hoc facere ſicut & aliç turpes & im-
poſſibiles conditiones remittuntur. inſti. de leg. §. impoſſibilis
. ff. de condi. inſtit. l. conditiones. & l. filius. j. de condi. appel. c. fi.
Fallit, qñ rogatus eſt reſtituere loco religioſo, vel eccleſiæ, vel
expendere in pias cauſas: quia tunc non euaneſcit ſubſtitutio,
vel fideicõmiſſum, vt hic no. gl. & probatur in iuribus. per eam
alle. Et ratio huius colligitur. C. qui po. in pig. ha. l. vlt. §. exce-
ptis. Et hæc vera, qñ ingreditur monaſterium: ſecus ſi non in-
27 grediatur monaſterium ſed † ipſum hæredem inſtituat. Nam
tunc dicunt magiſtri cõiter ꝙ non eſt, locus ſubſtitutioni nec
fideicõmiſſo: nec caſum aut. alleg. niſi rogati. extendunt vltra,
quam loquatur. Alij contra: quia eadem eſt ratio in vtroq;: fa-
uor. ſcilicet, religionis, ergo idem ius. ſ. de conſti. tranſlato arg.
C. de epiſ. & cler. l. ſi quis ad declinandam in aut. de eccl. tit. §. ſi
autem. coll. 9. Et quamuis prima opinio. ſit cõmunior, vltima
tñ çquior eſt: ideo magis cõgruit Canoniſtis. ſ. de iudi. dilecti.
de tranſla. c. fi. ſm quod no. hic Hoſt. In ſecundo mẽbro prin-
cipali. ſcilicet qñ clericatum aſſumit, tunc ceſſante fraude dic,
28 vt hic in glo. In tertio † membro principali. ſcilicet, qñ tradit
ſe & ſua alicui eccleſiæ ſeculari non deficit conditio nec præiu-
dicat ſubſtituto ſeu fideicommiſſario vt dicit gl. hic in fin. cu-
ius opi. tenent Gul. de Mõte Lau. & Genzeb. extra de deci. c. 1.
in cle. licet Hoſt. in hoc contradicens teneat quòd licet iſta opi.
ſit çquior, quia eadem eſt ratio fauor ſcilicet religionis ſiue per
ingreſſum ſiue per donationem inter viuos ſiue per inſtitutio-
nem bona ad monaſteriũ perueniant: ideo magis congruit Ca-
noniſtis ſecundum eum. Prius dictum eſt ſecurius tenere.
¶ Dicit Inno. hic in glo. hic habes in verſi. & monaſterium te-
netur &c. quòd monaſterium vel alius quicunq; ad quem bo-
na alicuius peruenerunt, tenetur creditoribus, inquantũ ad ip-
ſum peruenit. per leges. ff. de cap. dimi. l. tutelas. de peti. hære. l.
in arrogato. & de fideiuſ. l. inter eos. §. fi. Sed cõtra hoc ſunt ca-
ſus. ff. de iure dotium. l. mulier bona. de dona. l. hæreditatem. &
29 C. de hæ. vel acti. vend. l. 2. Ideo circa iſtum articulũ † ſic diſtin-
gue, aut de bonis alicuius certç res ſeu certa bona per modum
ſingularitatis ad aliũ peruenerunt, & tunc in nullo propter hoc
tenetur creditoribus illius, a quo peruenerunt, reſpondere: &
hoc ſiue ad eum perueniunt ex diſpoſitione inter viuos: vt. C.
de ſen. paſ. l. ſi debitor. j. reſpon. ſiue ex diſpoſitione in vltima
voluntate: vt. ff. ad Treb. l. ſi legatus. §. multum intereſt. & inſti.
de fideicõ. hæ. §. ſi quis vnam. cum ibi alleg. Aut de bonis alicu
30 ius certa pars per modum quotç, ſeu oĩa bona ipſius per † mo-
dum vniuerſitatis ad alium peruenit, vel peruenerunt. & tunc
refert, aut ille, a quo peruenerunt factus eſt non ſoluendo, &
tunc æquum eſt eum teneri inquantũ ad eum peruenit, arg. ff.
de leg. 1. l. plane. 2. §. qui rogatus. & de fun. do. l. ſi maritus fun-
dum. & de eo per quẽ fa. eſt. l. vlt. & hoc tenet Accur. C. de hæ-
re. vel actio. vendi. l. 1. & 2. & ita poteſt intelligi opin. Inno. hic.
Aut non eſt factus nõ ſoluendo: & tunc aut iſta bona ſeu quo-
ta bonorum peruenit ſeu ſuperueniunt ad eum iure ſucceſſio-
nis hæreditariç aut alias. Si primo modo tunc tenetur: vt. C. de
hæred. l. 1. & 2. & per totum. de iure delib. l. vlt. §. licentia. & ad
l. fal. in aut. ſed cũ teſtator. j. de ſepul. c. vlt. & de rapto. c. in lite-
ris. Si ſecundo modo tunc refert an bona hmõi ſeu pars quota
bonorum ad eum peruenerũt, ſeu peruenit ex diſpoſitione le-
31 gis, aut ex † cõuentione partium. Si ex diſpoſitione legis, tunc
tenetur pro illa rata quç peruenit ad eum. ita intellige opi. Inn.
hic & iura per eum alleg. nam per legis diſpoſitionem bona in-
greſſi perueniunt ad monaſterium, vt hic. & C. de ſacroſan. ec-
cle. in aut. ingreſſi. Sic etiã intellige. § alleg. multum intereſt. &
C. ad l. Iul. de vi publ. vel pri. l. tutoris. Si ex cõuentione partiũ,
tunc non tenetur. ita intellige iura. ſ. in prin. alle. ff. de iure do. l.
mulier bona. de dona. l. hæreditatem. & C. de hær. vel act. vend.
l. 2. & ita intellexit illa iura Pet. de Bellaper. in l. alleg. tutoris. Sed
fallit vt credo in l. alleg. ſi debitor. in fi. C. de ſen. paſ. & eſt ratio
in fauorem fiſci ne ſua liberalitas ſit ſibi damnoſa. ar. ff. de re iu-
di. l. ne ex liberalitate. & vide Io. Andr. j. de priuil. per exceptio-
nem. ſuper verbo cõuerſi. in nouel. li. 6. vbi dicit ꝙ Io. de Deo
lib. 4. q. 7. diſputauit de debitore, qui facto teſtamẽto, & filia in-
32 ſtituta † factus eſt conuerſus eccleſiæ ſecularis offerens illi oĩa
bona ſua ſaluo teſtamẽto prædicto, an creditor cui ipſius bona
erant obligata, ex mutuo agere debeat cõtra eum vel cõtra ec-
cleſiam vel cõtra eum agi poſſe videtur: quia actio eſt perſona
lis, in qua coercenda eſt perſona. ſ. vt lit. non conteſt. tuæ. & c.
qm. ad fin. Item conſtat quod cõuerſio non eſt ſolutio, nec ac-
ceptilatio ergo remanet obligatus. Item talis poteſt contrahç-
re matrimonium. vt no. 27 q. 1. vt lex. Poſtea arguit contra fi-
liam: poſtea contra eccleſiam. Soluit quod perſona cõuenienda
ſit: executio vero fiet in bonis penes quemcunq; fuerint pro-
pter hypothecam quia res tranſit cum onere. j. de pign. ex lite-
ris. & ſm prçdictam ſolutionem conuenietur, vt exemptus ſi
eccleſia eſt exempta per decreta. illam ſecundum eum. ſed de
[illegible] de priuile. vt priuilegia. diſtin. 2.

Tr[illegible]

1 *Teſtes ante ſententiam falſi corruptiq; probandi, alterum pobare vertus eſt 2.*
3 *Propoſita omnia quando probanda.*
4 *Sententia falſo lata quouſq; valeat, & 13.*
5 *Sententiam matrimonij perpetuo falſi argui.*
6 *Falſi in 20. annos accuſari poſſe.*
7 *Reſtitutio ob falſum quadriennalis, & quatenus verum.*
8 *Officium iudicis ob falſum triennale.*
9 *Officium ſuffectum actioni commenſurari.*
10 *Exceptio falſi perpetua. fallit. 11. & 12.*
13 *Replicationis tempus actione dimittendum.*
14 *Falſarius iudicem non facit.*
15 *Sententiam falſam ſciens.*
16 *Falſi quando ſibi obſit quibus modis agatur.*
17 *Replicare de falſo, quando liceat.*
18 *Duplicare de falſo an liceat.*
19 *Interdictum vti poſſid. poſſidenti dandum.*
20 *Sententia in interd. vti poſ. formula.*
21 *Poſſeſſor iniuſtus vexandus.*
22 *Poſſeſſor reus abſoluendus, eiuſq; rei forma.*
23 *Sententia poſſidentibus partibus formula.*
24 *Interdicto vti poſſidetis locus.*
25 *Poſſeſſionum æqualium vis.*

LIcet. ¶Super gl. ſic. ſ. &c. Si quæras vtrum ad reprobandum teſtes ſufficiat proponere, &
probare, eos falſum dixiſſe, abſq; eo, quod proponantur
vel probentur eſſe corrupti, vel ècõtra, diſtingue, aut
teſtes reprobantur de falſo teſtimonio, ſeu exceptio falſi teſti
monij obijcitur, contra teſtes ante ſententiam, aut poſt. Si an
te, tunc †ſm Inno. non ſufficit proponere, & probare ipſos
teſtes eſſe corruptos niſi etiam probetur eos falſum dixiſſe,
2 vt hic in ver. ad reprobandum. in fi. Sed tu †dic ſm Ho. quod ſuf
ficit alterum probare. ſ. falſitatem, vel corruptionem, & hoc pro
3 batur aperte hic quando dicit adſtrinxit ſm eum. Si poſt † ſenten
tiam, tunc dicit Inno. cuius opinio placet Vin. & Io. And. quod o-
portet proponere, & probare dicta duo. ſ. falſitatem & corru-
ptionem & vltra oportet adijcere, & probare, quod iudex ſecu-
tus eorum dicta pronunciauit. vt j. de re iudic. cum I. & A. j.
de teſti. c. ſicut C. ſi ex fal. inſtru. l. 1. 2. & 3. Sed tu dic ſm Hoſt.
quod ſufficit alterum tantum, ſ. falſitatem, vel corruptionem pro-
ponere & probare, & quod iudex ſecutus eſt dicta eorum. &
de iſta materia not. Ho. in ſum. de cri. fal. § fi. ver. & nota quòd
ſm quoſdam. Item de materia mendacij vide plene per fratrē
Io. in ſum. confeſ. tit. de mendacio. & per fratrem Aſten. de o-
ctauo præcepto. & per Hoſt. in ſum. de pœni. & remiſsio.
¶ Super ea. glo in fi. Quia ſnīa lata per falſos teſtes, vel per falſa
1 inſtrumenta bene tenet mero iure, ſed eſt retractanda. vt ff. de
re iudi. l. diuus. ſm Ber. Inn. & Hoſt. hic. & j. de cri. fal. ca. 1. &
idem Hoſt. in ſum. eo. tit. de re iudi. §. quid iuris. & Spec. tit. de
ſen. prola. §. fi. verſi. in ſum. licet glo. dicat quòd ſit nulla. inſtit.
de excep. §. hodie. & Ber. j. de excep. c. cum venerabilis. in fin.
4 dicens quòd talia ſententia tenet, & in †robore ſuo durat, &
ſeruari debet quouſq; falſitas reuelata fuerit. ſ. de fi. inſtru. ac-
cepimus. veritate vero reuelata tunc primo apparet, quòd nul
la fuit, & ideo tunc pronuntiabitur nulla. ar. j. de frig. & malefi.
fraternitatis. in fi. Hoſt. vero ibi dicit, quòd illa retractatio (de
qua loquitur hic glo.) eſt ſm vulgi opinionem quæ præfertur
veritati occultę. vt ſ. de biga. nuper. veritate vero manifeſta, pro
nuntiatur nulla fuiſſe quo ad veritatem ſm Hoſt. ¶ Si quæris,
vſq; ad quod tempus talis ſententia poſsit retractari? poſſes ſic
5 diſtinguere: quia †aut agitur de cauſis matrimonialib, ſeu alijs
in quibus animæ periculum vertitur, & tunc poteſt agi de fal-
ſo ſine præfinitione temporis etiam vltra centum annos. vt
35. q. 9. §. quia ergo. & c. ſequentibus. j. de re iud. c. lator. & c.
tenor. & c. conſanguinei. nam in talibus præſcriptio locum ha
bere non poteſt. vt 33. q. 5. quod Deo pari. Aut agitur in cauſis
in quibus non vertitur periculum animæ. & tunc aut quæri-
tur de falſo per modum actionis, aut per modum exceptionis
aut per modum replicationis. Si per modum actionis, tūc aut
6 agitur de falſo criminaliter, aut †per viam accuſationis, & tūc
poteſt agi vſq. ad 2 annos. C. ad leg. Cor. de fal. l. quærelam. j.
7 de excep. c. cum venerabilis. Aut †ciuiliter, & tunc aut agitur
per in integrum reſtitutionem, tunc vſq; ad quadriennium. vt
ſ. de in integ. reſtitu. c. j. ſm Ber. & Hoſt. hic. Intellige antē vſ-
que ad quadriennium a tempore ſententiæ numerandum, vt
extra de reſti. in integ. c. vnico. in cle. Aut per actionem in fa-
ctum, & tunc vſque ad 30. annos. vt in d. c. cum venerabilis. &
ff. ad le. Cor. de fal. l. qui nomine in alijs perſonalibus. actionib.
C. de conſtit. pec. l. 2. ſm Ber. Hoſt. Pet. & Abb. hic. Aut per of
8 ficium †iudicis, & tunc vſq; ad 30 annos. vt no. Accur. in d. le.
quærelam. & Spec. titu. de ſen. prola. §. fi. verſi. in ſum. Sed hoc
reprobat Cy. in d. l. quærelam. dicens, quod iſtud eſt officium
6 iudicis mercenarium, & durat quantum durat principalis† pro-
poſita coram iudice. vt C. depoſiti. l. 4. Tu vero tene opinionē
prædictam. Accur. & Spe. & dic. quòd iſtud officiū iudicis non
eſt mercenarium, ſed per ſe ſtans & loco actionis proponitur
ſ. de offi. iud. c. fi. quæ quidem actio durat per 30. annos, vt eſt
dictum ergo, & iſtud officium iudicis, quia res ſubrogata ī lo
co alterius. &c. ff. ſi quis cau. l. ſi eum. §. qui iniuriarum. Si quæ-
10 ratur de falſo per modum †exceptionis tunc perpetuo quis au
ditur. quia quæ temporalia ſunt ad agendum perpetua ſunt ad
excipiendum. ff. de excep. do. l. pure. §. fi. ſm Accur. & Spe. vbi
ſ. & Pe. hic. nam tot modis de falſo quæri poteſt, & etiam quin
to modo, quod dic per Spe. in d. §. fi. ver. in ſum. Sed hoc quod
dictum eſt de exceptione non videtur procedere, nam lex di
cit, quòd ſi tu induceres me per falſa inſtrumenta ad tranſigē-
dum poſſim in integrum reſtitui petere. Item ſi per falſa in-
ſtrumenta reportaſti pro te ſnīam poſſum in integrum reſti-
tutionem petere, vt C. de tranſac. l. ſi ex falſis inſtrumentis. &
C. ſi ex falſis inſtrumen. per totum. & ff. de re iudi. l. diuus. Er
11 go †exceptio, quæ loco actionis competit, non debet durare,
vltra, quàm actio duret. vt ff. de peti. hæred. l. ſi quis libertatem. de
inoffi. teſta. l. Papinianus. contra veterani. §. ſi filius. & de hoc
tetigi. ſ. de conſt. c. cum acceſsiſſent. & ideo in iſto articulo ſic
diſtinguo ſequendo opi. Ia. de Ra. & Cy. in d. l. quærelam. Aut
ille qui obtinuit per falſa inſtrumenta fuit in dolo, ſciens eis
12 vtendo, & tunc durat exceptio ſaltem †quantum durat actio,
ciuilis per regulam, cui damus actionem. & c. ff. de reg. iur. in-
uitus. §. cui damus. & j. de reg. iur. c. qui ad agendum. li. 6. Aut
non fuit in dolo, vt pote non conſcius falſitatis, & tunc quia
alias quis nō poteſt excipi niſi habeatur reſtitutio. vt ff. de ex-
cep. l. exceptiones. §. fi. verum eſt, quòd exceptio non durat vl
tra quadriennium. ad hoc facit iſtud c. & j. de excep. c. cum ve
nerabilis. Si quæratur de falſo per viam replicationis tunc dic,
13 quod durat †quantum durat actio. & eſt eiuſdem vitę cuius eſt
actio, cui accedit, & quam repellendo exceptionem roborat,
& confirmat, nam eadem eſt regula in agendo & in replican-
do, vt C. de dila. l. ſi quando. Sic intelligo. ff. de pecu. l. quæſitū,
§. fi. licet Spe. in §. alleg. teneat contrarium dicens. quòd ſiue q-
ratur de falſo per viam exceptionis, ſiue per viam replicatio-
nis, quod quis perpetuo eſt audiendus. per l. all. pure. ſm Ian. &
male, vt credo, & de iſta materia habes per Hoſt. in ſum. e. tit.
de excep. §. & quando. ſub. §. ſed intra quod tempus. vbi ponit
tales verſus qui non ſunt perfecti. Accuſas agis in factum per
iu. verecundis, ideſt, per iudicis officium, quod datur verecun
dia, ideſt, minoribus falſum. 20. 34. annis, quos verſus ibi ex-
pone per eum. [Omnia exemplaria vnum verſum ponunt, re
liquos vide apud Hoſt.] Ipſe vero Hoſt. dicit in ſum. de crim.
fal. §. vlti. in fi. quod ſententia lata occaſione literarum falſarū,
nullius eſt momenti, & opponi poteſt exceptio falſi ēt poſt
ſententiam apud executorem. j. de re iudi. de cetero. ff. de iu-
di. ſi prætor. ſed Io. And. in d. c. cum venerabilis. glo. penul. poſt
multas opi. recitatas dicit, quod de iure noſtro planum videt
quod per viam exceptionis, obijciatur falſitas contra ſnīam,
vt aperte dicit tex. ibi. & hic. & ſ. de procur. in noſtra. quæ iu-
ra in exceptione loquuntur ad idem de cri. fal. c. 2. & tamen de
14 iure mero dicit †valere ſnīam quandiu probetur falſitas. vt in
d. c. accepimus. ſicut & de ciuili. vt in d. l. diuus, ſibi videtur di
ſtinguendum inter veram falſitatem reſcripti, cuius virtute pro
fert delegatus ſententiam de qua loquitur decre. 2. de cri. falſ.
de qua ſine præfinitione temporis agitur, & excipitur contra
agentem vt ibi not. in 1. glo. & falſitatem procuratoria de qua
in prædic. decre. in noſtra. & de ijs duabus ſatis not, per Innoc.
Comp. & Io. And. ſ. de reſcr. ſuper literis. vbi dicunt in j. gl. quod
nec valet ſententia qua delegatus pronuntiauit falſas literas ve
ras eſſe, nec ſequens proceſſus habitus in negotio principali &
hoc propter defectum iuriſdictionis ſ. de offic. vica. tua. C. ſi
a non compe. iudi. per totum. vnde vbi talis litera dicitur fal-
ſa iudex delegatus hoc incidens diffinire non poteſt ſed ſupe
rior. 19. di. in memoria. j. de re iudi. de cetero. Faber. n. falſi re-
15 ſcripti ſicut non †potuit illum facere iudicem in principali ita
nec in incidenti in ſecunda, ſ. de inſtrumento procurationis,
dicunt etiam, ſi pronuntietur verum, cum ſit falſum ſenten-
tia, vel proceſsus cum illo procuratore, habiti non valebunt,
in

in præiudicium dñi abſentis, niſi dñs vellet ratam habere ex-
preſſe, vel tacite appellando. ff. rem ratam hab. l. 3. §. falſus, quia
iudicium ſit nullum. C. de procu. l. licet. ff. de iud. licet ſm eos
ibi. & in ijs duabus quæſtionibus concordat Spec. tit. de reſcri
pti præſenta. §. viſo in fi. ver. quid ſi excipitur. & verſ. ſequ. &
Iac. de Are. & Cy. C. de procu. l. licet. & l. maritus. ſed in vlti-
ma falſitate. ſ. procurationis, Ber. tenet contrarium. ſ. de offic.
deleg. coram gl. j. circa medium. Idem innuit ſpecu. hoc tit. §.
nunc videndum. in fi. ver. in ſum. & de hoc per eum de ſyndi-
co. in prin. ver. quid ſi iudex pronuntiet. primum verius cre-
16 do. ar. C. de fi. inſtru. l. 2. Si tamen † dominus ſciens latam inter-
locutoriam pro inſtrumento, ſeu literis procurationis nõ cõ
tradicat, vel ſaltem non appellet infra decem dies decetero ſi-
bi præcluſa eſt via contradicendi. arg. ff. quod ſal. tu. l. j. in fi. de
pig. act. l. fin. ſ. de elect. cum dilecti. & in eo quod leg. & not. ſ.
de offic. deleg. cum olim Abbas. in fin. j. de re iudi. c. penulti. vt
no. Hoſt. & Io. And. ſ. de procura. c. j. & falſitatem probatio-
17 num † ex quibus fertur ſententia, de qua principaliter loqui-
mur, & de hac poteſt agi criminaliter. Item ciuiliter per actio
nem in factum. Item per beneficium reſtitutionis, & hæc ha-
bent tempora limitata vt in iſta glo. Ber. in fin. Item per viam
exceptionis. item per viam replicationis. Si per viam exceptio
nis, puto verum quod no. Accur. in l. alle. querela. ꝙ perpetuo
quando agetur ex ſententia poterit excepi de ipſius nullitate,
quod placet etiam ſpe. de ſen. prolatio. §. fi. verſic. in ſum. licet
contrarium videatur tenere de ſen. execu. in fi. ſ. ꝙ non exci-
pitur ſine reſtitutione. & idem Compo. in d. c. ſuper literis. in
glo. quæritur hic ver. intellige tamen. nec diſtinguit, an victor
fuerit conſcius falſitatis, necne, & procedit hic proprie, cum
ſententia eſt lata pro actore qui poſtea petit ipſius executio-
nem. Abſolutoria. n. lata pro reo ſecum trahit executionem.
vt no. j. de appell. paſtoralis. ¶ Si per viam replicationis diſtin
guit, aut excipitur, de ſententia contra actorem de nouo repe
tẽtem actionem, vt quia petebat fundum, abſolutus fuit reus,
per falſas probationes, iterũ petit fundum illum. excipit reus
18 de † ſententia actor replicat de nullitate, & de falſitate. Hoc poſ
ſet locum habere, quando actor inepte agit, debuit. n. prius re
ſtitutionem petere, vt in d. l. diuus. Si vero excipitur contra a-
ctorem non repetentem primam actionem. puta peto electio
nem tuam caſſari propter crimen, vel defectum. Tu excipis,
de ſententia abſolutoria. Replico de ipſius nullitate, & falſita-
te. Putat Io. And. ꝙ procedit replicatio & erit perpetua, vt cõ
19 petat, qñcunq; excipitur. Et idem dicit † de duplicatione, vt ſi
petis electionem confirmari. Excipio de crimine. Replicas de
ſententia abſolutoria. Duplico de ipſius nullitate, & falſitate,
ꝓcedet duplicatio & ſine temporis præiudicio. Certum eſt. n.
ꝙ ego contra quem non fuit principaliter formata ſententia,
non teneor petere reſtitutionem contra illam. Si autem vel-
les tenere ꝙ de neceſſitate ſit petenda reſtitutio contra illam,
dici poſſet, ꝙ per viam reſtitutionis conſequeris reuocationẽ
ſententiæ, quam tamen non conſequeris per viam exceptionis
vel replicationis quibus erit ſatis, ꝙ probate ſuum conſequã
tur effectum. ſ. de ord. cog. c. 2. & de reſtitu. ſpo. ſolicitæ. Item
ſi opponis, ex quo competit extraordinarium beneficium re-
ſtitutionis: ergo non competit ordinarium nullitatis, reſpon-
deo hoc non eſſe præciſum, quod patet per c. 2. de in integrũ
reſtitu. lib. 6. ſm Io And. in d. c. cum venerabilis. Cuius diſtin-
ctionem credo veriorem cum his quæ ego interſerui. ſ. a. ver.
vbi dicunt vſq; ad ver. & falſitatem probationum. &c. ¶ ſi ve
ro velis ſcire intra quod tempus poteſt agi de nullitate ſniæ, vi
de per Guliel. de Montelau. & Genze. extra de re iudi. c. j. I cle.
¶ In glo. quandoq; tamen. ſi quæris qualiter fertur, ſeu ferri,
debet ſentẽtia in interdicto vti poſſidetis, diſtingue, aut vnus
ſolus intentat interdictum contra alium. Aut ambo intentant
vnus contra alium. In primo caſu refert. aut iudex inuenit v-
20 num ſolum poſſidere, alium non. redditur † enim hoc interdi
ctum inter eum, qui poſſidet, & eum qui non poſſidet. ſecun
dum Ber. & Io. And. hic licet contrarium no. Ber. ſ. de cau. poſ
ſeſ. cum dilectus. Aut inuenit vtrunque poſſidere. ſi inuenit
vnum ſolũ poſſidere & non alium, tunc aut inuenit actorem
poſſidere aut reum. ſi actorem refert. aut eſt poſſeſſor iuſtus
reſpectu aduerſarij, aut non. ſi ſic, vt quia, non vi, nõ clam, nõ
t precario ab aduerſario poſſidet tunc debet ita pronuntiare, q2
inuenimus, † talem agentem coram nobis de poſſeſſione talis
fundi potiorem eſſe, & moleſtari a tali, idcirco poſſeſſorẽ eũ
eſſe declaramus, & præcipimus tali reo, vt eum non turbet,
ſed pacifice eum poſſidere dimittat, & tñ nomine intereſſe,
præſtet vt ff. vti poſſidetis. l. ſi duo. §. fi. gl. tamen dicit, ꝙ inter
eſſe venit propter contumaciam non parentis. Sed tu dic, ꝙ
venit in ſententia ꝑꝑ incõmodũ inquietationis. vt in d. §. vlti.
22 Si vero actor † eſt iniuſtus, poſſeſſor reſpectu aduerſarij, vt q2
expulit reum, qui eum moleſtat, tunc debet reus moleſtator,
abſolui, & iudex debet ſic dicere, quia comperimus actorem
poſſidere vitioſe, ideo abſoluimus conuentum ab eo, quòd
intereſt actorem non fuiſſe prohibitum & ab eo quod petijt,
ne in futurum turbaretur, nam ſic debet abſolui. vt ff. de pre-
car. l. qui precario. Si autem inuenit reum poſſidere, & nõ acto
rem, vel reus † melius probauit ſe poſſidere, & tunc aut reus,
non petijt aliquid ex ſua parte. aut petijt idem quod actor, ex
ſua. ſi nihil petijt tunc reus abſoluetur. ſ. de elect. cum eccleſia
& hic in fi. ibi cum probationes. &c. & iudex dicet ſic, quia in
uenimus. &c. idcirco eum abſoluimus, non tamen condemna
bat actorem vt eum dimittat pacifice poſſidere, quia hoc non
petijt, ſi vero petierit hoc tunc pronuntiabit pro eo. & ita in
tellige quod no. Inno. hic in glo. in alijs ver. ſi autem. vbi dicit,
quod eo caſu abſoluitur reus & etiam forte adiudicabitur ſibi
res, de qua agitur, ſi de iure ſuo probauerit. arg. ſ. de elect. quæ
relam. ad fi. quod intelligit Hoſt. vbi de iure ſuo actum eſt ita,
quòd ſuper eo petitione porrecta lis fuerit cõteſtata, alias ſi de
ſola poſſeſſione actum eſſet, ſatiuum eſſet, dicere, quòd dare-
tur ſententia ſuper proprietate, arg. ſ. de ordi. cog. cum dilect.
& hic in fi. ius tñ poſſeſſionis poſſet ſibi adiudicari & actori,
præcipi quod ab ipſius rei moleſtatione abſtineret ſm Hoſt.
& Io. And. Si inuenerit vtrunq; tam actorem, ꝙ reum poſſide
re tũc dic, vt ſequitur in ſecundo caſu principali, & hoc ſi reus
petat ꝙ dimittatur pacifice poſſidere alias non fiet ſibi aliqua
condemnatio, arg. ſ. de ord. cog. cum dilectus. in fi. j. de deciſ.
dudum. in fi. In ſecundo caſu principali, qñ ambo intentant v-
nus contra alium refert vt prius. Aut iudex inuenit vnum ſo-
lum poſſidere, & tunc pronuntiabit prout ſupra dictum eſt,
24 de actore. Aut inuenit vtrunq; poſſidere, & tunc refert. aut in
uenit † vtrunq; poſſidere diuerſo iure, & diuerſa qualitate, vt
puta vnum ciuiliter, & alterum naturaliter, & tunc ſi vtrunq;
iuſte, declarabit ſic, & quia inuenimus, potiorem in ciuili, ꝓ-
nuntiamus, vt in ea non turbetur, ſed liceat ſibi facere omnia,
quæ ad proprietarium pertinent. Item quia talem reperimus
potiorem in naturali poſſeſſione, pronuntiamus, vt in ea non
turbetur, ſed liceat ſibi facere omnia quæ fructuario licere de
bet, & ita vterq; obtinebit diuerſis reſpectibus. vt ff. vti poſſ.
l. ſi duo. Aut inuenit vtrunque poſſidere eodem iure, & eadẽ
qualitate vt quia inuenit vtrunq; poſſidere ciuiliter vel vtrun
que naturaliter, vel vtrunq; pleno iure, & tunc aut alter eorũ,
melius probauit altero & tunc pro eo pronuntiet, qui melius
probauit. vt ff. vti poſſi. l. j. §. hoc interdictum. & hic in fi. nam
pro eo, qui meliores & clariores probationes habet, ſententia
ferri debet. vt ff. de teſtu. l. ob carnem. §. fi. & C. de edic. diui A-
dria. tollen. l. fi. Sed qualiter apparebit, quem melius probaſſe?
Reſpondeo ſm Iaco. de Are. & Cy. qñ vnus probat de poſſeſ
ſione antiquiore ꝙ alius, nam poſtquam aliquis poſſedit diu, &
ita probat, & adhuc poſſidere ſe aſſerit tunc pro eo præſumi-
tur. arg. C. de acq. poſ. l. licet. & de proba. l. ſine poſſidetis, & per
hoc oſtenditur alium nullam poſſeſſionem eſſe adeptum, vel
ſi adeptus ſit aliquam, adeptus eſt clandeſtinam. vt C. vnde vi.
l. vlti. ff. de acq. poſ. l. clam poſſidere. i prin. & l. ſi de eo. §. fi. Sed
videtur hoc non procedere, quia ſufficit ſi tempore litis con-
teſtatæ poſſidebat in hoc interdicto. Sed reſpondeo, verũ eſt
ſi continuata poſſeſſione poſſedit tempore iudicij. Item appa
ret quis potior, & melius probaſſe, ſi probat de titulo inſtitu-
tionis, & alter non poſito quod æqualiter eſſet inchoata poſſeſ
ſio, vel ſi vnus probet de dñio alter non. tunc. n. poſſeſſio eius,
qui ſic probat eſt iuſtior, & ideo qui ſic de iuſtiore poſſeſſione
docuit ſiue in titulo ſiue in dñio obtinere debet vt probatur
hic. & ff. depo. l. bona fides. & ideo cautela eſt in interdicto vti
poſſidetis, annectere etiam de proprietate ſm Iac. de Are. &
Cy. Aut neuter probauit melius altero, ſed ambo probauerũt
25 æqualiter de † poſſeſſione, & tunc dicunt quidam, quod iudex
debet dicere, Vti poſſidetis. ita poſſideatis, ſed hoc non eſſet
bonum, nec tutum: quia ſic poneret gladios eis in manibus, ꝙ
non debet iudex facere. ſ. vt patiatur ad arma eos venire, quos
poteſt, ſua iuriſdictione compeſcere. vt ff. de vſufruc. l. æquiſſi
mũ. ideo dic vt Ber. hic quia ſi conſtet quis primo ad iudiciũ
prouocauit contra eum debet ſententiari, vbi ꝓbationes om
nino ſunt pares, vt ſ. e. ex. literis. & de fi. inſtru. inter dilectos.
in fi. Si vero non apparet quis primo ad iudicem prouocauit,
tunc forte dirimatur. ff. de iudi. ſed cum ambo. & in alijs con-
cor. hic alleg. per Ber. & in hoc concor. Ho. & Io. And. Et hoc

habet

habet locū ſi partes conſentiant alias, eis inuitis, iudex non fa-
ciet hoc. Debet ergo tunc præcipere partibus ne vadant ad lo
cum, & dicere. Si quis veſtrum confidit de proprietate porri-
gat libellum in petitorio, nam cum non conſtet ei qui ſit po-
tior in poſſeſsione non debet pronuntiare, ſed debet abſtine-
re a iudicando. vt ff. de offi. præſi. l. diuus. & de arb. l. ſi de meia
§. ſi & l. ſeq. ſm Lam. & Cy. C. vti poſsi. l. vna. vbi in effectu,
ponunt iſtam diſtinctionem. ex quo æquales ſunt probatiões.
26 ſi vna pars†quæ eſt potentior poſſeſsionē ingrediatur, & man
det alteri, ne audeat accedere, alter amittat poſſeſsionem ſi ſu
ſpicatur ſe poſſe repelli, & ſi primua eſt potior nec tenetur al
teri reſtituere quia non inuaſit alienam poſſeſsionem, ſed ſuā
retinuit, & defendit ſm Petr. de Samp. & Abb. hic, & vide,
quod not. Specu. titu. de petitio. & poſſeſ. §. s. verſicu. notat
tamen diligenter.

PEr tuas. ¶ Si quæratur, vtrum ex ſola nomina
tione filij ius filiationis acquiratur no
minato. vide quod no. Ber. & per Ho. ĭ. qui fi. ſint le-
gi. c. per tuas. & ibi dicam.

1 *Iudici ſoli non danda fides. 7. & 17.*
2 *Cardinali an credendum.*
3 *Iudici a quo vti teſti ſtari.*
4 *Iudicibus duobus credi. 6,*
5 *C. olim ex literis. ſenſus.*
8 *Tabellioni danda fides.*
9 *Remiſſorijs quatenus credendum.*
10 *Citari varie poſſe.*
11 *C. quoniam contra locus.*
12 *Exceptionum proponendarum ordo.*
13 *Exceptio omiſſa quando, an non obijcienda.*
14 *Proceſſus qui probandus.*
15 *Sigilla qua probentur.*
16 *Citatio an ſit de proceſſu.*
18 *Actorum quæ probent.*

QVoniam contra falſam. ¶ Si quæ-
ras, vtrum, & qñ ſtari debeat aſſertioni, ſeu depoſi
tioni iudicis ſeu iudicio ſuper proceſſu facto,
& habito coram eo ſeu coram eis, diſtingue, aut
quæris de proceſſu omnino extraiudiciali, & tunc dic, vt dicā
ſtatim in vltima di. Aut de proceſſu iudiciali, & tunc refert.
1 Aut cauſa adhuc pendet coram eo†ſiue coram eis, & tunc nō
ſtatur aſſertioni, ſeu depoſitioni ipſius, ſi ſit vnus ſolus quan-
tęcunq; ſit authoritatis ſeu dignitatis ſm Hoſt. hic, vel ipſo-
rum ſi ſint plures vt hic & hoc no. Ber. & Hoſt. ĭ. de teſti. c. cū
a nobis. ita intelligitur. 2. q. 6. ſtatuendum. ſm Archi. ibi & ſm
Ber. ĭ. tit. prox. c. dilecto. & ſm Hoſt. ĭ. de accu. c. cum dilecti.
j. ſalua authoritate Papæ. vt in c. alleg. cum a nobis. in ſine. ſm
Hoſt. hic. & ĭ. de ſen. excom. ſacro. §. vlti. glo. ſua antepe. quia
plerunq; mentitur, vt ibi innuitur. & 2. q. 6. c. ante. §. biduum.
in fi. C. de arbit. l. ne in arbitris. Dicunt etiam quidam hoc fal-
lere, qñ eſt cardinalis, vel alius magnæ authoritatis. vt ĭ. de lo-
ca. & conduc. c. 1. & 96. di. c. nobiliſsimus. Sed nec (vt dñs Cle
mens Papa quartus dicit & bene) illis eſt de iuris vigore credē
dum. arg. ĭ. tit. proxi. c. licet ex quadam, §. nec tamen. ibi ēt ſi ꝓ
ſidiali. &c. vt not. Spe. tit. de teſte. §. 1. ver. item ꝙ ſint in eadē
cauſa, ibi. ſed & quod dixi ꝙ iudex &c. & tit. de ſen. prolat. §.
iuxta. ver. ſed pone, ꝙ publicatis. Idem innuit expreſſe Hoſti.
hic qui erat Cardinalis, & qui ſolum Papam excipit, vt eſt di-
ctum. Et hoc credo verius de iure, licet contrarium dicat ĭ. de
appel. cum parati. & c. conſtitutus. & ĭ. de ſent. excom. ad de-
nunciationem. glo. fi. & Inno. ĭ. de priuil. c. cum olim. j. ſuper,
verbo aſſertiones, & vide ibi Ber. in glo. iſtis non creditur. v-
bi tenet idem cum Hoſt. & ſpec. vide etiam Archid. in d. c. no
biliſsimus. glo. antepen. vbi nihil aſſertiue tenet & vide Ioan.
And. & Gen. extra eo tit. c. vnico. ſuper verbo reſeruaſſe. in cl.
2 vbi†dicunt, ꝙ verbis narratiuis cardinalis non creditur. vide
etiam Hoſt. in c. alleg. conſtitutus. ĭ. de appe. vbi dicit, ꝙ for-
ſan ſpeciale eſt in cardinalib. ſicut & conſuetudo Romanæ cu
riæ obſeruat, vt aſſertioni eius ſtetur de ijs, quæ coram eo acta
ſunt, arg. illius. c. & c. cum parati. & c. cum olim. iam allegat. &
& ś. de elect. innotuit. §. multa. & ĭ. de teſti. cum a nobis & hoc
facit prærogatiua honorum. vt ĭ. de offi. leg. c. officij. lib. 6. ſm
eum & idem recitat Archi 8. q 3. c. talia. ſuper verbo non poſ-
ſumus & Gen. in extrauag. Ioannis. 22. execrabilis. in prin. ſu
per verbo ſublimitatem eorum in fi. Sed prius dictum credo,
verius de rigore iuris, aut cauſa per appellationē, vel alias de-
uoluta eſt ad ſuperiorem, & tunc aut producitur in teſtem, &
3 †tunc poteſt induci in teſtem. ſi ſit vnus ſolus, vel in teſtes, ſi
ſint plures de proceſſu facto, & habito coram eo, ſeu coram
eis creditur. arg. ĭ. de accu. cum dilecti. j. §. quia vero. & §. fi. vbi
hoc tenet Hoſt. cum quo concor. Archid. in d. c. ſtatuendum
argu. etiam ś. de elect. cum dilectus. melius. ĭ. de exceſ. prælat.
inter dilectos. §. præterea. vbi hoc idem tenent Bert. & Hoſti.
& Abb. & de purgat. cano. cum dilectis. §. ijs igitur. vbi etiam,
de hoc tangam poſt Hoſt. non enim dicit hic in princ. iudicū
ſed iudicis. ar. 4. q. 3. c. ſi teſtes. §. item in criminali. ver. vbi nu
merus. item ĭ. in fi. c. non dicit ipſorum ſed ipſius ſm Ho. ibi.
& ita ſeruat curia. Nec obſt. 2. qu. 6. ſtatuendum. ibi fiunt. &c.
quia ſupple, & adhuc eſt ſm Hoſt. & Io. And. in c. alleg. cum a
4 nobis. & eadem ratione qua creditur duobus† iudicibus, vel
duobus ſcriptoribus eadem ratione vni iudici & vni ſcripto-
ri eſt credendum, quia in ore duorum vel trium ſtat omne ver
bum. vt ĭ. tit. proxi. c. in omni, ff. de teſti. vbi numerus. 4. q. 3. §
vbi numerus ſm Innoc. Hoſt. & Io. And. hic. & Spec. vbi ś. &
in hoc ſatis concor. Card. ĭ. de teſti. c. Romana. lib. 6. Et nota-
biliter dico, ꝙ talis iudex, vel tales iudices, ſi ſint plures, poſsūt
produci in teſtem, vel in teſtes, alias vero ipſius vel ipſorū rela
5 tioni non crederetur, & ita poſſet intelligi. ś. de reſcrip. c. †olim
ex literis. vbi non obſtante relatione illorum priorum iudicū,
de falſitate commiſſa per illum Petrum Rubeum Papa mādat
inquiri, ſm Abb. ibi. & Io. Andr. poſt eum. Aut non producı-
tur, vel producuntur in teſtem, vel in teſtes, ſi ſint plures, ſed
referunt ſimpliciter factum, ſeu proceſſum habitum corā eis,
& tunc eis non creditur niſi quatenus legitimis. &c. vt hic ſe
cundum Abb. & Io. And. ibi. idem Abb. in d. §. præterea. Sed ſi
quæris, nunquid ſigillis, vel literis iudicis ordinarij, vel delega
6 ti, vel etiam executoris credatur, refert. Aut†ſunt duo iudices
vel executores, vel plures, & tunc aut ſunt literæ confectæ ſu-
per proceſſibus, ſeu actis iudicialibus, & in modum actorum,
& tunc eis creditur. vt ĭ. tit. j. cum a nobis. de conceſ. præb. ac-
cedens. de accu. cum dilecti. j. & hic, vbi non dicit iudicium.
Aut ſunt literæ confectæ per modū relationis, ſeu commiſsio
nis & tunc dic vt ſequitur, qñ eſt vnus ſolus iudex, vel execu
tor. Si ſit vnus ſolus iudex, vel executor, & tūc refert vt prius
7 Aut†literæ confectæ ſuper proceſsibus, ſeu actis iudicialibus
& per modum actorum, & talibus non creditur, ſi ſint ſcriptæ
manu ſua. & not. plene Inno. & Ho. ĭ. tit. j. cum a nobis. in j. gl.
Fallit in caſu, vbi talis ſcriptura iudicia haberet ſubſcriptionē
teſtium, arg. C. qui pot. in pig. hab. l. ſcripturas. vt hoc not. Inn.
& Hoſt. ĭ. de fi. inſtr. c. 2. licet Inn. in hoc contra in d. c. cum a
nobis. j. glo. ver. nos dicimus. & male ſm Hoſt. ibi. Item fallit
in literis citationis, quas ſufficit eſſe ſigillatas ſigillo iudicis, ſe
cundum Inn. hic in glo. j. reſpon. & Hoſti. poſt eum. & idem ſi
ſint ſcriptæ manu vnius ſcriptoris vt hic. vbi alias niſi ſigillum
ſuum ſit authenticum ita, ꝙ eo caſu de conſuetudine ei ſtetur
quia tunc ſtaretur talibus literis ſcriptis manu notarij, & ſigil
lo hmōi ſigillatis. ĭ. de fide inſtru. cum dilectus, & ita videmus
ſeruari de facto. Si vero ſint ſcriptæ manu vnius tabellionis,
8 †vel duorum ſcriptorum, tunc eis creditur, vt hic in tex. & in
glo. Aut ſunt literæ relationis, aut remiſsionis, & tunc aut quę
ris vtrum credatur literis ſuis quantum ad hoc, vt vere creda
9 tur negotium remiſiſſe, & †vt cauſa in curia vel coram ſupe-
riore agatur, & dic ꝙ ſic, vt in c. alleg. cum à nobis. accedens. cū
dilecti. ad idem. ś. de offi. deleg. cum olim. 2. ĭ. de præſump. cū
in iuuentute. in fi. de confir. vtili vel inuti, cum dilecta. in prin
ci. de præb. cum ſm. in fi. de purga. cano. c. pen. verſi. ijs igitur.
& multo fortius creditur literis plurium iudicum, vel execu-
torum, ſi ſint plures, vt ibi. Aut quantum ad contenta in remiſ
ſione, & tunc non niſi multa interueniant. ſ. ꝙ fiat remiſsio,
vtraq; parte præſente, & copiam eius recipiente, & alia de qui
bus habes. C. de rela. l. j. 2. & 3. & ĭ. de app. c. intimaſti. Et hæc
vera intellige de executore iudicialiter procedēte. ſi vero exe
cutor non iudicialiter procedit, ſed certum miniſterium ſibi
iniunctum exequitur, tunc (poſtquam de ſuo ſigillo conſtat,)
ſatis in hoc ſibi creditur referenti. cum in hoc magnum præiu
dicium non verſetur, nam & coram ſuperiore partes poterūt
ſuam iniuriam ſequi & ſuam iuſtitiam proſequi. & hoc ſeruat
curia Romana vt ita not. in effectu Compoſt. ĭ. de elect. ſtatui
mus. in 4. col. ver. item quæritur de modo. lib. 6. & Io. And. ś
eo. poſt ceſsionem. & ſpec. tit. de remiſsio. §. penul. in fi. verſi.
ſed nunquid remiſsio. ibi vide & in tit. de ſenten. prola. §. iuſta
ver. ſed pone ꝙ publicatis atteſtationibus &c. & iſtam diſtin.
intellige de fide facienda de proceſſu, ſi vero quæris vtrum iu

dice,

dex, vel arbiter poſsit eſſe teſtis in cauſa, vide quod dicam. j. ti
tu. j.c. dilecto.
¶ In textu ſuper verbo citationes. nota quòd quatuor modis
fiunt citationes. Vno modo † literis iudicis, vt hic. Secũdo mo
do voce præconis, vt j. de appel. cum parati. & C. de ferijs. l.
dies feſtos. Tertio modo editione, & ordinatione iuris, vt j.
de elect. c. j. & c. cupientes. & de offi. ordi. c. quamuis li. 6. Quar
to modo, ſcripto facto in albo prætoris. vt extra de iudi. ca. 1.
in cle. vt no. ibi Gul. de Montelau. ſuper verbo in albo præto-
11 ris. Et quocunque † modo prædictorum modorum fiat cita-
tio poteſt habere locum hæc decreta. ſ. quod citatio debet in
actis redigi, licet poſsit dici probabiliter, quod in tertio modo
ſcilicet quando citatio fit a iure non ſit neceſſe, quia citatio iu
ris eſt certa, vt in iurib. alle. arg. ff. de probatio. l. ab ea parte, cũ
ibi not. Item ſi quæris vtrum ſolus nuntius, ſeu ſolus ſeruiẽs
plenam fidem facere poſsit de citatione per eum facta, vide j.
de appel. cum parati. & ibi dicam. ¶ In tex. ſuper verbo exce
ptiones. Hoſt. hic conſuluit, quod reus proponat primo exce
12 ptiones † competentes contra iudicem. ſecundo exceptiones
competentes contra reſcriptum, tertio exceptiones compe-
tentes contra partem ſm eum. Sed Guil. in Spe. tit. de excep.
§. viſo ver. porro. dicit primo ponendam ſecurini ad radicem
ſcilicet ad iuriſdictionem. vt 3. q. 3. c. induciæ. 2. §. exceptio. Vn
de diligens aduocatus debet hũc ordinem obſeruare vt ſi qua
exceptio competat reo cõtra ipſam iuriſdictionem illã prius
proponat: puta non eſt iudex meus, s. de iudi. at ſi clerici. de fo
ro comp. c. ſi diligenti. & ea omiſſa tranſeat ad alias exceptio-
nes. Si quæris vtrum in iuriſdictione iudicis conſentire videa
tur, ita quod non poſsit poſtmodum ad eam vlterius redire,
13 diſtingue, aut reus ſcienter miſit ipſam † exceptionem contra
iuriſdictionem & tunc non poterit ad eam redire, vt arg. ff. de
iudi. l. j. & C. de iudi. l. ſancimus. in fin. Aut ignoranter, & tunc
ſecus: vt ff. de iuriſd. om. iud. l. ſi per errorem. Illa vero exce-
ptione deficiente proponat exceptiones competentes ex per
ſona iudicis, vt quia ſuſpectus, vel ſeruus, vel infamis vel excõ
municatus. Illis vero deficientibus proponat reſcriptum, &
vltimo proponat exceptiones competentes ſibi ratione ſui,
vt quia eſt legatus vel hmõi, vel ratione cauſæ, vel loci, vel li-
belli, & ſic de alijs, vt no. ipſe Spec. plene in d. ver. porro.
¶ In glo. penul. Si quæris, vtrum, & qñ ſit pro proceſſu iudicis
præſumendum dixi ſupra de renuntiatio. capitulo. in præſen-
tia. Sed ſi quæratur quæ dicantur eſſe documenta legitima;
quæ de facto, ſeu proceſſu iudicis faciant plenam fidem, & per
quæ documenta de ipſo facto ſeu proceſſu fiat fides. Goff. di
cit quod in iſto documenta legitima dicuntur acta iudiciaria,
14 non alia ſm eum. Tu dic proceſſum † iudicis probari non ſo-
lum per inſtrumenta, ſed etiam per teſtes & omnia, quæ poſ-
ſunt cauſam inſtruere. ff. de fide inſtru. l. j. j. de teſti. cogen. per
uenit. ſm Inn. & Hoſt. hic in glo. fi. Vnde circa hoc diſtingue
ſic, Aut agitur de facto, ſeu proceſſu iudicis mere extraiudi-
ciali, aut de facto ſeu ꝓceſſu iudiciali ſeu ordinato ad iudicia.
Si de facto ſeu proceſſu extraiudiciali, tunc ſufficit ad hoc ꝓ-
bandum. litera ſuo ſigillo ſigillata, dummodo de ſuo ſigillo cõ-
ſtet, vt no. ſpec. in executore extraiudicialiter præcedente. ti.
de remiſsio. §. pen. in fi. ver. vbi vero non iudicialiter &c. Item
no. Hoſt. j. de ver. ſign. c. Abbate ſane, quòd ſi iudex dicat, No
ueritis, quòd ordinauimus, cõfirmauimus inſtituimus. loquẽs
in præterito, fidem facit. pro quo facit. ff. de donatio. l. ex hac
ſcriptura. ff. rem ra. ha. l. ne ſatiſdatio. de hære. inſti. l. qui vole-
bat. & expreſsius. j. de iure pa. c. quod autem. Si agatur de fa-
cto ſeu proceſſu iudiciali ſeu ordinato ad ipſum, tunc aut agi-
15 tur de ante iudicialibus, ſeu † de præparatorijs ad ipſum pro-
ceſſum, quales ſunt delegationes, ſubdelegationes, & talia pro-
bantur per ſola ſigilla delegantium, ſeu ſubdelegãtium, talia. n.
non dicuntur eſſe acta iudicij, cum fiant ſine cauſæ cognitio-
ne & partibus abſentibus vt no. Inno. hic in glo. per hoc ſatis.
in fi. & Hoſt. poſt eum idem Arch. j. de offi. deleg. ſi a ſubdele-
gato. glo. j. lib. 6. & Card. j. de offic. ordi. c. Romana. ſuper ver-
16 bo foraneos. li. 6. Idem eſt de litera † citationis, quã ſufficit eſ-
ſe ſigillatam ſigillo iudicis quia non eſt de actis iudicij pro-
priæ, ſed de ante iudicialibus ſm Inn. hic in glo. j. reſponſo. &
Hoſt. poſt eum. Sed gen. not. extra de iud. c. j. ſuper verbo cita
tiones. in clemen. quod citationes ſatis dici poſſunt de proceſ
ſu. Aut agitur de proceſſu iudiciali, & tunc aut de tali proceſ-
ſu, qui fit in abſentia partis, & ſine cauſæ cognitiõe, & vbi ma
gnum præiudicium non verſatur, vt ſunt citationes, quæ ſa-
tis poſſunt dici de proceſſu, ſm opin. Gen. vbi s. & talia probã
tur per literas iudicis vt eſt dictum. Aut de ꝓceſſu, qui fit par-
tibus præſentibus, vel per contumaciam abſentibus, & cum
cauſæ cognitione, qualia ſunt illa quæ enumerãtur hic, in tex.
a verbo dilationes, vſque in fi. pro quo. j. de ver. ſign. c. forus. §.
in omni. & C. de dilatio. l. ſiue pars. & tunc aut iudex ſolus aſ-
17 ſeruit ſic fuiſſe † proceſſum ſiue ſententiatum & tũc nullo mo
do credendum eſt ei, quantęcunque dignitatis. ſic vt j. tit. j. cũ
a nobis. ſalua authoritate Papæ vt ibi. Aut de hmõi proceſsu
extant, & apparẽt acta originalia, & authenti. ſm formã iſtius
c. & tunc illis prima facie ſtatur, niſi contrarium probetur, vt
s. de elect. c. bonæ. j. de renuntia. c. in præſentia. ſm Hoſt. hic,
18 Circa hoc tñ diſtingue. quia aut hmõi acta † originalia, & authẽ
tica, ſeu inſtrumentum tabellionis continent aliqua narratiue
ſeu enuntiatiue, & quantum ad illa non probant, ſecundum
Inno. & Hoſt. hic in glo. per hoc ſatis in prin. Idem not. G. j.
de priui. ſi Papa glo. 2. lib. 6. Quantum vero ad illa, quæ conti-
nent abſolute, diſpoſitiue, & aſsertiuè, bene probant, vt hic ibi
deſignando loca, tempora, & perſonas. &c. & in ver. ſeq. vt ſi ſu
per &c. & hoc approbat Hoſt. hic licet Inno. contrarium in-
nuat in glo. alle. per hoc ſatis. ver. imo plus videtur. & de hoc
in ſpec. tit. de inſtru. edi. §. reſtat. ver. in ſum. & de proba. §. ſi.
ver. ſed pone. & de procu. §. ij. ver. illud quoq;. & vide Io. And.
extra de prob. c. vnico. in cle. Alia quæ hic deſunt, vide s. de of.
dele. c. cum in iure. vbi dixi de hoc plenius.

1 *Famam certam probare.*
2 *Famam ſolam non probare.*
3 *Famam ſemiplene probare.*
4 *Fama quot teſtibus probetur.*
5 *Documenta antiqua quæ probent.*
6 *Scripturæ lapidũ probant.*
7 *Termini quando probent, eorumq; indices.*

CVm cauſam. ¶ Si quæratur vtrum fa-
ma probet, diſtingue, aut
1 quæris vtrum probet per ſe, aut cum alijs admini
culis. Si per ſe † tunc refert, aut fama eſt ſuper eo,
quod neceſſario habet ſemel contingere, & eueni-
re, vt mors, quia nihil eſt certius, nihil vero incertius eius ho-
ra, vt ff. de cond. & demon. l. j. in prin. in auth. de hære. & fal. §.
in omnibus. colla. 1. de pœni. di. 7. §. fi. & in eo caſu ſola fama p
ſe probat, niſi contrarium probetur. vnde ſi ego Henr. Boich.
peto a te hæreditatem Ber. tu vero excipis illum adbuc viuere
ſola ſama probata, quòd mortuus eſt auſert tibi exceptionem
niſi contrarium probes. ita no. ſpec. rubr. de notorijs crimi. §.
fama. circa medium. ver. ſed & adhuc. & Arch. 35. q. 6. ſi duo.
ſuper verbo glo. ſufficit. Fallit in caſu vbi vnus coniugum aſſe-
rens alterum mortuum in remotis, vellet cum alio vel alia cõ-
trahere quo caſu non ſufficeret probatio per ſolam famam,
quod dic vt no. & legi. in auth. vt lice. ma. & auię. §. quod autẽ.
col. 8. C. de repu. in auth. hodie. j. de ſpon. & in præſentia. vbi
de hoc dicam. & j. de ſecun. nup. c. dñs. & quæ ſit ratio ibi di-
2 cam. Aut fama † eſt ſuper eo, quod non habet neceſſario cõtin
gere, ſeu euenire vt ſi dico te rem mihi vendidiſſe, vel homi-
nem occidiſſe, vel aliter huiuſmodi & tunc fama per ſe nõ ſuf
ficit ad probandum. vt 4. q. 3. §. item ſæpe vbi hoc no. Io. & 2.
q. j. c. vlti. Fallit in caſu, vbi quis vergit ad inopiam, quod poteſt
probari per famam. in auth. de æqua. do. §. illud. col. 8. arg. ff. de
fun. inſtruc. l. cum de lanionis. §. aſinam molendinariam vt no.
Accur. de iure do. l. vbi & Cy. C. ſoluto ma. l. ſi quidem. Si quæ
ris, vtrum probet ſemiplene per ſe, & vtrum probet plene,
cum alijs adminiculis referi, aut in cauſis criminalibus, & tũc
non facit ſemiplenam probationem, vt C. de teſti. l. ſciant cun
cti. & 2. q. 8. ſciant cuncti. & no. Ber. Vin. Lau. & Hoſt. j. de te
ſti. c. veniens. j. & ſpec. in §. alleg. fama. & Arch. in c. alleg. ſi duo
3 & c. ſciant. Aut † in ciuilibus, & tunc fama probat ſemiplene.
de flumi. l. j. §. proinde de teſti. l. 3. §. eiuſdem quoq; ibi veluti,
fama conſentiens. vbi hoc tenet glo. de in litem iuran. l. vulgo,
de admi. tut. l. vulg. de fun. inſtru. & inſtru. leg. l. cum de lanio-
nis §. aſinam molendinariam. de vſuca. l. non ſolum §. j. quis or
do in bo. poſ. ſer. l. 2. de hære. inſti. l. patronus. C. de repu. in au-
th. ibi poſita hodie quantuncunq;. & iſta poſſunt colligi ex gl.
ſpec. & Arch. vbi s. vnde cum alijs adminiculis, puta cum vno
teſte. Aut cum alijs legitimis argumentis fama probat vt hic,
& j. de præſum. c. illud. & c. 3. j. de teſti. c. præterea. & no. Io. 4.
q. 3. §. item ſæpe. Ber. j. de appel. c. j. & Gof. & Io. And. j. titu. t.
4 tam literis. Et not. quòd ad probationem famæ † duo teſtes ſuf
ficiunt, vt j. de præſump. quia veriſimile. & de accu. inquiſitio
nis. in fi. no. hoc Io. in §. alleg. item ſæpe. & ipſe & Io. An. j. ti. j.

tam literis. & Guil.in Spec.rub.de noto.crimi.§.j.veri. ſed qua
liter.& §.iam de notorijs verſi.fin.in fine.& Inno.& Hoſt.in
c. alleg. inquiſitionis. glo.fina.
¶ In glo. j. Si quæras vtrum ſcriptura antiquorum librorum,
vel inſtrumentum productum ex archiuo publico, vel ſcriptu
ra poſita in aliqua columna, vel lapide, vel alia documenta, de
quibus no. hic in glo. j.probent, diſtingue, aut quæris de illis,
5 †documentis, q̃ remanẽt ſub cuſtodia publica & fidei, & illa fa
ciunt fidem plenam, vt ſupra de in integ.reſtit.c. tum ex lite-
ris. §.nos igitur.ver.proſpeximus.& j̈.de præſcrip.ad audien-
tiam.de cleri.non reſi.c.ex geſtis.16.diſt. habeo librum 30. q.
j. peruenit.ff.de proba.l.cenſus.C. de fide inſtru. in authen.ad
hoc.Aut quæris de alijs & illa adminiculum præſtant, nec de
facili eis crederetur ſine alijs adminiculis, & hoc arbitrabitur
bonus iudex conſideratis iuribus alleg. per Ber. in prima glo.
argum.C.eo.tit.l.inſtrumenta.ſm Hoſt. hic, vnde vbi vita ali
6 cuius ſancti. & ſcripturæ †lapidum, & priuilegia monaſterij,
cui eccleſia ſubiacet, concordant q̃ eccleſia eſt Colubrien.dio
ceſis, plena probatio eſt ſm Hoſt. & vide quod not.Hoſti.in
ſumma.tit. de religio.domi.§.cui ſubeſt. verſicu. q̃ autem. &
ver. quid ſi nullo modo. vbi dicit quod vbi termini dioceſis,
7 ſunt incerti ad nouos terminos †recurretur, vel etiam, ſecun-
dum quoſdam.ad terminos iuriſdictionis ſecularis ciuitatis.
Quod ſi nullo modo poteſt apparere de limitibus, tunc forte
dirimere forte.ff.de iudi.ſed cum ambo vel ſi ambo epiſcopi,
ſint eiuſdem prouinciæ, metropolitãus de hoc cognoſcere de
bet s̈.de foro comp. ſane. & poterit gratificari, cui voluerit,
vel ſibi retinere.arg.j̈. de deci.q̃m.Si vero ſint diuerſarum p-
uinciarum tunc idem poterit facere primas, vel Papa ſm eum
ibi. & infra de religio. domi.c.1.& vide quod no.Gul.infra de
conſuetu.c.j.glo.prima. lib. 6.

¶ De teſtibus & atteſtationibus. Rubrica.

PLacuit. ¶ Si quæris, vtrum hæreticus, vel in-
fidelis admittatur ad teſtimonium
perhibendum, dicam infra eod.capitul. Iudæi. vbi
de hoc.

1 *Teſtimonia non audiant ligantes.*
2 *Teſtes abſente contumace recipi.*
3 *Citare domi quibus actibus ſufficiat.*
4 *C.ſignificauit.ſenſus.& 5.*
6 *L.properandum.§.ſinautem.explicari.*
7 *Contumaciarum genera.*
8 *Contumacia vera.*
9 *Contumacia ficta.*
10 *Teſtes quando lite non conteſt.recipiendi.*
11 *Contumacia vera quando in productione teſtium exigatur.*
12 *Contumax fictus appellat.*
13 *Citare procuratorem, an dominum quando ſufficiat.*
14 *Procuratorum duorum quis citandus.*

IN nomine Domini. Super gl. nõ eſt ita. Tene
principium huius gloſſ.ſ.quod partes non debent
1 †audire teſtes cum deponũt dictum ſuum, ſed de-
bent videre, & audire eos iurantes, & in hoc con-
cordant Tan.& Goſ. Inno.& Hoſt.& Io.And.hic.& Accurſi.
C.de teſti l.ſi q̃n. & Spe.tit.de teſti §.nunc tractãdũ. circa prin
ci.& Bar.Brixien.& Hu.& Arch.2.q.1.in primis.glo.teſtes iu
rare.&c.Et hoc eſt verum, quicquid dicat additio ſequens.Et
hoc eſt introductum, vt melius, & liberius proferant dictum
ſuum, licet Io. contra in c.alleg.in primis.& male. Nec obſt.ra
tio ſua ibi poſita: quia pars poteſt formare interrogatoria ſua:
& dare iudici in ſcriptis, & ſic ſibi non præiudicabitur, argu.
j̈.eod.per tuas & c.præſentium.lib. 6. & hoc ſeruat generalis,
conſuetudo & idem notat ibi Archid. ſuper verbo interroga
toria. ¶ Si quæras vtrum receptio teſtium facta per iudicẽ cõ
tra abſentem ad domum citatum, ſed non inuentum valeat,
Io And. j̈.de reg. iur.c.præſumitur.in nouel. dicit ſic.Iacobus
2 canonicus Bononien.dicebat, q̃ ex† quo fuit legitime requiſi-
tus valet receptio, neſcio, quid intendat Iacobus, an quod, præ
cedẽte legitima requiſitione, valeat citatio ad domum, quod
concedo, & an quod ipſa citatio ad domum ſit legitima requi-
ſitio, & ſufficiat & hoc eſt quod quæritur.Et eſt ſciendum q̃d
Innoc.ſatis confuſe tractauit de citatione ad domum.s̈.de eo
3 qui mit.in poſ.c.2.Ex quibus †verbis colligitur, q̃ citatio ad
domum ſufficit quo ad miſsionem tedialem.Item q̃ poſt litis
conteſtationem ſufficit talis citatio quo ad diffinitiuam ferẽ-
dam, & idem quando malitioſa eſt abſentia, vt poſt ſatiſdatio-
nem iudicio ſiſti, vel poſt comparitionem, vel ante citationẽ,
cum doloſe abeſt, vel eſt talis, qui debet adeſſe, vt clericus in ec
cleſia coniunx coniugi, quibus caſibus valebit citatio ad do-
mum, tñ ſolum ad illum finem ad quem valeret perſonalis.igi-
tur ille proceſſus, qui fieri non poſſet propter contumaciam,
perſonaliter non inuenti etiam fieri non poterit propter con
tumaciam ad domum citati, alias vero ſufficiet ſm eum cita-
tio ad domum.Item in decretali ad petitionem.j̈.de accu.no-
tat, quod contra ficte vel interpretatiue contumacem poteſt
4 fieri teſtium productio. Sed j̈.no.†ſignificauit.ipſe not.quod
ſi is contra quem fit ibi productio teſtium abſens eſt, fieri po-
teſt ſine periculo expectabitur, donec perſonaliter citetur, al-
leg.ff.quæ ſent.ſine appella.reſcin.l.j.§.item cum ex edicto, di
cens, quod iura dicunt ſufficere citationem ad domum ponũt
5 caſus ſpeciales.Sed hoc vltimum dictum Innoc.†intelligo, in
caſu illius decreta.ſ.in productione teſtium, quæ fit ante litis,
conteſt.In caſu publicationis, quo caſu requiretur vera contu
macia.Et ſic loquitur in eo.tit, §.pen.C.eo.tit. in auth. ſed & ſi
quis, niſi immineret periculum.ſ.mortis teſtium, & ſic loqui
tur decre.q̃m frequenter.poſt princip.s̈.vt lite non conteſtat.
Sed in caſibus, vbi poſt litem motam fit productio ſufficit ẽt
ficta, & ſic patet diuerſitatis ratio, quia fortius præſumi poteſt
contumacia, lite cępta quam non cęptæ.vt in auth. de exhibẽ.
reis.§.ſi vero quidam iurent.& ſic intelligatur.§. ſinautem ex
geſtis.in l.properandum.C.de iudic. & hanc diſtinctio. tenet
Dy.in l.4.§.toties.ff.de damno infect.tñ in parte male. vt j̈.di
cam.& Cy.in prædicta.aut.ſed & ſi quis.Sed poteſt hæc diſtin
ctio ſic infringi.Certũ eſt q̃ contra Stephanum epiſcopum de
quo loquitur hec decre.non recipiebantur teſtes in caſu pu-
blicationis, ſed ſuper accuſatione probanda vt patet ex caſu cu
ius pars. 2.q.j.in primis.ver.quia igitur. & circa fi. & tñ ex illa
auth.Papa diffinit caſum ſtephani, ibi eſſe admonendus &c.&
ſic aut dices legem & authenticam non loqui in caſu publica-
tionis, quod etiam quidam tamen exponentes ibi verbum pu
blicabuntur, vt no.j̈.eo ſignificauit. Aut dicas idem in vtroq;,
quo ad requiſitionem abſentis, cum ex non facta requiſitione
6 quam iubet ante ea fieri Papa vitiet hic productionem. Sed re
ſponderi poteſt, q̃ †lex illa dicit duo.ſ. aduerſarium citandum
& ſub certa forma.facit s̈.de reſti.ſpo.c.fi.Papa vero infert ex
primo tñ, quod patet ibi in ver. eſſe vbi facit generalem con-
cluſionem de aduerſario citando, ex qua generalitate poſtea
7 infert ad caſum.Sed †ad prædictorum declarationem ſciendũ
eſt de contumacia, q̃ cõiter diuiditur in duas ſpecies in verã,
& fictam de quo ſatis in ſpec.de contu.§. t.Aliqui in tres in ve
8 riſsimam, veram, & fictam, dicentes, verum in† perſonaliter,
inuento, qui non venit, veriſsimam in illo, qui ſe non venturũ
reſpondit, vel poſſet diſtingui inter veram, & manifeſtam, &
veram non manifeſtam per decret.venerabilibus.de ſent.exc.
lib.6.& de ijs principaliter quæritur, vt ſciatur quo caſu poſsit
contumax appellari.de quo vide plene not. in cle. de dolo, &
9 contu. ſi ante glo.vlti.Ficta †autem dicimus citationem factã
ad domum habitationis, quæ nec peruenit ad notitiam citati
quod verum intelligo in ijs caſibus, in quibus in princi. s̈. dixi
citationem ad domum ſufficere. Vnde non fateor q̃ glo. ſi.q̃n
appel.ſit. l.j.in fi.quæ ſenten.ſine appel.re.l.j.§. item cum ex æ-
dicto.de reſt.in integ.in fi. magnæ glo.de iudi.& poſt edictum
in magna glo.3.q.9. caueant j̈ de excel.præla.ex literis. gl. no.
q̃ &c. quæ inuenit ſufficere citationem ad domum. ad quod
aperte facit. ff.de excuſa.tuto.l.ſcire.§.j.ibi, vel in faciem, vel
ad domum per quod etiam fertur Dyn. tenuiſſe, q̃ ex vi il-
lius alternatiue ſufficiat alterum feciſſe.arg.j̈.de reg. iur.in al-
ternatiuis.lib.6.Ad idem quod notat Spec.de appel. §. ſequi-
tur.ver.ſed nunquid ſufficit.hoc innuunt.ſ.ſufficere citationẽ,
ad domum, ſed innuunt hoc caſu, quod ſufficit eum cõſtitue-
re fictum contumacem, etiam ſi non perueniat in citati noti-
tiã.Nec valet opinio Dyn.de alternatiua, quia licet regulariter
alternatiua fuerit prælationis, dico illam ordinis, ſicut & il-
lam j̈.de præben.mandato lib.6.ff.de leg.2.cum pater.§.penul
ti.In ſolutione igitur quæſtionis propoſitæ de ſic ſparſis con
cludendo ad certum dico, quód teſtium receptio fit q̃nq; an-
te litis conteſtationem q̃nq; poſt, & in primo iſto caſu, ſiue
fiat in caſu publicationis ſiue de teſtibus perituris. dicit Dyn.
in prædicto.§.toties.requiri veram contumaciam.Hoc fateor
in primo caſu.ſ.publicationis per prædictam auth.quæ produ
10 ctio †regulariter fit ex parte rei, contra quem agi poſſet in po
ſterum, licet etiam interdũ fiat ex parte actoris vt ſatis ſcripſi

vt lite non conteſt. qm. Sed ſecundo caſu, quo. ſ. timeretur pe-
remptio teſtium morte, receſſu vel aliter, quo caſu producit,
etiam actor ꝙ negotiũ requirit verã contumaciam, quod eſt
expreſſum in prædict. decret. qm. Et ſi ius ſcriptum non eſſet,
ratio naturalis ſatis oſtendit, ꝙ male prouideretur periculo, ſi
in repetitione taliũ neceſſaria eſſet vera contumacia. facit. 5. di
ſtin. baptizari. nec in hoc aliquid deperit aduerſario cum iſti,
de ſui natura conſignentur & ſit ſibi ſalua exceptio in perſona
& dicta teſtium, vt ibi ſequitur, ſed fit etiam productio ante li
tem conteſt. contra actorem, qui actionem mouerat, qñq; ſup
principali, qñq; ſuper dilatoria, quam reus propoſuit. & his ca
ſibus propter litem inchoatam puto ſufficere contumaciam fi
ctam per citationem ad domum, vt in decret. cãm de dolo &
contuma. & in l. properaudum. §. ſin autem ex geſtis. & C. quo
modo & qñ iudex. l. cõſentaneum & in auth. qui ſemel. Et ea-
dem ratione idem puto de teſtibus, quos produceret actor cõ
tra reum ſuper replicatione, quam proponit contra ipſius dila
11 toriam. ¶ Si vero † producat actor lite non conteſt. teſtes ſuper
principali, dico illam contumaciam verã requiri in productio-
ne, quæ requiritur in tali proceſſu. ſ. per citationem perſonalẽ,
vel occultationem, vel impedimentum doloſum, ne perſona-
liter citetur, vt in prædicta decretali, qm. §. porro, Et hoc circa
primum caſum cum producuntur ante litem conte. ¶ Secũ-
do caſu. ſ. producuntur poſt litem conteſtatam, rõne ſæpius di
cta ſiue producat actor ſuper principali, ſiue reus ſuper exce-
ptione, dico ſufficere fictam contumaciam, & ita ſeruatur.
12 Dico † tñ, ꝙ ſicut fictus contumax ſm veram opinionem au-
ditur appellans. C. quomodo & quando iudex. l. ab eo. ita & hic
audietur ad id, ad quod productionis tempore fuiſſet auditis,
ſcilicet contra perſonas teſtium, in quo audiretur etiam is, qui
perſonaliter citatus venire non potuit. Et ſic intellecta ſit ve-
ra glo. Ber. hic. ſ. ꝙ receptio non ſit nulla, ſed contra illam re-
ſtituitur ad id, ad quod a principio fuiſſet admiſſus, etiam pro
pter caſus decre. præſentium. eod. tit. prædicta regulariter ve-
ra non contingant illam formã citandi, de qua loquitur extra-
uagans Boniſa. rem non nouam. & cle. dudum de iudi. ſm Io.
And. qui hæc omnia ſcripſit in c. alleg. præſumitur. in nouell.
Quærit hic Io. And. quid ſi dñs & non procurator, qui conte-
ſtatus eſt litem vocatus eſt viſurus teſtes recipi, an valeat rece
ptio. & dicit ꝙ Lamber. de Rampòi qui diſputauit primo hãc
quæſtionem, primo arguit ꝙ valeat quia cauſa eſt propria dñi
& ad eum ſpectat dãnum, & emolumentum. C. de procura. q
ſtipendia. ff. qñ app. ſit l. j. §. in propria. 2. q. 6. biduum. verſic.
palam. Item dñs iurat de calumnia, producit teſtes, exceptiões
opponit. ff. de inoffic. teſta. l. ſi ſuſpecta. facit. j. de procura. c. 2.
lib. 6. ex ijs autem intelligi poteſt ſaltem particeps lites. in au-
then. de litig. §. ſed hoc præſenti. in fin. item adeſſe poteſt cau-
13 ſæ ſuæ. ff. de procura. Paulus reſpondit † item dño ſoluitur. ff.
de ſolutio. hoc iure dñs tranſigit, & paciſcitur, & iuramentum
defert & non procurator. ff. de procur. l. mandato generali. eo.
rit. qui ad agendum. lib. 6 in dñm fit executio ſententiæ. ff. de
procur. l. Plautius. dñs appellationem per procuratorem inter
14 poſitã proſequitur. C. de appel. l. dñs. Satis ergo † eſt citari do-
minum, cuius eſt cã in effectu, qui effectus conſiderandus eſt.
ff. de condic. inde. l. Iulianus. In contrarium eſt hæc decret. &
l. ſi quando eo. tit cum. n. teſtes recipi debeant ad iurandũ præ
ſente, vel contumace altera parte. Procurator autem qui conte
ſtatus fuit, facit hic partem, & eſt dñs litis. ergo ipſe citandus,
fuit & in illa lite, ipſe, & non dominus procuratorem conſti-
tuit. C. de procur. quod quis. & l. nulla. & ipſe eſt condemnan-
dus. C. de ſenten. & interloc. l. j. Soluebat procuratorem fuiſſe
citandum, cum in ijs, quæ pertinent ad litis ordinationem, re
gulariter inſpiciamus perſonam procuratoris. Contraria vero
procedunt in ijs, quæ reſpiciunt peremptionem litis, vel effe-
ctum cauſæ, in quibus regulariter inſpicimus perſonam domi
15 ni. Dicit etiam, quod ſimilẽ quæſtionẽ diſpuisuit † dñs ſuus in
legibus, quærens de duobus procuratoribus, ſimul inſolidum
datis ꝙ occupantis conditio non fieret melior, quorum alter
conteſtatus eſt litem, & alter producit teſtes, an valeant atteſta
tiones. Ad negatiuam inducebat illum conteſtatum fuiſſe do-
minum litis. In contrarium clauſula, quod non ſit melior, &c.
debet de aliquo operari. j. de procur. ſi dno. lib. 6. Soluebat di-
ſtinguendo. Aut dñs vult valere productionẽ, & reus non vult
& tunc, ſi reus fuit præſens, valet. ff. de procu. filiusfamilias. §.
veterani. ſecus ſi erat abſens quia non debet reus cogi cũ plu-
ribus litigare. ff. exer. l. j. in fi. & l. 2. Si autem econtra reus vult
valere & dominus non vult exaudietur reus, quia fauorabilior
eſt propter clauſulam, quod non ſit melior &c. vbi vero am-bo
concordant valere, vel non valere, caſus eſt indubitalis, ſecun
dum eum. vide quod dixi ſupra, de dolo & cont. cãm quę.

1 *Teſtes in vlti. vol. mulier, quando eſſe, an non poſſit.*
2 *Mulier criminis, an teſtis. & 3. & 4.*
5 *C. quoniam. ſenſus.*
6 *Crimina, quæ accuſanda.*
7 *Teſtis ſocius omnium bonorum ne ſit.*
8 *Socius certæ rei quando, an non teſtis. & 9.*
10 *Socios pacto inuicem teſtes non eſſe.*
11 *Coniuges ſibi quæſita conferre.*
12 *Teſtes non eſſe communes in bonis.*
13 *Coniuges ob eis quæſita in ſe teſtes non eſſe.*
14 *Teſtem rei ſuæ neminem qui accipiendum.*
15 *Donatorem teſtem eſſe non poſſe.*
16 *Cedens teſtimonium ne dicat.*

QVoniam. Si quæratur, vtrum, & qñ mu-
lier admittatur in teſtimonium
diſtingue. Aut quæris vtrum poſſit eſſe teſtis in vl
timis voluntatibus, aut in actibus inter viuos. In
1 † primo caſu refert. Aut quæris vtrum poſſit eſſe
teſtis in teſtamentis. & dic quod non, vt ff. de teſta. l. qui teſta-
mento. §. mulier. inſtitu. de teſta. §. teſtes. & not. Ber. j. de verb.
ſignificatio. c. forus. §. fi. Aut in alijs vltimis voluntatibus pu-
ta codicillis, & ſimilibus. Et dic quod ſic vt not. Accur. in §. al
leg. mulier. & Spec. titu. de teſta. §. j. 14. col. ver. Item quod eſt
mulier. ¶ In ſecundo caſu. ſ. in actibus inter viuos refert. Aut
2 quæris ſm leges, aut ſm canones. Si ſm leges, dic † ꝙ poteſt
eſſe teſtis etiam in criminalibus. vt ff. de teſti. l. ex eo. & 15. q.
3. ex eo. ¶ Si ſm canones, tunc aut quæris vtrum poſſit eſſe te
ſtis quo ad præſumptionem inducendam non quo ad proba-
tionem. & dic ꝙ ſic vt hic no. Ber. in glo. fi. & Inno. & Hoſt.
poſt eum. Aut quo ad probationem & tunc aut quæris vtrum
poſſit teſtis in ciuilibus & pecuniarijs ſeu matrimonialibus,
cauſis, & dic quod ſic, vt infra eo. tam literis. & ca. ſuper eo. &
3 hoc no. Ber. in d. c. forus. ¶ Aut in † criminalibus & tunc, aut
agitur de criminibus exceptis, & in talibus bene põt eſſe te-
ſtis Nam in talibus laici admittuntur ad teſtificandũ cõtra cle
ricos, vt not. Hoſt. j. de accu. cũ P. manconellam. Et quæ ſint
crimina excepta vide ibi, & etiam infames, in hmoi crimini-
bus admittuntur. Vnde non mirum ſi etiam mulieres admittã
tur, vt not. glo. j. de iudic. mulieres. li. 6. glo. 4. ¶ Aut de alijs cri
4 minibus, † & tunc aut quæris vtrum poſſet eſſe teſtis in cauſis
criminalibus, vbi agitur criminaliter per viam accuſationis, &
dic quod non vt 33. q. 5. mulierem. Aut in cauſis, in quibus
agitur per modum inquiſitionis, vel denuntiatiõis, & tunc ſic
vt hic & ſic intelligit Io. iſtud. c. 15. q. 3. in ſum. Idem Ber. hic
quo ad inquiſitionem & Innoc. & Io. And. quo ad denuntia-
tionem. Idem Spec. eo. ti. §. j. ver. item quod eſt mulier. & ſeq.
Idem ſi per viam exceptionis, vt j. eo. tam literis. ſm Tanc. &
Inno. hic. & Hoſt. j. eo. de cetero. & Io. in c. s. alleg. & Ber. &
5 Hoſt. in c. alleg. tam literis. Vnde hic agebatur † contra Epipha
num in modum exceptionis. & iõ mulieres admittuntur. vt
j. e. tam literis. Vel dic ꝙ admittuntur quo ad præſumptionẽ
non ad probationem. vel dic quod hic loquitur in cã denuntia
tionis ſm Goff. & ita in his tribus caſibus non habet locum
dictum Io. 8 t. diſt. presbyter. ita generaliter prolatum. ſm Ar
chi. ibi. Et vide quod ipſe not. 5. q. 6 quia iuxta ſuper verbo lai
co. Hoc quod dixi de cauſis inquiſitionis fallit in criminibus,
homicidij & ſimoniæ, & alijs quæ poſt peractam pœnitentiã
impediunt executionem ordinis & retentionem beneficij iã
adepti, quæ enumerantur, per Ber. & plenius per Hoſt. s. de re
nun. niſi cum pridem. §. propter conſcientiam. in quibus cri-
6 minibus licet procedatur per viam inquiſitionis † ſeu denun-
tiationis, eſt tamen ſicut in accuſationis iudicio procedendũ.
vt plene le. & no. j. de accu. inquiſitionis. Et eſt rõ ſm Hoſti.
ibi, quia plerunque aliquis credit habere decem bonos teſtes,
qui non habet vnum bonum. vnde ſemper expedit monaſte-
rio, vt teſtificetur ſuper quo vide quod notatur. j. e. dilecto.
¶ Si quæratur vtrum ſocius in cauſa alterius ſocij, poſſit eſſe
teſtis, diſtingue, aut quæris de ſocio in criminibus, vel delictis
& de hoc dic, vt dixi. s. de confaſsis. c. 1. ¶ Aut de ſocio in cõ-
tractibus, vel negotiationibus, vel rebus. & tunc aut quæris,
7 de ſocio omnium bonorum, & talis non admittitur in teſti-
monium. vt C. eo. l. omnibus. 4. q. 3. §. item in criminali. verſi.
omnibus. & ff. pro ſoc. l. cum duobus. § fi. de ritu nup. l. illud. &
hoc propter futurũ commune lucrum vel damnum. vt arg. ſ.
quan lo

quando app. ſit.l.j.§.in propria.& 2. q. 6. biduum. ſm Inno.
& Hoſt. hic & ſecundum Hoſt.in ſum.eod.titu.§. quis poſsit
eſſe.ver.quid de ſocijs.& ſm Spe. hoc tit.§.j.in 2.col. ver. ſed
nunquid ſocius.& ſm Accur.C.eo.tit.l.quoniam liberi.Et in-
telligo,quòd talis nõ admittatur in teſtem pro ſocio ſuo,nec
etiam compellatur contra eum,ſicut nec pro ſeipſo admitte-
retur,nec contra ſeipſum compelleretur in teſtem, arg. C.eo.
l.omnibus.& l.nimis graue. & hoc innuit Spec. hoc tit.§.j. in
8 2.col.ver.ſed nunquid frater. ¶ Aut quæris †de ſocio certę ne
gotiationis,vel rei,& tunc ſecundum intellectum Inno.hic.&
Accur. & Spec. in locis vbi ſ. Refert aut quæris nunquid poſ-
ſit eſſe teſtis pro parte contingente ſocium ſuum in illa re, vel
negotiatione communi. Et dic, quòd ſic niſi aliud obſtet ſiue
pro ipſo ſocio,ſiue contra ipſum:quia licet vnus obtineat, tñ
nihil alij reddit.vt ff. ſi pars hær. pet.l. j.quinimo. ſm Inno. &
Hoſt. hic.quia hoc non reperitur in iure prohibitum,eſt ergo
permiſſum,cum omnes admittantur in teſtes, qui non repe-
9 riuntur prohibiti.vt ff.eo.l.j. ¶ Aut †pro parte ipſum teſtem
contingente & tunc nec admittitur pro ſeipſo nec compelli-
tur contra ſeipſum arg.iurium alleg.omnibus. & nimis graue
cum ſuis concor.Et hoc quod dictum eſt de ſocijs idem intel
ligunt Hoſt. & Spec.vbi ſupra in caſu. vbi aliqui ſine ſocietate
in communionem incidunt, vt quia vobis fundus datus eſt.vel
legatus duobus.¶ Ego autem circa iſtum articulum.ſ.qñ ſunt
duo ſocij certę negotiationis,vel rei credo probabilius diſtin-
10 guendum.†Aut ſunt ſocij ex conuentione, vel pacto ita quòd
cõe ſit lucrum & damnum ex illa negotiatione vel re prouenié
te inter eas,aut ſunt ſocij re ipſa,non ex conuentione, vel pa-
cto.In primo caſu cum ſocietas ſit lucri & damni.vt ff.pro ſo-
cio. l.Mutius tunc cauſa vnius eſt cauſa alterius, & iõ neuter
eorum poteſt pro ſocio,vel compellitur contra ſocium teſti-
ficari.vt C.eo.l.omnibus.& l.nimis graui.ff.de libe. cau.l.ſi is;
qui duos.¶ In ſecundo caſu,ſ.qñ ſunt ſocij re ipſa non ex con
uentione vel pacto,refert aut per legem,vel per conſuetudinẽ
11 tacite contrahitur ſocietas ſeu communicatio†lucri & damni
inter eos,prout eſt de conſuetudine Franciæ,per quam omnia
mobilia,tam ante matrimonium contractum,q̃ eo conſtante
quæſita & etiam conqueſtus conſtante matrimonio facti cõi
cantur inter coniuges & tunc credo idem eadem rõne.arg.ff.
ad le.Aquil.l.illud.& de ſonte.l.vna.ſ.de reſcrip. inter ceteras.
in fi.¶ Aut non contrahitur nec expreſſe nec tacite ſocietas,
ſeu cõicatio lucri vel damni inter eos, vt quia duo habent in-
ter ſe rem cõem pro indiuiſo,& tunc refert, aut eſt eadem cã
12 defenſionis vnius,quæ † eſt alterius,& tunc poteſt dici, quòd
eo caſu cõmodum & incõmodũ pertinet ad vtrunq; ſaltẽ præ
ſumptione iuris:& ideo vnus pro alio non admitteretur in te-
ſtem.ar.ff.de app. l.ſi quis ſeparatim.j.reſpon. ſ.de iud.c.cũm.
quæ.& j.eo.tit. c.perſonas.Ne forte compelleretur vnus eo-
rum contra alium teſtificari.arg.C.eo. tit. l.nimis graue. Aut
non eſt eadem cauſa defenſionis vnius,quæ & alterius,& tunç
vnus in cauſa alterius admittitur& compellitur.arg.l.alle.ſi qs
ſeparatim.2.reſpon.ff de app. Et iſtam diſtinctionem ab illo,
ver.ergo autem circa &c.excepto ſecundo mẽbro ponunt in
effectu Iac.de Are.& Cy.in l.alleg.qm liberi.& credo quòd be
ne.Et per præmiſſa credo quòd cum omnia & credita & mo
bilia & conqueſtus ſint cõia inter coniuges de conſuetudine,
generali Franciæ, quòd in cã mota ſuper illis ſeu aliquo ipſo-
13 rum † per virum contra extraneum,vel per extraneum cõtra
virum vxoris pro parte ipſius admitti non debet, nec com-
pelli etiam contra ipſum virum ad inſtãtiam aduerſarij ipſius
viri compelli non debet.nam in primo caſu pro ſe & in ſecun
do contra ſe teſtificaretur,quod eſſe non debet. & contra ip-
ſum ad inſtantiam aduerſarij ipſius viri cõpelli non debet te-
ſtificari contra virum.& ita intelligo quod no.Accur. C.e.tit.
l.etiam & Hoſt.in ſum.de teſti.§.j.ver. quid ſi volo. & Specu.
ti.de teſte.§.j.ver.quid ſi aduerſarius.&c. ¶ Et no.quòd omni
14 bus†in re propria dicendi teſtimonium facultatem iura ſub-
mouent.vt C. eo.tit.l.omnibus.& ff.eo.tit.l.nullus. Quod in
tellige,ſiue in re propria principaliter ſiue ſecundario,puta,vẽ
ditor pro emptore.vt no.Acc.in d.l.omnibus. & in d.l. nullus.
& Hoſt.in ſum.e.ti.§.2.ver .hi vero.& Spe.eo.tit.§.5.53.colũ.
ver.quid de venditore. Vel econuerſo emptor pro venditore
nam emptoris ſecundario intereſt quòd res non euincatur. &
econuerſo ſm Inno.hic.& Io.And.j.eo.inſuper.¶ Item nec
15 donator admittitur in teſtem †pro donatario in cauſa rei do-
natæ licet de euictione non teneatur, quia intereſt donatoris,
vt donatarius eam habeat eo,quòd ſibi tenetur naturaliter.vt
ff.de petitio. hære. l.ſed & ſi lege commiſſoria. §. conſuluit,

Hoc etiam patet,quia perſonale pactum tranſmittitur in do-
natarium.vt ff.de pact. ſi tibi decem.§. pactum. Item donans
16 affectat valere,quod agit. Sed nec †cedens poteſt ferre teſti-
monium pro ceſsionario in cã rei ceſſe,& hoc eadem ratione
pro hoc etiam in auth. de teſti. §.vlt.col.7.vbi dicitur, quòd p
zenera remouetur a teſtimonio ratione affectionis,quam hẽt
ad perfectionem rei, in qua prozeneticum geſsit officium,ſic
& ratione affectionis remouetur cedens,& donans, quamuis
de euictione non ſit obligatus. ita no.P.de Bel.Perti.& Cyn.
C. ad leg. Cor. de fal. l. etſi ad te. Secus eſt in fideiuſſore, q po
teſt eſſe teſtis pro debitore,qui eſt ſoluendo,alias non. arg. ff.
de fur.l.itaque. & not. Spec. hoc tit.§.j.in 10.col.ver.quid de
fideiuſſore.& ibi vide de hoc.

1 *Correctio quando præceptum aut conſilium.*
2 *Correctionem præcepti eſſe.*
3 *C.tam ſacerdotes.ſenſus.*
4 *Naturalis legis iuſſio.*
5 *Tranſgredi varie dicitur non corripiens.*
6 *Correctio quorum concurſu obliget.*
7 *Peccatorum genera.*
8 *Occultum varie dici.*
9 *Correctio fraterna, de quo peccato accipienda.*
10 *Corripiendi forma.*
11 *Prouerbiorum locus explicitus.*
12 *Correptionem varie omitti.& 13.*
14 *Corripere qui & cur timeant.*
15 *Denuntiationem monens teſtis ſit.*
16 *Denuntiantem non niſi cuius nullum eſt commodum teſtem eſſe poſſe.*

IN omni. Super glo.penul. Si quæris vtrum il
la authoritas,ſi peccauerit in te fra-
ter tuus.&c. de qua Mat. 18. & hic.& 2. q.j. ſi pec-
cauerit.extendatur,& pertineat ad omnes,& vtrum
1 inducat conſilium,vel præceptum,diſtingue aut † quæris, de
correctione charitatiua,prout eſt actus charitatis, aut de cor
rectione,prout eſt actus iuſtitiæ.Si primo modo tunc aut quæ
ris quantum ad prælatos eccleſiaſticos, & dic, quòd quantum
ad illos eſt præceptum.arg.23.q.3.ita plane. & ca.duo iſta. Aut
quantum ad alios, & dic,quòd quantum ad illos eſt conſilium
vnde ad iſtam nullus tenetur,niſi ſicut ad alia opera charitatis
niſi ſit talis ad quẽ ratione officij,vel curæ hoc ſpectet.vt in c.
alleg.duo.vt no.Inno. ſ.de iudi. nouit.glo.2.& Card.j.de reli.
domi.c.vnico.lib.6. Vnde quantũ ad prælatos illa authoritas,
tenetur præceptiue, quoad alios vero conſultiue ſm Ioann.
Hug.& Laur.in d.c.ſi peccauerit & Arch.idem recitat ibi ſu-
per verbo. glo.duo iſta.& idem videtur tenere Ber.hic.Sed cõ
trarium.ſ.quòd ſit præceptum omnibus vr̃ tenere Hoſt.hic di
2 cens, quod†correctio charitatiua.i.monitio,quòd pœniteat&
denuntiatio eccleſiæ facienda ad quemlibet pertinet Chriſtia
num,coerctio vero ad eccleſiaſticum.i.ad illum tñ, qui iuriſ-
dictionem habet.Hoc etiam tenet Hug.in c.alleg. ſi peccaue-
3 rit.arg.2.q.7.quapropter 24.q.3.tam ſacerdotes.†vbi dr̃,quod
tam ſacerdotes q̃ reliqui fideles oẽs ſummá debent habere cu
ram de illis qui pereunt quatenus eorum redargutione. Aut
corrigantur de peccatis,aut incorrigibiles apparuerint ab ec-
cleſia ſeparentur.Vnde ad Epheſeos.5.dr̃ omnibus.Nolite cõ
municare operibus infructuoſis tenebrarum,magis autem re
darguite.& hoc idem tenet Aſten. poſt Gal.lib.2.tit. de corre
ctione fraterna arti.5.q.2.quod primo probat per legem natu
4 ralẽ quæ dicit.† Hoc facias alijs,quod tibi vis fieri.i.debes velle
fieri.Debes aũt velle,quòd alius te corrigat quando peccas,vt
te emendes:igitur & tu debes hoc alij cuiq; facere. Secundo,
per legem Moſaicam Deut.22.Si videris bouem,aut ouem er
rantẽ ſed reduces ergo fratrem errantem tenetur corripere,
quod eſt ad Deum reducere. ¶ Tertio per legem Euangelicã
Mat.18. vbi dr̃ ſi peccauerit in te frater tuus. non dicit ſubdi-
tus.Et ſubdit etiam ſi te audierit lucratus es fratrem tuũ:quia
ergo oẽs ſumus fratres:omnes tenemur inuicẽ corrigere, qñ
contingit aliquẽ noſtrũ peccare.Nec obſtat quod dicit Ioã.in
c.alle.ſi peccauerit.quòd ſi eſſet præceptũ omnibus,oẽs conſti
tueret tranſgreſſores:quia non eſt verum,cũ ſit præceptũ af-
firmatiuum ligans tñ pro tẽpore,& loco neceſſitatis.Nam tri
bus concurrentibus ex parte corripientis, & tribus alijs, ex
5 parte peccantis †tranſgreſſor eſt,qui non corrigit,alias non.
Primum ex parte corripientis eſt certa peccati cognitio. pp
quod dicitur Eccleſiaſti. 11.Priuſquam interroges, non vitu-

perés quenquam, & cum interrógaueris corripe iuſte. Secun-
dum eſt manſuetudo in corripiendo:quia corripiens cum ira
magis ad peius prouocat q̃ corripiat. Ideo dicitur in pſalmo,
Superueniet manſuetudo & corripiemur. Tertiũ eſt q̃ in alio
non ſit tanta ad corripiendum aptitudo,quia ſi ipſum fratrem
peccantem videam,alij æque bene,ſicut ego,vel meliores, &
ei forte ſamiliares, vel prælatus ſuus , probabiliter ſupponere
poſſum,q̃ aliquis iſtorum in quibus eſt debitum & aptitudo,
ad corripiendum illum corripiat cum dicatur, quis eſt filius
quem non corripit pater? 3.Reg.20.Cuſtodi virum iſtum,qui
ſi lapſus fuerit, erit anima tua pro anima ipſius.Vnde non de-
béo credere,q̃ prælatus ſuus ſit immemor ſalutis ſuæ, quod
eſſet, ſi negligeret illum corripere.Si autem conſtaret. q̃ om-
nes negligerent eum corripere,tunc teneretur, alijs tñ condi-
tionibus concurrentibus. Primũ vero illorũ trium, quæ con-
currunt ex parte peccantis eſt ſpes probabilis de correptione,
quia cum correptio ſit inſtituta, propter meliorationem, vt
patet Mat. 18. ſi hoc non ſperatur,ſed peioratio, correctio fie-
ri non debet. Vnde Prouerb.9. Noli arguere deriſorem , ne
te oderit.Secundum eſt q̃ ſuum peccatum ſit mortale non tã-
tum veniale,quia correctio præcipitur,vt corripiens fratrẽ lu-
cretur.Mat.18.Si te audierit,lucratus es fratrem tuum.Tertiũ
eſt q̃ non ſit ſpes,quòd habeat maiorem opportunitatem tẽ-
poris ad corrigendum.vnde Augu.1.de ciuitate Dei.9.ſi pro-
pterea quiſq; obiurgandis corripiendisq; male agentibus par-
cit,quia tempus opportunum inquirit,non eſt occaſio cupidi-
tatis,ſed conſilio charitatis.Dicit ergo quòd cum corrigere ſit
6 præceptum † affirmatiuum,quod obligat ad executionẽ ſui tẽ-
pore neceſsitatis,qñ hæc ſex concurrunt ſimul.Quę ſi non cõ-
currant,poteſt differri ſine peccato quouſq; ſimul concurrãt,
quod tñ dicit de non prælato,& ſic non eſt multum timendũ,
de tranſgreſsione hmõi bonæ voluntatis,& hoc.ſ.quòd eſt p̃-
ceptum omnibus credo verius.Sed ſi velis ſcire, de quo pecca-
to eſt præceptum. Dico quòd ſm Gal.& Aſten.ibi.3.q.j.verſ.
ſequitur videre,quod corripere fratrem non oportet , niſi de
7 peccato per illud Mat.18. Si peccauerit.&c.Peccatum aũt † eſt
duplex.ſ.veniale, & mortale.Præceptũ aũt fit ad lucrandum,
fratrem amiſſum,per peccatum, vt ibi ſequitur. ſi audierit te
lucratus es fratrem tuum.non amittitur autem fratris anima,
niſi per peccatum mortale. Patet igitur quòd corripere fratrẽ
eſt præceptum qñ peccat mortaliter. & ſic dicitur.Eccleſiaſt.
17.vnicuiq; mandauit Deus de proximo ſuo.Eſt aũt conſiliũ
qñ peccat venialiter & hoc videtur tenere,& notare Aug.16.
de ſermone Domini in monte,dicẽs,Audiuimus dñm admo-
nentem, & magna cura præcipientem,ſi peccauerit in te fra-
ter tuus,vade,& corripe ipſum.ita quòd admonitio intelliga-
tur de veniali peccato,non de mortali.Itẽ duplex eſt pc̃tm,oc-
8 cultum.ſ.& publicũ.Occultum † aũt dr̃ tribus modis. Vno mo-
do,quia ſolus,Deus nouit, vel homo, per confeſsionem & de
hoc non eſt quæſtio,quia hoc ſpectat ad Deũ,non ad nos,quo
ad iſtam correptionis formam. Vnde glo.Mat.18.ſuper verbo
in te:quia ſi in Deum peccat non eſt noſtri arbitrij.i.ſolo Deo
ſciente.Secundo quia homo ſolus.i.non cum alio nouit.Gen.
3.Non eſt bonũ hominem ſolũ eſſe.i.non cum alio.s.de offic.
ord.ſi ſacerdos.Tertio dicit occultum , quia ſolus quis nouit,
id eſt vnus cum paucis familiaribus, ſicut Rex dicitur aliquid
facere vel eſſe in occulto,vel eſſe ſolus,qñ eſt cum paucis, ſibi
familiaribus. Thren.j.quo ſedet ſola ciuitas plena populo id eſt
quõ quæ ſolebat eſſe plena populo,eſt ſola.i. paucos habitato-
res habens? Dico ergo,quòd præceptũ de correptione frater-
9 na † intelligitur de peccato occulto ſecundo,& tertio modo,&
de peccato publico,ita quòd quilibet tenetur fratrem ſuũ cor-
ripere de hoc triplici peccato obligatione affirmatiua,quæ li-
gat pro loco,& tpe.& circa pc̃tm publicũ dicta forma eſt te-
nenda ſic vt primo corripias inter te & ipſum,& ſi te audierit
lucratus es fratrẽ tuũ.Nec vltra eſt procedendũ a te,qui ſolũ q̃-
10 ris fratris correctionẽ.Prælatus † qui ex officio ſuo deberet tol-
le-re ſcandalũ debet eũ corrigere,ſeu arguere in publicũ,vt cete-
ri terreantur.vt dr̃. 1. ad Timo. 5.Peccantes corã oĩb. argue-
re,vt ceteri minorẽ hẽant.ſi aũt te non audierit &c. Et q̃ hæc
forma corripiẽdi ſit in præcepto publico peccato ꝓbatur 11.
q.3.p̃cipue.& s.de iudi.nouit.Si quæris de ſecũdo mõ.ſ.de cor-
rectione ꝓut eſt actus iuſtitiæ dic,q̃ talis ſpectat ad p̃latos.vt
no.Ho.hic.& Arch.in d.c.ſi peccauerit & eſt de p̃cepto,vñ ne-
gligẽtia in talib.eſt mortalis.s.de offi.ord.c. irrefragabilis cum
ibi no.Dic tñ ſm Ho.hic, q̃ p̃latus non debet coercere pecca-
torẽ,niſi cõuincatur,vt 2.q.7. c.plerique.6.q.2.ſi tñ.Et vide qđ
no.frater Io.in ſum confeſ.tit.de doctrina ordinandorũ. q.9.
vbi exponit iſtã authoritatẽ.Sed cõtra p̃miſſa vr̃ q̃ pc̃tõr non
11 eſt corripiendus. † Prouer.9.vbi dr̃ qui arguit impiũ , ipſe ſibi
maculã generat,noli arguere deriſorẽ ne te oderit. Rñdeo.Sa-
lomõ loquitur in caſu nõ abſolute ſm Greg.8. moral.59. vbi
exponit illud verbũ qñ.n.pc̃tõr,vel deriſor creditur ꝓbabili-
ter ex correctione peior futurus tunc non eſt corripiẽdus,vt
dicit ibidẽ,alias.n.qñ ſperatur correptio tunc eſt corripiẽdus,
in caſu ẽt aliquo qñ nõ ſperatur correptio corripitur ne proce-
dat plus in malo, vñ Aug.de Cor.& gra.76.ſi aliqñ timore cor-
ripiamus,ne aliquis inde pereat cur ẽt timore nõ corripiamus
ne aliquis inde plus pereat?
¶ Si quæras vtrũ omiſsio correptionis fraternæ ſit pc̃tm̃. Di-
ſtingue ſm Tho.in ſum.q.33.arti.2.& fratrẽ Io.in ſum.conf.
de doctri.ordi.q.3.dicentes quòd omiſsio correptionis frater-
12 næ † tripliciter fit. Vno mõ meritorie.ſ.qñ fit ex charitate. Di-
cit.n.Aug.in 1.de ciuitate Dei.9.ſi propterea quiſq; obiurgan-
dis, & corripiẽdis male agẽtibus.parcit:quia opportunius, ipſe
inquirit, vel de eiſdem metuit,ne deteriores fiant non vr̃ eſſe
cupiditatis occaſio, ſed conſilium charitatis . Secundo modo
omittitur cũ pc̃tõ mortali.ſ. qñ præſumit probabiliter, qđ ad
eius monitionem corrigeretur,& tñ ꝑꝑ timorem vel cupidi-
tatẽ omittit,vbi dr̃.& 40.diſt.ſi Papa.46.di. ſunt nonnulli , 55.
13 di.ſi quis diaconus. † Tertio mõ,cũ pc̃tõ veniali,ſ.qñ timor,&
cupiditas facit hoĩem tardiorem ad corrigendũ delicta fratris
non tñ omitteret,ſi conſtaret ei,quòd fratrẽ poſſet a pc̃tõ re-
trahere,timori & cupiditati p̃ponit charitatẽ fraternã,& hoc
mõ ẽt viri ſancti interdũ hæc negligunt. Vnde dicit Aug. in li.
14 de ciuitate Dei,quòd non ſolũ inferiores † verũ ẽt hi, qui ſu-
periorẽ gradũ vitæ tenẽt ab aliorũ reprehenſione ſe abſtinent,
ꝑꝑ quædã cupiditatis vincula non ꝑꝑ officia charitatis. 2.q.7
plerique.1.q.j.§.qñ vero.Idẽ per oĩa Arch.2.q.j.ſi peccauerit gl.
2.ver.ad tertiũ &c. De iſta materia vide per eum ibi,& per A-
ſten.ti.de correctione fraterna. ¶ Si quæris, vtrũ denuntians,
debet admitti in teſtẽ cõtra denuntiatũ in cã denuntiationis,
15 factæ per eum,diſtingue † aut quæris vtrũ debeat admitti in te-
ſtem ad probandũ,quòd monuit iuxta formã iſtius.c.iſtũ de-
nuntiatũ,& dic q̃ ſic, vt hic in tex.& in glo.& per Inn,hic. Aut
quæris numquid debeat admitti in teſtẽ in facto principali de-
nuntiationis.& tunc Inn.dicit hic, q̃ nõ.ar.4.q.3.§.itẽ nullus.&
§.in oĩbus.Sed contrariũ tenet Inn.j.de ſimo.c. licet Hely. §.
nos igitur.ver.quia tñ.in glo.hoc verũ eſt &c. Tu vero diſtin-
gue † vt no.Inn.s.de iudi.c.nouit.gl.2.ver.ad teſtimoniũ , &c.
vtrũ ex tali denuntiatione conuicto denuntiato aliquod emo-
lumentũ pecuniariũ ad eũ debeat deuenire vt quia proſequit,
ſuũ intereſſe pecuniarium vt puta quia aliquẽ denuntiat vſura-
riũ & tunc vera eſt opi.Inn.hic.Aut non proſequitur ſuũ in-
tereſſe pecuniarium nec ex hoc ſperat aliquod cõmodum re-
portare,ſed ſolũ tendit ad pœnitentiam de crimine, & tunc
obtinet opinio cõtraria Inn.in c.alle.lic et Hely.

1 *Procurator in dominum teſtis eſt.*
2 *Procurator negotiorum non niſi mediator eſſe poteſt.*
3 *Procurator iudicialis quibus caſibus teſtis.* & 4.
5 *Aduocatus an teſtis.*
6 *Economus teſtis ne ſit.*
7 *Prælatus an teſtis eſſe poſſit.*
8 *Epiſcopus quando teſtis recte ſit.*
9 *Prælatum nullum teſtem eſſe.* & *cur.fallit.* 10.
11 *Clericus eccleſiæ teſtis.*
12 *Adminiſtrator teſtis.*
13 *Vniuerſitatum ſinguli teſtes.*
14 *Procurator teſtificare cogendus.*
15 *Procuratorem teſtem reijci , canonicum non , & differentiæ ratio.*
16 *Procurator in criminalibus teſtis ne ſit.*

INſuper. Si quæris,vtrũ procurator,vel ad-
uocatus poſſit eſſe teſtis in cã ſui
dñi vel clientis,diſtingue,aut † q̃ris vtrũ poſsit te-
1 ſtificari cõtra dñm,vel clientẽ:& dic q̃ ſic,tũ quia
rõ ꝓhibitionis ceſſat,tũ qa nõ reperit prohibitũ,
& e dictũ de teſtib.eſt ꝓhibitoriũ.vt ff.e.l.j.& j.de procu.c.j.li.
6 ſm Ber.G.& Io.An.j.e.Romana.li.6.Idẽ Acc.ff.e.ti.l.fi.Aut
ꝓ dño vel cliẽte,& tũc aut q̃ris de ꝓcuratore [vel de aduoca-
to.] ſi de ꝓcur.tũc aut de ꝓcur.quo ad negocia,aut de ꝓcura-
2 tore quo ad iudicia.ſi de ꝓcu.quo ad negotia, † tũc aut q̃ris v-
trũ poſſit eſſe teſtis in negotio quod ꝓcurauit aut in alijs. In
primo caſu põt de cõſenſu partiũ ſicut & mediator,alias ñ põt
in auth.

in auth. de teſti. §. qm vero. colla. 7. In ſecundo caſu pôt, etiā
parte aduerſa, inuita, cum prohibeatur. ff. eo. tit. l. j. vt hoc not.
Inn. Hoſt. Card. Gul. & Io. And. j. e. c. Romana. li. 6. Si de pro
3 curatore ad iudicia † refertur: aut quæris vtrum poſsit eſſe teſtis,
in illa cā, in qua eſt cõſtitutus ꝓcurator, aut in alia. Si in illa, tūc
aut non requirit mandatum procurationis & tunc pôt ar. j. e.
c. dilectus ſm Inn. & Hoſt. hic idem Io. And. j. e. c. Romana. li.
6. Aut recipit mandatum procurationis, & tunc aut re integra
renuntiauit, & tunc idem. ſ. ꝙ pôt teſtificari, per c. alleg. dile-
cto. ſm Inno. & Hoſt. Aut non renuntiauit eidem, ſed in cā
præceſsit, & tunc forte pôt quandocunq; ante li. conteſt. ar. ff.
de procur. l. ante litē. & l. ſeq. ſm Hoſtiē. hic. Sed credo tutius
dicendum contrarium, & ꝙ nec ante lit. conteſt. nec poſt te-
ſtificari poſsit. ar. ff. eo. tit. l. fi. & eo. Romana. lib. 6. & not. ibi-
dem per Card. G. & Io. And. qui dicunt indiſtincte, ꝙ in cauſa
principali, in qua fuit procurator teſtis eſſe non pôt. ¶ Si quę-
4 ris vtrū poſsit † teſtificari in alia cā q̃ in illa in qua eſt conſtitu
tus procurator, dic quòd ſic quia hoc caſu rō probibitionis,
ceſſat. & hoc tenent Inno. & Hoſt. hic. Fallit in cā appellatio-
nis, in qua procurator cauſæ principalis pro dño ſuo teſtificari
non pôt. vt in d. c. Romana. Vel dic, quòd licet ſit alia inſtantia,
non tñ alia cā. vt no. ibi per G. & Io. And. ¶ Si quæris de aduo
5 cato † tunc poteſt idem dici quod dictum eſt in procur. ad iudi
cia per c. ſæpe. alle. Romana. cum ibi no. Et vide quod no. Spe.
hoc tit. §. j. ss. col. ver. item quod fuit in eadem cauſa. & quod
no. Accur. C. e. l. fi. ¶ Si quæris, vtrum in cauſa eccleſiæ, vni-
uerſitatis, vel collegij eccleſia, vel quilibet de collegio teſtifica
ri poſsit, diſtingue aut cā eſt ciuilis, aut criminalis. Si ciuilis aut
quæris vtrum poſſunt produci, in teſtes pro parte vniuerſita-
6 tis vel collegij: tunc aut quęris de illis qui ſunt ſyndici, † vel œ-
conomi vel procuratores in ipſa cauſa, & illi, etiamſi ſint præ-
lati vel maiores, de collegio, non poſſunt eſſe teſtes in ipſa cau
ſa, vt hic in fi. huius c. iuncta ſuperſcriptione vbi ſcribit priori
& ſic prælato & fratribus ſanctę Trinitatis. Et eſt ratio, quia
nemo debet habere officiū duplex in eadē cā, vt no. hic Ber. in
glo. fi. Quod intellige de his, qui de ipſa cā ſe intromiſerunt, ſe
cus de illis, qui conſtitui procuratores, procurationem non re
ceperunt: quia poſſunt eſſe teſtes. j. eo. dilecto. Idem ſi recepe
runt, & re integra, renuntiauerunt ſm Inno. Dicit & Hoſt. ꝙ
forte idē & qñcunq; proceſsiſſent ante lit. conteſt. arg. ff. de ꝓ
cur. l. ante litem. & ll. ſeq. Aut quęris de alijs, & tunc refert, aut
quæris de his, quæ in capitulo aguntur, aut de his, quę extra ca
pitulum aguntur. Primo caſu poſſunt teſtificari. ar. C. de re iu-
di. l. conſenſu. §. ſuper plagis. & j. eo. tit. c. veniens. 2. in fi. & be
ne facit. j. ti. j. c. vlt. Et no. Io. And. j. eo. cum nuntius. Et eſt rō
quia alias non poſſunt talia probari. ¶ Secundò caſu refert, aut
quæris de prælato, ſeu rectore eccleſiæ, vel collegij, aut de alijs
inferioribus, vt monachis, vel canonicis. In primo caſu refert
aut ſolus prælatus ſiue rector collegij. ſolus, & per ſe conſtituit
procuratorem ad eccleſiam quod regulariter facere poteſt. vt
s. de reſcr. edoceri. quod dic vt ibi de hoc. Aut inſimul præla-
7 tus † ſeu rector vna cum capitulo, collegio, vel conuentu. Si ſo-
lus & per ſe tunc diſtinguit hic Inn. inter epiſcopum, qui non
poteſt teſtificari: quia eius nomine intentatur actio, & Abba-
tem qui poteſt teſtificari vt hic & j. de iureiur. & ſi Chriſtus,
in fi. ſm eum. Sed Hoſt. dicit quòd Inno. vr̄ hic contrarius ſibi
ipſi. Certum eſt. n. quòd vicedominus, & economus, ſiue pro-
curatores epi perſonam ipſius repræſentant, imo quaſi idem
ſunt cum eodem ſicut & officialis qui cum epo idem conſiſto
rium habet vt le. & no. j. de offi. ordi. Romanā. lib. 6. Mirū eſt
ergo qđ dicit Inn. quòd vicedumino agente eps repellatur, &
alio agente, vicedominus admittatur. nam vbi repellitur eps,
multo fortius & is, qui vices eius gerit, vt patet j. de offi. vica.
Romana. li. 6. Et maxime, quia magis pro epo præſumēdū eſt
rōne dignitatis, ꝙ veritatē dicat. ar. in eo quod leg. & not. j. de
voto. c. ex multa. in prin. & s. de procur. c. in noſtra. & c. fi. Vn
de fortiori rōne admittendus eſſet quam vicedominus. argu.
in eo quod le. & not. j. qui matri. accuſa. poſ. c. videtur. Dicen-
8 dum eſt igitur † idem de epo quod de Abbate dictum eſt. ſ.
quòd aliu agente, poterit eſſe teſtis vt no. & s. de iur. calum. c.
fi. & j. e. cum mutuis. ſm Hoſt. hic & in ſum. eo. tit. §. quis poſ
ſit eſſe teſtis. ver. ſed nunquid prælatus. & j. eo. præſentium. li.
6. Idē tenet ſpec. hoc tit. §. j. in 3. colum. ver. ſed nūquid rector.
Sed Io. And. hic putat vtrunq; bene dicere, vt. ſ. agente econo
mo, vel vicedño epi cām ſingularem menſe epalis & ꝑ conſe-
quens ſingularē & ꝓpriā epi verū dicat Inn. ſi vero agat cām,
9 eccleſiæ vel cōem verū ſit qđ dicit Ho. Ego vero † Henri. Bo-
ich. credo totū ꝯrū eius, qđ dicit Ho. hic. ſ. quòd qñ eps ſolus,
vel Abb. ſeu alius p̄latus ꝯſtituit ꝓcuratorē ad cām, & agit, ſeu
defendit cām ꝑ aliū ſiue ſingulare, & ꝓpriā p̄lati ſiue eccleſiæ,
vel cōem, ꝙ nō pôt eſſe teſtis in eadē cā, & hoc tenet expreſ-
ſe Inn. j. e. c. p̄ſentiū in gl. iō hic Abbas li. 6. & Arch. j. q. 2. ſup
prudentia. & ēt hoc tenet Inn. ſaltē in epo hic in ver. aū &c.
Et eſt rō, quia p̄latus eſt legitimus adminiſtrator & defenſor,
s. de reſcr. edoceri. & iō duplicē pſonā gerere nō debet. ſ. deſē
ſoris & teſtis ſm eos. Itē ex quo ſolus p̄latus cōſtituit ꝓcura
torē, & ꝑ ipm ꝓcuratorē cām agit ꝑ ſeipſum agere vr̄. arg. ff.
de admi. tu. l. ita aūt §. geſsiſſe. quod cuiuſq; vni. l. itē eorū §. ſi
10 decuriões. j. de reg. iur. c. q ꝑ aliū. li. 6. Si † p̄latus, vel rector vna
cū capitulo, conuentu, vel collegio inſimul conſtituat ꝓcura-
torē economū, ſyndicū, vel actorē, qui noīe ipſorum inſimul
exerceat cām, tunc poterit eſſe teſtis, vt hic in primo riſo iun
cta ſupraſcriptione, vbi ſcribit p̄lato, & cōuētui inſimul. & ita
intelligo quod no. Io. in c. alle. ſup prudētia. 14. q. 2. gl. j. ver. ſi-
militer p̄latus & Gul. Nazo. pe. Ab. & Io. An. hic. & in huc ca-
ſu poſſet intelligi opi. p̄dicta Ho. & Spe. cōtraria. & quod no.
Io. An. j. de reg. iur. cum quid vna via in nouella in q. ſua. verſ.
11 ꝙ vero adeſt. li. 6. ¶ Si quæris de alijs inferiorib † clericis, puta
de canonicis, vel monachis, tūc dic ꝙ tales poſſunt teſtificari,
vt hic & j. e. cū nuncius. & in c. alle. ſup prudētia ēt nō deficiē
tib. alijs teſtib. vt j. de iur. iu. & ſi Chriſtus. in fi. ibi deficiētib.
&c. ſubaudi maxime ſm H. ibi. licet Spe. cōtrariū innuat hoc
tit. §. j. ver. ſed nunquid in cā vniuerſitatis Et eſt rō q dicit te
ſtimoniū in cā vniuerſitatis ꝓ nullo de vniuerſitate hoc facit,
ergo nec ꝓ ſe. ar. ff. de rerū d. 50. in tm̄. §. vniuerſitatis inſti. de
rerū di. §. vniuerſitatis. & nullus. 1. q. 2. qui manumittitur, qđ
intelligo verū ēt ſi ſit adminiſtrator bonorū eccleſiæ. Vnde ad
12 miniſtrator † bonorū eccleſiæ de contractu ꝑ eū celebrato te-
ſtificari pôt ad hoc. d. c. ſup prudētia. §. cæterū. vt hoc no. Ber.
Brix. in q. venerabili. quæ incipit aliquis erat adminiſtrator. &
Guli. & Io. An. & j. e. ti. c. Romana. li. 6. ꝓ quibus vr̄ caſus cum
eccleſia fiſco cōparei. ff. de iur. fiſci. l. deferre. §. idē decreuerūt
Vel hoc caſu, ſubdiſtin. prout ſubdiſtinguunt Ia. de Ra. Pe. de
bel. perti. Cin. & plures alij doctores iuris ciuilis antiqui & mo
derni. Quia agitur de tali actu qui affert vtilitatē ſingularem,
cuilibet de collegio, & tunc teſtificari non poſſunt. Rō eſt, q2
in re propria &c. C. e. ti. l. oībus. & bene facit. j. de ſent. exc. is
13 ſententię. li. 6. Aut affert † cōmodū vel vtilitatē nō ſingularib.
ſed vniuerſo, vt toti collegio, & tūc poſſunt teſtificari, vt hic.
& j. de iur. iur. c. & ſi Chriſtus. §. vlt. & ar. iuriū alle. ff. de re. di.
l. in tm̄. §. vniuerſitatis. & de in ius vo. l. ſed ſi hac lege. §. q ma
numittitur. & no. C. e. ti. l. parētes. idē cū eis no. Io. And. j. e. cū
nuntius prælatus eſt legitimus defenſor. s. de reſcr. edoceri. &
iō duplicē pſonā gerere nō debet. ſ. deſēſoris, & teſtis ſm eos
Crederē tñ, ꝙ in oī caſu, in quo illi de vniuerſitate, vel colle-
gio teſtificari poſſunt, ꝙ iudex tā ex affectione, q̃ hēt ad cām,
q̃ alias debet ſuū aīum informare, & ſm hoc vel maiorem, vel
minorē fidē eis adhibere. ar. ff. e. l. 3. §. tu magis. & l. ob carmen.
14 2. §. fi. ¶ Si quæris vtrū poſsint † produci in teſtes, & cōpelli,
teſtificari contra eccleſiam vel vniuerſitatē, vel collegiū, vel ca
pitulū, vel conuentū, & tunc dicit Ber. j. e. cū nuntius. ꝙ ſic in-
diſtincte, quod verū eſt ſm Inno. & Ho. ibi. & Ho. hic, ſaltem
deficientib. alijs probationib. Sed hoc fallit in libertis eccleſię,
qui contra eccleſiā patronā teſtificare cōpelli non debēt, vt le.
15 & no. s. de ſeruis. non ordi. c. de famulis. ¶ Sed † quæ eſt rō, qđ
procur. in cā capituli vel cōuentus a teſtimonio repellatur, &
tñ canonicus, vel monachus (dūmodo nō ſit ꝓcurator) in te
ſtē admittitur, vt ex hoc. c. colligitur. Rō eſt vt no. Ber. hic, in
glo. fi. Vel dic, ꝙ rō eſt, quia ꝓcurator repræſentat pſonā ip-
ſius collegij, & iō cū cā ſit ipſius collegij ſicut ipſum collegiū, ſi
vnicā perſonā tm̄ faceret, non poſſet teſtificari in cā ſua ꝓpria
vt C. e. ti. l. oībus. & ff. e. ti. l. nullus. 4. q. 3. §. nullus. & §. oībus. ſi
nec ꝓcurator ipſius ar. 94. diſt. c. j Canonicus vero, vel mona-
chus iō admittit, q2 nō tanq̃ collegiū, ſed tāq̃ vnus ſingularis,
de collegio teſtificat ſm Inn & Ho. ¶ Reſtat ſm mēbrū prin
16 cipale. ſ. qñ † cā eſt crīalis, & tūc repellunt indiſtincte. vt 14. q.
2. c. ſup prudētia. in prin. 3. q. 5. accuſatores, & j. de accu. c. re-
pellantur. Fallit, qñ aliquis de vniuerſitate accuſat p̄latū, tūc. n.
quilibet de vniuerſitate recipit ī teſtē, vt ꝓbat. 2. q. 7. c. lator. de
elec. c. ꝑ inq̃ſitionē. Et eſt rō q2 ī eo caſu par affectus tollit cām
ſuſpitiōis. ar. ff. de ri. nup. l. nō ſolū. §. de vno. C. de cur. fur. l. vlt.
circa prin. & no. ſimile. s. de of. dele. c. cū R. canonicus. hoc no.
Tā. Ph. Vin. Inn H. & Io. An. j. e. cū nūtius. & Arc. ī d. c. lator ī
3. gl. 2. q. 7. & Spe. in ver. p̄alleg. ſed nunquid in cā vniuerſitatis.

1 *Appellanti ob exceptionem quid probandum.*

EX parte. Si quæras † vtrum appellāti ab ali-
qua exceptione non admiſſa ſuſ-
ficiat probare in cauſa appellationis oblationem,
probationis exceptionis, & non admiſsionē, vide
hic per Ho. in glo. ſua quæ incipit, ex hoc videtur.
Et idem no. Ber. j. de excep. in capi. olim in glo. ſic vr. idē Car.
& G. j. de ap. Romana §. q ſi obijciatur. & c. non ſolum. §. illa.
vero li. 6. quod præualet ei quod no. Ab. hic. & Spe. tit. de app.
§. qualiter. ver. tu dic. &c. diſtinguentes inter exceptionem nō
admiſſam, quæ ſi haberetur pro probata fieret præiudicium,
negotio principali, vt hic & alias. & de hoc dicam. j. de appel-
lationi. cap. interpoſita.

1 *C. ſi qui teſtium. explicari.*
2 *C. ſi qui teſtium quatenus locus ſit.*
3 *Teſtes pauperes veniant.*
4 *Iudici teſti coram receptio commiſſibilis.*
5 *Teſtium in crimi. receptio indelegabili.*

SI qui teſtium. Si quæras, vtrum, ꝑpter
paupertatem iudex de-
beat mittere ad teſtes pro eis recipiendo, & iura-
re & examinare faciendo, diſtingue aut agitur de
cauſis ciuilibus, aut de criminalib. Si de ciuilibus
1 tunc aut propter † paupertatem partis principalis ipſos ꝑdu-
centis, & tunc ſic ita pōt intelligere iſtud c. & expone literam,
ſic. Aut ſubaudi, hi, qui eos nolunt producere paupertate de-
preſsi &c. itaq non poſſunt venire in expenſis principalis, qui
non habent vnde ſoluant, nec teſtes coguntur proprijs ſtipē-
dijs militare, vt patet. C. e. ti. ſi. qn. & de ap. eos qui. 4. q. 3. c. ſi te
ſtes §. venturum. Ideoq; hoc caſu mitti debet ad eos recipien
dos, & parcendū eſt paupertati. in auth. de man. prin. §. ſit tibi,
coll. 3. ff. mand. l. ſi procuratorem. §. ſi ignorantes. 86. di. ca. pa-
2 ſce fame. & c. non ſatis ſm Hoſt. hic. & hoc † verum ſi iudex
ſit ordinarius nam ille mittet ad eos vel dabit eis expenſas, ad
veniendum, quia talis iudex partibus prouidere tenetur. vt j.
de exceſ. præla. ſicut vnire. de con. d. j. oēs. ſecus forte, in dele-
gato. Sufficit. n. q ſibijpſi non exigat expēſas [alias ſportulas.]
j. de vita & hone. cleri. c. cum ab omni ſpecie, vt hic idem not.
ſpec. hoc tit. §. ſequitur, de teſtium iuramento. ver. item ſi pro
3 ducens. Aut propter † paupertatē teſtiū, & tunc aut poſſunt ve
nire ſine verecundia, vt quia ſunt fortes, & robuſti, nec ſunt
nobiles, & tunc tenentur venire expenſis producentis, j. de re
ſcrip. ſtatutum. §. proferendo. lib. 6. & C. e. tit. l. qm liberi. 4. q. 3.
c. ſi teſtes. venturis. Aut ſunt nobiles, & honeſtæ perſonæ. quę
ſine verecundia venire non poſſunt, & tunc ad eos mittere de
4 bet, vt hic ſm Ber. in gl. ſi. Poteſt † etiam iudex in præmiſsis,
omnibus caſibus mittere ad iudicem loci, vt eos recipiat, & di
cta eorum ſigillata ſibi remittat in auth. eo. tit. §. & qm ſanci-
mus. colla. 7. & C. de fide inſtru. in authentica, apud eloquen
tiſsimum virum. vt not. Bert. hic in gloſ. & de hoc ponebat,
Vincen. verſus hic.

Si fuerit teſtis pauper, vetuluſq; remotus.
Debilis egregius, aut qui producit egenus.
Vt teſtentur ibi debebit mittere iudex. quos ponit Spec. eo. ti.

§. qualiter. ver. pōt etiam iudex. ¶ Si agatur de cauſis criminali
5 bus † tunc iudex non debet committere alij teſtium examina
tionem ſed in caſu vbi teſtes ad eum venire non poſſunt com
mode, debet perſonaliter ad eos accedere expenſis producen
tis. vt j. de iudi. mulieres. §. vel ſi forte. li. 6. Si non poſſunt. ad
eum commode venire iuxta diſtinctionem prædictā venient
ad eum, & in præſentia ipſius teſtimoniū ferre debent. vt in d.
§. & quoniam ſancimus, & in dicta auth. apud eloquentiſsimū

SIcut. Ad euidentiam gloſ. arg. q qui occaſionem
&c. ſi quæris vtrum qui occaſionem dam
ni dat damnum dediſſe videtur diſtingue, vt dicam,
j. de huiuſmodi. c. de cetero.

1 *Particeps criminis denuntiatione teſtis. fallit. 2.*
3 *Laici in clericos an teſtes.*
4 *Laici in ſimoniacos quatenus teſtes,*
4 *Diligendi cauſa.*

VEniens. Sup gl. ſic ergo opinionē Ber. hic
ver. ſolui cōſueuit tenet Hug. 15. q.
2. c. ſi. vbi de hoc p Arc. Sed tu potes plenius diſtin
guere, ſi q̄ratur, vtrū in criminib exceptis partici-
1 pes † criminis ad teſtimoniū admittant, aut agitur
ciuiliter p viā denuntiationis, inquiſitiōis, vel exceptionis, &
tunc ſic vt le. & no. ſ. e. qm Inno. hic. & facit j. e. ti. mediatores.
2 li. 6. cum ibi no. ¶ Fallit † in crimine ſimoniæ in quo nō admie
titur particeps criminis, & muneris, hoc eſt, qui emolumentū
exinde fuerat ꝓſecuturus, vt ibi. Aut agit criminaliter p viā,
accuſationis, & tunc aut accuſatus eſt malæ famæ, & tunc ſimi
liter admittuntur. vt s. q. j. in primis. & j. de ſimon. p tuas ſm
Inn. hic. & concordat Ber. j. de accu. cū P. Manconella. Aut nō
eſt malę famæ, & tūc nō admittunt ſm eū, qđ pōt eſſe verū cū
3 diſtinctiōe tñ, qa aut q̄ris † vtrū laici participes, & ſic malę famę
admittuni ꝯ clericos bonę famæ, & opinionis, & dic, q n vt in
d. c. cū P. Māco. vbi hoc no. Ber. & Ho. in gl. j. ꝓ hoc. j. de ſimo.
tāta. & c. p tuas. Et eſt rō quia laici clericis oppido ſunt infeſti.
vt j. q. 7. laicos. & c. laici. aut vtrū admittantur clerici ꝯ clericos,
vel laici ꝯ laicos, vel clerici ꝯ laicos, & adhuc dictū Inn. pōt eſſe
4 verū in alijs crīb. exceptis a † crimine læſæ maieſtatis, ī quo ad
mittuntur, vt 6. q. j. c. quæro ergo. §. verū ver. ſi quis cū militib.
& 89. di. ſi quis Papa. Et a crimine ſimoniæ in quo diſtinguit,
vtrū concurrit cū crimine læſæ maieſtatis, & tunc admittunt
vt in c. alle. ſi quis Papa. Aut nō concurrit cū crimine læſæ ma
ieſtatis, & tunc non admittuntur ſm Goſ. hic & Arch. in c. al-
leg. ſi quis Papa. gl. adde & bene ſm Laur. &c. & eſt caſus in c.
alle. mediatores. Item a crimine hæreſis in quo admittuntur ſi
per viam inquiſitionis procedatur, & non alias ſm Io. An. j. de
hæreti. c. in fidei fauorem. li. 6. Sed G. ibi dicit generaliter eos,
admitti ſiue per viam accuſationis ſiue denuntiationis ſiue ex
ceptionis agatur. quod vr verius p ea q̄ ibi no. cū ſit eadē rō fa
uor. ſ. fidei vt ibi. & ꝓ hoc facit optime. j. de hæreti. c. accuſa-
tus. §. licet. li. 6. adde quod dixi. ſ. de confeſ. c. j. Et quæ ſint cri
mina excepta tractant P. de Samp. & Ab. j. e. c. ſi. & Spe. de acc.
in ſi. & tangam. j. e. de cetero. di. j. Et ſcias, q Aſten. li. j. de ꝑce-
pto euang. regu. circa operāda. In ſi. no. q diligere pp mutuæ
familiaritatis oblectamentū eſt vanū. Pſal. Filij hominum, vt
qui diligitis vanitatē. Diligere pp vanitatis peccat conſenſum,
eſt malignum. Nau. j. ſicut ſpinę ſeinuicē complectuntur. Di-
5 ligere † propter beneficium acceptum vel ſperatum eſt merce
narium. de quali amico eccleſiaſt. 6. Eſt amicus ſocius mēſe. Dili
gere propter amorē reciprocū eſt naturæ debitū. De quo ad
Roman. 11. Nemini quicquam debeatis niſi vt inuicē diliga-
tis. Diligere vero propter bonum habitum vel ſperatum eſt
bonum & gratuitum & meritorium. ſm n. Aug. Qui diligit ꝓ
ximum diligere debet eum aut qa eſt bonus, aut ſit bonus.

1 *Clericus in laicum teſtis fallit. 2.*
3 *Clericus in laicum primi nedum quatenus teſtis.*
4 *Laicus in clerico non teſtificari fallit 5. 6. & 7.*
8 *Laici clericos accuſent declarat 10.*
9 *Sui, qui.*

DE cetero. Si quæras, vtrum laici admittā
tur ī teſtimoniū cōtra clericos
vel ecōtra, ſiue ī foro eccl'iaſtico, ſiue in foro ſecu
lari, diſtingue, aut in cā ciuili aut ī cā criminali. Si
1 in ciuili tūc ſic, niſi ſit aliud qđ obſiſtat: clericus
cōtra laicū, & econuerſo pōt ferre teſtimoniū tā corā eccleſia
ſtico iudice, q̄ coram ſeculari, 14. q. 2. ſuper prudentia. ca. q̄q̄.
vt hoc no. Hug. & Arch. 15. q. j c. teſtimoniū. & eſt ar. hic, qn
dicit in criminali quaſi velit dicere, q ſecus in ciuili: quia qđ
de vno dr &c. j. de ꝑſump. c. nonne. cū ibi alle. Si in criminali,
tunc aut quæris in criminali cā ciuiliter intentata & tūc idē, vt
ſ. eo. qm ſm tan. & Ber. ibi. & Ho. & Arch. 81. di. c. presbyter.
in gl. ſua. quæ incipit. adde ad hoc quod no. Laur. &c. Sed hoc
6 fallit † in criminibus homicidij & ſimoniæ, & alijs, quæ poſt
peractam pœnitentiam impediunt executionem ordinis, &
retentionem beneficij, quæ enumerantur per Ber. & plenius p
Hoſt. ſ. de renun. niſi cū pridem. §. propter conſcientiā. In qui
bus criminibus licet procedatur per viam inquiſitionis, ſeu de
nuntiationis, eſt tñ, ſicut in accuſationis iudicio, procedendū,
vt le. & no. j. de accu. c. inquiſitionis. &c. Aut in cā criminali cri
minaliter intentata, & tunc aut quæris de criminibus nō ex-
ceptis, aut de criminibus exceptis. Si de non exceptis tunc aut
quæris vtrum clericus poſſit teſtificari contra laicum, aut eco
3 tra laicus contra clericum. Si quæris † an clericus poſſit teſtifi
cari contra laicum, tūc aut coram iudice ſeculari & tunc dic,
quòd nō. Sic intellige 15. q. j. teſtimonium. ſm Io. & Archidi.
ibi & ſm Io. 2. q. 7. c. laicos. & Hug. & Lau. in c. ſeq. ſicut ſacer-
dotes. & 15. q. j. nullus clericus. & Inn. j. de accu. cum P. Man-
conella. Aut corā iudice eccleſiaſtico & tunc pōt teſtificari cō
tra eum, ita intellige. 6. q. 2. c. j. & ita no. Arch. in d. ca. teſtimo-
nium. Si quæris, † vtrum laicus pōt teſtificari cōtra clericum,
dic

dic, ꝙ non indiſtincte, vt hic & 2.q.7.c.epiſcopi, apoſtoli. & in iurib. alleg. hic in glo. Et eſt rō, quia laici clericis oppido sũt infeſti. j.q.7.c.laicos.& c.laici. & no. Vinc.& Laur. ſ. de iud. cũ non ab homine.& Archid.in c.alle.81.di.presbyter. ¶ Si quæris de criminibus † exceptis vt de crimine hæreſis, læſæ maieſtatis, ſimoniæ, ſacrilegij, & ſimilibus, de quib. per Ber. & Ho. in d.c.cum P. Manconella.& per P.& Ab.ĩ.eo.c.fi.& per Ioã. 2.q.j. in primis ſuper verbo miniſtris.& per Archi. 2.q.j. prohibentur.& per Goſ. in ſum.tit. de accu. in prin. ibi.itẽ in crimine &c. ſpe.tit.de accu. in fi.verſi.in ſumma. Tunc aut ſunt conſpiratores vel capitales inimici & tales in nullo caſu ciuili, vel criminali admittuntur: etiam cum tormentis, ĩ.de accuſa. meminimus.& c.cũ oporteat. & c.petrus.de ſimonia licet He ly. & c.per tuas vt no. Lau. Tan. Ber. Inn. Ho. & Io. An. in d.
6 c.cum P. etiam in † caſu hæreſis vt no. Arch. ĩ.de hæreti.c. accuſatus. §. licet ſuper verbo ex ceptum li. 6.& in hoc concor. Io.An. j.q.j.ſi quis epiſcopus.& Archi.in ſumma illius. qu. & Ber. in d.c.licet Hey.& c. per tuas. Aut non ſunt conſpiratores, vel inimici, ſed bono zelo procedunt, & tunc aut quæris, nunquid clerici admittantur contra laicos, & dic, ꝙ ſic, vt no. Inno.in d.c.cum P. in prin.& Io.An. poſt eum. Aut econtra, laici, contra clericos, & tunc aut laici ſunt bonæ famæ & tunc admittantur contra clericos ſiue ſint bonæ famæ, ſiue malę, vt 2.q.j.c.in primis.& ita intellige quod no. Inn. hic. Aut laici sũt
7 malę † famæ & viles perſonæ.& tunc refert vtrum clericus ſuper illo crimine eſt infamatus, & malę opinionis, & tunc admittuntur laici viles, & infames contra eum. Aut eſt bonę opinionis, & tunc non admittuntur vt 2.q.j.in primis.& ĩ. de ſimo.c.tanta.& c.per tuas.& de accu. cum P. ſm̃ Ber. Innoc. & Ho. ibi. & vide quod no. Io. in d.c.in primis. ſuper verbo crimine & c.cã.& q.deus oĩs.& j.q.j. ſi quis epiſcopus. & 6.q.j. in ſumma & 2.q.7. in ſumma.

¶ Si quæras, vtrum laici admittantur ad accuſandum clericos vel contra, diſtingue vt ſ.in 1.di.de teſtimonio dixi & per ea-
8 dem iura. Vnde † nota, ꝙ vbicunq;, & quales admittuntur, ad accuſationẽ, ijdem admittuntur ad teſtimoniũ exceptis proſecutoribus ſuarũ iniuriarum, vel ſuorum qui admittuntur ad accuſationem & non ad teſtimonium, vt hic. hoc not. Ber. & Ho.& Io And. ĩ.de accu.cum P.Manco.& Archi. 2.q.7.ca.ipſi apoſtoli.& de hoc no. per Ber.& Ho. ĩ.eo.teſtimonium.& ca. fi.& plene per Io.5.q.7.in ſum.& ibi vide, & per Arch.e.cã & c.ſicut ſacerdotes.& c.laicos.11.q.j.teſtimoniũ.gl.antepen. Et
9 nota † ꝙ ſui intelliguntur hoc caſu vſq; ad ſeptimũ gradũ de iure ciuili. ff.de teſtib.l.3.& l.lege Iulia. vt no. Acc.C.ad Torp.l.ſi femina.& ſpe.hoc tit.§.3.vbi de hoc, per eũ & plenius ꝑ Ioã.
10 An. hic. ¶ Nota ẽt ꝙ † quo ad accuſationẽ clericorũ nullus admittitur ignotus, vel ſuſpectus de falſitate, vel inimicitia. 3.q.5.accuſatorib.& c.canonica.& c.accuſatores. niſi prius inquiratur de vita, & fide, & intentione eius. 2.q.7.ſi qui.& c. quærendum.& niſi habeat aliquas literas authenticarum perſonarum quæ pro eis teſtimoniũ ferant, vel teſtimonium populi. 2.q.7 criminationes.& hoc no. Io.& Arch.in d.c.quærendum.& Inno. in d.c.cum P.Manconella.glo.j.in fi.

1 *C.in cauſis expoſitio duplex. verior. 2.*

IN cauſis. De productiõe teſtium habes duas expoſitiones hic in glo. Vnde † Ab. hic intelligit primam expoſitionem qñ iudex a principio nõ dedit totũ tempus a iure taxatũ, de quo hẽs 3.q.3.c.induciæ.2.§.ſpacium. Secundam expoſitionem, quæ ponitur ibi, vel dic. intelligit, qñ iudex conceſsit a principio totum tempus diffinitũ a iure. Sed † vltima expoſitio melior videtur quia lex dixit, ꝙ in pecuniarijs cauſis vna tm̃ dilatio danda eſt vt ff.de dila.l.fi. ſecunda non datur de facili, tertia nõ ſine cognitione aliqua ſecundum eum. De iſta materia vide, qđ no. per Io.& Archi.3.q.3.c.induciæ.2.§.ſpaciũ.& per Hoſt.in ſum.de dila.§.quibus.& per Guli.in Spe.hoc ti.§.qualiter. verſ. volens ergo. Ho. hic tenet idẽ cũ glo. hoc teneas ſm̃ Io. And. Quam opinionem teneas, non curo: quia ex hoc magnum iuris myſterium non reſultat.

2 *Dubia benignæ interpratanda. fallit. 2.*
3 *Appellatio niſi friuola ſit excommunicatione prior. & 3.*
4 *Appellatio præueniens excommunicationẽ cauſanda.*
5 *Excommunicatione cœpta, an præuentioni locus.*
6 *Pendens & præteritum equiparari.*
7 *Procuratorum quis præueniat.*
8 *Iurans ſe non fideiuſſurum præcario non deierare.*

CVm tu. Si quæratur † vtrum in dubijs benignior interpretatio eſt accipienda, & ſequenda, diſtingue aut in foro contentioſo, & dic ꝙ ſic vt hic & ff.de reg.iur.l.quoties dubia. & l.ſemper in dubijs ſm̃ Inn. Ho. Ab.& Io. An. hic
2 Fallit in caſibus † in quibus vertitur periculum aĩæ, quia tunc accipimus id, ꝙ eſt tutius animæ, ĩ.de ſponſ.iuuenis.& 68.di. c.præſbyteri. & hoc no. Ber. & Ho. ſ.de ſcruti.c.vnico in fi.& ibi vide aut in foro animæ, & tunc non eſt acceptandum benignius, ſed quod animæ tutius eſt quod dic vt le.& not. ĩ. de ſent.exc. per tuas.& de homic.ad audientiam. ſm̃ Innocẽ.& Hoſt. Abb.& Ioan. Andr. hic.

¶ Si dubitatur, an appellatio præceſſerit, an excõicatio, puta ſi eṗs excõicauit Titium legentem appellationem, quam interponebat ab eo, ſi quæras, pro qua præſumitur, ꝙ præceſſerit, vt alteram impediat, diſtingue, aut appellatio eſt friuola, & talis ẽt præcedens nõ impedit, nec vitiat excõicationẽ ergo nec concurrens. ĩ.de appel.cum appellationib.li.6. † Aut nõ eſt fri-
3 uola ſed legitima, & tunc aut Titius prius porrexit appellationem, quam poſtea ex abundanti legebat. ĩ.de ap.c.cum appellationib.li.6. Vel eṗs primo protulerat ſnĩam ꝙ̃ poſtea ex abũdanti repetebat, & tunc non eſt dubiũ, ꝙ illa quæ præceſsit, ꝓ-
4 ualebit alteri. Aut neuter † perfecte præuenit, & tunc aut Titius, qui inchoauit appellare in verbo appellationis, & expreſſionis cauſæ præuenit eṗm excõicantem, vel eṗs qui inchoauit excõicare verbo excõicationis præuenit Titium appellantẽ. De expreſſione cãæ non repeto quia licet vtrobiq; ſit cauſa exprimenda, tñ prætermiſsio cãæ in appellatione ante ſnã, illam vitiat, in excõicatione vero non, licet præferens pœnã incurrat. ĩ.de ſen.exc.c.j.li.6.& tunc nulli dubiũ, quod taliter ꝑueniens alterum impedit. Aut poſt inchoatam appellationem
5 ante verbũ appellationis & cauſæ expreſsionis interuenit † excõicatio Titij vel poſt inchoatã pronuntiationẽ, ante verbũ, excõicationis interuenit appellatio Titij vel dubitatur, quod verbũ præceſſerit, licet ſciatur quis inchoauerit, & tunc, ſi poteſtatẽ haberem ius poſitiuom producendi, ſtatuerem, ꝙ potior eſſet, qui prius inchoauit appellare, vel excõicare, vt ſit locus præuentioni, vbi non ſit doloſe & compelletur eodẽ contextu actus inchoatus per iura de pręuentione loquentia. ĩ.de appel. vt debitus. de reſcriptis duobus li. 6. ff.de ver.obl.l.ſi Ti-
6 tius. Item video, ꝙ † præteritum, & pendens æquiparantur, ad impediendum conſtitutionis effectum probatur. (ĩ.de offi.lega.c.pen.li.6.) extra de iudi.diſpendioſam.li. 6.de ſequeſt.poſ. ad conpeſcendas. de proba. literis de re iudica. vt calumnijs. de ſen.exc.c.ex frequentibus. in cle.& no. ĩ. de elect. licet canõ. li.6. Si dicam ꝙ pendens appellatio, ſicut præterita, impediat effectum ſnĩæ, & pendens ſnĩa ſicut & præterita impediat effectum appellationis. ad quod bene facit ff.de publi. iudi.l. 15, qui. vbi damnatus inchoatas prius dilatiões perficit. De dolo, dixi, ne obeſt. ĩ.de app.oblatæ.cum ſimilibus. Et iura quæ faciunt in contrarium, intelliguntur de inchoatis, quæ non perficiuntur vno contextu: ſed quia non eſt meum ius ſtatuere, ſed de ſtatuto, quid ſit iuſtius, reſpondere. Dico quod de rigore ligatus eſt Titius quẽ inchoantẽ appellare præuenit eṗs, in pronuntiatione. & Titius ligatus non eſt qui eṗm inchoantẽ excõicare pręuenit in appellatione. ad quod principaliter induco. ĩ. de procu.c.ſi duo.li.6. per quod patet, ꝙ nõ ponderatis,
7 † præambulis litis, vel quis illã inchoauerit. ille de procuratoribus pluralibus dicitur occupaſſe qui primo conteſtatur litem quod eſt ſubſtantiale in dñio litis, vel inſtãtiæ, ſic in ꝓpoſito, nõ põderabo ꝑambula vel exordia ſnĩæ, vel appellationis, ſed ſolũ quis in ſubſtantialib. illorũ actuũ ꝑuenerit. & ad hoc faciũt iura alle. ibi per Card. H.& Io. An. ¶ Secundo. vero caſu qñ dubitatur qs in his ſubſtãtialib. ꝑuenerit vt̃ aliquibus ꝓ illã regulã. cũ ſint partiũ. ĩ.de reg.iu.li.6. ꝓ illo q reus ẽ iudicandũ. Sed ego ſoluẽdo dico, ꝙ quia de iuriſdõne & excõicatione cõſtat, de ꝑcedẽte appellõne, ñ cõſtat iudicabo illos ligatos. ad hoc. ĩ. de ſen.exc.venerabilib.li.6.ad fi.& qđ ibi no. maxime cũ ſnĩa, ſit medicinalis. e.ti.c.j.& quia actus ſpũalis penetrabilior eſt ꝙ̃ actus humanus ar. ĩ.de priuil.ex ore in prin. iuxta illud qđ not. Inn. ĩ.de ap.ꝑterea.2.gl.j.ver.ſed oppones.& Arc.17.q.j.q bõa §.ſi ergo.in magna gl.ver.ĩ pęnis aut ſpũalib. & c. Hãc diſtictionẽ paucis additis ponit Io.An.ĩ d.c.cũ ſint partiũ.ad fi.ĩ nouel. li.6. Per hãc decr. dicit Bar.Brix.in q.dñicali, quæ incipit, qdã ſcholaris † fideiuſsit ꝓ ſocio ſuo, & eo vergẽte, ad inopiã iurauit ſe decetero ñ fideiuſſurũ ꝓ aliquo, & poſtea cũ ñ poſſet aliter liberari ſui đbitoris libros ꝑcario recepit, & debitũ ſoluit ñ ẽ ex hoc piurus qa ĩ dubio ꝑſumẽdũ ẽ aliquẽ ñ eẽ piurũ, vt hic

1 *Teſtes proceſſu nullo repeti poſſe.*
2 *Teſtes, inſtantia perempta repetibiles.*
3 *Teſtes diuerſis inſtantiis repeti poſſunt.*
4 *Teſtes cur inducti.*
5 *Teſtis publicati pacto repeti poſſe.*
6 *Teſtimoniis non deductis, teſtes iterum produci poſſe.*
7 *Teſtes publicati, quibus ex cauſis repetibiles.*
8 *Teſtes ad noua facta repeti poſſe.*
9 *Teſtes noui an in appellatione produci queant.*
10 *Teſtes publicatos in matrimoniis admitti poſſe.*
11 *Inſtantia quibus modis pereat.*
12 *Præſcriptione probata, quando non poſſit titulus probari.*
13 *Teſtis falſarius reÿciendus.*
14 *Teſtem meum in me produci poſſe.*

FRaternitatis Si quæras, vtrum publicatis atteſtationibus, in cauſa principali poſſunt in eadem cauſa principali vel
in cauſa appellationis teſtes iterũ produci, & exa-
minari. vide Guil. de Mon. lau. extra eo. ti. c. teſti-
bus. in cle. ſed quia non omnes habent eũ, idò ad diſtinctionẽ
1 ſuam ibi addendo aliqua ſic diſtinguo, aut proceſſus † eſt nullus
propter incompetentiam iudicis, & tunc poſſunt iterum pro-
duci, & examinari, vt ĳ. de conſan. & affini. c. j. vbi hoc. no. Ho.
Aut proceſſus non eſt nullus propter incompetentiam iudi-
cis, & tunc aut loqueris in cã principali, aut in cauſa appellatio
nis. Si in cauſa principali tunc aut iſtantia iudicij, in qua teſtes
2 fuerunt recepti † perijt, aut non. ſi perijt tunc aut perijt, quia
lis non fuit conteſtata, & tunc indiſtincte debent admitti, tã
de nouo recepti, quã alij vt ˢ. de elect. c. dudum. 2. §. licet autẽ.
& §. tandem. aut lite iam conteſtata perijt poſtea proceſſus, p-
pter lapſum triennij ſm. ll. C. de iudi. l. properandum. vel quia
poſtea venit contra formam reſcripti. ˢ. de reſti. ſpo. c. Piſanis.
& tunc in voluntate & electione aduerſarij contra quem te-
ſtes ſunt producti, eſt, ꝙ iterum producantur ſi viuũt alias va
lent producti, & noui etiam poterunt produci, vt no. ˢ. eo. cũ
cãm. & c. præſentata. & ſi ſemel elegit variare non poteſt, ſm
Vin. & Io. An. ibi. Si aũt inſtantia tota tenuit, tũc aut atteſtatio
nes omnino ſunt amiſſæ, & tunc iterum produci poterunt no
ui, & etiam antiqui. ˢ. de probatio. c. fi. Aut atteſtationes extãt
3 & tunc aut loqueris † in diuerſis inſtantijs, vt quia primo agit.
ad intereſſe, ſecundo ad vindictam, vel inter diuerſas perſonas
& tunc omnes tam antiqui quã noui poterunt produci, vt ĳ.
e. conſtitutus. Aut loqueris in eadem inſtantia, & inter eaſdẽ
perſonas, & tunc aut teſtes primo ad vnũ finem, ſeu effectum
& ſecundo ad alium finem ſeu effectum inducuntur, ita ꝙ di-
4 uerſi ſunt fines, ſeu effectus probationum, vt quia † primo in-
ducuntur ad probandum agentis intereſſe. Secundo aũt indu-
cuntur ſuper principali, vt videlicet res petitæ agenti adiudicẽ
tur. Vel primo inducuntur ad probandum excõicationem p-
poſitam in modũ dilatoriæ ad finẽ repellendi agentẽ ab agẽdo
ſecundo inducuntur ad probandũ eandẽ excõicationẽ propo
ſitã in modũ perẽptorię ad finẽ abſolutionis, quod fieri põt,
vt patet de 1. ĳ. de excep. pia. li. 6. c. ti. c. vno. in cle. De ſecundo,
patet. ĳ. de reſcriptis ipſo iure li. 6. cũ ibi no. Et tũc idẽ. ſ. quòd
tam antiqui, q̃ noui poſſunt produci, vt ſatis probatur. ĳ. c. ve-
niens. & C. de vi. pu. vel pri. l. j. ſi quis ad ſe fundũ. ar. ˢ. de elec.
c. cum dilecti. quod dic vt ple. no. Inno. in c. alle. veniens. in gl.
mirum videtur & Ho. & Io. An. poſt eum. Aut inducuntur,
5 ad eundem finẽ, ſeu effectum, & tunc aut † quæris vtrum pro
duci poſſunt ſuper antiquis, vel directe cõtrarijs, vel nouis de
pendentibus, incluſis tñ ſub primis, & tunc aut de voluntate,
partium & tunc faciunt pro & contra. no. ĳ. e. tuis. Sed dic, qđ
cum ex facto ipſarum procedat hæc prohibitio, quia publica-
tioni conſenſerunt, quod renuntiare poſſunt huic fauori. de
regularibus. c. ad apoſtolicam. & c. pen. maxime cum hæc non
habeant infallibilem prohibitionem, vt patet in caſib. ĳ. ſpeci
ficatis. Et hoc tenet Hoſt. ĳ. e. c. præſentata. vbi dicit illũ, cõtra
quẽ teſtes producuntur poſſe conſentire, vt poſt publicationẽ
ſuper eiſdem capitulis alij teſtes inducantur, cum ipſius fauo-
re ius hoc prohibens ſit inductũ. & idem no. Io. An. hic in fin.
& ĳ. eo. ex tenore. Aut contra, vel præter voluntatẽ partis con
6 tra q̃ producuntur. & tunc teſtibus publicatis. Aut pars † illa, q̃
vult teſtes producere nondũ didicit teſtificata teſtium. & tũc
dic, quòd poterit adhuc teſtes pducere, niſi renuntiauerit te-
ſtiũ productioni, licet ẽt altera pars teſtificata didicerit, vt in
auth. e. ti. §. j. quia vero multi. colla. 7. & arg. ĳ. e. veniẽs. 2. §. pars,
aũt, & c. conſtitutis vbi de hoc vt no. Spe. hoc. tit. §. ſatis vtili-
ter. verſ. quid ſi publicatę. & Guil. de Mon. lau. & Genz. in c. al-
le. teſtib. in cle. Aut teſtib. publicatis pars illa q̃ vult teſtes p-
ducere, iã didicit teſtificata teſtiũ ñ a teſtib. examinatis, ſed p
inſpectionẽ atteſtationis, vt plenius no. Inn. ĳ. e. vltra tertiũ. in
glo. 2. in prin. & Ho. & Io. An. ibi poſt eum. & tunc dic regula-
riter, quòd non vt no. Lau. Vinc. Can. Phi. Goſ. & Inno. hic. &
ſpec. hoc ti. §. ſatis vtiliter ver. & breuiter. quod verũ intelligo
etiam ſi pars volens teſtes producere, de hoc fuerit proteſta-
ta. ſ. quòd teſtes producere poſſit cle. alleg. teſtib. vt no. Io. An.
ĳ. e. ex tenore licet Io. 4. q. 3. ſi quis teſtibus. & Io. & Vin. ĳ. eo.
cum in tua. in hoc contra [& idem hoc caſu ſi atteſtatiões nõ
eſſent publicatę per iudicẽ: quia pars quę didicit teſtificata nõ
poſſet teſtes producere. vt no. ĳ. e. conſtitutis. in fin. ſm Guili.
& Gen. in c. alle. teſtib. in cle. Hoc quod ſtatim dix., ſ. quòd nõ
poſſunt publicatis atteſtationibus teſtes produci ſuper antiqs
7 articulis &c. † fallit in caſu vbi pars tradidit articulos ſuos, ſu-
per quibus voluit, & petijt teſtes ſuos examinari: qui quidẽ,
articuli, vt pertinentes ſunt approbati per iudicem partibus,
præſentibus, & admiſſi ad probandum, & aliquis ex illis arti-
culis dolo vel negligentia iudicis eſt omiſſus abſq; eo, quòd iu-
dex ſuper eo teſtes examinaſſet, ſeu examinari feciſſet, quod
præſumitur, ex eo, quòd ſuper eo teſtes, non depoſuerunt.
Nam, publicatis atteſtationibus, poterit teſtes petere, iterum,
ſuper illo articulo examinari. Nam iſte articulus taliter omiſ-
ſus cenſetur nouus articulus, vt probatur. ĳ. eo. per tuas. in fin.
Secus ſi ille articulus, vt impertinẽs, eſſet per iudicem reiectus
vt ple. no. Ber. & Inn. & ple. Ho. in d. c. per tuas. & ſpe. hoc ti. §.
nunc videndum, in fi. Item hoc fallit in cã inquiſitionis, quod
8 dic, vt le. & no. ĳ. eo. cum clamor. ¶ Aut quæris † vtrum poſ-
ſint produci ſuper nouis nullo modo pendentibus, vel pendẽ
tibus, non tamen incluſis ſub primis antiquis, & tunc dic, ꝙ
poſſunt regulariter admitti, vt hic & extra eod. tit. c. de teſtib.
in cle. a contrario ſenſu. Fallit in caſu vbi eſſet renuntiatũ ſpe
cialiter pluribus teſtibus in tota cã producendis, vel omnibus
probationibus iuris. & facti. vt ĳ. e. ti. c. cum veniſſent. & ca. de
teſtibus licet Accur. in auth. de teſti. §. quia vero. & C. quõ, &
qñ iudex in auth. qui ſemel dicat, quòd quis non põt renuntia-
9 re productioni teſtium. Si † loquaris in cã appellationis ſubdi-
ſtingue, aut in cã principali, nulli fuerunt teſtes producti, &
tunc in ipſa cã appellationis produci poterunt & ẽt aliæ proba
tiones: quia non eſt timor ſubornationis, ſic intelligit ſm vnũ
intellectum. C. de temp. appel. per hãc. Aut aliqui teſtes fuerũt
producti in cã principali, & tunc aut non fuerunt examinati,
vel fuerunt examinati, ſed non publicati, vel fuerunt publicati
& tamen non didicerunt teſtificata. vel ſaltem illa pars, q̃ vult
teſtes producere non didicit teſtificata, & tunc idem. ſ. ꝙ pote
runt produci. vt ĳ. e. conſtitutus. 2. in fi. Aut pars illa quæ vult
teſtes producere didicit teſtificata & tunc dic quod ſuper ip-
ſis eiſdem articulis vel directo contrarijs, vel depẽdentibus, ab
eiſdem ſub ipſis tñ incluſis non poterit producere aliquos te
ſtes, vt hic, & extra eo. ti. c. de teſtib. in cle. ſed ſuper alijs bene
producere poterit. ar. illius. c. a contrario ſenſu ſicut eſt, de cã
principali. Hoc quod dictum eſt. ſ. quòd publicatis atteſtatio-
nib. pars illa, q̃ teſtificata teſtiũ didicit nõ põt ſup eiſdẽ articu
lis, vel directo ɔ̃rijs, vel depẽdẽtib. ab eiſdẽ ſub ipſis tñ ĩcluſis,
teſtes pducere, nec in cã principali, nec in cã appellõnis, fallit,
10 in cã † matrimoniali vt ˢ. ti. pxi. c. iurauit. ſm Ho. & Io. And.
ibi. & hic & Io. ĳ. e. ſeries. & c. cũ in tua. & de ſpõ. c. ſicut ex li-
teris, in fi. & ĳ. de cog. ſpiri. c. fi. de eo q cog. cõſan. vxo. ſuæ. c. ſn
per eo. ĩ gl. no. bonũ verbũ ĩ fi. nã cũ eo caſu vertaĩ periculũ aĩę
& ipſũ matrimoniũ iure diuino firmeĩ, ñ obeſt in talib. rigor,
ſiue ſubtilitas, q̃ alias ſeruaĩ. vñ ẽt licet a partib. renũciatũ ſit &
ɔcluſũ, quãtũcũq; ɖ. ſniatũ, nihilominꝰ tñ iudex ex offõ de pla
no. ẽt ĩuitis partib. põt inquirere veritatẽ, vt legiĩ & no. ĳ. de ɔſa.
& aſſi. c. j. & c. ſup e. ˢ. de ele. cũ nobis olim. & idò in cã matri-
moniali quaſi oĩa ex offõ pẽdẽt vt in iuribus. alle. & ˢ. ti. pxi. c.
cãm. ĳ. de ſpõ. cũ ĩ tua. ibi vel de fama &c. & c. ɔſultationi ibi cũ
diligẽtia & c. ẽt poſt publicationẽ teſtiũ. ĳ. de cog. ſpi. ca. fi. idò in
hoc caſu ſpãliter locũ hẽt qđ d'iudicãtẽ opʒ cũcta rimari. ĳ. de
fid. inſtr. cũ Ioan. in fi. ſm Ho. in c. alle. ſicut. hoc idẽ tenet Inn.
& Ho. in d. c. j. ĳ. de ɔſan. & aſ. vbi vide. Et hãc opi. apte pbat,
decre. cũ in tua. ĳ. e. ñ obſtantib. ſolutionibus, quæ ibi dãtur ſu
per. vlt. gl. ſm Io. An. in d. c. ſeries. Itẽ fallit vbi p viã reſtõnis,
in integrũ qs ad hoc peteret & deberet admitti. vel ex cl'a gña
li ſi qua mihi iuſta cã videbitur. vt ff. ex quib. cau. ma. l. j. vt no.
Innocen. & Hoſtienſ. infra cap proximo vel iure ſpeciali, vt
eccleſia, vel minor, vt nota. ſupra de in integrum reſtitutio-
ne. cap. 2. & c. auditis. & per G. de Monte lau. & Genze. in d.

c. de

e de teſtib.in cle.Vnde dicit Ho.hic ponendo regulam, ꝙ te-
ſtibus publicatis propter periculum ſubornationis non debẽt
alij teſtes recipi nec admitti,vt hic.Sed fallit ſm ipſum vbi eſ
ſet diuerſa inſtantia.vt ĩ.e.c.conſtitutus.Item fallit in cã matri
moniali.vt in c.alle.iurauit.Item fallit regulariter, vbi non ob
ſtaret exceptio rei iudicatæ ſicut in quærela falſi.ff. de except:
rei iudica.l.quæritur.ĩ.de fide inſtr. c. inter dilectos. §. inſtru-
11 mentum.Item vbi perijt †inſtantia iudicij,vel ſpacio triennij,
ſm leges vel vbi propter ineptam petitionem quis abſoluitur
ab inſtantia iudicij. vt C. de iudi.l.properandum.& ſ. de iudi.
c.examinata.Item vbi dicta priorum teſtium ſunt admiſſa. ſ.
de proba.c.fi.& ĩ.eo.tit.c.præſentata.Et de iſto caſu vide ple-
ne in ſpe.eo.tit.§ſatis vtiliter.alias vltra.ad fi.Item, vbi agitur,
inter alias perſonas,vt ĩ.eo cõſtitutus. Item, vbi inter eaſdẽ
perſonas,alio tñ mõ agendi.vt ĩ.e.veniens.2. Item vbi iudex,
ex officio ſuo propter dubium dictũ vult iterũ interrogare te
ſtem.ĩ.eo.cum clamor.ſm eum.& idem Guil.de montelaud.
extra.e.tit.c.teſtibus. in cle.Et plures alios caſus fallentes. po
nit ſpe.hoc ti.§.ſatis vtiliter.vbi ponis in vniuerſo.t s.quos po
ſuit Ab.ĩ.eo.per tuas.& Io.And. hic ſed omnes ſub prædicta
diſtinctione comprehenduntur in effectu. Et quot modis di
catur nouus articulus.vide ibi in ver.illud aũt.Itẽ qualiter no
ui articuli dicantur dependere ex primis articulis & compre-
hendi ſub eis,vide hic per Innocẽ.in verſic.alleg. illud autem.
& per Io.And.& Guli.de monte lau.in c.alleg.teſtibus. in cle.
ſuper verbo vel directo contrarijs. Vnum exemplũ ponit hic
12 Innocẽ.ſ. quando aliquis † inducit teſtes ad probandum præ-
ſcriptionem quæ includit in ſe titulum, & bonam fidem non
probauit titulum poſt publicatas atteſtationes non admitte-
tur ad titulum probandum.quia ſuper eodem articulo vide-
tur produxiſſe cum ad probationem præſcriptionis neceſſe,
ſit probare titulum.ĩ.de præſcr.ſi diligenti.& de deci.c.dudũ,
ſm eum.quod dic per Arch.ĩ.de præſcr.c.j lib.6. Poſſes etiã,
ponere exemplum de illo,qui dicit ſe ſpoliatum & ideo petijt
ſe reſtitui,& qui producit teſtes ad probandum . & non pro-
bauit,& poſtea vult probare ſe poſſediſſe , non debet admitti,
quia ſpoliatio in ſe includit duo.ſ.poſſeſſionem.& deiectionẽ.
vt ſ.de offi.dele.cap.conſultationibus.
¶ Ad pleniorem euidentiam glo.ſecundæ ſi quæris vtrum il-
le,qui ſemel tulit teſtimoniũ contra aliquem præſumatur eius
inimicus,vt ipſum poſtea productum in teſtem,contra eum,
poſſit repellere a teſtimonio perhibendo,diſtingue,aut tulit,
13 contra †eum malum & falſum teſtimonium,& ex tunc pote-
rit eum decetero repellere.Ita intellige.ff.eo.tit.l.produci. cũ
ſua glo. ibi ſecundo non poteſt &c.4.q.3.c.placuit.§.item in
criminali. cum ſua glo. ibi alij exponunt, &c. Ita intelligunt
Vin.Tan.& Inno.hic.in glo.3.& Bar.Brixi.in §.alleg. Item, in
criminali,& exponunt verbum illud in tex.renm.i.falſum.Et
rõ quia ſemel malus ſemper præſumitur eſſe malus.ff.de accu
ſa l.is cui.§.iiſdem.ĩ.de præſump.ex ſtudijs.quinimo talis eſt
periurus.& ſic poſt quantamcunq; pœnitentiã ad teſtimoniũ
amplius non recipitur,vt patet.6.q.j.quicunq;.& 22.q.2.par-
uuli.& c.ſi quis.& ĩ.e.c.teſtimonium.§.j.ver. præterquam.ar.
14 2.q.7.non põt.& ĩ.de præſump. literas.Aut non tulit †falſum
teſtimonium contra eum,& tunc aut productus ab eo met tu
lit teſtimonium contra eum,quia teſtis pro vtraq;parte debet
dicere veritatem.C.de epi.& cle.in aut.ſed iudex.15.q.j.c. cle
ricus.ver.ſed iudex.14.q.5.ñ ſane ĩ.e.veniens.in fi.& no.ſpec.
hoc tit.§.ſequitur de teſtiũ.in prin & tunc ñ pot ex eo eũ re-
pellere C.e.ti.l.ſi quis teſtib.4.q.3.ſi teſtes.verſ.itẽ ſi quis teſti
bus.maxime cũ contrariũ non ſit iure cautũ & edictũ de teſti
bus ſit prohibitoriũ.ff.e.l.j.Aut productus ab alio tulit teſti-
moniũ contra eũ,& tunc aut nunc producitur contra eũ in cã
ciuili,& in illa non põt ea de cã repelli per rõnem proxime di
ctam.& ar.illius §.item in criminali. quaſi velit dicere ſecus,
in ciuili,quia quod de vno dicitur de alio notatur.& c.ĩ.de prę
ſump.nonne.cum ſuis concor. Et quia maior idoneitas requi
ritur in teſtibus deponentibus in cã criminali,q̃ in cã ciuili, vt
leg.& no.15.q.3.ex eo.33.q.5.mulierẽ.C.de proba.l.vlt.de ſal.
15 l.vbi.Aut nunc producitur contra eum in cã criminali,& tũc
dic vt no.Ho & Io.An.ĩ.de accu.meminimus:quia aut ĩ prio-
ri cã tulit teſtimonium contra ipſum ſponte, & ſine coactiõe
& ob hoc ſolum præſumitur eius inimicus,& repellitur. vt in
d.c.meminimus.& in d.§.Item in criminali.& ĩ.de accu. cum
P. Aut tulit coactus per iudicem, & tunc non repellitur:quia
tunc bonum obedientiæ ab omni ſuſpicione , & calumnia ,
eum excuſaret. 23. quæſtio.j. quis culpatur. ſ. de tempor.or-
di. ad aures.

1 *Litigioſum fieri iudicium poſſe citantium commiſſione.*
2 *Litis pendentia quibus inducta.*
3 *Commiſſio iudicium, quando litigioſum non faciat.*
4 *Subreptioni commiſſionem ſufficere.*

CAuſam, quæ. Ad declarationẽ gl. q̃ incipit ar.ꝙ poſtquã &c. ſi
quæras vtrum cõmiſſio facta iudicibus faciat rẽ
litigioſam,vel litẽ pendentem, diſtingue aut poſt
1 ipſam cõmiſſionẽ factã proceſſũ eſt †ad ea, q̃ fa-
ciunt rẽ litigioſam,vt quia de dñio rei cã mouetur inter peti-
torem & poſſeſſorẽ iudiciaria conuentione vel præcibus prin
cipi inſinuatis,ac per eũ futuro reo cognitis.vt C.de litigioſis
2 in auth.litigioſa res.Vel ad ea q̃ faciunt litẽ pendere,vt † quia
ab ipſis iudicibus citatio emanauit,& ad partẽ citatã peruenit,
vel per eã factũ fuit,quo minus ad eius notitiã peruenerit , &
in citatione talia ſint expreſſa,per quæ plene poſſit citatus in-
ſtrui, ſuper quibus in iudicio conuenitur vt extra. vt li. pend.
c.2.in cle. & vide ibi Genze.ſuper verbo competenti, vbi di-
cit,quod ad hoc,vt lis dicatur pendere citatio ſaltem exigitur
cum illa dicatur pars prima iudicij.Inſtit. de pe.teme. litigan-
tium.§.fi.& tunc dicitur res litigioſa,vel lis pẽdere,vt ibi.Aut
3 non eſt poſt †cõmiſſionẽ factã proceſſũ ad ea quę faciunt rem
litioſam,vel litem pendere,vt eſt dictum.& tunc per talem cõ
miſſionẽ,nec fit res litigioſa nec lis pendere dicitur. Sed quo
ad reſcriptũ †tacito de hmõi cõmiſſione impetratum reddẽ-
dũ ſubreptitiũ ſola cõmiſſio facta ſufficit vt hic. Tacuit.n.hic
impetrator tale quid,quod expreſſam impetrationẽ impedi-
uiſſet.ſ.de reſcr ſuper literis.ſm.Genz.in d.c.2.

PErſonas. Si quæris, vtrum teſtis habens con
ſimilem cauſam cauſæ,in qua ꝑducitur in teſtem,admitti debeat,vel repelli, diſtingue
vt dixi ſ.de iudi.c.cauſam quæ.

1 *Hæreticis de fide credi.*
2 *Hæreticos extra fidem a teſtimonio reijci.*
3 *Iudici quæ incumbant.*
4 *Infidelibus extra iudicia credi.*
5 *Infideles in iudicio teſtes ne ſint.*
6 *Infidelibus in iudicijs quatenus danda fides.*
7 *Teſtem Chriſtianum criminoſum, quando, an non, reijciat Iudæus.*

IVdæi. Si quæris, vtrum infideles admittãtur
ad teſtimoniũ ꝑhibendũ , diſtingue .
1 aut †in cã fidei,& dic ꝙ ſic , ſiue ſint hæretici , vt
patet ĩ.de hæreti.c.in fidei fauorem.li.6.licet Ioã.
An.intelligat illã decre.ſolũ,vbi ꝓceditur ꝑ viã in
quiſitionis.ſed G.intelligit eã gnł'r.Patet ẽt.e.ti.c.accuſatus. §.
licet.li.6.ſiue ſint Iudæi Saraceni,vel Pagani,vt patet.ĩ. de hæ-
reti.c.cõtra Chriſtianos.li.6.Aut in alia cã & tunc aut quæris,
de infidelib. hæreticis,aut de infidelib.iudæis,Saracenis,vel Pa
ganis.Si de hęreticis,qui ẽ infideles dñr,vt ĩ.de hære.c.j. tunc
aut quæris ſm canones,aut ſm leges. Si ſecundum canones ,
2 tunc dic,quod tales † cum ſint infames,vt C.de ſum.Tri.l.j.&
de hæreti.in auth.Gazaros.a teſtimonio repelluntur vt ff. de
Sena.l.2.& ĩ.e.c.pen.& excõicati ipſo iure,vt ĩ.de hære. c. ex-
cõicamus.j.& 2.non poſſunt eſſe teſtes ẽt inter cohæreticos ,
vt hoc no.expreſſe Io.24.q.j.§.his authoritatib.gl.antepen. &
Io.& Arch.2.q.7.c.ſi hæreticus.gl.j.in fi.imo.iudex ex officio
poterit eos repellere.ff.de poſtulando.l. quos prohibet.ĩ. de
exce.c.exceptionem.& e.ti.c.pia.§.fi.li.6.& C.de temp.appe.
3 l.2.†Et ꝙ iudex teſtes criminoſos ex officio repellere poſſit,
no.Inn.& Ho.& Io.An.ſ.e.ti.intimauit.idem Bar.Brix.& Ar
chi.2.q.7.quærendum.quia ad officium iudicis ſpectat ne ali-
quis iniuſte grauetur.ff.de offi.præſi.l.illicitas.j.reſponſ.ſed is,
contra quem tales producuntur grauatur ergo&c.Si ſm leges
tunc dic idem quod ſequitur de alijs infidelibus.& vt leg.C.de
hæret.l.qm̃ multi.& in c.alle.ſi hæreticus.2.q.7.¶ Si quæris de
4 infidelibus †iudæis,Saracenis vel Paganis, qui non ſunt excõi
cati ſaltem quo ad eccleſiam militantem:vt 2.qu.j.multi. & ĩ.
de diuor.gaudemus. Tunc aut quæris vtrum poſſint teſtificari
in vltimis voluntatibus,vel cõtractibus,ſeu alijs extraiudicia
libus,& dic ꝙ ſic,vt C.de hære.l.qm̃ multi.in fi.& no. Lau. &
Io.de pœ,di.j.multiplex.ad fi.in gl.maxime &c. Aut ĩ iudicijs
5 & tunc aut† inter fideles,inter quos ẽ cã.& dic ꝙ ñ poſſunt te
ſtificari etiam ſuper contractib. extraiudicialib. ſeu alijs acti-
bus extraiudicialibus,in quibus fuerunt teſtes, vt 2.qu.7. non

poteſt.& C.de Paganis. l.Pagani,& 23.q.4.ipſa pietas.ſ.eo.c.j.
& hic no Martinus Silima.& Ci.in l alleg.qm. quia tales ſunt
6 infames ſm eos,ibi.Aut inter† infideles,inter quos eſt cã, &
tunc poſſunt,vt in d.l.qm.ver.inter ſe aũt.& in c.alle. ſi hæreti
cus. Aut inter fidelem,& infidelẽ inter quos eſt cã & tũc poſ-
ſunt,pro parte fidelis,ſed nõ pro pte infidelis,vt in c.alle.ſi hæ
reticus.Et hoc credo verum,licet Spe.hoc tit.§.j.verſ.item ꝙ
eſt Iudæus dicat ꝙ ſi catholicus agat contra infidelem , ꝙ non
poſsit alium infidelem producere in teſtẽ, quia teſtis deponit
pro vtraq; parte.14.q.5.non ſane.& C.de epiſc.& cle. auth.ſed
iudex ſm Azo. & alios.Sed cõtra ſpe.facit illud,quod ipſemet
dicit ibi in ver.immediate ſe ꝙ orthodoxus põt huic priuile-
gio renunciare etiam tacite,vt C.de teſtib.l.ſi quis in hoc etiã
quod Spe. dicit in §.alleg item ꝙ eſt iudæus , ꝙ hæreticus põt
deponere contra hæreticum,vel Paganum,male dicit , cum ſit
excommunicatus,vt eſt dictum. ¶ Si quæris vtrum Iudæus,
poſsit repellere Chriſtianum in teſtẽ contra ipſum productũ
7 teſtimonio ptextu alicuius criminis vel delicti,diſtingue.†aut
quæris vtrum poſsit cũ repellere a teſtimonio prætextu cri-
minis,quod eſt peccatũ ſm vtrunq; teſtamentũ vetus,& no-
uum vt eſt ſymonia in ſacramentis.j.q.j.qui ſtudet.& ca.cito,
turpem.& no. Ho.j.de ſymo.c.vlt.& vſura.j.de vſu.c. ſup e.
& ſurtum,& ſimilia & tunc dic , ꝙ ſic.aut prætextu criminis,
ꝙ eſt pctm̃ ſm vnum teſtamentum tm̃,& tunc aut eſt pctm̃
ſm vetus teſtm̃ duntaxat,vt comedere carnes porcinas.28.q.
in c.ſæpe malorum conſortia.& c.ſeq.vel arare cũ boue & aſi-
8 no.ſ.de ele.c.cum cãm.& dic ꝙ non. &c. Aut † eſt pctm̃ ſm
nouum duntaxat,& tunc ſic.nã ſm legem Romanã ipſos iu-
deos iudicare debemus,ſm eũdem poſſunt excipere,vt C. de
Iudæis.l.Iudei.iudiciũ.n.claudicare non debet,vt ff.de arbi.l.ſi
cum dies.§.pen.& j.de excep.cũ inter priorẽ.ſm Hoſt.& Ioã.
An.hic. Idem Guil. de Montelau. extra eod.tit. cap. 1. ſuper
verbo , aduerſum in clemen.

¶ Si quæras,vtrum parentes,vel conſanguinei admittantur in
teſtes in cauſa matrimoniali, diſtingue, vt dicam.j.qui ma. ac
cu.poſſunt.cap. videtur.

1 *Domeſticum iuriſdictione teſtem eſſe.*
2 *Vaſallus domino teſtis.*
3 *Regi ſubditos teſtes eſſe poſſe.*
4 *Domeſtici ne teſtificentur.*
5 *Vxorem in virum,præter bonorum ſociam,teſtificare.*
6 *Filij,libertique teſtes ne ſint.*
7 *Domeſticitas in teſtibus quando ſpectanda.9.*
8 *Occulta domeſticis probari.*
10 *Domo eiectus an teſtis eſſe poſſit & 11.*
12 *Eiecti reditum ſubitaneum fraude non carere.*

IN literis. Si quæris, vtrum familiaris , vel
domeſticus admitti debeat in te
ſtem,diſtingue,aut quæris de familiari,ſeu dome
ſtico ſocio omnium,vel partis bonorũ, qualis eſt,
vxor de conſuetudine Franciæ,quo ad mobilia &
cunquæſtus & de tali dic.vt dixi.ſ.eo.qm.Aut de familiari,ſeu
domeſtico,non ſocio,& tunc aut quæris de familiari , ſeu do-
meſtico alicuius eccleſiæ vniuerſitatis,vel collegij , & de illo ,
dic vt dixi.ſ.eo.c.inſuper.Aut de familiari,ſeu domeſtico† ali
1 cuius ſingularis perſonæ, & tunc aut eſt improprie , & genera
liter ſumpto vocabulo,puta quia ſubditus ratione iuriſdictio
nis ſpiritualis vel temporalis,& talis non prohibetur pro illo,
vel contra illum,cuius eſt familiaris,teſtimonium perhibere.
Vnde eps poteſt eſſe teſtis in cauſa archiepiſcopi,vt not. Ber.
ſ.vt lite non conteſt.accedens.j.in gl.hæc eſt iuſta cauſa.in fi.
2 & † vaſallus in cauſa domini. nam & peccatum ipſius occultũ
denuntiare poteſt eccleſiæ non obſtante iuramento.arg. 2. q.
7.admonendi,vt no Ber.Hyſpa.& Archi.22.q.vlti. de forma.
& tñ ibi eſt,vt teſtis.& ſ.eod.c.in omni.Item homines †alicu-
ius regni vel prouinciæ vel loci poſſunt eſſe teſtes in cauſa re-
gis vel domini illius regni, vel prouinciæ,vel loci, alias ſeque-
retur inconueniens,& abſurdum,ſi nullus de terra vel iuriſdi
ctione ſua poſſet deponere contra ipſum,vt no.P.de Bel.pert.
& Ci.& alij doct.moderni. C, eo.tit.l. eos teſtes licet glo. in-
nuat contrarium & male ff.eo.tit.l.idonei. Aut eſt familiaris,
proprie ſumpto vocabulo puta ratione dominicæ,vel patriæ,
vel magiſteriæ poteſtatis,& tunc aut iſta familiaritas contrahi
tur,poſt latum teſtimonium & talis non nocet.arg.no. in ſpe.
hoc tit.§.j. ver quid ſi poſt latum teſtimonium & pro hoc. ſ.
de reg.iur. c. factum legitime.lib.6.cum ibi not. Aut ante, &
tunc aut quæris,vtrum poſsit eſſe teſtis cõtra illũ cuius eſt fa-
miliaris,ſeu domeſticus,& ꝓ aduerſario & tunc refert aut ſo
la rõ domeſticitatis aut familiaritatis eſt cã impedimentũ, vel
non ſolũ illa rõ,ſed etiam perſonæ reuerentia ¶ In primo ca-
4 ſu dic, ꝙ põt,& debet admitti,& etiam †cogi teſtificari. Nam
fauore aduerſarij eſt introductum, ꝙ tales nõ admittant, vt hic
& in iurib.hic alleg.ergo nõ debet in eius læſionẽ retorqueri,
ar.C.de legib.quod fauore.& ꝓ hoc faciũt no.p.Acc.ff. e l. fi.
& per Card.& alios.j.e.ti.c.Ro.li.6.& hoc tenet ſpe.hoc tit.§.
j.ver.quid ſi aduerſarius.idẽ no.Acc.C.e.tit.l.ẽt.& Ia.de Aret.
5 & Ci.poſt eũ.Idem no.Ho.in vxore† q̃ eſt domeſtica viri ſui,
vt probatur expreſſe.C.de re mili.l.quicunq;.li.12.vt admitta
tur,& cogatur contra maritum ſuũ teſtimoniũ dicere ſ ſum.
eo.ti.§.2.ver.quid ſi volo.quod intellige qñ non eſt ſocia bo-
norum de conſuetudine,ſicut eſt in Francia,vbi eſt ſocia vt di
xi ſ.e.qm.& hæc vera in ciuilib.Sed in criminalibus forte non
debent cogi,ſed bene volentes admitti.& ita põt intelligi.ff.e.
l.lege Iulia.licet Accur.ibi dicat, ꝙ nec in ciuilibus cogi debẽt,
ita ẽt põt intelligi.3.q.5.cõſanguinei.4.q.3.c.ſi teſtes.§.l. Iulia.
6 cũ ibi no.Aut † nõ ſolũ rõ familiaritatis,ſeu domeſticitatis eſt
cã impedimenti ſed ẽt reuerẽtia perſonæ debita,vt patet in fi
lijs, qui debent parentib. reuerentiã.vt C.de emen. propin.l.
vnica.ibi domeſticę laudis &c. & ff. de in ius vocan. l.quicun
que.§.ptor.ait.C.de in ius vo. l.fi.& in libertis qui debent pa-
tronis reuerentiã.vt ff.de obſequijs paren.& patro.a libe.& li-
ber.pſtandis.l.j.& 2.& tales ſiue volentes,ſiue coactos non po
teſt aduerſarius producere,vt C.de quæſtionib.l.pridẽ.& C.e.
ti.l.libertorũ.qui accu.non po.l.fi.4.q.3.c.ſi teſtes.§.item teſtis
idoneus.& §.item parentes.& §.item liberti.& ſ.de ſeruis nõ
or.c.de famulis.vt no.Spe.hoc ti.§.j.ver.item ꝙ eſt libertus ẽt
volentib.parentib. vel patronis.vt no.gl.in d.l.libertorũ. & Ia.
de Are.& Cin.in d.l.ẽt.in fi.vbi ẽt dñt idem in vxore, quæ de-
bet reuerentiam viro.ff.ſo.ma.l.alia.§.eleganter.ſed in hoc ma
le dñt ſm Ho.& Spe.vt ſ.dictũ ẽ.Aut quæris vtrũ poſsit eſſe te
ſtis pro illo cuius eſt familiaris,vel domeſticus,& tũc aut quę
ris de illo qui eſt familiaris, vel domeſticus illius, qui eũ pro-
7 ducit tpe productionis & diſpoſitionis. Aut †de illo, qui ante
fuit domeſticus,& familiaris producentis,ſed mõ nõ eſt.,ſ.tẽ
pore productionis & depoſitionis.In primo caſu dicitr , qđ
non põt eſſe teſtis.quia tale teſtimoniũ ẽ ſuſpectum, vt hic &
ff.e.l.pen. & C.e.l.ẽt.& l.parentes. 14.q.2.c.de eo.§.leges. & ſe
qu.& c.j.& 4.q.3.c.ſi teſtes.§.item teſtes quus. & ver.item ẽt.
3.q.5.per totum,j.de hære.c.filij.in fi.li.6.& hoc no.Ho.in ſũ
ma e.tit.§.2.ver.item iure ciuili.& ſpe.eo.tit.§.j.ver.itẽ exci-
8 pitur quod eſt domeſticus.Hoc fallit in factis †domeſticis,&
ſecretis q̃ cõmode nõ,niſi p familiares & domeſticos, probari
poſſunt.vt C.de repu. l.conſenſu.§.ſeruus.& §.ſeq.ſuper plagis
& j.e.veniens.2.in fi.[Fallit ẽt in caſu j.qui ma.accu.po.vř.ſm
ſpe.in ver.alleg.itẽ excipitur.] Itẽ fallit.2.q.7.c.cũ paſtoris. &
j.de accu.c.nulli eporum.vbi vita , & conuerſatio ſecreta epi,
probatur per cubicularios ſuos,& iſte caſus continetur ſub p-
9 cedenti de factis ſecretis.In ſecundo †caſu.ſ.qñ ante fuit fami
liaris vel domeſticus producentis,puta eius colonus, cliens ,
vel mercenarius,ſed mõ.ſ.tpe productionis, & depoſitionis ,
non eſt,tunc aut deſijt eſſe colonus,vel cliẽs,vel mercenarius
ſeu alius domeſticus ipſius producentis bona fide,& ſine frau
de,& hoc conſtat,& tunc põt eſſe teſtis.ar.ff.de poſtulã.l.3.§.
10 affinitates.Aut doloſe† & in fraudem aduerſarij,vt quia cũ eie
cit a ſe ad ſinẽ, ꝙ ꝓ ipſo teſtificari poſſet,& hoc cõſtat, & tũc
nõ põt eſſe teſtis.ar.ff.de qõnib.l.vnius.§ ſeruus & C.de qõni-
bus.l.ſeruos,quia fraus & dolus alicui pattocinari ñ debẽt. vt
ſ de reſcr.c.ſedes apoſtolica.in fi.ff de rei ven.l.in fundo.vt no
Ho.in ver.alle.itẽ iure ciuili.ver.quid ſi quis fuit colonus. &c.
& ſpe.in ver.alle.itẽ excipitur.Aut eſt dubiũ & tunc dicit Ia.ď
11 Ra.in d.l.ẽt.C.eo.ꝙ non põt † præſumi fraus ex præcedentib.
hoc ẽ ex eo, ꝙ eũ eiecit,vel licẽtiauit,quia non ẽ fraus ſi aliqs,
parat ſibi ꝓbationes.vt ff.de neg.geſ.l.at qui natura. §.cũ me
abſente.quod põt eſſe verũ ſm ſpec in ver.alleg. item excipit
ver.quid ſi olim.in fi.qñ ante lit.cont.in cã cum licentiauit,ſe-
cus ſi poſt.Pro quo facit,quia poſt lit.cõt.reſtant incontinen-
ti probationes & nõ ante.ſ.de lit.cont.c.vnico.vt lit.non cont.
c.j.& c.accedens.j.& 2.c.qm.& iõ ex his quæ fiunt incontinẽ-
ti præſumitur fraus.ar.ſ.de elec.c.officij.ff.de priuil.credi. l.ſi
ventri.§.fi.Ex ſubſequentib.vero põt præſumi fraus , puta ſi
poſtq̃ teſtificatus eſt,redijt ad dñm ſuum,pro quo eſt teſtifi-
12 catus.¶ Circa hoc tm̃ diſtinguit Cin.(& credo, ꝙ bene,)in d.
l.ẽt.aut talis familiaris.vel ſeruiens partim poſt ſuam depoſi-
tionem , redijt,ad dominum ſuum, & tunc præſumitur fraus,
aut

aut ex interuallo, & tunc non præſumitur. arg. ff. de priu. cre-
di. l. ſi ventri. §. fi. & l. ſeq. & c. alle. officij. Item quod dic[tu]m eſt
de mercenario intelligit ſpec. in ver. alle. de illo, qui me[r]cedē
recepit & non de illo qui gratis ſeruit. Et eſt forte rō, na[m] ille
qui gratis ſeruit non ſperat commodum habere, & ideo non
præſumitur habere animum corruptum, ſeu ad dñm inclina-
tum ſicut primus. 11. q. 3. quatuor. j. de re iudi. c. cum æterni
li. 6. & vide quod not. G. in d. c. filij. ſuper verbo familiares. vbi
dicit, & Ioan. And. poſt eum. quòd mercenarij dicuntur do-
meſtici. ff. de pœnis reſpiciendum. §. furta. C. de his qui ad ec-
cle. confu. l. præſenti.

1 *Renuntians teſtibus generaliter, eos ne producat. & 6.*
2 *Renuntiationem generalem teſtium appellari non obeſſe.*
3 *Renuntiatio ſpecialis quibus, an non obſit.*
4 *Renuntians reſtituendus.*
5 *Renuntiationis generalis, & ſpecialis diſcrimen.*

CVm veniſſent. Si quæras vtrum pars quę
renuntiauit teſtibus pro-
ducendis poſsit amplius teſtes producere, ſiue in cau
ſa principali, ſiue in cauſa appellationis, diſtingue aut
1 renuntiatio fuit generalis aut ſpecialis. Si generalis †refert, aut
ex forma, ſeu verbis renuntiationis apparet, quòd renuncias,
voluit renuntiare perpetuo, & in tota cā tam principali, q̄ ap-
pellationis productioni teſtium vt quia partes dicerent, nō re
nuntiamus, vel concludimus, quòd de cetero, nec de facto, in
cā principali, vel appellationis dicemus aliquid, & tunc talis re
nuntiatio ſemꝑ præiudicat. ar. C. de tēp. appel. l. fi. ad fi. & ff. de
ferijs. l. j. j. de regula. ſtatimus. ſm Inno. hic in glo. not. quòd
in fi. & Hoſt. & Io. And. poſt eum. & ſm Guli. & Genze. extra
eo. c. 2. in cle. & idem ſi renuntiaret omni iuri probationis ſe-
cundum eos ibi. Aut hoc non apparet, & tunc aut quæris, vtrū
talis renunciatio præiudicet in cā principali, & dic, quod ſic.
vnde talis renuntiatio reſtringitur ad inſtantiam cāæ principa
lis & ad factum principale ipſius inſtantiæ ar. C. de iudicijs. ꝑ
perandum. & s. de iud. venerabilis. vt ſuper eo non poſsit renū
tians teſtes producere. niſi ex iuſta cauſa. vt ſequitur & non ad
facta emergentia. Vnde poterit poſtea exceptionem propone
re, & ſuper ea teſtes producere. ar. hic. j. eo. cām quæ. 2. ſed In-
no. hic in glo. no. quòd in prin. & Ho. & Io. And. poſt eū, licet,
contrarium innuat ipſe Inno. & male. s. de do. & con. finem. in
2 3. glo. Aut quæris, vtrum præiudicet† talis generalis renuntia-
tio in cā appellationis, & dic quòd non: quia nō creduntur par
tes hoc intellexiſſe, quin in ipſa cauſa appellationis quæ eſt a-
lia a principali poſsint teſtes produci ſuper antiquis articu-
lis ſuper quibus non ſunt teſtes producti in cauſa principali &
ſuper nouis dependentibus ex primis. vt le. & no. s. eo. frater-
nitatis. ſm Inno. Hoſt. Io. An. ¶ Si renuntiatio fuit ſpecialis,
3 †ſuper certo articulo, ſeu certis articulis facta, tunc aut quæris
vtrum noceat, ſuper alijs, & dic quòd non, vt hic in fi. ſm Gu
li. & Genze. extra eo. c. 2. in cle. Aut ſuper illo vel illis ſuꝑ quo
vel quibus renuntiauit, & tunc dic, quod ſic, ita quòd ſuper il-
lo, vel illis non ſunt de iure communi vlterius teſtes recipien-
di, nec in cā principali, nec in cā appellationis. In principali nō
vt s. e. antimauit. & c. conſtitutus. in fi. & j. eo. de teſtib. In cau-
ſa appellationis. no. vt j. eo. conſtitutus. in fi. quod intellige, ni
ſi dictum eſſet, quòd renuntiaret in certa cā puta principali, &
tunc non extenderetur ad cauſam appellationis, & hoc verū,
4 de iure communi †ſed per reſtitutionem ex clauſula generali ſi
qua mihi iuſta cauſa videbitur. vt ff. ex qui. cau. ma. l. j. ſi iudici
videatur maxime iuramento a parte præſtito, quòd hoc mali-
tioſe non petit ſuper eodem articulo poterit teſtes produce-
re. arg. in auth. de teſtibus. §. quia vero multi. colla. 7. ſm Inno.
5 ergo multo fortius poterit †hoc facere tam in cā principali, q̄
etiam in cauſa appell. ſi renuntiatio ſit generalis dictum eſt. s.
quòd renuntiatio ſpecialis facta in certo articulo præiudicat,
tam in cā principali, quam etiam in cauſa appellationis, ſecus,
in generali renuntiatione, quæ regulariter nō obſtat niſi in ea-
dem inſtantia, vt eſt dictum, quę eſt rō: ratio eſt, quia in primo
caſu ius ſpāle, ſeu partiale, ꝑ hoc q̄ſitū eſt parti, aduerſæ, quod
per finē illius inſtantiæ non tollitur, vt s. de reſti. ſpol. c. piſanis
& extra de elect. c. conſtitutionem. vt circa. §. inſuper in clem.
ſm Guli. & Gen. in d. c. 2. Et hæc vera licet Accur. in auth. e. ti.
§. quia vero multi. iam alle. & C. qūo & qñ iudex. aut. qui ſemel
dicat quòd quis non pōt renuntiare productioni teſtiū & ma
le. vt not. glo. hic. & j. eo. de teſtibus. in fi. Et nota, quòd ſi v-
6 na pars †renuntiauerit productioni teſtium, altera non renū
tiante quod poteſt vt C. de iudi. in auth. iubemus. pars renun-
tians amplius producere ne qui teſtes, altera vero ſic, vt nota
Spec. hoc tit. §. fi. in fine.

1 *Copulam viſu probari.*
2 *Teſtimonium de auditu viſus.*
3 *Auditu viſus quæ probentur. & 4.*
5 *Viſu ſolo quæ probanda. & 6.*
7 *Auditu relato non danda fides. fallit. 8.*
9 *Iudici ipſi probationibus quæ ſpectanda.*

PRæterea. Si quęras, vtrū carnales cōmix-
tio poſsit probari per teſtes, &
quale teſtimoniū ſufficiat ī hoc caſu diſtingue, aut
1 eſt teſtimoniū ve viſu †vt quia teſtes deponūt, q̄d
viderunt eos carnaliter cōmiſcentes, & illud teſtimoniū ſuffi-
cit, vt hic, qñ dicit de viſu ſm Inn. & Hoſti. hic. Vnde recitat
Ho. hic, quòd ſemel corā eo fuit facta tā euidens probatio, q̄
cogitare eſt pudibundū. Aut eſt teſtimoniū de auditu, & tunc
ſubdiſtingue duplex teſtimoniū de auditu. quia vnū eſt de au-
2 ditu viſus, aliud de auditu relationis. †Teſtimoniū de auditu,
viſus appello teſtimoniū de auditu ꝓprio, & qñ teſtes nō erāt
in pñtia cōtrahentiū, ſed erat in medio tenuis paries, vel corti
na. vel aſſeres ita, quod teſtes videre non poterant, tñ audiebāt
3 & cognoſcebant, & percipiebāt† coitū viri, & mulieris ex eui
dentib. coniecturis, & pſumptionib. violentis, auditu, & intel
lectu potius, quā viſu. & tale teſtimoniū bene valet, vt hic. & j.
de pſump. c. literis. & 32. q. j. dicit dñs. Fallit vbi ageretur crimi
4 naliter. vt no. c. veniēs. †Iſtud ēt teſtimoniū valet ad ꝓbandū il
los contractus, qui auditu percipiuntur, vt ſtipulationes & ꝓ-
miſſiones, & contractus matrimoniales, q verbis cōtrahuntur
j. de ſpon. tue. ff. de verb. obl. l. j. & quaſi ꝑ totū. Sed hoc fallit in
illis ꝯtib. q requirunt viſum, & oculos, in quibus teſtimoniū
5 de auditu viſus nō valeret, †vt ſunt datio annuli, numeratio pe
cuniæ, ingreſſus in poſſeſsionem, & hmōi, ꝓbationē vere ocu
lorū & viſus requirunt. De quibus reperies octo caſus expreſ
6 ſos in iure. †Primo eſt, cū q̄ritur de finibus. ff. fi. regū. l. ſi irru-
ptione Secundus eſt cū quærit de ętate. ff. de mi. l. minor. Ter
tius, cū quæritur an aliqua ſit virgo, vel corrupta. 27. q. j. nec ali
qua s. de prob. propoſuiſti. & c. cauſam. Quartus cū q̄ritur, an
aliquis ſit ſectus, vel hēat aliud impedimentū in genitalib. vt
j. de fridi. laudabilē. in prin. Quintus, cū quæritur an aliqua ſit
prægnans, ff. de vent. inſpi. l. j. Sextus, cū quæritur, an aliquis ſit
infirmus, quo caſu oculus medici requiritur, & mittitur ad in
firmum. C. de re mili. l. ſemel. li. 20. Septimus eſt, cū q̄ritur, an
pecunia fuerit numerata, & q̄ fuerit illa pecunia. C. de teſti. l.
teſtiū. Octauus, cū q̄ritur, an aliquis hēat maculā in oculo, vel
aliud impedimentū corporale. vt s. de cor. vitia. c. 2. & vlt. Pōt
addi nonus cum quæritur an inuentarium ſit bene factum. in
auth. de hæred. & faci. §. ſi vere abſunt. colla. j. vbi not. gl. quòd
7 eo caſu cœcus non admitteretur in teſtē. † Teſtimoniū vero
de auditu relationis non valet niſi ad præſumptionem facien-
dam, nec talia teſtimonia probant, ſed adminiculant intentio
nem ꝓducentis, & ſic poſſet intelligi iſtud. c. in fi. ita intellige
8 j. de ſucceſ. ab inte. c. cū dilectus. Sunt †tñ aliqui caſus, in quib.
valet tale teſtimonium vt in cōſanguinit. & affi. ꝓbanda. j. e.
licet. 35. q. 6. de parentela. Itē cum agitur de fraude cōmiſſa, ab
hærede, in auth. de hæredi. & falc. §. ſi vero, colla. j. Itē vbi tra-
ctatur de antiquitate q̄ ꝓbatur per libros antiquos, vel per te-
ſtes, qui dicunt ſemper hoc audiuiſſe a ſuis maiorib. & nemo,
eſt qui viderit, vel audiuerit aliud. ff. aqu. pluui. ar. l. in ſum. de
aqua quotid. & ęſtiu. lege hoc iure. §. ductus aquæ. de probat.
ſi arbiter. C. titu. proxi. cum cauſam. & not. j. de præſcriptio.
auditis. Et ſi qui ſunt alij caſus, de iſta materia, vide quod no.
22. q. 5. hoc videtur & ſpecialiter per Archid. qui in ſupradi-
ctis ibi concordat. & 3. q. 9. de his. & in ſpecu. hoc titu. §. 1.
verſic. item qui non prohibet & ver. ſeq. In materia vero hu
9 ius cap. licet per text. & gloſſ. inſtruatur iudex †certa, tamen
regula tradi non poteſt, ſed ipſe ſi ſit diſcretus iudex poteſt vi
dere, ſi probatio facta coram eo ſufficiat, vel non. vt j. eo. præ-
ſentium. & capit. in noſtra. ff. eod. l. 3. & l. ob carnem. ſecun-
dum Hoſtien. quaſi dicat tota iſta materia arbitraria eſt, & vi-
de, quod dicam infra eodem, tam literis, vbi de hoc dicam.

CVm nobis. ¶ Si quæras vtrum aſſertioni,
vel literis iudicis credatur, ſu-
per proceſſu facto, & habito coram eo, vide quod
ſcripſi. s. de proba. qm̄ contra falſam. Sed ſi quæras
latius. & vtrum iudex, vel etiam arbiter poſsit eſſe teſtis in cau
ſa, vide quod dicam. j. eo. dilecto.

1 *Teſti præter productum dicenti an credatur.& 2. 3.*
4 *Teſtem non iuratum non recte deponere.fallit.5.*

De teſtibus. Si quæras,vtrum, & quādo te
ſtis deponit ſuper alio, quā ſu-
per quo fuit productus, & iuratus eius depoſitio
1 valeat, referi,aut †quæris vtrum valeat in eo ſuper
quo fuit productus,& iuratus, vt quia fuit ꝓdu-
ctus & iuratus ſuper vno articulo tm̄,& tn̄ depoſuit ſuper illo
& alio, & tunc ſic,vt hic, & ag.ꝭ.de of.dele.cum olim abbas.
ꝭ.de proba.hoc.t.j.tit.proxi.præterea.Et eſt rō quia in ſepara-
tis non debet vtile per inutile vitiari.vt le.& not.j.de reg.iur.
vtile.lib.6.& hoc tenet Ho.hic.aut quæris,vtrum valeat in eo
ſuper quo non fuit productus nec iuratus & tūc ſubdiſtingue,
ſm Spec. hoc tit. §.j.in.. col.ver. itē q depoſuit ſuper alio, q
2 ſuper quo.&c.Aut teſtis †depoſuit ſuper dependentibus, ſeu
cohærentibus capitulis illi capitulo,ſuper quo productus exti
tit & iuratus,& tunc valet eius dictum.arg.ff.de mi.l.etiam.§.
ex cauſa.& C.de temp.appel.l.per hanc.ꝭ.offi.dele. prudentiā,
3 §. fi.Aut ſuper non †cohærentibus,nec dependentibus illi ca-
pitulo, ſeu ab illo capitulo ſuper quo productus extitit,& iu-
ratus & tunc non valet eius dictū.vt in iuribus hic per Ber.in
prin.glo.alleg.ff.de peti.hære.ſi quis libertatem.§.vlti.de inre
tur.ſi duo patroni. §.idem Iulianus in fi.& C.qui legi.perſonā.
l.vlt.Et prædicta intellige fore vera,qn̄ teſtis iurauit dicere ve
ritatem ſup certis articulis ſeu capitulis propoſitis tm̄.ſecus ſi
iurauit dicere veritatem ſuper quocunq; interrogaretur, quia
tunc valet ſuper omnibus.vt j.de accu.cum dilecti. & de hoc,
no.Iaco.de Are.& Cy.C.qui legi.perſonam ſtan.in iudicio ha
4 bent.l.vlt.Quid dicens,ſi teſtes prius †deponunt, & poſtea iu
rant dicit Goff.in ſumma huius tit.ante fi.& Ab. Gall. in ſum.
eo.tit.ver.antepen.teſtimonium non valere prius.n. debēt iu
rare.4.q.3.c.ſi teſtes.§.item in criminali.ver. iuriſiurandi. ꝭ.e.
fraternitatis.Sed Bar.Brixien.in q.venerabili.46.incip. aliquis
ductus fuit in teſtimoniū dicit,q iſte non eſt ordo, qui vitiet
& q valet teſtimoniū,ſi talis eſt bonæ famæ, & hoc ſibi videt.
Dicit tn̄ q Tanc.dicit contrarium cū Bartholo. Concordat,
Ho.in ſum.huius tit.§.ſuper quibus.verſ.ſed quid ſi teſtis. de
hoc tractat Spec.nil comprobans.hoc tit.§ ſequitur. ad fin. &
5 Io.An.nil eligit.Prima opinio pōt eſſe vera,ſi iurauerit†ex in-
teruallo poſt,depoſitionem, vltima vero,ſi incontinenti,poſt
quia quæ incontinenti fiunt.&c.ff.ſi certum.petatur. l. lecta.
j.titu.t.præterea.cum concord.ſuis.& in conuictis nullus eſt
ordo regularitet.ff.de pe.lega.l.quidam.ꝭ.de reſcr.c.cūm,quæ.
Item dicit hic Goſ.non valere teſtimoniū ſi ſcribatur & trada
tur iudici.Idem.Ab.Gall.eo.tit.ver.pen.quia iudex conſidera
re debet vocem conſtantem.& trepidationem.ff.de qonibus.
de minore.§.2.5.q.2.relatum.3.q.9.teſtes.Hæc vera in illo,qui
loqui poteſt,ſecus in muto.de hoc in Specu. hoc titul. §.nunc
tractandum. verſicu. qui de muto. ſm Io.And.hic.
¶ In glo.fin.Si quæras,vtrum publicatis atteſtationibus, poſ-
ſint alij teſtes produci. vide quod dixi. ꝭ. eod. fraternitatis.
Item.ſi quæris vtrum pars, quæ renunciauit teſtibus produ-
cendis poſsit amplius teſtes producere, vide,quod dixi ꝭ.eo.
cum veniſſent.

1 *Teſtibus quæ,an non obijcienda.*
2 *Teſtem a me productum, quando, an non , reijciam.3.4.5.6.*
7 *Inſtrumentum a me prolatum an reprobem.*
8 *Iuramentorum genera.*
9 *Iuſiurandum varie præſtari.*
10 *Iuſiurandum præſentis non extendi.*
11 *Iuſiurandum præteriti inextendibile.*
12 *Iuſiurandum futuri non extenditur.*
13 *Iuramentum iudiciale quando,an non,reiterabile.*
14 *Iurantem de calumnia de veritate iurare.*
15 *Iuſiurandum non,niſi inutile,reiterandum & 16.*
17 *Iurari de calumnia ſemel.*
18 *Iurari de malitia quandocunque.*

Præſentium. Si quæris vtrū ille contra quē
producti ſunt teſtes poſsit o-
bijcere contra eos crimina, diſtingue, aut crimina,
orta,& nata ſunt t pa teſtimonij lati,& dic regulariter
q ſic,vt hic in tex.& in glo.obijcere poteſt quis.&c.Aut cri-
mina orta & nata poſt latū teſtimoniū,& talia non nocēt.ar.ff.
de reg.iur.l.factū.& e.ti.c.factū legitime.li.6.& hoc tenet Spe.
hoc ti.§.j.ver.quid ſi poſt latū teſtimoniū.¶ In gl.j. Si quæris,
vtrū teſtē ꝓ me inductū in aliqua cā poſsim poſtea in eadē cā
vel in alia cōtra me inductum reprobare,'diſtingue, aut volo
2 eū reprobare,ex cā ſupuenienti nata,& orta,poſtq̄ †eū produ
xi in teſtē,& tunc poſſum ſm Ber.& Ho.hic idē Spe.hoc ti.§.
j.in tu.col.ver. itē qđ is pro quo aliquis dicit ibi hoc aūt cer-
tū &c.ꝓ hoc facit.ꝭ.de offi.dele.inſinuante.j.tit.ꝓxi.c.ꝓterea
de eſſe vt circa.li.6.& eſt caſus.C.e.ti.l.ſi quis teſtib. & iō dicit
Spe.hoc tit.§.ſæpe teſtes.ver.quid ſi produxi teſtē & volo &c.
q ſi produxi teſtē contra te,& poſtea volo ꝓbare, qđ tu cor-
rupiſti eū potero eū repellere. Idē ſi vellē eū repellere ꝓtextu
criminū poſtea ꝑ ipſum cōmiſſorū per iura alleg. & arg.j. de
iureiur.quemadmodū.Idem tenet Inn.j.de excep. cū venera
bilis.in glo.q.d.inſtrumentū.ver.& etiam contra teſtem. & c.
3 Aut † volo eum reprobare ex cā antiqua,i. nata,& orta anteq̄
ipſum produxiſſem in teſtem,& tunc aut eū produxi pro me,
& cū hoc,fui eo & eius teſtimonio vſus.Aut dūtaxat eum ꝓ
duxi,ſed non fui vſus eo.In primo caſu refert,aut volo eū re-
probare ex cā quæ ex me vel ex eo procedit , vt quia ꝓpono,
eū periurū, infamē,conſpiratorē,vel inimicū meū,& tūc non
poſſum.vt C.de teſt.l.ſi quis teſtib.& 4.q.3.c.ſi teſtes.c.ſi quis
teſtibus. ſm Ber.& Hoſt.hic.& hoc intellige , nec in eadē cā,
nec in alia & non ſolū ſi perſona,contra quā primo eū produ
xi,mō contra me eum producat ſed etiam ſi quæcunq; alia..vt
no. Inno.j.de excep.c.alle.cum venerabilis in.glo.j.q.d.inſtru
mentum.ver.idem no.&c.Et idem no.doct.iuris ciuilis.in d.
l.ſi quis teſtibus. arg.illius.l.quæ loquitur imperſonaliter. arg.
ff.quod quiſq; iur.l.3. §.hæc pœna.Fallit in caſu,vbi talis cā an-
tiqua latebat tempore,quo eum produxi,& quam tunc veriſi-
militer ignorabā,quæ de nouo ad mei notitiam peruenit,arg.
c.alleg.vt circa ver.niſi aliquid &c.cū ibi no.Non.n. videor eū
approbare in eo,quod ignoro.ff.de iur.om.iudi.l.ſi per errorē
de reg.iur.l.non vr̄ qui.n.errat conſentire non pōt.j. de con-
iu.ſeruo.c.propoſuit.& c.ad noſtram. Idem,n.eſt de eo, quod
non eſt,& de eo quod non apparet.ff.de contrah.emp.& vē.l.
in lege,& hoc tenet Ci.in d.l.alleg.ſi quis teſtib.dicens & bene
4 quod eſt quaſi caſus.ff.de conſit.tuto.l.vtilitatem. Aut † volo
eum reprobare ex cā,quæ de me vel ex perſona ipſius teſtis,
ſolius non procedit.ſed ex perſona eū producentis cōtra me,
& tūc poſſum.v.g.patrem tuū induxi teſtem cōtra aliquē.mō
tu inducis eum contra me,certe bene potero eum reprobare,
quia ex tunc procedit cā quare eū reprobo.ſ.quia pater tuus ē.
vt hoc no.Inn.in c.alle.cū venerabilis.in gl.quaſi dicat.ver.itē
no.& Hoſt.poſt eū.idē Arch.4.q.3.c.ſi teſtes.§.ſi quis teſtib.j.
5 gl. & 3.q.8.cuius in agendo.in gl.3.Si eū†produxi pro me,ſed
non fui eo ſeu eius teſtimonio vſus,& tunc aut non fui eo v-
ſus ea ratione,quia non potuit,vt quia ad reprobationem,'par-
tis aduerſæ contra quem eum produxi,& qui ipſum reproba-
uit,repulſus fuit,vel non fuit repulſus,ſed nihil pro me diſpo
ſuit,& tunc non poſſum eum reprobare,arg.j.de cri.fal.ca. ad
falſariorū.in fi.& c.dura.ff.quod quiſq; iuris vni.l.3.in princip.
ver.ſed ſi ipſe.& de poſtu.l.j.§.beſtias.quia quod approbo , nō
reprobo.ff.de nego.geſt.l.Pomponius ſcribit.& hoc tenet ſpe
cu. eo.tit.§.ſæpe teſtes.ver.& no,q te'tam.ver.ſed quid ſi eū
Idem tenent doct.iuris ciuilis in l.alleg.ſi quis teſtib.excepto
P.de Bel.per. qui ſub dubio forte dicit in primo exēplo de il-
lo,qui per partē aduerſam repulſus eſt,ſecurius eſſe, q dicatur
6 quod poſsit reprobari,arg.ff.quod quiſq; iura.l.j.Aut †non fui
eo vſus,'ea rōne quia nolui,& tunc dicit Spec.in ver. alleg. ſed
quid ſi eū,q ipſum potero reprobare.arg.ff.ad l.Cor.de fal.l.q
falſam.& C.ad l.Cor. de fal.l.ſi falſos.& hoc pōt eſſe verū, qn̄
teſtem duntaxat produxi,ſed ipſum nolui facere examinari,
ſecus ſi teſtem vnum,vel plures produxerim qui depoſuerūt
in cā ſed nolo vti atteſtationib.eorū quia eo caſu dn̄t Ia.de ra.
& P.de Bel.pert.& Cy.in d.l.ſi quis teſtib.& idē vr̄ tenere Io.
And.quod ipſum ſeu illos nō potero reprobare niſi ex noua
cā, & hoc attēta rōne illius legis.qa qđ ſemel approbo nō re-
probo.vt in l.alle.Pōpo.nec obſt.illa litera qn̄ dicit vſuc.&c. qa
debet ſubaudiri maxime.nā ſufficit,q potui vti.ar.l.alle.ff.'qđ
7 quiſq; iura.l.3.in prin.ver.ſed ſi ipſe.¶ Si quæras, ſi ſim †vſus
vno inſtrumēto in vna cā,deinde illud ꝓducitur cōtra me, nū
quid illud potero reprobare,diſtingue. Aut volo ipſum repro
bare'ꝑꝑ defectū authoris vel eius q ſcripſit & tūc n̄ poſsū ar.
l.C.de teſti.l.ſi qs teſtib.Aut ꝑꝑ hoc qa ibi eſt aliud capitulū,
ſeparatū a primo qđ ꝯ me facit,& tūc poſsū.ar.l.ff.depoſi.l.pu
bli.§.vl.& C.de.tranſa.l.ſi ex falſis ſcta no.P.de bel.ꝑti.& Ci.in
d.l.ſi qs teſtib.¶ Ad euidentia gl. quæ incipit iuramentum eſt
etiam &c.ſi quæras vtrū in eadē cā,ſeu in eodē negotio poſsit
pluries & debeat iurari,diſtingue,& ad huius articuli notitiā,
pleniorē no.ſm Spe.q quadruplex ē gen⁹ iuramēti . Vnū ē de-
ciſorium

ciſ[illegible]ium,de quo.C.de re.cre.l.generaliter.&.j.de iureiur.c.vlt.
Aliud eſt iuramentum, de veritate dicenda, quod præſtatur in
ſpiritualibus cauſis,vel in ſpiritualibus annexis.vt.s.de iura.ca.
8 c.literas. Tertium genus eſt † iuramentũ de malitia,quod pre-
ſtatur ſuper exceptionibus vel cũ aliquid loco exceptionis ꝓ-
ponitur quoties præſumptio eſt cõtra aliquem,quòd malitioſe
proponitur aliquid. vt.ff.ad exhi.l.theſaurus.s.de elec.c.cũ di-
lecti.Quartum genus eſt iuramentum,de calumnia.de quo.C.
de iura.calum.per totum.&.s.de iura.calum. per totum. vt no.
Spe.ti.de iura.cal.§.1.ver. vnde ad huius articuli notitiam &c.
Et licet ipſe ponat duo prima genera iuramenti, vt diuerſa &
ſeparata, ego tñ Hen. pono, vt vnum genus ſeu vnam ſpeciem
hoc eſt iuramentum de veritate dicenda, & quòd non ſint niſi
tria genera ſ.de veritate dicenda.de calumnia,& de malitia ſatis
9 innuit.j.de iura.calum.ca.2.lib.6. diſtingue ergo, aut † iuratur
de præſenti tñ,& ſpecialiter. vel de præterito tantũ & ſpecia-
liter. vel de futuro tñ,& ſpecialiter. Aut iuratur de futuro, &
generaliter. In primo caſu non extenditur iuramentum ad fu-
10 turum: & † ideo oportet iterum iurari. ita intellige.ff.de dam.
infecto.l.qui bona.§.ſi quis ſtipulaturus. arg.ff. de noxa.l.quo-
ties.§.ſi iniurãdum.& ita intelligunt.l.illam. Pe.de Bellaper.&
Cyn.C.de iura.calum.aut.hoc ſacramẽtum.licet Accur. ibi, in-
telligat.l.illam,in extraiudicialibus. Et pro opi.Pe.& Cy.facit,
quòd iuramentũ non extenditur,niſi ad ea,de quibus eſt veri-
ſimiliter cogitatum,vt.j.de iureiur.ca.pen.cum ibi notatis. In
11 † ſecundo caſu,ſcilicet, qñ iuratur de præterito tñ, & ſpeciali-
ter tunc idem quod in caſu præcedenti,& per eandem rõnem.
& ita poſſes intelligere in aut.eo.ti.§. quia vero multi. &.j.eo.
vltra tertiam. In tertio caſu,ſcilicet,qñ iuratur de futuro tantũ
12 & ſpecialiter tunc idem quod in primo caſu.ſ.quòd non † ex-
tendatur iuramentum ad aliud quam ad illud quod eſt iuratũ.
Ideoq; ſi aliquis iurauerit fidelitatem regi, vel epiſcopo tñ, &
non ſucceſſori ſuo poſt mortem Regis, vel epiſcopi iurare te-
nebitur ſucceſſori. vt in li.feu.de prohib.feu.alie. per Federicũ
c.imperialem.§.præterea.colla.10. per eandem viam. facit.j.de
iureiur.c clericus. In quarto vero caſu,ſcilicet,qñ iuratur de fu-
turo,& generaliter,refert aut quæris de negotijs extraiudicia-
libus, & tunc iterũ iurare non debet, vt probatur.j. de iureiur.
13 c.veritatis.cum ibi no.Si de iudicialibus † tunc refert,aut quę-
ris de iuramẽtis generalibus,quæ pręſtant officiales,qui iurant
officium ſuum fideliter exercere: ſiue ſint teſtes ſynodales, vt
.j.titu.ꝓximo.c.præterea.ſiue iudices vt in aut.iuſiuran.quod
præſta.ab his.§.& eques ero.colla.2.j.de iureiur. ca.venientes.
ſiue tabelliones vel quicunq; alij vt ſi ſunt nuncij inſulciti.j.de
præſump.illud de præſcrip.& ad audientiam.de ap.cum parati.
Aut de alijs iuramentis ſi de iuramentis generalibus quæ præ-
ſtant officiales: tunc aut quæris vtrum tales tenentur decętero
iterum iurare de his ſeu ſuper his, quæ pertinent ad officium
ſuum: & dic quòd non vt in iuribus alleg. Aut vtrum tenentur
iurare de his,ſeu ſuper his quæ nõ pertinent ad officiũ ſuum:
& dic quòd ſic,vt in c.alleg.præterea. verſi. niſi forte. vbi hoc
not.Hoſt. Si de alijs iuramẽtis tunc refert: aut eſt eadem cauſa
in genere: plures tñ inſtãtiæ, ſicut eſt videre in cauſa principa-
li & in cauſa appel.quæ ſunt diuerſæ inſtantiæ. vt.ff. iudi.ſolu.l.
cum apud.C.de ap.l.eos.s.de procu.c.non iniuſte.in fin.vbi de
hoc in gl.vlt.&.j.de iura.calũ.c.in appellationis cauſa. lib.6. vbi
de hoc. tñ ambæ ſunt eadem cauſa in ſubſtantia.arg.3.q.7.c.ac-
cuſatus. vbi dicit iterato iudicio &c. 31.q.2. Lotharius. in fin.
2.q.6.poſt ſecundam.& bene facit.C.ne li.in vna eademq; cau-
ſa tertio app.in ru.& in nigro.C.de procu.l.ita demum. & Lin-
uitus.vbi de hoc.& j.de app.c.Romana.li.6. vbi de hoc per G.
in 1.glo.& iſta fuit opin. Io. & Lau.& tunc dico q in tali cauſa
omnia iuramenta prædicta.ſ.tam de veritate dicenda, quam de
calumnia & etiam de malitia & quodlibet ipſorum per ſe plu-
ries præſtari põt & debent,ſi exigantur, hoc eſt, ſemel in cauſa
principali,& iterum in qualibet cauſa appellationis, vt.ꝓbatur
expreſſe in c.alleg.appel.cauſa in prin.vbi corrigitur opi.Azo.&
pla.& approbatur opi. Io.no.C.de iura.calum.l.2. in princ. Aut
14 eſt † vna cauſa, & vna inſtantia: & tunc aut quæris vtrũ omnia
genera iuramentorum prædictorum poſsint & debeant in ea-
dem cauſa præſtari, hoc quòd licet in vna cauſa ſit iuratum de
calum.q in ea nihilominus poſsit & debeat iurari de malitia &
etiam de veritate dicenda ſi,& qñ & quum iudici videbitur.&
dic quòd ſic,vt.s.de elec.cum dilecti. de reſtit.ſpol.c.literas.&
expreſsius probatur.j.de iur.calum.c.s.§.quamuis.& c.in appel
lationis cauſa. iam alle.§.fin. lib.6. & hoc tenent Inno. & Hoſt.
hic: licet Ber.hic contra in ver.ſi vero iuratũ eſſet,& male. Aut
quæris, vtrum quodlibet prædictorum generũ iuramentorum
ſeu quodlibet genus iuramẽtorum prædictorum poſsit & de-
beat pluries in eadem cauſa præſtari, & tunc refert: aut primo
iuratum eſt inutiliter,& indebite,aut vtiliter,& debite. Si inu-
15 tiliter † vt quia contra ordinem iuris,vel ſine delatione,ſeu re-
quiſitione iudicis,vel partis tunc iterum eſt iurandum ei iã eo-
dem genere iuramẽti,vt probatur.s.de elec.c. dudum.2.§. par-
tibus.iuncto.§.ſe. tandem Archi. &c. Et optima eſt ratio, quia
iuramentum primum inutiliter præſtitũ,pro non præſtito ha-
betur: & ideo non præſtat impedimentum,quo minus iterum
vtiliter præſtetur.arg.ff.qui ſatiſd.coguntur.l.quoties.ff. de iu-
reiur.l.3.in fin.cum l.ſeq.j.de regu.iur.c.non pręſtat.lib.6.cum
16 ibi notatis. Si vtiliter † & debite tunc aut quæris de iuramẽto
de veritate dicenda, & dic quòd illud ſemel præſtari debet.arg.
.ff.de iureiur.l.admonendi.C. de rebus cre. l.actori. & l.ſi quis
iuſiurandum. in fin. Et quia tale iuramentum loco ſolutionis
cedit. vt.ff.de iureiur.l. iuſiurandum & modo conſtat, q ſuf-
ficit ſemel debitũ ſoluere.inſti.qui.mo. tol.oblig.in princ. Aut
17 de † iuramento calumniæ & dic quòd illud ſemel duntaxat in
eadem cauſa præſtatur, vt ꝓbatur.C.de iura.calum. in aut. hoc
ſacramentũ quod ſumitur in corpore auth. de his qui ingredi.
ad appella.§.fi. colla.5. Sed hoc fallit in auth. de teſtibus.§. quia
vero. Et eſt ratio,qa ibi iura timent de ſubornatione ſm Cyn.
in auth.alleg.hoc ſacramentum. Vel poſſes dicere,quòd ibi lo-
quitur de duplici genere iuramẽti.ſ.calumniæ, & de malitia &
ſic non fallit. Aut de iuramento de malitia: & dic q illud præ-
18 ſtatur in omnibus † cauſis,& in qualibet cauſa nedũ ante litem
conteſt.ſed etiam poſt lit.conte.quoties iudex viderit expedi-
re,vt probatur in c.alleg.in appellationis cauſa.§.fin. in fin.& de
iſto iuramento malitiæ poſſet forſan intelligi.§.alleg.ſi quis ſti-
pulaturus. & in hoc & in quibuſdã alijs præmiſſorũ corrigitur
opi.Spe.in verſi.alle. vnde ad huius articuli prout ibi põt vide-
re. Et nota,quod iſtud iurm malitiæ differt a iuramẽto calum-
niæ in quatuor,vt no.Goff.in ſum.tit.de cura.calum.§. præſta-
tur iuramentum hoc.& Spe.in.§.s.alleg.ver. differunt aũt. quę
differentiæ non ſunt vſquequaque veræ,vt patet per præmiſſa.

1 *Teſtium contrarietas.*
2 *C. in noſtra, ſenſus.*
3 *Teſtes plures quã ſpectandi.*

In noſtra. De materia huius c. hoc de cõtra-
rietate teſtium ſ.tis plene notatur
hic per Ber. & Hoſt. & plenius per Hoſt. in ſumma
eo.ti.§.quot diuerſitates.& in Spec.hoc titu.§.poſt-
1 quam per totum.&.§.ſæpe.ver.quid ſi produxi. Et qñ † teſtes
contrariantur inſtrumento vide in Spec. tit.de inſtru.edi.§.re-
ſtat videre,quibus.ver.ſed alij.& per Ioan.& Arch.4.q.3.ſi te-
ſtes.& de glo.Ioan.ibi ſumpta fuit hæc gl.Ber.de verbo ad ver
bum. vnde iſtam glo. ſuppleas per illas, & tunc habebis diſtin-
ctionem perfectam,& iſtam diſtinctionẽ Ber. & Hoſt. hic po-
nit frater Ioan.in ſumma confeſ.ti.de rap.rub. de teſtib. q.186.
2 Vnum tñ quod dicit Ber.hic in glo.fin. quòd † illud quod dicit
tex. hic, quòd recurrendum eſt ad dignitatem perſonarum, vt
authoritas præferatur multitudini ex altera parte: intelligitur
quando numerus in modicum excedit.s.de elec.c.eccleſia ve-
ſtra. Si enim in multum excederet,præferetur numerus.arg.s.
de elec.dudum.j. Reprobat Hoſt.dicens quòd hęc glo.eſt mi-
rabilis,imò miſerabilis: quia eſt contra textum qui dicit quòd
3 ad multitudinem † reſpici non debet. ideo dicit cũ textu quid
enim (inquit) ſi centum peccatores ribaldi notorij & periuri
ſint ex vna parte: & ex altera duo epiſcopi vel religioſi honeſti.
vtiq; ſtabo honeſtis.s.de procur.in noſtra. hæc Hoſt. Tu vero
potes ſaluare glo. & dicere quòd glo.eſt vera, vbi ſunt pares in
idoneitate licet non in dignitate. Glo. vero Hoſti. vbi in nullo
ſunt pares. argu.ff.eo.titu.l.5.§. tu magis ſcire potes.

1 *Auditu probanda.*
2 *Viſu omnes ſenſus contineri.*
3 *Auditum, niſi certa perſona actum ſpectet probare. & 4.*
5 *Auditus adminiculatus probat.*
6 *Auditus, comite fama, an probet.*
7 *Auditum auditus non niſi cum adminiculis probare.*

Cum literis. ¶ Ad declarationem & ſupple-
tionem primę glo.ſi quęris, vtrũ
teſtimonium de auditu ſolo vel vna cũ fama faciat
plenam fidem, diſtingue aut quæris de teſtimonio
de auditu ſolo aut de teſtimoniu de auditu vna cum fama, ſeu
alijs adminiculis. In primo caſu refert: aut quęris de auditu vi-
ſus: hoc eſt de auditu proprio: aut de auditu relationis hoc eſt
de auditu

de auditu auditus alterius ſeu de auditu alieno, quod eſt idem:
1 Si primo modo, tunc aut agitur † de talibus actibus, qui per ſen
ſum auditus proprie percipiuntur & percipi pñt: vt ſunt ver-
ba, clamores, & voces, & tunc valet & probat teſtimonium de
auditu: dummodo ſit alias ſufficiens, vt ꝓbatur. ṡ. de conſue.
ca. 2. de elec. per inquiſitionem. ȷ̇. eo. c. cum cauſam quæ. inter
archiepiſcopum de ſucce. ab inteſta. c. fi. ver. & licet. 14. q. 2. ſu-
per prudentia. 3. q. 9. c. teſtes. §. de his. & c. ſi debitum. 26. q. 6. c.
de his. & c. qui recedunt: vt. C. eo. ti. in aut. rogati. Et tale teſti-
monium licet auditu perceptū fuerit dicitur perhiberi de vi-
2 ſu: quia qñq; nomine † viſus oẽs ſenſus corporis intelliguntur,
vt patet in c. alleg. fi. ȷ̇. de ſucceſ. ab inteſta. & ex eo quod habe-
tur Io. j. ibi. palpate, & videte &c. Exodi. j. viderunt voces &c.
Nec diſtinguo in hoc caſu inter actum corporalem, & incor-
poralem. prout Hoſt. hic & ȷ̇. eod. licet ex quadam diſtinguere
videtur. Sed ſi quæris, vtrum tale teſtimonium de auditu pro-
3 bet plene abſq; alio adminiculo, refert aut iſte † auditus nõ con
cernit actum certæ perſonæ, vt quia cum ageretur de impedi-
mento tempeſtatis teſtes deponunt, ꝙ hodie audiuerũt toni-
trua, & tempeſtates magnas fieri Pariſijs. vel cum ageretur de
violatione interdicti deponunt, ꝙ audiuerunt campanas pulſa-
ri, vel miſſas alta voce cantari in eccleſia Pariſijs. & dic ꝙ ſic ita
poſſum intelligere. §. alleg. de his. 3. q. 9. & c. alleg. cum cauſam
quę. ȷ̇. eo. ti. ita intelligo illud generale illud dicimur ſcire, quod
4 ab alijs audiuimus. 22. q. 5. hoc videtur. aut † iſte auditus con-
cernit actum certæ perſonæ ſeu certarum perſonarum, vt quia
tractatur de matrimonio Titij, & Berthæ: & teſtes deponunt
ſe audiuiſſe verba contractus matrimonij: vel quia proponitur
contra Titium presbyterum, quòd ipſe violauit interdictum,
& teſtes deponunt, quòd audiuerũt eum in eccleſia interdicta
campanis pulſantibus miſſam celebrantem. & tunc nõ ſuffice-
ret teſtimonium ſolum de auditu: niſi adeſſet adminiculũ no-
titiæ vocis, ſeu loquelę perſonæ, ſeu perſonarũ ſed cum notitia
bene valet vt in iuribus. ṡ. in prin. alle. & 2. q. 1. multi. & 15. q. 5.
presbyter. Et in iſto caſu non poſſet cęcus deponere, niſi hr̃et
notam vocem illius, ſeu illorum, de cuius ſeu quorum actu vel
contractu deponit. vt no. Spec. hoc ti. §. 1. ver. ſed nunquid cę-
cus poteſt. & Ioan. 3. q. 9. teſtes. & Io. Andr. ȷ̇. eo. cum cauſam
quæ inter. ad quod facit quod no. glo. in aut. de hære. & fal. §. ſi
vero abſint. glo. no. teſtimonium. colla. j. licet in caſu præceden-
5 ti poſſet abſq; aliqua notitia perſonarum. † Aut agitur de tali-
bus actibus, qui per ſenſum auditus ſolius proprie percipi non
poſſunt, vt carnalis copula, & ſimilia. & tunc nõ probat, niſi alia
adminicula interueniant. vt leg. & no. ṡ. eo. præterea. Si quæris
de auditu relationis, tunc tale teſtimonium nõ valet per ſe, niſi
ad præſumptionem faciendam: vt dixi. ṡ. eo. pręterea: ſed fallit
in caſibus vt ibi. ¶ Si quæris de ſecundo membro principali,
6 vtrum teſtimonium de auditu † cum fama plene probet, tunc
aut quæris de auditu ꝓprio & illud vna cum fama bene probat
vt in c. alle. præterea. ȷ̇. de eo qui cog. conſan. vxo. ſuę. ſuper eo:
& ita intellige quod not. Goff. & Io. Andr. hic qui putant, quòd
fama cum vno teſte, vel alijs argumẽtis fidem facit. vt 4. q. 3. c.
ſi teſtes. §. item ſæpe. 35. q. 6. ſi duo. ȷ̇. de præſum. illud. Fallit in
cauſis criminalibus criminaliter intentatis. vbi vnus teſtis vna
cum fama non probaret: vt no. Ber. Lau. Vin. & Hoſt. ṡ. eo. ve-
niens. j. & Archi. 2. q. 8. ſciant cuncti. & de hoc per eum. 35. q. 6.
7 ſi duo. † Aut quæris de auditu auditus ſeu de auditu relationis,
quod eſt idem: & tunc non probat. niſi adminicula ſuffragen-
tur. Ita intelligo hic in tex. & in gl. ſed fallit in caſibus quos no.
Spec. hoc tit. §. 1. verſi. quid ergo. & ſeq. & adde quod dixi. ṡ. eo.
præterea. Et de teſtimonio ſuper viſu, guſtu, tactu, & odoratu
vide plene in Spec. hoc ti. § nunc tractandum. ver. vt autem. &
ver. ſeq. & ibi inuenies quod not. Innoc. & Hoſt. ȷ̇. eodem. cum
cauſam quæ inter.

1 *Procurator caueat de rato.*
2 *Decanus petens alienata nõ cauet de rato, nec recõueniendus eſt.*
3 *Agens ex c. cum olim procuratorem dat.*

CVm olim. ¶ Si quęris, qñ aliquis de eccle-
ſia agit pro eccleſia recõuenitur
nomine eccleſiæ, vtrũ teneatur cauere de rato &
iudicatum ſolui. Et vtrum in cauſa recõuentionis
eccleſiã defendere teneatur, diſtingue aut agit pro
1 eccleſia tanquam procurator noĩe procuratorio ipſius † eccle-
ſiæ, & aliorũ de eccleſia, tunc dic, quòd tenetur cauere de rato.
& de iudicato ſoluendo prout & in illis caſibus, in quibus ex-
traneus hoc facere tenetur. arg. ṡ. de procu. cõſtitutis. & de off.
deleg. curam. in prin. 3. q. 8. cuius in agendo. & etiam eccleſiam
defendere in cauſa reconuentionis. de quo tñ dic, & diſtingue
vt plene dixi. ṡ. de ꝓrocu. c. non iniuſte. Aut agit pro eccleſia &
alijs negligentibus non tanquam procura. ſeu procuratorio no
2 mine ſed tanquam vnus de eccleſia: puta † decanus, vel cantor,
archidiacon', vel canonicus, cuius intereſt forte repetẽdo alie-
nata de bonis eccleſiæ iuxta. c. nõ liceat Papę. 12. q. 2. & c. ſi quis
presbyterorum. ȷ̇. de re. eccle. non alie. vel agendo pro libertate
eccleſiæ vt hic. & ȷ̇. de præb. ex parte. ff. de libe. cauſa. l. 1. & 2. &
tunc dic, quòd nõ tenetur defendere eccleſiam in cauſa reconuentionis, nec cauere de rato nec etiam ſatiſdare: quia hoc ei
conceditur a iure abſq; alio mandato: vt in iuribus alle. ar. ff. de
re mili. l. 2. imò, niſi hoc faceret, puniendus eſſet, vt. §. q. 5. qua-
propter. ȷ̇. de re. eccl. nõ alie. c. hoc cõſultiſsimo. §. & nihilomi-
nus. lib. 6. & hoc tenet, Spec. ti. de reconuen. §. 1. verſi. ſed pone
aliquis agit. & pro hoc facit quod not. ipſe. Spec. titu. de pro-
cur. §. ratione quoque. ver. quid ſi canonicus & Archi. in c. alle.
3 non liceat Papæ. vbi dicunt, quòd agens † iuxta formam illo-
rum c. non liceat Papæ ſi quis presbyterorũ poteſt conſtituere
procuratorem ante litem conteſt. nam in hoc ſuccedit loco ca-
pituli, ſeu collegij, & in his conco. Ioan. Andr. hic.

1 *Exceptio excommu. ſtatim probanda.*
2 *Teſtes quando obiecta excommu. recipiendi.*
3 *Teſtes quando non obſtan. obiectis recipiendi.*
4 *Teſti obiecta quando reſeruanda. Cap. ex parte. ſenſus.*
6 *Exceptionis probatio ob quæ differenda.*
7 *Teſtium depoſitionem differre arbitrarium. & 8.*
9 *Reprobatorij an probatorijs praexaminandi.*
10 *Rationem extranei facti non reddat teſtis.*
11 *Facti cauſati non reddenda ratio.*
12 *Rationem reddat rogatus.*
13 *Ratio quando a quæſtore quærenda.*
14 *Teſtimonium omiſſa ratione valere.*
15 *Criminis particeps teſtis de ſe reſpondeat.*
16 *C. cum cauſam quæ ſenſus.*
17 *Teſtis in quibus de ſe reſpondeat.*
18 *Litigantes an teſtibus cognoſcendi & quando.*
19 *Teſtis quando, an non, pro recepto habendus. & 20.*
21 *Actuum iudicialium qui conſenſu, an non, ratificandi. & 22.*

CVm cauſam quæ. ¶ Ad declara
tionem & ſup
pletionem primę glo. Ber. Si quęras, vbi con-
tra teſtem proponitur aliqua exceptio, vtrum
de exceptione quæri, & diſcuti, & ipſius pro-
batio fieri debeat antequã teſtis deponat: vel
vtrũ debet prius recipi & deponere: & ipſius depoſitio in tem
pus diſputationis reſeruari, diſtingue aut exceptio excõicatio-
nis maioris eſt oppoſita contra teſtem ſeu teſtes: aut alia exce-
1 ptio. † Si exceptio excõicationis non ſtatim eſt probatio pro-
pter periculum participationis admittenda. ar. 11. q. 3. cum ex-
cõmunicato. ȷ̇. de excep. exceptionem. de ſen. excõ. ſoler. lib. 6.
& vt no. Spec. hoc tit. §. 1. in 6. col. verſi. ſed quid ſi dicitur. ver.
porro. & Ioan. An. ṡ. eo. ex parte. Ade. & videtur expreſſum. ȷ̇.
de ſen. excom. decernimus. lib. 6. quo caſu, teſtium cõtra quos
opponitur receptio & examinatio interim differentur, niſi ab-
ſoluantur ad cautelam quo caſu valeret etiam depoſitio. vt. ȷ̇. c.
2 proxi. in fin. Vel † periculum ſit in mora: quo caſu examina-
buntur, & effectus obiectorũ in tempus diſputationis debent
reſeruari per iura quę ſequũtur. Si alia exceptio obijciatur tunc
3 poſſet † ſic ſubdiſtingui. aut mora eſt periculum allatura, & ex
parte ꝓducentis ipſum teſtem, vt quia ipſe teſtis productus eſt
infirmus, vel ſenex vel abſuturus vel bellum campeſtre intratu
rus vel vltra mare iturus, & ex parte illius contra quem produ
citur: vt quia teſtes per quos exceptionẽ ſeu obiecta contra te-
ſtem productum ex parte aduerſa ꝓbare intendit, ſunt infirmi
ſenes vel abſuturi vel bellum campeſtre intraturi, vel vltra ma-
re ituri, & tunc ex quo vtrobiq; periculũ eſt in mora vtriuſq;
partis teſtes ſunt examinandi: & obiecta debent in tempus di-
ſputationis reſeruari arg. ṡ. vt lit. nõ conteſt. qm̃ frequenter. in
princ. quia materia probationũ anguſtari non debet. C. de ber.
l. qm̃. in fin. Aut ex altera parte tm̃ mora eſt periculum adlatu-
4 ra: & tunc ex illa parte teſtes recipientur, & † examinabuntur
obiectis in tempus diſputationum reſeruatis per iura alle. hoc
ſatis in effectu not. Innoc. & Hoſt. hic. & Spec. hoc tit §. 1. verſi.
quid ergo ſi præmiſſa obijciens. Aut mora non eſt periculũ ad-
latura: & tunc aut iſte excipiens, & obijciens contra teſtes ha-
bet teſtes ſuos, ſeu ꝓbationes ſuas incõtinẽti paratas, aut non:

Si ſic,

Si ſic,tunc debent recipi,& admitti ſtatim & interim teſtium,
contra quos fiunt obiectiones, receptio, & examinatio differ-
ri. ita intellige quod no.ſ.eo.ex parte Ade.&.j.c.ꝓximo. Vnde
poteſt dici,hodie poteſt cõſtare,de obiectis hodie agatur. arg.
.ff.ad exhib.l.3.§.ibidem vt in poſ.leg.l.is,a quo. in prin.& quia
teſtis non debet admitti, cuius depoſitio nõ prodeſſet. arg.C.
de proba.l.ad probationẽ dominij.j.de excep.dilecti.ſ. de offi.
delega. cum contingat. Aut obijciens contra teſtem,ſeu teſtes
partis aduerſæ nõ habet,ad probandum obiecta, teſtes ſuos in-
continenti paratos,& tunc debent teſtes partis aduerſæ recipi,
& examinari,non obſtantibus obiectis, ſuper quibus obiectis,
vel ſimul cum eis recipientur ꝓbationes, vel differẽtur in tꝑs
diſputationis,arg.in aut.eo.ti.§.ſi vero dicatur.colla.7.Iſta duo
membra vltima not. Inno.& Hoſti.hic.& ad iſta poteſt reduci
quicquid dicitur in iſta glo. Vel dic plenius, & melius,quod in
iſto articulo ſunt opiniones quas recitat Io. And.ſ.eo. ex parte
Ade. Prima Io.& Vinc.hic qui tenent per c.alle.ex parte.quod
ſemper admittatur a principio probatio,niſi in caſibus, vbi ius
exprimit illam reſeruandam.alleg.etiam.C. de proba.l. ad pro-
5 bationem. Secunda,quæ eſt ex verbis Inn.in d.c.ex parte. † vi-
detur colligi, ꝙ ſi id quod opponitur eſt publicũ & probatio-
nes offerũtur recipi debeant, alias ſi requirit tꝑis tractum ſiue
fieri debeat reprobatio per teſtes ſiue per inſtrumentum reci-
pietur teſtis,& reſeruabitur probatio poſt publicationẽ. & hoc
per aut.ſi dicatur.C.eo & in corpore aut.eo.titu.§.ſi vero dica-
tur.&.§.ſeq.colla.7. Tertia Hoſt. qui videtur velle in d.c.quod
ſtatim ſit recipienda, probatio & quod ita reſeruandum diſpu-
tationem,poſt publicationem:verum intelligit de publicatio-
ne ipſius probationis reprobatorię. prius enim debet diſputa-
ri,quam diſcutiatur.j.eo.in cauſis. Quarta eſt Spec.in præalle.
ver.qui videtur velle,quod probatio exceptionis ſit differenda
6 † niſi mora periculum afferret, vt quia teſtes,per quos vult re-
probare ſunt infirmi,vel receſſuri, vel bellũ vel mare intraturi.
tunc enim recipietur dictum illorum,ſi ſunt parati. Quinta eſt
Ioan.Andr.in prædicto.c.ex parte. cui videtur, ꝙ exceptio le-
gitima contra teſtes oppoſita ſemper a principio ſit recipien-
da.ſ. eo. præſentium. alias ad quid tꝑe productionis citaretur
is,cõtra quem producitur quod tñ omiſſum vitiat productio-
nem.ſ.eo.c.2.& putat,ꝙ grauaret iudex non recipiendo exce-
ptionem: & ꝙ locus eſſet appellationi:& forte ita fuit in d.c.ex
parte. Recipere aũt ſtatim,vel differre probationem exceptio-
nis credit,ꝙ ſit iudici arbitrarium. ad hoc inducit.c.ſtud.&.ſ.
tit.1.licet.Exceptis ſpecialibus caſibus duobus quos ponit glo.
hic.& tertio de excõicatione vt dictum eſt.ſ. Caſum aũt Spe-
culatoris nõ putat ſpecialem,vt prius recipiatur,ſed fatetur ſpe
7 cialem,vt ſtatim recipiatur. Vnde tunc non differretur † iura-
mentum, vel depoſitio teſtium, ſed eo tꝑe, quo forſan ille ſu-
per principali deponit,& de quorũ periculo timetur,deponent
ſuper reprobatione,ſicut & alias ſuꝑ principali deponere poſ-
ſent propter illam cauſam.ſ.vt lit.nõ conteſt.c.qm. In arbitra-
tu aũt iſto conſideret iudex,an illud,quod excipitur habeat pa-
rem æquitatem,cum caſibus.ſ.exceptis. Item an ſit publicum
& an offerentur probationes. & an præſumptio ſit contra exci
pientem ꝙ hoc faciat cauſa differendi.& tunc an his qui produ
cuntur ſuper principali immineat periculum mortis: vel cauſa
abſentiæ, vel an venerit de longinquo. Item ꝙ poſſit facilius
expediri probatio, vel reprobatio. Item an reprobatio fiat ob
cauſam exoſam puta criminis an non, vt quia dicitur conſan-
8 guineus,vel familiaris,vel his ſimile.Item conſideret,† ex quo
poſſet ſequi maius malum,vel odium,& ſm circunſtantias fa-
cti,quæ nec declarari poſſent, videat quod expedit prius reci-
pere,& illud eligat. & ſi prius recipiat probatorios, q reproba-
torios non poteſt excipiens conqueri. nam parcitur in hoc la-
boribus & expenſis ſuis. Forte em̃ teſtis nil deponet vel ſi de-
ponet multi alij nõ reprobabiles idem deponent, & ſic nõ ex-
pediret illum reprobaſſe imò magis expedit non reprobaſſe. Si
9 vero † prius recepit reprobatorios non poteſt excipiens con-
queri quia petit quod intus habet.& eaſdem rationes reuoluas
erga producentem,qui non poteſt conqueri,ſi delata reproba-
tione ſtatim recipitur teſtis, quem produxit. Item nec poteſt
conqueri,ſi differatur receptio ſui teſtis cõtra quem excipitur:
parcitur enim laboribus,& expenſis ſuis. & exceptione ꝓbata
non expediebat illum produxiſſe: imò expediebat nõ produ-
xiſſe. In dubio vero vbi facti circunſtantię non monent,vt eli-
gendum, ꝙ differatur reprobatio per illud quod.ſ. dictum eſt
in verſi. & ſi prius.tamen quia adhuc poſſet reprobatio repro-
bari. & ſic eſt ſuſpicio de longiori tractu.j.eo. licet.3. hoc ſe-
cure teneas ꝙ rationem habet,& æquitatem. & cõtrarias opi-
niones concordat quas reducas ad caſus diuerſos Ioan. Andr.
¶ Ad declarationem glo. quæ incipit, cauſam enim. Si quæras
vtrum teſtis teneatur reddere cauſam dicti ſui ſuper quo depo
10 nit,diſtingue,aut quæris,vtrum † teneatur reddere cauſam di-
cti alterius,aut facti alterius, ſuper quo deponit. & dic,ꝙ non.
verbi gratia, teſtis ꝓducitur ad probandum ꝙ propoſitus vel
officialis Pariſienſis tulit talem ſnĩam cõtra talem,nunquid te-
netur dicere cauſam, quæ mouit talem iudicem ad ferendũ il-
lam ſnĩam: certè non quia nec ipſe iudex cauſam ipſam in ſnĩa
exprimere tenetur.j.de re iudi.c.ſicut nobis. vbi hoc no.Hoſt.
& Ioan.Andr.ibi.&.ſ.eo.tit.ſuper rubrica. Aut quæris vtrum
11 teneatur † reddere cauſam dicti ſui. & tunc aut ipſa depoſitio
ſeu ipſum dictum teſtis continet in ſe cauſam ſuam ſufficien-
tem: vt cum eſſet quæſtio inter aliquos,an aliquis tenuerit ali-
quam rem de facto vel non. Teſtis dicit, ego vidi, quod de fa-
cto tenebat rem talem,de qua eſt quæſtio inter partes: & tunc
nec eſt neceſſe,nec vtile reddere cauſam ſcientiæ: quia iam vi-
dit eam qñ dicit, quod vidit, quod tenebat eam: quia nulla alia
cauſa poteſt eſſe ſui dicti ratio, niſi quia vidit. & idem ſi ſuper
ſenſu auditus deponit quod audiuit: vel ſuper ſenſu guſtus,ꝙ
guſtauit. & ſic de alijs ſenſibus corporis humani.ſm Inno.hic
in glo.dic ꝙ teſtis.& Hoſt.poſt eum. idem Spec.hoc ti.§ nunc
tractandum.ver.vt aũt hoc plenius. Aut ipſum dictũ, ſeu ipſa
depoſitio teſtis non continet in ſe cauſam ſuam ſufficientem,
vt quia dicit, ꝙ ille tenuit de facto rem illã de qua erat quęſtio.
nec dicit ꝙ vidit eum tenere. & ſic de alijs ſenſibus corporis
12 humani poſſes ponere exempla infinita. & † tunc refert aut iu-
dex,ſeu examinator interrogat eũ de cauſa dicti ſui,ſiue ſcien-
tiæ ſuæ: & tunc tenetur reddere cauſam ipſam: alias ſua depo-
ſitio non valeret,vt hic & in aut.de teſti.§.& licet.coll.7.4.q.3.
c.ſi teſtes.§.item ſolam. vbi hoc no.Ioan. idem Ber.& Hoſt. &
Ioan.Andr.hic. & in c.alleg.ſicut nobis. Aut iudex, ſeu exami-
nator non interrogat eũ de cauſa dicti ſui: & tunc aut pars,con
tra quam teſtes examinãtur,dedit interrogatoria, ſm quæ vult
ipſos teſtes examinari: & de cauſis ſcientiæ ſeu dictorũ ſuorũ
13 interrogari: aut non. Si ſic,tunc tenetur † examinator eum in-
terrogare de cã dicti ſui: & ipſe teſtis interrogatus ipſam cau-
ſam reddere & dicere tenetur,quod dic vt not.Spec.hoc titu.§.
iam de interrogatorijs.in fi.ver.item caute.pro hoc.j.eo.præ-
ſentium.§.teſtes.lib.6.vbi de hoc. Si non,tunc refert: aut exa-
minator omittit quærere de capitulis principalibus cauſæ: vt
cum ageretur rei vendicatione, teſtis dicit ſcio, ꝙ talis eſt dñs
rei petitę,ſine cauſæ expreſſione. & tunc tenetur etiam nõ in-
terrogatus cauſam dicti ſui dicere: quia per talẽ depoſitionem
fert teſtimoniũ de iure,non de facto quod non licet. & talis te-
ſtis debet interrogari ex qua cauſa habuit.& ſic reſpõdeat ꝙ ex
cauſa emptionis: iterũ interrogabitur,a quo dño emit. ſm Inn.
& Hoſt.hic in gl.ſcilicet an lucri cauſa. & Spe.vbi.ſ. Aut omit-
14 tit † quærere de alijs capitulis, ſeu cauſis non principalibus. &
tunc teſtis nõ tenetur reddere cauſam dicti ſui: & nihilominus
valebit eius depoſitio ſm Ber.Inn.Hoſt.& Io.An.hic. pro hoc
.ff.de no.ope.nuntia.l.de pupillo.§.qui nouũ opus. de iureiur.l.
iuſiurandũ & ad pecunias.§. qui iuſiurandũ.C. de edic.di.Adri.
tol.l.fi.§.ſi aũt. idem Accur.C.eo.ti.l.3. Et no.ꝙ idem eſt ſi te-
ſtis non reddat aliquã cauſam dicti ſui:& ſi reddat tñ malã, vel
inhabilem,vt ſatis no.Inn.hic in gl.alle.ꝙ teſtis. & expreſſius.
Spec.hoc tit.§.5.verſi. item ꝙ interrogatus.in 9.col. & totam.
glo.Inno.hic ipſe ſpeculator ponit in §.alleg. nunc tractandum.
ver.vt autem. hoc plenius & in verſi. attendat etiam iudex.
¶ Ad declarationem gl.quæ incipit ipſorum teſtium. Si quęris
15 † vtrũ teſtis interrogatus de, & ſuper ſuo crimine teneatur re-
ſpondere. Hoſt.hic diſtinguit ſic,aut quęritur ſpecialiter de ali
quo crimine,cuius particeps dicatur eſſe teſtis: & tunc licet de
alijs non credatur ei in omnibus de ſe: tñ reſpondere debet, &
ei creditur,vt.ſ.de elec.per inquiſitionem. de confeſ.ca.1.& 2.
&.C.eo.ti.l.nullum.alias aũt non cogitur reſpondere: quia ne-
mo tenetur confiteri contra ſe de pęni.diſt.1. nõ tibi dico. nec
obſtat quod hic dicitur: quia quãuis iudex de his quærat: te-
16 ſtis non cogitur reſpondere. Vel dic ꝙ hoc quod † hic dicitur.
& 4.q.3 §.ſi teſtes. verſi.item teſtium.&.ff.eo.ti.l.3.intelligitur
de perſonis litigãtium a quibus & cõtra quos inducuntur,quas
teſtes debent cognoſcere: vt in aut.eo.ti.§. 1.colla.7. Non ergo
de criminibus teſtium, qui non cõtingunt cauſam, de qua agi-
tur debet iudex teſtes interrogare,ſed iudex ipſe dẽt hoc con-
ſiderare apud ſe, qui forſan teſtes nouit, vel etiã ab alijs explo-
rare ſed ſi explorat a teſte, & ipſe ſe ꝓdiderit ſibi imputet. ſm
17 Hoſti. Vel † poteſt dicere, ꝙ quatuor ſunt ad quæ tenetur re-
ſpondere.ſ.an ſit decurio, vel plebeius egenus, liber, an ſeruus.
infamis,

infamis,an bonæ famæ. amicus, vel inimicus eius, pro quo vel
contra quem teſtificatur locuples an egenus, prout dicit Ber.
hic. & hoc tenet Abb. veruntamen prius dictum crederem ve
rius de iure.& adde quod no.Inno.j.de accu.c.inquiſitionis.gl.
ex hoc loco.& quod ibi dicam. & de hoc vide in Spec. hoc.tit.
.§.iam de interrogatorijs.ver.ſed nunquid quæretur.
¶ Super eadem gl.in fi. ſi quæris, vtrum teſtes neceſſe habeant
cognoſcere perſonas litigantium,a quibus,& cõtra quas indu-
18 cuntur, refert, aut teſtes † producuntur ſuper facto producen-
tis. & eius contra quem producuntur, vt ſuper cõtractu inter
eos inito,vel ſuper iniuria alteri per alterũ eorum illata, & tunc
ſic. Ita intellige glo. Ber.hic in verſi.in præterea teſtes. argu.in
aut.eo.tit.§.1.coll.7. Aut producuntur ſuper facto alterius eo-
rum tantum: & tunc debent illum cognoſcere ſuper cuius fa-
cto producuntur: nec habent neceſſe cognoſcere alium. Aut
producuntur ſuper facto tertij ſeu alio negotio nõ concernen-
se factum ipſoru litigantium, ſeu alicuius eorum: & tunc non
habet neceſſe cognoſcera perſonas litigãtium, vel alicuius ip-
ſorum, & in iſta diſtinctione concordat Accur.ff. eod.titu.l.5.
§.3.glo.debet ergo. & Archid.4.q.3.c.ſi teſtes.§.item ſeſtium.
& idem quod Ber. hic in verſic. præterea teſtes. not.Accur.in
aut. de iniru.cau. & ſide.§. ſi quis igitur. colla.7.
¶ Ad declarationem glo.quæ incipit. per excõmunicationem.
19 ſi quæris vtrum, & † qñ teſtis impeditur deponere,ſeu teſtimo
nium perhibere an per hoc hñ debeat pro producto,diſtingue
aut pars principalis contra quam producitur, vel alius,eo man-
dante,impedit ipſum teſtem teſtimonium perhibere: aut non.
Si ſic, tunc teſtis habetur pro producto, ac ſi depoſuiſſet cõtra
eum.arg.ff.ſi quis cau.l.2.§.ſimili modo. Si non, tunc aut teſtis
impeditur per aliquem amicum partis, contra quem producí-
tur. Aut impeditur per aliquem inimicum ſuum, aut impedi-
tur per aliquem extraneum,ſeu caſum aliquem impedientem.
20 In primo † caſu refert: aut impeditur per amicum ipſius par-
tis parte ipſa ratificãte,vel tacẽte & diſsimulãte, & tunc idem,
ſcilicet ꝙ habetur pro producto acſi depoſuiſſet cõtra eum.ar.
.j.de ſimo. ſicut nobis. alias incipit ſicut tuis. & ca.nobis fuit.
Aut contradicente,& diſſentiente ſine fraude: & tunc non ha-
betur pro producto.arg.dictorum iurium a contrario ſenſu.&
1.q.4.quia præſulatus.&.ff.ex quibus cau.in poſſ. ea.l.penul. In
ſecundo caſu.ſ.qñ per inimicum partis,cõtra quam producitur
impeditur, tunc nõ habetur pro ꝓducto,vt in c.alle. ſicut no-
bis.ver.alioquin.& c.nobis fuit.ver.quia igr̃ ibi.per fraudẽ &c.
In tertio caſu dic idem, ſcilicet ꝙ non præiudicat ſibi nec habe
tur pro producto: niſi in hoc cõſenſerit expreſſe, vel tacitè per
iura allegata. Et in iſta diſtinctione ſatis concordat Hoſti. hic.
¶ Ad declarationem glo. Inno.quæ incipit.not.quòd etiam. Si
quæras,vtrum actus iudiciales, qui nõ valent ratificari poſsint
per conſenſum partium expreſſum vel tacitum, diſtingue aut
21 quæris de illis actibus iudicialibus, qui † non ſunt de ſubſtantia
iudiciorum,vt ſunt atteſtationes: & tales ratificantur per con-
ſenſum partium non ſolum expreſſum,ſed etiam tacitum.arg.
4.q.3.c.ſi teſtes.§.ſi quis teſtibus.s.eo. c.tuis.j.eo. præſentata.
& de appel.c.conſtitutus. Aut quæris de illis actibus iudiciali-
bus, qui ſunt de ſubſtantia iudiciorum: vt ſunt lit.conte. & res
iudicata & ſimiles. & tales nõ poſſunt ratificari vt no.per Inn.
.s.de off.deleg prudentiam.in glo. ſed quid ſi iudex. & in gl.ex
22 hoc loco. Et eſt ratio † primi mẽbri, quia licet receptio teſtiũ,
vel alius actus non ſubſtantialis iudicij nõ valeat:tamen neutra
pars poteſt contradicere, obſtante ſibi exceptione pacti, vt pa-
tet in iuribus alleg &.ff.de re iud.ſi conuenerit.cõmuni.di.l.&
in diem.de no.ope.nun.l.1.§ & poſt operis. &.§ ſeq. & patet in
eo quod leg.& no.s.eo. ſi c.1. Et hac ratione videtur, ꝙ ſi ille,
cui eſt cõmiſſa receptio teſtium de conſenſu partiũ etiã tacito
cõmittat receptionem alijs, ꝙ valet dummodo nõ erret in fa-
cto vel in iure licet aliter non poſsit alij cõmittere,cum ſit mi-
niſterium induſtriale: vt not.s. de off.deleg.c. qm.§.is autem.
&.j.de re iudi.cum Bertoldus. ſecundũ Inno & Hoſt.ibi.idem
Spec.hoc titu.§.nunc tractandum.ver. attendere debet. &c.

1 Sententia quando, præſtita cautione, exequenda. & 2.
3 Oppoſitionem non proſequi & non opponere, paria.
4 Executionem appellatione ceſſare.
5 Executionem abſentia impediri.
6 Conditio petentis quando, an non deterior.
7 Depoſitione prima vtili ſtandum.
8 Teſtimonium ſecundum vtile præualere.
9 Abſoluitur cautè nullus, niſi vere ligatus.
10 Abſoluit nequa impedientes.
11 Abſoluitur inuitus, & excommunicatur.
*12 Teſtis iurans habilis, deponens inhabilis aut contra, an admit-
tendus.*

VEniens. ¶ Ad euidentiam iſtius. c. & glo. quæ
incipit ſnia lata &c. Si quæris, vtrũ op-
poſitio tertij impediat ſniam inter alios latam execu
1 tioni debitè demandari, diſtingue † aut eſt præſum-
ptio contra opponẽtem: & tunc dic, quòd non: imò cautione
præſtita fiet executio. vt.s.de in integr.reſtit. c.ſubſtituta. Aut
2 † non eſt præſumptio contra opponentem, & tunc, aut res de
qua agitur poſſeſſa erat per reum victũ per ſniam, & tunc etiã
mandabitur executioni pręſtita cautione ab illo,qui in ſnia ob-
tinuit illi contra quam lata eſt quòd ſeruetur indemnis contra
alium petitorem,vt.ff.de rei vendi.l.is a quo. ſm Inn. Hoſt. &
Io.Andr. hic in gl.no.ſnia. & idem ſi eſt poſſeſſa ab alio tertio.
ſm Gul.de Monte Lau.extra de re iudi.c.1.in cle. verſi.1. Aut
a nullo res illa erat poſſeſſa: & tunc aut opponens erat præſens
3 tpe ſententiæ: aut erat abſens. Si erat præſens, tunc aut † nihil
oppoſuit,& tunc non impeditur executio: vt.j.de re iudi.c.ſi.
aut oppoſuit: & tunc aut nõ fuit oppoſitionem ſuam legitime
proſecutus,& tunc fiet nihilominus executio: quia paria repu-
tantur ſe non opponere, & oppoſitionem ſuã non proſequi. ar.
ff.de iis qui no. infa.l.furti accipe.j.de app. cum ſit Romana &
4 c.ex rõne. cum ibi no. Aut † fuit proſecutus per viam appella-
tionis,vel alias ius ſuum: & tunc non fiet executio ſed impedi
5 tur,oppoſitione durante.j.de re iudi.c.cum ſuper. Si aũt † erat
abſens,tunc cognitio ſemiplene,ꝙ ſua intereſt impeditur exe-
cutio,maximè vbi agitur de beneficio perſonali: vt no.per In-
noc.in c.alleg.cũ ſuper. & hic. Et eſt ratio diuerſitatis, quia vbi
6 res vacans transfertur in alium † deterioratur cõditio petentis.
Leuius enim petitur vacãs, quam poſſaſſa, ſed vbi de vno poſ-
ſidente in alium poſſeſſorem transfertur non poteſt dici dete-
riorari conditio petitoris. Item, vbi res vacans eſt, non eſt qui
recipiat cautionem prędictam de indefinito ſeruando ſm Inn.
Hoſti.& Io Andr. Fallit in caſu vbi ille qui petit executionem
ſententiæ fieri,obtinuit tres ſententias pro ſe, quod dic,vt leg.
& no.extra de re iudi.ca.5.in cle.vbi Gul. de Monte Lau. ponit
totam iſtam diſtinctionem & vide quod no.in c.alleg. cũ ſuper
ſpecialiter per Inno.ſuper verbo conſtiterit.& ſuper verbo ap-
pellationem.&.j.de iure patro. cũ dilectus. & quod ibi dicam.
¶ Ad declarationem glo. ſed quare habet. in fin. Si quæris, qñ
teſtis ſecundo inductus,ſiue in eodẽ,ſiue in alio iudicio depo-
nit cõtrarium eius,quod primo depoſuit vtrum valeat dictum
eius ſm ſeu depoſitio eius ſecunda,diſtingue aut prima depo-
ſitio,ſeu atteſtatio fuit,& eſt vtilis & valida: aut fuit, & eſt in-
7 utilis & inualida. In primo † caſu dictum eius ſm, ſeu depoſi-
tio eius ſecunda nõ valet: quia in hoc eſt ſibi contrarius, & etiã
periurus.j.de præſump.literas.vbi hoc no. Ber.&.j.vt eccl.be-
nefi.c.vnico in glo.cum primę confeſsioni.de appel.ſolicitudi-
nem.in fin.j.eo.cũ in tua a contrario ſenſu. vbi de hoc no. Ber.
hoc idem no.hic.&.s.c.proxi.licet Spec.hoc ti.§.5.11.col.ver.
quid ſi idem teſtis dicas neutrum dictum valere. & hoc intel-
lige verum, niſi excuſaret dictũ ſuum, quia aliter intelligebat
tunc,& aliter nunc ſm Hoſt.pro quo.j.de accu.c.cum dilectus.
de quo vide per Ber.j.de diuor.ex literis.in glo.ſed nunquid.in
fin.& per gl.j.de iureiur.c.ſi.ſuper verbo excuſet. li.6 & de ac-
cu.c.1.gl.3.& glo.fi.eo.lib. Fallit hoc in caſu hæreſis & hoc fa-
uore fidei: vt.j.de hære.c.accuſatus.§.licet. lib.6. vbi idem no.
8 Guil. In † ſecundo caſu.ſ.qn prima depoſitio fuit & eſt inutilis
& inualida, tunc valet ſm eius dictum, ſeu ſecunda depoſitio
eius. ſm Ber.& Hoſt.hic. pro quo.s.de iudi.at ſi clerici.&.j.de
app.vt debitus.in prin.quia non præſtat impedimentum &c.s.
de elec. auditis.j. de regu.iuris. c.non præſtat.lib.6.idem tenet
Spec.in ver.quid ſi idem teſtis iam allega. Poſſes tamen dicere
prout dicebat quidam magiſter meus (quòd quia periurus eſt)
eius ſecunda depoſitio non valebit.j.eo.teſtimonium. niſi ex-
cuſaret dictum ſuum,vt dictum eſt in primo caſu.argu.22.q.5.
paruuli.j.eo cum tu. & de iureiuran. quærelam.
¶ Super glo.fin. Si quæris, vtrum abſolutio præſtita ad caute-
lam ſit vera abſolutio, vel non, diſtingue aut quæris de illa ab-
ſolutione ad cautelã,quæ præſtatur parti principali petenti ab-
ſolui: aut de illa,quę pręſtatur teſti vt poſsit legitimè teſtimo-
9 nium perhibere. In primo † caſu refert,aut talis petens abſolui
ad cautelam eſt vere excõicatus: & tunc eſt vera abſolutio,aut
non eſt vere excõicatus: & tunc non eſt vera abſolutio,ſed re-
putatiua,quod dic vt no. plene Cardi.& G.& Io.And.j.de ſen.
10 excom.c.ſolet.in prin.li.6. In ſecundo † caſu dic, quod non eſt
vera

vera abſolutio, cum non pęniteat, nec ex corde veniam petat,
ſed ad tp̄s depoſitione durante: vt not. Hoſt. hic. & Io. An. poſt
eum. & Cardi. in d. c. ſolet. in 1. glo. ſua in fin. vnde ſtatim poſt
depoſitionem in eandem ſn̄iam redigetur vt no. Hoſt. & Ioan.
Andr. hic. & Gul. de Monte Lau. extra de cōſan. & affi. c. vnico,
ſuper verbo recognoſcentes. in cle. Et non mireris, ſi abſolutio
11 † excōicationis impendatur inuito in caſu iſtius. c. & .ſ. de offi.
deleg. prudentiam. cum etiam excōicatio in inuitū feratur: ſecus
de alijs peccatis mortalibus: quæ cum a voluntarijs ſolum
contrahantur, alias nō eſſent peccata. vt 15. q. 1. c. quod aūt. §. 1.
ſolis voluntarijs & veris pęnitentibus remittuntur peccata, &
non alijs. j. de pę. & re. c. q quidam. ſm̄ G. de Monte Lau. in c.
alleg. vnico. & adde quod not. Ioan. Andr. j. de reg. iur. c. factum
legitime. in nouella. lib. 6. vbi quærit de teſte, qui poſt iuramentum
præſtitum excōicatur ab homine, vel a iure, vel e conuerſo,
cum prius excōmunicatus eſſet poſtea abſoluitur, & poſtea
dictum ſuum deponit, an valeat depoſitio. Prima quæſtio no.
per G. in Spec. hoc. ti. §. 1. ver. quid ſi teſtis erat. & ponit ibi tres
opiniones & demum ſoluit tñ inepte ſm̄ Io. Andr. qui credit,
quòd ſi poſt iuramentum excōicetur q repellatur dictum deponendum
vel depoſitum. nam in teſtimonio ponderamus &
principale ipſum dictum depoſitum: vt. j. de excep. ca. 1. ibi. in
ferendo teſtimonium. probatur etiam ex eo quòd iuramentū
non eſt de ſubſtātia teſtimonij quod patet, quia poteſt remitti.
j. eo. c. proxi. In caſu conuerſo cum. ſ. tempore iuramēti poſt-
12 modum † antequā deponat, abſoluitur credit, quòd ex quo tp̄e
productionis, & iuramenti nō fuit exceptum poſt depoſitionem,
opponi nō poterit illa excōicatio, cum iuramentū (quod
de iure naturali eſt) adſtringat etiam excōicatum ad veritatem
dicendam, quod patet: quia multa iuramenta neceſſaria pręſtat
excōmunicatus: vt. j. de ſent. excō. cum deſideres. & .j. de her.
in fidei fauorem. li. 6. & pro hoc. j. ti. j. præterea. vbi infamia ſuperueniens
iuramēto repellit teſtem, vt ibi pręcedens non. vbi
ergo tp̄e receptionis, ad quam de neceſsitate vocandus ſum. ſ.
eo. c. 2. Nil excipio cōtra teſtem, ergo perſonā ipſius approbo.
& licet in caſibus decre. præſentium. ſ. eo. poſt depoſitionē admittatur.
illud intellige, cum durat impedimentum tp̄e depoſitionis.
In caſu vero conuerſo, ſi tēpore productionis erat habilis
nil eſt, quod mihi imputetur, ſi nō oppoſui ante teſtimonij
inhabilitatem, cum nec ad illud vocari debueram. Io. Andr.

1 *Iuramentum præſtandum remiſsibile.*
2 *Iuramentum præſtitum iure ciuili irremiſsibile.*
3 *Iuramentum præſtitum canonibus remitti.*
4 *Iuramentum extraiudiciale remitti.*
5 *Iuramentorum iudicialium genera, & quæ, an non, remiſsibilia.*
6 *Iuramentum veritatis duplex.*
7 *Iuramentum neceſſarium non niſi a iudice, remitti.*
8 *Iuramentum aduocati irremiſsibile.*
9 *Iuramentum teſtis irremiſsibile.*
10 *Iuramenti calumniæ & teſtis diſcrimen.*

TVis quæſtionibus. ¶Si quæris, vtrum iuramētum remitti
poſsit, diſtingue, aut quæris de remiſsione facienda
a iure: aut ab homine. Si a iure refert: aut quæris de
remiſsione iuramenti nondū præſtiti, ſed præſtandi, aut de re-
1 miſsione iuramenti iam præſtiti. In primo † caſu pōt fieri remiſsio,
nedum a iure canonico. vt. j. de cohabi. cle. & mulie. c.
clericos. & de ſepul. c. animarū periculis. lib. 6. ſed etiam a iure
ciuili quolibet in foro ſuo. vt. ff. de condi. inſti. l. quę ſub conditione
iuriſiurandi. per totum. & .C. qn̄ mulier tu. offi. fungi po.
l. 2. & in aut. ibi ſignata quæ incipit ſacramentum. de indi. vidu.
toll. 2. in aut. vt ma. credi. & debi. §. fin. coll. 7. In ſecundo caſu,
2 aut quæris de iure ciuili † vtrū poſsit remittere iam præſtitum
iuramētum. & dicunt quidam quod ſic per l. imperatores. ff. ad
municip. ſed Hoſt. j. de deci. c. tua. ſuper verbo eximere. tenet
contrarium dicēs quod oēs leges, quæ Imperatori vel alij laico
quo ad remiſsionem iuramenti vr̄ poteſtatem cōcedere corriguntur
etiā de mente iuris ciuilis. ar. in aut. vt cle. apud propri.
epi. §. ſi vero eccleſiaſticum. coll. 6. & credo, quod bene dicat &
vide ibi per eum. Aut quæris † de iure canonico. & dic quod il-
3 lud poteſt remittere iuramentum iam præſtitum, ſicut poteſt
facere ipſe Papa. j. de iureiur. cap. 2. & 3. quod intellige ex cauſa
rationabili: alias nō eſſet lex. 4. diſt. erit aūt lex. Si quæris de remiſsione
facienda ab homine: tunc ſubdiſtingue, vt prius. aut
quæris de remiſsione iuramenti nondum pręſtiti, ſed præſtandi:
aut de remiſsione iuramenti iam præſtiti. Si de remiſsione
iuramenti nondum pręſtiti, ſed pręſtandi de quo loquitur hic:
4 tunc aut quæris † de iuramento voluntario, & extraiudiciali. &
dico quod tale iuramentum per partem, cui debet, & ad cuius
vtilitatem pręſtari debet, remitti poteſt. vt. ff. de iureiur. l. 3. §. fi.
& l. ſeq. & l. nam & poſtea. §. 1. Nec mirum quia tale iuramentū
voluntarie, & per conſenſum partiū defertur & ideo per conſenſum
cōtrarium remitti pōt, quia nihil eſt tam naturale &c.
ff. de regu. iur. l. nihil eſt tam naturale. & .j. de reg. iur. oīs res. Si
de iuramento iudiciali, ſubdiſtingue. aut quæris de iuramento
partium principalium, aut de iuramento aduocati, aut de iuramento
teſtis. Si primo modo, tunc refert. quoddam. n. eſt iuramentum
de calumnia: & illud poteſt remitti tacite, ſed nō expreſſe.
vt. C. de iura. cal. l. 2. §. ſed quia veremur. vbi hoc tenent
Iaco. Accur. & alij ſequaces ſui. quorū opinio eſt hodie approbata.
j. de iura. calum. c. 1. §. 1. lib. 6. ſm̄ G. & Io. An. licet Azo &
Martinus. in. §. alleg. ſed quia veremur. & Hoſt. hic cōtra dicentes,
quòd nec etiam tacitè remitti poteſt: quorū opinio repro-
5 batur in c. alleg. 1. §. 1. de iura. calum. lib. 6. † Aliud eſt iurm̄ malitiæ,
& tunc aut quæris, vtrum illud iuramentū poſsit remitti
tacitè, & dic q ſic ad inſtar iuramenti de calumnia & per partem
& per iudicem. Aut quæris vtrū poſsit remitti expreſſe, &
tunc aut quæris vtrū poſsit remitti per partem. & credo quòd
non: quia nō eſt in poteſtate partis præſtatio huiuſmodi iuramenti.
arg. j. de iura. cal. c. in appellationis. §. fi. lib. 6. vbi dicitur,
quòd iudex poteſt exigere a partibus iuſum malitioſe quoties
viderit expedire: ergo non eſt in poteſtate partis remiſsio huiuſmodi
iuramenti. j. de præſump. nōne. Aut vtrum poſsit re-
6 mitti per iudicem: & dic quòd ſic vt in d. §. fi. Aliud eſt † iuramentum
de veritate dicenda, ſeu deciſorium cauſæ, ſeu litis: &
illud eſt duplex, quia quoddā eſt iudiciale non neceſſariū, vt illud
quod defertur a parte parti: & credo quòd illud poteſt remitti
a parte aduerſa nedum tacitè non deferendo, ſed etiā expreſſe
delatum remittendo: vt. ff. de iureiur. l. 3. in fi. & l. remittit.
& l. nam & poſtea. §. 1. & .C. de re. cre. & iureiur. l. actori. & l.
ſi quis iuſiurandum. in princ. ſed nō a iudice, quia iudex regulariter
non poteſt remittere ius partis, nec aliquid in ſui præiudicium
facere ſaltem in his, quæ ſuo officio non ſunt cōmiſſa.
ar. C. de iudi. l. properādum. §. ſin autem alterutra. ſ. de off. dele.
7 conſuluit. §. ſi aūt expiret. Aliud † eſt iudiciale neceſſarium, vt
eſt illud quod in defectum probationis defertur a iudice alicui
partium. & tunc aut quæris vtrum tale iuramētum poſsit remitti
a iudice: aut a parte. Si a iudice refert: aut quæris vtrum
poſsit remitti a iudice, vt non præſtetur. & credo quòd ſic ſiue
tacitè non deferendo, ſiue expreſſe remittendo delatum, nondum
tñ præſtitum. arg. C. de re. cre. & iureiur. l. in bonæ fidei. &
.j. de iureiur. c. fi. in fin. Aut vt delatum non tñ præſtitum pro
præſtito habeatur, & credo quòd non: quia hoc eſſet gratiā facere
in præiudicium partis, quod non poteſt, vt ſtatim dixi. Si
a parte credo quòd non poteſt remitti: nec vt non deferatur a
iudice: nec vt delatum pro præſtito habeatur: quia de iſto iuramento
ordinare pertinet ad iudicem, nō ad partem, vt in l. alle.
8 admonendi. & .j. de iureiur. c. fi. in fin. Si quęris † de iuramento
aduocati. de quo habes. C. de iudi. l. rem non nouam. §. patroni
cauſarum. tunc dicit Hoſt. ſ. de iura. calū. c. cæterum. quòd tale
iurm̄ nec tacite, nec expreſſe remitti poteſt. ar. alle. ſed quia veremur.
idem innuunt Hoſt. & Cardi. j. de foro cōpe. c. Romana.
§. 1. lib. 6. dicentes, quòd cōſuetudo etiā in contrarium non
valet, ſicut nec illa, quia hoīes inuitarētur ad delinquendū. ſ. de
conſue. c. ex parte. idem etiam innuit Spec. ti. de aduocato. §. 1.
item excipitur quòd non iurauit. Ego credo, quòd licet cōſuetudo
generalis, quòd iſtud iurm̄ non præſtaretur in certo territorio,
ſeu foro nō valeret per rōnem prædictam: ſi tñ, ceſſante
conſuetudine, omitteretur ſaltem tacitè, non tñ proceſſus vitiaretur,
ſicut eſt in iuramento calumniæ per ca. 1. ſæpe alleg. j.
de iuramento cal. lib. 6. In quo iuramēto maior ratio videtur,
cum magis quis in cauſa propria ad proprium cōmodum præſumatur
calumniari, q̄ patronus in cauſa alien. arg. ff. de Carbo.
edi. l. 1. in fin. de his qui ſibi mor. conſci. l. 1. & plenius iſtam ra-
9 tionem ſtatim tangam. Si quæris de iuramento † teſtis vtrum
remitti poſsit, refert aut a iudice & tunc nō nec tacitè, nec expreſsè
remitti poteſt vt hic in primo reſpon. & .j. eo. c. nuper.
Aut a parte aduerſa cōtra quam producitur: & tunc aut tacite,
& credo quòd non, vt hic & .j. eo. c. nuper. aut expreſſe, & dico
quòd ſic, vt hic in fin. Fallit ſm̄ Gul. in Spec. ti. de teſti. §. ſequitur
de teſtium, ad fi. ver. & no. in caſu vbi agitur de matrimonio
diſiungendo: quo caſu iuramentum teſtibus remitti nō poteſt.
arg. j. de eo qui cog. conſan. vxo. ſuę. ſuper eo. Si de coniungendo
ſecus. j. de clan. deſpon. c. 2. & in hoc concor. Goff. Phil.
Her. Inno.

Ber. Inno. Hoſt. & Ioan. Andr. ĵ. de fri. & maleſi. fraternitatis. in
prin. c. dicentes, q̧ iuramentum obſtetricibus quæ habent de-
ponere, vtrum mulier ſit idonea ad viriles amplexus, vel ne in
cauſa diuortij remittendum nó eſt vt no. Ber. ibi in glo. 2. Mo-
do reſtat † reſpondere ad vnum, ſcilicet, quę eſt ratio quare iu-
ramentum calumniæ expreſsè remitti nó poſsit: & tamen iu-
ramentum teſtis poteſt expreſſe remitti, ratio poteſt eſſe: quia
maius periculú eſt in iuramento calumniæ. tum quia plura ca-
pitula continet: vt. C. de iuramento calumniæ. in aut. principa-
les. Tum quia non eſt veriſimile: quod teſtes remiſſo iuramen
to velint pro alio calumniari ſicut pro ſe. arg. C. eo. l. omnibus.
ff. de Carbo. edi. l. 1. in fin. ideo &c. quia vbi maius periculú &c.
ff. de Carbo. edi. l. 1. §. ſed ſi quis ideo. Item vbi eſt turpe factú
quia pro hoc inducuntur partes ad calumniandum: ideo &c. ff.
de pactis. l. ſi vnus. §. illud. & §. pacta quæ turpem cauſam, ſecus
in caſu huius capituli. Si quęris de remiſsione iurí iam præſtiti,
tunc dic vt dicam. ĵ. de ſpon. c. præterea. j. Et vide quod no. Bar.
Brix. in quęſt. dominicali, quę incipit, aliquis fuit ductus in te-
ſtimonium, vbi quærit, vtrum teſtimonium non iurati valeat.
Soluendo dicit Hug. reſpondiſſe, q̧ valet eius teſtimonium, ſi
incontinenti iurat. Quidam tñ dicunt contrarium vt Tancre-
dus. Tutius tñ videtur vt iuret & poſtea dicat quæ vidit.

1 *Iudex in eadem cauſa non teſtificet.*
2 *C. dilecto explicare.*
3 *Iudex functus officio teſtis eſſe poteſt.*
4 *Iudex litis, non iuſtitiæ teſtis.*

DIlecto. ¶ Ad euidentiá iſtius capituli, ſi quæ-
ras, vtrú iudex, vel arbiter poſsit eſſe
teſtis in cauſa in qua fuit, vel eſt iudex, vel arbi-
ter, diſtingue duobus membris ꝓut diſtinguunt
Iac. de Are. & Cyn. C. de arbi. l. ne in arbitris. Aut
quæris, vtrum poſsit eſſe teſtis coram ſe: aut coram alio. Si co-
1 ram † ſe. non poteſt: quia in eadé lite, ſeu cauſa non debet quis
eſſe aduocatus, & iudex, vt. C. de poſtulan. l. quiſquis. & eſt hic
caſus. vnde nedum ante litem conteſtatam, ſed etiam poſt, vbi
iſte præpoſitus de nouo ſcit, q̧ decanus iſte veritatem ſciebat,
2 decanus † cognoſcendo & iudicando remoueri debet, arg. š. de
off. deleg. c. inſinuante. & iſte videtur verior huius capituli in-
tellectus. ſm Hoſt. hic. licet Innoc. dicat q̧ poſt litem conteſt.
iudex non de facili remoueretur, ff. de procur. ante lit. etiam
ſi de nouo ſciat: vt. 2. q. 6. ſtatuendum. ¶ Si coram alio, tunc re-
fert, aut in negotio ſeu cauſa principali: vel in cauſa appellatio-
nis interpoſitæ ab alia ſnia, q̄ a ſentétia ipſius. verbi gratia: quia
3 finiunt officium ſuú ante litem finitam. † & tunc poteſt teſti-
ficari. ff. eo. ti. l. ob carmen. §. illud, quod verum, ſm Ber. & Ho.
hic, etiam ſi ſubdelegatus ab eo in totum de cauſa cognoſcat:
quia poterit eſſe teſtis corá eo. pro hoc. ĵ. de off. deleg. c. index.
4 & c. quáuis. lib. 6. licet Io. Goff. & Inno. hic contra. Aut in † ne-
gotio ſeu cauſa appellationia interpoſitæ a ſnia ipſius, & tunc
ſubdiſtingue, aut eſt quęſtio de proceſſu, & tunc poteſt teſtifi-
cari: vt. š. de elec. cum dilecti. ĵ. de accuſa. cum dilecti. Aut eſt
quæſtio de iuſtitia: & tunc non poteſt. 2. q. 6. ſtatuendum. &
adde quod ſcripſi. š. de probatio. quoniam contra falſam.

1 *Teſtes rei lite non conteſt. receptibiles.*
2 *Teſtes rei lite non conteſta. actoris non item, recipi. 3. & cur. 4.*

SIgnificauit. ¶ Si quæras vtrum & qñ teſtes
poſsint recipi, & examinari lite
1 non conteſtata, diſtingue, quia quædam ſunt † quæ
emergunt eapedienda ante litem conteſtatá, vt ſunt
exceptiones declinatorię, quę reſpiciunt primas partes iudicia
les: & in iſtis indiſtinctè recipiuntur teſtes ante litem conte. vt
C. de excep. l. pen. & fin. Quædam ſunt, quæ hñt expediri poſt
litem conteſt. vt eſt negotium principalis intentionis ex parte
actoris vel exceptiones dilatorię, vel peremptoriæ ex parte rei
2 in quibus refert, aut quæris † vtrú teſtes poſsint recipi ex par-
te actoris. & dic q̧ non regulariter: vt. š. vt lit. nó conte. c. qñ
frequéter. in prin. ſed fallit in caſibus ibi no. & in. §. ſunt & alij.
3 vbi de hoc plenius dixi. Aut † quæris vtrum teſtes pñt recipi
ex parte rei. & tunc aut ex parte rei vel poſſeſſoris qui habet
actionem puta, vti poſsidetis, vel cóſeſſoriam vel aliam com-
petentem: & tunc idem quia deficit pronifio huius c. ratio, ſi-
ue cauſa, per cóſequens & effectus ar. ĵ. de appel. cum ceſſante.
in princ. de voto magnæ ad fi. & habet locú prouiſio. c. alle. qñ.
ſm Inno. Hoſt. & Io. Andr. Aut rei, vel poſſeſſoris, qui nó ha-
bet actionem. & dic quód ſic iuxta formam iſtius c. & eſt ratio
4 † quare ſecus in actore & ſecus in reo: quia non eſt in poteſtate
rei quando cóueniatur, ideoq; auditur volens producere teſtes
ad æternam rei memoriam ſiue teſtes poſsint facile nó eſſe, ſi-
ue non. In poteſtate vero actoris eſt, qñ agat ideo non auditur
volens teſtes producere, niſi qñ facile poſſunt nó eſſe: & in ca-
ſibus not. in ca. qñ frequenter. & ſm formam iſtius capituli.
Hinc eſt, q̧ ea, quæ ſunt temporalia ad agendum, ſunt perpe-
tua ad excipiendum: vt. ff. de excep. doli. l. pure. §. vlt. & in hoc
quod dicit Ber. hic in glo. ſecunda. & Hoſt. poſt eum quód te-
ſtes recepti & examinati ſecúdum formam huius. c. publican-
tur. no. Spec. contrarium eo. tit. §. nunc tractetur. ver. in hoc au-
tem ibi dic ergo quòd ſiue &c. Cuius opinio, quam credo ve-
riorem, ſeruatur de facto in Parlamento Franciæ.

1 *Interloqui ſine ſcriptis poſſe.*
2 *C. ſi. de re iudi. lib. 6. ſenſus.*
3 *Definitiuam ſine ſcriptis non valere. & 5. fallit. 6.*
4 *C. Albericus. enucleare.*

ALbericus. ¶ Si quęratur vtrum ſnia lata ſine
ſcriptis valeat, diſtingue, aut quæ-
ris de ſnia interlocutoria: aut de ſentétia diffinitiua.
1 Si de † ſnia interlocutoria dic quòd talis bene poteſt
ferri ſine ſcriptis, & lata tenet: vt. ff. de appel. l. 2. in fi. & hoc te-
net ibi Accur. & idem G. & Io. Andr. ĵ. de re iudi. c. fin. lib. 6. in
2 princ. & ad hoc bene facit illud c. in prin. qñ dicit. † & ſi ſenten-
tia diffinitiua &c. quaſi dicat ſecus in interlocutoria, qa quod
de vno dicitur de alio denegatur. ff. de iudicijs. l. cum prætor. in
prin. ĵ. de præſump. c. nonne. cum alijs ibi alle. Si quæris de diſ-
3 finitiua † ſnia tunc dic, q̧ illa regulariter debet proferri & reci-
tari in ſcriptis: vt probatur. C. de ſent. ex breuic. reci. l. 2. & 3. &
in c. alle. & ſi ſententia. ĵ. de ſen. & re iudi. lib. 6. Sed (vt plenius
videas opinionea circa húc articulum,) diſtingue, inter cauſas
matrimoniales, & alias vt in primo caſu valeat ſnia lata etiá re-
citata ſine ſcriptis. & hoc tenent Vinc. Goff. & Ioan. Ber. Idem
Inno. hic & per iſtud c. ſm Hoſt. in ſumma de diuor. §. & qua-
4 liter ſub. §. quid ſi ſnia contradicens qđ iſtud c. hoc † non pro-
bat quia textus dicit hic redacta non recitata. potuit. n. recitari
in ſcriptis nó publicis, ſed priuatis: & hoc ſatis innuit hic in fi.
qñ dicit in ſcripturá publicam. Per quod patet de qua ſcriptu-
ra loquitur hic ſm eum, & ſic intelligit q̧ hic bene fuerit ſnia
lata & recitata in ſcriptis, ſed nó publicis. Idem Spec. ti. de ſen.
prola. §. iuxta. ver. ité fallit in cauſa matrimoniali. Idem tenet
Io. An. in c. etſi ſnia ſuper verbo illuſtrium. per c. ſæpe contin-
git. in fi. extra de verb. ſign. in cle. vbi eſt caſus iuncto. c. diſpen-
dioſam. extra de iudi. in cle. & hoc teneas: licet ipſe Hoſt. hic
vltra tranſeat, dicens diſtinguendum, an iudex ꝓcedat ex offi-
cio, ſeu per modum inquiſitionis, an in figura iudicij, vt in pri-
mo caſu teneat ſnia. in ſecundo non. vel an procedat in figura
iudicij vtraq; parte præſente, an altera cótumaciter abſente: vt
in primo caſu valeat. in ſcđo non. & hinc dicit ſtandum per c. j.
& c. qñ frequenter. š. vt lit. nó conte. In ſcđo vero caſu hoc eſt
5 in alijs cauſis quá matrimonialibus † non valet regulariter ſnia
diffinitiua, niſi fuerit lata & recitata in ſcriptis per iura in prin.
6 allega. Fallit † in certis caſibus in quibus valet ſnia ſine ſcriptis
primo in ſententijs latis per illuſtres perſonas: vt. C. de ſent. ex
breuiculo reci. l. 2. in aut. de illuſtribus & qui ſuper eo ſunt. § ſan
cimus. coll. 5. & in c. ſæpe alle. etſi ſnia. vbi Io. An. ponit iſtos ca-
ſus. Item fallit qñ cauſæ ſunt breues & maximè vilium perſo-
narum, vt probatur. C. de ſen. ex breuic. reci. in aut. niſi breues.
& breuis poteſt dici duorú aureorú. ar. ff. de dolo. l. nó debet. &
l. ſeq. Vel hoc caſu inſpiciatur qualitas perſonarú, & relinquatur
iudicis arbitrio. ar. ff. de iur. deli. lib. 1. in fi. & . š. de off. deleg. c. de
cauſis. in fin. Vel inſpiciatur cóſuetudo loci vel fori. 11. di. con
ſuetudinis. Item fallit, cum eps de cauſa ciuili iudicat inter cle
ricos ſuos, vt in aut. alleg. niſi breues. & pro hoc. 11. q. 1. ſi quis
cum clerico. Item cum præſes, depoſito officio cóuenitur, vt
reddat adminiſtrationem. in aut. vt iudices ſine quoquo ſuffra-
gio. §. neceſsitatem. coll. 2. Item cú Papa pro ſe pronuntiat, va-
let enim, licet eam non tulerit in ſcriptis: ipſe. n. ſolutus eſt le-
gibus: vt. ff. de legibus. l. princeps. ipſe enim oém ſupplet ſolen-
nitatem: vt. C. de teſta. l. omnium. š. de elec. illa quotidiana.

1 *Iuramento temerario teſtem reyci.*
2 *C. conſtitutis ſenſus.*

COnſtitutis. j. ¶ Ber. hic. š. eo. intimauit. no-
1 tat, q̧ temerarium † iuramen-
tum non repellit aliquem a teſtimonio. vt hic. Idem
tenet Spec. hoc titu. §. 1. ver. item excipitur, quod eſt
fatuus in fin. Sed Inno. & Hoſt. hic dicunt hoc, quod hic dici-
tur eſſe

2 tur eſſe in odium archiepiſcopi,qui † hoc creditur procuraſſe,
vel ad minus in fauorem eius procuratum,vt puniatur in eo,in
quo deliquit.ſ.de tranſla. epiſcopi. quanto . alias temerariũ iu-
ramentum repellit a teſtimonio.vt 11.q.3.quiſquis. ſecundum
Inno.& Hoſt.hic. & de hoc dicam.j. eodem teſtimonium.

1 *Conſanguinitas qui probanda.*
2 *C. licet ex ſenſus.*
3 *Conſanguinitas coniugum a diuerſis probari poteſt.*

LIcet ex quadam. In glo. ſed nunquid
tenetur in fin. dicit
Ber. ꝙ ad probandũ conſanguinitatem non ſuffi-
1 cit, ꝙ quidam teſtes ꝓbent de vno † latere, & alij
probent de alio latere tantum: imò ab vtroq; la-
tere teſtes debent computare cõſanguinitatem, per iſtud c.qñ
dicit ab vtroq; latere.ar.35.q.6.de parentela.&.ſ.eo. quoties.&
c.cum tua.j.de conſan.& affi. Idem tenent Lau.& Bar. Brix.in
d.c.de parentela.& Hoſt.hic & Aſten.li.8.tit. de adulterio pro-
pter fornicationem.art.3. ver. deinde dicendum. Sed Ioan. gl.
Hug.& Io.de Fa.ibi. & Goff.hic contra. Sed dic, ꝙ prima opi-
nio poteſt habere locum, qñ teſtes deponunt de auditu iuxta
2 † formam huius c.& hoc innuit hic Hoſt.dicẽs, quòd quia hic
admittitur teſtimonium de auditu, ideo non ſufficit niſi con-
ſanguinitas ex vtroq; latere probetur ꝓpter pericula, &c.ſ.eo.
1.reſponſo. Secunda vero opinio poteſt habere locum, quãdo
3 † teſtes deponunt de ſcientia: quo caſu ſufficit, quòd duo te-
ſtes fide digni probent cõſanguinitatem ex vno latere puta vi-
ri: & duo alij ex alio latere puta mulieris,vt not.Inno.& Hoſt.
.ſ.eod.tit u.cap.ſeries. & Ioan. Andr. bic dicens, quòd rationes
vtrorumque hanc diſtinctionem probant.

1 *Acta diuerſa res in alio iudicio non probare.*
2 *Acta vnius iudicij ex alia cauſa in alio iudicio non probare.*
3 *Acta litis etiam ex eadem cauſa in alio iudicio non probant.*
4 *Acta deciſiua quando, an non in alio iudicio probent. & 5.*
6 *Actorum quæ perpetuo valeant.*
7 *Teſtes vni quando repetibiles & a quo.*
8 *Acta contra quem, an non, plene probent.*
9 *Actis quando præſumatur.*

PRæſentata. ¶Si quæris, vtrum acta vnius
iudicij faciant fidẽ in alio iudi-
dicio: ſeu ex actis in vno iudicio habitis probetur
in alio ſiue corã eodem iudice ſiue corã alio, diſtin-
gue,aut in iſto alio iudicio agitur de alia re,quã agebatur in pri-
1 mo. aut agitur ex eadem re,de qua agebatur in primo. † Si pri-
mo modo tunc non,vt.ſ.de off.ordi.c.dilectus.verſi. vnde pre-
fatus. vbi not. Hoſt. quod teſtes ſuper vna re produci non va-
lent ſuper alia re etiam inter eaſdem perſonas. Idem not.ſ. eo.
conſtitutus.ver.ſed procurator & in hoc ſatis concordat. Inn.
2 ibi. Si ſecundo † modo refert: aut agitur ex alia cauſa in ſecun
do iudicio,quam in primo: & tunc acta prioris iudicij nõ pro-
bant in ſecũdo iudicio.vt.ff.de excep.rei iudi.l.cum quæritur.
& l ſeq. ſm Inno. & Hoſt. in d.c.conſtitutus. ¶Aut agitur ex
eadem cauſa in ſecundo iudicio, ex qua agebatur in primo. &
tunc refert,quia aut quęris nunquid probent contra eandẽ per-
ſonam: aut nunquid probent cõtra diuerſas. Si contra eandem
3 tunc ſubdiſtingue aut quęris de actis † factis ad litis ordinatio-
nem,vel proceſſum,vt ſunt citatio,libelli oblatio,litis conteſta
tio, dilationum aſsignatio & ſimilia: & dic, quod talia non va-
lent,nec hñt locum in alio iudicio: in quo alio iudicio de nouo,
citatio,libelli oblatio,litis cõteſtatio,dilationũ aſsignatio,& ſi-
milia. debent dari & fieri. & concedi. Ita intellige.ff. iudi. ſol.l.
cum mortua lite.C.de iudi.l.properandum.§.1.& §.pen.&.ſ.de
elec. c.dudum.2.§. partibus iuncto.§.ſeq. tandem. & hoc not.
Inno.& Hoſt.ſ.eo.cauſam quę. & Hoſt.in ſum.ti.de iudi.§.quę
ſunt neceſſaria.ver.licet inſtantia iudicij.& Spec.ti.de inſtr.edi.
4 §.ſatis vtiliter. vbi de hoc. ¶Aut † quæris de actis, quæ facta
ſunt ad litis deciſionem: vt ſunt confeſsiones, atteſtationes,&
ſimilia. & tunc refert: quia aut quod probatum eſt in præteri-
to iudicio neceſſario vel pręſumptiuè non ſequitur verũ eſſe in
præſenti. aut quod probatũ eſt in præterito iudicio neceſſario,
vel præſumptiuę ſequitur verũ eſſe in pręſenti: vt cum minor
in priori iudicio probauerit minorẽ ætatem: vel cum vocatus
ad tutelam vel ad curam ad ſui excuſationem ꝓpoſuit, & pro-
bauit de ſufficienti numero trium tutelarum, & tunc verũ eſt,
quod acta vnius cauſæ non proſunt in alia,etiam inter eaſdem
perſonas.vt.ff.de excu. nu.l. t.§. qui excuſationẽ. & eſt expreſ-
ſum etiã.ff.de excuſa.tu.l. ſpadonẽ.§. qui abſolutus. & ibi not.
5 ¶Si vero † probatum in præterito iudicio ſequitur neceſſario
vel præſumptiuę verum eſſe in præſenti: vt quia in primo iudi
cio probatum fuit de dominio,vel de libertate vel de numero.
lx.annorum,vel ſimilibus,ex tunc iudex perperam,& iuris or-
dine nõ ſeruato, cognouit & perperam iudicauit, & tunc non
valent acta eadem rõne,qua nõ valet ſñia: vt.ff.de re iudi.l.con-
quęrebatur.C. de lit.conte.l. vnica.ſ.de elec.dudum.2.§ parti-
bus.& §.tandem.de litis conte.c.vnico. Idem dico ſi perperam
cognouit,& ꝓceſsit: ſed circunſcripto proceſſu rite & debite
iudicauit per eadem iura. ¶Aut iudex non perperã cognouit,
ſed perperã iudicauit: & tunc nõ vitiatur vtile per inutile, ſed
valebunt illa acta & hñt locũ ea quæ leg.& not.C. de teſti.l. vlt.
&.ff.de appel.l.ſi expreſſum. Vnde dic idem, quod in membro
ſequenti.ſ.qñ ritè & legitimè cognouit, & etiam iudicauit. &
tunc ſubdiſtingue,aut quæris de actis confeſsionũ,aut de actis
inſtrumẽtorum: aut de actis atteſtationum. In primis duobus
6 caſibus dic, ꝙ talia acta factum † reſpicientia perpetuo valent
inter eaſdẽ perſonas: & faciunt fidem in alio iudicio.C. de ar-
bi.l.pe.ſ.de elec.per inquiſitionem.de confeſsis cum ſuper. de
proba. c.fi.ſ.de reſtit.ſpol.c.cum ad ſedem.j.de cle.ex.mi.pro-
poſuit.de pur.c.cum dilectus.§. his igitur. & hoc tenent Inno.
Hoſt.& Io.An.in c.alle.cauſam quę & Hoſt.in ver.alle.licet in-
ſtantia.& Spe.in.§.alle.ſatis vtiliter. ¶In tertio caſu refert,aut
7 teſtes † viuunt, & tunc eſt in electione eius, contra quem ſunt
producti, an velit ſtare dictis eorũ, aut velit eos iterum inter-
rogari: vt.C. de teſt.l.cum apud.& de arbi.l.pen.§.fin.& hic. &
hoc no.Ber.hic in gl.& ſic patet.& Inn.Hoſt.& Io.An. poſt cũ.
¶Aut ſunt mortui & tunc idem iuris eſt, quod in actis cõfeſ-
ſionum,& inſtrumentorũ quibus ſimpliciter ſtatur, vt iam di-
xi.C.de libera.cauſa.l.iubemus.ſ.de proba.c.fin. ¶Si quæris de
ſecundo membro principali.ſ.vtrũ probent cõtra diuerſas per-
ſonas. tũc ſubdiſtingue, aut quæris vtrũ faciant plenam fidem,
ſeu probationem. aut vtrũ faciant vel inducant præſumptionẽ.
8 Si quęras † vtrum faciant plenam fidem ſeu probationem,tunc
refert aut quæris vtrũ faciant plenã fidem contra alium vel pro
alio ꝗ contra hæredem, vel pro hærede illius, ſeu cõtra cauſam
habentem vel pro cauſam hñte ab illo cõtra quem vel pro quo
acta fuerunt & ſunt cõfecta.Et tunc dic regulariter ꝙ non.arg.
2.q.5.non in quenquã: quia res inter alios acta &c in rub.& in
nigro.j.de fide inſtr.c.inter dilectos. & c.cũ ſuper.j. de re iudi.
c.quamuis.& hoc verũ etiam ſi de eadem re agatur: vt patet in
c.alle.conſtitutus.ver.ſed procurator.vbi hoc no.Inn. & Hoſt.
Fallit in caſibus.ff. de re iudi.l. ſæpe. qui quidẽ caſus le.& no.j.
de re iudi.c.quãuis.vbi de hoc. Item fallit in caſibus in quibus
ſñia facit ius inter oẽs: vt.ff.de ſta.ho.l.ingenuum. de lib.agno.
l.1.in fin.cum l.ſeq.cũ ibi no. ¶Aut quæris nunquid probent,
& faciant fidẽ contra hęredem,vel pro hęrede illius ſeu contra
cauſam habentem vel pro cauſam habente ab alio,cõtra quem
vel pro quo acta fuerunt & ſunt confecta,& dic,quòd ſic vt.ff.
fam.erciſc.l.hæredes.§.idem ſcribit. & hęc ſunt vera quantum
9 ad plenam probationem. ¶Si quæris, vtrũ faciant † præſum-
ptionem,dic, quòd ſic, maxime vbi ratio cõnexitatis interue-
nit: vt.ff.de iureiur.l.ſi duo patroni. in princ. & ſic poteſt intel-
ligi.ff.de cri.expi.hære. res hæreditarias:

1 *Miraculorum genera, & eorum fides.*

VEnerabili. ¶De miraculis ſuper quibus in-
terrogandi ſunt teſtes,cum de ca
nonizatione alicuius ſancti agitur, dic hic plene per
Hoſt.& per Io.An.j.de reliqui.& vene. ſanctorũ.c.
vnico.in magna gl.lib.6.ver. ad canonizandum. vbi eſt tota gl.
Hoſt.hic de verbo ad verbum.& plenius per Hoſt.& Io. An.j.
de reli.& vene.ſanctorum.c.1.& 2.& per Gof.& Hoſt.in ſum-
mis ſuis.de reliquijs & ven.ſanctorũ.& per Arch.1.q.1.tenea-
mus.& 26.q.5.nec mirũ.gl.verum non,&c. Et no. ſm Hug.de
1 S.Victore, ꝙ quædã † ſunt ex ratione,quædam ſm rõnem: &
quædam contra rõnem,& quædam ſupra rõnem. Illa quę ſunt
ex rõne ſunt neceſſaria, quæ ſm rationem,probabilia quæ ſu-
pra rõnem mirabilia,quæ cõtra rationem incredibilia, vt reci-
tat Archi.23.q.4. Nabuchodonoſor. ſuper verbo reddat.

1 *Teſtes alios ex officio recipit iudex.*
2 *Inquiſitioni terminum quis præfigat.*
3 *Inquiſitionis miniſter quis, & quæ non poteſt.*
4 *Abſolutus quando purgandus.*
5 *Teſtes obſcuri non niſi officio iudicis repetendi.*
6 *Concluſa cauſa, quæ admittat iudex.*
7 *Teſtes miniſtrans expenſis coercendus.*

Cum

CVm clamor. ¶ Si quæras vtrum & qñ in cauſa inquiſitionis pu-
blicatis atteſtationibus ſuper eiſdẽ articulis, poſ-
ſint teſtes de nouo produci & examinari: vel iam
ꝓducti: & examinati reexaminari, diſtingue aut
quæris, vtrum ijdem, vel alij teſtes poſsint produci & exami-
nari: aut vtrum iam producti & examinati poſsint iterum re-
examinari. In primo caſu ſubdiſtingue, aut nullus proſequitur
1 inquiſitionem tanquã pars, ſed tanquã † iudex, qui ex puro, &
mero officio ꝓcedit: & tunc ſemper, nõ obſtante publicatio-
ne, põt alij teſtes recipi, vt hic ſm Inno. & Hoſt. hic. Idem Io.
An. ĵ. de accu. c. qualiter & qñ. ij. ſuper gl. ĵ. quod verũ niſi for-
ſan inquiſitor aliqua de cauſa ſuſpectus ſit: vel ipſam inquiſitio
nem plus debito malitioſe proroget, vt illum contra quem in-
quirit ſemper detineat impeditũ: quod præſumitur eo ipſo, ꝙ
nihil aut parũ expedit, & longas dilationes aſsignat, ideoq; cũ
nec eccleſijs nec prælatis earũ contra quas inquiritur expedit,
2 ꝙ negotiũ taliter † protelletur: cum pendente inquiſitione va-
cillet ſtatus prælati: & perinde ſit acſi eccleſia prælatũ non ha-
beret: vt. š. de tranſla. epi. c. 2. §. ſed neq;: merito ſuperior illius,
qui inquiſitionem protelat ipſum refrenare debet, & certũ ter
minum ſtatuere: infra quẽ inquiſitionẽ expediat: quo elapſo,
niſi ſit interim expedita, illum contra quem fiebat inquiſitio,
abſoluat, arg. no. ĵ. de ap. oblatæ. de reſtit. ſpol. frequens. §. ſolet.
lib. 6. Aut quis inquiſitionẽ proſequitur non tanquã iudex, ſed
tanquã pars, & tunc refert, aut eſt datus a iudice ad ipſam inqui
ſitionem tñ adiuuandam & promouendam, & tunc idẽ dicen
3 dum eſt quod in caſu præcedenti: quia talis † nõ eſt pars vere,
ſed quaſi ſimilitudinarie, quia talis nõ habet libellũ offerre nec
litem conteſtari. & licet talis ſit miniſter inquiſitionis non tñ
habet ius in inquiſitione, ſicut ꝓcurator, qui non põt reuocari
poſt litem cõte. ſed iſte ſemper mutari põt. ĵ. de accu. c. olim. ĵ.
& ver. Ex his duobus caſibus ſaluari & intelligi põt opi. Inno.
hic in prin. & in ver. ſed forte & ſe. ſm Hoſt. hic pro quibus fa
cit. 2. q. 1. notũ. & q. 5. habet hoc. & c. mennam. Aut non eſt da-
tus a iudice ſed a ſocijs negotiũ inquiſitionis proſequentibus,
vel ipſemet ſe offert & ipſam ꝓmouet, & proſequitur, vt vere
pars: & tunc libellus eſt offerendus, & lis conteſtanda: vt. š. de
iudi. c. exhibita. & ĵ. de pur. ca. c. cum dilectus. & in hoc caſu po
teſt intelligi opi. ſecundorũ. not. hic per Inn. in ver. alij dicunt.
& ſe. Hoc in caſu, ſi ſuperior perpendat, quod non expediat ec-
cleſię ex mero officio, plenius inquiret veritatem. arg. no. š. eo.
4 per tuas. ſm Hoſt. Vel dic melius, ſm eum, ꝙ, ipſo † abſoluto
ab inſtantia ipſius primæ inquiſitionis, aliam de nouo incipiet,
vel ei purgationẽ indicet, ſuper quo vide, quod leg. & not. ĵ. de
cohabi. cle. & mulie. c. tua. ita diſtinguit hic Hoſt. & glo. Inno.
hic a princ. vſq; ad verſi. ſed forte. approbat Arch. in c alle. no-
tum. & 4. q. 3. §. item in criminali. & idem no. Ber. š. eo. per tuas.
Ratio vero diuerſitatis inter duos primos caſus, & tertiũ eſt:
quia in primis duobus caſibus non timetur de ſubornatione,
cum nullus alius ſit ibi pars, niſi fama, vel iudex, ſed in tertio
ſic ſm Inn. hic & Goff. qui ita no. ĵ. de accu. qualiter. 2. §. debet.
& in ſumma. tit. de accu. § videamus. & ſm Archi. in c. alle. no-
tum. glo. adde idem. ĵ. & c. & in. §. alleg. item in criminali.
5 ¶ Si quæris † in ſecundo caſu principali. ſ. vtrũ teſtes iam pro-
ducti & examinati poſsint & debeant iterum reexaminari, &
tunc refert: aut in primis ſuis depoſitionib' nimis obſcure, vel
minus alias nimis clare teſtificati ſunt, aut non. Si ſic: tunc aut
quæris, vtrum debeant reexaminari ad inſtantiã partis: & dico,
ꝙ non. Aut vtrum debeant reexaminari non ad inſtantiam par
tis, ſed ex officio iudicis: ꝙ dico ꝙ ſic: vt hic & ff. de quæſtio. l.
repeti. & hoc no. Inn. hic in verſi. & forte. Et Hoſt. poſt eum.
& Archi. 3. q. 3. §. in criminali. in glo. adde dicas ꝙ iudex &c. &
Ber. š. eo. ti. c. per tuas. & de proba. c. in noſtra. & hoc. ꝙ ſi con-
fuſe, vel obſcure deponant iterũ debeãt ex officio iudicis exa-
minari: nedũ habet locũ in cauſa inquiſitionis vt hic, ſed etiam
in alijs cauſis ſeu iudicijs ordinarijs. ĵ. ti. 1. c. prętere a. ſm Goſ.
& Vin. hic. Idem Archi. 35. q. 9. c. fi. licet Ber. & Inn. hic contra
6 innuant. Et dic, ꝙ licet † poſt concluſionẽ nulla admittatur ex-
ceptio vel allegatio iuris vel facti vel inſtrumentũ: vt. C. de cõ-
penſa. l. fi. & ar. š. eo. de teſtibus. de procur. auditis. š. de cau. po.
& ꝓprie. paſtoralis. ĵ. de fide inſtru. cum dilectus, hoc tñ fallit,
vbi ex officio ſuo aliquid inquirit vel interrogat. nã iudex, qui
cuncta debet vſq; ad ſniam rimari, poteſt etiam poſtquã eſt in
cauſa concluſum de facto interrogare quoties aliquid dubita-
tionis occurrit: vt. ĵ. de fide inſtr. c. cum Io. in fi. & hic. & 30. q.
vlt. iudicantem. š. de off. dele. c. ſuper quæſtionũ. §. intentionis.
& vbicunq; cum ęquitas mouet. ff. de interrog. act. l. vbicunq;.

ita no. Spec. ti. depoſiti. §. 4. & ti. de renunciatione in prin. verſi.
& ſcias. Et pro hoc bene facit gl. Ioan. Andr. extra de verb. ſi-
gni. c. ſæpe contingit. ſuper verbo interrogabit. in cle. Et iuxta
hoc vidi dubitari de facto vtrum ille cõtra quem inquirebatur
ex officio ſuper crimine raptus poſt cõcluſionem poſſet quæ-
ſtioni ſubijci: vos cogitabitis, ſi in ſuis depoſitionibus nõ ſunt
obſcure teſtificati, tunc non debent reexaminari: vt hic a con-
7 trario. Et nota quòd miniſtrãs teſtes iudici in inquiſitione † li-
cet proteſtetur ſe non facere partem, debet nihilominus con-
demnari in expenſis: ſi ille cõtra quem inquiritur, abſoluatur,
quod dic vt plene not. Gul. de Monte Lau. extra de verbo. ſi-
gnific. c. vltimo. glo. vltima in cle.

1 *Teſtimonium. ſenſus & in ſumma.*
2 *Iuramentum rectum non ſeruans, infamis.*
3 *Iuramentorum genera definita. 5. & 7.*
4 *Aſſertorij iuramenti ſpecies.*
6 *Promiſſorij iuramenti ſpecies.*
8 *Iurans falſo teſtis ne ſit.*
9 *Deierans reſtitutus teſtis eſſe poteſt.*
10 *Iurantem illicitè periurum non eſſe. & quatenus verum, an non. & 11.*
12 *Emendatio qui probetur.*
13 *Sacerdoti an danda fides.*
14 *Infamem reſtitutum teſtificare.*
15 *Infamiam qui remittant.*
16 *Infamis iure pœnitens teſtificat.*
17 *Infamis facto inteſtabilis.*
18 *Gloſ. ciuilis conciliari.*
19 *Teſtem ex officio repellit iudex.*

1 TEſtimonium. ¶ In iſta † decretali ponun-
tur tres caſus in cauſa ciuili:
& quatuor in cauſa criminali quib' teſtes a teſtimo-
nio repelluntur. Ad euidentiam iſtius decretalis, ſi
quæris, vtrum, & qñ periurus eſt infamis, & a teſtimonio re-
2 pellatur. Ioan. & Azo doc. iuris ciuilis ſic diſtinguunt. † Aut iu-
ramentũ habet rei obſeruantiam, vt quia eſt de futuro, & con-
ſiſtit in dando vel faciendo vel alio ſimili, & tunc tale iuramen
tum nõ obſeruans eſt infamis vt. C. de tranſac. l. ſi quis maior.
etiam ipſo iure. C. de dig. l. quoties. li. 12. Aut nõ habet rei ob-
ſeruantiam vt cum quis iurat ita eſſe vel nõ eſſe: & tunc periu-
rium nõ infamat quia cõtinetur ſub crimine ſtellionatus: vt. ff.
de crimine ſtellio. l. 2. & vlt. & hoc ſatis no. ff. de his qui no. in-
fa. l. Lucius. Quidam vero alij, habita iſta diſtinctione, dicunt
quod ſi iurñ habeat rei obſeruantiam, & fiat cum ſolennitate
tunc infamat, alias non: vt in l. alle. ſi quis maior. & hęc vr ma-
gis canonica opi. ſm quod not. Hugo. 6. q. 1. quicunq;. & iſtam
ſniam tenuit Ioan. de Fa. vt not. Archid. 15. q. 6. authoritatem.
3 ¶ Tu vero circa hoc aliter † ſic diſtingue, quia duplex eſt iura-
mentum. Vnum eſt aſſertoriũ: aliud eſt promiſſorium. Aſſer-
torium eſt quod fit de re præterita, vel præſenti. & qđ ſe habet
ad verum vel falſum: & iſtud iurñ habet ſub ſe plures ſpecies,
qñq; enim dr de calumnia, qñq; de malicia, qñq; de veritate di-
4 cenda: vt. ĵ. de iura. calum. c. 1. & 2. lib. 6. Item aliud † eſt neceſſa
rium, vt in teſte: vt hic & ĵ. ti. 1. per totum. Aliud voluntariũ:
vt in iuramẽto delato a parte parti in iudicio vel extra. vt. ĵ. de
5 iureiur. c. vlt. † Promiſſorium eſt, quod ſe habet ad dandum vel
non dandum, ad faciendũ vel non faciendũ. & iſtud habet qua-
6 tuor † ſpecies. Quia quoddã præſtatur licitè, & ſuper re licita:
ſicut eſt iurñ quod præſtat vaſallus dño: vt in vſibus, ſeu. de
noua fidelita. forma. c. vnico. coll. 10. 22. q. 5. de forma. ĵ. de iu-
reiur. ca. ego. N. epš. & eo. titu. c. vnico. in cle. Quoddã eſt quod
præſtatur illicitè, & ſuper re illicita: vt qñ quis iurat per metũ,
vel per vim, vel nõ loqui patri, vel matri. vel dare rem eccleſia-
ſticam vel alienam, vel dare vſurã, vt. ĵ. de iure iur. ca. 2. Quod-
dam quod præſtatur licitè, id eſt, ſine metu vel violẽtia, ſed ſu-
per re illicita vt in expenſis ſupradictis. ĵ. de iureiu. c. cum qui-
dam. §. fi. de verb. ſign. ca. conſtitutionem. §. cæterum. lib. 6. Et
in his duobus caſibus iurñ poteſt dici temerarium, vt. š. eod.
intimauit. & c. conſtitutis. le premier. Quoddam vero pręſta-
tur illicitè, vt per vim vel metum ſuper tñ re licita, vt. ĵ. de iu-
reiur. c. ſi vero. & ita poteſt intelligi. ĵ. de ſepul. ca. 1. lib. 6.
7 † ¶ His pręmiſsis pro euidentia, diſtingue breuiter, quia iurñ
quoddam eſt licitum, quoddam illicitum ſiue temerarium, &
quoddam de quo eſt dubium, vtrũ eſt licitum, vel illicitũ. Aut
8 ergo † quis falſum iurauit, vel venit contra iurñ licitum, & ta-
lis repellitur a teſtimonio indiſtinctè etiã poſt, quantamcunq;
pœnitentiam

pęnitentiam peractam: vt hic.& 6.q.1.quicunq;.22.q.5. c.par-
uuli.& c.ſi quis. & in alijs iuribus alleg. per Ber.hic in gl.periu-
rus enim. ſm Hoſt.hic. Et eſt ratio quia ſemel deierās ſemper
preſumitur deierare.arg.ff.de ſuſpe.tut.l.3.§.quęri poteſt.C.de
ſuſcep.& arca.l.ſi aliquid.lib.10.j.de preſump.mandata.& vide
Ber.j.de ſimo. c.per tuas.j.in gl. & ſic opponebatur. Iſtis enim
9 duobus modis † directè quis deierat: & talis ſiue iuret de prę-
ſenti,ſiue de futuro, ſemper eſt infamis ſm canones, vt 6.q.1.
infames.& hoc tenet Io.ibi.& Goff.in ſum. de iureiur.§.quæri
tur an periurus. & Hoſt.in ſum.eo.ti.§.2.verſi.excipitur.& fra-
ter Ioan.in ſum.confeſ.tit.de iuramento & periurio.q.25.quæ
ſit pęna.in fin. Quod intelligo, niſi ſi reſtitutus ad famā ſuam,
vel cum eo diſpenſatū per illum qui poteſt: vt ſtatim dicam in
diſtin.ſeq. Aut quis temere iurauit, vel etiā venit contra illici-
10 tum iuramentum, † & talis non eſt infamis nec repellitur a te-
ſtimonio: vt.ſ.eo.c.intimauit. & c.cōſtitutis.j.vbi de hoc. Ta-
lis.n.non eſt periurus,quia venit cōtra:ſed quia temere iurauit,
vt 22.q.5.ſi aliqui. Sed in cōtrarium facit, quia quilibet teme-
rarie iurans peccat mortaliter.vt 22.q.2.c.2.& q.4.c.neceſſe. &
c.ſeq.j.de iureiu.c.etſi Chriſtus. Et ideo poteſt dici, ꝙ temere
iurans repellitur a teſtimonio: non obſtante. c.intimauit. & c.
conſtitutis.ſ.alle.&.j.tit.proxi.peruenit.j.quia non dicunt in-
diſtinctè, ꝙ talis teſtificari poſsit, ſed ꝙ cōtra illum,qui ipſum
ad ſic iurandū compulit, vel inducit teſtimonium dare poteſt:
quod vr in ipſius odium introductum ſm Inno.ibi. & hic ſu-
per verbo periurij.ver.vel poteſt dici. Doctores tn̄ cōmuniter
intelligunt ꝙ talis a teſtimonio non repellitur. Vnde in iſto ar-
ticulo ſubdiſtingue: aut talis nondū egit pœnitentiā de tali te-
merario iuramento: & tunc vera eſt opin.Inno.ſcilicet, ꝙ non
poteſt ferre teſtimonium,niſi contra illū qui ipſum inducit ad
11 ſic iurandum. † Aut talis egit pęnitentiam de tali temerario iu-
ramento:& tunc poteſt ferre teſtimoniū. ſic ſentit Inn.hic ſup
verbo periurij.in ver. ſed pōt dici.& hoc not.expreſsè in c.alle.
intimauit.in gl.fin.& idem Hoſt.ibi & hic. Idem Archi.6.q.1.
quicunq;. gl.ſi. Aut eſt dubium vtrum iurm̄, contra quod quis
venit eſt licitum vel illicitum, & tunc in dubio idem dicēdum
eſt quod in iuramento licito: vt.ſ.de elec.venerabilem.§.pen.
Sed Hoſt.hic & Arch.in c.alle.quicunque.6.q.1.in gl.fi.& vide
quod no.Goff.de iſta materia in ſum.de iureiu.§.alle. querit an
periurus.& per Hoſt.in ſum.eo.ti.§.2.ver.fama.& ver.excipit.
12 ¶ Et qualiter quis probet ſe emendatū † de crimine, dic ꝙ per
ſacerdotem ſuum.50.diſt. in capite. ſm Ber.Goff.Inno. Hoſt.
& Io.Andr.hic, quod verū ſi per confitentem requiratur;alias
cōtra.j.de pę.& re.omnis.ſm Hoſt.& in hoc cōcordat Archi.
50.diſt.in capite. Sed Bar.Brix. & Arch.2.q.7.ipſi apoſtoli.glo.
adde. ſic etiam no.& Arch.2.q.5.quanto.glo.adde dicas ꝙ vbi.
& Ber.ſ.eo.nuper.glo.fi.&.j.de excep.c.1.gl.ſi fuerint.& Goff.
& Hoſt.ibi.& Hoſt.in ſumma eo.ti.§.3.in fi. & Spec.eo.ti.§.1.
ver. item opponitur ꝙ eſt crimiñoſus. Dic ergo ꝙ confeſsio
& pęnitentię iniunctio probantur per cōfeſſorem: exterior ve-
ro ſatisfactio per familiares & alios qui viderunt, ſm Hoſt. &
ſufficit occulta ſi crimen fuit occultū.Si vero manifeſtū debet
eſſe pœnitentia manifeſta, licet non ſolennis. 2.q.1. ſi peccaue-
rit.45.diſt.ſed illud.50.in capite.j.de pę.& re.c.1. Et vt dicunt
13 quidam ſimplici † verbo ſacerdotis eſt credēdum in hoc caſu
ſm Inn. ad quod facit ſm Hoſt. quia gerit vicem Dei.93.diſt.
c.fin.94.diſt.c.1. Dicit tamen Hoſt. aliquos dicere cōtrarium:
quia licet in foro confeſsionis gerat vicem Dei,in contentioſo
tamen,in quo nunc ꝓducitur,ſecus.ad hoc.ſ.eo. nuper. primū
æquius, ſm verius ſecundum Io.Andr. & ꝙ non creditur ſibi
niſi iurato.no.Archi.in prædicto. c.ipſi apoſtoli. dicta glo.
¶ Si quęras vtrum infamis admittatur ad teſtimonium perhi-
14 bendum, diſtingue. aut talis infamis † eſt in integrū reſtitutus
ad famam ſuā per illum,qui poteſt famam reſtituere: puta per
Papam,qui poteſt famam reſtituere.j. de re iud.cum te.vbi de
hoc. per Inno.& Gul.in Spe.hoc ti.§.1.in 5.col. ver. ſed quęri-
tur,vtrum Papa poſsit.facit.j.de ſimo.ex diligenti. idem putat
Hoſt.de laicis ar.c.alle.cum te.vt not.in ſum.eo.ti.§.2.verſi.fa-
15 ma. Item princeps,vel ſenatus poteſt infamiam † laicis remit-
tere.vt.ff.de poſtu.l.1. de qua Io. etiam no. quod eps poteſt in-
famiam remittere in caſibus illis,in quibus poteſt diſpenſare:
quia eccleſia habet ſenatum, & ſenatui æquiparatur. 16.q.1.ec-
cleſia.vbi hoc not.& l.d.dño Sancto.& 2.q.3.§. hinc colligitur.
& Spec.ti.de lega.§.fi.ver. videtur tn̄. Sed in hoc vlt.ſcilicet de
epiſcopo Inno.cōtra.ſ.de temp.ordi.c.dilectus.in glo.prohibe
tur.& Inno.& Hoſt.in c.alle.cum te.& Spec.tit.de lega.§. nunc
de epiſcoporū diſpenſatione. ver. prohibetur.de quo alibi dixi:
& tūc talis admittitur ad teſtimoniū perhibendū tam in ciui-
libus,quam in criminalibus cauſis.vt 2.q.4.præuaricator.&.C.
de ſen.paſ.l.1.hoc no.Hoſt.in ver.alle.fama. & Vinc. Goff.Inn.
Hoſt.& Io.Andr.hic.& Archi.2.q.7. ipſi apoſtoli glo. Adde ſic
etiam notant. Aut nō reſtitutus ad famam ſuam: vel eſt ad fa-
mam ſuam reſtitutus,ſed per illū,qui non poteſt eū reſtituere.
& tunc aut princeps conſtituit,quod talis nō repellatur a teſti-
monio,vel diſpenſat cū tali, quod non repellatur a teſtimonio,
& tunc idem.arg.j.de re iudi.cum.I.& A.& hoc dicunt Inn. &
Hoſt.hic.& per Archi.22.q.5.paruuli.gl.antepen.vbi not.quod
Papa poteſt diſpenſare, vel conſtituere vt periurus nō repella-
tur a teſtimonio.ar.c.alle.cum I.& A. Idem Io.Andr. hic arg.j.
de hæret.accuſatus.§.licet.lib.6. & idem de illo qui eſt in mor-
tali peccato cōſtitutus ſm eos. ¶ Aut princeps ſuper hoc non
conſtituit, nec diſpenſat. & tunc aut quæris de infami infamia
16 iuris: aut de infami infamia facti. † Si de infami infamia iuris,
tunc aut de infami infamia canonica, quæ per peccatū mortale
contrahitur: & illa per pęnitentiam aboletur. & poſt pęniten-
tiam verā non fictam admittitur talis ad teſtificandū. vt 6.q.1.
illi qui.ſed ante non.vt hic in prin. Aut de infami infamia ciui-
li quæ irrogatur per ſnīam condemnatoriam, vel ipſo iure. vt
le.& no.ff.de his qui not.infa.l.athletas.§.fi. & illa non aboletur
per pœnitentiam.vt 2.q.3.§.hinc colligitur.& hoc no.Inno.&
Hoſt.hic in 1.glo. Idem not. Spec.ti.de teſte.§.1. in 13.colum.
alias.14.ver.item crimen hæreſeos.& ver.ſeq. Idem Bar.Brix.
in q.dominicali quæ incipit. item quæritur vtrum peracta pę-
nitentia.& idem no. Arch.2.q.7.c. ipſi apoſtoli. in glo.intellige
iſtam. & talis infamis repellitur a teſtimonio tam in cauſa cri-
minali,q̄ in cauſa ciuili: vt hic & in.§.1.ibi & eum nō comite-
tur infamia a contrario ſenſu.& hoc tenent Innoc.Hoſt.& Io.
Andr.hic.& Archi.in c.alle.ipſi apoſtoli.in gl.intellige iſtam. &
Spec.eo.ti.§.1.5.col.ver.item excipitur quod eſt fatuus. Et eſt
ratio quia infamibus portę dignitatum patere non debent &c.
.j.de exceſ.prœla.inter dilectos.C.de infami.l. vnica. li.x.de di-
gni.l.neq; famoſis.lib.12.j.de reg.iur. c.pen.li.6. Et ferre teſti-
moniū dignitas eſt.32.q.5.præceptum. ſm Ber.hic. & Arch.j.
de hær.c.accuſatus.§.licet.lib.6.& ad hoc facit quod not. Inno.
Hoſt.& Io.An.eo.tam literis.dicentes, ꝙ licet criminoſi nō re-
pellantur ab excipiendo:repelluntur tn̄ a teſtimonio etiā ſuper
17 exceptione. ¶ Si quæris de infami infamia facti, & dic, ꝙ † ta-
lis repellitur a teſtimonio in cauſa criminali:vt hic in fi.vbi di-
cit tali modo repulſus,ſed nō in ciuili, ſm Hoſt.hic.& Arch.in
c.alle.ipſi apoſtoli. in glo.alle. Et ita tu legiſta, potes intelligere
18 & diſſoluere † duas ꝯtrarias gl.Accur.quarū vna eſt.C. de ſum.
tri.& fide catho.l.1.vbi dicit, ꝙ infamia facti repellit a teſtimo
nio. &.ff.de ſenatorib.l.2.vbi not.contrariū de hoc in Spec.eo.
titu.§.1.verſi.item ꝙ eſt infamis.Sed Io.An.hic putat infama-
tum de crimine etiā de facto a teſtimonio repellendum etiā in
ciuili.ad hoc.ſ.ti.1.licet.ver.quidā vero.ſ.eo.licet.1.& l.2.& c.
in literis.j.ti.1.præterea.de excep. c.1. quod intelligit, qn̄ infa-
mia facti vel infamatio cauſatur a crimine;ita ꝙ crimen ſit ꝓ-
xima cauſa infamiæ,vbi vero infamatio,vel opinionis aggraua
tio non cauſantur a crimine,ſed ab alio medio puta quis incar-
ceratus fuit vel a teſtimonio, alias repulſus putat locū habere,
quod hic dr̄, vt talis aggrauatio opinionis nō repellat in ciuili:
licet ſic in criminali. Vel aliter infamatio facti cauſata a crimi-
ne de quo cōſtat quemadmodū non repellit in ciuili vt hic. Si
de emendatione nō conſtat repellitur, vt in prædictis iuribus:
in criminali vero ſemper repellitur, vt hic ſm eum & forte be-
ne. Dico tn̄ ꝙ licet infamia facti non repellat quem a teſtimo-
nio in ciuilibus: tn̄ fidem teſtis attenuat: vt.ff.de Carb.edicto.
l.1.§.cauſæ.cū ibi no.& vide qđ no.3.q.7.c.qui ſine &.§.porro.
19 Et no. ꝙ iudex ex officio ſuo pōt repellere teſtem crimino-
ſum: quia ad eius officiū ſpectat, ne aliquis iniuſtè grauetur.ff.
de off. præſi.l.illicitas.§.reſpon. ſed is contra quem tales teſtes
producuntur iniuſtè grauatur quare &c.pro hoc etiā eſt arg.C.
de tēpo.app.l.2.&.j.de excep.c.exceptionē.& eo. ti.c.pia.§.vlt.
lib 6.& hoc tenet Ber.alias Bertr.& Archi.2.q.7.& quærendū.
Et quę ſit infamia facti,qualiter irrogatr̄,quot ſint eius effectus,
vide per Arch.2.q.7.c.teſtes.in gl. notandū eſt. Et iſta infamia
facti dicit Goff.& recitat Io.An.j.de accu. Deus omnipotens,
ꝙ habet duos effectus, vnū vt impediat in dignitatibus. ff. de
decurio.l.gñaliter.§. ſpurios. & hic. & 81.diſt. tantis Daniel &
quo ad quærelam inoffic.teſtam.C.de inoffic.teſta.l.fratres. &
dicit ſe idem putare in accuſando, teſtificādo,& denuntiando.

¶ De teſtibus cogendis. Rubrica.

1 *Excommunicatum non videri impeditum. & 3.*
2 *Impeditus legatus abſoluendus.*

1 CVm ſuper. ¶ In glo.fin. Si quęris, vtrum
ille, quē iudex † excōmunicat,
niſi in termino cōparuerit, & iuſto impedimen-
to detentus venire ſeu comparere non potuit ſit
excōicatus, & vtrum indigeat abſolutione a tali
ſententia. Laur. 4.q.5.c.1. dicit ꝙ non.ar.j.de pig.c.ſignifican-
te.ff. de ſolu.l. ſi ſeruus. & idem Ber. hic dicens ꝙ non eſt ex-
cōicatus quo ad Deum: quia impoſsibile præceptum nō ligat.
.ff.quę ſen.ſine appel.reſcin.l.Paulus. ſed quia eccleſia illud im-
pedimentum ignorat, doceat de eo, & abſoluetur ſine difficul-
tate, ſolutis tñ expenſis.ar.j.de ſent.excō.c.ſacro. Sed Io.Fa.&
Bar. Brix. tenent contrariū dicentes ꝙ abſoluetur ſine expen-
ſis. Hoſt.vero ſic diſtinguit: quia aut propter talem ſnīam tu-
lit: & tunc talis omnino excōicatus videtur. ar.ſ.de off.dele.c.
ex partē.2.nec eſt noſtra eum reprę̄hendere: vt.9.q.3. aliorum.
2 Aut inferior Papæ tulit eam. & tunc refert: † aut talis citatus
detinetur impedimēto cōmoditatis: vt quia non poteſt venire
ſine damno ſuo t pali.ff.de iudi.l.ſi longius. & tunc eſt ligatus:
tñ probato impedimento, (niſi iuſta cauſa eſſet expreſſa in cita-
tione propter quam debuit intermittere propria negotia) ſine
difficultate debet abſolui vt dicit hic Ber. alias ſatisfieri oporte
3 bit.arg.c.alle.ſacro. Aut † detinetur impedimento facti: & tunc
nec abſolutione indiget: quia nec ipſm potuit iudex ad impoſ-
ſibile obligare.ff.de pac.l.fi.& ſi hoc intendebat ſnīa continere
in ſe errorem intolerabilem: & ſic nulla eſſet ipſo iure: vt.ſ.de-
leg. cum contingat.j.de ſen.excō. c.per tuas. in fi. nec talis eget
abſolutione, ſed ſufficit ꝙ relaxetur ſolū modo nudo verbo.ar.
.j.de ſolu.odoardus. hoc Hoſti. Et iſta quæſtio eſt hodie expe
dita.j.de ſent.excō.c.venerabilibus.§.idem eſt.lib.6. ſm Arch.
ibi. & vide, quod not.Inno. & Hoſt.ſ.de off.deleg. P.& G.

1 *Conuictum non videri niſi qui vere probationes ſubtraxit.*
2 *Suſpectus, ubi ablata probatione conuictus.*
3 *Conuictus quis, an non, dicendus.*

PEruenit. ¶ Si quæris, vtrum ille, qui ſub-
trahit malitioſè aduerſario proba
1 tionem ſuā, ex hoc ſolo habeatur † pro cōuicto.
Hoſt.dicit hic quod ſic, ſed Vinc.tenet contra: ſi
alias habeat iuſtam cauſam. Et idem innuūt Ber.
& Inno.dicentes quod talis præſumptiuè oſtendit ſe malam li-
tem ſouere. Vnde circa hoc diſtingue aut quæris vtrū talis non
2 † eſt conuictus ad plenum de huiuſmodi ſubtractione callida,
vel malitioſa: & tunc non habetur pro conuicto, nec præſumi-
tur cōtra ipſum: nam licet præſumptionem probare nō opor-
teat, quia ius ipſam inducit: tñ factum ipſum, ex quo reſultat
præſumptio, probare oportet ſupra de elect. cum inter. R.ſe-
niorem.de probationi.c.3.loco.j.de præſump.ca.& cap.3.loco.
Aut de hoc eſt cōuictus ad plenum, & tunc aut quæris vtrum
talis habeat præſumptionem contra ſe, ꝙ foueat malā cauſam,
& dico ꝙ ſic, vt hic. & ita intelligo opi. Ber.& Innoc.hic. Aut
3 quæris vtrum habeatur pro conuicto, & tunc † aut talis nō oſten
dit claris, & euidentibus documentis innocentiā ſuam, & iuſti
tiam cauſæ ſuæ: & tunc ſic. Ita intelligo opinionē Hoſt. hic.ar.
C.de pœna iud.qui male iudica.l.1.& de ꝓba.l. ſi de poſſeſsio-
ne. Aut oſtendit claris, & euidentibus documentis iuſtitiam
cauſæ ſuæ: & tunc credo, quòd non habetur pro conuicto, ſed
in ſua iuſtitia audietur: ſic intelligo opinionem Vinc.hic.vnde
cum talis ex hoc debeat pro motu iudicis extraordinarie puni
ri, vt hic in ver.& experiri iniquum eſſet ipſum alia pœna, ſci-
licet, amiſsionis cauſæ, & ſic duplici pœna puniri. vt.ſ. de iudi.
at ſi clerici.& ar.j.de cle.ægro.c.ex parte.ff.de offic. Præſi.l.di-
uus.& hoc videtur æquius quicquid dicat Ho:

1 *Iuramentum generale extendi.*
2 *Teſtis incontinenti ſe emendare poteſt.*
3 *Teſtis an dicto ſuo addere poſſit.*
4 *Incontinenti vocem varie accipi.*

PRæterea. ¶ Ad declarationem gl.2. Ber.hic.
ſi quæras, vtrum iuſm extendatur
ad futura, diſtingue. ſm Hoſt. hic: quia quoddā eſt
1 iuramētum † generale, quod pręſtant officiales, qui
iurant officium ſuū fideliter exercere: & tale iuſm extenditur
ad futura ſiue ſint teſtes, vt hic in fin.ſiue iudices.in aut. iuſiu-
randū, quod præſtatur ab his.§. iuro quoq; verſi. & æquis col-
la.2.j.de iureiur.veniens ſiue.ſiue tabellionis, vel quicunq; alij:
etiā ſi agatur de nuntijs inſulatis.v.j. de pręſum. illud. de pre-
ſcri. ad audientiā. de app. cum parati.alias aūt iuſm præſtitum
futura nō reſpicit, niſi ſpecialiter ſit expreſſum.j. de iureiur.c.
clericus. & c.veritatis.C de iura.calum. aut. in hoc iuramento
¶ Ad declarationem glo.fi.ſi quæris, vtrum teſtis poſsit corri-
gere dictum ſuum, vel addere ad illud, diſtingue aut vult corri-
2 gere dictum ſuum: & tunc † aut incōtinenti antequam loqua-
tur cum partibus, vel cū alia perſona: & tunc attendere debet
iudex modum, & cauſam correctionis.ar.j de accu. cū dilecti.
nam niſi cognoſcat eum ꝓbabiliter ſe corrigere incidet in ſu-
ſpicionem vacillationis.ff. de teſti. l.2. & l.qui falſo. Aut vult ſe
corrigere poſtea ex interuallo, & tunc pręſumitur ſubornatus,
vt dicit hic Ber.& ſtabitur primo dicto, & nō correctioni.ar.ſ.
titu.1.c.ſicut nobis.4.q.3.c.ſi teſtes.§.item qui falſa. ꝓpter ſm
tñ dictum cōtrarium primo primum dictum debilitatur, & ei
3 minor fides adhibetur. Aut non corrigit ſe, † ſed addit: & tunc
aut hoc facit incontinenti, & antequā recedat a præſentia iudi-
cis: tunc licitum eſt: aut poſt, & poſtquā potuit loqui cum par-
tibus, & tūc audiendus eſt: ſed minor fides ei adhibetur, vt hic
& in aut.de teſti.§.quia vero multi. ſm Inno.hic. ſed Hoſt.di-
cit hæc oīa arbitrio iudicis relinquenda, qui ex qualitate perſo-
narum, & alijs circunſtantijs veritatem: alias varietatē repro-
bet, vel admittat.ar.in eo qđ leg.& no.ſ.ti.1.c.præterea.j.& de
hoc vide in Spec.ti.de teſte.§. t.ver.itē, ꝙ teſtes ſunt varij.&c.
4 ¶ Super eadem glo. Si quæris de iſta dictione † incontinenti,
qualiter debeat intelligi, & exponi. diſtingue. aut profertur in,
& ſuper materia habente vnū contextum, ſeu conſtructum: vt
in negotio electionis, & in negotio ſtipulationis & cōſtitutio-
nis duorum reorū credendi, vel debendi, vel in factione teſta-
menti.& tunc debet intelligi & exponi.i.antequam diuertatur
ad alium actū.ff.de verb. obli.l.1.§. qui præſens de duobus reis
vel duos reos.§.duo.& l.eandem.§.cum duos.cū ſua glo. de te-
ſta.l.hæredes palam.§.pen.ad l.Iul. de adulte.l.quod ait.§.quod
ait. ſ.de elec.quia propter.& c.cum poſt petitam. & hic. Sed ſi
modicum interuallū interponatur, non obeſt ar.ff.ad l.Fal.l.1.§.
idem ſi ita.&.C.de teſta.cum antiquitas.illa enim quæ inconti-
nenti fieri debent, nec pcipiti feſtinatione, nec moratoria cun-
ctatione facienda ſunt.vt.ff.de admi.tu.l.tutor, qui repertoriū.
t.reſpon.in fi. Aut profertur in, & ſuper materia ſeu rebus non
habentibus vnum contextum ſeu conſtructū, & tunc aut pro-
fertur in, & ſuper materia, ſeu rebus, quæ hñt de ſui natura, vel
a iure tempus diſpoſitū, & limitatum: ſicut ſunt probationes,
quæ debent fieri poſt litem conte.ſ.vt lit.non conte. per totū.
tunc ad illud debet referri, & ſm illud exponi. niſi per conuen
tionem partiū aliud inducatur. ita intellige quod le. & no.j.de
elec.quā ſit.li.6. Aut in, & ſuper materia ſeu rebus alijs, & tunc
debet intelligi quā cito cōmodè fieri poteſt.ff.de ſta. lib.l. ſi pe-
culium.§.vlt. & ad tertu.l.2.§. confeſtim. illa.n. poſſumus quæ
cōmodè poſſumus: vt.ff.de verb.ſign.l. nepos Proculo. & vide
quod no.Archi.3.q.1.§.1.in ſum.in glo. adde regulariter ſorte.

1 *Teſtium qui cogendi non ſint.*
2 *Teſtes omnes præter priuilegiarios cogi.*
3 *Teſtes ciuiles cogendi.*
4 *Teſtes criminis cogendi quique accipiendum.5. & 6.*
7 *Teſtes a quibus, an non, cogendi.& 8.*
9 *Teſtes qui cogendi.*
10 *Teſtes extra iudicium non, niſi pro liberatione, cogi.*
11 *Secreta quæ, an non, prodenda.*

DIlectorum. ¶ Si quæris, qui teſtes, & quan-
do, ſeu in quibus cauſis, & qua-
liter teſtes ſint compellendi teſtimonium perhibe-
re, diſtingue: aut quęris, qui teſtes compellantur: aut
quando, & in quibus cauſis compellantur: aut quæris qualiter
compellantur. Si primo modo, tunc refert: quia aut quæris de
1 illis, qui ſunt priuilegiati, ne cogantur † ferre teſtimonium, vt
ſenes, maiores.lxx.annis, valetudinarij, milites qui cum magi-
ſtratu, vel reipublicæ cauſa abſunt & alij. de quibus.4.q.3.ca. ſi
teſtes.§.in criminali verſic.item l.Iulia.& ver. item inuiti.ff.de
teſti. l.Iulia.& l.inuiti. & tales non compelluntur, niſi vbi non
poteſt per alios veritas apparere.14.quæſtio.2. quanquam. ſed
tunc ſic, ſicut & alij: quia nec ius, nec princeps, vel priuilegium
aliquod excuſat a peccato.ſ.de conſu.e.c.fi.de proba. ex turpan-
dę. nec etiam pietas. vt.j.de vſuris. ſuper eo. [Et modo mor-
tale peccatum committit, qui productus in teſtem occultat in
præiudicium alterius veritatem.6.quęſt.1.illi, qui.11.q.3.quiſ-
quis.] Et hoc intelligas, ſi talis ſit cauſa, in qua liceat eis ferre
teſtimonium. Non enim licet clericis in ſacris ordinibus exi-
ſtentibus: in cauſa ſanguinis ferre teſtimonium. vt.j.ne cleri.
2 vel mo. c.ſententiam ſanguinis. Aut † quæris de illis qui non
ſunt priuilegiati, qui non coguntur teſtificari, & tales, ex quo
nominantur,

nhminantur, & moniti teſtificari renuunt, coguntur, etiam ſi
per alios fides fieri poſsit.vt.ſ.eo.c.1.& hæc eſt differẽtia inter
priuilegiatos,& nõ priuilegiatos. ſecundum Hoſt.ibi.& in hoc
concor. Ray. in ſumma ſua titu.de teſti.§.40.teſtes.
¶ Si quæris de ſecundo.ſ.qñ,ſeu in quibus cauſis compellãtur,
tunc aut quęris de negotijs extraiudicialibus,& tunc nõ com-
pellantur,vt ſtatim dicam in criminibus. Aut in iudicialibus,&
3 tunc aut quæris in cauſis ciuilibus: aut in criminalibus. † Si in
ciuilibus tunc aut quæris de alijs,quam proſenetis, ſeu media-
toribus, & illi (ſi aliter veritas haberi & probari nõ poteſt) in-
diſtinctè ſunt compellendi,ſiue ſint clerici,ſiue laici: ne veritas
occultetur.14.q.2.quanquam.ſ.eo.c.1.& c.cæterũ vt not. Ber.
& Hoſt.hic.& de clerico dic.2.q.6.ſtatuendum. Aut quęris de
proſenetis ſeu mediatoribus, & tunc aut agitur de cõtractibus
alijs,quã illis, in quibus ſunt mediatores, & tunc idem iuris eſt
in eis,quod in alijs dictũ eſt. Aut agitur de contractibus illis in
quibus ſunt mediatores. & tunc aut vtraq; pars vult,& conſen-
tit, ꝙ teſtificentur, & tunc volẽtes admittuntur ad teſtimoniũ
perhibendum, & (ſi opus fuerit) cõpelluntur. Aut altera pars
vult & cõſentit ꝙ teſtificentur,& altera non: & tunc volentes
admittuntur, ſed inuiti nõ compelluntur de quo vide in auth.
de teſtib.§.qm.colla.7. vbi Accurſius de proſenetis hoc notat.
Aut neutra pars vult vel conſentit ꝙ admittantur ad teſtifican
dum,& tunc nulli dubium ꝙ non admittantur.vt in aut.de te-
ſtibus.§.quoniam.coll.7. vbi Accur.de iſtis proſenetis hoc no.
¶ Si in cauſis criminalibus,tũc dicunt quidã vt Ber. hic in ver.
ideoq; dicendũ eſt, &c. ꝙ non ſunt cõpellendi, ſiue agatur de
criminibus directè,& criminaliter,ſiue ciuiliter,vt hic &.ſ.eo.
peruenit.2.&.j.circa fi.in ver.ſupradictis omnibus vr idem te-
nere. Sed Hoſt.dicit ꝙ iſta opinio eſt abijcienda,tanquam via,
per quã Deus offenditur,res publica lęditur,ꝓximus corrum-
pitur, materia delinquendi & corrumpendi teſtes miniſtratur:
mens vtriuſq; iuris peruertitur,obediens opprimitur,& puni-
tur,inobediens in ſua malitia gloriatur,nocẽs abſoluitur,& in-
nocens cõdemnatur cõtra iura.ff. de pę.l.abſentem.j. de ſimo.
licet Hely.§.fi. quia, cũ accuſans ſciat ꝙ non cogetur teſtis,nõ
accuſabit timens pęnã talionis.& hoc cõtra iura.ff. ad l.Aqui.l.
ita vulneratus.ff. de fideiuſ. ſi a reo.§. id quod vulgo.j.de ſent.
excõ.vt famę. & ad hoc facit regula, quã ponit Inn.ſ.c.prox.in
4 fi.vbi dicit,ꝙ plus placet, ꝙ vbicunq; ex ꝓbatione † criminis,
quis vel cõſecuturus eſt ſñiam lucroſam,vel vitaturus eſt dam
noſam, ſemper cogendi ſunt teſtes: quia tunc peccatũ eſſet in
ulterius præiudiciũ tacere veritatem. & ſm illam regulã patet,
ꝙ in criminibus etiam qñ criminaliter agitur,cogendi ſunt te-
ſtes: alioquin accuſator in ꝓbatione deficiens dãnoſam ſñiam
cõſequeretur,cũ pati debeat talionem: vel alias extraordinarie
puniri.vt le.& no.j.de cal.c.1.& 2.ad hoc etiam facit quod no.
Innn.ſ.eo.c.1.in gl.vlt Ber. Vel dic generaliter,ꝙ vbicunq; ge-
neraliter celare veritatem eſt peccatũ: ibi cogendi ſunt teſtes.
Ideo ad euitandam tantã abſurditatem dicendũ eſt ꝙ teſtes &
5 ſi criminaliter agatur compellantur:† cum iſta tñ diſtinctione:
quia aut agitur extra iudiciũ de criminibus, & tunc teſtes non
compelluntur,& ſic intelligitur quod dicitur: nemo debet, ſeu
nemo cogit ad inſaniam alicuius proſilire 6.q.1.ex merito. &
tribus canonibus ſequentibus: quia verũ eſt extra iudicium: in
iudicio ſecus. Aut agitur in iudicio de criminibus, & tunc aut
agitur de criminibus obiectis teſtibus, vt a teſtimonio repel-
lantur,vel procuratoribus vt a iudicio excludantur: vel in alijs
caſibus conſimilibus in quibus non agitur principaliter ad pu-
nitionem: in quibus criminoſus nihil admitteret, quod multũ
ſua interſit: ſed fama ſua de facto tñ denudatur, & tunc teſtes
non ſunt cogendi.vt not. hic.&.ſ.eo.c.1.ar. pro hoc.ſ.de ordi.
6 cog.c.cum dilectus.in fi. Aut agitur † de criminibus crimina-
liter ad pœnã criminalem imponendam,& tunc aut agitur co-
ram iudice eccleſiaſtico,& in foro eccleſiaſtico: aut coram iudi
ce ſeculari, & in foro ſeculari. Si coram iudice eccleſiaſtico, &
in foro eccleſiaſtico: tunc vbicunq; criminoſus prelaturã amit
teret,vel aliquid aliud, & puniretur crimen, teſtes ſunt cogẽdi,
ſicut in ciuilibus.ff.de teſti.l.1.& 4.ſ.eo. c.cum contra. c.ſuper
his c.præterea.c.cæterũ. & c.ſuper eo. & c.ſeq. & de iureiur.ad
7 noſtram. lo 2. ¶ Si coram † iudice ſeculari,& in foro ſeculari:
tunc aut agitur ad pœnã ſanguinis, & tunc aut quæris vtrũ te-
ſtes per eccleſiam ſint cõpellendi, & dic quod non, etiã ſi aga-
tur coram vicario tpali epiſcopi, qui vtrunq; habet gladiũ. Et
eſt ratio,quia non ſpectant talia ad officiũ ſuum. ar. in eo quod
le.& no.j.ne cler.vel mo.c.ſñiam ſanguinis.de immu. eccle.in-
ter alia. Et ita diſtinctio a ver. ſed Hoſt. dicit. vſq; hic ſumitur
paucis exceptis ex dictis Hoſt.hic.&.ſ.eod.ca. ſuper his. & in
ſumma eo.titu.§.in quibus.& quod teſtes in criminalibus ſunt
cogendi no.Hoſt.j.de accu.meminimus gl.pen.& eandem opi.
8 videtur tenere Io.And.hic. Aut quæris † vtrum ſint cõpellen-
di per iuſtitiam ſecularem. & dic,ꝙ ſic illi, qui ſunt de iuriſdi-
ctione ſeculari: non aũt illi qui ſunt de iuriſdictione eccleſiæ:
quia nõ ſuperior non ſubditũ coercere nõ poteſt.ſ.de iudi. at ſi
clerici. de conſti.c.vt animarum.lib.6. Vnde Hoſti.ſ.c.1.dicit
quod ex gl.Inno.ibi quæ incipit quidã dicunt. patet ſm ipſum
Inn.quod ad probandũ peccatum notoriũ coguntur teſtes: ad
probandum aũt occultum non coguntur niſi eſſet tale crimen
ex quo eccleſiæ Dei periculũ immineret niſi corrigeretur: ſicut
eſt hæreſis,blaſphemia, & dilapidatio. In his em̃ & ſimilibus
cum diſsimulari nequeant ſine euidenti offenſa Dei teſtes ſunt
compellendi.j.de accu.c.qualiter & qñ.lo.2.de hære. excõica-
mus. & c.ad abolendam. Dicit tñ ipſe Hoſt. quod nõ placet ſi-
bi, ꝙ vbi de crimine criminaliter agitur non coguntur teſtes,
quia non eſt verũ,nec aliquo iure cauetur,quod ex quo quis in
teſtem inducitur,quod meritoriũ ſit veritatẽ celare. imò con-
trarium patet.11.q.3.quiſquis.ſecus vbi nõ inducitur in teſtem
9 6.q.1.ex merito.& c.deteriores. ¶ Sequitur † de tertio.ſ.qua-
liter cõpellantur.& dic,ꝙ pręmiſſa monitione,per cenſurã ec-
cleſiaſticam,vt.ſ.c.proxi. poſſunt etiam cõpelli ſm legem per
mulctę indictionem.ar.ff.ſi quis ius di. nõ ob.l.vnica.vel captis
pignoribus.ff.de teſti.l.curent.C.de fide inſtru.l. iudices.ad in-
ſtar tutorum & curatorũ ſatiſdare nolentium, quorũ officium
publicum eſt,ſicut eſt teſtamentũ.arg.inſti.de ſatiſda.tut.§.vlt.
& de excu.tu.In prin.vt hoc no.Hoſt.in ſum.eo.ti.§.fi. in fin.&
Spe.ti.de teſte.§.teſtium cõpulſione verſi. ſed qualiter cogun-
tur.& vide de hoc quod no.Spe.ti.de teſte.§. qualiter aũt ver.&
nota.&.§. de teſtium cõpulſione. & quod dixi ꝙ vbi agitur de
criminibus extra iudiciũ teſtes non cõpelluntur: intellige per
10 cenſuram eccleſiaſticã, vel alias. ¶ Sed ſi quæris † vtrũ in foro
minori homo teneatur ad teſtimoniũ ferendũ in extraiudicia-
libus,diſtingue ſm Tho.in ſum.c.q.ar.1.& frater Ioan.in ſum.
confeſ. rubr.de rapto.rubricella de teſtibus.q.184. vtrum ho-
mo,&c. Quia ſi teſtimonium requiratur ad liberãdum hoĩem
ab iniuſta morte vel pœna quacunque, vel a falſa infamia vel
etiã ab aliquo damno: tunc tenetur homo ad teſtificandũ.& ſi
eius teſtimonium nõ requiratur tenetur facere quod in ſe eſt,
vt veritatem denuntiet alicui qui ad hoc poſsit prodeſſe.Dici-
tur.n.in pſalmo. Eripe pauperem,& ęgenũ: de manu peccato-
rum liberate. Et numeri.24.Erue eos,qui ducunt ad mortem.
Et ad Romanos.j. Digni ſunt morte nõ ſolũ, qui faciunt: ſed
etiam qui cõſentiunt facientibus. vbi dicit gl.cõſentire, & ta-
cere,cũ poſsis arguere ſm eos. & pro hoc melius facit Prouer.
24.&.j.de homic.ſicut dignũ.§.illi etiã.vbi habetur, ꝙ qui po-
tuit hoĩem liberare a morte,& nõ liberauit eum occidit.Super
his vero, quę pertinent ad condemnationẽ alicuius nõ tenetur
quis ferre teſtimoniũ, niſi cum a ſuperiore cõpellitur ſm ordi
nem iuris,quia circa hoc ſi veritas occultetur, nulli ex hoc ſpe-
ciale damnũ naſcitur.& ſi immineat periculũ accuſatori nõ eſt
curandũ,quia ipſe ſe in hoc periculũ ſponte ſe ingeſſit.Alia aũt
ratio eſt in reo,cui periculũ immineret,eo nolente. & ſatis con
cordat his Ray.in ſumma ſua.ti.de teſti.§.40.teſtes. & Aſten.
11 in ſum.ti.de falſo teſtimonio art.5. Sed nunquid † licet homini
ferre teſtimoniũ de cõmiſsis ſibi in ſecreto: dictũ Tho. vbi.ſ.
q.ſe.vtrũ liceat.& frater Aſten.vbi.ſ.ꝙ de illis, quę ſunt homi-
ni cõmiſſa in ſecreto per cõfeſsionem, ſi nouit ea tñ per viam
confeſsionis,nullo modo debet teſtimoniũ ferre: quia vinculũ
ſacramenti eſt maius hoĩs præcepto. Circa vero ea,quę cõmit
tuntur homini ſub ſecreto aliter, quã per cõfeſsionem, diſtin-
guunt ꝙ ſi ſint talia,quæ ſtatim,vt nouit ea.manifeſtare tenetur,
vt ſi pertineãt ad correctionẽ multitudinis ſpũalem, vel corpo
ralẽ,vel etiã graue damnũ alicuius perſonæ,tunc per ſecreti cõ-
miſſum obligari nõ põt,quin de his teſtificetur,vel ea denuntiet:
quia aliter fidẽ frangeret,quã alteri debet.Si vero ſint talia,quę
quis ꝓdere non tenetur,bene põt obligari ad celandũ ea quę ſibi
cõmittuntur, tũc nullo modo tenetur ea ꝓdere ẽt ex ꝓcepto ſupe-
rioris: quia celare ea tenetur de iure naturę.ſ.quod nõ eſt prelatus.

¶ De fide inſtrumentorum. Rubrica.

PRopter. ¶ Si quæris propter quod vitiũ, ſeu propter quem defectũ reddantur literæ apoſtolicæ, ſeu aliæ vitioſæ, diſtingue vt ſcripſi.ſ.de reſcrip.ad audientiam. primo.

COntingit. ¶ Si quæris vtrum, & quando & qualiter debeat fieri editio, vide quod ſcripſi.ſ.de proba.ca.1.

1 *Donari & confirmari a diuerſis poſſe.*
2 *Donat & confirmat princeps.*
3 *Princeps inſtar duorum.*
4 *Dat & confirmat idem iure vario.*
5 *Dat confirmatque nemo iure eodem.*
6 *Confirmare ante donationem non poſſe.*
7 *Confirmari, niſi recta, donatio non poteſt.*
8 *Confirmari quæ poſſunt.*
9 *Donatione nulla rem præſcribi.*
10 *Confirmari nullam donationem ex certa ſcientia.*

INter dilectos. §.cæterum. in gl. videtur
ꝙ idem. Si quæris, nun-
quid poſsit idem donari, & cõfirmari, diſtingue aut
1 quæris, nunquid † poſsit donari & cõfirmari a pluri
bus, & diuerſis ita, ꝙ vnus primo donet, & alius ſuperior po-
ſtea confirmet, & tunc ſic. vt. ſ. de off. deleg. c. qm̃ Abb. in fi. de
in integ. reſti. auditis ver. niſi forte. j. de cõfir. vti. vel inutili per
totum. Aut quæris vtrum poſsit donari & cõfirmari ab vno &
eodem. & tunc aut quęris vtrum poſsit primo donari, & poſt-
ea confirmari: aut econtra primo confirmari, & poſtea donari.
2 Si primo modo, tunc † aut quæris de Principe, puta Papa, vel
Imperatore, ſiue Regibus Franciæ Angliæ & Hiſpaniæ, qui de
facto non recognoſcunt ſuperiorem, vt le. & not. j. qui fi. ſunt
legit. c. per venerabilẽ. & a talibus poteſt idem donari, & con-
firmari. vt 23. diſt. in noĩe Dñi 63. in ſynodo. & eſt ratio, quia
confirmatio eſt iuris prius habiti corroboratio vt hic. no. Goſ.
& Io. de autho. in ſummis ſuis ti. de confir. vti. in prin. & Arch.
3 11. diſt. pręceptis. Modo † princeps gerit [vicem duarum per-
ſonarum, quia gerit] vicem priuati inquantũ perſonæ donan-
tis, & vicem principis authorizantis inquantũ perſonæ confir-
mantis. de quo dic, vt 23. q. 4. c. duo iſta. & c. ſi eccleſia. in fin.
4 Aut quæris, de alio inferiore: & tũc aut vnus, † & idẽ in dando,
& confirmãdo gerit vices duorũ, & fungitur vice, & iure duo-
rum. vt quia nomine, & iure ſuo donat & noĩe & iure ſuperio
ris ſibi fortè cõmiſſo cõfirmat vel econtra, & ſic diuerſis reſpe
ctibus, & tunc poteſt vt patet. ſ. de elec. c. cum inter canonicos
ver. poſt hæc. & c. cum inter vniuerſas. in fi. Aut vnus, & idem
5 † in dando & cõfirmando fungitur vice, & iure vnius ſolius, &
ſic eodem reſpectu, & tunc non poteſt dare, & datũ confirma-
re ſaltem tali confirmatione, quæ poſsit hr̃e efficaciam vel ef-
fectum. ar. ff. de iuriſd. om. iud. l. & quia. &. ff. de confir. tut. l. 1. &
6 hoc tenet Io. in c. alle. in ſynodo. ¶ Si † quęris vtrũ idem poſsit
primo confirmari & poſtea donari: tunc dic ꝙ non quia eſſet
ordo præpoſterus, & retrogradus cũ cõſirmatio ſit iuris prius
habiti corroboratio vt hic. & hoc eſt verum ſm̃ Hoſt. niſi for-
te ita dicatur donationẽ talem ſi tenuerit cõfirmamus: ſi nõ te-
nuerit donamus de nouo. nec obſtat. j. de reſtit. ſpol. cũ veniſ-
ſent. Et ſolue vt no. per Hoſt. ſ. de eo qui mit. in po. cau. rei ſer
uan. c. 1. Si vero quæris vtrũ eo ipſo ꝙ aliquis eligit vel dat con
firmaſſe videtur, diſtingue duobus membris vt no. Ber. & Inn.
Hoſt. & Ber. & Cõpoſt. in c. alle. cum inter canonicos. ſ. de elec.
¶ Si quæris, vtrum ſi præcedens donatio nõ valet, ſequens con
firmatio poſsit valere, & præcedentẽ donationem inualidã ro-
7 borare, refert aut confirmatio † ſit ſimpliciter in genere dicen-
do confirmo donationem, vel conceſsionẽ tibi factam per ta-
lem: & tunc nõ valet cõfirmatio, niſi appareat ipſa donatio prę-
cedens legitima, quia ſi nõ valet principale nec acceſſoriũ. ff. de
reg. iur. l. cũ principale. j. de reg. iur. acceſſoriũ. lib. 6. & hic &. j.
de confir. vti. cum dilecta. de verb. ſign. Abbate ſane. & inſti. de
8 dona. circa fin. quia quicquid † cõfirmatur, intelligitur confir-
mari, ſi iuſte quæſitũ ſit, & ſi iuſtè acquirit. arg. ff. de acq. poſ. l.
quod ſeruus. fallit quantũ ad dandũ titulũ præſcribendi. Nam
ſi Papa confirmet donationẽ inualidam, dat tñ titulum præſcri
bendi. vt. j. de deci. dudum. §. cæterũ. vbi cõfirmatio Papæ fuit
in forma cõi. ſm̃ Inn. Hoſt. & Abb. ibi. & tñ dat titulũ pręſcri-
9 bendi. Nam ſi donatio ab epiſcopo facta, quæ non † tenet, dat
titulum præſcribendi vt. j. de iurepa. cura. multo fortius cõfir-
matio Papæ ſm̃ Hoſt. & Abb. ibi. licet Goſ. in hoc cõtra. Aut
10 ſit confirmatio ex certa ſcientia puta, quia † confirmator videt
conceſsionem, ſeu donationẽ & eam de verbo ad verbũ in con
firmatione ſua inſcrit, & tunc bene valet, & in eo caſu, qui con-
firmat, vĩ donare. ff. de pac. l. cõuentionum. &. ff. de adop. l. ado-
ptio nõ iure facta. ff. de teſta. tu. l. iure. 63. diſt. in ſyno. j. de con-
fir. vti. c. pen. j. de noui ope. nun. cum ex iniuncto. ita diſtinguit
Spe. ti. de inſtru. edi. §. nunc aũt videndũ. in prin. & in hoc con-
cor. Arch. in d. c. in ſynodo. in gl. adde ibi diſtinguitur. in fi. di-
cens ſecundum Io. Andr. alias de Deo. de quo originale in do-
natione eſt oſtendendum: alias inſerendum ad hoc vt confir-
matio valeat niſi per literas confirmationis poſsit colligi quòd
confirmator viderit donationem. vt in c. alle. in ſynodo. Et ſe-
cundum hanc diſtinctionem intellige, quod no. Ber. j. de deci.
dudum. in glo. quam ſi Papa. & Hoſt. poſt eum ibi.

1 *Acceſſoriam iuris principali regulari. 3. & 5.*
2 *Acceſſorium quando ſine principali ſubſtet. & 4.*
6 *Acceſſionum genera.*
7 *Actionum quæ ex obligatione, an non, nata.*
8 *Principali ſublato, acceſſorium tolli. fallit. 9. & 10.*
11 *Cum, copula nota.*
12 *Cœnobium exiens, an reuocet ſua.*
13 *Principali ante ſublato, acceſſorium tolli. fallit. 14.*
15 *Principali ob æquum ſublato, an tolletur acceſſorium.*
16 *Actionem varie accedere.*
17 *Officij iudicis baſis.*
18 *L. ſi marito. §. fin. ſenſus.*
19 *Vniuerſales nota.*
20 *Principalis vim ſequitur acceſſio.*
21 *Exemptum ſtatuto, nullis actibus eo teneri.*

§.Cum. ¶ Hic habes, ꝙ ſi principale nõ valet, nec acceſ-
ſorium. Gratia huius latius, & ꝓfundius capien
do materiam, ſi quęris, vtrũ, & in quibus acceſſorium naturam
debeat ſequi principalis, diſtingue, aut tractat de principali in-
ducendo, aut de principali tollẽdo, aut de principali confirman
do. Si de principali inducẽdo refert, aut principale eſt ſm̃ ius;
1 aut præter ius aut cõtra ius. Si ſm̃ ius, tunc † acceſſoriũ ſequi-
tur naturã ſui principalis: & ideo, ſi alicui conceditur gratia, &
executores ſuper hoc dẽtur: ſicut nõ finitur gratia morte con
cedentis: ita non finitur executoris officio, quod eſt acceſſoriũ
ad eandẽ. vt. j. de off. dele. ſuper gratia. lib. 6. ſ. de off. dele. c. pru-
dentiã. §. ſi. ff. de iur. do. l. 3. &. ff. de pac. do. inter ſocerũ. §. cum
inter. cũ concor. ibi alle. per eandẽ viam faciunt. ff. de inſtito. l.
cuicunq;. §. ſi ei quem. in fi. ff. de lega. 3. l. prædijs. §. qui domũ. ff.
de fideiuſ. l. fideiuſſor obligari. §. ſi ſtipulatione. & l. ſi a reo. 1. &
2. reſpon. Si principale eſt præter ius, tũc aut illud principale va
let, & tenet: & tunc valet ſimiliter & acceſſoriũ. ita intellige. j.
de do. int. vir. & vxo. c. de prudẽtia. j. de reg. iur. c. acceſſorium.
2 lib. 6. Aut principale † nõ valet nec tenet, & tunc aut acceſſoriũ
eſt fortius principali, & eſt tale quod poteſt ſubſiſtere abſq; ſuo
principali, & tunc nõ ſequitur regulariter ſuũ principale. vt in-
ſti. de inuti. ſtip. §. alteri. ff. de verb. obli. l. ſtipulatio iſta hr̃e lice-
3 re. §. alteri. Aut † acceſſoriũ eſt tale, quod non poteſt ſubſiſtere
per ſe & abſq; ſuo principali, & tunc nõ valet, nec tenet acceſ-
ſorium, ſicut nec ipſum principale. vt hic & in c. alle. acceſſoriũ.
Si principale eſt cõtra ius & reprobatũ a iure: tunc aut acceſſo-
rium eſt tale, ꝙ ſi nõ ſeruaretur periculũ animæ immineret: &
tunc nõ ſequitur naturam ſui principalis, ſed valet, & tenet, &
debet ſeruari: licet nõ principale. C. ſi aduerſus vendi. in auth.
ſacramẽta puberũ. j. de iur. c. debitores. & c. cũ contingat. quod
dic vt ibi. & ad idem. j. de ſepul. c. 1. lib. 6. vbi de hoc per Io. An.
ſuper verbo veniendi. Et ita põt intelligi quod no. Hoſt. de ac-
4 ceſſorio † ſpirituali, & naturali, ꝙ licet deficiat principale non
tñ deficit acceſſoriũ: & ideo, ſi matrimoniũ benedictione nu-
ptiali ſolennizatum ꝑꝑ conſanguinitatẽ, vel aliud impedimen
tum canonicũ pronuntietur nullũ, & coniuges ſeparentur, re-
manet tñ effectus benedictionis, in tãtum, ꝙ neuter eorum ſi
poſtea cõtrahat, debeat iterũ benedici. vt no. Hoſt. in ſum. ti. de
ſecun. nup. §. an licitum ver. ſed quid ſi duo. ad fin. ibi. Vel dic ꝙ
aliud, ad quod etiã facit quod no. Hoſt. in ſumma deſpon. duo-
rum. §. quæ quibus ver. aut vtraq; de præſenti & ſequentibus:
quia in eo caſu. ſ. in reiteratione bñdictionis nuptialis, quæ eſt
quaſi ſacramẽtalis periculũ animę immineret. vt. j. de ſecundis
nup. c. 1. & c. ſi vir. licet Hoſt. in d. §. an licitũ videat dicere aliud
eſſe in acceſſorio ſpũali: & aliud in ꝓpali contra qđ faciunt. c. j.
alle. qualiter ſi diligẽti. Aut acceſſoriũ eſt tale, ꝙ ſi nõ ſeruare-
5 tur non ꝑꝑ hoc periculũ animæ immineret: & tunc † ſequit na
turam ſui principalis. vt. ff. de verb. obli. l. gñaliter. & l. veluti. ff.
de fideiuſ. l. cũ lex. ff. de regu. iur. nihil dolo. §. cũ principalis. l. cũ
principalis. ff. ad Mace. l. creditorẽ. C. de legib. l. non dubiũ. ſ. de
ele. qualiter. de foro cõpe. ſi diligẽti. j. de dote poſt diuor. reſti.
c. & ſi neceſſe. & ad pręmiſſa facit qđ no. Accur. C. de pac. l. pa-
cta, quæ ꝯ leges. vbi dicit, ꝙ in pactis, quę fiunt præter legẽ, te-
net acceſſoriũ, & non principale. In his vero quæ fiunt ſm̃ le-
gem, vtrunq;. In his aũt quæ fiunt ꝯtra neutrũ. & vide de hoc
ꝑ ea quę dixi. ſ. de pact. c. fi. ¶ Si tractetur de ſcđo. ſ. de principali
tollendo:

tollendo i tunc ad huius articuli euidẽtiam pleniorem, oportet
videre, quot ſunt genera acceſsionum. & licet multa poſſent
enumerari, dico tñ in genere, ꝙ quatuor ſunt genera acceſsio-
num. Omne.n.ius, quo vtimur vel ad perſonas pertinet: vel ad
6 res: vel ad obligationes: vel ad actiones. vt.ff.de ſta.ho.l.2.† Pri
mum genus eſt acceſsio perſonarũ, ſicut accedunt liberę matri
ancillę. & de iſto habes rubricam.ff.de vſuris fructibus, & cau
ſis, & omnibus acceſsionibus. Partus dr̃ acceſsio ciuilis. vt.ff.
eo.ti.de vſur.l.Paulus reſpondit. Iſta tñ acceſsio eſt impropria:
quia cum Deus oẽs fructus gratia hoĩm comparauerit, abſur-
dum eſſet dicere, ꝙ perſona hominis ſit, & cadat in fructu, vel
acceſsione. vt.ff.de vſur.l.in pecudum.ff.de edil. edic.l.iuſtiſsi-
mè. Secundũ genus eſt, acceſsio rerum, vbi res accedit rei, vel
perſonæ: vt æquo accedit capiſtrum, ſella, vel hmõi. Item ho-
mini accedit veſtis, vt.ff.depoſiti.l.1.§.quæ depoſitis. Tertium
genus acceſsio obligationũ, vt qñ obligatio accedit obligatio-
ni: vt obligatio hypothecaria vel fideiuſſoria principali. vt.ff.de
fideiuſſo.l.1.& l.Græcę.§.1.ff.de pig.oblig.l.ſi rem.§.omnis.&
per totũ. Quartũ genus eſt acceſsio actionum, vt qñ vna actio
accedit alteri. Et ſumo hic actionem largo modo, vt etiam of-
7 ficium iudicis cõprehendat. † Nam quædam ſunt actiones quę
hñt matrem obligationem. vt.ff.de procur. licet.§. ea obliga-
tio. Quædam aliæ, quæ non hñt matrem obligationem, vt of-
ficium iudicis. vt.ff.de acti.emp.l. qui per colluſionem.§.vlt.ff.
de dam. infect.l.cum poſtulaſſem. quod officiũ accedit actioni
principali. vt.C.depoſi.l.4.ſ.de off.iudi.c.a.& .j.de appel.c.ſigni
ficante. Redeundo ad ſingula ſupradicta per ordinem. Si quæ-
ris nunquid ſublato principali, tollatur acceſſorium, diſtingue,
aut quæris, vtrum hoc ſit verũ in primo genere.ſ.in acceſsioni-
bus perſonarũm. & videtur, ꝙ ſic: quia lex dicit, ꝙ ſi vendam
8 † ancillam ſub pacto adiectionis in diem, & pendente cõditio-
ne adiecta, moriatur partus ſuus, nõ veniet in adiectione, vt.ff.
de in diem adic.l.vbi autem.§.1. [alias eſt lex, & incipit ſi res in
diem.] Econtra vr̃, quod perempta matre legata, nõ perimitur
legatum quantum ad liberos. vt.ff.de pecul.lega.l.3.& 4. In iſto
articulo ſic diſtingue aut quæris, vtrum ad peremptionẽ prin-
cipalis neceſſe eſt acceſſorium in ſe perimi, & dico quod non:
quia mortua matre, vel ad cõdemnationem mortis ipſius ma-
tris non eſt neceſſe mori liberos.ff.de pœnis.l.prægnantis, vbi
differtur ſupplicium matris ꝓpter liberos. Aut quæris, vtrum
ad peremptionem, ſeu ſublationẽ principalis neceſſe eſt acceſ-
ſorium tolli, vel perimi non in ſe, & quantũ ad ſe, ſed quantum
ad diſpoſitionem de ſe factam. Et tunc refert: aut erat diſpoſi-
tio ante mortem, ſeu peremptionem principalis cõſummata:
aut non. Si ſic tunc ſublato principali nõ tollitur acceſſorium.
9 vt.ff.de rei vend.l.non ſolũ. Si non † tunc refert: aut in diſpoſi-
tione erat facta mentio expreſſa tam de principali, quã acceſſo-
rio: vt vendo vel lego tibi ancillã cum liberis, & tunc ſi perſona
principalis moritur, & expirat antequam tradatur non propter
hoc tollitur acceſſoriũ, vt in legibus alleg.3.& 4.ff.de pecul.leg.
Aut non eſt facta mentio expreſſa de acceſſorio, ſed de princi-
pali tñ, & tunc ſi antequam diſpoſitio cõpleatur, moriatur, ſeu
perimatur principale, tollitur acceſſorium. vt in d.l. vbi aũt.ff.
de in diem adictione. Aut quæris de ſecundo genere, hoc eſt,
de acceſsione rerũ, & tunc ſubdiſtingue vt prius. Nam aut quę
ris, nunquid ad ſublationẽ ſeu peremptionẽ principalis neceſſe
eſt acceſſorium tolli vel perimi in ſe & quantũ ad ſe, & eo caſu
refert. Aut eſt tale acceſſorium, quod poteſt per ſe ſtare abſque
principali, vt quia eſt res corporalis: & tale acceſſoriũ non peri-
mitur, perempto principali: certum eſt enim, ꝙ veſtis, quæ eſt
acceſſorium hoĩs, non perimit mortuo hoĩe. vt.ff.de le.j.l.ſer-
uo alieno.§.1.ff.quib.modis vſufr.amit.l.quid tñ. in princ. Aut
tale eſt acceſſorium quod nõ poteſt per ſe ſtare ſine principali,
vt quia eſt res incorporalis, & tale acceſſorium tollitur cũ ipſo
principali, vt patet in ſeruitute fundi, quæ tollitur cum fundo:
quia eſt acceſſorium, quod per ſe ſtare non poteſt.ff. cõia præ-
diorum.l.1.ff.quib.modis vſufr.amit.l.ſi vſufructus ciuitati.&
l.ſi ager cuius. & l.ſeq.ff. quibus modis ſeruitus amit.l.ſi locus.
ff.de verb.ſignifi.l.quid aliud ſunt iura. per eandem viam facit.
16 q.7.c.& hoc dicimus.j.de accu.ad petitionem.de noui ope.
nun.cum ex iniuncto.& de pur.ca.cum dilectis.§.his. igitur. &
de re iudi.c. Abbate ſane.lib.6.vbi de hoc. Aut quæris, nunquid
ad peremptionem, vel ſublationẽ principalis neceſſe ſit acceſſo
rium tolli, vel perimi non in ſe, & quantũ ad ſe: ſed quãtum ad
diſpoſitionẽ de ſe factã, & tunc refert: aut diſpoſitio erat con-
ſummata, hoc eſt, acceſſoriũ habebat efficaciam ſuã ante ſub-
lationem, ſeu peremptionem principalis: aut non. Si ſic, tunc
10 † perempto principali, nõ tollitur acceſſorium. vt in d.l.nõ ſo-
lum.§.meum.quib.modis vſufr.a l.quid tamen.in prin.de con-
ſti.pec.l.item illa verba.§.quod adijcitur.de pec.leg.l.tunc inu-
tile. Si non, tunc aut facta eſt mentio expreſſa in diſpoſitione
de principali tñ: & tunc ſublato principali tollitur acceſſoriũ,
vt.ff.de lega.2.l.mortuo bouæ. in prin. & de in di.adic. vbi aũt.
alias incipit.ſed res.in princ.&.§.idem Iulia.2.reſpon.C.ſi pen.
ap.mors interue.l.3.C.ſi reus vel accu.mor.fuerit.l.vlt. Aut fa-
cta eſt expreſſa mentio in diſpoſitione de vtroq; per verbũ ac-
ceſſorie coniunctiuũ, aut per verbum æquè principaliter copu
11 latiuum. Si † per verbũ acceſſoriè coniunctiuum, vt per iſtud
verbum cum peculio, vel fundo, cũ inſtrumẽto, tunc mortuo,
vel ſublato principali, tollitur acceſſoriũ, vt.ff.de fundo inſtru.l.
ſi cui fundum.2.reſponſo.ff.de pec.leg l.1.& 2. Si per verbum
æquè principaliter copulatiuum vt per verbũ, & tunc nõ tolli-
tur. vt in l.alle.ſi cui fundum.1.reſponſo.&.ff.depoſi.l.1.§.quæ
depoſitis.C.ſi pen.app. mors inter.l.3.C. ſi reus vel accu. mor.
fuerit.l. vlt. Fallit in caſu vbi conſtat de intentione diſponẽtis,
quod non vult vnum ſine altero valere, per ea quę no.Bar.Brix.
12 in quæſt.dominicali quę incipit.† quidã, inuita vxore. vbi quę-
rit de illo, qui, inuita vxore, ſe & ſua tradidit monaſterio, quem
vxor poſtea reuocat, an poſsit reuocare bona. Et ſoluit ſecundũ
Hugo. quod ſic: cum alias nõ eſſet daturus bona, niſi ingreſſus
teneret. ar.ff.de dona.l.2.§.vlti. Et videtur expreſſum.17.q.2.ſi
quis incognitus.& in hoc differt iſta acceſsio ab acceſsione per
ſonarum: quia ibi facta eſt mentio de vtroq;, nõ refert, vtrum
per verba acceſſoria, vel principaliter coniunctiua. Ratio eſt:
quia in perſonis non cadit proprie acceſſorium: nec proprie ac-
cedit perſona, ſed res ſic, vt.ff.de edil. edic.l.iuſtiſsimè. &.ff.de
vſur.l.in pecudum. ¶ Aut quæris de tertio genere hoc eſt, de
acceſsione obligationũ, & tunc ſubdiſtingue (& iſtud eſt ma-
13 ximę vtilitatis) aut tractaẽ de † acceſſorio cõtrahendo tpe, quo
tollitur principale: & tunc, ſublato principali, tollitur & acceſ-
ſorium. Verbi gratia, aliquis ꝓmiſit mihi x.in Paſcha ſub pę-
na: eo caſu non poteſt contrahi acceſſoriũ, ſi principale tollitur
ante Paſcha, ſiue ipſo iure, ſiue ope exceptionis. vt.ff.ſi qs cau.
l.2.ff.de fideiuſ.ſi quis poſtquã.C.de vſuris l.acceptam.& l.eos.
1.reſponſo. Aut tractatur de acceſſorio cõtrahendo antequam
tollatur principale ita, ꝙ obligatio acceſſoria eſt cõtracta ante-
quam tollaẽ principale, & tũc aut tendunt ad diuerſos effectus,
14 aut tendunt ad eundem effectũ. Si ad † diuerſos effectus, tunc
quocunq; modo tollatur principale, non tollitur acceſſoriũ. vt
.ff.de actio.& obli.l.traiectitię.§.de illo. &.ff.de verb. obli.l.qui
Romæ.§.1.ar.ad hoc.C.de epi. audi. in aut. liberi furioſi. & C.
de libe.præte.& exhære.in aut.ex cauſa. Si tendunt ad eundem
finem [ceu effectũ] tunc refert, aut principale erat ſublatũ ipſo
iure: aut ope exceptionis. Si ipſo iure, tũc refert, aut principale
15 † tollitur ꝓꝓ æquitatem deficientem circa ipſum: & tunc dico,
ꝙ ſublato principali impoſsibile eſt acceſſoriũ remanere.ff.de
reg.iur.l.nihil dolo.§.cũ principalis.& l.cũ principalis inſti.qui.
mo.tollitur obligatio in prin. Aut nõ tollitur ꝓꝓ æquitatẽ de-
ficientẽ ſed ꝓꝓ aliam ſubtilem rõnem: & tunc, ſublato princi-
pali, nõ tollitur acceſſoriũ. vt.ff.ad Treb.l. debitor.§.1. &.ff.de
caſtren.pecu.l.pater qui caſtren.in prin.&.ff.de ſolu.l.Stichum
§.1.&.ff de admit.tuto.l.ſine hęrede. Si principale eſt ſublatum
ope exceptionis, tũc refert, aut eſt eadẽ ęquitas tollẽdi acceſſo-
rium, quæ fuit tollẽdi principale: & tunc tollitur acceſſoriũ. vt
.ff.qui.mo.pig.vel hyp.ſol.l.ſi deferente.& l.ſoluit in fi.cũ l.ſeq.
& ita põt intelli.ff.de arbi.l.Celſus.C. de vſuris l.in bonæ fidei.
Aut non eſt eadẽ æquitas tollẽdi acceſſorium ſicut eſt tollendi
principale, & tũc ſublato principali, nõ tollitur acceſſoriũ, imò
remanet. vt.C.de luitione pig.l.intelligere debes.C.de prædijs
mi.l.& ſi is. Et ſub iſto membro poſſent intelligi.aut.alle.libe.
furioſi, & de epi. audi. & ex cauſa pręteritionis. de libe. præte.
& exhęredatis. ¶ Si quęris de quarto genere acceſsionum, hoc
16 eſt, de acceſsione actionũ: vt qñ † vna actio accedit alteri actio-
ni largo ſumpto vocabulo actionis, vt etiã officiũ iudicis com-
prehendat. nam in ſtricta & propria ſignatione officiũ iudicis
non eſt actio: quia nõ habet matrẽ obligationẽ, vt in l.alleg.qui
per colluſionẽ.§.1.ff.de cõtrahen.empt.& ven. & tũc licet qui-
dam vt Iac.de Ra.diſtinxerit inter officiũ, quo petitur damnũ:
& officiũ quo petitur lucrũ: tñ ego dico ſequẽdo in hoc ſñiam
Petri de Bellapertica qđ indiſtinctè, ſublato principali, tollitur
17 acceſſoriũ. Et eſt ratio: quia † officiũ iudicis mercenarium non
habet matrẽ obligationẽ, ſed fundatur in ęquitate ſui principa-
lis nõ per ſe, ſed exuberãti bona fide: & ſic reſpicit ęquitatẽ ſui
principalis. vt in d.l.4.C.depoſiti. Nec ob.ff.de eo qđ certo lo-
co.l.2.§.Iuli.quẽ Iac.de Ra.pro ſe inducit, qa ibi nõ fuit ſublata
principalis: cũ ibi nõ tenebaẽ recipere principale, niſi vellet: cũ

in hoc videretur remittere ſuum intereſſe. Vnde procurator
non potuit remittere,& ſic durat adhuc principalis vt.ff.de ad-
min.tut.l.cum plures.§.antepen.& eſt lex expreſſa.ff. de verb.
obli.l.Iul.§. qui ſundum. ſm Petrum. Et ſic etiam videtur in-
telligere Dyn.ff. de eo quod certo loco l.centum Capuę. Item
18 non ob.ff.ſolu.matr.l.ſi marito †.§.fin.quā laco.prædictus pro
ſe ſimiliter inducebat: quia ibi fructus nō petuntur iudicis of-
ficio,ſed actione principali de dote,quia fructus accreſcunt:&
augent dotem. & eadem actione, cū principali petuntur. vt.C.
19 de dona.ante nup.l. pen. in fin. Vnde † quædam ſunt vniuerſa-
lia,vt peculium dos,& grex,& conſimilia. & iſta nō habent cer
tam formam, ſed creſcunt & decreſcunt : non ſic in ſingulari-
bus. ſic intelligit.d.l.ſi marito.§. fin. & de pecu.l. peculium.
20 ¶ Si tractetur de tertio ſimul cū principali † confirmando tunc
acceſſorium ſequitur naturā ſui principalis, vt in c.alle. ſi ſuper
gratia.de off.dele.lib.6. Et ad l.generaliter.ff.de fideiuſ.reſpon-
de.vt no.Cardi.in c.alleg.acceſſorium.ĵ.de regu.iur.lib.6.& ad
l.centum capue.& l.fin.ff.de eo quod certo loco. & ad le. ſi cui
ſundum.ff.de ſun.inſtr.reſponde vt Dyn.ibi. & reſponſum eſt
per pręmiſſa. nam ibi in acceſſorio reperitur prouiſio,& diſpo
ſitio ſpecialis, & ideo non tollitur, ſublato principali. & ibi Io.
Andr.in nouella.diſputat quæſtionem talem, Statutū arctat le-
gentes,vt diſputent, & Doctores vt quæſtiones diſputatas in-
21 fra certam diem in ſcriptis ſtationario tradant.† Doctor legens
priuilegiatus eſt qđ diſputare non tenetur:diſputauit, ſed quę-
ſtionem diſputatam ſtationario nō tradidit: quæritur, an inci-
dit in ſtatutū. & determinat ꝙ ſic per illā regulā. &.ff.de ſerui.
ruſti.prædi.l.3.§.qui habet.C.ſi pen.ap.l.3.ſi reus vel accu.l.vlt.

1 *Decretalis noua ſecundum ius ſequenda. & 8.*
2 *Reſcripto ſuſpecto, quid faciundum.*
3 *Reſcriptum contra ius principi dandum.*
4 *Decretali noua, quando iudicandum.*
5 *Decretalis incorporata vis.*
6 *Decretalis contra ius quando, an non, reijcienda.*
7 *Conſuetudo, quando, an non, decret. potior.*
9 *Conſtitutione non edita neminem teneri.*
10 *Decret. paſtoralis quando locus non ſit.*

PAſtoralis. ¶ Si quæras, quid iuris ſit de re-
ſcripto, vel decretali nouiter ema
nante,& apparente,diſtingue,declarando gl. Ber.hic
& addēdo ad eam. Aut reſcriptum,vel decretalis eſt
1 † ſm ius æquum,certum,& indubitatum, & tunc omnino eſt
ſequendum,ſeu ſequenda,vt patet de reſcripto.ſ. de reſcrip. ſi
quando.& c. cum dilecta.& de off.deleg. prudentiam, & c.ve-
nerabili. De decretali patet hic. & intellige ſm ius diuinū, vel
canonicum.ĵ.de accu.qualiter.a.de vſu.ſuper eo.ſ.de ele. ſigni
ficaſti.& de iura. calum. ca.1. Vel ſm ius ciuile diuino, vel ca-
nonico non contrarium.vt.ĵ.de noui ope. nunci.cap.1. 50.diſt.
cap.1. & 2. Vel ſm rationem naturalem deficiente iure.j.diſt.
conſuetudo. inſtitu. de iure naturali.§. quod vero naturalis ra-
tio. ſiue ſm conſuetudinem.vt.ſ.de cōſue.c.cum dilectus ſm
Hoſt. Aut non eſt ſm ius, & tunc aut quæris de reſcripto : aut
2 de decretali. Si de reſcripto,tunc aut eſt ſuſpectū † de falcitate,
& tunc conſulat princeps,& vtens retineatur, & mittatur prin
cipi.ſ.de reſcr.c.a.&.ĵ.de cri.ſal. ſuper eo ſm Hoſt. Aut nō eſt
ſuſpectum de falſitate, & tunc aut eſt contra ius : aut præter. Si
3 contra,tunc † ſtatim eſt abijciendū.25.q.2.reſcripta. & eſt au-
ferendum de manu tenentis,& dandum principi, vt.C.de paga
nis.l.ſicut. ſm Ber.& Hoſt. Fallit ſm Hoſt.ſi dicatur in teſcri-
pto,non obſtante tali iure.ſ.de reſcri.nōnulli.& dele.3.l.ſi quis
in principio teſtamenti.pro hoc no.per Archi.ĵ.de conſtit.c.1.
in glo.lib.6.ff.de legibus. & adde quod ſcripſi.ſ. de offic. deleg.
ex parte.2. Si eſt præter ius: & eſt alias iniquum tunc expectan
dum eſt ſm mandatum.ſ.de reſcrip.ſi qñ.& in aut.vt nulli iu-
4 dicum.§.ſi vero ad læſionem.colla.9. ¶ Si quęris de noua † de-
cretali,tunc aut eſt certum eſt eam eſſe decretalem,& tunc iu-
dicandum eſt ſm eam: dummodo non ſit cōtraria iuri diuino,
vel naturali,vt 19.diſt.c.1.ſ de conſti.c.1.& per totū. Aut cer-
tum eſt eam nō eſſe decretalem : & tunc ſtatim abijcienda eſt.
vt.ſ.in procemio in fi. & in procemio.lib.6. in fin. Aut eſt du-
5 bium,an ſit decretalis,vel non.& tūc aut inſerta † eſt inter alias
decretales ita, ꝙ omnes libri cōiter hñt ipſam, & tunc præſu-
mitur decretalis,ſicut illa præſumitur monialis, quæ reperitur
inter alias moniales.20.q.1.quem progenitores.Et tunc refert:
aut eſt contra ius : aut ſm ius aut præter. Si contra ius, refert:
6 aut eſt contraria † iuri naturali, vel diuino: & tunc ſtatim eſt
abijcienda. vt.ſ.de conſue.c.fin. Aut iuri poſitiuo: & tunc eſt
ſimiliter ſtatim abijcienda,niſi conſonet conſuetudini, quæ in
illos loco abrogat ius cōmune, quia tūc ſecus.vt.ff.cōia prędio
rum l.venditor.§.ſi cōſtat. & tunc eſt admittenda, nō quia de-
cretalis,ſed quia fauet conſuetudini: & hoc intellige de cōſue-
tudine rationabili,& præſcripta.ſ.de conſue.c.fin.ĵ.de re iudi.
7 cum cauſa. Aut non eſt contraria iuri,nec † cōſonat alicui con-
ſuetudini,quę in loco illo abroget ius cōmune.& tunc aut ob-
uiat conſuetudini cōtrariæ,& tunc præualet cōſuetudo : dum-
modo ſit rationabilis,& præſcripta.ſ.de conſue.c.vlt. de cōſti.
cum oēs niſi princeps per ſuum ſtatutum intēdat tollere con-
ſuetudinem : alias ſuccumbit cōſuetudo. vt in d.c. cum cauſa.
&.ff.de ſepul.viola.l.3.§.diuus.ſm Goff.Phil.Ber.& Hoſt.hic
quod intellige,vt dixi plenius de iſto arti.ſ.de cōſue.c.vlt. Aut
non obuiat conſuetudini contrariæ,& tunc cōſulendus eſt Pa-
8 pa. Si eſt,ſm † ius cōmune tunc ſm eam indicandum eſt, non
quia decretalis,ſed quia conſonat iuri cōi.vt hic in princ. Si eſt
præter ius tunc locum habet iſta decretalis in fi. Vnde ſi lædat
ius alicuius in totū,vel in partem,tunc recurritur ad conditio-
9 nem iuris. Dicas † tñ,ꝙ conſtitutio ante inſinuationē,vel pu-
blicationem neminem adſtringit: cum decretū non liget igno
rantes.ff.de decre.ab ordi.fac.l.vlt.non enim cōtemnit diſcipli
nam,qui ignorat mili tem.ff.loca.& conduc.l.ſi ignorans.Suffi-
cit tñ conſtitutionem alicubi fuiſſe publicatam ad hoc, vt ſm
eam iudicetur. Si eſt certum iudici, ꝙ eſt decretalis. vt 19.diſ.
ſi Romanorū. ſm ꝙ iſta a ver. Si quęris de noua decretali vſq;
huc pro parte no. Hug.in ſumma illius diſtinctionis & plenius
Archi.ibi. Si vero dubitetur de extrauaganti, quæ nō reperitur
inter alias decretales,vt quia quidam dicunt ꝙ eſt extrauagans:
alij ꝙ non, tunc tenet diſtinctionem huius capituli, ſm Hoſt.
ſuper quo vide quod no.Cardi.ĵ.de conſti.c.1.in gl. contra ver.
10 ſed quæro.lib.6. Et nota, ꝙ iſta † decretalis nō habet locum in
decretalibus editis poſt compilationem iſtam Gregorij: & an-
te compilationem.vj.libri. ſed poſſet habere locū in decretali-
bus Bonifacij editis poſt compilationem illius ſexti,& in om-
nibus alijs. per eum,vel eius ſucceſſores edendis. vt no.Io.An.
ſuper procemio ſexti libri in fin.vbi plene dicit de hoc.

1 *Inſtrumenta an poſt peremptorium proferri poſſint.*
2 *Literis domini quando, an non, ſtandum. 3. & 4.*

1 CVm dilectus. ¶ Si quæris,vtrū † poſt per-
emptorium terminum aſſi-
gnatum per iudicē ad inſtrumenta producenda poſ-
ſint produci inſtrumenta, & vtrū iudex terminum
iuris ad producendū inſtrumenta abbreuiare poſſit, vide quod
dixi.ſ.de off.deleg. c.de cauſis. vbi de hoc plene.
¶ Si quæris,vtrum literis,ſigillo Regis, vel alterius dñi tempo
ralis ſigillatis fides adhibeatur in caſu, vbi illud ſigillū de con-
2 ſuetudine authenticum reputatur, refert † aut eſt malæ famę,
& vilis opinionis & talis qui cōſueuit falſa inſtrumenta facere,
& vendere: & tunc nō crederetur eis. & ideo expone hic pr̨æ-
ſertim: id eſt,tantum. ſm Hoſt. Aut bonæ opinionis & bonæ
famæ,quod ſemper præſumitur : niſi contra probetur, vt.ſ.de
ſcrut. c.vnico.ĵ.de præſump c.fi. & hoc verū de baptizato: ſe-
cus vero de infideli.vt no.ſ.de tranſla.epi. ca.2.§. ſed neq;. ſm
Hoſt. Et tunc,aut quæris vtrū credatur literis ſuis in foro ſecu
lari,& dic ꝙ ſic.ar.C.de dona.l.in donationib.& ar.no. per Inn.
.ſ.eo.c.1.in fi.ver.item creditur literis.& per Hoſt. poſt eum.
& per Archi.6.q.2.c.placuit.ſuper verbo creditur. Aut in foro
3 eccleſiaſtico,& tunc refert ſm Hoſt.aut quęris vtrum † adhi-
beatur fides literis ſuis quo ad feudalia,quæ tenentur ab eo, &
dic,ꝙ ſic arg.ſ.de ſo.cōp.ex tranſmiſſa. Aut quo ad alia,& tunc
aut quo ad tpalia,vt contractus, & actus iudiciales ciuiles, &
tpales,vel vbi inducuntur tanq̃ priuilegia ab eodē Rege alicui
4 eccleſiæ cōceſſa.& tunc ſic.ſ.de in inte.reſti.auditis. Aut † quo
ad ſpūalia,& tunc nō faciunt fidē etiā,ſi cōſuetudo hoc habeat:
quia talis cōſuetudo irrōnabilis eſſet, vt patet in eo qđ legii &
no.ſ.de arbi.ꝯtingit.de iudi.c.decernimus.& c.ꝯtingit. ſm Ho.

1 *Venditum tradi debere verius eſt. 2. & 5.*
3 *Facto quando ſuccedat intereſſe.*
4 *Tradendi ſpectanda facultas.*

CVm Ioannes. ¶ Super gl.2. Si quæris,vtrū
venditor,teneaſ & poſſit prę
ciſè compelli ad factum traditionis rei venditæ em-
ptori.In hoc ſunt cōtrarij doctores iuris ciuilis.nam
1 Mar.tenet, ꝙ † ſic: quia venditor obligatus eſt ad hoc.vt.ff.de
act.emp.l. ex empto. in prin. Sed aliud pro alio inuito non ſol-
uitur.vt.ff.ſi cer.peta.l.2 §.mutui. præterea conuentiones quæ
ſunt bonæ fidei,ſunt ſeruandæ. vt.ff.de pactis.l.iuriſgētium.§.
ait prętor,

ait prętor.ſ.de pac.c.1.& 3. Pręterea ſi rem meam tibi promiſi compellor in re dominium transferre. vt inſti.de dona.§.perficiuntur. Præterea lex dicit, q qui rem tenetur mihi reſtituere, manu militari ad hoc cogi debet.vt.ff.de rei ven.l.qui reſtituere. Sed Bulgarus.Io.Iac.Bal.Azo & Hug.dicunt q ad intereſſe ſolum pręciſè poteſt conueniri: quod probant per l.1.ff.de act.empr.& ven.l.qui tibi.&.ff.de act.emp. & ven.l.ſi traditio. Præterea lex dicit, q venditor obligatus eſt alternatiue ad rem vel ad intereſſe.ergo &c.ff.de iure.doti.l plerunque. in fin.Accur.circa hoc variant. Nam in l.1.ff.de act.emp.approbat ſecundam opinionem.Sed Inſti.de emp.& ven.§.ſed in noſtra.tenet
2 primam opi. † ſcilicet, quòd præciſè cogatur ad tradendum,ſi habet tradendi facultatem. & iſtã eandem opi. primã quæ fuit Mar.ſcilicet,q ab initio poſſit ad factũ pręciſè cõpelli,ſi habet facultatem faciendi,approbãt Iac.de Ra.& Pet.de Bellaper.per l.alle.ex empto.& per.§.alle.perficiuntur. Si aũt non poteſt facere,ad intereſſe põt agi,vt in l.alle.pro ſecunda parte alle.ſic &
3 alias condemnatur reus pp impoſsibilem † præſtationẽ ad intereſſe.ff.de confeſ.l.Iul.ff.ſi cer.pet.l.vinum.ff.de nego.geſt.l.ſi pupilli. cum ſimilibus. Et in iſta opinione vr̃ eſſe Ber. hic.& Inno.hic.&.j.de ſen.excõ.c.ſacro.in glo.conſtabit aũt.in fin.& Spec.ti.de fruc.& intereſſe.§.fi.ver. item dicimus.& Hoſt.hic.ar.iſtius.c.2.ſ.de arb.per tuas.de pac.c.1. & 3.& pro hoc vr̃ tex.
4 1.q.1. qui ſtudet. Et iſtam diſtinctionem.ſ.vtrum habeat † facultatem rei tradendę,vel nõ credo veram: licet Inn.j. de cenſi.c.olim cauſam.1.gl.dicat, q venditor liberatur ſatisfaciendo de intereſſe.per l.1.ff.de act.emp.quod intelligo ſm̃ diſtinctionem præmiſſam,ſi nõ habet facultatẽ rei reſtituẽdę. Nec verũ eſt dicere,licet ꝯrium ſit arguendo dictũ, q venditor ſit obliga
5 tus alternatiuè ad rem vel pretiũ: imò eſt obligatus † abſolute ad rem tradendã,vt hic & in l.alle.ex empto.j.rñ.& l.plerunq;.alle.per Bal.ſ loquitur in alternatiua boĩs. & de hoc per Hoſt.in ſum.ti.de re iudi.§.quis ſit effectus ver.ſed & quia aliquotiens.

1 *Inſtrumenta in ſcribendis actibus, teſtibus potiora.*
2 *Teſtes quando inſtrumento prævaleant.*
3 *Inſtrumento, in antiquis, ſtandum.*
4 *Inſtrumentum proferens, id ne reprobet.*
5 *Negans inſtrumentum ſuo conſenſu factum, qui probet.*
6 *Inſtrumento conſenſu facto non contraueniendum.*
7 *Inſtrumentum quot teſtibus reprobandum.9. & 10.*
8 *Inſtrumentum duobus teſtibus æquiualere qui accipiendum.*
11 *Teſtes quando inſtrumento potiores.*
12 *Teſtibus adfuiſſe negantibus, inſtrumentum vitiari.*
13 *Inſtrumentum quando viribus careat.*
14 *Inſtrumentum tot teſtibus innatur, quot ſit.*
15 *Teſtis vnus ſuſpectum facit inſtrumentum.*
16 *Inſtrumentum qui oblique impugnatur.*
17 *Inſtrumentum quando duobus teſtibus impugnetur.*
18 *Inſtrumento quando, an non prævaleant teſtes, an contra.*
19 *Peremptoria qui poſt ſententiam obycienda. & 20.*
21 *Peremptoria in appellat. locus ne ſit. & 22.*
23 *Peremptorius cui cauſa obſit.*

§.Porro. ¶ Ad declarationem glo.quæ incipit.& ita patet ſi quæris,an parem vim obtineant teſtes,& inſtrumenta in iudicio,& extra iudicium,diſtingue aut quęris in caſibus in quibus ſcriptura requiritur.de quibus Spe.hoc ti.ſcilicet,de inſtru.edi.§.reſtat videre ver.Azo vero dicit & ponit.29.& Cardi.j.de cenſi.c.Romana.§.poſtquã ſuper verbo.in
1 ſcriptis lib.6.ponit.26. & Io.Andr.ibi.28.& † in illis maiorem vim obtinent inſtrumenta quã teſtes,vt patet in iuribus ibi alleg.non tñ in omnibus illis caſib⁹ requiritur de neceſsitate ſcriptura. vt not. ibi Io.Andr. Aut quæris in alijs caſibus in quibus
2 non requiritur de neceſsitate ſcriptura,& tũc † refert: quia aut agitur de facto recenti,& tunc æquè creditur teſtibus regulariter,ſicut inſtrumentis,vt hic &.C.eo.ti.l.in exercẽdis. Aut agi-
3 tur de facto non recenti, ſed antiquo: & tunc magis † creditur inſtrumentis,q̃ teſtibus. & hoc,quia memoria hoim labilis eſt l.peregre.ff.de acq.poſſ. & teſtes cõſueuerunt fidem ſuã variare ex tractu tpis. vt.C. ſi minor ſe ma. dixerit.l.3.C. qui teſta.fa.poſſunt.l.hac conſultiſsima.§. at cum humana.ff. de proba.l.cenſus.& l.ſi arbiter de proba.c.cũ cauſam.per Ber.& Hoſt. &.j.de præſcri. c.ad audientiam.§. nos igitur.in glo.ar. q aliquis.

Super eadem glo. ¶ Si quæris vtrũ inſtrumentum poſſit reprobari: & per quot teſtes diſtingue aut quæris, vtrum poſſit reprobari: aut quæris, per quot teſtes poſſit reprobari. Si quæris de primo †
4 tunc aut quæris vtrum poſſit † reprobari per producẽtem: aut per alium. Si per producentẽ,tunc dic quod non: nam licet contra confeſsionem ſuã propriam quis admittatur ad probandũ contrarium.C.de iur.& facti igno.l.error. &.ſ.de confeſ.ca.ex parte. tñ contra inſtrumẽtũ,quæ producit,nõ admittitur. no. Inno.j.de cenſi.cum olim. glo.fin.ver. item not. & Hoſt. poſt eum. & eſt ratio ſm̃ Hoſt.ibi: quia memoria hoium labilis eſt l.peregre.ff.de acq.poſſ.& lingua hominum lubrica. & cito labitur.l.famoſi.ff.ad l.Iul.maie. Inſtrumentum vero cũ magna deliberatione,& ſolennitate fieri conſueuit: & ante,quã aliquis ipſum producat,deliberare poteſt,& debet,an ſibi expediat ipſum pducere,vt patet in eo,quod l.& no.j.eo. imputari. Non eſt ergo mirũ ſi illi, qui ex improuiſo & ſine magna deliberatione, confitetur ſubueniatur, maximè cum memoria hoium labilis ſit.C.qui teſt.fa.po.l.hac conſultiſsima.§.at cum humana. Illi vero,qui deliberare primo potuit,non ſubueniatur. ſm̃ Hoſt.ibi,cum quibus cõcor. Guil.& Gen.extra de procur.c.1. ſuper verbo.in omnibus.in cle. Si per alium,puta,aduerſarium,
5 contra † quem producitur, tunc refert: aut ille, qui obijcit inſtrumento,negat eum de voluntate ſua factũ eſſe: & tunc ſiue ſit inſtrumẽtum publicum,ſiue ſit priuatũ, admittitur ad probandum cõtrarium: tam per teſtes, quam per inſtrumenta,vt hic &.ſ.de proba.ca.3.loco.C.de fide inſtru.l. in exercendis.C. de non nu.pecu.l.in contractibus.in prin.C.de dote cau.nõ nu.l.fi.C.de pba.l.cum precibus.&.C.de cõtrahen.& cõmit. ſtip.l.optimam.j.de præſcr.c.ad audientiam.ver.ſed inter alia. Aut ille, qui obijcit inſtrumento, confitetur illud de voluntate ſua factum eſſe: & tunc aut illud inſtrumentũ,quod vult reprobare, eſt priuatum: aut eſt publicum. Si eſt priuatũ, tunc aut vult
6 probare contrarium † per inſtrumentũ,& poteſt, vt.C.de non nu.pec.l.generaliter. in fin. Aut per teſtes, & non poteſt, vt ibi & hoc forte niſi per numerũ quinq; teſtium, qui ſuccedunt in locum probationis faciendę per ſcripturam.vt probatur.C.de teſti.l. teſtium. Si inſtrumentũ quod vult reprobare eſt publicum tunc,ex quo confitetur de ſua voluntate factũ,non poteſt contrauenire,nec admittitur ad eum reprobandu. Sic intellige C.ad ſenatuſcon.Velleia.l.antiquę &.C.arbi.tu.l.vlt. ita diſtin. Iac.de Ra.Pet.de Bellaper. & Cyn. in dictis legib. & in d.l.cum precibus.licet Accur.aliter intelligat leges illas, vt in eis no.per eum. & licet Io.no.4.q.3.§.ſi teſtes.in gl. circa contrarietatem.circa fi.ver. Ego credo, q contra quodlibet,quantumcunq; ſit publicum,admittuntur teſtes: quod intellige,qñ non confitetur de ſua volũtate factum. Item ſm̃ Lamb.de Saly.ff.de proba.cum de indebito.§. fin. Quando vero confitetur de voluntate ſua factũ, admittitur ad probandũ contrarium per inſtr̃m derogatorium, primo, vt quia in primo inſtrumento continebatur, q vendebã tibi & re vera ſimulabatur venditio, cũ eſſet donatio inter viuos, tu dicis tabellioni, facias mihi inſtr̃m de donatione,& q venditio facta fuit ſimulatiue.iſtud inſtr̃m nedum eſt contrarium alteri, ſed etiã derogatorium & ideo ei ſtatur.vt.C.plus valere quod agitur, per totum ſm̃ eum quod ſatis eſt ęquum. ¶ Si quęris de ſecundo.ſ.per quot teſtes inſtr̃m
7 poterit † reprobari tunc ſunt opiniones. Prima eſt opinio Ber. hic dicentis, q per quatuor, vel quinq; teſtes ad minus poteſt reprobari. Et eſt ratio(ſm̃ eum)quia authoritas tabellionis vr̃ æquiualere duobus teſtibus. vt.ſ.de proba. qm̃ contra falſam. & ipſum inſtr̃m valet duos teſtes:quia parem vim obtinet probatio teſtium,& inſtrumentorũ.vt hic, & in d.l.in exercendis. ſm̃ eum. & idem tenent Goſ.& Abb.hic.& Io.in.§.alle.teſtes. in fi.& Tan.Goſ.& Ber.ſ.de proba.ca.3. Et vide,quia in ar.ſuo Ber.reſumit bis idem ad inſtar ſcholaris,qui voluit probare patri ſuo,q tria oua eſſent quatuor reſumendo bis idem.per modum qui no.ff.de verb.obli.l.quoties in ſtipulationibus. Quo-
8 modo† enim intelligis tu,q publicum inſtr̃m habet vim duorum teſtium.Si eñ intelligis de ſola ſcriptura,hoc non eſt verũ: imò ſcriptura cum inſcriptione teſtium & authoritas tabellionis,hoc totũ habet vim duorum teſtium. Et ideo qñ Ber. dicit poſtea, q ipſum inſtr̃m æquiualet duobus teſtibus reſumit bis idem.& quod dicit Ber. q authoritas tabellionis vr̃ æquiualere duobus teſtibus, verum eſt in ſcriptura facta coram iudice: alias ſec⁹.vt.ff.de teſt.l.domicius labeo. ſm̃ Abb.& Io.An. hic. Et ſi iſtorũ opinio eſſet vera plures,q̃ quatuor eſſent neceſſarij ad reprobationẽ inſtrumenti cũ per plures debeat fieri reprobatio: cuius tñ contrarium ipſi dicunt. Vnde dic,q inſtr̃m publicum habet vim duorũ teſtiũ. Alia eſt opinio Accur. in l.alle. in exercendis. vbi dicit q licet duo teſtes reprobent priuatum inſtr̃m.vt.C.de cõtrahen.& cõm.ſtipu.l.optimã.non tñ publicum: ſed bene poteſt reprobari per tres teſtes. Tertia opi.fuit

ipſum Accur.inſti.de inuti.ſtip § item verborum. dicentis ꝙ ſi
obijciatur indirectè contra inſtrumentū puta per adiectionem
loci & temporis.iuxta l.vlt.C.de contrahen.& conſti.& iuxta
c ex tenore.ȷ̈.de teſtibus. tunc ad eius reprobationē ſufficiunt
duo teſtes.argu.ff.de teſti.l.vbi numerus. Si vero directè, tunc
plures ꝗ̄ duo teſtes exiguntur,vt vincant inſtrumentū.vt.ff.de
teſti.l.3. Quarta opi. fuit Inn.Hoſt.& Io.An.quam & Abb. ſe-
qui vr̄ hic dicentium ꝙ inſtrumento quantumcunque publico
derogatur per duos teſtes,vel ad plus per tres. Et eſt ratio ſm̄
eos: quia inſtrumentum non habet authoritatem, niſi a nota-
rio.& huic authoritati iuſtum eſt proferri dictum duorum te-
ſtium: & hoc verum eſt niſi teſtes ſuperſint, qui aſſerāt verum
eſſe, quod in inſtrumento continetur vel collatione teſtiū, vel
contrahentiū probari poſſit, ꝙ vere teſtes in inſtrumento no-
minati cōtractui interfuerunt.arg.in aut.de inſtru.cau. & fide.
.§.ſi quis &.§.ſi vero moriantur.colla.6. Idem.ſ.ꝙ per duos te-
ſtes reprobetur.tenet Ioan.An.ȷ̈.de reg. iur. c.pluralis locutio.
lib.6.quia cum lex,optimam.C.de contr.& commit. ſtip.dicat
per teſtes reprobari intelligit de duob. ad idem.ȷ̈. de proba.c.3.
vbi dicit per fratres domus ſiue cōuentus reprobari . quod in-
telligit de duob⁹ per illud c. Quinta opinio fuit Nicolai Mate-
relli in ſuis diſputationibus. Symonis. Vin.Iac.de Ra.& Pe.de
Bellapert.in d.l.exercēdis.dicentium, ꝙ non poteſt de his dari
certa doctrina: ſed dicunt iudici hoc relinquendum,quæ fides
adhiberi debeat inſtrumēto inſpectis, fide, & legalitate tabel-
lionis, & teſtium, vt ſm̄ illa iudicet, quæ vr̄ ſibi validiora, &
vero ſimiliora.vt.ff.de teſti.l.3.§. 1. nam inſtrumentū poteſt eſ-
ſe tale, ꝙ duo teſtes ei præualet, & pōt eſſe tale, ꝙ maior fides
ſibi adhibenda ſit ꝗ̄ quatuor teſtibus. Vnde ſigillo Regis Fran-
ciæ (quod non tranſit per manus laicorum de facili ſine magna
prouidentia) magis credendum eſt, ꝗ̄ ſigillo cuiuſdā archipreſ-
byteri, vel alterius pedanei iudicis.arg.ff.de teſti.l. ob carmen.
in fi.vbi vero fides hincinde quaſi par eſt, tunc aut quęris de fa-
cto recenti, & tunc magis eſt credendū teſtibus, vt in l.alle.ob
carmen.§.1.ſm̄ eos. Sexta opinio fuit Odofredi prout recitat
hic Abb.videlicet, ꝙ vbi eſt talis cauſa, quæ requirit plures te-
ſtes, ꝗ̄ duos: vt teſtamentum, quod requirit ſeptē teſtes.& co-
dicillus, qui requirit quinq;, inſtrm̄ debet reprobari per plures
teſtes, ꝗ̄ ſint illi quos natura illius actus requirit: & ſic teſtamen
tum per octo teſtes, & codicillus per ſex reprobari debent, &
pn̄t &c. Ego vero Henricus volens dictas opi. tam varias con-
cordare credo ſic probabiliter poſſe dici & diſtingui. Quia aut
inſtrm̄ reuocatur in dubium ꝑꝑ varietatem ſcripturæ, vt quia
negatur factum ab eo, a quo dr̄ factum eſſe, & tunc approbatur
per eum, qui ſcripſit ipſum.vt.C.ad l.Cor.de fal.l. ſi quis decu-
rio. Vel per teſtes inſcriptos, qui deponunt ꝙ eis præſentibus
tabellio ſcripſit illud. vel ſi oēs ſint mortui, per cōparationem
literarum ſit ꝓbatio.vt.C.eo.ti.l.cōparationes. & in aut. eō.ti.
§ ſed & ſi inſtrumēta. coll.6. Aut inſtrm̄ reuocatur in dubium
non ꝑꝑ varietatem negotij de, & ſuper quo inſtrm̄ eſt confe-
9 ctum, & tunc aut inſtrm̄ eſt priuatum: aut eſt publicū. † Si ſit
priuatum, vt quia dr̄ ſcriptum manu illius cōtra quem produci
tur, tunc aut non habet ſubſcriptionem aliquorum teſtium: &
tale reprobatur per duos teſtes argu.ff. de teſti.l. vbi numerus.
4.q. 3.c.ſi teſtes.§.vbi numerus. Aut habet ſubſcriptionem ali-
quorū teſtium. ſicut eſt.C.qui po. in pig. ha.l. ſcripturas.C.eo.
ti.cōparationes.C.ſi cer.pet.l.vlt.in aut.de inſtru.cau.& fide.§.
ſed & ſi quis &.§.ſi m̄ quiſpiam.coll.6. & tūc iuuatur per teſtes
illos, vel alios & poteſt reprobari ad minus per plures, quā per
illos, qui ipm̄ iuuant, & deponunt pro eo: quia ſi eſt inſtrm̄ pu-
blicū per tot reprobaret, vt ſtatim ſequitur. Aut non iuuat per
teſtes inſcriptos in eo, vel q̄a ſunt mortui: vel q̄a nō recordant.
& tūc poterit reprobari per duos teſtes. ar.l. alle. vbi numerus.
¶ Si autem inſtrm̄ eſt publicum: tūc aut habet inſcriptionem
teſtium prout hn̄t inſtrumenta per tabelliones publicos confe
cta. aut non habet inſcriptionem teſtium prout non hn̄t regu-
lariter inſtrumēta ſigillo authentico ſigillata. Si hn̄t inſcriptio-
nem teſtium, tunc refert, aut perſonæ ſtantes pro inſtrumento
& contra inſtrumentū in fide, & legalitate & alijs qualitatibus
ſeu circumſtantijs perſonarum ſunt pares, vel quaſi: aut non. Si
ſic, tunc refert: aut inſtrumentum iuuatur per teſtes inſcriptos
in eo: aut nec iuuat nec reprobatur per teſtes inſcriptos in eo.
10 † Si inſtrumentū iuuatur per teſtes inſcriptos in eo, tunc con-
ſiderabit iudex quot ſunt teſtes, qui iuuant inſtrm̄: & quot hi
qui cōtradicunt. vt ſi ſint plures & meliores illi, qui contradi-
cunt ſtetur eis: alias non, vt hic in.§. cū igitur iuncto.§.porro.
&.§.v ram reſponſionē ibi. & ex depoſitionibus teſtium &c.
11 &.§. fin. Ex † quibus habes, ꝙ inſtrumento publico adiuncto
depoſitionibus tabellionis, ipſum cōficientis, & vnius teſtium
in eo inſcriptorum proferuntur tres vel ad plus quatuor teſtes.
& ita intellige opi.Ber.hic in glo.& ita patet. & ita intellige qd̄
not.Hoſt.in ſum.eo.ti.§. quid ſi inſtrumentū ſub.§. ſed ſi teſtes
ver.item conſideret & c.& opi.prædictā Godofredi. Si inſtru-
mentum reprobatur per teſtes inſcriptos in eo, tunc refert: aut
aliqui vel aliquis de inſcriptis teſtibus probantur ſeu probatur
per duos teſtes tantū: vel alias legitimè alibi fuiſſe tp̄e contra-
ctus celebrati, vel tp̄e inſtrumenti recepti. Aut non probantur
alibi fuiſſe tp̄e contractus celebrati, vel tp̄e inſtrumenti con-
cepti: ſed ſolū negant, vel negat ſe interfuiſſe celebrationi con
tractus vel receptioni ſeu confectioni inſtrumenti. In primo
caſu refert: aut per alios teſtes inſcriptos in inſtrumento, ſeu
alios extraneos non probatur contrarium.ſ.eos vel eum inter-
fuiſſe. & tunc non valebit inſtrm̄, ſed reputabitur falſum: non,
quia contractus non probatur per teſtes, ſed quia inſtrumento
12 adijcitur teſtem † ſeu teſtes interfuiſſe, qui nō interfuit vel in-
terfuerunt.ar 9.diſt.ſi ad ſcripturas. Aut per alios teſtes inſcri-
ptos, ſeu alios extraneos probatur legitimè eos vel eum inter-
fuiſſe in celebratione contractus, vel tp̄e inſtrumenti recepti:
& tunc talis teſtis negantis ſeu talium teſtiū negantium ſe in-
terfuiſſe negatio ſeu ꝓbatio ſuper hoc inducta, cū ſit legitimè
probata, non vitiant inſtrumentū.ar.C.de cōtrahen. & cō.ſti.l.
optimam.ȷ̈.de teſti.ex tenore. Iſta duo membra no.Inn.hic in
glo.ſi oēs.in ver. ſed ſi teſtes. In ſecundo caſu.ſ.qn̄ non proba-
tur, ſeu probantur aliqui vel aliquis de teſtibus inſcriptis alibi
fuiſſe tp̄e contractus celebrati, vel tempore inſtrumenti præ-
cepti ſed ſolum negant vel negat ſe interfuiſſe, tunc refert: aut
13 oēs † viuunt, & contradicunt vnanimiter inſtrumento, in quo
ſunt inſcripti: & tunc ſtatur teſtibus & inſtrumentum amittit
vires ſuas.ȷ̈.de ꝓba.c.3.de teſti.tam literis.§.fi.ff.quemadmo-
dum teſta.ape.l.1 in fin.aut. de inſtru. cau. & fide.§. ſi vero tale
quid. & ſe.coll.6.ſm̄ Inn.in gl.ſi oēs.in prin.& Hoſ. poſt eum,
Aut quidam ipſorum teſtium inſcriptorum in inſtrumento, &
14 quidam non contradicunt: & tunc aut tot † deponunt pro in-
ſtrumēto & iuuant inſtrm̄, qui faciunt numerum neceſſarium
ad valorem inſtrumēti: puta duos teſtes in cōtractibus, quinq;
in codicillis, ſeptem in teſtamētis.C.de teſta.l.cum antiquitas.
in fi.&.C.de codicil.l.vlt.in fi. tunc valebit inſtrm̄: licet alij te-
ſtes, qui dicunt quilibet de ſe, ego nō interfui, eſſent centū nu-
mero: quia tales eſſent in ſuis dictis ſingulares.ȷ̈.de elec. cū di-
lectus.§.nos vero.prout no.Inn.hic in ver.nos contrariū credi
mus. Aut non ſunt tot de teſtibus inſcriptis in inſtrumēto iu-
uantes inſtrumentū, & deponentes pro eo, ꝙ faciant numerū
neceſſariū ad valorem inſtrumenti. vt quia vnus ſolus teſtis de
teſtibus inſcriptis in inſtrumento codicillorum: vel quinq; de
teſtibus inſcriptis in teſtamēto deponunt pro eo, & alij dicunt
ſe non interfuiſſe celebrationi cōtractus, vel cū numerus ne-
ceſſarius ad valorem inſtrumenti tm̄ eſſet adhibitus & inſcri-
15 ptus in inſtrumento vnus eorū dicit ſe nō interfuiſſe, & † tunc
credo ꝙ per hoc redditur ſuſpectum inſtrm̄.vt.ff.quemadmo.
teſt.ap.l.1.in fin.& hoc niſi teſtes inſcripti in inſtrumento, vel
alij deponerent contrariū.ſ.ſe interfuiſſe in celebratione cōtra-
ctus, quia tunc valeret inſtrm̄, vt eſt dictū, licet Inno. videatur
innuere contrarium in hoc membro.ſ. ꝙ inſtrm̄ nihilominus
valeat, & ꝙ tales dicentes ſe nō interfuiſſe ſunt in ſuis depoſi-
tionibus ſingulares per c.alle.cū dilectus.§. nos vero.ȷ̈. de elec.
vt no.hic in ver. alij dicunt tamen & non minus quam alij &c.
¶ Si quæris de tertio, ſcilicet, qn̄ inſtrumentū non iuuatur, nec
reprobatur per teſtes inſcriptos in eo, vel quia ſunt mortui, vel
quia dicunt ſe nō recordari an inſtrumento vel ꝯctui interfue-
rint, tunc refert, aut nihil aſſeritur, vel proponitur cōtra eum,
& tunc valet nihilominus inſtrm̄, nec ꝓpter hoc eſt ſuſpectū.
vt le.& no.ſpecialiter per Hoſt. De primo, ſcilicet, qn̄ ſunt mor
tui.ȷ̈.eo. ca.2. & in caſu vbi dubitant an interfuerint vel non in
tutiorem & benigniorem partem declinare debent.ſ. vt con-
cordent inſtrumēto.ar.ȷ̈.de teſti.cum tu fili.ȷ̈.de ſpon.iuuenis.
de regu.iur.c.2.vt not. hic Inno. in ver.ſi aūt teſtes dicerent ſe
non recordari &c. Aut proponitur contra eum, & impugna-
16 tur, ſeu reprobatur de falſo. † Et tunc aut inſtrm̄ impugnatur
ſeu reprobatur indirectè, & per obliquum dicēdo proponēdo,
ꝙ in die qua inſtrm̄ dicit partes cōtraxiſſe Pariſijs, ipſę partes
vel altera ipſarū erant, ſeu erat Romę vel aliquid aliud per quod
ſi probatur inſtrumētum indirectè reprobatur, & tunc poteſt
reprobari per duos teſtes ad minus.ar.l.alle. optimam. & c.alle.
ex tenore. & ita loquit̄ tertia opinio ſupra tacta & not. per Ac-
cur.inſtit.de inuti.ſtipulationi.§. item verborū. & ita intelligit
Arch.in c.alle.teſtes.4.q.2.in glo.adde idem ſentiunt. ita poteſt
intelligere

intelligere opi. Inno. hic in ver. nos dicimus, ꝙ inſtrumento.
Aut inſtrumentũ impugnatur, ſeu reprobatur directe, & tunc
credo, ꝙ tale inſtrumentum reprobatur per tres teſtes, & nõ
per pauciores, & ita intelligo opinionem. Inn. hic in verſi. nos
dicimus. ibi quando dicit, vel tres, qui probent eum contractũ
de quo inſtrumentum eſt receptum non fuiſſe celebratũ. &c.
& Ho. & Io. And. poſt eum. Ita ꝙ iſte ver. Inn. loquatur, de
duplici reprobatione. ſ. de indirecta, & obliqua ad quod refer-
tur quod dicit de duobus teſtibus. & quod ſtatim exemplifi-
cat ibi, vel illos qui dicuntur contraxiſſe ibi non fuiſſe præſen
tes &c. Et de reprobatione directa ad quod refertur, quod di-
cit de tribus teſtibus, & quod ſtatim exemplificat qñ dicit vel
tres, qui probent eum contractum, de quo inſtrumentũ eſt ꝓ
ceptum non fuiſſe celebratum &c. Si perſonæ ſtantes ꝓ in-
ſtrumento & contra eũ non ſunt pares, vel quaſi in fide, & le-
galitate & alijs circunſtantijs perſonarũ, vt ſi tabellio conficiẽs
conſueuit conficere vel pars producens conſueuit producere
falſum inſtrumentũ & ſic eſt ſuſpectum, vt hic & teſtes eum
impugnantes ſunt bonę opinionis, & bonę famæ, vel econtra
tunc iudex ex his, & alijs ſuã conſcientiam informabit. vt. ſ.
de renun in præſentia. & ſm hoc ſtabit inſtrumentis, vel teſti
bus, quia ex tranſacta ante vita &c. ad hoc. ff. de eden. l. ſi quis
ex argeotarijs. §. j. ff. de accu. ſi cui. §. iiſdem. ff. de ſuſpe. tu. l. 3.
§. ſi. aũt ipſe ff. de re mili. l. nõ omnes §. a barbaris. C. de edicti.
di. Adri. tol. l. vlti. ſ. e. cum dilectus. de do. & contu. c. pront. &
c. veritatis. §. j. j. de præſump. c. mandata. & c. ſcribam. & c. il-
lud. & de præſcrip. ad audientiam. vt hoc no. Hoſt. in ſumma
eo. tit. §. quid ſi inſtrumentum. ſub. §. ſed ſi teſtes. Et ita potes,
intelligere quintam opi. ſupra tactam. Et hæc præmiſſa intelli
ge de inſtrumentis habentibus inſcriptionem teſtium prout,
habent communiter inſtrumenta manibus tabellionum con-
17 fecta. ¶ Si quæris de inſtrumentis † nõ habentibus inſcriptio-
nem teſtium tunc poteſt dicere, ꝙ talia poſſunt reprobari indi
recte per duos teſtes. vt ſ. dictum eſt in alio caſu, directe vero
per tres teſtes. arg. illius. §. porro. & in hoc caſu poſſes etiam, ſi
velles intelligere opi. prædictam. Inn. hic in ver. alle. nos dici-
mus. Tutius tamen crederem dicendũ hoc eſſe arbitrarium,
conſiderata fide, & legalitate cuſtodientis ſigillum, & authori
tate ſigilli, & ex alia parte conſiderata fide, & legalitate teſtiũ
impugnantium, & reprobantium inſtrumentum, vt ſm hoc,
iudex pro ſuo bono arbitrio vel ſtet vel inſtrumento vel teſti
bus ipſum impugnantibus, vt iam dixi in alio caſu. arg. ſ. de e-
lect. cum dilectus. ff. de teſt. l. 3. §. tu magis ſcire debes. & l. ob
carmen. & ita intellige quintam opi. ſ. recitatam. cum ibi alle.
18 † Si vero omnia ſint ęqualia hinc inde, tunc iudex conſidera-
bit naturam negotij, & qualitatem, nam ſi factum eſt recens,
magis eſt credẽdum teſtibus, dummodo alias fide digni ſint.
Si antiquum magis credẽdum eſt ſcripturæ quia memoria ho
minum labilis eſt. vt C. de dona. l. in donationibus. qui teſta. fa.
po. l. hac conſultiſſima. §. at cum humana. ff. de proba. l. cenſus.
& l. ſi arbiter. ſ. de proba. cum cãm. Conſiderabit etiam naturã
negotij: quia quædam ſunt, quæ melius probantur per ſcriptu
ram, q̃ per teſtes vt proceſſus iudiciales. ſ. de prob. qm contra
falſam. Profeſſio expreſſa. vt. j. de regula ſtatuimus. & quædã
alia vt C. ad vellei. antique. arbi. tute. l. ſi. quod dic vt no. Hoſt.
eo. ti. §. de publicatione. ſub. §. & qualiter verſi. quid. n. ſi tenor
& in §. alle. quid ſi inſtrumentum. in fi. & Spec. hoc tit. §. reſtat
videre in 3. col. ver. tu autem dic qſi obijciatur. Nota tñ quòd
Hoſt. hic dicit quòd licet inſtrumentũ fuerit legitime repro-
batum per teſtes inſcriptos vel etiam non inſcriptos in eo, ſi
tñ duo teſtes fide digni inſcripti, vel nõ inſcripti in inſtrumẽ-
to, qui tñ interfuerunt facto quod aſſerit inſtrumentum de ip
ſo facto & de tenore ipſius inſtrumenti teſtimonium idoneũ
reddant; quicquid ſit de ipſo inſtrumento ad minus tenor ip-
ſius videt ſufficienter probatus, licet alij omnes negent ſe in-
terfuiſſe: quia magis credendum eſt hoc caſu duobus affirmã
tibus, quàm mille negantib, quia poſſibile eſt quòd multi ſint,
præſentes duo vero ad id, quod agitur attenti ſm eum.
¶ In glo. arg. quòd ſuper. Si quæris vtrum ſuper incidenti, vel
emergenti ſit pronuntiandum. diſtingue. vt dixi. ſ. de or. co-
gnitio. capitulo. primo.
¶ In glo. per hæc patet. Si quæris vtrum exceptio perempto
19 ria omiſſa ante ſententiam poteſt opponi poſt ſnĩam, diſt. † aut
quæris vtrum poteſt obijci per modum actionis, & dic quòd
ſic, quod intellige, dummodo ſit tale quid, quod nedum ꝑ viã
exceptionis, ſed etiam per viam actionis in iudicium deduci
poteſt, vt ff. de neg. ge. l. ſi autem. §. ſi quocunque modo. ff. de
compen. l. quod in diem. §. j. j. de app. conſtitutis. in fi. ſm Ioã.
Vinc. & Ber. hic. & idem Arch. 6. q. 4. Oſius. in glo. fi. & de hoc
dixi plenius. ſ. de or. cog. c. cum dilectus. in 2. diſt. Aut quæris
vtrum põt obijci per modũ, ſeu viam exceptionis & tunc aut
quæris, vtrum exceptio peremptoria poſſit proponi poſt ſnĩã
in caſibus illis, in quibus ius expreſſe permittit, & concedit,
quòd poſſit proponi poſt ſnĩam. quos caſus ponit Accur. C.
de iur. & fac. igno. l. j. & illos caſus, & plures enumerat Spe. tit.
de excep. §. dicto ver. hoc tamen fallit & ver. ſed pone ædifica-
ui. vbi vide. & tunc põt ſm Ho. hic Aut vtrum poſſit propo-
ni poſt ſnĩam in alijs caſibus, in quibus ius non permittit, nec
20 concedit hoc expreſſe & tunc † aut agitur de exceptione, qua
probata apparet iudicium retro fuiſſe nullum, & talis põt obij
ci poſt ſnĩam. C. quando prouocare non eſt neceſſe. l. venales.
ſ. de procur. c. in noſtra. in fi. de proba. licet j. de re iudi. ad ꝓ-
bandum. de excep. c. exceptionem. ſm Hoſ. hic. Aut agitur de
alia exceptione, & tunc aut quæris vtrum põt obijci vel pro-
poni circa appellationem, & alias, quam in cauſa appellationis
& dic, ꝙ non. 3. q. 7. exceptio. j. de re iud. inter monaſteriũ. vbi
21 de hoc in glo. vlt. Aut † vtrum põt obijci vel proponi per viã
appellationis & in cã appellationis, & tunc aut caſus eſt talis in
quo non põt appellari, de quibus le. & no. ff. a quibus. app. non
licet. per totum. C. quorum ap. non reci. per totum. 2. qu. 6. §.
ſunt quorum. j. de app. c. Romana. §. ſi aũt poſt ſnĩam. li. 6. & ẽc
in ſnĩa legis vel canonis a qua non põt appellari. ff. de verbo. ſi-
gnifi. l. ſi qua pœna. vel in termino peremptorio iuris ad aliqd
faciendum, quod ſi non fiat infra terminum illum iuris, legiti-
mo impedimento ceſſante ex eo, vel ob id appellari non põt,
vt ſ. de ele. ne pro defectu. & de ſupp. neg. præ. c. ſi. & not. per
Card. G. & Io. And. j. de ele. cupientes. §. in ſuper. lib. 6. ſu ꝑ ver
bo. priuatos. per Car. & tunc non põt obijci vel proponi. vt in
22 iuribus alleg. † Aut caſus eſt talis, in quo põt appellari, & tunc
diſtinguunt quidam ſic, aut terminus peremptorius eſt aſſi-
gnatus per iudicem cauſæ principalis ad exceptiones perem-
ptorias proponendas, & tunc non poterit proponi in cauſa ap
pellationis. Et eſt rõ ſm eos, quia talis termini peremptorij aſ
ſignatio eſt quædam interlocutoria quæ quantum ad partem,
iam in cauſa principali tranſiuit in rem iudicatam. ſ. de electi.
cum dilectus. in fi. j. de ap. cum ceſſante. Aut nõ eſt aſſignatus
per iudicem. & tunc poterit proponi in cã appellationis, quia
in cauſa appellationis non propoſita proponam, & non proba
ta probabo. vt hic & C. de appel. l. per hanc. non obſtante lapſu
termini peremptorij iuris aſſignati ad peremptorias propo-
nendas, quæ eſt antequam ſit in cauſa concluſum. C. ſentẽ. re-
ſcin. non poſſe. l. peremptorias. j. de exce. c. paſtoralis. Ego ve
ro non diſtinguo vtrum terminus peremptorius ſit a iudice,
cauſæ principalis aſſignatus ad perẽptorias proponendas, vel
non: quia peremptorius terminus cauſæ principalis, non ob-
23 ſtat in cauſa appellationis. † Vnde terminus peremptorius per
iudicem aſſignatus obſtat tm̃ in illa inſtantia iudicij, in qua aſ
ſignatus eſt, non in cã appellationis. vt in l. alle. per hanc. ille. n.
terminus non erat interlocutoria, ſed potius quædam commi
natio ad illam tm̃ inſtantiam non ad aliam ſe extendens. ff. de
iudi. l. in perẽptorio. C. commi. epi. in rubro & in nigro. & ita
tenet Cardin. in dicto capi. cupientes. §. inſuper. ſuper verbo
priuatos. libro. ſexto.

C. Perpetuus. Si quæris, vtrum, & quando, & qualiter debeat fieri editio, diſtingue, vt dixi, ſupra, de probatione, capitulo primo.

1 *Repugnantia quibus iuuanda, quandoq; valeat.*
2 *Repugnantiam ſine ope corruere.*
3 *Repugnantia diuerſorum interpretabilis.*
4 *Repugnantium quod præualeat. & 5.*
6 *Repugnantia æqualia inuicem derogari.*
7 *Scripturarum genera.*
8 *Scripturarum vtra potior.*
9 *Contraria quando an non approbanda.*
10 *Scire quis & qui dicendus.*
11 *Repugnantia literarum qui accipienda.*

IMputari. Si quæris, qñ in ſcripturis contra-
rietas, ſeu repugnantia reperitur,
vtrum contrarietas, ſeu repugnantia hmõi ipſas ſcri
pturas hẽat vitiare ſeu ipſarũ fidei derogare, diſtin-
gue, aut contrarietas, ſeu repugnantia reperitur in vna, & eadẽ
5 ſcriptura, aut in diuerſis. Si in vna, † & eadẽ ſcriptura, tunc aut
contrarietas põt iuuari per aliquã ſubdiuiſionẽ, ſeu aliquã hu-
mana ri

manam interpretationem ſm naturam contractus, vel actus,
de quo agitur, vt non ſit ſibiipſi contraria ſed diuerſa, & tunc
eſt adiuuanda vt ſic remaneat in ſua firmitate: quia quod pôt
iuuari aliqua ſubdiuiſione, vel interpretatione non eſt contra-
rium. vt patet de diuiſione. C. de nouo. C. faciendo. l. vnica. ibi
præterquam ſi iuris aliqua diuiſione &c. Et pro hoc eſt argu.
quia dicta iuriſconſultorum hoc modo ad concordiam redi-
guntur, vt probatur. ff. de peti. hære. l. item videndum. & l. il-
lud. & de interpretatione patet. ff. loca. & conduc. l. ſi vno an-
no. §. j. Vnde & per illum modum reducuntur ad concordiam
ſcripturæ euangeliſtarum. vt de pe. di. j. periculoſæ. 23. q. 3. ca.
2 quod autem. † Aut non poteſt iuuari per ſui diuiſionem, ſeu in
terpretationem aliquam aut alias quouiſmodo, & tunc nô va
let imo derogat ſibiipſi. vt ff. de reg. iur. l. vbi repugnantia. vbi
3 de hoc. & C. eo. tit. l. ſcripturæ. vbi de hoc. Si † repugnantia re-
peritur in diuerſis ſcripturis, tunc aut repugnantia pôt ſalua-
ri per diuiſionem, vel interpretationem, & tunc fiet interpre-
tatio ſicut in teſtibus dicitur. ſ. de teſtib. cum tu. vt no. Ber. &
Hoſt. eo. ti. in noſtra. & Io. An. hic. Aut non, & tunc aut produ
cuntur a diuerſis partibus, aut ab vna. Si a diuerſis tunc refert,
aut ambæ ſunt publicæ vel ambæ priuatæ, aut vna eſt publica,
& alia priuata. In primis duabus caſibus, l. quando ſunt ambæ
4 publicę, vel ambę priuatæ, † refert, aut altera ipſarum iuuatur,
probationibus teſtium, ſeu alijs adminiculis, & altera non, &
tunc illa quæ iuuatur probationibus teſtium, ſeu alijs admini-
culis alteri præfertur. ita loquitur in auth. de teſti. §. ſi vero ali
quid tale. colla. 7. vbi habes quod vox viua, & vox mortua ex
vna parte inſimul præualent voci mortuæ. i. ſcripturæ tm̃, ex
altera parte. Et eſt ratio quia duplex ratio vincit vnam, vt in au
5 th. de conſan. & vte fratribus. §. j. colla. 6. & vt fratrum filij. §. j.
col. 9. Aut † neutra illarum iuuatur probationibus teſtium, ſeu
alijs adminiculis & tunc aut vna eſt maioris auctoritatis, & fi-
dei, quam ſit altera, vel ratione ſigilli, vel tabellionis conficien-
tis, vel ratione teſtificantium pro inſtrumento, & tunc quod
eſt maioris auctoritatis alteri ꝑualebit vnde iſtud in facto cô-
ſiſtit, vt ſ. rône conficientis & rône teſtificantium pro inſtru-
mento, & ratione ſigilli, & ex alijs circunſtantijs videtur, cui
ſit maior fides adhibenda. vt C. de teſti. l. iuriſiurandi. & ff. de
teſti. l. 3. §. tu magis ibi alias numerus teſtiũ, vel dignitas. &c.
& l. ob carmen. §. fi. ſ. eod. cum dilectus. in fi. & hoc ſatis nota.
Ber. hic in ver. ſecus ſi a diuerſis. idem Inn. & Ho. hic. & Spe.
tit. de inſtr. edi. §. poſtremo ver. ſed pone produco. Aut ambæ
6 † ſunt ęqualis authoritatis, & fidei, & tunc ſibiinuicem dero-
gant: quia tanta fides adhibetur, vni quâta alteri: ergo nihil eſt
probatum. & ſic in dubio fertur ſnĩa pro reo. inſti. de interdi.
§. commodum. & ſ. de proba. c. ex literis. Fallit in caſibus, in
quibus actor fouet cauſam fauorabilem, vel libertatis vt ff. de
re iudi. l. ſi duo ex tribus. ff. de reg. iur. l. libertas. vel teſtamenti
vel matrimonij, vel dotis. de quibus habes verſus.
Stat teſtamentum, libertas, coniugium, dos.
Si ſint ęquales qui producuntur vtrinq; quod dic vt in c. alle.
ex literis. & ʃ. de re iud. c. vlt. Quidam tñ dñt, ꝙ in æquali fide
talium ſcripturarum iudicatur contra illum qui probare de-
bebat, quaſi nil probauerit. Propter quod dico ſm Io. An. hic
diſtinguendas diuerſitates, caſuum, ſm quas interdum ꝓ reo
interdum contra eũ, qui probare debuit, etiamſi ſit reus pro-
nuntiabitur, pręterquam in cauſis fauorabilibus in verſib. pie
7 tatis contentis. Si vna † ſcripturarum eſt publica & alia priuata
tunc præualet publica priuatæ. vt C. qui po. in pig. ha. l. ſcriptu
ras. niſi priuata probationibus teſtium, ſeu alijs adminiculis,
8 † validioribus iuuaretur, quæ ſcripturæ publicæ deberent me-
rito derogare, quia tunc ſecus. arg. eorum, quæ dixi. ſ. e. cũ Io.
in 3. di. Si ſcripturæ contrariæ ſiue inuicem repugnantes ꝓdu
cuntur ab vna & eadem parte tunc refert, aut producuntur ab
actore, aut a reo. Si producuntur ab actore & tunc non valet,
ſed ſibiinuicem derogant. vt hic & C. eo. l. ſcripturæ. Et vide,
quod no. Inn. ʃ. de cenſi. cum olim. ſup verbo impugnare ver.
ſi ante ſnĩam. & in glo. fi. in fi. & Hoſt. poſt eum. & G. de Mon
telau & Genze. extra de procur. c. j. ſuper verbo. in omnib. in
cle. dicentes ꝙ approbans ſcripturam aliquam & tacite omnia
ibi contenta approbaſſe videtur. ar. 3. q. 9. di. vt veterum. & c.
9 ſi ad ſcripturas. ſed duo contraria quis † approbare non poteſt
quare &c. Et hoc intellige, ſiue ambæ ſint publicæ, ſiue ambæ
ſint priuatæ, ſiue vna ſit publica & alia priuata, quia æquales,
ſunt quo ad hoc, non quantum ad aduerſarium conuincendũ.
Et ꝗa tex. iſtius. c. & illius l. ſcripturæ generaliter loquuntur, &
ideo generaliter debent intelligi. vt ff. de publicia. l. de prætio.
de leg. præſtan. l. j. §. & generaliter. ʃ. de priui. vt circa. vnde li-
cet quis in dubio præſumatur ignorans. vt ʃ. de reg. iur. c. præ-
10 ſumitur. li. 6. ille tñ, qui literas apertas † deliberate reſpicit ſcire
præſumitur contenta in eis. arg. hic & ʃ. de procu. c. j. in clem.
vbi hoc no. Genz. ſuper verbo. ſcienter. Hoc fallit ſm Iac. de
Ra. in perſonis ruſticorum. arg. ff. ſi quis in ius voc. non ierit
l. 2. quod poſſet eſſe verum, ſi non poſſent côſulere peritiores,
alias credo idem in eis, quod in alijs. vt ff. de bo. po. l. penult. &
quis ordo in bonorum poſſeſſione ſeruetur. l. 2. Si producun
tur a reo, tunc talis ad ſuam innocentiam purgandam pôt ꝓ-
ducere contraria inſtrumenta cum proteſtatione tñ, alias non
vt C. de excep. l. ſi quidam. ſm Ho. hic. pro quo. ʃ. de præſcrip.
veniens. cum ibi no. Et quod hic dicitur de contrarietate, ſeu
11 repugnãtia ſcripturarum † idem intellige ſi ſcripturæ ſint adeo
diuerſæ, ꝙ non ſit veriſimile rẽ ita proceſſiſſe, vt ſi in vna ſcri
ptura contineatur, ꝙ pro eccleſia emi fundum a te pro centũ
tali die & coram talibus teſtibus, & in alia contineatur, ꝙ emi
fundum eundem a te eadem die, & eodem loco, eodem pre-
tio & nomine meo, & coram alijs teſtibus. ſm Inno. & Hoſti.
Vel ſi in vna contineatur quòd cum vxore mea emi a tali fun
dum pro c. & in alia quòd ego ſolus ſine vxore mea emi eodẽ
die, eundem fundum. ſm Hoſt. hic & Azo. in l. alleg. ſcriptu
ræ. C. eod. titulo.

1 *Exceptioni non numera. pecu. in mutuo locum non eſſe.*
2 *Exceptionem non numera. pecunia. ſcripta competere. fallit. 3. & 4.*
5 *Exceptioni non nu. pecu. renuntiari ne poſſit.*
7 *Excipit de non nu pec. perpetuo eccleſia. & 8.*
9 *Excipi de non nu. pecu. cur non poſſit.*
10 *Exceptio non nu. pecu. quando inpræſcriptibilis.*

SI cautio. Super glo. ſic ergo. licet iſta mate
ria ſit magis ciuilis, ꝗ canonica: tñ
pro aliquali introductione canoniſtarum bŕ tran-
ſeundo, ſi quæras qñ, & intra quod tp̃s exceptio,
non numeratæ pecuniæ poſſit, & debeat compe-
tere, diſtingue. aut quæris quando, & in quibus caſibus poſſit,
& debeat côpetere, aut quęris infra quod tp̃s poſſit, & debeat
competere. In primo caſu refert, aut confeſſio emittitur, in, &
1 ſuper alia cauſa, quam cã mutui † ſeu aliquis confitetur ſe de-
bere ex alia cã, quam ex cã mutui, & tunc non competit vt C.
de non nu. pecu. l. generaliter. & l. ſi ex cautione. vbi hoc nota.
Accur. Inſti. de literarum obli. alias de verb. obli. in princ. Aut
confitetur ſe debere ex cauſa mutui: & tunc aut confitetur ver-
botenus, & ſine ſcriptis, & tunc non habet locũ exceptio, nô
numeratæ pecuniæ ſed habet locum exceptio in factum, &
hoc vbi ſtipulatio interceſſit, quod dic, vt no. Accur. C. de nô
nu. pecu. l. cum vltra. Aut confitetur in ſcriptis, & tunc aut ſcri
ptura eſt priuata, tunc aut eſt ſcriptura côficientis, aut alterius
2 Si côficientis, tunc † habet locum & competit dicta exceptio,
vt probatur in d. l. ſi ex cautione per pronomen tua patet, qd
loquitur de cautione, ſeu ſcriptura confitentis. Si eſt ſcriptu-
ra tertij priuati non ipſius confitentis, tunc aut talis ſcriptu-
ra habet inſcriptionem teſtium, & tunc poteſt competere, &
habere locum. vt C. eo. tit. l. comparationes. C. ſi cer. pet. l. vlt.
C. qui po. in pig. ha. l. ſcripturas. in auth. de inſtr. cau. & fide. §.
3 ſed & ſi quis. & §. ſi tamen quiſpiam. colla. 6. Aut † non habet,
inſcriptionem teſtium, & tunc pôt dici, quòd non competit,
quia talis ſcriptura nec naturaliter nec ciuiliter obligat & in ni
hilo præiudicat. vt C. de proba. l. inſtrumenta. Si ſcriptura eſt
publica, tunc refert, ſecundum Acc. in d. l. ſi cautio. & ff. de ꝓ-
ba. l. cum de indebito. §. fi. & Inn. & Ho. hic. Aut in illa ſcriptu-
ra dicitur, quòd talis recepit a tali centum ex cauſa mutui, aut
in illa ſcriptura dicitur quòd talis confeſſus eſt ſe recepiſſe a ta
4 li centum. † In primo caſu non habet locum exceptio iſta, ſed
ſtabit inſtrumento niſi poſſet reprobari de falſitate. C. de pro
ba. l. cum præcibus. In ſecundo vero caſu habet locum. Si quæ
ras de ſecundo membro principali. ſ. infra, quod tp̃s poſſit, &
debeat competere, diſtingue aut debitor renuntiauit hmôi ex
ceptioni, aut non. Si ſic, tunc ſunt opiniones. Vna Azo. Iaco.
Bulga. & Odof. & Accur. in d. l. ſi ex cautione. dicentiũ, quòd
poterit nihilominus excipere, ſed ſibi icumbit probatio, alias
renuntiatio de nihilo ſeruiet, quod eſſe nô debet. vt ff. de lega.
j. l. ſi qñ. Alij (vt Ia. de Ra. & Cyn.) dicunt, quòd tali exceptioni
5 renuntiari † non pôt. quia talis confitens vr̃ confiteri ſub ſpe fu
turæ numerationis, & illa exceptio introducta ẽ ad occurren-
dum facilitati debitorum pecunia indigentium, vt no. C. de nô
nume. pecu. l. contractibus. Vnde ſi tali beneficio poſſet renũ
tiari

tiari eadem facilitate, & indigentia inducerentur ad renuntiã
dum, qua inducuntur ad cõfitendum. ar. C. ad Velle. l. ſi mulier
ibi, ne ex conſequentia ſuę fragilitatis &c. Item, ſi talis renun
tiatio teneret, induceret creditores ad delinquendum: quia p
hoc non numerarẽt pecuniam, quod eſſe non debet. ff. de pac.
do. l. conuenire. Et iſta opinio videtur tutior animę, & iõ am-
plectenda. Si debitor non renuntiauit hmõi exceptioni, tunc
aut quæris nunquid competit infra biennium. & dic rñr, ꝙ ſic
7 vt inſtit. de liter. obli. in fi. C. de non nu. pecu. l. ſi intra. Aut † q̃
ris, nunquid competit poſt biennium, & tunc aut confeſſio fit
nomine eccleſiæ, vel ipſius eccleſiæ negotijs expediendis con
fitetur ſe mutuum recepiſſe, & hoc caſu non obſtante aliqua
renuntiatione non ſolum infra biennium, ſed etiam in perpe
tuum competit exceptio contra creditorẽ niſi probet in vti-
litatẽ eccleſiæ pecuniam fore verſam. 10. q. 2. hoc ius porrectũ
ſm ꝙ hoc no. Hoſt. hic. & Io. An. poſt eum. j. de ſolu. c. fin. vbi
idem dicit in clericis quod in eccleſijs. Sed hic dicit ſub forte,
8 tamen, quod idem eſt de clericis, quod de laicis. † Aut confeſ-
ſio fit non nomine eccleſiæ, ſed alias & maxime per laicos, &
tũc põt dici, ꝙ competit exceptio etiam perpetuo, ſed in hoc
eſt differentia, vtrum proponatur infra biennium, vel poſt q̃a
ſi ante probatio incumbit creditori. Si vero poſt, tunc proba-
tio incumbit debitori. Et ſi dicatur, ꝙ poſt biẽnium nullo mo
do poſsit debitor excipere, alias fruſtra videtẽtur leges de biẽ
nio loqui, reſpondere põt, ꝙ leges, quæ dñt eam durare biẽnio
non voluerunt excludere exceptionem non numeratæ pecu.
niæ. per biennium, nam omnes exceptiones ſunt perpetuę. vt
ff. de excep. doli. l. pure. §. fi. ſed dñt eam infra biennium debere
9 proponi: † quia cum reus negando non debeat probare ſed cre
ditor noluerit onerare creditorem onere probandi vltra bien-
nium. ſed leges nunquam negant quin in perpetuum debitor
poſsit illam exceptionem proponere. vt patet expreſſe. C. de
non nu. pec. l. aſſeueratio. vnde leges reſpiciendo ad frequẽtia,
ſcilicet ꝙ negatiua non probetur, & quòd reus negando pro-
bat eo ipſo quod creditor non probat, contrarium dixerunt,
exceptionem non nu. pecu. poſt biennium non proponi volẽ
do (vt dixi) nimis onerare creditorem. ſed cum poſt bienniũ,
non creditor ſed debitor habeat probare, nõ põt negare, quin
excipere poſsit etiam perpetuo ſm regulam quę eſt in l. alle.
pure. §. fi. Et hoc no. Pe. de Bel. perti. in l. alle. ſi ex cautione. &
ad hoc concor. quod no. Dy. j. de reg. iur. c. locupletari. in fin.
10 li. 6. vbi dicit ꝙ ſi creditor † ſciat ſe non numeraſſe de æquita-
te canonica exceptio non nu. pec. non excluditur biennio, cũ
malę fidei poſſeſſor nullo tempore præſcribat. vt j. de reg. iur.
c. poſſeſſor. li. 6. & hoc idem tenet j. de ſolu. c. fi. in magna glo.
vbi diffuſe tractat de iſta materia. & idem innuit Innoc. j. de
immunita. eccle. c. quia. plerique.

1 *Tabelliones a quibus, an non, creandi.*
2 *Tabellionatus ſumma capita.*

CVm P. Tabellio. Si quæras, quis po
teſt facere tabel-
liones. Dicit Inn. hic, ꝙ nullus poteſt facere ta-
1 belliones, niſi † Papa, vel imperator, vel reges ha-
bentes ſupremum, & merum imperium, vel inſe
rior cui conſuetudo, vel ſpeciale priuilegium Papæ, vel impera
toris hoc ſpecialiter conceſſerit. arg. C. de eman. li. l. j. & fi. j. de
conceſ. præben. accedentibus. ad fi. ſm Inn. hic. Sed Hoſti. di-
cit hic, quod etiam is qui regit vniuerſitatem de conſenſu ip-
ſius poteſt facere tabellionem, cum poſsit facere iudicem ordi
narium, quod eſt maius. s. de offi. ord. cum ab eccleſiarum. Idõ
notat in ſumma eo. tit. §. quibus inſtrumentis. in princi. quòd
comites, & prælati hoc poſſunt in terris ſuæ iuriſdictionis. ar.
in auth. de tabel. §. pen. col. 4. & 10. q. j. regenda. de hoc etiam,
per eum in ſumma. titu. ne cle. vel mona. §. ſunt, ſub. §. clericis.
ver. qui igitur. & j. ne cleric. vel mona. ſicut te. & de hoc vide
plene in Spe. tit. de inſtru. edi. §. reſtat. ver. ſed quis poteſt face-
2 re. Et qualiter probetur † aliquis eſſe tabellio vide in d. §. reſtat
ver. illud autem notandum eſt, & vtrum tabellio conſtitutus,
ab inferiore extra, territorium illius poſsit conficere inſtru-
menta, vide in Spe. in prædicto. §. reſtat. ver. quid de his. cuius,
dictum ibi ſatis approbat Arch. j. de ſo. comp. Romana. §. fi. &
Io. And. in contrahentes. ſuper verbo. coram ipſis. in nouella.
lib. 6. vbi plene de hoc.

1 *Scriptura priuata quando, an non, danda fides.*
2 *Scriptura publica quid.*
3 *Scriptura publicæ referenti quando credendum. & 4 6. fallit. 5.*
7 *Inſtrumentum refectum qui, an non, probet. & 8.*
9 *Tranſcripto quando, an non, ſtandum.*

SI inſtrumenta Si quæris, quando ſcriptu
ra fidem faciat, & quãdo,
non. diſtingue, aut quæris de ſcriptura priuata, aut
de publica. Si de priuata, tunc aut quæris, vtrũ faciat
fidẽ pro ſcribente, & illo cuius eſt, aut cõ eũ aut cõ tertium. In pri
1 mo † caſu refert: quia aut facit principaliter contra ſcribentem
vel eum cuius eſt, conſecutiue, tñ, & acceſſorie facit pro eo, &
tunc facit fidem etiam pro eo, vt patet. ff. de procu. l. ſi procura
torem abſentem, ſm Iac. de Ra. ibi & pro iſto membro facit,
in ratione. ff. de autb. tut. l. j. in princ. & ff. de excu. tut. l. ſed &
milites. §. ſed ignominia. Aut ſcriptura facit principaliter pro
ſcribente vel eo cuius eſt. & tunc nõ facit fidem pro eo. vt C.
de proba. l. inſtrumenta. & l. rõnes. & l. exemplo. In ſecundo ca
ſu dic, quòd facit fidem contra eum, qui ſcripſit ſi per confeſ-
ſionem ſuam, vel alias conſtet, quòd fuerit. vt C. de non num.
pecu. in auth. contra qui propriam & l. generaliter. Fallit in cau
ſa mutui, & dotis, vt C. de non nu. pecu. l. ſi ex cautione. & p
totum. C. de dote cau. non nu. per totum. & dixi s. e. ſi cautio.
In tertio caſu refert, aut quæris, vtrum faciat fidem contra ter
tium habentem cauſam a ſcribente, & dic, quòd ſic, vt probatẽ
ff. eo. tit. l. repetita. & ff. de excep. rei iudi. l. ex ſextante. §. La-
tinus quod tñ intellige ſm diſtinctionem quam hẽs. C. q po.
in pig. ha. l. ſcripturas. Aut quæris, vtrum faciat fidem, contra
tertium qui non hẽt cãm a ſcribente, & dic, quòd non niſi ha-
beat ſubſcriptionem teſtium, qui deponent pro ſcriptura, &
pro eius tenore. vt 63. di. literas. C. de non nu. pecu. l. inſtrumẽ
ta. vbi de hoc. & s. eo. c. 2. Si quæris de ſcriptura publica. (Su-
2 mo hic ſcripturam † publicam generaliter & proprie, vt patet
ex ſequentibus) tunc refert, aut illa ſcriptura, ſeu illud inſtru-
mentum facit mentionem de alia ſcriptura, ſeu de alio inſtru
mento, aut non. Si ſic tunc aut inſtrumentum illud, quod facit
de alio mentionem publicatum eſt, vocatis illis, quorum in-
tereſt, coram iudice ordinario vel delegato ipſius ad hoc ſpãli
ter deputatu per tabellionem, qui iudex authoritatem ſuã in-
terpoſuit, & alijs omnibus rite actis, prout hic le. & no. & s. ca.
c. proxi. & s. de teſti. Albericus. tale inſtrumentum facit eandẽ
fidem, ſicut & originale, & hẽt eandem authoritatem, ſicut &
originale. vt hic & ff. de admi. tu. l. Chirographis. C. de teſta. le.
publicati. C. de dona. l. ſi donatio. & in auth. vt fratrum filij. §.
illud. collat. 9. & hoc ſub forte tenet Bar. Brixien. in q. dñicali
quidam impetrauit reſcriptum &c. licet Tan. aliter dixerit vt
no. ibi. Simile, vides circa teſtes productos ad æternam rei me
moriam, vt in auth. de teſti. §. pen. coll. 7. s. de teſt. ſignificauit.
illi. n. quorum intereſt, ſunt vocandi. ff. de adopt. l. nam ita. Et
de modo, & forma hmõi publicationis, vide plene in Spe. tit.
4 de inſtrum. edi. §. oſtenſo. in fi. ver. hic ẽt no. & dic, † quòd tale
inſtrumentum hẽt eandem authoritatem cum originali, non
tñ maiorem, quia per talem publicationem non datur aliquod
ius de nouo, ſed antiquum tñ, ſi quod erat reſeruatur. j. de cõ
fir. vti. vel inuti. cum dilecta. §. nos igitur. de priuile. c. ex par-
te abbatiſſę. ſm. Hoſt. hic. Et hoc, quòd dictum eſt, quòd tale
inſtrumentum hẽt eandem authoritatem cum originali, eſt ve
5 rum † niſi contineatur in lege, vel canone, quòd propria manu
alicuius certi hominis debeat fieri inſtrumentum: quia tunc
publicatio facta per manum alterius non facit fidem. vt C. de
diuer. offi. l. penul. cum ſua glo. li. 12. Aut inſtrumentum illud
6 † quòd facit de alio mentionem non eſt publicatum, vocatis,
illis, quorum intereſt, coram iudice ordinario, ſeu delegato ip
ſius. & alijs neceſſarijs debite obſeruatis, & tunc refert, aut q̃
ris vtrum faciat fidem contra exhibentem eum, & in præiudi
cium exhibentis, & dic, quòd ſic, vt ff. de eden. l. ſi quis ex argẽ
tarijs. § prohibet. ff. de iur. fiſc. l. in fraudem. §. neque inſtrumẽ
ta. & ita poſſes intelligere. l. alle, ſi donatio. C. de dona. Aut quę
ris vtrum faciat fidem contra tertium, & in præiudiciũ illius,
contra quem exhibet, & tunc aut illud inſtrm̃ fuit publicatũ,
ſeu (magis proprie) loquendo tabellionatum per tabellionem
abſque authoritate iudicis competentis, vel alijs neceſſarijs,
ad talem publicationem interuenientibus, de conſenſu tamẽ
vtriuſque partis, ſeu partium, quas lædere, ſeu tangere poterat
inſtrm̃ ſm Guil. Abb. v. g. Habebam inſtrm̃ contra te, dixi ti-
7 bi, meum inſtrm̃ eſt † inueteratum, volo illud renouare, vnani
miter vadamus ad tabellionem, & dicamus ei, quòd reſcribat
& in formam debitam redigat vocatis ad hoc teſtibus. tunc ta
le inſtrm̃ facit fidem contra illos, & inter illos, quorum cõſen
ſu talis publicatio facta fuit, & inter illos, qui habẽt cauſam, ab

eis, vt in l.alleg.rõnes.& l.exemplo. quia,licet tale inſtrumentum non ſit modo debito publicatum,vt ſic habeat eandẽ authoritatem,quam & primum,vt eſt dictum , habet tñ de forma publici inſtrumenti : quia per tabellionem de conſenſu, partinm,& teſtibus rogatis præſentibus confectum.ita intellige. C.de proba.l.cũ præcibus.C.de re iudi.l geſta & l.alle.ſcripturas.& l.alle. chirographis.& auth.de inſtru.cau.& fide §. ſi
8 vero moriantnr colla.6. †Aut hmõi inſtrumentũ non fuit publicatum modo debito,nec tabellionatum de conſenſu partiũ quas lędere,ſeu tangere poterat,vt v.g. ego Henricus hñs inſtrumentum contra te ſolus ſine te iui ad tabellionem:qui tabellio ad requiſitionem mei ſolius illud tabellionauit. & tunc non facit fidem contra illum,ſeu in præiudicinm illius, contra quem exhibetur,& qui aut eius prædeceſſor tali publicationi, non conſenſit. vt in auth.vt ſpon.largi.§.j.& in auth. ſi quis in aliquo documento.quæ eſt ſignata.C.de edendo. pro boc.ff.e.ti.l.2.Idem(quantum ad hoc)potes dicere de exemplo inſtrumenti,vt tale exemplum,ſeu copia faciat fidem contra illum, qui dedit exemplum illius non contra alios. vt ff.de edend. l.ſi quis ex argentarjis.§.prohibet. Et intellige ſm Ho.hic,quod non facit fidem cõtra alios, etiam ſi triplici manu. tabellionũ, fuerit exemplatum.qnod dic vt ̃s.tit.c.j.Ad quod facit.j̃.de fideiuſ.c.2. & quod ibi no.Inn.Ho.& Ab. dicentes, ꝙ tranſcri-
9 pta non ſufficiunt ad probationem niſi facta eſſent cũ ea † ſolennitate,de qua hic,& in dicto cap.alle.Alberic.Et idem not. Genz. extra de elect.c.conſtitutionem. vt circa glo.penulti.in cle.ſequitur quando ſcriptura,ſeu inſtrumentũ non facit mentionem,de alia ſcriptura,ſeu de alio inſtrumento,& tunc facit plenam fidem.vt ̃s.eo.ti.c.2.quod dic vt ibi. Et vtrum originalibus non apparentibus literis confirmatorijs ſit fides adhibenda. dixi.̃s. eod.inter dilectos.

De præſumptionibus. Rubrica.

1 *Delinquendi non malus animus,circunſtantijs conijciendus.*
2 *Crimine ſine circunſtantijs inexcuſabilis.*

SIcut noxius. Super gloſſ.fin. Si quæras, vtrum omne maleficium, præſumatur malo animo actum,vel non, diſtingue,aut huiuſmodi præſumptio pôt tolli ex varijs circunſtantijs,ſeu veriſimilibus coniecturis ipsũ, animum excuſantibus, & tunc non præſumitur malo animo, factum.vt patet. 23.qu.2. quod ait.& c.ne quis arbitretur. de con.di.4. ſolet ita.ff.de ac.& ob.l.4.§.verborum. ff. de iureiur. l.illud.§.pen.15. di.illud.de ſent.exc.c illud.Aut nõ † eſt aliqua,
2 circunſtantia,ſeu veriſimilis coniectura, per quam maleficiũ, poſsit tolli.per quam animus ſacientis valeat excuſari, & tunc ſemper præſumitur contra maleſactorem, de malo animo. vt ff. ad l. Aquil.l.item ſi obſtetrix.§.cum l.ſeq.hoc autem arbitrabitur bonus iudex ſm Go.Inn.Ho.& Io.And.hic. & idem Arch.1.diſt.eum,qui.vbi de hoc.

1 *Poſſidenti ſuccedi.*
2 *Filiationem ſucceſſurus probet.*
3 *Teſtamentorum duorum, vtrum potior.*

AFferte. Ad declarationem. glo.vlti. in fi.ſi quęris,qñ vtraq; mulier,quarum quælibet,
1 † vendicat puerum in filium,lite pendente, moritur, cui earum puer ſuccedat,diſtingue aut altera tm erat in poſſeſsione filijſeu filiationis.& illi ſuccedet.ar.inſti.de interdictis.§.commodum.& ff.de proba.ei qui dicit.ſm Vincẽ.
2 & Laur.Ber. & Holt. hic.Aut neutra † erat in poſſeſsione filij ſeu filiationis,& tunc ſi vellet ſuccedere alicui illarum, oporteret ſe probare filium eius per l.alle.ei, qui dicit.ita di.Bar.Brixien.in q. dñicali,quæ incipit.cum duæ mulieres.dicens etiam ꝙ ſimilis eſt quæſtio,ſi duo oſtendant duo teſtamenta eadem
3 die confecta.& in vno ſit inſtitutus vnus & in alio † alius. nã dicit poſt Hugon.ꝙ ſi inter ſe agant, melior eſt cõditio poſſidentis. Sed ſi contra tertium agant,vel obtineant , quaſi diuerſæ ſcripturæ ab eadem parte prolatę ſm eum ꝑ hoc, quod ſcripſi.̃s.tit.proxi.imputari.in fi.

1 *§.Vetare ſenſus*
2 *Tacens quando,an non,conſentiat.*
3 *Regulam,qui tacet &c. varie reſtringi.*
4 *Præſens tacens,in quibus,an non,conſentiat.& 5.7.*
6 *Præſentem tacentem in exprimendis non conſentire.*
8 *Tacens fraude conſentit.*
9 *Tacens in iudicio quando,an non,conſentiat.& 11.*
10 *C.ſi præſtitum explicari.*
12 *Tacens obligandus non conſentit.*
13 *Tacens quando alienationi conſentiat,an non.*
14 *Tacentem liberationi non abſentire.*
15 *Tacentem delicto quod vetare potuit,obligari.*
16 *Delicto multo quis tacens conſentiat.*
17 *Negato vno,an reliquo tacens conſentiat.& 18.& 19. & 20.*
21 *Regulam qui concedit maius limitari.*
22 *C.nonne explicari.*
23 *Regula, qui tacet locus.*
24 *Tacentem in damnoſis non conſentire.*
25 *Conſentientem tacite diſceſſui eum non punire.*
26 *Alienata tacente capitulo reuocabilia.*
27 *Monachum tacente epiſcopo non poſſe exequi.*
28 *Pœnam ex inutili contractu non deberi.*

NOnne bene. Si quæras, vtrum qui tacet conſentire videatur. Accur. diſtinxit.ff.de procu.l.filiusfamilias.§.inuitus.Aut tractatur de aliquo obligando, aut de præiudicio parendo.In primo caſu habet locum illud generale,qui tacet,non conſentit.Sed fallit in quibuſdam caſibus ibi notatis.In ſecundo caſu hẽt locum contrarium.l.qui tacet,cõſentit.Sed iſta diſtinctio videtur calumniari per l.ff.de fur. l.q
1 vas. §.vetare † vbi non tractatur de aliquo obligãdo, ſed de ꝓiudicio parendo, & tñ habetur pro diſſentiente.Sed ad hoc reſpondent quidẽ dicentes, ꝙ cum tractetur de præiudicio parando debet ſubdiſtingui,aut ambo ſunt in pari cã,& tunc ha
2 bet locum dictum illius glo.Si ſint in diſpari cã , vt quia † vnus in dolo alter in culpa.tunc ille non habetur pro conſentiente qui eſt in culpa.vt in d.§.vetare.ſed ad hoc obſtat.ff.de pig.ac. l.Caius.Præterea vbi tractatur de aliquo obligando, tacens habetur pro conſentiente.vt ff.mandati.l.qui patitur. & l.qui fidem.Item pro hoc & contra dictam diſtinctionem facit expreſſe.ff. de fideiuſ.tu.l.cum oſtendimus.§.vti.Sed Din. videt, dicere,aut tractatur de aliquo obligando ,aut de ꝓiudicio parando,vt dixi.̃s.ſm Accur. Sed in primo caſu videtur ſubdiſtinguere,aut tractatur de obligando alio extra perſonam tacentis,vt in primo caſu habeat locum regula,qui tacet,cõſentire videtur.§.de reg.iur.li.6.In ſecundo caſu ſecus. vt ff. de re iudi.l.tunc aũt.& ff.de arbi.l.ſicuti,In ſecundo caſu ſubdiſtingũe,prout no.ff.de pig.ac.l.nam ſi contradicendo.poterat impedire actum qui agebatur tunc tacens videtur conſentire.vt
3 ff.de pig.l.fideiuſſor. §.pater Seij.Si † vero contradicendo non poterat impedire tunc tacere aſsimilatur contradictioni.vt in d.l.Caius.& de leg.2.l.Titia.§.Lucia.& de re iudi.l.ſæpe.Quidam vero doctorum iuris ciuilis,vt Ia.de Ra.expediunt iſtam materiam per regulam,& exceptiones á regula. & dicunt , ꝙ regula eſt.qui tacet,non conſentit,nec diſſentit.vt in regula,q tacet.† Sed hæc regula fallit in quibuſdam caſibus ſingularibus,
4 in quibus qui tacet, videtur conſentire. Quandoq; rõne coniunctionis,& communionis actionis.vt ff.ſolu.matri.l.2.§.voluntatem.Quandoq; ratione coniunctionis tm.vt ff. de adop. l.in adoptionibus. & ff.de do.inter vi.& vxo.l.ſi ſeruus.Quandoque fauore publicę vtilitatis.ff.ad munici.l.2. quandoq; fauore pupilli.vt ff.de fideiuſ. tu.l.4.2.fin.Quandoq; fauore vtilitatis eius,in cuius præſentia negotium agitur.vt ff.manda.l. qui patitur.& l.qui fidem. Quandoq;fallit fauore matrimonij vt C.de nup. l.5.& ff. de ſponſa.l.in ſponſalibus.§. j. & l.ſed ea quæ patris.Quandoq; fauore clericatus.vt C.de epi.& cleri.in aut.ſi ſeruus.Qñq; fallit odio prohibere ceſſantis,vt ff.de noxal.l.4. C.de commer.& merca.l.2.lib.10. quandoq; odio fallentis,vt C.ad vellei.l.fine.Petrus vero de Bel.perti.diſtinguit, inter iudicia,delicta,& contractus.In iudicijs dicit habere locum.ff.de re iud.l.ſæpe.In delictis dicit habere locum. §.alleg. vetare.In contractibus ſubdiſtinguit inter contractus,in qui-
4 bus requiritur expreſſus conſenſus † & alius in quibus ſufficit, tacitus. In primo caſu non ſufficit tacere,ita, quód qui tacet, non conſentit.vt ff.de aut.tu.l.j. 2.& 3.In ſecundo caſu diſtinguit,aut præſens tenetur conſentire,tunc in dubio conſentit. vt. C.de acq.poſ. l. 2.Si non tenetur,cõſentire tunc refert,aut non poteſt contradicere,& non videtur conſentire vt ff.loca. & conduc.l.qui ad certum.Sed fallit in filia,cuius pater dotem repetit,vt in d.l.2.§.voluntatem.Aut poteſt contradicere ; & tunc

tunc aut tacet in fraudem, & videtur conſentire. vt in d.l.ſi ſi-
ne. Aut ſine fraude, & tunc aut credit ius ſuum vbiq; durare,
& tunc non videtur conſentire. vt ff. qui. mo. pi vel hypo. ſolu
l. ſicut. §. non videtur. Aut non credit ius ſuum vbiq; durare, &
tunc nõ videtur conſentire. vt C. de remiſ. pig. l. j & 2. & fi. ſe-
cundum Pe. prædictum. Doctores vero iuris canonici cõiter
dicunt, quod in facto appetibili, vel honorabili, ſeu meritorio, q
tacet conſentire videtur, vt in regula iuri., qui tacet. cum ſuis
concor. alias ſecus. & ita not. Inn. ſ. de elec. in Gene. gloſſ. licet
collacta. & etiam Hoſt. idem Comp. eo. tit. quia propter. & Io.
And. j. de elec. ſicut cum per formam. ſuper verbo. per vnum
li. 6. & de reg. iur. c. is qui tacet. eo. lib. & Arch. 54. di. ſi ſeruus
ſciente. in glo. adde dicas quod non contradictio. &c. & Car. in
d. c. qui tacet. & de elec. cupientes. li. 6. & Guil. de Montelau. in
extrauag. Io. 22. ſuſcepti regiminis. ſuper verbo, voluerit. E-
go vero Henricus nullam prædictarum opinionum reprehẽ-
dens, credo ſic probabibter poſſe dici, Si quæratur nunquid p̃-
ſens, ſeu ſciens, & tacens conſentire videtur, refert aut tacitur
nitas, quæ eſt mediũ inter duo extrema. ſ. cõſenſum, & diſſen
ſum non inducit effectum proprium, & ſeparatum ab altero,
extremorum. ſ. quod vbi tacens non reperitur conſentire, quod
diſſentiat, vel econtra. Aut taciturnitas inducit effectum pro-
prium, & ſeparatum ab altero extremorum, ſeu ab effectibus
alterius extremorum. In primo caſu refert, aut tacens nedum
tacet, ſed gerit, vel agit aliquid in ipſo actu gerendo, aut non.
Si ſic, tunc dic, vt dixi. ſ. de tranſact. ex literis. Si non agit aliqd
in ipſo actu gerendo ſed ſolum tacet, tunc aut tacet ſimplici-
ter, aut de duobus ſibi propoſitis, & illatis reſpondet ad alte-
rum illatorum, vel de duobus ſuæ diſpoſitioni ſubiectis ſuper
5 altero tñ ſtatuit & diſponit. In primo † caſu refert aut agitur,
& tractatur de actu, qui requirit expreſsionem verborum, &
expreſſum conſenſum, & vbi verborum expreſsio eſt neceſ-
ſario. vt in ſtipulationibus. & tunc tacens nõ conſentit, ſed po
tius diſſentit. vt ff. de legat. j. l. ſi ita legatum. §. illi ſi volet. & de
ver. oblig. l. centeſimis. §. fi. de ritu nup. l. in eo iure §. deinde ait
lex. de auth. tut. l. j. in fi. & 2. & 3. & in hoc concordat Pe. vt ſ.
patet. & hoc innuit glo. de reg. iur. l. qui tacet lib. 6. item Inſtit.
hæredi. &c. & pro hoc faciunt ea quæ leg. & not. j. de ſpon. &
matri. c. fi. inter virum & vxor. c. cum apud. & c. tuæ. De hoc
6 etiam poteſt ponere exemplum in ſeruitutibus † conſtituen-
dis, vbi nudus conſenſus non ſufficit, ſed oportet ſtipulatio-
nem, vel alium contractum nominatum interuenire. vt inſtit.
de ſeruitu. §. j. & ff. de vſufruc. l. 3. §. j. hoc ſuppoſito facit. ff. de
ſerui. vrba. præd. l. intuitu. ſi ſerui. ven. l. ſi cum mens. & hoc idẽ
põt dici in ſeruitute amittenda. vt ff. quemadmo. ſerui. amit-
tatur. l. ſi ſtillicidij. ibi permiſero, innuens quod niſi exprimeret,
ius non amitteret ſeruitutem. cum glo. ibi pro hoc facit ff. cõ
munia prædio. l. ſi præcario. licet ibi in fi. ſit glo. in contrariũ.
Item pone exemplum. j. de his quæ fi. a prela ſine conſen. ca.
c. 1. cum no. in c. 2. Eſt & aliud exemplum. 65. diſt. ſi forte vbi
de hoc per Io. in glo. fi. Aut agitur, & tractatur de actu, qui nõ
requirit expreſsionem verborum, & vbi verborum expreſ-
ſio non eſt neceſſaria. & tunc aut tractatur de conſenſu furio-
ſi, aut de conſenſu hominis ſanę mentis. Si de conſenſu furioſi
tunc aut eſt tale negotium, quod ſi eſſet ſanę mentis, contradice-
re non poſſet, & tunc habetur pro conſentiente. vt ff. ſolu. ma
tri. l. 2. §. voluntatem. Aut tale negotiũ, quod ſi eſſet ſanę men
tis, contradicere poſſet. & tunc ſubdiſtingue, aut eſt tale nego
tium, quod conſenſu contrahitur, & in quo requiritur cõſen-
ſus, & tunc habetur pro diſſentiente. vt ff. loca. & condu. l. qui
7 ad certum. Aut eſt † tale negotium quod ſolo conſenſu cõtrahi
tur, & in quo non requiritur conſenſus, & tunc habetur pro
conſentiente & ſic obligatur. vt ff. de neg. geſt. l. ait prætor. §. cu
ratori. de actio. & obl. l. furioſus. Si tractetur de conſenſu ho-
minis ſanę mentis, ſubdiſtingue, aut tacens tenetur conſenti-
re, aut non. Si tenetur conſentire, tunc habetur pro conſentiẽ
te. vt C. de acqui. po. l. 2. in fi. ar. ff. de acqui. poſ. l. fundi. cum ibi
not. ad idem quod no. Hoſt. j. de priuile. antiqua. in princip. ibi
vniuerſali ſynodo approbante &c. vbi dicit, quod vniuerſalis ſy-
nodus approbat ſtatuta in ea, eo ipſo quòd nullus contradicit
8 . 3 1. di. nicena. ff. manda. ſi remunerandi. §. 2. Si non tenetur † cõ
ſentire, tunc refert, aut tacet in fraudem & animo decipiendi,
& tunc videtur conſentire, & ſibi præiudicat arg. ff. ad vellei.
l. ſi decipiendi, C. ad vellei. l. ſi ſine. & C. ſi res alie. pig. da. ſit l. 2.
& in hoc concor. Pe. vt ſ. patet. Aut tacet ſine fraude, & nõ a-
nimo decipiendi, & tunc aut tractatur de commodo illius, q
tacet & tunc conſentire videtur, vt ff. man. l. qui patitur. de re
gu. iur. l. qui non prohibet. & l. qui tacet. & ita intellige opi. p̃-
dictam Inno. & ſuorum ſequacium, & quod le. & not. 27. di. c.
j. in glo. fi. Aut tractatur de incommodo illius qui tacet & tũc
aut taciturnitas interuenit in iudicijs, aut interuenit in cõtra-
9 ctibus, aut interuenit in delictis. † Si in iudicijs, tunc aut tacẽs,
eſt in iudicio, ſicut pars, ſeu obtinens vicem partis, aut non.
In primo caſu refert, aut tacens ſuper ſibi oppoſitis, ſeu pro-
poſitis non eſt interrogatus, nec iuſſus reſpondere. Aut eſt in-
terrogatus, ſed non eſt iuſſus reſpondere, aut eſt interrogatus
& etiam iuſſus reſpondere. In primis duobus caſibus tacens,
non habetur pro conſentiẽte nec pro diſſentiente, vt patet de
primo in illo, contra quem petitio eſt edita in iudicio. vt C. de
lit. conteſt. auth. offeratur. 3. q. 3. c. induciæ. § offeratur. ſ. de li-
bel. obla. per totum. & in illo contra quem fiunt poſitiones, q
eo ipſo non habetur pro conſentiente, nec pro diſſentiente.
De ſecundo patet etiam. j. de confeſ. c. ſi poſt præſtitũ. ibi, in-
terrogatus iuſſuq; li. 6. q. d. ſecus, ſi ſolum interrogatus & non
iuſſus. vbi de hoc per Guli. & Io. An. In tertio caſu refert, aut
eſt interrogatus, & iuſſus per iudicem reſpondere, aut eſt in-
terrogatus, & iuſſus per alium quam per iudicem. In primo
caſu refert, aut eſt magis damnoſum tacenti, quod habeatur pro
conſentiente, quam pro diſſentiente, & tunc habetur p̃ con-
ſentiente, vt in c. alle. ſi poſt præſtitum. vbi hoc no. Gul. & Io.
An. pro hoc. C. de iura calum. l. 2. §. quòd ſi actor. ſ. de iur. calũ.
c. fi. in fi. Aut eſt magis damnoſum tacenti, quòd habeatur pro
diſſentiente, quam quod habeatur p̃ conſentiente, & tunc habe
tur pro diſſentiente ſeu negante. vt ff. de inter. act. l. de ętate. §.
qui tacuit. & l. ſi alienum. & de procur. l. non ſolum. in princ. &
ſic illud extremum accipitur contra tacentem quod eſt ma-
gis damnoſum tacenti. ſm Guli. & Io. An. in c. alle. ſi poſt pre
ſtitum. Si eſt interrogatus, & reſpondere iuſſus per alium, quã
per iudicem puta per partem aduerſam, vel etiam per nuntiũ
iudicis citantem, tunc non habetur pro conſentiente, nec pro
10 diſſentiente, vt probatur in c. alle. ſi poſt præſtitum, † ibi qñ di
cit, interrogatus iuſſusq; a iudice. q. d. ſecus ſi ab alio. quod dic
vt ibi no. Guli. & Io. An. In ſecundo caſu. ſ. qñ tacens eſt in iu
dicio non ſicut pars ſeu altera partium, tunc aut tacens eſt ille
nomine cuius agitur in iudicio, vt v. g. dñs videt cãm ſuo noie
agi, vel defendi in iudicio per falſum procuratorem, & nõ con
tradicit, ſed tacet, & tunc habetur p̃ conſentiente. Nã de vo-
luntate ſua præſumitur falſus ille procurator agere vel defende
re, cum poſsit dñs præſens eum prohibere, & nõ prohibet. ff.
de re iudi. l. ſæpe. Vnde contra eum mandabitur ſententia exe
cutioni, cum credatur. eius mandato agere, vel defendere. vt
ff. de re iudi. l. 4. quod dic vt no. Inno. & Hoſ. ſ. de reſcri. ca. ex
parte decani. glo. 2. & de offi. dele. cum in iure. & Guli. j. de p̃
11 cur. c. qui ad agendum. glo. 2. li. 6. Aut tacens † eſt in iudicio nõ
vt pars, nec vt ille, cuius nomine agitur, ſed alias: & tunc tracta
tur de aliquo tacente perſonaliter obligando, & tunc credo,
quòd tacens non habetur pro conſentiente. ar. l. alle. filiusfami
lias. §. inuitus. ff. de procur. C. de procu. l. inuitus. Quæ iura poſ
ſunt intelligi nedum in contractib. ſed etiam in iudicijs. & eſt
caſus expreſſus in iudicijs. ff. ex qui. cau. in po. eatur. l. hæc aũt
§. ſin autem. ver. ſi aũt negent. ibi, aut non negent, ſed tacẽt &c.
niſi forte in caſu & fauore publicę vtilitatis. arg. ff. ad muni. l. 2.
& de fideiu. tu. l. cum oſtendimus. §. fi. pro quo no. per Gul. de
Mon. lau. extra de procur. c. j. ſuper verbo. videaris. in cle. Aut
tractatur de aliquo præiudicio tacenti parando in iure ſuo, &
tunc aut tacens habet cauſam ab eo, qui deducit rem in iudi-
cium, & tunc videtur conſentire, & ſibi præiudicat. vt ff. de re
iud. l. ſæpe. §. ſed ſcientibus. Aut tacens non habet cãm ab eo,
qui deducit rem in iudicium, & tunc non videtur conſentire,
nec ſibi præiudicat, vt in d. l. ſæpe. §. reſponſo. & j. de re iudi. ca.
quamuis. vbi de iſto articulo dicam latius. ¶ Si taciturnitas in
teruenit in contractibus refert: aut tractatur de aliquo tacen-
te perſonaliter obligando, aut de aliquo præiudicio ſibi paran-
12 do. Si de † aliquo tacente perſonaliter obligando tunc tacẽs nõ
videtur regulariter conſentire. vt ff. de procu. l. filiusfamilias.
§. inuitus de interrog. acti. l. de ętate. §. qui tacuit. Fallit fauore,
publicę vtilitatis, vt ff. ad munic. l. 2. & de fideiuſ. tu. l. cum oſtẽ
dimus. §. fi. de vetera. l. fi. de decur. l. honores. §. fi. C. de fil. fac. &
quemadm. pater pro his tenetur. l. j. li. 10. in fi. & in hoc cõcor.
Ia. de Ra. vt ſ. dixi. Et iuxta hoc vide, quod no. Guli. de mon.
lau. extra de procur. c. j. ſuper verbo videaris. in cle. & per hoc
non credo, verum quod not. Spec. tit. de arbitrio. §. fi. 2. col. ver
ſic. ſed nunquid arbitrator. ver. ſuſcepiſſe autẽ. vbi dicit quod
arbiter, vel arbitrator ſuſcepiſſe videtur arbitrium, eo ipſo, quod
præſens patitur in ſe compromitti contra quem facit quòd di
cam poſt Io. An. j. de teſta. tua. di. j. Si tractetur de aliquo præ-
iudicio

iudicio ipſi tacenti parando, refert, aut tractatur de re tacentis
alienanda, ſeu in aliū transferenda, ſeu de aliquo p̄iudicio ſibi
generando in iure ſuo, ſiue in re ſua, aut de liberationi dāda ꝓ
ſuam taciturnitatē. Primo caſu refert, aut tacēs potuit impe-
13 dire, & nō ſecit, aut nō potuit impedire. † In primo caſu refert
quia aut tacēs tacet in & ſuper actu, vel cōtractu qui agitur, vł
diſponitur in perſona cōiuncta tacenti & maxime ad eius cō-
modum, & tunc tacens hr̄ pro conſentiente. vt ff. de adop. l. in
adoptionib. de dona. inter vir. & vxor. l. ſi ſeruus cōis. 20. q. 2.
puella, & in hoc cōcor. Ia. de Ra. vt s̈. patet. Aut tacēs tacet in
& ſuper actu, qui geritur, vel diſponitur in perſona extranei, &
tunc tacens non vr̄ conſentire. vt C. de remiſ. pig. l. 2. & no. gl.
in d. l. ſi ſeruus communis. ff. de don. inter vir. & vxo, Sed hoc
fallit in certis caſibus fauorabilib. vt fauore libertatis, vbi tacēs
videtur conſentire. C. de remiſ. pig. l. j. C. de epi. & cle. l. ſi ſeru⁹
de re mili. l. ſuper ſeruis. li. 12. de lati. libe. tol. in auth. ad hæc. in
auth. de nup. §. ſi vero ab initio. collatio 4. vt liber. de cetero au
reo. §. ſi quis autem colla. 6. 54. diſt. ſi ſeruus ſciente & fauore,
fiſci. vt C. de remiſ. pig. l. j. & fauore legitimationis. vt ff. de lib.
agno. l. j. §. pœna. Si tacēs non poterat actum qui gerebatur im-
pedire, tunc non videtur conſentire, vt ff. quib. modis, pig. vel
hypo. ſol. l. ſicut. §. non videtur. vbi de hoc. ¶ In ſecūdo caſu. ſ.
14 vbi tractatur † de liberatione danda, ſeu p̄ſtanda, tunc non vi
detur regulariter tacens conſentire. arg. ff. de ritu. nupt. l. in eo
iure. §. deinde ait lex. de noua. l. Stichum. §. fi. de exce. l. 3. Et eſt
ratio, quia forte in tali caſu requiritur expreſſio verborum, &
ſic comprehenditur ſub illo membro de quo s̈. ¶ Si quæratur
de delictis tunc aut tractatur de præiudicio parando tacenti in
re ſua, vel in iure ſuo, & tunc nun habetur pro conſentiente,
vt ff. de ſur. l. qui vas. §. vetare. l. pen. Eſt etiam ſpecialis caſus v-
bi expreſſe conſentiens hr̄ pro diſſentiente. vt C. de ſur. l. ſi qs
15 ſeruo. Aut † tractatur de tacente, tanquam delinquēte, ſeu par-
ticipe, & complice delicti, & conſentiente in delicto perſona-
liter obligando, & tunc aut tacens potuit prohibere delictū &
prohibere neglexit, & tunc regulariter videtur conſentire. vt
ff. de noxa. act. l. 2. 3. & 4. cum concor. ibi alle. & de re mili. l. qui
cum vno. §. qui poſt. C. de commer. & merca. l. 2. ȷ̈. de ſen. exc.
c. quantæ. Aut non potuit prohibere. & tunc aut iſte tacens eſt
ſuperior ad quem ſpectat correctio, & punitio delicti perpetra
16 ti, aut non. † Si ſic, tunc tacens delictum negligens vindicare,
conſentire videtur. vt le. & no. 43. di. ſi rector. & ex eo permit
titur ſecuritas delinquendi 83. diſt. error & c. ſeq. & s̈. de offic.
ordi. irrefragabili. in prin. & no. Ber. ibi in glo. j. quod verū eſt,
quando tacet, & negligit delictum corrigere ſine cauſa, ſecus,
ſi tacet ex cā legitima, & maxime qñ eſt princeps, vt Papa, vel
imperator. Ita intellige quod leg. & no. 86. di. c. tanta nequitia.
1. q. 7. c. tanta nequitia. Si vero ſuperior non eſt, tunc regulari-
ter non videtur conſentire, nec ab initio quia non impedit. vt
in iuribus alleg nec ex poſt facto quia non denunciat, nec accu
ſat præſertim, vbi probare nō pōt. ita intellige. 2. q. 7. plerunq;.
cum ibi not. per Io. in glo. 2. q. 6. illud. dicat tamen ei, quod ꝓ-
deſſe pōt, & non obeſſe. 22. q. 5. hoc videtur. & de hoc dic, vt
le. & no. in d. c. quanto. & ibi plenius dicam. Et hæc vera ſunt,
qñ tractatur de incommodo illius qui tacet, aut tractatur non
de commodo, vel incommodo illius qui tacet, ſed alterius a ta
cente. & tunc tacens non habetur pro conſentiente. vt ff. de au
th. tu. l. 3. de iudi. l. tunc aūt. de arbi. l. ſicuti. & hoc membrū po
nit Dy. ȷ̈. de reg. iur. c. qui tacet. li. 6. Et hæc ſufficiāt quantū ad
illum qui ſimpliciter tacet. ¶ Si quæris de illo tacente, qui de
17 † duobus ſibi propoſitis & illatis reſpondet ad alterum illato-
rum & de altero tacet, vt fuit hic. vel de duobus diſpoſitiuni,
ſuæ ſubiectis ſuper vno tantum ſtatuit, & diſponit, & de alio
tacet, vt fuit. C. de procu. l. maritus. tunc refert, aut illud quod
tacetur, eſt de ſimpliciter & in ſuo genere prophibitis. aut eſt
de ſimpliciter in ſuo genere conceſſis. aut nec eſt de ſimplici-
ter prohibitis nec eſt de ſimpliciter conceſſis. In primo caſu,
tacens nunquam videtur illud prohibitum concedere. vt not.
Io. An. extra de vſu. c. vnico. ſuper verbo. facere. in cle. vbi di
cit, ꝙ ſi princeps, vel alius qui poteſt, ſtatuat, ꝙ nullus pro vſu
ra recipiat vltra duos denarios pro libra in menſe. nō propter
hoc videtur cōcedere, ꝙ poſſit recipere duos denarios vel mi
nus: quia oīs vſura, etiā minima, eſt in ſuo genere prohibita:
vt ȷ̈. de vſur. ſuper eo. & c. conſuluit. ibi nihil indeſperantes. &
c. quanto per eandem viam facit. s̈. de treu. & pace. c. j. vbi hēs
18 ꝙ certis tēporib. conceduntur vt ibi no. ¶ In ſecundo † caſu,
tacens non videtur illud conceſſum denegare, & iō ſtatutū
quod ſtatuit, & concedit, ꝙ quilibet cōfiteatur ꝓprio ſacerdō
ti ſemel in anno peccata ſua, non ꝓꝑ hoc negat quin pluries cō
fiteatur. qm̄ confiteri peccata eſt de ſimpliciter & in ſuo gene-
re cōceſſis. ȷ̈. de pœni. & remiſ. omnis vtriuſq;. in princ. vbi de
hoc. Item ſtatutum quod ſtatuit, & concedit, ꝙ archieṗs, vel
eṗs ſemel in anno viſitet ſuam prouinciam, vel diœceſim. vt
10. q. j. c. epiſcopum. & c. decernimus. & c. placuit. s̈. de offi. ar
chi. mandamus. non per hoc denegat, quin poſſit pluries, & ma
xime toties quoties opus fuerit viſitare, vt 10. q. j. regenda. 18
q. 2. viſitandi. vbi de hoc per Archi. in glo. fi. & c. non ſemel. ȷ̈.
de cenſi. c. cum venerabilis. vbi de hoc. ¶ In tertio vero caſu,
19 refert, † aut eſt eadem ratio in tacito, quæ in expreſſo, & tunc
conceſſum vel denegatum in expreſſo intelligitur conceſſum
vel denegatum in tacito. nam ſtatutum pœnale, & odioſum,
in caſu certo factum ad conſimile propter identitatem ratio-
nis extenditur. vt ff. de eden. l. quædam. §. nummularios. ad le.
Iul. de adul. l. ſi poſtulauerit. §. ratio. vt no. Garſ. & Card. ȷ̈. de
ele. c. cupientes. in prin. lib. 6. & Genz. extra de reſcr. c. j. in cle.
Idem no. Arch. de pœni. di. 1. §. pœnæ glo. j. & Genz. de vi. & ho
ne. cle. c. qm̄. ſuper verbo. videatur. in cle. & de re. permu. c. vni
co. gl. fi. in cle. & plenius in extrauag. Io. 22. ſuper verb. perſo-
næ. & ꝓ hoc facit expreſſe in auth. vt hi qui obli. ſe hr̄e perhi.
res mi. §. j. colla. 6. vbi lex pœnalis facta in curatore extenditur
ad tutorem, & cenſetur facta in tutore. Hoc colligitur ex. c. al
leg. cupientes. in prin. iuncto ad illam decretalem. ſi poſtquam
§. vlti. eo. tit. & ex decretali. licet canon. eo. tit. iuncta ad illā de-
cretalem vnicam. extra de offi. vica. in cle. vbi habemus, quod
ſtatutum illud pœnale licet, canon loquens in rectoribus eccle
ſiarum parochialium extenditur ad vicarios. & hoc tenuit Ac
cur. ff. de iudi. l. cum prætor. in glo. no. quòd in fi. Aut non eſt
20 eadem ratio in tacito, quæ in expreſſo, & † tunc conceſſum vel
denegatum in expreſſo non intelligitur conceſſum, vel dene-
gatum in tacito. imo quod de vno conceditur, de alio videtur
eſſe negatum. vt C. de procu. l. maritus. cum multis conco. ibi
alle. vbi habes, quòd licet maritus poſſit agere ſine mandato,
in rebus paraphernalib. vxoris, ſi tn̄ vxor mandauerit ſibi age
re in quibuſdam rebus videtur prohibere in alijs, quia non eſt
eadem rō committendi omnia negotia ſicut vnum ſolum &
maxime maiora. ar. s̈. de reſcr. c. ſedes apoſtolica. & extra de ꝓ
cur. c. non pōt. in cle. cum ibi no. & in concur. hic alle. per Ber.
per eandem viam facit ff. ſolut. mat. l. ſi cum dotem. in prin. de
libe. & poſth. l. cōmodiſſime. de do. inter vi. & vx. l. ſed ſi mors
de pac. dota. l. pacta conuenta. de ſolu. l. quæro. & ȷ̈. de reſcr. ſi
ſcepto. li. 6. cum ibi not. Ad idem facit, quod not. Io. And. s̈. de
reſcrip. poſtulaſti. vbi dicit, † quòd regula, quæ concedit ma-
ius, concedit & minus. ȷ̈. de deci. ex parte. 3. qui fil. ſint legiti.
c. per venerabilem. Fallit in priuilegijs & diſpenſationibus. nā
21 diſpenſatio in maiori, non extenditur ad ſimile vel minus. ȷ̈.
de priuileg. ſanæ. niſi illud minus ſub maiori includatur, vt ſi
concedatur illegitimo, quòd promoueatur in eṗm, & de reli-
quis ſacris intelligitur conceſſum. ȷ̈. de conceſ. pre. ex literis.
Vel dic, quòd illud argumentum in gratijs fauorabilibus poſ-
ſet habere locū non in odioſis. ȷ̈. de præb. quamuis. j. & c. cū in
illis. lib. 6. & e contra. quod de vno negatur. de alio videtur eſ
ſe conceſſum. vt ff. de iudi. l. cum prætor. cum concor. multis
22 ibi alleg. & † hic per Ber. Chriſtus enim ſuper duobus interro
gabatur, ſcilicet vtrum eſſet Samaritanus, & verū haberet de-
monium. de quibus non erat eadem ratio, ſed valde diuerſa. &
ideo negando de demonio, videtur de alio concedere. vt hic,
23 & Io. Vin. & Tan. ¶ Si quæris † de ſecundo membro principa-
li, vtrum vbi taciturnitas quæ eſt medium inter duo extrema,
ſcilicet, inter conſenſum expreſſum, & diſſenſum inducit effe
ctum, proprium ſeparatum ab altero extremorum, & tūc ha
bet locum regula iuris, quòd tacens non conſentit, nec diſſen-
tit. vt ȷ̈. de reg. iur. c. qui tacet, li. 6. & pone exemplum vt ibi in
glo. per l. ff. de tribu. li. j. §. ſcientiam. vt hic not. Dyn. & Cin. in
c. alle. is, qui tacet. & vide quod no. Io. And. in c. alle. is qui tacet
51 in nouella. vbi ponit quatuor quæſtiones antiquas. Quarum
prima eſt venerealis. 29. qua quæritur, Aliquis electus fuit ad
dignitatem epiſcopatus, eo tacente & præſente contulit præ-
bendam illius demum caſſatur electio. quæritur an præbendā
repetere poſſit, cum videatur eā habuiſſe pro derelicta: quia
potuit contradicere & nō contradixit. Hanc ſoluit Bart. Brix.
dicens Tan. dixiſſe, quòd iſte non poterit præbendam repete-
re cum videatur eam habuiſſe pro derelicta, quia potuit con-
tradicere, & non contradixit. Sed hæc ſolutio non placet Io.
24 And. cum in dānoſis, ſeu oneroſis tacere, non † ſit conſentire,
vt in l. alleg. vetare, cum concor. vnde a ſimili decretalis, bene-
ficium ȷ̈. de regularibus. li. 6. dicit ꝙ oportet aſſenſus accedere
quod notat actum, non taciturnitatē. itē beneficia non vacātia
conſerri

conferri non poſſunt.ĵ.de conceſ.præb.c.2.& per totum. Sed
qui dicit per taciturnitatem beneficium vacare,det mihi tex-
tum expreſſum:alias ſibi non credam.15.q.3.c. ſaoæ quiſquis.
§.vnde aut.ver.nec quiſquam.Ad.q.facit.ĵ.de inſti. cum veniſ
ſent.vbi non ſolum tacere,ſed etiam perverba generalia loqui
non nocuit Archidiacono qui promouebatur ab Archiepō,
bene facit etiam.ĵ.de præben.ſi beneficia.li.6.¶ Secunda q.eſt
dñicalis,quæ incipit.Præſbyter quidam.& eſt talis,Preſbyter,
præſente,& non contradicentem epō,votum peregrinatiõis,
emiſit:quod dum exequi vellet epiſcopus contradicit.ſed ipſe
nibilominus iter arripuit,epiſcopus eo abſente eccleſiam con
25 tulit alteri.Quæritur †an preſbyter reuerſus illã repetere poſ-
ſit.Hanc ſoluit Bartho.ꝙ epiſcopus tacendo fecit ſibi præiudi
cium,nec debet vltra cõtradicere niſi cauſa noua iotetueniat.
Quæ ſolutio ſm Io.An.non eſt ſufficiens.niſi per hoc intelle
xerit ſacerdotem,non potuiſſe priuari per epiſcopum,qui ta
cuit in remiſsione voti.Fatetur quòd inhoneſte facit epſ,qui
sunc tacuit ſine cauſa noua.Reſiſtendo tñ inhoneſtius facit ſa
cerdos eo contradicente itinerando.7 t.di.c.vlti.de conſe.di.5
non oportet,de voto,magnæ,circa medium.Remanet queſtio
dubia quam ſuluendo dicit,quòd epiſcopus illum priuare non
potuit.Sed hoc ſolo attento.quòd ille peregrinando ſe abſen-
tauit,etiam eo contradicente ſimpliciter,& ſi non monuiſſet,
eum,quòd ſe non abſentaſſet ſub pœna priuationis, cui moni
tioni non parens ſe abſentaſſet, non putat, quòd taciturnitas,
epiſcopi excuſet eum a pœna,quia etiam ſi expreſſe conceſsiſ
ſet,non videtur,quòd eo inuito votum perficere poſſet.33.q.
5.manifeſtum.& c.noluit.Poſſet etenim epiſcopus aliquid oc
cultum nouiter ſciuiſſe propter quod peregrinatio non expe
dit etiam ſaluti vouentis. facit.ĵ.de temp.or.ad aures. Fortius
ergo in terminis quæſtionis.Si autem præſbyter ſic monitus,
non paruiſſet,eccleſiam,qua priuatus fuiſſet, non repeteret.
Vbi vero epiſcopus contradixiſset,vel vetuiſset, ſed talẽ mo-
nitionem non feciſſet,dic priuationem fieri non potuiſſe, ꝓ-
pter abſentiam,vel non reſidentiam etiam ex iuſta cauſa, niſi
prius eo citato,& expectato ſm formam decret.ex tuæ.ĵ. de
cle.non reſi.¶ Tertia quæſtio eſt dominicalis, & incipit. epi-
ſcopus quidam fecit.& Dama.7 t.de his quæ fi a præ. de epo,
26 qui fecit †alienationem tacente,& non contradicente capitu-
lo an ſucceſſor illam reuocare poſsit.Et ſoluunt,alienationem
tacente & non contradicente capitulo non valuiſſe,& ſic reuo
candam eſſe per capitulum ſine exceptione.12.q.2.& c.2.ĵ.de
his,quæ fiunt a præla.ſine conſenſu capituli.loquitur de colla-
tione decimarum nomine beneficij perſonaliter facta, vbi ſuf
ficit patientia.Vnde dicit Barth.illam intelligi de conceſsione,
facta cauſa pietatis,vel de re minima , vel ad certum factum,
vel ad certum tempus.Et vide quod ibi no.in s.& 3.glo.& e.
ti.cum vos.Per quæ patet,quòd vera eſt huius quæſtionis ſo-
lutio,quòd neceſſario concluditur ex præcedenti tractatu qui
neceſſarius eſt in alienatione.ĵ.de rebus eccle.non alie.c.dudũ
lib.6.ex quo ſequitur taciturnitatem vel patientiam non ſuffi
27 cere.¶ Quarta quæſtio eſt an religioſus tacente,†vel patiente
ſuo prælato poſsit eſſe executor teſtamenti,ſaltem in quo ſũt
multa relicta ad pias cauſas,& ſoluit quòd taciturnitas, vel pa-
tientia prælati hoc caſu non ſufficit,cum enim religiuſus vel-
le vel nolle non habeat,& omnis talis actus,quem aggreditur,
ante licentiam eſt illicitus,& per illum frangitur obediẽtia, &
abdicatio propriꝫ voluntatis.facit cle.religioſus.de procur. &
quæ ibi no.in glo. repete &c. patientia ergo non poſſet facere
illum licitum.Vnde requiritur,quòd ſuper hoc prius petatur,
& obtineatur licentia,vt patet.ĵ.de teſta.c.2.lib.6.& eo.tit.c.j.
in cle.vbi de hoc no.glo. reprobatum.vide etiam quod no.ip-
ſe Io.An.ĵ.de de reg.iur.qui tacet.lib.6.vbi quęrit ſi conſtitu-
tio Bonon.epiſcopi præcipit nullam alienationem immobiliũ
28 rerum eccleſiaſticarum fieri per clericos ſine licentia epiſcopi
vitians †contractum & addens pœnam arbitrariam:& capitu-
lum Buno.præmiſſo tractatu epiſcopi,epiſcopo vẽdat aliquas
serrulas ſine alia licentia,an locus ſit pœnis ſtatuti& poſt mul
ta argumenta,pro & contra, ſoluendo dicit epiſcopum nõ au
diendum.& pœnis ſtatuti locum non eſſe, quia ſi dicit contra-
ctum non tenere ex viribus conſtitutionis contrahendo con
ſenſiſſe,& licentiam dediſse dicetur, nam ſi tacens conſentit,
vt in c.alleg.qui tacet. multo fortius agens.Si dicatur de autho
rizatione in facto proprio,hoc non eſt curandũ,vbi de conſti
tutione tñ quæritur,quæ non læditur data licentia qualitercũ
que verbo vel facto expreſſe,vel tacite & in ſcriptis , vel ſine.
facit ad ita cle.de conce.præb.c.vni.o.ver.ꝙ etiam.Si vero ex
viribus iuribus communis dicatur contractum non tenere,
hoc non procedit:quia ſm no.12.q.2.Abbatibus. inferiores
in inuitis non habent neceſſe habere conſenſum epiſcopi . Et
ſi diceretur opinio contraria verior,adhuc venditio epiſcopo
fieri non potuit ob hoc quòd in facto ſuo authorizare nõ pôt.
quia.c.quæſti.s 7.q.4.& quod no.Io.in §.ibi præcedenti.loqui-
tur,quando prælatus contrahit cum alijs eccleſijs, non cum ec
cleſia cathedrali.& ſic etiam loquitur in cle.vnica de re ecc.nõ
alie.& vide quod no.ibi in glo antepe.ad iſtam diſtinctionem
facit.ĵ.de teſta.requiſiſti.ad finem.

1 *Priuilegium legis tranſmiſſibile.& 3.fallit.2.*
4 *Priuilegium principis, quando perſonale, aut tranſmiſſibile.
& 5.*
6 *Hæredes non,niſi expreſſi gaudent priuilegio.*
7 *Priuilegium reale tranſmiſſibile.*
8 *Priuilegium ad futuros tranſire.*
9 *Priuilegium ciuitatis perpetuum.*
10 *Priuilegium cauſæ tranſmiſſibile.*
11 *Iuriſdictio mandato quis,& quando incipiat.*
12 *Leges aliquas enucleat.*
13 *Deus laudandus.*
14 *Laudare homines quatenus liceat & 15.*
16 *Adulationum genera,quæque permiſſa.*
17 *Laus quæ famam minuat.*

MAndata. Si quæras,vtrum priuilegium tran-
ſeat ad ſucceſſures vel non, diſtin-
gue, ſequendo pro parte Di.ĵ.de reg.iur.c.priuilegiũ
li.6.Quia aut priuilegium conceditur perſonæ, aut
conceditur rebus,aut generi perſonarum,aut ciuitati, aut lo-
co,aut cauſæ.In primo caſu refert,aut priuilegium cõceditur,
1 a lege mortua,aut a l.viua,ſeu animata.In primo †caſu refert ,
aut priuilegium conceditur perſonæ attenta æquitate,ſeu rõ-
ne naturali, & tunc tranſit ad ſucceſſores, vt p3 in priulegio ,
reſtõnis,& in priuilegio dato mulieri,fideiubenti.vt ff.de in in
teg.reſt.l.non ſolum.de mi.l.minor.§.vl.& l.ſeq.C.de temp. in
2 integ.reſt.l.ea quæ & C.ad vellei.l.hæredes. Aut † priuilegium
eſt conceſſum non attenta ęquitate,ſeu rõne naturali, ſed fa-
uore perſonæ tñ.& tunc refert,aut perſona cui cõceſſum eſt
priuilegium eſt proxima cauſa priuilegij concedẽdi,& tunc ꝑ-
ſona extincta,extinguit priuilegium.vt ff.ſolu.ma.l.maritum.
& l.ſeq.& de re iudi.l.ſciẽdum.& l.ſi fideiuſsor.§. ſi maritus .
Hoc etiam p3 in priuilegio,quod habet pupillus in actione tu
telæ.vt ff. de admi.tu.l.ex pluribus.ff.de priuil.credi.l. vel da-
bimus.pro hoc etiam facit.C.de excu.mu.l.ſordidorum.li.10
3 & ĵ.de reg.iur.c.priuilegium.lib.6.†Aut perſona eſt cauſa re-
mota, & alia eſt cauſa proxima priuilegij concedendi, & tunc
non extinguit cum perſona,ſed transfertur ad ſucceſsores. vt
patet de decurionibus qui multa habent priuilegia non rõne,
perſonarum ſed rõne & contemplatione officij, quod getunt
quæ transferuntur ad liberos ſuos. vt C.de pe.l. decurionum,
filij.per eandem viam facit.C.de profeſ.& medi.l.grammati-
cos.li.10.cum alijs concor.pro hoc.ĵ.de offic.ordi.paſtoralis.
§.præterea.ver.niſi forſan.& ĵ.de nia.& obe.c.vnico. lib.6.cũ
4 ibi no.†¶ Si quæris de priuilegio conceſſo per legem anima-
tam,puta,per principem,qui eſt lex animata in terris.vt in au
th.de conſu.in fi.coll.4.tunc aut priuilegium concedit alicui,
cum certa deſignatione,ꝙ ſibi ſoli,& non ſucceſſoribus conce
ditur. aut conceditur ſimpl'r,aut conceditur ſibi& ſuis ſucceſ
ſoribus.In primis duobus caſibus priuilegium extinguit cum
perſona,vt hic,& 7.q.j.petijſti.ff.de conſti.prin.l.j.in fin.& de
5 reg.iur.l.priuilegia.¶ In tertio †caſu refert in modo loquẽdi,
quia aut priuilegium concedit ſibi & poſteris ſuis,vel ſibi , &
poſteritati ſuæ,& tunc extendit ad deſcendentes ex eo per li-
neam maſculinam non ad deſcendentes per lineam fœmineã,
vt ff.de iure immu.l.j.§.perſonis.& l.4.Et rõ huius eſt,quia po
ſteritas importat eos,qui ſequuntur familiam,ſed deſcenden-
tes per lineam fœmineam ex eo cui conceditur priuilegiũ nõ
ſunt in eius familia,ſed in familia patrum ſuorum.vt inſtit. de
patri.po.in fi.quare &c.Aut priuilegium conceditur ſibi & he
6 redibus & ſub appellõne hæredum.& tunc aut †conceditur ſi
bi & hæredibus ſuis in plurali numero, & tunc quicunq; ſunt
hæredes gaudebunt priuilegio.arg.ff.de verb.ſign.l.ſciendum
& de reg.iur.l.qui per ſucceſsionem.& maxime in præiudiciũ
concedentis.ĵ.de dona.cum dilectus.Aut conceditur ſibi& he
redi ſuo ſimpliciter.& tunc poſſet dici qđ de ſuo hærede intel
ligatur,& non de alijs.quia ſic eſt in vſufructuario.C. de vſufr.
l.antiquitas.& maxime ſi inciperet eſſe alijs damnoſum. arg.ĵ.
de dici.

7 de deci.ſuggeſtum.¶Si quæris in ſecundo caſu, ſ.quando † pri
uilegium conceditur rebus,tunc tranſit ad ſuccedentem in il-
lam rem,ſiue ſuccedat titulo vniuerſali ſiue titulo ſingulari. vt
ff.de aqua quoti.& ęſti.l.j.§.permittitur.de cenſi.l.tęatem. §.re
bus. arg.ff.de ſerui.ruſti.prædi.l.via.§.quicunque. Si autem ſit
dubium an ſit perſonale,vel reale,tunc dicit Spec.tit.de inſtru.
edi.§.nunc aũt videndũ ver.item q̃ fuit cõceſſum.q̃ recurri-
tur ad intentionem concedentis,illud.ff.de reg iur.l. Neratius
j.de inſtit.cum veniſſent.1 t.q.j.§.ex his omnibus. q̃ ſi nõ po
terit concedens haberi,intelligetur reale,niſi cõtra. probetur
ff.de conſtit.prin.l.beneficium.j.de præſcrip. ad audientiam.
de dona.cum dilecti.16.q.3.placuit.Et ad hoc facit quod dici-
tur de pacto perſonali, & reali.ff.de pactis.l.iurisgentium.§.pa
ctotum.& l.ſi tibi.§.pen.de proba.ſi pactum.& in hoc ſatis cõ
cord.Ber.in d.c.cum veniſſent.glo.præſumitur &c.¶Si quæ-
8 ris in tertio caſu.ſ.quando conceditur†generi perſonarũ, tũc
tranſit ad omnes futuros de illo genere cum diſtinctione tñ.
Quia aut priuilegium conceditur ſimpliciter, & tunc teneas,
quod eſt dictum.C.de profe.& medi.per totum.ff.de excu.tu
to.l ſed & milites §.j.vnde exemptio conceſſa canonicis extẽ-
ditur nedum ad canonicos præſentes ſed etiam ad futuros, vt
j.de priuileg.c.per exemptionem.§.verum.& §.ſe.li.6.Aut cõ
ceditur eis vna cum poſteris ſuis,& tunc tranſit ad oẽs deſcẽ-
dentes per lineam maſculinam,vt eſt dictum.& pro hoc. j.de
hæreti.c.ſtatutum.2.& de pœnis.c.vbicunq;.li.6.Aut concedi
tur ſibi & hæredibus,& tunc poteſt dicere,vt ſupra dictũ eſt.
9 ¶Si quæris in †quarto caſu principali,ſ.quando conceditur ci
uitati,vel loco tunc ad omnes in ciuitate, vel loco ſucceſsiue
inhabitantes perpetuo extenditur,vt ff.de cenſibus.l. forma.
§.quanquam.16.q.j.hinc etiam eſt 25.q.2.c.j.& 2.& j.de inſti.
c.cum veniſſent.& j.de priuil.c.per exemptionem.li.6.arg.q̃a
idem videtur in pœna indita ciuitati vel loco.vt j.de ſen. exc.
c.ſi.& c.ſi ſententia.& c.ſe.Et eſt ratio idem populus eſt hodie,
qui fuit in præteritum,& qui erit in futurum.vt ff.de iudi.l.p
10 ponebatur.¶Si quæris in †quinto caſu principali.ſ. quãdo pri
uilegium conceditur cauſæ,vt eſt videre in cauſa depoſiti, &
ſimilibus,tunc priuilegium non extinguitur cum perſona ſed
tranſit ad ſucceſſores.vt ff.de reg.iur.l.in omnibus.& l.priuile
gia.j.de reg.iur.priuilegium.lib. 6.

¶Si quæris,quando princeps creat iudicem ordinarium, qui
ſolus hoc facere poteſt a quo tempore incipiat habere iuriſdi
ctionem,ſeu exercitium iuriſdictionis diſtinguit Io.An.ſ. de
offi.dele.quoniam Abbas. aut eſt ordinarius ſine adminiſtra-
tione.& talis ex tenore ſui priuilegij recipit vires ſuas de ipſis
ergo non,niſi viſis priuilegijs,poſſumus iudicare, vt patet. C.
de man.princi.l.vna.ſ.de offi.dele.c.cum in iure. j.de priuil.c.
11 porro.Aut cum adminiſtratione,vt ſi in certa †prouincia, ali-
cui hanc committat,& talis ſm omnes communiter a tem-
pore commiſsionis iuriſdictionem habet voluntariam,& a tẽ
pore ingreſſus vrbis contentioſam,& ſic videntur loqui leges
proxime ſequentes verſic.& licet.Tu vero dicas, q̃ volunta-
riam habet etiam ante,quam ingrediatur prouinciam, quo ad
exercitium,ſed contentioſam non habet vt ipſam exercere po
terit, habet tamẽ eam quo ad commiſsionem vnde & ipſam,
poteſt committere.vt expreſſe probatur in auth.de colla.alias
vt eccle.§.prohibemus ad hoc.& in prouincijs.& §.ſe. collat.
9.Et licet domini legum aliter videantur ſentire tu tamen ſic
12 intellige.†ff.de offi.proconſu & le.l.j.& 2.& l.4.§.ſi.& l.aliquã
do ſm Io.And.& in hoc concor.Ho.ſ.de offic. leg.nouit.&
Spec.tit.de legato.§.nunc dicamus.in princ.Per hanc decreta-
lem dicit Bart.Brixi.in quæſtione venereali, quæ incipit. eſto,
q̃ dñs Papa.q̃ commiſsio facta per papam archidiacono, his
verbis,Vices noſtras in tali prouincia tibi committimus. eſt
realis, non perſonalis,quia hic Papa faciendo talem conceſsio
nem,proteſtatur ſeu concedere perſonæ,& non loco, & ita vi
detur perſonalis,niſi proteſtatio obſtaret.& hoc tenet per de-
creta.cum veniſſent.j.de inſtitutionib.licet Tanc.contra ſm
eum.Ego credo opinionem Ber.eſſe veram vbi commiſsio fa
cta eſt archidiacono non proprio nomine expreſſo. alias opi-
13 nionem Tan.credo veram per c.qm̃ Abbas.ſ.de offi. leg.
¶Si queras vtrum laudare alium ſit peccatum,†diſtingue,aut
laudare Deum vel ſanctos eius,& dic q̃ non,ſed meritorium,
C.de offic.præſ.præt.affir.l.j.in prin. Vnde Dauid in pſal.107.
& j.de celeb.miſſ.c.j.ſepties in die laudẽ dixi,tibi. Et Eccleſia
ſti.24.qui elucidant me vitam æternam habebunt.Et in pſal.
Laudate dñm.&c.Aut laudare hoĩem.& tunc dicit Aſten.li.2.
ti.de amicitia poſt Tho.q̃ contingit aliquẽ laudare bene & ma
le.ſ.put debitæ circumſtantiæ vel ſeruãtur,vel prætermittuntur.
14 Si.n.aliquis †velit aliquem delectare laudando, vt ex hoc eum
conſoletur,ne in tribulatione deficiat, vel vt bona proficere,
ſtudeat alijs debitis circunſtantijs ſeruatis hoc pertinet ad vir
tutem amicitiæ.pro quo facit tex.hic in fi.ſ.de ęta. & qualita.
tua.in prin.pertinebit.Aut ad adulationem ſi velit aliquem lau
dare in quibus non eſt laudandus quia forte ſunt mala. ſm il-
lud pſal.Laudatur peccator i deſiderijs animæ ſuæ. vel quia nõ
ſunt certa.ſm illud Eccleſiaſt.27.Ante ſermonem non laudes
virum vel etiam ſi timeri poſsit ne humana laus ad vanam glo
riam prouocetur.ſm illud Eccleſiaſtici.11. Ante mortem ne
15 laudes hominem.Similiter †velle placere hominibus propter
charitatem nutriendam,& vt in eis ſpiritualiter proficere poſ
ſit,eſt laudabile.Hominib. autem placere propter vanam glo-
riam vel propter lucrum vel etiam in malis,eſſet peccatum,ſe
cundum illum pſal.Deus diſsipauit oſſa eorum, qui hominib.
alias omnibus placent.hæc Thomas.

¶Si quæris vtrum adulatio ſit peccatum mortale,dic vt 25.di
ſtin.c.vnum orarum.§.quæ autem ſint.ſuper verbo adulari.vel
dic vt Aſten.vbi ſ.dicens poſt Alex.Anglicum, quòd duplex
eſt adulationis genus.†Vnum quo dicit malum,bonum fouen
do.ſ.peccatorem in peccato,& hoc eſt peccatum mortale.46.
diſt.ſunt nonnulli.alias vero aliquis adulatur. Aut intẽdens ali
cui prodeſſe & nulli obeſſe,& tunc eſt veniale,aut alicui obeſ-
ſe licet alteri proſit,& tunc eſt mortale. Si autem non obeſt,
ſed nec prodeſt,ſed Dei generet contemptum propter aſsidui
tatem,tunc eſt mortale.Si vero quis laudat ex ſurreptione ali
quem in bono:aut quem debet nec intentione placendi pro-
pter ſe tunc veniale eſt,& de tali adulatione loquitur Augu.in
d.§.quæ autem ſunt. numerans eam inter peccata minuta. Et
vtrum litigium ſit maius peccatum, quam adulatio. vide ibi p
Aſten.& per fratrem Io.in ſumma confeſ.tit.de liti.non ordi.
16 Item nota quòd†fama alicuius detrahitur,dum plus,quam ex
pediat,commendatur. 99.diſt.ecce.& magno triſtitiæ quis ſti
mulo pungitur,dum bonum ſibi attributum in eo non reperi
tur.11 q.3.inter verba & no. Spec. tit.de aduocato.§. nunc di-
cendum. in fine.

QVanto. Si quæras, quæ, & quot ſunt præſum-
ptiones,vide per Ber.j.de ſpon.c.is q
fidem.& ibi dicam.

1 *Matrimonium quando non niſi verbis probetur.*
2 *Matrimonium cohabitatione, & fama probari.& quatenus ve-*
rum.& 3.
4 *C.illud.ſenſus.*
5 *Poſſeſſione quando non probetur.*

ILlud. Si quæras vtrum per famam, ſeu per in-
ſtrumentum donationis,vel dotis,& per
quæ indicia matrimonium probari poſsit,diſtingue
1 aut †tractatur de probãdo matrimonio in præiudiciũ
alterius matrimonij,& per quòd fieret præiudicium alteri ma
trimonio,de quo liquide conſtat,& tunc non probatur p in-
ſtrumentum dotis,vel donationis propter nuptias matrimo-
nium ipſum.Nam in matrimonio neceſſe eſt interuenire ver
ba,ſi contrahentes loqui poſsint.j.de ſpon.tuæ.Item talia ver-
ba ſunt neceſſaria,quæ mutuum conceptum exprimãt de præ
ſenti.vt j.de ſpon.c.pen.& de ſpon.duorum.c.j.ſm Innoc. &
Hoſt.hic.Vnde per eandem rõnem videtur,quòd fama vna cũ
cohabitatione per longa tempora,& cum inſtrumento dona-
tionis propter nuptias ſiue dotis tale matrimonium non p
barent.Item pro hoc illud generale, tene certũ,& dimitte in-
certum.14.diſt.ſicut.de pœni.diſt.7.c.2.de ſpon.ca.iuuenis.&
de homi.c.ad audientiã.Aut tractatur de probando matrimo-
2 nio per quòd non fieret †preiudicium alteri matrimonio, &
tunc aut vir,vel mulier agit poſſeſſorio ad reſtitutionem con
iugis,& tunc cohabitatio vna cum fama viciniæ ſufficiunt ad
probandum,imo etiam ſine fama dummodo probaretur per
duos vel tres teſtes,quod vir cum vxore iacuit,vel ſtetit, vo-
lens in ea quærere,vel ſeruare ius poſſeſsionis, ſeu poſſeſsio-
nem iuris,vel vinculi vxorij & ipſa mulier hoc ipſum ſciebat,
quod hoc intendebat vir,adiudicabitur vxor viro reſtituen-
da.ſm Inno.quæ opi.vera eſt.dũmõ intentionẽ ſuã declaraue
rit corã teſtib.alias teſtes de opinione eorũ occulta deponere
non poſſunt,ſed ſoli Deo hoc reſeruatur.ar.C.de cond.ob cau
ſam.l.repetẽdi.ff.de verb.obli.l.vbi aũt nõ apparet.ſ.de iud.no
uit ſm Ho.& hoc crederẽ verũ non obſtante eo quòd no. In-
no.hic.in fi.gl.ſuæ.ver.nobis vr̃.vbi innuit cõtrarium.nec valet, q̃
no.Inn.in ver.nec ſequitur abſurditas.& c.qui quidẽ.ver.eſt c̃
tex.ſ.de re.ſpo.c.ex trãſmiſſa.vbi eſt expreſſũ,q̃ mulier, nũq
reſtituetur

reſtituitur viro niſi probet duo.ſ.matrimoniũ, & cognitionẽ
carnalis copulæ.vt ipſemet Inn.not.ſ. de reſti.ſpo.c.ex parte.
Aut vir vel mulier agit petitorio,& tunc dicit Inn. hic i ver.
nobis vr.quod fama viciniæ vna cũ diuturna cohabitatiõe nõ
3 probant.Ho.vero dicit,quod fama†vna cũ his duobus.ſ.qñ in
eadem menſa & paropſide ſecũ comedit, & eã ſicut vxorẽ in-
duit,& ad eccleſiam mittit,& in lecto ſuo recipit matrimoniũ
pſumptũ inducunt.Qñ aũt tenet eam tanq̃ ancillam, nec eam
tenet ad menſam ſed eam mittit ad aquam,& induit veſtib. vi
libus.& hẽt lectũ ſeparatũ a viro ad quem declinat vir, qñ pla-
cet,non ipſa ad ſuũ, tunc ſtuprum pſumit.vt 30.q.5.c.aliter.&
ſm hoc verbũ magis,quod eſt hic in textu cõparatiue ponit.
4 & hic vr verior intellectus.&† hoc teneas ſm eum dicentem
q hæc probatio ẽt in recenti cõtractu locũ hẽt.vt patet in eo
qđ no.j.de ſpon. tuæ.Vnde ex hac pſumptione violenta oĩno
conſtat de matrimonio.& ſic hæc decretalis & ius ciuile,& il-
lud.c.aliter ad concordiã reducuntur ſm eũ. Nec eſt bonũ ſi-
mile de domo,de ſundo ad vxorẽ vel beneficiũ de quib. p ſi-
mile arguit Inn.hic in fi.quia nunq̃ verificat,vel inquiritur cõ
tra poſſeſſores domorũ ſicut ſit cõtra rectores eccleſiarũ,vtrũ
hẽant verũ ingreſſum vel nõ.ſimiliter nec clerici eccleſiæ illi q
in veritate platus nõ eſt libenter obediunt, ſed potius contra-
dicunt.vt no.ſ.de cã poſ.& proprie.c.cũ ſuper.& c.cũ olim.
Nec parentes vt plurimũ patiẽter tolerãt q ipſorũ conſangui
nea ſaltẽ a ſuo pari vel inferiori, vt meretrix teneatur.j.de iu-
di.c.conſanguinei.Sed in poſſeſſione tẽporaliũ iudices nõ con
ſueuerũt inquirere an vnus ſubditorũ in re quã alius ſubditus
tenet ius habeat,i cuius repetitiõe ẽt is qui vere dñs eſt, frequẽ
ter negligens reperitur.vt no. extra de præſcripe.c.vigilanti &
ideo ex ſola poſſeſſione †temporaliũ cum ſama viciniæ nõ põ
teſt ita præſumi pro poſſeſſore, ſicut in eccleſia vel vxore ſm
Ho. & vide quod no.Inn.j.de verb.ſign.c.veniens.in fi. & de
glo.Inn.hic inquantum loquitur de beneficio. vide quod ſcri-
pſi. ſ.de procu.c.ex inſinuatione.

1 *C. literis.explicari.*
2 *Præſumptione non damnandum.*
3 *Præſumptione torqueri.*

LIteris. Si quæras, vtrum iudex ordinarius, vel
delegatus poſsit eſſe arbiter, vide plene
& diſtingue, vt dixi ſupra, de arbitr. capitulo.cum
tempore.
1 ¶In textu.in verſi.quocirca.Iſte verſus eſt in argu.quod †ex
præſumptione præcedentium minarum, vel inimicitiarũ nõ
debet quis de homicidio poſtea ſecuto condemnari.Circa qđ
2 diſtingue,aut quæris,vtrũ talis præſumptio ſufficiat †ad con-
demnandũ aliquẽ de homicidio,de quo aliter non conſtat. &
dic q non,vt hic & quia in criminibus clare debẽt eſſe proba
tiones.C.de proba.ſciant.quæ lex eſt canonizata.2.q. 8. ſciant.
Nec per præſumptiones debet quis ad pœnã ſanguinis cõdem
3 nari.vt ff.de pę.l.abſentẽ. Aut quæris, vtrũ præſumptio† ſuffi-
ciat ad eũ ſupponendũ quæſtionibus & tormentis.& dic,q ſic
vt ff.man.l.ſi vero non remunerandi.§.econtrario.ff. de dona.
inter vi.& vxo.l.ſi ſeruus cõis.& l.cum hic ſtatus.§. ſi mulier.
Idem eſt,ſi aliquis interfectus ſit:neſcitur tamen a quo,ſ.pro-
batur quòd Pe. erat inimicus ſuus & ab eo offenſus. ita nota.
Spec. hoc tit.§. 2. ver. ſed pone. & in hoc ſatis concord. Io-
an.Andr. hic.

1 *C.cum in iuuentute.ſenſus.*
2 *Inquiſitionum genera,& ordo.& 3.*

CVm in iuuentute. In fi.text. No.quòd
1 †ſi epiſcopus vel a-
lius reperiatur diffamatus de crimine: procedendũ
eſt ad inquiſitionẽ veritatis.j.de acc.c. qualiter & qñ
2 2.primo mlo.Et ſic non duplicẽ tñ fieri †inquiſitionem. qua
rũ prima põt dici inſtructionis vt hic,vel præparationis, vt j.
de accu.qualiter.& qñ 2.Secunda veritatis vt ibi. & j.de ſimo.
3 licet Hely.§.j.†Primo.n.quęrendum eſt de infamia, & poſtea
de veritate.vt 2 q.j.deus.ſm Hoſt.& de hoc vide plene p Inn.
ſ.de elec.bone.in glo.licet.n.& per Hoſt.in ſumma tit. de ac-
cu. ſub rubrica de criminibus ſine ordine puniendis. per Ar-
chid.2.q.5.preſbyter ſi a plebe.& per eum & alios.j. de accuſ.
c.j.& 2.lib.6.

1 *Recipiendum in eccleſia quid probet.*
2 *Iudici recipienti conſideranda.*
3 *Recipiendum vltra numerum probare debere.*
4 *Eccleſia in recipiendum quando probet.*

DVdum. Super j.glo.Si quæras vtrum impe-
1 trans ſe †recipi in aliqua eccleſia ſeu
in aliquo monaſterio,teneatur probare eccleſiam
ipſam ſeu monaſterium,ipſum eſſe ſoluendo.Ber.
dicit hic.quòd ille tenetur probare,qui dicit,quod
non eſt ſoluendo oſtendendo facultates,& reditus eccleſiæ,&
idem Hoſt.dicens,quod facultates,& reditus & perſonarum
2 †qualitates conſiderare debet iudex,& ſm hoc ſciat vtrũ ſuf
ficiant vel non.arg.ff.vbi pupil.edu.debe.l.3.in auth. vt deter.
ſit nu.cle.§.j. colla.j.j.de præben.cum ſm Apoſtolum. & ad l.
contrariam hic alle.C.de proba.l.ex perſona.Sol.vt ſe & no.ſ.
de ele.c.bonæ.j.§.contra legati.& de tranſla.epiſcopi.c. 2.ver.
& quod non eſt,ſm eum.Super tamen iſto articulo videretur
probabiliter poſſe dici quòd aut in eccleſia illa,ſeu monaſterio
illo eſt certus numerus clericorum,ſeu religioſorũ ex ſunda-
tione eccleſiæ. ſeu alias legitime introductus,vel ab petrans tẽ
pore conſuetus,aut non.In primo caſu refert,aut in antiquo,
3 petit ſe admitti †vltra numerum introductũ conſuetũ, & tũc
ſibi incumbit probatio.vt ſ.de conſti.c.cum M. & præcedens
præſumptio transfert in eum onus probandi.arg.j. de præſcr.
c.j.li.6.Aut petit ſe admitti infra & iuxta numerum introdu-
ctum,vel ab antiquo conſuetum,& tunc illis, vel illi de eccle-
ſia incumbit probatio.& ſic poteſt intelligi opi.Ber. & Hoſti.
hic.¶In ſecundo caſu.ſ.ſi in eccleſia ſeu in monaſterio nõ eſt
4 certus numerus,tunc aut in illa†eccleſia non eſt niſi vnus ſo-
lus clericus,& tunc illi,ſeu eccleſiæ,& non impetranti incum-
bit probatio cum eccleſia non debeat conſecrari,niſi duobus
dos ſufficiat.de conſe.di.j.nemo ędificet j.de vi. & hon. cleri.
vt quiſque presbyter. Aut in illa eccleſia ſunt iam duo, vel plu-
res clerici,vel religioſi,& tunc incumbit probatio impetranti
quia ei qui dicit.& c.ar.C.de proba.l.actor.6.q. vlt.actor. & ita
poſſet intelligi lex ex perſona pro contrario,allega.C.de prob.
& glo.quam ponit Inn.hic vide clarius,& breuius per Io. An.
extra de offi.dele.c.vnico.in cle.

¶De iureiurando. Rubrica

1 *Abiurantem coacte repetere.*
2 *Abiurata eccleſiaſtica, qui repetenda.*
3 *C.cum veniſſent.enucleari.*
4 *Iuramentum quibus ex cauſis, non obliget.*
5 *Abiurantem ſponte non repetere.*
6 *Iurans vt abſoluendus.*

PEruenit. Le premier. Si quæras, vtrum
abiurans res ſuas, vel eccleſiæ
ſuę poſsit eas nihilominus repetere. diſtingue,
aut eas†abiurauit coactus per violentiã, vt quia
rebus eccleſiæ,vel ſuis proprijs ſpoliatur, & de
his non repetendis iurauit, & tunc abſoluetur a iuramento,&
eas repetet vt hic,& j.eo.tit.c.ſi vero.& ca.verum. ſecundum
Inno.& Hoſt.& pro hoc facit.ſ.de reſti.ſpo.c.ſolicite.cum ibi
notat. Aut eas abiurauit ſine violentia, & tunc aut quæris de
rebus eccleſiæ repetendis, aut de rebus proprijs. Si de rebus
2 †eccleſiæ,tunc aut illę res eccleſiæ,poſſunt ita commode reci
pi,ſeu recuperari per alium,quam per illum,qui eas abiurauit.
& tunc ſuperior,vel abſoluet illum,qui iurauit,vel dabit cura-
torem bonis,vel alias(prout melius poterit) prouidebit, qđ
eccleſia res ſuas recuperabit,& iurans directe veniat cõtra iu-
ramentum proprium.ar.ſ.de cauſa po.& proprie.c. cum veniſ
ſent.in fi.j.eo.c.debitorum.& c.ad noſtram.2. & ita intellige,
quod not.Ber.j.de inſti.cum veniſſent.glo.vlt.ver. tria notan-
tur.dicens,quòd iuramentum præſtitum a prælato in damnũ
eccleſiæ ſeruatur ab ipſo præla.quod eſt cõtra. c.ſicut noſtris.
j.eo.quod putat Hoſt.ibi etiam & Io.And. poſt eum. verum,
quando aliter poteſt eccleſiæ conſuli,vt ibi.alias ſecus. vt in c.
ſicut.Nec credo veram opi.& diſtinctionem quam ponũt Gu
h.Nazo.P.de Samp. & Abb. in d.c.cum veniſſent cũ quis bo-
na eccleſiæ alienat. Aut non iurat contra alienationem nõ ve
nire, & tunc contra illam licite venire poteſt j.de re.eccl. non
alie.ca.ſi quis.35.q.j. q quis.Aut iurat contra alienationem nõ
venire,& tunc aut in promotione ſua iurauit nõ alienare, quo
caſu ſtatur primo iuramento.j.eo.intellecto. Aut in promo-
tione non iurauit, & tunc debet iuramentum ſeruare, vt in c.
alle.cum veniſſent.quod vltimum nõ credo verum.niſi (vt ſta
tim dixi)per illud,quod ſequitur.& quod not. Ber. in c.intel-
lecto.& quod ibi dicam.Item ſi bene inſpicias in c.cum veniſ-
3 ſent.†cum ageretur tantũ iudicio poſſeſſorio.vt no.Ber.ibi in

F. iuŕm non tñ præiudicat eccleſiæ ſed & prælato iuranti.
Aut ille res non poſſunt cōmode recuperari per alium, niſi per
illū, qui eas abiurauit, & tunc (ſecundū Inno.) dabitur ei licen
tia repetendi: quia tale iuramentū ſine interitu ſalutis æternæ,
non poteſt ſeruari. j̈.eo.ſi vero. & c.tua ſecundū eū. Ber. vero di
cit ꝙ hoc caſo non tenet iuramētū. vt j̈.eo.ſicut noſtris. Idem
4 Hoſt. dicens, ꝙ † cauſa præcipua, quare non obliget iuramentū
vt hic, eſt, quia ſuper rebus eccleſiæ præſtitum fuit. 15.q.6.c.j.
35.q.9.c. ꝙ quis commiſit. Secunda cauſa fuit, quia iurans ſpo
liatus erat. ſ̈.de reſti.ſpo.ſolicite. Tertia cā eſt, quia cōpulſus iu
rauit. ſ̈.quod me.cau.c.ad aures. ſecundū eū. Idē in effectu te-
net Ray. in ſumma ſua.eo.tit.§.9. itē pone. & frater Io. in ſum.
confeſ.eo.tit.q.30. quid de illo &c. quod videtur verius. Si quę
tis de rebus proprijs repetendis, tunc refert. aut eas abiurauit
per metū, vel dolū, & tunc tenet ipſo iure iuramentū, ſed ep̄s
poteſt ſuper eo diſpenſare, & abſoluere ab eo. vt 15.q.6 c.j. & 2
vt no. Inn. j̈.e.c. debitores. ver. credimus tō. & Hoſt. poſt eum
licet Spe. in hoc innuat contra ti.de legato.§.oſtendendū. ver.
5 24. vbi de hoc. † Aut abiurauit ſponte non per metū, vel dolū,
& tunc non poteſt eas repetere: quia tale iuramentū poteſt ſer
uari ſine interitu ſalutis æternæ. j̈.e.ſi vero. & c.verū. quod tñ
intellige, vt dicam in d.c.ſi vero. vbi de hoc plenius dicam.
¶ Nota tñ, ꝙ quantum ad primū membrū Ber. & Tan. dicunt
contra.ſ. ꝙ iuramentū per vim extortum non eſt obligatoriū
6 vt hic & j̈.eo. c. cum contingat. † Sed Arch. j̈.de pactis.c.quā-
uis.li.6. ſup verbo. nō vi. dicit, ꝙ tutius ē tenere, ꝙ debet prius
peti abſolutio ante, quam fiat contra. ſecundū quod no. Inn. &
Hoſt. hic. quæ opi. vera eſt in abiuratione facta per metū, vel
violentiam compulſiuam. Opinio vero Ber. & Tan. poteſt eſ
ſe vera in violentia præciſa, licet vix poſsit præſtari iuŕm, per
violentiam præciſam. & de iſta materia vide per Inno. ſ̈. quod
me. cauſa ad aures. per Ber. eo.tit.c. Abbas. & per Card. & Gu
li. in e. alleg. quamuis.

1 *Iuſiur. nium quando, an non, commutabile.*
2 *Votorum quod mutabile.*
3 *Officium ob religionem non omittendum. & 4.*
5 *C. cum inter. R. explicari.*
6 *Fidem non ſeruanti, non ſeruari pacto non ſeruato.*
7 *Fides ad actione redeunti non ſeruanda.*
8 *Iurans Deo fidem factam ſeruet.*
9 *C. peruenit. ſenſus.*
10 *Fratri nocens an fidem, de non offendendo, fregerit.*

PERUENIT. le ſecond. Si quæras, vtrū iuramen-
tū vel votū, vel promiſſum poſsit in
1 melius cōmutari diſtingue, aut illud, † primo iuratū
vel votū promiſſum eſt illicitum, & noxium, aut lici
tum & validū. Si primo iuratū vel promiſſum eſt illicitū, & no
xiū & illud in quod commutatur eſt vtile, & licitū, & tunc li-
cet authoritate propria mutare. vt 22.q.4. mulier. & c.ſi ad pec
catū. & quaſi per totam.q. vt no. Go. & Hoſt. & Io. An. hic. &
Arch. 22 q.3.c.j.glo.pen. Si primo iuratū, vel promiſſum eſt li
citū & permiſſum, tunc aut primum promiſſum eſt promiſſū
per votū, aut eſt promiſſum per iuramentū. Si per votū tunc,
non licet illud cōmutare ēt in melius, ſine authoritate ſuperio
ris. j̈.de voto c.j. & c.magnæ & c.ex multa. ſm Hoſt. hic. Sed
2 Inno. & Ho. j̈.de voto.c ſcripturæ. dicunt, quod primum † vo
tum temporale pōt cōmutari in perpetuū votū religionis, ſi-
ne authoritate ſeu diſpenſatione ſuperioris: licet tutius ſit, qđ
diſpenſetur quòd videtur verius de rigore iuris per illud c.ſcri
pturæ. & eo.tit. licet. Si eſt promiſſum per iuramentū vel ſim
pliciter tunc pōt ſine authoritate ſuperioris in melius cōmu-
tari. vt hic & ff. qui ſatiſd.cog. l.vlti. vnde ille, qui promiſit, vel
iurauit ſcribere librum vel legere vel regere ciuitatē per annū,
poteſt intrare religionē. quòd dic, vt no. Io. 51.di. præterea. &
Bar. Brixi. in q. dñicali, quæ incipit. poteſtas quædam. & Guili.
in Spec.tit.de ſtatu mona.verſ.28. & ver.ſeq. & Aſten.li.6.ti.de
3 obliga.ad ratiocinia. in fi. Et vtrum occaſione religionis † ſint
prætermittenda pietatis officia in parentes, & an religioſi te-
neantur exire clauſtrum ad ſubueniendū parentibus in neceſ
ſitate conſtitutis, diſtingue inter illū, qui nondū intrauit reli-
gionē, & illū qui iā religionē eſt profeſſus. In primo caſu ſi vi
deat parētes in magna neceſsitate poſitos, tunc ſi non pōt eis
per aliū ſubueniri non debet religionē intrare, ſed tenetur pa-
rentib. miniſtrare maxime, ſi abſq; periculo peccati, poſsit in
ſeculo remanere: ſi vero poſsit per aliū miniſtrare poteſt ſi vult
religionē intrare. In ſecundo vero caſu. ſ. qñ eſt iā religionē ꝓ
feſſus mortuus eſt mūd. Vnde per ſpiritualē mortē liberatur
a cura parentib. imponenda. ſicut & liberatur per mortē cor-
4 poralem. debet † tamen (quantū pōt ſalua ordinis ſui obediē-
tia) ſatagere, vt per ſe vel per alium, vt ſuis parentibus ſubue-
niatur, ſi in neceſsitate fuerint cōnſtituti, quod dic plene not.
Tho. de Aquino in ſumma.q.2.art.4. & frater Io. poſt eum in
ſumma confeſ.tit.de pœni. & remiſ. rubricella, de impedimē-
to pœnitentiæ.q.249. vbi vide.
¶ Si quæras, vtrum fidem pactionis, ſeu conuentionis frangē
ti fides licite frangi poſsit, diſtingue aut fides data, vel promiſ
ſa ſeu conuentio facta concernit tātummodo paciſcentes, ſeu
fidem mutuam dantes. Aut cōcernit principaliter ipſum Deū.
In primo caſu refert: aut quæris, vtrū fidē non ſeruanti, fides
poſsit non ſeruari circa vnū, & idē pactū capitulū, ſeu factum,
aut circa diuerſa. Si circa idē, tunc aut quęris, vtrū poſsit ſibi fi-
des frangi agendo priſtina actione, ſeu priſtino iure, vel redeū
do ad ipſum aut alia. Si agendo priſtina actione ſeu priſtino iu
re vel redeundo ad illud, tunc aut eſt talis actio, vel tale ius qđ
omnino tollitur per pactum, aut non. Si ſic tūc poteſt quis a-
gere illa actione, ſic extincta ſeu illo iure ſic extincto, nec redi
re ad illud, licet pactum ſibi nō ſeruetur. ita loquitur. ſ̈. de ele.
5 † cum inter R. ſeniorem.§. nos autem. vbi habes quód ille R.
ſenior qui renuntiauit electioni de ſe factæ, non pōt redire ad
eam, licet fides, ſeu conuentio ſibi non ſeruetur. Et eſt rō, quia
per illam renuntiationē ſublatū fuit oē ius ſibi cōpetens ex ele
ctione, cū.n. quis renūtiat beneficio pure, & ſimpliciter, & ſi-
ne pactione aliqua renuntiare debet. vt ſ̈. de oſſi.dele. ex par-
te. j. de pactis. cū pridem. & ideo ad ius priſtinum non reuerti
tur. vt no. Ber. in c. alle. cū inter. R. ſeniorem. in glo. ſed nonne,
& Hoſt. & Abb. clarius ibi poſt eum, Et Ber. & Hoſt. j̈. de præ
ben. dilecto. per eandem viam facit. C. de tranſac. cum mota. &
ad turpil l. quamuis. Et ratio huius eſt, quia actio, vel ius ſemel
extinctum nunquam reuiuiſcit. ff. de ſolu. qui res.§. arcam. de
conſe.diſt.4.c. quæris circa prin. ver. non poteſt autē. Aut eſt
6 talis actio, vel tale ius, quod non tollitur omnino † per pactū,
& tunc ſi aduerſarius conuentioni, vel pacto non ſteterit, quis
reuertitur ad ius priſtinum ſeu ad priſtinam actionem, vt pa-
tet de illo qui ſe ſuppoſuit gratiæ capituli abſq; hoc, quòd lite
ras dediſſet. j̈. de loca.c. potuit. ſ̈. de renun.c. ſanc. & hic &. ff. de
inoffic. teſta. l. ſi inſtituta. ff. loca. & conduc. l. quæro.§. inter lo
catorem. ff. de leg.2. l. cum pater.§. libertis. & ff. de reg. iur. l. cū
par.§. ille. & ff. de condi.ob cām. l. ſi quis accepto tulerit. ff. ad
vellei. l. ſi mulier. C. de tranſac. l. ſiue apud acta. de inoffic. teſt. l.
ſi maritus. ad idē, j̈. de pę.c. conſtitutus. ſic et Inno. ibi in gloſſ.
ver. ſed nónne contrarium dicere videatur. & vide quod ibi di
cam. Vnde ſi auſers a me ſeudū, pro quo tenebar tecū ire in ex
peditionē non ibo, & ſic poſſet hic poni caſus ad hoc j̈. de feu
dis, c.j. ſecundū Vin. & Io. An. hic, ad idē facit, quod dicā poſt
7 Ho. j̈.eo. breui. ¶ Si quæras, vtrum † fidem non ſeruanti poſ-
ſit fides licite non ſeruari, alias quā ad actionē priſtinā, ſeu ad
ius priſtinū redeundo, puta, agendo, alia actione cōpetenti de
nouo propter conuentionē non ſeruatā, vel aliqua exceptione
excipiendo, & tunc ſic, vt hic eſt in l. alle. cū mota. C. de tranſac.
& C. de pactis. l. ſi diuerſa, & l. ſi quis maior. 22.q. 5. de forma.
& Arch. 95.di. eſto ſubiectus, j̈. de cenſi.c. cū olim, de vſuris,
quia fruſtra j̈. de reg.iur.c. fruſtra lib.6. & ita intellige, j. de con
ſtit.pe. & quæ ibi no. Sed hoc fallit in hoc caſu, vbi nō eſt æqua
lis perſonarū contrahentiū conditio & vbi culpa poſſet alteri
imputari, vt patet. ff. de act.emp. & vend. l. Iulianus §. ſi quis a
pupillo. Si quæris, vtrū, fidē non ſeruanti circa vnū pactū, vel ca
pitulū ſeu factū fides poſsit non ſeruari ſeu frangi, circa aliud
pactū vel capitulū ſeu factū, & dic ꝙ oō arg. ff. de eo ꝓ quo la-
ctū eſt, l. vlt.§. pen. a cōtrario ſenſu, & ar. ff. de le.2. l. cū pater §.
plane. ff. de his quibus vt indign. l. reſcriptū, vt hoc no. Card. &
Io. An. in c. alle. fruſtra, j̈. de reg.iu.li.6. Et eſt rō, quia ſeparato-
rū ſeparata debet eſſe rō. C. de don. inter vir. & vx. l. maritus j.
& j̈. de ele. ſi cōfirmationē & c. ſi eo tpe, & de ꝓb. qa ſæpe. li.6.
8 ¶ Si quæras † de ſecundo mēbro principali. ſ. qñ fides data, vel
conuentio ſeu ꝓmiſsio facta ſit Deo, & cōcernit principr ip
ſum Deū, tūc licet vna partiū fidē fregerit, vel nō ſeruauerit, tñ
altera fidē ſeruare tenet, vt ꝓbat. 33.q.5.c. qđ Deo pari. vbi dr
ꝙ ſi vir, & vxor pari cōſenſu continentiā voueāt, vno labēte,
alter nihilominus ꝑſeuerare debet. ꝓbat ēt. 32.q.6.c.j. & ꝓ to
tū. vbi hēs, ꝙ licet vxor adulterata fuerit, veruntñ vir adultera
ri non pōt, vel nō debet, imo peccat hoc faciēdo. & hoc ſatis,
innuit Ber. & Ho. hic in fi. gl. ſuæ. & expreſsius Io. An. ī c. all. fru
ſtra. j̈. de reg.iur.li.6. ſed vide ipſum Io. An. ibi in nouella, vbi
inducit hoc. & ad q. quandam quartā in hoc tit. qua ōrit. Si Se
ius iuret dare decē Titio, & ſi ipſe Titius det ſibi Sthicū & Ti

tius iurauit dare Seio Stichum,ſi det decem.quis eorum tene-
tur primo implere promiſſum.& allegat illum teneri,qui pri-
9 mo fuit requiſitus per hoc.c.vbi †dicitur, promittentem non
teneri,ſi quando conſtat reum conditioni non paruiſſe,& hoc
conſtare non poteſt niſi fuerit requiſitus,& nó ſeruauerit pro-
miſſum.ergo.& c.ſoluit dicens,illum qui petit teneri prius im
plere.patet hæc ratio,quia qui ſub conditione promiſit , non
tenetur niſi conditio impleatur. inſtitu.de ver. obli.§.ex con
ditionali. Oportet ergo illum prius implere,ſi petere vult,alia
petitio nulla.cum nulla ſit alterius mora.ff.de verb obl.ſi pupil
lus.& eſt ſimilis quæſtio Io.de Deo,qui prius teneatur proba
re excipiens,vel replicans.de quo per eum.j. de exce. a nobis.
Adducit etiam illam regulam fruſtra.& c.iſtud ad q. dñicalem
10 46.quæ incipit. Pe.& Martinus. qua † quæritur ſi A. & B.fece
runt pacem promittendo inuicem pœnam,ſi alter alterum of
fendere demum cum A.vulneraret fratrem B.ipſe B.turbatus
vulnerauit ipſum A.an ipſe A.poſsit petere pœnam. Soluebat
Ber.ibi dicens Azo.& Hugo.dixiſſe illum.ſ.B. abſoluendum a
pęna cum fratrem iuuare poſſet non obſtãte ſtipulatione pœ-
nali. Dicit Io.And.certitudinaliter hanc ſolutionem eſſe verã
ſi B.defendendo fratrem ſuum vulneraſſet illum A.ſeruato,
moderamine,j. de ſent.ex c.dilecto.lib.6.Sed quæſtio loqui vi
detur de vlciſcente.Nec dubitatur,quin iſte B.teneatur pœna
iuris communis,vel municipalis, nec de illa pœna quæritur,
ſed de conuentionali.quærit mô Io.And.retentis terminis qõ
nis,locus eſſet pęnę,ſi alter cum alterius vxore adulteratus eſ-
ſet. Quarto quærit,ſi alter ex his alterum tunc bannitum of-
fendat,vel occidat, quòd lex municipalis permittat.de quibus
vide ibi per eum.

1 *Iuramentum vſurarum quando relaxet iudex.*
2 *Creditoris, vſuras non remittentis pœna.*
3 *Vſurarium promiſſum quando præſtandum.*
4 *Iurans non repetere an denunciare queat.*
5 *Iurans non denunciare,denunciet.& quatenus verum.*
6 *Vſura numeranda,ſed non tradenda.& 8.*
7 *Iuramenti vis.*
9 *Iuramenta vetita non firmari.& 10.fallit. 11.*

DEbitores Si quæris,quando debitores iurãt,
ſoluere vſuras:vtrum debeant eas
ſoluere vel ſolutas poſsint repetere vel quid iuris di,
ſtingue aut creditores poſſunt induci, & cogi ad rela
xandum iuramenta.& tunc ſunt ad hoc inducendi, & cogen-
di per ſenſuram eccleſiaſticam.vt ſ.e.tit.c.j.Aut nõ poſſunt ad
hoc induci,& cogi,& tunc aut creditor eſt præſens ad monen
1 dũ & excommunicandum & iudici † conſtat,quod eſt promiſ
ſum ex cauſa vſuraria.& tunc iudex ipſe relaxabit iuramentũ,
vt j.eo.cum quidam.§.vlt. ad idem. 15.q.6.authoritatem. ſ.de
teſti.conſtitutis.& vide quod no.Ho.in ſum.eo.tit,§. quomo
do cenſeatur.ſub §.tu dic.vbi dicit, ꝙ ſi creditor , vult potius
2 excõicationem tolerare,quam relaxare iurm, † per temporalẽ,
poteſtatem puniri põt contumacia exigente cum eccleſia nõ
habeat plus,quid faciat.vt j.de cleri·excõ.mi.c.2.de iudi. cum
non ab homine,qui ipſum forte velut hæreticum condemna
bit. 11.q.3.rurſus.& c.quiſquis.j.de hæret.excommunicamus
j.§.j.& 2.de pę.c.vlt,vel ſicut quorundam locorum conſuetu-
do obtinet capietur ad mandatum ordinarij.ſicut eſt in Anglia
vel quolibet menſe ſoluet certam pecuniæ quantitatem , ſicut
eſt in Francia & ſpecialiter in partibus Toloſanis ſm eũ. Aut
creditor non eſt præſens ita,ꝙ moneri non põt,nec iudici cõ
3 ſtat, ꝙ ſit promiſſum ex † cauſa vſuraria:& ideo non põt abſol-
uere debitorem cum terminus ſolutionis inſtat , vt ſm iura-
mentũ ſoluat,& tunc tenetur debitor ſoluere & poſtea repe-
tet ſolutum vt hic ſm Inn.& Hoſt. Circa hoc tamen vltimũ,
diſtingue,quia aut debitor iurauit ſoluere vſuram non tamen
iurauit non repetere ſolutam,& tunc poterit ſolutam repete-
re,vt eſt dictum immediate.pro hoc.ſ quod me.cau.ad audiẽ
4 tiam.Aut † iurauit ſoluere,& etiam ſolutum non repetere, &
tunc aut non iurauit denuntiare eccleſiæ,qui iurauit ꝙ nõ de-
nuntiaret eccleſiæ.in primo caſu poterit denuntiare eccleſiæ,
ſm euangelicam veritatem.ſi peccauerit in te frater tuus.Mat
th. 18.c.& 2.q.j.ſi peccauerit.ſ.de iud.nouit.& de teſti.in om-
ni.vt ſic eccleſia compellat creditorem ad pœnitentiam,ĩ qua
venit abſolutio iuramenti,ſi debitor nondum ſoluit,vel reſti-
tutio male accepti. ar.j.eo.tit.c.quemadmodum.in fi.
¶ In ſecundo caſu.ſ.qñ iurauit † q. non denuntiaret eccleſiæ iu
5 ramentum in ſe eſt illicitũ & contra euangelicã veritatem, &
ideo non eſt ſeruandũ vt in c.alleg.nouit.& c.in omni. vt not.
Hoſt. ſ. quod met.cau.ad aures.& c. ad audientiam. & j. eod.
quemadmodum.& notabiliter dico in ſe quantum vero eſt ex
parte iurantis.Si quæris,vtrũ poſsit contrauenire,& eo nõ ob
ſtante denuntiare,ſubdiſtingue,vtrum debitor iurans vult de
nuntiare hoc eccleſiæ principaliter intentione ſupernę ſalutis
compatiens animæ periclitanti, & tunc ſecure hoc facere põt
Aut vult denuntiare eccleſiæ hoc principaliter intentione re-
cuperandi illud,quod ſoluit cõpatiens burſæ vacuæ , propter
vſuras,quas dedit ſine rei familiaris,vel priuato intereſſe de a-
nima nihil curans,& tũc tutius eſt ſibi abſtinere.vt j.eo.ad no
ſtram.2.quod probat Augu. dicens Mat. 18.ſi peccauerit i te
frater tuus &c. Si amore tui id facias vt no.Hoſt.in ſumma ti.
de his quæ vi metuſve cauſa fi.§.qualiter.circa medium.& Ho
ſti.& Io.An.j.eo.quemadmodum.in fi.Ita(ſi placet)teneas cir
ca vſuras non ſoluendas,vel ſolutas non repetendas. Et de iſta
materia vide quod not.Ray.in ſumma eo.ti.§.9.item pone.&
Ber.ſ.quod met.cau.Abb.Inn.& Hoſt.eo.tit.c.ad aures.& ca.
ad audientiam.& ad declarationem gl.Ber.hic in glo. nam de-
bitor dicit hic Hoſt.ꝙ poteſt dici,ꝙ ſpeciale eſt in vſura, vt ẽt
ſcienter ſoluta repetatur propter periculum animæ recipien-
6 tis vſuram,nec eſt intentio iuris,ꝙ vere ſoluatur, † ſed potius
numeretur: qua numeratione ſecuta,debitor impleuit, quod
iurauit,& authoritate iuris poſtea repetit inſti.quib.mod.tol.
obli.in princi.hoc Hoſt.Vel dic,ꝙ ratio ſpecialitatis eſt fauore
ſeruantis iuramentum, & ne detrimentum patiatur vnde de-
bet commodum reportare.j.de fideiuſ.c.2.& hæc ratio præ-
ualet ſm Inn.& Hoſt. & adde quod dicam de iſta materia. j.
de vſuris. c.tuas.& c. dudum.
7 ¶ Hic habes,ꝙ † iuramentum firmat & facit tenere ea,quæ ſũt
de iure prohibita.Simile habes alibi,prohibitũ eſt rem mino
ris alienare.vt ff.de rebus eorum qui ſunt ſub tu.vel cu.l.j. per
totum.C.de prædi.mi.per totum.ſ.de in inte.reſtit. conſtitu-
tu .in fi.& tñ alienatio per iuramentũ firmatur,vt C.ſi aduer
ſus ven.in auth.ſacramenta puberũ.& no.in d.c.conſtitutus.p
eandẽ viã facit j.e.cũ contingat.de pact.c.quãuis.lib.6.& de iu
reiurando lib.6.ſed contra hoc facit.j.eo.quanto.de verb.ſig.
c.conſtitutionem.§.cæterũ.& de reg.iur.c.non eſt obligato-
rium.lib.6.Ideo,ſi quæras,vtrum iurm poſsit firmare illa, ad
quæ firmanda adhibetur,refert aut illa,ad quæ firmanda adhi
betur inrm, ſunt ſecundũ ius, & de iure approbata , aut ſunt
præter ius.ſeu de iure non approbata:alias tñ licita poſsibilia,
& honeſta,aut ſunt contra ius, & de iure prohibita, & repro-
bata.In primo caſu iuramentũ firmat ea,ad quæ firmanda adhi
betur.vt ſ.de elect.ſignificaſti.ſ.eo.ego N. & c.nullus.22. q.5.
de forma.j.eodem.c.j.li.6.cum ibi no.In ſecundo caſu idem,
vt hic. Vnde qui promittit & iurat ſoluere vſuram, non pro-
8 mittit aliquid contra ius. Nam † non eſt intentio iuris , quod
vere & irrecuperabiliter ſoluatur ſed potius numeretur , qua
numeratione ſecuta debitor impleuit quod iurauit.& authori
tate eiuſdem iuris poſtea repetit vt not.Hoſt.hic.ideo, nõ mi
rum ſi iuramentũ poſsit firmare tale quid,quod eſt præter,&
non contra ius.arg.pro hoc.j.eod.cantre. in fi. ibi contrarium
repetes &c. Simile habes in pœna, quæ firmat promiſſum.præ
ter ius.inſtit.de inuti.ſtipula.§.alteri.verſi.planc.ff.de verb.ob
lig.l.ſtipulatio iſta. §.alteri.In tertio † caſu refert,aut illa ,ad q̃
firmanda ponitur iuramentũ,ſunt prohibita propter turpitu
dinem ſui: & tunc iuramentũ nihil firmat , & nihil operatur.
ff.de leg.j.l.ſi quis inquilinos.in fi.22.q.4.c.j.& per totũ j. eo.
Quinimo allis.& c.quanto.& c.conſtitutionem.§.cæterum. &
c.non eſt obligatorium.ſ.alleg.& j.de elec.c.vbi maius.& c.qa
ſæpe.& de re.eccle.non alie.c.2.li.6.Et eſt ratio quia quæ con
tra bonos mores fiunt impoſsibilia reputantur de iure. vt ff.
de condi.inſti.l.filius.& l.conditiones.& l.quidam.ſed impoſ-
ſibilium nulla eſt obligatio.vt ff.de reg.iur.l. impoſsibiliũ. &
10 j.de reg.iur.c.nemo poteſt.li.6.Aut illa,ad quæ † firmanda po-
nitur iuramentũ non ſunt prohibita propter ſui turpitudinẽ,
ſed alias & tunc aut ſunt prohibita de iure cõi quia ſunt irra-
tionabilia ſeu mala & talia,iuramentũ firmare non põt. vt C.
de legib.l.non dubiũ.C.de agrico.& cenſi. l.quemadmodũ.li.
11 10. 22.q.4.in malis.j.de reg.iur.c.in malis.li.6.Aut ſunt † pro-
hibita de iure ſpeciali in priuilegium vel fauorem perſonæ,&
tunc iuramentũ illius perſonæ in cuius priuilegiũ , ſeu fauorẽ
inducitur prohibitio eſt obligatoriũ, & rẽ ſic prohibitã robo
rat& cõfirmat in aut.all.ſacramẽ pu.C.ſi aduer.ven.& j.de pa.
c.2.de iureiu.c.2.li.6.& de reg.iur.co.2.e.li.qđ intellige ſane,
dũmõ ſit talis pſona,q̃ iurare poſsit,ſecus ſi ſit ĩpubes,ſaltẽ in
fãs.qđ dic,vt le.& no.22.q.4.in prin.& c.paruuli & p .ul.de
pac.c.2.gl.ſ.filia. Iuramentũ vero alterius perſonæ,q̃ illius , in

cuius priuilegium vel fauorem inducitur prohibitio rem prô
hibitam non firmaret,vt patet.ſ.e.tit.peruenit.j.&in auth.all.
ſacramenta pub.&c.q.d.non tutoris vel curatoris. & arg. pro
hoc.C.ſi tutor vel curator inter.l.etiam.
¶ Si quæras vtrum & in quibus acceſſorium naturam debeat
ſequi principalis,diſtingue vt dixi ſ.de fide inſtru. inter dile-
ctos. §. cum igitur.

1 *Iuramenti ſpecies variæ.*
2 *Iuramento aſſertorio non contraueniendum.fallit.3.*
4 *Iuramenti & confeſſionis diſcrimen.*
5 *Erroris reuocandi tempus.*
6 *Iuramento ob neceſſitatem contraueniendum.*
7 *Iuramentum illicitum non ſeruandum.& 8.*
9 *Iuramentum temerarium ſeruandum.*
10 *Iuramentum licitum,niſi ex cauſa,ſeruandum,*
11 *Iuramento dubio quid faciendum.*
12 *Iuramenti temerarij modi.*
13 *Iuramento quibus ex cauſis contraueniatur.*
14 *Iuramentum vi extortum quando ſeruandum.*

SI vero. Si quæras vtrum aliquis poſſit de iu
re contra iuramẽtum venire,diſtin-
1 gue duas †ſpecies iuramenti.quoddam.n. eſt iura-
mentum aſſertorium,quod eſt de præterito,vel pꝛæ-
ſenti & quod habet multas ſpecies , vt plenius di-
xi.ſ.de teſtibus.c.teſtimonium. Aliud eſt promiſſorium , qđ
eſt de futuro,quod ſimiliter habet multas ſpecies vt ibi dixi.
Aut ergo quæris de primo.ſ.de aſſertorio & tunc aut quæris,
2 vtrum poſſit †venire contra deierando, hoc eſt ꝙ ſi veniat cõ
tra per hoc dicatur deierare,& tunc dic , quòd non pôt venire
contra:quia ea quæ ſunt de præſenti vel de preterito non reci
piunt ſuſpenſionem,vt ff.ſi cer.pet.l.cum ad præſens.ff.de in-
iuſto rup.& irrito teſta.l.cum in ſecundo.§.j.de verb.ob.con-
ditio in præteritum.& l.ſi ita ſtipulatus fuero hanc.& inſti.de:
verb.obl.§.conditiones.Vnde ſtatim aut iurauit falſum, aut iu
rauit verum.vt 22.q.2.c.homines falſum iurant.& c. is autem.
3 Aut †quæris vtrũ poſſit venire contra nõ deierando, ſed actũ
rei iuratę directe vel indirecte contrariũ faciẽdo, ſeu exercen
do,& tunc aut agitur in caſu,in quo ſi non poſſet facere actũ,
contrariũ rei iuratæ poſſet periculũ animæ imminere,& tunc
pôt venire contra.ita loquitur.j.eo.mulier.ſm Vin.&Ab.ibi.
Aut agitur in caſu,in quo,ſi non poſſet facere contrarium rei
iuratæ, non propter hoc periculum animæ immineret. & tũc
Inno.in d.c.mulieri.& Hoſt.poſt eum,innuunt, quod poteſt,
dicentes,quòd poſt ſniam cuilibet licet contra ſuam cõfeſſio-
nem venire,vt not.per eos.j.de except.cum venerabilis , ſm
Vin.& Abb.in d.c.mulieri.contra dicentes ſpeciale eſſe in caſi-
4 bus,in quibus vertitur periculum animæ quod poſſit †venire
contra,pro quibus facit ,quia non eſt idem in confeſſione,qđ
in iuramento:quia in faciendo ſeu exercendo actũ contrariũ,
ſuæ confeſſioni non facit quis turpitudinem ſuam ſicut facien
do actum contrarium iuramento ſuo propter quam turpitu-
dinem debet non audiri.C.de reuoca.donatio.l. cum in frau-
dem.ſ.de confeſſio. c.cum ſuper , infra de donatio. inter di-
lectos. de conceſ.præb.cum ſuper quæſtionem.& dixi ſ.de ele
ctio. noſti.Et intellige,quod non poteſt venire contra niſi di-
5 ceret ſe errafſe & errorem ſuum †vellet corrigere, & reuocare
ad quod incontinenti admitti deberet ſi ſit teſtis.vt ſ.de teſti
bus.cogen. præterea,vel nondum finito negotio,ſi ſit pars. vt
le.& no. de in inte.reſt.c.ſi aduerſus.li.6.Aut quæris de ſecun-
do.ſ.de iuramento promiſſorio,& tunc dicit hic Hoſt. quòd
non poteſt venire contra,niſi tale fuerit,quod vergat ſeruatũ
in interitum ſalutis æternæ,vt hic vel niſi authoritate ſuperio
ris ex cauſa,vt ſ.de ele.c.venerabilem.in fi.ſ.eo.debitores. vel
niſi authoritate iuris canonici ipſum iuramentum omnino re
probantis.ſ.de foro comp.ſi diligenti.& j.eo.veniens. & cap.
Quintauallis.vel niſi condô ſubintelligatur.j.e. quemadmodũ
vel niſi authoritate Papæ.vt ſ.de reſcr.conſtitutus.& j.eo.ve-
nientes.vel authoritate eccleſiæ.vt j.e.c. ſicut ſm eum.& ad-
de quod no.Inn.& Ho.in c.alle.venerabilem.in fi.ſ.de elec.&
Arch.22.q.4.qui ſacramento.ſuper verbo ſeſtinet. ſm mentẽ
quorum poteſt in iſto iuramento promiſſorio plenius ſic di-
6 ſtingui.quia aut neceſſitas vrget †venire contra iuramentum,
nec pôt hꝛi ſuperior a quo petatur abſolutio,& tunc licet ve-
nire contra iuramẽtũ nedum temerarium ſed & contra lici-
tũ ſine authoritate ſuperioris.12.q.3.anteceſſor. ſm eũ.vnde
ſi quis iurauerit quod nunq̃ erit negotiator vel miles,quod nũ
quam tenebit feudũ ab ipſo dño,& quod nõ ſeruiet illi vel lo
cabit operas ſuas. Aut accipiet donum,aut mutuum non tene
tur illud ſeruare,ſi aliter non poſſit viuere niſi contra id faciat
quia iam res venit ad eum caſum,de quo ſi cogitaſſet ab initio
& iuraſſet de illo,illicitum eſſet iuſm.vt hoc no.Arch.22.q.2.
animaduertendum in glo.pen.Aut non vrget neceſſitas veni-
re contra iuſm,& tunc refert,aut magna vtilitas ſpũalis exigit
venire contra iuſm,& tunc forte idem,quod in caſu neceſſi
tatis ſm eos.Vnde neceſſitas, & euidens vtilitas eccleſiæ re-
gulariter æquiparantur,vt le.& no.ſ.de ele.cum nobis olim. in
fi.j.de præb.expoſuiſti.& c.de multa. Aut nec neceſſitas,nec
vtilitas ſpũalis vrget,vel exigit venire contra iuſm,& tunc re
fert,aut iuſm eſt illicitum & hoc cõſtat,aut eſt licitum &hoc
conſtat.aut eſt dubium vtrum ſit licitum vel non. In primo ca
7 ſu refert,†quia aut iuramentum eſt de ſui natura illicitum, qđ
non pôt ſeruari ſine interitu ſalutis æternæ,vt quia iurauit cor
rumpere monialem,iugulare patrem, & ſimilia, & tunc licet,
Io.dicat quòd epſ poſſit hoc caſu diſpenſare vel potius denũ-
tiare iuramentum non tenere.vt 22.q.4.c.j.& 2.&c.in malis.
& c.qui ſacramento.& c.inter cætera.ſ.e.ti.c.peruenit.& c.ſi-
cut ex literis.Tu tñ dic,quod imo ipſe iurans pôt authoritate
propria contra venire licet tunc debeat pœnitere ſm G.Inn.
& Ho.& Arch.vbi ſ.& in hoc concordat Io.15.q.6.authorita
tem.in magna glo.ad fi.vbi dicit quod tale iuſm non obligat ip
ſo iure,& Ber.j.de ſimo.ex diligenti.glo.ipſo iure.& Ho poſt
eum.Aut iuſm non eſt adeo illicitum,quin poſſit ſeruari,ſine
interitu ſalutis æternæ ſed eſt alias temerarium, & tũc aut eſt
8 †pernitioſum exemplo vel periculoſum & tunc non debet ve
nire cõtra ſine authoritate ſuperioris, vt in c.alleg.venerabilẽ,
in fi.ſ.de ele.& hic & j.e.c.cum quidam.& c.vlti.& ca.verum,
ſm eos,quod verum eſt,ẽt ſi iurans ſit paratus agere pœniten
tiam de periurio,vt no.Arch.8.di.quæ contra mores,imo ſm
Archid.Papa ſolus abſoluit a temerario iuramento, vt in cal-
le.venerabilem.§.fi.Quidam tñ tenent, quòd epſ diſpenſat in
temerario iuramento ſi in peiorem exitum vergat.vt ſ.eodẽ.
Quintauallis.§.ſi vero,hoc no.in Spe.tit.de leg.§. nunc oſten-
dendum.ver.24.ẽt,vt no.Arch in c.alle.qui ſacramento : Aut
9 iuſm eſt tñ †temerarium nõ tñ pernitioſum exemplo nec pe
riculoſum,& tunc illud ſeruari debet.vt 22.q.4.innocens.in fi.
ſ.e.debitores.& hoc niſi eſſet dolo vel metu extortum : quia
tunc talia iuramenta abſoluuntur,vt j.eo.c.cum contingat. &
c.verum.& no.ſ.quod me.cauſa.ad aures. ſm prædictos Inn.
Ho.& Arch.Et intelligo,quòd talia iuramenta abſoluuntur ꝑ
epm.vt no.Inn.& Io.An.poſt eum.ſ.eo.debitores.& idem in
nuit Card.j.de pactis c.quis.glo.fi.li.6.licet Spe.innuat contra-
rium in §.alle.nunc oſtendendum.ver. 24.¶ In ſecundo caſu,
10 ſ.qñ iuramentum eſt licitum †& hoc conſtat tunc contra tale
venire non licet ſed omnino eſt ſeruandũ,vt hic & j. eo verũ.
& c.cũ contingat in fi.& 22.q.4.inter cætera.& ſi quidem. &
hoc niſi ex cã & authoritate ſuperioris.vt no.G.j.de cle. non
reſi.c.vnico.in glo.quid ſi conſuetudo.li.6.& vide quod nota.
Io.11.di.i his.vel niſi is cui iurauit aliquid dicere vel facere me
abſoluat a præſtito iuramento,quod pôt facere.vt j.e.c. ſicut
& j.de ſpon.c.2.vbi de hoc dicam.vel ad tpſ iuramentum hu
iuſmodi relaxet qđ pôt facere,vt j.e.c. Quintauallis. vbi hoc
11 no.Ho.¶ In tertio caſu.ſ.qñ eſt dubium † vtrum iuſm ſit lici
tum vel non,iurans non debet venire contra authoritate ꝓ-
pria,ſicut nec contra illud,quod licitum eſſe cõſtat, ſed con-
ſulendus eſt ſuperior,vt patet in c.alle.venerabilem.§.fi.in qua
decretali ſm Goſ.& Comp.ibi potuit dubitari de iuramento
de quo ibi loquitur eo,quod præſtitum fuit de voluntate im-
peratoris,de cuius imperio agebatur,ſicut eſt alias quòd pactũ
factum de volũtate illius,cuius eſt hæreditas,valet.C. de pac.
l.vlt.Sed certe aliud eſt in imperio,quod procedit per electio-
nem& aliud in hæreditate,q̃ deferi ꝑ ſucceſſionem , non per
electionem,aut non debet præcedere iuſm.8.q.3.talia.& ſ.de
elec.ꝑ inquiſitionẽ. Vel ſm eundẽ Go.ille Philip. de quo loq-
tur illa decre.non debuerat recedere ab illicito ſic vt regnum
occuparet:alias ſecus ſm eum.& no.Arch.in d.c. qui ſacramẽ
to.Et licet præfati doctores non exprimant,quis eſt ille ſupe
rior,verũ Papa vel epſ,tñ Ray.in ſum.ſua li.3.tit.27. de diſt.of
fic.§.j.exprimit dicẽs,qđ ſolus papa pôt cõcedere qđ aliqs ve-
niat cõtra iuſm licitũ,vel de quo dubitatur vtrũ ſit licitũ,vel il
licitũ,& ꝓ hoc bene facit.c.alle.venerabilẽ.in fi.ſ.de ele. & vi-
de Arch.in alleg.c.animaduertẽdũ.gl.pen.22.q.2.vbi dicit gña
liter.ꝙ vbicunq; quid iuratur faciendũ,vel iurandũ,qđ facere,
vel iurare eſt pctm mortale vel veniale,circumſcripto iuſo,nõ
eſt ſeruandũ hmõi iuſm,ſed pôt iurãs venire ꝯ ꝓpria authori
tate ſm eũ.Idẽ no.22.q.4.ſi aliquid.qđ eſt notabile. Quando
autem

22 autem & quot modis iuramentum dr̃ † temerarium dic q ſex
modis.ſ ex perſona,ex re,ex fine,ex cã,ex tp̃e,ex mõ,qđ dic,
plene per Io.& Archid.22.q.4.in ſumma in Spe.titu.de leg.§.
nunc oſtendendum.ver.24.v ſq; ad ver.25.Exemplum de iu-
ramento temerario quod eſt pernicioſum exemplo,vel peri-
culoſum habes ſ.in iuribus alleg.pro illo membro.Exemplũ,
de temerario tñ non pernicioſu habes exemplum 86.di.flo-
rentinum.in fi.de illo qui iurauit ſe nunq̃ ad epatum accedere
Et licet iſta forte ſufficere debeant,pro euidentia tñ hmõi ma
teriæ,vide quod not. Guli.de Mon.lau.extra eo.c.vnico,ſup
23 verbo.reſpondit.in cle.vbi dicit quod aliquis †non põt venire,
contra proprium iuramentum authoritate ſua propria,ſiue te
neat,ſiue non.vt in c.alleg.venerabilem.in fi.Sed hoc fallit pri
mo,qñ eius obſeruantia vergit in diſpendium animæ.vt j.eo.
cum quidam.Secundo,qñ vergit in detrimentum oĩm rerũ
mearum,vel maioris partis ſine quibus non poſſem tempora
lem vitam ducere.22.q.4.§.fi.Tertio ſi tenderet in deteriorẽ
exitum.22.q.4.ſi aliquid.Quarto,ſi ſit præſtitum de re tertij,
ſcilicet eccleſiæ per prælatũ.ſ.de elect.noſti.ſ.e.c.2.maxime ſi
ſit præſtitum contra iuramentum primum per eum factũ de
non alienandis rebus eccleſiaſticis. Quinto,ſi ſit præſtitũ con
tra ius publicum authoritate & vtilitate.ſ.de ſo. comp.ſi dili-
genti. Sexto,qñ eſt præſtitum contra primum licitum.j.e. in-
tellecto.Septimo qñ vis conditionis appoſitæ hoc ſuſtinet. j.
eo. quemadmodum.j.de ſpon.ſicut ex literis.Item qñ vrgẽtiſ
ſima neceſsitas hoc inducit & ſuperioris licentia haberi non
põ. j.de obſerua.ieiu.conſilium ſecundum eum.cuius dicta ſa
tis conueniunt cum prædictis.Et ſex modos,quibus iuramen
tũ vergit in peiorem exitum,vide per Archi.in c.alle.22.q.4.ſi
aliquid.in princ.quam gl.cepit de ſumma conſ.e.11.q.13.vtrũ
iuramentum.Item Io.An.j.c.ad noſtram.3.dicit eſſe ibi ar.Iu
24 ramentum †licitum ẽt ſi per vim ſit extortũ ſeruandũ, vt ibi,
& j.eo.petitio.& c.etſi Chriſtus.q̃uis dici poſſet,q in quantũ
licitum eſt,id q eſt iuratũ ſeruandũ eſt,ſed taliter iurans, non
ſeruando non incurrit periuriũ.Vel dic q ẽt ſi licitũ ſit,non tñ
tenetur iurans ad obſeruationem, niſi alias eſſet in præcepto,
& tunc tenetur ex vi præcepti,non ex vi iuramenti, quamuis
ab obſeruatione ipſius debeat per ſuperiorem abſolui.de hoc
ſ.eo.c.debitores.ſeruata diſtinctione de qua.ſ.quod met.cau.
ad aures.ſecundum eum.Et ſi velis ſcire, vtrum ſit periurus,
qui iurat falſum,quod putat verum.vide per Ioan. & Archid.
22.q.2.in ſumma.

1 *Obſes ob crimen ne ſeruiat.*
2 *Fugitiuus carcerandus,*
3 *Suſpectus carceretur.*
4 *Obſes cauens non detinendus.*
5 *Confeſſus ligandus.*
6 *Condemnatus obſes ſeruiat. 7. L. vnica. C. de raptoribus enu-
cleari.*
8 *Condemnandus carcerandus & ad quid.*
9 *Obligatus ad factum in carcere faciat.fallit.* 10.
11 *Daturus ne ſeruiat fallit.* 12.
13 *Obligatus per alium ne ſeruiat.*
14 *Opera locabiles.*
15 *Operas in perpetuum locare quatenus,an non liceat.*
16 *Obligari ſe ad carcerem an liceat.*
17 *Obſidem ſe dare quatenus liceat,accipiendum ve ſit.*
18 *Seruos Chriſti obligat Abbas quatenus verum.* 19.
20 *Serui hominum non niſi a domino obligabiles.*
21 *Oſtagium iuratum an a famelico ſeruandum.* & 22.

EX reſcripto. Si quæras,vtrum aliquis ꝓ
pter aliquam obligationẽ,
ſeruire perſonaliter teneatur,vel in carcere,ſeu in
oſtagio remanere, diſtingue aut quæris de libero
homine,aut de ſeruo.Si de libero tunc aut quæris
de obligatiõe iuris ſeu inducta per ius.Aut de obligatione ho
minis ſeu inducta per hominem.Si de obligatione iuris ſeu in
ducta a iure,tunc aut ius inducit obligationem propter crimẽ
aut propter contractum vel quaſi.Si propter crimen,tunc aut
quæris ante condemnationem,aut poſt. Si ante, tunc aut non
eſt confeſſus crimen ſuum,aut eſt.Si non eſt,tunc,aut quæris
1 vtrum crimino ſus teneatur rõne criminis ſeruire,vel †oſtagiũ
tenere,& dic quod non:quia hoc non reperitur iure cautũ, igi
tur &c.quod.n.non eſt ſanctorum patrum decreto ſancitum
ſuperſtitioſis adinuentionib. non eſt præſumendũ.2.q.5.con
ſuluiſti.ſ.de trãſl.epi.inter corporalia.§.ſed neq;.Aut q̃ris vtrũ
poſsit & dẽat incarcerari,& in carcerẽ remanere,& tũc aut cri
2 men eſt enorme,aut nõ.Si eſt enorme,tunc refert,aut ante †ca
ptionem reddit ſe fugitiuũ,& tunc põt & debet in carcerẽ de
tineri.vt ff.ad Syll.l.le.Cor.§.præterea.cũ ibi no. Et idem mul
tofortius,ſi poſt captionem.arg.ff.de effrac.car.l.j.& per totũ
Aut non reddit ſe fugitiuum ante captionem vel poſt. & tunc
†aut eſt alias non leuis ſuſpicio contra eum,& tunc debet in-
3 carcerari,& in carcerem remanere.vt ff.de cuſto.reo.l. diuus.
& l.ea libero.& per totum.C.de cuſt.reor.per totum.j.de ſen.
exc.c.vniuerſitatis,& e.ti.c.ſi clericos.§.vlti.li.6.& de hære.ca.
vt inquiſitionis.eo.li.vbi hoc no.Car.ſuper verbo terminetur
Aut ñ eſt ſuſpicio contra eũ,vel eſt ſed tñ leuis, & tunc aut ẽ
aliqua cã rõnabilis,quæ eũ ſuadet in carcerẽ detinendũ, vt qa
forte plures ſunt malefactores iudex vult vnum detinere ĩ car
cere,vt veritate per eũ manifeſtata,alios capere poſsit, & tũc
poterit eũ in carcere detinere.vt in c.alle.ſi clericos.§.fi.cũ ibi
no.per Archi,& Io.An.Idẽ ſi multis graſſantib.opus ſit exem
plo.vt ff.de pœnis.l.aut facta.§.fi.Aut non eſt aliqua cã rõna-
bilis,q̃ eũ ſuadeat in carcerem detinẽdũ, & tũc non debebit,
nec poterit licite eũ iudex in carcerẽ detinere,vt ff. de cuſto.
reorũ.l.j.& 2.& ita põt intelligi.15.q.8.c.fi.& no.Card.in d.c.
vt inquiſitionis.ſuper verbo terminetur.¶ Si crimẽ non eſt e-
norme,tunc aut ſubeſt aliqua cã rõnabilis,q̃ eũ ſuadet detinẽ-
8 dum,vt in exemplis ſupra poſitis & tunc detineri põt, & dẽt,
vt le.& no.in d.c.ſi clericos in fi.Aut non eſt aliqua cã rõnabi
4 lis,& †tunc aut paratus eſt dare cautionem idoneã puta fideiuſ
ſoriam,vel pignoratitiã de parendo iuri,& tunc nõ debet,nec
põt licite detineri.vt le.& no.in d.c.ſi clericos.in fi.& in d.l.di
uus.j.Aut non eſt paratus dare cautionem idoneam de paren
do iuri & tunc põt in carcerem detineri,vbi eſt non leuis ſu-
ſpicio contra ipſum vt in l.alle.diuus.j.& in c.alle. ſi clericos.
in fi.& vide quod no.Spec.tit.de acc. §.j.verſ.& no. vbi dicit,
quod accuſatus de graui ſcelere incarceratur, vt cuſtodiatur,ñ
vt ligetur,vt C.de exhi.reis.l.2.quod verum ſm Accur.ibi qđ
non debet ligari, vt crucietur,ſed bene vt cuſtodiatur. Vñ hoc
credo arbitrarium conſideratis circunſtantijs delicti, & per-
ſonæ delinquentis, vt C.de cuſt.reor.l.j.cum ſua gl. ¶ Sequi-
5 tur,qñ eſt confeſſus †crimen ſuum,& tunc põt nedum incar-
cerari, ſed etiam ligari,ſeu in vincula publica poni.Ita intellige
ff.de cuſto.reo l.ſi quis.& eſt expreſſum.ff.de cuſt.reo.l. ſi con
feſſus.& pro hoc.j.de pœn.c.q̃uis.li.6.ibi.clericos. confeſſos.
& c.Si quæris poſt condemnationem,tunc aut quæris vtrum
6 crimino ſus de crimine condemnatus †teneatur ſeruire, & ad
hoc poſsit condemnari,aut vtrum teneatur oſtagium tenere,
& poſsit ad hoc condemnari,aut vtrum teneatur tenere carce
rem & ad hoc poſsit condẽnari.In primo caſu,dic, quod tene
tur ſeruire,& ad hoc põt condemnari ſi pœna delicti ſit talis,
vt ff.de pę.l.quidã ſerui.& l.in metallũ.& ita intellige.36.q.j.de
7 †raptorib.vbi habes,quod raptor virginis ſi ad eccleſiã fugiat,
reſeruatur ei vita,ſed ſeruire cogitur,niſi ſe redimat. In ſecun
do caſu dic quod nõ tenetur oſtagium tenere nec põt ad hoc
.ſ.per modum oſtagij condemnari: quia hoc ñ reperitur iure,
8 cautũ.ar.c.alle.cõſuluiſti.& c inter corporalia.In tertio caſu re
fert,aut †quæris nunquid condẽnatus poſsit incarcerari ad cu
ſtodiã,& dic,q ſic,vt ff.de pe.l.aut damnum.§.ſolent. & j. de
pę.c.quamuis.in prin.li.6.Aut nunquid poſsit & debeat incar-
cerari ad pœnam,& tunc aut quæris de iure ciuili, & dic quod
non,vt in §.alle.ſolent.Aut quæris de iure canonico,& dic qđ
ſic vt in c.alle.quamuis.quod dic vt ibi.Et credo, quod in om
ni caſu,in quo condẽnatus põt incarcerari,quod põt ligari: qa
in caſu vbi eſt confeſſus ſolum q eſt minus,hoc põt fieri.vt in
l.alle.ſi confeſſus,ergo & in caſu vbi eſt condemnatus ꝑ locũ
a minori.arg.ſ.de ele.cum in cunctis. in prin.& hoc procedit
dũmodo in clericis vincula ſeu ligamina non importent cor-
poris cruciatum,alias contra,j.ne cleri.vel mo. ſententiã ſan-
guinis.¶ Sequitur qñ ius inducit obligationem propter cõtra
ctum vel quaſi,& idẽ intelligo,ſi ꝑꝑ quaſi delictũ.Et tunc,aut
quæris vtrũ ꝓpter talem obligationẽ quis teneatur tenere o-
ſtagium,& dic q non:quia non reperio iure cautum.†Aut vtrũ
teneatur ſeruire, vel carcerẽ remanere, & tunc aut aliquis eſt
9 obligatus ad dandum, aut ad factum.Si eſt obligatus ad † factũ
tunc aut eſt tale factum ad quod faciendum præciſe, & per-
ſonaliter cogi poteſt, vt ſcribere librum facere, ſeu depingere
imaginem, vel facere domum, & vbi eſt electa induſtria ſua.
ff.de ſolutio. l. inter artifices. ff. de legat. 3. l.fina. ff. de cõfeſſ.
§.vltimo.& C. de cadu. tollend. l. vnica. §. ne autem. verſi. ſi
vero talis.& tunc tenebitur factum illud facere, & ſic ſerui-
re. & donec fecerit poterit poni in cõpedibus,ſeu in carcere

ſi ſit tale factum,quod in carcere ſeu in compedibus fieri & p
fici poſsit,& ſcriptura,& pictura .vt no.Accur.ff. de no. oper.
nuncia.l.ſtipulatio.§.ſine antem & Spec.tit.de renun. & con-
10 clu. in 6.col.ver. in ſcriptoribus autem.Si autem †ſit tale factū
quod in carcere ſeu compedibus fieri non poſsit,tunc poterit
poni in carcere donec ſatiſdederit de opere faciendo,& perfi
ciendo.arg.ff.de iudi.l.in omnibus.Aut eſt tale factum ad qđ
faciendum præciſe,& perſonaliter cogi non poteſt.& tunc nec
cogitur ſeruire.i.factum illud facere. nec propter illud factū,
poterit compedibus ſeu carceribus detineri.ar.ff.de actio.em
ptio. & ven.l.j.C.de epiſc.& cle.l.ad ſimilitudinem.& ĵ.de pig.
c.lator.cum ibi alle.ſed eo caſu ad intereſſe poterit condemna
ri.vt ff.de re iudic.l.ſi quis ab alio.§. vlt. & tunc condemnatus
non poterit incarcerari,niſi in caſu in quo obligatus ad dandū
incarcerari poſſet vt ſequitur. Si eſt obligatus ad dandum,tūc
11 †aut quæris vtrum propter talem obligationem teneatur ſer-
uire,& dic quod non nec ad hoc condemnari poteſt, vt proba
tur.C.de acti.& obli. l.negantes.& l.ob es alienum.& in c.alle.
lator.ſed poteſt cedere bonis.vt ff.de ceſsio.bo.per totum. &
C.qui bo.cedere po.l.j.& per totum.ĵ.de ſolu. Odoardus.cū
ibi no.Aut quæris nunquid poſsit incarcerari,& tunc aut para
tus eſt cedere bonis & tunc non poteſt incarcerari.vt C.q bo.
cedere poſ.l.j.Nec obſtat 86.diſt.non ſatis.in prin.quia ibi fa-
12 ctum narrat vel reſpicit antiquam legem vt ibi no.†Fallit in ca
ſu vbi doloſe & fraudulenter diſsiparet bona ſua,quo caſu de
truditur in carcerem.vt ff.quæ in frau.cred.l.ſi.§.fin.in fine.&
hoc no.glo.in autb.de fideiuſ.§.quod autem.in glo.ſi licet eos
cedere.colla.j.Aut non eſt paratus cedere bonis , & tunc pōt
13 incarcerari,vt in d.l.j.¶ †Sequitur de obligatione hominis ſeu
inducta per hominem.& tunc aut quæris de obligatione indu
cenda per alium q̄ per obligandum, ſeu per diſpoſitionem al-
terius obligandi,aut de obligatione inducenda per obligandū,
ſeu per diſpoſitionem obligandi.In primo caſo dic ꝙ non te-
netur,nec ad ſeruiendum,nec ad carcerem ſeu oſtagium tenē
dum,ſiue loquamur in vltimis voluntatibus.vt ff. de condi. &
demon.l.Titio cētum.§.Titio.2.ſiue in contractibus inter vi
uos. ſed hoc fallit in caſu.ĵ.de vo.c.licet.quod dic vt ibi. & in
alio caſu.C.de patribus qui filios diſtraxerunt.Item in alio, vt
in redempto ab hoſtibus,qui per quinquennium ſeruire cogi-
tur,vel prætium ſoluere.C.de capti.& poſt li.reuer.l.fi. niſi p̄-
tium ei legetur.vt ff.de leg.j.l.ſenatus.§.fi.vel alias remittatur.
In ſecundo caſu refert,quia aut quæris,vtrum aliquis poſsit ſe
obligare ad ſeruiendū,aut ad carcerem tenēdū,aut ad oſtagiū.
14 In primo caſu refert,aut †quæris vtrum poſsit locare operas
ſuas ad ſeruiendum tempus,& dic ꝙ ſic,vt ff.loca. & conduc.
l.in operis.& l.qui operas.& per totum.Aut ad ſeruiendum in
perpetuum, & tunc dicit glo.ciuilis.ff.de vſuſruc.l.3.& C.de
vſufr.l.antiquitas.& loca.& conduc.l.ſi hi contra quos, quod
poteſt locare operas ſuas in perpetuum,quia præſtando inter-
eſſe liberatur.vt ff.de re iudi.l.ſi quis ab alio.§. vlti. Item quia
per ſubſtitutum poteſt ſeruire.vt C.de epiſco.& cle.l.ad ſimi
litudinem.& l.quiſquis.Sed contrarium huius videtur indi-
ſtincte tenere glo.C.de libe.cauſa.l.poſt certi temporis.Sed e-
15 go Henricus,credo †ſic dicēdum:quia aut quis promittit ſer
uire,ſeu actum eſt,ꝙ ſeruiat per ſe,vel per alium,& tunc vera
eſt prima opinio,ſ.ꝙ poteſt operas ſuas in perpetuū locare.
Aut quis promittit ſeruire per ſe,vel eſt actum ꝙ ſeruiat per
ſe.Et tunc refert,aut eſt electa certa induſtria perſonæ,& tūc
vera eſt contraria opi.ſ.ꝙ non poteſt in perpetuū operas ſuas
locare.†Nam tunc non poteſt factū per aliū explicare.vt ff.de
leg.3.l.fideicommiſſa.§.vlti. & ff.de ſolu.l.inter artifices. & ſic
eſſet quædam ſpecies ſeruitutis perpetuæ,& pœnalis ad quam
ſe obligare nemo poteſt,cum nemo ſit dn̄s membrorum ſuo
rum.ff.ad l.aqui.l.liber homo.ff.de libe.ho.exhi.l.2.Aut nō eſt
electa certa induſtria perſonæ & tunc poſſet operas ſuas loca
re in perpetuum:quia poſſet ſe liberare preſtando intereſſe.vt
ff.de re iud.l.ſi quis ab alio.§.vlti. vbi glo.recitat illam opin. ff.
de verb.oblig.l.in ſtipulationibus.§.operarum.Aut non appa-
ret de forma obligationis,vel quid ſit actum in obligatione fa
cienda,& tunc præſumitur electa perſonæ induſtria, niſi con-
trariū appareat per coniecturas.vt in l.alle.inter artifices.& ſm
hoc non poterit operas ſuas locare in perpetuū,niſi cū diſtin-
16 ctione prædicta.Si †quæris nunquid poſsit ſe obligare ad car-
cerē tenendū,tunc aut temporaliter, & tunc ſic. aut ꝑpetuo,
& tunc aut in eo caſu,in quo poteſt ſe liberare a carcere cedē-
do bonis,& tunc idem Aut in eo caſu,in quo non pōt ſe libe-
rare a carcere cedendo bonis,& tunc nō pōt.Rō duorū prio-
rū dictorū pōt eſſe .quia quod pōt facere lex,pōt facere & pa-
ctū.vt C.de fideioſ.l.vlt.& no.gl.C.de decre.decu.in rub.li.10.
Mō lex pōt obligare & obligat aliquē ad carcerē tēporalē, ſeu
indiſtinctū.ſ.donec ſatisfaciat,vel bonis cedat,vt in d.l. j. C.q
bo.cedere po.igitur &c. Itē ꝓ hoc facit qđ dictū eſt de ſerui-
tio ꝑpetuo,qđ qs nō tenet̄ p̄ciſe,& ꝑſonaliter explere id , ad
17 qđ qs pōt ſe obligare.Si q̄ris,vtrū †aliqs poſsit ſe obligare , ad
oſtagiū,tūc dicit Ho.hic ꝙ liber hō pōt ſe adſtringere ſacra-
mento ad tenendū oſtagia,& vt certū locū non exeat , donec
fuerit ſatisfactū,vt hic & ſ.de arbi.c.innotuit.vel excōicet̄ vel
terra ſua interdicatur.vt ſ.de offi.dele.P.& G. ſm eū. Intelli-
go tñ,ꝙ ꝑ ceſsionē bonorū a tali oſtagio , vel excōicatione ſe
poterit liberare,vt in d.l.j.C.de ceſsi.bo.& ĵ.de ſolu. Odoard.
& licet poſsint tā laici,q̄ clerici ad hoc ſe obligare, vt hic, n̄ tñ
credo qđ laicus poſſet clericos taliter ſe obligātes detinere in
uitos,ſine authoritate eccleſiæ,quantumcūq; cōuenit de cō-
trario.ar.17.q.4.ſi quis ſuadente.ſ.de foro comp.ſi diligēti. &
ea de cauſa hic recurrit creditor ad eccleſiā.ſm Ab. hic ꝓ quo
no.23.q.8.vt pridē.& per Io.An.in c.alle.lator.ĵ.de pig. & per
Inn.& Ho.hic.¶ Sequitur ſm membrum principale.ſ. qn̄ eſt
ſeruus.Aut igitur quæris de ſeruis Chriſti,puta religioſis. qui
ſunt ſerui Dei.vt ſ.de ſyndico.c.vnico.in fi.aut de ſeruis ho-
minū.Si de ſeruis Chr̄i,tunc aut q̄ris de obligatione inducēda
ꝑ ius & tunc regulariter poſſunt obligari ſicut & alij clerici ſe
18 culares,ĵ.de ſent.exc.ſi clericos li.6.cū ibi no.Aut de †obliga-
tione inducenda per hoīem,& tunc aut de obligatione inducē
da per Abbatem,ſeu per alium ſuperiorē ſuum,cuius volunta
ti,& obedientiæ ſeu īperio ſe ſubmiſerunt,& tūc aut ſuperior
eos obligat ad tp̄s,& tunc credo ꝙ ꝑ talē obligationē poſſunt
obligari ad ſeruitium.vt ſ de poſtu.ex parte.16.q.j. monachi.
2. & ad carcerē,ſeu oſtagiū,vt hic.vnde dicit Ho.hic quod cū
propria careant voluntate,& neceſſe hēant abbati obedire.12
q.j.nolo.& c.non dicatis.de voluntate abbatis licet volūtas eo
rum in hoc non interuenerit , poſſunt dari obſides , dūmodo
neceſsitas,vel vtilitas monaſterij hoc expoſcat,vt in c.alle.Nō
obſtat quod tales non debent vagari extra clauſtrū.vt 16.q.j.ſi
cupis.nec a diuinis officijs euocari.88.diſt.c.fi.quia vetitum eſt
19 †de toto conuento ēt ad tp̄s,vel de vno monacho ī perpetuū.
Sed vtilitate monaſterij exigente,pōt hoc de aliquibus mona-
chis ad tempus tolerari,dummodo numerus non nimis exce
dat.arg.eorum quæ le.& no.de temp.ord.c.j.& 2.ſm Ho.Aut
ſuperior eos obligat in perpetuum,& credo , quod non pōt ꝑ
præmiſſa.Aut quæris de obligatione inducenda per alium,q̄ ꝑ
ſuperiorem,& tunc non pōt,nec perpetuo nec tēporaliter ob
ligari,imo detinētes eos inuitos eſſent excōicati.ĵ.de ſen. exc.
c.nuper.ſed nec volentes a laicis detineri poſſunt quin vinculā
tes ſint excōicati.ĵ.de ſen.exc.c.contingit.j.ſm Inn.& Hoſt.
20 hic.¶ Si quæras †de ſeruis hoīum,tunc aut quæris de obliga-
tione inducenda per legem,& per illā pōt obligari in ciuilibus
ad ſeruitium,vel in criminalibus ad carcerē ſm qualitatem de
licti,vt patet in ciuilib.ĵ.de iude.c.j.& ſeq.patet ēt de crimina
lib quod dic,vt C.de accu.l.4.vt ff.de cuſto.reo.l.2.ff. de accu.
l.ſi ſeruum ff.de pœ.l.in ſeruorum & l.ſi non defendantur,& ff.
de appel.l.ſerui.Aut quæris de obligōne inducenda ꝑ hoīem,
& tunc aut per dn̄m,& tunc pōt obligari nō ſolū ad tp̄s,ſed ēt
in perpetuum. vt le.& no.ff.de alim.& ciba.le.l.ſeruos.& ff.de
cōd.& demō.l.Titio centū §.Titio 2.Aut ꝑ aliū,q̄ ꝑ dn̄m, &
tunc nō pōt,nec ad tp̄s,nec in perpetuum obligari in præiudi
ciū dn̄i,cuius eſt ar.eorū q̄ le.& no.ĵ.de ſen.exc.relatū.& quia
qđ oēs tangit,debet ab oībus approbari.C.de auth.p̄ſtan.l.vl-
ti.& ſ.de offi.Arch.c.ad hæc& ĵ.de reg.iu.c.ꝙ oēs.li.6.¶ Si q̄-
21 ras qn̄ aliquis iurauit tenere †oſtagiū,nec hēt quid comedat, in
loco oſtagij,nec alias vel vnde ſoluat , vtrum teneatur nihilo-
minus oſtagium tenere & ſeruare,diſtingue ſm Ho. in ſum.
hoc tit.§.quot ſunt ſpēs iuramēti.ad fi.ſub. §.ſolutio puto &c.
Aut non erat ſoluendo tēpore obligationis,& tūc tenet̄ oſta-
gium ſeruare,quia ad hoc ſcienter ſe obligauit. Vnde eo caſu,
non ut̄ hēe aliquam excuſationē,ſed q̄rat victū. manibus pro-
prijs.arg.91.di.clericus victū vel hoſtiatim vadat.arg.ĵ.de ſen.
exc.cum voluntate.§.prædicatores.de pœ.di.6.ſacerdos. Aut
erat ſoluendo tempore obligationis & poſtea factus eſt nō ſol
22 uendo,& tunc refert, aut eſt talis,†qui pōt mendicare ſine ve
recundia, vt quia eſt abiectus,& vilis,& tunc tenetur ſimiļr o-
ſtagium ſeruare.arg.ff.depoſit.l.bona fides.92.diſt.diaconi.Sic
pōt intelligi.ĵ.de ſent.exc.ea noſcitur.§.alios.Aut eſt talis,qui
non pōt mendicare ſine verecundia,vt quia eſt homo nobilis
& in dignitate conſtitutus. & tali ſubueniendum eſt ar.ĵ.c.ꝓ-
xi.& c.breui.de pig.ſignificante.22.q.2.beatus.Et ſic pōt intel
ligi.ĵ.de ſenten.excommu.quod de his.de renun.ad ſupplica-
tionem

tionem. ſecundum Hoſt. Idem not. frater Io. in ſumma con-
feſſio. eodem titulo. quæſtione. 19.

1 *Iurans coacte non puniendus.*
2 *Iurantium per vetita pœna.*
3 *Teſtis iurans puniendus.*
4 *Iurans calore non, niſi a Deo, puniendus.*
5 *Iurans de præterito cur & a quo plectendus.*
6 *Deierans de futuro non punitur.*
7 *Periurium exceptione quatenus punibile.*
8 *Deierantis actoris pœna.*
9 *Deierans quandiu pœniteat.*
10 *Iuramentum omne vetitum.*

QVærelam. Si quæris qualiter periurus debeat
puniri, diſtingue, aut quæris, qua-
liter debeat in foro iudiciali, & exteriori, aut in foro
pœnitentiali, & interiori. In primo caſu refert, aut quæ-
ris de pœna infamiæ, & de iſta dic, vt dixi. ſupra de ordine co-
gni. cum dilectus. in 2. diſt. Aut quæris de alia pœna, & tūc aut
1 quis † iurat per vim vel coactionem: & tunc aut abſolute, &
tunc non obligat iuramentū, nec eget iurans abſolutione. 50.
diſt. preſbyteros. ſm Gof. & Io. And. in c. verum. ĩ. eo. vbi di
cit Io. An. quod non videt, quomodo quis cogatur abſolure iu
rare verbaliter. Aut per coactionem conditionalem, & intelli
ge cadentē in conſtantē virum. & tunc dicit Ber. in d. c. verum
glo. penul. in fi. quod talis non eſt puniendus tāquam pro dire-
cto periurio. idem Ho. ibi. ar. ſ. quod me. cauſa facris. licet Tan.
& G. Nazo dicant ibi, quod tanquam pro veniali tantum pu-
niri debeant. Sed Io. And. placet quod ſine abſolutione proce-
dit finis illius. c. Opinio Tan. G. & Nazo. probabilis eſt, nec alijs
contradicit. Aut quis iurat non per vim, vel coactionem, &
tunc aut quæris de iure ciuili, & in foro ciuili, aut de iure cano
nico & in foro eccleſiaſtico. Si de iure ciuili & in foro ciuili,
2 refert, aut † quis iurat per ſacra prohibita vt per capillos, per ſan
guinem, per caput, per viſcera, & ſic per humanitatem Dei,
& tunc aut ex conſuetudine hoc facit, & facere eſt conſuetus
& tunc ſiue verum ſiue falſum iurauerit vltimo ſupplicio ma-
ctandus eſt. vt in auth. vt non luxurientur contra naturam. §.
& quia quidem. collati. 6. Aut non eſt hoc facere conſuetus ſed
bis vel ter forte hoc fecit, & tunc non punietur vltimo ſuppli
cio, ſed alias ad arbitrium ſuperioris. arg. ff. de iure delib. l. j. ſ.
de offic. deleg. de cauſis. Aut quis iurat per ſacramenta licita,
vt per Deitatem Saluatoris, & huiuſmodi. Et tunc aut quæris
3 † de perſona acceſſoria, vt de teſte, & talis poteſt puniri extra-
ordinarie, cauſa durante per iudicem, quē mentiendo fallit. C.
de teſti. l. nullum. Sed cauſa finita, poteſt accuſari lege Cornelia
de falſis. ff. de his qui no. infa. l. Lucius. & ff. ad l. Cor de fal. l. 1.
quod dic vt no. Ber. ĩ. de crimine falſi. c. j. in glo. 2. Aut quæris
4 † de perſona principali, & tunc ſubdiſtingue. aut iurauit calo-
re motus, & tunc nō habet vltorem, niſi Deum. vt ff. de re. iu.
l. quod calore. & C. de rebus cre. & iureiur. l. iuriſiurandi. con-
tempta. Aut iurauit cum deliberatione, & tunc aut iurat de præ
5 terito, vel, de præſenti, aut de futuro. Si de præterito, † vel præ
ſenti, tunc aut parte, vel iudice non deferente, vt quia iurat rē
non obligatam ad decipiendū aduerſarium, & tunc punietur,
ſtellionatus crimine, vt ff. de crimine ſtellio. l. vlti. Aut iurauit
de præſenti, vel de præterito, parte vel iudice deferente, & tūc
aut quæris, nunquid punietur illa pœna. ſ. quod iuramentū de-
beat retractari. & eſt dicendum regulariter, quod non. vt C. de
re. cre. l. iuriſiurandi. Fallit. C. de rebus cre. l. vlt. & ff. de iur. iu. l.
admonendi. & ff. de re iud. l. imperatores. Aut nunquid punie
tur alia pœna, & tūc aut iurat per Deum vel per ſanctos & tūc
non punietur, ſed ſolum Deū habet vltorem. Aut iurat per prin
cipem, & tūc principem habet vltorem, qui eum faciet fuſtib.
6 caſtigari. vt ff. eo. tit. l. ſi duo patroni. §. vlti. Si iurat † de futuro,
tunc aut deierat ex cauſa legibus inſerta, tunc non punitur. vt
ff. qui ſatiſd. cog. l. fin. Aut non ex tali cauſa, & tunc aut iurat ta
le quid, quod non intereſt fieri, vt non comedere carnes, &
adhuc ſolum Deum habet vltorem. Aut iurat tale quid quod
intereſt alterius fieri, vt quia iurat ſe daturum, ſeu facturum,
& tunc aut erat debitum efficaciter, & tunc punitur ſm legis
formam. l. ſi quis maior. C. de tranſactio. Aut non erat efficaci
ter debitum, & tunc non punietur. vt ff. de pactis. l. iuriſgen-
tium. § generaliter. & hoc de iure ciuili.

¶ Si quæris de iure canonico, & in foro eccleſiaſtico, tunc aut
aliquis conuincitur de periurio per viam exceptionis, aut per
viam actionis, ſeu petitionis. Si per viam exceptionis tūc nō
patitur aliam pœnam, niſi quod repellitur ab illo actu, ſeu fine
ad quem admitti volebat & propter quod exceptum fuerat,
7 contra eum. vt ſ. de ord. cog. c. cum dilectus. §. fi. Si per † viam
actionis, ſeu petitionis, tunc aut quæris vtrum poſſit corpora
liter puniri. & dic quod. vt ĩ. de crim. fal. c. j. Aut vtrum poſſit
puniri in beneficijs, & priuari eiſdem. & dic quod ſic, ſiue aga
tur criminaliter per modum inquiſitionis, vel accuſationis,
vel denunciationis, vt hic, & 2. q. 7. c. ſicut inquit. & c. quapro-
pter. & ſ. de offi. cuſto. c. j. & ĩ. de fideiuſ. peruenit. de pig. c. j. &
ad hæc fuit opin. Lau. licet Vinc. in via ſeu modo denuntiatio
nis contra arg. ĩ. de ſimo. tua. & c. licet. Siue agatur ciuiliter, &
hoc dummodo ad hoc ageretur, vt in d. c. peruenit. & de ſimo.
per tuas. Et hęc fuit opin. Tan. quam probant Io. Ho. & Bert.
ĩ. ne præla. vices ſuas. c. quærelam. & Io. & Lau. 2. q. j. in primis.
in glo. non intelligas. Et idem Arch. ibi. & 2. q. 7. c. ſicut inquit
in glo. hic videtur. vbi de hoc. & ĩ. de ſepul. c. animarum. in gl.
j. promiſsione. verſ. quamuis maior. li. 6. & 22. q. vlti. c. iuramē
ti. in glo. adde ſubaudi & ideo plus. & c. ad quod facit quod le.
& no. 85. di. c. j. in fi. 15. q. 8. in ſumma. in fi. ver. ſi quæris. ſ. de
temp. ordi. c. fi. Idem intellige de illo, qui voluntarie venit cō-
tra fidei ſuæ interpoſitionem, vt not. Io. & Hoſt. hic. & Arch.
& Io. And. in d. c. animarum. quia quo ad hoc non eſt differen
tia inter iuramentum. & fidem ar. ſ. quod me. cauſa. ad aures. de
arbi. peruenit. c. cum tempore. & c. ex parte. de conſti. ex lite-
ris. Sequitur qualiter debeat puniri in foro pœnitentiali, & in-
8 teriori, & tunc † aut iuramentum eſt illicitum, ſeu temerariū,
quo caſu iurans eo ipſo, quod iurat reputatur periurus, & hoc
caſu periurium eſt tranſgreſſio iuramenti: quia præſtatur ex
certa ſcientia contra iura. & hoc no. Hoſti. ĩ. ca. proxi. & tunc
debet ſibi imponi pœnitentia vnius anni. 22. q. 4. qui ſacramen
to. & ĩ. eo. cum quidam. §. fi. vbi hoc no. Ber. in glo. fi. & Hoſt.
poſt eum. Aut iuramentum eſt licitū, & ſcienter venit contra
mendacium de re præſenti, vel præterita aſſerendo, vel contra
promiſsionē iuratā veniendo, & tunc datur pnīa. 7. annorum,
& periurus infamis eſt, & in perpetuum teſtificari non poteſt
6. q. j. quicunq;. ſ. de teſti. c. teſtimonium. C. de tranſac. l. ſi quis
maior. vt no. Hoſt. in d. c. cū quidā. in fi. & Ber. ĩ. eo. quanto. gl.
fi. nam regulariter pro quolibet mortali peccato debetur ſeptē
nis pnīa. 82. diſt. presbyter. 27. q. j. deuotam. 33. q. 2. hoc ipſū,
vt no. Io. 22. q. j. c. vlti. ſed de infamia, & de teſtimonio dic, vt
in d. c. teſtimonium. & in c. cū dilectus. in fi. ſ. de ord. cogn.
Nota tamen, quod in foro pœnitentiali maior pœna imponi-
tur illi, qui venit contra iuramentū, quā illi, qui venit contra fi
dem, vt no. Ber. & Hoſt. ĩ. eo. c. penul. & Arch. in d. c. animarū.
Item nota quod illud Mat. 5. Ego autem dico vobis, non iura
re omnino, neq; per cęlū &c. & illud Iacobi. 5. ante omnia fra-
tres mei nolite iurare. de quo ĩ. eo. c. etſi Chriſtus. non prohi-
9 bet † omnem iurationē, ſed prohibet ne iuretur omni modo,
& ſine omni cauſa. Vnde ſm Aug lib. de mendacio, hoc ideo
dictum eſt, ſ. ne iurando ad facilitatem veniatur iurandi. & ex
facilitate ad conſuetudinem, & ex conſuetudine in periurium
incidatur. Eccleſiaſti. 33. vir multum iurans replebitur iniqui-
tate. ad quod facit 22. q. j. c. non eſt.

1 *Maior & minor iudicio pares,*
2 *Maiores minoribus honorabiliores.*
3 *Minor maiore plus excommunicandus.*
4 *Delicta ſpecialia*
5 *Delicta communia.*
6 *Maior in ſpecialibus punibilior.*
7 *Delictorum communium, quæ in maiore greuiora.*
8 *Delicta communia paria.*
9 *Minor plus corpore, maior pecunia puniendus. & 10. & 14.*
11 *Maioribus plus fidei dandum.*
12 *minori in donis deferri.*
13 *Maior in quibus & cur plus puniendus.*

CVm quidam. Si quæras vtrum conſtituto
in dignitate ſit deferendū,
diſtingue, aut quæris, vtrum eſt eis deferendum in iu
ſtitia exhibenda, aut in reuerentia impendenda, aut
in pœna imponenda, aut in fide adhibenda, aut in dono pieta-
tis intuitu recipiendo. In primo caſu, non eſt plus deferendū
1 maiori, quam † minori, vt probatur Deuteron. j. & Actum 10.
ad idem Prouerbior. 18. vbi dicitur accipere perſonam in iu-
dicio nō eſt bonū. & le. & no. ſ. de iud. nouit §. ſed forſan. & ĩ. de
accuſa. qualiter & quando. j. §. ſi vero præſcriptū. vbi hoc not.

Abbas.j.de ſta.mo.c.vlti.§.j.& de reg.iur.c.in iudicijs.lib. 6.&
dic vt ibi.C.de proximis ſacrorum ſcri.l.in ſacris.circa fi.li.12
& hoc intellige ſiue in cognoſcẽdo,ſiue in diffiniendo, vt no.
Card.in d.c.in iudicijs.li.6.Hoc fallit in generali clauſula,& qui
dam alij in reſcripto ad lites impetrato contenta,quæ ad maio
res perſonas,quam expreſſas non extenditur.s.de reſcr.,ſedes
apoſtolica.in princ.Et eſt ratio in odium impetrantis,qui po-
tuit ab initio illas perſonas maiores nominare, & exprimere,
in reſcripto:quia reſcripta ad lites ſunt ſtricti,iuris,& ideo me
rito reſtringenda,vt s.de offi.deleg.P.& G.In ſecundo caſu de
2 ferendum † eſt maioribus,ſeu in dignitate conſtitutis. vt s.de
offi. deleg.c.ſane quia.j.reſponſo.& eo.ti.c.quia pontificali. li.
6.de offi.leg.c.nolentes.j.de priui.antiqua. Nam honor nihil
aliud videtur eſſe,quam quædam reuerentia, in virtutis teſti-
monium alicui exhibita,vt patet apud Ariſtotelem in 1. Ethi
corum.& ideo virtus ſola eſt honoris debita.Aliquis cum ho
noratur non tñ propter virtutem propriam,ſed etiam pp vir
tutem alterius,ſicut principes,& prælati honorantur,ẽt ſi ſint
mali pp participationem diuinæ dignitatis,qui eſt oĩum pater
& dñs.Vnde Exodi.20.honora patrem,& matrem.Et primo
ad Timo.6.dicitur.quicunque ſunt ſub iugo ſerui, dños ſuos,
omni honore dignos,arbitrentur.Senes autem honorãdi ſunt
propter ſignum virtutis,quod eſt ſenectus.Vnde Leuitici.18.
coram cano capite ſurge. Et alibi. honora perſonam ſenis. ad
idem.ff.de termino moto.l.2.de iure imm.l.ſemper.C.qui æ-
ta.ſe ex.l.vna.in auth.de quæſtorib.§.ſi vero aliqui.colla.6.hoc
tamen ſignum quandoq; deficit.vt patet Sapien.4.& 86.di.tan
ta.Diuites etiam ſunt honorandi pro eo,ꝙ in cõitatibus ma-
iorem obtinent locum.Si vero ſolo intuitu diuitiarum hono-
rentur,ſ.vt credantur meliores,quia ditiores, vel etiam hono-
ribus eccleſiaſticis digniores ſm Aug eſt pctm acceptionis ꝑ-
ſonarum.Vnde dicitur in glo.Iaco.2.quicunq; diuitem ꝓpter
diuitias honorat,peccat,& in hoc concordant Tho.& Aſten.
li.2.tit.de acceptione perſonarum.In tertio caſu.ſ. in pęna im
ponenda:referi,aut agitur de pœna imponenda in foro pœni-
tentiali,& intrinſeco,& tunc ei qui magis contemnit, maior
pœna imponitur.Sic intelligo glo.j.Ber.hic.vnde præſumitur
quod qui in dignitate maior eſt,magis contemnit.s. de tranſl.
epiſcopi.inter corporalia.§.ſane.ff. & de re mili. l. omne deli-
ctum. §. j.verſi.augetur autem.quod dic vt j.in fi.huius diſtin
ctionis.& ideo maior pęnitentia ſibi debet imponi,quod dic
vt le.& no.40.diſt.homo chriſtianus. Aut agitur de pœna im-
ponenda in foro iudiciali & cõtentioſo ſeu extrinſeco,& tũc
3 refert,aut agitur, † de pœna ſpirituali infligenda,vt excõicatio
nis,ſuſpenſionis,& interdicti,& tunc deferendum eſt maiori-
bus in dignitate conſtitutis ab initio.Sed ſi in rebellione perſi
ſterent,ęqualiter punirentur,ſicut alij,vt j.de offi.dele.c.ſane,
quia.in fi.& c.paſtoralis.in prin.& eo ti.c.quia pontificali. in fi.
li.6.de electio.ſi compromiſſarius.§.huiuſmodi quoque.& de
ſen.exc.quia periculoſum.eo lib.Aut de pœna temporali, &
tunc referi,quia aut quædam ſunt delicta † ſpecialia, & de iure
4 ſpeciali,quæ non ſunt delicta,niſi reſpectu maiorum,ſeu in di
gnitate conſtitutorũ,ſicut eſt delictum in milite vendente ar
ma ſua.vt ff.de pe.l.quædam.ff.de re mili.l.2.& l.3.§.miles, qui
in bello.& le.& no.C.de iur.om.iud.l.magiſteriæ.C.de re mi-
li.l.tam collatores.in prin.li.12.& conducere,ſeu ꝓcurare res
alienas.vt C.loca.& conduc.l.milites.& in debitoribus reipu-
blicę.ſeu in tutoribus,& curatoribus aſpirare ad honores, &
contrahentium fiſco.vt ff.de mune.& ho.l.reſcripto.§.debito
res.ff.ad leg.Cornel.de fal.l.j.§.tutores.arg.s.de obligati.ad ra-
tiocinia.c.vnico.& in marito, qui filium ſuũ proprium vel ẽt
filiaſtrũ tenet ad baptiſmum,vel ad confirmationem ſcienter
& doloſe, vt 30.q.j.dictum.& c.de eo.& c.ad limina.& c. ſi qs
filiaſtram.j.de cogn.ſpiri.c.2.& in clerico tabernario,& ebrio
ſo.vt 35.diſt.ante omnia.44.di.c.nulli.& c.clerici. & per totũ
j.de vi & hon.cleri.c.a crapula.vel comam nutriente,vt e.tit.
c.clericus neq; comam.& c.clericis.vel peregrinari, ſeu alias
abſentare a beneficio ſuo reſidentiam requirente ſine licentia
ſuperioris,vt j.de cler.non reſi.ex tuæ.& per totum, de cõſe.
diſt.5.non oportet.Alia ſunt delicta quæ nõ ſunt delicta reſpe
ctu maiorum,ſed ſolum reſpectu minoris.vt eſt laicum ſtare
intra cancellos,& inter clericos,dum ſacra myſteria celebran
tur.infra de vi.& hono.cle.c.primo.vel clericis, ſeu laicis, ſeu
non ordinis miniſtrare in ordinibus,quos non habent.vt j.de
cleric.non ordin.mi.c. 1. per totum.de quo per Archidiac.30.
5 qõ.j.c. omnes. quos,glo.2.Alia ſunt † delicta communia reſpe
ctu cuiuslibet tam maiorum,quam minorum,vt furtum, ho-
micidium & ſimilia.In primo caſu plus punitur maior, quam
minor,vt in iurib.alleg.& j.de cle.coniu.c ſane.2.j.de vi.& ho
ne.cle.c.clerici.lib.6.& eod.tit.c.dioceſanis.in cle. In ſecundo
6 † caſu magis punitur minor,quam maior,vt in iuribus alleg. &
C.qui accu.poſ.l.penult.& fi.s.de poſtu.c. vlti. vt ſic in vtroq;
caſu illi puniatur reſpectu & in perſona cuius eſt delictũ, ſeu
maius.In tertio caſu referi,quia quædam ſunt delicta cõmu-
nia,quæ ſunt maiora reſpectu & in perſona maioris,quam re-
7 ſpectu & in perſona minoris,vt in patre † carnali, vel ſpirituali
cognoſcente filiam ſuam carnalem,vel ſpiritualem.In ſacerdo
te cognoſcente filiam ſuam ſpiritualem, vel quam ad pœniten
tiam recepit. vt le.& no.30.q.1.c.ſi quis ſacerdos. Et in iudi-
ce vel ſuperiore impreſsionem inſerente.C.quod me. cauſa.ſi
per impreſsionem.ff.ad l.Iul.re.l.j.& per totum.Et in patre fi
lium interficiente,vt ff.ad l.Pompe.de pari.l.pœna.& per totũ
Et in ſacerdote reuelante confeſsionem.j.de pœni.& re.om-
nis vtriuſque.§.caueat. Et in archiepiſcopo epm transferen-
te.vt s.de tranſla.epiſc.c.inter corporalia.§.ſane. Et in preſby-
tero falſum teſtimonium perhibente.vt C.de epiſco. & cleri.
l.preſbyteri.& ſimilibus. Alia ſunt delicta cõia, quæ maiora,
ſunt reſpectu & in perſona minoris,quam reſpectu & in per-
ſona maioris,vt patet in milite inijciente manus in prępoſitũ
militũ ſuperiorem ſuum,qui eſt in capite puniendus. ff.de re
mili.l.omne delictũ.§.qui manus.ff.de iniur.l.ſed ſi vnius.§.q-
8 dam.Alia ſunt delicta † quæ non ſunt maiora,nec minora reſpe
ctu, & in perſona maioris,quam reſpectu & in perſona mino
ris.vt ſunt rapinæ,furta,violentiæ,& ſimilia.In primo caſu ma
gis punitur maior,ſeu conſtitutus in dignitate, quam minor.
vt in iurib.alle.& hic.j.reſpon.Vnde verſus.

Quanto dignior es,aut per genus,aut per honores.
In re tanto res vitioſæ ſunt grauiores.

pro quo no.per Card.j.
de pę.c.felicis.glo.vlti.lib.6.In ſecundo caſu magis punitur mi
nor quam maior.vt in iuribus. alle. vt ſic in vtroq; caſu magis
puniatur ille qui magis delinquit reſpectu,& perſona cuius de
lictum eſt maius. pœna.n.debet proportionari delicto 24.qõ.
j.non aſſeramus.in fi.& j.de pę.c.fœlicis.§.præmiſsis.lib.6. In
9 tertio caſu † refert aut quæris de pœna corporali imponenda,
& tunc deferendum eſt in dignitate conſtitutis & magis puni
tur minor,quã maior,vt ff.de incen.ruin.naufra.l.Pedius.ff. de
pe.l.in ſeruorũ.C.de ſum. Tri.& fi.ca. l nemo. C. vt nemo pri
us.l.3.C.ad le.iul.de vi pu. vel priua.l.ſeruos.vbi de hoc p Ac-
cur.j.de pœ.c.fi.ibi.volentes cum nobilitate parcere. & c. 50.
di.contumaces.24.q.j.c.qui contra pacem. 17.q.4.c.nullus cle
10 ricorum.Aut quæritur † de pecuniaria pœna imponenda, &
tunc aut pœna eſt ordinaria,& tunc defertur dignitati,& pu-
nitur minor,ſeu pauper in corpore,ſi non poſsit ſoluere. ma-
ior vero ſeu diues ſoluendo pœnam pecuniariam liberatur, a-
lias ſi non ſolueret puniretur in corpore ſicut & pauper,ita ꝙ
non eſt diuerſitas in hoc caſu inter diuitẽ, & pauperẽ in iuris,
miniſterio,ſed ſolũ in facti accidentia.vt ff.de pœn.l.j. & C.de
ſeruis fugi.l.quicunq;.Aut eſt mulcta, & tunc magis punitur,
maior potens ſoluere,quã minor,ſeu pauper:quia diues tene-
tur mulctã ſoluere,quæ pauperi remittitur.vt ff.de off.præſi.l.
illicitas.§.vlt.& in auth.vt factæ no.conſti.ad fi.collati.5.& ita
intellige quod no.Ber.hic.& Io.41.di.non cogantur & Card.
j.de cenſi.exigit.¶ Si quæratur de fide adhibenda tunc magis
11 eſt deferendũ & † magis eſt fides adhibenda conſtitutis in di-
gnitate & diuitibus,ꝙ pauperibus,ſeu minoribus.vt in authẽ.
de teſti.§.ſancimus.col.7.s.de teſti.cũ a nobis. & ca. in noſtra.
in fi.In hoc tñ dicũt quidã doctores iuris ciuilis,vt Ia.de Ray.
& Pet.de bel.peri.& forte bene quod inſpiciendũ eſt, vnde &
qualiter quis acquiſiuit diuitias,quia ſi acquiſiuit per prauita-
tẽ vſurariã,vel rapinã minus eſt ſibi credendũ, quia animã de-
dit diabolo propter diuitias.ar.ff.de accu.l.ſi cui.§.1.iſdẽ.s. de ꝑ
12 ſũp.c.mandata.in fi.Si quæratur de dono † pietatis intuitu reci
piendo ſeu percipiendo,tunc non defertur maiori,ſeu diuiti:
imo minori & pauperi quo ad hoc vt in perceptione hmõi do
ni,vel muneris præferatur,vt C.de epiſc.& cle.l.ſi quis ad de-
clinandã.Et nota,ꝙ beatus Tho.in sũ.in 1. parte ſecundæ q̃-
ſtionis.73.art.dicit,ꝙ peccatũ quoddã fit ex ſurreptione pro-
13 ueniens ex † infirmitate naturæ humanæ, & tale peccatũ mi-
nus iputatur ei,qui eſt maior ex virtute eo ꝙ minus negligit,
hmõi peccata reprimere, quæ tñ oĩno ſubterfugere in firmi-
tas humana nõ. alia vero ſunt peccata, quæ ex deliberatione
prodeunt,tanto magis alicui imputantur,quanto maior eſt Et
hoc poteſt eſſe propter quatuor.Primo,qdẽ,quia facilius poſ-
ſunt reſiſtere peccato maiores,puta,quia excedunt in ſciẽtia,
& virtute.Vnde dñs.Luce 12.dicit ꝙ ſeruus ſciẽs voluntatem
dñi ſui, & non faciens plagis vapulabit multis. Secũdo ꝓpter
ingratitu-

ingratitudinem quia omne bonum, quo quis magnificatus eſt
Dei beneficio: cui homo fit ingratus peccando. & quantum
ad hoc quęlibet maioritas etiam in temporalibus bonis pecca-
tum aggrauat, ſm illud Sapien.6.horrēde, & cito apparebit vo
bis, qm iudicium duriſsimum in his, qui præſunt fiet, exiguo
enim cōceditur miſericordia: potentes aūt potēter tormenta
patientur. Non enim ſubtrahet perſonam cuiuſquam dn̄s, qui
eſt omnium dn̄ator, nec verebitur magnitudinem cuiuſquam:
qm puſillum, & magnum ipſe fecit & æqualiter cura eſt illi de
omnibus: fortioribus aūt fortior inſtat cruciatio. Tertio pro-
pter ſpecialem repugnantiam actus peccati ad magnitudinem
perſonæ, ſicut ſi princeps iuſtitiā violet, qui eſt iuſtitiæ cuſtos.
& ſi ſacerdos fornicetur, qui caſtitatem vouit, & alios ad hoc
hortari debet. Quarto propter exemplum, ſiue ſcandalū: quia
in paſtoris culpa vehementer extenditur, qn̄ propter reueren-
tiam ordinis peccator honoratur. Ad plurium etiam notitiam
perueniunt peccata maiorum, & magis ea hoīes indigne fe-
runt, ſm Tho. Idem recitat frater Io.in ſum.confeſ.ti. de pœ.
& re.de impedimento paternę.q.a.&.j.verum magnitudo &c.
& de iſta materia vide quod no. Hoſt.j.de ſta.mo.c.vlt.vbi di-
cit, ꝙ ſi agatur de pœna ſpirituali, vel pecuniaria maior infligi
debet nobili, quā ignobili, diuiti q̄ pauperi, & in dignitate con-
ſtituto, quam priuato. vt.C.de modo mulcta.l. eos. in fin.ff.de
offic.præſi.l.illicitas.§.fin.40.diſt.in homo Chriſtianus.2 ꝫ.q.1.
qui contra pacem. 11.q.3.præcipuè.j. de cle. vel epiſcopum. &
ſi inuenias contra, ſpeciale eſt. Sed contrā.ſ. de off. deleg. ſanè.
Solutio verum eſt, quod defertur in dignitate cōſtituto ab ini-
tio vt ibi. ſed ex quo perſeuerat in malitia grauius puniendus
14 eſt, quam alius, vt in c.præcipuè. Si vero † agatur de pœna cor-
porali maior infligitur pauperi & ignobili, quā nobili & diuiti:
& maior inferiori, quam ſuperiori. vt.ff. ad l.Corne. de Fal.l.1.
§.fin.41.diſt.non cogantur.2.q.1. prohibentur.C. de ſum.trin.
l.3.in fin. & ſi inuenias contrarium, ſpeciale eſt: ſicut patet ibi
in religioſis. Hæc dixit Hoſt. Sed tu dic, vt.ſ.

1 *Iurans non, niſi ſe, obligat.*
2 *Iurantem ſucceſſoribus non obligari.*
3 *Succeſſori quando quis obligetur.*
4 *C ſi. de ſepul. ſ.nſue.*
5 *Simplicitas quæ, an non commendabilis.*

VEritatis. ¶Si quæratur qn̄ iuramentum dica-
tur perſonale, & qn̄ reale, ſeu qn̄ ex-
tendatur ad ſucceſſores, diſtingue aut quæris, nunqd
poſsit eſſe reale ex parte iurantis: aut ex parte illius,
1 cui iuratur. Si ex parte iurantis, tunc dic † quod non poteſt eſſe
reale, hoc eſt, non poteſt ligare ſucceſſores etiā ſi in iuramento
de ipſis faceret mentionem. vnde ſi aliquis diceret ſic, iuro ti-
bi pro me & ſucceſſoribus meis: nihilominus ſucceſſores ad-
ſtringuntur ad iurandum: quia iuramentum ſemper eſt perſo-
nale ex parte iurantis, nec hæres, ſi contra veniat, eſt periurus.
arg.j.eo.c.clericus.& 1 q.4.iam itaq;. ſm Innoc.Hoſt.& Ioan.
Andr.hic. Idem Bar.Brix.in quæſt.dominicali quę incipit.Bo-
non. iurauerunt pacem &c. & idem Gen.extra eo.tit. c.vnico.
ſuper verbo. anteceſſores ſui in cle.quanquā Vinc. in hoc con-
tra hic & male. licet hæres ex ꝓmiſsione prædeceſſoris ſit ad-
ſtrictus.vt.C.de hæred.actio.l.fi.C.de pac.l.pacto. ſm Genze.
ibi. Aut quæris nunquid poſsit eſſe reale ex parte illius cui iu-
2 ratur. & dic quod ſic. † Vnde diſtingue vtrū iurans fecit men-
tionem de ſucceſſoribus illius cui iurauit, vt quia iurauit fide-
litatem ſeu obedientiam ſibi & ſucceſſoribus ſuis, & tunc tali-
ter iurans non tenetur, nec poteſt cogi iterū iurare ſucceſſori-
bus, vt hic &.ſ.eo. ego. N. Sed bene tenetur recognoſcere ſuc-
ceſſoribus ſe taliter iuraſſe prædeceſſoribus, vt 12.q.2. longin-
quitate. Aut talis iurans non fecit mētionem de ſucceſſoribus
illius, cui iurauit: & tunc tenetur iterum iurare ſucceſſoribus.
ſic intellige.c.imperialē.§.præterea.de prohib.ſeu.alie. per Fre-
dericum.in vſib. feudo. Et ratio diuerſitatis inter primum ca-
ſum, & ſm eſt, quia in primo caſu agitur de obligatione aliena,
ſcilicet, ſucceſſoris. quem licet temporaliter obliget, ſpirituali-
3 ter tn̄ obligare nō poſsit. In † ſecundo vero caſu agitur de obli
gatione propria ſpirituali, qua quis poteſt ſe obligare etiā ſuc-
ceſſori, ſm Hoſt. Qui tn̄ dicit ſe mentionem feciſſe de ſucceſ-
ſoribus hoc probare tenetur, vt.ff.de proba.l.ei qui. ita in effe-
ctu diſtinguit hic Hoſt.& Ioan. Andr.poſt eum. Et in hoc vlt.
dicto idem Gul.de Monte Lau.extra.eo.ti.c.vnico.in cle. Pre-
miſſa faciunt ad.q.quam ponit Abb.j.de ſepul.c.vlti.ſcilicet, an
hęres eius qui ſuper contractu iurauit conueniri poſsit coram
iudice eccleſiaſtico.& dicit, quod ſic. arg.ſ.de foro cōpet.c.di-
lecti. & dicit quod ſic de facto fuiſſe ſententiatū per quendam
officialem, & ipſius ſn̄iam in cauſa appellationis confirmatam.
Contrarium credit Io.An.ibi per præmiſſa, & per decre.vlti.j.
de foro cōpet.lib.6. vbi dicit iuramentum a ſe præſtitum, &c.
4 Non obſtat † illud c.vlti.de ſepul. quia loquitur in ſatiſfactione
abſoluta. facit de off.deleg.prudentiam.in fin. Nec obſtat.C.de
ſacro.ſanc.eccle.l.ſi qua per auth. quod obtinet. quia licet aſſertioni teſtatoris, qui iu-
rauit, habeant hæredes ſtare neceſſe, vt nor.j.de ſuc.ab inteſta-
to.c.ſi.glo.videtur, quod talis non tn̄ per id arctantur ad periu-
rium, nec accumulatur forum. ſm Ioan.Andr. in d.c.vlti.
5 ¶Si quæras vtrum ſimplicitas debeat cōmendari: & quę, di-
ſtingue, aut quæris de ſimplicitate columbina mixta cum pru-
dentia ſerpentina: & talis commendari debet, vt hic.& 16.q.1.
ſi cupis.& inſti.de legit.ag.ſuc.§.ſed ſimplicitatem. Aut quęris
de ſimplicitate fatua, & indiſcreta: & talis reprobatur. 22.q.4.
innocens.39.diſt.Petrus.47.diſt.de Petro.ſecundum Hoſt.hic.

1 *Iuramentum prius ſeruandum. fallit. 2.*
3 *L. 2.ff.ſi cer. peta. explicari.*
4 *Iuramentum promiſſo primo potius.*
5 *Contrariorum quod ſeruandum.*
6 *Aduocato, tranſacta lite, an honorarium debitum.*
7 *Aduocatus monaſteriorum vtrum iurare debeat.*
8 *Pax an offenſo fratre, rupta.*

VEniens. ¶Si quęris vtrum iuramentum ſm
quod contrariatur vel obuiat primo
iuramento vel primo promiſſo non iurato debeat
obſeruari, diſtingue aut quęris de iuramēto ſecun
do contrario primo iuramento: aut de iuramento
contrario primo promiſſo. In primo caſu diſtingue aut primū
1 † iuramentum eſt licitum, & honeſtum & illud debet ſeruari,
& non ſm iuramentum, quod eſt illicitū eo ipſo, ꝙ primo iu-
rato licito obuiat, ſeu cōtrariatur. vt hic &.j.eo.intellecto. Aut
2 primum iurm̄ † non eſt licitum, & tunc ſm, quod eſt alias lici-
tum, debet obſeruari: vt.ſ.eo.tua nos.j.eo.ea te.§. cum igitur.
quia non præſtat impedimentum, quod de iure nō ſortitur ef-
fectum.j. de regu.iur. c.non præſtat. lib 6.cum ibi allegat.pro
vtroq; membro.j.de cenſ.ſignificauit. In ſecundo caſu refert:
aut primum promiſſum non iuratū eſt illicitum: & tunc iura
mentum ſequens, quod eſt alias licitū debet ſeruari, arg.c.alle.
tua nos.&.j.eo.ea te.§.cum igitur. Aut primū promiſſum non
iuratum eſt licitum: & in hoc caſu eſt contrarietas inter Inn.
& Hoſti.hic. Dicit enim Inno.hic, ꝙ ſi mandatum ſub debito
præſtiti iuramenti obtinet priori promiſſo nō iurato debet ſer
uare iuramentū, & alias ſatisfacere de promiſſo. quod ſatis col-
ligitur ex hac decretali, qn̄ dicitur priori iuramēto, & nō priori
promiſſo: cum tn̄ mentionem feciſſet in præcedēti de vtroq;.
arg.ſ.de præſump.nonne. ſm eum. Sed Hoſti. in hoc contra:
cum ad promiſſum implendum ſit obligatus quo ad Deum, ac
ſi iuraſſet.22.q.5.iuramenti. igitur de ipſo nō præſumitur ſen-
ſiſſe, & per conſequens ad huc nō extenditur iurm̄. Item ter-
tio, cui facta eſt promiſsio præiudicaretur quod nō eſt conce-
dendum.arg.ſ.de off.dele.c. ſuper eo. Et reſpondet ad id quod
.ſ.dicit Inno. ꝙ debet de promiſſo aliter ſatisfacere. per l.ff.ſi
3 certum peta.l.2. † vbi dicitur quod aliud pro alio inuito credi-
tore ſolui non poteſt. Item poteſt eſſe qualiter ſatisfacere non
poteſt: vt quia promiſit aliquam ducere in vxorem: nam & ſi
iuraſſet poſtea aliam ducere nihilominus primā fidem ſeruare
tenetur: quia iurm̄ non eſt vinculū iniquitatis. vt.j.eod.quan-
to. igitur ſi quis iurat ſtare mādatis, intelligitur de iuſtis, poſ-
ſibilibus, & honeſtis.ſ.de pactis.c.fin. ſm eum. Cuius opinio-
nem potes intelligere fore veram in caſu, vbi primum promiſ-
ſum non iuratum, non poſſet ſine læſione alterius ſpecificè, &
formaliter nō impleri, vt in exemplo præmiſſo de illo, qui pro-
miſit aliquam ducere in vxorem. Vel ſi aliquis promiſit alicui,
ꝙ eum liberaret a carcere, vel ab excōicatione qua tenetur, &
poſtea iurat contrarium. Opinionem vero Inno. potes intelli-
4 gere in caſu vbi primum † promiſſum non iuratum poſſet non
impleri formaliter, & ſpecificè ſine alterius læſione, vt ſi aliquis
ꝓmiſit Titio ſcholari decem modios bladi pro munitionibus
ſuis Pariſijs faciendis: & poſtea iurauit illos decē modios dare
pauperibus, vel alteri indigenti: qui Titius neceſſe habuit de
Pariſijs alio ſe transferre. vnde reddendo pretiū illius bladi de-
bet merito liberari, cum Titij non interſit: & ſic ſecundo loco
iuratum poterit adimpleri. Vtrum aūt iuramentū contrarium
voto, vel ipſum votum debeat obſeruari, vide quod dicam.j.
de ſpon. cōmiſſum. Item quid iuris qn̄ in volumine ſtatutorū
5 eccleſiæ, quæ quis iurat, inueniuntur ſtatuta † contraria, vide
quod

quod not. Ioan. Andr. ĵ. eo. c. contingit. in nouella, lib. 6. vbi di-
cit, ꝙ ſi alterum contrariorum eſt illicitum expeditum eſt per
illud c. contingit, quia ad illud non tenetur etiā ſi non eſſet ſta-
tutum contrarium. Si vero vtrunq; eſt licitum vr̃ primum ſer-
uandum, vt hic, &. ĵ. eo. ea te. & c. intellecta. Sed hęc iura loquun
tur in duobus iuratis, quorum ſm̃ eſt contrarium primo, & ſic
nil ad caſum. Dic ꝙ ſi cōtrarietas eſt inexcuſabilis ſeruabit vl-
timum, cū legum & ſtatutorum ſit ꝓprium corrigi priora per
poſteriora. eo. li. de conſti. c. 1. cum concordantijs. quod verum
eſt qñ illa ſtatuta ſunt paris authoritatis. Si enim alterum eſſet
edictum a maiori illud ſeruaretur, vt extra de elec. ne Romani.
in cle. Si vero dubitaretur ꝙ eſſet prius ſeruandum ſeruaretur
ordo ſcripturæ. ĵ. de elec. c. pen. lib. 6. & de præb. mandato. ſm̃
6 eum ibi. & quatuor quęſtiones, ſcilicet, vtrum † aduocatus de-
bet patrocinari [monaſterio cui poſt iurauit contra illud mo-
naſterium, cui ſecundo iurauit: vtrū pro eodem ſalario teneatur
patrocinari] cauſam appellationis vtrum ſalarium cōuentum,
ſi obtineret cauſam, debeat hr̃e, aut ſi tranſigatur. Item, vtrum
totum ſalarium cōuentum debeat habere ab hærede Titij in-
tentante actionem, quam ignorauit elidi poſſe ex perſona illius
Titij vide ſoluta per Ioan. Andr. ĵ. de regu. iur. c. contractus. in
nouella. lib. 6. De prima quęſtione dicit Bart. Brix. in queſt. do-
7 minicali quæ incipit. quidam aduocatus. ꝙ ſi † aduocatus ſciat
primum monaſteriū iniquā ſouere cauſam non iuuabit ipſum,
ſed alterum: ſi aūt ignoret, iuuabit primum, & per perſonā ido-
neam iuuabit ſm̃, contra primū. Et idem dicit Hug. in vaſallo,
qui habet duos dños. ſed Laur. & Goff. dicunt ꝙ hæc quæſtio
videtur decidi in iſta decretali, videlicet ꝙ primum iuuare de-
beat. Idem vr̃ tenere Archi. 7. q. 1. epiſcopum. glo. fi. Item hoc
c. facit ad. q. quam poſui. š. de off. deleg. in fin. c. gratum. in fin.
Item facit ad. q. dominicalem Bart. Brix. quæ incipit Petrus &
8 Mar. de Pet. & Mar. qui longo. tempore † diſcordiam habue-
runt: tandem pace firmata inter eos ſub hac conditione, quòd
ſi vnus alium offenderet in centum nomine pęnę ei teneretur.
Petrus fratrem Martini offendit grauiter: propter quod iratus
Petrus incontinenti eſt aggreſſus, & cum nō modice lęſit qua-
re Petrus quærit pœnam: quæritur an poſſit. Et ſoluit ꝙ non.
idem dicit Hug. quia vr̃ hoc facere propter offenſam factam
fratri quem iuuare poterat non obſtante ſtipulatione pœnali.

1 *Eccleſiam iuuet ſciens irrequiſitus.*
2 *Subtracto ſalario, quando patrocinium negandum.*
3 *Patrocinium ſubtrahere, quando liceat.*
4 *C. literas &c. inquiſitioni ſenſus.*

BReui. ¶ Super gl. ſed nunquid. in princ. Si quæ-
1 ris, vtrum † aduocatus eccleſiæ teneatur
eccleſiā iuuare nō requiſitus, diſtingue aut ſcit cau-
ſam eccleſiæ agi, & eſt in loco quo venire poteſt, &
cit, vel credit conſilium ſuum eccleſiæ vtile, vel neceſſarium,
& tunc tenetur venire, & iuuare. argu. 93. diſtin. ſi inimicus s
alias autem non tenetur venire. argu. huius c. & ff. quorum le-
gatorum. l. a. §. 1. ſecundum Hoſtien. hic.
¶ Super ea. glo. Si quęras, vtrum ſi eccleſia ſubtrahat aduocato
ſuo ſalarium conuentum, ſeu cōſuetum ipſe aduocatus poſſit
econtrario ſubtrahere ipſi eccleſiæ ſuum conſilium, diſtingue.
2 aut ipſe aduocatus ꝓmiſit, & † iurauit iuuare, vel conſulere ei-
dem eccleſiæ ſub cōditione illa, quandiu ſibi ſalarium ſoluere-
tur: & tunc ſubtracto ſalario poterit ſibi ſubtrahere conſilium
ſuum. ar. š. eo. peruenit. a. Aut ipſe aduocatus promiſit vel iura-
uit ſimpliciter ſibi conſulere. & tunc aut tota eccleſia ſubtrahit
ſibi ſalarium conſuetum: & tunc ipſe ſimiliter poterit ſubtra-
here ſuum conſilium, argu. ff. loca. & condu. l. quæro. §. inter lo-
catorem. Aut tota eccleſia hoc nō facit, ſed ſolus prælatus, vel
alius adminiſtrator: & tunc non propter hoc poterit eccleſiæ
ſubtrahere ſuum conſilium, vel iuuamen. ſed eo caſu agat ad
ſuum ſalarium contra illū. arg. 16. q. 6. ſi epiſcopum. ſecundum
Hoſt. hic. & Ioan. Andr. poſt eum. pro hoc facit. ĵ. de except. c.
cum venerabilis. ĵ. de regu. iur. c. delictum perſonæ. lib. 6.
3 ¶ Super ea. glo. In fine. Si † quæris, vtrum aduocatus iuratus
eccleſiæ quæ ſequens conſcientiam ſuam conſilium ſuum ſibi
ſubtrahi poſſit, & debeat haberi pro periuro. Ber. dicit hic ꝙ
ſic. ar. š. de reſti. ſpol. c. literas. ĵ. de ſent. exc. inquiſitioni. Quod
non placet Hoſt. quia ſic poſſet cuilibet beneficiato, & per con
ſequens ſibi iurato ſuum beneficium auferre. š. eo. c. querelam.
& c. ſeq. imò dic ꝙ hoc caſu ſufficit tradere æquè bonum. arg.
ff. de nego. geſt. l. at qui natura. §. cum me. ff. de iuriſd. om. iud. l.
prætor. quem ſi nō poſſit inuenire, adhuc arbitrio boni viri re-
linquitur, qui conſiderata qualitate perſonæ aduocati, & cauſæ
caueat ne quid fraudulenter fingatur, ſed in dubio conſcientiæ
ſuæ relinquatur. arg. ĵ. eo. mulieri. & de procura. in noſtra. Nec
4 obſtat. c. literas. † & c. inquiſitioni. alle. per Ber. quia loquuntur
in matrimonio, in quo de colluſione timeri poteſt. arg. ĵ. de eo
qui cog. conſan. vxoris ſuæ. ſuper eo. ĵ. eo. tua. & in quo verti-
tur periculum incontinentiæ: nec poteſt per alium ſubueniri
congrue, ſecus in officio aduocationis, quod poteſt per alium
expleri. vt. C. de iudic. rem nouam. ſecundum Hoſti.

1 *Minuta moneta periculo debitoris eſſe.*
2 *Moneta periculum fraudantis debitoris eſſe.*
3 *Solui, qua moneta debeat.*
4 *Monetam cudendi, ſoli principi ius.*
5 *Monetam cudere quo iure liceat.*
6 *Iuramentum illicitum indiſpenſabile.*
7 *Iuramentum licitum quatenus, an non, mutabile.*
8 *Iuramentum quoduis relaxat Papa.*
9 *Iuramentum mutat epiſcopus. fallit. 10.*
11 *Iuramentum extortum obligare, diſpenſari tamen poteſt.*
12 *Imperator iuramentum non relaxat.*

QVanto. ¶ Si quęras, vbi certa quātitas pecunię,
vel monetæ debeatur, & moneta eſt po
ſtea per ſuperiorē reprobata, vel efficitur minor, vel
deterior, cuius erit periculum in caſu reprobationis, vtrū debi-
toris, vel creditoris, vel in qua pecunia, ſeu moneta debebit fie
ri ſolutio in caſu deteriorationis, diſtingue, aut quæris, cuius
eſt periculū, in caſu reprobationis: aut in qua moneta, ſeu pecu
nia fiet ſolutio, in caſu deteriorationis, ſeu minorationis. In pri
1 mo † caſu refert: aut moneta eſt reprobata: quia nimis diminu
ta eſt in valore, & tunc periculum eſt debitoris ita, quod tene-
bitur ſoluere in valore, quo erat tp̃e mutui. ſeu alterius obliga
tionis contractæ. vt hic. &. ĵ. de cenſi. cap. olim cauſam. & cap.
2 pen. & ff. de ſoluto. l. creditor. Aut eſt † reprobata per auaritiam
principis ad finē, vt, ea reprobata, lucretur: & tunc refert vtrū
debitor fuit conſcius fraudis, vel in culpa: & idem tunc, quod
prius. ar. ff. ſi cer. peta. l. quod mihi & l. periculum. Aut non, &
tunc ſufficit ꝙ reddat pecuniam in eodem genere pondere, &
valore: licet diminuta ſit, quo ad curſum ſm̃ Hoſt. qui ita di-
ſtinguit a principio huius diſtinctionis huc vſq; cui cōcordat.
Aſten. lib. 3. titu. de ſolu. art. 5. q. ſed quid ſi mercator. Si quęras
3 † in ſecundo caſu, ſcilicet, deteriorationis, ſeu diminutionis,
refert: aut quæris de pecunia, ſeu moneta ex cauſa delicti, vel
noui ſtatuti debita: & tunc iuxta nouam monetā fiet ſolutio.
ar. C. qui admit. ad bo. poſſ. poſſunt. l. fin. & C. de rei vxo. act. l.
vnica. §. fi. & in corpore authenticorū de nō alie. aut permuta.
reb. eccl. §. vt aūt. coll. a. Aut de pecunia, vel moneta ex contra-
ctu debita: & tunc fiet ſolutio iuxta æſtimationē antiquę mo-
netæ. arg. d. c. olim cauſam. & c. pe. ĵ. de cenſi. ita diſtinguit Spe.
ab illo. ver. Si quæris in ſecundo caſu titu. de ſolu. §. 1. in fin. &
Genze. extra de deci. c. fi. ſuper verbo, currentem. in fin. in cle.
¶ Si quæras ad quem ſpectat & debeat pertinere ius ſeu autho
4 ritas fabricandi ſeu cudendi monetam, diſtingue: † aut quæris
de iure cōi, & tunc dic, ꝙ ad ſolum principem. ar. ff. de ori. iur.
l. a. §. deinde cum ęrarium. C. de fal. mone. l. a. Vnde de iure re-
galium eſt monetā cudere. vt in lib. feu. quæ ſunt regalia. c. vni-
co. Vnde nulli priuato cōpetit de iure ſcripto monetam cude-
re poſſe etiam legitimę materiæ, & legitimi ponderis exiſten-
tem. tum quia moneta debet eſſe publica forma percuſſa. ff. de
contrahen. empt. & ven. l. 1. & hic. qñ dicit patris tui cōſerua-
re monetam, &c. qua forma priuatus ſine pœna falſi vti nō po-
teſt. ff. ad l. Corn. de Fal. l. falſis nummis. & l. qui noïe. tum quia
per priuilegium impetratur, vt patet in extrauaganti Ioan. 22.
quæ incipit. ꝓdiens quaſi ex adipe. vbi hoc tenet Genze. alias
enim fruſtra per priuilegiū impetraretur. ff. de priuil. cre. l. im-
peratores. &. C. de theſau. l. 1. lib. 10. tum quia illam cudens, vt
falſarius punietur. vt. ff. ad l. Cor. de Fal. l. quicunq;. & l. Corn. C.
de Fal. mo. l. 1. quod non contingeret ſi iure permittente hoc
faceret. C. ad l. Cor. de adul. l. Gracchus. 23. q. 4. qui peccat. tum
etiam quia ea quæ iuris publici ſunt priuato ſine cōſenſu prin-
cipis non competunt. ff. ne quid in loco publ. fiat. l. 2. §. ſi quis a
principe. & §. idem ait. C. de ſun. limi. l. quicunque. lib. 10. quare
nulli permiſſum videatur, quod in ſignum prærogatiuę ſpecia-
lis eſt principi reſeruatum. arg. C. de diuer. offi. & apparitoribus
5 iud. & probatorijs eorum l. probatorias. lib. 12. Aut quęris † de
iure ſpeciali puta per priuilegium vel conſuetudinem: & tunc
poteſt quęri & petere ius cudendi monetam. vt patet in extra-
uaganti alleg. prodiens ex adipe. & ar. pro priuilegio, quia ea quę
competunt

competunt principi vt principi per eum committi poſſunt. vt
le.& no.ſ.de offic.lega.quod tranſlationem.& ar.pro conſue.ff.
de diuer. & tempo. præſcrip. l. ſi quanquam.ff. de fun. limi.l.1.
.ff.de paſcuis publi.l.1.lib.10. Et quot modis defraudetur mo-
nera vide hic per Hoſti. & quod ipſe no. in ſumma tit.de cenſi.
.§.ex quib.cauſis. verſi.quid ſi mutetur moneta. Et quot ſunt
ſpecialia circa monetam, vide per Hoſtien. in ſumma titu. de
crimi. ſal.§.qualis ſit accuſatio. ver.ſpecialis.
¶ Ad declarationem gloſſæ ſecundę,ſi queras,vtrum ſuper iu-
ramentum diſpenſari poſsit: & per quem diſtingue, aut quæris
de iuramentis aſſertorijs,quæ ſunt præterita,vel de pręſenti &
ibi non habet locũ aliqua diſpenſatio; quia in talibus iurans ſta
tim aut verum aut falſum iurauit. 22.q.2. hoĩes falſum iurant.
& c.is autem. Aut quęris de iuramentis promiſſorijs,quę ſunt
de futuro,& de re futura,& tunc aut conſtat iuſm,ſeu id quod
deducitur in iuſm,eſſe illicitum, vel nociuum manifeſtè repu-
gnans iuſtitię: aut conſtat iuſm,ſeu illud quod deducitur in iu-
ramentum eſſe manifeſte licitũ, & vtile. aut eſt dubium an iu-
6 ramentum ſit temerarium. Si conſtat iuſm † eſſe illicitum,vel
nociuum manifeſtè repugnans iuſtitię,illicitum eſt:quia con-
tinet peccatum:vt ſi quis iuret homicidiũ vel adulterium per-
petrare: nociuũ, vt quia eſt maioris impedimentum: vt ſi quis
iuret,ꝙ non intrabit religionem: tunc tale iuſm diſpenſatione
non indiget. Pro primo facit. 22.q.4.c.in malis.& c.iurauit Da-
uid.& c.quod Dauid. Vnde tale iuſm ipſo iure non obligat.vt
not. Io. 15.q.6. authoritatem. Pro ſecundo facit.ſ.eo.c.perue-
nit.2.cum ibi not. Et pro vtroq; facit.j.de reg.iur.c.nõ eſt obli
gatorium.lib.6.cum ibi not. per doc. & hoc tenet S. Thom. in
ſumma quæſt.89.artic.9. vbi de iſta materia per eum.
7 ¶ Si conſtat † iuſm, ſeu id quod deducitur in iuramẽtum, eſſe
manifeſtè vtile,& licitum. tunc dicit S.Tho. vbi.ſ. ſcilicet, in
ſumma.q.89.arti.9. ꝙ in tali iuramẽto non videtur hr̃e locum
diſpenſatio,vel cõmutatio: niſi aliquid melius cõcurrat facien
dum ob cõem vtilitatem quod maxime vr̃ pertinere ad pote-
ſtatem Papæ qui habet curam vniuerſalis eccleſię. Tu vero di-
8 ſtingue,(& melius,vt credo.) aut quęris de Papa,& dic † quòd
talis poteſt ſuper tali iuramẽto diſpenſare,& ipſum ex cauſa re-
mittere,vel relaxare ad tempus,vel in perpetuũ. 25.q.1. c.vlti.
ver.ipſi nanq;.j.eo.c.verum.& c.ea te.& in c.ſi vero. & de hoc
tangam.j.eo.c.proxi.& hoc approbat Ray. in ſumma ſua. li.3.
c.27.de diff. offi.§.1. Et idem Io. 15.q.6. authoritatem. in ma-
gna gl.in fi.vbi dicit,ꝙ in voluntarijs iuramentis non diſpenſat
Papa: ſi tñ abſoluat aliquem tenet abſolutio. Et Archi.dicit ibi
ſuper illo verbo intelligo diſpenſat,ſi eſt cauſa:alias ſecus.& ſic
videntur intelligere Inno.Hoſti. Ber.& Cõpoſt.de renun.cum
inter. Et ita intelligo opin. Tanc.Lau.Ber.Innoc.& Hoſti. hic.
& Innoc.& Hoſti.ſ.de elec.venerabilem. in fin. licet Hug. hic
& in d.cap.authoritatem. teneat contra, & male.
¶ Aut quæris de epiſcopo,vel archiepiſcopo, ſeu alio ſuperio-
re. & tunc aut de iuramẽto non vi,nec dolo, metuve extorto:
9 aut de iuramẽto vi,vel dolo,vel metu extorto. † Si primo mo-
do,tunc aut quæris, vtrum poſsit ſuper tali iuramento diſpen-
ſare ipſum in melius cõmutando.& credo, ꝙ ſic. ar.eorũ quæ
le.& no.ſ.eo.c.2. Nec obſt.quod dicit Ray. in ſumma ſua. li.3.
titu.27.de diff.offi.§.1.iam alleg. vbi dicit, ꝙ ſolus Papa poteſt
concedere ꝙ aliquis veniat contra iuſm licitum,vel de quo du
bitatur, vtrum ſit licitũ vel illicitum: quia reſtringendũ eſt ad
caſus maiores. Vel loquitur de authoritate præſtanda venien-
di contra licitum iuſm, vel dubium præcisè ſine aliqua cõmu-
tatione, quod ſolus Papa poteſt facere cuius authoritas vr̃ ex-
cepta in iuramẽtis.vt.j.eo.venientes. Epiſcopus vero & ſi non
poſsit ſimpliciter a iuramento abſoluere, poteſt tamen in me-
lius cõmutare nec,hoc eſt, venire contra iuſm, vel infringere.
vt.ſ.eod. peruenit.2. Et hoc tenet glo. Genze.ſuper Ray.hoc
titu.§.17.item pone ꝙ aliquis. & Inno.ſ. eo. debitores. in fine
10 gloſſæ ſuæ. Aut † quæris vtrum poſsit ſuper tali iuramento di-
ſpenſare non ipſum in melius commutando, ſed dando licen-
tiam veniendi contra abſque aliqua commutatione, & credo,
quod non poteſt. argu.ſ.de reſcrip. conſtitutus. de electio. ve-
nerabilem.& ar.no.per G.ſuper Ray.in.§.1. iam alleg.
11 ¶ Si ſecundo modo,ſcilicet, qñ † iuramẽtum eſt dolo,vel me-
tu, vel vi extortũ quod quidam iuſm obliget ipſo iure. vt not.
Ioan.in c.alleg.authoritatem.& per Ber.ſ. quod met.cau.Abb.
tunc dicunt Innoc.& Hoſti.ſ. eo. debitores. ꝙ ſuper tali iura-
mento epſ diſpenſat.ar.15.q.6.c.j.& 2.j.eo.cum cõtingat.imò
etiam diſpenſare poteſt epſ quandoq; ex cauſa in iuramẽtis li-
citè præſtitis. vt.15.q.6. nos ſanctorũ. & c.iuratos. ſm eos. in
c.alleg.debitores. Sed ſalua eorũ reuerentia. c.alle. iuratos. & c.
nos ſanctorũ. loquuntur de diſpenſatione Papæ vel iuris cõis.
Si eſt dubium, vtrum iuſm, ſeu id quod deducitur in iuſm eſt
licitum vel illicitum proficuum vel nociuum. Aut ſimpliciter,
vel in aliquo caſu: tunc dicit Sanctus; Tho.vbi.ſ. ꝙ poteſt qui-
libet epiſcopus diſpenſare. Sed in hoc articulo,credo tutius di-
cendum cum Ray.lib.3.tit.27.de diff.offi.§.1.iam alle.ꝙ ſolus
Papa poſsit concedere ꝙ quis veniat contra tale iuſm.arg.ſ.de
elec.venerabilem. Si iuſm eſt temerarium tunc,dic vt dixi.ſ.
eo ſi vero. Aut quæris de Abbate,vel alijs pręlatis inferioribus
epiſcopo: & tales non poſſunt ſuper iuramẽtis diſpenſare, quia
non poſſunt diſpenſare,niſi in caſib' expreſsis in iure.j.de ſent.
excom.cum illorum. de eo qui fur.ordi. ſuſcepit.ca.2. vbi hoc
not. Inno.& Hoſti.& Inno.& Hoſt.& Cõpo.ſ. de tranſ.epiſ.c.
vlt.in fi.iſte vero caſus non eſt expreſſus in iure,&c. Aut quæ-
ris de Imperatore,vel alijs dñis temporalibus:& dic ꝙ tales ſu-
per iuramẽtis nequeunt diſpenſare.arg.j.de deci.c.tua. &.j.nec
12 obſt.ff.ad munic.l.Imperatores. Nam oẽs † leges,quę impera-
tori,vel alij laico quoad remiſsionẽ iuramenti, vel diſpenſandi
ſuper eo vnr̃ poteſtatem cõcedere.corriguntur de mente iuris
ciuilis,arg.vt in authen. vt clerici apud ꝓprios epiſcopos.§. ſi
vero eccleſiaſticum.coll.6. Item dic ꝙ in L.cõtraria Imperator
non remiſit iuſm, ſed fecit gratiam ei, qui iurauerat, ꝙ ſuum
iuramentum nõ reciperet & poſtea recepit in eo, ꝙ ab ordine
illo non remoueretur. ſecundum Hoſti. in c.allega. tua.

1 *Iuramento ſuperiorem tacitè excipi. & 5.*
2 *C. venientes. ſenſus.*
3 *Authoritas iuris duplex,quęque tacitè excipiatur. & 4.*
6 *Iurans non ſiſtere: an citatus ſiſtere, an teneatur.*

VEnientes. ¶ Si quęris, vtrum in iuramen-
tis ius ſuperioris intelligatur exce
1 ptum, diſtingue, aut quæris † de iure propriè lo-
quendo ipſius ſuperioris, & cõpetenti ſuperiori,
& conſtat, ꝙ tale ius in quolibet iuramẽto intel-
ligitur exceptum. & ita intellige. de prohib.feu.alie. per Fede.
c.imperialem.§.fin. in vſi. feu.quia etiam ius cuiuſlibet priuati
intelligitur,exceptum in iuramento alterius.vt.j.eo. cum con-
tingat.§. fin. ſm Hoſti. hic. Aut quæris de iure impropriè lo-
quendo ſuperioris,id eſt,de authoritate. & tunc aut quæris de
iuramento aſſertorio,quod eſt de præterito,vel de præſenti:&
in tali authoritas ſuperioris non intelligit excepta, quia tale iu-
ramentum: quod eſt de pręterito, vel de præſenti non recipit
aliquam ſuſpenſionẽ: imò ſtatim eſt iurans periurus, ſi falſum
iurauit,vel non periurus ſi verum. arg.ff.de verb.obli.l.condi-
tio in præteritum,&.ff.ſi cert.peta.l.cum ad præſens cũ ſimili-
bus.& de tali iuramẽto loquitur.C.de iur. do.l.ſi mulier a viro.
&.32.q.vlti.c.vlti. ſm Ber.& Hoſti.j.eo.c.quemadmodum. in
prin. Aut quæris de iuramento promiſſorio, quod eſt de futu-
ro: & tunc aut quæris de authoritate Papæ, & dic, quod illa in
quolibet iuramento intelligitur excepta.vt hic patet. &.j.eo.ea
te. &.ſ.de reſcript. c.conſtitutus.in fin. a contrario ſenſu.& de
elec.c.ſignificaſti.&.25.q.1.§.vlt.ipſi nanque. &.22.q.2.beatus.
vnde ex cauſa poteſt remittere vel relaxare ad tp̃s vel in perpe
tuum iuramẽtum.vt.ſ.eo.ſi vero.& c.verum. &.j.eo.c. ea te.
2 Et † ita exponit hic ius in textu: idem authoritas, vt ſit diffe-
rentia inter ius ſuperioris, & priuati cuius etiã ius intelligitur
exceptum,& ita exponit Hoſti.hic. & Archi.27.q.2. cum ini-
tiatur. Aut quæris de authoritate alterius ſuperioris,qui nõ po
teſt ſuper tali iuramento diſpenſare, & tunc vr̃ dicendũ idem,
quod eſt dictũ de Papa.ar.not.per Hoſti.j.eo.quemad.in princ.
vbi dicit, quod ſi iurauit tibi ſoluere centũ infra certum tem-
pus: intelligitur,niſi iudex interdicat. arg.j. de cenſi. ſignifica-
uit.&.ff.qui ſatiſda.cog.l fin.ſed ipſe Hoſti.not.contrarium in
d.c.ſignificauit. vbi quærit, quid ſi Petrus iurauit. G. vſque ad
menſem ſoluere centum,& interim pendente die. G. cõdem-
netur per iudicem ſecularem,vel accuſetur de aliquo graui cri-
mine, & iudex interdicat. P. ſub magna pœna, ne ſoluat inſtat
dies ſolutionis nunquid teneatur ſoluere: & arg ibi.11.q.3.qui
reſiſtit.& 23.q.1.quid culpatur puta.qđ non. poſtea dicit,puto
tñ de iure contra,quia tali rectè ſoluitur.ff.de ſolu.l. reo crimi-
nis.ff.de iur.fiſci.l.auſertur.§.in reatu.niſi in caſu.C.ad l.Iul.ma.
l.vlt. Vnde & certum eſt,quod iuſm licitum eſt. Vnde nõ obli
gat contrarium mandatũ.11.q.3.Iulia.ſ.eo.c.1. & c.debitores.
Si vero de pœna temporali timeas, reſpondeo, quod magis ti-
mendus eſt Deus. vt.ſ.quod met. cauſa. c.ſacris. hæc Hoſti.in
3 c.alleg.ſignificauit. Ideo credo ſic dicendum, quia quædã † eſt
authoritas ſuperioris, ſeu iudicis, quæ eſt adiuta & approbata
authoritate iuris: & illa intelligitur in iuramento excepta. Ita
intelligo

intelligo dict. gló. Hoſt. in c. quemadmodum vbi etiam Hoſt.
dicit, quod authoritas in iuramento intelligitur excepta. & di-
ctum. cap. ſignificauit. intelligendo ibi, quod conſcientia ſua di-
ctabat illi rectori iurati cenſum illum ſoluere, quod ille cenſus
erat indebitus quo caſu debet eū denegare & non ſoluere. ſm
4 Hoſt. ibi. Quædam † eſt authoritas iudicis, ſeu ſuperioris, quę
non adiuta, ſeu approbata authoritate iuris vt in q. prædicta. &
credo q̃ talis ſuperioris authoritas nō intelligitur in iuramen-
to excepta per d. gl. Hoſt. in c. alle. ſignificauit. & per iura. ſ. alle.
ar. no. per Inn. & Hoſt. ſ. eo. debitoris. & de elec. c. venerabilem.
5 vbi de hoc. Et † nota, q̃ ſicut in iuramēto ius ſuperioris intel-
ligitur exceptū, ita & in cōſuetudine, & in ſtatuto. ar. de prohi.
feu. alie. per Feder. c. imperialem. §. fi. in vſib. feu. coll. 10. & no.
Genzę. in extraua. Ioan. 22 quæ incipit. ſuſcepti. & ar. iſtorum
iurium dicit Bar. Brix. in q. dominicali. 39. q̃ non obſtante vo-
to de non iurando pręsbyter infamatus cogitur per iuramen-
tum ſe purgare, & ſuper contractu veritatem dicere. Ad idem
facit. 22. q. 2. beatus. 22. q. 4. c. tribus. & ca. inter cætera. 33. q. 5.
noluit. ff. qui ſatiſda. cog. l. vlt. ȷ̈. de vo. c. non eſt. & idem not. Io.
Andr. ȷ̈. de offic. or. quia plerique. lib. 6. in nouella. idem dicit Spe.
tit. de citatione. §. 1. in fi. ver. quid ſi quis iurat. & Archi. 15. q. 6.
authoritatem. in glo. adde quid ergo, &c. quòd ſi aliquis iurauit
non exire domum ſuam vſque ad 15. dies interim citatus ad iu-
dicem venire tenetur: quia in quolibet iuramento intelligitur
quodlibet ius ſuperioris exceptum ſm eos. Sed ego Henricus
6 intelligo, quòd hoc non facit authoritas † citantis ſi ſit inferior
Papa, ſed authoritas iuris ſcripti volentis, & ſtatuētis, quòd ci-
tatus ad iudicem venire teneatur. vt. ff. de in ius vo. per totum.
& ff. in ius vo. vt eant. aut ſatiſdent. in rubro, & in nigro. ſ. de
dolo & contu. cum dilecti & per totum. vnde etiam ſi iuraret
ſpecialiter, & expreſſe non venire ad iudicium vſque ad 15. dies
& interim citaretur venire teneretur: licet eſſet eo caſu periu-
rus, alias iurm̃ eſſet, & ſeruaretur in detrimentum alterius, pu-
ta, iudicis vocantis, cuius iuriſdictio contemneretur, & etiam
partis cuius iuſtitiam differet quod eſſe non debet. ſ. eo. ſi ve-
ro & c. verum & ȷ̈. eo. cum cōtingat. in fi. vide etiam quod no.
Spec. ti. 2 §. conſequenter in fine vbi dicit q̃ ſi Abbas vel prior
iurat non alienare ſine cōſenſu epi, vel alterius infra legationem
legati conſtituti legatus licentiam dare poteſt. vide etiā quod
not. Hoſti. in ſumma eodem titu. §. quot ſpecies. in princ.

1 *Ordinem iuris non ſeruat Papa.*
2 *Citatio, præterquam in notorijs, neceſſaria. & 3.*
3 *Statutum ſine citatione tolli poſſe.*
4 *Condemnationem generalem citatione non egere.*
6 *L. nullum de teſtibus. C. ſenſus.*
7 *Raptor quando, an non, excommunicandus.*
8 *Ordine proponendum.*
9 *Ordine probandum.*
10 *Sententia ordine ferenda eaque neceſſaria.*
11 *Notoriorum genera.*
12 *Notoria quando ordine tractanda.*
13 *Concubina quando, an non contra iuramentum ducenda vxor.*
14 *Iuramentum non coeundi qui accipiendum.*
15 *Iuramentum qui interpretandum.*

AD noſtram. Le tiers. Si quæris, vtrū in no-
torijs ordo iuris ſit ſeruandus,
1 diſtingue aut quęris de Papa, & talis † nō tenetur or-
dinem iuris ſeruare: & maxime in his, in quibus eſt
circonuentus. vt. ȷ̈. de re iud. cum olim. ſm Ber. Inno. & Hoſt.
ibi. Aut de alijs iudicibus inferioribus, & tunc aut quo ad cita-
tionem præmittendam: aut quo ad facti propoſitionē facien-
dam: aut quo ad probationem: aut quantū ad ſniam ferendam,
aut quantū ad alios actus ſeu articulos ordinis iudiciarij obſer-
2 uandos. Si quantū ad citationem † præmittendam dicunt Ber.
Inno. & Hoſti. hic & ȷ̈. de re iudi. c. cum olim. gl. antepen. q̃ ſic.
Idem Inno. & Hoſt. & Io. Andr. ȷ̈. de appel. cum ſit Romana. in
fin. & de cohabi. cleri. & mulie. c. 1. ua. in glo. fama procedit ver.
citatio aūt & per totum. & Ber. Hoſt. & Io. Andr. ȷ̈. de purg. ca.
c. pen. glo. quia nec probatione. & Spe. tit. de notorijs crimini-
bus circa princ. ver. q̃ ſi non citetur. & Cardi. ȷ̈. de off. deleg. c.
ſi. lib. 6 & inn. & Io. Andr. in c. ſtatuimus. co. li. & Gul. de Mon-
te Lau. & Genzę. extra de priui. c. 2. ſuper verbo conſtiterit. in
glo. & de verb. ſign. ſæpe contingit. in cle. Idem tenet Ioan. ſub
forte t. men. 2. q. 1. manifeſta. & hoc tenet per c. illud manife-
ſta. & per c. 24. q. 3. de illicita. vbi idem tenet Arch. ſuper verbo
prouocatus. 2. q. 1. Deus omnipotens. & ȷ̈. de appel. cōſuluit. de
diuor. porro, vbi idem tenet Io. Andr. ſed Ber. & Hoſti. contra
dicentes citationem non eſſe in notorijs, de neceſsitate facien-
dam in d. c. porro & Ber. in d. c. cum ſit, & q̃ in notorijs poſſit
ferri ſnia parte non citata, videtur expreſſum. ſ. de transla. epi-
ſcopi. c. quanto ibi præcepimus, &c. vbi hoc approbant Inn. &
Hoſti. & Io. And. nam verbum præcipimus vim habet ſenten-
tiæ. vt. ȷ̈. de verb. ſign. in his & pro hoc facit quod not. Io. Lau.
& Hug. 2. q. 1. §. vl. 1. Sed pro concordantia iſtarum opinionum
3 diſtingue. aut quęris † de tali actu, ſeu facto notorio, in quo nō
requiritur condemnatio, ſed ſufficit tm̃ inhibitio, ſeu ordina-
tio. vt verbi gratia ſtatutum eſt ab aliqua ciuitate aliquid, quod
eſt contra ius diuinum, vel contra ciuitatem eccleſiæ, ſi hoc ſit
notoriū ſuperior poteſt illud tollere, vel tolli facere, & non ob-
ſeruari mandare ſine vlla citatione, & decernere illud nō tene-
re, & caſſare. ad hoc facit. ff. de ſeruis fugi. l. diuus. ff. de off. pro-
cura. Cęſ. l. vlt. vt hoc no. Archi. 2. q. 1. de manifeſta. Aut quę-
4 ris † de actu, ſeu de facto, in quo exigitur cōdemnatio. Et tunc
refert, aut agitur de condemnatione incertæ perſonæ: vt quia
factum eſt notorium non tn̄ eſt notorium, quis fecit quo caſu
proceditur ad cōdemnationem generalem & indeterminatam
contra facientem: & tunc non eſt neceſſaria citatio: vt. ſ. de off.
ord. c. ſi ſacerdos. ȷ̈. de ſent. excō. c. a nobis in paruo. & de con-
ſtit. c. vt animarum. lib. 6. Aut agitur de condemnatione certę
perſonæ: vt quia factum eſt notorium, non tn̄ eſt notoriū quis
5 † fecit, vel qui fecerunt, & proceditur ad condemnationē ſpe-
cialem & determinatam cōtra certam perſonā, ſeu certas per-
ſonas. & tunc aut factum eſt iudici ita notorium, ſeu exceſſus
vnde iudici ita notorius, q̃ nulla poteſt tergiuerſatione celari
& tunc non eſt neceſſaria citatio. ita intellige. c. quanto. alleg. ſ.
de poſtula. præla. & opi. prædictam Inno. & Hoſti. & Io. Andr.
ibi. & c. cum olim. ȷ̈. de re iudi. & opin. Hoſti. ibi. Vnde contra
talem cōprehenſum in actu notorij facinoris abſentem, & non
citatum poterit ferri ſnia: vt not. etiam Genzę. extra de re iud.
c. paſtoralis. ſuper verbo citatum. in cle. pro quo. ȷ̈. de app. cum
6 ſit Romana. §. ſin. in fin. C. de teſti. l. nullum. vbi † habes, quòd
iudex teſtem, quem examinat, & in ſua depoſitione reperit va
cillantem, ſine aliqua denūtiatione, vel accuſatione, vel inqui-
ſitione vlteriori poteſt ſuo arbitrio punire. per eandem viam,
facit. C. qui accu. non po. l. pen. vbi habes, q̃ iudex coram, quo
familiaris accuſat dn̄m ſuum poteſt eum capere, & punire. &
ita no. Cyn. C. de accu. l. ea quidē, quod verum eſt, maximè, vbi
factum notorium eſt in fieri, non in facto eſſe. & negotium re-
quirit celeritatem, & periculū eſt in mora, vtputa, cum aliquis
potens manu armata inuadit terrā alicuius monaſterij, cui de-
tus eſt aliquis conſeruator, inuenit ipſum potentem, & ſuos in
maleficijs vel euntibus occurrit, & non acquieſcunt, ſed nihil-
ominus monaſteriū deprædantur, tunc merito ipſe conſerua-
tor abſque aliqua monitione, ſeu citatione poterit animaduerte-
re in tales violentos, cum iam ſibi conſtet de contumacia. ar. ff.
de rei vend. l. qui reſtituere. &. ff. ne vis fiat ei qui in poſſ. miſſ.
eſt l. ſi quis miſſus. ff. ſi quis ius dicen. nō obtem. l. 1. ff. de appel.
l. creditor. §. iuſſus. vt hoc not. Inno. & Hoſt. ȷ̈. de off. dele. c. ſta-
tuimus lib. 6. & plenius Archi ibi in glo. præterquam in noto-
rijs, &c. & in hoc concor. quod not. Inno. ȷ̈. de ſent. excō. dile-
7 cto. ſuper verbo eccleſiaſticum. lib. 6. † dicens quoſdam dice-
re, q̃ etiam incontinenti nō poſſet raptor excommunicari pro
rapina facta, niſi monitione præmiſſa. Tamen melius videtur
quòd ſi rapina eſſet manifeſta ſtatim poteſt excōicari, niſi in-
continenti eam reſtituat, ſi eſt præſens. eſt enim iuſta cauſa, vel
ſi nō eſt ibi infra certū tempus quod duxerit præfigendum. ȷ̈.
de ſent. ex com. c. romana. §. caueant. lib. 6. ff. de rei vend. l. ſi res
mobilis. & l. ſeq. ſm eum. & idem Io. Andr. ibi. in nouella. Aut
factum eſt notorium non tn̄ iudici: vel ſi eſt notorium iudici,
non eſt tn̄ adeo, quin excuſationes legitimas recipere poſſit: &
tunc quantumcunque ſit notorium, debet citari ad ſniam audien
dam. Et eſt ratio, quia abſens multas excuſationes, & defen-
ſiones poſſet prætendere, per quas non condemnaretur ſi eſſet
præſens, & eas proponeret. & ita intellige quod not. Archi. in
c. alleg. de manifeſta. & iura & opin. ſ. in princip. alleg.
¶ Si quæris de ſecundo, ſcilicet, quo ad facti propoſitionem fa
8 ciendam, dic quòd † ſic, ſi reus petat: quia licet notorium rele-
uet ab onere probandi: non tn̄ ab onere proponendi, vt no. Io.
Andr. & Genzę. extra de appel. c. appellanti. in cle. ſuper verbo
cauſas alias. & ſuper verbo. nec proceſſus. pro hoc. ſ. de elec.
bonæ. ȷ̈. Idem innuit Inno. ȷ̈. vt lite non conte. accedens. ȷ̈. gl. 2.
& Archi. 2. q. 6. non ita glo. antepen. approbātes illud, quod no.
Ber in d. c. accedens. ȷ̈. glo. prima. in princ. ſcilicet, quod ibi duo
iudices, qui erant ſuffraganei impetrātis recuſati fuerunt a ple-
bano: &

bano: & quia non admittebant recuſationem, cuius cauſa erat
manifeſta, appellauit ab eis: alias non videt, ibi Archi. quomodo
illa decretalis. accedens. j. poſsit ſtare cum decre. vt debitis. j.
de ap. licet Ber. in d. c. accedens. in glo. j. in fin. & Hoſt. ibi poſt
eum. & Archi. 2. q. 6. quoties glo. fin. contrarium tenere viden-
9 tur: & credo, quòd male. ¶ Si quæris de tertio † ſcilicet quo ad
probationem dic, quod talis ordo non eſt ſeruandus, niſi ad caute-
lam, vt in d. c. bonæ §. licet &. §. contra legati. ff. de adul. l. 1. §. ſi
publico. C. de teſti. nullum vt no. Ber. & Hoſti. ibi. & j. de accu.
euidentia. ¶ Si queris de quarto, ſcilicet, quantum ad ſniam fe-
rendam, dicit Hoſt. in c. alleg. porro. & Io. Andr. poſt eum quòd
ſemper ſeruandus eſt ordo iuris, vt ibi & de app. cum ſpeciali:
de ſent. excom. ſacro. ff. ad l. Aquil. proinde. in fin. Vel melius,
refert: an quæras, vtrū in talibus notorijs ſit de neceſsitate ſnia
ferenda in ſcriptis, & dic, quod non. Ita intellige quod no. Inno. j.
de verb. ſign. c. ex parte. j. in glo. ſed dices iuxta princ. vbi dicit,
quod non eſt neceſſaria ſnia ſuper crimine, vel iniuria, quæ noto-
ria eſt. Sed dic, quòd non requiritur ſnia, ſcilicet, in ſcriptis, &
ſolenniter proferenda. ſic not. in auth. vt iudices ſine quo ſuf-
fra. §. neceſsitatem. coll. 2. & ita intelligit Archi. in dicta gl. ad-
de pro iſto forte. & de pe. c. felicis. §. fi. glo. fi. ad fi. in ver. & quod
dictum de ſnia &c. lib 6. Aut quæris vtrum in talibus notorijs
ſit neceſſaria ſnia ſaltem ſine ſcriptis, & dic, quòd ſic, vt in c. al-
leg. porro. & in c. alle. j. de ap. cum ſit romana. in ſin. ita intellige
quod no. Inno. & Hoſt. hic & Ber. & Hoſt. & Io. An. in d. c. por-
ro. & de accu. euidentia. & Hoſt. in d. c. a. allega. cum ſit romana.
¶ Si quæris quantum ad alios actus ſeu articulos ordinis iudi-
ciarij obſeruandos, tunc dic, quod ordinem iuris non oportet ob-
10 ſeruare, vt hic. † Vnde in talibus non eſt neceſſaria litis conte-
ſtatio, vt not. Hoſt. de cohabi. cle. & mulie. c. tua. in gl. puta quia.
ver. item dicimus quod licet in notorio. & Hoſti. poſt eum. & ad-
de quod dicā ibi. Et iſta intellige fore vera de his, quæ ſunt no-
toria in prouincia in qua, & iudici corā quo proceditur. Si vero
11 ſunt notoria in illa prouincia non tā ſunt † notoria iudici coram
quo proceditur, tunc. dic vt Ber. hic, quòd iudex duobus mo-
dis procedere poteſt, ſcilicet, ordine iudiciario, ac ſi eſſet occul
tum. argu. s. de elec. bonæ. j. & 24. q. 1. pudenda. & 2. q. 1. Deus
omnipotens. vel cognoſcere, an ſit notorium & facta ſibi fide
ſuper hoc procedet contra reum quaſi crimen eſſet notorium.
ſm Ber. Et poteſt probari notoriū per duos teſtes. vt no. Lau.
2. q. 1. Deus omnipotens. & Ioan. in §. qū autem. & Gul. in Spe.
rubr. de notorijs criminib. §. 1. ver. ſed qualiter. Aliquid enim
poteſt eſſe notorium in vna terra, & non in alia: & ideo coram
iudice extraneo requiritur probatio. Sic poteſt intelligi. 11. q. 3.
eorum qui. 7. q. 1. præſentium. 2. q. 1. c. de manifeſta. §. ſed ſcien-
dum eſt &. §. quando de præſum. quoſdā. & c. quanto. & iura. s.
proxi. alle. vt no. Hoſt. in ſumma ti. de cohabi. cle. & muli. c. vlt.
ver. poteſt tā eſſe. &c. & j. de accu. euidentia. & concor. quod
ipſe & Io. Andr. no. in c. alleg. porro. dicentes, quod in examinatio-
12 ne notorij non eſt ſeruandus ordo iuris, vt hic, & † in concor-
dantijs: niſi fiat ad cautelam. vt. s. de elec. bonæ. 1. §. contra. vel
niſi ſit notoriū in vna terra, & non in alia vbi dantur octo dies
tantum ad probandū die obiectionis non computato. j. de ex-
cep. pia. lib. 6. de ſent. excō. ſolet. lib. 6. Quod ſi probari nō po-
teſt, dicit hic Hoſt. quod indicenda eſt purgatio propter infamiam
j. de cohabi. cle. & mulie. c. tua. ad quam purgationē deficiente
probatione veniendum eſt. s. de proba. c. ad noſtram. ſm eum.
& de materia notorij vide quod not. Accur. ff. de in litem iurā.
l. 2. in glo. 1. & quod no. Hugo. Lau. & Ioan. in. §. alleg. qū autem
2. q. 1. in glo. 1. Et de materia ſummariæ cognitionis, & in qui-
bus caſibus ſummariè eſt procedendū, vide in Spec. tit. de offi.
omnium iudi. §. fin. Hæc vera de notorijs. In non notorijs ve-
ro ſeruandus eſt ordo iuris. vt. j. de accu. qualiter & quādo. j. vbi
Ioan. Andr. dicit, quòd Beatus Bernardus contra Cluniacenſes
dicit, nullus quidem ordo quempiam recipit inordinatum. &
Hieronimus ſuper Ieremiam. lib. 20. ibi non poteſt maturitas
eſſe conſilij, vbi nullus eſt ordo iudicij.
¶ In glo. fin. Si quæris, vtrum ille, qui iurauit non cognoſcere
concubinam ſuam, poſsit, non obſtante iuramento ipſam du-
cere in vxorem? diſtingue aut iurans intellexit ſolum de forni-
cario coitu, & non de licito, & debito: aut intellexit nedum de
fornicario coitu, ſed etiam de licito & debito: aut eſt dubium.
13 In primo † caſu poteſt eam nihilominus ducere in vxorē: quia
iuramentum non debet extendi vltra intentionem iurantis. s.
eo. quanto. & c. proxi. & j. eo. cler. Et ita intellige opin. Ber. hic.
& Ioan. 31. q. 1. c. illud. vnde ſumpta fuit iſta glo. Ber. In ſecun-
do caſu non debet, nec poteſt abſque tranſgreſsione iuramenti
ipſam ducere in vxorem. & hoc innuit Ber. hic. & hoc Ioan. in
c. alleg. dicentes, quod intelligitur iurare de fornicario coitu, &
14 non de † illicito: quaſi velint dicere, quod ſi intellexit iurare etiam
de coitu licito, quòd non poteſt eam ducere in vxorem, & quod
tenetur ſeruare iuramentū: cum poſsit ſeruari ſine detrimen-
to ſalutis æternæ, & alterius diſpendio. vt. s. eo. ſi vero &. j. eo.
cum cōtingat. in fin. In tertio caſu intelligitur iurare ſolum de
coitu licito, & non de alio: & per cōſequens poteſt eam duce-
re in vxorem arg. 22. q. 5. humanæ aures. ff. de fideicom. li. l. Lu-
cius. Et eſt ratio, quia in dubio iuramentum generaliter & in-
diffinitè præſtitum non intelligitur excludere opus charitatis,
ſeu aliquid, quod ſit de opere charitatis. j. eod. Quintaualliſ. s.
eo. veniens. & arg. j. de reg. iur. c. in generali. lib. 6. cum ibi not.
Nam talem concubinam reconciliare, & ducere in vxorem eſt
inter opera charitatis. vt. j. de ſpon. c. inter opera charitatis. qua
re, &c. & ita intellige gl. in c. alleg. illud. & Ber. hic. & vide quod
not. Innoc. & Hoſti. in c. veniens. allega. vbi dicunt quòd iura-
mentum in conſilium animæ ſecundū ſanam, & bonam & non
fraudulentam intentionem iurantis recipit interpretationem
vt. s. eo. quanto. & c. proxi. in iudicio, non animæ ſecundum ius
erit interpretatio facienda. vt. s. eo. venientes.

1 *Diuertere iurantibus non, niſi ex cauſa licere. & 2.*
3 *Accuſare quibus, & ad quid liceat.*
4 *Continentiam a coniugibus iurari poſſe.*

TVa nos. ¶ Super glo. 2. Si quæras, vtrum
coniuges, qui iurauerunt, quòd
nunquā diuerterent ab inuicem, vel qui ſe ab-
iurauerunt iuramentum huiuſmodi obſeruare
1 teneantur, diſtingue: † aut quæris de primo, &
tunc aut non eſt iuſta cauſa diuertendi, & tunc ſic: quia tale iu-
ramentum poteſt ſeruari ſine interitu ſalutis æternæ. ar. s. eo. ſi
vero. & c cum contingat. in fin. Aut ſubeſt iuſta cauſa diuer-
tendi, & tunc aut ſubeſt iuſta cauſa diuertēdi totaliter, & per-
petuo ſedere matrimonij non extante, vt quia ſubeſt conſan-
guinitas vel aliud canonicum impedimentū eſt inter eos, tunc
non valet iuramentum. arg. ff. de verb. obli. l. ſi ita ſtipulatio fa-
cta fuerit. Sicut enim libera debent eſſe matrimonia in contra-
hendo, & ita in diſſoluendo. vt. C. de inutili ſtipu. libera. C. de
nup. l. neq; 2. ff. de dona. inter virum & vxorem l. ea quæ a ma-
2 rito. &. ff. de verb. obli. l. Titia &. j. de ſpon. c. gemma. Aut † ſub-
eſt iuſta cauſa diuertendi non totaliter, & perpetuo, ſed quo ad
thorum: vt quia agitur de adulterio ad ſeparationem thori. Et
tunc aut quæris nunquid poſsit alter alterū accuſare ad ſepara-
tionem thori; & dic quod non, obſtante iuramento. Aut quæris
3 † nunquid poſsit alter alterum denuntiare: & dic, quod ſic vt le. &
no. j. c. proxi. §. fin. & in iſta di. concor. in effectu Hoſt. hic. Aut
quæris, de ſecundo: & tunc dicunt Inno. & Hoſti. hic, quòd ſi
4 iurarent perpetuam continentiam † ipſam ſeruare debent ita,
quòd vnus ab altero debitū vlterius petere non poſſet. 33. q. 5.
quòd Deo pari. Idem innuit Ber. hic. idem tenent Vinc. Ioan.
Ber. Inno. Hoſt. & Io. Andr. de regula. veniens. imò etiam ſine
aliquo iuramēto poſſet ſe obligare ad perpetuā continentiam.
ſecundum Ber. Inno. & Hoſt. ibi. & etiam ad temporalem. j. de
conuer. coniu. chariſsimus. & c. placet. ſecundū Hoſti. in ſum-
ma. de conuer. coniu. §. 1. ver. poſſunt tamen & hoc, habet ve-
rum: dūmodo coniuges hoc faciant deliberate & bona inten-
tione: ſecus ſi animo irato, vel commoto. vt hic &. j. de con-
uer. coniu. ex parte. ſecundum Io. Andr. & ſatis concor. Aſten.
lib. 8. titu. de bono fidei. artic. 2. q. vtrum coniuges.

1 *Iuramentum contra ius, non ſeruandum.*
2 *Iuramentum contra leges, an ſeruandum.*
3 *Sponſa de futuro dimitti, de præſenti non poteſt.*
4 *Vxor ex cauſa verberanda.*
5 *Vxor non vinculanda. fallit ibidem.*
6 *Adulterij incommoda.*
7 *Fornicaria occulta non relinquenda.*
8 *Fornicaria reconcilianda.*
9 *Vxor ſolita adulterare non reconcilianda.*
10 *Vxor incorrigibilis.*
11 *Iurantem cohabitare adulteræ non obligari.*

QVemadmodum. ¶ In gl. ſic patet. ver.
ſed ſi iuramentum. Si
quæras, vtrum iuramentū quod eſt contra leges de-
1 beat obſeruari, diſtingue: † aut iuramentum eſt con-
tra legem diuinam, vel canonicam, & tunc nō debet ſeruari: vt
22. q. 4. inter cætera. s. eo. & c. proxi. venientes. j. eo. tit. c. ſicut no-
ſtra.

ſtris.ј.de ſepul.c.1.& de regu.iur.c. non eſt obligatorium.lib.6.
2 Aut eſt,contra legem ciuilem: & tunc † aut iurm,quod eſt con
tra legem ciuilem per legem canonicam reprobatur, ſicuti eſt
videre.ſ.de ſoro cōpe.ſi diligenti.11.q.1.inolita. & tunc ſerua-
ri non debet. Aut per legem canonicam nō reprobatur,& tunc
debet ſeruari,ex quo eſt alias licitum.vt.ј.eo.cum cōtingat. &
eo.ti.c.licet mulieres.lib.6.& de pactis c.quamuis.eo.lib. Nam
legi ciuili nō ſtatur ſimplr in hac parte:quia nec de ſoro ſuo eſt
iurm: vt.ſ.de iudi.nouit.& de elec.venerabilem. ſm Hoſt.qui
in effectu. ponit iſtam diſtinctionem hic.& Io.An, poſt eum.
¶ Super gl.quaſi dicat. Si quæris, vtrum ſpunſa propter caſum
ſuperuenientem dimitti poſſit,diſtingue,aut quæris de ſponſa
3 de præſenti,cum † qua eſt matrimonium de pręſenti: & illa re-
gulariter dimitti non poteſt.vt hic & in.§.quod ſi poſt.ver.per-
fecto,&c. Fallit in caſu.ј.de conuer.coniu.ex publico.ſecundū
Ber.& Hoſti.& in alio caſu.ј.de diuor.c.quāto. & c.gaudemus.
ſecundum Hoſti. Aut quæris de ſponſa de futuro,& illa poteſt
dimitti in multis caſibus ſuperuenientibꝰ a iure approbatis. vt
hic in princ.vſq; ad.§.illud autem. De quibus per Ioan. 27.q.2.
an.ſic quippe.§.ex his. per Inn.ј.de ſpon.ſicut. per Hoſti.eo.ti.
ex literis. per Ber.eod.titu. de illis.
¶ Super gl. fin. Si quæras, vtrum maritus poſsit vxorem ſuam
delinquentem caſtigare,& verberare & ligare & in vinculis te-
nere,diſtingue,aut quæris, nunqd poſsit caſtigare eam, & ver-
4 berare,aut nunqd poſsit eam in vinculis tenere. In primo † ca-
ſu refert: aut hoc facit ex magna cauſa,& leuiter: & tūc poteſt.
De magna cauſa habes exemplum hic in fine. De leui verbera-
tione, ꝙ ſit permiſſa patriſamilias habes.ff. ad l.Aquil.l.præce-
ptoris enim.argu.ј.de homici.ad audientiam, &c.23.q.5.pro-
5 deſt.Aut hoc † facit ſine cauſa,vel cum cauſa,ſed enormiter:&
hoc non licet ſibi facere quod ſi fecerit,eſt puniendus. vt.C.de
repudijs l.conſenſu.& in aut.ibi poſita.ſed nouo iure.& in aut.
ſed hodie. ſm Goff.Hoſt.& Ioan.And.qui ita no.hic. & idem
Archi.7.q.1. ſicut alterius. in gl. pen. & idem vr̃ ſentire Io. ibi.
In ſecundo caſu refert: aut quæris, vtrum maritus poſsit eam
ligare,& in vinculis tenere pro alio delicto, quam delicto adul-
terij,& credo,ꝙ non: quia hoc non inuenio expreſſum in iure
2.q.5.conſuluiſti.ſ.de tranſla.epi.c.2.§.ſed neque.in fi. Aut pro
delicto adulterij,& tūc ſi maritus eſt clericus poteſt.vt 33.q.2.
c.placuit.& no. hic per Ber. Si vero eſt laicus non poteſt vt no.
Ioan.ibi per rationem prædictam: quia non inuenit hoc in iu-
re expreſſum. cuius opinio ſeruatur in Francia: licet Hug. ibi
contra. Et ratio, quare ſecus in crimine adulterij, quam in alijs
6 criminibus poteſt eſſe,quia adulteriū † mulieris maculat thorū
viri, & reddit liberos poſtea naſcituros incertos, vt dixi.ſ. de
procur.tuę.diſt.2. Ad hoc Leuitici.18.cum vxore proximi tui
non coibis:nec ſeminis cōmixtione maculabis,& ipſum mari-
tum bigamum,ſi poſtea ipſam cognoſcat, reddit.34.diſt. ſi cu-
ius etiam ſm Petrum. Hugo. Laurētium, & Archidiaconum
ibi. Hoc tamen non procedit ſi eam cognoſcat ignoranter.
¶ Super eadem glo. Si quæras,vtrum ex pręcepto teneatur vir
coniugem adulterantem dimittere, diſtingue, aut vir eſt igno-
rans huiuſmodi adulterij,& tunc excuſatur,vt not. Hoſti.ј.de
adult. c.ſi vir ſciens. pro quo facit illud generale, ignorans non
conſentit.ff.de iuriſd.om.iud.l.ſi per errorem. de reg.iur.l.nihil
conſenſui.§. non videntur. vbi dicit text. non vīr, qui errant,
conſentire. Nec obſtat.C.de tab.l.generali. lib. 10.&.ј. de con-
7 ſtit.c.vlt.lib.6.Aut eſt ſciens,& tunc aut fornicatio † eſt occul-
ta,quæ probari non pōt:& pp talem fornicationem dimitti nō
debet pp ſcandalū.2.q.1. nos in quenquam.ј. de diuor. porro.
Quia idē iuris debet eſſe de eo, quod nō eſt, & de eo quod non
eſt probatum,& de eo quod non apparet.vt.ff.de cōtrah.empt.
& ven.l.in lege.ff.de teſta.tu.l.duo ſunt Titij. Aut fornicatio eſt
manifeſta,quæ probari poteſt: & tunc aut ſecuta eſt correctio
8 in re, aut in ſpe: aut perſeuerat in malitia ſua. In primo † caſu,
licet vxorem ſuam retinere,& reconciliare. ſed non debet hoc
facere nimis ſæpe. Quod dic vt in d.c.ſi vir.vel debet dimitte-
re, ſnīa mediante etiam poſt pœnitentiam.33.q.2. admonere.
Et eſt ratio, quare pōt eam retinere: quia ſeparatio indulta eſt
ad correptionem, pœna vero corrigens non de neceſsitate re-
quiritur: vbi correptio præceſsit.ar.no.ſ.de iudi. cum non ab
homine. Vnde poſt pœnitentiam eam reconciliare poteſt non
ſolum ſemel,ſed etiam in infinitum.& ſic exponenda eſt autho
ritas hic poſita: ſed ad intercesſionem eccleſiæ non reconcilia-
bit eam ſæpe. vt in d.c.ſi vir.quod dic vt not. Hoſti.in ſumma.
de adul.§. qualiter.ver. repellit etiam &.§.quæ ſit pœna.ad fin.
9 ver.quid ergo ſi maritus. In ſecundo † caſu, non licet viro eam
retinere, ne videatur correptionem negligere, & vt patronus
turpitudinis peccato conſentire. Ita intellige.d.c. ſi vir ſciens.
& hic in.§.ꝙ ſi expreſſe. ibi cum ſcriptura, &c.ff.de adulte.l.2.
§.2.32.q.1.c.ſi quis vxorem. & c.ſeq. & quia facilitas venię in-
centiuū tribuit delinquendi.23.q.4.eſt iniuſta.§.non poteſt igi-
10 tur. in fin. † Tunc aut pręſumitur incorrigibilis & perſeuerare
in malitia ſua, qñ pertinaci animo ſe corrigere recuſat: aut qñ
correctionem promittens ex cōſuetudine relabitur in adulte-
rium maxime, quia mulieres ſunt magis ducibiles ad concupi
ſcentias,quā viri. Vnde Chryſoſto. dicit ꝙ propria paſsio mu-
lierum eſt luxuria.Et Philoſophus in 7.Ethic.dicit,ꝙ mulieres
incontinentes dicuntur proprie loquēdo, propter facilem in-
clinationem in concupiſcentias. Et in iſta diſtinctione cōcor-
dant P.& Beatus Tho.in ſcriptis ſuis.& frater Io.in ſum.cōfeſ.
titu.de diuor.propter fornicationem.q.6.quæro etiam vtrum.
& Aſten.lib.8.titu. de bono ſacramenti.artic.3.q.vtrum vir te-
neatur. & in iſto vltimo membro concor. hic Hoſti. dicens ꝙ
11 † ſi vir iuraret vxori adulterę & non correptę cohabitare: iura-
mentum huiuſmodi non eſt ſeruandum.arg.c.alleg.32.q.1.c.1.
& adde,quod dicam.ј.de conuer. coniu.cap.fin.
¶ In fine tex. Si quæras,vtrum ille qui iurauit aliquem non ac-
cuſare, ab eius denuntiatione repellatur, diſtingue, vt dicam.ј.
de accu. c. veniens. diſtinctione penultima.

1 *Negata iuncta adfirmant.*
2 *Negantia quando adfirmanti paria.*
3 *Cauſa finalis effectus. & 4.*
5 *Cauſarum genera.*
6 *Momentaneum quid.*
7 *Succeſſiuum quid.*
8 *Cauſa momentanea ceſſante, an ceſſet effectus. & 9.*
10 *Cauſa ſucceſſiua ceſſante, an ceſſet effectus. & 11.*
12 *Cauſa qualis præſumenda. 13. & 14.*
15 *L.2.§.fin. de dona. cenſus.*
16 *Cauſam ſecundum ius adpoſitum regulari.*
17 *Diſpenſatio an ceſſante cauſa, ceſſet.*

ET ſi. Chriſtus. ¶ Super j.gl.Si quęras,vtrū
duę negationes faciant vnā
affirmationem, diſtingue, aut duæ negationes refe-
runtur ad idem: aut referuntur ad diuerſa. Si primo
1 modo, tunc † aut referuntur ad idem coniunctim: & tunc fa-
ciunt vnam affirmationem,& æquipollent vni affirmatiue.vt
.ff.de verbo.ſigni.l.duobus verbis hic alleg. Aut referuntur ad
idem diuiſim,& tunc non æquipollent vni affirmatiuę.vt.ј.de
conſti.ca.2.in fin.lib.6.vbi Card.exponit illa verba. non pareа-
tur impune. vt ſit ſenſus. non pareatur, & hoc fiet impune. &
ſic accipitur negatiua diuiſim ab Hora. cum dicit.
¶ Si nullus puluis fuerit,tu excute nullum. arg.ff.de iureiur.l.ſi
duo patroni. §. Marcellus. in fin. Si ſecundo modo, tunc non
2 ęquipollēt † vni affirmatiuę,vt hic,ſit ſermo veſter eſt eſt: non
non. quia hic prima negatio refertur ad os: ſecunda ad cor. ſe-
cundum Ber. & Hoſti. vel prima negatio eſt interrogans, ſe-
cunda reſpondens. ſecundum Hoſti. hic. & iſto modo poſſes
intelligere.ca.2.de conſti.lib.6. in fin.iam alleg.

§.Licet ergo. ¶ Si quæras vtrū, ceſſante cauſa ceſſet
effectus,diſtingue. nam aut cōſtat cau
ſam eſſe finalem: aut conſtat eſſe impulſiuam: aut eſt dubium.
3 Si cōſtat cauſam eſſe † finalem, tunc aut cauſa finalis inductio-
nis ſeu introductionis effectus eſt duplex: quarū vna ceſſat &
altera non.& tunc,cauſa ceſſante, nō ceſſat effectus, vt patet in
matrimonio quod eſt introductum ppter prolis propagatio-
nem, & fornicationis vitationem. vnde licet ceſſet cauſa pro-
lis: non tñ matrimonium diſſoluitur: quia remanet alia cauſa,
ſcilicet, euitationis fornicationis. vt probatur.32 q.7.tantum.
Per eandem viam.ff. de vaca. mune.l.2.§. corporis debilitas.ſ.
de renun.c.1.ver.maxime.iuncto.c.niſi cum pridem.§.pro de-
fectu.eo.titu.de æta.& qua.c.quæris.ver. & niſi forte, &c. Aut
4 † cauſa inductionis, ſeu introductionis effectus eſt vna ſola: &
tunc aut cauſa finalis ceſſat,& tollitur in totum ita ꝙ nullę reli-
quiæ ipſius cauſæ remanent: aut remanent aliquæ reliquię ip-
ſius cauſæ. Si cauſa finalis ceſſat,& tollitur in totum, ita ꝙ nul-
læ reliquiæ ipſius cauſæ remanent. tunc Dynus dicit.ј. de reg.
iur.c.decet cōceſſum.lib.6.ꝙ ceſſat & tollitur effectus.vt.ј.de
præb.c.ſi pauper cler.lib.6.&.ff.de acti. & obl.l.qui cū hærede.
5 ¶ Tu vero in iſto articulo ſic diſtingue: quia cauſarum † quæ-
dam eſt momentanea hñs effectum momentaneum. quędā eſt
cauſa momentanea hñs effectum ſucceſsiuum. quædā eſt cau-
ſa ſucceſsiua hñs effectum momentaneum. & quædam eſt alia
cauſa

6 cauſa ſucceſsiua hñs effectum ſucceſsiuum. Et voco hic † mo
momentaneum cuius eſt eſſe tpe momentaneo, & quod tpe mo-
mentaneo poteſt acquiri, ſicut eſt in hæreditatis acquiſitione,
quod ius etiã ſolo momento acquiritur. Item ſolo momẽto fit
aliquis agnatus.ſ.eo tempore quo naſcitur. vt inſtit.de hæredũ
qua.& diſ.§.ſui. Item ſolo momẽto fit aliquis beneficiatus, vt
7 le.& no.de præb.c. ſi tibi abſenti. li.6. † Succeſsiuum aũt voco,
quod ad ſuũ eſſe requirit ſucceſsionem tpis: vt eſt tutela quæ
eſt ius in ſucceſsiune tpis conſiſtens, & ad ſui eſſe requirit to-
8 tum tempus impubertatis. In primo † caſu.ſ. qñ eſt cauſa mo-
mentanea, quæ habet effectũ momentaneum, tunc refert: aut
cauſa ceſſat poſt cõpletum effectũ. & tunc nõ ceſſat effectus.
& ideo dicit lex, ꝙ hæreditas, quæ defertur agnatis poſt eam
acquiſitam licet deſinat agnatio: non tñ propter hoc deſinit ef-
fectus. vt.ff. vnde li.l.vlt.1.reſpon.& ar.qui ſatiſda.cog.l.ſcien-
dum.§.fi.&.ff.de reb.dub.l. ſi cognatis.j.reſpon. & eſt caſus.C.
de pac.l.1.vbi pactũ ſeu cõtractus innominatus.ſ.dationis ſex-
tantis ex parte filij teſtatoris rogati per teſtatorẽ hæreditatem
reſtituere Licinio Frontoni ſi ſine liberis decederet, & remiſ-
ſionis fideicõmiſsi ex parte ipſius Licini Frontonis fuit cõple-
tus. & ideo licet cauſa, propter quã contractus ſeu pactũ inter-
uenit.ſ.timor filij timẽtis decedere ſine liberis ceſſat: quia de-
ceſsit liberis relictis non tñ ceſſat effectus: id eſt, nõ retractatur
contractus, ſi ſit cõpletus. per eandem viam facit.ff. de præſcr.
9 verb.naturalis.§ 1. Aut cauſa † momentanea ceſſat ante cõple-
tum eſſe effectus, & tũc ceſſante cauſa ceſſat effectus.v.g.agna-
tis deferẽ hęreditas, & tutela. pone quòd ſi deſinit eſſe agnatus
nunquid hęreditates vel tutelas nondũ delatas, ſed in futurum
deferendas recipiet & habebit: certe nun. vt in d.l.vlti.2.rñſo.
.ff.vnde lib.&.ff.vnde legi.l.1.in fi.&.ff.de bon.poſſ.l.in contra
tabulas.§. ſi emancipatus filius. In ſecundo caſu.ſ. qñ eſt cauſa
momentanea hñs effectum ſucceſsiuum, vt patet in tutela le-
gitima, quæ defertur agnatis, quę quidem tutela eſt quidã effe-
ctus ſucceſsiuus, tunc dic vt prius: quia aut ante cõpletum eſſe
effectus ceſſat cauſa, & tunc ceſſat effectus: & ideo dicit lex, ꝙ
ſi ante finitam tutelam delatam agnato, ipſe agnatus capite mi-
nuatur, finitur tutela. vt.ff.de capi.di.l.tutelas. & inſti. de le.ag.
tu §.vlt.& quib.mo.tu.finitur.§.minima. Aut cauſa ceſſat poſt
completũ eſſe effectus: & tũc cauſa ceſſante nõ ceſſat effectus.
10 In tertio caſu.ſ.qñ † eſt cauſa ſucceſsiua quę habet effectũ mo-
mentaneum tunc, ceſſante cauſa, ceſſat effectus, vt patet in ab-
ſentia cauſa reipublicæ, quæ eſt cauſa dandi reſtitutionem, qua
abſentia ceſſante ceſſat reſtitutio. vt.ff.ex qui. cau. ma.l. ab ho-
ſtibus.§.ſed quod ſimpliciter. vt.C.de reſti.mili.l.quod tẽpore.
Patet etiã hoc in officio, propter quod datur beneficiũ. 81.diſt.
c.eos.& c.ſi quis ſacerdotum.32.diſt.præter hoc.j. de cler.non
reſi.c.quia nõnulli.& c.relatum.de appel.paſtoralis.de cleri. ex-
com.miniſtrantes.&.j.de reſcr.c.fi.lib.6. Et ideo dicunt iura, ꝙ ſi
beneficiatus deueniat ſaltem per culpã ſuam ad talem caſum, in
quo non poſsit facere ſuũ officium, amittit beneficiũ. vt le. &
no.ſ.de æta.& quali.c.1.&.j.de cleri.ægro.c.tua nos. In quarto
11 caſu, ſcilicet, qñ eſt cauſa ſucceſsiua † quę habet effectũ ſucceſ-
ſiuum, vt ſi aliquis ſit abſens cauſa reipublicę, abſentia eſt quid
ſucceſsiuum. ſimiliter excuſare ſe a tutela eſt effectus ſucceſ-
ſiuus. & tũc cauſa ceſſante ceſſat effectus: & ideo ſi tutor abſit
cauſa reipublicę, quãdiu abeſt tandiu ab adminiſtratione tutelę
excuſatur: abſentia vero ceſſante, ceſſat excuſatio. vt inſtitu.de
excu.tu.§.item qui reipublicę. Item clerici & monachi hñt ex-
cuſationem a tutela vel cura quandiu diuinis officijs inſiſtunt,
& non alias. vt.C.de epi.& cle.l. generaliter. Item in bona fide,
quæ vna cum alijs eſt cauſa præſcriptionis, vel vſucapionis, qua
ceſſante, ante cõpletam præſcriptionem vel vſucapionẽ ceſſat
pręſcriptio, vel vſucapio vt.j.de pręſcr.c.qm omne.de reg.iur.
c.malæ fidei poſſeſſor.li.6. licet de iure ciuili in vſucapionibus
contrarium obtineat. vt.C.de vſucap.transfor.l.vnica.in princ.
hoc idem patet, hic in fin. &.ſ.de renun. poſt tranſlationem.§.
cæterum. vbi & cauſa & effectus ſunt ſucceſsiui. Si cauſa finali
ſublata remaneant aliquæ reliquiæ precedentis cauſæ, tunc du-
rat regulariter effectus. vt patet.ff. de quæſti.l. vnius.§. ſeruus.
vbi habes ꝙ ſeruus a dño ſuo diſtractus: non debet nec poteſt
in memoriã priſtini dominij contra dñm ſuum quondã inter-
rogari. Item, qui deſinit eſſe decurio in memoriã prioris digni
tatis torqueri nõ debet.ff.de decur.l. vlti. Item cõtra eam quæ
deſijt eſſe vxor nõ inſtituitur actio turpis in memoriam & ho
norem præteriti matrimonij. vt.ff. rerũ amo.l.1. & 2.& 3. ſm
Dyn.in c.alle.decet. Si cõſtat cauſam eſſe impulſiuam, tunc fi-
nita cauſa nõ finitur effectus: vt.ff.de poſtu.l.1.§.ſexum.ff.de
dona.l.2.§.vl..& l.ſeq.C.de pac.l.1.cum ſua glo. & 32.q.1. dicit
12 dominus.cum ibi alle. † ¶ Si dubitatur, vtrum ſit cauſa finalis,
vel impulſiua: tunc dicit Dy.in c.alle.decet. ꝙ in dubio pręſu-
mitur impulſiua: & ideo, ea finita, nũ finitur effectus, vt.ff.de
cundi.& de.l. cum tale.§. falſam cauſam. & l.Titio.§. ſi cũ ante
nuptias.& ff.de vſufr.le.l.generali.§. duas.ff. de dona. int.vir.&
vxo.l.ſed ſi mors.§. vlti.C. de iur. do.l. ſi mulier. & idem tenet
Accur.ff.de don.l.2.§.fi. Sed in contrarium vr, quia lex dicit, ꝙ
ſi lego tibi dumũ, vt des Titio decem, niſi modũ impleas non
habebis legatũ, vt.ff.de le.3.l.ſi tibi legatum & tñ non apparet,
ꝙ illud fuerit additũ finaliter, vel occaſionaliter. vnde videtur
ꝙ pro cauſa finali in dubio præſumitur: & ideo Lamb. de Sali-
nis.C.de rer.permu.l.fi.& Pe.de Bellaper.& Cy.C. de dona.l.ſi
13 quis pro redemptione. † Sic diſtinguunt in caſu dubij: aut cau-
ſæ impletio cõtinet aliquid' reipublicę vel alias aliquid fauora-
bile vel pium, vt legatũ in redemptione captiuorũ & legatũ re-
lictum alicui mulieri vt nubat: & tũc præſumitur cauſa finalis.
vt in l.alle.ſi quis pro redemptione captiuorũ. & .ff.de iur.dot.
14 l.ſi ego.j.rñſo. & 2. † Aut cauſę impletio non cõtinet aliquid fa
uorabile vel pium: & tũc aut illam cauſam impleri intereſt al-
terius, quam eius qui debet cauſam implere: & tũc reputatur
cauſa finalis: vt in l.alle.ſi tibi legatũ.ff.de leg.3. eo.ti.l.pater fi-
lium.§. Tuſcu.ff.de leg.1.l.ſi fundũ per fideicõmiſſum.§.Iul.&
ita pñt intelligi omnes leges.ff.&.C.de rer.permuta. Aut illam
cauſam impleri nõ intereſt alterius, quã eius qui debet cauſam
implere. & vera eſt tunc opinio Accur. & Dy. vbi.ſ.ſcilicet ꝙ
cauſa in dubio præſumitur impulſiua per alle.l.cũ tale.§. falſam
cauſam. cum alijs cõcor.ſ.alle.& vide quod no. Car.j.de heret.
c.fi.§.ceſſante.lib.6.& Io.Andr.poſt eum in nouella. vbi dicit
opi.Accur.& Dy. fore verã in caſu, vbi factum eſſet indifferẽs
ad impreſsionem huius cauſæ vel illius, vt patet in l.2. alle.§.fi.
15 .ff.de dona. † vbi in dubio donans vr potius agere de re, vel di-
rigere in quem vſum cõuertat donatarius rem donatam, quam
vt neceſsitatẽ ei imponat: alias nõ donaturus. Sed vbi factum
non eſt indifferens, ſed limitatũ ad vnum extremũ per ius ſcri-
ptum, vt patet in d.c.fi.§.ceſſante vero. tunc, ceſſante cauſa quę
fuit cauſa iuris cõis commutandi, ceſſat ius ſpeciale, & reditur
ad ius cõmune cum ſpeciale tollens ius cõmune ſit ſublatum
ſm eum. Sed dic, ꝙ ibi cauſam impleri intereſt alterius quam
eius qui debet cauſam implere.ſ. accuſatorũ, & teſtium quo-
rum periculis occurritur, ibi etiam cauſę impletio continet, &
reſpicit vtilitatem reipublicę: quia in fauorem fidei, ideo pręſ-
ſumitur cauſa finalis: vt in diſtinctione prædicta. Et licet prę-
dicta ſufficere poſsint quo ad euidentiã huius materię, tñ vide
quod no. Io.Hug. & Archi. 61.diſt. Neophytus. vbi Hugo.&
Archi.dicunt ſic in gl.ſua fi. ꝙ aut ius cõe conſtituitur: aut ius
16 cõmune diſpenſatur. Si ius † cõe conſtituitur: tunc aut cauſa
cõſtitutionis eſt perpetua, & tunc iuris obſeruantia eſt perpe-
tua: vt cõtinentia coniugum, & ſacerdotũ. & ſuſpitio dilapida-
tionis.31.diſt.ſi laicus.& c.ſacerdotibus 3.q.2. quia ea.C.de in-
terdi.ma.l.ſi tutor. Si eſt tpalis tunc aut exprimitur ceſſare con
ſtitutionem, ceſſante cauſa, & tunc ceſſabit. vt 50.diſt. dño ſan-
cto.& c. vt conſtitueretur. Aut nõ exprimitur, & tunc nõ ceſ-
ſat. vt 32.q.1.dicit dñs. niſi interueniat neceſsitas. vt 55.diſtin.
priſcis. vel vtilitas: vt in c.alle. Neophytus 61.diſt. aut pietas,
vt 9.q.2.Lugdun. aut contraria cõſtitutio: vt 76.diſt.optimam.
17 Aut contraria conſuetudo: vt 4.diſt.§.leges. Si contra † ius cõe
diſpenſatur, tunc ceſſante cauſa ceſſat diſpenſatio. 1.q.7. ꝙ pro
neceſsitate. de con.di.5.quicquid. niſi vtilitas ſuccedat in locũ
neceſsitatis: vt de monachis ordinandis. 16.q.1. ſunt nonnulli.
ſm Hug.& Arch.in c.alle.Neophytus.& idem in hoc vlt.B.c.
.ſ.de renun.poſt tranſlationem.§.cęterũ. vbi etiam Io.An.po-
nit iſtam diſt.Hug.Archi.& Gul. de Monte Lau. extra de app.
c.1.ſuper verbo.quia forte.in gl. & hoc intellige ſane, ſcilicet,
ꝙ ſi propter neceſsitatẽ fiat diſpenſatio, ceſſante neceſsitate,
ſimilis diſpenſatio nõ fiat illi vel alteri. nam diſpenſatio ſemel
facta legitime, & ex cauſa nõ eſt ampliꝰ reuocãda.ſ. de fi. pręſ-
byterorũ.ex parte. alias incipit. ex tua. ſicut nec iniurię remiſ-
ſio. vt 23.q.4.ſi illic. vt hoc no.Spe.ti.2.§.ſi. ver. in ſum. & vide
quod no.Car.Arch.& Io.An.de hac materia.j. de ele.cupiẽtes.
in prin.li.6.& de qõne Legiſtarũ de illo, cui pp numerũ filiorũ
cõceſſa fuit immunitas, ſi poſtea aliqui de numero perierũt, an
duret immunitas. vide per Ioan.An. in c.alle. decet.in nouella.

1 *Peccator quando, an non, promouendus.*
2 *Peccator promotus, an remouendus.*
3 *C. ſicut noſtris ſenſus.*
4 *Iurans infamis.*
5 *Infamis inhabilis.*

Sicut

SIcut noſtris. ¶Si quęris, vtrum in mortali peccato exiſtentes poſſint ꝓmoueri ad dignitates eccleſiaſticas,& vtrũ
promoti poſsint & debeant remoueri & deponi,
1 diſtingue aut † quæris primo vtrum poſsint pro-
moueri:& tunc dicunt Gar.& Car.j̈.de elec.vt circa.ſuper ver-
bo.elec.lib.6.& Car.& Gul.eo.tit.c.perpetuæ ꝙ non.idem Io.
25.diſt.c.vlt.ſed Bar.Brix.contra ibi. & 22.q.4.diffinitio.& Io.
Andr.in c.alleg. perpetuæ.arg. huius.c Sed potes dicere quod
prima opinio eſt vera in peccatis notorijs . vt 25.diſt.c.fin. Se-
cunda opinio eſt vera in peccatis occultis,quę poſt peractã pę-
nitentiam executionem nõ impediunt , ſaltem cum diſpenſa-
tione epiſcopi.ar.no.s̈.de temp.or.per Ber.c.vlti.in glo.ſed non
compellendi. In illis vero occultis, quæ poſt peractã pœniten-
tiam impediunt executionem,ſecus.quod dic vt no.Inno.s̈.de
poſtu.prę.c.1.in fi.Aut quęris,vtrũ promoti debeant remoue-
2 ri:& † tunc refert, quantũ tangit iſtud c.aut quæris de ꝓmotis
exiſtentibus in magnis,& publicis criminibus, & talia crimina
deijceremetiã poſt promotionem.vt.s̈.de renun.niſi cum pri-
dem.§.perſonæ.24.diſt.c.vlt.50.diſt. ex pœnitentibus.81.diſt.
ſi quis ſine examinatione. & c.quicunque . ſm Inno.& Hoſti.
quod intellige,ſi ſint manifeſta,quę ꝓbari poſſunt:ſecus ſi oc-
culta. quod dic vt.s̈.de tẽpo.or.ex tenore. Aut quæris de pro-
motis exiſtentibus in mediocribus criminibus:& tunc aut iſtã
peccata ſunt occulta,& tunc acta pęnitentia,vel parte eius,po-
terunt remanere in officio ſuo,& ad maiores ordines promo-
ueri.vt.l.di.de his vero.etiam ſine diſpenſatione:nec forte tales
ſunt admonẽdi vt abſtineant,vt no.Spec.ti.2.alias.3.§.qualiter.
ver.hoc quoq;. Aut iſta peccata ſunt manifeſta, quæ ꝓbari pñt
& tunc aut talis criminoſus eſt cõuictus in iudicio, vel timore
probationũ confeſſus: & tunc poteſt deponi, vt 81.diſt. ſi quis
clericus. Si vero crimina ſint publica, per operis euidẽtiam,vel
ſpontaneam & propriam cõfeſsionem, tunc acta pęnitẽtia po-
terit cũ eis miſericorditer agi, ſm quòd viſum fuerit epõ ſuo,
qñq; plus vel minus.15.q.vlt.c.ſi quis præsbyter.50.diſt. preſ-
3 byterum.vt no.Ber.& Hoſt.in d.c.ex tenore. Et ad iſtam † de-
cretalem poteſt reſpõderi ſm Hoſti.hic,ꝙ iſte temere iurans,
& nihilominus promotus nõ fuit remotus a dignitate: quia ad
hoc non fuit actũ hic.s̈.de or.cog.cum dilectus.§.fi.alle.contra
in his quæ no.s̈.de cor.viciatis.expoſuiſti.& de ſcrut. ca.1. ſm
Hoſti.hic.idem Arch.85.diſt.c. Florẽtinum. in gl. adde parum
aut nihil facit.& ad hoc facit quod ipſe no. ibi in glo. adde dicas
ꝙ voluntarium . vbi dicit ꝙ ex decretali ex diligẽti.j̈. de ſimo.
4 colligitur,ꝙ ita infamis efficitur† qui indiſcretè iurat ſicut ille
qui diſcrete ſiue ſcienter. Sed ibi credunt Vinc.& Tanc.talem
eſſe infamem infamia canonica quæ per pœnitẽtiam aboletur.
6.q.1. omnes. & c.illi qui. & ideo exponunt , quod dicit illa de-
cre. infamia de facto.quia infamatur infamatione vulgi. & non
per infamiam iuris ſecundum Innoc. Vinc. & Tan. & ita reci-
5 tat Archi.ibi.& vide quod ipſe no.6.q.1.quicunq;. Modo † in-
famis de facto non debet promoueri, & ſi promotus fuerit, de
facto remoueri debet quod dic per inno.s̈.de elec.per inquiſi-
tionem . & vtrum electus in epiſcopum excludatur ideo , quia
iurauit non epiſcopari. no. in d.c.Florentinum .

1 *Alienationem proprij iuratam tenere . fallit.2.*
3 *Alienationem inualidam,iuramento firmari. fallit.4.*
5 *Iuramento priore alienatione futuram vitari.6. & 7.*
8 *Pacto alienationem vetari .*

CVm contingat. ¶Si quæris,vtrũ iu-
ramentum interpoſi
tum per aliquem ſuper alienatione, vel nõ aliena-
tione rei ſuæ valeat,& teneat & factum in cõtra-
rium faciat non tenere, diſtingue , aut quæris de
iuramento interpoſito ſuper alienatione rei ſuæ: aut de iuſo in-
1 terpoſito ſuper non alienatione rei ſuæ . In primo † caſu refert
aut iuſm interponitur ſuper alienatione a iure licita & permiſ-
ſa: & tunc nulli dubium ꝙ valet & tenet iuſm.vt.s̈.eo. ſi vero.
2 & c.verum.& per totum. Aut interponitur † ſuper alienatione
rei a iure prohibita.& tunc aut alienatio eſt prohibita a iure ca-
nonico,vel per ius canonicum approbatum : & tunc iuſm non
poteſt talem alienationẽ firmare,vel facere valere.vt.s̈.eo. tua.
Et eſt ratio,quia quod contra iura fit· pro infecto debet haberi
x.diſt.vides. Nec valet iuſm contra hoc factum.C. de legi.non
dubium.s̈.de ſo. cõpe. ſi diligenti. quia iuſm non eſt vinculum
iniquitatis,vt 22.q.4.inter cętera.&.s̈.eo.quanto.& ita intelli-
ge.quod no.Ber.hic in gl 2.in princ.& Hoſt.poſt eum.pro hoc
etiam facit.j̈.de re.ec.non alie.c.ſi quis præsbyterorum. ſed ibi
alienans non eſt dñs.Item pone exemplum in prodigo,cui ad-
miniſtratio bonorum eſt interdicta a iure cõi , vt quia notorie
prodigus, vel per iudicẽ authoritate iuris cõis.vt.ff. de cur.fu-
rioſ.l.1.in prin.&.ff.de verb. obl.l.is cui bonis.& ita intellige.
j̈.de pign.ſignificante.vbi Hoſti.dicit,ꝙ quia iuramẽtum illud
fuit cõtra ius licet teneat ipſo iure vt ibi innuit : tñ relaxari de-
bet.ar.s̈.eo.c.1.& c.debitores. ſm eum.& credo, ꝙ bene licet
Ber.hic in glo.2.in fin.contradicere videatur dicens,ꝙ ſi iura-
mentum interueniat ſuper pacto illo tenet nec auditur volens
venire contra . Et eſt ratio, quia illud pactũ eſt contra ius, quia
licet res vendantur cõiter quantum valent non tñ ſic eſt in pi-
gnoribus. Item quia pro hoc, ſcilicet, ſi pactũ valeret credito-
res inuitarentur ad vſuram,quia aliter nollent credere . ſm Io.
Andr. ibi . Aut alienatio eſt prohibita a iure ſpeciali in priuile-
3 gium vel fauorem † perſonæ.& tunc quicquid ſit de iure tñ ca-
nonico iuſm firmat alienationem & facit eam valere vt hic. &
C.ſi aduer.ven.in authen. ſacramenta. &.j̈. de pactis.c. quãuis.
& de iureiur.c. licet mulieres. lib.6. Et licet Vinc. Io. & Goff.
dicant quòd hic præiudicat mulieri iuſm quando aliunde con-
ſulit eidem.vt.C.ad vellei.in auth.ſiue a me. Verius tñ eſt dice-
re,quòd ſiue mulier poſsit conſulere ſibi aliunde ſiue non:non
poteſt venire contra iuſm ſpontè præſtitum , & ſine dolo, vel
metu.vt no.Archi.j̈.de pactis.c.quamuis.ſuper verbo.omnino
lib.6. Et iſtam opin.ponit hic Ber. in glo.2. in ver. aliter poteſt
dici. Nec obſtat,quod de iure ciuili in caſu huius.c. & c.quam-
uis.j̈.de pactis.lib.6. quòd pactum nõ valeat nec forſitan iuſm
vt.C.de pact.l.pactum quod dotale.de rei vxo.ac.l.vnica.§.pen.
& de colla.l.pactum.quia licet ita ſit de iure ciuili,de iure tñ ca-
nonico ſi iuramentum interueniat, valet: quia in talibus ad ca-
nones recurrendum eſt etiam ſm ipſos,non ſm leges iudican
dum eſt.C.de ſumma trin.l.fin.in authen.vt cle. apud proprios
epi §.ſi vero eccleſiaſticum.colla.5.de eccl.tit.in prin.col.9. ſm
4 Hoſt.hic.Sed hoc quod † dictum eſt,quòd iuſm firmat aliena-
tionem prohibitam a iure ſpeciali.Fallit in caſu vbi prohibitio
iuris eſſet anteriori iuramento firmata : puta ſi vxor dedit do-
tem viro & iurauit ſe non alienaturam:tandem iurat contrariũ
nam eo caſu primum iuramẽtum ſeruabitur.vt no.Cardi.Gul.
& Io.Andr.j̈.eo.ti.c.licet mulieres. lib.6. Et ſtatim ſequitur de
iuramento interpoſito ſuper nõ alienatione rei ſuæ.& tunc re-
fert : aut aliquis iuramentum interponit ſuper non alienatione
rei ſuæ cuius alienatio circunſcripto iuramento eſt a iure pro-
hibita . Aut interponit iuramentum ſuper non alienatione rei
ſuæ cuius alienatio eſt alias circunſcripto iuramẽto a iure per-
5 miſſa.In primo† caſu refert aut eſt alienatio prohibita iure cõi,
& tunc nulli dubium,quòd valet, & tenet iuramẽtum, nec va-
let alienatio poſtea facta in contrarium, etiam ſi ſit iuramento
firmata: quia iuſm eſt licitum,& interponitur ſuper relicta, &
a iure approbata: ideo ſeruandum eſt.s̈.eo.titu.c.& ſi Chriſtus.
& c.ſi vero.& c.verũ. & de hoc eſt caſus.j̈.eo. c.intellecto. vbi
de hoc.Aut eſt prohibita alienatio a iure ſpeciali,vt in caſu hu-
ius.c.& c.quãuis.j̈.de pac.& c.licet mulieres.j̈.eo.ti.lib.6.puta,
6 ſi † vxor dedit dotem viro,& iurauit ſe non alienaturam, tan-
dem iurat contrarium: nam eodem caſu primum iuſm ſerua-
bitur. & tunc dic idem,ſcilicet,quòd iuſm eſt ſeruandũ & im-
pedit alienationem in contrariũ faciendam : licet iuramẽto fir-
metur : quia primum iuſm eſt licitum, & auget obligationem
non alienandi vt etiam alienari non poſsit, vbi alias poſſet.arg.
in aut.de ali.& emphy.§.ſanctiſsimas.col.9. Vnde iuſm ſecun
do præſtitum aduerſum primũ illicitum,& per cõſequens non
ſeruandum.s̈.eo.eam te.& c.intellecto. vt no.Cardi.Gul.& Io.
And.in d.c.licet mulieres.& concor.Hoſt. in ſum.eo.ti.§.quo-
modo ver.cõcilium generale. Idem no.hic Hoſt.dicens, quòd
ſi minor, vel mulier iuret, ꝙ nõ alienabit, nec alienationi con-
ſentiet,niſi ex cauſa rationabili probata corã iudice & ipſo au-
thorizante & ſi hęc fecerit reuocabit iuxta poſſe: ſi poſtea alie
nationi cõſentiat,& iuret, quòd non cõtraueniet nihilominus
contrauenire poterit, & ſtabitur primo iuramento per c.alleg.
intellecto.& per no.s̈.eo.c.veniens.in fi. Idem Spec.ti.de emp.
& ven.§.tertio loco.ver. & no. gñale. & Aſten.lib.8.ti.de dot.
art.4.ad fin.ver. concilium aũt. & idem putat Accur. in pacto,
quod lex alienationem prohibens coadiuuat.C.de re.eccl. non
7 alie.l.fi. In † ſecundo caſu.ſ.qñ quis interponit iuſm ſuper non
alienatione rei ſuæ cuius alienatio, circunſcripto iuramẽto, eſt
a iure permiſſa, refert : aut quæris, nunquid iurans ſeruare de-
beat iuramentum, & dic, quòd ſic, quia licitum, & honeſtum :
& quia ſine interitu ſalutis æternæ poteſt ſeruari . Aut quæris
vtrum ſi veniat contra huiuſmodi iuſm alienando rem ipſam
de facto iuſm faciat alienationem huiuſmodi nõ tenere, & dic
quòd

quòd non: imò alienatio facta in contrarium valebit.vt no.Innoc.j.de preb.dilecto.in gl.no.ꝙ ſi aliqua.ver. ſecus. autē, &c.
Et iſta opinio poteſt ſic fundari. primo quia ſi intelligatur opi.
Inno. de iuramēto ſimpliciter ſumpto tunc probari poteſt ſic,
quia conſenſus duorum fortior eſt, quam conſenſus vnius tantum. vnde iuri futuro non poteſt per ſimplicem renuntiationem renuntiari: & tñ per pactum bene poteſt vt le.& no.C.de
pac.l.1.& in Spe.ti.de renu.& conclu.in priu. ver. quid ſi quis
renuntiat. & tñ pactum vbi eſt conſenſus duorum non poteſt
facere ꝙ quis non poſsit rem ſuā alienare. vt.ff.de pac. l.nemo
paciſcendo. quæ eſt pen. ergo multominus iuramentū hoc fa-
8 cere † poteſt in quo eſt conſenſus vnius ſolius,& maximè quia
fortiora ſunt duo vincula quā ſit vnum ſolum. in aut.de cōſan.
& vterinis fratrib.in prin.& in fi.col.6.vt fra.filij.§.filij. coll.9.
C.de legi.hęre.in aut.ceſſante.& in aut.poſt fratres. Si vero intelligatur, ſicut etiam poteſt intelligi prædicta opinio Inno. de
iuramento pactum & cōuentione partium ſuper nō alienatione rei ſuæ paciſcentrum roborante, tunc poteſt ſic probari. pactum de non alienando rem ſuam eſt contra ius,vt in l.alle nemo.ergo iur̃m hic valere, roborare ſeu facere valere nō poteſt.
.ſ.de ſo.cōpe.ſi diligenti.ſ.eo.tua nos.& c.ea te. & c.quanto.j.
eo.intellecto. Item iur̃m & pactum æquiparantur. vt.ff.de iureiu.l.2.& ff.de ſolu.l.Stichum aut Pamphilum.§. naturalis. ſed
per pactū talis alienatio impediri nō poteſt ergo nec per iur̃m.
Item pactum etiam iuratum non poteſt impedire ea,quæ ſunt
de iure naturali,vt.ſ.eo. Quintauallis. cum ibi no.igitur nō poterit impedire alienationem, ſeu tranſlationē dominij,quæ eſt
de iure,ſeu ratione naturali: quia nihil tam conueniens eſt naturali æquitati, quam voluntatem domini volentis rem ſuam in
alium transferri ratam haberi.inſti.de re.d.§.per traditionem.

1 *Bello iuuare quibus & cui licet an non. 2. & 3.*
4 *Belli ſumma cupita.*

SIcut. ¶Si quæris, vtrum milites ſtipendiarij extranei vel cognati vel amici mouentes bellum, & ipſum in bellu iuuantes excuſentur a crimine,vel peccato, refert: aut conſtat bellū eſſe iuſtum,
1 & tunc ſic dummodo tales in præſtando † conſilium, vel auxilium non excedant.23.q.2.c.dñs.& c. notandum. & per regulam quę dicit ꝙ faciens aliquid de licentia & mādato illius,qui
poteſt licitè hoc facere pœnam non meretur. vt probatur.C.ad
l.Iul.de adult.l.Gracchus.j.de regu.iur.factum legitime. lib.6.
cum ibi no.de ſen.excō.ſi clericos.eo.li. Quod intellige, dummodo ſint tales perſonæ, quæ licitè exercere pñt arma, vt quia
ſunt ſæculares perſonæ: ſecus ſi ſint perſonæ eccleſiaſticæ, quia
tales non pñt nec debent ſe de talibus immiſcere: niſi ſit prælatus hñs iuriſdictionem temporalem, qui contra ſubditos inobedientes licitè mouet arma. 15.q.6.uos ſāctorū. ar.23.q.8.
ſcire vos oportet.c.hortatu.& c.diſpar. Quod verum,etiam ſi
non habeat ius indicendi bellū: dummodo iuriſdictionem habeat: quia in his caſibus non propriè dicitur bellū fieri,ſed melius executio iuriſdictionis, vel iuſtitię.ff. de rei ven. qui reſtituere. vt no.Inno.ſ.de reſti.ſpo.c.olim cauſam. in gl. quo modo.ver. item quilibet prælatus,&c. vbi Hoſti. ſupplet, & bene
(vt credo) ꝙ talis prælatus ad hoc, vt poſsit arma mouere nedum debet hr̃e iuriſdictionem, ſed etiam merū imperium.ar.
.ff.de iur.om.iudi.l.3.& 4. Aut conſtat bellum eſſe iniuſtum,&
tunc nulli dubium, ꝙ non excuſantur tales, vt hic & hoc not.
Inno.hic in prin.in ver.& nota ꝙ nunquam, &c. & quia agētes
& conſentientes pari pœna puniuntur.ſ.de off.dele. c.1.cū ibi
2 no. Aut eſt dubium † vtrū bellum eſt iuſtum, vel non, & tunc
aut tales iuuantes credunt illum, quem iuuant, hr̃e, & fouere
iniuſtum bellum,& tunc non excuſantur,etiam ſi hr̃et iuſtum
bellum: quia faciunt contra conſcientiam,quæ ædificat ad gehennam.ſ.de reſti.ſpol.literas.cū ibi alle.ſ.de treu. & pace.c.1.
Aut tales iuuantes credunt illum, quem iuuant, hr̃e & fouere
iuſtum bellum. & tunc diſtingue,vt no.Archi.14.q.5.denique.
gl.pen.aut tales iuuantes ſunt ſubditi illius mouentis bellū,quē
3 iuuant, aut non. Si ſic, tunc excuſantur † in dubio propter bonum obedientiæ.23.q.1.quid culpatur.ſ.de tempo.or.c. ad aures. Si non,tunc tales non excuſantur propter bonum obedientię nec tales debēt ſe in dubio cōmittere diſcrimini, vt iuuent
aliquem in præiudicium alterius vt le.& no.in c.alle.deniq;. in
textu & in glo. nec eſt ſimile de aduocato, quem excuſat bona
fides,quandiu credit eſſe iuſtam cauſam,quā fouet,licet in veritate ſit iniuſta: quia eſt ibi ſuperior iudex qui cauſam examinat,& iudicat. De allegatis in bello vero,ſiue guerra in viribus
corporalibus negotium innititur non aūt per rōnem dijudica-
4 tur. De materia † belli iuſti vel iniuſti,& de captis,ſeu occupatis in eo habes per Io.& Archi.23.q.5. dicat aliquis. & plenius
per Inno.& Hoſt.hic.&c.ſ.de reſti.ſpol.olim.j.& per Ray.ti.de
bellis.§.17.& per fratrem Io.in ſumma confeſ.tit. de rap.q.45.
cum quatuor ſequentibus queſtionibus &.q.57.& ſequenti.&
q.61.& 62. Et qualiter liceat prælato temporalem iuriſdictionem habenti bellum mouere ad defenſionē iuriſdictionis ſuæ
& eccleſiæ & ſuorum dic per Hoſti.& alios.j.de ſen.excō. dilecto.lib.6. Et qualiter poteſt vnuſquiſq; ius ſibi dicere,no.per
Hoſti.in ſumma de re iud.§.quis debet ſub.§.proprius ordinarius. Et quid dicatur iuſtū bellum & qualiter ad ipſum perueniatur,& quis poſsit indicere no.Hoſt.in ſum.ti.de treu.& pace.§.quid ſi iuſtū bellum.&.j.de homi.pro humani.lib.6.& per
Arch.23.q.2.c.1.in gl.1.& vide qđ dixi.ſ.de treu.& pace.ca.1.

1 *Loquens an ſermone ſuo incluſus. & 2.*
3 *C. peritio ſenſus.*
4 *Capitulum reum, an conſulat epiſcopo.*

PEtitio. ¶Si queras, vtrum in generali ſermone excipiatur perſona loquentis, vel de qua loquimur, vel cui loquimur, diſtingue aut quæris,
1 vtrum † excipiatur perſona loquentis: aut vtrū excipiatur perſona,de qua loquimur,vel perſona cui loquimur. In
primo caſu refert, aut loquens concipit verba in perſona ſua:
aut in perſona alterius. Si in perſona ſua, tūc dico, ꝙ excipitur,
vt.ff.de admi.tu.l.adminiſtrātes.§.fi.C. de ſolu.l. inquiſitio veritatis.& hic,vbi canonici Antiochi præſtiterunt iur̃m principi Antiocheno,ꝙ nō eſſent decętero contra eum:& ſic concipiebant verba in perſona ſua. Si in perſona alterius,vel nomine
alterius, tunc non excipitur perſona loquentis, vt probatur.ff.
de pig.l.Paulus reſpondit.§.fi.ff.de ędil.edic.l. quòd ſi nolit.§.ſi
venditor.ff.de tranſac.l.non eſt ferēdus.de diſtrac.pig.l. & ſi is.
Si quęris in ſecundo caſu.ſ.vtrum in generali ſermone excipiatur perſona,de qua loquimur, tunc dic, ꝙ ſic. ita loquitur.ff.de
Senato.l.1.vbi de hoc. Si quæris in tertio caſu.ſ.vtrum in generali ſermone excipiatur perſona,cui loquimur.tunc refert: aut
verba generalia non pñt aptari perſonæ cui loquimur,& tūc dico,ꝙ excipitur.vt.ff.man.l.ſi mādauero.§.ſi tibi centum. a.reſponſo.ff.de condi.& demon.l. qui hæredi.§. Plautius.ver.ac ſi
2 hæres. & ver. fi. Aut verba generalia poſſunt aptari † perſonæ,
cui loquimur,vt quia illa perſona poteſt conſiderari ſub diuerſis rōnibus,& tunc non excipitur.ff.de leg. 1.l.ab omnibus.§.ſi
Titio.& in d.l.ff.de condi.& dem.l. qui heredi.§.Plautius. 1.reſponſo. Inno.tñ & Hoſt.hic dicunt ꝙ verba præcedentia iſtud
iuramentum, ſeu interuenientia in iuramento iſto.ſ.conſpirationes,&c. iſtam interpretationem.ſ.quòd excipiatur perſona
loquentis recipiunt, alias ſi generaliter ageretur, quòd in nullo
negotio eſſent contra eum in negotijs eccleſię niſi adſtringeretur iurans. vt no.ſ.eo.c.2. Sed in ſuis proprijs negotijs deberēt
obtinere abſolutionē,ſi iuſtus erat metus, vel alia cauſa, vt no.
.ſ.quod met cauſa.ad aures. ſm eos. & per iſtam decre. & per
3 iura alle.in gl.ſi.videtur,quòd † ſi pater iurauit,ꝙ non eſſet contra aliquem,poſſet eſſe contra eum pro ſe & filijs ſuis: contrarium tñ eſt de iure feudorū. vt not.in aut.hic finitur lex, deinde incipiunt cōſuetudines regni.§.ſi. coll.10. Sed primam opi.
ſcilicet,quod vaſallus poſtulando,pro coniuncta perſona cōtra
dñm,non perdit feudum vł tenete Spec.ti.de aduocatu.§.1.circa fi.ver.item quòd poſtulat contra eum quod tñ dicere nō eſt
multum ſecurum.& vide quod ipſe Spe.no.tit.de feu.§.1.ver.
17.ibi exceptis,&c.& vide quod nu.Io.Phi.Vin.& Io.An.j.de
4 his,quæ fiunt a pręla.paſtoralis.in fi.vbi quærunt ſi epſ † agens
contra capitulum ſuper aliqua re petit cōſilium capituli vtrum
teneatur dare. quod videtur.argu.23.q.1. quid culpatur. Nam
nūq; quis admittitur ad duo repugnantia.ff.de inoff.teſta. Papinianus.§. ſed nec impuberis. & l.filius. In contrarium facit,
quia quilibet officio ſuo ſit cōtentus.C. de aſſeſſor.l. nemo. &
de aduo.diuer.iud.l.2.ſibi. ne promiſcuis actibus,&c.C.de teſta.l.conſulta. Dic tñ quòd nō tenetur:quia graue eſt, ꝙ aliquis
procuret ſuū incommodū.ſ.de proba. c.1. ꝙ illi facerent ſtat.
renuarent cōſilio,ꝙ allegationibus grauare nituntur, ſm eos.

1 *Contraria ſe inuicem tollunt.*
2 *Alienata a ſe quando reuocet geſtor.*

INtellecto. ¶Super glo.j. Si quæris vtrum
1 ſi † vnum contrariorum eſt bonum,reliquum ſit malum,diſtingue aut loquimur in
præceptis,& prohibitionib.& dic ꝙ ſic.ita intellige.
8.q.1.ſciendum.& 32.diſt.hoſpitiolum.Aut in conſilijs,& de-

monſtrationibus, ſeu perſuaſionibus: & dic quòd non, ſecundum Goff. Vincen. Iacobum. & Phi.
¶ Super eadem glo. ad fi. Si quæras, vtrum conſtitutus in di-
1 gnitate quæ in damnũ dignitatis † aliqua alienauit, poſsit authoritate ſua propria venire contra, & alienata huiuſmodi reuocare, diſtingue aut quæris, vtrum poſsit alienata huiuſmodi reuocare, quãdiu in adminiſtrationem ſuſtinetur, & toleratur. & dic quòd ſic, vt.s.eo. ſicut noſtris & ita intellige gl. Ber. hic. aut poſtquam eſt ab adminiſtratione dignitatis depoſitus, & remotus, & tunc non poteſt. vt 12.q.2. monemus§. vt hoc no. Ber.j.de re.eccle.non alienan.c. ſi quis præsbyterorum.

1 *Iuramentum falſum reuocabile.*
2 *Matrimonium aſſerens iuret.*
3 *Iuramenti extraiudicialis inualiditas.*
4 *Iuramentum contra matrimonium non deferendum. & 5.*
6 *Iuramentum deciſiuum deferri poſſe.*
7 *Iuramentum vero non obeſſe.*
8 *Iuramentum in beneficialibus deferendum.*

MVlieri. ¶ Si quæras, vtrum in cauſa monachationis, vel conuerſionis, vel matrimonij ſit deferendum iuſm, Azo in ſumma ſua tit. de re. cre. & iureiur.§. item in cauſa monachationis: notat ſub forte, quod ſic ad ſimilitudinem aliarũ cauſarũ. Idem Tan. Phi. & Ber.j.de regu.c.vidua. Eandem opin. tenet Phi.j.eo.tit.
1 c.fi. dicit tamen, ꝙ † quandocunq; cõſtiterit aliud eſſe verum, quam iuratum ſit, retractabitur iuſm: cum eo caſu etiam ſnĩa veritati non præiudicet, licet ſecus ſit in alijs cauſis. C.de iureiur.l.1. Sed Vin. in d.c.fi.j.eo.not. contrarium.ſ.quod in talibus cauſis non eſt deferendum iuſm, cum ibi etiam per ſentẽtiam non fiat præiudicium veritati, vt eſt dictũ. vt probatur.j. de re iudi. lator. & c. conſanguinei. & eius opinionem ſequitur Ber. hic. eandem opi. ſub forte, tñ, ſequitur Gul. in Spec. tit. de iuramenti delatione. verſi. ſi vero cauſa ſit mere ſpiritualis, &c. Primam tñ opi. tenet Hoſti. in ſumma eo. tit. ſub ru. de aſſertorio iura.§. & ſuper quib. ſub.§. quid de cauſa monachationis. ver. ſed, vt ante tempus occurram. vbi dicit, ꝙ melius, & tutius eſt, vt deferatur ei ſacramentũ, qui matrimonium aſſerit eſſe con-
2 tractum † habenti vnũ bonum teſtem ſm varias & bonas circunſtãtias iudicis arbitrio cõmittendo. & hanc opi. credit Archi. eſſe veram dicens, ꝙ ſic de facto fecit, & conſuluit, vt no. 27.q.1.c. viduas autem. palea eſt in glo. ſua fi. de hoc etiam per eum. 2.q.5.c. ſi quis presby. &.j.de eo, qui mit. in poſſ. cauſa rei ſeruandę c.vnico in gl.fi.lib.6. Eandem opi. tenet hic Hoſt. dicens, ꝙ regulariter in omni cauſa defertur iuſm etiã ſi de conditione perſonæ agatur. vt.ff.eo.ti.l.3. quacunq;. vbi de hoc per Accur. arg.s.de proba ſicut conſuetudo. & c. ad noſtram. & C. eo. tit.l. in bonæ fidei. Vnde per iſta iura dicit ꝙ hoc arbitrariũ eſt etiã in cauſa matrimoniali. Ego vero Henricus ad concor. dictas opi. credo circa hoc ſic probabiliter diſtinguendũ. Quia,
3 aut quæris de † iuramẽto extraiudiciali, quod pars defert parti voluntarie extra iudicium: & tale iuſm voluntarie defertur, & voluntarie ſuſcipitur, nec præiudicat regulariter iuri alterius. vt.ff.de iureiur.l. iuſiurandum ꝙ ex cõuentione in prin. & no. Ber.j.eo.c.fi. in prin. Aut quæris de iuramento iudiciali, ſeu ꝙ in iudicio defertur: & tunc aut queris, vtrũ poſsit deferri iuſm ad deciſionem fęderis matrimonij: aut ad deciſionem inſtãtię, ſeu litis. In primo caſu refert, aut quæris vtrũ poſsit præſtari & deferri contra ipſum matrimoniũ, & in præiudiciũ fœderis
4 † matrimonij carnalis, vel ſpiritualis. & dic quod non: imò qñcunq; conſtare poterit de fędere matrimonij, retractabitur iuramentum: nam & ſnĩa hoc caſu retractaretur. vt in c. lator. & c. cõſanguinei.j.de re iudi. &.j.de fri. & male. c. fraternitatis. & ita intelligo ſecundã opi.s. tactam, ſcilicet Vinc. & ſequacium. & hoc no. expreſſe Accur. in.§. alle. quacunq;. & Hoſt.j.eo.c.fi. Aut quęris, vtrum poſsit deferri & prę̃ſtari iuſm pro ipſo matrimonio coniungendo, & tunc aut nullũ impedimentũ perpetuum ſubeſt matrimonij cõtrahendi, ſeu coniungendi: & tunc credo, ꝙ poteſt deferri, & præſtari ſiue deferatur a parte parti, ſiue a iudice, inſpecta tñ qualitate perſonarũ, & cauſæ, qñ a iudice defertur. & ita intelligo.§. alleg. quacunq;. & prædictã opi. Azonis & ſequacium. & opi. prædictã Hoſti. in ſumma. & Ar-
5 chi. in c. alle. viduas. Aut ſubeſt impedimentũ † perpetuum matrimonij cõtrahendi, ſeu coniungendi: vt cõſanguinitas, vel affinitas in gradu prohibito iuxta. c. nõ debet.§. prohibitio.j.de conſang. & affi. & tunc dic ꝙ non poteſt deferri, nec præſtari: quia in eo caſu matrimonium in nullo tractatu tpis confirmatur. vt in.§. alleg. prohibitio. & otelius.j. de eo qui duxit in matrimonium quam polluit per adul. c. cum haberet. Item in hoc caſu & in ſuperiori, ſcilicet, qñ iuramentum defertur, & præſtatur in præiudicium fęderis matrimonij, iuſm ipſum eſſet vinculum iniquitatis, & cõtra ius diuinum, ſeu canonicũ & ſic nõ ligaret: vt .s.eo. quãto. & c. Quintauallis. 22.q.4. inter cętera. &.j.de reg.
6 iur.c. non eſt obligatorium.lib.6. † Si quæris in ſecundo caſu.s. vtrum iuſm poſsit deferri, & præſtari ad deciſionem inſtãtiæ, ſeu litis. dic ꝙ ſic, ſiue ſit iudiciale, ꝓpriè loquẽdo hoc eſt quod defertur a parte parti: ſiue neceſſariũ qđ defertur a iudice parti, iuxta.c.fi. in prin. &.§.fi.j.eo. at. eorũ quæ le. & no.s. de in integ. reſti.c. ex literis. & ita intelligo opinionem prędictã Azo. & ſequaciũ. & ſpecialiter Hoſt. hic & Accur. in.§. alle. quacunq;. vbi quærit quid in cauſa matrimonij, ſi detulit vxor iuſiurandum vt iuret maritus ſe maritũ non eſſe, &c. vbi patet, ꝙ illud
7 iuſm † præſtitum per maritũ profuit ſibi ad deciſionẽ litis, ſeu inſtantiæ & non ad deciſionem fęderis matrimonij per hoc ꝙ ipſe Accur. ſubiungit ibi in ſolutione ipſius quæſtionis, quod videtur, ꝙ iuſm non pręiudicet, ſi poſtea veritas inueniatur, ꝙ ſit maritus, & idem dicit ibi in cauſa monachationis. ar. in aut. vt liceat matri & auię.§. quia vero. colla. 8. Et quod dixi de matrimonio ſpirituali intellige religionis, per quã quis contrahit matrimonium cum Deo, quod nõ poteſt ſeparari, niſi ſaltẽ per Papam, & ex cauſa. quod dic vt no. per Ber. Inno. & Hoſti.j.de ſtat. mona. cum ad monaſterium.§. vlt. ſecus in matrimonio ſpirituali contracto inter prælatum, & eccleſiam, quod Papa põt diſſoluere, prout ſibi canonicum videtur.s. de tranſla. epi. inter corporalia. Vnde ibi poſſet hr̃e locum delatio iuramẽti etiam ad deciſionem fęderis coniugalis: quia quoddam eſt iuſm extraiudiciale: id eſt qđ, in iudicio præſtatur, ſicut & in alijs cauſis beneficialibus. ar. no. per G. in d.c. vnico. de eo qui mit. in po. cauſa rei ſeruan. gl. fi. dummodo Papa, qui ſolus de illa cauſa habet cognoſcere, vt in c. alleg. inter corporalia eo.ti.c.1. &.j.de elec.c. quamuis.lib.6. delationem talis iuramẽti recipiat, & ad-
8 mittat. Et vtrũ, cum duo litigant de beneficio, & † neuter probat plene, ſed vterq; probat ſemiplene beneficiũ ad ſe ſpectare & neuter eſt actor, quia ambo impetrant cõi conſenſu in formam cõmiſsionis negotium committi.s. de reſcrip. cæterum. vtrum poſsit deferri iuſm, vide per Hoſti. in d. ca. vnico. & per Ioan. Andr. in nouella. ¶ Decretalis iſta facit ad quæſtionem dominicalẽ Bart. Brix. quæ incipit. Martinus deſponſauit. quæ talis eſt. Martinus deſponſauit mulierem quandam in pręſentia patris ſui: quæ cum poſtea negaſſet, pater in teſtimonium adductus negauit & dixit, quòd filius ſuus eam non deſponſauerat: tandem abſoluta fuit mulier, deinde pater Martini cum ea contraxit. quæritur an dirimi debeat matrimonium. & ſoluit, quòd non. idem Tan. per decretalem iſtam.

1 *Iuramentum generale, eiuſque vis.*
2 *Iuramentum an extendibile. & 4.*
3 *Eccleſia vox quid contineat.*
5 *Iuramenta non niſi ad iurata extendi.*

CLericus. ¶ Si quæris, vtrum iuſm extendatur ad facta, ſeu ſtatuta futura vel non, di-
1 ſtingue aut † iuſm eſt generale generaliter comprehendẽs facta, ſeu ſtatuta pręſentia, pręterita, & futura: vt quia quis iurauit ſeruare ſtatuta præſentia, pręterita, & futura, & tunc, ex virtute iuramenti tenetur ad ſtatuta facta poſt iuſm: dummodo ſint poſsibilia, rationabilia, & honeſta. arg.s. eo. veritatis. & c. veniens. ſm Innoc. hic. pro hoc.j. de iureiur. ca.1.lib.6. Fatuum tñ eſſet ita generaliter iurare. Sed caute faciet ille, qui debet iurare, ſi iuret, ſicut.j.de his quæ fi. a ma. parte ca.c.1.§.fi. Aut iuſm non eſt generale taliter, ꝙ de ſui natura poſsit vel debeat comprehendere facta ſeu ſtatuta futura, & tunc aut iurans vult iuſm teneri in ſuis terminis & non extendi ad futura, nec ad alia quã ad iurata, & tunc nõ extenditur ad futura nec ad alia quã ad iurata. ar. huius.c. Aut iurãs vult illud iuſm extendi ad futura vel ad alia quam iurata. & tũc aut quę-
2 ris nunquid iurans † poſsit iuramentum extendere ad alia non iurata, quæ tñ extabant tempore iuramenti præſtiti: vt puta, ſi aliquis iurat multa capitula, & remanent aliqua alia capitula ad iurandum, & poſtea dicit extendo iuſm ad alia. & tunc volunt quidam dicere, vt Vin.s.eo. veritatis. ꝙ poteſt hoc facere. arg. hic. & quia a ſimili mandatũ excedere poteſt ex pacto ſuã naturam.ff. de præſcri. verb.l. naturalis.§. ſed ſi facio. Sed Phi. in hoc cõtra, hic dicens, ꝙ iuſm non poteſt extendi ad alia, niſi ad illa, de quibus in ipſo iuro, fuit expreſſum. vt hic. &.s. eod. veniens. & c. Quintauallis. qm̃ iuramenta ſunt ſemper reſtringenda: & pp metum periurij. ar.j. de verb. ſigni. c. cum clerici Placentini.

centini. vbi propter metum periurij hoc nomen † eccleſia, ec-
cleſiam cathedralem tantum comprehendit: cum tñ alibi noïe
eccleſię comprehendatur quęlibet eccleſia prouinciæ, vel dio-
ceſis. ſ. de vſu pallij. cum ſuper. ſm eum. Cuius opi. approbat
Archi. 22. q. 2. ne quis arbitretur. in gl. vlt. & credo. quod bene.
4 † Aut quæris nunquid iurans poſsit iuramentum extendere ad
alia non iurata quæ non extabant tempore præſtiti iuramenti:
ſed poſtea de nouo ſunt orta edita vel ſtatuta. vt puta ille qui iu-
rauit ſtatura antiqua poſtea facto nouo ſtatuto dicit ſe velle te
neri ad eius obſeruantiam ex debito prius præſtiti iuramenti,
& tunc conſtat, ꝙ talem extentionē facere non poteſt, vt com
prehendatur ſub vi prius præſtiti iuramenti. vt hic Phi. Inn. &
Hoſti. hic. & Archi. in c. alleg. ne quis arbitretur. Et ſic cõclude
5 † ꝙ iuramentum non extenditur ad alia nec poteſt cõprehen-
dere alia, quam iurata, ſiue illa alia extabant, & erant orta tem-
pore præſtiti iuramẽti, ſiue non ar. huius. c. & ſ. eo. quanto. ve-
niens. & c. Quintaualis. Quod verum, niſi eſſent talia, quę eſ-
ſent connexa iuratis: vel quæ tacitè includerentur in eis: quia
tunc ſecus, vt. j. de cleri. non reſi. c. ex parte tua. vbi hoc no.
Hoſt. Et verũ promittens ſtare voluntati alicuius poſsit recur-
rere ad arbitrium boni viri, vide per Inno. ſ. de renun. veniens.
& vtrũ aliquis poſsit renũtiare arbitrio boni viri, vide per Dy.
j. de reg. iur. c. ſcienti. lib. 6. Item nota, ꝙ iuramẽtum eſt, cum
dicitur promitto ſub periculo animæ meæ. j. de ſri. & male. ſra
ternitatis. in princ. no. G. & Ioan. Andr. j. de ſepul. ca. 1. lib. 6.

1 *Iuramentorum partitio.*
2 *Iuramentum iudiciale quis deferat.*
3 *Iuramentum in criminalibus non deferri.*
4 *Iuramentum quod deferat pars, eiuſque vis.*
5 *Iuramentum quod, an non, recuſabile. & 6.*

IVramentum. ¶ Si quæras, vtrum, & qñ
iuramentum poſsit deferri
ſuſcipi & recuſari, diſtingue, quia quoddam eſt iurm
1 † extraiudiciale, & voluntarium: aliud eſt iudiciale
quod in iudicio præſtatur. Aut ergo, quæris de iuramento ex-
traiudiciali, & voluntario: & illud poteſt volũtarie deferri ſu-
ſcipi, & recuſari. vt. ff. eo. ti. l. iuſiurandũ quod ex conuentione.
Aut quæris de iudiciali, & quod in iudicio, ſeu iudice authori-
2 zante aut deferente prę ſtatur. Et tunc refert: quia quoddã † eſt
iurm iudiciale neceſſarium, quod iudex pro ſuo arbitrio defert
parti. & aliud iudiciale non neceſſarium, quod pars in iudicio
defert parti. Si quæris de iudiciali neceſſario, quod eſt triplex:
quia aliqñ eſt probatorum, vt iurm quod teſtis pręſtat, vt veri-
tas probetur. ſ. de teſti. in nomine dñi. & c. tuis. & c. nuper. Ali-
quando eſt ſuſpitionis calumniæ fugatorium. vt iuramentum
calumniæ. ſ. de iura. calum. per totum. & j. de iura. cal. per totũ.
lib. 6. Aliqñ diffinitiuum, vt qñ iudex propter probationũ ino-
piam iuramentum defert. vt hic in fin. & ff. de in litem iuran.
l. vlt. Aliqñ contumaciam puniens, & veritatis declaratorium,
vt. ff. de rei ven. qui reſtituere. de in litem iur. l. pen. & ſ. quod
me. cauſa. c. vlt. Et tunc aut quæris, vtrum tale iurm poſsit de-
ferri per iudicem pro ſuo arbitrio, & dic ꝙ ſic, vt in iuribus alle.
& ff. eo. ti. l. admonendi. C. eo. ti. l. in bonæ fidei. Fallit (vt cre-
3 do) in cauſis † criminalibus criminaliter intentatis, in quibus
iudex actori ſemiplene ſuam intentionem fundanti in præiudi
cium rei accuſati non poſſet deferre iuramentum: quia in tali-
bus cauſis debent eſſe probationes luce meridiana clariores. vt
C. de pba. l. ſciant cuncti. 2. q. 8. ſciant cuncti. & dicam ſtatim
plenius in diſt. ſeq. Aut quæris, vtrum poſsit referri, dic, ꝙ non
aliquo modo. vt. ff. eo. ti. l. iuſiurandum & ad pecunias. §. 1. Aut
vtrum poſsit recuſari, & dic ꝙ non, niſi ex cauſa, vt hic in j. re-
ſponſo. & C. eo. l. generaliter. §. ſin autem. & §. hoc autem. ſm
Ber. & Hoſt. hic. & ſm Hoſt. in ſumma eo. tit. §. 1. Si quæris de
4 † iudiciali nõ neceſſario, quod pars in iudicio defert parti. tunc
aut quæris vtrum poſsit deferri. & dico quòd ſic, vt hic in ver.
quamuis. ibi, defertur, &c. & C. eo. l. generaliter. §. omne igitur.
& §. ſin autem. etiam in cauſa criminali. quod dic vt not. Spec.
eo. ti. §. vnico. ver. vt aũt plenius. & hoc ſiue reus deferat actori,
quia & cõfiteri poſſet ſiue actor deferat reo. Aut nunquid poſ-
ſit referri vel recuſari. & tunc aut quæris in actionibus famo-
ſis, & in illis iurm poteſt deferri reo, ſed non poteſt per eũ re-
cuſari, vel referri vt hic in. §. nec liceat. Aut quæris in alijs, &
tunc aut quæris in actionibus procedentibus ex delicto, vel in
actione rerũ amotarum, & ſimilibus & tunc idem vt. ff. rerum
amo. l. Marcellus. §. fi. & legib. ſeq. Aut in actionibus pceden-
tibus ex cõtractu, vel quaſi. & tunc aut quęris in caſibus in qui
bus lex, vel canon refert iurm, & tunc idẽ vt. C. de fideiuſ. l. vlt.
C. de iure deli. l. fin. §. licentia. & §. ſin autem. C. de iur. do. impe.
l. vlt. C. de his qui ad eccle. cõfu. l. pręſenti. §. ſicubi. & C. de bo-
nis aut. iu. poſsi. l. fi. §. vlt. & hoc niſi eadem lege concedatur re-
ferendi poteſtas. ſm Ber. & Hoſti. hic. & in ſumma eo. tit. § 1.
Aut quæris in alijs caſibus, quã in illis, in quibus lex, vel canon
defert iuramẽtum. & tunc aut quæris, vtrum poſsit referri, vel
5 recuſari per illum, vel ab illo qui primo † eum detulit: & tunc
aut ille cui iurm eſt delatum ipſum refert deferẽti: & tunc dic
ꝙ non poteſt recuſari nec referri, imò neceſſe habet iurare. vt
ff. eo. l. iuſiurandum & ad pecunias. §. ait Prætor. alias procede
retur contra eum, quaſi aduerſarius iuraſſet. vt. C. eo. ti. l. genera
liter. in prin. ver. neceſsitate. Aut ille, cui iurm eſt delatum ip-
ſum iurm recipit vltro, & acceptat: & tunc aut ille qui primo
detulit, vult reuocare delationẽ huiuſmodi, & alijs probationi
bus vti, & tunc ſi nondũ eſt præſtitum iurm, poteſt, alias non,
iuxta. l. ſi quis iuſiurandum. C. eo. titu. cum ibi no. Aut quęris
6 † vtrum poſsit referri vel recuſari per illum ſeu ab illo, cui pri-
mo eſt delatum: & tunc aut ille cui eſt delatum iurm ſuſcepit
vel iudex approbauit ipſum iuramentũ. & tunc non poteſt re-
cuſari & hoc quãdo pars ſuſcepit & iudex approbauit expreſſe
ſecus ſi tacitè. vt. C. eo. titu. l. generaliter in princ. ſm Hoſti. in
ſumma eo. tit. §. 1. & hic ſed bene poteſt referri. Sic poteſt in-
telligi. ff. eo. titu. l. manifeſtè turpitudinis. Aut ille, cui eſt dela-
tum ipſum non ſuſcepit, nec iudex approbauit: & tunc poteſt
eum recuſare, & referri & ſine cauſa, & indifferenter. vt. C. eo.
ti. l. delato. & l. generaliter. ſm Hoſti. in ſumma eo. titu. §. 1. vbi
pro magna parte ponit iſtam diſtinctionem.

1 *Iuramentum voluntarium a quo deferendum.*
2 *Iuramentum ſuppletiuum quando, & cui deferendum. 3. 4. 5. 6. 7. & 9.*
8 *Iuramentum deferenti, conſideranda.*

§ Sanè ¶ Si quæris, cui, & a quo deferendum ſit iurm,
diſtingue, aut quæris de iuramẽto extraiudicia-
li, & voluntario & illud qñcunq; deferri poteſt, & in quacunq;
cauſa ſiue ciuili ſiue criminali. vt. ff. eo. l. iuſiurandum quod ex
conuentione. & dixi. ſ. proxi. diſt. Aut quæris de iudiciali: &
1 † tũc aut de iudiciali voluntario qđ a parte parti defertur, & il-
lud põt deferri a parte parti, vt hic in ver. quãuis in quacunq;
cauſa ſiue ciuili ſiue criminali: & hoc ſiue deferatur ab actore,
reo, ſiue ecõtra a reo actori: & ſibi imputet, qui detulit. arg. C.
de fideiuſ. l. vlt. ff. de ędil. edic. l. quęritur. §. ſi venditor. & hoc te
net Arch. 2. q. 5. c. ſi quis presbyter. in glo. 2. Aut quęris de iuro
2 † iudiciali neceſſario, quod a iudice defertur parti ſeu alteri par
tium, & tunc refert aut actor probat plenę intentionem ſuam,
reo nihil pbante: aut actor probat intẽtionem ſuam plene, &
reus ſemiplene exceptionẽ ſuam: aut actor nihil probat aut iu-
ra hincinde ſunt obſcura: quia hincinde probata eſt æqualiter
actoris intentio & rei exceptio, aut actor ſemiplene pbauit &
reus nihil oppoſuit, vel ſi oppoſuit nihil pbauit, aut actor ſemi
plene probat intentionem ſuam, & reus ſitr ſemiplene probat
defenſionem ſuã. In primo caſu. ſ. qñ actor plene probauit reo
nihil probante, tunc debet ſequi condemnatio, vt. C. de acti. &
obl. l. negãtes. C. de cond. ob tur. cau. l. 1. C. de fid. inſtr. l. 1. C. de
pac. inter emp. & ven. l. cum te fundũ. ff. de rei vend. l. officiũ. ſ.
de proba. in pręſentia. de elec. quęrelã. prope fi. j. de re iud. cum
Bertol. §. vlt. Nec hoc caſu eſt deferendum iurm, nec reo, nec
etiam actori cũ plene probauerit. vt eſt caſus. ſ. de proba. c. 2. In
ſecundo caſu. ſ. qñ actor plene probat intentionem ſuam. ſ. per
duos teſtes, vel alias, & reus ſemiplene exceptionẽ: tunc idem,
ſcilicet, ꝙ non eſt deferendum iurm reo, ſed ipſe reus eſt acto-
ri condemnandus. ff. de rei ven. l. officium. de proba. cum de in
debito. §. 1. ſm Odofr. & Abb. hic & Gul. in Spe. hoc ti. §. vni-
co. ad fi. ver. quid ſi actor fundat. In tertio caſu. ſ. qñ actor nihil
probat, tunc reus, etiam ſi nihil præſtiterit, abſoluendus eſt. C.
de eden. l. qui accuſare. C. de rei ven. l. vlti. & hic & ſ. de cauſa.
po. & pro. cum eccleſia. j. vt eccl. bene. vt noſtrum. ſm Ber. &
Hoſti. in ſumma eo. tit. §. qñ ſit. in prin. & Spec. eo. tit. §. vnico.
ver. ſi autem actor, &c. Hoc fallit in quibuſdã caſibus, in qui-
bus defertur a lege alicui ſacramentum ad purgandũ innocen-
tiam ſuam. vt. C. de his qui ad eccle. conſu. l. præſenti. §. ſicubi.
C. de fide inſtr. l. vlt. de iure delib. l. vlti. §. licentia. in aut. de in-
ſtru. cau. & fide. §. ſi vero moriantur. & §. ſi vero nihil aliud. &
in aut. de hære. & falci. §. ſi vero abſunt. colla. 1. & ſm canones
propter infamiam inducitur reo purgatio. & in alijs quos not.
Ber. & Hoſt. poſt eum. j. vt eccle. bene. c. vnico in gl. hoc gñale.
Item fallit in caſu, qñ iudex accuſatur pro diffinienda cauſa pe-
cuniã accepiſſe: quo caſu & ſi nihil probetur cõtra eum, tamen

iorare debet ſe nihil accepiſſe. vt in aut. vt litigan. iurent §. &
hoc quoq;. colla.9. ſm Innoc.& Hoſti.hic & Archid.6.q.vlt.
actor. Fallit etiam in alijs caſibus, quos ibi ponit Io. In quarto
3 † caſu, ſcilicet, qñ iura hincinde ſunt obſcura: quia hincinde pro
bata eſt æqualiter actoris intẽtio, & rei exceptio: tunc pro reo
ſnia fertur, non pro actore.ar.ff.de acti.& obli.l. Arrianus.ff.de
iureiur.l.fauorabiliores. inſtitu. de interdic.§. cõmodum.ſ.de
proba.c.ex literis.j.de regu.iur.c.cum ſunt obſcura. lib.6.quod
verum, niſi actor cauſam fauorabilẽ foueat vtputa libertatem,
teſtamẽtum matrimoniũ, dotem.vt le.& no.j.de re iudi.c.vlt.
4 In quinto † caſu, ſcilicet qñ actor ſemiplene probauit intentio-
nem ſuam, puta per ſcripturã domeſticã, vel per collationem
literarum, vel per vnũ teſtem, vel per fugam rei, qui finito of-
ficio, vbi geſſit officiũ, debuit reſpondere per ſe, vel per procu
ratorem. vt in auth.de colla.§. ſuper hoc.&.§. ſi quis aũt.coll.9.
tunc iudex cũ cauſę cognitione, habito reſpectu ad quãtitatem
cauſæ, & qualitatem perſonæ, defert iurm actori, vel reo vt hic
cum diſtinctione tñ: quia aut quæris de cauſis criminalibus: aut
5 de ciuilibus. Si de criminalibus, † tunc aut quæris vtrũ iudex
cum cauſæ cognitione, de qua infra ſequitur, poſsit in defectũ
plenę probationis deferre iurm reo, & credo ꝙ ſic ar.C.eo.ti.l.
in bonę fidei. ibi, oe enon etiam in alijs cæteris cauſis, &c. quod
verbum cauſis propriè loquendo debet referri ad cauſas crimi
nales, vt no.C.de tranſ.l.cauſas vel lites. pro hoc etiã facit.C.de
aboli.l. fallaciter.&.ff.eo.ti.de iureiur.l. eum qui.§.in pupillari-
bus.& hoc tenet Archi.in c.alle. ſi quis presbyt in glo.2.2.q.5.
Aut quæris, vtrum poſsit deferre iurm actori in defectum &
ſupplementum plenę probationis, & dico ꝙ non: quia in tali-
bus cauſis debent eſſe probationes luce meridiana clariores. vt
C.de proba.l.ſciant cuncti.2.q.vlt.ſciant. Vnde (quod eſt plus)
vnus bonus teſtis vna cum fama in talibus nõ probaret. vt no.
Ber.& Hoſti.ſ.de teſti.c. veniens j. vbi idẽ notant de iuramen
6 to quod de fama.& Arch.in d.c.ſciant.ergo † multo minus pro
bat vnus teſtis quãtuncunque bonus cum iuro acturis. & me-
rito: quia probatio famę eſt fortior, quã probatio vnius teſtis:
vnus teſtis non impedit ſponſalia iurata ſeu matrimoniũ futu-
rum iuratum.vt.j.de ſpon.præterea.2.& tñ fama impedit.vt.j.
conſan.& affi.ſuper eo.vbi de hoc per Ber.in gl.fin. & imputet
ſibi actor ſi plene non probat, quia tali periculo ſe ſubmiſit. Et
hæc intelligo vera etiã in cauſis criminalib. ciuiliter intentatis.
arg.C.de eden.l.qui accuſare.ff. quod met. cauſa.l.non eſt.&.ff.
de mi.l.3.& hoc expreſsè not. Ber.& Hoſt.ſ.de teſt. c.tam lite-
ris.ſuper verbo.eſſe probata.& Gul.in Spec. tit. de off. om.iud.
§.fin.circa finẽ. Aut quęris de cauſis ciuilibus, & tunc aut actor
nouit veritatem cauſæ, & eſt honeſtus homo, & res petita eſt
modica, & tunc ſibi defertur iurm.in auth. de inſtru. cau. & fi-
de.§. ſi vero moriantur.coll.6.& de coll.§.ſuper hoc.&.§.ſi quis
autem.coll.9.ff.eo.l. iuſiurandũ & ad pecunias.§. ſi de qualita-
te.&.§. pen. nam & vnum teſtem dico inducere præſumptio-
nem, & ſemiplenam ꝓbationem.arg.ff.de do.præleg.l. Theo-
pompus.&.ff.quemadmo.teſta.aperiantur.l 1.§. ſi vnus. & eſt
expreſſum.ſ.de procu.ex inſinuatione.& de ſucceſ. ab inteſta-
to.cum dilectus.nam & duo faciunt plenã probationem. vt.ſ.
de teſti.c.in omni.ti.de teſti. vbi numerus. reſtat ergo qđ vnus
7 faciat ſemiplenam probationem. † Aut actor nõ nouit veritatẽ
cauſę vel ſumma magna eſt, & perſona eſt ſuſpecta, vel reus eſt
ita honeſtus, vt actor, & ſumma modica eſt: & tunc defertur
iuſiurandũ, vt abſoluatur. In contractibus bonæ fidei & ſtricti
iuris in delictis & quaſi delictis ꝓpter regulam generalem quæ
traditur.ff.eo.tit.l.admonendi.& C.eo.ti.l.in bonæ fidei. Licet
quidam fuerint, qui dixerunt, quod ſemper reo deferendũ ſit
iurm per l.alleg. admonendi. ibi, cum a iudice aliquis, &c. ſm
Hoſti.in ſumma eo. ti.§.quãdo.vnde pro parte ſumitur iſta di-
ſtinctio vſq; hic.& ex glo. Accur. in l.alleg. in bonæ fidei.& ex
8 Spec.hoc ti.§.vnico.ver.vt aũt plenius. Vnde in iſta † cauſę co-
gnitione quatuor ſunt attendenda. Primo cõditio perſonæ. ſe-
cundo natura cauſarum. tertio quantitas rerũ. quarto qualitas
factorum. Primo dico, ꝙ debet attendi cõditio perſonę, vt vi-
deatur quis melior, quis dignior, quis præſtantior, vt illi defera-
tur: vt hic.& arg.ff.de leg.tu.legitimos. Legalitas aũt iſta con-
ſideratur ex origine perſonę, & ex rerũ accidẽtia, & ex origine
perſonę, qui eſt ex bonis & legalibus parẽtibus bonus & legalis
præſumitur: vt.ff.de edil.edic.l.ꝙ ſi nolit.§. qui mancipia. Item
ex rerum accidentia: vt ex diuitijs, & paupertate: nam paupe-
res libenter deierant. vt.ff.de teſti.l.3.§.1. & in aut. de teſti.§.ſi
vero ignoti. quod eſt verum ſm Iac.de Ra.& Pe. de Bellaper.
alibi de diuitijs legitime quęſitis. Si aũt quęſitę fuerent per vſu-
rariam prauitatem vel rapinas & huiuſmodi præſumẽdum eſt
quòd ſicut vſuras exercendo damnauit animã ſuam, ita & iu-
rando damnaret.arg.ff.de accu.l.ſi cui.§.ijſdem. Secũdo debet
attendi natura cauſarũ vtrum ſint criminales de quibus ſtatim
dixi vel exigentes probationem perſpicuã: nam in talibus non
eſt deferendum iurm a iudice, ſed debent eſſe probationes luce
clariores meridiana.C.de ꝓba.l.ſciant cuncti.canonizata.2.q.8.
ſciant. Tertio debet attẽdi quãtitas rerum, vt ſi magna eſt res,
tunc eſt opus maioribus indicijs.arg.ſ.de elec. cũ in cunctis.in
prin.C.de ſal.l. vbi. Magnitudo aũt, aut paruitas rerum colligi-
tur ex conditione perſonarũ inter quas qñq;. alias eſt parua res
magna, qñq; eſt parua ſm ſtatum nobilitatis, & diuitiarum: vt
.ff.de iudi.l.ſed & ſi ſuſceperit.§.1. Item ex diuerſitate locorũ.
nam in quibuſdã locis aqua, quæ vilis, eſt Pariſijs cara & ſum-
ptuoſa reperitur.ff.de ali. & cibarijs lega.l.1. & l.Mela. Quarto
debet attẽdi qualitas factorũ, vt magis ſcienti, factũ iudex deſe
rat iurm, ꝗ ignoranti.ff.pro ſuo l.vlt. & ad Vellei.l. quanquam.
9 ¶ Sequitur † de ſexto caſu.ſ.qñ actor ſemiplenè probat inten-
tionem ſuam: & reus ſimiliter ſemiplenè probat defenſionem
ſuam.& tunc dicunt Odof.& Abb.hic, ꝙ reo erit deferendum
iurm, cum ſit fauorabilior per l.alle.Arrianus. & l.fauorabilio-
res.&.ſ.de proba.ex literis.vnde delatio iuramenti, tunc habet
locũ, cum alter.ſ.actor tm̃ ſemiplene: & alter.ſ.reus nullo mo-
do vel vterq; ſemiplenè probat ſm eos. Idem in hoc Spec. tit.
eo.§.vnico ad fi.in verſi.quid ſi actor habet vnam. Et qđ dictũ
eſt ꝙ pars poteſt deferre iurm parti, intellige de parte ſaltẽ de-
ferente ad quã negotium ꝓprio noĩe ſpectat: ſecus ſi ſit ꝓcu-
rator, qui iurm deferre nõ poteſt, niſi in tribus caſibus, puta, ſi
habet ad hoc ſpeciale mandatum, ſi in rem ſuã datus ſit, ſi gñá-
lem & liberam habeat adminiſtrationem, & eps habet hanc.ſ.
de elec.cum nobis olim. in fi.21.diſt.relatio. ſm Hoſt. in ſum.
eo.ti.§.ſi quis poteſt. ver.in rebus.& Spec.hoc ti.§.vnico.in fin.

¶ De exceptionibus. Rubrica.

1 *Excipiens quouſque audiendus & 2.*
3 *Teſtes conuicti innocentes ſe probent.*
4 *Teſtes crimen confeſſi innocentiam probent.*
5 *Teſtibus emendatis an credendum.6.& 7.*

DEnique. ¶ Ad declarationem glo.quę inci-
pit.quidam dicunt.in fin.ſi quærat
vſq; ad quod tempus poſsit ille contra quẽ in te-
ſtes producuntur cõtra ipſos teſtes excipere. re-
fert: aut quæris de cauſa principali: aut de cauſa
appellationis. Si de cauſa principali, & tunc refert: aut terminus
1 † fuit peremptorie aſsignatus per iudicem ad excipiendũ con
tra eos, & tunc vſq; ad illum terminum incluſiue, & non poſt,
excipiens audietur: vt.ſ.de proba.c.licet, in prin.& arg.j.eo.pa-
ſtoralis.&.j.de præb. ſi ſibi abſenti. in fin. lib.6. & hoc niſi per
beneficium reſtitutionis in integrum, puta ſi eſſet eccleſia. vt
.ſ.de in integr.reſtit.c.auditis. vel minor: vt.ff. de mino.l.mi-
xxv.annis.omiſſam.& arg.ſ.de in integr.reſtit. c.conſtitutus.
2 Aut terminus † non fuit aſsignatus per iudicem ad excipien-
dum: & tunc poteſt excipere antequam renuntietur, & con-
cludatur in cauſa, poſtea vero non.ſ. de teſti.j. de teſtibus.in fi.
& de fide inſtr. cum dilectus. Si quæris de cauſa appellationis,
tunc poteſt opponere contra teſtes nedum in cauſa appellatio-
nis, ſed etiam in cauſa principali productos: vt not. hic Ber.ar.
C.de fide inſtru.l. fin. de tempore appellationis. per hanc.ſ.de
teſti.fraternitatis. & iſtam diſtin ponit in effectu hic Hoſti.
¶ Ad declarationem glo.quæ incipit. ſi fuerint conuicti, &c. Si
quæras, vtrum, & qualiter teſtes nunc vel alias conuicti de, &
ſuper criminibus ſibi obiectis in modum exceptionis, vt a te-
ſtimonio repellantur poſsint, & debeant ſuã innocentiã oſten-
dere, & probare. diſtingue, aut quæris vtrum & qualiter poſ-
ſint oſtendere & probare ſuam innocentiam oſtendendo, &
probando ſe nõ commiſiſſe crimina eis impoſita, & de quibus
nunc vel alias ſunt conuicti. Aut vtrũ, & qualiter poſsint oſten
dere & probare ſuam innocentiam oſtendendo, & probando ſe
de criminibus ſibi impoſitis, & de quibus ſunt conuicti, fuiſſe
3 debite emendatos. In primo caſu † refert: aut huiuſmodi te-
ſtes fuerunt vel ſunt conuicti de criminibus, alias quàm per
ſuam confeſsionem: aut fuerunt vel ſunt conuicti per ſuã con-
feſsionem. Si primo modo, tunc credo, quòd poterunt proba-
re ſe innocentes indirectè, probando ſe eſſe illo tempore in lo-
co alio, quàm in loco vbi dicuntur crimina commiſiſſe iuxta ea
quæ leg. & no.C.de cõtrahen.& committen.ſti.l. optimam. &
4 .ſ.de teſti.c.ex tenore. Si † ſecundo modo tunc credo ꝙ pote-
runt probare ſuam innocentiam probando ſuam confeſsionem
erroneam iuxta ea quæ leg. & not.ſ. de confeſ.c.fin. vel ipſam
confeſsionem

confeſsionem exponendo iuxta ea quæ leg. & no.ĩ. de accu. c.
cum dilectus. Si quæras, vtrum, & qualiter poſsint probare, &
oſtendere ſuam innocentiam oſtendendo & probando de cri-
minibus ſibi impoſitis & de quibus fuerunt, vel ſunt conuicti
ſe fore debite emẽdatos. tunc aut ſunt emendati per diſpenſa-
tionem ſuperioris, qui poterat ſuper hoc diſpenſare, & tunc po
terunt probare ſe emẽdatos probando diſpenſationem huiuſ-
modi: quæ emẽdatio per diſpenſationem proderit ſiue produ-
cantur in cauſa ciuili ſiue criminali.š.de fili.presby.c. ex tua.ĩ.
5 de ſchiſma.c.fraternitatis. Aut † ſunt emendati per pœnitentiã
competentem: & tunc aut huiuſmodi teſtes producuntur in
cauſa ciuili: aut in cauſa criminali. Si in cauſa ciuili, tunc pote-
runt probare ſe emendatos, ſeu penitẽtes per ſacerdotẽ ſuum,
qui ſuas cõſcientias nouit. 50.diſt.in cap.2.q.5. ſi peccauerit. in
fin.&.ĩ.de ſimo.nemo.prout no.Gof.Ber.& Hoſti.š.de teſti.c.
nuper.& c.teſtimonium.& hic & Inno.in d.c.teſtimonium. &
Hoſti.in ſumma tit.de teſti.§.3.in fi. & G.in Spec.tit. de teſte.
§.1.verſi.idem opponitur, ꝙ eſt criminoſus, vbi de hoc. Idem
Archi.in c.alle.in capite.& 2.q.5. quanto. ſuper verbo præiudi-
cium.& Ioan.2.q.7.ipſi apoſtoli.in gl.ex his. & Archi.ibi ſuper
verbo gl.egiſſe pœnitẽtiam, qui quidem ſacerdos hoc caſu de-
ponet dictũ ſuum ſub iureiu. licet enim in foro cõfeſsionis vi-
cem Dei gerat hic tñ in foro cõtentioſo in teſtem admittitur.
& ideo ſibi nõ creditur niſi iurato quantacunq; præfulgeat di-
gnitate: vt in d.c.nuper.& eo.titu.c.cum a nobis: vt no. Goff.
in d.c.teſtimonium.& Archi. in d.c. ipſi apoſtoli. allega.
6 ¶ Si † producũtur in cauſa criminali, tunc quantuncunq; eſſent
emendati, non admitterẽtur in criminali: vt plenius leg. & no.
in c.alle.teſtimonium. Et ſic vides differentiam, quæ eſt inter
emendationem quæ fit per diſpenſationem & illam quę fit per
pœnitentiam. Eſt & alia differẽtia magis lata, quæ & prædictã
differentiam cõprehendit: quia ſi aliquis fuerit emendatus de
crimine per diſpenſationem hoc prodeſt, quo ad oẽs quæſtio-
nes: vt.š.de fili. presb. ex tua.&.ĩ.de ſchiſma. fraternitatis. ſm
Vinc.Goff. & Io.An. qui ita ſentiunt in c.alle. teſtimonium. Si
7 vero fuerit † emendatus de crimine per pœnitentiam prodeſt,
dummodo crimen non fuerit enorme, ſed mediocre, quod per
pœnitẽtiam potuit aboleri quo ad tria. quo ad vitam ęternam.
50.diſt.ferrum. quo ad ordinem ſuſcipiendũ, & ſuſcepto vten-
dum. de tẽpo.or.c.fi.& quo ad teſtimonium in cauſa ciuili per-
hibendum: vt in c.alle. teſtimoniũ. Sed quo ad illa duo, ſcilicet,
quo ad accuſationem actiuam, & paſsiuam non vr̃ crimen ab-
olitum: quia ex eodem crimine nihilominus poterit accuſari.
33.q.2.admonere. Item ipſe repelletur ab accuſando: vt 6.q.1.
quicunq;. ſm Vinc.& Goff.in d.c.teſtimonium.& Archi.in c.
alleg. ipſi apoſtoli. Et quid iuris ſi crimen ſit occultũ vel noto-
rium, vide per Io.ibi.& in Spec.tit.de teſte.§.1.ver.item oppo
nitur ꝙ eſt occultus. quod dicunt hic Inno.& Hoſt.ſuper ver-
bo.probauerunt.ꝙ illi, de quibus loquitur:§.iſte, ꝙ ſola confeſ-
ſione probant ſe innocẽtes eo ipſo ꝙ non probatur contrariũ.
arg.š.de præſump.dudũ. intelligo vbi alias non fuerunt conui-
cti, vel confeſsi de crimine: alias ſecus: vt in glo.iſta Ber.quam
credo veriorem. Alia tangentia iſtam materiam ſatis ſunt ex-
pedita in c.alleg. teſtimonium. tam in textu quam in glo.
¶ Si quæris, vtrum probatio in vno iudicio facta in alio no-
ceat, & vtrum teſtis ex confeſsione quam fecit cõtra ſe in te-
ſtimonio perhibendo puniri poſsit, diſtingue vt dixi.š.de ele-
ctione. cap. per inquiſitionem.

1 *Excipi de multis beneficiis a Papa collatis non poſſe.* & 2.
3 *Excipi contra reſcriptum de pluribus beneficijs collatis poſſe. con-*
tra perſonam non poſſe. & 4.
5 *Beneficia plura cui debita.*

CVm eccleſiaſticæ. ¶ Si quæras, vtrum
contra habentẽ plu-
ra beneficia de pluralitate beneficiorũ excipi poſsit,
1 diſtingue, aut Papa † vel alius prælatus qui põt pro-
uidere prouidet tali de præbenda, ſeu de beneficio iam vacãte,
& ſic per talem prouiſionem ſeu collationẽ habuit ſtatim ple-
num ius.ĩ.de conceſ.præb.propoſuit.ĩ.de præb. ſi tibi abſenti.
lib.6.& tunc cõtra talem de pluralitate beneficiorũ, excipi non
poteſt, nec aliquis cõtra ipſum quouſq; poſſeſsionem habuerit
auditur.ĩ.de appel.c.cõſtitutis.2.§.fi.de conceſ. præb. poſt ele-
ctionem.& dic vt ibi.& hæc no.Hoſt.hic. Aut nõ prouidet tali
de beneficio iam vacante, ſed mandat cõferri ſeu prouideri, &
tunc aut quæris de Papa: aut de alio prælato. Si de Papa, tũc aut
Papa mandat motu proprio tali de beneficio prouideri ſeu be-
neficium tali conferri: & tunc nõ poteſt de huiuſmodi plura-
litate excipi contra ipſum: vt.ĩ.de præb.ſi motu proprio.lib.6.
2 & extra de præb.c.ſi Romanus Pontifex.in cle. Aut † mandat,
ſeu ſcribit non tñ motu proprio: & tũc aut Papa ex certa ſcien
tia tali habenti plura beneficia mandat per ſuas literas ꝓuideri:
& tunc non poterit de huiuſmodi pluralitate excipi contra ip-
ſum.arg.š.de off.deleg.paſtoralis.§.præterea.&.ĩ.de relig.do.c.
conſtitutus.& ita intelligunt Inn.& Hoſt. hic hanc decre. quæ
ſm hunc intellectum nullum recipit cõtrarium ſm Hoſt. Aut
Papa non ex certa ſcientia mãdat, vel ſcribit pro tali.& tunc re-
fert: aut quæris, vtrũ poſsit excipi contra talem de pluralitate
beneficiorum per illos, qui cõſimili morbo laborant, qui plura
3 beneficia obtinent: aut per alios. Si primo modo, tũc aut † iſti
excipiunt non cõtra perſonam, ſed contra reſcriptũ huiuſmo-
di impetratum, dicendo reſcriptũ huiuſmodi nõ valere, & fo-
re per veri ſubreptionẽ impetratũ: quia non fecit mentionem
in ſua impetratione de alio beneficio, quod habebat vel de om
nibus beneficijs alijs, quæ habebat ſi habebat plura, & tũc ſunt
admittendi: vt.š.de reſcriptis.ſi proponente. ſm Inn.& Hoſti.
hic.pro hoc.ĩ.de præb.c.non poteſt.& c.ſi motu proprio. lib.6.
4 Aut † iſti excipiunt nõ contra reſcriptũ, ſed contra perſonam
impetrãtem de pluralitate beneficiorũ: & tunc non pñt, etiam
ſi nomine eccleſiæ hoc faciant. ſm Io.& Goff.hic.ar.huius.c.
& aliorum iurium hic alleg. per Ber.in verſi. Tan. & Io.& c. Et
idem in hoc caſu credo in quolibet alio prelato ius conferendi,
habente, qđ in Papa. Si quæris de ſecũdo membro.ſ. vtrũ poſ-
ſit excipi de hmõi pluralitate beneficiorũ per alios, qui morbo
conſimili non laborant, hoc eſt, qui plura beneficia non hñt. &
tunc dic, ꝙ ſic. & hoc ſiue excipiant noĩe eccleſiæ ſuæ, ſiue nõ.
ſm Vinc.hic & Ber.in prin.gl.ſuæ.& circa fi.ibi vr̃ mihi &c. &
idem Hoſt. poſt eum. Et idem credo hoc caſu in quolibet alio
prælato: quia pluralitas beneficiorũ eſt generaliter canonibus
inimica: vt.ĩ.de præb.de multa.de cleri. non reſi. quia nõnulli.
de præb.is cui.lib.6.eo.titu.ſi dignitatem. in cle. Non tñ audeo
5 † aſſerere vnũ, quod dicit Hoſt. hic continere veritatem.ſ.ꝙ ſi
talis obtinẽs plura beneficia eſſet vtilis eccleſiæ rõne ſcientię,
vel potentię amicorũ ꝙ tunc nõ eſſet talis exceptio admittẽda
arg.š.de ele.in cauſis.§.fi.& c.officij.§ fi. ſm eum: quia licet ta
lis ſcientia, vel potentia, ſeu nobilitas ſit cauſa ſufficiens diſpen
ſandi: non tñ plura beneficia præſertim incõpatibilia circa di-
ſpenſationem licitè obtinendi: vt in c.alleg. de multa. in fine.

1 *Exceptionum genera.*
2 *Exceptiones terminari debere.*
3 *Exceptiones an poſt terminum obijcienda.*
4 *Iuramento quando ſtandum.*
5 *Exceptionum ordo.*
6 *Declinatoria quando obtrudenda.* & 13.
7 *Peremptorias non, niſi termino, proponi.*
8 *Peremptorijs poſt ſententiam locus ne ſit.*
9 *Nullitatis exceptio quando obijcienda.* & 10.
11 *Peremptoria quando executioni obijcienda.*
12 *Exceptiones anomala perpetua.*
14 *Peremptorijs in appella. locum eſſe.*
15 *Exceptio excommunicationis qualis cenſenda.* & 16.

PAſtoralis. ¶ Si quęris infra & vſque ad quod
tempus exceptiones proponi poſ-
ſint, diſtingue, aut quæris de alijs exceptionibus ab
exceptione excõicationis: aut quęris de exceptione
excõicationis. Si de alijs tunc refert: aut quæris vtrum, & vſq;
ad quod tempus ꝓponi poſsint in cauſa principali: aut vtrum
& vſque ad quod tẽpus proponi poſsint in cauſa appellationis a
1 diffinitiua. In primo † caſu refert: quia exceptionũ quædã ſunt
declinatorię, quædã dilatorię, quædã peremptorię, & quædam
anomalę. de quibus eſt dubiũ, vtrũ ſint dilatorię, vel perempto
2 riæ. Si quæris † de declinatorijs, vel dilatorijs: tunc aut eſt ter-
minus per iudicem ad oẽs declinatorias, ſeu dilatorias propo-
nendas aſsignatus peremptoriæ, vel etiã ſimplr̃ non adijciendo
ſeu exprimendo peremptorię: aut nõ eſt terminus aſsignatus.
Si ſit terminus aſsignatus peremptorię vel ſimplr̃, ꝙ perinde
reputatur. nam terminus ad oẽs dilatorias ſimplr̃ proponẽdas
aſsignatus peremptorius intelligitur. arg. huius.c. ibi qñ dicit.
certum tempus. non exprimendo peremptorium.š.de off.de-
leg.cõſuluit.de pręb.c.licet.in prin.ff.de ferijs.l.oratione.& l.fi.
C.de dila.l.fi.in fi.ĩ.de reſcr. cum in multis.li.6. ſm.G.in Spec.
ti.de dila §.1.verſi.& nota ꝙ ſi datus eſt.& Hoſt. hic dicentem
ꝙ talis terminus habet vim peremptorij. & ſm Hoſt.Arch.&
Genze.ĩ.de excep.c.pia.lib.6. & Io.An.& Gen. extra eo.titu.

c.vnico.

c.vnico.in cle. Tunc aut quęris, vtrum admitti debeat ante lapſum huiuſmodi termini ad eas proponēdas, & conſtat, ꝙ ſic,
3 vt hic ibi.ex tunc &c. a contrario ſenſu. Aut quæris † vtrum admitti debeat poſt lapſum huiuſmodi termini: & tunc aut ad eas nouiter proponendas: aut ad ante ea, ſcilicet infra terminū propoſitas declarandas. Si ad eas nouiter proponendas dic, ꝙ non, vt hic. Sed hoc fallit in tribus caſibus hic exceptis. Primo qñ excipiens eas infra terminum fuit proteſtatus, eas expreſſè nominando. ſm Ber.& Hoſt. hic in 3.glo.nec ſufficeret generalis ꝓteſtatio, vt plene no.Spec.hoc tit.§.2.verſi.ſed illud quęris, an ſufficiat. Fallit ſecundo qñ exceptio cōpetens de nouo poſt terminum eſt exorta. Tertio qñ ille, qui voluit eam opponere fidem facit iuramento poſt modū illam ad illius notitiam perueniſſe, vt hic, qñ enim de cōſcientia alicuius quæritur, vel dubitatur, ſoli ſacramēto † ſuo creditur: vt 34.q.2. in lectum.j.
4 de homici.ſignificaſti.j.vbi hoc no.Ber.& Hoſt. Idem Ioan.& Vinc.in c.ſeq.P.& Ber.& Hoſt.j.de iura. cal.c.2. & Goff. Tan. Phi.Ber.& Hoſti.j.de ſent.excom.ſi vero.2.& Hoſt. de regula.licet. ad finem.& Io.82.diſt.propoſuiſti.in glo.ex hoc videtur & Archi.1.q.4. quia præſulatus. Item fallit in omni exceptione, quæ reddit iudicium retro nullum. ſm Vin. ibi & Gul. in Spec.hoc titu.§.2.verſi.ſed quid ſi iudex. & verſi. ſed quæro pro quibus.ſ.de procur.in noſtra.& quod no.Card.j.de elec.vt circa.& Cardi.& Gul.de lit.conteſt. exceptionis peremptorię. lib.6. Si ante ea infra terminum propoſitas declarādas, tunc dic, quòd ſic: quia tunc nihil noui proponit, ſed ante propoſitum declarat.arg ff.de hæredibus inſtituen.l.hæredes palam.§.ſed ſi notam: vt hoc not.Archi.13.q.2.in ſumma. Si terminus nō eſt aſſignatus ad declinatorias, ſeu dilatorias ꝓponendas, tunc an-
5 te lit. conteſt. proponi debent, & ſuo ordine, ſcilicet † declinatorię primo, & poſtea dilatorię. Vnde declinatorię proponi, & probari debent ante litem conteſt.vt.C.de procur.ita demum. 3.q.6 §.exceptio. &.§.1. &.j. de re iudica. inter monaſterium. Dilatorię vero debent proponi ante litem conteſta. & probari poſt: vt.C.de proba.l.exceptionem.& .C.de excep.l.pen.& vlt. vbi no.Ber. hic in glo.3. & Hoſti. poſt eum. & in c.alleg. inter monaſterium.in gl.quicunq; habet. & adde quod ibi dicā poſt Io.Andr.de exceptione recuſationis iudicis ſuſpecti. Idem no. Inno.Hoſti.& Io.Andr.j.de inſti.c.cum veniſſent. Fallit in caſibus hic exceptis, ſaltem in duobus vltimis, ſcilicet, vbi de nouo exorta fuit, & vbi de nouo ad eius peruenit notitiam. argu. hic &.ſ.de off.deleg.inſinuante.de teſti.præſentium.j.qui ma. accu. po. cum in tua. & de elect.vt circa.lib.6. licet Ber.in hoc vltimo cōtra hic in glo.ſua vltima. Et eſt ratio, ſm eum, quia ab initio diligēter debuit inquirere de huiuſmodi dilatorijs, & male ſecundum Hoſti. quid enim ſi ab initio diligenter inquiſiuit & non inuenit? non eſt ei imputandum. argu.ſ. de elect. cum terra. ſecundum eum. Idem videtur tenere Spec.hoc titu.§.2.verſi. ſed quid ſi velit. & credo, quod melius.

¶ Circa tñ iſtas declinatorias fori diſtingue, quia quædam eſt
6 exceptio fori † declinatoria, vt quia iudex non habet aliquā iuriſdictionem, & illa ſemper poteſt opponi. ff. de iudi.l. licet.C. de iuriſd.om.iud.l.priuatorum.ſ.de ꝓcur.in noſtra.de conſue. ad noſtram.&.ſ.de iudi.at ſi clerici Alia eſt quod eſt iudex, ſed non iudex illius contra quē cognoſcit, & procedit & illa debet proponi ante litem conteſt.vt.ff.de iuriſd.om.iud.l. ſi cōuenerit.niſi per errorem ſit omiſſa. Alia eſt ꝓprie declinatoria fori illius, ſcilicet iudicis, qui de iure cōi eſt iudex, declinabilis tñ propter ſuſpicionem, vel priuilegium: & talis ante ingreſſum litis debet proponi, vt hic & .C.de iudic. apertiſſimi. & c.cum ſpecialis.&. 3.q.6.§.exceptio.&.j.de re iud inter monaſterium. de quo ibi per Ber. in glo. quicunq;. Si tñ poſt litem conteſta. emergeret, poſſet poſtea proponi alias non argu.ſ.de off.deleg. inſinuante. ſecundum Hoſti.in d ca.inter monaſterium.

¶ Si quæris, de peremptorijs, tūc refert: aut eſt terminus per-
7 emptorijs † aſſignatus per iudicem ad eas proponendas.quod fieri poteſt ſm Innoc.& Hoſti.hic.&.j.de præb.licet.alias.ſ.de proba.licet.& G.in Spec.hoc.tit.§.d.ver. vtrum autem. & Archid 13.q.3.in ſumma.& Dy.j.de reg.iur.c.indultum.lib.6.& G.de Monte Lau.extra eo.ti.c.vnico in cle.aut non.Si ſic, tunc infra illum terminum proponi poſſunt, non autem poſt terminum elapſum, vt de proba.c.licet.de fide inſtru.accepimus ſm Inno.& Hoſti.hic.& in Spec.in.§.alle.dicto.ver.vtrum autem. & G.de Monte Lau.extra eo.tit.c.vnico.ſuper verbo. aſſignato.in cle. Fallit in duobus caſibus ſupra dictis, ſcilicet, qñ exceptio de nouo eſt orta: & qñ exceptio ante orta de nouo ad notitiam eius peruenit.argu.hic & arg. iurium alleg. & not.Spec. hoc titu.§.dicto.ver.ſed pone datus eſt. Si terminus nō eſt aſ-

ſignatus per iudicem ad eas ꝓponendas: tunc aut quæris, vtrū poſsint proponi ante litem conteſt.& dic quod nō regulariter. vt.C.ſen.reſcin.non poſſ.l.peremptorias.&.j.de lit.conte.c.exceptiones.lib.6. Fallit in exceptionibus rei iudicatę, tranſactę, & finitę, vt ibi plenè legi. & nota. Aut quæris vtrū poſsint proponi poſt.lit.conteſt. & tunc aut quæris vtrum poſsint proponi ante ſniam diffinitiuam, aut poſt. Si ante, tunc dic quod antequam ſit in cauſa concluſum, & non poſtea poſſunt proponi, & probari. C.de præſcri. longi tempo.l.emptor. ſen.reſcin.non poſ.l.peremptorias.ſ.de teſti.c. de teſtibus. in fin.j. de præſcri. c.auditis. Fallit qñ exceptio eſſet exorta de nouo poſt concluſionem: quia etiam in caſu fortiori, ſcilicet poſt ſniam proponi poſſet, ſi poſt ſniam oriretur: vt.ff.de tranſac.l.poſt rem iudi
8 catam. Si quæras, † vtrum poſsint proponi poſt ſniam diffinitiuam refert: aut exceptio peremptoria cępit competere poſt ſniam: aut ante. In primo caſu poteſt opponi poſtea, vt in d.l. poſt rem iudicatam.ff. de tranſac. Et eſt ratio, quia ſicut exceptio rei iudicatę non obſtat in iure poſtea ſuperuenienti: vt.ff. de excep.rei iudi.l.ſi mater.§.eandem. ita & in tali peremptoria ſnia, ſiue exceptio quæ ex ſententia oritur, nō debet obſtare, vt contrariorū ſit eadem diſciplina.arg.inſti. de his qui ſunt ſui vel alieni iuris.§.1. In ſecundo caſu, ſcilicet qñ competit ante ſniam, ſubdiſtingue, aut per eius obiectum excipiens nō venit contra ſniam: & tunc poteſt eam poſt ſniam opponere. pro tanto dicit lex, ꝙ ſi eadem res fuerit obligata duobus creditoribus ſucceſsiue vni primo alteri ſecundo, & ille ſecundus agat hypothe. actione contra primum creditorem rem obligatam iam poſsidētem, & obtinuerit, & poſtea ille prior ſuccumbens egerit hypothecaria, contra ſm, ſi ille prior in priori iudicio propoſuerit exceptionem rei ſibi ante pignoratę, & ſic de iure ſuo priore excepit obſtabit ſibi poſtea agenti exceptio rei iudicatę: alias ſi non propoſuit, non obſtabit: vt.ff.de except.rei iudi.l.duobus.ſi ergo ſibi agenti non obſtat exceptio in caſu prędicto, ſcilicet qñ non propoſuit exceptionem rei ante ſibi obligatę, ergo multo magis ſi agatur contra ipſum poterit excipere: quia cui damus actionem, &c.ff.de ſuper ri.l.1.§.quod ait.ff. de regu.iur.l.Iunitus.§.cui damus. ita loquitur illa lex, duobus.
9 cum ſua glo. Aut per eius † obiectū excipiens venit contra ſententiā, & tunc aut huiuſmodi exceptio tangit nullitatem ſnię, vel ꝓceſſus: vt quia ſi eſſet vera reddit iudicium retro nullum, puta, ꝙ iudex erat incompetens vel publicè excōicatus vel ſeruus: & talis poteſt ꝓponi poſt ſniam: vt.C.ſi a non com.iu.per totum. qñ prouo.non eſt neceſ.per totum.j. de re iudi. ad probandum. de excep.c.pia.§.ñ.lib.6.vt no.Accur.C.de iur. & fac. igno.l.1.& Hoſti.in ſumma eo.tit.§.& qñ.ver.ſed nunquid illa. & ver quid de exceptione feriarum.& Spec. in.§. allega. dicto verſic. hoc tñ fallit in fin. Aut huiuſmodi exceptio non tangit
10 † nullitatem ſnię, vel proceſſus, nec reddit iudicium nullum: & tunc aut huiuſmodi exceptio opponitur agēti poſt ſentētiam actione in factum deſcendenti ex re iudicata, vel petenti executionem fieri per officiū iudicis, quod eſt vtilius ſibi, vt.ff. ne vis fiat ei, qui in poſ.miſſus eſt.l. ſi quis miſſus.ff.de mino.l. minor. Et tunc regulariter poſt ſniam opponi nō poteſt: vt in l.alleg.peremptorias.C.ſent.reſcin. non poſſ.ſ. de proba. licet. alias eſt de præb.j.de re iudi.c.inter monaſterium. Hoc fallit in caſibus in quibus poſt ſniam, quæ in rem tranſit iudicatam po
11 teſt exceptio peremptoria † cōtra executionē proponi & probari. Primo in filiofamilias, qui habet exceptionē ſenatuſconſulti Macedoniani: vt.ff. ad ſenatuſconſul. Macedo.l.cum & ſi non. Secundo in muliere, quæ habet exceptionem Vellei.ff. ad Vellei.l. quamuis.§.2. Tertio in milite condemnato: vt.C.de iur.& fa. igno.l.1. vbi iſti caſus notantur. Quarto & quinto in marito & in donatore, & alijs qui conueniendi ſunt inquantū facere poſſunt, & nō vltra, ſcilicet habita rōne, ne egeant. quod ſi fiat poſſunt de hoc excipere etiā poſt ſniam: vt.ff.de re iudi.l. Nenſenius ff.ſolu.matri.l.ex diuerſo. §.1.C. de rei vxo. actio.l. vnica.§.cum aūt. Sexto in fideiuſſoribus, mandatoribus, & tutoribus, & alijs qui hñt priuilegium de cedenda ſibi actione: vt ff.de fideiuſſ.l.fideiuſſoribus. & l.cum ia. & l. ſi fideiuſſores.§. idem reſpondit.ff.de ſolu.l.modeſtinus. & .ff.de cōtra. actione tu.l.1.§.præterea. Septimo in falſo procuratore.C. de procur.l. licet.ſ.de procura. in noſtra. Quos caſus in effectu ponit poſt Accur. Gul.in Spec.in dicto.ver. hoc tamen fallit.& Hoſtien. in ſumma titu. de ſen. ſub rubri. de re iudicata.§. quam ſit au-
12 thoritas: ad fin. ¶ Si † quæris de exceptionibus anomalis, de quibus eſt dubium vtrum ſint peremptorię, vel dilatorię, tunc videtur referre, vtrum agatur in ciuilibus, & tunc iudicandæ ſunt perpetuæ: vt.ff. de condictione indebiti. l.ſufficit. arg.ff.

de excep

de except. doli.l pure.§ fin. Aut in criminalibus, & ſunt tunc
iudicandæ dilatoriæ, & ſunt ante litem conteſta. proponendæ
.ff.de adul.l.ſi maritus.2.§. præſcriptiones. vt no.Hoſt.in §.al-
leg.& quãdo.ad ſi verſi item in ciuilibus. vbi de hoc per eum.
& in ſumma de adult.§.qualiter in accuſatione. verſic. perem-
ptoria.& verſic.item poteſt. Reſtat videre vtrum, & vſque ad
quod tẽpus poſsint proponi in cauſa appellationis. & tunc aut
quæris, vtrum poſsint proponi in cauſa appellationis: aut vſq;
ad quod tempus poſsint proponi. Si quæris, vtrũ poſsint pro-
13 poni tunc, † aut quæris de declinatorijs, & illę non pñt propo-
ni: tum quia tales ante litem conteſtatã debent ꝓponi,& pro-
bari: vt.C.de except.l. vlt. & in hoc caſu differunt a dilatorijs,
quæ poſt litem conteſtatã probari poſſunt: vt.C.de proba.l.ex-
ceptionem. tum quia pro nihilo proponerentur hmõi declina
torię corã iudice appellationis,cum iam ſit alius iudex cogno-
ſcens de negotio,quam ille, qui in principali cauſa cognouit, &
pro nihilo proponeretur.ff de mi.l.præfecti.C.de ap.l.eos.ĵ.de
app c. Romana. in prin. lib.6. Et hoc intellige de declinatorijs
cõpetentibus cõtra iudicem,ſeu iuriſdictionem iudicis, a quo
eſt appellatum. Declinatorię vero cõpetentes contra iudicem,
ſeu iuriſdictionẽ appellationis poſſunt,& debent proponi mo-
do,& forma,quibus dictũ eſt.ſ.de iure cauſæ principalis: quia
vbi eadẽ ratio,&c.ff. ad l.Aquil.l.illud. extra de offi.vic. c.vni-
co. in cle. Aut quæris de exceptionibus dilatorijs, vel perem-
ptorijs,& tales poſſunt proponi in cauſa appellationis etiã non
obſtante,ꝙ terminus peremptorius ad eas proponẽdas in cau-
14 ſa principali fuerit aſsignatus, ꝙ † terminus peremptorius cau
ſę principalis non obſtat in cauſa appellationis: imò nõ obſtan-
te illo termino in cauſa appellationis nõ oppoſitũ opponam,&
oppoſitum non probatũ probabo.C.de temp. ap.l. per hanc. &
ſ.de fide inſtru.c.cum Io.eremita.Ille.n.terminus perempto-
rius non eſt interlocutoria, ſed potius quædã cõminatio ad il-
lam tñ inſtantiam ſe extendens.ff. de iudic.l. in peremptorio.
C.cõmi.epiſtolas in rubro & in nigro, quod dic vt hoc plenius
no.Arch.24.q.3.de illicita.ſuper verbo, extingueret. cuiꝰ gloſ-
ſam poſuit de verbo ad verbũ Car. ĵ. de elec. cupientes.§. ꝙ ſi
per viginti.verſ.inſuper in fi.ſuper verbo,ꝓiuſtos.li.6. Si quę-
ris vſq; ad quod tẽpus proponi poſſunt: tunc idem per omnia,
quod dictum eſt in cauſa principali & per eadẽ iura. Si quæras
15 † de exceptione excõicationis,tunc refert, aut opponiẽ in vim
peremptorię,puta,contra electionẽ ad perimendũ electionem
propter excõicationem eligentiũ,vel electi,vel cõtra iudicem
ad annullandũ proceſſum: vt in c.alleg. ad probandũ, vel cõtra
partem reſcriptũ impetrantem: vt.ĵ.de reſcr.c.1.lib.6.& tunc
dic idẽ iuris eſſe in ea quod in alijs peremptorijs: vt no.Genze.
16 extra eo.ti.c.vnico.in cle.vbi de hoc. Aut † proponitur in vim
dilatorię cõtra iudicem, vel partem ad repellendum iudicem a
cognoſcendo,& procedendo,vel partẽ ab agendo,& tunc qñq;
ante ſnĩam, & etiam poſt ſententiam cõtra executionem pro-
poni poteſt: vt.ĵ.eo.pia.§.ſed ſi poſt rem.li.6. termino perem-
ptorio per iudicem aſsignato ad ꝓponendũ declinatorias ex-
ceptiones,& dilatorias nõ obſtãte, vt eſt caſus in d.c.vnico.ex-
tra eo.titu.in clem.& hoc tenent Ber.& Hoſti.hic & Guil.in c.
alleg.pia.§.ſi quis igitur. ſuper verbo,valeat.& verbo,proba-
rit. licet Inno. contra. alias ſi terminus aſsignatus per iudicem
eſſet lapſus, & malè vt ibi. Et eſt ratio huius diuerſitatis, quia
quando proponitur in vim dilatorię ꝓponitur ad finem vitan-
di participationem excommunicati, & per cõſequens pericu-
lum animæ,quod ĩn qualibet parte litis, & etiam põſt litem fi-
nitam, quantuncunque intereſt, & expedit euitari: vt ibi & in
c.alleg.pia. ſecus quando proponitur in vim peremptorię.

1 *Excommunicatum compenſare poſſe.*
2 *Defenſionum genera.*
3 *Fideiuſſor quando compenſare poſſit. & 4.*

CVm inter. ¶Super gl.fi. Si quæris vtrum
excõicatus compẽſare poſsit,
1 diſtingue aut † quæris, de excõicato minori ex-
cõicatione, & dic, ꝙ talis poteſt cõpenſare. nam
& regulariter agere põt, vt le.& no.ſ.eo. a nobis.
de iud.intelleximus. Aut quęris de excõicato maiori excõica-
tione.& tunc ſ̃m Hoſt.hic refert. Aut debitũ eſt liquidũ ita,ꝙ
aduerſarius ipſum confitetur nec aliquã exceptionem prętẽ-
dit,ſed conſentit cõpenſationi faciendę,& tunc cõpenſatio ad-
mitti debet.C.de cõpen.l.fi.ĵ.de depo.c.bona fides.§.fi.& ſuf-
ficere debet iudici qualitercunq; ſatisfaciat actori.ff.de pig.act.
l.ſi rem §.ſatisfactum.Aut aduerſarius negat debitum,& tunc
quãuis alias debitum dicatur liquidũ, ex quo infra duos men-
ſes probari poteſt: vt no.in d.c.bona fides.hic tñ ſecus propter
mentem huius literæ,in fin.& ideo in tali caſu, nõ eſt cõpenſa-
tio admittenda: nam (quod plus eſt) nõ cogitur quis excõica-
to ſoluere: vt no.Hoſt.in ſum.ti.de ſen.excõ.§.& quæ ſit pęna.
ſub.§.quid ſi tenor ſacramento.& etiã hic.cum quo cõcor.Ar-
chi.4.q.1.in ſumma gl.1.in fi. & ibi vide. & in iſto vltimo caſu
poteſt intelligi fore vera opinio Ber.hic Goſ.Tan.Io.& Inno.
hic Vinc.ĵ.de ſent.excõ. ſi aliqñ. dicentium,ꝙ excõicatus non
poteſt cõpenſare. Idem Io.An.hic per l.ff.rem ra.ha.l.amplius.
vbi dicitur ꝙ qui damnatus eſt nec petere, nec cõpenſare põt.
In ſecũdo vero caſu poteſt intelligi opin.Bar.Brix.fore veram
in quæſt.venereali,quæ incipit. quęritur, vtrũ excõicatus &c.
vbi tenuit,ꝙ poteſt cõpenſare. Et idem Phi.ĵ.eo. dilecte.per l.
verum.ff.de cõpen.& ad iſtam decre.& cõcor. dicentes,ꝙ ex-
cõicatus poteſt excipere, ſeu ſe defendere. Reſpondet Io.An.
2 hic dicens ꝙ eſt duplex † defenſio. vna quæ habet naturã ſo-
lius excluſionis, & hæc excõicato permittitur: vt hic &.ff.de
accu.l. ſeruos. Alia eſt quæ habet naturam impugnationis, &
actionis vt cõpenſatio.& hæc non conceditur.C.de adult. l.quĩ
Alexandrum. opponere enim lenocinium potius eſt aggraua-
re accuſantem q̃ ſe defendere: vt ibi no.&.ſ.de or.cog.ca.2. in
fi.pen.gl.Secundũ hãc opi.incidit quæſtio,an fideiuſſor excõi-
cati qui cõuenitur cõpenſare poſsit, qđ excõicato debetur. &
videtur,ꝙ non: quia hoc eſſet prouidere etiã excõicato: & ſic
ꝑꝑ connexitatem, quod de vno dr̃, de reliquo iudicatur.ſ. de
cõſtit.tranſlato.ĵ.de ſimo.dilectus.2.eum cõcor.alle.ibi in gl.3.
Item ſi cõpenſatio admitteretur vitiarẽtur duę regulę: quia nõ
ſequeretur acceſſoriũ naturã principalis. & quia denegatũ vna
via cõcederetur alia cõtra regulã. cum quid vna via.& regulam
acceſſoriũ.ĵ.de reg.iur.lib.6. Item cũ mora rei noceat fideiuſ-
ſori: vt no.ĵ.de reg.iur.c.mora. & patet.ff. de verb.obli.l. mora
rei.& l.ſi ſeruũ §.ſequitur.ergo & delictum.bene facit.ff.quod
quiſq; iuris l.3. §. ſi is. Aliquibus vr̃ diſtinguendũ an reus ex-
3 cõicatus ſit ſoluẽdo,& tunc non † cõpenſet fideiuſſor, an non,
& tunc cõpenſet.ar.ff.ſi menſor ſal.mo. dixerit l.ſi duobus.§.1.
de admi.tu.l.fi.C.ad Vellei.aut.ſiue. Verius videtur, ꝙ debitũ
cõpenſabile indiſtinctè cõpenſet,excõicatione principalis non
obſtante: permittit.n.ius fideiuſſori ſoluere de ſubſtantia debi-
toris.ff.manda.l.ſi ꝓcuratorem.§.l.ꝑ pignorãtes.& qui cõpenſat,
ſoluit. Nec obſtare debet excõicatio fideiuſſori oneroſam cau-
ſam hñti.ff.de excep.doli.apud Celſum §. ſi cũ legitima. Item
cum exceptio rei perſonalis ſi iuuet fideiuſſorem.ff. de excep.
exceptiones quę perſonę. multominus perſonalis cõtra reum
debet ei nocere.ĵ.de reg.iur.odia.lib.6.Et hñt locum prædicta
etiã ſi poſt excõicationem incępit debere. Nam certũ eſt, ꝙ ſi
4 poſt fideiuſsionẽ, & ante excõicationem † cęperit ius cõpen-
ſandi cõpetere fideiuſſori per factum principalis in eo lædi nõ
potuit.ff.de cõpen l. verũ. & de pac.l.fi. Ad materiã facit quod
ipſe Io.An.no.ĵ.de iur.patr.c.vnico.ſuper gl.pen.& de reg. iur.
is qui in ius.lib.6. Item ſcias,ꝙ Vinc.dixit.ĵ.de hęret.ſi aduer-
ſus. ꝙ fauorabilis exceptio vt Vellejanũ non datur excõicato,
odioſa,vt Macedonianũ.bene facit.ff.de condi. inde. qui exce-
ptionem. & malę, quia ois exceptio fauorabilis, & odioſo ſibi
cõpetit: quia nõ excõicati fauor,ſed ęquitas iudicantis attendi-
tur: vt hic ſ̃m Goff.& Io. An. in d.c. ſi aduerſus. & poſtea ipſe
idem Vinc.dicit idem & Io. ſ̃m Io.An.ibi.Item no. ſ̃m Hoſt.
.ſ.de off.dele.c.prudentiam.§.ſexta.& Gul.ĵ.eo.tit. pia.§.1.ſu-
per verbo.nomen.lib.6.quod ad repellendum actorem ab agen
do ſufficit eum eſſe denuntiatum excommunicatum. idem in
hoc Alten.lib.7.artic.1.q. ſed nunquid ad repellendum.
¶Si quæris: vtrum, & quando excõmunicatus in iudicio ſta-
re poſsit, dic vt dixi.ſ.de iudi.intelleximus.

1 *Delictum extra geſtionem eccleſiæ non obeſſe.6.& 7.*
2 *Eccleſiam non obligat extraneus.*
3 *Mandatarij factum quando teneat.*
4 *Monaſterium, Abbate inimico, non deſtruendum.*
5 *Eccleſia, quando ex delicto prælati obligetur.*
8 *Inſtantia violentia non tranſmiſſibilis.*
9 *Procuratoris vetus delictum non obeſſe.*
10 *Procuratori delinquenti iubens obligatur.*
11 *Procurator dominum quando, an non obliget.*
12 *C.t.vt lit. non conteſt. ſenſus.*

CVm venerabilis. ¶Si quæris, vtrũ de-
lictũ perſonæ debeat
in damnũ eccleſię vel alterius ab eccleſia redundare,
diſtingue, aut delictum nõ concernit, nec poteſt con
1 cernere alium,quam delinquẽtem: vt † quia eſt cõmiſſum non

in adminiſtrando, vel gerendo negotium eccleſiæ, vel alterius,
ſed alias, vt quia interfecit, vel verberauit aliquem, vel furatus
eſt librum: & tunc non redundat in damnum alterius, quã de-
linquẽtis, vt.ff.de reg.iur.l. neq; interdicto.ff.quod vi aut clam.
l.ſi is qui in puteum .§. ſi tutores . & quia pœnæ debent tenere
ſuos auctores vt ſequitur.& in hoc concor.Gul. & Io.An.j. de
do.fraternitatem. Fallit in caſibus, in quibus vnus ex facto alte
rius punitur, de quibus per Hoſt.j.de pę.in quibuſdã.per Card.
.j.de vſu.c.1.in fin.lib.6.& ſtatim tangam . Aut delictum con-
cernit alium, quã delinquentem, vt quia eſt cõmiſſum negotiũ
alterius gerendo : & tunc aut quæris de eccleſia obliganda, ſeu
damnificãda: aut de alio. Si de eccleſia refert, aut quæris de deli
cto alterius perſonæ, quã prælati, ſeu adminiſtratoris eccleſiæ :
aut de delicto prælati ſeu adminiſtratoris eccleſię.In primo ca-
ſu refert: aut eſt perſona extranea de extra eccleſiam, vel etiam
de eccleſia, talis tñ quę eccleſiam reprę́ſentare ſeu obligare non
poteſt, & tunc delictum talis perſonæ non poteſt, nec debet in
damnum eccleſiæ redundare. ſ.de elec.c.noſti.& c.qual. in fi.&
.j.de his quæ fi.a ma.parte ca.c.quęſiuit in fi.cum ibi no.Et eſt
ratio, quia alteri per alterum non debet iniqua cõditio afferri.ff.
de reg.iur.l.alteri . & quia pœnæ debent tenere ſuos authores.
C.de pę.l.ſancimus.& in d.c.quæſiuit. &.j.de ſnia excõ.c. Ro-
2 mana.§.in vniuerſitatem.li.6. Aut eſt perſona † de eccleſia, ſeu
de extra eccleſiam, talis tñ, quæ perſonam eccleſiæ, ſeu prælati
vel adminiſtratoris ipſius repræſentat, vt ꝓcurator, vel æcono-
mus. Et tunc, aut delinquit vltra poteſtatem ſibi cõmiſſam, &
attributam , & tunc nõ debet in damnum eccleſiæ redundare.
C.de procur.l.ꝓcurator ad vnam ſpeciem.&.ſ.de off.dele.cum
olim Abb.in fi.cum ibi no.ad idem.j.de elec.ſi cõpromiſſarius.
§.1.lib.6.vbi delictum cõpromiſſarij in eligendo ſcienter indi-
gnum non præiudicat cap.quin ad ipſum reuertatur ius eligen-
di. Illud ante notauerat Tan.ſ.de elec.in cauſis.& Bar. Brix.in
quæſt.venereali, quæ incipit. canonicus cuiuſdã eccleſiæ . Aut
delinquit iuxta, & ſm poteſtatem ſibi commiſſam, & attribu-
tam. & dic prout ſequitur in prælato cõmittente delictũ: quia
3 regulariter factũ per † alium de mandato illius qui poteſt face-
re, valet, & tenet dũmodo ſit tale quid, quod per alium demar-
dari, & fieri poſſit: vt.C.ad l.Iul.de adult. l. Gracchus.j. de reg.
iur. c.qui per alium. & c. poteſt quis. lib.6. Si quæris de delicto
prælati ſeu adminiſtratorum eccleſiæ tunc refert, aut delictum
eſt cõmiſſum per prælatum & collegium ſeu conuentum cõi-
cato conſilio: & tale delictum bene redundat in damnũ eccle-
ſiæ: vt.ſ.de ordi.cog.cum dilectus.& Hoſti. in ſumma de dolo
& contu.c.1.& hoc dicunt ibi Ber.& Hoſti.in 3.gl.& Hoſti.&
Io.Andr.& vt lit.pen.c.eccleſia S.Mariæ.j.in fin.& de in integr.
reſtit.auditis.in fi.j.de ſepul.c.cum liberum: in fi. ita etiam in-
tellige co.tit.c.animarum.in fin.lib.6.& quod ibi no.Car.& Io.
Andr. per eandem viam facit.16.q.3.placuit.c.alle.33.q.2.c.pla
cuit.de ſacroſan.eccle.l.iubemus nullã nauem.vbi idem tenent
Accur. & Lamb. Idem tenet Iaco. de Belloniſu in libro feu. de
capitulis corra.c.vnico.coll.x.& Dy.j.de reg.iur.c.delictũ.li.6.
& Bart.Brix. in quæſt. dominicali. eſte, ꝙ monachum. dicens
ſm Tan. ꝙ ſi Abbas ſine conſenſu capituli monachum ægro-
tantem, vel in delicto repertũ recipere voluerit, qui poſtea mul
ta lucratus eſt aliud monaſterium introiuit, nõ fit per hoc præ-
iudicium primo monaſterio, ſed bona illa habebit quia delictũ
perſonæ, &c. vt ſequitur hic. ſecus ſi cum cõſenſu capituli hoc
fecerit. pro hoc etiam.25.q.2.ita nos.ff.quib.mo. vſufru.amit.
l.vſufructu ciuitati. Vnde & collegia diſſoluuntur propter deli
ctum eorum qui ſunt de collegio: vt.ff.de le.3.l. pater filium.§.
Tuſculanus.C.de don.l.fi.Fallit in caſu vbi pœna delicti in ſub-
uerſionem ipſius eccleſiæ redundaret.ar.no.in Spe.ti.de do.§.j.
verſi.quid ſi aliquis baro. vbi dicit, ꝙ ſi aliquis baro edificauit,
4 & dotauit † monaſteriũ, & poſtea Abbas, & monachi illius mo
naſterij fuerint erga eum ingrati copulãdo forte inimicitias cũ
inimicis eius : non tñ ꝓpter hoc monaſteriũ deſtruetur, nec
bona ei collata auferentur. Aut delictũ fuit cõmiſſum per prę-
latum ſeu adminiſtratorem eccleſię ſolum non cõicato conci-
lio collegij , vel conuentus . & tunc aut eccleſia certat de lucro
captando, aut de damno vitãdo . Si de lucro captando tunc re-
dundat in damnũ eccleſiæ, ꝓut lucri omiſſio poteſt dici dam-
num.arg.C.de acq.poſ.l.fi. Hoc no.Lau.Vin. Hoſt. & Io.An.j.
de do.c.fraternitatem. Idem no.Card.in c.alle. delictum.& fa-
cit ad hoc.j.de ſepul.c.1.lib.6.& quod no.Io.An. ibi in nouella.
ſuper vlti.glo. Si de damno vitando, tunc aut ex delicto prælati
5 peruenit ad † eccleſiam, & tunc inquantũ peruenit ad eam te-
nebitur ex delicto prælati , ſeu adminiſtratoris , ſicut pupillus
tenet ex dolo tutoris.ff.ne vis fiat ei, qui in poſſ.miſſus eſt.l.j.§.

hoc edicto.ff.de dolo.l.ſed ex dolo.ff.de acti.emp.l.Iul.§.idem
Iul.qñ ex facto tutoris.l.3.de admi.tu.l.vlt.ff.de trib.l.3.§.1.Et
ſicut pater tenetur ex delicto filij, & dñs ex delicto ſerui, qua-
tenus ad eum peruenit.vt ff.de vi & vi arma.l.1.§. quid igitur,
&.§.ſi quid tñ &.§.ſi filius.ff. de pecu.l.3.§. ſi ex cauſa . & ſicut
tenetur vniuerſitas, quaten9 ad ſe peruenit ex delicto alicuius,
qui vniuerſitati præeſt.ff. de vi & vi ar. l. 5.§. ſi quis naue vi. &
de dolo.l.ex dolo.§.1.ita etiã intelligo.j.de vſuris .quia in om-
6 nibus.§.fi.vbi dicit Alanus & Io.An.poſt eum, quod licet † re-
gulariter delictum perſonæ nõ noceat eccleſiæ, ibi tñ oblatio-
nes in odium recipientis ab eccleſia auferuntur . Et ſimile.22.
q.3.conſtituit. ꝙ intelligo, quia ad eccleſiã peruenerunt. Tunc
enim eccleſia non vr̃ pati damnum, cum de ſuo non ſoluat, ſed
quod ad eã peruenit, reſtituat, & damnũ dicitur a patrimonij di
minutione: vt.ff.de dam.infec.l.3.vt hoc not.Card.& plenius
Dyn.in c.alle.delictũ. Aut ex delicto prælati nihil peruenit ad
eccleſiam, & exigitur, vel damnificari petitur, vltra quã perue-
nit, & tunc aut agitur de iudicialibus, & tunc fauore iudiciorũ
ſiue delictum ſit in faciendo , ſiue ſit in omittendo præiudicat
eccleſiæ, vt probatur de delicto quod eſt in faciendo.j.de cen-
ſi.c.cum olim.& de delicto in omittendo probatur.ſ.de in in-
tegr.reſti.auditis.vbi delictũ, quod fuit in omittendo præiudi-
cat eccleſiæ: ſed contra hoc fuit reſtituta. vt Io.An. in d.c.alleg.
delictũ. Aut agitur de extraiudicialibus, & tunc refert : aut de-
lictum conſiſtit in faciendo, ſeu committendo: aut conſiſtit in
7 omittendo ſeu negligendo. In primo † caſu delictũ perſonę nõ
debet in damnum eccleſiæ redundare : vt hic &.j.de reg.iur.c.
delictum.lib.6.16.q.6.c.1.& c.ſeq.ſi epm.quod abſit. Fallit in
caſu, qñ prælatus committit fellonium contra dñm feudi , a quo
eccleſia tenet ipſum: quia priuatur ipſo feudo, quãdiu ille prę-
latus cõmittens felloniam erit, ſeu manebit prælatus. & hoc, vt
ipſe dñs habeat ſuę iniuriæ vltionem vt in vſib.feu.de capitu-
lis corra.c.vnico.coll.10.iam alle.& no.Gul.de Mõte Lau.extra
de hære.c.2.ſuper verbo.ſcienter acceptent. in cle. In ſecundo
caſu redundat in damnũ eccleſiæ: vt 16.q.3. placuit.j.de præſcr.
c.j.& per totũ.j.de dona.c.fraternitatem.ſm Ala.Ber. & Hoſt.
ibi. Idem Car.& Io.An.in c.alle. delictũ. & Genze. extra de in
integ.reſti.c.vnico ſuper verbo.peti poteſt.in cle. Ipſe tñ præ-
latus deteriorẽ conditionẽ eccleſiæ facere non debet, nec in fa
ciendo, nec in omittẽdo, vt in c.alle. fraternitatem. ſm Goſ.&
Hoſt.ibi.& ar.iſtorũ iurium fuit iudicatũ in parlamento Francię,
8 ꝙ mortuo prelato cõtra quem, puta ſuper delicto violẽtię † per
eũ cõmiſſę ad inſtantiã ꝓcuratoris Regij, vel alias lis fuit con-
teſtata, nõ tranſit actio in ſucceſſorẽ, nec tenet litem prędeceſ-
ſoris delinquẽtis in ſe ſuſcipere, & hoc no.Spe.ti.de inquiſitio-
ne.§.nunc videndũ.ver.ſed nunquid tunc fiet. in fi. pro hoc fa-
cit ꝙ Io.An.no.poſt Bona.j.de priuil.c.1.gl.vlt. in nouella.li.6.
dicens, ꝙ monachus monaſterij exẽpti, & prior prioratus non
exempti excõicatus per ordinariũ poſt reuocationẽ, & reuer-
ſionem ad clauſtrũ remanet excõicatus, ſi ꝓprio noĩe fuit ex-
cõicatus, ſec9 ſi ſolũ prioratus, vel dignitatis nomẽ fuit expreſ-
ſum per decre.qm̃ Abb.ſ. de off.deleg. Abſit tñ, ꝙ excõicatio
prelati ex ꝓpria culpa ꝓueniens liget ſucceſſorem : niſi illam
culpã faciat ꝓpriam: quia tũc ſecus per illud qđ leg.& no.j. de
immu.eccl.aduerſus.§.fi.& gl.fi.Et nota, ꝙ quidam dñt, & for-
te nõ male, ꝙ in caſibus, in quibus eccleſia per delictũ prælati,
vel adminiſtratoris ſolius, ſine collegij vel cõuentus cõſilio vel
cum cõſilio lęderetur ꝙ ipſa eccleſia poſſet petere reſtitutionẽ
in integrũ: maximè ſi cõtra prę latũ recurſum hr̃e nõ poſſit.ar.
C.ſi tutor vel curator inter. l.etiam . Et de iſta materia.ſ.qñ ex
cõtractu, vel delicto prę lati eccleſia teneatur , vide per Guli.de
Monte Lau.j.de priuil.c.1.ſuper verbo. qua occaſione. in cle.Si
quæris, de alio, quã de eccleſia, vtrũ delictũ perſonę debeat in
damnũ ipſius redundare, ſubdiſtingue, aut perſona delinquens
nõ eſt ꝓcurator ſuus , nec alias perſonã ipſius repræſentans : &
tunc non nocet ſibi: vt.ſ.dixi in eccleſia; qa pęnę debent tenere
ſuos auctores.C.de pę.l.ſancimus. pro hoc.C.ne fili9 pro patre.
per totum. ne vxor pro marito. per totũ. Fallit in ſeruo delin-
quente, qui dñm ſuum obligat noxaliter.ff.C.& inſti. de noxa.
per totũ . & interdicto , quo vnus pro alterius delicto punit.ſ.
de off.dele.ſanè quia.in fi.j.de ſpon. nõ eſt nobis. Et in alijs ca-
ſibus, in quibus vnus pro alio punitur. de quib.j. de pę. in qui-
buſdam per Hoſt.& Car.j.de vſuris.c.1.li.6.vt.ſ.dixi.Aut per-
ſona delinquens eſt procurator, ſeu adminiſtrator ſuus: & tunc
9 aut ꝓcurator, ſeu adminiſtrator delinquit, dño inhibente † ex-
preſsè, vel tacitè: & tũc ſibi nõ p̃iudicat.j.de ſimo. c.ſicut tuis.
vbi dñs inhibuit expreſſè.C.de ꝓcu.l.maritus.&.j.de pig.c.ſi-
gnificante. vbi inhibuit tacitè, qa verũ mandãdo aliud inhibere
videtur :

videtur, vt in l. maritus, & vnum mandando contrarium mul
tomagis inbibere videtur, vt in c.ſignificâte. Fallit in caſu, vbi
dñs eſt in culpa præcedente delictum, & ipſum euenire poſſe,
debuit, & potuit veriſimiliter cogitare, vt leg. & not. j. de ho-
10 mi. c. is qui mandat. li. 6. Aut delinquit dño † mandante, & iubẽ
te, vel ratum habente expreſſe, vel tacite, & tunc præiudicat
dño. C. de accu. l. nõ ideo. ff. de vi & vi ar. l. j. §. deieciſſe. & §. quo
ties. j. de ſen. excom. c. mulieres. & in c. alleg. ſicut tuis. verſi. ni
ſi poſtea. & de homi. c. is qui. de ſen. excom. c. cum quis. li. 6. Fal
lit, vbi mandatum eſſet generale, illud. n. non ligaret mãdantẽ,
cum in eo non veniant illicita, vt ff. de condi. indebi. l. ſi pro-
curator. §. Celſus. ff de mand. l. creditor. §. Lucius. Item fallit,
vbi perſona mandans, vel ratum habens eſſet talis, quæ delin-
quere non poſſet, vt pupillus non doli capax, & furioſus. ff. de
iur. & fac. igno. l. fi. ff. de iniurijs. l. illud. j. de delic. pue. c. j. cum
11 ibi no. Aut † deliquit, dño non mandante, nec ratum habente,
& tũc aut ex delicto procuratoris, ſeu adminiſtratoris dñs eſt
factus locupletior, aut non. In primo caſu tenetur, vt dixi in
eccleſia. ff. de dolo. l. ſed ex dolo. de admi. tut. l. vlt. In ſecundo
caſu refert, ant pœna talis delicti æque poteſt cadere in perſo-
nam procuratoris ſeu adminiſtratoris ſicut in perſona dni, aut
non. In primo caſu ſolus adminiſtrator, ſeu procurator tenet.
vt ff. ſi quis ius di. non obtemp. l. vnica. §. ſi procurator. ff. de re
gu. iu. l. neq; ex interdicto. C. vnde vi. l. meminerint. In ſecũdo
caſu tunc dñs punitur, & habet regreſſum contra procurato-
rem, vt ff. de his quib. vt indig. l. poſt legatum. C. de his quibus
vt indig. l. Polla. C. de eroga. mili. an. l. 2. & li. 12. C. de ap. in aut.
hodie. & C. de ſacroſ. eccle. l. iubemus. nam ibi pœna illius deli
cti non poteſt cadere in perſonam alicuius, qui non habet na
nem. Sed ſi delinquens non eſſet ſoluendo, tunc equum . ſſet
dñm non teneri. ar. C. de indi. properandum. § fi. Et hãc diſtin
ctionem intellige, ſiue delinquatur in faciendo, ſiue in omittẽ
12 do. Sed contra hoc videtur facere. ſ. vt lit. non conteſt. † c. j. in
nam excommunicatio æque põt cadere in perſonam procura
toris, ſicut in perſonam dni, & tñ dñs excommunicatur, niſi
quãcito ſciuerit, & potuerit, contumaciam procuratoris pur-
gauerit. Sed potes reſpondere, & dicere, ꝙ ibi dñs fuit citatus
ad diem, non procurator, & ipſi dño, nõ procuratori fuit dies
aſsignata ad procedendum & ideo arguitur delictum dñi, nõ
procuratoris. Sed tu dices, ſi hoc eſſet verum, quare ibi nõ ſta
tim punitur dñs, ſed datur tempus ad purgandum contuma-
ciam procuratoris? Reſponderi poteſt, quia ibi dñs citatus mi
ſit procuratorem, per quem credebat defendi. Vnde non præ-
ſumitur dñs poſtea contumax, ex quo miſit procuratorem, ni
ſi cum differt purgare contumaciam eius, poſtq̃ ſciuerit pro-
curatorem non paruiſſe, quia cum excommunicatio non infli
gitur, niſi pro mortali peccato. 11. q. 3. nemo epõrum. præſu-
mitur in dubio, ex quo procuratorem miſit de ipſius dñi inno
centia. arg. ff. de pę. l. abſentem. Et ſic ſm iſta refert, an fuerit
iniunctũ aliquid faciendum dño, aut adminiſtratori. ita intel-
ligunt Lamber. de Sali. & Pe. de Bel. per. & Cy. in l. allega. iube-
mus nullam nauem, & c. alleg. ſupra vt lite non conteſtata. &
credo quod bene.

Olim. Si quæris, vtrum commiſsio inhabilis au-
thoritate ſedis apoſtolicę, vel legatorum,
ipſius facta habilitari poſsit per iudicem, vel partes
diſtingue vt dixi ſ. de reſcr. c. nonnulli.

1 Dolo exceptionem tolli. fallit. 2.
3 Dolum communem litigatoribus obeſſe.
4 Dolum vſus eo ne replicet.
5 Maiorem ſe dicens dolo id factum replicet.

Dilecti. Si quæris vtrum contra excipientem de
dolo detur doli replicatio, diſtingue, aut
quæris primo, nunquid detur contra excipientẽ, alias
1 quam † de dolo, ſeu contra aliam exceptionem, q̃ ex-
ceptionẽ de dolo, & dic ꝙ ſic regulariter, vt ff. de pig. ac. l. 3. q-
bus modis pig. vel hypo. ſol. l. ſicut. §. ſuperuacuum. ff. de neg.
geſt. l. & generaliter. & hoc no. Spe. hoc tit. §. fi. ver. ſed nunquid
2 contra exceptionem. Sed fallit † in parentibus, & patronis, &
alijs contra quos exceptio, ſeu replicatio doli competere non
poteſt. vt ff. de excep. doli. l. apud Celſum § aduerſus. Aut quæ-
ris, nunquid detur contra excipientem de dolo, & tunc aut do
lus vtriuſq; actoris, & rei interuenit communiter in eodem a-
ctu, ſeu facto, aut in diuerſis actibus, ſeu factis. In primo caſu,
non datur replicatio. ita intellige. ff. de excep. doli. l. apud Cel-
ſum. §. Marcellus. vt v. g. plerunq; contingit, ꝙ vterq; contra-
hentium credit decipere ſocium ſuum per dolum, veruntamẽ
alter eorum ſubtilior eſt, & alium decipit, & non poteſt deci-
3 pi. Pone † ergo, Tu, & ego iniebamus conuentionem, tu volui
ſti me decipere, & ego tecum ago, excipis de dolo, volo repli
care non poſſum. quia non proficit agenti, ſeu exigenti, vt ibi,
qñ dixit. ait. n. iniquum communẽ malitiam. & c. vbi ponit Pe.
de Bel. peri. illud exemplum. Aut dolus vtriuſq;. ſ. actoris, &
rei non eſt communis, ſeu communiter interueniens in eodẽ
actu, ſeu in eodem facto, ſeu in diuerſis. Et tunc refert, aut q̃ris
4 nunquid detur actori dicta replicatio doli, vt lucretur, † ex eo-
dem facto, de quo eſt in dolo. & dic ꝙ nõ, vt v. g. induxi te do
lo, vt promitteres mihi aliquid & tu dolo induxiſti me, vt re-
mitterem promiſsionem. Si ego ago ex promiſsione, & tu ex-
cipis de dolo, quia dolo induxi te ad promittendum, ego non
poſſum replicare de dolo, quo me induxiſti ad liberationem,
quia volo lucrari ita põt intelligi. §. alleg. Marcellus. vbi Accu.
ponit illud exemplum. ita etiam intellige illud c. ita etiam in-
telligit Spec. hoc tit. §. alleg. vlti. verſi. ſed nunquid contra ex-
ceptionem. ita etiam intellige. ff. ſolu. ma. l. viro, atq; vxore. &
j. de adul. c. intelleximus. & c. fi. 32. q. 6. nihil iniquius. Aut quæ
ris, nunquid detur actori dicta replicatio doli non, vt lucretur
ex eodem facto, de quo eſt in dolo, ſed vt damnum euitet, qd
5 citra omnem dolum incurrit, vt v. g. minor † petit reſtitutio-
nem in integrum, hic. n. nihil de dolo proponitur, & reus exci
pit, tu doloſe probaſti te maiorem quamuis ſis minor, & ideo
cum hoc doloſe feceris, obſtabit tibi doli exceptio: cõtra hũc
excipientem datur replicatio minori hæc. l. circunuentus a te
hoc probaui, vt C. ſi minor ſe maior. dixer. l. pen. ff. de minor.
l. minor. 25. annis in auth. de non alie. vel permu. rebus eccle-
ſiaſticis. §. quia vero Leonis. coll. 2. 12. q. 2. Vulteranæ. Ita lo-
quitur Inno. j. de adul. c. intelleximus. in magna glo. ver. & idẽ
quod diximus, de rebus eccleſi. non alien. ſi quis presbytero-
rum. in magna gloſſ.

1 Suſpenſus quibus interſit.
2 Suſpenſum negotio communi adeſſe poſſe fallit.
3 Suſpenſus quando communi negotio non adeſt.
4 Electionum genera.
5 Suſpenſum eligere poſſe.
6 Suſpenſus quæ non poſſit.
7 Suſpenſus beneficia poſſidet.

Apoſtolicæ. Ad declarationem glo. Inno.
hic quæ incipit. & ita ex quo,
&c. quæris, vtrum amoti ſiue ſuſpenſi ad tps a ſuis
beneficijs poſſunt & debeant j. tps ſuſpenſionis,
negotijs cõibus eccleſiæ intereſſe, diſtingue, aut
aliquis eſt ſuſpenſus ab vno beneficio tm̃, cum plura habeat.
Aut eſt ſuſpenſus ab vno beneficio, quod tm̃ obtinet. Aut ſu
1 ſpenſus ab omnibus beneficijs ſuis, cũ plura obtineat. In † pri-
mo caſu refert, aut quæris, nunquid intereſſe poterit negotijs
communib. illarum aliarum eccleſiarum, a quarum beneficijs
non eſt ſuſpenſus. & dic ꝙ ſic tam eligendo, quã alias, vt pro-
batur. j. de elect. ſi compromiſſarius. §. reſtringitur. li. 6. Et eſt
rõ, quia ſeparatorũ ſeparata debet eſſe rõ. C. de do. inter vir. &
vxo. l. ſi maritus. j. ff. de acq. poſ. l. naturaliter. §. nihil. Et quia in
eo, in quo quis deliquit, puniri debet. ſ. de temp. ord. c. literas.
in fi. & eo. tit. eos. li. 6. de elec. prouida. in fi. li. 6. & quia ſunt pę
2 næ reſtringendæ. j de pœn. c. in pœnis. lib. 6. Aut quæris † nun-
quid poterit intereſſe negotijs cõibus illius eccleſiæ, a cuius
beneficio, ſeu illarum eccleſiarum, a quarum beneficijs eſt ſu-
ſpenſus, & tunc dic idem, quod ſequitur in ſecundo, & tertio
caſibus. In ſecundo caſu. ſ. qñ eſt ſuſpenſus ab vno beneficio,
quod tm̃ optat. & in tertio caſu. ſ. qñ eſt ſuſpenſus ab oĩbus be-
neficijs ſuis, cum plura obtineat, reſpondent. Inno. & Hoſti.
3 hic, ꝙ tales negotijs † communibus eccleſiæ intereſſe non poſ
ſunt. Idem Archi. 63. di. c. ſi forte. j. glo. quod eſt notandum ſe
cundum eos, ſed contra eos eſt caſus. ſ. de ele. cum in cunctis.
§. clerici. ex. c. cum Vintonienſis. in fin. vbi Ber. tenet contra-
rium dicens, ꝙ talis ſuſpenſus a beneficio poteſt eligere. Idem
Guil. de Mon. lau. extra de æta. & qual. c. 2. ſuper verbo vocẽ,
4 in cle. vnde ibi intelligit opin. Inn. & Hoſt. hic de elec. † paſsi-
ua, ſ. ꝙ talis eligi non poſsit in illa eccleſia, ſeu in illis eccleſijs,
a cuius beneficio, ſeu a quarum beneficijs eſt ſuſpenſus, non
autem de elec. actiua: quia eligere poteſt vt dictum eſt. Vel ſi
5 velis potes dicere & forte non male, ꝙ talis † ſuſpenſus pote-
rit eligere, quod eſt officij, & competit ratione officij, non be
neficij, ideo non competit hodie tali exiſtenti in ſacris: vt pa-
tet in c. alleg. 2. quod incipit. hi qui. ſed ea, quæ cõpetunt rõne
beneficij,

6 beneficij, puta †alijs negotijs communibus eccleſiæ intereſſe, non poterit exercere, puta, audire computa, coæquare, ſeu diuidere, præbendas, & con. ſimilia. & nõ mirum ſi talis ad eligendum admittatur fauore electionis, quæ præſumitur, tanto melius celebrata, quanto a pluribus celebratur. C. de repudi. l. dubium non eſt. ſ. de elect. dudum. j. & j. de iure patro. c. quo- 7 niam in quibuſdam. Et not. ꝙ ſuſpenſus †a beneficio non pp hoc deſinit ſtatim beneficium poſsidere: quia poſſeſsio multũ facti habet. j. de conceſ. præb. cum noſtris. ſm Vin. Tan. Goff. vnde ſi appellet a ſententia ſuſpenſionis adhuc retinet poſſeſſionem beneficij, ſm Vin. Et de hac materia no. per Inn. in ca. alle. cum noſtris. Et per Arch. 74. di. in ſumma. 2. q. 5. presbyter. 81. diſt. ſi quis amodo.

1 *Exceptionem dolo omittens puniendus. & 4.*
2 *Omiſſio exceptionis etiam non fraudulenta in expenſis punienda.*
3 *C. exceptionem explicari.*

Xceptionem.

Si quæris, vtrum proceſſus factus, & habitus cum excommunicato maiori excommunicatione, valeat & teneat, diſtingue, vt dixi. ſ. de offi. delega. prudentiam. §. ſexta.

¶ Si quæras, vtrum reus omittens ab initio proponere exceptionem excommunicationis, & poſtea eam proponẽs in expẽſis actori cõdemnari debeat, & in quibus, diſtingue. aut reus 1 omiſit† fraudulenter eam opponere, vt actor laboribus, & ſũptibus fatigetur, & tunc condemnabitur reus expenſis, vt hic. Quod intellige de illis expenſis quas probata excommunicatione facit actor, dum ipſe ſiue reus induxerunt probationes ſuper alijs exceptionibus, vel ſuper principali, vel quocunque alio modo vſque ad tempus, quo propoſita fuit excommunicationis exceptio. Ille. n. fruſtratoriæ factæ ſunt ex malitia rei differentis hanc exceptionem proponere, ſeu opponere, ſed non condemnabitur reus ad expenſas, quas fecit actor, durante probatione exceptionis dummodo ipſe reus illam probet quia in hoc non vexauit actorem, quod apparet ex ſñia pro ipſo lata. arg. C. de iud. rem non nouam. Si non probauit, dic, vt 2 j. ver. ſi non probauit. Aut omiſit eam †opponere non fraudulenter, ſed forte: quia non habebat tunc probationes incontinenti paratas, & nunc habet, & tunc aut reus ipſam exceptionem excommunicationis probauit, aut non. Si ſic, non cõdõnabitur ad expenſas ſed nec etiam ad illas, quas fecit actor durante probatione excõmunicationis: quia in hoc nõ vexauit actorem. Si non probauit, tunc condemnabitur in illis expenſis tñ quæ occaſione excõmunicationis propoſitæ factæ ſunt non in his q̃ præceſſerunt, quia in vtilitatis actorẽ factæ ſunt, & cætera omnia valent, acſi excommunicatio propoſita non fuiſſet. ſm Inno. hic. Idem Hoſt. & Io. An. arg. ff. de eden. l. argentarius. §. pen. Quod verum, vbi erat occulte excõicatus, vel publice, in locis tñ remotis, in loco tñ, vbi agitur, ignorabatur, & actor etiam ignorabat, alias ſi publice in loco iudicij, eſſet excommunicatus fieret condemnatio in omnibus expẽſis cum acta per eum non valeant, & hoc niſi actor ipſe ſciret ſe excommunicatum, quia tunc culpa cum culpa, dolus eũ dolo compenſantur. ff. de dolo. l. ſi duo. & de compen. l. ſi. ambo. j. de adul. c. penult. & vlti. ſm Hoſt. Pet. & Abb. & Ioan. And. hic. Et quod dicit hic Hoſti. ꝙ proceſſus factus cum publice excommunicato non valet, vt j. eo. tit. pia. lib. 6. Idem tenet, ꝙ habet locum ſm iſtam decre. & ſm vetera iura. Hodie vero valet proceſſus quandiu non excipitur contra ipſum, quod dic, vt plene no. Hoſt. j. c. pia. §. pen. ſuper verbo. obtinebit. li. 3 6. & Io. An. in §. ſi. ſuper verbo, ſic publice. lib. 6. Et iſta †decre. loquitur de iure antiquo, quo dic, reiecta iſta diſtinctione Inno. & Hoſt. vt plene per Io. An. j. de reſcr. c. j. ſuper verbo proceſſus. verſic. circa hanc igitur materiam. lib. 6. Et de hoc plenius dixi ſ. de offi. deleg. prudentiam. §. ſexta. vnde per illud c. j. & rationem glo. Ber. hic ſuper verbo condemnandus. in fi. ſatis puto ſecundum Ioan. And. hic, ꝙ ſi doloſe differt reus, 4 †opponere exceptionem excõicationis contra reſcriptum, impetratum ab excommunicato, quòd locus erat condemnationi expenſarum, cum expenſæ litis interim ſint perditæ, per illud cap. Et nota quod licet iudex ex officio poſsit publice excommunicatum repellere ab agendo, ſi tamen eum nõ repellat ex officio, non propter hoc reus poterit appellari, ſecundum Petr. & Ioann. Andr. hic, quod dic, vt notat Speculato. titulo de officio iudic. §. intendit. circa prin.

Duerſario.

De materia huius c. & gloſſ. fin. Ber. hic vide per Spe. rubr. de interrogationibus. §. ſecundo, verſiculo. verum. vſque ad finem.

1 *C. exceptionem. & c. cum inter differentia.*

Enerabilem.

Si quæris, vtrum, & quando excommunicatus in iudicio ſtare poſsit, diſtingue, vt dixi ſ. de iudi. c. intelleximus. Et nota ſm Abb. & Io. An. differentiam inter 1 decre. huius tit. quæ †videtur idem dicere cum decre. cum inter quæ loquitur de excommunicato, qui agit, vel defendit nomine ſuo tantum. & de iure perſonæ ſuæ. Decretalis autem dilecti loquitur de excommunicato defendente ſuam eccleſiã. Decre. dilectæ loquitur de excommunicato lite pendente, & appellationem. Decretalis ſignificauerunt loquitur in actore, originali. Iſta autem decretalis, loquitur in excõmunicato pro alia cauſa, & ab alijs iudicibus.

¶ De præſcriptionibus. Rubrica

1 *Præſcribi vacante ſede, non poſſe.*
2 *Epiſcopum inutilem non præſcribere.*
3 *Epiſcopus conuertens quanto tempore præſcribat. & 5.*
4 *Negligens monitus non repetit.*
6 *C. placuit explicari.*
7 *Præſcribens non peccat.*

Lacuit.

Si quæris vtrum, & infra quod tempus eps contra alium epm, locum per ipſum ad fidem conuerſum præſcribere poſsit, diſtingue. aut epiſcopatus ſeu eccle- 1 ſia †cathedralis populi conuertendi caret, & vacat epiſcopo. & tunc dic quod, durante vacatione, non incurrit præſcriptio contra ipſam eccleſiam. vt hic in ver. ſi autem, 2 & j. eo. de quarta. & cauditis Aut non †vacat epiſcopo & tũc aut epiſcopus eſt inutilis, & talis, qui pro eccleſia agere nõ poteſt, vt quia hæreticus, vel ſciſmaticus, & tunc idem, vt hic in fi. quia tunc eccleſia quaſi vacare intelligitur. arg. j. de transla. epi. inter corporalia. §. ſed neq; Talis. n. cum ſit excommunicatus maior excommunicatione, agere non poteſt. j. de hæreti. excõmunicamus. ergo prælato excõicato non currit præſcriptio. Idem, ſi ſit alias excommunicatus maiori excommunicatione. ſ. de iudi. intelleximus. de excep. cum inter priorem, ſm Vin. Hoſt. & Io. An. hic. Aut epiſcopus eſt vtilis, & talis, q pro eccleſia agere poteſt. & tunc aut iſte eps eccleſiæ populi, conuertendi non eſt præmonitus per epiſcopos conuicinos, vt huiuſmodi populum ſuum, ſeu plebem ſuam conuertat ad fidem catholicam, aut eſt præmonitus. In primo caſu poſſet, forte, dici ꝙ eps hmõi plebem ad fidem conuertens non præſcribet minori tempore, q̃ 40. ann. ſicut in alijs præſcriptionibus, quas vna eccleſia facit contra aliam, j. eo. de quarta. & per 3 totum. Vel melius põt dici, ꝙ iſte eps conuertens eam poterit †eam acquirere per triennium, & poſtquam eam tenuerit p triennium a tẽpore conuerſionis computandum ipſo epiſcopo proprio vidẽte, & negligente vlterius non poterit eps proprius eam repetere, vt hic. & ita intelligit Inn. hic in prin. vbi ſoluit ad illud. c. placuit, vt quicunque. 16. q. 3. dicens, ꝙ hic nõ fuit præmonitus, ibi ſic, & idem tenet Hoſt. poſt eum. In ſecundo caſu. ſ. qñ eſt præmonitus tunc ſi fuerit negligens p ſex 4 menſes a tempore †monitionis factæ computandos, eps q potuerit eam conuertere, & conuertit, habebit eam poſt triennium poſt illos ſex menſes continue computandos, ita quod proprius eps negligens vlterius, ipſam repetere nequibit. & ſic concordantur illud. c. placuit, vt quicunq;. 16. q. 3. vbi ponitur. tempus ſex menſium, poſt, quòd licet alijs epiſcopis huiuſmodi populum in hæreſim lapſum acquirere & lucrari. & iſtud, c. vbi ponitur tempus triennij poſt quòd epiſcopus lapſi populi non poteſt ipſum repetere. ſm Ber Inno. & Hoſt. & Ioã. And. hic. Vnde dicunt Inno. Ho. & Io. And. quòd ibi ponitur tempus poſt quòd licet populum lapſum acquirere, & lucrari, hic vero ponitur tempus poſt quod eps populi lapſi non põe illum repetere. Et ſi dicas, quòd ex hoc ſequitur inconueniẽs, & abſurdum, quia ſm hoc in primo caſu. ſ. vbi non eſt præmonitus, & ſic eſt in minori negligentia, ſeu culpa minori tempore præſcribitur contra eum, qui a triennio, q̃ in caſu vbi eſt p̃monitus. & ſic eſt in maiori negligentia, ſeu culpa, & vbi re- 5 quiruntur ſex menſes, & poſtea triennium. Sed †poteſt dici, quòd in pri-

in primo caſu ad hoc, ꝙ epiſcopus talem populũ conuertens,
præſcribat, oportet, ꝙ realiter poſt conuerſionem eũ tenuerit
per triẽnium cõtinuum, vt hic in prin. vbi dicit, tenuerit, &c.
In ſecundo vero caſu hoc non eſt neceſſe vnde ſi poſt moni-
monitionẽ fluxerint ſex menſes, & duo anni abſq; eo, ꝙ iſte
populus per aliquẽ epm̃ conuertatur, & acquiratur. & in prin-
cipio tertij anni per aliquẽ epm̃ conuertatur, qui poſtea eũ te-
nuerit per annũ præſcriptum eſt, per huiuſmodi trienniũ epo
negligenti, licet præſcribens nõ tenuerit per annum, vt ſi ma-
gis conſideretur negligentia proprij epiſcopi negligentis, quã
præſcriptio præſcribentis qui fuit diligens & quantocitius po-
6 tuit ipſum populum ad fidẽ conuertit. Et hunc † intellectum
innuit expreſſe Ber. ibi quando dixit, computato triennio iſto
poſt illos ſex menſes &c. & Io. in c. alleg. placuit. in glo. exple-
to. alias prædictæ abſurditati non bene reſpõderi poſſet. & hoc
ꝙ dr̃ hic habet locũ de iure cõi. Nam per beneficium reſtitu-
tionis in integrum forſan infra quadrienniũ eccleſia, contra q̃
præſcriptum eſt, audiretur, vt ṡ. de reſti. in integ. c. j. ſm̃ Hoſ.
hic. melius facit pro eo, extra de reſti. in integ. c. vnico. in cle.
7 Item no. ꝙ iſte epũs præſcribens † non peccat, licet ſciat rem,
alienam eſſe. quia hoc facit authoritate iuris, ideo non peccat,
23. q. 4. qui peccat. nec videtur malam fidem habere, qui prius
dominum requiſiuit. j. eo. tit. vigilanti.

1 *Niſi vocis, acceptio multiplex. 3, & 4.*
2 *§. ſi. l. Titia ſenſus.*
5 *Solutione an præſcribatur.*
6 *Remiſſione, an præſcribi poſſit.*
7 *Quarta qui & an præſcriptibilis.*
8 *Præſcriptioni 40. ann. titulus neceſſarius.*
9 *L. ex cautione enucleari.*
10 *Præſcriptionem cur probet negatio.*
11 *C. tertio loco ſenſus.*

DE quarta. Si quæras vtrum hæc dictio, ni
ſi, ponat, vel affirmet, quæ exci
piat, vel neget. diſtingue, omiſsis alijs opinionibus
1 quæ circa hæc poſſent recitari, aut iſta † dictio, niſi:
accedit orationi affirmatiuę, ſiue ſequitur oratio-
nem affirmatiuam, & tunc excipit. ſiue negat, vt omnis homo
diſputat, niſi Socrates. vt ff. de reg. iur. l. quo tutela. C. de tran-
ſac. l. actione. in fi. Aut accedit orationi negatiuę, ſeu ſequitur,
orationem negatiuam, & tunc ponit ſiue affirmat, vt nullus
diſputat niſi Socrates, vt ff. ſi quis cau. l. ſi eum. §. qui iniuriarũ,
de ferijs, l. ſi feriatis. de ventre in poſ. mit. l. extraneo. de cuſto.
reorum. l. j. §. vlti. de annuis leg. l. Titia. & de ali. leg. l. Stichus.
§. Titia. & in l. alleg. actione. C. de tranſac. Iſta duo membra po
nit Archi. 15. q. 3. c. non eſt permiſſum. & ſ. de conſti. cap. licet
Romanus pontifex. ſuper verbo. nouiter edita, li. 6. Et de hoc
vide in Spe. tit. 2. §. videndum reſtat. ver. nunc aliqui. & titu. de
ſpon. in prin. nec obſtat. ff. de manu. teſta. l. Titia. §. vlti. † vbi ꝑ-
2 cedit omnino negatiua, & tñ non ponit. ibi. n. dicitur, quòd ſi
teſtator in teſtamento ſuo dicat, honeſiphore niſi diligenter,
rationes excuſſeris liber ne eſto, licet honeſiphorus rationem
reddiderit non tñ propter hoc erit liber. Nam illa lex non di-
ſcordat, ſed potius concordat, ibi. n. teſtator negabat non liber
tatem actu, ſed poſsibilitatem, ſeu potentiam. ſ. eum non poſ-
ſe, liberum fieri, niſi rationẽ reddiderit, quod ipſe teſtator adij
cere potuit loco pœnæ. vt C. ſi manci. ita fuerit alie. per totũ:
Vnde dictio, niſi ponit, quòd poſsit fieri liber in futurum, nõ
3 tñ ponit, quòd ſit liber, niſi manumittatur, & ſic ponit illud,
quod oratio negatiua negabat. Et per hoc poteſt reſpõderi ad
quæſtionem gloſæ poſitam in §. alle. qui iniuriarum. cum quis
promittit ſe non venditurum alij, niſi mihi, quia in iſta oratio
ne negat debere fieri venditionem, & dictio, niſi † ponit quòd
4 fieri mihi debeat, in futurum, ſi contingat eam vendi, non aũt
quòd mihi ſit facta venditio per hoc. Vnde ſi vendat alij ven-
ditio valet & tenetur mihi ad intereſſe. vt ff. de ac. emp. & vẽ-
di. l. ſi ſterilis. §. ſi tibi. ſecundum Lamber. & Pe. in d. §. qui iniu
riarum. & Pe. & Cy. in l. alleg. actione. C. de tranſactio. qui in
iſta diſtinct. concordant. & de hoc not. Dyn. infra de regul.
iur. cap. peccatum. lib. 6.
¶ Ad declarationem glo. fi. ibi. ſed ab aliquo prædeceſſorum,
5 fuit inchoata, &c. potes dicere, quòd iſta † ſolutio eſt ſufficiens
quo ad malam fidem excludendam, ſed quo ad validandã præ
ſcriptionem non ſufficit, niſi allegetur tanti temporis præſcri
ptio, cuius contrariũ memoria hoĩum non exiſtit, quia ius cõ-
mune fundat intentionem epi. vt patet. j. de præſcr. c. j. libr. 6.

Item ad finem huius glo. vbi dicit, quòd iſte præſcribens po-
tuit habere titulum ex conceſsione epi. & c. diſtingue, vtrum
ſolus epũs ſine conſenſu capituli remiſit illam chartam, & tunc
talis remiſsio dat titulum præſcribendi, vt dicit gloſſ. hic. pro
6 hoc, j. de do. c. apoſtolicæ. de iure patro. c. cura. † Aut epũs remi
ſit eam de conſenſu capituli, & tunc talis remiſsio, ſeu dona-
tio reuocari non poſſet, nec præſcriptio neceſſaria eſſet. 12. q.
3. c. fi. ſm̃ Hoſt. hic. & Gof. j. eo. ſi diligenti. Idem Arch. 16. q.
j. c. ſi quis laicus. ſuper verbo. legitime aſsignatam. vbi de hoc.
& vide. 16. q. 3. c. ſi ſacerdos. circa medium.
¶ Si quæris, quando epõ dioceſano petenti quartam decima-
rum eccleſia opponit præſcriptionem, quis probare debeat,
vide quæſtionem diſputatam per Io. And. poſt Io. de Monte
murlo. j. de regu. iur. c. ſine poſſeſsione. in nouella. li. 6. quæ ta-
lis eſt, Epiſcopo dioceſano petenti quartam decimarum oppo
nit eccleſia præſcriptionem, quæritur quis habeat ꝓbare poſt
multa argumenta hincinde per eos & poſt ſolutionem Io. de
Montemur. quam omitto cauſa breuitatis. Io. And. ſoluendo
dicit ſic, aut allegat eccleſia conſuetudinem generalem in loco
aut ſuam ſpecialem præſcriptionem. Primo caſu probet eccle-
7 ſia, quòd aliæ eccleſiæ eiuſdem loci non † ſoluunt hanc quartã,
quo probato per clericos, & rectores eccleſiarum loci, qui de
ſuo negatiuo facto ad ipſius commodum deponere poterunt
tuta erit eccleſia, niſi contrariam conſuetudinem huius eccle
ſiæ probet epiſcopus per decre. vlti. ṡ. de offic. Arch. & ea, quæ
ibi ſcripſi. & ſic intelligo. ff. de publi. l. ſi publicanus. in fi. & l. li-
citatio. §. earum. Secundo caſu, aut eccleſia allegat præſcriptio
nem nomine alieno, puta, alterius epiſcopi, cui ſoluit quartam
quo caſu vbi probet Papa affirmatiuam, & ad hoc. j. eo. c. cũ ex
officij. & ſic loquitur decre. cum perſona. j. de priuile. li. 6. ſ. nõ
ſum tibi ſubiectus, quia ſum alteri immediatus. Aut proprio
nomine, & tunc aut allegat præſcriptionem. 40. anno. aut tan-
8 ti temporis cuius initij non eſt memoria. Si † 40. annorum tñ
probet titulum, qui præceſſerit inchoatam præſcriptionẽ, quo
probato transfertur onus in epiſcopum, ex hac præſumptio-
ne & vi negatiuę, & fortius ſi cum titulo probaret denegatio-
nem. Secundo caſu probet, & ſi non titulum ad quem nõ ad-
ſtringitur ſaltem communem opinionem & famam, iuxta ea,
quæ no. j. de præſcr. c. j. lib. 6. glo. vlti. & in Spec. de proba. §. 1.
ad fin. quo probato transfertur in epiſcopum onus probandi
vt ṡ. de præſump. quia veriſimile. j. de hære. c. filij. lib. 6. & tunc
vtilis eſſet epiſcopo apotheca ſolutionis, vt in l. plures apochis
C. de fide inſtru. & ṡ. de teſti. ſignificauit, vel loquitur decre. de
actis iudicialibus, in quibus negatiua transfertur, vt in decret.
9 qm̃ contra. Et ſic intelligo. legem ſi † ex cautione. & l. aſſeuera
tione. C. de non nu. pecu. vt. ſ. non ex vi negatiuę tñ, ſed etiam
ex præſumptione contra debitores agentes qui conſueuerunt
ſic ſe obligare ſub ſpe futuræ numerationis transferatur pro-
batio in creditores, ne cũ multũ ĩ hoc grauatur epiſcopus, cui
ſatis erit probare ſemel infra 40. annos. in primo caſu, aut a tẽ
pore, cuius initij non eſt, memoria, in ſecundo caſu quartã fuiſ
ſe ſolutam. Si vero neutrum iſtorum in alteram dictarum præ
ſcriptionum probet eccleſia, etiam ſi probaret quartam petitã
& denegatam. ex quo titulum in prima, vel communem opi-
nionem in ſecunda non probat, ſuccumbet, etiam dioceſano,
nihil probante. Si tamen eſſet talis præſcriptio, quæ non requi
reret titulum, poſſet eccleſia probare, quòd non ſoluit per po
ſitionem negatiuam, ſi confiteretur ipſam epiſcopus. j. de con
ſeſſi c. j. lib. 6. per quam decre. Satis poteſt attentari, ſola negati
ua non transfertur onus probandi. & ſi probari non poteſt per
negantem, alias non video, quare fuiſſet neceſſaria vel vtilis ꝓ
10 uiſio illius iuris noui, ex quo † aduerſarius negans haberet ne-
ceſſe probare, non concurrente vero præſumptione, ſecus, vt
dixi. Poſſet etiam probare per libros rationum, ſi ſuper his ex
tent. & ita probantur apud nos aliqui non ſoluiſſe decimas Pa
pales. & eo caſu intelligo. l. fi. C. de fun. patri. lib. 11. Debent. n.
collectores libros habere, per quos de ſolutis rationem reddãt
& per illos poterunt probari ſoluta, & non ſoluta, & facit, qđ
dixi. ṡ. de proba. qm̃ contra. ſuper fi. vlti. glo. Per modum autẽ
decre. tertio loco. ṡ. de probatio. non puto negatiuam caſus no
11 ſtri poſſe probare. Nam illa decret. loquitur † de actu alienatio
nis, qui non poteſt expediri, niſi per tractatum, & deliberatio
nem collegij. Illi ergo, qui fuerunt etiam de neceſsitate in illo
tractatu bene poſſunt probare quid fuit ibi tractatum, & quid
affirmatum fuerit, vel negatum. Sed ſolutio quartæ epiſcopa
lis eſt actus, qui per ſolum prælatum, vel diſpenſatorẽ eccleſiæ
ſine ſcientia vel tractatu, capituli põt fieri licite, & ſic eſt lõge
diuerſus. Ita etiam reſpondetur ad decre. quanto. j. de his quæ
fi. a præla.

ſi.a præſa.decr.3.j̃.de conſue.li.6. non obſtat,na ibi negatiua,
probetur per affirmatiuos actus,quibus coarctata bene cadit,
in intellectum teſtinm,quis percipere poterunt exercitium il-
lorum actuum,capıtulo non vocato,nec conſulto per epiſco
pum expediri.Et per hæc ſic diſtincta puto ſingula contraria,
partim concordata, & partim fore ſoluta. hæc Io.An. in c.al-
gato, ſine poſſeſsione.

1 *Penſionem ſoluat alienans.*
2 *Reſtitui quem aduerſus præſcriptionem poſſe.*
3 *Poſſeſſionum que animo retineatur.*

Vigilanti. Si quęris vtrum malę fidei poſſeſſor aliquo tempore præſcribat,vide per Dy.& alios.j̃.de reg.iur.c.malæ fidei poſſeſſor.lib.6. & dicam.j̃.eo.c.fin.Iſtam decret. inducit Bart.Brixi.ad quæſtionem dñicalem ,quæ incipit.
1 Laicus †quidam, de laico qui fundum ab eccleſia accepit, tem
pore procedente bonæ fidei emptor fundum illum alienanit,
nihilominus tamen ille laicus ſoluebat ſemper penſionem ec
cleſiæ per 40. annos. Et dicit poſt Vin.& Tan.emptorem pe-
tenti eccleſiæ condemnandum:quia contra deſides, & ſui iu-
ris contemptores præſcriptio eſt introducta,vt hic,ſed eccle-
ſia iſta non talis,quæ recipiendo penſionem videretur poſsi-
deretur. Sed Spec.hoc tit. verſ.pone colonus. & titu. de loca
to.§.nunc aliqua. ver. 44. tenet contrarium dicens laicum tu-
tum, ſm Phi.ad hoc.ff.quibus mo.vſuſ.ami.l.Pôpo.C.de fun.
pa.l.ius emphyteutici.li.12. Dicit tamen,ꝙ de æquitate eccle
2 ſia vel dñs contra quem præſcriptum teſt reſtituitur ex gene
rali clauſula ſi qua.&c.ff.ex qui.cau.ma.l.j.Item facit hæc de-
cre.ad q.dñicalẽ,quæ incipit eſtoꝙ vicarius.&c.de vicario ec-
cleſiæ meæ,qui me ignorante ſoluit per 40.annos cenſum alij
prælato perſuadens ei,ꝙ eccleſia mea ſit vnita eccleſiæ ſuæ,v-
bi dicit Ber. ꝙ non præiudicat mihi ignoranti.Idem tenet O
dof.de Seno.titu.de iti.actuq; priuato,in quæſtione pone, ꝙ
capellanus meus per l.j.§.ſi tibi ſundum.ff.eo.titu.cum in hoc
requiratur ſcientia mea,vt ibi.& ff.ſi ſeruitus vend.l.etſi forte
§.ſciendum ibi,ſed & ſi patiente.&c.Nec vicarius, vel capella-
nus meus potuit me ignorante deſaiſire,& alium ſaiſire & in-
ueſtire.C.de acqui.poſ.l.fi.Sed tu potes dicere idem.quod ſu-
pra eſt dictum ſm Spec.in quæſtione præcedenti,& per eadẽ
iura.& hoc dummodo præſcribens ſit bonæ fidei, alias ſecus,
3 j̃.e.c.fi.Vnde †licet poſſeſsio corporalium retineatur animo,
vt C.de acquir.poſ.l.licet.non tamen incorporalium,niſi vta-
tur.vt ff.de ſeruitu.vr.præd.l.ſeruitutes.quæ in ſuperficie. &
no.Arch.27.q.2.in ſumma glo.fi.

1 *Poſſeſſionum genera.*
2 *Poſſeſſionum,quæ & quot præſcriptioni ſufficiant.& 3.*
4 *Poſſidens naturaliter an præſcribat.*
5 *Vectigalis ius an poſſideatur.*
6 *Poſſeſſionis proles.*

Cauſam quæ. Si quæris, quæ poſſeſsio ſit ſufficiens,& neceſſaria ad vſucapionem vel præſcriptionem inducendam, diſtingue,aut quæris de poſſeſsione ciuili , & naturali inſi-
1 mul,aut de ſola ciuili,aut de ſola naturali.†Et ad euidentiã di-
cendorum ſcire debes,ꝙ naturalis,& ciuilis inſimul eſt illa, q̃
corpore,& animo retinetur.Ciuilis tantum, quæ ſolo animo
retinetur.Naturalis tm̃,quæ retinetur ſolo corpore. De quib.
vide,& pone exempla,vt no.per Accur.ff.de acquir.poſſeſ.l.j.
& l.3.§.econtrario.C.de acq.poſſeſ.l.licet.& clarius per Dy.j̃.
de regu.iur.c.ſine poſſeſsione.lib.6.¶ Si quæris de prima.ſ.de
naturali & ciuili inſimul,dic ꝙ illa eſt ſufficiẽs,vt ſ. c proxi. &
16.q.3.per totum.Si quæritur de ſecunda.ſ.de ciuili ſola , dic
idem,ſ.ꝙ eſt ſufficiens,quod probatur,quia lege cauetur , qđ
abſens,quem conſtat habere ſolam ciuilem poſſeſsionem , &
animũ retinere,poſsidet quantum ad hoc, vt vſucapionẽ con
tinuet.ff.de fur.l.ſerui & filij.§.fin.de diuer. & temp. præſcri.
l.acceſsio ſine.& de acquir. poſſeſ.l.j.§. per ſeruum qui in fu-
ga.[inſti.per quas perſonas no.acqui.§.fructuarius.]Si quæris
2 de tertia.ſ.de ſola†naturali dic,quod illa non ſufficit ad præſcri
ptionem.Quod probatur primo per textum.ff.de acquirend.
rerum dñio.l.acquiritur.§.fin. de excep.l. Celſus.§.Iulianus &
ff. de acquir.poſſeſ.l.j §.per eum.inſti.per quas perſonas no.ac
qui.§.fructuarius.Item probatur per argumentum neceſſariũ
cui bene reſponderi non poteſt.Si.n.ille,quis tm̃ ciuiliter poſsi
det,vſucapit,quod verum eſt in iuribus a leg.& ſi præſcriptio
nem continuaret,ſequeretur,ꝙ ex naturali poſſeſsione , ſola
procederet præſcriptio.quòd ſi eodem tempore, alius eandẽ
rem naturaliter poſsideret bona fide,quòd duo quærerent in-
ſolidum eiuſdem rei,& eodem tempore dominium,quod eſt
impoſsibile de iure.vt ff commo.l.ſi vt certo.§.ſi duobus vehi
culum de caſtren.pecu.l.hæreditatem.§.pater. Et ex præmiſ-
3 ſis †patet,quod ad præſcriptionem eſt neceſſaria ciuilis & na-
turalis poſſeſsio inſimul,vel ciuilis ſola,naturalis autem ſola ñ
ſufficeret eo caſu,quo poneremus alium poſsidere ciuiliter,
vt ſ.eſt oſtenſum ſm Dy. in c.alleg.ſine poſſeſsione. Sed con
4 tra hoc vltimum.ſ.quòd poſſeſsio naturalis †non ſufficiat ad
præſcribendum,videtur lex expreſſa,quæ dicit,quòd vtile do
minium fundi vectigalis poteſt præſcribi.Item ius emphyte
utæ,& tamen illud non eſt virtute ciuilis poſſeſsionis,quæ eſt
penes directum dñm.Relinquitur ergo,quòd ſic ratione poſ-
ſeſsionis naturalis,quæ erat penes eum,contra quem præſcri
bitur.Videtur ergo,quòd non ſit verum dicere indiſtincte,ꝙ
naturalis poſſeſsio non ſufficiat ad vſucapionem vel præſcri-
ptionem.ff.de publiciana.l.cum ſponſus.§.in vectigalibus. &
melius ff.de dam.infec.ſi finita.§.ſi de vectigalibus. Ad quod
reſpondent,quidam,quòd in caſu contrario illa naturalis hẽt,
aliquid ciuilitatis.Nec poteſt dici,quod poſſeſsio naturalis, ñ
eſt cauſa præſcriptionis directi dominij, quæ currit in præiu-
dicium directi domini ſed bene eſt cauſa dominij vtilis.Sed pri
5 mam ſolutionem credo veriorem,vnde ius †vectigalis, ſeu al
terius rei dñium vtile poteſt poſsideri naturaliter, & ciuiliter
ſimul,vel ciuiliter tm̃,vel naturaliter tm̃,alias ius vſuſructus ,
ſeu alia iura vtilia non præſcriberemur,quod non eſt dicendũ
& quod dicit Ber.hic,quòd talis poſſeſsio germinat prolẽ:ex-
ponit Abbas hic,ideſt,duplex impedimentum.ſ. quia poſside
re non poſſunt, & habent conſcientiam rei alienæ ideo germi
nat prolem,ideſt, peccatum in laicis. ſm Abb. Vel dic, quod
6 ciuilis poſſeſsio†cum bona fide, & iuſto titulo germinat pro-
lem, id eſt fructum acquirẽdi dñium cum fuerit præſcriptum
& ita intelligunt Lau.& Vin.hic.& Archid. 14. q. j.in ſumma.
ſuper verbo.glo.detinere.

1 *Cellud explicari.*
2 *Priuata quanto tempore præſcribat eccleſia.& 3.& 4.*
6 *Præſcriptionem 30.anni.in eccleſia ceſſare.& 6.*
7 *Priuilegiorum,quis priuilegiatior,in æqualibus.*
8 *Priuilegium maius minori potius,& quando.& 9.*

Illud. His habes,quòd eccleſia non poteſt præſcribere contra eccleſiam minori tẽpore quam 40.annis.Et ſic eliciunt quidã hic,† quod priuilegiatus contra priuilegiatum non vtitur priuile-
gio ſuo,vt hic. & ff.ex qui.cau.ma.l.fi. Sed certe hoc verum,
eſt dicendo quòd hæc eccleſia non eſt priuilegiata in præſcri-
bendis rebus alienis,ſed ſolum in præſcriptione rerum ſuarũ,
hoc eſt,quando res ſuæ per alium præſcribũtur . ideo hoc ca
ſu non concurrunt duo priuilegiati,imo priuilegiatus, & nõ
2 priuilegiatus. Vnde †eccleſia præſcribit res priuatorum,tali &
tanto tempore,quali, & quanto poſſet preſcribere vnus priua
tus res alterius priuati,hoc eſt,res immobiles cum titulo , &
cum bona fide per decem annos inter præſentes,& per vigin
ti inter abſentes.vt no.Accur.in auth.de eccle.tit.§. pro tem-
poralibus.colla. 9.& C.de ſacroſan.eccl.in auth.quas actiones
& ſine titulo & cum bona tamen fide per 30.annos.vt ſ.eo.c.
ſanctorum.quod in iſto caſu debet intelligi ſm Lau. Go.Vin.
Ber.& Hoſti.hic.& Tan.Hoſt.Pet.Abb.& Io.And.ibi. & Ar-
chi.16.q.3.c.placuit.glo.2.& de hoc no.in dicta auth. quas a-
ctiones.& plenius per,Io.And.j̃.de reg.iur.c.qui ad agendum
3 in nouella.lib.6.vbi quærit de iſta qõ.ſ. † an eccleſia præſcri-
bat rem laici ſpacio decem annorum ita,quod ex tali præſcri-
ptione agere, & excipere poſsit,quam ſoluendo dicit ſic. Sciẽ
dum eſt,quòd Io.13.q. 2.c. 2.& Ber.in glo.3.dicunt eccleſiam
rem laici præſcribere ſpacio 30.anno.propter quas glo. diſpu-
taui hanc quæſtionem.& Hug.13.q.2.in prin.exprimebat qđ
cum non minor quam decennalis vel vicennalis in eccleſia lo-
cum non habeat.Item ſciendum eſt quòd glo.iſta Ber.ad lite-
ram.fuit Lau. quam etiam poſuerunt Vinc.& Goſ. Sed ratio
quam inducit de l.quod fauore.C.de legi.non cõcludit iſtud,
dictum,ſed potius contrarium,& idem dico de eo quod not.
Ioan.monachi.j̃.eo.c.j.lib.6.Vtens eadem ratione ſoluendo,
teneo cum Damaſ.qui hoc notauit in ſumma de præſcri.ante
fi.& Accur.qui notauit in §.alleg.pro temporalibus. & in au-
5 then.alleg.quas actiones,quod eccleſia rem †priuati p̃ſcribit ,
vt

vt priuatus ſpacio decem, vel viginti annorum per rationem.
d.l.quod fauore.quam alle. Lau.& ſequaces. Illud etiam tenet
Holt. in ſumma de præſcrip.§.quæ exigantur.verſic.nunquid
ergo.etiam dicens ante Accur. quod titulus. quod quiſq; iuris
non ob.tat:quia proprio motu non per impetrationem, illud
tempus.40.princeps conceſsit eccleſijs.vt no.ff. ꝙ quiſq; iu-
ris.l.3.Hi vero,qui tenebant contrariam opinionem mouebã
tur,vt ſaluarent.c.ſanctorum.ꝰ.eo.& alia iura quæ de præſcri.
30.annorum loquuntur.Sed (vt ſcripſi hic & ĵ.de priui. acce-
dentibus)licet conari debeamus ad correctionem iurium cui
9 tandam.ĵ.de elec.cum expediat.lib.6. vbi tamen de correctio
ne conſtat(vt in materia iſta) falſam ſolutionem nõ debemus
5 exquirere. Vltra hoc conſtat,ꝙ præſcriptio legalis.†30.anno-
rum nullo modo procedit in eccleſia,vel in eccleſiaſtico foro:
illa.n.currit cum mala fide,quam canones abhorrent.ꝰ.eo.vigi
lanti. ĵ.eo.c.vlti.& de reg.iur.poſſeſſor.lib.6. Ex prædictis au
tem ſequitur,quod in propoſita quæſtione eccleſia hēt actio-
nem ad rem petendam ſi cadat a poſſeſsione, & fortius exce-
ptionem ad illam defendendam.vt C.de præſcr.10.vel 40.an-
no.l.ſi quis emptionis.16.q.3.cano. placuit.§. poteſt. hæc Io.
And.ibi.& hic. Hoc tamen, quod ibi dicit ꝙ præſcriptio 30.
6 annorum nullo modo procedit in eccleſia,† vel in eccleſiaſti-
co foro non credo verum in caſu,vbi eccleſia præſcribit rem
priuati,ſine titulo,& cum bona fide.Et ita poteſt ſaluari.c.alle
ga.ſanctorum.cum concor.vt iam dixi. Veruntamen ad diſſo
lutionem pleniorem illius brocardi.Si quæris, vtrum priuile-
giatus contra priuilegiatum vtatur priuilegio ſuo, diſtingue,
aut quæris de priuilegijs in corpore iuris clauſis, aut de alijs.
In primo caſu refert aut ambo priuilegia ſunt paria,& ęqualia,
7 aut ſunt imparia,aut inęqualia.†Si paria.& æqualia,tunc aut il-
le,a quo petitur,vel qui poſsidet certat de damno vitãdo, aut
de lucro captando.Si de damno vitando,& tunc præfertur cã
poſſeſsionis,ſeu eius a quo petitur.vt ff.de mi. l. ſi minor vi-
gintiquinq; annis filiofamilias.Aut ille,qui poſsidet,vel a quo
petitur certat de lucro captando & tunc ſecus.ff. ex quib.cau-
8 ſis ma.l.vlti.& C.de codicil.fin.¶Si priuilegia †ſint inęqualia,
tunc maius priuilegium præfertur minori.vt ff.de mi.l.verum
§.ſi.C.ad trebel.auth.niſi rogati.In ſecundo caſu principali qñ
quæris de priuilegijs non redactis in corpore iuris, refert, aut
vnum præcedit aliud in conceſsione, aut ſimul ſunt conceſſa,
aut eſt dubium.In primo caſu primum valet, niſi ſecundum
de primo faciat mentionem.vt ff.ne quid in loco pu. fiat.l.j.§.
ſi quis a princip..& C.de emancip.libe l.nec auus.& ĵ.eodem
veniens.vbi de hoc in glo.ſic patet.In ſecundo caſu,aut vnum
eſt ſpeciale,aliud generale,aut vtrunq; generale, ſiue ſpeciale,
9 †In primo caſu dicunt quidam indiſtincte,quod generi ꝑ ſpe-
ciem derogatur.vt ff.de vi.tri.& ole.lega.l.a.de pec.lega.l.ſer-
uo manumiſſo.de reg.iur.l.in toto.ĵ.de reg.iur c.generi ꝑ ſpe
ciem.lib.6.& ꝰ.de reſcr.c.j.Tu vero dic,vt ibi dixi plenius. In
alijs duobus caſibus refert,aut ambo priuilegia continent ius
indiuiduum,& tunc nullus habebit,ſeu præferetur.vt ff.de v-
ſufru.l.quoties.de hæredi.inſtitu.l.qui ſoluendo.Aut diuiduũ,
& tunc concurſu fient,& habebunt partes.vt C.de leg.l.ſi For
tidianum.In tertio caſu,quando eſt dubium eſt idem iuris.qđ
quando eodem tempore ſunt conceſſa.vt ff.de teſta.tut.l.duo
ſunt Titij.Et de iſta materia no.per doct.in d.l.ſi minor.vigin
tiquinque annis filiofamilias. & C.de ſacroſanct.eccle. in au-
then. quas actiones.

1 *Præſcriptionem ob bellum ceſſare.*
2 *Reſtitui ob ques ferias aduerſus præſcriptionem poſſe.*
3 *Præſcriptionem iudicis inopia ceſſare.*
4 *Impedimenta teſtanda.*

EXtranſmiſſa. Si quæras,vtrum pro tem
pore,quo ius non redditur
in terra,currat præſcriptio,diſtingue aut ius nõ red-
ditur,nec poteſt reddi in terra propter hoſtilitatem,
1 ſeu impetum hoſtium,& dic, quod pro tempore †talis hoſti-
litatis præſcriptio dormitabit & illud tempus ſubducetur, de
præſcriptione ipſo iure,vt hic.& 16.q.j.c.prima actione.ff. de
cap.& poſtlim. reuer.l.poſtliminium.C.de cap.l. ab hoſtibus,
ſm Inno.Hoſt.& Io.An.licet Bulgar.& ſequaces quo ad ſub-
ductionem temporis ipſo iure contra. Aut ius non redditur,
nec poteſt reddi propter ferias,& tunc bene currit præſcript.
Sed ſi quæras,vtrum contra talem præſcriptionem detur reſti
2 tutio,diſtingue,aut †quæris in ferijs repentinis[& in illis datur
reſtitutio,quia præuideri non poſſunt.Aut quæris in ferijs vſi
tatis,& in illis non datur reſtitutio:quia præuideri poſſunt ar
gu. ad hoc.ff.loca.& conduc.l.ſi quis domum.§.huic ſubiun-
3 gi. ſi quis cau.l.2.Aut ius †non redditur propter defectum iu
dicis,vel rei, & tunc non currit præſcriptio,vt ff.ex qui. cauſ.
ma.l. ſed & ſi per prætorem.per totum.vſq; ad §.quod vero.
4 Neceſſe †tamen eſt,quod doceat ſe voluiſſe agere,ſed ꝓpter,
cauſas prædictas non potuiſſe.ff.ex quibus cau.ma.l. ſed & ſi
per prætorem.§.ſi feriæ.Vnde vtile eſt,quod ſuper hoc prote
ſtetur.C.de annali excep.l.vt perfectius.ꝰ.de offic.ordi.paſto
ralis.§.fi.ſm Inn.& Hoſt.hic.& idem Arch.in c.allega.prima
actione vbi approbat totam glo.Inn.Hoſt.& Io.And.hic. Et,
quod hic dicitur de tempore hoſtilitatis,habet locum non tã
tum ſm canones & in eccleſijs,ſed etiam ſecundum leges, &
in laicis,ſecundum eos.

1 *Legatorum qui procurandi.*

1 ACcedentes. Hic †habes,qđ legatis papæ de-
bēt a ſubditis procurari: ſecus
de legatis imperatoris,qui expenſis imperatoris vi-
uere debent,in auth.vt nulli iud.§.nulli.colla.9. & de
manda.princip.§.illud tamen.col.3.& not.Ber.ꝰ. de offi. ordi.
c. inter cætera.Et ex hoc poteſt notari clericos eſſe magis te
naces, quam laicos.

1 *Obedientia impræſcriptibilis.*
2 *Obedientiam Papæ non præſcribi.& 6.*
3 *Præſcriptibilia a ſubditis.*
4 *Conſuetudine quatenus quęratur iuriſdictio.*
5 *Obedientiam quatenus præſcribat tertius.*
7 *Præſcribi in papam quam dudum liceat.*

CVm non liceat. Si quæras, vtrum o-
bedientia vel ſubie-
ctio præſcribi poſsit,diſtingue aut quæris vtrum
1 minor vel inferior poſsit †præſcribere,vel per cõ
ſuetudinem acquirere obedientiam [vel ſubiectio
nem in maiorem vel ſuperiorem ſuum & dic,quod non arg.
ꝰ.de ma.& obed.cum inferior. 11.diſt.inferior.89.di.ad hoc
93.diſt.nulla.96.diſt.ſi quis dubitet.quia talis conſuetudo eſ-
ſet irrationabilis per iura alleg.& ideo non reprobanda. ꝰ. de
de conſue.cum inter.& c.vlti.vt no.Archi.in d.c. inferior. cũ
quo concordant Hoſt.& Io.And. ĵ.de ap.dilectis. in princip.
dicentes,quod nulla conſuetudo valeret vel introducere poſ-
ſet, quod inferior impetraret ſuperiori ſuo,vel in eũ animad-
uerteret per iura alle. Aut quæris de alia obedientia, vel ſubie
ctione præſcribenda,& tunc aut quæris de obedientia,vel ſub
2 iectione debita Papæ.In †primo caſu rēfert, aut quæris vtrũ,
poſsit præſcribi per ſubditum qui debet obedientiam contra
ſuum ſuperiorem,cui debet obedientiam illam,& tunc aut q̃-
ris vtrum ſubditus poſſit eam ſibi, & nomine ſuo præſcribe-
re,aut nomine alterius.Si nomine ſuo dico, ꝙ non poteſt, vt
hic & ĵ. eo.cum ex officij.& 93.diſt. nulla ratione. C. de præ-
ſcrip.30.vel 40. ann.l.competit,licet certa iura contra ſuperio
rem ſuum etiam nomine ſuo præſcribere poſsit,vt ĵ. eo. audi
tis de conſan.& affi.c.j.de exceſ. præla.c.accedentibus. vt no.
Ber. Inno. & Hoſt. ĵ.eod. c.cum olim.& Ab.& Hoſt.ĵ. de re
ligio.domi.cum dilectus.& Hoſt.ĵ.de capel mona.dilectus.&
Card. ĵ.de priui.cum perſonæ,ſuper verbo. canonicam. lib.6.
Et Io.And poſt eum in nouella.li.6.quod intellige de his,quo
3 rum ſubditus †præſcribens eſt doli capax,& qui ſuo proprio,
nomine poſsidere poteſt,vt Abbas ea,quæ ſunt iuriſdictionis
epiſcopalis,non autem ea,quæ ſunt ordinis.quod dic,vt leg.&
no.in c.alleg.auditis.& c.cum olim.Fallit in caſibus vbi ſubdi
tus haberet priuilegium,licet minus ſufficiens ratione, cuius
præſcriberet:quia tale priuilegium dat cauſam præſcribendi,
vt ĵ.de priuileg.cum olim.2.& no.Ber.& Hoſt. hic & ĵ.eo.au
ditis.in glo.hic ergo. & idem Arch.93.diſt. illud idem ſi hēat,
titulum alium talem,qualem ſm Hoſt.in c.alleg.auditis. & ar
4 gu.huius.c.dicit Arch.9.q.3.conquęſtus.ꝙ conſuetudo, †vel
præſcriptio non poteſt dare iuriſdictionem in præiudicium
principis, ſed bene in præiudicium illorum, in quos eſt ipſa
iuriſdictio exercenda.Si nomine alterius dic quod poteſt, vt
ĵ.eo. cum ex officij.& in c.alleg.cum dilectus de relig.do.vbi
hoc no. Hoſtien. & Abb. & Hoſt.in c.alleg.dilectus.ĵ. de ca-
pe.mo.Idem no. Ber.Inno.& Hoſt.in c.alleg.auditis.ꝰin gloſſ.
hic igitur.& Inno.in c.alle.cum olim.ĵ.eo.in glo.not.Abba.&
Hoſt.poſt eum ibi.& ĵ.de verb.ſignifica.c.venerabili.Aut quę
5 ris,vtrum obedientia poſsit præſcribi per tertium, contra il-
lum ſuperiorem in perſona ſubditi,& dic quod ſic,ſiue ille ter

tius

tius ſuperior ſit illius ſuperioris, vt Papa. j̈. eod. cum ex officij.
ſiue non. vt j̈. de re iudi. cum ſuper vt no. Card. & Ioan. An. poſt
eum. j̈. de priui. cum perſonę. ſuper verbo canonicam. li. 6. qđ
intellige dummodo præſcribēs ſit capax talis iuris, alias ſecus
quod dic vt no. Inno. & Hoſt. j̈. eo. auditis. & ibi dicam. ¶ Si q̄
6 ris † de ſecundo caſu principali. ſ. de obedientia, vel ſubiectio-
ne debita Papæ, tunc aut quæris de obedientia, vel ſubiectio-
ne mediata ſibi debita in eccleſijs vniuerſis, in quibus vt vica-
rius Ieſu Chriſti obtinet principatum, & talis nullo tempore,
præſcribi poteſt. 93. diſt. qui cathedrā. 24. q. j. quia ex ſola. §. ro
gamus. & c. ſchiſma. no. Ber. & Hoſt. poſt eum. j̈. eo. cum no-
bis. & Hug. 16. q. 3. c. nemo. & Arch. 22. di. catholica. ſuper ver
bo caput. quinimo ſubeſſe Papæ immediate, vel mediate eſt
de neceſsitate ſalutis. quod dic vt in extraua. bo. octaui vnam
7 ſanctam: quia nemo debet eſſe ſine capite. 93. diſt. nulla. ¶ Aut
† quæris de obedientia, vel ſubiectione immediata quam hēt,
in eccleſijs exemptis & immediate ſibi ſubiectis, & tunc dic,
idem quod dictum eſt ſ. in alijs prælatis, hoc ſaluo quod cōtra
ipſum Papam, & Romanam eccleſiam non currit præſcriptio
minor centum annorum. vt j̈. eod. c. proxi. & c. cum nobis. &
c. ſi diligenti cum ibi notatis. Et de materia huius c. vide per
Io. 16. q. j. c. clerici. & per Spec. hoc titu. §. vnico. ver. quid ſi co
lonus. & verſic. ſequentibus.

1 *Inſtrumenta & teſtes æquiparari.*

AD audientiam Si † quæris, vtrum parem vim obtineant teſtes & inſtrumenta. dixi. ſ. de fide inſtrum. ca. cum
Io. diſt. j. Et hic videtur ſolui quæſtio dominica-
lis Bart. 47. quæ incipit. cum tabellio publicaret de
teſte, qui dicit ſe aliter depoſuiſſe, quā tabellio ſcripſit. de qua
etiam in Spec. tit. de teſte. §. j. verſi. ſed pone ecce. & de inſtru.
edi. §. reſtat. verſicu. ſed dum atteſtationes. ſecundum Ioan-
nem Andre. hic.

Pubes an, eo impubere, viſorum teſtis declarat 2. fallit 4.
Permiſſi non vetita.

CVm nobis. Super glo. hæc præſcriptio. in fi. circa medium. hic innuit Ber. in
verſic. ſed qualiter. & Ho. poſt eum quod † impubes
1 factus pubes non poteſt deponere de eo ꝙ vidit, vel
audiuit in pupillari ętate. idem tenet Ioan. 3. q. 9. teſtes. Sed cō
trarium tenet ipſe Io. de con. diſt. 4. cum itaq; ſm Io. gloſſato
rem iuris ciuilis. & Accur. contra. ff. de teſti. l. 3. §. lege Iulia. &
Hoſt. j̈. de ſen. exc. c. fi. vbi etiam de hoc dicam. Circa quod di
2 ſtingue † aut quęris vtrū factus pubes poterit deponere de his
quæ vidit, vel audiuit tempore, quo erat proximus infantię, &
quo non erat doli capax, & tunc prima opinio eſt vera, vt pa-
tet per iura ſ. allega. Aut de his, quæ vidit, vel audiuit tempore
quo erat doli capax, & proximus pubertati, & dic, ꝙ pōt de-
3 ponere. Primo quia non † prohibetur, quare per conſequens,
permittitur, cum edictum de teſtibus ſit prohibitorium. ff. de
teſti. l. j. pro hoc facit expreſſe. ff. ad Sylla. l. excipiuntur. & hoc
tenent Io. Lau. Fa. & Archid 36. diſt. c. relatum. & Ho. in ſum-
ma. tit. de teſti. §. ſi quis poſsit. ver. ætas. & c. Specu. rubr. de te-
ſte. §. j. in 5. col. ver. item excipitur quod eſt impubes. & Azo
4 in ſumma de teſti. §. item repelluntur. Fallit † in caſu, vbi talis
vellet deponere, ſeu teſtificare de his, ſeu in eo caſu, in quo ad
ſui ſubſtantiam, ſeu eſſe ab initio exigitur certus numerus ꝑ-
ſonarum idonearum, vt in teſtamento in quo in principio exi
gitur teſtis idoneus, vt patet inſtit. de teſta. § teſtes. & not. Ac
cur. in d. l. 3. §. l. Iulia. ff. de teſti. & Ioan. fa. Archi. in d. c. relatū.
Et de hoc dicam j̈. de ſent. exc. c. fi.

1 *Abbas quæ præſcribat, an non. & 2.*
3 *Epiſcopalia iura qui præſcribant.*
4 *Cauſa quatenus præſcriptibilis.*
5 *Præſcribi an in non valentem agere poſſit. & 6. 7. 8. 9.*
10 *Præſcribi an ius, proſequenti poſſit.*
11 *Proſequutio quem excuſet.*
12 *Præſcribatur ne impedito.*

AVditis. Super glo. hic ergo. Si quæras vtrū iura epiſcopalia Abbas, vel alius ꝓ-
latus inferior epiſcopo poſsidere, & præſcribere
poſsit, & quæ, diſtingue, aut quæris de illis iurib.
1 epiſcopalibus, quæ competunt ratione † iuriſdi-
ctionis, vt eſt inſtitutio, deſtitutio, & alia, de quibus leg. & no.
ſ. de offi. ord. conquerente. & illa poteſt poſsidere, & præſcri-
bere. vt hic, & j̈. eo. cum olim. & hoc no. Hoſt. & Io. And. j̈. tit.
proxi. cum inter. quod verum præter q̄ de iure ſubiectionis,
vel obedientiæ in ſeipſo. de quo dic vt dixi. ſ. e. cum nō liceat.
2 Aut quæris † de illis iuribus, quæ competunt rōne epiſcopalis
ordinis, ſicut ordinatio clericorum, conſecratio eccleſiarum,
& ſimilia quę enumerantur. 68. diſt. c. quamuis & c. cor epiſco
pi & illa non poteſt Abbas, vel prælatus, vel alius inferior eꝑo
poſsidere. vt j̈. de conſe. eccl. vel altaris. c. aqua. nec per conſe-
quens præſcribere. vt ſ. e. cām quæ. ſm Inno. Hoſt. & Io. And.
hic. & d. c. cum olim. Sed, ꝙ dicit Inno. de inſtitutione, intelli-
ge corporali, ſeu collatoria, ſecus de authorizabili, qđ dic ple-
ne. j̈. de priui. volentes. §. ſane. lib. 6. & ſ. de offi. ordi. cum ſatis
ſm Hoſt. Aut quæris de inſignijs epiſcopalibus, vtrum poſ-
ſint per inferiores pręſcribi, vel conſuetudine obtineri, & tūc
dicit Io. An. in nouella. j̈. de priui. c. abbates. li. 6. ſup verbo pri-
uilegio. quod Hoſt. ſ. de æta. & qua. cum contingat. innuit, qđ
ſic ꝙ eſt falſum per c. abbates. alle. vbi ſolum priuilegium ex-
cepit. Ad idem 93. di. peruenit. lo. 2. & c. illud. de conſue. quan-
to. Item conſuetudo illa eſſet irrationabilis. Item in illa decre.
abbates. quæ fuit Alexandri quarti, ſequebatur. in fi. vel de con
ſuetudine iam præſcripta, quam literam poſuit Spe. tit. de pri
uile. quæ remota fuit per Bonifacium vt ſciatur hoc caſu con
ſuetudo non valere, ſm Io. Andr. & credo ꝙ melius ar. 17. di.
hinc etiam. Et de iſta materia no. Hoſt. & Io. Andr. poſt eum.
j̈. de pœni. & remiſ. c. omnis. ſuper verbo proprio dicentes, ꝙ
Metropolitani in ſua, & etiam in alia prouincia, & epiſcopi, in
alienis diœceſibus & etiam Abbates † Archidiaconi, & capella
3 ni, & ſimiles iura epiſcopalia, & parochialem curam, & ad hoc
pertinentia, inquantum illa poſſunt in eos cadere, & per con-
ſuetudinem, & per præſcriptionem acquirunt ſicut de conſue
tudine probatur in eo, quod le. & no. ſ. de elec. dudum. §. tandē
de offi. ord. quanto, & c. duo ſimul, & c. irrefragabili. §. exceſſus
de fo. compe. licet. §. j. & c. cum contingat. de offi. ord. Roma-
na. de fo. compe. Romana, & de app. Romana. li. 6. De præſcri-
ptione probatur hoc in eo quod le. & no. hic. & ſ. eo. ex tranſ-
miſſa. & j̈. eo. cum olim. & c. veniens. de reli. do. conſtitutus &
c. venerabilis. & cum dilectus. Aliqui tñ dicunt, quod per con-
4 ſuetudinem non acquiritur cauſa, niſi † ſit per ſedem apoſtoli-
cam approbata, quibus non aſſentimus: quia expreſſe contradi
cunt iura præallegata, arg. tamen pro ipſis. 95. diſt. illud. 9. q. 2.
cap. j. & ſequ. & q. 3. antiquis regulis: ſecundum Hoſtien. &
Ioannes Andre. ibi.
¶ In glo. ſibi imputet. Si quæras, vtrum non valenti agere cur
5 rat præſcriptio, diſtingue † aut quæris de præſcriptione indu-
cta ab homine, & illa currit contra non valentem agere. j̈. tit.
proxi. c. quod ad conſultationem ad fi. vbi hoc no. Ho. & Io.
And. & dixi. ſ. de offic. dele. quærenti. Aut de inducta a lege, &
tunc aut quis impeditur agere impedimento iuris, aut impe-
dimento facti. Si de impedimento iuris. tunc aut impedimen
tum iuris præcedit inchoationem præſcriptionis, & tunc ipſo
iure non currit præſcriptio. v. g. filioſa. in poteſtate patris exi-
ſtenti defertur hæreditas materna, quādiu eſt in poteſtate nō
poteſt actionem intentare, nec currit præſcriptio ipſo iure,
quandiu non poteſt agere contra ipſum. vt C. de annali excep.
l. 1. in fi. arg. C. de bo. ma. l. j. j̈. de appel. c. ex ratione. Aut impe
6 dimentum † iuris peruenit poſt inchoatam præſcriptionem,
& tunc aut impeditur agere propter iuris ſui proſecutionem,
quod proſequitur alio modo, aut nullo modo proſequitur ius
ſuū. In primo modo non currit ſibi præſcriptio ipſo iure. v. g.
pater, tuus moritur, te exheredato, tu habes forte querelam
inoſſicioſi teſtamenti, & quærelam falſi vtraq; durat quinquē-
nio non vltra. Pone ergo, quod tu intentas quærelam falſi di-
cendo teſtamentum falſum non potes durante iſto iudicio in
tentare quærelam inoſſicioſi teſtamenti propter repugnantiā.
In primo. n. iudicio. ſ. falſi dicis teſtamentum non valere. In ſe
cundo dicis valere, & ideo non currit tibi præſcriptio, vt C. de
inoſſi. teſta. l. contra maiores, per eandem viam facit. ff. ad leg.
Iul. de adul. l. ſi maritus ſit, & l. quinquennium. Si ſecundo mo-
7 do tunc currit præſcriptio, ſed reſtituitur ille, contra † quem
currit, v. g habes debitorem tibi obligatum actione tempora-
li, cum ſupereſſet tm̄ menſis de tempore princeps † repente ia
dicit ferias currit tibi tempus, tamen reſtitueris. cum nō poſ-
ſit tibi culpa imputari. vt ff. ex quibus cau. ma. l. ſed & ſi per ꝓ-
torem. §. ſi feriæ. ¶ Sequitur, quando quis impeditur impedi-
8 mento facti, & tunc refert. Aut impeditur † per tertium, aut
per caſum, aut per ſemetipſum, aut per aduerſarium, ſeu factū
aduerſarij contra quem debet agi. Si per tertium tunc currit
ſibi

ſibi præſctiptio, nec reſtituitur, ſed habet recurſum contra il-
lum tertium impedientem quod verum, ſi ſit ſoluendo, alias
ſi non ſit ſoluendo, vel eſt talis contra quem impeditus non
poteſt habere recurſum, tunc impeditus reſtituetur, contra
debitorem. vt ff. de eo per quem factum eſt. l. fina. ſi quis cau.
l. 2. in princip. & l. ſed & ſi quis rei capitalis. in principi. Si per
caſum, tunc præſcribitur contra eum, ſed reſtituitur. ff. de ſer-
ui. ruſti. præd. l. vnus ex ſocijs. §. ſi ſons, alias incipit & Attili-
cinus. & arg. ſ. de offic. ord. c. paſtoralis. §. præterea. verſic. ve-
9 runtamen. Si † per factum ſuum proprium quis eſt impeditus
agere, tunc aut eſt factum tale de quo debitor ſeu aduerſarius,
non poteſt ſibi imputare culpam, vel negligentiam, & tunc nõ
currit ſibi præſcriptio, vt v. g. ego creditor feci tecum debito-
re pactum de non petendo vſq; ad 30. annos, durante iſto tem
pore 30. annorum, non currit mihi præſcriptio. nam ex quo
per beneficium meum habes dilationem, non potes præſcribe
re C. de præſcr. 30. ann. l. male agitur. & eſt caſus ſm Pe. de Bel.
pert. & Cy. in auth. de ap. in §. j. colla. 8. & ſignatur. C. de temp.
ap. in auth. ſi tamen. in medio. per eandem viam facit extra de
app. quandiu. in cle. vt no. C. de pac. l. pacta nouiſsima. & C. de
inoffi. teſta. l. contra maiores. Et eſt ratio, quia licet me culpẽt
alij, te me laudare neceſſe eſt. ff. de iure do. l. cum in fundo. §. j.
Licet quidam in dicto exemplo de debitore, cui factum eſt,
pactum de non petendo vſq; ad 30. annos, dicant contrarium
& reſpondent ad dictum. § j. quod non facit ad rhumbũ; quia
ibi non virtute conſenſus impeditur præſcriptio, ſed virtute
proſecutionis, quæ fit in arbitrio, vnde non currit ſibi tẽpus,
in alio, vt in d. l. contra maiores. quod, ſalua reuerentia eorum,
non eſt verũ ſecundum Pe. quia † vbi quis proſequitur ius ſuũ
10 non currit præſcriptio. quod verum eſt, vbi non credit ſibi de
iure competere, ſed qui appellauit ſciuit de iure ſibi compete
re: ergo proſequitur iure facti, quod probat ſic, lege cauetur,
quod vbi ago ad exhibẽdum currit mihi præſcriptio in rei vẽ
dicatione, quia ſciui mihi rei vendicationem competere. vt ff.
ad exhibendum. l. Iulianus ſcribit. §. quantum ergo. in caſu. ca.
alleg. Si non eſſet pactum & conſenſus appellantis curreret biẽ
nium ad proſequendam appellationem. Præterea, quod proſe
11 cutio † in via arbitrij excuſat appellantem, eſſet aſininum, &
abſurdum dicere: quia non magis debet excuſare huiuſmodi,
proſecutio in cauſa arbitrij, quam proſecutio in cauſa appella-
tionis. Sed patet ꝗ proſecutio in ipſa & eadem cauſa appella-
tionis non impedit curſum biennij, vt in auth. de app. & intra
que tempora. §. j. Non ergo reſtat dicendum, niſi ꝗ ibi cõſen
ſus partium hoc operatur. & hoc dicit ibi aperte textus, quan
do dicit etiam ſi decies milies pluſquam biennium tempus ex
ceſſerit &c. quia non poteſt pars culpare partem conſenſu, ex
quo commodum reportauit. Aut eſt factum tale, de quo ad-
uerſarius poteſt ſibi imputare culpam. & tunc currit ſibi tp̃s,
nec reſtituetur. arg. ff. ſi quis can. l. 2. §. ſi quis tamẽ cum poſſet.
vbi habes, ꝗ ſi citatus ad iudicium non venerit, nec iter arri-
puerit tempeſtiue, imo ſe arctauerit currit ſibi tempus nec re
12 ſtituetur. Si aliquis impediatur † agere per aduerſarium ſeu fa-
ctum aduerſarij contra quem agi deberet, tunc currit ei nihi-
lominus præſcriptio. arg. ſ. de offi. dele. prudentiam. §. vlt. cum
ibi no. ff. de eo per quem factum eſt. l. vlti. §. ſed etſi ſtipulator.
lo. 2. melius. C. de annali excep. l. vt perfectius. vbi habes, ꝗ li-
cet propter potentiam, vel abſentiam vel infantiam vel fauo-
rem [alias furorem] aduerſarij quis impediatur agere, currit
tamen ſibi præſcriptio, niſi, (vt ibi dicitur) proteſtetur. Sed di-
ces tu, quæ eſt ratio, ꝗ vbi impedimentum iuris præcedit in-
choationem præſcriptionis nõ currit præſcriptio ſi vero poſt
currit? Ratio eſt iſta quia facilius impediuntur contrahenda, ꝗ̈
dirimatur iam contracta. ff. de his quæ ſunt ſui vel alie. iur. l. pa
tre furioſo. j. de regula ad apoſtolicam. Iſtam diſtinctionẽ po
nunt pro parte. Petr. de Bel. per. & Ci. & pro maiori parte Lã-
ber. de Sali. C. de proci. impera. offe. l. quoties.

1 *Procurationum ſpecies.*
2 *Viſitationi impreſcriptibilis.*
3 *Procurationum quæ. an non, præſcriptibiles. & 4. & 5. & 6.*
7 *Viſitanti an debita procuratio. & 8.*
9 *Viſitantium quis prior procurandus.*
10 *Viſitantes quando concurrant.*
11 *Procurationem quæ tollant.*

CVm ex officij. Si quæras, vtrum, & quan-
do procuratio pſcribi poſ-
ſit, diſtingue, quia procurationum quinque ſunt ſpẽs.
1 Vna eſt quæ debetur ratione viſitationis, vt patet,
hic & j. de cen. c. cum venerabilis. & c. ſuper eo. c. procuratio-
nes. & c. venerabili. & c. cum nuper. Alia, quæ debetur ratione
conſuetudinis. vt in c. alleg. cum venerabilis. & 18. q. 2. c. ſerui-
tium. Tertia debetur ratione pacti, quod appoſitum fuit in ip
ſa fundatione, vt j. de cen. c. præterea. & c. quanto. 18. q. 2. Eleu
therius. Quarta ratione priuilegij. arg. j. de exceſ. præla. acce-
dentibus. Poteſt addi & quinta ſpecies, ſ. illa quæ debetur le-
gatis, & nuntijs ſedis apoſtolicę, quando tranſeunt, & ſi nõ vi
ſitent, de quibus leg. & not. j. de cen. c. cum inſtantia. & c. pro-
curationes. vbi Ber. ponit in prima glo. tua, tres ſpecies primas
& Hoſt. ponit omnes quinq;. & G. de Monte. lau. extra de cẽ.
c. 2. ſuper verbo ſpeciali. in cle. Diſtingue ergo aut quæris de
prima ſpecie. ſ. de illa quæ debetur ratione viſitationis, & tũc
refert, aut quæris, nunquid poſsit præſcribi contra illum, qui
eam optat non de iure communi, ſed de iure conſuetudina-
rio, vel priuilegiato, ſeu alio ſpeciali puta contra Abbatem, vel
Priorem in locis de iure communi ſuo monaſterio vel priora
tui non ſubiectis, & dic, quòd ſic, vt not. Hoſt. hic. & Guli. de
Mon. lau. extra de cenſi. c. j, in fi. in cle. vbi de hoc per eum. &
ita intellige quod no. hic Inn. in glo. ſed contra. &c. & Hoſt. &
Io. An. poſt eum dicens quod quælibet dioceſis vel quælibet,
eccleſia poteſt præſcribere contra viſitationem de ſola cõſue
tudine introductam. Et quod hic dicitur, quod non poteſt p̃-
2 ſcribi † contra viſitationem intelligunt debitam de iure cõmu
ni non de conſuetudine. & in hoc concordat. Arch. 10. q. j. re-
lata. glo. penult. vbi de hoc. Aut nunquid poſsit præſcribi cõtra
illum, qui eam optat iure communi. & tunc aut per illum, qui
vult ſe liberare per præſcriptionem. & tunc dic, ꝗ non poteſt
præſcribi, nec aliqua conſuetudine tolli. vt hic & j. de cen. cum
inſtantia. vt not. Ber. hic in glo. quidam. Idem Goſ. & Ioan. &
Innoc. in glo. ſed contra. & etiam Hoſt. hic. & in c. alleg. ſuper
eo. de cenſi. & Io. An. ibi poſt eum. Et eſt ratio, quia procura-
3 tio † accedit viſitationi, & viſitatio habet in ſe annexũ ius pu-
blicũ cũ vtilitate, & authoritate. vnde præſcriptio contra tale,
ius publicum introducta non tenet ſicut nec expreſſum pactũ
ff. de pactis. l. ius publicum. & in hoc concor. Inno. hic in gloſ.
ſua. 2. & Hoſt. poſt eum. & Arch. in d. c. relatum glo. pen. & j. c.
perpetuo. glo. no. quod lib. 6. quod quidem c. facit ad hoc. dicit
tamen Archid. in d. glo. no. quod licet præſcribi non poſsit, qđ
nulla detur procuratio, vt hic, ne per hoc negligeretur viſita-
tio, & conſuetudo, quæ occaſionem mali tribuit, non eſt tole
4 randa. 12. diſt. nos conſuetudinem. Tamen ꝗ modica † procu
ratio detur, & pacto & conſuetudine poſſet induci. 10. q. 3. re-
latum. quia tunc eſt ius priuatum vtilitate. ſed Io. And. ibi, in
nouella. dicit, ꝗ dubitat, ne ratio negligendi, quam reddit Ar-
chid. de tota, locum habeat etiam in parte, vt. ſ. videns viſita-
tor, quod de ſuo oportet eum impendere in ſe procurãdo ab
ſtineat, viſitando, & hoc in eo caſu. ſ. vbi de ſuo oporteret eũ,
impendere. ſecurius eſt tenere, quæ & quod dixi ꝗ non põt p̃
ſcribi, intellige, niſi cum titulo a Papa emanante, de quo dicam
j. c. prox. diſt. penul. & fi. Aut per tertium, & tunc poteſt vt hic
10 verſic. & ſi alius &c. & ita intelligunt quidam illud. ca. dile-
cto. ſ. de offi. Arch. ſm Guli. de Mon. lau. in c. j. alleg. glo. pe-
nul. ita intellige quod not. Ber. j. de cenſi. c. venerabili. gl. 2. &
Hoſt. ibi poſt eum. ita etiam intellige quod no. Vin. ſ. eod. c.
accedentes. vbi dicit, quod procuratio debita ratione viſitatio
nis, non poteſt præſcribi contra ſuperiorem, ſed bene contra
parem vt hic, & tunc requiritur titulus ſecundum eum. & idẽ
5 Archi. 16. q. 3. c. clerici. in glo. penulti. ¶ Aut † quæris de ſecun
da ſpecie, puta de illa quæ debetur ratione conſuetudinis. Vel
de tertia. ſ. de illa quæ debetur ratione pacti appoſiti in funda
tione. Vel de quarta. ſ. de illa, quæ debetur ratione priuilegij, &
iſtę tres ſpecies præſcribuntur ſm Hoſt. in d. c. procurationes
Intelligo autem ꝗ præſcribuntur nedum per tertium ſed etiã
per illum, a quo debentur, vt in iuribus alleg. & in his caſibus
poſſes intelligere opi. prædictam Vin. & Arch. Idem no. Inn.
Vin. & Hoſt. hic de ſecunda. ſ. de illa quæ debetur ratione con
ſuetudinis quæ contra conſuetudinem, tolli poteſt. arg. j. de re
gu. iur. c. j. & ff. de legi. l. de quibus & idem Gen. in extraua. Ioã.
6 22. quæ incipit execrabilis. in fi. ¶ Aut † quæris de quinta, &
illa non tollitur tempore. vt in c. alleg. cum inſtantia. & capit.
procurationes. vbi hoc not. Hoſt. Et vide quod not. ipſe Ho.
in ſumma tit. de cenſi. §. ex qua cauſa. vbi de hoc per eum cu-
ius dicta ibi ſequitur Aſten. tit. de cen. §. ſequitur videre.
¶ Ad declarationem gloſſę quæ incipit. iſtud præſcribere &c.
7 ſi quæras vtrum, qui † habet viſitationem alicuius dioceſis, vel
loci debeat per hoc habere procurationem, diſtingue aut hẽt
viſitationem de iure communi, vt epiſcopus in ſua dioceſi. ſ.
de

de offi.ordi.inter cetera.eo.tit.ſi epiſcopus,& c.ſeq. li.6.10.q.j.epiſcopum.& Archiepiſcopus in ſua prouincia. vt hic & j. de cen.ſopitę.& c.ſuper eo eo.tit. Romana.& c.perpetuo.lib. 6 & tunc debet habere procurationem, vt hic.& de illa viſitatione debita de iure debet intelligi illud generale qui ſeminat ſpiritualia &c.13. q.j.§.j.j.de ſimo.cum ſit Romana. Et quod viſitatio archiepiſcopalis ſit debita de iure communi, notat Innoc.hic in glo.ſed contra.& j.de capel.mona.c.dilectus ſuper verbo.iure commoni.& in c.alle.ſopitę.ſuper eo.& Hoſt.& Io.And. hic & ibi poſt eum,& Archi.9.q.3.§.ſed aliud.ſuper verbo agere. dicens quod hoc approbatur hodie in d. ca.
8 perpetuo.Aut habet viſitationem † alias, quam de iure cómuni, & tunc ſecus,& ideo ſi Abbas vel Archidiaconus viſitationem alicuius diœceſis præſcripſerit,nunquam tñ ibi ſuerit procuratus,& nunc completa præſcriptione viſitationis procurationem petat,non eſt audiendus. Nam quo ad illum de iure communi hæc.ſ. viſitatio,& procuratio non competunt, iſtę ſeparatæ ſunt non connexæ.nec per præſcriptionem vnius præſcribitur alia.arg.ſ.c.proxi.in fi.ſ.de offi.ord.c.dilectus.in fin. com etiam præſcriptio ſit odioſa, & per conſequens reſtringenda ſm Hoſt.hic.pro hac.j.de reg.iur.c.odia.li.6.vbi Ioan. And.per eandem viam diſtinguit.

¶ In glo.pen.Si quæris quando Archiepiſcopus,& Epiſcopus ſimul veniant ad eandem eccleſiam viſitandam & eccleſia nó
9 poteſt ambos viſitãtes ſimul recipere: † quem ipſorum primo recipere debeat,diſtingue,aut ambo veniunt ſucceſsiue.ſ. vnus poſt alium.& tunc dic primo venientem admittendum, arg.ff.de offic.conſulis.l.vna.de iudi.l.qui prior.ſ.de ma.& ob.c.j.de foro comp.propoſuiſti.j.de iure patr.cum autem. Aut non apparet quis eorum primo venit ad eccleſiam,ſed eodem tempore concurrunt,& tunc dicunt,quidam epiſcopum pręferendum,cui cura eſt ſpecialius commiſſa.10.q.j. regenda. 9.q.2.nullus. Tu vero dic hoc caſu Archiepiſcopum præferendum.ad hoc.8.diſt.quæ contra.& quod le.& no.11.q.3.qui reſiſtit.& c.ſeq.Habet.n.quandam ſpecialitatem,quæ regulari iuri præfertur.arg.ff.de reg.iur.l.j.ita no.Inn.Hoſt.& Ab.Cardi.Arch.& Io.An.j.de cenſi.c.Romana.lib.6.Inn.& Hoſt.hic.& hæc in archiepiſcopo & epiſcopo.In prælatis vero ſubditis epiſcopo habentibus viſitationem vna cum epiſcopo, vbi epiſ-
10 copus,& † tales concurrunt præfertur eps,niſi aliud obtineat de conſuetudine,ſicut in archidiacono & alijs prælatis epo ſubditis.hoc tenet Inn.j.de præb.c.in lateranenſi. & Archidiaco. in c.alleg. Romana gloſſ. 2.

11 ¶ In glo. vlti. Hic nota q per priuilegium tollitur † procuratio annexa viſitationi debitæ de iure communi.vt ſ.eo.accedentes.& etiam per præſcriptionem cum titulo.ſ.eo. auditis. ſm Hoſt.hic.Et etiam per abſolutionem,& exceptionem rei iudicatæ.arg.j.de cenſi.ſopitæ.& j.tit.proxi.inter monaſteriũ ſm Ber.& Hoſt.hic.quod intellige ſi abſolutio ſit obtenta virtute alicuius priuilegij papalis, ſecus ſi occaſione conſuetudinis,vel præſcriptionis j.de cen.c.fi.li.6.& hoc no.Gul.de Mó. lau.extra de cenſi.c.j.gl.pen.in cle.

1 *C. ſi diligenti explicari.*
2 *Limites cur impraſcriptibiles.*
3 *C. nimis ſenſus.*
4 *Praſcribi dominationum qua nequeant.*
5 *Territorium qui habeant & 12.*
6 *Iuriſdictionem qui habere & quo iure poſſunt.*
7 *Imperium cur inſtitutum.*
8 *Functio vbi impraſcriptibilis.*
9 *Limites quatenus praſcriptibiles.*
10 *Principes qui.*
11 *Territorium papę aut extendibile.*
12 *Abbatum, qui habeant terram limitatam, eiuſque rei effectus.*
13 *Bonam fidem in vſucapione praſumi fallit 14.*
15 *Praſcribere nequit ſciens alienum,*
16 *Scientiam ſuperuenientem non obeſſe praſcribenti. & 23.*
17 *Praſcriptionis ſumma capita.*
18 *Praſcriptum reddere non obligat mala fides.*
19 *Veritas erroris correctrix.*
20 *Leuitici illuſtratus locus.*
21 *Decretalis aliquot explicari. & 22.*
24 *Actiones quanto tempore praſcribantur. & 25.*
26 *Debitum non petitum donari videri.*
27 *Debitum petitum impraſcriptibile.*
28 *Dies quatenus interpellet.*
29 *Actiones ex delicto praſcribi.*
30 *Actio qua abeſt, impraſcriptibilis.*
31 *Dubitans praſcribit.*
32 *Titulum probare quando an non debeat reus. & 33.*
34 *Rerum genera, rasq; non, niſi a capitious praſcribi. & 35.*
36 *Titulus non niſi in adipiſ. probandus. & 37.*
38 *Praſcribuntur ſine titulo priuata.*
39 *Praſcribi qui poſſint qua non poſſidentur.*
40 *Epiſcopalia qui praſcribantur.*
41 *Xenia, & prandendi ius non praſcribi.*
42 *Hoſpitandi ius an prœſcriptibile?*
43 *Titulum quando non probet praſcribens.*
44 *Decimas bona fide ſine titulo praſcribi.*
45 *Seruitutem praſcribenti an neceſſarius titulus.*
46 *Corporalia titulum, incorporalia non requirere & cur.*
47 *Spiritualia a laicis non praſcribi.*
48 *Praſcribi qua ſunt ordinis, non poſſe.*
49 *Principaliter, vocis acceptio.*
50 *Publica qua an non prœſcriptibilia. & 51.*
52 *Conceſſa a principe an præſcriptibilia.*
53 *Iuriſdictio quatenus moribus quęſita.*

1 SI diligenti. Ex iſto † textu in princi. ibi. ſicut tota.& c.elicit hic Hoſt. arg. q comites,& alij domini temporales fundant intentionem ſuam de iure cõi quantum ad res ſitas infra limites terræ ſuæ,ſicut & eps.j.de rel.domi.c.de xenodochijs & finaliter remittit ad illud quod no.ſ.de offi.arch.c. vlti. vbi no.contrarium dicens ſic non puto q comes, vel alius princeps minor imperatore hanc allegationem epo cõpetentem, facere poſsit.Et eſt rõ,quia limites † epiſcopatuũ ſtabilés ſunt
2 nec præſcribuntur,nec mutantur.16.q.3.licet.ſecus in poteſtatibus ſecularibus.vt no.j.de paro.ſuper eo.& de vo. quod ſuper his.Rõ aũt eſt in imperatore, quia eſt quo ad temporalia, ſuper omnibus conſtitutus.ff.ad l.rhodiam.de iactu.l.deprecatio.Nec obſtat.8.diſt.quo iure.quia illud poteſt intelligi de regibus Romanis tñ, ſm eum ibi.& vide eum in ſumma e.tit. ſub rub.de præſcriptione rerum immobilium.§.quæ exigantur.ſub §. quartum.alias §. quartum.ver.in rebus vero tẽporalibus.& ſeq.Idem no.Hoſt.ſ.de iureiur.c.nimis de iure dicẽs,
3 quod ex illo † c.patet,quod non eo ipſo, q aliquis tenet temporalia infra alicuius regnum ſiuę prouinciam tenetur ei fidelitatem facere,niſi ſe habere a rege,vel de alio certo dño in feudum recognoſcat. Nam non præſumitur res feudalis, niſi probetur,cum & multa allodia ſunt,& a iure primęuo omnis perſona,& terra libera eſt.inſti.de iure naturali.§. ius autem gentium de liber.in prin.& Genz. 48.diſt.& de hoc tangitur.j.de immo.eccle.non minus.ſecus de eccleſiaſtica in diœce. quæ per hoc eſt ſubiecta epiſcopo de iure.10.q.j.regenda.ſic non obſtat.16.q.1.omnes baſilicę.Non.n.patitur ius canonicum, qđ aliqua perſona eccleſiaſtica acephala ſit.93.diſt.nulla ratione. & ex quo perſonæ ſubiectæ ſunt,multo fortius & res,12.q.j.pręcipimus.Et idem in temporalibus non quo ad ſeruitutem, niſi probetur.j.de cenſi.c.ſicet,ſed quo ad iuriſdictionem. ff.ad munici.l.incola.de cenſi.l.forma.§.ſi vites.& hoc quo ad res, ſingulares in vico vel caſtro poſsidentes.ff.de offi. præfec.vr.l.j.§.cum vrbem.ſecus quo ad poſsidentem ciuitatem vel caſtrum infra aliquam prouinciam,& de conſuetudine approbata omnimodam iuriſdictionem totius caſtri habentem. Nam tale caſtrum poteſt in ſolidum pertinere ad talẽ, & dicetur territorium per ſe.ff. de verbo.ſigni.l.pupillus.§. territorium.j.de iuriſdict.omn.iudi.l.fi.j.de verb.ſign.c.cum in partibus.ſecundum Hoſt.ibi.cum quo concor.quod ipſe no.in c.alleg. ſuper
4 eo.j.de paro.dicens,quòd quis quædam leges † videantur innuere,quòd baroniæ temporales ducatus,marchionatus & huiuſmodi præſcribi non poſſunt, vt C.de fundis limitrophis, l.agros.li.11.de offi.præſec.præto.affri.l.in nomine domini.§. pro limitaneis.& §.præcedendum.in li.feu.de prohi.feu.ali. per frede.§.imperialem.§.præterea ducatus.contrarium tamẽ ſeruatur de facto,quia tota die augmentantur, & diminuuntur, & per phas & nephas,ſepiuſq; permutantur.inſti.de iure naturali.§.pen.vnde termini eccleſiaſtici immutabiles permanent,vt in c.alle.ſuper eo.ſecus de temporalibus ſm Ho.ibi.& de hoc vide quòd no.Guli.de Mon.lau.& Gen.extra de re iud.c.paſto
5 ral.Vñ ſi q̃ras,quis hẽat de iure cõi diſtrictũ † ſiue territorium & vtrũ dñi tpales,ſeu eccleſiaſtici fundẽt intentionẽ ſuã de iure cõi quantũ ad res ſitas j.limites terræ ſeu iuriſdõnis ſuæ,diſtingue

ſtingue aut quæris de dñis ſeu principibus ſecularib. aut de ec
cleſiaſticis. Si de ſecularib. tūc refert, aut quæris vtrū fundent,
intentionem ſuā quo ad diuina ſeu ꝓprietates rerū. & dic, qđ
non cum multa ſint allodia. ſic intelligitur. š. de iureiur. nimis.
cum ibi not. per Hoſt. quæ ſtatim ꝓmiſi. & hoc tenet Gul. de
Mon. lau. in d. c. paſtoralis. extra de re iud. Aut quo ad ſeruitu-
6 tem, & dic ꝙ non fundant † intentionē ſuā de iure communi
niſi probent. j. de cenſi. c. licet cum a iure primæuo oīs perſo-
na, & terra ſit libera. inſti. de iure naturali. §. ius aūt gentium. vt
ſtatim dixi ſm Hoſt. Aut quo ad iuriſdōnem, ſeu quo ad ius
reddendum, & vſum gladij exercendum. & tunc aut loquimur
de Imperatore, & probabiliter dici pōt loquendo de iure ſcri-
pto, quod Imperator ſupra mundum hēt tpalem iuriſdōnem.
vt ff. ad l. Rhodi. de iac. l. deprecatio. C. de quadri. præſcrip. l. be
ne, a zenone, 8. diſt. quo iure. 16. q. 3. c. ſi. 7. q. j. in apibus. & pro
7 hoc facit, quia Deus ad regimen vniuerſi ſacerdotium, & † im-
perium tm̄ inſtituit. in auth. quomodo oportet epo & ceteros
clericos §. j. colla. j. & tm̄ fecit duo luminaria ſacerdotium, vt
præeſſet ſpiritualib. & imperium, vt præeſſet temporalib. š. de
mai. & obed. c. ſolitæ. & hoc de iure communi. Sed attenta trāſ
latione facta de imperio per Conſtantinum in eccleſiā, vt not.
in d. c. corpore, a quo Imperatore exercitiū gladij tpalis dr̄ re-
cepiſſe, vt no. j. qui fil. ſint legiti. cām, quæ exercitiū iuriſdōis,
imperialis infra certos terminos includitur & in certis mundi
partib. reges & ceteri dñi temporales iuriſdōnem, & iura tem
poralia ſibi acquirere, & præſcribere poterunt, & ſic vr̄ debere
intelligi. c. alle. paſtoralis. §. verum. ver. vt illud. de re iud. in cle.
ſm Guli. & Genz. ibi & pro hoc facit quod leg. j. qui fil. ſint le
git. per venerabilem. & de do. inter vir. & vxor. ca. etſi neceſſe.
His tn̄ fortiſſime obſtare vr̄. C. de præſcrip. 30. vel 40. ann. l. cō
perit. quæ eſt canonizata. 16. q. 3. c. placuit. §. pōt. verſ. iubemus
vbi functio imperatori debita nullo tempore præſcribi pōt,
quare multo minus videretur de iure ſuperioritatis imperialis
Sed ad hoc dici pōt iura prædicta debere intelligi iuxta illud tē
pus, quo imperator toti orbi dñabatur. hodie iuxta præmiſſa,
8 ſecus. Vel dic, ꝙ & ſi dicta † functio non videatur poſſe præſcri
bi, verum eſt intra limites imperij, niſi præcedente conceſſio
ne imperiali, & ſubſecuto lapſu quadraginta an. C. de fun. pa-
trimonialib. l. fi. li. 11. Secus vr̄ hodie vt eſt dictum, & præſtat
ad hoc ar. C. de ſum. Tri. l. j. & quod no. dicto ver. iubemus. Dic
ergo, quod ſolus imperator inſolidū iuriſdōnē quo ad ius red-
dendū, & vſum gladij exercendū de iure cōi obtineat ſuper to
to orbe vniuerſo, & ex hoc ſolo lex vocat eū dñm totius mun
di. vt in d. l. deprecatio. ¶ Aut loquimur de alijs [regibus & co
9 mitibus & alijs] principibus, & tunc ſecus, quia regnorum † &
comitatuū limites per occupationes, & præſcriptiones vſurpā
tur, & confunduntur, 10. diſt. lege. Et in his ſufficit bona fides
ſine titulo, ſm Guli. de Mon. lau. in d. c. paſtoralis. gl. alle. Cuius
opinionem credo verā quo ad poſſidentes, & reſpectu poſſidē
tium ciuitates, vel caſtra j. alicuius prouinciā regnū, ſeu comi
tatū, & omnimodam iuriſdictionē hmōi ciuitatū, vel caſtro-
rum habentiū. Nā talia poſſunt inſolidū pertinere ad tales, & di
centur territoria per ſe. vt in l. alle. pupillus. §. territoriū. ff. de
verb. ſigni. Secus crederem quo ad res ſingulares in vico, vel in
caſtro poſſidentes. ff. de offi. præfec. vr. l. j. §. cū vrbē. & ita vide
tur tenere Hoſt. in c. alleg. nimis. & š. dixi. ¶ Si quæras de ſecū
do membro principali. ſ. de dñis, ſeu principibus eccleſiaſticis,
10 hoc eſt de prælatis, qui † & principes vocantur. C. ne filius pro
patre. in auth. habita de conſe. diſt. j. corpora. 35. di. ca. eccleſiæ
principes. (Duo. n. ſunt principes: vt no. Hoſt. in ſum. titu. de
offi. ordi. §. quis poſſit. de ma. & obe. §. ſi quis cui. de conſtit. §.
quis poſſit de reli. do. §. quis dicatur. in fi.) Tunc refert aut quæ
ris de papa, & dic, quod illi totus orbis eſt pro territorio. 9. q. 3.
cuncta per mundū. & c. per principalē. & ar. 2. q. 6. ad Romanā,
& c. omnis oppreſſus. & no. š. de offi. vica. c. tua. & per hoc in-
telligo ſuam intentionē fundatā de iure cōi in omnibus iurib.
ſpiritualibus, vel eccleſiaſticis nedum ſuper oēs perſonas Chri
ſti fide deuotas, ſed etiam ſuper eccleſias vniuerſas, & alia ſa-
cra loca, vnde habet in oībus eccleſijs principatū. 22. diſt. c. 1.
& j. de elect. c. fundamenta. lib. 6. habet ēt collationē oīum be
neficiorū. vt j. de præben. c. licet eccleſiarū. lib. 6. Aut quæris,
de legato ſuo, & tunc aut quæris vtrum ſua iuriſdictio eſt fun
data de iure cōi, & dic ꝙ non, niſi de legatione legitime fiat fi
des. vt le. & no. C. de man. princip. l. vnica. š. de offi. deleg. cum
in iure. de præſcr. c. cum contingat. Aut quæris de iuriſdictio-
ne fundata, quantum territoriū ſuū duret inter perſonas, inter
quas ſua iuriſdō eſt fundata. & tunc dic de rigore iuris, idē qđ
11 in † papa. ſ. ꝙ ſuū territorium vbique ſe extēdat. vt nota. Hoſ.
š. de foro. cōpe. dilecti. Sed hodie eius territoriū reſtrictū eſt
de iure ad ciuitatē, vel diœceſim, in qua eſt deputatus. quod dic
vt le. & no. j. de reſcri. c. ſtatutū. li. 6. Aut quæris de legato ſuo,
& talis habet territorium in prouincia, ſibi decreta tm̄, & tale
ſm ꝙ Papa ſibi limitat, & menſurat. š. de poſtu. præl. c. j. de of-
fic. leg. nouit. Aut quæris de archiepo, patriarcha, & primate,
& tunc aut quæris de ciuitatibus, & diœceſibus ſuæ prouinciæ
alijs a ſua diœceſi propria. & dic, quod in oībus illis, ſuū terri-
torium extenditur, & ſua iuriſdictio eſt fundata quo ad appel
lationem, & alia iura archiepalia, ſeu metropolitana. vt š. de of-
fi. ord. c. paſtoralis. j. de of. ord. c. vt litigantes. li. 6. Intellige tn̄,
quod in his nihil amplius poſſunt vendicare, quam eis a iure,
cōi, vel conſuetudine legitime præſcripta vel per priuilegia ſe
dis apoſtolicæ eſt indultū. vt š. de offi. ord. duo ſimul. Aut de
ſua propria diœceſi, & illa eſt ſibi tota ꝓ territorio, & ī ipſa fū-
dat intentionē ſuam de iure cōi, ſicut & ceteri epi, arg. 16. q. 5
ſi forte. 9. q. 3. c. j. 2. & 3. Aut de epis in ſuis ciuitatibus, & dio-
ceſibus, & illi habent quilibet ſuam ciuitatem, & diœceſim ꝓ
territorio. & in qualibet parte ipſarum fundant de iure cōi in
tentionē ſuam, quo ad oīa iura epalia de quib. š. de offi. ordin.
conquærente. vt 10. q. j. regenda. inter quæ eſt collatio bñficio
rum, & generalis diſpoſitio eorundē. vt in c. alle. regēda. & no.
Hoſt. š. de excep. cum venerabilis. in fi. & iuriſdōnem eccleſia
ſticā exercere, vt j. de offi. or. c. ſi eps. li. 6. nō tn̄ fundat intētio
nē ſuam quo ad tpalia eccleſiarū ſibi ſubditarū, vt ſint de mē-
12 ſa ſua. vt le. & no. in d. c. cum venerabilis. in fi. Aut quæris † de
inferioribus prælatis epis, & tunc aut quæris, vtrū habent ter
ritorium, aut vtrū habent intentionē fundatam de iure cōi, in
his, quæ eis competunt. In primo caſu ſunt opiniones. Dicūt
enim quidam, quod cū eps ſolus, & inſolidū habeat in ſua dio
ceſi territoriū quo ad cās ſpirituales eccleſiaſticas alij inferio-
res habere non poſſunt, alias eſſet monſtrum ſi alius hr̄et, ſi-
cut duo capita in vno corpore. š. de offi. ord. c. qm̄ in pleriſque
Alij vero, qui ex electione & conſuetudine habent iuriſdōnē,
in perſonas. vt 93. diſt. legimus. š. de fo. comp. c. cū cōtingat. poſ
ſunt eā in tales perſonas vbiq; exercere ad inſtar arbitrorū ele
ctorum, qui in partes poſſunt vbiq; iudicare, maxime ſi ſint re
ligioſi quib. totus mundus eſt pro territorio. vt nota. Vinc. &
alij. j. de ſen. exc. c. ꝓ illorū. vbi de hoc ēt tenet per Hoſt. Alij
dicunt contrariū, ꝙ ſolū, in locis ſuis, & vbi conſueuerūt co-
gnoſcere poſſunt, ſed non alibi, quia odioſum. Ho. concordat
ſic quia aut ſunt tales, qui habent certam terrā limitatā, in qua
13 non eſt alius eps niſi ipſi †, ſicut abbas Caſſenien. Aurelian. &
ſancti Dionyſij in Francia. arg. j. de re iudi. cum inter, & tales
dicuntur habere territoriū. Alij vero poterunt ſuos ſubditos,
iudicare in ſuis locis, & in his, in quib. præſcripſerunt, & tales
habent iuriſdictionem in perſonam, non autem in loca, ſicut,
& ordinarij ſine adminiſtratione. & de his habet locum. ca. š.
de in integ. reſti. c. penul. §. j.

¶ Super glo. illud generaliter. Si quæris, vtrū in vſucapionibus
vel præſcriptionibus pſumatur ex parte vſucapientis vel præ-
ſcribentis bona fides vel non diſtingue † aut ius cōe facit ꝓ pſ-
14 ſcribente, & contra illum contra quē præſcribitur, aut ius cōe
non facit ꝓ eo nec cōtra eū, aut ius cōe facit cōtra eū. In pri-
mis duob. caſib. præſumitur bona fides, niſi cōtrariū ꝓbetur,
arg. C. q mil. nō poſſunt. l. ſup ſeruis. li. 12. ita, ꝙ q malam fidē,
allegat, eā ꝓbare debet. ar. 16. q. 4. volumus. ff. de proba. l. quo-
ties. §. qui dolo. & ad hoc facit illud generale. præſumitur igno
rantia vbi ſcientia non ꝓbatur. ff. de prob. l. verius. š. de regu.
iur. c. pſumitur ignorantia. li. 6. Et ita pōt intelligi opini. Ber. &
Hoſt. š. e. c. ſanctorū. & Vin. Io. Goſ. Ber. Inn. & Ho. hic. & Ber-
& Hoſt. & j. eo. c. fin. & Accur. inſtit. de vſuca. in princ. qui di-
cunt generaliter, quod præſumitur bona fides niſi probetur,
15 contrarium. In tertio † vero caſu pōt dici, quod non præſumit
bona fides, niſi probetur. & ita pōt intelligi gl. Inn. š. de reſtitu.
in integ. c. 2. in glo. per monachos. in fi. ver. item nota ꝙ licet,
quilibet &c. & Hoſt. & Io. And. ibi poſt eum. & quod not. Ar-
chi. j. q. j. nullus. ſuper verbo reſcripto. & j. de præſcr. c. j. ſuper
verbo faciat. & ſuper verbo bona fides. libro. 6. vbi de hoc. Et
in iſta diſtinctione concord. Hoſtien. in ſumma titu. de ſepul.
§. & quota in fine.

¶ Super ea. glo. Si quæras vtrum ſciens rem eſſe alienā poſſit
eā præſcribere, vel iā pſcriptā retinere licite diſtingue aut ſcit
16 † ꝓ certo, & indubitāter eā alienā, aut probabiliter dubitat. In
primo caſu refert, aut talis ſciens rem alienā habet conſcien-
tiam remurdentem, aut nō. Si ſic, tunc aut talis pſcribēs, non
poteſt, aut non vult hmōi conſcientiam deponere. & tunc te
netur eā ſequi quantumcunq; erroneā & rē reſtituere. j. de ſi-

mo.c.Matthęus. & c.per tuas.2.vt no.Hoſt.ſ.e.vigilanti.& j.
de conceſ.præb.c.j.Aut ad conſilium prælati vult, & pót hu-
iuſmodi conſcientiam deponere,& hoc non improbat Hoſt.
vt no.ſ.e.vigilanti,arg.14.q.1.quiſquis.5.diſt.ca.ad eius vero,
16 concubitũ.Si non habet † conſcientiam remordentẽ rei alienæ
vel malam fidẽ, ſed ſolũ ſcientiá rei alienæ, tunc refert aut hu-
iuſmodi ſcientia rei alienæ ſuperuenit poſt præſcriptionẽ cõ-
pletá,& tunc non nocet præſcribenti, nec propter hoc tene-
tur eá reſtituere,quia iá non eſt aliena,imo ſua, & iuſte eá poſ-
ſidet quia.18.q.4.quid dicá.ſicut qui autbore prætore poſſidet
iuſte poſſidet.ff.de acq.poſ.l.iuſte.ita intellige quod not.Bert.
ſ.e.vigilanti.gl.2.circa fi.ver.alij dicunt &c.& j.eo.c. fi.gl.vlti.
& quod no.Inn.in d.c.fi.vbi de hoc per eum & per Inn. & H.
j.de homi.& per Ray.in ſumma c.ti.q.33.itẽ pone.& ꝑ fratrẽ
Io.in ſum.confeſ.tit.de rap. rub.de præſc.q.13 1.vbi vide.& ita
intellige quod no.Io.Hug & Arch.34.q.2.ſi virgo.Hoc idẽ ẽt
no.Inn.Hoſt.& Ab.j.de iure patro.cura.& Io.An.j.de reg.iu.
c.poſſeſſor.li.6.ibi vide ſpecialiter in nouella,vbi ponit ſex q̃-
ſtiones per fratrem Geraldum de ſenis ordinis Eremitarum,
17 pulchre copioſe, & vtiliter traditas.Quarũ prima † eſt quid ſit
ꝓſcriptio.Secũda vtrũ præſcriptio ſit contra ius cõe naturale.
Tertia vtrũ pręſcriptio iuris canonici debeat eſſe alia,& diſtin
cta a præſcriptione iuris ciuilis.Quarta vtrũ in præſcriptione
acquiritur dñium.Quinta vtrũ præſcribens mala fide ſit cen-
ſendus cũ raptore, & vtrũ teneatur ad reſtõnem. Sexta vtrũ,
mala fides adueniens ꝓſcriptione completa obliget ad reſtõnẽ
ſicut raptor.Omittens quinq; primas (quas ibi vide) recipio.
18 ſexta † ad propoſitum facientem ad quam communiter rñdẽt,
iuriſtę ꝙ non,propter tria.Primo,quia ſi compleatur præſcri-
ptio bona fide durante tutus vr̃ reddi præſcribens,non ſolũ ſe
cundum ius ciuile,ſed etiam ſm ius canonicum,vt patet.ſ.e.
de quarta.& c.ad aures.16.q.3.c.j.2.& 3.& c.dilecto.Secundo,
quia iam factum eſt meum,quod erat alienũ vtriuſq; iuris au-
thoritate nõ obſtante quacunq; mala fide ſuperueniente poſt-
ea.Tertio,quia nullus tenetur reſtituere illud quod poſſidet,
iuſte & bene,ſed talis præſcribens rem poſſidet præſcriptá iu-
ſte & bene non obſtante mala fide ſuperueniente,igitur eá re-
ſtituere non tenetur.Maior eſt euidens.Minor probatur quia
illud,quod habetur de iure,iuſte poſſidetur & bene & per cõ-
ſequens non eſt alienũ. vt patet.14.q.4.quid dicá.Iſtis non ob
ſtantibus,ſm fratrem Geraldũ,dicendũ eſt, ꝙ qui ſic præſcri
pſit in foro conſcientiæ reſtituere rem præſcriptá tenetur.Et
ad rationes ſuperiores reſpondet,quod ſi concludant in foro
contentioſo,non tñ concludunt in foro conſcientiæ. De quo
nunc agitur,quod probat tribus rationib.Prima eſt, ꝙ cõtra in
tentionem iuris dantis efficaciam ꝓſcriptioni bonæ fidei eſſet
ſi ſuperueniens mala fides non noceret,quia ſm hoc,mala fi-
des eſſe fauorata a præcedenti præſcriptione,cuius contrariũ
ſtatuens intendebat ſic, ꝙ eius curſus nullum fauorem præſta
ret malæ fidei,ergo nec tunc nec poſt fauere poterit,arg. pro
eo,j.q.j.eos & q.3.ſi quis obiecerit.& c.fi.Secunda rõ eſt,quia
bona fides eſt fundamentũ ꝓſcriptionis,& illa dat efficaciam,
ceſſante igitur fundamento etiá poſt ꝓſcriptionẽ completá,ceſſa
bit præſcriptio & eius effectus,ſicut in domo materiali iá cõ-
pleta. Dicit aũt, ꝙ licet præſcriptio compleuerit curſum ſuũ,
tñ quo ad dñium acquiſitum eget illo fundamento, pro toto
tpe durationis vt ſicut acquiſitio ſic & duratio conueniát iuri
19 naturali & rõni. Tertia,quia cum ſemper † veritas ſit erroris,
correctiua:correcta fide erronea per ſuperuenientẽ fidẽ verá,
oẽ ſequens ex illa erronea eſt ẽt corrigendũ,& ſic præſcriptũ,
mutabitur in nõ præſcriptũ per quod reſtituere compelletur,
ſm eum.Pro hac parte.Io.An.addit tres textus.ſ.c.alle.ſi vir-
go.34.q.2.& c.vigilanti.alle.ſ.e.& c.pc̃tm̃.j.de reg.iur.li.6. Ad
contrarium faciunt no.in c.alleg.vigilanti,vbi no.tres opinio-
nes.Quarum prima dr̃ Theologorũ, ꝙ teneatur, Secunda dr̃
iuriſtarum, ꝙ non teneatur. Tertia Alani diſtinguentis cãm lu
cratiuam a non lucratiua.Quam diſtinctionẽ dicit Hoſt. tolli,
per decre apoſtolicæ.ver.vnde cum graue.& C.de præſcr.lõg.
temporis.l.pen.De iſto arti.no.Io.14.q.6.ſi res.& Ber.ſ. e.vi-
gilanti.& j.c.ſi oẽs ſummiſtę.Ray.in ſum.d.§.item pone.Gof.
eo.ti.in fi.Hoſt.ibi plene ſub rub.de præſcr.rerũ.§. qui exigã-
tur.ſub §.verum quicquid.& verſ.ſed quid ſi iam completa.
Raymundus dicebat,ſi hẽt præſcribens conſcientiam remor
dentẽ latisfaciat conſcientiæ,ſi dicit ſe de conſilio peritorum,
non hr̃e conſcientiá,vel ſi aliq̃ habuerit poſt præſcriptionẽ cõ
pletá dicit ſe ad illá ad ꝓdictorũ peritorũ conſiliũ depoſuiſſe,
conſulit adhuc eligendũ tutiorẽ viá,ſ.vt reſtituat ꝑꝑ duplici-
tatis ambiguũ,& maxime:quia non facile oĩa q̃ debẽt eſſe in ꝓ
ſcriptione concurrunt,ſi non acquieſcit,nõ audet illũ ponere
inter ſaluandos per ſuperiores rõnes nec inter damnandos, ꝑ
iura contraria maxime,quia per vniuerſum quo ſe extẽdit po
teſtas eccleſiæ ſic ſeruari videtur.Goſ.dicit opinionem Theo
logorum eſſe conſilium,& neceſſario non ſequendũ.14.q.j.qđ
præcipitur.Hoſt.deridet opinionem contrariam tñ ſi conſciẽ
tia remordet,nec informet ad dictum peritorũ ſequenda eſt
licet erronea.j.de ſimo.per tuas. lo 2.j.de ſent.exc.inquiſitio-
ni.Dicit tñ illum non Theologum,ſed ſcrupuloſum timentẽ
quod timendũ non eſt.j.de ſimo.& ſi qõnes cum cõcor. dicit
aũt ſe de illis non eſſe ponderatũ,alias non eſſe ponderatũ,qđ
præſcribens iuris authoritate dñium acquiſiuit. Inducit etiá
20 Leuit.35.† c.circa medium.vbi præſcribitur vendenti domũ,
intra vrbem,quam redimere poterat intra annum, quod an-
no elapſo non poterit etiam in anno Iubileo, quo regulariter,
venditio reuertebatur ad verũ dñm,& dicit falſum eſſe.quod
poſt præſcriptionem completam habeat præſcribens conſciẽ
tiam rei alienę cum ipſa ſit ſua.& ſic ſoluuntur contraria.Indu
cit etiam, ꝙ propter neceſſitatem famis rem alienam occupa
re licet.j.de furtis.ſi quis propter.& equum poſſum in alieno
pabulo reficere per conſtitutionem Federici de pace tenen.ca.
vlti.& rem alienam per donationem principis licite retinere,
ff.ad legem Rhod.de iact.l.de precatio. & ff.de euict.l.Lucius
Item hanc opinionem iuriſtarum tenuit Tho.in ſuo 13.quo
liber.arti.6.dicens, ꝙ qui bona fide præſcripſit ad reſtitutio-
nẽ non tenetur,licet ſciat poſt pręſcriptionẽ illud fuiſſe alienũ
Damaſcenus in q.ſua.2.c.tit.nihil eligit ipſe Io. And. ſequitur
opinionem illá, ꝙ reſtituere non tenetur. quá tenent Vinc. &
Tanc.in decr.vigilanti.& Inn in decr.vlti.& Io. Ber. Goſ. &
Tho.vbi ſupra ſaluo primo,quòd ꝑ Ray.& Hoſt. dictum eſt.
de conſcientia remordente vltra ſuperiora inducit cõſenſum,
ſaltẽ licitũ illius contra quẽ pręſcribebatur per legem,alienatio
nis verbum.ff.de ver.ſig ad idẽ.j.de reg.iu. qui tacet.li.6.cum
conc.ſicut aſſentit ſñiæ qui j.limitatum tp̃s negligit appellare
j.de re iudi.quod ad conſultatiõem.& certe fortiter facit hęc
ratio ſaltem qñ domino rei ſciente quòd res ipſa præſcribitur,
Secundo inducit † decretales.& c.de quarta c.ad aures.c.audi-
21 tis.ſ.c.& apertius decret.j.c.ſit.li.6.per quæ iura probatur rẽ,
quæ de iure communi ſpectat ad eum,contra quẽ ꝓſcribitur
præſcribi ſpacio.40.an.cũ aliquali titulo vel ſine titulo ꝑ tp̃s,
cuius non eſt memoria.Per quod concludit aut opinionem cõ
trariam aut hæc iura fore delenda.certiſſimum eſt.n.quòd eo
caſu cõpleta ꝓſcriptione conſtat ꝓſcribẽti ad aliũ ꝑtinuiſſe rẽ,
quá ꝓſcripſit,& tñ textus approbat ſibi illius iuris velle dñium
rei pertinere & competere, per quod patet illud dictũ docto
rum eſſe tex.diffinitionem non ſimpliciter opinionẽ. Nec op
ponas titulum ibi requiri quia conſtat per illũ non compete-
uiſſe dñium,nec dicas ſpeciale in tempore de cuius cõtrario,
non eſt memoria:quia contrariæ npi.rõ locũ hẽt poſt oẽ alias
tale tp̃s quantumcunq; longiſſimum.Tertio fortiter facit re
gula,factũ legitime cum cõnc.ꝑ quas dilatari poſſet materia,
22 ad c.ſi virgo.& c.vigilanti.Rñdet, ꝙ † loquuntur in illo q̃ ſcit,
ſe alienũ poſſidere,& ſic nihil ad propoſitũ. Ad regulá pecca-
tum reſpondet, ꝙ ſupponit pc̃tm̃ hic nullum fuit pc̃tm̃, ideo
dimitti non poſſet,de deſpon.impub.ad diſſoluendum. cũ cõ.
cor.quare patet ꝙ ad præſcriptionem inchoatam & ꝑfectá, cũ
bona fide non facit regula cum ibi nullum pc̃tm̃, ſed facit vbi
cum pacto inchoaſſet vel proceſſiſſet ꝓſcriptio.¶ Ad rõnes ꝓ
dicti fratris Io.rñdet ibi Io.And.diſtinguendo aut hmõi ſcie-
tia rei alienæ præcedit inchoationem pręſcriptionis , vel ſu-
23 peruenit † poſt præſcriptionem inchoatam,& ante ipſam com
pletam,& tunc refert,aut loquimur in præſcriptione rerũ,aut
in præſcriptione actionum.Si præſcriptione rerũ, tunc aut ꝓ-
ſcribens præſcribit authoritate iuris,ſeu præſcribẽdo fulcitur
authoritate iuris,& tunc talis ſcia nõ nocet,nec parit malá fi-
dẽ:imo ꝓſcribit illa ſcientia non obſtante.ita intellige.ff.de no
xa.l.& generaliter 16.q.3.placuit vt quicunq;.ſ.e.c.j. quia qui
peccat legis authoritate non peccat.23.q.4.qui peccat. ita in-
tellige quod no.Ber.hic & Goſ.in ſum.eo.tit.§.ſed qm̃.& Ho
ſti.plenius in ſum.e.tit.ſub rub.de præſcrip.rerum mobi. §. q̃
ſunt neceſſaria.ver.quandoque tamen ſpeciale eſt. quod nota.
Archid. 16.q6. 3. in ſumma.in glo. adde,ſed quandoque quis
vbi dicit, quòd quandoq; quis habet conſcientiam rei alienæ,
et tamen vſucapit,puta ſi decretum iudicis interueniat , vt in
iuribus alleg.generaliter.placuit.& ſ.eo.c.j. Aut non præſcri-
bit authoritate iuris ſeu iudicis & tunc talis ſcientia rei alienæ
parit malam fidem,& per conſequens non præſcribit,quia pa
ru ſunt detinere , & inuadere alienum.ſ.de reſtit.ſpolia.ca.ſe-
pe.&

pe.& hoc vltimum tenet Hoſt.in ſumma e.ti.ſub rub.de pſcr.
rerum immo.§.q̃ res pſcribi poſſunt.& j.eo.c.ſi.licet Ber. ibi
in glo. ſi.in q.ſed quid ſi.& Io.Vinc.Phi.& Inno. ibi contra in
caſu vbi alias ſibi poteſt pſcriptionem completam hr̄et cōſcie
tiam non læſam.Si loquimur in pſcriptione actionum tūc re-
24 fert,aut †loquimur in præſcriptione actionum realium,& tūc
idem iuris vt quod in pſcriptione rerū vt no.Ho.in ſum.eo.ti.
ſub rub.de præſc.immobi.rerum.§.quæ res præſcribi poſsint
vbi dicit ꝙ res immobiles non præſcribuntur cum mala fide.
Actiones vero tpales amittuntur ſuo tempore & quo ad hoc
non derogatur legib.antiquis,nec iuri canonico.s.e.qm̄. 34.q.
2.ſi virgo.non in perſonalib.ſed in realibus tm̄ locum habent
ſm eum.Aut loquimur in præſcriptione actionum perſona-
lium,& tunc dicit Hoſt.vbi s.ꝙ in realibus conſiderat ius ca-
nonicum malam fidem rei poſsidentis rem poſſeſſam,& non
negligentiam non petentis,q̃ leges conſiderant non curantes
de peccato,vt innuitur.s.eo.vigilanti.& ideo pp periculū non
25 præſcribit aliquis in realibus. † In perſonalibus vero non pōt
conſiderari mala fides circa rem poſſeſſam cum nulla poſsidea
tur. ſed potius conſideranda eſt negligentia non agentis, nec
mortaliter pecco ſi tibi non ſoluero,dummodo,te inuito, nō
retineam, quare ergo magis tenetur ſeruare bonam fidem cir
ca reales actiones q̃ circa perſonales,maxime cum perſonales
pro maiori parte bonæ fidei ſunt,reales vero ſtricti iuris vt pa
tet inſti.de acti.§.actionum.& ideo in perſonalib.exuberata fi
des exigitur.C.de actio.empt.l.2.Reſpondet Ho.ꝙ nullus re-
gulariter obligatur niſi conſenſus interueniat.vt C.de actio.&
26 oblig.l.ſicut.vnde ſi tvendis mihi rem prætio decem librarū,
vel mutuas mihi decem libras, ipſas ab initio de conſenſu tuo
habeo,& ipſis expenſis non poſſum ipſas contra voluntatem
tuam,decetero contrectare,poſſum etiā de facili tradere obli-
uioni,quod ipſas tibi debeam,& ēt ſi recorder pſumere poſsū
quod ex quo ipſas non repetis vel vis donare vel,quia non in-
diges temporū gratiam facere,arg.j.de commo.c.vno.de vſu.
c.conſuluit.Sic ergo non pecco,nec habeo malam fidē & pau-
ci ſunt qui tam longo tempore omittant petere, quod debeī,
& ſi hoc faciat quis merito propter maius periculum,quia po
27 teſt eſſe ꝙ ſolutū †ſit ſuæ negligentiæ imputatur.ergo ſi repe-
tatur,& debitor ſoluere tenuit quamuis forte propter poten-
tiam vel malitiā ſuam non vocetur in iudicium imperpetuum
non præſcribit,quia eadem eſt ratio ergo idem ius & ſic bonā
fidem in omni caſu conſiderare ęquum eſt.C.de actio.& obli.
28 l.bonam fidem.ſic non interpellat †dies pro homine, quo ad
pctm̄ mortale committendum,licet hoc faciat quo ad morā,
vt patet j.de loca.& conduc.c.vnico. niſi forte iuramentum
interuenerit.s.de iureiur.debitores.res vero niſi iuſtis titulis,
& traditionibus non acquiruntur.C.de pact. l.traditionib. &
pro magna parte ab initio contra voluntatem dn̄orum vſurpā
tur,vnde hæc duo æquiparantur ſcienter detinere, & inuade-
re alienum,vt in c.alleg.ſæpe.s.de reſti.ſpo.hæc Hoſt.in §.alle.
quæ res præſcribi poſſunt. Et vide Io.And.j.de reg.iur.c.pec-
catū.li.6.Vnde in iſto articulo.ſ. circa præſcriptionem actio-
num perſonalium,mihi Henrico vr̄ pbabiliter ſic dicendum,
quod aut quæris in actionib.vbi nihil abeſt ei contra quem p-
29 ſcribitur,& quæ ſine damno ipſius pręſcribuntur, †vt in actio
ne furti iniuriarum,& ſimilib.& forte in actione ex teſtō,tūc
dato,quod præſcribens habeat aīum non reſtituendi,præſcri-
bit nihilominus,quod probatur primo,quia talis pſcribēs, ni-
hil poſsidet ab eo.ſ.de actione,cui præſcribit, ſed ipſa actio ad
modum hoīs ſeneſcentis, & ad mortem tendentis facit cur-
ſum ſuū,& demū cū finit vitā ſuā.i.tempus ſuū, expirat, ſaltē
in effectu.C.de præſcr.30.vel 40.anno.l.ſicut in rem.& l. oēs.
Item non præſcribit,nec locupletatur cum iactura alterius,&
30 ſic ceſſant illa iura.ff.de condi.indebi.l.nam natura.j. de regu.
iur.c.locupletari.li.6.Aut quæris in actionibus,vbi †abeſt ei cō
tra quem præſcribitur,& quæ cum damno ipſius præſcribun-
tur,& tunc aut debitor,ſeu præſcribens non hēt animum ſa-
tisfaciendi,quod pōt apparere,vt quia legitime interpellatus,
de ſoluendo,ſeu de ſatisfaciendo hoc renuit facere, & tūc, cū
habeat malam fidem,præſcribere non pōt ar.j.e.c.vlti.de reg.
iur. c.malæ fidei poſſeſſor.lib.6.Item eo caſu iniuſte detinent,
alienū vt in c.alle.ſæpe. Item pſcribit cum damno alterius cū
actio dicatur eſſe in bonis noſtris.ff.de acqui.rerum do.l.rē in
bonis.ff.de verb.ſig.l.bonorum.§.in bonis.ff.de reg. iur.l. qui
actionem.Item hoc caſu eſt eadem ratio,quod in præſcriptio
ne rerum,ergo idem ius.ff.ad l.Aqui l.illud.ff.de fonte.l.vna,&
hoc videtur tenere Di.j.de reg.iur.c.locupletari, lib.6. in fin.
vbi dicit,ꝙ ſi ille,qui recipit confeſsionē pecuniæ numeratę,ꝗ
tm̄ numerata non eſt.& ſciat ſe non numeraſſe, ꝙ de æquitate
canonica exceptio non nu.pec.non excluditur biennio cum
malæ fidei poſſeſſor nullo tpe pſcribet,vt j.e c.ſi.& de re. iur.
c.poſſeſ.li.6.Et idē tenet Hoſt.j.de ſol.c.ſi.& Io.An.poſt eum
Et idem innuit Inn.j.de immu.ec.quia pleriq;& Io.And.poſt
eum pro hoc ēt facit quod no.Ho.j.de pręb.extirpādæ. ſuper
verbo conſuetudine,qualibet,vbi dicit ꝙ omnis conſuetudo
peccata nutriens eſt caſſanda vt ibi.j.de ſimo.c. non ſatis.& c.
cum in ecc.& omnis conſtitutio.j.e.c.ſi. & omnis appellatio.
j.de app.c.ad noſtram.& c.cum ſpeciali.§.porro.& omne iura
mentum.vt 22.q.4.inter cætera.& omne priuile.vt C. de rap.
virg.l.vna,ibi ſine fori pſcriptione,&c. & ſuper talibus eſt ad
papam non ad imperatorem recurrendū.vt patet in his q̃ no.
s. de conſue.c.pen.Aut habet aīum ſatisfaciendi, & tunc non
habet malam fidem,& præſcribere pōt,licet ſciens,nec inter-
rumpetur præſcriptio niſi illis modis quibus præſcriptio inter
rumpi pōt,de quibus.s.e.illud.Sequitur de ſecundo membro,
31 ſeu caſu principali,ſ.qn̄ pbabiliter dubitat †.ſ.an res ſit ſua au
aliena,& habet iuſtam cām dubitationis,tunc dic, ꝙ talis ad-
huc dicitur habere bonam fidem,& vtetur fructib.ff. de vſu-
fru.l.qui ſcit.§.bonæ fidei & ſic præſcribet vt no.Ber.Innoc.&
Hoſt.j.eo.c.vlti.idem frater Io.in ſumma conf.tit. de rap.ru-
bricella,de præſcr.q.13a.& vide quod no.Arch.in c.placuit.§.
pōt.16.q.3.in glo.adde ad hoc vbi dicit,ꝙ ex his quæ leg. &
no.ibi per Io.in glo.ergo.& per c.s.eo.ad aures.& 13.q.2.c.j.
& 16.q.3.c.2.videtur,ꝙ ſi rem tuam etiam mala fide poſſedi,
quadraginta annis,licet tibi tenear reſtituere,non tm̄ potes re-
petere.facit ad hoc.16.q.3.quicunq; & c.inter ver.quod ſi.&
§.poteſt.ver.ꝙ ſi mala,vbi hoc videtur expreſſum & finaliter
remittit ad illud quod no.Ber.j.e.c.ſi.gl.2.& melius vnde hoc
intellige,ſm ſupradicta,& hanc diſtinctionem intellige de iu
re canonico,quicquid ſit de iure ciuili.
¶ In glo.ſi.iſtam glo.ſuppleas per ea quæ le.& no. per doct.j.
e.epm̄.lib.6.& ſatis habebis veritatem iſtius materiæ in gene-
re & ſi velis deſcendendo ad particularia de iſta materia.ſ.vtrū
aliquis teneatur allegare & probare titulū inquirendo plenius
veritatē,diſtingue.Aut quæris de reo aut de actore. Si de reo,
32 tunc aut †reus nō innititur iuri ſuo,nec defendit ſe ex iure ſuo
ſed ex defectu iuris actoris,aut innititur iuri ſuo, nec defēdit
ſe ex iure ſuo,ſed ex defectu iuris actoris, aut īnititur iuri ſuo
In primo caſu dic, ꝙ non tenetur allegare, vel probare titulū,
ſuæ poſſeſsionis:imo ſufficit,ſi dicat poſsideo,quia poſsideo,
C.de peti.hæredi.l.cogi.& abſoluetur,niſi actor probet de iu-
re ſuo.C.de eden.l.qui accuſare.C.de rei ven.l.vlti.s.de prob.
c.ex literis.de fide inſtr.c.inter dilectos.in fi.& hoc habet lo-
cū,nedū in corporalib.ſed ēt in incorporalibus,vt.ſ. reus,q eſt
in quaſi poſſeſsione pacifica iuris incorporalis gaudeat ſua qua
ſi poſſeſsione lite pendente ſuper petitorio.ff.de aqua quoti. &
æſti.l.penult.s.de elect.quærelam.de reſti.in inte.c.2.in fi. vbi
de hoc dixi.j.de iur.pat.c.conſultationibus & c.ex literis. In
33 ſecundo caſu.ſ.qn̄ reus †innititur iuri ſuo tunc tenetur ipſum
allegare & probare ſicut & in caſibus in quibus actor tenereī,
de quo ſtatim dicam,nam reus in excipiendo ſit actor.ff.de ex
cep.l.2.& ad hoc facit quod le & no.s.de procur.c.ex inſinua
tione in fin. Et dic vt ibi dixi quo ad hoc. Si quæris de actore,
& idem intelligo de reo iuri ſuo innitente,& tunc refert,quia
34 †quædam ſunt res ſeu iura,de quibus iure prohibente detinēs
non eſt capax,& quæ non poſſunt cadere in perſonam detinē
tis de iure communi,& citra priuilegium ſeu cōceſsionē prin
cipis,de quib.le.& no.s.e cū non liceat.& c.cām q̃. de vſu pal.
c.ex tuarum.j.e.veniens & 100.di.contra morem. & in talib.
oportet allegare,& probare titulum talem.ſ.qui cām tribuat p
ſcribendi vt in iurib.alleg.& j.c.pxi.& j. de priuileg.cū olim.
& ita intelligit Ber.in c.alle.cū non liceat in fi.& Arch.93.diſt.
illud & idem Car.j.de præb.licet eccleſiarum.in gl. ſed nunqd
in fi vbi dicit Card.ꝙ ius conferendi præbendas ſeu dignita-
tes cū ſit materiæ ſpiritualis non cadit in laicum. 16.q.j. ſi quis
deinceps.Et licet ſit poſsibile p laicum ex conceſsione papali
præcedente non tm̄ eſt poſsibile, vt ex poſſeſsione ſola in po-
ſterum ius quæratur: q.d.ſed bene ex poſſeſsione vna cū con
35 ceſsione papali quæ cauſam tribuat pſcribendi.Quædā † ſunt
res,ſeu iura de quib.detinens,ſeu poſsidēs de iure cōi ē capax,
& quæ poſſunt de iure cōi cadere in pſona poſsidentis citra
priuilegium,ſeu conceſsionem principis,& iſtarū rerū ſeu iu-
rium quædam ſunt,quæ citra debitam conceſsionē ſuperioris
obtineri non poſſunt,vt ſunt beneficia eccleſiaſtica q̃ ſine inſti
tutiōe canōica obtineri nō poſſunt.j.de re.iur.c.j.li.6.& i iſtis
ſufficit poſſeſſori allegare titulū vna cū longa detentione non

quantum ad hoc q ipſa detentio ius tribuat in re. vt in c. alleg.
ſ d quantum ad hoc vt deferatur ſibi iuramentum ſuper veri
tate, tituli ſui ea de cauſa quia probationes cadunt cito. ar. C.
de teſta. l. hac conſultiſsima. §. ſed cum humana. cum. n. præla-
tus tandiu tacuerit ſibi imputetur. arg. j. de fri. & male. ca. j. vt
hoc no. Hoſt. j. de ſi. licet Hely. & de hoc ſcrip. ſ. de procur. c.
36 ex inſinuatione. Quædam † ſunt aliæ res ſeu iura, quæ citra cō
ceſsionem ſuperioris poſſunt licite obtineri, vt fundus, & do
mus, & ſimilia. Et tunc aut loquimur in iudicijs poſſeſſorijs,
aut in petitorijs. Si in poſſeſſorijs tunc aut in poſſeſſorijs reti-
nendæ, vel recuperandæ poſſeſsionis, & dic quod in talib. non
oportet allegare, vel probare titulum, ſed ſufficit bona fides re
ſpectu aduerſarij. Ius. n. poſſeſsionis acquiritur & preſcribitur
ſine titulo, vt probatur in iudicijs retinendæ. ff. de iti. actuque
pri. l. j. §. ſi quis cum putaret. & §. ſi tibi fundum. in fi. ff. de aqua
quoti. & æſti. l. j. §. hoc interdictū. & §. ariſto. vti. po. l. quod ait,
& l. iuſta. & ſ. de ele. quærelam vbi non fuit titulus allegatus, de
quo ibi in fi. per Inno. in iudicijs vero recuperandæ probatur,
ff. depoſi. l. j. §. ſi prædo. de vi & vi ar. l. j. §. qui a me vi. ſ. de re-
ſti. ſpo. in literis. Fallit in caſu vbi ius commune ſeu præſum-
ptio iuris communis facit contra actorem reſpectu aduerſa-
rij & pro aduerſario vt in decimis ſituatis infra parochiam rei
ſpoliantis, quibus actor ſe per reum aſſerit ſpoliatum quoddic
vt ple. leg. & not. j. de reſt. ſpolia. c. ad decimas lib. 6. Aut loqui
37 mur in iudicijs adipiſcēdæ † poſſeſsionis & in talibus actor de
bet allegare & probare titulum poſſeſsiōis quam petit & quo
titulo ſeu quo iure nititur poſſeſsionem adipiſci. vt ff. quorū,
bo. l. j. C. quorum lega. l. j. Si loquamur in iudicijs petitorijs,
tunc aut loquimur de actionibus perſonalibus præſcribendis
& tunc ſuffici. bona fides. C. de præſc. 30. vel 40. annor. l. ſicut
in rem. ſ. eo. ad aures, aut de alijs rebus præſcribendis, & tūc
aut quæris de præſcriptione temporis, a quo non extat me-
moria, & in illa ſufficit bona fides, nec oportet allegare, vel p
bare titulum ſiue loquamur de rebus corporalib. præſcriben-
dis, ſiue incorporalib. arg. ff. de aqua plu. ar. l. j. in fi. de aqu. quo-
ti. & æſti. l. hoc iure. §. ducens aquæ. ff. de iti. actuq; priua. l. appa
ret. § ſi quis. j. eo. ti. c. epiſcopum. in fi. lib. 6. aut de alijs præſcri-
43 ptionib. & tunc aut agitur de rebus corporalibus præſcribēdis
aut de incorporalibus. Si de rebus corporalibus tunc aut quæ-
ris de vſucapione triennij vel de præſcriptione longi tempo-
ris decem vel viginti annorum & tunc requiritur titulus, qui
debet allegari & probari. C. de rei ven. l. nullo. C. de præſcr lon
gi temporis l. 2. & l. diuturna. & l. ſeq. ff. de vſuca. l. celſus. vel ſal
tem error facti probabilis qui titulo æquipolleat. ff. de vſucap.
l. non ſolum. §. quod vulgo & ff. de vſuca. pro legato. l. p legato.
Aut quæris de præſcr. 30. vel 40. ann. & tunc aut agitur de præ-
ſcribendis rebus priuatorum. Aut agitur de præſcriptione re-
38 bus eccle. ſi de rebus priuatorum † tunc de iure ciuili, nec titu-
lus nec bona fides requiritur, cum & fures præſcribant ſpacio
30. vel 40. anno. vt C. de præſcr. 30 vel 40. ann. l. omnes. & C. de
annali excep. l. j. § penult. ſed illud quantum ad bonam fidē cor
rigitur de iure canonico. vt j. e. c. ſi. & de re. iur. c. poſſeſſor. li.
6. Si agatur in præſcribendis reb. eccleſiarum tunc de iure ciui-
li in præſcriptione 40. ann. titulus, & bona fides requiruntur,
ſicut in præſcriptione rerum priuatarum long. temp. decē, vel
20 an. vt C. de ſacroſ. eccle. l. vlt. & auth. quas actiones, & I cor-
pore authenticorum de eccleſiaſticis tit. §. pro tpalib. coll. 9. &
idem vr de iure canonico veteri, vt hic iure vero nouiſsimo,
rationabiliter diſtinguitur prout diſtinguit Dyn. j. de reg. iur.
poſſeſſor. lib. 6. quia in reb. eccleſiaſticis, quæ de iure commu-
ni poſsideri poſsunt nec habetur præſumptio contra poſſeſ-
ſorem ſufficit bona fides. ſic poſsunt intelligi. ſ. eo. ad aures &
39 c. cū nobis, ſed in his quæ iure cōi non poſsont † poſsideri, vel
in quibus eſt contra poſſeſſorem pſumptio non ſufficit bona
fides, ſed neceſſarius eſt titulus, niſi in præſcriptione tpis, a
quo memoria non extat & c. vt j. e. c. epm li. 6. nam ſm cano-
nes longa, & longiſsima præſcriptio non differunt, vt hic, ſed
in longa præſcriptione oportet probare titulum, vt C. de præ
ſcrip. long. temp. l. diuturna. C. de vſuca. pro hærede. l. vlti. ergo
& in longiſsima ſm canones. vt not. Io. Goſ. & Ber. j. de deci.
dudum in glo. hic aperte per Ber. & Hoſt. poſt eum idem Ar-
chi. 10. q. 3. quia cognonimus. & 16. q. 3. c. placuit. §. poteſt, &
ſic intelligitur iſtud c. in iſto 2. c. ex confeſ. epiſcopi inſultabat
præſumptio contra ipſum ſm Hoſt. hic & Io. And. in d. c. epi-
ſcopum ſuper verbo titulum. Si quæris de rebus incorporali-
bus tunc refert, & hic aduerte, aut ius commune, ſeu præſum
ptio facit p pſcribente, & contra aduerſariū. Aut econtra fa-
cit contra pſcribentē, & p aduerſario, aut facit cōtra vtrunq;
aut facit pro neutro & cōtra neutrū. In primo caſu. v. g. Epſ p
40 ſcribit in ſua † dioceſi aliqua iura epalia contra priuilegiatos, I
contrariū vt patet. j. de priuilegijs. c. ſi de terra & c. accedenti-
bus & tunc non oportet titulum allegare, vel probare ſed ſuffi
cit bona fides, cū poſseſsione, vel quaſi per tps ſufficiens con-
tinuata. vt ff. de diuer. & temp. pſcr. l. cum hæres. j. e. c. ſi melius
e. tit. c. epm. in ver. nam licet. ſm Car. ibi. Item ēt pone exem-
plum in libertate præſcribēda cōtra ſeruitutem, vbi non eſt
neceſſarius titulus vt eſt expreſſum. ff. de ſerui. vrb. pd. l. ſi edes
meæ. vt not. Din. j. de reg. iur. c. poſſeſſor in fi. q. vlt. li. 6. p hoc
ēt facit. C. de pſcr. long. tēp. quæ p libertate. l. pſtat vbi de hoc
in gl. fi. In ſecundo caſu. ſ. qn ius commune, vel præſumptio fa
cit contra præſcribentē, & p aduerſario refert, aut preſcribēs
in præſcribēdo facit aliquid cū aduerſario ſuo cōtra quē præ-
ſcribit & aduerſarius ſimiliter cū eo aut non. In primo caſu re
fert, aut præſumptio gratiæ vel curialitatis facit cōtra pſcribē
tem, & p aduerſario, vt ſi ego dico diu ſum hoſpitatus aliquē,
41 vel ſibi † dedi xenia, vel prandium, cum ad hoc nō tenerer, vel
ſimilia, & tunc oportet allegare, vel probare titulū, vt ff. de ac-
quir. poſ. l. quæ iure familiaritatis. Vnde crederem, q ſi vnus
eps in domo alterius epi, vel miles in domo alterius militis,
mille vicib. hoſpitaretur, vel pranderet non præſumeretur q q̄
ſita poſſeſsio prandendi, vel hoſpitandi: quia non præſumitur
q ille qui hoſpitem recipit patiatur eū prandere vel hoſpitiū
recipere tanq̄ vtentem iure ſuo, niſi expreſſe probet q tanquā
ex debito petebat & ſic fuit admiſſus & eſt ratio, quia potius
cōiter conſueuerunt talia fieri de gratia, q̄ ex debito. arg. ff. de
flu. l. j. j. reſpon. ff. de fun. inſtruc. cum de lanionis §. aſina molē
dinariam, & idem ſi metus præſumptio. faciat contra pſcribē
tem. j. q. j. nullus 10. q. 3. quia eo vt hoc no. ple. Inn. hic in gl. mi
rum vr ver. Itē nota, q tn. ſ. de cā poſ. & pro. c. cū eccleſia. i gl.
potens reſtitui & Gui. in Spe. hoc tit. circa fi. ver. ſed vbi po-
tius ex timore & c. & Arch. 18. q. 2. ſeruitiū & Io. And. in eo.
42 tit. c. j. lib. 6. Aliud ſi is, qui de iure communi talia cōſueuit † exi
gere ex cauſa dominij ſiue prælationis in domo ſubditi fuerit
hoſpitatus vel ēt in domo exēpti ſuæ dioce. vnde ſi eps viſitās
in tali domo reciperetur, & ea quæ ad viſitationem pertinent
43 exerceret patientibus illis, qui hoc prohibere poſſent & debe
rent bene præſumeretur poſſeſsionem acquiſiuiſſe. vt patet in
eo, quod le. & no. ſ. de cā poſ. & propri. cum olim. ſ. c. proxi. &
j. de cen. ſopitæ. & c. nuper. ſecus ſi de gratia & cum proteſtatio
ne admitteretur nec ipſe in contrarium proteſtaretur. ar. ff. de
neg. geſt. l. Neſennius. ff. de iti. actuq; priua. l. j. §. ſi tibi fun. ſ. de
poſtu. præla. c. bonæ. 2. §. j. ſm Hoſt. qui hoc nu. in d. c. cum ec-
cleſia. Aut præſumptio gratiæ, vel curialitatis, vel metus non
facit contra præſcribentem & pro aduerſario, & tunc aut agit
de perſona adſtringenda ſeu obliganda ad aliquam præſtatio-
nem, & tunc eſt neceſſe titulum allegare non tn probare vt p
batur. ff. de vſuris. l. cum de in rem verſo. no. Gof. & Io. And. ſ.
de cauſa po. & propri. c. vlt. ſuper verbo plures annos, & eſt rō
44 quia ad obligationem perſonalem inducendā neceſſaria eſt cā
vera vel præſumpta. vt probatur. ff. de excep. doli. l. 2. §. circa. &
ff. de proba. l. cum de indebito. §. fi. & ratio rationis eſt quia in
obligatione perſonali inducenda eſt maius periculum, ſeu præ
iudicium, q̄ in præſcriptione alicuius ſeruitutis vel alterius iu-
ris incorporalis vt hoc no. Din. in c. alleg. poſſeſſor malę fidei,
45 in q. ſed nunquid in præſcribendis rebus incorporalib. ver. nū
quid aūt ſaltē. Caueat tn̄ allegans titulū, ſeu cām de conſciētia
q non fingat, nec adinueniat falſam cām. arg. j. eo. c. fi. & de ſi.
c. Mattheus. vt no. Ho. j. de cenſ. c. peruenit vbi de iſta mate-
ria per Ber. & Ho. & p Arch. 18. q. 2. c. ſeruitium gl. vlt. Aut nō
agitur de perſona adſtringenda ſeu obliganda ad aliquam præ-
ſtationem, & tunc refert ſecundum quoſdam. Aut præſcribēs,
in præſcribendo aliquid facit cum ſuo aduerſario quod tendit
ad vtilitatē publicā, vt quia quidam in quo poteſt cadere, ius
eligēdi, q tn̄ nō eſt de gremio eccleſiæ vacantis eligit prælatū,
vna cū alijs, de illa eccleſia, ad quos de iure cōi ſpectat electio,
& ſic facit ius cōe cōtra eū & p eis. vt ſ. de conſue. cum dilect.
de elect. c. j. de cauſa po. cum eccleſia Smirna. 63. di. c. 2. 18. q. 2.
abbatem, in monaſterio. & tūc (ſm quoſdā) non eſt neceſſe
titulum allegare vel probare, ſed ſufficit bona fides ita, qđ ipſa
electio, vel patientia eligendi erit loco tituli, ſi vſus ſit non vi
non clā non precario, quia ibi apparet de magna negligētia, ad
uerſarij iō hoc ſufficit. vt in c. alle. cum eccleſia. Tn̄ tutius fa-
ciet pſcribens, ſi alleget nō præſcriptionē, ſed cōſuetudinē di
cendo ſe conſueuiſſe electioni intereſſe, vt fuit in illo. c. cū ec
cleſia, quia certū eſt q in cōſuetudine nō requirit titul. vt no.
Ber. ſ. de cōſue. c. vlt. & Hoſ. & Io. An. j. e. c. cū olim. in fi. & c.
j. e.

ſ.e.c.epm gl.hoc fuit de nouo li.6.& jo.an.ibi de hoc 10. q.3.
q.a cognouim'.& 18.q.2.c.ſeruitium Aut pſcribens non facit
aliquid cum aduerſario quod tendit ad vtilitatem publicã,vt ſi
vnus curatus præſcribat decimas in parochia alterius curati,
& contra parochianos ſoluentes &tunc oportet allegare,& ꝓ
bare titulum reſpectu parochianorum cõtra qnos præſcribit,
vt j.de deci.dudum.j.eo.tit.c.epm li.6.ſ.e.ad aures.100.diſti.
contra morem.Si præſcribens in præſcribendo nihil facit, cũ
ſuo aduerſario contra quem præſcribit,vt ſi vnus curatus pręſcribat decimas in pſrochia alterius curati,& contra ipſum cu
ratũ & tunc neceſſe eſt allegare& probare titulum reſpectu cu
rati, vt no.Ber.hic in fi.& probatur in c.alle.epm.j.reſpon. In
tertio caſu ſ.qñ ius cõe,vel præſumptio facit contra vtrunq;,
tam præſcribentem q̃ illum,contra quem præſcribitur.v.g.ec
44 cleſia †petit decimas ab alia eccleſia, quas poſsidet in tertia ec-
cleſia,vel parochia,& tunc ſufficit præſcribenti bonam fidem
probare nec tenebitur allegare,vel probare titulum : quia licet
ius commune faciat contra præſcribentem ,nõ tñ facit ꝓ pe-
tente & ſic forte poſſet intelligi decre.ſ.eo.ad aures.ſm illos,
qui dicunt,ꝙ per illam decre. olim ſufficiebat bona fides , &
facit ad hoc ff.ſi ſeruitus vendicetur.l.loci corpus.§.vlt.vbi di
citur quod ſi domus mea,quę eſt inter Seium iuxta te,& Seiũ,
debet Seio ſeruitutẽ altius non tollendi ſecũ inuito altius tol-
lam nam licet non habeam ius altius tollendi propter ſeruitu
tem domo Seij debitam tu tamen non habes ius prohibendi,
& ita no.Io.An.in c.alle.epm in magna glo.in fi. In quarto ca-
45 ſu.ſ.qñ ius cõe,ſeu præſumptio facit pro neutro & cõtra †neu
trum vt ſi aliquis præſcribat ſeruitutem domui ſue,vel fundo
ſuo de domo,vel fundo alterius quod non eſt contra ius com
mune,quod alius ſeruitutem habeat in ſuodo tuo ſed eſt con
tra eum cuius eſt fundum & eſt præter ius commune non eſt
neceſſe allegare vel probare titulum ſed ſufficit allegare & ꝓ-
bare tp̃s ſufficiens cum bona fide ita intellige ff.ſi ſeruitus vẽ
dicetur.l.ſi quis diuturno.ff.de aqua plu.ar.l.j.§.fi.& l.fi. ff. de
iti.actuq;pri.l.apparet.& l.j.§.mulieri.C.de ſerui.l.j.C.de longi
temporis præſcrip.quæ pro liberta.l.j.C.de agri.& cenſi.l.liti-
bus.lib.11.& hoc tenet Inno.hic in glo.mirum videtur.verſi.
nos autem & Accur.in l. alle.ſi quis diuturno. & ff.de ſeruitu.
46 l.ſeruitutes.2.Nunc reſtat †videre quæ eſt ratio quod in præ-
ſcriptione rerum corporalium regulariter requiritur titulus&
non in præſcriptione rerum incorporalium. ratio eſt quia vbi
maius periculũ imminet cautius eſt agendum. ff.de carbo. e-
dic.l.j.§.ſed ſi quis.j.de elec.vbi maius lib.6.ſed in præſcriptio
ne rerum corporalium maius eſt periculum , & pręiudicium
paratur,quia aufertur rei dñium,ſed in pręſcriptione ſeruitutũ
non aufertur rei dñium,ſed ſubijcitur res ſpeciei alicuius ſer-
uituris debitæ præſcribenti,vt no.Dy.in c.alle.poſſeſſor malæ
fidei.quare &c. ¶ Si quæras,vtrum ius publicum præſcribi
poſsit,& quanto tempore diſtingue,aut de iure publico eccle
ſiaſtico aut de iure publico ſeculari,ſi primo modo tũc aut q̃-
ris de iure eccleſiaſtico ſpirituali aut de iure eccleſiaſtico tpa-
47 li.In primo †caſu refert,aut quæris,vtrum poſsit præſcribi , p
laicos ſeculares,& dic,quod non:quia nec poſsideri poſſunt p
eos.ſ.eo.cãm quæ.& quia ſemel dedicatum, Deo nõ eſt ad hu
manos vſus vlterius transferendum de conſe.di.j.c.ligna.& c.
veſtimenta.12.q. 2.c.nulli.19 q.3.quæ ſemel.ſ.de ſo.compet.
conqueſtus.j.de rerum permu.c.mancipia.& ca. iniuſtum,de
reg.iur.c.ſemel deo.lib.6.cum ibi no.Aut per viros eccleſiaſti
cos, & nomine alterius eccleſiæ,& tunc aut ſunt capaces talis
iuris vt ſi abbas præſcribat ea quæ ſunt iuriſdictionis epalis &
tunc poſſunt præſcribere contra Romanam eccleſiam p cen-
tum annos.vt in auth.vt Ro.eccle.præſcrip. centum annorũ,
gaudeat in prin.col.2.& hic.& ſ.eo.c.cum nobis.& c.ad audiẽ
tiam quod dic vt ibi contra vero aliam eccleſiam per 40. an-
nos.ſ.eo.c.auditis cum ibi no.aut non ſunt capaces talis iuris,
vt ſi Abbas,vel alius inferior epiſcopo velit præſcribere ordi-
nationem clericorum,conſecrationem eccleſiarum , & alia, q̃
48 ſunt †ordinis epiſcopalis, & tale ius non poſſunt præſcribere
aliquo modo,nec aliquo tempore.j.de conſec.eccl.vel alta.ca.
aqua.& no.Hoſt.in d.c.auditis niſi ſaltem cũ titulo conceſſo,
a Papa qui cauſam præſcribendi tribueret,vt dixi.ſ.diſt.proxi.
ſi quæris de iure eccleſiaſtico temporali & prophano tunc dic
quod contra eccleſiam Romanam præſcribitur per centum
annos vt hic.& j.eo.tit.c.2.in prin.li.6. Sed fallit in caſu illius,
c.§.fi.contra alias vero per 40 annos.C.de ſacroſanc.eccl.l.vlti.
& in auth.ibi ſignata quas actiones.ſ.eo.de quarta.& c. vigilan
ti.16.q.4.c.vlti.vnde ſ.eo.c.2.arguit Hoſt.& Io.An. poſt eum
quòd et poſt quadragenariam præſcriptionem completã con-
tra minorẽ eccleſiã audiatur Papa pro ipſa eccleſia niſi cõpleta
ſit cẽtenaria,nã de iure ſuo põt agere licet inferior eccleſia ſuc
cubuerit.j.de capel.mona.c.2.§.fi. nã & eps agit ꝓ eccleſia ſi-
bi ſubiecta.j.de ſucceſ.ab inteſt.c.fi.& abbas.ſ.e.ex tranſmiſſa
ſed contra dic p ea q̃ no.Ber.ſ. e. ad audientiã.ſup verbo prin
49 cipaliter & Hoſt.ibi exponẽs illud verbũ †principaliter in tex.
j.proprie.ſ.quo ad propriã menſam, ſeu ꝓpriũ patrimoniũ,
quòd tanq̃ ſpãle & ꝓpriũ & ab alijs eſt excluſum , vt expreſſe
probatur in aut.hæc conſtitutio innouat cõſtitutionẽ collat.
8.ſ.e.cũ nobis.& 16.q.3.§.quas actiones & vtrũ papa pſcribat
cõtra inferiorũ eccleſias vide in Spec.e.ti.ver.illud ẽt.ſi ſcd'o,
mõ tunc refert aut q̃ris de iure publico in vſu publico conſti-
50 to †vt ſunt theatra & viæ publicæ & tale non præſcribitur etiã
mille annis vt de via publica. l.viam publicam.& ff.de vſucap.
l.vſucapionẽ.C.de ope.publicis.l.præſcriptio. aut q̃ris de iure
publico in patrimoniũ publicũ redacto & conſtituto vt ſunt
res fiſci. & pecuniæ alicuius ciuitatis. ff.de contrah.emp.& vẽ
ditio.l.Celſus.tunc aut quæris de rebus nondũ in patrimonio
publico incluſis ſiue incorporatis in primo caſu refert aut ali-
quis eas poſsidet titulo & bona fide & tunc vſucapit triennio
ff.de vſucapionibus.l.quis.alias.l.nunq̃ aut poſsidet eas ſine ti
tulo & tunc põt eas præſcribere quadriennio numerando a tẽ
pore quo denunciatur fiſco vel 20.annis numerandis a tẽpo-
re quo cęperunt vacare ff.de diuerſis & temp.præſcr.l.in oĩbus
& l.intra quatuor.C.de quadri. pſcriptio.l.j.In ſecundo caſu.ſ.
52 qñ q̃ris de rebus †in patrimonio publico incluſis & incorpora
tis,tunc aut q̃ris de reb ſeu iurib.q̃ princeps poſsidet, vt prin-
ceps, vt ſunt iura ſuperioritatis & ſimilia , & tunc aut quæris,
vtrũ poſſunt pſcribi abſq; titulo ſeu cõceſsione aliqua a prin
cipe emanante & tunc non aliquo tpe vt C.de pſcr.30.vel 40.
ann.l.comperit aut titulo ſeu conceſsione a principe emanan
te quæ cãm tribuit præſcribendi & tunc aut ex parte pſcriben
tis eſt fauor & tunc tale ius publicum põt pſcribi.30.annis.C.
de decu.l.eũ qui.C.de ſun.rei priua.l.eũ qui.li.11.aut fauor nõ
eſt ex parte pſcribentis & tunc pſcribitur 40.ann.C. de fund.
patri.l.fi.li.11.& in l.alle.comperit.C.de præſcr.30. vel.40.an.
& eo.tit.l.oẽs.C.de ſacroſ.eccl.l.ſed fallit in quatuor caſib.ibi
poſitis ſm quod innuit ibi Accur.aut quæris de reb.ſeu iurib.
q̃s princeps poſsidet priuatus vt fundo vel domo & tunc ſunt
glo. contrariæ,vna dicit quòd talia præſcribuntur centũ annis
vt in aut.de non alie.aut permu.reb.eccle.§.ſi minus colla. 2.q̃
non credo veram,imo credo,ꝙ quadraginta annis præſcriban
tur.vt in l.alle.comperit & hoc tenet glo.inſt.de vſucap.§.res fi
ſci.Sed fallit hoc in mancipijs aſtrictis glebę quæ nullo tẽpore
poſſunt præſcribi.vt C.ne rei do.vel templorũ.l.j.& pro hoc
quod dicit de iure ſuperioritatis vide quod no.Arch.9. q.3.cõ
52 quæſtus.in gl.adde hic no.ff.de iuriſ.om.iud.vbi dicit,ꝙ †iuriſ
dictio nõ põt dari ab vniuerſitate vel cõſuetudine in principis
præiudiciũ ſed in præiudiciũ illorum in quos eſt ipſa iuriſdõ,
exercenda remanente tñ ſemper ptãte principis contra illos,
quia iuriſdictio non eſt præſcriptibilis contra principẽ , nam
obedientia eſt iuriſdõnis.ſ.de offi.ord.conquerente.& contra
obedientiam non põt præſcribi.vt ſ.e.cum non liceat & facit
ad hoc.C.de decurio.l.vacuatis li.10.ff.de pac.l.iuriſgentium,
§.ſi paciſcar.ſ.e.ad audientiam. & c.cum nobis.ſ.de arbi.cum
tempore.& j.de confir.vti. vel inuti. cum dilecta ſm eum.

1 *Præſcriptio & priuilegium quando contraria.*
2 *Priuilegij & præſcriptionis concurſus.*
3 *Priuilegium an cum conſuetudine ſimul proponibile.*
4 *Regulæ quod eſt meum &c.reſtrictio*

VEniens Ad declarationem gl.quæ incipit note
ꝙ & gl.ſequentis quæ incipit dicebat
Abbas ſi quæris vtrum pſcriptio & priuilegiũ ſint ,
ſibiinuicẽ cõtraria & vtrum poſsint inſimul proponi
diſtin.ſi aut quæris primo vtrũ ſint ſibiinuicem contraria aut
vtrum inſimul poſsint proponi.ſi q̃ris vtrũ ſint ſibi contrariõ
refert aut priuilegiũ eſt tenoris contrarij præſcriptioni & cõ-
1 tra aut nõ.In primo †caſu.v.g.Abbas.s.M. de Pannonia dice ,
bat, ꝙ licebat clericis eccleſiarũ ſuarum recipere ſacramenta
ab epo,quo vellent iure præſcriptionis & priuilegium Alexã-
dri dicebat,ꝙ primo ſ dioceſano ſuo,& ita priuilegium illud,
quantum ad hunc articulum contradicit præſcriptioni nã ſm
præſcriptionem non habebat recurrere neceſſe ad dioceſanũ,
ſm priuilegium vero neceſſe hẽbat recurrere & ſic intẽtio ab
batis & pręſcriptio contradicebant priuilegio,& ecõtra & tũc
ſunt ſibiinuicẽ ꝯtraria vt hic ĩ ver. nec obſtare poterat ĩ fi.ſecũ

dum Ber. Inn. & Ho. hic. In ſecundo caſu. ſ. qñ priuilegium nõ
eſt tenoris contrarij præſcriptioni, vel econtra, vt quia abbas,
dicebat, quod licebat clericis eccleſiarum ſuarum recipere ſa-
1 cramenta ab epõ a quo vellent †iure præſcriptionis, & in priui
legio contineretur, quod a quocunq; vellent epõ poſſent ſacra
menta recipere. & ſic concordarent & tunc non eſſent ſibiin-
uicem contraria ſed ſe compaterentur. ſ. e. cum olim. & de cõ
ſue. cum dilectus. non ergo priuilegiũ inquantum priuilegium
contrariatur præſcriptioni inquantum præſcriptio ſed tenor
contrarius contradicit: nam & quãdoq; quod de iure commu
ni eſt ſine contrarietate aliqua per ſpeciale priuilegium impe-
tratur. ſ. de procur. c. quia in cauſis de iureiur. c. & ſi Chriſtus.
& iſte eſt verus intellectus huius capituli quicquid alij notent
ſm Hoſt. hic & in hoc concord. Abb. & Io. And. & bene. nam
a ſimili ius commune & conſuetudo ſimul concurrunt. vt le.
& no. j. de inſti. cum veniſſent. & not. Hoſt. j. de ver. ſig. c. ve-
nerabili & pro iſta opi. Hoſt. Abb. & Io. And. hic videtur caſus
j. de verb. ſigni. abbate ſane. melius. j. de priui. c. cum perſonæ.
3 §. quod ſi tales li. 6. 16. q. 3. iubemus. ſi quæris † vtrum poſſint,
inſimul proponi agendo, refert: aut ſunt ſibiinuicẽ tenoris con
trarij. aut non ſi ſic refert aut proponuntur in diuerſis inſtan-
tijs & poſſunt. ar. C. de inoffic. teſta. l. contra maiores aut in ea
dem inſtantia & tunc non poſſunt ſimul proponi agendo, qa
allegans contraria. &c. j. de appel. c. ſolicitudinem. C. de ſur. l. j.
ſed bene excipiendo diſiunctiue tñ prout leg. & no. C. de ex-
ceptio. l. ſi quidem. & ſ. de exceptio. cum venerabilis. & p Dy.
j. de reg. iur. c. nullus pluribus. li. 6. & hoc tenet Guli. Nazo. &
Goſ. hic. aut non ſunt ſibiinuicem contrarij tenoris. vt ſ. in ſe
4 cundo membro & tunc refert aut †ambo. ſ. priuilegium & p-
ſcriptio proponuntur vt vnum totale ſeu conſtructũ, & ad v-
num effectum tñ, puta priuilegium & titulus præſcriptionis,
& ſic vt pars ſubſtantialis ipſius præſcriptionis & hoc poteſt
fieri & ſic fuit hic. & ſ. c. proxi. & c. auditis. & ſ. de tranſactio.
auditis. & eſt caſus. j. de priuile. §. cum perſonæ. §. quod ſi tales.
lib. 6. vbi etiam hoc no. Card. in glo. ex titulo & Ioan. And. ibi
poſt eum nouella aut proponuntur vt ſeparata & diuerſa, &
ad diuerſos effectus, & tunc aut ea ſimul proponens proponit
ea & quodlibet principaliter per ſe, vel ex quolibet ipſorum p
ſe dicat inſolidum ius quæſitum, & tunc non poſſunt inſimul
proponi: quia ius quæſitum ex vna cauſa non poteſt acquiri ex
alia cauſa prima acquiſitione durante, vnde dominium nõ niſi
ex vna cauſa acquiri poteſt. vt ff. de acquir. poſſ. l. 3. §. ex pluri-
mis. ſ. de fide inſtr. c. inter dilectos in fi. pro hoc. j. de elect. vt
qui duas, li. 6. aut non proponit ea quolibet principaliter p ſe,
& vt ex quolibet aſſerat ius quæſitum, ſed vnum ad confirma
tionem & corroborationem alterius & hoc facere poteſt, vt
in d. c. inter dilectos in fi. ſ. eo auditis. & j. de priuile. c. cum o-
lim. & iſta duo membra vltima ſatis not. & ponit Ber. hic in d.
gl. no. q in fi. & Inno. in glo. ſua fi. & Hoſt. poſt eos, & Car. &
5 Ioan. An. in c. alleg. cum perſonæ vbi etiam †dicunt q illa re-
gula quod meum eſt ex vna cauſa non poteſt eſſe meum, ex
alia cã prima cauſa durante. fallit in duobus caſibus primo, qñ
eſt dubium de cauſa prima qua dico meum: quia tunc ad caute
lam poteſt fieri meum ex ſecunda. j. de conceſ. præb. poſt ele-
ctionem, & ſic eſt in priuilegijs ſi ſit dubium an libertas per ip
ſum plena detur per conſuetudinem poterit declarari. argu. ſ.
de conſuet. cum dilectus. quia conſuetudo eſt optima legum,
nedum communium, ſed etiam ſpecialium vt priuilegiorum
interpres. ff. de legibus. l. ſi de interpretatione. ſecundo fallit, qñ
pinguius mihi ſubuenitur per ſecundam cauſam quam per pri
mam. ff. ad l. falcid. l. 4. & vide quod not. centeſima diſtinct.
contra morem.

1 *Vſucapionis comites.*
2 *Vſucapio quæ exigat. 3. 4. 5. & 8.*
6 *Titulus, quando ſine poſſeſſione non ſufficiat.*
7 *Poſſeſſio in vſucapione qui accipienda.*
9 *Poſſeſſio quando auocari poſſit.*

QVoniam. Hic habes, q oportet, q qui præ-
ſcribit in nulla temporum parte,
rei habeat conſcientiam alienæ quod dic, vt in glo. &
plenius per Dy. & alios. j. de reg. iur. c. poſſeſſor malę fidei lib.
6. vnde in fine huius materiæ quæro quot exiguntur ad vſuca
1 pionẽ. ad quod dic quod †octo exiguntur. Primũ eſt traditio,
vel quaſi. Scdm bona fides. Tertiũ iuſtus titulus vel quod ha-
beatur pro iuſto titulo. Quartũ pro ſuo poſſeſſo, hoc eſt, quod
poſſeſſor poſſideat tanquã ad ſuũ. Quintum, q res non ſit vi-
tio affe. ta. S. xtũ qd poſſeſſio non ſit interrupta. Septimũ, qd
poſſideat tpe ſtatuto ad vſucapionẽ. Octauũ, q res ſit mobilis
2 ſic ergo †exigitur primo traditio vel quaſi. C. de pactis. l. tra-
ditionibus. quod verum eſt in illis titulis in quibus ſine tradi-
tione non transfertur dñium vt in emptione, & venditio. ſed
in illis in quibus ſine traditione transfertur dominium vt in le
gato. ff. de leg. j. l. ſi tibi homo. §. cum ſeruus. de leg. 2. l. cum pl
§. fundo & de furtis l. a titio. ſine traditione quæritur & trãsfer
tur ius vſucapiendi. vt ff. pro legato. l. pen. Item exigitur bona
fides vt hic, & ſ. eo. vigilanti. ſed fallit in caſibus in quib. præ-
ſcribens præſcribit auth. iuris. vt dixi. ſ. eo. ſi diligenti, Itẽ ter-
tio exigitur iuſtus titulus. ſ. de ſi diligenti. vel quod pro iuſto
habeatur, & hoc ideo dico, quia iuſtus error habetur p iuſto
titulo. vt ff. de vſuc. l. Celſus. Item quarto exigitur pro ſuo poſ
ſeſſorio, quod ille. l. qui poſſidet, ſibi poſſideat. Nam licet cre
3 ditor poſſideat, non tamen vſucapit, quia non poſſidet p ſuo,
imo pro alieno. vt ff de vſuca. l. pignori. †Item quintoquòd res
non ſit vitio affecta. ſ. q non ſit furtiua, vel vi poſſeſſa, nec pri-
uilegiata, vt res pupilli, & res fiſci. Vnde priuilegium eſt vitiũ,
vſucapionis. ff. de acqui. re. do. l. in bonæ fidei, inſt. de vſucapi.
§. res fiſci. Exigitur. n. quod res nec poſſeſſio ſit affecta vitio,
nam quandoq; contrahitur vitium in poſſeſſione, qñq; in p-
prietate, vt ff. de acq. poſſ. l. ſi de eo. §. fi. & de hoc vide qd not.
4 ff. pro ſuo, l. vlti. †Item ſexto, quòd poſſeſſio nõ ſit interrupta,
nam interruptio poſſeſſionis deducit vſucapionẽ ad ſua initia
vt ff. de vſuc. l. 3. & l. non aliter alias non autem & no. ſ. e. illã.
Fallit in caſibus vbi vſucapitur, licet poſſeſſio interrumpatur
vt in regulis iur. vt ff. de vſuca. ſ. & l. rerum mixtura. Itẽ fallit in
hæreditate iacente. vt ff. de vſuc. l. cepeam. & l. nunq̃. §. vacui.
Item ſeptimo q poſſeſſor poſſideat tempore a lege diffinito,
vt probatur per diffinitionem vſucapionis. ff. de vſuc. l. 3. Nec
obſtat. ff. de vſuca. l. iuſte. §. fi. quia ibi p fictionẽ legis Cornel.
5 filius pſumitur poſſidere. Octauo, †quòd res ſit mobilis, quia
in immobilib. non hẽt locum vſucapio. Inſti. de vſuc. in princ.
C. de vſuc. transfor. l. vna. Quidam & addunt nonum. ſ. q ille,
qui vſucapit ab eodẽ titulũ, & poſſeſſionem hẽat, vñ ſi hẽat titu
lum ab vno, & ab alio poſſeſſionẽ non vſucapit. Sed iſtã ſnĩam
reprobare vr glo. ff. de vſuca. l. cum ſolus, ſed dic quòd vera eſt
6 in exemplo poſito. Vnde non †intelligas, quod contractus fa-
ciat titulum ſine traditione in illis ſaltem contractib. in quib.
requiritur traditio, imo exigitur, q ille qui vſucapit hẽat poſ-
ſeſſionem vere vel ficte ab eo a quo hẽt titulũ { ficte. v. g. pone
q ego lego tibi rem aliq̃ hæres meus tradit eã tibi, tu habes
me poſſeſſionem, & tñ hæres meus tradit ſibi rem, quia hæres
eadem pſona reputatur cum defuncto ſic debet intelligi. l. illa
7 alleg. cũ ſolus. & intellige †bene, q oportet, q ille, qui vſucapit
hẽat poſſeſſionẽ vere vel ficte ab eo a quo hẽt titulũ } ſed non
exigitur, q hẽat illam poſſeſſionem p q̃ pcedit vſucapio. v. g.
emi a te rem aliquam tradis eam mihi, amitto poſſeſſionem,
poſtea recupero, eam ego vſucapio, & tñ iſtam poſſeſſionẽ no
uam per q̃ procedit vſucapio, non ego habeo a te. ff. de vſuc. l.
8 ſi is qui pro emptore. §. ſi quis bona fide. Addunt † ẽt decimũ,
ſ. q ille, qui vſucapit poſſideat irreuocabiliter ita, q poſſeſſio,
non poſſit ab eo auocari. non enim vr poſſeſſionem adeptus
&c. ff. de acq. poſ. l. non vr. Sed contra iſtam ſententiam facit,
lex expreſſa, ego tradidi tibi poſſeſſionem †indebite, ego poſ
ſum a te reuocare poſſeſſionem per condictionem indebiti,
& tñ vſucapis. ff. de condic. indeb. l. indebiti. §. ſed & ſi num-
mi. Idem in pupillo & furioſo. ff. pro emptore. l. 2. §. ſi a furio-
ſo & §. ſi a pupillo. Sed dic, quod ille, qui poſſidet iõ, quia poſ-
ſeſſio põt ab eo auocari vſucapiet, & non vt remaneat ſibi. ſed
vt reſtituat rem, & reuocetur ab eo res ſicut poſſeſſio poſſet
ab eo reuocari. Et in §. alle. & p hoc. ff, de do. cau. mor. l. ſi alie-
nã. Et præmiſſa quaſi oĩa in præſcriptione locũ habẽt, præterq̃
de titulo qui regulariter in præſcriptione 30. vel 40. anno. non
requiritur quod dic, vt dixi. ſ. eo. c. ſi diligenti. diſt. 4. & de reb.
mobilibus, in quib. non habet locum præſcriptio, ſed potius,
in immobilibus. vide quod no. Io. 16. q. 3. in ſumma.

¶ De ſententia, & re iudicata. Rubrica.

1 *Sententia ſine ſolennitate nulla.*
2 *Sententia non damnans aut abſoluens nulla.*
3 *Sententiam ordine ſubuerſo nullam eſſe.*
4 *Actionum ordine ſubuerſo ſententiam nullam non eſſe.*
5 *Sententia contra leges nulla.*
6 *Sententia contra partem nulla non eſt.*
7 *Nullum inconfirmabile.*

Sententia

SEntentia. Si quæris, vtrum, & quando ſen
tentia lata contra ius ſit nulla,
vel non diſtingue aut eſt defectus in †ſolennitate,
eſſentiali, quæ ſubuertitur vel præteritur, vt quia
deficit ſcriptura, vel locus competens tribunalis,
& his ſimilia, & tunc nulla eſt ſententia. vt C. de ſen. ex breui.
reci. l. pen. & fi. de ſe nent. & interlocu. l. cum ſniam. j. eo. tit. &
ſi ſententia. §. fi. li. 6. Nam ſic eſt in teſtamento, quod nullum
facit defectus ſolennitatis. C. de teſta. l. teſtam. & ff. de teſta. l. ſi
2 quæramus. & recte procedit ar. quia teſtamentum †eſt ſnia. vt
ff. de teſta. j. ergo. &c. aut eſt defectus in ipſa ſententia, quæ ſub
uertitur vel præteritur vt quia non continet condemnationē,
vel abſolutionem, vel ęquipollens. j. de verb. ſig. in his, & tunc
ſimiliter eſt nulla. ff. de re iud. l. j. & C. de ſen. & interlo. om. iud.
l. præſens. aut eſt defectus in ordine eſſentiali proceſſus iudi-
ciarij qui ſubuertitur præteritur, & tūc refert, aut ſubuertitur
3 † ordo proceſſus iudiciarij eiuſdem cauſæ in ſe, vt quia pro-
ceditur lite non conteſtata, vt ſ. de elect. dudum. lo. 2. §. licet au
tem. & de lit. conte. c. vnico. vel ante lit. conteſt. ſunt teſtes re-
cepti ſ. vt lit. non conteſt. per totum & tunc ſentētia nulla eſt
vt in iuribus alle & C. de ſen. & interlo. om. iudic. l. prolata. Aut
4 ſubuertitur †ordo actionum, ſeu cauſarum diuerſarum, inter
ſe, vt quia proceditur prius ſuper petitorio, quam ſuper poſſeſ
ſorio contra l. ordinarij. C. de rei ven. & ſ. de reſtit. ſpol. c. ſoli-
te. & per totum & tunc ſententia valet, & eſt appellandū, nec
talis ordo cauſarum inter ſe eſt eſſentialis proprie. vt C. de ap-
pel. l. j. & dic vt ibi. & ſ. de reſcri. cum dilecta. Aut eſt defectus
ex parte iuſtitiæ, quæ ſubuertitur & tūc aut fertur ſententia cō
tra ius† conſtitutionis, aut contra ius litigatoris. In primo ca-
5 ſu ſententia eſt nulla, vt hic, & j. eo. inter cęteras. & c. cum in-
ter vos in fi. 2. q. 6. c. ei, qui appellat. §. diffinitiua. verſi. Item ſi
ſententia. & ff. de appellationib. l. ſi expreſſim. & C. qñ prouo.
6 non eſt neceſ. l. 2. j. reſpon. In ſecundo caſu ſnia† eſt aliqua, licet
ſit locus appellationi, vt in d. l. 2. 2. reſpon. & in d. ca. cum inter
vos. in fi. Sed fallit in cauſa matrimoniali, quod dic vt dicam. j.
c. lator. & in cauſa beneficiali, quod dic, vt dicam. j. de conceſ.
præb. c. j & quot modis ſententia dicatur nulla vide per Hoſt.
in ſum. eo. tit. §. qualiter. ver. iuxta vſque in fi. & §. qualiter per
totum & per Pe. de Samp. & Abb. hic, & per Guil. in Spec. ti.
de ſen. prola. §. iuxta. & per Guli. de Mon. lau. extra de ſequeſt.
po. c. vnico. ſuper verbo de nullitate in cle. & qualiter retracta
tur vide 35. q. 9. in ſum. & j. eo. cum inter vos. & de accu. quali
ter & qñ. j. & de purg. vulg. c. 2. & in Spec. tit. de ſen. prola. §. fi.
& per Card. j. de exce. c. pia. §. ſed ſi poſt ſuper verbo impediet
lib. 6. & quis habeat cognoſcere de nullitate vide per Accur. C.
de accuſ. l. 4. glo. pen. & dixi ſ. de offic. deleg. in literis. j. diſt. &
vide Bart. Brixiē. in q. dñicali, quæ incipit, quæritur ſi appellet a
7 ſententia. vbi †dicit, q ſententia, quę ipſo iure nulla eſt, nō cō-
firmatur per appellationem.

1 *Papa quis & quando index ſit.*
2 *Cardinalem iudicat Papa.*
3 *Papa quorum index.*
4 *Remoueri a quot epiſcopis quis poſſit.*
5 *Sententia plurium quando an non valeat.*
6 *Epiſcopus cum clero quæ poſſit.*
7 *Depoſitionum genera & 8.*
9 *Subdiaconi diaconus pares.*
10 *Degradatio quid.*
11 *Epiſcopi quæ & quibuſcum audiunt, & definiunt.*

NOn poteſt. Si quæris qui, & quot iudices de
beant eſſe in cauſis clericorum,
ciuiliter vel criminaliter conueniendorum, & vtrum
omnes debeant in vnam ſnīam cōcordare diſtingue
1 aut quæris de Papa, & †illum nemo iudicat, vt 9. q. 3 nemo. &
c. aliorum. Niſi ſe alicuius iudicio ſubmittat. vt 2. q. 5. nos ſi in-
competenter. & in cauſa hæreſis. 40. diſt. ſi Papa. quod dic, vt
2 ibi. & ſ. de elec. c. licet. Aut de †cardinali & illum Papa iudicat,
& deponit quod dic, vt le. & no. j. de ſchiſmaticis. c. vno. li. 6.
& hoc finaliter videtur tenere Hoſt. j. de cle. non reſi. c. 2. & ex
preſſe hoc tenet Hoſt. & Io. An. j. de præb. c. dilectus. j. dicen-
tes, quod cardinales vna cum Papa iudicant omnes, nec poſ-
ſunt iudicari ab alio, quam a Papa, & a collegis ſuis, vt in c. alle.
nemo aliorum. Aut quæris de cauſis aliorū, & tunc aut de cau
ſis archiepiſcoporum, aut de cauſis eporum, aut de cauſis alio
3 rū inferiorū ordinis clericorū. In primo caſu dic, q †papa eſt in
dex, nā cāæ archieporū ad Papā ſunt referendæ, vt j. de præb.
c. graue. in fi. vbi hoc no. Inn. & Ho. in prin. idē Arch. 11. q. j. c. ſi
clericus aduerſus ſuper verbo ad conſtantinopolitanū. In ſe-
cundo caſu refert aut agitur de cā mere ciuili, & dic q archie
piſcopus ſuus eſt iudex, vt ſ. de offi. ord. paſtoralis. & j. e. tit. c.
Romana. li. 6. Aut agitur de cā criminali & tunc aut aliter agi ē
quam ad depoſitionē ſeu priuationē ab ordine vel beneficio,
& tunc idē vt in iurib. alle. paſtoralis Romana. & in c. alle. graue
in ver. ita, vt qui poſt primā. Aut agitur ad depoſitionē ſeu pri
uationē ab ordine, vel beneficio, & tunc aut quæris, quis pote
rit audire, & examinare dictā cām. & circunſcripta dicta ordi
natione papæ, dic, q ipſum conciliū prouinciale. vt 3. q. 6. c. q-
uis liceat. & c. multū ſtupeo. & c. dudum. & in tali auditiōe exa
minatione vel cognitione neceſſarij ſunt duodecim epi pter,
4 archiepm qui in his non cōputatur. † vt 3. q. 8. c. j. & 2. & 15. q.
7. c. feliſ. & dic, q iſte numerus eporum eſt neceſſarius non ſo
lū in criminali accuſatione epi, ſed ēt cū ciuiliter agitur vel ex
cipitur de crimine cōtra ipſum ad hoc vt remoueatur ab ēpa-
tu poſt confirmationē. j. de accu. c. ſuper his. §. poſt confirma-
tionē. 23. di. illud 34. di. quorundā. nā poſt amotionē talē, vel re
pulſionē adeo remanet infamis, q ineligibilis. vt ſ. de elect. ſu
per eo. vt hoc no. Io. Phi. Ber. Ho. & Io. in c. alle. ſuper his in fi.
& Inn. & Ho. in c. alle graue. & Io. & Arch. in c. alleg. illud. 23.
di. & dic, q iſti 12. epi ſunt neceſſarij in proceſſu. ſ. in libelli ob
latione. ſ. de li. obla. c. j. in litis conteſtatione in præſentatione
teſtium in cōmiſſione facienda in illis, quibus receptio teſtiū,
committetur. C. de fide inſtru. in auth. apud eloquentiſſimum
& in auditione allegationū, & potiſſime in relatione quæ pa
pæ eſt facienda. arg. in eo quod le. & no. j. de appel. intimaſti. ſe
cundū Inn. & Hoſt. in c. alle. graue, & licet quidā dicant hunc
numerum eporum eſſe neceſſarium, ēt ſi ex delegatione papę
procedatur. ar. 3. q. 6. hæc quippe. Inn. tñ & Hoſ. in c. alle graue
non credunt hoc de neceſſitate licet honeſtū ſit pp excellen-
tiā cāæ, quod ita ſit & idē tenet Arch. in c. alle. illud. in gl. ſua pe
nul. quod intelligo. ſiue papa cōmittat ſolam cognitionē, ſiue
vtrumque ſimul. Aut quæris, quis poterit terminare, ſeu diffi
nire dictā cām, & dic q ſolus Papa, vt in iurib. alleg. & ſ. de trā
ſla. epi. c. inter corporalia. in princ. ver. epi quoq; vbi de hoc,
p Ho. & c. quāto, & c. fi. decet tñ, quod hoc faciat cū conſilio,
cardinalium, ſicut & alia ardua facta, quod dic per Cardi. j. de
hære. ſuper eo. li. 6. Aut ergo Papa per ſe de cauſa huiuſmodi,
determinat, & diffinit, & tunc non eſt dubiū, aut eam commit
tit alijs & tunc aut vni ſoli & tunc idem quia vnus ſolus nō po
5 teſt ſibi ſoli diſſentire, vt le. & no. ſ. de arbi. c. j. Aut plurib. †&
tunc non valebit ſententia niſi oēs concordauerint. vt 6. q. 4. c.
j. & c. ſi quis eps criminaliter quod eſt ſpeciale in cā epi ppter
excellentiam dignitatis, ne, concuſſis columnis. corruat ędifi-
ciū. j. de accu. qualiter & qñ 2. in prin. ſm Ber. & Hoſt. hic idē,
no. Arch. 2. q. 6. §. diffinitiua ver. item ſi plures. Intellige, q nō
valebit ſnīa eorum, niſi fuerint concordes ſiue fuerit condem
natoria ſiue abſolutoria per ea quæ le. & no. 3. q. 6. accuſatus. li
cet Hug. aliter notauerit. 12. diſt. præceptis. Si quęras de cauſis
aliorum inferioris ordinis clericorum, & tunc refert, vt prius
aut agitur de cauſa ciuili, & tunc eps ſuus regulariter eſt iudex
C. de epiſc. & cler. in auth. cā quæ ſit cum monacho & in auth.
clericus autem. & ſ. de fo. cōp. c. j. & 2. & c. ſi quis contra cleri-
cum. & 10. q. 3. c. quia cognouimus. Aut agitur de cā crimina-
li & tunc aut agitur ad depoſitionem non ab ordine, ſed a be
neficio aut agitur ad depoſitionem ab ordine & officio, aut a-
gitur alias quam ad depoſitionem ab ordine vel beneficio. In
6 primo caſu † ſolus epiſcopus cum ſuo clero eſt iudex. vt ſ. de
iudi. at ſi clerici. de cohabi. cleri. & mulie. c. ſicut. & c. ſi autem
& ſic intelliguntur. 18. q. 2. ſi quis Abbas vbi hoc no. Archi. &
16. q. 7. inuentum. 2. q. j. notum. 11. qu. 3. ſi quis eps damnatur.
86. diſt. ſi quid ad aures tuas de quocunq; cum multis ſimilib.
quia in talibus nihil ſine conſenſu ſui capituli facere poteſt aut
debet. j. de his quæ fi. a præ. c. nouit. hoc idem no. Io. & Arch.
15. q. 7. in ſum. In ſecundo caſu. ſ. quando agitur ad depoſitio-
nem ab ordine vel officio refert. Nam quædam eſt depoſitio,
verbalis ſolum abſq; ſolēni degradatione ſubſequenti, ſeu per
quam non tenditur ad degradationem actualem de qua in iu-
rib. j. proxi. ſequentib. & de tali cauſa eps cum ſuo capitulo co
gnoſcere pōt, & decidere, ſeu deponere abſque aliorum epo-
rum præſentia. vt j. de clerico. ex mi. c. 2. & c. latores. ſ. de iudi.
c. cū non ab hoīe. & c. at ſi clerici, & 86. di. ſi quid. 11. q. 3. ſi qs
eps damnatur. 81. di. ſacerdos. & c. dictū. j. de ſimo. licet He-
ly. & ita intellige quod no. Io. fa. 15. q. 7. in ſum. & Inn. & Hoſt.
7 in c. alle. graue. Quædā eſt †depoſitio actualis, & ſolēnis, quæ p
prie dr̄ degradatio, de qua in d. cap. degradatio. §. j. & tunc aut

agitur de cauſa hæreſis,& tunc ſolus epiſcopus cum ſuo clero
ſeu capitulo poterit cognoſcere & deponere,ſeu degradare.vt
j.de hære.cap.j.li.6.& dic vt ibi.Aut agitur de alia cauſa,& tūc
aut agitur de depoſitione actuali clericorum in minorib.ordi
nibus conſtitutorum,qui etiam degradari poſſunt.11.q.3.eṗs,
in fine & 27.q.j.ſi quis eṗs.& in d.c.degradatio.2.reſpon.ibi,
minores.&c.ſm Io.An.in nouella & Spec.tit.de accu.§.2.lo-
co ver.& ſcias.Et tunc ſufficiet ſolus eṗs cum ſuo capitulo.ita
intellige.15.q.7.c.ſi aūt.ibi reliquorum vero clericorum cau-
ſas &c.cum ibi no.per Io.& Arch.in c.alleg.cum non ab hoīe
s.de iudi.& de offi.ordi.c.j.& c.licet eṗs.& c.irrefragabili, &
eſt caſus in d.c.degradatio.2.reſpon.licet Spec.in ver.allega.&
ſcias dicat,quod in ſolemni depoſitiōe plures epi ſunt neceſſa
rij in minoribus, ſicut in maioribus.Aut agitur de depoſitione
clericorum in ſacris ordinibus conſtitutorum,& tunc aut agi
tur de depoſitione ſeu degradatione presbyterorum, & tunc
ſex epiſcopi illius prouinciæ requiruntur,ſi ſint,alias prouin-
8 ciæ conuicinæ vna cum eṗo dioceſano.Aut agitur †de depoſi
tione, ſeu degradatione diaconorum,& tunc requiruntur tres
eṗi illius prouinciæ,ſi ſint alias conuicinæ cum ipſo eṗo dioce
ſano, vt plene leg.& not.15.q.7.c.ſi quis timidus.c.felix.& ca.
9 ſi autem.Quod autem dictum eſt in diaconis idem †intellige
in ſubdiaconis,qui hodie eodem gaudent priuilegio diacono
rum.argu.de ſeruis non ordi.cap.miramur.ſm Hoſt.hic.pro
hoc.s.de ætate & qualita.a multis & 22.diſt.erubeſcant.& ca.
ſe.licet Ioan.Fa.& Hug.28.diſt.c.ſolum.& 15.q.7.in ſum.coę
quent eos clericis in minorib.conſtitutis.& idem ſentit Hug.
15.q.7.c.ſi autem.& male ſm Ioan.de Deo & Arch.ibi & Io.
An.j.de hære.c.j.li.6.de quo in Spec.in d.§.ſecundo loco, per
totum.& §.4.& per Io.And.in d.c.degradatio.in princi.ſuper
verbo numero in nouella,vbi dicit,quod de numero epiſco-
porum a canonibus diſſinito,de quo ibi loquitur (cum de ver
bali loquatur degradatione)nihil ibi,poſtea repetit cū de de-
gradatione loquitur actuali quare alias approbare videtur qđ
dicit in Spec. in prædicto §.ſecundo loco ver. & eſt notandū,
10 vbi dicit,ꝙ [actualis] degradatio † eſt executio ſententiæ de-
poſitionis,& epiſcoporum præſentia, quæ neceſſaria eſt in ſen
tentiæ prolatione non eſt neceſſaria in hac executione.& poſt
multa allegata dicit,quod ex iuribus prædictis, quæ de nume-
ro iſto loquuntur, patet,quod iſti epiſcopi habent examinare
audire,diſcutere,diffinire & ſententiare criminales cauſas ta-
lium clericorum & iſta bene conueniunt verbali degradatio-
ni,& non actuali,& ſm hoc.capitulo infra.de hære.lib.6.intel
ligitur de degradatione verbali & actuali]cap.epiſcopi.11.q.
3.vbi dicitur,quod iniuſte deiecti recipiant iſta ornamenta,
de manibus epiſcoporum.Igitur videtur, quod de manibus
epiſcoporum fuerint ſibi ſubtracta.Reſponde per illud quod
no.Spec.in d.§.1.ver.ſed nunquid tot.vbi dicit,ꝙ vbi ſnīa de-
poſitionis tenet tunc eſt in arbitrio Papæ,qui ſolus reſtituit ta
les,vbi vero,non tenet epiſcopus etiam ſolus de hoc cogno-
ſcere,& reſtituere poteſt.Dicunt tamen Io.Fab.15.q.7.in ſū-
11 ma & Spec.in prędicto.§.quarto ꝙ de conſuetudine† epiſco-
pi per ſe,& officiales ſuos audiunt cauſas criminales clericorū
ſuorum.facit.j.de offic.vicarij licet lib.6.& pro hac conſuetu
dine facit.s.de iudi.at ſi clerici.& c.cum non ab homine de ſo
ro compe.poſtulaſti.j.de hære.ad abolendam.§.j.& §.qui ve-
ro.& in fi.de cle.ex mi.latores de cri.falſi ad audientiam.ſpe-
cialibus.j.de conſue.non eſt.lib.6.de offi.ord.c.j.ver.niſi aliud
& c.vt litigantes in fi.eo.li.ſm Ioan.And.ibi.In tertio caſu.l.
quando non agitur ad depoſitionem ab ordine vel beneficio,
tunc ſolus eṗs dioceſanus cognoſcere,& decidere pōt vt s.de
offi.ord.c.j.j.de conſue.c.non eſt.li.6.Vnde ſi agatur per mo-
dū exceptionis ſolus eṗs pōt cognoſcere.vt j.de accu.ſuper
his.Item ſolus epiſcopus pōt clericū,ſeu presbyterū excōica-
re.vt j.de coha.cle.& mu.c.clericos & ēt ſuſpendere ad tēps in
perpetuum ſine alijs epiſcopis.vt 2.q.5.c.presbyter ſi s plebe.
15.q.8.hi qui.& j.de cle.exc.mi.latores.& c.2.

2 *Executorem merum in notorijs ſuperſedere.& 2.*
3 *Sententiam annullandam non reuocat exequutor.*
4 *Exequutor minor ne ſuperſedeat.*
5 *Exequutor an & quando cognoſcat.*
6 *Exequutor mixtus cognoſcit.*
7 *Exequutorum genera,eorum vis.8.9.& 10.*

DE cætero Si quæris,vtrum executor poſsit
aſſumere cauſæ cognitionem, &
qualiter,vide primo,quod no.Ber.s.de offi.deleg.pa
ſtoralis.§.quia vero in gl.ad intelligentiam &c.& ſe.
2.q.6.c.ei,qui appellat.§.ſunt etiam quorum.ver.ab executo-
re.25.q.1.& ſi non cognitio.Vnde circa hoc ſic diſtingue,aut
1 quæris de †mero executore,aut quæris de mixto, ſi de mero
tunc aut quæris, vtrum poſsit cauſæ cognitionem aſſumere,
in & ſuper eo quod ſibi committitur exequendum,aut cōtra
eos,qui Papam impediunt exequi,quod mandatur.In primo
caſu refert, aut videtur ſibi probabile,quod allegatur aut non.
Si ſic tunc aut ſententia eſt nulla,aut eſt iniuſta annullanda. Si
nulla,vt quia a non ſuo iudice lata eſt.vt s.de conſue.c.ad no-
ſtram.& de iud.at ſi clerici.vel authoritate falſarum literarum
lata,vt j.de cri.fal.c.2.& hæc opponitur coram executore me
ro nō tamen cognoſcet ipſe de hoc,imo ipſe ſuperſedebit exe
cutioni remittendo negotium ad ſuperiorem,vt hic & arg.s.
2 de offi.dele.c.ſi qñ.Talis.n.ſententia†non eſt exequenda,vt ff.
de iudi.l.ſi prætor.j.tit.j.ſuper eo.j,& 25.q.2.dicenti§.& ſi nō
cognitio ſm Ber.Ho.& Abb.in §.alle.quia vero.Quod intel
lige fore verum,ſi opponens exceptionem nullitatis, vult eā
probare incontinenti.ar.ff.vt in poſſ.leg.l.ſi is a quo alias non.
vt C.ad l.Cor.de fal.l.ſatis aperte vt hic ſatis innuit Io.in §.al-
leg.& ſi non cognitio.in glo.non ab ipſo.in fi.ibi ad hoc dicas
ꝙ ſi euidens,&c.hoc etiam no.Ber.s.de reſti.in inte.c.ſuſcita-
ta.& Io.& clarius Arch.2.q.j.c.ſicut ſine in gl.ſua pe.& in hoc
ſatis concordat quod no.Goſ.hic & Abb.in §.alle.quia vero,
dicentes,ꝙ ſi executori videatur quod malitioſe proponatur
nihilominus exequetur.arg.C.de ferijs.l.2.C.de edi.diui.Adr.
tol.l.vlt.& maxime quia ius partis remanet ſaluum coram ſu
periore,& quod differtur,non auſertur.ff.de iudi.l.ſi debitori
32.q.2.ancillam.Si aūt dicatur iniuſta.i.contra ius litigatoris,
lata ex odio,vel per imprudentiam iudicis,& ſimilia,eo.tit.cū
inter vos.& de emp.& ven.c.fi.ff.de euic.ſi per imprudentiam
& hoc coram executore opponatur,non reuocabit ipſe ſnīam
nec de ea cognoſcet,quia non eſt cognitor,ſed executor.vt in
d.§.quia vero, imo.eam exequetur,etiam ſi ſciat iniuſtam.
In executione.n.non quæris,an ſit iuſte pronuntiatum necne
vt in l.alleg.ſi prætor.& C.de excep.rei iudi.l.ſi vt proponis.
Si vero dicatur annullanda,puta, quia eſt lata contra contuma
cem,poſtea probantem iuſtam cām abſentiæ,quo caſu ordi-
narius debet illum in integrum reſtituere,vt j.e.tit.cū Berto.
& l.alleg.ſi prætor.§.Marcellus.ff.de iudi.vel alia de cauſa eſſet
retractanda ſnīa,quam tulit & tunc ſi eſt ordinarius,qui tulit,
3 poſſet eam retractare,vt ibi.Delegatus vero, qui tulit†ſnīam,
non reuocabit eam amplius,quia functus eſt officio ſuo.ff.de
re iudi.l.iudex.s.de offi.deleg.in literis.& tunc ſi hoc oppona
tur coram executore, refert,quia aut ille,qui ſnīam exequitur
eſt maior illo qui ſnīam tulit,vt ſi Archidiaconus ſnīam tulit,
& epiſcopus qui iure ordinario ad hoc tenetur illam exeque-
tur,& tunc executor poteſt reuocare quod reuocandū fuerit
iure ordinariæ poteſtatis,vt in d.l.ſi prætor.§.Marcellus.Aut
4 ille †qui eam exequitur,eſt minor illo,qui tulit, vt quia delega
tus Papæ tulit ſnīam,qui eſt in cauſa ſi commiſſa eſt maior oī
ordinario.93.di.c.vlti.s.de offic.deleg.c.ſane.quia & ordina-
rius de mandato ſuo eam exequitur,&tunc non poteſt cogno
ſcere,nec reuocare,ſed tm̄ exequi tenetur quia minor magi-
ſtratus non poteſt cognoſcere de ſententia lata a maiori.ff.de
mi.l.minor & ita loquitur.§.alleg.quia vero[vbi Pet.de ſamp.
& Abb.ponunt iſtam diſtinctionem hucuſque]excepto ſecū-
do membro.Si vero non videtur executori probabile,quod al
legatur,ſed percipiat hoc opponi malitioſe cauſa morādæ exe
cutionis,tūc fiet executio ſalua quæſtione falſi.C.de fal.l.2.&
punietur opponens.C.de executio.rei iudi.l.ſi longius.ſm G.
& Hoſt.hic.j.eo.quod ad conſultationem & Abb.in §.allega.
5 quia vero.Si queris,vtrum executor poſsit † cognitionem aſ-
ſumere,& iuriſdictionem exercere in & contra illos, qui im-
pediunt ipſum exequi,qđ mandatur,dic qđ ſic,vt s.probatur,
s.de offi.dele.c.ex literis patriarchæ in fi.vbi Ho.no.qđ nedū
delegatus Papæ ēt ad certū articulū datus,ſed ēt merus execu-
tor coercitionē recipit cōtra opponentē ſe ſibi& iniuriātes ēt
illis,quos mittit,p expeditiōe articuli ſibi cōmiſsi.Et no.qđ li
cet merus executor non poſsit cāæ cognitionē aſſumere ſuꝑ
eo,qđ ſibi exequendum mandatur,vt ſuper illo iudicet,vel vt
iudicet ſnīam mandandam executioni.Ad ſui tñ inſtructionē
poſſet recipere probationē aliquam, vt ſm cā vel exequatur,
vel remittat negotiū ad ſuperiorē,& hoc expreſſe innuit hęc
litera.& ff.de iud.l.ſi prætor.quæ eſt alias contra Inn.& Hoſt.
hic & Car.j.de exce.c.pia.in gl.ēt in cā appellōnis in fi.lib.6.Si
6 quæris de mixto executore †cui cōmiſſa eſt executio habens
cauſæ cognitionem annexā,tunc dic,talis habet, & pōt aſſu-
mere cauſæ cognitionem.vt s.de reſcr.c.ſi quando.& c.cum
adeo.

adeo. de æta. & quaſi. accepimus. de off. dele. ex parte. 2. 25. q. 2.
& ſi non cognitio vbi de hoc. vnde dicit Gul. Nazo. & Io. An.
poſt eum. ĩ. de accu. meminimus. quod ille, cui Papa benedi-
ctionem Abbatis, vel abbatiſſę cõmittit exceptiones deberet
admittere, non enim eſt merus executor, cum habeat exami-
nare. 33. diſt. laici, ſm eos. & vide quod dicam poſt Hoſt. de iſta
7 materia. ĩ. eo. c. quod ad conſultationem. Et ad pleniorẽ † eui-
dentiam pręmiſſorum, ſi quęris, quis dicatur merus executor,
& quis mixtus refert, aut datur executor ad ſnĩam exequendã,
aut ad alia exequenda, quam ſnĩam. Si ad ſnĩam exequendam,
tunc aut ille, qui eum dat tulit ſnĩam, & tunc eſt merus execu-
tor, & nullam habet cognitionem annexam, quia ille qui eum
deputauit, ſciuit, quod nihil oportebat cognoſci, & cum de fa-
cto ſuo ſcribat, non eſt credendum, quod falſum ſit ei ſugge-
ſtum: vt hic. arg. ſ. de reſcrip. ab excommunicato ſm Inno. &
Hoſt. aut ille qui eam dat non tulit ſnĩam ſed alterius ſententiã
executioni præcipit mandari, & tunc, (licet Inno. Hoſt. hic di-
8 cant, quod † eſt mixtus executor per. §. allegatum & ſi non co-
gnitio) videtur tñ probabiliter ſic poſſe dici, quia aut mãdans
ſignificat ſe vidiſſe ſnĩam, vt ſi Baliuus, vel Officialis Aurelia-
nen. qui ſententiã tulit mittit ſnĩam vna cum proceſſu facto in
cauſa Præpoſito, vel Officiali Pariſijs, rogans eum in iuris ſub-
ſidium, vt illam ſnĩam mandet executioni cõtra reum nouiter
Pariſijs ſe transferentem, vel bona ibi habentem iuxta cap. po-
ſtulaſti. ſ. de foro compe. & ĩ. de fo. cõpe. c. romana. §. contra-
hentes lib. 6. & ff. de bo. autho. iudi. poſſ. l. cum vnus. §. is qui.
Præpoſitus, vel officialis mandat cuidã ſeruienti, ꝙ ſententiam
illam, de qua fidem plenam aſſerit ſibi factã, exequatur, & tunc
idem ar. no. in c. alle. ab excõicato. Nam ſufficit iudici fidem fa
cere abſq; eo, quòd fiat executori. ff. de probatio. l. quinquagin-
ta. Aut mandans non dicit, nec ſignificat ſe vidiſſe illam ſnĩam,
ſed forte mandat eam, prout iuſtè lata executioni mandari, vel
mandatum directũ executori fundat ſe principaliter ſuper aſ-
ſertione, ſeu narratione partis executionem petentis, ſeu pro-
9 curantis, & tunc † eſt mixtus executor, quia dubium eſſe po-
teſt, an talis ſnĩa lata ſit. arg. eorum quæ le. & no. in c. alle. ab ex-
cõmunicato & de off. deleg. cum in iure. & mandans in facto
alieno decipi potuit. ff. pro ſuo. l. fin. ſm Innoc. & Hoſt. hic. Si
detur executor ad alia exequenda, quam ſnĩam, tunc refert, aut
in literis cõmittentis ponitur iſta clauſula ſi ita eſt, vel partibus
conuocatis & audiris. vel ſi tibi conſtiterit, quod canonicũ fue
rit, exequaris. Vel ſimilis clauſula cauſæ cognitionem impor-
tans, de quo plene per Hoſti. ſ. de iudi. exhibita. & ibi dixi, &
tunc eſt mixtus executor hñs cauſę cognitionẽ annexam. ar. c.
alle. exhibita. ff. de off. procon. & leg. l. nec quicquã. §. t. & 2. q. 3.
notandum. ſ. de reſcri. olim ex literis. in fin. & de fo. cõpe. con-
queſtus. Idem, ſi Papa mandat alicui reſtitui rem ſuã, vel man-
dat alicui dare beneficium. Nam coram tali executore admit-
tuntur legitimę exceptiones quantumcunq; abſolutę ſcribat.
vt ſupra de reſcri. ex parte lo. 2. 25. q. 2. c. dicenti. §. & ſi non co-
gnitione. ſ. de reſcr. ſi qñ. & cap. cum adeo. de æta. & quali. acce
10 pimus. Aut † non appponitur talis, vel ſimilis clauſula cauſę co
gnitionem importans, & tunc eſt merus executor. ĩ. eo. ti. cum
parati. de ſent. excõ. c. ſi clericos. lib. 6. & in iſta diſt. vlt. concor.
Abb. in. §. alle. quia vero. & vide quod no. Spec. ti. de ſent. execu
tione. §. nunc dicendum. ver. vt aũt in hac materia & quas exce
ptiones merus executor admittere teneatur vide per Card. in
c. alle. pia in glo. etiam in cauſa appellationis. de exceptio. lib. 6.

1 *Sententia in matrimonijs quando an non tranſeat in rem iudica-
tam. 2. 3. & 4.*
5 *Vxori reddendus religioſus. & 6.*

HAtor. ¶ Si quæris, vtrum ſnĩa lata in cauſa ma-
trimoniali tranſeat in rem iudicatam, vel
vtrum ſemper, veritate comperta, valeat retractari
diſtingue, aut agitur nõ de fędere matrimonij, ſcili-
cet, de adulterio, vel de ſeparatione matrimonij, quo ad thorũ
1 aut agitur de fœdere matrimonij. In primo † caſu ſnĩa tranſit
in rem iudicatam, nec poſtea poterit retractari: quia illa cauſa
non reperitur priuilegiata: imò eodem iure fungitur, cum alijs
cauſis, vt patet. ſ. vt lit. non cont. c. t. & merito, quia ibi de iure
mero partium agitur & tractatur, cui renuntiare poſſunt, nedũ
expreſſe. vt leg. & not. ſ. de iureiur. c. tua nos. & c. quemadmo-
dum in fin. ĩ. de adul. c. ſi vir ſciens. ſed etiã tacitè non appellan-
do. ĩ. eo. quod ad conſultationem & c. quamuis. &. ĩ. de regula.
2 c. ſtatuimus. In ſecundo caſu refert, aut quæris † nunquid ſnĩa
lata ſuper matrimonio, ſeu in cã matrimoniali tranſeat in rem
iudicatam, quantum ad inſtantiam iudicij ſeu litis & dic quòd
ſic. vt. ſ. de reſti. in integ. c. ex literis. ad fi. ibi qñ dicit, & ad au-
dientiam reſtituimus eam pro matrimonio poſtulantem, non
dicit ad ſnĩam: quia nunquam tranſit [cõtra matrimonium] in
rem iudicatam, vt ſtatim ſequitur & hoc no. Hoſt. ibi & Arch.
2. q. 6. in ſum. ſuper verbo glo. iudicatam. Aut quæris, nunquid
3 † tranſeat in rem iudicatam quantum ad veritatem cauſæ, ſeu
fœderis matrimonij, & tunc aut ſnĩa fertur contra matrimo-
nium, & in præiudicium fœderis matrimonij, quod valet, &
tenet: & talis non tranſit aliquo tp̃e in rem iudicatam: vt hic.
& ĩ. eo. tenor. & c. conſanguinei. de frig. & malefi. c. fraternita-
tis. imò quantumcunq; cõſtare poterit de fędere matrimonij,
retractabitur: quia quos Deus coniunxit homo non ſeparet.
33. q. 2. an quòd in ſubditos. & c. quos Deus ſm Ber. & Hoſti.
4 hic. Aut ſnĩa fertur pro ipſo matrimonio, & tunc † aut nullum
ſubeſt impedimentum perpetuũ matrimonij contrahendi, ſeu
coniungendi, & tunc talis ſnĩa (niſi ab ea fuerit appellatũ) tran-
ſit in rem iudicatam: quia eo caſu ille, contra quem lata eſt, iu-
dicanti acquieuiſſe videtur. vt. ĩ. eod. quod ad conſultationem.
ſm Ber. & Hoſti. hic. Aut ſubeſt impedimentũ perpetuum, &
canonicum matrimonium contrahendi, vt cõſanguinitas, vel
affinitas in gradu prohibito iuxta c. non debet. §. prohibitio. ĩ.
de conſang. & affi. & tunc ſnĩa non poteſt tranſire in rem iudi-
catam: quia in eo caſu matrimonium nullo tractu tp̃is confir-
matur. vt in c. non debet. §. prohibitio. & melius. ĩ. de eo qui
duxit in matrimonium quã pol. per adul. c. cum haberet. & al-
legans impedimẽtum perpetuo auditur, quia eccleſia militans
decipi poteſt. ĩ. de ſent. excom. c. a nobis. lo. 2. & in hoc concor.
Ber. & Hoſt. hic & Hoſt. & Ioan. And. ĩ. eo. conſanguinei. idem
Aſten. lib. 8. tit. quomodo agitur ad coniungendum matrimo-
nium art. 3. verſi. quinto, dicens, quòd ſi eccleſia decepta diuor
5 tium † celebrauerit deinde vir ſacros ordines receperit, inuen-
ta deceptione reſtituetur vxori ipſum repetẽti: quia etiã mo-
nachus reſtitueretur ei. ĩ. de fri. & male. fraternitatis. & debitũ
vxori petenti tenebitur reddere, ſed non petere: quia inquan-
tum in ſe eſt, ſolennizauit votum. Vnde ſicut ille non poterit
eam repetere, ita nec ipſa poterit eum repetere, ſi ſit ingreſſus
monaſterium credens diuortium iuſte celebratum ſm Rodo.
quia falſa cauſa non impedit monachatus votum. ĩ. de conuer.
coniug ex parte & de voto magne Hug. tamẽ no. 27. q. 2. Aga-
6 thoſa, † quòd ſi vterq; coniugum pro eo quod credit alterum
eſſe mortuum, intret monaſterium comperta poſt ea veritate
repetere poteſt vterq; reliquũ. quia neuter eo animo intrauit,
vt fieret monachus ſi alter viueret. Et ponit exemplũ de vxo-
re. quę credens virum ſuum mortuum, nupſit alij, a quo tene-
tur recedere, cognita veritate poſtea de vita primi viri.

1 *Abſentes expectandi.*
2 *Vocem duplicem habens iura duplicia habet. & 6. fallit. 3.*
4 *Geminata quando plurium inſtar.*
5 *Geminationis effectus.*

CVm olim. ¶ Super glo. fin. ſi quæris, vtrum,
& quando: & vſq; ad quod tem-
1 pus illi, qui ſunt pręſentes de † electoribus, abſentes
expectare teneãtur diſtingue vt dixi. ſ. de elec. cum
nobis olim & ſuper glo. j. huius capituli. mouet Io. Andr. quæ-
ſtionem per ipſum cõſultam in eccleſiam Florentinã. Theſau-
2 raria eſt noua dignitas † in eccleſia: & habet theſaurarius (licet
non alias canonicus) vocem in capitulo, & quotidianas diſtri-
butiones, vt quilibet canonicus, ea vacãte aſſumitur canonicus
in theſaurarium, qui de ſpeciali iure eccleſiæ, vel diſpenſatione
tenet vtrunq; quæritur, an duplicem vocem habeat, vel dupli-
ces diſtributiones, & licet æquiſſimũ eſſet, quòd nullus in vno
corpore, vel collegio duas voces duo ſuffragia haberet ſuo iu-
re, id eſt, iure ſui vnici capitis, vocis naturalis, vel oris: cum ibi
conſuetudo eccleſiæ non appareat, cui ſtaretur in hoc, putat ꝙ
ex quo illorũ iurium vtriq; debetur vox & diſtributiones hñs
licitè illa duo iura duplicem vocem, & duplices diſtributiones
habebit. Et ſic intelligit dictum Inno. hic, qui videtur velle, ꝙ
ex quo plurium perſonarum vices gerũt præpoſiti, & canonici
plures voces habeãt. ſ. de elec. c. cum inter. cum nõ ſit iuri con
trarium vnũ diuerſo iure diuerſis vti ſuffragijs, maxime reali-
bus, id eſt, quæ ſequuntur, & debentur ex re, etiam ſi dicantur
iure hominis facit. ĩ. de deci. paſtoralis & de cenſi. c. t. ff. de ſer.
ru. præd. l. pecoris. & l. via. §. ſi fundus. ff. ſi ſeruitus ven. l. pe. ff.
de contrah. empt. & vendi. l. alienatio. & l. ſi aquæ ductus. ff. de
actio emp. l. creditor. §. fin. de leg. 3. l. prædijs. §. pen. & vlt. ff. de
regu. iur. l. in omnibus cauſis. Vbi vero ex dignitate, perſonatu,
vel officio per ſe, ſine canonia non haberet vocem, talis habens
illud

illud officium dignitatem, vel perſonatũ cum canonia vnicam
vocem habebit, & merito: quia vnicum ius habet, cui ſit vox
3 debita. & ſic eſt in eccleſia Bononien. vbi Archidiaconus, † &
archipresbyter nõ canonicus non habent vocem in capitulo.
Exiſtens ergo archidiaconus & canonicus vnicã vocem habe-
bit vt ſic duo iura quorũ alteri ſoli debetur vox vtatur ſola vo-
ce, & hoc caſu licet qñcunq; duplicem habeat de conſuetudine
portionem, ex tali tñ duplicatione redituum, voce duplici non
vtetur. Et ſic intelligit glo. primam. & hoc ſm Ber. hoc eſt in-
dubitatum. Primum autem bene probatur per decreta. pen. §.
porro. j. de elec. lib. 6 & s. de elec. ſcriptum eſt. Item bene facit,
quod dicimus filium rogatũ reſtituere, detrahere duas quartas
. j. de teſta. Raynutius. & optime faciunt, iura quæ ibi allegabo
4 pro opin. Mar. Ergo iura † geminata ſi concurrunt in perſona
vnius fungatur, quo ad illa vice plurium, cum ſint actus conſo
nantes non expugnantes voluntarij, non cõtentioſi. facit quod
not. s. de prob. ex literis. ff. de adop. ſi conſulis. &. ff. de ope. lib.
l. duorum. ſic autẽ huiuſmodi dicti efficax ratio, quæ ſumitur
ex l. generaliter. ff. de fideiuſ. quia ſi dicas talem vnicam vocem
hře, quæ ſit illa qua vtitur: quæ ſit illa quæ confunditur, ſed con
ſtat, ꝙ non eſt ratio plus vnius, quã alterius confundendę. ergo
duret vtraq;. ad id etiam. ff. de ac. emp. l. non eſt nouũ & quod
ibi not. ff. de lega. 1. l. ſi mihi. in princ. ff. de duobus reis. l. ſi reus
alias cum reus. ff. de ſolu. l. duo. Item video, ꝙ in eundem liber
ſum poteſt quis habere duplex ius. ſ. vt patronus, & vt filius pa
troni. ff. de bo. lib. ſi filius. ff. de fideiuſ. lib. l. ſi filius §. erit. & ge-
5 minatio † cauſarum geminat ius. ff. de pecu. leg. l. domus. §. do-
mus. ff. de ſtipu. ſeruorum. l. 4. Item cauſę diuerſæ in origine,
diuerſę ſunt in proſecutione, & effectu. ff. de exceptio. rei iudi.
l. ſi iur. §. j. & §. eandem. & l. & an eadem in prin. ff. de priua. de-
6 lic. l. nunquam. Concludit † ergo, quod ſicut ille hñs prædicta
in diuerſis eccleſijs duplicem vocem, & portionẽ haberet. fa-
cit quod no. j. de præben. quia intantum & ſicut duo habentes
prędicta in ipſa eccleſia duplicarent prędicta, ſic & iſte fungens
vice duorum, licet in vna eccleſia prædicta duplicem vocem,
& diſtributionem habebit ſecundum Ioan. Andr. hic.

1 *Cauſarum genera.*
2 *Sententia in quos ſtatim exequenda.*
3 *Sententiam diebus. x. tranſire in rem iudi.*
4 *C. ſacris. explicari.*
5 *Sententia an pro parte petitorum ferenda. 6. & 7.*
8 *L. Si autem ſenſus.*
9 *Damnatus in vno in reliquo abſolutus & quando. 10. & 11.*
12 *Iud cantis iniquę pœna. 13. 14. & 15.*
16 *Ordinarium qualem eſſe oporteat.*

Cum inter. ¶ Super gl. pen. Si quæras, quan-
do ſententia tranſit in rem iudica
1 tam, & qñ non, diſtingue tria eſſe † genera cauſarũ,
vnum, in quo ſñia nunquã tranſit in rem iudicatam,
qñ, ſcilicet, ea ſeruata anima periclitaretur ſicut in cauſa matri-
moniali. vt. s. eo. ti. l. tenor cõſanguinei. s. de inſti. c. ſeries. j.
de diuor. ex literis. de frig. & maleſi. c. fraternitatis. & in ſenten
tijs latis contra ius conſtitutionis, vt hic in textu. & glo. Et eſt
ratio, quia tanto ſunt graniora peccata, &c. s. de conſuetu. ca fi.
Secundum genus contrariam naturã habet, quia eius ſententia
prolata ſtatim tranſit in rem iudicatam, ſicut in excõicatione.
2 j. ti. proxi. præterea. 2. & cap. paſtoralis. Item qñ † inſignes la-
trones, vel ſeditionum concitatores, vel duces factionum, con-
demnantur. Et eſt ratio, quia propter immanitatem criminis
ipſos ſtatim punire publicè intereſt. ff. de ap. l. conſtitutiones.
idem in raptore virginis. C. de rap. virgi. l. vnica. & in alijs cri-
minibus in quibus approbari nõ poteſt de quibus. C. quorum
appellatio. non re. l. 2. & 2 q 6. ſunt quorũ & in alijs caſibus in
quibus non poteſt approbari de quibus per ho. io ſum. eo. tit. §.
quo remedio. ver. ſunt tñ caſus & per Hu. in Spec. tit. de app. §.
3 in quibus. Tertium † genus tenet medium, ſcilicet, cuius ſñia
lapſis x. diebus, infra quos appellari poteſt, tranſit in rem iudi-
catam quo ad effectũ, niſi forte minori ætate, vel alicui alij pri-
uilegio per beneficium reſtitutionis in integrum vel alio iuſto
modo ſubueniatur. ff. de in integr. reſtit. l. fi. de minor. l. ait præ-
tor. Et hoc in omnibus cauſis regulariter obſeruatur. 2. q. 6. an-
teriorum. j. de app. concertationi lib. 6. & hoc no. Ho. in. §. alle.
quo remedio. ver. hic tñ notandum & hic. Circa tñ ſentẽtiam
excõicationis, & alias ſñias cenſurę eccleſiaſticæ Hoſtien. not.
contra. eius quod ſtatim eſt dictum. s. eo. cõſanguinei in fi. di-
cens, quod nõ tranſeunt in rem iudicatam cum ſit eadem ratio
quæ in cauſa matrimoniali, ſcilicet, periculum animarũ. Vnde
quantumcunq; quis ꝓnuncietur per iudicem non excõicatus
ſi ſit tamen excõicatus in veritate cõtra conſcientiã nõ debeo
4 iudici obedire, & ſibi cõicare. vt. s. quod me. ca. c. ſacris. † Vnde
dicit ibi, ꝙ ſententiæ huiuſmodi quãtum ad vtilitatem priua-
tam in rem tranſeunt iudicatam. vt. s. dictũ eſt. Secus vero quo
ad vtilitatem publicam tangentem periculũ animarum, ar. op.
. j. de except. c. pia. lib. 6. ſecundum eum ibi & credo, ꝙ bene.
¶ Pro euidentia gl. fin. Inno. hic occurrunt, duo dubia. primũ,
5 an valeat ſñia lata ſolum † ſuper parte petitorum vel ſuper cer-
tis capitulis cum de pluribus ſimul ſit actum. Secundum an va
leat cõdemnando in parte, vel in certis videatur, in reliqua par-
te, vel reliquis abſoluiſſe, vel ecõuerſo & de vtroq; no. C. ſi ad-
uerſus rem iudi. l. 1. vides, ꝙ in prima quæſtione tenet Inn. ſen
tentiam valere. licet dixerit. s. de elec. cum inter R. ſeniorem.
talem ſñiam ferri non debere, ꝙ teneat, not. Ber. j. eo. cum I. &
A. in 3. glo. ita ꝙ ſecundum eum non ſolũ ordinarius, ſed etiam
delegatus ſuper reliquis poſtea poterit ꝓnuntiare pro hac par
te quã tenet Hug. doctor antiquus facit. j. de reg. iur. vtile li. 6.
Sed Azo contra in ſum. de arbi. vtra medium per l. in hoc iudi-
cio. ff. famil. erciſ. l. 1. ſed alij vt Cy. in d. l. 1. dicunt refert aut ex
eadem cauſa petetentur x. aut ex vna. v. & ex alia alia. v. Primo
caſu ſit vera opin. Azonis. Secundo caſu valet ſñia in quinque
per l. etiam. ff. de mi. niſi actum eſſet, ꝙ ſimul de omnibus pro-
nuntiaret. ff. de arbi. quid tñ in prin. alij, vt Accur. & Iac. de Are.
. ff. de iuriſd. om. iud. l. vlt. & . ff. de except. doli. l. apud Celſum. §.
6 item quæritur ſi cum eo. & Pet. de Bellapert. ibi † diſtinguunt
pluralitatem capitulorum tenentes, ꝙ ſi vnum ſolum eſt capi-
tulum ſuper toto pronuntiari oportet, vel abſoluendo vel con-
dęmnando, vel partim abſoluendo, vel partim condemnando,
alias non valet etiam quod pronuntiatũ eſt, & facit quod no. j.
de conuer. coniuga. placet. in 4. glo. alle. ff. de arbi. l. qualem. §. di-
cere. & l. quid tamen. & l. ſi cum dies. §. pen. ff. de iud. de qua re.
C. de ordi. iudi. l. 1. C. de appel. l. eos. & l. ampliorem ibi, ſi quid
iudicatis. & c. 2. §. fi. C. de ſent. & interlo. om. iudi. l. præſes. C. de
agri. & cenſi. l. his bus lib. 11. quia nil dicitur actũ, & c. C. de his
quibus vt indig. l. pen. 7. q. 1. illud. & c. ſi. q. Si vero ſint plura ca-
pitula & connexa idem quod ſupra. facit. ff. de ædil. edic. l. cum
eiuſdem. j. de præb. quia ſæpe. lib. 6. ſi ſeparata valet quod pro-
nuntiatum eſt. ff. de arbi. quid tamen. ff. famil. erciſ. l. 5. ff. de iu-
re patro. l. vlti. C. quorum. ap. non recip. l. ab executore quaſi tot
7 † videantur ſententiæ, quot ſunt capitula. ff. de verb. obl. l. ſcire
debemus. ad id quod dixi de vno capitulo, vel pluribus conne-
xis fatetur Azo, ꝙ eſt opinio cõtraria, ꝙ valet in eo quod con
demnatio facta eſt & de reſiduo agetur pro qua. ff. de verb. obl.
l. 1. §. ſtipulanti. ff. de nego. geſt. l. ſi autem. ff. de cõpen. quod in
diem. §. 1. ff. cõmo. l. in rebus. §. fin. ff. de contrario tu. iudi. l. 1. §.
præterea. ff. de except. doli. l. apud. Celſum. §. 1. ſed reſpondet ꝙ
. §. ſi ſtipulanti. loquitur in cõtractu qui poteſt pro parte valere.
& pro parte non valere inſtit. de aut. tu. §. 1. & eſt ratio, quia in
contractu ambo conſentiunt in quantitate expreſſa. Facit eo.
titu. inter ſtipulantem. §. 1. non obſtat. l. ſi autem cũ concor. ff.
8 de neg. geſt. † quia ibi erant duæ quæſtiones directa, & con-
traria. Vnde valet ſñia indirecta, & ſi nil ſit dictum de cõtraria
lex apud Celſum nõ obſtat ſi recte ponatur caſus vt ibi no. imò
vt ibi no. Pet. de Bellaper. ibi eſt caſus pro, quia ibi ſi ſñia in ali-
quo, tenuiſſet pœna fuiſſet cõmiſſa contra non parentẽ per l. ff.
de arbi. l. diem proferre. §. ſtari. quæ tñ commiſſa nõ fuit, vt ibi
9 de ſecunda quæſtione. Patet ſm Inno. tunc † demum per coo-
demnationem fieri per abſolutionem reliquę partis qñ pars il-
la non erat ſpecificata, ſed includebatur ſub generali petitione
alias ſecus, & certę lex prima. C. ſi aduerſus rem iudi. Plane ſa-
tisfaceret pro hoc dicto Inno. alij tenent ſimpliciter ꝙ non po
ſeſt abſolutio fieri io reſiduo facit. C. de procur. l. maritus. s. de
prę ſump. nonne. & ad hoc inducunt. C. ſi aduerſus rem iud. l. j.
ſed Accur. ibi contra quod placet Pet. & Iac. de Are. qui Iac. re-
10 ſpondet ad l. illam. j. quia † ibi tutor fuit in parte condemnatus
& in parte abſolutus contra quam partem abſolutoriam pete-
batur reſtitutio. Pe. inducit rationem, quia clauſula quæ poni-
tur ad diminutionem qualis illa quæ condemnat non operatur
effectus contrarios. j. de bapt. maiores. ver. ſed adhuc. Quarta
11 † opinio diſtinguit, an per iudices an per arbitros ſit lata ſenten
tia condemnatoria, vt primo caſu intelligatur abſolutio in reſi-
duo in ſecundo non. hanc vide in Spec. de ſent. prola. §. qualiter
ver. quid ſi peto ſecundum Ioan. An. qui quaſi hæc omnia po-
nit. hic ego vero Henricus teneo in prima quæſtione diſtin-
ctionem prædictam Accur. Iaco. de Aret. & Pe. cui ſatis in ef-
fectu concor. diſtinctio Dyn. Cyn. præcedentis. In ſecunda
vero quæſtione teneo opi. prædicti Accur. Pet. & Iac. de Aret.

¶ Si quæras,

¶Si quæris, quæ ſit pœna iudicum iniquam ſententiam feren-
12 tium diſtingue, aut ferunt iniquam † ſnīam dolo malo, aut per
imprudentiam. Si dolo malo, puta, timore, vel cupiditate, vel
amore, vel alia ſimili cauſa, & tunc tenentur ad omne intereſſe
illi, qui ex tali ſnīa læſus eſt: niſi forte poſſet inducere illud, pro
quo tulerunt ſnīam ad plenariam reſtitutionem faciendam il-
li, qui fuit læſus. C. de pœna iudicis qui malę iudi. l. vlti. 11. q. 3.
c. quatuor. patiuntur etiam alias pœnas de quibus in d. l. vlti. &
auth. ibi ſignata, nouo quidem iure. quia ſunt infames. Item
13 † ſuſpenduntur per annum & c. j. eo. cum æterni lib. 6. & ſi ali-
quid in re vel ſpe receperunt pro male iudicando ſi cauſa pecu
niaria dari triplum promiſſit, duplum a fiſco exigitur dignitate
ſeu ſingulo amiſſo. ſi criminalis confiſcatis bonis omnibus in
exilium mittuntur vt ibi. item tenentur lege Iulia reputanda-
rum. vt. ff. ad l. Iulia. repet. l. 3. & 4. quæ extraordinarie punit. vt
eo. tit. l. lex Iulia. item tenentur crimine concuſſionis. vt. C. de
cri. concuſ. l. fin. Item in crimine falſi, quod pœnam deporta-
tionis & vltimi ſupplicij continet. vt. ff. ad Cor. de fal. l. 1. §. item
qui iudicem item & edicto de calumniatoribus vt. ff. de cal. l. j.
& l. 3. §. illud vt no. gl. in l. alle. vlt. C. de pœna iud. qui male iudi.
Item debet talibus præter reſtitutionem imponi pœnitentia,
14 † tanquam pro grauiſſimo crimine. 11. q. 3. quicunque. vt hoc
not. Ray. in ſum. rub. de iudi. §. 35. iudices, &c. & Hoſt. in ſum.
ti. de pen. & re. §. 23. quibus & qualiter. ſub. §. quid de officiali-
bus & fra. Ioan. in ſum. confeſ. rub. de rap. rubircella de iudici-
bus. q. 137. vnde hoc peccatum ſm dictum fratrem Ioan. gra-
uius eſt rapina ſimplici, quia authoritate diuina abutendo pręter iniuriam proxi. deum inhonorant ſi per imprudentiam in-
iuſte iudicant tenentur ſm Iaſo. læſo inquãtum bonum eſt, &
æquum videbitur religioni iudicantis. ff. de varijs, & extraor.
cog. l. vlt. ſm doct. prædictos vbi. ſ. & ſecundum glo. in d. l. vlt.
C. de pœna iudic. qui male iudi. in iudicio vero animæ fra. Io.
15 vbi. ſ. credit idem, quod in primo caſu, ſcilicet, ꝙ iudex † te-
neatur ad reſtitutionem. in culpa enim fuit cum ſciuit, vel ſci-
re debuit ſe inſufficientem & cum iudicare talem cauſam pręſumpſit, & idem ſi erat ſufficiens quo ad ſcientiam ſi voluiſſet
libros reuoluere, & ſtudere: ſed quia fuit negligens & noluit
ſtudere quem debuit cõdemnare abſoluit, & econuerſo ad in-
ſtar eorum quæ no. ſ. de æta. & quali. c. ad aures. & j. de homic.
c. tua nos. De medicis, & phyſicis, vbi diſtinguitur vtrũ omi-
ſerint aliquid de contingentibus necne: mitius tñ eſt agendum
cum iſto negligẽte, quam cum illo qui dolo fecit. prędicta aũt
rario de ignorante, quod debuit ſe ſcire inſufficientem & ce-
16 tera nõ habet locum niſi in iudice † ordinario, qui debet eſſe ſuf
ficiens ad officium ſuum. delegatus aũt ſæpe ex certa ſcientia
delegantis etiã ignarus iuris datur dummodo ſit bonus homo,
& quod talis ad reſtitutionẽ teneretur, ſi neceſſitate obedien-
tiæ iudicauit, & bona fide de conſilio peritorum tulit ſenten-
tiam iniquam irrationabile eſſet: niſi in inquirendo conſilium
fuiſſet negligens, aut culpabilis: tunc enim ad reſtitutionẽ te-
neretur. arg. ff. qui ſatiſd. coguntur. l. ſi fideiuſſor. §. ſi neceſſaria.
dixit etiam glo. ſuper Ray. & idem frater Io. vbi. ſ. quod impe
ritus iudex excuſatur, ſi tulerit iniquam ſententiam deceptus
per aſſeſſorem talem, qui communiter ſufficiens putabatur.

1 *Executorum genera.*
2 *L. & ſi non cognitio. ſenſus.*
3 *Conſeruator inquirit.*
4 *Referendarij officium.*
5 *Executori nudo parendum.*
6 *Appellari ab executore poſſe. & 8.*
7 *Executorum quis exceptiones admittat.*

Vod ad conſultationem. ¶Si quæ-
ris, vtrum iudex, vel executor poſſit & debeat exce
ptiones admittere vel nõ diſtinguit hic Hoſti. cuius
diſtinctionem hic poſui, non ꝙ ſi multum neceſſaria, cum ea,
quæ dixi. ſ. eo. de cætero. ſufficere debeant, vt videtur, ſed pro-
pter illos, qui verba potius, quam ſnīam amplectuntur, ſciendũ
1 eſt itaque, ꝙ alius eſt iudex, † & alius executor, & executorũ
alius eſt mixtus, alius eſt conſeruatorius, alius referendarius. ſ.
ad aliquem certum articulũ expediendum, ſine alicuius iuriſ-
dictionis cõmiſſione datus alius nuntiator ſiue executor ſim-
plex & nudus, alius executor ſententiæ latæ purus, & merus, ſi
ſit iudex exceptiones legitimas põt admittere, & debet & po-
teſt interloqui ſuper ipſis, & ſi non admiſerit merito ab eo po-
teſt appellari. j. tit. proxi. c. vt debitus. & c. cum cauſam. & c. di-
lecto ſi ſit executor mixtus idem dic per oĩa quantumcunque,
& præciſe ſcribatur. ſ. de off. delega. c. ex parte. 2. Sic poteſt in-
2 telligi. C. de præci. impera. offe. † & ſi non cognitio ſi ſit cõſer-
uatorius, & ſciat vel credat exceſſum notorium nullam exce-
ptionem admittet, niſi forſan excõicationis. ar. 11. q. 3. excom-
municato. & c. ſe. j. de excep. c. pia lib. 6. vel niſi forſan dicat de-
linquens, ꝙ hæc iuſte fecit, & defendendo ſe vel ſua in caſu ſi-
bi conceſſo a iure vel priuilegio. Nam ex quo aliquid proponi-
tur coram tali, quod non poteſt ſine contentioſa iuris indagine
expediri abſtinere debet, & admittere quãlibet exceptionem
legitimam, alias iuſte appellabitur ab eodem quod dic. j. de off.
3 deleg. ſtatuimus lib. 6. ſm Hoſt. Tu vero dic melius † conſer-
uatorem poſſe inquirere, an factum ſit notorium, vel ne arg. ſ.
de elec. bonæ memoriæ. §. qua vero quod dic plene ſm Cardi.
Archi. & Io. And. in d. c. ſtatuimus. Si ſit referendarius, proce-
4 dat † in articulo ſibi cõmiſſo. Et ſi aliqua opponentur, audias:
non tñ interloquatur, ſed dubia ſuperiori referat: alias ſi oppo-
nerentur ſibi aliqua, per quę proceſſus articuli ſibi cõmiſſi im-
pediretur appellari poteſt, ſi procedat: quia modũ excedit, ſed
& talis recuſari poteſt tanquã ſuſpectus, niſi de voluntate par-
tium fuerit datus. Sic intellige. ſ. de offi. delega. ſuper quæſtio-
5 num §. 1. & §. verum. vbi vero † ſimplex eſt, & nudus, puta, ad
aliquem citandum, vel pignorandum, vel ad aliquem ſuſpen-
dendum miſſus talis nec exceptionem admittere debet, nec ali
quid oppoſitum examinare. eſt enim in talibus quaſi pica. Sic
intellige. ſ. de off. deleg. paſtoralis. §. 1. ff. de rebus eorum l. ma-
gis. §. ne tñ titulo tenus. Inſtit. de ſuſpec. tu. §. ſi quis tutor. tali-
bus enim parendum omnino eſt dum tñ ſint certi nuntij, & de
forma mandati conſtet, alias ſecus. C. de iure fiſci. l. prohibitũ.
6 libr. x. Si ſit executor ſnīæ latæ merus, & purus † talis recuſari
non poteſt, quod dic. j. ritu. proxi. nouit. ſed a tali poteſt appel-
lari ſi excedat modum vt in glo. Ber. hic. Vnde poteſt tradi pro
regula, ꝙ vbicunq; dicitur ſententia nulla, & proponitur cauſa
7 iuſta, quare ſummatim debet executor examinare † negotium
& ſi reperiat ꝙ malitioſe proponatur, nihilominus exequatur
C. de fal. l. 2. ſi bona fide referat. ſ. eo. de cætero. Alij dicunt, ꝙ
executor datus ab alio, quam a principe exceptionem tenetur
admittere. ſecus ſi a principe, qui cauſam examinauit, & diffi-
niuit, & idem de executore delegati ſui. ſ. de off. deleg. ſi quan-
do. Sed ſi Papa ſententiam latam ab alio mandat, exequi tene-
tur admittere exceptiones & hanc opinionem recitauit Inn. ſ.
eo. de cætero. Alij dicunt (& forte melius) quòd ſiue ſententia
ſit nulla ſiue annullanda, non cogitur exceptionem admittere.
ſ. de off. deleg. ſuper quæſtionum. §. 1. Poteſt tamen ſi vult, &
ſuperiori referre propoſita. ſ. eo. de cætero. C. de falſi. l. 2. Pro-
cedat ergo, ſi vult, quantumcunq; appelletur, niſi liquido con-
ſtet per confeſſionem partium de liquida exceptione ſiue iu-
8 ſta, propoſita, tunc † enim modum excederet, ſi exequeretur,
& poſſet appellari, vt hic & ff. de iudic. l. ſi prætor. §. Marcellus.
qui ſic intelligitur ſecundum Hoſtien. cuius eſt iſta diſtinctio
tota, & ex dictis ſuis ſumitur.

1 *Penſio ſecundum obligationem ſoluenda.*
2 *Penſiones pro more ſolui.*
3 *Penſio locatorum quando ſoluenda.*
4 *Pura ſtatim exigi.*
5 *§. ſi quis intra annum. ſenſus.*
6 *Retineri quæ, aut non, poſſint.*
7 *Operarum ſalarium quando ſoluendum.*
10 *Penſio plurium annorum quando ſoluenda.*
11 *Penſio legata quando ſoluenda.*
12 *Solutionis dies cuius gratia adiectas.*
13 *Contractus & teſtamenti communia.*
14 *Penſionem anni ad menſes trahi.*
15 *Emptionis, & locationis diſcrimen.*
16 *Cauſa non niſi efficax exprimenda. & 17. & 18.*
19 *Sententia an inſerenda cauſa.*
20 *Solennitatum quæ ineſſe præſumenda.*

Icut nobis. ¶Si quæris, quo tẽpore debeat
fieri ſolutio debitę penſionis, v-
trum in principio temporis, vel in medio vel in fine
diſtingue aut ex cõuentione partium contrahentiũ,
1 vel quaſi ſeu ex diſpoſitione † teſtantium, ſeu ex forma obliga-
tionis ipſam penſionem debitam parientis conſtat, & apparet,
quo tempore ſolui debeat. & tunc conſtat, ꝙ eo tempore ſolu-
i debet, ꝙ primo de conuentione partium. Facit. ff. depoſiti.
l. 1. §. ſi conuenerit. ſ. de pac. c. 1. & c. quoties. pro ſecundo, ſcili-
cet, pro diſpoſitione teſtantium facit, quia voluntas teſtatoris
prolege

pro lege eſt ſeruanda in aut.de nup.§.diſponat.colla.4. & ff.de
condi.inde.l.in cōditionibus.&c.ff.de leg.1.l.ſi ſeruus pluriū.§.
2 fin.aut non conſtat,nec apparet,& tunc aut mos, ſeu † conſue-
tudo regionis apparet ſuper modo præſtandi huiuſmodi pen-
ſionem, & ſm hoc præſtari debet : quia mos regionis ſeruan-
dus eſt: vt in l.alleg.ſi ſeruus plurium.§. vlt.ff. de fun. inſtru. &
inſtru. lega. cum de lanionis.§. a ſnīa. & in iſtis duobus mem-
bris concor. Accur.C.loca.& conduc.l.ędem. Spec.tit.de loca.
& conduc.§.poſtquam. verſi. ſed quæritur. Aut mos, ſeu con-
ſuetudo regionis non apparet,& tunc refert. aut penſio eſt de-
bita formaliter , & expreſſe ob cauſam aliquam nondū imple-
tam, ſicut eſt in omnibus contractibus vltro citroq; obligato-
rijs, ſeu contractibus innominatis. Aut non eſt debita forma-
liter ob cauſam,vt in ſtipulatione vel legato. In primo caſu(&
pono exemplum de locatione) ſunt opiniones dicit enim Ac-
cur.ſin d.l.ędem quod minimum eſt ſequendum, & ſic q in fi-
ne anni debeat ſoluere.ff.de regu.iur.l. ſemper in obſcuris. & l.
ſemper in ſtipulationibus.j.de reg.iur. c.in obſcuris.li.6. Idem
tenent Phil.& Inno.j.de loca.& conduc. propter ſterilitatem.
in glo.vlti.& Spec.in d.§.poſtquam.ver.ſed quæris & tit.de ſa-
lario.§ nunc de procuratorum Iaco. de Ra. dicit ibi, q imò in
principio anni penſio eſt ſoluenda quod probat ſic.cū loco tibi
domū vel aliam rem pro decem videris illa decem mihi ſimpli
citer promittere , & hoc pure & ſimpliciter poteſt peti modo
ita eſt, q quoties quis pure , & ſimpliciter promittit inconti-
nenti,poteſt exigi.ff.de verb.obli.l.eum qui. de verbo. ſignifi.l.
cedere diem. Præterea in plena ptāte tua eſt ſoluere, ideo, &c.
ff.de act. empt. & vendi. l.Iulianus.§. offerri . Sed ego qui loco
3 † tibi domum per annum teneor tibi per totum annum addi-
mittendum tibi domum,nec eſt in plena poteſtate mea ſtatim
contractum ex parte mea implere. quare,&c.ff.de nego.geſt.ſi
pupilli. Præterea,quòd in principio anni,penſio ſit ſoluēda ca-
ſus videtur legis. nam dicit lex, quod ſi loco tibi domū meam
per totum annum , & tu ſoluiſti mihi totā mercedem in prin-
cipio anni deinde ante finem domus comburitur nō potes re-
petere,vt indebitum ergo, &c.ff.loca. & conduc.l.ſed addes §.
ſi quis cum in annum ſm eum.Pe.vero de Bellaper. diſtinguit
aut quęris de penſione vnius aut de penſione plurium annorū,
ſi de penſione vnius anni, tunc tenet ſecum Accur.ſupradicēs,
quod in fine anni penſio eſt ſoluenda quod probat ſic. quotieſ-
cunq; quis contrahit ſimpliciter,& pure antequam poſsit age-
re in effectu contra aduerſarium oportet contractum implere
ex parte ſua. vt in l.alle.Iulianus.§.offerri.& ſic oportet totum
tempus locationis permittere,ante labi. Item ſi quis promittat
ob cauſam antequam poſsit conueniri oportet cauſam imple-
ri.vt.ff.de excep.doli.l.2.§.ſi quis ſine cauſa. præterea hoc pro-
batur expreſſe per eundem.§.alleg.ſi quis cum in annum quem
Iaco.de Ra.pro ſe inducit. nam ibi non repetit, licet pręmatu-
re ſoluat. Et ad rationes Iac.de Ra.reſpondet primo enim non
obſtat illud arg.quod quoties quis pure, & ſimpliciter promit-
4 tit incontinenti poteſt exigi: quia † verum eſt vbi pure,& non
ob cauſam pmittit ac vbi propter cauſam,tunc nō poteſt exi-
gi cum effectu ante cauſam impletā,quia obſtat exceptio.vt in
d.§. offerri . Item non obſtat, quod dicit, quòd qñ eſt in plena
poteſtate tua complere cōuentionem ex parte tua teneris hoc
facere ſicut ſoluere,&c. iſtud nō eſt verum. imò oportet quod
contractus ex parte volētis agere primitus impleatur vt.C. de
rerum permu.l.ex placito . Pone enim, quod promitto te non
conuenire in perpetuū,&iſtud eſt in remotiſsima poteſtate mea
tamen non propter hoc dicor implere cauſam, nec datur mihi
actio ad petendum niſi cauſam impleam. vt C. de tranſactio l.
ſiue apud acta . ſic in propoſito non agit locator ad mercedem
niſi cauſam impleat. Item non obſtat prædictus.§. ſi quis intra
5 † annum quem dictus Iaco.de Ra.expreſſe inducit pro ſe,quia
ibi dixit quod non ſoluit indebitum . Scire enim debes, quod
6 quædam ſunt, quæ retineri poſſunt † ad tempus non iure obli-
6 gationis,ſed ratione cuiuſdam facultatis,ſeu æquitatis vt eſt qñ
vendo librum pro decem retinere poſſum librū donec ſolue-
ris decem tñ ſi iſta facultate non vtor, & trado librū non repe-
tam vt.C.de contrahenda empt.& vendi.l.empti. Quædā ve-
7 ro † ſunt, quæ iure obligationis retineri poſſunt & ſi illa ſoluan
tur repeti poſſunt.vt.ff.de condic. indeb.l. ſed & ſi me putem .
Modo ita eſt, quod ille, qui debet penſionē, habet facultatem
retinendi,vſq; ad finem anni. Et ſi nō vtatur iſta facultate, ſed
ſoluat non habet condictionem indebiti,quia non ſoluit inde-
bitum,ſed præmature ſoluit:& hęc vera qñ de penſione rei lo-
ca ę. Idem intelligit Inno.j.de locat. & conduc.c.propter ſte-
rilitatem in gl.vlt.ver.idem videtur & Hoſt. poſt eum in pen-
8 ſione operis locati , vt in caſu † vbi aliquis locauit operas ſuas ;
vel pro aliquo opere faciendo, vel exercendo de nouo vel ſi ſa-
larium promiſit aduocato,vel medico, vel procuratori : vel in
alijs conſimilibus caſibus q ſcilicet tantū finito opere ſoluen-
dum ſit debitum.arg.C.de ſuffragio.l.vnal. Nec ob.ff. de varijs
& extraordina.cog.l.1.§.eſt quædā res ſanctiſsima . quia ibi di-
cit quòd in principio eſt conueniendum de ſalario. ſed nō dicit
quòd ſit ſoluēdum ad idem.C. de poſtu.l. quiſquis.§.præterea.
In aduocato autem fiſci vř ſpeciale , q in medico ſibi ſoluatur
ſalarium: vt.C.de aduo.di.iud.l.per hanc.§.pen.ſm eos. Idem
Spec.ti.de ſalario.§.nunc de procuratorum in fi. &.§.ſequitur.
verſi.ſed quando. & in.§.iam alleg.poſtquam.ver. ſed quæritur
Quorum dictum verum eſt,dummodo ſanè intelligatur. Pro
9 cuius declaratione poteſt pbabiliter ſic diſtingui aut quis † lo-
cauit operas ſuas , vt pro ſingulis partibus hēt certam merce-
dem, vt ſi ſcriptor faciat mercedem , vt pro qualibet petia, vel
quolibet ſexterno habeat certam ſummam, & tunc in fine ſeu
poſt complementum cuiuſlibet partis debebit ſibi ſolui.vt.ff.
loca.l.qui inſulam.§.eden.&.ff.de rudi.l. ſed & ſi ſuſceperit.§.2.
Aut locauit operas ſuas vniformiter vt pro toto opere haberet
certam mercedem,& tūc aut vt ex illa mercede fiat illud opus
& tūc poterit petere ſibi ſolui in principio præſtita cautione de
opere faciendo.ff.de loca.& conduc.l.inſulam in fin. aut non vt
ex illa mercede fiat illud opus,& tunc dic vt q in fin.operis vt
eſt dictum ſm Inno. & Hoſti. & pro hoc facit illud generale ,
dignus eſt operarius mercede ſua . Matth. 10. Lucę 10. ad Ti-
moth.6.12.q.2.quicunq; ſuffragio.de ſepult.j.ca.1.extra de ſe-
pult.c.ſuper cathędram.§.verū.in cle. ſed non poteſt dici mer-
ces ſua antequam lucratus fuerit . ad idem vř caſus.j. de cenſi.
c.exigit , ibi ſine procurationis officio non impenſo, &c. & c.
perpenno ibi ad procurationem a locis recipere viſitatis lib. 6.
10 Si autem quęratur † de penſione plurium annorum tunc refert
aut plures anni continentur in contractu ſub vna enumeratio-
ne , vt quia dicit loco tibi domum vſq; ad x. annos tunc idem,
vt prius ſcilicet, quòd nō petetur penſio niſi elapſis decem an-
nis. Aut ſub pluribus enumerationibus, vt quia dixit loco tibi
domum vſq; ad annum pro x.libris Pariſijs . & abinde vſq; ad
alium annum pro x.lib.tur. & tertio anno pro centū ſolidis vel
ſimilia , & tunc tot ſunt penſiones quot anni & in fine cuiuſli-
bet anni ſoluēda eſt penſio.vt.ff.de verb. obli.l. ſcire debemus.
& l.pluribus.ſed aduertatis, quia contra iſtud membrum vlti
mum videtur lex expreſſa.ff.de ſtipu.ſeruorū.l. ſi ſeruus com-
munis.§.vlt. Sed dicas,quòd in principio cuiuſlibet anni quę-
ſita eſt obligatio fructuario ob cām & ideo ſi ipſe peteret ante
cauſam impletā per exceptionem repelli poſſet ſm Pet. in d.l.
ędem. in cuius opinionē Cynus ibi videtur declinare. Si quæ-
ris de ſecundo membro,ſcilicet, qñ penſio non eſt debita for-
maliter ob cauſam vt de penſione debita ex ſtipulatione vel vl-
tima voluntate refert,aut ſtipulatio facta, vel legatum factum
eſt de penſione debenda & ſoluenda in primo anno ſolum , vt
quia quis ſtipulatur ſibi dari decem hoc anno,vel quis legat ſibi
decem ſoluēda hoc anno,& tunc debet ſolui in fine anni. vt.ff.
11 de verb.oblig.l.qui hoc anno. Aut † ſtipulatio facta eſt,vel lega
tum factum eſt de penſione debēda & ſoluenda in & pro plu-
ribus annis,vt quia quis ſtipulatur vel legat decem annua,vel in
annis ſingulis vel quolibet anno vel annuatim & tunc ſiue de-
beatur , quandiu vixeris ſiue quandiu fuerit in ſcholis ſine vſq;
ad quinque,vel decem annos in principio cuiuſlibet anni pen-
ſio eſt ſoluenda.vt.C.qñ dies lega.cedit.l.j.&.ff.qñ dies leg. ce-
dit.l.nec ſemel in prin.§.1.& hoc tenet Inno.in c.alleg. propter
ſterilitatem.gl.fi.circa prin.& Hoſt.& ab.poſt eū. Vnde verſus.

Annua ſi debes, tunc inſpicies caput anni .
Anno ſi debes in fine teneberis anni.

& ita diſtinguit Accur.ibi
& inſti.de verb.obli.§. ac ſi ita.& ſm hoc non eſt differētia in-
ter debitum annuum,ſeu ſingulis annis & legatū annuum, ſeu
ſingulis annis,quin vtrobiq; fiat ſolutio in principio cuiuſlibet
anni.Sed vbi debetur anno,tūc in fine anni fiet ſolutio,& idem
ſi maius tempus eſſet adiectū . & eſt ratio , quia vbi verba ſunt
adiecta pro debitore tunc debēt interpręturi pro eo . Item vbi
[ſunt adiecta] pro creditore , tunc pro eo ſimiliter debet fieri
12 interpręt atio. Vnde ſi dicatur ſic,promittit † ſoluere iſto anno
vel tali tempore iſta adiectio temporis adijcitur pro debitore.
nam aliter teneretur ſoluere pure : & ideo intelligitur adiecta
pro debitore vt ſoluere debeat in fine temporis. Sed vbi dici-
tur ſic, pmittis ſoluere ſingulis annis decem, vel decem annua
hæc adiectio temporis ponitur pro ſtipulatore . nam alias non
ſoluerentur,niſi ſemel vna decem & ideo ſit interpręt atio pro
eo, vt ſoluātur in principio cuiuſlibet anni, refert ergo, an ſint

facienda

faciendę plures, & diuerſæ præſtationes per varia tempora an
fuerit facienda vna tantum præſtatio. primo caſu in principio
cuiuſlibet temporis. in ſecundo caſu in fine tēporis debet fieri
præſtatio, & hoc ſiue ſit debitū ex contractu ſiue ex vltima vo
luntate & in hoc cōcordat hic Dyn. alibi & eſt ratio, quia in pri
mo caſu videtur tpš adiectum gratia diuidendæ pręſtationis. In
ſecundo caſu vr̄ adiectum tempus gratia differēdę ſolutionis,
vt. ff. de ſtipula. ſeruo. l. ſi ſeruus cōis. §. cum ſeruus. vt not. ff. de
verb. oblig. l. eum qui. §. qui ita ſtipulatur: & ratio quare ſic vi-
deatur facta adiectio temporis eſt illa quam præmiſi, & ita te-
neas. Quidā vero diſtinguūt inter cōtractus, in quibus dicunt
debere ſolui penſionem in fine tpis, vt in l. alleg. qui hoc anno.
& vltimas voluntates, in quibus dicunt ſolui penſionē in prin-
13 cipio temporis. vt in l. allega. i. C. qñ dies lega. cedit. Sed † iſta
ſententia deſtruitur per legem. ff. de condi. & demon. l. ſi in an-
nos. & de verb. obli. l. eum qui. §. qui ita ver. Idem eſt in vltima
voluntate, quod in contractibus. alij vt Ber. & Hoſt. š. de reſcri
ptis ad audientiam. 2. in t. glo. & Hoſti. hic & in ſum. ſua tit. de
loca. & cōduc. §. quæ actiones circa prin. volunt diſtinguere in-
ter promiſſum annuum, & ꝓmiſſum ſingulis annis, vt in pri-
mo caſu fiat ſolutio in principio cuiuſlibet anni. In ſecūdo ca-
ſu in fine, quæ ſnīa deſtruitur per l. nec ſemel. §. nouiſſimè. ff.
qñ dies leg. cedit. Quod autem dictum eſt de penſione vnius
anni, idem intellige de penſione vnius menſis, vel ſeptimanæ,
vel diei, vt patet in Euangelio Matth. xx. c. Cum ſero (inquit)
autem factum eſſet dixit dñs vineę procuratori ſuo, voca ope-
rarios, & redde eis mercedem ſuam incipiēs a nouiſſimis vſq;
14 ad primos &c. Quod vero dictū eſt de penſione † plurium an-
norum idem intellige de penſione plurium menſium, vel ſeꝑti
manarum vel dierū & iſta ſufficiant. Reperi tñ in libro cuiuſ-
dam doctoris ſolennis dñi Ala. de Valle nule ſuper dic. l. ędem.
ſic ſcriptū: in mercede ſeu penſione rei locatę, vt domus, cre-
do ita dici debere in dubio, vbi nō eſt cōſuetudo, vel nihil con-
uentum eſt, tunc refert aut cōductor agit, vt ſibi detur domus
ad habitandum, & tunc poteſt repelli, niſi prius totam penſio-
nem ſoluat. aut dñs domus agit contra conductorem ad mer-
cedem, & tunc poteſt repelli donec cōtractus ſit totaliter com
pletus ex parte ſua arg. l. alle. Iulianus. §. offerri. Nec obeſt. ff. de
migrando. l. 1. §. ſi penſio: quia vbi habet aliquis pignus obliga
tum propter debitū in diem, licet non poſſit vendicare, tñ po-
terit vti iure retentionis iuxta illud. multa conceduntur per re-
tentionem, &c. modo omnia illa in domo conducta ſunt ta-
citè obligata pro penſione domus, & ideo licet dñs non poſſit
agere, bene tñ poterit vti iure retentionis. Sed prædicta diſtin-
ctio poteſt habere locum in cōtractu emptionis & venditio-
15 nis, vbi eſt in plena poteſtate vtriuſq; † contrahentium imple-
re ſtatim, contractū ex parte ſua tam venditori tradendo rem
venditam, quam emptori ſoluendo pretium conuentum. ff. de
act. empt. l. ex empto. ſecus in contractu locationis vbi in po-
teſtate locatoris non eſt ſtatim per traditionem domus vſum,
& commodū ipſius domus per annum tradere ipſi conducto-
ri, ſed illud commodum habet percipi per ſucceſſionem tem-
poris, & diuturnam manſionem, ſeu vſum rei locatę.
¶ In glo. ſed nunquid iudex. ſi quęris nunquid iudex teneatur
cauſam exprimere, & aſſignare, quę ipſum monet in ſnīa pro-
16 ferenda diſtingue aut in expreſſione cauſæ nullus † requiretur
effectus vtilis, nullum cōmodum. ſed potius incommodum, &
periculum iuris publici, vel priuati ptta: quia in exprimendo
cauſam poſſet eſſe, ꝙ exprimeret malā cauſam, & bonam ſub-
iiceret, & ſic ſnīa nō valeret, vt le. & no. š. de in integ. reſti. tum
ex literis. § nos igitur ver. illa innitens, &c. ĵ. de conceſſ. præb.
ex parte Atten. vbi de hoc per Hoſtien. ſuper verbo occaſione
conſilij. &. ff. de excu. tu. l. qui teſtamento. & tunc non oportet
nec expedit cauſam exprimere, vt hic vbi loquitur de ſnīa diſ-
finitiua & idem dico de interlocutoria. vt. š. de off. dele. ca. cum
ſuper abbatia. de quo vide quod le. & not. 2 5. diſt. intantum &
per Cardi. Gul. & Io. Andr. ĵ. de ſent. excom. cum medicinalis.
17 in princ. lib. 6. Aut in expreſſione cauſę ſequitur effectus † vti-
lis, & commodum ſeu tuitio iuris publici vel priuati abſq; peri-
culo quocunq; & tunc eſt cauſa exprimenda, vt puta qñ iudex
appellationis primam ſnīam retractat quo caſu cauſa eſt expri-
menda, vt per hoc priores iudices excuſentur, š. de fid. inſtru. c.
cum Ioan. Heremita. in fi. ĵ. de priuilegio. cum olim. 2. vel vbi
iudex a iure cōi recedit. ff. de appel. recipi. l. ſciendum. in auth.
de iudic. §. oportet. colla. 6. vel vbi abſoluit ab inſtantia iudicij.
C. de iudi. properandum. §. illo proculdubio. vel qñ conuentus
rei vendi ę abſoluitur: quia nō poſſidet. vt. ĵ. de except. ca. pen.
Idem in ſententiis excōicationis, ſuſpenſionis, & interdicti. vt
in cap. alleg. cum medicinalis, in princ. ĵ. de ſent. excom. lib. 6.
Idem qñ iudex abſoluit propter ineptam petitionem. vt. š. d
iudi. c. examinata. quibus caſibus cauſa eſt exprimenda vt not
Hoſti. hic & Ioan. Andr. poſt. eum & Spec. hoc titu. §. qualiter
ver. verum ſi rationes. adde etiam alios caſus quos not. Hoſt. in
ſum. eo. ti. §. qualiter in ſecunda columna verſi. niſi verſi. in ca-
18 ſibus. Vnde † vbicunq; cauſæ expreſſio poteſt parere aliquem
effectum cauſa eſt exprimenda: vt in c. alle. cum medicinalis in
princ. ĵ. de ſent. excom. lib. 6. patet in omnibus iuribus. š. alleg.
ſiue ſit diffinitiua ſententia, ſiue interlocutoria & per hoc ha-
bes tres leges ſpeciales & notabiles. ff. de ſuſpec. tu. l. hæc enim
cauſæ. de fideicō. lib. l. ſi legatario. §. fi. in fi. & de iure fiſci. l. 2. §.
ſenatus. verſi. quoties. alias non quia ex petitione & ꝓceſſu ſa-
tis poteſt & debet apparere de cauſa ſnīæ. ff. de re iudi. l. in ſum.
C. de ſen. quæ ſine certa quanti. proferun per totū. & ita teneas
licet quidam (vt Dyn.) diſtinguit inter ſnīam abſolutoriam in
qua dicunt cauſam inferendam vt ſit ſaluum ius quod non fuit
deductum in iudicium & perimatur ius quod fuit deductum:
vt. ff. de verb. obl. l. qui Romę. §. vlt. &. ff. de iure fiſci. l. 2. §. ſena
tus. & in. §. alleg. illo proculdubio. & cōdemnatoriam ſnīam in
19 qua dicunt † non eſſe neceſſe inſeri cauſam licet ſit bonum in-
ſeri eam: vt. ff. de his qui no. inſa. l. 2. §. ignominię. ff. de procur.
l. ſed & hę. ff. de pę. l. ſi pręſes. Ratio eſt, quia in condemnatoria
habetur reſpectus ad cauſam, quæ in petitione præceſſit: vt in
d. l. ſi præſes. & ita no. per eum in d. §. ignominiæ. Quidam alij
dicunt ꝙ ſi eſt ſententia criminalis, tunc eſt inferenda cauſa: vt
in d. l. ſed & hę. idem in ſnīa appellationis, vt ſciatur quare infir-
metur prima ſnīa, & idem in abſolutoria. Sed glo. dicit, ꝙ licet
nō ſit cauſa expreſſa in abſolutoria tñ valet: vt. ff. ſi menſor fal.
modū dixerit. l. 1. §. t. Alij (vt Iac. de Are.) idem dñt in crimi-
nali, qđ dicunt prædicti. in ciuili vero dicunt ꝙ aut eſt abſolu-
toria ab inſtātia, & tunc eſt inferenda cauſa: vt. C. de iudi. ꝓpe-
randū. §. & ſi quidem. alias nō cogitur iudex pōt tñ ſi vult. Sed
Iac. de Ra. dicit indiſtinctè nō eſſe cām inferendā, quia ex actis
apparet & ad hoc alle. hāc decre. dicens eam nō fuiſſe factā pro
alio quam opinionē credo veriorē cum diſtinctione pręmiſſa.
¶ In glo. eadem ad finem, ſi quæris nunquid omnia præſuman
20 tur ſolenniter acta diſt. aut quæris † de ſolēnitate intrinſeca, ſi-
cut eſt ꝙ in ſtipulatione interrogatio præcedere debeat reſpon
ſionem. ff. de verb. obli. l. 1. & ſimilia & in tali omnia pręſumun
tur ſolenniter acta: vt. ff. de pactis. l. iuriſgētium. §. quod ferè. ff.
de verb. obli. l. ſciendum. inſtit. de inuti. ſtipul. §. ſi ſcriptum. &
§. præterea. inſti. de fideiuſ. §. vlt. C. de contrahen. & com. ſtipu.
l. 2. ita intellige iſtud c. & iſtam glo. in princ. Aut quæris de ſo-
lennitate extrinſeca ſicut eſt, ꝙ alienatio rei pupillaris fiat, &
fieri debeat cum authoritate tutoris, quæ ſolennitas non eſt de
ſubſtantia contractus alienationis in ſe, & ſimilia & de tali non
præſumuntur oīa ſolenniter acta, niſi ꝓbentur: vt 12. q. 2. c. ſine
exceptione & per totum. C. de vſuris. l. 1. &. ff. de publiciana. l.
quæcunq;. §. vlt. vbi ita diſtinguit gl. ita etiā diſtinguit Cōpo. š.
de elec. c. cum dilecti in fi. & Car. ĵ. de elec. c. vt circa ſuper ver-
bo corporali in fi. & Archi. ibi ſuper verbo prohibeant. idē ibi
Garſias idem Gen. extra de elec. c. cū cauſam quę. ſuper verbo
ſolēniter in cle. & ita intellige gl. iſtam in ver. alias. n. allegat & c.
& adde quod no. Inn. ĵ. de eo qui fur. ordi. rece. c. innotuit in fi.
& ibi dicam in diſt. vlt. & quod dicam. ĵ. titu. t. c. dilectis. diſt. 2.
¶ Si quæras, vtrum oppoſitio tertij impediat ſnīam inter alios
latam executioni debite demandari diſtingue, vt dixi. š. de te-
ſti. c. veniens. 2. diſtinct. t. & de hoc per Inno. hic.

1 *Præſentatio a non habente eius nil quari.*
2 *Præſentationis vis.*
3 *Præſentati ius quale.*
4 *Præſentato per patronum ius quari.*
5 *Teſtium quæſtionem quis commutat. an non.*
6 *Scriba an quem ſufficiat.*

CVm Bertholdus. ¶ Ad verificationem
gl. quæ incipit ſed qua
1 liter potuit, ſi quæris, vtrum pręſentato ad † benefi-
cium ius aliquod acquiratur, & quod diſtingue, aut
eſt præſentatus per illum, qui non habet ius præſentādi, nec eſt
in poſſeſsione, vel quaſi pacifica pręſentandi, & tunc dic, ꝙ nul-
lum ius ſibi acquiritur, vt hic. &. ĵ. de iurepa. conſultationibus.
& ar. eo. quæ leg. & no. š. de elec. quærelā. §. nos igitur. ver. cum
nobis, &c. a contrario & in gl. ſed nonne. Aut eſt præſentatus
per verum patronū, nullo alio exiſtēte in poſſeſſione, vel quaſi
pacifica iure præſentandi. vel per illū qui eſt in poſſeſsione vel
quaſi pacifica præſentandi, & tunc aut quæris vtrum talis præ-
ſentatus

ſentatus habet & cõſequitur per præſentationem ius In bene-
ficio ius in re, ita ꝙ vt beneficiatus: & hñs ius in beneficio ha-
beat ius adminiſtrandi: & dic ꝙ non quouſq; per prælatũ ſue-
rit inſtitutus: vt.ĩ.de iurepa.ꝙ autem. & hoc no. Inn. & Hoſt.
s.de offi.leg.c.dilectus. & Inno. Hoſt. hic & Card.ĩ.de reg.iur.
c.1.lib.6.& Arch.23.diſt.presbyteri.&.ĩ.de inſti.c.1.gl.3.lib.6.
& Gul.de Monte Lau.& Gen.extra de iurepa.c.5.in clem.licet
Spec.tit.ne ſe.va.circa medium dicat & male, ꝙ ſicut capitulũ
non poteſt cõferre beneficia ſede vacante.vt 23.diſt. presby-
2 teri. ſic nec ad eam præſentare: quia † per præſentationem ius
acquiritur præſentato ſicut per electionẽ vel collationem.ĩ.de
iurepa.cum dilectus & male ſm Archi.vbi.s. Aut quæris nun-
quid per præſentationem habet, & conſequitur ius ad rem pe-
tendam, hoc eſt, beneficium petendũ, & perſonalem actionem
contra epm, vel prælatum ad quem ſpectat inſtitutio, ad hoc vt
admittatur per eũ & inſtituatur in ipſo beneficio & dic ꝙ ſic:
vt.ĩ.de iurepa.cum autem.& c.paſtoralis. & c.cum dilectus. &
c.illud.16.q.7.c.decernimus. ſm doc.prędictos vbi.s.& ita dic
breuiter ꝙ habet ius petendi ſe admitti ad beneficium non tñ
habet ius in eo.arg.ĩ.de præb.c.quodam. & de conceſ. præb.c.
quoniam lib.6. & hoc etiam notat expreſſe Gen. extra de ſup.
neg.prælato.c.vnico.glo.4.in clem.& ita poſſunt concordari &
intelligi glo. Inno.ĩ.de iurepa.qñ glo.1.in fi. qui dicit, quòd ex
præſentatione non acquiritur ius & Hoſt. qui dicit ibi contra-
3 rium. Iſtud tñ † ius ad rem eſt incommutabile in perſona præ-
ſentati per patronũ clericum qui variare nõ poteſt, & eſt com
mutabile in perſona præſentati per patronũ laicum qui variare
poteſt, vt in iuribus alleg. vnde ſm Hoſti. hic poſtquam patro-
nus laicus variauit præſentando alium qui per epiſcopũ eſt ad-
miſſus, primus præſentatus amittit ius petendi eccleſiam, &
agit de iniuria ſua contra epiſcopum vt in dictis c.quod autem.
& c.paſtoralis. & intellige, quòd patronus laicus poſt præſenta-
tionem per eum factam poteſt variare de conſenſu, & licentia
ſuperioris alias ſine licentia ſuperioris variare non poteſt ſm
Inno. hic in glo. patronus enim. & Hoſti. poſt eum licet Vinc.
dicat.s.de elect. in Gen. ꝙ etiam ſine licentia ſuperioris varia-
re poſsit. ſed opin. Inno. & Hoſti. verior eſt vt no. Archi. 31.di.
Nicena.&.ĩ.de iurepa. c.vnico in glo. hic approbatur lib.6. In-
4 tellige. quòd per † præſentationem patroni, acquiritur præſen-
tato ius ad rem, qñ fit epiſcopo diœceſano vel alteri, ad quem
ſpectat inſtitutio in beneficio, ſecus videretur ſi fieret vicario
ſuo generali ad hoc poteſtatem non habenti quod dic vt not.
Genzel.extra de iurepat.c.vt cõſtitutio in principio ſuper ver-
bo præſentatum in cle.licet Gul. de Monte Lau. ibi in glo.con
trarium dicere videatur & de hoc tetigi.s.de elec.auditis.

¶ Ad declarationem gl. quæ incipit, ſed qualiter delegatus, &c.
5 ſi quæris, vtrũ † ſubdelegatus Papæ vel delegatus ordina. exa-
minationem teſtium cõmittere poſsit diſtinguit Innoc. hic in
glo.& male verſi.vel dic & melius &c.dicens, ꝙ aliud eſt reci-
pere teſtes, aliud ſcribere atteſtationes. Ille enim, cui cõmiſ-
ſum eſt recipere teſtes, receptionem alij cõmittere nõ poteſt:
quia in hoc eius induſtria eſt electa.s.de off.deleg. qñ apoſto-
lica. Sed ſcribere atteſtationes bene cõmittitur alij: quia eo ca-
ſu potius eligitur opera, quã induſtria. argu.ĩ.de app. cum cau-
ſam, ſecundum eum. quæ diſtinctio non placet ho. tum quia
quando electa eſt perſona non poteſt hoc cõmitti alij ſine con
ſenſu illius, qui eligit per l.inter artifices.ff.de ſol. tum quia cer-
tus tabellio electus eſt ad ſcribendum totum videtur fidei ſuę
eſſe commiſſum, & certũ eſt, quod vnus fidelior & diſcretior
6 eſt altero, & talis conſideret de electo qui non conſideret † de
ſubrogato: tum quia tabellio magnã poteſtatem habet, & mul
ta mala poteſt committere, vnde dicit, ꝙ iſti iudices non iuriſ-
dictionem ſed certum articulũ puta receptionem teſtium, vel
aliud certum miniſterium quod nõ eſt iuriſdictio committe-
re poſſunt: quia hoc poteſt facere quicunq; iuriſdictionem ha-
bens.s.de offic.deleg. c.ſuper quæſtionum.§.1.quod intellige,
quando quæſtiones, & articuli & interrogatoria & omnia alia
examinata ſunt a committente & numerus teſtium limitatus
ita quòd ſit nudus auditor. & ſic intelligit.s.de offi.deleg. cum
te.& c.ſuper quæſtionũ. & hæc ſolutio placet ſibi. & idem not.
Ioan.Andr.& Genze. extra de offic.deleg.c.vnico.glo.2.in cle.

1 *Sententia iuris, ius facere.*
2 *Interlocutoria principis ius facit.*
3 *Diffinitiua qui ius faciat.*
4 *Abſens qui ſuccumbere præſumendus.*
5 *Ordinationum quæ ius non facit.*
6 *Sententiam principis ius generale facere.*

IN cauſis. ¶ Si quæris, vtrum ſententia prin-
cipis facit ius generale in tãtum, ꝙ
ſit trahenda ad conſequentiã, & quod alij in pari ca-
ſu idem debeãt iudicare diſtingue aut quæris de ſen
1 tentia iudiciali ſeu lata in iudicio aut de ſentẽtia, id eſt opinio-
ne ſeu reſponſione data ad conſultationem: aut de ſnĩa id eſt de
ordinatione ex cauſa neceſsitatis vel vtilitatis diſpenſatiue fa-
1 cta. In primo caſu refert, aut eſt in † corpore iuris clauſa, aut
non. Si ſic facit ius generale, & hoc ſi tenor patiatur, alias non
.ĩ.de inſti.cum veniſſent.§.nos igitur.C.de nouo codice com-
ponendo. conſtitutione vnica. in fi. & hoc ſiue ſit ſnĩa diffini-
tiua, vt hic.&.C.de leg.l.3.in princ.& l.imperialis. ſiue interlo-
cutoria: vt.ff.quod me.cauſa.l.metum.§.ſed quòd prætor.ff.de
iuriſ.& fac.igno.l.1.§.pen. ſm Ber. Vinc. Io. Inn.& Hoſti. hic &
idem Archi. 3.q.6. hæc quippe. & hoc intellige ſi tenor ipſius
patiatur alias ſecus: vt.C.de ſacroſan.eccle.l.non plures. Si non
eſt in corpore iuris. clauſa tunc aut eſt interlocutoria, aut dif-
2 finitiua. Si interlocutoria tunc, aut princeps † examinatione
præcedente cauſa cognita partibus præſentibus interloquẽdo,
vel interprętando pronunciauit, & tunc facit ius generale: vt in
l.hic alleg.imperialis.C.de leg.& 16.q.3.licet.&.ĩ.de verb.ſign.
in his in fin. ſm Hoſt. hic. ad idem facit.c.alle.cum veniſſent.§.
nos igitur vbi idem tenent Inno. Hoſti. & Io. Andr. ſuper ver-
bo tuendum & Gul.ĩ.de appel.c.vlt.gl.pen.lib.6. Aut ſine exa-
minatione præcedente, & ſine cauſę cognitione, & tunc nõ fa-
cit ius generale: vt in l.alleg.3. in fin.C. de leg. Si eſt diffinitiua
3 † tunc dicunt quidẽ indiſtinctè quòd facit ius generale vt hic.
quod intellige fore verum qñ fertur ambabus partibus præſen
tibus, vel ſaltem pro parte contra quam fertur pręſente. Et eſt
ratio: quia tunc, ſcilicet, qñ pars contra quam fertur eſt ab ab-
ſens magis præſumitur ferre ſnĩam propter contumaciam ip-
ſius partis abſentis, quam propter iniuſtitiam cauſæ. argu.ff.de
euic.l.ſi ideo &.ff.de inoſ.teſta.l.qui repudiãtis. ita tenet Lam-
ber.de ſal.in d.l.3.C.de leg. Nec obſtat quòd abſens, dummodo
habeat bonam cauſam, vincere, & obtinere debeat. vt.C.de iu-
di.properãdum.§.& ſi quidem &.§.ſin autem reus: quia hoc eſt
4 verum, qñ conſtat, & apparet † iudicialiter de iuſtitia ſua, ſed
qñ ſuccumbit præſumitur magis ſuccumbere: propter abſen-
tiam, & contumaciam ſuam, quam propter iniuſtitiam ſuam:
quia ſi præſens fuiſſet potuiſſet aliqua allegare, quibus viciſſet,
vt no.glo.in l.alleg.ſi ideo. Si quæris de ſecundo caſu principa-
li, ſcilicet de ſententia, id eſt de opinione vel reſponſione prin-
cipis data ad conſultationem: & intellige nõ redacta in corpore
iuris, quia illa faceret ius per l.ſæpe alleg.3.C.de lega. tunc ſen-
tit Hoſti.s.de reſcriptis ſi quando, quòd facit ius generale di-
cens, quòd lex illa.C.de ſent.& interlocu.om. iudicum l.nemo.
loquitur in relatione procerum, & non principis, ſed Accur. in
l.alleg.nemo.in 1.glo.& Ber. Vinc.& Phil. in c.allega. ſi quando
ſentiunt contrarium, quod videtur verius de iure. Si quæris de
5 tertio caſu, ſcilicet, de ſententia id eſt, de ordinatione † ex cauſa
neceſsitatis, vel vtilitatis per principem diſpenſatiue facta, tũc
dic, quòd talis non facit ius cõmune nec eſt ad exemplum tra-
henda vt hic.&.ff.de conſtit.princ.l.1.& inſtit.de iure naturali
.§.plane. iuxta quod vide quod not. Cardi.ĩ.de regu.iur.c.quod
alicui.lib.6. vbi dicit, quòd ius ſpeciale ad talem materiam tra-
hitur, quæ pari æquitate. vel maiori iuuatur. & eſt textus ſm
eum.C.de fur. & ſeruo corrup.l.ſi quis ſeruoſ. & hoc intellige
6 † de ſentẽtia principis. Sententia vero alterius non facit ius ge-
nerale, ſed ſolum inter illos, inter quos lata eſt: vt l.alleg.nemo,
quod dic vt dicam.ĩ.eo.quamuis ad idem facit c.alleg.cum ve-
niſſent.§.nos igitur. vbi idem tenent Inno. Hoſti.& Ioan.And.
ſuper verbo tenendum. & Gul.ĩ.de appel. ca.vlt.glo.pen.lib.6.
vbi de hoc per eum.

1 *Litera priores, an in ſecundis memoranda.*
2 *C. inter monaſterium. ſenſus.*
3 *Proceſſus quando in literis memorandus.*
4 *Recuſandus quando ſit iudex.*
5 *Recuſatio omiſſa non proponenda.*
6 *Iudex prius negandus, quam recuſandus.*
7 *Sententia ſecunda prima ne præualeat.8.10.16.& 17.*
9 *Sententiam priorem quando renocet princeps.*
11 *Sententiarum quando receptus concurſus.*
12 *Sententia prior quando ſecunda præualeat.*
13 *C. exceptionem. ſenſus.*
14 *C. inter monaſter. quando locus ſit.*
15 *Culpa lata dolo ſimilis.*

INter monaſterium. ¶Si quæris vtrum impetrãs
literas ad ſecũdos iudices de proceſſu habito coram
primis iudicibus teneatur facere mentionem, diſtin
gue, aut ſecundæ literæ impetrantur ad reuocationem priorũ
iudicum, aut impetrantur nõ ad reuocationem priorum iudi-
cum, ſed vt alius iudex collega vnus, vel plures in cauſæ cogni-
1 tione ipſis prioribus iudicibus adiungatur. † In primo caſu re-
fert, aut quæris de proceſſu facto coram prioribus iudicibus ſu
per inepta actione, ſeu petitione, de quo. ſ. de iudici. examina-
ta. & de tali non oportet facere mentionem, vt not. Spec. titu.
de offi. om. iudi. §. deſeruit. ver. ſed quid ſi clericus dicẽs. quod
licet de proceſſu facto coram prioribus iudicibus ſuper inepta
actione literæ ſecundo impetratę, non faciant mentionem, ni-
hilominus videntur valere ſaltem de cõſuetudine. arg. j. de ap-
pel. ſi duobus licet non de rigore. vt hic. & . ſ. de off. deleg. ex li-
teris. pro quo faciunt ea quæ le. & no. j. de reg. iur. c. nõ pręſtat.
lib. 6. Aut quæris de proceſſu facto ſuper acta, & competenti
actione ſeu petitione, & tunc aut proceſſus eſt talis qui nõ va-
let ipſo iure vel in effectu, & tunc idem quod in membro pręce
denti per iura alleg. Et hoc poteſt ſic probari: quia ſicut video,
2 hic † quod impetrans ſecundas literas directas ſecundis iudicibus
tenetur de proceſſu facto per priores literas facere mentionem,
ita tenetur facere mentionem multo fortius de ipſis prioribus
literis. vt. ſ. de reſcrip. c. cæterum. ſed ab eo quod vbi priores literę
non valẽt ipſo iure: vel etiam in effectu, vt quia ſunt tales, quæ
per exceptionem elidi poſſunt, impetrans ſecundas literas non
tenetur de ipſis prioribus literis facere mentionem: vt no. Ber.
. ſ. de reſcrip. c. ex tenore. glo. pen. & ſcripſi. eo. ti. c. 1 igitur pa-
ri: imò fortiori rõne ſi proceſſus factus per priores literas non
valet, ipſo iure, vel in effectu impetrans ſecundas literas nõ te-
nebitur de ipſo facere mentionẽ maxime, quia non debet pre-
ſtare impedimentum quod de iure nõ ſortitur effectum . j . de
3 regu . iur. c. non præſtat. lib. 6. cum ibi alleg. Aut † proceſſus eſt
validus ipſo iure & in effectu, & tũc de tali oportet facere men
tionem, in ſecundis literis alias nõ valerent, & vtrum ſufficiat,
quod in ſecundis literis de tali proceſſu fiat mẽtio generalis ar-
bitrarium eſt ſecundum Hoſti. hic dicentẽ, quod de principalibus ar-
ticulis, & exceptionibus & ordinationibus, & de his inter quos
& coram quibus actũ eſt ſpecialis, & expreſſa mentio fieri de-
bet. vt probatur de articulis de reſcriptis. cum dilecta. de exce-
ptionibus. ſ. de procur. c. in noſtra in fin. de ordinatione. ſ. eod.
cum . de iudice, & litigatoribus. ſ. de dolo & cõtu. ex literis vbi
de hoc ſecundum eum. ſequitur de ſecundo membro princi-
pali, ſcilicet, quando ſecundæ literæ impetratæ impetrantur
non ad reuocationem priorũ iudicum, ſed vt alius iudex col-
lega in cauſę cognitione ipſis prioribus adiungatur & tunc dic
vt dixi. ſ. de offic. deleg. c. coram in 2. diſtin.

¶Ad euidentiam glo. quicunq; habet . ſi quæras qñ reus exce-
ptionem ſeu recuſationẽ ſuſpecti iudicis proponere debet. di-
cit Io. an. poſt opi. recitatas in iſta glo. quod alij dicunt, quòd vſque
ad xx. dies poteſt eam proponere qñcunq; ſiue alias propoſue-
rit ea n ſiue non 3. q. 3. offeratur ei beneficiũ iuris &c. j. de reg.
iur. c. adultum lib. 6. Alij dicunt vt Phil. & Iaco. de Alb. Ab. &
Spec. it. de dilati. §. nunc videamus in fin. quod ſemper vſq; ad lit.
conte t. poteſt proponi. C. de iuriſ. om. iudi. l. nemo ibi poſt lit.
conteſt. ordinarius ſedis recuſet examen ergo ante poteſt. facit.
C. de iudi. l. apertiſſimi. & hæc decret. niſi fuiſſet datus termi-
nus ad declinatorias proponẽdas. ſ. de excep. c. paſtoralis. Non
obſtat. §. offeratur: quia hodie inducię arbitrarię ſunt. j. titu. 1.
t: imò quidam ex eis fatuum reputant illum qui primo
proponit cum per hoc iudicem prouocet . Tamen ipſe
Spec. titu. de recuſatione. §. ſic aũt recuſatio. conſuluit teneri
ſententiam Tan. quæ fuit, vt dicit Ber. hic. quòd ſi omiſſa ex-
ceptione, de iudice ſuſpecto propoſuit, alias ſiue obtineat, † ſi-
ue ſuccumbat, non poteſt redire ad eam, quæ eſt. de iudice ſu-
ſpecto, quia per hoc videtur tacitè approbare perſonam iudi-
cis ex quo cõſenſit litigare ſub ipſo. arg. ſ. de off. dele. inſinua-
te. & idem conſuluit Hoſt. ſ. de proba. quoniam. & remittit ad
ea, quæ no. in ſum. de off. dele. §. ſed nec illud. verſ. qñ debet fie-
ri recuſatio. Alij dicunt (vt Io. in. §. alle. offeratur. Goff. in ſum.
de dil. §. 2. & Inno. hic recitat) quòd non ſolum ante alias ex-
ceptiones proponi debet, ſed etiam ante viginti dies . Ex opi-
nione Ber. ſequitur incõueniens: quia ſi petat reus ſibi dari co-
piam reſcripti, dicet actor . Talis eſt perſona, cui debet credi.
quia eſt nobiliſſimus. Si petat libellum, dicet actor, nõ eſt de
conſuetudine: & hoc etiam facies ſolũ vt iudex ſuper eo pro-
nunciet: Propter quod aliqui dicũt, quòd aut reus eſt qui pro-
uocat ad ſententiam, aut prouocatur. Primo caſu amplius non
recuſat. Secundo ſic. arg. ff. de condi. furti. l. & ideo. & . ſ. de ex-
6 cept. cum inter. Satis crederem de iure dicendum, quòd † om-
nis exceptio, per quam negatur quis eſſe iudex præcedat exce
ptionem de ſuſpecto: nam ſi non eſt iudex ad quid debeo eum
recuſare maxime cum longiorem tractũ habeat recuſatio pro
eo quod itur ad arbitros? vtile tñ eſt hoc caſu proteſtari : ſed non
puto neceſſarium. Alias vero exceptiones, per quas non nega-
tur iuriſdictio, puta excõicationem contra actorem ita, quod non
eſt reſcriptũ, vel dilatoriam abſolutionis præcedet recuſatio.
Facit pro iſta diſtinctione, quod not. in Spec. de except. §. viſo.
verſ. porro. & hoc teneas poſt factum maxime cum reo liceat
proponere contraria præcipuè qñ tendunt ad eundem finem.
de hoc plene. j. de regu. iur. nullus. lib. 6. Nec eſt verũ quòd eli-
gant ipſius iudicium, niſi quo ad illud, quod excipio. Et dato,
quòd illud expreſſe facerem non deberet nocere . Quid enim,
ſi expreſſe faceret illũ iudicem? non video, quòd recuſationem
impediat ante factũ . Conſultore m Tancredo cum ſuper alijs
exceptionibus (ſi quas ante propoſuerit), habeat pronuntiare
& eius ſnĩa inter partes faciat ius. ſ. de reſcriptis. ſuper literis in
fi. & ex quo in vno eligit, in alio nõ recuſat. 3. q. 8. cuius in agen
do . Sed in recuſatione nõ eligo ipſius, ſed arbitrorum iudiciũ,
vel collegę vel ordinarij: vt. j. de off. dele. ſi contra vnum. lib. 6.
& ſi vis præciſe tenere opi. Tanc. & Ber. reſponde ad contraria
ſecundum Inno. in glo. ſi alicui. verſi. primi autem & ſeq. ſecundum Io. And.
hic & iſtam opinionem Tan. potes tenere ſi ſcienter iſtam ex-
ceptionem quis omittat ſecus ſi ignoranter. ff. de iuriſ. om. iud.
l. ſi per errorem. ſecundũ Spec. titu. de excep. §. viſo. ver. porro.
7 ¶ Ad euidentiam glo. & ita ſi quæris vtrum, & † qñ ſententia
lata cõtra primam ſnĩam valeat, & teneat diſtingue . aut ſecun-
da ſentẽtia fertur interueniente remedio appellationis, vel ſup
plicationis, vel reſtitutionis aut nullo tali remedio interuenien
te. In primo caſu cõſtat, quod valet : niſi ſit aliud canonicum ,
quod obſiſtat. Primum membrum patet. ff. de appel. l. 1. & per
totum. C. de appel. per totũ. j. ti. 1. per totum. j. eo. cum 1. & A.
de teſta. c. Raynutius. & c. Raynaldus . ſecundum, & tertium mem-
brum patent. ff. de mino. l. in cauſæ. 2. in fin. & l. ſeq. ff. de re iud.
l. diuus. ff. de iureiur. l. admonẽdi. ff. de appel. l. 1. C. de præci. im-
pera. offe. in auth. quæ ſupplicatio. de ſententijs præfec. præto. l.
vnica. ſ. de reſtit. in integr. ex literis & per totum. j. titu. proxi.
8 per totum . In ſecundo caſu refert, aut eſt dubium † de prima
ſnĩa, ſcilicet, vtrum, & qualis lata fuit, & tunc valet ſecunda ſen
tentia ratione dubij. ff. quæ ſent. ſine appel. reſcin. l. 1. vt no. Ber.
hic. in gl. & ita. Aut non eſt dubium de prima ſnĩa. & tunc aut
contra eam allegatur , & probatur talis peremptoria, quæ poſt
ſnĩam proponi & probari poteſt. de quo per Accur. C. de iur. &
facti igno. l. 1. & dixi. ſ. de except. c. paſtoralis . & tunc valet ſe-
cunda, alias inutiliter iura admitterent illas exceptiones ad pro
bandum, niſi probatę prodeſſent. argu. C. de proba. l. ad proba-
tionem. aut non allegatur, & tunc aut quæris de principe, puta
Papa , vel Imperatore proferente, ſecundam ſnĩam contra pri-
mam, aut de alio inferiori. In primo caſu refert: quia aut prin-
ceps ex certa ſcientia committit cauſam ſciens primam ſnĩam
9 eſſe latam in ea vel de ipſa cauſa cognoſcit, & tunc † ipſam pri-
mam ſnĩam reuocare videtur. argu. hic in verſi. & cum ſi fuiſ-
ſet oſtenſa ea poſthabita &c. ſ. de off. dele. paſtoralis. §. præter-
ea. vt not. Goff. ſ. de reſtit. in integr. c. tum ex literis. & Archi.
2. q. 6. diffinitiua verſi. item ſi ſnĩa . Aut princeps ignorans pri-
mam ſnĩam latam in cauſa ipſam cauſam cõmittit , vel de ipſa
cognoſcit, & tunc dic idem, quod in alio inferiori. Si quæris de
alio inferiori ſiue ordinario, ſeu delegato vel ſubdelegato tunc
refert aut prima ſententia fuit nulla ipſo iure, vel in effectu, pu-
ta, quia lata a iudice non competenti vel authoritate literarum
vitioſarum, & quæ per exceptionem fuerũt eliſę & tunc tenet
10 † & valet ſecunda ſnĩa non obſtante illa prima, quę nullum prę-
ſtat impedimentum: vt hic in verſi. non obſtãte ibi cum ſi. &c.
qui ver. ita intelligitur ſecundum Goff. hic & Archi. 2. q. 6. c. ei qui. §.
diffinitiua verſi. item ſi ſententia. ar. j. de reg. iur. c. non præſtat
lib. 6. ita intellige. j. de pur. vul. c. 2. C. de ſen. quę ſine certa quan
ti. profe. l. fi. & arg. ff. de bon. poſ. contra ta. l. non putauit. §. non
quęuis. & . §. ſeq. de re iudi. l. 4. §. condemnatum . Idem dicendũ
eſt, ſi notorie appareat ſnĩam eẽ iniuſtã, vt. j. de fri. & male. c. fra-
ternitatis. §. nos autem. alias nos tñ & in d. c. 2. de pur. vul. nam
ſemper debet veritas præualere. 8. diſt. conſuetudo vt hoc no.
Inno. in d. §. nos autem glo. no. ſententiam & Hoſt. & Io. And.
poſt eum . aut prima ſnĩa fuit & eſt valida ipſo iure , & in effe-
ctu & tunc aut ſecũda poteſt reputari diuerſa a prima. ita quòd
ambæ ſe cõpatiuntur, vel ratione temporis, vel alia ratione &
tunc

tunc non eſt contraria: vt. C. de vete. iur. enucl. l. 2. §. contrariū.
verbi gratia ſi in prima ſententia pronuntiatū fuit me non de-
11 bere vel rem meam eſſe. In ſecunda ſnia, † pronuntiatum eſt
me debere, vel rem tuam eſſe hæ quidem ſniæ compatiuntur
ſe, quia propter diuerſitatem temporum vtraq; poteſt verita-
tem continere, vt de pe. diſt. 1. periculoſe. §. finitium regundo. l.
in finalibus. ff. de mi. l. in cauſę. 1 §. ſi. & l. ſeq. C. ſi manci. ita ſu.
alie. ne proſti. l. 1. & tunc valet vtraque. & ſecunda præualet, &
præiudicat primę, quaſi tempore ſecundę ceſſauerit cauſa pri-
mæ: vt. ſ. de tranſla. epi. poſt tranſlationem verſ. cęterum. ff. de
excuſatione tuto. l. ex ratione. alias de excuſa. & tempo. earum
l. cum ex oratione. & arg. ff. de pen. hæred. l. item videndum. &
l. illud. ſ. de teſti. cum in. j. eo. c. Abbate ſane lib. 6. Aut ſecunda
non poteſt reputari diuerſa a prima, ſed eſt directe ſibi contra-
ria, & tunc aut non fuit oppoſita exceptio primæ ſniæ coram
iſto iudice ſecūdo qui ſecundam ſniam tulit aut ſuit oppoſita.
ſi non fuit oppoſita, tunc aut quia is cui competebat ignorabat
eam ſibi competere, & tunc nō valet ſecunda: vt. C. qn̄ prouo.
non eſt neceſſe. j. 1. quæ eſt canonizata in d. §. diffinitiua. verſi.
item ſi ſententia. 2. q. 6. ſm Io. Hoſti. & Io. Andr. licet quidam
dicant, quod eo caſu ſi iudex ſciuit primam ſniam ſecūda nul-
la eſt, ſi ignorauit tenet ſecunda, & præualet primæ ſic alibi at-
tenditur ſcientia iudicis. ff. de off. præſi. ſi forte. j. titu. c. ſi duo-
bus & hoc non placet Io. Andr. nec mihi: imò putamus tunc
12 † proprie nō tenere ſecundam, qn̄ pars & iudex ignorabant de
prima: nec eſt æquum, quod beneficium ignorantiæ partis lę-
datur per ignorantiam iudicis per quā potius iuuari debet. ad
hoc. ſ. de reſcriptis ex parte decani. ſolū ergo ad excludendam,
vel includendam culpam in iudice ponderabitur ipſius ſcientia
vel ignorantia. nec ob. lex ſi forte. & c. ſi duobus quæ loquun-
tur cum procedit qui iudex nō eſt quo caſu ponderatur ſcien-
tia ipſius vel ignorantia: & in c. ſi duobus reperitur pars in cul-
pa, aut is cui cōpetebat ſciebat eam ſibi cōpetere, & tunc dico
indiſtincte, quod ſecunda valet, & tenet argu. huius c. in verſic.
non obſtante. ſm Goff. Ber. & Hoſti. hic & Hoſti. in ſumma.
eo. titu. §. qualis. verſi. 4. & Archid. in. §. alleg. diffinitiua verſic.
item ſi ſententia. pro hoc. j. de priuil. c. cum olim. §. nos igitur
licet Io illud membrū ſubdiſtinguat hic dicens, aut is pro quo
facit ſententia ſcienter & doloſe omiſit illa, vti volens fatigare
aduerſarium ſuum, & tunc valet ſecunda ſentētia. ita loquitur
hæc decret. ſm Ioan. Andr. hic in ver. ideo dicit & Vinc. Phil.
13 & Hoſti. & alleg. Hoſti. ſ. de except. c. exceptionem. † & inſtit.
de exceptio. §. item ſi in iudicio, ſed vide quia decre. exceptio-
nem potius facere videtur contra, quia ibi non oppoſuit exce-
ptionem tempore debito malitioſe poſt tēpus auditur ſed con
demnabitur in expen. ſic videtur in hoc caſu dicedū ſed de-
fende Hoſti. & dic quod textus decret. illiut, vbi dicit, ꝙ eſt in
hac exceptione ſpecialiter obſeruandum vnde arguit pro opi-
nio. Hoſt. nam ſi ſpeciale eſt in exceptione excōmuic. propter
cauſas quas habes. j. de except. pia. lib. 6. ergo eius contrarium
eſt generale. arg. j. de pręb. præſenti. § loca. lib. 6. cum ibi no. aut
omiſit ea vti ſcienter ſed non doloſe, & tunc non valet ſecun-
da ſm Io. Andr. qui nil ad hoc vltimum dictum alleg. vnde ip-
ſum non credo verū primo per illud quod no. Ioan. in d. §. diffi-
nitiua verſ. item ſi ſnia glo. niſi in cauſa dicens, quòd ſi ex certa
ſcientia omiſit, ſed ideo omiſit: quia nō poterat eam tunc tem
poris probare ſibi præiudicat. vt 2. q. 7. plerique. Item per illud
quod no. Goff. hic & Archi. in prædicto verſi. Item ſi ſnia. di-
14 centes hāc decret. † habere locum qn̄ prima ſententia eſt nul-
la ipſo iure, & quòd tunc locum habet, quod non tenet ſenten-
tia contra res prius iudicatas, qn̄ prima ſententia tenet, & exci-
pitur ex ea vel non excipitur, ideo: quia is cui cōpetit exceptio
ignorat eam ſibi competere alias valet ſecunda ſentētia, ſi ergo
alias valet ſecunda ſentētia, ergo valet in caſu vbi is cui compe-
tit exceptio omittit ea vti ſcienter, ſed non doloſe. item Hoſt.
dicit expreſſe in d. §. qualis verſi. 4. quod cū omittit ea vti: quia
non habet probationes in promptu præiudicat ſibi niſi prote-
ſtetur de ipſa ſnia & dicat quòd ideo nō proſequitur, quia non
habet probationes paratas tunc forte non præiudicat ſibi, arg.
15 ff. de eden. l. argentarius. §. ſi. item talis eſt in lata † culpa, quæ in
amiſſione iuris ſui regulariter æquiparaſ dolo. ff. de poli. quod
Nerua. j. de conſti. vt animarum. de reſcriptis. tibi qui. de pręb.
ſi clericus. lib 6. & diſſoluta negligentia prope dolū eſt. ff. man.
l. ſi fideiuſſor in principio. ſed pro Ioan. Andr. videtur fortiter
facere quod no. glo. C. de tranſac. l. ſi diuerſa dicens, quod non
16 valet † ſecunda ſententia contra primam lata etiam de expreſſo
conſenſu partiu, ergo multominus ex tacito cōſenſu illius pro
quo facit, & qui ſcienter omittit illa vti cum non plus debeat
operari tacitus conſenſus vnius quam expreſſus ambarum par
tium. argu. not. C. de pac. l. 1. ff. de lega. 2. ſi ita ſcriptum. §. ſi ſub
conditione vbi no. quod ius futurū non poteſt amitti per ſim-
plicem renūtiationem, ſed bene per pactum. ſed dato ꝙ illa gl.
ſit vera non obſtat. nam non mirum ſi tacita renuntiatio vnius
partis plus operetur, quam expreſſus ambarum, vt patet in re-
miſſione iuramenti calumniæ. C. de iura. calum. l. 2. §. ſed quia
veremur. j. de iura. calum. c. 1. §. 1. lib. 6. item ibi non valet ſen-
tentia ſecunda ex eo, quia emanat ex conſenſu partiū quod eſ-
ſe non debet, quia ſententia debet ferri in inuitum. ff. de verbo.
oblig. l. inter ſtipulantem in principio. nec pro hoc negat, quin
is pro quo facit prima ſentētia poſſit ei renuntiare expreſſe &
tacite, ſcienter omittendo illa vti & de ea excipere intra tem-
pus debitum ſicut eſt in alijs peremptorijs de quibus dixi. ſ. de
excep. a nobis. ſi fuit oppoſita exceptio primæ ſniæ coram iſto
ſecundo iudice tunc refert aut fuit reprobata, & tunc tenet &
valet nihilominus ſecunda vt hic in verſi. non obſtan. ſm Inn.
& Ber. hic argu. ff. de neg. geſt. l. ſin autem. §. ſi quocunq; modo.
2. reſpon. & ff. de compenſa. l. quod in diem. §. 1. ff. quę ſen. ſine
ap. reſcin. l. 1. circa princ. C. de fide inſtru. l. vlt. Aut non fuit re-
probata, & tunc aut huiuſmodi exceptio primæ ſniæ ſic pro-
poſita non fuit legitimè probata & tunc idem, ſcilicet, ꝙ valet,
17 & † tenet ſecunda quia paria ſunt non proponere, nec probare
ſed non probare & ꝓponere. ff. de teſta. tut. l. duo ſunt Titij. ſ.
de proba. c. licet. § ad reprobandum. verſi. idem quoq; teſtes. &
j. eod. cum I. & A. §. ſi vero eos, ſed vbi non fuiſſet oppoſita &
ſcienter exceptio primæ ſententiæ valeret ſecunda ſnia vt eſt
dictum. ergo & vbi fuiſſet oppoſita, ſed non probata aut exce-
ptio primæ ſentētiæ fuit legitimè oppoſita & probata. & tunc
tenet ſecunda ſententia per iura alleg. C. quando prouo. non eſt
neceſſe. l. 1. & 2. q. 6. §. diffinitiua. verſi. item ſi ſententia cum ibi
alleg. & vide etiam quod not. Inno. ſ. de reſcrip. cum dilecta in
glo & furtiue. in fine quę vt dixi vera ſunt ſaluis caſibus exce-
ptatis in princ. huius glo. quæ cum ſub præmiſſis ſi ponderan-
tur ſatis comprehenduntur. item puto prædicta locum habe-
re ſiue pro actore agente, ſiue contra ipſum pro reo prius fue-
rit iudicatum cum prædicta. l. 1. C. quando prouo. non eſt nec.
non diſtinguat & facit quod ibi no. in fin. vlti. glo.

1 *Collegium procuratorem creat.*
2 *Monachus an dandus, procurator. 3. & 4.*
5 *Teſtes quoſuis admittat inquiſitor & quatenus verum. 6.*
7 *Teſtes reijcit inquiſitus. & 8.*

CVm I. & A. ¶ Si quæris, vtrum, & q̄ religioſi poſſint cōſtituere, vel con
ſtitui procuratores diſtingue, aut quæris, vtrum &
quando poſſint cōſtituere, aut vtrum poſſint con-
ſtitui. In primo caſu refert, aut quæris de collegio, vel conuen-
1 tu religioſorum, aut de ſingularibus † perſonis. ſi de conuentu
vel collegio, dic indubitanter, quòd poteſt conſtituere procu-
ratorem: vt. ſ. de conſuetu. cum dilectus. & de in integrum re-
ſtitu. c. cum veniſſent cum infinitis alijs ſm Inno. & Hoſti. hic.
& Archid. 16. q. 1. monachi. 2. ſi de ſingularibus religioſis tunc
refert aut quæris de cauſis, in quibus religioſus habet perſonā
ſtandi in iudicio, & quas ſolus agere & in iudicium deducere
poteſt, vt ſi ſit ſimplex religioſus, & idē multomagis ſi ſit prę-
latus, & fiat inquiſitio contra eum vt hic, vel ſi ipſe inquiſitio-
nem impetret, vel proſequatur contra alium, vt hic. & j. de ac-
cuſ. cum P. vel ſi de elec. ſua agatur. ſ. de reſcriptis. c. cum dile-
2 cta. & j. eo. ad probandum. vel ſi Abbas † conſtituat eum pro-
curatorem in negotijs monaſterij: vt 16. q. 1. qui vere. & c. mo-
nachi. 2. Vel etiam in negotijs proprijs ipſius Abbatis vel alijs
cōſimilibus caſibus ſi qui ſint, & dic quòd in talibus religioſus
poteſt conſtituere procuratorem, & per eum literas impetra-
re, & agere vt in iur alleg. & ſ. de except. dilecti ibi tra[...] ꝯmiſſa
nobis petitione, &c. nam ex quo a iure conceditur ſibi agere,
multomagis eſt, quòd per alium agat, quam per ſemet ipſum.
ſ. de ſyndi. cap. vnico ſecundum Inno. Hoſti. & Abb. hic idem
Archi. in c. alleg. monachi. 2. ſuper verbo imperante & Io. And.
& Gul. de Monte Lau. & Gen. extra de procura. c. religioſus in
3 cle. Aut quæris † de cauſis quas non poteſt ſolus in iudicium de-
ducere & ſolus in eis agere vel defendere, & in talibus non po-
teſt per eum agere nec procuratorem cōſtituere nec defende-
re. argum. ff. de admi. re. ad ci. perti. l. 2. §. 1. j. de reg. iur. c. cum
quid prohibetur. & c. poteſt quis a cōtrario ſenſu lib. 6. Si quę-
ris de ſecundo caſu principali ſcilicet, vtrum poſſunt conſtitui
procuratores tunc refert, aut quęris de pręlatis vt abbatibus &
ſimilibus & tales poſſunt eſſe procuratores in foro eccleſia-
ſtico: vt

ſtico: vt. ſ. de poſtu. prælatorum. cap. 1. in princ. & . ʝ. qui fi. ſunt
legit. per venerabilem. in princ. vbi hoc not. Abb. & Io. Andr.
& de hoc in Specu. titu. de procur. §. ratione igitur verſic. item
quòd eſt epiſcopus. & per Archid. 35. quæſt. 5. Cyprianus ſed
non in foro ſeculari. argu. ʝ. ne cler. vel mo. c. 1. & 2. & ita potes
intelligere quod no. Spec. titu. de procur. §. ratione quoq; con-
ſtitutionis. verſi. item quòd clericus. & hoc niſi in cauſis ciuili-
bus & pro miſerabilibus perſonis, vel cõiunctis vel pro eccle-
ſijs ſuis. ſ. de poſtula. cap. vlt. & not. Spec. in verſi. alleg. item, ꝙ
clericus. aut quæris de ſimplicibus religioſis, & tunc non poſ-
4 ſunt conſtitui procuratores niſi † duobus interuenientibus, ſci-
licet Abbate imperante, & vtilitate monaſterij ſuadente: vt in
c. ſi. e. monachi. 2. & . ſ. de poſtu. ex parte. item de mandato ſo-
lius epiſcopi in caſu vbi eſt vtilitas monaſterij poſſunt eſſe pro
curatores: vt 16. quæſt. 1. qui vere ſecundum Inno. & Hoſti. hic. idem
Ioan. & Archi. eadem cauſa & quæſt. c. monachi. 2. & ipſe Ar-
chi. 1. q. 7. nullus monachus glo. 3. vbi de hoc. illis aute in inter-
uenientibus poſſunt in negotijs ciuilibus & criminalib' in fo-
ro eccleſiaſtico etiam pro laico patrono, vel principe, vel ma-
gno defenſore, ſiue viili amico monaſterij ſecundum Inno. &
Hoſti. hic. & in ciuilibus & non criminalibus in foro ſeculari.
argum. ʝ. ne cle. vel mona. cap. 1. & 2. cum concor. ſ. alleg.
¶ In glo. fi. ſi quæris, vtrum in cauſa inquiſitionis recipi de-
beant minus idonei teſtes ita, quod non poſsit excipi cõtra eos
diſtingue aut ſit inquiſitio gñalis ſuper ſtatu eccleſiæ ſiue mo-
5 naſterij in capite, & in membris, & tũc faut ſit generaliter per-
ſona aliqua non expreſſa, & tunc non poteſt excipi contra te-
ſtes: imò tales recipientur, quales inueniuntur in ipſa eccleſia,
vt hic in fine. Et hoc eſt ſpeciale in hoc caſu, vt minus idonei
admittantur. Ratio ſpecialitatis eſt: quia ea, quæ in capitulo
ſunt, non poſſunt ſciri, niſi per domeſticos. C. de repu. l. con-
ſenſu. & ideo quales inueniuntur, tales recipiuntur. Quod in
hoc caſu, ſcilicet, cum agitur de ſtatu eccleſiæ minus idonei te-
ſtes admittantur, approbant Ioan. Vinc. Laur. Gof. & Ber. ſ. de
elec. per inquiſitionem. & Ioan. 2. q. 1. Deus omnipotens ſu per
verbo inquirat licet Bart. Brix. ibi contra cuius opi. poteſt eſſe
vera in caſu vbi extranei teſtes nõ de eccleſia producuntur. di-
cas ergo quòd hoc caſu, ſcilicet quando ſit inquiſitio generalis
non eſt locus ſubtilitatibus poſitis & no. per Ioan. Vinc. & Ber.
qui in idem conueniunt hic in glo. iſta fi. maxime, quantum ad
illos, qui pœnitentiã agere deberent, vt ibi probatur in fi. verſ.
per ipſorum, &c. & ſic canonici eccleſiæ contra, quã ſit inqui-
6 ſitio, † quantum ad pœnitentiam agendam per conſpiratores
conuincentur: quia non eſt curãdum, quis in talibus teſtifice-
tur, vel denunciet: in quo caſu nõ eſt locus forſan huic formę,
alias regulæ, quę traditur. ʝ. de accu. qualiter & quando. §. debet.
ſecundum Hoſt. qui hoc no. hic. ſ. de iudic. c. nouit. de teſtibus
in omni. Aut ſit inquiſitio generalis perſona aliqua expreſſa, &
tunc ſubdiſtingue, vt in mẽbro ſequenti: quia ſi ageretur con-
tra eum & ad hoc, vt ab adminiſtratione remoueretur, poſſet
repellere minus idoneos teſtes, vt hic ſecundum Hoſti. & Io.
Andr. hic idem Archi. vſque huc 2. q. 1. Deus omnipotens glo.
fin. & . ʝ. de offic. ordi. c. quia plerique. ſuper verbo deputatos.
lib. 6. vbi de hoc plene. Aut ſit inquiſitio ſpecialis contra cer-
tam perſonam, & tunc crederem ſic dicendum, ꝙ ſi ageretur
ad pęnitentiam agendam admitterentur non idonei teſtes. arg.
ſ. nota. & eorum quę ont. per Hoſti. ʝ. vt eccleſia. beneficia c. vt
noſtrum. §. quis ergo. in fin. & ſcripti. ſ. de offi. ordi. ca. 1. ſi ve-
7 ro ad depoſitionem, vt quis † a beneficio ſeu adminiſtratione
remoueatur tunc repelluntur inimici & cõſpiratores & alij nõ
idonei, vt hic legitur & not. & ita poteſt intelligi quod not. In-
noc. ʝ. de accu. meminimus. glo. pen. vbi not. inimicum non ſo-
lum ab accuſatione, ſed etiam exceptione repelli. Idem cre-
dendum eſt de conſpiratore. & de hoc vide quod not. Spec. tit.
8 de inquiſitione. §. verſi. hoc etiam nota. Et dic, quod † inimi-
ci dicuntur quo ad repellendum a teſtimonio non ſolum, qui
odium in mente habent, ſed etiam qui inimicitiæ cauſas hñt,
vel habere præſumuntur ſine mentis odio argum. 3. queſtio. 5.
cap. 1. & ſe. Idem poteſt dici in cõſpiratore, qui pro bono ec-
cleſiæ conſpirare poteſt contra prælatum, & non peccat & ta-
men repellitur a teſtimonio ſecundum Innocen. & Hoſtienſis
hic. idem Archidia. 23. diſtin. illud in magna glo. ſua circa fi. &
11. queſtione. 1. ſi quis ſacerdotum. ſuper verbo inique geſſerit
& ibi vide per eum, & infra de verborum ſignifica. cap. 2. ſuper
verbo punientes. lib. 6 vbi de hoc plene. item not. ſecundum
Abbã. & Ioan. Andr. hic quòd appellatione correctionis inqui-
ſitio cõtinetur item quòd is, cui committitur correctio poteſt
a beneficio remouere.

1 *Sententia quando, an non comes infamia.* 2. 3. & 4.
5 *Infamis quis tranſacto tempore ſit.*
6 *Pœna quibus ex cauſis maior.*
7 *Infamia triplex.*
8 *Infamiam quis, an non tollat.* 9. & 10.
11 *Famæ reſtituit Papa non epiſcopus.* & 12.
13 *Illuſtres qui.*
14 *Infamia qui tollatur.* & 15.

CVm te. ¶ Si quæris vtrum, & quãdo iudex iu-
dicando, ſeu condemnando videatur fa-
mam reſeruare, vel nõ diſtingue, aut iudex cõdem-
nat aliquem de crimine non famoſo aut condemnat
1 eum de crimine famoſo. In primo † caſu quantamcunq; pœ-
nam imponat, non infamat: quia nõ pęna, ſed cauſa æſtimatio-
nem ſuggillat: vt. C. de his qui not. infa. l. nullam. ff. de his qui
not. infa. l. ictus. & . ff. de cri. ſtellio. l. vlt. Hoc verũ, niſi talis pę-
na imponeretur quę ciuitatem vel libertatẽ adimeret. nam tũc
pęna durante eſſet infamis, ſed ea ſublata non: vt. ff. de varijs &
extraordi. cogni. l. cognitionũ. §. minuitur. & . §. conſumitur. ff.
2 ad l. Corn. de Fal. l. falſi. §. ordine. In ſecundo † caſu, ſcilicet, qñ
condemnat de crimine famoſo refert, aut iudex imponit pœ-
nam regularem, & conſuetam, & tunc perpetuo eſt infamis: vt
. ff. de his qui no. infa. l. 1. in fin. licet etiam pœna ſit temporalis:
vt. ff. de re mili. l. qui cum vno. §. ad tempus. Aut imponit aliam
pęnam, quam regularem & conſuetam, & tunc aut imponit pe
cuniariam pro pecuniaria, vel pecuniariã pro corporali, & tunc
remanet infamis: vt. ff. de his qui not. infa. l. quid ergo. §. pœna
grauior. 2. reſpon. Aut imponit pecuniariam pro corporali, &
tunc idem multofortiori ratione: vt no. Accur. ibi. Aut pro pe
cuniaria corporalem, & tũc dicit Accur. ibi ſine diſtinctione, ꝙ
remittitur infamia per illum. §. 1. reſpon. & fi. ſed Lamb. ibi &
Pet. de Bellaper. & Cy. in l. & ſi ſeuerior. C. ex quibus cauſis in-
famia irrogatur. dicunt idẽ in hoc caſu ſequenti, ſcilicet, qñ im-
ponit pro corporali corporalem dicẽtes quod qñ imponit pro
3 pecuniaria corporalẽ vel pro corporali corporalem. Aut † im-
ponit pro minori pœna maiorẽ aut econtra minorem pro ma-
iori. ſi pro minori maiorem tunc aut propter demeritũ ſuum,
quia grauiter deliquit, & tunc perpetuo erit infamis quia digni
ſunt male meriti, vt perpetua ęgeſtate laborent: vt. ff. depoſiti.
l. bona fides. & . ff. de interdic. & releg. l. relegatorũ ad fi. & . ff. de
pe. l. quędam. Aut non pp demeritum ſuum, ſed pp frequen-
tiam delictorũ arcendam, & tunc ſecum vř diſpenſare de infa-
mia, vt tranſacto tpe, tranſactum ſit de infamia: vt in c. alleg.
pœna grauior. j. reſpon. & C. de his qui not. infamia. l. poſsido-
4 neum. Si imponit minorẽ † pro maiori tunc refert aut hoc fa-
cit ſine cauſæ cognitione, & tunc remanet infamis: vt. ff. ad mu
nicipales l. ordine, aut cum cauſæ cognitione & tunc refert ſecundum
5 Pet. de Bellaper. Aut apparet † ex recitatione ſñiæ, ꝙ tranſacto
tpe, velit iudex ſibi remittere infamiam. aut nõ apparet. Si ap-
paret, vt quia iudex dicit aduocato, remoueo te ab officio ad-
uocandi vſq; ad v. annos: vt. ff. de poſtu. l. Imperator. vel decu-
rionem remouit, vel relegauit vſq; ad tps: vt. ff. de decu. l. 2. & l.
generaliter, & tunc nõ erit infamis tranſacto tpe, & ita intelli-
git leg. allegatas. & l. & ſi ſeuerior. C. ex quib. cauſis infamia ir-
rogatur. Si non apparet tunc remanebit infamis, quia ſufficit ſi
cui vel in paucis, &c. C. de nego. geſto. l. tutori. ſecundum eos. Si vero
imponeret pœnam æqualem pęnę regulari infamis & cõſuetæ
tunc dico, ꝙ remanet infamis per iura, quæ dicunt, ꝙ de æqui-
pollentibus, idem eſt iudicium, & ꝙ non refert quid de æqui-
pollentibus fiat. ff. mandati. l. fi. §. fin. de leg. 3. l. fideicõmiſſa. §. ſi
cui. C. de inſti. & ſubſtit. ſi mater & de dona. quæ ſub modo. l. fi.
Et adde quod not. Archi. 24. q. 3. corripiantur. vbi dicit, ꝙ qua-
6 tuor † de cauſis dicitur vna pœna maior alia rõne effectus, du-
rationis, aſperitatis opprobrij. Quantum ad effectum excõica
tio maior eſt omnibus alijs tollit enim animam. 11. q. 3. nemo
epiſcoporũ. 24. q. 3. ſi habes, & oẽum fidelium cõmunionem,
quod nulla alia facit quãtum ad durationem depoſitio eſt ma-
ior omnibus alijs durat. n. in perpetuum. 50. diſt. vt conſtitue-
retur. etiam poſt ſatisfactionẽ eadem diſtin. minor quod non
eſt in excõicatione. Quantum ad aſperitatem pena corporalis
eſt maior omnibus alijs: illa enim ſentitur actualiter, quod nõ
eſt in alijs. quantum ad opprobrium, vt eſt cum ferro canden-
ti in fronte ſignatio: vt eſt per ciuitatem verberatio, & ſimilia.
¶ Ad declarationem glo. penul. Innoc. hic quæ incipit not. Pa-
pam, &c. ſi quęris quis poſsit infamiam tollere, & ſuper ea reſti
7 tuere, vel etiam diſpenſare, & qualiter. refert nam † triplex
eſt infamia vna facti, alia iuris, alia canonica. Dic igitur, aut

queris de infamia facti de qua.6.q.1.ſunt plurimi.& illa melius
dicitur infamatio, quæ indicit purgationẽ, & illa aboletur pur-
gatione præſtita: vt not. Ioan.6.q.1.omnes,j. vt 5.q.15.de cri-
mine & illam, id eſt, illius effectũ poteſt tollere quilibet iudex
ordinarius vel delegatus eccleſiaſticus, vel ſecularis qui de fa-
cto, vnde noſcitur, cognoſcere, & determinare poteſt: vt in c.
alleg. de crimine. & j. de pur. can. cap.1.& c. nos inter alios. & c.
accedens. & per totum de modo eam tollendi dic vt ibi & hæc
ſatis no. Hoſti. hic dicens ꝙ cum infamatus de facto epiſcopi
poſt peractam pœnitentiam vel partem ipſius diſpenſare poſ-
ſunt, vt patet in eo quod leg. & no. ſ. de tempo. ordi. c. quęſiti.
8 de biga. quia circa. & j. de cle. coniuga. ſane.2. Aut quæris † de
infamia iuris quę irrogatur per ius authoritate, ſeu diſpoſitio-
ne iuris per ſniam vel etiam ipſo facto: vt. ff. de his qui no. infa.
l.1.& per totum & tunc, aut quæris de infamia nondũ orta ſeu
irrogata, ſed oriunda, ſeu irroganda, aut de infamia iam orta &
9 irrogata. In primo † caſu aut quæris quis põt eam tollere, hoc
eſt impedire, ne naſcatur, ſeu irrogetur, aut qualiter poſſit eam
tollere.i. impedire ne naſcatur. ſi quæris quis poſſit eam tolle-
re.i. impedire ne irrogetur vel naſcatur, dic ꝙ quilibet iudex or
dinarius, vel delegatus eccleſiaſticus, vel ſecularis, qui de facto,
vnde naſcenda eſt, vel irrogãda eſt, cognoſcere poteſt. ff. de his
qui no. infa. l. quid ergo. §. pœna grauior vbi præſes prouinciæ
ex cauſa impedit eam irrogandam, qui tamen eſt clariſsimus,
vt probatur. C. de tempo. ap. l.2.§. ſi aduerſus. C. de pig. l. præſes.
C. de priua. carce. l.1.& C. de delatoribus. l.2. in fin. lib.10.
¶ Si quæris qualiter poſſit eam tollere.i. impedire naſcendam
ſeu irrogandam, dic quod abſoluendo a crimine, vel facto im-
poſito, vt. ſ. de teſti. c. non debet.2. reſpon. a contrario ſenſu, vel
etiam condemnando & pœnã iuris regularem ſeu ordinariam
immutãdo quod intellige. vt dixi. ſ. in diſtin. proxi. In ſecundo
caſu cum quæritur de infamia iam orta, & irrogata refert, vt
10 prius, aut quæris, † quis iudex poſſit eam tollere, vel cõtra eam
reſtituere aut quæris qualiter. In primo caſu refert, aut quęris
de iudicibus ſecularibus, aut de eccleſiaſticis. Si quæris de ſecu
laribus dic qđ ſolus princeps vel ſenatus vt probatur. C. de ſen.
paſsis. l.1.& per totũ. ff. de poſtulan. l.1.§. de qua. & ff. de re iud.
l. acta. §. de amplianda. Inferior vero nõ poteſt vt in iure ſtatim
alle. & ff. de fur. l. non poteſt. & quod dictũ eſt de Principe intel
ligit Inno. hic & Hoſti. poſt eum de Imperatore, qui ſolus hoc
poteſt. Reges autẽ nõ poſſunt reſtituere in integrum, cum om
nes teneantur legibus imperatorum obedire quæ oĩs hanc po-
teſtatem non concedunt argu.7.q.1. in apibus. Alij tñ dicunt,
ꝙ poſſunt: quia nõ ſunt hi imperatori ſubditi, ſed ſoli Papæ in
grauibus, & dubijs: vt. j. qui fil. ſint legi. per venerabilẽ. & pro
iſta opinio. facit gl. Inno. potita. ſ. de fide inſtru. cum P. vbi eos
æquiparat imperatoribus quo ad creationem tabellionum. Et
iſtam partem crederem veram in illis regibus, qui ſuperiorem
in temporalibus non recognoſcunt: vt Reges Franciæ & An-
gliæ. Si quæris de eccleſiaſticis, tunc aut quęris de Papa, aut de
collegio Cardinalium aut de epiſcopis & alijs ſuperioribus aut
de prælatis inferioribus. Si de Papa tunc Inno. dicit, ꝙ poteſt
11 † reſtituere ad famã omnes clericos pro quo. j. de ſimo. ex dili-
genti. item laicos qui de patrimonio ſuo ſunt, & etiã illos qui
alterius iuriſdictioni non ſubſunt: vt. j. qui filij ſint legiti. c. per
venerabilem, alias vero non niſi forte eſſent ſibi neceſſarij in
clericatu. arg.2.q.3.§. hinc colligitur ſecundum eum. cum quo
concor. Ber. hic in 1. glo. ſed Hoſti. in hoc vltimq contradicit
idem in alijs qui aliorũ iuriſdictioni ſubſunt credo tamen opi-
nionem Innoc. & Ber. tutiorem, & veriorem de iure. argu. ſ. de
iudi. c. nouit in princ. & j. titu. proxi. ſi duobus in fi. & eam ap-
probat. Archi. in. §. alle. hinc colligitur ſi quęris de collegio Car
dinalium dic, quòd poteſt reſtituere, quia habet authoritatem
Senatoris: vt 97. diſtin. Conſtantinus ſm Inno. & Hoſt. hic &
Archi. in. §. alleg. hinc colligitur & de iſtis debere videtur intel-
ligi.56 q.1.c. eccleſia habet ſenatum vt not. Archi. j. de off. de-
leg. ca.1. glo. pen. alias poteſt lib.6. ſi quæris de epiſcopis & ſu-
perioribus tunc ſunt opin. contrariæ. nam Ioan. in. §. allega. hinc
colligitur. & in c. alle. eccleſia habet ſenatum. & 50. diſtin. Do-
mino Sancto tenet, ꝙ poſſunt reſtituere in illis caſibus, in qui-
bus poſſunt diſpenſare ſm Inno. & Hoſtien. hic contra &. ſ. de
tempo. ordi. c. dilectus & Spec. titu. de leg. §. nunc de epiſcopo-
rum diſpenſatione verſic. prohibetur autem epiſcopus. verſic.
item cum infamibus, &c. quorum opinionem ego Henricus
credo veriorem licet Spec. primam opinionem innuat. eo. tit.
§. fin. verſi. videtur tamen. & eſt ratio ſm Innoc. & Hoſti. qua-
re epiſcopi, licet poſsint reſtituere minores & maiores, & di-
ſpenſare in multis vt no. in d. c. alleg. dilectus. ſ. de tempo. ordi.

& abſoluere a iuramentis, & votis & fidelitatibus. ſ. de iureiur.
c. cum quidam. j. de voto. ca.5.16.q.6.c. nos ſanctorum, tamen
in integrum reſtituere non poſſunt quãtum ad honores, & ſi-
12 milia † nec infamiam remittere, quia hoc in nullo iure cautum
habetur, ſed e. s pro quibus.2.q.2. conſtituiſti. ſ. de transla. epi-
ſcopi inter corporalia. §. ſed neq; in fi. Item hoc poteſt ſic pro-
13 bari, nam de iure illuſtres † perſonę qualis eſt præfectus orien-
tis: vt. C. de offic. præfec. orientis. l. pen. & præfectus vrbis: vt
no. glo. ff. de offi. pręfec. vr. in rubrica & eſt tex. pro ea. C. quan-
do mulier tu. offic. fungi poteſt. l.2. in fin. C. de pala. ſacrarum.
largi. l. viros. in princ. C. de appa. præfec. vrbis l. fi. lib.12. & quę-
ſtor: vt. C. de offic. quæſtoris. l.1. C. de app. l. præcipimus in fin.
&. C. de proxi. ſacrorum ſcrini. l. comperimus. §. illud lib.12. &
magiſter militum: vt. C. de offic. magiſtri militum l.1. C. de aſ-
ſer. l. non parum. C. de comi. rei mili. l.2. lib.12. C. de diuer. offi.
l. viros in fin. C. de exc. mili. annonę l.1. lib.12. C. de appari. ma-
giſtri militum l.4. eo. lib. & magiſter offic.: vt C. de tempo. app.
l.3. in fin. C. de princ. agen. in rebus l. eos lib.12. C. de curſu pu-
blico l.3. & l. iudicibus eod. lib. & comes domeſticorum: vt C.
de ſilentiarijs l.1. lib.12. & comes officiorũ: vt. C. de curſu pu-
blico l.3. lib.12. & Comes ſacrarum largitionum: vt C. de pala.
ſacra. largi. l. viros 2. reſpon. lib.12. C. de ſuſcep. & archa. l. vlti.
lib.10. de auri publici perſec. l. vna lib.10. C. de diuer. offi. l.7. in
fin. lib.12. & Comes rerum priuatarum: vt C. de aſſeſ. l. vlt. in
fin. C. de ſuſcep. & archa. l. vlti. li.10. vt dignitatis ordo ſeruetur
l.2. C. de pala. ſacra. largi. l. viros 2. reſpon. C. de diuer. offi. l.3. in
fin. lib.12. non poſſunt reſtituere ad famam: vt. §. alle. de qua. ff.
de poſtulan. l.1. ergo nec epiſcopi qui reputãtur illuſtres, & il-
luſtribus æquiparantur: vt. j. eo. titu. c. vlti. lib.6. poterunt hoc
facere, ſi quæris de præl. inferioribus dic, ꝙ tales ad famam vel
honores reſtituere nõ poſſunt. nam ſi epiſcopi hoc facere non
poſſunt: vt. ſ. dictum eſt multominus inferiores per regulam
ſi illud, de quo magis videtur ineſſe, nec ineſt, nec illud de quo
minus.32.q.9. ſi Paulus. ſ. de elect. ex cum in cunctis. in princi.
cum concor. ibi allega. per Ber. nec mirum: quia nec tales in-
feriores prælati poſſunt diſpenſare niſi in caſibus expreſsis in
iure: vt not. Innoc. Hoſtien. & Compo. ſ. de renunt. cap. vlti.
in fin. & Innoc. & Hoſtien. j. de eo qui fur. ordi. recep. cap.1. &
Spec. titu. de lega. §. ſunt quoque, &c. in fin. & Archi. j. de elec.
cum ex eo ſuper verbo inferiores lib.6. Si quæris de ſecundo
14 caſu, ſcilicet, qualiter † infamia iuris poſsit tolli dic quod per
reſtitutionem illius, qui eo caſu reſtituere poteſt vt in leg. alle.
C. de ſenten. paſſ. l.1. & ff. de poſtul. l.1.§. de qua vero. non autem
per pœnitentiam etiam a Papa impoſitam: vt in. §. allega. hinc
colligitur.2. quæſt.3. nec per pœnæ remiſsionem etiam a Papa
vel Imperatore factam: vt. ff. de generali aboli. l. indulgentia. &
C. de ſenten. paſ. l.2. & in hoc concor. Hoſtie. hic. Aut quæris
de infamia canonica, quæ irrogatur ex quolibet peccato mor-
tali: vt 6. quæſtio.1. cap. omnes. & 32. quæſt.5. præceptum in
fin. & illa aboletur vno modo per pœnitentiam vt 6. quæſt.1. illi
qui: vt not. ibi Ioan. & de hoc.50. diſtin. in ſumma. & ſic poteſt
aboleri & tolli per quemlibet, qui poteſt de peccato illo abſol-
15 uere, † & pœnitentiam imponere. item etiam poteſt aboleri
alio modo per reſtitutionem principis id eſt Papæ: vt in. §. al-
lega. de qua. item tertio modo per diſpenſationem factam ab
eo qui poteſtatem habet diſpenſandi quando videlicet pœnam
crimini debitam remittit vt hoc not. Spec. titu. de lega. §. po-
ſtremo. verſic. etiam not.

1 *Proceſſus coram excommunicato, an valeat. & 5.*
3 *Excommunicati ſententia nulla. fallit. 4.*
5 *Excommunicatus quando vtatur iuriſdictione.*

AD probandum. ¶ Si quæratur, vtrũ pro-
ceſſus factus coram iu-
dice excommunicato, vel ſententia lata per eum va-
5 leat, & teneat. diſtingue, aut eſt excõicatus † minori
excommunicatione, aut maiori. ſi minori, tunc valet, & tene-
at. illud ac. a contrario ſenſu. quod loquitur de maiori excõmu
nicatione, vt patet per c. j. de ſent. excom. c. ſi quem ſub ea for-
ma. vbi habes, quòd verbum excommunicationis generaliter
& ſimpliciter prolatum ſicut hic intelligitur de maiori excom-
municatione pro hoc. j. de ſen. excom. c. duobus. & de cler. ex-
com. mi. ſi celebrat. &. ſ. de excep. a nobis cum ibi no. Si eſt ex-
communicatus maiori excommunicatione, & túc aut eſt pu-
blice excommunicatus, & tunc non valet proceſſus, nec ſen-
tentia, vt hic quando dicit publice innodatus; &c. fic. ſ. de ex-
cept. c. exceptionum. vbi hoc not, Innoc. & Hoſti. idem Alten.
lib.7. tit. de damnis excõmunicationis art.1. ver. item non po-
teſt eſſe

teſt eſſe iudex per eandem viam facit.ĵ.de excepc.c.pia.§.vlt.
lib.6.& quod no.Ioan.& Archi.35.q.9.in ſum.ver. item retra-
ctatur & expreſsius Archi.ibi in glo.antepen.& Ber. & Hoſti.
ŝ.de reſcri.c. ſciſcitatus glo. ſi pendente & Inno. & Hoſti.ŝ.de
procur.conſulti.gl.j.in fin.& Hoſt. & Io.Andr.ĵ.de off.vica.c.
Romana.li.6.vnde nec per ſe nec per alium iuriſdictionē exer-
2 cet,vt ibi.&.ĵ.de ſupplen.negl.prælа.c. 1.eo.lib. aut † eſt occul-
te excõicatus,& tunc aut quæris de ſentētia alia a ſententia ex-
communicationis. Aut de ſententia excõicationis. In primo
caſu dic,ꝙ tenet,& valet ſentētia ipſo iure,& in effectu, vt hic
a contrario ſenſu quod eſt fortiſsimum argumētum in iure. vt
.ff.de offic.eius cui manda. eſt iuriſdictio.l. 1.§. huius rei : quia
ex quo erat occulte excõicatus,alij nõ poterant ipſum vitare :
quia non poterant diuinare.ar.ĵ.vt eccle.benefic.c.vt noſtrum.
vnde cõmuni opinione liber, & abſolutus habeatur, & creda-
tur videlicet interim quicquid facit.ar.ff.de offic.præto. l.Bar-
barius.3.q.7.§.tria.ver.verum ſi ſeruus.C. de teſta.l. 5.ĵ.de iure
patro. conſultationibus & de cleri. excom. mi. apoſtolicæ ſm
Ber.hic in 1.glo.& Hoſti.poſt eum. idem Ioan. & Lau.24.q.1.
in ſum.in glo.in hac.q.ver.alia tñ quæ agit. & Archi.35.q.9. in
ſum.in gl.antepen.& Inno.& Vin.ŝ.de procur.conſulti. & Inn.
& Hoſti.ŝ.de excepc. exceptionem. pro hoc etiam facit quod
leg.& no.ĵ.de hæret.excõmunicamus.1.§.credentes.ver.ſi ta-
bellio & quod not.Spec.tit.de inſtru.edi.§.reſtat.ver. quid ſi in-
ſtrumentum & ver.ſeq.licet Io.teneat contrarium.3.q.7.c. in-
famis.§.tria.ver. verum ſi ſeruus glo.ecce quantũ & male ſm
Archi.ibi.&.ĵ.de lit. conteſt. exceptionis peremptoriꝗ. in glo.
iſta verba. lib.6.vbi de hoc & de off.deleg. ſi a ſubdelegato glo.
pen.eo. lib. In ſecundo caſu, ſcilicet in ſententia excõmunica-
tionis ſunt contrariæ opinio. nam Ber.& Hoſtien.ŝ.de ordi.ab
epiſcopo.cap.2.& Hoſti. & Ioan.Andr.in d.c.Romana. de offi.
vicarij & Cardi.ĵ.de ſententia excõmunicatio. c.præſenti li.6.
3 videntur dicere quòd valet, vnde ibi † dicit indiſtinctè, ꝙ ſen-
tentia excõicationis lata ab excommunicato non tenet per ca.
audiuimus.24.q.1.cum quo concor. Abb.ŝ. de off. deleg. cum
contingat dicens ibi,quòd nedum delegatus,ſed nec etiam or-
dinarius excommunicatus poteſt excõmunicare per c. aduer-
ſus.ĵ.de immu. ecc. & per c.allega. audiuimus & hoc expreſſe
tenet Ioan.24.q. 1.in ſumma.&.§. ſed illud licet quãdiu ſit oc-
cultus & toleratus per eccleſiam excõmunicatio per eum lata
ſit toleranda ſecundum eum ibi. idem Hoſti.ĵ. de ſentētia ex-
cõmunicatio. ſi vere & Gul.de Monte Lau. extra de relig. do.
cap.1.glo.& ſic not.quòd in cle.ſecundum Innoc. in c.allega. ſi
vere in gl.hic colligitur verſi. idem dum tolerantur &c. & Ar-
chi.24.q.1.in ſumma ſuper verbo tolerãda contradicentes, ex
4 † quo talis toleratur per eccleſiam, ſentētia excommunicatio-
nis lata per eum tenet & quod illud c.audiuimus. 24.q. 1.loqui-
tur in publice excommunicato & pro hoc bene facit glo.Gul.
ĵ.de reſcrip.cap.1.ſuper verbo ab excommunicato. lib.6. & in
hoc concor. Aſten. lib.7. titu. de excommunicatione maiori.
quæſt.vtrum ſententia lata & hoc vltri.credo verum : quia ex-
communicare cõpetit ratione iuriſdictionis : vt ſuprà de elec.
tranſmiſſam & illam retinet occulte excommunicatus quan-
diu toleratur per eccleſiam, vt hic a cõtrario ſenſu : & no.ŝ.de
conſuetu.c.cum dilectus pro hoc.8.q.4. nonne. item idem eſt
de eo quod non eſt & de eo quod non apparet: vt.ff.de contra.
empt.& ven.l.in lege.& l.Rutilia Polla.& quia in excommuni-
catione magis attenditur contemptus notorius, ſeu contuma-
cia notoria excõmunicati, quam defectus, ſeu macula occulta
excommunicantis, vt patet ſi bene inſpicias.ĵ.titu.1.ca.ſi duo-
5 bus.† in principio in caſu tamen excommunicatus maiori ex-
cõmunicatione & publice vtitur iuriſdictione.ĵ. de hæreti.ca.
præſidentes libr.6.& eſt caſus ſpecialis in odium hæreſis quod
dic,vt ibi vide etiam quod not.Ioan.Andr.ĵ.de reg. iur.c.dolo
facit lib. 6. in nouella vbi dicit, ꝙ non valet compromiſſum in
arbitratorem publice excõicatum,nec arbitramentũ quod per
modum laudi vel ſentētiæ fit per eum & de iudice qui tempo
re impetrati reſcripti directi ad eum erat excõicatus, & tem-
pore receptionis abſolutus, an poſsit procedere virtute ipſius
vide per Ber.ĵ.de præben. dilectus.2. & ibi dicam plenius.

1 *Res inter alios acta, quibus noceat.*
2 *Geſta aliorum quatenus obſint. & 3.*
4 *Iuramento ſoluendi quid ſubintelligatur.*
5 *Sententiarum genera qua introductoria.*
6 *Sententia reſciſſoria.*
7 *Sententia declaratoria.*
Sententia introductoria cui proſit.
9 *Sententia reſciſſoria quibus proſit. & 11.*
10 *L. circa. ſenſus.*
11 *Reſciſſoria quibus non obſit.*
12 *Declaratoria ſententia multiplex eiuſque vis. 13 & 14.*
15 *Declaratoria quibus, an non obſit an proſit.*
16 *Aduocato tranſacta lite, an debeatur honorarium. 17. & 18.*

QVamuis. ¶Si quæris, vtrũ res inter alios acta
alijs præiudicet,& quib⁹, diſtingue,
5 aut quæris nunquid præiudicet alijs qui habēt † cau-
ſam ab illis ſeu altero illorũ inter quos res acta eſt &
dic, ꝙ ſic vt patet in pactis ſtipulationibus & alijs cõtractibus
quorum obligatio tranſit in hæredem.ff.&.C. de pac. per totũ.
de verbo.obliga. per totum. de hæredi. ac. per totum vt ac.ab
hære.& contra hęre.incipi.l.vna.& in exceptione rei iud.vt.ff.
de excep.rei iudi.l.ſi a te.§.vlt.& l.& an eadem.ff. de cõtrahen.
empt. & ven.l.dolia.&.ff de pig.l.ſuperatus.§.fi. cũ ibi not. Aut
2 nunquid † præiudicet alijs,qui nõ habent cauſam ab illis, inter
quos res acta eſt vel geſta,& tunc aut quæris,nunquid prꝗiudi-
cet alijs indirectè,& ex contingenti, & dic ꝙ ſic quandoq; vn-
de: licet res iudicata non præiudicet alijs, vt pariat actionē, vel
exceptionem: bene tamen præiudicat in hoc,ꝙ poſſeſsio, quꝗ
prius erat apud alios trãsfertur ad victores: vt.ŝ.eo.cum ſuper.
& tunc forte difficilius eſſet alicui agere contra iſtos ſecũdos,
quam contra primos argu.ff.de alie.mu.iudi.cauſa facta.l.3.ſm
Inno.hic in 1.glo. ſua in princ. item aliquis faciendo aliquid in
ſuo poteſt auferre alteri aſſueta commoda : dum modo nõ fa-
ciat animo nocendi: vt.ff.de aqua plu. arcen.l. ſi in meo fundo.
.ff.de dam.infec.l.proculus.ff.de ſerui.vr.præ.l. cũ in eo.15.q.1.
illud 23.q.2.c.vlt.& no. Ber.ŝ.de elec.cum eccleſia Vulterana.
3 Aut quꝗris nunquid † prꝗiudicet alijs directè & ex iuris neceſ-
ſitate, & tunc aut quæris de actis, vel geſtis per ſuperiorem in
hit, in quibus poteſt iuri alterius præiudicare, & tunc res acta
cum tali, vel per talē præiudicat alijs, vt ſi princeps vendat rem
priuati in caſu conceſſo: vt.ff.de euic.l.Lucius.ff.de rei vendi.l.
item ſi verberatum.§.1.C.de quadri.præſcri.bene a xenone.C.
de vend.rerũ fiſca.cum priua.cõmuni.l.vnica lib.x. vel ſi con-
cedat dilationē.C.de præci. impera. offe.l.quoties. Item ſi iu-
dex inferior prꝗcipiat debitori, ne ſoluat creditori: quia hoc po
teſt facere ex cauſa.argu.ff.de lega.cõmiſ.l. vlti. & ad hoc facit
quod not.Hoſti.in ſumma titu. de iureiur.§. quot ſunt ſpecies
4 ſub.§.item ſi iuro.dicens ꝙ ſi iuro † ſoluere tibi aliquid ad cer-
tam diem intelligitur & ſubauditur niſi iudex contra prꝗcipiat
arg.ff.qui ſatiſda.cogan.l.vlt.ĵ.de cen.ſignificauit. & vide quod
no.in Spec.titu.de ſolu.verſi. illud aũt. aut quæris de actis non
per ſuperiorem,ſed per priuatos ſeu inter priuatos,& tunc aut
quæris de geſtis vel actis extra iudicium aut in iudicio ſi extra
iudicium tunc regulariter non præiudicat alijs : vt.C. res inter
alios acta in rubro & in nigro per totum.&.ŝ.eo.cum ſuper. &
de fide inſtru.inter dilectos fallit in parte debiti remiſſa, vel in
dilatione quinquennali prꝗſtita debitori a maiori parte credito
rum quæ præiudicat ſaltem prima facie minori parte vt leg. &
no.ff.de pac.l.iuriſgentium.§. vlti. & tribus legi. ſeq.C. de ceſ.
bo.l. vlt. Aut quæris de geſ. vel actis in iudicio inter alios puta
de ſentētia lata inter alios,& tunc refert. Ad cuius euidentiam
5 eſt aduertendum,ꝙ ſententiarum tria ſunt genera.† Quædam
enim ſententia eſt introductoria.& dicitur introductoria, quꝗ
obligationem introducit,prout eſt ſnīa lata,in, & ſuper perſo-
nalibus actionibus:quia talis obligationem introducit:vt.ff.de
6 pecu.l.3.§.item ſcribit. Alia † eſt reſciſſoria,quꝗ reſcindit,ſicut
eſt illa, quæ lata eſt ſuper quærela inofficioſi teſtamēti: vt.ff.de
inoff.teſta.l.2.& l.poſthumus.§. ſi quis in his. & l.Papin.§. fin.
7 & l.ſeq.alia eſt declaratoria. Et dicitur declaratoria † illa, quæ
declarat ius vel pactum, ſicut eſt ſentētia lata in & ſuper actio-
nibus realibus: vt.ff.de rei vendi.l.ac ex diuerſo & per totũ vel
in & ſuper criminibus & delictis: vt.ĵ.de homicidio per totũ.
de cleri.excõmu.miniſtrante.c.latores & per totum. Si igitur
quæratur, vtrum ſententia lata inter alios alijs præiudicet vel
proſit diſtingue, aut quæris de ſententia lata in iudicio popula-
ri & publico in quo actio vel accuſatio cõpetit cuilibet de po-
pulo,ſed per lit.conteſt. aliquis eam ſibi appropriat ita, ꝙ alius
eam tunc intentare non poteſt : vt.ff de verbo. ſignifi. l.ſi cre-
ditor. & l.creditores & hoc caſu ſententia lata contra vnum al-
teri nocet & præiudicat,ſed lata pro vno alteri non prodeſt. &
hoc ſiue loquamur in popularibus ciuilibus : vt.ff. de iureiur.l.
eum qui.§.in popularibus.ſiue in popularibus criminalibus : vt
.ff.de accu.l. ſi cui.§.5. Et hoc verum niſi collulio actoris pro-
betur, vel præuaricatio eius, vel niſi ſecundo accuſans dolo-

rem ſuum proſequatur, doceatq́ne ſe accuſationem ab alio in-
ſtitutam ignoraſſe: vt in l. allega. &.ff. de collu. detegen. per
totum &.ff. de prçuarica. l. 3. Et eſt ratio: quia eo ipſo quo quis
præoccupat ſibi litem jus illud ſibi appropriat: & ſic populus vt
detur ius ſuum exercere per eum, vt. ff. de verb. ſign. ſi cui. Aut
quæris de ſentẽtia lata in iudicio priuato vbi ſunt actiones pri-
uatę, & petitiones, & tũc aũt eſt ſnīa introductoria, aut reſciſ-
8 ſoria, aut declaratoria. Si eſt introductoria † tunc ei ſolum no-
cet, & ei prodeſt qui egit, & non alteri. Vt ſi petam a te centũ.
& fueris abſolutus vel condemnatus ſic loquitur. C. quibus res
judi. non nocet. l. 1. & 2. C. res inter alios acta per totũ. &. C. de
except. l. 2. &. ff. de re iudi. l. ſæpe in 1. & 2. reſpon. Hoc fallit in
ſententia lata in cauſa appellationis interpoſitæ ab vno cõdem-
nato in cauſa cõmuni: quia illius victoria proderit alijs ſocijs.
Si cõmuni iure inuentur, idem eſt, ꝙ negotium & eadem cau-
ſa defenſionis exiſtat: vt. C. ſi vnus ex pluribus appel. l. 1. &. j.
9 tit. 1. c. pen. Si eſt † ſentẽtia reſciſſoria, vt inofficioſi teſtamẽti,
& tunc aut eſt lata pro actore & cõtra reũ, & tunc prodeſt cui-
libet cuius intereſt: vt in d. l. poſthumus. §. ſi quis ex bis. ff. de
inoff. teſta. & ratio huius poteſt eſſe: quia ars imitatur naturam,
inquantum poteſt vt inſtit. de adopt. §. minorem. ſed ſm natu
ram ſi obſtaculũ ſit in loco vbi debeo tranſire & aliquis remo-
uet obſtaculũ tunc libere ire poſſum: ſic, & hic quicunq; amo-
uet teſtamentum, quod impedit me adire hæreditatem patris,
quia in eo ſum exhęredatus, & alius inſtitutus tũc libere adibo
hæreditatem: vt in. §. alleg. ex his. aut eſt lata pro reo & contra
actorem & tunc refert, aut contra eum cuius principaliter non
intererat cauſam agere & tunc alijs, non pręiudicat nedum illis
quorum principaliter intereſt ſed nec alijs: vt. ff. de except. rei
iudic. l. 1. Aut contra eum cuius principaliter intererat cauſam
agere, & tunc aut quæris nunquid præiudicat illis quorũ, æquè
principaliter intereſt, & dic quod non. ita intellige. ff. de inoff.
10 teſtam. l. circa. vbi † habes, quod ſnīa lata contra vnũ hæredem
inſtitutorum in teſtamento, in & ſuper quærela inofficioſi te-
ſtamenti non præiudicat alij ſeu alijs cohæredibus & per can-
dem viam facit. C. de fide inſtru. l. 1. Aut quæris nunquid prę-
iudicet illis, quorum non ęquè principaliter intereſt, vt ſi fera-
tur ſnīa contra hæredem inſtitutũ in teſtamento, in quo liber-
tates & legata ſunt relicta, in & ſuper quærela inofficioſi teſta-
menti, & dubitatur vtrum præiudicet legatarijs, & alijs quibus
libertates ſunt relictę, & tunc dic ꝙ iure veteri omnibus alijs
præiudicat, quorum principaliter non intererat: vt. ff. de inoff.
teſtam. l. Papin. cõtra veterani teſta. §. ſi ex cauſa &. C. de peti-
tio. hæredi. l. vlt. & hoc ceſſante colluſione contumacia vel ab-
ſentia illius hære. alias ſecus: vt. ff. de inoff. teſta. qui repudian-
tis. §. fi. & de collu. detegen. l. cum non iuſto. hodie eſt hoc cor-
11 rectum ita, ꝙ † non noceret legatarijs, vel fideicõmiſſarijs in
cauſa præteritionis, & exhæredationis quod dic, vt le. & no. C.
de libe. præteritis & exhæredatis, in auth. ex cauſa. ſi eſt ſen-
tentia declaratoria. & tunc aut eſt declaratoria facti, vt ꝙ ali-
12 quis fecerit aliquid. Aut † declaratoria iuris: vt ꝙ res, quã ven
dicabam, ſit mea, vel quod talis ſit pater meus, vel filius hęc eſt
declaratoria facti, tunc refert aut eſt declaratoria facti nõ con-
nexi, quod poteſt eſſe vnius ſolius, vt ſcilicet, homicidij: tale. n.
factum poteſt eſſe vnius ſolius, & talis ſnīa alijs non præiudi-
cat, neq; prodeſt: vt. ff. de re iudi. l. ſæpe. & per hoc nun credo
verum, quod not. Hoſti. j. de præb. c. dilecto glo. fin. vbi dicit,
quòd cum agitur de crimine, quod plures dicuntur cõmiſiſſe,
Aut quæris de hoc per modum inquiſitionis, & ſic ex quo eſt
facta fides de vno, intelligitur facta fides de alijs per teſtes no-
minatos: cum de omnibus ſimul quæratur. ſic poſſunt intelli-
gi. 59. diſt. ordinatos. 81. diſt. tanti Daniel. 3. q. 6. hæc quippe. j.
de accu. ad petitionem. s. de elect. per inquiſitionem. vnde dic
13 melius vt ibi dixi. &. s. de confeſ. c. j. Aut eſt † declaratoria facti
connexi & quod nõ poteſt eſſe vnius ſolius ſed plurium, & di-
uerſorum vt factum adulterij quod eſt duorũ, & tunc ſenten-
tia lata contra vnum puta adulterum vel adulteram nõn nocet
alteri, ſed bene prodeſt: vt. ff. ad l. Iulia. de adult. l. denuntiaſſe §.
quęritur. ff. ſi ſeruitus vendi. l. loci corpus. §. ſi fundus. nam ibi,
ex quo fundus dominans eſt plurĩũ, oportet, ꝙ ei ſeruitus de-
beatur vt ibi: vt. ff. de ſerui. ruſtic. prædi. l. via conſtitui. §. fin. &
per iura alleg. & per iſtud c. &. j. de præb. dilecto in fin. & 2. q. 5.
interrogatum. no. Archi. in c. alle. tantis Daniel. 81. diſtin. quod
ſententia depoſitionis lata contra ordinatũ non ſufficit ad de-
ponendum ordinatorem, licet glo. ibi notet contra. & in hoc
concor. Ber. j. de ſi. dilectus. 2. glo. arg. quòd ratione dicens poſt
Vinc. & Tanc. quòd ſententia lata in crimine ſimonię contra
dantem pecuniã ſimoniace non præiudicat recipienti cum vel

econtra ſi eſt declaratoria iuris & ſuper iure lata, vt ſi peto ali-
quem pronuntiari libertum vel cognatum meum, tunc aut ſu-
per iure ſeparato, & diuerſo totaliter a iure illius tertij de quo
tractatur, quòd ſibi prędiudicet, vel proſit, vt eſt ius dominij, &
ius pignoris vel ius dominij & ius vſufr. & eo caſu ſentẽtia la-
ta contra vnum non nocet, nec prodeſt alteri, vt probatur. ff. de
vſucapio. l. iuſto errore. §. nõ mutat. & eſt ratio: quia ſeparato-
rum ſeparata & diuerſa eſt ratio: vt. C. de dona. inter virum. &
vxor. l. ſi maritus. j. aut ſuper iure † connexo iuri tertij de quo 14
tractatur, quod præiudicet vel proſit vt eſt ius cognationis: vt
. ff. vnde cognati. l. 1. §. cognationem. & tunc refert aut eſt ſnīa
lata cõtra eum, cuius intereſt principaliter cauſam defendere,
& tunc præiudicat omnibus alijs quorum non æquè principa-
liter intereſt, vt ſi dico me eſſe filium alicuius & obtineo. Illa
enim ſententia præiudicabit omnibus in genere illius: vt. ff. de
libe. agno. l. 1. in fi. & l. 2. & 3. ff. ſi ingenuus eſſe d. l. 1. &. ff. de re
iudic. l. ſæpe. Fallit in tribus caſibus ibi notatis, quod intellige
niſi colluſio contumacia vel abſentia illius in iudicio proceden-
tis interueniat: quia tunc ſecus vt in l. alle. qui repudiantis. &. ff.
de leg. 1. l. ſi ſeruus plurium. §. 1. Aut eſt lata contra illum † cu- 15
ius non intereſt principaliter defendere cauſam, vt ſi peto ali-
quem in libertum vel in cognatum meum, & tunc non præiu-
dicat alijs: ff. de pigri. l. ſi ſuperatus in principio. ff. de except. rei
iudica. l. 1. & l. ſi mater. §. fi. & l. iudicatę. §. fi. C. quibus res iudi.
nõ nocet. l. 1. fallit in caſu, ſcilicet, ſi quis de ea re cuius eſt actio
vel defenſio primo loco ſibi competit ſequẽtem agere vel ex-
periri ſcienter patiatur, puta, ſi creditor paſſus ſit experiri de-
bitorem de ꝓprietate pignoris, aut maritus ſocerum vel vxo-
rem de proprietate rei in dotem acceptę, aut emptor vendito-
rem de proprietate rei emptæ, vel ſi patronus promittit liber-
tum ſe defendere in cauſa libertatis: vt in l. allega. ſæpe. §. ſed
ſcientibus & in his caſibus ſufficit ſcientia ſine citatione ſm
Innoc. & Hoſti. hic. item in alio caſu ſeu exemplo fallit ſcilicet
quando eligentes cauſam electionis agunt electo ſciente, quia
ſibi præiudicat vt not. Gar. Cardi. Genze. & Io. Andr. j. de elec.
cupientes. §. cæterum glo. fin. lib. 6. Item fallit in alio caſu ſeu
exẽplo. nam ſi dominus videt ſuo nomine cauſam per falſum
procuratorem agi vel defendi & non contradicit ſibi præiudi-
cat vt no. plene Innoc. j. de reſcrip. ex parte decani. in glo. 2. in
fin. & de off. deleg. cum in iure. circa medium magnæ gl. idem
not. Gul. j. de procurat. qui ad agendum glo. 2. lib. 6. & concor.
quod not. Inno. & Ioan. Andr. poſt eum. j. de re. eccle. non alie.
ſi quis præsbyterorum in fin. & ſic ſcientia & patientia præiu-
dicant & non ſententia ex vi ſui. item non credo ꝙ in c. alleg.
hic per Ber. ſcilicet. 81. diſtin. tantis Daniel. 3. q. 6. hæc quippe.
&. j. de accu. ad petitionem ſentẽtia inter alios lata præiudicat
alijs ex vi ſui ſeu rõne connexitatis, ſed quia illi alij erant ſcien-
tes præſentes, & non contradicentes vt not. ibi Ioan. fi. in c. di-
lectus. 2. prout recitat ibi Ber. in gl. argu. ꝙ ratione & probatur
in c. alle. ad petitionem in fin. ibi per ſnīam amouentes, &c. ra-
tio autem, quare ſnīa lata contra illum, cuius intereſt principa-
liter defendere negotium pręiudicat alijs, & non ſententia lata
contra illum cuius nõ intereſt principaliter defendere: eſt quia
præſumptio eſt ꝙ ille cuius principaliter intereſt melius defen
dat, quam alij quorum non ſic intereſt. argumentum iurium
alleg. ff. ſi ingenuus eſſe dicatur. l. 1. ff. de colluſio. detegen. l. cum
non iuſto. & ad idem. ff. de carboniano edicto. l. 3. §. fin. iſta di-
ſtinctio a verſic. illo ad cuius euidentiam vſq; in fin. quaſi tota
poteſt ſumi ex diſtinctione Lamberti de ſal. ff. de ſta. ho. l. inge
nuum & Pet. de Bellaper. inſtit. de actio. & alibi vbi de hoc di-
ſtinguunt & ex glo. Ber. & Inno. & Hoſt. hic & Hoſti. in ſum.
eo. titu. ſub rubrica de re iudi. §. quibus noceat ver. ſed in caſi-
bus &c. hæc decre. facit ad. q. quã tangam. j. de ſent. excõ. cum
voluntate in fin. diſtin. j. item facit ad quæſt. dominicalem Bar.
16 Brixien. quæ incipit quidam ꝓmiſit † dare de illo qui promiſit
dare aduocato ſuo cẽtum ſi obtineret in cauſa & poſtea tranſ-
egit cum aduerſario ſuo, an aduocatus poſſit exigere integra
centũ, quaſi obtinuerit quod videtur quaſi res inter alias acta. i.
tranſactio ſibi non præiudicat & hoc tenet ibi Bart. Brix. poſt
Hu. idem Tan. & Odof. idem Accur. ff. mãda. l. vlti. ſed Huber.
& alij contra ſed Gul. in Spec. titu. de ſalario. §. ſequitur. ver. ſed
pone hoc caſu diſtinguit ad concordandas opi. Aut clientulus
tranſegit in fraudem eius, vt tunc totum ſalarium habeat, qua-
ſi per eum non ſtet. ff. loca. & conduc. l. qui operas. & l. ſed ad-
des. §. fin. ff. de condi. & de. l. iure ciuili. C. de condic. ob cauſam
l. aduocationis; an bona fide, vt quia lis erat dubia, & tunc pro
rata ſeruitij ſui conſiderata facundia niſi aliud actum fuerit in-
ter eos tantum habebit. vel dic & melius ſecundum Iacob. de

Ra. Tanc.

17 Ra. Tanc. Cyn. C. de ſuffragio. l. vna. Aut † clientulus tran-
ſigit cum conſilio & conſenſu aduocati, aut tranſigit contra
voluntatem & conſilium ſuum, aut tranſigit aduocato nihil di-
cente. Primo caſu nihil habebit, quia tranſigere, non eſt vin-
cere vnde cum nõ ſit victoria nihil habebit rõne victoriæ. Se-
cundo caſu, qñ aduocatus contradicit tunc aut aduocatus po-
teſt oſtẽdere, quod clientulus habebat bonam cauſam, & quod
obtinuiſſet niſi tranſegiſſet, & tunc poteſt petere honorarium
ratione victorię, quia licet ſit dubius litis euẽtus, tñ pręſumen-
dum eſt, ꝙ iudex faciat iuſtitiam. argu. ff. de pecu. l. eo t pe. Aut
hoc non probat, & tunc nõ habebit. ff. de cõdi. & demon. l. qui-
18 bus diebus. §. fin. Tertio † caſu, qñ tacuit habetur pro conſen-
tiente, quia officium ſuũ non eſt tacere. arg. C. ad Velleia. l. ſi ſi-
ne. & quia debuit reſiſtere tranſigenti. argu. C. de appel. alias. ff.
de appel. l. qm. vnde vides ꝙ tantum vno caſu cõſequitur illud
quod eſt conuentum rõne victoriæ, & illo caſu oportet eum
oſtẽdere, ꝙ viciſſet nec poteſt dicere aduocatus, quod per me
non ſtat ſed per partem ergo &c. vt in d. l. iure ciuili. quia illud
verũ eſt in conditionibus poteſtatiuis ſecus in caſualibus, ſicut
eſt hic cũ dubij ſint litis euentus. vt. ff. de pec. l. quod debetur.

1 *C. duobus. ſenſus.*
2 *C. duobus. limitari.*
3 *Delegati ſententia an parendum.*

D Vobus. ¶ Quod hic dicitur in duobus iudici-
1 bus diuerſis † id eſt contrarias ſenten-
tias proferentibus, idem intellige in pluribus diſcor
dantibus pari numero, vt quia quidam condemnant
& alij abſoluũt. & iſtud c. cum ſua gl. ſatis bene tradit, quid iu-
ris ſit, qñ ordinarij inter ſe diſcordant, ſaluo eo, quod leg. & no.
j. de ſtatu. monacho. in ſingulis vbi viſitatores illi ſunt ordina-
rij ſm Goff. Ber. Inno. Hoſti. Abb. & Io. Andr. ibi. & tamen vbi
æquali ſeu pari numero diſcordant, puta quia duo abſoluunt &
alij duo condemnant. In hoc caſu recurrendum eſt ad Papam
tanquam ad delegantem, licet ordinarij reputentur, vt proba-
2 tur expreſſe ibi in. §. ſi vero ſm Hoſt. ibi. ¶ Secũdum † quem
fallit, quod hic dicitur in illo caſu. pro hoc. ſ. de reſcript. paſto-
ralis. ſm Ber. ibi in glo. quid iuris. In hoc contradicens, quòd
imò tenet ſnĩa illorum qui abſoluũt per iſtud c. & . ff. de re iudi.
3 inter pares. ¶ Sed † quid dices, ſi delegatus, & ordinarius ſimul
cognoſcant? videtur quòd ſnĩæ delegati ſtandũ eſſet: quia Pa-
pa eius perſonam elegit. ſ. de off. deleg. cum cauſa. Et maxime
ſi ſit delegatus miſſus a latere Papæ: quia ſnĩa dignioris debet
pręferri. ff. de pac. l. maiorem. Sed Petrus tutius dicit eſſe, quòd
vtriuſq; ſententia pendeat, donec competens iudex alterã con-
firmet. argu. ff. eod. titu. l. duo iudices. nam cum hæc ſit natura
delegatæ iuriſdictionis ordinarię iuncta delegatę ſequitur eius
naturam tanquam magis dignę. argu. j. de con. eccle. vel alta. c.
quod in dubijs. in fin. ff. de relig. & ſump. fu. l. quæ religioſis. &
not. 76. diſt. de ieiunio. Licet enim iuriſdictio ordinaria ſit fir-
mior: tamen delegata eſt dignior. argu. ſ. de off. dele. ſane: quia
ſecundum Pet. & eius ſentẽtiam approbat Ioan. de Cyn. prout
not. Archi. 2. q. 6. epiſcopus eccleſiaſticus.

¶ De appellationibus. Rubrica.

1 *Correctio & alius proceſſus, an differant.*
2 *Appellari a correctione an liceat.*
3 *Nos inter. ſenſus.*

A D noſtram. ¶ Dicit hic Inno. quod ho
die non videtur differentia
1 inter regulares & alios. inter correctionem, † &
alium proceſſum, cum [etiam] a correctione re-
gulariũ liceat appellare, ſi iudices excedant, quod
idem eſt ac ſi grauent. ſ. de offi. ordina. c. licet. j. de accuſa. c. in-
quiſitionis. ſm Inn. hic. quod non approbat Hoſt. hic dicens,
quod quicquid dicat Inno. hic multi ſunt caſus, in quibus gra-
uaretur clericus ſecularis, & in eiſdem religioſus non grauare-
tur. Vnde & olim & hodie magna eſt differẽtia inter correctio
nem regularium, & ſecularium: vt legi. & no. j. eo. cum ſpecia-
li. de accuſa c. qualiter. & . §. fi. & de cenſi. Romana. §. ſane lib. 6.
ſm Hoſti. hoc etiam non approbat Spec. hoc titu. §. in quibus
verſ. 11. a correctione, & c. nam talis intellectus multa iura in-
2 fringit. Et ideo ſic diſtingue, ſm eum, nam aut † perſonã quæ
appellat a correctione vel diſciplina eſt regularis, & tũc nõ va-
let appellatio: vt hic & . j. eo. ca. reprehenſibilis. & ca. cum ſpe-
ciali. Vnde in his etiam, ſm vetera iura, procedebatur remota
appellatione: vt. j. ne clerici. vel mona. cap. relatum. & hoc ve-
rum niſi corrigens modum in corrigendo excedat: vt. j. eo. ca.
de priore. & 23. q. 4. qui peccat, alias ſecus quia nimię ſeuerita-
tis increpatio & c. 45. diſtin. cum beatus. & . ſ. de offi. ordi. ca. ir-
refragabili. §. vt autem. Aut eſt ſecularis, & tunc tenet appella-
tio: vt. j. eo. peruenit. 2. ſm Spec. in. §. alleg. & idem not. Arch.
27. q. 1. ſi homo eſſes. in gl. ſed contra hoc videtur. j. de pur. ca.
3 † cap. nos inter. Sed non obſtat: quia nõ loquitur de correctio-
ne, ſed de purgatione, put not. ſ. de off. ordi. c. licet. vel dic ſm
Hoſti. quod ibi loquit de notario, in quo non eſt locus purga-
tioni nec examinationi, nec appellationi. nec alicuius ordinis
obſeruationi: vt. ſ. de elec. ca. bonę. §. contra legati. & de iure-
iur. c. ad noſtram. 3. ſm Archi. in c. alleg. ſi homo eſſes. Et vide
quod not. Archi. j. eo. cordi. in glo. ſcilicet a quo appellat lib. 6.

1 *Appellandum quando ſit.*
2 *Sententiam ſub conditione ferri.*
3 *Tempus medium qui accipiendum.*
4 *Appellationis tempus qui currat. 6. & 8.*
5 *Apoſtolorum genera.*
7 *Appellationum dies qui computandi. 9. & 10.*
11 *C. ex ratione. ſenſus.*
12 *Appellatio proſequenda, finiendave.*
13 *Terminus legalis, an prorogabilis.*
14 *Appellatio cur introducta.*
15 *Appellationum tempora.*

C Vm ſit Romana. ¶ Si quæris, quæ
tempora cõpetant
appellanti circa negotium ſuæ appellationis. & v-
5 trum de momento † ad momentum: vel quali-
ter debeant computari, diſtingua quinque tem-
pora, vnũ ſcilicet appellationis interponendæ. Aliud, ſcilicet,
petitionis apoſtolorũ ſuper appellatione. Aliud appellationis
interpoſitæ interminandæ. Aliud appellationis proſequendæ.
Aliud appellationis finiendæ. Dic ergo. aut quęris de tempo-
re appellationis interponẽdæ & illud eſt decendium a tempo-
re ſantentiæ numerandum: vt in authen. de appellatio. & in-
tra quæ tempora. §. 1. colla. 4. C. de appella. authen. hodie. j. eo.
concertationi. lib. 6. Circa hoc tamen diſtingue: quia aut quę-
ris de appellatione iudiciali. aut de extraiudiciali. Si de iudicia-
li, tunc aut appellatur a ſententia diffinitiua, vel interlocutoria.
aut appellatur a grauamine. Si a diffinitiua, vel interlocutoria,
tunc verum eſt quod dictũ eſt, ſcilicet, quod infra decem dies
a tempore diffinitiuę, vel interlocutorię, ſeu poſtquam ſciue-
rit computandos quis debeat appellare. Nam nedum diffiniti-
ua, ſed etiam interlocutoria poſt decem dies tranſit in rem iu-
dicatam quo ad partem, quantum ad hoc, vt pars poſt decem
dies appellare non poſſit: vt. ſ. de elect. cum dilecti. in fine. de
teſti. ſignificauerunt ad fin. & de re iudi. cum inter vos & capi-
tulo, quod ad conſultationem, vbi de hoc per Inno. ſuper ver-
bo decendium. & verbo iudicare. j. eod. cum ceſſante vbi hoc
nota. Ber. & Hoſti. poſt eum. Idem not. Cardi. Archi. Io. An. j.
eo. titu. c. Romana. §. ſi vero vocatis. lib. 6. Et quod dictum eſt
de ſententia, intellige fore verum ſiue ſentẽtia feratur pure, ſi-
2 ue feratur ſub conditione. Sententia † enim ſub cõditione fer-
ri poteſt, nedum diffinitiua, ſed etiam interlocutoria: vt not.
plene Inno. in d. c. quod ad conſultationem. & Ioan. Andr. poſt
eum. & Hoſti. in ſumma eo. titu. de ſententia & re iudi. §. qua-
lis. verſi. pura, & c. & Cardi. j. eo. non ſolum lib. 6. ſuper verbo
decendium. probatur. ff. quando appellandum ſit l. 1. §. biduum
vbi de hoc per Archi. in 2. glo. licet Goff. & Rodo. in ſententia
lata ſub conditione dicant contra. j. eod. præterea 2. dicentes,
quòd decem dies, qui dantur ad appellandum incipiunt curre-
re a tempore conditionis extantis: quia tunc incipit eſſe, ſen-
tentia, & non ante. inſtit. de verbo. oblig. §. ex conditionali. j.
de vo. & voti redempt. cap. licet ver. ſciturus. ſed primum ve-
rius. Sed hoc fallit in ſententia excõmunicationis ſub condi-
tione lata per hoĩem, quia in illa & ab illa poteſt appellari quan-
tumcunque ante conditionem extantem: & non poſt etiam ſi
exiſtat infra decem dies vt. j. eo. pręterea. ij. ſed in alijs ſenten.
ſecus in quibus appellatur vſq; ad decem dies tantum. Vnde ſi
conditio vel dies in alijs ſentẽtijs exiſtat infra decem dies ad-
huc vſq; ad fin. decem dierum poterit appellari: ſed in ſenten-
tia excõmunicationis, ſecus quo ad ſuſpendendum eius effe-
ctum non dico quo ad negotium deferendum. Et eſt ratio di-
uerſitatis, quia illæ ſententiæ excommunicationis ſecum tra-
hunt executionem, ex quo ſemel ligant. Aliæ non ſecundum
Innoc. Hoſtien. & Abb. & Io. Andr. j. eo. præterea. ij Idem ſen-

tiunt ibi Lan. & Ber. nec faciunt Inno. Hoſt. & Io. An. ibi diffe-
rentiam ſiue excōicator dicat excōmunico te ex nunc ſiue di-
cat, tunc ſis excōicatus: quia ſemper ſentētia trahitur ad diem
conditionis extātis. & idem tenet quo ad hoc Arch. ĵ. de pręb.
dudum gl. 3. lib. 6. & pro hoc facit extra de conceſ. præb. c. vni-
co in princ. in cle. vbi Gen. ſuper verbo ex nunc vr̄ approbare
iſtam opinionem. ſed Tan. & Bart. Brix. in quæſt. ſua veneralt
quæ incipit. eſto ꝙ iudex, &c. no. contra ſ. quòd a ſnīa excōica
tionis lata ſub conditione nō poteſt appellari poſt x. dies a t pe
ſnīæ. & dicunt quòd eſt caſus illius. c. quod ad conſultationē. ſ.
de re iudi. quod tñ non ob. quia nō loquitur de ſnīa excōicatio-
nis: ſed alterius. Idem tenuit Pet. de Samp. in c. alleg. præterea
dicens, cum Vincentio & Aegidio ibi illa quòd illa litera ipſius
3 decre. vbi † dicit medio t pe, &c. debet exponi. i. ante x. dies, vel
ſaltem in decimo die. nam ſi poſt nō valeret ſm eum. Gof. aūt
& Rodo. dixerunt per illam decretalem. Præterea. in qualibet
ſnīa lata ſub conditione x. dies appellationis incipere currere a
die conditionis extantis: quia tunc incipit eſſe ſnīa & non ante.
inſt. de ver. ob. §. ex conditionali. ĵ. de vo, licet. ver. iturus. nec
ob. 2. q. 6. biduum, quia vbi dicit vtile nō ſequitur quòd neceſ-
ſarium. Sed tu tene opinionē Inn. & Hoſt. & ſequacium quam
etiam tenent & approbant Gar. & Car. ĵ. de ſen. excō. quicunq;
in magna gl. & c. is qui in gl. fi. lib. 6. & Arch. in. §. alle. biduum. in
2. glo. Si appellatur a grauamine abſq; aliqua interlocutoria vel
diffinitiua. Tunc refert ſm Hoſt. ĵ. eo. Romana. §. ſi vero. li. 6.
aut grauamen habet vim ſnīæ, puta ſi iudex dicit nō eſſe reſpon
dendū libello vel petitioni. vel dicit præcipio vel volo vel no-
lo vel ſimile. & tunc infra x. dies eſt appellādum. iſta enim ſūt
vim ſnīæ interlocutoriæ. ar. ff. de arbi. l. qualem. man. l. 2. C. cōia
de leg. l. 3. C. de app. l. ad ciuilia. & l. nominationes. canonizata.
2. q. 6. nominationes. ff. de decur. imperatores. Sic intellige qđ
not. Hoſt. ĵ. eo. vt debitus in fin. ſuper verbo de maioribus ibi.
& idem intelligas, &c. ita etiā intellige quod not. ipſe Hoſti. ſ.
de re iud. cum I. & A. vbi dicit, quòd grauamen cōtra ius litiga-
toris illatum tranſit in rem iudi. ſi non appellatur ab eo infra x.
dies. ſicut & diffinitiua vt in c. alle. cum inter vos. & c. quod ad
conſultationem. & quod no. Inno. ĵ. eo. cum ceſſante gl. 1. ver.
& generaliter. Aut tale grauamen non habet vim interlocuto-
rię. & talis grauaminis illatio nunquā tranſit in rem iudicatam,
nec habet vim interlocutorię, quia non oīs vox iudicis, &c. C.
de ſent. & interlocu. om. iud. l. ex ſtipulato. v. g. iudex aſſignat
parti locum non tutū certe, niſi velit aſſignationem huiōi re-
uocare requiſitus iuſta eſt app. ſi ſuper hoc appelletur. Idem in
cōminatione, niſi fortè poſtea coram eo cōſenſerit procedere.
ĵ. eo. cum ceſſante. & idem vbicunq; grauat non ſolum verbo,
ſed etiam facto quod plus eſt. ĵ. eo. dilecti. le premier. & c. vt no
ſtrum. ff. de leg. l. de quibus vel ſi except. neglecta ꝓcedat. ĵ. eo.
ex parte. m. ita not. Hoſti. in c. alle. vt debitos. & c. Romana. &
Spec. hoc titu. §. reſtat videre ver. ſed quid dices & idem Arch.
in c. alle. concertationi in gl. ſed quid dices &c. & hoc intellige
de appel. iudiciali. Si queris de appellatione extraiudiciali: tunc
dic vt dicam. ĵ. eo. vt debitus in fin. eiuſt. fin. & vt no. Cardi. &
4 Ioan. Andr. in c. concertationi. lib. 6. Item † iſtud tp̄s appel. in-
terponendæ currit de momento ad momentū, vt. ſ. de re iudi.
c. quod ad conſultationem vt not. Io. Andr. ibi & extra eo. ti. c.
ſicut ſuper verbo a die in cle. in tm̄ quòd in illo decendio com
putatur hora in qua appellatur vt in d. c. ꝙ ad conſultationem
vt no. Ber. ĵ. de excep. c. pia. lib. 6. & Arch. 2. q. 6. can. anteriorū.
& Spe. hoc ti. §. reſtat ver. ſed nūquid dies. ſed Car. aliter in d. c.
pia. Aut quæris de t pe petitionis apoſtolorū & illud eſt. xxx.
dierū vt. C. eo. ti. l. iudicib. quę eſt canonizata. 2. q. 6. §. iudicib.
& ĵ. eo. ti. ab eo. li. 6. Sed a quo t pe cōputentur iſti. xxx. dies eſt
diſſentio. Nam Accur. ff. de libel. dimiſſorijs. l. vna. & Io. An. in
d. c. ab eo. & quidā alij tenent, qđ computentur a die ſnīæ, vt in
prædicta l. & prædicto. §. iudicib. qđ verū intelligit Io. An. qn̄
appellatū eſt infra x. dies: alias cum quis non teneatur appellare
niſi a t pe ſnīæ, alias ſcientiæ, ad hoc. ĵ. eod. concertationi lib. 6.
Similiter nec apoſtolos petere. & ſic t pa apoſtolorum currere
incipiunt vna cum t pe appellationis interponendę, & ſic a t pe
ſcientiæ. Et idem no. ipſe Io. Andr. extra eo. ti. ſicut ſuper ver-
bo a die in clem. & idem videtur notare gen. in d. c. ab eo. Alij,
vt Hoſt. & Pet. de Samp. ĵ. eo. cordi li. 6 & Hoſt. in ſum. eo. ti. §.
qualiter. ver. iudex aūt tenent, quòd iſti. xxx. dies currant a t pe
appellationis interpoſitæ idem tenet Gen. extra eo. quāuis ſu-
per verbo vno contextu in cle. dicens, quòd licet in d. c. ab eo
notaſſe videatur ipſos fore a t pe ſententiæ computādos intel-
ligit ſnīę per appellationem ſuſpenſę dicit ipſos fore demum a
tempore appellationis emiſſę cōputandos. Et ad hoc dicēdum

5 mouetur quintuplici rōne. † Prima, quia licet multę ſunt ſpe-
cies apoſtolorum tñ quo ad pręſentem materiam, vel erunt di-
miſſorij de quibus. ff. de li. di. l. vnica. & q. 6. §. forma. aut refuta-
torij de quibus. C. de app. l. vlt. § in refutatorijs. ff. de appel. re. l.
ſciendum. Aut reuerentiales, in quibus ob reuerentiā ſuperio-
ris defertur appellationi in dubio. de quib. ĵ. eo. cordi. & tunc
nec iſti, nec illi peti, vel concedi poſſunt: donec ſit appellatum
cum non poſſet admitti, vel refutari appellatio. donec ſit emiſ-
ſa nec ante poteſt quis eximi a iuriſdictione iudicis, a quo do-
nec appellauerit: eius enim quod nō eſt in mūdo poteſt eſſe ad-
miſſio vel refutatio, ſeu exemptio. ar. ff. de leg. 2. l. ſi ita ſcriptū.
§. ſi ſub cōditione. 32. q. 2. quod vero. & c. Moyſes. & ĵ. de de-
ſpon. impu. c. ad diſſoluendum. Secunda quia demum appellans
& non ante eos petere adſtringitur & demum appellāti & non
ante iudex eos prestare tenetur. 2. q. 6 poſt appellationem. ff. de
li. di. l. vnica. Vnde abſonum, & abſurdum vr̄ dicere, quòd xxx.
dies. currant ad eos petendum antequā neceſſario ſint petendi:
6 quia tunc reperiretur † pręſcriptio currere contra illum, qui in
nulla eſt negligentia quod eſt contra naturā præſcriptionis quę
eſt in odium negligētis introducta. C. de anna. excep. l. vlti. ſ. de
præſcri. c. 1. & c. vigilanti. Tertia quia ſimile eſt tempus, infra
quod hn̄t peti illi apoſtoli, & infra quod hn̄t concedi in d. l. iu-
dicibus. & c. ab eo. Sed tempus xxx. dierū, infra quos hn̄t con-
cedi currit poſt appellationem vt in d. c. poſt appellationem &
in d. l. vnica de li. di. ergo & tempus xxx. dierū infra quod hn̄t
peti. nam alias citius currerent habēti appellare, quam habenti
eos concedere quod videtur abſurdum. Quarta, quia certum
eſt tempus. xxx. dierum dari de iuris beneficio appellanti ad pe
tendum apoſtolos, vt in dictis iuribus. Pone ergo, quòd appel
lauerit vltimo momēto x. dierum, qui dantur ad appellandum,
quod poteſt. 2. q. 6. anteriorum. ſ. titu. proxi. quod ad conſulta-
7 tionem, & † computa xxx. dies a tempore ſententiæ ſic ad pe-
tendum apoſtolos non reſtabunt ſibi niſi xx. dies quod eſt ex-
preſſe contra prædicta iura. Quinta, quia certum eſt apoſtolos
non poſſe peti, niſi per illū, qui appellat. Si ergo computas xxx.
dies a tempore ſnīæ, & per conſequens antequā ſit appellatum,
ſic illorum dierum præſcriptio curret antequā ſe offerat pote-
ſtas petendi eoſdem contra. l. 1. in fi. C. de anna. excep. maxime
quia dictū c. ab eo. expreſſe dicit, quòd ab illo qui appellat hn̄t
apoſtoli peti infra xxx. dies igitur non ab alio, alias currerent
antequam appellaret quod eſt contra mentem iuris ſm Gen.
8 Item † certum eſt, quòd iſti xxx. dies currunt etiā iudici vt in
c. ab eo. Quomodo ergo deliberabit: an deferat, aut refutet,
niſi prius appellatio porrigatur. cū eius, quod non eſt, nulla de-
liberatio fieri poſsit vt in c. alle. ad diſſoluendū cum concor. ad
hęc maior eſt abſurditas cum ſtatis appellāti ſit petere infra xxx.
dies. Si vltima die petat, quale tp̄s reſtabit iudici ad eos peten-
dos: nullū. Ad l. iudicibus & ad. §. iudicibus. reſpondet Gen. quòd
ſi loquantur de xxx. diebus, infra quos concedi hn̄t per iudicem
non de illis infra quos hn̄t peti, vel dato, quòd etiā de illis expo
nit a tempore ſnīę per appellationē ſuſpenſo, veniatur nec iura
& rationes alle. obſtant. ar. ĵ. de elec. cum expediat. li. 6. Nam &
a ꝓpria legis ſignificatione diſceditur, vt mens ſeruetur. C. de
li. præter. l. 3. & no. ĵ. de verb. ſign. intelligentia. Item, quia ſer-
mones legum ſunt intelligendi etiam contra ſignificationem
propriam iuxta materiā, in qua & ſub qua poſitæ ſunt. ff. loca.
& condnc. l. ſi vno anno. Sed l. illa iudicibus. & §. iudicibus po-
ſiti ſunt in materia de appellationibꝰ ergo xxx. dies, de quibus
loquuntur current poſt appellationem, & non ante: cum ante
non ſit appellatio quam ſit emiſſa, vt dictū eſt hęc opi. pōt ſu-
ſtineri tanquam vera de iure: Sed ꝓp contrarietatem opinio-
num cōſului in petitionibus apoſtolorū, dum emergebant ſer-
uari opinionem contrariam Io. An. iuxta illud, Tene certum &
dimitte incertū de pe. di. 7. c. 2. & ĵ. de ſpon. c. iuuenis. & de ho-
micidio. ad audientiam. Aut queris de t pe appellationis inter-
9 poſitæ † intimādæ & illud eſt vnius menſis, cōputandus ab in-
terpoſitione ipſius appellationis vel ſaltē poſt lapſum eiuſdem
menſis, quam cito fieri cōmodè poterit, vt probatur, extra. de
elec. c. cauſam electionis in cle. & ĵ. de ap. c. 1. in fi. in cle. cū ibi
no. per Io. An. & Gen. & iſtud tp̄s computatur de momento ad
momentum vt no. ibi Io. An. ſuper verbo interpoſitione, ſcili-
cet, in c. cauſam. Aut quęris de t pe appellationis proſequēdæ,
vel etiam de t pe appellationis finiendæ, & tunc omni impedi-
10 mento ceſſante regulariter † datur annus a die interpoſitionis
ipſius appellationis vel a die illati grauaminis vt hic & ext. eo.
ti. c. ſicut in cle. & facit quod no. Ber. & Ho. ĵ. eo. ſuper eo. 2. in
fin. licet Hoſt. ĵ. eo. ex ratione dicat, ꝙ t pa appellationis proſe-
quendæ currant a die ſentētię & male. Fallit hoc in cauſis ele-
ctionum,

ctionum, vbi datur certum tempus ad iter arripiendum, & ad
comparendum ꝙ dic vt.ĩ.de elec.ca.1.& c.cupientes.lib.6. in-
teruenienie vero impedimento diſtingue ſm Inno. & Hoſti.
vtrum impedimentú interuenerit in primo anno appellatio-
nis poſtquã cœperit proſequi, & tunc etiam ſi per vnum diem
tantum fuerit impeditus quominus poſsit proſequi, & petere
ſniam ferri ſuper cauſa appellationis totus ſecúdus annus ipſo
iure ſine beneficio reſtitutionis ſibi indulgetur a iure, ſicut ap
paret in aut.alleg.de ijs,qui ingre.ad ap.licet. P.de Bellapert. in
hoc contra.C.de temp.appel.aut. ei qui appellat. Vel vtrú, im-
pedimentum interuenerit in ſecúdo anno appellationis proſe-
quendæ,& tunc beneficio reſtitutionis ei ſubuenitur: & reſti-
tuetur ei tempus, ꝙ amiſit nec reſtituetur ei tpś niſi tantum
quãtum amiſit vt.ff.ex quib.cau.ma.l. ab hoſtibus.§.fi. vt hoc
not.Innoc.ĩ.eo.ex ratione.in ver.ſed videtur quod ſi tm̃ &c.&
Hoſt.poſt eum.idem Archi.2.q.6.in ſum. in glo. adde verú eſt
11 ex iuſta cauſa,&c. vbi dicit, ꝙ dec. alleg. † ex ratione.ĩ.eo. lo-
quitur, ſi ſane intelligatur qñ per totum biennium fuit impedi
mentum: alias ſi in primo fatali impediatur appellans etiã per
vnam diem habebit totú biennium ipſo iure, non per benefi-
cium reſtitutionis: ſed ſi impediatur in ſecúdo reſtituetur ſibi
tpś impedimenti ſm Archi.ibi. idem Io.An.ĩ. de elec.c.ſi ele-
ctio.gl.fi.lib.6.& idem approbare vr̃ Gen. extra eo.c.ſicut glo.
antepen.in cle.vbi remittit ad gl.Inno.in c.alle.ex rõne. & hoc
placet Accur.in aut.ei qui.C.de temp.app.ſcilicet, ꝙ poſt annú
per reſtitutionem ꝓuideatur, tñ videatur velle, ꝙ reſtituatur
integer annus dicendo, ꝙ tertius annus datur per reſtitutioné.
Sed ipſe Accur.in aut.de his,qui ingre. ad app.§.ſi vero.colla.5.
tenet, ꝙ ipſo iure nõ currit biennium impedito. & idem no.in
aut.de app.§.ad hæc.coll.4.ff.ex quib.cau.ma.ſed & ſi per prę-
torem. gl.2. Sed contrariú no. in aut. de his qui ingre.§.vnde.
hic in 1.glo.&.C.de temp.app. in aut. item ſi appellatione. Sed
concordari poſſunt hę glo.vt dicit Ber.in d.c.ex rõne.vt diſtin
guatur in potentia proueniens ex facto iudicis, cú determina-
tione, quam ponit Io.An. ibi per l.vlt.§. illud.C. de temp.app.
ſcilicet, ꝙ tunc demum negligentia vel impotentia iudicis ex-
cuſat, qñ ſibi per ſuperiorem eius appellans prouidere non po-
teſt, vel ſaltem non infra tpś fatale, ſm. de quo loquitur ille.§.
ibi cum ſit ei apertiſsima facultas noſtrã adire maieſtatem, &
tarditatem iudicis in quærelam deducere, & noſtro beneficio
potiri: quia tunc ipſo iure ſit illęſus.& idẽ ſi de voluntate par-
tium ꝓrogatur, ſi ex proprio impedimento reſtituatur, ſed per
tertium, qui non eſt ſoluendo etiã reſtituatur,& ſolum ad illud
tpś reſtituetur, quo læſus fuit, vt dictum eſt ſm Inn. idem no.
Io.Andr.ibi & adde quod dicã ibi poſt eum. Et quod dictú eſt
de impedimento idem intellige ſi appellans fuit deceptus per
aliquem qui dicit ei ꝙ terminus fuerat prorogatus, vel iudex
excõicatus, vel mortuus vel vltra mare.ś.de re.in integ. ex lite
12 ris ſm Hoſt.ĩ.eo.c. ſæpe in fin. Et intellige ꝙ non ſufficit † ꝙ
infra tpś legitimum incipiat appellans appellationem proſequi
niſi etiã ipſam finiat, quod poteſt hr̃e locú in appellationis cau
ſa factis ad alium quam ad principem. in illis vero quæ fiunt ad
principem vr̃ ſufficere, ꝙ infra tpś legitimum incipiat appel-
lans appellationẽ proſequi:& ſi cauſa finita nõ ſit: quia ibi abſq;
damno morę manet cauſa intacta.2.q.6.c. ei, qui.§.appellatore
&.ĩ.eo.c.inſinuãte.&.C.de temp.ap.in aut. ſed lis ſm Hoſti.in
c.alle.ex rõne.ſed Hug.no.2.q.6.anteriorum.ver.ad hoc.idem
in quolibet alio iudice quod in imperatore.ſ.ꝙ cauſam ita poſ-
ſit deferre præſertim de voluntate partiú. ſed contra videtur a
nam licet terminus legalis præueniri poſsit non tñ poteſt pro-
rogari, vt.ĩ.eo.oblatę.ver. quia tamen. vbi no. Io. ꝙ terminus
13 legalis nõ poteſt ꝓtendi & ibi de hoc in gl.pars appellata. † Sed
ſi vis ſuſtinere ſniam Hug. reſpõdeas verum eſt, ꝙ non poteſt
prorogari contra voluntatem partium.vt no. Archi. in c.alleg.
anteriorú. ver.ad hoc ſuper verbo donec.& vide quod no.ipſe
Archi.ibi ſuper verbo intacta.& Hoſti.ĩ. eo.c. ex inſinuatione
ver. cum & ſm. Iſte tñ annus appellationis proſequendæ, vel
etiam finiendæ nõ computatur de momento in momentú ſi-
cut, de decennio appellationis interponendæ, dictú eſt: quia in
iſto anno non cõputatur dies, in quo appellat̃, ſicut ſatis ꝓbatur
in c.alle.ſicut extra eo. ti. in cle. ibi qñ dicit infra annú a die in-
terpoſitionis ipſius, &c. per qđ videtur, ꝙ illa pars diei, in qua
appellatur, cedit lucro appellãtis: nec cõputatur in anno illo ſi-
cut.ĩ.de elec.c.ſtatuimus.de reſti.ſpol.c.frequens. & de excep.
c.pia & de præb.c.ſtatutum.li.6.vt no.Io.An.in c.alle.ſicut. ſu-
per verbo, a die & credo, ꝙ bene: quia appellatio eſt fauorabilis
14 & fauorabiliter † introducta: quia ad releuamen oppreſſorum
& vt iniquitatem & imperitiam iudicãtium corrigat.ff. eo.l.1.
in princ, 2.q.6.c. omnis oppreſſus. & c.ad Romanam. Ex quo
ergo eſt fauorabilis, & eius proſecutio fauorabilis, & ſic prę ſcri
ptiu annalis eius ꝓſecutionem impediens odioſa eſt: hæc pro-
poſitio.ſ.quòd ſi aliquid eſt fauorabile, & eius proſecutio fauo
rabilis, patet in ſpritualib⁹, puta matrimonijs, & alijs, quę ſunt
fauorabilia: & ideo eorú proſecutio eſt fauorabilis: quia ſum-
maria, & de plano vt extra de iudicijs. diſpendioſam.inncto.c.
ſæpe contingit. de verb. ſig. in cle. Quæ ratio ceſſat in tpe ap-
pellationis interponẽdę: quia appellatio, quę nondú eſt, nõ pót
eſſe fauorabilis.ar.ff.de colla.bo.l.vlt.ff.de iniuſto rup. & irrito
teſtamẽto.l.ſed & ſi in conditione.§. poſt defectú.licet gen.ibi
cõtra. Et iſta intelligas, vera, qñ iudex appellationis cognoſcit
de meritis cauſæ appellationis. Si vero cognoſcat de nullitate
ſnĩæ, quod poteſt, vt no. Inno.ĩ.de præb.dilecto.& de in integ.
reſti.cõſtitutus.& Gen.extra de re iud.c.1.in cle. Quod credo
verum, ſaltem qñ eſt talis iudex, qui poteſt adiri per viam ſim-
plicis quęrimonię ſm Gul.de Mõte Lau.ibi.tunc aut eſt cauſa
15 vbi periculum eſt † aĩæ, & tunc poterit agi de nullitate ſnĩę ſine
præfinitione tpum vt.ś.tit.proximo.c.lator.& c.tenor & c.con
ſanguinei. Aut eſt alia cauſa, in qua nõ eſt periculum aĩę, & tunc
vſq; ad xxx.vel xl.annos nõ vltra agi poteſt cú omne iua agen-
di illo tpe tollatur vt C.de quadri.præſcri.l.2.de præſcr. tri.vel
quadra. an.l. oẽs. niſi fori vel loci cõſuetudo aliud inducat.ś.de
eo qui mit.in po.cum veniſſent.tali.n.conſuetudini debet ſtari.
ar.op.C.de vete. iure enu.l.1.§.ſed & ſi quæ leges. ad hoc facit
quod no.Hoſt.ś.de cõſti.ex literia,ĩ.de cri. falſi.c. quã graui. &
Inn.ś.de off.dele.qđ tranſlationem. ſed per modú exceptionis
perpetuo de nullitate opponi pót: qnia quæ tpalia ſunt ad agen
dú, &c.ff.de exce.doli.l.pure.§.fi.vt no. Gen.in d.c.j.ex.de re iu.
¶Si quæris, vtrum condemnatus de crimine notorio poſsit
appellare, dic, vt dicam.ĩ.de cohab. cle. & mu.c.tua in 2.diſt.

1. *C. ad hæc. ſenſus.*
2. *Delegatus in appellationis cauſa recuſabilis.*
3. *Ordinarius, an in cauſa appel. recuſari queat.*
4. *Iudicem pend. ap. non recuſandum.*
5. *Arbiter quando ſuſpectus dicendus.*

AD hæc ſi in vna. ¶Si quęria vtrum iudex, a quo
eſt appellatú in vna cauſa, poſsit eſſe iu-
dex ipſius appellãtis in alia cauſa, vel vtrú ipſe appel-
lans poſsit ipſum in alia cauſa, vt ſuſpectú recuſare?
diſtingue, aut quęris, vtrú poſsit eú recuſare ex aliqua alia iuſta
1 cauſa nõ ex illa: quia ab eo appellauit, & dic, ꝙ † ſic ita pót intel
ligi hæc decre.exponendo ibi in tex.vitare, &c.ſ.ex aliqua iuſta
cauſa ſm Inn.& Io.An. Aut vtrum poſsit eum recuſare ex illa
cauſa: quia ab illo appellauit in alia cauſa: & túc nunquid poſsit
recuſari ipſa cã appellationis finita, & terminata, & dic ꝙ non
ea, ſ.de cauſa.ſic pót intelligi.ff. eú qui app.l.vna ſm Hoſt.hic.
2 †Aut cauſa appellationis pendẽte, & tunc aut quęris de delega-
to & talis pót recuſari & ſic loquitur hic in prin. &.ĩ.eo.poſtre
mo.ſm Ia.& Hoſti.hic.&.ĩ.eo.propoſuit. licet Ber.ibi dicat, ꝙ
3 recuſatio erit in pendẽti. Aut quæris † de ordinario, & túc aut
appellatio nõ tenet. nec eſt iuſta, & túc nec in priori cauſa, nec
in ſcđa poterit appellari nec eú recuſare ſm Vin. & Tan.qui ad
hoc allegãt quãdã decre.antiquã, quę erat eo.ti.c.appellationi &
pro hoc facit.ĩ.eo.vt debit⁹.& ar.ĩ.de reg.iur. c.nõ præſtat.li.6.
Aut tenet, & eſt iuſta, & tunc aut agit̃ de notorijs, & in talibus
non pót recuſari, vt.ĩ.c.ꝓxi.in fi.&.ĩ.eo. cõſuluit.& c.præter-
ea.& maxime qñ hmõi notoria ſunt grauia vt no.Ho.ĩ.eo. pręterea.j. Aut agitur de alijs q̃ de notorijs & tunc pót recuſari, vt
hic &.ĩ.eo. ꝓpoſuit. Vel potes diſtinguere ſm Hoſt. hic & in
4 ſum.eo.ti.§.quis ſit effectus.ver. itẽ licet ſit appellãs. † Aut iu-
dex nõ recepit appellationẽ, & tunc nõ pót recuſari vt.ff.eum,
qui appellat.l.vna. Aut iudex eam recepit, & approbauit, & túc
poteſt recuſari, vt hic &.ĩ.eo. ꝓpoſuit & c.accepta & arg.ĩ.eo.
ſæpe.&.ś.de off.dele.paſtoralis.§. pręterea. & in iſta diſtinctio-
ne pro maiori parte cõcordat Archi.ĩ.eo.ti.c. Romana.§.cum
vero.in gl.lib.6.ſed Io.An.tenet hic finaliter, ꝙ ſola dependen-
tia appellationis nõ facit iudicẽ recuſari vt ſuſpectú. abſurdum
enim eſſet ꝙ cum ex facto meo & a nuda voluntate mea ꝓce-
dat appel. per breuẽ cedulã appellatione forte ex falſa cauſa, &
ad hunc finem interiectę ſic effugerẽ & impedirem iuriſdictio
nem iudicis mei. Vnde ſicut in alija recuſationib⁹ ſic, & iſta re-
curretur ad arbitros coram quibus non erit mihi ſatis probare
pendentiã appellationis, imò habeo neceſſe ꝓbare veritaté gra
5 uaminis. qua ꝓbata arbitri † pronuntiabunt illú ſuſpectum: &
demum ad alium finem, ſcilicet, reuocationem grauaminis ha
beo probare id coram iudice app. nec eſt hoc nouú.ś. de teſti.

vericns.2.de reſti.ſpol.ſolicitè & no.per eum.j.de ſen. excom.
licet in fin.lib. 6. Item hoc non eſt ſatis probare grauamen ex
re tantum, quòd apparet non fuiſſe ex mente, ſed in cauſa app.
ſufficit probare grauamen ex te, vt ipſe no.j.eo.ex parte.cuius
dictum ſatis credo verum, & æquum, & ſm hunc modum in-
tellige fieri poſſe recuſationem, de qua.ſ. dictum eſt expreſſe.

1 *Sententiæ reuocandæ modi.*
2 *C.ſi duobus.explicari.*
3 *Citatus quando coram iudice appella. ſiſtere debet.*
4 *Laici, & clerici differentia.*

SI duobus. ¶ Innoc. hic in glo.pen.ver.ſed ta-
men bene dicimus. dicit, q ſi vna
pars cum non eſſet appellatum miſiſſet ad ſuperio-
rem & falſo ſciens dixiſſet ei, q ad eum appellatio-
nis vel ſi dolo tacuit ſe renunciaſſe appel. & iudex procedat ad
1 ſententiam † totum reuocabitur, vel conditione ſine cauſa vel
per in integrum reſtitutionem, vel per quærelam falſi.ff. de iu-
di.ſi prætor.& patet in eo quod le.& no.ſ.de in integr.reſtit.ex
literis.& de exce.cum venerabilis.§.intelleximus.ſm eum hic.
Sed ipſe Inno.videtur notare cõtrarium.ſ.de reſcri. ſuper lite-
ris in gl.imò ſine forſan ver.item ſi quis impetrauit literas,&c.
& clarius Compoſt.ibi in 4.col. in quæſt. item pone quòd P. &
Spec.tit.de citatione.§.t.in 5.colum.ver. Item pone. P.vbi po-
ſuit glo.ipſius Compo. & reſpondent ad glo. Inno. hic, quòd
2 † hic loquitur, cum abſens non fuerat legitimè citatus, vel hic
loquitur, qñ pars præſens, quę dicebat appellatum dicebat hoc
per malitiam ſciens appellatum non eſſe.ipſi vero ibi in quæſt.
ſua loquuntur qñ credebat appellatum eſſe ſm eos.& idem no.
G.j.eo.ti.Romana.§.ſi vero vocatis partibus in glo. t.lib.6. Ex
hoc ergo ſic potes diſtingue. Aut pars aduerſa abſens nõ fuit
3 legitimè citata, † & tunc tene glo. Innoc. hic aut fuit legitime
citata, & tunc aut pars præſens, quæ dicebat appellatũ dicebat
hoc per malitiam ſciens appellatum non eſſe, & tunc idem &
ita ſimiliter intellige glo. Inno. hic. Aut credebat appellatũ eſ-
ſe, & tunc pars citata tenetur comparere coram iudice. Alio-
quin tenebit ſnĩa per eum cõtra ipſam lata ſuper principali, nec
quæretur poſtea an fuerit appellatum, vel non: quia rõne dubij
iudex habuit iuriſdictionem, licet potuiſſet per exceptionem
elidi, ſm ipſos Cõpo.Spe.& G.vbi.ſ. & vide quod no.Hoſt.in
ſum.ſua ti.de iud.§.quæ ſunt neceſſaria. ver. quod autem dixi.

4 §. Denique. ¶ Argu. huius c.dicunt Lau. & Archi.2.
q.6. non ita glo.2. quòd † clericus recon-
uentus coram iudice ſeculari non poteſt appellare ante ſenten-
tiam niſi in caſibus ibi no. per Ioan. Andr. & econtra laicus re-
conuentus coram iudice eccleſiaſtico ante ſententiam appella-
re poteſt. Item clericus recõuentus coram iudice ſeculari ap-
pellare debet ad ſecularem iudicem: laicus vero reconuentus
coram eccleſiaſtico ad eccleſiaſticum. Item ſi Papa delegaue-
rit laico appellabitur ad Papam, ſi Imperator clerico, appelle-
tur ad imperatorem in authen.de ſanctiſ.epi.§.ſi tamen ex im-
periali. ſecundum eos. Item no. hic ſecundum Abb. quòd vbi
eccleſia iuriſdictionem obtinet temporalem, debet ſecundum
canones iudicare, & non ſecundum leges.

1 *Appellans quando impedimento excuſandus.*
2 *§.illud l. fin. de temp. ap. enucleari.*
3 *Negligentia non excuſat.*
4 *Impedimentum quod non excuſet.*
5 *Ferias appellationi imputari.*
6 *Impedimentum paruum excuſare.*
7 *Annos appellationis differre.*
8 *Impedimentum primi anni, an ad ſecundum trahatur.*
9 *Appellanti diligenti, ſecundum annum dari.*
10 *Appellanti etiam non diligenti ſecundum annum dari.*

EX ratione. ¶ De materia huius c.dixi.ſ. eo.
cum ſit Romana. vnum tñ no.q
de eo, quod tenet hic Inno.in glo.ſua pen. ad fin.ver.
item videatur, &c. hic tenet Hoſti. contrarium cu-
ius opi. prævalet, & approbatur extra.eo.ti.c. ſi appellationem.
in cle. ſecundum Io.An.& Gen.ibi in glo.j. licet Archi.2.q.6.ei
qui glo.pen. videatur præeligere opinionem Inno. & male.
¶ Ioan.Andr.dicit hic, q ſcripta per Inn. & Hoſti. hic faciunt
ad id, quod dubitatur, ſcilicet, quanti temporis negligentia in
1 primo anno interueniens, ex parte appellantis repellat † ipſum
ab anno ſecundo, id eſt, dato, q appellans vna die, vel ſeptima-
na fuerit negligẽs, ſed toto alio anni tempore fuit, vel ſolicitus,
vel iuſte excuſatus, an ſibi detur bienniũ. Et conuertendo eo-
dem modo, quæris quanti temporis imponatur. excuſet ſcili-
cet an excuſet impedimentum vnius diei, vel ſeptimanæ ipſo
appellante toto anni tempore negligente, vel ſolicito, vel par-
tim ſolicito vel partim negligẽte, & circa hoc poteſt dari regu-
laris doctrina. Ad primũ articulum arguitur, q etiam modici
2 temporis negligentia repellat a biennio per l.fin.§.illud. † C.de
temp.ap. ibi iubemus eundẽ appellantem, niſi obſeruauerit iu-
dicium, & cauſam vſq; ad finem peregerit, ſed per eum ſtete-
rit quominus oĩa litis certamina impleantur ap. defraudari. Et
ibi ſequitur, niſi ipſe appellator euidentiſſimis probationibus
poſſit oſtẽdere ſiquidem ſuã opare viſum voluiſſe litem exer-
cere, &c. Sed qui etiã in modico tpe fuit negligens nõ imple-
uit oĩa litis certamina, nec ſua opere viſus eſt ergo, &c. Item
decret.cũ ſit.ſ.eo.dicit ex neceſſaria, & euidenti cauſa dari bien
nium negligẽtia vero deſignat cauſam voluntariam. j.de con-
ceſ.præb. quia ergo negligentia quantũcunq; modici tpis im-
pediet dari ſm annum. Item in aut. de his qui ingre.§.1.2.& 3.
ſæpius iteratur, q ineuitabilis debet eſſe cauſa impedimẽtum,
vel languor propter quæ detur ſecundus annus, ſed negligentia
3 eſt voluntaria † vt prædixi ergo, &c. Item ibi in.§.1.dicit, q non
debet appellans cãm ſine puiſione dimittere, ſed negligẽs pro
tunc ſine puiſione dimittit cauſam. ergo &c. Item conſtat, q
terminus hoĩs ſuccedit loco termini iuris.ſ. anni, ſed qui vlti-
ma die termini hoĩs, quo ſe debet præſentare, vel iter arripere
illud negligeret deſerta eſſet appellatio.ſ.eo.perſonas. & c.cum
ſit.j.eo.ad aures.& c.ſæpe.ver.ſaluis.eo.tit. cordi.lib.6. ergo &
vnius diei negligẽtia nocebit in termino iuris.ſ.in anno. Item
4 circa ſm articulum, † modici temporis impedimentũ non ex-
cuſet, probatur: quia conſtat annũ appellationis proſequendæ
currere a tpe ap.interiectę vt in cle.eo.ti.ſicut ap. ſed ad appel-
lationis proſecutionem vñr apoſtoli neceſſarij.eo.ti.c.1.& c.vt
per.lib 6.ſed illos iudex infra xxx.dies tradere non tenetur.eo.
ti.ab eo.lib.6.& cle.eo.tit. quamuis. ergo licet illo modico tpe
impediatur currit illud tpſ in anno. Item terminus, ſi detur ab
homine, non præuenitur.j.eo.ſæpe. in fin. illud currit in anno
ap.licet tunc impediatur appellans licet Ber. cõtra ibi in gl.pen.
5 Item conſtat q † in anno appellationis ſunt ferię ſolẽnes fauo-
re ſanctorum, & hoĩm.ſ.de ferijs c.fi.& in eis impeditur appel
lans, & tñ ille cõputatur in annũ appellationis pbatur vtrunq;.
C.de dila.l.ſiue pars.in fi.de fe.l.1. De repentinis ferijs. ibi no.
in fin.1.glo.&.C.de temp ap.l.2.§.pen.& no.in prędicta decre.
vlt.de fe.glo.2.ſicut & in quadriennio reſtitutionis petendę vt
in cle.de reſti.in integr.c.vno C.de temp.in integr.reſti.l.fi. In
contrarium in vtroq; articulo adducitur: quia & ſi modicũ fe-
cerit in primo anno debet hẽre ſm, quaſi per id interruptũ ſit
primũ fatale in aut.de his qui ingre.ad ap.§.vnde hæc nos. ver.
6 ſi vero pro veritate. Item aut. † ei qui.canonizata.2.q.6.ei, qui.
dicit ſi interceſſerit cauſa decretalis oblatę.j.eod. dicit ex iuſta
cauſa bienniũ indulgeri, ſed iuſta cauſa vr̃ impedimentũ vnius
diei tñ. Item iſta decre.dicit pp impotẽtiam, & loquitur etiã
de biennio, ſatis ergo videt ex indefinitiua locutione ſufficere
quanticunq; tpis impotẽtia interuenerit. Nam & cle.ſicut ap-
pellationem.eo.ti. dicit iuſto impedimẽto ceſſante arguendo a
ſingulari ergo vnicũ impedimentũ excuſat. Item ſatis pbatur
.j.eo.ſignificãte. vbi ſola impetratio delegatorũ facta infra an-
num ita tarde, q ſecunda infra annũ fieri nõ poſſit excuſat ap-
pellantem. Item decretalis cõſtitutus.j.eo.vr̃ pbare, q procu
ratorẽ infra annũ miſiſſe ſufficeret.ad idem eo.ti.Nicolao pro,
7 & cõtra.j.de pig.ſignificauit. Item † cõis ſit opinio, q primus
annus, & ſecundus differunt in duobus.ſ.etiam quia impeditus
in primo anno iure habet integrum ſm annum, ſed impeditus
in ſecundo eget reſtitutione & reſtituitur ſolũ ad tpſ id in quo
fuit impeditus vt no.hic inno.& Hoſti.ex quo ſequitur id ope
rari impedimentũ primi anni quo ad donationem ſecũdi anni
ipſo iure, quod operatur impedimentũ in ſcd̃o anno quo ad re
ſtitutionem illius tpis quo fuit impeditus. Sed conſtat, q im-
peditus in ſecundo anno vna ſola die reſtituitur ad illã diem, vt
in cle.de reſtit.in integr. c.vnico ergo & vna tñ die impeditus
in primo habebit ſm annum cum non minus imò plus fauere
debeat impotentiæ primi anni, q̃ ſecundi facit in aut.de litigio
ſis.§.oẽm in fi.ſicut difficilius datur ſecunda dilatio quã prima
.ff.de ferijs.l.fi.& no.ſ.de dila.c.2. Solutio in primo articulo vr̃
ſumi poſſe ex Inn.hic ver. Idem dicimus cuius hæc verba ſunt
in d.ver.idem dicimus ibi tunc ſi nullũ ſuberat &c. Tunc ſi nul
lum ſuberat iuſtũ impedimentũ tenebit executio &c. Cuius
dictum ponit Cyn.in aut. ei qui dicens q qñ negligentia appel
8 lantis in primo anno fuit tanti tpis, q † veriſimiliter illa inter-
ueniente cauſa expediri potuiſſet repellitur ab anno ſecundo

cum per

eum per hoc appareat ipſius negligentia finẽ cauſę impediuiſ-
ſe, ilias ſi non potuiſſet cã expediri dato ꝙ negligentia non in
teruenisſet habeat ſm annum, allegauit ꝙ culpa non punitur,
vbi ſine ea interueniſſet quod obuenit. ff. ad l. Rhodi. de iact. l.
fi. §. ſi hac conditione. ver. Paulus. ff. ꝙ me. cauſa ſi cum exce-
ptione §. quod ſi homo. ver. ſi tamen peritura. ff. ſi quis in ius
vo. non ierit. l. a. in fi. ff. de verb. obl. l. cum ſtipulatus ſum mihi
a Proculo. facit. ff. de iud. ſi debitori & quod no. ſ. de do. & con
tumacia. c. fi. in vlti. glo. & iſta decre. per quam patet, quod ẽt
toto anno. ſecundo non poteſt quis mereri ſententiam, & di-
cunt iudicem appellationis ſm diſtinctionem prædictam ha-
bere declarare dandum vel denegandum biennium. arg. ff. de
ver. obli. l. continuus. §. cum ita. huic dicto obſtat quod not. In
no. hic. in fi. ver. Item bene poteſt imputari volens vtrunque
dictum ſaluare dicere poſſet illud in negligentia inchoãdi, hoc
in negligentia proſequendi iam inchoatum. In ſecundo articu
lo quid teneat Inno. patet hic in glo. ſua circa medium. verſic.
Sufficit aũt appellanti & ſequentibus. Sed videtur hæc opinio
venire ad vtrunque articulum & hoc in verſi. ſed ſecundum,
prædictos. j. eo. Sed videtur aliquibus, ꝙ ſi appellans ſemp fuit
9 diligens in principio † medio, & in fine anni, quia ſ. inchoauit,
eo tempore, quo infra annum finem, vel ſñiam conſequi po-
tuiſſet, & proſecutus eſt, & per eum non ſtetit quominus ha
beret ſñiam, quia ſine prouiſione & continuatione proceſſus
non derelinquit cauſam ẽt ſi per ſolum diem impedimento in
euitabili fuerit impeditus integrum ſm annum habeat a iure
in auth. de his qui ingre. ad app. §. vnde hæc nos. & §. ſequenti-
bus. & in præd. l. fi. C. de tempo. appel. Sed hoc dicere nihil eſt,
quia etiam ſine alicuius diei impedimento, qui ſic feciſſet, vt
prædixi, ſm annum haberet. Sed ſecundum prædictos, ſi non
inchoauit proſequi tempore quo veriſimiliter finiri potuiſſet
& fortius ſi nullo modo proſecutus eſt. vel aliquo tẽpore fue-
rit diligens, fuit tñ aliquo tẽpore negligens, licet iſte fuerit die,
vel ſeptimana impeditus, etiam ineuitabili impedimento, po-
tuiſſet tñ ſi poſt inchoationem talem (vt prædixi) & poſt im-
pedimentum ſemper diligens fuiſſet, infra annum ſñiam con-
ſequi, tunc a iure non habeat annum. Sed hoc caſu videtur ali-
quibus ꝙ reſtituatur ad tps illud impedimentum tm. argu. C.
de reſti. mili. quod tempore. ff. ex quibus cau. ma. l. ab hoſtibus.
§. ſed quod ſimpliciter. & l. ſed & ſi per prætorem. §. ſi feriæ. &
l. nec non. §. ſi quis ſæpius. Alijs, videtur, ꝙ reſtituatur, quaſi tẽ
pus negligentiæ corrodat tps impotentiæ per leges prædicta,
& facit de elect. cum in veteri. in fi. cum concordantijs.

1 *Appellatio & recuſatio quando diſſimilia. & 3.*
2 *Appellatio & recuſatio an æquiparantur.*
4 *Recuſabilis ne ſit vetitus recuſari*

1 **§. In cauſis.** Si quæris, vtrum appellatio, & recuſatio
æquiparentur, diſtingue, aut quæris † vtrũ
æquiparentur quo ad caſus particulares, hoc eſt, ꝙ ab illo, qui
poteſt recuſari poſſit appellari, & econtra & eiſdem cauſis, &
dic, ꝙ non, nam in certis caſibus habet recuſatio, non tamen
appellatio: ab executore. n. appellari non põt niſi modum ex-
cedat, & tñ recuſari poteſt, vt ſ. de offi. dele. ſuper quæſtionũ. §
verum. quod dic vt ibi. Item a iudice appellari non põt, niſi gra
uet, ſed bene recuſari licet non grauet vt no. Inn. & Hoſti. j. c.
cum ſpeciali, Item appellari põt a iudice in quem, quis conſen
ſit, ſed non poteſt recuſari, niſi ex noua cauſa. ſ. de offi. deleg.
inſinuante. Sed & notorie delinquens appellare non põt, qui
tñ forſan põt recuſari vt le. & no. j. c. cum ſpeciali. §. j. Aut q̃-
2 ris, vtrum æquiparentur quoad modum, & dic † ꝙ ſic: quia ſi-
cut appellatio rationabilis admittitur non irrationabilis, ſic &
recuſatio vt hic ſm Hoſt. hic idem in hoc vltimo membro,
Ber. hic in glo. ſicut appellatio quod credo verum, quantũ ad
modum rationabilem interponendi vtranque, ſecus quantum
ad modum cognoſcendi de vtraq;: quia de appellatiõe cogno
ſcit iudex appellationis vt ſ. de reſcriptis dilectus 2. & j. c. vt
debitus & per totum. ſed non de recuſatione imo quandoque
arbitri. j. c. cum ſpeciali & de offi. dele. ab arbitris. li. 6. ſ. de of
fic. delegati ſuſpicionis. quandoq; iudex ordinarius, qñq; dele
3 gatus vt j. de offi. deleg. c. ſi contra vnum li. 6. † Item ab officia
li epiſcopi non appellatur ad epiſcopum, cum ſit idem audito-
rium j. de conſue. c. non putamus & de ap. c. Romana in prin
cip. li. 6. Tamen, ſi ipſe officialis recuſetur, ipſe epiſcopus, de
cauſa recuſationis cognoſcere poteſt, & debet vt in c. allega. ſi
contra vnum. §. fi. vbi de hoc. in hac diſtinctione concordãt,
Hoſt. & Ioan. And.

¶ Super eo. c. & eo. §. vide quod no. Spec. tit. de recu. §. j. verſic.

4 quid ſi ſit cã. vbi dicit, ꝙ ſi Papa † committat cãm ita vt dele-
gatus non poſſit recuſari, vel ab eo appellari, tñ ex iuſta cauſa,
poterit recuſari. arg. ſ. de offi. deleg. ex parte 2. & ab eo appel-
lari. j. eo. vt debitus. Sed primum fallit, quando citra cauſa ex-
primitur, propter, quam non poſſit recuſari ar. ff. ſi quis cautio
ni. l. ſed & ſi quis. §. quæſitum.

1 *§. Si autem explicitis locus.*
2 *Diem termini in eo computari.*

1 **§. Si autem.** Dic ꝙ iſte. §. habet locum, qñ † certum
tempus datum eſt ſub numero dierum,
ſeptimanarum, menſium, vel annorum, ſecus ſi vſq; ad calen-
das ſeptembris vel vſq; ad annum vel vſq; ad aliud tempus for
maliter limitatum, & taxatum: quia tunc incipiet tẽpus curre-
re a tempore datę literarum vt ſ. de reſcriptis. c. eam te vbi de
hoc. & cum glo. vlti. Ber. hic dicentem, ꝙ in tempore dato ad
cãm decidendam non computatur dies receptionis literarum
commiſſionis. Concordant Vinc. Goſ. Phi. & Hoſt. hic & fa-
cit cle. eo. tit. c. ſicut appellationem. & vide quod ibi no. Ioan.
An. in princip. magn. glo. Gui. Nazo contra qui dicit diem re-
ceptionis † computari quod probatur per literam, & tunc, &
quia ſequeretur alias ꝙ reuocata iuriſdictione ea die procede-
re poſſet iudex: quia & ſi non computatur dies inchoandæ iu-
riſdictionis ergo nec dies finiendæ. Et hoc credo verius, cum
regulariter de momento ad momentum talia computentur,
vbi aliud non exprimitur a iure, & hic ſoluit contraria. facit. ſ.
tit. j quod ad conſultationem. & quod no. j. de reſtit. ſpoli. fre-
quens. lib. 6. ſm Ioan. And.

1 *Criminoſum non appellare quatenus verum.*

1 **Conſuluit.** Licet hic dicatur quòd † crimino-
ſus poſſit appellare, tñ hodie, ſiue
crimen ſit occultum ſiue notorium non licet appel-
lare. niſi grauetur ſed ſi grauetur, ſemper licet vt j. c.
vt debitus ſm Innocent. hoc eſt verum. Sed vbi crimen noto
rium patet non poteſt de facili grauari, niſi iudex excedat mo
dum correctionis. ſ. de offi. or. c. licet in corrigendis & not. ſ.
de iureiu. ad noſtram. 3. vel niſi iudex reputet notorium quod
dubium eſt, vt hic in tex. ſm Hoſt.

1 *Appellari abſente iudice non licere.*
2 *Capita aliquot conciliari. & 6. fallit. 4. & 5.*
3 *Appellandum quando præſente appellato ſit.*

Suggeſtum. Si quæris, vtrum appellatio fa
cta in abſentia iudicis valeat,
1 Ber. hic in glo. j. in fi. dicit, † quòd non per ca. vt debi-
tus. & c. cum ſpeciali. j. eo. idem no. Ab. ſ. eo. ſi duob.
in princi. dicens, quòd illa litera videtur eſſe manifeſte contra
illos, qui timentes ordinarios aliquid facere contra ſe occulte
appellant vocatis aliquibus teſtibus, non. n. talis appellatio eos
iuuat in aliquo e a quo iudex ignorat eos appellaſſe, quin proce
dere valeat contra eos, arg. illius c. & hoc ſi potuit certificare
iudicem, & non certificauit alias non imputaretur ei ſi faceret
quod poſſet. ar. ſ. eo. ex ratione & hoc ſatis probatur. j. e. cor-
di. li. 6. vbi non potuit ſeruare in abſentia iudicis ſolennitatem
ibi ſtatutam ſm Abb. ſ. Go. hic dicebat, quod appellatio emiſ-
ſa in abſentia iudicis bene excuſat ſi non ſit fraudulenter. &
hoc tangit Bern. hic. in ver. & eſt hic arg. &c. & idem videtur
tenere Archi. 2. q 6. biduum in glo. adde. ff. quando app. ſit &c,
de quo etiam ibi per Io. in glo. propter hoc verbum. hoc etiã
videtur placere Inn. j. eo. dilectus: glo. pe nul. vbi dicit, quod p
appellationem etiam factam in abſentia iudicis appellans eſt
exemptus ab ipſius iuriſdictione Hoſt. vero hic dicit, quod il
2 lat. c. vt debitus. j. eo. & c. ſepe loquuntur de appellationibus,
factis in iudicio hic autem de illo qui appellat extra iudicium
& iter arripit proſequendi. Et idem. l. quòd in præſentia iudi
cis ſit appellandum not. Io. An. extra. e. tit. c. j. ſuper verbo co-
ram ipſis in cle. Ex quorum dictis credo ſic diſtinguendum,
quia aut quæris de appellationibus factis extra iudicium, & il
3 le, cum non fiant a iudice non debent † fieri coram iudice, put
dicit hic Hoſt. ſed debent fieri in præſentia appellati, ſiu procu
ratoris eiuſdem in cauſa ipſa ſpecialiter conſtituti, alias ſi fiat
in abſentia debet ſibi intimari infra menſem ab interpoſitio-
4 ne ipſius, vt le. & no. in c. alle. cauſam electionis. Aut † quæris
de appellationibus factis in iudicio, vel etiam extra a iudice,
& tunc aut non poteſt eius haberi copia, & tũc poteſt in eius
abſentia appellari, vt 2. q 6. biduum C. de iudi. l. vlti. quomodo
& quau-

& quando iudex ab eo. ſm Inno. & Hoſt. in c. ſi iuſtus metus.
Aut poteſt † haberi eius copia & tunc aut quis non pôt com-
mode in præſentia iudicis ſeu coram iudice appellare, vel pro-
pter metum, vel propter aliam iuſtam cām, & tunc non opor
tet in præſentia appellare, ſed ſufficit in caſu, vbi non audet ap
pellare ſuper hoc proteſtari iuxta ea quæ le. & no. ſ. e. ſi iuſtus
metus alias ſi non poſſet appellare in præſentia poſſet appella-
re in abſentia, dummodo ipſam appellationem intimaret in-
fra menſem iuxta. c. alleg. cām electionis, & ita intelligo opi. p-
dictam abbatis ſ. e. ſi duobus. & Go. hic. & Arc. in c. alle. biduū,
& Inn. j. e. dilectis in glo. pen. Aut quis pôt commode in præ-
6 ſentia iudicis, ſeu coram † iudice appellare, & tunc debet corā
eo appellare. vt hic & j. e. vt debitus. ibi coram eodem iudice,
& c. cordi. li. 6. ff. qñ ap. ſit. l. j. §. dies & §. ſi quis. a. q. 6. biduum,
& extra eo. tit. c. j in cle. & ita intelligo quod no. Ber. hic & Io.
An. & Gen. ibi & Inn. j. e. ſi iuſtus metus & ſi concordatur gl.
ſua ibi & alia glo. ſua contraria in c. dilectus gl. penul. ſm Gen.
in d. c. j. in cle. in glo. a. & idem G. & Io. An. j. e. c. appellatio. li.
6. dicentes etiam ꝙ ſi bene videatur decr. ſ. eo. c. ſi duobus. j. re
ſpon. in fin. plane demonſtrat ꝙ ſi quis a ſuo iudice appellauit,
non protegit ipſum appellatio donec ad notitiam iudicis per-
ducatur & huius ſententiæ fuit ibi Pe. de Samp.

2 *Appellationem turbatam quis reformet. & 2.*
3 *Iudex a quo quibus caſibus iuriſdictione vtatur.*

CVm teneamur. Si quæris, vtrum ſi ap-
pellans in ſua poſſeſsio-
1 ne † turbetur iudex, a quo appellauit eam ſibi poterit
reformare, refert, aut iudex, a quo appellauit eſt ordi
narius, aut delegatus. Si eſt ordinarius tunc dic quòd pôt. hoc
idem intellige, ſi non ab ipſo, ſed a delegato, vel ab alio quacū
que iudice fuerit appellatum, & maxime, qñ turbatio, vel vio-
lentia notoria eſt vbi ordo iuris eſt & iuriſdictio non obſer-
2 uatur. ſ. de iureiur. ad noſtram. 3. ſm Hoſt. Aut eſt † delegatus,
& tunc non pôt: quia ex quo appellatur ab ipſo ex legitima cā
nulla remanet ei iuriſdictio vt j. e. vt debitus. ſm Bert. & hoc
verum qñ appellatus, vel alius tertius turbat. Secus forte, ſi ip-
3 ſe appellans turbaret, quia tunc forte poterit poſſeſsionem re
formare. ar. j. e. an ſit deferendum ſm Hoſt. Et eſt hic † vnus,
caſus ſpecialis, in quo iudex poſt appellationem a ſe factā exer
cet iuriſdictionem ſuam. Secundus. ſ. e. ſi duobus. Tertius. ſ.
eo. perſonas. Quartus. j. e. peruenit quod dic vt ibi. Quintus,
quia poteſt præcipere ne appellatione pendente quid fiat. j. de
matri. contrac. contra. interdic. eccl. c. 2. ſm Inn. Hoſt. & Ioan.
And. Sextus caſus eſt j. e. c. qua fronte vt no. Arch. 2. q. 6. appel
latione vbi ponit iſtos caſus. Septimus caſus eſt extra de ſequ.
po. c. vnico. in cle. vt no. ibi Io. An. ſuper verbo loci ordinariū
& ibi. Guli. de Mon. lau. enumerat octo caſus & plures alios
caſus vide in Spe. hoc tit. §. pen. circa princ.

1 *Appellare generaliter non niſi extra iudicium licere. & 2.*
3 *Appellandi in futurum quando ius ſit.*
4 *Appellatio generalis contra ius commune inualida.*
5 *Appellare alternatim non licet & cur & quo iure. 7.*
6 *Appellatio alternata non niſi recepta tenet.*

COnſuluit. Si quæras, vtrum generalis ap-
pellatio valeat, vel nô, diſtingue
aut quæris de appellatione iudiciali, & quantū ad
ea q̄ fiunt in iudicio, & tūc dico non, vt hic in j. re
ſpon. & ſ. eo. c. 2. vnde non prodeſt alicui dicere, &
proteſtari, ꝙ lata ſententia poſsit ratione cuiuſcunq; grauami
nis appellare cum cā abbreuiandi lites nolit ab illis ante ſentē
1 tiam appellare, ſm Hoſt. & Io. An. Aut de † appellatione extra
iudiciali, & quantum ad ea, quæ fiunt extra iudicium, & tunc
aut appellatur a futuro grauamine, & tunc valet appellatio ge
neralis certa cauſa grauaminis non expreſſa dummodo aliqd
fiat, vel dicatur, quare timeri poſſet grauamen quod & poſtea
3 ſequat. Poteſt ēt † appellari de futuro grauamine, vt ne quis me
grauet, ne quis me moleſtet etiam nulla certa perſona expreſ-
ſa, dummodo fiat ex pluribus coniecturis vt hoc no. j. e. ad au
dientiam. & c. dilecti & c. dilectis. c. bonæ & c. cām quæ. Et ſi
quis petat aliquid extra iudicium ab aliquo & ille appellet, ne
ipſum grauet valet appellatio. j. e. dilectus. ſm Hoſtié. hic alias
non valet. vt hic. Et cum iſta diſtinctione concordat. Cardi. j.
de elec. cupientes in materia attemptatorum in q. ſed pone in
negotio electionis ver. licet. n. & c. Sed quod dictum eſt de ge-
4 nerali appellatione, † intelligo verum, niſi a iure communi re-
cederet, & fieret ad impediendum id quod de iure communi
conceditur fieri, vel ad faciendum id, quod de iure communi,
fieri prohibetur, vt dicam plenius, infra eod. conſtitutis, in
ſecunda diſtinctione.
5 ¶ Hæc decretal † eſt in arg. ꝙ nô valet appellatio alternatiua in-
terpoſita. ſ. ad archiepm vel ad Papam. nam generalis diſpoſi-
tio, & alternatiua æquirantur, vt ff. de condi. inde. l. cum is. §.
vlt. ſed generalis appellatio reprobatur hic ergo & alternatiua.
Item omnis alternatiua eſt dubia, vt ibi. & ff. de leg. j. l. ſi ex to
to. §. ſi ita legatum. ff. de verb. obli. l. vbi autem. §. qui illud. ff. de
ſti. ſeruorū. l. ſed & ſi ita & hoc tenuit. G. Nazo. hic. ſ. ſaltem ap
pellationem iudicialem non tenere, quia apoſtoli debent eſſe
certi & determinati. 2. q. 6. §. forma in extraiudiciali putat cō-
trarium cum illa ſit prouocatio ad cauſam. ſ. e cum ſit. Ioan. de
Deo in quæſtionibus ſuis dicit, ꝙ refert vtrum appellet poſt
6 ſnīam tunc & non tenet † appellatio ſi non eſt recepta, a iudice
vel parte: quia ſi non probat ſententiam iniuſtam rata manet,
2. q. 6. ei qui. j. eo. ſæpe. Si autem recepta ſit tunc non eſt quæ-
ſtio ſiue ante ſententiam, ſiue poſt tn̄ ante ſnīam non debuiſ-
ſet recipi. j. e. vt debitus. quæ opinio non placet Spec. dicenti,
quòd obtinuit, ꝙ coram Papa talis appellatio audiatur, licet ap
pellans velit coram archiepo proſequi. ar. ff. de auro & arg. le. l.
ſi quis ita. & l. quintus mutius. ff. de verb. ſig. l. coniunctionē,
& l. ſæpe. ff. de ap. l. j. §. ſi quis in appellatione. C. de verb. ſig. l. cū
quidam. vt no. hæc Spe. hoc tit. §. nunc tractemus ver. ſed po
ne aliquis & ver. quid ſi dicat & de hoc per Arc. 2. q. 6. §. poſt
datam & §. illo valet ſuper verbo perperam videatur. vbi in-
nuit idem cum Spec. hoc tit. de hoc etiam plenius per Io. An.
j. de offi. deleg. c. ſi is, cui glo. pen. lib. 6. & de reg. iur. c. in alter-
natiuis in nouella. co. ii. dicens, ꝙ ſibi videtur, quòd talis appel
latio teneat de iure ciuili, cum non relinquat appellatum incer
tum. Ratio, quia ad imperatorem non appellatur, omiſſo me-
dio. ff eo. tit. l. imperatores. & ita ad proximum videtur appel
laſſe. arg. ff. de liu. ſeruo. l. ſed ſi ita ver. in fi. & l. ſe. nam cū vtri-
q; ff. de fideiuſ. l. fideiuſſor. in princ. ff. de ſolu. l. qui res. §. ſi ſer-
7 tius. Sed quia de iure † canonico appellari poteſt ad Papā, omiſ
ſo medio, ideo, dicit appellationem non tenere, niſi probabili
ter dubitationis cauſa ſic ductus, alternatiue appellaret, arg. ff.
quorum legatorum. l. j. §. qui autem j. de poſt præ. c. vno. lib. 6
& pone exemplum. in c. alle. ſi is cui. j. de offi. dele. & prædicta
vera niſi alter eorum eligat infra illud tempus infra quod po-
terat appellare vt ibi no. ſecundum Io. And. cuius opinionem,
credo eſſe veram.

1 *Nuntio nulli nociuo credi.*
2 *Nuntio publico fides danda. & 3.*
4 *Nuntio an credendum arbitretur iudex.*
5 *Nuntio publico quibus non credendum.*
6 *Nuntio de facto ſuo non credi quatenus verum.*
7 *Citationem indefinitam non valere.*
8 *L. ita ſtipulatus. ſenſus.*

CVm parati eſſemus. Si quæras, vtrū
credendū ſit ſo
1 li nuntio & cui, diſtingue, aut † quæris, vtrū ſit ei cre-
dendum in & ſuper his quæ non vergunt in alterius
detrimentum & diſcrimen. Et tunc ſic vt 22. q. 4. c. innocens.
& j. q. 4. c. turbatur. §. notandum vbi de hoc no. Ioā. in glo. ar.
ꝙ ad dictum. & 23. q. 4. quam magnum. Aut in & ſuper his, q̄
vergunt in alterius detrimentum & tunc aut quæris de ſim-
plici nuntio non publico, non iurato, & tali nulli dubium non
eſt credendum niſi quantum ad præſumptionem & ſicut vni
alij, vt C. de teſti. l. iuriſiurandi, §. ſimili modo. & no. Spe. ti. de
citatione. §. ſequitur videre. ver. ſed nunquid credetur ſoli nū
tio. in fi. ibi ſi vero non eſt publicus. & c. Aut quæris de nuntio
2 publico, & iurato, & tunc † aut quæris, vtrum credatur ſibi de
facto ſuo ſibi commiſſo, vt quòd aliquem citauerit, & tunc, &
Cin. in l. ea quidem. C. de accu. tenet indiſtincte quod ſibi cre
ditur per l. ſi quis decurio. C. ad l. Cor. de fal. dummodo cōſtet
de commiſsione cum ſine iudicis præcepto citari non debeat
vt C. de exhiben. reis. l. fin. & in auth. de quæſtore. circa mediū
colla. 6. Sed tu plenius diſtingue aut quæris circa citationes fa-
ciendas, & tunc dicit Specu. ibi, quod non credetur, ſibi niſi
alias conſtet legitimis documentis ſicut nec iudici. ff. de cuſt.
3 & exhibit. reorum. l. diuus & ſ. de proba. c. qm̄ contra falſam,
in fi. veruntamen † propter ſuum officium publicū ſtatur eius
dicto & pro eo præſumitur, vt ſaltem reus negans cogatur iu-
rare

rare non fuiſſe citatum.arg.ſ.de præſump.ex literis de præſcr.
ad audientiam de præſump.illud in fin. Et idem.ſ. quod ſibi
non credatur not.Io.82.diſt.propoſuiſti in gl.ex hoc videtur,
& Vinc.Hoſt.& Io.An.in c.alleg.qm̃ contra falſam. & Hoſti.
in ſumma.tit.de do.& cont.ſub rubrica,de contumacia.§.qua
liter ver.quid ſi abſens & in §.qua pœna & hic.ſed finaliter Ho
4 ſti.ibi dicit hoc eſſe arbitrio † iudicis committendum,qui pē-
ſata qualitate negotij deferat iuramentum illi,qui dicit ſe non
citatum,vel potius credat nuntio arg.ſ.de procur.in noſtra in
fi.& c.præcedenti.& de iureiur.c.vlti.idem archid.in c.alle.,p-
poſuiſti.in gl.&.adde dicas audacter & 8.q.3.c.talis. ſuper ver-
bo non poſſumus.ſed Goſ.ſ.de ele.quod ſicut.& Io.4.q.3.§.
Item teſtes quos in glo.ſed nonne.in fin. tenent quod ei credi
tur,donec contra probetur.& idem Arch.j.de ſent.excom.c.
venerabilibus in gl.cum iſta litera &c.lib.6.vbi vide & Ber.ſ.
de proba.qm̃ contra & hic arg.huius c.& ff.de offic.præfec.vr
bis.l.j.§.penulti.& vlti.& ff.de rebus eorum qui ſunt ſub tut.
vel cu.l.magis puto.§.illud.45.diſt.ſi forte.C.de accu.l.ea qui-
dem.Et hanc opi.credo veram vbi citatus non contradiceret,
vel contradiceret,& de modico præiudicio ageretur,puta,qđ
reus comparens teneretur reſpondere,vel non comparens te
neretur ad expenſas.vt ſ.de procura.c.auditis.C.de iudi.l.ſan-
5 cimus.Si vero †ageretur de magno præiudicio, puta amiſſio-
ne cauſæ,vel ſi eſſet cauſa criminalis,q̄ eſſet bannitus,vel con
uictus non comparens tunc crederem opi.prædictam Specu.
veriorem & per iura alle.Aut quæris non circa citationes, ſed
circa alia & dic,quod nō creditur ei.Et ita poteſt intelligi hoc
quod no.Ber.hic qm̃ dicit aliter non creditur &c. quod crede-
rem verum in arduis,& vbi eſſet magnum præiudiciū, ſecus
vbi modicum,& in his ad quæ ſuum officium ſe extendit arg.
ſ.de teſt.c.præterea.j.de accu.ſicut olim. Si quæratur de alio,
quam de facto ſuo,vt quia dicit,q̄ aliquis commiſit maleficiū
6 †& tunc non creditur ſibi.vt C.de accu.l.ea quidem.de decur.
l.j.& vlti.li.6.ſm̃ Cyn.in d.l.ea quidem & idem innuit Ber.hic
& hoc intellige quantum ad malum puniendum creditur tñ ei
quantum ad hæc vt ad ſui relationem poſſit inquiſitio fieri vt
in l.2.ff.de cuſto.reorum.& in l.alle.ea quidem. C.qui accu.nō
po.& hoc modo intelligas vbicunq; de nuntio hoc & eius re
latione habes idem Bartolus in iſto vltimo membro in §.cura
7 ff.de offi.præfecti. vrbis.
¶ Si quæris,vtrum †citatio ſine præfinitione temporis valeat
videtur,q̄ non per iſtud capitulum,vbi non apparet,q̄ Papa
certum terminum præfixerit epõ ad ſe præſentandum,& hoc
placet Spec.tit.de cita.§.ſequitur ver.quid ſi non præfixeris,
vbi tenet,quod venire debet infra modicum tempus p̃ſum-
ptum tñ cum temperamento facit.ff.de ſta.li.l.ſi peculium.§.
vlt.alle.etiam.ſ.de do.& contu.cum dilecti.vbi dicitur nō ve-
nientem in termino teneri venire poſt terminum & cum iſta
ſecunda non habet diem certum facit j.de ele.cupientes in fi,
j.reſpon.& de offic.ordi.quamuis ad fi.li.6.& facit ad hoc 81.
di.per latum.18.q.2.pridem.ſ.de procu.accedens.de teſti.cog.
c.2.de edicto,quo quis ſpecialiter non citatur.tenent hic Inn.
& Hoſt.j.qui ma.accu.po.c.vlti.vbi de hoc per Io.And.ſuper
vlti.glo.Sed P.de bel.per. vt no.Cyn.C.de ferijs dies feſtos in
fi.tenet non valere citationem ſine die per legem.ff.de verb.
8 obli.l.1 ita ſtipulatus in prin.vbi non valet ſtipulatio,quòd cer
to loco ſiſtas ſub pœna ſi dies certa per errorem non fuit adie
cta.ſed pro Spec.facit quod eadem.l.ſequitur.ff.qui ſatiſd.cog.
l.de die & ff.de dam.infect.l.ſi finita in principio.ſm̃ Io.And.
hic poſſet dici opinionem Spe. veram in citatione iuris,vt in
c.cupientes.alle.& c.quamuis cum ſuis concor.& in citatione
principis vt hic & in citatione priuati loco expreſſo. arg.inſti.
de ver.obli.§.loca.ſecus vbi locus vel ciuitas in quo, vel in qua
more maiorum ius reddere conſueuit, appareret vt ff. de iu-
ſti.& iur.Ius pluribus poſſet vltima opinio ſuſtineri.

1 *Excommunicatus iurans ſtare ex cauſa appellat.*
2 *Appellare contra iuramentum non licere.*
3 *Contumax non niſi ex iuſta cauſa appellat.*
4 *Appellationi iuramento quando,an non,renuntietur.*

Væſtioni. Si quæras vtrum periuri admittā-
tur ad iurandum diſtingue vt di-
xi.ſ.de mi.& obe.c.cum in eccleſijs.
¶ Si quæras,vtrum excommunicatus qui iurauit ſta
re mandatis poſſit nihilominus appellare,vel ſi antea appella-
uerit,vtrum per hoc ſuæ appellationi renuntiare videatur, di
1 ſtingue,aut quæris de primo †capitulo,vtrum poſſit nihilomi
nus appellare,& tunc refert,aut appellat ex aliqua cā rationabi
li de nouo accidente,vel ante orta non tangente iuramentum
vt quia mortuo aduocato ſuo iudex excuſabat ſibi de aduoca-
to,cum poſſet de idoneo, prouidere contra.c.pernicioſam.ſ.
de offic.iudi.& tunc poteſt appellare.vt ſ.c.proxi.ſm̃ Innoc.
& Hoſt.ibi quod verum etiam ſi iudex in vi præſtiti iuramē
ti inhibeat ei,appellet ſm̃ Hug.& Arch.6.q.4.quod bene gl.ſi.
2 Aut appellat ex cauſa concernente † iuramentum præſtitum,
de ſtando mandatis eccleſiæ,& tunc aut eſt excommunicatus
pro crimine,vel delicto,in quo iacebat,& pſiſtebat, vt quia de
tinebat vxorem alterius, & ſuper hoc iurauit ſtare mandatis,
eccleſiæ,& ſtatim ante mandatum vel mandato facto,q̄ illam
dimitteret incontinenti,appellauit,tali appellationi non eſt de
3 ferendum vt hic ſm̃ Ber.Inn.& Ho.hic.Aut †eſt excommuni
catus pro contumacia,& poſt iniunctum ſibi mandatum, ab
ipſo mandato appellat,& tunc aut mandatum eſt iuſtum,& ra
tionabile & a tali non poterit appellare vt hic.Aut eſt iniuſtū,
& irrationabile,ſeu graue,& tunc poterit appellare vt ſ.de iu
reiur.c.Quintaualhs.& j.c.vt debitus.Si quæras de ſecundo.ſ.
vtrum,ſi ante iuramentum appellauerit per hoc ſuæ appella-
4 tioni renuntiare videatur.Refert aut poſt hmōi †appellatiōnē
petit abſolutionem, & iuramentum præſtat de parendo man
datis eccleſiæ abſq; proteſtatione,q̄ ſalua ſit ſibi ſua appellatio
& tunc per talem abſolutionem quam petit ,& per iuramen-
tum quod præſtat videtur acceptaſſe iuriſdictionem illius iu-
dicis,a quo appellauit & quicquid factum eſt coram eo & ap-
pellationi renuntiaſſe.ſ.de offi.deleg.gratum. Aut petit abſol
ui & præſtat iuramentum cum proteſtatione tñ q̄ ſalua ſit ſi-
bi ſua appellatio,& tunc valet proteſtatio & tenet abſolutio,q̄
uis per appellationem negotium principale ſit ad ſuperiorē,
deuolutum. vt j.c. qua fronte ſm̃ Innoc.Ho.& Io. And. hic
& j.c.c.qua fronte

1 *Audacia quæ reproba, aut laudabilis.*

Va fronte. Hic habes q̄ audacia reprobatur
&c.vnde vi.ſi quis in tātam. Sed
contra,quia imo audacia laudanda eſt vt ff.de li. & po
ſthu.l.Gallus.§.nunc de lege.in fi.& C.de no.co.ſa.cōlti.vnica,
1 in princ.Circa † quod diſtingue aut quæris de audacia q̄ ver-
ſatur circa illicita,& talis damnatur,& reprobatur, vt hic,&
in l.alle ſi quis in tantam & hæc vocatur temeritas vt C.de ſa
croſ.eccl.l.iubemus nulli poſt hanc.§.Sane.86.diſt.c.tanta ne-
quitia.Aut quæris de audacia,quæ verſatur circa licita & talis
laudatur vt in contrarijs.

1 *Appellationem non proſequens expenſas præſtet.3.4.& 5.*
2 *Lite non cont.non proſequuta appel.ſententiari poſſe.*
6 *C.reprehenſibilis.ſenſus.*

Epræhenſibilis. Si quæras in quib. cri-
minibus, vel delictis,
neceſſaria eſt & in quibus ſufficit monitio & quota
ad hoc vt ſuperior habens poteſtatem excommuni
candi excommunicationem ferre poſſit,diſtingue, vt dicam,
j.de ſent.ex.c.ſacro.diſt.j.

§.Si autem. Si quæras,quæ ſit pœna non proſequen
tis appellationem,diſtingue, quia aut a-
ctor cui ſilentium eſt impoſitum appellat.Aut reus condem-
natus appellat.In primo caſu,ſi actor appellat tunc aut nō pro
ſeqtur appellationem ſuam reo proſequente aut proſequitur,
reo non proſequente aut neuter proſequitur aut vterq; proſe
1 quitur.ſi actor †non proſequitur appellationem ſuam tūc reo
appellato proſequente expenſis legitimis condemnetur, vt
hic in §.ſi autem.& j.eo.c.ſæpe.& c.Nicolao. Si proſequitur,
tunc aut proſequitur minus ſufficienter,puta, quia mittit p-
curatorem ad impetrandum tñ conſtitutum,& non ad litigā
dū,& tunc idem vt j.c.Nicolao,quod intelligas,qñ appellatio,
fuit per aduerſarium vel per iudicem aliquem approbata nam
ſi approbata non eſſet ſufficeret procuratorem ad impetran-
dum cōſtitutum mittere.j.c.interpoſita §.j.ſed etiam reo in-
ſtante nihilominus procedetur in principali.ſ.de do.& cōtu.
cap.cauſam,quæ.Si actor proſequitur appellationem ſuā ſuffi
cienter,reo non proſequente,tunc procedetur contra ipſum
in cauſa appellationis ipſius contumacia non obſtante,vt ſ.de
renun.c.veniens. de officio deleg.cum cauſa in fi.& j.eod.ca.
2 interpoſita in fi.Nam in cauſa †appellōnis interpoſitæ, ſiue a
diffinitiua,ſiue ab interlocutoria,ſiue a grauamine pōt proce
di lite non cont.contra contumacem ad ſñiam,vt in iurib.alle
ga.vt no.Ho.j.e.c.ſæpe & quod no.ibi Ber.in gl.vt ſimilib.& §.

l be

habet locum quo ad cauſ.m principalem ſm Ho.Si neuter ,p-
ſequitur appellãs nec appellatus, tunc primus iudex iuriſdõne
ſua libere vtetur,vt hic,in §.ſi vero quiſquam.Si vterq; proſe
quitur dic vt j.e.c.vt debitus & c.corpi.li.6.Si reus condemna
tus appellat tunc refert.Aut non proſequitur appellationẽ ſuã
actore proſequente.Aut proſequitur actore proſequente, aut
3 neuter proſequitur,aut vterq;.Si† reus non proſequitur ap-
pellationem ſuam actore proſequente,t unc ipſe reus appellãs
condemnatur in expenſis.vt ſ.de reſcriptis.c.ex parte in fi.ni-
hilominus cauſa appellationis diffinietur,quamuis,ſup princi
pali lis non fuerit conteſtata vt c.allega.interpoſita.§.fi.de cau
ſa vero principali,vtrum in ea procedatur,dicam j.e.per tuas.
In tribus ſequentibus membris.ſ.qñ reus appellationem ſuam
proſequitur,& actor non,vel vterque vel neuter , dic vt dixi,
ſ.in actore appellante in eiſdem membris, & per eadem iura,
& in iſta diſt.concor.Ho.in ſumma.e.tit.§.& quæ eſt pœna,v-
bi de hoc.Item Go.& Io.An.poſt eum poſuerunt talẽ diſtin-
ctionem in d.c.ſæpe.Aut appellat actor,aut reus.Item aut an-
te litem conteſt.aut poſt.Item aut a diffinitiua aut citra. Item
aut proſequitur appellatus & non appellans,aut ecõuerſo, aut
4 vterq; aut neuter.Si †actor appellat ante lit.cont. & non proſe
quitur appellationẽ proſequenti cõdemnat ad expenſas,vt hic
Si vero actor appellans proſequitur, & reus non contra eum,
proceditur vt contra contumacem ſm decre.qm vt hic.non
conte.Si vterq; proſequitur lis ſuo marte proceder. Si neuter,
primus iudex vtetur ſua iuriſdictione vt hic in princip. Sed ſi
poſt litem conte.actor appellat & non proſequitur proſequẽ-
te appellato actor iterum citandus eſt.C.quõ& qñ iudex auth.
5 qui ſemel.Si nõ venerit proceditur in principali, †ſi illud lique
re poterit.C.de iudi.properandum.§.ſinautem ex geſtis , vel
ſaltem fiet abſolutio ab obſeruatione iudicij cum condemna-
tione expenſarum vt j.e.§.& ſi quidem. Sed ſi reo non proſe-
quente proſequitur actor procedetur in principali , ſi liquere
poterit vt in d.l.properandum.§.ſinautem abſuerit.3. q. 9.de-
cernimus. Si non poteſt liquere,fiet miſſio in poſſeſſionẽ irre
uocabilem.C.quomodo & qñ iudex.conſentaneum.Si vterq;
vel neuter proſequitur,repete quod ſtatim prædixi in eiſdem
membris.Si autem reus appellet & non proſequitur proſequẽ
te actore,vel proſequatur non proſequente actore fiet, quod
faciendum dixi cum actor appellat.Et hæc oĩa procedunt,qñ
appellatur citra diffinitiuam.Ceterum ſi a diffinitiua appellãs
præuenire poſt terminum iuris & ſolus & cum aduerſario ,p-
ſequi.2.q.6.ſi ei qui appellat & eſt auth.C.de temp. appellatio
num auth.ei,qui.Sed terminum ab homine præfixum p̃ ueni-
re non põt vt j.e.ſæpe.Sed ſi non proſequitur,rata manet ſen
tentia.De appellato dic.vt j.eo.c.oblatæ vtroque proſequen-
te lis ſuo marte procedet. Neutro proſequẽte, rata manet ſen
tentia,vt in l.appellatione canonizata.2.q.6. cap. appellatione.
6 Suppleas alteram iſtarum diſtinctionum per alteram, & ſic ha
bebis materiam perfectam.Et quod hic dicitur,ꝙ† appellans,
& non proſequens appellationem condemnatur in expenſis,
intellige,qñ habet proprium,vt hic in tex.alias ſi ſit religioſus
qui caret proprio.vt 12.q.j.nolo.& c.non dicatis. vel ſecularis
egens omnino vt j.de ſolu. Odoardus & non poſſet puniri in
expenſis vt 14.q.6.ſi res.Et ideo his caſibus hæc pœna in aliã
commutabitur.vt ſ de do.& contu.c.finem in fi.& j.de male.
c.ſtatuimus in fi. ſm Hoſt.hic & adde quod dicam.j. eo. per
tuas & c.Nicolao vbi de hoc dicam.

1 *Appellationi a iure vetitæ non deferendum.*
3 *Appellatio fruſtratoria,nulla.*
3 *Appellationi dubia deferri.*
4 *Appellationem itinere arrepto proſequi & quatenus verum 5.*
6 *C.peruenit.explicari.*

PEruenit. Si quæras,vtrum appellationi, quæ
dicitur fruſtratoria,ſit deferendum
1 diſtingue,aut †appellatur in cauſa vbi lex vel canon,
prohibet appellari.& tunc nõ eſt deferendum appel
lationi.ita intellige.ff.eo.tit.conſtitutiones.& C.quorum ap-
2 pel.non reci.per totum.Aut †appellatur in alio caſu , & tunc
aut conſtat eam eſſe fruſtratoria,& talis non valet vt j.e.vt de-
bitus & c.cum ſpeciali & c.interpoſita & eo.tit.c. cum appella
tionibus friuolis.li.6.Aut conſtat eam non eſſe fruſtratoriam,
3 & talis valet,niſi ſit aliud quod obſiſtat vt in c.alle.Aut eſt† du
bium prout fuit hic.Nam hoc dubitabatur,an eſſet appellatio
fruſtratoria,vt patet in tex.vbi videatur & c.non.n.dicit ſimpli
citer fruſtratoriæ appellauit,& tunc admittitur ſm Ala.& Ph.

hic idem Arch.2.q.j.in ſumma.ſuper verbo exhibuerit. Vnde
iſte clericus allegauit neceſſariam profeſſionem,vel diſpenſa-
tionem, vel aliud ſimile alias appellatio non ſuiſſet recepta ſe-
cundũ eos. vel ꝙ non poterat ibi ſecure morari vt ſ.de renun.
ad ſupplicationem. ſm Ho.qui dicit ſimiliter,ꝙ hic appellans
expreſſit cauſam per eandem viam facit C.de appellatio.quo
niam.vbi de iſta materia.

¶ Si quæris,vtrum appellans qui tenetur ſuam appellationem
proſequi iter arripiendo pro ea proſequenda p hoc proſequi,
4 ipſam videatur,diſtingue,aut quæris,nunquid† videatur appel
lationem proſequi.ſ.quantum ad illum actum itineris arre-
ptionis,& in caſibus in quibus appellans tenetur,vel ex ordi-
natione Papæ,vt hic vel ex ordinatione iuris iter arripere in-
fra certum tempus,vt j.de elec.c.ſtatuimus. c. cupientes , in
prin.li.6.& quantum ad hoc videtur ſatis appellationem pro-
ſequi vt ibi.Aut quantum ad hoc vt affectualiter proſequi vi-
5 deatur.Et dic,ꝙ non †niſi vel literas ſuper appellatione ſua im
petrauerit,vel ſaltem iudici ſe præſentauerit & legitimũ quid
propoſuerit.C.de tempo.app.auth.ei qui in auth.de his qui in
gre.ad ap.§ illud colla.5.ar.ff.de admi.tu.l.ſcire oportet. §.ſuffi
cit.quia verba cum effectu & c.j.de cle.non reſi.c.relatum . &
l.j.§.hæc verba.ff.quod quiſq; iur.& hoc eſt æquius ſm Hoſt.
& Io.And.ſ.de re iudi.c.cum ſuper & e.tit.c.directe. & idem
Inn.hic dicens ꝙ hoc factum alias falſum recitat : quia nõ ſuf-
ficit tantum iter arripere niſi apoſtolico conſpectui ſe præſen
tet.ſ.e.c.cum ſit Romana.Sed ſpec.hoc tit.§. nunc breuiter. ad
fi.ver.& nota ꝙ vbi datur dicat ꝙ ſufficit iter arripere infra tẽ
6 pus.Sed contra hoc facit expreſſe iſte tex.cum dicit† appella-
tionem proſecuturus iter ad nos arripiat veniendi.q.d.ꝙ non
proſequitur per ipſam itineris arreptionem,ſed poſtq̃ venerit
proſequetur.quod denotat verbum futuri temporis,proſecu
turus.Et iſtam eandem opinionem videtur tenere ſpec.in §.al
le.nunc breuiter ver.ſed pone auditor & Abbas hic qui expo-
uit infra terminum a iudice ſtatutum.

1 *Appellationi friuolæ non deferens non puniendus.*
2 *Appellationem non recipientis pœna.*

DE priore. Super glo.fi.Si quæris, nunquid,
& qua pœna puniri debeat iudex
qui appellationi non defert,diſtingue, aut appella-
1 tio,cui non defert †eſt friuola, ſeu fruſtratoria, &
conſtat,ꝙ tali non eſt deferendum vt ſ.e.c.peruenit
2.& j.eo.cum appellationibus friuolis.lib.6.& per conſequẽs
non deferens tali appellationi non debet puniri.23.q.6.4.qui
peccat.& quod legitime factum eſt & c.C.ad l.Iul.de adul. lege
Gracchus. & j.de reg.iur.factum legitime.li.6.cum ibi allega.
2 Aut appellatio,†cui non defert eſt legitima,& tunc refert aut
cauſa in qua appellatio eſt interpoſita eſt criminalis aut eſt ci-
uilis.Si criminalis tunc habet locum glo.Ber. hic quia ſi ſit cle
ricus deponi debet, vt in e.alleg.hic decreto.2 .q.6.Si vero lai
cus triginta pondo auri debet mulctari vt C.eo.tit.l.qm iudi-
ces.Si eſt ciuilis tunc nõ debet deponi,ſed habet locum illud,
c.l.quòd mitti debet ad curiam,vt ſatiſfaciat de tali exceſſu ſe
cundum Arch.in d.c.decreto licet Alanus hic & Io.An.Hug.
& lau.ibi idem dicant cum Ber.hic.

1 *Protectionem generalem appellationis inſtar non eſſe.*
2 *Protectionis ſpecialis effectus.*

AD audientiam. Si quæris nunquid pro-
tectio vicem appellatio
1 nis obtineat,diſtingue aut quæris † de generali pro-
tectione per literas conceſſas & talis non habet vicẽ
appellationis,nec per talem protectionem eximitur a iuriſdi-
ctione ſui ordinarij:quia nec hoc intendit is,qui literas conce
dit.Sic loquitur.j. de priuilegijs.c.ex parte.2.Aut de ,ptectio
2 ne ſpeciali,& verbali,loco † appellationis ſpecialiter expreſſa,
cum arreptionẽ itineris, per quam ipſam profereus, intendit
appellare. & ſic plus conſideratur intentio , quam verba.j. de
verb.ſigni. intelligentia & c. præterea.& talis obtinet vicẽ ap
pellationis vt hic ſm Ber. Hoſt. & Ioan. And.hic. vnde ſicut
in appellatione ſic & in protectione cauſa rationabilis expri-
matur, & in ſcriptis porrigatur ſm Hoſt. & Ioan.And. nec di
cas hoc ſpeciale in Papa, quia idem videtur, vbi protectioni,
Metropolitanę aliquis ſe ſupponit vt j. eod. dilectis.j.reſpon-
ſo ver. dilectis.

Aduocatus quando, an non,recuſabilis.3.4.& 5.
2 *Cauſam ante enucleari.*

6 *Cauſa recuſationi ſufficiens. & 8.*
7 *Recuſatus an teſtis eſſe queat.*

POſtremo. Si quæras, vtrum aduocatus,
vel conſanguineus literas impe
trantis per ipſum in iudicem impetratus poſsit re
cuſari ea de cauſa, vt ſuſpectus. diſtingue, aut quæ
1 ris de aduocato, aut de conſanguineo. † Si de aduo
cato refert, aut fuit vel eſt aduocatus in eodem negotio aut in
alio. Si in eodem, tunc pōt recuſari vt ſuſpectus, vt hic, econuer
ſo tñ iſte, qui fuit iudex in cauſa pōt poſtea eſſe aduocatus Ies:
quia nullo iure prohibetur honeſte tñ faciet ſi abſtineat, &
hoc not. Specu. rubr. de delegato. §. ſupereſt videre ver. Item ſi
fuerit & ver. ſe. & rub de aduocato. §. j. verſic. Item quod fuit
2 olim. Si in alio, non pōt recuſari ea de cauſa ſm Innoc. hic, &
hoc probatur per iſtum tex. cum dicit aut in eodem &c. arg.
a contrario ſenſu quod eſt fortiſsimum in iure vt ff. de officio
eius cui mand. eſt iuriſd. l. j. §. huius rei & quod de vno dici-
tur &c. ſ. de præſump. c. nonne. Et quod dictum eſt in aduoca
to idem intellige in aſſeſſore vt C. de offi. aſſeſ. l. nemo vt hic,
in glo. & procu. quod dic vt j. de teſti c. Romana. li. 6. ſm Ho.
hic & in teſte. vt no. Spec. rub. de teſti. §. j. ver. ſed quid ſi teſtis.
Si quæras de conſanguineo tunc aut impetrans eſt prælatus,
alicuius eccleſiæ & impetrat nomine eccleſiæ ſeu aliquē ſuum
conſanguineum in iudicem. Et tunc dicunt quidam vt Egi. q
ſic impetratus non poterit recuſari & eſt rō, quia non eſt cā p
lati, ſed cā eccleſiæ quod patet. quia in ea teſtificari non pōt. ſ.
de teſti. inſuper. cum ſic nec emolumentum, nec damnum ad
ipſum ſpectat proprio nomine imo ad eccleſiam. 2. q. 6. biduū
veri. palam. ff. quando appella. ſit l. j. §. in propria. quia ipſe non
eſt dñs rerum eccleſiaſticarum ſed procura. j. de dona. ca. 2. &
hæc opi. videtur approbata in Spec. tit. de leg. §. ſequitur vide-
re. ver. quid ſi prælatus. Sed hanc ſñiam non admittit qm̄ eſt cō
tra caſum decret. inſinuante. ſ. de officio dele. per quam decre
talem dicit contra. j. de offi. deleg. c. iudex a ſede apoſtolica. gl.
2. li. 6. & Io. An. hic & in d. c. inſinuante volens tenere opi. ſpe.
3 dicere poſſet q in d. c. inſinuante † ver. vnde cum tam ēt. &c.
fuerunt verba partis. nec ibi agitur de recuſatione, ſed de ſub
rogatione facit quod no. ſ. de iud. cām. Sed certe reſponſio Pa-
pæ ſatis facit pro vltimo dicto. Si. n. illa non fuiſſet iuſta cā re-
cuſandi, nec Papa ſubrogaſſet cum etiam in eum caſum, quo
per conſenſum non procederet recuſatio nolit ſubrogationē,
procedere vt ibi ſequitur. vnde ſatis videtur ibi caſus conſide-
rato principio quo dicitur quod de iure parochiali agebatur,
4 ſm Io. And. ibi. Vnde dic, vt in caſu ſequenti. † Aut impetrās,
impetrat nomine ſuo, & in cā propria conſanguineum ſuum.
tunc aut eſt conſanguineus ſolus impetrantis, non illius cōtra
quem impetratur, & tunc poteſt recuſari vt hic inter. & in gl.
Aut eſt conſanguineus vtriuſq;, & tunc æqualiter attingit, v-
trunq;. & tunc par affectionis cā omnem ſuſpicionem tollit,
vt ff. de ritu nup. l. non ſolum. §. denuo. & ita intellige glo. hic.
5 Aut attingit † impetrantem in proximiori gradu, & tunc pote
rit per aduerſarium recuſari: quia præſumitur, q magis pro-
pinquum iuuabit contra magis remotum per ar. l. ſi ſimpliciter
ad ſimpliciter &c. arg. j. de pœnis. c. 2. dicit etiam Boatinus, q
ſi iudex eſſet conſanguineus rei & actor hoc ignoraſſet ipſum
poſſet recuſare quod credit Io. And. dummodo fuerit ignorā
tia probabilis. & licet conſanguinitas non extendatur vltra
quartum gradum incluſiue, quantum ad matrimonium impe
diendum vel dirimendum vt. j. de conſan. & affini. non debet
in hac materia: tamen honeſtius eſt q extendatur vſq; ad ſepti
mum ſm glo. & Ho. licet Io. An. diſtinguat an ſint de vna do
mo & ſtirpe maſculina an non. dicebat etiam Tā. hic q omnis
6 † cauſa quæ ſufficeret ad recuſandū arbitrum vel procuratorē,
ſufficeret ad recuſandum iudicem ſm Io. An. Et quod dictū,
de conſanguineo idem intellige de affinitate vt not. Ber. ſ. vt
lit. non conteſt. c. 2. & ſpec. in §. alleg. ſupereſt. verſic. quid ſi nō
eſt conſanguineus. talis. n. quandoq; plus diligit quam conſan
guineus. facit eccleſiaſ. c. amico fideli nulla eſt comparatio, &
non eſt digna comparatio auri & argenti ad bonitatem fidei il
lius. Item, quod hic dicitur in delegato idem intellige, in ar
bitro. iuris. vt not. ſpec. tit. de recu. §. ſi. ver. Item nunquid con
7 ſanguineus. ſed † nunquid conſanguineus recuſatus, in aliqua
cauſa, vt ſuſpectus pōt eſſe teſtis in illa cā dic, vt not. ſpec. titu.
de teſte. §. j. 13. col. ver. quid ſi iudex vt ſuſpectus. Item no. q
argumento huius literæ vel ex alia iuſta cā &c. dicunt hic Vin.
Tanc. & Dama. hoc titu. q. 11. quod ſi vnam iuſtam cauſam ſu
8 ſpicionis allegaui, quam non potui coram arbitris † probare,
ſed aliam ſufficientem probaui, ſufficit quo ad iudicem recu-
ſandum & arg. ff. de appel. l. ſcio. & j. eo. conſtitutis. ſed contra
credo ſm ſpec. non. n. coram arbitris debeo probare cām, quā
coram iudicibus non allegaui, vt j. eo. cum ſpeciali. & de re iu
di. ſane. li. 6. Poſsibile. n. eſt q propter illam cauſam probatam,
recuſare eum volebam vt hoc no. ſpec. tit. de recu. §. ſi. ver. Itē
quid ſi vnam iuſtam cām. & concor. Io. And. hic dicens ſe non
putare primum dictum verum: olim poterat eſſe verū, qm̄ non
erat neceſſe exprimere cauſam & cauſas, ex quibus iudex po-
teſt recuſari, vide per Ber. ſ. vt lit. non conteſta. cap. 2. & per
Hoſtien. j. eod. legitima. lib. 6. & per ſpecul. in §. allegato ſu-
pereſt videre.

1 *Excommunicatio qua appellatione, an non ſuſpendatur. & 2.*
3 *Abſolui ſub conditione poſſe. & qua. 4.*
5 *Excommunicationem executiuam appellationem, non ſuſpen-
di.*
6 *Suſpenſione interdictum non tolli.*
7 *Appellans a ſuſpenſione quid percipiat.*
8 *Suſpendo a beneficio quatenus accipiendum.*
9 *Excommunicatio a ſuperiore relaxabilis.*
10 *Interdicta eccleſiarum quatenus non generalia.*
11 *Interdictum generale qui proferendum.*
12 *Interdicti & excommunicationis relaxanda diſcrimen.*

AD hæc quoniam. Si quæris, nun-
quid excōmuni
catio, ſuſpenſio, vel interdictum valeant ſuſpen-
1 di vel relaxari. Diſtingue aut quæris nūquid poſ
ſint relaxari, † vel ſuſpendi per appellationem,
aut nunquid poſsint ſuſpendi vel relaxari citra remedium ap-
pellationis per ſuperiorem. Si per appellationem tunc aut per
appellationem præcedentem, & dic, q ſic vt hic & j. eo. dile-
ctis. §. quia vero. de ſen. excom. per tuas. & e. tit. c. licet. li. 6. vbi
de hoc. Aut per appellationem ſequentem, & tunc aut ſenten
tia excommuni. ſuſpenſionis, vel interdicti a qua appellatur, la
ta eſt ſub conditione vel in diem, aut eſt lata pure. ſi ſub condi
2 tione vel in diem. tunc † aut ſub conditione, quæ fertur in præ
ſens tempus, vel in præteritum, vt excommunico te, ſi furtū
feciſti, vel ſi rem furtiuam penes te habes, & talis ſententia nō
ſuſpenditur per appellationem, quia talis conditio non mora-
tur obligationem vt inſti. de verb. obl. §. conditiones. ff. ſi cert.
peta. l. cum ad præſens tps. ff. de ver. obl. l. conditio. & l. ſi ſtipu
latus fuero ſeruum vt no. Go. Inn. Hoſt. & Io. An. j. c. præter-
ea. ad quod facit quod no. Io. 2. q. 6. biduum glo. j. Et q excom
municatio poſsit ferri etiam in certam perſonam ſub tali con
ditione, quæ confertur in præſens tps, vel præteritum no. Ho
ſti. j. de cen. c. procurationes. Idem quoad hoc in abſolutione
3 ab excommunicatione. ſ. q poſsit ſuſpendi † abſolutio excom
municato ſub conditione. ſ. ſi ſit vere pœnitens vt no. Guil. j.
de hæreti. c. vt commiſsi. glo. iſta reclusio carceris &c. li. 6. Aut
ſub conditione quæ confertur in futurum & quæ effectū ex-
communi. ſuſpenſionis, vel interdicti ſuſpendit ad tempus, &
tunc aut talis ſententia conditionalis, vel in diem fertur a iure.
Pone exemplum. j. de re eccl. non alie. c. 2. §. laici & in fi. lib. 6.
de ſen. exc. quicunq; e. li. extra de deci. c. j. de vſuris ex grandi.
de pę. cupientes in cle. & tunc non ſuſpenditur per appellatio-
nem ante conditionem, vel etiam ante decem dies interiectā,
arg. ff. de verb ſig. l. ſi qua pœna. vt no. Gar. & Cardi. j. de ſent.
excom. in c. dilecto. alias. c. quicunque in glo. ſed quæro. lib. 6.
4 Aut fertur † ab homine, & tunc pōt quandocunq; ante condi-
tionem exiſtentem, vel diem euenientem appellari, per quam
appellatio ſuſpendetur, vt eſt expreſſum. j. e. præterea & c. dile
ctis ſm Bernar. hic: & eſt ratio, quare ſecus in ſententia cano-
nis, & ſecus in ſñia hominis, quia a pœna iuris non appellatur,
vt in d. l. ſi qua pœn. & ſ. e. quia nos. Item ſñia hoīs pōt eſſe in-
iuſta. 11. q. 3. c. j. Sed ſñia canonis ſemper eſt iuſta, & appellatio
non eſt inuēta, vt reſcindat quod eſt licitum ſed quod eſt illici
tum & iniuſtum. vt ff. de appel. l. j. & ff. de arbi. l. non diſtingue
mus. §. cum quidam. ſ. de elec. cum nobis olim. alias ipſa appel
latio, quæ eſt ad præſidium innocentiæ conſtituta. ſ. eo. c. 3. tra
heretur ad defenſionem iniquitatis quod eſſe non debet. ſ. e.
præterea. & j. eo. cum ſpeciali. §. porro & ex quo canon conſti
tutus eſt iuſtus reputari debet & ſeruandus eſt quanquam per
durus. 4. di. erit autem lex. §. ideo & c. ſe & 19. diſt. in memoriā
& ff. qui & a quibus. l. proſpexit ſm Gar. & Cadi. in d. c. quicū
5 que. Si ſententia lata eſt pure, tunc † aut quæris de ſententia
excommunic. & illa trahit ad ſe ſuam executionē nec ſuſpen-
ditur

ditur per appellationem ſequentem vt ſ. de offi. ordi. ad repri
mendam. & j. c. paſtoralis. & j. de ſen. exc. c. is cui in ſine. li. 6.
quod intellige vt dicam in d. c. paſtoralis. Aut quæris de ſuſpen
ſione vel interdicto & tunc diſtingue vt Innoc. & Hoſt. hic qa
aut quæris de ſuſpenſione, vel interdicto ab officio vel ingreſ
ſu eccleſiæ vel a ſac amentis vel alijs ſpiritualibus per quæ liga
tur anima, & tunc non poteſt ſuſpendi, vt hic & j. de ſen. excõ
mu. cui in fi. li. 6. vbi de hoc per G. & Io. An. in gl. fi. & per Inn.
j. de exceſ. præla. c. j. in fi. quod verum etiam ſi ſuperior ipſum
interdictum ſuſpendat ad tempus. nam non poterit interim ap
6 pellari vt releuetur interdictum. Et eſt ratio, quia licet † ſuſpẽ
ſo interdicto de gratia poſſint ibi celebrari diuina, eccleſia tñ
ſemper remanet interdicta. j. de priuilegijs cum & plantare. §.
q. ſi templarij. nec enim tempore ſuſpenſionis, interdicti ela-
pſo nouum ponitur interdictum. Sed primum durat. ar. ff. de
precario. ſed ſi manente. ff. de pecu. l. peculium. §. ſi vero. ff. de
do. inter vi. & vxor. l. cum hic ſtatus. & ſic cum maneat inter-
dictum appellare non licet vt hic no. Inno. & Compo. ſ. de cõ
ſue. cum inter vos. hanc etiam opi. videtur approbare Guil. j.
de ſen. excom. alma mater. in fi. in glo. ſ. officiorum. ver. ſed alij
contradicunt licet Hoſt. in hoc contra hic & Aſten. lib. 7. ti. de
interdicto & ſuſpenſione in fi. & male. Nam in ſpiritualib. in
dubijs ſemper obediendum eſt & in tutiorem partem declinã
dum vt ſ. de tempo. ordinandorum. ad aures. j. de ſpon. iuue-
nis. & de homic. ad audientiam. Aut quæris de ſuſpenſione, vel
interdicto ab ingreſſu poſſeſſiõis, vel cuiuſlibet alterius rei tẽ-
poralis, & tunc ſuſpenſio, vel interdictum ſuſpenditur per ap
pellationem ſequentem. ſ. de teſti. ſpo. ex conqueſtione. cũ ge
neraliter non ſolum diffinitiua ſententia, ſed etiam mandatũ
ſuſpendatur vt ſ de re iudi. c. quod ad conſultationem. & j. de
noui. ope. nunc. c. fi. Idem ſi a beneficio eccleſiaſtico, quaſi a
7 quadam temporalitate ſit ſuſpenſus. nam ſi † appellauerit pro-
pter talem ſuſpenſionem non abſtinebit a beneficio, ſed perci
piet beneficium ſicut prius quaſi a quadam temporalitate vi-
deatur ſuſpenſus, & hoc videtur probari. j. de ſent. exc. cũ me-
dicinalis §. ſi quis autem. in verbo ab ingreſſu eccleſiæ, & diui-
nis &c. ſm Inn. hic & hoc idem probatur. eo. tit. in c. alleg. is
cui li. 6. vbi idem no. Guil. in glo. fi. & etiam Ioan. An. Idem &
no. Gen. extra de priuilegijs. c. j. ſuper verbo ſuſpenſionis, in
cle. & Aſten. li. 7. tit. de interdicto, & ſuſpenſione. articu. 8. ad fi.
ver. ſed nunquid appellatio, licet Hoſt. hic dicat hoc caſu poſ-
ſe diſtingui, vtrum ſuſpẽdatur quis ſimpliciter a beneficio, &
tunc ipſum beneficium ſit ſpirituale non eſt vera opi. Innoc.
imo appellatio non ſuſpẽdet interdictum per hoc. c. & eſt ſen
8 ſus ſuſpendo † te a beneficio. i. a iure quod habes in beneficio,
vel vtrum ſuſpendatur a perceptione beneficij ſui de qua con
ſtat, q temporalis eſt ſicut & fructus qui percipiuntur, & tũc
vera eſt prædicta opi. Iono. Item prædicta opi. Inn. vera eſt, ſi
dicat ſuſpendo te a præbenda. quia temporalis ſecus ſi dicat, a
canonicatu, quia illa eſt ſpiritualis. ar. in eo quod le & not. j. de
inſtit. c. 2. de præb. relatum. & ſ. de conſti. cum omnis ſm Ho
ſti, ſed primam opini. credo veriorem. Si quæris, nunquid ſnla
9 excom. ſuſpenſionis, vel interdicti, † poſsit relaxari per ſupe-
riorem. tunc refert, aut quæris nunquid poſsit tolli vel relaxa
ri ſimpliciter & perpetuo, aut nunquid ad cautelam, aut nun
quid ad tempus. Si ſimpliciter, & perpetuo dic, quod ſic, vt p
batur de excommunicatione. j. de ſent. excom. per totum, &
de interdicto, & ſuſpenſione probatur. j. de verb. ſigni. ex par
te j. & hic in glo. Si nunquid ad cautelam tunc aut quæris, de
excommunicatione, & talis põt relaxari ad cautelã vt j. de ſen.
excom. c. per tuas & eo tit. c. ſolet. li. 6. ſ. c. ad præſentiam. Aut
de ſuſpẽſione, & tunc idem vt j. de ſen. excom. venerabili. aut
de interdicto, & tunc aut eſt de interdicto lato in perſonam,
& tunc põt vt in c. alle. venerabili. & hoc tenent Cardin. G. &
Io. An. j. de ſen. exc. c. præſenti. li. 6. & gl. Inn. hic ver. & quod
vtriq; &c. Intellige de interdicto perſonæ, non de interdicto,
loci per iſtud c. ſm Guli. & Io. And. ibi aut de interdicto lato
in terram, & tunc non põt ſm Arch. j. de ſent. excom. ca. præ-
ſenti. li. 6. & hoc ſiue ſit generale ſiue particulare interdictũ,
ſm eum ibi in glo. fin. ſed Card. ibi in glo. fi. contra in parti-
culari interdicto dicens, quod interdicta eccleſiaſtica, ſi præla-
tus & canonici petant eius relationem ad cautelam relaxari po
terit, & ſeruabit regulam niſi in caſu in quo illam reperit vitia
tam. ff. de reg. iur. l. j. Et rationem diuerſitatis reddit, ibi cuius
dictum videtur verius. Ioan. An. ibi in nouella, ſuper verbo lo-
ca & licet fateatur illam decre. locum habere in interdicto lo-
ci ſpecialis dummodo illud interdictum ſit generale interdi-
10 cta † tamen eccleſiarum negat eſſe generalia quo ad effectum
interdicti generalis & ſi interdicerentur omnes eccleſiæ ciui-
tatis, vel prouinciæ puta propter decimas non ſolutas, vel pro
curationes legatorum vel cauſas ſimiles. Vnde ſi dicas eccle-
ſias loci interdictas non putes, quod tunc ſit locus decreta. al-
ma mater. §. adijcimus. j. de ſent. excom. vt ibi no. quia tunc nõ
poterit in eccleſijs celebrari etiam baſſa voce & c. & extra ec-
cleſias illas & in illo loco celebrari poterit alta voce, ſub tento
rio, vel in eccleſia loci, ſi qua eſſet non interdicta, nec tunc lo-
cus eſſet derogationi ſepulturæ hominibus illius loci ſaluo qđ
habes. j. de ſent. excom. ſi ciuitas. in fi. li. 6. & aliorum ſacramẽ
torum & diuinorum officiorum quæ niſi permiſſa reperiun-
tur vetantur tempore generalis interdicti. vt in c. allega. alma.
poſt principium & extrauag. bonifac. prouide in principio, &
econtra ſi villa vel caſtrum ſit interdicta, & ſi vnica vel nulla,
ibi eſſet eccleſia. Dicitur generale vt in c. alleg. cum in partibus
j. de verb. ſigni. & locus erit pœnæ generalis interdicti, cum
igitur decretalis illa præſenti de generali loci interdicto loqui
tur aperte, verius videtur quod dicit Card. ſicut eſt etiam alia
11 differentia inter iſta: quis † generale interdictum in locum p-
ferri non põt ſine ſpeciali papæ licentia pro pecuniario debi-
to vt in dicta extraua. Bonifa. prouide quæ prohibitio in ſpãli,
locum non habet ſic & aliud eſt interdicere ciuitatem vel locũ
quam interdicere ciues vel vniuerſitatem, vel collegium. j. de
ſent. excom. ſi ſententia. §. j Si ergo executor gratiæ, quia non
recipitur ille cui datus eſt ad mãdatum ipſius excommunicet,
canonicos, & interdicat eccleſiam vt ſepius accidit, & canoni
ci propter appellationem præcedentem, vel aliam cauſam di-
cant ſententias illas nullas relaxari poterunt ad cautelã & hoc
placet, & expõit ibi alia loca in textu pote regna, puincias, co
mitatus, baronias, vel illas. opinio prædictarum Cardi. & Io.
And. tenet Geſſi. ibi & Aſten. dicto tit. de interdicto & ſuſpẽ
ſione arti. 9. ver. ad hoc no. Et no. quod ſi generale interdictum
relaxatum fuerit de facto hmõi relaxatio nulla eſt, vt innuunt
verba illius c. præſenti. in fi. ibi locum aliquatenus non habere
ſm Card. G, & Io. An. & ibi. Et quod dicatur generale, vel par
ticulare interdictum vltra hæc vide j. de verb. ſigni. c. cum in
partibus. Si quæris nunquid ad tempus tunc refert. Aut quæ-
12 ris † de excommunicatione, & talis non põt relaxari ad tps ni
ſi omnino tollatur, quia nunquam participandum eſt cum ex
communicato, donec ſit reconciliatus ſm formam eccleſiæ,
de qua. ſ. de teſti. c. veniens. & j. de ſent. excom. cum deſideres
ſaluo, quod non intendo affirmare quod iuramentũ ſit de ſub-
ſtantia formæ, vt ibi no. Fallit qñ ſententia excommunicatio-
nis irrationaliter eſt probata: quia tũc põt relaxari nudo ver
bo. j. de ſent. excommu. cum medicinalis. § ſuperior. libr. 6. &
hoc not. Hoſt. hic. Aut quæris de interdicto. Et tunc aut de in
terdicto lato in locum, & tale põt relaxari, & ſuſpendi ad tem-
tus ſiue per ius. j. de priuilegijs cum & plantare. §. in eccleſijs.
& c. vt priuilegia. & c. ſeq. & de ſen. excommu. c. alma mater,
ſiue per hominem vt ſ. eo. dilectis. Aut de interdicto lato, ſeu
ſuſpenſione lata in hominem & illud ſeu non põt relaxari ad
tempus, vt not. Tanc. hic in fi. glo. ibi dicit Tac. &c. & plenius
Inno. in c. alle. vt priuilegia. j. glo. & quæ ſit ratio vide per eum
ibi. & j. eo. c. præterea ad fi. j. glo. ibi. Item licet prælati. &c. Et
vide quod not. de iſta materia Bar. Brixi. in quæſtio. venerali,
quæ incipit quæritur vtrum effectus excommunicationis.

1 *Appellationi renuntians contumax, iterum ne appellet.*
2 *Appellationi renuntians, quando an non, iterum appellet. & 3.*

Irecte. Si quæris vtrum appellans, qui renun-
tiauit appellationi tacite vel expreſſe,
1 poſsit iterum appellare diſtingue, aut † appellans,
poſt primam appellationem fuit contumax: quia nec
in cauſa proceſsit, nec fuit proſecutus appellationem, & tunc
non auditur, ſi vult iterum appellare. 2. q. 6. c. ei, qui. §. diffiniti
ua ver. ſunt quorum in quo caſu loquitur. ſ. eodem perſonas.
2 aut poſt primam appellationem non fuit † contumax ſed ite-
rum in cauſa proceſſit & tunc, aut quæris vtrum poſsit iterum
appellare ex nouo grauamine, & dic quod ſic vt hic ſm Ioann.
Vinc. & Io. And. qui ita intelligunt iſtam decret. & ſoluunt ad
dictam decretalem, pſonas. aut ex antiquo grauamine, ex quo
3 appellauit † & dic. quod non põt appellationem iterare, etiam
intra decem dies cum iam renuntiauit ei tacite, vel expreſſe.
ar. C. de reb. credi. l. ſi quis iuſiurandum. C. de condi. inſertis. l.
cum. quidam. ſ. de offic. delega. grauum. ſ. de teſti. cum renũ-
ſent ſm Hoſt. Tanc. Vinc. & Gof. hic idem Inn. j. eodem ſoli
citudinem. in glo. contra epm. ver. ſimiliter & renuntiare, &
Hoſt. ibi poſt eum & idem Archid. 2. q. 6. §. ſed lis. & j. eo. tit.

cvbi.

c.vbi. in glo. hæc litera non caret.li.6.licet Lau. dicat qđ hæc non eſt decre.qui hic deterius omnibus dicit ſm Io.And. Alij vero dicũt hoc ſpeciale in matrimonio.Sed tu tene diſtinctionem & vtrum liceat in vna, eademque cauſa tertio appellare, dicam.j.eo.c.ſua.

1 *Appellatione, quando ſuſpendatur, & excommunicatio,& abſolutio.*
2 *Appellatio a precepto adiecto quatenus releuet,an non.& 3.*
4 *Sententia temp⁹ an ad conditionem trahatur.*
5 *Sublatione ſinita,legamen ſinit.*
6 *C.aduerſus.explicatur.*
7 *C.vt animarum dilu.*
8 *Satisfactione ſicta excommunicationem tolli.*
9 *Termino prorogato excommunicationi locus ne ſit.10.& 11.*
11 *Terminus prorogatus qui accipiendus.*

PRæterea. Si quæris,quando iudex excõmunicat aliquem,niſi centum ſoluerit intra annum & ille interim appellat vtrum per appellationem vtrunq; tam excommunicatio, quã ab-
1 ſolutio vel ſolum alterum ſuſpendatur,diſtingue,aut †vnũ eſt tñ mandatum,vt quia iudex excommunicat eum, niſi centũ ſoluerit vſq; ad annum & tunc ſi reus vſq; ad annum appellauerit quantumcunq; nedum excommunicationem;ſed ẽt abſolutionem ſuſpendit:quia ſublato principali.ſ.excommunicatione tollitur & acceſſorium.ſ.de conſti.c.tranſlato.Aut ſunt
2 †diuerſa mandata,vt quia iudex primo condemnat eum pure & poſtea adijcit,& niſi ſolueris condemnationem vſq; ad annum ſis excõmunicatus,tunc aut appellat infra 10.dies. & tũc releuabitur ab vtroq; & condemnatione,& a ſententia excõmunicationis.aut appellat poſt decem dies & tunc licet releue-
3 tur quo ad ſnĩam excommunica.†non tñ releuatur quo ad cõdemnationem quæ tranſit in rem iudicatam.ſ ti.proxi.quod ad cõſultationem.Nã cum ſint diuerſa mandata nihil prohibet in vno valere appellationem & in alio non,vt ʝ.de teſta.Raynutius & c.Raynaldus ſm Inn.hic in prima glo.& Hoſt.poſt eum & quo ad illud quod dicunt de ſententia excommun cõcord.Card.ʝ.de ſen.excom.is cui.li.6.& Io.And. ibi poſt eum in nouella.Quo ad illud vero,quod dicunt de condemnatione intellige verum quod no.Tan.& Bar.Brix.in q.venereali, quæ incipit eſto,quod iudex ita pronuntiet.

¶ Si quæris,vtrum †tempus ſententiæ conditionalis trahatur ad tempus ordinationis exiſtentis,vel econtra potius.v.g.epũs excommunicauit Titium ſub conditione, qui ante conditionem deſijt eſſe de foro ſuo, & poſtea euenit conditio, vtrum ſit excommunicatus.Bar.Brixi.in q.venereali.12.& in quæſti. dominicali,quæ incipit:eſto,quod ſententia excõ. dicit eũ excommunicatum cũ ſententia lata ſub conditione teneat & iudex poſſit ſtatuere in futurum ʝ.de ſent.excom.c. a nobis.1. & ʝ.de conſti.c.vt animarum lib.6.& in hoc concor.Vin. La. Tan.Goff.Phi.Ber.Inn.& Hoſt.hic ſed contrarium tenet Archid.13.q.3.quicunq; ſuper verbo aditione vbi ponit. q.iſtã, & in d.c.vt animarum.per illud.c.2.reſponſo.& ʝ.de ſent.exc.
5 Romana.§.j.lib 6.†nam ſi ibi non ligat ſententia ſubditum extra locum,multominus ligabit,eum qui deſijt eſſe ſubditus. Aut idem facit ʝ.de reſcrip.ſi pro te.eo lib.& illud.c.nam ſi appellatio præueniens conditionem impedit ne liget excõicatio vt ibi hoc non eſt niſi:quia ſuſpenſa fuit excommunicantis iuriſdictio per appellationẽ inter mediã.fortius ergo impedire, debet ne liget vbi in totum fuit extincta,vt in caſu præſenti. Dicit etiam Archi.dama. hoc tenere ſed Io.And.hic & in d.c. c.vt animarum.& ʝ.de reg.iur.c.cum ſint partium.lib. 6.dicit ꝙ in ſuſpectis verbis Dama.dici poſſet eũ tenere ꝙ licet poſſet autem iſta opi. Arch.eſſe vera quia Titius deſijt eſſe de foro excõicantis,& ceſſauit cã excõicationis,puta,excommunicatus erat ſi infra menſem non faceret reſidentiam in beneficio,vel ratione illius non reciperet ordines.infra tp̃s cõtraxit, matrimoniũ vel tranſlatus eſt ad aliud beneficiũ primo dimiſſo,& talis conditio poſſet dici poteſtatiua,in qua aliud, quam in caſuali, vel ea quæ non eſt in poteſtate & ſic ſoluitur cõtrarium de.l.potior j.reſponſo.& §.j.ff.qui po.in pig.ha. & facit,
6 quod not.in c.alleg.ſi pro te.vnde & in decretali†aduerſus.ʝ.de immuni.eccle.ſucceſſor infra menſem non ſatisfaciens excõicatus eſt,quod intelligitur niſi infra illud tp̃s dimittat officiũ, vt ibi notauit poſt Hoſtien.in ſi.alias vero vbi nullo modo cõditio penderet ex poteſtate excõicati ſit vera opini. contraria prioris vt conditio trahatur ad ſnĩam non econtra.Et ad contraria reſpondet, quod tẽpore ſententiæ ſubditus erat,& proferens ipſius iudex,& ſi proueniens contra ipſum,qui poſtea deſijt potuiſſet ferre ſententiam. ſ.de foro compe c. penulti. cum ſuis concord.fortius ligabit ſententia lata priuſquam deſierit.& ſic ſoluit ad decre.Romana.§.j.Et ad decre.vt anima-
7 rum reſpondetur†quod loquitur de ſtatuto cuius propriũ eſt ligare futura & infra diœceſim commiſſa. Sed ſi ſpecialiter fertur excõicatio in Titium quocunq; declinet ligatus eſt & extra diœceſim proferentis ligari poſſet.ʝ.de rap.c.j. Ad iſtam decret.reſpon.quod per appellationẽ legitimam transfunditur, iuriſdictio male excommunicantis in eum,ad quem eſt appellatum, quod non eſt in caſu noſtro nil etiam valet citari,nil ẽt ſi appellatio fundata ſuper culpa proferentis vel iniquitate ſententiæ operetur.quod non operatur ipſum deſinere eſſe de ſui iuriſdictione,vbi non notatur ipſius culpa, vel ſententiæ iniquitas ſm eum,& credo quod bene & ſuper hoc.ſ.vtrum tp̃s, ſnĩæ trahatur ad tp̃s exiſtentis conditionis vel potius econtra diſtinguit Guil.de Mon.lau.extra de re iudi.paſtoralis ſi pverbo ſi qñ venerit in clementinis.Aut eſt talis actus, qui naturã ſuam accipit potius de exiſtentia conditionis, quã ab alio puta ex conceſſione,vel prouiſione & tunc exiſtentia trahit ad ſe tp̃s ſnĩæ,vt eſt in excommunicatione,quæ vires ſuas accipit ex contumacia,vt 11.q. 3.epi & arg.glo.Inno. hic & ſ. de offic.deleg. P.& G.Si potius accipiat vires ex alio tunc aut interuenit impedimentum fortius a iure vel ab homine tale, videlicet,quod poteſt tollere obligationem primã, & tunc ſi ab homine idem vt in c.alleg.ſi pro te,a iure, vt in c.alle. vnico.ʝ. de ſpon.li.6.Aut nullum impedimentũ interuenit,vel interuenit tale quod non potuit immutare naturã obligationis primę & tunc trahitur ad tp̃s ſnĩæ,vel conceſſionis vt in l.allega.potior.ff.de peri.& commo.rei ven.l.ſi pendente de ver.obli.l.ſi filius.vbi de hoc & in hoc concor.quod nota.Cardin.Guil.& Ioan.And.in c.alleg.ſi pro te. & Cardin.in cap.allegat. vnico. de ſponſal. libro ſexto.

¶ Ad declarationem glo.ſi.Inno.hic. Si quæris, qñ creditor, cui debitor ſub pœna excõmuni.tenetur aliquid ſoluere infra certum terminum ioxta formã iſtius.c.ante terminum vel in termino ſolutionis reputat ſibi ſatisfactũ vel terminũ prorogat ad ſoluendũ:vtrũ debitor non ſoluens in termino ꝓ hoc excõicationem euitat,diſtingue,aut quæris in caſu vbi credi-
8 tor ante terminũ,vel in termino†reputat ſibi ſatisfactum, & tunc non eſt debitor excõicatus:quia ſatisfacere eſt quemadmodũ voluerit creditor.ff.de pig.act.l.ſi rem.§.omnis.ff.de ſolu.l.ſatisfactio ſm Inn.& Hoſt.hic.in ſi.glo.idem tenet Specu. tit.de ſolu.ver.pen.Aut quæris in caſu, vbi creditor terminũ
9 prorogat ad ſoluendum,& †tunc aut quæris,nunquid incidit, in excõicationem in termino,qui prorogatur aut in termino, prorogato ſeu ad quem ſit prorogatio. In primo caſu refert, aut iudex qui tulit ſententiã conſentit huic prorogationi, & tunc non incidit in excõicationem.ar.in eo quod leg. & nota. ʝ.de reg.iur.c.j.lib.6.& in hoc concor.Inn.& Hoſt. aut iudex qui tulit ſnĩam non conſentit hmõi prorogationi & tũc ſunt contrarij Inn.& Hoſt.nam Inn.dicit ꝙ non incidit in excom-
10 municationem,quia ex quo †pars prorogauit terminũ debitor non eſt contumax.11.q 3.nemo epiſcoporũ.& c.certum ſed Hoſt.in hoc contradicens,ꝙ quantumcunq; partes, inter ſe terminũ prorogent,nunquã vitiatur ſnĩa excõicationis,niſi & iudex qui tulit ſnĩam huic prorogationi conſentiat. arg.in eo quod leg.& not.ʝ.de reg.iur.c.j.& hoc totius eſt quantum ad excõica.ſententiam ergo tenendum.ar.in eo quod le.& nota.ʝ.de homi.ad audientiam.de clerico excom.mini.c.illud.§. licet autem.ſm eum.& idem cum eo tenet Ioan. And.hic & Gar. & Cardi.extra ſent.excom.quicunque in magna gl.verſ. ſed quæro terminus iuris.& ſeq.lib.6.Et iſtam opi. credo ſalua reuerentia Inn.tutiorem in ſecundo caſu.ſ. qñ quæris vtrũ
11 incidit †in excommunicationem in termino prorogato, ſeu ad quem ſit prorogatio ſimiliter ſunt contrarij Inn. & Hoſti. nam Inn.dicit,ꝙ ſi adueniente tempore prorogato non ſoluit tunc incidit in excommunicationem:quia terminus videtur prorogatus cum ſuis acceſſorijs cuius opinio.approbat Odo. de ſenonen.titu.de iti.actuq; priua.ſed Hoſtiẽ. in hoc contra ſaltem qñ ſit prorogatio per partes ſine iudicis authoritate,
12 vel conſenſu dicens ꝙ illud quod dicit Inn.†ꝙ terminus prorogans cum ſuis acceſſorijs intelligendũ eſt de illis acceſſorijs, quæ ex parte partium pendent, vt iuramentum pignora propria pœna promiſſa & ſimilia.ſecus de illis quæ non pendent, ab eis,ſed ab alijs vt ſicut ſunt fideiuſſores dati, & res alienæ obligatæ illorum.nunquam prorogantur nil. fideiuſſores, & dñi

pignorum

pignorum eon ſentiant de nouo.ff.de arbi.l.labeo.§.vlti.ff.loca.
& conduct.item quæritur.§.qui impleto.C.loca. ſi cum her-
mes & l.legem.ſm eum & Ioan.And.poſt eum. Et iſtud cre-
do verius per not.hic per Innoc.in verſic.alij tñ dicunt vñ dic
quod opinio Innoc.eſt vera qñ dicta prorogatio ſit authorita
te, & conſenſu iudicis alias eſt vera opi. Hoſt.vt credo.

1 *Clauſula generale, quæ & an non contineantur. 2. & 3.*
4 *Clauſula generale quæ ſpectet.*
5 *Clauſulam generalem ad omnia referri.*
6 *Appellare plures quando oporteat. & 7.*

SEcundo requiris. Si quæris, vtrũ clau
ſula generalis, qua-
lis eſt illa, appellatione remota, poſita in vno inſtru-
mento referatur ad omnia contenta, in eodẽ refert,
aut clauſula generalis ponitur in principio inſtrumẽti, aut po-
nitur in medio, aut in fine. Si ponitur in principio inſtrumen
ti tunc aut illa quæ ponuntur ſunt cõnexa, ſeu acceſſoria prin
cipio aut non. In primo †caſu omnia conſequentia comple-
2 ctitur, & reſpicit, niſi appareat per finem teſtatorem, vel con
trahentes aliud ſenſiſſe vt ff.de leg.3.l.ſi quis in principio teſta
menti.& 32.q.7. apoſtolus. quæ. n. in præfationibus dicun-
tur, in ſequentibus intelliguntur repetita, vt ff.de ver. obl.l. Ti
tia.§.idem reſpondit.ff.de condi.& demon.l.auia.Si ponatur,
3 †in medio, tunc aut debet de ſui natura procedere aut non. ſi
debet de ſui natura procedere tunc non reſpicit præcedentia,
vel ſequentia tñ, ſed debet ſm ſuum ordinẽ intelligi, ac ſi ibi
poſita ordinare fuiſſet vt ſ.de reſcrip. c.cũm quæ & C.de con
di.inſti.l.penul.Si non debet præcedere, tunc aut non ſunt om
nino diuerſi articuli, ſeu diuerſa negotia.ſed eſt vnũ negotium
principale continens plures articulos pendentes ex negotio,
principali. De quo pone exemplum. ſ.de reſcrip. cum dilecta.
ſ.de offi.deleg.venerabili.& tunc non refert vbi ponatur, quia
refertur ad omnia quæ ſunt in principio & in medio & in fin.
vt hic & ita intelligit Ber.iſtud c.hic.& j.eo. inquiſitioni. aut
ſunt plura negotia omnino diuerſa, de quo pone exemplum.
2.q.j.in primis.ſ.de teſti.cauſam quæ.& cap.cum veniſſent.&
tunc ſola reſpicit præcedentia dum tñ ſint principali acceden
tia vel annexa vt j.e.c.inquiſitionis.Si ponatur †in fine tunc ſi
plures articuli præcedant, & quilibet eorum habet ſuam pro-
priam determinationem excepto vltimo poſtquam ponitur
clauſula generalis, tunc reſpicit proxime poſitum tñ vt j. de
do.cum dilecti.& ff.de in rem verſo.l.ſi pro parte.§.pen. alias
clauſula in fine poſita reſpicit omnia præcedentia, vt ſ.de re-
ſcri.c.olim ex literis prope fi.cum ſuis concor.quia non eſt no
uum, vt quibuſdam ſpecialiter enumeratis ſequatur, generalis
quæ omnia comprehendat.ff.ad legem. Aquil.l.ſi ſeruus ſeruũ
§.nunquid lex.ita diſtinguit Spec.tit.de inſtru.edi.§. nunc au-
tem videndum reſtat.ver.item excipere.Sed Hoſt. hoc dicit,
j. eo.inquiſitioni.ꝙ de hoc non poteſt tradi certa regula, quia
4 †ſm quod diuerſi ſunt caſus.qñq; clauſula omnia præcedẽtia,
reſpicit, vt in d.c.inquiſitioni.& ſ.de reſc.c.olim ex literis in fi.
Quandoq; præcedentia, & ſubſequentia vt ff.de le.j.l.talis ſcri
ptura.in fi.cum l.ſeq.& l.ſi ſeruus plurium in fi. Quandoq; qđ
præmittitur intelligitur repetitum vt ff.de verb.obli.l. Titia.
§.idem reſpondit & 32.q.7.apoſtolus. Quandoq; principium
trahitur ad ſequentia, & medium ad primum, & vltimum ad
medium & primum.vnde verſus.

Sepe ſubauditur quod præit aut ſequitur. vt hic ſm Hoſti.
ibi idem Gen.extra de iure pa.c.j.in cle.ſed G.de Monte laud.
ibi tenet ſolutionem Ber.hic.decr.iſta & j.eod. inquiſitioni,
vbi dicitur ꝙ appellatio reſpicit omnia præterita. faciunt, ad
qōnem 24.Goſ.quam ponit Io.An.j.j.de reg.iur.c.pluralis lo
cutio in nouella.li.6.quæ talis eſt aliquis, & coram eodem iu-
dice conuenitur diuerſis libellis, & ſuper diuerſis rebus iudex
in vna actione condemnat & demum eodem contextu con-
demnat in altera condemnatus appellat, & impetrat ſuper ap-
pellatione reſcriptum huius formæ.conquæſtus eſt talis, ꝙ ta
lis iudex nunquam tulit ſententiam diffinitiuam contra ipsũ,
a cuius ſnia ad ſedẽ apo.appellauit, & ſequitur generalis cõclu-
ſio petit impetrans per hoc reſcriptum vtranq; ſententiam re
5 uocari.ex aduerſo obijcitur, ꝙ non †fuit appellatum ab vtra-
q;, ſed ab vltima tñ querebat an ſic excipi poſſit. Et videtur,
quod non ar.huius.c.& c.inquiſitioni. Item vna petitio mul-
tas actiones includit. C.de anna.excep.l.vlt. & vna appellatio,
plures releuat.C.ſi vnus ex pluribus app.l.2.& 3.2.q.6.ca.ei,q
§.diffinitiua ad fi.ver.quandoq; item cum non ſeparatæ factæ
ſunt condemnationes ſufficit vna ſententia, & ſic vna appella
tio.ff.de app.ſi hi qui ſeparatim ad idem.ff.de arbi.quid tñ.Idẽ
de præſcriptio.auditis.& c.veniens.j.de capel.mo. dilectus.
Item vna verborum conceptio facit vnam ſtipulationem ſup
annuis præſtationibus.ff.de dona.cau.mor.l. ſenatus cenſuit.
§.vlti.& plurium rerum donatio vna videtur, & ſi vna excedit
coacervatio omnium ſummam quingentorum aureorum v-
na ſit inſinuatio.C.de dona.ſcimus in fi.licet ſit.arg.contra.ff.
de iuriſ.om.iud.l.ſi idem.§.j.reſponſo.Item plures ſummæ co
adunatæ vnum conſtituunt creditorem.ff.de pac.l.maiorem,
& l.ſi plures.C.qui bo.cede.po.l.vlt.& ſic per hæc omnia pro-
batur ꝙ ex quo vno verborum contextu vtraq; ſententent ia
eſt prolata, ſufficiat vnica appellatio.In contrarium ꝙ ſic excẽ
pi poſſit probatur per l.cum in vna.ff.de appell.vbi dicitur, ꝙ
6 ſi duplex ſententia fertur in cauſa vna ſortis, & alia †vſurarum
duplex appellatio neceſſaria eſt, ne alteram agnouiſſe & ex al
tera prouocaſſe videatur. Secundo, qui non appellat, ſentẽtiæ,
contra ipſum latæ acquieuiſſe videtur.2.q.6.biduum circa fin.
ff.qñ app.ſit.l.j.Cum igitur a prima ſnia non appellauerit non
eſt illius executio differenda.2.q.6.ſi quis ex pluribus.Cum er
go diuerſis libellis ſuper diuerſis rebus ageretur tot ſunt ſentẽ
tiæ, quot ſunt res licet vno contextu verborum omnes ſentẽ
tiæ proferantur, ſicut & in ſtipulationibus.ff.de verb.oblig.l.
quod dicitur. & l.ſcire & l.pluribus.plures ergo appellationes,
ſunt neceſſariæ, ſicut & plures denuntiationes, vbi plura ſunt
opera ff.de no.ope.nun.l.de pupil.§.ſi in pluribus.ſimile de abo
litione dicitur 2.q.4.præuaricator.ver.ſi plura.ſic & excom-
municatus pluribus cauſis omnes debet exprimere in abſolu-
tione.j.de ſent.excom.cum pro cauſa.& c.officij.ſ. de offi or
di.ex parte. Tertio facit.ſ.eod.ſuper eo.j.ver. per appellatio-
nem ſuper exceptione non dicitur appellatum in principio, ꝙ
ſine illa terminari non poteſt.hæc autem ſunt talia cum vnũ,
cum altero, nihil habeat commune. Quarto facit bene de præ
ben.is cui.j.reſponſo li.6.vbi ſingulare nomen beneficij, vnũ
ſolum comprehendit.& de re iudi.c.pe.eo.l.6. vbi ſi ponat ſin
gulare ibi requiritur ſpeciale, alias principale vitiatur quod agi
tur. Quinto etiam conſtat, quod ſi duo diuerſi iudices illas cõ
demnationes feciſſent non ſatis fuiſſet ab vna appellare, ergo,
nec qñ per vnum.ff.ſi certum peta.l.ſingularia.facit 8. q6.t. in
ſcripturis. de pœ.diſt.3.c.adhuc per fides inſtant. Soluit Goff.
quod ex quo in reſcripto dicitur de ſententia in ſingulari, cũ
negare non poſſit plures ſnias fuiſſe quamuis vno verborum
contextu prolatas non audietur niſi contra vnam.ſ.contra vl-
timam vel contra duriorem facit.ff.de ſolut. ad contraria non
reſpondet in primis quinq; legibus tu dicas, quod hæc decre.
& illa inquiſitio non loquuntur de appellatione interpoſita, ſed
de clauſula quæ illam remouet.circa quam põderatur intentio
ſcribentis loquitur in vno reſcripto cuius contrarium eſſet in
duobus libellis duabus inſtantijs & duabus ſententijs ſm Io.
And.qui ad alia iura ibi reſpondet finaliter dicens, quod licet
ſuper omnibus vna lis, & vna inſtantia fieri potuiſſet, ſic vna,
7 ſententia diffiniri.de priuile.cum olim.ex †quo tamen fuerũt
duæ in facto & duæ ſententię, ab vtraq; fuit appellãdum: ſicut
& diuiſio parietis faciet duo cemiteria.quæ poterant eſſe vnũ,
j.de conſecra.eccle.vel alt.c.vno li.6. Ad idẽ.ff.commun.præd.
l.ſi quis duas.§.j.de leg.j.l.plane in fi.& de vna præbenda diui-
ſio facit duas.j.de præb.ca.tuæ.& c.vacante. & de vna prouin-
cia duas ff.de offic.aſſeſ.l.ſi eadem.Sic in propoſito, diuiſio, p
libellos & inſtantias facit duas cauſas vt lites. Item Hoſt.ſecu-
tus dictum Goſ.alias Ro.tenet hic quod arbitri electi ad cãm
ſuſpicionis ea probata per ſniam approbata procedent in prin
cipali, ſm formam literarum directarum recuſato ac ſi eiſdẽ,
arbitris directe fuiſſent per l.apertiſſimi ad fi.C.de iud.& l.vl-
ti.idem tenet ſ.de offic.deleg.ſuſpicionis & j.eo.c.legitima.li.
6.& in ſumma de offic.deleg.§.quid ſi effectus ver.quid ergo,
&c. Alij fere omnes vt Io.Vin.Tan.Goſ.& Ber.hic in gl. pe.
dicunt contra.& hæc ſententia verior ſm canones. Vnde ne-
ceſſe eſt nouum reſcriptum impetrari in illa cauſa ſm Guliel
mum j.de offi.dele.iudex a ſede apoſtolica.glo. antepen.li. 6.
Idem innuit Io.An.hic dicens quod nec iure probatur, nec
ſeruatur opinio Hoſt. Et de hoc plene in Specu.titu. de recu.
§. effectus autem.

¶ In gl.fi.vide j.de offi.dele.c.iudex ab apoſtolica ſede.lib. 6.
quod c.determinat glo.iſtam.

1 *Spoliatio quando probanda. & 2.*
3 *Appellationi non deferenti deferendum. 5. & 6.*
4 *C. an ſit limitari.*

An ſit

ANſit. Ad declarationem primæ gln.hic.Si q̄-
ris,ĵ.quod tempus,ſpoliatus ſpoliatio-
1 nem ſuam probare †teneatur,diſtingue, aut ſpolia
tus obtulit & arctauit ſe probaturum incontinen
ti & tunc probabiliter poteſt dici,ꝙ ĵ.triduum ip
ſam probare tenetur. arg.C.de iudi.l.pe.C.de erro.aduo.l.vlti.
ſm Tanc.Ale.Vin. Phi.& Go.hic. & ita poteſt intelligere fi-
nem huius glo.ibi q̄n dicit niſi ipſe ſponte &c. Aut non obtu
lit nec arctauit ſe probaturum incontinenti.Et tunc,aut quę-
ſtio ſpoliationis proponitur in modum exceptionis, & tunc
2 tenetur eam †probare ĵ.quindecim dies die, qua proponitur
minime computata quod dic vt plene le.& no. ĵ.de reſt. ſpol.
c.frequens.in princ.lib.6.& ita intellige opinionem Hugutij,
hic qui expoſuit hic verbum incontinenti.i.ĵ.55.dies ĵ.quos,
exceptio ſpoliationis eſt probanda,vt in c.alleg. frequens. Aut
proponitur in modum actionis & tunc poterit eam probare,
congruo tempore ſicut in alijs actionibus,prout not.Ber.hic.
Et eſt ratio,quia hoc caſu litis conteſtatio non fiet forte de v-
no menſe vel de duobus nec per conſequens probatio,vt š. li.
non conteſt.per totum ſm Hoſt. & Io.And. Qualiter autem
debeat intelligi, & exponi verbum incontinenti.vide quod di
xi. š.de teſti.c.præterea.

¶ Ad declarationem glo.fi.Si quæris,nunquid appellationi il-
lius qui non defert appellationi alterius ſit deferendum,diſtin
gue,aut quæris in caſu,vbi aliquis non defert appellationi ſuæ
propriæ, & tunc alij non debent illi appellationi ſuæ deferre.
Ita intelligit Inn.iſtam decr.& Io.An. poſt eum ponentes ca-
ſum ꝙ Albericus conueniebat Ber.ſuper fundo Alb. actor ap
3 pellauit ante ſnīam ex iuſta cauſa,poſtea† idem ſpoliauit Ber.
reum fundo petito dicitur hic,ꝙ reus taliter ſpoliatus pote-
rit petere,ꝙ iudex a quo eſt appellatum faciat reſtitui ſibi di-
ctam poſſeſſionem,& ꝙ procedat in cā.quia ex quo ſuę appel
lationi non detulit ſpoliando aduerſarium non poteſt ſe iuuare
quin teneatur coram iudice reſpondere a quo appellauit. Vn-
de ſi appellans, pendente appellatione ſua, aliquid illicitum at
tentet contra eam puta,quia ſpoliat partem appellatam poſſi-
dentem,ex ipſo reddit ſe indignum beneficio appellationis iu
dex,a quo appellatum eſt,poterit procedere, ac ſi nō fuiſſet ap
pellatum,vt hic.& š.eo.cum teneamur & de reſcr.ca.ex parte,
& vbi idem tenet Ber.in glo. 2.& Inn.& Io.An. poſt eum Ho
ſti.etiam & Abb.exponunt & recitant iſtum caſum hic & ip-
ſum approbat expreſſe Card.ĵ.de elec. cupientes in materia at
tentatorum in prin.ver.in parte vero appellante.& Gar.& Io.
An.ĵ.eo.tit.c.non ſolum.glo.vlti.in fi.li.6. Aut quæris in caſu,
vbi aliquis non defert appellationi alterius, & tunc aut quæris,
inter diuerſas perſonas,hoc eſt de alio ab illo cuius appellatio-
4 ni non detulit.Et tunc †non habet locum hæc decretalis:imo
ille tertius tenebitur deferre appellationi meæ legitime inter-
poſitæ contra eum licet ego appellationi tuæ contra me inter
poſitæ non detulerim,alias ſi punirer reſpectu tui,& reſpectu
aliorum pœna excederet delictum,quod eſſe non debet. quia
pœna debet proportionari delicto,vt ĵ.de pœnis fœlicis.§. p-
miſſis.li.6.cum ibi alle.& quia poſſum reſpectu aliorum dice-
re appellationem meam legitimam licet reſpectu tui foret il-
legitima.ar.ff.ſi ſer.vendi.l.ſi loci corpus.§.competit. & ita in
tellige quod no.Ber.hic q̄n dicit vel ab alio repelli &c.& Hoſ.
poſt eum.Aut quæris inter eaſdem perſonas,hoc eſt.de illo &
reſpectu illius,cuius appellationi non detuli, vt quia appellaſti
contra me, & ego non detuli appellationi tuæ, ego poſtea ap-
5 pellaui contra te,cui appellationi non vis deferre, & tunc †aut
ambæ appellationes fiunt,in & ſuper eodem negotio, ſeu cā,
vt quia tu legitime appellaſti,ne aliquid in tui præiudicium fa
cerem: ego vero tuæ appellationi non deferens facio illud,pp
quod appellaſti,& appello ad tuitionem eius quod contra ap
pellationem tuam feci & tunc non teneris appellationi meæ,
deferre,vt hic ponendo caſum quem ponit Abb. hic.ſ.ꝙ ego,
appellaui contra te ne me moleſtares ſuper poſſeſſione rei quā
6 poſſidebam,& tu poſtea† me poſſeſſione ipſius ſpoliaſti, poſt
ea impetro literas contra te & tu appellas contra me. certe nō
teneor tuæ appellationi deferre.& ita intellige. š.de elect.bone
memo.maguntinen.ita etiam poſſet intelligi.c. alle.ex parte.š.
de reſcr.& nō pōt colligi.ff.de dolo.l.duo.& ff.de compenſa.l.
ſi ambo.ĵ.de adulterijs.c.pen.& vlti.Intellige tñ hoc de prima
appellōne,quia ſecundo appellās nō repelletur.Nam ſufficit ꝙ
ſemel punitus ſit.ar. š.de elect.cum in cunctis.§.clerici.& c.cū
vintonien.ſm Io.Vin Tan.Phi.& Io.An. Aut ambæ appella-
tiones fiunt ſeu interponunť in & ſuper diuerſis negotijs ſeu
cauſis puta: ego in negotio electionis appellōni tuæ nō detuli
& in alio negotio puta ſup vinea appello cōtra te legitime, &
tunc debes appellationi meæ deferre alias caſſabitur quod cō-
tra eam feceris.ita intellige quod nota.hic Ber.in verſi. reſpō
deo nō debet in alia cauſa ab illo &c.& Hoſt.poſt eum & hoc
no.Spe.hoc tit.§.vlt.ver.& nota.quod non ſemper vbi de hoc.

1 *Appellationi dilatione non def.rri*
2 *Appellationis annus,quando an non currat.& 3.*

SAepe. §.ſaluis. dic ꝙ ſi præfixo termino pars
appellans non fuerit proſecuta appellō-
5 nem:primus iudex reaſſumit iuriſdictionem vt hic,
ſed,non eſt ita in dilatione,†dato etiam, quod iudex
appellationi deferat minus iuſte.vt ĵ.eo.cum appellationibus
friuolis.lib.6.Per quod patet quod præfixio termini non hēt
vim dilationis.vt hoc no.G.2.q.6.appellatore.& in c.alleg. cū
appellationibus friuolis glo.3.lib.6.de hoc dicam plenius ĵ.e.
vt debitus. diſtinct.5.

¶ In glo.iſte fuit cui &c.Hæc glo.dicit quod tempus præfixū
ab homine ad appellationem proſequendam non computatur
2 in anno appellationis proſequendæ,immo†annis ille non inci
piet currere,donec tempus illud fuerit elapſum: quia ĵ. illud
tempus non eſt in mora,quia ſi vellet procedere non poſſet,vt
hic dicit,& ei,qui agere non poteſt non currit tempus. vt C.
de anna.excep.l.j.in fi.idem no.P.de Temp.ĵ.eo.vt debitus.&
Spe.hoc tit.§.qualiter ver.ſecundo debet eſſe & hoc teneas, li
cet Hoſt.hic videatur dicere contrarium dicēs,quod tempus
illud computatur,& currit,&quod lapſo termino hominis nō
poterit pars vti termino legali ad proſequendum appellationē
immo rata manet ſententia.arg. š.e.ver.ſaluis. Nam ille termi-
nus ſuccedit loco termini legalis. š.e.cum ſit j.reſpon.ĵ.de vo.
& vo.magnæ.§.cum igitur.ſm eum & Io.An.poſt ipſum.Sed
hoc non eſt contrarium:quia Hoſt.loquitur quando appellans
non proſequitur appellationem in termino per hominem pfi
xo,diſtingue ergo,aut appellans vult proſequi appellationem,
infra terminum per hominem pręfixum & non poteſt vt hic
in tex.Aut vult proſequi in ipſo termino, & tunc poteſt, vt
hic. Similiter & ſi in ipſo termino proſequitur abinde incipit
ſibi currere annus datus a iure & non ante ſm Ber. hic & Sp.
in §. alle.Aut vult proſequi non in ipſo termino hominis ſed
poſt, & tunc aut non fuit proſecutus in termino hominis ceſ
ſante legitimo impedimento.& tūc habet locum opinio Ho
3 ſtien.hic.Aut non fuit†proſecutus interueniente impedimē-
to legitimo,& tunc poterit poſtea proſequi:quia non valenti,
agere non currit tempus ſeu præſcriptio ſaltem in effectu, vt
le.& no. š.e.cum ſit Romana & c.ex ratione. vnde eo caſu au
ditur appellans ſi non potuit proſequi appellationem ſuam ĵ.
terminum conſtitutum volens probare impedimentum, vt
in iuribus alle.& hoc no.Ber. š.in glo.& hoc vult dicere & Ho
ſtien.poſt eum.Item etiam audiretur appellans volens proba-
re,quod fuit deceptus per aliquem, qui dixit ei, quod termi-
nus fuerat prorogatus vel iudex excommunicatus, vel mor-
tuus, vel vltra mare. š.de reſtitutio.in integr. cap. ex literis,
ſecundum Hoſtien.

1 *Iudex a quo quando & qui de appellatione cognoſcat, an non.*
2.& 3.
4 *Iudex dubius de competentia cognoſcit.*
5 *Legatus quatenus cognoſcat.& de quo.*
6 *Conſenſus in notione quatenus accipiendus.*

COnſtitutus. Si quæris, vtrū de appellōne
ad Papam vel ad aliū ſuperio
rē interpoſita,legat⁹ vel alius ſe intromittere poſ-
ſit. Diſtingue,aut q̄ris de illo a quo eſt appellatū,
aut de alio.Si de illo,a quo eſt appellatum maxime
1 extra iudicium.&tunc†aut quæris nunquid iudex,a quo appel
latum eſt,cognoſcit,& cognoſcere poſſit ſummatim de pro
babilitate ipſius cāæ appellōnis extra formam iudicij inter ſe
deliberando,& ab alijs inquirendo,an cā pp quam appellatum
eſt,ſit probabilis,& iuſta vt ſi ſic deſiſtatur a grauamine illato,
vel comminato& reaſſumat iuriſdōnem iuxta.c.cum ceſſante
ĵ.e.tit.c.a iudice.e.tit.li.6.Et dic ꝙ ſic,vt ſatis pbatur in c.alle.
cum ceſſante.ibi cum dicit ſaniori vſus conſilio &c.& in d.ca.
ſi a iudice.ibi cum litera dicit cum id p ſe videre hēat vt hoc
no.Io.2.q.6.ad Romanā.j.gl.in fi.ver.ad hoc dico ꝙ ſi iudex,
& Arc.ibi & in c.alle.ſi a iudice.& idē no.Tan.& G.j.e. vt de-
bitus.aut q̄ris†vtrū cognoſcet & cognoſcere poſſit de verita
te cāæ appellōnis iudici aliter & ī figura iudicij, & tūc refert,
qa aut q̄ris nūqd poſſit ſe intromittere ad iſtātiā,ſeu reqſitionē ap

pellātī proſequentis coram eo ius ſuum.ſuper eo de quo dici-
tur appellatum,& aduerſario excipiente de appellatione repli
cantis. & negantis appellationem,vel dicentis non fore infra,
dicem dies appellatum,vel tempus appellationis proſequen-
dæ effluxum,vel ſimilia,& ſic conſequenter , & indirecte de
nullitate,& deſertione,ſeu viribus appellationis cognoſcēdo.
Aut nunquid poſsit ſe intromittere principaliter, & directe,
3 de cauſa appellationis cognoſcendo.In primo†caſu refert,aut
ſuperior nondum incępit cognoſcere de cauſa appellationis,
ad eum interpoſitæ,& tunc poteſt ſe intromittere vt fuit hic
& arg.optimum.j.eo.Romana.§.ſi vero vocatis partibus. li.
6. Aut ſuperior incępit cognoſcere de cauſa appellationis , ad
eum interpoſitæ,& tunc non poteſt ſe intromittere: quia tūc
cauſam a iudice appellationis intentatam nullomodo inferior
tangere debet.vt ſ.de offi.deleg.c.paſtoralis.§.j.ſm Inn.Hoſt.
& Abb.hic. In ſecundo caſu.ſ.quando vult de ea cognoſcere,
principaliter,& directe,& tunc dic quod non poteſt vt 2. q.6.
decreto. vbi dicit,vt nihil priua &c.vbi hoc no.Hog. & Lau.
pro hoc facit in eadem cauſa & q.ca. quoties epiſcopi. Et eſt
ratio,quare iudex a quo eſt appellatum,non cognoſcit iudicia
liter an appellatio ſit fruſtratoria,vel non,iuſta,vel non, quia
prælati ſemper parati eſſent aggrauare appellantes, & pronun
tiare appellationem fruſtratoriam vt not.Laur. & Archidiac.
in c.alleg.ad Romanam.Idem videtur notare Ber.j.eo.c.ſoli-
citudinem.in glo.ſed quare vbi dicit Hoſt.ꝙ ratio eſt , quare
iudex de†cuius iuriſdictione dubitatur poteſt cognoſcere, an
4 ſua iuriſdictio ſit,vel non,& tamen iudex a quo eſt appellatū,
non poteſt cognoſcere de appellatione:quia in primo caſu iu
dex cognoſcit de iuriſdictione, quia agitur de iuriſdictione,q̄
redditur in inuitum.ff.de verb.oblig.l.inter ſtipulantem. §.j.d
appellatione vero iō non cognoſcit,quia agit̄ de iuris exēptio
ne, & ad ſuperiorem trāſlatione,de qua ſuſpectus eſt inferior
ideo cognoſcere non poteſt. a 1.diſtin.inferior.ſ.eo. ad hæc ſi
cut aſſeris.Non poteſt ergo iudex,a quo eſt appellatum,de ap
pellatione cognoſcere niſi prout eſt dictum,vel niſi pront for
te in ſequentibus dicetur de alio, quam illo a quo fuerat appel
latum.Si ergo quæris de alio,quam de illo,a quo fuerat appel-
latum,tunc refert: aut quæris nunqnid poſsit ſe intromittere ,
& valebit,quod faciet ſi Papa poſtea factum approbauerit in
caſu,vbi ad eum eſt appellatum,& dic quod ſic vt hic fuit ſm
Hoſt.qui dicit,quod ex iſta quæſtione periclitabatur eccleſia,
& propter pœnitentiam partium oriebatur ſcandalum hinc ,
& inde.ideo legatus prædictus voluit occurrere ex officio,po
nens ſpem in Papam,quod ratum haberet factum per ipſum,
argum.9.q.2 Lugdunenſis.& ſic proceſsit , vt Papam inſtrue-
ret qui & ratum habuit,& hunc putat verum intellectum hu
ius cap.Aut quæris,nunquid poſsit ſe intromittere,& quod fa
ciet valebit etiam ſi Papa factum non approbauerit . Et tunc
dic vt Tan.& Ber.hic,quia aut quæris,vtrum poſsit facere hoc
ſine conſenſu partium. & dic, quod non vt ſ.de offic.leg.ſtu-
duiſti & c.licet.Aut de conſenſu partium& dic ꝙ ſic,quem cō
ſenſum credunt hic interueniſſe ad hoc, vt cauſam magis in-
ſtructam remitteret ad Papam. C.de rela.l.j.& 2.& j.eo.c. inti
maſti ſecundum eos.& iſtum intellectum approbant Gar.Car
di.G.& Io.And.j.de elect.cap.cupientes.in prin. ſuper verbō
5 ſedis examen.lib.6.Et intellige bene, quod de †conſenſu par-
tium legatus cognoſcere poteſt ad cauſam inſtruendam. & p
modum & ad finem duntaxat inſtructionis,alias autē ſi par-
tes conſentiant,quod legatus,vel alius de appellatione , ad aliū
ſuperiorem,& ſpecialiter ad Papam interpoſita cognoſcat,nō
valet vt not.Hoſt. j.eod. ſolicitudinem vbi dicit q. ſi partes.ſ.
epiſcopus & appellans conſentirent,ꝙ ſic hic piſcopus de ap
pellatione ibi interpoſita cognoſcat nō propter hoc poſſet co
gnoſcere, cum iuriſdictio Papæ non poſsit in alium ſine ſpe-
ciali eius licentia prorogari,vt le.& no. ſ.de foro comp.ſignifi
caſti.Et ſic intellige,quod notatur. ſ.e.directe ſm eum & hoc
ſatis probatur in c.alle.ſolicitudinem §.nos igitur quando di-
cit cognoſcere omnino non valet,quæ ratio hab et locum etiā
in alijs ſuperioribus. Ergo idem iuris.ff.ad leg.Aquil.l.illud ex-
6 tra de offic.vica.c.vno. in cle. Et quod dictum †eſt de cōſen-
ſu, intellige ſiue præcedente,ſiue ſequente proceſſu cauſæ in-
ſtructionis factum per ipſum legatum de latere,vt quia contra
dictam aſſertiōem,ſeu relationem ipſius nihil obiectum fuit,
Imo partes voluerunt ei ſtare alias contra.ſ.de prob.quoniam
contra. & de teſti.cum a nobis ſecundum Hoſtié.hic & idem
recitat Arch. 8.q.2.talia ſuper verbo non poſſumus. & Gen,
in extrauagan. Ioann. 22. execrabilis. ſuper verbo ſublimita-
tem earum.

1 Beneficio quando potior diues.
2 Electus quando confirmandus.
3 Prouocationis exprimenda cauſa.
4 Appellationis,ne quid fiat exprimenda cauſa.
5 Appellans a iudice definiente cauſamne exprimat.& 6.
7 C.peruenit.1.ſenſus.
8 Appellationis ab interlocutoria exprimenda cauſa.
9 Cauſæ non niſi expreſſæ,proſequente & 10.

CONſtitutis Ad declarationem glo. quæ inci
pit in potentia.&c. Si quæris, v-
trum in electionibus ratio potētiæ,vel diuitiarum ſit
1 habenda,diſtingue,qualitatem beneficij,& ſitus loca-
lis vt ſi locus ſit†bellicoſus,& tunc nobilitas proferatur.ſ. de
ele.in cauſis.Si vero eccleſia ſit oppreſſa debitis diues præfera
tur,vt j.de accu.c.prælatorum.& 10.q.2.hoc ius porrectum,
nam in talibus qualitas beneficij & ſitus localis attēdendi ſunt.
Si vero talis neceſsitas non imminet . & ſi prædicta aliquem
2 †gradum adijciant,ceteris tamen paribus,eſt is qui maiori, &
ſaniori parte capituli eligitur,confirmandus,ſm Hoſti.hic.
¶ Ad declarationem gl.quæ incipit ex hac litera.ſi quæras nū-
quid in appellatione ſit neceſſe cauſam exprimere,& nunquid
appellans poſsit aliam cauſam proſequi quam in appel. expreſ
ſam & ex quacunque cauſa,ſiue expreſſa,ſiue non expreſſa ī ap
pellatione,poſsit ſuam appellationem iuſtificare& alias cauſas
proſequi quam in appellatione expreſſas,diſtingue . Aut quæ-
ris,nunquid primo neceſſe eſt cauſam exprimere,& tunc aut
quæris de appellatione extra iudiciali,ſi de extraiudiciali tunc
aut de illa,quæ ſit a parte,& contra partem & non a iudice. &
tunc aut quęris de appellatione,ſeu prouocatione,quæ ſit a gra
3 uamine iam illato,& † in tali oportet cauſam rationabilem ex
primere vt hic in §. nos ergo.j.de elect.c.vt circa ibi vel facta
& c.& c.quamuis.li.6.Aut de appellatione ſeu prouocatione,
quæ ſit a grauamine inferendo non illato.Et tunc aut appella-
tio a iure communi diſcrepat,& recedit,& talis,quæ niſi cau-
4 ſa exprimatur,non infert iuſtum,vt quia†tendit ad impediē-
dum id,quod edicto perpetuo fieri cōceditur hoc eſt, quia ap
pellatur,ne fiat id quod in cōmuni fieri debet,vt puta. ꝙ non
fiat electio generaliter,vel ꝙ non fiat de tali,vel tendit ad fa-
ciendum,quod iure communi prohibetur,& tunc neceſſe eſt
in ea cām rōnabilem exprimere,vt hic.& ſ.eo. ca.conſtitutus.
lo. 1.& ſ.de elect.cum inter.1. & c.cum inter canonicos & ca.
bonæ.j.& in c.cum nobis olim.& c.auditis.& ca.conſideraui-
mus.& eo.tit.c.vt circa.li.6. j.de his quæ fi.a ma.parte cap.c.1.
& c.ex ore.Idem eſt,ſi appelletur ne porrigatur inueſtitura cō
firmato,vt eſt moris,vt hic verum eſt, quod nedum priuatus
ſed etiam iudex vbicunq; a iure communi recedit debet cām
exprimere,vt ff.de appel.recip.l.ſciendum.& in auth. de iudi.
§.oportet colla.6.& ſ.ti.proxi.ſicut nobis quæ loquuntur ī iu
dice.Et de priuato probatur. ſ.de ele.conſtitutis cum ibi not.
vt no.Hoſt.in d.c.ſicut nobis.& Arch.j.de elect. licet canon.
ſuper verbo carere,li.6.Aut appellō,ſeu prouocatio non rece-
dit,nec diſcrepat a iure communi,ſed potius interponitur ſu-
per eo,quod eſt iuſtum,& infert iuſtum , & a iure communi,
approbatum,puta,vt fiat id,quod edicto perpetuo conceditur,
hoc eſt,de iure communi fieri debet, vel ne fiat id quod edi-
cto perpetuo,hoc eſt de iure communi fieri prohibetur,vt ꝙ
non fiat electio,niſi canonica ſit. ſ.de ele.cum nobis olim. vel
quod non fiat,niſi a toto capitulo,vel maiori & ſaniori parte,
eiuſdem vt e.ti.c.auditis.vel ne fiat in loco,vbi timeretur cō-
munis impreſsio vt eo.tit.c bonæ.vel ſi quis appellet , ne ī ſua
poſſeſsione moleſtetur,vt ſ.e.bonæ & tunc non oportet aliam
cauſam exprimere,vt ibi.Vnde ex quo ipſa appellō infert iu-
ſtum metum non oportet certam cām exprimere , vt in hoc
membro,& ſuperiori.conc.Ho.in ſumma.eo.ti.§. qualiter ſit
5 appellatio in prin.& j.e.ti.c.cum cām in fi.Aut quæris † de ap-
pellatione quæ ſit a iudice extra iudicium.& tunc dic idem,ꝙ
in appellōne iudiciali ,ut ſequit̄,vt ꝓbat̄.j.e.cor.in prin.li. 6.
Si q̄ras de appellōne iudiciali tūc aut q̄ris de appellōe interpo
ſita a diffinitiua,& ī illa n̄ ē neceſſe cām exprimere,ſed ſufficit
dicere appello.ff.de ap.l.ſcio.& 2.q.6.c.ei q appellat.§.diffiniti
ua.l ſi.vet.litigatorib & j.e.c.cor.§.his q̄ li.6.vbi hoc no.Arch.
& Io.An.Et eſt rō quia in cā appellōis a tali diffinitiua interpo
ſitæ appellās pōt qbuſcūq; modis ſniam īpugnare,vt ibi. Hinc
eſt,ꝙ qn̄ appellatur a diffinitiua iudex tenet̄ oīno appellōi de-
ferre.ar.j.de ap. n̄ ſolū.li.6.vt no.Gen.ext.de do.& cōt.c.vni-
co,ī cl.& hoc.ſ.ꝙ cā ſit de neceſsitate exprimēda ī appellōe , a
diffinitiua credo verū ēt in cauſis electionū,licet tutius ſit ibi
cām

cãm exprimere, vt no. Car. in c. alle. quamuis. & ĩ. de ele. li. 6. in
glo. dicunt quidam. & Gul. in glo. & ſic ſeruatur, & Gul. Durã-
di. & Io. And in glo. dicit Garcias licet Gar. contra dicens, ꝙ
per illam decretalem inducitur illud ſpeciale in cauſis electio-
num, ꝙ in appellatione a diffinitiua oporteat cauſam exprime-
re, ꝙ licet ſit tutius primum, tamen verius de iure fallit ſm le-
ges, in caſu, qñ appellatur a diffinitiua occaſione grauaminis p-
cedentis, a quo ante diffinitiuam appellari non potuit vt C. de
rebus cre. l. generaliter. §. ſin autem, quod tamen illud ſm cano
nes locum non haberet ſm Hoſt. ĩ. eo. c. vlti. dicens quod illud
c. ſe refert ibi in fi. ad l. lex tamen alle. non probat quod ſibi im
6 ponit Ho. Et not. quod Dama. hoc tit. q. 18. †tenet quod ſi ap-
pellans a diffinitiua qui non tenetur exprimere cauſam expri-
mat manifeſte friuolam, vt ſi dicat appello, quia cœlum digito
non tangis, non tenet appellatio, vt ſic impoſſibilis cauſæ adie
ctio vitiet cauſam, ſicut regulariter vitiat contractum. ĩ. de cõ
di. appo. c. vlti. cum concor. ibi alleg. & hic. de his. quæ fi. a ma.
parte c. j. Non obeſt, ꝙ cauſam exprimere, non tenebatur: qa
expreſſa talia nocẽt. ff. de reg. iur. l. expreſſa. Et dixi talia nota-
bilia, quia ſi expreſſiſſet cauſam non manifeſte friuolam, tunc
aliam proſequi poſſet iuxta no. ĩ. eo. cum cauſam. glo. fi. & hoc
idem no. Io. An. in d. c. cordi. §. his quæ in nouella. Aut quæris
de appellatione a grauamine, vel interlocutoria & tunc dic, ꝙ
in tali appellatione debet cauſa exprimi: alias non valet, vt j.
eo. vt debitus. & c. dilecto. & c. cum cauſam. cum ibi not. in gl.
fi. per Ber. & eo. tit. c. cordi. & c. Romana. §. j. li. 6. licet Ab. notet
7 aliter. ſ. e. peruenit 2. dicens, quod illud c. loquitur in †manda-
to quod obtinet vim diffinitiuæ ſententiæ. non. n. per diffiniti
uam ſnãm plus poſſet iniungi illi clerico, quam per illud man
datum ſibi factum. ſ. vt in eccleſia reſidere præcipitur. Vnde
ſicut tenet appellatio a diffinitiua ſnĩa ſine cãæ expreſſione, vt
no. ĩ. e. cum cãm. its in caſu illo & Inno. ĩ. de no. ope. nun. capi.
pen. gl. pe. ver. ſed alij dicunt. vbi tenet, quod ſatis eſt appellãti,
8 ab interlocutoria exprimere illam iniuſtam †etiam ſi non adij
ciat in quo, vel quare & Ber. ſ. vt lit. non conte. accedens. j. glo.
quare dicit ex his &c. dicens quod ibi ex ſuperueniente graua
mine ſumpſit appellatio maiorem firmitatem. & idem no. Io.
& Vin. ibi quorum opiniones reprobantur illa. ſ. Abbatis & In
no. extra eo. appellanti. in clem. quod die vt not. ibi Io. And. &
& Gen. in glo. 2. & Io. An. in d. c. accedens & in d. c. cordi. & il
la Ber. Io. & Vin. extra de dolo & contu. c. vnico. in cle. vt not.
ibi G. de Monte lau. ſuper verbo appellare & Gen. ibi in glo.
2. & Io. And. & Gen. in d. c. appellanti ſuper verbo nec proceſ
9 ſus. Et vide quod dixi in d. c. accedens. Aut quæris de ſecundo
principali. ſ. nunquid appellans †poſſit aliam ſeu alias cauſas p
ſequi, quam in appellatione expreſſam, vel expreſſas, & tũc dic
quod non etiam in negotio electionis, vt hic in fine vbi dicit
aliam tamen cauſam tunc &c. ſm Io. Da. Phi. Gof. Vin. Inn. &
Hoſt. hic. & idem Comp. ĩ. de elect. ſtatuimus. in gl. quæritur,
qualiter ver. ſed nunquid li. 6. & Ber. ĩ. eo. cum cãm glo. fina. &
Ber. & Inn. ĩ. eo. dilecto. pro hac etiam opi. facit. ĩ. de electi. vt
circa. li. 6. & ĩ. eo. cum cãm quæ in fi. vbi de hoc. ſed Io. 2. q 6. c.
ei, qui. §. non its & §. diffinitiua. ver. ab eo ſuper verbo pronun
tiare. & Tan. Vin. & Ber. contra ſaltem in caſu huius c. per ca.
accedens. j. ſ. vt lit. non conteſt. & ibi tenent idem Io. Vinc. &
Ber. in glo. quare dicit, & de fide inſtru. cum Ioan. ſed primam
opi. tenent Hoſt. & Io. And. in d. c. accedens & Archi. in verſi.
alle. ab eo in glo. adde iſtam ſnĩam & bene pro quo vr̃ caſus ge
neraliter loquens extra eodem tit. c. appellanti. in cle. Vnde dic
10 quod appellans ex vi appellationis non eſt admittendus †ad a-
liam cãm ab illa, ex qua appellauit exprimendam, vel proban-
dam vt hic, & in ſimilibus iudex tamen ex officio ſuo de cã,
extra appellationem propoſita inquirere debet, vt ſ. de electi.
cum nobis olim. & c. nihil eſt & c. venerabilem & eo. tit. c. fin.
li. 6. ſm Hoſt. hic. & pro hoc faciunt optime ea quæ le. & not.
ĩ de elect. vt circa. li. 6. Et intellige ꝙ hic decanus appellans ap
pellauit non a confirmatione, ſed ab executione confirmatio
nis, Vnde appellatio fuit repulſa, vt no. Card. ĩ. de ſent. excom
muni. c. is, cui. in fi. li. 6. vel intellige ꝙ hic appellauit non a ſen
tentia ſed a facto. ſ. confirmationis & quia cauſa ibi expreſſa nõ
fuit probata, remittuntur partes reprobata appellatione ſecũ-
dum Archidiaconum, in verſiculo allegato. ab eodem. vbi
de hoc.

1 *Appellandum, loco non tuto dicto.*
2 *Licet non tuti exceptio proponenda & ita appellandum. & 4.*
3 *Grauaminis loci vbi ſpectandi. 5. & 6.*

7. *Appellari non excepto loco non titulo licere & quando.*
8 *Citatus timens procuratorem mittat.*
9 *Citato & procuratore venire timentibus appellandum.*

1 EX parte. Si quæris †nunquid ſi alicui parti lo
cus non tutus per iudicem aſſignetur
eo ipſo exinde poterit appellare. Dicit hic Inn. quod
ſic etiam ſi perſona non petat locum ſecurum iudex
eum offerre debet. idem no. Inn. ĩ. de no. ope. nun. c. pe. gl. pen.
vbi etiam dicit, ꝙ qñ appellatur quia locus non eſt tutus ſuffi
cit dicere appello, quia locus quem mihi aſſignaſtis, nõ eſt mi-
hi tutus. nec oportet cum exprimere quare non eſt tutus. &
idem tenet Card. ĩ. eo. concertationi. li. 6. Hoſt. vero dicit hic
quod antequam appellatio fiat debet iudex requiri, vt locum
congruum, & ſecurum aſſignet, ꝙ ſi facere deneget tunc po-
2 terit appellari †quia ſm eum probat ſtylus curiæ quo dicitur
quia diligenter, & humiliter requiſitus locum tutum aſſigna-
re denegauit ad noſtram audientiam appellauit &c. pro quo,
ĩ. eo. dilecto. cum quo concor. gl. ĩ. de ſpon. cum locum in gl.
eſt ergo hic & ꝙ notauerunt Vin. & Gof. ĩ. eo. interpoſita di-
centes, ꝙ hæc exceptio de loco non tuto habet proponi, & al-
legari coram iudice: quoniam bene poteſt probari coram eo.
ff. de officio proconſu. & le. l. nec quicquam. §. vlt. & hoc eſt ve
rum, niſi illa, cauſa notoria eſſet, ſecundum illud quod leg. &
no. ſ. vt lit. non conteſt. c. 2. Boçti. refert quoſdam diſtinguere,
aut iudex ſciat, vel veriſimiliter ſcire poſſit grauamen loci, &
tunc ſit locus opinioni Innoc. An ignoret, & tunc ſit verum,
quod dicit Hoſt. & Ioan. And. hic dicit, quod videtur, quod li-
cet opinio Hoſt. habeat æquitatem contraria opinio Inno ha
3 bet veritatem. nam reperire eſt †grauamen in re ipſa, ſed non
ex mente iudicis. Item grauamen in re ipſa, & in mente ſed ad
validandum ipſam appellationem ſatis eſt, quod ſit grauamen,
in re. ſ. quod iudex grauet, & ſi grauare non credat. Facit ĩ. eo.
cum cauſam. ſ. de teſti. dilecto. de excep. ſignificauerunt. ĩ. de
teſta. Raynaldus. de congrua. ſpiri. c. fi. de no. opi. nun. c. 3. ergo
procedit appellatio ſic alias ſufficit, quod dolus committatur,
re ipſa. ff. de verbo. oblig. l. ſi quis cum aliter. Sed multum facit
in contrarium, quia iudex aſſerenti ſibi locum non eſſe tutum,
non debet credere, niſi hoc probet. Item ſi verum eſt, quod va
leat poſtea coram iudice, a quo appellauit, nil probare tenetur
ĩ. eo. ſi a iudice. li. 6. & ſic ſine vlla iudicis culpa abdicabitur ab
ipſo iuriſdictio, quod eſt abſurdum propter, quod videtur, ꝙ
4 ſicut a grauamine quo recipitur †teſtis criminoſus inſtrumen
tum falſum vel ſimilia nõ appello niſi ſuper eo proponam ex-
ceptionem, qua non admiſſa grauer. ita nec in hoc caſu. Et opi
nio Innoc. poſſet locum habere, quando tantum eſt pericu-
lum, quod nec per me, nec per alium poſſum in locum exce-
ptionem proponere. nec forte contrarium ſenſit Innocẽ. non
enim dicit quod non teneatur excipere, & probare locum nõ
tutum, ſed quod nõ tenetur ſupple, illo probato petere locum
tutum: quare videtur, quod ſicut neceſſe eſt de ſuſpicione iudi
cis excipi, nec poteſt aliter appellari. ſ. eo. nouit. ita & de ſuſpi
cione loci. Si tamen ſuſpicio eſſet notoria videtur citatio non
arctare per cle. de re iudi. paſtoralis ver. Piſana vbi de hoc, ſm
Io. And. & hanc opin. Hoſt. tenet expreſſe argum. 33. q. 2. ſiue
de coniugij. in glo. in iſta decre. & ĩ. de ſent. excommu. venera
bilibus §. & hoc ipſum. libro 6. hoc idem innuit. infra de offi
cio delegat. ſtatuimus. 2. ſuper verbo idoneum eo. lib. & opi
nio Innoc. videtur iniqua: quia iudex non ſemper peccat aſſi
gnando locum tutum: cum ipſum non eſſe tutum poſſit pro
babiliter ignorare, nec de eo tenetur diuinare. ĩ. vt eccl. bene,
vt noſtrum dicebat etiam Genze. in c. interpoſita †quod ſi gra
5 uamen quod proponitur non contingat perſonam iudicis, a
quo appellatur habet coram ipſo proponi, & probari, vt ſi dica
tur locum iudici non eſſe tutum, ſed periculoſum propter ini
micitias. vt hic & in d. cap. cum locum & in d. c. ſiue. 33. q. 2. vel
quod aliqua difficultas eſt accidendi ad locum vel quod gra-
uanr officiales in exigendo, præter iudicis conſcientiam. Sed ſi
6 †grauamen contingit perſonam iudicis: tunc proponetur co-
ram eo, ſed probabitur coram ſuperiore ne ipſe probationes,
ſubuertat. Circa tamen hunc articulum poteſt probabiliter,
ſic diſtingui: aut notorium eſt locum non eſſe tutum, & tunc
poteſt ſaluari opinio Inn. ar. ſ. vt lit. non conteſt. accedens. j.
& 2. & ff. de arbit. l. ſi cum dies. §. ſi arbiter. & arg. optimum
extra de re iudic. paſtoralis. §. verum ver. piſana in cle. & hoc
no. Genze. ibi ſuper verbo citatum & in eiſdem cle. de foro
competen. cap. vnico. ſuper verbo ſecura. & Arch. in c. alle. ſi-
ue de coniugij. immo ſm Ioan. Andr. poſt eum hic & Genze.

in c.alle.paſtoralis.abſque omni appellatinne citatus eſt tutus p
illum tex.& ad hoc facit quod no.Inno.de dilatio.preterea.&
7 Genze.de reſcriptis ſtatutum li.6.Aut †non eſt notorium, &
tunc pars,quæ dicit locũ nõ eſſe ſibi tutum,nec idoneum non
poteſt abſque periculo iudicem adire,& eum requirere, vt aſ-
ſignet ſibi locum idoneum, & ſecurum & tunc etiam poteſt
ſaluari opinio Innoc. ſupradicta.ar.iurium alle.& j. e. ſi iuſtus
metus & extra de electio.cauſam electionis § verum cum ibi
not.per G.de Monte.lau.ſuper verbo præfertur in clemẽ. per
Io.And.hic.Aut abſque periculo poteſt cum adire, & tunc te
8 neas opi.Hoſt.& ſuorum ſequacium.¶ Dicit †hic Inno.quod
licet reus citatus non poſsit venire ſecure coram iudice ad lo
cum ſibi aſsignatum,ſi tamen procuratores ſuos põt mittere
ad hoc tenetur.Tu vero diſtingue,quod aut vterque tam dñs
quam procurator,poſſunt ſecure adire locum aſsignatum,aut
neuter, aut alter tm.In primo caſu tenetur venire, nec poteſt
occaſione hmõi appellare vt hic a contrario & ff.in ius voca-
9 ti vt eant aut ſatiſdent,in rubro,& nigro.In ſecundo †caſu nõ
tenetur adire,& poterit appellare vt hic quod intellige vt eſt
dictum in proxima diſtinctione.In tertio caſu dico,ſm Ho-
ſtien.hic & idem videtur tenere Io.An.poſt eum,q; ſi procu-
rator non poſsit adire,ſecure licet dñs poſsit locus eſt appella
tioni,quia adimitur ſibi facultas conſtituendi procuratorem,
ff.de procu.l.j.ſiue dñs non poſsit licet procurator poſsit, dũ-
modo cauſa grauis ſit.arg.ſ.de procu.quærelam. niſi ergo lo-
cus ſit ſecurus,vterq; iuſte poterit appellare quod eſt notata di
gnum.& idem tenet G.de Mon.lau.extra de elect.c.cauſam.§.
verum ſuper verbo præfertur in cle. de foro comp.c.vnico ſu
per verbo citare in eiſdem cle.

1 *Appellationes multiplices ſeſe ne inuicem tollant.& 2.*
3 *Appellans ſecundo an primæ renuntiet.*
4 *Iure ſuo vtens an vexandus.5.& 6.*
7 *Attentata quæ,quando,& qui reuocanda an non.& 8.*

BOnæ memoriæ. Nota hic.in prin.qd p multiplicationem ap-
pellationum non videtur quis recedere ab appellatõe
prima.concor.ſ.de teſti. cum tu.hoc no.Inn. Hoſti.
& Io.An.j.eo.dilecto & Io.And.hic & Spec.tit. de ſen. prola-
tione.§.iuxta ver.quid ergo ſi appello & Arch.2.q.2. biduum
in fi.ſuper verbo prouocaretur & Io.An.& Gen. extra de do.
& contu.c.vnico in cle.& G.de mon.lau.extra de re iud.c.j.ſu
per verbo ipſarum,& Gen.ſuper verbo prætextu in clem.Ad
1 cuius verificationem †ſic diſtingue,aut plures,ſeu diuerſæ ap-
pellationis fiunt, ſingulæ ſuper diuerſis, & ſingulis articulis,
ſeu grauaminibus & tunc ſibi inuicem non præiudicant,nec p
conſequentes renuntiatur primis. Idem ſi omnes ſequentes,
fiant ſuper alio articulo,vel grauamine ab illo ſuper quo prima
appellatio fuit interiecta.Ita intellige.2.q.6. quoties vbi dici-
tur,quod epiſcopi quoties putauerint ſe grauari ad Ro. ſe ap-
pellent.& 3.q.6 pulſatus.Et ſunt etiam de hoc caſus.j.eo.titu.
2 c.vlti.li.6.& de dolo.& contu.c.vnico in cle. Aut †plures, ſeu
diuerſæ appellationes fiunt ſuper vno & eodem articulo, ſeu
capitulo.Et tunc aut appellans ſecundo renuntiauit appellatio
ni primæ tacite,vel expreſſe, puta proteſtando,quod ſoli ſecũ
dæ adhærere volebat,& tunc videtur recedere a prima appel-
latione non propter ipſam appellationem ſecundam interpoſi
tam,ſed propter renuntiationem tacitam,vel expreſſam:quia
remittentibus actiones ſuas &c.ff.de ædi.edict.l. quæritur.§.ſi
3 venditor.7.q.j.quam periculoſum.Aut appellans †ſecundo nõ
renuntiauit primæ appellationi expreſſe vel tacite, & tunc nõ
renuntiauit primæ per ſequẽtes.vt hic in c.alle.cum tu.& no.
ſm Abb.hic,q; vtile eſt facere plures appellationes: quia & ſi
primam non fuerit quis infra tempus legitimum proſecutus.
poterit tamen proſequi ſecundam. Item etiã ſi non valeat pri
ma,poterit tamen valere ſecunda.Item licet in prima debitam
formam non ſeruauerit,poterit tamen ſeruare in ſecunda, de
qua forma habes ĩ.eo.cordi.lib.6.
¶ Super eo.cap.Nota ex iſta decre.q; qui iure ſuo vtitur, ne-
mini facit iniuriam & ad hnc alleg.eam Ber.ſ.de elec. cum ec
4 cleſia vulterana.Circa quod ſi quæris nunquid †qui iure ſuo v-
titur faciens aliquid in ſuo, quod mihi noceat, poſsit prohibe
ri,[hic locus mutilus,ac deprauatus eſt,ſic autem ex Caio Iu
riſconſulto priſtinę ſuæ fidei reſtitui poteſt,nam & hæc ex eo
dem Caio tranſcripſerat Henricus.Sic igitur ait Caius li.4. ad
l.12. Tabularum. Si quis ſepem ad alienum prædium fixerit,
infoderitque,terminum ne excedito:ſi maceriam,pedem re-
linquito,ſi vero domum,pedes duos.Si ſepulchrum aut ſcro-
bem quantum profunditatis habuerint,tantum ſpatij relinqui
to.at vero oleam,aut ficum ab alieno ad nouem pedes planta-
to, ceteras ad pedes quinque.Hæc ſunt formalia verba.l.fina-
lis.ff. fini.re.quæ lex ex Solonis legibus deſumpta eſt vt idem
Caius ſcribit.Si igitur legitimam diſtantiam non reliquerit p
hiberi eum poſſe certiſsimi iuris eſt.]ff.fin.regundorum.l.fin.
C.de edi.pri.l.menia.Aut vult relinquere debitam diſtantiam
5 & tunc †aut opus faciendo,aliquid in ſuo immittit in meum,
vt ſi ex ſuo ędificio inferiori fumum immittat in meum ędifi
cium ſuperius,vel ſi ex ſuo ędificio ſuperiori aqua,vel aliquid
aliud immittat in meum inferius, & tunc ipſum potero pro-
6 hibere vt ff.ſi ſeruitus vendicetur. l.ſicuti.§.Ariſ.Aut nihil †in
meum immittit,& tunc aut ſolum facit illud opus aĩo mihi
nocendi,& tunc eum potero prohibere, vt ff.de aqua plu.arc.
l.j.§.deniq;& §.de eo opere.Aut facit animo proficiendi ſibi tã
tum,& tunc,aut facit in loco publico,& poſſum prohibere eũ
ſi per hoc ſim læſus.ff.ne quid in loco publico fiat.l.j.§.ſi quis a
principe.Aut facit in loco priuato,& tunc non poſſum prohi-
bere eum.ff.de damno infecto.l.fluminum.§.fi.& l.Proculus,
ff.de aqua plu.arcen.l.j.§.denique.Vnde ſi in fundo ſuo fon-
tem faciat, licet rumpat venas fontis mei non potero eum
prohibere,vt ibi.
¶ Ad euidentiam glo.Ber.quæ incipit ſed cum abbas. & c.Si q
ris vtrum facta ſeu attentata poſt & contra appellationem le-
gitimam debeant reuocari, & per quem modũ, diſtingue ple-
ne vt not.Card.j.de elect.c.cupientes.§.deniq; in materia atte
tatorum in quæſtio.ſed pone quod in negotio electionis, &
Goff.& Io.And.j.eo.tit.c.non ſolum.lib.6.Sed quartum tãgit
7 iſtud c.Si quæris,vtrum †debeat reuocari,licet non probetur,
de veritate cauſæ appellationis, ſeu cauſam appellationis eſſe
veram,diſtingue,aut quæris de appellationibus factis in iudi-
cio aut extra iudicium.Si extra iudicium tunc aut appellatur,
ex cauſa probabili & veriſimili,ideſt,ex cã probata a iure ſcri-
pto,vel cõſuetudinario,& tunc hoc ipſo probatur veritas cãe
quod non probatur contrarium vt j.eod.c.dilectis §.quia ve-
ro ſm Inno.hic & ita intellige quod ipſe not.in cap. illo dile-
8 ctis alleg.in glo. hæc fuit appellatio in princip. Aut †appella-
tur ex cauſa,non approbata expreſſa a iure ſcripto, vel conſue
tudinario alias tamen legitima & rationabili, & tunc tenet ap
pellans probare veritatem cauſæ, alias attentata non reuocan
tur,vt hic.Vnde ſi bene videatur iſta decretalis, non tantum
probauit Abbas cauſam appellationis eſſe iuſtam,ſed etiam ve
ram:nam hic non fuit reſtitutus niſi ad ea quæ probauit. pro-
bauit enim veram cauſam appellationis ſcilicet ſe poſſediſſe &
poſtea quæ poſsidebat ad Archi.perueniſſe & per eum ſe mo
leſtatum fuiſſe & ſecundũ hoc concor. quod no.Inn.j.de his,
quæ fiunt a præ.c.j.vbi dicit, quod appellans extra iudicium,
non tantum debet probare cauſam appellationis eſſe iuſtam,
ſed eſſe veram.ad hoc.ſ.de elect.cum inter canonicos vbi etiã
de hoc notat. Innocent. & expreſſius Compoſt. qui ponit i-
ſtam differentiam inter appellationem factam extra iudicium
& appellatio.factam in iudicio.Si quæris de appel.quæ fit in iu
dicio ex cauſa legitima tunc dic,quod omnia illa impedit, &
retractat,quæ fiunt poſt & contra appellationem ipſam, ſiue
conſtet de veritate cauſæ,ſiue non, ſecundum tamen diſtin-
ctionem.e. non ſolũ. infra eod.lib. 6. & in hoc concor.Arch.
ibi in glo.ſed videtur contra & Inno.hic in glo.2:& Hoſt.hic,
qui ponit hic. 14.differentias inter appellationem iudicialem
& extraiudicialẽ,de quo vide hic per eum & in iſta diſtinctione
concor.Innoc. j.de deſponſa.impube.capi.ad diſſoluendum,
glo. hic eodem modo.ver.hoc tamen fatemur & verſic. ſe. in
confirmatione autem.

1 *Appellat qui ad Papam.*
2 *Appellationem ob quærelam appellationis, inſtar eſſe. Fallit.3.*
& 4.
5 *Appellatio quando exprimenda.*

DIlecti filij. Si quæris, vtrum itineris arre-
ptio habeat vim & effectũ ap-
pellationis,vel protectionis,diſtingue, aut quæris
nunquid habeat vim protectionis, vel appellatio
nis, quo ad illos qui ſine cauſa probabili iter arri-
piunt. & dic quod non vt le.& no.j.de cler.peregr.c.vnico,&
no. Innocen.j.eo.vt debitus in glo. dicunt quidam verſic.nec
credimus & cætera, quod dic vt ibi plene, per.eum, & per
Hoſtienſ. & per Ioann. Andreas. Aut quantum ad illos,
qui ex cauſa probabili, iter arripiunt. Et tunc aut quæris,
nunquid

Nunquid talis itineris arreptio habeat vim, & effectum prote
ctionis & dic quod ſic vt in iuribus alleg. Aut nunquid habeat
vim & effectum appellationis & tunc quæris extra iudiciũ aut
1 in iudicio. Si extra iudiciũ tũc aut quæris de itineris †arreptio
ne quæ fit ad Papam & illa hẽt effectum appellationis & eſt ſpe
ciale priuilegiũ ſedis apoſtolicę vt ſicut quilibet ipſam per quę
relam adire poteſt. ſ. de foro comp. c. fi. & ſic quod a quocun-
que quod iter arripiatur ad eã extra iudiciũ appellare videtur
vt hic dicitur & le. & no. j. de peregri. c. vnico. ſecundũ Hoſti.
Aut quæris de itineris arreptione quæ fit ad alios inferiores,
iudices a Papa puta ad epiſcopum, archiepiſcopum primatem
vel alios. Et tunc aut quæris in caſibus, in quibus inferiores p
querelam adiri poſſunt, ſicut eſt legatus, qui poteſt adiri per
2 †viam ſimplicis querelæ. ſ. de offi. deleg. c. j. & quando ſubdi-
tus epiſcopi conquæritur de ipſo epo quo caſu metropolita-
nus eſt iudex. vt 11. q. 1. ſi clericus aduerſus. ſ. de offic. ord. ad
reprimendã. j. eodẽ ſolicitudinẽ, & tunc itineris arreptio ex-
tra iudiciũ facta habetur pro appellatione. Idem quoq; iuris,
eſt vbicunque iudex vult ſibi ius dicere nec eſt notorium, qđ
ſubditus debeat obedire, quia nemo regulariter debet eſſe iu
dex in cauſa ſua. C. ne quis in cauſa ſua ius ſibi dicat. l. vnica. nã
tunc itineris arreptio, vel nuntij miſſio pro appellatione hr̃. ſ
eo. ad audientiam & quo ad exceptionem acquirendã ſm qđ
3 diſtinguitur. ſ. e. ſuggeſtum. ſecus †in his, in quibus iudex põt
procedere ex officio. ibi. n. ex quo quis ſemel citatus eſt ad iu-
dicium talis prouocatio, non excuſat nec appellatio, niſi ex cã.
ſ. eod. titu. conſuluit. 3. & c. peruenit. 2. & j. eod. cum ſpeciali,
ſecundũ Hoſt. hic & idem innuit Ber. hic in fi. Si quæris in iu
dicio, tunc aut habet vel de facili poteſt habere copiã iudicis,
4 vt coram eo appellet, & tunc indiſtincte, dic, quod itineris ar
reptio non habetur pro appellatione, nam tunc aut appellatur
a diffinitiua, & tunc ſi ex interuallo oportet appellare, ſeu ap-
pellationem exprimere in ſcriptis. 2. q. 6. forma. & j. eo. cordi.
li. 6. Si vero incontinẽti apud acta ſufficit appellatio verbo fa-
5 cta, vt ff. de appella. l. ſcio & l. a ſententia. §. vlti. Aut † appellatur
ab interlocutoria, vel grauamine, & tunc neceſſe eſt quod ap-
pellatio exprimatur, & in ſcriptis vt in c. alle. cordi. ſecundum
Ho. hic. Ex cuius dictis pro maiori parte ſumitur hæc diſtin
ctio. Aut non habet nec de facili poteſt habere copiam iudi-
cis, vt coram eo appellet, & tunc dic vt no. Inn. j. eo. vt debi-
tus in glo. dicunt quidam & Hoſt. poſt eum. Et ſm Go. Hoſt.
& Ioan. An. ſ. de offi. deleg. cum cauſa nota dignum ꝙ quo ad
reuocationem innouatorum poſtponatur appellatio, miſſio
nuntij, & itineris arreptio, vt hic.

1 Appellationum genera, quibuſque deferendum. 2. 3. 4. & 6.
5 Appellatione quando latente cauſa non deferendum.
7 C. Paſtoralis ſenſus.
8 Irritatur verbi acceptio.
9 Appellationem intra decendium omnino ſuſpendere fallit 10.
11 Appellatione ligamen tolli.
12 Appellatio friuola inefficax.
13 Excommunicatum appellare poſſe.
14 Sententia erronea nulla.
15 Ignorans quando, an non ligetur.
16 Excommunicari an poſſit abſens.
17 Excommunicato quando auferendi fructus.
18 Excommunicatus an fructus recuperet.
19 Excommunicato non, niſi famelico ſubueniendum. & 20.

PAſtoralis. Ad euidentiam huius, ſi quæ
ris cui appellationi iudex de
beat deferre & cui non, diſtingue, ſecundum In
1 no. & Spe. quia †appellationum quædam eſt ma
nifeſte rationabilis & legitima vt illa quæ fit ex
cauſa in iure expreſſa, vt patet. ſ. de offi. deleg. ſuper quæſtionũ
c. fi. & c. cum olim de teſti. ſignificauerunt. de reſcriptis. ſuper
litens. de dila. dilecti. ſ. eo. nouit. j. eo. ſolicitudinem. C. vt lit. pẽ
den. l. 2. & de epiſco. audien. l. 2. & in caſibus qui ſunt. 2. q. 6. nõ
ſolent & quod no. G. in Spe. hoc tit. §. in quibus. verſi. ſed quã
dices cauſam rationabilem, & huic debet iudex deferre nam,
& ius eadem admittit vt ſ. eo. poſtremo. & c. ſignificantib. cũ
2 multis ſimilibus. † Quædam vero eſt manifeſte fruſtratoria,
vt eodem titu. propoſuit. & cap. ad noſtram & huic non debet
deferri vt hic, quia nec ius eam admittit. vt ſ. eodem cum ſit
Romana. in fi. & c. peruenit. 2. & j. eo. tit. cum appellationibus
3 friuolis li. 6. Quædam †vero eſt latens fruſtratoria, puta, cum
cauſa probabilis eſt, ſed eſt falſa, & talis admittitur a iudice,
vſquequo veritas patefiat: ſed a iure reprobatur. 8. diſt. verita-
4 te. & c. ſeq. Quædam †autem eſt dubia, ſeu media quam Vinc.
vocat neutralem, vt quando appellatur ex cauſa, quæ non iure
ſcripta videtur tamen rationabilis, vt ſi dico iudicem fore cõ-
patrem aduerſarij vel patruum vel quando dantur dilationes,
quæ dicuntur nimis breues, vel quando appellatur in cauſa vbi
ſunt diuerſæ opiniones & tunc dicit Vincen. ꝙ ſi iudex dubi-
tat, an ſit deferendum appellationi vel non in dubio debet de-
ferre. Nam in dubio potius defertur appellationi quam ſenten
tiæ. j. eod. dilectis in fi. & eſt expreſſum. j. eod. vt debitus. §. cũ
autem & c. cum ſpeciali. §. excelſus. ſ. de reſcriptis. c. cum con
tingat. in fi. & j. de ſent. excommu. ſacro, hoc no. Inno. in effe-
ctu hic in glo. per iudicem, & plenius Specu. tit. de appellatio.
§. nunc dicamus ver. ex hoc autem. Item p. & Abbatem prædi
ctam diſtin. hic plenius proſequendo dicunt ꝙ eſt appellatio
manifeſte fruſtratoria, vt cum appellatur in crimine notorio.
ſ. eo. cum ſit. & c. conſuluit & c. peruenit. † Eſt autem latẽs fru
ſtratoria. vt cum exprimitur cauſa probabilis, tamen falſa eſt
latens probabilis, vt cum exprimitur cauſa iuſta, ſed iure non
expreſſa, & tali non tenetur deferre iudex datus cum clauſula
6 appellatione remota, vt hic. Item †eſt manifeſte probabilis, cũ
appellatur ex cauſa in iure expreſſa manifeſte notoria. ſ. vt lite
non conteſt. c. 2. prima repellitur a iure, & a iudice. Secunda re
pellitur a iure, ſed admittitur a iudice, donec conſtet de falſita
te. Tertia admittitur a iure, ſed nõ a iudice dato cum clauſula.
Quarta admittitur a iure, & a iudice & in hoc, etiam concor.
Hoſt. hic dicens, quod aut appellatur ab ordinario, & tunc nõ
valet appellatio, niſi a grauamine appelletur illato vel commi-
nato ſed ab illo poteſt appellari ſiue ſit in iure expreſſum, ſiue
non. vt j. eo. tit. vt debitus & c. cum ceſſante. Aut appellatur a
delegato Papæ, & tunc aut appellatio non eſt remota in litera,
& tunc idem eſt quod in ordinario. Si vero ſit remota tũc aut
appellatur ex cauſa expreſſa in iure & tunc valet ſimiliter ap-
pellatio, vt hæc duo probantur hic. Aut ex cauſa non expreſſa
in iure, & tunc de rigore iuris, non valet appellatio. Si tamẽ ita
placuerit, viſum ve fuerit ſuperiori. i. Papæ, quod cauſa rationa
bilis fuerit, poterit hoc per ipſum in melius reformari, vt hic
ſequitur, & hic eſt verus, & breuius intellectus huius c. ſecun
dum Hoſtien. hic & idem in effectu Spec. tit. de ſen. executio
ne. §. primo ver. tu dic & titu. de appellationibus. §. in quibus.
7 ver. tu dic. &c. Et hic dicit, quod †appellatio facta ex cauſa non
expreſſa in iure, debet in melius reformari, intelligit Hoſtiẽ.
non ex vi appellationis, quæ per principem inhibita fuerat ſed
ex æquitate & ipſius ſuperioris officio implorato, & licet hoc
caſu non liceat appellare licet tamen ſupplicare arg. ſ. de in in-
teg. reſti. c. ex literis. C. de ſen. præfec. prætorio. l. vnica. & ſic iu
8 re replicationis ex officio irritatur † & ex mente huius ver-
bi patet, quod innouatum interim non eſt irritum ſed irritã-
dum. Exemplum. ſ. de teſti. c. dilecto in fi. ſecus vbi appellatio
tenet mero iure. ſ. eod. ad hæc. & c. ad præſentiam. Sed ſi quid
de facto attentatum eſt: eſt in ſtatum priſtinum reducendum
ſ. eo. bonæ. & ſic eſt magna vis huius clauſulæ, appellatione re
mota. vt patet ſ. e. ſecundo requiris. & j. eo. inquiſitioni. ſecun
dum Hoſt. & de effectibus illius clauſulæ no. Hoſt. in ſumma
eod. tit. §. quomodo. decretalis vt debitus ver. abſque rationa-
bili cauſa & ver. præuaricatores, legis attendite. cuius gloſſam
ibi rejectis alijs approbat Arch. 2. q. 6. ad Romanam. & vide in
Specu. hoc titu. §. in quibus. in fin. ver. ego dico & dicam. j.
eodem, vt debitus.

¶ Si quæris, vtrum ſententia excommunic. ſtatim trahat ſecũ
ſuam executionem, ita vt per appellationem ſuſpendatur, vel
non, diſtingue, aut quæris de executione ligaminis, ſeu vin-
culi †excommunicationis, aut de executione denuntiatio-
nis, ſeu publicationis eiuſdem. Si de executione ligaminis,
ſeu vinculi excommunicationis, tunc refert, aut quis excom
municatur, ante appellationem, aut poſt aut eſt dubium. Si
ante tunc aut ſubditus intendens appellare protectioni ſupe-
rioris ſe poſuit, ſeu ſuppoſuit ante excommunicationem la-
tam & tunc perinde eſt, ac ſi ante appellaſſet, quia non eſt vis
facienda in verbis ex quo de mente conſtat. ſupra eodem, ad
audientiam & j. de verbor. ſignifica. c. in his vt hoc not. Ho
ſtien. Cardin. & Ioan. And. j. eodem cordi. lib. 6. Aut ſe non
ſuppoſuit, ante protectionem ſuperioris, & tunc aut excom-
municatur ſub conditione, vel in diem. Aut excommunica-
tur pure. Si ſub conditione, vel in diem tunc, aut ſub condi
tione de futuro; vel in diem futurum, & tunc non trahit ſe-
cũ ſuam executionem ante euentum conditionis, vel diei,
imo ſi ſit ſententia hominis, interim poterit appellari. vt ſ. eo.

præterea.2.licet a ſnia iuris appellari non poſsit quod dic vt di
xi plenius ſ.eo.ad hæc cum. Aut excommunicatur ſub cõditio
ne,vel in diem de præterito, vel de præſenti, & tunc idẽ iuris
eſt quod in excommunicatione lata pure,vt ibi dixi.& ad hoc
facit q dicit Hoſt. in ſumma.de re iudica.§ qualis ſub §. pura
verſic.quid ſi excommunico.& Aſten.poſt eum li.7.tit.de for
ma excommunicandi.q.quid ſi excommunico.quid ſi excom
munico te,ſi habes res furtiuas,nunquid per appellationem ſe
quentem ſuſpendetur effectus huius ſniæ,quia conditio de p̃
ſenti non moratur obligationem,vt ff.ſi cer.peta.l.cum ad p̃
ſens.ff.de verb.oblig.l.conditio & l.ſi ſtipulatus fuero hanc ſũ
mam.Vnde cum certum ſit in rerum natura,vtrũ habeas, vel
non,certum eſt excommunicationem tenere,ſi habes,vel nõ,
tenere ſi non habes.inſti.de verb.oblig.§.conditiones.& ideo
non impeditur per appellationem,vt hic tñ quouſque denun-
tiatus fueris ſpecialiter ſi occultum fuerit,eccleſia non poterit
te vitare:quia non iudicat de occultis niſi ſolus Deus apud eũ
quantumcunq; occultus fueris es ligatus vt j. de ſimo.c.ſicut.
nobis.& c.ſeq.& de ſent,excommunica.c.a nobis 2.ſm Hoſt.
ibi & cum hoc quod ipſe dicit de excommunicatione , quod
poſsit fieri ſub conditione de præterito vel de præſenti con-
cor.expreſſe quod not.ipſe Hoſt.j.de cenſi.c. procurationes,
ſuper verbo per ſeipſam,& ibi dicam.Si excommunicatur pu
re,diſtinguunt quidam inter ſniam excommu.latam poſt diſ-
finitiuam infra tamen decem dies datos ad appellandũ & alias
9 ſnias.In primo caſu ſi appellatur j.decendium a tempore ſen
tentiæ totum ſuſpendatur : tã executio ſniæ:quam excommu
nicatio per c.non ſolum.in prin.j.eo li.6.ſed in caſu ſecundo,
non.Et iſtam opinionem vr̃ tenere Inn.j.de ſen. excommu.c.
ſolet.in glo.ſuper eo.&c.in 3.col.ver.ſi vero excommunicet,
vbi dicit q ſi excommunicetur appellans poſt ſniam ante ap-
pellationem emiſſam,quod tunc officio iudicis obtinebit, re-
uocationem huius ſniæ,ſicut & aliorum grauaminum quæ in
illo intermedio fierent.idem Arch.j.c.non ſolum.lib.6. ſuper
verbo innouata fuiſſent & j.de ſent.excommunicatio.c.vene
rabilibus.§.porro ſuper verbo appellatum. & hoc expreſſius,
tenet Card.in illo.§.porro ſuper verbo abſoluere & eo.tit.c.is
cui glo.fi.li.6.ſed Io.An.tenet contrarium in d §.porro in glo.
poſt diffinitiuam & per illum.§.dicens,quod ſnia excommu,
10 aut ſtatim valet,aut ſtatim non valet,vnde ponẽ poſt latam
diffinitiuam ſententiam j.decem dies excommunicat partem
non parentem poſtea illas pars,non appellat non eſt dubium,
quod bene ligat ſnia excõicationis,& ſic eſt ſpeciale in illa ſnia
quod per appellationem ſequentem non annulletur ſm eum.
Et iſta opinio vr̃ tutior,& verior de iure.ſ.quod excommuni-
catio pure lata per appellationem ſequentem ſuſpendatur , vt
hic.Et eſt rõ quia nõ homo ligat,ſed Chriſtus, a cuius ſnia nõ
poteſt appellari.Alia rõ eſt quia nemo excommunicatur, niſi
pro contumacia.11.q.3.nemo epiſcoporum.& contumax nõ
auditur appellans.vt 2.q.6 §.ſunt quorum vt no.Io.in d.c. ne-
mo contemnat.11.q.3.Sequitur de ſecundo membro , ſubdi-
11 ſtinctionis.ſ.qñ quis excommunicatur poſt appellationem,
& tunc aut notorium eſt appellationem valere, puta, quia ex
vera cã,& rõnabili & canonice facta eſt , & tunc nullo modo
eſt ligatus.ſ.de offi.deleg.cum contingat.j.c.dilectis.& j.de ſẽ
ten.excum.per tuas.Vnde talis nec denuntiandus eſt,nec be-
neficia ſunt ſibi ſubtrahenda,& miniſtri præbendarum,& etiã
alij iam diuinis officijs,quam in alijs extraiudicialibus poſsũt
ei communicare,quod dic vt legitur & no.j.de ſent. excom-
mu.c.ſolet in fi.li.6.ſm Inno.& Ho.hic.Aut liquet.& eſt no-
12 torium de contrario & tunc ſecus quia friuola appellatio non
impedit exercitium iuriſdictionis illius iudicis, a quo appella-
tur. vt ſ.eod.cum ſit Romana.in fi.& c.peruenit.2.j.eo.cũ ap-
pellationibus.li.6.Aut eſt dubium,& tunc pendet ex euentu ,
futuro,an teneat vel non vt hic not.Ber.in gloſſ.ex hoc patet,
ver.reſpondeo.quod ſi quia.Credo tñ,quod hoc caſu iudex ap
pellationis,poſtq̃ incepit cognoſcere an appellatio ſit recipien
da inhibere poterit,ne dicta excommunicationis ſnia execu-
tioni demandetur,& hoc tenet Card.etiam in caſibus,in qui-
bus iura prohibent poſt ſententiam appellare.j.eo. venerabi-
libus.§.porro.li.6.per c.Romana.§.q ſi poſt ſententiam.eo.ti.
Sequitur de tertio membro.ſ.quando dubium eſt verum ex-
communicatio præceſsit appellationem vel ecõtra,puta,ſi iu-
dex dicat excommunico te,ſi appellas , vel ſi appellaueris , vel
te parauerıs ad appellandum.Et tunc dixit Ho.in §.alle.qualis,
debeat eſſe ver.q ſi excõico te ſi appellas, q aut appellõ eſt iu
ſta,& tunc non tenet ſnia,aut eſt friuola,& tunc ſnia tenet, &
hoc debet p ſuperiorẽ iudicẽ terminari.vt hic & j.e.cũ ſpecia
li.§.porro & §.exceſſu.Finaliter tñ dicit,quod in his caſib. &
ſimilibus vt,q ſnia non teneat,cum.n.quilibet oppreſſus ap-
pellare poſsit.vt.2.q.6.ad Romanã.& c.cum omnis oppreſſus
13 nec debeat ferri ſnia excommunicationis, niſi præmiſſa mo-
nitione & ex cã rationabili.vt j.c.cũ ſpeciali.& j.de ſen.excõ.
c.ſacro.& hodie etiam in ſcriptis.vt j.de ſen.excom.cũ medi
cinalis.li.6.Nihil aliud eſt dictum, vt videtur excommunico
te,ſi appellas,vel ſi te ad appellandum præparas, niſi quod ex-
communico te,ſi iure communi tibi competenti vtaris & ſic
hæc ſnia vr̃ patenter erronea:ergo nulla eſt vt ſ.de offi.delega.
cum contingat.j.de exceſ.prælat.cum ad quorundam & c.dile
ctus.j.de ſen.excom.per tuas.§.nos igitur ſm Hoſt.ibi.& vi
de quod ipſe Hoſt.notat.j.e c.cordi.vbi dicit,quod non valet
talis ſnia per c.allegatum per tuas& quod no.Io.And.j.de reg.
iur.c.cum ſunt partium.li.6.in q. Sequitur de ſecundo mẽbro
principali.ſ.de executione denuntiationis , ſeu publicationis
ipſius excommunicationis . & tunc aut excommunicationis
14 ſnia lata non valet nec tenet,vt quia continet errorem intole
rabilem vel quia poſt appellationem legitime interpoſitam la
ta vel alias vt in iuribus alle.& tunc non debet publicari.ar.hic
in ver.in eo caſu &c.a cõtrario ſenſu.& j.de ſen.excom.ſacro.
Aut excommunic ſententia lata valet & tenet & tunc aut nõ
eſt appellatum ab ea directe vel indirecte & tunc debet denũ-
tiari & publicari,vt in c.alle. ſacro.§. verum ſi contra & c.cũ
deſideres.ſ.de fo.comp.c.2.Aut eſt appellatum ab ea directe,
vel etiam indirecte iuxta ea quæ no.Inno.ſ.eo.præterea. 2.gl.
j & 2.& ibi dixi.& Card.j.de ſen.excom.c.is cui glo.fi. lib.6.
Et tunc diſtinguit hic Hoſt.aut excommunicatus ſcit ſe excõ
municatum,& tunc per appellationem ſequẽtem non impedit
denuntiationem ſeu publicationem excommunicationis , vt
hic.Et eſt rõ,quia ſi ſnia excommunicationis pure fertur ſta-
tim habet effectum.nec denuntiatio quo ad effectum aliquid
operatur, ſed quod factum eſt publicat & inſinuat,vt ſ.c.no-
uit.11.q.3.c.curæ & c.debent.ſ.de teſti.cogen.præterea. ff.de
teſta.hæredes palam.iſtam rõnem aſsignat.Goſ.hic & Archi.
in c. alle.nemo contemnat.Aut excommunicatus ignorat, ſe
excommunicatum,& appellat & tunc ſecus vt j.eo.c.ſi iuſtus
metus.& de cle.excom.mi.c.apoſtolicæ & cap.ſi celebrat.talis
tamen ignorans ligatur,vt in c.alleg.apoſtolicæ.& hic & ſ.eo
15 dem cum ſit Romana.hoc tamen forſan operatur appellatio,
ab ignorante facta,vt poſt appellationem non denuntietur ar
gu.j.eodem dilectus verſi.cum interim ſm Hoſt.& poteſt eſ-
ſe ratio diuerſitatis inter ſcientem & ignorantem,quia ſi ſciẽs
poſſet appellare ad finem nẽ denuntiaretur iam quilibet excõi
catus a iudice appellaret ad finem ne denuntiaretur & ſic eccle
ſiaſtica cenſura vileſceret & eſſet illuſoria quod eſſe nõ debet
ſ.de conſuetu.cum inter vos.extra.de ſent.excom.c.j.& ca.cũ
ex eo in cle.Et nota quod quidam magiſter meus dicebat, q
licet in ſnia excõmunicationis lata ab homine verum ſit dice
re,q denuntiatio per appellationem non ſuſpendatur , ſecus
tñ de ſnia lata a iure. 17 q.4.ſi quis ſuadente.quod verum,ſi fa
ctum eſſet dubium,ſecus ſi notorium.ſ.eodem peruenit lo j.
& c.conſuluit.Et nota,quod ſi bene appellatum eſt & contra
pronuntietur per iudicem appellationis,nũquam tñ ligat,quo
ad Deum. j.de ſent.excommunica.cap.a nobis.2.niſi ſenten-
tia eccleſiæ contemnatur.j.de ſent. excommu.cum medicina
lis.& qualiſcunq; de hoc fiet fides,quod male actum eſt, pote
rit reuocari quod dic ſupra tit.proxi.c.lator ſm Hoſt.hic & vi
de quod not.Ber.Brix.2.q.3.c.quanto in glo.ergo quis.ver.ſed
16 certe,vbi dicit,quod ſi quis abſens excommunicatur,ſtatim
eſt excommunicatus,etiam antequam ſciat:quia ſententia ex
communicationis ſtatim ſecum trahit executionem:dummo
do ſit pura & non conditionalis vt hic,veruntamen non puni
tur cum ingerit ſe communioni antequam ſciat arg.j.de cler.
excom.mi.c.illud.& vide ibi.ſ.in d.c.quanto.Arch.in glo.pen.
vbi dicit quod ſi aliquis abſoluatur abſens & ignorans ſtatim ta
men abſolutus eſt etiam antequam epiſtola abſolutionis ad cũ
perueniat. argument. ff.de teſtament.lege qui teſtamento do
mini . vnde abſoluendi , vel manumittendi ſcientia, non re-
quiritur . ff.ſi certum petatur, lege eius, qui ſecundum eum
ibi , & vide quod nota. infra de cleric.excommuni. miniſtrã.
capitulo apoſtolicæ. Et caſus ,in quibus ſententia excommu-
nicationis, differt ab alijs ſententijs , & in quibus conuenit,
cum alijs ſententijs, vide per Archidiacon. 11. quæſtio. 3. ne-
mo contemnat. gloſſ. 1. & infra de ſentent. excommunicat.
cum medicinalis.ſuper verbo conſcribat.lib.6.Et vtrum excõ
municatio lata poſt recuſationem , vel relationem valeat dicã
infra, de ſententia. excommunication. per tuas. Item , ſicut
excommu-

excommunicatio trahit ad ſe ſuam executionem nec impedi
tur, per ſequentem appellationem, vt hic ſic, & ſententia abſo
lutionis, quia dñs par ius eſſe voluit &c. de pœn. diſt. j. verbũ. vt
not. Innoc. ĵ. de ſent. excom. ſacro in fin. glo. ſicut ſententia
& Ioan. An. poſt eum.
¶ In fi. tex. Si quæras vtrum excommunicato fructus benefi-
17 cij ſui ſubtrahi debeant, diſtingue, aut †quæris, vtrum debeat,
ſibi ſubtrahi ad tempus quo, & quandiu eſt excommunicatus
& dic, quod ſic vt hic in fi. cum alijs concor. in glo. Aut quæris
vtrum debeant ſibi ſubtrahi perpetuo. & tunc, aut non ſtat in
excommunicatione per annum, & tunc non. Aut ſtat in excõ
municatione per annum, & tunc ſecus vt le. & no. ſ. de æta. &
qua. cum bonæ. ĵ. de cleri. non reſi. ex tua. de hær. excõicamus
j. ſm Hoſt. hic. ¶ In glo. fi. Si quæris vtrum excommunicatus
18 poſtea abſolutus ab excõmunicatione †poſsit recuperare fru-
ctus medij temporis ſibi ſubtractos, diſtingue, vt Ber. hic quia
aut iniuſte fuit excommunicatus & tunc põt, vt 2. q. 4. ſup cã,
ĵ. de conceſ. præb. quia diuerſitatem. ff. de re mili. l. penul. & p
hoc facit ff. de ali. & cib. le. l. cum vnus §. verbis. & l. is cui & l. li
bertis. Aut fuit iuſte excommunicatus, & tunc non põt vt C.
de re mili. l. cum allegatis. li. 12. ſm Ber. & Goſ. & ho. hic & i-
dem Io. An. in c. alle. ſuper cã & 93. di. clericus victum. & Arc.
50. diſt. contumaces. ſuper verbo glo. non repetit & frater Io.
in ſumma confeſ. tit. de ſen. excom. q. 83. vtrum abſolutus, &c.
& Ray. & Spec. tit. de fructibus & intereſſe. §. fi. in fi. & Aſten.
li. 7. tit. de damnis excõmunicationis. art. j. ver. item tenet, nec
fructus. & tit. quomodo abſolutio fieri debeat art. 3. & c. alleg.
abſolutio in articulo mortis. &c.
¶ Super ea. glo. in fi. Si quæris, vtrum excommunicato depo-
ſito vel ſuſpenſo tñ relinqui debeat de fructibus beneficij ſui,
19 vnde ſe valeat ſuſtentare diſtingue, † aut talis fame perit, & eſt
in extrema neceſsitate ob famem & penuriam conſtitutus &
tunc debet ei ſubueniri. 86. diſt. c. non ſatis & c. paſce fame. 42.
di. quieſcamus ſm Ber. & Hoſt. hic pro qbus faciunt nota-
ta per Io. j. q. 2. q̃ pio. in glo. nota quod alias argu. quod elemo-
ſyna. Aut non perit fame, nec eſt in extrema neceſſitate con-
ſtitutus, & tunc aut quæris de excommunicato, & tali non de
bet ſubueniri. vt hic. Et eſt ratio, quia contemnit claues eccle-
ſiæ, cui participandum nõ eſt vt ĵ. de exceſ. præla. tanta. & quia
non põt facere ſeruitiũ, ĵ. de cle. coniu. c. quod a te. ſm Ber. &
Hoſt. hic & idem Io. 50. di. ſtudeat glo. fi. in fi. & Aſten. li. 7. tit.
de damnis excommunicationis. arti. j. ver. quid ſi non habet.
Aut quæris de depoſito, & intellige de perpetuo, & tunc aut
de depoſito actualiter ab ordine, & beneficio. i. degradato, &
tali haud dubie ſubueniri non debet vt ĵ. de pœ. c. degradatio.
in fi. ibi qñ dixit ac exuimus te omni ordine beneficio, & pri-
10 uilegio clericali. &c. li. 6. Aut † quæris de depoſito ab officio tã
tum, vel beneficio tantum vel ab vtroq; inſimul, & credo, q
tali non debet ſubueniri: niſi eſſet alias vtilis eccleſiæ, vt in di.
c. ſtudeat in fi. 50. diſt. & ar. ſ. de æta. & qua. c. quæris. Aut quæ-
ris de ſuſpenſo, & tali, ſiue ſit ſuſpenſus ab homine, ſiue a cano
ne, debet tñ relinqui vnde ſe, & ſuos poſſet ſuſtentare. ar. ff. d
precario. l. pen. & de vſu, & ha. l. 2. vt no. Io. in d. c. ſtudeat. in
glo. fi. hæc decre. facit ad q. dñicalem Bar. Brix. quæ incipit cle-
ricus quidam de clerico præbendato in duabus eccleſijs quia b
vnius eccleſiæ epiſcopo pro contumacia eſt excommunicatus
contemnit abſolutionem petere. quæris vtrum alter poſsit eũ
priuare beneficio quod habet in eccleſia eius, & ſoluit, quod
cum ſit excommunicatus quo ad omnes vterq; epũs ei bene
ficium denegabit. Idem dicit Tanc. ſi tñ vellent ei tanquã pau-
peri ſubuenire poſſent vt 55. q. 3. qm̃ multos. Idẽ credit ſi re-
motus eſſet ab eccleſia ꝓpter crimen ab vno epõ, cum ſenten
tia criminis infamet quo ad omnes. ſm eum.

1 *Excommunicato in excommunicatorem quando, an non, negetur recurſus & 2.*
3 *Epiſcopi ſententia a quo declaranda nulla.*
4 *Contraria in diuerſos allegabilia.*
5 *Contraria diuerſis inſtantijs allegabilia. & 6. & 7. & 8.*
9 *Negans necem, poſt ob defenſionem confeſſus an audiendus.*
10 *Capita aliquot explicari, & conciliari.*

SOlicitudinem. Si quæras, vtrum ſi excõ
municatus, occaſione ex
1 cõ municationis †amiſerit beneficium ad quod for-
ſan, alias niſi excõicatus eſſet vocatus, vel electus fuiſ
ſet contra excommunicatorem ad ſuũ intereſſe ſeu equiualẽs
beneficium poſsit hr̃e recurſum, diſtingue, aut eſt iuſte, & le-
gitime excõicatus & tunc nõ hẽbit recurſum aliquẽ cõtra eũ:
quia ex quo iuſte, & legitime excõmunicauit eũ pœnã non me
tetur. C. de adul. l. gracchus. 23. q. 3. qui peccat. ĵ. de ſent. exc. ſa
cro. §. verum. Aut eſt iniuſte excõicatus & tunc refert ſm mẽ
2 tem Ho. hic. † Aut amiſit occaſione hmõi beneficium, ad qđ
alias vocatus fuiſſet vel electus & tunc excommunicans ad i-
tereſſe excommunicati obligatur, & inſuper eſt ſuperioris ar
bitrio puniendus, vt in d. c. ſacro. §. cũque. tenetur. n. ad ſimile
beneficium, ſi illud p̃ſtare poſsit alias ad arbitriũ iudicis puniatᷓ
vt in c. alle. ſacro & ĵ. de iure pa. c. paſtoralis. vt ſic nõ ſolũ dãni
quod incurrit, ſed & lucri quod facere potuit rõ hẽatur. ar. ff.
de eo quod certo loco dari oportet. l. 3. in fi. Aut ipſum iam e-
lectum p̃textu excõicationis hmõi confirmator repulit, & tũc
agat de iniuria cõtra confirmatorẽ. ar. ĵ. de contrahẽ. empt. &
vend. c. fi. & in ſubſidiũ ſi ſoluendo non ſit cõtra excõicatorẽ
ff. de eo p quẽ factum eſt. l. 3. ſm Hoſt. hic & Io. An. in d. c. ſa-
cro. Si tñ talis ante excommunicationẽ canonice electus fuiſ-
ſet non poſſet pp hoc iure ſuo priuari cum tempus impedimẽ
ti in ſemeſtri tempore, quod datur ad petendã confirmationẽ
non debeat computari vt ĵ. de elec. c. quam ſit §. ceterũ libr. 6.
¶ Ad declarationem glo. ſed nunquid & c. ſi quæras, vtrũ archi
epiſcopus poſsit in caſu huius. c. pronunciare ſniam epi, nullã
fuiſſe, vel denunciare ipſum appellantem nõ ligatũ, diſtingue,
aut quæris in caſu dubij aſſumendo partes iudicis, & conten-
tioſe cognoſcendo, & dic quod non: quia ſic vſurparet officiũ
ſuperioris, vt hic in glo. † Aut quæris in caſu notorij, nunquid
3 poſsit declarare ſniam nullam fuiſſe, & per conſequens excõ-
municatum nõ fuiſſe ligatũ, ex quo (euidenter) apparet appel-
lationem eius tenuiſſe, & ſic declarando ex officio ſuo non cõ
tentioſe cognoſcendo, & tunc dic, quod poteſt vt ſ. de offi. de
lega. cum contingat. ſm Hoſt. hic.
¶ In glo. fi. Si quæris, nunquid allegans contraria ſit audien-
dus, diſtingue, ſic, meliori iudicio ſemper ſaluo. aut quæris nũ
quid aliquis poſsit allegare contraria contra diuerſas perſonas
4 aut contra eandem perſonam. Si contra † diuerſas perſonas, &
tunc põt vt probatur. ff. de inoffi. teſt. l. Papinianus. §. ſed nec
impuberis. ff. ſi quis omiſſa cã teſta. l. quia aũt. & eſt rõ quia res
inter alios acta &c. C. res inter alios acta in ru. & in nigro ſ. de
re iudi. c. quamuis. cum ibi alle. Si contra eandem perſonã, tũc
aut ſunt talia contraria, quæ ſe tollunt electione & tunc nõ po
teſt quis vti talibus contrarijs contra aliquem. Sic intellige. C.
ſi ſeruus extero ſe emi man. l. vna. C. de furtis. l. j. C. de codicil-
lis l. fi. facit ff. de tribu. l. quod in hæredem. §. eligere. ĵ. de elect.
vt quis duas li. 6. cum alijs ibi alleg. Nam ad poſitionem vnius
contrariorum ſequitur remotio alterios. ff. de ver. ſig. l. hec ver
ba ille, aut ille. & de inſtito. l. pupillus. §. ſi inſtitoria. aut ſunt cõ
traria talia, quæ ſe non tollũt electione, & tunc aut allegans cõ
traria errat probabiliter in facto ſuo, vel alieno, qui quidem er
ror hmõi allegationi cõtrariæ cãm præſtat & tunc allegans cõ
traria auditur ſiue agendo vt ff. quorum le. l. j. §. quia aũt. ſ. de
præſcrip. auditis. de in inte. reſti. conſtitutus vbi hoc no. Goff.
Inn. & Hoſt. ſiue excipiendo multomagis. ff. de excep. l. nemo
ff. de reg. iur. nemo ex his. ĵ. de reg. iur. c. nullus plurib. li. 6. quia
cui damus actionem & c. ff. de ſuperficiebus. l. j. §. quod aũt. de
reg. iur. inuitus. nemo §. cui damus. ĵ. de reg. iur. c. qui ad agen-
dum. li. 6. Aut allegans contraria non errat ꝓbabiliter in facto
ſuo vel alieno, quæ hmõi allegationi contrariȩ cauſam prȩſtet
5 Aut vult allegare contraria † agendo aut excipiendo. ſi agendo
tunc aut ſimul & in eadem inſtantia iudicij, & dic, quod non
põt, vt hic & ſ. de iud. c. examinata. de præſcri. c. veniens. ita ẽt
põt intelligi. C. ſi ſeruus extero. l. vnica. & de fur l. s. ff. de regu.
iur. vbi repugnantia & ff. qñ appellandũ ſi. l. a. §. ſed ſi alius, 13.
q. a. quam præpoſterum. 23. q. 8. quod autem. 74. di. geſta. cum
alijs hic alle. per Ber. & hoc tenent Card. & Io. An. in c. alle. nul
lus pluribus. & Archi. 50. di. c. quid eſt in glo. fi. Sed fallit forte
qñ non ſunt contraria quo ad finalẽ effectũ, ſed potius tenden
tia ad eundem finem, & vnum allegator, vt confirmatoriũ alte
rius, & ita poſſes intelligere ſ. de reſcrip. auditis. & c. cum olim
ĵ. de conceſ. præb. poſt electionẽ. & dixi eodem tit. cap. veniẽs,
quo caſu non videtur proprie eſſe contrarietas ſed potius com
6 paſsibilitas iurium diuerſorum. † Aut ſucceſsiue in diuerſis
inſtantijs & tunc aut ſunt contraria in principio tantum, non
tamen in fine, ſeu. in finali effectu. aut ſunt contraria in vtroq;
. ſ. in principio & in fine ſeu in finali effectu. In primo caſu poſ-
ſunt allegari in diuerſis inſtantijs, vt probatur. C. de inoffi. te-
ſta. l. cum qui, & l. contra maiores. & hoc tenet Io. An. in extra
eodem tit. c. ſi appellationem. in fi. magnæ glo. in clem. & in ca
pitu. alle. nullus pluribus. & hoc membrum ſatis poſſet com-
prehendi ſub mẽbro ſequenti, ſed ipſum poſui vt materiã cla-

rius videas. In ſecundo caſu refert aut vtendo primo contra-
rio in prima inſtantia obtinuit aut ſuccubuit. ſi obtinuit, tunc
alio contrario etiam in alia inſtantia vti non poteſt vt ff. de cō-
di. & demon. l. Titiæ ſi nupſerit. 200. ſi non nupſerit. Si ſuccu-
7 buit, tunc in alia † inſtantia alio contrario vti poterit vt ſatis ꝓ-
batur. ff. de liber. le. Aurelius. § ſi & in c. alle. examinata & ff. de
euic. l. minor. ſi ſeruus. ſi excipiendo tunc aut in eadem inſtan
tia aut in diuerſis. ſi in eadem tunc diſtinguit Dinus in c. alleg.
nullus pluribus. infra de reg. iur. lib. 6. aut proponuntur condi-
tionaliter, aut ſimpliciter. Si conditionaliter, vt quia me dico
debitorem non eſſe & ſi me contingat probari debitorem eſ-
ſe propono exceptionem pacti, de non petendo vel ſolutio-
nem vel aliam ſimilem, & tunc proponi poſſunt. vt C. de exce
ptio. l. ſi quidem in fi. Si proponuntur ſimpliciter, tunc aut eſt
poſsibile primam conuenti aſſertionem concurrere, cum ſe-
cunda. i. poſsibile eſt illud, quod in vtraq; continetur ſimul ve
rum eſſe & tunc licet proponere ſimul & etiam diuerſis tēpo-
ribus & ita loquitur. l. alle. nemo prohibetur. ff. de excep. & j.
de reg. iur. nullus pluribus. li. 6. Aut non eſt poſsibile primam,
conuenti aſſertionem cum ſecunda concurrere. i. non eſt poſ-
ſibile ſimul verum eſſe, quod in vtraq; continetur, vt quia in
vna negat, & in altera affirmat, & affirmatio & negatio ſunt
recte contrariæ, tunc dico, quod non auditur, vt in authen.
de trien. & ſe. §. ſtudium quoque. §. illud quoque colla. 3. C. de
non nu. pecu. in auth. contra qui propriam & C. de compen. l.
fin. qui pot. in pig. ha. in auth item poſſeſſor. ff. de rei vend. l. ſi.
ff. ſi quadru. pau. ſe. dicat. l. 1. §. interdum. ff. de nox. ac. l. quoties.
§. prætor ait & l. ſi ſeruus depoſitus. §. ſi negauerit ſm Dinum
& præmiſſa nota. per Dinum intellige quando & omnes, ſeu
ambæ [inſimul &] in eadem inſtantia proponuntur. Sed fallit
quando exceptiones non ſunt contrariæ quo ad finalem effe-
ctum ſed tendunt potius ad eundem finem & vna allegatur,
ad confirmationem alterius vt s. dictum eſt in actionibus, vt
s. de præſcrip. c. auditis. & c. cum olim. & de conceſ. præb. poſt
electionem. de reli. do. conſtitutus. & c. cum dilectus. Si vero,
in diuerſis inſtantijs, vel in eadem inſtantia, ſed ſucceſsiue, tūc
proponi poſſunt vt in l. alle. nemo prohibetur vt in c. alle. nul
lus pluribus, vt no. ibi Card. in q. ſed quare &c. Sed hoc fallit,
in multis caſibus in quibus propter ſuam negationem, & ſuū
mendacium quis punitur, quos vide per Ioan. And. in d. c. nul
lus pluribus. & qui pro maiori parte continentur in legibus. s.
alle per Din. & vide quod no. Arch. 50. diſt. in c. alle. quid eſt in
glo. fi. vbi dicit breuiter, quod allegans contraria in eadem in-
8 ſtantia iudicij non auditur, ſecus ſi in † diuerſis. & quod no. ple
nius 3. q. 2. in ſumma in glo. adde dicas, quod titulus, vbi ſatis
concor cum præmiſsis dicens inſuper in effectu quod ex ti-
tulo duplicato non agitur vt s. de fid. inſtru. inter dilectos in fi
ne. C. de contrahen. emp. cum res. & ff. de acqui. poſ. l. poſside
ri. §. ex pluribus. ſed ex duplicato titulo bene excipitur vt in
c. alleg. poſt electionem de conceſ. præb. & in c. alleg. conſtitu-
tus. & c. cum dilectus. de reli. do & hoc idem no. Io. And. in d. c.
nullus pluribus. vide q̄onem quam diſputauit ibi in nouella, q̄
9 talis eſt. Accuſatus, vel inquiſitus de homicidio, † negauit ſe
homicidium commiſiſſe, quo contra eum probato dicit, ſe fe
ciſſe ad ſui defenſionem quæritur, an debeat audiri? poſt mul
ta arg. pro & contra dixit ſoluendo, quod ſibi videtur, quod ſi
accuſatio vel inquiſitio fuerit formata de illo, qui aggreſſus,
fuit tirium & occidit & ipſe negauit quod potuit. 9. di. ſi ad ſcri
pturas ſacras. ff. de rebus dubi. l. ſi is qui ducenta §. vtrum. poſt
ea dicere poterit ſe ad ſui defenſionem occidiſſe cum eſſet cō
trarietas, ſed ſibi caueat, quod ante publicatiōem teſtium hoc
probet ſi intendit hoc probare per teſtes & hoc dicit ſi articu
li ſibi traditi publicati fuerant de homicidio facto, per inſultū
vel per aggreſſuram. Nam poſt publicationem ſuper directe,
contrario, quale eſt iſtud non audietur per cle. de teſti. c. de te-
ſtibus. Sed capitula ignoraſſet ſine ſua culpa, tunc ſecus, vt ſcri
pſit poſt Inn. s. de teſti. ex tenore vbi vero ſimpliciter negauit
homicidium. Aut fecit hoc litem conteſtando, vel reſponden
do accuſationi, vel inquiſitioni. aut id dicit excipiendo. Primo
caſu non videtur audiendus poſtea, quam ad ſui defenſionem
occidit, per iura omnia, quæ prohibent audiri allegantem con
traria, vt in fin. cum concor. alle. in glo. fi. per Ber. C. de fur. l. 1.
ff. q̄n appel. ſit. l. 2. & quod ſua quiſq; voce & c. C. de non nu. pe.
l. generaliter. s. de proba. per tuas. pro hoc j. de iureiur. c. vlt. li.
6. Nec ob. ff. de noxa. l. electio. §. neque hæredi vbi dicitur, qđ
qui negauit ſeruū in ꝑ̄te ſua eſſe poterit poſtea illud fateri, ſi
lis cōte. nō eſt & & poſt lit. cōt. ſi minor eſſet, quia loquitur de
negāte ante li. ō cōt. qui euadit pœnā cōfitēdo, qua alias tene-
retur inſolidū, vt j. de reg. iu. l. quoties ꝑtor. In hoc ergo quod
poſt lit. cōt. nō euadit facit pro. Itē nō ob j. de ſol. c. vlt. ff. de ꝓ
ba. cū de indebito. quia ibi punitur negās, & ꝓuidetur actori,
ex falſa negatione grauato. Sed in caſu iſto, ſi admittitur q̄ ne-
gauit, nulla eſt ipſius rei punitio, & nulla actoris ꝓuiſio. Item
ibi, ſi negans abſolutionē ſibi factā ſtatim, illa ꝓbata, cogeret
reddere. Certū eſt, quod poſtea debitum petere poſſet. Expe-
ditius ergo eſt negationem tali compendio expediri. j. de re
10 iudi. Abbate ad fi. † Nec ob. s. de confeſ. c. vlt. quia ibi tractatur
de reuocanda negatione, in qua non cadit error probabilis ſu-
pra de reſcrip. ab excommunicato. Nec ob. j. de eo qui cogno.
conſan. vxo. ſuæ veniens. 2. de hæreticis. accuſatus. §. licet. vbi
qui negauit poſtea auditur confitendo: quia ibi ſequens con-
feſsio eſt contra ſe, & pro aduerſario vel iudice, facit s. de ele.
dudum. 2. ad fi. Item non obſtat, q̄ periurus nullo iure prohi-
betur ſe defendere, immo etiam defendit eccleſiam ſuam ſu-
pra de excep. dilecti, quia non repellitur ex eo capite vel ex eo
crimine ſed propter contrarietatem. Secundo caſu. ſ. cum id,
negauit excipiendo, puta, quia forum declinando negabat ſe
in iudicis territorio occidiſſe, quod fieri poteſt, vt ſcripſit poſt
Inn. j. de reſcr. c. ſuper literis in vlti. glo. ver. quærit Innoc. j. de
fo. comp. c. Roma §. contrahentes. in gloſ. ſi ergo. & de hoc in
Spec. de compe. iudi. adi. §. j. ver. ſed pone aliquis qui dicit, qđ
licet ad fundandam iuriſdictionem ſit probatum eum occidiſ
ſe, ibi tñ audietur in principali excipiens, quod ad ſui defenſio
nem hoc fecit per illam regulam nullus pluribus & per regulā
exceptionem. c. ti. & per vtrobiq; no. Io. An.

1 *Procurator ſuperior, quando, an non, admittendus. & 2.*
3 *Debitor captus a creditore cur non petendus.*
4 *C. dilectis. ſenſus.*
5 *Vaſallum an petat dominus.*
6 *Dominos pro ſubditis vexatis agere. & 7.*
8 *Inferior an pro ſuperiore agat.*
9 *Dominos terrarum iniurias ſubditis non alienare.*
10 *Præſumi quando an non pro ſententia poſſit.*
11 *Excommunicatus ineligibilis.*
12 *Excommunicatione nulla electionem non vitiari. & 14.*
13 *Sententia iniuſta an liget.*
15 *Excommunicatus quibus vetetur.*

Dilectis. Si quæris, vtrum aliquis ſuperior, ꝓ
inferiore vel econtra poſsit agere, di
ſtingue, aut quæris, nunquid poſsit agere nomine,
ipſius inferioris vel ſuperioris & ſic nomine alie-
1 no. Aut nunquid poſsit agere nomine ſuo. In pri-
mo caſu refert aut eſt procurator ad hoc legitime conſtitu-
tus, vel de coniunctis perſonis, quæ ſine mandato admittuntur.
& tunc pōt, dummodo ſit caſus, ad quem ptās ſibi data ab ho-
mine, vel a iure ſe extendat, alias non, vt not. s. de reſcrip. nō-
nulli. & c. ex parte decani. de procura. per totum. Aut non eſt,
procurator nec de perſonis coniunctis. & tunc eſt idem, quod
in ſecundo caſu. ſ. qū vult agere noīe ſuo. In ſecundo caſu, re-
fert, aut quæris, vtrum ſuperior poſsit agere, pro iure reſidē
2 te in inferiore. Aut econtra † vtrum inferior poſsit agere, pro
iure reſidente in ſuperiore. in primo caſu refert aut agitur, de
tali re, ſeu iure quæ, ſeu quod non concernit in aliquo, nec prī
cipaliter, nec acceſſorie, directe, nec indirecte ipſum ſuperio-
rē, ſeu ius vel præiudicium, vel intereſſe ipſius & tunc non pōt
agere pro ipſo ſiue loquamur de perſonis eccleſiaſticis, vel ſe-
cularib. ſiue de iurib. ſpūalibus, vel tpalib. Vnde epſ, vel alius,
prælatus agere non pōt pro debito ſui ſubditi nec dñs tempo
ralis pro debito ſui ſubditi, & hoc ſatis expreſſe no. Inn. in gl.
3 iſte decanus. in fi. dicens, quod debitorem ſuū ſtabulo detentū
creditor nullo modo petere poteſt, quia nullum ius habet cre
ditor in perſona debitoris. & in glo. not. epiſcopi. ad fin. verſic.
item de illo. vbi dicit, quod dominus nullo modo pōt petere,
quod damnum emendetur ſuo ſubdito, cum nō ſit legitimus,
procurator nec ſua interſit. Nam ſi hoc dñs iure ſuo poſſet
petere, ergo & eadem ratione pactum facere de non petendo,
quia cuique licet iuri ſuo renuntiare & hoc eſſet abſonū, dice
re q̄ dns ꝑ ſuā renūtiationē auferret ius ſubditi ſui. idē no. Io.
An. j. de priui. c. authoritate gl. fi. li. 6. Aut agit de tali re ſeu iu
re q̄ ſeu q̄ cōcernit principr̄ vel acceſſorie ipſū ſuperiorē, ſeu
ius vel intereſſe ipſius ſuperioris & tūc agere poterit ſiue lo-
quamur de pſonis eccl̄iaſticis, vel ſeclarib. ſiue de iurib. ſpūali
bus vel tpalibus ꝓut no. hic † Inn. in glo. decanus iſte dicēs, qđ
iſte decanus male ꝓceſsit, q̄a ſibi ius dicit. Sed ſi corā iudice cō
petenti

peten:i repetijſſet clericũ ſuum, qui detinebatur ita, quod ſibi
vel eccleſiæ non poterat exhibere ſeruitium quod in propria
perſona exhibere tenebatur. Vnde auditus fuiſſet, ſicut Pote-
ſtas poteſt ciuem petere ſuũ ſi ita detineatur, vt munera per-
ſonalia præſtare non poſsit. ff. ad municip. l. de iure. in princ. C.
5 de decuri. l. generali. lib. x. ſic etiã videtur, quod dñs poſsit † pe-
tere ad ſcriptitium ſuum, & dñs vaſallum de iure feudorum:
dummodo ſic retineatur, quod ſua ſeruitia impẽdere nõ poſ-
ſit. & in glo. no. epiſcopi. vbi dicit appellatio epiſcopi prodeſt
clero & populo in & ſuper his quę commiſſa ſunt epiſcopo puta
ſuper interdicto officio in eccleſijs: quia niſi populus ſit catho
licus, & bene inſtructus epiſcopus redditurus eſt rationẽ. Et
ideo intereſt eius, quare appellare poteſt. arg. ſ. de præſcri. ve-
6 niens 2. q. 6. non ſolent. Plus dixit, quod † dñi qui iuriſdictio-
nem hñt, vel qui non habent iuriſdictionem, ſed tantum do-
minium villarum, vel poſſeſſionum, in quibus habitant colo-
ni libere poſſunt agere de dolo ad intereſſe contra illos, qui in
ſui iniuriam tales ſubditos liberos moleſtant, vel ſpoliant. arg.
ff. de dolo l. 1. Erit autem intereſſe, quãtominus ille ſubditus
ſolitas collationes facere poterit. Idem ſi aliquis fecerit inſul-
tum in villam meam [vel domũ, vel poſſeſsionem] inerit de-
pauperatus intereſt mea: quia per hoc domus villa & poſſeſsio
dimittitur inculta: quia ille tenetur de dolo, qui hoibus ſuadet
vt dimittant poſſeſsionem meam] vt. ff. de dolo. l. cum quis.
multo fortius ille conuenietur de dolo, qui homines per ſuas
iniurias de mea poſſeſsione expulit ſm Innoc. hic & Hoſtien.
poſt eum. & in hoc concor. Hoſti. ſ. de treu. & pace ca. 1. & ſ.
de proba. licet. & ab. hic & ſupra de ordi. cog cap. 2. & ſ. de re-
ſtit. ſpol. cap. 1. & Arch. 2. q. 1. in primis in prin. ſuper verbo con
tinet. & j. de re iudi. cap. ad apoſtolicę in glo. hic videtur lib. 6.
vbi dicit quod videtur ibi expreſſum quod dñs ſiue prælatus
poteſt agere pro iniuria facta ſuo ſubdito ſeu clerico. Ad idem
ſupra de proba. licet. in fin. & quod ibi not. Hoſti. & Io. Andr.
7 poſt eum dicentes dñm † pro hominibus ſuis, quamuis libe-
re agere poſſet. Nam per hoc, quod ꝓnunciatur ibi habitato-
res non moleſtari, poteſt colligi hoc fuiſſe petitum per eccle-
ſiam Rauennatenſem, alias contra. ſ. de ordi. cogni. cum dile-
ctus. ꝰ. fin. j. de deci. dudum. Item not. ibi arg. quod homines
mei ſine meo conſenſu nõ poſſunt facere ſe alterius cenſuales,
remittentes ad no. de foro compe. verum. ad idem hoc cap. &
quod hic not. Inno. & ſ. de maio. & obed. inter quatuor. Et eſt
ratio: quia in moleſtatione ſubditi intelligitur dñs moleſtari.
arg. 21. diſtin. in nouo. 3. q. 1. nulli in fin. 2. q. 7. accuſatio in fin.
16. q. 1. reuertimini. 8. q. 1. qui vos. in princ. 11. q. 1. quicunq;.
Et, quia illius intereſt, ſubditos habere locupletes in authen.
vt iudi. ſine quoquo ſuffra. §. cogitatio. colla. 2. ſecundum eum
& hoc idem not. Inno. j. de pœnis. presbyteri. & idem appro-
bant. G. de Monte Lau. & Gen. extra de reliquijs, & vene. ſan-
ctorum cap. 1. in prin. in ele. & ipſe Gen. in extraua. Io. 22. quę
incipit eccleſiæ Romanæ. ad hoc etiam concor. ſ. de offi. iudi.
cap. 1. & quod not. ibi Hoſt. dicens, quod vnum monaſterium
ſtat in iudicio pro alio monaſterio ſibi ſubiecto ſic. ſ. de offic.
ordi. conquerente. de præſcrip. ex tranſmiſſa. ſic & epiſcopus
nomine cuiuſlibet eccleſiæ ſuæ dioce j. de ſuc. ab inteſta. ca. ſi.
vbi idem no. Inno. in glo. fin. & Hoſti. & Io. Andr. poſt eum. Si
8 quæris † de ſecundo caſu, ſcilicet, vtrum inferior poſsit agere
pro iure reſidente in ſuperiore, tunc dic idem in effectu, quod
dictum eſt in primo caſu, ſcilicet, quod ſi agatur de tali re vel
iure, quæ vel quod non concernit in aliquo nec principaliter,
nec acceſſorie, nec directe inferiorem ſeu intereſſe ipſius, tũc
non poterit agere. argu. ſ. de arbi. cum tempore. cum ibi not.
per Hoſti. Si vero agatur de tali re, vel iure, quod concernit
principaliter, vel acceſſorie directè, vel indirectè ipſum ſubdi
tum vel præiudicium ipſius, tunc ſecus vt eſt text. ſ. de maio.
& obed. c. dilecti. vbi Hoſt. no. ar. quod dñs non poſsit terram
9 ſuam ſubijcere † alieno dominio ſubiectis contradicentibus,
quia ſua intereſt, quod dñs eorum ſit liber, & tot dominos nõ
habere. arg. eo. titu. de maio. & obed. ca. fin. de tempor. ordi. ſi
archiepiſcopus. ff. de appel. non tantum. & in vſibus feudo. de
prohi. fe. aliena. per Frede. ca. imperialem. §. præterea ducatus.
colla. 10. & idem Gen. in extraua. Ioannis alleg. quæ incipit ec-
cleſiæ Romanæ in princ. & Inno. ſ. de præſcr. auditis.
¶ Super glo. ſio. Ber. hic. Si quæris, vtrum præſumendum eſt
pro ſententia iudicis de quo cõſtat, diſtingue: Aut pro ſenten-
tia a qua non eſt appellatum, & dic quod ſic vt leg. & no. ſ. tit. j.
10 ſicut nobis. Aut pro ſnĩa a qua ſ eſt appellatum, & tunc Ioan.
Andr. dicit. j. eo. vt debitus. indiſtinctè, quod nõ per iſtam de-
cret. in fi. quod verum, vbi conſtat appellationem tenere: nam
tunc appellationi potius eſſet ſtandum, quam ſententię. Si ve-
ro ſit dubium, an appellatio teneat, tunc magis ſtatur ſentẽtiæ,
& magis pro ea præſumitur arg. ſ. de renun. in pręſentia. adeo,
quod ſi appellans fuerit excõmunicatus, ſuſpenſus, vel inter-
dictus per iudicem a quo appellauit ad mandatum iudicit de-
nuntiari debet excõicatus, ſuſpenſus, vel interdictus: licet ex
aduerſo proponatur, & publicetur appellatio maxime, ex quo
maiores eum vitant. Nam pro multitudine præſumendũ eſt.
20. diſtin. de quibus. C. de fideicom. l. fin. vt no. Inno. & Hoſti.
hic & Hoſt in ſum. huius tit. §. qualiter. ver. ſed ſi. & ver. illud.
in fin. & G. j. eo. cum appellationibus. ſuper verbo tranſfuſa. &
ca. ſi a iudice gl. dic ad huiut & plenius. G. de Mõte Lau. extra
de ſent. excom. cap. 1. ſuper verbo appellationibus in clem.
¶ Ad euidentiam glo. fin. Innoc. hic. Si quæris, vtrum, ſi quis
poſt excõicationem in eum lata eligatur, electio valeat, & vtrũ
11 talis poſsit ſe immiſcere diuinis, diſtingue † aut excõicatio eſt
lata a iure, & tunc non valet electio poſt eam latam, & ea du-
rante facta: nec poteſt ſe immiſcere diuinis. pro primo facit.
ſupra, de conſuetu. cum dilectus. de elec. cum inter R. ſenio-
rem. in fin. ſ. eo. conſtitutus. l. 1. j. de cler. excom. mi. c. ſi cele-
brat. pro ſecundo facit. j. de cler. excom. miniſtran. ca. j. & 2. &
per totum. Et eſt ratio, quia illa ſententia ſemper tenet, imò
(quod plus eſt) ſemper eſt iuſta argu. ff. de verb ſignifi. l. ſi qua
pœna. Et quod ſemper ſit iuſta, not. Spec. rubrica de poſitio-
nibus. §. 7. ver. quid ſi pono aduerſarium. & §. præcedenti qui
incipit. 19. & Archi. 50. diſtin. ex pęnitentibus. Aut eſt excõi-
catio lata ab hoie, & tunc aut eſt nulla & hoc conſtat, vel quia
delatũ erat appellationi ante interpoſitę, vel quia aduerſarius,
cum quo cõtendebat, eum excõmunicauit, vt hic. Vel eſt alias
nulla & hoc cõſtat tempore electionis, vel poſtea, vt quia po-
ſtea ꝓnunciatur nulla. Aut eſt aliqua & hoc conſtat aut eſt du
12 bium. In primo † caſu valet electio, licet pronuntietur publi-
ce excõmunicatus: quia veritate manifeſta &c. 8. diſtin. veri-
tate. & arg. hic & j. de ſen. excom. c. ſolet. in fin. lib. 6. ſm Inn.
hic & Hoſti. & Ioan. Andr. poſt eum idem Archi. 2. q. 3. ſi quis
epiſcopus damnatur. in glo. peo. & j. de elec. c. ſi forte in gl. fi.
lib. 6. Talis etiam poteſt ſe diuinis abſq; metu pœnæ irregula-
ritatis immiſcere, vt probatur expreſſe. ſ. eo. ad præſentiam. &
hic in fin. & j. de ſent. excom. ſolet. in fi. lib. 6. nam licet talis ſit
denuntiatus ab alijs ſit vitandus. vt. j. de ſent. excom. per tuas.
eo. titu. c. licet. lib. 6. ipſe tñ non debet ſe gerere pro excõicato,
vt patet in c. alleg. ad præſentiam. ſ. eo. vt ibi no. Inn. nam ſm
veritatem talis nõ eſt ligatus. Ergo ſi celebrat pœnam ex hoc
non incurrit ad hoc. 11. q. 3. non debet. & c. illud plane. & hoc
13 not. Arch. in c. alleg. licet in glo. no. optimam. In ſecundo † ca-
ſu non valet electio, & ſi ſententia ſit iniuſta: quia ſnĩa iniuſta
ligat, quantũ ſaltem ad eccleſiam militantem, licet non quan-
tum ad triumphantem. 11. q. 3. ſententia paſtoris. & ad hoc fa-
cit quod not. Hoſti. ſ. eo. ſolicitudinem. in princ. & ibi dixi in
1. diſtin. Talis etiam non poteſt ſe immiſcere diuinis officijs,
quod ſi fecerit videtur cõtemnere ſnĩam ſui paſtoris: & ſic ex
hoc ligatur. vt. 11. q. 3. c. qñ ergo. 24. q. 3. c. notandum in fin. qui
canones & ſimiles, loquuntur de iniuſta excõicatione, quæ &
ſi non liget apud Deum ligat tñ apud eccleſiam vt ibi: ſenten-
tia tamen, quæ eſt nulla, non ligat etiam apud eccleſiam vt ca.
licet allegato de ſen. excom. lib. 6. licet qñcunq; ſeruetur de fa-
cto, vt leg. & not. ſ. de teſti. dilecto. & in c. alleg. ad præſentiam
ſupra eodem. In tertio vero caſu, ſcilicet, in caſu dubij crede-
rem ſic diſtinguendum, aut quęris nunquid electio ſic facta de
tali valeat, & hoc ex futuro pendebit euentu argu. j. de fri. &
maleſi. fraternitatis. in fin. ff. de acqu. poſſ. l. exitus controuer-
14 ſię. quia ſi poſtea appareat ſnĩam nullam † eſſe valebit electio
quantumcunq; tempore electionis denuntiatur excõmunica-
tus per not. hic in princ. huius glo. per Inno. & per Archi. in c.
alleg. ſi quis epiſcopus damnatur. glo. pen. 11. q. 3. & in c. alleg.
ſi forte. glo. fin de elec. lib. 6. & videtur caſus in c. alleg. cũ inter
R. in fin. ibi: nec probatum fuerit &c. Aut quæris nunquid ta-
lis poſsit ſe immiſcere diuinis abſq; metu irregularitatis, & po
tes dicere, quod non quod dic, vt legi. & not. j. de cle. excom.
mini. c. illud. Aut quæris vtrum in dubio ſit vitandus, & tunc
credo, quod ſic ſm Ber. hic in glo. fin. in fin. & Inno. hic in ver.
ſolutio. ibi eſt conſilium &c. quia potius præſumendũ eſt pro
ſententia, quam pro appellatione. argu. ſ. de renun. cap. in pre-
ſentia. adeo, quod ad mandatum iudicit denuntiari debet ex-
cõmunicatus, ſuſpenſus, vel interdictus: licet ex aduerſo pro-
ponatur & publicetur appellatio maxime ex quo maiores eũ
vitant. nam pro multitudine præſumendum eſt. C. de fideicõ.
l. vlt. 20. diſtin. de quibus. vt not. Gul. de Monte Lau. extra de
ſenten.

ſenten. excom. ca.j.ſuper verbo appellationibus in cle. ad hoc
etiam facit quod not.Spec.tit.de ſent.excom.verſi.fin. vbi di-
15 cit quod ex quo epiſcopus reputat † excommunicationem le-
gitimam non debet excommunicatus intereſſe diuinis : quod
verum eſt vbi eſt dubium an appellatio,quæ præceſsit excom-
municationem teneat: alias ſi conſtaret appellationem tenere
potius appellationi eſſet ſtandũ per iſtud ca.in fin.& ſic no.Inn.
& Hoſt.hic prout eſt dictum in ſecundo membro idem Hoſt.
in ſum.huius tit.§.qualiter.ver.ſed ſi.& ver. illud in fin.& G.j̈.
eo.tit.cum appellationibus.& c.ſi a iudice li.6.& Gen. in d.c. 1.
ſuper verbo appellationibus extra de ſent. excom. in clem.

1 *Appellationis friuola nullus effectus.*
2 *Appellatio quando ad iudicem a quo non remittenda.*
3 *Reuocationis & appellationis diſcrimen. & 4 & 5.*

VT noſtrum. ¶Si quæris vtrum plus eſt qñ
Papa reuocat ad ſe viua voce
negotium,quam ſi ad eum appelletur, & in quo eſt
1 plus refert. aut quæris † de appellatione friuola, &
illa nõ valet nec deuoluit, & tunc nulli dubium plus eſt quan-
do negotium ad ſe reuocat vt.s̈.eo.c.peruenit.2.&.j̈.eod. cum
appellationibus friuolis lib.6. Aut quæris de appellatione legi-
tima, & tunc aut quęris nunquid eſt plus quantum ad illud ne-
gotium quod Papa ad ſe reuocat & illud ſuper quo eſt appella-
2 tum. Aut quantũ ad aliud ſeu ad alia negotia. Si † quantum ad
illud,tunc aut agitur de negotio ad illum,a quo fuerat appella-
tum vel reuocatum remittendo cognoſcendo vel diffiniendo.
& tunc plus eſt ad eum appellare: quia cauſam appellationis ad
eum interpoſita non debet remittere ad eum , a quo appellatũ
fuerat cognoſcendam,& decidendam vt.C.eo. tit.l. eos qui &
ſupra eo.accepta.2.q.6.c. vlt. & c.ſi epiſcopus accuſatus. quam
ſi negotium ad ſe reuocet : quia poteſt abſq; offenſa ipſum ne-
gotium remittere ad eum, a quo reuocauit,cognoſcendum,&
decidendũ: quia nihil tam naturale &c.j̈. de re iudi.omnis res.
& argu.2.q.6.nos ſi incompetenter. Aut agitur de alio,& tunc
verum eſt quod hic dicitur ſcilicet ꝙ plus eſt qñ Papa negotiũ
ad ſe reuocat, quam quando ad eum appellatur ſiue loquamur
de deuolutione iuriſdictionis, quia ſpeciale eſt in euocatione
quam ex certa ſcientia facit Papa apud quẽ eſt plenitudo pote-
ſtatis, vt ex quo aliquod negotium ad ſe reuocat ex certa ſcien
tia quod contra illud nihil licet alicui attentare,vt hic in fi.arg.
.j̈.de præb.inter cætera ſm̃ quod not.Inno. hic in fin.& Arch.
11.q.3.curę glo.1. in fin & tamen non hoc eſt ita ſemper nec
ita plene qñ per viam appellationis licet Hoſti.hic innuat con-
trarium dicẽs, quod idem videtur qualitercunq; negotium ſit
ad ipſum tranſlatum,vt le.& no.s̈.eo. ſolicitudinem.§.nos igi
tur.& de poſtu.præla.bonę.2.§.nec nocebat de elec.dudum.2.
ſecundum quod tñ non eſt verum,niſi vt ſequitur : quia in ca-
3 ſu reuocationis † iuriſdictio in totũ & perpetuo niſi aliud or-
dinauerit ad eum deuoluitur. Sed in caſu appellationis ſaltem
interpoſitę ab interlocutoria,vel grauamine iuriſdictio,ſeu co
gnitio,& deciſio illius articuli ſolum ad eũ deuoluitur, & non
alterius : niſi Papa pronuntiauerit bene appellatũ quo caſu po-
teſt & debet de principali (ſicut quilibet alter iudex appellatio
nis) cognoſcere vt.j̈ eo.vt debitus ver.alioquin & eo.tit. cap.
Romana §.fin. libr.6. vel niſi omiſſo articulo appellationis de
principali cognoſcat iuxta ea quæ le.& not.j̈.eod. cordi. lib.6.
Item ſi appellatio ſit deſerta redit iuriſdictio ad priorem iudi-
cem vt.s̈.eo.cum ſit Romana.§.ſi autem eo.tit. ca. vt ſuper in
fin.lib.6.& ca.ſicut in fin. in cle. Item quantum ad reuocatio-
4 nem attentatorum : quia † appellatio, ſeu prouocatio nõ ſem
per eſt iuſta: nec propter ea,quæ innouata ſunt, reuocãtur at-
tentata. nam in iure conſiſtit virtus ſua potius,quam in facto.
Sed reuocatio ſemper iuſta cenſetur, & potius conſiſtit virtus
eius in facto,quam in iure. Vnde & quæ poſt eam attẽtantur,
ſemper de rigore iuris reuocantur. Sic ſupra de offic.leg.dile-
ctus ſm̃ Hoſti. & Ioan.Andr. hic. & idem innuit Hoſtien. in
ſumma titu.de peregrinantibus.§.& quo priuilegio gaudeant.
ſub.§.ergo hęc tria ver.& tertiũ fortius eſt &c. Si quęris,quan
tum ad alia negotia tunc plus eſt,ſi ad eum appelletur, quam ſi
per eum negotium ad ſe reuocetur. nam in primo caſu iudex,
a quo eſt appellatum poteſt in alijs negotijs, ſeu cauſis recuſa-
ri vt ſuſpectus quod tamen intellige,vt leg.& no.& ſcripſi ſu-
5 pra eodẽ ad hæc ſi in vna. In ſecundo vero caſu iudex † a quo
negotium reuocatur nõ poteſt eadem cauſa recuſari : quia hęc
reuocatio procedit ex facto Papæ nõ ex culpa ſua: ſecus in ap-
pellatione.ff.de minoribus.l.præfecti.j̈.eod. vt debitus. Item,
quia hoc non reperio iure cautum. ar.in his quæ leg. & no.per
Hoſtien.& alios.j̈.eod.legitima.lib.6. vbi enumerantur cauſæ
ſuſpicionis ergo non eſt ſuperſtitioſis adinuentionibus pręſu-
mendum 3.q.4.conſuluiſti & ſupra de tranſla.epiſcopi. ca.2.§.
ſed neque. verſi. & quod non eſt.

1 *Procedi ne poſsit in appellatione lite non conteſtata. & 2. & 3. & 5.*
4 *Libellus, an in appellat. dandus.*
6 *C. veniens. explicari.*
7 *Litem conteſtari quando ſemel ſufficiat. & 9.*
8 *Iudex ſuffectus quo ſtatu litem ſuſcipiat.*
10 *Appellationis iudex non niſi in contumaces lit. non conteſtata procedit.*
11 *Appellationis iudicialis & extraiudicialis diſcrimen.*

PEr tuas. ¶Si quæratur, vtrum in cauſa appella
tionis poſsit procedi lite nõ conteſt.
ad diffinitiuam ſniam proferendam.diſtingue: Aut
1 quæris de cauſa † appellationis interpoſitę in nego-
tijs ſeu cauſis. in quibus poteſt procedi lit.non conteſt. ad dif-
finitiuam ſniam proferendam ,de quibus leg. & not. extra de
iudi.cap.diſpendioſam.& de verb.ſigni. cap. ſæpe contingit in
cle.& in tali poteſt procedi lite nõ conteſt. in cauſa appellatio-
nis ſicut in cauſa principali ad diffinitiuam vt ibi leg.& not. &
ſupra vt lite non conteſta.cap.qm̃ frequenter.§.porro.cum ſe-
quentibus.§.vſq; ad.§.ſunt & alij. & hoc tenent Innoc. Hoſti.
2 & Ioan.Andr.s̈ eo.ſi duobus gl. pen. Aut quæris † de cauſa ap-
pellationis interpoſitæ, in & ſuper alijs negotijs ſeu cauſis in
quibus non poteſt procedi. lite non conteſta. ad diffinitiuam
ſententiã proferendam. Et tunc refert aut quæris de cauſa ap-
pellationis extraiudicialis, & in illa non poteſt procedi ad dif-
finitiuam lite non conteſt. quia illa appellatio non eſt, niſi quę-
dam prouocatio,ſeu citatio ad cauſam & proteſtatio quędam
vt.s̈.eo.cum ſit Romana.& C.de filijsfam.& quemad.l.1.& 2.
lib.10.& not.Cardi.j̈.eo.cordi.in glo. non appellatũ circa me-
dium & ita loquitur.s̈.eo.bonæ.§.procu.vbi dicit Hoſti. ſuper
verbo propoſuit procu.quod ibi fuit lis conteſt. ex parte pro-
3 curatoris Archid. † Aut quæris de cauſa appellationis iudicia-
lis,& tunc aut quæris de cauſa ipſius appellationis, & tunc aut
quæris vtrum procedi poſsit lite nõ conteſt. vtraq; parte prę-
ſente. Aut altera per contumaciã abſente. Si vtraq; parte præ-
ſente,tunc vide quod no.G.de iura.calum.cap. in appellationis
in glo. 1.ver.& ex eo &c. vſq; ad fin.lib.6. dicens quod videtur
per illud cap.quod ſit litis cõteſt.facienda: quia iura. de calum.
præſtatur demum lite conteſt.& ad hoc facit bene.C. ne liceat
in vna eademq; cauſa.l.1.&.j̈.de teſta.ca.Raynaldus ver. acu-
ius &c. vbi Hoſt.dicit hoc eſſe tenendum quicquid ab alijs ſit
notatum. Nec ob. quod cauſa appellationis eſt eadem cum pri
ma.C.de appel.l. eos. quia illud verum eſt quo ad partes ſecus
quo ad iudices quarũ mutatione eſt iudicium mutatum.ff. iu-
di.ſol.cum apud.C.de iudi.properandum.§.ſin autem triennij.
& vtraq; parte præſente ſeruandus eſt ordo iuris vt.s̈.de reſtit.
in integr. cap. ex literis in fin. ergo lis eſt conteſtanda ſupra vt
lite.non conte.cap. 1.&.2. ſecundum Hoſti. ibi cum quo con-
cor.ibi Ber.in glo.& ita videtur. Innoc. vero & Vinc. dicunt,
quod hoc non eſt neceſſe nec etiam dare libellum in cauſa ap-
pellationis & hoc no.s̈.de off.deleg.cum contingat.in glo.tan-
4 quam in fin. finaliter † dicit archi. quod ad conſonantiam iſta-
rum opin.poteſt diſtingui aut appellatur ab interlocutoria. aut
a diffinitiua. Primo caſu non datur libellus, ſecundo ſic & ſic
mandauit dñs Clemens Papa quartus auditoribus ſacri palatij
debere obſeruare & ſic etiam not. Spec.tit. de libel. concep.§.
nunc dicendum eſt in fin. & ſm̃ hæc. & ſic Archi. videtur ibi
innuere, quod in appellatione ab interlocutoria non ſit facien-
da litis conteſtatio: Cuius contrariũ credo verum ex quo am-
bę partes præſentes ſunt : imò,quod ſit lis cõteſtanda ſicut &
in cauſa appellationis a diffinitiua argu. C. ne liceat in vna ea-
demq; cauſa,lege vnica.& 2.q.6.ſi quis in quacunq; ibi Ioan.in
glo. fin. hoc tenet generaliter non diſtinguendo inter appella-
tionem a diffinitiua & appellationẽ ab interlocutoria licet ar-
chi.ibi remittat ad diſtinctionem ſpec.prædictam. & pro hoc
facit optime cap.alle.in appellationibus ibi quanquam in prin-
cipali iuratum fuerit quaſi dicat multomagis ſi nõ fuerit. ergo
5 idem in li.conteſta. per rationem prædictam ipſius. G. † Si al-
tera parte abſente per cõtumaciam , tunc dic quod in tali caſu
poteſt procedi ad diffinitiuam lite non conteſta. & in hoc eſt
priuilegium cauſæ appellationis ſm̃ Innocentium hic in gl. fi.
Quod intelligo verum ſiue ſit appellatio interpoſita a diffini-
tiua. Et eſt ratio: quia in illa lis eſt conteſta.in principali vt hic.

C.de temp.

C.de temp.appel.l.vlt.§.illud.quæ cauſa appellationis, eſt quo
ad partes eadem cum cauſa principali, vt eſt dictum quod dic
vt leg.& not.ff.iudi.ſolui.l.cum apud.C.de procu.ita demum.
& ianuitus. ſiue ſit interpoſita appellatio ab interlocutoria vel
grauamine & hoc ſiue ſit lis côteſt. in principali vt hic ſiue nô
6 vt.ſ.de iuramnt. c.venient in fin. vbi † lis non fuit conteſtata in
principali negotio, ſed ſolum ſuper exceptione renũtiationis,
ad idem.ſ.de offic.deleg. cum cauſam. in fin. &.j.eo.tit. c.in-
terpoſita.§.fin.& hoc tenet Hoſti.ſ.eo. ſæpe. licet Ber. ibi in-
nuat contrarium in glo. vt ſi lis &c. Et eſt ratio, quia talis ſen-
tẽtia lata in cauſa appellationis ab interlocutoria, vel grauami-
ne licet ſit terminatiua ipſius cauſæ appellationis: non tamen
eſt diffinitiua, ſed potius interlocutoria .ad quam nulli dubiũ
poteſt procedi lite non conteſt.arg.no.per Cardi.j.de elec. cu-
pientes.§.quod ſi per xx.in fi.ſuper verbo priuatos.lib.6.& per
G.de Monte L.in.extra de ap.c. vlt. in cle. Et eſt magnus effe-
ctus, quia ſm hoc a tali ſentẽtia oporteret appellare in ſcriptis
prout tetigi.ſ.de off.deleg.in literis. Aut quæris de cauſa prin-
cipali in qua eſt appellatum & de qua iudex cauſæ appellationis
habet cognoſcere poſtquam pronuntiauerit male fore pceſ-
ſum,ſeu interlocutũ per priorem iudicem & bene appellatum
ſiue ſit ordinarius vt.j.eo.vt debitus.ver.alioquin. quæ loqui-
tur in eodem alias in ordinarij ſm Hoſti. & Vinc. vel in ordi-
narijs,& delegatis inſimul ſm Ber. & Inno. ibi. ſiue delegatus
vt no.ibi Innoc.ſuper verbo alioquin & Hoſti.ibi & hic ſuper
verbo hic vnde videtur hic caſus & in c.alle. cum cauſa in fi.ſ.
de offic.deleg.& pro hoc facit.ſ.de iudi.exhibita.& de dila.c.j.
& de reſti.ſpol.ex conqueſtione in 6.idem tenet Ber.ſ. de ex-
cep.c.olim in glo.fin.additio eſt & incipit ſupple ad abbatem.
& c.dilectę in glo.fin.& Io.Andr.ibi & Spec.hoc tit.§. de offi-
cio in princ. Et tunc diſtingue:aut eſt cauſa in qua poteſt pro-
cedi lit.non conteſt.& tunc poteſt procedi ad diffinitiuam lite
non côteſtata vt in iuribus alleg. in primo membro. c.quia fre-
quenter.& c.diſpendioſam. & c.ſæpe contingit & no. Inno.ſ.
eo.ſi duobus.glo.pen. & Hoſti. & Io.Andr. poſt eum. Aut eſt
alia cauſa,& tunc aut eſt lis conteſt. in ea corã iudice ipſius cau
7 ſæ principalis a quo fuerat appellatum aut non. In primo † ca-
ſu poteſt procedi lite non côteſt. quia ſufficit vna litis conte-
ſtatio in vna cauſa.ſ.de litis côteſt.c.vnico vt hic in.§.nos igi-
tur ibi quod cum lis ſit ſuper eodem negotio ſubaudi princi-
pali coram primis iudicibus legitimè côteſtata.&c. & no.Inn.
Hoſt.& Ioan.Andr.in d.c.ſi duobus. In ſecundo caſu non: ſed
oportebit litem conteſtari coram illo iudice appellationis,qui
de ea cognoſcit. Sic intellige.j.eo.Nicolao vbi nô fuit lis con-
teſta.& appellatum fuit a grauamine. Vnde nô poterat proce-
di ad ſnîam altera parte abſente:ideo abſens punitur tantum in
expen.quia non venit ſufficienter inſtructus. Vnde dic breui-
8 ter quod iudex † cauſę appellationis ab interlocutoria, vel gra-
uamine interpoſitę,poſtquam cognouit de ea,& pronuntiauit
male proceſſum,ſeu interlocutum, & bene appellatum:ſurro-
gatus eſt loco iudicis, a quo eſt appellatum.& debet reſumere
& reſumit cauſam principalẽ in eo puncto & ſtatu in quo erat
coram iudice ipſius cauſæ principalis tempore quo fuit appel-
latum vt.j.eo,vt debitus ver.alioquin.vt hoc not. Car.j.eo.i i.
c.Romana.§.ſi obijciatur.in gl.nec ſufficit.in fin.lib.6. & ideo
ſi fuit lis conteſta.coram eo non oportet eam côteſtari coram
illo,alias ſic & ita intelligo glo.Goff. hic recitatam per ipſum.:
G.in c.alleg.in appellationibus & quam ibi reprobat ſine cau-
9 ſa dicentis,quod † vbi facta eſt li.conteſt.coram primo iudice
in principali non eſt iterato facienda coram iudice appellatio-
nis & hoc ea ratione,quia iam facta eſt, ſecus ſi ab interlocuto
ria appellatur.j.eo.interpoſita ſm eum & intellige, quod non
eſt iterato facienda coram iudice appellationis ſubaudi in ipſa
eadem cauſa principali & ſic iſta glo.Goff. non intelligitur lo-
qui de cauſa appellationis de quę ipſe. G. eam intellexit loqui,
10 & credo quod male reuerentia ſua ſalua. Et ſic ex † prædictis
poteſt côcludere quod iudex appellationis in cauſa appellatio-
nis altera parte abſente per contumaciam poteſt procedere ad
diffinitiuam lite non conteſta. Sed non partibus præſentibus,
niſi in illis in quibus poteſt procedi ſummarie, & de plano. In
cauſa vero principali pcedet ſicut feciſſet primus iudex per-
ficiendo quod reſtat ad perficiendum de ipſa.

¶ Ad declarationem glo.fin.Inno. hic.Si quæris verũ in cauſa
appellationis ſit neceſſaria citatio,diſtingue. Aut quæris de ap
11 pellatione extraiudiciali, aut de iudiciali.† Si de extraiudiciali.
tunc aut eſt citatio facta a iure aut non. ſi ſit tunc non eſt cita-
tio facienda per iudicem: vt.j.de elec. c.1.& c.cupientes.lib.6.
Si non tũc eſt citatio per iudicem facienda iuxta ea quæ leg. &
no.ſpecialiter per Hoſti.ſ.eo. bonæ. & ita poteſt intelligi glo.
Inno.hic. Si quæris de appellatione iudiciali, tunc aut appella-
tio eſt recepta a iudice,& approbata a parte & terminus per iu
dicem ipſum vel partem appellantem præfixus ad appellationẽ
proſequendam: aut non . ſi ſic tũc aut iudex appellationis vult
in propria perſona cognoſcere, & tunc non tenetur citare niſi
voluerit,quia termini præfixio habetur loco peremptorij vt.ſ. 2
eo.ſæpe contingit. & ita poteſt intelligi gl. Ber.ibi quæ incipit
iſtud not. & ita etiam debet intelligi glo.1. Inno. hic. aut non
vult in propria perſona cognoſcere , ſed vult alij cõmittere, &
tunc cõmiſſarius,ſeu delegatus habebit citare ſic poteſt intel-
ligi iſtud capitulum . Si non eſt appellatio recepta a iudice nec
approbata a parte, nec terminus præfixus per iudicem vel par
tem ad appellationem proſequẽdam, tunc habebit neceſſe ci-
tare ita etiam poſſes intelligere glo. Innocentij hic.

1 *Clauſula, appel. remo. effectus. 3. & 4.*
2 *Clauſula appel. remo. cur reſcriptis inſerta.*
5 *Clauſula appel. remo. inefficacia.*
6 *Regulam, gradatim appellandum varie reſtringi.*
7 *Appellandus non eſt delegans ab officiali vniuerſali.*
8 *Officialium genera.*
9 *Appellari ad delegantem ab particulari officiali.*
10 *Subdelegatus, an deleget.*
11 *Appellatio a ſubdelegato ad quem deuoluatur. & 12.*
13 *Appellare quem ab arbitro liceat. & 14.*
15 *Appellare ad principem licere. & 16.*
17 *Appellandus proximus ſuperior.*
18 *Appellare ab executore quem liceat. & 19.*
20 *Appellanti neceſſaria.*
21 *Nuntij miſſionis effectus. & 22.*
23 *Itineris arrepti vis.*
24 *Iter arripienti obſeruanda.*
25 *Iter arripere quo caſu liceat.*
26 *Appellatione finita, an procedere liceat. 27. 28. 29. & 30.*
31 *Appellationis articulus cur non omittendus.*
32 *Papa quæ ad ſe reuocet.*
33 *Remiſſionis, & inhibitionis diſcrimen.*
34 *Appellatione delegata, de principali cognoſci poſſe.*
35 *Appellare extraiudicium quando liceat. 38. 39. 40.*
36 *Appellatio extraiudicialis multiplex.*
37 *Attentata an, quando reuocabilia.*

1 VT debitus. ¶ Si † quæris, verum iſta clau-
ſula appellatione remota ho-
die aliquid operetur, vide per Hoſti.in ſum.eod.
titu.§. quomodo. decre. vt debitus ver. abſq; ra-
tionabili cauſa & ver.ſeq.cuius dicta ibi approbat
Archi.2.q.6.ad Romanam in 4.glo.& vide Spec.hoc titu.§. in
quibus in fin.ver. ego dico vbi dicit quod remotio appellatio-
nis nil operatur ante ſententiam quo ad partes quominus poſ-
ſint appellare ex cauſa legitima expreſſa in iure,vel nô expreſ-
ſa vt hic cum ipſo iure remota ſit, vt hic. ideo autem in reſcri
12 ſcriptis † illa clauſula apponitur. quia ante iſtã conſtitutionem
ſemper apponebatur & ſic adhuc de facto ponitur iuxta præ-
teriti tẽporis morem . ſicut & clauſula ſi eſt ita in eis de facto
inſeritur licet etiam de iure ſubintelligatur.ſ.de reſcri.ex par-
te.1.25.q.2.dicenti §.vniuerſa. nam ſæpe conceditur, quod de
iure cõmuni competit vt.ſ.de procur. quia in cauſis. de iure-
iuran. & ſi Chriſtus in fin.licet ſuperfluum ſit vt.C. de theſau.
3 l.vna lib.x. quo ad iudicem autem bene † operatur: nam ſi ap-
pellatur ex cauſa in iure non expreſſa non tenetur iudex eam
11 deferre,nec ſuum pceſſum retardare vt.ſ. eo. paſtoralis verſi.
Sed ſi appellãs . Quando autem appellatur ex cauſa in iure ex-
preſſa, vt patet in exemplis poſitis.ſ.de officio delegati , ſuper
queſtionum artic.in fin.& c.cum olim & c.ſignificauerunt.de
4 dilatio.dilecti.ſ.eo.ſolicitudinem & c. nouit † & tali debet iu-
dex deferre. nam & ius eam admittit vt.ſ.eo. poſtremo & ſi-
5 gnificantibus cũ multis ſimilibus.Item † poſt ſnîam nihil ope
ratur: quia tunc ſimpliciter, & ſine cauſa fas eſt cuilibet appel-
lare: nec in hoc prioribus iuribus in aliquo derogatur vt.j.eo.
cordi.§.his.lib.6.quę poſterior eſt. Nec iſta côſtitutio vt debi-
tus.de appellatione poſt ſnîam dicit quicquã,nec eſt veriſimi-
le. quod princeps per hanc clauſulã velit ius litigatoris auferre
argu.ſ.de off.ordi.congrue.& de off. deleg. ſuper eo. & vnico
verbo tot iura tollere.arg.ſ.de elec.eccleſia.2. ſm Spec. & ad-
de quod ſcripſi.ſ. eo.paſtoralis.vbi etiam de hoc per Hoſtien.

¶ Ad veri-

¶ Ad verificationem & ſuppletionem glo. quæ incipit ſi ergo
ad fin. verſi. patet ex præmiſsis vbi diſtinguit ad quem debeat
appellari. Si quæris ad quē debeat appellari. diſtingue: aut ap-
pellatur ab ordinario, aut a delegato, aut a ſubdelegato, aut ab
illo, in quem concurrunt iuriſdictio delegata, & ſubdelegata,
aut ab arbitro, aut a mero executore. Si ab ordinario tunc ad
6 immediate ſuperiorem eſt appellandū: quia † regulariter gra-
datim eſt appellandum. j. eo. titu. cap. Romana. lib. 6. 2. q. 6. pla-
cuit & in l. canonizata anteriorum. §. ad hæc. ff. de appel. l. impe
ratores. fallit in quinq; caſibus, primo vbi appellatur ad Papā.
2. q. 6. ad Romanam. cum duobus c. ſeq. & duobus præceden-
tibus. & s. ſi duobus. ad quem omiſſo medio appellari poteſt.
9. q. 3. cuncta per mundum. Item fallit ſecundo vbi eſt cōſue-
tudo in contrarium, ſcilicet, quod poſsit, omiſſo medio, appel-
lari. j. de præb. referente. de no. oper nun. ſignificantibus. & j.
eo. tit. ca. Romana. in princ. lib. 6. Item fallit tertio propter ab-
ſurditatem vitandam vt patet. j. de conſue. nō putamus. lib. 6.
Item qū archiepiſcopus litigat coram ſuffraganeo contra ſub-
ditum ipſius ſuffraganei: quia tunc non appellabitur ad ipſum
archiepiſcopū, quia alias eſſet iudex in cauſa ſua quod eſſe non
debet. C. ne quis in cauſa ſua ius ſibi dicat in rubro & nigro.
Sed ad patriarcham vel primatem, & (ſi deſit) ad Papam tantū
eſt appellandum: nam ſi metropolitanus appellet, non appel-
labit ad ſeipſum vt. j. eo. c. Romana in princ. lib. 6. & argu. j. de
inſtit. c. fin. & ſi ſubditus ſuffraganei appellare voluerit non ad
ipſum metropolitanum appellabit, cum ſit ſuſpectus in cauſa
ſua propria (vt dictum eſt) ergo ad proximum ſuperiorē poſt
metropolitanum recurrendum eſt in hoc caſu argu. s. de elec.
ne pro defectu. j. de conceſ. præb. c. j. & de iurepat. nullus. Item
fallit quarto, vbi iuriſdictio mediata, & immediata cōcurrunt
quo caſu ad ſuperiorem qui mediate & immediate præeſt ap-
pellatio facta valet, vt ſi appelletur ad diœceſanum a presbyte-
ro, qui ſubeſt archipresbytero vel archipresbytero qui ſubeſt
Archi. nam omnes iſti immediate ſubſunt diœceſano, & eius
vicarij ſunt vt patet ſupra de offic. archipresbyteri & de offi.
Archid. per totum & 10. q. 1. regenda & per totum. & ex hoc
procedit quod ad Papā poteſt, omiſſo quolibet ordinario me-
dio, & a quolibet poteſt appellari: quia mediate & immediate
ordinarius eſt cunctorum vt in c. alleg. cuncta per mundum. &
c. per principalem. 9. q. 3. & j. de priui. antiqua. Fallit quinto, ſi
proximus ſuperior apoſtolicę ſedis gratia ſe indignum reddat.
vt. s. de offic. ordi. quod ſedem. in fin. puta quia ſchiſmaticus
eſt, vel excōmunicatus: quo caſu ad alium proximū ſuperio-
rem recurrendum eſt arg. j. de iurepat. nullus. s. de præſcri. ve-
niens vel potius ad Papam. ar. j. de conceſ. præb. quia diuerſita-
tem. §. ſic tam en. s. de elec. quia diligentia. & expreſsius. j. de
ſup. negli. præla. Romana. lib. 6. Excōicatus vero nec cogno-
ſcere nec cōmittere poteſt vt. j. de off. ordi. Romana. lib. 6 &
iſtos caſus ponit in effectu ſub quatuor caſibus Hoſti. in ſum.
eo. titu. §. a quo ad quem ſub. §. vt autem vbi de hoc plene per
eum & Archid. 2. q. 6. anteriorum. §. illo videlicet. ſuper verbo
gradatim. vbi dicit, quod in iudice delegato qui ſubdelegauit
non tn̄ in totum vices ſuas & poſtea excōicatur hoc eſt expe-
ditum. j. de offi. deleg. is cui. lib. 6. Item dicta regula fallit. 6. in
Patriarcha Cōſtantinopolitano, & Alexādrino ad quos, omiſ-
ſis medijs appellatur vt leg. & no. 22. diſt. renouantes ſm Ar-
chid. in d. allega. ſuper verbo gradatim. Et vtrum ad legatum
poſsit appellari, omiſſo medio vide per Ber. s. de offi. leg. quod
tranſlationem. ver. item ad ipſum ſolum vbi tenet quod non.
idem tenet Ioan. 2. q. 6. ca. 3. ſed contrarium tenet Bar. Brix. &
Bertran. & Archi. ibi & Goff. & Hoſti. in c. quod trāſlationem.
& Hoſti. s. eo. ſi duobus & Spec. ti. 2. §. ſupereſt videre ver. illud
autem, & de app. § nunc tractemus ver. & nunquid idem eſt &
idem Ioan. Andr. in c. allega. quod tranſlationem dicens, quod
non credit q Ber. ibi intendat excludere legatum, quia etiam
ad eum appellatur omiſsis medijs: quia ſi poteſt adiri per ſim-
plicem querelam vt eo. titu. cap. 1. ergo etiam poterit appellari
omiſsis medijs ad eum. Si appelletur a legato, tunc appellandū
eſt ad eum, qui legauit. s. de off. deleg. c. licet. 2. q. 6. ideo. Si ap-
pellatur a delegato ſubdiſtingue, quia aut eſt delegatus ab alio
quam a Principe puta Papa vel Imperatore: nam & Papa prin
ceps appellatur. Duo enim ſunt principes vt no. Hoſti. in ſum.
titu. de off. ordi. §. quis poſsit & de maio. & obed. §. quis cui. &
de conſti. § qui poſsit. & de reli. do. §. quis dicatur locus in fin.
& tunc refert quia aut a legato, aut ab alio ordinario. Si a lega-
to tunc ſiue ſit delegatus ad vniuerſitatem cauſarum ſiue non
appellandum eſt ad ipſum legatum, cum nullus ſit ei ſuperior
præter Papam. s. de offi. leg. per totū. Si ab alio ordinario tunc
7 aut ſeſt delegatus ad vniuerſitatem cauſarum, aut ad vnā cau-
ſam. Si ad vniuerſitatem cauſarum vt eſt officialis epiſcopi ſm
Bern. hic & j. eo. dilecti & Goff. in ſum. titu. de off. vic. §. item
dubitari. & idem videntur tenere Lau. & Ber. j. de præb. vices
ſuas ca 2. glo. 2. vbi dicunt q epiſcopus non poteſt facere ordi
narium & male imò eſt ordinarius ſm Inno. Hoſti. Cardi. G.
& Ioan. Andr. j. eo. tit. c. Romana. lib. 6. & G. de conſue. nō pu-
tamus. & Cardi. j. de off. deleg. in rubr. lib. 6. & Hoſti. in ſub. §.
allegato vt autem. ver. ſi appelletur a delegato &c. quod intel-
8 lige de officiali Ciuitaten. ſecus de foraneo. Dic † ergo aut eſt
officialis Ciuitaten. & tunc nō appellabitur ad delegātem cum
ſit idem auditorium. s. de conſue. non putamus & in ca. alleg.
Romana. j. eo. ti. lib. 6. ſed ad ipſius ſuperiorem puta ad archi-
epiſcopum. Aut eſt officialis foraneus ad vniuerſitatem cau-
ſarum caſtri vel villę, & tunc ſecus vt in d. c. Romana de offic.
ordi. in princ. vbi Inno. & Hoſti. dicunt q tales off. foranei ha-
bent iuriſdictionem delegati. q ab eis appellatur ad ipſum epi-
ſcopum cōſtituentem & idem tenent Ioan. Andr. G. de Mon-
te Lau. & Genzel. extra de reſcri. c. & ſi principaliter. in cle. Si
9 eſt delegatus † ad vnam cauſam tantum vel ad plures ſingula-
riter tunc ceſſante cōſuetudine ad delegantem eſt appellandū
vt. j. eo. dilecti & dic ad ipſum tantum & non ad alium etiā ad
principem de iure ciuili loquendo &. ff. quis, & a quo appell. l.
1. reſpon. & l. fi. ſed ſm canones etiam ad principem vel lega-
tum ſuum poterit ſm Hoſti. in ſub. §. alle. vt autem. ver. quod
ſi appelletur & quod dictum eſt, quod ad delegantem appella-
bitur, fallitur, qn̄ ordinarius delegans, eſſet ſuſpectus & vt ſu-
ſpectus recuſatus: quo caſu ad ſuperiorem & immediatū poſt
metropolitanū appellabitur & non ad eum, quia cum ipſe or-
dinarius ſit recuſatus nō dicitur facere medium vt 2. q. 6. pla-
cuit. & ita intellige. s. de foro cōpe. ſi quis contra clericum ſm
Vinc. & Spec. in hoc ti. §. nunc tractemus. Item fallit in caſu,
vbi ordinarius cauſam cōmitteret in fraudem, ne cauſa appel-
lationis ad ſuperiorem, puta metropolitanum perueniat, quo
caſu non debet de fraude ſua cōmodum reportare arg. s. de re-
ſcrip. ſedes apoſtolica in fin. ff. de eo per quem factum eſt l. 2.
& ff. de rei vendi. l. in fundo ſm Spec. ibi ſequitur & delegato
a principe & tunc ad ipſum principem delegantem tantum eſt
appellandum vt. ff. quis, & a quo appel. l. 1. s. de off. deleg. ſuper
quæſtionum. §. ſi vero & s. de off. leg. c. ſtuduiſti. nam hoc eſt
regulare, & generale vt a delegato appelletur ad delegantem vt
C. eo. tit. l. pręcipimus §. hæc, ſi appellatio. & in authen. de ſan-
ctiſ. epiſ. §. ſi quis contra aliquem. colla. 9. Sequitur, qn̄ appel-
10 latur † a ſubdelegato, & tunc ſubdiſtingue: quia aut appellatur
a ſubdelegato delegati alterius, quam a principe † & tunc in ca-
ſu in quo poteſt ſubdelegare, puta qn̄ eſt delegatus ad vniuer-
ſitatem cauſarū quo caſu tantum licet ſubdelegare, ſm quoſ-
dam. ff. de iudi. cum prætor. §. 1. ſm Hoſti. in §. alleg. vt autem
ver. vbi autem a ſubdelegato &c. vel qn̄ ſubdelegat certum ar-
ticulum iuxta ea quæ not. Hoſt. s. de off. deleg. ſuper quæſtio-
num. §. 1. Tunc eſt appellandum ad delegatum, qui ſubdelega-
uit. vel a † Papam ſm canones poteſt appellari vt. ff. quis, & a
quo app. l. 1. in princ. & l. fin. Sic intelligitur. j. eo. cum cauſam
quæ & not. Archid. j. de conſue. non putamus glo. 2. lib. 6. Aut
11 appellatur a ſubdelegato delegati a principe: & tunc † refert,
quia aut ille delegatus nihil ſibi retinuit de iuriſdictione, & tūc
ad principem primum delegantem eſt appellandum. Aut ille
delegatus in delegādo aliquid ſibi retinuit de iuriſdictione, &
tunc ad ipſum non ad principem eſt appellandum vt. s. de offi.
deleg. ſuper quæſtionum § porro. & eo. tit. c. ſi delegatus. lib. 6.
Nec diſtinguo vtrū delegato ſit facta appellatione remota vel
non. Licet glo. hic diſtinguat. ſed talis in duobus caſibus, qui
habentur. j. de off. deleg. is cui. & c. ſi a ſubdelegato. lib. 6. Se-
12 quitur de illo, in quē concurrunt † iuriſdictio delegata, & ſub-
delegata, & tunc ad primum delegantem, & non ad delegatum
erit appellandum, dato, quod aliquid ſibi retinuerit de iuriſdi-
ctione. s. de off. deleg. ſuper quæſtionum. §. ſi vero duo. & eo. ti.
c. ſi duo. lib. 6. de quo per Bart. Brix. in quęſtione venereali, quę
incipit eſto, quod ſunt duo iudices. Sequitur, qn̄ appellatur ab
arbitro, & tunc aut ab arbitro voluntario & a cōpromiſſario,
& a tali non appellatur, ſed ſtandum eſt eius ſententiæ ſiue ſit
æqua ſiue iniqua. vt. ff. de arbi. l. diem proferre. §. ſtari. licet ſm
canones ſupplicari poſsit, vt. s. de arbi. ca. 1. & c. expoſita. cū ibi
13 not. Aut ab arbitro iuris, & tunc † aut appellatur ab arbitro,
qui loco ordinarij ſuccedit de quo ſupra de foro cōpet. ſi quis
contra clericū. & tunc appellabitur ad illum, ad quem ſi ab or-
dinario, qui ſuccedit, appellaretur, contingeret appellari. arg. C.
de epiſcopali audien. l. epiſcopale iudicium. & in aut. ſi quis liti-
gantium.

14 gantium. Aut appellatur ab arbitro, qui loco † delegati Papæ
ſuccedit, puta, qñ eligi tur ad cognoſcendum de cauſa recuſa-
tionis contra delegatum propoſitę.ſ.de off.deleg.ſuſpicionis,
& tunc ad ipſum appellabitur ad quem ab ipſo delegato appel-
laretur vt patet.C.de iudi.apertiſsimi.in fin.& l.fin. in fin. ſm
Hoſti.in ſumma ſub.§.allega. vt autem, vbi etiam dicit in ver.
notabis, quod quamuis ſcribant cõiter magiſtri canonum, de
quorum numero eſt Ber.hic.&.j. eod. dilecti ſcilicet, quod in
15 omni caſu poſsit † appellari ad principem, hoc excepto qñ ap-
pellat a ſubdelegato delegati ipſius principis: quo caſu ad eun-
dem delegatum eſt appellandum, vt.ſ.de off.deleg. ſuper quę-
ſtionum.§.porro. quo caſu quantum ad canones pertinet intel
ligẽda eſt lex.C.qui pro ſua iuriſdictione iudi.dare darive poſ-
ſunt.l.vnica. ad fin. quo caſu tantum appellatio facta ad princi-
pem omiſſo medio nulla eſt: quæ in omnibus alijs caſibus va-
let quantumcunq; medius omittatur. ipſe tñ Hoſti.non putat
iuri cõgruere, quod appellationem factam a quocunq; ad vnã
cauſam tantũ delegato non ſuo, vel a ſubdelegato delegati non
ſui in aliquo caſu princeps recipiat, dum tñ delegatus vel ſub-
delegatus alias delegans vel ſubdelegans ſuperſit, & cauſam ap-
pellationis velit & valeat expedire. Vnde putat eſſe ſtandum
etiam in foro canonico illis legibus. vt.C. qui pro ſua iuriſdi-
ctione.l.vnica.&.ff.quis & a quo. appel.l. i.in prin.& l.vlt. qui-
bus nec expreſſum aliquod ius canonicum contradicit. Porro
ſi Petri poteſtas conſideretur, & quàm princeps ſolutus eſt le-
gibus.ff.de legibus. lege princeps. etiam in caſu præmiſſo ex-
16 cepto † appellationem ad ipſum factã poterit recipere de ple-
nitudine poteſtatis: contra quã non intendit diſputare. verun-
tamen vt ipſe princeps iura & ius ſuũ ſeruet cuilibet decet ip-
ſum.C.de legi.digna vox. i i.q. i.peruenit.j. de ſta.mo. in ſin-
gulis.§.porro ſm Hoſti.in ſub.§.alleg.vt autem in fin. &.j.eo.
dilecti & vide.G.j.de off.deleg.c.ſi delegatus in fin.gl.ſi.lib.6.
17 vbi dicit, quod † ordinarium eſt, ꝙ ad proximum ſuperiorem
delegatũ appelletur vt ibi patet, ſed appellatio facta ad Papam
tenet: ſed ſi coram Papa excipiatur, & petatur, quod ad interio-
rem iudicem remittatur, obtinebit.ſ. eo. ſuper quæſtionum.
Vnde ſi non excipiatur tenet quod fit corã eo. & ad hoc quod
not.Inno.ſ.de re iudi.cum Bertholdus in glo. ordinarium. ſed
in alijs nõ credit hoc eſſe verum: imò, ſi, medio intermiſſo, ad
alium appelletur, & procedat, non valebit proceſſus, quamuis
de hoc non fuerit exceptum tanquam factus ab eo, qui non eſt
iudex competens. ſm illud quod not.Inn.j.de præb.referen-
18 te ſm. G.ibi, & bene, vt credo. Si quæratur qñ appellatur † ab
executore, & tunc dic, ꝙ ad illum, qui eum deputauit executo-
rem eſt appellandum, vt.ſ.de off. deleg. ſuper quæſtionum ar-
ticulis.§.porro. etiam ſi ſit delegatus vt ibi & not.Ber.in.§.nos
autem ſuper verbo modum excedat. Idem ſi appelletur a ſub-
executore dato ab executore dato ad prouidendum certę per-
ſonę, qui commiſit ſubexecutori vices ſuas donec eas duceret
reuocandas: vt ſcilicet appellari debeat ad executorem delega-
tum, vt no.Spec.ti.de ap.§.nunc tractemus ver.ſed ad quem
appellabitur & G.j.eo.ſi cui gl.a. lib.6. Et not. ꝙ cum ab exe-
19 cutore † non debeat nec poſsit appellari, niſi modum excedat
vt in d.§.nos autem. ſi iniuſtum fuerit mandatum, nõ ab exe-
cutore, ſed a committente appellari debet ſm Hoſtien. ibi &
idem Inno.eo.ti.cum in iure & Archid.2.q.6.§.ab executore
ver. quotiens, & tunc ſi in appellatione exprimitur id in quo
exceditur: in eo ſolo executio impeditur: & in alio exequi po-
teſt: ſecus ſi appellatur generaliter, quia modum excedit quod
dic vt in Spec.ti.de executione ſen.§.nunc dicendum ver. ſed
nunquid in totũ & vide quod no. ſpec.hoc ti.§. nũc tractemus
ver.ſed qd ſi quis & ver.ſeq. vbi dicit & Io.An.hic, quod ſi ap-
pellans ſimpliciter dicat, appello, nõ exprimendo ad quę, intel-
ligetur de proximo. Idem ſi dicat, appello ad maiorem idem
Bar.Brix.in.q.dñicali, quæ incipit item cito, quod quis dicat.
¶ Si quæris, vtrum in appellatione cauſa ſit exprimẽda. diſtin-
20 gue.vt diſtinxi.ſ.eo. conſtitutis.2. Et no. quod ad hoc † vt va-
leat appellatio facta in iudicio ante ſententiam diffinitiuam re-
quiruntur decem, idq; computatur ita, vt ſi vnum defuerit nõ
valebit appellatio. Primum, cauſa grauaminis illati, vel cõmi-
nati vt.j.eo.cum ceſſante. Secundum, ꝙ ſit legitima.j.eo. cum
ſpeciali.§.exceſſu. Tertium, quòd ſit vera.j.eo.ca. interpoſita.
Quartum, ꝙ ſit expreſſa vt.j.eo.c.cum cauſam.vt hic. Quin-
tum ꝙ non ſit admiſſa ſua petitio vt in d.c.interpoſita. Sextũ,
quod iden ꝙ non admittebatur extitit appellatum.j. eo. dile-
cto.§.vlt.quod eſt contra quoſdam ignaros iuris qui propoſita
exceptione dicunt, & appellamus, ſi eam non admittatis: nam
talis appellatio nõ impedit, quin valeat quicquid fit poſtea. Se-
ptimum, ꝙ fiat in ſcriptis. Octauum quòd petantur apoſtoli.
Nonum ꝙ ſi appellatus hoc petierit, veniat inſtructus appel-
lans & hæc tria colliguntur.j.eo.cordi.lib.6. Decimum, quòd
fiat infra x.dies vt.j.eo.c.Romana.& c.concertationi.lib.6. de
confir.vti.c.bonæ.ſ.de re iudi.cum inter & c.quod ad conſul-
tationem ſm Hoſt.qui ita no.in ſum.eo. tit.§. qualiter ſub.§.
ego Martinus.&.j.eo.dilecto & in d.ca. cordi. & idem Archi.
ibi ſuper verbo præmiſsis.& 2.q.6.cap. non ita glo.3. Et nota,
quod licet in appellatione interpoſita a grauamine vel interlo-
cutoria neceſſe ſit cauſam exprimere, vt hic, tamẽ in reſcripto
impetrato ſuper appellatione interpoſita a grauamine, vel in-
terlocutoria non oportet cauſam exprimere, ſi ipſi appellatio-
ni ſit delatum not.Spec.tit.de appel.§.de offic.quoq; eius.ver.
nunc dicamus & Ioan.Andr.in d.ca.cordi. in nouella. & Spec.
eo.titu.§.qualiter ver.in ſumma no. Item Hoſti.in d.c.dilecto
.j.eo.& Io.Andr. poſt eum addit tres caſus ſcilicet, quod cau-
ſa exprimatur coram illo, a quo appelletur, vt ibi quando dicit
coram executoribus &c. quaſi dicat, nõ ſufficit coram extra-
neis proponi niſi ex iuſta cauſa.ſ.de offi. deleg.paſtoralis ad fi.
Item, quod appelletur, vt ibi qñ dicit appellatũ &c. Item, quod
appellet ab illo, vel ab illis iudicibus, qui grauant. vt ibi qñ dicit
ab eiſdem &c. q.d.pręſentialiter auditis niſi ex cauſa.j.eo.c.ſi.
¶ Ad declarationem gl. (Innocentij) quæ incipit dicunt qui-
21 dam &c. ſi quæris, qñ miſsio † nuntij ad ſuperiorem operetur
& de quo, diſtingue. Aut quæris nunquid habet vim appella-
tionis: aut nunquid habet vim protectionis. ſi quęris nunquid
habet vim appellationis ſubdiſtingue, aut mittens nuntiũ po-
teſt habere commode copiam iudicis, a quo vult appellare: &
tunc nõ valet nuntij miſsio: imò eo caſu debet & tenetur ver-
bo appellare & apoſtolos petere. 2.q.6. biduum ſm Inno. hic
in ver. item vt talis miſsio &c. Aut mittens nuntium non ha-
bet, nec habere poteſt copiam iudicis de facili a quo vult appel
22 lare. Et tunc † aut lata ſententia cõtra aliquem vel aliquo gra-
uato ipſe venit, vel mittit ad ſe. apoſtolicam vel ad alium ſupe-
riorem pro grauamine proſequendo. & eſt certum quod pro-
pter hoc vadit vel mittit, vt ſe de grauamine conquęratur. Et
tunc aut hoc facit infra x.dies a tẽpore ſententię, vel illati gra-
23 uaminis, & tunc † talis itineris arreptio vel nuntij miſsio vim
appellationis obtinet. vt.ſ.de dolo & contuma.c.cum olim. de
reſtit.ſpol.c. audita. aut hoc non facit infra x.dies, & tunc non
habet vim appellationis vnde neceſſe eſt, quod infra x.dies, vel
ipſe, vel nuntius iter arripiat: nam decẽdium tantũ præfixum
eſt, vt facto vel verbo appellet, alias tranſit in rem iudicatam.
.ſ.de re iudi.c.quod ad conſultationem. & de elec.cum dilectus
in fin. & videtur quod infra illud tempus hoc ſignificetur iu-
dici & aduerſario vel ſaltem alteri arg. in eo quod le. & not.ſ.
de procur.cap. mandato ſm Inno. hic in ver. hoc autem fate-
mur & in ver.item neceſſe eſt &c. Item prudenter facit, ſi co-
24 ram † teſtibus exprimat omnia grauamina, pro quibus vadit,
vel nuntium mittit. nam ſi quando appellat viua voce ad hoc
tenetur, quare non tenetur ad hoc idem qñ facto appellat ſm
Innoc.in ver. item prudenter &c. & ad hoc facit quod no. Ber.
ſ.eo.dilecti filij & hunc verſi.vltimum videtur approbare Ar-
chid.j.eo.cordi ſuper verbo interlocutoria.lib.6. Item totam
iſtam glo.Inno.videtur approbare ipſe Archi. i i.q.3.ca.ſi epi-
ſcopus forte.glo.ſi.vbi remittit ad hanc glo.ſed Hoſt.hic dicit,
quod potius videtur hoc eſſe intelligendũ extra iudicium quã
25 & in iudicio vt not.j.eo.cordi.lib.6.poſſet etiam hoc † intelli-
gi, vbi pars grauata, vel condemnata propter tyrannidem par-
tis vel iudicis nec verbo, nec facto in præſentia eorũ auſus eſt
appellare, vt patet in eo quod le.& not.j.eo. ſi iuſtus metus. &
tunc etiam debet hoc quã cito poteſt parti vel iudici intima-
re.ar.c.alleg.mandato.ſ.de procu. Vnde plus placet quod hoc
intelligatur de appellationibus extra iudicium factis tantum
ſecundum Hoſti. & hoc tutius & verius videtur de iure.
¶ Ad euidentiam. glo. Innoc. hic quæ incipit plus dicimus ſi
quæris vtrum iudex appellationis poſsit, finito articulo appel-
lationis, vel omiſſo procedere in negotio principali, diſtingue
26 aut iudex a quo † appellatum eſt, detulit appellationi, & tunc
poteſt ꝓcedere, nec tenetur de neceſsitate remittere, vt.j.eo.
cum appellationibus lib.6. quod dic vt ibi ſm Ioan. Andr. hic
poſſet tñ remittere, ſi vellet ſm G.ibi in glo.ſi.vbi dicit etiam
poſt Inno.qui hoc no.j.eo. interpoſita ſuper verbo non deceat
& Hoſti.ibi poſt eum ꝙ vbi nõ detulit appellationi etiam ſine
cauſa aſsignata ſi appellatus petat remitti ad iudicem a quo ap-
pellatum eſt audiendus eſt. Aut iudex a quo appellatũ eſt non
detulit appellationi, & tunc aut quæris de primo, ſcilicet, vtrũ
poſsit ꝓcedere finito appellationis articulo, & tunc aut finito

per confir-

per confirmationem vel approbationem appellationis, aut finito per caſſationem appellationis quod eſt officiũ iudicis appellantia vt patet.2.q.6.in fin.§.ab eo.ṡ.de in integr.reſti. c.ex
27 literis vbi de hoc aut finito lapſu termini † a iure ſtatuti ad appellationem finiendam, puta anni, vel biennij ex cauſa in primo caſu pòt procedere, nec tenetur remittere cauſam ad eum a quo eſt appellatũ vt hic, in ver. alioquin cum ibi no. per Ber. In ſecundo caſu nõ poteſt procedere, ſed tenetur remittere vt hic in.§.cum autem.j.eo. Romana.§.fin. & c.cum appellatio-
28 nibus in princ.lib.6. In tertio † caſu non poteſt procedere, ſed debet remittere.ṡ.eo.cum ſit in princ. vbi hoc no.Bert.in glo. arg.ꝙ iudex in fin.ad idem.ṡ.eo.conſuluit.j.in fin. & c. reprehenſibilis.§.1. In quarto vero caſu, aut appellatio eſt recepta a iudice, vel approbata a parte aut non. In primo caſu nõ eſt finitus articulus appellationis, ſed in ea per iudicem procedetur ad quem eſt appellatũ appellato inſtantiæ, vel etiam appellante ſm decre.cordi.j.eo.lib.6.ad hoc.ṡ.eo. ſæpe.§. quia tñ vbi hoc not. Hoſti. ſuper verbo procedatur, & tunc ea euentu ſnīæ in cauſa appellationis apparebit vtrum debeat procedere vel non vt ſtatim dictum eſt. In ſecundo caſu ſcilicet qñ non eſt recepta a iudice, nec approbata a parte, elapſo termino nõ procedet, ſed potius procedet iudex a quo eſt appellatum.ṡ. directè & c. ad aures.& c.perſonas ſm Hoſti.in d.c.ſæpe. Aut quæris de ſe-
29 cundo caſu principali.ſ. vtrum omiſſo † appellationis articulo poſsit procedere in negotio principali, & tunc dicunt Inno.& Hoſt.hic quod ſi appellatus vult, ſemper debet obtinere apud iudicem appellationis, quod omiſſo articulo appellationis cognoſcat de principali. Nam ob eius fauorem eſt inductũ, quod primo de iuſtitia appellationis cognoſcatur, vt ſi appareat iuſtitia cõdemnatur appellans, & reuertatur, alias remittatur ad iudicem priorem vt hic & quod fauore &c.C.de legi. quod fauore & c. etiam quilibet renuntiare poſſet & c. 7.q.1.quã periculoſum.j.de reg.ad apoſtolicam. & ſi aliud diceretur nõ eſſet niſi litem contrahere ſine cauſa contra id quod le. & not.ṡ. de dolo & contum.finem. Nec ob.j.eo.cordi.lib.6.vbi dicitur, ꝙ de partiũ voluntate omitti poteſt articulus appellationis: quia ſubaudiendum eſt, vt parti appellatæ ſm eos. Idem not.Hoſt. Cardi.& G.in d.c.cordi.ſuper verbo partium. Idem etiam no. Cõpo.in decre. ſtatuimus. ſuper verbo appellari.vbi dicit hoc procedere etiam inuito appellante licet dicat appellãs, quod in ſcriptis nõ appellauit nec cauſam aſsignauit, nec apoſtolos pe-
30 tijt, ita tamen. quod iudex † appellationis reuocet grauamina, ſi qua per eum, a quo appellatum eſt illata ſunt appellanti contra negotium principale, puta per excõicationem vel condemnationem eapenſ.& ſimilia, & merito appellãte inuito in principali ꝓceditur omiſſo appellationis articulo: quia ex quo grauamina per eum, a quo appellatum eſt, reuocantur, non intereſt appellantis quod ſuper appellatione procedatur. & ideo nõ auditur volens proſequi appellationem, ſicut non auditur appellans, cuius non intereſt.2.q.6.non ſolent.ṡ.de elec.cum in-
31 ter.R. Sed appellato † inuito, nõ poteſt appellationis articulus omitti, ideo quia ſi appellãs in appellatione ſuccumbat, remittitur cauſa ſiue negotium ad eum a quo appellatum eſt, vt hic &.j.eo.cum ſpeciali in fi.& in iſta opi.concor.G. extra de elec. cauſam quæ ſuper verbo deuoluta.& c.conſtitutionem vt circa ſuper verbo agente in cle.Ioan.And.dicit quod opin.ſupradicta vera eſt cum appellatio ad Papam fit & forte idem cũ appellatur ad ſuperiorem qui adiri poterat in illa cauſa per quærelam. In metropolitano autem quo ad cauſas ſubditorũ ſuffraganeorum falſa eſt, vt patet.j.de foro cõpet. Romana.j.reſpon.lib.6.vbi de hoc. Nam coram eo etiam de vtriuſq; partis voluntate nõ poteſt omitti appellationis articulus. Ratio patet ibi. poteſt etiam eſſe vera dicta opin. in metropolitano & quocunq; alio, qui non poſſet adiri per quærelam qñ eſſet appellationi delatum: ratio patet ex decre.j.eo.cum appellationibus.lib.6. Et idem Inno. in d.decre. cordi. ſuper verbo nõ ap-
32 pellans ſm Io.Andr. hic & hoc teneas † ſalua in omnibus authoritate Papę qui cum poſsit negotiũ ad ſe reuocare vbi non eſt ad eum appellatum.ṡ.eo. vt noſtrum. multo fortius poteſt ipſum penes ſe reuocare vel retinere & in eo procedere quando nõ eſt ad eum appellatum. Sed nunquid ad hoc vt inferior iudex a quo iuriſdictionẽ reaſſumat eſt facienda per iudicem appellationis verbalis remiſsio. An vero ſufficit, quod ꝓnuntiauerit male appellatũ, & de hoc fiat fides iudici a quo ad hoc vt iuriſdictionem reaſſumere poſsit. Io.Andr.credit hic, quod non requiritur verbalis vbi non fuit delatum: nam etiam ante illam pronuntiationem poterat procedere iudex cauſę principalis, ex quo ſciebat appellationis cauſam fuiſſe falſam, fortius

33 poterit poſt pronuntiationem, ſed vbi detulit † negotiũ principale eſt coram iudice appellationis etiam ſi pronuntiet male appellatum, poteſt tñ remittere, ſi vult: ergo niſi remittat, iudex cauſæ principalis nõ procedet: ſecus videtur in inhibitione: quia licet illa impediat proceſſum principalis cauſę, non tñ differt illud, ſed ſolum ſuſpendit cognitionem iudicis principalis vſq; ad expeditionem articuli appellationis ſm Ioan. And. qui etiam dicit hoc ſuper glo.pen.verſic.quod illud quod dicit Ber.hic & Goff. qui idem dicit, quod qui deficit in appellatione, punitur in eapenſ. obtinet ſiue calumnioſe appellauerit, ſiue non. Sed ſi calumnioſe appellauerit, tunc punitur in quinquaginta libris.C.quorum appel. non recipiuntur.l.ab executione. ſed in criminali perdita ſue vocatus alias aduocatus accedat.C.de appella. l.a proconſulibus. ſecundum Ioan. Vinc. Goffr.& Phi.dicit.& Pe.de Sampſo.& Ab.poſt eum: quod vbi opi. facit pro appellante licet cõtra eum pronuntiatur in cauſa appellationis non condemnabitur in expen. & hanc vide in Spec.titu. de ex pen.§. nunc videndum.
34 ¶ Innoc.hic in glo.ſua penultima dicit, quod ſi Papa † deleget cauſam appellationis alicui, quod delegatus, approbata appellatione, cognoſcet de principali ar.ṡ.de reſcriptis. ſuper literis in fin.j.de teſti. Raynuntius.&.j.eo. titu. Romana.§. quod ſi obijciatur. lib. 6. & idem Hoſti. poſt eum Vin. tñ videtur hic contra ſentire dicens, quod fines mandati ſunt ſeruãdi.ff.mandati.l.diligenter.ṡ. de reſcriptis cum dilecta. Nam iudex non poteſt excedere punctum ſpecialiter ſibi cõmiſſum ſm eum hic, tñ primam opin. videtur approbare Ioan. 2.q.6.§. diffinitiua ver.ab eo au glo.fin. vbi Arch.nihil tenet. Ego vero Henricus credo ſic diſtinguẽdum. aut cauſa appellationis eſt ſimpliciter commiſſa, & tunc vera eſt prima opin. per iura alle.& per ea quæ ſcripſi.ṡ.eo.per tuas. Aut eſt cõmiſſa non ſimpliciter, ſed cum adiectione reſtrictiua. & tunc aut cum adiectione reſtrictiua cauſa commiſſę, vt quia cõmittitur ſpecialiter ipſa cauſa appellationis, ita qđ de cauſa principali ſe nullatenus intromittat, & tunc vera eſt ſecunda opin. Aut cum adiectione reſtrictiua temporis, vt quia committitur cauſa appellationis infra certum tempus decidenda, & tunc ex futuro euentu dependebit vtrum terminata cauſa appellationis per ſnīam, per quam ipſa appellatio eſt approbata ipſe delegatus de cauſa principali cognoſcet quaſi tempus præfixum ſit finitum, non alias ſic.ar.ṡ.de off.deleg.de cauſis.2.reſpon.&.ṡ.eo. ſuper eo.2.§.fi.
¶ Si quæris vtrũ appellatio extraiudicialis ſeu in & ſuper actibus extraiudicialibus interponẽda poſsit, & debeat fieri infra
35 decem dies tãtum vel aliquid iuris, diſtingue. Aut † quæris de appellatione interponenda grauamine nondum illato, ſed inferendo, & tũc poteſt appellari quantumcunq; ante grauamen illatum licet etiam poſt x.dies, poſtquam primo timuit ſibi inferri grauamen vt.ṡ.eo.bonæ.&.j.eo.cum ceſſante. Aut quæris de appellatione interponẽda a grauamine iam illato, & tunc
36 refert: quia multiplex eſt appellatio † extraiudicialis. Quædam quæ eſt omnino extraiudicialis & pone exemplum.ṡ.de elect. cum nobis olim & c.bonæ.j. & talis debet intra x.dies poſt factum ſeu illatũ grauamen ſeu poſtquã grauatus ſciuerit interponi, vt.j.eo.c. concertationi.lib.6. Eſt & alia quæ dicitur extraiudicialis, quia licet fiat a iudice non tñ fit ab aliquo actu iudiciali, verbi gratia iudex habet procedere partibus præſentibus, vere vel interpretatiue.ff.de re iud.l. de vno quoq; &.j.eo. Romana.§.ſententias. lib. 6. ecce quod iudex non procedit ſic ſed iubet ſeu facit aliquid in grauamen partis.23.q.1.quid culpatur.ṡ.de tempo.ordi.c.ad aures & de æta.& qua. quæris.j.de verb.ſignifi.ex parte. quod factum, non poteſt dici factum iudicantis.C.cõmina.epi.& c. & per totum, & tunc refert. aut il-
37 lud factum, ſeu attentatum propter quod debet † appellari eſt tale quod non poteſt iudex attentans ſeu faciens reuocare, vt quia definit & ſic eſt functus ſuo officio ſiue bene, ſiue male.ṡ. de off.deleg. in literis, vt quia prouidit de beneficio quod erat meum vel mihi debitũ: tunc oportet quod appelletur infra decendium, via tñ ſimplicis quærelę non eſt excluſa: cũ hoc non ſit iudicium & ſic in authoritatem rei iudicatę tranſire nõ poteſt. Sic loquitur.j.eo. concertationi in principio &.§. fi.lib.6. Aut eſt tale quod reuocari poteſt a faciente, ſicut eſt excõica-
38 tio vel interdictũ † & tunc grauatus poteſt accedere ad ſic facientem & eum requirere, quod factum illud reuocet, quod ſi nõ fecerit requiſitus, appellare poſſet. dummodo infra x.dies a tempore requiſitionis, licet poſt x.dies a tempore latæ ſnīæ excõicationis ſeu interdicti lati: & ſic nedum a promulgatione ſententiæ infra x.dies, ſed etiam a denegatione, ſeu recuſatione reuocationis infra x.dies poterit appellari.ṡ. de re iudic.

quod ad

quod ad conſultationem.ĩ.eo.c. concertationi in fin. & ca. ſi a
iudice lib.6. Idem ſi iudex abſq; cauſę cognitione iuberet mi-
hi ſoluere decem, quia tunc conſulte facerem ſi venirem ad
eum, & dicerem quod paratus ſum ſtare iuri coram eo, qui de
hoc non ſum citatus, nec monitus, nec conuictus. & require-
rem, quod iuſſum illum reuocaret, & me audiret, quod ſi non
fecerit appellare poſſum tunc, & infra decem dies.ſ. de maio.
& obe. inter quatuor vnde ex quo eſt talis act' iniuſtus quem
poteſt reuocare & non reuocat requiſitus ex hoc iterum & de
nouo grauat & ideo ex iſto nouo grauamine poterit appellari
& ſic rectè generaliter intelligendo, & pro regula poteſt dici,
quòd a quibuſlibet extraiudicialibus actibus, in quibus poteſt
appellatio interponi, grauatus infra 2.dies poſt grauamen illa-
tum, vel poſt quam ſciuerit, & non poſtea poterit & debebit
appellare vt in d c.concertationi vbi Cardi.& Ioan.Andr.con-
cor. cum præmiſſis per quod c.corrigitur quod not. hic Hoſt.
dicens, quod in electionibus ante & † poſt, etiam poſt x.dies
39 poterit appellari: ſed hoc modo: quia ſi ex legitima cauſa in-
terponitur appellatio ne fiat electio valet & cauſa probata ir-
ritabitur electio poſtea ſubſecuta.ſ.de elec. conſiderauimus.ſ.
eo.conſtitutis.2. alias non reuocabitur. Item poſt electionem
& ante confirmationem appellatur & poſt decem dies quãdo-
cunque ante confirmationem, ne fiat confirmatio & ſic poſſet
intelligi quod not.Innoc.& Hoſti.ſ.eo.bonæ. dicentes, quòd
extra iudicium appellatur poſt decem dies: nam cum extraiu-
dicialis appellatio non ſit aliud, quam ad cauſam prouocatio vt
40 .ſ.eod.cum ſit.§. ſi vero. ſicut † læſus poteſt quandocunq; læ-
dentem ad iudiciũ vocari facere, ſic poteſt eum prouocare ad
cauſam extra iudiciũ prouocando non enim tranſit grauamen
in rem iudicatam, ſicut ſententia vt in.§.allega. ſi vero ſecun-
dum Hoſti. hic & idem ſpec.hoc ti.§.reſtat videre quãdo ver.
ſed quid dices.2.ſed contra iſtam opin. Hoſti.& Spec.tenebat
Ioan.2.q.6.biduum ver.quod in ſentẽtijs & Compo.ĩ.eo. ſta-
tuimus in glo. ſed nunquid eſt neceſſe &c. lib.6. quod eſt ho-
die approbatum in c.allega. concertationi ſecundum.G. ibi in
glo.1.& 2.q.6.in ſum. in glo. adde dicunt quidam.

1 *Illæſus ne appellet.*
2 *Læſus verbis appellet.*
3 *Appellare exceptione non admiſſa licere.*
4 *Appellari a non reſpondente poſſe.*

CVm ceſſante. ¶Si quæras vtrum ceſſan-
te cauſa ceſſet effectus dic,
vt dixi.ſ. de iureiur. & ſi Chriſtus.

¶Si quæris vtrũ iudex poſſit ſuam ſententiam re-
uocare, vide quod dixi.ſ. de offic. deleg. in literis.

¶Si quęris vtrum a futuro grauamine valeat appellari, diſtin-
gue aut quæris de appellatione iudiciali. aut extraiudiciali. Si
de iudiciali, tunc aut quæris vtrũ poſſit appellari a futuro gra-
1 uamine reali, & verbali, vt quia nec † realiter, nec verbaliter
quis eſt læſus ſeu grauatus, & tunc non: quia cauſa rationabi-
lis non ſubeſt.ſ.eod.conſuluit.2.& cap. ex parte.1. & 2.& c.vt
debitus.&.ĩ.eod.dilecto pro quo no.ibi per Inno. ibi in glo. 1.
& per Hoſt. poſt eum. Aut quęris vtrum poſſit appellari a fu-
2 turo † grauamine reali, ſed in præſenti verbali, vt quia quis eſt
læſus ſeu grauatus verbaliter non tamen realiter, & tunc pote-
rit appellari, vt hic & argu.2.q.6.c.omnis oppreſſus. Si quæris
de appellatione extraiudiciali, & tunc dic, quòd poterit appel-
lari, licet grauamen, & realiter, & verbaliter ſit futurũ dum-
modo veriſimiliter timeat quis grauari vt le. & no.ſ.eo. bonæ
ſecundum Hoſti. hic. Circa tamen primum membrum dicit
Hoſti.ĩ.eo. interpoſita in principio quòd licet a futuro graua-
mine in iudicio non liceat appellare, vt hic & in concor.ſ.alle.
3 ſi † tamen iudex procedat in negotio, exceptione non admiſ-
ſa, nec repudiata appellari poteſt, hoc expreſſo ꝙ procedit ex-
ceptione non admiſſa.ĩ.eo.ex parte. Item ſi iudex ſupereſt in
deliberando, nec reſpondet vtrum admittat, vel nõ nec etiam
4 † in principali procedit & hoc forte facit, vt excipiens vexa-
tus laboribus & expen. diuerſis terminis cogatur cedere liti,
vel procedere, ſicut alias legitur.ſ.de reſcriptis.nõnulli. Si ter-
tio requiſitus humiliter expectato reſponſo cõgruo tempore
non reſpondit expreſſo tali grauamine, & modo inſeratur in
appellatione quod procedit exceptione propoſita, non admiſ-
ſa, forte poſſet appellari ar.in eo quod leg. & not.ſ. de ſup. neg.
præ.cap. 1.de elec.cum in veteri.ſ.de off.deleg. ſuper quæſtio-
num.§.fin. ſecundum Hoſti. ibi ibidem Ioan.Andr. ibi & in c.
alleg.dilecto in princ. Et de pœna iudicis eccleſiaſtici grauan-
tis vide.ĩ.de re iudi. cum æterni. lib.6.

1 *Arbitri quando, an non recuſat eligendi.& 2.*
3 *Recuſationis & impugnationis idem ius.*
4 *Conſuetudine iudicem dari.*
5 *Iudice recuſato, quis ius dicet.& 7.*
6 *Partium voluntas, quæ accipienda.*
7 *Arbitri recuſationis quando ius dicant.& 8.*
9 *Appellandum a ſuſpecto ne ſit.*

CVm ſpeciali. ¶Si quæras, vtrum cauſa
recuſationis ꝓpoſita con
tra delegatum arbitri ſint eligẽdi qui de cauſa re-
cuſationis cognoſcant, diſtingue. Aut cauſa recu-
ſationis eſt euidẽter fruſtratoria. Aut eſt eniden
1 ter de iure † rationabilis, & de facto notoria. aut eſt dubium.
In primis duobus caſibus. non debẽt eligi, quia in primo caſu
iudex delegatus nõ tenetur cauſam recuſationis admittere.ſ.
de iudi.c.5.& de cauſa po.& proprie.c.cum olim & in ſecundo
caſu tenetur cauſam recuſationis admittere adeo, vt nõ ſit ne-
ceſſe arbitros eligere, quã cauſa rationabilis eſt de iure, & noto-
ria de facto, vt.ſ.vt li.non conteſt.accedens & in c.allega.cum
olim. In tertio caſu refert aut eſt delegatus ordinarij, & tunc
non debẽt eligi arbitri, ſed ipſe ordinarius cognoſcet, quod dic
vt legitur, & no.ĩ.de off.deleg. c. ſi contra vnum.lib.6. Aut eſt
2 † delegatus Papæ & tunc ſunt arbitri eligẽdi, vt hic &.ſ.de off.
deleg.ſuſpicionis. vbi de hoc ſcripſi, & plenius in c.ſuper quę-
ſtionum & no.ſm Innoc. hic, ꝙ iudicis recuſati eſt cauſas re-
cuſationis admittere & partem recuſantem requirere, ꝙ vna
cum parte arbitros eligat, ſed cauſas ipſas recuſationis reproba
re non poteſt: hoc enim ad arbitros pertinet vt.ſ.de fo. cõpe.
c.licet &.C.de iudi.l.apertiſſimi & l.fin. quod dic vt in c.alleg.
ſuſpicionis.&.ĩ.eo.c.legitim.2.lib.6.& ſi ipſe iudex cauſas recu
ſationis non admittat, appellari poteſt vt.ſ.de off. deleg.ſuper
quæſtionum articulis.§.fi.niſi euidenter fruſtratoria, vt eſt di-
ctum. iſta diſtinctio ſumitur ex dictis Inno.hic in prin.in glo.
& Hoſti.& Ioan.Andr. poſt eum & in primo concor. Archid.
in d.c.legitima in glo. 1.ver.dic quod vbi &c. Et nota, ꝙ cauſę
recuſationis ſunt multę, de quibus no.ſ. de off.delega.cauſam
quæ. vt li.non conteſta.accedens.1.& 2.& plene not. Hoſti. in
ſum.titu.de off.deleg.§.quæ ſunt iuſtæ cauſæ. & Spec eo.ti.§.
ſupereſt videre. & Hoſti.in c.alleg. legitima. Et quod dictum
3 eſt de cauſa recuſationis † idem intellige de impugnatione ip-
ſius cauſæ recuſationis, vt ſi eſt euidẽs de iure, & de facto im-
pugnatio recuſationis, corã recuſato proponetur, & ab eo pro-
nuntiabitur. Si vero non eſt euidens, vel eſt dubia, ille, qui ha-
bet cognoſcere de cauſa recuſationis, cognoſcet & de eius im-
pugnatione. & hoc not. Vinc. hic & Innoc. in glo. an ſit iuſta
& Hoſtien. poſt eum & idem Archid.ĩ.de off. deleg. c.ab ar-
bitris glo.3.lib.6. Et vide per eum in c.alleg. legitima glo. 1.&
eo.titu.c.cordi ſuper verbo. grauamine. lib.6.

¶Ad declarationem gl.Ber.quæ incipit nota ergo.&c. Si quæ-
ris, iudice recuſato, qui de cauſa volebat cognoſcere qs de ipſa
cauſa cognoſcet, diſtingue. Aut quęris de iudice ordinario, aut
de delegato. Si ordinario tunc ſm Hoſti.refert. aut apparet de
4 cõſuetudine † legitimè præſcripta, quis de ea habet cognoſce-
re, & illa eſt ſeruanda: conſuetudo enim dat iuriſdictionem, vt
.ſ.de foro compe.c.cum contingat.& ita loquitur eo.ti.c.licet
.§.fin.ſm Ber.& Hoſti. hic. Aut non apparet de cõſuetudine,
& tunc eſt in poteſtate partium iudice recuſato conſulto, vtrũ
5 alij † cõmittatur, vel ad ſuperiorem remittantur.ſ.de fo.cõpe.
cap.1.& c.ſi quis contra clericum. 11.q.1. peruenit & hic in.§.
cauſa vero.ſ.eo.ad hoc. Aut ergo partes in hoc cõcordant, &
tunc ille, de quo concordauerunt, cognoſcet. Aut non cõcor-
dant, & tunc ipſe iudex ipſas cõpellet, vt in iudices cõueniant,
quibus recuſatis cauſam cõmittat, vt in iuribus allega. quia &
delegatus in caſu conſimili poteſtatem habet.ſ. de off. delega.
ſuſpicionis & hoc faciet ſi voluerit per ſe licet honeſtũ ſit qđ
per alium ab eo delegatũ ipſas diſtinguat & ſic intelligit.c.alle.
ſi quis contra clericum. etiam ſi electi concordare nequeunt.
Hoſti. putat quod ad proximũ ſuperiorem debeat haberi re-
curſus: cũ iſte, qui delegauit ſuſpectus ſit.ar.ĩ.de iurepa.nullus
.ſ.de foro compe.c.licet.§.fi.de ſent.& re iudi.c.fi.ver. ſi vero
ex delegata.ideo autem requiritur conſenſus partium ne & de
legatus a ſuſpecto iterum tanquam ſuſpectus recuſetur. ar. 3.
q.3.offeratur.ſ.titu. 1.cauſam quę ad fi.de off.deleg.inſinuante
& c.ſuper quæſtionum.§.nos autem. ita no. Hoſt. in effectu in
ſum.eo.tit.ſub rubrica de recuſationibus.§. quis cognoſcet ad
6 fi.& quòd dictum eſt ꝙ iudex debet † cõmittere de voluntate
partium intellige verum ſi partes ſint præſentes. ar.ff. de iudi.
obſeruandum.

obſeruandum Si vero partes non ſint præſentes, ſed iudex ex
officin procedit, tunc fiet cõmiſsio de recuſatorum cõſenſu,
vt hic in ver. & ipſe cum aduerſariu &. §. cauſa ver. ac ipſa &. §.
exceſſu ver. & tunc & §. ſe. q; ſi conſentire nõ vult ad ſuperio-
rem remittat, vt in iſto. §. cauſa vero in fi. ſic poteſt intelligi. ſ.
de ſuro compet. licet: & hanc ſolutionem approbat Hoſt. hic
præ cæteris tantum ad huius literæ intellectum. Si quæras de
delegato tunc aut de delegato ordinarij: & tunc credo q; ipſe
ordinarius cognoſcet. nam & ipſe de cauſa recuſationis habet
cognoſcere vt. j. de off. deleg. c. ſi contra vnum. §. pen. lib. 6. &
quia ipſe ordinarius poteſt quandocunq; iuriſdictionẽ ad ſe re-
uocare, & per ſe vel per alium cognoſcere. ff. de iud. l. iudicium
ſoluitur. & ad hoc faciunt iura & opin. quæ ſequuntur in de-
legato Papæ. Aut quæris de delegato Papæ, & tunc eſt cõtra-
rietas inter doctores. nam Hoſti. ſecutus dictum Goff. dicit,
7 q; arbitri, qui † cognouerunt de cauſa recuſationis, de eadem
cognoſcent. & ad hoc allegat, & dicit q; eſt caſus. C. de iudic.
apertiſsimi. in fin. & l. vlt. &. ſ. de off. deleg. ſuſpicionis, vbi di-
cit ad hunc articulum. &. ſ. eo. tit. ſecundo requiris in fin. &. j.
de off. dele. c. iudex ab apoſtolica ſede. lib. 6. ſupplent leges pręſ-
dictę ar. x. di. ſi in adiutorium & per totum. Nam ſic in appel-
latione oportet vt. ſ. eo. tit. c. vt debitus & appellatio & recu-
ſatio paribus paſsibus ambulant. ſ. eo. ſuper eo. 2. & in eo caſu
tales arbitri cẽſentur delegati ab eo qui delegatum recuſatum
delegauit in cuius loco ſuccedunt arg. ff. ſi quis cautioni. l. ſi eſt.
8 §. qui iniuriarũ. & aſſerit ipſe Hoſti. quòd † tales arbitri, iudice
recuſato procedant ſuper principali in omnibus ſm formam
literarum, vel ad recuſatum directarum & hoc ipſe no. in d. ca.
ſuſpicionis &. j. eo. c. legitima. lib. 6. & in ſumma de off. dele. §.
quis ſit effectus. ver. quid ergo. vbi late proſequitur hunc ar-
ticulum. Alij ferè omnes vt Ioan. Vinc. Tanc. Goffr. & Ber.
dicunt contrarium. ſ. eo. c. ſecundo requiris. in fin. Et hęc ſen-
tentia verior eſt ſm canones per c. allega. iudex ab apoſtolica.
lib. 6. vbi hoc tenet Archi. in glo. quis ergo cognoſcet & credo
q; bene & de hoc in Spec. ru. de recuſa § effectus autem.
¶ Ad declarationem, & determinationẽ glo. Inno. quæ incipit
credimus tñ. vide hodie, quod le. & no. j. de off. deleg. c. iudex
ab apoſtolica. li. 6. vbi approbatur quod no. hic Inno. & repro-
batur quod no. Hoſt. ſm. G. in t. glo. & ſuper verbo nequiuit.
9 ¶ Innoc. hic in 1. glo. ſua dicit, q; non poteſt † a iudice delega-
to vel ordinario appellari ea de cauſa qua ſuſpectus eſt: cum
tunc habeat certũ remedium, ſcilicet recuſationis. 3. q. 5. quia
ſuſpecti. ſed contrarium not. Io. 2. q. 6. quoties glo. 2. & de hoc
not. Ber. ſ. eo. nouit. Tu vero vtranq; opi. ſaluando dicas, q; di-
ctum Io. verũ eſt, vbi cauſa ſuſpicionis eſt notoria tantum, ſed
dictum Inno. procedit, ſi eſt occulta & clare poteſt intelligi ex
eo quod no. Ber. & Hoſt. ſ. vt li. nõ conte. accedens. j. & ad hãc
materiam facit quod no. 2. q. 6. illud. in gl. fi. & c. ſi quis in qua-
cunq; in glo. fi. & ita diſtin. Archi. in c. alleg. quoties. in glo. fin.

1 *Aduocati confeſſio abſenti non obeſſe.*
2 *Aduocatum præſenti proteſtata non obeſſe.*
3 *Aduocati confeſſio quando reuocabilis. 4. & 5.*
6 *L. 1. C. de erro. aduo. ſenſus.*

CVm cauſam. ¶ Si quæris vtrũ & qñ con-
feſsio aduocati præiudicet
clientulo, & vtrum, & infra quod tps clientulus po
teſt errorẽ aduocati ſui reuocare, diſtingue, aut quę
1 ris primo qñ ſibi præiudicet, & tunc aut † aduocatus confite-
tur abſente clientulo, vel eo præſente, & non intelligente, &
tunc non præiudicat ſibi. ar. ff. de iure codicillo. l. 2. §. furioſus.
ff. de arbi. l. diem proferre. §. ſi quis litigantium. ff. de re iudi. l.
furioſo. ff. de verb. oblig. l. t. in fin. &. j. de ſpon. c. ex literis. lo. t,
C. de errore aduoca. l. s. a contrario ſenſu cum ſua gl Aut con-
2 fitetur, eo præſente, & intelligẽte. & tunc † aut ex parte clien-
tuli præceſsit proteſtatio talis, ſcilicet, q; ſi aduocatus aliqua di
cat quæ ſint vtilia cauſæ valeant, alias non. & tunc (licet Iac. de
Ra. dixerit quòd præiudicat per leg. ff. de iure codi. l. diuus. §. j.
Odof. tñ tenet contrarium per l. ff. quib. mo. pig. vel hyp. ſol. l.
ſi debitor. §. ſi in venditione) nullo modo præiudicat per iura
allegata per Odofr. Et hoc eſt verius ſm Pet. de Bellapert. &
Cyn. C. de erro. aduo. l. 1. per l. ff. de leg. 3. l. ſi quis in prin. teſta.
pro quo faciunt no. per Hoſt. ſ. de cõſti. cum. m. & per Cardi.
j. de reg. iur. c. in generali. lib. 6. Aut non præceſsit talis proteſ-
ſtatio, & tũc præiudicat ipſo iure, vt hic & . C. de erro. aduo. l. j.
& vlt. Aut quæris vtrum & infra quod tempus clientulus po-
3 teſt errorem aduocati † reuocare. & tunc dicebat Placentinus
quòd infra triduũ & non vltra poteſt eum reuocare. Et eſt ra-
tio (ſm eum) quia clarius videt quis in alieno facto, quam in
ſuo ſicut patet in ludo ſchacorum. ſed hoc non placet, nec an-
tiquis doctoribus, nec modernis: ideo dicunt quidam vt Ac-
cur. C. de errore aduo. l. fi. & Cyn. C. de iuris & facti igno. l. er-
ror. quòd lex illa finalis continet facti accidentiam, non iuris
myſterium. Nam ibi lata fuit diffinitiua ſñia infra triduum, &
ſic triduo ante ſententiam oportet eum errorem reuocare. &
hoc idem Archid. approbat. 35. q. 9. c. loci noſtri. §. his ita in gl.
adde vbi de hoc dices quòd in l. allega. factum notatur & non
ſtatuitur ius. idem not. Io. Vinc. & Ber. j. de cenſi. c. olim cau-
ſam, ſed Innoc. & Hoſti. no. hic, q; eadem die debet reuocari:
quia ſi vltra vnam diem taceret dominus ſiue pcurator. tunc
videretur ratum habere: hic tamen dicit Goff. quòd aduocati
4 † cõfeſsio erronea poteſt reuocari non ſolũ eadem die vt hic,
ſed & vſq; ad triduum, vt in l. alleg. fin. imò vſq; ad ſententiam
vt. C. de iuris & facti igno. l. error. Si enim proprium errorem
licet reuocare, multo fortius alienum ſecundum Goff. Hoſti.
vero hic diſtinguit, aut aduocatus errat in facto, aut errat in
5 iure. Si in facto, tunc dicit, quòd error † talis aduocati reuoca-
ri poteſt nudo verbo, etiam nõ probato errore infra triduum.
Elapſo vero triduo, non poteſt reuocari, niſi errore probato
argu. no. ſ. de confeſ. c. fin. Si errat in iure, tunc poteſt reuoca-
ri quandocunq; : dummodo non proceſsiſſet in cauſa: quia iu-
ris ignorantia nõ præiudicat ius ſuum proſequenti. ff. de iu. &
fac. igno. l. 2. & de tali errore iuris videtur loqui iſtud. c. ſecun-
dum eum: & in hoc ſatis concordat. c. olim cauſam & Io. An.
ibi poſt eum, & Goffr. ſ. de elect. ſcriptum eſt & in hoc etiam
concor. Accur in d. l. vlt. C. de erro. aduoca. dicens, quòd error
iuris aduocati poteſt ante ſententiam reuocari. argu. ff. de iudi.
6 l. iudices. & pro hoc facit. d. l. 1. C. de errore † aduo. vbi dicitur,
quòd ea quæ aduocati, præſentibus his, quorum cauſæ agun-
tur, allegant perinde habenda ſunt, ac ſi ab ipſis dominis litium
proferantur modo ſi ab ipſis dñis talis error proferretur poſſet
per eum reuocari per l. alleg. ff. de iu. & fac. igno. l. 2. ergo &c.
Licet Iac. de Ra. in d. l. vlt. dicat, quòd error iuris aduocati re-
uocari nõ poteſt, quia aduocatus eſt inſtructus in iure. de hoc
in Spec. de confeſſ. §. vlti. in principio.

1 *Sententiam iniuſtam dici poſſe.*
2 *Appellans quando, an non, remittendus. & 3.*
4 *Appellantem de nulli. audiri quatenus verum. & 5.*
6 *Appellationis iudicem de nullitate omnino cognoſcere.*
7 *Appellationis, & nullitatis concurſus.*
8 *Appellari ab executorum proceſſu poſſe.*

DIlecto. ¶ Si quęris, vtrum iudex appellatio-
nis, coram quo proponitur de nullita
te ſententię de ipſa nullitate cognoſcere & deter
minare poſsit. diſtingue. Aut appellatur poſt ſen
tentiam, & tunc appellans nõ tantum excipien-
1 do, ſed etiam agendo † coram iudice appellationis poteſt ſen-
tentiam dicere iniuſtam, & nullam: quia quibuſcunq; modis
poteſt, & debet defendere appellationem ſuam. ff. de ap. l. ſcio.
in fin. nam & a ſententia, quæ nulla eſt appellari poteſt, quam-
uis etiam ſine appellatione reſcindi poſsit. ff. de app. l. ſi expreſ-
ſim. quæ ſen. ſine app. reſcin. l. 1. in fin. & l. ſe. & ex quo poteſt
appellari, & per appellationem proſequi poteſt. Aut appellatur
ante ſententiam, & tunc nõ poteſt appellans agere de nullitate
2 coram eo: quia † ſi cauſa appellationis non eſt vera, remitten-
dus eſt ad iudicem a quo appellatum eſt. ſ. eod. vt debitus. ſed
quando appellatur a ſñia diffinitiua, non remittitur ad eum:
quia functus eſt officio ſuo, ſecundum Inno. hic ſed Hoſt. di-
cit, quòd iſta opin. Innoc. non plene capit: nam vbi ante ſen-
tentiam eſt appellatum, videtur, quòd de plano appellãs poteſt
petere ſententiam poſtea latam pronuntiari nullam: hoc enim
regulare eſt, quòd quicquid fit poſt appellationem legitimam
pronuntiatur irritum & inane vt. j. eo. c. ſignificante. in fi. ſed
3 † etiam iniuſte appellans a ſentẽtia eſt ad priorem iudicem ſal-
tem ordinarium remittendus, vt ipſe ſuam ſentẽtiam execu-
tioni mandet, & ſic intelligitur. ſ. eod. vt debitus. vt videlicet
loquatur non ſolũ de appellationibus ante ſentẽtiam habi-
tis, ſed etiam a ſententia. de delegato vero iudice a cuius ſen-
tentia appellatur dubitari poteſt: vtrum ſit ad eum remiſsio fa
cienda quod dic, vt not. ſ. de offic. deleg. paſtoralis. §. præterea.
Dicit tamen finaliter, q; quotidie in curia appellantes, & ap-
4 pellationem ſuam proſequentes, & de † nullitate, & iniuſtitia
ſententiæ audiuntur: dummodo caute formetur libellus, vt
videlicet appellans factum proponat, quomodo ſententia lata
eſt contra ipſum, a quo, quamuis non ſit neceſſaria appellatio,
quia

quia nulla erat,tamen ab ea ad cautelam non, vt eam ratificare
intenderet, ſed, vt ſibi prouideret,ſi forſan reperiretur aliqua
ad ſedem apoſtolicā appellauit:& ideo primo petit ipſam nul-
lam ꝓnuntiari & ſi forſan reperiretur aliqua. petit ipſam tan-
quam iniuſtam irritari:ſic enim formatus libellus recipitur,vt
patet in eo,quod le.& no.ſ.de reſti.in integ.conſtitutus.& cau
ſis tam nullitatis,quam iniuſtitię poteſt ſimul proſequi,vt per
probationes iſtarum, vel illarū poſsit in altera parte libelli ob-
5 tinere. Putat † tamen, ꝙ proteſtari debet ab initio ſe ex altera
tantum velle proſequi,quod intendit.ar.ff.quorū le.l.1.§.quod
autem. nec eſt cōtrarius ſibijpſi talem libellū formando: quia
non ſimpliciter nullā & aliquam eſſe aſſerit: tunc.n. repellere-
tur,vt contrarius ſed ſimpliciter dicit nullam,& ſub conditio-
ne ſibi prouidet, vt in defectu nullitatis poſsit ipſam de iniu-
ſtitia impugnare ſm Hoſt.hic.illud idem dicit Spec.ti.de ſen.
prola.§.iuxta ad fi.& Io.An.hic. & ſic videtur tenere indiſtin-
ctè,quòd ſiue appellatur a diſſinitiua ſiue ab interlocutoria,ꝙ
6 iudex † appellationis de nullitate ſniæ,cognoſcere,& termina-
re poteſt & hoc tenet Arch. indiſtinctè etiā ſi ſit delegatus cui
cauſa appellationis eſt cōmiſſa ar.ff.de ap.l. ſi expreſſum.ff.quæ
ſen.ſine ap.reſcin.l.1. & quaſi per totum.C. qñ prouocare non
eſt neceſſe.l.1.& quaſi per totum & vř caſus.ff.fam. erc.l.quę-
dam. mulier.ff.de oper.libertorum l.vlt. hoc not.Archid.j.eo.
cordi.in gl.1.partis appellatę in fi.idem videtur tenere Spec.ti.
de ſen.§.iuxta propoſitionis.ver.vtrum aūt appellans. & Gen.
extra de re iudi.ca.1.ſuper verbo de nullitate in cle. hoc credo
verum. & ita ſeruatur de facto in parlamento Regis Franciæ:
7 licet Gul.de Monte Lau.teneat ibi contra dicens † quòd cauſa
nullitatis & cauſa appellationis inſimul tractari nō poſſunt nec
iudex appellationis pōt cognoſcere de nullitate, ſed iudex or-
dinarius qui de cauſa principali cognoſcit. Et ſcias, ꝙ Inno.no.
hic ſuper verbo facerent, ꝙ illud verbū innuit nondū proceſ-
ſum facit cōtra ipſos appellantes alias appellatos vnde ſuh pro-
ximo.j.deciditur ex antiqua,quòd executores poſt appellatio
nem excōicauerunt illos,quia alias:quam ſnīam petebant irri-
tam pronuntiari, & pro hoc poteſt conuincere quòd hæc de-
8 creta nō contradicit cōmuni obſeruantiæ qua † factis ꝓceſsi-
bus executorū, per quos fulminant ſnīas niſi infra certos dies
pareatur,appellatur ab illis infra dies ſtatutos ne ligent ſnīę nul
la exceptione coram executoribus ꝓpoſita, ſed ſolum in ipſa
appellatione exprimuntur exceptiones, & cauſæ grauaminū.
non enim tunc ſufficeret ad euitādum vinculum ſnīarum ex-
ceptiones infra dies illos proponi, ſed neceſſaria eſt appellatio
ad hoc, quod propter ſnīas interponi poteſt antequam ligent
abſq; vllo exceptionum prius proponendarum auxilio.ſ. eod.
præterea.ij.& minimè ſunt mutanda &c.ff.de legib.l.minimè.
9 Nec obſtat hæc decre. per prius dicta, quia † hic nō erant latæ
ſnīæ quo caſu prius debent exceptiones contra præcepta exe-
cutorum proponi q̄ ab eis appellari & idem crederem ſi execu
tores fulminarent ſnīas ſub hac alternatiua.ſ. niſi pareatur, vel
infra eundem terminum coram ipſis proponatur cauſa ratio-
nabilis nō parendi. tunc enim cum per lapſum termini propo-
ſitis prius exceptionibus non ligentur, nō eſt neceſſarium re-
medium appellandi & facit quod no.Inn.hic in 1.glo. & Hoſt.
poſt eum & Spec.tit.de excep.§.viſo. ver. quidam autem no-
uitij.& ſequen.& de appel.§. qualiter verſic. Item quòd faciat
ſecundum Io. Andr. quod eſt notabile & quotidianum.

1 *Appellationis proſequendæ diem non, niſi appellanti dici.*
2 *Appellationi quis iudicum diem dicat & quando.* 3. & 4.
5 *Procuratorem mittere quando ſatis ſit appellanti*. 6. 7. 8. 12. *an non*. 9.
10 *C.cordi. quando locus ſit, an non*. & 11.

NIcolao. ¶ Si quæris,vtrū appellans, vel appel-
latus,ſeu iudex poſsit terminum pręfigere ad appellationem proſequendam. Et vtrum
teneatur mittere ꝓcuratorem ad appellationē pro-
1 ſequendam diſtingue. Aut quęris primo vtrum † alter eorum
poſsit terminum pręfigere ad appellationem proſequendam.
& tunc aut quæris,de appellante,& dic quòd ſic vt.ſ.eo.c.ob-
latę.§.licet igitur & c.perſonas. Aut quęris de appellato,& dic
quod non quia beneficium iuris puta anni vel ex cauſa biennij
ipſi appellati dati ad appellationem proſequēdam ipſe appella-
tus auferre ſeu diminuere nō poteſt vt.j. de re.iu.c.indultum.
lib.6. & quia eſſet graue illud tempus metiri ex termino aſsi-
gnato ad voluntatem appellati.ar.ff.qui ſatiſda. cog.l. de die.vt
no.Cardi.j.eo.cordi.lib.6.Aut quæris de iudice & tunc aut de
2 † iudice a quo eſt appellatum & ille poteſt terminum præfige-
re ipſi appellanti ad appellationem proſequendā & terminum
iuris diminuere.vt in d.c.oblatę.§.licet igitur &.ſ.eo. cum ſit
Romana in prin.ibi niſi forte &c. & c.perſonas. Aut quęris de
3 iudice,ad † quem eſt appellatum,& tunc aut quęris de appella-
tionibus interpoſitis in cauſis electionum, ſeu in cauſis matri
monialibus,vbi de fędere matrimonij agitur,ſeu in alijs cau-
ſis,quę celeritatem deſiderant, & in talibus ſi iudex ad quē ap-
pellatē viderit ex dilatione periculū imminere poteſt, & debet
prouide terminū moderari.vt.ſ.eo.oblatę.§.vlti. &.ff.de dam.
infec.l.1.quo caſu neutro proſequente appellationem obtinet
id in tpe moderato quod obtineret anno elapſo ſm Goff. hic
& idem Archi.2.q.6.in ſum. in gl.adde.ſ.ad proſequendū. nec
mirum, quia in hoc caſu imminet periculū reipublicę vt not.
Hoſt.in d.c.alle.oblatę. Aut quęris de alijs appellationibus in-
4 terpoſitis in alijs cauſis,& † tunc nō poteſt terminū iuris mo-
derari.arg.c.all.oblatę.§.vlt. vbi eſt ſpeciale in cauſis, in quibus
poteſt periculum reipublicę imminere,& quę celeritatē deſi-
derant, quod ſi iudex ad quem appellatū eſt, poſsit terminum
ſtatuere. ergo in contrariū erit ius commune. arg.ff.ad munic.
5 l.1.in fin. Aut quæris de ſecundo.ſ. vtrum † appellans, vel ap-
pellatus teneatur mittere ꝓcuratorem ad appellationem pro-
ſequēdam, & tunc aut quæris de appellationibus quæ fiunt ad
Papā. Et tunc aut quęris de appellationibus,quę fiunt in cau-
ſis,ſeu negotijs electionum poſtulationū vel prouiſionū iux-
ta formam.c.ſtatuimus & c.cupientes.j.de elec.lib.6.& in illis
tam appellans,quā appellatus & generaliter oēs quorum inter-
eſt, & quos cauſa tangit per ſe vel per ꝓcuratorem ad cauſam
inſtructos ad ſed.apoſt.ire tenentur iuxta ea, quæ ibi le.& not.
imò & ſi neutra pars appellationē factam ꝓſequi curat & iu-
dex ex officio ſuo ipſas partes ad ipſam proſequēdam poterit
coercere vt.ſ.eo. oblatę in fin. ſm.G.j.eo. cordi.ſuper verbo
6 & petierit.lib.6. Aut † quæris de appellationibus,quæ fiunt in
alijs cauſis.& tunc refert ſm Hoſt.j.eo.tit. interpoſita aut ap-
pellatio nō recipitur a iudice nec approbatur a parte appellata,
& tunc ſufficit mittere ꝓcuratorem ad impetrādum tm̄ vt in
c.alleg.interpoſita in princ.ver. eiſdem quoq;. Aut recipitur a
7 iudice vel approbatur a parte appellata,& tūc aut † ipſe appel-
lans nō præfixit terminū ſuę appellationi,& tunc ſufficit pro-
curatorem mittere ad impetrandū vt innuitur in iſto c. Nico-
lao. a cōtrario ſenſu. fallit (vt credo) in caſu, vbi ipſe appella-
tus approbat appellationē & petit cām in curia tractari, vt ſta-
tim ſequitur,& hř in c.alle.cordi.vbi hoc not.Inno.& G.ſuper
verbo petierit ver.ei credit inno.&c. Aut appellās præfixit ter
minum ſuæ appellationi. Et tunc aut appellatus nihil petit, &
8 † tunc neceſſe eſt ꝙ mittat procuratorē inſtructū quo ad pro-
ſecutionē cauſæ appellationis nō dico principalis, & ſic loquit
hic. nam ꝙ hic miles appellationē approbauit pōt ex eo con-
uinci,quia miles eam proſequebatur vt hic patet.Aut appella-
tio recipitur a iudice vel approbatē a parte & appellatus petit,ꝙ
appellans vadat per ſe, vel ꝓcuratorem ſufficienter inſtructū
mittat etiam quantū ad principale negotium. Et tunc aut ap-
pellatus hoc petit re integra.ſ.antequam appellans impetret li-
9 teras ſuper appellatione vel etiā nuntiū mittat † pro impetra-
tione, & tunc non ſufficit ꝓcurator ad impetrandū conſtitu-
tus,vel ſolum ad appellationem proſequendā. imò neceſſe eſt,
ꝙ etiam quantū ad principale negotium mittatur ſufficienter
inſtructus,ſic loquitur.j.eo.cordi.lib 6.Aut appellatus ad hoc
petitur,re nō integra.ſ. ꝙ poſtquā appellans literas impetrauit
ſuper appellatione, vel poſtquā nuntiū miſit pro impetratio-
ne, & tunc nō habebit locū petitio eius & hoc niſi ipſe appel-
lans malitioſe feſtinaret vel mittendo nuntiū, vel impetrando
literas vt.ſ.eo.oblatę. ſm Inn.Cardi.& G.in c.alle.cordi.ſuper
verbo petierit.lib.6.Et vide quod no. Abb.ſ.de do.& contu.c.
10 cum olim gl.fi.in fin.vbi † dicit, ꝙ duo requiruntur ad hoc vt
illa decre.cordi.locū habeat,& ꝙ appellatus approbet appella-
tionem,& ꝙ petat cām in curia tractari. Aut quęris de appella
tionibus,quę fiunt ad inferiores a Papa,& tunc aut q̄ris de cau
ſa appellationis & in illa nō magis tenetur appellans vel appel-
latus mittere ꝓcuratorem inſtructum,quā tenetur in cauſa ap
pellationis interpoſitę ad Papā, de qua.ſ.dictū eſt. Aut quæris
de cauſa principali, & tunc aut ille ad quē eſt appellatū, eſt ta-
lis,qui nō poteſt adiri per viam ſimplicis quærelę,vt metropo
11 litanus ad quē appellatur a ſuffraganeo, & tunc † nō habet locū
prædicta decre.cordi.vt ſeruetur oībus, quia eo caſu nō poteſt
omitti articulus appellationis vt.j.de ſo.cōp. c.Romana.1.rñ-
ſo.li.6. qui tñ in appellatione interpoſita ad Papam omitti pōt
vt ibi.Aut eſt talis qui poteſt adiri per viam ſimplicis quęrelę,
vt legatus.ſ.de off.le.c.j.& corā tali poteſt omitti talis articu-

ſus appe la'lonis iuxta formam.c.alle.cordi. ſicus & corã Papa
ſm Io. Andr. ibi ſuper verbo ad nos.& hæc, quæ dicta ſunt a
ver.Aut quæris de appellationib⁹ quę fiunt in alijs cauſis &c.
vſq; ad hunc locum hñt locum in appellationibus factis ante
12 ſententiam diffinitiuam. In his † vero, quæ fiunt poſt ſufficit
procuratorem mittere ad impetrandum niſi appellatio a iudi-
ce ſit recepta, vel a parte approbata vt no.ſ.eo.oblatę. Nam &
is, qui impetrat videtur proſecutus appellationem, quod dic
vt.ſ.eo.ex ratione ſecundum Hoſt. in d.c.alleg.interpoſita.

1 *Appellari in diuerſis pluries poſſe.*
2 *Appellandum ſemel in eodem.*
3 *Appellare quoties liceat. 4.& 5.*

SVa nobis ¶ Si quæris, vtrum quis poſsit in
vna, eademq; cauſa appellare ter-
tio vel non, diſtingue. Aut quis grauatur ſuper plu-
1 ribus, & † diuerſis capitulis, ſeu articulis: & tunc po
terit ſuper ſingulis grauaminibus nedũ ſemel, ſed etiã ſecun-
do appellare. & ita intelligit Hoſt. hic illud c. quoties. 2.q.6. vbi
dicitur quoties quis putauerit ſe grauari ad ro. ſe. appellet. &
3.q.6. pulſatus. Vnde quod ibi dicit quoties, notat ſingula gra-
uamina & non reiterationem appellationis ſuper eodem arti-
culo infinitam, quaſi dicat in ſingulis grauaminibus appellare
poteſt ſecundo & nõ vltra ſm Hoſt. hic & idem Ber. & Ho.ſ.
eo. directè. & ſm Hoſt.ſ. de re iudi. cum cauſam. aut quis gra-
uatur ſuper vno & eodẽ articulo ſeu capitulo, & tunc aut quæ-
2 ris, vtrum vna † & eadem pars poſsit ab eo de grauamine ter-
tio appellare, & tunc aut quæris vtrũ in & ſuper eadem appel-
latione poſsit per vocem appellationis emittere dicendo ter:
appello, appello, appello. Et dic ꝙ ſic, & ita intelligitur. 2.q.2.
Lotharius. vbi dicitur ꝙ Teberga ter appellauit ſm Ber. &
Goff. hic & Goff. in ſum. eo. ti. §. olim appellabatur in fi. & G.ſ.
3 eo. c. ab eo. gl. 2 in fi. Aut quęris vtrũ poſsit † tertio appellare. i.
tres appellationes ad diuerſos iudices facere, & dic ꝙ non, ſed
bis tñ, vt hic &.ſ. eo. directè. 2.q.6. ſi quis in quacunque. & C.
ne liceat in vna eademq; cauſa tertio ꝓuoc. l. vna. Aut quęris,
vtrum ambę partes poſsint tertio, vel plus quã tertio appella-
4 re, & dic quòd ſic. Vnde verũ eſt, ꝙ † ab eadem parte pôt ſe-
cundo appellare & nõ vltra ſed a diuerſis bene. & ſic pôt quar-
to appellari. ſ. bis a qualibet parte: vnde puta ſi ego appellem a
ſnĩa pro te & cõtra me lata, & iudex appellationis ſnĩam con-
firmat poſſum ſecundo appellare ab iſta confirmatione ſnĩæ.
Sed ſi hæc cõfirmatio confirmetur, nõ poſſum amplius appel-
5 lare. Si † aũt illa confirmatio infirmetur tu poteris ab illa ſnĩa
appellare: quia hæc non eſt tertia appellatio, ſed prima quo ad
te, & ſi iudex appellationis infirmationem ſnĩę confirmet po-
teris ſecundo appellare & nõ vltra, & ſic ſunt prædicta iura in-
telligenda quod dic vt no. in Spec. rubr. de appella. §. quoties. in
princ. & per totum & in hoc cõcor. Io. An.ſ. eo. directè & hic.

1 *C. ex parte. ſenſus.*
2 *Libellus, an minori porrigendus.*
3 *Tutorem, pupillum ve rectè vocari.*
4 *Minor ad quid vocandus.*
5 *Minorem non ſtare in iudicio qui accipiat.*
6 *Tutor infantis ſolus vocandus.*
7 *Libellum in minorem tutorem ve concipi.*
8 *Matrem conuitricem non præferri.*
9 *Mater legitimis tutoribus potior.*
10 *L. 2. C. quando mul. tu. ſenſus.*
11 *Datiuis potior mater.*
12 *Mater impudica a tutela repellitur.*
13 *Mater ſoluto matrimonio, an tutrix ſit.*

1 EX parte. ¶ Hic habes, quòd † mater tanquã
tutrix agebat & libellũ porrigebat
nomine filiorũ ſuorum. Gratia huius, ſi quæras, qñ
agitur cõtra minores, cui ſit porrigendus libellus, di
ſtingue. Aut quæris in cauſis ſpiritualibus, & tunc dic vt le. &
2 no.ſ. de iudi. c. ſi annum. lib. 6. Aut in alijs † cauſis, & tunc aut
quæris de libello citationis, aut de libello petitionis: ſi de libel-
lo citationis quo, ſcilicet, quis citatur refert aut minor eſt ma-
ior infante aut nõ. Si eſt maior infante refert, aut habet tuto-
3 rem vel adminiſtratorem aut non. Si ſic poteſt † vocare tuto-
rem, vel adminiſtratorem ſuum, vel ipſum pupillũ ſi præſens
eſt cum authoritate ſui tutoris, alias, ſi minor eſt abſens tunc
debes vocare eius tutorem, ſeu adminiſtratorem. ff. de admi.
tu. l. 1. §. ſufficit. Si non habet tutorem, ſeu adminiſtratorem,
4 tunc ipſe † minor vocari debet petiturus tutorem, vel curato-
rem non dico recepturus: quia minor nõ poteſt compelli tu-
torem vel curatorem recipere iſtum, vel illũ præcisè, licet de-
beat vnũ recipere. Ideo vocandus eſt ad id, ad quod pôt com-
pelli. ff. de tute. l. qui habet. §. 1. & 2. quia minoris eſt petere tu-
5 torem. Nec obſtat, ſi dicatur, ꝙ non habet † perſonã ſtandi in
iudicio: & ſic nõ poteſt citari: quia verũ eſt, ꝙ ſi minor citare-
tur ſimpliciter nõ valeret citatio. Sed ſi vocet a dicta cauſa va
let citatio, vt ſi citatus eſt petere curatorẽ. quod pôt ſic proba-
ri. Lex vna dicit, ꝙ minor pôt compelli petere curatorẽ. Lex
alia dicit, ꝙ omnis cõpulſio incipit ab ea parte, quę eſt de in ius
vocando. Si ergo poteſt cõpelli petere curatorem pôt citari vt
eum petat. ff. de tute. l. qui habet. § fi. & inſti. de pe. temere liti-
gan. §. oſum. & hoc no. P. de Bellaper. & alij doc. in. §. all. ſufficit.
6 † Si ſit infans, tunc aut habet tutorẽ & tunc cõuenitur tutor ſo
lus, vt in. §. all. ſufficit. Si nõ habet tutorem nõ poteſt tunc vo-
cari petiturus tutorem, quia nõ habet perſonam legitimã ſtan-
di in iudicio. ff. de in ius vo. l. 3. & 4. Quid ergo fiet: dic, ꝙ de-
bet nuntiari amicis ſuis, ꝙ petant tutorẽ ſibi dari, vel cũ defen
dant. ff. ex qui. cau. in po. ea. l. hoc aũt. §. 1. Item iudex ex officio
ſuo poterit tutorem dare, etiã ſi amici hoc nõ petant vt. C. qui
pe. tu. l. 1. Sequitur ſm membrum principale. ſ. contra quem
7 concipitur libellus petitionis. † Et dic ꝙ poteſt cõcipi in per-
ſona minoris, dicendo ſic, Mutuaui tali minori, vel patri eius,
nõ vult ſoluere: quare peto eũ mihi condẽnari. Vel pôt cõcipi
ꝯtra tutorẽ dicẽdo ſic. Dico ego talis ꝯtra talem tutorẽ ꝙ mu-
tuaui pupillo &c. quare peto, ꝙ tutorio noĩe mihi cõdemne-
tur, &c. & vide qđ no. C. de epi. & cle. in aut. cauſa quæ ſit cum
monacho. ¶ Si quæris, quibus tutoribus mater præferatur, &
quibus non, diſtingue. Aut mater nõ reddit ſe indignã, nec fe-
cit factum aliquod ꝓp quod repelli debeat a tutela. Aut reddi-
dit ſe indignam, & fecit factum ꝓp quod repelli debet a tute-
la. In primo caſu refert, aut quæris, vtrũ præferatur tutoribus
teſtamentarijs, aut vtrũ pręferatur legitimis. aut vtrũ pręfera-
8 tur datiuis. i. datis a iudice. Si quęris vtrum pręferatur † teſta-
mentarijs, tũc refert, aut ipſa mater eſt data per patrẽ tutrix in
teſtamẽto vna cum alijs, & tunc nõ præfertur, ſed cõcurrit cũ
eis: quia tunc eſt tutrix teſtamentaria, non legitima. nam & ſi
ſola data eſſet tutrix in teſtamẽto admitteretur, vt teſtamẽtaria
cũ alias admittatur per legẽ ar. C. de his qui ſibi adſcri. in teſta.
l. 1. ſm Hoſt. quæ hanc quęſtionẽ pleniſsimè hic diſputat. aut
nõ eſt data tutrix. vna cũ alijs in teſtamẽto. & tunc nõ pręfer-
tur teſtamẽtarijs, ſed ipſi ſibi præferuntur, vt probatur. C. qñ mu
lier tu. offic. ſun. po. in aut. matri & auię. quę ſumitur in corpore
9 authenticorũ de hæredi. ab inteſta. §. ex his. coll. 9. Si quęris † de
legitimis, tunc, aut de legitimis collateralibus, & talibus pręfer
tur, vt in iurib. alle. Aut de legitimis aſcẽdentibus, & tunc aut
ſunt aſcendentes per lineã fœmininã ex parte ipſius matris, vt
ſunt auus maternus & auia materna & talibus pręfertur, vt in. §.
alle. ex his. ibi qñ dicit his. n. ſolis ſm hęreditatis ordinẽ. &c. &
ita no. ibi gl. ſuper verbo ordinẽ primo (inquit) admittitur ma-
ter & poſtea auia. aut ſunt aſcendẽtes per lineã maſculinã & ex
parte patris. Et tunc aut quęris, vtrũ præferatur patri, & dic ꝙ
10 non ſed pater ei. ar. C. qñ mulier tu. offi. fungi po. † l. 2. & ſi. vbi
habes ꝙ tutor datus a patre repellit matrẽ, ergo multo magis
ipſe pater ſi viueret repelleret eam & hoc no. Accur. in aut all.
matri. & auię. Aut vtrũ præferatur alijs ſuperioribus, & tunc
aut fœminis vt auię paternę. Et tũc ſic vt no. gl. in aut. allegata
matri & auię, ſuper verbo ordinẽ. Aut maſculis, puta, auo pa-
terno aut proauo, & credo ꝙ non: nã licet pręferatur collaterali
bus, non tñ aſcendẽtibus ex parte patris, vt in. §. alle. ex his. vt
no. gl. in aut. allegata matri & auię & Spe. ti. de tu. §. nunc dicen-
11 dum ver. vt aũt in his. Si quęris de datiuis † tunc dic, ꝙ mater
eis pręfertur: dummodo nõ reddiderit ſe indignã, vt no. Ber. hic
12 in ver. hodie tñ. In ſecundo caſu principali. ſ. qñ † reddit ſe in-
dignam, & fecit factũ ꝓpter, qđ repelli debeat a tutela, refert
aut fecit factũ damnatũ, quę ipſam perpetuo reddit indignam,
vt quia inhoneſte & luxurioſe viuit, & tunc perpetuo repellitur
ar. C. qñ mulier tu. offic. ſun. pôt. l. vlt. ibi ſed pudicitiam &c. &
de ſecun. nupt. aut. iiſdẽ pęnis. Et eſt ratio, quia nõ plus debet
hẽre luxuria, q̃ caſtitas vt in aut. de reſtitutionibus, & ea quę pa
rit. §. fi. & in aut. de nupt. §. ſi autem. colla. 4. & hoc no. gl. C. qñ
mu. tu. off. fun. po. in aut. ſacrm. aut fecit factum nõ damnatũ,
ſed a iure approbatũ quod ad tpſ, indeterminatum reddit indi
gnam, vt quia cõtraxit matrimoniũ, & tũc tandiu durat matri
moniũ repellitur vt. C. qñ mu. tu. off. fun. po. l. 2. & vlt. & hic in
ver. eadẽ in iudiciũ &c. ſed ſoluto matrimonio, refert ſm Spe.
13 Aut tpe ſoluti mrĩmonij reperitur res integra, qa filij ſui aliũ tu-
torem

torem non hñt,& tunc mater eſt admitttenda aut nõ eſt inte-
gra, vt quia hñt alium tutorem, & tunc non eſt admittenda ar.
.ff.de procur.l. fęminas. qui ſatiſda.coga.l.ſi fideiuſſor &.ff.de
mu.& ho.l.vt gradatim.§.quoties & l.honor.§.j.C. de repudi.
hære.l.fi.ita diſtinxit Spec.ti.de tutore.§.nunc dicendũ.ver.qđ
ſi mater.& vide quod no.ibi in ver.pręcedẽti. vt aũt in his &c.

1 *Referre non iudex poteſt.*
2 *Referri ob onus non poſſe.*
3 *Timens quando, an non, referat.*
4 *Conſulturus, an referre queat. & 5.*

INtimaſti. Si quęras, vtrum & qñ iudex poſ-
ſit negotiũ ſeu cauſam referre ad
ſuperiorem, diſtingue. Aut iudex vult referre pro-
pter defectũ iuriſdictionis, ant propter ſuam exo-
nerationem, aut ꝓpter timorem, aut propter vitandũ odium
1 partium, aut propter conſultationem. In † primo caſu poteſt
referre vt.C.de rela.per totũ & in aut.de iud.§.vlt.coll.6.&.ff.
2 de off.proconſulis & lega.l.ſolent.in fin. In ſecundo † caſu non
poteſt referre, ar.ſ.de off.dele.c.paſtoralis. in prin. cum ibi no.
In tertio caſu, non poteſt referre: quia ſufficit per oĩa ad perfe
3 ctam † fortitudinem lex, & imperij fauor vt in auth. de man.
prin.§.patrocinia.coll.3.quod verũ eſt niſi promptum & emi-
nens ſit periculũ, quia tunc ſecus. ſic intelligitur dictus.§. pa-
trocinia. In quarto caſu nõ poteſt referre, vt in aut.vt iu. non
expec.ſacras iuſsi.§.1.& in.§.alle.vltimo in aut.de iudi. vbi de
4 hoc diſtinguit gl. In quinto caſu refert, ant † vult hr̃e conſulta
tionem ſuper facto, aut ſuper iure. Si ſuper facto, non poteſt,
quia facta peritiſsimos fallunt.ff. de iuris & facti ig.l.2. & quia
quilibet iudex poteſt ſe ita bene informare ſuper facto, ſicut
5 princeps, & melius.ff.de teſti.l.3.§.tu magis. Si ſuper † iure tũc.
aut in caſu non dubitabili, & tunc non poteſt vt.C. de legi.l.2.
& 3. Aut dubitabili, & tunc poteſt vt hic &.C.de rela.l.1.& 2.
& in d.§.vlti. in ant. de iudi. Et verũ credatur relationi iudicis
ſuperioris referentis, vide in Spec.ti. de remiſsio.§.pen. in fin.
& de materia glo.Ber.hic vide per Hoſti. in ſum.tit.de relatio.

1 *Terminus conſenſu, & ex cauſa mutabilis. & 2.*
3 *C. ſignificante. explicari.*
4 *Officium quando impendere debeat iudex. an non. 5.6. & 7.*

SIgnificante. ¶Super glo.2. in fi. ſi quæris,
vtrum iudex dilationem datã
ſeu terminum datũ ab eo mutare poſsit, diſtingue.
1 Aut hoc † vult facere partibus volentibus, & tunc
poteſt ſm Ber.& Hoſt. hic. Aut eis inuitis ſeu altera ipſarum
inuita, & tunc aut hoc vult facere ſine cauſa & non põt vt hic.
&.C.de dila.ſiue pars.ſm Hoſt.& Io.And. licet fateantur ſer-
uare contrarium, dicentes, quòd multa per patientiam toleran
tur, &c.j.de præb.cum iandudum. Ant hoc vult facere cũ cau
2 ſa & † ex cauſa legitima, vt quia ad terminum aſsignatum vo-
care non poteſt vel ſimilia, & tunc poteſt ſm Ber.Hoſt.& Ab.
hic. non.n. maiorem authoritatem habet aſsignatio termini,
q̃ interlocutoria, quam iudex mutat vt.ſ.eo. cũ ceſſante.ff. de
re iudi.quod iuſsit. ergo & aſsignationem termini dummodo
ipſam mutationẽ partibus ſignificet cõpetenter ſm Abb.hic.
¶In ver. petentibus. ſi quæris, vtrũ & qñ iudex officiũ ſuum
poſsit impendere ſeu impartiri, diſtingue. Aut iudex vult ſuũ
3 officium impartiri de & ſuper principali, & ſuper eo qđ † prin-
cipaliter eſt in iudicium deductũ, & non poteſt vt hic, vbi pe-
titio decani, & capituli iudicis officiũ implorãdo de deſtruen-
do illa ſchala erat prępoſtera cũ de hoc ſolum inter partes liti-
garetur, quare ſi admitteretur reputaretur negotiũ diffinitum
ideo nõ erant admittendi.ſ.de reſcriptis.cauſam quæ ſm Ho.
hic & in hoc concor.Inn.in gl.fi.& Goff. hic & in ſum.de off.
iudi.§.vlt.in fi.& Hoſt.in ſum. eo.ti.§. & vtrum deſideret ver.
hoc locum habet.& Archi.j.eo.non ſolũ in gl. huius ratio eſt.
lib.6.& 1 ſ.q.1.quia res in glo. adde ſed obſtat quod dr̃ ver. &
4 nota.ꝙ bene petitur &c. Aut vult † impẽdere officium ſuum
ſuper alio, q̃ ſuper principali, & quod principaliter in iudicium
eſt deductũ & tunc aut quęris, vtrum nõ poſtulatus, aut poſtu
latus. Si non poſtulatus, & tunc refert, aut quęris de officio iu-
dicis reſidente in perſona iudicis, & tunc debet officiũ ſuum
interponere, nõ poſtulatus, vt puta, ad officium proconſulis &
præſidis pertinet requirere delinquentes, & huiuſmodi. Vnde
hoc debet facere etiã nõ poſtulatus, vt.ff.de off.pręſidis l.con-
gruit.& de off. ꝓconſul.& lega.l. ſi in aliã, & de hoc le. & no.ſ.
5 de off.or.c.1. Aut quæris de officio iudicis † reſidente in per-
ſona partis, & tunc aut eſt officiũ tale quod illud exhibere in-
tereſt non ſolũ partis ſed & alterius, vt quia & partis & iudicis
intereſt, tunc debet interponere officium ſuũ non poſtulatus,
vt.v.g.appellaſti a ſñia iudicis, qui te cõdemnauit, potes ex iu-
re tuo petere, ꝙ tradat tibi apoſtolos, ſiue libellos dimiſſorios,
& hoc intereſt tua, & etiã iudicis, a quo appellatur: & ideo po-
teſt ſine aliqua petitione eos tibi dare, cum appellatur ab eo.vt
C.de ap.l.eos.§.fi.Item iudex terminũ datum ſeu aſsignatum
per eum poteſt mutare ex cauſa, vt quia ad illũ terminũ vaca-
re nõ poteſt vt eſt dictum.ſ.in proxi. diſt. ad idem facit qđ le.
& no.j de excep.pia in fi.lib.6 Aut eſt tale officium, quod ex-
hibere intereſt ſolius partis, & tunc aut eſt talis perſona, quæ
neſcit vel nõ poteſt vel ſibi honeſtum nõ eſt poſtulare officiũ
iudicis, & tunc vltro officium ſuũ pręſtare debet, vt ſi eſt mu
lier, vel minor, qui neſcit petere, vel ſacerdos, cui ſanctitas vitę
cognoſcendi gloriam derelinquit: nam tunc iudex interponit
officium ſuũ non poſtulatus, & dabit ei aduocatum.ita intelli-
ge.ff.de off.proconſul.& leg.l. ne quicquam.§.obſeruare.C.de
epi. & cle.l. ſi quis in hoc genus ſacrilegij. & 17.q.4.§.qui aũt.
aut intereſt partis tantũ, & ipſa pars talis eſt, quæ poteſt, & ſcit
6 † officiũ iudicis implorare, & tunc refert ſm mentem Accur.
ff.de dam.infec.l.ſi quis miſſum in fin.& Dyn. eo.ti.l.4.§.hoc
aũt iudicium, quia aut lis nondum eſt cõteſtata, & tunc iudex
non exhibet, nec impertitur officiũ ſuum, niſi poſtulatus. Ita
intellige hic.&.ff.de dam.infe.l.4.§.hoc aũt iudicium. de nau-
fragio.l. de ſubmerſis &.C. de poſtu.l. prouidendũ. Ant lis eſt
conteſtata, & iudex poſt litem conte. vult etiã non poſtulatus
ſuum officiũ impertiri & dic ꝙ poteſt ſm eos. Vnde Dyn. vbi
ſ.dicit ꝙ poſt lit.conte.iudex poteſt etiã parte non petente fa-
cere condemnationẽ expenſarum ar.ff.de ædil. edic.l.ędiles §.
item ſciendũ.& in iſtam opi.videtur declinare Cyn.C.de iudi.
l.properandum.§.ſin autem alterutra. Si quæris, nunquid poſ-
7 ſit † ſuum officium impendere poſtulatus? tunc dic ꝙ ſic, ſci-
licet in & ſuper his, quæ ad ſuum officium pertinent, vt.ſ.de
off.iudi.c.1.& hoc nedum poſt litem conte.ſed etiã ante vt ibi
&.ſ.de off.dele.c. s.vt li. non conte.c.tuæ.ſ.eo. ex parte tua.&
inſti.de off.iud.per totum ſm Inno.& Hoſt. hic idem no.Ho.
in ſum.de off.iudi.§.& vtrum deſideret &.ſ.de off.iudi. c.2.&
j.de verb.ſign.c.ex parte.2.licet Ber.ibi in gl.fi. contra dicens,
quòd non imploratur ante litem conteſta. per iſtud c.& male.

1 *Attentatorum reuocationi quid probare ſufficiat, an non. 2.4.*
5.7.10.& 11.
3 *Appellatio ſecunda, quando licita.*
6 *Appellationis iudicis duplex officium.*
8 *Exceptio quando probata videatur.*
9 *Attentata quando non reuocanda.*
10 *C. bona. ſenſus.*

INterpoſita. ¶Si quęras, vtrum in appella-
tione ſit de neceſsitate cauſa
exprimenda, diſtingue, vt dixi.ſ.eo. conſtitutus.2.
¶Si quæris, vtrũ appellanti ex cauſa legitima ſuffi-
1 ciat, quo ad † reuocationẽ attentatorũ, & tranſlationẽ iuriſdi-
ctionis, & legitimationẽ appellationis probare, ꝙ ex cauſa hu
iuſmodi legitima appellauit abſq; eo, ꝙ ipſam doceat eſſe ve-
ram, diſtingue. Ant euidẽter apparet de falſitate cauſæ ꝑꝑ quã
appellauit, ſeu exceptionis ꝓpoſitæ vel facti propoſiti ꝓpter
quam nõ admiſſam, ſeu ꝑꝑ quod non admiſſam appellauit vt
ſi ꝓponat & offerat ſe ꝓbaturum, ꝙ Titius viuit, quẽ conſtat
notorie mortuũ, & tunc nõ ſufficit, nec eſſet admittẽda ꝓba-
tio ar.ff.ad l.Aquil.l.inde Neratius in fi.& l.ꝓinde.ſ.de excep.
exceptionem & de accu.euidentia ſm Hoſt.hic. Aut nõ appa
ret euidẽter de falſitate cauſę ſeu exceptionis vel facti ꝓpoſi-
ti, & tũc refert, aut quæris de appellatione iudiciali, aut de ex-
traiudiciali. Si iudiciali tunc aut appellauit a diffinitiua, in qua
nõ oportet cãm exprimere, ſed eſt cauſa ſufficiens, ꝙ appella-
uit a diffinitiua tanq̃ ab iniqua, & iniquè lata vt.ff. de app.l.ſcio
2 in fi.&.ſ.eo.cũ in eccleſia. vbi hoc no.gl. & in illa † ſufficit ꝓ-
bare, ꝙ appellauit: licet nõ doceat appellationẽ eſſe iuſtã, quan-
tum ad reuocationẽ attentatorũ, & trãſlationẽ iuriſdictionis,
vt.j.e.ti.c.nõ ſolũ. in prin.li.6.& ita intellige qđ no.ſ. de iure-
iur.c.venientes. & qđ not.Ber.ibi in gl.appellatũ fuit, &c. Sed
ſi quæras, quantũ ad legitimationem, ſeu iuſtitiam appellatio-
nis, tunc aut iudex a quo extitit appellatum admiſit appellatio
nem, ſicut & facere debet ſemper: dummodo ſit caſus, in quo
liceat appellare vt no.Gen.extra de dolo & contum.c.vnico in
cle. & tunc non ſufficit probare ſe appellaſſe a diffinitiua, niſi
doceat de iniquitate ſententiæ, & de iuſtitia ſuæ appellationis
vt.C.de appella.l.hi qui ad ciuilia munera. &.ſ. de re iudi.cum

Bertholdus & in c.alle.cum in eccleſia. quod tamen dic vt di-
xi.ſ. de renunt. in præſentia. vbi dixi, quis tenetur probare in
cauſa appellationis,& quis non. Aut iudex a quo exiitit appel-
latum,non admiſit appellationẽ,& ideo,quia eam non admiſit,
3 iterum appellatur, & tunc † appellatio illa ſecunda hoc ipſo, ꝙ
prima probatur nõ admiſſa, rationabilis reputatur vt.ff. de ap.
recipi.l.ei, cuius. ſecundum Hoſtien. hic, cuius dictum intel-
ligo verum quo ad obtinendum in cauſa appellationis , & vt
appellatio dicatur canonica , non quo ad obtinendum in prin-
cipali negotio . & ꝙ prima ſnīa debeat infirmari per iura pro-
ximè alle.Aut appellauit ante ſnīam ab interlocutoria vel gra-
uamine, & tunc aut quis coram iudice cauſæ principalis ꝓpo-
ſuit factum legitimũ, ſeu exceptionem, non tñ ſe obtulit pro-
baturum, & non fuit admiſſus, aut nedum propoſuit , ſed vna
cum hoc obtulit ſe probaturum & nõ fuit admiſſus. In primo
caſu refert,aut quęris vtrum ſufficit quo ad tranſlationem iu-
riſdictionis, & dic ꝙ ſic vt.ĩ.eo. c.Romana.§. cum aũt a con-
4 trario.& eo.ti.c.non ſolum.§.illa vero lib.6.Aut † quantum ad
reuocationem attentatorum . & tunc aut ſunt attentata ante-
quam iudex appellationis inhibuerit canonicè iudici, a quo ap
pellatum exiitit, ne vlterius in negotio procedat , & tunc non
ſufficit ſaluo eo, quod de appellatione interpoſita ad Papam in
cauſis electionum le. & no.ĩ. de elec. c.quamuis. & c.prouida.
lib.6. Aut ſunt attentata poſt, & tunc ſufficit vt in c.alleg.non
ſolum.§. illa vero . Aut quantũ ad legitimationẽ, ſeu iuſtitiam
appellationis,& tunc nõ ſufficit ſolum ꝓponere,niſi probetur
5 † etiam cauſa appellationis eſſe vera,vt hic &.ſ eo.vt debitus.
§.cum autem.s de teſt.ex parte Adę.ſm Ber.hic & ibi in glo.
ad hanc probationẽ &.ſ.de excep. olim gl ſic videtur & Hoſt.
poſt eum ibi & hic,ſi nedum propoſuit, ſed vna cum hoc ob-
tulit ſe probaturum.refert ſm Hoſti.in c.alleg.ex parte ade in
6 glo.ex hoc vſ, quia iudex † appellationis duplex gerit officiũ.
Primum,per quod cognoſcit,vtrum bene,vel male fuerit ap-
pellatum.Secundum per quod ſi inueniat,quod bene,de prin-
cipali cognoſcet,ſi male, remittet partes vt in c.all. vt debitus.
Hoc ſuppoſito refert,qñ aliquis offert probare exceptionẽ ali-
quam legitimam,& recipiẽdam, ſiue dilatoriam, ſiue perem-
ptoriam,ſeu aliud factũ legitimum & recipiendum, ſi non ad-
7 mittitur,grauatur,& tenet appellatio,& ſufficit,ꝙ † probetur
oblatio, & non admiſſio quo ad expediendũ primum officiũ
iudicis.i.ꝙ bene videatur appellaſſe,vt hic in principio,non tñ
quo ad ſm,id eſt, vt niſi veritatem exceptionis ſuæ dilatoriæ,
ſiue peremptorię , ſeu facti propoſiti probet in principali de-
beat obtinere,vt.ſ.de teſti.c.ex parte Adę.de re iudi.cum I.&
A.& ita intellige.ſ.de off.deleg.cum cauſa.&.ſ.eo.dilecto.& c.
vt debitus.& c.ſæpe.ver.ꝙ ſi.de dila.ca.1. de eo qui mit.in po.
cauſa rei.ſer.c.pen.& de excep.dilectę.quæ decretales ſunt per
iſtam ſupplendę ſm Hoſt.& Io.Andr. in d.ca.ex parte Adę. &
in hoc concor.Ber.hic & in d.c.olim & Cardinalis & G.in d.c.
Romana.§.quod ſi obijciatur. & Cardi.in d.c.non ſolum.§.illa
vero licet.P.& Ab.dixerint in d.ca.ex parte . Adę. illam exce-
8 ptionem † ex probatione repulſa hñ pro probata,per quã non
fit præiudicium principali intentioni actoris: ſecus ſi per eam
fit præiudicium perpetuum,vel ipale. Si quęris de appellatio-
ne extraiudiciali,tunc aut quęris, vtrum ſufficiat ꝓbare ſe ex
cauſa legitima prouocaſſe quo ad tranſlationem, ſeu verius &
proprius loquẽdo,quo ad perpetuationem, & præuentionem
iuriſdictionis,cum non ſit, niſi quædã prouocatio ad cauſam,
vt.ſ.eo.Romana.§.cum vero & dic, ꝙ ſic vt ibi &.ĩ.de elec.c.
ſtatuimus.& c.vt circa & cupientes & c.prouida . quod dic vt
not.Inno.ĩ.de his quæ fi. a ma.parte ca.c.1.in gl.3. vbi de hoc
per eum. Aut quo ad reuocationem attentatorũ,& tunc dicit
Archi.54.diſt.c.ſi quis autem leges in glo.adde, ſed contra ex-
tra,&c. quod factũ poſt appellationem huiuſmodi cuius cau-
ſæ probabiles ſunt expoſitæ,eſt ceſſandũ. & ita intelligit.c.di-
lectis.ſ.eo. & c.bonæ idem tenet Ber. in d.c.bonæ glo.fin.ſed
9 Hoſti.tenet contra in d.c.bonę dicens, ꝙ quamuis † prouoce-
tur ex cauſa rationabili,non tñ reuocatur, quod cõtra factum
eſt,niſi probetur veritat cauſę,vt.ſ.de elec. cum nobis olim &
hoc idem tenet Io.An.ibi & Cõpo.eo.tit.c.cum inter canoni-
cos.& de reſcriptis c.capitulũ gl.quia quæſtiones.ver. ſed quid
ſi propoſitis legitimis.& Innoc.ĩ.de his quæ fi. a ma. parte ca.
cap 1.gl.3.& quinta & pen.&.ĩ.eo.cordi. ſuper verbo cauſam.
lib.6.& c.cõcertationi.in gl.2.eo.li.&.2.q.6.biduum. Tu vero
potes ſic dicere,& ſatis probabiliter,quia aut illud attentatum
poſt ipſam prouocationem eſt exercitij iuriſdictionis in præ-
iudicium ipſius prouocationis, & tunc ſufficit probare, ꝙ ex
cauſa legitima appellauit,licet ipſam non doceat eſſe veram:&
eſt ratio, quia iſta prouocatio eſt quædã citatio ſiue ad cauſam
prouocatio.ſ.eo.cum ſit Romana.§.cum vero in fine. & ideo
ſicut per citationem factã per vnum iudicem in vna cauſa iu-
riſdictio alterius iudicis pręuenitur,ita ꝙ amplius ſe ipſi intro
mittere non poteſt.ſ.de fo.cõpe.c.propoſuiſti.ita & per iſtam
prouocationẽ , vt ſi vnus iudex de eo, de quo eſt legitimè ꝓ-
uocatum ad alium iudicem,& talem,qui poteſt adiri per viam
ſimplicis quærelæ ſe de facto intromittat vel attentet cogno-
ſcendo,ſeu alium actũ iuriſdictionis exercendo, illud attenta-
tum debeat reuocari. & iſtud eſt clarũ ſaltem in prouocatione
interpoſita ad Papam,vt ꝓbatur.ĩ. de elec. c.ſi poſtquam & c.
prouida.in fi.lib.6. Aut illud attentatũ non eſt exercitij iuriſdi
ctionis,ſed eſt attentatum per priuatũ, in præiudicium appel-
10 lationis,ſeu prouocationis, & tunc aut appellatio † a iure com-
muni diſcrepat,& recedit, nec infert iuſtum niſi cum expreſ-
ſione,& probatione cauſæ: vt ſi quis appellet, ne Titius eliga-
tur, quia morbo epilentico laborat, & tunc nõ ſufficit docere,
ꝙ ex legitima cauſa appellauerit, niſi etiam doceat ipſam verã
vt in c.alle. cum inter canonicos . Aut appellatio cõſonat cum
iure cõmuni & abſq; expreſſione alicuius cauſę infert iuſtũ,vt
ſi quis appellet ne in ſua poſſeſſione turbetur , & tunc ſufficit
11 docere, † ꝙ ex cauſa legitima prouocauit, vt in c.alle. bonæ.&
ita videtur ſentire Spec.licet obſcure hoc ti.§.penul. ver. illud
quoq;. verſic.quod aũt dixi. & ita potes intelligere & concor-
dare dictas opi.contrarias. Aut quæris, vtrum ſufficiat docere,
ꝙ ex cauſa legitima appellauit quãtum ad iuſtitiam cauſæ ap-
pellationis,& quo ad obtinendum in ea,& tunc dic, ꝙ non: ni-
12 ſi probetur veritas ipſius cauſæ vt in d.ca. † bonæ in fin. ibi qñ
dicit in eum ſtatum in quo tempore appellationis factę ex ve-
riſimilibus,& probabilibus cauſis fuiſſe noſcunt. dicit ibi Ho.
ſcilicet per confeſſionem , vel probationem legitimè factam,
& ſic quo ad illum finem debet,& oportet probare veritatem
cauſæ. Quod intelligo verum etiam ſi appellans in appellatio-
ne,vel ante offerret ſe probaturum cõtenta in appellatione &
de iſta materia no.Spec.hoc tit.§. qualiter. & ver. tu dic.

1 *Appellare non audenti tempus non currere .*
2 *Metus quis non excuſet .*
3 *Appellare timenti obſeruandum .*

Si iuſtus metus. ¶ Si quæris, vtrũ, & quis metus excuſet ab appellã-
1 do ſeu etiam proteſtando de appellando refert † aut
iudex ſeu alius potens tenet appellare volentem in
carcere, ita quòd non poſſunt vel nõ audent nec appellare nec
proteſtari de appellando iuxta formam huius c. & tunc excu-
ſatur ab appellando, & proteſtando & reputantur appellaſſe &
feciſſe proteſtationem ar.ff.de euic.l.ſi dictũ.§. ſi præſente.vel
dic quod hoc caſu non currit ei tpſ, vel ipſo iure vel beneficio
reſtitutionis appellandi vel etiã proteſtandi ar.ff. qñ app.ſit l.j.
§.dies cum ſua gl. quæ incipit ideo dicit. aut non tenet eum in
carcere,& tunc aut metus nõ eſt ꝓbabilis,vt puta ſi in com-
tatu principis dicat ſe alterius violentiã timuiſſe cõtra id,quod
2 le.& no.ff. quod met. cau.l.non eſt veriſimile. & talis † metus
non excuſat,nec ab appellando, nec proteſtando ar. huius.c.in
principio ibi qñ dicit ſi iuſtus. a cõtrario ſenſu. Aut metus eſt
probabilis , ſiue iuſte timeat ſiue non, vt quia aliquid cõmiſit
propter quod eum timere oporteat,talis.n.eſt probabilis me-
tus ,& ideo ei ſubuenitur.ar.ff.quod met.cau.l.4. & 5 & hic nõ
enim hic conſideratur qualitas grauati, ſed æqualitas iudican-
tis ſm Hoſt.hic.vnde talis metus excuſat ab appellãdo, ſed nõ
a proteſtando vt hic. Sed ſi quæras,corã quo debeat proteſtari,
3 diſtingue ſm Abb.hic,aut quis metuit appellare propter † ti-
morẽ illius iudicis, a quo debuit appellare, & tũc ſufficit pro-
teſtari coram publicis perſonis.C.de his qui per metum iudi-
cis non ap.l.2. & eſt ratio, quia ſi coram eo proteſtari deberet,
cum ꝓteſtatio vim appellationis habeat ſicut pro appellatio-
ne,ita pro ꝓteſtatione incarceraret eundem. Aut metuit appel
lare ꝓp timorem alterius , quã iudicis, a quo vult appellare ſi-
cut euenit tpe Federici,qui nõ permittebat accedere aliquem
ad curiam,& tunc coram iudice a quo debuit ꝓuocare prote-
ſtatio fieri debet. vt.ff.de app.l.cum quidam. ſm Abb.hic.

¶ De clericis peregrinantibus . Rubrica.

Con quærente. ¶ Si quæris vtrum accedens , ſeu iter arripiens
ad ſedem apoſtolicam ſit ſub protectione apoſto
lica ſecurus, diſtingue, vt dixi.ſ.titu. proxi.c.di-
lecti.j.& c.vt debitus in 4.diſt.in.

¶ De

¶ De confirmatione vtili vel inutili. Rubrica.

1 *Confirmationum genera. 6. & 7.*
2 *Confirmationis vis. 3. 8. & 10.*
4 *Confirmationis corroboratiuæ vis.*
5 *Electio quæ nulla.*
6 *Confirmatio ad quæ valida.*
11 *Confirmatio quando ex certa ſcientia apponatur. 14.*
12 *Sicut, vocis acceptio. & 13.*

EXaminata. ¶ Ad declarationem & ſup-
pletionem gl. quæ incipit &
ita patet. ſi quæras, quid confirmatio operetur,
1 diſtingue, quia † confirmationum duæ ſunt ſpe-
cies in genere. nã vna eſt ratificatiua, alia eſt cor-
roboratiua. vt no. Hoſt. in ſum. eo. ti. §. quot ſunt ſpecies. Aut
ergo quæris de cõfirmatione ratificatiua, & tunc aut talis con-
firmans, vel ratificans nõ poteſt actum, vel dictum, vel factũ,
quod confirmat, infirmare, & tunc talis confirmatio de nihilo
2 operatur: niſi forte, q talis confirmans ſiue † ratificans poſtea
contra venire non poteſt, quia quod approbo, non reprobo vt
ff. de nego. geſt. l. Pomponius ſcribit. & de tali confirmatione
poteſt intelligi. ſ. de elec. c. cũ terra. in fin. Aut talis ratificans,
vel confirmans actum dictum, vel factum, quod cõfirmat po-
3 teſt infirmare, & talis confirmatio † multum operatur, quia fa-
cit valere illud, quod alias non valebat ſaltem in effectu, & is,
qui ratificauit non poterit de cætero contra venire, & id quod
ante in pendenti erat, vel ſemiplenum firmum manebit & ta-
lis confirmatio magis propriè ratificatio, quã confirmatio po-
teſt dici, vt. ſ. de elec. quod ſicut & c. auditis. & i. de his quæ fi.
a præla. ſine cõ. c. 2. & 3. ff. de iudi. l. licet. ff. rem ra. ha. l. 3. §. fal-
ſus. Aut quæris de corroboratiua confirmatione, & tunc aut
4 quæris de confirmatione † corroboratiua, quæ de natura actus
tribuit ius in re cõfirmata, & citra quam ius plenum in ipſa re
regulariter acquiri non poteſt, vt eſt cõfirmatio electionis, &
talis magnum operatur effectum: quia dat ius in beneficio, ad
quod eſt facta confirmatio, & etiam dat ius adminiſtrãdi, vt. ſ.
de elec. trãſmiſſam. & c. nihil eſt & eo. ti. c. auaritiæ. lib. 6. quod
verum, qñ non eſt peccatũ, vel defectus in electione, ſeu alijs
præcedentibus confirmationem, de quibus le. & no. i. de elec.
c. quam ſit. lib. 6. alias refert verum cõfirmatio fiat a Papa ſup-
plente de plenitudine poteſtatis, ſi quis in ea fuit defectus, &
tunc idem. Quod dic, vt le. & no. ſ. de elec. illa vel fiat ab alio,
& tunc dicit Inno. ſ. de elec. cum dilecti gl. 3. ver. nobis autem
videtur, q ſiue electio nõ teneat ſiue confirmatio nõ eſt præ-
latus. 62. diſt. per totũ. 1. q. 1. ordinationes idem Archi. 61. diſt.
miramur. ſuper verbo legitimus & vide eum. 63. diſt. ca. 1. 51.
diſt. c. 3. in glo. approbando. quorũ opinio poteſt eſſe vera, qñ
5 electio peccat, † nec valet de iure naturali, vt quia non inter-
uenit conſenſus eligentium, & electi, qui ſolus de iure naturali
ad electionem, & oẽs alios cõtractus ſufficit. ſ. de tranſlatione
epiſcopi inter corporalia. ſecus ſi peccat, nec valet de iure po-
ſitiuo propter formã non ſeruatam, vel aliud conſimile, vt no.
Inno. ſ. de elect. quod ſicut glo. & ſi contenti circa medium &
Cõpo. ibi poſt eum & vide q not. ſ. de cauſa po. & ꝓpriè cum
olim glo. i. ſed de illa forma iuris poſitiui, dic melius vt dicam
i. de ele. ex. mi. poſtulaſtis. Aut de alia confirmatione, & tunc
6 refert quia † quædã eſt confirmatio iudicialis, & neceſſaria vt
eſt illa quã facit iudex appellationis, in cauſa appellationis con-
firmando primam ſniam quam neceſſario habet cõfirmare vel
infirmare, & talis habet magnum effectũ, quia ex ea agi, & ex-
cipi poteſt, & debet executioni mãdari niſi ab ea appellatur qđ
dic vt le. & no. ſ. de off. deleg. paſtoralis. §. quia vero & i. de ap.
Romana. lib. 6. & etiam ſi ſit ſecunda appellatio & ſcđa confir-
matio primæ ſniæ non poterit tertio appellari vt. C. ne liceat
in vna eademq; cauſa tertio app. l. vnica. ſ. tit. proxi. c. ſua cum
ibi no. potes etiã ponere exemplum de illo qui petit cõfirma-
tionem ſniæ a qua non eſt appellatũ vel quæ tranſit in rem iu-
dicatam, quia ſi is qui cõfirmat eſt iudex potens, & ſnĩa, quam
fert ſuper confirmatione prioris ſniæ tranſit in rem iudicatam
& dat robur primæ ſniæ, vt de cætero contra eam nihil poterit
dici vt. ſ. de tranſac. c. 1. quod dic plene per Inn. & Hoſti. ſ. eo.
7 ti. c. 1. Quædam † eſt cõfirmatio iudicialis, vel etiam extraiu-
dicialis non neceſſaria, ſed potius voluntaria & poteſtatiua vt
qñ confirmatur alicui beneficium ſeu priuilegium. & tunc aut
quæris de confirmatione inferioris a principe, & illa nihil, aut
modicum operatur: niſi q eſt maioris authoritatis quod plu-
rimorum ſententijs comprobatur quam quod paucorum. ſ. de
treu. & pa. c. 1. cũ gl. Ber. ibi ſuper verbo cõfirmat. i. de iurepa.
quoniam in quibuſdam. C. de repu. l. dubium, non eſt & C. de
fideicom. l. vlt. Aut quæris de cõfirmatione principis, vt Papæ,
& tunc refert, aut quæris de cõfirmatione quam Papa facit in
forma cõmuni, aut de illa, quam facit cum cauſæ cognitione,
8 & ex certa ſcientia. In primo caſu dic, quod nihil, aut † modi-
cum operatur, quia nihil noui iuris tribuit, ſed ſolũmodo ve-
tus confirmat, ſeu cõſeruat. 12. diſt. præceptis. & qđ no. Io. ibi
ſuper verbo non no. ſi. & 11. diſt. quis neſciat ſuper verbo au-
thoritate ar. 30. q. 3. c. vlt. ſ. eo. cum dilecta. & duobus. c. ſe. i. de
priuil. quia intentionis. Vnde ſi quid inuenit validũ confirmat
illud, alias nihil operatur. vt. i. de cõceſ. præ. quia diuerſitatem.
ſ. eo. bonæ ar. 9. q. 3. conqueſtus. & c. nunc vero. ſ. de off. or. licet
& ff. ne quid in loco pu. fiat. l. 2. §. ſi quis a principe. Nec per ta-
lem confirmationem impeditur petitio alterius, vel iudicis co-
gnitio, quia hoc facit Papa ſine præiudicio alterius, vt patet per
iura prædicta. & C. de emanc. lib. l. nec auus &. i. de reſcriptis. c.
quamuis. lib. 6. & in hoc cõcor. Ber. & Hoſt. hic &. ſ. eo. c. 1. &
Hoſt. in ſum. eo. ti. §. ſi quis ſit effectus ver. tu ergo dic &c. Va-
9 let tñ iſta † cõfirmatio ad tria. Primo quia cum Papa oẽs tue-
tur iſtum tñ ſpecialius &c. ar. ſ. de teſti. c. licet vniuerſis. Secun
do, quia poſtea de tali re cõfirmata ſiue iure cõfirmato ſiue ſit
beneficium, ſiue aliud ſine conſcientia dñi Papæ non debet co-
gnoſci, vel iudicari vt. ſ. eo. c. 1. & 2. Fallit tñ in caſu, vbi Papa
confirmat ſniam excõicationis latã per aliquem iudicem. nam
ille iudex poterit poſtea ab illa abſoluere, vt. i. de inſti. ex fre-
quentibus vt no. vin. ſ. eo. c. 1. & Goſ. in ſum. eo. ti. §. fi. & Spe.
ti. de ſnĩa. §. vt autem. 12. col. ver. quid ſi Papa. & Bar. Brix. in q.
venereali, quæ incipit eſto, q dñs Papa & Pe. de Ancha. & Ar-
chi. 12. diſt. præceptis & poteſt eſſe ratio fauor abſolutionis ar.
i. de ſen. ex. c. nuper ſed Ber. & Hoſt. in d. c. ex frequẽtibus no.
contrarium, & de hoc dicã ibi. Tertio, quia non ita de facili de
& ſuper tali re confirmata moleſtatur. Solet. n. plus timeri &c.
23. diſt. quanquam. i. de hæreticis. c. ſi aduerſus. & extra de ex-
ceſ. præla. c. frequens. in cle. vt hoc no. Hug. & Archi. 87. diſt. c.
quiſquis. 25. q. 3. in ſumma per Archi. in gl. adde idem etiã pa-
tet &c. in iſto tertio effectu cõcor. ala. vin. & Ber. hic & Ho. ſ.
eo. c. 1. & in. §. aſſe. quis ſit effectus ver. quid ergo & vide quod
no. Io. An. i. vt li. pen. ca. 2. lib. 6. Item operatur quartũ effectũ,
quia talis cõfirmatio dat titulũ præſcribẽdi, vt eſt ſatis expreſ-
ſum. i. de deci. dudũ. §. cæterum. ibi nec a confirmatione præ-
fata tm̃ effluxit tẽpis. &c. ſm̃ Hoſt. ibi & in ſum. eo. ti. in. §. all.
quis ſit effectus ver. qđ ergo vbi etiã ponit in effectu tres effe-
ctus prædictos. Sed hoc quod dictũ eſt q confirmatio in for-
ma cõi obtenta modicũ, aut nihil iuris tribuit. Fallit ſm̃ quoſ-
dam, qñ in cõfirmatione tenor rei cõfirmatæ exprimitur. nam
tunc perinde eſt ac ſi in forma ſpeciali cõfirmaret vt. i. c. ꝓxi.
ſed nõ fallit, quia tunc cõfirmatio fit ex certa ſciẽtia & ſic con
tinetur ſub mẽbro ſequenti. Si ſecundo caſu. ſ. qñ confirmatio
10 fit ex certa ſcĩa, & cum cauſæ cognitione, dic † q talis operatur
vt id quod confirmatur vires habeat & ſi aliquid vel imperitia
vel incuria omiſſum fuerit ſuppleat. vt. ſ. de elec. illa quotidia-
na, & de trãſac. c. 1. & perſonale reale faciat. ſ. de tranſac. c. ve-
niens, niſi aliud dicatur vt. i. de præb. niſi eſſent. §. pen. & fin. &
vt nõ ſolenne reddat ſolẽne. C. de teſta. l. oĩum. & vt mutet na-
turã rei. C. de rei vxo. ac. l. vni. & vt inutile vel infirmũ, reddat
firmũ, & vtile. 16. q. 1. c. fi. 2. q. 1. in primis. 3. q. 6. hæc quippe. i.
de cõceſ. præb. ex parte & c. cõſtitutus. & vt nullus de ipſa du-
bitet, alias ſacrilegij inſtar erit arg. C. de crimine ſacrile. l. diſpu-
tari. 17. q. 4. §. qui aũt & vt id quod cõfirmat ſuũ faciat vt. C. de
vete. iure enucl. l. 1. §. ſed neq; ver. oĩa eñ noſtra faciamus &c.
&. i. de præb. hij qui. li. 6. Ergo ſequitur, q ſicut ſniam latam à
Papa null⁹ inferior eo retractare põt ſine ſpeciali mãdato ſuo,
ſic nec ab eo ex certa ſcientia cõfirmatũ. i. de inſti. ex frequen
tibus niſi de ſpeciali mãdato ſuo, vt ibidẽ notatur, &. ſ. de iudi.
cũ veniſſent & in prima cõſtitutione huius libri. §. fi. & hoc te-
net Inn. in c. all. niſi eſſent gl. 2. & Ho. poſt eũ & Arch. i. de off.
or. c. præſenti gl. 2. in fi. lib. 6. niſi liquido cõſtet eam per ſubre-
ptionẽ obtentã vt. ſ. eo. ca. 2. qđ præſumitur qñ apertè eſt ꝯ ius
& ſolitũ curſum curiæ, vt ſi religioſo beneficiũ perpetuo cõfir-
metur. ſ. eo. ad noſtrã. & c. porrecta. Vel minori. 25. an. bñficiũ
hñs curatũ. ſ. de æta. & qua. c. eam te, vel qa in cõfirmatione ap
paret vitiũ notoriũ, vel ex parte bullæ, vel ex pte ſcripturæ, vel
ex parte dictaminis. i. de cri. fal. licet. & c. ſe. vt no. Ho. in. §. all.
qs ſit effectus ver. effectus aũt &c. qđ credo verũ, et ſi in literis
cõfirmationis ꝯtineatur illa clauſula oẽm ſupplẽtes defectũ ſi
qs ſit de apoſtolicæ plenitudine põtatis, de qua. ſ. de ele. c. illa. qa
per illã clauſulã diſpẽſatũ intelligit circa defectũ ſolẽnitatis iu-
ris nõ circa defectũ perſonæ, vt no. Spe. ti. 2. §. nũc oſtendendũ

in verſi.17.alias.18.& Archi.56.diſt.Cenomanenſem glo.2.&
Gem.in cle.de re iud.c.paſtoralis ſuper verbo ſuppletio. Sed ſi
quæratur qñ confirmatio dicatur interpoſita in forma com-
muni, & qñ cum cauſæ cognitione, & ex certa ſcientia, refert,
aut Papa confirmat actum, vel dictum, vel factum non ſimpli-
citer, & abſolute, ſed cum clauſula adiecta, ſicut iudex alias iu-
ſte vel ſicut canonice, aut prout de factum eſt, vel ſicut iuſte, &
pacificè poſsides &c. aut cõfirmat actum ſimpliciter, & abſo-
11 lutè. In primo † caſu refert, aut in cõfirmatione apponitur de
verbo ad verbũ totus tenor rei confirmatæ, puta ſnię, vel pri-
uilegij, vel reſcripti, additis tñ verbis quibuſdam ſm ſtylum
Cancellariæ, & tunc confirmatio cenſetur ex certa ſcientia, &
cum cauſæ cognitione interpoſita ita, quod tunc illa dictio, ſi-
12 cut, intelligatur † cauſatiue, & nõ conditionaliter, vt. j. c. pro-
ximo. ad idem. ſ. de eloc. cum monaſterium in fin. de tranſac.
ca.1.& conueniens.& 7.q.1. præſentium ſm Vinc. j. c. proxi. &
Ber. ibi in glo. vt per hoc appareat &c. idem Archi. in c. allega.
præſentium dicens etiam, quod ſi in confirmatione priuilegij
inſeratur tenor ipſius priuilegij, quod ex hoc perpetuas habet
vires, & ſi primum priuilegium non oſtendatur cum videatur
primũ publicè cum authoritate principis & idem tenet Tan.
& Bar. Brix. in q. venereali, quæ incipit ſæpe cõtingit & in hoc
ſatis concor. Ber. j. c. proxi. in gl. vt per hoc in fin. & in gl. fin. &
Hoſti. poſt eum. Aut in confirmatione non apponit tenorẽ ipſius
rei confirmatæ, & tunc aut huiuſmodi clauſula ponitur, & in-
13 ſeritur in priuilegijs, & tunc ponitur † cauſatiue, non cõditio-
naliter, quia cũ priuilegium ſit lex priuata vt. 3. diſt. priuilegia.
certũ debet ibi poni, vt aliquid concedat ipſum priuilegium. j.
de verb. ſig. Abbate ſane, alias priuilegium eſſet inutile, quod
eſſe non debet. j. de priui. in his. arg. c. alleg. cum monaſterium, &
de off. dele. qm Abbas vt no. Ber. ibi in gl. fi. & hic &. ſ. de cõſt.
c. cum acceſsiſſent. & Io. in c. allega. priuilegia. 3. diſt. & 25. q. 2.
in ſom. vbi de hoc per Archi. in glo. ad idem etiam patet, li-
cet Hoſti. innuat contrarium in ſum. eo. tit. §. ſi. in fin. Aut po-
nitur in alijs literis vel ſcriptis cõfirmatorijs vel alijs, & tunc
ponitur conditionaliter & non cauſatiue, ita q̃ modicum aut
nihil iuris tribuit, vt hic patet & . j. de conceſ. preb. quia diuer-
14 ſitatem. In ſecundo caſu. ſ. qñ Papa confirmat † actũ, ſeu factũ
ſimpliciter & abſolute, tunc cõfirmatio ex certa ſcia intelligi-
tur eſſe facta, vt in c. alleg. cũ acceſsiſſent. & ſ. cũ monaſteriũ &
ſ. eo. c. 1. & 2. & in his cõcor. Abb. ſ. eo. c. j. & Io. An. j. e. c. pxi.

1 *Confirmationes a quibus non eximant.*
2 *Indulgentia quatenus eximant.*
3 *Indulgentia qui interpretanda.*
4 *Confirmationes & priuilegia diſſidere.*

TVa nobis. ¶ Ad declarationem gl. ſi que-
ris vtrum per confirmationes,
& indulgentias vel priuilegia ſubditi a iuriſdictio
ne ſeu poteſtate ſuorum epiſcoporũ eximantur,
1 diſtingue. Aut quæris de † confirmationibus, &
tunc non eximuntur, vt hic cum ſuis cõcor. Aut queris de in-
2 dulgentijs, vel priuilegijs. & tunc aut quæris de † indulgentijs,
vel priuilegijs ſingularibus, per quę aliquis certus articulus in-
dulgetur, & dic quòd non: niſi, ſi & inquantum tenor indul-
gentiæ, vel priuilegij ſe extendit, vt. j. de priuileg. cum & plan-
tare. §. pen. & cap. tuarum. & cap. porro & cap. pen. Nam reſcri-
3 pta, & indulgentiæ † taliter ſunt interpretanda, quòd nulli fa-
ciant præiudicium. 9. quæſt. 3. nunc vero. 85. diſtin. Archidia-
conum. ſ. de reſcriptis ad aures de offic. ord. grauę, de maio. &
obed. cum inferior. de au. & vſu pa. ex tuarum. de arbi. expo-
ſita. de reſtit. ſpol. audita. j. de reli. do. cap. 1. idem in commiſ-
ſionibus vt. ſ. de offic. deleg. ſuper eo. Aut quæris de priuile-
gijs exemptionis, & tunc ſecus quod dic vt leg. & no. j. de pri-
uileg. ca. cum olim eſſemus ſecundum Hoſti. his & idem not.
Archid. 25. q. 2. cap. ſeruatis in gl. adde ſimile extra de deci. &c.
4 Si quæras quare aliud in confirmationibus † & aliud in priui-
legijs exemptionis. reſpondeo, quia in confirmationibus non
intendit confirmans præiudicare, nec aliquod ius de nouo da-
re, ſed antiquum tantummodo conſeruare, vt in prædicto ca.
cum olim. cum ſuis concor. per priuilegia vero exemptionis
intendit concedens præiudicare in omnibus & ius ſuum dio-
ceſano ſubtrahere inſolidum. 16. quæſtio. 1. frater noſter. niſi
aliud dicatur, vt patet in cap. allega. cum olim eſſemus. & eod.
titu. cap. recepimus & ca. porro & ca. dilectis ſecundum Hoſt.
in c. allega. cum olim & Archi. in glo. alleg. &c. Quæ ſuperiori
libro tractaui, cauſarum conſultoribus & aduocatis non mi-
nus vtilia, quam neceſſaria ſunt.

HENRICI BOICH I.V.D. Celebratiſsimi,

IN LIBRVM III. DECRETALIVM, DISTINCTIONES.

¶ De vita & honeſtate clericorum. Rubrica.

1 *Bellum non mouendum.*
2 *Vim vi repellere licet.*
3 *Patria defendenda.*
4 *Pœnitentes arma non portent.*
5 *Clerici Papæ authoritate, arma portant.*
6 *Clerici ratione feudi, arma portant.*
7 *Clerici itinerantes, arma portant.*
8 *Laici ſine principis iuſſu, arma non portent.*
9 *Armis vtendum ad iuſtitiam exequendam.*
10 *Clericorum arma lachrymæ, & orationes.*

CLerici arma. ¶ Si queris vtrum,
& quando, & qui-
bus perſonis licitũ ſit armis vti, diſtingue.
Aut quæris de armis militaribus [aut de ar
mis clericalibus. Si de militaribus] tunc,
aut quæris nunquid ſit licitum armis vti a-
lias quam ad iuſticiam ſeu iuſtitiæ execu-
tionem faciendam: aut nunquid ſit licitum vti armis ad iuſti-
tiam ſeu iuſtitiæ executionem faciendam. In primo caſu re-
1 fert † aut queris vtrum ſit licitum vti armis ad mouendũ vel
faciendum guerram ſeu bellum, aut violentiam inferendam,
& dic quòd nõ regulariter, & ita poteſt intelligi. C. vt vſus ar-
morum inſcio princ. interdi. l. vnica, alias contra faciens inci-
dit in leg. Iul. ma. ff. ad leg. Iul. ma. l. 3. ſecundum Accur. in d. l.
vnica. Quod verum niſi in caſibus in quibus guerra eſſet iuſta
ſeu bellum iuſtum, quod dic per Innoc. & Hoſtien. ſ. de reſtit.
ſpol. olim cauſam. de iureiuran. ſicut. per Hoſti. in ſumma de
treuga & pace. §. quid ſit iuſtum bellum. & . j. de homici. c. pro
humani. lib. 6. Aut nunquid ſit licitum † ti armis ad imminen-
2 tem de preſenti violentiam repellendam, & tunc. † Aut ad re-
pellendam violentiam inferendam perſonæ ſuæ: & dic q̃ ſic,
cum moderamine inculpatę tutelę. vt. ff. de iuſtit. & iure. l. vt
vim. de his qui mortem ſibi conſci. l. 1. in fin. de homi. c. inter-
3 feciſti. §. ſi autem, & c. ſignificaſti. 2. in fin. † Aut ad repellen-
dam violentiam inferendã eccleſiæ vel patriæ quæ impugna-
tur, & tunc non licet clericis propria manu arma ſumere, ſed
alios ad arma & pugnam hortari poſſunt. Sed laicis bene licet.
23. q. 3. fortitudo. & . q. 8. in ſumma. §. his itaq;. & c. vt pridem.
vbi de hoc per Ioan. Aut vtrum ſit licitũ vti armis alias quam
ad violẽtiam inferendam vel de præſenti imminentem repel-
4 lendam, & tunc, † Aut quæris de pœnitentibus, & tales non
licet nec decet portare gladium propter pronitatem peccandi.
Et quia ſignũ eſt ſuperbiæ non humilitatis, ſine qua pœniten-
tia agi non poteſt. 50. diſt. in capite, & c. pęnitens. Ideoq; om-
ni pęnitenti gladius prohibetur, vt. 33. q. 2. admonere. de conſe.
diſtin. 5. falſas. & cap. dolendum. & . j. de homic. cap. 2. vbi hoc
not. Ber. & Hoſt. Aut queris de alijs, & tunc aut queris de cle-
5 ricis aut de laicis. Si de clericis tunc. † Aut hoc faciunt autho-
ritate Papę, & poſſunt ſine pœna irregularitatis. arg. C. vt vſus
armorum inſcio prin. l. 1. lib. 11. Nam cum irregularitas nõ de
iure diuino, ſed de canonico tantum procedat, vt not. Inno. ſ.
de renun. niſi cum pridem. in glo. ſicut Grego. de homi. ad au-
dientiam. in fin. de cler. excom. mi. ſi celebrat. glo. quidem ſu-
per hac. ver. in ſuſpenſis autem. & Hoſti. ibi & Archi. 56. diſt.
apoſtolica. in magna glo. & 16. q. 7. omnes. ſuper verbo tene-
tur. & . j. de ſent. excom. c. is qui. ſuper verbo in iure. lib. 6. Au-
thoritas Papæ excuſat ab ea. ar. j. de conceſ. præb. propoſuit. &
probatur in c. alleg. is qui. & . j. ne cler. vel mo. c. Epiſcopus. li. 6.
Et etiam abſq; peccato dummodo quis non excedat: quia qui
peccat nõ peccat legis authoritate. 23. q. 4. qui peccat. Nec de-
bet cuiquam laqueum inijcere. 27. quæſt. 1. c. de viduis. 2. Aut
6 hoc faciunt citra authoritatem Papæ, & tunc. † Aut rõne feu-
di temporalis quod tenent tenẽtur dominum feudi iuuare, &
cum eo ire in guerra, & tunc poſſunt. vt 23. q. 5. c. nõ vos. §. ec-
ce. & c. ſi non licet. §. porro. Iuxta quod vide quod no. Inno. j.

ne cler. vel mona. ſententiam ſanguinis. Dicens quòd ſi cleri-
cos præponeret or belloquod non eſt directè ad occidendum,
ſed ad ſua defendenda ſiue recuperanda, hoc liceret. vt no. ſ. de
reſti. ſpol. olim cauſam. j. Non tamen præponatur his perſonis
quæ quaſi directè viri ſanguinū ſunt, vt ruptarij, & baliſtarij,
vt in illo ca. ſententiam. §. nullus. & . j. de ſagitta. ca. vnico. Sed
Hoſtien. ibi dicit quod tutius eſt quod nulli bello præponatur
acies ordinando: alias autem pro iure eccleſiæ ſuæ poſſet eſſe
in bello, vt patet in eo quod leg. & no. j. de ſent. excom. c. dile-
cto. Non tamen credo quòd pœnam irregularitatis euitent ſi
aliquem manu propria occidant vel mutilent, cum etiam iuſti
tiam exequendo, quod eſt fauorabilius, & magis neceſſarium,
hoc faciendo, dictam pœnā non euitent, vt. j. ſequitur, per re-
gulam ſi illud de quo magis. &c. 32. q. 5. ſi Paulus. 6. q. 1. imita-
re. 8. q. 1. ſi ergo. & not. ſ. de elec. cum in cunctis. in prin. quod
dic per Innoc. & Hoſti. in c. alleg. ſententiam. Aut vtuntur ar-
mis alias quā ratione feudi: & tunc aut non ſubeſt iuſta cauſa
arma deferendi, aut eis vtendi: & tunc non licet eis vti, vt hic
7 & 23. q. vlti. clerici. & c. quicunq;. † Aut ſubeſt iuſta cauſa de-
ferendi vel vtendi, vt ſi per loca periculoſa tranſeant: & tunc
aut quæris vtrum liceat eis arma portare ad terrorem latro-
num, & dic quod ſic vt no. Ber. hic & Hoſti. poſt eum arg. 23.
q. 3. Maximianus. Pro quibus facit, quia nō tenentur inermes
ſe exponere periculo, vt leg. & not. ſ. vt lit. non conteſt. c. acce-
dens. 2. extra de re iudic. c. paſtoralis. in cle. Et maxime, quia
laici clericis oppido ſunt infeſti, vt 2. q. 7. ca. laicos. & cap laici. j.
de immu. eccle. c. clericis. lib. 6. vnde verſus. Nuper ego didici
quod ſemper ſunt inimici Clericus & laici, ſolet hoc per ſe-
cula dici. Aut nūquid liceat eis percutere, & dic quod non, niſi
ad defenſionem, & ad violentiam repellendam cum modera-
mine inculpatæ tutelæ, quia tunc ſecus. vt in c. allegato, Maxi-
8 mianus. & extra de homici. cap. 1. in clem. † Si quæris de laicis
tunc, aut iuſſu & authoritate principis & hoc eſt licitum: aut
ſine iuſſu & authoritate principis: & tūc dicit hic Hoſt. quod
tales non debent portare arma. C. vt vſus armorū inſcio prin-
cipe. in rubro & nigro. & in lib. feudo. de pace te. & eius violat.
§. ſi quis ruſticus. coll. x. Nam qui ſine iuſſu principis bellū in-
gerit tenetur. l. Iul. ma. vt. C. ad l. Iul. ma. l. 3. in auth. de armis.
coll. 6. de manda. prin. coll. 3. Neceſsitate tū imminēte ſufficit
authoritas magiſtri officiorū. vt. C. de Fabricenſibus. l. fi. li. 11.
Solent tamen principes concedere proficiſcenti, vt ſine læſio-
ne alterius cingulo poſsit vti. C. de præpo. ſacri cubi. l. fi. lib. 12.
ſecundum eum. pro quo facit in li. feu. de pace te. & eius vio-
9 la. §. mercator. colla. 10. † Si quæris vtrum liceat vti armis ad
iuſtitiam ſeu executionem iuſtitiæ faciendam, vt quia habent
iuriſdictionem per quā poſſunt & debent maleficos corrigere
& punire: & tunc aut quæris vtrum poſſunt iuſtitiam exerce-
re citra ſanguinis effuſionē & dic quod ſic ſiue ſint laici. vt. ff.
ſi quis ius di. non obtempe. l. vnica. de offic. eius cui manda. eſt
iuriſdi. l. vlt. ſiue clerici. ſ. de off. ordi. cap. 1. & cap. irrefragabi-
li. de conſe. diſtin. 5. falſas. & . j. de ſent. excom. dilecto. lib. 6. Et
not. Innoc. in d. c. olim cauſam. glo. quomodo verſi. ſatis etiam
credimus. & verſic. ſe. & Spec. tit. de legato. §. iuxta. in fi. verſi.
ſed nunquid clerici. & Hoſti. ſ. de iureiur. ego N. & Archi. 36.
diſtin. ca. fin. glo. ſua finali. Et ad hoc facit a contrario ſenſu. j.
ne cleri. vel mona. cap. clericis. & cap. ſententiam ſanguinis. ſi-
ue nomine ſuo, ſiue vt delegatus alterius clerici, vel etiam prin
cipis ſecularis. j. de rap. in archiepiſcopatu. vbi de hoc per Ho-
ſtien. Aut ad ſanguinis effuſionem mortem vel membri mu-
tilationem inferentē: & tunc aut quæris de laicis & tales poſ-
ſunt, vt. ff. de vſufruc. l. æquiſsimum. de pœnis l. capitalium. §.
famoſos. & in toto. x. li. ff. noui. C. de pœnis, & de bonis dam.
per totum. in authen. de manda. principū. §. quod ſi delinquen
tes. colla. 3. & . j. de homic. ca. poſtulaſti. 23. q. 5. per totum. Aut
de clericis, & tunc aut quæris vtrum poſsint hoc facere nomi-
ne & vice alterius, & dic quod non vt leg. & not. in c. allega. in
archiepiſcopatu. Aut vice & nomine ſuo, puta quia habēt iu-
riſdictionem temporalem rōne cuius incumbit ſibi talia exer
cere, & tunc. Aut quæris nunquid poſsint talia exercere in ꝓ-
pria perſona, & dic quod non. vt 23. q. vlti. cap. vt pridem. & in
cap. alleg. clericis. & ca. ſententiam. vbi de hoc per Hoſti. & . j.
de homi. ad audientiā. Aut per alium & tunc, aut quæris vtrum
poſſunt committere, vel mandare ſpecialiter & expreſſe pœ-
nam ſanguinis inferri, & dic quod nō vt. j. de exceſsibus præ-
latorum. ex literis. Aut generaliter mandando alicui quod de
maleſactoribus iuſtitiæ debitum exequatur. & dic quod ſic
vt dic vt leg. & not. j. eo. tit. cap. Epiſcopus. lib. 6. † Si quæ-
ris de armis clericalibus quæ ſunt lachrymæ & orationes, vt
23. quæſt. 8. c. de Epiſcopis §. 1. & cap. ſequentibus. Tunc dic
quod talibus quilibet licite vti poteſt, vt ibi. & de pœn. diſtin. j.
importuna. & . j. de regu. iuris. c. deſleat. & 26. diſtin. ca. vlt. ibi,
eſt & aliud opus quod facit Moyſes, ad bella non vadit, nō pu-
gnat contra inimicos, ſed quid facit, orat, & donec orat vincit
populus eius, ſi relaxauerit & dimiſerit manus populus eius
vincitur & fugatur quæ ſunt verba Hiero. in Leuitico, origi-
naliter ſumpta Exo. 17. Et de iſta materia vide quod no. Ho-
ſtien. j. ne clerici vel monachi cap. clericis. de hoc etiam notat
frater Ioan. in ſumma confeſ. titu. de homi. q. 49. quæro etiam
vtrum & q. ſe. & ſe. Et Hoſti. in cap. alleg. dilecto. ſuper verbo
profecto. dicens ꝙ clerici habentes temporalem iuriſdictio-
nem indiſtinctè poſſunt arma ſumere pro defenſione ſua &
ſuorum, quia hæc omnia iura permittunt. 23. q. 1. noli. cum ca.
ſeq. & quæſt. vlt. c. quicunque. §. his ita. Si temporalem iuriſdi-
ctionem non habent, nō licet eis arma ſumere in propria per-
ſona, niſi ad defenſionem & niſi excitando. 23. q. vlti. c. ſuppli-
citer. §. ecce. quod & idem recitat Ioan. ibi in nouella.

1 *Clericus non viuens clericaliter priuilegio non gaudet.*
2 *Clericus non viuens clericaliter excommunicandus.*
3 *Religioſus habitum dimittens excommunicatur.*

SI quis clericus.

¶ Si quæris, vtrum cleri-
cus viuens nō clericaliter
ſed laicaliter puniatur, & qua pœna, diſtingue. Aut
quæris vtrū puniatur illa pœna, ſcilicet vt non gau-
1 deat priuilegio clericorum: aut pœna excōmunicationis. † Si
pœna illa, ſcilicet quòd non gaudeat priuilegio clericorum re-
fert: aut quæris quantū ad beneficium eccleſiaſticum, & tunc
non gaudet cum non exerceat opera clericorum. argu. 23. q. 5.
ſi apud. & argu. 16. q. 1. generaliter. aut quantum ad hoc quòd
poſsit conueniri coram iudice ſeculari, vel quòd poſsit verbe-
rari ſine ſacrilegio. i. pœna excōmunicationis, & dic quòd gau-
det nihilominus priuilegio clericali: vt. j. de ſenten. excom. in
audientia: vt hoc notant Hugo. & Archi. 40. diſtin. non eſt. &
2 vide quod no. ipſe Archi. 23. diſtin. ſi quis ex clericis. † Si quæ-
ris nunquid puniatur pœna excōmunicationis tunc, aut quæris
de clerico ſeculari, & talis nō eſt excōicatus ſed excommuni-
candus, vt in iſto. c. & in c. alleg. ſi quis ex clericis. & . j. de apo-
3 ſta. cap. 3. quod debet intelligi in clerico ſeculari. † Aut quæris
de clerico regulari, & talis ſi habitum dimittat, & laicaliter in-
cedat eſt ipſo facto excommunicatus, vt. j. ne cler. vel mon. c.
vt periculoſa. lib. 6. ſecundum Ioan. Andr. ibi in gl. ſpeciale &c.

1 *Excommunicatus pro manuum iniectione, a legato abſoluitur.*
2 *Excommunicatus pro manuum iniectione, an a diœceſano ab-
ſoluetur.*
3 *Monachi beneficia non habent.*

QVoniam vt ait.

¶ Quantum tangit iſtā
decretalē in fine. Si quæ-
ris vtrum excōmunicatus pro iniectione manuum
in clericum poſsit a ſuo ꝓprio prælato citra ſedem
apoſtolicam abſolui, diſtingue. Aut quæris vtrū poſsit abſol-
1 ui a legato: aut ab archiepiſcopo: vel epiſcopo diœceſano. † Si
a legato qui eſt ordinarius in prouincia ſibi decreta. j. de offic.
delega. c. legatos. lib. 6. tunc aut de latere, & tunc dicit Hoſti. ſ.
de offic. leg. c. excommunicatis. quod poteſt, niſi læſio vel in-
iuria ſit enormis: tunc enim non poteſt ſine ſpeciali mandato
argu. j. de ſent. excom. c. nuper. §. in ſecundo. c. ſi vero. j. & cap.
peruenit. c. cum illorū. c. relatum. in fin. & c. canonica. Et idem
ſentit Spe. tit. de legato. §. nunc dicamus. ver. circa poteſtatem.
verſic. quod etiam dixi. ſed Archi. 17. q. 3. ſi quis ſuadente. ſu-
per verbo vrgēte. tenet quod poteſt abſoluere etiam ab enor-
mi per c. j. de ſenten. excom. ea noſcitur. ver. alios. & c. quani-
nis. ver. non tamen. & c. ad eminentiam. in fin. & . ſ. de off. leg.
quod tranſlationem. idem ſentit Ber. in c. alleg. excōmunicatis.
Et hoc videtur hodie expeditum. j. de ſent. excom. c. eos. §. fi.
ibi a quibuſuis ſententijs. lib. 6. ſecundum Archi. j. de off. leg.
cap. 1. lib. 6. Aut quæris de alijs legatis & tunc dic vt in d. cap.
2 excommunicatis. † Si quæris vtrum poſsit abſolui a diœceſa-
no, tunc aut eſt excōmunicatus pro iniectione manuum in
clericum non ſocium ſuum: & tunc non poteſt. vt 17. q. 4. ſi
quis ſuadente. j. de ſenten. excom. parochianos. & c. porro. ſed
fallit in caſibus not. per Hoſtien. j. de ſenten. excom. cum illo-
rum in princ. vbi etiam dicam de hoc. Et adde quod leg. & no.
. j. de ſenten. excōmu. religioſo. lib. 6. Aut eſt excommunica-
tus pro iniectione manuum in ſocium ſuum & tunc, aut læ-
ſio vel iniuria ſeu iniectio fuit atrox ſeu enormis; & tunc non

poteſt. vt hic in fin. & in c.alleg. cum illorum. ſm Phil.hic &
Archi.16.q.1.c.decimas a populis. gl. pen. Aut non ſuit atrox
vel enormis & tunc, aut ſunt tales qui non viuunt in cõmuni,
& tunc non poteſt, vt hic a contrario ſenſu: aut ſunt tales qui
viuunt in cõmuni & tunc, aut ſunt clerici: aut laici. Si laici tũc
idem arg. hic a cõtrario vbi loquitur de clericis: quia quod de
vno dr̃ de alio tacite denegatur. vt.s̃.de præſumpt. nonne.ff.de
iudi.ſi cum prætor. Si clerici tunc, aut viuunt vt ſinguli ſcho-
lares in burſa cõi & in domo cõi manentes: & tunc idem arg.
prædictorum. Sed oĩa iſta membra fallunt in caſibus prædictis
per Hoſti.in c.alle.cum illorũ. not. Aut ſunt & viuunt in com
muni collegialiter & vt collegium approbatũ: & tunc ſiue ſint
clerici regulares, ſiue ſeculares habet locũ iſtud cap. vt poſsint
citra ſedem apoſtolicam abſolui per ſuos epiſcopos: hæc enim
decre. vniuerſis epis dirigitur, vt patet in regiſtro ſm Inno.&
3 Hoſt. hic. † Vnde dic quòd iſtud ca. intelligitur etiam de non
religioſis per text. qui dicit beneficij. quod conſtat monachos
non habere. 12.q.1.nolo. & c.non dicatis. & hoc tenet Io.16.
q.1.c.decimas a populis.& Archi.ibi in gl.pen. idem tenet Io.
17.q.4.nullus clericorum. & Go.hic &.j.qui cle.vel vo.c.1.de
ſent.excom.monachi.& Ala.Tan.Vinc.Phil. in d.c.1.& Hug.
& Archi.32.diſt.præter hoc. & Hoſti. hic & frater Io. in ſum.
confeſ.tit.de ſen.exom.q.36.verſi.14. & G. de Monte Lau.&
Gen.j.de celeb.miſſa.ca.1.ſuper verbo illi ad quos pertinet. in
cle. Et pro hoc facit.j.de ſent.excõ.ex tenore.in fi.Et quia eſt
eadem.ſ.diſcordia in ſecularibus cõiter viuentibus, quæ eſt in
religioſis: ergo idẽ ius.s̃.de cõſti.tranſlato, licet Ber. hic diſtin
guat inter religioſos de quib. intelligit iſtud c. & ſeculares. &
adde qđ dicã.j.qui clerici vel vo.c.1.& de ſen.exc.c.peruenit.
¶ Si quæris vtrum canonici debeant ſtare ſimul, vel diuiſim,
diſtingue per Hoſti.in ſumma.eo.tit.§. qualiter.ver. ſi quæras.

1 *Iudices a pauperibus nihil accipiant.*
2 *Iudices eſculentum & poculentum recipiunt.*
3 *Iudices ſportulas recipiunt.*
4 *Iudices extra domum euntes impenſas habent.*
5 *Delegatus Papæ extra domum proficiſcens impenſas habet.*
6 *Delegatus principis quid a litigantibus exigat.*
7 *Delegatus ordinarij quid a partibus exigat.*
8 *Arbiter quid exigere poſſit.*
9 *Iudex an & quid exigere poſſit.*
10 *Aſſeſſori quis ſalarium ſoluat.*

CVm ab omni. ¶ Si quæris vtrum iudices,
vel arbitri pro ſuis ſalario,
& labore aliquid a partibus litigantibus, ſeu earum
altera exigere, recipere, vel habere poſsint, diſtin-
1 gue. † Aut litigantes ſunt notabiliter pauperes, & tunc nihil
penitus nec pro ſportulis, nec pro expenſis põt exigi, ſed nec
gratis recipi ab eis: nam eo caſu etiã ſi gratis offeratur & acci-
piatur exactum reputatur. argu.C. de ſalgamo hoſpitibus non
præbendo.l.1.li.12.Cum paupertas excuſet: vt 10.q.3.cauen-
dum. in fin.& 1.q.2 placuit. & in aut. de manda. princ.§.ſit ti-
bi.colla.3. Et illud eſt vnũ de priuilegijs paupertatis. Alia ſunt
priuilegia paupertatis de quibus per Archi. 11.queſt. 3.pauper.
2 † Aut litigantes non ſunt pauperes: & tunc aut quæris vtrum
poſsint recipere eſculentum & poculentum mera liberalitate
oblatum, quod paucis poteſt conſumi diebus, & dic quòd ſic,
ſed ea exigere non poſſunt: vt.ff.de off.proconſul.& lega.l.ſo-
lent.§.vlti. de offic. præſi.l. plebiſcito. quæ iura licet dicantur
correcta per authenticum illud ſcriptũ exemplar. quod eſt ſub
titulo vt iudices ſine quoquo ſuffragio fiant. colla.2. vt ibi no.
Accur. dicens non poſſunt recipere eſculẽtum & poculentum
dummodo habeant ſalarium. tamen per c.ſtatutum.§.inſuper
.j.de reſcri.lib.6. videntur approbata. Aut quæris vtrum poſ-
ſint exigere vel recipere alia: & tunc, aut quæris de iudicibus
ordinarijs: aut de delegatis: aut de arbitris. Si de ordinarijs
tunc, aut ſuper hoc eſt conſuetudo rationabilis & approbata,
& illa eſt ſeruanda vt leg. & not.s̃. de off. ordi. c.dilectus.argu.
11.diſtin. in his. & c. conſuetudinis. 12.diſtin. diuturni. & in-
ſtit.de iure natura §.ex non ſcripto.Aut nõ eſt ſuper hoc con-
ſuetudo: & tunc, aut non proficiſcuntur extra ſuum domici-
3 lium propter cauſam, & tunc † aut quæris de iudicibus ſecula-
ribus, & in foro ſeculari: & tunc dic quod tales nõ debent exi-
gere, recipere, vel habere niſi ſportulas dandas executoribus
pro remuneratione ſui laboris, vt in aut.de litigioſis.§. ad ex-
cludendas, coll.8. Nihil autem plus debent recipere, niſi aliud
ſit de conſuetudine. C. ad leg. Iulia. repe.leg.1. de aſſeſ.l.3.de
contra. iudic.l.vna. in authenti. vt iudic. ſine quoquo ſuffra-
gio.§. ſic igitur a nobis. &.§.ſi quis autem. & §. neceſsitatem,
& in authen.ſcriptum exemplar.coll.2. Quod dic: vt.s̃.de off.
ordi.dilectus.& 3.q.3.c.induciæ.§.offeratur. vt not.Ber. hic in
glo.mos iſte.& etiam in glo.delegati.verſic.ordinarius autem.
& idem Ioan.Laur.Goff. & plenius Hoſti. hic. Vnde non de-
bent habere expenſas, ſed poteſt eis dici eſtote cõtenti ſtipen-
dijs veſtris: vt in aut.de manda.prin.§.oportet igitur. &.§.ille
tamen colla.3.23.q.1.militare.& c.paratus.& 86.diſt.non ſatis
circa fin. Aut quæris de iudicibus eccleſiaſticis & in foro eccle
ſiaſtico: & tunc dic quod tales non poſſunt recipere nec ſpor-
tulas nec expenſas, vt hic probatur: & qui recipiunt amplius
ſine cauſa non condemnantur ſm canones ad triplum, vt lo-
quitur inſtit. de accu §.tripli. ſed tantum ad expenſas: vt.s̃.de
plus peti.ca.1.verſi.itaq;. Et ita ibi not. Inno. & Hoſti.Pet.de
Samp.& Abb.& idem Archi.3.q.3. c.induciæ.§. offeratur. ſu-
4 per verbo ſportulis. † Aut proficiſcuntur extra ſuum domici-
lium ꝓpter cauſam, & tunc debent habere expenſas ſuas mo-
deratas, deducto eo ꝙ domi erãt expenſuri: vt in aut.de man-
da.prin.§.illud tamen.colla.3. Et hoc not.Ber. hic gl.delegati.
verſi.ordinarius autem. idem Hoſti.hic. & Ioan.Andr.in c.al-
legato ſtatutum inſuper. ſuper verbo moderatas.de reſcri.li.6.
Et adde quod legi.& not.j.de cenſi. Romana.§. antepenult. &
penultimo. & quod no.Hoſti. & Io.Andr.j.de ſimo.& ſi quæ-
ſtiones. ſuper verbo recipientes, dicentes ꝙ iura allega. ſolent
plebiſcito. poſſunt intelligi de iudice ſiue adminiſtratione: &
illa.C.ad l. Iulia.repe.l.1.de aſſeſ.l.3. de contrar. iudi.l.vna. cum
concor.de iudice cũ adminiſtratione. ad hoc.s̃.de reſtit. in in-
tegr.c.cauſa.ff.de contrahen.emp.l.non licet. Vel prima intel-
liguntur de non exigentibus per ſe, vel per aliũ qui gratis poſ-
ſunt recipere gratis oblatũ.j.de ſimo.dilectus.2.in fin.ſecun-
da de exigẽtibus. de cenſi. c.cum apoſtolus.§. inhibemus. Vel
prima intelliguntur de nõ habentibus ſalarium de publico: ſe-
cunda de habentibus, qui ipſo debent eſſe contenti: vt in.§.al-
legato, oportet igitur.&.§.illo tamen. Illa tñ decret. & ſi quæ-
ſtiones. innuit ꝙ in foro canonico arbitrarium debet eſſe ſm
Hoſti.& Ioan.Andr.ibi. Si ſunt delegati tunc, aut ſunt delega-
ti Papæ: aut Imperatoris: aut alterius ordinarij. Si Papæ tunc
refert vt prius, aut nõ proficiſcuntur propter cauſam ſibi com
miſſam extra domiciliũ ſuum, & tunc nihil oĩno exigere poſ-
ſunt, ſed nec gratis oblatũ recipere vel hr̃e, vt in c.allegato ſta-
5 tutum.§.inſuper.& not.Ber.hic. in gl. delegati. † Aut profici-
ſcuntur extra domicilium ſuũ propter cauſam ſibi cõmiſſam:
& tunc poſſunt expenſas nedũ gratis oblatas recipere, ſed etiã
exigere moderatas: vt in c.allegato ſtatutũ.§.inſuper.ver. vel
niſi lib. 6. Nec credo hoc caſu cõpenſandas vel deducẽdas ex-
penſas, quas domi facturi eſſent. per l.ff.ad exhi.l.ſed & ſi.§.1.
& de peti.hæredi.l.ſed & ſi.§.quod aũt.& de rei vendi.l. ſi res.
vt no.G.Hoſti.& Io.An.in.§.alleg.inſuper.licet Card. ibi con-
tra: cuius opinionem vr̃ tenere Hoſt.in ſum.eo.ti.§.& in qui-
bus.verſi.item conſiſtit. vbi de hoc. Et hoc verum ꝙ poſſunt
recipere expenſas moderatas qñ proficiſcũtur ſiue habeant be
neficia ſufficientia, ſiue non per.§.alleg.inſuper.qui generaliter
loquitur.& idem ibi no.Io.And.licet Hoſti.hic dicat tales de-
legatos Papæ peccare ſi recipiunt expenſas, ex quo hñt ſuffi-
6 cientia beneficia. † Si ſunt delegati Principis vel Imperatoris
non debent habere niſi duos aureos in principio litis, & duos
in fine, & hoc cum cauſa excedit centum aureos, alias nihil, vt
in aut.de iudi.§.ne aũt labor.colla.6.& arg.C.de teſta.l.conſulta
7 diualia. Et hoc no.Ber.hic in gl.mos iſte. † Si ſunt delegati al-
terius ordinarij, tunc dicit Io.An.in.§.alle. inſuper. ſuper ver-
bo moderatas, ꝙ aut eſt delegatus ad vniuerſitatem cauſarũ, &
tunc idem quod in ordinario.ſ. quòd nihil habebit: imò ordina
rius ei prouidebit. Idem enim eſt conſiltorium: vt.j.de app.c.
Romana.li.6.& ordinarius eſt vt no. Io. An. ibi &.j.de off.vi-
carij.licet.li.6 ad hoc.s̃.de off.ord. inter cætera.& in aut.vt nul
li iud.§.vt nulli.coll.9.in aut.de man.prin.§.illud coll.3. Aut eſt
delegatus ad ſpecialem cãm, & tunc refert vtrũ ordinarius ei
malitioſe cauſam cõmittit, & tunc idem: aut non malitioſe, &
tunc videtur idem quod in delegato Papæ ſm eum.& idem te
8 net Inn.hic. † Si ſunt arbitri, tunc dic ꝙ debent habere & poſ-
ſunt exigere a partibus expenſas. arg.in aut.de iud.§.ne aũt la-
bor.ff.de arbi.l.3.C.de iud.l.rem non nouam. & eſt caſus.C.de
prox.ſacro.ſcri.l.in ſacris.& de priui.ſchol.l.quotiens.li.12.li-
cet in vtraq; lege cõſueuerint exponi arbitrum.i.delegatũ.hoc
no.Spec.tit.de arbitro.§.1.ver.ſed nunquid arbiter põt. Quod
credo verum maxime qñ propter cauſam ꝓficiſcuntur, vel a
ſuis proprijs negotijs diſtrahuntur, vel vbi eſſent tales qui de

laboribus

laboribus ſuis viuent.alias ſuum officium eſſet eis damnoſum
quod eſſe non debet.ff.quemadmo.teſta.aper.l. ſi quis ex ſigna
torib.j.de elec.cum non deceat.li.6.Et quod dictum eſt de ex
penſis moderatis,intellige ꝙ in iſtis expenſis habebitur ratio
non ſolum victus,ſed etiam vecturarum equorum,& ſimiliũ
ſm Io.An.in §.alle.inſuper.glo.alleg.Et in hoc concordat Ho
ſtien.hic dicens,ꝙ ſi ordinarius vel delegatus equum vel aliud
occaſione cauſæ amittere,& quantum vltra quam domi expẽ
deret illud repetere poſſet.ff.de incendio rui.nau.l.j.§. ex incẽ-
dio.Et vide de iſta materia quod no.Ho.in ſumma e.ti.§.& in
quibus.ver.item conſiſtit.& Spec.de ſalarijs.§.j.
¶ Hic habes ꝙ iudices non debent aliquid, quod non ſit eis
debitum extorquere.Sed ſi quæris nunquid iudex vel admini
ſtrator poſsit a ſponte dãte recipere tempore ſuæ adminiſtra
9 tionis,diſtingue. †Aut quæris nunquid liceat ſibi accipere ra
tione ſui officij, & dico,ꝙ non aliquo modo,ſeu ab aliqua p-
ſona.vt ff.ad l.Iuliam repe.l.j.& C.ad l.Iul.repe.l.j.Aut non ra-
tione ſui officij,ſed alia rõne,& tunc aut ratione conſanguini-
tatis & tunc poteſt in infinitum,vt ff.ad l.Iuli.repe.l.j. in fi. &
l.lex Iulia.§.apparet.Aut ratione amicitiæ, & tunc poteſt vſq;
ad centum aureos incluſiue & non vltra.ff.ad l.iuliam repe.l.
eadem lege in fine.Et eſt ratio:quia ratione amicitiæ præſumi
10 tur ꝙ magis detur amore ꝗ timore.ar.ff.pro ſocio.l. merito.
†Itẽ dicit hic Io.An.ꝙ ordinarius ſi velit habere aſſeſſorẽ non
poterit cogere partes ad deponendum vel ſoluendum ſibi ſala
rium:quia ad hoc ſunt ſibi reditus deputati vt hic,ſi ergo indi
get aſſeſſore,ſalarium ſoluat ſm eum. De delegato,dic vt j.de
reſcrip.ſtatutum.§.aſſeſſorem.li.6.Aliqui iudices male ſeruant
præmiſſa,contra quos primo Regum.8.c. declinauerunt poſt
auaritiam,acceperuntq; munera,& peruerterunt iudicium.&
Eſa.5.veh qui iuſtificatis impium pro muneribus. & Eccleſi.
20.Xenia & dona excæcant oculos iudicum.

1 *Monachus an prebendam habere poſſit.*
2 *Monachus an canonicus eſſe poſſit.*
3 *Monachus Epiſcopus, habitum non mutet.*

DEus qui. Si quęris vtrum monachus poſsit ha
bere præbendam, vel canonicatum,
in eccleſia ſeculari,diſtingue,aut quæris de præben-
1 da aut de canonicatu.†Si de præbenda tunc,aut quæ-
ris de ſimplici monacho non habente adminiſtrationem, &
dic quod non,cum nihil poſsit habere,vt 12. q. 1.nolo.& c. nõ
dicatis.& præbenda ſit priuatæ vtilitatis,ita intelligo quod no.
Io.74.diſt.quorundam.glo.j.Aut quæris de monacho haben-
te prioratum,ſeu adminiſtrationem, & tunc, aut quæris vtrũ
poſsit habere præbendam ſeparatam, & diſtinctam a iuribus
prioratus ſeu adminiſtrationis.& dico quod non per rationẽ,
& per iura allegata. Et quia tunc haberet duo beneficia, cum
præbenda ſit beneficium,vt no.Ber.de conſtitu.cum M. in gl.
vnde eis &c.quod eſſe non poteſt abſq; authoritate Papæ. ar-
gu.eorum quæ leg.& no.j.de præb.cum ſingula.lib.6.& extra
de ſup.negligen.præla.c.j.in fi.in cle.Aut quæris vtrum poſsit
habere præbendam ſeu emolumentum præbendæ in eccleſia
ſeculari tanquam annexam ſuo prioratui, & de iuribus & per
tinentijs ipſius prioratus ſeu adminiſtrationis,& credo ꝙ ſic.
Sicut eſt in eccleſia pariſien.vbi prior ſancti Martini de cam-
pis habet ratione ſui prioratus vnam præbendam. Et in eccle
ſia Aurelianen.vbi Abbas ſancti Enurcij habet vnam præben-
dam ſeu emolumentum vnius pręb endæ. & pro hoc facit. j.
de magiſtris.c.j.& c.quia nonnulli. Item multa veniunt ꝓ mo
dum ſequelæ vel vniuerſitatis,quæ alias non venirent, vt ff.de
rei vendicatio.quæ religioſis.de acquir.re.do.l.quædam. & j.
de iure patro.ex literis. & c.cum ſeculum.j.de præben.ca.ſup
eo.& c.quia ſæpe.li.6.†Aut quæris vtrum poſsit ibi habere ca
2 nonicatum,& in hoc ſunt contrarij doctores, nam Ber.hic &
Ioan.Hugo.& Lauren.16.q.7.in nona.& 58.diſt.c.2.dicunt,ꝙ
poteſt.argu.huius c.& j.de ſtatu monacho cap.quod Dei. Sed
Io.tenet contrarium in c.alleg.quorundam.& Hoſtien.hic. &
in c.alleg.ꝙ Dei.& j.de religio.do.inter quatuor. vbi eſt effi-
cax argumentum,& eſt expreſſum ſm eum.j.de regula.ſuper
eo.vbi idem tenet.a quo dicto dicit Arch.non recedas.Et hoc
clare colligitur.j.de regularibus.ſicut in antiqua. vbi fuit iſte,
caſus prout alleg.in c.no.in nona.in glo.adde hoc per iſtud. &
idem tenet in c.alle.58.diſt.c.2.Nec obſtat iſtud c.quia loqui-
tur in cura animarum,in qua eſt ſpeciale ſm eum in d.capi.2.
3 †Vnde monachus poteſt eligi in epiſcopum, vt extra, de ele.
c.j.in cle. credo tamen ꝙ propter hoc non debeat habitũ mu
tare.arg.j.eo.clerici.§.fi.& 23.diſt.ſanctimonialis. ibi ſemper
vſura.&c.Et hoc tenent ibi Lau.& Arch. Et vide de hoc, per
Io.& Arch.17.q.j.c.j.& vide quod no.Io.And.extra de elec.
c.j.in fi.& in cle.& Hoſt.in ſumma de ſtatu mona.§.vtrum po
pulum.in fi.vbi dicit ꝙ monachus non debet poni cum ſecu-
laribus,niſi propter curam animarum in qua eſt ſpeciale,vt in
iuribus alleg.ſicut nec ſecularis debet poni cum regularibus,
vt ibi.& in §.fi.ver.illud.

1 *Gula vitium in quo conſiſtat.*
2 *Gula quale peccatum.*
3 *Ebrietatis deſcriptio.*
4 *Ebrietas quale peccatum.6,*
5 *Peccata mortalia vnde ſpeciem recipiant.*
7 *Anima in ſicco non habitet.*
8 *Ebrietas,an a delicto excuſet.*
9 *Prælati & reges ſint ſobrij.*

A Crapula. Si quæris vtrum gula ſit peccatum
1 mortale,† diſtingue ſm Tho. in
ſumma.q.148.arg.2.q. vicium gulæ proprie conſiſtit,
in concupiſcentia inordinata.Ordo autem rõnis or-
dinantis cõcupiſcentiam,tolli põt dupliciter. Vno modo quã
tum ad ea quæ ſunt ad finem prout.ſ.non ſunt ita commenſu
rata,vt ſint proportionata fini.Alio modo quantum ad ipſum
finem,prout.ſ.concupiſcẽtia hominem auertit a fine debito.
2 †Si ergo inordinatio concupiſcentiæ accipiatur in gula ſm a-
uerſionem a fine vltimo,ſic gula erit peccatum mortale,quod
quidem contingit qñ delectationi gulæ inhæret homo, tanꝗ
fini,propter quam Deum contemnit paratus.ſ.contra præce-
pta Dei agere, vt delectationes huius aſſequatur.Si vero in vi-
tio gulæ intelligatur inordinatio concupiſcentium ſm ea quę
ſunt ad finem,vtpote:quia nimis concupiſcit delectationes ci
borum,non tamen ita ꝙ propter hoc aliquid faceret contra le
gem Dei,eſt peccatum veniale. hæc Tho. Idem frater Ioann.
in ſumma confeſsio. titulo. de ſobrietate. Rodof. quæſtione
ſexta quæro hic.
¶ Si quæris vtrum ille,qui ſe inebriat peccet, & qualiter† di-
3 ſtingue.Quia ebrietas quandoq; dicitur mẽtis obliuio,& hęc
eſt pœna,& non eſt aliquod peccatum.vt 15.q.j.ſane.vt nota.
Io.25.diſt.c.vnum orarium.§.alias ea demum. Quandoq; dici
tur ebrietas proueniens ex concupiſcentia, ſeu repletione vi-
ni,& illam diffinit Seneca epiſtola 83. Nil aliud eſt ebrietas, ꝗ
voluntaria inſania,quæ omne vitium incendit, & detegit, &
obſtantem malis verecundiam remouet, & tunc refert ſecun
4 dum Abb.hic.†Aut ebrietas eſt aſsidua,& tunc mortaliter pec
cat,aut non eſt aſsidua & tunc. Aut quis noſcens vires vini
ſe inebriat,& tunc idem.vt de conſe.diſt.5.nullus. & in §. alle.
alias.Aut ignorans hoc facit,vel ex debilitate cerebri hoc ſibi
accidit,& tunc non eſt peccatum niſi veniale,vt in §.alleg.alias
ad fin.ver.quæ ſunt autem.Et hoc quod dictum eſt de aſsidua
& non aſsidua ebrietate notant Vin.Ber.& Hoſt.j.de reliquijs
& vene.ſanctorum.c.j.& Ioã & alij in di.§.alias ea demum. &
Aſten.li.6.tit.de ſobrietate.& Abb.hic plene no.quod dictum
eſt a verſi.refert ſm Abbatem vſq; hic. Et dicitur ebrietas aſ-
ſidua hebetudo mentis iniuſte,i.mala qualitas qua homo, ita
diſponitur vt ſemper ſit diſpoſitus & paratus ad inebriandum
hic dicitur aſsiduitas inebriandi:quia ea ita quis diſponitur vt
aſsidue velit inebriari,ſm Hug.& Archid.in.§.allega.alias. Et
adde quod not.ipſe Archi.35.diſt.ſexto die.ſuper verbo ebie-
tas.vbi dicit quod malum ebrietatis ſine culpa conſiſtit, im-
moderata,& inordinata concupiſcentia,& vſu vini. Hoc autẽ
contingit tripliciter.Vno modo ſic, quia neſciat potum eſſe
immoderatum, & inebriare petentem,vt cum neſcit vini for
titudinem,& hmõi, & ſic ebrietas poteſt eſſe ſine peccato,ſic
nec creditur inebratus fuiſſe,vt colligitur in c.allega.ſexto die
Alio modo fit,quòd aliquis percipiat potum eſſe potentem,
& immoderatum,non tamen extimet potentem inebriare,&
ſic ebrietas poteſt eſſe cum veniali peccato. Tertio modo põt
contingere,quod aliquis aduertat potum immoderatum eſſe,
& inebriantem, & tamen vult magis ebrietatem incurrere, ꝗ
5 a potu abſtinere & talis proprio dicitur ebrius †quia mortalia
proprie recipiunt ſpeciem non ab his, quæ per accidens eue-
niunt præter intentionem,ſed ab eo quod eſt per ſe intẽtum.
Et ſic ebrietas eſt peccatum mortale:quia ſm hoc homo ſciẽs
& volens priuat ſe vſu rationis, quo ſm virtutem operatur,
& peccata declinat:& ſic peccat mortaliter periculo peccandi,
ſe committens. Vnde dicit Ambro.in lib.de patriarchis vitan-
dam

dam dicimus ebrietatem per quam crimina cauere non poſſu
mus, nam qui ſobrij caucmus per ebrietatem ignorãter com
mittimus.15.q.1.c.ſane.ſm eum,qui hanc glo. clam recepit a
Tho.in ſumma.q.40.articulo 2.& a fratre Ioann.qui eam po-
nit poſt Tho.in ſumma confeſ.titu.de ſobrietate ordi. qó. 2.
vide etiam quod ipſe Archid. no.4.diſt.denique. vbi dicit, ꝙ
comedere plus iuſto ex certa ſcientia mortale peccatum eſt,vt
6 §.alle.deniq;.†Si vero vltra quam debeat, quis bibit vel come-
dit propter appetitum,veniale peccatum eſt,vt in §.alleg. alias
ea demum.25 diſt.Et in his concor.Aſten.li.2.tit. de ſobrieta-
te & ebrietate.dicit tamen ꝙ cum aliquis multum comedit,
vel bibit ſm medicinæ conſilium ad vomitum prouocãdum,
non eſt reputandus ſuperfluus potus vel cibus. Tu ergo bo-
ne ſcholaris ſperne voluptates,nocet empta dolore voluptas,
quod dic vt leg.& no.de conſe.diſt.5.c.legimus. ne compute-
ris inter illos ſcholares de quibus no.Archi.44.diſt.c. non o-
portet miniſtros, vbi dicit eſſe argu. contra ſcholares inſimul,
7 conuiuantes in æſtate in nemoribus,ſeu montanis.† Sed boni
ſocij volunt ſe excuſare per glo.Ioan.32.q.2. Moyſes. ſuper
verbo in ſicco.vbi dicit ꝙ eſt arg.pro Normanis, & Anglicis,
& Polonis,vt poſſint fortiter bibere, ne anima eorum habi-
tet in ſicco.

¶Si quæris vtrum ebrietas excuſet a peccato,dicit Aſten.lib.
2.tit.de ſobrietate,ꝙ in ebrietate duo attenduntur.ſ.effectus,
8 conſequens,& actus præcedens.†Primum excuſat peccatum
inquantum inuoluntarium,tamen per ignorantiam. Circa ve
ro ſm,diſtingue,ꝙ ſi ex actu illo ſubſecuta ſit ebrietas, ſine
peccato,tunc peccatum ſequens a culpa totaliter excuſatur,vt
forte accidit in Loth qui excuſatur ab inceſtu,propter ebrie-
tatem,eo quod non diſcernit quod eſſent filiæ eius, vt dicit
Augu.li.22.contra Fauſtum.de quo Gene.19.15.q.1.inebria
uerunt Loth.Si autem actus præcedens fuit culpabilis,ſic ex-
cuſatur non a toto peccato pro eo quod reddit voluntarium,
ex voluntate actus præcedentis,ſed a tanto quia diminuitur,
ibi ratio voluntaria·quia cum ex ebrietate res publica multum
damnificatur.Ideo etiam ſm aliquas leges poſitiuas, facien-
tes aliqua turpia ex ebrietate puniuntur magis quam ſi non eſ
ſent ebrij,vt magis ab ebrietate caueant. Dicit etiam ibi Aſtẽ.
quod ſobrietatis virtus magis requiritur in aliquibus duplici
ratione.Vna quia ſunt promiores ad concupiſcentias, vt iuue-
nes propter feruorem ætatis,& mulieres ꝓpter fragilitatem
mentis.Vnde ſecundum Maximum Valerium,Mulieres apđ
Romanos non bibebant antiquitus vinum. Alia:quia eſt ma-
gis neceſſaria eis ad propriam operationem ipſorum, vinum,
autem immoderate ſumptum præcipue impedit rationis v-
ſum.†Et ideo in ſenibus,in quibus ratio vigere debet ad eru-
ditionem aliorum,& in epis,& in alijs eccleſiæ miniſtris, qui
deuota mente debent inſiſtere ſpiritualibus officijs, & regib.
qui per ſapientiam debent ſubditos gubernare,ſpecialiter de-
bet ſobrietas eſſe.Ideo dicitur ad Titum, 2. exhortamini ſe-
nes vt ſint ſobrij.& primæ ad Thimot. 3. quod oportet, epi-
ſcopum ſobrium eſſe. & Prouerbiorum. 31. noli Regibus da
re vinum.

1 *Alearum ludum prohibitus.*
2 *Mala ex ludo prouenientia.*
3 *Scacorum ludus permiſſus. 8.*
4 *Ludi cauſa virtutis facti,permiſſi.*
5 *Ludi noxij prohibiti.*
6 *Religioſi non ludant,*
7 *Clericis an ludere licitum.*
9 *Ludus an meritorius eſſe poſſit.*
10 *Corea an ſit peccatum.*
11 *Ludentes inſpicere an peccatum.*
12 *Ludo licito perditum non repetitur.*
13 *Ludo illicito perditum repetitum.*
14 *Ludo perditum a quo repetendum.*

CLerici. Si quæris qui ludi ſunt prohibiti,& qui
non,diſtingue.Aut quæris de ludis con
ſideratis in ſe & ſecundum ſe,aut quæris de ludis con
ſideratis reſpectu perſonarum ludentium. Si primo,
1 modo,refert.†Aut quæris de ludo Alearum ſeu taxillorum,&
ille eſt prohibitus vt hic,& in authen.de ſan.epiſcop.§.inter-
dicimus.& C.de epiſcopis & cleri.in authen.interdicimus. &
35.diſt.c.j. Et qui publice aleator eſt repellitur a promotione
vt ĵ.de exceſ.prælato.c.inter dilectos.& hæc prohibitio fit,ꝓ-
pter nouem crimina,quæ in tali ludo attenduntur quæ his ver
2 ſibus comprehendes.†Hæc cum taxillis ludendo crimina fiũt
Eccleſiæ ſpretus, vſuraq;,ſiue rapina.Scandala,vel linguæ blaſ
phemia,ſeu faciendi,furti,doctrina violentia,crimina falſi, &
mortis cauſa deceptio,perditioq; temporis, & deſiderium,
corruptio,iunges.Iſtis prædictis adulatio,vitaq; turpis. Quos
verſus licet ſatis de ſe pateant plene exponit Hoſti. in ſumma
de exceſ.prælatorum.§.qualiter excedant ſub. §.clericus vero
etiam ad ludum & in c.alleg.inter dilectos.quæ nouem crimi-
na ponit Ray.titu.de negotijs ſecularibus.§. de ludo aleæ. &
ſm glo.ſuper Ray.de empt.& vendi.ſub Rubricella, vtrum
de illicite acquiſitis fieri poſsit elemoſyna. §.11. de ludo.a-
leæ.& frater Io.in ſumma confeſsio.eadem Rubricella.q.23.
deinde quæro.&c.& Archid.35.di.c.j.Sed hoc fallit quando lu
dus alearum fit in conuiuio cauſa veſcendi,puta quod ille, qui
pauciora puncta habuerit amittat portionem ſuam, vel ꝙ ex
pecunia quam vnus vel plures amiſerunt emantur aliqua vtve
ſcantur communiter,vt ff.de alleatoribus.l.quod in conuiuio
cum ſua glo.& hoc no.Io.in d.c.j.35.di.Aut q̃ris de alijs ludis,
3 & tũc.†Aut quæris de ludo ſcacorum,& ille eſt licitus & per-
miſſus ſaltem laicis,quia in ingenio naturali cõſiſtit,nec com-
mittitur viribus fortunæ,vt hoc no.Accur. C.de epiſcopis &
cleri.in auth. interdicimus.Aut de alijs ludis,& tunc aut ſunt
cauſa virtutis exercendæ,& tales ſunt liciti & permiſsi ſm le
ges:qui ludi his verſibus continentur.†Ludere veſcendi cau-
4 ſa permittitur,atq; haſtam, vel pilum iaciendo,vel ſaliẽdo cur
ſum,vel bellum,necnon luctam faciendo,cauſa virtutis etiam
ſpondere licebit.ſ.ex ll.Titia,Publia, & Cornelia. ff.de alea.l.
ſolent & duabus legibus ſequentibus.Lex etiam Græca, Alea
rum vſus quinq; ludos permittit.l.Comon belõ,ludus eſt vbi
iactus in lõgum.ſpatium protrahitur,forte eſt ludere ad pale-
tum,vel ſagittare.Como diaulomolon ludus eſt vbi iactus in
longum ſpacium protrahitur forte eſt ludere ad paletum, vel
ſagittare.Rhindalca ludus,eſt vbi iactus in breue ſpacium re-
trahitur,ſicut forte eſt ludus billiarum. Raycon ludus eſt,vbi
pondus dẽtibus eleuatur.Ecperuſan ludus eſt quo equite cur-
rente res in ſignum poſita lancea eleuatur.Rixinlyſtera ludus
eſt vbi cum ligno ſeu alia materia ob fraudis ſuſpicionem tali
iactantur.Sed ſecundum Catonem ſapiẽtem troco lude, aleas
fuge,vt hoc no.Hoſt.in §.alleg. qualite.& in c.alleg.inter dile-
ctos.Et hoc verum.ſ.ꝙ ludi qui fiunt cauſa virtutis exercẽdæ
ſunt liciti & permiſsi ſecundum leges, ſed ſm canones fallit,
in torneamentis, & eſt ratio quia ex eis mortes hominum &
animarum pericula ſæpe proueniunt.vt ĵ.de torneamentis.c.
j.Et idem crederem eadem ratione in alijs ludis ex quibus ta-
lia pericula poſſent veriſimiliter prouenire.quia vbi eadem ra
tio & idem ius debet eſſe.ff.ad l.aquil.l.illud de fonte.l. vna.§.
de tranſla.epiſcopi.c.inter corporalia.circa prin.& extra de of
fi.vicarij.c.vnico in cle.Aut ludi fiunt non cauſa virtutis exer
cendæ ſed alias & tunc credo ꝙ ſi ſint veriſimiliter noxij ſunt
prohibiti.Quis.n.dicit lex,ludos appellat ex quibus crimina
oriuntur,vnde ludus noxius eſt in culpa,vt in proemio ffori.
ad fi.verſi.quis.n.&c.ff.ad l.aquil.l.nam ludus. & l.ſi ex plagis.
§. fi.†Si vero ſint innoxij & alias honeſti, tunc ſunt liciti & p-
5 miſsi,vt in iuribus alle.a contrario ſenſu.ĵ.de homici.c.lator,
& c.exhibita.de delictis puerorum.c.2.licet.n. qñq; ludere ſi-
cut Iſayas.33.qu.4.recurrat.luſit etiam Ioſeph cum fratribus
ſuis,vt 22.q.2.ꝙ ait Ioſeph.& hæc ſufficiant de ludis conſide-
ratis in ſe,& ſm ſe cum his quæ dicam in di.ſe.¶Sequitur de
6 ludis reſpectu perſonarum ludentium,& tunc aut quæris de
religioſis & credo quòd tales non poſſunt ludere etiam ludo,
alias honeſto,nec cum alijs nec inter ſe:quia cum ſint mortui
quo ad mundum & debeant ſtare in monaſterio ſoli & triſtes,
vt 16.q.j.placuit.2.& C.de epiſcopis & cleri.l.Deo nobis.non
debent ſe talibus immiſcere,ex quibus frequẽter proueniunt
multiloquia,in quibus non deeſt peccatum,& rixæ, & contu-
meliæ,& contentiones,& litigia, quæ omnia euitare debent,
vt ſ.de ſyndico.c.vnico.ergo.& omnia per quæ deuenitur ad
illud, vt ſ.de conſti.nam concupiſcentiam & ĵ.de reg.iuris,c.
cum quid lib.6. Item ad hoc facit extra de ſtatu regulæ.c.ne in
7 agro §.porro.in cle.†Aut quæris de ſecularibus & tunc,aut de
clericis inter ſe,aut de laicis inter ſe,aut de clericis & laicis in-
ſimul & inter ſe.In primis duobus caſibus ludus quantum eſt
ex parte perſonarum eſt licitus & permiſſus, dummodo ludi
alias honeſtati condecens perſonarum,vt in c.alle.lator. exhi-
bita,recurrat,quòd ait Ioſeph.In tertio caſu refert,aut quæris
vtrùm ſit licitus ex parte laicorum,& credo ꝙ ſic, & caueant
ſibi clerici in ludo ſibi communicent,ne cum eiſdem eos ad-
mittendo vel ſe ludo eorum perperam ingerendo,argu. ff.de

reg.iur.l.culpa eſt.& ỹ.de reg.iur.c.non eſt ſine culpa.li.6. Aut
vtrum ſit licitus ex parte clericorum,& dico, ꝙ non vt proba
tur in c.alleg.continebatur, cum ibi no.per Ber.in gl.2.& per
Hoſt.poſt eum.maxime quia laici clericis opido ſunt infeſti,
8 vt 2.q.7.laicos.& c.laici.ỹ.de immu.eccle.c.clericis.li.6.† Vnũ
tamen no.quia dixi ꝙ ludus ſcacorum eſt licitus & permiſſus
laicis.Idem dicit Accur.de clericis,vt no.in auth.alleg.interdi
cimus.ſed Iaco.de Ra.& Pe.de Bella.pertica tenẽt ibi contra.
& eſt ratio ſm eos:quia ratio prohibitionis ludi taxillorum,in
perſonis clericorum fuit vacatio,in diuinis officijs, & ne ab
eis retrahantur, quæ ratio magis habet locum in ludo ſcaco-
rum,qui eſt prolixior quam in ludo taxillorũ qui eſt breuior.
Sed ſalua eorum reuerentia,illa non eſt ratio principalis prohi
bitionis ludi taxillorum,ſed turpitudo,& inhoneſtas ipſius lu-
di,ex quo præmiſſa crimina oriuntur, vt no.Io.3 5.diſt.c.j. Vn
de ſuſtinendo glo.Accur.poſſet dici ꝙ eſt licitus & honeſtus,
clericis tẽporibus,& horis congruis quib.diuinis vacare non de-
bent,& dummodo per hoc non negligant diu̾a deſeruire.Vn-
de clericus beneficiatus,ad hoc vt appareat ,bonus eccleſiaſti-
cus,& bonum exemplum præbeat minoribus, nunquam tece
dat pſalterium de manu ſua ſm Hiero.de conſe.diſtin.5.nun-
quam,quod tamen intellige ciuiliter.ſ. horis debitis, ſtatutis,
& conſuetis.36.di.ſi quis vult.3 1.diſt.ſi laicus.12.de ſacroſan-
cta.ff.de condi.& demon.ſi quis ita.& ita intelligitur.ś.de vſu
pallij.c.j.& ỹ.de ſrig.& male.c.vltimo.

¶ Si quæris vtrum in ludis poſsit eſſe meritum vel virtus, &
vtrum choreatrices ſeu inſpectores ludorum, vel ioculatorũ
9 peccent,& qualiter,diſtingue.† Aut quæris de primo.ſ.vtrum
in ludis eſſe poſsit meritum vel virtus,& dic ſm Aſten.li.2.ti.
de modeſtia ꝙ ſic.Nam ludus quandoq; prouenit ex ſpiritua-
li iucunditate,& tunc eſt meritorium,ſicut Dauid luſit & ſal-
tauit coram arca Domini.2.Regum.6.Quandoq; prouenit ex
recreatione,& tunc eſt virtuoſus & ſine peccato,homo.n. in-
diget quiete aliquandoad animi ſatigati recreationem,quoties
autem animæ eſt delectatio.Vnde Philoſophus dicit 8. Ethi
co.ꝙ delectatio ſi ſit fortis expellit triſtitiam, & ideo contra
animæ fatigationem oportet adhibere remedium. i. aliquam
delectationem conuenientem intermiſſa intentione inſiſten-
di operibus. Exemplum habetur B.Ioan. Euangeliſta in eius
legenda.& in Iſa.& Ioſeph.vt dixi.ś.diſt.j.& 4.Ethico.dicitur
quod in huius vitæ conuerſatione quædam requies habetur,
cum ludo.Quandoq; fit cum exercitatione, & talis ſi non ſit
virtuoſus,poteſt tamen eſſe ſine peccato.Circa tamẽ hoc ſunt
præcipue tria cauenda,quorum primum & principale eſt, ꝙ
prædicta delectatio in aliquibus operationibus,vel verbis tur
pibus,vel noxijs non quæratur,de tali.n.ludo dicit Tullius li.
de officijs,ꝙ eſt flagitioſus & obſcenus.Secundum eſt ne to-
taliter animæ grauitas reſoluatur,vt dicit Ambro.li.de offici.
Tertium,ꝙ congruant perſonæ, temporis,& loco, & ſecun-
dum aliquas debitas circunſtantias ordinentur.Quandoq; ꝓ-
10 uenit ex diſſolutione mẽtis laſciuæ & tunc eſt peccatum.† Aut
quæris de ſecundo.ſ.de choreatricibus nunquid peccent mor
taliter ducendo choreas,& credit Rodo.quod ſic,ſi faciãt,vel
hoc vt ſe vel alios incitent ad libidinẽ,vel ſi faciant hoc de con
ſuetudine,licet non corrupta intentione:quia de ſe habent ad
libidinem incitare.Si autem aliqua raro ſine intentione corru-
pta choreis ſe immiſceat,dubitat an mortaliter peccet,cũ ex-
ponit ſe periculo aliquos ad libidinem prouocandi, & exem-
11 pla præbeat alijs ſimilia faciendi.† Aut quæris de tertio de in-
ſpectoribus ludorum,& dic ꝙ inſpectio quædam eſt in tranſi
tu non tendens vlterius ad delectationem peccati mortalis,vt
fortitudinis,& hæc eſt venialis.Quædam eſt ſtudioſa in qua,
ſcilicet eſt fomentum peccati mortalis, & hæc quandoq; eſt
mortalis.Item ioculatio quædam eſt hiſtrionica,quædã cho-
realis mulierum laſciuarum,quædam cauſa exercitij,vel faſti-
dij tollendi ſiue accidiæ vitandæ.Inſpectio ergo ſtudioſa iocu
lationis primæ & ſecundæ vergere poteſt in peccatum morta
le.Tertio vero ex parte poteſt eſſe venialis ſm Aſten.vbi ś.
Et vtrum ſit licitum dare hiſtrionibus,vide ibi & in ſum.con-
feſſ.titu.de hiſtrionibus.

¶ Si quæris vtrum amiſſum in ludo poſsit repeti,& per quem
12 Diſtingue.Aut quæris primo vtrũ poſsit repeti,† & tunc aut
ludus eſt licitus & honeſtus,& credo quòd non poteſt repeti,
immo ſi non ſit ſolutum poteſt agi ad conuentum.vt ff.de p̄-
ſcr.verbis.l.ſi gratuitam.§.ſi quis ſuſpenſionis,quod patet.Nã
& arbiter ex hac cauſa pronuntiare cogitur.vt ff.de arbitris.l.
litigatores.§.quid ergo. Et in hoc concor. Inno.ỹ.de immuni.
eccle.c.quia plerique.in magna glo.verſic.de eo autem , quòd
13 quis &c.& Hoſt.poſt eum.& Archi.14.q.5.c.vlti.† Aut ludus
eſt illicitus & inhoneſtus,vel ex parte ludi in ſe cõſiderati , vel
ex parte perſonarum, vt ludus alearum,& tunc poterit repeti,
vt ff.de aleatoribus.l.vlti. in ſine.vbi dicitur quòd ſi ſeruus vel
filiusfa.amiſerit pecuniam ſic ludendo,patri,vel domino dabi
tur repetitio ſm Ber.& Hoſt.hic.idem Ioan.Laur.& Archid.
35.diſt.c.1.de hoc etiam eſt caſus in l.allegata ſi gratuitam.§.ſi.
ibi plene.& c.vbi dicit glo.quòd eo caſu ille qui recipit repetẽ
di turpitudinem obijcere non poteſt.In tali tamen illicite ac-
quiſito transfertur dominium ſicut & in vſura,vt notant Hu
go.Lau.& Archi.ibi & Io.14.q.4.ſi quis ;vſuram.Et dicit cõ-
ſtitutio Græca.C.de religio.& ſump.fu.l.alearum luſus,quòd
vſque ad vnum ſolidum ludere licet, & non vltra.alioquin re-
petitioni locus erit.Et idem dicas de religioſo ludente,& per
dente.ſ.quòd repetitio competit Abbati.Idem de vxore quod
competit marito.Idem de pupillo vel adulto , quod competit
tutori vel curatori,quod proſequere vt plene not.per Ray.in
ſumma ſua.tit.de negotijs ſecularibus.§.fin.Hoc fallit in ludo
alearum facto cauſa cõuiuij,maxime de modico,vt ff.de ale
to.l.fi.in prin.vt no.Hoſt.ỹ.de excel.præla.inter dilectos , ſed
tunc non fallit proprie: quia eo caſu ludus eſt licitus, vt in l.al
14 leg.fi.† Aut quæris de ſecundo.ſ.per quem fit repetitio,& dic,
quod per illum qui amiſit & ſoluit ſi eſt ſui iuris,& adminiſtra
tionem rerum ſuarum obtinens:alias fiet per illum qui fictio
ne iuris quo ad hoc perſonam ipſius repræſentat,vt eſt dictũ,
de filio,ſeruo,& religioſo,pupillo,vel adulto.& adde quod di
cam in d.c.inter dilectos.

1 *Fidem fouens non tenetur contra ſe id recipere.*
2 *Iure aliquo pro ſe vtens,an id contra ſe recipiat.5.*
3 *Confeſſio facta a parte,contra ſe eſt recipienda.*
4 *Confeſsio in vno iudicio emiſſa in alio nocet confitenti.*
6 *Negationes turpes vitandæ*
7 *Clericus pauper negotiari poteſt.*
8 *Clericus diues non negotietur.*
9 *Clericorum negatio ſit honeſta.*
10 *Clericus militiam aſſumendo an delinquat.*
11 *Clericus hiſtrio an priuilegium perdat.*
12 *Clericus lanio an priuilegium perdat.*
13 *Clericus apoſtata an priuilegium perdat.*
14 *Clericus aſſiſtens ſuſpendio reorum an priuilegio priuetur.*
15 *Clericus delinquendo an priuilegium perdat*
16 *Clericus bigamus perdit priuilegium.*
17 *Clericus , coniugatus vilem artem, exercens priuilegio priuan dus.*
18 *Clericus coniugatus cum habitu & tonſura incedens gaudet pri uilegio.*
19 *Clericus qui dimiſit tonſuram eam aſſumendo priuilegium recu perat.*

EX literis. Ad declarationem glo.primæ. Ber.
Si quæris vtrum vtẽs pro ſe aliquo
1 iure teneat ipſum recipere contra ſe,diſtingue.† Aut
quæris de defenſione fidei & tunc fouens fidem nõ
tenetur ipſum ius ſeu dictum recipere contra ſe,vt in iuribus
hic alleg.in glo.10.diſt.c.j.37.diſt.ſi quid veri.2.q.7.ſi hæreti-
2 cus.& ỹ.de hæreti.c.vt inquiſitionis.li.6.vbi de hoc.† Aut agi-
tur de re priuatorum & tunc ſubdiſtingue, aut priuatus vte-
tur iure de quo quæritur de facto participando vtilitati iuris,
& ſic tacite approbando,& tunc tenetur ipſum recipere con-
tra ſe,vt hic.& C.de teſti.l.ſi quis teſtibus.de rebus credi.l.ge
neraliter.j.reſponſo.4.q.3.c.ſi teſtes.§.ſi quis teſtibus.3.qu.8.
cuius in agendo.ś.de conſti.cum omnes.in fi.ỹ.de ſtatu mon.
recolentes.§.j.Aut de iure tm̃,vt in iudicio allegando caute,&
ſic non tenetur ipſum recipere contra ſe.ś.de exceptio.ca.cũ
venerabilis.§.intelleximus.ita etiam intelligit Hoſt.hic.c.il-
lud ex parte decani.verſi.quas literas.cuius eſt tota iſta diſtin-
ctio vſque huc.quam etiam recitat Io.And.hic,ſed illud.c.po
tius facit contra vt no.Ber.ibi in glo.& merito.ideo crederem
ſic dicendum.† At ille vſus iuris,ſeu illa allegatio iuris quam ali
quis facit pro ſe inducit confeſsionem, ſeu effectum confeſ-
ſionis,& tunc tenetur illud recipere contra ſe in omni caſu,in
quo poteſt illa confeſsio præiudicare, & in omni caſu ad quẽ
poteſt ſe extendere,ita loquitur.c.alleg.ex parte decani.in ver
ſic.dictus autem nobilis.Nam ille nobilis allegando ſe propo-
nendo ſimpliciter & abſolute quod ille.G.qui eaſdem literas,
impetrauerat falſus extiterat , procurator , cum ipſe nobilis,
ante impetrationem literarum illatum propter ſuſpicionem,
quam

quam contra eum conceperat mandatum ſibi traditum reuo
caret per hoc confitetur expreſſe reuocationem ſui procura-
toris. Et non mirum ſi illa confeſsio ſibi præiudicet quantum
ad hoc vt literæ aliæ vltimo per eum impetratæ, & ſic poſt di-
ctam reuocationem non valeant. Et hoc dummodo ipſa re-
uocatio probetur ad ipſum procuratorem perueniſſe, vt ibi,
in fi. verſi. ſi reuocatio & c. Vnde Papa ibi non requirit proba-
tionem ipſius reuocationis procuratoris: ſed ſolum probatio
nem eius. ſ. quod ipſa reuocatio ad notitiam ipſius procurato
6 ris peruenerit, vt ibi patet. †Nec mirũ quia confeſsio facta per
partem principalem in vno iudicio, præiudicat ſibi in alio, vt
notant Comp. & Io. And. ſ. de elect. per inquiſitionem. & Pe.
de Samp. & Abb. ſ. de reſt. ſpol. c. Piſanis. & Spec. tit. de coſeſ. §.
nunc videndum. in prin. verſi. quid de confeſsione, & c. ergo
multomagis nocet etiam in eodem iudicio & in qualibet par-
te ipſius. Aut ille vſus iuris ſeu illa allegatio iuris, quam aliquis
facit pro ſe non inducit confeſsionem ſeu effectum confeſsio
nis, vt quia excipit ſub conditione iuxta l. ſi quidem. C. de pro
ba. cum ſua glo. & tunc non tenetur eam recipere contra, ſe vt
in c. alleg. cum venerabilis. & j. de reg. iur c. exceptionem obij
ciens. li. 6. Et idem ſi quis exciperet ſimpliciter & abſolute de
pacto de non petendo: quia licet huiuſmodi exceptio ſic oppo
ſita inducat confeſsionem quantum ad hoc, vt ipſa confeſsio
præiudicet ſibi in illo vel in alio iudicio, inquãtum effectus cõ-
feſsionis ſe extendit: puta q ſi fiat in & ſuper facto in quo pa-
ctum partium infamiam irrogat, vt in actione iniuriarum, vi
bonorum raptorum, furti, de dolo, vt ff. de his qui no. infa. l. at
letas. §. fi. & l. ſeq. argu. no. in membro immediate præcedenti.
non tamen quantum ad hoc q videatur de intentione aduer-
ſarij in eo ſuper quo & ad cuius excluſionem ſeu læſionem ex
cipit confiteri. Et ita loquitur dicta regula iuris exceptionem
5 obijciẽs, recte intelligendo. †Vel ſi velis potes dicere breuius,
vt nota. Card. & Io. And. poſt. eum in d. c. vt inquiſitionis. dicẽ-
tes q quando factum eſt tale de ſui natura quod poteſt eſſe p
& contra nullo extrinſecus operante, tunc quod approbo pro
me teneor recipere contra me, vt in iurib. ſ. pro ſecundo mẽ-
bro alleg. & in aut. de is qui ingre. ad appel. §. illud. collatio. 5. Se
cus quando illud quod pro me eſt tenendum eſt, ſed illud qđ
eſt contra me eſt renuendum, ideo quia reprobatum, vt in iu-
ribus pro primo membro allegatis.

¶ Ad declarationem glo. quæ incipit talia n. Si quæris vtrum
6 clerici negotiari poſsint diſtingue. †Aut quæris de tali negotia
tione quæ citra peccatum mortale exerceri non poteſt, vt for
nicatio, vſura & ſimilia, & conſtat q de talibus nedum clerici,
ſed nec laici poſſunt ſe immiſcere, etiam ſi ſint pauperrimi.
Quia non eſt ignoſcendum ei qui prætextu paupertatis tur-
piſsimam vitam elegit. ff. de ritu nup. l. palam. §. non eſt. 88. di.
fornicari. 14. q. 3. & 4. per totum. j. de vſur. ſuper eo. & c. poſt
miſerabilem & totum. ad idem Hiero. 37. di. c. nonne. dicens,
nonne nobis videtur in vanitate ſenſus, & in obſcuritate men
tis ingredi, qui diebus ac noctibus in dialectica arte torquetur
qui phyſicus perſcrutator oculos trans cœlum leuat. Et vt ad
alteram partem tranſeamus, qui diuitias per fas & nephas quæ
rit, qui adulatur regibus, hæreditates capiat alienas, & opes cõ
gregat, quas in momento cui ſit relicturus ignorat. ad idem,
7 47. diſt. c. bonorum. & 47. diſt. c. 2. in fi. †Aut quæris de tali ne-
gotiatione quæ poteſt citra peccatum mortale committi, &
tunc, aut ſunt pauperes & egeni & tunc poſſunt: quia neceſsi-
tas non habet legem. ſ. de conſuetu. c. quanto. j. ne clerici. vel
mona. c. j. & no. Io. 14. q. 3. in ſumma. cum diſtinctione tñ, quia
ſi ſciẽt artificium, vel officium ex quo poſsint ſalua clerici ho
neſtate victum habere, non debent alias negotiari, niſi prout
alij clerici non egentes facerent, alias ſic vt 88. di. fornicari. 91.
di. clericus victum. & no. Hoſt. ſ. c. proximo ſuper verbo ma-
8 xime. †Aut non ſunt pauperes vel egeni & tunc, aut ſunt tales,
quibus ſua ſufficiunt vel ſufficere debent & poſſunt, & tunc
non poſſunt, vt in c. alleg. fornicari. & c. clericus victum. a con
trario ſenſu. & ſ. c. proxi. Vbi Hoſtien. not. ſuper verbo maxi-
me, quod quantum ad illos qui non egent illud verbum, pro-
prie ſtat, quantum ad egenos ponitur, pro tñ, & ita intellige,
glo. iſtam & c. illud. Aut ſunt tales quibus ſua non ſufficiunt,
nec ſufficere poſſunt, & intelligo iuſte & moderate viuendo,
& tunc eſt licitum eis emere aliquam rudem materiam, & in
de aliquod artificium facere, vt in c. allegat. clericus victum. &
21. q. 1. c. j. de conſecr. diſt. 5. nunquam. & tunc non acquiritur
lucrum ex negotiatione, ſed ex artificio, talia. n. lucra licita e-
9 rant apoſtolis, vt d. c. 1. ſm Io. 14. q. 3. in ſumma. †Et ita intelli
go quod not. Archid. in c. alleg. clericus victum. vbi dicit q ip-

ſa mercatio clericorum debet eſſe honeſtatis conſcia, vt in c.
alleg. fornicari, quod erit ſi faceret libros, & poſtea venderet,
ad hoc. 14. q. 4. cap. j. 19. qõ. 3. cauendum. in fi. ſm eum ibi.

¶ Si quæris vtrum clericus faciens contra ſtatum ordinis cle-
ricalis perdat priuilegium clericale, & quibus modis, diſtingue
Aut quæris de clerico non coniugato, aut de clerico coniuga-
to. In primo caſu refert, aut non delinquit aliqualiter, & tunc
gaudet priuilegio clericali, conceſſo clericis tam a iure canoni
co quam a iure ciuili. 17. q. 4. ſi quis ſuadente. C. de epiſcopis,
& cleri. per totum. Aut delinquit & tunc aut delinquit ſecula-
rem militiam aſſumendo, aut vitam ignominioſam, & turpẽ,
in opprobrium totius ordinis clericalis. ducẽdo. aut delinquit
apoſtatando, hoc eſt abijciendo ſeu dimittendo tonſuram, &
habitum clericalem. aut delinquit alias exceſſus & crimina p-
petrando, aut delinquit negotiationibus ſecularibus ſe immi-
10 ſcendo. †Si delinquit ſecularem militiam aſſumendo, quia mi-
litia clericalis & ſecularis videntur contrariæ. vt patet. 51. diſt.
qui in aliquo. j. de cleri. coniuga. diuerſis fallacijs. & c. vlt. de vo
to. ex multa. 23. quæſtione. 8. c. j. C. de epiſco. & cleri. l. repetita.
& de teſt. l. conſulta Dinalia. Et tunc licet non debuerit fieri
miles, ne videatur retrogradus & apoſtata. j. de apoſta. c. quidã
& ne videatur deſcendere, hoc. n. illicitum eſt 93. diſt. ca. legi-
mus. in fine. ſ. de tranſla. epiſco. c. 1. ff. de mu. & ho. l. vt grada-
tim. Non tamen propter hoc perdit priuilegium clericale, dũ-
modo non exerceat ſeua. 32. di. ſeriatim. & c. ſi qui vero. & hoc
tenet Innoc. j. de apoſt. c. j. circa medium glo. j. & Hoſt. ibi, &
frater Ioan. in ſumma. confeſsio. tit. de apoſta. q. 8. & Archid.
17. q. 4. quiſquis. in glo. adde dicas q licet fiat miles, & c. licet
Ioan. ibi in glo. ſi. in fine contra. Idem cum Innoc. & Archid.
tenet Specu. tit. de legato. §. iuxta propoſitionis. 2. colum. ver.
miles autem. Et facit ad hoc. 54. diſt. c. j. & quod leg. & no. 51.
diſt. ſi quis poſt. glo. 2. & Arch. ibi & quod no. Hoſt. j. de ſpon.
commiſſum. glo. quid l. ſi quis. dicentes, quod clericus factus
miles ſecularis, poſtea poteſt dummodo a ſeuis abſtinuerit ad
ſacros ordines promoueri. argum. illius c. ſecus ſi ſeua exercue
rit vt ſtatim ſequitur. Opinionem tamen Ioan. prædictam te-
nent Innoc. j. de ſenten. excommuni. non dubium. in fine. &
frater Io. in ſumma confeſ. tit. de ſenten. exc. q. 35. poſt hæc in
fine. & Aſten. li. 7. tit. 3. ver. 20. quod intelligo in caſu vbi ſe-
11 ua. †Si delinquit vitam turpem, & ignominioſam ducendo,
tunc aut ducendo publice vitam ioculatorum, goliardorum,
ſeu buffonum, & tunc ante annum, ſeu trinam monitionem,
non perdit priuilegium clericale, ſed poſt annum integrum &
continuum ipſo iure abſq; aliqua monitione vel breuiori tẽ-
pore. Si ter monitus poſt ipſam trinam monitionem non re
ſipuerit, perpetuo caret omni priuilegio clericali. vt eodem ti
tu. c. vnico. lib. 6. quod verum ſiue ſit in ſacris, ſiue non, cum
illa litera indiſtincte loquatur ſm G. & Io. An. ibi licet Cardi.
12 in conſtituto in ſacris ibi contra. †Aut ducendo ſeu exercen-
do publice & perſonaliter, vitam ſeu officium carnificum, vel
macellariorum, ſeu tabernariorum, & tunc ſi tertio monitus,
infra conuenientem terminum monentis arbitrio moderan
dum non deſiſtat, aut ipſam vitam reſumat quandoque coniu
gatus omnino, non coniugatus vero in rebus & ſi omnino in
cedat vt laicus etiam in perſona priuilegium clericale quãdiu
præmiſſis inſtiterit eo ipſo amittat, vt j. eo. tit. c. dioceſanis. in
13 cle. †Si delinquit apoſtatando hoc eſt dimittendo tonſuram &
habitum clericalem, vel habitum ſolum, tunc refert, aut immi
ſcet ſe ſeuis & enormitatibus, aut non. In primo caſu dicunt
G. Naſo. Got. Tan. Ber. & Hoſt. j. de priuileg. ex parte. 2. & de
ſen. excommu. cum non ab homine. & Inno. & Hoſtien. in d.
c. cum non ab homine. & eo. tit. c. non dubium indiſtincte, q
non gaudet priuilegio clericali. Idem Archid. 17. q. 4. quiſquis
glo. adde dicit. G. Naſo. Sed tu in iſto articulo ſubdiſtingue.
Aut clericus non propulſando ſed inferẽdo iniuriam, ſeu ſeua
frequenter conſueuit committere, ſeditiones, guerram, ſeu
bellum publice committendo, & tunc amittit priuilegium,
clericale ſpecialiter illius canonis. ſi quis ſuadente. ita intellige
ſ. de apoſta. c. j. & j. de ſent. excommu. c. cum non ab homine,
& c. perpendimus. & opiniones prædictas. Vnde Io. And. in d.
c. perpendimus. dicit quod credit q talis quo ad illos qui tunc
eum percutiunt perdit priuilegium, ſed non quo ad forum.
Vnde tunc captus debet reſtitui iudici eccleſiaſtico, quod vlti
mum non audeo aſſerere propter opiniones prædictas genera
liter loquentes. Imo. Abb. & Io. And. poſt eum no. contrariũ,
j. de ſent. excommu. contingit. 2. pro quibus facit q inconue-
niens videtur clericum pro vno delicto diuerſo iure cenſeri
12. q. 2. cognouimus. ff. de vſuca. l. cum qui. in fine & j. de deci.

14 cum in tua.† Aut hoc facit vt iudex vel executor, ſeu alias iu-
ſte tamen intereſſendo ſuſpendio, vel morti aliquorum, & tūc
retinet nihilominus priuilegium clericale, nam cum non inue
niam cautum in iure ꝙ eo caſu amittat priuilegium clericale,
ſtabo contrariæ regulæ.arg.18.diſt.c.j.vbi hoc no.G.de Mon
te lau.extra de offi.ord.c.j.in cle. In ſecundo caſu.ſ.quando nō
immiſcet ſe ſeuis & enormitatibus, ſed ſolum deponit habitū
& tonſuram, & etiam forte arma militaria aſſumit, tunc & ſi
ſit in ſacris conſtitutus poſt trinam monitionem, ꝙ reſumat
habitum & tonſuram, & arma ſi quæ aſſumpſit deponat, ſi nō
reſumpſerit amittit priuilegium clericale quod dic vt legit. &
not.j.de ſent.excommu.c.in audientia.ante vero non.vt eo-
dem tit.c.ſi vero aliquis.ſaluo eo quod leg.& no. de inhabilita
te illorum qui veſtibus virgatis vel partitis vtuntur publice,
ad fructus beneficiorum obtentorum, vel ad beneficia obti-
nenda.extra eodem titu. c.quoniam. in cle.Sed ibi licet incur-
rant pœnam inhabilitatis, non tamen amittunt priuilegiū cle-
15 ricale, vt ibi.† Si delinquit non apoſtatando, ſed alias exceſſus,
& crimina, vt puta furtum, homicidium, & alia. grauia com-
mittendo, tunc aut nondum eſt degradatus actualiter & reali-
ter, iuxta c.degradatio.j.de pœnis.li.6.& tunc retinet priuile
gium clericale.etiam ſi fuerit verbaliter, depoſitus, dummodo
clericaliter viuat. ſ.de iudi.cum non ab homine.in princi. 81.
diſt. c.dictum.j.de hæreti.c.ad abolendam.§.j.& de ſent. excō
mu. contingit.& etiam ſi fuerit excommunicatus, vt dicam
poſt ſtatim.j.de ſent.excom.c.ſi.vero.j.Aut eſt degradatus actua
liter & realiter iuxta to tam formam illius.c.degradatio. & tūc
amittit omne priuilegium clericale.vt in c.alleg. cum non ab
homine.in fine.& j.de pœnis.c.2.& in c.allega.degradatio. in
fine vbi hoc no.Io.An.in glo.vlti.Si vero delinquit negotiatio
nibus, ſecularibus ſe immiſcendo & eas exercendo, tunc poſt-
quam ter monitus ꝙ deſiſtat, ſi non deſtiterit amittit, dum his
ſe implicat priuilegium clericale, alias non, vt hic.cum hic no
ta.per Inno.alias Iaco.& Hoſt.in d.c.j verſi. ſed alij contradi-
cunt vſque in fi.de apoſta.¶ Sequitur de ſecundo mēbro prin
cipali.ſ.de clerico coniugato, & tunc aut eſt coniugatus de fa-
cto tm̄ & non de iure, & talis propter hoc non amittit priui-
legium clericale. Vnde ſubdiaconus cum vidua & corrupta de
facto matrimonium cōtrahens, & eam de facto carnaliter co
gnoſcens, licet pœnam bigamiæ patiatur, vt cum eo cōtra do
ctrinam apoſtoli diſpenſari non poſſit, vt ſ.de biga.a nobis.ta
men retinet priuilegium clericale.arg.illius.c.ibi bigamus nō
exiſtit.&c.& hoc no.Goff.in ſumma de biga. §. item notabis.
16 & Archid.84.diſt.quiſquis.† Aut eſt coniugatus non tantum
de facto, ſed etiam de iure, & tunc aut contrahit bigamiam, vt
quia contrahit cum duabus, & eas cognoſcit, vel cum vna cor
rupta ab alio viro, & eam cognoſcit, & tunc perdit perpetuo,
omne priuilegium clericale.vt 84.di.c.quiſquis.& j.de biga.c.
17 c.vnico.li.6.† Aut non contrahit bigamiā, vt quia contrahit cū
vnica & virgine, & tunc aut exercet vitam inhoneſtam iocula
torum, goliardorum, vel buffonum, & tunc poſt annum inte-
grum & continuum ipſo iure abſq; aliqua monitione, vel bre
uiori tempore, tamen poſt trinam monitionem ſi nō reſipue
rit caret perpetuo omni priuilegio clericali.vt leg.& no.j. eo.
ti.c.vnico.lib.6.ante vero non niſi vt j.ſequitur. Aut exercet
vitam ſeu officium carnificum, ſeu macellariorum, aut taber
nariorum publice & perſonaliter, & tunc dic vt in c.alleg. dio
ceſano extra eodem tit.in cle.& ſtatim ſupra dixi. Quia ſi ter-
tio monitus infra terminum conuenientem monentis arbi-
trio moderandum non deſiſtat, aut ipſam vitam reſumat quā
docunque omnino eo ipſo priuatur priuilegio clericali. & nō
18 ante niſi vt j.ſequitur.† Aut non exercet aliquod præmiſſorū
& tunc aut defert tonſuram & habitum clericalem & ſic vtrū
que inſimul, & tunc gaudet priuilegio clericali in duobus caſi-
bus tantum, ſ.in caſu illius.c.ſi quis ſuadente & in exceſſibus,
& delictis ſiue ciuiliter, ſiue criminaliter intentatis. Aut non
defert vtrunque inſimul, ſed vel neutrum vel alterum tm̄, &
tunc aut quæris vtrum perdat priuilegium clericale ad tēpus,
indeterminatum.i.quandiu in illo ſtatu permanebit, & dic ꝙ
ſic. Nam quandiu ſic ſtabit non gaudebit aliquo priuilegio cle-
ricali, vt omnia illa probantur.j.de cleri.coniuga.c.vnico.lib.
19 6.† Aut nunquid perpetuo, & dic ꝙ non, immo quandocun-
que tonſuram & habitum reaſſumpſerit gaudebit priuilegio
clericali, vt notant Cardinal.G.& Ioann. Andr.in dicto. cap.
vnico.de cleri. coniugat. & Ioann.And. infra de cleri.coniu-
ga. Ioann. & pro hoc facit quod notat. Innocent. hic gloſſa,
final. Et adde quod dicam, in dicto capitulo primo, infra,
de apoſtat.

¶ De cohabitatione clericorum & mulierum. Rub.

1 *Clericis mulieres in diuinis non miniſtrant.*
2 *Clerici cum monialibus non conuerſentur.*
3 *Clerici cum muliere iuuene non cohabitent.*
4 *Clericus cum muliere ſene cohabitet.*
5 *Opportunitas latronem facit.*

INhibendum. Si quæris vtrum cle-
rici poſſint licite ſe-
1 cum admittere mulieres, diſtingue.† Aut admi
niſtrando ſibi in altari, ſeu alias in diuinis, & dic,
ꝙ non, vt hic in fi.ibi aut præſbytero miniſtra
re &c. 94.diſt.c.ſanctimonialis.& c. ſacratas. &
de.conſe.diſtin.j.c.in ſancta.Aut ad ſtandum, vel ſedendum,
infra cancellos ſeu in choro quandiu diuina officia celebran-
tur, & dic ſimiliter quod non, vt hic in fine, & ſ.titu.proximo
2 cap.j.† Aut ad habitandum & conuerſandum cum eis, & tunc
aut quæris de mulieribus religioſis & tales ſecum admittere,
non poſſunt, vt in capitulo alle.ſanctimonialis, ſacratas. in ſan
cta. Vnde clerici monaſteria monialium frequentare nō debēt,
vt ſ.tit.j.monaſteria. Nec monachi cum monachabus vel mo-
nialibus habitare debēt.vt 18.q.3.diffinimus.& a beguinabus.
quæ ſub prætextu ſanctitatis & hoſpitalitatis turpes amato-
res admittunt cauendum eſt, vt ead.cauſa.& quæſtione perni
tioſa.& breuiter non debet clericus ſolus cum ſola loqui. 81.
diſt.clericus ſolus. Aut quæris de mulieribus ſecularibus, &
tunc aut quæris de epiſcopis.& tales nullam omnino mulierē,
ſecum habere debent, vt in authen.de ſancti.epiſcopis §. epm
vero.collatione.9.Aut de alijs, & tunc aut quæris de mona-
chis ſeu religioſis, & tunc idem, vt in authent.de monachis.§.
cogitandum.colla.j.& no.hic Hoſt.in ſumma eodem titul.§.
vtrum.in fine.& Goſ.in ſumma eodem titulo. Aut quæris de
alijs, & tunc aut quæris de clericis coniugatis, & illi poſſunt, &
debent cum ſuis vxoribus cohabitare, vt infra titu.j.per totū,
ideo.n.facta fuit mulier in adiutorium viri vt ea vteretur.33.
q.5.mulierem.& §.ſe.de pœniten.diſt.x.c.non eſt.§. Romanos
3 † Aut de alijs, & tunc aut quæris vtrum poſſint cohabitare,
cum mulieribus extraneis, & dic quod non vt hic. Aut cū con
ſanguineis, & tunc aut eſt ſuſpicio iuuentutis & caloris natu
ralis, vt quia vtrobique ſunt iuuenes hinc & inde, & tūc non
4 poſſunt vt hic in verſic.ſed nec illas.† Aut non, vt quia ſunt ſe
nes hinc & inde, & tunc poſſunt, vt j.de conuerſa.coniuga.ca.
cum ſis præditus.& c.apoſtolicam.ſm̄ Hoſt.hic. Dic tñ quod
tales poſſunt in eadem domo, ſed non in eadem camera habi-
tare, vt j. eodem a nobis.77.diſt. Epiſcopus benedictionem.
81.diſt.volumus.vbi hoc no.Archi. Vnde clerici nedum a con
uerſatione mulierum, ſed etiam a viſu abſtinere debent quan-
tum commode poſſunt, vt not.Ioan.24.q.j.odi.glo 3. vbi etiā
20.Archi.contra ſcholares qui vadunt ad eccleſiam vt videāt
dominas, quia magis attendunt cauſam ſuam quam Dei. Et de
hoc no.frater Io.in ſumma confeſ.tit.in quæſtione quæro er
go primo &c: vbi dicit ſequendo Ber. hic ꝙ omnes conſan-
guineæ clericorum per lineam tranſuerſalem vſq; ad ſm̄ gra-
dum incluſiue.arg.81.diſt.c.cum omnibus conſanguineæ ve-
ro per lineam aſcendentem & deſcendentem vſque ad quar ū
gradum argu.j.de conſang.& affini.nō debet. cohabitare poſ
ſunt. Sed quod prius dictum eſt tutius eſt animæ quia vt dici-
tur Abacuch primo, facies earum ventus vrens: & conſonan-
tius honeſtati. Ideo ſequendum.argum.eorum quæ le.& not.
j.de ſpon.iuuenis.de homici.ad audientiam.& ff de reg. iur.l.
non omne.maxime quando timeretur ex hoc ſcandalum ge-
nerari.j.de nou.ope.nuntia.cum ex iniuncto ſ.de renunti. niſi
cum pridem.§.propter ſcādalum. Et quia talis conuerſatio eſt
periculoſa ſm̄ illud.Eccle. 13.qui tetigerit picem inquinabi-
tur ab eo, vnde verſus. Ni fugias tactus, vix euitabitur actus.
5 Hos igitur vita ne moriaris.ita Apoſtolus ad Ro.6. Stipendia
peccati mors.† Vnde Hoſtien.& Io.An. poſt eum no.j.de eo
qui cog.conſangui.vxo.ſuæ.veniens.x.ſuper verbo oportuni
tas quod dici conſueuit vulgariter, quod opportunitas facit la
tronem. Quidam ergo abſtinent quia opportunitatem nō ha
bent, alij quia impotentes, alij vt vitent infamiā, alij quia Deū
timent, alij quia peccatum adhorrent, alij, vt filij & imitatores
Dei ſint. Apoſtolus ad Ephe.5. Eſtote imitatores Dei ſicut fi-
lij chariſsimi, ſm̄ eos, & hoc perfectum debent habere clerici
qui in ſortem Dei electi ſunt.21.di.cleros.

2 *Mulier nubens clerico, fit eccleſiæ ſerua.*
3 *Concubina clerici pœnitentia iniungenda.*

3 *Pœna iudicis arbitrio in dubio committenda.*
4 *Fornicarius ſuſpectus qualiter puniendus.*
5 *Fornicarius notorius, qualiter puniendus.*
6 *Fornicarius occultus qualiter puniendus.*
7 *Fornicationem pauci euitant.*
8 *Paſſionibus reluctare difficile.*

1 SI quiſquam. Si quæris qualiter puniatur
mulier cum qua poſt trinā
monitionem clericus exiſtens in ſacris reperitur,
ſabulans, vel conuerſans diſtingue. †Aut ipſam du
2 xit publice in vxorem, & tunc ipſa & proles in ſer
uitutem eccleſiæ redigetur, vt 15.q.vlti.cum muliæ. 81.diſti.
quidam. †Aut ipſam tenuit vt cócubinam, & iniungitur ei pœ
2 nitentia pro ſacrilegio, & adulterio. 27.q.j.quæ Chriſto, ſecundum
Inno. & Hoſt. hic. & idem Archi. 32. diſt. c. eos qui. Et dicit hic
vltra Hoſtien. q̃ ſi dictam pœnitentiam renuit agere, excom-
municatur. vt j. de ſent. excom. ſi concubinæ. nec decetero ab
ſoluetur ſine ſatisſactione. j. de ver. ſigni. ex parte. j. ſatisſaciet,
autem intrando monaſterium. vt 34. di. ſraternitatis. & ſic re-
digetur in ſeruitutem monaſterij, vt in c. allega. eos. Et hoc tra
dit, vt dicit, ad doctrinam, ne dicta iura ſic per alios dubie po
3 ſita contradicant †tamen cum diuerſæ ſint pœnæ traditæ, per
doctores, totum hoc committit arbitrio iudicantis. vt s. de oſ
fic. deleg. de cauſis. ita dicit hic. Et idem in effectu not. in ſum-
ma. eod. tit. §. quam pœnam. & credo q̃ bene. Et de iſta mate-
ria no. Aſten. li. 6. de pudicitia. §. quam pœnam. & de iſta mate-
ria diſtinctionis præcedentis no. ibi in prin.
¶ Si quæris qualiter clericus in ſacris exiſtens fornicarius pu-
niatur diſtingue ſecundum Hoſt. in ſumma. eo. tit. §. qualiter. Aut eſt
ſuſpectus tantum, aut eſt notorius: aut eſt penitus occultus.
†Si eſt ſuſpectus & merito, quia ſuſpicio ex certo authore, &
4 ſcientia procedit, de conſe. di. 4. ſanctum. Subdiſtingue, vtrum
ex ſuſpicione oriatur ſcandalum, & tunc poteſt ſibi indici pur
gatio, quam ſi non præſtiterit vel defecerit in præſtando, puni
tur tanquam conuictus. vt j. eo. tua nos. in fin. Aut non oritur
ſcandalum, & tunc monendus eſt ne aliquatenus conuerſetur,
cum ſuſpecta: quod ſi poſt trinam monitionem inueniatur cū
ea fabulari, vel aliquo modo conuerſari, ſactus eſt notorius in
ris & de iure, & ideo excommunicandus. ſuſpecta vero cano
nice iudicanda vt hic, Et videtur quod in hoc caſu degradari,
poſsit tanquam conuictus, & etiam curiæ ſeculari tradi, vt in
auth. de ſan. epiſcopis. §. præſbyteris autem & diaconibus. Sic
& maritus poteſt interficere ſine pœna ſuſpectum, & vxorē,
in caſu ſimili. vt C. de adult. l. ſi qui adulterij. & in auth. ibi ſi-
gnata. Et no. ſecundum eum, quod clericus inuentus cum muliere,
poteſt per 20. horas detineri, vt teſtes vocentur per quos poſ
ſet probari. arg. ff. de adul. l. capite. quod verum per maritum,
vel fratrem, vel filium, alij excommunicationem incurrunt. j.
5 de ſent. excom. ſi vero alicuius. §. vlti. & c. nuper. †Si eſt noto-
rius facti, quia nulla tergiuerſatione celari poteſt, vel iuris quia
confeſſus eſt in iudicio, vel etiam condemnatus eſt, tunc ipſo
facto patitur pœnam, quia incontinenti ſuſpenſus eſt ab offi-
cio, vt 32. diſt. nullus. & c. præter hæc. j. eo. veſtra. & c. tua & c.
vlti. & per conſequens & a beneficio ſecundum quoſdam, vt 81. diſt.
ſi quis amodo. & c. ſi quis ſacerdotum. Alij dicunt quod ſuſpē
ſus eſt ipſo iure ab officio, ſed quantum ad beneficia monen-
dus eſt notorius facti forte de gratia, nam notorius iure debet
condemnari ſi accuſatus ſit, & ſi non dimittat fornicariam. ſ.
is qui de gratia monetur eam decetero contempturus, poteſt
epſ ipſum priuare beneficio j. eod. ſi autem. vel ſi vult facere
gratiam poteſt primitus ſuſpendere a beneficio, & contuma-
cia creſcente ei auferre. vt j. eo. ſicut ad extirpandas. hoc ne in
futuris fiat. Si quantum ad præterita eadem pœna cogitur, ad
pœnitentiam peragendam, & ſi conuincatur deponendus eſt
28. diſt. presbyter. Vbi vero craſſatur crimen exemplo opus
eſt, & ideo ſi ad dimiſſam redit, vel aliam accipit, poteſt perpe
tuo excommunicari. i. deponi. vt j. eo. c. proximo. † Si vero ſit
6 penitus occultus, patitur pœnam quantum ad ſe: quia incon-
tinenti ſuſpenſus eſt. Nam quilibet in mortali peccato conſti-
tutus ſuſpenſus eſt, vt s. de tempo. ordi. c. fi. 6. q. j. teſtamentū,
j. q. j. ſacerdotes. in fine, tamen quandiu per eccleſiam toleratur
licite poſſunt ab eo percipi & audiri eccleſiaſtica ſacramenta,
vt j. eodem. veſtra. & c. vlti. Sed nonne fornicatio eſt peccatū
mortale & capitale. 25. diſt. c. vnum orarium. §. alias. cuius pœ-
na eſt depoſitio. 25. di. c. fi. 81. di. ſi quis clericus. & cap. Roma
nus. & c. ſi quis epiſcopus. & c. ſi qui ſunt præſbyteri. & c. mini
ſtri. Vbi etiam dicit q̃ talis nec ſacrarij partitor fiat, nec altare
contingat. nec ab offerentibus holocauſti oblationes ſuſcipiat
nec ad dominici corporis portionem accedat, nec etiam ſine
maioris natu authoritate minora officia gerat. Ad hoc dicunt
quidam q̃ prædicti canones rigorem obtinent, alius vero con
tinet æquitatem. 34. diſt. fraternitatis. & hæc æquitas merito,
rigori præferenda eſt. 45. diſt. licet 50. diſt. ponderet. in fin. C.
de iudi. l. placuit. Melius eſt enim de miſericordia, quam de
crudelitate reddere rationem. 86. diſt. non ſatis. 26. q. vlti. alli-
7 gant. 35. q. 9. veniam. 9. diſtin. ſana. 50. diſt. eos. † Ideo etiam mi
tius eſt agendum in crimine fornicationis, quia hodie pauci
inueniuntur immunes, vt innuit dictum c. fraternitatis. & 50.
diſtinctio. quia tua. Multitudini autem parcendum eſt. j. de
cleri. excommu. mi. latores. s. de tempo. ordi. c. 2. Goſ. vero no
ta. quod de iure communi ſeruari poteſt, rigor: ſed æquitas eſt
ex diſpenſatione. Nec ob. c. alle. fraternitatis, quod enim dicit
defectus noſtri temporis diſtrictionis illius non patitur ma-
nere cenſuram, ſubaudi rigidam. & indiſpenſabilem. ſecūdum
Goſ. Fornicatio enim, periurium, furtum, & homicidium, e-
quiparantur. 81. diſtin. præſbyter. Sed propter piurium amit-
tit quis beneficium. s. de iureiuran. quærelam, & propter ho-
micidium. j. de accu. inquiſitionis. & propter latrocinium. j. de
pœnis. tuæ. & propter fornicationem. s. de tempo. ordina. ca.
fina. Nec obſtat q̃ commune eſt vitium: immo tanto magis
exemplo opus eſt, puto dicit Hoſti. quod ex cauſa poteſt iu-
dex rigorem ſeruare, & ex cauſa remittere, & diſpenſare. s. de
tranſac. c. fi. quod intelligas niſi in modum accuſationis cōuin
ceretur, tunc enim ſtandum dicto rigori ſecundum eum, qui
ponit totam iſtam diſtinctionem in §. alleg. & qualiter. Sed q̃
pro ſimplici fornicatione quis poſsit deponi videtur. vt 81. di
ſtinct. Maximianus. vbi de hoc. & 2. q. 7. lator, vt hoc notat,
Archid. 2. q. 5. notum. Sed in c. alleg. lator. dicit Ioſ. quod pro
adulterio, vel inceſtu deponitur, non pro ſimplici fornicatio-
ne, niſi de rigore. Et idem Ber. & Laur. ibi. & idem Goſ. s. tit.
j. vt clericorum. & plene no. de cohabitatione clericorum. &
mulierum. §. j. & vide quod leg. & notat. j. q. 7. ſi quis omnem.
verſi. & ſi in fornicatione vt recitat Archid. in c. alleg. lator. in
hoc probabiliter teneri poteſt. †Et licet ſecundum Philoſo. 2. Ethic.
difficile ſit reluctari paſsionibus, tu tamen iuuenis &, ſpeciali-
ter clericus & ſcholaris qui es in ſortem Dei electus 21. diſtin
ctio. c. cleros, relucta ad inſtar apoſtoli dicentis ad Roman. 7.
& 6. diſt. c. ſed penſandum. video aliā legem in membris meis
repugnantem legi mentis meæ, & captiuum me ducentem in
legem peccati, quæ eſt in mēbris meis. Et quia in aīam maliuo
lam non introibit ſapientia: nec habitabit in corpore ſubdito
peccatis. Sapien. j. c. in princ. De iſta materia no. Aſten. li. 6. tit.
de pudicitia. §. ſecundum pœnam.

1 *Crimina extraordinaria ter in anno punienda.*
2 *Crimina ordinaria ſæpius punienda.*

CLericos. Hic habes, q̃ delictum ſæpius com
miſſum ſæpius punitur, circa quod
diſtingue. Aut quæris de criminibus extraordinarijs
in quibus mulcta pro motu iudicis imponitur, aut
criminibus ordinarijs, in & pro quibus pœna legalis, ſeu cano-
1 nica imponitur. †Si de extraordinarijs, tunc ter in anno tm̄ &
non pluries mulctari debet, & iuxta formam legis eos. C. de
modo mulctarum. & hoc ſecundum Dy. quando eſt tale crimen qđ
non redundat in damnum alterius: vt quando quis punitur ꝓ
pter malos mores. Aut eſt tale crimen quod redundat in dam
num, vel iniuriam alterius, & tunc ſequitur ſecundum Dy. in l. quici
que. C. de ſer. fugi & idem recitat ibi Ci. ſi milleſies commitia
tur, milleſies debet puniri & ita intelligit. l. alleg. quicunque. &
2 ff. de priua. delic. l. nunquam. †Si quæris de ordinarijs, tunc dic,
quod quoties quis delinquit, toties puniri debet, ita poſſet
intelligi. allegat. quicunque. ita intellige iſtud capitulum. & 6.
quæſtione j. imitare. cum ibi no. Et adde quod dicam. j. de pœ.
& remiſsio. cap. j.

1 *Fama quid & quotuplex. 6.*
2 *Manifeſtum, quid 8.*
3 *Notorium quid, & quotuplex. 7. & 9.*
4 *Rumor quid.*
5 *Occultum quid. & 10.*

VEſtra. Ad pleniorem euidentiam materiæ no-
tate per Ber. hic in glo. ad intelligentiam.
Nota q̃ aliud eſt fama, aliud eſt manifeſtum, aliud
notorium, aliud rumor, aliud occultum omnino, &
aliud

1 aliud pœnæ occultum.†Fama vero duplex eſt: quia alia eſt fa-
ma que habetur de homine,alia eſt fama, quæ habetur inter
homines,quamuis hæc de proxima prædicare poſsit. Fama q̄
habetur de homine ſic deſcribitur. Fama eſt illeſæ dignitatis
ſtatus,vita,& moribus comprobatus.vt ff.de var.& extraor-
dina.cogn.l.cognitionum.& qui talem famam negligit crude
lis eſt.12.q.j.nolo.vnde Apoſtolus.j.ad Corinth.9.expedit mi
hi magis mori q̄ vt gloriam meam quis euacuet,& recitatur.j.
q.j.ſacerdos.Ideo debet laborare homo vt aſſumat nomen ho
neſti hominis.ff.ad t rebel.l.facta.§.ſi in danda.maxime in pue
ris.s. de præſumpt.ex ſtudijs.& c.mandata.Et hæc fama præ
ſumptionem ſolam inducit vt ibi, & de hoc ſi dubitetur re-
currendum eſt ad locum vbi is de quo quæritur conuerſatus,
eſt,vt s.de elect.poſtquam.Fama autem quæ habetur inter ho
mines ſic deſcribitur.Fama eſt publica ſeu famoſa inſinuatio,
vel proclamatio communis,ea ſola ſuſpicione & incerto au-
thore proueniens,vt de conſe.diſt.4.ſanctum eſt.hæc per ſe ni
hil probat,vnde dicitur fama volat, quæ ex dicto vnius ſæpe
inſurgit:adeo non eſt ei credendum de facili.86.diſt.ſi quid de
quocunq;.j.de purg.c.cum in iuuentute.Inducit tamen purga
tionem ſi nimis frequens ſit,& ſcandalum inducat,vt j.e.tua.
in fine.& de accu.c.qualiter & quando.2.& 2.q.5. præſbyter.
Item impedit matrimonium contrahendum, ne deterius in-
de contingat.vt j.eo.de conſang.& affi.ſuper eo.& forte pro-
bationem facit,vbi non paratur alij præiudicium.arg.j.de cle.
per ſaltum promo.c.vnico.Item fama cōſentiens. i.com alijs
ſentiens aliquando probat in aliquibus,vt arg.s.de teſti.præ-
terea.& 4.q.3.c.ſi teſtes.ver.item ſæpe.& ff.de teſti.l.3.§.itē di
uus.adeo q̄ & propter talem famam diuortium celebratur.vt
35.q.6.ſi duo.Item quælibet fama præſumptionem inducit,
2 vt ff.de quæſtionibus.l.de minore.in fine.†Manifeſtum vero,
eſt publica ſeu famoſa inſinuatio, vel proclamatio communis
ea certa ſcientia,& certis autoribus paucis tamen proueniēs
Et ita idquod manifeſtum eſt probari poteſt & debet, anteq̄
aliquis condemnetur,ad hoc.j.de conſangui.& affin.ſuper eo.
11.q.3.eorum qui accuſantur.†Notorium autem triplex eſt,
3 iuris,facti,& præſumptionis. Notoriū iuris eſt ſpontanea con
feſsio.vt s.de confeſ.c.j.clara probatio.5.q.6.epiphanium.C.
de proba.ſciant.& irretractabilis diffinitio.ff.de reg.iur.res iu
dicata.Notorium facti,dicitur publica ſeu famoſa inſinuatio,
vel proclamatio communis ex euidentia rei proueniens, quę
nulla poteſt tergiuerſatione celari,puta quis tenet concubinā,
in domum,lectum,& ad menſam,& liberi vlulant circa ignē.
C.de nuptijs.ſi vicinis,& in tali notorio non requiritur accuſa
tor vel teſtis.vt j.cap.proximo.j.de accu.euidentia.Sed & q̄n-
que ponitur manifeſtum pro notorio,vt 2.q.1. de manifeſta.
& c.ſcelus.j.de verb.ſigni.ex parte.j.ad ſi.Poteſt tamē eſſe no
torium in vna terra,& non in alia,& ideo coram iudice extra
neo requiritur probatio.Sic poteſt intelligi. c.alle.eorum qui,
accuſantur.11.q.3.24.q.j.pudenda.7.q.j.præſentium. Si nege-
tur in remotis partibus dantur,8.dies ad probandum,vt j.de
ſent.excommun.l.c.ſolet.§. 3.prima die propoſitionis non cō-
putata.j.de excep.c.pia.li.6.Notorium præſumptionis eſt eui
dentia iuris vehementer præſumpta,cui creditur facultate ꝓ-
bationis deficiente,vt paternitas.& filiatio,ad hoc.ff.de cond.
& demonſt.l.Lucius.ff.de in ius vocan.l.quia ſemper. de his,
qui ſunt ſui vel alieni iuris.l.filium. & ex hoc dicitur conſan-
guinitas notoria,de diuor.porro.Item notoriū præſumptio-
nis poteſt dici crimen infamati in purgatione deficientis.j.c.
4 proxim.in fine.†Rumor eſt particularis inſinuatio, ſeu procla-
matio ex ſola ſuſpicione,& incerto authore proueniens, cui
minus,quàm famæ credi debeat:quia minor eſt,vt patet ex ꝓ-
miſsis,de hoc.j.de eo qui cogno.conſang.vxo. ſuæ. ſuper eo.
5 j.de lec. oſius.†Occultum omnino eſt,quod nulla ratione ꝓ-
bari poteſt, & de quo nullus loquitur,quia neſcitur quod vin-
dictam non habet in hoc ſeculo,ſed iudicio Dei, tantummo-
do reſeruatur.12.q.5.Chriſtiana.6.q.j.ſi omnia. Suſpēdit tamē
hominem quantum ad ſe,& quantum ad Deum,vt 33.diſt.ha
buiſſe.& j.q.j.ſacerdotes.& j.c.vlti.& 6.diſt.teſtamentum.Pœ
ne occultum eſt quod ſcitur ab aliquibus,puta duobus, vel tri
bus.vnde eſt ſingularis & priuata inſinuatio ex ſcientia, & ex
certo auctore proueniens.Et tale occultum probatur.vt C.de
appella.l. eos qui.§.ſi quis autem.ſed quouſque probatum fue
rit non præiudicat,vt hic in §.cæterum. Vndeetiam ſecretum
dicitur illud quod quinque homines ſciunt.vt legit.& not.de
pœn.di.j.c.quis aliquando.§.econtra. verſi. filiam nanque. &
no.C.& Io Andr.poſt eum.j.de hæreti.c.vlti.lib.6. Vt aūt præ-
6 miſſorum veritatem in ſumma recolligas †famoſus peccator,
& manifeſtus rumor prædicatus pœne occultus nunquam de
bet vitari quandiu ab eccleſia toleratur,15.q.vlti.c.vlti. & hic.
Niſi forte ad hoc vt rubore confuſus retrahatur a peccato, &
cæteri terreantur.vt 32.diſt.j.præter hoc.§.verum.& j. de hę
reti.c.vlti.& tunc in occulto non in publico.j.de ſent.excom.
cum non ab homine.Sic intellige hic omnino occultus nō po
teſt vitari. quia non poſſumus diuinare.j.vt eccle.bene.vt no.
ſtrum.s de tempo.ord.c.vlti.Sed hi,omnes alios tenentur vi-
tare cum ſint ſuſpenſi quo ad ſe,& ideo non vitare maius peri
7 culum eſt eis quam non vitari,vt j.de cle.excom mi.c.illud.
†Notorius vero indiſtincte.i.ſiue ſit notorius iuris ſiue facti,
vitandus eſt, & vitare debet,& ita ſuſpenſus eſt quo ad ſe, &
quo ad alios,vt 32.di.nullus.& c.præter hæc.& hic.& j.eo.ca.
fin.Quod verum eſt niſi poſt longam pœnitentiam,& vitam
laudabilem diſpenſetur cum eo per epm ſuum,vt j. tit.j. ſane,
ſacerdotes,& s.de iudi.at ſi clerici.Tunc.n. nouus homo fa-
ctus eſt,vnde non poteſt ei obijci,id quod fuit quia incipit eſ
ſe,quod non fuit.50.diſt.ferrum.ſm Hoſt. Et q̄ cum tali no-
torio poſsit epſ diſpenſare no.Inno.s.de cle.peregri.c.j.glo.1.
in probatione.& Spec.Rubrica de legato.§.iuxta.verſic. vt aūt
in hac materia.in fine.ibi hinc etiam eſt,& Archid. 50.di.ſacer
dotes.Et ratio quare notorius fornicator & ſimoniacus etiam
occultus in ordine ſunt ipſo iure ſuſpenſi,vt leg & not.j.c.ſi.
eſt quia facilius prælati labuntur in iſta duo peccata.ſ. fornica-
tionis & ſimoniæ,vt notant Lau.& Archi.32.di.c.præter hoc
in §.verum.Et quamuis poſt pœnitentiam ſolam accuſari poſ
ſit,vt 33.q.2.admonere.poſt pœnitentiam tamen & diſpenſa-
8 tionem non poteſt.vt j.de ſchiſma.fraternitati.†Et no.q̄ quo-
quid eſt notorium,eſt manifeſtum,& quicquid eſt manifeſtū,
eſt famoſum,ſed non conuertitur ſm Hoſ.qui totam iſtam di
ſtinctionem ponit hic in effectu,& in ſumma.e.tit.§.vlt. & cla
rius Spec.tertia parte de notorijs criminibus per totum & A-
ſten.li.4.tit.de auditione miſſæ.q.3.vſque in finem. Et de hoc
per Inno.j.c.proxi.in glo.fama procedit &c.vbi Hoſt.dicit q̄
quamuis ex illa glo.aliqua poſsint vtilia elici compendioſius,
tamen tractatur hæc materia hic.Et vide quod not.Archid 2.
q. j.de manifeſta.glo.2.vbi dicit q̄ cum iudex ſciet crimen eſ
ſe notorium per facti euidentiam,vel ſi per duos teſtes proba
tum fuerit factum eſſe notorium,vel cum omnes de munici-
pio vel maior pars clamauit crimen eſſe commiſſum.2.q.1.q̄
9 lotharius. & c.ſcelus.ſm Tanc.& Goſ.hic. †Et eſt notorium
crimen cuius teſtis eſt populus,& diſsimulationi nō eſt locus,
hæc diffinitio probatur,ſm Laur.& Ray.ff.de inſti.l.ſed & pu
pillus.§.præſcribere de ritu nup.l.palam. Populum intelligo,
vel maiorem partem populi,argu ff.ad municip.l.quod maior
teſtis.dico non ſolum fama ſed rei notitia,diſsimulationi, di-
co,quæ iudicem mouere poſsit.Illud etiam appello notoriū,
quod fit in conſpectu iudicis pro tribunali ſedentis,vt notat.
Io.2.q.j.c.ſi peccauerit.§.quando autem.ſm Archi. ibi. & 61.
diſ.in ſacerdotibus.ſuper verbo teſte.& j.de appel. c. Roma-
na.§.ſi autem.in glo.facti euidentia.lib.6.Et ſcias q̄ Io in c.alle
ga.manifeſta.ponit totam glo.Ber.hic.& exinde aſſumpſit eā
Ber.Nota tamen q̄ licet crimen fornicationis poſsit eſſe no-
torium,vt hic.& j.c.proxi.Tamen crimen Sodomorum, ſeu
ſodomiæ non poteſt eſſe notorium:quia in conuerſatione ho
minis cum homine non eſt operis euidentia:ſicut in cōuerſa-
tione hominis cum concubina,vt notant Laur. & Archi. 2.q.
j.Deus omnipotens. Et not.q̄ virtus clericorum eſt continē
tia.vnde eis dicitur in Luca.Sint lumbi veſtri præcincti.Et de
virtute Chriſti & omnium hominum cuiuſlibet ſtatus, vide
per Archid.30.diſt.c.hoc autem ſcripſimus. ſuper verbo hu-
militate.Et cum his quæ dicta ſunt.s.in verſic. vt autem con-
cordat Inno.quaſi cum contemptu, dicens generale quòd om
nium ſuſpenſorum a iure tm̄,& ſine ſententia hominis ſi cri-
mina pro quibus eos ius ſuſpendit ab officijs, vel quocunque
alio actu ſunt notoria per facti euidentiam, quod cuique licet
eos vitare in his quæ eis interdicta ſunt,licet adhoc iidem ſu-
ſpenſi tolerantur a ſuis prælatis. Et idem dicendum videtur in
10 irregularibus,quia & ipſi a iure ſuſpenſi dici poſſunt.†Sed ſi cri
mina pro quibus a iure ſuſpenduntur ſunt occulta,quantum-
cunque ſint grauia, vt ſimonia, & homicidium, & huiuſmodi
tamen vitari non debent in his quæ ab eis recipi debent de iu
re,arg.hic,& 23.q.4.non poteſt pro hoc de conſec.diſt.2.non
prohibeat. & in hoc concordat Archi.2.q.7.ſacerdotes.gl.fi.
Et vide de hoc quod notat Ioan.& Archid.50.diſt.de his.glo.
j.in fi.& Archid.12.q.3.rogo.Et quæ ſacramenta poſſint reci
pi a ſimoniaco,ſuſpenſo,excommunicato,depoſito,heretico,
ſchiſmatico,vel fornicatore,vide per Ber.hic in glo.fi.& s. de

pr cle.

præſcrip. cum non liceat glo.1.de conſue.glo.fi. Et per Inno. ibi in glo.2.vnde verſus.Simon, ſuſpenſus, anathema, depoſitusque,Non celebrant,hęreſis,ſchiſmaticusq;,męchus. Quin que lauant,ſimon męchus abluet atq; cibabit.

1 *Notorij diuiſio.*
2 *Notorium an litis conteſtationem requirat.*
3 *Notorium an probationem requirat.5.*
4 *Certus non certiorandus.*
6 *Filius præſumitur natus ex nuptijs.*
7 *Condemnatus de crimine notorio, an a condemnatione appella. & 9.*
8 *Appellatio iniquitatis non eſt præſidium.*
10 *Appellari an poſſit a purgatione indicta.*

TVa nos. Ad declarationem glo.Inno.hic quæ incipit fama procedit &c.Si quæris, vtrum in notorio de neceſsitate litis cōteſtatio,vel
1 probatio requiratur. † Diſtingue triplex notorium, vnum eſt notorium facti,aliud notorium iuris, aliud eſt notorium præſumptionis.Notorium facti triplex eſt, quia quoddam eſt notorium facti actu tranſeuntis,quod ita habet euidētiam rei,quod probabiliter negari non poteſt,vt ſi epiſcopus, de eccleſia ad eccleſiam tranſeat.& incipiat bona eccleſiæ adminiſtrare ̈s.de tranſlatio.epiſcopi quanto.§.ne autem,ǰ. de cl. non reſi.c.j.Vel ſi in platea communi,& in conſpectu populi, alium aliquis occidat.quo caſu licet ſit occultum iudici, tamē occaſio ſiue petitio poterit ſic formari. Cum talis epiſcopus, tranſtulerit ſe ad talem epiſcopum ſine Papæ licentia peto ipſum amoueri,vel cum talis talem in præſentia multorum occiderit,ita quod non eſt locus inficiationi,peto ipſum puniri. Aliud eſt notorium interpolatum,aliud eſt notorium continuum,diſtingue ergo. Aut quæris vtrum in notorio procedetur tanquam in notorio lite non conteſtata, aut vtrum proce-
2 detur abſque probatione.† In primo caſu,dicunt quidam, qđ aut accuſatus eſt abſens,& contumax;& tunc non.requiritur litis conteſtatio,vt 2.q.j.manifeſta.& c.de manifeſta.& c.ſcelus.ǰ.de accu.euidentia.̈s.de iureiur.ad noſtram.3.Aut accuſatus eſt præſens,& tunc requiritur litis conteſtatio ſm eos, vt recitat hic Inno.in ver.& dicunt quidam. Sed tu dic quod dato qđ ſit pñs ꝙ non eſt neceſſaria litis conteſtatio,vt no. expreſſe Innoc.in glo.puta quia.ver.item dicimus, quod licet in
3 notorio &c.† In ſecundo caſu.ſ.ſi quæris vtrum procedetur, abſque probatione,tūc refert,aut quæris de notorio facti, aut de notorio iuris,aut de notorio præſumptionis. Si de primo, tunc refert,aut quæris de notorio facti actu tranſeūtis, aut de notorio facti interpolati,aut de notorio facti continui. In primo caſu refert,aut quæris de expedienti,aut de neceſsitate .Si de expedienti refert:quia aliquando factum eſt notorium,ſed iudex ignorat.ſupra de elec.c.bonæ memoriæ maguntino. & tunc ſi iudex vult recipere teſtes ad cautelam,vt ſibi ſit probatum,an factum ſit notorium,illos poteſt recipere abſente parte,& reliquo ordine non ſeruato,vt hic. 11.q.3.c. eorum, qui accuſantur.2.q.j.manifeſta.& c.quæ lotharius.§. in manifeſtis. ̈s.de iureiur.ad noſtram.3.& in c.alleg.bonæ.vbi ſic intelligūt Io.Vin.Goff.& Inno.Aut factum eſt notorium iudici, vt iudici,& tunc ſecus crederem † quia qui certus eſt certiorari nō debet.ff.de act.empt. & vendi.l.j.& infra de reg.iur.c.cum qs, certus eſt.li.6.cum ibi not.Si quæris de neceſsitate, tunc ſunt contrariæ opiniones:nam Vin.notat ǰ.de appel.conſuluit.qđ vbi eſt notorium facti tranſeuntis actu,de quo habetur ſupra de appel.peruenit.Et vbi eſt notorium facti pſumpti. de quo no.2.q.j.manifeſta.ibi non exiguntur probationes de actu, vt ǰ.de accuſa.euidentia.2.q.j.de manifeſta. Ex habundanti autē
5 bene probatur,vt in c.alleg.bonæ memoriæ maguntino.† Notorium autem facti præſumpti bene probatur ſi negetur,vt ǰ. qui filij ſint legit.c.ex tranſmiſſa.ſm Vin.in c.alleg. conſuluit. Sed Inno.dicit hic,quod in notorio facti actu tranſeuntis oportebit probare duo.ſ.ꝙ delictum fecerit, item ꝙ publice factum ſit.Sed hoc dictum verum poteſt intelligi,qñ iudex procedit ad probationem notorij ad petitionem alicuius,ſententia vero Vin. vera eſt vbi iudex ex officio ſuo inquirit an crimen ſit notorium,vt ſic no.G.in ſpecu.Rubrica de criminib. in modum excep.&c.§.iam de notorio.verſic.teſtes.& Arch. in c.alleg.eorum qui accuſantur glo.fi.11.q.3. In ſecundo caſu ſcilicet quando eſt notorium interpolatum,tunc ſm Innocē. & Ho.hic ſemiplena probatio requiritur,vt ǰ.de vſur. cum in dioceſi.cum ibi not.per Ber Inno.& Ho. In tertio caſu.ſ. qñ eſt notorium continuum,nullus ordo requiritur nec ꝓbatio, vt ſi clericus in carcere teneatur.̈s.de app.dilectis. vel ſi in domo publice teneat concubinam,vt 2.q.j.de manifeſta. vel contra iuramentum dñm ſuum continue proſequitur. ̈s. de elect. c. venerabilē.§.eos igitur.ver.ſunt enim notoria. & vet. cōtra
6 proprium iuramentum.vt ǰ.de exceſ.præla.c.graue † Sequitur de notorio iuris, puta per ſententiam. ff. de ſtatu ho.l. ingenuum .̈s.eod.c.proxi.ǰ.eod.c.fin. & in tali ſi negetur ſententia
7 requiritur probatio.̈s.de re iudi.ſicut.† ¶ Sequitur de notorio præſumptionis,per quod præſumitur quis filius qui natus eſt ex nuptijs.ff.de in ius vo.l.quia ſemper.Habes etiam alia exēpla 23.q.j.c.1.2.q.j.de manifeſta. & c.quæ lotharius ǰ. de emp. & vend.c.ad noſtram.de pigno.illos.̈s.de præſump.tertio. Et in tali non eſt neceſſarius ordo iuris,ſed ſufficit probare circūſtantias,& præſumptiones,etiam ſi non probetur factum,argu.in prædicto c.tertio.& 32.q.j.c.j.ſm Innoc.hic & Hoſtiē. poſt eum. Et per iſtam diſtinctionem ſupple illam ,quam poſui ̈s.de iureiur.ad noſtram.3.& illam per illam.

¶ Si quæris vtrum condemnatus de & ſuper crimine notorio poſsit appellare,diſtingue.Aut quæris vtrum poſsit appellare a condemnatione,aut ab indicta purgatione.† Si a condemna-
8 tione,tunc ſunt opiniones,nam Phi.& Goff.hic.& Lau.2.q.5. præſbyter ſi a plebe.& Ber.̈s.de appel.cum ſit Romana.§.vlt. dicunt ꝙ non poteſt,per c.alleg.cum ſit Romana.§.vlti.& eo.tit.c.peruenit ad nos.& c.conſuluit.Alij dicunt ꝙ ſi eſt notorium facti,appellare nō poteſt,ſecus ſi eſt notorium iuris, ſed hoc reprobatur.̈s.de appella.c.cum ſpeciali.§.porro. Alij dicūt quod ſemper poteſt appellare,niſi tria concurrant.ſ. ꝙ fuerit, confeſſus,& teſtibus conuictus,& argumentis ſuperatus 2.q.6.c.ei qui appellat.§.ſunt etiam quorum.ver.nullus etiam homicidarum.Sed G.in ſpec.tit.de appel.§.in quibus autem caſibus ver.decimo in delictis &c.notat quod aut aliquid eſt notorium per rei euidentiam,& tunc non admittitur appellatio vt in c.alleg.cum ſit Romana & c.peruenit ad nos.c. cōſuluit, & c.reprehenſibilis.ǰ.de ſpon.ex literis.in fi.de vſur.quia pernitioſum.C.de appel.conſtitutionis.quorum appella.non reci.
9 l.2.† Nam appellatio non debet eſſe præſidium iniquitatis, vt in iuribus alleg.& ̈s.de appel.ad noſtram.& c. reprehenſibilis, Aut aliquid eſt notorium per famam publicam , & tunc admittitur appellatio,vt in d.c.cum ſit Romana.in fine. Aut eſt notorium iuris,vt qñ aliquid probatur,vel qñ aliquis confitetur in iudicio,& tunc admittitur appellatio niſi conuincatur, & confiteatur. C.quorum appel.non recipi.l.obſeruare, niſi in caſu in quo confeſſus non poteſt appellare.vt not.Accur.ff. de appel.l.vlti.ſuper verbo auxilium.Aut eſt notorium facti pſumpti,& tunc cum recipiuntur probationes,recipietur & appellatio.ǰ.qui fil.ſint legi.c.tranſmiſſæ.ita no.in § alleg. in qui-
9 bus.† Ego vero crederem ſaluo meliori iudicio ſic dicendum quia aut quæris vtrum condemnatus poſsit appellare , aut vtrum iudex a quo eſt appellatum teneatur appellationi deferre,aut vtrum iudex appellationis debeat recipere ſuam appellationem.Si vtrum condemnatus poſsit appellare,tunc dic, ꝙ ſic ſemper,& indiſtincte,vt infra de appel.c.Romana.§.ſi aūt, li.6.vbi hoc notant Ho.Car.G.& Io.And.Si vtrum iudex, a quo eſt appellatum teneatur appellationi deferre tunc dic, qđ non,vt in iuribus alleg. Et ad idem.̈s.de appella.paſtoralis.niſi appellans in appellatione emiſſa cām rationabilem exprimat, puta quia aſſerit ſe confeſſum terrore tormentorum,vel ſe errasse in facto.ff.ad l.Aquil.l.inde Neratius.§.vlti.& l.ſequ. ſeu confeſsionem ſuam ſe velle declarare.ǰ.de accu. cum dile. ſeu aliud rationabile proponit.ff.de confeſ.l.penulti. Si vtrum iudex appellationis debeat ſuam appellationem recipere, tunc dic idem quod in caſu immediate præcedenti & eadem rōne. Nec obſtat ſi dicatur quod non tenetur quis cām exprimere, qñ a diffinitiua appellat,vt le.& no.ǰ.de appella.cordi.li.6.& ff. de appell.l.3.Quia verum eſt quod non tenetur iudex deferre appellōni,niſi cām exprimat in hoc caſu,expedit ergo ei, qđ exprimat cām quamuis non teneatur.Nam ſi non expreſſerit, & ſententia mandata ſit executioni ante inhibitionem ſuperioris ad quem eſt appellatum factū tenet,pōt tñ ſuperior inhibere ne fiat,vt in §.alleg.ſi autem.Et ſi ǰ.8.dies poſsit probari, cā notorij,& ꝑ hoc lata erat ſnīa excōicationis non relaxabitur, niſi præmiſſa congrua ſatisfactione,vt ǰ.ſnīa exc.ſolet. §. in prima. Vnde dicas quod non aſtringitur hic appellans cām, exprimere quin teneat appellō,vt in iurib.alleg.tenetur tñ exprimere quo ad leuiorē receptionē appellōnis, & inhibitionē
10 faciendā ſm Ho.Car. G.& Io.An.in d.c.Romana.§.ſi aūt. † Si queris de ſecundo membro principali.ſ.vtrū poſsit appellari cum purgatio indicitur,tunc dic quod ſic licet publica laboret infamia.

infamia.ĵ.de purg.ca.c.nos inter.ſm Goff.& Phi.hic.&Laur.
&.Archi.2.q.5 preſbyter ſi a plebe.

De clericis coniugatis. Rubrica.

Ane & infra. Si quæris vtrum contrahēs
ſcientee, vel ignoranter cum
corrupta, bigamus efficiatur.diſtingue vt dixi ś. de
bigamis ſuper eo.

1 Monaſterium exiens, cuius ingreſſus non tenuit bona ſua recuperat.
2 Monaſterium exiens, intra profeſſionis annum bona ſua recuperat.
3 Monaſterium exiens poſt profeſſionis annum bona ſua non recuperat.
4 Clericus ab eccleſia ſequeſtratus an bona ſua recuperet.
5 Pactum in ingreſſu eccleſia factum ſeruandum.
6 Clericis caſtitas indicta octo de cauſis.

Vod a te. Si quæris vtrum clericus ſeque
ſtratus ab eccleſia bona ſua re-
cuperare debeat, diſtingue. Aut quæris de illo qui
intrauit religionē, aut de clerico ſeculari. In primo
1 caſu, refert, †aut nō tenet ingreſſus, & tunc nō ha
bet locum diſtinctio quam ponit Ber.hic.ſ.quod ſi expreſſe res
donatæ ſunt tempore ingreſſus tunc nunquam ſunt reſtituen
dæ, niſi de gratia. Secus ſi tacite, quia eo caſu cū alias daturus,
non eſſet, vtroq; caſu reſtituuntur bona ſm Bar.Brixi. qui ſic
tenet in q.dñicali. 18.quidam inuita vxore.alleg.ff.de don.l. 2.
§.vlti. 17.q.2.c.ſi quis incognitus. Accur. vř hoc intelligere,
verum qñ bona veniunt tacite, qui hoc no.C.de ſacroſ.eccl.in
auth.ingreſſi. Et idem Spec.de ſtatu mo.ver.44.& de hoc. 92.
diſt.c.pen.glo.2.& in c.ſi.Lau.dixit quod ſimpliciter facta do-
natio nunquam reuocatur.C.de vſuca.pro donat.l.irritam.de
reuoca.do.l.ſi donationem.de condi.ob cauſam.l.ſi rependi.
2 Primum credo verius. Aut tenet ingreſſus de ſe, † & tūc aut ta
lis ingreſſus religionē infra annum profeſsionis exiuit, & tūc
omnia recuperat.ĵ. de reg. cap.ſtatuimus.& eo. tit.c. is qui.li.
6.& ś.de renuntia.ex tranſmiſſa. Vbi Hoſt.intelligit quod ibi
ille.P.rubeus renuntiauit beneficio canoniæ libere, & abbas &
canonici eius reſignationem receperunt & bona ſua ſibi dimi
ſerunt, alias ſi in monaſterio ſtetit per annum, exire non pōt.
Si exiuit infra annum ad priorem ſtatum libere redire poteſt,
vt ibi & in c.alleg.ſtatuimus. & idem no.Hoſt.& Io.And.poſt
eum hic. & G. & Io.An.ĵ.de regula.c.beneficiū.gl.3.li.6. Aut
talis ingreſſus religionem poſt annum exiuit poſt annum pro
feſsionis, & tunc aut cum licentia ſuperioris, & tunc recupe-
rat bona ſua, ne ſit ſermo quod intrare neceſſe eſt monaſterio
3 oneroſum.27.q.1.ſi quis rapuerit. †Aut ſine licentia, & tunc ſi-
bi imputet qui receſſerit & qui eum recepit: quia non debuit
fieri, vt ĵ. de regula.licet & ideo bona ſua ſibi non redduntur,
4 vt in auth.de monachis.§.ſi vero relinquens.colla.j. †Si quæris
de clerico ſeculari tunc refert, aut nullum pactum fuit ſu hoc
interpoſitum, & tunc aut ipſum bona tacite ſequuta fuerant,
iuxta auth.ingreſſi.C.de ſacroſan.eccle. & tunc etiam ipſum
ſemper tacite ſequi debet, ita quod ea recuperabit, arg.C.de rei
vxo.ac.l.vnica.ĵ.de dona.inter virum & vxor.c.nuper.& c.do
natio. Aut expreſſe contulit bona ſua, & tunc refert, aut nō ha
bet alias vnde viuat, & tunc bona ſua recuperat de iuris canoni
ci, æquitate 17.q.4.c.vlt.& ſic loquitur hic vbi loquitur de in
integr.reſti. non.n.ob hoc eſt in culpa: quia vtitur licentia ab
apoſtolo conceſſa. 28.diſt. de his. in ſi.ergo eſt accuſatus. C.de
adult.l.Gracchus. Non ergo debet eccleſia bona ſua retinere,
in præi dicium filiorum, qui.n.vult filios ſuos exhæredare a-
lium quærat non Auguſtinum. Aut erat diues, & tunc non re-
5 cuperat. 17.q.4.c.ſunt qui opes. † Aut pactum fuit ſuper hoc
interpoſitum & illud eſt ſeruandum.ĵ.de cond appo.c.verum.
Iſtam diſtinctionem totam ponit Hoſt.hic in ſumma ſua eo.
tit.§.& in quo. & Archi.17.q.4.in ſumma. Et in hoc concor.
frater Io.in ſumma confeſ.tit.de tranſitu clericorum.q.25.vbi
vide & Aſten.li.6.tit.de regula.artic.9.q.nunquid is qui. Hanc
decis.inducit Bar.Brix.ad q.dñicalem, quidam impetrauit &c.
qua quæritur an impetrans reſcriptum a papa de prima præbē
da vacatura, qui antequam vacaret contraxit cum virgine, ea
demū mortua poſsit hře pbendā vacantē, & ſoluit q nō, quia
pro directo habuit reſcriptū & oē beneficium eccleſiaſticum.
Idem Io An.ĵ.c.c.vnico ſuper verbo clericalis.li.6.& Io.And

& Gen.extra de reſcr.gratiæ.in cle. Et idem dicit Bar.ibi in q.
ſeq.quidam clericus cum eſſet &c.& Io.An.Gen.in d.c.gratię
de clerico qui contraxit matrimonium quod poſtea diſſoluit
vel per confeſsionem ſponſæ non cognitæ, vel quia reperitur
conſanguinea.de quo etiam per Io.An.ś.c.c.1.vbi idem tenet
quia contrahendo renuntiauit.arg.ś.de renuntia.ex tranſmiſ-
ſa. Et idem in q̃one illa, de diſſolutione matrimonij per pfeſ-
ſionem ſponſæ non cognitæ Vinc.& ſpec.eo.tit.in ſi. & in illa
6 de conſanguinea tenet idem Dam.in q.j.eod.tit. †Et octo cā,
propter quas clericis caſtitas eſt indicta, plene videas in ſum-
ma de virtutibus ver.de temperantia.circa medium, ſub Ru-
brica de caſtitate miniſtrorum eccleſiæ quæ hic tanguntur, &
ĵ.eo.diuerſis. ¶ Prima, quia Deum placare debent, quod non
poſſunt niſi placeant, nec placent ſi carnaliter viuunt. ¶ Secun
da, quia cum Deus ſit ſpiritus, eius miniſtri ſpiritualiter non
carnaliter viuere debent. ¶ Tertia, quia ſodales ſunt angelorū
ſeruiendo cui illi ſeruiunt, ergo debent habere puritatem an-
gelicam. ¶ Quarta, quia intēdunt ſpirituali gñationi q̃ eſt mū
da, ceſſent ergo a carnali immunda. ¶ Quinta, quia contractāt
ſancta, & ſic ſancti eſſe debent, ſaltem quo ad carnis mūditiā.
¶ Sexta, quia cum alios mundant debent eſſe mundi. ¶ Septi
ma, quia nobiliſsimam ſponſam habent.ſ.ſapientiam. ¶ Octa
ua, quia debent eſſe proprij Dei cui ſeruiunt non alterius, vel
diuiſi ſm Io.An.hic.

1 Coniugatus continentiam vouens beneficium tenet.
2 Coniugatus penſionem ſuper beneficio habere poteſt.
3 Coniugatus ad beneficium obtinendum poteſt diſpenſari.
4 Græci ſacerdotes ſunt coniugati.
5 Delegatus matrimonium contrahens, an de cauſa ſpirituali cognoſcat.
6 Delegatus matrimonium contrahens, de cauſa ciuili cognoſcat.
7 Delegatus factus monachus, an de cauſa cognoſcat.
8 Clericus matrimonium contrahens, quæ perdat priuilegia. 10. 12.
9 Depoſitio non eximit a voto continentiæ.
11 Matrimonium non tenet deficiente conſenſu.
13 Clericus coniugatus an teneatur ad habitum & tonſuram.

Iuerſis fallacijs. Si quæris vtrum cle-
ricus coniugatus poſ
ſit licite beneficium eccleſiaſticū obtinere, diſtin-
gue. †Aut quæris de clerico qui vna cū vxore ſua,
caſtitatē vouit perpetuam, & qui vnicā & virginē
habuit vxorē, iuxta ea quæ le.& no.ś.e.c.ſane. & ĵ.eo.c.2.rū.
& ĵ.de conuer.cóiug.c.cū ſis.& c.ad apoſtolicam.& c.coniuga
tus.& dic quod ſic.vt ibi. Aut de clerico, qui non vouit conti-
2 nentiam perpetuam, & tunc †aut quæris nunquid poſsit hře,
ab eccleſia beneficium non intitulatum, ſed vt poſſeſsionem,
vel penſionem ad vitam tanquam bene meritus, & tunc ſic, nā
& laicus tale beneficium hře poſſet, vt 16.q.j.poſſeſsiones. &
ĵ.de pęnis.in quibuſdam. Aut nunquid poſsit hře beneficium
intitulatum, & tunc aut citra diſpenſationem epi vel ſuperio-
ris, & dic quod non vt hic, & ĵ.e.cum decorem.& ś.e. ſane. &
ĵ.j.reſp.& c.ſe.& ſe. Nam & beneficijs ante matrimoniū obtē
tis priuaretur, vt ś.e.c.j.ergo &c.quia multa impediunt cōtra-
henda &c.ĵ.de regula.c.ad apoſtolicam.ś.de iureiur. quemad-
modum. Quinimo contrahendo matrimoniū ipſo facto be-
neficio renuntiare videtur, vt vř tenere Inno.ĵ.de excel. prel.
inter dilectos.gl.j.ver.ſi autem obijcitur.& Comp.ś.de electi.
quod ſicut.ver.ſi aūt cōfirmatio.ibi ſed quid ſi excipiatur &c.
3 facit q dixi.ś.e.q. a te.in ſi. †Aut p diſpēſationē & intellige le
gitime factā, alias nō valeret, vt le.& no.ś.de ele.c.dudū.2.ĵ.de
filijs pſby.c.2.& de pbē.nō pōt.li.6. Et tunc aut Papæ, & cſtat
quod ſic ē eparatum.28.di.de ſyracuſanæ.ĵ.de conceſ. præb. p
poſuit.de ſtatu mo.cum ad monaſterium.ad ſi.& ar.ś. de elec.
innuit. Et de hoc per Hoſt.in ſum.de filijs preſby.§.ſi.in ſi. Aut
epi vel alterius ſuperioris a papa, & tunc aut q̃ris vtrū poſsit
obtinere dignitatem, vel perſonatū, ſeu beneficiū cū cura, aut
talia beneficia maiora, & dic quod nō vt hic.& ś.e.c.ſane.& ĵ.
e.cū decorē. Aut beneficium ſimplex, & tunc aut nō vult viue
re clericaliter, tonſurā & habitū clericalē deferendo, & a mer-
cimonijs ſecularib.abſtinēdo, & tūc non, quia eo caſu diſpēſa-
tio eſſet irrationabilis & ſine cā, & ita pōt intelligi iſtud c. Aut
vult viuer clericaliter & honeſte, tōſurā & habitū clericalē, de
ferēdo, & a mercimonijs ſecularib.abſtinēdo, & tūc pōt ſīplex
bñficiū obtineř ita ĭtellig.32.di.ſi q veru.81.di.c. dictū.12.q.

j.quia tua.j̃.eo.c.Ioannes.Et hoc notant Goſ.& Phi.j̃.e.cum
decorem.& ſpecu.de legato.§.nunc de epiſcoporum. ver. 21.
in quo etiam diſpenſat cum homicida.j̃.de homici.ad audien
tiam.de cle. pug.in duello henricus,& cum,depoſito.28.diſti.
presbyterum.50.diſt.ſtudeat.Et ideo potius in beneficio ſim-
plici quam in dignitate:quia minus eſt ſcandalum ſm eos. Ná
licet diſpenſatio ſine cá facta non valeat vt hic,facta tñ cum cá
bene valet,vt in iuribus alleg.ſ.de elect in cauſis ſm Hoſt.qui
in iſta diſtinctione pro maiori parte concordat hic.& ſ.eo.ſa
ne.& in ſumma e.tit.§.j.ſub§.in amiſsione beneficij, &c. &
Io.And poſt eum hic.& in d.c.ſane, ¶ Et iſtam diſtinctioné,
intellige de clericis occidentalibus ſeu eccleſiæ occidentalis.
4 †Clerici vero eccleſiæ orientalis,quæ votum continentiæ nó
admiſit,vt j̃.c.proxi.& ſ.de vita & ho.cleri.c. vt clericorum.
§.fi.licet ſint coniugati poſſunt beneficia eccleſiaſtica obtine-
re.Vnde ar.illorum iurium poteſt dici,quod ſi ſacerdos Græ-
cus transferat ſe cum vxore ſua ad latinos, & ibi morá faciés,
velit officium celebrare & vti vxore ſua,q́ ſit permittendus,
cum ſit notus,& de vita eius conſtet:quia ſacerdos iſte de iu-
re contraxit.vt 31.diſt.nicena.& c.quoniam. Item nunquam
promiſit continentiam tacite vel expreſſe, ergo ad eam ſer-
uandam nullo modo eſt compellendus,cum ſit res voti nó p̃-
cepti.32.q.j.integritas.20.q.j.præſens.Præterea inuita vxore,
non poteſt continentiam profiteri.27. q.2. ſunt qui.& hanc
ſnīam tenent Tan. & Bar.Brix.in q.dominicali,quæ incipit ſa-
cerdos quidam.Sed alij contra ſi de hoc eſſet ſcandalum inter
alios clericos & laicos.ar.ad hoc 8.diſt.quæ contra.& 22.di.illa
vt no.Arch.31.di.c.quoniam.
¶ Iſtud c.eſt in ar.ad quæſtionem,ſi cá eſt commiſſa alicui ex
preſſo nomine canonicatus:ille vero poſt citationem cótra-
xit matrimonium,q́ non poſsit amplius de cauſa cognoſce-
re.Circa hoc tamen diſtingue. Aut talis contraxit matrimo-
nium carnale,aut ſpirituale,puta quia factus eſt monachus.
5 In primo caſu refert.†Aut cauſa eſt ſpiritualis,& tunc aut non
eſt lis conteſtata,& tunc non cognoſcet.Arg.huius c.Aut eſt
lis conteſtata,& tunc aut contrahit cum virgine, & tunc be-
ne cognoſcet ſi vult priuilegio clericali gaudere quod poteſt.
26.diſt.vna tantum.& j̃.eo.tit.clerici.li.6. Aut contraxit cum
vidua, & tunc ſecus, quia tunc non poteſt vti priuilegio cle-
ricali.86.di.quiſquis.& j̃.de biga.altercationis.li.6. ſm Io. de
Deo.& ſpec.Rubrica de iudice delegato.§.vlti.ver.quid ſi cau
6 ſa commiſſa†Aut cauſa eſt pecuniaria,vel mere ciuilis ſeu té-
poralis,& de tali cognoſcere poteſt,iuxta ea quæ no.at Card.
j̃.de reſcrip.c.ſtatutum.in magna glo.in q.ſed quæro aliquis
tempore impetrati reſcripti &c.li.6.& G.& Io.An.cum eo,&
quæ ſcripſi.ſ.de iudi.decernimus.ver.aut in cauſis ciuilib.&c.
7 †In ſecundo caſu.ſ.qñ contraxit matrimonium ſpirituale pu-
ta quia factus eſt monachus,tunc ſi eſt lis cóteſtata, coram eo
ante ingreſſum procedet cum conſenſu Abbatis,alias nó quia
cauſa monacho committitur, vt j̃.de priuile.cum olim.2. ſm
Io.de Deo,qui hoc totum notauit in tranſlationibus ſuis, Ru
brica quo tempore perit inſtantia iudicij.§.pen. Et hoc nota.
Archi.18.q.2.c.dudum.in glo.2.Et vide quod ipſe nota. 16.q.
j.de præſentium.Sed Io.And.j̃.e.Ioannes.q.5.dicit q́ clericus
coniugatus & non biganius etiam incedens in habitu & ton-
ſura,non poteſt eſſe officialis epiſcopi, vel ipſius delegatus,
ad cauſam ſpiritualem,per decre.vnicam.j̃.eo.li.6. ibi in cæte
ris.&c.vbi quo ad duo ſolum cenſetur clericus quo ad reliqua
non.facit 16.q.7.in noua.cum duobus.c. ſequentib. ſ. de có-
ſti.eccleſia.j̃. de reb.eccle.non alie.c.fi.Et fuit hoc olim diſpu
tatum per dominum Aluarum Hiſpanum, qui inducebat, q́
de talium immunditia dicitur.ſ.eo.quod a te.Plus etiam dice
bat q́ ſententia per talem eo caſu lata nó tenet:quia iudex nó
erat 11.q.j. clericum nullus. ſ.de conſuetudin.ad noſtram.
8 †Demum Io.And.ſubdit ibi diſtinctionem talem.cum cleri-
cus contrahit matrimonium.Aut quæris an propter clerica-
tum impediatur matrimonium,aut an perdat beneficium,aut
an perdat priuilegium clericale,aut an teneatur ad habitum,
& tonſuram,aut an recuperet quæ prius eccleſiæ dederat, aut
an beneficium poſsit habere.¶ De primo planum eſt q́ ſic in
minoribus tantum valet matrimonium,ſi in ſacris non valet,
ſ.eod.c.j.3.& 4.j̃.qui cle.vel vo.c.j.& 2.& hæc vera de omni
clerico latino & Græco & etiam depoſito. De Græco ideo di
xi,nam licet græci in ſacris vtantur matrimonio prius cótra-
cto,in ſacris tamen non contrahunt.ſ.eod.cum olim.& nota.
32.diſt ſi quis eorum.licet apud multos græcos ſeruetur con
9 trarium.De depoſito dixi, †quia per depoſitionem non exi-
mitur a voto continentiæ.81.diſt. dictum licet per degrada-

tionem perdat priuilegium,vt j̃.de pęnis.c.2.in fi.li.6. Ité hoc
dixi de clerico in ſacris,intelligas de ſponte ordinato,quid de
illo qui coactus recipit ſacrum ordinem.not.de bapti.maiores
ad fi.glo.& ſic coacta.Item intelligas de ordinato in ętate adul
ta.Quid de impubere,not.j̃.de cle.per ſaltum promo.c.vnico
10 & j.q.j.pueri.¶ †De ſecundo cum quæritur an perdat benefi-
cium diſtingue, an tenuit matrimonium,an non. Si tenuit va
cat beneficium.ſ eod.c.j.& ibi not.Si non tenuit tunc aut hoc
fit ex defectu conſenſus aut ob aliam cauſam. Si ex defectu
conſenſus tunc,aut defectus proceſsit ex parte clerici contra-
hentis,aut ex parte mulieris cum qua contrahebat, vtroq; ca-
ſu aut defectus procedebat ab ętate,aut a furore aut ab illato,
metu.Si ab ętate,vt quia clericus beneficiatus minor puberta
te matrimonium contraxit per verba de pręſenti,cum hæc iu
ris interpręta tione intelligantur ſponſalia de futuro,de ſponſ.
in princ.c.vno li.6.dicam beneficium non vacare.Idem ſi defe
ctus ętatis erat ex parte mulieris eadem ratione, ſicut enim p
promiſsionem quam faceret de profitendo nó vacaret ipſius
beneficium niſi interueniret tacita vel expreſſa profeſsio, de
regula.beneficium. li.6.Item ſicut per acceptationem ſecun-
di etiam curati beneficij non vacat primum etiam curatum,ni
ſi ſequatur poſſeſsio,vel ſtet per ipſum nil aliud agere haben-
tem quam poſſeſsionem apprehendere,de præben.licet.2. li.
6.Sic nec per ſolam ſponſionem de matrimonio contrahēdo,
dicam vacare beneficium, vt ſicut ſponſalia de futuro non diſ
ſoluunt matrimonium,immo nec prima ſponſalia.j̃.de ſpóſa.
ſicut.ita nec diſſoluunt primum coniugium ſpirituale.Item li
cet minor 25.annis maior pubertate in ſpiritualibus céſetur
maior,non eſt ſic in ſpiritualibus in minore.13. annorum, vt
de iudic.c.fi.li.6.Si defectus procedebat ex furore. Si ex parte
clerici planum eſt quod nil agit contrahendo ſicut nec profité
do.j̃.de ſponſ.dilectus.de regula ſicut.Si vero ex parte mulie-
ris,licet vere non ſit matrimonium,nec inducat etiam publi-
cam honeſtatem,de ſponſa.c.vno.li.6.cum ad inſtar eius quod
dixi de illo qui cum conſanguinea contraxit.ſ.eo.c.j.videtur,
quod beneficia perdat,fecit.n.quod potuit. Tñ æquius eſt di-
cere quod beneficia non perdat,pluſquam ſi cum imagine qua
dam,vel cum dormiente contraheret†vnde ex quo nó tenet
11 matrimonium deficiente conſenſu,dicamus beneficia non va
care.In conſanguineo aliud,quia ibi tenet, & inducit publicá
honeſtatem ex conſenſu, & forte talis eſt gradus quod ſepara
tur lege canonum,licet teneat lege naturali, & diuina.de hoc
de reſtitu.ſpolia.literas.de diuor.gaudemus.Et p prædicta di-
cas idem qñ defectus conſenſus proceſsit a metu, qui potuit,
cadere in conſtantem.& de ſpon.c.veniens.j.& 2.& c.ad id,q́
& c.conſultationi.nam nec teneret renuntiatio expreſſa.ſ.qđ
metus cauſa.ad audientiam.Si matrimonium tenet ex conſen
ſu,ſed non tenet ob aliam cām,tunc propter ordinem clerici
contrahentis,vt quia erat in ſacris,& tunc beneficia de rigore
perdere debet.Si tñ non incurrit ex illo contractu pœnam bi-
gamiæ,poterit eṗs in officio & beneficio poſt pœnitétiam di
ſpenſare.18.diſt.presbyterum.ſ.e.ſane.Si vero pœnam biga-
miæ incurrerit eſt indiſpenſabilis ab alio quam a Papa,de biga.
nuper.Aut nó tenet propter aliud impedimentum ab ordine
contrahentis,& tunc videtur quod beneficium perdat, quę
tenent Tan.& Bart.Brix.in qónibus ſuis ad quas remiſi.ſ.e.c.
quod a te.ad finem.vbi tenent quod qui contraxit cum con-
ſanguinea videtur habere eccleſiam pro derelicta, nec ſoluto
matrimonio illam repetere poterit.Hęc vera intelligo vbi hęc
non fiunt in fraudem prælati, in cuius manibus renuntiare de
bebat,nam tunc licet teneat renuntiatio tacita quo ad eum,nó
tñ quo ad ſuperiorem,qui illum poſsit in beneficio retinere:
alias facile eſſet prælatum eludere,contra id de renuntiatione.
admonet,& his fraudibus claudenda eſt via. j̃.de diuor. quan-
12 to.¶ †De tertio vero cum quæritur an perdat priuilegium cle
ricale diſtingue.Aut tenuit matrimonium,aut non. Primo ca
ſu ſi ex contractu bigamiam incurrit,exutus eſt oí priuilegio
clericali.j̃.de biga.c.vno.li.6.Si vero nó incurrit bigamiá, ſi in
cedit in habitu & tóſura tenet priuilegiú quo ad duo tm̃,alias
in totú pdit.j̃.e.c.vno li.6.Si vero m̃rimoniú nó tenet,ſi ex có
tractu icurrit pœná bigamiæ pp affectú cú opere ſecuto,licet
ſit indiſpéſabilis quo ad executioné officij,& ſic intellige decr.
nup de big.ñ tñ puto illú exutú priuilegio clericali. Et ſi de ve
ro bigamo loquit decr.vna de big.li.6.Multominus ergo pri-
13 uatus erit ſi ex ↄ̃ctu pęná illá ñ icurrit.¶ †De quarto de quo q̃
rit an teneat ad habitú & tóſurá,expeditú é p pdicta ná eo ca
ſu quo contractus non tenet adhuc cópellitur ſ.e.c.j.de vita &
hon.cle.clericus.Si tenet nó cópellitur licet poſsit illo vti in ca
ſu noa

ſunon per proxime dicta. ¶ De quinto expeditus ſum per ea
quæ no. s̈.e.quod a te. De ſexto per ea quæ no. s̈.e.c.

De clericis non reſidentibus. Rubrica.

1 *Bona in bonam partem interpretanda.*
2 *Mala non recipiunt bonam interpretationem.*
3 *Dubia in benigniorem partem interpretanda.*

NOn liceat. Ad declarationem gloſſ. ſecundæ. Si quæris, vtrum facta, vel
geſta debeant in peiorem partem interpretari, di
ſtingue. Quia quædam ſunt de ſe & ſm ſe bona,
& ſm ius: quædam mala & contra ius, quædam
vero dubia quæ ad vtrumlibet. ſ. ad bonum & ad malum ſe ha
1 bere poſſunt. † In primo caſu dic q debent in bonam partem
interpretari, vt ſi eps viſitauerit ſemel in anno dioceſim ſuam
s̈. de offic. ordi. inter cætera, & eo. rit. c. ſi eps. li. 6. quod enim le
gitime factum eſt pœnam non meretur. C. ad l. Iul. de adult. l.
2 Gracchus. † In ſecundo dic quod nõ poteſt fieri interpretatio
in bonam partem: nam ex malo & peccato non põt fieri bona
interpretatio, ex quo de ipſo conſtat euidenter, vt hic, & s̈. de
elec. oſius. de tranſla. Epiſcopi, quanto. §. ne autem. & de iure-
iur. & ſi Chriſtus. §. quædam. de verb. ſign. c. conſtitutionem.
3 §. cæterum. li. 6. † In tertio vero caſu. ſ. in caſu dubij quando nõ
conſtat euidenter ſit benignior interpretatio, vt j̈ de reg. iur.
c. eſtote. & ff. de reb. dub. l. quoties. 2. & in hoc cõcordant Ho
ſti. & Io. An. hic. & Hoſt. & Io. An. in c. alleg. oſius. & j̈. de accu
ſa. cum dilectus. 1.

1 *Conſuetudo an a reſidentia in beneficio excuſet.*
2 *Canonicorum ordinatio irrationabilis non ſeruanda.*

QVia nonnulli Si quæris vtrum conſuetu-
do vel ſtatutum excuſare
valeat beneficiatum a reſidentia in beneficiis facien-
da † diſtingue, vt dixi s̈. de conſtit. cum omnes. in vlti. diſt. &
c. quæ in eccleſiarum. Vnde argu. huius c. & C. de aſſeſſo. l. ne-
mo. & 16. q. 1. præſbyteros. dicunt. G. de Mon. lau. & Gen. ex-
2 tra de ęta. & quali. c. 2. in cle. ſuper verbo certis horis † quod or
dinatiõ facta per canonicos eccleſiæ, quod qui vna hora, vel
duabus intereſſet diuinis, quod tanquam præſens pro alijs ho
ris diſtributiones reciperet non eſt ſeruanda, tanquam nõ ra-
tionabilis & eccleſijs oneroſa. Et pro hoc faciunt iura hic alle
ga. per Bern. ſuper verbo per ſeipſam. quod dic vt ibi per eos.

1 *Verba an cum effectu accipienda.*
2 *Delegatus ſubdelegationem non reuocat.*

1 **R**Elatum. † Si quęris vtrum verba cum effectu
ſunt accipienda ſatis poteſt appare-
re ex his quæ notaui s̈. de eo qui mit. in poſ. cauſa rei
ſeruan. c. j. diſt. j. Hanc decret. inducit Bar. Brixi. ad q.
venerealem quæ incipit eſto q iudex delegatur. de iudice dele
gato, qui totam cãm commiſit alij, & poſtea vult reuocare vi
2 ces ſuas, & cognoſcere vtrum poſsit. † Et ſoluit ſm Tan. q li-
cet ordinarius hoc poſsit vt ff. de iudi. l. iudicium ſoluitur. de-
legatus tamen non poterit, ſi ſubdelegatus recepit ſubdelega
tionem, alias poterit: quia verba cum effectu &c. vt hic. Tu
dic hodie de hoc, vt leg. & nota. infra de offic. delega. quam-
uis. libro ſexto.

1 *Prælatus an diſpenſet de non reſidendo.* 3.
2 *Epiſcopus habet curam omnium de ſua dioceſi.*

INter quatuor. Si quæris vtrum præla-
tus inferior epo, poſsit
1 dare licentiam non reſidendi in beneficio. † Tan. &
Ber. hic & j̈. eo. c. fi. & Comp. s̈. de conſti. cũ omnes.
& Archid. 2. q. 6. biduum. ad fi. in glo. adde vt extra de offi. de-
lega. &c. & 7. q. j. quia ſuper verbo prælati. & j̈. de elec. c. a. licet,
canon. in fine, & de priuile. c. cum de diuerſis. li. 6. dicunt quod
non per c. non oportet. de conſe. diſt. 5. 9. q. 3. c. 2. & 10. q. j. re-
genda. Sed Inn. & Hoſt. tenent contrarium. s̈. eo. tit. relatum.
& frater Io. in ſumma confeſ. tit. de magiſtris. q. 9. & Gar. &
Card. & Ioan. An. G. de Mon. lau. & Gen. in c. alleg. licet canõ,
& Io. And. eodem tit. c. cum ex eo. G. de Montelau. & Gen. ex
tra de cele miſ. capitu. primo ſuper verbo illi ad quos pertinet
in cle ar. pro hoc. j̈. ne cle. vel mo. cap. vt periculoſa. li. 6. Sed
prima opinio poteſt eſſe vera in beneficijs habentibus curam
2 animarum annexam. † & ratio poteſt eſſe quia epiſcopus poſt
Papam principaliter habet curam omnium de ſua dioceſi, vt
in c. alleg. regenda. Ei enim animæ ſunt commiſſæ, vt ead. cau
ſa. & q. c. quæcunque. & ipſe eſt procurator animarum. 1 t.
q. j. cap. clericum. §. ex his. 2. & ideo intereſt ſua ne cura hmõi
per alios deferatur, & ideo quod ipſum tangit, ab ipſo debet
approbari. argu. C. de aut. preſ. l. vlti. s̈. de offic. Archi. ad hæc. §.
fi. quę ratio ceſſat in beneficijs non curatis. ¶ Secũda vero opi
nio poteſt eſſe vera in beneficijs non curatis, vbi omnia ſpiri
tualia ſpectant ad prælatum inferiorem diſpenſantem, argu.
op. j̈. tit. j. ſignificatum. vbi Hoſtien. in glo. ergo a contrario
dicit quod illud c. in quo elicitur a contrario ſenſu quod bene
ficiatus poteſt de conſenſu præpoſiti & capituli ſe abſentare,
intelligitur quando eccleſia non ſubeſt epiſcopo de conſuetu
3 dine vel priuilegio. ar. j̈. de exceſ. præla. accedentibus. † Vel me
lius hoc intelligitur in beneficijs ſimplicibus, & vbi omnia tẽ
poralia ad aliquem ſpectant conuentum. ſicut hoc diſtingui-
tur. j̈. de priuile. veniens in fin. lib. 6. Et pro primo membro,
facit. j̈. de elec. cum ex eo. li. 6. hoc vbi no. Archi. & Io. And.
quod iuxta formam illius. c. ſoli epiſcopi & ſuperiores diſpen
ſare poſſunt. Et de hoc not. Ioan. And. in dicto c. licet canon.
in fi. in nouella, dicens, quod ſecunda opinio procedit in infe-
riori prælato. qui poſsit reſtituere cuius eſt ad reſidentiam ci-
tare & non venientem punire. vt not. s̈. c. proxim. In alijs ve-
ro poteſt dici quod pendet ex authoritate epiſcopi, primum
tamen verius videtur, pro quo facit quod ſcripſi poſt Hoſt. s̈.
de offi. Archid. cum ſatis. di. 2.

1 *Studentes in villis an gaudeant priuilegio vniuerſitatis.* 3.
2 *Neſcire aliqua melius eſt quam ſcire.*

1 **T**Væ Pro declaratione gloſ. ſecundæ. Ber. hic,
† ſi quæras vtrum ſtudentes in caſtris, vel
villis debeant habere beneficia, ſeu priuilegia eis
occaſione ſtudij conceſſa a iure, vt j̈. de magiſtris.
ſuper ſpecula. ſm vnum intellectum: vel conſuetu
dine, vt j̈. de præb. auaritiæ. & s̈. de conſti. cum omnes. vel con
ſtitutione eccleſiæ. vt j̈. eo. c. j. & c. cum dilectus. vel priuilegio
ſpeciali. vt hic. & j̈. eo. cum ad hoc. perinde ac ſi in regijs ciui
tatibus ſtuderent. Ber. hic. & s̈. in proemio, & Cardi. in proe-
mio ſexti libri, & Ioan. And. j̈. de elec. c. cum ex eo. ſuper ver-
bo literarum. lib. 6. tenent quod non per iſtud. c. Sed Hoſt. hic
contra, dicens quod non facit vim in loco ſed in ſtudio. Si. n.
dominus Ia. de Baſdo. hodie viueret & transferret ſe ad aliqđ
caſtrum, & ibi ſolus doceret relinquens ſtudium Bonon. quia
magis crederet cũ ipſo proficere quam cum alijs, præbendam
ſuam haberet, vt in contrarijs hic ſignatis. 12. q. 2. gloria epi-
ſcopi. & ff. de offic. præſi. l. ſed licet, & 40. di. c. j. & 2. & c. nõ lo
ca. & per totum. Vnde ergo, aut ſtudent in ſcientijs ſimplici-
ter & omnino prohibitis, & de quibus habetur. C. de male. &
2 mathemati. l. 2. & 3. & per totum. 38. diſt. c. quamuis. in fin. ibi
† ſunt enim quædam quæ neſcire melius eſt quam ſcire. 26. q.
2. c. illud. & q. 5. c. ſortes. c. peruenit. cap. vlti. & per totum, j̈. de
ſortilegijs. c. j. vel prohibitis non ſimpliciter, ſed reſpectu ſtu
dentis, vt j̈. ne cle. vel mona. c. ſuper ſpecu. & tales vbicunque
ſtudeant non habent aliqua priuilegia ratione huius ſtudij, ar
gu. iurium alleg. Nam ex eo ex quo quis pœnam meretur prę
mium reportare non debet. ff. de nego. geſt. l. ſiue hæreditaria.
in auth. de priuileg. do. hæreticis mulieribus non præſtandis,
3 in rubro & nigro. colla. 8. † Aut ſtudent in ſcientijs permiſsis,
& tunc aut ſtudent in talibus locis ſine fraude, bona intentio-
ne, vt quia propter guerram non audent accedere ad ſtudium
generale, & tunc debent habere priuilegia ſeu beneficia, ac ſi
ſtuderent in ſtudio generali. Aut in fraudem, & tunc ſecus, ſe-
cundum eom. Vnde ſufficit q ſtudium ſit conueniens, ſiue
mediocre, vt no. Ber. hic in glo. 3. in fi. quam approbat Hoſti.
hic dicens q hoc innuitur hic expreſſe & arg. s̈. de elec. cum
nobis olim. Vnde hoc putat arbitrarium non attento vtrum
ſit generale vel particulare. argu. ff. de admini. tuto. l. ſi duas. §.
grammatici. & §. philoſophis. cuius opinionem credo veram,
quam etiam Io. And. approbare videtur.

1 *Iuramentum benigne interpretandum.*
2 *Quotidie, quid ſignificet.*
3 *Aſſidue, quomodo interpretatur.*

EX parte. Super gloſſ. vltim. Si quæris, v-
trum iuramentum extendatur,
ad ea, de quibus non eſt cogitatum, diſtingue, vt
1 dixi ſupra, de iureiurand. capitulo clericus. † Et
hic vides qualiter Papa interpretatur benigne iu-
ramentum. Vnde hic habes, quod continuum dicitur, quod

habet qñque interpolationes:ita tamẽ q̃ ex propoſito vel frau
dulenter non faciat quis contrariũ. Et eſt ar.ad dicta teſtiũ di-
centiũ, nos ita ſemper vidimus,& non poſſet eſſe aliter, quin
nos ſciremus. Ad idem ſ.in procemio,rex pacificus ibi quoti-
die. ff.de verb.obl.cõtinuus.de duob.reis.l.duos.§.duo. de cõ
di.& dem.l.ſi quis ita. 31.di.c.ſi laicus.22.di.ſacroſan. cũ ibi al
le.in j.gl.q.3.de conſe.diſt.5.c.nunquam. Vnde valet hoc teſti
moniũ,iſte ſemper exercuit ibi ſpiritualia velquotidie, & tñ
qñq; fuit abſens,Sicut cã ſtillicidij perpetua eſt,& tñ nõ ſemp
cadit.ff.de ſer.vrba.prædi.l.foramen.ſ.de of.archipreſ.c.j.j.de
præb.ſignificatũ. de frig. & male.c.literæ.& hic ſm Vinc. hic
idẽ Archi.in c.alle.ſacroſ. & 23.q.j.paratus. & Pe.de Sam. Ab.
& Egid.& Io. An.ſ.in procemio,rex pacificus,idẽ Spec.ri. de
2 teſte.§.poſtquam.verſ.item cum teſtes. † Et ita hoc verbum,
quotidie aſsidue frequẽtiã denotat,nõ tẽporis cõtinuationẽ,
de cõſe.diſt. 5.nunquam ſm Gen, in extrauag.Io,22.quæ in-
cipit prodiens.Ad quod facit quod ait dñs Lucæ.18,Oportet
ſemper orare.i.temporib.ſtatutis.quod patet Mat.6. vbi Chri
ſtus dicit. Orantes aũt nolite multũ loqui.& Marci. 14. c. &
Luce. 22. c. Quotidie eram apud vos in tẽplo docens,& non
me tenuiſtis &c. & Luce. 7. c.Hæc aũt ex quo intraui non ceſ
ſauit oſculari pedes meos.&c. Ad idem. 26.di.c. ſi. ibi indeſi-
nenter. &c. & 37.diſt.de quibuſdam.ibi aſsidue doceant vtro
bique.de hoc. ſ.de offi.archipreſ.c.j.†vbi exponunt Hoſti. &
Io.An.verbum aſsidue.i.horis competentibus per iura allega.
Omnia.n.debent ſuis temporibus conuenire, 23.q.4.ſi eccle-
ſia.in fi.& vide.j.de ver.ſig.c.ſicut.ſuper verbo continue. lib.
6 vbi doctores ſpecialiter.G.allegant plures alias concordan-
tias ad hoc.& facit quod no.Io.8 1.di.clerici.& Accur.in auth.
de hære.& fa.§. ſi vero aliqui abſunt.col.j.gl.not. teſtimoniũ.
in fin. & Io.And. ſ.de teſtib.ex tenore.ſuper verbo ſemper.

1 *Beneficiatus abſens,an fructus beneficij percipiat.*
2 *Beneficiatus an intra annum probationis,fructus beneficij perci-*
piat.
3 *Papæ ſeruitores beneficij fructus percipiunt.*
4 *Epiſcopi ſeruitores beneficij fructus percipiunt.*
5 *Legati ſeruitores beneficij fructus percipiunt.*
6 *Cardinalis ſeruitores beneficij fructus percipiunt.*
7 *Abſentes diſtributiones quotidianas non habent.*

CVm dilectus. Si quæris vtrum benefi-
ciatus poſsit in abſentia,
1 fructus ſui beneficij percipere, †diſtingue vt dixi
ſ.de conſti. c.cum omnes.ſuper glo.fin.Et caſus in
quibus poteſt quis ſine peccato per vicarium de-
ſeruire, vide per Hoſt.in ſumma tit.de offi.vica.§. & in quib.
& per fratrum Io.in ſumma.confeſ.tit.de reſi.cle.in beneficio
2 q.vlt in quibus.&c.†Et vtrum beneficiatus ingrediens religio
nem infra annum probationis habebit fructus beneficij ſui,
Tan.& Bar.Brixi.in q.venereali quæ incipit quidam clericus,
peregre. dicunt quod ſic,cum ſit clericus eccleſiæ & poſsit re
uerti ſi velit, de quo dic hodie,vt infra de regula.beneficium
libro ſexto.
¶ Si quæris qui obſequiales ſeu ſeruitores Papæ , ſeu inferio-
rum prælatorum debeant gaudere priuilegio huius c. ſ. perci-
piendi in abſentia groſſos fructus beneficiorũ ſuorum, diſtin
3 gue, Aut quæris de ſeruitor.Papæ,aut de ſeruitoribus aliorum.
†Si Papæ tũc aut quæris de illis qui ex præcepto Papæ ibi mo
rãtur,& omnes illi habent dictum priuilegium, nedum ſi ſint
capellani & ſimiles.ſed etiam ſi ſint ſcriptores. Quod intellige
ſi faciant Papæ obſequium alias non.ar. ſ.de cle.coniug.quod a
te.& c.ſi.nam ceſſante cauſa &c. ſ.de ap.cum ceſſante.j. de vo
to magne.Aut quæris de illis qui voluntate propria ibi moran
tur,& tales non habent priuilegium,vt ff.ex qui.cau. ma.l.ſed
& ſi per prætorem.§.ſi. in ſi.& l.inter eos.§.j.vnde inter iſtos
familiares eſt arbitrio iudicis differentia facienda. Et hoc not.
litera qñ dicit circa nos &c.ſecundum Hoſt.hic.idẽ Arch.j.e.
4 tit.c.vnico.ſuper verbo quotidianæ.li.6.¶ † Si quæris de ſerui-
toribus aliorum prælatorum,tunc aut quæris de illis qui ſunt
circa epm, & illi debent gaudere priuilegio.de quo le. & no.j.
c.prox. †Aut de illis qui ſunt circa legatum in prouincia, ſibi
decreta,& tales debent gaudere & eodem priuilegio quo reſi
dentes cũ Papa,vel ſaltem quo reſidentes,cũ epo, quia idẽ eſt
6 iuris.arg.j.de conſang.& affi.tua† Aut quæris de reſidentibus
cũ cardinali,& tunc idẽ quod dictũ eſt de legato & epo.ar.ſ.de
offi.leg.c.officij.li.6.Aut q̃ris de ſubditis ſuffraganeorũ. Aut
q̃ris de reſidẽtib.cũ archiepo,& tales nõ gaudẽt hoc priuile-
gio,ar.ſ.de of.ord.paſtoralis & c.duo ſimul.j.de exceſ.pla.c.ſi
cut vnire. in ſi. ſm Ho.hic.& in ſum e.tit.§.2.in ſi.& Io. An.
hic & idẽ no.Arch 7.q.j.ſi qui.& j.eo. ti.c.vnico.ſuper verbo,
7 quotidianæ li.6.¶ †Nota tñ quod tales priuilegiati nõ habebũt
diſtributiones quotidianas,q̃ cõſueuerunt dari pñtib.& diui-
nis officijs intereſſentib.quod dic p Arch.j.e.c.vnico ſup ver
bo quotidianæ.li.6.Vnde & nec cruce ſignati contra infideles
vel hæreticos eas haberent,per no.hic in gl.2.& ſ.e.decetero.
licet Ho.innuat contrarium.j.de iudæis. ad liberandã. cũ pri-
uilegiũ cruce ſignatorũ dicat clericos cruce ſignatos integre,
percipere beneficia ſua per triennium, ac ſi eſſent in eccleſijs
reſidentes.Et idem tenebat Vin.j.de hæret.excõicamus. § ſ.
catholici.& Spe.Rubrica de hæreti.in ſi.& in d.c.ad abolendã.
& mouebantur propter verbum integre quod nihil facit.vt j.
ti.prox.licet, ſm Io.An.j.e c.vnico.li.6.in nouella.& idem te-
net in d.c.ad abolendam.
¶ Si quæris vtrum ſtatuta ſynodalia,vel municipalia recipiãt,
interpretationem vel extenſionem dicam.j.de ver. ſig.ex par
te.in jdiſtin. finali,

1 *Conſtitutio pro abſentibus clericis priuatam vtilitatem reſpiciens*
non valet.
2 *Conſtitutio ob publicam vtilitatem valet.*
3 *Canonici duo cum Epiſcopo reſidentes præbendam percipiunt.*
4 *Canonici plures duobus epiſcopo deſeruientes præbendam, non*
percipiunt.
5 *Præbendam non omnis infirmus percipit.*

AD audientiam. Ad declarationem glo.
primæ.Si. quæris vtrum
qñ in eccleſia aliqua eſt conſuetudo approbata quod
abſentes percipiant.groſſos fructus præbendarũ ſuo-
1 rum capitulũ poſsit ſtatuere contrariũ,diſtingue† Aut talis cõ
ſtitutio ſit p p priuatã.vtilitatẽ,quod apparet eo ipſo q̃ cano-
2 nici inter ſe fructus diuidũt,& tunc nõ valet. †Aut p p publi-
cã quia.ſ.cõuertuntur in vtilitatẽ eccleſiæ,& tũc valet, ad hoc
ſ.de app.pœnit.de offi.ord.cũ inter vos.Sed ſi conſtitut.o ita
ſtatuta nõ ſeruatur cõſtitutio deſtruit cõtra quã venitũ j.de p
ben.pro illorum.nam verba.&c. ſ.e.relatũ. ſm Hoſt.hic. & in
ſumma.eod.tit.§. j.in ſi.Sed tu de hoc dic vt dixi poſt Io.And.
ſ.de conſtitu.cum omnes.di.j.in fine.
¶ Si quæris vtrũ canonici exiſtentes in obſequijs, & ſeruitio
epi percipere debeant fructus præbendarũ ſuarũ , diſtingue,
3 †Aut ſunt plures quã duo,& tunc priuilegiũ nõ habebunt,nã
ex eo q̃ cõcedit de duob· intelligitur phibere de pluribus.ar.
25.di.qualis.& de pſump.nonne, ſm Ber.& Ho. ¶ Circa hoc
tñ diſtinguo,aut oẽs inſimul recipiuntur & aſſumuntur in ſer
uitio epi, vel recipiuntur ſucceſsiue,ſed nõ apparet qui primo
recipiuntur & aſſumuntur,& tunc nullus ipſorum hmõi pri-
uilegio gaudebit,ar.ff.de reb.du.l.ſi fuerit.& l.ſi quis de pluri-
bus.de teſta.tu.l.duo ſunt titij.inſti.de leg.§.in certis. j.de re-
ſcr.c.duobus.in ſi.li.6.cum ibi no. Aut recipiuntur & aſſumũ
tur ſucceſsiue,& apparet qui prius & qui poſterius, & tũc illi
duo qui prius aſſumuntur priuilegio gaudebunt,dummodo,
penuria ſeruitorum eccleſiæ non dictet contrarium, vt ſtatim
ſequitur alij vero non.ar.c.alle.duob.j.reſpon.a contrario ſen
ſu qñ dicit ſi non appareat &c.& §.ſi vero neuter.de præben.
c.ſi a ſede,lib.6.ff.de hæredi.inſti.l.qui ſoluendo.non erat.a.
4 †Aut non ſunt plures quã duo,& tunc dicit Bern.q̃ priuilegio
illi gaudebunt, Hoſt.vero dicit hoc eſſe arbitrarium quo ad re
ſtringendum numerum,& laxandum,dicens q̃ hic non con-
tinetur ius commune,vbi non ſunt forte niſi quinq; canoni-
nici. ſ.de ele.cũ inter canonicos.Quid.n.ſi in aliqua eccleſia nõ
ſint niſi decem canoniti,& duo eiuſdem eccleſiæ ſint in ſer-
uitio epi, duo in ſtudio Theologiæ, j.de magiſtris.c.ſup ſpe-
cula.Certe omnes debent reuocari eccleſia deſtituta. j. c.cum
ad hæc.ideo videtur hoc arbitrarium quo ad numerũ reſtrin-
gendum,non laxandum,ar. j.de deci.c.j.& de cenſib.ex parte,
ſm Hoſt. & credo q̃ bene. Nam deſtitutio miniſtrorum eſt
iuſta cã reuocandi beneficiatos,vt no.Ber.& Ho.in c.alle. cum
ad hæc,& Gen.in extrau.Io.22.execrabilis.ſup verbo minuũ
tur.Et tales qui authoritate iuris ſtãt in obſequijs epi cẽſentur
ſeruire eccleſiæ,& orare.vnde gl.j.ad Collo.5.nõ ceſſat orare,
qui nõ ceſſat bene facere.Itẽ Io.An.dicit hic q̃ non oĩs infir-
mus pcipit p̃bendã vel diſtributiones,de quibus loquitur j.e.
c.vna.li.6.Sed is qui alias erat reſidens,& per infirmitatẽ impe
ditur reſidere pcipiat p̃bendã,& is q alias erat deſeruiẽs & per
infirmitatẽ impeditẽ deſeruire pcipiat diſtributiones, ita intel
ligit illud c.vnũ & bene facit.§.ſtichus.hic alle.in 2. gl. ſm eũ.

1 Succeſ-

1 *Succeſſor non reuocat benefactum prædeceſſoris.*
2 *Succeſſor malefactum deceſſoris reuocat.*
3 *Scholaſtici licentia non expirat morte concedentis.*
4 *Abſentium præbenda cui applicanda.*
5 *Præbenda & fructus differentia.*

Vm ad hæc. Si quæris vtrum ſucceſſor poſ
ſit diſſoluere, ſeu reuocare fa-
ctum prædeceſſoris, diſtingue. † Aut quæris de eo, quod
eſt, bene factum a prędeceſſore, & dic quod illud non po
teſt ſucceſſor diſſoluere ſeu reuocare, imo illud ratum debet
habere, vt j. de ſolu. c. j. ne ſede vacan. c. nouit. de rebus eccle.
non alie. c. epiſcopi. & de precario. c. 2. ſ. de reſcri. c. literis. 63.
diſt. c. 2. 25. q. 2. ſi ea. Fallit in caſu vbi ſuperueniret iuſta cauſa
reuocandi, vt fuit hic. & 21. q. 2. placuit. prout no. Bern. hic in
j. glo. & Hoſt. poſt eum. pro hoc. j. de deci. ſuggeſtum. & de ver
bo. ſignifi. quid per nouale. Ratio autem quare reuocatur ta-
lis licentia eſt: quia nec ab initio ſi eccleſia eſſet deſtituta, con-
cederetur. C. de præci. imper. offer. l. quotiens. vnde eadem rō
2 debet remouere &c. ſ. de reſcrip. ſuper literis. in ſi. ſm Hoſti.
† Aut quæris de eo quod eſt malefactum a prædeceſſore, & il-
lud poteſt ſucceſſor reuocare, vt hic, & 25. q. 2. c. deceſſorum.
35. q. 9. quod quis. Vnde licentiam de qua hic dicitur nedum,
ſucceſſores vt hic, ſed etiam ipſi licentiantes per ſe reuocare
poſſunt, arg. c. alleg. quod quis. licet ſit arg. contra. ſ. de cle. cō-
iug. c. diuerſis fallacijs. ſm Vinc. hic. Veruntamen ſm Goſ. po
teſt ad iſtud c. reſponderi quod hic iure legationis vel authori
tate domini Papæ diſſoluebatur factum prædeceſſoris. Vel
dic prout notat hic Inno. quod alij dicunt hoc eſſe de gratia, & ex
cauſa. ſ. propter defectum clericorum, vt not. Archid. in c. de-
3 ceſſorum. glo. fi. vbi ponit iſtam diſtinctionem in effectu. & j.
q. 7. quod pro remedio. in 3. glo. † Et vide quod no. G. de Mon.
lau. & Gen. extra de elect. c. fi. in cle. vbi dicunt quod Innoc. di
cit hic quod licentia data alicui de eſſendo in ſcholis vel pro a-
lia cauſa non expirat per mortem concedentis, licet Bern. hic
in glo. & ſi de hoc &c. videatur notare contrarium.
¶ Si quæris vtrum fructus beneficiorum canonicorum abſen
4 tium, ſeu alias eccleſiæ non deſeruientium debeant in vtilita-
tem eccleſiæ conuerti. † Ho. dicit hic indiſtincte quod ſic, & non,
in vtilitatem propriam canonicorum. j. de ver. ſig. c. fi. de cō-
ſtitutio. c. cum martinus Ferra. §. fi. nec abbatum. j. ti. j. auaritiæ
nec epōrum alias tanquam ſacrilegi puniuntur in caſu quē ha
bet. 10. q. 2. c. fi. ſm eum hic. Idem Inn. ſ. de cohabi. cle. & mu.
c. ſicut glo. 2. in fi. & Archi. & Card. j. de elec. cupientes. §. cæte
rum. & G. de Mon. lau. & Gen. j. de eta. & quali. c. vt hi qui. ſup
5 verbo dimidiam. in cle. & de vita & ho. cler. c. qm. ſuper verbo
beneficiorum quæ obtinet. † Licet Io. An. in d. c. vt hi qui. ſup
verbo dimidiam. & in c. alleg. qm. dicat quod debent accreſce-
re alijs intereſſentib. diuinis, & hoc ſi ſint diſtributiones quo-
tidianæ. Si vero ſint groſſi fructus tunc accreſcunt eccleſiæ ſe-
cundum eum. Sed primum verius credo.

1 *Clericus bene expendat eccleſia bona.*
2 *Eccleſiæ bona pietati deputanda.*
3 *Beneficium reſidentiam requirit.*
4 *Beneficia quæ ſimul obtinenda. 6. 8.*
5 *Conſuetudo laudabilis ſeruanda.*
7 *Beneficium incompatibile recipiendo primo renunt.*
9 *Beneficij fructus voluptuoſe conſumentes ad reſtitutionem tenentur.*
10 *Qui non operatur, non manducet.*

Lericos. Inno. hic in magna glo. ver. nec ob-
ſtat † dicit quod tam qui reſidet, quam qui
1 non reſidet ſeruit altari, dummodo bene viuat, & be
ne expendat quod inde percipit. Sed Ho. dicit quod hoc ex-
preſſe reprobatur. 1. q. 3. ex multis. ante fi. ibi teſte ſcriptura, quod
aliquid male accipit, vel bene diſpenſet grauatur potius quam
iuuetur. Vnde dic illud intelligendum eſſe de beneficijs, quæ
reſidentiam exigunt, ſecus de collatione obtentu perſonæ cā
pietatis & eleemoſynæ. Quid. n. ſi debilitato, & impotenti ſer
uire ad ſolam ſuſtentationem perſonæ beneficium eccleſiaſti-
cum conferatur, vtiq; iuſte percipit beneficium, & ſi non ſer-
2 uiat, † cum quicquid habet eccleſia pietati deputatum ſit. 12. q.
2. aurum habet eccleſia. 54. diſt. multos ſm Hoſt. cuius diſtin-
ctio videtur probabilis.
3 ¶ Super e. c. Inn. in magna. gl. ſua in ver. intelligo tñ † dicit oē
bñficium reſidentiā requirere, niſi cōtrariū conſtet per ſtatu-
tū, vel priuilegiū, vel cōſuetudinē, quod verū ſm Hoſ. et ſi ſit
bñficiū tm 20. ſolidorū, vt legitur & no. ſ. c. conquerente. Et
idē no. G. j. de reſcr. c. gratia. li. 6. & G. in extraua. Io. 22. quę in-
cipit ſuſcepti regiminis in prin. ſuper verbo. reſidere. & in ex-
traua. execrabilis. ad finem. ſuper verbo eccleſiaſtica. Et hoc
verum ſm. Hoſt. ſuper verbo exigunt. de beneficijs quæ ſunt pro
titulo aſſignata, vt 70. di. ſanctorum. et ſi ſit vicaria, vt ſ. de of
fic. vica. ex parte. Secus in præſtimonijs, ſeu ſtipendijs aliqui-
bus tanquam benemeritis aſſignatis. 16. q. j. poſſeſſiones. vel
cauſa pietatis. 32. di. ſi qui vero. 12. q. j. quia tua. ſ. de reſcrip. ad
audientiam. j. tit. proxi. c. niſi eſſent. ſm Hoſt. hic. & in ſumm.
eo. tit. §. j. † Vnde ſi quæris quæ beneficia poſſunt inſimul obti
neri diſtingue, aut quæris ex parte reſidētiæ, aut alias. Si ex par
te reſidentiæ tunc ſubdiſtingue, aut ſunt præſtimonia ſeu ſti-
pendia non vt beneficia pro titulo, ſed tanquam benemeritis,
vel cauſa pietatis aſſignata, & illam reſidentiam non requirūt,
vt in c. proxime alleg. Aut ſunt beneficia pro titulo aſſignata
& collata, & tunc aut quæris de iure communi circunſcripto,
priuilegio vel ſtatuto, & tunc requirunt reſidentiam, vt in c. ſ.
alle. ſanctorum. conquerente. ex parte. Aut conſuetudo, pri-
uilegium, vel ſtatutum eſt in contrarium, & tunc venio ad fi-
nem glo. Inn. in ver. ſi aūt conſuetudo &c. Aut cōſuetudo, ſeu
ſtatutum eccleſiæ eſt talis ſeu tale, quod hoc ipſo quod quis benefi-
ciatus in ea accipit ſecundam eccleſiam ſeu ſm beneficium quod
5 ipſam hēat pro derelicta, & ea priuatus ſit ipſo iure: & talis cō
ſuetudo ſeu conſtitutio tanquam laudabilis ſeruāda eſt 12. di.
illud. quia iuri congruit vt patet in eo quod le. & no. j. tit. j. ca.
de multa. & c. ſuper inordinata. ſm Inn. & Ho. hic idē Archi.
in c. alleg. illud. Aut conſuetudo ſeu conſtitutio eccleſiæ non
eſt talis, & tunc refert, quia quædam ſunt præbendæ ſeu bene
ficia quæ de conſuetudine reſidentiam exigunt, & in quibus,
beneficiati tenentur & compelluntur reſidere, dato etiam quod
nolint percipere fructus. Quædam ſunt quæ non exigunt reſi
dentiam, & in quibus beneficiatus non compellitur reſidere,
ſed niſi reſideat non percipit fructus de conſuetudine. In pri
mo caſu refert, aut de conſuetudine vtraq; eccleſia requirit re
ſidentiam continuam, aut neutra requirit reſidentiam conti-
nuam, ſed ſolum temporalem, aut altera tm requirit reſiden-
tiam continuam, altera vero temporalem, aut altera continuā
6 vel temporalem, altera nullam. † Si vtraq; reſidētiam continuā
requirat, tunc recipiendo ſecundam videtur renuntiare primę
quia non pōt facere continuam reſidentiam in vtraq; ſm In.
& Ho. hic. & idem no. Arc. 21. q. j. c. j. ſuper verbo debet mane
re. & j. de reſcrip. c. gratia. lib. 6. Et ad hoc optime facit quod
no. Inno. & Hoſt. j. de conceſ. præben. cum noſtris. in glo. cre
dimus tñ &c. Si neutra requirit reſidentiam cōtinuam, ſed re
quirit temporalem, vt ſi eſſent duæ eccleſiæ quarum vtraque
quatuor vel quinq; menſium tm reſidentiam exigeret, tūc re-
cipiendæ ſecundam non videtur primæ renuntiaſſe, cum &
vtriq; poſſet reddere reſidentiam conſuetam, arg. ff. ad muni
cip. l. aſſumptio. §. iuris prudentibus. ſm Inn. & Ho. hic in fin.
& Arch. in d. c. j. 21. q. j. Si altera requirit reſidentiam continuā
& altera temporalem, tunc credo idem, quod dictum eſt qn
vtraq; requirit reſidentiam continuam, per rationem ſupra di
ctam. ſ. quia non poſſet vtriq; reddere reſidētiam debitam, &
7 conſuetā † quia recipiendo ſcdam incōpatibilem cū prima,
primæ renuntiaſſe vr, ar. extra de præb. c. ſi iuxta. in fi. in cle. c.
eſt finale. Si altera requirit reſidentiam cōtinuā vel temporalē,
& altera nullam, tunc per receptionem ſecundæ non vacat pri
ma, p rōnem iam dictā, quia vtriq; pōt reddere reſidentiā, quę
debetur cū non niſi alteri debeatur. In ſecundo caſu. ſ. qn ſunt
tales eccleſiæ, ſeu talia beneficia in quibus quis non tenetur,
nec cōpellitur ad reſidentiā, ſed niſi reſideat nō pcipit fructus
8 de conſuetudine † tunc recipiendo aliam eccleſiā ſeu aliud req
rentē ſeu requirens reſidentiā et continuā non vacant, nec per
hoc vr eis renuntiare, cum ipſa conſuetudo talem vim nō ha-
beat ſm Inn. & Ho. hic. & idem Archi. 21. q. j. c. j. ſuper verbo
debet manere. Si quæris alias quā ex parte reſidentiæ, puta ex
natura beneficiorum, vel alias, tunc dic vt dicā. j. tit. proxi. ca.
de multa. & no. Archi. & Io. An. j. de reſcr. c. gratia. li. 6. & G. de
mon. lau. extra e. ti. c. gratiæ. in cle. ¶ Si quæris qualiter ſit pro-
cedendū contra clericū reſidētiā in bñficio nō facientē, diſtingue, vt
no. Ber. hic. & plenius. ſ. vt lit. nō cōt. qm frequēter. in gl. de hac
abſentia. & ibi dixi & Inn. ſ. e. ex tuę. & Ho. in ſum. e. ti. §. fi. &
9 Io. & Archi. 7. q. j. quia frater. ¶ † Et no. quod clerici tenentur
ad reſtōnē illorū fructuū quos voluptuoſe cōſumūt nō facien-
tes ſeruitiū, vel facientes, ſed nō debito mō, cū ſint in mortali
pctō, prout no. Ray. in ſum. tit. de apoſt. in fi. §. ſed nūquid. &
Archidia. 44. diſt. in princip. ſuper verbo permittitur. Et quia

abominatio eſt peccatoris Dei cultus, Eccle. 2. & 21. q. q. 4. ca. primo ſignum eſt euidens clericos, & alios qui cultum Dei ꝓ ut tenentur negligunt fore extra gratiam, & exiſtere in pecca-
10 to, & per conſequens nec fructus percipere debent quia, vt ait Apoſtolus ad Theſſalonic. 3. c. ſi quis non vult operari, nec manducet. ad idem. ff. de noxa. l. ſi ex duobus. §. fin. de damn. infect. l. quamuis.

De præbendis. Rubrica.

1 *Beneficium non aſſignandum, patrimonium habenti. 4.*
2 *Clericus beneficij fructus expendat, quamuis patrimonium habeat.*
3 *Epiſcopus non ſubditum, non ordinet.*
5 *Patrimonium ad titulum non habenti dandum beneficium.*
6 *Epiſcopus indigenti prouideat.*

EPiſcopus. Ad declarationem ſecundæ gl. Innoc. & Si quæris vtrum beneficiatus habens patrimonium poſsit de beneficio viuere, & fructus ſeu reditus patrimonij reſer-
1 uare, diſtingue. † Aut quæris vtrũ Eps cogi poſsit ſibi beneficium aſsignare, & dic ꝙ non, arg. j. eo. cũ ſm. vbi Papa intendit pauperibus clericis tm̃ prouidere, vt pater. s. de reſcri. poſtulaſti. ſm Ho. ibi. Aut vtrum poſsit viuere de beneficio ſi quod habet, & tunc aut bona eccleſiæ expendit, & de patrimonio auare theſaurizat, & hoc nõ pôt, ſic loquit. 1. q. 2. cle-
2 ricos. & c. paſtor. ſm Inn. & Ho. ad idẽ. 16. q. j. ca. fin. † Aut vult bona ſua conſeruare hæredibus, & bona eccleſiæ expendere, & tunc dicit Inno. quod hoc pôt. j. eo. c. cũ ſm. quod verum, ſm Hoſt. ſi eccleſiæ deſeruiret, ſecus ſi eccleſiæ non deſeruiret & tñ percipit & expendit beneficium conſeruans patrimoniũ & augmentans. vt in c. alleg. paſtor. Et in hoc concor. Io. de Fa. & Archi. 1. q. 2. c. clerici dicentes quod clerici diuites patrimonialibus dummodo ſeruiant eccleſiæ iuſte recipiunt ſtipendiũ ab eccleſia. Nam qui habet onus debet habere & emolumentũ. 12. q. 2. charitatem. & c. quicunq;. & c. eccleſiaſticis. ꝓ hoc bene facit j. q. 2. clerici. vbi eſt ſignum vſe, & vbi idem tenent, j. eo. cum ſm Apoſtolũ. Secus vbi eccleſia indigeret, nec oibus ſufficit, vel qñ ea cã quis recipit ſtipendium eccleſiæ vt in vſus illicitos cõuertat. j. q. 2. ſi quis propter. & vt patrimoniũ ſuum augmentet illud conſanguineis relicturus, alias ẽt qui hẽt ꝓprium licite de altari viuet cum ſeruit vt hoc no. Laur. & Archi. 12. q. j. c. illi autem. in glo. adde ſic intelligit. & vide eum in
3 glo. ſe. † Item dicunt hic Inn. & Hoſt. ꝙ eps non ſuum ſubditum ordinare non poteſt ad titulum patrimonij, quia non licet ſibi conferre ordines, ſicut nec alia ſacramenta 71. di. priuatus. j. de paro. c. 3. & de pe. & re. omnis. quod dic vt j. de temp. ord. c. cum nullus. li. 6. Io. An.

¶ Ad declarationem tertiæ glo. Inno. Si quis. vtrum ſi clericus habens ſufficiens patrimonium ordinetur, poſsit petere bene-
4 ficium ab ordinatore, diſtingue. † Aut expreſſe ordinatur ad titulum patrimonij ſui, & tunc non pôt vt hic a contrario ſenſu ſm Io. Go. Inn. & Hoſt. hic. Talis. n. claudus eſt qui vnum pedem ponit in diuinis, alterum in carnalibus cui pôt inferri, illud. 3. Reg. 18. c. & recitatur. 49. di. c. vlt. vſquequo claudicas
5 in duas partes. † Aut non ordinatur expreſſe ad titulum ſui patrimonij, & tunc dicunt In. Gof. & Inn. hic quod pôt, dicẽtes quod niſi ordinatus expreſſe conſentiat, quod de patrimonio viuat quod poterit petere beneficium ab ordinatore. Sed Ber. Tan. G. & Go. & Io. An. hic contra, dicentes eum ſi patrimonium habet tacite ad titulum patrimonij ordinatum, ita quod deficit ſibi ius ſeu actio ad petendum ſibi prouideri, ſeu ad titulum aſsignandum contra ordinatorem. Et idem tenet Ioan. And. j. e. c. ſi epiſcopus. glo. 4. li. 6. Et hoc per c. iſtud. alias iſtud niſi quod hic ponitur nec proprie nec exceptiue veniret. & per c. tuis. j. eo. tit. quorum opinio videtur verior. & de hoc per Hoſt. s. de reſcr. poſtulaſti. Dicit etiam Io. An. hic. & in d. c. ſi Epiſcopus. in nouella. ꝙ licet quod ad obligationem, de qua hic loquimur ſequatur Tan. Guil. & Hoſt. non tñ dicit pa-
6 trimonium eſſe titulum niſi fuerit actum. † Et no. ex iſto. ca. ꝙ Epiſcopus per ſe vel per alium tenetur prouidere cuilibet clerico indigenti. arg. 70. diſt. ſanctorum. & 22. q. j. videntes. in fi. Et hoc no. Hug. & Archi. ibi. & in hoc concordat Hoſt. j. e. ti. c. ſignificatum. Et not. hic & j. eo. cum ſecundum. arg. ꝙ patrimonium ad cuius titulum aliquis eſt ordinatus eodem priuilegio gaudet quo & res eccleſiaſticę, vt no. Hoſt. in c. allegat. cum ſecundum.

1 *Sacerdos nihil recipiat, pro diuinorum celebratione, ſi ad id tenetur.*
2 *Sacerdos habens beneficium, nihil recipiat pro diuinorum celebratione.*
3 *Sacerdos non beneficiatus an recipiat aliquid pro diuinorum celebratione.*
4 *Sacerdos an paciſcatur licite ad manendum in eccleſia pro diuinorum celebratione.*
5 *Pactum non faciendum de ſpiritualibus.*
6 *Beneficio renunciatur conſuetudine ſtante.*
7 *Beneficio non renunciandum niſi in manibus dioceſani.*
8 *Onus qui ſentit, & commodum ſentire debet eadem vigente ratione.*
9 *Onus ſentiens, commodum, non ſentit diuerſa exiſtente ratione.*
10 *Minor ad tutelam non admittitur.*

SIgnificatum. Si quæris vtrum electo, vel poſtulato, vel prouiſo imponi poſsit licite, aliquod onus, vel ab eo exigi diſtingue, vt dixi. s. de elect. c. ſignificaſti. Et vide quod dicam. j. de ſimo. c. nobis fuit.

¶ Si quæratur vtrum ſacerdos poteſt exigere, vel recipere pecuniam vel aliud temporale, pro cęlebrando diuina, diſtingue. Aut quæris vtrum poſsit exigere, vel recipere ex cõuentione,
1 vel pacto, aut citra conuentionem vel pactum. † In primo caſu refert, aut ſacerdos tenetur ex debito officij ad miſſam, vel exequias, ſeu alia diuina officia celebranda, & tunc exigere vel recipere non pôteſt propter hoc, alias ſimoniacum eſſet, vt 1. q. 3. vendentes. & no. Arch. j. q. j. iudices. in glo. adde dicas, ꝙ
2 ſi ſacerdos. † Aut non tenetur ex debito officio ad huiuſmodi diuina officia celebranda, & tunc aut habet beneficium eccleſiaſticum & tunc non pôt aliquid exigere vel recipere, arg. j. de ſimo. cum i eccleſiæ corpore. & c. ſuam. 23. di. c. his igitur
3 ſm Io. Tan. Bern. & Ho. hic. † Aut non habet beneficium eccleſiaſticum, ſed eſt pauper, & tunc aut habet ſumptus. & tũc dicit Raynal. quod aut debet cantare gratis, aut ceſſare, alias videtur facere ex auaritia, licet forte hoc non eſſet ſimonia, cũ nemo teneatur ſuis ſtipendiis militare. 12. q. 2. charitatem. j. e. tit. cum ſm. tamen turpe lucrum eſt. & in hoc concordat Go. dicens quod in hoc caſu aut ſimonia eſt aut auaritia. Sed gloſ. Guil. ſuper Ray. in ſumma tit. de ſimo. §. 17. Item nunquid dicit quod turpe lucrum eſt ſi fiat ex auaritia, ſi autem in ſumptus recipiat non eſt turpe, etiam ſi diues ſit, & in hoc conc. Inno. vt ſequitur. Aut non habet ſumptus ſed eſt pauper, & tunc aut quęris nunquid licet ſibi aliquid recipere pro diuinis officijs dicendis, & dic quod non vt j. de ſimo. quaſi per totũ. † Aut quæris nunquid licet ſibi paciſci cum aliquo quod mo-
4 retur in eccleſia aliqua vt celebret ibi diuina, & certum quid ꝓ hoc accipiat, ita tamen quod pro diuinis nihil accipiat. & dic, quod ſic ſiue ſit diues ſiue pauper. Vnde & in pactis & intẽtione ſegregati debent eſſe contractus, vt mercedem quam accipit non accipiat pro diuinis, ſed pro manſione quam facit apud illam eccleſiam, vel pro alijs ſeruitijs, quæ ibi facit, vel pro recompenſatione damnorum quæ ſuſtinet occaſione moræ, quam ibi contrahit, argu. j. de rerum permu. c. ad quæſtiones. vt hoc no. Inn. j. de ſimo. c. non ſatis. & j. ne prælati vices ſuas. c. qm̃. & Hoſt. ibi poſt eum. & in hoc concord. Rayn. in ſumma ſua tit. de ſimon. §. 17. item nunquid &c. & P. in ſcriptis. & G. in ſumma tit. de ſimo. §. quæritur an ſacerdos. & Hoſt. in ſumma de ſimo. §. qualiter. verſi. & ſunt hæc in arg. & Tho. in ſumma articulo. 2. in principali. & arti. 2. & frater Io. in ſumma cõfeſ. tit. de ſimo. q. 39. vtrum ſacerdos. vbi de hoc. & ti. de raptoribus. q. 17. quid ſi clericus. & Aſten. eo. tit. articu. 3. ver. excipiuntur. ver. 2. caſus. dicens ꝙ ex quo nõ tenetur ex officio ad diuina celebrand., & deſunt ei ſumptus, licite pôt accipere, vt in c. alleg. iudices. Et pôt locare operas ſuas. vt j. ne ꝓlati vices ſuas. c. vlti. ſm Raynal. ita tñ quod ſacerdos intẽdat locare, vel vendere laborem ſuũ, non ipſum offm̃. ſ. ſacramentum ſm Archi. in c. alle. iudices. pro quo 91. di. c. j. 2. & 3. & c. alle. iudices. j. q. 2 c. pen. & vlt. 10 q. 3. relatũ. 12. q. 2. charitatẽ. & c. quicunq; & c. eccleſiaſticis. & arg. opti. 12. q. j. illi. Hoſt. vero dicit hic, ꝙ quamuis clericus de facto egeat, non ꝓꝑ hoc pôt locare operas ſuas, cũ ſit ſpirituales, & ſic vix aut nunquam ſimonia vitari poſset, pôt tñ ſeipſum locare tanꝗ alienũ. Conſulit ẽt ꝙ vterque de ſpiritualibus nihil in mente gerat vt vitet ſimoniã men-
5 talis de qua. j. de ſim. c. tua nos. & c. vlt. † Caueãt ergo ne de ſpūalibus

ſibus pactum faciant, ſed de tempore & perſona: quia cũ hæc
periculoſa ſint propter malam intentionem, conſuluit quod
abſtineant. j. de ſimo. c. tua nos. Si quæras de ſecundo caſu. ſ. qñ,
vult exigere, vel recipere citra omnem conuentionem vel pa-
ctum, tunc dic vt dicam. j. de ſimo. Iacobus.
¶ Si quæris vtrum beneficiatus ſine licentia ſui diœceſani re-
6 nunciare poſsit ſuo beneficio, diſtingue. † Aut de conſuetudi-
ne legitime præſcripta, vel priuilegio ſpeciali eſt quod fiat re-
nunciatio ſine licentia diœceſani in manu prælati inferioris, &
dic quod fieri poterit, argu. j. de exceſ. præla. accedentib. Aut
non, & tunc aut quæris de ſimplicibus, & vbi omnia tempora
lia ad prælatum ſeu conuentum aliquem ſpectant, & talib. pōt
7 renunciari in manibus illius prælati vel conuentus vt hic. † Aut
quæris de alijs beneficijs & talibus non poteſt renunciari, niſi
in manibus diœceſani vt s. de renun. admonet ſm Ho. qui ita
in effectu notat hic in glo. ergo a contrario.
¶ Si quæris vtrum qui ſentit onus ſentire debeat commodũ,
& econtra, diſtingue, aut quæris circumſcripta omni conuẽtio
ne vel pacto, aut pacto interueniente. In primo caſu refert, aut
circa commodum & incommodum ſuſpiciendum eſt per om
nia ratio æqualis contractuum, vel actuum, circa quos verſan
tur onus & commodum, & eadem perſonæ conditio, vel ha-
8 bilitas, aut non. † In primo caſu vera eſt regula, quod qui ſentit
commodum, ſentire debet incommodum, & econtra. Vnde
ſicut poſt vẽditionem perfectam omne commodum accedẽs
rei venditæ pertinet ad emptorem: ita & omne incommodũ
pertinere debet. C. de periculo & commo. rei vendi. l. poſt pfe
ctam. & ff. de peri. & commod. rei vendi. l. id quod poſt. Item
ſicut diminuta parte hæredis ſcripti per contra tabulas dimi-
nuitur & legatorum onus, ita & aucta parte hæredis ſcripti, p
contra tabulas, augetur, & legatorum onus. vt ff. de vulg. & pu.
ſubſti. l. ſi pro contracta. & de leg. 3. l. fi. Per eandem viam facit
inſtit. de contrahen. emp. & vend. §. cum autem de leg. patro.
tu. in princi. ff. de leg. j. l. ſi ex toto. C. de furtis. l. manifeſtiſsimi
§. ſed cum in ſecunda. de cadu. tollen. l. vnica. §. pro ſecundo. 16
q. 6. de lapſis. & q. 7. ic. filijs ac nepotibus. & j. de ſepulchr. c. j. 7.
q. j. ubi adunati. 12. q. 2. charitatem. & hic. & extra de cenſibus,
c. j. in clemen. Et ita loquitur regula iuris. ff. de reg. iur. l. ſm na
9 turam. & j. de reg. iur. c. qui ſentit. li. 6. † In ſecundo caſu regula
non procedit: quod patet primo quando non eſt per oĩa æqua
lis ratio contractuum vel actuum circa quos verſantur onus,
& commodum, vt poteſt videri. ff. de neg. geſt. l. ſi quis nego-
tia. de procura. l. qui proprio. §. procurator. commu. diui. l. ſi qs
putas. §. j. & pro ſocio. l. ſed & ſocius. §. procurator. communi,
diui. l. ſi quis putaus. §. j. & pro ſocio. l. ſed & ſocius. §. ſi abſenti.
& l. de illo. & l. non ob eam rem. Vbi habes quod non fit com
penſatio emolumenti ꝙ ſocius attulit ſocietati damno ꝙ in-
tulit, immo hoc non obſtante damnum emendare tenetur, &
eſt ratio nam ſocietas contrahitur ob lucrum tantum. Itẽ hoc
patet quando non eſt perſonæ eadem conditio, vel habilitas,
circa vtrunque ſuſcipiendum, vt ſi agnata proximior eſt mu-
lier cum tractatur de deferendo onere tutelæ, nam licet ei de-
feratur commodum ſucceſsionis ab inteſtato, non tamẽ onus
10 tutelæ, immo defertur agnato remotiori in gradu, vt inſtitu ti.
de legi. agna. tu. §. fin. & ff. de leg. tu. l. j. §. intendum. † Ad idem.
C. de leg. tu. l. fi. in fin. ibi minores licet ad tutelæ grauamen nõ
veniant ſucceſſionis tamen emolumentum non admittunt, ſi
pactum vel conuentio partium interuenit, tunc ſimiliter regula
non procedit, immo talis ſentit onus qui non ſentit commo-
dum & econtra vt patet. ff. de pactis dotal. l. pater, & C. famil.
er. l. licet. s. de pactis. c. j. & 2. Et in iſta diſtinctione etiam con-
cordant Dyn. & Io. And. j. in c. alleg. qui ſentit. & Cyn. in §. al-
leg. pro ſecundo.

1 *Religioſi, an aliquid ſibi applicent, de eccleſia ad ſe pertinen-
tes. 3.*
2 *Epiſcopo quod non licet multominus Abbati.*
4 *Rectori relinquenda ſuſtentatio congrua.*

De monachis

Si quæris vtrũ & qñ religioſi poſſunt ſibi de reditibus eccleſiæ, vel capellæ ad ius ipſorũ pertinẽtis, aliquid applicare & in quibus caſib. locũ hẽt, hæc
1 decr. diſtingue ſm Io. hic. † Aut religioſi hñt ſolũ
ius patronatus in capella, aut ſolã inſtitutionẽ, aut regimẽ ec-
cleſiæ, aut plenũ ius inſtituẽdi ẽt quo ad curã populi, & ſolent
onera ſupportare & in his nõ loquitur decr. iſta. Aut hñt eam
pleno iure quo ad tpalia tm̃, aut ẽt ad ſpũalia & regimẽ eccleſiæ
cõcedere ẽt, ſed nõ regimẽ populi. vnde ad illud. recipiendũ p-
ſentant epo, & in his caſib. pōt hẽre locũ hoc. c. De primo & ſe
cundo patet, cũ ſolũ patroni ſunt, vel cũ ad alterius pñtationẽ
ſolũ inſtituunt, nil debent hẽre de reditib. eccleſiæ, niſi forſan,
certus cenſus inſtitutus eſſet a fundatore. j. de iure pa. præter
2 ea. 18. q. ſecunda eleutherius. † Nec mirum, nam nec hoc lice-
ret epo, multominus abbati, j. e. extirpandæ. 10. q. 3. quia co-
gnouimus. & c. ſeq. & q. 2. c. j. Et procedit hoc vt vr̃, ſiue poſ-
ſeſsiones fuerint plene tranſlatæ per monaſterium ædificans,
in capella ædificata, ſiue retento dño per ædificantem transfe
ratur in ædificatam vtile tm̃, & illas teneat ſub certa penſione
reddenda patrono, vel non reddenda, nam nec illa augebitur.
3 † Vbi autem certi reditus & penſiones aſsignantur eccleſiæ, p
patronum, de quibus certam partem aſsignat eccleſiæ p dote
aliorum omnium, dñium directum & vtile penes ſe retinens,
ſi dos aſsignata ſufficiens eſt, non ſuſtinebit eps, quod dimi-
nuatur a patrono. Et ſi non eſt ſufficiens, vel incipiat eſſe non
ſufficiens, cogendus eſt patronus de bonis quæ penes ſe reti-
nuit, vel alijs eccleſiam ſufficienter dotare. j. de conſecr. eccle.
vel alta. cũ ſicut. & ar. j. e. cum ſm. Quod ſi nolit facere, pñta-
tum eps non inſtituet niſi fiat aſsignatio, & ſic pōt hoc intel-
4 ligi. † Dñt tñ aliqui & non male ſm Inn. ꝙ vbicunq; ex ꝓpria
fundatione aliqui habent eccleſias poſſunt exigere rõnem tẽ
poralium, & augere cenſum, ita tñ ꝙ ſemper rectori remaneat
congrua ſuſtentatio, vt hic, & j. e. extirpandæ. De tertio caſu,
planum eſt ꝙ non loquitur decre. quia in illo non fit aliqua p-
ſentatio epiſcopo. De quarto patet in clemen. de iure patro.
cap. vlti. §. ſane. In duobus ergo vltimis optime procedit, in
quorum vtroque præceſsit præſentatio epiſcopo, ſecundum
Ioann. Andr.

1 *Epiſcopus prouideat promoto, ſine titulo indigenti.*
2 *Epiſcopus non prouideat promoto per committentem.*
3 *Eccleſia pauperibus prouideat.*

Cum ſecundum Apoſtolum.

Si quæris vtrum eps teneatur clerico per eum pro-
1 moto ſine titulo ꝓuidere, † diſtinguere potes prout
diſtinguit Pe. in ſcriptis ſuper 4 ſent. di. 24. dicens quod cleri-
cus aut eſt promotus ad ſacros ordines, aut non. Si ſic, aut hẽt
aliunde vnde ſufficienter viuere poſsit, & tunc eccleſia nõ te-
netur ei, quia non indiget, ar. huius c. a contrario ſenſu. Aut nõ
hẽt & tunc tenetur: quia eccleſiæ obligatus eſt non valẽs redi-
re ad actus ſeculi & quia indiget vt hic, & hoc intellige qñ ip-
2 ſemet promouet. † Si vero committat alij promotionem tunc
refert, vtrum committat in genere nullis perſonis expreſsis,
& tunc non teneatur. Aut in ſpecie certis perſonis expreſsis,
& tunc teneatur, vt j. e. c. ſi eps. li. 6. Si aũt non eſt promotus,
ad ſacros ordines, tunc aut deſeruit eccleſiæ, nec hẽt alias vnde
ſuſtentetur, & tunc eccleſia tenetur ei quãdiu deſeruit. † Aut
3 non, & tunc eccleſia non tenetur ei niſi honeſtate pluſquã alte
ri pauperi. Et iura quæ de hac materia loquuntur ſic ſunt intel
ligẽda. hæc Pe. hoc excepto, quod dixi qñ committit alteri or
dinationem, & ſatis concordat cum eo beatus Tho. & ẽt fra-
ter Io. in ſum. confeſ. tit. quod ordinandus ſit domui ſuæ bene
præpoſitus. q. 13. quarto etiam quibus &c. Et adde quod dixi,
s. eod. titu. c. epiſcopus.

1 *Beneficium conferens an de euictione teneatur. 3.*
2 *Dolus cum dolo compenſatur.*
4 *Titulus oneroſus a gratioſo differt.*
5 *Impediens beneficij conſequutionem iuſte non tenetur.*
6 *Impediens beneficij conſequutionem iniuſte tenetur.*
7 *Excommunicans iniuſte tenetur.*
8 *Impediens lucrum bona fide, non tenetur.*
9 *Impediens lucrum dolo tenetur.*

Inter cætera.

Ad declarationem glo. quæ incipit hic expreſſe. † Si q-
1 ris vtrum ſi epiſcopus concedat mihi beneficiũ, qđ
mihi cõcedere nõ potuit, & illud mihi euincatur, te-
neatur mihi cõſimile bñficiũ cõferre, diſtingue. Aut vterq; ſ.
cõferẽs & recipiẽs ſciebat aliũ hẽre ius in bñficio, aut vterque
ignorabat, aut alter ſciebat, & alter ignorabat. In primo caſu ñ
2 tenet eps ſibi ꝓuidere † imo dolus cũ dolo cõpẽſat. ff. de dol. l.
3 ſi duo. de cõpẽ. l. ſi ambo. j. de adul. c. pẽ. & vlt. † In ſcđo caſu re
fert, aut recipiẽs ñ eſt ordinatus ad bñficiũ ſeu ad titulũ illi s
bñficij, & tũc ĩ nullo bñficio tenet eps ſibi ꝓuidere, ar. ff. de g-
di. e dic. l. ad res donatas. & l. j. §. ſi intelligitur. & l. qñter. §. vlt.

Aut eſt ordinatus, & tunc tenetur ei epiſcopus aſsignare, non
dico equiualens, ſed competens beneficium. i. neceſſarium, vt
legitur, & not. ṡ. c. proxi. In tertio caſu refert, aut recipiens,
ſcit & non conferens, & ſic a ſeipſo recipitur. vt in ll. proxi. al-
leg. & ff. de contrah. emptio. l. liberi. & de act. emp. & vendi. l. j.
Aut econtra epiſcopus conferens ſciuit, quod ipſum donare
non poterat, & recipiens ignorauit, & tunc conſimile benefi-
cium ſibi conferre tenetur, arg. hic. & j. de iure pa. c. paſtoralis
7. q. j. præſentiū. ff. de pig. actio. l. eleganter. §. qui reprobos. ad
velleia. l. quamuis. §. ſi conuenerit. cum alijs concord. hic alleg.
per Ber. in glo. iſta in prin. & ṡ. c. proxi. Dicit tñ cōſtitutio feu-
dorum in lib. feu. de inueſti. de re. alie. facta. c. cum de re aliena.
quod ſi ſcienter recipit quis beneficium alienum, nō agit, de
euictione niſi ſpeciali pacto ſibi proſpexerit. Ignorans vero ad
conſimile beneficium agit, non habita diſtinctione vtrū con-
ferens fuerit ſciens, vel ignorans ad idem C. communia vtriuſ
que iudi. l. ſi fratres, & de euict. l. ſi fundum. ff. de excep. doli. l.
4 apud celſum. §. item labeo. †Sed forte aliud in titulo oneroſo,
vt in ll. alleg. & aliud in gratioſo, vt in canonibus, vt no. Ho. in
ſumma e. tit. §. vlti. ver. ſed quid ſi dedit. vbi ponit iſtam diſtin
ctionem, & plenius, hic. cum quo concordat Aſten. li. 6. eo. ti.
articu. 2. q. quid ſi prælatus.

¶Si quæris vtrum impediens aliquem a conſequutione alicu
5 ius beneficij ſibi teneatur, & in quo, diſtingue. †Aut hoc facit
iuſte, puta ſi intendens honorem Dei, vel vtilitatem eccleſiæ
procuret, quod detur alicui perſonæ digniori, & tūc nullo mō
tenetur ad reſtitutionem, vel ad aliquam recompenſationem,
Idem ſi intendens propriam vtilitatem procuret pro ſe licito
modo. Aut hoc facit iniuſte, puta ſi intendit eius nocumentū
quem impedit propter odium, vel vindictam, aut aliquid hu-
6 iuſmodi: & tunc ſi impedit ne præbenda detur digno, conſu-
lens quod non detur antequam ſit firmatum q; ei detur, tene-
tur quidem ad recompenſationem aliquam, penſatis conditio
nibus perſonarum, & negotij ſm arbitrium ſapientis. Non tñ
tenetur ad equalem, quia illam nondum fuerat adeptus, & po
terat multipliciter impediri, nec eſt equalis valoris habere bo-
num in actu, & eſſe prope habere, inſtitu. de rerum diuiſ. §. il-
lud. Si vero ſit firmatū quod ei detur præbenda, & iſte pp cau
ſam indebitam procuret quod reuocetur, idem eſt ac ſi eā ha-
bitam ei auferret, & ideo tenetur ad reſtitutionem equalis, ſe-
cundum ſuam facultatem. Et idem iudicium eſt in eo qui im-
pedit aliquem a conſequutione cuiuſcunq; muneris, quod ho
neſte perciperet ab alio. Ita diſtinguit Tho. in ſumma. q. 62. ar
ticulo. c. mar. 4. dicendum. & vlti. li. 6. circa. 3. c. 5. Similiter. &
Tho. & Pe. in ſcriptis ſuis ſuper 4. ſenten. diſt. 15. & frater Io.
in ſumma confeſ. tit. de raptoribus. Rubricella de bellis. q. 77.
quæro etiam. & Aſten. li. 5. tit. de reſtitutione. artic. 2. q. 4. & 5.
Et in his concordat Richardus & Scotus. Et pro ſecundo, &
tertio membris faciunt. ff. de dolo. l. ſi quis affirmauerit. & de
aqua plu. arcen. l. j. §. denique. de leg. 2. l. Lucius. §. ſempronia. &
quod notant Inno. Ho. & Io. An. l. j. de ſent. excom. ſacro. §. ca
ueat. in fi. ſuper verbo ad intereſſe. †Dicentes q; excommuni-
7 cans alium iniuſte tenetur excommunicato, ſi pp hoc amiſit
dignitatem, vel beneficium. ar. j. de iure pa. paſtoralis. & quod
no. Hoſt. ṡ. de app. ſolicitudinem. & Io. And. in d. c. ſacro. Qđ
ſi per canonicos, vel alios conſtare poſsit excommunicatū ꝓ-
pter eam cām non electū, qui alias fuiſſet electus, excōicator,
tenetur ad conſimile beneficiū, ſi aliud dare poſsit, per c. alleg.
paſtoralis. alias puniretur ad iudicis arbitrium vt in d. ca. ſacro.
& ſic habebitur ratio non ſolum damni, ſed etiam lucri. ff. de
eo quod certo loco. l. 3. §. fi. Et gratia huius, ſi quæris an q im-
pedit lucrum alij obueniendum teneatur, vel non diſtingue.
8 Aut impedit bona fide, aut impedit dolo, vel fraude. Si †bona
fide, puta ratione vtilitatis propriæ, tunc non tenetur, vnde ſi
aliquis non dolo vel fraude, ſed blandiendo, vel rationem de-
monſtrando teſtatori quæ eum mouere poſsit, ſuadeat ſibi,
vt ei leget, vel legatum iam relictum non reuocet, nō tenetur,
ex hoc. arg. ff. ſi quis aliquem teſta. prohi. vltí. l. vlt. de aqua plu.
arcen. l. j. §. deniq;. C. ſi quis aliquem teſta. prohib. l. fi. de ſen. paſ
ſis. l. 1. & fi. in fine. †Si impediat dolo vel fraude lucrum alij ob
9 ueniendum, tunc aut priuatus hoc facit, aut iudex. Si priuatus
vt ego priuatus dolo induxi aliquem vt mihi daret quod dediſ
ſe tibi voluit, tunc teneor tibi actione de dolo. ff. de dolo. l. ſi
quis affirmauerit. & l. fi. & l. alleg. lucius. §. ſempronia. & de leg.
præſtan. l. virilis. §. ſi adierit. Si eſt iudex, tūc quia eſt perſona, q̃
debet prouidere vtilitati ſubditorum, & reformare dolum a-
liorum, ſi impediat lucrum eorum tenetur in duplum, vt in
auth. vt nulli iudi. §. & ſi hoc peruenit. collatio. 9. Ita diſtinguit
Lamber. de ſal. C. arbi. tut. l. quicquid. quod ſatis concordat,
cum prædictus.

1 *Canonicus extranumerarium an diſtributiones percipiat.*
2 *Canonicus ſine præbenda, an vocem in electione habeat. 4.*
3 *Stallum in choro quid.*

DIlectus. Si quæris vtrum canonicus receptus,
vltra numerum percipiat diſtributio-
1 nes. †Videtur q; ſic vt hic, quod non videmus ſeruari
in receptis de neceſsitate vt authoritate Papali, &
in voluntarie receptis, ex quo deſeruiunt eccleſiæ poſſet ha-
bere locum, & eſſe ſatis equum ſm Io. An. hic, & ṡ. de conſti.
cum martinus, Vel forte fuit hoc pp contemptū primi man
dati, ad hoc j. c. dilectus. quod placet Egi. & Guli. ſm Io. And.
Et de iſta materia ſ. an canonicus ſine præbenda habeat vocē,
in electione & debeat ad alios cōes tractatus admitti. Ber. in
d. c. cum M. glo. hic pōt Inn. Hoſ. Comp. & alij diuerſa ſentiūt
2 ſuper hoc. †Tu dic quod aut ſuper hoc extat conſuetudo, &
tunc illi ſtandum eſt ſm Ber. Inn. Comp. ibi. & Inn. hic in glo.
quæritur. in fi. licet Hoſt. dicat conſuetudinem contrariam. ſ. q;
vocem non habeat non valere, vt no. ibi & in ſumma de con
ſue. §. fi. ver. quid ſi quis de mandato Papæ, ſed primum verius
ſm Ioan. An. ibi. Aut non extat conſuetudo, & tunc dicit Inn.
ibi. & Ho. & Comp. poſt eum, quod ſi ei eſt aſsignatum ſtallū,
in choro, ea faciet in ordine ſuo, quæ ad chorum pertinent,
3 †puta lectiones leget, & cantabit, & ſimilia. Et ſi eſt ei locus aſ
ſignatus in capitulo, ea faciet in ordine ſuo quæ ad capitulum
pertinent, puta electionib. intererit & alienationibus, & alijs
hmōi. Si vero nulla eſſet conſuetudo de inſtallando. ſed ſimpli
citer eligeretur, tunc ex electione; & confirmatione eſt cano-
nicus, & hoc ipſo omnia iura canonici habebit, & quotidia-
nas diſtributiones, per illam decret. Et idem quantum ad hoc,
vt debeat intereſſe electioni, notat Inn. j. de inſti. c. 2. in fi. pro
quo j. eo. relatum. In hoc concordat. ṡ. de maior. & obe. ſtatui-
mus. dicens quod talis receptus habet ius in omnibus cōibus
idem per omnia a ver. aut non conſtat. Coſteo. hi qui. glo. 2. &
4 c. eum qui. ſuper verbo beneficijs. li. 6. †Alij dicunt quod de iu
re nihil habebit. Innuero hic ſi eos concordat quia glo. fi. Aut
ſunt ibi diſtinctæ præbendæ & eorum bona, & tunc de cæteris
bonis cōibus poterit habere, vt hic, & j. de verb. ſign. cū olim
ṡ. de probatio. ex literis. Si aūt nihil eſt diuiſum, ſed omnia col
ligunt in ſimul, & poſtea ſemel in anno ſibi diuidunt, tunc ni-
hil habebit niſi de victualibus quæ veniunt ad menſam, quia
fieret diminutio alijs canonicis. Et hanc opinionem tenet G.
de monte lau. extra eo. tit. c. ſi iuxta gl. 2. ver. item quæro an ca
nonicus in talem & bene vt credo.

1 *Clauſula contradictores compeſcendo, comprehendit eos qui de*
facto contradicunt.
2 *Delegatus quos contradictores compeſcat. 5.*
3 *Delegatus vſq; ad quod tempus contradictores compeſcat.*
4 *Delegati poteſtas an poſt annum duret.*

PRo illorum. Ad declarationē glo. Inn. quę
īcipit hæc ſnīa. Si quæris quas
vires ſeu quē effectū habeat iſta clauſula, cōtradicto-
res per cenſurā eccleſiaſticā compeſcendo, in gratijs,
ſeu literis beneficialibus apoſtolicis appoſita, vel inſerta, diſtin
gue. Aut quæris quos contradictores hmōi clauſula compre-
hendat, & in quos delegatus ſeu executor vigore ipſius poſſit
cenſuram eccleſiaſticam exercere, aut quæris vſq; ad quod tē-
pus ipſe delegatus ſeu executor poſsit ī hmōi contradictores,
cenſuram eccleſiaſticam exercere. In primo caſu refert aut p
hmōi contradictionem impugnatur gratia, vel titulus, vel in
1 ſtitutio ex ipſa proueniens, aut non. Si ſic, tunc refert †aut
quæris nunquid comprehendit oēs illos qui contradicūt ſolū-
mō de facto, & non de iure, & dic quod ſic, et ſi ſint extranei,
ar. hic & ṡ. de of. deleg. c. j. de iureiur. c. petitio. Aut nunquid cō
prebendit illos qui contradicūt de iure, & dic q; nō vt no. Ber.
Inn. & Ho. & Io. An. hic. & idem Inn. & Hoſt. j. de conceſ. pb.
quia in cunctis. in prin. & Arch. ibi ſuper verbo canonica. lib. 6.
& ipſe Archi. 17. q. j. ſi ergo in magna glo. & de præben. c. ſi cui
2 nulla. ſuper verbo contradictores, li. 6. †Si per talem contradi-
ctionem non impugnatur gratia, vel titulus, ſeu inſtitutio ex
ea proueniens, nec in toto nec in parte. Sed forte aliqua pars,
fructuum denegatur eſſe de menſa vel beneficio impetrantis,
vel quia impugnator dicit eam ad ſe ſpectare pſonaliter, quia
in pſionem ad vitā, vel in alio beneficio pſonali ſibi per præ-
deceſſorem

deceſſorem aſsignatā vel realiter. Vt quia dicit ipſam partem
pertinere ad ſuum beneficium, vel domum quam prędeceſſor
impetrantis tenebat fore debitā alteri iure perſonali vel reali:
& ſic de ſimilibus quęſtionibus, ſeu impugnationibus, vel con
tradictionibus extraneis & ſeparatis ab ipſa gratia. Et de tali-
bus nō poſſunt ipſi executores ſe intromittere: quia poſtquā
iſtę quæſtiones ſeu contradictiones ſunt ſeparatę ab ipſa gra-
tia, nec per ipſas dicta gratia quo ad ſe impugnatur, per conſe-
quens & ab ipſa executione, & poteſtate executorum debent
eſſe ſeparatę. Et ſic noua impetratione opus erit, vel habeatur
recurſus ad ordinarium, arg. ff. de excep. rei iud. l. ſi mater. iux-
ta ea quæ not. Inno. ſ. de off. deleg. c. in literis. & hoc not. G. de
Monte Lau. extra. eo. titu. c. ſi plures. in glo. ſed quæ eſt. in cle.
3 † In ſecundo caſu, ſcilicet, vſq; ad quod tempus ipſe delegatus
ſeu executor poſsit in huiuſmodi contradictores cenſurā ec-
cleſiaſticam exercere refert: aut ſit contradictio ſeu impugna-
tio tituli, vel inſtitutionis, ſeu in omnibus fructibus, vel parte
fructuum ꝓpter titulū, vel inſtitutionem in ipſo limine ade-
ptę poſſeſsionis, & tunc reputabitur non pacifica poſſeſsio: &
durabit poteſtas executorum quandiu ipſa contradictio dura-
bit. arg. ſ. de off. deleg. c. præterea. c. ſignificaſti. & c. in literis. vt
not. G. de Monte Lau. in c. alleg. ſi plures. & in hoc concordat
Io. Andr. in c. quærenti. ſ. de off. deleg. Aut ſit impugnatio ſeu
cōtradictio tituli vel inſtitutionis, ſeu in omnibus fructibus,
vel parte fructuum propter titulu vel inſtitutionem nō in ip-
ſo limine adeptę poſſeſsionis, ſed poſtea: & tunc aut quæris
nunquid contradictores poterit executor excōicare, ſeu alias
per cenſuram eccleſiaſticam cōpeſcere infra annum cōputan-
dum a tēpore adeptę poſſeſsionis, & dic quod ſic, vt. ſ. de of-
ficio deleg. ca. 1. & de re iudi. quod ad conſultationem. & hu-
jus ſuię videtur eſſe Inno. hic in glo. hæc ſententia. in fin. Qui-
dam tñ dixerunt, quorum ſententiam tenuit Inno. ſ. de teſta.
ex parte Adę. quod delegatus datam poſſeſsiōem tueri debet,
vt in prædicta decre. ex parte Adę. vbi de hoc. ad hoc. ſ. vt lite.
non conteſt. cap. 2. vbi de hoc & no. ſ. de dolo & contu. cap. 1.
in glo. Quod dic ſm Tanc. Goff. & Inno. hoc eſſe verum vſq;
ad annum, vt in c. alleg. quærenti. & hoc tenet Archi. in c. alleg.
ſi cui nulla. j. eo. lib. 6. Licet Laur. & Vinc. dicant quod vbi ſe-
mel paritum eſt hoc nō poteſt, cum ſit officio ſuo functus. ff.
de re iudic. iudex. &. ſ. de off. deleg. in literis. niſi hoc ei ſpecia-
liter mandatū ſit. Aut quæris nunquid poſsit poſt annum con
4 tradictores compeſcere, & tunc refert ſm Hoſti. † Aut hu-
iuſmodi executor tēpore inueſtituræ, ſeu inductionis in poſ-
ſeſsionem generaliter excōmunicauit omnes contradictores,
vt hic fuit: & tunc videtur quod ſiue intra annū ſiue poſt con
tradicat, quis talis ligetur ſententia. Niſi forſan primo ſemel
paruiſſet, quia tunc quo ad illum functus videtur ſua poteſta-
te: quia non videtur ei commiſſum de futuro exceſſu quantū
ad futuras lites. Vbi vero nunquam paruit, ſed poſt annū con-
tradixit ligari videtur, quia ex quo ſententia ſemel tenuit per-
petuatur quouſq; ſemel paritum fuerit, ſm Hoſti. hic. & hoc
recitat Archi. in c. alleg. ſi cui nulla. lib. 6. Aut tempore inueſti-
turę ſeu inductionis in poſſeſsionem non excōmunicauit, nec
cenſuram aliquam promulgauit, nec poſtea vſq; poſt annum:
& tunc non poteſt. argu. cap. allega. quærenti. Alij vero dicunt
quòd in omni caſu expirat poteſtas poſt annum, ex quo plene
eſt ſuam pacificam poſſeſsionem adeptus: quia ſi poteſtas exe
cutoris expirat, per conſequens & omnis ſententia & proceſ-
ſus per eos lati. argu. j. de offic. lega. c. præſenti. & cap. ſeq. lib. 6.
quod videtur verius, vt not. Gul. de Monte Lau. in cap. alleg. ſi
plures. in glo. ſed quæ eſt. in fin. Et idem innuit Archid. in ca.
5 alleg. ſi cui nulla. ſuper verbo, contradictores. in fin. † Et ad-
de quod not. Ber. j. de conceſ. præben. cum noſtris. glo. 2. in fin.
vbi dicit ꝙ ſi mandetur aliquibus, vt aliquem ponant in poſ-
ſeſsionem præbendę, nunquid poſſunt excommunicare con-
tradictores & impedientes: & dicit Ioan. quod non, quia exe-
cutio tantum & non coertio eis mandata eſt. Ber. credit quod
poſſunt. Et idem Tancre. quia talis executio nulla eſt, ſi coer-
tionem aliquam non haberet. ſ. de offic. delega. ex literis. Ho-
ſtien. dicit quod ſi non opponunt ſe canonici, ſed permittunt
illum in poſſeſsionem poni vt mandatur, licet poſtea illum eij-
ciant, ex interuallo, vera eſt ſententia Ioan. Si vero illum ſta-
tim eijciant, vel non admittunt, vera ſit ſententia Tancre. &
Bernar. argu. in decret. ex literis. & de pœnis Romana. libr. 6.
Et hanc quæſtionem intellige ſecundum Ioan. Andr. in d. cap.
cum noſtris. quando in reſcripto non eſt clauſula contradi-
ctores, &c. alias haberet locum quod eſt. ſ. ſecundum Ioan.
Andr. ibi & hic.

1 *Clerici patrimonio caſu perempto, epiſcopus ei prouideat.*
2 *Clerici patrimonio culpa perempto, an ei epiſcopus prouideat.*
3 *Panis vilibus tollitur incorrigibilis quam miniſtratur.*
4 *Clericus patrimonium, alienare poteſt.*
5 *Bona ad titulum ordinata non alienantur.*
6 *Bona ad titulum aſsignata, ſunt ſpiritualia.*

TVis. ¶ Super. j. glo. Si quæris verū ſi patrimo-
monium clerici ordinati ad ſacros perie-
rit, epiſcopus ei prouidere teneatur, diſtingue.
1 † Aut ipſum patrimonium caſmate, vel alluuio-
ne, ſeu alias citra culpam, & factum ipſius clerici
perijt: & tunc tenetur indiſtinctè ſibi epiſcopus prouidere, ſi-
ue ſit ordinatus ad titulum ipſius patrimonij, vt no. hic gl. ſiue
non, vt. ſ. eod. cum ſm apoſtolum. &. j. eod. ſi epiſcopus. lib. 6.
2 † Aut perijt per factū ipſius clerici ordinati, vt quia ipſum pa-
trimonium alienauit, & poſtea pretiū ad aleas amiſit, & tunc
refert: aut non erat ad titulū ipſius ordinatus, nec erat ſibi pro
titulo aſsignatum: & tunc aut eſt corrigibilis, & tunc epiſco-
pus debet ei prouidere etiam ſi ſit depoſitus, vt. l. di. ſtudeat.
Aut eſt incorrigibilis, & tunc ſecus. arg. ff. depoſiti. l. bona fides.
3 93. diſt. diaconi. poſt mediū. ſ. de æta. & quali. ca. 1. † Tali enim
vilibus panis tollitur quam miniſtretur. 5. q. 5. non omnis. ſm
Hoſti. Aut erat ad titulum ipſius ordinatus, & erat ſibi pro ti-
tulo aſsignatum: & tunc non poſſet ordinatus ipſum patrimo-
nium alienare ſine licentia epiſcopi, vt notat hic Hoſti. & ſta-
tim ſequitur. Et ſi de cōſenſu epiſcopi ipſum alienauerit, epi-
ſcopus qui eo caſu eſſet in culpa teneretur ſibi prouidere, argu.
infra, ſi epiſcopus. libr. 6. Et pro hoc not. per Ber. & Hoſti. ſ.
eo. inter cætera. in glo. fina.
¶ Super eo. c. Glo. fin. ſuper quæſt. vlt. Si quæris vtrum cleri-
cus ordinatus ad ſacros, poſsit ſuum patrimonium ſi quod ha
4 bet alienare, diſtingue. † Aut non fuit ad titulum ſui patrimo-
nij ordinatus, nec ipſum patrimonium fuit ſibi pro titulo aſsi
gnatum quādo ipſum ordinauit epiſcopus, & tunc poteſt ip-
ſum alienare. Ita intellige opi. Tanc. & Ber. hic, cum quo con-
cordat Phil. qui dixerunt indiſtinctè quod poteſt alienare. Et
eſt ratio, quia in nullo ratione patrimonij ſui ſubiacet epiſco-
5 po ſuo. 8. diſt. quo iure. † Aut fuit ad titulū ſui patrimonij or-
dinatus, & tunc non tenet alienatio facta ſine licentia diœceſa-
ni, cuius intereſt: ergo requirenda. ſ. de mai. & obe. c. vlt. & ff.
de aqua plu. arc. l. in concedendo. Quia hoc patrimonium iam
factum eſt quaſi dotale. argu. j. de dona. inter vir. & vxor. per
veſtras. & ff. de iure do. l. lex Iulia. & ita intellige opinio. Vinc.
6 hic tactam in glo. cum quo concordant Ioan. & Goff. † Fate-
tur tamen Iaco. & Phil. quod nō eſt illi ius ſpirituale intantum
adhærens, quin ad hæredes tranſeat: prohibetur ergo aliena-
tio ad inſtar fundi dotalis per iura allega. Et ita diſtinguit hic.
Hoſtien. licet frater Ioan. in ſumma confeſ. tit. quod ordinan-
dus ſit domui ſuæ bene præpoſitus quæſt. 14. vtrum ordina-
tus, &c. in hoc vltimo contra.

1 *Abſenti an dominium acquiratur.*
2 *Abſenti an hæreditas acquiratur.*
3 *Abſenti an actio acquiratur.*
4 *Laicus an recipiat beneficij inueſtituram.*
5 *Laicus an beneficium acceptare poſſit. 7.*
6 *Excommunicatus non agit.*
8 *Procuratori nihil acquiritur.*

ACcedens. ¶ Hoſt. dicit hic quod licet iſta di-
ſtinctio quam facit Ber. hic in fine,
1 † dicens quod ſi vel dans vel accipiens intendit ac-
quirere dominium abſenti, tunc eſt ei quæſitum, vt
ff. de acquir. rer. domi. l. ſi procurator. & ff. de dona. l. qui mihi
donatū. Sed ſi neuter hoc intendit, non ſtatim acquiritur ſibi
dominium: & ſic loquitur. ff. de acqui. rer. do. l. res ex mandato
vera. Sic eſt in re donata vel vendita. Non tamē in hæreditate
temporali, vel ſpirituali, ne quis ignorās aſtringatur ſm Hoſt.
adeo quod nec per coniunctam perſonam inueſtituram reci-
pientem nomine abſentis abſenti acquiritur: quia non acqui-
ritur niſi ex ſolo conſenſu eligentiū & electi, vt. ſ. de elec. cum
inter canonicos. ſm Inno. & Hoſti. vnde dicit hic Hoſt. dicas
breuiter quod neutra hæreditas nec temporalis, nec ſpiritua-
lis per procuratorē generalem acquiritur, ne quis ignorans li-
getor: vtraq; tñ acquiritur per procuratorem ſpecialem. ff. de
acquir. poſſ. l. 1. Item ſi procurator fuerit conſtitutus ad reci-
piendum omnia beneficia, cum cura vel ſine cura: tunc omnia
quæ procurator accipiet acquirentur, ſicut per ſpecialem ſpe-
ciale

ciale acquireretur. Quia tantum ſacit generale mandatũ quo
ad omnia quantum ſpeciale quo ad quædam. ff. de adm. tuto. l.
ſi duo. pro ſocio. l. actione. §. enuntiare. ſm Hoſti. hic. Vnde
ad pleniorem euidentiam huius materiæ, ſi quæris vtrum, &
quando, & quid per procuratorem dño acquiratur, diſtingue.
Aut quæris de acquiſitione dominij: aut de acquiſitione hæ-
reditatis ſpiritualis vel tẽporalis: aut de acquiſitione actionis.
2 In primo caſu potes dicere vt Ber. hic. † In ſecũdo caſu potes
dicere vt Hoſti. hic. & ſtatim dictum eſt: ſed tñ verius vide-
tur quod nec per generalem: nec per ſpecialem procuratorem
hæreditas temporalis acquirere poſsit, vt. ff. de acquir. hære. l.
Paulus reſpondit per procuratorem. Et eſt ratio, quia ſtatim
quod mando adiri hæreditatem, iam adeo ſolo animo: & iam
apparet animus aditionis, & ita nihil remanet per procurato-
rem faciendum, vt no. ibi Accur. Sed illud verum de hæredi-
tate iam delata, & quam ſcio mihi delatam, in deferẽda ſecus:
talis enim poteſt acquiri per ꝓcuratorem ſpecialem. ff. de acq.
hære. l. ſi quis mihi bona. §. iuſſum'. ſm Hoſti. & Io. Andr. hic.
3 † In tertio caſu refert: aut procurator interuenit, vt nuntius
præbens nudum miniſterium, & tunc quæritur directa actio
dño: quia tunc magis dñs quam ipſe contrahere videtur, vt. ff.
de conſti. pec. l. qui autem. & quod iuſſu. l. vlt. & ſic intellige. ff.
de acqui. rer. do. l. procurator. Aut interuenit vt procurator, &
tunc refert: aut contrahit dño præſente, aut abſente. Si præſen
te tunc indiſtinctè quæritur dño vtilis, vt. ff. de verb. oblig. l. ſi
procurator præſentis. Si abſente dño: tunc aut contrahit ſuper
re dñi: aut ſuper eo quod eſt ea re dñi: & tunc vtilis actio ac-
quiritur dño, vt. ff. de actione empt. & vendi. l. Iul. §. ſi procu-
rator quod ex re dñi. Aut contrahit extra rem domini, & tunc
aut ꝓcurator eſt abſens adeo quod non poteſt compelli ad ce-
dendum actionem quæſitam, & tunc quæritur dño vtilis, vt. ff.
de inſtitoria. l. 1. in fin. & l. ſeq. Aut procurator eſt præſens: &
tunc aut obligatio quæ reſultat ex illo contractu oritur ex re:
aut alio modo. Si ex re tunc quæritur domino: quia magis ex
re quæritur quam per liberam perſonam. ff. ſi cer. pet. l. certi
condictio. §. ſi nummos &. C. ad Treb. l. pen. cum ſi. Si non ex
re ſed alio modo contrahitur: & tunc non datur dño actio: ſed
procurator poteſt compelli ad cedendũ eandem, vt. ff. de acq.
4 poſſ. l. Pomponius. §. vlt. † Ioan. Andr. quærit hic nunquid reci-
piens pro clerico inueſtiturã beneficij poſsit eſſe laicus. & vi-
detur ꝙ ſic. j. de procur. ca. 1. lib. 6. tutius eſt & ſic ſeruatur ꝙ
ſit clericus: & hoc tenent hic Aegi. & Gul. dicẽtes quòd hoc
relatiuum alius, facit poſitionem ad nomen clericus: licet non
faciat ſemper poſitionem, vt no. ſ. de reſcrip. ſedes apoſtolica.
5 glo. 3. in fin. † Minor dubitatio videtur de acceptando, an ſcili-
cet hñs gratiam cum beneficio acceptandi, poſsit laicum pro-
curatorem ad id cõſtituere: & ſuper hoc vide argumenta pro
& contra. Et ſolutionem in ſimili q. per Ioan. Andr. j. de regu.
iur. quod alicui. in nouella. lib. 6. per quam regulam cum con-
cor. videtur quod non poſsit: quia ſuo nomine non poteſt tra-
ctare ſpiritualia. ſ. de iudi. cap. 2. j. de reb. eccle. non alie. c. ſi. 96.
diſt. bene quidem. ergo nec alieno. 16. q. 7. in noua. cum c. ſe-
quentibus. Vnde ſicut iudæus Chriſtianis ſuo nomine præeſſe
non poteſt. 54. diſt. mancipia. de Iudæis cap. 2. ſic nec alieno. ca.
diſt. c. nulla. de Iudæis. cum ſi. patet ſimile. j. de hære. c. 2. & 3.
lib. 6. Quia ſicut hæreticus nec aquirit ſibi beneficium, ita nec
6 alteri † & ſicut excõicatus pro ſe non agit: ita nec pro altero.
de proba. poſt ceſsionem. ad idem hodie in cle. de æta. & qua.
vt hi qui. de procur. c. religioſis. ca. 1. bene facit. j. de reſcri. ſta-
tutum. §. in nullo. lib. 6. Item facit quod no. C. de fideicõ. eam.
vbi non capax non acquirit hæreditatem, vt reſtituat alteri ca-
paci, & ibi. de hoc argu. pro & contra. Sed in contrarium facit
prædicta decre. 1. j. de procu. lib. 6. Et quod de filiofam. dicitur
eo. tit. qui generaliter. §. 1. & quod de ſeruo & libero dicitur. C.
ſi per vim vel alio modo. l. 1. ff. de in ius vo. l. quæſitũ. Item ex
contrario, ſequerentur multæ abſurditates, ſcilicet, ꝙ etiam
clericus non habilis ad dignitatem, quacunq; de cauſa non poſ-
ſet dari procurator ad dignitatem acceptãdam. Item ꝙ laicus
non habilis ad matrimonium contrahendum, non poſſet ad id
dari procurator. Item ꝙ mulier matrem conſtituere procura-
tricem non poſſet ad matrimonium contrahendum. Item ꝙ
monachus vel ſeruus qui nõ poſſunt acquirere ſibi, ꝙ non ac-
quirent monaſterio vel dño: facit quod no. in cle. de renun. c.
vno. in glo. non video, reliqua argumẽta vide vbi. ſ. ſolutio vt
7 dixi. † Tutius eſt omni caſu clericum conſtituere: nã ſi procu
rator datus eſt, pure ad acceptandum certum beneficium va-
cans quæſtio non videtur dubia, cum tunc nudus miniſter ſit
declarans dñi voluntatem, facit. C. ſi quis alteri vel ſibi. l. mul-
tum intereſt. & ſic conſtituens videtur accepiſſe. Facit quod
nos. j. de elec. ca. pen. gl. vlt. lib. 6. quia in his ſufficit animus de
quo conſtet, facit clem. de conceſ. præben. c. vno. §. pen. Sed ſi
datus eſt ad acceptãdum certum beneficium vacans ſi ſibi vi-
debitur ad acceptandum: vel datus eſt generaliter ad acceptan
dum cum vacabit, vel vacaturum ſm formam decret. ne ca-
ptando. de conceſ. præb. lib. 6. ſequendo obſeruantiam cõem.
facit cle. de æta. & quali. generalem. de appel. c. 1. ff. de legibus. l.
minime. dicamus conſtitutionem valere & per ipſam accepta
tionem fieri poſſe. Pro hoc facit æquitas qua forſan expectans
non habet in loco clericum de quo confidat, & talia non ſunt
omnibus committenda, facit. ſ. de procu. quærelam. & nõ ha-
bere procuratorem in loco eſt periculoſum, vt in cle. de con-
8 ceſ. præben. c. vno. in fin. † Item facit, quia nihil acquiritur per
hoc procuratori: ſed acquiritur ius dño per quod impeditur
ordinarius. j. de conceſ. præb. quia cunctis. lib. 6. Item nec per
collationẽ quæ fieret procuratori ſibi aliquid acquiritur ꝙ ce-
dere habeat: ſed ex ea etiam ſine traditione dominium acqui-
ritur. conſtituendi eum, de præb. c. pen. de conceſ. præb. c. vlt.
lib. 6. Ad alia contraria reſponde per diſtinctionem quam vi-
deas in præalleg. regula. quod alicui. ſuper fina. gl. in nouella. &
in ſolutione quæſtionis. hæc Io. An. quam quæſtionem poſui
in effectu. ſ. de elect. quia propter. §. illud. ibi vide. &c.

1 *Patientia prælati ignorantis, non tribuit ius in beneficio.*
2 *Patientia Papæ tribuit ius in beneficio. & 4.*
3 *Papa habet plenitudinem poteſtatis.*
5 *Epiſcopi patientia, non tribuit ius in beneficio.*
6 *Extranumerarij receptio, an valeat. 10.*
7 *Canonicatus noua receptio, an valeat. 9. 11.*
8 *Numerus canonicorum, & præbendarum differunt.*
12 *Præbendam ad diuidendam requiſita.*
13 *Inquiſitio contra vnum, an conſortibus noceat.*
14 *Sententia vnius conſortium alijs prodeſt.*

Dilecto. ¶ In glo. per hoc videbatur. Si quæris
vtrum & qñ patientia, vel tolerantia, ſi-
ue tacitus cõſenſus prælati dat ius in bñficijs. Hug.
& Ioan. 16. q. 7. ſi quis deinceps. & Phil. j. de inſti. c.
ex frequentibus. dicunt ꝙ ſic. Idem innuit Ber. ſ. de ſup. negl.
præla. c. literas. Sed Io. & Vinc. hic quorum fuit iſta glo. & Ber.
& Hoſti. hic poſt eos tenent contrarium. Idem Archi. in cap.
alleg. ſi quis deinceps. idem innuit Inno. in c. alleg. literas. Cir-
1 ca quod ſic diſtingue. † Aut prælatus patiens & tolerans ſiue
tacitè cõſentiens, ignorabat ipſum tenentem beneficium mi-
nus canonicè fuiſſe in beneficio ipſo inſtitutum: & tunc non
obeſt prælato, argu. ff. de interroga. ac. l. de ætate. §. fin. etiam ſi
expreſſe conſenſiſſet. Nec acquiritur ius aliquod ipſi tenenti:
quia non conſenſit qui errat. ff. de iuriſdi. om. iudi. l. ſi per erro-
rem. ff. de iudi. l. 2. circa princ. & ſ. de re iudic. c. cum olim. ſm
Innoc. & Hoſti. hic. & Archi 63. diſtin. ca. cum Adrianus. Aut
prælatus patiens & tolerans ſiue tacitè conſentiens ſciebat ip-
ſum tenentem beneficium fuiſſe minus canonicè in ipſo bene
ficio inſtitutum: & tunc aut quæris de Papa: aut de alijs præ-
2 latis inferioribus. † Si de Papa: tũc aut huiuſmodi patientia ſi-
ue tolerantia fit expreſsè ab eo, vel ab alio de mandato ſuo: &
ſic eſt tolerantia approbationis: & talis patientia ſiue toleran-
tia dat ius in beneficio: ita intellige. ſ. de ſup. negli. prælato. c.
literas. vbi Hoſt. exponit verbum illud patientia. ſ. expreſſa. ſi-
mile. j. de conuer. coniug. c. cum ſis prædictus. §. fin. ad hoc be-
ne facit. ff. de manu. vindi. l. apud eum. §. imperator. & j. de co-
gna. ſpiritu. ſuper eo. Et hoc etiam tenet Io. And. ſ. de fil. preſ-
3 byt. c. Michael. nec mirum, † quia Papa qui eſt ſupra ius, & ha
bet plenitudinem poteſtatis, vt. ſ. de vſu pallij. ad honorem. j.
de conceſ. præben. propoſuit. non aſtringitur illa forma confe-
rendi, eligendi, vel prouidendi per quã datur ius in beneficijs,
arg. C. de legibus. l. digna. vox. 9. q. 3. cuncta per mundum. & c.
per principalem. Per talem enim tolerãtiam ratam habet Pa-
pa talem detentionem, ſicut habet ratam reconciliationem ab
initio nullã: & incipit valere vt nunc. j. de conſec. eccl. c. aqua.
in fin. & ſicut diſsimulatio ſua ex certa ſcientia habet vim di-
ſpenſationis ſuper matrimonio in gradu prohibito cõtracto,
ꝙ dic vt not. Inno. j. de conſan. & affin. ca. quia circa. glo. fin. &
Hoſti. poſt eum ibi. Et ſic patet quod Papa de nihilo facit ali-
quid, ſimile. 3. q. 7. hæc quippe. de conſe. diſt. 2. reuera. & no. ſ.
4 de tranſac. c. 1. & c. veniens. j. de conceſ. præb. propoſuit. † Ta-
lia enim ex conſtitutione eccleſiæ firma, & rata iudicantur &
ideo circa talia poteſt Papa dicere & facere quicquid placet, vt
patet

patet in eo quod not. ſ. de ſup. negli. præla. cap. 1. & c. literas. de
æta & qual. cum contingat. vt hoc not. Hoſti. in c. allega. aqua.
in fin. glo. vlt. cum quo ſtatis concordat Inno. ibi. pro hoc not.
per Bernar & alios. j. de ſent. excom. c. ſi aliquando. & per Io.
Andr. & alios extra de ſent. excom. c. ſi ſummus Pontifex. in
cle. Vnde poſtquam de ſua intentione, ſeu voluntate apparet,
& conſtat, ſufficit. vt ibi leg. & not. Aut huiuſmodi patientia
ſeu tolerantia non fit expreſſe, nec eſt approbationis, & tunc
ſola patientia non ſufficit ſcḋm Hoſti. in c. alleg. literas. & ita in-
tellige quod not. Innoc. ibi dicens ꝙ ſine peccato retinere non
5 poſſet beneficiū abſq; noua collatione. † Si quæris de alijs præ-
latis, tunc dic ꝙ tacitum patientia etiam expreſſa ſiue approba-
tionis non dat ius in beneficio, niſi interueniat canonica colla-
tio, vel electio, ſeu prouiſio. vt hic in glo. quam approbat hic
Hoſti. Dicens ꝙ ſi quis minus canonice adipiſcatur beneficiū,
ſcilicet ſimoniace, vel per fraudem, vel ſurreptionem aliquam
in perpetuum non præſcribit, vt hic & expreſsius. j. de cle. ex-
com. mi. c. poſtulaſtis. de inſtit. c. ex frequentibus. vbi hoc te-
net Ber. in glo. pen. & Innoc. & Hoſt. & Io. An. poſt eum. 1. q. 1.
principatus. Et ex quo de hoc conſtat in iudicio contentioſo
condemnatur ad reſtitutionem omnium perceptorum, vt hic
&. j. de iurepa. c. cum dilectus. in fin. & de his quæ fiunt a præ-
la. c. continebatur. In iudicio vero animæ ſua conſcientia ei di-
ctat quod nō dimittitur peccatum niſi reſtituatur ablatum. j.
de vſur. cum tu. ſcḋm Hoſti. hic. & Ioan Andr. poſt eum, qui al-
legat. j. de regu. iur. c. peccatum. lib. 6. Idem Archi. 7. q. 1. cum
quis. glo. fin. Et ita intelligo quod not. Archi. in c. allega. ſi quis
deinceps. & quod not. Innoc. in cap. alleg. literas. pro hoc infra
de regu. iur. ca. bene ſcitum. lib. 6. j. de inſtit. ex frequentibus.
a. quæſt. 1. legum. ff. de decur. l. Herennius.

¶ Ad pleniorem euidentiam iſtius ca. & gl. Bern. ſuper verbo
huiuſmodi clauſula. & Inno. ſuper verbo non eſt certus. & ſu-
per verbo ad illud. & ſuper verbo ſtatutum. Si quæris verū re-
ceptio facta de aliquo ad canonicatum, vel ad præbendam va-
leat, & teneat: diſtingue. Aut quæris de eccleſijs regularibus:
aut de ſecularibus. In primo caſu refert, aut recipiuntur vltra
vires, ſeu facultates eccleſiæ, & vltra numerū qui poteſt abſq;
penuria de facultatibus, & de reditibus eccleſiæ ſuſtentari: aut
6 non. † Si ſic: aut quæris in monaſterijs mulierum ordinū non
mendicantiū: & tunc non valet receptio ipſo iure, vt. j. de ſta-
tu regulari. c. periculoſo. §. ſane. lib. 6. & hoc eſt ſpecialem mo-
naſterijs fœminarum. Aut quæris in monaſterijs virorum: &
tūc licet in illis vltra quā ſuſtentari poſsint recipi non debeāt,
vt. ſ. de vi. & hone. cleri. c. qm̄ vt ait. in prin. Melius. j. de inſti.
cap. 1. & c. authoritate. quod verum etiam ſi eccleſia non ha-
beat certum numerum. Et ideo ſi quis impetrauerit ꝙ in tali
eccleſia recipiatur, obſtabit exceptio paupertatis, vt in d. ca. 1.
& no. ſ. de reſcri. ſi ꝓponente. Si tn̄ fuerint recepti tenebit re-
ceptio: quia & hoſm cetibus ſe immiſcere, & ſibi vitæ neceſſā-
ria poſſunt acquirere, de conſecratio. diſt. 5. nunquam. vt not.
Cardi. & Ioan. Andr. in. §. alle. ſane. ꝙ non poſſunt honeſte fa-
cere mulieres. j. de iudi. c. mulieres. lib. 6. Si nō recipiantur vl-
tra numerum qui poteſt abſq; penuria de facultatibus eccleſiæ
ſuſtentari: tunc dic idem ꝙ ſequitur in eccleſijs ſecularibus.
7 † Si quæris in ſecundo caſu. ſ. de eccleſijs ſecularibus refert: aut
quæris in eccleſijs in quibus nō eſt certus numerus canonico-
rum, nec etiam præbendarū: aut in eccleſijs in quibus eſt cer-
tus numerus canonicorum & etiam præbendarum. In primo
caſu valet & tenet receptio: quia in eo caſu intelligitur quod-
dam ius de nouo creari, vt hic in. §. præterea. In ſecundo caſu
refert: aut fit receptio infra numerum: aut vltra numerum. Si
infra numerum regulariter valet, vt. ſ. eo. c. accedens. & c. dile-
ctus. & per totum. j. de conceſ. præb. nulla. & per totum. Si vl-
tra numerum tunc refert: aut huiuſmodi numerus non eſt iu-
ramento canonicorum firmatus, nec authoritate Papæ confir-
matus cum illa clauſula, & ſi aliquid factum fuerit contra non
valeat: aut eſt iuramento canonicorum firmatus, vel authori-
tate Papæ confirmatus cum illa clauſula, & ſi aliquid factū fue-
rit contra non valeat. In primo caſu refert: aut duo vel plures
eliguntur vel recipiuntur: aut vnum ius canonicatus, hoc eſt
ꝙ ſic electi vel recepti habeant tantum vnā vocem in electio-
nibus, & alijs. Et quod in omnibus ambo, vel oēs fungantur
vice vnius, vel duo vel plures eliguntur, vel recipiuntur ad vnā
præbēdam indiuiſam: ita quod ſub noīe vnius præbendæ cen-
ſeatur vterq; quaſi dimidius canonicus: & talis receptio nō va-
let, vt hic in. §. præterea: quia vnitas nō recipit diuiſionem. 24.
q. 1. loquitur. de primo, ſcilicet, de receptione in canoni-
cum no. hic Inno. ſuper verbo ad illud. & ꝓbatur hic in. §. præ-
terea. ſecundo reſponſo. de ſecundo, ſcilicet, de receptione ad
vnam præbendam, probatur expreſſe. ſ. eod. tuæ. &. j. cap. pro-
ximo. Aut duo vel plures vel vnus recipiuntur ſiue recipitur
ſimpliciter & abſolute vltra numerum, vel etiam recipiuntur
quilibet ad quemlibet canonicatum, vel ad quamlibet præben
dam, & tunc refert inter canonicatus & præbēdas, quia aut re-
cipiuntur ſiue recipitur in canonicos ſiue canonicū vltra nu-
merum canonicorum: & talis receptio bene valet, vt in c. alle.
cum. M. & ſupra eodem pro illorum. Aut recipiuntur vel re-
cipitur ad præbendam vltra numerum præbendarum, & talis
receptio non valet, & hoc niſi excreuerint eccleſiæ facultates,
vt in c. alleg. cum. M. vel etiam niſi vna præbenda ex cauſa ra-
tionabili diuidatur inter duas, vt quia pauci ſunt canonici. ſ. de
elec. cum eccleſia vulterana. j. de cle. excom. propoſuit. vel vt
dicatur miſſa glorioſæ Virginis Mariæ. ſ. eo. ſignificatum. vel
cauſa neceſsitatis vel vtilitatis. j. eo. expoſuiſti. vel cauſa pieta-
tis vel elemoſynæ. 86. diſt. non ſatis. vt le. & no. ſ. eo. tuæ. &. j.
8 cap. proxi. † Et in hoc eſt differentia inter numerum canoni-
corum & numerum præbendarū: qui numerus canonicorum
rumpitur per receptionem canonici ſpontè factā vltra nume-
rum canonicorū: niſi fiat authoritate Papæ, vt ſtatim dicam:
numerus vero præbendarum non rumpitur per receptionem
alicuius canonici ad præbendam vltra numerum præbendarū,
ſed demum per excreſcentiam redituum vt le. & no. in c. alle.
cum. M. & . ſ. eo. dilectus. & per Inno. hic. ſuper verbo nō eſt
certus. & quæ ſit ratio vide hic per eum. Et inde eſt quod In-
noc. no. ſ. eo. pro illorum. glo. fin. ꝙ ſi impetrentur literæ in ali
qua eccleſia, in qua canonici ſuum ſtatutum infregerant vltra
numerum eligendo, quod adhuc ſalua manet eis exceptio, vt
præbenda nō aſsignetur ei vltra numerum: ſed non manet eis
9 ſalua quin eum recipiant in canonicum, ar. iurium allega. † In
ſecundo caſu. ſ. quando numerus eſt iuramento canonicorum
firmatus, vel authoritate Papæ cum dicta clauſula confirmatus
refert. Aut fit receptio authoritate Papæ, & tunc valet: quia
eius authoritas in quolibet iuramēto intelligitur excepta. ſ. de
iureiur. venientes. & poteſt de iure ſupra ius diſpenſare. j. de
conceſ. præben. propoſuit. & ſcḋm hoc intellige. j. de verb. ſign.
c. vlti. Nec propter hoc eſt ruptus numerus canonicorum vel
præbendarum, nec veniunt cōtra iuramentum vel priuilegiū
ſuum de certo numero. ar. ſ. eo. pro illorum. vbi hoc not. Ber.
& Hoſtien. ſuper verbo authoritate propria. & Gul. de Monte
Lau. extra eo. titu. c. ſi iuxta. in 2. glo. in cle. Vnde iſte receptus
vltra numerum, habet canonicatū vltra numerum: ſed quia in
cito vacabit canonicatus ille, vel alter numerus qui nō eſt ex-
tinctus, ſed eſt impeditus ſeu ceſſans reddit ad priſtinū ſtatum.
Vnde ille canonicatus collatus authoritate Papæ, deſinit eſſe
ſtatim quod aſſequitur præbendam aliquā per canonicum poſ-
ſeſſam: quia tunc habet canoniam illā cui eſt illa præbenda an-
nexa, vt not. ſ. eod. dilectus. j. & per Gul. de Monte Lau. extra
eo. tit. in c. alleg. ſi iuxta. glo. 2. in cle. ſed talis receptus vltra nu-
merum non habebit præbendam vltra numerū, quia non eſt.
Et quia eſt quædam res quæ cōſiſtit in rebus corporalibus, ſed
expectabit, donec aliqua præbenda vacauerit: vel donec ex-
creuerint fructus, vt legitur. & no. in d. c. cum. M. &. ſ. eo. rela-
10 tum. & c. dilectus. † Aut fit receptio vltra numerum citra au-
thoritatem Papæ, & tunc non valet vt hic in. §. præterea. in ver.
niſi forte. Et ſic hæc duo ſcilicet, numerus iuramento canoni-
corum firmatus, & numerus authoritate Papæ cum iſta clau-
ſula prohibitionis adiecta, vt ſi quicquam contra id fieret non
valet cōfirmatus, æquiparantur. Quia in primo caſu confirmat
verus Deus: in ſecundo verus homo vicarius tn̄ Dei, ſcḋm In-
noc. hic in glo. nota quod & Hoſti. poſt eum. idem Archi. 22.
q. 1. c. 1. glo. 1. &. j. de reſcrip. c. duobus. glo. antepen. in fin. & de
præb. ſi a ſede. glo. fin. lib. 6. & ibi vide. Idem Spec. titu. de leg. §.
nunc tractemus. ver. item Innoc. licet in recepto authoritate
legati ipſe Spec. ibi in ver. præceden. ſed ſi ad mandatū legati &c.
diſtinguat inter iuramētum, & confirmationem Papæ & ma-
le. & Ioan. And. hic dicit quod ſatis poteſt defendi quod valet
receptio contra iuramētum facta, licet illi ſint periuri. Sic etiā
tenet matrimonium contra iuramentū contractum: licet con
trahens ſit periurus, deſponſa. ſicut. & inducit quod not. Spec.
in d. ver. ſed ſi ad mandatum. Dicit tn̄ hoc non procedere in
illo qui ſe eligi procurando fecit recipientes deierare. Et dato
ꝙ in iſto ver. niſi forte eſſent verba papæ, nō tamen dicitur hic
quod non valeat receptio, ſed quod fieri non debet: & hoc vi-
detur placere Pe. & placet Aegid. ſecundum ꝙ non ob. ꝙ reci-
piendo ſint periuri, & ſic infames, & ſic repellēdi a legitimis
actibus, & ſic ab eligendo: quia tempore electionis adhuc non
erant

erant periuri, nec infames, ſicut dicit in quęſtione de teſtamen
to iurato. ꝭ. de regu. iur. quod ſemel placuit. lib. 6. Et quia ſicut
dixit in. q. prædicta, licet regulariter qui iurauit non im mutare
teſtamentum, faciendo ſm ſit periurus: poſſet tñ caſus cótin-
gere quo periurus non eſſet. Sic in ꝓpoſito dicit, quod fortius
valebit receptio vbi dicas recipientes non eſſe periuros, puta
quia caſus erat quo propter augmentũ facultatum poterat ſta
tutus numerus augeri ex vi tacitę conditionis ſine pœna per-
iurij. de conſti. cum M. ſm Ioan. And. Cuius opinio poſſet eſſe
vera intelligendo de receptione facta alicuius iam creati in ca-
nonicum per Papam, vel alium qui poteſt, quæ non tribuit ius,
de qua. ꝭ. de reſcrip. c. capitulum. & . ꝭ. eo. pro illorum. glo. pen.
Priorum vero opinionem intellige de receptione quæ tribuit
21 ius recepto. † Et vide quod not. Hoſti. ꝭ. c. proxi. glo. vlt. vbi di-
cit quod vbi numerus non eſt iuramento firmatus, vel autho-
ritate Papæ cum dicta clauſula confirmatus, & vna præbenda
vacante duo recipiuntur ad eam ſine authoritate Papæ, nume-
rus canonicorum rumpitur, nec dicitur quis recipi authorita-
te Papæ ſi capitulum habet exceptionem & nõ opponit eam.
Vnde ſi non fiat mentio de numero, conſulo quod capitulum
excipiat. ꝭ. de reſcrip. conſtitutus. alias voluntarie dicam ipſos
venire contra numerum, & ſic tacitè ei renuntiant, vt in c. al-
leg. cum M. Vacante ergo prębenda, ſi duo recipiantur ad prę-
bendam vnam, nõ valet ſectio nec receptio niſi intendant ali-
quod ius de nouo creare, vt hic &. ꝭ. eo. tuæ. Si autẽ intendant,
& cõſentiant hi ad quos ſpectat, & fiat ex cauſa rationabili, va
let tam ſectio, quam receptio, alias ſi vnum deficiat non valet
ſectio ſeu diuiſio: valet tñ receptio. Et ideo recipiens tenetur
præbendam reintegrare, vt. ꝭ. cap. proxi. ſm Hoſti. ibi & bene.
22 † Vide etiam quod no. ibi in glo. 3. vbi dicit quòd ad hoc vt va
leat tam receptio quam ſectio requiruntur quatuor. Primum,
intentio diuidẽtis, quod intendat ius quoddam de nouo crea-
re, & præbendarum numerũ augmentare, vt hic in verſi. pro-
pter quod. Secundum, quod fiat de cõmuni conſenſu illorum
ad quos ſpectat, & dioceſani, & capituli ſui, vt hic in ver. quan-
quam. &. ꝭ. c. proxi. & de reb. eccl. non alie. c. 1. Tertium, quod
fiat ex cauſa rationabili. vt. ꝭ. ca. proxi. Quartum, ꝙ præbenda
ſit adeo pinguis, vt ex ea poſſint fieri duę ſufficientes, vt. ꝭ. ca.
proxi. §. fin. quorum vnum deficiat de prædictis adminus ſe-
ctio non valebit ſecundum eum. & Ioan. And. poſt ipſum ibi.
¶ Super eo. c. Ad euidentiam glo. fin. Si quæris, cum agitur de
crimine quod plures dicuntur cõmiſiſſe, vtrum ſnĩa lata con-
tra vnum præiudicat alij. Diſtinguit Hoſt. hic & Io. And. poſt
23 eum. † Aut quæritur de illo in modum inquiſitionis, & ſic ex
quo de vno facta eſt fides, intelligitur eſſe facta de alijs per te-
ſtes nominatis, cũ ſimul de omnibus quæritur. Et ſic poſſunt
intelligi iura in glo. iſta alleg. 3. q. 6. hæc quippe. 81. diſtin. tantis
Daniel. 59. diſt. ordinationes. ꝭ. de ac. ad petitionem. ꝭ. de elec.
24 per inquiſitionem. † Aut in modum accuſationis vel actionis,
& tunc ſi omnes ſunt condemnati, & vnus appellat, & obtinet
victoriam prodeſt omnibus. ꝭ. de appella. cap. pen. ff. ſi ſer. ven.
l. 3. §. penul. Si vero ſuccumbat non obeſt, vt hic. & . ff. de adul.
denuntiaſſe. ꝭ. de adul. ſignificaſti. & ſic fauorabiliores ſunt rei
. ff. de reg. iur. l. fauorabiliores. ꝭ. de re iudi. c. vlti. Niſi is de quo
quæritur in hoc conſentiat: quia tunc ob. ſſet. 2. q. 7. ſtatuit, &
25 patet in eo quod legitur & no. ꝭ. de elec. cum dilecti. ad fi. † Pri-
mum membrum non credo verum, niſi eſſet inquiſitio gene
ralis comprehendens illũ de cuius præiudicio tractatur, quod
dic vt dixi in d. c. per inquiſitionem &. ꝭ. de re iud. c. quamuis.
Et in quęſtione quam ponit Ber. hic de duobus fratribus. con-
cordat Bart. Brix. in quæſt. dominicali. quæ incipit duo fratres
ex eodem tempore. & Spe. tit. de ſententię prolatione. §. nunc
de effectu. ver. ſed pone duo fratres &c.

1 *Inſtitutio contra mandatum collationis nulla.*
2 *Inſtitutio contra mandatum prouiſionis, an valida. 4.*
3 *Factum legitimè non retractandum.*
5 *Decretum & inhibitio differunt.*
6 *Papæ non illudendum.*
7 *Literæ ad excommunicatum impetrata an valida. 9.*
8 *Aequitas in eccleſiaſticis attendenda.*

Dilectus filius G. ¶ Si quæratur quæ gra-
tiæ prębendas afficiant,
& quæ non. Et vtrũ collatio ſeu prouiſio facta per
epiſcopum, vel capitulum ſeu alium ad quem ſpe-
ctat: contra mandatum apoſtolicum valeat, & teneat. Diſtin-
guit hic Hoſti. & in ſum. eo. tit. §. & a quo. ver. ad horum ſolu-
1 tionem, &c. † Aut eſt mandatum collationis id eſt, mandatum
in quo continetur collatio beneficij iam facta: & tunc quic-
quid fit poſtea dum tñ collatio tenuerit, irritatur. ꝭ. eo. vene-
2 rabilis. ad fin. † Aut eſt mandatum prouiſionis, id eſt, in quo
continetur quod aliquis debeat de tali beneficio prouidere, &
tunc refert, vtrum in reſcripto ſit appoſita illa clauſula. ſ. quod
ſi quicquam factum fuerit in contrarium irritum habeatur: &
tunc ſimiliter ſi de ipſo ſecus fiat non valebit. ꝭ. eo. inter cæte-
ra. & c. dilecto. ver. niſi forte. Aut dicta clauſula non eſt ibi ap-
poſita: & tunc aut vterq;. ſ. tam conferens quàm recipiens ſcit
mandatum apoſtolicum impetratũ, & tunc de rigore iuris ir-
ritanda eſt collatio, arg. hic &. ꝭ. de conceſ. præb. propoſuit. niſi
forte Papa contrarium reſcribat in pęnã canonicorum facien-
do aſſignari de reditibus eccleſiæ, vt hic. Aut vterq; ignorat,
3 † & tunc quod legitimè factum eſt non retractabitur, nec pę-
nam meretur. ꝭ. de his quæ fi. a ma. par. ca. c. ex ore. ꝭ. de reſcri.
4 c. cauſam. de reſtit. ſpol. audita. † Aut cõferens ignorauit, & re-
cipiens ſciuit, vel ecõtra: & tunc inuito illo qui bonam fidem
habuit non ſoluetur hæc copula ſpiritualis: ſed eo volente ſic,
ſi quamcito ſciuerit contradicat: ſic poteſt intelligi. ꝭ. eo. dile-
ctus. & de cõceſ. præb. c. propoſuit. ſm Hoſti. hic. cuius dicta
hic non audeo approbare, præter primum & ſm. vnde de hoc
dic plenius & verius per Io. Andr. ꝭ. de conceſ. præb. ſi ſoli. in
glo. vlt. ver. videndũ eſt de ſecundo vſq; in fi. lib. 6. & dicam. ꝭ.
eo. c. fin. Vnum tamen no. ꝙ præſens decret. debet intelligi in
mandato, ſecus vero eſſet in prohibitionẽ: nam collatio con-
tra inhibitionem facta non valeret, vt. ꝭ. de iurepa. c. cum dile-
ctus. & de conceſ. præb. c. ſi ſoli. ver. aut executor. lib. 6. Nam
operatur plus expreſſa inhibitio quã mandatum, vt hic, & hoc
not. Ioan. Andr. extra de iurepat. ca. 1. ſuper verbo inhibentes.
ver. item contra hoc. in cle. Et in hoc cõcordat Inno. ꝭ. de te-
ſta. Raynaldus. ſuper verbo teneret. & Hoſt. poſt eum. Et hoc
intelligo qñ inhibitio deuenit ad notitiam illius vel illorũ qui-
5 bus fit inhibitio. † Et hæc poteſt eſſe differentia inter inhibi-
tionem quæ non ligat ignorantem, vt in ca. allega. ſi ſoli. &. ꝭ. de
conſti. c. vt animarum. lib. 6. Et decretum quod ligat ignoran-
tem, vt. ꝭ. de præb. c. dudum. lib. 6. Item credo quod etiam per
reſeruationem Papæ beneficium reſeruatũ ſit affectum, licet
non interponat decretum, vt not. G. ꝭ. de conceſ. præb. c. qua
cunctis. §. ex parte. ver. niſi forſan. ſuper verbo exprimatur. &
Io. Andr. in c. ſi cap. ſuper verbo exequatur. lib. 6. quo caſu vide
tur quòd talis cuius beneficia reſeruata eſſent non poſſet per-
mutare ar. C. cõmunia de leg. in aut. res quæ ſubiacent. Et quia
ſi poſſet permutare beneficia illa quæ ex cauſa permutationis
aſſequeretur nõ eſſent affecta: & iſta reſeruata poſſent per plu
res permutationes tranſire de manu in manum, taliter quod
6 nunquam alias quam per permutationem vacarent † & ſic Pa-
pæ illuderetur & eius reſeruatio fruſtraretur effectu, quod eſſe
non debet, vt. ꝭ. de off. deleg. c. ſi ſuper gratia. lib. 6.
¶ Super eo. c. Glo. 2. in quæſtione illa vtrũ literæ impetratæ ad
iudicem qui tempore impetrationis erat excõicatus, & tem-
pore receptionis abſolutus, valeant, concordat cum eo Spec.
titu. 1. §. vlt. ver. item quod eſt excõicatus. & Archi. 11. q. 3. cu-
7 rę. † Sed Ioan. de Deo in quęſtionibus ſuis in principio, diſtin
guit. Aut erat excõicatus publicè: & tunc indiſtinctè non va-
lent literæ. 16. diſt. quod dicitis. de poſtu. præla. cap. 1. Aut oc-
culte, ſed nunc opponitur, & tunc diſtinguit. Aut hoc ſciuit
impetrans, & tunc non valent. ꝭ. de reſcript. ſuper literis. Aut
ignorauit, & tunc ſi eſt cauſa appellationis non currit ſibi tem-
pus. ꝭ. de app. ex ratione. & optimè eod. titu. ſignificante. Si eſt
principalis de æquitate deberent valere, vbi iuſtitia aduerſarij
8 non perit. ꝭ. de procu. ex inſinuatione. † Maximè cum in cau-
ſis eccleſiaſticis non rigor, ſed æquitas attendatur. ꝭ. de iudi. di-
lecti. de dolo & contu. cap. 1. ſicut ſi impetraſſet ad aliquẽ prę-
latum vacante ſede inſtitutus tempore præſentationis cogno-
ſceret. ꝭ. de off. dele. qm̃ Abbas. Sed hoc dicas verum ſi ſcriba-
tur dignitati vt ibi. Ioan. de Mon. mur. in ſua diſputatione hoc
addit, quod etiam ſi tempore præſentationis erat excõicatus
occultè poſt abſolutionem ꝓcedere poterit, vt prius etiam ſi
non opponitur: quia iuriſdictionem recepit, allegat de re iudi.
9 ad probandum. † Et ꝙ valeant, videtur caſus. ff. de leg. præſtan.
bo. poſſ. contra tabu. pe. l. interuenit. debet enim ſufficere ꝙ
res deuenit ad eum caſum &c. ff. de leg. 3. l. 1. ff. de codic. l. eum
qui. & l. conficiuntur. §. ſi poſt. Et ſufficit quod quis ſit de co-
gnatis tempore mortis, licet non ſit tempore teſtamenti. ff. de
reb. dub. l. ſi cognatis. de dona. cau. mortis. l. in mortis cauſa. de
iure fiſci. l. non intelligitur. §. quando hæc. Io. Andr. qui etiam
dicit hic ſm Phil. quod ſi dixit impetrans Papæ beneficiũ va-
care non eſt ſatis quod vacet tempore præſentationis, ex quo
non vacabat

non vacabat tempore datę. Sed ſi Papa proprio motu mandat alicui cōferri eccleſiam, vel præbendam ſi vacat, ſatis eſt quod vacet tempore receptionis, licet nō vacaret tempore datę per hanc decre. Sed dices hæc decre. non probat hoc, cum hic non fuerit affecta præbenda: probat tamen quam conferri debuerat & ad hoc inducitur: poſſet tñ dici ꝙ hic etiam fuit mandatum de canonicatu per quod apertius patet Papæ voluntas de conferenda præbenda quandocunq; vacante. Ioan. Andr.

1 *Beneficia reſidentiam requirunt.*
2 *Beneficium vnum in eadem eccleſia habendum.*
3 *Epiſcopatum vnicum habendum.*
4 *Curatum beneficium vnum habendum.*
5 *Beneficia ſimplicia, an plura habenda.*
6 *Conſuetudo circa plura beneficia obtinenda, an valida.*
7 *Beneficia regularia plura non habenda.*
8 *Prioratus clauſtralis non incompatibilis.*
9 *Prior clauſtralis non habet adminiſtrationem.*
10 *Beneficia vnita plura habere licet.*
11 *Ignorantia excuſat circa beneficiorum pluralitatem.*
12 *Beneficium ſecundum iniuſtè occupans, primum vacare facit.*
13 *Epiſcopatum ſecundum obtinens, an primum perdat.*
14 *Dignitas ſecundo ſi obtineatur, an prima vacet.*
15 *Beneficia plura obtinendi cauſæ.*
16 *Beneficia plura incompatibilia impetrans quam pœnam incurrebat olim.*
17 *Beneficia plura obtinens in quam pœnam hodie incidat. & 18.*
19 *Dictio, libere, quid importet.*
20 *Papa ſolus diſpenſat circa duas curas.*
21 *Diſpenſationem inducunt tres cauſæ.*
22 *Epiſcopus circa beneficiorum pluralitatem ob neceſſitatem diſpenſat.*
23 *Papa diſpenſat propter perſonarum merita.*
24 *Papa ſolus diſpenſat cum religioſis.*
25 *Diſpenſationis deſcriptio.*
26 *Diſpenſatio iniuſta dicitur diſſipatio.*

DE multa. ¶Si quæris quæ ſunt beneficia quę de iure cōmuni ſimul teneri pñt, & quæ non. Dicit Innoc. ſ. eo. cum iam dudum, & de elect. dudum. ꝙ habere plura beneficia non curata, & quæ de conſuetudine vel ſtatuto reſidentiam nō requirant, 1 non eſt peccatum nec contra iura. † Nam alias de iure oīa beneficia reſidentiam requirunt, vt no. Hoſt. & Inno. ſ. de clericis non reſid. c. clericos. & Gul. de Monte Lau. in extrauag. Io. 22. quæ incipit execrabilis. ſuper verbo valeamus. & Gen. in extrauagāti ſuſcepti regiminis ſuper verbo reſidere. Goff. vero dicit. ſ. de cle. non reſi. ca. 3. ꝙ de iure poteſt quis habere plures præbendas, quarum altera per ſe non ſufficit, allegat eo. tit. conquerente. ꝙ facit etiam contra. & ſ. eo. cum teneamur. Et iſtas duas opiniones videtur approbare Ioan. Andr. j. de reſcri. c. gratia lib. 6. dicens ꝙ dici poſſet opinionem prædictam Inn. veram eſſe, quam ſequitur conſuetudo: quam ſcit Papa & tolerat; vel ſaltem opinionem Goff. arg. j. de reſcri. c. ſi gratioſe. lib. 6. Et in hoc ſatis concordat. G. in d. cap. gratia. dicens poſt Hoſt. quod plures perſonatus, vel plures dignitates nō poſſunt inſimul obtineri, vt lu c. & in c. allega. dudum, nec alia quæ reſidentiam exigunt perſonalem vel ex ſtatuto, vel ex priuilegio, vel ex conſuetudine approbata. & de talibus loquitur c. alleg. clericos. de cler. nō reſid. & eo. ti. c. relatum. & c. quia nonnulli. & ſ. eo. cum non ignores. & 70. diſt. ſanctorum. Et finaliter tñ remittit ad ea quæ no. Inno. ſ. de elec. dudum. & ſ. eo. cum iam dudum. Tu vero diſtingue ſm Gul. de Monte Lau. extra de reſcri. c. gratiæ. in cle. Aut quæris quæ beneficia poſſunt ſimul obtineri de iure: aut de cōſuetudine. Si de iure refert † aut in eadē eccleſia, & tunc non poteſt obtineri niſi vnū, quod dic vt legitur & no. j. de conſue. c. conſuetudinem. lib. 6. Aut in diuerſis eccleſijs, & tunc aut quæris de beneficijs ſecularibus aut de regularibus. Si de ſecularibus † tunc aut quæris de prælaturis ſupremis, vt epiſcopatib9, & ſuperioribus, & tamen inſimul obtineri non poſſunt: niſi ex diſpenſatione Papæ, j. de excel. præla. c. ſicut vnire. & ſ. de trāſla. epiſcopi. c. inter corporalia. aut de inferioribus: & tunc aut de ſecularibus vel regularibus. Si de ſecularibus, † tūc aut de duplicib9 vt curatis, dignitatibus, & perſonatibus, & tunc talia non poſſunt niſi ex diſpenſatione Papę vt hic: quod tñ dic vt ſtatim dicam in diſtinctione. Hoc tñ dico ego Henricus fallere in caſu vbi præbendæ eſſet annexa eccleſia parochialis: nam talem pręben dam & eccleſiam ſibi annexam vna cum alia cura, vel dignitate, vel perſonatu, quis poterit obtinere, vt. j. de pręben. c. ſuper eo. lib. 6. quod dic vt ibi per G. & Ioan. Andr. Aut de duobus ſimplicibus, vel de vno ſimplici & alio duplici quod eſt idem quo ad hoc: & tunc aut vnum eſt intitulatum & aliud non, vt quia teneo præbēdam cum præſtimonijs, & penſionibus quæ non intitulantur, vt. 16. q. 1. poſſeſſiones. & tunc poſſum plura tenere ſic. poteſt intelligi cap. alleg. gratia. j. de reſcrip. lib. 6. &
5 eo. titu. ca. gratiæ. in cle. † Aut ambo ſunt intitulata, & tunc aut quæris de fructibus ipſorum inſimul lucrandis, & oēs in hoc cōueniunt ꝙ non lucratur fructus, niſi in vtroq; per ſe vel per alium reſideret. ſic intelligitur ſupra, de cleri. non reſid. conquerente. de conſti. cum oēs. Et intellige hoc reſidere cū effectu, quod omnibus horis & ſingulis diebus, ceſſante legitimo impedimento interſit: vel ſaltem pro maiori parte. arg. ſ. de cler. non reſiden. relatum. j. de celebr. miſſa. ca. 1. de conſecr. diſtin. 5. nunquam, quod eſt cōtra aliquos canonicos Pictauenſes, qui in tribus eccleſijs illius ciuitatis ſolēnibus reſidentiam faciunt inſimul & male. Aut quęris de proprietate eorum obtinenda, & tūc ſunt opiniones: nam Inno. tenet. ſ. eo. cum iam dudum. quod ſine aliqua diſpenſatione poteſt, quis talia beneficia poſſidere. Sed Hoſti. ibi. & j. eod. ſuper inordinata. tenet contrariū ſcilicet, quod quis dua talia beneficia non poteſt tenere ſine diſpenſatione Papæ. Glo. vero ordinaria videtur notare hic & in d. ca. dudum. ſ. de elect. quod ſufficiat diſpenſatio ordinarij. Opinio tamen Inno. ſeruatur de facto, pro qua facit dictū c. gratia. & c. gratiæ. de quo in Spec. ti. de legato. §. reſtat.
6 verſi. illud aūt. † Sequitur quæ beneficia poſſint ſimul tenere de conſuetudine, & tunc refert, aut quæris in vna eccleſia: aut in diuerſis. Si in vna, aut de vno intitulato & alio non, & tunc valet a contrario ſenſu illius cap. ſ. de conſuetudi. c. 1. lib. 6. Et ad hoc facit quod not. Hoſti. j. de his quæ fiunt a prælatis. tua. ſuper verbo de ipſa. Aut de duobus intitulatis: & tunc non valet vt ibi. Fallit in canonicatu & præbēda, quos quis poteſt de conſuetudine vel ſtatuto cum dignitate, vel perſonatu in eadem eccleſia obtinere, ar. dicti. c. 1. in fin. a contrario ſenſu. j. de conſue. lib. 6. & hoc no. Ioan. Andr. ibi in glo. ergo videtur, &c. Et de præb. ſuper eo. gl. fin. eo. lib. Idem ſentit. 60. diſt. cap. 1. gl. pen. in fin. dicens quod ſi conſuetudo eſt in aliqua eccleſia, ꝙ nullus in ipſa eccleſia obtinere poſſit dignitatē niſi fuerit canonicus in eadem, valet talis cōſuetudo, adeo vt ex ea poſſit excipi contra impetrantem a ſede Apoſtolica dignitatem in ipſa eccleſia de tali conſuetudine non facta mentione, ad hoc. ff. de decur. l. honores. §. is qui. ad muni. l. imperatores. j. reſpon. Et ſi in diuerſis eccleſijs non valet cōſuetudo de ſupremis & duplicibus: ſed in alijs bene, dum tamen faciat reſidentiam per ſe vel per alium: alias ſecus in fructibus. vt. ſ. dixi.
7 ¶ † Si quæris de beneficijs regularibus, dic quod religioſus habens prioratum vel curatam eccleſiam ſi recipit ſm ſine licentia Papæ ipſo iure vacat primum. Quod ſi ſtatim non dimiſerit efficitur ineligibilis & priuatur vtroq; niſi vnus ab alio dependeret, vel adinuicē ſint annexi, vt plene le. & no. j. de præb. cum ſingula. lib. 6. Vbi Ioan. Andr. not. quòd nullus religioſus poteſt præeſſe pluribus prioratibus quibuſcunque curatis, vel non curatis, perpetuis, vel temporalibus. vt ibi in princ. Licet Hoſti. hic in fin. & G. ibi contra in temporalibus & male. quorum opin. reprobantur. extra de ſup. negl. pręla. c. vnico. §. fin. in cle. & vide quod no. Hoſti. ſ. de cleri. non reſi. quia nonnulli. ſuper verbo parochiales. quæ capitula cum ſingula. quia regulares. nihil ꝓhibent de adminiſtrationibus. Vt in hoc ſeruetur opi. Hoſti. notata hic, vbi notat plures adminiſtrationes vni poſſe cōmitti. Et ſic ſeruant hodie hoſpitalarij, & plures alij qui duas vel plures adminiſtrationes ꝓut eis expedire viſum eſt vni cōmittunt. Et illud conſueuerunt facere Abbates & monachi nigri quaſi vbiq;. Ita not. Gul. de Monte Lau. & Gen. in c. alleg. quia regulares. §. fin. & G. de Monte Lau. in extrauag. Ioan 22. execrabilis. in princ. ſuper verbo prioratus.
8 † De prioratibus vero clauſtralibus qui ſunt in monaſterijs, de quibus loquitur c. & ſi principalis. de reſcrip. in cle. dicit G. de Monte Lau. in dicta extrauag. execrabilis. ſuper verbo prioratus. quod videtur ꝙ non cadant ſub edicto illorum iurium. j. de conſue. c. conſuetudinem. de præb. cū ſingula. lib. 6. & illius c. execrabilis. ſ. quod non ſint incompaſſibiles cum alijs beneficijs, prioratibus, ſeu adminiſtrationibus: intra monaſterium vel extra: imò quod poſſunt ſe cū altero de beneficijs alijs intus vel extra compati: imò etiam cum pluribus, alias iñ canonicè poſſeſſis.
9 † Et eſt ratio, quia tales prioratus, vt communiter, nullas

ter, nullas adminiſtrationes ſeu temporales prouẽtus habent: ſed ſolummodo habent ſpiritualem iuriſdictionem, ſeu officium in perſonas monachorum, & abbatibus duntaxat abſentibus, & in eorum defectum. Et ſic poteſt dici officium ſine adminiſtratione ad inſtar illorũ iudicum, de quibus leg. ſ. de in integr. reſti. cauſam. Vnde nihil videtur eis repugnare, quin habentes alias adminiſtrationes poſsint tales prioratus tenere, ſicut alias beneficiati poſſunt eſſe officiales, etiam principales, vel vicarij generales vice dñi ſyndici, vel ſimilia officia tenere. Talia enim officia vel ſimilia nullam adminiſtrationem habent annexam: & ideo aliquo iure non prohibentur vna cum alijs exerceri, & inſimul poſsideri. Et idem videtur cenſendũ quãtum ad c. cum ſingula. & c. execrabilis. de prioratibus ſim-
9 plicibus monachorũ, in quibus quis non creatur per electionem: nec propriè inſtituitur in eiſdem, vt no. hic Hoſt. Arch. in d. c. cum ſingula. & de offic. ordi. præſenti. licet aliqui contra ſecundum. G. de Monte Lau. in c. alleg. execrabilis.

¶ Si quæris vtrum ſi habens dignitatem, perſonatum, vel beneficium cum cura, aliud cõſimile in dignitate, perſonatu, vel cura recipiat: ex hoc prima dignitas, vel primus perſonatus, vel primum beneficium cum cura, vacare cenſeatur & quãdo,
10 diſtingue. † Aut alterum iſtorum beneficiorum non eſt dignitas, perſonatus, vel curatum de ſe & per ſe, ſed per accidens & annexum ſeu vnionem alterius, vt quia eſt præbenda cui annexa eſt eccleſia parochialis: & iſta obtinere inſimul non eſt contra iſtud concilium generale, quod dic vt leg. & no. ſ. eo. ſu-
11 per eo. lib. 6. † Aut vtrunq; eſt dignitas, vel perſonatus, vel curatum, vel vnum vel alterum aliud & per ſe, non per annexionem, ſeu vnionem alterius: & tũc aut ignorabat probabiliter primum beneficium eſſe tale, & tunc non vacat per receptio-
12 nem ſecũdi, ſed habet optionem. ſ. de reſcri. gratia. lib. 6. † Aut ſciebat, & tunc aut hñs primum vi occupat ſecundum beneficium, ſeu ſcienter, & iniuſtè ſe intruſit in eo, & tunc vacat primum, vt 7. q. 1. c. ſi quis epiſcopus. ſ. de trãſla. epiſcopi c. quanto. Et eſt caſus. ſ. eo. cum qui. lib. 6. Et hoc tenet Inno. hic. ſuper verbo contenderit. ver. ſed quid ſi ſecũdam. & Hoſt. poſt eum. Aut nõ vi nec ſcienter, iniuſte: ſed ex collatione ſeu inſtitutione prælati ad quem ſpectat ſm beneficium recipit, & tunc aut fructus ſecundi beneficij ad tempus ex cauſa debentur alteri ſeu pertinent ad alium: aut non. Si ſic, tunc pro illo tempore quo debentur alteri vel pertinent ad alterum fructus ſecundi beneficij, non cenſetur primum vacare. vt. ſ. eo. ſi tibi conceſſo. lib. 6. Quod intellige verum ſm Ioan. Andr. ibi. & Archi. & Ioan. Andr. ſ. de elec. commiſſa. lib. 6. quantũ ad perceptionem fructuũ ipſius primi beneficij. Vacat tñ quantum ad hoc vt poſtquam poſſeſsionem pacificam adminiſtrationis ſecundi habuerit debito tempore conſeratur: alias habebit locum Lateran. concilium. ſ. de conceſ. præb. nulla. Aut fructus ſecundi beneficij non pertinent ad alium, & tunc aut nondum habet de facto poſſeſsionem pacificã adminiſtrationis ſecundi beneficij, nec per eum ſtat quominus habeat: aut habet vel per eum ſtat. Si primo caſu nõ vacat primum beneficium ſm Inno. hic in glo. nõ ſolam. & Hoſti. poſt eum. & eſt caſus. ſ. eo. licet epiſcopus. lib. 6. a cõtrario ſenſu vbi idem tenet. G. & eo. tit. c. eum qui. Si ſecundo caſu refert: aut talis recipiens habet diſpenſationem ſufficientem quo ad hoc a ſede Apoſtolica: & tunc neutrum vacat, vt hic in fin. & . ſ. de conceſ. præb. ca. cum noſtris. Aut nullam habet diſpenſationem ſedis Apoſtolicæ, vel habet minus ſufficientẽ quod perinde eſt. arg. ſ. de tranſla. epiſcopi. c. licet. & . ſ. de præb. ca. is cui. & c. non poteſt. lib. 6. & tunc aut quæris de ſupremis dignitatibus, vt epiſcopatibus, &
13 ſuperioribus: aut de inferioribus. † Si de ſupremis & ſuperioribus, tunc aut quæris vtrum epiſcopalis dignitas, vel ſuperior prius habita vacet per aſſecutionem ſeu receptionem alterius dignitatis epiſcopalis, vel ſuperioris. Aut vtrum dignitas epiſcopalis, vel ſuperior prius habita vacet per aſſecutionem ſeu receptionẽ inferioris dignitatis perſonatus vel beneficij cum cura. Aut econtra, vtrũ inferior dignitas prius habita vel perſonatus prius habitus, vel beneficium cũ cura prius habitum vacet per aſſecutionem ſeu receptionem dignitatis epiſcopalis vel ſuperioris ſecundo receptę. In primo & ſecũdo caſibus non vacat: quia iſta conſtitutio de multa, non habet locum in epiſcopatibus quibus nec expreſſe, nec tacitè renuntiari poteſt ſine voluntate Papæ tacita vel expreſſa. ſ. de tranſla. epiſcopi. inter corporalia. ſ. de regula. c. licet. §. illa ſemper. & ita loquitur . ſ. de conceſ. præb. c. cum noſtris. vbi hoc no. Inno. in glo. pen. in fin. & Hoſti. & Abb. & Io. An. ibi poſt eum & hic. & Archi. 8. diſtin. fruſtra. in princ. ſuper verbo gloſſę, ex his omnibus, hoc ſaluo quod dicunt Aegi. & Io. Andr. poſt eum in d. c. cum noſtris. quod ſi electus nondum confirmatus in epiſcopum ſcienter recipiat aliam dignitatem, perdit ius quod habebat ad epiſcopatũ: quia tunc eſt in ſtatu in quo renuntiare poteſt per prædictam decre. inter corporalia. Et ad hoc facit clem. de reſcrip. ſuper eo. In tertio caſu non vacat primum beneficium, ſeu non vacant priora beneficia, niſi poſtquã confirmationem ſuæ electionis accepit, & bonorum epiſcopatus adminiſtrationem habuerit, vel per eum ſteterit & fuerit conſecratus, vel ſi non fuerit conſecratus, poſtquam decurſum fuerit tempus de conſecrãdis epiſcopis a canonibus diffinitum, vt plene legitur & no. ſ. de elec. c. cum in cunctis. §. cum vero. Et hoc no. Inn. & Hoſti. hic in glo. fallit. & Innoc. & Hoſti. poſt eum.
14 ¶ † Si quæris de dignitatibus inferioribus de quibus loquitur iſta decre. refert: aut quæris vtrum iſte talis beneficiatus recipiens ſm beneficium per receptionem huiuſmodi ſit priuatus prima dignitate ſeu primo perſonatu, vel beneficio quo ad ſe: aut quo ad primum cõferentem. Si quo ad ſe, dic quòd ſic dummodo corporalem poſſeſsionem ſecundi beneficij pacificè ſit adeptus, vt hic in princ. Et ſi perdit ius beneficij quod habebat in re, fortius perdit ius qđ habebat ad rem, vt in c. de reſcrip. gratiæ. ſm Ioan. Andr. hic. Hoc fallit in caſibus notatis per Ber. ſ. de elec. dudum. 2. §. inſuper. gl. nota ergo. & per
15 Hoſtien. ibi poſt eum qui de hoc ponit verſus tales. † Dependens, tenuis, rarus, vel gratia Papę. Vtilitas vrgens, & cõmendatio iuſta. Diuerſos titulos permittunt rite teneri. Item fallit ſm Vinc. ibi ſi calore & nõ animo perpetui beneficij receperit ſm. poſſet enim talis pęnitere. 2. q. 6. ſi quis libellos. de pę. diſt. 1. diuortiũ. ff. de ritu nup. pleriq;. de interrog. ac. l. de ętate. §. vlt. vbi reus pęnitet reſponſi vbi nullum damnũ eſt actori. Idem ſi incõtinenti fuit deiectus. Et ad hoc vide quod no. . ſ. de elec. cõmiſſa. §. 1. glo. 1. per Io. An. Item ſi recepit ſecundam vt viſitator. 7. q. 1. Pontifices. Idem ſi recepit ſecundam in alio epiſcopatu ſine licentia ſui epiſcopi, a quo reperitur vt ſequitur. Idem in eo qui expenſas de ꝓprio fecerat in primo, propter quas cõpetit ſibi retentio primi. ar. 12. q. 4. quicunq;. inſti. de ac. §. fin. ff. fam. erciſcun. l. fundum. Et hoc in expenſis quas fecit ante receptionẽ ſecundi: ſecus in his quas fecit poſt ea. inſti. de rerum diui. §. certe. Idem in eo qui ꝓteſtatur quod non vult dimittere primum, & tunc fatue agit prelatus qui ſibi concedit ſecundum: & poſſet hoc caſu locum habere concilium Lateran. ſ. quòd non teneat collatio ſecundi. ſ. titu. pri. quia nonnulli. ſm Vinc. ibi. Et idem recitat Ioan. Andr. hic.
16 † Si quo ad primum conferentem: tunc vide quod no. Hoſt. ſ. eo. expoſuiſti. vbi dicit ꝙ aut hoc fit ſine licentia & authoritate dioceſani, vel alterius prælati ad quẽ ſpectat: tunc ſi tranſiuit ad aliud beneficium in eadem ciuitate, vel dioceſi nõ tenet tranſlatio, vt. ſ. de renunt. admonet. & habet locum pœna concilij Lateran. ſ. de cleri. non reſid. quia nõnulli. Idem multo fortius ſi tranſiuit ad aliam ciuitatem vel dioceſim. ar. ſ. de cler. non reſid. c. fi. & primę eccleſiæ eſt reſtituendus, & per primum conferentẽ beneficiatus in primo beneficio inuitus retineri poteſt ex cauſa, ſm Hoſti. ibi. & Pe. de Samp. & Abb. & Ioan. Andr. hic. Idem not. Io. 7. q. 1. non oportet. & c. ſi qui vero. 21. q. 2. ſi quis iam tranſlatus. & Goff. ſ. de conſue. cum venerabilis. & Gen. in extrauag. Ioan. 22. execrabilis. ſuper verbo recipere prædicta. c. nõ oportet. ſi qui vero. Et ſi monitus per epiſcopum quem ſpreuerat hoc non emendauerit vtroq; beneficio ipſum priuare poterit. 7. q. 1. ca. ſi quis ſuæ ciuitatis. Et ſi dicis illud ſpeciale in epiſcopo, reſpondeo idem in quolibet alio, vt dicit c. ibi ſequens. Aut hoc fit de licentia epiſcopi dioceſani: & tunc aut tranſlatus omnino relinquit primam eccleſiam: & tũc vacat de iure & de facto adepta poſſeſsione ſecundæ eccleſiæ corporali. 21. q. 1. ſi quis iam tranſlatus. ſm Hoſti. Dic melius qñ habet adminiſtrationis pacificã poſſeſsionem ſm G. ſ. de elec. cõmiſſa. ſuper verbo pacificam. lib. 6. vel per eum ſtat. vt ibi & . ſ. eo. licet epiſcopus. lib. 6. ſm Io. Andr. hic. quod verum etiam ſi prouiſio ſibi facta de ſecundo de iure nõ teneat ſm Innoc. hic ſuper verbo contenderit. ver. ſed ſi non propria. & Hoſti. poſt eum hic. Idem Hoſti. ſ. de ap. conſtitutis. 2. in fi. ꝙ intellige fore verum ſi huiuſmodi recipiens hoc ſciat vel ignoret ignorantia iuris, vt no. Io. Andr. in d. cap. eum qui. ſuper verbo ſcienter. ſ. eo. lib. 6. Sed in hoc caſu ſi inſtitutio ſecundi beneficij facta fuerit, ſine authoritate proprij dioceſani ad quem tranſiuit, ipſum remouere poteſt, vel de gratia tolerare. ſ. de renunt. admonet. & de cleri. peregri. c. vlt. Aut tranſlatus retinet primam eccleſiam ſeu primũ beneficium: & tunc aut ex diſpenſatione dioceſani ex iuſta cauſa facta: &

tunc

tunc tenet tranſlatio & retentio vt hic.&.j.eod.ca. expoſuiſti.
alias vacat primum ipſo iure: niſi a Papa fuerit ſibi data optio:
Igitur ſi primũ cũ ſecundo retineat, debet epiſcopus ad quem
collatio primi beneficij pertinet, ipſum monere q primũ be-
neficium relinquat: & ſi non obediuerit ſtatim, vel infra tem-
pus ſibi ab eodem epiſcopo aſsignatũ, ipſum beneficium tan-
quam de iure vacans conferat, ſi vult euitare pœnam huius con
cilij, & ipſo priuet ratione delicti inobedientiæ in dioceſi ſua
cõmiſſi: & ſignificet epiſcopo ad quem tranſierat q ſententiã
exequatur. ſ. de foro cõpe. poſtulaſti. & ſic priuetur vtroq; : vt
hic ſm Hoſt. in c. allegato expoſuiſti. Et idem tenet hic & Io.
Andr. poſt eum, dicentes q videtur q hic intelligi debeat pri-
uatus etiam ſecundo beneficio, ſi monitus per iudicem ſuũ di-
cat q non dimittet: vel ſi hoc non fecerit infra tempus ſibi a
iudice aſsignatum, ar. ſ. de cohabi. cle. c. ſicut ad extirpandam.
17 & de vi. & ho. cler. c. monaſteria. † Hodie vero per cõſtitutio-
nem Ioan. 22. execrabilis. ſi recipiens ſm primum beneficium
quo priuatus eſt abſque more diſpendio. i. infra menſem verbo
& facto in manibus ordinarij ſub teſtimonio publico non di-
mittat, priuatus eſt ſecũdo, & inhabilis ad ſacros ordines & ad
beneficia eccleſiaſtica, vt ibi in. §. qui vero deinceps, vt not. Io.
Andr. extra eo. ti. c. ſi plures glo. fin. in cle. Et idem tenet Gen.
in. §. allegato qui vero. ſ. quod ille. §. qui vero ad futura etiã ex-
tendatur. ſ. ad illos qui quandocunq; poſt tempus illius conſti-
tutionis beneficia incõpaſsibilia inſimul obtinebunt vltra tps
in illa conſtitutione ſtatutum. Sed Gul. de Monte Lau. tenet
ibi q ille. §. loquatur contra illos tantũ qui tempore illius con-
ſtitutionis non habebant ius in re, ſed ad rem ſub expectatio-
ne, & deinceps poſt illam conſtitutionem recipiebant virtute
illius expectationis dignitatem, perſonatum, ſeu aliud benefi-
cium curam habens: & illud ſimul cũ alio beneficio conſimili
quod antea obtinebant abſq; diſpenſatione retinere præſum-
pſerint. Prius dictum credo verius. & hoc tenet Io. Andr. ſ. de
elec. dudum. 2. in princ. Nec approbo illud quod not. Hoſti. ſ.
eo. præterea. vbi diſtinguit illud membrum qñ tranſit ad ſm
beneficium cum licentia dioceſani, dicens quod aut certũ eſt
quod ſm eſt pinguius & honorabilius: & tunc vacat primum
ipſo iure, & debet conferri infra ſex menſes: alias pœnam ha-
bet vt hic. Aut certum eſt q eſt minus in valore & vilius, &
tunc non vacat primum, ſed quia nõ poteſt habere ambo non
tenet collatio ſecundi, & cogẽdus eſt ad ipſum relinquendum,
ſm quod no. j. de conceſ. præb. cum noſtris. & c. literas. Aut eſt
dubium, & tunc eligit vt hic. &. ſ. eo. referente. Et ſi vtrunq;
retinere cõtendit, vtroq; eſt priuandus vt hic, & 7. q. 1. ſi quis.
quam diſtinctionem dicit eſſe probabilem in ſcholis. In iudi-
cijs tñ contrarium ſeruatur, & in diſtinctione ſtatur iſti decr.
& potiſsimè in curia Romana ſm quam iudicare debemus. ſ.
de re iudi. de cauſis. vnde finaliter remittit ad id quod no. in c.
allega. expoſuiſti. Iſta enim diſtinctio magis procedit a capite
quam a iure, quę videtur regulare vacationem primi beneficij
ex voluntate præſumpta beneficiati, & nõ ex diſpoſitione iu-
18 ris, quod non eſt faciendum. † Item non credo veram opinio-
nem illorum, qui dicunt quod c. referente. ſ. eo. non eſt corre-
ctum per iſtud. c. nec per c. dudum. 2. ſ. de elec. niſi quo ad be-
neficia curata, dignitates, & perſonatus, & non quo ad alia be-
neficia quæ requirunt reſidentiam cõtinuam. ar. no. per Cardi.
j. de fi. presby. c. 1. gl. fin. q pen. lib. 6. Nam contrarium tenent
Inno. & Hoſti. ſ. de cle. nõ reſi. c. ex tuæ. j. de conceſ. præb. cum
noſtris. in glo. credimus tamen. & Hoſti. in ſumma. eo. tit. §.
vlt. in fi. ver. ſed nunquid habens. & G. j. de reſcr. c. gratia. lib. 6.
& frater Ioan. in ſumma confeſ. titu. vt ordinandus ſit domui
ſuæ bene præpoſitus. q. 6. Nec ob. glo. prædicta Cardi. quia illa
glo. non eſt vera: vel ibi loquitur in caſu vbi quis, puta filius ſa-
cerdotis tenens ambo beneficia non eſt priuatus primo facto
hominis vel iuris: quo caſu eſt cõpellendus vt alterum eligat,
vt in c. alleg. referente. ſ. de æta. & quali. c. eam te. &. j. de præb.
cum ſingula. §. circa eos. & de reſcrip. c. gratia. lib. 6. hic vero lo-
quimur in caſu alio vt eſt dictum. Et vide quod not. Io. Andr.
in d. c. referente. vbi dicit q etiam ante iſtud concilium gene
rale non dabatur optio: ſed priuabatur ſecũda eccleſia, vt. ſ. de
cle. non reſid. quia nonnulli. c. vero referente. intelligit de colla-
tionis ante concilium illud Lateran. & ſm iſtum intellectum ad-
huc ſtaret. Dicebant etiam Pe. & Abb. & Io. And. hic quod il-
lud. c. referente. adhuc hodie poteſt locum habere referendo
illud ad poteſtatem ſuperioris, ſine cuius licentia tranſiuit, qui
poteſt receptionem ſecundi ratam habere, & non habere, &
quodammodo facere optionem competere, & quod ſtatim
dicam quod epiſcopus poteſt diſpenſare intellige ꝓpter neceſ-
ſitatem vel vtilitatem eccleſiæ vt ſtatim dicam. Et de materia
huius. c. no. frater Ioan. in ſumma confeſ. titu. vt ordinandus
ſit domui ſuæ bene præpoſitus quæſt. 3. vſque ad. 9. q.
19 ¶ †Ex nota q dicit textus huius ca. libere &c. quaſi dicat ne-
mine vocato: non. n. libere conferret ſi poſſeſſorem hẽret ne-
ceſſe vocare. Et eſt idem aduerbium. ſ. de æta. & quali. a mul-
tis. in fi. de arbit. cum olim. in fi. j. de homi. lator. de off. deleg.
cum plures. j. reſpon. lib. 6. de off. ordi. c. ordinarij. §. 1. de præb.
c. ſi tibi c. ſi beneficia. & c. ſi apoſtolica. de teſta. c. 2. de cenſibus
c. vlti. eo. lib. & de ſepul. ſuper cathedram. §. nos autem. ſin cle.
¶ Super eo. ca. in. §. fin. Si quæris vtrum epiſcopi & ſuperiores
poſsint in & ſuper pluralitate beneficiorum diſpenſare. & Io.
70. diſt. ſanctorum. dixit q ſic. Sed Tanc. & Ber. hic. & Ber. ſ.
de elec. dudum. 2. §. nos igitur. &. §. inſuper. glo. nota ergo. &
20 Bart. Brix. in c. alleg. ſanctorum. dicunt contrarium † Inn. hic
tenet q circa duo beneficia curata diſpenſat ſolus Papa. Circa
duo ſimplicia diſpenſant epiſcopi: & ſi ſunt in diuerſis epiſco
patibus ambo epiſcopi diſpenſant, vt no. Ber. in dicta glo. nota
ergo. in fi. & etiam circa curatum & ſimplex, vt not. Ber. j. de
conceſ. præb. literas. glo. vlti. Goff. in ſumma huius titu. §. ſed
quæritur an alius generaliter. dicit quod circa plura beneficia
diſpenſat ſolus Papa: hic tñ in apparatu recitando opin. Ioan.
dicit epiſcopos eandem poteſtatem habere quam olim habe-
bant. Dicebat Pe. cõcordando opiniones, q in præbendis quę
requirunt reſidentiam non diſpenſant epiſcopi contra conſue
tudinem eccleſiæ. 25. q. 1. quæ ad perpetuam. In his vero quæ
non aliter de conſuetudine requirunt reſidentiã, niſi quia non
reſidens fructus non percipit, diſpenſat epiſcopus in canonia
non in præbenda, ad hoc de app. peruenit. & ſic loquitur. c. ſan
ctorum. In his vero quæ de cõſuetudine non requirunt reſi-
dentiam diſpenſat epiſcopus in canonia & præbenda. ſ. de con
ſuet. cum omnes. Tu vero diſtingue. Aut quęritur de benefi-
cijs compaſsibilibus, & quæ quis poteſt inſimul obtinere ci-
tra diſpenſationem, & tunc nõ eſt neceſſaria diſpenſatio: imò
fruſtra peteretur, ar. j. eo. ſuper eo. li. 6. & quia ſemel remiſſum
a iure &c. ff. de condi. inſti. l. quæ ſub conditione. §. fin. & quia
fruſtra precibus impetrant &c. C. de theſau. l. vna. lib. 10. Aut
de incompaſsibilibus de iure cõmuni, vel priuilegio, vel con-
ſuetudine, vel ſtatuto, de quibus dixi plenius. ſ. eo. c. diſt. 1. &
21 tunc ſubdiſtingue, quia † triplex eſt cauſa quę diſpenſationem
inducit. ſ. vrgens eccleſiarũ neceſsitas: euidens vtilitas: & prę-
22 rogatiua meritorum, vt. 1. q. 7. tali. & 8. q. 1. ſcias. † Dic ergo
aut quæris vtrũ poſsint propter euidentem neceſsitatem, vel
vtilitatem eccleſiæ diſpenſare, & dic quod ſic: & eſt ratio, quia
ſi conſtitutio aliqua prohiberet eo caſu epiſcopis diſpenſare,
eſſet eccleſijs oneroſa: & ſic abijcienda. ſ. de cõſuet. ca. 1. Item
non eſt fortius vinculum cõſtitutionis hoĩs quam Dei. x. diſt.
c. j. a 1. diſt. inferior. ſ. de maio. & obe. cum inferior. Sed video
q iuramentum cuius Deus eſt author in hoc caſu ſeruandum
non eſt. j. de his quæ fi. a ma. parte. ca. cap. 1. ergo multominus
conſtitutio hominis, ſi hoc diceret ſeruanda eſſet. ar. ca. allega.
cum inferior. pro hoc. ſ. de elec. de cauſis. in fi. de æta. & quali.
tuam. j. de conceſ. pręb. cum noſtris. nam & ex cauſa facit epi-
ſcopus contra cõcilium Turon. vt. ſ. eo. vacante. & contra ge-
nerale. vt. j. eo. expoſuiſti. Et de tali diſpenſatione intelligo qđ
no. Ioan. And. j. de conſue. c. j. gl. ergo videtur. lib. 6. dicẽs q ex
diſpenſatione inferioris papa videtur q quis poſsit vnicũ per-
ſonatum, vel beneficium cum canonicatu & præbẽda obtine-
re. Et ſic poſſet approbari illa opinio poſita per Ber. j. de con-
23 ceſ. præben. c. literas. in fin. vlt. glo. † Aut quæris vtrum poſsint
diſpenſare propter merita perſonarum. & tunc dic quod non:
vnde eo caſu citra ſedem Apoſtolicam non poterit diſpenſari
vt hic, ſm Hoſti. hic. & in d. c. dudum. §. nos igitur. & in ſum.
titu. de æta. & quali. §. ætas. & tit. de inſtit. §. quis inſtitui in fin.
Idem Vinc. Phil. Pet. de Samp. & Abb. hic. & Spec. tit. de leg. §.
videndum reſtat. ver. ſed nunquid epiſcopus. Idem Archi. 70.
diſt. c. ſanctorum. in glo. adde hanc ſniam &c. dicens q hæc
diſtinctio approbatur. j. de elec. c. nemo deinceps. lib. 6. ibi eui
denti vtilitati eccleſiæ, &c. & in c. alle. cum noſtris. in fi. Idem
ipſe Arch. j. de conſue. cap. 1. ſuper verbo diſpenſatione. lib. 6.
ibi vide. Et idem tenet Gen. in extrauag. Ioan. 22. execrabilis.
ſuper verbo diſpenſatiue. & Aſten. lib. 6. titu. de filijs presby. in
fin. pro hoc. j. eo. ſuper eo. & c. non poteſt. 2. reſpon. & ca. cum
ſingula. lib. 6. de filijs presby. ca. 2. & de offic. ordi. ca. ordinarij.
§. ſi vero eo. lib. Secundam tñ opin. ſeruat curia ſm Hoſti. &
Ioan. Andr. hic. & Ioan. Andr. in d. c. 2. Nec ob. ad præmiſſa. ſ.
de elec. c. dudum. 2. §. verum. quia ibi non loquitur de diſpen-
ſatione: ſed de ceſsione. præterea cum illa decre. fundetur ſu-

per ma

per iſtam decre. de multa. debet intelligi in caſu iſtius decre. Et
neceſsitas & vtilitas exceptæ intelliguntur per prædictam de-
cre. cum noſtris. ſm Archi. in cap. alleg. ſanctorum. vbi etiam
dicit ſequens Rof. Beneuen. in ſuo libello iuris canonici. rubri-
ca, an plures præbendæ poſsint alij conferri. §. ſed quod dictũ
eſt. quod etiam legati Cardinales non poſſunt alias quã de epi-
ſcopis ſupra dictum eſt ſuper hoc diſpenſare: & credo quod
bene. Et hæc vera in diſpenſationibus faciendis cum clericis
24 ſecularibus. † Secus in religioſis cũ quib' ſuper pluralitate be-
neficiorum epiſcopi diſpenſare non poſſunt, quod dic vt legi-
tur & not. j. eo. cum ſingula. lib. 6. & in cle. de ſup. negl. præ. c.
vno. in fin. Et vide quæſt. plene diſputatam per Io. Andr. j. de
regu. iur. c. quæ a iure. in nouella. lib. 6. qua quærit an poſsit epi-
ſcopus diſpenſare cum monacho tranſlato ad eccleſiam paro-
chialem. q; poſsit habere cum illa beneficium nõ curatum. Et
poſt multa argumẽta ſoluit q; non, per multas rationes, indu-
cens principaliter. 16. q. 1. c. 1. & c. de monachis. & c. de præſen
tium. & no. e. q. monachi. j. & j. de ſtatu mona. c. quod Dei & c.
cum ad monaſterium. Vnde nec etiã in duobus beneficijs non
curatis poſſet epiſcopus cũ religioſo diſpenſare: quia iura pro-
hibent monachum ſeu aliũ religioſum inſtitui in eccleſia ſecu
lari. 16. q. 1. monachus. c. ſi cupis. & c. placuit. & eſt expreſſum.
j. de reg. ſuper eo. A quo iure exorbitat ius, quod ex cauſa con
cedit eum præfici ſeculari parochiali. 55. diſtin. priſcis. 16. q. 1.
ſic viue. cum c. ſequentibus. ergo non habilitabitur ad caſum
alium. vt ibi in c. alle. quę a iure. Qui enim eligit vitã contem-
platiuam propter officiũ prædicandi, & curam animarũ, tran-
ſire permittitur ad actiuam, quæ dicitur magis fructiſera. s. de
renun. niſi. ad fi. Et propter maiorem vtilitatem facilius quid
cõceditur. de tranſla. c. fin. facit de poſtu. bonę, primo quæ ra-
tio ceſſat in beneficio non curato. Et hæc ratio fortius proce-
dit ſi teneatur opinio quod etiam ad parochialem non ꝓmo-
uetur monachus niſi ex diſpenſatione hoĩs, de quo ſatis nota-
tur. 16. q. 1. in ſumma. de ſtatu mona. ca. 2. & c. quod Dei. Sed
opponitur ſm Ioan. Andr. quod hæc vel alia diſpenſatio cõtra
ius ſcriptum ſi etiam fiat per Papam non poſsit eſſe rationabi-
lis: cum enim ius ſcriptum ſit cõmune. 4. diſt. erit. & ſuper bo
no communi fundatum, quod priuata conſideratione non de-
bet obmitti. 61. diſt. miramur. de poſtulatio. præla. bonæ. j. de
regula. licet. ergo diſpenſatio per priuatam cõſiderationem il-
lud remittens irrationabilis eſt cum apud Papã etiam eſſe non
debeat perſonarũ acceptio. s. de iudi. nouit. ſed negari non po-
teſt acceptio vni concedere quod alijs cõiter denegatur: quod
tñ approbat iſte finis. Item cum cõtra ius naturale non admit-
tatur diſpenſatio. 13. diſt. in princ. Ius autem poſitiuum ſuper
naturali ratione fundatur. 1. diſt. conſuetudo. ergo &c. Solutio
25 2. Tho. in parte. 2. q. 97. diſt. art. vlti. † diſpenſatio eſt quædam
commenſuratio cõis ad ſingula: inde gubernator familiæ di-
citur diſpenſator: quia diſpenſat ſingula ſingulis, & laborem,
& premium: & tali diſpenſatore indigemus, qui legẽ vniuer-
ſalem ex cauſa relaxat interdum. Hęc aũt non cuiq; commit-
tenda, ſed illi qui poteſt legem condere & tollere: & ſic per Pa
pam vel principem vel ipſorũ authoritate facienda eſt diſpen-
ſatio. Diſpenſatio aũt debet habere intuitum rationis, & boni
vniuerſi, & cauſæ propter quã diſpenſat: quæ cauſa poteſt eſſe
triplex. neceſsitas, vtilitas: & euidens prærogatiua meritorũ.
Si autem diſpenſans nuda voluntate mouetur, non hñs intui-
26 tum ad aliquod prędictorum, † non meretur dici diſpenſatio,
ſed diſsipatio: nec ipſe eſt prudens & fidelis diſpẽſator, de quo
in Euangelio Luc. 12. quis putas fidelis eſt diſpenſator & pru-
dens, quem conſtituit dñs ſuper familiam ſuam vt &c. Infide-
lis aũt eſt talis diſpenſator, quia nõ habet intuitum ad bonum
commune. Item imprudens non conſiderando cauſas ex quo
ſequitur, q; quo ad Deum nõ eſt tutus is cum quo ſic diſpen-
ſatum eſt. ad hoc. 11. q. 3. ſi is qui præeſt. 24. q. 1. manet. & de
hoc. j. de voto. non eſt glo. 2. cum qua cõcordat Goff. & Hoſt.
ibi. & Innoc. & Hoſti. j. de ſtatu mona. cum ad monaſterium.
Quod dictum. ſ. quod talis non eſt tutus quo ad Deum: tunc
maxime verum eſt ſm Goff. & Hoſti. & Ioan. Andr. ibi qñ ad
poſtulationem alterius diſpenſat, ar. ff. quod quiſq; iuris. l. 3. in
princ. j. eo. ſi motu proprio. & c. ſeq. lib. 6. Ad contraria ſic re-
ſpondetur. Ad primum dico, q; licet diſpenſatio reſpiciat vti-
litatem priuati, diſpenſans tñ moueri debet bono communi.
Vnde ſublimis, vel literatus cum quo diſpenſat, prodeſſe pote
rit toti vniuerſo. Item in pluralitate cõmiſſa vtilius ſe habere
poterit ſolus quam alij licet plures. Ad ſecũdum de acceptio-
ne dicit Tho. quod non eſt acceptio vbi circa ęquale ſeruantur
æqualia: & circa inęqualia: quia igitur bonum commune vel
magis eſt inęquale bono particulari, vel minori, rectè ibi ſer-
uantur inęqualia ſcilicet, ius commune, & iuris relaxatio. Ad
tertium, dic quod nõ facit diſpenſans contra rationem: ex quo
ratio ſuggerit diſpenſari nec aliter diſpenſare debet, vt dicit
hic tex. de hoc etiam per Archi. 11. diſtin. conſequens diſpen-
ſari ſecundum Ioan. Andr.

1 *Prælatus licitè præfert conſanguineum idoneum extraneo in*
cura eccleſiæ.
2 *Prælatus non præferat conſanguineũ minus idoneum extraneo.*
3 *Simonia, carnali fauore promouere.*
4 *Sacerdotum nepotes de ferula ad dignitates promouentur.*
5 *Epiſcopus, an relaxet concilij canones. 7.*
6 *Diſſoluitur quid ea ſolennitate qua ſolutum.*
8 *Verba, de concilio, neceſſitatem importans.*
9 *Subditi non reſpondent in concilio ſpeciali.*
10 *Subditi reſpondent de cauſis ciuilibus in concilio generali.*
11 *Subditi non reſpondent de crimine in ſynodo.*

GRaue nimis. ¶ Si quæris qua pęna puni-
tur qui indignos ꝓmouet ad
eccleſiaſticas dignitates, & ad quem in ſui pœnam
deuoluatur poteſtas conferendi, vide quod dixi. s.
de elec. cum in cunctis. §. vlti. & c. nihil eſt.
¶ Si quæris vtrum prælatus eccleſiæ poſsit committere ſuo
conſanguineo curam eccleſię poſtpoſito meliori, diſtingue ſe-
1 cundum Beatum Tho. in q. quolibet. † Aut cõſanguineus eſt
ęquè idoneus, & poteſt ipſum præferre niſi forte ex hoc ſcan-
dalum oriatur: vel aliqui exinde malũ exemplum accipiant, vt
qñ probabiliter timeretur quod alij prælati hoc exemplo indu
cantur ad dandũ beneficia ſuis conſanguineis etiam minus di-
gnis, nihil enim ex hoc deperit vtilitati eccleſiæ. Vnde in hoc
ſatisfacere naturali amori licet: quia charitati cõtrarius nõ eſt,
ſed magis charitate informatur. & hoc figuratũ eſt Gen. 47.
vbi Pharao dixit ad Ioſeph de fratrib' ſuis, quod ſi noſti in eis
viros induſtrioſos cõſtitue eos magiſtros pecorum meorum.
Et quia cæteris paribus, quis tenetur magis propinquis quam
extraneis ſubuenire, vt 86. diſt. c. paſce & c. non ſatis. 13. q. 3.
2 non extimemus. 50. diſtin. accedens. † Aut conſanguineus eſt
minus idoneus, & tunc prælatus non debet eum præficere ad
curam eccleſiæ poſtpoſito meliori duplici rõne. Primo, quia
infideliter agit diſpenſator, qui negotium dñi gerens rem eius
non meliorat cũ poſsit. Secundo, quia hoc vr̃ ad acceptionem
perſonarũ pertinere. Conditio. n. conſanguinitatis nõ eſt con-
ditio pertinens ad curã, quæ non obtinetur iure ſanguinis, ſed
diuino munere. eſſet aũt conditio faciens ad negotium circa
diſpenſationes patrimonialium bonorũ. Vnde ſi eps de patri-
monialibus bonis magis prouideat ſuo conſanguineo minus
idoneo, non eſt acceptio perſonarũ, Sed ſi rõne conſanguinita
tis magis ei prouideat de patrimonio crucifixi, nõ caret vitio
acceptionis perſonarũ. Et cõcordat cũ his idem Tho. in ſum.
q. 63. ar. 1. 2. ar. 2. & frater Io. in ſum. confeſ. tit. de pę. & remi.
rubricella de impedimẽto potentiæ. q. 237. vtrũ prælatus &c.
Cum quibus concordat quod not. Abb. j. de ſimonia. c. nemo
3 presbyterorũ, † dicens q; ſi ſimonia eſt fauore aliquem recon-
ciliare vt ibi. multo fortius fauore carnali aliquẽ ꝓmouere. Et
quod no. Arch. 1. q. 1. ſi quis neq;. dicẽs ar. illius. c. & d. c. nemo.
oẽm illum eſſe ſimoniacum, qui ductus amore alicui indigno
beneficium cõfert. Sed prochdolor: quia nõnulli pręlati noſtri
tpis contra iſtam diſtinctionẽ ſępius attentant minus ponde-
rantes dictũ Hier. ad Fabiolã, Multa facere nos cogit affectus,
& dum ꝓpinquitatem reſpicimus corporũ, corporis & aię of-
fendimus creatorem. & dictũ Ber. interdũ epiſcopus tali ne-
potulo committit duo milia animarum, cui nõ committeret
4 duo pira. † Et dicit Ber. ſcholares pueri ob ſanguinis dignita-
tem promouentur ad eccleſiaſticas dignitates, & de ſub feru-
la transferuntur ad principandum presbyteris, lętiores q; vir-
gas euaſerunt, quàm quod principatum meruerunt: nec tam
blanditur eis adeptum, ſicut ademptum magiſterium, & adde
quod dicam poſt Hoſti. j. vt eccle. bene. c. vnico. diſtin. 2.
¶ Si quęris qñ in concilio ꝓuinciali fiunt aliqui canones, & ali
quis in eos vel aliquẽ eorũ incidat, nunquid archieps ſiue eps po
5 terit talẽ abſoluere, vel relaxare. † Hoſt. hic diſtinguit vtrũ ſta-
tuta forment. in perſonã concilij, vt ſi dicat nos conciliũ ſiue
nos archieps de cõſenſu ſuffraganeorum noſtrorũ in concilio
congregatorũ ſtatuimus &c. Et tunc ſine cõſenſu eorundem,
nec abſolutio nec relaxatio fieri poterit. ar. s. de tẽpo. ordi. ca. ſi
archieps. & c. ſeq. s. de ma. & obe. c. vlt. de elec. cauſam quę. niſi
forſan

forſan epiſcopi hoc ſibi conceſſerunt vel ſuper hoc munitus
ſit de conſuetudine vel priuilegio ſpeciali.ſ.de offi.ordi.c.duo
ſimul.j.de priuil.c.accedentibus.in fin. Aut formantur in per-
ſonam archiepiſcopi,vt ſi dicat nos archiepiſcopus de conſilio
fratrum noſtrorum,quod concilium cum nō importat neceſ-
ſitatem: vt.ſ.de arbi.cum olim.non moltū operatur: & ſic per
ſe abſoluere poterit ſatisfactione tñ premiſſa.j.de inſti.ex fre-
quentibus.in fin. Niſi ſit ſolenne anathema. 11.q.3.c.debent.
6 & c.cum aliquis † vbi dicitur ꝙ illud eadē ſolennitate qua con-
trahitur cum eadem debet diſſolui ſm eum. Idem Aſten. li.6.
tit.quis poteſt ab excōicatione abſoluere.art.6.q.vtrum archi-
epiſcopus. Quidam tñ tenent indiſtinctè ꝙ non poteſt ſolus
abſoluere, vel relaxare: nam cum ſtatutum non poſſit facere
archiepiſcopus quantū ad totam ꝓuinciam ſine ſuffraganeis,
nec econtra: vt ſatis probatur.18.diſt.epiſcopus ad ſynodum.
in fin.9.q.3.nullus primas.j.de accu.ſicut olim. Sicut nec pote
rit quis pœnam tollere ſolus ſine cōcilio: quia omnis res &c.j.
de regu.iur.ca.1.& ad eum ſpectat ius interpretandi canonem
qui poteſtatem habet cōdendi.11.q.j.ex his.& legitur.& no.j.
7 de ſenten.excom. inter alia. † Et hoc dicunt expreſſum per id
quod dictum eſt de anathemate,cū ratio diuerſitatis non red-
datur,vt in prædicta decre.cauſam quæ. Nec obſtāt iſta decre.
in fin.nam quod hic de relaxatione ſentētię dicitur non deno-
tat ꝙ hoc poſſet ſolus archiepiſcopus. Archi.vero.27.diſt. in
ſumma glo.vlt.credit ꝙ ſiue dicat nos concilium &c. ſiue di-
cat nos archiepiſcopus de conſenſu, &c. non ſolum archiepi-
ſcopus poterit abſolutionem impēdere ſuo ſubdito, imò hoc
poterit quilibet ſuus ſuffraganeus in ſuum ſubditum exerce-
re, cum talis ſit ſnīa canonis ſiue iuris, & hoc per c.nuper.j.de
ſent.excom. Et in hoc concordat Io.Andr.j.de ſent. excom.c.
Romana.glo. & ſic habes in nouella.lib.6. & hoc ſuper verbo
relaxetur.dicens ꝙ ſi ſnīa feratur a canone ſynodali ordinarius
abſoluet,non.n.conſtitutio concilij eſt maioris authoritatis,ꝗ̄
conſtitutio Papæ vel cōcilij generalis. Si igitur ordinarius ab-
ſoluit ab illa,ergo ab iſta ſi non eſt reſeruata, & eſt ſatis expreſ-
8 ſum in c.alleg. ex frequentibus. ſm eum. † Et hoc credo ve-
rius ſalua reuerētia Hoſti. & illud quod ipſe dicit ꝙ iſta verba
de concilio non important neceſſitatem nō credo verum per
ea quæ notant Vin.& Cōpo.ſ.de conſti.ex parte. & ibi dixi.ſ.
¶ Ad declarationem glo.j.Inno.in fin. Si quæratur vtrum oēs
ſubditi teneantur de ſingulis quærelis in concilio generali, vel
9 prouinciali, vel epiſcopali reſpondere, diſtingue. † Aut parti-
culare vel generale conciliū ſit ſeu cōuocatur,pro aliquib.ſpe-
cialibus negotijs in conuocatione nominatis: & tunc in alijs
negotijs ſeu cauſis ſiue ciuilibus ſiue criminalibus cōpetit ius
10 reuocandi domum,arg.ſ.de dila.c.fi.de foro compe.c.fi.† Aut
fit ſeu reuocatur non pro ſpecialibus negotijs, ſed indiſtinctè
& generaliter ſit conuocatio,& tunc. Aut agitur de ciuilibus,
& tunc ſiue ſit generale,ſiue prouinciale ſiue ſynodale conci-
lium non habet ius reuocandi domum,vt.18.diſt. propter ec-
11 cleſiaſticas. & c. qm̄ quidam. † Aut agitur de criminalibus, &
in talibus criminalibus competit ius reuocandi domum, quia
in illis non tenetur, quis reſpondere niſi ad hoc ſpecialiter ſit
citatus, expreſſis etiā criminibus de quib' accuſatur, vt 5.q.2.
c.fin. ſecundum Innoc. & Hoſtien. hic. Idem Gul. de Monte
Lau.in procemio clementina. ſuper verbo concilio.

1 *Eccleſia non iudicat de occultis.*
2 *Pœna committitur ſine monitione, vbi dies apponitur conſti-*
tutioni.
3 *Pœna committitur ſine monitione, vbi conſtitutio negatiuè*
concipitur.
4 *Pœna non committitur ſine monitione, vbi conſtitutio affirma-*
tiuè concipitur.
5 *Eccleſia triumphans monitione non vtitur.*
6 *Præbendarius negligens in conſtituendo vicarium in cura, ea*
priuatur.
7 *Præbendarius quando recuperat curam perditam ob negligen-*
tiam vicarium conſtituendi.
8 *Deſeruendi per vicarium caſus.*
9 *Reſidentia præbendæ præiudicat parochiali.*

EXtirpandæ. ¶ Ad declarationē gl.vlt.Inn.
hic.Si quęris vbi aliqd eſt ſta-
tutum, & pœna eſt adiecta in contrarium venienti,
vtrum requiratur monitio antequam pœna cōmit-
1 tatur, diſtingue. † Aut quæris quantum ad eccleſiam militan-
tem,quæ non iudicat de occultis.32.diſtin.erubeſcant.6.q.1.ſi
omnia.32.q.5.chriſtiana.j.de ſimo.ca.ſicut tuis. & ca.tua. aut
quantum ad eccleſiam triumphantem. Si quantū ad eccleſiam
militantem refert: quia aut certa dies eſt aſſignata,vel certum
tempus aſſignatum a ſtatuente,vel alio qui poteſt aſſignare ad
aliquid faciendum,puta ad reſidendū in beneficio, vel ad con-
ſtituendū vicarium in eccleſia, vel ad ſe promouendum ad ſa-
2 cros, vel ad aliquid faciendū: aut non. † Si ſic tunc dies ſeu tp̄s
interpellat eum,ita ꝙ poſt diem vel tempus elapſum abſq; alia
monitione incurrit pœnam: & hoc ſiue pęna apponatur affir-
matiuè,ſiue negatiuè,arg.C.de cōtrahen.& cōmit.ſtipu.l.ma-
gnam.j.de cōceſ.præb.c.2.ſ.de elec.cum in cunctis.§.cū vero.
ſm Inn.hic in verſi.& hæc vera.& Hoſti. & Io.An.poſt cum:
Et pro hoc eſt hodie caſus.j.de elec.c.quā ſit. & c.licet canon.
§.his autem.ver.quod ſi.j.lib.6. Et vide quod no.ibi Arch.ſu-
per verbo monitione. Ad hoc etiā facit quod legitur, & no.j.
ne cle.vel mo.c.nō magno. & c.ſuper ſpec. intelligēdo ꝙ poſt
duos menſes eſt ibi canon latæ ſnīæ,prout intelligunt ibi Goſ.
3 & Inno. Si nō tunc refert, † aut aliquid eſt ſtatutū, & pœna eſt
adiecta alicui negatiuè vel alijs verbis æquipollentibus nega-
tiuè,ſicut eſt ſi nō reſideat in eccleſia, vel niſi cōſtituerit vica-
rium,& ſic de alijs: & tūc requiritur admonitio. Aut pęna eſt
adiecta alicui affirmatiuè,vt videlicet ſi percutiat clericum ſit
excōicatus,vel ſi receperit ſecundā eccleſiam careat prima, vt
17.q.4.ſi quis ſuadente.&.ſ.eo.de multa. Et hoc potes videre
vbicunq; irrogatur infamia ipſo facto.ff. de ritu nup. l. palā.§.
4 quæ in adulterio.C.de ſecun.nup.l.1.& 2. † & tūc ſine vlla mo
nitione ſtatim ipſo facto incurrit pęnā,vt in iuribus prædictis
&.j.ne cle.vel mo.c.non magno.& c.ſuper ſpecu. cum ibi no.
per Hoſti. vbi dicit ꝙ ibi eſt ſtatim ante duorū menſium lap-
ſum canon latę ſnīæ. Et eſt ratio diuerſitatis: quia nō facta la-
tent nec pñt probari de facili nec aſſeri ꝙ ſint vera,& ideo re-
quiritur in eis monitio,vt patet.ſ.de elec.cū in cunctis.§ infe-
riora. Sed facta ſe manifeſtant,& ſe exhibent qñq; notoriè,vt
patet in eo quod legitur.& no.ſ.de transla.epi. quāto.§.ne aūt.
& qñq; de facili ꝓbantur,vt patet.ſ.de teſt.cog.peruenit.2. Et
ideo in talibus non eſt neceſſaria monitio, ſed ſufficit ꝙ de fa-
cto fiat fides,ad hoc vt pęnā inflictam declaret,quā contra ve-
niens ipſo facto incurrit niſi ꝓbet aliud.j.de ſen.excō. c.ſi ve-
ro.2.& c.ſe.& c.nulli.Ad qđ pertinet quod le.& no.ſ.de elec.c.
bonæ.j.§.cōtra legati.&.C.de nō nu.pec.l.aſſeueratio.ſm Inn.
& Hoſt.& Io.An.hic. Et idē Archi.5.q.1.quidem. gl.antepen.
5 † Si quęris quantū ad eccleſiam triumphantē,quantū ad Deum
qui eſt ſcrutator cordiū,& cognitor ſecretorū,vt legitur & no.
22.q.5.qui periurare.& tūc ligatur & pęnā incurrit abſq; aliqua
alia monitione. Et ita intellige.c.alleg. quidem. ſm Archi.ibi.
Et ad hoc quod dictum eſt de pęna adiecta alicui affirmatiuè,
facit quod not. Hoſti.j.ne cler.vel mon.cap.2.glo.vlt. ibi talia
enim edicta loco trinę monitionis ſuccedunt.ſ.de appel. præ-
terea.2.&.j.de loc.cap.j.de ſent. excom. a nobis.j.
¶ Ad declarationem gl.Ber. ſuper verbo priuatū. Hoſt.hic vr
approbare ſecundam opin. Ber.ſ.ꝙ iſte verſus alioquin conti-
6 nuetur ad ver.præceden.niſi fortè.† Et tunc eſt ſenſus, ꝙ pre-
bendarius qui nō ponit vicariū in parochiali eccleſia prębendę
ſuæ annexa,priuatus eſt ea:& iſte ſenſus,vt dicit,vr magis con
gruere litterę: & ſm hoc dicas priuatum.ſ.ipſa parochiali eccle
ſia ipſo iure,& ſic eſt canon latę ſnīæ,& ideo dixit authoritate
huius decreti. Sed qñ habet locū hæc pœna, dic ꝙ a tp̄e vaca-
tionis expectabunē ſex menſes, ar.j. de cōceſ.pręb.c.2.quibus
elapſis ipſo iure priuatus eſt,nō ſolū quo ad præſentationē, ſed
etiā quo ad fructuū perceptionē,& deuoluit poteſtas ad ſupe-
riorem,qui in hoc caſu.ſ.qñ quis habet ꝓprietatem tenet pręſ-
ſentare vicariū ſpecialē.¶ Circa hoc ergo diſtingue,aut qs ha-
bet ꝓprietatem & pręſentationē vt hic:aut nō habet proprie-
tatē,ſed ſolā pręſentationē: aut nō habet ꝓprietatē nec pręſen
tationē,ſed habet collationē. Si primo,caſu dic vt.ſ. Si alio aūt
caſu.ſ.qñ quis nō habet ꝓprietatem,ſed habet tm̄ repręſenta-
tionē vel collationē, & nullo modo fauet delicto priuat ea vi-
ce tm̄ quoad repręſentandū: & ſcđa vice repręſentare pōt.ſ.
de ſup.neg.præla.ca.2. Si tertio vero caſu.ſ.qñ negligens eſt &
fauet,ſaltē tacitè delicto illius qui de facto tm̄ tenet,punitur is
ad quē pertinet collatio,quo ad collationē quę ea vice ad ſupe-
riorē deuoluit, & vt de ſuo tm̄ ponat in vtilitatē vacātis bene
ficij,quantum a tp̄e vacationis conſtat fuiſſe perceptū.ſ.eo.de
7 multa.§.& ſi vltra ſex.† ¶ Sed ſi qras vtrū & qñ ille canonicus
ſit priuat',vel eius ſucceſſor,hmōi eccleſiā per ordinariū alte-
ri collatā recuperabit.diſtingue. Aut qris vtrū eā recuperabit
quādiu viuet iſte rector,& dic ꝙ non:,vnde rector iſte quādiu
viuet nō remouebit.j.de dona. c.cōſultationib.ſ.de reſti.ſpol.

c.audita.de filijs presby.ex tua.alias incipit ex parte.& de offi.
vicarij.cap.3. Aut quæris vtrum eam recuperabit eo mortuo,
& tunc aut quęris de ipſo canonico negligente,& tunc conſu-
lendus eſt Papa: nam ſi intelligas verbum conferenda in textu,
ſcilicet hac vice tantum,tunc in alia vice ipſam poterit recupe
rare. ſi vero intelligas quandiu vixerit dictus canonicus,ipſam
non recuperabit. Et ſic ſoluta eſt.q.quia ergo hoc verbū duo-
bus modis poteſt intelligi,nec eſt per ius determinatum,con-
ſulendus eſt Papa.j.de ſen.excō.inter alia. Aut quæris de ſuc-
ceſſore canonico, qui negligens ſuerat ſubſtituto, & dic ꝙ ille
habebit prouentus ipſius eccleſiæ, & vicariū præſentabit. arg.
16.q.6.ſi epm.de inſti.cum veniſſent.& .ſ.eo.niſi eſſent.ad fi.
ſm Hoſti.qui in effectu ponit totā iſtam diſtinctionem.& Io.
An.ſatis cōcordat in idem ex iſto.c.§.qui vero.ver. niſi forte.
¶ Notat hic Hoſti.& Io.And.poſt eum,ꝙ quilibet canonicus
tenetur perſonaliter deſeruire. Non cōſtat ꝙ curatus tenetur,
& tn̄ reſidentia præbendæ vincit reſidentiam parochię:& hoc
8 ratione maioris tribunalis. † Fallit,regula quæ eſt in princ.hu-
ius §.quæ vult ꝙ nullus ſeruiat per vicariū. Item fallit ſecun-
do rōne occupationis: ideo epiſcopus habet vicarios.ſ.de off.
Archi.cap.1.de offi.Archipresb.ca.1. Tertio, ratione conſtitu
tionis ſeu cōſuetudinis, puta quia pauperes ſunt canonici, nec
poſſunt de vna prębenda cōmode ſuſtentari,& ſunt neceſſarij
eccleſiæ. Valet.n. conſuetudo vel conſtitutio ꝙ partem reci-
piant,& alijs ad ſeruitium eccleſię ſubrogatis pars cōgrua mi-
niſtretur,arg.ſ.de conſti.cum omnes.de cler. non reſi.cū dile-
ctus.& c.ad audientiam.& c.pen.j.eo.expoſuiſti.& de conceſ.
pręben.ex parte. Quarto,ratione diſpenſationis,de fi.presby.
propoſuit.1.tit.1.cum ad hoc.ex cauſa tn̄ vtilitatis vel neceſſi-
tatis eccleſiæ conceſſę,vt no.j.eo.expoſuiſti. Quinto, ratione
loci remotioris.j.de eccl.edifi. ad audientiam.j. Sexto,ratione
religionis.ſ.eo.de monachis.j.de dona.cōſultationibus.Septi-
mo,rōne diuerſæ nationis.ſ.de offi.ordi.qm̄. Octauo,ratione
prædicationis.ſ.de offi.ordi.inter cætera.j. de ſtatu mo. quod
Dei timorem. Nono, ratione debilitatis vel infirmitatis.j. de
cle.ægro.per totum. Decimo, ratione terræ ſanctæ peregrina
tionis.j.de voto.ca.fi. & ſic poteſt intelligi de appel. peruenit.
Vndecimo,ratione abſentiæ probabilis,puta ſtudij de licentia
prælati.ſ.de cler.non reſi.relatum. Duodecimo,ratione diuini
cultus augmentationis.7.q.1.illud.& c.nihil.& iſte caſus regu-
lam cōtinet generalem.de quo.ſ de off.vica.clericos.ſm Ho-
ſti.& Io.An.vnde verſus. Occupat,annexum,conſtitutio,con
ſuetudo. Diſpenſanſq;, loci remotio,religioq;, Diuerſa natio,
prædicatio, debilitaſq;, Terræ Dei peregre, ſeu probabiliter
9 abſens, Augmentum cultus diuini vicarios dant. † Et ad hoc
quod dictum eſt ꝙ præbenda requirit reſidentiam,cōcordant
Hoſti.& Io.An.j.eo.ſuper inordinata. quod probant hoc mo-
do,reſidentia præbendæ præiudicat reſidentię parochialis ec-
cleſiæ vt hic,ſed monachus qui continuè debet eſſe in mona-
ſterio.16.q.j.placuit.ꝓpter curam a monaſterio abſtrahitur.j.
de ſtatu mo.quod Dei. ergo patet canonicū fortius aſtrictum
ꝗ monachum. Sed poteſt dici ꝙ verbum talem hic poſitū in-
nuit ꝙ præbenda de iure communi non requirit reſidentiam:
& ideo dicit talem puta de conſilio, vel alio iure ſingulari.

1 *Eccleſia collegiata vacantis cuſtodia ad collegium ſpectat.*
2 *Eccleſia vacantis cuſtodia ad patronum clericum ſpectat.*
3 *Eccleſia de patronatu laicali vacantis cuſtodia ad epiſcopum pertinet.*
4 *Eccleſia non patronata cuſtodia ad quem pertineat.*
5 *Eccleſia cathedralis cuſtodia ad quem ſpectet.*
6 *Papa ſuper omnia iura eſt.*

IN Lateranenſi. ¶ Si quæris ad quē ſpe-
ctat de iure cōmuni cu-
ſtodia eccleſiæ vacātis,diſtingue. Aut quæris de cu-
ſtodia eccleſiæ cathedralis: aut de cuſtodia aliarum
1 eccleſiarū inferiorum. Si de eccleſiarum inferiorū † tunc aut
quæris in eccleſijs quæ hn̄t collegium,& tunc cuſtodia rerum
pertinet ad ipſum collegiū mortuo prælato. 12.q.2.c.non licet.
vt not. Inno.& Hoſti.j.vt eccle.bene.c.vnico.glo. quia hic ar-
chiepiſcopus. Aut quæris in alijs eccleſijs: & tunc aut eccleſia
habet patronum: aut non. Si ſic,tunc aut habet patronū cleri-
2 cum hoc eſt eccleſiaſticum: aut laicum.i.ſecularem. † Si cleri-
cum tunc ad eum,& non ad epm̄ pertinet cuſtodia eccleſię ſic
vacantis,vt.ſ.de app.c.bonæ memoriæ.ſ.de off.ord.c.cū vos.
j.de teſta.relatum.2.§.nomine.de priuile. cum & plantare.§.in
3 eccleſijs.cum ei ſit de tpalibus reſpondendum vt ibi. † Si lai-
cum tunc ad epm̄,& non ad patronum, licet habeat defenſio-
nem pertinet cuſtodia ipſius eccleſiæ vacātis, & pro eo agit,vt
16.q.7.omnes baſilicę.& 10.q.1.ca.1.& 2 &.j.de ſucceſ.ab in-
teſta.c.cū dilectus.ita not.hic Inn.ſuper verbo pleno.& Hoſt.
poſt eum.& in c.alle.cum vos.idem Hug.17.q.2.ſanè.& Gul.
4 de Monte Lau.extra de offi.vica.c.vnico.in magna glo.† Si ec-
cleſia non habet patronum tunc multo fortius ad epm̄ cuſto
dia ipſius pertinebit ſm Inno. in c.alleg.cum vos, &.j.vt eccl.
bene.c.vnico.in gl.quia hic archiepiſcopus,vbi dicit ꝙ c.cum
veniſſent.j.de inſtit.& ca.ſi in plebibus.63.diſt.loquuntur vbi
Archi.hoc habet de cōſuetudine ſpeciali. idem Hoſti.ibi poſt
eum. idem Inno.Hoſti.& Abb.in c.alleg.cum veniſſent.cum
quo cōcordat Goff.in c.alleg.cum veniſſent.dicens quod illud
c.ſi in plebibus.& 72.diſt.c.2.loquuntur in eccleſijs ſpecialiter
archidiacono ſubiectis. Etiam in iſta diſtinctione concordant
Hug. & G.de Monte Lau. vbi.ſ. Et idem videtur tenere Io.
63.diſt.ſi in plebibus.Sed Lau.& Goff. tenent in c.alleg.bonæ
memoriæ. quod de iure cōi cuſtodia vacantis eccleſiæ perti-
net ad archidiaconum. Idem innuit Inn.ibi.& hoc plene not.
Ber.in c.alleg.cum veniſſent.&.j.de exceſ. præla. ad aures. vbi
Ala.Vinc.& Goff.idem dicunt.Idem innuunt Io.Vin.& Tan.
in c.alleg.bonæ. Et idem vr̄ tenere Archi.in c.alleg.ſi in plebi-
bus.glo.fi.dicens quod hęc ſnīa Lau.& Goff.videtur cōfirma-
ri ex mente ſubſcriptionis illius. c.qđ eijcitur ex libro vbi Iſi-
dorus de officijs tractat & dicit hoc pertinere rōne officij ad
archidiaconū: & hoc demonſtrat litera quam totius ꝓficiſca-
tur,&c. intelligit iure ſuo: alias non vr̄ hr̄e locū litera pręmiſ-
ſa,vbi nō eſſet eps pn̄s ſm eū.credo priorē opinionē veriorē.
5 † ¶ Si quęris de cuſtodia eccleſię cathedralis refert,aut illa ec-
cleſia habet œconomum: aut non. Si ſic tunc cuſtodiam & gu
bernationē rerum epalis eccleſiæ habebunt œconomus & ca-
nonici ipſius eccleſiæ: vt.79.diſt. qm̄ quidem. 12.q.2. charita-
tem.& c.illud.& c.ſtatuimus. Si non, tūc ſoli canonici hr̄e de-
bent ipſam cuſtodiam & gubernationē. Si non habet canoni-
cos,tunc archieps. 12.q.2.non licet alicui.& c.nō liceat. &.q.5.
ſicubi.C.de admi.tu.l.ex quo,vt not.Inno & Hoſti.& Io.An.
in c.alleg.cum vos.Idem not.Inno.& Hoſti.j. vt eccle.bene.c.
vnico.in glo.alleg.quia idem Arch.12.q 2 c.illud.in gl.pen.li-
cet Io.ibi dicat ꝙ vbi in eccleſia eſt ęconomus ille ſolus abſq;
canonicis habet cuſtodiā.& præmiſſa intellige de iure cōi: de
priuilegio vero Papali talis cuſtodia nedū clericis, ſed etiā lai-
cis cōpetere poteſt, vt patet in eo quod leg.& no.j.de iure pa-
6 tr. Et eſt ratio: † qa Papa ſuper oīa iura eſt.9.q.3.cuncta per
mundum.& c.per principalem.j. de conceſ. præb. propoſuit.
ſm Inno.& Hoſti.in c.alleg.in Lateranenſi. Idem intellige de
conſuetudine præſcripta,quod dic vt leg.& no.j.de elec.gene
rali.& c. quia ſæpe. & de offic.ordi. c.præſenti.§. porro.lib.6.

1 *Prælatus percipiens fructus, animarum curam habet. 4.*
2 *Vicarius percipiens fructus, animarum curam habet.*
3 *Vicarius comedit in menſa prælati.*
5 *Curato potius ſubueniendum quam canonico.*

EXpoſuiſti. ¶ Ad declarationem glo.2. Ber.
hic. Si quæris quis dicatur curā
animarum habere,an prælatus ſeu perſona quod eſt
idem quo ad hoc, vel vicarius ad hoc vt ſibi & non
alij,primitię,decimæ,& oblationes quæ ratione curę dātur de
iure communi competant,vt eas valeant vendicare,diſtingue.
1 † Aut prælatus habet tm̄ ius patronatus, vel certā portionem
in eccleſia,cæteris fructibus cedētibus in vſus vicarij: & tunc
cura animarum, ac fructuū rei vendicatio ſpectabit ad ipſum
vicariū: ſic intelligitur finis iſtius gl.ibi ſed verius,&c. Quem
ver.intelligit Hoſt.verum,qn̄ certa penſio aſsignatur toti capi
tulo,vel ſingulari canonico,vt.ſ.eod. auaritiæ. & ca. de mona-
2 chis. † Aut perceptio fructuum ipſius eccleſię ſpectat ad pre-
latum,certa portione relicta vicario,iuxta. ca.j.de præben.ſu-
3 ſcepti regiminis.li.6.† Vel quia ipſe vicarius comedit in men-
ſa prælati, ſicut eſt in omnibus prioratibus habentibus curam
annexam totius diœceſis Leonenſis, vnde ſum oriundus, &
tunc credo quod de iure communi cura animarum, & rei ven
dicatio fructuum ſpectat ad ipſum prælatum, maximè in fo-
ro cōtentioſo: ſed exercitium curę ad vicarium ſpectat in fo-
ro animæ.j.de præben.c.ſuper eo.lib.6. Et ideo illa Rubrica.j.
de capellis mo.non dicit vicariorum vel epiſcoporum:ſed mo
nachorum. ſic intelligitur.j.de præben. cum ſingula. in princ.
4 lib.6. † Et talis de iure cōmuni vendicat decimas, & alia iura.
hoc probatur.ſ. de præſcrip. ex tranſmiſſa.j. de ſepul. ex par-
te.j.& in c. in noſtra. Ita diſtinguit. Gul. de Monte Lau.extra
de offic.vica.c.vnico.in magna glo.5.q.verſi. hic quæro.in cle.

Et idem

Et idem ipſe. G.& Gen.de iure pa.ca.1.ſuper verbo aſsignare neglexerint. Et idem Gul. de Monte Lau. extra de cenſibus. cap.1.ſuper verbo iura epiſcopalia. in cle. Et vide Gen. in extrauaganti Io.22.execrabilis.in fin.ſuper verbo parochias. vbi idem notat. Et ſm iſtud vltimum membrum poteſt intelligi glo.Ber.hic. verſi.& credo q canonici,&c. quem verſi. Hoſti. intelligit fore verum quando non certa penſio, ſed tota capella côceditur toti capitulo, vt ei in proprios vſus cedat.j.de dona. conſultationibus, quo caſu cura ad collegium ſimul non ad ſingulos canonicos pertinet. 12.q.2.c. epiſcopus.§. qui manumittitur .&.ff.de in ius vo.l.ſed ſi hac leg.§. qui manumittitur, quod cuiuſq; vni.l.ſicut municipum.§.1. Quando autem præbendæ adiungitur, canonicus eſt prælatus & curã habet, & vicarius ſimiliter.ſ.de offi.vica.ca.1.& 2. ſm Hoſti. quod intellige de canonico in foro contentioſo, & de vicario in foro ani-
5 mæ vt.ſ.dictum eſt. † Et no. ſecundum Hoſti. q ſi omnes fructus ſint neceſſarij pro cõgrua ſuſtentatione vicarij,tunc omnes ſibi dimittantur,qui curat animas & perſonaliter deſeruit: hic enim eſt ius commune.j.de his quæ fi. a præla.c.paſtoralis. C.de ſerui.& aqua.l.præſes.cui nulla conſuetudo vel ſtatutum obſtat, imò tolerabilius eſt quòd canonicus egeat quã rector, vt patet in eo quod no.ſ.eo.extirpandæ.

1 *Priuilegiatus ſucceſſor an in præſcriptionibus, vtetur priuilegio ſuo.*
2 *Priuilegiatus ſucceſſor an priuilegio ſuo in obligationib' vtetur.*
3 *Diuerſitatis ratio quo ad priuilegia inter præſcriptionem, & obligationem.*
4 *Diuerſitatis ratio quo ad priuilegia inter facta & non facta.*

Dilectus filius. ¶ Hic habes in textu & in glo.1.q priuilegiatus ſuccedens non priuilegiato vtitur priuilegio ſuo. Circa quod diſtingue. Aut quęris de vtendo priuilegio cir-
1 ca præſcriptiones,aut circa obligationes: aut circa alia.† In primo caſu: aut quæris pro tempore præterito : aut pro tempore futuro. Si pro tempore præterito dic quòd nõ vtetur : vt.ff.de iure fiſci.l.fiſcus cum in priuati.C.de præſcri.30. vel 40.an.l.ſicut.Si pro tẽpore futuro refert,aut priuilegiatus ſuccedit non priuilegiato ex parte præſcribẽtis: aut ex parte eius cõtra quem præſcribitur. Si ex parte præſcribentis, aut priuilegiatus non vult vti acceſsione ſui auctoris, & tunc vtetur ſuo priuilegio. Aut vult vti,& tunc non vtetur.i ſic loquitur.C.de præſcri.30. vel xl.ann.l.cum notiſsimi.§.1.arg.ff.de acquir.poſſ.l. Pomponius.§.cum quis. Si ex parte eius cõtra quem præſcribitur refert :aut impeditur præſcriptio in totum vel in tempus incertum: aut retardatur in aliquod tempus certum: aut non impeditur. In primo caſu, ſcilicet qñ impeditur præſcriptio in totũ vel in tempus incertum : tunc priuilegiatus non vtetur priuilegio ſuo: vt.ff.de fundo dotali.l.ſi fundum. In ſecundo caſu, ſcilicet qñ retardatur in aliquod tempus certum vtitur priuilegio ſuo, vt in l.alleg.ſicut.C.de præſcr.30.vel xl.an. &.j.de iure pa.c.vnico. lib.6. In tertio caſu, ſcilicet qñ non impeditur habet locum aut.quod ſi quibuſdam.C.de pręſcr.longi temporis vt idem ſit de parte temporis quo ad partem, quod de toto ad
2 totum. † In ſecundo membro principali diſtinctionis, ſcilicet qñ quæritur de vtendo priuilegio in obligationibus,ſubdiſtingue,aut quæris de tempore pręterito: aut de futuro. Si de pręterito non vtetur priuilegio, vt.ff. de iure fiſci.l. fiſcus cum in priuati. t.reſpon.ad Treb.l.3.in fin. Si de futuro,tunc aut contrahitur obligatio, propter factum : aut propter non factum. In primo caſu vtitur priuilegio ſuo, vt ſi minor ſuccedat maiori reſtituetur.ff.de verb.obl.l.cum filius.§. in hac. In ſecũdo caſu ſubdiſtingue, aut priuilegium eſt conceſſum ſibi intuitu perſonæ tm̃: aut intuitu reipublicæ. Si intuitu perſonæ tantũ: tunc non vtetur priuilegio ſuo. v. g. maior promiſit mihi ſoluere ad diem ſub pœna, interim decedit, & minor ſibi ſuccedit,& minor ipſe nõ ſoluit ad diem certam,incidit in pœnam, nec vtetur priuilegio in integrũ reſtitutionis: vt.C.ſi aduerſus ven.pign.l.2.&.ff.de minoribus. l.Aemilius largiamus. Si vero habet priuilegium intuitu reipublicę,vt fiſcus, tunc in iſto caſu vtitur priuilegio ſuo: vt.ff.de vſur.l.cum quidam.§.ſi debitores.&.ff.de iure fiſci.l.allegata fiſcus cum in priuati. In tertio membro principali.ſ.circa alia,dic regulariter pro tempore pręterito.ſ.ſui prędeceſſoris non vtetur priuilegio ſuo,ſed pro futuro tempore vtetur: vt probatur hic,&.j.de iure par.c.vnico. in fin. lib.6. Vbi habes quod ius patronatus laici deueniens ad eccleſiam vel monaſterium ius patronatus eccleſiaſticum efficitur : & iuris patronatus eccleſiaſtici cenſetur vbi etiam de iſta materia per Ioan.Andr. ſuper verbo ſemeſtre. in nouella.
3 ad idem in lib.feu.de pace te.c.ad hoc ſi allodium.coll.x.† Modo reſtat videre rõnem diuerſitatis inter prędicta. Primu,quę ſit ratio diuerſitatis inter pręſcriptiones & obligationes:ratio diuerſitatis eſt : qa tota obligatio formata fuit in perſona maioris,& ideo non ſic vtitur quis priuilegio ſuo ibi,ſicut in pręſcriptione in qua totus curſus præſcriptionis non eſt completus in perſona maioris non priuilegiati. Vnde quia nõ eſt pręſcriptio tota formata in ſua perſona,ſed formãda venit in perſona priuilegiati vtitur priuilegiatus priuilegio ſuo in præſcriptionibus ſm diſtinctionẽ præmiſſam. Et pro iſta ratione fa-
4 cit.ff.de mino.l.3.§.1.† Sed quæ eſt ratio diuerſitatis in obligationibus inter facta & non facta Reſpondeo quod tanta differentia eſt inter ea quanta inter ens & non ens: nam ex quo factum eſt ens, & poteſt reſpicere perſonam eius qui facit, ideo ſi perſona eſt priuilegiata poteſt reſpicere eam: & habita conſideratione ſuæ perſonæ vtetur priuilegio. Sed non factum eſt non ens : non ens nõ poteſt concernere aliquam perſonã : vnde ſi minor qui ſuccedit obligato,non ſoluit non vtitur priuilegio ſuo, cum non ens iſtud nihil ſuam perſonam reſpiciat.

1 *Epiſcopus annorum. xxx. 7.*
2 *Abbas annorum. xxv.*
3 *Prior annorum. xx.*
4 *Abbatiſſa, prioriſſa annorum. xxx.*
5 *Canonicus annorum. xiiij.*
6 *Capellanus annorum. vij.*
8 *Sacerdos annorum. xxv.*
9 *Diaconus annorum. xx.*
10 *Subdiaconus annorum. xviij.*
11 *Quatuor minores annorum. vij.*
12 *Accolitus maior ſeptenno.*

Super inordinata. Si quæris,quæ ætas requiratur pro beneficijs obtinendis, aut pro ordinibus, aut pro religione,dic plene per Gul.de Monte Lau.extra de ęta. & quali. c.generalem. in cle. reiecta magna diſtinctione quã ponit Hoſti.hic, & in ſumma eo.tit.§.cui ſit.verſic.ſed nunquid. Diſtingue ergo,aut quæris pro beneficijs : aut pro ordinibus :
1 aut pro religione. Si pro beneficijs obtinendis, † tunc aut pro beneficijs ſupremis vt epiſcopatibus & ſuperioribus, & tunc requiruntur.xxx.anni completi: vt.ſ.de elec.cum in cunctis.
2 † Aut pro duplicibus obtinendis, vt abbatijs, & dignitatibus, & eccleſijs curatis,& tunc requiruntur.xxv.anni incepti:vt in
3 d.ca.cum in cunctis.§.inferiora. † Idem in prioratibus cõuentualibus. In non conuentualibus etiam curam animarum habentibus ſufficiant. xx. anni, dummodo ſint cõpleti, vt extra
4 de ſtatu regu.c.ne in agro.§.cæterum.in clem. † Fallit in abbatiſsis,& prioriſsis, in quibus requiruntur.xxx. anni completi, ſicut in epiſcopis, vt.j.de electione. c.indemnitatibus.in prin. lib.6. Si autem ſint dignitates ſine cura,tunc ſufficiunt.xx anni cum diſpenſatione ordinarij, vt.j. de æta. & quali. c.vnico. lib.6. Aut quęris pro ſimplicibus beneficijs obtinẽdis.& tunc
5 † aut pro canonijs ſiue præbendis,& tunc.14.anni : quia in talibus requiritur nedum aſsiduitas ſeruitij, ſed etiam maturitas conſilij vt hic. nec ob.j.de elec. ca. ex eo.lib.6. quia ibi ille receptus fuit in canonicum diſpenſatiuè : & ibi factum recitat : vt ibi not. Item non obſtat.j.de iudi.c.ſi annum.lib.6. quia ibi non habet locum. argu. a contrario ſenſu, vbi iuris contrarietas reperitur: vt no.ſ.de foro compet. ſignificaſti. ſecundum Gul.de Monte Lau. in c.allega. generalem. idem tenet Hoſti. hic.& Archi.j.de reſcrip. c.ſi eo tempore. lib.6. Sed Io.Andr. tenet indiſtinctè quod pupillus poteſt eſſe canonicus.in ca.allega.ex eo.& in c.allega.ſi eo tempore.glo. vlt.l.cum quo con-
6 cordat.Ber.hic. quorũ opi.tenetur & ſeruatur de facto. † Aut quæris de capellis ſeu alijs ſimplicibus beneficijs obtinendis, & tunc ſufficit quòd quis exceſſerit.vij.annos,dum tamẽ alias ſit idoneus,quia tunc poteſt tonſurari.j.de tempo. ordi. capit. fin. lib.6. niſi ſint talia beneficia quæ de conſuetudine vel ſtatuto habeant ordines ſibi annexos.ſ. eodem ſignificatum. & extra de æta. & quali. cap. vt hi qui. in clemen.
7 ¶ Si quæris pro ordinibus. † & tunc aut pro ordine epiſcopali, & tunc.xxx.anni cõpleti: vt in c.alleg. cum in cunctis. in prin.
8 † Aut pro ordine ſacerdotali : & tunc ſufficiunt.xxv. anni in-
9 cepti. † Aut pro ordine diaconatus, & tunc ſufficiunt. xx.
10 anni incepti. † Aut pro ordine ſubdiaconatus : & tunc ſufficiunt. xviij.anni incepti, vt probatur in capitu. allegato generalem.

11 ralem. † Aut pro quatuor minoribus ordinibus, & tunc vltra.
vij. annos poteſt ordinari clericus, hoſtiarius, lector, exorciſta
12 † & vltra. vij. annos accolitus: vt. 77. diſtin. in ſumma.
¶ Si autem quæratur de tertio, ſcilicet de religione dic ꝙ re-
quiruntur. 14. anni in homine maſculo. & 12. in muliere: in
tantum ꝙ ſi ante iſtam ętatem quantumcunq; alias doli capax
aliquam religionē intrauerit, pater vel mater vel his deficien-
tibus tutores poſſunt ipſum inuitum de religione extrahere,
vt legitur. & no. 20. q. 2. cap. 1. cum ſequentibus & . j. de regula.
c. poſtulaſti. maximè in glo. Hoſti. Et iſtā diſtinctionem po-
ſui amore pauperum qui librorum copia non abundant.

1 *Nobilis ignobili præferendus in beneficijs eccleſiaſticis.*
2 *Britones a troianis deſcenderunt.*
3 *Nobilitatis inſignia.*
4 *Nobilitas ſumma virtus.*

Enerabilis. Si quæris vtrū in beneficijs ec-
cleſiaſticis nobilis ignobili prę-
1 feratur, diſtingue. † Aut quęris de nobili & ignobili
æqualibus meritis & ſcientia, & tūc ſemper erit no
bilis præferēdus: quia gradū adijcit ſicut in dignitate vel per-
ſonatu conſtitutus. ſ. de elect. dudum. j. ad hoc. ff. de ædil. edi. l.
quod ſi nolit. §. qui mancipia. ſ. eod. de multa. in fin. ſecundum
Hoſtien. hic: alias non eſt habenda ratio nobilitatis vt hic.
¶ Et no. ꝙ de nobilitate generis diſputare, eſt diſputare de no
bilitate ſtercorum, vt no. Hoſti. hic & Gen. in extrauag. Io. 22.
quæ incipit execrabilis. ſuper verbo generis claritatem, ſed ſal-
2 ua pace eorum. † Propagatio alti & clari ſeminis, qualis eſt il-
la Britonum qui de ſanguine Troię originaliter deſcenderunt,
procul dubio ſuam poſteritatem nobilitat & attollit: ſicut vilis
ſuam vileſcit. arg. 56. diſt. ſi gens anglorū. 98. diſt. affros: vt not.
Gul. de Monte Lau. extra de baptiſmo. c. vnico. in cle. Io. And.
ponis hos verſus hic. Nobilitas ſola eſt animum quę moribus
3 ornat. in fine martinianę poſuit author hos verſus. † Nobili-
tas hominis eſt mens deitatis, Imago. Nobilitas hominis eſt
virtutum clara propago. Nobilitas hominis humilem releua-
re iacentem. Nobilitas hominis mentē refrenare frenentem.
Nobilitas hominis vbi turpia nulla timere. Nobilitas hominis
naturæ iura tenere. Vnde Saul de poſt aſinas in Regem aſſum-
ptus eſt. 1. Regū. 9. & Dauid. de poſt fętantes in regem. 1. Re-
gum. x. Tulius inuectiua contra Saluſtium, ſanctius etenim eſt
me meis geſtis florere, quam maiorū opinione niti, & ita vi-
uere vt ſim poſteris meis nobilitatis initium, & virtutis exem
plum, neq; me cum his cōferre decet. Gregorius in paſtorali,
quis neſcit ꝙ in natura gemmarū carbunculus iacincto pręfer
tur: & tñ cerulei coloris iacinctus præfert pallenti carbunculo,
quia & illi qđ ordo naturæ ſubtrahit ſpecies coloris adiungit,
& hunc quē naturalis ordo prętulit, coloris claritas fędat. Hie
4 ronymus ad Celantiam. † Sola apud Deum libertas nō ſeruire
peccatis, ſumma apud Deum nobilitas clarū eſſe virtutibus.

1 *Præbendas quæ gratiæ afficiant. 3. & . 5.*
2 *Papa neminem priuare vult iure ſuo.*
4 *Acceptatio beneficij non fit ante eius vacationem.*
6 *Exequutoris gratiæ poteſtas.*
7 *Beneficij ſignificatio in iure.*
8 *Beneficij ſignificatio in reſcripto.*
9 *Beneficium an præbendam contineat.*
10 *Præbendam vacaturam impetranti prouideri nō debet de præ-
bendæ dignitati annexa.*
11 *Præbendam impetranti, an prouideatur de præbenda dignita-
tis vacantis.*

Vm olim. ¶ Ad pleniorem euidētiam gl. 2.
Ber. hic. Si quæris quæ gratiæ af-
ficiant præbendas & quæ non, diſtingue. Aut Papa
1 contulit canonicatum aut non. † Si ſic, tunc ſtatim
affecta eſt præbenda, quę tunc vacabat, vel quæ primo vacabit
nulli alij de iure debita. j. de præb. c. ſi poſtquam. & c. dudum.
lib. 6. Quod verum ſm. G. in c. alleg. ſi poſtquam ſuper gl. ſi. in
tantum. ꝙ etiam a Papa facta collatio poſtea de vacante, nulla
de primo mandato habita mentione, nō valebit: imò cenſebi-
tur ſubreptitia. Nam id ius quod habet impetrans ad pręben-
dam, nulli alij debitā Papa non vr̃ abſtuliſſe per ſuam collatio-
nem, vt patet in eo quod legitur & not. j. de verb. ſigni. dilecto.
Item in primo impetrante, ipſa prima vacatura vr̃ eſſe affecta.
2 j. de reſcr. tibi qui. §. 1. lib. 6. † Vnde nō eſt veriſimile, ꝙ ſi Papę
hoc fuiſſet expreſſum ius tale, habētem noluiſſet priuare iure
ſuo. j. eo. dudum. ver. ſed conſiderantes lib. 6. ad hoc. ſ. de offi.
deleg. ex parte. j. & c. fin. Item beneficium principis decet eſſe
manſurum. j. de regu. iur. c. decet. lib. 6. ſm. G. ibi. Item dicit
Io. An. ibi in nouella, quod per notata ibi per G. videtur quod
vbi beneficium non eſſet affectum, teneret Papæ collatio: nec
mirū quod teneret etiā collatio ordinarij, vt. ſ. eo. c. dilectus. 2.
& . j. de conceſ. præb. ſi ſoli. 1. reſpon. lib. 6. & maximè cū ſcribe
3 batur cū beneficio acceptandi. eo. ti. c. fi. † finaliter dicit, quod
ſi beneficium vacat in curia tenet collatio vacantis. j. eo. ca. 1.
lib. 6. Si vero alibi vacat, & Papa vtitur verbis generalibus. ſ. ta-
lem præbendam ſi qua vacat, &c. tunc procedit quod dicit. G.
Et idem videtur ſi Papa vtitur ſpecialibus verbis. ſ. talem præ-
bendam vacantem per mortem vel promotionem talem, &c.
vt locus ſit ſubreptioni ex quo proprio motu illā non confert.
Si vero Papa proprio motu cōfert hoc expreſſo: tunc eſt quę-
ſtio dubia & potius vr̃ quod valeat maximè vt prædixi. Si nō
erat affecta per decre. dudum. j. eo. lib. 6. cum etiam eo caſu nō
obſtet ſubreptio. eo. tit. ſi motu. hodie tñ ponuntur clauſulæ
tollentes hoc dubium, & reſeruantes ius expectantium. Ioan.
Andr. ibi ſi vero, &c. Si non, tunc aut mandauit cōferri primā
præbendam quā acceptaret: aut primā quæ vacaret. In primo
caſu nō eſt affecta prębenda quantumcunq; fiant inhibitiones,
reſeruationes, & decreta, niſi primo fiat acceptatio, vel ipſius
vacantis, vel primæ vacaturæ, vel ex cauſa ſecūdæ, vel vlterio-
4 ris. vt. j. eo. quia cunctis. §. pen. ad fi. lib. 6. † Certam aūt & ex-
preſſam antequam vacet talis acceptare nō poteſt. j. de cōceſ.
5 præb. c. ne captandę. lib. 6. † In ſecundo caſu, ſcilicet qñ de ca-
nonicatu & præbenda ſi qua vacet, vel quæ primo vacabit ꝓ-
uideri mādauit, tunc refert: aut mandat ſolū illi ad quem per-
tinet collatio: aut ſoli executori vt compellat: aut illi vt ꝓui-
deat & executori vt cōpellat: aut illi, & executori vt ꝓuideat:
aut ſoli executori vt ꝓuideat. In primis tribus caſibus per prę
ſentationem literarū non afficitur præbenda, niſi in tribus caſi
bus vel altero ipſorū. Primo ſi in gratia erat decretum: tunc. n.
ſtatim per præſentationem literarū eſt affecta præbēda. Item
ſi non erat decretum ſi authoritate illius gratiæ in canonicum
fuerit receptus: tunc. n. per receptionem affecta eſt præbēda.
Item ſi executori inſinuauerit & interdixerit maximè cū de-
creto: vt. j. de cōceſ. præb. ſi ſoli. lib. 6. vbi habes iſtos caſus. Et
ſic intelligantur. ſ. eo. dilectus. 2. & 3. In quarto caſu, ſcilicet qñ
ſcribitur illi ad quem pertinet collatio dato executore vt pro-
uideat, dic ꝙ per præſentationem literarum factam collatori
afficitur prębenda ita ꝙ collatio facta poſtea alteri nō tenet. j.
de conceſ. præben. ſi cap. lib. 6. & ſic debet intelligi. j. de conceſ.
præb. propoſuit. vbi etiam hoc not. Inno. in gl. malè. In quin-
to caſu, ſcilicet qñ ſoli executori ſcribitur vt ꝓuideat, hic per
ſolam inſinuationem executoris & notificationem eius quod
vult præbendam per illam poteſtatem conferre, etiam ſi non
interdicat puto affici præbendam. j. de conceſ. præb. quia cun-
ctis. §. ex parte. Et ſic eſt differentia qñ ſcribitur ſoli executo-
ri ad compellendum, & qñ ſoli executori ad prouidendū, quia
primus vt afficiatur præbenda habet inſinuare, & interdicere,
vt in c. alleg. ſi ſoli. vbi Io. Andr. in glo. fin. ponit iſtam diſtin-
ctionem vſq; huc. Secundus ſufficit ſi inſinuet, vt in. §. alle. ex
parte. Et ratio diuerſitatis eſt in promptu: quia in primo caſu
cum Papa dat executorem ad prouidendum, videtur ad ſe, vel
ad ſuum executorem prouiſionem reuocare. & ſic per conſe-
quens ordinario adimere, ad hoc. ſ. de ap. vt noſtrum. Sed vbi
dat executorem ſolum ad compellendum: tunc poteſtatem ad
ſe non reuocat, nec adimit ordinario, imò potius penes ipſum
ꝑmittit dum vult ipſum ad prouiſionem compelli. Et iſtam
rationem aſſignat Inno. in c. alleg. quia in cunctis. ſuper verbo
eſſe ſubiectam. & Ioan. Andr. in c. alleg. ſi ſoli. Vnde nota ꝙ gl.
iſta Ber. in princ. vſq; ad verſi. & quod dicit. concordat Innoc.
& Hoſti. j. de teſti. Raynal. ſuper verbo teneret. per Innoc. &
de iure pat. cum dilectus. ſuper verbo inhibens. dummodo ca-
nonici ſciant poteſtatem collatā in executorem. Sed cum illa
additione ſequenti quæ incipit & ꝙ dicit, &c. cōcordat Com-
po. ſ. de reſcri. c. capitulum. in glo. quia quæſtiones. iuxta prin.
§. cum autem ſoli, &c. Et G. in c. alle. ſi ſoli. ſuper verbo inter-
dixiſſet. & hoc per c. tibi qui. §. 1. j. de reſcrip. lib. 6. quod vide-
6 tur verius per præmiſſa. † ¶ Et no. ꝙ hodie nedum executor
datus ad prouidendum poteſt interdicere & decretum inter-
ponere, vt not. Ber. hic. licet Hoſti. contra in ſumma. de offi.
delega. §. quid pertinet. verſic. irritat. & . ſ. eod. pro illorum. &
malè quia eſt caſus contra eum. & per Ber. in c. allega. ſi ſoli. in
fin. ſecundum G. ibi ſuper verbo interpoſitione. Sed etiā exe-
cutor ad compellēdum datus poteſt hic facere, ſcilicet interdi-
cere &

ctiſe & decretum interponere, vt eſt caſus in c.allega.ſi ſoli.ſe-
cundum. Goff ibi ſuper verbo interdixiſſet, licet Ber.hic in §.
contra.& Hoſt.in c.alleg.pro illorum & malè. Sed Inno.ibi ſu-
per verbo inueſtiuit, tenet quòd poteſt, eius opinio approba-
tur in c.alleg.ſi ſoli. Sed quod dicit Inno. ibi quòd etiam reſer-
uare poteſt non putat Io.Andr.in d.ca.ſi ſoli. in nouella. ad fin.
ſuper verbo glo.interdicere verum. cum enim cõpulſor con-
ferre non poſsit, ergo nec reſeruare conferendum ſed ipſe In-
nocen.videtur intellexiſſe de prouiſore, & tunc bene procedit
ipſum dictum ſecundum Ioan.Andr.& ſic vides quod Bernar.
hic in duobus primis bene dicit, & in tertio malè.
¶ Ad declarationem primæ glo.Inno. Si quæris vtrum appel-
7 latione beneficij præbenda cõtinetur, diſtingue. † Aut fit men
tio de beneficio in iure, vel priuilegio eccleſiæ, vel realiter loco
alicui conceſſo, & dic quòd ſic. Nam his caſibus quòd plus eſt ap-
pellatio beneficij large ſumitur, in tantum quòd continet dignita
tes, perſonatus, & beneficia habentia curam animarum, vt.j.
de verb.ſignific.c.tua nobis.& extra de ſequeſt.poſ.c.vnico. in
princ.in clem. vbi hoc notat Gul.de Monte Lau. ſuper verbo
animarum.& idem innuit Gen.ibi. Et in hoc concordat Gen.
in extrauag. Ioan.22.execrabilis.ſuper verbo beneficium ec-
cleſiaſticum.dicens quòd hoc nomen beneficium comprehendit
nedum canoniam, præbendam, dignitatem, perſonatum, offi-
cium, eccleſiam, vicariam: imò & præſtimonium, & penſio-
nem ad vitam pro titulo aſsignatam, arg. 1.q.3.ſi quis dator.&
c.ex multis.& ſic ſentire videntur Inno. & Hoſti.s.de reſcrip.
poſtulaſti.& c.ad audientiam. ſm eum. Cõcordat etiam G.j.
de reſcrip. ſi eo tempore glo.2. lib.6. dicens quòd in reſcripto
mere gratioſo, ſicut eſt priuilegiũ ſiue indulgentia fit larga in-
terpretatio nominis beneficij, vt in d.c. tua. Secus vbi eſt am-
bitio quæ eſt a clericis omnibus modis repellẽda, vt patet.47.
diſtin.virum. & ca.bonorum.& ca.ſicut hi. Idem not.G.j.de
8 præb.cui de non ſacerdotali.glo.pen.lib.6. † Aut fit mentio de
beneficio in priuilegijs, vel gratijs quę hominibus conceduntur,
vel in impetrationibus beneficiorum, & tunc ſtrictè ſumi
tur, ita quòd non extenditur ad dignitates, perſonatus, vel be-
neficia curata, niſi fiat mentio de illis, vt hic &.j.eo. cum in il-
lis. cum ſint ambitioſe. eo.titu.quamuis.j.lib.6.ſecundũ Gul.
de Monte Lau.& Gen. in dicto cap.vnico.
9 ¶ † Sed ſi quæris nunquid in impetrationibus beneficiorum
extendatur ad præbendas, tunc refert, aut Papa mandat proui-
deri alicui de beneficio in certa eccleſia: aut generaliter de be-
neficio competenti in aliqua eccleſiarum. Si in certa eccleſia,
tunc habet locum glo.Inno. hic. Aut mandat prouideri in ec-
cleſia in qua non ſunt minora beneficia & præbendæ, & igitur
præbenda nomine beneficij non cõtinebitur, cum præbenda
non ſit ſpecialiter noĩata, quia talis impetratio eſt ambitioſa, &
ſic reſtringẽda.j.eo.quamuis.1.reſpon.& c.cum in illis.§. cum
autem.& c.ſi pluribus.§.ſi vero.lib.6. ſm Goff.Innoc.& Ioan.
Andr. licet Hoſti. dicat quòd hoc caſu qualitas perſonæ debet
conſiderari. primum verius. Aut mandat prouideri in eccleſia
in qua non ſunt minora beneficia, ſed ſolũ præbendæ, & tunc
nomine beneficij cõtinetur præbenda. arg.s.eo. c.pro illorum
vt ſic reſcriptum potius valeat quam pereat. s. de fide inſtru.
inter dilectos.j.de verb.ſignifi. Abbate ſanè.§.pen.ff.ad Treb.
l.cogi.in princ.de verb.ſigni.l. quotiens. Si mandat prouideri
alicui generaliter de beneficio competẽti in aliqua eccleſiarũ:
vt.s.de reſcrip. Abbatem: tunc dicunt Goff.Inn.Hoſti.& Io.
Andr.conſiderandam perſonam pro qua ſcribitur: vt ſic pro-
uideatur ei in beneficio vel in præbenda, arg.ad hoc.ff.de iudi.
ſed & ſi ſuſceperit.de vſu & ha.l.plenũ.§.ęquitij.de iure dotiũ.
l.quæro.de leg.3.ſi filię.de ali.lega.l.cum alimenta.s. de æta. &
quali.accepimus.& hoc ipſi notant hic.idem no.G. in c.cui de
non ſacerdotali.glo.pen.& adde quod dicam in d.cap.tua.
¶ Ad verificationem glo. Inno.hic in magna glo. verſic. item
no. quòd ſi ſcribitur &c. Si quæris vtrum impetranti præben-
dam primo vacaturam alicuius eccleſię, vel quam cito facultas
ſe obtulerit, poſsit & debeat de præbenda vacãte per mortem
præpoſiti, vel decani, ſeu alterius in dignitate, perſonatu, vel
officio conſtituti prouideri, diſtingue. † Aut huiuſmodi prę-
ben[illegible] eſt annexa dignitati perſonatui vel officio, & de tali nõ
poterit executor prouidere, niſi etiã de tali dignitate ſeu de illo
perſonatu vel officio ſibi debeat prouideri: ſiue ſit annexa in
perpetuum: ſiue ad tempus ſuper quo vide quod no.j.vt eccl.
[illegible]ne.c.vnico.§.fin. † Aut non eſt annexa dignitati, perſonatui,
[illegible] officio, & tunc de prębenda ſola poterit ei prouideri, arg.s.
conſtit.c.tranſlato. ita diſtinguit Hoſti. hic pro qua diſtin-
[illegible] hoc eſt hodie caſus.j.eo. quia ſæpe.li.6.vbi approbatur opi.

Hoſti. reprobata opinione Inno.hic dicentis indiſtinctè quòd
non poteſt ſibi de tali præbenda prouideri. ſm Archi.& Ioan.
Andr.ibi.& Io.Andr.hic. licet Cardi. ibi aliter dicat. Et de his
quæ notant Inno.hic in glo.fi. & Hoſti.poſt eum. vide.j.eo.ſi
cui.lib.6. vbi approbatur opinio Hoſtien. & reprobatur opi-
nio Innoc. hic. & opin. Compo.s. de reſcrip. c.cum adeo.

¶ De clerico ægrotante. Rubrica.

1 *Epiſcopus ob morbum non remouendus.*
2 *Curatus ob lepram remouendus.*
3 *Curatus ob morbum perpetuum, an remouendus.*
4 *Curato temporaliter morboſo dandus coadiutor.*
5 *Matrimonium lepra non diſſoluendum.*
6 *Miracula diuina admiranda.*
7 *Coadiutor exercitium ſolum habet.*
8 *Prælatus ob coadiutorem ſibi datum non perdit ius prælaturæ.*
9 *Leproſus ob coadiutorem perdit ius beneficij.*
10 *Eccleſia non ſufficiente coadiutori & infirmo quid agendum.*
11 *Coadiutoris materia.*

COnſultationibus. ¶ Si quæris, vtrũ propter morbum
ſeu infirmitatẽ ſuperuenientem, prælatus a præ-
latura, vel alius beneficiat' a beneficio debeat re-
1 moueri, diſtingue. † Aut quęris de Epiſcopis, vel
ſuperioribus, & tales nunquam debent propter hoc remoue-
ri, ſed in caſu vbi eſſent perpetuo impediti paſtorale officium
exercere, eſſent eis dandi coadiutores, ita intellige.7.q.1.cap.
ſcripſit. ibi quòd nuſquam canones percipiunt &c. quod gene-
raliter & indiſtinctè loquitur. & c. cum percuſſio. & c. quali-
ter. & c. quamuis ſit triſte.s.eo.c.de rectoribus.& c. ex parte.
& quamuis ſacerdos parochialis rector poſsit vocari: vt.s.tit.
proxi.cap.vlt.& de reſcrip.cap.Rodulphus. Epiſcopos tamen
per excellentiam vocat Papa rectores, vt in c.alleg. de rectori-
bus. cum ſint loco apoſtolorum.21.diſtin. in nouo. & eſt ſpe-
ciale in epiſcopis. Et eſt ratio ſpecialitatis: quia facilius remo-
uentur inferiores quam epiſcopi: vt.s. de tranſla.epiſcopi.ca.
inter corporalia. & c. licet.j. de accu.ca, & qualiter & quando.
2.§.1.& de ſimo.c.per tuas.j.in fin. Et quia epiſcopus nullo ca-
ſu remoueri poteſt niſi per Papam, vt in c.alleg. inter corpora-
lia. in princ. & 3.q.6. multum ſtupeo. & quia propriè ſponſus
eſt, vt in c.allega.inter corporalia.& 32.q.7.cap.1. & 2. Et ideo
non remouetur etiam propter lepram: nihil.n. humanius eſt,
quam in fortuitis caſibus, mulieris maritum, & vxorem viri
participem eſſe.ff.ſoluto matri.l.ſi cum dotem.§.ſi maritus.&
.j.de coniugi.leproſorum per totum.& ita etiam de conſuetu
dine obſeruatur. ſm Hoſti.in c.alleg.de rectoribus.& in ſum-
ma.eo.titu. Et idem Archid.7.q.1.in ſumma.in glo. adde. vbi
plene & notabiliter dixi dandum coadiutorem epiſcopo, qui
eſt morbo perpetuo impeditus: quia ſecus ſi temporali, vt pa
tet.j.eo.tit.c.vnico.in princ.ibi impeditus perpetuo. a contra-
rio ſenſu.lib.6. Aut quæris de prælatis inferioribus: vt Abba-
tibus & curatis eccleſiarum, & ſimilibus: & tũc aut quæris de
2 morbo lepræ: aut de alio morbo. † Si de morbo lepræ abomi-
nationem & ſcandalum inducente, tũc remouetur, & alius lo-
co ipſius ſubrogatur, & infirmo remoto de bonis eccleſię pro-
uidebitur: vt.s.eo.tua nos.& 7.q.1. paſtoralis. Aut quæris de
alio morbo ſeu alia infirmitate: & tũc aut eſt talis morbus qui
ipſum non impedit officiare ſeu diuinum officium exercere:
vt vetus quartana, vel alia debilis infirmitas, quæ non obſtat
ſeu impedit ſua propria negotia expedire, & tunc dicit Hoſti.
hic & in ſumma. eo.tit. in fin. quòd nihil de eccleſia percipiet
niſi ſeruiat: ar.ff.de re iudi.l.quæ litum.& de ædil.edic.l.1.§ ſed
ſciendum. Et ſecundum hoc ſi nõ ſeruiat monitus priuari de-
bebit, & alius loco ipſius ſubrogari.s.de cleri.non reſi. ca.pen.
& fin.de æta. & quali. quæris. Aut eſt talis morbus qui ipſum
impedit miniſtrare ſeu officiare: & tunc aut factus eſt impo-
tens culpa ſua, & tunc debet remoueri: & ſecundum hoc in-
tellige quod legitur, & not.s.de cor. vici.ex parte.3.de æta.&
quali.c.1.& de elec.cum in cunctis.§.hoc ſanè.j. de exceſ.prę-
la.c.ex literis.in fin. verſic. cum igitur. vbi de hoc per Ber. &
Hoſtien. Nam & Abbas remouetur ſi inutilis ſit, vt.18.q.2.ſi
quis Abbas. & Seneca epiſtola. 9. qui vtilitatis cauſa aſſum-
3 ptus eſt, tandiu placebit, quandiu vtilis fuerit. † Aut eſt fa-
ctus impotens ſine culpa ſua, & tunc non erit remouendus,
ſiue morbus ſit curabilis ſiue non, ex quo poteſt remanere in
beneficio ſuo ſine ſcandalo. Et ita intelligo opinionem Vinc.

& Tanc.ſ.eo.tua nos verſi.dicas cũ Vincemio,&c. Sed vtrum
hoc caſu ſit dandus coadiutor,credo ꝙ non, ſi morbus ſit cu-
rabilis & tẽperabilis: imò ipſemet poterit ſibi conſtituere vi-
carium temporalem pro tpe morbi durãtis, arg.eo.de ſp. per-
uenit.2.&.ff.de offic.eius cui man.eſt iuriſdi.l.1.§.huius rei.&
no.per Hoſti.ſ.de offic.vica.c.clericos. Vnde licet authoritas
inſtituẽdi perpetuo ad beneficia ſit penes epiſcopum, vt.j.de
inſti.c.ex frequẽtibus.cũ ibi no.per Ber.& Hoſt.curati tñ &
vicarij perpetui vicarios tpales dummodo ſint noti & de pro-
motione eorum conſtet,ſine licentia epi aſſumere poſſunt,vt
no.16.q.1.adijcimus.ad idem.23.diſt.mulieres.dum tñ ſtatu-
tum ſynodale,vel prouinciale non impediat: vt.7.q.1.illud.&
c.nihil. Sed propter hoc non excuſantur rectores a reſidentia,
vt hoc not.Gul.de Monte Lau.extra de off.vicarij c.vnico. in
4 magna glo. verſi. circa ſm.in cle.† Si vero morbus ſit perpe-
tuus & incurabilis, credo dandũ ſibi coadiutorem vt hic, vbi
amiſit officium linguæ per paraliſim, & 55.diſt. ſi euangelica,
vbi amiſit officium oculorum. & pro hoc facit.j.eo.ca.vnico.
lib.6.& ita credo dicendum.Gof.dixit.ſ.ca.1.ꝙ ſibi vr̃ verior
opi.Hug.ſ.eo.tua,ſcilicet ꝙ nunquam ſubſtituitur aliquis vi-
uo,niſi eo renunciante,& dandus eſt ei coadiutor.ſ.eo ca.3.&
c.proxi.& hic: reprobata diſtinctione Gaziani,vtrum morbus
ſit curabilis aut incurabilis per.c.ſ.proxi.ad decre.tua.ſ.eo.di-
cit ꝙ non remouetur a titulo prælationis,ſed ab officio admi-
niſtrationis,huic concordat Vin. in ſecundo apparatu ibi &.ſ.
c.proxi. Hanc opin.Io.And. credit veram per ſimilitudinem
matrimonij carnalis quod lepra non diſſoluit.j. de coniug. le-
pro.ca.2.3.q.2.indicas.& maxime cũ plus illud quàm iſtud de-
beret diſſolui,cum eccleſię per coadiutorem prouideri poſſit,
vxori non. facit quod no.j.de conuer. coniug. ex publico. Ad
hoc etiam adducit.c.ſcripſit.7.q.1.cum concor.ſ. in prin. alle.
vbi dicitur ꝙ nuſquam.i.nullo modo canones id præcipiunt.
Item facit ſpes curę diuino miraculo,vel præter,quo caſu ceſ-
5 ſaret coadiutor,ſed ſubſtitutus non ſm Io.An.† Ad primum
reſponde, primo ꝙ non mirũ ſi matrimoniũ carnale non diſ-
ſoluat: quia eſt de iure diuino: vnde quod Deus coniunxit ho
mo non ſeparet. 32.q.1.dixit Dñs. &.33.q.2.quos Deus, &c.
Item lepra ſpecialiter viri nõ impedit vſum carnalis copulę.j.
de coniug.lepro per totum: imò dicitur quòd tales calidiores
ſunt quam ſani. Item non impedit contrahendum: ergo mul-
to minus dirimit contractũ,vt ibi: ſecus in ſpirituali. Item epi
& ſuperiores,& nõ inferiores dicuntur ſponſi eccleſiarum.ſ.
de elec. cum inter canonicos. ad fi. Et per mortem ipſorũ di-
cuntur eccleſiæ viduatę, vt no.Ber.eo.tit.quia propter.glo.1.
& in illis idem quod in matrimonio carnali, ſcilicet quòd non
diſſoluuntur propter lepram,vt eſt dictum. Ad ſm dic, quod
illud c.ſcripſit.& alia.ſ.alleg.loquuntur in epiſcopis:& ſic con-
6 cordant.† Ad tertiũ dic, quòd miracula diuina ſunt admiran-
da,non in exemplum humanę actionis trahenda.4.q.3.c.ſi te-
ſtes.§.ſi obijcitur. Item ad ea quę raro accidunt,&c.ff.de legi-
bus.l.nam ad ea. Item morbus ſeu impedimentum cenſetur
perpetuum,licet poſſit tolli per diuinum miraculum,vt no.j.
de frigi. & malefi.fraternitatis.

¶ Si quæris vtrum dato coadiutore alicui prælato ipſe præla-
tus adhuc maneat vel prælatus,& habeat curã,vel ipſe coadiu-
7 tor.† Tanc.& Hug & Ber.ſ.eo.de rectoribus.& c.tua nos.di-
cunt quòd iſte coadiutor,& hoc per illa.ca. Sed Io.gloſſator &
Ioan.Fa.& Goff.contra.7.q.1.quamuis triſte. dicentes ꝙ imò
ille qui primo erat prælatus: Et idem ſonuit ibi Archi. in glo.
8 pen.idem. Vinc.in c.alleg.de rectoribus.† Hoſt.vero in d.c.de
rectoribus. dicit ꝙ coadiutor eſt prælatus quo ad exercitium:
& ita poteſt intelligi prima opinio, ſed prim' eſt prælatus quo
ad ius,ſed nõ quo ad exercitium,lic.ſ.de reſcrip. paſtoralis. ad
fi. ſm eum cuius diſtinctio. credo veram per c.alleg.quamuis
triſte.vbi patet quòd ſi infirmus ſanaretur,alius ſcilicet coadiu
tor remoueretur: pro hoc etiam.j.eo.c.vnico.§ præſenti.j.re-
ſpon.& ver. rõnem. lib.6. Et in iſta diſtinctione videtur con-
cordare Archi.71.diſtin. Epiſcoporum in glo.adde ſecundum
iſtam,in fine: vbi dicit quòd Goffr. intelligit.ca.ſ.eo.tua nos.
quòd ibi nõ remouetur a titulo prælationis, licet remoueatur
9 a titulo adminiſtrationis † quę diſtinctio licet in caſu lepre,de
quo loquitur illud ca.non ſit vera. cum in eo caſu remoueatur
in totum vt eſt dictum.ſ. pxima diſtinctione. in caſu tamen
alterius infirmitatis credo eam veram.

¶ Si quæris vbi eccleſia non põt ſufficere infirmo, & coadiu-
10 tori ſimul,quid ſuper hoc ſit agẽdum,diſtingue. † Aut quę-
ris de cathedralibus eccleſijs,& tunc ad Papã eſt recurrendũ ſ.
c.proxi.&.j.de exceſ.prælat.ſicut vnire vt no. Hoſt.s.eo.de re-
ctoribus. Aut quæris de eccleſijs inferioribus,puta parochia-
libus vel ſimilibus,& tunc dic,vt not.ibi Ber. in gl.fin. ſcilicet
quod ille qui ſeruit eccleſiæ habebit reditus, & illi infirmo epi
ſcopus prouidebit.82.diſt.c.generaliter.& c.epi. Idem Tan.&
Goff.in c.alleg.de rectoribus.& Archi.7.q.1.10 ſum.gl.1.& fi.
11 ¶ † Vltimo circa huius materiæ ſummam. xj. ſunt videnda
principaliter. Primo, quid ſit coadiutor. Secundo, vnde dica-
tur. Tertio, quis detur. Quarto cui, & quibus caſibus detur.
Quinto, per quem. Sexto, quod ſit eius officium. Septimo,
quæ poteſtas. Octauo, an expiret eo mortuo cui datus eſt.
Nono, an detur inuito. Decimo, cuius expenſis alatur. Vn-
decimo, an plures vni, vel vnus, pluribus dari poſſit. de qui-
bus vide per ordinem per Ioan. Andr. hic.

¶ De inſtitutionibus. Rubrica.

1 *Conuerſus,curam non habeat.*
2 *Conuerſus, beneficium requirens ordinem non habeat.*
3 *Conuerſus,beneficium non requirens ordinem habeat.*
4 *Præbenda conſiderationes duæ.*
5 *Beneficij incapax non tonſuratus.*
6 *Præbenda duplex.*
7 *Conuerſus,an electionibus interſit.*

IN eccleſia. ¶ Si quæris vtrũ laici con-
uerſi,poſſint habere benefi
cia eccleſiaſtica, vel habere vocem in electione
1 prælati eccleſiaſtici,diſtingue.† Aut quęris pri-
mo vtrum poſſint habere beneficia,& tunc aut
quæris vtrum poſſint habere beneficia curam animarum ha-
bentia,& conſtat quod non: quia tales debent eſſe ſacerdotes,
vt no.Inn.ſ.de conſue.quãto.& legitur & no.per Ber.& Hoſt.
ſ.de offi.ordi.paſtoralis. in gl.quo caſu.in fin.j.de pę.& remiſ.
2 omnis.& de ſent.excom.c.canonica.in fi.† Aut alia beneficia,
& tunc,aut ſunt talia quæ requirunt ordinem ſacrum: vt.ſ.de
ætа.& quali.ca.1.& c.tuam.j.de conceſ.præb.c.ei cui. lib.6.vel
non ſacrum ſaltem clericatum, quem clericatũ requirunt om-
nia beneficia eccleſiaſtica vt hic,& de reſcri. c.cum adeo.& ſ.
de tranſac.ex literis.de præb.ſuper inordinata. & conſtat quod
non vt in iuribus allegatis,vt leg.& no.per Tan.Vinc.& Goff.
3 in c.alleg.ex literis.† Aut ſunt talia quæ non requirunt aliquem
ordinem etiam clericatum, vt beneficium fraternitatis, quod
non eſt proprie beneficium eccleſiaſticũ per ſe diſtinctum, vt
patet in eo quod legitur.& no.ſ.de præb. dilecto. & talia poſ-
ſunt habere vt in iuribus alleg. Vnde dicit Hoſti.hic ꝙ quam-
uis laicus poſſit recipi in fratrem ſpiritualem tanquam conuer-
ſus,arg.23.q.1.paratus.12.q.1.cui portio. & præbenda ſibi aſ-
ſignari in eccleſia, vel in decimis, vt innuitur a contrario ſenſu
.j.de deci. quamuis ſit graue. Non tñ poteſt recipi in canoni-
cum, nec poteſt in eo reſidere ius canonici, niſi ſit literatus &
verè clericus. Et eſt ratio, quia ius canonię requirit perſonam
literatam propter maturitatem conſilij ſibi annexam,vt no.in
c.alleg.ſuper inordinata. vnde debet vocari in capitulo, & epi-
ſcopo conſulere.j.de his quæ fi. a præla.nouit. & c.quanto. Et
talibus non debet ſe immiſcere laicus quantumcunq; religio-
ſus: arg.ſ.de elec maſſana.de iudi. decernimus.j.de reb. eccle.
non ali.cum laicis. Et quia hoc ius requirit perſonã quæ poſſit
ad ordinem promoueri,vt hic in fi. &.j.eo.ad decorem. Et ſic
patet ꝙ aliud eſt canonia,ad quam non eſt aptus laicus etiã re-
ligioſus: aliud præbẽda,ad quam aptus eſt ſm eum. Et in hoc
quod dicit de canonicatu,cõcordat Inno. hic in verſi.nos cre-
dimus.& Vin.hic.& Archi.12.q.2.c.placuit. ſuper verbo con
ſilio.verſi.& not. quòd ius. Sed hoc quod dicit Hoſti.de præ-
benda qui in hoc ſequitur opinionem erroneam Vinc.Innoc.
& Ber.ſ.de conſti.cum M. non credo generaliter fore verum,
per ea quæ no. Archi.1.q.3.ſi quis obiecerit. in glo adde.
4 ¶ † Nota ꝙ in præbendis ſeu in beneficijs eccleſiæ duo ſunt,
vnum.ſ.ipſum ius prębendarũ & beneficiorum:& aliud.ſ.fru-
ctus ex præbendis capei vel percipiendi. Ius præbendarũ intel
ligitur eſſe adiunctũ ſacro officio: quia & ſine eo nõ habetur:
vnde laici qui non poſſunt hr̃e ſacra officia, nec habere põt ius
præbendarum: ad hoc facit iſtud c.quia hic ſolis clericis cõpe-
tit ratione officij clericalis ſm eum. Et idem not.Hug.1.q.3.
in ſumma illius quæſtionis: & ſm hoc poteſt intelligi qd not.
Inno.ſ.de præb.pro illorũ.in gl.nota hic delegati.& c.dilectus
filius.G.in glo.iſte enim. verſic. poteſt enim dici. & Hoſti.ibi
poſt eum. Vbi dicit ꝙ iura canonicatus & prębẽdę ſunt anne-
xa,licet aliqñ differantur collationes præbendarũ. Et ideo po-
teſt dici quod quilibet receptus in canonicũ habet ius in præ-
benda,

bendæ, quæ ſibi fuo ordine deferenda eſt ſecũdum Arch. Hoc
etiam dictũ Hoſti. de præbenda non credo verum, per ea quæ
not. Tanc. Vinc. & Goff. in c. alleg. ex literis. de tranſac. dicen-
tes ꝙ præbendam obtinere non poteſt, qui nõ eſt in clericum
tonſuratus, vt ibi: nec etiã beneficium, vt in c. alleg. cum adeo.
de reſcrip. licet Laur. Tanc. Io. Phil. & Ber. & quaſi omnes hic
dicant ꝙ ſi aliquis incedit tonſuratus volens eſſe clericus, cum
iam animi deſtinatione ſit clericus, & perſona eccleſiaſtica cen
ſeatur. arg. a 3. q. 1. paratus. ius præbendæ ſeu beneficij cadit in
eum. ſm Vinc. hic: contra per c. alle. cum adeo. ex literis. & .ſ.
5 de æta. & quali. c. præterea. † Dñs etiam clemens Papa. 4. dice-
bat, ꝙ is qui nondum habet tonſuram clericalem nõ eſt capax
beneficij eccleſiaſtici, quod dic vt no. in Spec. lib. 2. ti. de actio-
ne ſeu petitione. §. ſuper actionibus. verſ. ſed nunquid ſcho-
laris. Et hanc ſententiam de facto ſeruauit dñs Bonifacius Pa-
pa. 8. in perſonam dñi. P. nepotis ſui: vt Archi. no. 12. q. 1. nulli
epiſcoporum. ſuper verbo præbendæ. Et hoc credo verius,
6 gratia cuius † nota quòd duplex eſt præbendę. Quædam me-
re ſpiritualis, licet eius exiſtentia & ſubſtantia in rebus tempo
ralibus conſiſtat, & quæ eſt annexa canonicatui, vt in c. alleg. ſi
quis obiecerit. 1. q. 3. alia eſt temporalis; quæ datur etiã de re-
bus eccleſiaſticis, vt decimis, vel primitijs alicui pro aliquo la-
bore temporali tanquam bene merito puta aduocato, vel ma-
giſtro ſcholarium: vt. j. de magiſtris. c. quia nonnulli: vt no. G.
de Monte Lau. extra de præb. ca. vlt. ſuper verbo præbendam.
in clem. Vnde dictam opinionem Vinc. Inno. & Ber. in c. alle.
cum. M. & Hoſti. hic intelligo veram in præbenda temporali,
ſeu fructibus præbendæ: non autem in præbenda mere ſpiri-
tuali quæ eſt annexa canonicatui: vt in c. alleg. ſi quis obiece-
rit. 1. q. 3. iuxta diſtinctionem prædictam. Gul. de Monte Lau.
7 † Aut quæris vtrũ poſſint intereſſe electionibus. Et licet Inn.
hic in verſic. quidam dicunt. & verſi. ſe. ius autem monachi.
diſtinguat inter ius canonici quod nõ cadit in laicũ: & ius mo-
nachi quod dicit bene cadere in laicum, ita ꝙ intererit electio
nibus & alienationibus, & alijs tractatibus monaſterij, arg. 16.
q. 1. generaliter. & 93. diſt. a ſubdiacono, cuius vltimum mem
brum corrigitur in c. alleg. ex eo. §. fin. ſecundum Archi. & Io.
Andr. ibi. & Arch. 18. q. 2. Abb. glo. 1. vbi de hoc. Tu tamen dic
melius ꝙ, aut quæris in eccleſijs vbi caput de cuius electione
tractatur poteſt eſſe laicus, vt magiſter templariorũ, & hoſpi-
talariorum, & tunc quia omnes ꝓfeſſi clerici & laici cum tali
participant, laici conuerſi ad electionem admittantur, vt not.
Cardi. in c. alleg. ex eo. glo. fin. Et ita intellige quod not. Inno.
hic in verſ. idem dicimus in hoſpitalarijs. ſ. de arbi. cum olim.
Aut in eccleſijs vbi caput debet eſſe ſacerdos vel Abbas, vt. ſ.
de æta. & quali. c. 1. vel ſaltem clericus: vt. ſ. de elec. cũ in cun-
ctis. §. inferiora. & tunc. Aut quæris nunquid poſſint electio-
nibus intereſſe de iure communi: & dic quòd non: vt in c. all.
ex eo. §. fin. Aut de cõſuetudine præſcripta, & dic quòd ſic, ſi-
ue loquatur in eccleſia regulari, vbi ſunt conuerſi regulares: ſi-
ue in eccleſia ſeculari vbi ſunt conuerſi ſeculares: quod dic vt
not. Ioan. Andr. in cap. alleg. ex eod. §. fin. gl. fin. & G. ibi in glo.
fin. Aut ex priuilegio Papæ, & dic quod ſic: vt 63. diſt. Adria-
nus. & cap. in ſynodo.

1 *Excommunicationem & Papa confirmatam an excommuni-*
cans relaxet. 3. & 5.
2 *Statutum pro futuris fertur.*
4 *Papa ſententiam inferior non retractat.*

1 EX frequentibus. ¶ Ad euidentiam glo.
fin. † Si quæris vtrum
ſi Papa confirmat ſententiam excõmunicationis la-
tam ab alio, is qui excõmunicauit poteſt abſoluere.
Ber. & Hoſti. hic notant ꝙ non: ſed Vinc. contra. ſ. de confir.
vtili. ca. 2. & Dama. eo. tit. c. 2. & Goff. hic & in ſumma de con
fir. vti. §. fin. & per hanc decre. & Bar. Brix. in quæſt. venereali
quæ incipit eſto ꝙ dominus Papa. & Io. de Ancho. & Archid.
12. diſt. præceptis. & Spec. tit. de ſententia. §. vt autem. col. 12.
verſi. quid ſi Papa. idem innuit Ray. in ſum. tit. de ſent. excõ.
§. 33. ſed nunquid erunt &c. Quæ opiniones poſſunt ſic cõcor-
dari, quia Aut ſententia excõicationis fertur per modum ſta-
tuti, vt hic videtur fuiſſe, vt patet ibi quàm in eos qui de cęte-
2 ro, &c. & ſic pro futuris culpis † pro quibus regulariter fertur
ſtatutum: vt. j. de ſent. excom. a nobis. j. & de conſtitu. vt ani-
marum. lib. 6. Et non ſententia, vt. j. de ſent. excõ. Romana. §.
caueant. lib. 6. & tunc poteſt: quia hoc caſu confirmatio Papę
quæ debet proportionari ſtatuto, arg. ſ. de confir. vti. c. porro-
cta. & c. fi. & ſic eſt ſtatutaria, nõ poteſt plus operari quàm ſta-
tutum Papę. a cuius ſtatuti ſententia epiſcopus abſoluere po-
teſt. j. de ſent. excom. c. nuper. §. 1. & 2. & per no. per Archid.
17. diſt. in ſumma. & in d. c. vt animarum. & ita poſſit intelligi
3 ſecunda opinio. † Aut fertur per modũ ſententiæ, & tunc aut
eſt generalis plures generaliter cõprehendens, & tunc idem
ita poteſt intelligi hoc. c. & ſecunda opinio: & poteſt eſſe ratio
vt parcatur multitudini. ſ. de tempo. ordi. cap. 2. de cle. excom.
mi. latores. Aut eſt ſpecialis lata in certam perſonam, & con-
firmatio ſimiliter ſpecialis, & tunc poteſt eſſe vera opinio pri-
ma. Nec mirum ſi confirmatio ſpecialis excommunicationis
plus operetur quàm generalis, arg. j. de præben. c. hi qui. 2. re-
ſpon. lib. 6. vbi authoritas ſpecialis plus operatur quàm autho-
ritas generalis legationis, vt de reg. iur. c. in generali. li. 6. cum
ibi no. & eo caſu omnia noſtra facimus &c. j. de præb. ſi apoſto-
licæ. lib. 6. Vel dic vt not. Hoſti. in ſumma. eo. titu. §. fin. ad fin.
4 † quod ſicut ſententiam latam a Papa nullus inferior eo retra-
ctare poteſt, ſine ſpeciali mandato ſuo: ſic nec ab eo ex certa
ſcientia confirmatam niſi de ſpeciali mandato ſuo: vt hic in fi.
& . ſ. de iudi. cum veniſſent. Et hoc niſi liquido conſtet ipſam
per ſurreptionem obtentam. ſ. de confir. vti. c. 2. ſecus ſi ſim-
pliciter confirmauerit ſine cauſæ cognitione: quia tunc prin-
cipaliter excõmunicans abſoluet. Et eandem diſtinctionem
approbat glo. Gul. ſuper Ray. in d. §. 33. ſed nunquid erunt. Et
frater Ioan. in ſumma confeſſ. de ſenten. excom. q. 100. quid ſit
ſententia. & q. 120. cum quis pluribus. & Aſten. lib. 7. titu. quis
abſoluere poteſt ab excõmunicatione art. 6. q. quid ſit ſenten-
tia. Quorum diſtinctionem credo veram in alijs ſententijs a
ſententia excõmunicationis ſpecialiter lata: ſecus videtur in
5 alijs propter periculum animarum, vt. ſ. dixi. † Primam autem
diſtinctionem approbat Ioan. Andr. j. de ſent. excom. Roma-
na. §. caueant. in nouella & hic, dicens ſecundã opinionem ve-
ram, quando ſententia emanat per conſtitutionem, vt conſti-
tutio inferioris confirmata per Papam non ſit maioris autho-
ritatis quàm conſtitutio per ipſum edita; dictum vero gloſ-
ſæ habet locum in ſententia hominis cõfirmata per papam &
ſcribam poſt eum. j. de ſent. excom. a nobis.

1 *Beneficiorum collatio ad quẽ ſpectet. 3.*
2 *Inſtitutio duobus modis ſumitur.*
4 *Actio datur e iuramento conuentionali.*
5 *Actio non datur e ſimplici iuramento.*
6 *Agenti petitorio quæſtio dominij opponitur.*
7 *Agenti cauſam a reo habenti non opponitur dominij quæſtio.*
8 *Agenti poſſe. recuperanda an opponatur dominij quæſtio. 10.*
9 *Petens beneficium veſtitus de inſtitutione canonica probet.*
11 *Agenti poſſe. retinendæ an dominij quæſtio obijcienda.*
12 *Agenti poſſeſ. adipiſcenda an dominij quæſtio obijciatur.*
13 *Petitorij & poſſeſſorij differentia.*
14 *Poſſeſ. adipiſc. & retinen. differentia.*
15 *Spiritualis & temporalis rei differentia in interdictis.*

CVm veniſſent. Ad declarationem. j. gloſ.
Ber. Si quæris ad quẽ inſti
tutio perſonarum in beneficijs ſpectet de iure com
muni, vtrum ad epiſcopum vel ad Archidiaconum.
Ber. hic dicit ꝙ ad archidiaconum, arg. ſ. de off. Archi. ad hæc.
1 & c. vt noſtrum. 63. diſt. ſi in plebibus. † ſed Hug. & Hoſti. hic
contra dicentes ꝙ imò ad epiſcopum, vt hic. & . ſ. de offi. ordi.
cum vos de præb. in Lateranen. j. de relig. do. de Zenodochijs.
de heret. cum ex iniuncto. Nec quo ad inſtitutionem prodeſ-
ſet conſuetudo quantumcunq; præſcripta, licet alij aliter intel-
ligant. ſ. de offi. ordi. cum ſatis. licet quo ad cuſtodiam prodeſ-
ſet. ſ. de ap. c. bonæ. Et intelligunt iura primo alleg. vbi ex ſpe-
ciali cõceſſione epiſcopi archidiaconus hęc habebat vt hic ſe-
quitur. Idem cum Hug. & Hoſti. hic quantũ ad hoc ꝙ dicunt
inſtitutionem ſpectare ad epm̃ de iure cõi tenet Ber. in c. alle.
cum vos. & Phi. & Inno. hic & c. alle. bonę. intelligunt de con
ſuetudine præſcripta; vel de eccleſijs quæ ſunt de patronatu
monachorum. Goff. dicebat iura. ſ. in prin. alleg. poſſe intelligi
eccleſijs ſpecialiter ſubiectis Archidiaconis. ſed. c. in plebibus
nõ dicit ꝙ plebes cuſtodiantur per archidiaconum, ſi plebs ſit
populus. Pe. & Ab. dicunt ꝙ ſi ſumitur inſtitutio pro collatio-
ne per quam datur ius in beneficio, illa ſpectat ad epm̃. Si vero
ſumitur pro inueſtitura, illa ſpectat ad archid. ſ. de offic. Archi.
2 ad hæc. & c. vt noſtrũ. † Vel dic ſm Hoſti. hic ꝙ duobus mo-
dis dicitur inſtitutio, vno modo idem eſt qđ collatio: vt. j. tit.
proxi. poſt electionẽ. & hoc modo põt pertinere ad archidia-
conũ ex lõgiſſima cõſuetudine, ſm Hu. hoc 1. q. 1. vel ex dona-

tione epiſcopi vt hic. Alio modo dicitur approbatio ſacta per
epiſcopum, & hoc modo non poteſt pertinere niſi ad epiſco-
pum, vel vices ſuas in hoc ſpecialiter gerentem, vt. ſ. eo. tit. ex
frequentibus. Veruntamen qñ collatio pertinet ad prælatum,
3 & per ipſum fit hi duo modi ſimul concurrunt. † Nam ex quo
fit collatio per prælatum tanquã prælatum, per conſequens &
approbatio: vt. j. ti. proxi. poſt electionem. ſecus ſi non tanquã
prælatus ſed tanquã alius ꝓuidiſſet: vt. ſ. de elec. cum inter ca-
nonicos. Et ſm hos duos modos ſolue oĩa iura de hac mate-
ria loquentia, quæ ſm hoc ad conſonantiam reducuntur ſm
Hoſti. hic. & vide quod ipſe no. in c. alleg. cum vos. & credo ꝙ
bene, iuncto eo quod dixi poſt eum. ſ. de off. Archi. cum ſatis.
¶ Ad declarationem. j. glo. Inno. hic in fin. Si quæris vtrum ex
4 iuramento cõpetat actio, dicit Innoc. hic ꝙ non. † Sed Hoſti.
contra, dicens ꝙ ipſe eſt de illis qui ſm canones ex iuramento
conuentionali actionem dant: nec mirum quia ſm eos ex pa-
cto etiam nudo datur actio: quod dic vt legitur & no. ſ. de pa-
ctis. cap. 2. & 3. ſm Hoſti. Ego vero Henricus diſtinguo inter
iuramentum conuentionale, de quo loquitur Hoſti. & in eo
5 caſu vera eſt opin. ipſius Hoſti. ſcilicet, ꝙ detur actio. † Et iu-
ramẽtum ſimplex ſeu ſimplicem abiurationem: & in eo caſu
vera eſt opin. Inno. ſcilicet, ꝙ non detur actio, vt in c. iſto vbi
ſimplex abiuratio interuenit, quod non eſt contra id quod no.
Io. 22. q. 5. iuramenti. Et in hoc caſu ſm Inno. hic ſuperior po
terit denuntiare crimen periurij in quo is qui abiurauit manet
immiſcendo ſe rei abiuratę contra propriũ iuramentum, ſicut
expreſſe innuitur. ſ. de iudi. nouit. & de iureiur. quemadmodũ.
in fin. & ita diſtinguit Archi. in c. alleg. iuramenti. in glo. fin.
¶ In gl. fin. Ber. Si quæris vtrum abiurans res ſuas, vel eccleſię
ſuæ poſſit eas repetere, diſtingue vt dixi. ſ. de iureiu. ꝑuenit. j.
¶ Si quæris vtrum agenti ſeu contra agentem poſſit opponi
quæſtio dominij ſeu ꝓprietatis diſtingue. Aut quæris de agen
te petitorio: aut de agente poſſeſſorio. Si de agente petitorio,
6 tunc refert, † aut reus contra quem agitur non habet cauſam
ab agente, & tunc poteſt ſibi opponere quæſtionem dominij
ſeu proprietatis: vt ſi agas contra me rei vendicatione poſſum
excipere contra te de dominio. C. de rei vendi. l. doce ancillam
& l. fi. de proba. & l. ad ꝓbationem. 1. & 2. & l. actor. & per to-
tum. ff. de rei vendi. per totũ. & ita poteſt intelligi illa regula. j.
de reg. iur. c. qui ad agendum. li. 6. cum cõcordantibus ibi alle.
7 † Aut reus cõtra quem agitur habet cauſam ab agente: & tunc
aut agens agit ex eo contractu, ſeu ex ea cauſa ex quo vel ex
qua reus conuentus habet cauſam ab eo: aut agit ex alio con-
tractu ſeu ex alia cauſa quã illo vel illa, ex quo vel ex qua reus
conuentus habet cauſam ab eo. In primo caſu non poteſt reus
conuentus agenti opponere quæſtionem dominij ſeu proprie-
tatis. Et ideo dicit lex ꝙ ſi locaui tibi domum, ſeu aliã rem, &
finito tpe ſeu vſu locationis agam contra te actione ex locato
ad repetendũ rem locatam, nõ potes mihi opponere queſtio-
nem dominij. C. de loca. & conduc. l. ſi quis cõductionis titulo.
Dicit etiam alia lex, ꝙ ſi rem alienam pignori tibi dedi, & po-
ſtea ſoluto debito pro quo eam pignoraui, agam contra te pi-
gnoratitia actione ad rem ipſam, non poteris mihi opponere
vel referre quæſtionem ꝓprietatis, vt. ff. de pig. act. l. ſi rem. §.
is quoq;. Nec credo verum quod not. Hoſti. in ſum. tit. de de-
poſito. §. cui detur. ſub. §. eſt em. verſi. 4. & §. ſeq. & qñ. in prin.
dicens ꝙ vbi rem meam penes me deponis, nõ tenet depoſi-
tum, nec agitur depoſiti. Quia nec cõmodatum, nec depoſi-
tum, nec pręcarium, nec cõductio tenet in re mea ꝓpria, niſi
ſcienter hoc faciam: vt. ff. depoſiti. l. qui rem. de reg. iur. l. neq;
pignus. de contrahen. empt. & ven. l. ſuæ rei. & l. ſi in emptione
. §. rei ſuæ. de precario. l. certe. §. vlti. &. C. loc. & conduc. l. qui
rem. ſm eum. Et idem Abb. & Io. An. j. de depo. bona fides.
nam cõtra hoc eſt expreſſe. C. depoſiti. l. pe. ibi vel in rem &c.
vbi contrariũ no. Cy. Imò plus videtur, ꝙ etiam de dominio
poſtea quæſito nõ poſſit excipi: vt. ff. depoſiti. l. plane. Nec ſe-
quitur nõ valet depoſitum: ergo nõ poteſt agi depoſiti. vel dic
ſñiam Hoſt. Abb. & Io. Andr. hře locum in caſu notorij. Et ita
poteſt intelligi. l. allegata qui rem. ff. depoſiti. alias non. ar. not.
per Inn. ſ. de fi. presby. cõſtitutus. gl. fi. Vel poſſet intelligi lex
illa qui rem. quæ dicit ꝙ qui rem ſuam deponi apud ſe patitur,
vel vendam rogat, nec depoſiti nec cõmodati actione teneo-
tur. ſ. quo ad fructus, vel intereſſe, ſi ſit deteriorata: ſed bene te
netur ad rem quam recepit reſtituendam. In ſcđo caſu poteſt,
vnde ſi locaui vel cõmodaui tibi domum, vel aliam rem, & fi-
nito vel nondũ finito tẽpore ſeu vſu locationis vel cõmodati
agam cõtra te rei vendicatione, poteris contra me excipere de
dominio ſeu ꝓprietate, & mihi opponere vel referre queſtio-

nem dominij vel proprietatis, vt probatur. C. de loca. & cõdu.
l. ad probationem. & hoc not. gl. in eo. tit. l. ſi quis cõductionis
titulo. Sed fallit in caſu vbi reo conuento rei vendicatione, &
neganti mendaciter ſe poſſidere in pęnam mendacij auocatur
poſſeſſio. ff. de rei vendi. l. fin. & C. qui po. in pig. habeantur. in
aut. item poſſeſſor. Si quę is de agente poſſeſſorio tunc refert,
aut de agente poſſeſſorio recuperãdæ poſſeſſionis: aut de agen
te poſſeſſorio retinẽdæ: aut de agente poſſeſſorio adipiſcendę.
8 † Si de agente poſſeſſorio recuperandę, tunc aut agitur de re-
bus temporalibus, & tunc excipiens de dominio non auditur
niſi primo poſſeſſionem reſtituat, cũ ſpoliatos ante oĩa reſti-
tui oporteat. C. de agri. & cenſi. l. ſi coloni. C. de don. int. virum
& vxor. l. ſi maritus quondã. de præſcr. 30. vel 40. anno. l. ſi quis
emptionis titu. §. pen. ſi per vim vel alio modo. l. 1. ad l. Iuliam
de vi pu. vel priua. l. ſi quis ad ſe fundum. 3. q. 1. c. Deus. §. patet.
& per totũ. Abſurdum. n. videretur, quod is qui poſſeſſorem
ſpoliauit poſſet opponere de dominio, quod ſpoliando amit-
tere debuit. C. vnde vi. l. ſi quis in tantam. & hoc tenet glo. ff.
de vſucap. ſequitur. §. ſi dñs. de vi & vi ar. l. 1. §. 2. & de verb. ſig.
l. mulieris. §. 1. & idem tenet Dy. j. de reg. iur. qui ad agendum.
lib. 6. Et in hoc errauit gl. quæ eſt. ff. de iud. l. ſi de vi & poſſeſ-
ſione. Niſi velles ſuſtinere eam. ſ. quod intelligatur vbi permit-
tente eo qui agit poſſeſſorio recuperandę, excipitur de ꝓprie-
tate, vt. ſ. de reſti. ſpol. c. 2. alias ſecus etiam ſi velit incõtinenti
de iure ſuo docere, vt no. Inno. ſ. de cauſa poſ. & proprie. ca. 2.
quod intelligit Hoſti. ibi. & Io. Andr. poſt eum, niſi ius rei eſſet
notorium per ſñiam vel alio modo. ff. depoſiti. l. bona fides. ſ.
de cauſa poſ. cum dilectus. Et ſi dicatur quomodo poteſt eſſe
notorium ex quo dicit ſibi ius, cõtra. l. ſi quis in tantam. C. vn-
de vi? dic vt no. ſ. de reſti. ſpol. in literis. per Hoſti. Aut agitur
de rebus ſpiritualibus, vt beneficijs, & tunc videtur quod poſ-
9 ſit opponi de ꝓprietate † & ad hoc facit quod no. Bona. Aret.
ſcilicet, quod qui agit poſſeſſorio, & petit eccleſiam ſibi reſti-
tui, debet & tenetur ꝓbare de ſua canonica inſtitutione & ꝓ-
prietate rei: alias nõ debet reſtitui. Ita etiã tenebat dñs Inno.
& ſic ſeruat curia romana ſm eum. & hoc probat per ca. j. de
eo qui mit. in poſ. cauſa rei ſeruãdę c. eum qui. lib. 6. & 3. q. 1. c.
Deus. §. patet. verſi. ſed obijcitur. & ad hoc ar. 32. q. 2. quod ve-
ro. de conſe. diſt. 4. qui in maternis. Et ideo forte ipſe Inn. no. ſ.
de reſti. ſpol. in literis. in gl. C. de rei ven. & c. circa finem, quod
ad hoc vt quis poſſit petere reſtitutionẽ poſſeſſionis, oportet
ꝙ ſuperioris authoritate eius. ſ. ad quẽ pertinet ex officio ha-
buerit poſſeſſionem inſtallatione, vel etiã per ſñiam. Pro iſta
præmiſſa ſñia facit quod not. Hoſti. in ſumma de reſtit. ſpol. §.
qñ facienda ſit. ſub. §. in caſibus autem. ver. quid ergo. vbi vide
tur ſequi iſtam ſñiam. & in c. alle. eum qui. Sed Archi. ibi in gl.
ſed qñ dicitur agi. ad finem. ver. circa hoc poteſt dici &c. dicit
ꝙ ſi is cuius electio non tenuit fuit tñ confirmatio ſubſecuta
ſpolietur obtenta poſſeſſione debet reſtitui, vt patet in eo qđ
legitur & not. ſ. de cauſa poſ. & proprie. cum ſuper. in gl. j. quæ
fuit Tan. Idem tenet Inno. ſ. de fi. presbyt. c. conſtitutus. gl. 2.
in prin. vbi dicit ꝙ ſi ibi ageretur poſſeſſorio ad beneficiũ, non
requirerentur probationes ſuper perſonatu, vel vicaria patris.
Et ꝙ agens poſſeſſorio vnde vi ad recuperandã poſſeſſionem
beneficij, nõ teneatur de aliquo iure ꝓprietatis docere, notat
expreſſè Inno. ſ. de reſti. ſpol. ex parte. de app. bonæ. in gl. pro-
babilem. de poſtul. præla. c. bonæ. 2. in gl. & ideo. & ad hoc facit
extra de cauſa poſ. & pro. c. vnico. in clem. vbi hoc idem tenet
Gen. ſuper verbo poſſeſſorium. Et hanc ſñiam credo verio-
10 rem: vnde ſaluo meliori iudicio credo ſic dicendũ. † Aut quę-
ris vtrũ agens poſſeſſorio recuperandæ teneatur & debeat de
neceſſitate ad hoc vt obtineat in poſſeſſorio de dñio ſeu ꝓ-
prietate docere: & credo ꝙ non per immediatè pręmiſſa. Aut
nunquid cõtra ipſum agentẽ poſſeſſorio excipiens de ꝓprie-
tate vel dñio admittatur & audiatur: & tunc dic vt no. Inno. in
c. alleg. cõſtitutus. ſ. de fi. presby. Quia aut iam cõſtat, vel per
confeſſionẽ eius, vel per ꝓbationes admiſſas, ꝙ petens reſti-
tui eſt talis quod ei de iure nõ eſt facienda reſtitutio, puta quia
eſt illegitimus, vel quia eandẽ poſſeſſionẽ occupauit vi nec ha
bet ſuper hoc diſpenſationẽ, & tunc denegatur ſibi reſtitutio,
arg. j. de diuor. ſignificaſti. cum ipſum beneficiũ ſine peccato
hře vel tenere nõ poſſit. Aut nõ conſtat adhuc, ſed eſt res du-
bia, & tunc nõ põt reus de ꝓprietate excipere: imò ſpoliatus
agens põt dicere nõ reſpõdebo niſi de poſſeſſione mea vel de
iure meo: ſed tu nõ es audiendus niſi primo facta reſtitutione:
vt. ſ. de reſti. ſpol. c. ſolicitè. c. in literis. & c. ex conqueſtione. &
de ordi. cog. c. cum dilectus. & c. vlt. de cauſa poſ. & propr. cum
ſuper. 3. q. 5. quia ſuſpecti. ſecundũ Inno. ibi. & idem no. Archi.

24.q.1.in ſumma in gloſ. adde fuerunt quidam dicentes &c.
Sed hoc fallit in caſu quando quis agit iudicio poſſeſſorio pro
iure ſepeliendi,quo caſu corpus defuncti, non eſt reſtituẽdũ,
quouſq; plene conſtet de proprietate,quia ſic etiam poſtea eſ-
ſet tertio dandum priori eccleſiæ quæ obtineret in proprieta-
te.Corpus autem defuncti non eſt tractandum. ff.de relig. &
ſump.fu.l.nec corpora.& l.diui.& l.ſe.ſm Inno.j.de ſepult. l.
cum liberum,quæ iura non probant id ad quod inducuntur,
Et quamuis ex quadam æquitate humanitatis firmetur quod
dicit,de rigore tamen iuris videtur contrarium,ridiculoſum,
etiam eſſet poſſe agere & nihil ex ſua conſequi actione ſecun
11 dum Hoſt.ibi.Si quæris de agente poſſeſſorio retinendæ poſ-
ſeſsionis, tunc dic q tali non poteſt referri qõ proprietatis, vt
notant hic Ber.Inn.& Hoſt.dicentes q vbicunq; agitur poſ-
ſeſſorio retinendæ poſſeſsionis,q exceptio abiurationis non
eſt admittenda contra agentem,& ſm hoc intellige hoc c. q
interlocutoria fuit hic lata ex officio iudicis implorato,vt lite
pendente poſſeſſor vtatur ſua poſſeſsione.ſ.vt lit. penden. c.j.
& 2.Vel ſi dicas q Archidiaconus agebat poſ.vti poſsi.vt dicit
Ber.ſ.ſuper verbo interlocuti.dic q Archiepiſcopus oppone
bat iſta non excipiendo,ſed agendo petitorio.Et primum in-
tellectum ponit Innoc.in j.glo.in prin ſm in ver.poteſt & di-
ci,alias niſi ita intelligerea iſtud.c.eſſet contra.Sed contra hoc
not.Hoſt.ſ.de renun.ſuper hoc iuxta glo.Ber. quæ incipit al-
legatam.in fi.vbi dicit quod ibi non agebatur de ſpoliatiõe,ſed
quia non permittebatur agens pacifice poſsidere,& tamen ibi
auditur excipiens de ſpontanea abiuratione,vt eodem tit.c.2.
Sed primum credo verius,licet quidam legiſtæ diſtinguam in
iſto interdicto prout ſtatim diſtinguitur in interdicto adipi-
12 ſcendæ poſſeſsionis.†Si quæris de agente poſſeſſorio adipiſcẽ
dæ poſſeſsionis,tunc refert aut obijcitur exceptio proprieta-
tis,puta renuntiationis,vel abiurationis,vel ſimilis contra pe-
tentem poſſeſsionem ex caſu & vt conſecutiuam inſtitutio-
nis de ſe factæ,vel ex cã & vt executoriam ſñiæ pro ſe latæ.Et
ex eo caſu præſumitur quod ad morandam poſſeſsionem vel
executionem ſñiæ hoc proponatur, cum poſſeſsio ſit quaſi
conſecutiua ad inſtitutionem et executio ad ſñiam. Et ideo
in tali caſu excipiens de facili nõ auditur, vt patet in eo quod
legi.& no.ſ.de cauſa poſſeſ.& pro.cum olim.de re iudic. dece
tero.de appellatio.conſtitutis.2.pro hoc videtur text.j.de cõ-
ceſsio.præbend.poſt electionem. in fi.vbi hoc not. Inn. in gl.
ſua fi.verſi.ſi autem obijciatur.& Hoſt.poſt eum. Et hoc verũ
ſaltem in caſu vbi excipiens non probaret, vel non offerret,
ſe probaturum incontinenti ſuam exceptionem,alias ſecus vt
ibi notat ſubſequenter Inn.in ver.& dicimus.& Hoſt. poſt eũ
qui verſus videtur referri ad illum ver.præcedentem.Si autem
obiiciatur aut obijcitur exceptio proprietatis,ſeu dominij cõ
tra petentem poſſeſsionem ex alia cã quàm ex cã inſtitutiõis,
vel ſententiæ.Et tunc dic q contra talem poteſt excipi de do
minio,& ſibi referri, quæſtio dominij ſeu proprietatis. vt ff.
de carbo.edic.l.3.§.cauſæ. vt in poſ.leg.l.ſi is a quo ad exhibẽ.
l.3.§.ibidem.& hic in fi.cum notatis hic in glo.fi.Quod verũ,
ſi incontinenti probetur exceptio,vt in §.alleg.cauſæ. & in gl.
alleg.Inn.& Hoſt.alias ſi excipiens nollet nec offerret inconti
13 nenti probare non obſtaret illa exceptio dominij.† Et in hoc
differunt petitorium & poſſeſſorium, quia vbi agitur petito-
rio ſemper locus eſt illi regulæ dolo facit, ſiue ſtatim ſiue non
ſtatim velit probare. Vbi vero agitur poſſeſſorio adipiſcendæ,
diſtinguitur,aut reus non vult ſtatim probare,& tunc nõ ha
bet locum dicta regula nec poteſt excipi,vt patet de poſſeſſo-
rio adipiſcendæ poſſeſsionis.C.de edic.diui adri.tollen.l. quã-
uis.Et eſt rõ quia iudicium poſſeſſorium eſt momentaneum,
vt in l.momentaneæ.C.vnde vi.& ideo non debet retardari,
vt in §.iam allegato ibidem.Aut vult ſtatim probare, & tunc
14 admittitur exceptio & probatio ſuper ea,vt in d.§.cauſæ† Sed
ſm hoc his viſis,quæ eſt ratio diuerſitatis inter iudicium re-
tinendæ poſſeſsionis,& iudicium adipiſcendę,rõ eſt in prõ-
ptu.Nam interdicta adipiſcendæ poſſeſsionis competunt, &
intentantur regulariter in vi,& rõne iuris realis ſeu petitorij,
& in relatione ad ipſum,vt patet in interdictis quorum bono
rum,& quorum legatorum,quæ dantur hæredi de iure præto
rio,vt patet.ff.quorum bo.& quorum lega.per totum,& in in-
terdicto ſaluiano,quod competit locatori fundi ruſtici cõtra
colonum & eius hæredem pro adipiſcenda poſſeſsione illarũ
rerum in illo fundo inuectarum quæ tacite ſunt obligatæ, illi
locati.vt ff.de ſaluiano interdicto per totum, & ſic de alijs.
Et iõ non mirum ſi contra agentem tali poſſeſsione poſsit ex
cipi de defectu illius iuris realia, ſeu petitorij ſuper quo fun-
datur,quia exceptio eſt actionis excluſio.ff.de except.l.2. Sed
interdicta retinendæ intentantur & competunt regulariter nõ
vi alicuius iuris realis ſeu in relatione ad illud, ſed in relatione
ad poſſeſsionem vel quaſi,quam agens habet non vi non clam
non præcario,vt patet in interdictis vti poſsidetis & vtrobi.
ff.vti poſ.& vtrobi.per totum. Et in interdicto de itinere actu
que priuato. ex primo capite.ff.de iti.actuq; priua l.1.in princ.
Et ſic de alijs interdictis retinendæ per ſingula diſcurrendo,
vnde eo caſu nihil habent commune proprietas cum poſſeſ-
ſione.ff.de acqui.poſ.l.naturaliter.§.nihil.Et poſſeſſor agẽs poſ
ſeſsionis retinendæ quantumcunque aliter ſit dominus rei,
vel habeat ius in ea,debet donec de iure proprietatis appareat
legitime quod eſt per viam actionis,ſeu petitorij & non exci
pientis, vt ſ.de or.cog.cum dilectus.in ſua poſſeſsione mane-
re & tueri, vt in iuribus alleg.& ſ.vt lite pen.c.j.& 2.de cã poſ.
& proprie.cum eccleſia Sutrina.de elec.quærelam.in fi.j.de ca
15 pellis.mo.c.2.†Sed quæ eſt ratio diuerſitatis ſupradictæ inter
res temporales ad quas ſpoliatus indiſtincte debet reſtitui nõ
obſtante aliqua exceptione dominij ſeu proprietatis, & res ſpi
rituales vt beneficia,in quibus diſtinguitur ſm Inn. & Archi.
vbi ſ. Ratio eſt in promptu, quia in rebus temporalibus qñ
ſpolians reus eſt dñs,vel quando tertius eſt dñs ſed non currit
cum ſpoliante in petitione rei oblatæ,ſpoliato quantumcun-
que non dño quantumcunq; prædoni debet fieri reſtitutio,
vt eſt dictum.Sed qñ tertius qui eſt dñs concurrit in petitio-
ne cum ipſo ſpoliato prædone non ipſi prædoni,ſed vero dño
debet fieri reſtitutio,vt probatur.ff.de politi.l.bona fides.Mo
do vbicunq; agitur poſſeſſorio recuperandæ in beneficialibus
ſemper tertius verus dñs ſeu ſaltem repræſentans verum do-
minum.i.Chriſtum crucifixum,puta prælatus qui eſt iudex,
in illa cauſa eſt præſens.j.de verb.ſig. c.forus.§.in omni. & ad
quem pertinet proprietas iuris conferendi. j. titu. j.nulla. de
præben.licet epiſcopus.li.6.Et ideo licet reus ſpoliatus nõ poſ
ſit de proprietate excipere,ſicut nec in temporalibus, ipſe tñ
iudex poteſt eum, quod plus eſt ex officio ad ipſum beneficiũ
contra ipſum ſpoliatum ius non habentem ſi poſsideret age
re poſſet vt amoueretur ab eo,vt patet.j.de offi.ordi.c.ordina
rij.li.6. Et cui damus actionem &c. ff.de ſuperfi.l.j.§.quod ait.
j.de reg.iur.qui ad agendum.li.6.Et ſic bene intelligenti idem
iuris videtur in ſpiritualibus,quod in temporalibus.

¶ De conceſsione præbendæ. Rubrica.

1 *Beneficium iniuſte depoſiti habens, illi renuntiet ſi conſcientia remordet.*

2 *Beneficium iniuſte depoſiti habens, illi renuntiet ſi particeps ſit fraudis.*

3 *Beneficium iniuſte depoſiti habens, illi renuntiet ſi contra ius fuit proceſſum.*

4 *Beneficium habens inſtitutione vitioſa, id non retineat.*

QVi in viuorum. Ad declarationẽ glo.
Ber.hic.Si quæris qñ
aliquis eſt iniuſte per ſententiam a beneficio ſuo,
depoſitus vel remotus,& poſtea alij ſcienti ab ini
tio vel ex poſtfacto ſñiam iniuſte latam beneficiũ
illud confertur, vtrum ille cui confertur eidem beneficio re-
nuntiare teneatur,& primo iniuſte depoſito reſtituere tenea
1 tur,diſtingue.† Aut conſcientia ipſum remordet, & tunc quã
uis etiam ſit erronea tenetur eam ſequi, niſi poſsit eam depo
nere.ſ.de ſimo.c.per tuas.2.quia qui agit contra conſciẽtiam
ædificat ad gehennam.ſ.de reſti.ſpo.c.literas. §.porro. ſecun-
dum Hoſt.hic.& ſ.de reſcrip.vigilanti.Aut non remordet aũ,
conſcientia,& tunc aut fuit conſcius fraudis ſeu iniuſtæ depo
ſicionis, aut non.†Si ſic,tunc tenetur ſaltem in foro conſcien-
tiæ reſignare,ar.ff.de adul.l.pen. 34.q.2.In lectum. & j.de eo
qui duxit in matri.c.fi.de diuor.c.j.& in eo quod no.ſ.de prę-
ben.c.dilectus.2.Si non,tunc refert,aut ſententia lata fuit con
tra iua litigatoria,& tunc licet hoc nouerit non tenetur renun
tiare niſi fuerit appellatum,ſic enim tranſiuit in rem iudicatã,
etiam in ſpũalibus ſ.de elec.cum dilecti.§.fi.vbi de hoc. & arg.
ſ.de reſcrip.paſtoralis.& de offi.dele.paſtoralis.§.quia vero.de
3 re iudi.cum inter vos.in fi.† Aut nouit q ſñia lata fuit contra
ius ſcriptum,puta per falſa inſtrumenta vel falſos teſtes,& tũc
renuntiare debet.ff.de re iudi.l.diuus. j.de crimine falſi.ſuper
eo.vel quia venalis fuit.ſ.de vi.& ho.cle.cum ab omni.§. fin.
vel non fuit ſeruatus ordo iuris.2.q.6.cap.ei.qui.§ diffinitiua.
ver. ſi ſententia. Theologi tamen dicunt q ſemper tenetur re-
ſtituere ex quo ſtudio quod iniuſte collata eſt,quod fatel Ho. ſi
conſcientia

conſcientia me remordet vt eſt dictum. Sed in caſu præmiſſo
ſcilicet, vbi noui eam latam contra ius litigãtis nunquam ha-
beo alienæ rei conſcientiam, ſed ſcientiam mihi iuſte benefi-
cij aſsignati. Vbi vero hoc audio q expreſſe cõtra ius lata fuit
ita q in rem nunquam tranſeat iudicatam, non video qualiter
conſcientiam meam valeam informare. Nam & ſi ipſe depoſi-
tus nequiuerit vel noluerit agere, tamen ſemper habeo rei cõ
ſcientiam alienæ, ergo ſemper ad reſtitutionem teneor. arg. ſ.
de reſcrip. c. fi. de conſue. c. fi. de reſtitu. ſpoliat. ſepe contingit.
Et hæc ſunt vera ſm Hoſt. qñ ſententia priuationis præceſsit
4 collationem ſecundo factam. † Sed ſi duo agunt de beneficio,
& adiudicabitur illi cui ſecundo collatum fuerat, & qui in ve-
ritate ius non habebat, talis non poteſt cum bona conſcientia
beneficium retinere, ex quo fuit ſua inſtitutio vitioſa: quia in
talibus initium ſpectatur, vt patet in eo quod legitur & not. ſ.
de elec. c. dudum. j. & 2. de præben. dilecto. §. fi. & de inſtitu. c.
3. ſm eum. Cum quo concordat Io. And. dicens etiam q non
obſtat taciturnitas appellantis, quia & ſi expreſſe vellet nõ poſ
ſet illi concedere titulum ſuum, vel ius in illo, ergo nec tacite,
per ea quæ no. Ber Inno. & Hoſt. ſ. de præb. dilecto. ſuper ver-
bo. ad oſculum.

1 *Beneficia vacantia idoneis conferantur.*
2 *Papa de poteſtate abſoluta, beneficium non vacans confert.*
3 *Papa, de poteſtate ordinata non confert beneficium, non va-
cans.*
4 *Epiſcopus non confert præbendam non vacantem.*
5 *Epiſcopus non confert beneficia non vacantia.*
6 *Beneficia an promitti poſſint.*
7 *Beneficia conferuntur infra 6. menſes. 2.*
8 *Electio fit infra tres menſes.*
9 *Conſecratio petitur infra tres menſes.*
10 *Pallium petitur infra tres menſes.*
11 *Deuolutio fit de epiſcopo ad capitulum in non prouidendo per ne-
gligentiam intra ſex menſes.*
12 *Deuolutio non fit, de Epiſcopo ad capitulum cum tempus cur-
rit, non culpa ipſius, in non prouidendo, intra tempus iu-
ris.*
13 *Deuolutio inſtitutionis non fit de prælato ad collegium.*
14 *Prælatus negligens, in non prouidendo, punitur ſemel, tan-
tum.*
15 *Mora ſignificationes.*
16 *Mora deſcriptio.*
17 *Mora qualiter purgetur. & 19.*
18 *Obligatio noua non oritur in obligationibus dandi a tempore mo-
ræ.*
20 *Mora effectus.*
21 *Tempus deuolutionis currit a die notitiæ.*

NVlla. Si quæris vtrum beneficia eccleſiaſtica nõ
vacantia ſeu antequam vacent poſsint cõ-
ferri, vel promitti, diſtingue. Ad cuius euidentiã ſciẽ
dum eſt, q beneficia aut vacant de iure, & de facto,
aut non vacant nec de iure, nec de facto, aut vacant de facto,
ſed non de iure, vt cum quis ſpoliatus eſt beneficio ſuo, vt ſ.
de his quæ vi metusve cauſa fiunt. c. ad audientiam. & c. abbas.
& de reſti. ſpo. c. item cum quis. aut econtra vacãt de iure, ſed
2 non de facto. † In primo caſu planum eſt q ſunt conferenda
perſonis idoneis, vt ſ. tit. proxi. c. 2. & c. ad decorem. & de p̃bẽ.
ſuper inordinata. & c. graue. & c. extirpandæ. & c. de multa. &
ſtatim dicam. In ſecundo & tertio caſibus dicit Hoſt. & Ioan.
And. poſt eum & j. eo. literas. q conferri prohibentur, adeo
q qui ſcienter recipit hoc ipſo expellendus eſt. ſ. c. proxi. Siue
ſo ignoranter tenetur conferens ad conſimile beneficiũ ſecũ
dum diſtinctionem quam feci. ſ. de præb. inter cætera. Tu ve-
ro dic in ſecundo & in tertio caſibus refert, aut quæris nun-
quid poſsint promitti vel conferri vt proprietas, & dic quòd
ſic ita bene ſicut vacantia, vt ſ. de reſtitu. ſpoli. cum veniſſent.
& j. de don. c. conſultationib. & legitur & not. extra de rebus
eccl. non alie. c. ſi vna eccleſia. in clem. & hoc tenet Io. An. hic.
Aut vt beneficia, & tunc refert, aut quæris de collationibus,
vel prouiſionibus beneficiorum quæ fiunt per Papam, aut de
collationibus vel prouiſionibus quæ fiunt per prælatos info-
2 riores. In primo caſu refert † aut quæris nũquid poſsit promit
tere vel conferre beneficia nondum vacantia de ſuæ plenitu-
dine poteſtatis, ſeu de ſua poteſtate abſoluta, & de illa non au-
deo diſputare prout no. Ho. in ſimili. ſ. de biga. ſuper eo. vnde
plena diſpoſitio beneficiorum eſt in poteſtate ſua. vt j. de p̃b.
c. licet eccleſiarum. li 6. Et ſicut poteſt dare beneficia ad tẽpus
quod eſt contra naturam collationis beneficiorum, quæ ſim-
pliciter & ad vitam conferri debent. vt not. Ber. & Hoſt. C. de
fi. presbyterorum. c. veniens. & Archi. & Io. An. j. de reſcri. ſi
gratioſe. li. 6. & Io. An. j. de reg. iur. c. actus legitimi. e. li. Ita vt
videtur poteſt ea non vacantia conferre, vel vt ſtatim tribuat
ius in re ſi hoc intendat, & ſic videatur omnia feciſſe ſine qui-
bus huiuſmodi collationem facere non poſſet arg. ſ. de offic.
deleg. c. præterea. & c. ſignificaſti. Et ſic obtinentem priuaſſe,
alias priuare, & iſti breui manu contuliſſe, arg. ff. de iure do. l.
licet. §. quoties. hoc etiam poteſt ſic confirmari. Nam impera-
tor rem temporalem alienam põt maxime ex cauſa alteri do-
nare, vt ff. de euic. l. Lucius. C. de quadri. præſcri. l. bene a Zeno
ne. Ergo multo magis videtur quòd Papa poſsit rem ſpiritua-
lem vnius alteri donare, maxime ex cauſa, cum non minorem
poteſtatem habeat Papa in ſpiritualibus, quàm imperator in
temporalibus, vt ſ. de maio. & obe. c. ſolitæ. §. præterea. Et q
Papa poſsit alicui beneficium ſuum auferre, notat expreſſe Io.
9. q. 3. per principalem. ſuper hoc tñ vide quod notatur p Iol.
& Archi. 10. di. c. j. 22. di. c. j. & 23. q. 8. c. tributum. §. quamuis.
Vel ſi non intendat ſtatim tribuere ius in re, quòd collatio ſor-
tiatur ſuum effectum, & tribuat ius in re demum cum benefi
cium vacauerit, quia Papa ad tempus & in diem beneficia dare
põt, arg. ff. de manu. vindi. l. apud eum. §. imperator. Et ita in-
telligo quod no. Hoſt. in ſumma huius tit. §. & vtrum. ver. vbi
autem. dicens quòd ſi promiſsio beneficij non vacantis fiat a-
licui, & authoritas Papæ interueniat rata eſt: quia poteſt de iu
re ſupra ius diſpenſare. vt j. eo. propoſuit. ver. licet autem. Sed
hoc tñ non eſt trahendum ad conſequentiam. vt j. e. conſtitu-
tus. & c. poſt electionem. Idem not. Ho. in collatio. j. de his
3 quæ fi. a ma. par. ca. c. ex ore. † Aut quæris de poteſtate ordina
ta, & tunc aut quæris nunquid poſsit ea conferre de præſenti,
& ſic dare ius in re in inſtanti, vel cum vacauerit, & dic, quòd
non, arg. hic. & C. de leg. l. digna vox. 2. q. 7. nos ſi incompeten
ter. vnde omnis indecentia in principem eſt impoſsibilis ſaltẽ
moris, vt not. Cardi. j. de hæreti. c. ſuper eo. li. 6. Aut nunquid
poſsit dare ius ad rem, hoc eſt quòd cum beneficia vacauerint
conferantur illis quibus diſponit ea conferri & non alij, & dic
quòd ſic, vt j. eo. propoſuit. & j. de offi. deleg. c. ſi ſuper gratia
& de concel. præb. c. ne captandæ. lib. 6. ¶ Si quæris de collatio
nibus ſeu prouiſionibus. quæ fiunt per prælatos inferiores re
4 fert ſm G. de Montelan. & Gen. † Aut quæris de canonicatu,
& talis poteſt conferri antequam vacet. ſ. de præben. relatum.
de conſti. cum M. Et eſt ratio quia eſt ius incorporale ſpiritua
le nullis alijs præiudiciale immo vtile, quia in diuinis officijs
eſt oneris aliorũ releuatiuum, vel ſaltem coadiutiuum. Secus
in præbenda, cum in temporalitatis perceptione conſiſtat, vt
j. de conceſ. præb. c. fi. li. 6. vt hoc no. G. de Montelaud. extra de
præben. c. fi. in glo. 2. in cle. & Gen. ibi in glo. 3. quod non cre-
do verum intelligendo quòd canonicatus, qui nondum vacat
poſsit auferri obtinenti & alteri conferri. Sed bene ille ad quẽ
pertinet collatio canonicatuum eccleſiæ, põt aliquem recipe-
re in canonicum, & ſic canonicatum de nouo creare, vt in c. al
leg. cum martinus. & ſ. de præb. pro illorum. & c. dilectus. j. &
de reſcrip. c. eam te. Qui canonicatus deſinit eſſe cum ille rece
ptus in canonicum aſſequitur præbendam aliquam per cano-
nicum poſſeſſam: quia tunc habet canoniam illam cui eſt illa
præbenda annexa, vt no. in c. alle. dilectus. j. & per G. de Mon-
te laud. in c. fi. alleg. † Aut quæris de alijs beneficijs, & tunc, aut
quæris nunquid poſsint beneficia nondum vacantia conferre
& dic quòd non vt hic, & j. c. proxi. & c. poſt electionem. etiã
de conſenſu illorum quorum ſunt beneficia, cum tales nõ ſint
domini ſed procuratores, vt j. de dona. c. 2. vt no. Hoſt. in §. ſed
& vtrum. verſic. ſed & ſi. licet quidam contra per l. C. de pact.
l. vlt. Aut nunquid poſsint ea promittere, & dic quòd non, nec
in ſpecie vt hic, nec in genere, ſiue fiat promiſsio ſub his ver-
bis cum beneficium vacabit, ſiue ſub his verbis cum facultas
ſe obtulerit, ſiue alias quouiſmodo, vt j. eo. ex tenore. Melius
eo. tit. c. deteſtanda. li. 6. per quam decr. corrigitur decre. acce-
dens. j. eo. vt no. ibi. & dicuntur promitti ſi ipſorum collatio,
vel præſentatio ponatur in manibus alienis, quod dic vt j. eo.
conſtitutus. & c. fi. ¶ Sequitur de quarto. i. qñ beneficia ſunt
vacantia de iure & non de facto, & tunc dic vt dicam. j. eo. lite-
6 ras. † Supra dixi quòd beneficia vacãtia de iure & de facto cõ-
ferri poſſunt & debent, vt probatur. j. §. prox. ſed nũquid poſ
ſunt promitti dico quòd ſic, & promiſsio obligat promitten-
tem, non tamen adeo q collatio facta alteri per promittentẽ,

non valeat.promiſsio.n.non afficit beneficium,quod dic; vt
plene per Cardi.& alios in c.alleg.præſtanda.& e.ti.ſi ſoli.li. 6.
Et ad hoc facit quod no.Hoſt.j.e.c.vlti. vbi dicit ꝙ ſi promiſ
ſione illa facta per commiſſam de beneficijs vacaturis quæ nul
la eſt,pendente alium præſentauerit, præſentatus per eam ob
tinebit.j.ti.j.illam.& de iure pa.c.illud.Credo etiam quòd be
neficium re vera vacans poteſt cōferri per illum ad quem ſpe
ctat collatio,etiam ſi ignoret eum vacare,per not. per Car.j.
de præb.ſi tibi abſenti.li.6.

¶ In §.cum vero.Si quæris,quæ tempora ſeruari debeant, in
7 expeditionibus eccleſiarum vacantium,diſtingue. †Aut quæ-
ris de tempore ad conferendum beneficia, ſeu prouidendum
de beneficijs,per viam collationis,& tunc dantur 6. menſes.
8 vt hic. †Aut quæris de tempore ad eligendum & tunc dātur.3
menſes.vt ſ.de elec.ne pro defectu.Aut quæris, de tempore
ad electionem factam præſentandi, & tunc datur tempus quā
citius fieri poterit & adhuc 8.dies,vt j.de elec.c.quam ſit.& c.
cupientes.in princ.& §.cæterum.li.6.Aut de tempore ad con
ſentiendum electioni, & tunc datur vnus menſis electo.ſi li-
bertatem habet conſentiendi, alias quantum iudex arbitrabi-
tur,vt in c.alleg.quam ſit. Aut quæris de tempore ad petēdum
confirmationem,& tunc dantur tres menſes computādi poſt
conſenſum electioni de ſe factæ præſtitum,vt in c.alleg.quam
9 ſit.§.cæterum.j.de ele.lib.6.†Aut quæris de tempore ad petē-
dum conſecrationem,& tunc dantur alij tres menſes compu-
tandi poſt confirmationem obtentam, centeſima diſtin. qm̄.
& 75.diſt.c.qm̄.& adminiſtrationem bonorum eccleſiaſtico-
10 rum habitam.ſ.de ele.cum in cunctis.§.j.†Aut quæris de tem
pore ad petendum pallium,& tunc dantur tres menſes com-
putandi a tempore conſecrationis.centeſima di.c.j. In cauſis
autem cathedralium,vel regularium eccleſiarum, quæ ex im-
mediata ſubiectione vel appellatione deuoluuntur ad Papam,
ſerua decre. Nicolai.j.de ele.cupientes.li.6 Ita no.Io. And. in
c.alleg.quam ſit.in glo.pen. j.de elect.li.6. Et iſtud tempus 6.
menſium de quo loquitur hic currit à tempore ſcientiæ, ſm
Ber.Inn.& Hoſt.hic.Et quæ tempora ſint cōtinua,& quæ vti
lia,vide per Arch.2.q.6.anteriorum.in glo.adde circa hāc ma
teriam.Et ſcripſi.ſ.de ſupl.negl.præla.c.licet.diſt.j.Et adde qđ
no.Inn.ſ.de præb.de multa.ſuper verbo,ſex menſes.

¶ Et eo.§.Si quæris,vtrum quando ad prælatum ſolum,vel ad
capitulum ſeu conuentum ſolum ſpectat collatio præbendarū
ſeu aliorum beneficiorum,vtrum & qn̄ per negligentiam il-
lius ad quem ſpectat collatio in non conferendo infra tēpus,
iuris ſ.ſex menſium ad alterum eorum collatio deuoluatur.
diſtingue.Aut quæris de epiſcopis, & de capitulis cathedraliū
eccleſiarum aut de prælatis collegiatarum vel conuentualium
11 eccleſiarum, & ipſis collegijs,vel conuentibus.† In primo ca-
ſu refert,aut epiſcopus vel capitulum ad quem, ſeu quod ſpe-
ctat collatio differt infra.6.menſes culpa vel negligentia ſua cō
ferre,& tunc per talem culpam vel negligentiam vnius eorum
ad alterum collatio deuoluitur,vt hic in verſi.ſi autem epiſco
pus.& ver. ſe.ꝙ ſi ad capitulum. & j.eo. quia diuerſitatem.
12 †Aut differt conferre per impotentiam iuris, vel facti etiā cul
pa ſua contingentem,& tunc non currit ſibi tempus pro tē-
pore impedimenti,nec habet locum deuolutio ex quo nō eſt
in mora petendi amotionem impedimenti,vt in c.allega. quia
diuerſitatem.§.ſi tamen.& ſ.de conſti.cum M.ferra.ſm Inn.
& Hoſt.hic.Et ad hoc concordat quod no.Io.6 t.diſt.bene no
uit.dicens quòd tempus cōcilij generalis ne pro defectu. ſ. de
ele.vel iſtius lateran.concilij nulla.non currit illis qui non in-
ueniunt aliquem idoneum quem eligant, vel cui conferant.
Ad hoc etiam concordat quod no.Inn. in c.alleg. quia diuerſi
tatem.in glo.ſ.Papam.ver.melius videtur.& Ho.poſt eum di-
centes,quòd nec capitulum nec ſuperior poteſt ſupplere defe
ctum alterius,niſi vbi hoc in iure inuenitur expreſſum, vel ni
ſi neceſſitas immineret,arg.j.e.cum noſtris.in fi.& j.ti.j. illa,
ſed vbi hoc in iure expreſſum eſt poteſt facere etiam ſuperio
ris authoritate non petita,vt hic.& 60. di.ſi forte. Et hoc idē
no.Hoſt.Car.Archi.& Io.An.j.de ſup negli.præla.c.Romana.
li.6.& Arch.89.di.c.2.in glo.pen.& fi.& 9.q.3.cum ſimus. ſup
verbo in monaſterijs.& j.de cenſi.c.Romana.ſuper verbo de-
13 numient.li.6.†In ſecundo caſu.ſ.qn̄ quęritur de prælatis colle
giatarum,vel cōuentualium eccleſiarum,& ipſis collegijs, vel
conuentibus dic,quòd per negligentiam vel culpam talis prę-
lati ad quem ſpectat collatio, vel præſentatio non fit deuolu-
tio ad collegium vel conuentum. Nec vice verſa de collegio,
vel cōuentu ad quem ſpectat collatio,vel præſentatio ad prę-
latum,vt extra de ſup.neg.præla.c.quia regulares.in clem. vbi
hoc tenet G.de Mon.lau.ſuper verbo lateranēſis.ſuper verbo
quorum prælati huiuſmodi negligentes.&c. Et hoc per text.
ibi dioceſani locorum. &c. per quem videtur quod in omni
caſu deuoluitur ad Epiſcopum immediate,maxime cū iſtud,
c.nulla.& ſ.de elec.cum in cunctis.§.vlti.tantum loquantur in
epiſcopis & capitulis ſuis.Item non eſt tanta communio inter
alias eccleſias,quanta inter epiſcopum & capitulum.j.de teſta.
requiſiſti. & multæ diſconuenientiæ ſunt inter cathedrales,
eccleſias & alias inferiores,vt j.de ele.quanquam.li.6. hoc idē
tenet ipſe G.de Mon.lau.extra de ſta.regu.ne in agro §.abba
te.in cle.Sed hoc fallit in caſu illius §.vbi abbate vel priore, a
collatione beneficiorum ſuſpenſo ad priorem clauſtralem cū
conſilio & aſſenſu conuentus vel maioris partis ipſius eorun-
dem beneficiorum collatio deuoluitur. Vnde ibi cōtinet ſpe-
cialem prouiſionem,nec eſt alia extendenda.ar.j.de priuile.ſa-
ne.nec eſt ſimile de ſuſpenſione ad negligentiam.vt j.eo. quia
diuerſitatem.ſicut nec de morte ciuili ad naturalem.16.q.j.pla
14 cuit enim.†Et no.ſm Hoſt.hic quòd in omnibus, in quibus
per negligentiam fit deuolutio, negligens punitur ſemel & ea
vice tm̄,vt ſ.de ſup. negl.præla.c.2.Et vide quod no.Archi.in
c.alleg. bene nouit.in glo.adde ex prædictis ſatis patet.&c. vbi
quęrit quid ſi archiepiſcopus de ſuo ſemeſtri tempore,de quo
loquitur hic duos menſes daret epiſcopo vel capitulo.qui fuit
negligens in conferendo,nunquid epiſcopus eligit canonicū,
ſuo iure vel iure archiepiſcopi. Et diſtinguit cum Vin.ſi ſeme
ſtre tempus epiſcopi non eſt lapſum tempore huiuſmodi da-
tionis duorum menſium ſuo iure eliget epiſcopus, quia fit ei
prorogatio,vnde poteſtatem habet ipſe & ius eligēdi.ſ.de of
fic.deleg.c.de cauſis.& vbi fit prorogatio termini manet idem
arbitrium.Vbi vero poſt terminum eligitur idem arbiter ſup
eadem cauſa eſt nouum arbitrium.ff.de arbi.ſi cum dies.de ꝓ
catio, ſed ſi manente.Si vero iam elapſum erat ſemeſtre tēpus
ſuo iure non eligit,quia ſuo iure nihil habet.arg.ff. de iuriſdi.
omn.iudi.l.ſolet.ſm Vin.qui ita no.ſ.de elec.cum vintoni.Et
ita no.Archi.in c.alle.bene nouit.

¶ Et eo.§.Quia iſta §.tangit de mora quę purgari non poteſt
gratia huius quæro primo quot modis accipitur mora.Secun-
do quid eſt mora prout hic ſumitur.Tertio qualiter conſtitua
15 tur. Quarto qualiter purgetur.Quinto quot ſunt morę effe-
ctus.†De primo dic,quod mora ſumitur varijs modis, nā ali-
quando accipitur pro habitatione,vt C.de incolis.l.2.li. 10.&
j.de tempo.ordi.c.cum nullus.§.fi.li.6.Quandoq; accipitur ꝓ
quacunque dilatione,vt ſi dicamus magna mora eſt hinc vſq;
ad feſtum Natiuitatis DOMINI, vt C.de temp.ap.authen.
ſed cum lis.Et ita intelligitur.ff.de iudi.ſi debitori.vbi dicitur
quòd non eſt magnum damnum in mora modici temporis.
Quandoque ſumitur mora ſtrictius,non pro qualibet dilatio-
ne,nam ſm hoc omnis qui differret ſoluere eſſet in mora, ſed
ſumitur pro dilatione tali quę meretur pœnam legalem, & in
hac ſignificatione accipitur mora pro delicto.Cuius morę plu
res ſunt ſpecies, nam alia eſt mora communis, alia mora ſpe-
cialis.Mora communis eſt quæ cōmuniter & regulariter con-
trahitur. Mora ſpecialis eſt quæ ſingulariter conſtituitur,qn̄-
que fauore perſonæ,quandoq; fauore actionis,quādoq; odio
delinquentium,vt ſolet tractari in magna glo.ff.de vſur.l.mo
ra.inter quas ſpecies eſt mora quæ contrahitur ratione tardæ
ſolutionis,ſiue communis ſiue ſpecialis. ¶ De ſecundo dic ſe
cundum Ia.de Ra. & Pe.de Bel.perti. omiſſa diffinitione quā
16 ponit Azo.ff.de vſur.l.mora.†Mora eſt,cum quis legitimè in-
terpellatus,vel pro interpellato habitus,cum intelligit vel in-
telligere debet ſe debere,nec eſt omiſſa debiti repetendi inſtā
tia,ſine cauſa ſolutionem vel reſtitutionem vel receptionem
diſtulit. Hæc deſcriptio importat omnia eſſentialia morę, nā
cum dicit legitimè interpellatus reſpicit omnem perſonam,
etiam minorem quamuis qui poteſt interpellari cum autho-
ritate tutoris.ff.de verbo.obli.l.ſed ſi ex ſtipulatu. & omnem
locum & tempus idoneum. vt ff.de ſolu.l.ſi ſoluturus.Item cū
dicit pro interpellato habitus,reſpicit interpellationem re ip
ſa,vt C.in quibus cau.ceſſat in inte.reſtitu. l.in minorum.& de
contrahen.& commit.ſtipu.l. magnam.& hic.Item cum dicit
ſolutionem,reſpicit eum qui eſt obligatus,vt in perſonalibus,
quia ſolutio præſupponit obligationem,vt ff.de verb. oblig.l.
ſi duo rei.Item cum dicit reſtitutionem, reſpicit eum qui tē
netur reali,vbi non eſt proprie ſolutio,ſed reſtitutio; quia nō
eſt ibi obligatio,vt inſti.de acti.§.j.Item cum dicit receptionē
reſpicit creditorem qui recuſat recipere, & ſic moram recu-
ſando contrahit. Vnde mora conſtituitur & contrahitur ne-
dum in debitore,& per debitorem,ſed etiam in creditore, &
per

per creditorem, vt ff. de periculo & commodo rei vendi. l. il-
lud & ſic habes diffinitionem ſeu deſcriptionem morę. ¶ De
17 tertio. ſ. qualiter mora conſtituatur patet præmiſſa. ¶ † Circa
quartum. ſ. qualiter mora purgetur, diſtinguo. Aut per cõmiſ-
ſionem morę ius alteri eſt quæſitum, in eo in quo ſeu circa q
mora eſt commiſſa, & tunc nunquam poteſt purgari mora in
eo in quo ius alteri eſt quæſitum vt hic, vbi habes q per negli
gentiam epiſcopi in non conferendo infra ſex menſes acquiri
tur ius conferendi capitulo, & econtra. & per ſecundam negli
gentiam acquiritur ius archiepiſcopo, ideo mora purgari non
poteſt. Ad idem 12. q. 2. longinquitate. 20. q. 2. puella. j. de regu.
iur. c. mora. lib. 6. cum ibi no. per Io. An. & ſ. de ſup. neg. prę la.
c. licet & c. fi. quod dic vt ibi dixi. Aut per commiſſionẽ mo-
rę non eſt alteri ius quæſitum in eo in quo, ſeu circa qđ mora
eſt commiſſa, & tunc refert. Ad cuius euidentiam nota q qua-
tuor ſunt effectus morę, vt ſtatim dicã, & quandoq; mora pur
gatur quantum ad omnes effectus, qñque quantum ad quoſ-
dam tm̃, refert ergo. Aut poſt moram ſequitur ſtipulatio ani-
mo nouandi legitimè facta, & in caſibus in quibus nouatio po
teſt cadere, & habere locum, & tunc mora purgatur, quãtum
ad omnes eius effectus vt. ff. de condi. furti. l. parui, refert. de
ſoluti. l. qui decem. §. cum mihi ſtichum. & de nouatio. l. noua-
tione. Aut poſt moram non ſequitur ſtipulatio aĩo nouandi le
gitimè facta, & tunc aut ſequitur oblatio, & conſignatio, & de-
poſitio in rebus ſeu obligationibus, in quibus obligatio, conſi
gnatio, & depoſitio cadere poſſunt, & tunc purgatur etiã quo
ad omnes eius effectus, vt C. de vſur. l. acceptã. quod dic vt ibi,
inquantum tangit iſtud membrum. Aut non ſequitur oblatio,
conſignatio, & depoſitio, & tunc quæris de purgatione morę,
vt moroſus poſt moram habeat actionem, aut quęritur de pur
gatione morę vt moroſus poſt moram non teneatur. In pri-
mo caſu, refert, aut alius contractus inter creditorem & debi
torem alius ab eo ſuper quo mora contrahitur, & de illa re ſu
per qua mora contrahitur præceſſit, & tunc põt mora purga-
ri, vt non obſtante mora poſſit agere. duobus tñ interuenien-
tibus. ſ. j. modicum tempus, & ſi non intereſt aduerſarij, vt p
batur. ff. de verb. oblig. l. ſi ita quis promiſerit. §. Seia cauit. vbi
Seia ꝓcuratrix erat ante obligata Lucio Titio mãdatori actio
ne mandati præcedente, & ſic alia ab illa obligatione ex ſtipu-
latione, ſuper qua mora contrahitur ad reſtitutionem illorũ,
hortorum de quibus ibi loquitur. Aut nullus alius contractus,
ab illo ſuper quo mora contrahitur, & de illo ſuper quo mo-
ra contrahitur inter creditorem & debitorem præceſſit, &
tunc non põt purgari, vt habeat actionem. v. g. Ego promiſi ti
bi hoc modo, ſi dederis mihi. 10. j. Paſcha dabo tibi fundum,
demum tu non das j. Paſcha, ſed vis dare in craſtino, nunquid
teneor tibi dare fundum, dico quod non, quia cõditio deficit,
& non poteſt impleri alio tempore, nec etiam tibi obligatus,
ex alio præcedenti contractu, ſeu ex alia actione ad fundum ti
bi dandum, vt no. Iac. de Ra. in d. c. Seia cauit. Et pro hoc bene
facit. ff. de fideicom. li. l. thais ancilla. §. intra & de ſta. libe. l. ſi in
tra quinquennium. ad trebel. l. nam quod ad ius. §. qui com-
pulſus. In ſecundo caſu refert, aut ex mora non introducitur,
nec ſuccedit noua obligatio, & tunc purgabilis eſt mora vſque
18 ad ſñiam diffinitiuam, † vt in obligationibus dandi non oritur
noua obligatio a tempore moræ ad intereſſe, vt ff. de verbor.
oblig. l. ſi ſeruum. §. ſequitur. & §. vlti. Vnde ſi non oriatur no-
ua obligatio poteſt purgari mora ante ſñiam, quia omnia iudi
cia ſunt abſolutoria inſti. de perpe. & temp. ac. §. fi. ff. de verbo.
obli. l. interdum. in fi. Aut ex mora introducitur vel ſuccedit,
noua obligatio, & tunc refert, quia quandoq; ſuccedit ſeu in-
troducitur obligatio propter culpam, vt puta quidam vendi-
dit mihi rem aliquam dedit fideiuſſorem nomine euictionis,
hic non ſuccedit intereſſe in obligatione propter moram, ſed
propter culpam, quia alienam rem vendidit, & eo caſu poteſt
quis purgare moram poſt ſñiam vſq; ad executionem, vt ff. de
excep. doli. l. fideiuſſor. ſm Iaco. de Ra. & Pe. de bel. perti. ibi,
quandoque introducitur obligatio propter moram non pro-
pter culpam. & tunc refert ſm Iaco. de Ra. licet Pe. de bel. p-
19 ti. non approbet. † Aut obligatio introducitur, per legem, ſeu
ex diſpoſitione legis, vt ſi promiſiſti mihi facere domum, &
es in mora faciendi, & tunc poteſt purgari mora tribus con-
currentibus. ſ. lite non conteſtata infra modicum tempus, & ſi
non interſit aduerſarij, vel ſi interſit inte reſſe refuſo alias non
poteſt moram purgare, vt ff. de verb. obliga. l. ſi inſulam. & l. ſi
ita quia promiſerit. § Seia cauit. Aut obligatio introducitur fa
cto hominis ſeu per diſpoſitionem hominis, vt ſi promittis
mihi librum, & niſi dederis promittis mihi decem & tũc aut
illud quod ſuccedit, vel venit ex mora vna cum principali de-
bito poteſt peti, aut non. Si poteſt vna cum principali debito
peti tunc non poteſt purgari. v. g. Fœnerator mutuat pecuniã,
& ſtipulatur quolibet menſe. 10. ſi debitor in mora eſt non po
teſt moram purgare, vt ff. de verb. oblig. l. qui Romæ. §. calima
cus. & l. ita ſtipulatus. in fi. & de acti. & obli. l. traiectitiæ. §. de il
lo. ſm Pet. de Bel. pertica ibi. & in l. alleg. magnam, quod etiã
Cin. ibi approbare videtur. Si non poteſt peti vna cum princi
pali, illud quod deductom eſt in pœnali. v. g. promiſiſti ſtare in
iudicio certa die ſub pœna, non ſteteſti, & ſic obligatio con-
tracta eſt ad pœnam quæ cum principali peti non poteſt. ff. de
exce. doli. l. apud Celſum. §. Labeo. Et iſto caſu poteſt purgari,
tribus concurrentibus, vt ff. ſi quis caut. l. & ſi poſt tres. de ar-
bi. l. ſi cum dies. §. fi. de penu. leg. l. j. de verbo. obli. l. qui Romæ
§. flauius. & l. ſi ita quis. §. ſeiæ. Fallit in caſu vbi non purgatur.
ff. de arbi l. celſus. & eſt ratio quia durius agitur cum miniſtro
legis quam cum lege. Item fallit in alio caſu, vbi purgatur poſt
litem conteſta. & ante diffinitiuam ſñiam, ff. de iudi. ſolu. l. 3.
§. vlti. & l. ſeq. Et eſt rõ quia illa ſtipulõ iudic. ſol. citius cõmit-
titur, quam alias conſueuerit regulariter committi ſtipulatio.
Et ideo diutius ſeu tardius purgatur, iuxta illud, qui in vno gra
uatur. &c. ff. de iureiuran. l. eum qui. nam qui iudicium ſolui ꝓ
mittit factum promittit. Et quando factum promittitur, nõ
committitur ſtipulatio quouſque tm̃ tempus prætereat, qo
poterit fieri, vt ff. de verb. obligat. l. ſi ita ſtipulatus ſum abs te.
ſed ibi ſtatim cum eſt in mora committitur ſtipulatio iudici.
ſol. vt in dicta l. 3. §. in hac. & l. conquerebatur. & ff. ſi quis cau.
l. ſi duo. §. j. & ideo non releuatur vt poſſit purgari poſt litẽ con
teſta. ſm doct. in d. l. 3. & ſm Pe. de bella per. & Cin. in d. l. alle
gata magnam. Sed quæ eſt ratio diuerſitatis inter obligationẽ,
quæ introducitur propter culpam vt in l. alleg. fideiuſſor. & il-
lam quæ introducitur propter moram? Ratio eſt, nam mora
dolum habet, ideo magis puniri debet quam culpa, vt ff. ad le.
aqui. l. item ſi obſtetrix. ad fi. ſm Pe. in d. l. fideiuſſor. Et hæc
ſufficiant de purgatione moræ.
20 ¶ † Sequitur de quinto. ſ. quod ſunt effectus moræ conſtitutæ
ad quod reſpondeo, quòd ſunt quatuor. Primus eſt circa inte
ritum, de quo tenetur moroſus. Secundus eſt circa rei æſtima
tionem, quam facit conſiderari quanti plurimi fuunt a tempo-
re ipſius moræ conſtitutæ. Tertius eſt circa vſuras. Quartus,
eſt circa fructus de quibus tenetur moroſus. Redeo ad primũ
dixi, q primus effectus eſt circa interitum rei, quæ moroſi pe
riculo peperit, quod verum dicit Martinus doctor iuris ciui-
lis antiquus, niſi eodem modo peritura fuiſſet penes credito-
rem, quia tunc non tenetur de interitu, vt ff. de rei ven. l. item
ſi verberatum. §. fi. & quod me. cauſa. l. ſi cum exceptione. § q
ſi homo. Sed Io. & alij doctores iuris ciuilis, communiter re-
prehendunt Mar. dicentes q imo indiſtincte de interitu tene
tur moroſus. vt ff. de leg. j. l. cum tes. §. vlti. de vi & vi ar. l. j. §. re
ctiſsime. & ſi cer. pet. l. quod te. vbi eſt glo. ipſorum quæ potiſ
ſime hoc dicit. Pet. vero de bel. per. & Cin. poſt eum ſic diſtin
guunt. Et credo, q bene, cum quæritur nunquid mora faciat
moroſum de interitu teneri, refert, aut mora commiſſa eſt in
faciendo quod fieri non debuit, aut eſt commiſſa in non faciẽ
do quod fieri debuit. In primo caſu verum eſt indiſtincte, q
moroſus de interitu tenetur, & ſic loquitur dictus. §. rectiſsi-
me. & C. de fur. l. ſubtracto. Fallit in caſu. vt dicta l. ſi cum exce
ptione. §. quod ſi homo. Et eſt ratio, qua metum inferens gra
uatur ibi in vno. ſ. q condemnatur in quadruplum, ergo, &c.
vt in l. eum qui. ff. de iureiuran. In ſecundo caſu. ſ. quando con
tracta eſt mora in non faciẽdo quod fieri debuit, ſubdiſtingue.
Aut qui non fecit quod debuit facere contempſit ſolummo-
do partis interpellationem, & tunc vera eſt ſñia Mart. per ll.
quas alleg. Aut contempſit partis interpellationem & iudicis
decretum, & tunc in odium ſic delinquentis periculum tran-
ſit ad eum, vt ff. de eden. l. vbi §. is autem. Secũdus effectus eſt
circa æſtimationem rei quam facit præſtari ſub æſtimatione,
quãti plurimi a tempore ipſius moræ. vt ff. ſi cer. pe. l. vinum,
quod dic vt ibi. Tertius effectus eſt circa vſuras, de quo dic ſe
cundum leges, vt C. de condi. indebi. l. j. de quo effectu nõ de-
bet curare canoniſta, cum vſuræ de iure diuino, & canonico,
ſint prohibitæ, vt j. de vſur. ſuper eo. & capi. quia in omnibus.
Imo etiam de iure ciuili nouo. ſ. authenticorum approbante
quatuor concilia. ſ. Nicenum, Conſtantinum, Epheſinum, &
Calcedonium, & volente ſicut ſacras Scripturas obſeruari, in
auth. de elect. tit. in prin. colla. 9. Et in Niceno concilio vſuræ
ſunt reprobatæ. 47. diſt. qm̃. Et hoc not. glo. C. de vſur. in auth.
ibi poſita ad hæc. & Card. j. de vſur. in Rubrica. lib. 6. Quartus,

& vltimus effectus eſt circa fructus, de quib. tenet̃ moroſus.
31 Et in hoc articulo diſtingue. vt ff. de vſur. l. videamus. ¶ Et nota q̃ iſti. 6 menſes qui dantur ad conferendum, non currunt, niſi a tempore notitiæ veræ vel præſumptæ ipſius vacationis: quod debet determinari per iudicẽ, conſiderata beneficij, qualitate, & quantitate, & locorum remotione, & fama, arg. ff. de vſuris. l. mora. vt no. Hoſt. j. eo. ex parte Aſten. & Gen. in extrauag. Io. 22. execrabilis. ſuper verbo contrariæ.

1 *Papa an diſpenſet contra ius diuinum.*
2 *Papa non diſpenſat ſuper iure naturali.*
3 *Papa non diſpenſat contra ius ciuile.*
4 *Papa ſuper lege canonica diſpenſat.*
5 *Diſpenſatio fit ratione id poſtulante.*

PRopoſuit. Ad declarationem gl. Ber. ſuper verbo diſpenſare. Si quæris in & ſuper quibus Papa poſsit diſpenſare. Diſtingue. Aut quæris de lege diuina ſeu euangelica, aut quæris de le
3 ge ciuili, aut quæris de lege naturali, aut de lege canonica. † In primo caſu hoc ſolum tene quod in omnibus poteſt diſpenſare, dummodo ſua diſpenſatio non ſit contra fidem ſm̃ Vincẽ. nec nutriat peccatum mortale, nec inducat ſubuerſionem fidei, nec periculum animarum. Nam in talibus nullã habet contra Deum poteſtatem, ſic intellige. 25. q. j. ſunt quidam. 16. di. ſicut ſancti. ſm̃ Hoſt. hic. Et concor. quod ipſe Hoſt. no. j. de ſponſ. is qui fidem. in magna glo. ver. pone igitur. dicens, q̃ ſi vir in caſu illius. c. nullo modo conſenſit cum prima muliere, ſed cum ſecunda tantum, Papa licet ſit ſupra ius nunquam tñ, poteſt conſenſum hominis voluere ad voluntatem ſuam, & dare ſibi intelligere q̃ conſentiat in eam in quam non conſenſit, & q̃ non conſentiat in eo in quo conſentit. Et ſic pôt vera matrimonia lege diuina firmata ſua conſtitutione canonica irritare, & cogere hominem conſcientiam propriam relinquere, & ſuo motui adhærere vt patet in his quæ leguntur & not. hic. & ſ. de præſump. c. fi. & j. de conuer. coniug. c. ex parte 2. quod reprehendit talia euidenter, & no. j. de ſpon. c. ſi inter. ad fi. & de ſponſa. duorum. c. j. & fi. vbi idem no. ipſe Ho. & j. de conſangui. & affi. c. quod ſuper his ſuper verbo prohibitos. Ad hoc etiam facit quod not. G. in c. alle. ſunt quidam 25. q. j. ſuper verbo euangeliſtæ. vbi dicit poſt Laur. ibi q̃ contra dicta euangelij poteſt diſpenſare in his quæ ſunt conſilij, & quæ parabolicæ dicta ſunt, & non conſiſtunt in præceptis vel pro-
2 hibitionibus. & adde quod no. ibi in glo. penul. & fi. † In ſecundo caſu dic quòd non poteſt diſpenſare, quia iura naturalia immutabilia ſunt, inſti. de iure natu. §. ſed naturalia. 5. diſt. in princ. 25. q. j. ſunt quidam. quod dic vt no. Io. & Archi. 13. diſt. in ſumma. 15. q. 6. authoritatem. per Ber. & Hoſt. de iureiur. quãto. de deci. à nobis. per Inn. de ſta. mo. cum ad monaſterium. glo. niſi ex cauſa. & Hoſt. poſt eum. Et pro hoc facit quod ſtatim immediate dictum eſt. quod not. Inn. j. de immun. eccleſ. quia pleriq;. glo. j. ad fi. ver. ſed ſi ne cauſa &c. & Archia. j. diſt. ius ciuile. in fi. glo. ſuæ. & 12. diſt. c. j. & 9. q. penul. per principa
3 lem. † In tertio caſu. ſ. contra legem ciuilem non poteſt diſpenſare, cum per hoc falcem ſuam mitteret in meſſem alienã, contra id quod legitur & no. ſ. de ma. & obe. c. venerabilem. in princip. & de iudi. nouit. quod tamen intellige vt dixi. ſ. de conſtit.
4 c. j. diſt. j. ad finem. & j. de no. ope. nun. c. j. † In quarto caſu dic, q̃ contra legem canonicam poteſt diſpenſare indiſtincte, vt ſ. de conſtit. c. fi. ſm̃ Ho. hic. Sed hoc fallit in caſu vbi vellet diſpenſare contra canones, vel immutare canones articulos fidei, vel legem diuinam continentes, vel vbi per ſuam diſpenſationem ſubuerteretur ſtatus vniuerſalis eccleſiæ, vt iſta probantur in c. alleg. ſicut ſancti. & 24. q. j. memor ſum. & dixi ſ. de iudi. at ſi clerici. & de hoc vide plene in Spec. tit. de legato §. nunc breuiter. Et in his concordat quod no. Ho. in ſumma, de pœnitentijs. §. vlt. ſub. §. ſed quæ forma. & Spec. tit. de lega. §. nunc de epiſcoporum diſpenſatione. verſi. dominus meus, dixit &c. & Archid. 14. q. 5. non ſane. ſuper verbo reddenda. in fi. dicentes quòd in his in quibus eſt mortale peccatum ſm̃ legem diuinam, vt in furto, & rapina, vt 14. q. 5. pœnale. diſpenſare non poteſt Epiſcopus nec etiam Papa, vt aliqui dicunt, quominus pœnitentiam agant, & reſtitutio fiat, vt j. de vſur. cum tu. 14. q. 5. ſi quid. & c. mala. & q. 6. c. j. In his vero in quibus mortale peccatum eſt ſm̃ ius poſitiuum, & eſt epis, ſine inferioribus Papæ interdicta diſpenſatio, nullus diſpẽſare, vel pœnitentiam præſtare pôt niſi ſolus Papa, vel is cui ſpecialiter commiſeris. Si vero non eſt interdicta tunc poteſt. Vide etiã, quod not. Card. in extrauag. Bonifacij. 8. rem non nouam. ſup verbo priuilegijs. circa medium. vbi dicit quòd Papa eſt ſupra ius, & quod ipſe ſolus poteſt æquitatem non ſcriptam, ex ſui interpretatione præferre iuri ſcripto. C. de leg. & conſti. l. j. & ipſe pôt multa facere quæ non poteſt inferior. vt hic. nam nul
5 lus alter ab eo dat ius in vacaturo. j. eo. tit. c. 2. li. 6. † Et ſi ſ. ius diſpenſet hoc debet facere cum ratio poſtulat. ſ. de præbẽ. de multa. in fi. 50. diſt. vt conſtitueretur. in fi. vt pote propter vrgentem neceſsitatem, vel euidentem vtilitatem eccleſiæ. j. q. 7 diſpenſationis. & duobus. cc. ſequentibus. Non propter burſæ repletionem illius cui prouidit. arg. 24. q6. j. manet. alias eſt diſsipatio non diſpenſatio. Et in hoc vlti. concordant beatus Tho. in parte. 2. q. 97. articulo vlti. & Ioan. And. ſ. de præb. ca. de multa. vbi dicunt quod ille cum quo papa diſpenſat ſine cã non eſt ſecurus quo ad Deum, & dixi in di. vlt. ibi. Dicit etiam Hoſt. hic q̃ ſemper in dubio obediendum eſt Papæ, vbi conſcientia non repugnat, 23. q. j. quid culpatur. Sed ſi certum ſit, quòd illud quod præcipit ſit peccatum mortale tũc recognoſcendus eſt Papa celeſtis. 11. q. 3. Iulianus. & ca. qui reſiſtit. vbi cum conſcientia tua tibi dictet q̃ non obedias non recedas ab ea, ſed potius excommunicationem ſuſtineas. j. de ſent. excõ. inquiſitioni. & c. a nobis. 2. niſi poſsit deponere errorem. vt j. de ſimo. c. per tuas. ſm̃ eum. & adde quod dixi ſupra de iudi. at ſi clerici.

1 *Criminoſo an beneficium conferatur.*
2 *Beneficij receptionem, quæ crimina impediant. & 4.*
3 *Beneficium datur propter officium.*
5 *Electio non fit de exiſtenti in peccato.*
6 *Victor non occupet rem corporalem ſibi adiudicatam.*
7 *Rei meræ corporalis condemnatus ſtatim lata ſententia poſſeſſionem amittit.*
8 *Iura habentia corporalia, poteſt condemnatus poſt ſententiam retinere.*
9 *Verba non curanda, vbi de mente conſtat.*
10 *Excommunicatus, maiori non petit reſtitutionem poſſeſſionis.*
11 *Excommunicatus minori ſe reſtitui in poſſeſſionem petit.*

CVm noſtris. Ad declarationem glo. ſecundæ Inno. hic ver. & hæc vera ſunt,
1 &c. † Si quæris vtrum criminoſus poſsit licite recipere beneficium vel receptum retinere. Inn. hic dicit, qđ ſic, dicens, quòd in homicidas, & irregulares cadere poteſt ius cuiuſlibet dignitatis: quia iuſte haberent eam ſi cum eis fuerit diſpenſatum. Et etiam ſine diſpenſatione iuſte tenent prædicti dignitates ſuas, quouſq; renunciant, vel deponantur, ſi poſt adeptas dignitates ſuas fecerint homicidium, vel irregularitatem incurrant. Idem Compo. ſ. de reſcr. c. capitulum ſanctæ Crucis. in glo. quia quæſtiones. verſi. ſed nunquid collatio facta criminoſo, vbi dicit quòd collatio facta criminoſo vel irregulari, puta adultero nõ eſt nulla, vt j. de exceſ. præla. inter dilectos. ſed reuocari pôt vt ibi dicitur & ſ. de ele. c. cõſiderauimus. Et ad hoc concordat quod not. Inn. j. de exceſ. præla. inter dilectos. glo. j. & Compoſte. ſ. de elect. quod ſicut. j. glo. in verſic. quod eſt verum &c. Sed contra has ſententias facit, gl. Io. 50. diſt. ſtudeat. in glo. hic diſpenſatur. & etiam tex. ibi, qui vult quòd cum homicida in beneficio diſpenſetur, vt j. de cleri. pug. in duello. c. 2. Nam cum diſpẽſatio requiratur vt homicida beneficium recipiat, videtur ſecus eſſe de iure cõi argu. illorum iurium. Item homicida miniſtrare non poteſt, cum ſit ſuſpenſus poſt quantamcunq; pœnitentiam, vt ſ. de temp. ordi. c. quæſitum. ergo ſuſpenſus eſt à beneficio, cũ propter officium detur beneficium, & ſit eius acceſſorium, vt 81. diſt. eos & no. ſ. de conſue. cum dilectus. in glo. ſuſpenſus enim &c. ſecundum Archid. in c. alleg. ſtudeat. in glo. per ſñiam. Circa, qđ
2 poteſt probabiliter ſic diſtingui. † Aut quæris de criminibus, quæ ipſo facto beneficij de quo agitur priuationem inducunt vt crimen hæreſis. j. de hæreti. cum ſm̃ leges. libro. 6. crimen læſæ maieſtatis. vt j. de ſchiſmaticis. c. vnico. & de pœnis. c. fœlicis. §. quòd ſi quis prædictorum. li. 6. & extra de pœnis. cap. ſi quis ſuadente circa prin. ver. a feudis. in cle. Et tunc talibus criminibus ſi aliquis eorum irretitus, non poteſt recipere beneficium, quòd ſi receperit receptio non valebit, nec poterit receptum licite retinere. Ita intellige quod no. Inno. in ca. allega. inter dilectos. & Compo. in c. alleg. quod ſicut. ver. & eſt verũ. Aut quæris de alijs criminibus, & tunc aut de illis qui poſt peractam pœnitentiam impediunt executionem ordinis iam ſuſcepti, & retentionem beneficij iam adepti, vt homicidium, vt ſ. de accu. c. inquiſitionis. & ſ. de tempo. ord. c. quæſitum. & ſimilia,

ſimilia, de quibus per Ber.& plenius per Hoſt. ſ. de renuntia.
c.niſi cum pridem.§.propter conſcientiam.Et tali crimine ir
retitus non pōt licite recipere beneficium,nec ante receptum
licite retinere,vt in iuribus alleg.ita intelligo opinionem Ioā.
& Archi.in c.alleg.ſtudeat. 50.diſt.& ad hoc facit quod notat.
Ber.Inno. Hoſt.ſ.de temp. ord. c.ex tenore. & Hoſtiē. j.de
accu. c.inquiſitionis.Dicens q̄ qui committit homicidium,
non poteſt poſt peractam pœnitentiam retinere beneficium,
cui officium ſacri ordinis eſt annexum. 50.diſt.miror.j.de pæ
3 nis.in quibuſdam.†Et eſt ratio quia officium exercere nō pōt
propter quod datur beneficium. ſ.de cler.coniug. quod a te.
& c.diuerſis ſallacijs.Et idem de canonijs quibus perſonatus,
eſt annexus,vt præpoſitus, & archidiaconus ſecundum eum,
ibi.Et idem eadem ratione videtur in minoribus ordinibus,
cum etiam illis minoribus irregularitas contrahi poſsit, ſicut
& in ſacris,vt no.ipſe Hoſt.j.de cle.excom.mi.c.2.& 3.Et qđ
dicit hic Inno.q̄ homicidæ,& irregulares etiam ſine diſpen-
ſatione iuſte retinent dignitates ſuas, quas ante homicidium,
vel irregularitatem ſunt adepti quouſq; renuntient vel deponā
tur,intelligo de rigore,& quo ad hoc de quo hic quæritur.ſ. vt
non cenſeantur vacare re ipſa ante renuntiationem vel depoſi
tionem,non tamen quantum ad hoc, vt faciant fructus ſuos,
cum nec officium facere poſsint vt eſt dictum,& vt not. ſ.de
4 app.c.paſtoralis.†Aut quæris de irretito alijs criminibus,& tūc
aut quæris nunquid poſsit licite recipere beneficium, aut nun
quid receptum ante crimen poſsit licite retinere.In primo ca
ſu refert,aut eſt tale crimen quod eum ſuſpēdit ab officio, vel
beneficio,vel ſaltem ab officio propter quod datur beneficiū,
vt in c.alleg.eos.& j.de reſcr.c.vlt.li.6.vel a beneficio iuxta ea
quæ dixi.ſ.de conſue. cum dilectus. & tunc non poteſt licite
recipere,vt legitur & no.in c.alleg. ſ.de conſue.cum dilectus.
de elec.cum inter R.ſeniorem.de æta.& quali.cum bonæ. Et
quòd ſuſpenſo non poſsit conferri beneficium no.Hoſt.ſ.eo.
c.proxi.ſuper verbo poteſtate & Io.And.poſt eum.Aut nō eſt
tale crimen quod eum ſuſpendit ab officio & beneficio ſimul
vel ſaltem ab altero eorum iuxta ea quæ dixi in ca. alleg.cum
dilectus.& tunc poteſt recipere beneficium niſi ſit aliud cano
nicum quod obſiſtat.& ita intelligo glo.Comp.in c.alleg.quod
ſicut.verſic.ſed nunquid collatio.ſaluo eo quod no. Car. j.de
elec.vt circa.& Car.& Archi.eo.tit.c.perpetue.lib.6.& Io.25.
5 diſt.c.fi.†dicentes quod exiſtens in peccato mortali nō poteſt
eligi.Sed Io.An.contra in c.alleg.perpetue.cuius opinio poſ-
ſet ſuſtineri in peccatore occulto.Prima vero opinio in pecca
tore notorio per no.per Inn.ſ.de poſtul.præla.ca.j.& fi.& per
eum & alios.ſ.de temp.ord.c.quæſitum. In ſecūdo caſu.ſ. qñ
quæritur vtrum poſsit beneficium retinere, dic quòd ſic, vt
legitur & not.ſ. de ap.paſtoralis. ſaluo iure perceptionis fru-
ctuum de quo dic vt ibi.

¶ Ad declarationem gl.Inn.in glo.credimus. verſic. & ex his.
Si quæris nunquid illi pro quo ſententia lata eſt ſuper priuatio
ne alicuius beneficij,vel alterius rei,liceat illud vel illam occu
pare,abſq; eo quòd ille qui prius ipſum vel ipſam tenebat reſi
gnet,& abſq; eo quòd manu militari auferatur ab eo. Diſtin-
gue.Aut reus eſt condemnatus actori,aut eſt abſolutus ab im
petitione actoris. In primo caſu aut agitur de iuribus, ſeu de
rebus corporalibus,aut agitur de iuribus, aut de rebus incor-
6 poralibus.†Si de rebus corporalibus,tunc non licet actori pro
quo lata eſt ſentētia illam rem occupare,niſi ille reus qui prius
eam tenebat ipſam reſignet,vel niſi manu militari auferatur,
ab eo, & is qui obtinuit in poſſeſsione inducatur. Et ſi contra
factum fuerit priuabitur iure quod in ea habebat, etiam ſi ab
illo qui tenebat non prohibebatur poſſeſsionem capere dum
modo ſua authoritate capiat,niſi conſentiat aduerſarius. ff. de
rei vendi.l.qui reſtituere.ne vis fiat ei l.ſi quis miſſus.in princ.
vt in poſſeſ.le.l.is cui.§.miſſus.& ar.C.vnde vi.l. meminerint.
Et hoc dicimus nedum in ſententia lata ſuper beneficio,ſed ēt
in omni alia ſententia, vt & poſt ſententiam non occupet vi-
ctor rem ſibi adiudicatam,ſed per executores tradi debet ſi-
bi.C.de arbi.l.pen.j.reſponſ.C.de iudi.l.properandū. Nec obſ.
C.vnde vi.l.ſi quis in tantam.ibi ante aduentum litis &c. quia
ibi ſubaudi maxime,nam ibi idem poſt ſententiam, ſm Inn.
& Hoſt. hic. idem Archi.8.q.4.c.nonne.in glo.adde dicas qđ
ex decre.Si agitur de iuribus incorporalibus, tunc †,aut de ta-
7 libus iuribus vbi nihil corporale attingitur, vt de electionibus
& iuriſdictionibus,& ſimilibus,& in talibus ſtatim lata ſenten
tia actor poteſt ingredi poſſeſsionem, & aduerſarius poſſeſsio
nem amittit. Tamen vt omnis remoueatur dubitatio, conſi-
lium eſt quod iudex hoc modo dicat in ſententia, vobis adiu
dicamus ius eligendi, & aduerſarijs ſilentium imponimus ſic
8 ſ.de cauſa poſ.cum eccleſia.†Aut de talibus iuribus incorpo-
ralibus vbi aliquid corporale attingitur, vt præbendis, & tunc
poſſeſſor condemnatus per aduerſarium non prohibetur il-
lud exercere vt prius.Bene tñ cogitur cauere quòd de cetero,
illa ſeruitute non vtetur,vt ff.ſi ſeruitus vendi.l.harum. vbi dī
quòd ſi nolit cauere condemnabitur quantum in litem iurabi
tur,& ſi nec ſic poſſit expelli de poſſeſsione, per officiales ex-
pelletur,vel dabitur ipſi poteſtas expellendi,ſi talis ſit iudex q
ſententiam ſuam exequi poſsit.Et in hoc erit ipſe qui vincit,
miniſter iudicis,vt in l.alleg.harum qui reſtituere.23.q.5.c.mi
les.& c.cum miniſter.& ſequentibus. ſm Inno.Hoſt.& Ioan.
An.hic.In ſecundo caſu principali.ſ.qñ reus eſt abſolutus, tūc
nō eſt abſolute neceſſarius executor, quia ſufficit ei exceptio
rei iudica.ff.de excep.rei iudic.per totum, ſm Inn. & Hoſt.
hic. & Archid.vbi ſ.Vnum notat Hoſt.hic iuxta glo. ſecun-
dam Ber.in ver.ſi vero ſimpliciter.quod ſi Papa dicat facias cō
ferri,vel prouideri,vel aſsignari,ille cui ſcribitur poteſt face-
9 re.†Nam non debemus curare de verbis, ex quo de mente cō
ſtat,vt patet in his quæ no.ſ.de reſcrip.eam te.de præben. pro
illorum.ſ.eo.propoſuit.Vnde ſi mandetur quod faciat proui-
deri,ipſemet poterit prouidere, vt in c.allega.pro illorum. &
de offic.deleg.ſuper eo.Idem ſi mandetur quod faciat aſsigna
ri.ſ.de reſcrip.abbatem.Idem mandata iuriſdictione trāſit to-
tum officium iuris dicendi.ff.de ſuſpec.tu.l.j.§. ſi autem. Sed
hoc putat Io.An hic falſum,dicens quòd ſequitur ex hac opi-
nione,quòd cui mandatur quod faciat eligi prælatum, eligere
poſſet quod eſt falſum,niſi id exprimatur ſic.ſ.de elec.cum in
veteri.Nec eſſet ratio quare plus aſficerent executorie ad pro
uidendum,quam ad compellendum contra.c.ſi capitulo. & c.
ſi ſoli.j.eo.li.6.ſm eum.

¶ Iuxta glo.alleg.Inno.ver.item fatendum. Si quæris vtrum
excommunicatus ſpoliatus poſsit petere reſtitutionem poſ-
10 ſeſsionis. Diſtingue,†Aut eſt excommunicatus maiori excō-
municatione, & talis non poteſt petere reſtitutionem poſſeſ
ſionis obſtante ei exceptione excommunicationis, ſm Inno.
Hoſt.& Io.An.hic. Idem Ber. Hoſt.& Io.And.ſ.de reſcr.c.di
lectus.j.de offi.dele.prudentiam.§.ſexta.de procur. ex inſinua
tione.& Bar. Brix.23.di.in nomine Domini.glo.hic habes.&
Archi.ibi in glo.ſua pen Idem ipſe Archidiaco.24.q.j. in ſum-
ma.ſuper verbo non debet.& de excep.c.pia. ſuper verbo agē
tes.li.6.& Spec.tit.de peti.& poſ.§.fi.ver.& eſt octauus. Et ad
hoc facit quod no.Io.1.q.7.§.veruntamen. in glo.dum puta-
retur.in fi. & quod legitur & no.ſ.de excep.c.exceptionem.
11 †Aut eſt excommunicatus minori excommunicatione,& ta-
lis excommunicationis exceptio non impedit reſtitutionem
ſpoliati,ſicut nec obiectus alterius criminis.j.de reſt.ſpo.item
cum quis.vt hoc no. Vin.in c.allegato prudentiam. iuxta finē.
& Archi.in c.alle.in nomine Domini.glo.pen. & de hoc teti-
gi.ſ.de iudi.c.intelleximus.

1 *Turpitudinem ſuam allegans non audiendus. & 5.*
2 *Confeſsio,an integraliter acceptanda. 4. & 6.*
3 *Probans quid pro ſe,id contra approbare debet.*
7 *Renuntiare an debeat beneficio ſciens ſe in eo male receptum.*
8 *Turpitudo communis opponenda.*

CVm ſuper. Hic habes quod vbi aliquis con
fitetur in parte pro ſe,& in par-
te contra ſe,quod in parte qua confitetur contra ſe,
ſibi præiudicat. Nam ſm Hoſt.hic conſtitit ex con-
feſsione canonicorum ipſum.C.fuiſſe receptum in canonicū
eccleſiæ Turonen.ſed ipſi addebāt quod hoc factum fuit cō-
tra concilium Lateranen.Replicuit iſte. C.non confiteor hoc,
1 quod iungitis, ſed ſi verum eſſet non debetis audiri, †quia al-
legatis turpitudinem veſtram.arg.j.de dona.inter dilectos.
Cum quo concordat Abb.hic.& j.de accu.cum dilecti.in fi.di
cens inſuper no. quòd cum aliquis plura implicite confitetur
de eius confeſsione accipitur ſibi damnoſum, & vtile refuta-
tur.Circa quod diſtinguit per iſtud.c.per tuas.de condit. app.
2 Lamber.de Sali.C.de confeſ.l.vna.†Aut quis confitetur circa
vnum capitulum,& tunc aduerſarius vel in totum debet ſta-
re confeſsioni vel in nullo.Vnde ſi vult ſtare confeſsioni qua
tenus eſt pro ſe,debet ſtare eidem,quatenus eſt contra ſe, ne
eſſet ſibi contrarius in eadem re.Et idem dicit ſi circa diuerſa
capitula connexa confitetur,argu.ff.de mino.l.etiam.& de ne-
go.ge.l.eum actum.Aut confitetur circa diuerſa capitula & nō
connexa, & tunc quātum ad vnum capitulum pōt approbare
confeſ-

confeſsionem, & quantum ad aliud reprobare.ff. depoſiti. l.c.
Publia Mætia.§.vlti.ſm eum.Sed contra duo prima membra
facit iſtud c. ſm prædictam expoſitionem Hoſt.Sed pro eis fa
cit quod no.G.j.de confeſ.c.ſtatuimus.glo.j.in q. quid ergo,
pone &c.li.6.vbi dicit quòd ſi actor ſic ponit, pone quod de-
bes mihi 10.reus reſpondet ſe conditionaliter promiſiſſe, ꝙ
3 ex tali confeſsione actor non fundat intentionem ſuam. † Et
eſt ratio quæ eum mouet:quia regulare eſt ꝙ qoit pro ſe pro-
bat,& contra ſe approbare tenetur, vt 19.diſt.c.j. vbi de hoc,
in glo.ſ.recipiendo &c.4.q.3.ſi quis teſtibus.vbi de hoc nota.
38.diſt.ſi quid veri.& j.de cenſi.cum olim.in fi. Vnde cũ præ-
miſſa reſponſio ſit tñ vna & non plures, immo ſit tñ vnum,
ſtructum,aut iſte actor totum approbabit, aut totum repro-
babit,& in vtroq; caſu habet optatum, cum iſte non ſit de ca
ſibus a prædicta regula exceptuatis qui colliguntur. 10. di.c.j.
in fi.& in c. alle.ſi quid veri.2.q.7.ſi hæreticus.Et facit ad hoc
quia reus non videtur fateri quod non ſentit, ſicut nec actor,
videtur in iudicium deducere quod non ſentit.ff. de exce. rei
4 iudi.l.ſi ex teſtamento.ſm eum.†Vnde credo ſic dicendum,
quia aut confeſsio eſt vnica,& ſub vno ſtructo,ſeu ſub vna cõ
ceptione verborum emiſſa,vt in exemplo poſito per G.tunc
vera eſt opi.Lumber.& G.Sed hoc fallit vt credo in caſu, vbi
confitens in eo quòd facit pro ſe allegat ſuam turpitudinem,
ad quam allegatam audiri non debet,vt hic intelligendo, quod
hic fuit vna confeſsio & non plures.Et poteſt eſſe ratio, quia
confeſsio pro illa parte pro qua eſt pro ſe, & vbi allegat ſuam
turpitudinem non valet nec vt confeſsio,nec vt allegatio ſeu
5 propoſitum.†Quia allegans ſuam turpitudinem non eſt audiẽ
dus.j.de dona.inter dilectos.& ſic eſt omnino inutilis,& dam
nata,& vtile per inutile non vitiatur.j.de reſur.c.vt le.li.6.cũ
ibi not.& per ea quæ dixi.ſ.de offi.deleg.cum ſuper abbatia.
Secus vbi non allegaret turpitudinem ſuam,quia tunc licet nõ
valeat per modum ſeu in vim confeſsionis vt ſibi proſit,valet
tñ per modum vt in vim propoſiti ſeu allegationis: & ſic non
eſt omnino inutilis,ideo non mirum ſi in eo caſu actor tenea
tur totam confeſsionem integraliter recipere vel refutare, &
non in caſu præcedente.†Aut confeſsio non eſt vnica.nec ſub
6 vno ſtructo ſeu ſub vna conceptione verborum emiſſa, ſed
ſub pluribus,& tunc poteſt actor recipere, quod facit contra
reum,& quod facit pro reo,omittere,vt hic.Nam hic fuerunt
vt credo,duę confeſsiones & ſub diuerſis conceptionibus e-
miſſę,vna & prima illa per quam canonici confeſsi fuerunt ſe
recepiſſe in canonicum,alia & ſecunda per quam confeſsi fue
runt dictam receptionem fuiſſe factam contra concilium La-
teran. & hoc ſatis clare innuit textus,ibi cum dicit, licet poſt
receptionem &c. Et ita poteſt intelligi prædicta opinio. Ho-
ſtienſ. & Abbatis.

¶ Ad euidentiam iſtius c.Si quæris vtrum iſte receptus in ca-
nonicum,& petens præbendam vacantem ſibi aſsignari, de-
7 beat obtinere.Diſtingue.Aut quæris in foro cõtentioſo, aut
in foro pœnitentiali.†Si in foro contentioſo refert,aut nõ cõ
fitetur aliquid contra ſe,nec allegat turpitudinem ſuam,& tũc
debet modis omnibus obtinere vt hic.Aut confitetur contra
ſe, & allegat turpitudinem ſuam, dicens peto mihi aſsignari
præbendam vacantem,quia fui receptus ad primam vacãtem
& tunc ſuccumbit, & eſt in hoc melior conditio rei contra,
quem agitur.argu.ff.de regul.iuris.l.cum par delictum. Si qris
in foro pœnitentiali,tunc ſi talis receptus ſciat, ſe male rece-
ptum renuntiare tenetur.arg.ſ.de præſcr.c.vlt.ſm Hoſt. hic.
Et credo quòd bene dicat,præterquam in hoc quod innuit,
quod receptio in canonicum ad præbendam, primo vacãtem
eſt turpitudo ex parte vtrinſq;.ſ.recipientium & recepti.Imo
videtur quod in hoc caſu verſetur ſola turpitudo recipientiũ,
cum tranſgrediantur canonem Lateranen.concilij nulla.ſ.eo.
quod dicit ꝙ nulla eccleſiaſtica miniſteria ſeu beneficia,vel ec
cleſiæ tribuantur alicui ſeu promittantur antequam vacent.
Quæ verba reſpiciunt ſolum tribuentes,ſeu promittentes &
recipientes,& non receptos:& maxime quia huiuſmodi rece
ptiones poſſunt fieri per procuratorem ex parte recipiendi,vt
j.de præben.accedens.non ex parte recipientium,vt ſ. de re-
ſcrip. c.capitulum ſanctæ Crucis.& ſ.de præben.c.dilectus ſi
a.a.Et per conſequens in poteſtate eorũdem recipientium,
non recepti eſt formam receptionis limitare legitimè, vel
n legitimè.†Hoc dico pro tanto,quia ſi vtriuſq; turpitudo
ſatur, iſti canonici deberent audiri ad opponendum turpi
nem communem,cum ſint rei, per ea quæ dixi.ſ. de ele.
ſti. Niſi dicas,ꝙ licet hic verſetur turpitudo,vtriuſque.ſ.
...i & recipiẽtium,cum iſte.C.clericus iam receptus erat
in canonicum,& ideo potior fuit eius conditio,vt notat.Ber.
hic in glo.quia fruſtra ibi ſolutio,hic clericus &c.iuuenes, qđ
quia receptus erat in canonicum gerebat vices rei & nun acto
ris,ſed primum probabilius,vt videtur.

1 *Beneficium de facto detentum,an conferendum.* 3.*&* 5.
2 *Electio prima ſecundam impedit.*
4 *Promiſsio ſurreptitia nulla.*
6 *Vis in verbis facienda.*

Literas. Si quæris vtrum beneficiũ quod alius,
tenet de facto ſed non de iure,poſsit al
teri conferri,ſeu de ipſo alteri prouideri, diſtingue.
1 †Aut quæris vtrum poſsit conferri per Papam, qui
plenariam habet diſpoſitionem beneficiorum,vt j.de præbẽ.
c.2.lib.6.vel per alium ordinarium, aut quemlibet alium, ad
quem collatio pertinet iure ſuo & tunc.Aut quæris vtrũ poſ-
ſet conferri per talem ſcientem alium poſsidere,& dic ꝙ ſic,
vt ſ.de præb.de multa.c.venerabili.in fi.& c.extirpãdæ. Et eſt
hodie caſus.j.de præben.c.licet epiſcopus.libr.6. & dic vt ibi,
no.nec ĩ hoc eum impediet poſſeſsio alterius colorata.Et hoc
probatur euidẽter.j.tit.j.illa.& hoc prius notabatur per Ber.
ſ.eod.cum noſtris.in glo.nota quod ex iuſta cauſa &c. & Inn.
& Hoſt.ibi & hic in glo. fi. & per Innoc.ſ. de renuntia.admo
net.glo.fi.& per Compo.ſ.de reſcript.c. capitulum. glo. quia
quæſtiones.circa.12.colum.§.item quæritur.cum quibus cõ-
cordat Io.And.ibi.& d.c.c.cum noſtris. & hic. Aut per talem
ignorantem alium poſsidere,& tunc videtur quòd non,per ea
quæ no.Inno.hic in glo.hæc confirmatio.& Hoſt.& Io. And.
poſt eum,dicentes quòd dicunt quidam quòd ſi ipſe Papa da-
ret ignorans alium poſsidere,non teneret eius collatio, argu.
j.de priuile.dudum ff.de nata.reſti.l.2.Licet Io.And. hic in fi.
ſuper verbo quantum.de facto. dicat quòd ſibi magis placet,
quòd purum factum quod in ſola detentatione conſiſtit colla
tionem non impedit,nec impetrationem.Factum vero,quod
aliquid iuris habet vtrumq; impedit,ſic poteſt intelligi ſine ca
lumnia,quod hic dicitur, & ſ.eod.cum noſtris. ibi quia talis
poſſeſsio &c. quod vltimum non credo verum in collatione
ordinarij ſcienter facta,ſed bene in collatione executoris, vt
ſequitur. Aut quæris vtrum poſsit impetrari ſeu virtute im-
petrationis conferri per executorem datum ad prouidẽdum,
& tunc dicit Archi.in c.alle. licet epiſcopus.ſuper verbo con-
ferre in fi.quòd de poſſeſsione iuſto titulo colorata facienda
eſt mentio ab impetrante, & ſic loquuntur iſta decre.& illa.ſ.
eo.cum noſtris. At vbi quis habet detentationem, duntaxat
non poſſeſsionem,ſecus ſm eum, & in hoc concordat, quod
not.Ber.in c.alle.cum noſtris. glo. nota quòd ex iuſta cauſa.&
Inno.Hoſt.& Io.An.Et etiam quod no. Hoſt.ibi ſuper verbo
plus habet.ver. tu vero dicas.& verſi.reſcriptum igitur ſuper
hac præpoſitura &c.dicens quòd ibi ideo non valuit collatio
executoria, quia facta fuit prima non caſſata, quæ ab illis, ad
quos ſpectabat fuerat celebrata, & quantum ad poſſeſsionem
2 executioni mandata.†Quia etiam ſola electio ſiue collatio pri
ma licet non confirmata nec executioni mandata,impedit ſe-
cundam,vt legitur & no. ſ.de elect.conſiderauimus.& c.audi-
tis.ergo multo fortius in caſu illius.c.cum noſtris.& illius.c.
literas. Talis enim iuſtè poſsidet. ff.de acqui.poſſ.l.iuſte.ideo,
in caſu illo ſiue conſimili,non poteſt dici, quòd præpoſitura
vacet taliter quod concilium Lateranen.in tali caſu vendicet,
ſibi locum,vel ab aliquo conferri debeat,quouſq; is cui ſic col
lata eſt renuntiauerit,vel per ſniam ſit priuatus,vt ſ.eo.propo
ſuit.& de ſuppl.negli.præla.c.literas. Reſcriptum igitur ibi ſu
per illa præpoſitura impetratum,obtentum fuit per falſi ſug-
geſtionem & veri ſuppreſsionem,vt patet ex præmiſsis. Alias
ſi epiſcopus ſine collatione.ſibi facta de nouo ipſam præpoſi
turam de facto poſt adeptum epiſcopatum detinuiſſet, de iu
re potuiſſet conferri non ſolum per ordinarium,vt in c.alleg.
de multa.ſed etiam per delegatum cui ſub forma illius.c.cum
noſtris.j.reſpon.ſcriptum eſſet,ad hoc.ſ.eod.c. propoſuit. &
c.quia diuerſitatem.& hunc putat ipſe Ho.veriſsimum illius,
c.cum noſtris intellectum.Et in hoc concordat Abb.ibi dicẽs
quod antiquus titulus non impedit collationem ſed nouus. li
cet Inno.dicat ibi in glo.literæ.tamen quod ille literæ nõ fue-
rant ſurreptitiæ.Sed Io. And. tenet opinio. Hoſt.& ſequaciũ.
3 †Tu vero poſſes latius diſtinguere iuxta ea quæ no.Compo.ſ.
reſcri.c.capitulum ſanctæ Crucis.in gloſ. quia qõnes quaſi, in
12.colum.§.item quæritur vtrum executor,aut impetrans im
petrauit ſpecialiter certum beneficium ſibi conferri, ſeu de
cer.o

certo beneficio ſibi prouideri. Aut impetrauit generaliter in-
certum beneficium ſibi conferri, ſeu de incerto beneficio ſibi
prouideri, puta præbendam Pariſien. ſi vacat ad præſens, alio-
quin quàm primo vacabit. In primo caſu refert, aut tempore
impetrationis ipſius beneficij ipſum beneficium poſſidebatur,
vel detinebatur de facto. Et tunc diſtingue inter poſſeſsioně,
iuſto titulo coloratam, & non coloratam, vt ſupradictum eſt,
ſm Archi. Ber. Inn. Ho. & Io. And. Et in hoc concordat Hoſ.
hic dicens ꝙ ſi factum aliquid iuris habet, vt quia eſt coloratū
authoritate iudicis, vel electiōe, vel collatione illorum quibus
competebat ſi vacaret ius eligendi, vel cōferendi, prohibetur
conferri quouſq; renuntiatum ſit, vt hic. & ſ. eo. cum noſtris.
Si vero factum nihil habet iuris, vt quia nullum habet colorě,
iuris, non obſtante detentatione facti conferri poteſt, vt in c.
alleg. de multa propoſuit. Et eſt ratio quia factum iudicis tue
tur prætor. ff. ꝙ ſal. tu. auth. l. j. pro quo ſemper eſt præſumě-
dum. ſ. de renuntia. in præſentia. & iuſte poſsidet &c. ff. de ac
quir. poſ. l. iuſte. ita ꝙ præſumitur habere iuſtā cauſam de qua
inquirendum eſt antequam beneficium conferatur. Intellige
tamen quòd eo caſu quo poſſeſsio eſt titulo colorata, literæ ſu
per illo beneficio obtinendo hic tacito impetratæ, ſunt ſubre
ptitiæ, vt patet hic. & in c. alleg. cum noſtris. & per conſequěs
nullæ, vt legitur & no. j. de filijs presby. c. j. li. 6. & de præb. ca. j.
in cle. Et ſic licet ille poſsidens de facto renuntiaret beneficio,
vel per ſententiam priuaretur, non propter hoc ipſe executor
poſſet de eo prouidere, & quod hic inſi. & ſ. eo. cum noſtris.
factum fuit virtutem ſecundarum literarum, non primarum,
ſm Hoſt. Io. An. hic. Et eſt ratio quia impetrans certum bene
ficium eſt in culpa, quia non exprimit Papa poſſeſsionem co-
loratam cum poſsit, vt ff. de pactis. veteribus. j. de reg. iur. con
tra eum. li. 6. ſm Inno. & Io. And. Secus in impetratione gene
rali quæ comprehendit plura beneficia, vbi impetrans veriſi-
militer ignorat in quo beneficio dicta gratia ſortietur effectū,
Ideo non mirum ſi de poſſeſsione colorata certi beneficij ſub
illa gratia comprehenſi non teneatur facere mentionem, præ-
4 ſertim ſi eam tempore impetrationis ignorabat. † Et quod in
c. alleg. cum noſtris. & hic reſcriptum virtute cuius facta fuit
collatio & prouiſio fuerit ſurreptitium, & per cōſequens nō
valeat, patet in his quæ no. Ber. in c. alleg. cum noſtris. in glo. ex
hoc videtur. & Ho. ibi in ver. alle. reſcriptum igitur &c. & Ab
ba. & Io. An. poſt eum ibi. Et expreſsius G. de Montelau. extra
de offi. dele. c. vnico. ſuper verbo vices ſuas. in q. ſed nūquid ta
lis executor. dicens ꝙ c. illud cum noſtris. & iſtud loquitur qñ
in ipſa impetratione fuit tale quid tacitum. ſ. de poſſeſsione, ꝙ
Papa ſi ſibi exprimeretur eſſet difficilius gratiam conceſſurus
& ſic non valuit impetratio. ſ. de reſcrip. cap. ad audientiam. 2.
Et quòd iſte intellectus ſit verior, aperte patet ex cauſa caſſa-
tionis proceſſus, quam reddit textus ibi eo. i. ea ratione quòd
per falſi ſuggeſtionem &c. Et dicunt Hoſt. & Ioann. And. ibi
abſurdum hoc eſſe cauſam damnare in textu redditam & per
Papam roboratam, & aliam capitaneam reddere, quod eſt cō-
tra id. ſ. de conſtit. ne innitaris. Quod credo verius quam illud
quod dicit G. j. de præben. c. ſi tibi abſenti. ſuper verbo nō ac-
quiras. ver. nec dictis capitulis. li. 6. dicens quòd in iſtis capitu-
lis non intelligitur reprobari collatio, ſed potius executio fa-
cta parte tenente non vocata, vt reſcriptum non ſit nullum,
ſed debeat ꝓcedi ꝯ tenentē cum cauſæ cognitione. C. ſi ꝯ ius
5 vel vti. pu. l. præſcriptione & 25. q. 2. l. ꝓſcriptio. † Aut tpe im-
petrationis ipſum beneficium non poſsidebatur, de facto, ſed
poſtea incepit poſsideri, & tunc dic quòd de tali poterit proui
deri, per ea quæ ſequuntur. j. in verſic. hoc fallit in caſu. &c. In
ſecundo caſu. ſ. quando impetrauit generaliter, tunc refert, vt
prius: aut poſſeſsio eſt iuſto titulo colorata, aut non. Si non po
terit prouidere, vt no. Compo. in §. alleg. item quæritur. ver. ſi
vero poſſeſſor. per c. alleg. de multa. & de elec. cum in cunctis.
§. j. Si ſic tunc non poterit prouidere niſi ipſe poſſeſſor prius re
nuntiauerit, vel priuatus fuerit beneficio, vt plene no. Innoc.
in c. alleg. propoſuit. ſuper verbo executore. verſi. & nota. ꝙ
iſte executor & Compo. in §. alle. in princ. dicentes quòd exe-
cutor antequam prouiderit debet præmittere cauſæ cognitio
nem. Vocabit. n. eum qui poſsidet, & audiet defenſiones ſuas
& impugnationes impetrantis, & ſi non habet ius detinendi,
amouebit eum primo per ſniam, deinde coget eum, vt ipſum
dimittat, & poſtea exequetur mandatum. Alias ſi hunc ordině
dimittat, & cōfert poſſeſſor, ſm hunc ordinem, non amoto,
caſſatur ſua collatio, vt hic, & ſ. eo. cum noſtris. ff. de re iudi. l.
a diuo pio. §. ſed ſi ſuper rebus. Idem Archid. 3. q. j. c. Deus. §. pa
ter. glo. j & G. de Montelau. extra de offic. deleg. c. vnico ſup
verbo vices ſuas. in q. ſed nunquid talis executor. in cle. Hoc
fallit in caſu, vbi valet collatio, executoris non obſtante poſ-
ſeſsione alterius colorata, quando. ſ. executor ipſe ante poſſeſ-
ſionem detentoris beneficium quod aliter, poſsidet poterat,
de iure conferre tanquam debitum ei cui confert, & hoc ri-
demus de facto. Nam cum aliquod beneficium mihi debetur
propter præſentationem, vel inhibitionem legitimam, execu
tores alij præuenientes meum executorem conferunt ipſum
alijs quibus non debetur, & eos in poſſeſsionem inducunt,
meus executor ꝓōt me inueſtire, non obſtante collatione, &
inductione prædictis. Et ad hoc facit. ſ. de re iudic. cum Ber-
toldus. ſm Compo. in § alleg. verſ. in caſu etiam quam &c. &
idem in hoc caſu Cardi. in c. allegat. ſi tibi abſenti. ſuper verbo
non acquiras. lib. 6. & G. de Monte laud. in extraug. Io. 22. ſe-
des apoſtolica. ſuper verbo executores. in q. ſed nunquid iſte
executor. Et vide quod not. Archi. j. vt lite penden. c. ſi hi qui
in glo. facias vim. lib. 6. Et de poſſeſsione facti colorata, pone
exemplum per Ber. in d. c. cum noſtris. glo. nota quòd in fine,
ver. ſecus in beneficijs ſimplicibus. Aut ſi vnum beneficium
ſit cum cura vel perſonatu, & aliud ſine cura, vel perſonatu,
tunc. n. eſt facienda mentio de poſſeſsione facti, alias non vale
rent. Idě dixit ibi Inn. in beneficijs & præbendis, quando per
receptionem ſecundæ vacat prima, puta hoc habet ſtatutum,
vtriuſq; eccleſiæ ſm Hoſt. ibi vel ſynodale. vel pone de iure
communi in caſu. j. eo. literas. ſm Io. An. Vnum ſcias ſm Io.
An. in c. cum noſtris. quod Io. de Deo in quæſtionibus ſuis. li.
j. q. 24. tenuit ꝙ ſi in reſcripto illius qui ſimpliciter dixit vaca
re beneficium eſſet clauſula amoto quolibet illicito detentore
non obſtaret ſibi licita facti poſſeſsio, quaſi per clauſulam ſatis
6 de illa mentio facta dicatur. † Et decre. iſta, & decre. cum no-
ſtris. non habent talem clauſulam, inducit ꝙ facienda eſt vis,
in verbis. de decimis. ad audientiam. de priuileg. porro. e. titu.
ſi Papa. li. 6. talis clauſula habetur. ſ. eo. propoſuit. j. de rerum
permu. cum vniuerſorum. Eſt etiam huius clauſulæ effectus,
vt reſcriptum reſpiciat ſucceſſorem, ſm Io. And. in c. cum no
ſtris. & de hoc vltimo dixi. ſ. de reſcrip. ſignificauit. Hanc de-
cre. induxit Bar. Brix. ad q. dominicalě quæ incipit, epiſcopus,
quidam promiſit, de epiſcopo qui promiſit cuidā clerico ſuo,
in ſcholis exiſtenti quod daret ei quolibet anno de camera ſua
10. marchas donec haberet beneficium eccleſiaſticum, æquě
bonum. Datum eſt ei beneficium. 10. marcharum quod non
poterat iſte clericus habere in ſcholis, vtrum poſsit adhuc pe
tere 10. marchas. Soluendo dicit quòd debet reſpici ꝙ actum
eſt inter eos, ſi autem inter eos nil actum fuerit, credit epiſco
pum abſoluendum. Nam ſicut recipiendo ſm beneficium ip-
ſo iure vacat primum, vt hic in fi. & ſ. de præb. de multa. ita ſi
mili illud quod epiſcopus ei dedit ipſo iure vacabit ſtatim, cū
ſm receperit, maxime cum conditio iam exiſtat. j. de condi.
app. verum.

1 *Beneficia conferendi ius dignitati datur.*
2 *Collatio beneficij vacantis committitur.*
3 *Collatio beneficiorum vacaturorum in genere committitur.*
4 *Collatio, beneficiorum vacaturorum, in ſpecie, non committi-
tur.*
5 *Commiſſio eligendi per Papam reuocatur.*
6 *Commiſſio conferendi beneficia quando reuocanda. & 8.*
7 *Gratiam allegans eam probet.*
9 *Integra res quando dicatur.*
10 *Clauſula ſi contra feceris irritum decernimus.*

COnſtitutus. Ad declarationem gloſ. 1. Ber.
hic in q. ſed nunquid epiſco-
pus. Si quæris vtrum ius inſtituendi, ſiue conferendi
1 beneficia poſsit donari vel cōmitti. Diſtingue. † Aut
quæris vtrum poſsit dari perpetuo alicui dignitati, vel officio
& dic quòd ſic, ſiue in genere, vt ſ. de inſti. cum veniſſent. ſiue
in ſpecie, vt j. de iure pa. paſtoralis. & 16. q. 2. viſis. ſm Hoſti.
hic. & Ioan. An. j. de offi. vica. c. cum in generali. glo. vlt. lib. 6.
2 † Aut quæris vtrum poſsit committi collatio beneficiorum,
ad tempus non dignitati, vel officio, ſed perſonæ, & tunc. Aut
quæris de beneficio iam vacante, & dic & ſm Innoc. hic. Aut
3 de beneficio vacaturo, & tunc † aut quæris nunquid aliquis poſ
ſit committere in genere collationem beneficiorum ad ſe ſpe
ctantium, & dic ꝙ ſic, vt 16. q. 2. ſtatuimus. ſ. de inſti. ex fre-
quentibus. de procura. petitio. & eſt expreſſum hodie in c. alle
ga. cum in generali. j. de offi. vica. lib. 6. & de præb. c. ſtatutum
4 eo. li. † Aut in ſpecie, & dic quod non vt hic, & j. eod. c. vlt. quia
illud

ſiud poſſ.t fieri in fraudem conſtitutionis.ſ. e.nulla.Quia cũ
prælati viderent quod non poſſent promittere non vacantem
darent poteſtatem conferendi amico illius cui intenderent ꝓ
uidere, & ſic fieret fraus de perſona ad perſonam, vt j.de em-
ptio.& vendi.ad noſtram.ſm Io.Ber.& Ho.hic.
¶ Si quæris vtrum poteſtas data ſeu commiſſa pro compro-
miſſarijs eligendi, vel poteſtas data ſeu commiſſa alicui, vel ali
5 quibus beneficia conferendi poſsit reuocari, diſtingue.† Aut q̃
ris vtrum poſsit reuocari per Papam, & dic quod ſic. ſ. de ap-
pel.vt noſtrum.j.de eccle.benefi. vt noſtrum. Nec mirũ quia
plena diſpoſitio beneficiorum eſt in ſua poteſtate.j. de præb.
c.2.lib.6.de concel.præben.quia cunctis.§.ex parte.verſi.quia
cum illi.&c.Et hoc ſatis innuit Arc.j.de præb.c.ſi cui nulla. 1.
glo. lib.6. Aut vtrum poſsit reuocari per alium, ſeu per alios,
committentes, & tunc aut illi quibus competit eligendi, vel
conferendi, ſeu prouidendi ptãs committendo hmõi ptãtem
intendunt facere gratiam illi, vel illis, quibus committunt, ita
quòd commiſsio ſeu datio ptãtis ſit gratia & fauore donata-
6 rij ſeu commiſſarij †& tunc talis conceſsio ſeu tranſlatio po-
teſtatis quædam donatio eſt cenſenda, & ideo inuito illo do-
natario non poterit reuocari.Et hoc apparet ex verbis hic po
ſitis, vbi dicit ptãtem ſibi dediſti ſacerdotalem ꝑbendam con
ferendi ſecundum Inn. & Io.An.hic.& Inn.Comp.& Io.An.
ſ.de ele.in cauſis.Idem no.G.de Mendag.in 49.c.vbi de hoc.
Et ita intellige opi.Io.& Ber.poſitam in c.allega.in cauſis. in
glo.ergo ſi res.ver.ſatis probabiliter poſſet dici &c.cum quib.
concordant ibi Tan.& Phi. Aut committendo non intendũt
facere gratiam illi cui, vel illis quibus committunt hmõi pote
ſtatem, ſed ideo in aliquos vel in aliquem transferunt hmõi,
poteſtatem vt prouiſionis negotium citius, & facilius valeat
expediri, ita quod commiſsio ſeu datio poteſtatis non ſit gra-
tia vel fauore donatarij ſeu commiſſarij, ſed fauore eccleſiæ, &
tunc refert.Aut res non eſt integra, & tunc non poterit pote-
ſtas hmõi reuocari, vt ſ.de elect.in cauſis. Et in illo membro
nullus doctorum diſcrepat.Aut eſt integra, & tũc poterit re-
uocari, vt in c.alleg.in cauſis. in fi.ſm Inno. Hoſt. Compo.&
Io.An.in c.alle.in cauſis.& Vin.& Goſ.eo.tit.c. cauſam quæ.
& G.de Mendag. 19.c.Et in hoc membro intellige quod no.
Bar.Brix.in q.venereali, quę incipit, pendẽte electione, vbi q̃-
rit an minor pars quæ contulit alicui poteſtatem eligendi, &
in quẽ poſtea (quia maior pars elegit ſcienter indignum) trãſ-
lata eſt ptãs eligendi, poſsit reuocare poteſtatem quam contu
lit, & eligere.& dicit poſt Tan.quod ſic.Sed & ſi quæris quali-
ter ſcietur vtrum poteſtatem huiuſmodi concedens intendat
facere gratiam & vtrum conceſsio poteſtatis fiat gratia & fa-
uore illius cui fit conceſsio, refert.Aut hoc poteſt apparere ex
his quæ præceſſerunt, vel quæ ſecuta fuerunt, vt v.g. Epiſco-
pus venit ad monaſterium, & petit a conuentu de gratia quòd
det ei ptãtem prouidendi, conuentus dat ſibi.Hanc enim gra-
tiam non poterit conuentus reuocare etiam re integra, cum
quædam donatio cenſeatur.C.de dona.quæ ſub modo.l.perfe
cta.& de reuo.do.per totum.Et ſic poteſt intelligi.c.alle.cãm ꝗ
quæ.vbi videtur expreſsè probari, ꝙ compromiſſum re inte-
gra non poſsit reuocari.Aut non poteſt apparere per præcedẽ
tia vel ſubſequentia, vtrum concedens voluerit facere gratiã
vel non, & tunc nõ præſumitur gratiam facere, ſed potius mo
naſterio ſeu eccleſiæ prouidere, & ſi is cui data eſt ptãs, dicat
contrarium, habebit probare.arg.ſ.de inſti.ca. cum veniſſent.
7 & de poſtula.præla.c.bonæ.2.in prin.†Qui enim gratiam alle-
gat gratiam probare tenetur.j.de ſchiſma.c.fraternitati. Vnde
hoc poteſt colligi ex verbis concedentis, vt hic ſm Cump.in
c.alle.in cauſis.& G.de Menda.in c.49.iam alle.& G.in c.alleg.
ſi cui nulla.in glo.j.Et ſcias ꝙ Io.de Anco.no.in ſumma ſua ti
tu.de præben.§.quid ſi eps.ꝙ ſi eps dedit poteſtatem alicui cõ
ferendi præbendam vacantem, & epiſcopus eam alteri contu
lerit prius quam ille conferret cui erat donata poteſtas confe-
rendi, quòd valet collatio per epm facta, ar.C.de rei ven.l. quo
ties.Et in hoc videtur concordare Ber.hic in j.gl.in fi. & Ho.
8 poſt eum.†Sed contra hoc facit quod no.Inno.hic.& in c. al-
leg.in cauſis.in glo.pen.& in glo.fi.& Comp.ibi poſt eum. &
Archid.videtur innuere contrarium. 29.q.j.in glo.adde ar.hu-
ius.l.dicit Io.de Anco.vnde iſtud dictum Io.de Anco. intelli-
ge ſm diſtinctionem prædictam.vnum tñ quod no.Innoc.&
Compo.in c.alle.in cauſis.ꝙ ſicut compromiſſum non poteſt
ab initio procedere vno contradicente, vt legitur, & no.ſ. de
ele.quia ꝑꝑ §.vel ſaltem eadem ratione.nec vno ipſum reuo-
cante re integra exiſtente. Nã id qđ conſenſu contrahitur cõ-
traria voluntate diſſoluitur, C.de ac.& oblig.l.ſicut.j.de regu.
iur.oĩs res.Non credit G.de Menda.in d.c.49.fore verũ.imo,
dicit ꝙ totum capitulum vel maior pars.& non minor pote-
rit re integra ptãtem hmõi reuocare, arg.ff.de ſeruitu.ruſti.pd.
per fundum.de reg.iur.nemo põt.8.q.2.dilectiſsimi.Licet.n.
in compromiſſo interuenire oporteat ſingulorum cõſenſum
& aliter non valeat, non tñ propter hoc dicuntur canonici cõ-
promittere vt ſinguli ſed vt capłm, nec dr compromiſſum eſ
ſe ſingulorũ ſed capituli.vt in c.alle.in cauſis.& c. cum in iure.
eod.titu. Vnde ꝙ vnus ſolus, vel minor pars reuocare poſsit,
quod a toto capitulo factum eſt altera parte contradicente,
non videtur fieri poſſe de iure, niſi cã ſubeſſet.ff.ad municip.l.
quod maior.ſ.de elect. licet.j.de his quæ fi.a ma.par.c.cum in
cunctis.Et pro hoc facit optime quod no.per Inno.ſ. de po-
ſtul.præla.c.bonæ.2. in gl. quia non erat licitum. vbi dicit ex-
preſsè ꝙ ea quæ faciunt ſinguli nõ vt ſinguli, ſed vt capłm nõ
poſſunt ſinguli reuocare.Et idem dicunt ibi Ho.& Comp. &
9 Arch.5.q.3.c.fi.Et hoc credo verius. † Item ſi quæris qñ dica-
tur res integra, refert. Aut quæris de alijs factis ſeu negotijs, a
facto ſeu negotio electionis ſeu prouiſionis, & tunc dic vt di
xi ſ.de reſcrip.c.ex parte decani.cum quo ſatis concordant ea
quæ ſequũtur.Aut quæris de facto ſeu negotio electionis, ſeu
prouiſionis, & tunc aut agitur de admittendo, vel non admit-
tendo, aliquo vocem habente in electione ad ipſam electionẽ,
& tũc dicitur res integra antequam eccleſiæ ſit de paſtore ꝓ-
uiſum, vt j.de elec.c.vbi maius periculum.§.ſanè.ver.ſed ſi ad
alios.li.6.Aut agitur de reuocatiõe ptãtis conceſſæ aliquibus,
vni vel pluribus eligendi vel prouidẽdi, & tunc res dicitur nõ
integra cum in negotio commiſſo quo ad ſubſtantialia ipſius
negotij in aliquo eſt ꝓceſſum, v.g. Cum compromiſſarij ſeor
ſum conueniſſent, vnus dixit mihi vr talis eſſe bonus, alius di
xit ꝙ ſibi placebat, alius ridit ꝙ ſibi diſplicebat, nam tunc cũ
cęperunt de electione tractare, dr res non integra, & hoc in-
nuit illud c.in cauſis.quod dicit ꝙ hoc modo ſit res non inte-
gra.Si vero de ſolennitatibus electionis aliquid fieret, nõ mi-
nus eſſet res integra quo ad reuocationem poteſtatis, vt puta,
ſi cantaſſent miſſam de S.Spiritu, vel etiam ſi intraſſent capłm
ſed nihil de electione tractaſſent.ar.ff.de procu.l.ante litem.&
l.ſeq.vbi hr res integra quo ad reuocationem procuratoris do
nec ad ſubſtantialia cãæ veniretur, puta ad lit.conte.licet mul-
ta præcedant, vt citationes, exceptiones, declinatore fori, &
alia hmõi ſm Inno.& Comp.in c.alle.in cauſis.& G.de Men-
dag.in 49.c.Et concordat in hoc Arch.in c.alle.ſi cui nulla. gl.
fi. vbi intelligit rem integram qñ non eſt ꝓceſſum ſiue nõ eſt
1 aggreſſus negotium is per quem erat prouiſio facienda.Secus
ſi fuiſſet aggreſſus, ꝓ hoc.j.de offi.deleg.ſi delegatus.& capi.
quamuis. li.6 de ſen.exc.quicunq; e.li.Sed G.de Mon.lau. no.
extra de reſcr.c.fi.glo.2.in cle.& de conceſ.præb.c.vnico ĩ cle.
ꝙ in literis, ſiue gratijs ad bñficia dicitur res non integra, poſt
quam litera eſt pñtata executori per impetrantem, iuxta ea q̃
no.ſ.de ap.vt debitus.Aut agitur de variatione illius ſeu illorũ
qui hẽt ſeu hñt eligere ſeu prouidere, & tunc quantum ad ele
ctores intelligitur res integra ante ſcrutinium publicatum nõ
poſt, vt ſ.de ele.publicato.cum ibi no.Quãtum vero ad colla-
tores ſeu prouiſores dr res integra ante collationem ſeu pro-
uiſionem factam, & non poſt, quod dic, vt leg.& no.j.de ꝑbẽ.
10 c. ſi tibi abſenti.li.6.†Item de his quæ no.Ber.hic in glo.j. dic,
plene hodie.j.de elec.ſi compromiſſarius.li.6.& in q.vlti. Vbi
Ber.dicit & Hoſt.poſt eum ꝙ ſi eps conferat præbendam an-
te collationem ipſius.h.non valet collatio, ſi clauſula illa ſi con
traſecerit decernimus irritũ & inane, & cũ adiecta fuiſſet p c.
inter cætera de ꝑb.dicit Io.An.ꝙ cũ ſine cła ſufficeret inhibi-
tio executoris dati & ad cõpellendũ.j.e.ſi ſoli.li. 6. fortius er-
go ſufficere debet inhibitio Papæ.ſine cła. Et in fi.vbi dñt, ꝙ
alias ſi dicta cła non eſſet adiecta teneret collatio epi, Io. An.
tenetur contrarium quia ad epm nõ ſpectabat collatio, ſed ad
illum.h.ex donatione epi & confirmationi Papæ, ſed io decr.
dilectus, is qui habebat conferre, cõtulit, licet contra mãdatũ
Papæ, non dico cõtra inhibitionem de qua prox. dixit Io.An.

1 *Eligendi facultas an per negligentiam electorum, ad ſuperiorem deuoluatur.*
2 *Præſcriptio contra ignorantem non currit.*
3 *Papa prouidet beneficio vndecunq; voluerit.*
4 *Idonei eligendi ad beneficia.*
5 *Eligi poteſt in ſeculari eccleſia extraneus.*
6 *Prior debet eſſe de eccleſia cui præficitur.*
7 *Abbas eligi poteſt extraneus.*
8 *Epiſcopus vndecunque eligi poteſt.*

Dilectus Ad declarationem primæ gl. Si quæ
ris vtrum ſi cathedralis vel regula-
ris eccleſia per tres menſes vacauerit eligendi po-
teſtas deuoluatur ad proximum ſuperiorem ꝑ ne-
1 gligẽtiam electornm, diſtingue. † Aut quæris vtrũ
ptās eligendi deuoluatur authoritate concilij generalis, & dic,
ꝙ ſic vt ſ. de ele. ne pro defectu. Aut vtrum deuoluatur autho
ritate concilij Lateran. nulla. ſ. eo. & dic quod non vt hic, nam
hic Archiepiſcopus intendebat procedere authoritate conci
lij Lateran. & ſic erant lapſi. 6. menſes, ergo fluxerant. 3. men-
ſes quo ad capitulum & alij 3. quo ad Archiepiſcopum. Et ſic,
eſt deuoluta poteſtas ad proximum ſuperiorem archiepiſco-
pũ, & ſic non valet prouiſio niſi de gratia tolleretur. ſ. de ſupp.
2 negl. præla. c. pen. & fi. † Et ſi velis dicere ꝙ non eſt præſcriptũ
quia ignorabat. ſ. eo. quia diuerſitatem. ad hoc non valet: quia
intendebat prouidere authoritate iuris, non iuuabat. Hodie
ergo non poſſet fieri prouiſio authoritate concilij Lateranẽ.
ſed bene authoritate concilij generalis ſm̃ Hoſt. hic. & Ioan.
An. poſt eum. Idem Archi. e. di. c. q̃m. in gl. pen. Et ad hoc facit
quod ipſe no. j. de ele. quanquam. in gl. dixerunt quidam. & Io.
An. ibi in gl. vt plenius ſcias li. 6.

¶ Dicit hic Hoſtienſis argum. huius literæ, canonicus vide-
tur. & c. quod archiepiſcopus in hoc caſu non poterat de alio,
extraneo prouidere, ſm̃ ea quæ no. ſ. de elec. ne pro defectu.
vbi idem notat. Sed Ber. Inno. & Compoſt. ibi tenent contra
quos & pro hoc faciunt quæ leguntur & no. j. de præbẽ. cum
ſingula. §. prohibemus. li. 6. extra de ſuppl. negl. prælat. c. quia re
gulares. ver. alia vero. in clem. Sed circa hoc ſi quæris vtrum is
ad quem per negligentiam, vel delictum alterius, vel aliorum,
deuoluitur eligendi ſeu prouidendi poteſtas, teneatur eligere,
vel prouidere de collegio ſeu gremio eccleſiæ ad quam, vel in
3 qua electio, vel prouiſio eſt facienda, diſtingue. † Aut quæris,
de Papa, & conſtat quod non, immo poteſt vndecunque volue
rit prouidere. vt ſ. de ele. bonę memoriæ magun. in fin. verſi.
quinetiam. Nam plena diſpoſitio beneficiorum ad ipſum per
tinet. vt j. de præb. c. 2. li. 6. & quia nullum concilium, nulla cõ-
ſtitutio canonica ligat ipſum, vt ſ. de elec. ſignificaſti. & c. inno
tuit. §. quamuis. ff. de leg. 3. l. ſi quis in prin. teſtamenti. bene fa-
4 cit. j. de conſue. c. cum in tua. §. in præbendis. lib. 6. † Aut quę-
ris de alijs prælatis, & tunc aut in illa eccleſia in qua imminet
deuolutio, non reperitur aliquis idoneus ad eligendum ſeu, ꝓ-
mouendum ad huiuſmodi dignitatem, & tunc poterit de ex-
traneo prouidere, vt in c. alle. ne pro defectu. in fi. & j. de verb.
ſign. abbate ſane. in fi. a contrario. Et pro hoc eo. tit. indemnita
tibus. in fi. li. 6. hoc no. per Io. And. in c. alleg. cum ſingula. §. ꝓ-
hibemus. & per ipſum & alios in c. alleg. quia regulares. Aut in
illa eccleſia reperitur idoneus, & tunc aut quæris in eccleſijs ſe
5 cularibus, aut in regularibus. † In primo caſu poterit de extra-
neo, ꝓuidere ſicut potuiſſent illi a quibus deuoluta eſt poteſtas
qui poterant de extraneo prouidere, vt le. & no. ſ. de elec. cum
inter canonicos. Ita intelligo opi. prædictam Ber. Inn. & Cõp.
in c. alle. ne pro defectu. Fallit vbi de conſuetudine vel ſtatuto,
eccleſiæ non poſſet de extraneo prouideri, vt v. g. quaſi omni-
nibus eccleſijs Franciæ ita eſt de conſuetudine præſcripta, q̃d
dignitates vel perſonatus non poſſunt nec debent conferri niſi
canonicis illarum eccleſiarum vbi ſunt ipſe dignitates vel per-
ſonatus. De qua conſuetudine not. Inn. j. de his quæ fiunt a ꝓ-
latis. c. 1u4. in glo. nota. quod & Hoſt. poſt eum. & Archid. 60.
diſt. c. j. glo. pen. Quo caſu ſicut illi a quibus deuoluitur pote-
ſtas nõ poſſent de extraneo prouidere, ita nec iſte ſuperior ad
quem deuoluitur ptās, non poſſet de extraneo prouidere, cum
non maior ptās ad eum deuoluatur quam fuerit penes illos a
6 quibus deuoluitur, cum res ſubrogata &c. ff. ſi quis cau. l. ſi eũ.
§. qui iniuriarum. † In ſecundo caſu tunc, aut imminet electio,
collatio, ſeu prouiſio prioratuũ, ſeu aliorum officiorum regu-
larium inferiorum abbatijs facienda, & tunc non poterit, niſi
de illis perſonis de illa eccleſia prouideri iuxta ea quæ leguntur
& no. in c. alle. cum ſingula. §. prohibemus, & in c. quia regula-
res. ver. alia vero. & quæ dicam. j. de reb. eccle. non alie. c. poſ-
7 ſeſſiones di. 2. in fi. † Aut imminet abbatum electio ſeu proui-
ſio facienda, & tunc poterit de extraneo religioſo, dummodo
ſit eiuſdem religionis & habitus prouidere. Nam ita poterant
illi a quibus deuoluta eſt poteſtas, iuxta ea quæ le. & no. extra,
de elec. c. cum ratiom. in cle. ſpecialiter ſuper verbo eligatur. ꝑ
8 Io. An. & Gen. † Aut imminet electio epi facienda, & illi ni po
terit eligere vndecunq; dummodo alias idoneum. ar. c. alle. cũ
ꝓni. §. vlti. ibi, vel cuiuſlibet regularis. eccleſiæ. &c. & hæc ſũt
vera ſuppletiua opinione Ber. Inn. & Cõp in c. alle. ne pro dele

ctu. q̃ ſeruatur de facto, licet Io. And. dicat ibi ꝙ opi. Ho. ſit ve
rior in ſcholis. Et hæc vera intellige niſi collegiũ vacãtis eccle
ſiæ ſeu monaſteriũ de cõſuetudine legitimè ꝓſcripta, vel priui
legio, vel fundatione de alio certo monaſterio eligere teneren
tur, tunc. n. diſtingue vt dicã in c. alle. abbate ſanè. di. vlti. Et cũ
glo. Inn. hic loquente de diſpenſatione facta cum patiente de-
fectum natalium ſuper dignitati eccleſiaſticis, non eſt exten-
denda ad epiſcopatus, archiepiſcopatus, & ſuperiores. concor-
dant Hoſt. Abb. & Io. An. hic ad hoc. j. de ſen. exc. quia pericu
loſum li. 6. Et de his in Spe. tit. 2. §. fi. ver. quid ſi diſpẽſatus eſt.
cum duobus ver. ſequentib. Item faciũt hæc pro his quæ ſunt
hodie terminata. de elec. quanquam. li. 6.

1 *Inſtituendus de primo vacaturo, ſi duo vacent ad quod admitten
dus.*

1 Accedens Per hanc decretalem, & decretalẽ
cum adeo. ſ. de reſcr. † determinat
Bar. Brix. quæſtionẽ ſuam dñicalem, quæ incipit. epſ,
quidam promiſit. De epõ, qui promiſit authoritate
Papæ, cuidam clerico primum beneficium vacans, duo ſimul,
vacant, epſ vult ei dare deterius, clericus petit melius benefi-
cium. Soluendo credit ꝙ clericus iſte contentus eſſe debeat, ſi
competens ei beneficium aſſignet per iura iſta. Sed hæc q̃ſtio la-
tis poteſt determinari per c. ſi pluribus. j. de præben. li. 6. & no.
per Archi. & Io. And. ibi

1 *Collatio per negligentiam, non facta, ad quem deuoluatur.*

Poſtulaſtis. Si quæris ad quem deuoluatur e-
lectio, vel collatio beneficiorum
per negligentiam vel delictum eorum ad quos colla
tio vel electio ſpectabat. Diſtingue vt dixi ſ. de elect.
1 cum in cunctis. §. fi. & ſuper glo. fi. Ber. hic. † Dicit Io. An. con-
cordando opiniones Io. Tan. Vin. Phi. & Hoſt. ex vna parte, &
Ber. ex alia, quod dici poteſt ꝙ ſi propter dolum epiſcopi ca-
nonici non eligunt, nec eligere poſſunt, vera ſit prima opinio.
& ad hoc. ſ. eo. quia. Si vero dolo epiſcopi eligere negligunt,
vera ſit ſecunda opi. ſm̃ Ber. & pro ea. ſ. de his quæ vi metu-
ve cauſa fiunt. cum dilecti. De primo paret exemplum quido
epiſcopus hoc reſpectu illos excommunicauit, vel ſuſpendit,
vel per alium hoc fieri procurauit, vel ſingulariter coegit ſe ab
ſtinere, vel aliud ſimile. in his. n. aut non curret tempus, aut
reſtituetur eiſdem.

1 *Præſentatio de beneficio non vacante an valeat.*
2 *Delegatus committere poteſt.*
3 *Excommunicatus non conſtituit procuratorem.*
4 *Patronus procuratorem ad præſentandum conſtituit.*

Cum dilecta. Io. An. dicit hic quod per hãc
1 decr. † ſatis vſ, quod patron'
non poteſt antequam vacet eccleſia alteri cõmitte-
re actum præſentationis fiendæ, vel ad illam procura
torem dare, quaſi illud exercitium non demandet niſi ex quo
illo vti poterit, & ſic habet poteſtatem ligatam. ſ. de reſcr. pa-
ſtoralis. Nam nec hm̃oi põt elector. ſ. de ele. quia propter. nec
collator. ſ. eo. conſtitutus. bene facit. j. de offi. dele. c. pe. 2. ti.
li. 6. Et optimè. c. li. de offi. ord. Romana. §. j. ad idẽ. ſ. de electi
bone. 2. ad fi. ff. de off. procon. l. obſeruare. in fi. ſit vera rõ fraus
vacaturarum, ad petitionem. n. meam committere nunc pa-
tronis actum præſentationis faciendæ, tunc cum, vacaret ec-
cleſia conſanguineo, vel intimo amico meo de quo bene con-
2 fiderem. † Et ſic bene reſpondetur ad id quod no. in præceden
ti decre. paſtoralis. in vlti. glo. ſ. quod delegatus datus cum clau
ſulis generalibus committere poteſt, nam ibi ceſſat iſte timor
fraudis. Item licet generaliter iuriſdictionem quam per reſcri
ptum habet demandet, non tamen poſſet ſpecialiter demanda
3 re ſuper rem vel perſonam nondum expreſſam. † Sic vides q̃d
excommunicatus non dat procuratorem ad exercitium actio
nis ſuę tempore excommunicationis quo illud per ſe exercere
non poteſt. ſupra de procu. cap. fin. & tamen poteſt cedendo
in alterum transferre, vt not. ſ. de iure pa. cap. vno. lib. 6. Sic
patronus exercitium præſentationis non demandat tempore
quo id exercere non poteſt ſcilicet, quia non vacat. poteſt ta-
men patronatum in alterum transferre his modis qui no. in-
fra de iure patro. cum ſecundum. Et ad quod dicitur, Papam
ſuum executorem, vel legatum qui reſeruauit dare, vel com-
mittere alteri poteſtatem, circa conferendum beneficium
nondum vacans, reſpondetur illud ſpeciale, quia in illis

calibus

cibus non reprobatur via ad vacaturas. Guido terminauit,
hoc verum cum ſit ſpecialis cōmiſsio, vel datur ſpecialis pro-
4 curator ad præſentandum in certo beneficio. †Si vero patro-
nus det generalem procuratorem ad pręſentandum in omni-
bus eccleſijs in quibus habet patronatum putat valere, per no.
§.e.conſtitutus. & per decr. vlt.j.de offi.vica.li.6. Dicam autē
hoc dictum eſſe verum maxime, quando habet cōſtituens iu
ſtam cām conſtituendi, puta quia ſe ad ſtudium vel longā pe-
regrinationem abſentat, & ad hoc minus præſumetur fraus, ſi
illum omnium negotiorum ſuorum procuratorem conſti-
tueret cui iſta committit, & his concurrentibus videretur va
lere, dato quod vnicam præſentationem haberet, ſecundum
Ioann. Andre.

¶ Ne ſede vacante aliquid innouetur. Rubrica

ILla. Si quæris vtrum capitulum ſede vacan
te fungatur vice epiſcopi in collationi-
bus præbendarum, diſtingue vt legitur & nota-
tur, infra eodem, cap. vnico. lib. 6. Et vide quod
notat Archid. 24. diſtinct. cap. preſbyteri in gl.
adde quod intelligo eſſe verum. &c.

¶ De his quæ fiunt a pręlato ſine conſenſu capi-
tuli. Rubrica.

1 *Eccleſia cathedralis in bonorum alienatione requiritur conſenſus clericorum ipſius.*
2 *Eccleſia bona qualiter alienanda.*
3 *Epiſcopi iurant non alienare bona eccleſiæ.*

IRrita. Si quæris quorum clericorum cōſen
ſus requiratur in alienationibus rerū
eccleſiaſticarum per epiſcopum faciendis, diſtin-
1 gue. †Aut agitur de bonis epiſcopalibus, ſiue ad ip
ſam eccleſiam cathedralem immediate pertinen-
tibus, & tunc requiritur conſenſus clericorum eccleſiæ cathe
dralis j.e.tua.de dona.paſtoralis. Et dic clericorum pręſentiū.
abſentes.n.de neceſsitate requirendi non ſunt. vt 10.q. 2. hoc
ius porrectum. Quod fallit in donatione centeſimæ, vel quin
quageſimæ partis, quam poteſt facere epiſcopus iuxta formā
illius c.apoſtolicæ.j.de dona.in qua non requiritur conſenſus,
capituli. vt no.Io.12.q.2.c.bonæ rei & Ber.j.eod.paſtoralis &
Hoſt.in d.c.apoſtolicæ.& G de mon.lau.& Gen.extra de reb.
eccl.non alie.c.ſi vna.in cle.quod tamen intellige vt dicam, in
2 d.c.apoſtolicæ. †Aut agitur de alienatione rerum inferiorum
eccleſiarum, & tunc requiritur cōſenſus clericorum maioris,
eccleſiæ qui ſufficit, licet non ſubſcribant ſe, ar.j.eo.nouit. &
c.paſtoralis. Clericorum autem eccleſiæ cuius bona alienantur
requiritur nedum conſenſus, ſed etiam ſubſcriptio. 12.q. 2.pla
cuit. ſm Inno. & Ho.hic. Et de hoc no.j.eo.ea noſcitur.& re
bus.eccl.non alie.c.j. Item dicit hic Inn.ꝙ in talibus alienatio-
nibus non requiritur conſenſus Papæ, vel archiepiſcopi, cum
hic non ſit iure cautum. Alij tamen dicunt eius conſenſum ne
3 ceſſarium, ar.10.q.2.caſellas. †Et hoc vltimum verius videtur
quātum ad ep̄os qui iurant nihil alienare. ſine Papæ vel metro
politani licentia, vt j.de rebus eccle.vt ſuper.& j.de dona. per
tuas. Et nos.ſ.de iureiur.c.ego enim ſm Hoſt. Et in hoc con
cordat quod no.Archid. 12.q.2.c.ſine exceptione.in glo. non
eſt neceſſaria. quantum vero ad bona eccleſiarum inferiorum
poteſt eſſe vera opinio. Inno.ſupradicta. Et vide quod no. Ar-
chid.j.de rebus eccle. non alien. cap.dudum.ſuper verbo tra-
ctatus. libro 6.

1 *Donatio nulla tempore non confirmatur.*
2 *Decimæ magnæ in donatione ſuperioris authoritas requiritur.*
3 *Decima parua donatio tractu temporis confirmatur.*
4 *Clerici omnes conſentiant in alienatione decimæ.*

COntinebatur. Si quæris, vtrum donatio
facta per Abbatem vel ab-
batiſſam de decimis, ſeu alijs rebus eccleſiæ poſsit per
conſenſum expreſſum vel tacitum confirmari, diſtin
1 gue. †Aut donatio ſeu collatio eſt nulla & irrita ipſo iure, &
tunc non obeſt lapſus temporis, nec poteſt per lapſum tem-
2 poris confirmari, vt ſ.de præb.dilecto. ſm Hoſt.hic. Aut non
eſt nulla vel irrita ipſo iure & tunc aut quæris de magna deci-
ma, & tunc neceſſarius eſſet non ſolum conſenſus conuētus,
vt 10.q.2.hoc ius porrectum ſed etiam ſuperioris authoritas
3 vt 16.q.4.in venditionibus ſm Inn.& Ho.hic. †Aut quæris,
de modica decima, & tunc aut talis donatio non eſt in perpe-
tuum, ſed ad tempus perſonaliter pro beneficio aſsignata, &
tunc ratificatur ſi conuentus ſcit, & diu ſtetit ꝙ non contradi
xit.ar.j.de ſpon.ad id quod.de frig.& male.c.j. Et hoc verum
quoad conuentum qui hoc poteſt ratificare etiam tacite. vt j.
de his quæ fiunt a ma.par.c.ex ore. Quod intellige ſi per 6.mē
ſes ſtat a tempore ſcientiæ numerandos.ar.ſ.de conceſ.præb.
quia diuerſitatem.in fi.vt lit.non conteſta.c. qm̄ frequenter,
§.ſi vero. ſm Hoſt. Sed Io.And. non putat hodie tm̄ tempus
dari contempto, imo poſt confirmationem non audietur,
ex quo propoſitum fuit edictum ſm formam decret. vlti. de
elect.lib.6. Saluo quod dicit decre.cum in tua.qui ma.ac.poſſ.
vt ſcripſi poſt Inno.de elec.cum dilecti in glo.no. quod. & ca.
nihil eſt.in glo.dicebat.& de cauſa poſſeſ.cum olim.in gl.ma-
gna.in collatione vero vbi non ſit neceſſario edictum, vt ibi
nota.poſſet dictum Hoſt.locum habere. ſm eum. Aut dona-
tio perpetua facta eſt alicui monaſterio, & tunc ſi præſcripta,
eſſet legitimo tempore ſimiliter tutum eſſet monaſterium.
Nam & erroneus titulus dat cām pręſcribendi dummodo ve-
tus.j.de iure pat.c.cura.& ff.pro emptore.l.quod vulgo. ſecū-
dum Hoſt.hic. Alias ſi non eſſet prædicta legitimè, & tunc ne
ceſſarius eſſet conſenſus expreſsus, & ſubſcriptio, per quam
appareret de conſenſu ſm Ber.& Hoſt.hic. Idem Archi. 16.
4 q.3 c.ſi ſacerdotes.in glo.adde tu dic ꝙ alienatio.&c. †Ad hoc
j.eo.quanto. vbi patet ꝙ in talibus non ſufficit ꝙ dicatur, to-
tum capitulum conſenſit. immo eſt neceſſe omnia nomina ca
nonicorum exprimi in huiuſmodi conſenſu, vt ibi a cōtrario
ſenſu.ad quod legitur.& no.ſ.de procu.c.fi.quod dic vt plene
diſputat Bar.Bria.in q.dominicali, quæ incipit, ep̄s quidam fe
cit. Et idem Archi 12.q.2.c.ſine exceptione.in gl.fi. Vnde iſta
decre.intelligitur, cum conceſsio facta eſt cā pietatis, vel de re
minima, vel ad certum fictum, vel ad certum tempus ſecun-
5 dum Archi.in c.all.ſi ſacerdotes. †Nam in temporali donatio-
ne non eſt neceſſaria forma illorum.c.ſine exceptione 12.q.2.
& ſi ſacerdotes. 16.q.3. ſm Ber.hic.in glo.fi.& ſ.c.proxi.in gl.
1.& Inno.j.vt eccle.bene.c.vnico.in glo.vlti.& Archid. in c.al
le.ſine exceptione.in glo.a.& j.de reb eccl.non alie.c.1.ſuper
verbo defenſore.& in gl.pe.li.6.& Gen. extra de reb. eccl.non
alie.c.j.ſuper verbo conuentus ſui.in clemen.

CVm vos. Si quæris vtrum ratihabitio retro-
trahitur & mandato comparatur,
diſtinguit hic Hoſt.& de hoc vide quod dicam.j.de
ſent.excom.c.mulieres.§.vlti.

1 *Præbendarum collatio fit ſecundum conſuetudinem.*
2 *Præbendarum collatio fit ſecundum priuilegium ſuper hoc conceſſum.*
3 *Beneficij collatio fit ſecundum formam in fundatione datam.*
4 *Prælatura eccleſiæ cathedralis a capitulo confertur.*
5 *Eccleſiæ præſentatio ad patronum, & inſtitutio ad prælatum ſpectat.*
7 *Conſuetudine non inducitur quod prælatus donet laico ſine capituli conſenſu.*
8 *Conſuetudine quæritur quod prælatus donet eccleſię ſine capituli conſenſu.*

NOuit. Si quæris vtrum ad Epiſcopum & capitu
lum inſimul, vel alterum eorum ſolūmo-
do ſpectet collatio præbendarum, & aliorum benefi
ciorum; diſtingue. Aut loquimur de collationibus p-
ſonalibus, aut de realibus. Si de perſonalibus, tunc. †Aut quæ-
1 ris inter illos inter quos eſt conſuetudo legitimè præſcripta,
& tunc illa eſt ſeruanda ſiue ipſa conſuetudo ipſam collationē
det prælato. vt j.eo.c.ea noſcitur in fi. ſiue eam det capitulo. vt
ſ.de ele.c.cum eccleſia Vultera.in fi. Quod intellige dummo
do præſcripta ſit legitimè, alias ſecus. vt ſ.de conſue. cum dile
ctus.de ele.Camana. Aut quæris inter illos inter quos non eſt
conſuetudo præſcripta, & tunc aut alter eorum hēt priuile-
2 gium competens per quod ſolus ſine altero poſsit cōferre, &
tūc ad illū ſoiū ius cōferēdi ptinebit, vt j.c.ea noſcitur.in fi.&
no.ibi Ber.in gl.fi. Et in hoc conc. Io.An.j.de reſc.c.ſi ꝑ te.in
gl.fi. Et ī hoc cōcor. Io.An.j.de reſcr.c.ſi ꝑ te.in gl.ad quos de
iure & de capel.mo.c.vnico.gl.2.li.6. ꝑ quo facit.j.ne ſede va.
3 c.vnico.de re.iur.c.vlt.li.6. †Aut neuter hēt cōſuetudinē præ
ſcriptam, vel priuilegium cōpetens ꝑ ſe, & ſic quæris de iure
cōi, & tūc aut ex fundatiōe eccleſiæ, vel bn̄ficij apparet ad quē
ſpectare debeat electio vel collatio, & ad illū ſpectabit. 18.q.2.

4 Eleutherius.& ſ.de conſue.cum dilectus.†Aut non apparet &
tunc aut quæritur de prælatura cathedrali ſeu collegiata: vel cõ.
uentualis eccleſiæ,& tunc ſpectat electio ad capitulum, colle
gium,vel conuentum,vt ſ.de elect.c.j. vbi de hoc dixi.Aut q̃
ris de alio beneficio inferiori,vt eccleſia parochiali, archidia-
5 conatu,præbenda,& ſimilibus, † & tunc aut eſt ibi patronus,
& tunc ad eum ſpectat præſentatio,inſtitutio, ad prælatum.ſ.
de elect.ſacro iuncta.de conceſ. præb.c.vlti.Et idem ſi illa ec-
cleſia eſſet ſita in parochiali alterius eccleſiæ matricis, vt dixi
plenius in d.c.j. & ſ.de ele.Aut iſta oĩa ceſſant, & tũc ſunt opi
niones,nam Io.70.di.in ſumma.& c j.& 57.di.c.ſi.& Io. Lau.
Vin.Gof.& Ber.& Io.An.& idem Card.j.de elec.ſciant cũcti.
glo. 4.ſuper verbo ſpectat.in fin.&c.ibi gloſſ.j. de conceſſio.
præb.quia cunctis.ſuper verbo potuit.idem Io.And.de reſcri.
ſi pro te.in glo.ad quos.lib.6.ſ.de elect.c.cum eccleſia Vulte-
rana. & Ber. ſ.de conſue. c.fin.ſuper verbo rõnabilis. tenẽt q̃
de iure communi ſimul ad epm & capitulum pertinet collatio
bñficiorum,per illud. c.& j.c.proxi.& de conceſ.præb. c. po-
ſtulaſtis.ad idem.j.de reſcri.ſi pro te.li.6.& de appela collatio
ne eo.lib.Compo.vero.in c.alleg.cum eccleſia.& Lau. Vin.&
Go.Ber.ſ.de inſti.ex frequentibus.& Io. 60.diſt.c.j.glo.ergo,
collatio &c.dicunt quòd ad epm pertinet collatio,vt in c. alle.
ex frequentibus.& e.tit.ad decorem.16.q.7.nullus.ad hoc.j.de
reſcr.gratia.& de præb.ſi tibi conceſſo.li.6.21.diſt.in nouo. j.
q.3.ſi quis eps.vbi dicunt hoc expreſſum.Hanc tñ collationẽ,
ſeu inſtitutionem debet eps cum conſenſu ſui capituli facere,
alias non valeret,& hanc opin.tenet Arch. 21.di.in ſumma di
cens quòd hoc tutius eſt ſentire & verius Ho.vero dicit, q̃
mero iure ſpectat ad prælatum inſtitutio,& deſtitutio, vt in
c.alleg. nullus & ſ.de offi.Archi.cum ſatis.& c.ſe. Et expreſſũ
ſm eum.j.de hæreti.cum ex iniuncto.in fi.& de capel. mo.c.
j.Sed ipſam debet facere cum conſilio ſui capituli, vt hic. hoc
dicit in c.alleg.cum eccleſia.& de conceſ. præb. poſtulaſtis. &
6 in ſumma tit.de elec.§.quis poſſit eligere.†Sed Inn. dicit in c.
alle.cum in eccleſia quòd in electionibus & beneficiorum col
lationibus conſuetudo ſpectatur. vt ibi.& j.eod.ea noſcitur.
Primam opi.credo veriorem,& eam tenet Card.j. de conceſ.
præb.c. j.in prin.ſuper verbo potuit. li.6.& Gen. extra de re-
ſcrip. c.j.ſuper verbo alij religioſi.& vt lit.pen.c.j. ſuper ver-
bo extra curiam.in cle.Ex de hoc no.G.in d.c.a collatione. gl.
2.li. 6.ſed nihil eligit.dicit tñ quòd inſtituendi authoritas ſem
per eſt penes epm, licet capitulum eligat,debet tamen eps de
conſenſu capituli inſtituere,vt no. Vinc.Lau.Gof.& Ber.in c.
alle.ex frequentibus.Et quid iuris ſi eps confert vni,& capitu
lum confert alteri.Et quid ſi eps habet vnum vel duos de ca-
nonicis,vide per Comp.in d.c.cum eccleſia Vulterana.& ple-
nius per Io.An.in d.c.paſtoralis. & in d.c.a collatione, vbi re-
probat opinionem Ho.in c.paſtoralis.Et quod dictum eſt de
collationibus,idem intellige de præſentationibus.ſ. quòd ad p̃
latum & capitulum inſimul ſpectant de iure communi,cõſue-
tudine,& priuilegio ceſſantib.vt no.Io.An.in c.alle.vnico. de
capel.mo.li.6.Et in receptionib. canonicorum,vt no ipſe Io.
An.in c.alle.ſi pro te.in gl.ad quus de iure. Si quæris de ſecun
do membro principali.ſ.de collationib.non pſonalib.q̃ fiunt,
ad vitam hominis.de quib.ſ.de conceſ.pbẽ.c j.Si de realib.tũc
aut priuilegium competens dat alteri quod poſſit conferre ſo
lus ſine altero,& illud eſt ſeruandum,vt j.e o. ea noſcitur.& de
priuil.porro.Aut non datur,& tunc aut quæris quid iuris , de
iure communi,& tunc dic quòd ſpectat ad prælatum & capi-
tulum inſimul per iura.ſ.in caſu iſto alle. Aut quæris de cõſue-
tudine,& tunc Ho.in c.alle.ea noſcitur ſubdiſtinguit. Aut quæ
7 ris† vtrũ prælatus poſſit p conſuetudinem acquirere quòd lai
cis ſine caplo donare poſſit,& dic quòd non,vñ talis donatio
facta p platum laicis nõ valet, niſi cõſenſus capli habeatur,vt
ſ.e.c.j.& 12.q.2.ſine exceptione de re.ec.nulli.& c.ſi quis preſ
byterorum.nec ad hoc pdeſſet conſuetudo contraria. Quod
.n.platus ſine cõſenſu capli alienare poſſet,hoc eſſet periculo-
ſum eccleſijs, ergo talis cõſuetudo ẽt ſi de ipſa loqueref eſſet
remittenda.vt patet in eo quod le.& no.ſ.de cõſue.c.j.Aut v-
trũ poſſit p cõſuetudinẽ acquirere q̃ eccleſiis ſine caplo do-
nare poſſit,& tũc aut q̃ris de cõceſſione ſine cã ſcã eccleſijs q̃
cõgruã hñt ſuſtentationẽ, & tũc idẽ quod dictũ eſt de laicis,
8 arg.j.q.2 paſtor.†Aut de cõceſſione ſeu alienatione ſcã eccle-
ſijs ad ædificationẽ,vel miniſtrorũ neceſſariã ſuſtentationẽ,&
tũc põt dici q̃ platus talẽ collationẽ põt facere ſine cõſenſu col
legij,vt i c.ea noſcit j.e.12.q.2.bonæ rei.& c.aurũ.& j.de don.
c.cõſultationib.Rõ diuerſitatis quare aliud in alienatione ſcã,
laico,& aliud i ſca eccleſiæ,ẽ hæc,q qñ alienatio fit laico oĩno
alienatur res a dñio eccleſiæ.Sed qñ vna eccleſia dat alij ſemp
alienata res ſub dñio eccleſiæ retinet,iõ in prima cõſenſus col
legij reqrit,ñ in ſcda j.e.cũ apoſtolica.Scda,ẽ q qd ſemel deo,
dedicatũ ẽ.&c.j.de re.pmu.c.3. Tertia ẽ, quia laici nobis op-
pido ſunt infeſti.2.q.7.laici.nec obſt.j.e.tua.& c. paſtoral.j. de
dona.paſtoral.q illa iura & oĩa ſimilia loquunt de iure cõi ſm
Ho.in c.alle.ea noſcitur. Et quãtũ ad cõceſſiones factas eccle-
ſijs,idẽ tenẽt G.& Gẽ.extra de reb.eccleſijs.c.ſi vna. ſup ver-
bo cõſenti. ntẽ in cle.ſed Io.An.ibi ẽ dicẽs quod nõ credit hic,
præſcriptibile,quòd etiam in caſu licito alienet prælatus ſine
cõſenſu capituli,pro quo facit finis illius.c.ſed pro prima opi.
facit.j.de conſuetu.cap. non eſt. li.6.

1 *Prælatus capituli conſenſum præſcribit. 2.*
3 *Capitulum epiſcopi conſenſum præſcribit.*
4 *Capituli conſenſus epiſcopo neceſſarij caſus.*

1 EA noſcitur. Hic in fi.dicit Ho.† q̃ licet eps
pſcribere poſſit cõſenſũ capli
.i.q̃ i caſib.in quibus de iure cõi tenef requirere,&
hñe cõſenſum ipſius capli,q̃ nõ teneaf ipſum requi-
rere,vel hñe, vt hic.Non tñ poſſet pſcribere q̃ ñ reqreret cõ-
ſiliũ,ex quo eſt tale negotiũ,qd ſine cõſilio expediri nõ debet
2 vt ſ.de cõceſ.pb.c.2.quia talis cõſuetudo eſt ẽ honeſtatẽ†Col
legiũ aũt bene poſſet acquirere p cõſuetudinẽ nedũ cõſenſum
ſed quod ẽt nec conſiliũ requireret a plato.ſ.de ele.cũ eccleſia
.Vultera.Et eſt rõ diuerſitatis,quia platus vnus ſolus eſt, vñ ne-
ceſſe hẽt requirere cõſiliũ in talib.ſ.de ele.ne p defectu. ad fi.
& vt ſoli.j.de ſtatu mona.c.monachi.ergo honeſtius eſt quod
recurrat ad fratres ſuos q̃ ad extraneos.ſ.e.nouit. Collegiũ ve
ro plures ſunt,& iõ plenius inter ſe deliberare põt.20.di.de q-
bus.& ſ.de offi.dele.c.prudentiã.in prin.hæc Hoſt.idẽ recitat
3 Arch.21.di.in ſum.gl.adde hæc ſnĩa.†Sed tu dic hodie, quòd
vterq; ſ.eps contra caplm,& econtra caplm ẽ epm põt vtrun
que pſcribere & p conſuetudinẽ acquirere,quòd nedũ conſen
ſum hñe,ſed nec ẽt conſiliũ requirere teneatur.ar.j. de cõſue.
c.nõ eſt.li.6. Vbi hẽs quòd platus põt præſcribere ẽ ſuum capi
tulum maiora.ſ.quòd in inquirẽdis,puniẽdis, & corrigendis,
ſubditorũ exceſſibus conſilium ſui capli requirere minime,
teneatur q̃ ſunt maiora,vt ibi patet. Ergo poterit multo for-
tius pſcribere ea q̃ ſunt minora.ar.j.de decimis ex parte 3. cũ
conc.ibi alle.in gl.j.Nã gñale eſt cui licet maius,& minus, niſi
ab illo minori phibeatur ex ca.vt leg.& no.j. de torneamẽtis.
c.j.in gl.ſic fit.j.e.&c.vt no.Arch.91.di.c.ſubmittitur.& in d.
4 c.nõ eſt in gl.fi.& Io.An.ibi in gl.j.†Et caſus in quibus platus,
tenetur hñe conſenſum capli no.Arch.86.di.c.ſi quid vero.ſu
per verbo ſeniorib.Et no.qd Go.hic exponebat verbũ illud,
in tex.vacuari.i.vacuas renunciari,dicẽs qd ſicut inſtitutiões,
factæ a platis ſine collegiorũ aſſenſu robur firmitatis non hñt
vt ſ.e.nouit. ſic nec pñtationes vt hic.Sed tu dic cum Ho.hic
quod euacuabuntur per ſnĩam non ipſo iure, nam euacuabun-
tur ratione cõtemptus,vt innuit hic Ber.ſuper verbo euacua-
ri,niſi ratificentur.vt ſ.e.c.cum vos.& ſ.de ele.c.quod ſicut.§.
ſi autem. Et iſtam opinionem tenet Archi.16.q.2.c.ſanè, quia
ſuper verbo committatur.

1 *Decima ad laicos ſpectabant ante decretum Vrbani.*
2 *Decimarum incapaces ſunt laici Vrbani decreto.*
3 *Decimæ laicis quare prohibeantur occupari.*
4 *Decima in feudum conceduntur.*

CVm apoſtolica. Si quæris vtrũ laici de-
cimas quas antiquitus
habuerũt in feudũ,licitè detinere poſſint,diſtingue.
5 †Aut q̃ris de illis,quas habuerũt ante decretũ Vrba-
ni Papæ ſecũdi,quod fuit factũ anno dñi. 1196.vt no.Go.j.de
deci.ſtatuto.§.illas aũt.li.6.& dic qd ſic,vt hic,& j.de deci.ſu
2 per.†Aut de illis quas receperũt poſt illud decretum, & ſ tpe
illius decreti,& tunc ſecus,vt in li.ſeu epm,vel Abbatem.c.ſi.
alias eſt.§. Item ſi eps vel Abbas ſub titu. qui.mo.feu.amit.ſe-
cundum Hoſt.hic.Sed G.in c.alle.ſtatuto.intelligit de prohi
bitione a tempore prohibitionis factæ per Alex.3.in concilio
Lateran.j.de priuileg.& plantare,& de deci.prohibemus, qd
fuit factũ anno dñi 1179.quod dic vt dica.eod.tit.c.quamuis.
Aut eſt dubium vtrum eas receperint ante, vel poſt, & tunc
cogentur præciſe ad eas reddendas, niſi probauerint quòd eas
receperint ante, ſm Hoſt. hic qui hoc probat. 5. rationibus.
3 †Prima,eſt quia eccleſia fundat intentionem ſuam de iure cõ-
muni;obtinebit ergo,niſi alius probet titulum.j.de præſcrip.
c.j.

c.j.li.6.Secunda,quia vertitur periculum animę, & ideo ſequē
dum eſt quod eſt tutius.j. de ſpon. iuuenis. cum ſuis concor.
Tertia quia poſſeſſio talis eſt odioſa, cum regulariter non ca-
dat in laicum.ſ.de præſcri.cãm.Quarta, quia de facili reuertitē
res ad id quod ius & natura ſibi ab initio conceſsit.ff.de pa.l.li
mus.§.pactus.ver.quòd ſi non ſ.de teſti.cum venerabilib.cir-
ca medium.Quinta,quia ſumma eſt ratio quæ pro religione,
facit.ff.de relig.& ſump.funerum.l.ſunt perſonæ.idem G. &
Card.in c.alleg.ſtatuto.j.de deci.li.6.Et de hoc vide quod no.
16.q.7.c.j.j.de deci.c.quamuis.vbi idē not.Hoſt.Sed Io. And.
dicit hic quòd ſatis videtur contrarium tenendum per prædi
ctam decre.j.j.de præſcr.li.6.per quam reſpondetur ad primā
rationem.Ad aliat dicit quòd iſta procederent vbi non poſſe-
4 diſſet vt vaſallus.† Et hoc intelligit quando communis opinio
fundatur ſuper antiquitate fundi,quam communem opinio-
nem in tali præſcriptione probari neceſſe eſt.vt ibi not.in fin.
Idem tenet Roff. dicens quod ſi ex tempore de quo non ſtat
memoria,laicus huiuſmodi & anteceſſores, eius pacificè te-
nuerunt eas,recognoſcentes eas ab eccleſia mediatè, vel im-
mediatè & reddentes debitum obſequium eidem, præſumen
dum eſt quòd ſint de antiquis,arg.52.diſt.ſin. alias non eſt p-
ſumendum quod eas teneat iuſte.Et de iſta materia plene no.
frater Io.in ſum.conſ.tit.de deci.q.25.& q.30.& ſeq.& frater
Aſten.li.6.tit.de deci.artic.9.

1 *Epiſcopus quando donat ſuo capitulo ſuperioris authoritas requi ritur.*
2 *Communis res dupliciter dicitur.*
3 *Electio capitulariter facienda.*
4 *Negotia communia an capitulariter expedienda.*
5 *Alienatio rei communis an capitulariter facienda.*
6 *Alienatio neceſſaria nomine eccleſiæ facta tenet.*
7 *Alienatio non neceſſaria nomine eccleſiæ facta non tenet.*

TVa nuper. Hic vide quod not. Gen. extra,
de rebus eccleſiæ non alie. capi-
tu.ſi vna in clem.ſuper verbo menſæ ſuæ. Vbi dicit,
quod iſta decre.habet locum quando Epiſcopus do-
1 nat alteri eccleſiæ,quam capitulo ſuo,† ſed quando donat capi
tulo ſuo requiritur conſenſus & authoritas ſuperioris. Licet
Hoſt. videatur notare contrarium.ſ.e.nouit.Et idem cum Ge
ne.innuit Io.An.in c.alle.ſi vna.
¶ In glo.ſed qualiter fiet. Si quæris vtrum in his in quibus ca-
pitulum,collegium,vel conuentus debent conſentire, ſuffi-
cit quod tanquam ſinguli ſegregatim conſentiant,vel vtrum
teneantur & debeant vt capitulum,vel vt collegium conſenti-
re inſimul in communi. Dixit Lau.ſ.c.prox.quòd in facto alie
nationis rerum eccleſiæ non valent conſenſus niſi in commu-
2 ni habitu.† Nec obſtat.ff.de ſerui.ruſtic.prædi.l. per fundum.
quia loquitur in iure communi pluribus vt ſingulis,quę res cō
munis & cuiuſlibet eſſe intelligitur.ff.pro ſocio.l.merito.ff.de
rit.nup.l.illud.Secus in re vniuerſitatis,quę nullius eſt.ff.quòd
cuiuſq; vniuerſitatis.l.ſicut municipium.idem Hoſti. hic. Idē
tenent Ber. Inno.& Hoſt.ſ.de conſtit.ca.cum omnes.Et hoc
approbare videntur Inno.& Comp.ſ.de conſuetu.c.cum cō-
ſuetudinis.Quod Goſ.non placet:quia & ſi hoc inueniatur in
electione,vt ſ.de elec.in Geneſi.non tamen in alienationibus.
immo contrarium potius, cum per ſubſequētem conſenſum
conualeſcat, vt ſ. eo.cum vos.& 12.q.2.ſi qua de rebus.ſed in
electione ſecus. ſ.de elec.auditis.ſm Goff.ſ.c.proxi.& in ſum
ma ſua de his quæ fiunt a præla.circa prin.Sed Hoſt. dicit hic,
quòd immo idem eſt in electione,vt ſ.de ele.c.quod ſicut.§. ſi
autem.& c.auditis.& ibi reſpondet ad c.in Geneſi. & etiam in
alienatione ipſe inuenit vt dicit quod in communi ſimul ve-
niunt.ſ.de proba.c.3.Et ideo dicit tenēdum opinionem prę-
dictam Laur. Et iſtam eandem opinionem videtur approba-
re Vin.in c.alle.in Geneſi.dicens quòd ſi quilibet canonicorū,
dicit,ego alieno rem illam,nihil agitur.Si vero cōſentiant om-
nes,& mandent alienari, tenet alienatio. 10.q.2.hoc ius. Circa
3 quod ſic diſtingue.† Aut quæris de negocio electionis, & in il
lo requiritur nedum quod tractent inſimul in communi iux-
ta formam concilij generalis,quia propter. Sed ēt q in eligen-
dum conſentiant in cōi,ita quòd non valent conſenſus niſi in
cōi habiti,vt in c.alle.in Geneſi.Ita tm̄ q per verba ſingularis
numeri,& per vnū verba electionis proferri debent,q eſt ſpe
4 ciale in facto electionis,vt j.de re iud.c.cum ab vno li.6.† Aut
q̄ris de alijs negocijs,puta alienationis rerū eccleſiæ,de qua in
ſ.alleg.hoc its porrectū.& j.de reb.eccl.nō aliē.p totū.& rece

ptionis alicuius in c.de qua.ſ.de reſcr.c.cap.S.Crucis.2.& j.de
cōceſ. præben.c.ſi cap.li.6.& conſimilium,quæ debent per ca
pitulum vt collegium expediri. Et tunc aut quæris, nunquid
debent de neceſsitate ſimul, & ſemel,& in eodem inſtāti con
ſentire.& dic q nō.Nā hoc eſt ſpāle in facto electionis vt eſt
dictū,ergo in contrariū eſt ius cōe.ff.ad municipales.l.j.Aut q̄
ris nunquid debent in capitulo conſentire,ita quòd conſenſus
extra capitulum præſtitus non ſufficiat,& tunc. Aut quæris in
& de his negotijs, quæ debent de facto in capitulo expediri,
& compleri,& dic q debent in capitulo conſentire,& talia ne
gotia expedire,& non extra,vt patet in facto receptionis alicu
ius in capitulo,quod debet in capitulo expediri.Sed tamen ſuf
ficit q ſinguli ipſum recipiant,ex quo ſunt in capitulo. Ita in-
tellige quod not.Archi.in c. alle. ſi cap.in gl.2.& quod no.Ber.
Inno.& expreſſius Comp.in c.alle.eam te.& Inno.ſ.de poſtu.
præ.bonæ.2.in glo. quia vero.& Archi.63.diſt.c.j.gl.pen.in fi.
licet Inno.innuat contrarium.j.de ſent.excom.Romana.in fi.
4 lib.7.† Aut quærit de illis negotijs, quæ non debent de neceſſi
tate in capitulo expediri,& compleri, vt eſt negotium aliena-
tionis rerū eccleſiaſticarum, & tunc aut tractatus debitus non
præceſsit in capitulo de & ſuper hmōi alienatione iuxta.c.du-
dum.j.de rebus eccle.non alie.lib.6.& tunc valet conſenſus ca
nonicorum,vel monachorum non habiti in communi. Et ita
intellige opinionem prædictam Lau. & ſequacium ſuorum.
Aut tractatus debitus præceſsit in capitulo, & deliberauerunt
alienare,& tunc licet ſingulariter conſentiant valet cōſenſus,
& ita intellige opi.prædictam Goſ.& ſuorum ſequacium. Et
iſta duo membra ponit Io.And.in c.alleg.dudum.ſuper verbo
tractatus.li.6 & Aſten.poſt eum.li.6.tit.de alienatione & pre-
cario eccleſiæ.arti.3.q.ſed nunquid valent.
¶ Super eo.c.Ad declarationē glo.Ber.ſuper verbo dubiū. Si
quæris vtrum venditum,vel donatū,vel alias geſtum per præ-
latum & capitulum noīe,& vt putabant ad vtilitatem eccleſiæ
ſtare debeat,licet poſtea exitum contrarium hēat. Io.& Laur.
dicunt quod non.22.q.2.ſine exceptione.Sed Ber.hic cōtra &
Vin.& Goff.idem Ber.ſ.c.proxi.idem ſenſit Inno.hic. Circa,
quod pōt ſic diſtingui,quia aut geritur res neceſſaria, & tunc
qualemcunq; exitum habuerit quod geſtum eſt,ſtabit, dum-
modo vtiliter ſit receptum, vt ff.de neg.geſt. l.ſed an vltro.§.
j. & de ſolut.in pupillo.§.plane.Et ita poteſt intelligi vlti. opi.
7 † Aut geritur res vtilis,& tunc locum habet prima opinio.arg.
ff.de neg.geſt.l.ſi pupilli.in prin.ſm Io.de Fa.& Archi.in c.alle
ga.ſine exceptione.

1 *Epiſcopus non donat quinquageſimum eccleſiæ extra ſuam dioceſim ædificatæ.*
2 *Epiſcopus non donat bona eccleſiæ ſibi ſub.eccleſia monaſterio,de nouo ædificando.*
3 *Epiſcopus an donet monaſterio de nouo ædificando bona eccleſiæ cathedralis.*
4 *Ratio pro religione faciens ſumma.*

PAſtoralis Ad declarationē glo.Ber.ſu-
per verbo cōſtitōe canonica,
Si quæris vtrū eps poſsit donare monaſterio dę
nouo fundando quinquageſimam, vel iam fun-
dato magnificādo centeſimam partem rerū ec-
1 cleſiæ ſine cōſenſu capituli,diſtingue.† Aut quæris vtrū hāc do
nationē facere poſsit epi monaſterio qd̄ extra ſuā dioceſim,
vult conſtruere,vel magnificare,& dic q ñ vt patet.j.de dona.
apoſtolicę.in prin.ibi ī parochia ſua.& c.Pet q tacitè denegat
in aliena.ſ.de p̄tum.c.nōne.cū cōc.ibi alle.ſm Io.An.in d.c.a-
poſtoli.& j.de eccl.ædi.ad audien.2.Aut monaſterio, q vult,
2 cōſtruere vel magnificare in ſua dioceſi,† & tūc aut vult dare,
de bonis eccleſiarū ſibi ſubiectarū,& ñ de bonis eccleſiæ cathe
dralis,& ñ pōt ſm Inn.hic.Licet Pet.de Samp.hic cōtra, dicēs
quod ad hoc vt congrua ſit hic exceptio Papæ,oportet intel
ligi q ēt de bonis ſubiectarū eccleſiarū dare poſsit,& ſic ꝓro
gatur hic canō. 12.q.2.c.bonæ rei.Et Abb.refert qd̄ ſic ēt cō-
ſuluit ipſe P.magiſt.ſuus in.q.q̄ fuit Auinionę inter p̄dicatores
& parochiales eccleſias.Sed Egid.dicit q hoc valde vr̄ ſibi ex-
traneū, ꝓut refert Io.An.hic volēs tenere opi.Inn.pōt ridere
q hic ñ ē exceptio,ſꝫ ſaluatio.i.ꝓteſtatio.vt ſ.de ap.vt debit⁹
3 ī fi.Et no.G.a Io.An.j.de ele.q̄uis.ī prin.li.6.† Aut vult dare de
bōis eccl'æ cathedralis & tūc aut q̄ris vtrū vnus eps has duas
donatiōes.ſ.quinquageſimę & cēteſimę facere poſsit;& dic q
ñ, vt ī c.alle.apoſtolicę.ver ea qdē.vt no.ibi Ho.& Io.An. Aut
alterā tanū tm̄,& tūc aut hoc facit cū graui dāno eccl'ę ſuæ, &

túc ñ põt, q dic vt leg. & no. ĵ. de don. c. apoſtolicę. Ant ſine dã
no eccleſiæ, & túc Io. tenet q ſic, p iſtđ c. & p. c. 12. q. 2. bonæ
rei. vbi de hoc. & Ber. hic. & Ho. in d. c. apoſtoli. Et G. de mõ.
Lau. & Gen. extra de reb. eccl. non alie. c. ſi vna. in cle. Sed Lau.
Tan. & Hug. contra, dicentes non tenere alienationem, niſi in
vita epi alienantis, niſi acceſſerit voluntas capituli per c. ſine ex
ceptione. 12. q. 2. vt no. ĵ. de dona. apoſtolicæ. vbi plene de hoc
Sed Goſ. ibi not. donationem ex tali cauſa factam reuocari nõ
poſſe, ne iuris authoritate donatarij recipiantur. C. de his qui
ve. æta. impe. l. 3. & ĵ. de dona. per tuăs. Inno. concordat, cum
primis, dicens quod eps redditus quos habet ab eccleſia, vel
poſſeſsiones antiquas non põt donare ſine conſenſu capituli,
vt 12. q. 2. ſi Epiſcopus vnam. Multo minus ergo ſine conſen-
ſu capituli, poteſt dare redditus eccleſiæ ſibi ſubiectæ. ĵ. de do
na. paſtoralis. in fi. c. autem bonæ rei. loquitur in rebus epalib⁹
tm ſm eum. Sed tu potes dicere ſecundum Hoſt. hic qđ mul
tum refert vtrum velit eps hanc portionem dare de prouen-
tibus capituli ab eo ſeparatis, & tunc non põt facere ſine cõſen
ſu capituli, vt dixerunt Lau. Tan. & Hug. An de rebus epalib.
menſę vel ſibi & capitulo communibus, vtrumq; .n. põt vt in-
nititur in prædicta decre. apoſtolicæ & in his duobus caſibus,
põt hoc fieri ſine conſenſu capituli. Et ita põt intelligi opi pdi
cta Io. cum ſuis ſequacib. ad hoc. ff. pro ſocio. l. merito ſed nec
debet hoc fieri ſine conſenſu vt dicebat Tan. in c. uniſ. in. ar. š.
eo. nouit. & c. quanto ſm Hoſt. hic. & in c. alleg. apoſtolicę. idẽ
Archi. in c. alle. bonæ rei. gl pen. Sed P. de Samp. & Abb. dicũt,
quod eps de nouo ædificando eccleſiam, vel erigendo conſtru
ctam in monaſterium debet requirere conſenſum capituli. vt
in c. alleg. bonæ rei. & melius in c. præcedenti. Sed poſtquã ec-
cleſiam eorum conſenſu erexerit, vel monaſterium conſtruxe
rit ſine eorum conſenſu, quinquageſimam vel centeſimam da
re poterit, vt hic. ſi tamen ſine enormi damno eccleſiæ cathe-
dralis fieri poſsit, vt in c. alle bonæ rei. Et eſt rõ, quia iã eſt obli
gatus ad dotandum. ĵ. de conſecratio. eccle. c. cum ſicut. & hoc
fauore religionis, †quia ſumma eſt ratio quæ pro religione fa-
4 cit. ff. de relig. & ſump. fu. l. ſunt perſonæ. Et ſic poſſunt opi
niones, ad concordiam reuocari, ſecundum eos, & hoc pla-
cet Ioann. And.

¶ De his quæ fiunt a maiori parte capituli. Rub.

1 *Conſuetudo peccatum continens impræſcriptibilis.*
2 *Conſuetudo triplex.*
3 *Conſuetudini iuratæ an contraueniatur.*
4 *Conſuetudo iurata an tolli poſſit. 6.*
5 *Iuramentum de obediendo prælato, illo remoto non obligat.*
7 *Capitulari in conſtitutione an duæ partes adeſſe debeant. 9.*
8 *Capitulari in conſtitutione an maior pars ſufficiat. 10.*
11 *Abſentes ad electionem vocandi.*

CVm in cunctis. Si quæris vtrum & quã do maiori parte ſtandũ, ſit, dic vt dixi š. de conſti. cum omnes.

¶ Si quæris vtrum appellanti ex cã legitima ſufficiat quo ad reuocationem attentatorum, & tranſlationem iuriſdi-ctionis, & legitimationem appellationis probare, quòd ex cã, huiuſmodi legitima appellauit. Diſtingue vt dixi š. de appella tioni. inter poſita. & de hoc no. hic Inn. in glo. 3. & 5. & penul. & G. ĵ. de appella. concertationi. gloſſ. 2. & cap. ordi. ſuper ver bo cauſam. lib. 6.

¶ Super eo. c. ver. nec conſtitutionem. Io. And. dicit hic quòd
Dama. in q. 1. huius tituli quærebat, an aliquo temporis curſu
firmari poſsit, hæc conſuetudo, quòd non valet factum a ma-
1 iori parte capituli niſi totum capitulum conſentiret, allegabat
quòd non per hanc decre. †Item, cum peccent vtentes tali cõ
ſuetudine, curſu temporis firmari non poterit, de ſimo. nõ ſa
tis. inducentes etiam illam habuerunt malam fidem, eſt ergo
impræſcriptibilis. de præſcrip. c. vlt. In contrarium adducit, qđ
contra canones præſcribitur, de elect. cum eccle. Vulterana. &
c. cumana. de cã poſ. cum eccleſia ſutrina. de iudic. nouit š. tit.
2 proxi. ea noſcitur. in fi. †Soluendo diſtinguebat triplicem con
ſuetudinem, ſcilicet contra ius naturale, vt contra præcepta le
gis, & euangelij, & hæc nullo curſu temporis confirmatur, de
conſue. c. fin. de ſimo. non ſatis. de his loquitur in auth. vt nul
li iudic. §. quia vero. Secunda, contra ius poſitiuum inductum
tantum in fauorem vtentium, & hæc præſcribitur cum poſ-
ſit ſuo renuntiare fauori, de regu. ad apoſtolicam. & c. ſtatui-
mus. Tertia, quando ius introductum eſt in fauorem eccle-
ſiarum, & contra illud non præſcribitur conſuetudo, niſi per
Papam, vel ius aliud approbetur, & hoc propter malam fidem
& peccatum connexum. de præſcr. c. fi. Io. An.

¶ Super eo. c. Per hanc decre. ſimpliciter no. Io. 11. diſt. in his,
3 †q canonici communi conſenſu poſſunt venire contra cõſue
tudinem, etiam iuratam, ſi cã ſubeſt. Et idem no. Io. š. de con-
ſti. cum omnes. ibi tamen non diſtinxit an cã ſubeſt, & dixit q
poterat immutari conſuetudo iurata per ſaniorem partem ca
pituli. Archi. in decre. vnica de cle. non reſi. li. 6. notat tollerabi
lem conſuetudinem iuratam non poſſe per capitulum in me-
lius reformari authoritate propria alleg. de iureiur. ſi vero. de
elec. venerabilem. & quod ibi no. Inn. Hoſt. & Comp. Dicit tñ
4 quòd forte ſecus, vbi cã ſubeſſet alleg. prædictam glo. Io. †Cõ
muniter tenetur quòd iuramentum quo ſingulares de colle-
gio vel de corpore iurarunt ſeruare conſtitutiones, vel ſtatu-
ta, non impedit quo minus illa collegialiter per eos ad quos p-
tinet tolli poſſunt. Arctat. n. iuramentum ſingulares ad illa ſer-
uanda quandiu ſunt ſtatuta, & ſic ſeruat totus orbis. Alias ve-
ro omnes ſtudentes eſſent periuri, cum ſingulariter iurent ſer
uare ſtatuta vniuerſitatis, quæ ipſi conſtituunt. quæ per eos,
poſtmodum correcta vel ſublata non ſeruant. Idem in rectio-
ribus, officialibus locorum, vel corporum. Et minime mutã-
5 da &c. ff. de legi. l. minime. †Sicut ergo iuramentum de obediẽ
do prælato non obligat iurantem illo remoto, de hoc. de ele.
venerabilem. in vlti. glo. ſic nec iuramentum de obediẽdo ſta
tuto, obligat illo ſublato. Aliqui tamen ſtatuẽdo de hoc faciũt
ſpeciale ſtatutum, & caute. ſ. quòd iuramentum ſuper his ſta-
tutis præſtandum non impedit illa tolli, vel mutari, etiam nu
da voluntate, & ſine cã. Hi vero qui volunt fortius iuramento
ligari non iurant generaliter ſtatuta, vel ſpeciale ſtatutum, ſed
iurant etiam expreſſum id quod continetur in ſtatuto, puta,
6 quòd non recipient aliquem apoſtatam & ſimilia. †Et in eo ca
ſu procederent no. per Inno. & alios in decret. venerabilem. &
decr. ſi vero. cum ſimili. ſ. qñ aliquid principaliter iuratur. Qui
buſdam videtur quod ſit alius modus perpetuandi ſtatutum,
ſcilicet qñ vniuerſitas, vel corpus per ſyndicum ad id ſpeciali-
ter conſtitutum, iurat illud non immutare, ſed hoc non placet
per ea quæ dixi. š. de iureiur. veritatis. & de ſent. exc. Romana
ſuper glo. fi. li. 6. hæc Io. And.

7 ¶ Super eo. c. In glo. penul. †dicit Ber. q in conſtitutione faciẽ
da per capitulum ad minus duæ partes debent eſſe pñtes. ſ. q
cuiuſq; vniuerſitatis. l. nulli. & l. plane. de decret. ab ordi. fa. l. ſ.
Idem Vin. Goſ. Phi. & Ho. dicentes q non valet conſtitutio
8 capituli niſi duę partes ſint pñtes per eadem iura. †Alia. & Go
no. contra dicentes, quòd ſufficit maior pars, & rñdetur ad l.
hic alleg. quod loquuntur in decurionibus, in quibus nõ eſt fa
ciẽda comparatio ad clericos, illi enim poſſunt eſſe ſpurij, qui
non poſſunt eſſe clerici. ff. de decu. l. ſpurij. š. de fil. presby. c. ı.
9 concor. Io. de Deo. †Quod dicitur de duabus partibus, placet
Io. An. ſed intelligit vocandorum, ad quod facit quod not. de
maio. & obe. c. fi. in glo. & 64. di. c. obeuntibus. Secundum quã
opi. ſ. qñ duæ partes canonicorum ſiue illorum ad quos perti-
net receptio canonicorum, & collatio præbendarum ſunt præ
ſentes valet q ſit a ma. par. c. ſiue illorum pñtium, ſm id quod
le. & no. 63. di. c. quanto. vbi ẽt dixit Lau. tenendum, q nullo
modo pauciores quam duę partes debent eligere. Et hãc ſen-
tentiam tenuit Goff. š. de poſtu. præla. c. 2. Inn. š. de elec. eccle
ſia. 2. & Ber. in c. licet. & Ho. in c. cum inter. & Archi. ſub forte
10 tamen, in d. c. quanto. & 7. q. j. factus eſt. †Sed ipſe G. tenet cõ-
trarium ĵ. de reſer. c. duobus. ſuper verbo eorum maior pars.
li. 6. dicens, q ſecundum canones ſemper præualet quod fit a
maiori parte præſentium vt hic, & in d. c. cum inter. & 56. diſt.
apoſtolica. 10. q. 2. hoc ius. in fi. de re iudi. cum olim. in fin. Et
huius ſententiæ eſt Comp. š. de elect. quia propter. ſuper ver-
bo maior. Et hoc credo verius in caſibus ſeu factis vbi abſen
tes vocandi non ſunt, idem vbi ſunt vocandi, & omnes vocan
di ſunt pñtes vel abſentes ſed vocati, tales. n. alienos ſe feciſſe,
videntur, vt š. de elec. cum nobis olim. in prin. vbi vide, quod
dixi. Si vero non ſunt vocati tales abſentes computantur in nu
mero capituli, ideſt quod factum a maiori parte illis computa
11 tis, valet, alias non. †Et nota quod in facto electionis, & in
ceſſatione a diuinis vocandi, ſunt abſentes, niſi alias de con-
ſuetudine habeatur, quod dic, vt legitur & no. infra de offic.
ordina. quamuis. libro. 6. in glo. ſupple de prouincia per Io-
an. Andr.

1 *Canonicus interdicere non poteſt.*
2 *Excommunicandi non ſunt non ſubditi.*
3 *Viennenſis eccleſia conſuetudo.*

Quæſiuit.

QVæſiuit. Si quæris vtrum ꝓ delicto vnius,
alter puniatur, dic vt dicam. ĵ. de
pœnis.c.in quibuſdam.
¶ Super eo.c. Ad declarationem glo. ſecundę Inn.
hic. Si quæris vtrum canonicus poſsit eccleſiā in-
1 terdicere, ſeu in ea ponere ceſſum a diuinis, diſtingue. †Aut q̃
ris de iure communi & dic quod non vt hic, & ĵ. de offi. ordi.
c. ſi canonici. & c. quamuis. lib. 6. Aut quæris de conſuetudine,
& tūc aut quæris de canonico ſimplici nō habente iuriſdōnē,
& talis non poteſt iuuari per conſuetudinem vt poſsit interdi
cere aliquam eccleſiam, vt no. Inn. hic in prin. & Hoſt. & Ioan.
And. poſt eum. Aut quæris de canonico iuriſdictionem ſpiri-
tualem habente, prout habent canonici beluacenſes, de quibus
ſ. de foro comp. c. cum contingat, & tunc. Aut quæris vtrum,
poſsit de conſuetudine interdicere eccleſiam non illam cathe
dralem vel collegiatam, vnde eſt canonicus, ſed aliam parochiā
ſibi ſubditam, vt ſi canonicus habet iuriſdōnem ſpūalem, ſine
prælatione ſuper aliquos homines, etiam rōne præbendæ ſuæ
& tunc ſi conſuetudo hoc habet, non ſolum hoīes iuriſdōnis,
ſuæ poteſt excommunicare vel interdicere, ſed etiam terram.
Aut quæris nunquid poſsit conſuetudine introduci, quod pro
factis communibus eccleſiæ cathedralis, vel collegiatæ poſsit
quilibet canonicus excommunicare, vel interdicere homines
2 eccleſiæ, & dic quod non, †nam n. poſſet non ſubditos ligare,
vel ſoluere, vt patet. ſ. de maio. & obe. cum inferior. Hoc autē
conſtat, quod ſinguli de capitulo non ſunt domini hominum
vel rerum capituli, ſed capitulum tm̄, vt 12. q. 2. quæ manumit
titur. ſm Inn. hic. Idem Hoſt. & Io. An. Hoc ſaluo quod intel
ligit hoc c. loqui ſolum de cathedrali eccleſia. Dicens ēt quòd
hic tangitur conſuetudo ſpecialis eccleſiæ quæ eſt in quibuſdā
3 eccleſijs, †ſicut in Lugdun. & Vienen. & Claręmoten. de qua
hic loquitur, & in multis alijs regni Franciæ, vbi eo ipſo quòd
non ſoluitur pēſio capitulo vel vni ex canonicis debita ceſsāt,
a diuinis, & hanc ceſſationem appellationem hic conſulēs in-
3 terdictum ſed errat. †Quæ conſuetudo hic reprobatur, quia
non debet hoc fieri indiſtincte, niſi ex cā rōnabili, quod dic, vt
le. & no. ſ. de offi. ordi. irrefragabili. §. cæterum. Sed ſi in aliqua
parte dioceſis aliquis canonicus tenet eccleſiam præbēdæ ſuæ
annexam, in qua habet, & exercet ius ſpirituale, ſicut eſt in ec
cleſia Carnoten. & ipſam ex cauſa interdicat, vr̄ quòd hoc in-
terdictum ſit ſeruandum, arg. c. alleg. cum contingat. ſ. de for.
comp. & de app. dilectis. ſm Hoſt. Et hoc vltimum a ver. ſed
ſi in aliqua parte. vſq; hic no. G. ĵ. de priui. Epiſcoporum, ſup
verbo ab ordinarijs libr. 6. Inno. verò tenet quòd hoc. capi. lo
quatur in interdicto, quod conſonat magis textui decretalis.

1 *Conſenſus tacitus iuri priuato non repugnans, non ei præiudi- cat.*
2 *Conſenſus tacitus iuri priuati repugnans ei præiudicet.*
3 *Conſenſus tacitus prælati de iure publico contendentis ei non no- cet.*
4 *Conſenſus beneficiati an ſufficiat ad electionem de eius beneficio faciendam. 6.*
5 *Renuntiatio in manu alicuius iudicis nulla.*

EX ore. Super gl. fi. Si quæris vtrum tacitus,
conſenſus quo ad acquiſitiōem, vel
3 amiſsionem beneficij aliquid operetur, diſtingue.
†Aut quæris de tacito conſenſu inferioris, ius in
beneficio contendentis, aut de conſenſu tacito ꝓ-
1 lati ſuperioris. †In primo caſu refert, aut tacitus conſenſus eſt
talis qui non eſt repugnans, vel contrarius iuri ſuo, vt quia fa-
cit obedientiam prælato ſuo. ſ. de maio. & obe. legebatur. & c.
cum in eccleſiis, & c. his quæ. vel eum recipit ad viſitationē.
Et tunc ſibi non præiudicat, immo potius quandoque quo ad
præſumptionem ius ſuum roborat, vt not. Inno. ſ. de ſi. præſ.
c. veniens. & pro hoc facit ſ. de elect. in Geneſi. verſic. ne præ
2 miſsi. †Aut tacitus conſenſus eſt talis, qui eſt repugnans & cō-
trarius iuri ſuo, & tūc ſibi præiudicat vt hic, vbi iſte. B. obedien
do & reuerentiam exhibendo illi ſecum in diſcordia electo,
ad præpoſituram vt præpoſito, de iure ſuo priuato illato in il-
la præpoſitura non poteſt ei de cetero quæſtionem mouere,
arg. ſ. de re iudi. c. quamuis. 32. q. 5. horrēdus cum conc. hic in
prin. huius glo. alleg. Ad hoc facit quod no. Bar. Brix. in q. dñi-
cah, quæ incipit aliquis fuit electus. de electo ad dignitatē, cu-
i præbendam eps eo pñte & non contradicente cōtulit alij
quā eius electione caſſata repetere non pōt, quia vr̄ eam hr̄e,
pro derelicta, quia potuit contradicere & nō contradixit ſm
eum. & Tan. ibi. †In ſecundo caſu. ſ. qñ q̃ris de tacito conſenſu
prælati de iure publico. i. peccati correctione, contendentis,
dic, quòd non præiudicat ꝑlato, nec prodeſt bñficiato, quo ad
acquirendum ius in beneficio, cū conſtet de vitioſo ingreſſu
cui per talia quo ad petitorium nullum præiudicium genera-
tur, vt ſ. de præb. dilecto. Et hæc diſtinctio comprobatur. ſ. d
inſti. cum veniſſent. §. fi. vbi non auditur archidiaconus de iu
re priuato certās, ſed auditur eccleſia vel iudex ex officio ſuo,
ſubueniens propter fauorem reipublicæ. Hoſt. Et in hoc ſatis
concordat hic Io. An. dicens quod quo ad quærendum ius in
beneficio tacitus conſenſus prælati non ſufficit, vt in c. alleg.
dilecto. ſed in renuntiatione iuria proprij tacitus conſenſus
renuntians ſufficit.
¶ Si quæris vtrum ſolus conſenſus beneficiati, abſque alia re-
nuntiatione ſufficiat, ad hoc vt illi ad quem ſeu ad quos ſpe-
ctat electio vel collatio ſeu prouiſio valeant ad illud beneficiū
eligere, ſeu beneficium illud conferre, aut de illo beneficio ꝓ-
4 uidere. †Diſtingue ſm mentem Ho. hic in glo. quia is qui. Aut
quæris de beneficio ad quod quis aſſumitur per viam electio-
nis, & tunc nō ſufficit conſenſus ipſius beneficiati. Vnde ſi iſte
præpoſitus Auguſtinenſis electus in epm̄ Brixien. veniat ad ca
pitulum antequam fluxerit tp̄s de epis conſecrandis, & dicat
ei placet mihi quòd eligatis præpoſitum & capitulum eligit, ta
lis electio non eſt confirmanda, quia non eſt facta de præpoſi-
5 tura vacante, quia nec iſte videtur modus renuntiandi. †Et ēt
ſi expreſsè renuntiaſſet, renuntiatio facta in manu non ſui in-
dicis nulla eſſet, vt euidenter probatur in eo quod le. & no. ſ.
& de renun. c. pe. & fi. ſm Ho. hic. Idem Io. And. ſ. de conceſ.
præb. poſt electionem. licet Ber. ibi contra in glo. j. Aut quæris
de beneficio, ad quod qui aſſumitur per viam ſimplicis colla-
tionis ſeu prouiſionis, vt ſi talis beneficiatus electus epm̄ di-
cat prælato a quo tenet illud beneficium ante idem tp̄s, dñe
placet mihi quòd beneficium conferatis, & prælatus confert.
Et tunc poteſt dici quod talis collatio valet, quia pro hoc. Et
electus vr̄ tacite renuntiaſſe, & prælatus renuntiationem taci-
te recepiſſe, arg. in eo quod leg. & no. ĵ. e. c. §. quia vero. ibi quæ
6 nec etiam ſi caſſata fuiſſet &c. ſm Hoſt. †Et ſic intelligo decr.
ĵ. de regularibus. c. beneficium. li. 6. vt loquatur in collatore,
non in electore, quod probat litera in conferendo ſm Io. An.
Tutius tn̄ eſt quod electus ante collationem expreſſe renun-
tiet, & prælatus expreſſe recipiat ceſsionem, arg. ſ. de conceſ.
præb. c. j. Et adde quod not. circa hoc. ſ. de ele. cum in cunctis.
§. cum vero electus. ſm Ho. & Io. An.

¶ Vt beneficia eccleſiaſtica, ſine diminutione conſe-
rantur. Rubrica.

1 *Actore non probante an reus abſoluendus. & 3.*
2 *Præſumptio transfert probandi onus in aduerſarium.*
4 *Delictum rei in eum transfert onus probandi.*
5 *Beneficium non dandum conſanguineo indigno.*
6 *Beneficio dari poteſt conſanguineo indigno.*
7 *Prælati non promoueant parentes diuites.*
8 *Epiſcopus, an retineat fructus beneficiorum vacantium. 10. & 12.*
9 *Quinquennium, tempus modicum dicitur.*
11 *Simonia eſt de beneficio paciſci.*
13 *Eccleſia vacantis cuſtodia ad quem ſpectet.*

VT noſtrum. Caſus in quibus ſine accu-
ſatore damnatur, vide per
Ber. hic in glo. hoc generale & plenius per Hoſti.
qui ponit hic. 18. caſus. & alios caſus vide in Spec.
titu. de inquiſitione. §. quando autem in prin.
¶ Sup e. c. Ad declarationē gl. Ber. ſuper verbo actore non ꝓ-
1 bāte. †Si q̃ris vtrū actore nō ꝓbante reus debeat abſolui, diſtin
gue. Aut actor fundat intentionē ſuā de iure cōi, aut nō. In pri
mo caſu non debet reus abſolui, ſed potius condēnari niſi pro
bauerit ꝓ quod debeat abſolui. C. de ꝓb. l. ſiue poſsideris. too.
di. contra morē. 16. q. 7. oēs baſilicę. ĵ. de p̄ſcri. c. j. & 2. li. 6. In
ſecundo caſu refert, aut ꝓ actore, & cōtra reū facit p̄ſumptio
2 iuris, & tunc idē. †nā rōne præſumptionis transfertur proba-
tio ad reū, vt ſ. de ꝓcu. ex inſinuatione. & de iureiu. c. vlt. & ff.
de do. inter vir. & vxo. Quintus Mutius. & ita pōt intelligi. C.
3 de cod. l. nec codicillos. ĵ. de ſucceſ. ab inteſt. c. fi. †Aut ꝓ acto-
re & cōtra reū facit p̄ſumptio iuris, & tunc hēt locū regula ꝙ
actore nō ꝓbāte reus dēt abſolui vt hic, & 6. q. vlt. accuſator.
Niſi ī caſib. in qb. priuilegiū actoris trāſfert onus ꝓbādi ī reū
vt ſi pupillus vel mulier repetat, tanq̃ indebitū, nam reus te-

netur probare debitum, vt ff. de probat. l. cum de indebito. §. ſi autem. Et idem in caſu fauore eccleſiæ. j. de pecu. cle. cap. 1. & ibi no. & niſi in caſibus in quib. delictum ipſius rei trāſfert,
4 onus probandi, in ipſum reum, † quia probata ſolutione ſi cā, negauerit tenetur probare ſe debitum recepiſſe, vt j. de ſoluti. capitu. is qui.

¶ Super eod. c. §. porro. Si quæris vtrum quis debeat inſpicere quod euenire poteſt, diſtingue vt dicam infra de homic. capi. poſtulaſti, diſtinctio. ſecunda.

¶ Super eod. cap. §. quia ergo. Si quæris vtrum & qualiter ſuperior poſsit & debeat procedere ad inquiſitionem faciendā, diſtingue, vt dixi ſupra, de offic. ord. capitulo primo. & vide hoc per Hoſtienſem.

¶ Super eo. c. Ad declarationem glo. in hoc caſu. & c. Si quęris, vtrum prælatus conferens conſanguineo beneficium peccet,
5 & male faciat, diſtingue. † Aut conſanguineus eſt indignus, & tunc non poteſt præſumi niſi malum. Idē ſi ſit dignus, ſed ſufficienter diues, vt in iuribus alleg. hic per Ber. & ſ. de cleric. non
6 reſi. c. j. de elec. oſius. de præb. graue. † Aut eſt idoneus & pauper & tunc ſi non habetur reſpectus principaliter ad conſanguinitatem tute confertur. ar. ſ. de cohabitatio. cleri. c. j. de ætate &
7 qualita. tuam. Sed quia periculoſa eſt intentio † conſulo prælatis quod caueant ſibi, & abſtineant omnino a parentibus diuitibus promouendis. Simile not. j. de vſur. in ciuitate. & de ſimo. cap. tua. in fin. ſm Hoſtien, & adde quod dixi. ind. capi. graue. diſtinctio. 1.

¶ Super eo. c. in fi. Si quæris vtrum epiſcopus poſsit licite fructus beneficiorum vacantium ſuę dioceſis ſibi retinere, diſtingue. Aut quæris de beneficijs quorum collatio ſeu prouiſio ad
8 ipſum pertinet, aut de alijs. † In primo caſu refert, aut hoc facit ſine cauſa iuſta, & neceſſaria, & non poteſt, vt hic à contrario ſenſu. Aut ex cauſa iuſta, & neceſſaria, vt ſi grauatur debitis. j. de verb. ſigni. c. penu. vel ſi immineat ſibi guerra, vel litigium, vel magna emptio, vel longa peregrinatio, vel quælibet iuſta paupertas, arg. j. de dona. ad apoſtolic. de cen. cum apoſtolus. ſm Hoſt. hic, & in ſumma eo. tit. §. vnico. verſi. ſed quæ poteſt eſſe iuxta cauſa. & G. j. de offi. ordi. c. fi. ſuper verbo cā rationabili li. 6. & tunc. Aut fructus huiuſmodi retinet perpetuo, & non poteſt, vt hic a contrario ſenſu. licet Innoc. in hoc contra hic in glo. cum cap. ver. ſed bene dicimus. eius opinio reprobatur hodie, extra de reb. eccle. non alie. cap. ſi vna. in cle. & no. ibi Io. An. in glo. ꝙ hic dicitur. Aut ad tempus, & tunc aut ad tempus non modicum ſed longum, & tunc idem, & eſt ratio, nam alias videretur ius habere in beneficio. arg. ff. de ſuperfi. l. j. §. quod ait prætor. ſi ager. vect. l. j. & fi. ſecundum Hoſ.
9 † Aut ad tempus modicum, vt forſan vſque ad quadriennium, vel quinquennium, & tunc, aut quæris, vtrum poſsit fructus omnium beneficiorum vacantium ſuæ dioceſis illa de cā retinere, & dic ꝙ non, niſi hoc impetret a Papa vel a legato, ar. j. de ver. ſign. c. tua nos. & de reſcr. c. ſi propter. li. 6. Sic no. Vinc. & Gof. hic. & G. & Io. in c. alle. ſi propter. & G. de Mon. Lau. in
10 extrauag. Io. 22. ſuſcepti regiminis. † Sed Ho. in ſumm. eo. titu. ſub §. & nota quòd licet. ver. vel poteſt dici contra dicens, ꝙ qua ratione poteſt hoc facere de vno ex cauſa, poteſt & de duobus, & de tribus, & de pluribus ex cauſa. arg. j. de conſan. & affin. tua. & de relig. do. c. 2. de dona. apoſtolicæ. ſ. de conſti. cum omnes. cum acceſſiſſent. cum M. Cuius opinio poſſet ſuſtineri in caſu vbi hoc non cederet in grauamen eccleſiarum ſubditarum, alias tene primam opi. arg. j. de deci. ſuggeſtum. de reſcri. cum in multis. lib. 6. & per id quod ſequitur. Aut vtrū poſſit retinere fructus vnius beneficij, & tunc aut ex conuentione, vel pacto ante donationem ſeu collationem habito, & dic
11 quòd non † immo eſſet ſimonia vt hic in ver. vnde credimus. Aut non ex conuentione vel pacto, ſed ex ordinatione, ſeu retentione ſua iuſta cauſa facta prout hic dicitur. & tunc. Aut archidiaconus, vel alius habet cuſtodiam ipſius beneficij quādiu vacat, qui forte de conſuetudine fructus percipit, & facit ſuos ratione ſuæ dignitatis, vel ſui perſonatus vel officij, & tunc talis cuſtodia ab eo auferenda non erit, ſm illos qui dicunt, qđ ius cuſtodiæ eſt licitum, quòd dic, vt legitur & no. ſ. de inſti. cū veniſſent. & de app. c. bonę. Sed ex quo epiſcopus beneficium contulit patet quod non vacat beneficium, & ſic ceſſat cuſtodia & intereſſe archidiaconi ad cuſtodiam, & per conſequens prælatus ſine cuiuſquam iniuria fructus, quos ſibi reſeruauerit ante donationem, poſt donationem recipiet vſque ad tēpus deductis neceſſarijs expenſis. ff. fami. erciſc. l. fundus. qui dotis nomine. Ideo ſeruitoribus eccleſiæ debet epiſcopus interim, prouidere, & illi cui dedit beneficiū, ſi nō hēt aliàs, vnde viuat ar. in eo quod leg. & no. ſ. de pb. c. 2. & 4. & j. de offi. ord. c. pēd. §. porro. li. 6. Aut nullus eſt qui hēat cuſtodiam, vel fructus per-
12 cipiat, & tunc poteſt epſ fructus ad tps retinere vt hic. † Si quæris in ſecundo caſu principali. ſ. de quolibet alio beneficio ciuitatis, vel dioceſis ad collationē ſeu prouiſionē ipſius epi nō ſpectante, & tunc dnt quidā idem iuris ac ſi hēat ipſum conferre, quem intellectum ſm Hoſt. poteris tolerare de mente huius §. dummodo de conſenſu ipſius ad quem ſpectat collatio iſtud fiat, arg. in eo quod leg. & no. j. de offi. Archi. ad hæc. j. de dona. paſtora. ſm eum. Et hunc intellectum ponit Io. hic. ſuper verbo ex donatione. & Io. An. poſt eos. Et de hac materia not. frater Io. in ſum. confeſ. tit. de ſimo. q. 69. vbi concor. cum prædictis. Et vide quod no. Ho. ſ. de inſti. cum veniſſent. in princ. dicens quod vbi cuſtodia eſt talis quod nihil reſeruat futuro ſucceſſor, immo facit fructus eccleſiarum vacantium ſuos, ꝗ capitulum. 10. q. 2. c. fi. patet ex hoc. c. ꝙ non ſine periculo aīæ, talia occupantur, ergo non valet conſuetudo contraria, vt patet in his quæ no. ſ. de pb. extirpandæ. §. cum igitur. talia n. ſūt ponenda in vtilitatem eccleſię vel futuro ſucceſſori reſeruāda ſ. de offi. ord. cum vos. de conſt. cum M. Et hæc conſuetudo, vř quodammodo reprobari. ſ. de app. c. bonę memoriæ. dicit, tā quod Inn. & multi alij hanc conſuetudinem vřr approbare vt no. hic in fi. huius. c. ſm eum. cuius opin. ibi reprobatur. & opi. Inn. hic approbatur in c. alle. pſti. §. porrò. de offi. ordi. li. 6. quod intellige vt ibi no. & j. de ele. c. quia ſæpe. li. 6. & extra de elec. ſtatutum. in clem. vbi de hoc per Io. An. ſuper verbo ſingulares perſonas. & ſuper verbo dignitatum.

¶ Super eo. c. Ad declarationem gl. Inn. hic quę incipit ꝗa hic
13 archieps. † Si quæris ad quem de iure ſpectet cuſtodia vacantis eccleſiæ. vide quod dixi. ſ. de pręb. in Lateranēſi. Hanc decr. induxit Bar. Brix. ad q. dnicalem ſecundam, quidam eps dedit eccleſiam quādam cuidam eccleſiæ cathedrali tali tenore, vt nulli deberet conferri niſi qui eſſet canonicus illius eccleſiæ, deinde canonici eligunt quendam ad eccleſiam illam, poſtea eum in canonicum elegerunt, hoc adiecto in confirmatione quod eſſet canonicus, nec tñ haberet pbendam, quæritur an ille taliter inſtitutus præbendam petere poſsit. Soluendo. Tan. dicit quòd clericus iſte pōt petere præbendam, cum videatur ibi eſſe diuiſio præbendæ, ſed forte poſſet dici quod ſimonia eſt ex vtraque parte, vt hic ſm eum.

¶ De rebus eccleſiæ non alienandis. Rubrica.

1 *Abbas de regula ſolicitus ſit.*
2 *Abbas non alienat ſine conuentu.*

NOn licet. Si quæris vtrum ad Abbatem pertineat tota poteſtas, & ſolicitudo
1 monaſterij, diſtingue. † Aut quæris quo ad regulā, & ad ipſam pertinentia, & dic quòd ſic, vt 18. q. 2. nullam. in fi. Aut quæris quo ad alienationem faciendam, & tunc nullam ſine conſenſu Epiſcopi facere poteſt,
2 12. q. 2. Abbatibus. 17. q. 4. in venditionibus. † Sed nec ſufficit conſenſus epiſcopi, niſi & conuentus conſentiat ar. hic in fin. & ſ. de his quæ fi. a præla. capit. 2. & cap. ea noſcitur. & j. eo. ad noſtram. ſecundum Hoſt. hic. & Archid. in c. alleg. in venditionibus. in glo. adde dic, quòd non ſufficit & c. licet Io. ibi aliter dicat.

1 *Reſcriptum mādans alienata reuocare, tam de proprietate, quam poſſeſſione intelligitur.*
2 *Eccleſia habet duplex ius in bonis ſuis.*
3 *Alienatum quid ſignificet.*
4 *Reſcriptum mandans eccleſia alienata reuocari quomodo exequendum. 6.*
5 *Mandati fines ſeruandi.*

EPiſcopi. Ad declarationem glo. Innoc. hic quæ incipit 1. poteſtatem. † Si quæris vtrum ille cui mandatus quod ea quæ de bōis alicuius eccleſiæ inuenerit alienata, ſtudeat ad ius & proprietatem eiuſdē eccleſiæ reuocare, poſsit per tales literas reuocare, nedum alienata, quo ad proprietatem, ſed etiam quo ad poſſeſsionem, tantum, puta violenter inuaſa, furtiua vi poſſeſſa, ſeu alias indebitè occupata. & ſimilia. Dic indiſtinctè quòd ſic, ita quòd hic ſumitur ius pro poteſtate, & ſic ſumitur inſti. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. in titu. &
2 in tex. † nam & eccleſia duplex ius hēt ſeu hēre pōt in rebus. ſ. proprietatis & poſſeſsionis, vt ſ. de elect. querelam. & de cauſa poſ. & propri. c. 2. & c. paſtoralis. & c. cū dilectus. Nec obſtat

ſi dicatur

ſi dicatur quod talia vi poſſeſſa ſeu indebitè occupata non poſſunt dici alienata, vt. C. vnde vi. non ab re. inſti. de vſuc. §. quod autem. & §. aliquando. Et ſic patet q verba reſcripti ea quę de bonis nõ patiuntur q de occupatis agatur, vel de poſſeſſione: ſed de alienatis tantum, vel de proprietate, a quorum ſignificatione recedendum non eſt ff. de leg. 3. l. nõ aliter. & arg. ſ. de reſtit. ſpol. cap. piſanis. vbi de poſſeſſione expreſſa ſit mentio.
3 † Nam hic ſumitur alienatum, id eſt alienũ factum, & ſic ſumitur qñ dicatur q aliquis eſt alienatus a mente, id eſt alienus factus a mente. j. de ſucceſ. ab inteſt. c. fin. Nec mireris ſi aliqñ receditur a propria ſignificatione verbi, prævalet tñ ſenſus verbo, vt. ff. de hæredibus inſtituendis. l. 4. & C. de lib. præt. l. pen. j. de verb. ſignifi. intelligentia. Vnde talia reſcripta largiſſimè ſunt interpretanda, vt. ff. de iudic. l. ſolemus. & l. in ambiguis. ſ. de cauſa poſ. cum eccleſia. maximè in odium inuaſorum & eccleſiæ fauorem, argu. j. de ſenten. excom. c. contingit. 2. ad fin. ſecundum Innoc. & Hoſtien. & Ioan. Andr. hic. Idem Archi. 12. q. 2. c. & ſi illi. ſuper verbo ad ius. & G. in Specu. rubrica de reſcripti præſentatione. §. ratione formæ. ver. & nota.

4 ¶ † Sed ſi quæris de modo ſeu forma reuocandi talia alienatã per tales literas, diſtingue. Aut ſcribitur ſm hanc formam, ſtudeas reuocare prælato eccleſię cuius bona alienata dicuntur: & talis non habet niſi in notorijs poteſtatem: ad ea vero quę iudicialem indaginem exigunt ſuam nequit extendere poteſtatem, vt de conſeruatore dicimus. j. de off. deleg. ca. ſtatuimus. lib. 6. hoc no. Compo. ſ. de elec. noſti. & G. in Spec. tit. de reſcr. præſentatio. §. ratione formæ. ver. quid ſi ſcribitur alicui. Aut ſcribitur ſm hanc formam alij quam prælato, & tunc aut quæris nunquid iudex poterit alienata reuocare in forma ſeu figura iudicij, & dic q ſic, & hoc ſatis colligitur. j. eo. ad audientiã. ibi legitimè reuocare, &c. j. de præcario. ca. 2. j. de dona. fraternitatem. vbi dicit legitimè reuocare ſm Inno. & Hoſti. hic. & Archi. in cap. alleg. & ſi illi. ſuper verbo reuocabit. Aut quæris nunquid poterit ea reuocare alias quã in forma ſeu figura iudicij, & tunc aut factum alienationis, puta furti, violentiæ, inuaſionis, ſeu alias indebitę occupationis eſt notoriũ: & tunc ſic, quo caſu ſola admonitione præmiſſa excõicabit illicitum detentorem. 16. q. 1. in canonibus. ſm Archi. ſuper dicto verbo reuocabit. Aut non eſt notorium: & tunc aut in litera ſpecialiter exprimitur, quod iudex pcedat ex officio, & in modum inquiſitionis, & tunc per illum modum procedere poterit ſecundum Hoſti. hic.
5 † Et eſt ratio, quia ex quo ſpecialiter hoc ſibi cõmittitur, & mandatur forma mandati, &c. ff. man. l. diligenter. ſ. de reſcri. c. cum dilecta. Aut non exprimitur hoc in litera, & tunc nõ poterit procedere per modum inquiſitionis, ſed in forma iudicij, quia talis forma cauſæ cognitionẽ habet, quod colligitur ex iuribus pro primo membro allegatis. & pro hoc optimè arg. in eo quod legitur & no. ſ. de iudi. exhibita. & de hoc not. j. eo. c. ſi quis presbyterorum. ſm Innoc. & Hoſti. hic. & hoc approbat Archi. 12. q. 2. cap. 2. Pro hoc etiam facit quod notatur. j. de priuil. c. cum olim. 2. gl. iſte portarius. in fi. vbi dicit quod ſi mandetur alicui q det poſſeſſionem alicuius rei, amoto quolibet illicito poſſeſſore, nõ habet hic iuriſdictionem, niſi ſuper notorio & illicito, ar. j. de off. deleg. ſtatuimus.
6 lib. 6. † Alij dicunt & forte melius, q proceditur ſuper nõ notorio ordine iudiciario ſeruato, arg. ſ. de reſti. ſpol. conquerente. ſm Inno. & Hoſti. ibi. Et hoc vltimum approbatur per ea quæ not. Inno. & Hoſti. ibi. & hic ſecundum. G. j. de conceſ. preb. quia cunctis. ſuper verbo canonica. lib. 6. vbi de hoc. Et quod dictum eſt in hac forma, dicendum eſt & in alijs formis, quicquid poſt iter arreptum, vel etiam poſt cœptam litem inueneris acceptatũ, ſtudeas in ſtatum legitimum reuocare: quas formas habes. ſ. de cler. peregr. cap. 1. de conſtit. cum M. Nam in iſtis formis, ſicut in prima procedendum eſt ordine iudiciario, ſm Inno. & Hoſti. hic. & Spec. in verſi. alleg. & nota quod intellige iuxta diſtinctionem prędictam. Et eſt ratio quare ſecus qñ ſcribitur prælato eccleſię cuius bona alienata dicuntur, & ſecus qñ ſcribitur alij, põt eſſe ne prælatus ſit iudex in cauſa ſua. C. ne quis in cauſa ſua ius ſibi dicat. in rubro & nigro. quod tamen intellige vt not. j. de verbo. ſignific. ex parte.

Religioſa res non venduntur.
Sacra vaſa qualiter alienanda.
Serui eccleſiæ qualiter manumittantur.
Eccleſiæ mobilia qualiter alienanda.
Eccleſiæ immobilia qualiter alienanda.
Eccleſiæ res ex quibus cauſis alienanda.
Eccleſiæ res ſub qua forma alienanda. 9.
8 *Solennitas locorum ſeruanda.*
10 *Eccleſiæ res neceſſitate vrgente alienanda.*
11 *Eccleſiæ res voluntariè non alienanda.* 13.
12 *Conductio perpetua, alienatio dicenda.*

NVlli liceat. ¶ Si quæris vtrum res eccleſiæ alienari poſſint, & quę, & ex quibus cauſis, & ſub qua forma, diſtingue. Aut quæris de primo. ſ. quę res poſſint alienari: & tunc aut quęris de rebus ſacris & religioſis: aut de rebus ſacratis, vt vaſis ſacratis: aut de rebus prophanis.
1 † Si de rebus ſacris & religioſis: tunc aut quæris nunquid tales res poſſint principaliter & per ſe alienari, & dic quod non ſaltem titulo venditionis, vt. ff. de contrahen. empt. & vendi. l. liberi hominis. & l. in modicis. Aut nunquid poſſint tranſire cũ vniuerſitate alterius rei prophanę, & dic quod ſic, vt in legibus alleg. & j. de iure pat. ca. ex
2 literis. † Si de rebus ſeu vaſis ſacratis, & tunc aut nõ ſunt conflata, ſed ſunt in forma ſua, & tunc poſſunt vendi alteri eccleſiæ, ſed non alij niſi ex cauſa neceſſitatis, vt. 12. q. 2. c. ſicut omnino. & c. aurum. & j. de pig. ca. 1. vbi de hoc per Ber. Innoc. & Hoſti. & dic vt ibi. Aut ſunt conflata, & ſic nõ ſunt in forma ſua, & tunc poſſunt vendi cuilibet. 10. q. 2. hoc ius. 12. q. 2. aurum. Si de rebus prophanis, tunc aut de mobilibus aut de im-
3 mobilibus. Si de immobilibus, tunc † aut quęris de ſeruis eccleſiæ: & tunc aut quæris vtrum prælatus eccleſiæ poſſit eos alienare manumittendo: aut alio modo. Si manumittendo tunc aut ſunt bene meriti & dic q ſic, licet eccleſię nihil contuliſſet. 12. q. 2. ſi quos de ſeruis. Et qui dicantur bene meriti dic vt ibi not. Et hoc intellige de cõſenſu epiſcopi, vt. 12. q. 2. placuit. & j. de natis ex libero ventre. c. vnico, vt not. Ber. Inn. & Hoſti. ſ. eo. conſenſus. & Hoſti. in ſum. eo. tit. §. 2. Aut non ſunt bene meriti, & tũc aut prælatus eccleſiæ manumittit eos vt promoueantur ad clericatum, & illi eccleſiæ cuius ſunt ſerui, vel alij deſeruiant iuxta ea quæ leguntur & no. de ſeruis nõ ordi. c. de famul. & ca. eo. libentius. & hoc facere poteſt vt ibi, cum authoritate tñ epiſcopi alias non, vt. 12. q. 2. c. abbatibus. & ſ. eo. cap. 1. vt hoc not. Laur. & Archi. 54. diſtin. abbati. Aut manumittit eos non vt promoueantur: & tunc aut dat eccleſiæ cuius eſt ſeruus manumittendus duplam æſtimationẽ ipſius ſerui, & tunc poteſt. 12. q. 2. epiſcopus qui mancipium. & ſ. eo. conſenſus. vbi hoc no. Ber. Inno. & Hoſti. quod intellige cum conſenſu tñ epiſcopi. vt. 12. q. 2. placuit. ſm Inno. ibi. Et hoc verum ſm eum ibi etiam ſi illam duplam æſtimationem dederit de his quæ ex bonis ipſius eccleſię acquiſiuit: ſed Hoſtien. in hoc ibi contra, exponens illud verbum, acquirunt ibi in textu. ſ. ex induſtria ſua, & obtentu perſonæ ſuæ, non eccle-
4 ſiæ ſuæ, alias contra. j. de teſta. requiſiſti. & fortè melius. † Aut quæris de rebus mobilibus: & tunc, aut quæris de prætioſis, & tunc ſm Hoſt. hic idem eſt quod de rebus immobilibus, vt. ſ. de elec. quod ſicut. in fin. & j. de pig. ca. 1. ſaluo eo quod prælati ſm ſui & eccleſiæ ſibi cõmiſſæ qualitatẽ, & rationabilem terræ conſuetudinem, moderatè donare poſſunt de immobilibus, vt. j. de dona. cæterum. Sed caueat prælatus quod ea quę inuenit in eccleſia ſalua faciat: abſurdum enim eſt ſi cui de ſuo nihil dedit damnũ inferat, & ſua ſubtrahat, vt. ſ. ca. proxi. Aut de non prętioſis, & tunc aut de his quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, vt animalia ſuperuacua, veſtimenta attrita, poma, & ceraſa, & tales ſine aliqua ſolẽnitate poteſt prælatus alienare ad inſtar tutoris. 12. q. 2. terrulas. 96. diſtin. bene quidem. C. de admi. tut. l. lex quæ tutores. in fin. & l. vlti. §. vlti. qñ decreto opus non eſt. l. vlt. ſm Ber. Innoc. & Hoſti. hic. idem Card. G. & Io. Andr. j. eo. cap. 2. lib. 6. Aut de alijs quæ ſeruando ſeruari poſſunt, & tales poteſt alienare cum ſolennitate, & olim quidam duodecim vicinis epiſcopis intererãt, & de cauſa alienationis cognoſcebant, & ſcribebant. 10. q. 2. caſellas. in fin. & 12. q. 2. quicunq;. 17. q. 4. nullus res. Hodie ſufficit conſenſus epiſcopi & capituli, vt. 12. q. 2. ſine exceptione. & ſi res modica ſit, neceſſitas magna, non requiritur conſenſus capituli. vt. 12. q. 2. terrulas. quod dic vt not. Archi. 10. q. 2. hoc ius. §. ſi œconomus. & plenius. j. eo. dudum. ſuper verbo, tractatus. lib. 6.

5 ¶ † Si quæritur de immobilibus, tunc aut quæris de ipſis rebus immobilibus, id eſt, de pprietate ipſarum rerum immobilium: aut de iuribus, redditibus ſeu fructibus ipſarum. Si de primo, dic quod alienari prohibentur in detrimẽtum eccleſiæ, vt. C. de ſacro ſanctis. l. iubemus nulli poſt hac. in aut. de non alienan. aut permu. re. eccle. in princ. coll. 2. & ſ. c. 1. & j. c. proximo. Fallit in caſib' infra ſtatim exceptis. Si de ſecundo, tunc aut quæris de rebus eccleſiarum, beneficiorũ, ſeu adminiſtrationum

tionum ſecularium, & dic q; præſidens talibus, poteſt reditus
& fructus earum vendere, locare, ad cenſum ſeu firmam, aut
alio titulo competenti concedere, etiam pecunia exinde ante
manum recepta, vſq; ad finem vitæ ſuæ, vel infra etiam nomi-
ne ſuo, & ad vtilitatem ſuam: ſed non vltra vitã ſuam, niſi hoc
faciat nomine & ad vtilitatem eccleſię ſeu beneficij. j.ti.prox.
cap.2.de pecu.cle.c.fin.quod dic vt pleno le. & no.per Ber. Inn.
& Hoſti.j.ne præl.vices ſuas.c.fin.& per Hoſti.in ſum. ne pręl.
vices ſuas. Aut quæris de rebus beneficiorũ, eccleſiarum, ſeu
adminiſtrationum regularium, & tunc dic quod talibus præ-
ſidens, reditus, fructus, vel iura ipſarũ ad vitam, vel aliud tem-
pus incertum, ſeu certum etiam quãtumcunq; modicum, ali-
cui pecunia exinde recepta concedere nõ poteſt, niſi locorum
ipſorum neceſsitas, vel vtilitas hoc expoſcat, & conſenſus con
uentus ſui: aut ſi conuentum non habeat prælati proprij con-
ſenſus accedat. Sed ipſos vendere, arrandare, ad firmam trade-
re, ſeu locare ad tempus modicum poteſt, quod dic vt plenè le
gitur & no.extra de reb.eccle.non alie.c.monaſte.in clem. Iſta
enim ſunt nomina ſynonyma.ſ.locare, fructus vendere, arren
dare, ad firmam tradere, quæ omnia naturam locationis & con
ductionis ſapiunt, vt denotat.c.veſtra.j.de loca. & conduc. Et
modicum tempus intelligunt aliqui minus.x.annis. arg.C.de
præſcri.longi temporis.l.fin. Et hoc tenet gl.ff.ſi ager vec.l.vlt.
Alij dicũt quod hoc relinquitur arbitrio iudicis, quod dicatur
modicum, & quod non.ff.de iure delibe.l.1.in fin.ſ.de off.de-
leg.de cauſis, & hoc tenet gl.ff.de ſuperficiebus.l.1.§.quod ait.
Et hoc videtur verius iuxta diuerſarum regionũ qualitatem,
conſideranda, & vtilitatem eccleſiæ procuranda, ſm Gul. de
6 Monte Lau. & Gen. in d.c.monaſteriorũ. † Aut quæris de ſe-
cundo principali.ſ.ex quibus cauſis poſsint alienari, & tunc dic
quod primo ex cauſa neceſsitatis, vt quando debitum vrget.
10.q.2.hoc ius porrectum. Secundo, cauſa pietatis, ſcilicet pro
captiuis redimendis, vel alimonia pauperum tempore famis.
12.q.2.aurum. & c.gloria.16.q.1. qm̃ quicquid. Tertio, cauſa
vtilitatis.12.q.2.ſine exceptione.j.eo.vt ſuper. Quarto, cauſa
æquitatis. & iſta de cauſa poſſunt cõcedi in perpetuã emphy-
teuſim terræ illæ quæ arabiles factæ ſunt, eis vel hæredibus il-
lorum, quorũ labore hoc factum eſt, niſi tunc id eſt, tempore
extirpationis ſecundum quoſdam, vel id eſt, tempore contra-
ctus ſm alios quod verius eſt, poſsint ad alios transferri cum
maiori vtilitate eccleſiæ.j.eod.ad aures. Vnde ſi laborans vel
hæres vult tantum dare quãtum alius præfertur omnibus, ſed
ſi non vult repellitur: ſed tñ pro labore ſatisfaciendũ eſt ei ne
defleat diligentiam adhibuiſſe, arg.C.de allu.& palu.l.fin.ſ.de
in integr.reſtit.cap.1. Quinto, cauſa incommoditatis vel mi-
noris vtilitatis.12.q.2.terrulas.vel damni vitationis, vt in re-
bus quæ ſeruando ſeruari non poſſunt dictum eſt ſtatim. Hos
caſus ponit Hoſti.hic & in ſumma eo.tit.§.ex quib.cau. & Io.
7 12.q.2.in ſumma vbi de hoc. † Aut quæris de tertio principa-
li, ſcilicet ſub qua forma eſt alienatio facienda, & tunc aut quę-
ris de alienatione rerum eccleſiaſticarum ad Abbates, ſeu alios
patronos exemptos pleno iure, tam in ſpiritualibus quam in
temporalibus pertinentium, & tunc conſenſus eorum eſt re-
quirendus, ſicut conſenſus epiſcoporum in eccleſijs ſibi ſubie-
ctis. Vnde tales poſſunt licentiã alienandi concedere, & in eis
authoritatem præſtare, ex quo ſunt exempti, & ſic ius epiſco-
pale habẽt in eis quo ad hoc, ar.12.q.2.ſi qua.& c.placuit quod
dic vt no.j.de priuil.cum & plantare.§.in eccleſijs.glo.non ſo-
lum quas ipſi &c. ver.item non poterunt.& Hoſt. poſt eum.&
Arch.in d.c.placuit.ſuper verbo epiſcopis. Aut quæris de alie-
natione rerum aliarum eccleſiarũ, & tunc aut quæris in rebus
monaſteriorum ſeu locorum, vel adminiſtrationũ regularium
alienandis, & tunc aut de proprietate ſeu dominio ipſarum re-
rum ſpecialiter immobilium, ſeu aliarum prætioſarũ alienan-
do, & tunc requiritur conſenſus abbatis, & capituli, & epiſco-
pi.12.q.2. Abbatibus.17.q.4.in venditionib' vbi de hoc: Aut
de ipſarum rerũ fructibus ſeu reditibus alienandis, & tunc dic
vt ſtatim dixi.ſ. in ver. aut quæris de rebus beneficiorũ. Aut
de rebus eccleſiæ parochialis, & tunc nõ ſufficit cõſenſus epi-
ſcopi, niſi & rector conſentiat, vt.12.q.2.placuit. & 10.q.2.ſi
quis epiſcopus. Et quamuis Goff.in ſum.eo.tit.§.in rebus. &
ipſe & Inno. hic notet q; ſolennitas illa eſt attendenda in tali-
8 bus alienationibus ſm conſuetudinẽ cuiuſlibet eccleſiæ, † &
quod ſufficit ſeruare ſolennitatem ſm locorum conſuetudi-
nes approbatas, & ſi ſit conditio pręter ius dummodo non ſit
alias grauis, ne ſit contra.ſ.de re iudi.cum cauſa. Hoſti. tñ hic
contra, quia poſſent eſſe eccleſijs oneroſe.ſ.de conſuet.cap.1.
dicens hanc ſententiam expreſſe reprobari per.c.j.eo.dudum.
lib.6.& idem cum Hoſti.tenet Archi.in c.alleg. in venditioni-
bus.in gl.adde.nam ſecundum illos.& j.eo.tit.ca.2.ſuper ver-
bo forma.lib.6. Et Ioan.Andr.hic, dicens q; non credit ſolen-
nitatem iuris, ſcilicet capituli ſine exceptione in rerum eccle-
ſiaſticarum alienationibus tolli poſſe, per cõſuetudinem.& fa-
cit quod dicam poſt ipſum.j.de dona.cæterum.in princ. In ſo-
lennitatibus autem.§.hoc ius porrectum. poſſet intelligi pre-
dicta opi. Goff. & Inno. puto tamen q; conſuetudo poſſet au-
9 gere ſolennitatem ſm Io. Andr. & hoc eſt tutius tenere. † Et
dic q; illa ſolennitas quæ eſt in.§.alle. hoc ius porrectum. non
eſt hodie ſeruanda: ſed illa quæ eſt in c.alleg.ſine exceptio.12.
q.2.&.j.eo.dudum.lib.6.vt not.Ber.hic in.j.gl.ſua in fin.& ibi
& Aſten.lib.6.hoc titu.artic.3.quod dic per Archi. in c.alleg.
dudum. ſuper verbo tractatus. Et adde quod dicam.j.de ex-
ceſ.præla.ſicut vnire. Item no. confirmatũ in epiſcopum alie-
nare poſſe immobilia ſeruata iuris ſolẽnitate, ſicut poſſet con
ſecratus, quod clare probat.c.is cui procuratio.j.de elec.lib.6.
& hoc tenet ibi Ioan.Andr. in nouella.

¶ Super eo.ca.§. alienationis. Si quæris quibus ſpeciebus, ſeu
modis alienationis, prohibentur res eccleſiaſticæ alienari, di-
10 ſtingue. † Aut quæris de neceſſaria alienatione, & intelligo ne-
ceſſariam tam ex parte alienantis, quam ex parte rei alienandę,
vt qñ epiſcopus qui & cuius prædeceſſores totam decimã pa-
rochialis eccleſiæ perceperunt, vult modo ſibi aſsignare ſuffi-
cientem portionem, iuxta.c.extirpandæ.§.cũ igitur.ſ.de præ-
ben.& eo.titu.ca.1.lib.6. & talem alienationem poteſt facere
non obſtante etiam iuramẽto ſi q; ſit, & ſine violatione ipſius,
11 vt not.Hoſti.in.§.alle. cum igitur. † Aut quæris de voluntaria
alienatione ſaltem ex parte rei alienãdę: & tunc, aut quæris de
alienatione propriè ſumpta, prout eſt actus per quem domi-
nium trãsfertur. Quia omnis actus per quem dominiũ tranſ-
fertur eſt alienatio, vt.C.de iure emphyt.l.1.ff.de ali.mu.iudi.
cau.facta.l.ex hoc.§.2.de fundo dota.l.1.de verb.ſign.l.alien-
tionis.ſecundum Ber.Inno.& Hoſti.hic. Et conſtat quòd illa
ſpecie, ſeu iſto modo alienari ꝓhibetur vt hic, & in aut.de re-
bus eccle.non alie.per totum.pręter quã in caſibus a iure con-
ceſsis, vt dixi.ſ.eo. nulli. Aut quæris de alienatione largiſsimè
ſumpta, etiam pro actu per quem dominium non transfertur:
& tunc. Aut quæris de actu vel contractu per quem ſi teneret
poſſet amittere dominium rei ſuæ, vt in hypotheca: vel com-
modum ſeu vtilitatem ipſius, vt in emphyteu. & tunc idem
vt hic. Dicit tñ Ioan.Andr.ſecundum Vinc.hic, q; ſecundum
canones pro vtilitate eccleſię ſpecialis hypotheca fieri poteſt,
vt.j.eo.ad noſtram. generalis fieri non poteſt ſine authoritate
epiſcopi.C.de his qui ve. ęta. impe.l.pen. Aut quæris de actu,
vel contractu per quem quãtum eſt ex natura actus nõ amit-
teret dominium ſeu cõmodum rei ſuæ, vt in contractu loca-
tionis, & tunc. Aut quæris de conductione perpetua & tunc
12 idem: † quia conductio perpetua quædam alienatio eſt, vt pa-
tet.ff.ſi ager vec.pe.l.1.& per totum. & de illa poteſt intelligi
ſine corruptione hic textus qñ dicit conductionem, ſi habeat
conductionem in textu, & patet.j.eo.ad audientiam. ſecundũ
Hoſti.& Abb.hic & idem innuit Innoc.j.eo.ad aures.glo.fin.
licet Inno.hic dicat quod qui ponunt hic verbum, conductio-
nem non intelligunt, ſed corrumpunt literam cum conducere
nullo modo ſit alienare: & poteſt dici perpetua conductio, qñ
eſt duratura vſq; ad.xxx.annos. inſtit. de perpe. & tempo.act.
in princip. vel quandiu emphyteuta viuit.ff. pro ſocio.l.1.vel
13 quãdiu penſio ſoluitur, inſtit.locati.§.adeo. † Et dic quod non
debet fieri, vltra.xxx.annos.in authen.de ali.& emphy.§.ſi ve-
ro aliquis. &.§.ſeq.colla.9. vel vltra tertiam generationem. in
authen.eo.titu.§.emphyteuſim.&.§.quia vero Leonis.colla.
ſecundum Goff.& Hoſt.hic. & Hoſti.in ſumma. eo.ti.§.quid
ſit alienatio.& Ioan. & Archid.10.q.2. hoc ius. ver. perpetua.
Aut quæris de conductione temporali, ſeu ad tempus modi-
cum, puta quatuor vel ſex annos, & tunc poteſt, vt.ſ.vt eccle.
bene.c.vnico. ſecundum Innoc. & Archid. in c.alleg. dudum.
vbi de hoc. per Archi.ſuper verbo perpetuis.lib.6. Et not. ſe-
cundum Aegidium hic, & Io. Andr. poſt eum. verbum alie-
nationis largè poni in tribus caſibus tantum, ſcilicet quando
lex, teſtator, vel pactio prohibet alienari, vt hic. &.C.de reb.
eccle.non alie.l.ſancimus.

1 *Factum proprium, quis impugnat.*
2 *Prohibitus facere, an vt alius facere poſſit.4.*
3 *Filius non teſtificatur pro patre.*
5 *Dominium non transfertur ex inutili contractu.*
6 *Actio an deſinat, intereſſe deficiente.8.10.*

7 Alienans

7 *Alienans cauſa iudicij mutandi, actione in factum tenetur.*
9 *Delinquit grauius faciens quod non debet, quam non faciens quod debet.*
11 *Fieri de facto ſufficit. 13.*
12 *Contractus legem ex conuentione partium accipiunt.*

1 **SI quis presbyterorum.** ¶ † Ex iſta decre. præter alia notabilia communia potes notare, quod quis poteſt venire cõtra factum ſuum, de quo diſtingue: vt dixi. ſ. de elect. ca. noſti. Potes etiam notare, quod qui prohibetur aliquid facere quod ipſe poteſt illud facere vt alius. Circa quod diſtingue.
2 † Aut faciendo vt alius illud quod prohibetur ſacere vt ipſe, eſſet ſibi contrarius: aut non. Si ſic, refert, aut hoc facit iure & nomine alieno non ſuo: & tunc poteſt. v.g. Datus eſt tutor fratri tuo impuberi, & pater cõmunis exhæredauit vtrunq; veſtrum, & tibi relinquit legatum, & ipſum agnouiſti, certè non potes vt tu per querelam inofficioſi teſtamẽtum impugnare, quia ipſum approbaſti. Sed vis impugnare nomine pupilli, tu non potes: ratio eſt, quia querelam quam prohiberis intentare iure tuo, non intentas nomine tuo, ſed nomine impuberis. C. de admi. tu. l. cum quidam. inſtit. de inoff. teſta. §. ſi tutor. & ita loquitur & poteſt intelligi illud. c. Nam hic prelatus nõ agit iure vel nomine ſuo: ſed iure & nomine alieno, ſicut facit procurator non dñs. ſ. de dila. literæ. j. de dona. cap. 2. Et ob hoc malè agens alienando, de quo non habet mãdatum, poteſt agere de reuocando, de quo habet mandatum, arg. ff. de procur. l. qui duos. & l. ſeq. vt not. Archi. j. de præb. c. ſi tibi abſenti. ſuper verbo nequibit. in fi. lib. 6. Aut hoc facit iure ſuo & nomine ſuo, & tunc nõ poteſt, vt verbi gratia, pater tuus te exhæredauit & legauit tibi rem aliquam, mortuo patre agnouiſti legatũ, vel ſoluiſti hæredi inſtituto vt hæredi, vel aliquid ab eo comparaſti vt ab hærede, & ſic cõprobaſti voluntatem teſtatoris, poſtea vis impugnare teſtamentum per querelam, non potes: quia per hoc eſſes tibi ipſi contrarius, vt. ff. de inoff. teſta. l. ſi proponas. §. 1. per eandem viam. ff. manda. l. ſi mandato. §. filius. & de vulg. & pupil. ſubſti. l. coheredis. §. cohæres. Et hoc verũ, ſi id quod facit nomine & iure ſuo facit ſcienter, & habet effectum, ſecus ſi facit ignorãter & non habet effectũ: & ideo dicit lex, quod ſi filius exhæredatus legatum ſibi relictum in teſtamento, & ademptum in codicillis petierit ignorans ademptionem, & ſuccubuerit, nihilominus inofficioſi querelam poterit intentare, vt probatur. ff. de inoffi. teſta. l. nihil intereſt. §. 2. & per eandem viam. ff. de leg. præſtan. bo. poſſ. contra ta. pe. l. filium. §. ſi quis. de bonis liber. l. ſi vero nõ habuerit. §. ſi patronus. Si faciendo, vt alius quod prohibetur facere vt ipſe, nõ eſſet ſibi cõtrarius, tunc poteſt facere vt alius quod
3 prohibetur facere vt ipſe, verbi gratia, † ¶ Filius prohibetur eſſe teſtis patri ſuo, & tñ vox filij decurionis vt extranei prodeſt patri, quia non eſt ſibi contrarius, vt. ff. de adopti. l. ſi pater. §. qui duos. quod cuiuſq; vniuerſi. l. item eorum. in princ. ff. qñ app. ſit. l. 1. §. ſolent. verſi. ſed ſi præſes. de ſolu. l. in his. §. 1. ad Treb. l. debitor. §. fin. pro ſocio. l. ſocium qui in princ. ad Silleia. l. ſi ſe-
4 quens. in fin. iudi. ſolu. l. 3. §. ſed & ſi quod. † Hoc fallit in caſu, vbi fides contractua vel conuentionis debita hoc prohibet, vt verbi gratia, Fideiuſſor tuus emit pignora tua a creditore tuo ergaquem fideiuſsit, non poteſt te excludere, quia tenetur bonam fidem exhibere in toto contractu, quod non faceret ſi te excluderet, vt. C. de dolo. l. 1. ff. mandat. l. ſi mandato Titij. §. 1. & de fideiuſ. l. Paulus reſpondit. Nam fideiuſſor dicitur a fide, ideo debet maiorẽ fidem adhibere ei pro quo fideiuſsit quam extraneus: & ideo impeditur agere tanquam alius. Item fallit vbi impedit aliquem fides debita ratione coniunctionis perſonarum, vt. ff. de condi. indebi. l. ſi non ſortem. §. ſi filius. de le. 2. l. vlt. §. quatuor. & ſic breuiter quod quis nõ poteſt vt ipſe, poteſt vt alius, niſi eum impediat fides ratione conuentionis, vel ratione coniunctionis, vel ratione cõtrarietatis, vt in dictis. ll.
5 † Item potes notare ſecundo, quod ex inutili contractu non transfertur dominium, vt hic not. Bernar. in glo. de facto. quia & Hoſti. poſt eum concor. ff. de acq. re. do. l. nunquam in prin. 12. q. 2. c. apoſtolicos. vbi de hoc. Sed contrarium videtur per l. ff. de dolo. l. eleganter. & iſtam partem tenet Accur. C. de fide inſtrum. l. contractus. in glo. contra mar. facit. Circa quod diſtingue, aut contrahens & tradens non eſt dñs, nec talis qui dominium transferre poſsit, & tunc non transfert dominiũ vt hic, vbi prælatus non eſt dñs, vt. j. de dona. fraternitatem. nec talis qui dominium transferre poſsit niſi in caſibus expreſsè conceſsis a iure, vt per totum iſtum titu. & j. eo. tit. cap. 1. & 2. §. contractus. vbi de hoc per Io. Andr. ſuper verbo preſcribendi. lib. 6. & in cocor. j. alleg. Nec mirum, quia nemo plus iuris, &c. ff. de acquir. rer. do. l. traditio. de regu. iur. l. nemo plus iuris. C. de dona. l. ſi filius. j. de dona. inter virum & vxo. ca. nuper. j. de reg. iur. c. nemo poteſt. lib. 6. Aut eſt dñs, vel talis qui dominiũ transferre poteſt, & tunc aut cõtractus eſt nullus, quia fit contra legem ciuilem, vel canonicam, & tunc non transfertur dominium vt hic, & in concor. j. allega. & . ff. de iure pat. l. ſi libertus. & . C. de legibus. l. non dubium. Aut contractus eſt nullus, quia eſt contra hominem, & tunc dominiũ transfertur, vt d. l. eleganter. Et idem qñ eſt contra ſolennitatem appoſitã a con-
6 trahentibus: ita intellige. l. alle. contractus. cum ſua glo. † Item potes notare tertio, quod vbi obligatio contracta eſt mihi ad intereſſe, ſi deſinat mea intereſſe, deſinit actio cõpetere. Nam hic habes in glo. de facto. quia quod propter alienationem illegitimè factam per prælatum eccleſiæ contracta eſt obligatio contra eum ad intereſſe, & tñ ſi deſinat intereſſe eccleſiæ per celerem reſtitutionem ſibi factam deſinit actio cõpetere, concordat. ſ. de elec. quod ſicut. in fin. 12. q. 2. ſi quis qualibet. 35. q. 9. quod quis commiſit. Circa quod diſtingue. Aut deſinit mea intereſſe vt nunc fiat, non tñ deſinit intereſſe, vt tunc fieret in tempore preterito: & tunc licet deſinat intereſſe, non tñ deſinit actio competere, vt probatur. ff. ſi quis cau. l. qui autem. §. illud. & l. ſi eum. §. qui iniuriarum. & de euic. l. ſi vendideris. & pone ibi exemplum. Aut deſinit mea intereſſe vt nunc fiat, & in præterito factum eſſet: & ſic deſinit mea intereſſe reſpectu temporis præſentis, & reſpectu præteriti: & tunc. Aut deſinit mea intereſſe via ſatisfactionis: & tunc deſinit actio competere vt hic. & . ff. de peti. hære. l. etiam. §. item ſi quis. & de ſolu. l. Stichum aut Pamphilum. §. dolo. Aut deſinit mea intereſſe alias quam via ſatisfactionis, & tunc, aut cõtracta eſt obligatio ad intereſſe, quia factũ eſt quod fieri non debuit: aut quia non eſt factũ quod fieri debuit. In primo caſu, aut deſinit mea intereſſe propter factum meum, vel predeceſſoris mei: vel illius a quo cauſam habeo: aut deſinit mea intereſſe ꝓp aliam cauſam. In primo caſu refert: aut deſinit intereſſe ꝓpter factum illud quod præcedit obligationem contractam ad intereſſe, & in caſu iſto ſi deſinat intereſſe, deſinit actio competere, verbi gratia. Teſtator legauit Sticho libertatem ſub conditione aliqua, & ego ei ſuccedo, Stichus ille a me ſurripitur, & poſtea conditio extitit, certè quia deſinit mea intereſſe propter factũ prædeceſſoris mei, præcedens furtum ipſum & obligationem contractam, ad intereſſe deſinit actio competere, vt. ff. de ædil. edic. l. ſi hominem. & . ff. de fur. l. ſi quis vxori. §. fin. Aut ſequitur illud factum, & tunc licet deſinat intereſſe: non tñ deſinit actio competere, vt. ff. de act. & oblig. quęcunque. 2. In ſecundo caſu ſcilicet vbi non deſinit intereſſe propter factum prædeceſſoris mei, vel meũ, vel eius a quo cauſam habeo, ſed propter aliam cauſam tunc. Aut factũ propter quod obligatio fuit contracta ab initio de ſe nõ erat punibile, & tunc ſi deſinat intereſſe deſinit actio competere. ff. de actio. & obliga. l. ſi is qui. Aut factum erat de ſe punibile, & tunc aut commutabiliter, & tunc ſi deſinat intereſſe, deſinit actio competere, verbi gratia.
7 † Tu alienaſti rem cauſa mutandi iudicij, ſtatim mihi teneris actione in factum, ex illo edicto ad intereſſe commutabiliter tamen ſcilicet ſi velles iudicium accipere, vt. C. de ali. mu. iudi. cauſa facta. l. 3. §. fin. & ideo ſi pereat antequam petam, liberaberis. ff. de ali. mu. iudi. cauſa facta. l. non ſolum. §. hæc actio. de noxa. act. l. elect. §. ſi is quem. de heredi. & actio. vendi. l. vendi-
8 tor. † Aut erat punibile & incommutabiliter, & tunc licet deſinat intereſſe, non tñ deſinit actio cõpetere, vt. ff. ad l. Aquil. l. ita vulneratus. ff. de vi & vi arma. l. 1. §. rectiſsimè & l. merito & l. ſi alius. §. eſt autem & alia in fin. Nec obſtat ille. §. circa medium, quia ibi non fecit quod facere debuit, quia non requiſiuit magiſtratum, prout latius ſtatim dicam. Et hoc quod dictum eſt verum eſt, vbi factum eſt quod fieri non debuit: vbi vero contracta eſt obligatio, quia factũ non eſt quod fieri debuit, tunc aut talis obligatus cõtemplit partem & iudicis decretum, & tunc licet deſinat intereſſe, non tamen deſinit actio competere, verbi gratia. Iudex præcepit argentario quod ederet mihi rationes. & decreuit non tñ fecit, & ſic mihi competit obligatio ad intereſſe, licet deſinat mea intereſſe, vt quia habebam alias probationes, non tñ deſinit mihi actio competere propter contemptũ decreti iudicis. ff. de eden. l. vbi. §. illud. Aut contempſit ſolũmodo partem, & tunc deſinit actio competere, & ſic intellige. ff. ſi quis cau. l. ſi eum. §. qui iniuriarum. ff. manda. l. ſi procuratorem. §. mãdati. & de impenſis in rebus dotalibus facta. l. & in totum. Sed quæ eſt ratio quod vbi contracta

tracta eſt obligatio, quia non eſt factum quod fieri debuit, ci-
tius & communius deſinit actio competere, quam vbi factum
9 eſt quod fieri non debuit, vt ſupra patet. † Ratio eſt, quia gra-
uius delinquit qui facit qđ non debet, quam qui nõ facit quod
debet: quia non facere quod fieri debet, eſt vitium naturale:
ſed facere quod fieri non debet, nõ eſt vitium naturale: ſed eſt
conatus vltra naturã: ideo eſt maius delictum. Quia vitia quę
procedunt ex naturalibus: licet non excuſentur in totum: ve-
runtamen minorem pęnã exigunt. Et ideo ſi maritus interfi-
ciat vxorem ſuam adulterantem, minus punietur quia difficil-
limum eſt iuſtum dolorem temperare. ff. ad l. Iul. de adult. l. ſi
10 adulteriũ. §. imperator. † Sed contra pręmiſſa opponitur & vi-
detur ꝙ dixerim contra duas. ll. dixi ꝙ vbi contracta eſt obli-
gatio ad intereſſe, quia factũ eſt quod fieri non debuit, nõ de-
ſinit obligatio competere. Contra; ortum eſt incendium, de-
ſtruxi domũ vicini mei a parte cuius erat ortum, ne ad domũ
meam perueniret, deinde ignis venit vſq; ad domũ illam, lex
dicit quod deſinit obligatio & actio. ff. ꝙ vi aut clam. l. ſi alius.
§. eſt & alia. circa medium. Reſpondeo & dico vt prius, quod
vbi cõtracta fuit obligatio, quia factum non fuit quod fieri de-
buit: quia debebã authoritatem iudicis implorare & non feci,
vt. ff. ad l. Aquil. l. ſi quis fumo. Item vr̃ quod dixerim contra
aliam legẽ, dixi ꝙ vbi contracta eſt obligatio ad intereſſe: quia
non eſt factũ quod fieri debuit, ſi deſinat intereſſe deſinit actio
competere. Contra locaui tibi fundum pro certa mercede, tu
non coluiſti: & ſic nullus fructus ibi venit, deinde ortũ eſt ibi
incẽdium, & oẽs fructus cõbuſti ſunt, nunquid tibi teneor re-
mittere penſionem, ac ſi eſſent ibi fructus, lex dicit ꝙ non, vt
ff. loca. & conduc. l. ex cõducto. §. ſi. Rñdeo ibi non eſt contra-
cta obligatio ad mercedem ꝑꝑ non factum: ſed ꝓpter cõuen-
tionem ſeu contractum locationis, & ſic ꝑꝑ factum ideo, &c.
11 ¶ † Quarto, potes hic notare, quod ſufficit fieri de facto, licet
de iure non fiat: nam alienatio rerum eccleſię facta per pręla-
tum de facto, licet non de iure, ſufficit ad obligationem con-
trahendam ad intereſſe ad hoc vt excõicetur, vt hic legitur &
not. Circa quod brocardicum ſic diſtinguo. Aut loquimur in
delictis vel quaſi: & in illis ſufficit fieri de facto vt delinquens
puniatur, vt probatur. ff. de his qui no. infa. l. quid ergo. §. cum
autem. ad Silleianum. l. ſi quis in graui. §. quis codicillos. de his
quibus vt indignis. l. cum quidam. de adulterijs. l. ſi vxor. ad l.
Cor. de Fal. l. ſi quis legatum. C. de excuſa. tu. l. ampliſſimi. cum
concor. quas dicam. j. de ſpon. ad audientiam. di. 3. ver. aut lo-
quimur de impęnitentibus ex maleficijs. & per Io. An. & alios
j. de reg. iur. c. non præſtat lib. 6. Et hoc not. Archi. j. de ſpon.
c. vno. glo hic approbatur. lib. 6. & Io. Andr. poſt eum. Aut lo-
quimur in alijs quam in delictis vel quaſi: & tunc aut apparet
quid ſit actum: aut non apparet: ſed eſt dubiũ. Si apparet: tunc
aut eſt actum, ꝙ ſi de facto fiat obligatio vel pęna cõmittatur:
& tunc de facto ſolũ veniendo cõtra, obligatio vel pœna com-
mittitur. Aut eſt actũ quod de iure fiat: & tunc niſi de iure ve-
niatur contra, non cõmittitur pęna. Pro vtroq; membro facit
12 † nam ex conuentione partium cõtractus legem accipiunt. ff.
depoſiti. l. 1. §. ſi cõuenerit. Si nõ apparet, ſed eſt dubium tunc
13 ſubdiſtinguo. † Aut alius qui non continebatur in ſtipulatione,
conuentione, vel pacto venit contra: & tunc cõmittitur indi-
ſtinctè, & ſufficit fieri de facto, vt. ff. rem ra. ha. l. procurator. ad
exhiben. § vlt. Aut qui continebatur in ſtipulatione, conuen-
tione, vel pacto venit contra: & tunc aut factum fieri de facto
damnificat aduerſarium: aut non. Si damnificat aduerſarium,
tunc præſumitur actum quod non fiat etiam de facto, & ſi fiat
cõmittetur ſtipulatio vel obligatio, vt. C. de tranſac. l. vbi. & ſic
poteſt intelligi. ff. rem ra. ha. l. ſi ſine. §. cum autem. & hic. Si ve-
ro fieri ſeu contrauenire de facto non damnificat aduerſariũ,
tunc non cõmittitur obligatio ſeu pœna, vt. C. ſi mancipium
ita fuerit alie. ne manu. l. ea quidem. &. ff. vt leg. no. ca. l. licet. &
iſta diſtinctio probatur. ff. de ſeruis expor. l. ſi venditor. in prin.
ſi rectè intelligatur. Et hæc ſufficiant amore canoniſtarũ qui
non habent plenam notitiam de præmiſſis.

1 *Eccleſia rei alienationem neceſſariam, an iuramẽtum impediat.*
2 *Eccleſiaſtica rei voluntariam alienationem, an iuramentum impediat.*
3 *Iuramenti forma obſeruanda.*

VT ſuper ¶ Si quæris vtrum prælatus qui iura-
uit bona eccleſiæ non alienare, poſſit
non obſtãte iuramento, & ſine cuiuſquam licentia,
vel authoritate, poſſeſſiones minus vtiles eccleſiæ
pro alijs vtilioribus, cum conſenſu capituli alienare, diſtingue.
1 † Aut quæris de neceſſaria alienatione, vt quia epiſcopus qui
& cuius prædeceſſores totam decimã parochialis eccleſię ha-
ctenus perceperunt vult modo ſibi aſsignare ſufficientẽ por-
tionem iuxta. c. extirpandæ. §. 1. š. de præb. & eo. tit. ca. 1. lib. 6.
& dic ꝙ talẽ m alienationem poteſt facere non obſtante iura-
mento, & ſine violatione ipſius, vt not. Hoſti. in c. alleg. extir-
2 pandę. † Aut de voluntaria alienatione, voluntaria dico ſaltem
ex parte rei alienandæ, & tunc Goff. dicit. š. eo. cap. 1. quod ſic,
vnde exponit, hic concedimus, id eſt conceſſam eſſe oſtendi-
mus. 10. q. 2. hoc ius. § ſed & permutare. &. j. de re. permu. c. 1.
Sed Inno. & Hoſti. contra dicentes ꝙ hic eſt gratia, quia cum
iuraſſet nihil alienare ſine licẽtia Papæ, vt patet. š. in textu, nõ
ſufficeret conſenſus capituli, niſi & licentiam hanc haberet.
Nec obſtãt iura prędicta alleg. per Goff. quia intelliguntur quo
ad illos qui hoc iuramentum non præſtiterunt: & de hoc no.
plenius. š. de his quæ fi. a præla. paſtoralis. §. fin. ſed & ſemper
requiritur cõſenſus proximi ſuperioris diœceſani, vt ibi no. &
š. eo. ca. 1. hæc Hoſti. Sed opinio Goff. ſcilicet ꝙ ſufficit pręla-
tus cum canonicis in tali alienatione tenet Io. 10. q. 2. hoc ius
porrectum. §. ſi œconomus. in fin. & in c. præcedenti. & Goff.
in ſum. eo. tit. §. 1. & Hoſti. eo. titu. §. 3. ver. res autem. & Ab. &
Vinc. š. eo. nulli. & Ioan. de Deo hic. & Hug. 12. q. 2. ſine exce-
ptione. Nec obſtat hoc c. imò eſt pro: nam intelligo ꝙ ſit ho-
die iuris ſñia, alias licentia cum ſit in corpore iuris clauſa. Et ad
hoc facit ꝙ dicit hic liberam & c. vt not. Archi. in. § alleg. ſi
œconomus. in fin. in glo. ſed contra extra, &c. & plenius j. eo.
titu. c. dudum. ſuper verbo tractatus. lib. 6. Et vide Archi. in c.
allega. ſine exceptione. ſuper verbo ſubſcriptione. vbi recitat
opin. prædictas & nihil eligit. Ioan. vero Andr. dicit hic quod
opinio Goff. vera eſt, qñ prælatus iurauit ſimpliciter bona ec-
3 cleſiarum non alienare. † Si aũt iurauit non alienare ſine licen-
tia Papæ, vel ſui ſuperioris, tunc nõ poteſt ipſis non conſultis,
cum hoc caſu magis ſe aſtringat ſm̃ eum. Cuius opinionem
potes tenere quo ad ſaluationem iuramenti: ſed quantum ad
efficaciam contractus alienationis teneas opinio. Archi. vbi. š.
Et vide quod not. Bart. Brix. in quæſt. dominicali quæ incipit
eſto quod eccleſia. vbi quærit de eccleſia quæ dedit aliquã ter-
ram in emphyteuſim, vel vendidit eam tantum quantum po-
tuit: ſed poſtmodum apparet qui vult plus exhibere, vtrum
reſtituatur ſoluendo, dicit ſe non credere eccleſiam reſtituen-
dam. Idem dicit Tanc. š. cap. proxi. per iſtud. c.

1 *Eccleſiaſticæ rei conductor de euictione agit.*
2 *Emptor malæ fidei de euictione agit.*

1 AD audientiam. ¶ Super glo. ſi. † diſtin-
guit Ber. hic ſcilicet qđ
ſi conductores rerum eccleſiaſticarum fuerint bo-
nę fidei in conducendo, hñt actionem cõtra locato-
res ad pecuniam repetendam, vt. 12. q. 2. vulteranę. & in auth.
de reb. eccle. non alie. §. ſi quis igitur. & §. ſe. Si malę fidei fue-
rint, non. 16. q. 3. §. poteſt. ver. vniuerſas. & x. q. 2. hoc ius. § qui
vero. Niſi ſibi de euictione proſpexerint, vt. C. de euic. l. ſi fun-
dum. approbant Lau. Vinc. Goff. & Innoc. hic. & Io. Andr. in c.
2 alleg. vulteranę & in ver. alleg. vniuerſas. † Sed Hoſti. cõtra di-
cens ꝙ hic eſt ſpecialis caſus in quo malę fidei emptor ad prę-
tium ſuum recuperandum, contra illum qui recepit prętium,
agere poteſt. & eſt ratio ſpecialitatis, vt prælati ſeu œconomi
propter metũ ſuæ ſubſtantiæ, & ſi non propter timorem Dei,
circa alienationes rerũ eccleſiaſticarũ fiant cautiores, vt in. §.
alleg. ſi quis igitur. & ſe. in auth. de reb. eccl. non alie. & in c. al.
vulteranę. Et hoc teneas quicquid alij ſcribant ſm̃ eum hic.
& in ſum. eo. tit. §. & quæ ſit pœna. Idem tenet gl. in. § alle. hoc
ius porrectum. §. ſi. & in hoc Ioan. & Phil. hic concordant. &
Hug. & Archi. in c. allega. hoc ius. in glo. fin. vbi de hoc vide.

1 *Beneficia a religioſis officiata laicis non aſſignanda.*
2 *Beneficia a religioſis officiata clericis non aſſignanda.*
3 *Eccleſia regi conſueta non per clericum, an monacho aſſignanda.*
4 *Eccleſiæ ſtatus conſiderandus.*

POſſeſſiones. ¶ In glo. 2. § Si quæris vtrũ ec-
cleſię, vel beneficia in quibus
religioſi miniſtrare conſueuerunt, poſſunt clericis
vel laicis pro beneficijs aſsignari, vel econtra, diſtin-
1 gue. † Aut quæris primo, enunquid talia beneficia poſsint laicis
aſsignari, & tũc aut ſecularibus, & conſtat ꝙ non, ꝙ dic vt legi-
tur & not. š. de reſcri. cum adeo. a religioſis, & tunc idem ſci-
licet ꝙ non poſſunt eis aſsignari, nec quo ad ſuſtentationẽ vi-
tæ, vt. j. de deci. quamuis ſit graue. ad ſi. nec multo minus quo

ad regimen

ad regimen eccleſiæ, & eiectorum: quia quo ad hoc nullo modo poſſ. et eis cõmitti eccleſia, arg. j. eo. c. fin. in princ. & not. in
2 c. alleg. quamuis. † Aut quæris de clericis, & tunc aut beneficium eſt tale in quo per xl. annos cõtinuos religioſi ſine intermiſſione clerici ſecularis adminiſtrauerunt. Et tale beneficiũ ſiue ſit eccleſia parochialis, ſiue præuatura, ſiue præbenda non poteſt clericis ſecularibus aſsignari, nec per ordinariũ nec per literas Papæ, quibus mandatur ſecularibus de beneficijs eccleſiaſticis prouideri. Quia tales literæ ſe ad talia beneficia non extendunt vt hic, & j. de præben. cum de beneficio. §. fin. lib. 6. arg. ſ. de ſcruti. c. vnico. de elec. c. cum cauſam quæ. & c. cum in magiſtrum. & c. officij. j. de ſtatu mo. cap. vlt. Aut beneficium non eſt tale in quo religioſi per xl. annos continuos ſine intermiſsione clerici ſecularis miniſtrauerunt, & tunc poterit clericis ſecularibus aſsignari, argu. huius textus, qñ dicit conſueuerunt a contrario ſenſu. & argu. ca. alleg. cum de beneficio. in fin. lib. 6. a contrario ſenſu. Alias enim non eſſet conſuetudo. ſ. de cauſa poſſ. & proprie. c. cum eccleſia. & c. cum olim. & de elec. cum ana. nam perſona ſecularis intermedia hanc conſuetudinem interrumperet, arg. ſ. de filijs presbyt. ex tranſmiſſa. & c. ad extirpandas. & eſt caſus in c. alleg. cum de beneficio. 1. reſponſio. Et intellige q̃ neceſſe eſt q̃ eccleſia ſit talis, in qua ad minus duo monachi conſueuerunt morari, arg. j. de capel. mo. cap. pen. & fi. ſm Hoſti. hic. & Arch. 18. q. 2. c. peruenit. 2. gl. fi.
3 † Si quæris de caſu conuerſo, ſcilicet de monacho collocando in beneficio competenti, nunquid poterit ei prouideri de eccleſia quę non cõſueuit niſi clerico ſeculari aſsignari, tunc ſunt contrariæ opiniones. Nam Ber. dicit q̃ ſic, ſed Hoſti. contra & melius. arg. huius c. quia cõtrariorum eadem eſt diſciplina. inſti. de liberti. in prin. & de his qui ſunt ſui vel alie. iuris in prin. Collocetur ergo in clauſtro cum alijs monachis eiuſdem ordinis, quia intelligitur ſuum beneficium competens. 16. q. 1. pla-
4 cuit. & c. ſic viue. † Status igitur antiquus & debitus cuiuſlibet eccleſiæ, ſiue ſecularis, ſiue regularis conſiderandus eſt, nec per alicuius inſolentiam ſubuertendus. ſ. de ſup. negli. ca. 2. nec debent homines diuerſæ profeſsionis eſſe in eodem loco. 16. q. 7. in noua. Et omnia iſta intelligas vera niſi ex certa ſcientia Papæ, vel etiã conſenſu dioce. aliud fiat ex cauſa, ſecundum ea quæ ipſe Hoſti. not. j. de ſtatu mo. quod Dei timorem. Ita not. Archid. in c. alleg. placuit. 2. in glo. fin. & Ioan. Andr. hic. & adde quod dixi. ſ. de vi. & ho. cleri. cap. Deus. ¶ Et nota quod illud c. non loquitur de conuentualibus eccleſijs monachorũ:
5 ſed de alijs quibus miniſtrare conſueuerunt. † Et quod ſi per negligentiam monachorum deuoluitur ius conferendi eccleſiam, vbi conſueuerunt eſſe tales monachi, ad epiſcopum, non ponet ibi clericum, ſed monachum, ſm Abb. & Io. An. hic. & Io. Andr. extra de ſup. negli. præl. c. vnico. in cle. ſuper verbo religioſis. Nam prout not. Ber. hic in gl. fi. poſtquam locus factus eſt religioſis, amplius ad ſeculares vſus redire non debet: quod verum ſecũdum Hoſtien. niſi vbi nimis diſſoluti ſunt monachi, nec corrigi volunt, vt. j. ne cle. vel mo. c. relatum.

1 *Eccleſia carente defenſore eius res non alienanda.*
2 *Eccleſiaſtica rei venditio facta, iuris forma non ſeruata, nulla.*
3 *Eccleſiaſtica rei alienatio in caſu illicito facta, reſcindenda.*
4 *Eccleſia læſa reſtituitur.*
5 *Iurium correctio vitanda.*
6 *Eccleſia an reſtituenda contra epiſcopi contractum.*

AD noſtram. ¶ Si quæris vtrum contractus factus per epiſcopũ ſuper alienatione rei eccleſiaſticæ teneat ipſo iure: vel non,
1 diſtingue. † Aut eccleſia caret legitimo defenſore: & tunc nõ valet alienatio ipſo iure quantumcunq; fiat alienatio pro iuſta cauſa, vt. j. eo. dudum. lib. 6. vbi de hoc per G. ſuper verbo defenſore. Aut nõ caret legitimo defenſore: & tunc.
2 † Aut in tali alienatione non ſeruatur forma ſeu ſolennitas iuris: puta quod vocatis canonicis diligens tractatus interuenerit cum conſenſu diœceſani & cauſæ cognitione, iuxta ea quæ leguntur & no. 12. q. 2. ſine exceptione. & in c. alle. dudum. per Cardi. ſuper verbo conceſſit. & per G. ſuper verbo defenſore. Et tunc non tenet ipſo iure vt ibi, & hoc tenent Io. & Archi. 12. q. 2. in ſumma & in c. alleg. ſine exceptione. & Goff. in ſum. eo. tit. §. alienatio facta. & Hoſti. in ſum. eo. titu. §. ex quibus. ad fin. Quod verum etiã ſi epiſcopus fecerit alienationem ſciente, & non contradicente capitulo, vt no. Bar. Brix. in ſua. q. dominicali quæ incipit, epiſcopus quidam fecit alienationem. & Archi. in d. c. ſine exceptione. gl. fi. & pro hoc. x. q. 2. hoc ius. §. ſi vero res. & j. de dona. ca. 2. Vnde quod ibi dicit inconſultis canonicis ſubaudi maximè ſecundum Hoſt. qui dicit quod ſi conſultis canonicis fecerit teneret contractus: ſed reſcinditur per in integr. reſti. ſ. de in integr. reſti. cap. 1. Sed & ſi tanta immineat neceſsitas quòd conſilium canonicorum expectari non poſsit, tunc epiſcopus alienare poterit, arg. ff. de admi. tu. l. tutor qui repertorium. §. 1. & de peti. hæred. l. diuus. dummodo id gerat quod de iure reprobari non debeat, argu. ff. de ritu nupt. l. ſi filius. ſm Ioan. de Fa. & Archi. 12. q. 2. placuit. 2. gl. fi.
3 Aut in tali alienatione forma ſeu ſolennitas iuris ſeruatur! & tunc aut ſit talis alienatio in caſu non conceſſo a iure: & tunc tenet alienatio ipſo iure, ſm Io. vbi. ſ. Cuius opin. tenet Damna. in quæſt. 2. ſ. de his quæ fiunt a præla. inducens decret. cum vos. eo. ti. & decre. cum dilecti. j. de dona. hac potiſsima rõne, quia alias non eſſet dare quod eccleſia læſa reſtitueretur, vt dicit decre. ibi. ſ. de reſtit. in integr. Si enim non ſeruatur forma cõtractus eſt nullꝰ: & ſic ceſſat reſtitutio. ff. de mi. l. in cauſæ. 2. Vbi ergo ſeruatur forma: ſed caſus non eſt licitus procedit reſtitutio: ergo contractus tenuit quæ ratio parum cogit: poſſet enim eſſe licitus caſus alienationis & debita forma ſeruari: & tamen damnificaretur multũ ex eo eccleſia: & tunc locus eſſet reſtitutioni, vt ſtatim ſequitur: Eandem opin. Ioan. apertè tenet Hoſti. in d. c. ex quibus. ad fin. ſed Archi. in ſumma alleg. in glo. penul. tenet contra dicens quod hoc eſt expreſsè contra illud. c. ibi abſq; legitimo, &c. & cõtra. c. quæ in eccleſiarum. ſ. de conſti. & idem tenet. j. eo. tit. c. 2. ſuper verbo forma. lib. 6. & melius vt videtur. & per c. dudum iam alleg. quam etiã opi. videtur tenere Hoſti. in ſumma de reſtit. in integr. §. in quibus danda. verſi. item in contractibus. eandem tenent Ber. Hoſti. & Ioan. Andr. ſ. de in integr. reſti. c. 1. in fin. pro quibus facit. j. c. proxi. ibi ſine legitimo &c. ſ. de conſti. quod in eccleſiarum.
4 † Aut ſit alienatio in caſu licito conceſſo: & tunc valet ipſo iure: tñ in tali contractu enormiter lædatur eccleſia, reſtituitur, vel per in integr. reſtit. vel iure maioris, vel per officium iudicis, vel conditione ex illa decre. j. de empt. & vendi. cum dilecti. ſeu ex. l. illa. C. de reſcin. vend. l. rem maioris pretij. ſecundum Ber. & Goffr. hic. & Goffr. in d. §. alienatio autem. & Ber. Goff. Hoſti. & Ioan. Andr. in d. cap. 1. & Archi. in ſumma alleg. Dicit etiam Hoſti. hic contractus nullus fuit, cum conſenſus diœceſani non interuenit, qui neceſſario requiritur, licet Inno. intelligat quod hic contractus tenebat, nec aliqua ſolẽnitas deerat: cum quo concordat Goff. dicens quod contractus celebratus erat ſolẽniter, & in caſu conceſſo ſcilicet in caſu neceſſitatis. Et etiam Ioan. Fanc. & Vinc. dicentes, quod hic tenuit contractus, quia legitimus cõſenſus illorum qui in talibus requirendi ſunt, ſcilicet Abbatis & conuentus interuenit. Pro quibus facit quod no. in auth. de ali. & emphy. in princ. in gl. 2. & videtur expreſſum in lib. feu. de his qui fe. da. poſſ. cap. 1. & qui ſucceſſores te. per totum. & Epiſcopum vel Abbatem per totum. Quod Archi. 12. q. 2. Abbatibus. in glo. pen. & fi. non credit verum eſſe. dicens quòd non recedit a ſententia Hoſti. hic, cum illud c. dicat quòd nihil liceat, &c. &. 17. q. 4. in ven-
5 ditionibus † nec placet quod iura quæ ſaluari poſſunt corrigantur. C. de inoffic. do. l. vnica. j. de elec. cum expediat. lib. 6. Sed ſi dicas eum tenuiſſe, & quadriennium infra quod reſtitui pecunia debuit, lapſum fuiſſe, poteſt dici quod adhuc põt implorari officium iudicis generale, ar. ſ. de pac. cum pridem. de exerci. ac. l. 1. §. parum refert. ſecundum Hoſti.
¶ In glo. vlt. in fin. dicit hic Hoſti. quod quãtum ad hoc quod hic in fine textus dicitur, quod iſte laicus fructus perciperet pro labore, fuit quædã prouiſio Papæ de conſenſu monachorum facta, vt citius induceretur laicus ad feudum dimittendũ liberum, & quietum, qui ad hoc alias nunquã fortè induci po-
6 tuiſſet, argu. ſ. eo. ad audientiam. ſm eum. † Vnde ſi quæris qñ epiſcopus vendit fundum Titio, & ille meliorat fundum, vtrũ eccleſia poſsit reſtitui contra illum, cum epiſcopus habeat bona patrimonialia Lau. & Vin. dicunt quod non, niſi eccleſia velit emptori oẽs refundere expenſas, habet. n. auxilium contra epiſcopum qui ſoluendo eſt. ff. de mino. inter vtile. §. vendentibus. Et hoc no. Spec. Rubrica de empt. & ven. §. nunc dicendum reſtat. in fin. & Archi. 12. q. 2. alienationes. in glo. ſed pone Epiſcopus. & vide quod not. ſ. eo. ſi quis presbyterorũ. gl. vlt.

¶ De commodato. Rubrica.

1 *Commodatarius an pacto teneri poſſit de caſu.*
2 *Commodatarius, an teneatur ad æſtimationem de re commodata factam 9.*
3 *Obligatio caſus fortuiti, an valida. 5. 7.*
4 *Caſus fortuiti innumerabiles.*

6 Tacitè

6 *Tacitè actum pro expreſſo habetur.*
4 *Generalis renunciatio caſus inualida, etiam iurata. 11.*
3 *Extimatio an emptionem faciat.*
2 *Furtum an ſit caſus fortuitus.*

CVm gratia ſui. ¶Si quęris vtrum per pactum, vel per æſtimationem rei commodatę, cõmodatarius de caſu fortuito teneatur, diſtingue. Aut quæris de pa
1 cto: aut quæris de æſtimatione. † Si de pacto refert, aut in pacto ſunt caſus fortuiti ſpecificati, ſecuta clauſula generali: vt ſi commodator dicat, commodo tibi equum tali pacto: vt ſi ſubmergatur, vel tibi auferatur, vel ſurripiatur, vel qualitercunq; amittatur, reddas mihi ęſtimationem: & tunc tenetur de omni caſu fortuito, vt hic. &.ff.cõmo.l.ſi vt certo.§. nunc videndum.i. & arg.ff. ſi quis cau.l.ſed & ſi quis.§.quæſitum. & de neg. geſt.l. negotium. Alias quaſi impoſſibile eſſet quòd quis per pactũ de omni caſu fortuito teneretur, cum tot ſint quæ nec dici, nec numerari poſſunt.C. de præſcri.xxx.vel xl.ann.l.vlt.& de vſuſru.l.pen.& facit pro hoc.ſ. de reſcr.c.ſedes.& offic.ordi.c.onquerent. Aut in pacto non ſunt ſpecificati certi caſus ſecuta clauſula generali: & tunc non tenetur de
2 caſu per iura alleg. † Si quæris de æſtimatione, hoc eſt cum res æſtimata cõmodatur, & traditur, tunc æſtimatio gradũ addit: vt ſi cõmodatarius tenebatur de lata culpa, tantummodo tenebitur de leui. Si tenebatur de leui, tenebitur de leuiſsima. Si de leuiſsima iuxta diſtinctionem no.per Ber.hic in gl.vt quando alius.& per Hoſti. poſt eum hic, & in ſum.eo.tit.§. & inquantum.ſub.§.tenetur ſanè. tenebitur de caſu fortuito. Sic intellige.ff.eo.l.ſi vt certo.§. cõmodatum.1. & 2.reſpon.loc. & conduc.l.opus. vt ſic extimatio aliquid addat.ff. de leg.1.ſi qñ. de vſur.l.ſi ſtipulatus. & hæc fuit ſnia Azo. ſed Ioan.contra vt ſtatim dicam. iſta diſtinctio ſumitur ex dictis Hoſtien. hic & in ſum.ſub.§.alleg. tenetur ſanè. & in primo membro cõcordat Bul.in.§.alleg.quæſitum.pro quibus facit.j. de procura. qui ad agendũ.lib.6. Sed Ber.hic in glo.vt qñ alius.in fi.&.j.tit. proxi. c.bona fides.in gl.2.circa medium. ver. caſus tñ fortuitus vbi. ita tñ quod caſus, &c. & Inno.ibi in glo. dum tamen videntur dicere quod de caſibus ſpecialiter enumeratis tantummodo teneatur, & de nullis alijs, nec in iudicijs, nec in contractibus teneatur: & iſta opin. videtur verior de iure.& eam approbant Ia.Bal.& Io.& Azo Iac.de Ra.& Pet.de Bellaper. in d.§.quæſitum, vt ſtatim plenius dicam. Sed Odo. Abb. & Io.Andr. hic dicunt quòd opinio Ber.& Inn.vera eſt, quando per commodantem ſtetit quo minus omnes caſus fortuiti numerarentur. Si autem per cõmodatarium, tunc habet locum opinio Hoſt. In vltimo vero membro ſcilicet de re quæ commodatur æſti-
3 mata concordant. G. Naſo & Abb. hic. ¶ † Et vt plenius videas iſtam materiam, debes ſcire quod in iſta.q.ſcilicet qualiter poſſet quis ſe obligare in cõtractibus, quod teneatur de caſu fortuito.vj.fuerunt opiniones. Prima opinio fuit Mar. qui dicit poſſe fieri per generalem ꝓmiſsionem: vt quia quis promittit ſe teneri de omni caſu fortuito: quod ꝓbat ſic quod in vno prohibetur in alio conceditur.ff.de iudi. cum prætor. ſed prohibetur generaliter conueniri circa iudicia, vt.ff.ſi quis cau. l.ſed & ſi quis §. quæſitum. ergo conceditur in contractibus. Pręterea idem operatur generale mandatũ quo ad genus, quod operatur ſpeciale quo ad ſpeciem.ff.de admin. tut.l. ſi duo. ſed ſpecialis conuentio de caſu fortuito valet quo ad caſum conuentũ: ergo &c. Præterea caſus fortuiti tot ſunt quod eſt impoſſibile enumerare, vt.C.de tem.ap.l.vlt.in prin. ergo ſi contrahens haberet oẽs caſus fortuitos enumerare, ad impoſſibile obligaret eum lex, quod nõ eſt credendum, vt.ff. de reg.iur. l.impoſſibilium.&.j.de reg.iur.c.nemo poteſt.lib.6.Præterea pro ſe adducit leges expreſſas.ff.de pactis.l.iuriſgentiũ §.item ſi quis.&.ff.eo.tit.l.ſi vt certo.§.nunc videndum.ff. manda.l.& ariſtoni.loc.& conduc.l.ſi quis fundum. in princ. Secunda fuit opi.Ioan.& Azo.qui dixerunt totum contrarium: & quod ſicut generalis renuntiatio non valet in iudicijs, ſic nec in contractibus, quod probant: quia ſic eſt in iudicijs, vt in.§. allega. quęſitum. ergo idem in cõtractibus, quia in iudicijs quaſi contrahitur.ff.de peculio.l.3.§.idem ſcribit. Præterea pro hoc facit expreſsè.C.eo.tit.l.1.&.C.depoſiti.l.1. non obſtant.ll.alleg. pro Mar.quod tantũ valet generale quo ad omnia, &c. verum eſt regulariter. fallit in caſibus fortuitis: ratio eſt ne ſub inuolucro verborum &c. & ſic reſpondet glo.ff.de acqui. hære.l.ſi quis mihi bona.§.iuſſum † non obſtat quod caſus fortuiti ſunt innumerabiles: quia enumeret contrahens quot poteſt; & de illis tenebitur, de alijs non. Item non ob. alie.ll. inductę, quia intelliguntur de omni periculo proueniente dolo vel culpa: & ſic ſumitur periculum pro dolo vel culpa ſic vt.ff. de magiſtratibus conueniendis & eorum hæredibus.l.non ſimiliter. vel intelliguntur, quia poteſt aliquis ſuſcipere omne periculũ, ſi ſpecialiter pericula enumerauerit non vltra: & tunc ſumitur ſpecialiter ad differentiam generalis.ff. de pec.l. quantuberonis.§.vlti.
5 vel ſumitur ad differẽtiam expreſsi. † Tertia opinio fuit Bul. qui diſtinxit, aut cum generali exprimitur aliqua ſpecialis renunciatio caſuum fortuitorum. Aut eſt generalis ſola. Primo caſu procedit ſnia Martini ad hoc.j. de procur. qui ad agendũ. lib.6. Secundo caſu procedit ſnia Ioan. & Azo. pro iſta diſtinctione inducit præallega.§.quæſitum. ſupponens ꝙ in iudicijs vbi eſt generalis cum ſpeciali non valet: ergo ſi in iudicio negatur, conceditur in cõtractu ar.l.alleg.cum prætor. Item pro ſe inducit.ll.expreſſas in auth. vt matres debi.& credi.&c.quæ eſt.C.quando mulier tu.officio fungi poteſt. in auth. matri & auiæ. vbi dicitur quod valet renunciatio facta per mulierem Velleiano, & etiam omni alij legitimo auxilio: ergo &c. Præterea nõ eſt nouum quod quibuſdã ſpecialiter numeratis, &c. ff.ad l. Aquil. l. ſi ſeruus ſeruum.§. inquit lex. & hæc ſententia vſu videtur approbari, vt dicit glo.in.§.alleg. quæſitum & eam ſequitur Dyn.j. de reg.iur.c.cõtractus. lib 6. Quarta fuit opi. quorundam qui dixerũt qt òd, aut quis ſuſcipit periculum caſus fortuiti in ſe, & tunc ſatis videtur exprimi. Aut dicit ſuſcipio periculũ tantum, & tunc non ſufficit: & iſtam videtur tenere glo.in d.§.quæſitum. ſed nõ allegat.l. pro ſe. ideo nõ meruit ſignari, erubeſcimus enim loqui ſine lege. in auth. de tri. & ſemiſſe.§.conſideremus. Quinta fuit opinio. Odo. qui diſtinxit hoc modo. Aut in renunciatione fuit generalis clauſula ſola, & tunc non valet. Aut fuit generalis & ſpecialis: & tunc refert. Aut agebatur de omnibus caſibus fortuitis enumerandis, vt cum locator equi enumeraret caſus, dixit ſcholaris, ſocij mei iam ęquitant, vnde breuiter expediamus, volo tibi tenere de omni caſu, dimitte me recedere: tunc iſta generalis valet & operatur in alijs non expreſsis: quia per conductorem ſtetit quo minus alij caſus exprimerentur.ff. de condi. & dem.
6 l.iure ciuili. † Et quod tacite agitur inter cõtrahentes pro expreſſo habetur.ff.ſi cert.pet.l.cum quid. Aut non agebatur de omnibus enumerandis: ſed de quibuſdã tantum, ſicut faciunt malicioſi locatores qui dñt a principio pulchra verba, & poſtquam conuentũ eſt de prætio dicunt ſcholari dñe non habeatis pro malo, volo ꝙ promittatis mihi qđ ſi equus iſte perierit incurſu latronum, vel incendio, vel quocunque alio caſu, quod periculum ſit veſtrum, & ſcholaris ſic promittit: in iſto caſu clauſula generalis debet reſtringi ad caſus ſpecificatos tãtum, ſicut generalis trãſactio.ff. de tranſac. l.cum Aquiliana. & l.qui cum tutoribus.C.de tranſact.l. ſi de certa. Et ſic hoc caſu ſpecialis & non generalis clauſula, attenditur cum per locatorem ſteterit quo minus omnes caſus ſpecialiter exprimãtur, vt d.l.
7 iure ciuili. † Aut non agebatur de caſibus enumerãdis, nec ſunt enumerati, ſed Burgenſis dixit trado vobis equũ ad omne periculum veſtrũ, & in caſu iſto conuentio non valet. Sed ſi quidam ſcholaris dolo vel culpa deteriorauerit equũ, tenetur ſecundum naturam contractus, vt.ff.de reg.iur.l. contractus. ne ſub inuolucro verborũ quis ſuſcipiat ꝙ alias non eſt ſuſcepturus, argu.ff.de pign.l.obligatione generali. Sexta opin. fuit Iac. de Are.diſtinguentis ſic. Aut expreſsè continet pactum caſus fortuitos ſine vlla dinumeratione, & tunc pactum operatur vt de omni caſu fortuito teneatur.C.de nego. geſt.l.negotium.ff. loca.l.ſi quis fundum.§. fin. Aut non continet caſus fortuitos, ſed periculũ generaliter & ſimpliciter cõueniendo, vt de omni periculo teneatur: & tunc refert. Aut ſunt aliqui caſus ſpecialiter enumerati, & poſtea dictum eſt generaliter de omni periculo, & tunc de omnibus tenetur. pro hoc.C. qñ mulier tu. offi. fungi poteſt l.3. Aut nulli caſus fuerunt ſpecialiter nominati, & tunc ſi quidem de natura contractus venit culpa leuiſſima, eo caſu tenetur de leuiſsima culpa, arg.ff.de vſur.l.ſi ſtipulatus. & hoc videtur ſentire gl.in l.alleg & Ariſtoni.& iſta opi. probata eſt in quolibet ſuo membro. In pręcedẽtibus quid dicendum, Iaco.de Ra.Pet.de Bellaper.& Cyn. tenent.C.eo.l.ſ. ſententiam Io. & Azo. ſcilicet ꝙ nulla generalis cõuentio ſiue renuntiatio ſola, vel cũ ſpeciali aliquid operetur, ſed ſolum in ſe ipſa inutilis viciatur, vt dictum eſt.ſ. Sed Io.Andr. hic dicit quod ſibi placet opinio Bul. & maximè ſi coniungatur cũ opinione Odof. quæ etiam mihi placet, & vide in Specu. titu. de locato.§.iam dicendum. ver. ad euidentiam. & ver. ſeq.
8 ¶ † Modo videamus quæ ſit ratio quod generalis renuntiatio

super

ſuper caſibus fortuitis non valet, ſed ſpecialis ſic multiplex eſt
ratio. Prima, quia generalis parit obſcuritatem & incertitudi-
nem, & ideo viciatur, ar. ff. de reb. dub. l. in ambiguo. & de ver-
bo. oblig. l. ſtipulationum. Secunda ratio eſt, quia ſicut dictum
eſt generalis eſt obſcura & incerta, ſed ſpecialis clara & certa, &
incertis & non certis locus eſt coniecturis, vt. ff. de verb. obli.
l. continuus. §. cum ita. Tertia ratio eſt, quia ſi generalis renun-
tiatio valeret plerunque renuntiarent cõtrahentes his quibus
ſpecialiter renuntiaturi nõ eſſent, & ideo ne ſub inuolucro ver
borum in hoc incidant non valet. 27. q. 1. de viduis. Pone enim
quod eſt quidã ruſticus qui credit quod non ſint caſus fortuiti
niſi certi de quibus ſe teneri putat, vt naufragio, & incurſu la-
tronum. Multi tñ alij ſunt caſus de quibus poteſt teneri de qui
bus ſpecialiter non renuntiaret: vnde quia generalis eſt nimis
odioſa, nõ valet, vt. ff. de pig. l. obligatione. ſpecialis vero ſem-
per clara, & ideo valet: quia in claris & certis nõ eſt locus con-
iecturis vt dictum eſt. Præter ea tale quid deficit rõne obſcu-
ritatis, quod non deficeret ſi eſſet clarum, vt. ff. de reb. dub. l. ſi
quis de pluribus. & de teſta. tu. l. duo ſunt Titij. Et hæc ſuffi-
9 ciant quantũ ad enumerationem caſuum fortuitorũ. † Quan-
tum vero ad æſtimationem rei cõmodatę Azo dixit quod ęſti
matio addit gradum: cuius opinionem ſequitur Hoſti. vt. ſ. pa
tet, & etiam Gul. Naſo. P. & Abb. Io. vero doctor iuris ciuilis
fuit in cõtraria opinione: Nam duplex eſt eſtimatio. Vna quæ
venditionem facit, vt. ff. de iure do. l. ſi inter virum. & iſto caſu
quia eſt emptio periculũ tranſit. Alia eſt quæ nõ facit emptio-
nem: & hæc nõ facit transferri periculum, vt. ff. de eſtima. ac.
l. 1. ſed operatur tñ, vt facilius eſtimatio. ſciatur. ff. de præto.
ſtipu. l. vlt. glo. approbat ſñia Azo. in. §. alleg. nunc videndũ. ſed
certè ſñia Ioan. præualet de iure ſm Io. Bul. & Odofr. Et pro
hoc videtur lex expreſſa. ff. pro ſocio. l. cum duobus. §. damna.
ver. ideoq; ſi pecus &c. & hoc eſt ęquius ſm Pet. de Bellapert.
Sed quid in dubio præſumemus. vtrũ dicemus quod ſit facta
æſtimatio vt ſit emptio, vel vt facilius ſciatur de prætio, dicũt
quidã quod in dubio præſumitur facta vt ſit emptio, vt. ff. loc.
11 & conduc. l. cum fundus. & ita videtur notare gl. C. de iure do.
l. ſi inter. Sed hoc non eſt verum in caſu cõmodati vel locati:
quia de natura cõtractus commodati vel locati non eſt, vt fiat
talis eſtimatio: & ſic in dubio debemus interpretari vt valeat
tanquam commodatum vel locatum, vt. ff. de reb. dub. l. quo-
10 ties. 2. ĵ. de verb. ſign. Abbate ſanè. in fin. ¶ † Vnde ſi queratur
nunquid in dubio eſtimatio faciat emptionem, diſtingue ſm
Iaco. de Ra. Aut de natura contractus poteſt res eſtimari illa
eſtimatione quæ facit emptionem: & tunc tranſit in aliũ con
tractum. ſ. emptionis, & facit tranſire periculum rei & caſus
fortuiti, ſicut eſt videre in dote, vt. C. de iure do. l. quoties. Aut
non eſt de natura contractus: vt in cõmodato, quia rei cõmo-
datę, &c. ff. eo. l. rei cõmodatę. & in locatione, vt. ff. loc. & con-
duc. l. non ſolet. & tunc in dubio nõ pręſumitur emptio, vt pa-
tet in d. §. damna. Nec obſta. l. alleg. cum fundus. quia non loqui
tur in re principali locata: ſed in acceſſorijs rei locatę: & ita re-
ſpondent Odof. & Pet. idem Io. An. hic. Quod eſt contra lo-
catores equorũ, qui faciunt fieri eſtimationem cauſa periculi
transferendi: quod periculum multoties pręſciunt, cũ habeant
plerunque equos caducos, atq; morboſos, ex quibus damnum
ſuum facere ſatagunt alienum. Nam licet etiam ſm opi. Azo.
eſtimatio addat gradum: non tñ poteſt addere ſeu operari in
contractu locationis, in quo conductor tenetur de lata, & leui
culpa, non de leuiſsima, cũ fiat gratia vtriuſq;, vt. ff. de reg. iur.
l. contractus. niſi agatur quod teneatur de leuiſsima non aũt de
caſu. Vnde concludo & credo quantũ ad pactum interueniens
in contractibus, ſñiam prędictam Ioan. Azo. & ſuorum ſequa-
cium veriorem, & in eam vr̃ declinare Ioan. de Fa. 23. diſtin. c.
quanquam. & Archi. ibi in glo. adde iſta omnia. Quantũ vero
ad rem traditam ſub eſtimatione, crederem ſñiam prædictam
Io. & Pet. de Bellaper. veriorem, & in dubio die vt ſtatim dixi.
& vide quod not. in Spec. tit. de renun. & conclu. in prin. verſi.
pone, ergo aliquis. Item in hoc qđ dicit Ber. in glo. puta ſi mo-
ram. quod cõmodatarius poſt moram tenetur de caſu, etiã ſi
apud ipſum cõmodantem res fuiſſet eodẽ modo peritura, con
cordat Ber. ĵ. tit. j. pa. i. e bona fides. & Accur. ff. ſi cer. pe. l. quod
te. licet Mar. ibi cõtra, vt malè vt no. Io. An. ĵ. de reg. iur. c. mo-
ra. lib. 6. † Iuxta hoc quæro ſi generalis renuntiatio caſuũ for-
tuitorũ ſit vallata ſacramento nunquid valeat, & videtur quod
ſic de iure canonũ: quia omne ſacramentũ quod ſine interitu
ſalutis æternæ & c. vt. ſ. de iureiur. ſi vero. & c. cum contingat.
& eo tit. c. licet. lib. 6 & eo. lib. de pactis. c. quamuis. cum ibi no.
De iure vero ciuili videtur quod non, quia vbi nõ habet vi-
res pactum, nec iuramentũ, ergo & c. ff. de pac. l. iuris gentium
. §. generaliter. & C. de legib. l. non dubium. Vel verius dicen-
dum eſt, ꝙ etiam de iure canonum non valeat, quia iuſm vltra
conſenſum ſimplicem habet vires religionis, & ad ea iuramen
tum non extenditur de quibus nõ repetitur cogitatũ vel con-
ſenſum, vt. ſ. de iureiur. c. vlt. cum ibi no. Vnde ſicut ſtipulatio
quæ habet vltra conſenſum ſolennitatem verborũ non valet,
niſi vbi cõſenſus interuenerit: ita nec iuſm valet niſi in illis in
quibus eſt cõſenſus, vt. ff. de act. & oblig. l. obligationum ſub-
ſtantia. Cum ergo dicimus generalem renuntiationem in ca-
ſibus fortuitis non habere conſenſum in nõ cogitatis: ideo in
illis iuramẽtum nihil adijcit vel operatur, arg. ff. de pet. hęredi.
l. legitimam. & de inoff. teſta. l. mater decedens. ſ. de iureiur. c.
pen. ĵ. de iniur. c. in noſtra. & quod not. ĵ. de emp. & ven. c. pen.
in fin. vlt. glo. & hoc idem tenet Io. An. hic. & hæc omnia cir-
ca materiam depoſiti intelligas repetita. Io. An. quęrit hic cir-
ca iſtos tres caſus exceptos, an in illis omnis cõmodatarius te-
neatur de caſu fortuito, an ſolus is de quo loquitur principium
ſcilicet cuius gratia factum eſt cõmodatum, & videtur ꝙ iſte
ſolus: quia cum alij nõ teneantur de leuiſsima, nec q̃nq; de le-
ui, vt in glo. ergo multo minus de caſu. Tu dic contra. ĵ. tit. 1.
ca. 2. quia vt vbi patet depoſitarius qui non tenetur de leui, in
his caſibus tenetur de caſu. Et circa ſm & tertiũ caſum de pa-
cto & mora eſt indubitatum. Sed circa primum caſum culpæ
putat diſtinguendã qualitatem ipſius culpæ, vt culpa quę non
12 obligaret ad cuſtodiam, nõ obliget ad caſum. † Item quęrit an
furtum ſit computãdum inter caſus fortuitos, legiſtæ habent
glo. C. depoſiti. l. 1. ff. pro ſocio. l. cum duobus. §. damna. Et de
latrocinio quod vi fit. in auth. vt nulli iudi. §. pe. coll. 9. non du-
bitatur quin ſit caſus, vt in prædicta. l. 1. & C. eod. l. 1. & C. de
pign. act. l. quæ fortuitos. ĵ. de ſepul. ſacris. In furto quod clam
fit, ſecus, niſi qñ fieret a perſona coniuncta, vel tali de qua dili-
gentiſsimus non ſuſpicaretur: & tunc cadit in caſum fortui-
tum. ff. de fur. l. eum qui. §. idem ſcribit. ſecundum Ioan. Andr.

¶ De depoſito. Rubrica.

1 *Depoſiti eccleſia tenetur.*
2 *Depoſiti illegitimi ęccleſia non tenetur.*
3 *Eccleſia tenetur de re mutuata caſu amiſſa.*

GRauis. ¶ Super gloſ. 2. Si quæris vtrum, &
quando eccleſia ex depoſito facto pe
1 nes eam, teneatur, diſtingue. † Aut depoſitum fit
in præſentia prælati & capituli, expreſsè in hoc
conſentientium: & tunc tenetur, vt in iſta gl. in
2 fin. † Aut non fit in præſentia prælati & capituli, & tunc eccle-
ſia non tenetur, niſi pecunia in vtilitatem ſuam fuerit conuer-
ſa vt hic, & ff. depoſiti. l. 1. §. an in pupillum. ſ. de except. cum
venerabilis. de inſtit. cum veniſſent. ſecundũ Vinc. Goff. Phil.
Ber. 16. q. 6. ſi epiſcopum. & cap. epiſcopo non licet. & Hoſti.
Imò ſecundum Inno. in glo. quando enim niſi eccleſia aliquod
lucrum de depoſito ſentiat non videtur obligari, arg. ff. de pe-
cu. l. licet. §. ſi filius. ſecundum eum & Hoſti. Ioan. Andr. credit
diſtinguendum inter ſacriſtam deputatum ad cuſtodiam va-
ſorum eccleſiæ, & deputatũ ad cuſtodiam depoſitorum, cum
forſan talia in loco fieri cõſueuerunt apud ſacriſtam: prius di-
ctum verius credo. Et vide quod not. Archid. 10. q. 2. hoc ius.
. §. & is creditor. in glo. adde & eſt ſpeciale. vbi enumerat caſus
in quibus oportet creditorem probare verſum in vtilitatẽ de-
3 bitoris † vbi etiã not. quod ſi eccleſia pecuniam propter vti-
litatem ſuam mutuo acceptam amittat caſu, nihilominus te-
netur, argu. ff. de in rem verſo. l. ſi ſeruus. & idem Tanc.

1 *Contractus nominati qualiter pœnitentia reſoluantur. 5.*
2 *Contractus innominati qualiter pœnitentia reſoluantur. 4.*
3 *Facta non repetuntur.*
6 *Mandatum gratuitum.*
7 *Mandati actio ad factum præciſè non competit.*
8 *Compenſatio in debito ciuili & naturali.*
9 *Compenſatio in debito naturali.*
10 *Compenſatio in debito ciuili.*
11 *Compenſatio in rebus inter ſe functionem recipientibus. 13.*
12 *Retentione rei quando vtendum.*
14 *Compenſatio generis ad genus.*
15 *Compenſatio liquidi ad liquidum facienda.*
16 *Compenſatio, an de liquidendo facienda.*
17 *Iudex æquitatem præ oculis habeat.*

Bona

BOna fides. ¶In verſi. ſed depoſitori. habes
quod depoſitori licet pro volun
tate ſua depoſitum reuocare, gratia huius. Si quæ-
ratur nunqđ licet reſilire ab obligatione altera par-
te inuita, refert. Aut quæritur de obligatione procedente ex
1 contractibus nominatis: aut ex cõtractibus innominatis. † Si
de obligatione ex contractibus nñatis tunc, aut quæris nun-
quid licet reſilire altera parte inuita ab obligatione contrahen-
da: & dic qđ ſic. Aut ab obligatione iam cõtracta: & dic quod
non regulariter & infallibiliter, vt. C. de act. & obli. ſicut. & .C.
2 qñ licet ab emptione diſcedere. l. 1. & 2. † Si quæris de obliga-
tione ꝓcedente ex cõtractibus innominatis, tunc diſtinguunt
quidam. Aut res eſt integra: aut non. Primo caſu cuilibet pœ-
nitere licet cum pactũ ſit nudum: vnde alias nuda mutata vo-
luntate neuter cõpellitur huiuſmodi cõuentioni ſtare, ar. ff. de
pac. iuris gentium. §. ſed cum nulla. de iuriſdi. om. iud. ſi cõue-
nerit. de rerũ permu. ex placito. fallit in tranſactione, vt. C. de
tranſac. l. quãuis. Et eſt ratio, vt ſit litium finis, vt. C. de trãſac.
l. fratris. & . ff. pro ſuo. l. vltimo. Item fallit. ff. de condic. ob cau-
ſam. 53. §. quinimò. ſed ibi habetur res pro nõ integra. ſm Iac.
de Aret. Sed Iac. de Ra. ſentit aliter & non abſurde, dicit enim
quod refert inter pacta liberatoria, & pacta obligatoria. In pa-
ctis liberatorijs ſubdiſtinguit, aut vult pœnitere actor: aut vult
pœnitere reus. Si actor vult pœnitere, nõ poteſt ſiue ſit res in-
tegra ex parte vtriuſque, ſiue ex parte rei, dum tñ reus paratus
ſit adimplere. Et ita intelligitur ſm eum d. l. quamuis. & eo. ti.
ſiue apud acta. Si reus vult pœnitere, aut re integra, vel non ex
parte ſua tãtum: & tunc poteſt etiam ſi actor paratus ſit pactũ
adimplere. ratio diuerſitatis colligitur ex regula iuris fauorabi
lioris & ex. l. ſi quis in conſcribendo. C. de pac. cum ſimilibus:
nec refert ſm eum ſiue in lite ſiue extra litem huiuſmodi pa-
cta fiant. In pactis obligatorijs ſubdiſtingue, aut res eſt inte-
gra. aut non. Si res eſt integra pœnitere licet: quia nuda volun
tate, &c. vt ſupra dictum eſt. Si res nõ eſt integra tunc, aut res
deſijt eſſe integra facto: aut datione. Si facto tunc pœnitentiæ
non eſt locus: nam recipiens pœnitere non poteſt, cum iam ſit
3 obſtrictus, faciens non † quia facta repeti nõ poſſunt, vt. ff. de
præſcr. ver. l. pen. de capti. & poſtli. reuer. l. in bello. §. factæ cau-
ſæ. & in auth. de æquali. do. §. 1. colla. 7. agetur ergo non condi-
ctione ad repetendũ: ſed de dolo vel præſcriptis verbis com-
petit, ſi natura negotij patiatur. Si vero res deſijt eſſe integra
4 datione refert, aut pœnitet accipientem: aut dantem. † Si acci-
pientem, nõ poteſt eius pœnitentia reſoluere hunc contractũ:
vtpote cũ iam ſit obſtrictus præſcriptis verbis iudicio, vt d. l.
ex placito. cum ſi. vnde non erit in eius arbitrio ſic obligatus
nec ne debeat vel non debeat, arg. ff. de eo quod certo loco. l. 2.
de iuriſdi. l. ſi idem cum eodem. §. 1. Si autẽ pœniteat dantem,
tunc aut cœptum erat iam aliquid ab aduerſario de eo propter
quod accepit: aut non. In primo caſu refert, aut fiebat gratia
vtriuſq; talis cõtractus: aut gratia pœnitẽtis. Si gratia vtriuſq;,
pœnitentia locum non habet, vt in hoc exemplo, cauſa futuri
matrimonij cõtrahendi dotis nomine dedit mulier pecuniam
Titio, is eam diſpenſauit, mulier ducta pœnitentia ob hoc non
repetit, vt. ff. de codic. ob cauſam. l. quod ſeruus. Si vero gratia
pœnitentis, tunc pœnitere poterit, vt eo. ti. l. ſi pecuniam. §. item
ſi quis. Si autem nihil cœptũ eſt tunc, aut ſupereſt facultas fa-
ciendi: aut non. Primo caſu põt repetere qui dedit pecuniam
ductus pœnitentia, dummodo perſona a qua erat faciendum,
ſi propterea impendit, cõſeruetur indemnis omnino: nec hic
diſtinguendum eſt ſi fiebat gratia pœnitentis: aut vtriuſq;. vt
probatur. ff. de condi. ob cauſam. l. dedi. §. 1. & l. ſi pecuniam. §.
ſed & ſi quis. & . ff. de reg. iur. l. nemo poteſt. Si non ſupereſt fa-
cultas faciendi: tunc aut propter metum vel culpã eius qui fa-
cere debuit, & tunc pœnitere, alias repetere poteſt. Aut non, &
tunc aut rem in qua facturus erat fuiſſet diſtracturus ſi nõ ac-
cepiſſet: aut non. Si erat diſtracturus non repetet. Si non erat
tunc ſic, vt d. l. ſi pecuniam. §. fin. & l. dedi. §. 1. Vel dic breuius,
repetit ex pœnitentia niſi aduerſarij interſit non accepiſſe: vt
quia ad hanc rem impendit, vel rem perdit nõ perditurus niſi
mora ſua poſsit ſibi aſſcribi: & ſic patet quod facilius pœniten-
tia diſſoluuntur contractus innominati quam nominati: quia
ſicut quo ad ſui initium ſunt debiliores alijs, ſic & quo ad ſui
exiſtentiam ſeu firmitatem ſm Iaco. de Aret. Sed Pet. de Bel-
5 laper. dicit quod iſta regula eſt infallibilis † quod licet liberum
ſit ab initio contrahere cõtractum, tamen inito conſenſu par-
tium, ab obligatione contracta non licet alteri reſilire. Pone
enim quod vendo tibi rem pro x. obligatio contracta eſt, qua
teneor tibi id tradere, ſi milleſies diſſentirem, nõ tollitur obli-
gatio, vt. C. de reſcin. vend. l. l. de contractu. Sed fallit hæc regu-
la in depoſito, præcario, mandato, ſocietate, & commodato:
quia ſi depono penes te librũ, contractus perfectus eſt: tamen
obligatio non eſt contracta quod tenear dimittere librum pe-
nes te, & non reuocare: vnde ſi reuoco, reſilio ab obligatione
contracta vt hic. & . ff. eo. titu. l. 1. §. pen. Idem eſt in præcario,
vbi ſi concedo tibi librum præcario non eſt obligatio contra-
cta vt tenear librũ penes te dimittere, & ideo diſſentiendo re-
uoco, vt. ff. de præcario. l. 1. & l. cum præcario. Sic eſt in cõmo-
dato: vnde ſi commodo tibi rem vſq; ad annum, poſt annum
reuocare poſſum, ſed infra annum non: propter conſenſum
meum: ſed poſt annũ non ſum obligatus, ſic loquitur. ff. com-
moda. l. in commodato. §. ſicut. Sic eſt etiam in ſocietate: po-
ne enim, cõtraxi tecum ſocietatem, nunquid obligamur per-
petuo ad ſtandum in ſocietate? certè non, imò ſi de hoc fieret
conuentio non valeret. ff. communi diui. l. in hoc iudicio. §. ſi
conueniat. & . ff. pro ſocio. l. idemq; de leg. 2. l. cum pater. §. dul-
ciſsimis. ſed obligati ſumus adinuicem dum perſeueramus in
ſocietate noſtra acquiſita cõmunicare. Item quod non fiat in-
tempeſtatiua renuntiatio, vt. ff. pro ſocio. l. verum. §. vlt. Idem
eſt in mandato, tamẽ in hoc magis dubitatur: quia dicunt qui-
dam ꝙ mandatarius præcisè compellitur ad exequendũ man-
datum quod ſuſcepit, quod non eſt verum: imò conuenitur ad
intereſſe, vt. ff. manda. ſi procuratorem. §. mandati. & l. ſi man-
dauero. §. vlt. & l. inter. §. qui mandatũ. alias eſt ſub. l. ſi quis ali-
cui. Vnde in mandato ſecundum Pet. de Bellaper. videtur eſſe
6 quoddam præcarium ex parte procuratoris: † quia mandatum
eſt ſeruitium gratuitum, vt. ff. manda. l. 1. & de natura præcarij
eſt quod reuocari poteſt: & ideo dicitur in. ll. prædictis quod ſi
mandatarius voluerit poteſt reſilire, dum tñ hoc faciat tempe
ſtiuè. Sed ſi intempeſtiuè reſiliat, vel poſtquam fuerit in dolo,
vel in culpa, non poteſt ſolo conſenſu quin teneatur ad inter-
eſſe. Vnde cum mando procuratori quod agat pro me, reſul-
tat quædam primitiua obligatio, quæ non ligat eum niſi vt de
natura præcarij eſt, ſcilicet quouſq; reſiliat videtur vſum medij
temporis dediſſe: & ſic illũ vſum nõ poteſt reuocare, ſed non
eſt obligatus ꝓcurator ad eundem niſi dolo vel culpa aliquid
fecerit, vel ſi renuntiat tardè, quia hic eſt propter dolum vel
culpam contracta obligatio, a qua ſolo conſenſu reſilire non
poteſt. Sed antequã dolum vel culpam cõmittat mandatarius
ingerẽdo vel tarde renunciando habet naturam præcarij: ideo
poteſt renuntiare: nec ergo poſſum eum compellere ad exe-
7 quendum † hinc eſt quod actio mandati non competit præ-
cisè ad factum, ſed ad intereſſe, vt in dicto. §. mandati.
¶ §. contra quod. Si quæris qñ, & in quibus locum habet com
penſatio. Diſtingue. Aut quæris de delictis, vel quaſi: aut de
cõtractibus vel quaſi. In primo caſu dic vt dicã infra de adul.
ca. vlt. In ſecũdo caſu refert. Aut quæris in quibus debitis ad-
mittatur cõpenſatio: aut in quibus rebus vel ſummis. Si quæ-
ris in quibus debitis refert, aut quæris de debito ciuili & natu
rali vltro citroq;: aut de debito naturali tantum: aut de debito
8 ciuili tantum. † In primo caſu refert. Aut ſunt debita efficacia
hinc & inde, in quibus non obſtat exceptio: & non eſt dubiũ
quod in talibus debitis admittitur cõpenſatio, vt. C. de com-
penſa. l. vlt. & per totum, & . ff. de cõpenſa. per totum. Aut ſunt
debita inefficacia, in quibus ſeu quorũ altero obſtat exceptio
efficax perimens actionem: & talium inter ſe non habet locũ
compenſatio, vt. ff. de cõpenſa. l. quæcunq;. cum ibi no. vbi di-
citur quæcunq; per exceptionem perimi poſſunt, in cõpenſa-
tionem non veniunt. Et notabiliter dico qñ eſt exceptio effi-
cax perimens actionem: ſecus ſi exceptio eſt inefficax: & talis
quæ ope replicationis tolli poteſt: vt. v. g. debebã tibi. 5. indu-
xi te per dolum vt faceres mihi pactum de non petendo, quæ
exceptio ope replicationis tolli poteſt: & tale debitũ in com-
penſationem venit, ar. illius. l. quæcunq; per exceptionẽ perimi
poſſunt, &c. a contrario ſenſu: nam quod plus eſt ſi iſtud debi-
tum ſoluerẽ ignoranter, nõ repeterem: quia cui damus actio-
nem &c. ff. de reg. iur. l. inuitus. §. cui damus: de ſuperficie. l. 1. §.
quod ait. nec obſtat. l. qui exceptionem. quia loquitur de exce
ptione efficaci, ſed iſta exceptio nõ eſt efficax ope replicatio-
9 nis; ergo &c. † In ſecundo caſu. ſ. qñ quæris de naturali debito
tantum, dic quod aut eſt tale debitum quod nunquam habuit
concomitantiam ciuilis obligationis, vt pactũ nudũ de peten-
do, & ſimilia, & tũc poteſt cũ alio debito efficaci cõpenſari, vt
ff. de compenſa. l. etiam. vbi dr̃ etiam ꝙ naturaliter debetur in
cõpenſationẽ venire. Aut eſt tale debitũ naturale quod habuit
aliqñ concomitãtiam ciuilis obligationis, ſed nunc non, vt eſt
debitum ab initio naturale & ciuile, a quo tñ debitor per ſen-
tentiam

tentiam eſt abſolutus, per quam abſolutionem tollitur ciuilis,
& inducitur exceptio efficax perimens actionem: & tale debi
tum non poteſt in compenſationem deduci, argu. l. alleg. quæ-
cunq;. vbi hoc not. gl. & Iac. de Ra. & Cyn. C. de compen. l. ex
10 cauſa. † In tertio caſu, ſ. qñ quæritur de debito ciuili tantum:
tunc ſi ſit ciuile debitũ q non habet aliquid naturalitatis veræ
vel fictæ, vt ſic accipiatur pro abnegatione naturalitatis, non
compenſatur: quia non eſt reperire q tale debitum per exce-
ptionem non perimatur: cum ergo per exceptionẽ perimitur
non poteſt venire in cõpenſationem, vt in d. l. quæcunq;. nec
tale debitum poteſt conſtitui, vt. ff. de conſti. pec. l. 1. §. debitũ.
Nec obſtat ſi opponatur de debito in chirographo poſt bien-
nium, vt inſti. de lite. oblig. in prin. & C. de non num. pec. l. ſi ex
cautione. & in actione de peculio quæ tenet ciuiliter patrem:
quia imò ibi eſt ciuile & naturale debitum, vt no. per doct. iu-
ris ciuilis ſpecialiter per Cyn. C. de iur. & fac. igno. l. cum quis.
& C. quod cum eo. l. pe. ¶ Sequitur in quibus rebus vel ſum-
mis admittatur cõpenſatio, dico quod in illis quæ in ſuo gene-
re recipiunt functionem. Circa q diſtingue. Aut quæris nun-
quid directo poſsit admitti cõpenſatio: aut indirecto. Si dire-
11 cto tunc, † aut quæris in his quæ recipiunt inter ſe inuicem &
in ſuo genere functionem, & dic quod ſic, vt. ff. & C. de com-
pen. per totum. quod tñ intellige vt ſtatim dicam in verſi. dixi
ſtatim. ſed fallit in caſu depoſiti vt hic in textu & in glo. Aut
quæris in alijs rebus quæ nõ recipiunt functionem, vt ſpeciei
ad ſpeciem, vel ſpeciei ad quãtitatem, & tunc nõ habet locum
compenſatio ff. de pig. ac. l. ſi cum venerit. in prin. 2. reſpon. C.
de rei vendi. l. ſi ex ea pecunia. & C. cõmo. l. prætextu. Siue di-
recto & impropriè, ſumendo cõpenſationem pro retentione,
puta qñ res tua ad me peruenit, & volo eam pro debito in quo
12 mihi teneris retinere: & tunc refert. † Aut debetur ex eodem
contractu & ex eadem cauſa: & tunc licet directo nõ admitta-
tur compenſatio ſpeciei vel quantitatis ad ſpeciem: tñ indire-
ctè admittitur: & non eſt vera cõpenſatio, imò retentio ꝓpter
fidem quæ frangitur donec ſoluatur ſpecies vel quãtitas, vt. ff.
de act. emp. & vendi. l. Iul. §. offerri. & de cõtrahen. emp. & ven.
l. pacta conuenta. & C. de cõtrahen. empt. l. vlt. Aut non debe-
tur ex eodem cõtractu & ex eadem cauſa, & tunc refert. Aut
illa res quę peruenit ad me eſt mihi obligata: aut nõ. Si ſic poſ-
ſum eam retinere: quia cui damus actionẽ &c. vt in regula iu-
ris. ff. de reg. iur. l. inuitus. §. cui damus. de pign. actio. l. ſi rem. §.
omnis. & C. de diſtrac. pigno. l. quandiu. Si non, tunc aut volo
eam retinere propter impenſas factas in illa re: & tunc poſſum
vt. ff. commo. l. in rebus. §. poſſunt. Fallit in caſu. C. de rei vxo.
actione. l. vnica. §. ſed nec obſtat impenſas. Aut volo retinere
propter aliud debitũ, & tunc aut illud debitum eſt cõtractum
propter hoc vt haberem rem: aut ob aliam cauſam. Primo ca-
ſu, aut cõuerſum eſt in vtilitatẽ debitoris & retinere poſſum,
vt. ff. de rei vendi. l. emptor. & C. ſi ali. res pign. data ſit. l. 1. Aut
non eſt conuerſum in vtilitatem ſuam: & tunc nõ poſſum re-
tinere. vt. C. de furtis. l. in ciuile. Secundo caſu qñ fuit contra-
ctum ob aliã cauſam, aut res peruenit ad me ſine voluntate de-
bitoris, & tunc nõ retinebo, vt. C. in quib. cau. pign. tacitè con-
trahitur. l. ſi non inducta. ſed hoc fallit in caſu. ſ. de ordi. cog.
ſuper ſpoliatione. Aut peruenit ad me de volũtate ſua: & tunc
aut peruenit ad transferendo dominium, vel ius rei cõceden-
do: & tunc retinere poſſum ob aliud debitũ, vt. ff. de condi. in-
debi. l. ſi nõ ſortem. §. ſi centum. C. ob chirograph. pec. l. 1. Aut
peruenit ad me non transferendo dominium, nec ius rei con-
cedendo: & tunc retinere non poſſum, vt in l. alleg. prætextu.
13 † Dixi ſtatim quod in rebus, quę decipiunt inter ſe inuicem &
in ſuo genere functionem, habet locũ compenſatio: iuxta hoc
pone quod ego debeo tibi. x. denarios, & tu debes mihi x. pa-
nes, nunquid fit cõpenſatio. videtur quod ſic: quia cõpenſatio
habet locũ in rebus quæ conſiſtunt pondere numero vel men
ſura, vt. C. de cõpen. l. ſi conſtat. iſta ſunt huiuſmodi, ergo &c.
Dic contra, quia compenſatio locum habet in his quæ in ſuo
genere functionem recipiunt: ſecus in his quæ ſunt diuerſorũ
generum: quia tunc non poteſt fieri compenſatio, vt in l. alle-
gata, ſi conuenerit. in prin. Item pone quod tu debes mihi. xx.
ſolidos turonenſes, & ego debeo tibi. v. ſolidos ſterlingorum,
qui bene valent. xx. ſolidos turonenſes, nunquid in iſtis habet
locum compenſatio? Breuiter in hac. q. oportet decurrere ad
aliam. q. nunquid admittitur ſolutio in ſterlingis vbi mutuum
factum fuit in turonenſibus, & hoc ſolet diſtingui per docto-
res. Aut fit ſolutio in denarijs non eiuſdem materiæ, nec eiuſ-
dem formę: & tunc nõ debet admitti. Aut fit in denarijs eiuſ-
dem materię, licet alterius formæ, & tũc teneor recipere, vt. ff.
de ſol. l. Paulus. Modo vbi poſſum ſoluere poſſum compenſa-
re: quia cõpenſatio eſt ficta ſolutio, arg. ff. de ſol. l. ſatisfactio. ſ.
14 de except. cum inter. † Sed ſi quęris nunquid generia ad genus
habeat locum cõpenſatio, diſtingue. Aut quæris nunquid ad
mittatur cõpenſatio vnius generis ad aliud genus, & dic quod
non, verbi gratia. Debeo tibi hominẽ in genere, tu debes mi-
hi aſinum, hic non habet locum compenſatio, quia non reci-
piunt functionem in genere ſuo, vt. ff. ſi cert. pet. l. 2. §. mutui.
Aut quæris nunquid admittatur cõpenſatio vnius generis ad
ſeipſum genus, & tunc ſic, vt. ff. ſi pars hæredi. pe. l. 1. §. item ſi
cum me. de hæredi. inſti. l. qui non militabat. t. reſponſo. Et ita
intellige quod not. glo. C. de compenſa. l. vlt. glo. 1. in fine.
¶ Super eo. cap. in fine. Hic habes quod vnius debiti liquidi ad
15 aliud debitum liquidum fit compenſatio, alias nõ. † Circa hoc
tamen diſtingue. Aut eſt liquidum tuum debitũ per tuas pro-
bationes, aut per meam cõfeſsionem. Si per meam confeſsio-
nem, tunc licet meum debitum nõ ſit adhuc liquidum: tñ ex-
pectabis vt liquidetur: quia ex quo releuaris in vno per me, nõ
mirum ſi in alio grauaris, arg. ff. de iureiur. l. eum qui. §. 1. Si ſit
liquidum non per meam cõfeſsionem, ſed per tuas probatio-
nes: tunc aut poteſt fieri liquidum meum debitũ de ꝓximo:
aut non. Si ſic tunc cõpenſatio eſt facienda, arg. ff. de excep. do-
li. l. apud Celſum §. ſi quis autem. in fin. Si non poteſt de pro-
ximo liquidari, tunc refert. Aut debitum meum eſt tale pro
quo non habeo petitionem: vt quia eſt naturale debitum tñ
quod ſi non veniat modo in rõnem compenſationis, alias a te
16 petere non potero. † Et eo caſu licet non de proximo fiat li-
quidatio, expectabitur per maius tẽpus vt probem, ar. ad hoc. ff.
de ferijs. l. 1. vbi quis admittitur ad agẽdum timore ne pereat
actor, qui alias non admitteretur ſm Iac. de Ra. & Cyn. C. de
compenſa. l. vlt. pro hoc facit, quia vbi non eſt tantum pericu-
lum lex admittit ſemiplenam ꝓbationem: alias vbi eſt maius
periculum requiritur plena, vt. ff. ad exhib. l. 3. §. ibidem. & C.
de iu. di. l. iudices. Aut eſt tale debitum quod alias peti poteſt,
& tunc non admittitur cõpenſatio ſi non eſt liquidum, vel li-
quidandum de proximo, vt. C. de compenſa. l. vlt. ſed petetur
poſtea, vt. ff. de compen. l. quod in diem. §. 1. Sed infra quãtum
tempus dicemus eſſe de proximo, dicunt quidã vt Ber. Hoſti.
& Abb. hic infra duos mẽſes, vt. ff. de iure fiſci. l. aufertur §. quę
compenſationem. & hoc tenet Dyn. inſtit. de actio. §. in bonæ
fidei. Alij dicunt quod hoc arbitrio iudicis relinquẽdum eſt,
& ita not. ff. vt in poſſ. leg. l. ſi is a quo. quod credo verius. &
quod dicit in. §. alleg. qui compenſationem habet locum in fi-
ſco, vbi eſt ſpeciale ſm Accur. Iaco. de Ra. Pet. de Bellapert. &
17 Cyn. in l. alle. vlt. C. de cõpenſa. † & ſic arbitrabitur iudex qñq;
paruum, quandoq; magnum, quandoq; maius tempus, vt ſibi
videbitur, ſequendo æquitatem quã ſemper debet habere præ
oculis. ff. de eo quod cer. lo. l. quod ſi epheſi. in fin. & ſ. de tran-
ſac. cap. fin. cum ibi not. hic in verſi. de culpa quoque. Soluitur
quæſtio dominicalis Bar Brix. quę incipit, cum quidam ſcho-
lares, qua quæritur ſcholares in ſcholis expectabant famulos
ſuos, dixit vnus alijs ire pro famulis & ego cuſtodiam libros:
interim illis abeuntibus quidam qui mẽtiti ſunt ſe eſſe famu-
los eorum aſportauerunt libros, an iſte alijs teneatur. & ſoluit
quòd ſic, & in hoc concordat Ioan. Andr. hic.

¶ De emptione, & venditione. Rubrica.

1 *Hoſpitalitas duplex.*
2 *Hoſpitales ſint clerici.*
3 *Hoſpitales ſint laici.*
4 *Hoſpitalitas ſeruilis, an clericos liget.*
5 *Hoſpitalitas ſeruilis, an clericos tangat.*
6 *Hoſpitales quare debent eſſe clerici.*
7 *Vendere rem ſuam nemo compellendus.*
8 *Vendenda ſunt victualia.*
9 *Vendere vltra iuſtum pretium eccleſia licet.*

PLacuit. ¶ Si quæris vtrum clerici, vel laici ad hoſpitalitatẽ ex debito teneantur:
1 † diſtingue primo duplicem ſpeciem hoſpi
talitatis, nam quædam eſt charitatiua, quæ per-
tinet ad officium pietatis, vt. 42. diſtinct. capit. 1,
& melius in capit. quieſcamus. Alia eſt quæ fit ex debito ſer-
uitutis, vt. C. de epiſcopis & clericis. leg. 1. & infra de immu.
eccle. cap. 1. Aut ergo quæris de hoſpitalitate charitatiua quæ
pertinet ad officium pietatis, & tunc refert, aut quæris de cle-
2 ricis, aut de laicis. ¶ † Si de clericis: tunc aut de beneficia-
tis: aut de alijs. Si de beneficiatis dic quòd tales ex debito

neceſsitatis tenentur ad hoſpitalitatem, vt.85.diſt.florentinũ.
42.diſt.§.1.& c.quieſcamus. Nam & quicquid habet eccleſia
pauperum eſt.16.q.1.qm quicquid, vt not.Ber. & Hoſti.ĩ.de
præb.de monachis.de ſup.negli.præla.ca.2.& pro hoc eſt caſus
in extrauag.Io.22.execrabilis. in princ. ibi hoſpitalitas in ipſis
beneficijs debita nõ ſeruatur,&c. vbi hoc idem tenet Gen.ſu-
per verbo debita.ad idem.45.diſt.& qui emendat. ibi multa.n.
præſtantur inuitis bona, qñ eorum conſulitur vtilitati nõ vo-
luntati,quia ſibijpſi inueniuntur eſſe inimici, extra de ſepul.ſu
per cathedram.§.cæterum in clem. ¶ Circa hoc tñ ſubdiſtin-
gue,quia aut quis poteſt omnibus abundare,& tunc debet da-
re omnibus indigentibus: ad quod debent inducere exempla
Loth,& Abrahę,qui oẽs indifferenter recipiebant. Gen.18.c.
& 42.diſt.quieſcamus. Aut non poteſt omnibus abundare:&
tunc dicit Ambroſius. nouem eſſe conſideranda.ſ.fidem,cau-
ſam,locum, tempus,ꝗmodum, neceſsitudinem, ſiue ſanguinis
propinquitatem,ætatem, debilitatem, cõditionem ſiue nobi-
litatem: quod dic vt plenè leg.& no.86.diſtin.non ſatis. & per
Aſten.lib.6.ti.de hoſpitalitate. Si de alijs non beneficiatis,tunc
3 dic idem quod in laicis.† Si quęris de laicis tunc Ber.hic innuit
quod tenẽtur ad hoſpitalitatem, in tantũ quod excõicari poſ-
ſunt niſi hoſpites recipiant. Sed Innoc. contra. & Hoſti. poſt
eum. dicens ꝙ quantũ ad hoſpitalitatem de qua loquitur hic,
epiſcopi & præsbyteri ſint contenti monitione: quãtum vero
ad venditionẽ adhibere poſſunt epi coertionem. Et idem te-
net Gen.extra de cenſibus.c.ad noſtrum. gl.3. in cle. Tu vero
potes ſic dicere, quod in foro contentioſo clerici non benefi-
ciati,vel laici non ſunt aſtricti ad hoſpitalitatem,cũ per legem
nemo benefacere cogatur, cum coactus nullũ meritum con-
ſequeretur.23.q.5.ad fidem.45.diſ.qui ſyncera.& c.de Iudeis.
nec bonus aliquis inuitus efficitur.23.q.6. vides. & ſic pôt ſal-
uari opin. Innoc. Sed in foro animæ ſecus, cum miſeriordiam
omnibus exercere ſit pręceptum,vt in d.c.non ſatis.& ex prę-
cepto legis quis teneatur diligere proximũ ſuũ, ad id ad quod
4 ſeipſum.1.diſt.humanũ genus.ĩ.de mài.& obe.c.dilecti.† Aut
quæris de hoſpitalitate quæ ſit ex debito ſeruitutis,& tũc,aut
quæris de clericis vtrũ ad illam teneantur: & dic quod non vt
C.de epiſc.& cler.l.1.&.ĩ.de immu.eccl.c.1.eo.ti. c.quia non-
nulli & c.cler.lib.6. Quod verum niſi in cõceſsione poſſeſsio-
nis facta eccleſiæ,cõcedens certam hoſpitalitatem:puta alber-
gum,vel hoſpitiũ ſibi retinuiſſet: tunc.n.ſecus,arg.ĩ.de cenſi-
bus.ca.j.& c.quanto.18.q.2.ſeruitiũ.&.ff.de pac.l. in traditio-
nibus cum ſi. ita diſtinguit in effectu Gen.in extrauag.allegata
5 execrabilis. ſuper verbo debita. † Aut quæris de laicis,& illi ad
huiuſmodi hoſpitalitatem bene tenentur: ſaltem vtilitate pu-
blica ſuadente,arg.iurium alleg.C.de epi.& cler.l.1.&.ĩ.de im-
mu.eccl.c.1.de per totũ. Nam quod ibi denegatur de clericis,
tacitè cõceditur de laicis, arg.ĩ.de præſump. nonne.ff. de iudi.
cum prætor.& ꝓbatur expreſsè.C.de eroga. mili. annone.per
totum.de exac.& tranſa.mili.annonę per totũ.de Mecha.l.Fa-
bri cenſium. & l.deuotũ.& l.deuotiſsimos.& per totũ.li.12.Et
de iſta materia no.Hoſt.in ſum.tit.de tẽp.ord.§.&cui.in v.co-
6 lum.ſub.§. vnde circa &c. † Et ratio, quare clerici debent eſſe
hoſpitales eſt,qa vt ait Hier.domus clericorũ oĩbus debẽt eſſe
cões. 16.q.1. qm quicquid. Item quia hoſpitalitatis hortator
eſſe nõ poterit,qui domũ propriã hoſpitibus clauſerit.42.diſt.
§.1. Item quia pietas hoſpitalitatis remuneratur temporaliter:
vnde apoſtolus ad Tim.4 c.Exerce teipſum ad pietatem:nam
corporalis exercitatio ad modicũ eſt vtilis: pietas aũt vtilis eſt
ad omnia,hñs promiſsionẽ vitæ quę nunc eſt, pariter & æter-
næ. Item quia Abraham & Loth hoſpitales angelos recipere
meruerunt,vt no.Ray.in ſum.tit. de hoſpitalitate ordinando-
rum.& frater Io.in ſum.confeſ.ĩ.eo.ti.q.1.& Aſten. in eo.cap.
¶ Si quęris vtrum aliquis rem ſuã iuſto prætio vendere com-
7 pellatur,diſtingue. † Aut ab initio antequã rem ſuam exponat
venalem: & dic ꝙ non,vt.C.eo.l.dudum.& l.inuiti. mandati.l.
in re mãdata.de Iudęis.l.nemo exterus.de iure deli.l.nec eme-
re.ff.rerum amot.l.non enim. Sed fallit in caſibus.ff.de relig.&
ſump.funerum.l.ſi quis ſepulchrum.in prin. &.C. de cõi ſeruo
ma.l.1. Aut poſtquã rem ſuam expoſuit venalem,& tunc cogi
poteſt vt iuſto prætio vendat, ſm Iac. Bul.Azo. & Innoc. Sed
Hoſti.dicit hic ꝙ imò eſt ſpeciale hic contra illã regulam, cu-
ius ſpecialitatis ratio eſt humana neceſsitas,quę & in hoc caſu
excuſat a furto.ĩ.de fur.ſi quis ꝓpter neceſsitatem. & ab ex-
cõmunicatione.ĩ.de ſent.excom.c.inter alia. ſm eum. Quod
8 videtur verius arg.ff de off. præfec. vrb.l.1.§. cura carnis † vbi
hoc videtur ſpeciale in victualibus: ergo in cõtrarium erit ius
cõmune in alijs rebus, ſcilicet quod licet quis habeat eas ve-
nales, quod tamen eas iuſto prætio vendere non teneatur,arg.
ff.ad municip.l.1. Sed fallit in caſibus prædictis exceptis, & in
caſu vbi conſuetudo eſſet quod iuſto prætio vendere tenere-
tur, vt probatur.ff.cõmunia prædi.l.venditor.§.ſi cõſtat. Item
in caſu vbi princeps hoc ordinat ex cauſa, maximè cõem vti-
litatem concernente,vt.ff de rei ven.l.item ſi verberatum §.j.
& de euic.l. Lucius. Nam cum lex inanimata hoc facere poſ-
ſit,vt in iuribus alleg.multo magis princeps poteſt hoc facere,
qui eſt lex animata in terris. in auth. de cõſulibus in fin.coll.4.
non tñ poſſet ſine cauſa mihi tollere dominium rei meę,quod
ſi faciat peccat. Et vide quod de hoc no.G. in ſpec.tit. de ſolu.
9 verſus finem.verſi.illud autem quæritur. † Et vtrũ ſi eccleſiæ
vendenti offeratur vltra iuſtũ prætium,licet ſibi recipere. Io.
& Hug.notant quod non.10.q.2.hoc ius porrectum. ſed Lau.
ibi contra, cuius opinio, poſſet ſuſtineri vbi careret dolo, nec
conſcientia remorderet, cum liceat cõtrahentibus ſe inuicem
re ipſa decipere.ff.de mi.l.in cauſæ.2.§.idem Pomponius.

1 *Menſuris conuentis metiendum.*
2 *Menſuris ſolitis metiendum.*
3 *Menſuris minoribus in dubio metiendum.*
4 *Menſura ſi iniuſtę ſint qualiter ſuccurratur emptori.6.*
5 *Accurſius reprehenditur.*

V T menſuræ. ¶ Si quæris quando in aliqua
ciuitate, vel loco ſunt diuer-
ſa pondera, vel diuerſæ menſuræ: & aliquis vendit
ſeu alias cõuenit tradere vel ſoluere aliquid ad pon-
dus,vel ad menſuram,ad quod pondus, ſeu ad quã menſuram
1 tradere,ſeu ſoluere teneatur,diſtingue. † Aut agitur & conue-
nitur inter partes quibus ponderibus,vel menſuris eſt ponde-
randum, vel menſurandum, & tunc illis de quibus cõuenit eſt
ponderandum,vel menſurandum, arg.ff.de po.l.1.§.ſi cõuene-
2 rit. † Aut nihil agitur,vel cõuenit inter partes de ponderibus,
vel menſuris: & tunc aut in regione, vel ciuitate, vel loco vbi
partes contrahunt ſunt certa pondera, ſeu certæ menſuræ: &
tunc ſm ea vel eas ponderandũ vel menſurandum eſt, argu.ſ.
de contrahen. empt. & ven.l.imperatores. Aut in illa regione,
ciuitate,vel loco ſunt diuerſa põdera, ſeu diuerſæ menſurę: &
tunc ꝓcedendũ eſt per coniecturas,taliter.ſ.quia aut ex quan-
titate prætij ex vna parte, & quãtitate ponderis vel mẽſurę ex
altera parte,pôt coniecturari de quo pondere,vel de qua men-
ſura partes ſenſerunt: vt quia pręti um magis adaptatur maiori
ponderi,vel menſuræ quã minori vel ecõtra: & tunc ſm illud
pondus,vel illã menſurã ponderandũ ſeu menſurandũ eſt, cui
3 magis ipſum prætiũ adaptatur, ar.ff.de reb.dub.l.1. † Aut non
poteſt coniecturari:puta quia pręti ũ ſe habet ęqualiter ad ma-
iorẽ menſurã, & ad minorẽ: vt ſi maior valet.xx.& minor.x.&
ꝑtiũ eſt.xv. & tũc in dubio ꝑſumit actu de minori, ar.ff. de le.
3.l.num.& de re.iur.l.ſemꝑ in dubijs.&.ĩ.de cenſib. ex parte.
¶ Si quæris vtrum,& qñ emptor tenetur venditori, vel econ-
tra ꝓpter iniuſta ſeu falſa pondera,vel iniuſtas ſeu falſas men-
4 ſuras. Accur.diſtinguit.ff.de dolo.l.arbitrio.§.de eo. † Aut ven-
ditor adhibet pondera vel menſuras: aut emptor. Si venditor
tunc ſiue ſciuit ea eſſe iniuſta, ſiue ignorauit tenetur emptori
ſi decipiatur: quia nõ refert, an dolo ſuo vel culpa lędatur ad-
uerſarius.ff.de ędil.edic.l.1.§.cauſa. Si emptor adhibet ea,tunc
diſtinguit. Aut adhibet maiora, & tunc ſi ſcienter tenetur: ſi
ignoranter credens ea eſſe iuſta non tenetur, niſi eſſet talis de-
ceptio quæ excederet medietatem iuſti prætij, vt ſi pondera
vel menſuræ in duplo plus continerent quam deberent, vt.C.
5 de reſcin. ven.l.2. Caueatis † credo quod Accur.malè loquitur
in hoc quod ponit differentiã inter vẽditorem & emptorem:
nam in vẽditore dicit verum quod ſiue ſcit ſiue ignorat tene-
tur emptori: quare ergo non ſic & emptor,non eſt ratio: Ideo
dico quod eodem modo tenetur emptor ſicut & venditor, vt
in.§.alleg.cauſa.nec obſtat.l.alle.ſecunda.C.de reſcin.ven.quia
ibi loquitur vbi error non eſt in pondere vel menſura: ſed re
ipſa in cõtractu interueniat deceptio. In caſu vero noſtro cir-
ca traditionem rei maioris vel minoris per iniuſta pondera in-
teruenit error ex parte decepti: ideo decipiẽs re ipſa licet igno
rans tenetur, argu.ff.ſi agri menſor fal.mo.dixerit.l.ſi duobus.
§.1. Credo ergo indiſtinctè, quod vbi alter contrahentiũ de-
cipitur,ſiue ab altero ſciente,ſiue ab altero ignorãte decipiens
tenetur decepto: & hoc ſi ſimpliciter venditum ſit ad pondus
vel ad menſuram. Sed ſi actum eſt quod ſtetur illi ponderi vel
menſuræ: tunc aut vterq; ſcit iniquitatem illius ponderis vel
menſuræ: aut vterque ignorat,& tunc non poteſt agi niſi vltra
dimidiam iuſti prætij fiat deceptio.C. de reſcin. vendi.l.1. Pro

primo

primo ſcilicet quando vterq; ſcit, facit. C. de tranſac. l. de fidei-
commiſſo. pro ſecundo ſcilicet quando vterq; ignorat. facit. ff.
6 de hære. vel actio. vend. l. quod ſi in venditione. † Aut ille qui
adhibuit menſuras ſcit, & alius ignorat qui eſt deceptus: &
tunc conuentio nõ excuſat ſcientem, quia conuentio q̃ ſtetur
ponderibus vel mẽſuris habet locum, tunc cum bona fide fa-
ctum eſt, & non cum mala fide ſiue dolo, vt. ff. de hæredi. vel
actio. vend. l. 1. & l. quæro. Dic ergo aut alter eorũ ſcit & alter
ignorat: & tunc aut deceptus hoc ſcit, & alter ignorat: & tunc
ipſe deceptus non agit, quia a ſeipſo decipitur. ff. de rei ven. l. is
qui ſe obtulit. & l. ſeq. Aut deceptus ignorat, & alter ſcit, &
tunc deceptus agere poteſt, quia ſciens prædicere debuit, q̃
falſa erãt per iura allegata. In hoc caſu poteſt intelligi quod di-
citur illud. c. quod debet agere pœnitentiam. xxx. dierũ. & in hoc
concordat Hoſti. in ſum. eo. titu. §. quibus menſuris. ver. & ſic
agit. vbi ponit iſtam diſtinctionem a verſi. ſed ſi actũ. vſq; hic.
Et cætera vide ibi per eum & per Accur. in. §. alleg. de eo.

1 *Contractus ſcienter decepti tenet. & 7.*
2 *Ementi rem vitioſam datur redhibitoria.*
3 *Contractus cui dolus dat cauſam, nullus.*
4 *Contractus cui dolus incidit, reſcindendus.*
5 *Contractus ſtricti iuris doloſi exceptione eliduntur.*
6 *Contractus dolo proxenetæ initus reſcindendus.*
8 *Contractus continens deceptionem vltra dimidiam pretij reſcin-
dendus. & 11.*
9 *Contractus continens deceptionem minus dimidia pretij tenet.*
10 *Contractus doloſus, an iuramento firmetur.*
11 *Libellus incertus non admittendus.*

CVm dilecti. ¶ Super gl. cum dolus, &c. Si
quæris vtrũ propter deceptio-
nem interuenientem in cõtractu, & propter quam
1 contractus reſcindatur, diſtingue. † Aut deceptus
patitur ſe decipi & decipitur ſcienter, & ſciens ac percipiens
deceptionem nihilominus cõtrahit: & tunc valet & tenet con
tractus ipſo iure & in effectu, nec occaſione deceptionis hu-
iuſmodi aliqualiter reſcindetur, ſiue ipſa deceptio ꝓueniat ꝓ-
pter vitium ſeu morbum rei ſuper qua contrahitur, vt proba-
tur. ff. de ædil. edic. l. 1. §. ſi intelligatur. & l. ſi tamen. §. ei qui ſer-
uum &. § in ædilitijs. & l. quæritur. §. ſi venditor. ſin fi. &. §. vlt.
& de cõtrahen. empt. l. ea quæ. ſiue proueniat alias quã propter
vitium vel morbum rei, ſuper qua cõtrahitur, vt puta propter
paruitatem ſeu maioritatem prætij, quia ſciens nõ decipitur,
vt. ff. de reg. iur. l. nemo videtur. j. de regu. iur. c. ſcienti. lib. 6. vt
2 plenius ſtatim dicam. † Aut deceptus decipitur ignoranter, &
tunc aut deceptio euenit in contractu ſolum propter vitiũ vel
morbum rei ſuper qua cõtrahitur, & tunc valet cõtractus ipſo
iure, ſed ipſe deceptus poteſt agere actione redhibitoria ad re-
ſcindendum cõtractum, vt. ff. de ædil. edic. l. 1. & per totum. C.
de ædil. actio. l. ſi prædium. & per totum. Aut deceptio euenit
alias quam propter vitium ſeu morbum rei deductæ in cõtra-
ctum: & tunc aut deceptio euenit in cõtractu ex propoſito, &
dolo ſeu fraude alterius: aut euenit nõ ex propoſito, ſeu dolo,
vel fraude alterius: ſed re ipſa. Si ex propoſito & dolo vel frau
de alterius: tunc aut dolo vel fraude alterius contrahentiũ: aut
dolo vel fraude tertij: puta mediatoris vel proxenetæ. Si dolo
vel fraude alterius contrahentium, tunc aut quæris de contra-
3 ctibus bonæ fidei: aut de cõtractibus ſtricti iuris. † Si de con-
tractibus bonæ fidei refert: Aut dolus dat cauſam contractui,
& tunc contractus nullus eſt ipſo iure, ſi deceptus hoc allega-
re velit, alias agere poteſt ex hoc cõtractu cõtra decipientem.
ff. de dolo. l. eleganter. 12. q. 2. quiſquis epiſcopus. in fi. ff. de mi.
l. in cauſæ. §. 1. de iure do. l. ſi res. §. ſi mulier. j. de rerũ permut.
cum vniuerſorum. &. C. de reſcin. vendi. l. ſi dolo. vbi hoc not.
Accur. & plenius in l. eleganter. & Ber. & Hoſti. hic. Licet Pe.
de Bellaper. in hoc contra dicens quod ſiue dolus det cauſam
contractui, ſiue incidat in contractũ, quod ſemper tenet con-
tractus ipſo iure, & actio inde naſcitur, & agitur actione ex eo
contractu & ante traditionem & poſt: ſed cõtra eum facit ex-
preſſe. ff. pro ſocio. l. 3. §. fi. Vnde cõem opinionem prædictam
ſecurius eſt tenere. ſ. quod cõtractus ſit nullus, veruntamen ſi
deceptus ignorans tradiderit eandẽ rem, repetet eam actione
de dolo. vide Butr. at; proceſſit venditio ſecuta eſt traditio, vt
intimãda per actionem de dolo. ff. de dolo. l. arbitrio. & l. quod
venditor. & l. ſi legatarius. Et aliqñ imploratur officiũ iudicis,
vt. ſ. de renun. fine. veniens. lectc. & de pac. cum pridem. † Aut
dolus non dat cauſam contractui, ſed incidit in contractu: &
tunc tenet cõtractus ipſo iure, & in effectu, ſed purgatur do-
lus per actionem ex eo cõtractu, etiam ſi vnius nummi dece-
ptio ſit, vt. ff. de act. emp. & vend. l. Iul. §. ſi venditor. & . §. idem
5 Iul. de dolo. ſi quis affirmauerit. † Si quæris de cõtractibus ſtri
cti iuris, tunc ſiue dolus det cauſam cõtractui, ſiue incidat ſo-
lum in contractu tenet cõtractus: ſed obſtat exceptio inquan-
tum doloſus agit & vult patrocinari ſibi dolum, vt. C. de inut.
ſtipula. l. dolo vel metu. de pac. l. cum poſtea quam. ff. de verb.
oblig. l. ſi quis cum aliter. Sed ſi per exceptionẽ vel alio modo
conſuli nõ poteſt decepto, vt quia doloſus iam poſſidet, datur
ſibi actio de dolo ne moretur in dãno. ff. de dolo. l. eleganter. §.
ſeruus pactionis. & l. ſeruus tuus. Et idem in cõtractu innomi
nato facio vt des. ff. de præſcri. ver. l. naturalis. §. quod ſi facio.
Et ne procedas per ignota, debes ſcire quod dolus dat cauſam
contractui, qñ nullatenus eram venditurus vel empturus niſi
dolus eſſet, v. g. Tu vis vt vendã tibi decretales meas, ego re-
ſpondeo me nullo modo hoc facturum, & tu replicas ſi ſcires
aliam cõpilationem venturam ſicut ego ſcio, libenter vende-
res: ego credens hoc verum, vendo tibi. Incidit autẽ dolus in
contractu, qñ ego eram alias venditurus vel empturus, ſed ꝓ-
pter dolũ aduerſarij viliori prætio dedi, vt quia ſuggeſſiſti mi-
hi habenti vina in grauia Pariſijs expoſita ad vẽdendum, quod
gentes regis cras erant venturi ad grauem pro capiendo & le-
uando nomine regis omnia vina, & ego timens ne mihi ſatiſ-
facerent de prætio vinorum meorũ, ea tibi vendo incõtinenti
6 prætio viliori. † Si deceptio prouenit ex dolo ſeu fraude tertij
puta mediatoris, tunc dic quod nihilominus valet contractus
ipſo iure & in effectu, ſiue dolus det cauſam cõtractui ſiue in-
cidat in cõtractu: ſed mediator qui proxeneta vocatur de do-
lo tenetur, vt. ff. de ꝓxenetis. l. 2. & 3. Et ſi nõ ſit ſoluendo de-
ceptus contra aduerſarium habebit recurſum, vt. ff. de dolo. l.
eleganter. §. ſi dolo malo. & no. Accur. in prin. illius. l. in gl. hunc
appellamus, &c. & hæc vera qñ deceptio non eſt vltra dimidiã
iuſti pretij: alias ſi eſſet vltra dimidiam iuſti pretij: tunc dic vt
ſequitur. Si quæris qñ deceptio euenit in cõtractu, non ex ꝓ-
poſito, ſeu dolo, vel fraude alicuius, ſed re ipſa: tunc aut quæris
vtrum cõtractus valeat nihilominus ipſo iure, & dic quod ſic,
7 vt in l. alleg. eleganter. † Aut in effectu & tunc, aut deceptus re
ipſa decipitur ſcienter, vt quia aliquis ſcienter emit rem pluſ-
quam valeat, vel vendit minus quam valeat, & tunc nõ habet
propter hoc aliquã actionem, etiam ſi deceptio ſit vltra dimi-
diam iuſti pretij, quia non decipitur qui ſciuit: nam ſcienti &
conſentienti nõ infertur iniuria neq; dolus. ff. de reg. iur. l. ne-
mo videtur. & . j. de regu. iur. c. ſcienti. lib. 6. cum ibi alleg. quod
dic vt plenè not. Spec. hoc tit. §. fin. verſi. quid ſi aliquis. vbi de
hac materia. Aut nõ decipitur ſcienter ſed ignoranter, & tunc
aut huiuſmodi contractus non vallatur iuramento vel fide, &
tunc aut deceptio eſt vltra dimidiã iuſti prætij: aut minus di-
8 midia iuſti prætij. † Si vltra tunc aut venditor eſt deceptus, vt
quia rem valentem. x. ſolidos vendit pro v. ſolidis vno denario
minus, & tunc agit vt decipiatur, ſ. quod reſcindatur cõtractus,
vel ſuppleatur iuſtum prætiũ data electione emptori, vt. C. de
reſcin. ven. l. 2. & hic. & . j. eo. cum cauſa. Aut emptor eſt dece-
ptus vltra dimidiam iuſti prætij, vt quia rem nõ valentem niſi
x. ſolidos emit pro xv. ſolidis & vno denario: & tunc petet qđ
decipiatur, ſcilicet q̃ reſcindatur cõtractus, vel ſibi reſtituatur
id quod vltra iuſtum prætium ſoluit, data electione venditori;
& ſic decipienti re ipſa ſemper datur electio ſecundum Hoſti. hic. &
in ſum. eo. tit. §. qualiter. ver. ſin autem. & hæc fuit opinio Azo.
9 † Si deceptio eſt minus dimidia iuſti prætij, & idem ſi vſq; ad
dimidiam iuſti prætij & non vltra: tunc nõ poteſt deceptus ad
aliquid agere: quia licitũ eſt contrahentibus ſe inuicem deci-
pere ſine dolo vſq; ad dimidiã iuſti prætij, vt. ff. de mi. l. in cau-
ſæ. 2. §. idem Põponius. alias incipit in prætio ſecundum Azo. Quod
verum de iure fori, ſecus de iure poli, arg. eorum quæ not. 33.
q. 2. inter hæc. Quod dictũ eſt quod deceptus ad aliquid agere
non poteſt vbi deceptio non excedit dimidiã iuſti prætij. Fal-
lit in eccleſia, vel minore deceptis & læſis, vel alijs ſi qui ſint,
qui hoc caſu poſſunt petere reſtitutionem in integrum, vt legi
tur & no. ſ. de reſtit. in integr. c. 1. & . ff. de mi. per totum. ut no.
Hoſti. in. §. alleg. qualiter. circa medium. uer. ſi uero ſit ciuitas.
10 † Aut hmõi contractus vallatur iuramẽto uel fide, & tunc aut
iſte deceptus eſt maior, qui iurauit contractum huiuſmodi te-
nere, & contra non uenire, & tunc nõ poteſt uenire cõtra, tal-
tem nomine ſuo, arg. ſ. de iureiur. cum contingat. ubi hoc not.
Hoſt. & . C. ſi aduerſus uendi. in auth. ſacramenta puberũ: nam
poteſt ſeruari ſine detrimento ſalutis æternæ, ergo ſeruari de-
bet, ut in c. alleg. cum contingat. & eo. tit. ſi uero. Idem tenet

Accur. C. de reſcin. vendi. l. 2. & Ber. ĵ. eo. cum cauſam. Aut eſt minor & tunc iuramentum, vel fides facit eum maiorem, ita quod non poterit contra venire iuxta formã illius. l. 2. vbi hoc no. Accur. & ĵ. eo. c. cum cauſa. vbi hoc no. Ber. & Hoſti. in ca. alleg. cum contingat. Et notabiliter dixi quod non poteſt venire contra nomine ſuo: quia ſecus ſi noĩe eccleſiæ quod dic, vt legitur & not. ſ. de iureiur. c. peruenit. 2. Io. An. dicit hic ſuper verbo induxit quo diſte decanus ſecutus ſuit opin. Iac. Bu. quam etiam ſequitur Dama. hoc titu. q. 1. & Accur. in d. l. 2. C. de reſcin. vendi. qui dixerunt emptorem tantum obligatum ad rem reſtituendam: licet habeat facultatẽ ſupplendi prætium:
11 vnde perempta re liberatur emptor. † Alij dicũt & placet Bar. Brix. in quæſt. venereali. 62. quæ incipit. pone quod res empta. emptorem obligatum alternatiõe, & alternatiuè fore pronuntiandum. ff. de re iudi. l. miles. §. 10. & ſ. de re iudi. quod ad conſultationem. vnde perempta re non liberatur emptor ab obligatione prætij ſupplendi. Eſt em̃ generalis in obligato ad duo ſi vnum dari non poſſit detur alterum. ff. de cõtrahen. empt. l. ſi in emptione. §. pen. de iure do. l. ſi res. §. 1. de ſolu. l. Stichum aut Pamphilum. in princ. & hoc niſi debitor alterum, ſcilicet, mortuum vel peremptũ ante mortem vel peremptionẽ ſuam elegerit. ff. de leg. j. l. huiuſmodi. §. Stichum. Pro prima opinione facit, quia iudex nõ debet condemnare dñm ſerui qui damnum dedit in x. pro damno vel ſerui donatione: licet quidam ſic intelligant dictum. §. decem. inſtit. de noxa. in princ. condemnat ſolũ in x. & dominus liberare ſe poteſt dando ſeruum.
12 . ff. de peti. hære. item veniunt. §. cũ prædiximus. & §. ſe. † Item facit, quia natura libelli non admittit incertitudinem. ff. de iniur. l. prætor edixit. §. quod autem. dicit Hoſti. ĵ. cap. pen. contraria loqui quando reus obligatus eſt ad alterum tantum, vel quando pro alternatiua fit deterior cõditio ſua. & hoc niſi ex cauſa incertitudo a principio admittatur, vt in d. §. quod autem. Hic vero diſiunctiuè oportet petitionem & condemnationem formari, quia diſiunctiuè obligatus eſt reus: imò alterum petendo, peteretur plus, cauſa. facit. ĵ. de teſta. Rayn. verſic. demum. cum ibi not. Ioan. Andr. hoc vltimum & ſecundam opinionem teneas.

1 *Fraus fit legi multipliciter.*
2 *Fraus nominis, loci, & temporis.*
3 *Emptor vſurarius peccat.*
4 *Emptor fructus rei lucratur.*
5 *Contractus vſurarij coniectura.*

AD noſtram. ¶ Hic habes quod. M. creditor domos & oliuas recepit ab R. debitore titulo emptionis, cũ re uera contractus vſurarius ageretur, ſic quòd faciebat fraudem legi.
1 † Quæ fit primo de contractu ad contractum, vt hic. & ĵ. de pign. c. illo vos. ff. de dona. inter virum & vxo. l. ſi ſponſus. § circa. Secundo de perſona ad perſonam. ff. de dona. inter virũ & vxo. l. 3. §. non tantum. ſ. de conceſ. preben. conſtitutus. & c. ſi. Tertiò de re ad rem. C. ad maced. l. ſi. ff. ad macedo. l. ſed Iuli. §. mutui. & l. item ſi filius. Quarto de contractu ad eundem contractum. ff. ad Velleianum. l. quamuis. §. ſi tamen eſſem. ſecundum Hoſti. hic. Et de hoc no. plenius per eum in ſum. eo. tit. §. ſin. per Accur. ff. de legibus. l. contra legem. per Ioan. 14. q. 1. plerique. per Ber. ĵ. de priuileg. quanto. glo. fin. per G. ĵ. de im-
2 mu. eccle. c. clericis. glo. pen. lib 6. † Fit etiam fraus de nomine ad nomen, de loco ad locum, de tempore ad tempus, quod dic per Cardi ĵ. de elec. cap. auaritiæ. lib. 6.

¶ Si quæris quando aliquis emit prędium ab alio ea conditione ſeu pacto appoſito, quod ſi venditor velit tantum pecuniæ reddere vſque ad certum tempus, emptor teneatur ei reddere prædium, tandem recepta pecunia reddit agrum retentis omnibus fructibus interim perceptis, vtrum talis emptor cõmit-
3 tit vſuram, diſtingue. † Aut hoc facit emptor in fraudem vſurarum, & tunc mortaliter peccat, nec a peccato vſuræ defenditur, arg. ĵ. de vſur. in ciuitate. & c. cõſuluit. licet ab eccleſia non poſſet inde condemnari: quia non iudicat de occultis. ĵ. de ſi-
4 mo. ſicut iuis tn̄ fin. & c. ſeq. cum concor. ibi allega. † Aut hoc non facit in fraudem vſurarũ, & tunc nõ peccat quia talis contractus eſt licitus. C. de pac. inter empto. & vendi. Compo. l. ſi fundum. ff. de in diem adiec. l. quoties. ſm̃ Hug. Et hoc intellige qñ fit conditio ſeu conuentio de toto prætio reſtituendo: ſin autem adijciatur conditio ſeu pactum, quod venditori terram reſtitueret ſi ei redderet infra certũ tempus certam quantitatem pecuniæ, quæ vix dimidiam iuſti prætij contingebat, talis contractus iudicabitur vſurarius, arg. ff. de tranſac. l. cum hi. §. modus. & C. mand. l. per diuerſas ſm̃ Inno. hic. & Archi.
5 14. q. 1. pleriq;. in gl. ſed pone iſtę. † Sed Ray. de pœna ſorti dicit ꝙ talis contractus vſurarius præſumitᷣ ex his coniecturis. ſ. ex eo ꝙ modicum eſt prætiũ reſpectu valoris rei. item ex eo ꝙ aliquid perſoluitur vltra ſortem receptã: item ex eo ꝙ emptor exercere conſueuit vſuras, & hæc probantur hic. & ĵ. de pigno. c. illo vos. ſm̃ Ray. & recitat Archi. in c. allega. pleriq;.

1 *L. 2. C. de reſcind. vendi. remedium, habet locum in contractibus bonæ fidei.*
2 *L. 2. C. de reſcin. ven. locum habet in diuiſionem. & 4.*
3 *L. 2. C. de reſcin. ven. remedium, habet locum in permutatione.*
5 *L. 2. C. de reſcin. ven. an habeat locũ in contractibus ſtricti iuris.*
6 *L. 2. C. de reſcin. vend. an extendatur ad tranſactionem.*

CVm cauſa. ¶ Si quæris in quibus cõtractibus locũ habet beneficiũ illius. l. rem maioris prætij. C. de reſcin. ven. & iſtius. c. re-
1 fert. † Aut quęris nunquid habet locum in contractibus bonę fidei, & dic quod ſic, vt patet. Primo in contractu emptionis & venditionis vt ibi, & hic & ſ. eo. cum dilecti. Et in cõtractu locationis & cõductionis, vt no. Accur. C. de vſur. l. ſi ea pactione. & de loc. & conduc. l. ſi olei. gl. fin. & quod habeat locum in locatione ſeu datione ad firmã notat expreſsè. Gul. de Monte Lau. extra de reb. eccl. non alie. c. 1. ſuper verbo venditiones. in cle. Idem no. Vin. & Io. Andr. poſt eum in d. c. cum dilecti, quia locatio ꝓxima eſt venditioni & eiſdem ferè
2 regulis vtitur. ff. locati. l. 2. & l. item ſi prætio. §. vlt. ff. Idem not. Accur. in diuiſione. C. cõmunia vtriuſq; iudi. l. de maioribus. ſuper verbo vel perperam. nam diuiſio vicem emptionis obtinet. vt eo. tit. l. 1. Et eadem ratione quę locum habet in diuiſione eadẽ ratione videtur hẽ locum in permutatione, cum diuiſio ſit ſimilis permutationi, vt. ff. de leg. 2. l. cũ pater. §. hæreditatem. & permutatio emptioni, vt. ff. de rer. permu. l. 1. & de cõtrah. emp. l. j. ex quib. cau. in poſ. ea. l. vlt. imò ipſa permutatio eſt ſpecies emptionis. ff. de ædil. edic. l. ſciendum. §. deinde.
3 † Et ꝙ locum habeat in permutatione not. Vin. & Io. Andr. in d. c. cum dilecti. Et ſm̃ hoc in diuiſione ſi deceptio enormis interueniat, datur alternatio iſta quæ hic cõceditur, vt rem vel iuſtum prætium reſtituat: quia eadẽ videtur ratio, quæ in emptione, vt in l. alleg. de maioribus. Cyn. tñ in l. alleg. de maioribus. & in l. alleg. rem maioris prætij. tenet contra, dicens quod in diuiſione non eſt eadem ratio quæ in venditione: nam qui vendit, vult ꝙ res apud emptorẽ remaneat. Sed qui diuidit hæreditatem, vel aliam rem nõ vult eam alienare. vnde ego deceptus in diuiſione agam contra aduerſarium præcisè & abſolutè ꝙ rem reſtituat: nam ſi rem vel prætium peterem alternatiuè: tunc cogerer vendere rem meã quod eſſe non debet, vt. ff. rerum amo. l. nõ enim. & C. de Iudęis. l. nullus. ſm̃ Cyn. Cuius opinionem credo verã quantum ad hoc quod dicit ꝙ ego deceptus in diuiſione poſſum agere præcisè cõtra aduerſarium ad hoc ꝙ rem reſtituat per rõnem allegatam, ſed nõ quantum ad hoc, ꝙ ſi ego deceptus velim agere & ꝯcludere iuxta & ſm̃ beneficium illius. l. rem maioris. quin facere poſſim iuxta opi. Accur. in l. alleg. de maioribus. Nec ſunt iſta inter ſe cõtraria: maximè ſuppoſita opin. Accur. in d. l. rem maioris. in magna glo. verſ. ſed certè &c. vbi dicit ꝙ res tantum eſt in obligatione & ſuppletio prætij in ſolutione, arg. ff. de re iudic. l. miles §.
4 decem. † Sed ſuppoſita opinione illorũ qui formant libellũ in l. illa alternatiuè. prout facit. G. de Blanoſco in libellarijs ſuis, cui fauent Ber. Inno. Hoſti. & Abb. ꝙ non vr̃ contrarietas, ſeu incõueniens dicere ꝙ ego deceptus in diuiſione poſſim præcisè agere ad rem reſtituendam, & ꝙ poſſim agere alternatiuè vel diſiunctiuè ad rem, vel ad ſuppletionẽ prætij. Nam ſimile habes in venditione, vbi emptor põt precisè agere cõtra venditorem hñtem facultatẽ rei tradendę ad rem tradendam, ſm̃ opi. Mar. quam expreſsè approbat Inn. ĵ. de ſent. excõ. c. ſacro. in magna gl. in fin. & Spec. titu. de fructibus & intereſſe. §. viſo. verſi. item dicimus. & Iac. de Ra. ff. de verb. obli. l. 2. §. contra aũt. & ipſe Iac. & Pe. de Bellaper. C. de act. empt. l. ſi traditio. & põt agere ad vtrunq; diſiunctiuè. ſ. ꝙ rem tradat, alioquin niſi fecerit ꝙ ſoluat intereſſe, vt dixi. ſ. de in integ. reſti. cõſtitutus. licet Inno. in c. alle. ſacro. videatur dicere, quod qñ res vendita
5 extat, quod præcisè ſit agendũ ad eam. † Aut quæris nunquid habet locum in contractibus ſtricti iuris, & vr̃ quod non, nam hæc iura loquuntur in cõtractibus bonæ fidei, & qđ de vno dicitur, &c. ff. de iud. cũ pretor. C. de ꝓcu. l. maritos. Pręterea lex dicit quod licitũ eſt cõtrahentibus ſe inuicẽ decipere ff. de mi. l. in cauſæ. 2. §. idem Põponius. ſed hoc non põt intelligi a'eo

indiſtinctè

indiſtinctè niſi in contractibus bonæ fidei vt hic, & in l. allega. rem maioris prætij. ergo non intelligitur in contractibus ſtricti iuris. Econtra videtur quod ſic, quia eadem ratio eſt in eis que in contractibus bonę fidei, ſcilicet, vt enormi læſioni ſuccurratur: ergo &c. ff. ad l. Aquil. l. illud. præterea videtur caſus. ff. de verb. oblig. l. ſi quis cum aliter. Quid dicendum? Iaco. de Ra. in l. alleg. ſi quis cum aliter. intelligit. l. illam quod in cõtractibus ſtricti iuris habeat locũ allegatio deceptionis vltra dimidiam iuſti prętij per modum exceptionis: licet quidam dicant cõtra & intelligant. l. illam vbi ſtipulatio interponitur ſuper contractu bonæ fidei. Nam tunc ſtipulatio ſequitur naturam cõtractus ſuper quo interponitur. ff. de act. emp. l. emptorem. in fin. ipſe tñ intelligit vt prius: & licet ſtipulator ab initio non fuerit in dolo extorquẽdo promiſſionem, tñ nunc eſt in dolo dum petit ex tali ſtipulatione, vt ibi &c. ff. de excep. doli l. 2. §. circa. Sed ſi non poſſet conſuli per exceptionem in contractibus ſtricti iuris, vt qa ſtipulator habet rem penes ſe, tunc dicit quod conſuletur decepto per actionem in factum. ff. de præſcr. verbis. l. quoties. & idem concedunt Pet. de Bellaper. & Cyn. in l. allegata rem maioris prætij: Dicit etiã ibi. Cy. quod non videt cur non daretur hic officium reſtitutorium, ſicut in
5 contractibus bonæ fidei. Si vera eſt illa opi. quod per officium iudicis illius legis officium imploretur quæ fuit opinio Placentini de qua hic per Ber. in glo. vlti. habet ergo illius legis bene-
6 ficium locum in contractibus ſtricti iuris, † ſed fallit in tranſactione, vt. ff. ad Trebel. l. Lucius. §. vltimo. vbi de hoc. & eſt ratio vt hic not. per Ber.

1 *Euictio fit duobus modis.*
2 *Euictionis duplex actio.*
3 *Euictio pro quibus rebus competat.*
4 *Euictio in quibus caſibus ceſſat. & 6.*
5 *Emens ſcienter rem alienam non agit de euictione.*
7 *Denunciatio in cauſa euictionis quando facienda. & 9.*
8 *Peremptoria opponenda ante litem conteſt. in Gallia.*
10 *Nouare nemo cogendus.*
11 *Venditor actore inuito comparens animo nouandi non audiendus.*
12 *Venditor in cauſa euictionis cõparens, vt procurator audiendus.*

SI venditori. ¶ Si quæris re vendita euicta, vtrum & quando emptor contra vẽditorem de euictione agere poſſit, diſtingue.
1 † Et ad clariorem euidentiam dicendorũ, debes ſcire quod res dicitur euicta altero de duobus modis. vno modo verè, quod eſt qñ in veritate res eſt euicta, vel eius æſtimatio ſoluta, vt. ff de euict. l. euicta. §. duple. Interpretatiuè vbi emptor rei alienæ ſuccedit vero dño, vt. ff. de euic. l. ſi vendideris.
2 † Debes etiam ſcire quod pro euictione duplex actio competere poteſt, vna ex empto: & alia ex ſtipulatione, vbi ſtipulatio interceſſit: & iſtę actiones habent varios & diuerſos effectus. Nam actio ex empto bene datur cũ res euincitur verè vel interpretatiuè, vt d. l. ſi vendideris. Sed actio ex ſtipulatu requirit rem verè euictam eſſe: quia in ſtipulatione nõ venit niſi id de quo actum eſt, vt veniat. ff. de verb. oblig. l. in conuentionalibus. & l. quicquid. Item eſt alia differentia, quia actio ex empto locum habet ſiue res vendita euincatur in totum ſiue pro parte, vt. ff. de euic. l. 1. & hoc ſiue ſit pars vera & integralis, ſiue ſubiecta, ſiue legalis, vt. ff. de vſufr. l. 4. de leg. 2. l. Męuius. §. pen. & de verb. ſigni. l. rectè. Sed ad hoc vt ex ſtipulatione agatur, oportet totã rem euinci: niſi ſpecialiter de partis euictione fuerit promiſſum, vt. ff. de euict. l. ſi dictum. 2. in ſtipulatione. & l. vaccæ. nec obſtat. eo. ti. l. ſi mancipium. §. 1. quia ibi fuit actum expreſſè, vt ꝓpter partem ſerui venditi euictam committeretur ſtipulatio: alias ſecus. Et hanc differẽtiam approbat Pet. de Bellaper. licet Ioan. contra in d. l. alleg. 1. ff. de euict. Et eſt ratio quare actio ex empto competit pro parte euicta: ſed non actio ex ſtipulatione ſecundum ipſum Pet. quia quod pro parte euicta competat actio ex empto. natura contractus hoc inducit, vt ſit idem iuris de parte quod de toto, vt in l. 1. iam allega. ff. de euic. ſed actio ex ſtipulatu non datur pro parte euicta, quia hoc non eſt de natura ipſius contractus: nam per ſtipulationem de euictione noua forma adijcitur: quæ forma adijcitur ſub cõditione ſi res euincatur, vt dicit lex euicta. §. 1. ff. de euict. & ff. de ſta. li. l. ſi quis ita libertatem. §. ſi duo ſerui. Modo ita eſt ꝙ vbi ſub conditione eſt agendum, oportet integram conditionem impleri antequam poſſit agi, nec ſufficit partem dari, vt. ff. de cõdi. & demon. l. ſcui fundus. & ſic eſt in propoſito. & ita intelligitur. §. allegatus in ſtipulatione, diſtingue ergo. Aut quæris de & pro quibus rebus poteſt agi de euictione: aut rebus de & pro quibus de ſui natura poteſt agi de euictione euictis, quãdo & in quibus caſibus ceſſat euictio.
3 † In primo caſu refert, aut res vendita euincitur per partem ſolum: aut euincitur in totum. Si per partem: tunc aut quæris nunquid poſſit agi ex ſtipulatione, & dic quod nõ niſi contrarium ſit actum, vt eſt dictum. Aut nunquid poſſit agi actione ex empto, & tunc aut res ſingularis eſt vẽdita, & tunc pro parte ipſius euicta agi poteſt actione ex empto, ſed non ex ſtipulatione, vt. ff. de euic. l. 1. aut res vniuerſalis eſt vendita: & tunc aut vniuerſitas iuris, aut vniuerſitas facti. Si vniuerſitas iuris vt hæreditas, tunc re ſingulari hæreditatis euicta nõ agitur de euictione, vt. C. de euic. l. 1. Et eſt ratio, quia aut res illa euicta erat hæreditaria, & tunc eſt facta ei iniuria: vnde vẽditor non tenetur, vt. ff. de euic. l. ſi per imprudentiam. vbi de hoc. Aut non erat hæreditaria, & tunc non videtur vendita, vt probatur hæc diſtinctio. ff. de hæredi. & act. vendi. l. 2. in princ. & de euic. l. ſerui venditor. & l. naue. Fallit in caſu vbi cõueniret inter partes quod pro ſingulis rebus pręſtetur euictio, vt in d. l. j. C. de euic. Et vbi venditor ſingulas res ſeu rem euictã de hæreditate affirmauit, vt. ff. de euic. l. niſi de ſubſtantia. Item vbi ſciebat rem illam euictam non eſſe hæreditariam, vt. ff. de hæredit. & actio. vendi. l. hoc autem. Si eſt vniuerſitas facti, tunc refert, nam aut illa vniuerſitas facti eſt ex pluribus corporibus diſtantibus: aut ex pluribus corporibus adhærentibus ſimul. Si res euicta eſt vniuerſitatis, quæ conſiſtit ex pluribus corporibus diſtantibus: tunc aut per euictionem rei ſeparatę nõ remanet vniuerſitas facti: aut remanet. Si non remanet verbi gratia, Tu vendidiſti mihi gregem. x. capitum, vnum caput eſt euictum, certè tunc agã de euictione. Si autem remanet vniuerſitas facti, vt pote vendidiſti gregem. xx. capitum, vnum caput vel duo ſunt euicta, tunc non agam, vt. ff. de rei vend. l. j. in fin. & l. ſeq. In alio caſu, ſcilicet, quando eſt euicta res illius vniuerſitatis quæ conſtat ex pluribus corporibus adhærentibus ſimul, vt quia vendis nauem, & vna tabula euincitur, tunc agitur quanti intereſt rem non eſſe euictam, vt. ff. de euic. l. na-
4 ue. Et ſi habes de quibus rebus põt agi de euictione. † Si quæris in ſecundo caſu principali, ſcilicet, rebus pro quibus de ſui natura poteſt agi de euictione euictis, quãdo & in quibus caſibus ceſſat euictio, tunc refert. Aut emptor iniuria iudicis condemnatur tali, videlicet ex qua iudex litem ſuam facit, & tunc non habet de euictione recurſum vt hic, & ff. de euic. l. ſi per imprudentiã. C. de euic. l. ſi non iniuria. & l. emptor. vnde ſumptum eſt c. præſens. Et not. Accur. in d. l. ſi per imprudentiam ꝙ quando iniuria iudicis procedit ſine culpa emptoris, nihilominus agit contrarium no. ff. de fideiuſ. l. emptione. & melius ſecundum Cyn. C. de euic. l. emptor fundi. & hæc opi. communiter approbatur per l. ſi ſeruus plurium. §. 1. ff. de lega. 1. & per l. ſi pro ea. C. mãda. & ff. de bonis li. l. qui cum maior. §. ſi tamen ſm Ioan. Andr. Et intelligit Innoc. & Ioan. Andr. poſt eum de tali iniuria ex qua iudex teneatur. C. de pęna iudi. qui malè iudi. l. 1. ff. de iudi. l. ſi filius. Si autem talis eſſet caſus quod iudex non teneretur, vel ſi nõ ſufficientes ꝓbationes induxiſſet emptor ſine dolo malo, tunc teneretur venditor qui de ꝓbationibus illius rei debet eſſe ſollicitus: venditori enim imputatur defectus probationum, vt hic patet: emptori vero culpa ſua & iudicis iniuria. Aut non per iniuriam iudicis, ſed ratione iuris
5 condemnatur, † & tunc aut emptor ſcienter rem alienã emit, & tunc nõ poteſt agere de euictione, niſi de euictione ſibi ſpecialiter proſpexerit, vt. C. de euic. l. ſi fundũ ſciens vel aliquid caſuale contingat, vt. C. cõmunia de leg. l. vlt. & ẽ. de reb. eccle. non alie. ad audientiam. Aut emit ignoranter rem alienam, & tũc aut eſt aliquid culpabile quod ſibi valeat imputari, vt quia voluntariè cõpromiſit & ſuccubuit, & tunc de euictione agere non poteſt, vt. ff. de euict. l. ſi dictum. §. ſi compromiſero.
6 † Idem ſi alio modo ſit in culpa, vt quia culpa ſua de poſſeſſore factus eſt petitor. ff. de euic. l. ſi rem quam. §. ſi duple. Idem ſi ſeruum per eum emptum manumiſit. ff. de euic. l. ſi ſeruum cuius. vel contra l. venditionis ſerui fecit per quam actũ erat quod contra veniendo ad libertatem perueniret, vt in l. alleg. ſi mancipium. 1. reſpon. Idem ſi rem venditam pro derelicta habuit. ff. de euic. l. ſi. Idem ſi bonam cauſam ſuam vitio ſuo per præſcriptionem perdit. ff. de euic. l. Herennius. §. fi. vel ſi venditor voluntate emptoris in locum venditum ſepultus fuerit, vt. ff. de euic. l. ſi per imprudentiam. §. ſi quis locũ. Idem dicit Hug. ſi non appellauit, arg. ẽ. de procur. c. non iniuſtè. §. potuit. & dicta. l. Herennius. §. 1. Sed Azo contra dicens quod non habet neceſſe appellare: & aliud eſt in procuratore, qui cum alio-

num factum gerat non videtur bona fide verſari niſi appellaue
rit nec obſtat.l.alleg. herennius.§.1. nam quod dicit venditore
præſente ſubaudiendũ eſt maximè. Conſulo tñ quod emptor
denunciet venditori quod appellet ſi velit,arg.ff.man.l.ſi pro-
curatorẽ.§.ſi ignorantes. Item ceſſat actio de euictione ſi em-
ptor fuerit abſens tpe ſniæ promulgatæ vt hic, &.ff. de euic.l.
ſi ideo cõtra emptorem . Idem ſi emptor nõ denunciauit ven-
ditori vt ſibi aſsiſteret & rem defenderet vt hic,vel ꝓcuratori
ſuo ipſo ſciente,vt.ff.de euic.l.ſi dictum.§.ſi pręſente & hoc ſi
potuit denunciare, alias non præiudicat ſibi, vt.C.de euic.l. ſi
7 permutationis. † Poteſt antẽ fieri hæc denunciatio qñq; ante
ſniam,vt.ff.de euic.l. ſi rem quam.§.vlti. dummodo ius ſaluũ
ſit venditori,arg.ff.mãda.l.ſi mandauero tibi.§.ſicut aũt. inſti.
mandatum.arg ĩ de dona.c.apoſtolicę.ibi hoc ſemper eſt ob-
ſeruandum &c. & hoc tenet Hoſti. hic. Vnde quidam dicunt
quod ſufficit iſtam denunciationem fieri qñcunq; ante ſniam
diffinitiuam,vt no.Accur.in l.alle. ſi rem quam.§.fi. & expreſ-
ſius in l.hęres ſeruũ.Per.de Samp.dixit vſq; ad concluſionem.
Alij dicunt quod ante litem conteſt.arg.ff.de leg.3.l.qui cõcu-
binam.§.ſi hæres. Et iſtam opinionẽ tenet Spec. tit. de defen-
8 ſione rei.§.1.ver.ſed & ſi conueneris † vbi de hoc.qđ credo ve
rum maximè in iudicio ſeu curia ſeculari, vbi ante litem con-
teſtatam oẽs peremptoriè ſunt proponendæ de conſuetudine
Regni Franciæ. Alij diſtinguunt: aut erat agendũ de euictione
ex cauſa nõ lucratiua,& tunc vſq; ad ſniam : & ſic loquitur d.l.
ſi rem quã.§.vlt. Aut ex cauſa lucratiua, & tunc vſq; ad lit.con-
teſt.ff.de leg.3.l.qui cõcubinam.§.ſi hęres.& hoc tenet Dy.Et
ratio diuerſitatis eſt ſm eum: quia vbi eſt cauſa non lucratiua,
latius prouidendũ eſt: quia nõ par eademq; ratio,&c.ff. de co-
9 dic.l. vlti. † Aut non poteſt ſibi aliquid culpabile imputari, &
tunc aut res vẽdita perijt ante litem conte. in cauſa euictionis
ſine facto & culpa vẽditoris, & tunc non põt emptor agere de
euictione actione ex ſtipulatu : ſed bene poterit agere actione
ex empto rõne doli ſi dolus interceſſerit,alias nõ . vt legitur &
no.ff.de euic.l.ſi ſeruus venditus.in prin.&.C.de euic.l. ſi quis
tibi ſeruũ.Aut perijt poſtquã eſt euicta per ſniam,vel ſaltẽ poſt
litem conteſtatã in cauſa euictionis,& tunc agere põt, vt.ff.de
rei vend.l.vtiq; &.C.de aſſer.tol.l.2. & no. in l.allega. ſi ſeruus
venditus. & l.ſi quis tibi ſeruum . ¶ Poſſet quæri vtrũ vendi-
tor inuito actore cõueniente emptorem de iure rei venditæ,
poſsit in ſe iudicium ſuſcipere : & videtur ꝙ ſic arg.ff.de peti.
hæredi.l.ſed & ſi lege cõmiſſoria.§. item ſi rem in fi.ff. de app.
l.ab executore.§.j.& de ali.mu.iudi.cauſa facta.l.3.§.fi.de nox.
l.de illo.:in fi.& fam. erciſ.l.planè. Et iſtã opinionem approbat.
G.in Spec.ti.de defenſore.§.1.verſ.ſed pone vendidiſti. Econ-
10 tra vř quod non, † quia nemo inuitus cogitur nouare, vt.ff.de
noua.l.2.ſed noua.l.2. ſed nouatio quæ fit extra iudiciũ & quę
fit per iudiciũ æquiparãtur.vt.ff.de noua.l.delegare.i.ergo &c.
Præterea ius noſtrũ ſine facto noſtro a nobis auelli nõ poteſt,
vt.ff.de reg.iur.l.quod noſtrum .ſed ſi ſic nouãdo poſſet fieri,
iam oporteret dñm re ſua carere,arg.contra.C.vbi in rem act.
l.1.&.ff.de procur.l.ſi actor. ¶ Circa quod poſſet probabiliter
11 ſic diſtingui. † Aut venditor vult cõparere animo nouandi, &
tunc tenetur actor eũ admittere,vt ꝓbatur expreſsè.ff.mãdat
l.ſi mandato meo.§.ibi aut ſi nolit creditor.& not.gl in d.l.j.in
princ.licet notet contrariũ.ff.de neg.geſt.l.liberto.§.vlt.& ma-
lè vt patet in d.l.ſi mandato. Aut vult cõparere tanquam pro-
curator:& tunc refert . Aut vult in alto foro cõueniri quam in
quo debet conueniri emptor, & tunc non admittitur, vt.ff.de
euic.l.venditor. &.C. vbi in rem actio l.1.Aut nõ vult mutare
12 forum,ſed vult eũ defendere in foro ſuo, † & tunc ſi cõpareat
tanquã ſimplex procurator admittetur etiã inuito actore.ff.de
ꝓcur.l.1.§.vſus.& l.1.§.vſus & l.ſeruũ.§.publicę.Si vero cõpa
reat tanq̃ procurator in rem ſuã idem vt in d.l.planè.& hoc ni-
ſi perſona dñi eſſet legalior,vt.ff.de procur l.ſi actor.Et ita di-
ſtinguunt Pet.de Bellaper.& Cyn in d.l.1.C. vbi in rem actio.

¶ De locatione & conductione. Rubrica.

1 *Remiſſio penſionis ob modicum incommodum non facienda.*
2 *Remiſſio colono partiario non facienda.*
3 *Remiſſio penſionis ob ſterilitatem facienda.*
4 *Remiſſio an operarum conductori facienda.*
5 *Ruina rei cauſa alimoniæ eccleſia data cuius periculo fiat.*
6 *Penſio rei ab eccleſia locata ob vbertatem caſu fortuito obuen-*
tam augmentatur.
7 *Penſio rei ab eccleſia locata ob vbertatem bonitate terræ obuen-*
tam non augmentatur.
8 *Locator expellit conductorem de domo locata, ante tempus loca-*
tionis finitum. & 10.
9 *Inquilinus deſerit domum conductam ante tempus locationis fi-*
nitum. & 15.
11 *Penſionis remiſſio, an facienda inquilino expulſo ante tempus*
locationis finitum. & 13.
12 *Locator expellens conductorem de domo locata ad intereſſe ei*
tenetur.
14 *Conductor violenter reſiſtit locatori eum de re locata expellenti.*
16 *Conductor expulſus, an rehabitare domum conductam compel-*
lendus.
17 *Conductor an compellat locatorem, vt permittat rehabitare*
domum a qua expulſus.
18 *Inquilinus non tenetur ad penſionem ſi res locata fuit alteri con-*
ducta.
19 *Inquilinus tenetur ad penſionem quamuis domum conductam*
non inhabitet.

PRopter ſterilitatem. ¶ Si quęris
virum pro
pter ſterilitatem vitio rei locatæ,vel caſu fortui-
to contingentem, ſit pro rata penſionis remiſsio
facienda,diſtingue. Aut eſt actum ſeu conuentũ
inter partes quid in eo caſu ſit faciendum, & tunc illud eſt ſer-
uandum,argu.ff.depo.l.1 §. ſi conuenerit. & de pac.cap.1.&c.
qualiter. & probatur expreſsè.C.eo.titu.l.licet. & l.circa loca-
1 tiones. † Aut nihil eſt actum,& tunc aut eſt talis ſterilitas quę
modico incommodo afficit conductorem, & illam debet ſu-
ſtinere cõductor, nec propter eam eſt aliqua remiſsio facien-
da,vt.ff.eo.tit.l.ſi merces.§.vit maior.& l.habitatores.Aut eſt
talis ſterilitas quæ graui incommodo afficit conductorem, &
tunc aut quæris de locatoribus rerũ vel corporum tantum, vt
terrarum arabilium,vinearũ,ſeu aliarum rerum fructiferarum
& ſimilium . Aut quæris de locatoribus operarum ſuarũ tan-
tum aut de locatoribus & rerũ & operarum ſuarum inſimul :
aut de his qui accipiunt in ſpeciem ex innominato contractu
2 vt aliquid faciant. † In primo caſu refert , aut eſt cõductor ſeu
colonus partiarius qui cũ dño lucrum & damnum partitur,
& tali non eſt aliqua remiſsio facienda, vt dicitur in.§.alleg.vis
maior. Et hoc ſatis not.Ber.hic in gl.1:& Hoſt.poſt eum.Aut
quæris de conductore ſeu colono qui certã pecuniam annua-
tim debet,vel certos corbes,& tali dummodo non ſit in culpa
vel mora , eſt pro rata remiſsio facienda , niſi ſterilitas huiuſ-
modi cum vbertate præcedentis anni,vel ſequentis valeat cõpenſa-
ri vt hic,&.C.eo.ti.l.licet . &.ff. eo.l.ex conducto.§.ſi vis.&.§.
ſeq.&.§.cum quidam. quod dic vt ibi not. ¶ Circa hoc tamen
quidam vt Iac.de Are. & Cyn. poſt eum in d.l.licet. ſic diſtin-
guunt ,:aut colonus allegat fundi ſterilitatem :aut allegat fru-
ctuum exiguitatem :aut allegat fructuũ indemnitatem,vel vi-
3 cioſitatem: aut allegat fundi caſinoſitatem.† In primo caſu qñ
ſterilitatẽ allegat , tunc regulariter fit remiſsio penſionis illius
anni ſterilis,vt in iuribus allegatis.Sed hoc fallit in tribus caſi-
bus .Primus eſt qñ vbertas aliorum annorũ compenſationem
inducit vt hic,& in l.alle.licet .Secundus eſt qñ non colit,tunc
enim nõ videtur curaſſe de recompenſatione fructuum ha-
benda propter onus penſionis ex quo culturam prætermiſit : ſic
intellige.ff.eo.l.ex conducto.§.cum quidam. Tertius caſus eſt
qñ ſuſcepit in ſe caſum ſterilitatis, vt in l.alleg.licet.a contrario
ſenſu . circa princ. nam periculum caſus poteſt quis ſuſcipere,
vt.C.de pign.act.l.quæ fortuitis. Secundo caſu, ſcilicet, qñ al-
legat fructuum exiguitatem, tunc nõ eſt habenda ipſius ratio
nam ſi fructus plures ſolito habuiſſet nõ auxiſſet penſionem,
vt.ff.eo.ſi vno anno.§.cum quidam. Tertio qñ allegat fructuũ
indemnitatem ſeu vitioſitatem, vt quia dicit quod vinum eſt
acerbum, & paruum valet propter eius vitium, & ſic de ſimili-
bus : tunc non habetur eius ratio vt d.l. ex conducto.§.ſi quæ
tñ vitia.Quarto & vltimo qñ allegat fundi caſinoſitatem,quia
terræ motu corruit,tunc debet haberi ratio eius,vt d.l.ex con
ducto.§.ſed ſi ager.Quorum dicta ſatis concordant cum pre-
4 miſsis. † In ſecundo tertio & quarto caſibus refert , vtrũ cul-
pa vel mora poteſt tali locatori imputari , & tunc erit condu-
ctori remiſsio mercedis facienda, nec locator mercedem reci-
piet poſtquã eſt in culpa vel mora, vt in iuribus.j. ſtatim allega.
Aut locatori nõ poteſt culpa vel mora imputari:& tunc aut de
tẽpore quo locator non potuit operari cõductori operatus eſt
alij a quo mercedẽ habuit, & tunc non recipiet a conductore
mercedem,vt.ff.de var.& extraor.cog.l.primo.§.pen.de ſta.h.
l.cum

l.cum hæres §.antepen.loca.& conduc.l.qui operas.ſecundum
Inno.hic in glo.hæc vera ſunt,&c. Aut pro tempore quo non
potuit operari conductum, non eſt operatus alij a quo habue-
te mercedem, & tunc licet caſus fortuitus eum impediat, ni-
hilominus tñ mercedem recipiet, vt in iuribus.ſ. proxi. alleg.
ſecundum Innoc.hic.& Hoſti.in ſum.eo.titu.§. quæ actiones.
verſi.& ſic caſus.& verſi.ſeq.ſed quæro &c. vbi reddidit ratio-
nem diuerſitatis quare ſecus in locatione operarũ: ſecus in lo-
catione corporũ ſeu rerum : quod verum qñ impedimentum
locatoris eſt perpetuum. Si vero temporale,tunc debet facere
in ſequenti tempore quod in præcedenti tempore non potuit
facere,arg.ff.de arbi.l.Celſus.ſ.de dolo & contu.c.cum dilecti
not.Accur.ff.eo.tit.l.ſi vno anno.§. item cum quidam.vbi ha-
5 bes plene de iſta materia & ibi vide. † Hæc decre.cum iuribus
hic alleg.facit ad quæſtionem dominicalem Bar.Brix. tertiam,
laicus quidam dedit cuidã monaſterio prædium quoddam ea
conditione adiecta,vt in vita ſua deberet eum monaſteriũ ale-
re,ſed poſt mortem ſuam prædium illud monaſterio remane-
ret,poſtea prædium caſmate perijt, quæritur vtrum monaſte-
rium eum alere teneatur. Solutio, dici poteſt quod ſi tota res
pereat, periculũ ſpectat ad dantem : ſi vero pars ad eccleſiam.
inſti.eo.ti.§.adeo.C.de iure emphy.l.1. Sed de qua parte intel-
ligatur dixit Petr.de dimidia : alij intelligunt ſi aliqua particula
remanet quod totum damnum ad eccleſiam ſpectat. Tan.ſibi
reſpondit,quod ſi tantũ ſibi remanſit de prædio,quod inde ille
poſsit ali,tenebitur monaſterium:& ſi totus fundus periret in
nihilo teneret eccleſia,ſed ſimilitudinẽ contractus emphyteu-
tici. Poteſt tñ dici quod ſi dedit fundũ vt ex fructibus aleretur
tenet,quod dicunt:ſed ſi dedit fundũ ſimpliciter vt monaſte-
rium eũ aleret, tunc omni caſu monaſteriũ teneretur ſm eum.
¶Si quæris vtrum propter vbertatem debeat penſio augmen
tari,diſtingue. Aut vbertas accidit diligẽtia coloni, & tunc nõ
6 augmentabitur penſio. † Aut caſu fortuito,& tunc augmenta-
bitur,vt.C.de fun. rei priua.l.2.de communi agro deſerto.l.fi.
7 lib.11. ſm Ioan.& Azo. † Si vero ꝓpter bonitatem terræ hoc
accidit,nihil augmentabitur:quia nihil accidit vltra cõſuetum
modum terræ,argu.ff.eo.tit.l.ex conducto.& quia dñs dicitur
locaſſe ab initio quantũ plus potuit qui ſciebat bonitatem ter-
ræ,argu.ff.de actio.empt.& vendi.l.1.in fin. ſecundum Hoſti.

§.Verum.

¶Si quæris vtrũ ſi locator domus velit ip-
ſam inhabitare vel reficere, poſsit per hoc
8 expellere cõductorem,diſtingue. † Aut talis neceſsitas ſuper-
uenit quæ nõ potuit præuideri, vt ſi locator habebit duas do-
mos tempore locationis,& poſt locationem corruit illa quæ ei
remanſerat, & tunc poteſt expelli, vt hic in textu & in gl. hoc
potuit. Aut illa neceſsitas potuit præuideri,vt quia tunc aliam
domũ non habebat,& tunc debet ei imputari, nec poterit ex-
pellere conductorem.arg.ff.eo.tit.l.4.§.hic ſubiungi. & de ſer-
uis non ordi.c.1. ſm Goff.& Hoſti.hic.& in ſum.eo.tit.§.quæ
9 actiones.verſi. tamen intellige. † Et idem de inquilino vt ante
tempus ex cauſa poſsit domum deſerere, ſcilicet, orta de no-
uo.vt.ff.eo.l.dominus horreorum.§.quæ contra. ſm Hoſtien.
¶Si quæris quando locator ante tempus locationis finitũ ex-
pellit conductorem de re locata,vtrũ pro rata ſit penſionis re-
10 miſsio facienda,diſtingue. † Ad cuius euidentiam no.quatuor
caſus in quibus locator ante tempus locationis finitum poteſt
expellere conductorem. Primus eſt,ſi locator probet domum
ſibi neceſſariam ad inhabitandum vt hic, &.C.eod.l.idem. Se-
cundus eſt,ſi eam reficere velit. Tertius,ſi penſionem nõ ſol-
uit infra biennium. Quartus, ſi in re locata malè verſatus ſit
vt hic & ibi. Ratio primi caſus eſt, quia res mea meo ſubiacet
periculo, & ideo primo bonum facere debet mihi quam alij.
arg.C.de ſerui.l. præſes.quod intellige ſi cauſa neceſsitatis ſu-
perueniat, vt dixi.ſ.diſtin. proxima. Ratio ſecundi caſus eſt,
quia ſi refectio plus debito differret domus corrueret: & me-
lius eſt ante tempus occurrere quam, &c. C. in quibus cau. in
integrum reſtit.non eſt neceſ.l.vlti. quando licet vnicuiq; ſine
iudic. ſe vindi. l.1. & 2. Et intellige ſanè ſi neceſſaria refectio
poſt locationem emerſerit,argu.ff.de interroga.act.l.de ætate.
§.ex cauſa.de ventre inſpi.l.1.in princ.alias ſecus. argum.ff.eo.
titu.l.ſi quis domum.§.1.de regu.iur.l.quod quis. Ratio tertij
eſt, quia in locatione quam tibi facio ſemper intelligitur mo-
dus & cauſa ſi penſionem ſolueris : imò plus ſi conuenero te
non expellere, nihilominus, ſi non ſolueris te expellam vt.ff.
eo.titu.l.quæro.§.inter locatorem. Ratio quarti caſus eſt,quia
vbi loco tibi domum vel aliam rem,tacitè videor tecum con-
uenire vt bona fide agas: vnde in iſto contractu exuberat bo-
na fides,ſicut & in alijs contractibus bonæ fidei,inſti.de act.§.
actionum. Et ideo ſi aliud facis videris infringere bonam fi-
dem,ideo &c.C.de tranſac.l.cum proponas. &.ſ.de iureiur.ca.
11 peruenit.2.diſtingue ergo.† Aut locator expellit cõductorem
in primo vel in ſecundo caſu,& tunc aut locator præſtat inqui-
lino domum æquè idoneam ad inhabitandum,& tunc non eſt
etiam pro rata penſionis remiſsio facienda, vt.ff. eo.tit. l.cum
in plures.1.reſponſo ſecundum Goff.& Hoſti.hic. & in ſum.
eo.titu.§.quæ actiones. verſi.in primis vero. Aut non præſtat
inquilino domum æquè idoneam ad habitandum: & tunc aut
inquilinus poteſt commodè inhabitare in aliqua parte domus
ſeu cœnaculi, & tunc non eſt remiſsio aliqua facienda : nam &
damnum modicum ferre debet.ff.eo.l.habitatores.& l.ſi mer
ces.§. ſi vicino. ſecundum Hoſti. Aut non poteſt commodè
inhabitare in aliqua parte domus ſiue cœnaculi: & tunc aut lo
cator eum expellit de domo in caſu licito & approbato a iure,
vt quia vult habitare vel reficere ipſam domum, & illa neceſ-
ſitas ſuperuenit quæ non poterat præuideri,& tunc eſt pro ra-
ta penſio remittẽda vt hic. Aut ipſum expellit non in caſu li-
cito nec approbato a iure: vt quia ſine neceſsitate eam inhabi-
tat,vel reficit,vel ex tali neceſsitate quo poterat prouideri : &
12 tunc nedum erit penſio remittẽda, † ſed etiam ad intereſſe te-
nebitur conductori.ff.eo.l. ex conduct.l. ſi fundum quem mi-
hi. ibi nam & ſi colonus tuus.l. ſi in lege.§. colonus.& l.ſi fun-
dum.§.vlti.& l.qui inſulam.& l.hæc diſt.& not.Hoſti. in ſum.
eo.titu.§.quæ actiones.verſi.nunc videamus. Aut locator ex-
pellit conductorem in tertio caſu, ſcilicet, quia nõ ſoluit pen-
ſionem ſeu canonẽ infra biennium,vel in quarto,ſcilicet,quia
13 in re locata malè verſatus eſt,† & tunc Spec. hoc ti.§.poſtquã.
ver. ſed nunquid videtur tenere quod non eſt remiſsio facien-
da: quia propter delictũ ſuum expellitur.C.de ſacroſan. eccle.
in auth.quæ res quæ eſt.10.q.2.& videtur expreſſum hic: quia
ꝙ de vno dicitur, &c.ff.de iudi. cum prætor.ſ. de præſump.c.
nonne. Sed & Azo in l.alleg. Idem dicit quod in vltimo caſu
non eſt remiſsio facienda : & etiam dabitur actio legis Aquil.
locatori ad damnum. Idem videtur tenere Hoſti. in ſum. eo.
titu.§.quæ actiones.verſi.tamen intellige. Idem tenent Pet.de
Bellaper.& Cyn.in l.alleg. ædem. nam ex quo per culpã ſuam
expulſus eſt, adhuc habitare videtur in ſui præiudicium.ff. de
neg.geſt. ſine hæreditate.& de reg.iur.l.quod quis. Sed Accur.
ibi & Ber. hic in glo. in illo caſu contra dicentes quod imò fa-
cienda eſt remiſsio,& de damno dato aget dominus cõtra in-
quilinum ſeu colonum.ff.eod.titu.l.quæro.§. inter locatorem.
Quorum opinio ſecundum Hoſti.hic vera eſt,quando ꝓpter
peruerſitatem damnũ datum eſt,vt quia nõ ſeruat legem con-
ductionis, non colit prædiũ ſuo tempore, ſcindit arbores im-
maturas,tenet porcos in ſolario. Si vero propter hãc peruer-
ſitatem non eſt damnum datum, vt quia tenet ſecum publicas
meretrices, vel alios publicos peccatores excõmunicatos, in
authen.de Lenon.§.ſancimus.coll.2.& ſcenicas mulieres,&c.
colla.5.vt non luxu.contra na.colla.6.&.ſ.de ſta. mo.c.vlt.§.1.
tunc nihil debet remitti. Et licet iſta diſtinctio ſit probabilis :
14 tamen opinio ſpec. ſatis poteſt ſuſtineri de iure. † Aut extra
hos caſus locator expellit cõductorem, & tunc poteſt condu-
ctor ſibi reſiſtere violenter,argu.C. vnde vi.l.1.ſ.de homici.c.
ſignificaſti.2.in fi. Et hoc tenent Accur.Pe.de Bellapet.& Cy.
in l.alleg.ædem.& eo expulſo poterit agere ad intereſſe. vt not.
Hoſt.in verſi.allegato nunc videamus. Et hæc vera in locatore
15 expellente conductorẽ. † Conductor vero licet in caſibus poſ-
ſit domũ exire ante tempus in locatione expreſſum, ſi tñ ſine
probabili cauſa exeat & dimittat ipſam, tenetur ad intereſſe.ff.
eo.l.habitatores.§.verum. & l.domus.§. qui contra legem.
¶Si quæris vbi locator domus te conductorem expulit cauſa
eam reficiendi, nunquid poſtea ea refecta poterit te compel-
lere te habitare eandem, vel pro futuro tempore ſoluere pen-
16 ſionem, diſtingue. † Aut ante tempus refectionis finitũ aliam
habitationem non conduxiſti, & tunc poterit te compellere
vel inhabitare vel penſionem ſoluere.ff.eo.l.habitatores. in fi.
& l.quod ſi domus. Aut ante tempus refectionis finitum ha-
bitationem aliam conduxiſti : & tunc aut locator primus in ſe
paratus eſt ſuſcipere periculum ſecundæ cõductionis, & tunc
poterit te compellere domum a qua te expulit inhabitare, vel
pro futuro tempore ſoluere penſionem : Aut non eſt paratus
ſuſcipere periculum ſecundæ cõductionis in ſe, & tunc ſecus,
vt.ff.eod.l.ſi in lege.§.colonus. & dicta.l.habitatores. & l.quod
17 ſi domus. † Sic econtra ſi locator te expulit a domo vt eam
reficiat, poteſt eum cõpellere vt permittat te inhabitare poſt
refectionem, ar. inſtitu. de excuſa. tu.§. item quæ reipublicæ.
ver. quòd ſi reuerſi.

¶ Si quæris vtrum ſi impeditus es vti habitatione quam con-
duxiſti, & migras ſiue recedis, annquid pro futuro tēpore te-
18 neris ad penſionem, diſtingue. † Aut pro futuro tēpe eſt locata
vel locari potuit alteri: aut non. Si ſic, tu nō teneris ad penſio-
19 nem: nam eo caſu locator nō remanet in damno. Si non † tunc
teneris. vt. j. eod. ſed addes. §. cum quidam. &. §. fin. & eodem
modo potes diſtinguere in ſcriptore operas ſuas locante.
¶ Si quæris quo tempore debeat fieri ſolutio debitę pēſionis;
Diſtingue vt dixi. ſ. de re iudi. c. ſicut nobis.

1 *Eccleſia dat in emphyteuſim rem ruinoſam. & 3.*
2 *Eccleſia conſtans dat in emphyteuſim rem ſuam ad vitam ſuſci-
pientis & duorum ſucceſſorum.*
4 *Emphyteuſis ſub qua penſione danda.*
5 *Modicum non curatur.*
7 *Emphyteuta & domini pactum ſeruandum.*
8 *Emphyteuta meliorationes donat.*
9 *Emphyteuta meliorationes pignorat.*
10 *Emphyteuta meliorationes locat.*
11 *Emphyteuta meliorationes in dotem dat.*
12 *Emphyteuta meliorationes legat.*
13 *Emphyteuta meliorationes non permutat.*
14 *Emphyteuta meliorationes in feudum non dat.*
15 *Emphyteuta meliorationes non vendit.*
16 *Emphyteuſis eccleſiæ obuenta intra annum vendenda de conſue-
tudine.*
17 *Inquilinus ceſſans biennio penſionem ſoluere, expellendus.*
18 *Emphyteuta priuati ceſſans triennio a canonis ſolutione, expel-
lendus.*
19 *Emphyteuta eccleſiæ ceſſans biennio a canonis ſolutione, expel-
lendus.*
20 *Emphyteuta ob non ſolutum canonem expellendus, non obſtan-
te pacto ſuper hoc inito.*
21 *Emphyteuta an domini authoritate expellendus. & 21.*
22 *Canonem recipiens dominus iuri expellendi emphyteutam, re-
nunciat.*

POtuit. ¶ Si quęris vtrum eccleſia rem ſuam in
emphyteuſim perpetuā dare poſſit, &
pro qua penſione: nam de priuato indubitatum eſt
quod poteſt & in perpetuum cōcedere & quælibet
pacta apponere, vt. C. de iure emphy. l. 1. diſtingue. Aut quæ-
ris vtrum poſſit dare rem ſuam: aut pro qua penſione pōt da-
1 re. In primo caſu refert. † Aut res eccleſiaſtica quæ dat in em-
phyteuſim eſt ruinoſa, & tūc poteſt dari perpetuo in emphy-
teuſim. i. quādiu ſoluatur penſio, vt in auth. de alie. & emphyt.
§. ſi vero quidam. quæ eſt. C. de ſacroſan. eccl. in authen. ſi quas
2 ruinas. &. 10. q. 2. §. ſi quas vero ruinas. Aut non eſt ruinoſa † &
tunc aut quæris de rebus eccleſiæ Conſtantinopolitanę, & ec-
cleſiarum ſibi ſubiectarū, & tunc non poſſunt dari niſi vſq; ad
vitam ſuſcipientis & duorum ſucceſſorum: & ſic vſq; ad ter-
tiam generationem: nec valet pactum de renouatione contra-
ctus factum, in authen. de alie. & emphy. §. emphyteuſis. &. §.
3 dudum. colla. 9. † Aut quæritur de alijs eccleſijs, ſeu de rebus
aliarum eccleſiarū, & tunc poſſunt dari perpetuo quandiu ſol-
uatur penſio, & valet pactum de renouatione contractus, vt in
auth. de alie. & emphyt. §. licentia. 10. q. 2. hoc ius porrectū. &
§. perpetua. Ita diſtinguit G. in Spec. rubrica de iure emphyt.
§. nunc aliqua. verſic. vt autem circa. Et Cyn. in auth. alleg. ſi
quas ruinas. Et hæc vera ſunt cū expedit eccleſiæ rem in em-
phyteuſim dare: ſecus ſi non expediat, tunc enim locū habet
c. apoſtolicos. 12. q. 2. & ex rei qualitate perpenditur vtrū expe
diat vel non, vt ſi res per diligētiam alicuius redacta ſit ad cul-
turam. ſ. de reb. eccle. non alie. ad aures. vel quia res deterior fa
cta eſt propter cladem, vt in prædicta auth. perpetua: vel quia
ruinoſa eſt, vt in prædicta auth. ſi quas ruinas. vel quia adeo eſt
inutilis vt nullos prorſus reddat reditus, vt in auth. de alie. &
emphyt. circa prin. verſi. ſi vero non habent. vel quia licet prę-
tioſa ſit nullos tñ vel paucos reddit reditus, vt in auth. de non
alie. aut permu. reb. eccle. §. quia vero Leonis. verſi. ſi vero ali-
cuius eccleſiaſtici. Aut quia licet prætioſa ſit, & magnos red-
dit reditus, tñ penſio pro ea conſtituitur ſecundum determina
tionem prædicti. §. quia vero Leonis. & prædicti auth. perpe-
tua. Item etiam hoc ex qualitate perpenditur penſionis, nam
ſi res in emphyteuſim data bona & pretioſa ſit & magnos re-
ditus reddit annuatim. Item ſi eiuſdem bonitatis exiſtat cu-
ius erat quando prius eam eccleſia acquiſiuit, nō debet dari in
emphyteuſim, niſi tanta ſumma cōſtituatur eccleſiæ pro an-
nua penſione, quantam faciunt reditus quos percipiebat eccle
ſia tempore contractus emphyteutici, facta tñ diminutione
ipſorum redituū ſolummodo infra ſextam, id eſt, quod ſi re-
ditus valeant annuatim. 12. libras conſtituantur x. libræ ad mi-
nus pro annua penſione, vt in prędicta auth. perpetua. &. §. alle.
quia vero Leonis. & eadem penſio conſtituitur ſi res facta ſit
melior poſtquam ipſam eccleſia acquiſiuit, ne ſua diligentia ſit
ei damnoſa. C. de allu. l. vlti. Idem eſt & ſi parū deteriorata ſit,
nam ꝓpter modicum damnū a iure non receditur. ff. de in in-
tegr. reſtit. ſcio. & hic. &. ſ. de reb. eccle. non alie. cap. pen. Sed ſi
non conſtat cuius bonitatis erat res cum ad eccleſiam perue-
nit, tunc attenditur quod res bona ſit, & quod bonos reditus
reddit tēpe quo in emphyteuſim datur, vt nō expediat eam da-
ri cum minori diminutione ſextæ partis, vt iſta notat Spec. in
§. allega. & iſta tangunt ſecundum caſum de quo hic ſequitur.
4 ¶ † Si quæris in ſecundo caſu principali, ſcilicet, ſub qua pen-
ſione poſſit dare, diſtingue. Aut eccleſia dat rem ſuam in em-
phyteuſim propter vrgentiam ęris alieni, & tunc datur pro illa
penſione quę poteſt haberi, vt in auth. alleg. hoc ius porrectū.
Aut vult dare in emphyteuſim, quia expedit ſibi, & tunc aut
eſt res fructuoſa quā vult dare in emphyteuſim: aut non. Si
non eſt res fructuoſa, tunc aut eſt res non prætioſa, vt ager qui
abundat malis herbis, & tunc datur ſub illa penſione quæ pōt
haberi, vt in auth. de alie. & emphyt. §. 1. Aut eſt res prætioſa
vt turris, & tunc dic vt dicit Accur. in auth. allega. ſi quas rui-
nas. Aut quæritur de alia quam Hieroſolymitana, & tunc da-
tur ſub penſione quę collecta per xx. annos æſtimationem rei
faciat vt in. §. alleg. quia vero Leonis. Aut quæritur de eccleſia
Hieroſolymitana, & tunc ſub penſione dabitur, quæ collecta
per quinquaginta annos faciat rei æſtimationem: & ſic intel-
ligitur in auth. de alie. & emphyt. §. ſanctiſſimas: colla. 9. Si eſt
res fructuoſa quam vult dare in emphyteuſim, tunc aut quę-
ritur de prædijs eccleſiæ Conſtantinopolitanæ propinquis, &
tunc nō poteſt dari niſi pro tanta penſione quāta quolibet an-
no poteſt inde percipi, vt in auth. de alie. & emphyt. §. 2. Aut
quæritur de prędijs non propinquis, & tunc aut ſunt in eodem
ſtatu quo peruenerunt ad eam, & tunc dabuntur pro penſione
tanta quæ poteſt haberi diminuta ſexta parte, vt in. §. quia ve-
ro Leonis. Aut non ſunt in eodem ſtatu, & tunc aut ſunt aug-
5 mentata, & tunc idem: aut diminuta † & tunc aut modicè, &
non eſt curandum: aut multum & tunc pro penſione quæ ta-
xabitur ſi ſtatim vult ſoluere dabitur pro tertia parte penſio-
nis quæ nunc poteſt haberi. Si non ſtatim, tunc dic vt in textu
6 illius auth. ſi quas ruinas. † Aut ſunt diminuta poſtquā perue-
nerunt ad eccleſiam, tñ adhuc penſio bona eſt, & tunc daben-
tur pro illa penſione quæ nunc poteſt haberi, vt in auth. alleg.
perpetua. ita diſtinguit Cyn. in auth. alleg. ſi quas ruinas.
¶ Meliorationes, acceſſiones, & augmēta debent eſſe emphy
teutæ non dñi, vt hic, &. C. de iure emphyteu. l. vlt. ſecundum
Spec. hoc titu. §. fi. verſi. 13 ſ. Et ideo ſi quęris vtrum emphy-
teuta poſſit meliorationes, acceſſiones, & augmenta impunè
7 ſine voluntate Domini in aliū transferre, diſtingue. † Aut in-
ter dominum & emphyteuſim eſt actum ſeu cōuentum ali-
quid ſuper hoc, & illud ſeruari debebit, ſiue ſit pro domino
ſiue contra eum, vt. C. de iure emphyt. l. vlt. in princ. Conuen-
tiones enim licitę ſunt ſeruandæ. ſ. de pac. cap. 1. & ca. qualiter.
. ff. de pactis. l. iuriſgentium. §. ait prætor. vt not. Hoſt. in ſum-
ma eod. titu. §. quid ſit de natura. verſic. quid ſi pactus. Aut ni-
8 hil ſuper hoc eſt actum ſeu conuentum, & tunc † aut quæris
nunquid poſſit eas trāſferre titulo donationis, & dic quod ſic,
argum. C. de prędi. curialium. l. vlt. lib. x. de fondis patrimo. l. 1.
lib. 11. & inſtitu. locati. § adeo. ſecundum Innoc. & Hoſt. hic.
& Accur. C. de iure emphyteu. l. fin. Et G. in Spec. Rubrica de
loca. & conduct. alias eſt ſub Rubrica de iure emphyt. §. nunc
aliqua. verſic. 107. licet aliqui in hoc contra, argum. in lib. feu.
de prohib. feu. ali. per Federi. cap imperialem. colla. x. de dona.
9 inter virum & vxo. cap. nuper. & malè. † Aut quæris nunquid
poſſit pignori obligare, & dic quod ſic, vt. ff. de pigno. l. lex ve-
ctiga. & de pign. actio. l. tutor. §. vlti. de lega. 1. l. ſi domus. §. fin.
ſecundum Innoc. & Hoſtien. hic, & Accur. in d. l. fin. & Spec.
10 in. §. allega. verſic. 22. † Aut nunquid poſſit locare, & dic quod
ſic quia tunc nec dominium nec poſſeſſionem transfert. ff. eo.
titu. l. non ſolet. C. de præſcrip. triginta vel quadraginta ann. l.
11 malè agitur. & hoc tenet Spec. in. §. alleg. verſ. 123. † Aut nun-
quid poſſit in dotem vel donationem propter nuptias dare, &
dic quod ſic, in auth. de non alie. aut permu. re. eccl. §. emphy-
teuſim autem. ita tñ quod eodem iure ſit apud eum vel eam
in quem

in quem ſeu in quam transfertur, quo erat apud emphyteutá
12 argumen.c.alleg.nuper.& c.imperialem.§.habito. †Aut nun-
quid poſsit legare etiam alicui extraneo, & dic quòd ſic, vt. ff.
de verb.ſign.l.in conuentionibus. Cum legatum nihil aliud ſit
quam donatio à teſtatore relicta vt ff.de leg.2.l.legatum.inſti.
13 de leg.circa princ.& notat Spec.in §.alle.112.† Aut quæris nú-
quid poſsit permutare, & dic quod non, nam permutatio eſt
vicina emptioni.ff.de rerum permu.l.2.ex quibus cauſis ĩ poſ-
ſeſsio.eatur.l.fi.immo eſt ſpecies emptionis, vt ff.de ędil.edic.
l.ſciendum.§.deinde.Et hoc tenet Specu.ibi.in verſi.121.Aut
in emphyteuſim dare, & dic quod non, quia emphyteuta ꝓ-
hibitus eſt alienare vt hic, & C.de iure emphyteu.l.fi. & appel
latione alienationis datio in emphyteuſim continetur.ꝭ.de re
bus eccle.non alie.nulli.C.de rebus ali.non ali.l.fi.& nota. Spe
cu.in verſi.125.Et in hoc concordat Accur.C.de iure emphy
14 teu.l.fi.†Aut nunquid poſsit in feudum alij dare, & dic quod
non, argumen. C.de prædi.mi.ſine decreto non alie.l.fi. & no.
15 Spec.ibi in verſic.29.†Aut nunquid poſsit vendere, ſeu titulo
venditionis transferre, & dic quod non ſine pœna huius cap.
niſi interueniant illa ſex de quibus hic, & in d.l.fin.ſ. Primum,
quod ante quam vendat ipſas meliorationes, dominum requi
rat de emendo. Secundum, quod denuntiet, ipſi domino ſquan
tum ſibi ab alijs offertur. Tertium, quod denuntiet, quan-
tum re vera ſibi offertur ſm Hoſt.licet ſatis poſsit contineri,
ſub caſu præcedenti. Quartum, quod a denuntiationis tempo
re duorum menſium ſpatium ſit elapſum. Quintum, quod vẽ
dat ius ſibi competens. Sextum quod vendat illis qui ab huiuſ
modi emptione minime prohibentur, vt ſunt illæ perſonę, q̃
prohibẽtur pacto quod interuenit inter dominum & emphy
teutam ſm Inno.& etiam ſerui eccleſiæ capitanei, & omnes
perſonæ maiores qui non ſunt idonei facilitate conueniendi,
vnde poſſet dñs præiudicium pati.ff.qui ſatiſd.cog.l.2.ſup ver
bo prohibentur. Et dicit Hoſt.hic, quod ſm hoc quaſi quili-
bet laicus prohibetur in emphyteuſi eccleſiaſtica, vt ſicut do
mini legum per gloſſas ſuas excipiunt eccleſias in emphyteu-
ſi ſecularium, ſic & nos excludamus laicos per gloſſas noſtras,
argum.2.q.7.ſicuit ſacerdotes.& c.laici.ĵ.de immu. eccle. non
minus.& c.aduerſus. Intellige tamen perſonam prohibitam,
omnem illam quæ eſſet multo durior iſta quæ alienat, & cum
qua eccleſia contraxit, ſiue ſecularem ſiue eccleſiaſticam ſm
eum. Et idem Ioan.And. qui etiam dicit quod ſi legat vel do-
nat emphyteuta ius ſuum eccleſię, valet quo ad hoc quod ęſti
mationem recipiet, pro quo.ff.de le.3.l.fideicommiſſa.§.ſi ſer
uo.†Et de conſuetudine ſeruatur quod eccleſia vendere tene
16 tur infra annum ſm Petr.de quo in Specu.in d.§.nunc aliqua.
ver.97.& Hoſt. etiam hic & in ſumma eod.tit.§.quid ſit. in fi.
ver.quid ſi dedi.quod ſi emphyteuta dederit alij emphy.& il-
le tertius vult vendere quòd conſenſum primi domini debet
requirere, quia lex dicit dñm requirendum, vt hic.& C.de iu-
re emphyteu.l.vlti.& quia ille in poſſeſsionem ponere debet
vt ff.de relig.& ſump.fu.l.2.§.j.ad Syl.l.j.§.j.C.depoliti.ꝭin au-
then.ſed iam tantum. Idem tenet Spec.in §.alleg. nunc aliqua.
ver. 226.& Io.An.hic.

Super eodem. c. in §. emphyteut.

¶ Si quæris quanto tempore debet creditor, vel emphyteuta
ceſſare in ſolutione canonis ſeu penſionis, antequã poſsit, ex-
17 pelli, diſtingue. †Aut quæris de conductore puta colono, vel
inquilino, & talis per biennium ceſſando expellitur, vt ff.eod.
18 tit.l.quæro.§.inter locatorem. †Aut de emphyteuta, & tunc,
aut eſt emphyteuta priuati, & tunc requiritur triennium an-
19 tequam expellatur. vt C.de iure emphyteu.l.2. † Aut eſt em-
phyteuta eccleſiæ, & tunc per biennium expelli poteſt vt hic
& in authenti.de alie.& emphyteu.§.2.colla.9.C.de ſacroſan.
eccle.in authen.qui rem.& 10.q̃ne.2.hoc ius.§.qui rem. vbi
de hoc, & ꝭ.de dilatio.literę.& ĵ.de relig.do.conſtitutus. Aut
eſt emphyteuta fiſci, & in tali dicit Accur.ſub.forte tamen idẽ
quod in emphyteuta eccleſiæ.ff.de publ.& vec.& con.l.cotẽ,
§.non ſolutis. ſm Inno.& Hoſt.in c.alle.literæ, dicunt quod
ſtatim quod ceſſatum eſt in ſolutione poteſt expelli per §.alle.
non ſolutis. Idem tenet Spec.eodem tit.alias eſt ſub titu.de iu
re emphyteu.§.nunc aliqua.circa princip.verſic.4. verſi.in re
autem fiſci.niſi eſſet res fiſci in perpetuum locata, tunc enim,
non reuocaretur ſine principis authoritate, vt in l.allega.cotẽ.
20 §.agri.ſm eum.quod verius videtur. †Et vtrum ſi eccleſia ita
paciſcatur cum emphyteuta ſi non ſolueris infra annum, ſol-
uas pœnam rato manente contractu, ſoluta pœna poterit em-
phyteuta rem retinere, licet ceſſet per biennium ſoluere pen
ſionem. Bar.Brix.in quæſtione venereali quę incipit eſto quod
eccleſia ita paciſcatur.dicit quod non, quia hoc pactum intro
ductum eſt in fauorem domini, ergo.&c.C. de legib.l.quod
fauore.ff.de legibus.l.nulla. Item emphyteuta delinquit, in l.
contractus.ergo &c.ff.de mi.l.auxilium. ĵ.de vſur. quia fru-
ſtra. immo videtur quod eccleſia poteſt eum expellere nulla,
pœnæ promiſsione obſtante. C.de iure emphyteu.l.2. Et in
hoc concordat Hug.

¶ In glo.ſed nunquid. Si quæris vtrum dominus authoritate,
propria poteſt expellere emphyteutam ſi canonem debito,
21 tempore non perſoluat. †Ber.& Innoc.dicunt hic quod ſic, li-
cet tutius & melius faciat, ſi authoritate iudicis hoc faciat, ꝑ
l.2.C.de iure emphy.& per iſtud.cap.& 10.q.2. hoc ius.§.qui
rem. Idem Accur.in d.l.2.& G.de Monte laud.extra de re iud.
cap.paſtoralis.l.per verbo ex natura feudorum.in cle. Et hoc
ſimpliciter tenuerunt Bul.& Azo.ſ.quod propria authoritate
poſsit eum expellere per iura allegata. Sed Hoſt. in ſumma eo
dem titu.§.quid ſit.circa princip.dicit quod verius videt quod
non propria authoritate, ſed per iudicem expellatur, vt hic,
quando dicit, niſi celeri reſtitutione &c.Spe.vero tit.iſto alias
eſt ſub titu.de iure emphy.§.nunc aliqua.verſi.48. probabili-
ter ſic diſtinguit. Aut ceſſat in ſolutione canonis per contuma
ciam, ſeu alias quam propter paupertatem, aut ceſſat in ſolu-
tione propter paupertatem, in primo caſu refert. Aut certum
eſt emphyteutam ius ſuum amiſiſſe, & domino poſſeſsionẽ,
interuertiſſe, & tunc bene poterit dominus propria authori-
tate eum expellere, & ſic poteſt intelligi opinio primorum.
Aut emphyteuta negat rem emphyteuticam eſſe, vel aſſerit,
in ſolutione canonis ceſſatum non fuiſſe, vel aliquod ius in re
ſibi competere, & de hoc ſe paratum aſſeri de iuſtitia reſpon-
dere, & tunc quia per negationem res efficitur dubia, domi-
nus non poterit ſibi ius dicere expellendo, præſertim ſi copiã
iudicis habeat, argum.ff.ad exhibendum.l.3.§.ibidem. C.vn-
de vi.l.non ab re.ibi ſine cauſa legibus cognita &c.& de decu-
rionibus.l.generali.li.10.ſm eum. Et ita poſſet intelligi opinio
Ho. Et hoc intellige verum ſi dominus poſt ceſſationem hu-
iuſmodi, & moram commiſſam non receperit penſionem, ſi
vero receperit tunc, aut dominus eſt priuatus, aut eſt eccleſia.
Si priuatus, tunc aut hoc facit ſciens rem cecidiſſe in commiſ
22 ſum, †& tunc recipiendo penſionem renuntiat iuri ſuo, arg.ff.
de leg.commiſſ.l.poſt diem.& l.præceden.& not.Ber.hic. Aut
facit hoc ignorans, & tunc talis receptio ſibi non præiudicat,
vt de inoſ.teſta.l.mater decedens.de peti.hæred.l.legitima. 3.
q.9.indicas.C.de inoſſi.teſta.l.ſi quando.& de furtis.l.fi.vt no
tat Spec.in §. alleg.nunc aliqua.verſic.24. Si eſt eccleſia, tũc aut
hoc facit ignorans, & tunc dic idem quod in priuato, aut ſciẽs
& tunc dic vt not.Ber. hic in glo.& Spec.in §.alleg.ver.26.vbi
23 ponit totam iſtam gloſſam.& in verſic.21.& 23.& 24.& 27.
†In ſecundo caſu, ſ.quando ceſſat in ſolutione canonis ꝓpter
paupertatem, tunc excuſatur ſoluendo partem canonis quam
ſoluere poteſt, arg.ff.de colla.bo.l.j.§.ſi cum duobus. ꝭ.de re-
ſti.ſpol.c.olim nobis.ĵ.de ſolu.c.penult.vt notat Spec. in §.al-
leg.ver.29. Et decem & nouem caſus in quibus quis dicit ſibi
ius, vide in Specul.titulo.de actore.§.j. verſiculo item, quòd
vult.circa.12.col.

¶ De rerum permutatione. Rubrica.

1 *Permutare rem ſuam, cum principe, an eccleſia cogenda.*
& 3.
2 *Eccleſia titulum priuilegiata.*
4 *Permutatio rei eccleſiaſtica cum ſolennitate facienda.*

SI Principes. Si quæris vtrum eccleſia in
uita poſsit cogi rem ſuã im
1 mobilem cum principe permutare. † Tancr.Petr.
& Ber.dicunt hic in gloſſ.1. quod non per iſtum
textum, qui dicit de communi voluntate. &c. Et
quod talis permutatio debet fieri vbi eccleſiæ vtilitas procu-
ratur, alias non debet fieri, vt ĵ.eodem ſicut.vt no.Bert.hic, in
glo.puta quia. Et huic opinioni adhæret Archi.10.q.2.hoc ius
porrectum.§.item prædium.verſic.ſed & permutare, ſed Lau
ren.ibi diſtinguit. Aut reſpublica hoc expoſcit, & ſine damno
ipſius eccleſiæ, & tunc cogi poteſt. Aut reſpublica hoc nõ ex-
poſcit, vel forte expoſcit, ſed hoc fieret cum damno eccleſiæ,
& tunc non poteſt cogi ſm eum. Idem videtur tenere Hoſt.
exponens textum hic ſi cauſa rationabilis &c.i.ſi quod expe-
dit principi euidens ſit, dummodo eccleſia non damnificetur,
hoc enim priuilegium eſt principis, & ſufficere debet eccleſię,
quan-

2 q; tantundem habeat aliunde.†Et cum eccleſia ſit in infinitis, priuilegiata per principes, vt ſupra de rebus eccleſi. non alie.cũ laicis. non video dicit ipſe quare tam amara interpretatio fiat ſicut fit in d.glo.puta quia contra hunc textum, & naturalem rationem eſt acceptata ſicut dicit lex.ff.de donat. inter virum & vxo.l.ſi id quod donatum.§.ſi quas ſerui operas. Vnde eccleſia hic neceſſe habuit cum principe permutare, licet ſibi nõ expediat cum priuilegium principis hoc requireret, & ſi noluiſſet conſentire per ſuperiorem cogi poſſet.j.de iure patr.c.nullus.ſecundum eum, ego credo opi.Ber.hic in j.gl.& ſequa-
3 cium veriorem.†Vnde aut quæris nunquid eccleſia poſsit cogi per principem, ſeu alium ſecularem rem ſuam permutare, & credo quod non, quantumcunq; vtilitas principis vel publica hoc expoſcit vt hic, quãdo dicit de voluntate cõmuni, &c. nam nullam poteſtatem poteſt habere in eccleſiam ſeu res eccleſiæ. 96.diſt.bene quidem.ſ.de conſti.c.quæ in eccleſiarum, & c.eccleſia S.Mariæ.& in c.alleg.cum laicis.& quia par in parem &c.ſupra.de elect.innotuit.§.quamuis.Aut nunquid poſſit cogi ex cauſa per principem eccleſiaſticum, puta Papam, & tunc ſic, vt in c.alle.nullus.Et iſtam coactionem faciat nedum ſi vtilitas eccleſiæ id expoſcat, vt dicit Ber.in glo.puta quia.ſed etiam ſi euidens vtilitas principis hoc expoſcat, & eccleſia nõ damnificatur, & in hoc erit priuilegiatus princeps. Si vero in hoc eccleſia non multum lęderetur non debet eam cogere. vt
4 12.q.2.non liceat Papæ.†Et nota ſecundum Hoſt.quod in iſta permutatione debet interuenire pragmatica ſanctio vt hic, & etiam reliquæ iuris ſolennitates, de quibus ſatis notatur. j. de rebus eccle.non alienan.c.j.lib.6. Sed hoc Hoſt.non putat, qđ in hac permutatione ſint omnes ſolennitates huiuſmodi obſeruandæ, alias princeps cui intendit dare priuilegium durioris cõditionis eſſet quam alius, ſed certe in quo durioris non video, ſatis ſit ergo ſibi quod priuilegiatus ſit in contractu faciendo etiam ſi non expediat eccleſiæ ex quo eſt ſine damno. Et hoc teneas ſm Io.And.

1 *Dedicatum eccleſiæ ad vſus humanos redit.*
2 *Conſecratum iniuſtè ad vſus humanos redit & 4.*
3 *Conſecratum ad laicos non transferendum.*

VAncipia Si quæris vtrum ſemel Deo dedicatum poſsit ad humanos.i.ſeculares
1 vſus transferri, diſtingue.† Aut quęris de eo quod eſt ſolummodo dedicatum, vt donatum eccleſiæ, venditum, vel legatum, vel alio titulo habili collatum, non tamen conſecratum, aut de eo quod nedum eſt dedicatum, ſed etiam conſecratum. In primo caſu poteſt ad ſeculares vſus tráſferri, dummodo interueniat ſolennitas quæ in alienatione rei eccleſiaſticæ requiritur, de qua ſ. de reb.eccle.non alienan.per totũ
2 eodem tit.c.j.& 2.li.6.& 12.q.2.ſine exceptione.† In ſecundo caſu refert, aut eſt iniuſtè conſecratum, & tunc poteſt ad ſeculares vſus transferri, vt 64.diſtinct.c.ex antiquis.& j.de teſta. cap.filius. Aut eſt iuſtè conſecratum, & tunc aut quæris nunquid poſsit tráſferri ad ſeculares vſus authoritate Papæ, & dic ſic, vt 12.q.2.eccleſiaſticis.quia omnia poſsibilia poteſt. vt 9. q.3.cuncta per mundum.& legitur & notat.ſupra de conceſ.
3 præben.propoſuit.† Aut authoritate alterius, & tunc aut quæris de ſeruis fugitiuis, & tales poſſunt.quod dic vt le.& not.j. c.proximo. Aut de alijs rebus, & tunc non poſſunt vt hic, & in iuribus hic alle.per Ber.in glo.a.ſaluo priuilegio principis, de quo ſupra eodem.c.1.ſecundum Hoſt.ex cuius gl. hic quæ incipit; alias conſecratum poteſt ſumi iſta diſtinctio a verſic. aut eſt iniuſtè vſque hic.ſed de iſto priuilegio principis dic, vt
4 ibi dixi.†Item primum membrum de eo quod eſt iniuſtè cõſecratum locum habet & veritatem cõtinet in re animata cõſecrata vt ſeruo alieno conſecrato. Et eſt rõ, quia ſeruus eſt doli capax & delinquit permittendo ſe ordinari ſine domini voluntate, ſecus in re inanimata, vt calice & ſimilibus, nam talis res ſemel conſecrata non debet amodo ad prophanos vſus redigi, vt 12.q.2.aurum.& de conſecr.diſt.1.ligna.& leg. & not. 14.q.6.c.comperimus.

1 *Permutationem non præcedat pactum.*
2 *Permutationis tractatus cum ſuperiore licitus.*
3 *Permutationis tractatus inter partes illicitus.*
4 *Prælati inferiores permutationibus authoritatem non præſtant.*

QVæſitum. Si quæris vtrum in & ſuper ſpiritualibus compoſitio, vel tranſactio poſsit interuenire, dic vt le.& no.per Ber.& Hoſti. & vt ſcripſi.ſupra de traſactio.ſuper eo. Sed ſi quæris vtrum tractatus poſsit actum permutationis beneficiorum præcedere,
1 diſtingue.† Aut quæris de tractatu qui tranſit in conuentionẽ vel pactum, & non poteſt, et in c.alleg.ſuper eo.cum ibi nota. licet G.de monte lauduno videatur contrarium innuere. extra de reſcrip. c.gratię.glo.fi.in clemen.vbi dicit quod mercationes quæ fiunt cum ſuperiore ſunt licitę & permiſſæ, quod intelligo dummodo non tranſeant in conuentionem vel pactum. Aut de tractatu qui non tranſit in cõuentionem, vel pa
2 ctũ.† Et tunc aut q̃ris nunquid pmutantes, ſeu alter eorũ poſſint ſeu poſsit tractare cum ſuperiore cuius authoritate pmutatio fieri debet, dicendo, cum ego non poſsim in mea eccleſia ſecurè morari, vel ibi pficere propter diuerſitatem linguę, vel alia iuſta de cauſa, ſupplico vt de mea præbenda, vel eccleſia alijs prouideatis, & mihi prouideatis de alia, vel dicẽdo tali melius competeret eccleſia mea & mihi ſua, & dic quod ſic. argumen.ſupra de præb.inter cætera.melius in eo quod leg.& no.j.de cleri.excommu.mi.propoſuit ſecundum Inno.Hoſt. & Io.And.hic.& G.de monte lauduno in d.c.gratiæ.† Aut nũ
3 quid permutare volentes poſſint inter ſe tractare, & tunc dicit Inno.& Hoſt.hic quod non poſſunt. Idem no.G.j.eodem ca. vnico.lib.6.Et G.de monte lauduno in c.allegat.gratiæ.Sed in hoc vltimo de facto contrarium ſeruatur. Et hoc videtur approbare glo.G.ſuper ſum.Ray.titu.de ſimonia.§.excipiẽtem. dicens quod partes poſſunt ſine peccato voluntates ſuas ſibi invicem intimare, ſed primum tutius ſecudum eum. Goffr.& dicit quod tractatus bene poteſt interuenire inter eos, dummodo actus permutationis, per ſuperiorem expediatur. Et ſic interpretatur conſuetudo curię, vt hoc dicit textus. eodem cum vniuerſorum.§.cum igitur.vbi dicit quod per ſe nõ poſſunt beneficia eccleſiaſtica permutare non enim prohibet tractatum ſecundum Goffre.& Io.And.ibi.Et de hoc no. frater In ſumma.confeſ.tit.de ſimonia.q.6.
4 †¶ Et nota quòd epiſcoporum eſt permutare, vel permutationibus authoritatem præſtare, & nõ inferiorum, licet ad ipſos inferiores ſpectet collatio, quamuis tunc conſenſus illorum ſit requirendus, arg. ſ.de offi.archid.ad hæc.de offi.dele. ſuper eo.in fi.de his, quæ fiunt a præla.c.vlti.& j.c.licet ſumpto argumento à contrario ſenſu.lib.6.quod dic vt notat Hoſt.in ſumma.eo.tit.§.quid poteſt verſic.nunquid ſufficit & Hoſt.& Io. And.hic.& Archid.58.diſt.c.j.glo.fi.& in d.c.licet. Et Io.An.& Gen.extra c.c.vnico.in clem. Et vtrum capitulum vacante ſede epiſcopali poſsit huiuſmodi permutationibus authoritatẽ præſtare, vide ibi per eos.

1 *Puniendus an æqualiter ſponte confitens, ſicut conuictus.*

CVm olim. Hic habes quod eodem modo, punitur ſponte confitens, ſicut
1 & conuictus.† ſed contrarium le.& no.15.q.8.ſi qs presbyter.14.q.4.nec hoc.12.q.j.non dicatis.& ſ.de elec.c.innotuit.§.multa. Sed hoc quod hic dicitur forte fit propter connexitatem, alias ſecus. vt nota.G.Naſo.& Arch.1.q.7. ſi quis omnem.ſuper verbo deponatur.

1 *Permutantur ſpirituales pro ſpiritualibus.*
2 *Permutatur beneficium cum beneficio.*
3 *Permutari non poteſt beneficium cum non beneficio.*
4 *Permutari non poteſt ius ad beneficium.*
5 *Permutatio beneficiorum ſuperioris authoritate firmatur.*

EXhibita Ad declarationem gloſſæ quæ incipit, ergo temporalia &c. Si quæris, vtrum ſpiritualia cum ſpiritualibus poſsint permutari, diſtingue.† Aut quæris nunquid quo ad proprie
1 tatem poſsint invicem permutari, & dic, q; ſic, ſiue ſint eiuſdẽ generis, vt quia ſunt duæ decimæ, de quarum permutatione tractatur vel duo beneficia, vt ſ.eod. ad quæſtiones. cum ibi nota. ſiue diuerſorum generum, vt quia ab vna parte eſt decima & ab alia beneficium eccleſiaſticum, vt ſ.eodem. ad quæſtiones.& hic in ver.quocirca a cõtrario ſenſu, qđ dicit quod permutatio de ſpiritualibus ad temporalia improbatur, per quod videtur concedere tacitè quod de ſpiritualibus ad ſpiritualia licet diuerſorum generum fieri poſsit, quia quod de vno denegatur &c.ſ.de præſumptio.nonne. Vnde hic permutatio decimationum ad decem millia ſalium regalium tenuiſſet, licet eſſent diuerſorum generum, ſi illa decem millia ſalium regaliũ fuiſſent res ſpirituales. Aut quæris nunquid poſsint permuta-

ri non

2 rinon quo ad proprietatem, ſed quo ad beneficia, † & tunc aut ambo ſunt beneficia, & tunc poſſunt inuicem permutari, vt ſ. eodem. per totum. & ȷ̈. eodem. ca. vnico. li. 6. quod intellige, quando ſit permutatio inter illos quorum ſunt beneficia permutanda, quia non procedit permutatio ſi beneficiũ meum tibi renuncio, & tuum nepoti meo, vel amico, nec tunc locus eſſet decretali. ȷ̈. eod. cap. vnico. lib. 6. Item ſimoniacum eſſet, de hoc ſupra. de offi. deleg. c. ex parte. j. glo. 2. & dixi. ſ. de reſcr. ad audientiam. 2. Item ſi alter non habet ius in beneficio, puta quia ſimoniace adeptus ſi permutat cum alio iuſtum titulum habente non poteſt illud ſalua conſcientia retinere, quia primum ſuum non erat, facit. ſ. vt lite penden. eccleſia. j. concor. alleg. ibi in glo. 2. & infra. de vſuris. cum tu. glo. vlti. Alias expediret beneficia per ſimoniam acquiri ſi per illam poſſet ius, in permutatis haberi, & talibus obuiandum eſt. infra. de diuort. quanto. in fi. Nec obſtat. ff. de fur. l. qui vas. §. vlti. quia licet pecunia habita de re furtiua non ſit furtiua, fur tamen ad reſtitutionem illius tenetur. Et ſtilus Romanæ curiæ habet cum Papa confert beneficia permutationis, vel alia cã renuntiata, apponere clauſulam in fine, quod intendit Papa plus iuris conferre prouiſo quam renuntianti competeret. hæc notat Ioann. And. in d. cap. vnico. ſuper verbo ſua. in nouella. Aut neutrum

3 eſt beneficium, & tunc non poſſunt, vt in iuribus alleg. † Aut alterum eſt beneficium, & alterum non, & tunc idem. ſ. quod non poſſunt inuicem permutari, & pro tanto notat Ioan. Andre. ȷ̈. eodem. cap. vnico. ſuper verbo beneficio. li. 6. in nouella quod ſi alterum eſſet beneficium alterum præſtimonia, quæ non haberetur in titulum, vel qui caderet in laicum, non eſſet locus permutationi. Item notant G. de monte Laud. & Gen. extra de præben. cap. per literas. in clem. quod non poteſt fieri permutatio alicuius beneficij ad hoſpitalia, xenodochia, leproſarias, ſeu eleemoſynarias, quia coniugati talia regunt, vt 32. diſt. ſi qui vero. & hoc niſi ſint talia in quibus conſueuerũt poni clerici perpetuo continentes, religoſè viuentes, & eis pro titulo aſsignari. Item notat G. de monte Lau. extra de ſuppl. negli. præla. cap. vnico. ſuper verbo penſiones. in clemen. de pẽſione pro titulo recipiendorum ordinum ſuper patrimonio, vel menſa alicuius prælati ordinata, penſionariò aſsignata, ſci

4 licet quod permutari non poteſt. † Item notat. G. de mon. lau. in extrauaganti Io. 22. quæ incipit ſedes apoſtolica ſuper verbo ius ad rem. quod ius ad rem ſeu ad beneficium competens ex gratia ſedis apoſtolicę, non poſſunt permutari, cum aliquo beneficio, quia tale ius non eſt beneficiũ, nec ſuper ipſo, quaſi pro titulo poterit quis ordines recipere, vt ſ. de reſcrip. in noſtra. & in extrauaganti Io. 22. quæ incipit execrabilis. §. p hoc Hoc idem tenet Ioan. And. infra eodem. c. vnico ſuper verbo ſua in nouella. lib. 6. per illud. cap. & per c. ſi tibi abſenti. de pbẽ. & per capitulum vltimum. de conceſsio. præben. lib. 6. Cum enim beneficium expectanti debitum ſuum eſſe non dicatur etiam ſi vacet ante ipſius acceptationem, & collationem, vt ibi expectantes ambo vel alter permutare non poſſunt per illam literam ſuam. facit. ff. eo. l. j. & de condi. ob cãm. l. vlt. Item hoc caſu ceſſat ratio decre. quæſitum. ſ. eo. quod etiam expectans beneficium ad titulum huiuſmodi non poſsit ordinari,

5 notat Io. And. ȷ̈. de præb. ſi epiſcopus. in nouella. libr. 6. ¶ † Et nota quod in permutatione iurium qualis eſt permutatio beneficiorum, poſtquam interuenit authoritas ſuperioris, ſtatim ius habent permutantes in iuribus permutatis, ſecus in rebus corporalibus permutatis ad hoc. ſ. eodem quæſitum. & C. eo. tit. l. ex placito, vt notant Innoc. ſ. de præben. glo. ſcilicet collatio. veri. poſſet etiam dici. & Hoſt. poſt eum. Idem notant. ȷ̈. de teſta. Raynaldus. ſuper verbo teneret. & Goſ. ȷ̈. eodem cap. vnico. ſuper verbo volentes. li. 6. Idem no. Hoſt. in ſimili. ſ. de his quæ fiunt a prælatis. c. 2.

¶ De feudis. Rubrica.

1 *Feudum temporale in dotem datur.*
2 *Feudum patrimoniale in dotem datur.*
3 *Quod breui manu ad dantem redit alienari non dicitur.*
4 *Feudalis cauſa ſecundum conſuetudinem agitari debet.*
5 *Feud. cauſa poſſ. coram ordinario agitanda.*
6 *Feud. cauſa petit. inter duos vaſallos, mota coram quo agitanda.*
7 *Feud. cauſa petitio inter dominum & vaſallum mota coram quo agitanda.*
8 *Feud. cauſa petitio inter dominum & non vaſallum, coram quo agitanda.*
9 *Feudi cauſa petiti. inter vaſallum & non vaſallum, coram quo agitanda.*
10 *Ducatus cauſa apud regem agitanda.*
11 *Vaſalli coram quo litigaturi.*
12 *Feudum ſine vaſalli conſenſu an alienandum. & 14.*
13 *Contrariorum eadem eſt diſciplina.*
15 *Francia conſuetudo circa feudi alienationem.*

1 EX parte. Super glo. j. Si quæris vtrum feudum poſsit dari in dotem, diſtingue. † Aut eſt feudum temporale, & tale poteſt dari in dotem vſque ad mortem vaſalli, & non vltra niſi dominus conſentiret. ȷ̈. de donatio. inter virũ & vxo. c. nuper. & ita intellige iſtam gloſſam Ioan. & Ber. hic.

2 † Aut eſt perpetuum & patrimonium in quo ſuccedit filius & tale poteſt dari in dotem, & etiam poteſt relinqui pro mortuario, vt nota. ſ. de rebus eccleſiæ non alienan. ca. cum laicis. ſm Hoſt. hic. & q feudum poſsit dari in dotem not. Innoc. in c. al leg. nuper. Sed Ber. notat contrarium. ſ. de conſtitu. quæ in eccleſiarum. & eſt textus pro eo in lib. feu. quibus modis feudũ olim alie. poterat. cap. vnico. §. donare. collatio. 10. & not. glo. de prohi. feu. alie. per Federi. c. Imperialem. in princ. collati. 10. & Specu. hoc tit. §. quoniam ſuper homagio. verſic. 38. hoc vi-

3 detur verius. † Niſi in caſu vbi vaſallus ipſum feudum daret, vxori ſuæ, vt ſibimet reacciperet in dotem. quia tunc non videtur ipſum alienaſſe, ſed breui manu ad eum redijſſe, argu. ff. de iure do. l. licet. §. quotiens, quia non videtur verſum. & c. ff. de in rem verſo. l. ſi pro parte. §. verſum. & ita loquitur. cap. nuper allegatum.

¶ Si quæris coram quo iudice, ſeu quibus iudicibus cauſa de-

4 beat agitari & terminari, diſtingue. † Aut apparet de vſu, vel conſuetudine legitimè præſcripta coram quo ſeu quibus debet agitari, & tunc coram illo ſeu illis agitari debet, vt in libr. feud. de cogni. feu. cap. j. in fi. conſuetudo enim dat iuriſdictionem, vt ſupra de foro compet. cum contingat, quod intellige vt notat Hoſt. in ſumma, eodem tit. §. vlti. in fi. verſi. finaliter.

5 † Aut non apparet de vſu vel conſuetudine, & tunc, aut agitur iudicio poſſeſſorio ſeu de iure poſſeſsionis, & tunc ſiue ſit qõ inter dominum & vaſallum, ſiue inter duos vaſallos, ſiue alios non coram domino feudi, ſed coram ordinario vel delegato, erit quæſtio terminanda, vt ſ. de foro compet. ex parte. ſecundum Goff. & Ber. ibi. & Goſ. Ber. & Hoſt. ſupra, de iud. cæterum. & Hoſt. in ſumma, eodem titu. §. vlti. verſic. quid ſi inter duos. Aut agitur iudicio petitorio ſeu de iure proprietatis, & tunc aut eſt controuerſia inter duos vaſallos quolibet aſſerente ſe eſſe vaſallum, nec reuocatur in dubium quoniam res, de qua agitur ſit feudalis, & a quo in feudum teneatur, ſed dubitatur quis ſit vaſallus, aut inter dominum & vaſallum, aut inter dominum & alium qui non eſt vaſallus, aut inter vaſallum, &

6 alium qui non eſt vaſallus. † In primo caſu coram domino debet agitari, vt in lib. feud. de prohi. feu. alie. per Federi. cap. imperialem. §. præterea. ſi inter duos. ſ. de iudic. cæterum. vbi hęc notant Ber. Innoc. & Hoſt. & c. nouit. de foro compet. ex trãſmiſſa. & c. verum. quod verum eſt etiam ſi ſit talis dominus, q alias iuriſdictionem non habeat, vt notat Vinc. in c. alleg. no-

7 uit. intereſt. n. domini hoc diſcutere ſm Goffr. † In ſecundo caſu refert, aut non eſt dubium nec quæſtio ſuper iure, ſeu dominio directo feudi ſpectante ad dominum, ſed ſolum de dominio vtili ſeu alio iure ſpectante ad vaſallum rem feudalem, cognoſcentem, vt quia eſt quæſtio inter dominum & vaſallũ, vtrum vaſallus debeat perdere feudum, vel habere, vel vtrum debeat tributum vel aliud ſimile. Aut eſt dubium & quæſtio, de iure ſeu dominio directo ad ipſum dominum ſpectante, vt quia aliquis aſſerit ſe dominum feudi, & petit ſe in dominum recognoſci, poſſeſſor autem negat. In primo caſu refert, aut dominus habet pares curiæ, & tunc coram paribus ipſius curiæ debet agi & terminari. vt in §. alleg. præterea ſi inter duos, pares autem ita debebunt eligi, ſi enim conſentiant in eis planum eſt, ſi vero diſſentiant tunc dominus eligit primo, quos voluerit, poſtea vaſallus eliget ſm numerum a domino approbatum, dum tamen a neutro eligantur pares qui fidelitatem, domino non iurauerunt inuito altero eorum, vt in lib. feu. de controuerſia feudi apud pares terminanda. c. ſi inter dominũ. debent enim pares qui debent cognoſcere a domino ſub debito fidelitatis coniurari, vt in §. alle. præterea ſi inter duos. ſm Hoſt. in ſumma. eod. titu. §. vlt. & idem Inno. & Hoſt. & Io. And. in cap. alleg. cæterum. dicentes quòd non credunt omnes vaſallos eſſe vocandos vt iudicent, ſed ex paribus vel ex vaſal-

lis

lis dominus vnum eliget & vaſallus alterum.arg.2.q.6. placuit melius.in c.alleg.ſi inter dominum. Aut dominus non habet pares, & tunc dicunt glo.& Iac.de bello viſu in c.alleg.imperialem.§.prçterea ſi inter duos.q̧ iudex rei erit iudex.argum.C. de iuriſd.omnium iudicum.l.iuris ordinem. & vbi in rem actio.l.vlti.Inno.vero,in c.allegat.cæterum.dicit quòd eo caſu ſuccedent arbitri ad ſimilitudinem iudicum ſuſpectorum. ſ. de app.cum ſpeciali.& 15.q.j.ſi clericus aduerſus,ſed primum videtur verius per ea quæ notat Ho.ſ. de præben. dilectus.3. & Io.And.in d.c.cæterum.in principio magnæ glo.& j. de ap. Romana.§.debet.lib.6.in nouella. dicens certum eſſe, quod ſi de feudo regali eſſet quæſtio cum Epiſcopo & tertio, Rex eſſet competens iudex, ſi inter Regem & epiſcopum iretur ad pares.Si tamẽ epiſcopus negaret rem eſſe feudalem, rex actor conueniret eum coram metropolitano. Sed ſi epiſcopus vaſallus regis infeudauit partem,& de hoc eſt quæſtio coram ipſo epiſcopo inter vaſallos ſi ab eo appelletur, & tunc ad regẽ, primum feudi dominum appellabitur. In ſecundo caſu,ſ.quando eſt dubiũ ſeu quæſtio de iure,ſeu dominio directo ad dominum ſpectante,vt quia actor aſſerit ſe dominum feudi, & reus negat,& tunc coram loci ordinario eſt agendum, & non coram illo qui dicit ſe dominum ne ſit iudex ĩ cauſa ſua. Et ita intelligo opinionem Goff.quam recitat Hoſt.in d.§. vltimo.
8 verſic.cum Goff.&c.† In tertio caſu quando eſt controuerſia, inter dominum, & alium qui non eſt vaſallus, puta emptorẽ feudi, vel alium non poſsidentem ipſum feudum, tunc iudex, rei cognoſcet, argumen. ſ.de foro compe.cum ſit generale. & cap.ſi.C.de iuriſdi.omnium iudicum.l. iuris ordinem. & hoc tenet Hoſt.in ſumma.eodem titu.§.vltimo.verſic.ſi vero cõ-
9 trouerſia † In quarto caſu.ſ.quando eſt controuerſia inter vaſallum, & alium qui non eſt vaſallus, tunc aut non vaſallus cõuenit vaſallum,aut econtra vaſallus non vaſallum.Si non vaſallus conuenit vaſallum,tunc aut tam petens quam vaſallus confitentur hoc eſſe de feudo talis,puta Titij domini, & tunc Titius dominus cognoſcet, vt ſ.de iudi.c.cæterum.c.ex trãſmiſſa.& c.verum,quod verum ſi ille dominus feudi paratus ſit tenere iuſtitiam,alias in ſubſidium etiam ordinarius vel delegatus cognoſcet.ſ.de foro compet.ex tenore.& c.cum ſit generale.Aut alter eorum negat,& tunc durũ eſſet quòd dominus haberet cognoſcere,quia iam eſſet iudex in re ſua.ſ.de foro cõpeten.ſi clericus,quod eſſe non debet.C.ne quis in cauſa ſua, ius ſibi dicat.in rubro & nigro,quia cum hoc in fraudem negari poſſet,vt declinaretur iudicium domini dici poteſt quod dominus eos compellet ad iurandum de veritate dicenda, argum. ſ.de probatio.ſicut conſuetudo,quia malitijs obuiandũ, eſt.ff.de rei vend.l.in fundo.ſ.de reſcrip.c.plerunq;.& c. nonnulli.vnde dicas q̧ ſi petens confiteatur,& poſsidens neget cognoſcet dominus,quia iudiciũ redditur in inuitum.ff. de verborum oblig.l.inter ſtipulantem.§.j.Si vero petens neget, vel vterq; neget,tunc cognoſcet iudex ordinarius,vt lites dirimãtur & circuitus tollatur.ff.ſi certum peta.l.quidam.& ſ. de reſcrip.c.fina.de ordin.cogn.c.tuam.cognoſcere autem poteſt, de quçſtione feudi.ſ.an ſit feudum nec ne,& ſic an ſua ſit iuriſdictio nec ne.ff.de iudi.l.ſi quis ex aliena.& ſi pronunciet feudum eſſe,remittet eos coram domino feudi,qui de principali cognoſcet,alias & ipſe de principali cognoſcet.argum.ſ. de reſcr.c.dilectus filius. l.ſarracenus.in fi.& c.ab excommunicato.Si vaſallus conuenit nõn vaſallum tunc ſemper ordinarius, cognoſcet,quia actor ſequitur forum rei.ſ.de foro comp.c. ſi clericus.& C.de iuriſd.om.iudi.l.iuris ordinem.argum.ad hoc de inueſti.in maritum facta.c.illud tamen ſciẽdum.& an apud iudicem vel curiam domini cauſa feudi terminari debeat.c.ex eo.& de pace te.§.ſi duo homines.& §.ſe.ſ.in Hoſtien.in §.allega.vlti.Et vide quod notat gl.in §.alleg. præterea ſi inter duos. &.i quod notat Iaco.de bel.viſu in §.alleg.illud tamen. de inueſtitura in maritum facta.vbi diſtinguit quando eſt contentio
10 inter duos vaſallos,ſeu inter vaſallum & alium.† Aut eſt contentio inter eos qui proprie dicuntur capitanei, vt duces, comites, & ſimiles, & tunc Imperator eſt iudex, ſi ab eo feudũ habent, vel Rex ſi à Rege,vt in lib.feudorum apud quem,vel quos controuerſia feu.diffi.debeat.c.j.& de lege Conradi.ca.j. Aut eſt contentio inter alios vaſallos,& tunc aut cõſtat vtrũque eſſe, alias de alijs feudis eſſe vaſallum eiuſdem domini, & ipſi & dominus hoc confitentur,ſed eſt controuerſia, de aliqua parte alterius feudi,vel de toto feudo quod pertinet ad eũdem dominum,& tunc dñs eſt iudex,vt in d. §. ſi inter duos, vbi hoc notant. Aut conſtat vnum tantum eſſe vaſallum, de feudo aliquo,de quo non eſt quæſtio, eſt tamen de alio feudo, & tunc pares erunt iudices, vt in lib.feud.apud quem vel quos c.j.2.reſponſo.& de l.contradi.c.j 2.reſponſo.Aut eſt dubiũ, quis eorum eſt vaſallus,& prætendunt ambo inueſtituram ab eodem domino & tunc aut eſt contentio inter eos, quorum vterque ſuum nouum & proprium feudum eſſe dicit, & tunc
11 iudex vel arbiter cognoſcit,vt de l.contradi.cap.j. † Aut inter eos quorum vterque dicit antiquum,& tunc cognoſcit dominus cum curia, vt in d.§.illud tamen. Aut eſt contentio inter eos quorum alter dicit antiquum,alter nouum, & proprium, & tunc iure antiquo iudex ordinarius vel arbiter cognoſcit, vt de inueſtitura in maritum facta.c.1.in princip.hodie vero pares curiæ,vt an apud iudicem vel curiam.cap.1.Aut contentio eſt inter duos qui producunt diuerſos inueſtitores, & tũc iudex vel arbiter cognoſcit vt de l.contradi.cap.1.in princip. Aut eſt contentio inter vaſallum & alium quem conſtat non eſſe vaſallum,& tũc iudex ordinarius rei cognoſcit, vt de cõtrouerſia inter vaſallum & alium de beneficio.c.1.ſecundum Iaco.de bello viſu.& in glo.pro parte.& iſta membra addas ad præmiſſa. & ſic habebis diſtinctionem perfectam.

¶ Supra de conſtit.capitulo quæ in eccleſiarum.tractaui vtrũ vaſallus ſine voluntate domini poſsit feudum in alium trãsferre.
12 re.† Nunc reſtat videre vtrum econtra,dominus ſine voluntate vaſalli poſsit feudum in alium trãsferre, & videtur quod ſic ad inſtar ceſsionis,quæ poteſt fieri contra debitorem eo inuito,vt legi.& no.C.de donatio.l.illam.& de nouati.l.3.ſ.de alimu.iudi.cauſa facta.c.fi. Et quia nihil eſt tam naturale quã voluntatem domini &c.inſtitu.de rerum diuiſio.§. per traditionem.Azo cuius fuit hæc quæſtio determinat,quod ſicut vaſallus non poteſt inuito domino feudum alienare, quinimo talis alienans ipſo iure cadit a iure feudi, ſecundum Inno.Abbas
13 & Io.An.hic.ita nec dominus poteſt inuito vaſallo,† quia cõtrariorum eadem eſt diſciplina,nec debet ex cõtractu vni partium licere quod alteri non licet,argum.C.de fruc.& lit.ex.l.vltima.ſ.de mutu.peti.c.vlti.& videtur caſus in lib.feu.de proh. feu.aliena.per Fede.capitulo Imperialem.§.præterea ducatus. & ita determinat Azo.in quæſtionibus ſuis in quæſtione illa, quæritur an dominus.Rex &c. Idem tenet Dynus niſi cauſa ti neceſsitatis caſu,quia tunc non expedit vti ſeruitio vaſalli, argumen.ff.de operis lib.l.patronus.& l.medicus.vt not.per ff.ſoluto matrimonio.l.2.§.voluntatem. Circa quod quidam,
14 Docto.moderni diſtinguunt,† aut dominus, vult transferre vaſallum ſuum in alium maiorem dominum, & tunc poteſt, quia facit conditionem eius meliorem,cum ſub maiori iudice gens conſtituta maiori ſecuritate gaudeat, vt in authentico. de defenſo.ci.§.gaudeant.collatio.3.Et ideo cum proſit vaſallo cogitur conſentire,argum.§.alleg.voluntatem. de euictio. l.in creditorem.Aut vult transferre feudum in minorem dominum,& non poteſt,quia in hoc facit conditionem vaſalli, deteriorem.Petrus vero de bel.Pertica tenet quod nec in maiorem nec in minorem trãsferri poſsit inuito vaſallo, quemadmodum nec ius filiationis transferri poteſt filio inuito.ff. de adop.l.2.& l.in adoptionibus.Idem tenuit Hoſti. ſ. de maio.& obedien.cap.dilecti.& Specu.hoc tit.§.1.verſic.29.per §. alle.præterea ducatus, vbi hoc idem tenent glo.& Iaco.de bello viſu per c.de.l.contradi.c.vnico.§. ex eadem lege. vbi hoc
15 determinat expreſſe,& hoc teneas de iure licet de conſuetudine in regno Franciæ contrarium obſeruetur. vtrum autem vaſallus poſsit feudum pro anima legare.vide per Hoſtien.in ſumma.titu.de immu.eccle.§.inquantum.verſic.ſed nec illa.& verſi.ſolutio.vſq; in fi.& per fratrem Io.in ſum.confeſ. tit. de deciſ.q.73.vtrum vaſallus.&c.

¶ De pignoribus. Rubrica.

1 *Pignoranda res eccleſiaſtica, non eſt ſine neceſſitate, vel vtilitate.*
2 *Pignorari an poſſit res eccleſiæ pro eius vtilitate.*
3 *Pignorat res eccleſiæ prælatus pro neceſſitate ſua.*
4 *Pignorata res, ob vtilitatem eccleſiæ ab ea luenda.*
5 *Pignorata à prælato, ob neceſſitatem, ab eius ſucceſſore luenda.*
6 *Pignorata ob vtilitatem prælati ab eius hærede luenda.*

EX præſentium. Si quæris nunquid & quando prælatus eccleſiæ poſsit rem eccleſiæ obligare, & vtrum & quando prælatus obligatus vel ſucceſſor ipſius eã luere tenetur, diſtingue.† Aut quæris primo vtrũ poſsit rem eccleſiæ obligare, & tũc aut ſine aliqua neceſsitate vel

vel vtilitate, & ſic quod non, vt ſ.eodem.c.1.& ſ.de rebus ec
cle.non alie.c.nulli liceat.& per totum. Aut vtrum poſsit eam
obligare pro aliqua neceſsitate vel vtilitate,& tunc aut pro ne
ceſsitate vel vtilitate eccleſiæ,aut pro neceſsitate vel vtilitate
1 propria.† In primo caſu dicit quod illas res quas poteſt aliena-
re & in illis caſibus in quibus poteſt alienare,de quibus dixi in
c.alleg. nulli liceat.poterit & obligare, quia ſi poteſt alienare,
quod eſt maius,multo magis & obligare quod eſt minus, ar-
gum.ſ.de elect.cum in cunctis.in princip.cum ibi alleg.& no.
per Ber.& Hoſtien.ſ.eodem c.1.Illas vero res quas nõ poteſt,
& in quibus caſibus non poteſt alienare, nec poterit regulari-
ter obligare,argumen.ff.quæ res pigno. obliga.poſſunt.l.2.§.
eam rem.& C.de rebus alie.non alie.l.vltima, quia appellatiõe
alienationis pignoris obligatio continetur vt ibi,& in c.alleg.
nulli liceat.In ſecundo caſu refert, aut vult obligare, pro ſua
vtilitate propria,& tunc non poteſt,argumen.ſ.eod.ca. 1. Aut
vult obligare pro ſua neceſsitate propria,& tunc aut ꝓ neceſ-
ſitate propria patrimoniali,vt pro vineis proprij matrimonij,
putandis ſeu colendis,non pro ſuſtentatione perſonæ ſuæ, &
tunc non poteſt vt hic.& ſ.eod.c.1.Et ita intellige gloſſam. 1.
Ber.hic & iura in ea alleg.quia non tenet obligatio niſi in his
rebus quæ quis de bonis ſuis reddit obnoxia,vt C.quæ res pi-
gno.obliga.poſſunt.l.qui filios.ſi res ali.pigno. data ſit. l. cura-
3 tor.† Aut pro neceſsitate propria perſonali,puta pro ſuſtenta-
tione perſonæ ſuæ,& tunc poteſt,nam tunc obligaretur eccle-
ſia ſi ei deſeruiret & officiaret,argum.ſ.de præbend.cum ſm
apoſtolum.ſm Hoſtien.alias ſi non deſeruiret ſecus. argumẽ.
C.de epiſcop.& cleri.l.generaliter.ſ.de cleri.non reſiden.capi
penulti.& per totum.niſi infirmitate, vel alio impedimento
4 excuſabili teneatur.ſ.de cleri.ęgrotan.per totum.† Aut quæris
de ſecundo.ſ.vtrum & quando prælatus obligatus, vel ſucceſ-
ſor ipſius rem obligatam luere teneatur,& tunc aut obligauit
pro neceſsitate vel euidenti vtilitate eccleſiæ, & tunc eccleſia
in cuius vtilitatem debitum eſt verſum, ſeu ipſe de bonis ec-
cleſiæ & non de bonis proprijs luere tenetur. Eccleſia.n.obli-
gatur in quantum verſum eſt in vtilitatem ſuam,& facta eſt lo
cupletior. 10.q.2.hoc ius porrectum.in fi.ſ.de in integrum re
5 ſtitutione.c.j.cum ibi not.† Aut obligauit pro neceſsitate ſua
propria,& tunc aut pro neceſsitate temporali,& tunc idẽ per
præmiſſa,aut pro neceſsitate patrimoniali,& idem. Si pro vti
litate,& tunc aut creditor ſciebat rem quæ obligabatur, eſ-
ſe eccleſiæ, aut ignorabat. Si ſciebat tunc eccleſia rem liberè
petere poteſt,& nullus eam luere tenetur, cum creditor eſſet
in culpa,argum.ff.de contrahen.empti.l.liberi.& l.ſeq.Fallit in
caſu vbi creditor nullo modo rem redderet niſi ſuum recupe-
raret,vt hic forte fuit,ſic.ſ.de rebus eccleſiæ non alienã. ad au
dientiam.& c.ad noſtram.12.q.2.ſi quis de rebus.& cap. ſi quis
6 quilibet.† Aut ignorabat, & tunc ipſe obligans vel hæres eius
de bonis proprijs eam luere tenetur,vt hic ſm Goſ.Innocẽt.
& Hoſtienſ. hic.
¶ Et nota ſm Inno.& Hoſt.hic ꝙ hæredes ſacerdotis alienã-
tis tenentur ex facto ipſius,quando dolo vel lata culpa interue
niente aliquid geſſit,vel ſi quid ad eum peruenit, vel hæredes
ſuos.de leui.n.culpa non tenerentur hæredes, vt C.de hæred.
tuto.l.j.& 4. & fin.

1 Pœna loco intereſſe an licitè promittitur.3.
2 Pœna in fraudem vſurarum non promittenda.
4 Pœna in datione ſpeciei peti poteſt.
5 Pœna in obligatione facti licitè petitur.
6 Fructus rei obligatæ in ſortem computandi.
7 Fructus a debitore percepti in obligationem cadunt.
8 Fructus a poſſeſſore rei pignoratæ qualiter petendi.
9 Fructus pendente iudicio percepti officio iudicis reſtituendi.

ILlo vos. Si quæris vtrum ſit vſura, ſi pœna
imponitur niſi ſoluatur certo tem-
pore,diſtingue.Aut pœna imponitur, ſeu adijcitur,
contractui mutui,aut imponitur ſeu adijcitur alteri,
contractui ſeu obligationi.Et ſi adijcitur alteri contractui ſeu
obligationi tũc,aut adijcitur dationi alicuius pecuniæ,aut adij
citur dationi ſpeciei,aut adijcitur facto.In primis duobus caſi
1 bus refert.Aut † pœna promittitur,& apponitur loco intereſ
ſe,& talis valet & eſt licita,quatenus intereſt, vt quia forte e-
rat mercator,qui in nundinis lucrari ſolebat.& fuit ſtipulatus pœ-
nam niſi ſibi in nundinis ſolueretur.ff.de actio. & obligatio.l.
traiectitii v.§.de illo.de actio.emptio.& vendi.l.ſi ſterilis. §. cũ
per venditorem,& l.prædia.pro ſocio.l.ſocius vel quia in pœ-
nam quam promiſit alij ſi non ſolueret certa die incidit. ff. de
ſeruis expor.l.ſeruus ea lege.hoc tenent gl.& Cyn. C. de vſur.
l.cum allegas.Idem Hoſt.j.de vſur.ſalubriter.& in ſumma.tit.
de vſuris.§.in aliquo caſu.vbi dicit quod vſura poteſt peti, vt
intereſſe.Aut non promittitur ſeu apponitur loco intereſſe,
& tunc aut non fit fraude vſurarum, & tunc talis pœna eſt li-
cita, argumen.ſ.de arbit.c.dilecti.& hoc notat Hoſtien. in di.
2 §.in aliquo.† Aut fit in fraudem vſurarum, & tunc eſt illicita,
non tamen poteſt conueniri vel condemnari ab eccleſia. Aut
eſt dubium ita quod veniatur ad præſumptionem,& tunc aut
quæris in foro iudiciali,aut in foro animæ.Si in foro iudiciali,
aut ille qui talem pœnam appoſuit conſueuit eſſe vſurarius,&
tunc præſumitur quod in fraudem vſurarum adiecit pœnam,
& quod eſt vſura,argum.ff.de actio.emptio.& vend.l.Iulianus
§.idem papinianus.de vſuris.quæ ſemiſſes.& hic.& ſ.de emp.
& vendi.ad noſtram. Vnde præſumitur contra aliquem ex eo,
quod facere conſueuit. ff.de pignor. actio.l.vel vniuerſorum.
ad Macedo.l.ſed Iulianus.§.quod dicitur.& de legatis.j.l. ſi ſer
3 uus plurium.§.fi.& de legat.3.l.nummis. † Aut non conſueuit,
eſſe vſurarius ſeu dare ad vſuras,& tunc non videtur eſſe tur-
pe lucrum,nec præſumitur quod hoc fecerit in fraudem vſu-
rarum,ſed potius vt coarctaret debitorem ad ſoluendum, qa
intereſſet ſua tunc pecuniam ſibi ſolui,arg.ff.de peti. hæredi.l.
vtrum.§.proinde.vbi de hoc ſecundum Hug.qui hoc not.14.
q.3.plerique.eſt etiam præſumptio quod ſit vſura ſi per ſingu
los annos vel menſes dicatur committi.argu.C.de vſur. in au-
then.ad hæc.Et idem in ſimilibus quæ ab vſurarijs ſolent ſpe-
cialiter exerceri,talia.n.ſemper inducunt præſumptionem pri
ma facie quod ſit vſura.Si quæris in foro animæ, tunc dicit Ar
chidia.ſtarem confeſsioni ſuæ,ſed propter præſumptiones cõ
trarias diligentius examinarem ſuam conſcientiam ſecundum
Ray.de pœna forti.hoc videtur etiam Goff.approbare, dicẽs
quod ſi ſit pœna adiecta in contractu mutui non præſumit in
fraudem vſurarum adiectam,niſi ex qualitate perſonæ credi-
toris,vt ſi conſueuit fenerari vt hic,& in d §.ibidem. Ita not.
Archid. 12.q.2.cum deuotiſsimam.in glo.adde ſed quid de pœ
na.Et in hoc ſatis concordant Ber.& Hoſt.hic in glo.fin.& ſ.
de arbi.dilecti.& Innoc.j.de pœnis.ſuam.Et frater Io. in ſum
ma confeſ.titu.de pœnis.q.2.& Accur. in d.§. ibidem. & in d.
l.cum allegas.& hæc vera quando pœna adijcitur contractui,
mutui qui conſiſtit in numero pondere vel menſura vel alteri
4 obligationi continenti dationem pecuniæ.† In tertio caſu quan
do pœna adijcitur dationi ſpecie,videtur quod non ſit vſura,
& quod poſſet peti quantacunq;,quia ſpecies non parit vſuras
ff.de vſuris.l.in fideicommiſſi.§.fin.In quarto vero caſu. ſ. qñ
adijcitur facto,ſeu obligationi facti,idem.ſ.vt poſsit exigi quã
tacunque,quia facta non pariunt vſuras.ff.de arbi.l.non diſtin
guemus.in princip.& per totum.ſi quis cauti.l.ſi ſeruus.§.j. &
5 per totum.† Melius.ff.de actio emptio.& vendit.l. Lucius. de
verbo.oblig.l.ſtipulatio iſta habere licere.§.alteri.inſtit.de inu
tili. ſtipulatio.§.alteri.illa.n.ſtipulatio de dando alteri eſt ſtipu
latio faciendi & nõ dandi reſpectu ſtipulantis,vt probatur ibi,
quando dicit vt ſi niſi ita factum ſit.&c.Et eſt expreſſum.ff.de
verborum obliga.l.liber homo.§.fin. Io his concordat Accur.
in d.§.ibidem.& Accur.Pe.& Cy.in d.l.cum allegas.& Iac. de
Ra. & Pet.in d.§.alteri.
6 ¶ Hic habes † quod fructus rei obligat.computantur in ſortẽ,
vt j.eodem cum contra,& cap.ſignificante. Et hoc intellige
de illis fructibus,quos ipſe creditor per ſe vel per alium perci-
pit.Sed ſi quæris vtrum, & quando fructus rei obligatæ ab a-
lio quam à creditore percepti,cadant in obligationem, & quo
iure poſsint peti,diſtingue.aut fructus percipiuntur ante iudi
cium,aut pcipiuntur pẽdente iudicio in hypothecaria actio-
ne.Primo caſu,aut percipiuntur manente dominio debitoris,
aut eo mutato.Si manente dominio refert. Aut percipiuntur
7 a debitore,aut ab alio.† Si à debitore tunc non eſt dubiũ,quod
ſunt obligati,& quod per hypothecam petantur,vt C. in qui-
bus cauſis pignus tacitè contrahitur.l.quamuis.ſicut etiam pa
ter de partu rei obligatę edito penes debitorem.vt C. de par-
tu pig.l.j.& ff.de pigno.actio.l.ſi conuenerit.§. ſi fundus. Si pci
piuntur ab alio non mutato dominio, tunc à bonæ fidei poſ
8 ſeſſore,aut a malæ fidei poſſeſſore.† Si a bonæ fidei poſſeſſore,
tunc aut extant,& tunc cadunt in obligationem & petuntur,
per hypothecariam.Aut ſunt conſumpti,& tunc ſi bona fide
non petuntur. Si mala fide ſic,quia videntur extare cum ma-
la fide conſumpſerit.vt ff.eodem ti.l.j.§.cum prædium. vbi de
hoc & lege ſi fundus.§.interdum.Si autem fructus percipiun
tur mutato dominio debitoris, refert. Aut fuerunt ſatis à de-
bitore,

bitore, & ſic fuerunt in dominio eius, & tunc cadunt extan-
tes in obligationem, conſumpti vero non ſicut partus ancillę
grauidę obligatę.ff.de pigno.l.Paulus.§.ſi mancipia. Aut non
fuerunt ſati a debitore,& ſic nunquam fuerunt in eius domi-
nio, & tunc idem quod in partu ancillę obligatæ penes alium,
quam penes debitorem,puta penes emptorem concipiente,
& pariente qui partus in obligationem non cadit, vt in d.l.ſi
9 conuenerit.§.ſi fundus.& d.l.Paulus.§.j.†Si quæris in ſecundo
caſu.ſ.quando percipiuntur pendente iudicio in hypotheca-
ria actione, tunc veniunt officio iudicis non iure actionis, vt
in d.l.ſi fundus.§.interdum.

1 *Hæretica,& excommunicata non habent priuilegia dotis.*
2 *Mulier habet tacitam hypothecam pro dote repetenda.*
3 *Mulier præfertur prioribus creditoribus habentibus tacitam hypothecam.*
4 *Mulier an præferatur prioribus creditoribus habentibus expreſſam hypothecam.6.*
5 *Si vinco vincentem te, a fortiori vinco te.*
7 *Priuilegia 14.doti*
8 *Bona quæſita, naturaliter ex bonis mariti ſunt vxori obligata.*
9 *Bona ex negotiatione quæſita de bonis mariti, vxori non obligata.*
10 *Mulier habet priuilegium prælationis in paraſernalibus. 13.*
11 *Maritus non habet priuilegium prælationis pro donatione propter nuptias*
12 *Mulier habet priuilegium prælationis pro donatione propter nuptias*
14 *Res tranſit cum onere reali.*
15 *Res non tranſit cum onere perſonali.*
16 *Res an tranſeat cum onere mixto.*
17 *Fideic.efficax remanet licet hæreditas diuidatur.*

EX literis. Si quæris vtrum vxor habeat in bo
nis mariti pro dote repetenda taci
1 tam hypothecam & quam,diſtingue.† Aut quæris,
de mulieribus quæ catholicam non percipiunt cō-
munionem,vt ſunt hæreticę,& excommunicatæ, & ſimiles,
& tales non habent tacitam hypothecam,vt C.de hæreti. l.1.
& Authenti. ibi ſignata.Item priuilegium.& notat Ber.hic in
2 glo.hoc priuilegium.in fi.& Hoſt. poſt eum.† Aut quæris de
alijs,& tunc,aut quæris vtrum vxor habeat tacitam hypothe
cam communem pro dote repetenda,& dic quòd hic. & C.q
potio.in pigno. ha.l.aſsiduis.Aut quæris vtrum habeat hypo-
thecam priuilegiatam.ſ. quod præferatur prioribus creditori-
3 bus mariti,& tunc refert.† Aut quæris vtrum præferatur prio
ribus creditoribus habentibus tacitam hypothecam,& dic q
ſic,vt in d.l.aſsiduis.Sed fallit primo in priore vxore repeten-
te dotem ſuam ſeu hæredibus ſuis,quibus non præfertur,vt
ibi in §.exceptis,quod verum etiam ſi illud prius matrimo-
nium non tenuit,nam etiam inter perſonales actiones habet,
priuilegium.vt ff.de priuileg.credito.l.a.§.fin.& l.ſeq. vt not.
Io.& Accur.ibi in l.allegat.aſsiduis.& ſoluto matrimonio.l. ſi
cum dotem.§.vltimo.Fallit ſecundo in fiſco,vt C. de priuileg.
fiſci.l.2.Fallit tertio in eo cuius pecunia eſt empta militia, vt
4 C.qui potio.in pign.habe in authen.quo iure.† Aut quæris v-
trum præferatur creditoribus habentibus hypothecam ex-
preſſam prioris temporis,& dic,quod non,argumē.pro hoc,
C.de iure do.l.2.& de ſeruo pigno.da.ma.l.2.vt hic notat Ac-
cur.in d.l.aſsiduis.in glo. t.licet & Dy.inſti.de actio.§.actionū
in fi.& Ber.& Inn.& Hoſt.hic.Sed Mar.tenuit contrarium.ſ.
quod præferatur prioribus habentibus expreſſam,& hanc opi
nionem ſequuntur Iaco.de Are.Pe.de bella pertica.& Guido
de ſuza.in d.l.aſsiduis.his potiſsime rationibus, quia textus,
ibi dicit contra omnes,& quia dicit eam præferri creditorib.
vallatis priuilegio temporis,ergo non loquitur ſolum de valla
tis priuilegio legis,ſed illam præferri habentibus tacitas tan-
tum,eſſet contra priuilegium legis non temporis.Et Pet.dice
5 bat ſe non videre quomodo reſpondeatur argumento †ſi vin
co &c.ff.de diuerſis & tempo.præſcriptis.lege de acceſsioni-
bus.cum mulier vincat credentem in refectionem qui vincit,
priores habentes expreſſas,vt in authentica.de ęquali.dotis.§.
his conſequens.collatio.7.ſignata ſuper d.l.aſsiduis,quæ rōnes
licet multum vrgeant poteſt tamen eis reſponden ſic.Ad pri-
mam,quod illud omnes,non includat habentes expreſſam an
terioris temporis,qu a illud priuilegium eſt inductum in fa-
uorem mulierum,ſed quod vertatur in præiudicium priuato
rum in his,quæ ſuo facto ſibi quæſierunt non eſt dicendum.
ff.ne quid in loco publico fiat.l.1.§.merito. & §. ſi quis a prin-
cipe.C.de emancipa.liberis.l.nec auus.vnde illud omnes ciui
liter intelligi debet.argum.ff.de ſeruitu.l.ſi cui.Ad ſecundam,
quia litera illa dicit prę ferēdam mulierem creditoribus, licet
anterioris temporis priuilegio ſint vallati, ſed priuilegium eſt
lex priuata 3.diſt.priuilegia.& ī.de verborum ſignific.Abbate
ſane. & ſic ſupponit quod illis præferatur qui habent priuile-
gia a lege non ex pactione ſua,ratio eſt quia ſpecialia facilius
tolluntur.&c.ff.de teſtamento milita.l.eius.§.j.& in authenti.
de non aliena.§.quia vero veriſimile. collatio. 2. Ad tertiam,
quia illud argum.ſi vinco. fallit in caſibus quod dic vt lega. &
no.ff. qui po.in pigno.hab.l.claudius.& C.de natu.lib.authen-
tica.licet.Item non dicit quod mulier vincat, prius credendē
in refectionem,ſed bene poſterius vt ibi,quod verum ſorte,
quod non præferatur,etiam in bonis poſtea quæſitis,cum æq
paretur habens generalem habenti ſpecialē & expreſſam, vt
C. qui po.in pigno.hab.lege ſi generaliter,vt notat Accurſius
in l. allegatis aſsiduis. in glo.j. licet Et Speculo.Robrica de do
7 natione inter virum & vxorem.§.2.in fi.† Et ibi vide quot pri
uilegia habeat vxor, circa dotem repetendam, vbi enume-
rar. 24.

¶ Hic habes quod bona mariti ſunt tacitè obligata pro dote.
Sed ſi quæris nunquid bona quæ acquiſierunt hæredes mariti,
ex bonis mariti ſint obligata pro dote vxoris,quædam gloſſa,
dicit quod non.C.qui po.in pigno.hab.lege aſsiduis. in glo.1.
licet. Tu vero diſtingue ſm Cynum ibi.† Aut illa bona ſunt
8 quæſita ex bonis mariti per naturalem acquiſitionem,& tunc
habet vxor quondam ea obligata.vt ff.de pign.l.Paulus §. pri-
9 mo.† Aut ſunt quæſita aliunde,vt ex negotiatione, & tunc nō
habet ea obligata,vt C.in quibus cauſis pignus tacite contra-
hi.l.quamuis.& ff.de coniugen.cum emancipa.libe.eius.l.cum
emancipatus.§ penul.

¶ In glo.hoc priuilegium.Si quæris vtrum vxor habeat idem
priuilegium in bonis perapheanalib.quod in dote,quo ad hoc
10 vt bona mariti ſint tacite ſibi obligata,†diſtingue ſm Hoſtiē.
& Io.And.hic.Aut vxor per ſpecialem hypothecam ſibi non
prouidet & tunc ſic,aut per ſpecialem ſibi prouidet, & tunc
ſecus.vt C.de pactis conuentis.lege vlti. Et gratia huius quæ
intrincatę ſunt leges loquentes de iſta materia. Si quæris vtrū
in donatione propter nuptias locus ſit priuilegio ſicut in do-
te, ſic diſtingue,aut quæris de actione intētanda a marito,aut
11 de actione intentanda a muliere.†In primo caſu ſi quæris, v-
trum maritus habeat tacitam hypothecam in bonis vxoris,
ſicut ecōtra. Dicunt doctores iuris ciuilis communiter,quod
non,quia non eſt lege cautum,nec eſt noſtrum legem exten-
12 dere.ff.ſoluto matrimonio.l.ſi vero negotium.§.de viro.† In
ſecundo caſu quando quæritur de muliere, tunc aut mulier,
vult agere pro donatione ante nuptias ex pacto lucrandi, &
in iſto caſu habet tacitam hypothecam, vt C. de iure doti.l.
vbi.ſed non habet tam priuilegiatam vt præferatur anteriori-
bus creditoribus habentibus tacitam hypothecam, ſed poſte
rioribus tantum,vt C.qui po.in pigno.hab.l.aſsiduis.in fi.ha-
bet ergo hypothecam communē, & ſic intelligitur dicta lex
13 vbi.† Et idem intellige de hypotheca quam habet pro bonis,
parapbernalibus,vt in d.l.vlti.C.de pactis conuentis, ſm Inn.
& Ioann.And. hic.Aut vult mulier agere pro donatione nun-
quam obligata pro ſua dote,vt ſibi ſatisfaciat, & eo caſu, dico
quod mulier habet fortius priuilegium in iſta donatione pro-
ſequenda quam habeat in alijs bonis mariti, pro repetitione
dotis,vt in authentic.vt immobilia ante nuptia. donatio.§.j.
collatio.4.Et vide Hoſt.in ſum.co.tit.§.qualiter contrahatur,
ſub.§.conuentionalium.& per totum.

¶ Hic habes quod res tranſit cum onere ſuo, & concor. ff. de
ſeruitu.ruſti.prædio.l.via conſtitui.§.2.& de pigno.actio.lege
ſi conuenerit.§.ſi fundus.& de manumiſſ.l.Carus. C.de fideicō
miſsis authent.hoc amplius.& de prædijs nauicula.l. 2. 11. &
in alijs concordan.hic alleg.in glo.vlti.Circa quod diſtingue,
14 †Aut quæris de onere reali, & cum tali onere ſemper tranſit,
vt hic, & in iuribus alleg.& 16.q.5.ſi quis laicus.j.de decimis,
cum non ſit, & de vſuris,quanto,§.fin.vbi de hoc. & extra de
15 cenſibus.cap.j.in clem.†Aut de onere perſonali,& tunc ſecus,
vt ff.de actio.emptio.& vendi.l.Iulianus.§.idem Celſus. in fi.
16 †Aut de onere mixto reali, & perſonali, & tunc idem videtur
dicendum quod in onere reali,& ita loquitur c.allega.quanto.
§.fi.intelligendo quod ibi loquatur de obligationibus, & alijs
commodis quæ curatus a parochiano chriſtiano & eius fami-

la

ſis recipere conſueuit, quod dic, vt not. Hoſtien. ibi iuxta hoc
poſſet quæri de tali dubio domum mihi communem pro in-
diuiſo cum Titio obligaui fœneratori, deinde ego & Titius eſt
diuiſimus, nunquid erit obligata tantum pars mea in totum,
vel pars partis meæ, & pars partis Titij? & videtur ꝙ pars mea
ſolum ſit obligata, vt in d. l. Iulianus. §. idem Celſus. in fin. Cō-
trarium verum eſt, vt expreſſum. ff. quibus modis pignus,
vel hypotheca ſoluitur. l. ſi conſenſit. §. vltimo. C. communia
vtriuſq; iud. l. ſi fratres. & op. arg. hic. & ff. de vſufr. leg. l. is qui
cum concord. ibi alleg. nec obſtat. §. idem Celſus: quia loquitur
in iure perſonali. vbi ſolum de parte ſua deſignata videtur obli
gatio facta. ac. hic. & in concord. loquimur de iure reali, quod
mutari non poteſt & quamlibet partem ſequitur. Et ideo qua
litercunque diuidatur non præiudicat creditori in iure pigno
rum, vt in d. l. ſi conſenſit. §. vltimo. & d. l. is qui. cum ſuis con-
17 cord. ibi alleg. † Ad hoc etiam facit quod dicit. l. de legato vel ſi
deicommiſſo relicto, ꝙ efficax remanet ſicut prius, licet diui-
ſio interuenerit. ff. de leg. 2. l. Titia. §. Lucia. & de ſeruitute quæ
ſolita debetur, licet fundus ſeruiens ad plures deuenerit. ff. ſi
ſeruitus vendi. l. loci corpus. §. ſi fundus ſeruiens. Et impetra-
tione beneficij quæ non mutatur, licet epiſcopatus in quo, &
ſuper quo facta eſt diuidatur in plures, vt in extrauagan. Io. 22.
quæ incipit ſedes apoſtolica. Et in iuriſdictione ſeu viſitatio-
ne quæ in totum debetur ſicut prius poſt talem diuiſionem,
vt in extrauaganti Io. 22. quæ incipit ad apoſtolatus. per hoc ét
18 poteſt reſponderi ad aliam quæſtiōem talem. † Quidam impe
trauit primum beneficium vacaturum ſpectans ad collationē
ſeu præſentationem Abbatis ſancti Germani de pratis, iuxta
Pariſios eo tempore quo parochialis eccleſia ſancti Sulpicij p-
tinebat ad collationem ipſius Abbatis, poſtea Abbas ille per-
mutauit illam eccleſiam cum Epiſcopo Pariſien. ad aliam pa-
rochialē eccleſiam iuxta. c. ad quæſtiones. ē. de rerum permu
tatio. deinde vacat illa eccleſia ſancti Sulpicij, modo quæritur,
nunquid debetur impetranti, & ipſam vt ſibi debitam poterit
acceptare, & dic ꝙ ſic, quia ſibi per impetrationem, quæritur
quoddam ius reale ad rem, & ideo ſemper cum ſuo onere rea
li vadit res, vnde licet vna eccleſia cum alia permutetur vt di-
ctum eſt de pignore non nocet impetranti, argum. dictarum
ll. cum ſuis concordan. Et hoc videtur determinari in dicta
extrauaganti Io. 22. quæ incipit ſedes apoſtolica. vbi Gen. ſup
verbo prius erat. dicit quod ex diuiſione ſecuta conditio obli
gationis ex gratioſis literis ortum habens mutari de iure non
poteſt, argu. ff. de verb. oblig. l. 2. §. j. de præto. ſtipula. l. prætoriæ
§. in certam. fami. ercìſ. l. hæredes. §. contra ſi promiſſor.

1 *Pignoratio rei propriæ.*
2 *Pignoratio iuris in re.*
3 *Pignoratio rei alienæ.*
5 *Hypothecariam directum intentans, probet dominium debito-
ris.*
5 *Hypothe. vtilem intentans contra debitorem, eum bona fide poſſe-
diſſe probet.*
*Hypothecariam agens contra tertium poſſeſſorem, quid probet.
& 8.*
7 *Obligatio generalis, iura & actiones comprehendit.*

CVm contra. Si quæris vbi aliquis obli-
gat rem aliquam quod ius
1 obligare videatur, & quid iuris, refert. † Aut debi-
tor obligat rem in qua ius habet, aut obligat rē p
qua ius habet, aut obligat rem in qua, vel pro qua
ius non habet. In primo caſu quādo obligat rē in qua ius hēt,
tunc videtur illud ius obligare, vt ff. de pigno. l. grege. §. & in ſu-
perficiarijs. & l. ſi ab eo. qui po. in pign. ha. l. etiam ſuperficies.
Et quibus modis pignus, vel hypotheca ſoluitur. l. 3. & arg. ff.
de contrahen. emptio. l. qui tabernas. & de leg. j. l. ſi domus. §.
2 vltimo. † Secundo caſu, quando hēt ius pro re, tantum, tunc vi
detur obligare ius illud & habet locum. C. quæ res pign. oblig.
poſſunt. l. nomen. Tertio caſu, quando nec in re nec pro re illa
ius habet, tunc refert. Aut obligat eam ſub conditione ſi debi
toris facta fuerit, & tunc valet & habet locum. ff. de pignor. l.
ſi fundus. §. aliena. Aut obligat eam ſimpliciter, & tūc aut obli
gat eam ſcienti rem alienam, & tunc creditor non habet hy-
pothecam. ſed habet retentionem dominio poſtea quæſito de
3 bitori. vt ff. eod. titu. l. j. in princip. † Aut obligat bona fide reci
pienti, & tunc dominio poſtea quæſito debitori creditor hēt,
vtilem hypothecam, & ita intellige. C. ſi res aliena pigno. da-
ta ſit. l. cum res, quod credo verum etiam ſi debitor habeat ma

lam fidem, dummodo ipſe creditor bonæ fidei foret.
¶ Si quæris vtrum creditor agendo hypothecaria neceſſe ha
beat probare dominium fuiſſe debitoris, vel ſufficiat probare
titulum & bonam fidem, vel quod minus eſt ſufficiat proba-
re bonam fidem tantum. † In hoc ſunt contrariæ gloſſæ ciui-
les, nam C. de interdicto ſalui. l. j. & inſtitu. de actio. §. item Ser
uiana. dicit gloſſa quòd debet probare dominium, ſed ff. de pi-
gno. actio. l. rem alienam. dicit gloſſa ꝙ ſufficit probare bonā
fidem cum titulo, ſed C. ſi res alie. pig. data ſit. l. cum res videt
notare quòd ſufficiat probare ſolam poſſeſſionem & bonam
fidem quod eſt minus, ad quarum gloſſarum concordiam ſic
diſtinguo. Aut creditor agit directa hypotheca, aut agit vtili.
Si agit directa, tunc dico eum debere probare dominium, &
ſic intellige gloſſas primo allegatas hinc eſt ꝙ qui agit directa,
non eſt bene conſultus propter difficultatem probationis. Si
5 agat vtili, tunc refert. † Aut agit contra ipſum debitorem, &
tunc ſufficit ei probare ſolum debitorem obligantem bona fi
de poſſediſſe, quia non licet debitori obliganti quæſtionem re
ferre, vt ff. de pignor. l. ſi inter colonum. §. j. & ita poteſt intelli
gi & procedere glo. quæ eſt in l. alleg. cum res. Aut agit contra
tertium poſſeſſorem, & tunc aut habet cauſam a debitore, aut
non. Si habet cauſam a debitore tunc dicunt quidam vt Iaco.
But. idem quod in debitore dictum eſt, argum. ff. de regu. iur.
l. quæ ipſis. & l. in omnibus. §. non debeo. & ibi tangit glo. Sed
quidam alij dicunt, quod ſi poſſeſſor velit vti poſſeſſione tan-
tum ex perſona ſua, quod tunc non eſt idem. Et pro iſtis facit
quod dolus authoris non nocet ſucceſſori. ff. de exceptio. doli
l. apud Celſum. §. de authoris. & §. ſequenti. Sed replicatio doli
claudit os obligantis, vt in d. l. ſi inter colonum. §. j. ergo. &c.
Sed contra eos facit id quod not. ff. vt poſſidetis. l. ſi duo ad fi-
nem glo. pro prima opinione facit. C. de donatio. ante nuptias
6 l. de rebus. quid dicendum videtur diſtinguēdum, † Aut ſingu-
laris ſucceſſor habet cauſam lucratiuam, vt tunc habeat locum
prima opinio. Aut non, & tunc habeat locum ſecunda opinio
vt in §. allegato. de authoris. & §. ſequenti, & ſequenti cum ſi.
Si tertius ille non habet cauſam a debitore, tunc aut creditor
agit ad rem, aut agit ad poſſeſſionem. Si ad rem, tunc oportet
eum probare rem fuiſſe in bonis debitoris. i. debitorem rem,
poſſediſſe bona fide cum titulo, nam ita dicitur res in bonis. ff.
de verb. ſignificati. l. bonorum. §. in bonis. Et ita intellige gloſ
ſam quæ eſt in l. alleg. rem alienam. ff. de pigno. actio. quod po-
teſt ſic probari, lege cauetur, quod ſi rē pignori accepero a nō
domino, & agam hypothecaria contra alium, ita tuetur me p̄-
tor per Seruianam, ſicut tueretur debitorem agentem Publi
ciana, vt ff. eod. titu. l. ab eo. Sed conſtat quod ſi debitor ageret
Publiciana, haberet probare titulum & bonam fidem, vt pro-
batur inſtitu. de actio. §. aliæ. ergo & cum creditor agit hypo-
thecaria contra extraneum, neceſſe habet probare præmiſſa,
duo, & ad hoc bene facit quod legi. & nota. ff. eo. titu. l. j. vbi di
citur quod facilius admittitur creditor agendo contra debito
rem quam contra extraneos, & hoc tenent communiter om
nes moderni. Si vero agit creditor ad poſſeſſionem, tunc re-
fert. Aut eſt talis creditor cui omnia bona debitoris obligata
fuerunt, ſicut hodie fit in inſtrumētis. vbi obligantur omnia
bona præſentia & futura, & tunc aut debitor poterat aduoca-
re rem ſm̄ quod dicitur. ff. de condi. indebi. l. 2. & no. ff. de con
di. furti. l. & ideo. & C. de furtis. l. in ciuilem & l. cum notiſſimi
7 §. penulti. & vnde vi. l. ſi. † Et tunc quia in generali obligatione
bonorum videntur obligata iura & actiones, vt ff. de verborū
ſignificatione. l. meorum. ad Trebel. l. ſi legatus. §. j. de peculio.
l. quam Tuberonis. §. in peculio. de peculio lega. l. peculio lega
to. & argu. ff. de bo. au. iudi. poſſide. l. in venditione. in princip.
Item quia poſſeſſio eſt quoddam ius inſiſtendi rei, vt notatur
C. de actio. poſſeſſio. l. licet. Et iura & actiones in generali obli
gatione veniunt. vt C. quæ res pigno. obligari poſſunt. l. nomē
& ſic illud ius quod appellatur poſſeſſio in obligationem ca-
8 dit, & actio competens ad ipſam poſſeſſionem recuperādam,
† dico quod creditor probando ſolum de poſſeſſione debito-
ris, poterit agere contra illum tertium poſſeſſorem, ſicut con
tra debitorem debitoris ſui ex generali obligatione, cum mo
do ſuus debitor ſit creditor poſſidentis. vt ff. de verbo. ſignifi.
l. creditores. & petet poſſeſſionem actione illa vtili quæ debi-
tori competit directa, vel actione vtili hypothecaria. vt ff. de
pigno. l. grege. §. 2. Et quod ſit aliud agere ad rem, aliud ad poſ
ſeſſionem patet. ff. de triticaria. l. 2. & quod metus cauſa. l. ſi
mulier. §. ſi poſſeſſionem. Nec obſtat. ff. de euictio. l. ſi cum vē-
ditor. in princip. vbi videtur dici quod per hypothecariam a-
gatur ad poſſeſſionem, quia non eſt verum, ſicut nec per rei
vendica-

vendicationem agitur ad poſſeſsionem, vt nota. C. de alienati.
mu. iudi. cauſa facta. lege vna, ſed agitur ad ipſum ius reale de-
clarandum. vt ff. eodem titu. l. ſi fundus. §. in vendicatione, quo
declarato in iudicio petitorio, reſtitutio poſſeſsiõis fit per of-
ficium iudicis, vt nota. in d. l. vna. Aut debitor non poterat rẽ
aduocare ab iſto tertio poſſeſſore, & tunc creditor non pote-
rit agere, quia de poſſeſsione debitoris non agit cum ſit extin
cta, argum. ff. de acquir. poſſeſ. l. Pomponius. §. vlti. & l. cũ hæ-
redes. in princip. Et per conſequens obligatio, ſeu pignus, vel
hypotheca ſoluitur. l. ſicut in principio, de poſſeſsione vero
iſtius nunc poſsidentis, agere non poteſt, quia non eſt obliga-
ta, argumen. ff. de pignori. l. ex quæ nondum ſunt. §. quod di-
citur, vbi de hoc.

1 *L. commiſſ. pactum in pignoribus reprobatum.*
2 *L. commiſſ. pactum iuramento firmatur. ſ.*
3 *Le. commiſſ. pactum inter debitorem, & fideiuſſorem, vali-
dum.*
6 *L. commiſſ. pactum vnde dictum.*
7 *L. commiſſ. pactum in venditione licitum.*
8 *Oblatio iudicialis valida.*
9 *Oblatio extraiudicialis non ſufficit.*
10 *Debitum ſecundum partium conuentionem ſoluendum.*
11 *Debitum expenſis debitoris reddendum.*
12 *Debitum ad domum creditoris defert debitor die aſſignata.*
13 *Debita res portatu difficilis in loco vbi eſt, præſtanda.*
14 *Debitum die ſolutionis nulla aſſignata, non tenetur debitor ad cre-
ditoris domum deferre.*

1 SIgnificante. Hic habes in textu & in gloſ-
ſa prima, † quod pactum legis,
commiſſorię in pignoribus reprobatur, ſed contra.
ff. eodem titu. l. ſi fundus. §. vlti. Solutio, dic quod ibi
loquitur quando inter debitorem & creditorem ita dicebatur
& conuenitur, ſi vſque ad tale tempus non ſoluero ſit res tua,
tunc iuſto prętio æſtimanda, hic vero quando ſimpliciter, ita
dicebatur, & conuenitur, ſi vſque ad tale tempus non ſoluero
ſit res tua. Item contra. ff. de contrahen. emptio. l. vlti. ſolu. ibi
loquitur quando ſit pactum inter debitorem & fideiuſſorem
quem dat, quod bene valet, & hoc niſi fiat fraus de perſona ad
perſonam, quod dic, vt ſ. de contrahen. emptio. cap. ad noſtrã.
& nota ſimile infra de ſponſa. cap. gemma. hic vero quando ſit
pactum inter creditorem & debitorem modo præmiſſo. l. ſi
non ſoluero ad tempus ſit res tua, quod non valet ſecundum
Hoſt. & Io. And. hic. Idem ſi debitor dicat, ſi non ſoluero do
tibi ipſam rem inſolutum quia non valet, vt ff. de ſolu. l. quã-
uis. alias incipit Calipodius. Item ſi dicat, non liceat, mihi in p
petuum redimere, argum. de præcario. l. cum præcarium, Idẽ
ſi dicat, habeas rem in feudum, argumen. ſ. de rebus eccleſiæ
non alienandis, ad noſtram. Idem ſi dicat, in perpetuum non
repetam vt hic, & ff. de iureiuran. l. ſi duo patroni. §. idem Iulia
nus, nec valet ſi renunciat beneficio canonis & legis, argum.
ſ. de foro compet. c. ſi diligenti, nec valet ſi promittat pœnã,
ſi repetat. argum. ff. ſi quis cautio. l. 2. primo reſponſo. & de cõ
ditione indebiti. l. eleganter. § penulti. & C. de vſuris. l. cum al
2 legas. † Si tamen iurat non repetere tenet, vt hic innuit, & ſi di
cat vendo tibi fundum pro decem ita quod pro eodem præ-
tio ipſo vſque ad viginti annos recuperare poſſum valet. ff. de
præſcrip. verbis. l. ſi vir vxori. niſi in fraudem fiat, quia tunc ſe
cus. ſ. eodem titulo. cap. illo ſm Hoſtien. & Ioann. And. Et ad
pleniorem euidentiam iſtius materiæ. Si quæris vtrum, & qñ
pactũ legis commiſſoriæ in pignoribus reprobetur, diſtingue,
Aut pactum legis commiſſoriæ appoſitum eſt inter debitorẽ
ex vna parte, & fideiuſſorem, vel extraneum ex altera. Aut in-
3 ter debitorem, & creditorem. † In primo caſu valet pactum,
vt ff. de contrahend. emptio. l. vlti. hic allegata pro contraria.
In ſecundo caſu quando inter eum & creditorem tunc refert.
4 † Aut inter eos eſt pactum initum tale. ſ. quod niſi debitor ſol-
uerit ad tempus conuentum, ſit pignus creditoris iuſto præ-
tio, & tunc valet, vt ff. eodem titulo l. ſi fundus. §. vltimo, hic
alleg. pro contrario. Aut inter eos eſt pactum initum, ſ. quod
niſi debitor ſoluerit ad tempus conuentum, quod creditor ha
beat rem pro pecunia quam mutuauit, & tunc refert. Aut tale
pactum eſt appoſitum in initio contractus, aut eſt appoſitum
poſtea ex interuallo. Si in initio non valet vt hic, & C. de pac.
pignoris. l. j. & 3. & in l. alleg. quamuis alias Calipodius. ff. de ſo
5 lu. † Fallit de iure canonico quando iuramentum interuenit ſe
cundum Hoſtienſem, & hoc idem tenent Tancr. & Bart. Bri-
xien. in quæſtione dominicali, quę incipit, quidam accepit mu
tuam pecuniam, per decretalem, cum contingat. ſ. de iureiur.
Et in hoc concordant hic Innoc. & Io. Andr. Si ex interuallo,
tunc valet, vt ff. de pigno. actio. l. Titius. C. de pigno. l. cum do
minam. Et iſtum intellectum innuit Accur. in l. allegat. Titius.
glo. ſi. in ſi. in vtraq; ſolutione.

¶ His viſis. Si quæris quare iſtud pactum dicitur pactum le-
6 gis commiſſorię? † Reſpondeo quia ſi pecunia non ſoluatur,
facit rem committere in creditorem, ſicut vectigalia faciunt,
rem committere in fiſcum, vt ff. de Publiciana. vectiga. & cõ-
miſſ. l. cõmiſſam. Item ſi quæris quare pactum legis commiſ-
ſorię in pignoribus reprobatur, reſpondeo ſm Odofr. quia ſi
tale pactum valeret nunquam ſine eo creditores mutuarent,
ſub pignore, & ſic eſſet contra bonos mores, & in hoc concor
dat Ioan. And. hic dicens ſecundum Petrum & Abbatem, qđ
ratio eſt, quia res communiter venduntur quantum valent, tã
tum enim valet res quantum vendi poteſt. ff. ad Trebellianũ.
l. j. §. ſi hæres. & ideo ſi exiſtat conditio non multum fraudatur
venditor. Nec obſtat ſi dicas quod interdum minus venditur
quia ad ea & c. ff. de legibus. nam ad ea. non ſic in pignoribus,
quia communiter plus valet pignus quam pecunia credita. Si
ergo haberet ibi locum hoc pactum illo quo plus valet frau-
daretur debitor. Item quia per hoc inuitarentur creditores ad
vſuram, quia aliter nollent credere ſecundum eum. Item alia
ratio poteſt eſſe, quia debitor indigens omne pactum iniret,
cum creditore, vt haberet pecuniam, & ideo cum non ſatisfa
ceret perderet dominium quodammodo ſine conſenſu ſuo,
ideo & c. argumen. cap. alleg. ſi diligenti. & C. de pactis. l. ſi quis
conſcribendo. Nec mirum ſi illud pactum ſit prohibitum, in
pignoribus & permiſſum in venditionibus, nam in venditio-
bus facit rem ineptam & reponit vtrunque contrahentium in
ſtatum priſtinum, vbi nulla cadit deceptio, ſecus in pignori-
bus, vbi pignus auferret debitori, & attribueret creditori, ꝙ
eſſet iniquum.

¶ Hic habes quod iſte nuntius non obtulit pecuniam credi-
tori infra terminum aſsignatum, quod ſi feciſſet nulli dubiũ,
8 quin debitor nullum periculum incurriſſet. † Vnde gratia hu-
ius, ſi quæris nunquid ſola oblatio debiti in iudicio ſufficit, ad
impediendam venditionem pignoris, diſtingue. Aut ex parte
debitoris ſit oblatio in iudicio, & talis ſufficit indiſtincte, vt
ff. de pigno. actio. l. ſi rem. §. vltimo. Aut ſit oblatio extra iudi-
cium, & tunc aut ſit oblatio antequam ſit quæſitum creditori,
ius vendendi pignus, & tunc ſufficit, vt C. de diſtractio. pigno.
l. ſi reſiduum. ff. quibus modis vel hypotheca ſoluitur. l. item li
9 beratur. §. qui paratus. Aut offert ſibi poſtquam eſt ſibi ius quæſi
tum vendendi, & tunc neceſſaria eſt oblatio, cõſignatio, & de-
poſitio ad hoc vt euitetur venditio, vt C. de diſtractio. pigno.
l. ſi priuſquam. Et probatur in ſimili, quia vbi pœna nondum,
eſt commiſſa, tunc ſufficit ſola oblatio ad eam vitandam, &
vbi pœna ſemel eſt commiſſa, tunc requiritur oblatio, con ſi-
gnatio, & depoſitio, quod dic vt legitur. & notat. C. de vſuris
lege. ſi prote. & l. acceperam. Et vide quod notat Ioann. Andre.
infra de vſuris. quanquam ſuper verbo mandauerint. libro
ſexto in nouel.

¶ Hic habes quod debitor remiſit per ſuum nuntium, etiam
pecuniam debitam creditori, gratia huius, ſi quæris vtrum de
bitor teneatur deferre debitum creditori, & cuius expenſis,
diſtingue. Aut quæris de debitore vſurario, & de illo dicam, ſ.
de vſuris. cum tuto. diſtinct. 2. Aut de alio debitore, & tũc aut
eſt actum inter partes, in quo loco, ſeu qualiter debitum ſolue
retur, & cuius expenſis. Aut eſt actum in quo loco, ſed non cu
10 ius expenſis, aut de neutro eſt actum. † Si eſt actum in quo lo-
co, & cuius expenſis, tunc ſecundum conuentionem partiũ
eſt ſoluendum, nec tenetur debitor alibi vel alias ſoluere ita in
tellige. ff. de verborum obligatione. l. continuus. §. cum ita. Et
hoc ſiue ſit contractus verbalis vt ibi, ſiue alius. vt ff. de iudi. l.
fideicommiſſum. depoſiti. l. ſi in aſia. in principio. Ex conuen-
tione enim partium contractus legem accipiunt. ff. depoſiti. le
ge primo. §. ſi conuenerit. Ex hoc, ſiue contractus ſit initus,
gratia vtriuſque contrahentium. vt ff. de actione emptio. l. ratio.
§. vltimo, ſiue gratia alterius eorum tantum. vt in §. alleg. cum
ita. Si eſt actum vbi ſolui ſeu reddi debeat, non tamen eſt actũ
cuius expenſis, tunc reddi & ſolui debet prout eſt actum, ſed
quo ad expenſas refert. Aut contractus eſt initus & locus aſſi
11 gnatus gratia vtriuſque, aut gratia debitoris tantum. † Si gra-
tia vtriuſq; tunc in expenſis debitoris, ideſt illius qui debet
reddere, reddi debet, vt in d. l. ratio. §. vltimo. & de ſolutio. l. ſi
ſolu-

ſoluturus.v.g.vendidiſti mihi decem dolia vini reddenda in
certo loco expenſis tuis reddere debes, quia eo caſu loci aſſi-
gnatio, eſt pars mercis, ſicut & in ſtipulatione locus ſeu loci aſ
ſignatio pars eſt in ſtipulationis.inſtitutio.de verborum obli-
ga.§.loca & dies ſolutionis.ff.de edendo.l.1.§.editiones. Si gra
tia creditoris tantum, tunc aut loquimur in contractu in quo
nihil debet abeſſe debitori, vt in depoſito, & tunc expenſis cre
ditoris sui debitum reddi & ſolui debebit, vt in l. allega. ſi in
Aſia.in princip.ff.ad exhibend.l.ſed & ſi hæreditas.§.j.Aut lo
quimur in contractu vbi nihil debet abeſſe creditori, vt in ſti
pulatione, & tunc expenſis debitoris reddi debet, vt in l.alleg.
continuus.§.cum ita. Si gratia debitoris tantum in commoda
to quod fit regulariter gratia commodatarij.§. de commodat.
c.vnico.in princ.& in mutuo, vt ff.ad Macedonian.l.j. in prin-
cip.& tunc expenſis debitoris ſolui & reddi debet. vt ff.com-
modati.l. ſi vt certo.§.idem Labeo.in fi.& hic ibi creditori pe
cuniam numeratam remiſi.&c.

¶ Sequitur tertio caſu, quãdo de neutro eſt actum, nec in quo
loco, nec in cuius expenſis, & tunc refert. Aut quæris, in quo
12 loco reddere ſeu ſoluere debeat, aut cuius expenſis.† In primo
caſu, aut certus terminus fuit aſſignatus ſeu certa dies aſſigna
ta ad ſoluendum vel reddendum, & tunc debitor tenetur de-
ferre debitum ad domum creditoris.ff.de ſolutio.l.qui decem
§.primo.& l.ſi ſoluturus, alias videtur in mora, quia dies inter
pellat.C.de cõtrahen.& committen.ſtipulatione. lege magnã
& pro hoc facit optimè hoc capitulum. Et ita poteſt intelligi
notat Innoc.hic in glo.quicunque, dicens, quod quicunque ali-
quid debet alicui, non debet expectare quod is cui debetur illd
petat, ſed debitor debet ire ad locum vbi creditor habet domi
cilium, & ibi ſibi offerre, & ſi nõ eſt ibi coram iudice loci hoc
proteſtetur, argum.hic & C.de vſuris.l.ſi creditori.C.de ſolu-
13 tio.l.obſignatione.† Aut certa dies non fuit aſſignata ad ſoluẽ-
dum, & tunc aut eſt res quæ de facili portari non poteſt, & tũc
in loco vbi eſt, præſtari debet, argum.ff.de acquirenda poſſeſ.
l.prima.§.ſi iuſſerim.& l.quarundam. Aut eſt talis res, quæ de-
facili poteſt portari, & tunc aut debitor eſt in mora, & tũc de-
bet deferre ad domum creditoris expenſis proprijs, quia de-
bet purgare morã ſuam quæ alias purgari non poſſet.ff. de con
ſtitu.pecu.l.item illa verba, vbi hoc notat gloſſ. Fallit vbi nõ ha
beret domicilium, ſed eſſet vagabundus, quia tunc nõ tenetur
eum ſequi, argum.ff.de operis liberis.l.quod niſi.§. ex prouin-
14 cia.in fine.† Aut non eſt in mora, & tunc non tenetur defer-
re, vt ff.de verborum obligatione.ſi ex legati cauſa.& in lege.
item illa verba iam allega. Et intellige quod notat Spec.Rubri.
de emptione, & venditione.§.primo.in fine.vbi dicit quod ſi
emi a te decem corbes tritici, nec fuit actum vbi illa præſta-
re debeas, non teneris portare ad domum meam, nec præſtare
vt in l.alleg.ſi in Aſia.§.primo.ad idem.ff.de rei vendicatione.
lege.ſi res mobilis.de eo quod certo loco.lege ſecunda.§. non
vtique alias eſt lex C.vbi in rem actio.l.fi.& 2.quæſtio.j.ſi pec
cauerit. in fine. In ſecundo caſu ſcilicet, cuius expenſis. dic
vt ſupra.

1 *Cautio in ſeruitutibus perſonalibus præſtanda.*
Fallit quatuor caſibus.
2 *Cautio in ſeruitutibus realibus non præſtanda.*
3 *Cautio iuratoria in ſeruitutibus ſufficiens.*
4 *Cautio iuratoria ſuſpecto non committenda.*
5 *Vſusfructus an per monachatum vſusfructuarij finiatur.8.*
6 *Monachus, proprium habet, quo ad monaſterium commo-dum.*
7 *Vſusfructus monacho relictus acquiritur monaſterio,*

CVm conſtet. Si quæris in quibus ſeruitu-
tibus habeat præſtari cautio
de vtendo fruendo arbitrio boni viri. Diſtingue.
1 † Nam quatuor ſunt ſeruitutes perſonales in quibus
exigitur iſta cautio, ſcilicet vſusfructus, vſus, habitatio, & ope
ratio ſeruorum, vt is cui talia relicta ſunt vtatur fruatur, &
inhabitet, & operas percipiat arbitrio boni viri.ff. vſufructu,
quemadmodum capitu.lege prima.in principio. Sed fallit in
quatuor caſibus in quibus non præſtatur, quorum tres ſunt
hic in gloſſa, hæc autem cautio. verſicul. quandoque tamen.
Primus, quando certum eſt proprietatem redire ad vſufru-
ctuarium, vel eius hæredes. ff. vſufructu. quemadmodum ca-
pitu.l.ſi vſusfructus.§.plane. Secundus, quando legatur, vel
præſtatur fiſco, quia fiſcus ſemper eſt idoneus ad ſoluendum
vt ff.vt lega. & nota. capitu.lege prima.§.ſi ad fiſcum. Tertius
cum vſusfructus pertinet ad patrem in bonis aduentitijs filij.
C.de bonis quæ liberis. lege finali. Quartus caſus, eſt, quan-
do vſusfructus non eſt rediturus ad hæredem proprietarij, ſi-
ue teſtatoris, vt C.de vſufruct. l.antiquitas.ſecundum Vincẽt.
2 Hoſtienſem.& Io.And. † Aut quæris de alijs ſeruitutibus, &
in iſtis non præſtatur.vt in d.l.j. vſusfructuarius quemadmo-
dum caueat.

¶ Ad declarationem gloſſæ finalis. Si quæris, quando vſufru-
ctuarius ſatiſdare non poteſt iuxta formam huius cap. vtrum
3 ſufficiat quod iuret ad hoc, vt habeat vſumfructum † Ber. di
cit hic, quod ſic, ſed Azo contra dicens, quod non habebit
vſumfructum niſi ſatiſdet. Idem tenet Accurſius.C.de vſu-
fruct.l. vſufructu conſtituto. Et Archidiaconus. 17.quæſtio-
ne prima.capitulo qui bona. ſi ergo. c. pro hoc. C. de vſufru.
lege prima. Sed Hoſtienſis hic dicit quod prima opinio beni
gnior eſt, ſed vltima iuſtior. Poſſet tamen ſecundum eum te-
neri quædam media via, vt dicamus ipſum admittendum, cũ
iuramento, ſed ſi poſtea appareat quod veniat contra iuramen
tum, vel bona ſua incipiat diſſipare, priuilegium hoc ceſſabit,
argumentum infra, de decimis. ſuggeſtum. de verborum ſi-
gnificatione, quid per nouale. & capitulo Abbate.ad finem.
Et optime facit ad hanc ſolutionem infra de donatione inter
4 virum & vxorem. capitulum per veſtras. ſecundum eum.
† Petrus vero de bella pertica tenet in dicta lege vſufructu cõ-
ſtituto. idem cum Ber. hic ſcilicet, quod committendum ſit,
ſuæ iuratoriæ cautioni, ſicut alias fit. ff. ſi cui plus quam per
legem fal. l. cum non facile, niſi perſona eſſet ſuſpecta, quia
tunc locus eſſet ſequeſtrationi. argumen. ff. qui ſatiſda. cogan
tur, lege ſi fideiuſſor in fine. ex quorum dictis potes ſic diſtin
guere. Aut perſona ab initio eſt ſuſpecta, & tunc locus eſt ſe-
queſtrationi, vt dicit Petrus, Aut non eſt ſuſpecta ab initio,
& tunc diſtingue, vt Hoſtien.hic. & bene.

¶ Si quæris vtrum vſusfructus per ingreſſum vſufructuarij in
5 monaſterium finiatur & expiret. † Hoſtien dicit hic quod ſic
argumento.C.de epiſcopis & clericis.l.deo nobis, & ſupra de
probatio. in præſentia. pro quo facit. C. de vſufruct. lege cor
ruptionem.inſtitut. de vſufru. §. finitur. Sed Ioann. & Lau-
ren. 19.q. 3.cap. ſi qua mulier. videntur tenere contrarium, &
quòd ius vtendi cohærens perſonæ remanet apud ipſum, &
vtilitas apud monaſterium, argum. ff. de iure dotium. lege ſi
vſusfructus. ff. ad Trebellianum. l. ſi patroni. j. reſponſo. ſo-
luto matrimonio. l. vſufructu. ad legem Iuliam, de adulte. l.
ſi poſtulauerit. §. de eo. de legat. 2. l. peto. §. 1. de donatio. in-
ter virum & vxorem. l. ſed ſi 2. reſponſo. in fine. C. de vſu-
fruct. l. vltima. & infra de donatione. inter virum & vxorem.
6 cap. nuper. † Et ſi dicatur, monachus non poteſt habere pro-
prium, poteſt reſponderi quod verum eſt, quantum ad eius
commodum proprium & particulare, ſed quantum ad com-
modum monaſterij, ſic. Sicut & filiusfamilias, qui iure dige-
ſtorum, nihil poterat habere, & tamen remanet penes eum
ius hæreditatis ad commodum patris. ff. de lega. 1. l. cum filio
ergo idem poteſt dici a ſimili in quæſtione noſtra. Et illã opi
nionem ſcilicet quod quãtum ad commodum tranſeat in mo
naſterium, tenet Accurſius. C. de ſacroſanctis eccle. in authẽ.
ingreſſi. Iſtam eandem opinionem in effectu tenent Innocẽ.
& Hoſtien.§.de probatio.c.in præſentia dicentes, quòd vſuſ-
fructus tranſit in monaſterium, & durabit in vita illius ingre-
dientis tantum. Idem Specu.titu.de ſtatu monacho. §. vnico.
verſicu.47.quæritur. Et idem Ioann. de fa.in cap. allega.ſi qua
mulier. Sed circa hoc diſtingue. Aut quæris vtrum tranſeat &
pertineat ad monaſterium, aut poſtquam tranſiuit, quanto tẽ
7 pore finiatur. In primo caſu refert. † Aut quæris de vſufructu
qui legatur ſeu deuoluitur alicui iam exiſtenti monacho, &
poſt monachatum, & tunc monaſterium habet ius ipſum, vt
C.de vſufruct.l.vlti.ſm Lauren.& Archidiaco.in §.allegato ſi
qua mulier. Aut quæris de vſufructu qui eſt apud vſufructua
rium ante ingreſſum, & tunc poteſt tenere ſi velis opinionẽ,
prædictam Ioan. & Lauren. vel ſi velis potes tenere opinionẽ
Innoc.& ſequacium quæ tutior videtur per l.allegatam corru-
ptionem.& inſtitu. de acquiſit.per arrogati.in principio reie-
8 cta opinione Hoſtien.hic.† Si quæris in ſecundo caſu. ſ.quan
do vſusfructus tranſeuntis ad monaſterium finitur, tunc
videtur, quòd centum annis, quia tantum durat vſusfru-
ctus relictus, ciuitati. vt ff. quibus modis vſusfructus amit
tatur. lege ſi vſusfructus ciuitati. & eccleſia & ciuitas æqui-
parantur. C.de ſacroſanctis eccleſi. l. vltima. Tu dic, quod per
mortem ingredientis finiatur ſecundum Inno. & Hoſtien.in

e.alleg.in præſentia.& Ioan.delfa. & Specu.vbi ſ.argum.ff. de
pericu.& commodo rei venditæ.l.neceſſario.§.fi.de leg. 2.l.cũ
pater.§.hæreditatem.de præcario.l.ſi adoptauero. de manu-
miſ.l.Caius.Nec obſtat.l.allega.ſi vſusfructus ciuitati. quia lo-
quitur in legato vſusfructus ciuitati, & ſic perſonæ perpetuæ
immortali ab initio relicto,hic vero loquimur,in vſufructu ꝑ
ſonæ ſingularis & mortalis ad monaſterium & ſic ad perſonã
perpetuam tranſlato, ideo ſecundum naturam, & conditio-
nem illius perſonæ ſingularis, regulari debet, vt in iuribus
allegatis.

¶ De fideiuſſoribus. Rubrica.

1 *Religioſus non fideiubet.*
2 *Clericus pro clerico vel eccleſia fideiubet.*
3 *Clericus per laico raro fideiubeat.*
4 *Clericus de patrimonio ſuo fideiubere poteſt.*
5 *Clericus res eccleſiæ non obligat.*
6 *Mulier pro marito non fideiubet.*
7 *Mulieris fideiuſſio pro extraneo tenet, ſed iuuatur Velleiano.*
8 *Mulier decem caſibus Velleiano non iuuatur.*
9 *Seruus non fideiubet niſi in re peculiari.*
10 *Mulier an renuntiare Velleiano poſſit.*
11 *Mulieris fideiuſſio iuramento firmatur.*

CLericus. Si quæris vtrum & quando aliqs,
poſsit ſeu teneatur fideiubere, di
ſtingue,aut non imminet neceſsitas,aut imminet
Si non imminet tunc,aut quæris vtrum poſsit,aut
vtrum teneatur fideiubere. Si quæris vtrum poſ-
1 ſit refert,aut quæris de religioſis,aut de ſecularibus.†Si de re-
ligioſis,tunc tales non poſſunt abſque maioris partis capituli
& abbatis ſui licentia pro aliquo,ſeu in aliquo fideiubere,vt le
gitur & no. ĩ.e.in quibuſdam.Si de ſecularibus,tunc,aut que-
ris de clerico,aut de laico.Si de clerico, tunc aut beneficiato,
aut de non beneficiato.Si de beneficiato tunc,aut quæris nun
quid poſsit fideiubere pro eccleſia,aut pro alio clerico, aut ꝓ
2 laico.†In primis duobus caſibus dic quod ſic,vt C. de ep̃o. &
clericis.l.omnes qui vbique.§.in hac.& in auth.de ſanctiſsimis
Epiſcopis. §.alium autem.colla.9.vt hoc not.Io.9.q.j.te qui-
dem.& Hoſt.hic.In tertio caſu refert.Aut quæris nunquid de
bet ſeu põt licitè fideiubere,aut nunquid ſi fideiubeat fideiuſ-
3 ſio tenebit.†Sed nũquid põt licitè fideiubere,dic quod ſic dũ-
modo non nimis frequenter faciat vt hic innuitur quando di
cit inſeruiens quod ſolam frequentiam denotat & damnat,vt
depo.l.j.35.diſt.Epiſcopus.quod ſi fecerit frequenter ab eccle
ſia eijciatur,vt hic,& 11.q.1.te quidem,ſecundum Hoſt.hic.Si
quæris nunquid ſi fideiubeat obligatio fideiuſsionis tenebit,
tunc aut quæris nunquid tenet obligatio fideiuſsionis ſuæ quã
tum ad perſonam & res ſuas proprias patrimoniales, & alias,
quas obligare põt, puta res ſibi obligatas & ſimiles. Aut quan-
tum ad eccleſiam ſuam vel res eccleſiæ quas obligare non põt.
4 †In primo caſu dic quod ſic, vt in duobus. cap.proximis.& ẽt
quantum ad fructus beneficij ſui quos ſuos facit.ĩ.c. proxim.
verſic.alioquin.ſecundum Hoſt.hic.quod ipſe Hoſt.intelligit.
ĩ.c.proximo.fore verum de fructibus beneficiorum præben
dalium,ſecus de fructibus eccleſiarũ,illos.n. obligare nõ poſ-
ſet in eccleſiæ læſionem,argum.C.quæ res pigno.obligari poſ
ſunt.l.ſpem præmiorũ ſuper quo vide quod notatur.ĩ.de pec.
cle.c.fi. Et idem videtur tenere G.Montelau.extra de priuile.
5 c.j.§.cæterum.glo.nota delictum.in clem.† In ſecũdo caſu,dic
quod non, vt patet in eo quod legi.& nota.ſ.de arbitris. c. per
tuas.depoſi.c.j.ĩ.eo.quod quibuſdam. Si quæris de clerico nõ
beneficiato,tunc dic idem quod in laico ſequitur.Si quæris de
laico tunc aut de muliere,aut de maſculo.Si de muliere refert.
6 †Aut mulier intercedit pro marito,& tunc qualitercunq; in-
tercedat in ſcriptis vel ſine ſcriptis nõ valet ipſo iure, niſi qua
tenus in rem ſuam verſum eſt,nec renuntiare põt,vt in auth.
vt nulli iudi.§.& illud.collatio.9.quæ eſt ſita.C.ad Velleia.in au
then.ſi qua mulier. Et ratio illius prohibitionis fuit illa quę ꝓ
hibet donatiõem inter huiuſmodi perſonas ſcilicet ne mutuo
amore ſe ſpolient.ff.de donationi.inter virum & vxo.l.j. & 2.
& 3.ſecundum Accur.ibi. & Hoſtien.in ſumma eodem titul.
§.& quis.verſic.pro maritis.& Spec.Rubrica per quam ſolu.
obliga.tollentur § j.verſic.ſed quæritur an vxor. vbi de hoc.
7 †Aut intercedit pro extraneo,& tunc dic quod tenet fideiuſ-
ſio ipſo iure dummodo fiat cum ſcriptura ſolenni a tribus te-
ſtibus ſignata iuxta.l.antiquæ.C.ad velleia,ſed non in eſtectu,
quia habet exceptionem velleiani. vt ff.& C.ad velleia.per to
tum.Sed fallit in decem caſibus in quibus obligatur nec iuua-
tur velleiano,quos notat Accurſius.C.ad velleianum.l.vltima.
Et plenius Hoſt.in ſumma.eodem tit.§.& quis.ſub.§.quod au
8 tem dixi.†Primus eſt,ſi cauſa decipiendi interueniat,vt ſi ve
niat ad fideiubendum cum barba fictitia,brachijs,& caligis in
duta tanquam eſſet vir,vel aliter creditorem decepit. vt ff. ad
velleia.l.2.§.vltimo.& l.ſi decipiendi.Secundus, ſi renuntiauit
beneficio velleiani certificata de effectu ipſius, alias iniquum,
eſſet pacto perimi illud de quo cogitatum non docetur ff. ad
velleia.l.vltima.& de tranſactio.l.qui cum tutoribus.§.vltimo.
& lege cum Aquilia.de pactis.tres fratres.Et ſic debent intelli
gi omnia iura quæ dicunt quod quilibet poteſt renuntiare his
quæ pro ſe introducta ſunt,verum eſt certificatus, argum. in
authen.quomodo oportet epiſcopos.§.igitur ordinandus. col
latione prima.vbi hoc notat gloſſa.& 38.diſtinct.placuit.Ter
tius eſt,ſi elapſo biennio a tempore fideiuſsionis computan-
do iterum confeſſa fuerit ſe obligatam eſſe,vel pro ipſa inter
ceſsione pignus vel interceſſorem alium dederit,vt C.ad vel-
leia.l.ſi mulier. Quartus,ſi partem pecuniæ accepiſſe probata,
fuerit. Et ideo vt ſe obligare,vt C.ad velleia.l.antiquæ. primo
reſponſo.Quintus, fauore libertatis,vt C.ad velleia.l. penulti
ma.Sextus fauore dotis.C.ad velleia.l.vltima.Septimus, ſi ani
mo donandi intercedit.ff.ad velleia.l. ſed ſi ego. & l. ſequenti.
Octauus,ſi in rem ſuam fideiubeat.ff.ad velleia.l.aliquando.&
lege ſi pro aliquo.primo reſponſo.Nonus, ſi quaſi in rem ſuã
fideiubeat.ff.ad vellcianum.l.ſi mulieri. Decimus, ſi in nullo
periclitetur.ff.ad velleianum.lege ſi mulier contra ſenatuſcon
ſultum.Si quæris de maſculo tunc põt regulariter ſe obligare,
7 vt ff.& C.de fideiuſſo.per totum.†Fallit in ſeruo alias quam in
re ſeu negotio peculiari fideiubente,vt ff.eodem l. ſeruus in-
ſcio.& l.ſeq.Si quæris vtrum teneatur fideiubere, & dic quod
non,argumen.C.de actionibus.& obligationibus l.ſicut ſi im
minet neceſsitas,tũc quilibet debet& tenetur ex pietate ſub-
uenire alij,vt 85.diſtinct. non ſatis,vt notat Ioann.in cap. al-
leg.te quidem.& Ber.infra eodem,quod quibuſdam. Et hoc
ſentit Archidiaconus vndecima q.1.c.ſicut enim.in glo.vbi di
cit eſſe argumentum quod laicus tenetur fideiubere pro ſuo
proximo ꝙ niſi faciat peccat.Et licet non teneatur ad hoc de
iure ſcripto ciuili,vel canonico,tenetur tamen de iure natura-
li, & ad hoc poteſt cogi & ad publica munera,ſcilicet tutelam
curam, & dignitatem & huiuſmodi ꝙ ſi deſunt laici,tunc cle-
rici ſuppleant iſta. Et hoc idem notat ibi Hugo.
10 ¶ †His viſis.Si quæris vbi reperitur in inſtrumento ſcriptum
ꝙ mulier renuntiauit velleiano,vtrum renuntiatio valeat, re-
fert, Aut mulier intercedit pro marito, & tunc non valet.vt ſ.
dixi.Aut pro extraneo,& tunc aut in aliquo de prædictis caſi-
bus ſpecialibus vbi non habet locum velleianum, & tunc ſiue
in ſcriptis,ſiue ſine ſcriptis intercedat,valet, nec eſt opus renũ
tiari cum teneatur cum effectu.Aut fideiubet in alio caſu , quã
in aliquo de prædictis,& tunc aut fideiubet vel intercedit ſine
ſcriptis,& tunc non valet ipſo iure fideiuſsio,& per cõſequẽs,
renuntiatio velleiano nihil importat,quia nõ indiget eius au
xilio cũ ſit ipſo iure tuta,vt C.ad velleia.l.antiquæ.§.fin. ergo,
nec eius renuntiatio nocet.Aut intercedit in & cum ſcriptura
ſolenni a tribus teſtibus ſignata,& tunc obligatur ipſo iure,&
tunc,ſi renuntiauit velleiano nocet ſibi,quia perdit beneficiũ
exceptionis,vt d.l.antiquæ.§.j.& ff.ad velleia.l.vlti.& in authẽ.
vt ſine prohi. matres debi.& credi.§.j.colla.7. Et tunc dicunt,
quidam indiſtinctè valere & nocere renuntiationem. Sed Iac.
dẽ Ra.& Pe.de bella Perti.in iſto articulo ſic diſtinguunt. Aut
renuntiat in ipſo contractu,& tunc non valet,rõ eſt quia iſtud
beneficium velleiani fuit introductum ratione facilitatis mu
lierum,& ſicut de facili intercedunt ita de facili renunciant,&
ideo renuntiare poteſt quia ex fragilitate ſexus videtur inci-
dere in renuntiationem. Aut mulier renuntiat poſt contractũ
abſolutum ex interuallo, & tunc bene valet,ar.C.ad velleia.l.ſi
mulier.& iſta ſententia ſatis eſt æqua,& ſi bene inſpicias. l.illã
vlti.§.penulti.ff.ad velleianum.tu videbis ibi ꝙ mulier renun
11 tiauit ex interuallo & plus, ꝙ corã iudice. †Et q̃ dicta ſunt de
iſta renuntiatione intellige circunſcripto oĩ iuramento , alias
ſecus,vt legi.& nota.ſ.de iureiur.cum contingat.Et melius ꝑ
Gof.ĩ.de pactis.c.quamuis.lib.6.& 38.diſt.placuit.7.q.j.aliter
& c.quam periculoſum.

1 *Creditor conuenit principalem, vel fideiuſſorem beneficio renun-
tiantem,ad ſui electionem.*
2 *Principalis diſcutiendus antequam fideiuſſor conueniatur.*
3 *Principal. abſente qualiter fideiuſſor conueniendus.*

4 Præſens

4 *Præſenti qui dicatur.*
5 *Rei debendi an ex interuallo conſtituantur.*
6 *Rei debendi differunt ab inſolidum obligatis.*
7 *Fideiuſſor an vſuras ſolutas repetat a debitore.9.11.*
8 *Iudicis iniuria parti non imputanda.*
10 *Furti per ſeruum commiſſi, tenetur is, cuius nomine fuit emptus.*
12 *Debitor vſurarum, ad eas ſoluendas credens pecuniam, vſuram non committit.*
13 *Exceptio competens reo, an eius fideiuſſori competat.16.*
14 *Priuilegium perſonale eam non egreditur.*
15 *Condemnatus habet quatuor menſes ad ſoluendum.*
17 *Beneficiorum fructus non reſidentis pro eo non obligandi.*
18 *Res aliena non obliganda.*
19 *Beneficiatus eſt dominus fructuum perceptorum 22.*
20 *Beneficiorum fructus non obligandi ſi beneficiatus habet patrimonium.*
21 *Beneficiorum fructus obligantur, vbi beneficiatus non habet patrimonium dummodo ei relinquatur, de quo viuat.23.*

PEruenit. Ad declarationem primæ glo. Si
quæris vtrum ſit in optione cre-
1 ditoris quem velit primo conuenire principalem
vel fideiuſſorem, & quid iuris, diſtingue. † Aut fi
deiuſſor renuntiat beneficio iuris volentis ꝙ reus
principalis primo conueniatur, & tunc eſt in electiōe ſua, quē
primo conueniat, nam ille beneficio renuntiari pōt ſm̄ Ber.
& Hoſt. hic, & Hoſt. in ſumma eo. tit. §. quando circa. Aut non
renuntiat, Et tunc ambo. ſ. principalis & fideiuſſor ſunt præſen
tes, aut ambo ſunt abſentes, aut principalis eſt præſens, & fide
iuſſor eſt abſens, aut econtra fideiuſſor præſens, & principalis
2 abſens. † In primo caſu non pōt creditor conuenire fideiuſſo-
rem prius, quam reus inuentus fuerit minus idoneus in totū,
vel in partem, vnde primo excutiatur principalis, & poſtea fi
deiuſſor conueniatur, vt C. eod. tit. in authē. præſente. quæ eſt
3 ſumpta in auth. eod. tit. §. j. collatio. j. † In ſecundo caſu aut am
bo ſunt abſentes æquali abſentia, aut inęquali. Si ęquali tūc i-
dem eſt ac ſi ambo eſſent præſentes, quia cæteris paribus pri-
mo debet principalis conueniri, vt patet quando ambo ſunt p̄
ſentes, ergo & in caſu iſto cum ſit par ratio, arg. ff. ad l. aquil. §.
illud. de fonte l. vna. extra de offic. vic. c. vnico. in clem. Si inę-
quali tunc, aut principalis eſt remotior, vt quia diſtat per duas
dies & fideiuſſor per vnam, & tunc poteſt eligere quem velit,
primo conuenire. Si tamen eligat fideiuſſorem dabitur ſibi di
latio competens ĩ. quam deducat reum primo conueniendum.
ipſo fideiuſſore in ſubſidium reſeruato, vt in d. auth. præſente.
§. ipſe tamen. Aut principalis eſt propinquior, & tūc ipſe prin
cipalis primo excutitur, arg. pro vtroq; membro. ff. de iudi. l. ſi
longius. Et pro hoc facit ratio dicti. §. j. authen. eodem. tit. quę
eſt ꝙ vbi creditor pōt conuenire debitorem ſine incommo-
do, non poteſt conuenire fideiuſſorem. In tertio caſu. ſ. quādo
principalis eſt præſens & fideiuſſor eſt abſens, tunc non eſt du
bium quod primo excutitur principalis, nam hoc fit in primo
caſu vbi vterq; eſt præſens, ergo multo magis in iſto. argum.
nota. ſ. de elect. c. cum in cunctis. in princip. In quarto caſu. ſ.
qn̄ principalis eſt abſens & fideiuſſor præſens, tunc pōt elige-
re quem velit primo conuenire. Si tamen primo eligat fideiuſ
ſorem dabitur ſibi dilatio competens. ĩ. quam deducat princi-
palem primo conueniendum iuxta formam illius authentic.
4 præſente. §. j. † Et ſi quæris quando reus dicatur præſens Accu.
notat in corpore authenticorum in princip. quod eſt prę ſens,
quando eſt in eodem territorio, ita quod facile poſſit citari, ar
gu. ff. de iuriſd. omnium iudicum. l. fi. Sed Hoſt. in ſumma eo-
dem titu. §. quando ceſſet. circa princi. dicit quod dicitur p̄ſs,
qui eſt in eadem ciuitate vel territorio. vt ff. de procurato. l. p̄-
ſens. vel in eadem prouincia. C. de præſcr. long. temp. l. vlt. & ſ.
de offi. deleg. coram, quod non placet Iaco. de Raue. quia terri
torium iudicis poſſet eſſe ita magnum quod debitor exiſtēs
in territorio reputaretur abſens. Et ideo ipſe intelligit, quod
tunc dicatur præſens cum eſt in hortis, vel in ciuitate, vel in
ſuburbio. vt ff. de procura. l. præſens. Ego vero credo tunc eū
reputari p̄ñtem cum eſt facilis ad conueniendum, ꝙ credo re
ferendum ad arbitrium boni viri, arg. ff. de iure delibe. l. j. in fi.
& ſ. de of. dele. c. de cauſis. in fi. & ꝓ hoc. ĩ. de of. ord. c. Roma.
§. officiales. li. 6. cū ibi no. per Card. & Archi. & ita credo Acc.
& Iac. ſenſiſſe. Iuxta iſtam materiam poſſet quæri de tali q̄ōne
Titius vult mutare Seio, ſed vult ꝙ Sempronius ſe conſtituat
principalem debitorem ꝙ factū eſt, nunquid Sempronius ha-
bebit b̄n̄ficium iſtud ꝙ h̄et fideiuſſor? Acc. diſtinguit in auth.
eo. tit. §. j. collatio. j. & credo quod bene. Aut innouatur oblig̃ō
Seij, ꝙ fieret ſm̄ vetera iura ſemꝑ mutata pſone, vt ff. de actio
nibus & oblig. l. obligationum fere. §. fi. & inſti. quib. mod. toll.
obligatio. §. præterea. hodie vero hoc expreſſo & nō aliās, vt
C. de noua. l. fi. & tunc iſte Sempronius non h̄et iſtud b̄n̄ficiū,
cum ipſe Titius creditor non poſſit dici negligens ꝙ̄ Seiū iam
liberatum, contra quem agere non pōt, argum. C. de anna. ex-
cep. l. j. in fi. Aut non innouatur, & tunc h̄et iſtud beneficium;
cum ſit eadem rō huius & fideiuſſoris, vt ff. ad l. aquil. illud. de
verborum oblig. l. a Titio. Quidam alij diſtinguūt ſic. Aut iſti
duo ſimul ſe obligant, & tunc habentur loco duorum reorū,
nam vna obligatio ſeu vnius obligationis funiculus ligat eos,
pariter. Aut vnus ſe obligauit primo, & alius ſe obligauit ſecū
do, & tunc habentur loco principalis & fideiuſſoris; ſed hoc
5 non eſt expeditum † immo cadit in illam q̄ō. ſ. vtrum rei debē
di poſſint ex interuallo conſtitui. Et no. Accur. ff. de duobus.
reis. l. ſi ex duobus. quod non, & pro hoc facit lex illa & e. tit. l.
duos. in fi. Sed contrarium videtur eodem tit. l. 3. & l. eādem. §.
fi. Sed ego dico ſm̄ Iaco. de Raue. & Cyn. in auth. alle. p̄ñte. ꝙ
duo rei poſſunt ex interuallo conſtitui, dummodo agatur in
ter ipſos reos debendi quod ſint duo rei; & interrogatio & re
ſponſio fiat in quolibet ſtatim, licet in vno prius concipiatur,
vna ſtipulatio, & in altero concipiatur poſtea ex interuallo, vt
probatur in d. l. 3. & l. eandem. §. fi. Non obſtat illa lex ſi ex duo
bus, quia ibi ſimul interrogati fuerunt, & poſtea ex interual-
lo interuenientibus extraneis actibus reſponderunt, vt patet
ibi in textu & in glo. in princi. & eodem modo reſpōdetur ad
l. duos reos. §. fi. At vbi vnus interrogatur & promittit prius,
& poſtea ex interuallo interrogatur & promittit ſecūdus, hoc
acto inter eos quod ſint duo rei, tunc erit inter eos obligatio,
duorum reorum. Sed contra hoc videtur expreſſè inſtitu. de
duobus reis. in princ. ſed ibi loquitur in duob. reis ſtipulandi;
ſed cum rō diuerſitatis non poſſit reddi; dic quod ibi in primo
reſponſo loquitur quando agebatur ꝙ eſſent duo rei ſtipulan-
di quorū conſtitutionem dum hoc agitur non impedit inter-
uallum. Et hoc vult litera ibi, duob. ſeparatim ſtipulantib. &c.
In ſecundo r̄n̄ſo loquitur qn̄ hoc nō agebatur, & illo caſu non
eſt obligatio duorū reorum, ſed hoc bene eſt obligatio duo-
rum inſolidum, nec ſequitur ſi eſt oblig̃ō duorum inſolidum
6 ergo eſt duorum reorum. † Dr̄ia eſt. n. inter iſtos & in effectu,
conſtitutionis & in effectu liberationis, in effectu conſtitutio
nis, nam pone quod ita dixi, promittis mihi 10. & tu alter ꝓ-
mittis mihi eadem 10. nunquid eritis duo rei debendi? dic ꝙ
non, quia in oblig̃ōne duorum reorum oportet hoc agi, vt ff.
e. l. reos. §. cum tabulis, ſed bene concedo ꝙ vterq; ſit obligat⁹
inſolidum ad centum, & eſt effectus. Nam vbi ſunt duo rei de
bendi vna eſt oblig̃ō. & agnitio vnius p̄iudicat alteri. vt C. de
duobus reis. l. vlti. ſed vbi non ſunt duo rei, non p̄iudicat agni-
tio vnius alteri. vt ff. de reg. iur. l. nō debet. & in effectu libera-
tionis, quia vbi ſunt duo rei debendi, liberatio cōtingit ipſo iu
re vno ſoluēte, vbi vero ſunt obligati inſolidū ſine cōſtitutio-
ne duorum reorum, liberatio contingit ope exceptionis, quia
ex plurib. cauſis lucratiuis vna & eadem res non pōt deberi, vt
ff. de act. & obli. l. ex plurib. & l. quotiens. vt not. Iac. de Ra. &
Pe. de bella perti. C. de duob. reis in auth. hoc ita. vnde credo,
diſt. Accur. poſſe ſuſtineri de iure.
¶ Ad declarationem gl. no. ſcripturam &c. Si quæris vtrū lite-
ræ ſigillo ep̄i ſigillatæ ſint authenticæ, & faciant plenam fidem
diſtingue, vt dixi ſ. de probationibus. c. poſt ceſſionem.
¶ Ad declarationē gl. ergo petet. Si quæris vtrū fideiuſſor poſ
ſit petere a debitore vſuras quas ſoluit pro eo creditori. Ioan.
7 & Laur. 14. q. 3. in ſumma dicunt indiſtinctè ꝙ ſic. † Circa, ꝙ
poſſet probabiliter ſic diſtingui, aut debitor ignorabat obliga-
tionem fideiuſſoris, aut ſcit. Primo caſu fideiuſſor vſuras, vel
aliud indebitū n̄ repetit ꝑ l. ſi qs negotia. ff. de neg. geſt. Sc̄do ca
ſu aut debitor ſcit & cōtradicit, aut ſcit & patitur, aut ſcit, &
mādat. Primo caſu n̄ repetit nedū vſuras quas ſoluit, ſ; nec ſor
tē, vel aliud ꝙ vtiliter impēdiſſet. ff. mād. l. ſi ꝓ te. & l. ſi remu
nerādi. §. ſi paſſus. C. de neg. geſt. l. vlt. plus. n. eſt cōtradicere, q̄
nō cōſentire. ĩ. de ſimo. ſicut tuis. de homi. Petr. Sc̄do caſu cū
patiť, licet repetat fideiuſſor fortē, & debitū ꝙ ſoluit. C. mād. l.
ſi fideiuſ. & p̄di. §. ſi paſſus. indebitū tn̄, vel vſuras quas ſoluit n̄
repetit, & ſibi iputet ī hoc ꝙ ſe ebtulit. ſ. de depo. c. bōa fides.
ff. dep. l. j. §. ſæpe. vt ſicut ibi offerre grauat d̄poſitariū, ſic, & hic
fideiuſ. vt hæc no. Io. an. ĩ. de reg. iu. c. dānū, q. qs. ī nouel. i ... v
bi de hoc diſtiguit. Tertio ca. qn̄ mādat refert, & iū. aut mādat

illum obligari pro ſorte tantum,aut pro vſuris incluſis ſub no
mine ſortis,vt eſt moris,ant in omnem cauſam, vel ſimplici-
ter, aut nominatim pro vſuris.Primo caſu ſoluens vſuras a de
bitore non repetit,tum quia exceſsit fines mandati.ff.mãda.l.
diligenter.ỹ.de præben.cui de non ſacerdotali.tum quia ad il-
las obligatus non erat.C.de fideiuſſ.ff.eo.l.fideiuſſo. magiſtra-
tuum.Nec obſtat.ff.manda.l.ſi mandato.§.ſi fideiuſſor. ibi iu-
ſta ratione.qui non loquitur de vſuris,vel loquitur de obliga-
to etiam ad vſuras,vel loquitur,ſm leges maxime digeſtorũ.
permittentes vſuras.Secundo caſu quando fideiuſsit pro vſu-
ris incluſis ſub nomine ſortis,repetit, iuſte enim credere de-
buit illam ſortem & totum debitum,ad id,prædicta.l. ſi fide-
iuſſor.ff.manda.l.2.3.reſponſo.ỹ.de præbend.ſi beneficia. libr.
6.nec præſumere debuit illum indebitum , ſub ſortis nomine
promittere.ẽ.de præſump.quia veriſimile.ff.de proba.cum de
indebito.Tertio caſu quando fideiuſsit in omnem cãm, vel
ſimpliciter non repetit,quia in generali mandato non incluſit
indebitum,de quo etiam in ſpecie veriſimiliter non mandaſ-
ſet.ff.de condict.inde.l.ſi procurator ad idem.ỹ. de officio vi-
carij.c.ſi.de reg.iur.in generali.li.6.Quarto caſu quando nomi
natim mandat fideiuberi pro vſuris refert,aut fideiuſſor ſoluit
vſuras quas debitor non promiſit,vel vltra quam promiſit, &
tunc non repetet eas,quia.Aut ſoluit voluntariè & tunc impu
tet ſibi.Aut coactus in iudicio,vel extra,& tunc de cogentib.
8 conqueratur † nam iniuria iudicis vel alterius non poteſt de-
bitori imputari,vt ff.de fideiuſſo.l.exceptiones.de euict.l.ſi p
imprudentiam.cum alijs hic alle.in prin.huius glo. Aut ſoluit
vſuras a debitore promiſſas.Et tunc aut fideiuſſor iurauit ſol-
uere ſortem & vſuras prout fuit hic, ſicut continetur in inte-
gra aut non.Si iurauit tunc,aut de voluntate expreſſa, vel taci
ta debitoris,& tũc ant iam antequam ſolueret impetrauit, ſeu
obtinuit abſolutionem ſeu relaxationem iuramenti,iuxta ca.
ex adminiſtrationis.ſupra de iureiur.& tunc perinde eſt ac ſi
ab initio non iuraſſet,vt innuit Ber.hic in ver. niſi primo im-
9 petraſſet &c.† Aut nondum impetrauit vel obtinuit abſolutio
nem iuramenti, & tunc ſi ſoluit eas creditori poterit eas repe
tere a debitore,per modum damni ſeu intereſſe ſm Ber.hic,
in verſic.ſed dicerem & c.vt hic,& ỹ.cap.proxim. Nec obſtat,
ſibi ſi non impetrauit abſolutionem ſeu relaxationem iuramẽ
ti,quia talis impetratio fit iudicis officium implorando, quæ
imploratio inſtar actionis habet,argum.ẽ.de offic.iudi.c.2. Et
licet,fideiuſſor teneatur excipere exceptionem competentẽ,
contra creditorem vt ff.manda.l.ſi fideiuſſor.non tamen tene
tur agere.Item ex hac imploratione ſuggillatur fama implorã
tis, ideo excuſandus eſt ſi voluerit parcere famę ſuæ.ff.mand.
l.idemque.§.generaliter ſecundum Goffr.& Hoſt. hic & Io.
And. in c.alleg.damnum.Aut iurauit non de voluntate exp̃ſ-
ſa vel tacita debitoris,puta abſente debitore,& ex interuallo,
poſt mutuum ſibi factum,& tunc dic idem quod in caſu ſequẽ
ti ſcilicet quando non iurauit,quia neceſsitatem ſibiipſi impo
ſuit,ideo non eſt ſibi ſubueniendum.arg.ff.qui ſatiſd. cog.l.ſi
fideiuſſor.§.ſi neceſſaria.Si fideiuſſor nõ iurauit tunc, aut fuit
in culpa quia non excepit & non repetit,vt in d.l. ſi fideiuſſor.
§. non male.ff.manda & in d.l.exceptione.ff.de exceptio.ſecũ
dum Io.And.in cap.alleg.damnum.Aut non fuit in culpa, &
tunc aut neceſſe habuit ſoluere vſuras.aut non.Si ſic tunc ,aut
neceſsitate præciſa,puta captis pignoribus,& diſtractis & tũc
repetet nã.licet fideiuſſor ad hoc non teneretur,tamen fidem
impleuit,& debitorem a fidei implemento liberauit. argu.ff.
manda.l.ſi fideiuſſor.§.fi.& quia occaſione mandati , hoc ſibi
contingit,ergo &c.ff.manda.l.ſi mandato meo.§.ſi fideiuſſor.
10 †Pro tanto dicit lex quod ſi de mandato tuo emero certũ ſer-
uum,qui dum in domo mea eſſet fecerit mihi furtum,teneris
mihi actione mandati ad id quod furatus eſt reddendum , vt
ff.de de furtis.l.ſi ſeruus communis.§.quod vero.& not.ff.mã
da.l.inter cauſas.§.ſed cum ſeruus. Aut neceſsitate cauſatiua,
vt quia fideiuſſor obligauerat pignora ſua quæ recuperare non
poterat,& tunc erant in amittendo niſi ſolueret vſuras, & tũc
repetere poterit,quia ſi pignora amitterentur in plus debitor,
teneretur,quia ad totum intereſſe fideiuſſor tenetur vt hic,&
in l.alleg.ſi mandato meo.§.ſi fideiuſſor.ff.de hære.& ac.vend.
l.2.§.ſolet quæri in ſi.ỹ.qui filij ſunt legiti.ca. per venerabilẽ.§.
verum.& ff.de admi.rerum ad ci.pertinen.l.a.§.vlti.ſecũdum
Hoſtien.hic,& idem innuit Innocen.ỹ.de vſuris.c.1.quod vl-
timo intelligo verum quando iſta neceſsitas cauſatiua , vt pi-
gnorum obligatio proceſsit de voluntate expreſſa vel tacita,
alias ſecus,puta ſi poſt mutuum factum ex interuallo pro vſu
11 ris ſua pignora obligauit,prout dixi in iuramento.†Si fideiuſ
ſor non habuit neceſſe ſoluere vſuras,& ſoluit tunc dicit Io.
And.in d.c.alleg.damnum.quod aut propter pignora data, vel
aliam cauſam expediebat debitori vſuras ſolui, & tunc repetit
fideiuſſor.ff.manda.l.ſi quis pro eo.& ſic legit Hoſtien.iſtam
decretal.ſecundum eum ibi & hic,aut non expediebat debito-
ri,& tunc non repetit vt hic notat Bern.in verſic.ſed ſi non iu
raſſet &c.& hæc fuit opinio Ala. Sed Tancredus dicebat q̃
vſuras quas ſoluit fideiuſſor,& omnes expenſas ei ſoluere de
bet vt hic,& ỹ.c.proximo,quia cæterum , quod intereſt eius,
ſoluit vt in l.alleg.ſi mandato meo.§.ſi fideiuſſor.ff.manda. &
de admi.rerum ad ci.perti.l.2.§.vlti. Et hanc ſñiam approbat,
Ray.in ſumma ſua rubrica de vſuris.§.licet autem & Innocẽ.
& Hoſt.ỹ.de vſuris.c.j.Vnde dicebat Bart.Brix.quod peti poſ
ſunt vſuræ & hoc caſu de iure canonico & ſi non de iure ciui
li,quia ſcienter ſoluit indebitum . Et hoc dicit ſecutus dictũ
Tan.prout ipſe Ber.not.in ſua quæſtione venereali, quæ inci-
pit quæritur vtrum fideiuſſor &c.quorum opiniones p̃dictas
recitat. Archid. 14.quæſtione quarta in ſumma.Sed præcedẽs,
diſtinctio tutior,& probabilior videtur, vel ſecundum Ioan.
And.in c.alleg.damnum.quod quando ſponte ſoluitur non re
petit iure fori,& locum habet illa regula damnum . cum ſuis
concordan.Nec obſtat.l.Quintus Mutius.ff. manda. quia ſol-
uit debitum ſecundum leges,ſed Theologi iure poli,vel in fo
ro conſcientiæ vrgerent debitorem ad reſtituendum, q mul-
tam habet honeſtatem.& facit regula ſcienti.ỹ.de regu.iuris.
Dicit etiam quod in omni caſu quo ſupra dictum eſt fideiuſſo
rem a debitore repetere,intellige ſi non interuenit fraus perſo
næ ad perſonam,alias ſecus, vt ſi creditor verus ſubmiſſo,alio
creditore conſtitueret ſe fideiuſſorem, vt ſic a debitore conſe
queretur vſuras,argum.ỹ.de priuilegijs quanto.ff. de legibus.
l.contra.Item omni caſu quo dixi fideiuſſorem a debitore nõ
repetere,dico ipſum a creditore repetere poſſe , cui ſoluit. ff.
manda.ſi fideiuſſor.§.in omnibus.†Et nota quod per iſtud c.& 12
per c.proximum dicit Archid. 14.q.3.c.vltim.gl.j.quod ſcho
laris qui ſub vſuris debet pecuniam ; credens pecuniam ſocio
ſuo ſub conditione quod ipſe ſoluat creditori ipſius credentis
pecuniam cum vſuris quas debet, vſuram nõ committit,vt ibi
plene no.Et in hoc concord.Bar. Brixien.in q.venereali,quæ
incipit quidam ſcholaris debebat. Et ſi tu legiſta velis ſcire v-
trum fideiuſſor teneatur ad vſuras nedum ad ſortem,vide q̃
no.gloſſ.de eo, quod certo loco.lege centum Capuæ.loca &
conduc.l. quæro, & quod notat Lambertus de Salinis.C. de
fideiuſſor. l. 1.
¶ Si quæris vtrum exceptio quæ competit reo principali, de
beat competere ſuo fideiuſſori,diſtingue.†Aut reus principa 13
lis mutauit ſtatum ſuum,aut non.Si ſic, aut exceptio compe-
tebat propter hoc quod ſtatum ſuum mutauit, aut competit
aliunde.Si propter hoc quod ſtatum ſuum mutauit ſibi com-
petebat,tunc ſiue reus principalis ſit obligatus ad dandum,ſi-
ue ad faciendum,ſubdiſtingue.Aut eſt tale debitum ſiue fcm,
quod poteſt impleri, non obſtante mutatione ſtatus, & tũc ex
ceptio competens principali reo,non competit fideiuſſori,vt
C.de exceptionibus. l.defenſiones.de fideiuſſoribus. l. j. Aut
eſt tale debitum ſiue factum quod non põt impleri p ſtatus,
mutationem,& tunc exceptio competens principali, compe-
tit & fideiuſſori,ſic intellige.ff.qui ſatiſda.cog.l. ſi deceſſerit &
l.ſed & ſi quis rei capitalis.Si exceptio competit aliunde quam
propter ſtatus mutationem, tunc competit fideiuſſori , vt ff.
de pactis.l.ſi vnus.§.ſi cum reo& l.vlti.Si non mutauit ſtatum
ſuum tunc refert,aut quæritur de exceptionibus competen-
tibus principali debitori ex partium conuentione,aut ex prin
cipis conceſsione , aut ex legis diſpoſitione. Si ex partiũ con
uentione, tunc refert,aut ſi creditor illud exigeret a fideiuſſo
re ipſe fideiuſſor haberet regreſſum contra reum principalem
vt puta quia ipſe principalis mandauit fideiuſſori vt fideiube-
ret pro eo,& tũc dico,q etiam fideiuſſori competit exceptio
ff.de pactis.l.& hæred.l.in ſi.& l.quod dictũ.j.reſp.Aut fideiuſ-
ſor regreſſum non haberet contra principalem debitorẽ, pu-
ta quia aĩo donandi, pro eo fideiuſsit,& tunc ſibi non cõpetit
exceptio,vt d.l.quod dictũ.2.reſponſ. Si ex principis conceſ
ſione,tunc dic quod non competit fideiuſſori directo, ſed p
obliquum bene.v.g. aliquis principaliter ſe obligauit ad aliqd
faciendum,puta ad librum ſcribendum, & ſuper hoc dedit fi
deiuſſorem,ille principalis debitor priuilegium impetrat , ne
poſsit conueniri & vt dilationem habeat vſq; ad 10.ann.q põt
vt C.de precibus imper.offeren.l.quotiens.Iſta exceptio , q̃
principalis debitor per hoc habet non põt directè cõpetere fi
deiuſſori.†Quia priuilegium cum ſit perſonale nõ egredi per 14
ſuo.m

ſonam vt ff.de regulis iuris.l.in omnibus.& de exceptio.l.ex-
ceptiones,quæ perſonæ.Per obliquum tamen bene ſibi com-
petit,nam planum eſt quod fideiuſſor conueniri nō poteſt,ni-
ſi debitor principalis fuerit in mora.vt ff. de operis libe.l.ſi li-
bertus moram.& de verbo.oblig.l.cum filius.§.j.Sed principa
lis debitor non pōt conſtitui in mora ĵ.illos 10.annos ꝓpter
priuilegium ſibi conceſſum. & ideo nec fideiuſſor conueniri
poteſt,& hoc per ll.alleg.ſi exceptio competit principali debi
tori ex legis diſpoſitione,tunc aut exceptio fuit in rem.i.rei
data, & tunc competit fideiuſſori,ſicut facit principali debito
15 ri.†Vt puta ſi aliquis eſt condemnatus per ſñiam diffinitiuam,
in actione perſonali,ipſe habet exceptionem quatuor men-
ſium ad ſoluendum.C.de vſuris rei iudic.l.2.& hæc iſta exceptio
competit etiam ſuo fideiuſſori,vt d.l.2.& ff.de re iudic.l.tem-
pus.& de exceptioni.l.exceptiones quæ perſone. Item exce-
ptio compenſationis eſt rei cohærens,vt notat Dyn. & Ioan.
And.in nouella.ĵ.de reg.iur.is qui in ius.lib.6.quod probant,ꝑ
duas ll.coniunctas,quarum vna dicit exceptiones perſonæ co
hærentes non competere, fideiuſſori ex perſona rei ,ſed co-
hærentes rei competunt.ff.de except.l.exceptiones quæ pſo
nę.in princ.& §.rei vero.ſed exceptio compenſationis ex rei
perſona datur fideiuſſori.ff.de compenſatio.l.ſi quid. & ſic lo-
quitur quod rei cohæret, & eadem ratione poteſt opponi em
16 ptori ſm eos ibi.†Aut exceptio fuit data in perſonam & túc,
aut data eſt perſonæ de iure communi,& adhuc proficit fide-
iuſſori,vt quia aliquis ſpe futuræ numerationis ſe obligauit,
ſibi de iure communi,competit exceptio,& iſta etiam ſuo fi-
deiuſſori competit vt ff.de fideiuſſor.l.ex perſona & C.de nō
nu.pecu.l.tam mandatori.Aut eſt data perſonæ de iure ſpecia
li & tunc aut eſt data attenta ratione naturali & ſpeciali,& túc
adhuc datur fideiuſſori.v.g.mulier fideiubet pro aliquo haber
exceptionem de iure ſpeciali , puta per ſpecialem tractatum,
de Vellei. & hoc rōne naturali attenta,quia attenta fragilitate
ſuæ naturæ,& iſta datur etiam ſuo fideiuſſori.vt ff. ad velleia-
num.l.ſi mulier.contra ſenatuſcōſultum.§.ſi ab ea. Aut datur
de iure ſpeciali conſiderato fauore vel odio perſonæ , & tunc
aut conſiderato fauore perſonæ debentis,& tunc non compe
tit fideiuſſori,v.g.maritus condemnatus habet priuilegium ne
condemnetur niſi quatenus facere poſsit, deducto ne egeat ,
iſtam exceptionem fideiuſſor eius habere nō pōt. vt ff.pro ſo
cio.l.verum.§.j.& de re iudi.l.& ſi fideiuſſor. Aut conſiderato
odio perſonæ crediroris,& tunc ſi fideiuſſor habet regreſſum
contra principalem debitorem habet exceptionem,ſi nō,non
habet,v.g.filiusfamilias habet exceptionem ſenatuſconſulti,
Macedoniani contra fęneratorem de pecunia ſibi mutuata,&
iſta exceptio conceſſa eſt ſibi in odium fęneratoris, & compe
tit etiam fideiuſſori,niſi animo donandi fideiuberet , pro eo,
quia tunc non habet regreſſum vt ff.ad mace.l.ſed & ſi pater.§.
non ſolum.& de iſta materia notat Hoſt.in ſumma eo.titu. §.
fin.ſed non ita perfecte.

¶Super eo.c.Ad declarationem glo.quæ incipit. nota clericis
&c.Si quæris vtrum fructus beneficiorum pro debitis benefi
17 ciatorum obligari vel capi poſſunt,diſtingue.†Aut quæris de
fructibus,quos non ſunt lucrati,nec lucraturi,nec faciút ſuos,
vel quia nun reſiderunt in beneficijs.vt š.de clericis non reſi
dentibus.cap.penulti.& per totum & ĵ.de clericis non reſidē-
tibus. cap.vnico.lib.6.vel quia debentur fabricæ vel epiſcopo
iuxta ea quæ leguntur & notantur.š.vt eccleſiaſtica beneficia
vt noſtrum in fin.ĵ.de verbo.ſignificatio.tua nobis.& de re-
ſcriptis.cap. ſi propter tua debita.& de præbend.c.ſi tibi con-
ceſſo.li.6.vel quia natura ſeu conditio beneficiorum eſt talis,
quod beneficiati non faciunt fructus ſuos,vt ſunt rectores e-
leemoſynarum leproſariarum,ſeu hoſpitaliū qui non faciunt
fructus ſuos,vt extra de religio.domi.c.quia contingit in cle-
men.ſecundum Io.And.& Gence.ibi ſuper verbo vſus ſuos ,
& tunc non,vt hic in verſicu.alioquin.cum dicit de reditibus,
eorum,ſcilicet clericorum,quaſi dicat,non de reditibus bene
18 ficiorum ſuorum ad alios ſpectantibus.†res enim aliena obli-
gari non poteſt vt ff.de pigno.actio.l.ſi rem alienam. C. ſi res
aliena pigno.data ſit per totum,nec in cauſa iudicati capi , vel
diſtrahi vt ff.de re iudicata.l.a diuo pio. §.ſi ſuper rebus . Aut
quæris de fructibus quos ſunt lucrati vel lucraturi , & faciunt
ſuos, & tunc refert ſm Hoſt.hic.Aut quæris de fructibus ſeu
reditibus beneficiorum præbendalium quos ſuos faciunt, &
tales poſſunt per clericos ipſos obligari , & pro fideiuſsione ,
ſeu obligatione eorum capi,vt hic in textu & in glo.& ff.de re
iudicata.l.commodis præmiorum. Aut quæris de fructibus ,
ſeu reditibus eccleſiarum,vt ſi debitor ſit rector eccleſiæ , &
tunc de reditibus eccleſiæ creditoribus non ſoluetur in eccle-
ſiæ læſionem,cum nec ipſos obligare poſſet,argu. not.per rū,
ĵ.de peculio clericorum c.fi.ſecundum eum,& idem videtur
tenere Gul.de Monte laud.extra de priuileg. c.j.§. cæterum.
in fi.in clem.Sed iſtam differentiam non reperio expreſſam in
iure,vnde hic dicit de reditibus eorum.ſ.clericorum, non di-
ſtinguendo de qualitate beneficiorum,ergo generaliter intel-
ligam.argum.c.alleg. tua nobis.de priuilegijs.quia circa. & ff.
19 de publiciana.l.de prætio.†Nam prælatus eccleſiæ dominus eſt
fructuum collectorum.vt notat Io.& Laur.12.q.j.duo ſunt &
Hoſtien.š.de præben.de multa,ſuper verbo de ſuis.& Gence.
in extrauaganti.Io.22.ſuſcepti regiminis.in princi.ſuper ver-
bo deberent.pro quibus facit optime.ĵ.de clericis non reſidē
tibus.cap.vnico.verſiculo qui vero,a contrario ſenſu.li.6.licet
Hug.contra,niſi poſtquam conſumpſerit,vt nota.ea.cauſa.&
quæſtione.cap.epiſcopi. vbi de hoc per Archidiacon.in gloſſ.
ergo epiſcopus.& cum Hugo.videtur concordare Io. 12.qō.
1.res eccleſiæ,ſed primum verius,vt notat Cardin.ĵ.de rebus
eccl.non alie.cap.hoc conſultiſsimo.ſuper verbo immobilia.
& Io.And.de offic.ordin.præſenti.ſuper verbo reſeruari.li. 6.
vnde non facta diſtinctione inter oblignationem conuentio-
nalem,& iudicialem prout hic diſtinguit glo.Crederem ſic di
20 cendum.†Aut beneficiatus habet alia bona patrimonialia, vel
alia quæ poſſunt commodę per eum obligari, vel ex cauſa iu-
dicati per iudicem capi,aut non.Si ſic,tunc non poſſunt obli-
gari priuata ſeu conuentionali pactione, vt C.quæ res pigno-
ri oblig.poſſ.l.ſpem præmiorum.nec capi publica ſeu iudiciali
21 authoritate,vt C.de exceptio.rei iudicat.l.ſtipendia. † Si non
tunc poſſunt obligari & capi vt hic,& in l.hic allega.commo-
dis præmiorum.ff.de re iudic.vbi ita diſtinguit glo. quam ap-
probant Pet.de bell.Perti.& Cynus in l.alleg.ſpem præmiorū
licet Specu.rubrica de primo & ſecundo decreto.§.reſtat ver.
quid ſi reus non habet.notet quod etiam in ſubſidium pigno
rari non debent.Licet etiam.G.ĵ.de reſcrip.ſtatutum.§. aſſeſ-
ſorem ſuper verbo de proprio.lib.6.dicat , quod beneficiatus,
non poteſt ſalua conſcientia de reditibus ſuis , quos percepit,
ab eccleſia prouidere aſſeſſori quo non indiget, cum non ſint
ſm veritatem proprij ſed communes.i. pauperibus erogandi
vel in vtilitatem eccleſiæ ſuæ expendendi ſi ſibi ſuperſunt , ꝑ
22 illud quod habetur.16.q.j.c.vlti.†Bene tamen confitetur, qđ
clerici.talium fructuum perceptorum ſunt domini , & habēt
eorum proprietatem quantum ad fidelem & debitam diſpen
ſationem faciendam ſibi & ſuis.31.diſt.omnino.50.diſt. ſtu-
deat in fine,& pauperibus.12.q.j.quia tua.in fin.vbi dicitur ꝗ
ſupereſt,date eleemoſynam.& 47.diſt.ſicut hi. & ſecundum
hoc intelligit quod dicit dicta decre.§.qui vero.de cleric.nō re
ſidentib.li.6.& hoc probatur. 14.q.j.c.Epiſcopus.§.quia ergo.
vbi dicitur quod clerici vtuntur reb. eccleſiaſticis non vt ſuis
ſed tanquam ad diſpenſandum creditis & commiſsis . Nec ob
ſtat hęc decr.nā ſicut clarius colligitur ex antiqua,hoc contin
git hic ex anthoritate,vel ſpeciali mandato Papæ , alias fuiſſet
iniquum quod eccleſia ſiue pauperes fuiſſent damnificati , ex
facto iſtorum clericorum. š.de excep.cum venerabilis.vel di
cit quod licet Papa hic mandat ſatisfieri de reditibus iſtorum
clericorum , non tamen colligitur quod iſti reditus perueне-
rint de bonis eccleſiæ,ideo non obſt.ſm G.cuius ſententiam
videtur approbare Gence.in dicta extrauagan. ſuſcepti ſuper
23 verbo deberent.Sed primum credo verius ſdum tamē ex his
fructibus tantum ſibi relinquatur quod poſsit eccleſiæ com-
mode deſeruire,vt in d.l.ſtipendia.& š.de appella. peruenit.2.
alias ſi non haberet vnde viueret. & eccleſiæ deſeruiret , eſſet
eccleſia cum ſit læſa reſtituenda,vt notant Ber.& plenius Ho.
š.de tranſact.c.veniens in fine.Et idem dicerem in ſtipendijs
militum temporalium, qui habent reipublicæ deſeruire , per
iura alleg.Et dum tamen pauperes non eſſent in extrema ne-
ceſsitate conſtituti, quia res eccleſiæ ſunt pauperum, quo ad
proprietatem & dominium,ſed quantum ad debitum. i. quia
eis debentur ad ſuſtentationem vt notat Aſten.lib.j.tit.de fur
to interpretatiuo, articulo.2.verſic.no.rationem.& concordat
quod ipſe no.in q.ſeq.ſed nunquid.Scias tamen quod ſi credi-
tores eſſent laici,nō deberent perſonaliter oblationes accipe-
re de altari, ſed clericus debet ibi eſſe qui acciperet & daret eis
arg.12.q.2.aurum.de conſe.diſt.j.ligna.& c.nemo.vt no.Hug.
& Archid.10.q.j.ſanctorum.glo.2.vbi videntur approbare o-
pinionem prædictam.

1 *Probatio ſit vbi partes conueniunt.*
2 *Probare in curia partes non cogenda.*

COnſtitutus. In fine. Si quæris vtrum partes in curia Romana litigantes teneantur in ipſa curia teſtes producere, & ſuam inten
1 tionem probare, † diſtingue; aut ita conuentum eſt inter partes, & tunc ſic, ita poteſt intelligi. ſ. de priuilegijs. cũ olim. nam ex conuentione partium. & c. ff. communi diuidun. §. iudicem. & depoſiti. l. j. § ſi conuenerit. ſ. de pactis. c. j. & cap. qualiter. Aut non eſt conuentum, & tunc aut videtur Papę q dilatio ad producendum teſtes in partibus malitioſè petatur, & tunc idem. & ſic ſoluitur. c. allegatum. cum olim. quod huic
2 contrariatur ſm Hoſt. † Aut non videtur ſibi quod malitioſè petatur, & tunc non debet cogi in curia probare, vt ſ. de teſtibus. c. cauſamq; inter Archiepiſcopum. & hic, hoc. n. eſſet ſibi difficile & oneroſum, cum producẽs teſtes neceſſe habeat eis de ſumptibus prouidere. C. de teſtibus. l. quoniam liberi. & 4. q. 3. c. ſi teſtes. §. venturis. ſm Hoſt. hic qui ponit iſtam diſtinctionem in effectu. idem Archid. 4. q. 3. cap. ſi teſtes. verſic. ob carmen. & j. de teſtibus. capitu. præſentium. ſuper verbo teſtes. libro ſexto.

1 *Contractus vnius alterum non ligat.*
2 *Eccleſia an de contractu ſui adminiſtratoris teneatur. 4.*
3 *Cibi ſuperflui monachis non dandi.*
5 *Ciuitas non de contractu ſui adminiſtratoris tenetur.*
6 *Pupillus ex contractu tutoris tenetur.*
7 *Dominus an ex contractu procuratoris teneatur.*
8 *Verſum in eccleſiæ vtilitatem qualiter aliquid dicatur.*
9 *Verſum in eccleſiæ vtilitatem qualiter creditor probabit. 11.*
10 *Vniuerſitas eccleſia conditionem deteriorem facere poteſt.*
12 *Eccleſia decepta reſtituitur.*

QVod quibuſdam. Ad euidentiam materiæ huius cap. Si quæris vtrum ex contractu vnius alter teneatur, diſtingue. Aut quæritur de illo qui vt procurator, vel adminiſtrator aut aliàs perſonam alterius non repræſentat. Aut quæris de illo qui vt procurator vel adminiſtrator, aut a-
1 lias perſonam alterius repręſentat. † In primo caſu dico, quod ex contractu vnius alter non tenetur, vt C. ne filius pro patre. l. j. & per totum. & ne vxor pro marito & per totum. Fallit in ſeruo & in filio familias, ex quorum contractibus dominus, & pater tenẽtur de peculio, licet in rem ſeu vtilitatem ipſius patris vel domini nihil ſit verſum, vt ff. de peculio. l. j. & per totum. & C. quod cum eo. l. j & per totum. Si vero ſit verſum in rem ipſius tunc tenetur de in rem verſo, vt ff. de in rem verſo. l. j. & per totum. C. quod cum eo. l. j. & l. ei qui ſeruo. & per totum. In ſecundo caſu refert aut quæris de eccleſia vtrũ teneatur de contractu ſui adminiſtratoris vt epi, Abbatis, vel alte-
2 rius prælati. aut de alio. † Si de eccleſia, tunc aut quæris in eccleſijs illis in quibus de mandato totius ſeu maioris partis capituli ſeu conſue. vel ſtatuto rationabili eccleſię certa ſumma ſtatuta eſt vſq; ad q̃ ſummam poſſunt adminiſtratores cõtrahere mutuum, ſeu eccleſiam obligare & non vltra, & tunc vſque ad illam ſummam obligatur eccleſia, & fiet executio in bõis ſuis etiam ſi non probetur pecunia verſa in vtilitatem ipſius, vltra vero non, niſi & inquantum probaretur in vtilitatem eccleſię verſum, vt hic in verſic. ab aliquo. & j. de donatio. cap. cæterũ, & c. apoſtolicę. Aut quæris in alijs eccleſijs, in quibus certa sũma non eſt ſtatuta vſque ad quam poſſunt eccleſiam obligare, & tunc aut prælatus cõtrahit mutuum, vel alias eccleſiam obligat vſque ad quantitatem ſeu ſummam vſq; ad quam poſſet donare, & tunc vſq; ad illam ſummam poteſt eccleſiam obligare, arg. cap. alleg. cæterum & c. apoſtolicę ſecundum Hoſt. qui ponit iſta membra ſupra proxima hic, & in ſumma eod. tit. §. & quis. ver. ſolutio. Aut contrahit vel obligat vltra illam ſummam & tunc aut creditor probat verſum in vtilitatem eccleſiæ, aut non, ſi ſic tunc, aut probatur verſum durare verſum, ſicut ædificia perpetua vel ſimilia, & tunc obligatur eccleſia, vt hic, in verſic. niſi forte. Aut probatur verſum non durare verſum, vt in cibis monachorum, in colendis agris, vel ſeruis, ſeu animalibus nutriendis, & ſimilibus, & tunc ſunt opiniones, quia aliqui dicunt debere fieri executionem in bonis eccleſię alij contra, vt no. Inn. in gl. fi. & Hoſt. poſt eum & Archi. 10. q. 2. hoc ius porrectum. ſuper verbo in vtilitatem. Sed Guil. de Mont. lau. extra de priui. c. j. in glo. nota delictum &c. diſtinguit ſic. Aut illud verſum fuit factum probabiliter, ſicut competentes cibos adminiſtrare monachis, & tunc tenetur eccleſia. arg. ſ. de præcario. c. vlt. §. fin. Aut illud verſum non fuit fa-
3 ctũ probabiliter, † vt quia cibos ſuperfluos miniſtrabat, & tunc nõ tenetur eccleſia, ar. ſ. de pręcario. c. 2. in fi. ff. de rei vend. l. in fund. mandati. l. ideoq; §. idẽ labeo. Si creditor non probat verſũ in vtilitatem eccleſiæ tunc refert, aut eſt obligatus ex delicto, vel quaſi, aut ex contractu, vel quaſi. Si primo modo tunc, aut prælatus exceſſit circa iura feudi, & tunc ſit executio in bonis eccleſiæ, ita quod dñs ſm qualitatem & exigentiam delicti, tenebit feudum, quandiu delinquens remanet prælatus illius eccleſiæ & non plus, vt in li. feud. de capitulis Conradi. c. ſi clericus. Aut circa iura adminiſtrationis, concedendo pro alienis debitis literas, vel ſigilla, & tunc ſuſpenſus eſt iure ab adminiſtratione ſpiritualium & temporalium, & ſi interim adminiſtret erit irregularis vt j. tit. s. c. ſi quorundam. Aut circa alia, & tunc ſi habeat vnde alias ſoluat poterit puniri in alijs bonis non eccleſię. ſ. de appel. reprehenſibilis. vel ſi ſit tale crimẽ poterit poni ad quæſtiones, vel affligi, niſi alias procedat de conſenſu eccleſiæ, quod de fructibus ſuorum beneficiorũ fiat ex-
4 cutio ſ. depoſiti. grauis. † Si eſt obligatus ex contractu tũc, aut habet bona patrimonialia vnde ſoluat, & tunc in illis fiat executio. ſ. de pig. ex præſentium. Aut non habet, & tunc, aut eſt tale eius beneficium quod ipſius facere pôt fructus ſuos, ſicut eſt ſimplex præbenda, & tunc in ipſis poteſt fieri executio. ſ. c. peruenit. Si non ſit tale beneficiũ, ex conuentione partium non poterit in eis fieri executio, ſed ex officio iudicis bene, vt ibi not gl. Si autem nulla bona obtinet ſufficit, quod bonis cedat, vt in c. Odoardus. j. de ſolutio. ita diſtinguit ibi Gu. Sed quod ſtatim dixi quod in fructibus beneficij pôt fieri executio, intellige verum deducta ſuſtentatione congrua. ſ. beneficiati. Et in caſu quo pauperes non ſint in extrema neceſſitate conſtituti, alias ſecus vt dixi ſ. eo. peruenit. diſt. vlti. Dicit tamen Hoſt. hic quod ſi ex frequentibus & ſingulis mutuis vſq; ad prætaxatam ſummam iuxta tenorem huius ca. contractis ſimul collectis eccleſiam grauari contingat. quod in eo l quo grauatur eccleſia ſemper eſt ei ſubueniendum, vt ſ. de reſtitu.
5 in inte. c. j. & de rebus eccle. non ali. c. ad noſtram §. fi. † Si quæris de alio tunc, aut quæris de ciuitate vtrum teneatur ex contractu ſui adminiſtratoris. Aut de pupillo vel adulto, vtrum teneatur ex contractu ſui tutoris vel curatoris. Aut de domino vtrum teneatur ex contractu ſui procuratoris. Si de ciuitate, dic quod tenetur inquantum verſum eſt in vtilitatem ſuam, & non alias vt ff. ſi cer. pet. l. ciuitas ſm Innoc. hic & Archid. 10.
6 q. 2. c. ea. n. §. hoc ius porrectum. in glo. debet ergo. † Si de pupillo vel adulto, vtrum teneatur ex contractu ſui tutoris, vel curatoris, dic quod ſic indiſtinctè finita tutela vel cura, vt ff. qui ex facto tutoris vel cura. l. j. Si quæris de dño vtrum teneatur,
7 ex contractu procuratoris refert, † aut contrahere cum procuratore eſt contrahere, vel quaſi cum domino, & tunc nulli dubium dñs tenetur, vnde ſi tu mandaſti mihi per procuratorẽ tuum, vt illi tuo nomine mutuem. eo. cui ea trado, certe tu videris mecum contrahere mutuum, & ideo teneris non vt ex contractu procuratoris, ſed vt ex proprio, vt C. manda. l. ſi literas. Idem eſt qñ per procuratorem videris contrahere, vt qui procurator, vt nuntius interuenit. ff. de conſtitu. pecu. l. qui autem. §. vltim. & C. quod cum eo. l. ſi ex contractu. Idem ſi quaſi contraho tecum per procuratorem, vt ſi numero ſibi vt ſoluat creditoribus tuis, vt eſt caſus. ff. de neg. geſt. l. ſi pupilli. §. j. Aut contrahere vel quaſi cum procuratore non eſt contrahere vel quaſi cum dño, & tunc refert. Aut iſte procurator, caret mandato, & tunc non obligat, vt ff. de procurator. l. in cau. §. ſed hoc ita. & l. ignorantis. & d. l. ſi pupilli §. ſed ſi ego. Aut procurator habebat mandatum, & tunc habebat mandatũ expreſſum, vel tacitum ſic contrahendi. Aut non. ſi ſic, tunc aut eſt ſecum contractum in contemplatione domini, & tunc dñs tenetur directa inſtitoria, vel vtili. ff. de inſtitoria actione. l. in eum C. ſi certum pet. l. ſi mutuam. C. de exercito. actio. l. ſi mutuã. Aut nõ eſt cõtractũ contẽplatione dñi, & tũc aut cõtrahit habẽs aĩm nõ obligãdi dñm, & tũc nõ ẽ obligatus dñs, vt C. ſi tu. vel cu. inter. l. ſi creditor Aut cõtrahit ſecũ nõ habẽs aĩm, obligãdi dñm, nec aĩum in contrariũ, ſed indifferẽter, & tũc ñ eſt dñs obligatus, niſi mutuũ verſum fuerit ĩ vtilitatẽ eius, vel ratũ hẽat, tũc. n. obligat' eſt vtili inſtitoria, vt C. q cũ eo. l. ei q ſeruo. in fi. q. eſt notabile ſm Pe. de Bel. perti. ibi. Et ſi quæris quõ ſcietur de aĩo cõtrahẽtis, videtur ſm Iac. de Raui per coniecturas. vt quia eſſet vtilior & ſecurior obligõ contra dñm q̃ contra procuratorẽ, vel econtra. ff. de dolo. l. nã is iũcta. l. cũ de indebito. in fi. ff. de prob. In dubio vero vbi ceſſant cõiecturæ vr quod habuerit animum obligãdi vtrũque, arg. ff. de peculio. l. hinc quæritur. & de ſtipu. ſeruorum. l. fi. ſm eum ibi, ſi

non

non habuit mandatum expreſſum vel tacitum ſic contrahen-
di, ſed habeit generale, tunc ex contractu procuratoris nō te-
netur dominus, niſi eo caſu quo procurator in re domini con
traxit. vt ff. de inſtiu. l. cuicunq; §. non tamen. de act. emp. l. Iu
lianus. §. ſi procu. de euict. l. ſi cum venditor §. diuiſione.
¶ Super eod. cap. Ad declarationem glo. penulti. Si quæris, qñ
pecunia dicatur verſa in vtilitatem eccleſiæ, & qualiter credi-
8 tor debeat hoc probare, diſtingue. † Aut quæris primo quan-
do dicatur verſa in vtilitatem eccleſiæ, & tunc, aut eſt verſa,
vel expenſa non in neceſsitatem vel vtilitatem euidentem lo-
ci ſeu eccleſiæ, licet in pulchros equos, vel mulos, vel fulgidas
veſtes, vel pingues morſellos, vt de alijs taceamus, & tunc nō
poteſt dici in vtilitatem eccleſiæ verſum, vt ſatis probatur ex
tra de rebus eccleſi. non ali. c. monaſteriorū. verſic. niſi neceſsi
tas aut vtilitas monaſterij. &c. in cle. vbi denotat neceſsitatem
vel vtilitatem locorum, & non perſonarum ſm. G. de Monte
laud. ibi ſuper verbo monaſterij. Aut eſt verſa vel expenſa in
neceſsitatem vel vtilitatem euidentē eccleſiæ ſeu loci, & tunc
non durat verſum, & tunc dic, vt ſ. proxima diſtin. Aut durat
verſum, ſicut in ædificijs perpetuis, in emptionibus rerū im-
mobilium, in ſolutione grauis debiti quod monaſterio forſan
ſub vſuris imminebat, & tunc dicitur vtiliter verſa, & eccleſia
teneatur, argu. 10. q. 2. hoc ius porrectum. & c. allegato mona-
ſteriorum. verſi. niſi. Vnde ſecundum Hoſt. hic qualitercunq;
pecunia verſa ſit in vtilitatem eccleſiæ, & ſi contractus nullus
ſit, eccleſia obligatur de in rem verſo, vt hic & ff. de in rē ver-
ſo. l. j. & l. ſi pro patre. ſi certum pet. l. ſi me & Titium. de con-
9 di. inde. nam natura. † Aut quæris de ſecundo. ſ. qualiter credi-
tor debeat hoc probare. Et tūc aut quæris de pecunia recepta
per eccleſiam ex contractu mutui, aut de pecunia recepta, per
eccleſiam ex alio contractu. Si ex contractu mutui, tunc dicit
Io. in §. alleg. hoc ius porrectum, quod ſufficit, quod eccleſia,
tunc temporis egebat pecunia, & idem ſentit ibi Lau. Tu ve-
ro ſaluo meliori iudicio ita dicas aut creditor probat huiuſmo
di verſionem ſolum per inſtrumentum debiti, in quo Abbas
& conuentus confitentur quod pecunia ſit verſa in vtilitatem
eccleſiæ, & talis probatio non ſufficit, nec ex tali confeſſione
eccleſia obligatur: quia ſi non obligatur ex contractu, nec ex
pecunia recepta, vt hic, & in §. alle. hoc ius. multo minus ex cō
feſsione Abbatis, & conuentus, niſi alias probaretur per legi-
tima documenta, arg. C. de ſacroſan. eccl. l. iubemus nulli poſt
hac. §. ſcientes. ff. de re mili. l. non omnes. §. a barbaris ſecundū
Archid. in §. alleg. hoc ius. in glo. debet ergo in fi. Et Guili. de
monte. lau. in d. c. monaſteriorum. ſuper verbo monaſterij.
Aut probat alias quam per inſtrumentum confeſsionis & tūc
aut eccleſia plene probat amiſsionem pecuniæ per caſum, &
tunc non dicetur verſa in vtilitatem eccleſiæ, vnde curioſus
debet eſſe creditor, quod pecunia eius in vtilitatem eccleſiæ
vertatur, argu. ff. de in rem verſo. l. j. §. ſed ſi accepit ſm G. de
mon. lau. vbi ſupra. Aut non probat eam amiſſam, & tunc aut
creditor dat mutuo pecuniam prælato, & vniuerſitati in ſimul
& tunc credit Lau. & Arch. poſt eum in. §. alleg. hoc ius ipſum
10 habere actionem, licet forte pecunia ſit cōſumpta, † quia vni-
uerſitas bene poteſt conditionem eccleſiæ facere deteriorem
argu. C. de ſacroſan eccle. l. iubemus nullam nauem. hoc idem
tenet Go. ſupra de elec. ſacroſan. & de ordine cog. c. 2. vbi dicit
quod non fuit delictum ſolius Abbatis, ſed abba. & conuētus.
& ideo potuit præiudicari monaſterio, vt 16. q. 3. cap. placuit.
2. & 25. q. 2. ita nos. idem tenent Iac. de Are. & Cyn. C. de ſacr.
ſan. eccle. in authen. hoc ius porrectum. & hoc maxime hēt
locum, ſi viri ſunt diligentes at. C. qui & adue. quos. l. j. ſecun-
dum eos. contra hoc eſt arg. expreſſum. ſ. de conſti. quæ in ec-
cleſiarum. & de re. ec. non ali. c. vlt. in fi. C. de ſacroſ. ecle. l. iube-
mus nulli poſt hac. §. ſcientes. ibi nec ſi omnes &c. per quæ iu
ra patet quod non ſufficit cōſenſus capituli, niſi ſit legitimus.
ſed non obſtant quia ibi loquitur in alienatione rei eccleſiaſti-
cę, quæ eſt interdicta, ſed accipere pecuniam non eſt interdi-
11 ctum. † Aut dat pecuniam mutuo ſoli prælato, & tunc dicūt,
Ia. de Are. & Cin. in auth. hoc ius por. aut de conſenſu capituli
& tunc idem vt hic, aut ſine conſenſu capituli, & tunc ꝓbat p
coniecturas, videlicet ſi res indigebat refectione, & res appa-
ret refecta, & creditores vrgentes dimiſsi, arg. ff. de priui cre-
di. l. ſi ventri. §. vlti. ex huius. n. coniecturis & ſimilibus appare
bit, & præſumitur in vtilitatem eccleſiæ verſam pecuniam,
ſecundum eos. Quod poſſet concedi niſi in caſu vbi eccleſia
probaret ex alia pecunia rem fore refectam, vel creditores di-
miſſos, quia eo caſu ſecus, at. no. per Gof. ſ. ti. ꝓxi. c. j. vbi dicit
q̄ niſi ſit factus contractus ꝓ neceſsitate eccleſiæ nō eſt vali-
dus, ar. c. all. hoc ius porre. & 12. q. 2. ſine excep. quin poſsit re-
ſcindi per in inte. reſti. de in inte. reſti. c. j. & ſ. tit. proxi. c. j. Ex-
ponunt Inn. Ho. & Abb. pro neceſsitate ecc. ſ. ſi verſa eſt in vti
litatem eccl. alias non obligatur eccl. & idem Arch. in c. allega.
hoc ius porre. Si quæris de pecunia recepta ex alio contractu
dic vt no. Inn. ſ. de depoſito. c. grauis gl. j. Hoſt. poſt eum, vbi
dicunt non credimus, ꝙ in aliquo contractu niſi in mutuo,
ꝙ ille qui contrahit cum eccl. debet eſſe ſollicitus, ꝙ pecunia
quam et pro contractu dat in vtilitatem eccleſiæ conuertatur,
vel expēdatur; non. n. inuenitur hoc in iure cautū. & idē tenet
12 Arch. in §. alleg. hoc ius porrectum. in gl. alle. debet ergo ſi tñ
in tali receptione eccleſia deciperetur, ſeu grauaretur, poſſet pe
tere reſtitutionem per iura ſuperius alleg. & per ea quæ dixi ſu
pra in proxima diſtinctione.

1 *Mandans ſuſcipit obligationem mandato expleto.*
2 *Fideiubens animo nouandi ſtatim obligatione liberandus.*
3 *Fideiuſſor non liberandus obligatione ante conditionis obligatio nis euentum.*
4 *Fideiuſſor debitoris bona diſſipantis qualiter obligatione liberandus.*
5 *Mandatarij & fideiuſſoris differentia.*
6 *Fideiuſſor condemnatus in debitorem agit.*
7 *Debitor condemnato, fideiuſſor non cenſetur condemnatus.*
8 *Fideiuſſor de iudicio ſiſti abſoluendus reo condemnato.*
9 *Fideiuſſor iudi. ſolu. condemnatur, reo condemnato.*
10 *Fideiuſſor in omnem cauſam, ſemper tenetur.*
11 *Fideiuſſor ad tempus, eo finito liberatur.*

DVm pro quo. Si quæris vtrum fideiuſſor
debitoris qui diu in debiti
ſolutione ceſſat, aut diſsipare bona ſua cepit, poſsit
agere contra debitorē vt ipſum liberet a fideiuſſio-
ne, diſtingue. Aut quæris de mandatario cui mandatur, quod
fundum emat, vel aliū contractum ineat. Aut quæris de fide-
1 iuſſore qui pro alio intercedit. † Si de mandatario, tunc dic, ꝙ
talis incontinenti mandato expleto agere pōt cōtra mandan-
tem, vt in ſe ſuſcipiat obligationem, vt probatur. ff. de neg. geſ.
l. ſi quis mandato Titij manda. l. ſi mandato meo. in princ. Si de
2 fideiuſſore refert, † aut quæris de eo qui aīo nouandi interceſ-
ſit, & talis ſimiliter agit ſtatim, vt in d. l. ſi mandato meo. §. ſi
iudicio ſiſti. & §. fi. Et eſt rō, quia liberauit reum principalem,
ac ſoluiſſet, vt ff. manda. l. inter cāſ. §. ſi is qui. & hoc no. glo. C.
manda. l. pro ea. Aut quæris de illo qui non aīo nouandi inter-
ceſsit & tunc, aut quæris de debitore qui diu in ſolutione ceſſa
3 uit. Aut de illo qui bona ſua diſsipare cępit. † In primo caſu re
fert, aut debitor principalis nondum eſt in mora ſoluendi, vel
faciendi, puta quia eſt obligatus ſub conditione, vel in diē, &
tunc non pōt agere ante conditionis vel diei euentum, nam &
ſi ante ſolueret quod plus eſt agere non poſſet, vt ff. manda. l.
ſi mandauero. in princ. Et pro tanto dicunt Iac. de Are. & Cy.
in l. the. ſi pro ea. quod ſi ego vendidi tibi aliquam rem, & dedi
tibi nomine euictionis Titium fideiuſſorem, Titius nō pote
rit agere contra me vt eum ab obligatione liberem anteq̄ res
ſit euicta, quia nec res ceſsit, nec venit dies obligationis. ff. de
ver. ſign. l. cedere diem. Et eſt optima rō, nā ipſa fideiuſsio, q̄
eſt introducta in fauorem ipſius debitoris, vt Titius inueniat
cum eo contrahentē, & vt maiorē dilationē habeat, eſſet aliàs
in ipſius læſionē ſi teneretur ſoluere occaſione fideiuſſoris ci
tius quam teneretur, ſi fideiuſſorē aliquē non dediſſet, argu. C.
de legibus. l. quod fauore. Aut debitor principalis eſt iā in mo
ra, vt quia eſt pure & efficaciter obligatus, vel ſub condōne q̄
iam euenit, vel in diem q̄ iam ceſsit & euenit & tunc refert ſe
cundum Hoſt. hic. Aut lapſum eſt tps ſ. quod debuit ſoluere,
& nō ſoluit, & fideiuſſor inde moleſtias & grauamina incipit
ſuſtinere, & tunc pōt agere. arg. ſ. c. cōſtitutus. Et ita exponit
hic verbum illud diu, in textu. Aut non eſt lapſum tps. ſ. quod
debuit ſoluere, vel ſi eſt, nondum tñ fideiuſſor inde moleſtias
& grauamina cępit ſuſtinere, & tūc ſi diu debitor ceſſauit, in
ſolutione agere poterit vt hic. & diu intelligunt quidā ſi ſtetit
p ſex mēſes. ar. C. de fideiuſ. l. ſancimus. ſ. de cle. nō reſi. ex tuæ
vel dic & melius ꝙ hoc diu arbitrabit̄ bonus iudex, ar. ff. mā. l.
Lucius. de iure deli. l. j. in fi. ſ. de of. dele. de cāſis. ī fi. & hoc te-
net Ac. ī l. alleg. ſi ꝓ ea. & Ber. hic, arbitrabit̄ aūt iudex hoc ex
tpis curſu, ex affectu ꝑſonarū, & ex ijs q̄ iter cōtrahentes acta
ſunt vt ibi, & ex alijs cōiecturis. ff. de le. j. l. ſi ſeruus pluriū. §. ſi.
4 ſm Ho. hic & in ſum. e. tit. §. fi. † Si q̄ris de illo debitore q̄ bona
ſua diſsipare cępit, vt qa oēs dīt ꝙ male facit, facta ſua, tūc aut
iā ante ips ſeu tpe fideiuſsionis cepit bōa ſua dilapidare, & tūc

ſi poſſet fideiuſſor eadē cā agere ꝙ ipſū,& imputet ſibi q̄ ꝓ tali
fideiuſsit.ar.ff. vt in poſ.leg l.ſi is a quo.§.ſi.& l.plane ſm Accu.
in d.l.ſi pro ea.idem Egi.& Io.And.hic.arg.ſupra de loc.& con
du.cap. propter ſterilitatem.ibi locationis tēpore. &c. & hoc
probat verbum cœpit,quod ponitur hic in textu ſm eos, &
expreſsius probat textus illius. l.ſi pro ea.ibi neque bona om-
nia eam dilapidare poſtea cępiſſe cum probare poſsis &c. Aut
non tempore fideiuſsionis vel ante,ſed poſt cępit diſsipare,bo
na ſua,& tunc poterit agere,vt hic,quia quę de nouo emergūt
auxilio indigent.ff.de inter.act.l.de ætate.§.ex cauſa.de ventre
5 inſpi.l.j.in prin.& l.alleg.plane.†Reſtat videre quæ eſt ratio di
uerſitatis inter mandatorem & fideiuſſorem,dicit Accur.in l.
alleg. ſi pro ea.quod ratio eſt,quia qui mandatum accepit de fi
deiubendo,videtur accipere, & de ſoluendo , ſecus in manda-
tario.ff.de condi.inde.l.indebitum.& idem dicit Ber.hic. Sed
hoc non eſt verum ſm Iaco.de Ra.Pe. de bel.perti. in l.alleg.
ſi pro ea.nam ſi debitor videtur mandare fideiuſſori quod ſol
ueret,ſequeretur quod ſi creditor haberet pignus debitoris,&
ipſum venderet quod fideiuſſor tenetur ei actione mandati,
conſequens eſt falſum vt C.de dolo.l.j.alias.ff.de dolo.l. j. ſed
bene verum eſt quod ſi ſoluat repetit per actionem mandati.
ff.iudic.ſolui.l.iam tamen.§.in hac. Dic ergo quod ratio eſt,qa
fideiuſſor intercedit ad illum finem quod debitor dilationem
habeat,& ideo ſequitur,quod fideiuſſor non ſtatim illum con
ueniet,quia beneficio nos adiuuari,non decipi nos oportet.ff.
commo. l.in commodato.§.ſicut. Secus ſi mandaui tibi , vt e-
mas & ideo ſtatim agis.
6 ¶ †Super eodem cap. Hic habes quod fideiuſſor condemna-
tus poteſt agere contra debitorem. Sed ſi quæris nunquid ſen
tentia lata contra reum principalem præiudicat fideiuſſori, in
tantum quod condemnato reo fideiuſſor cenſeatur condem-
natus,& poſſet fieri executio poſt quatuor menſes contra fi-
deiuſſorem,& ſine noua petitione. Et eſt huius quæſtionis v-
nus effectus, quia ſi poſsit fieri executio, poterit ſtatim , ac ſi
ipſemet condemnatus eſſet agere contra debitorem, circa, ꝗ
diſtingue. Aut fideiuſſor interuenit in contractu , aut in iudi-
7 cio. †Si in contractu tunc condemnato debitore fideiuſſor nō
intelligitur condemnatus,immo eſt agendum cum eo actione
ex ſtipulatu.ff.de pigno. l.grege §. ſi cum fideiuſſore. quia ibi
agitur cum vtriſque. Si autem condemnato debitore condē-
naretur fideiuſſor,ſuperfluè ageretur cum fideiuſſore , immo
ſufficeret quod eum debitore ageretur. Item alia eſt obligatio
principalis,& alia fideiuſſoris,inſtitu.de fideiuſ.in princi. Si fi-
8 deiuſſor interuenit in iudicijs tunc †aut tantum promiſit reū
iudicio ſiſti, & tunc condemnato reo abſoluitur fideiuſſor ,
quia iam adimpleuit quod promiſit.ſ.fecit reum in iudicio. ff.
9 de fideiuſ.l.grecè. §.j. †Aut promiſit iudi.ſolui , & tunc condē
nato reo per conſequens condemnatur fideiuſſor. vt ff. iudic.
ſolui.l.primo. Idem dicendum eſt ſi totius cauſæ acceptus eſt
fideiuſſor,vt d.l.Græcè.§.j.ad finem.ſaltem quo ad hoc, quod
fiat executio in bonis fideiuſſoris,vt C.de vſuris.rei iudi.l.vlt.
§.vlt.ita diſtinguunt Gar.& Car.Guil.& Io.An.ī.de iniurijs.c.
vnico.lib.6.cum quibus concordat Specu.rubrica de ſenten-
tiæ executione. §.ſequitur videre.verſi.quod ſi ſententia. &
Odoſ. & Cin. & alij modern. in d.l.vlti. C. de vſuris rei iudi.
vbi de hoc tangit glo.
¶ Si quæris vtrum ſi debitori qui tenetur ſoluere debitum ad
certum tempus,creditor tempus prorogauerit ignorante fi-
deiuſſore,qui pro eo intercesſit,vtrum fideiuſſor poſt tēpus,
10 prorogatum tenebitur, diſtinguit Hoſtiē.hic. †Aut fideiuſſor
ſimpliciter fideiuſsit in omnem cauſam,& tunc tenetur poſt
tempus,vt ff.eod.l.fideiuſſor & l.ſi debitori. & l.ſi pro eo.§. ſi
11 nummos, †Aut fideiuſsit vſque ad certum tempus, & tunc ſe
cus. ff.de pactis.l..ſi.de arbit.l.Labeo.§.fin.loca.& conduc. l.itē
quæritur. §.qui impleto. de prætoria ſtipula.l. Valerianus.C.lo
cat.& conduc.l.ſi cum hæres.vel dic vt no.ſ. de appel. præ-
terea.2.ſecundum eum.

De ſolutionibus. Rubrica.

1 *Eccleſia res pro alienis debitis obligans ſuſpendendus.*
2 *Irregularitas a ſolo Papa relaxanda.*

SI quorundam. Super §.ſi quis autem. Si quæris vtrum om-
nes qui committunt contra tenorem huius c. ſen
tentiam ſuſpenſionis incurrant,diſtingue. †Aut q̄
1 ris de epīs & ſuperioribus,& tales nō incurrūt, vt
ī.de ſent.exc.quia periculoſum.li.6.de elec. ſi cōpromiſſarius.
§.hmōi.e.li.& no.ſ.de conce.pręb.c.dilectus Epōs tñ puto ex
hac cā per ſuperiores ſuos ſuſpendendos,& quicunq; ſit ſu-
ſpenſus ſn̄iam nō ſeruauerit, deponēdus eſt de rigoris.ī. de vi
ta & ho.cle.c.vt.clericorū ſm Hoſt.& Io.An. Aut queris, de
alijs inferioribus, & tales incurrunt vt hic. Et caueat ſic ſuſpē
ſus ne ante relaxationem ſuſpenſionis ingerat ſe diuinis, alias
2 irregularitatem incurret, †a qua non niſi per Papam poterit li-
berari, vt patet ī.de re iudi.cum æterni.& de ſent.exc.cum me
dicinalis.li.6. ſm Hoſt. Sed Io.An.non credit eum irregularē,
iſto caſu, cum non ſit ſuſpenſus ab officio vel a diuinis , vide-
tur verius primum per tex.qui dicit ab adminiſtratione ſpiri-
tualium & ſic per conſequens ab officio.

1 *Ceſsionis bonorum cum iuramento renunciatur.*
2 *Ceſsioni bonorum renunciare non licet.*
3 *Ceſsione bonorum non gaudet doloſus bonorum diſsipator.*
4 *Cedere bonis non poteſt reus criminis.*
5 *Cedere bonis non poteſt qui debitum non agnouit.*
6 *Cedens bonis debitor reali actione non audiendus.*
7 *Cedere bonis poteſt debitor ad factum.*
8 *Cedit bonis debitor ad dandum.*
9 *Ceſsio de quibus bonis facienda.*
10 *Ceſsio bonorum qualiter fiat.*
11 *Ceſsio bonorum quando facienda.*
12 *Ceſsionis bonorum effectus.*
13 *Cedens bonis an carcere teneatur. 15.*
14 *Cautio idonea dicitur cum fideiuſſoribus & pignoribus.*
16 *Mendicans loculos habere præſumitur.*
17 *Qualitas intrinſeca præſumitur.*
18 *Qualitas extrinſeca non præſumitur. 21.*
19 *Notoriè pauper ad ceſsionem admittendus.*
20 *Præſumitur de præterito ad præſens.*

ODoardus. Si quæris qui debitor poſsit cede
re bonis,& quibus,& qualiter , &
quādo,& quot effectus habeat ceſsio,diſtingue. Aut
quæris de primo quis poſsit,tunc refert,aut debitor,
1 renuntiauit beneficio hmōi ceſsionis,aut non. Si ſic,tūc, ſaltē
per iuramentum ſcienter & ſponte præſtitum, & tunc nō pōt
cedere obſtante iuramento,arg.eorum quæ le.& no.ſpāliter p
2 Hoſt.& me ſ.de iureiur.ex reſcripto. †Aut non per iuramen-
tum,& tunc non valet renuntiatio ſiue ſit ſimplex ſine pacto
quia beneficium ceſsionis demum competit poſt factam con
demnationem vel confeſsionem, vt ff.de ceſ.bo.l.pen.& ſic ei
quod nondum competebat renuntiari non pōt,quia iuri futu
ro &c.ff.de le.2.l.ſi ita ſcriptum.§.j.& de acquir.hære.l.is quæ
hæres. Siue ſit facta per pactum,quia per incarcerationem di-
citur debitor iniuriam pati,vt C.qui bo.ce.po.l.cū filij q̄ eui-
tatur per beneficium ceſsionis,vt e.tit.l.j.& ſic fieret ſuper fu
tura iniuria non propulſanda,& per conſequens nō valeret. vt
ff.de pactis.l.ſi vnus.§.pacta q̄ turpē. †Item pro hoc ligaretur
hominis libertas.ff.de libe.hoīe.exhi.l. 2.& per conſequēs non
valet vt ff.de liberali cā.l.nec ſi volens. Item pro hoc deduce-
retur in ſpeciem ſeruitutis.vt d.l.2.quod eſt prohibitum fieri
propter æs alienum.C.de ae.& ob.l.ob æs. Item quia videtur,
contra bonos mores; ergo. &c. ff.ſolu matri.l.alia.§.eleganter.
& hanc opi.tenet ibi Dyn.quam humaniorem vr̄ approbare
glo.C.de act.& obli.in auth.imo a debito ſignata.ſuper d.l. ob
ęs, vbi dicit quod illis legibus renuntiari non pōt. Secus tñ eſt
ſm Hoſt.& Io.And. hic in priuilegio quod quis non condem
netur niſi in tantum quantum facere pōt,quia ſi fiat pactum,
quod habens hic priuilegium inſolidum condemnetur, ſi qui
dem competat ratione perſonæ priuilegiatę non valet ff.ſolu.
matrim.l.alia cā.§.eleganter. ſi vero rōne contractus puta pro
ſocio,tutelæ,valet pactum.ff.pro ſocio.l.vetum.§.j.& §.ſeq ff.
de re iudi.l.ſi cum venerit & l.præcedenti.nec mirum quia in
renuntiatione,ſeu amiſsione illius priuilegij ſpecialis non eſt
tantum præiudiciū,ſicut in renuntiatione ſeu amiſsione illius
priuilegij communis,per quod pœna carceris euitatur. Si debi
3 tor non renuntiauit beneficio huius ceſsionis,tunc †aut dolo-
sè & fraudulenter diſsipauit bona ſua.& tunc non poteſt ha-
bere beneficium ceſsionis, vt eſt caſus. ff.de his quæ in fraud.
credi.l.vlt.§.fin.cum ſua gl.& in auth.de fideiuſ.§.quod ſi ſit.cū
ſua glo.quæ incipit, ſm eos cedere collatio.j. Aut non diſsipa
uit bona ſua fraudulenter,& doloſè,ſed alias. Et tūc aut eſt debi
tor ex delicto ſeu maleficio,vel quaſi , aut ex contractu , vel
quaſi. †Si ex delicto ſeu maleficio vel quaſi,tunc nō pōt cedere
bōis,ſed ſi ñ pōt ſoluere debet luere ī corpore,vt 14.q.6. ſi res
vbi hoc no.Io.ī gl.ar.ꝙ q &c.12.q.2.fraternita.ī.de cle.male.c.
2.in fi.& 17.q.4.vxor.vbi hoc no.Arch.ſup verbo mācipatus.
ſi ea

Si ex cōtractu vel quaſi tunc, aut eſt obligatus ex dolo ſeu per
medium doli, & tunc idem vt.ff.de admi. tut.l.ob fœnus.&.ſ.
de dolo & contu.cap.finem litibus. in fine vbi de illis duobus
membris plenius dixi. Aut eſt obligatus non ex dolo nec per
5 medium doli, ſed alias, & tunc refert † aut debitor vult cedere
antequam debitum agnoſcat extra ius vel in iudicio confitea-
tur, vel fuerit condemnatus, & tunc non debet audiri inuito
creditore volente probare cōtrarium incontinenti, vt leg. &
not.ff.de ceſsi.bo.l.pen.& hic in prima glo.licet Accur. contra.
C.qui bo.ce.poſ.l.1. & malè. Aut debitor vult cedere poſtquā
debitum agnouit extra ius, vel poſtquam fuit in iudicio cōfeſ-
ſus vel condemnatus & tunc, aut debitor eſt obligatus & con
6 uenitur actione reali aut perſonali. † Si reali credo quod non
audiretur cedens: & poteſt eſſe ratio, quia talis actio competit
contra poſſeſſorem.C.de ali.mu.iudi.cauſa facta.l.vna.ſ.de iu-
dic.c.examinata. & quantum ad rem quam poſsidet nulli du-
bium quin ſit ſoluendo, cum habeat facultatem rei reſtituen-
dæ vt ibi. &.ff.de rei vendi. l.officium. Item hoc poteſt pro-
bari, nam lex dicit q; ſi Titius donauit fundum Seio & tradi-
dit, & ſic tranſtulit dominium, ſi poſtea poſſeſsio ad eum re-
dijt, & ideo conueniatur per Seium rei vendi. condemnabitur
inſolidum, non inquantum facere poteſt, ſicut & quilibet alius
poſſeſſor vt.ff.de rei vendi.l. Neſennius.§.fundū. vbi dicit Iac.
de Ra. q; ille qui alias condemnatur inquantum facere poteſt
non habet hanc exceptionem contra illū qui agit actione reali
ad rem ſuam. Si actione perſonali tunc, aut eſt obligatus ad fa-
ctum: aut eſt obligatus ad dandum. Si ad factum tunc, aut con
uenitur ad intereſſe, & tunc idem eſt quod in dando ſtatim di-
cam.arg.ff.de re iudi.l. ſi quis ab alio.§. vlti. Aut conuenitur ad
factum & tunc, aut erat electa induſtria perſonæ, & tunc non
euadit factum cedendo bonis, arg.ff.de noui oper.nuntia.l.ſti-
pulat.§.ſiue. de ſolut.l.inter artifices. & ſic poſſes intelligere ſi
7 velles.C.qui bo.ce.poſ.l.propter honorem. † Aut nō erat ele-
cta induſtria perſonæ, & tunc quia liberatur ſoluendo intereſ-
ſe poteſt cedere, ſicut ſi eſſet obligatus ad dandum, prout ſtatim
ſequitur. Et eſt ratio quare ſecus eſt vbi eſt electa induſtria, &
ſecus vbi nō eſt, quia in obligatione pecuniaria admittitur ceſ-
ſio bonorum, per quam cōſulitur creditori cui de bonis ſi ſint
poteſt ſatisfieri. Et idem vbi debitor eſt obligatus ad factum,
in quo ſua induſtria non eſt electa, ſed vbi ſua induſtria eſſet
electa ſi cederet bonis, bona nō poſſēt facere factum. Et ideo
eo caſu debitor non poteſt cedere, imò præcisè cogitur ad fa-
ctum, ſtando in compedibus: ideo cōſuetudo illa qua ſcriptor
cogitur ſcribere etiam in compedibus ponitur, iuri noſtro eſt
conſona, argu. C.de caduc.toll.l.vnica.§. ne autem.ff.de leg.3.
l.fideicommiſſa.§.vlt. & in l.alleg. ſtipulatio.§. ſiue & ibi not.
8 † Si debitor eſt obligatus ad damnum tunc refert. Aut eſt de-
bitor priuati, & tunc poteſt cedere vt hic &.ff.&.C. de ceſsio.
bo. per totū. quod intellige de petentibus ſeu inſtantibus cre-
ditoribus vt ſtatim dicam. Aut eſt debitor fiſci, & tunc dicunt
quidam quod talis non poteſt cedere vt.C.de exac.tribu.l.ne-
mo.& l.quoties.lib.x.Sed contra hoc facit.C.eo.l.2.& 3. Quid
dicendum, certè dicendum videtur q; aut debitor publicus nō
eſt contumax, ſed in quantū poteſt deuotus ſuo creditori exi-
ſtit. Aut eſt cōtumax & ingratus, in primo caſu cedere poteſt
& beneficio ceſsionis vti vt d.l.2.& 3.C.qui bo.ce. poſ. In ſe-
cundo caſu propter contumaciam capietur, non tñ credo eum
incarcerandum; ſed in aperta & libera cuſtodia detinebitur in
curis, vel palatio, nec huiuſmodi detentionē per ceſsionis be-
neficium poterit euitare, vt d.l.quoties &.ff. ad l.Iul.pecu.l.ſa-
crilegij.§.vlt.quod credo verum qñ eſt ſoluendo. Si autem eſ-
ſet non ſoluendo talis debitor publicus, tunc admitterem ceſ-
9 ſionem, vt.C.qui bonis cedere poſſunt.l.ſi pater tuus. † Sequi-
tur de ſecundo ſcilicet quibus bonis & tunc, aut quæris de cle-
ricis: aut de laicis. Si de clericis tunc, aut de beneficiatis: aut de
alijs. Si de beneficiatis tunc aut quæris nunquid poſsint cede-
re ipſis beneficijs, & dic quod non ſine licentia & authoritate
ſuperioris ad quos pertinet collatio ſeu diſpoſitio ipſorum, vt
.ſ.de renunt.c.admonet cum ibi alle. Aut nunquid poſsint ce-
dere alijs bonis etiam fructibus ſeu reditibus beneficiorū, &
tunc dic quod ſic.arg.ſ.tit.proxi.cap. fin. cum ibi no. ſi tamen
per hoc eccleſia ſeruitio diuino fraudaretur, vel alias grauare-
tur poſset petere reſtitui, per eam quæ no. Hoſti.ſ.de tranſac.
c.veniens in fin. Si quæris de non beneficiatis, tunc dic idem
quod in laicis vt hic. Si quæris de laicis, & tunc dicunt quidam
quod debet cedere oībus bonis vſq; ad vltimum quadrantem,
ita q; nudus recedat & euadat, arg.C.qui bo.ce. poſ.l.cū & filij
ff.eo.ti.l.qui bonis.& hoc innuit ibi glo.eo.ti.in l.pen.dicens
quod omnibus debet cedere, vt etiam vnum denarium nō re-
tineat. Sed contra hoc vr̄, quia in delictis cum aliquis cōdem-
natur & ducitur ad ſupplicium relinquuntur ſibi panniculi ia
& zona & viles veſtes.ff.de bonis damnato.l.diuus. ergo mul-
to magis in cōtractibus, arg.ff.depoſi.l.bona fides.ad quod re-
ſpondent quod aliud in cōtractibus & aliud in delictis vt.ff. de
neg.geſt.l.diuortio.ibi plena erit &c. Sed ratio bona diuerſita-
tis reddi non poteſt. Vnde dic quod humanitatis gratia aliquę
veſtes ſibi relinquendæ ſunt prout dictum eſt de delinquenti-
bus ducendis ad ſupplicium, & in hac ſententia fuerunt Dyn.
10 Pet.de Bellaper.& Cyn.C.qui bo.ce.poſ.l.1.† Sequitur de ter-
tio qualiter fiat, dic quod ſecundū ll. ſine aliqua ſolennitate ſo-
lo verbo, & ſolo cōſenſu vt.C.qui bo.ce.poſ.l.in omni. Sed ſe-
cundum canones debet præſtare idoneam cautionem de ſol-
uendo ſi peruenerit ad pinguiorē fortunam: & iſta cautio erit
per pignora vel fideiuſſores ſi eam præſtare poſsit, alias pręſta-
bit illam quam poterit.ſ. iuratoriam ſm Ber. hic. Sed Goffr.
Hoſti.& Ioan.Andr. intelligunt hoc caſu cautionem idoneam
eſſe iuratoriam, quia ex quo cedit bonis, ſatis notum eſt quod
non poteſt aliam exhibere, faciat igitur quod poteſt.22.q.2.fa
ciat. hoc eſt iuret.ſ.de verb.ſigni.ex parte. poteſt etiā fieri per
11 nuntium vel epiſtolam vt.ff.eo.l.vlti. † Sequitur de quarto.ſ.qñ
quis poſsit cedere, & tunc dicunt quidam quod tunc demum
quando conſtat eum eſſe non ſoluendo in toto vel in parte vt
hic: quod non credo verum, arg.ff.de tribu.l.illud. circa prin.
ver. quid tamen. Vnde dic quod aut eſt iam condemnatus, &
tunc poteſt cedere bonis vt.C.qui bo.ce.poſ.l.2.&.ff.eo.titu.l.
pen. Aut nondum eſt cōdemnatus & tunc, aut vult bonis ce-
dere antequam debitum confiteatur, vel agnoſcat, & non po-
teſt vt d.l.pen. Aut poſt & tunc, aut petentibus ſeu inſtantibus
creditoribus, & tunc poteſt vt hic. Aut nō petentibus nec in-
ſtantibus creditoribus. & tunc non poteſt, quia beneficiū ceſ-
ſionis eſt introductum ad euitandam carceris iniuriam, vt.C.
qui bo.ce.poſ. l.vlti. ergo, &c. Item ſi poſſet cedere creditori-
bus nō inſtantibus poſſet creditores in bonis quęrendis frau-
dare propter beneficium ceſsionis quod eſſe non debet: nam
cum malitijs hominum ſit obuiandum, nō debet via malitijs
aperiri.ff.de rei ven.l.in fundo.C.de indic.vidu.toll.l.2.in fi.ſ.
12 de reſcrip.ſedes apoſtolica in fine. † Sequitur de quinto.ſ.quot
effectus habeat ceſsio, dic quod primus eſt quod cedens non
detrudatur in carcerem vt.C.qui bo.ce.poſ.j. Secundus, quod
non excōicetur vt hic. Tertius, quod per ceſsionem liberatur
ope exceptionis non ipſo iure, vt in d.l.1.&.C.de bo.auc.iudi.
poſ.l.3.& no.Ber.hic in glo.vlt.& Hoſti.& Io.Andr. poſt eum.
Quartus, quod poſt ceſsionem non poteſt exigi niſi inquantū
facere poteſt, vt.ff.de ceſ.bo.l.qui bonis.& hic. Quintus, quod
ipſa ceſsio habet effectum contra omnes creditores qui erant
creditores tempore ceſsionis, licet gratia vnius tantum ceda-
tur, vt.ff.de ceſsio.bono. lege is qui bonis.§. Sabinus.

¶ Super eo. cap. Si quæris vtrum debitor teneatur ſeu cōpel-
13 latur cauere de debito ſoluendo, diſtingue. † Aut eſt talis debi
tor qui non habet dilationem aliquam ad ſoluendum, & tunc
non cōpellitur regulariter cauere, arg.ff.vt in poſ.leg.l. is a quo
in princ. Fallit in caſu vbi negat, & dilapidat bona ſua, tunc.n.
tenetur cauere aut ſequeſtrare, vt.ff.qui ſatiſd.cog.l. ſi fideiuſ-
ſor.§.vlt. Aut eſt talis debitor qui habet dilationem ſiue a lege
ſiue ab homine per conditionem vel diem appoſitā vel intel-
lectam & tunc, aut quæris de debitore dilationem habēte qui
bona ſua non dilapidat: aut de illo qui bona ſua dilapidat. Si de
illo qui bona ſua non dilapidat, tunc refert, aut quæris in lega-
tis & fideicōmiſsis: aut in alijs. Si in legatis & fideicommiſsis
tunc tenetur cauere indiſtinctè, & eſt ſpeciale fauore vltimæ
voluntatis adimplendæ.ff. vt leg.nomine capi. &.ff. &.C. vt in
poſ.leg. per totum. Si quæris in alijs puta in cōtractibus tunc,
aut debitor habet beneficium dilationis a lege: aut a principe:
aut a partium conuentione: aut a natura obligationis. In pri-
14 mo caſu tenetur cauere idoneè, † ſcilicet cum fideiuſſoribus
vel pignoribus.ff.ſolu.matr.l.ſi conſtante.§. quoties.ff.man.l.ſi
mandato Titij.§.vlt. Fallit hic vbi tenetur ſolum præſtare iu-
ratoriam cautionem cum aliam cōmodè præſtare non poſsit,
ſm opinio.Goff.Hoſti.& Ioan.Andr. hic & dixi ſupra proxi-
15 ma diſtinctione. † In ſecundo caſu idem vt.C.de præci.imper.
offic. l. quoties & l. vniuerſis. quia princeps eſt lex animata in
terris in authen.de conſulibus.§. vlt.col.4. In tertio & quarto
caſibus refert. aut perſona debitoris eſt ſuſpecta, & tunc tene-
tur cauere, ſic intelligitur.ff.de iudic.l. in omnibus. & in hoc
verſatur cauſæ cognitio, de qua ibi dicitur. Aut perſona de-
bitoris non eſt ſuſpecta, & tunc non tenetur cauere, vt.C.de
hæredi.

hæredi. vel actio.vendi.l.2. &.ff.de condi.ob cauſam. dedi. Si
quæris de illo qui bona ſua dilapidat, dic quod tenetur cauere
vt.ff.de priuileg. credi.l. qui creditores.
¶ Super eo. cap. Dicit hic Hoſtien. quod de paupertate iſtius
Odoardi conſtabat per famam, & nuditatem, & inediam no-
toriam, quia mẽdicat hoſtiatim in veritate & ſine fraude: alias
16 contra.C.de mendi. vali.l.vnica.lib.11. † ſqui ex quo hoſtiatim
vadit præſumitur niſi creditores velint probare contrarium.ſ.
quod loculos habet, licet occultos ſic intellige.ff.qui ſatiſ. cog.
l.ſi vero.§.qui pro rei qualitate .de priuil. credi.l.ſi creditores.
C.de proba.ex perſona.ſ. depo.ca.1. vel dic quod probatur eo
ipſo quod bonis cedit.C.qui bo.ce.poſ.l.1.& not.ſ.de pign.la-
tor.& hoc innuitur hic ſecundum eum. Vnde gratia huius ſi quæris
vtrum aliquis præſumitur idoneus, niſi probetur contrarium.
17 Diſtingue, † quia quædam eſt qualitas quæ eſt intrinſeca, cum
qua homo Chriſtianus natus fuit vt.ſ. quod aliquis ſit caſtus,
pacificus, ſobrius, & ſimilia de quibus ſupra in proœmio, & ta-
lis ſemper præſumitur: ſeu quo ad talia quis ſemper præſumi-
tur virtuoſus donec cõtrarium probetur, & ſic intelligitur ſu-
18 pra de ſcruti.ca.vnico. de præſum. dudum cum ſi. † Quædam
eſt qualitas extrinſeca cum qua homo nõ naſcitur, ſed aliunde
acquiritur, vt pote homo naſcitur ſine literatura, ſed per labo-
rem acquiritur, vt.ſ.de renunt.ca.poſt tranſlationem.§.item ſi
quis. Item naſcitur ſine diuitijs, & alijs bonis temporalibus
Iob j.cap.& tunc ſecus vt hoc no.Hoſti.in d.c.vnico. de ſcru-
tinio. Idem Archi.6.q.vlt. actor ſuper verbo non ſoluendo. &
Cardi.& Ioan.Andr.j.de elec.ſi fortè. lib.6. Et Gul.de Monte
Lau.extra de conceſ.præb.c.vnico.ſuper vite laudabilis.in cle.
19 vbi de hoc.† Sed circa hoc poſſet plenius diſtingui, aut eſt no-
torium aliquem fore idoneum vel non idoneum, & tunc non
eſt neceſſaria probatio.j.de accuſa.euidẽtia: quia in incertis &
non certis locus eſt coniecturis.ff.de verb.oblig.l. continuus.
Et ita intellige opinionem prædictam Hoſti.& iura allega. per
20 eum. † Aut non eſt notorium & tunc, aut tempore præterito
erat idoneus ſeu virtuoſus, & tunc talis præſumitur in præſen-
ti, vt ſupra de præſump.c.ex ſtudijs mandata.& ca.cum in iu-
uentute.61.diſt.miramur. Aut tpe preterito erat nõ idoneus,
& tunc talis præſumitur in præſenti.ff. de accuſa.l. ſi cui.§.iiſ-
dem. de re mili.l.non omnes §.a Barbaris.&.j.de reg.iur. cap.
ſemel malus. cum ibi not.lib.6. Et hoc ſiue loquamur de ido-
neitate proueniente a natura, vt in bonis moribus, ſiue de non
idoneitate contra naturam, vt in malis moribus, vt in iuribus
alle. ſiue de idoneitate vel nõ idoneitate proueniente ex acci-
denti, vt in diuitijs & paupertate vt.ff.de liber.agno.l.fin. Aut
non apparet qualis erat tẽpore præterito, ita quod ceſſant om-
nino coniecturæ de præterito ad præſens, & tunc refert. Aut
quæris de virtutibus ſeu qualitatibus in quibus homo Chriſtia-
21 nus natus fuit. & de illis dic vt ſupra.† Aut de illis qualitatibus
in quibus quis nudus natus fuit, vt diuitijs & tũc, aut quis pe-
tit admitti ad aliquem actum ſicut diues ad quem non admit-
teretur niſi diues, & tunc non præſumitur diues niſi probetur:
Aut vult admitti ad aliquem actum vt pauper & ad quem non
admittitur niſi pauper, & tunc oportet quod probet ſe paupe-
rem, vt fideiuſſor qui vult admitti ad fideiuſſionẽ debet pro-
bare ſe diuitẽ, vt in.§.alleg.qui pro rei qualitate. Sed tutor qui
vult ſe excuſare a tutela propter paupertatem debet pauperem
ſe probare; inſtitu.de excuſa.tu.§.ſed & propter paupertatem:
& patronus qui petit alimenta a liberto ſuo vt pauper, debet
hoc probare.ff.de liberis agno.l.fin. Et eſt ratio, quia qui dicit
debet probare.ff.de proba.l.2. & hic.

1 *Ignorantia iuris diuini.*
2 *Ignorantia iuris naturalis.*
3 *Ignorantia iuris ciuilis & canonici.*
4 *Ignorantia facti.*
5 *Exceptio non numerata pecunia infra biennium opponenda.*
6 *Exceptio non numerata pecunia poſt biennium non opponenda.*
7 *Exceptio non nume. pecu. de iure canonico non habet locum.*
8 *Debitor habens penes ſe inſtrumentum, an liberatus præſuma-
tur. 10.*
9 *Iactare ſuam, nemo præſumitur.*

I S qui. ¶ Si quæris vtrum ignorantia iuris vel fa-
cti excuſat, & in quibus, diſtingue. Aut
erratur in iure aut in facto. Si in iure tunc, aut in iu-
re diuino: aut in iure naturali: aut in iure quaſi natu
1 rali: aut in iure canonico: vel ciuili.† Si in iure diuino tunc ta-
lis igno: antia non excuſat. 6.diſtin.c.turbatur.1.q.4.ca.non eſt
peccatum.§.his itaq;.§.notandum. vnde Chriſtus dicit de Iu-
dæis Ioan.15.ſi non veniſſem, & locutus eis non fuiſſem, pec-
catum nõ haberent, ſcilicet de hoc quod nõ credebant in eum
dicit glo.vnde ibi nihil intereſt in vitio decipere vel decipi.16.
quæſt.1.ſi cupis. & de tali ignorantia dicitur quod qui ignorat
ignorabitur.j.ad Corint.14.c.37.diſt.c.ideo.§.vt itaq;.15.q.1.
2 cap.1. † Si in iure naturali tunc ignorantia non excuſat, vt.ff.ad
l.Iul.de adul.l.ſi adulterium.§.ſtuprum.1.q.4.c.turbatur.§.no-
tandum. Si in quaſi naturali, tunc idem, vt.C. de in ius voc.l.2.
3 † Si in iure ciuili vel canonico. tunc aut erratur in iudicio: aut
extra iudicium. Si in iudicio tunc aut ante lit. conteſt. & tunc
error excuſat probata cauſa erroris legitima, vt.ff. de interro.
act.l.de ætate.§.qui iuſto.&.§.Celſus. Aut poſt lit.cont.& tunc
ignorantia non excuſat, vt d.l.non fatetur.&.ff.de dona.l.qui-
dam in iure. vbi hoc not. Accur.&.j.de reg.iur.ca.ignorantia.
lib.6. vbi hoc not. Dyn. Si erratur extra iudiciũ tunc, aut agi-
tur de damno vitando: aut de lucro captando. Si de damno vi-
tando tunc, aut erratur in eo in quo requiritur verus dolus: aut
in eo in quo ſufficit dolus præſumptus, vel lata culpa, vel leuis,
vel leuiſſima. Si in eo in quo requiritur verus dolus, tũc igno-
rantia iuris excuſat, vt.ff.ad Syllejanũ.l. ſi quis in graui.§.ſi quis
ignorans, infra de ſent.excom.cap. ſi vero.2. & de conſti.c.vt
animarum periculis. lib.6. Si erratur in eo in quo ſufficit præ-
ſumptus dolus, vel lata culpa, tunc aut erat publicè notum ve-
rè vel iuris præſumptione, vt quia a tẽpore publicationis cu-
currerunt duo menſes, & tunc iuris ignorãtia non excuſat. vt
.C.de legi. leges ſacratiſſimę. & de iuris & facti ignorantia.l.
conſtitutiones.ff.de publi.vec.& cõmiſ.l.vlt.§.licet ad l.Corn.
de Falſis.l.diuus Claudius in prin. Aut nõ erat publicè notum
verè vel interpretatiuè, & tunc iuris ignorantia excuſat vt.ff.
de decr.ab ord.fa.l.vlt.Si agatur de lucro captando tunc refert.
Aut cum alterius iactura, vt per vſucapionẽ, & tunc iuris igno
rantia non tolleratur nec excuſat ſiue potuit ſiue non potuit,
peritiores conſulere.ff. de iuris & facti igno.l. iuris ignorantia
& de vſucap.l.ſi fur.& l.nunquam. Aut ſine alterius iactura, &
tunc, aut non potuit peritiores conſulere, & tunc iuris igno-
rantia tolleratur. Aut potuit peritiores conſulere, & tunc igno
rantia nõ excuſat.ff.de iuris & facti igno.l.regula.§. iuris igno
rantia.§.ſi quis. & de bonorum poſſ.l.in bonorum, & quis or-
do in bonorum poſſ.ſeruetur.l.2.§.vlt.fallit.ff.de acquir. hære.
4 l.ſi duo.† Sequitur qñ erratur in facto, & tunc aut in facto alie-
no: aut proprio. Si alieno, tunc aut illud factum alienũ erat pu-
blicè notum, & tunc ignorantia non excuſat, vt.ff.de tribu.l.ſi
pupillus.§.proſcribere. At nõ erat publicè notum & tunc ex-
cuſat, vt.ff.pro ſocio.l.vlt.&.j.de reg.iur.c.cum quis.lib.6.Si in
proprio facto, tunc aut certat de damno vitando, & tunc aut
cum alterius iactura, & tunc error in facto proprio non tolle-
ratur nec excuſat, vt.ff.ad.Velleia.l.quanquam: aut ſine alterius
iactura, & tunc tolleratur & excuſat, vt.ff.de condi. inde.l.ſed
& ſi me putem. in princ.§.cum item, & de act. empt.& vend.
l.ſi liberum. Et ita debet intelligi.ff.de le.1.l. ſi res obligata.§.1.
Aut certat de lucro captando, & tunc error non tolleratur in
proprio facto vt.ff.de iuris & facti igno.l.plurimum. & de ac-
quir.hære.l.cum falſum ſecundum Dyn.in c.alle.ignorantia. vbi po-
nit in effectu quaſi totam iſtã diſtinctionem quam approbat
Cyn.C. de iuris & facti igno.l.error. in fin. Quod poteſt eſſe
verum in facto proprio recenti, ſed in facto antiquo proprio
error tolleratur, vt arg.ff.de pœnis.l. ſi diuturno alias diuino.
C.de ſuſcep.& archa.l.neminem lib.10.& in l.alleg. ſi res obli-
gata.§.1.not.Gen. extra de iureiur. cap. vnico. ſuper verbo in-
nouarat in cle.pro hoc.ff.de carbo. edic.l.3.§.duæ. Et de ma-
teria huius glo. Ber. not.Accur.ff.de proba. cum de indebito.
&.C.de iuris & facti igno.l.cum quis & Alten.libr.3.hoc.titu.
artic.5.ver. not. inſuper.
¶ Super eo. cap. Si quæris de exceptione non numeratę pecu-
niæ, quem effectũ habeat. Et vtrum obligatus per chirogra-
phum ex cauſa mutui ſpe futurę numerationis, ſi ſoluat igno-
ranter, repetere poſſit, diſtingue. Aut quęris quo ad laicos: aut
quo ad eccleſias: aut quo ad clericos, ſeu quo ad perſonas ec-
5 cleſiaſticos. † Si quo ad laicos tunc, aut quæris infra biennium
computandũ a tempore confeſſionis emiſſę, & tunc debitum
eſt tantum ciuile, & exceptio non numeratæ pecuniæ cũ effe-
ctu obſtat agenti, & debitor ſi ſoluat repetit vt in iuribus alle.
6 hic per Ber. † Aut poſt biennium, & tunc dicit Ber. hic quod
peti poteſt cum effectu vt.C.de non nume.pec.l.in contracti-
bus.vt inſti.de literarum obliga. in fin. ita quod lapſus biennij
pro numeratione habeatur, ita quod actio quæ ciuilis tantum
erat ante biennũ, incipit eſſe vt naturalis & ciuilis poſt bien-
nium.

tium. Et hanc opi. tenuerunt Azo. Bul. Ioan. & multi alij quæ videtur vera de rigore iuris ciuilis, quia poſt biennium nulla querela admittitur, vt expreſſè dicit lex in cõtractibus, ergo nec exceptio, quia qui excipit, querelatur. Inde tamen Iac. & Accur. & quaſi omnes moderni ſcripſerunt, quod ex æquitate danda eſt exceptio doli, vbi ſtipulatio nõ interceſſit, vel in factum vbi ſtipulatio interceſſit, transfertur tñ onus probandi poſt biennium in debitorem. Sic intelligunt. C. de non numerata pec. l. ſi ex cautione l. aſſeueratio. & l. cum vltra. & .ſ. de ſi. inſtru. l. ſi cautio cui non obeſt iuramentũ, quia intelligitur habuiſſe tacitam conditionẽ ſi pecunia numeretur. C. de non nu. pecu. l. vlt. & not. ſ. de iureiur. quemadmodum. 1. reſponſo. & hoc tene in laicis ſm Hoſti. Et hoc videtur placere Io. Andr. hic & Innoc. & Io. Andr. j. de immu. eccle. ca. quia plerique.

7 † Si quæris quo ad eccleſias, tunc dic quod eas l. in contractibus. non aſtringit, cum nec mutuum eas aſtringit niſi pecunia verteretur in vtilitatem ſuam ſ. titu. t. quod quibuſdam. Et idem videtur de clericis & perſonis eccleſiaſticis quæ eodem priuilegio gaudere debent quo & eccleſiæ. ſ. de offic. Archid. cap. fi. ſecundum Hoſti. hic. Cuius materiæ diſcuſsionem vlteriorem relinquo legiſtis, cum in nullo aut modico reſpiciat canoniſtas, ſed Hoſtien. tractat de ea hic prolixè.

¶ Super eo. cap. Quia hic loquitur de ſolutione debiti per inſtrumentum, vel ſine inſtrumento. Si quæris an præſumatur liberatus debitor propter inſtrumentum quod habet penes ſe
8 in quo extitit obligatus, diſtingue. † Aut debitor allegat ſe liberatum pacto: aut ſolutione. Si pacto & ad hoc probandum oſtendit inſtrumentum penes ſe conſtitutum, tunc nõ ſufficit debitori habere ipſum penes ſe niſi probet ſibi redditũ a creditore ita intellige quod no. Accur. C. de ꝓbat. l. ſi de poſſeſsione. Si ſolutione, & ad hoc probandum producit ipſum inſtrumentum penes ſe conſtitutum tunc, aut eſt perſona domeſtica creditori: aut non. Si ſic, tunc non præſumitur pro ipſo debitore, niſi probetur redditum, vt in d. l. ſi de poſſeſsione. C. de latina li. toll. l. vnica. ſ. ille etiam. Et ita potes intelligere opin. Accur. ibi dicentis indiſtinctè quod præſumptionem facit pro debitore, ſed non ſufficientem niſi probet ſibi reſtitutum. Et idem Goffr. ſ. vt lit. penden. ca. eccleſia. 2. pro hoc etiam. C. in quib. cau. colo. cenſi. l. t. lib. t t. Si non eſt perſona domeſtica creditoris, tunc præſumitur debitor liberatus ſolutione vt. ff. de proba. l. ſi chirographum & ff. de fur. l. fullo & ſarcinator. ſ. fin. ibi ex his enim &c. dicebat tamen Goff. quod licet præſumatur liberatio, non tñ eſt præſumptio iuris & de iure, poſſet enim ad debitorẽ perueniſſe ſine voluntate creditoris. 12. q. 2. ſi quis de clericis. & c. j. de ſimo. querelam propter hoc dant doctores conſilium quod fiat inſtrumentum ſolutionis vel liberationis. Sed cur hoc tam varie, reſpondeo, quia qui dicit ſe liberatum pacto allegat liberationem ſibi factam per dominiũ, cum pactum ſit donatio, & donare ſit perdere. 1. q. 2. ca. paſtor.
9 † Sed nemo præſumitur iactare pecuniam ſuam, vt. ff. de tranſact. l. t. de dona. l. filiusfa. & de probatio. l. cum de indebito. ſed qui dicit ſe liberatum ſolutione non allegat donationem, ſed debiti ſatisfactionem, ſine qua non eſt veriſimile habitum inſtrumẽtum, quia cum pecunia ſoluatur reſtituitur regulariter vt. C. de condic. ſine cau. l. diſſolutè. niſi ſit perſona domeſtica, vel familiaris quæ de facili poſſet ſubtrahere inſtrumẽtum, vt in d. ſ. ille etiam. ita in effectu diſtinguunt Iaco. de Are. & Cy. in d. l. ſi de poſſeſsione & Ioan. And. in d. c. eccleſia. 2. Sed quid dices de tali. q. de qua fuit alias dubitatũ. Tu debitor meus in ca. ſoluiſti mihi partem debiti puta l. & ego quittaui te ſimpliciter, nunquid iſta quittatio referetur ad partem quã ſoluiſti, videtur quod ſic ad inſtar generalis tranſactionis quę facta ſuper petione ſpeciali refertur, & reſtringitur ad id ſolũ de quo ſpecialiter actum eſt, vt. ff. de tranſac l. qui cum tutoribus. ſ. 1. & C. de tranſac. l. ſi de certa. & ar. eorũ quæ leguntur & not. ſ. de tranſac. cap. 1. & de iureior. cap. pen. pro hoc facit quod legitur & no. C. de except. l. ſi ex maiori. Sed in contrarium ſcilicet quod quittatio præiudicet in totum videtur argu. eorum quæ le. & no. ff. de pact. l. emptor. ſ. Lucius. cum glo. ibi poſita.
10 † In hac quæſtione ſic diſtingue. Aut creditor facit quittationem per generalia verba ab omni debito: aut per verba indefinita. In primo caſu omne debitum tollitur, vt in d. ſ. Lucius. cum ibi not. Fallit vt credo in caſu vbi creditor errans & credens nihil plus ſibi deberi ſic quittaret, quia tunc poſſet ad id quod reſtat ad ſoluendũ agere. Et ſi debitor excipiat de quittatione, replicabit. ar. C. de ſol. l. inter patrem. de tranſac. ſi quidem. nam errans non conſentit. ff. de iuriſdi. om. iudic. l. ſi per errorem de regu. iur. l. non videtur qui errat. In ſecundo caſu ſcilicet quãdo quittatio fit per verba indefinita, tunc talia verba prolata ab homine reſtringũtur ad id ſolum quod ſolutum fuit, vt in l. alleg. l. ſi ex maiori. Et hoc ideo, quia intentio recti ſermonis non patitur vltra extendi liberationem, vt plenè dixi. C. de tranſac. l. ſub prætextu. ita diſtinguunt in effectu Pet. de Bellaper. & Cy. in l. alle. ſi. ex maiori. De inſtrumento vero cancellato vel inciſo penes debitorẽ reperto, vide in Spec. tit. de inſtru. editione. ſ. poſtquam. ver. porro. & ver. præceden.

¶ De donationibus. Rubrica.

1 *Eleemoſyna magis egenti danda.*
2 *Gratificationi locus eſt in eleemoſyna diſtribuenda.*

PRudentes. Viri eccleſiaſtici, qui tenentur ſuperflua nec non neceſſaria dare pauperibus vt. 16. q. 1. quoniam. ſi videant duos vel plures egentes, ſi quæris cui vel
1 quibus ſint magis obligati, diſtingue. † Aut vnus eorum eſt magis egens quam alius ſeu alij, & illi magis egenti ſunt magis obligati. 86. diſtin. non ſatis. Aut vterq; æqualiter eget, & tunc aut vir eccleſiaſticus ambobus ſufficit, & tũc de-
2 bet ambobus ſubuenire per c. alle. † Aut nõ ſufficit ambobus, & tunc gratificationi locus eſt, arg. ff. ad Syll. l. ſi quis in graui. ſ. fin. cum omnes. ſecundum Hoſtien. qui ita diſtinguit hic.

1 *Prælatus an habeat liberam rei eccleſiaſticæ adminiſtrationem. 3. 5.*
2 *Prælatus non eſt dominus rerum eccleſiaſticarum, ſed diſpenſator. 4.*
6 *Prælati contractus, an validus.*
7 *Eccleſia læſa reſtituitur.*

FRaternitatem. ¶ Si quæris vtrum prælatus habet liberã & ge-
1 neralem adminiſtrationem in bonis eccleſiæ. † Io. 5. q. 3. quia epiſcopus in fin. magnæ glo. dicit ꝙ ſic: idem Laur. quod probari videtur. 16. q. 1. temporis. & c ſeq. in fin. a 1. q. 1. relatio. & expreſsius in eo quod le. & no. 12. q. 1. ca. fin. vbi ipſe Ioan. tenet quod non habet liberam & generalem adminiſtrationem: ſed Goff. dicit quod habet generalem adminiſtrationem, ſed non liberã, & ideo tranſigere non poteſt, arg. ff. de procur. mandato. Et hoc ipſe no. ſ. de tranſac. cõtingit. & idem ſentit. ſ. de is quæ fiunt a prælato nouit. vbi dicit quod ſi haberet liberã adminiſtrationem tunc tranſigere poſſet, & nouare, & aliud pro alio permutare. ff. de procur. l. procurator cui. Vinc. vero in d. c. nouit. & . ſ. de reſcrip. edocen dicit quod non habet liberam adminiſtrationem niſi vbi habet conſenſum capituli, argu. 12. q. 2. ca. ſine exceptione, & hoc niſi in quinquageſima bonorũ danda loco religioſo. ſ. de is qui fiunt a prælato ſine cõ. c. paſtoralis. vel niſi Papa cõmittendo ſpecialiter hoc exprimeret. vt. j. de elec. c. is cui. & de ſupplenda negl. præla. c. grandi. lib. 6. Et has opiniones ſcilicet Goffr. & Vinc. ponunt Ioan. Andr. in d. c. is cui & Archi. in d. ca. grandi. ſuper verbo liberam. in fi. Hæc ſententia Vincen. multum videtur amica veritati propter multa dubia quæ occurrunt, vt no Archid. in c. alleg. quia epiſcopus. gl. fin. vbi quærit nunquid prælatus poſsit deferre iuramentum ſi agat pro eccleſia ſua, & vi-
2 detur quod non, † quia procurator eſt, non dñs, vt hic. & 12. q. 1. ca. vlt. 23. q. 7. quod autem. Sed procurator non poteſt deferre iuſiurandum niſi in tribus caſibus, vtpote ſi habeat ſpeciale mandatum: Si ſit in rem ſuam datus vel habeat liberam & generalem adminiſtrationem, alias non. ff. de iureiu. l. iuſiurandum quod ex cõuentione. ſ. vlt. & l. ſeq. ff. de procur. l. procurator cui & l. procurator tutorum. Sed prælatus ſecundum quod dictum eſt ſupra ſm Vinc. & Goffr. non habet liberam adminiſtrationem, ergo &c. Sed ipſe Goff. no. contra in ſumma de iureiurando. ſ. poteſt ius quia tutor & curator & defenſor vniuerſitatis deficientibus alijs ꝓbationibus poſſunt deferre iuſiurandum ſuper re dubia: ſed ſuper certa vel quæ probari poteſt non poſſunt facere gratiam. ff. de iureiur. l. tutor. & l. iuriſiurandũ quod. ſ. vt. C. de tranſac. l. præſides quibus cõparatur prælatus, vt. 3. q. 2. cap. vlt. & in authen. de ec. titu. ſ. fi. coll. 9. & not. ſ. de in integr. reſti. c. auditis in glo. eccleſia enim. Et ad hoc facit ſententia prædicta Ioan. in c. alleg. quia epiſcopus. quæ dicit quod habet liberam & generalem adminiſtrationem. Hoſti. vero tenet quod epiſcopus habet liberã & generalem adminiſtrationem, vt. ſ. de elec. cum nobis olim. & ideo poteſt deferre iuſiurandum, vt ipſe not. in ſumma titu. de
3 iureiur. ſ. quis poteſt ver. in rebus quæ &c. † Circa autem hoc

ad concor-

ad concordandum dictas opiniones poteſt ſic diſtingui. Aut
quęris nunquid habeat pręlatus generalem vel liberam in his
quæ ſolus ſine capitulo exercere ſeu expedire non poteſt, de
quibus legitur & not. ſ. de reſcrip. c. doceri. de is quæ fi. a præla.
per totum. j. de cunſue. c. non eſt. lib. 6. j. ca. proxi. & de exceſ.
præla. ſicut vnire & de rebus eccl. nõ alie. c. ſi vna. in cle. & tunc
dic quod non. ita intellige opin. Ioan. 12. q. 1. cap. vlt. niſi con-
ſenſum capituli habeat: & ita intellige opi. Vinc. ſupra dictam.
Aut in his, quę ſol' ſine capitulo exercere ſeu expedire poteſt,
& tunc, aut quæris nunquid habet generalem & liberam inſi-
mul: aut nunquid habeat generalẽ quicquid ſit de libera. Sed
quid ſi habet generalem & liberam inſimul, tunc aut quęris de
his quæ mero & libero arbitrio ipſius cõmittuntur, vt in pro-
uidendo egenibus. 10. q. 1. regẽda. & c. ſeq. 12. q. 1. pręcipimus.
& 93. diſt. diaconi. Item in his quæ le. & no. j. eo. c. proxi. & ca.
apoſtolicæ. & in collatione beneficiorum, vel receptione mo-
nachorum. Si de conſuetudine vel priuilegio ad ipſum ſolum
ſpectet. s. de his quę fi. a pręla. cap. nouit & c. ea noſcitur & in-
fra de regularibus ſi ad ſolum in fi. lib. 6. & tunc habet genera-
lem & liberam, vt in iuribus alle. &. s. de elec. cum nobis olim.
in fin. & eo. tit. c. is cui. lib. 6. Et ita intellige opinionem prædi-
ctam Laur. & Ioan. in c. alleg. quia epiſcopus. Caue tñ quia per
illud verbum liberã non datur ei poteſtas malè adminiſtrandi,
ar. 21. q. 1. relatio. C. de inoff. teſt. l. ſi qñ. s. de elec. c. eccleſia ve-
ſtra. 2. vt not. Ber. in ca. alleg. cum olim. in fine & pro hoc. ff. dè
dona. l. filiuſ. Aut quæris de his quæ mero & libero ipſius arbi-
trio non cõmittuntur, ſed ſub certa forma, vt dare quinqua-
geſimam, vel centeſimam de bonis eccleſię ſuo loco religioſo,
vt. j. eo. apoſtolicę. & in ijs quæ le. & no. s. de off. ord. irrefraga-
bili. §. fin. & vt eccl. benefi. c. vnico. §. fi. j. de cenſi. c. apoſtolus.
de exceſ. præla. cum ad quorundam. & tunc non habet gene-
4 ralem & liberam vt ibi. † vnde nõ eſt dñs, ſed diſpenſator, ſm
illud 1. Corin. 4. ſic nos exiſtimet homo vt miniſtros Chriſti,
& diſpenſatores miniſteriorum Dei. & 11. q. 1. ca. clericum. §.
ex ijs omnibus. ibi non enim in epiſcopum vngitur vt cogni-
tor ſecularium negotiorum reſideat, ſed vt procurator anima-
5 rum, & diſtributor ſpiritualiũ exiſtat. † Si quæris nunquid ha-
bet generalem quicquid ſit de libera, dic q ſic vt hic: & in con
cordan. alle. hic & in 1. glo. Ex quibus patet ſolutio ad quęſtio-
nem prædictã de delatione iuramenti: nam in cauſis quas non
poteſt exercere, ſine capitulo nõ poteſt. ar. j. de teſtibus pręſen
tium. lib. 6. cũ ibi no. In illis vero quas exercere poteſt, dic q in
re dubia & deficientibus alijs probationibus poteſt, alias non.
¶ Super eod. cap. Ad declarationem gloſſæ quæ incipit maxi-
mè & c. Si quæris nunquid cõtractus factus per prælatum ſu-
6 per bonis eccleſiæ valet, † diſtingue, vt dixi. s. de reb. eccl. non
alie. c. ad noſtram. Et vide quod not. Archi. 12. q. 2. in ſum. glo.
fin. vbi dicit q quando contractus celebratur ſolenniter, & in
caſu conceſſo, quamuis in cõtractu incidat damnum enorme,
tenet quidem cõtractus, ſed reſtituitur eccleſia, vel per in in-
tegr. reſtitutionem, vel iure maioris, vel per officium iudicis,
vel condictione ex illa decre. s. de empt. & ven. cum dilecti ſeu
ex illa. l. C. de reſcin. ven. l. rem maioris prætij ſm Goff. qui ita
not. in d. c. ad noſtram. At vbi epiſcopus facit graues donatio-
nes, vel alios contractus inconſultis canonicis, tunc cõtractus
non tenet ipſo iure. 10. q. 2. ca enim. §. hoc ius porrectum. ver-
7 ſic. qui vero res. & 12. q. 2. ſine exceptione & hic. † vnde quod
dicit hic inconſultis canonicis ſubaudi maximè, ſm Goff. qui
dicit quòd ſi conſultis canonicis fecerit tenet contractus: ſed
reſcinditur per in integr. reſtit. s. de in integr. reſtit. ca. 1. Idem
Archi. in d. glo. fin. & Ioan. Andr. hic.

1 *Prælatus non dat rem immobilem eccleſiæ.*
2 *Prælatus non dat theſaurum eccleſiæ.*
3 *Prælatus rem modicam eccleſiæ dare poteſt.*
4 *Prælatus non conſumat res eccleſiaſticas in malos vſus.*

CAeterum. ¶ Si quæris nunquid prælatus ſi-
ne conſenſu capituli vel conuen-
1 tus poſsit dare rem eccleſiaſticam, diſtingue. † Aut
dat rem immobilem eccleſiaſticam, & non poteſt
quantumcunq; minimam vt. s. de reb. eccle. non alie. ca. 1. & c.
nulli. j. eo. paſtoralis in fine & Hoſti. & Ioan. Andr. Et hoc niſi
ſolus epiſcopus hoc facere poſſet de conſuet. præſcripta de ijs
quæ fi. a præ. ea noſcitur ſm Ioan. in d. c. paſtoralis quod vlti-
mum non placet Ioan. Andr. ibi; illa enim dec. ea noſcitur. lo-
quitur cum aliquid in beneficium cõfertur, quod fieri poteſt
per cõſuetudinem præſcriptã ſine conſenſu capituli, ſed aliud
cum eccleſia vel aliquod eccleſiaſticũ in perpetuum datur vt
ibi: talem enim donationem ad alienationem non eſt dubium
pertinere ſupra de his quæ fiunt a præla. §. in fine quo caſu om
nino neceſſarius eſt conſenſus capituli vt in d. cap. paſtoralis.
& ſupra, de his quæ fiunt a præla. paſtoralis. Nec puto hoc caſu
contrariam conſuetudinem locum habere, ſm Hoſti. Hugo.
Lau. Vinc. Tanc. Aegid. & Io. Andr. in d. ca. paſtoralis. & idem
2 Inno. ibi ſuper verbo conſenſus & ſine eo nõ valet. † Aut dat
rem mobilem & tunc, aut de theſauro quem inuenit in eccle-
ſ. a, & tunc idem vt. s. de reb. eccl. non alie. c. epiſcopi. §. 1. Aut
de alijs rebus, & tũc aut res huiuſmodi quam dat vel dare vult
eſt nimis prætioſa, & tũc idem. s. de elec. quod ſicut. §. vlt. Aut
non, & tunc, aut dat nimiam quãtitatem, & tunc idem vt. j. de
priui. cum olim apud: quod verum etiam ſi eſſet conſuetudo
3 quod magna donatio fieri poſſet. s. de conſuet. ca. 1. † Aut non
nimiam quantitatem, ſed modicam iuxta cõſuetudinem illius
terræ quæ ſacris canonibus non obuiat, & tunc donatio valet
vt hic. Vnde de eo quod ſupereſt ſibi de bonis eccleſię paupe-
ri vel egenti nobili verecundo, vel puellæ maritãdæ, vel alij da-
re poteſt, hoc enim approbat cõſuetudo generalis, & canones
ſiue in vita vt. j. de teſtamentis ad hæc. & 12. q. 2. aurum. & c.
gloria. ſiue in morte. j. de teſtamẽtis relatum. 2. pro talibus ta-
men faciendis eccleſiam obligare non poteſt, vt not. j. de ſol.
ca. 1. Sed caueat ne de ijs parentes ditet, vel nimis delicioſè vi-
uat. vt 86. diſtin. non ſatis. 47. diſt. ſicut ij ſm Hoſti. & Io. And.
hic. Et de hoc vide quod not. Goffr. in ſumma titu. de ijs quæ
fiunt a præla. §. in ſumma. Et Hoſti. in ſumma de ijs quæ fiunt
4 a pręla. §. fi. & hoc tit. §. vtrum. † Et quid iuris de prælatis ec-
cleſiarũ, & alijs clericis qui bona eccleſiaſtica pauperibus debi
ta cõſumunt in vſus illicitos, videlicet in meretricibus, hiſtrio
nibus, cõſanguineis potentibus, vel alijs diuitibus & potenti-
bus, non ꝓpter aliquam cauſam licitam & honeſtam, ſed pro-
pter fauorem & pompam ſeculi, dic eos raptores, & per con-
ſequens teneri ad reſtitutionem omnium, & etiam ſunt ſacri-
legi defraudãdo eccleſiam, & accipiendo pauperibus erogan-
dum, vt probatur. 16. q. 1. cap. vlt. 12. q. 2. c. gloria epiſcopi. & c.
ſi illi. vt not. plenius frater Io. in ſumma confeſ. tit. de raptori-
bus rubricella de rapina clericorum. q. 14. quid de prælatis. &c.

1 *Eccleſia non vacans perſonæ non danda.*
2 *Eccleſia non vacans rei poteſt conferri.*
3 *Beneficij collatio perpetua præſumitur.*

COnſultationibus. ¶ Si quæris vtrũ epi
ſcopus vel alius præ-
latus ad quẽ ſpectat, poſsit eccleſiam non vacantem
1 cõferre ſeu donare, diſtingue. † Aut donatio eſt per-
ſonalis, vt quia donatur alicui priuato, vt beneficiũ ad vitam,
& hoc fieri prohibetur vt hic in 1. reſpon. &. s. de conceſ. prę-
ben. c. nulla. eo. titu. cap. deteſtanda. & c. ne captandę. lib. 6. Aut
donatio eſt realis & perpetua, vt quia donatur vel confertur
conuentui, vel collegio & hoc fieri cõceditur, vt hic 2. reſpon.
& idem ſi conferatur dignitati vel præbendæ, vt. s. de præben.
expoſuiſti. de inſtit. cum veniſſent. Et ratio eſt, primo quando
fit conuentui vel collegio, quia cum res collegij non ſit ſingu-
2 lorum, deficit hic ratio prohibitionis. s. de cõ. præ. ca. 2. † Item
quando fit dignitati vel prębẽdæ, ipſa eccleſia vel dignitas vel
præbenda cui fit donatio ex quo realis eſt conſenſu careat, de-
ſiderare non poteſt mortem alterius, arg. ff. ſi quadrupes pau-
per. fe. di. l. 1. & in eo quod leg. & no. j. de ſent. excom. ca. Ro-
mana. §. fin. lib. 6. ſecundum Hoſti. qui ita diſtinguit hic & Io.
Andr. poſt eum. Idem Archi. 16. q. 7. in ſumma, glo. antepen.
& de iure pat. c. vnico. ſuper verbo cenſenda. lib. 6. Cum qui-
bus concordat Abbas hic ponens caſum ſic, loco non perſonæ
poteſt eccleſia non vacans conferri. Et cõcordant ad hoc Ber.
Hoſti. & Abbas. j. de iure pat. illud. Aut donatio eſt temporalis
non ad vitam, vt ſi detur beneficium alicui ad commendam,
iuxta. c. dudum. §. tandem. s. de elec. &. j. de elec. nemo poteſt.
lib. 6. Et tunc credo q non poteſt cõferri antequam vacet ſi-
3 cut dictum eſt de donatione perſonali & per eadem iura. † Et
vide quod not. Hoſti. j. de accu. ſi conſtiterit ſuper verbo, ſed
ad tempus. dicens quod eſt ibi argumentum q collatio facta
de beneficio perpetua præſumitur niſi ꝓbetur temporalis. Et
de hoc no. s. de inſtit. cum veniſſent. &. j. eo. paſtoralis.

1 *Menſura renuncians, ad eam ſupplendam agere non poteſt.*
2 *Metiendus ager die conuenta.*
3 *Metiendus ager, vbi dies incertus eſt, intra ſexaginta dies.*
4 *Metiri petens, vbi de die non fuit conuentum, vſq; ad xxx. an-
nos audietur.*

Per tuas. ¶Si quæris vbi aliquid dandum, tra-
dendum, ſeu deliberandum eſt alicui
ſub certa quātitate vel menſura, ſeu ad certā quan-
titatem vel menſurā, & traditur ad minorem quan-
titatem vel menſuram, vtrū & vſq; ad quod tempus recipiens
ad ſupplementum quantitatis vel menſuræ debitæ agere poſ-
1 ſit, diſtingue. † Aut ille cui debetur renuntiauit hmôi quanti-
tati vel menſuræ: aut non. Si ſic non poteſt agere. 7. q. 1. quam
periculoſum. ff. de ædil. edic. l. quæritur. §. ſi venditor. Si non
tunc, aut dies ſeu terminus eſt appoſitus ad menſurādum rem
2 illam: aut non. Si ſic tunc, aut certus, & tunc † aut dictum fuit
ꝙ infra certam diem puta infra mēſem deberet res menſura-
ri, & denuntiari vel referri, ſi & quantum minus inueniretur,
& tunc oportet ꝙ vtrunq; infra menſem referatur, alias poſt-
ea non audiretur conquerens. ff. de contrahen. empt. & vend. l.
qui fundum. Aut fuit dictum ꝙ denuntiaretur vel referretur
vtrum minoris quantitatis vel menſuræ eſſet, ſed non fuit di-
ctum aliud de certa quantitate vel menſura referenda infra cer
tam diem, & tunc ſufficit ꝙ infra diem illam dicat rem mino-
ris eſſe, & poſt diem infra ſua tempora ſuper quantitate couen
ta audietur, vt. ff. de act. empt. & vend. l. ex empto. §. Iul. Sed ſi
per menſorem ſteterit qui noluit infra diem aſſignatam men-
ſurare, & ſic lapſa eſt dies, ipſe menſor obligatus eſt actione de
3 dolo. ff. ſi mēſor falſum modum dixerit. l. ſi menſor. † Aut in-
certus, vt quia de die actum eſt, ſed de certa die nihil dictū eſt,
& tunc. lx. dies ſpectari videntur, vt. ff. de ædil. edic. l. ꝙ ſi no-
lit. §. pen. & l. ædiles autem. §. 1. Si vero nec de certa die, nec de
4 incerta die aliquid actum eſt, † tunc ſemper audietur vſque ad
xxx. annos vt hic. Et videtur ꝙ etiam ſecundum canones de-
beat vltra audiri cum deficiat bona fides. ſ. de preſcrip. c. quo-
niam. ſecundum Hoſti. hic, cuius eſt iſta diſtinctio in effectu
excepto primo membro, & concordat in ijs Io. Andr. cum eo.

1 *Beneficium ſuum princeps ad libitum interpretatur.*
2 *Reſcriptum ad iuris obſeruantiam conceſſum, ſtrictè interpre-
tandum.*
3 *Reſcriptum pro beneficio obtinendo ſtrictè interpretandum.*
4 *Reſcriptum ad alium quam cui eſt conceſſum non extendendum.*
5 *Reſcriptum contra ius commune impetratum reſtringendum.*
6 *Reſcriptum in præiudicium alterius impetratum, ſtrictè inter-
pretandum.*
7 *Reſcriptum in concedentis priuilegium, largiſſimè interpre-
tandum.*
8 *Reſcriptum proprio motu conceſſum largiſſimè interpretandum.*
9 *Reſcriptum odioſum ſtrictè interpretandum.*
10 *Reſcriptum fauorabile largè interpretandum.*
11 *Hæredis dictio aliter in vltimis voluntatibus, aliter in contra-
ctibus accipitur.*

Cum dilecti. ¶Si quæris vtrum, & quando
beneficiū principis eſt latè vel
1 ſtrictè interpretādum, diſtingue. † Aut quæris qua-
liter eſt interpretandum ab eo a quo vel cuius au-
thoritate eſt indultum, & talis poteſt ipſum interpretari, put
ſibi placet, vt. ff. de legi. l. & ideo de reg. iur. l. Neratius, in fi. & . j.
de ſent. excom. inter alia. vt no. Ber. j. de conſan. & affi. c. ꝙ di-
lectio. glo. arg. contra, &c. quod c. facit ad idem. Sed hoc non
placet Hoſti. ibi, quia & ſi alij debēt late beneficium principis
interpretari, ipſum concedentem decet latè interpretari, argu.
C. de legib. l. digna vox. maximè cum factum ſuum ſit, contra
quod non decet quod veniat ſupra, de cler. coniug. cap. diuerſis
fallacijs. in fin. & quod tenetur defendere nō debet impugna-
re. ſ. de natis ex libero ventre. c. vnico & niſi creuerit in bene-
ficijs nihil ſe feciſſe putet. ſ. eo. c. 1. & quod cōceſſit decet eſſe
manſurum in aut. conſtitutio quæ de dig. §. illud. coll. 6. ſecun-
dum Hoſti. ad idem de regu. iur. c. beneficium. lib. 6. Sed dictū
Ber. poteſt dici verum de iure: dictum vero Hoſt. de decentia
& honeſtate, & omnis indecentia in principe qui eſt omnium
director eſt impoſſibilis ſaltem moris, de quo. j. de reg. iur. no-
mo poteſt. lib. 6. & not. Cardi. j. de hæreti. ſuper eo. lib. 6. Aut
quæris qualiter eſt interpretandum ab alio quam ab eo a quo,
vel cuius authoritate eſt indultum. Et tunc, aut quæris de be-
neficio ſeu reſcripto ad iuris cōis obſeruantiam conceſſo: aut
de beneficio, ſeu gratia, vel reſcripto ad beneficium eccleſia-
ſticum obtinendum cōceſſo: quia quicquid princeps facit be-
neficium ſeu gratia eſt, & vt le. & no. ſ. de reſcri. ca. ſedes apo-
ſtolica. in princ. & de elec. c. cum inter vniuerſas. in fin. aut de
beneficio ſeu reſcripto ad priuilegiū, ſeu aliud gratioſum con-
tra vel citra vel vltra iuris communis obſeruantiam vel teno-
2 rem cōceſſo. † In primo caſu dic quod beneficium pricipis eſt
ſtrictè interpretandum vt. ſ. de reſcrip. nonnulli. & c. fin. & eo.
titu. c. cum in multis. libr. 6. de off. deleg. p. & g. fallit. C. de di-
uer. reſcr. l. 1. vbi habes quod ſupplicatione porrecta per duos
in cauſa communi principi, reſcriptum poſtea ſuper ea in per-
ſona vnius ſolius ipſorū obtentum, extenditur ad aliū & ꝓdeſt
alij, & hoc ſm Iaco. de Ra. ibi operātur duo ſimul concurren-
tia videlicet cauſę cōitas, & communis ſupplicatio amborum,
alias ſi alterum iſtorum deficeret non videretur reſcriptū ex-
tendi ad perſonam alterius: quia quæ in præfationibus dicun-
tur, &c. ff. de verb. oblig. l. Titia. §. idem reſpōdit. Pet. vero de
Bellapert. dicit ibi quod requiritur & hoc operatur cauſæ tan-
tum cōmunitas. Vnde ſi tu pro cauſa tua ſeparata, & ego pro
mea ſupplicamus, & princeps reſcriberet mihi vel pro me tan
tum, non extenditur ad te. item ſi res eſſet cōis mihi & tibi, &
ego ſolus ſupplicaſſem, & mihi ſoli ſeu pro me ſolo fuiſſet re-
ſcriptum, extenderetur etiam ad te propter cauſæ cōitatem:
vt. ff. de quibus re. ad eundē iudi. eatur. l. 1. quia eſt eadem ra-
tio. arg. ff. de verb. oblig. l. a Titio. ſm Pet. pro quo facit, quia
quod vni perſonæ de iure cōmuni conceditur, omnibus con-
ceſſum intelligitur, vt 4. diſt. denique. & 5. diſtin. ad eius vero
3 concubitum, vt no. Ber. & Hoſti. j. de priui. ſanè. † In ſecundo
caſu beneficium principis non eſt largè, ſed ſtrictè interpretan
dum, vt. ſ. de præb. c. vlt. & . j. de pręb. c. quamuis. j. c. is cui. & c.
non poteſt. lib. 6. extra de præb. c. quamuis. j. c. is cui. & ca. non
poteſt. lib. 6. extra præben. c. ſi dignitatem in cle. cum ibi no. In
4 tertio caſu refert. † Aut quæris vtrum priuilegium principis
largiſſimè interpretatur vt extendatur, ad aliū ſeu alios ab illo
cui ſpecialiter eſt conceſſum, & dic quod non, vt. ff. de conſtit.
princ. l. 1. §. planè. de reg. iur. l. priuilegia & . l. in omnibus inſtit.
de iure natu. §. ſed quod prin. j. de priui. c. ſane. 16. q. 1. hinc etiā
. j. de reg. iur. c. priuileg. lib. 6. cum concor. ibi alleg. facit quod
not. Hoſti. j. de ſent. excom. cum illorum. §. ſi vero clauſtralis.
& Ioan. Andr. poſt eum in c. canonica. dicentes quod priuile-
gium conceſſum hoſpitalarijs, nō extenditur ad templarios li-
cet Ber. contra in d. §. ſi vero. gloſſa multa enim. licet enim vbi
eſt eadem ratio ſit idem ius, illud tñ verum cum agitur de ex-
tenſione iuris communis, ſecus ſi de prorogatione priuilegij.
Fallit in illo qui ad ſui poſtulationem impetrat, & obtinet ius
iniquum contra alios, pari ratione vtentur eodem iure iniquo
contra eum, quod dic vt leg. & no. ff. ꝙ quiſq; iuris. l. 3. Sed iſta
extenſio non fit virtute priuilegij, ſed rōne vſus talis iuris ini-
qui, vt ibi & ſic non eſt ibi propriè fallentia. Aut quęris vtrum
priuilegiū largiſſimè interpretatur in perſona illius cui eſt cō-
5 ceſſum, & tunc. † Aut eſt contra ius commune. & tunc, non
imò eſt reſtringendum, vt. j. de cōſan. & affi. quod dilectio vbi
hoc not. Innoc. & Hoſti. & maximè qñ eſt in præiudicium al-
terius. Idem not. Innoc. j. de priuile. dudum. in glo. idem cre-
dunt. & c. recepimus. in gl. 1. ver. ſed quæ res. & de cōceſ. præb.
c. dilectus. & Hoſtien. poſt eum ibi, idem Vinc. Ala. Lau. Goff.
Ber. Innoc. & Hoſti. ſ. de filijs presbyt. c. literas. Idem Laur. &
Archi. 1. q. 7. c. requiritis. §. niſi rigor. in gl. adde ob hoc dicitur
quod tñ diſpenſatio &c. Et eo caſu poteſt dici vt no. Dy. j. de
reg. iur. quæ a iure. lib. 6. dicens quod ſi cōcedatur capaci de iu-
re communi, videtur ad ius commune aliquid ſuperaddi. ff. de
bonis lib. l. etiam. §. 1. ad municipales. l. j. in fin. ſi non capaci re-
ducitur ad ius commune. C. de inoff. teſta. l. ſi quādo. & ſi ver-
ba ſunt ambigua reſtringuntur vt in c. alleg. quæ a iure. & de fi-
lijs presbyt. cap. 1. lib. 6. Interſerit tñ quod priuilegia ius com-
mune continentia, concedi videntur ſm conditionem illius
perſonæ cui conceduntur, militi. ſ. vt militi, clerico vt clerico,
laico vt laico. ff. de iniuſto rupto & irrito teſtamēto. l. ſi quis ab
exhæredatd. §. ſed & ſi quis. & de teſtamēto mili. l. ex militari.
Aut non eſt directè contra ius commune, ſed pręter, citra, vel
vltra, & tunc aut quæris nunquid largiſſimè interpretatur in
præiudicium alterius, ſeu aliorū quam cōcedentis: aut in prę-
iudicium ipſius concedentis: aut in nullius ſingularis prȩiudi-
6 cium, ſed in ſe. † Si in præiudicium alterius ſeu aliorum, tunc
dic quod eſt ſtrictè interpretandum. 85. diſtin. frumentum. ff.
ne quid in loco publico fiat. l. 1. §. ſi quis a principe. & . §. meri-
to de adminiſtratio. tut. l. impuberi. C. de eman. lib. l. nec auus.
. ſ. de vſu palli. j. c. ex tuarum. j. de reſcr. c. quamuis. lib. 6. de de-
cimis ſtatuto. eo. lib. vbi de hoc no. Et hoc no. Inno. & Hoſti.
Abb. & Ioan. Andr. hic & Ber. & Hoſti. j. de verb. ſign. olim in
fin. & Ioan. ibi ſuper glo. fin. Et Compo. ſ. de reſcrip. c. cauſam
quæ circa princ. Fallit in caſu vbi priuilegium non afferret ali-
quod commodum, ſeu de nihilo operaretur niſi interpretare-
tur in

tur in alterius læſionem ſaltem modicam, quia tunc interpre-
tatur in alterius modicam læſionem. C. de pre. impe. off. l. quo-
ties. j. de priui. in ijs. priuilegium enim debet de aliquo opera-
ri vt ibi, & de verb. ſignifi. Abbate ſanè. de priuile. c. vt apoſto-
licæ. lib. 6. Et interpretandū eſt vt res potius valeat quam per-
eat vt ibi, &. ff. de reb. dub. quoties. 2. vt not. Ber. j. c. proxi. glo.
pen. in fin. & Hoſti. poſt eum. Idem Hoſti. in c. alleg. literas. ſ.
de filijs presbyte. vbi dicit quod indulgentia eſt reſtringenda
quantum poteſt, dummodò remaneat in aliquo gratioſa, alias
enim ſi cederet in enormem alterius læſionem nō valeret, vt in
d. l. quoties. 2. reſpon. ſm Innoc. & Hoſti. hic. Et idem Arch.
79. diſtin. cap. 1. vbi de hoc. j. de verb. ſign. quid per nouale. vn-
de verba priui. ita interpretanda ſunt quod alteri enorme præ-
iudicium non afferant vt ibi. Si autē ex poſtfacto ſuperueniat
præiudicium ceſſat priuilegium: vt. j. de decimis ſuggeſtum.
nam priuilegium extinguitur propter abuſum, negligentiam,
cōtrarium factū, & ſuperueniens enorme præiudicium, quod
dic vt leg. & not. 22. diſtin. renouantes. 11. q. 3. priuilegium. &
in c. alleg. ſuggeſtum. & per Io. Andr. j. de reg. iur. c. decet con-
7 ceſſum. lib. 6. † Si quæris in præiudicium concedentis ſeu hæ-
redis ſui, vel cauſam habentis ab eo tunc, ſm Inno. Hoſt. Abb.
& Io. Andr. hic ꝙ largiſsimè debet interpretari vt hic. 16. q. 1.
cap. 1. &. j. c. proxi. & in d. c. olim. j. de verbo. ſign. &. ff. de con-
ſtit. prin. l. vlt. de tri. & oleo leg. l. 3. C. de ſen. paſsis. l. 1. & de bo-
nis vacantibus. l. ſi quando. lib. 10. j. de priuile. quia circa. & de
præben. ſi motu proprio. & c. ſeq. lib. 6. in auth. conſtit. quæ de
digni. §. illud. coll. 6. Pro tanto dicunt quidam, ꝙ licet Comes
vel Marchio merum imperium ſpecialiter transferre nō poſ-
ſit, vt. ff. de off. eius cui mandata eſt iuriſdic. l. 1. ſi tamen dona-
uit aliquam ciuitatem, vel caſtrum, tunc cum ipſa vniuerſitate
tranſit merum imperium niſi excipiatur, arg. hic &. ſ. de re iu-
dic. cum Bert. j. de iure pat. ex literis. & c. cum ſm. præſertim
cum ſibi in conceſſione retinet aliquid aliud ſpecialiter, arg. ff.
de offic. præfec. vrbis. l. 1. §. cum vrbem. ver. ſed & ſi quid &. ſ.
de præſump. nonne. Verumtamen plures ex iudicibus Regni
Franciæ tenent ꝙ quantumcunq; generalis vel indiſtincta ſit
alicuius caſtri vel villæ conceſſio, non intelligitur transferens
etiā princeps ea quæ ſunt meri Imperij transferre, niſi hoc ſpe-
cialiter exprimatur, arg. ff. de ijs quæ in fraud. credi. l. Si autem
pater de offic. præſidis. l. pen. 16. q. 2. viſis. ſ. de offic. lega. quod
tranſlationem. de ijs quæ fi. a præla. paſtoralis. vt not. Spec. tit.
de iuriſdic. omnium iudicum circa medium verſic. & dicunt
8 quidam. † Sequitur qn̄ in nullius ſingularis præiudicium ſed in
ſe, & tunc aut beneficiū ſeu priuilegium cōceditur mero mo-
tu, & libera voluntate cōcedentis ſeu indulgentis, & tunc lar-
giſsimè debet interpretari, ita poteſt intelligi hic & in cōcor.
alleg. in glo. ita poteſt intelligi quod no. Laur. 2. q. 7. clericus ad-
uerſus. vbi ſic quærit, pone ſimpliciter diſpenſatū fuiſſe, qua-
liter intelliges diſpenſationem, & dicit quod quo ad omnia vt
C. de nup. l. imperialis. ar. 2. q. 3. c. ſi quem. §. ſi autem. ſm Laur.
ibi. Et idem not. ibi Archi. Et pro iſta ſententia facit optimè.
j. de præben. ſi motu proprio. & c. ſi pluribus. lib. 6. & eod. tit.
c. ſi Romanus Pontifex. in cle. ſm Archi. in. §. alleg. niſi rigor.
Aut conceditur ad inſtantiam petentis non libera voluntate,
ſeu motu proprio concedentis, ſiue indulgentis, & tunc debet
ſtrictè interpretari, arg. ff. ꝙ quiſq; iuris. l. 3. &. j. de conſang. &
affi. ꝙ dilectio. & ſic ſentiunt ibi Alanus & Vinc. & Archid. in
§. allega. niſi rigor. Sed tu potes ſic dicere & ſatis probabiliter,
aut conceditur in & ſuper materia odioſa, ſiue ambitioſa, ſiue
9 iuri publico aduerſa aut non. † Si ſic, tunc nō eſt largè, ſed ſtri-
ctè interpretandū, & reſtringendum: & ita poſſet intelligi di-
cta opinio Ala. Vinc. & Archid. de materia odioſa, patet. ff. de
iur. immu. l. 1. de ambitioſa, patet. ſ. de tranſla. epi. cap. vlt. j. de
præben. c. quamuis c. is cui. & c. non poteſt. lib. 6. de iure publi-
co aduerſa, patet in d. l. 1. de iure immu. j. de ſent. excom. c. al-
ma mater in fin. lib. 6. extra eo. titu. de ſent. excom. cap. ex fre-
quentibus. & c. cum ex eo in cle. Et ideo indulgentia per quam
alicui indulgetur vt poſsit plures eccleſias licitè retinere, licet
liberet eum vt non teneatur in omnibus perſonaliter reſidere,
vt not. Ioan. 7. quæſtio. 1. ſi quis in clero. non tamen liberat
eum quin teneatur in earum altera reſidere, niſi expreſsè hoc
in ea dicatur: nam ambitioſa eſt & ideo reſtringenda. vt. ſ. de
præben. c. quia in tantum. & c. ſeq. & ſi. vt nō. Spec. tit. de offic.
legati. §. videndum reſtat. ver. quid ſi indulgeatur alicui. & Ar-
10 chid. in c. alleg. ſi quis in clero glo. fin. † Si conceditur in & ſu-
per materia fauorabili, tunc eſt interpretandū ſaltem, vt de ali-
quo operetur. j. de priuil. ca. vt apoſtolicæ. lib. 6. pro hoc. j. de
regu. iur. c. odia. lib. 6. Et ita poteſt intelligi quod not. Innoc. in
c. alleg. quod dilectio. glo. fin. & etiā Hoſti. poſt eum. Et de
iſta materia ſatis not. Rayne. in ſumma titu. de filijs presby. §.
item pone. Goff. in ſum. de filijs presby. §. ſunt quidam ſed di-
ſpenſetur. & Hoſt. in ſumma de filijs presby. §. quis poſsit. ver.
quid ſi ijs viſis. Hæc decr. facit ad q. alias in parlamento Frāciæ
vt dicitur ventilatam. Rex Franciæ cuidā militi dedit caſtrū
in feudum hoc modo, do tibi & hæredibus tuis tale caſtrum,
& miles ille deceſsit ſine liberis, rex repetebat feudū, quia in
caſu huiuſmodi hæredes debent intelligi filij, hæredes militis
contradicunt, quæritur quid iuris, narratur parlamentū Fran-
ciæ iudicaſſe pro rege, per l. ex facto. §. vlt. ff. ad Treb. vbi appel-
latione hæredum ſoli filij intelliguntur, cum ſua glo. quæ hoc
not. Sed Iaco. de Ra. & Pet. de Bellaper. cum eo dicunt ꝙ ma-
lè fuit iudicatum, quia debuit intelligi de hæredibus quibuſ-
cunq;, cùm adiectio illa & hæredibus ſit ad ampliandum, vn-
de non debet interpretari ad minuendū, vt. ff. de condi. & de. l.
cum tale. §. vlt. Et ad l. ex facto reſpondent, ꝙ ibi non extendi-
tur appellatio hæredū, ſed reſtringitur ad filios, ideo quia alias
inutile redderetur fideicōmiſſum, cum raro vel nunquā con-
dictio poſsit exiſtere, ſi intelligeretur de hǣdib⁹ quibuſcunq;
cum impoſsibile vel raro ſit quem non habere hæredem, ſal-
tem enim habet fiſcum: vnde vt poſsit condictio impleri, in-
telligimus mentem teſtantis ibi fuiſſe de liberis. Dy. vero vi-
detur ſentire cum illa glo. quæ eſt in l. alleg. ex facto. §. vlt. c. ſic
ſecundum eum bene fuit iudicatum: quia quæſtio loquitur in
contractu feudali, qui de ſui natura non tranſit in hæredē ex-
traneum. Vnde in caſu feudorū dicitur, quod quoties de hæ-
rede tractatur, intelligitur de filijs maſculis & nō de fœminis,
ſiue de hæredibus extraneis, vt in lib. feu. de ali. feu. c. vnico.
ver. & ſi clientulus. & ita ſcribit in d. §. vlt. &. ff. de verb. ſign. l.
in conuentionibus. Ad hoc tamen poteſt reſponderi pro Iac.
& Petro, ꝙ verum eſt qn̄ ſimpliciter res in feudū datur: nam
tunc videtur conceſſa ſibi & hæredibus ſuo iure, vt argu. ff. de
leg. 3. l. ſi quis in princ. §. 1. ac. cum exprimitur nomen hæredis
tunc ampliatur eius natura vt dictū eſt: & iſtam partem credo
11 veriorē per illud c. & per præmiſſa. † Pro hoc etiā facit quod
no. Spec. rubricella de teſtamentis §. 1. ver. ſi. vbi dicit ꝙ in vl-
timis voluntatibus appellatione hæredis liberi ſolum intelli-
guntur, ſed in contractibus intelliguntur etiam extranei hæ-
redes ſi liberi non extant, vt in d. l. in conuentionibus. &. ff. de
operis lib. l. cum patronus licet eius dictū non credam ſimpli-
citer fore verū. Vnde opinio illius gloſsæ & Dyni vera eſt vbi
teſtator vel donator voluiſſet caſtrum ad ſe reuerti aliquo ca-
ſu, vt quia dixiſſet ita, do tibi caſtrum ita, ꝙ ſi ſine hærede de-
ceſſeris caſtrum ad me reuertatur, nam tunc nomine hæredis
intelligerem liberos tantum: ſed in iſta quæſt. vbi non expreſ-
ſit aliquo caſu caſtrum ad ſe reuerti, dico quod intelligendum
eſt de hærede quocunque, maximè quia beneficia principum
largiſsimè ſunt interpretanda, vt hic in concor. alleg. Et idem
intelligerem in diſpoſitione teſtatoris, quæ facta ſimpliciter
largè eſt interpretanda: vt hic &. ff. de regu. iur. l. in teſtamen-
tis. de vino tri. & oleo leg. l. 3. de penu leg. l. qui penum. §. fin. & t
de an. leg. l. legatum ita. in princ.

1 *Eccleſia a religioſis ædificata, quale ius in ea habeant.*
2 *Eccleſia religioſis donata ab Epiſcopo, quid iuris ei in ea remanet. 4. 6.*
3 *Eccleſiæ ius patronatus donari poteſt.*
5 *Conſuetudo eccleſiæ oneroſa non valet.*
7 *Cathedraticum non præſcribitur.*

PAſtoralis. ¶ Si quæris quæ & qualia iura poſ-
ſunt habere religioſi in eccleſijs
vel capellis ſibi conceſsis, diſtingue, circa quod ad-
uertendum, quòd duobus modis fiunt eccleſiæ vel
1 capellæ religioſorum, ſcilicet ædificatione, & donatione. † Aut
ergo eccleſiæ vel capellæ fiunt religioſorum ædificatione, &
tunc religioſi habent temporalia, & epiſcopus ſpiritualia. j. de
capel. mona. cap. 1. 16. q. 2. ſanè & c. pen. & vlt. & q. 5. c. 1. 2. & 3.
Aut fiunt religioſorū donatione, & tunc aut donatio facta eſt
ab epiſcopo, aut a patrono: aut ab epiſcopo de conſenſu patro-
ni: vel econtra. Si ab epiſcopo tunc, aut ſub certa forma: aut
cum omni iure ſeu pleno iure: aut ſimpliciter: aut non appa-
2 ret qualiter ſit conceſſa. † Si ſub certa forma, tunc non habe-
bunt plus iuris in eccleſia vel capella donata quàm forma con-
tineat, vt. ff. de pac. l. in traditionibus. & C. de dona. l. legem. Si
cum omni iure ſeu pleno iure, tunc habēt religioſi tempora-
lium & ſpiritualium adminiſtrationem, & ſacerdotum inſtitu-
tionem & deſtitutionem. 16. q. 2. viſis. ſecundum Inno. hic in
glo. &

glo & non inſtitutio.& Hoſti. poſt eum: licet, Innoc. innuat in
glo.pen.cõtrarium in inſtitutione. Et ſic intelligitur ꝙ capel-
læ pleno iure pertinent ad religioſos. 16.q.2.ca.ſi. in quo caſu
non coguntur epiſcopo presbyteros præſentare, vt.ſ. de præ-
ben. in Lateran.nſi. ibi quatenus in eccleſijs quæ ad ipſos ple-
no iure non pertinent &c. a contrario ſenſu. Ad quod facit il-
lud quod no. Hoſt.& Io.An.poſt eum.j.de priuil.cum olim.2.
ſcilicet ꝙ epiſcopus concedit priuilegia libertatis, quod dic.
vt.j.de relig.do.c.conſtitutus.& de cenſi.cum venerabilis.re-
manet tñ ius epiſcopale in ordinatione, in iuriſdictione, in vi-
ſitatione, in altarium cõſecratione, & ſimilibus. 9.q.3. per ſin-
gulas. Si ſimpliciter cõceſsit epiſcopus eccleſiam vel capellam
religioſis, tunc aut in illa eccleſia vel capella ipſe epiſcopus cer
tam percipiebat fructuum portionem, quotam, vel quantam,
quæ forſan impoſita fuit tempore dedicationis. 18.q.2. Eleu-
therius. vel debetur ex antiqua conſuetudine. 18.q.2.ſeruitiũ.
ſecundum Hoſti. hic. Et illam tantum conceſsiſſe videtur, vt
hic. arg.j.de iure pat.c.quòd autem conſuluit.ff.de contrahen.
empt.l.qui tabernas.de leg.1. domus.§.fin. & tunc ſm Ioan.&
Ber.hic tñ gl.ſi ita generaliter.intelligitur dediſſe ius inſtituen-
di. 16.q.2.viſis. Tu tamen dic contra vt.ſ.de ſuppl. neg.præla.
cap.2. nam qñ dat eccleſiam ſimpliciter, non videtur dare ali-
quod ſpirituale vt hic innuitur, & inſtitutio ſpiritualis eſt.ar.j.
de ſimo.in tantum. in fin.& dic ꝙ ca.allega.viſis. locum habet
qñ epiſcopus non ſimpliciter, ſed expreſſe dat eccleſiam cum
pleno iure, ſm Goff.Inno.Hoſt.& Ioan.Andr. hic. Aut in illa
eccleſia vel capella epiſcopus non percipiebat aliquã fructuum
portionem, & tunc pronentus cõceſsiſſe videtur vt hic. Et vi-
detur mirabilis hec diſtinctio, quod qñ epiſcopus minus habet
in eccleſia, intelligitur plus dediſſe: ſed hoc ideo eſt, quia dona
tionẽ interpretari debemus vt magis valeat quam pereat, arg.
j.de verb.ſign. Abbate ſanè.§.circa quod fuerat. Si nõ apparet
qualiter ſit conceſſa, tñ de cõceſsione cõſtat præſumitur ſim-
pliciter conceſſa, arg.ff.de ſeruit.l.ſi cui &.j.de priui. quia cir-
3 ca. † Si donatio, vel conceſsio ſit facta a ſolo patrono, tunc va-
let donatio, & illud quod habet ſcilicet ius patronatus donare
videtur, vt.j.de iure pat.c.vnico.lib.6. No.tamen quod licet ſi-
ne cõſenſu epiſcopi laicus poſsit donare ius patronatus eccle-
ſiæ ſeu capellæ eidem, vel alteri eccleſiæ vel capellæ, vel loco
religioſo vt ibi, non tamen poſſet ipſum donare alteri laico ſi-
ne cõſenſu & authoritate epiſcopi, vt leg.& not.j. de iure pat.
præterea.& not. Archi.in d.c.vnico. ſuper verbo loco religio-
6 ſo. † Si donatio vel conceſsio fiat ab epiſcopo de conſenſu pa-
troni: vel a patrono de conſenſu epiſcopi, tunc vterque quod
ſuum eſt conceſsiſſe videtur, vt hic ſm Hoſti. & in præmiſsis
concordat Alten.lib 6.titu. de regularibus in fin. No. tñ quod
quantumcunq; epiſcopus generaliter eccleſiã a ſe eximat, vel
alteri conferat, aut concedat pleno iure, ſemper videtur qua-
tuor retinuiſſe. Primam ſcilicet, correctionem, vt in c.allega.
viſis. Secundum ſcilicet, viſitationem. Tertium, ſcilicet pro-
curationem quæ rõne viſitationis debetur.j.de cenſibus cum
venerabilis.& c.venerabili. Et cathedraticum vt hic, quia ca-
thedraticum datur in ſignum ſubiectionis in ſpiritualibus, &
in iuriſdictionibus ſpiritualis, quæ cum nõ intelligitur remit-
ti per conſequens nec cathedraticum, ſm Innoc. & Hoſti. &
Ioan.Andr.hic & Ioan.Andr. in c.alleg. viſis. in glo. pleno iure
& Archi.ſuper verbo glo.Vinc.& Goff.Ber.& Hoſti.in c.alle.
cum venerabilis.& G.Inno.& Hoſti.in c.venerabili. Et Hoſt.
infra de relig.do. conſtitutus. & in ſumma de off.ordi.§. quid
pertinet.ſub.§.ſunt autem quædam.verſi.conſueuit. & verſi.
& not.& de rebus eccleſijs non alienandis.§.an res verſi. extra
ſummam. Et eſt ratio ſm Hoſti.vt.ff.de offic.præſidis. Llega-
tus.C.de patria po.l.abdicatio, ſupra de off.ordi. irrefragabili.
& inſtitutionem authorizabilem quæ nec præſcribi poteſt ſu-
pra de offic. Archid.cap.cum ſatis. & etiam forſan canonicam
portionem, quia hæc duo æquiparantur, vt.ſ.de off. ordi. con-
querente.niſi expreſsè illã conferat. 12.q.3.c. fin. Et ſic ex tali
titulo poteſt præſcribi cõtra ipſum.ſ.de præſcri.de quarta.vbi
de hoc. Alij dicunt ꝙ non poteſt dare canonicam.i.ius cano-
nicę portionis ſibi inhærens, licet poſsit dare fructus quo ad
tempus præteritum.i.retentos retro, vel etiã in futurũ quan-
diu viuit, ſic intelligunt. 12.q.3.c.fi. arg.ff. de periculo & com.
rei ven.l.neceſſario.& no.ſi.ſ.de loca.& condu.c.veſtra.ſecun-
dum Hoſti.& Io. Andr. Et hoc ꝙ dictum eſt quòd cathedra-
ticum non poteſt epiſcopus a ſe abdicare, no.etiam Io.16.q.7.
quicunq;. quod verũ in generali remiſsione, vt hic, ſecus for-
tem ſpecialis, ar.op.in c.allega.cum venerabilis. in fin.j.de cen.
vt no.Archi.in c.alleg.quicunq;. glo.pen. &.j.de præb. cap. 1.

ſuper verbo epiſcopalia.lib.6.ſm id quod not.Lau.Vin.Tanc.
& Ber.ſ.de tranſ.c.præterea.in 3.glo.qui ſcilicet. Quod dictũ
eſt de conceſsione epiſcopi, intellige dummodo cõſenſus capi
tuli intercedat vt hic in fin. &.ſ. de ijs quæ fiunt a præla. cum
vos.& c.tua.& c.paſtoralis. alias nõ valeret quo ad transferen-
5 dum ius † nec valeret conſuetudo in contrariũ, cum eſſet ec-
cleſiæ oneroſa.ſ.de conſue.ca.1. Nam hic neceſſarius eſt tra-
ctatus.ſ.de his quæ fiunt a præl.c.tua.& c.cum apoſtolica.j.de
reb.eccle.c.dudum.lib.6. Item talis, conceſsio continet aliena-
tionem.ſ.de reb.eccle.c.nulli.ergo cõſenſus requiritur. 12.q.2.
ſine exceptione. ergo contraria conſuetudo hoc caſu nõ valet
ſm Goff.Hug. Laur.Vinc.Aegid.Gui.Innoc.Hoſti.& Io.An.
quamuis Io. dicat valere conſue. ar.ſ.de his quæ fiunt a præla.
c.ea noſcitur ſed non obſtat, quia loquitur in conceſsione fa-
cta tanquam de beneficio vbi conſuetudo bene valeret, ſecun-
dum Goff.Hoſt.& Io.Andr. Dic ergo quòd non valeret con-
ceſsio epiſcopi ſine conſenſu capituli quo ad transferendũ ius,
licet bene valeret quo ad transferendum titulum præſcribendi
j.de iure patro.cura.& no.j.eo.apoſtolicæ. Et talis conſenſus
ſufficit qñ epiſcopus dat eccleſiã alij eccleſiæ, vel loco religio-
ſo alteri a capitulo ſuo: ſi vero capitulo ſuo, tunc requirit con-
ſenſus & authoritas ſuperioris ipſius epiſcopi, vt no.Gen. ex-
tra de reb.eccle.non alie.c.ſi vna.ſuper verbo menſę ſuæ in cle.
Et idem innuit ibi Ioan.Andr. licet variet poſtea ſuper verbo
eccleſiam. Et quamuis Hoſti.teneat contrarium.ſ.de his quæ
fiunt a præla.nouit.& vide quod ipſe not.in ſumma de off.ord.
§.alleg.quid pertinet.ſub.§.ſunt autem quædam.ver.conſue-
uit.vbi de iſta materia. Et plenè vide per Io.Andr. in ca. alleg.
venerabilis. de cenſibus ſuper glo.2. vbi quærit, an epiſcopus
etiam de capituli ſui conſenſu eccleſiam eximendo, vel alteri
cõcedendo puta abbati, vel decano pro ſua dignitate recipien
te, poſsit dato quòd velit ex hoc exprimat in ea iuriſdictionẽ
epiſcopalem a ſe in totum abdicare, dicens quòd glo. pen. hic
& aliæ glo.ſ.alleg.innuunt quòd nõ poteſt quo minus retineat
hæc quatuor viſitationem, procurationem viſitationem, cor-
rectionem, & cathedraticum: ad quę quatuor alia quatuor ad-
6 ducuntur. † Primum de reuerentia, vt recitat Hoſti.in prædi-
cto ver.& no.quòd & facit quod not.Ber.in d.c.præterea. glo.
qui ſcilicet. Secundum de charitatiuo ſubſidio ſm Hoſt. ter-
tium ſm eum de inſtitutione authorizabili, vt no.in decre. cũ
ſatis de off.Archid. Quartum. de ijs quæ ſunt ordinis epiſco-
palis, vt notatur.16.q.2.in ſumma &.ſ.de præſcri.veniens. Et
poſt multas rõnes & iura alleg.ad pręmiſsa coadiuuanda colli-
git tres modos, quibus procedit plena abdicatio, qñ ſcilicet in-
teruenit principalis cõfirmatio ex certa ſcientia vt.j. de relig.
do.conſtitutus.& qñ ſic iudicatum eſt, nec eſt appellatum vt.ſ.
de re iudi.cum inter vos. nec reſtitutio petita.j.de reſti.in in-
tegr.ca.1.lib.6.& qñ præſcriptum eſſet alterius tñ nomine, ita
quòd ſubditus pręſcribat non nomine proprio contra epiſco-
pum, ſed nomine non ſubditi, quod dic ſm Hoſti.ſ.de pręſct.
cum ex offic.& c.cum olim. Alias tenet Ioan.Andr. cum glo.
prædictis, quod nõ teneat plena renuntiatio, remiſsio, vel ex-
ceptio quo ad caſus prædictos: tñ putat quòd vbi per epiſco-
pum cum cõſenſu capituli ſui ex cauſa prædicti caſus excepti
concederentur, exceptis cathedratico, reuerentia, & charita-
tiuo ſubſidio valeret cõceſsio nedum perſonalis, ſed etiã rea-
lis competens dignitati; ita tñ quòd per id non fiat abdicatio,
ſed quædam vicariæ commiſsio licet perpetua. Vnde ſingulos
caſus ſumendo, dicit quòd ſi viſitationem, procurationem, &
correlationem abbatiæ vel alteri dignitati conceſsit, abbas vt
eius vicarius faciet prædicta, ſed per hoc non erunt ab epiſco-
po abdicata, quin poterit ſaltem abbate negligente viſitare. Sic
dicit de inſtitutione, quòd licet Abbas tantum illam faciat, ta-
men illam facere poſset epiſcopus per querelã, vel appellatio-
nem. Additus, eſt ſic non erat abdicata vel excuſſa. De cathe-
dratico vero no. Archi.j.de præb.ca.1. lib.6. quòd licet gene-
ralis remiſsio non extendatur ad aliud, ſpecialiter tñ poſset re-
mitti, inducit illas duas glo. de decretali præterea. in glo.3.de
tranſac. & de decre. de monachis de præb. Sed non ob.quia in
illa præterea.prima pars facit pro ſecunda nõ loquitur de epi-
ſcopo, vel ſolum intendit excludere vitium ſimoniæ. Item gl.
decre.de monachis.quę videtur innuere quòd cathedraticum
& prædicta remaneant, vbi ſimpliciter fit conceſsio, ſed non
vbi iure pleno, ſupplenda, & intelligenda eſt ſm glo.ſ. allega.
7 † Et Ioan.tenet contra Arch. 16.q.7. quicunq; in fin. 1.glo.vbi
dicit quòd licet non currat præſcriptio in quantitate decimę,
tamen currit in quantitate cathedratici, vt extra de cenſi. cap.
olim. non tamen in toto, cum nec remitti poſsit de reuerentia
& charitatiuo

& charitatiuo ſubſidio. Satis placet ꝙ eſt dictum, illa non poſ-
ſe remitti de inſtitutione authorizabili, licet Hoſti. teneat il-
lam præſcribi non poſſe in decre. cum ſatis. de off. Arch. con-
trarium tñ ſeruari videmus. Et tñ dato ꝙ id verum eſſet, non
per hoc ſequitur quin poſſit remitti per modum prædictũ, vt
ſcilicet alius vice epiſcopi authoriaet, & non tñ per hoc dice-
tur abdicata, cum epiſcopo petenti fidem fieri oporteat, facit
quod no. ĩ. de reg. iur. ca. 1. lib. 6. De exceptio. illorum quæ ſunt
epiſcopalis ordinis, idem dico ꝙ valeat licentia de cõſenſu ca-
pituli ex cauſa data prælato, vt clerici vel monachi ſui poſſint
illa recipere a data prælato, vt clerici vel monachi ſui poſſint
illa recipere a quo epiſcopo voluerint, nec per hoc dicũtur ab-
dicata, cum illa ſint accumulata tantũ: conſtat enim quod ipſe
epiſcopus concedens ſine alterius licentia, vel dimiſſorijs ſuo
iure poterit ordinare, vel alia epiſcopalia conferre, ſecundum
Ioan. Andr. qui hæc no. vbi. ſ. a ver. & plenè vide, &c.

1 *Parochia reſpectu epiſcopi dicitur diœceſis.*
2 *Parochia reſpectu curati dicitur parochialis eccleſia.*
3 *Epiſcopus an eccleſiæ bona donare poſſit.*
4 *Eccleſiæ bona donata ab epiſcopo qualiter reuocentur.*
5 *Epiſcopus de rebus proprijs diſponit ad libitum.*

APoſtolicæ. ¶ Si quęris vtrum tota ciuitas &
diœceſis poſſit dici & cenſeri pa-
1 rochia, diſtingue. † Aut reſpectu epiſcopi diœceſani,
& dic quòd ſic, vnde eſt vna parochia ſua, & quilibet
ibi habitans ei ſubeſt tanquam parochianus, vt no. ſ. de off. ar-
chipreſ. c. officium. §. confeſſiones. ad idem de off. ordi. ſigni-
ficauit. & c. irrefragabili. cum ſi. ſm Hoſti. & Io. An. hic idem
Archi. 7. q. j. ſicut alterius. glo. 3. pro hoc. ĩ. de parochi. c. nullus.
& c. fi. & 12. q. 2. bonę rei. ſ. de ijs quæ fiunt a prælato, paſtora-
lis, & ita ſumitur nomen parochiæ hic & ĩ. de decimis ad apo-
ſtolicæ. de magiſtris. cap. 2. de hære. excõicamus. j. & §. adijci-
2 mus. & de raptoribus. c. 1. vbi de hoc per Hoſt. † Aut reſpectu
curati parochialis, & dic ꝙ non. imò parochialis eccleſia pro-
priè dicitur parochia vt. ĩ. de parochijs. ca. 2. & c. parochiarum.
¶ Si quæris vtrum epiſcopus de poſſeſſionibus, redditibus, ſeu
alijs rebus eccleſiæ ſuæ poſſit dare monaſterio in ſuo epiſco-
patu de nouo fundando quinquageſimã partem, vel monaſte-
rio iam conſtructo centeſimã partem, & ſi vltra dederit nun-
3 quid & qualiter illud vltra poterit reuocari, diſtingue. † Aut
quæris nunquid poſſit dari aut nunquid vltra debitum datum
poſſit reuocari. In primo caſu dic vt dixi. ſ. de ijs, quæ fiunt a
4 præla. paſtoralis. † In ſecundo caſu refert, aut eccleſia per hoc
enormiter non grauatur, & tunc nihil reuocatur, vt hic in fin.
Aut enormiter grauatur & tunc, aut eſt vna ſola donatio: aut
ſunt plures. Si vna ſola, tunc illud ſolum in quo grauatur eccle-
ſia reuocari debebit, & qđ plus eſt detrahetur. 12. q. 2. ſi quos
de ſeruis. vt no. Ber. hic in gl. hic reſpondet. Idem Goff. Tanc.
& Io. Andr. Si plures, tunc aut per vltimam donationem tan-
tum eccleſia eſt grauata, & tunc illa ſolum & in quãtum eccle-
ſia eſt grauata reuocari debebit, argu. ff. de iure pat. l. ſi libertus.
§. 1. ſm Ber. hic in glo. hic reſpondet. in prin. quæ fuit gl. Laur.
Idem Vinc. Goff. & Io. Andr. hic & Goff. in ſumma de ijs quæ
fi. a præl. in fin. Idem Tan. & Bar. Brix. in q. venereali quæ in-
cipit, eſto ꝙ epiſcopus fecerit donationes &c. & Bar. Brix. &
Archi. 12. q. 2. bonæ rei licet Dama. hic cuius gl. poſuit Phil. ſ.
eo. ca. 2. teneat, ꝙ de ſingulis detrahetur per l. ſi totas. C. de in-
off. dona. Aut nedum per vltimam donationem, ſed etiam per
alias præcedentes eccleſia eſt grauata, & tunc ille etiam pręce-
dentes donationes prout ſunt poſteriores, per quas eccleſia eſt
grauata, & inquantum eſt grauata poterit reuocari per benefi-
cium in integrũ reſtitutionis, vt hic. §. hoc ſemper. ſecundum
Inn. & Hoſti. Vnde dic breuiter, ꝙ ſiue vna, ſiue plures ſint do
nationes, id tñ & illud totũ in quo & per quod grauata eſt ec-
cleſia reuocabitur, vt hic debet ſm Hoſt. Fallit in caſu vbi mo
naſterium tutum eſt exceptione præſcriptionis vt hic, vel alia
exceptione, puta rei iudi. vt. ſ. de re iud. cum inter vos. & ff. de
except. l. 2. vt hic in tex. & gl. puta rei. vel compoſitionis con-
firmatæ a Papa ex certa ſcientia vt. ſ. de tranſ. ca. 1. & de conſi.
5 vti. c. venerabiles ſm Goff. Hoſt. & Io. An. hic. † Et hæc vera,
qñ epiſcopus vult dare de rebus eccleſię: de rebus vero ꝓprijs
ſiue patrimonialibus, pôt dare quantũ vult, quia in re ſua quili
bet eſt moderator & arbiter. C. manda. l. in re. manda. ſm illud
Mar. x. an nõ licet mihi qđ volo facere? tolle qđ tuũ eſt & vade.

1 *Donatio priuati qualiter reuocanda.*
2 *Donatio eccleſiæ qualiter reuocanda.*
3 *Donatio an per donatoris hæredem reuocetur.*
4 *Donatio an per hæredem donatarij reuocetur.*
5 *Ingratitudinis deſcriptio.*

PRopter ingratitudinem. Si qris vtrum
& in quibus caſib' donatio facta valeat reuocari, re-
fert. Aut quæris vtrum poſſit reuocari a donatore
aut ab hærede donatarij. Si a donatore tunc, aut quæris vtrum
poſſit reuocari per donatorem: aut per hæredem vel ſucceſ-
ſorem donatoris. Si per donatorem tunc, aut quæris de dona-
1 tione facta priuato: aut de facta eccleſiæ. † Si priuato, poteſt re-
uocari ex quatuor cauſis hic poſitis in text. ſ. ſi donatarius in
donatorem impias manus iniecerit: aut ſibi atroces iniurias:
ſeu graue rerum ſuarum damnum: ſeu vitæ periculum inferre
præſumpſerit. Item quinto poteſt reuocari, ſi cõditionem ap-
poſitam in donatione nõ adimpleuit. ſ. eo. cum dilecti. vt hoc
totũ habes. C. de reuoc. do. l. vlt. Item ſexto in alio caſu ibi no-
tato in glo. ſcilicet ſi donatori inopi & egenti donatarius cum
poteſt alimenta non præſtet, vt. ff. de liberis agn. l. alimenta. in
princ. & §. 1., Et de his caſibus ecce verſus, Donatũ reuocant
atrox iniuria, Peccatum, & necis inſidię, manus impia ſic gra-
ue damnum. Et niſi donanti victus præſtentur egenti. Et hoc
verum regulariter. Fallit in donatione facta per matrem filio,
quæ poſtea tranſit ad ſecundas nuptias, quæ nõ reuocatur niſi
ex tribus cauſis tantum. ſ. ſi vitæ eius inſidiatus eſt: ſi atroces
manus intulerit in eam: ſi totius ſubſtantiæ ipſius molitus eſt
iacturam, vt no. hic Ber. in glo. 1. in fi. & eſt text. C. de reuo. do.
2 in aut. hoc quo. † Si quæris de donatione facta eccleſiæ, dic ꝙ
talis reuocatur in caſibus. Primo, propter conditionẽ vel mo-
dum appoſitum non ſeruatũ, vt. ſ. eo. cum dilecti. & ĩ. de con-
di. app. ver. Secundo, propter peccati turpitudinem. ĩ. de ſimo.
de regularibus. & c. de hoc. Tertio, propter donantis turbatio-
nem, vt ſi pater iratus filiũ exhęredet & eccleſię donet. 13. q. 2.
ſi quis iraſcitur. Quarto, propter fraudem & dolũ donataria-
rum perſonarum. 20. q. 3. conſtituit. ĩ. de teſtamẽtis. c. ſi. Quin-
to, propter filiorum natiuitatem, vt no. Ber. hic in 1. gl. ver. re-
uocatur etiam. Sexto, propter dantis impotẽtiam. 17. q. 4. q. &
ĩ. de teſtamentis filius. Septimo, propter cauſæ defectum. ſ. de
cler. coniug quòd a te. & de renun. ex tranſmiſſa. Octauo, qua-
tenus excedit vt. ſ. c. ꝓxi. de reb. eccl. non ali. ad noſtrã. 12. q. 2.
ſi quos de ſeruis. & C. eo. l. ſancimus. Iſtos caſus ponit Hoſti.
hic & in ſum. eo. tit. §. qualiter reuocetur & Io. Andr. hic. Alias
donatio non reuocatur, vt. C. de reuoc. do. l. ſi donationem. ad
hoc. 12. q. 2. non enim. vbi dicit, non aufero quod ipſe donaui.
ad idem de pe. di. 1. quantuſlibet. vbi dicitur quòd Ieſus Chri-
3 ſtus non reuocat beneficia: ad idem. 16. q. 2. viſis. † Si quæris
vtrum poſſit reuocari per hæredem vel ſucceſſorẽ donatoris,
dic quod non vt hic & C. de reuo. do. l. fi. in fi. Fallit primo, vbi
donator in vita ſe præparauit ad agendũ & reuocandum, ar. C.
de inoff. teſta. l. ſi pater. & l. ſancimus. in fin. Item qñ donator in
vita cauſam reuocationis incepit, nam incepta pôt hæres per-
ficere vt hic in fin. qñ dicit, tacuit a cõtrario. & C. de reuo. do.
l. fin. in fin. & l. 1. in fin. ſm Hoſti. hic. Item niſi donator dixe-
rit ſi prædicta contra me vel meum hæredem fecerit, donatio
reuocetur, tũc donatio reuocabitur a ſucceſſore donatoris ſe-
cundũ Inno. hic. Et intellige ꝙ ex prædictis cauſis poteſt do-
natio reuocari etiam ſi contrarium ſit actum, ne per hoc do-
natarius inuitetur ad delinquendum, ar. ff. de pac. l. ſi vnus. §. il-
lud. ſm Spec. hoc titu. §. 1. ver. quid ſi actum &c. vbi de hoc.
4 † Si quæris vtrũ poſſit reuocari ab hærede donatarij, dic quod
non ſm Ber. Inno. & Hoſti. & Io An. hic in glo. fin. dicit etiam
Ioan. Andr. hic quod beneficij collatio non poteſt propter in-
gratitudinem a collatore reuocari, quia non eſt proprie dona-
tor, quia ſibi retinere non poteſt. ſ. de inſti. c. fin. & de iure co-
gente confert, alias poteſtas tranſit ad alium de cõ. præb. ca. 2.
pro hoc. C. de reuo. do. l. vlt. ibi donatorẽ res ſuas perdere, &c.
Nec ob. ſ. de conceſ. præb. ꝓpoſuit. in prin. & c. ſeq. ĩ. de off. vi-
carij. c. vlt. li. 6. vbi dicitur donator, quia collator beneficij non
eſt liberalis in dando, ſed in cui dando, vt no. ſ. de pręb. relatum
& c. inter cætera. nec ob. ſ. de poſtu. c. vlt. quia nõ loquitur de
ingratitudine circa collationem, ſed circa eccleſiam, in qua ha-
bet beneficiũ, nec ibi per viam reuocationis, ſed per viam re-
ſtitutionis neceſſe eſt inſtitutũ priuari. Et eodẽ modo reſpon-
detur ad decre. graue de exceſ. pręla. Itẽ ceſſat reuocatio ſi do-
natarius ſe defendendo, vel alias caſu licito percutit donatorẽ,
per verbũ impias, quod ponitur hic, & in d. l. fi. C. de reuo. do.
Item ſi ignorabat illũ eſſe donatorem, ar. ff. loca. ſi ignorãs. ĩ. de
ſent. excom.

ſent. excom. ſi vero. 2. Si verò percutiat per alium, vel percu-
tiat non manu ſed pede, locus eſt reuocationi, per no. 17. q. 4. ſi
quis ſuadente. Item graue damnū de quo dicit hic poteſt in-
ferri nedum in maiori parte ſubſtātiæ vt. ff. de excu. tut. l. pro-
pter litem. ĭ. de reſti. ſpol. frequēs lib. 6. ſed etiam in minori, vt
apertè probatur. ſ. c. prox. vbi dicitur quòd perditio quinqua-
geſimæ, vel centeſimæ, vel minoris partis ſubſtātię poteſt eſſe
cum graui damno. Item ſi donatarius attentauit inferre gra-
ue damnum, ſed res non habuit effectum, non eſt locus pęnę,
per l. fi. C. de reuoc. do. ibi ſubſtantiæ donatarius imponi. Nec
ob. iſte tex. vbi ſatis eſt fuiſſe periculum vitę, licet mors ſecuta
non fuerit, quia hoc iure punitur, cum illatio periculi ſit deli-
ctum conſummatū: nec ob. C. de re do. in aut. hoc quoq; lo-
5 quitur in caſu ſpeciali. † Et no. ſm Beatum Ber. quòd ingrati-
tudo eſt ventus vrens, ſiccans fontē miſericordiæ, rorem pie-
tatis, & fluenta gratię: hoc peccato laborant recipientes liben-
ter dona & beneficia, nec habent illa grata, & donatores qui-
bus tenentur ad antidora interdū remunerant ſcabioſè: ad hoc
ĭ. de iudæis & ſi iudęos. & quod habetur. 23. q. 3. ſex ſunt dif-
ferentiæ. Prouenit autem hoc peccatū ex ſuperbia, ſunt enim
qui credunt ſibi debita oīa ſeruitia quæ ſibi fiunt: vnde idem
Beatus Ber. eſt quædam præſumptio & delictum maximū vti
datis quaſi meritis, & in acceptis beneficijs gratiam beneficij
vſurpare, ſecundum Ioannem Andr.

¶ De peculio clericorum. Rubrica.

1 *Clericus de patrimonio ſuo ad libitum diſponit.*
2 *Clericus de bonis eccleſia non diſponit.*
3 *Rectores hoſpitalium de bonis ipſorum non diſponunt.*
4 *Clericus quo ad bona ſui beneficij æquiparatur vſufructuario. 6.*
5 *Fructus bonorum vaſalli decedentis ante kalendas martias ſunt eius hæredis.*
7 *Prælatus an teſtari poſſit.*
8 *Clerici decedentis bona cui obueniant.*
9 *Clerici coniugati de bonis ſuis prout volunt, diſponant.*
10 *Religioſi decedentis bona cui obueniant.*
11 *Religioſus habens liberos, inter eos bona ſua ad libitum diuidit.*
12 *Religioſus non profeſſus teſtari poteſt.*

SI quis ſine ¶ Si quęris vtrum clerici poſ-
ſint facere teſtamentum, vel
donare inter viuos, diſtingue. Aut quæris de cle-
ricis ſecularibus, aut de regularibus. Si de ſecu-
laribus tunc, aut de beneficiatis, aut de alijs. Si de
beneficiatis, tunc aut quæris de ijs qui habent de patrimonio,
vel quæ ſibi obuenerunt ex ſucceſsione parentū, vel artificio,
vel intuitu perſonæ: ſeu alias quam intuitu eccleſię: aut quę-
ris de his quę ad eos peruenerunt, vel hn̄t de bonis vel intuitu
1 eccleſiæ: aut eſt dubium. † In primo caſu dic quòd de illis po-
teſt clericus ſecularis indubitanter facere teſtamētum, & do-
nare inter viuos, ſiue ea habuerit ante beneficiū adeptum, ſiue
poſt. ĭ. ti. 2. c. 1. 12. q. 1. ſint manifeſtè &. q. 3. c. placuit. 2. reſpon.
& c. quicunq;. 28. diſt. de Siracuſan. ĭ. ti. proxi. ad hæc præſen-
tibus. & c. quia nos. & c. relatum. 2. §. cæterum. C. de epiſ. & cle.
in aut. licentiam. & in aut. presbyteros. in aut. de eccl. tit. §. in-
terdicimus. de ſanctiſ. epiſ. §. presbyteros. colla. 9. Quod verū
etiam ſi ſit ſub patria poteſtate vt ibi, & not. Hoſti. in d. c. quia
nos. Tenetur tamen, vel ſi ipſe non fecerit, hæredes eius te-
nentur ipſam eccleſiam de rebus illis cōſeruare indemnem, ſi
fortè aliqua de rebus eccleſię expendit in meliorationem pro-
prij patrimonij, vel etiam ſi propter diligentiam nimiam pro-
priarum rerū neglexerit res eccleſiæ. & ita diminutæ ſunt ali-
quæ vel amiſſæ propter culpā ſuam. Et econuerſo ſi de rebus
proprijs expendit aliqua in vtilitatem eccleſiæ, poteſt ipſe vel
hæredes ſui cum hoc conſtiterit recuperare de rebus eccleſię,
vt ita hincinde fiat debita compenſatio, vt. 2. q. 7. lator. in fi &
12. q. 4. c. 1. & 2. vt hoc no. Hoſti. in ſumma de pœni. & remiſ.
§. 23. quibus & qualiter. Et ſi talis clericus de bonis huiuſmo-
di non diſpoſuerit in vita vel in morte, venient ad conſangui-
neos ſi ſint, vt in c. alle. ſint manifeſtę. quia nos. & relatum. Et
ſi non ſint, tunc venient ad eccleſiam vt. C. de epiſc. & cler. l. ſi
quis presby. & ĭ. de ſuc. ab inteſt. ca. 1. in fin. & ibi no. Hoſti. &
Ber. & in ca. 2. Inno ĭ. tit. proxi. c. cum in officijs in glo. not. ꝙ
circa princ. & Hoſti. & Ioan. Andr. poſt eum ibi. & in ca. 1. &
Ber. Inno. & Hoſti. in c. requiſiſti. in fi. & Ber. Inno. & Hoſti. ĭ.
de verb. ſign. cum tibi. & frater Ioan. in ſumma confeſ. rubrica
de raptoribus, rubricella de rapina clericorum, in q. vtrum cle-
rici poſſint, vbi de hoc. Si quæris de ijs qui hn̄t, vel ad eos per-
a ueniunt de bonis eccleſiæ vel intuitu eccleſię tunc. † Aut quę-
ris de rebus quæ ſunt propriè ipſius eccleſiæ, vt ſunt beneficia
eccleſiaſtica prædia iocalia, & alia bona eccleſiæ: aut de fructi-
bus beneficiorum eccleſiaſticorum ad ipſos clericos pertinen
tibus. Si de rebus eccleſiæ, quæ ſunt propriè eccleſiæ, tunc dic
quòd de talibus etiam ſi ſint mobiles teſtari non poſſunt, vt in
iuribus alle. & 12. q. 2. non liceat Papæ &. q. 5. quaſi per totum.
3 Si de fructibus beneficiorū eccleſiaſticorū refert. † Aut quæ-
ris de rectoribus gubernatoribus vel magiſtris eleęmoſyna-
riarum, leproſariarū, ſeu hoſpitalium, & de fructibus ſeu redi-
tibus ipſarū, & tales de talibus fructibus cum ipſos nō faciant
ſuos etiam a terra ſeparatos, vt patet extra de relig. do. quia con
tingit in cle. & no. ibi Io. An & Gen. teſtari, ſeu alias in morte
vel in vita diſponere non poſſunt, nec mirū, quia nec tunc talia
dicuntur ꝓpriè beneficia, vt extra de præb. c. per literas in cle.
4 † Aut quæris de alijs propriè loquēdo beneficiatis, & tunc di-
ſtingue ſm Hoſti. hic inter clericum habētem adminiſtratio-
nem: & clericum non habētem ſed ſimpliciter beneficiatum.
Nam clericus hn̄s adminiſtrationem quādiu viuit & ſanus eſt
donare poteſt, moderatè tamen. ĭ. de do. cæterum; cōparatur
enim vſuſructuario, quia ius ſuū morte finitur, ſicut ius vſu-
fructuarij, vt hic. &. ſ. de do. conſultationibus. de pig. ca. vlti. &
inſtit. de vſuſru. §. finitur. Si autem incepit infirmari compa-
ratur vſuario, & ſic nihil habet niſi vnum tantū, aliquantulum
plus habet, quia poteſt eleęmoſynam facere vt. ĭ. ti. proxi. c. ad
hæc. teſtari tn̄ non poterit vt. ĭ. tit. proxi. c. 1. & c. cum in offi-
cijs. Si autem ſit clericus non hn̄s adminiſtrationem, ſed ſim-
pliciter beneficiatus, tunc in vita & in morte omnino compa-
ratur vſuſructuario quātum ad faciendum fructus ſuos, & de
ipſis poterit teſtari. ĭ. tit. proxi. requiſiſti. §. illud. & hic, & hoc
generalis conſuetudo obſeruat. Si tn̄ iſti ſcilicet habens admi-
niſtrationem, vel non habens ab inteſtato quoad iſtos fructus
hoc eſt nō ordinato de eis decedant, eccleſia in eis ſuccedit. ĭ.
tit. 1. relatum. 2. §. nomine &. §. fi. & ar. ĭ. de pœnis. c. 2. Sed quid
5 erit de fructibus pendentibus, videtur idē quod in vaſallo, † vt
ſi decedat beneficiatus poſt Auguſtū, & ante calend. Martij ad
eccleſiam pertineant: ſi vero poſt calēdas Martij ad clericum,
vt in lib. feu. hic finitur lex. §. ſi vaſallus. Tu dic verius ipſum
comparandum vſuſructuario, vt fructus perceptos & recon-
ditos ſuos faciat. Alij autē omnes ad eccleſiam pertineant, ſic
enim eſt in vſuſructuario cui talis cōparatur. ff. de vſuſru. l. ar-
boribus. §. Iul. alias eſt. l. & incipit ſi fur. quib. mod. vſuſr. amit.
6 l. ſi vſufr. in fi. de vſur. l. qui ſcit. §. 1. &. §. præterea. † Et hæc ve-
ra niſi de ſpeciali ſtatuto, vel conſue. eccleſiæ aliud cenſeatur,
tali enim ſtandum erit, ſi de ipſa appareat, ar. ĭ. tit. 1. relatum. 2.
§. licet igitur. ſ. de conceſ. præben. c. ex parte Aſten. in fi. dum-
modo, nō ſit eccleſiæ oneroſa, alias ſecus. ſ. de conſue. ca. 1. ſm
Hoſti. qui ita diſtinguit hic ab illo ver. Aut quæris de alijs vſq;
hic. Idem per oīa cum eo Gar. ĭ. de re. eccl. non alie. c. hoc con
ſultiſsimo. & Cardi. ibi in gl. & ſic hæc prohibitio. lib. 6. & Io.
Andr. ĭ. de off. ordi. c. præſenti. in gl. per ęconomum. eo. lib. Et
vide quæſtionem Io. An. ĭ. de reg. iur. c. nemo plus pōt. lib. 6. in
nouella, qua quærit an valeat conſuetudo mutinenſis eccleſiæ
permittit canonicos teſtari de fructibus præbendarū ſuarum
percipiendis poſt mortem vſq; ad annū: & poſt multa arg. pro
& cōtra dicit Guidonē Archi. Bonon. qui hanc quæſtionē di-
ſputauit tenuiſſe ꝙ non. Sed ipſe tenet contrarium per ca. ĭ. de
reſcr. ſi propter. li. 6. vbi patet ꝙ de cōſuetudine fructus primi
anni poſſunt deberi ſingulari perſonæ, & ſic mortuo vel ipſius
hæredi vel legatario: ad idem. ſ. de reſcri. cum te. ĭ. de conſuet.
c. 1. lib. 6. de pręb. quia ſępè. eo. lib. Per quę patet ꝙ conſuetudo
vnius miniſtri ſeruitium ſubtrahit eccleſiæ faciendo ꝙ dupli-
cem ſeruiendo ſeu ſtnendo. ſ. vt habeat dignitatē & canoniam.
Ad idem de præb. cum in eccleſia. lib. 6. vbi perpetuo nedū ad
tempus præbenda deberi pōt non canonico ad idem c. all. pre-
ſenti. & de elec. gn̄ali. Nec mirum ſi conſuetudo valeat, cū per
eam principaliter non præiudicetur eccleſiæ, ſed ſucceſſori, &
ſibi imputet qui talem canoniam aſſumpſit, quo reſpectu faci
lius vr̄ conſuetudinē peruincere poſſe de percipiendis quā de
perceptis, de illis dico in quibus ſuccederet eccleſia: & hoc eſt
hodie approbatum per extraua. Io. 22. ſuſcepti. ſm eum. vnde
Vinc. non credit ꝙ generalis conſuetudo excuſet clericos, qui
tempore mortis oīa mobilia dant parentibus, quod etiā tene-
bat Hug. ut no. Arch. 13. q. 5. in ſumma, ubi de iſta materia per
7 eum. † Sequitur de tertio qđ eſt dubium, vtrum. ſ. hn̄tibus ad-
miniſtrationē ſibi obuenerūt de bonis vel intuitu eccleſię nel
non, & tunc ſunt opiniones. quædam diſtinguunt, an prælatus
promiſcuè utatur rebus ſuis, & eccleſię, nec ne: alij diſtinguūt

an conſtet prælatum habuiſſe proprium ante promotionem t. nec ne: tertij conſiderant quis poſſideat, & quis petat vt petitor probet contra poſſidentem, & hoc placet Goff. j. tit. t. c. t. in fin. Et iſtę opiniones no. in c. alle. ſint manifeſtę. Alij diſtinguunt, an prælatus fecit inuẽtariũ nec, vt primo caſu vltra expreſſo in inuentario pręſumatur pro herede: ſcdo caſu pręſumitur pro eccleſia: fuit. n. in culpa non faciendo inuentariũ, facit. C. de iure delib. l. ſancimus. 38. diſt. de Syracuſan. extra de relig. do. quia cõtingit. §. illi etiã in cle. Tu dic ꝙ refert, aut certum eſt ꝙ clericus habuit aliqd de ꝓprio, ſeu alias quã intuitu eccleſię, ſed neſcitur quid vel quantũ ſit: aut certũ eſt ꝙ non habuit, aut neſcitur vel dubitatur vtrũ habuit ꝓpriũ: vel non: in primo caſu refert, aut quæris de clerico quondam ſeruo, & tũc fient quatuor partes de bonis ſuis vt. j. de ſuc. ab inteſt. c. 2. quod c. loquitur de clericis ſeu presbyteris quondã ſeruis ſm
8 Lau. Ber. Goff. Hoſti. Pet. de Samp. & Abb. ibi. † Aut quęris de clerico ſemper libero & nunquam ſeruo, & tunc de omnibus debet fieri virilis ſiue æqualis diuiſio inter eccleſiã & parentes ſiue conſanguineos, vt. 12. q. 4. c. 1. ſm Ber. & Hoſti. in d. c. 2. j. de ſucceſ. ab inteſt. Et vide Io. in d. c. t. gl. pen. in fi. vbi dicit diuiſionem debere fieri ſm quantitatem patrimonij ſui, & rerum eccleſiæ. In ſecundo caſu pręſumitur pro eccleſia, quia in incertis, & c. ff. de verb. obl. l. continuus. §. cum ita. in fin. & hoc tenet Hoſt. j. tit. 2. c. 2. per c. cum in officijs j. ti. 1. In tertio caſu. ſ. qñ neſcitur vel dubitatur vtrum habuit ꝓprium vel non, refert. Aut clericus habet eccleſiã, & tunc pręſumptio eſt ſemper pro eccleſia, niſi cõtrarium ꝓbetur, vt. s. eo. c. 1. cum concor. alleg. ibi in gl. vlt. & ſic incumbet ſemper probatio hæredibus beneficiati, ſiue ipſi ſint in poſſeſsione ſiue nõ vt. j. ti. t. ca. 1. ibi detineri, &c. Et eſt expreſſum in aut. de eccl. tit. §. interdicimus. coll. 9. vbi hoc tenet gl. & in dicta aut. licẽtiam. vbi idem tenet gl. & Abb. hic & Ber. j. ti. 2. c. 2. glo. 1. & Hoſti. poſt eum. Et ita intellige quod no. Ber. j. tit. 2. cum dilectus. in gl. ſi intelligas. Nec obſtãt iura quæ volunt ꝙ actor ꝓbet intentionem ſuã. C. de rei ven. l. fi. 12. q. 1. in fi. & c. ſint manifeſtę. quia illa vera ſunt niſi ſit pręſumptio pro actore, nam tũc ſuccumbit reus niſi aliud probet. s. vt ec. be. c. vnico. C. de probat. ſiue poſsidetis. & j. de priuil. c. cum perſonæ. §. ſi aũt cum duobus. §. ſequentibus. lib. 6. Nec obſtat. 12. q. 2. ca. 1. quod videtur expreſsè cõtra, quia illud quod licet ſimile intelligitur in caſu certo. ſ. qñ conſtat quod aliunde habuit, ideo de hoc inquirendum eſt antequam ei ſua poſſeſsio auferatur, ſm Hoſti. in ſumma. eo. tit. §. fi. Et plenius. s. eo. ca. 3. & in hoc concor. Spec. rubr. de ſtatu monachorum. ver. 58. quæritur. vbi de hoc quod verũ in rebus immobilibus vt ibi & s. cap. proxi. Porro in mobilibus modicis quilibet poſſeſſor tuendus erit, niſi aliud probetur, & ſic poteſt intelligi dictum. ca. 12. q. 5. ca. t. vt hoc not. Hoſti. in d. c. 3. & j. ti. 1. c. t. ſic etiam poſſet intelligi quod no. ipſe Hoſt. in ſumma de ſucceſ. ab inteſt. §. 2. in fin. Sed cõtra hoc facit expreſsè. §. alle. interdicimus. de ec. ti. col. 9. qui idem dicit in rebus mobilib⁹, quod in immobilibus. ſ. ꝙ ſemper in dubio pro eccleſia pręſumatur, & hoc tutius eſt tenere, maximè ſi nõ fecit inuentarium. Aut non habet eccleſiam ſeu adminiſtrationem, ſed ſimplex beneficium, & tunc non eſt pręſumptio pro eccleſia, arg. j. ti. proxi. requiſiſti §. illud. C. de vſufr. l. fin. arg. l. ſi defunctus ſm Hoſt. in ſum. eo. tit. §. fin. & s. eo. ca. 1. Fallit qñ probatur, ꝙ nihil hñs promotus fuit ad beneficium ſimplex, nec probatur ꝙ aliunde acquiſierit, quia tunc pro eccleſia iudicabo, vt. s. eo. c. t. hoc no. Hoſt. s. eo. c. 3. pro quo no. per Inn. j.
9 tit. 1. cum in officijs in magna gl. † Si quæris de clericis nõ beneficiatis, vt cõiugatis, & alijs, tunc dic ꝙ poſſunt de bonis ſuis pro libito diſponere, & donare ſiue inter viuos ſiue in vltima voluntate, ſicut & laici, vt. j. tit. 1. ca. nos quidem. & c. quia nos,
10 1. reſpon. cum ibi alle. † Sequitur de ſecũdo membro principali. ſ. de clericis regularibus & tunc, aut ſunt iam ꝓfeſsi tacitè vel expreſsè, & tales teſtari non poſſunt. 19. q. 3. c. quia ingredientibus. c. perlatum. §. ec õtra Paulus. c. ſi qua mulier. & j. tit. proxi ca. 2. & ſi conſuetudo hoc daret hoc caſu non valeret, vt ibi in glo. hæc conſuetudo. Et eſt ratio, quia tales non hñt bona: nam ingreſsi monaſteria ſe & ſua Deo dedicant vt ibi, & C. de ſacroſan. eccl. in aut. ingreſsi. 12. q. j. nolo. & c. non dicatis, de quo per Ala. Ber. & Hoſt. j. ti. 1. c. 1. vbi Ala. & Ber. in gl. pe. dicunt religioſum etiã adminiſtrationem epiſcopalem habentem teſtari non poſſe etiã de bonis intuitu perſonæ ſibi obuenientibus. idem & expreſsius Io. 12. q. 1. quia tua. gl. 1. ad quod facit. j. de priuil. cum olim. 2. Sed hoc nõ placet Hoſt. in d. c. j. j. tit. proxi. in fi. niſi quantũ ad bona intuitu eccleſiæ acquiſita: nam ex quo adminiſtrationem habet maximè epiſcopalem, contrarium videtur ſibi tenendum. j. tit. 1. requiſiſti. §. fin. dicens ꝙ etiam ſimplex religioſus a iugo huius obedientiæ in morte abſoluitur, vt. j. de ſepul. de vxore. Sed quicquid dicat Hoſti. etiam ꝙ acquirat intuitu perſonæ eꝑs regularis acquirit epiſcopatui, per iura prędicta, & 18. q. 1. c. vno. vnde quo ad adminiſtrationẽ dum viuit poteſt locum hr̃e quod dicit Hoſti. non vt de ꝓprio, cum illud nõ habeat impediente ꝓfeſsione, ſed vt de eccleſiaſtico. j. tit. t. relatum. 2. ſm Io. An. Et hoc teneas, nec ob. d. auth. licentiam. in fin. quæ vr̃ facere pro Hoſti. quia non loquitur de religioſo, ſed de adminiſtratore loci religioſi, largè ſumpto verbo religioſi, vt patet in. §. alle. interdici-
11 mus. de ecc. ti. vnde ſumitur. † Fallit in religioſo habente liberos de legitimo matrimonio, inter quos põt diuidere bona ſua, iuxta ea quæ le. & no. in §. alleg. ſi qua mulier. & illa diuiſio, non eſt teſtm̃, ſed quædã vltima voluntas, vt no. Spec. in ſum-
12 ma de ſtatu mo. §. hi. & §. ſeq. & ſe. † Aut non ſunt profeſsi tacitè vel expreſsè, & tunc pñt teſtari. 12. q. 5. c. vlt. vt not. Inn. de monialibus nõ profeſsis. j. ti. proxi. c. 2. & Hoſti. & Io. An. poſt eum, cum etiã ad ſeculũ reuerti poſſet, vt. j. de regularibus ſtatuimus. Idem no. Hoſt. in ſumma ti. de teſtamentis. §. 1. ſub. §. quis poſsit facere. ver. idem puto. Et pro hoc videtur caſus. j. de ſent. excom. c. religioſo. §. fi. lib. 6. & de regularibus c. beneficium. eo. lib. vbi idẽ tenet Arch. ſuper verbo aſſenſus. pro hoc etiam facit in aut. de ſan. epiſ. §. ſi quis autem. colla. 9. j. de elec. indemnitatibus. in fin. lib. 6. & de ſtatu regula. attendentes. in cle. Et quantum ad iſtos religioſos adde quod dixi. s. de ꝓba. in præſentia. vide etiam quod no. Hoſti. j. de ſucceſ. ab inteſta. cap. 2. vbi dicit quod obligatus ad ratiocinia eccleſiaſtica non videtur poſſe etiam facere teſtamentum, vt legitur & not. 13. q. 2. c. illud etiam. 21. q. 3. cap. 1. & per totum.

¶ De teſtamentis & vltimis voluntatibus. Rubrica.

1 *Eccleſia ante aditam hæreditatem læſa in integrum reſtituitur.*
2 *Eccleſia poſt aditam hæreditatem non reſtituitur in integrum.*

QVorundam. ¶ Ad declarationem glo. hic non habebit. Si quæris quando minor vel eccleſia eſt enormiter læſa, hæreditatẽ alterius adeundo, vtrum ex hoc reſtitutionem poſ-
1 ſit & debeat obtinere, diſtingue. † Aut illa læſio ſeu caſus propter quem euenit læſio ante aditam hæreditatem accidit: aut poſt. Si ante tunc ſic. C. ſi vt ab hæredi. ſe abſti. l. 1. & 2. s. de in integ. reſti. c. 1. & per totum. j. de in integr. reſti. ca. 1. & 2. lib. 6.
2 † Si poſt nõ reſtitueretur. ff. de mino. l. ait prætor. §. reſtitutus. alias eſt lex & ſi ſine. & l. verum. §. ſi locupleti ſm Hoſti. & Io. Andr. hic. idem Archi. 12. q. 2. c. epiſcopus qui filios.

1 *Monaſterium ſi in loco deſtinato ædificari non poſſit, alibi conſtruatur.*
2 *Actus ſi non valet vt agitur, an valeat vt valere poteſt. 4.*
3 *Quod volui non potui, quod potui nolui.*
5 *Collegio licito legari poteſt.*
6 *Collegio illicito an legari poſſit. 8.*
7 *Iudæo an legari liceat.*

1 NOs quidem. ¶ Hic eſt argu. † ꝙ ſi teſtator volens monaſterium cõſtrui de certo loco, mandat, & ibi fieri non poteſt, debet alibi fieri, vel ſi mãdauerat deſtructũ monaſterium reparari, & tunc ſi ibi vbi prius erat nõ poteſt reædificari, alibi reædificabitur ſm Aegi. Inn. Hoſt. & Io. An. hic: & ſpec. de inſtru. edi. §. nunc verò aliqua. verſ. qd ſi teſtator iuſsit fieri pontem. Pro quibus facit optimè. ff. de vſufr. le. l. legatũ. de cõdi. & dem. l. in teſtamẽto quidã. & de admi. re. ad ciuit. perti. l. legatũ,
2 in prin. & §. fi. cum ibi alle. † Et ex hoc no. ꝙ ſi actus non valet vt agitur, valet tñ vt valere poteſt. circa quod diſtingue. Quia aut res vel actus prout agitur nõ valet in aliquo nec in toto nec in parte: aut licet nõ valeat in toto: valet tñ in parte. In primo caſu refert, aut q̃ris in obligationibus ꝯtrahendis: aut in liberationibus cõſequendis aut in iuriſdictionibus exercẽdis. In primo caſu refert. Aut q̃ris nunqd valet q̃tũ ad actionẽ pariendã, & actionẽ acquirendã certę ꝑſonę, & dic ꝙ nõ valet vt valere põt vt. ff. de cõſt. pec. l. j. §. cũ qui. Fallit in ꝯtractu ſeu obligatione mr̃imonij ſeu ſponſaliorũ, quæ ſi nõ valet vt mr̃imoniũ, valet tñ vt valere põt. ſ. vt ſponſalia. j. de deſpon. impu. c. literas. & c. acceſsit. & co. ti. c. unico. §. idẽ quoq; in prin. & in fi. li. 6. ubi de hoc. Aut quæris nunqd ualet quantũ ad officiũ iudicis implorandum circa ipm̃ actũ, & tunc valet ut ualere põt, ut hic & in concor. s. alleg. Fallit in his quæ ut ualeãt ut ualere põt, dependent ex

dent ex mera poteſtate ſeu voluntate agentis ſeu diſponentis,
vt patet in teſtatore faciente teſtamentum ſuum quod ſi non
valeat vt teſtamentum, nec valebit vt valere poteſt, ſcilicet vt
codicilli, niſi hoc exprimat. C. de codicil. l. vlt. Et eſt ratio, quia
exprimere, & facere valere vt codicillos dependet ex volũtate
& poteſtate ſua vt ibi. In ſecũdo caſu refert, aut liberatio pec-
cat in forma, & tunc ſi nõ valet vt agitur, nec valet vt valere po
teſt, vt patet in acceptilatione, quæ ſi non valet vt acceptilatio
propter peccatũ formę, nec valet vt valere poteſt. ſ. vt pactum
ff. de acceptila. l. an inutilis, ſm antiquam literam ibi & l. ſi ac-
ceptolatum. Aut liberatio peccat in materia: & tunc ſi nõ va-
let vt agitur, valet tñ vt valere poteſt, verbi gratia cũ eſſes mihi
obligatus in c. ex mutuo libero te per acceptilationẽ, non pec-
cat in forma ſed in materia, quia cum deberet interponi ſuper
obligatione verbis cõtracta, fuit interpoſita ſuper obligatione
re contracta. Et ideo licet nõ valeat vt acceptilatio, valet tñ vt
pactum. ff. de pac. l. ſi vnus. §. pe. de reſcin. vendi. l. cum emptor.
& in d. l. an inutilis. prout eſt ibi litera Piſana. In tertio caſu re-
gulariter ſi nõ valet vt agitur, nec valet vt valere poteſt: & ideo
ſi iudex ordinarius cognoſcat inter partes, vt delegatus credẽs
ſe habere iuriſdi. delegatam cum non habeat, quia fortè reſcri-
ptum erat falſum, vel ꝑ pe commiſsionis ſibi factæ nõ erat ca-
pax talis iuriſdictionis, vel alias & proceſſus non valeat vt co-
ram delegato, nec valebit vt valere potuit. ſ. vt corã ordinario,
vt videtur caſus. ſ. de off. dele. c. ex literis Patriarchę. in fin. ſm
intellectum Bernar. ibi in gl. fin. Et hoc tenet Hoſti. ſ. de præ-
ſcrip. ſi diligenti. licet Inn. variet ibi in gl. not. ꝙ ſimul. & Spec.
3 rubr. de iuriſd. om. iud. in fi. verſi. vlt. not. † Vnde ibi habet lo-
cum quod alibi dicitur, quod voluit non potuit, quod potuit
noluit, vt. ſ. de off. dele. cum ſuper abbatia cum ibi no. Fallit in
confeſsione quæ fit in iudicio, quæ licet nõ valeat vt facta co-
ram iudice & in iudicio, valebit tñ vt valere poterit. ſ. vt extra
iudicium, vt no. Hoſti. ſ. de elec. per inquiſitionem. & de iudi.
at ſi clerici. Et eſt ratio, quia indignum eſt vt quod ſua quiſque
voce dilucidè proteſtatus eſt, id in eum caſum infirmare teſti
monioq; proprio reſiſtere permittatur. C. de nõ numerata pe-
cunia. l. generaliter. in fin. In ſecũdo caſu principali. ſ. qñ res vel
actus valet non in totum, ſed pro parte prout agitur, tunc dic
4 vt plenè ſcripſi in c. alle. ſuper abbatia, de off. deleg. † Iuxta hoc
quærit hic Hoſt. quid ſi eps in ędificatione monaſterij expen-
dat plus quã relictum ſit, videtur ꝙ hoc ab hæredibus exigere
poſsit, arg. ff. de verb. ſign. cum in teſtamento. ſed contra. ff. de
neg. geſt. qui aliena. §. 1. Solutio, ex qualitate dignitatis defun-
cti, & conſuetudine, & affectu, & facultatũ & reſidui ꝙ expen-
ſum eſt quãtitate, hic arbitrabitur bonus iudex, ar. ff. de dona.
int. vir. & vxo. l. ſi ſponſus. §. ſi quis rogatus. de iure do. l. quęro.
de vſur. l. qui ſemiſſes. de leg. 3. l. ſi filię. cum ſuis cõcor. ſm do-
minos cõiter. Sed ex benignitate canonica ſtãdum putat illi. l.
qui alien. vt ſic nihil vltra q̃ relictũ fuerit exigat, ad hoc ꝙ leg.
& no. ſ. eo. filius. &. ſ. de cenſibus ex parte ſm Hoſt. idẽ Io. An.
5 ¶ Super eo. c. Hic habes ꝙ legatum factũ collegio valet. † Cir-
ca ꝙ diſtin. aut collegium eſt licitũ & approbatum: aut illicitũ.
Si licitum & approbatũ, vt collegium fratrũ prędicatorum, &
minorum, tunc poteſt ſibi legari vt hic, &. C. de ſacroſan. eccl.
l. 5. vbi de hoc. Si eſt illicitũ tunc, aut eſt illicitum ea ſola rõne
6 quia nõ eſt approbatũ: aut alia ratione puta ratione ſectæ. † Si
ea ratione, quia nõ eſt approbatum, quia regula generalis eſt ꝙ
omnia collegia ſunt illicita quæ non ſunt expreſsè approbata:
vt. ff. de colle. illi. l. 3. Tunc aut quæris nunquid poſsit relinqui
collegio vt vniuerſitati, & dic ꝙ non, vt. ff. de reb. dub. l. cum
ſenatus. §. 1. &. C. de hær. inſti. l. collegium. Aut nunquid poſsit
relinqui ſingulis de collegio, & dic ꝙ ſic vt in l. alle. cum ſena-
tus in fin. Si ſit reprobatum alia rõne, puta rõne ſectę, vt col-
legium hæreticorum, iudeorũ, vel paganorum, tunc nõ poteſt
eis relinqui, nec vt vniuerſitati, nec vt ſingulis, vt. C. de hęret.
l. 4. C. de iudęis. l. 1. & de hæred. inſti. l. collegium. ſ. de hæret. c.
7 ſi quis eps c. in eos c. excõicamus. 1. §. credentes. † Licet Hoſt.
in ſum. ti. de Iudęis. §. & in quibus grauentur. ver. ſed nunquid
ſingulis dicat ſm Azo. ꝙ licet vniuerſitati iudęorũ legari non
poſsit vt d. l. 1. C. de Iudęis, ſingulis tñ fortè poteſt legare laicus
per l. alleg. cum ſenatus. non tñ clericus vt in d. c. ſi quis eps in
ens. Et idem ſine fortè Accur. in d. l. 1. quod non credo verum
etiam in laico, ar. 24. q. 2. ſanè profertur. ver. item multi epi ſm
literã de ipſis ſtatuerunt. Sed alia litera dicit de epiſcopis, iux-
ta hoc quæritur quid ſi teſtator illis de collegio in ſua præſen-
tia exiſtentibus legat per hunc modũ, vobis lego. c. & ſic non
apparet vtrum legauit eis vt vniuerſitati, nec vt ſingulis, nun-
quid erit legatũ inutile tanquam relictũ collegio, an valebit vt
8 relictum ſingulis de collegio. † In hac quod dicũt quidam, aut
dixit vobis omnibus, & tunc videtur eos nominaſſe, & ita ſin-
gulariter videtur legatum. ff. ſi cer. pet. l. certum. Alij dicunt ꝙ
ſi dixit vobis omnibus, videtur legaſſe vt collegio, quia iſtud
verbum collectiuum eſt: vt. ff. de leg. 2. l. ſi pluribus. Aut dixit
vobis tantum, & tũc refert, aut vocauit eos tanquam ſingulos
& ſingulariter nominando, & tunc ſingulariter videtur legaſ-
ſe. Vel dic ꝙ reſpicienda eſt cauſa legandi, nam legatum relin-
quitur ob meritũ. ff. pro ſocio. l. nec adiecit. & tunc ſi pręceſsit
meritum collegij, videtur relinquere collegio: ſi verò præceſ-
ſit meritum ſingulorũ, quia fortè omnes erant ſui conſangui-
nei vel amici, tunc vt amicis ſingulariter videtur reliquiſſe vt
. ff. de reg. iur. l. ſecundum naturam. In dubio verò interpretari
debemus vt res potius valeat quam pereat. ſ. de verb. ſign. Ab-
bate ſanè. ad fi. & ſic videtur in dubio relictum vt ſingulis. Et
hoc videtur tenere Cyn. in d. l. 1. C. de ſacroſan. eccle.

1 *Genus cum obligatur, quid eſt in obligatione.*
2 *Generis promiſſio an valida.*
3 *Generis in promiſſione vel legato cuius eſt electio.* 5.
4 *Contractus qualitas ſequenda.*

INdicante. ¶ Glo. vlt. Ber. hic in ver. itẽ po-
ne ꝙ plures. quęrit cuius erit ele
ctio in legato generis, vtrum hęredis, vel legatarijs,
1 gratia cuius quæro hic de tribus † primo in obliga-
tione generis, puta hominis in genere promiſsi vel legati quid
ſit in obligatione, ad quod reſpõdeo, ꝙ homo in genere eſt in
obligatione, non dico homo in genere prout eſt genus prędi-
cans de quolibet homine in ſpecie, quia ille nunquam pręſtari
poſſet, & impoſsibilium nulla eſt obligatio. ff. de reg. iur. l. im-
poſsibilium. inſti. de inuti. ſtip. in prin. &. ſ. de reg. iur. c. nemo
poteſt. lib. 6. Sed dico homo in genere, hoc eſt homo particu-
laris indeterminatus, determinãdus tñ per ſolutionem, ſic in-
telligo. de leg. 2. Mæuius. §. duobus. qui & a quib. l. 3. & de le. 1.
2 l. cum incertus. † ſecundo quæro nunquid promiſsio vel lega-
tum in genere valeat, & videtur ꝙ ſic vt hic, cõtrarium, vide-
tur, quia ſi ꝓmittam tibi animal dando muſcam potero libe-
rari, & ſic obligatio videtur deriſoria & inutilis. ff. de ver. obli.
l. ita ſtipulatus. in prin. de iure dot. l. cũ poſt. §. gener. Circa quod
eſt ſciendum ſm doc. iuris ciuilis, ꝙ qñq; contrahitur ꝓmiſ-
ſio in genere generaliſsimo, vt ſi quis promittit mihi dare ali-
quod ens, & tunc non valet, quia quodcunq; ens etiam inutile
dando liberaretur ꝓmiſſor: cum multa ſint entia quæ nõ affe-
runt vtilitatem, vt in d. l. ita ſtipulatus. in prin. Qñq; cõtrahi-
tur in genere gñali, vt ſi quis promiſit mihi dare animal, & ad-
huc nõ valet cum ibi ſit reperire multas ſpecies quas hr̃e non
expedit, ſicut muſcam, vt in l. alle. cum poſt. §. gener. de quo vi-
de per Dy. ſ. de reg. iur. c. in obſcuris. lib. 6. Qñq; in genere in-
feriori quod logici ſpeciem appellant, vt hoĩem vel bouem in
genere, & tunc refert, aut quis promiſit mihi inferius genus
cuius ſpecies nõ habẽt fines deſignatos ſeu determinatos an-
tea, & tunc inutilis eſt promiſsio, verbi gratia aliquis promiſit
mihi fundum vel domum, talis promiſsio nõ valet. Nam pa-
terfa. poteſt talia deſignare & limitare ꝓut vult, vt. ff. de le. ſ. l.
q. in rerum natura. §. ſi quis poſt. ff. cõia de leg. ſi quis duas. &
in. §. alleg. gener. Fallit vbi teſtator mihi domũ legauit, & ha-
bet plures domos, quia tunc vnam de ſuis videtur legare, vt. ff.
de leg. 1. l. ſi domus. in prin. Aut fit promiſsio generis inferio-
ris cuius ſpecies habet fines deſignatos & determinatos a na-
tura, vt hominis vel bouis, quorũ fines ſunt diſtincti a natura,
& tunc valet, vt. ff. de le. 1. l. legato gñaliter relicto. & de leg. 2. l.
3 cum pater. §. fi. † Tertio quæro cuius eſt electio? & quędã iura
dicunt ꝙ debitoris: vt. ff. de vino tri. & oleo le. l. 3. in prin. &. ff.
fam. erc. l. hæredes. §. ſi in certo. Alia iura dicunt contra. ſ. ꝙ cre
ditoris eſt electio, vt in l. alle. legato gñaliter. & inſti. de leg. §. ſi
generaliter. Ego verò crederem ſic dicendũ, ad cuius euiden-
tiam eſt aduertendum ꝙ in qualibet cõuentione ſaltem inter
viuos, & interdũ in vltimis voluntatibus, eſt reperire duo ver
ba. ſ. verbum cõtractus ſeu conuentionis vel diſpoſitionis. &
verbum executiuũ contractus, cõuentionis ſeu diſpoſitionis,
de verbo cõtractus ſeu diſpoſitionis nihil modo ad propoſitũ,
ſed de verbo executiuo refert. Aut verbũ executiuum refer-
tur ad perſonam creditoris, vt quia teſtator dicit Titio, capias
vel ſumas, vel habeto vel accipito vnum de ſeruis meis vel de
bobus meis: vel quia promiſſor dicit ꝓmitto me paſſurum ꝙ
ſumas vnũ de ſeruis meis, & tunc electio eſt creditoris, arg. ff.
de leg. 1. l. planè. l. §. ſi ita Titio. de leg. 2. l. Lucio. de vſufru. leg.
l. ſi fundus Titio. quæ loquuntur in alternatiua. Aut verbum

executiuum refertur ad perſonam debitoris, & tunc electio eſt debitoris, vt.ff.de leg.2.l.ſi ita relictum.§.vlti. pro ſecundo ar.ff.de iure do.l.plerunq; &.C.de cõdi.inde.l.ſi quis ſeruum. quæ loquit ſimiliter in alternatiua, cui ſimilis eſt obligatio generis quantũ ad hoc.ff.de condi.inde.l.cũ is.§.vlt. Aut verbum executiuum ad neutrius perſonã refertur vel eſt dubiũ ad cuius perſonam refertur & tunc, aut loquimur in cõtractibus, & tunc eſt indiſtinctè electio debitoris: vt.ff.de cõtrah.empt.l.ſi in emptio.§.pe.C.de dona.ſi quis argentũ.§. ſimiliq; modo.& in l.alle.plerunq; ſi quis ſeruũ &.j.de re.iur.in alternatiuis.li.6. Aut loquimur in vltimis voluntatibus, & tunc refert, aut teſtator qui in gñe inferiori relinquit habet ſpecies aliquas illius generis in patrimonio ſuo: aut non. Si ſic tunc, aut teſtator legauit incertũ de incertis, & tunc electio eſt legatarij, vt in l.alleg. legato gñaliter relicto.in prin. vbi ita diſtinguit gl. & l. ſi ſeru' legatus.§.cum homo.de opt.leg.l.2.inſti. de leg.§. ſi gñaliter.ff. de reg.iur.l.in teſtamẽtis &.ſ.de dona. c.cum dilecti.in fi. Aut legauit incertũ de certis, vt vnum de ſeruis ſuis cũ plures hñet & tunc, aut ſentit de certo, & tunc hæredis eſt electio, vt quia legauit Stichum ſeruũ cum plures Stichos ſeruos hñet, ita loquitur.ff.de le.1.l.ſi quis a filio.§.ſi quis plures.& in l.all.legato gñaliter.§.1.& hoc caſu cõtinet veritatem qđ no.hic in queſt. item pone q plures.& Hoſt.poſt eum. Aut nõ ſenſit de certo, vt quia legauit vnũ de ſeruis ſuis nullũ ſpecialiter nominãdo, & tunc legatarij eſt electio: vt.ff.de leg.1.l.qui duos. & in l.all. legato gñaliter. Si nõ habet aliquas ſpecies illius gñis in patrimonio ſuo, tũc nõ eſt legatarij electio, ſed hæredis, vt in d.l.3. ff.de vin tri.& oleo leg.& in d.l.hæredes.§.ſi incerto.ff.ſa.erc. ne hæres cõpellatur dare illũ qui eſt in remotis partibus. Sed nunqd tunc.ſ. qñ debitoris eſt electio poterit ipſe debitor da-
4 re quamcunq; voluerit teſeri.† Aut ex qualitate cõtractus vel quaſi apparet de qualitate obligationis, & illa debet ſequi vt.ff. ſi cer.pet.l.cum quid. Aut nõ apparet & tunc, aut genus ſuper quo cõtrahitur vel quaſi eſt talis naturæ q habet ſpeciẽ quam magis expedit non hñe quam habere, vt in ſpecie hoĩs, & tunc non poteſt deteriorẽ ſoluere, ſed oportet ſoluere mediocrem, vt in d.l.legato generaliter &.ff.de act. emp.l.Iul.§.1.& in d.l.ſi
5 quis argentũ.§.ſimili quoq; modo.† Aut genus ſuper quo contrahitur vel quaſi eſt talis naturæ quod nõ habet ſpeciẽ quam magis expedit non hñe quam habere, vt in nummis, frumẽto, vino, & ſimilibus.ff.de verb.ſig.l.Paulus.& tunc deteriorẽ poteſt dare, vt.ff.mandati.l.fideiuſſorem.& de leg.3.l.nummis.& in d.l.3.ff.de vino tri. & oleo leg. quod verũ niſi illa ſpecies eſſet corrupta, vt frumentũ vel vinum corruptũ, nam tunc non liberaretur tale dando, vt in d.l.3. in princ. Iſta diſtinctio pro maiori parte ſumitur ex no. per Accur. in d.l.qui duos. & d.l. legato generaliter.de leg.1.& per Lambertũ de ſal.ff.ſi cer.pet. l.cum quid.& per Pet.de Bellaper.inſti.de ac.§.præterea.

1 *Legatum rei cuius commercium minimè habetur nullum.*
2 *Legatum rei hæredis valet.*
3 *Legatum rei alienæ ſcienter.*
4 *Legatum rei alienæ ignoranter.*
5 *Legatum rei alienæ dubitanter.*
6 *Legatum rei communis.*
7 *Legato in genere facto euictio debetur.*
8 *Legato in ſpecie facto, an euictio debeatur.*
9 *Legatario magis quam hæredi ſubueniendum.*

Filius noſter. ¶Si quæris vtrum legatũ rei alienę valeat necne, diſtingue. Aut quis legat rem totaliter alienatã, ſeu in qua nullum ius habet, aut legat rem ſibi cõem cũ alio, ſeu in qua aliquod ius habet. Si rem in qua nullum ius habet, tunc refert, aut teſtatur legat rem talem cuius cõmercium non hñ, vt theatrũ prædiũ fiſcale, & ſimilia, aut legat rem talem cuius
1 habetur cõmercium.† In primo caſu dic, q tale legatũ eſt nullum, vt.ff.de leg.1.l.apud Iul.§.vlt.inſti.de inut. ſtipu.§.1.& ita poteſt intelligi iſtud c. vnde hic non valuit legatũ, quia res relictæ erant eccleſiæ, quarũ rerum nõ eſt cõmercium quantũ ad laicos, vt patet.12.q.2.non liceat ergo.& c.ſeq.& c.ſine exceptione. Et ideo in legatis a laicis factis de rebus eccleſię nõ tenet legatũ, nec hæres ad extimationem tenetur: vt.ff.de le.2.l. mortuo.§.Labeo.de verb.obl.l.multũ.C. ne Chriſtianũ mancipium.l.vnica. ſm Inno. hic in gl. melius placet. idem Io.12. q.5.c.ſi eps.& Archi.33.q.5.c. vna ſola cauſa. Licet ibi Io. dicat q gñaliter aliud eſt ſm canones quàm ſm leges. ſed Ber. hic in gl.fin. in fi. contradicens q legatarius poterat agere contra hæredem ad æſtimationẽ, ſi teſtator ſcienter res illas legaſſet. Idem tenet Hoſti. dicens q hæc decretalis non contradicit in aliquo legibus, quia nõ prohibet quin ab hærede æſtimatio repetatur, quod volunt.ll.& q res aliena non retineatur, quod volunt canones. Quare dicẽdum eſt, q res aliena reddi debet, & hæres tenetur ad prætiũ, vbi tñ hęres nimis grauaretur ſi totũ prætium ſolueret, nõ decet hoc eccleſiam, cũ intolerabili ſuo grauamine extorquere.ff.de cõdi.inde.l.nam natura.j.de cenſibus licet.& c.ex parte. licet de rigore iuris ciuilis poſſet inſolidum extorqueri, & illũ ſolum rigorem putat hic tẽperari & ſm hoc intelligit.j.eo.Io. Et hoc teneas ſm eum, quicqd notetur per eum hic, & in ſum.co.ti.§.ad quid hæres ſub.§.tenetur.ver.quid ſi quis rem alienam.& ſequẽti, vbi tenet idẽ cum Inno.hic. Sed primã opinionem credo verã, cum res ſacra eccleſiæ legatur, quia talis nõ recipit æſtimationem, vt.ff.de rei. d.l.1.& l.intantũ.§.ſacræ res.de verb.obl.l.inter ſtipulantem.§. ſacram rem.inſtit.de rer.di.§. nullius. 12.q.2.c.2. Sed ſi ſit res prophana eccleſiæ, tunc eſt vera opinio Ber.& Hoſt.hic, & ita
2 intelligit Io.An.hic †, in ſcđo caſu.ſ.qñ teſtator legat rem cuius habetur cõmerciũ refert, aut legat rem hæredis ſui, & tunc indiſtinctè valet legatũ, & hæres tenetur eam ſoluere, & reddere legatario, vt.ff.de leg.2.l.vnũ ex familia.§.ſi rem tuã.niſi hæreditatem repudiauerit, vt le.& no.ff.de le.2.l.Imperator. Quod verum.ſ. q legatũ valet etiã ſi ipſe hæres ſiue ſciens ſiue ignorans ipm legatũ factũ, ipſam rem legatã poſtea alienauerit, ſeu ad talem ſtatũ reduxerit, quod non cadit in cõmercio hoĩum, puta ſeruũ legatũ manumittẽdo, calicem ſeu aliã rem legatam cõſecrando, vt.ff.de leg.j.l.ſi quis inquilinos.§.1.& inſti.de leg. §.ſi res legata 2.rñ. Et eſt ratio, quia non põt ſuper ignorantia legati excuſari, cum factũ teſtatoris cẽſeatur factũ ſuum, ar.in aut.de iure iu.a mo.præſt.§.1.col.1. Aut legat rem alienã alterius quã hæredis, & tunc aut teſtator legans ſcit eã eſſe alienã
3 aut ignorat: aut eſt dubium: ſi ſcit tunc.† Aut hæres põt eam hñe & redimere pro iuſto prætio, & tũc eam redimere & reddere ſeu præſtare legatario tenebitur, vt.C.de leg.l. cũ alien. & no.hic Ber.in glo.2. Aut hæres non põt eam hñe ſeu redimere iuſto pretio & tunc, aut ea de cauſa, quia poſt legatũ relictũ incipit eſſe talis q non hñ eius cõmercium, vt quia ſeru' alienus legatus manumittitur a dño ſuo, vel res alia legata puta calix dño Deo cõſecratur, & tunc hęres ex toto liberatur, ita q nec rem nec æſtimationẽ legatario prẽſtare teneẽ, vt eſt caſus.ff.de leg.1.l.ſi hæres alienũ. & inſti.de leg.§.ſi res legata. quod verũ niſi culpa vel mora poſsit ſibi imputari, quia tũc ſecus vt.ff.de verb.obli.l.ſi ſeruũ §.2.& l.is qui.& inſti. de leg §.alle.ſi res legata.ver.ſi vero hæredis. Aut nõ poteſt eam hñe vel redimere iuſto prætio alia de cauſa, puta quia dñs nullo modo vult eam vendere, vel vult, ſed immodico ſeu immoderato ptio, & tũc autem tpe præterito hæres nõ potuit eum hñe ad redimendũ iuſto ſeu moderato prætio, ſicut nec põt, & ſic nõ eſt in culpa vel mora redimẽdi, & tũc hæres liberatur iuſtã æſtimationem præſtando legatario, vt.ff.de le.3.l.nõ dubiũ.§.vlt.& l.qui concubinam.§.ſi ædes alienas.de auro & ar. leg.l.Titia.§.1.de le.2. l.mortuo boue.§.1.&.§.Labeo.& l.codicil.§.inſulam.de leg.1. l.ſed & ſi res.& l.filius ta.§.ſi quid.de fideicõ. lib.l.alieno.§.ſi is cuius.C.de fideic.l.prædia.inſti.de leg.§.non ſolũ.& arg.ff.depoſiti.l.3. Aut licet nõ poſsit nunc eam habere ad redimendũ in iuſto prætio, potuit tñ habere in pręteritum, ita q culpa vel mora poteſt ſibi ſuper hoc imputari, & tunc nõ liberatur prẽſtando iuſtã æſtimationem, ſed ad intereſſe legatario tenetur, vt probatur.ff.ad l.Fal.l.cũ pater.§ fi.& l.alienns fundus.& facit ad hoc.ff.de in litem iurã.l.1.& hoc tenet gl.in d.§.ſi ędes alie-
4 nas.† Si teſtator ignorat rem alienam, & ſic ſuam credit tunc, aut ante mortem ſuã eſt nactus proprietatem, & tunc perinde eſt ac ſi ab initio ſua fuiſſet, vt.ff.de leg 1.l. q in rerum natura. §.1. Et no.gl.C.de leg.l.vxor. aut non eſt nactus proprietatem ipſius ante mortẽ, & tunc aut legat ſeu relinquit perſonę coniunctæ: aut extraneę. Si perſonæ coniunctæ vel etiam alij cui legaturus fuiſſet ſi ſciuiſſet, tunc dic idem per omnia ſicut qñ ſciens legauit, nam in tali caſu ignorãtia nõ nocet, ſed perinde eſt ac ſi ſciuiſſet, vt in l.all.cum alien.§.q ſi ſuam.C.de leg.fallit in caſu vbi teſtator ex aliqua præcedenti cauſa in qua errabat credebat rem ſuã eſſe: nam tũc potius finali obtentu q credit rem ſuam eſſe videtur legaſſe, quàm q hæredem ſuum onerare voluerit: vt.ff.de vſufr.leg.l.Sticho in fin.& no.Cyn.in l.alleg.cum alienam. Si legat vel relinquit extraneæ perſonæ, tunc aut hęres non poſsidet ipſam rem alienã legatam, & tunc nihil præſtare tenetur vt in l.alleg. cum alienã. Aut poſsidet ipſam, & tunc eam præſtare tenetur, non tamẽ ea euicta de euictione tenetur,

tenetur, cum ſufficiat ſi talem præſtet qualem habet: vt.ff. de
euic.l.ſi is qui.de leg.j.l.ſi a ſubſtituto.§.fi.& l.ſi legati.& l.ſi ſer
uus Titij. & l.ſi dñs.§ 1. & ita poteſt intelligi illud. c.Prædicta
fallunt in libertate relicta ſeruo quem teſtator credit ſuũ, quæ
indiſtinctè debẽtur, vt.ff.ad Treb.l.quidã.§.ſi quis filiũ. & de
fideic.li.l. Paulus rñdit. quod eſt in ea ſpeciale vt no.gl.in l.alle.
5 cum alienã. † Si eſt dubium vtrũ teſtator ſcit vel ignorat rem
eſſe alienã tunc refert. Aut res illa pertinet ad teſtatorẽ per fa-
ctum ꝓcuratoris vel alterius adminiſtratoris, & tunc põt dici
dñm iuſtè ignorare,ar.ff.de reg.iur.l.quę in alterius.& de ꝓba.
l.verius. Aut pertinet ad eũ per factũ ſuũ propriũ,& tũc pręſu-
mitur ſciens,ar.C.de reſcin.ven.l.quiſquis.ff. pro ſuo.l.vlt. Et
ſic debet intelligi qđ no.gl.ff.de leg.j.l.ſi domus.ibi vbi aũt le-
gatur ab ignorãte ſeu tacẽte.i.ab eo de cuius ſcientia vel igno-
rantia nõ apparet qui pro ignorante hr̃,vt ibi no.Dy.quod re-
ſtringe qñ per factũ alienum peruenit res ad eum,vt no.eo.ti.l.
6 ſi res obligata. † Sequitur de ſcđo membro principali.ſ.qñ le-
gat rem ſibi cõem cum alio,ſeu in quo habet aliqđ ius,& tunc
gl.ff.de leg.1.l.ſerui elect.§.vlt.vr̃ dicere quod aut legãdo dicit,
lego fundũ meũ, & tunc vr̃ legaſſe partẽ ſuã vt ibi. Aut dicit,
lego fundũ Cornelianũ,& tunc vr̃ legaſſe totũ.ar.ff.de auro &
arg.leg.l.quintus.2.§.2.de leg.3.l.qui concubinã.§.qui fundũ.
& l.vxori. Sed Dy.ibi vr̃ ſentire ꝙ idem eſt ſiue adijciat ꝓno-
men meũ, ſiue ſimpl̃r leget fundum, vt vtrobiq; videatur tñ
ius vel partem quã habet in eo legare, qđ hoc credo verius. &
hoc no.gl.ff.de le.3.l.Iul.in prin.& in l.all.cum alien.C. de leg.
& pro hoc facit.ff.de contrah.emp.l.qui tabernas in prin. Dic
ergo ꝙ ſiue ſit ſciens,ſiue ignorans,ius tantũ quod habet in ea
& non aliud legare videtur,& illud tantũ legatarius petere po-
teſt: vt in l.alleg.ſerui electione.§.fin.& eo.tit. l.ſi domus.§.fin.

Super eo. c.gl. fin. in fine.

Dicit Ber. ꝙ in caſu iſtius c. le-
gatarius cui res aliena eſt legata, tenetur eam reddere dño cu-
ius eſt,& poterit agere contra hæredẽ eius qui ſcienter legauit
eandem: iuxta quod ſi quæris vtrum & qñ hæres teneatur de
euictione pro re aliena legata.diſtingue aut legatur in genere:
7 aut in ſpecie.† Si in genere,tunc debet euictio magis ex quali-
tate q̃ titulo,ſeu obligationis ſpecie: vt.ff.de leg.1.l.ſi ſubſtitu-
to.§.ſi hęres.cũ ſum.i.ita no.gl.ff.eo.ti.l.ſi domus.§.1.Quid eſt
hoc dictu,dñt quidã vt Pet.de Bellaper. ibi, quia damnat dare,
ergo dñium transferre vt d.§.ſi hæres. ſed hæc ratio habet lo-
cum etiã in ſpecie legata,vbi damnat.& ideo Dyn.exponit ibi
magis ex qualitate.i.magis ideo, quia eſt debitum in genere, q̃
8 quia debitum ex cauſa legati.† Si in ſpecie tunc,aut eſt talis res
cuius non hr̃ commerciũ,ſeu quæ legari nõ poteſt,& tunc nec
hęres tenetur preſtare,nec ſi preſtiterit de euictione tenetur,
vt dixi.ĩ.proxi.diſt. Aut eſt talis res cuius hr̃ commerciũ, &
quæ legari põt, & tunc,aut eſt legatarius tñ qui vult agere de
euictione: aut eſt ſimul legatarius & cohæres. Si eſt legatarius
tñ tunc,aut teſtator ſciebat rem alienã: aut ignorabat. Si ſcie-
bat,aut hæres poſſidet eam,& tunc ipſam præſtare debet,& ſi
euincatur tenebit de euictione,ar.ff.de euic.l. ſi is qui.& no.in
d.l.ſi domus.§.de euictione. Aut non poſſidet eam,& tunc ſi
poteſt eam redimere redimet,& præſtabit: qđ intellige iuxta
diſt.ĩ.ꝓxi.Et ſi poſtea euincatur nõ putat Iac.de Are.eũ tene-
ri amplius de euictione,ne in futurũ ſit bis obligatus,ad idem
arg.ff.de le.3.l.fideicõmiſſa.§.ſi quis.x.& vt le.no.ca.l.j.§. ſi cui
ita,ſed hoc caſu actionẽ de euictione quã aduerſus vẽditorem
habet legatario cedet: vt.ff.de euic.l.in creditore. Si vero non
poſſit eã redimere dabit prætiũ,vt dixi in diſt.ĩ.prox.Si igno-
rabat eam alienã & ſic ſuã credebat.diſt. Aut relinquit perſonę
coniunctæ, vel alij cui legaturus fuiſſet ſi ſciuiſſet, & tunc dic
idem per oĩa quod.ĩ.dixi proxi.qñ ſciens alienã legauit. Fallit
vbi teſtator ex aliqua præcedẽti cauſa in qua errabat credebat
rem ſuã eſſe, nam tunc potius finali obtentu ꝙ credit ſuã eſſe
videt̃ legare, q̃ ꝙ hæredem ſuũ onerare voluerit: vt.ff.de vſufr.
leg.l.ſi Sticio. alias Sticho. Aut relinquit prorſus extraneæ, &
tunc ſi hæres nõ poſſit rem mihi præſtare, tenet̃ vt.C.de leg.l.
cũ alien.in prin. Si vero poſſidet ipſam præſtat, non tñ tenetur
euicta ea de euictione, cũ ſufficiat ſi talẽ præſtet qualẽ habet:
vt.ff.de le.j.l.legati.& l.legatũ.§.fi.& l.ſi a ſubſtituto ad fi.Fallit
in libertate relicta vt.ff.de fideic.li.l.Paulus. prædicta intellige
vera eſſe qñ eſt legatarius tantũ qui vult agere de euictione. Si
verò eſt legatarius & cohæres,refert an ſit legatũ vni cohære-
dum tñ,an oĩbus. Primo caſu nõ agit̃, vt.ff. de le.2.l.cũ pater.
§.euictis.j.rñ. In ſcđo vero caſu datur exceptio vt eo.§.euictis
9 2.rñ.nõ diſtincto vtrũ ſint hęredes filij,vel extranei.† Et eſt rõ,
qa magis ſubuenit̃ legatario qui min' hẽt, q̃ hęredi qui magis.

1 Verba diſpoſitiua ſeruanda.
2 Demonſtratio falſa relictum non impedit.
3 Verba cauſatiua quem effectum habeant.
4 Verba enuntiatiua quid operentur.
5 Verba enuntiatiua in contractibus non habent effectum.

Si hæredes. Si quæris vtrum & qñ verba te-
ſtatoris ſunt ſeruanda,refert. Aut
ſunt verba diſputatiua: aut demonſtratiua: aut cau-
1 ſatiua: aut enuntiatiua. † Si diſpoſitiua,ſeruãda ſunt
vt hic,& .ĩ.eo.iudicante.in fi.C. de falſa cauſa adiecta.l.1. & in
aut.de nup.§. diſponat coll.4. Fallit vbi ſunt iniuſta vel impoſ-
ſibilia de iure vel de facto: vt.C.de inſti.& ſubſti.ſub condi.fa-
ctis.l.reprehendenda.de fideic.lib.l.vlt.&.ff.de cõdi.inſtit.l.fi-
2 lius.& l.quidã.de leg.1.l.apud Iulianum.§.fi.cum ſi. † Si verba
ſunt demonſtratiua, ſiue vera ſiue falſa,fit demonſtratio, non
impediunt̃ relicta,vt.ff.de auro & ar.le.l.quintus.j. & de condi.
& demon.l.hæc demõſtratio.l.falſa demõſtratio. Fallit vbi te-
ſtator probatur erraſſe in demonſtratione, non legaturus ſi fal
ſum ſciuiſſet: vt.ff.de cõdi.& dem.l.cum tale.§. legato. licet tñ
falſa demonſtratio nõ impediat legatum non tñ inducit: vt in
3 d.l.cum tale.§.vlt.& de leg.1.l.legata inutiliter. † Si verba ſunt
cauſatiua,tunc aut in præteritũ,& tunc idem quod in demon-
ſtratiuis dicendũ eſt per eadem iura: aut in futurum, & tunc ſi
4 ſint falſa impediuntur legata,vt.ff.de leg.2.l.Titia.in princ.† Si
verò ſint verba enuntiatiua refert, aut ſunt emiſſa in præiudi-
cium extranei,& tunc nõ valent: vt.C.de proba.l.exemplo. de
teſtamẽtis.l.verba. aut ſunt emiſſa in præiudiciũ teſtatoris vel
hæredis ſui,& tũc refert,aut ſunt verba aſſertiua: aut negatiua.
Si aſſertiua,tunc valent & præiudicant hæredi, vt.ff.de dona.l.
ex hac ſcriptura.de le.2.l.Lucius. & de le.3.l. Lucius.§.1. & de
auro & ar.le l.qui vxori. Si negatiua tũc,aut ſunt negatiua dñij:
aut obligationis. Si dñij,tunc non præiudicant hęredi: vt.ff.de
leg.2.Titia.§.Caius. niſi mens loquentis ꝓbetur ꝯtraria vt ibi
patet, licet gl. alibi aliter intelligat. Si ſunt negatiua obligatio-
nis tunc, aut directè vt talis nihil mihi debet, & tunc valent &
pręiudicãt hęredi vt.C.de falſa cauſa adiecta.l.1. aut indirectè:
vt quia dicit Titiũ ſibi debere.x.tantũ, cum re vera ſibi debe-
ret.xx. & tunc nõ valent nec præiudicant hæredi, niſi teſtator
iurauerit,quia tũc ſecus: vt.ff.de leg.3.l. cũ quis decedẽs.§.co-
dicillis. melius.C.de proba.l.rõnes.& in aut. ibi ſignata qđ ob-
tinet.vbi de hoc nihil tale obtinent, & tunc nihil valent vt.C.
communia vtriuſq; iudi.l. ſcriptura. ita diſtinguit Iac. de Are.
& Cyn.poſt eum.C.de teſtamentis.l.verba iam allega. Et hoc
5 de verbis enuntiatiuis emiſſis in vltima volũtate, † ſed in con
tractibus inter viuos non habẽt verba enuntiatiua regulariter
effectũ: vt.ff.depoſiti.l.publia.§.1.ſcḋm Pet.de Bellaper. vel dic
quantum ad iſta verba enuntiatiua vt alias plenius dixi.

1 Teſtamenti ſolennis & nuncupatiui differentia.
2 Teſtes ſeptem in teſtamento requiruntur.
3 Teſtes quinque in codicillis requiſiti.
4 Teſtes duo in teſtamento de iure canonico adhibendi. 6. 8.
5 Bonus quilibet præſumitur.
7 Delegatus nihil proprium habet.
9 Teſtium numerũ de iure limitatũ conſuetudo reſtringere poteſt.
10 Tabellio in numero ſeptem teſtium teſtamentariorũ numeratur.
11 Teſtes quot neceſſarij ad deponendum de teſtamento.

Cum eſſes. Si quęris quot teſtes ſunt neceſſa-
rij in teſtamento uel codicillis,di-
ſtingue. aut per cõſuetudinẽ legitimè præſcriptam
numerus teſtium nõ eſt limitatus uel reſtrictus: aut
eſt: ſi non eſt tunc aut quæris de iure ciuili,aut de canonico. Si
de ciuili,tunc aut quæris de teſtamẽto: aut de codicillis. Si de
teſtamẽto tunc regulariter requiruntur ſeptẽ teſtes: refert tñ.
1 † Aut quis uult facere teſtm̃ nuncupatiuũ.i.ſine ſolennitate &
ſine ſcriptis, & tũc requirunt̃ & ſufficiũt ſeptẽ teſtes legitimi
ſine alia ſolẽnitate: ut inſti.eo.ti.§.ult.&.C.eo.ti.l. hac conful-
tiſsima.§.per nuncupationẽ.dũmodo pñtes fuerint & rogati:
ut.ff.eo.ti.l.hæredes palã.§.pe.in aut. de teſtib.§.& licet. col.7.
C.de teſti.in aut.rogati. Si uero uelit ſolẽniter teſtari,tunc ne-
ceſſe eſt ultra ſolẽnitatem numeri ſeptẽ teſtium, ꝙ in ſcriptis
redigatur teſtm̃,& ꝙ nomen hæredis ſcribat̃ per teſtatorẽ,uel
per aliũ uice ſua,ut.C. de teſtamẽtis.l.iubemus. & in aut.ibi ſi-
gnata & nõ obſeruato.& in aut.ut ſponſali.largi §.qa uero ante.
col.9.unde eſt ius tripertite collectũ, nã ꝙ teſtes uno cõtextu
interueniãt,& in eorũ pñtia fiat de iure ciuili deſcẽdit: ꝙ teſta
tor & teſtes ſubſcribãt,uel alius ꝓ eis ex ſacris ꝯſtitutionibus

quòd ſint ſeptem teſtes in numero, & q ſeptem ſignacula ap-
ponantur ex edicto prætoris, vt inſti. eo. tit. §. ſed paulatim. &
2 no. Hoſt. in ſum. eo. ti. §. qualiter conficiatur. † Eſt ergo regula
generalis q in teſtamẽto requiruntur & ſufficiunt ſeptem te-
ſtes, ſed hoc fallit in caſibus. Primo, in caſu vbi valet teſtamen
tum etiã ſi nullus teſtis interueniat. ſ. cum miles in bello mori-
tur, & tpe quo eſt in prælio vel cõflictu belli, & vitæ periculo
conſtitutus, cũ ſanguine rutilanti ſcribit in clypeo, vel in vagi
na, vel in puluere teſtm̃ ſuũ, dummodo de voluntate ſua appa
reat per ſcripturã, vt. C. de teſt. mil. l. milites. eo e m̃ caſu poteſt
teſtari ſicut vult & põt, & nuda volũtas ſufficit. ff. de teſta. mi-
li. l. 1. Secundo fallit in teſtõ facto in præſentia Imperatoris, vbi
ſufficit vnus teſtis. ſ. ipſe imperator vt. C. eo. tit. l. oĩm. Tertio,
in caſu vbi ſufficiunt duo teſtes, puta cõ miles exiſtẽs in expe
ditione reipublicæ, non tñ in conflictu vel vitæ periculo, ſed
in territorio fortè vel alibi facit teſtm̃, vt. ff. de mili. teſta. l. di-
uus & l. Lucius. inſtit. de mili. te. §. planè. & §. idem priuilegiũ.
Item duo teſtes ſufficiũt in teſtõ facto inter liberos, vt. C. eo.
ti. l. hac cõſultiſsima. §. ex imperfecto. & in aut. hoc inter libe-
ros. nam & ſi teſtã. vel codicilli cõpleti non ſunt, quocunq; tñ
modo voluntas declaretur ſeruabitur inter liberos, non vt te-
ſtamentũ, ſed vt vltima voluntas: quo ad perſonas extraneas
nulla habetur hmõi diſpoſitio imperfecta, vt in. §. alleg. ex im-
perfecto. & ff. ſa. erc. l. vlt. Quarto fallit in hñte priuilegium a
Papa vel Imperatore de teſtãdo cũ tribus vel quatuor vel pau-
cioribus teſtibus: quia tunc valebit ſm formã priuilegij con-
ceſsi: vt. C. eo. l. ſi nõ ſpeciali. & arg. j. de priuil. porro. Quinto,
in teſtõ ruſtici vbi ſufficiũt v. teſtes, ſaltem in caſu vbi ſeptem
cõmodè reperiri non põt. C. eo. l. vlt. §. ſint aũt. Sexto fallit in
teſtamento cæci a natura, vel caſu aliter in quo requirunt octo
teſtes: vt leg. & no. C. qui teſtã. facere poſſ. l. hac conſultiſsima.
3 † Si quæris de codicillis dic q ſufficiunt & ſunt neceſſarij v. te-
ſtes: vt. C. de codicillis. l. vlt. nec oportet q ſint rogati vt ibi.
Fallit in caſib' illis in quibus cũ minori numero valeret teſtm̃,
de quibus eſt præmiſſum: nam in illis caſibus dicerem valere
codicillos, per regulã qui põt facere teſtm̃, poteſt facere, & co
dicillos: vt. ff. de iure codic. l. ſi quis cũ & l. diu'. §. codicillos. 2.
& l. cõficiuntur. §. codicilli. Et per regulã ſi illud de quo minus
vr ineſſe, ineſt &c. ſ. de elec. cũ in cunctis in prin. cum ibi. alle.
4 † Si quæris de iure canonico, tunc ſunt opiniones ꝯtrariæ, vna
Io. de fauentia dicentis q in quolibet teſtõ ſufficiunt duo te-
ſtes, dum tñ ſm ſolennitatẽ iuris teſtari nõ intendat, quia tunc
ſecus, vtpote voluntate & actu ſibi aduerſantibus, ar. C. ſi quis
alteri vel ſibi. l. multum intereſt. & de iure do. l. ſi genero. ſ. de
off. deleg. cum ſuper. & ſic per hoc c. quod gñaliter loquit de-
rogatur oĩbus. ll. quæ dicunt minus ſolennẽ voluntatẽ nõ vale-
re. alij dicunt eis fore derogatũ iuxta formã huius. c. & c. ſe. vt
dicam. j. in ver. G. vero naſo. Et hanc opinionẽ tenet Hoſt. hic,
dicẽs eam veriſsimã: nam pro ea facit lex diuina, lex canonica,
& gñalis conſuetudo eccleſiæ, & ipſa veritas quæ Deus eſt quæ
præualet in oĩbus. 2. Eſdre. 3. c. Pro ꝯtria vero opinione eſt hu-
mana & pernitioſa ſubtilitas, & timor ne falſitas cõmittat. C.
de fideic. l. vlt. primæ ergo opinioni cui' ſunt potiora iura, ſtan-
dum eſt, ar. C. de. edi. diui Adr. tol. l. fin. ſ. de poſtu. pla. c. bonæ.
2. §. fi. non. n. prodeſt ſubtilitas quæ veritatẽ lædit. ff. quib. mo.
pig. vel hyp. ſol. l. ſicut. §. pe. manda. l. ſi fideiuſſor. §. ſi cũ debi-
tor. de nnua. l. doli mali in fi. C. vt ac. ab hærede & ꝯtra hæredẽ.
5 l. vnica. ad Treb. l. ſancimus. † Sed nec obeſt timor falſitatis, qa
de quolibet præſumendum eſt q ſit bonus. ſ. de ſcru. c. vnico.
idem tenent Ala. Goff. & Lau. hic, & Hoſt. j. c. proxi. & Lau. &
Bar. Brix. 1. q. 4. §. 1. gl. fi. in fi. Sed Io. glo. ꝯtra in d. c. 1. 2. q. 4. di-
cens q in teſtamẽtis requiruntur ſeptem teſtes, niſi in his quæ
relinquunt eccleſiæ vt hic &. j. c. proxi. & Ber. hic in glo. ſuper
relictis. ver. q non credo &c. & j. c. prox. gl. j. & fi. Et idem in-
6 nuit Inno. ibi, ſed Abb. dicit tene q vis. † Alij diſtinguunt vtrũ
agitur in foro eccleſiaſtico & inter perſonas eccleſiaſticas, &
tunc duo vel tres teſtes ſufficiunt vt hic, qa nec ſcriptura exi-
gitur vt. C. de ſacroſan. eccl. l. generali. in fi. vel in foro ſeculari
& inter ſeculares, & tunc iudex ſecularis ſm legem ſuã iudi-
cabit illos, ar. 96. diſt. duo ſunt. & in c. imperator. & in aut. quo-
modo epi in prin. col. 1. Aut agit in foro eccleſiaſtico & tunc,
aut inter perſonas ſeculares quæ ſunt de tpali iuriſdi. eccleſiæ,
& tales ſm canones iudicabuntur. ſ. de ſo. cõpe. q clericis. &
ar. ſ. de elec. cũ eccleſia Vulterana ad fi. ff. cõia præd. l. venditor
j. qui filij ſunt legitimi per venerabilem. 1. rñ. ad fi. ver. id aũt.
Quod intellige etiã ſi laici ſubiecerunt ſe prorogando iuriſdic.
Epi in ſe, ſicut de hac prorogatione no. per Hoſt. in ſum. eo ti.
de off. deleg. §. quib. modis. nam tunc perinde eſt ac ſi ordinariò

cognoſceret. ff. de iud. l. 1. & 2. ſ. de off. deleg. P. & G. q intelli-
gat niſi dictũ eſſet a partibus, quòd ſm legem humanã vellent
iudicari. ar. ſ. de eo qui mit. in poſ. c. pe. 1. rñ. & §. fi. ff. de re iud.
ſi cõuenerit. Si vero iudex eccleſiaſticus ex delegatione alicu-
ius principis forſan cognoſceret in ciuilibus, quia nec de alijs
ſe debet intromittere, niſi pœnã ſanguinis temperaret. j. de ra-
ptor. in archiepiſcopatu. tunc ſm legem humanã iudicandum
7 erit: † quia delegatus nihil proprium habet, ſed iuriſdictione
tñ vtitur delegata. ff. de off. eius cui man. eſt iuriſd. l. j. ad fi. vn-
de eadẽ ratio debet eum mouere quæ & delegantẽ. ſ. de reſcr.
ſuper literis. in fi. Quod ſi in foro ciuili inter clericũ agentem
& laicũ reum ſit quæſtio, quia forũ rei ſequitur actor. ſ. de ſo.
cõpe. cum ſit gñale. iudicabitur ſm legẽ humanã. Excipe reli-
cta eccleſijs vel ad pias cauſas, in quibus in vtroq; foro duo te
ſtes ſufficere dñt. j. ca. proxi. hæc. n. ſunt eccleſiaſtica in quibus
canones põt leges corrigere, vt in aut. quo oportet epiſ. & cler.
1. rñ. col. 1. & vt cle. apud ꝓprios epos. §. ſi vero eccleſiaſticũ.
col. 6. j. de ſecun. nup. c. fi. iſtã diſt. ponit Hoſt. in. §. al'. qualiter
8 cõficiatur. ver. verum ſuper hoc. † G. vero naſo dicebat iſta
decre. in ſuo caſu ſpeciali loquebatur. ſ. qñ parochianus coram
presbytero ſuo & duobus vel tribus teſtib. facit teſtm̃: & tunc
gñaliter valet etiã in nõ relictis ad pias cauſas: alias ſi non eſſet
presbyter nõ valeret in nõ relictis ad pias cauſas: qa omiſſum
eſt quod ſubſtantiale. ſ. pñtia presbyteri: ſed in relictis ad pias
cauſas hoc nõ requiritur, & ita loquit decre. ſequens relatũ. &
hoc teneas ſm Arch. 2. q. 4. c. 1. gl. vlt. Et hanc opinionẽ appro
bat Spec. ti. de inſtr. edi. §. cõpendioſe. ver. item per ius cano-
nicũ. & Hoſt. Aegi. Pet. de Samp. & Io. An. hic & alij doc. ſupra
noĩati hic. & hoc credo verius, quia teſtamẽta tendũt ad com-
modum & remediũ animæ: vt. ſ. eo. c. nos quidẽ. & c. ſeq. & in
bis quæ tendunt ad ſalutem aĩæ põt canones legibus derogare,
vt leg. & no. j. de ſecun. nupic. pe. & fi. de no. ope. nun. c. 1. & c.
9 cum ex iniuncto. † Si per cõſuetudinem legitimè præſcriptam
numerus teſtiũ eſt limitatus vel reſtrictus, tunc cũ illo nume-
ro valebit alijs neceſſarijs cõcurrentibus teſtm̃, & etiã codicil-
lus: nam per cõſuetudinẽ ſolennitas teſtiũm remitti põt arg.
ff. de legi. l. de quib. C. de eman. lib. l. 1. quæ ſit long. conſue. l. 2.
12. diſt. cõſuetudinis. ſ. de conſue. c. pe. & fi. vt no. Spe. ti. de in-
10 ſtru. edit. §. cõpendioſe. ver. ſed nunqd de cõſue. † Et no. q ta-
bellio cõnumeratur in numero ſeptẽ teſtium qui dñt eſſe in te
ſtamẽto vt. ff. de teſtamẽtis. l. Domicius. ad idẽ. C. de teſtamen
tis. l. hac cõſultiſsima. §. ſed quia tabellariorũ. vbi deficiente ta-
bellione adhibetur octauus teſtis & hoc no. Hoſt. & Io. An. ſ.
de ꝓba. qm̃ ſuper gl. 3. Sed qd iuris, ſi hñs bona in diuerſis ꝓ-
uincijs vbi ſunt diuerſæ ꝯſuetudines, in vna earũ teſtetur ſm
conſuetudinẽ illius, an valeat quo ad bona aliarum, v. g. Pone q
cõſuetudo eſt Tholoſæ q valeat teſtm̃ cum duob' teſtibus fi-
de dignis, ſed Caſtellæ non ſufficiunt de ꝯſue. niſi ſint ſeptem,
Nauarræ verò nõ valet teſtm̃ niſi fiat in præſentia epi vel offi-
cialis ſui, quæ cõſuetudo nõ eſt in alijs locis. Nunc quidã ſcho
laris Caſtellanus hñs bona in Caſtella Nauarræ, teſtat Tholoſæ
cum duobus teſtibus iuxta cõſuetudinẽ Tholoſæ, nunquid &
Tholoſæ, iſtud teſtm̃ ſufficiet quo ad alia bona, & vr q ſic, qa
vbi eſt dñs ibi oĩa bona ſua dicunt eſſe, cum bona dñm ſequan
tur. ſ. de vita & hon. cle. c. fi. j. de immu. eccl. c. nõ minus. Et in
iſta. q. G. de Monte Lau. extra de verb. ſig. c. ſæpè cõtingit. ſu-
per verbo vſus lõgæuus. in cle. credit q illa cõſue. Caſtellæ qua
tendit ad ordinatiunẽ teſtamẽti, & ſic ꝯtractus duntaxat traha
tur ad iſtã conſue. Tholoſæ, & ſic valeat teſtm̃ etiã cũ duobus
ſolis teſtibus factũ, nedũ de bonis Tholoſæ, ſed etiã de bonis
Caſtellæ, ex quo ꝯtractus Tholoſæ factus eſt. ſ. teſtm̃. Sed quia
cõſuetudo Nauarræ nõ cõcernit ordinationẽ contractus, imò
potius afficit rem ſuper qua ſeu de qua contractus fit, illa oĩno
conſideranda & obſeruãda eſt, ex quo ſubſtãtialia tangit, ſicut
ibi no. de matrimonio, & ideo quantũ ad illa bona Nauarræ te-
ſtamentũ non valebit, vt ibi no. Et ad hoc cõcordat quod not.
Spec. ti. de ſnĩa. §. qualiter aũt. ver. quid ergo ſi vnus. & ver. ſeq.
præmiſſa intellige de teſtibus neceſſarijs in teſtõ vel codicillis.
11 † Sed ſi quæris quot ſunt neceſſarij ad deponẽdum de & ſuper
teſtamento, vide quod no. Azo. Pe. de Bellaper. & Cy. C. de fi-
deicõ. l. vlt. vbi dicunt q aut teſtm̃ redactum eſt in publicã ſcri
pturam, & tunc illa ſcriptura publica obtinet vicem duorũ te-
ſtium, & ſic probabitur per quinq; teſtes cum inſtrõ. Aut non
eſt redactum in publicam ſcripturam, & tunc neceſſe eſt q ſe-
ptem teſtes deponant arg. illius l. Sed Spec. tit. de inſtru. edi. §.
compendioſè. ver. quid ſi vnus dicit quòd de conſue. obtinet,
quòd per duos vel tres teſtes poteſt probari, arg. illius l. fin. C.
de fideicom. & C. de bo. poſſ. ſecundum ta. l. vlt. ubi de hoc.

1 Bona

1 *Bona ſacerdotis intuitu eccleſiæ acquiſita ei obueniunt.*
2 *Bona beneficiati ab epiſcopo ei obueniunt.*
3 *Bona ſacerdotis arte ſua acquiſitis conſanguineis obueniunt.*
4 *Bona ſacerdotis turpiter quæſita pauperibus eroganda.*

RElatum eſt auribus noſtris.

¶ Super gl.fin.ſi quęris qualiter bona beneficiati
in diuerſis eccleſijs vel in vna eccleſia poſt mor-
tem ſuam inter ipſas eccleſias diuidentur,refert.
1 Aut quęris de bonis intuitu eccleſię acquiſitis: aut de alijs.† Si
de bonis intuitu eccleſiæ acquiſitis,tunc,aut erat beneficiatus
tempore quo viuebat in diuerſis eccleſijs: aut in vna. Si in di-
uerſis tunc,aut apparet cuius eccleſiæ intuitu clericus acquiſi-
uit. & tunc eccleſia illa habebit præcipua cuius intuitu acqui-
ſiuit ipſa bona, ar.hic. Aut ignoratur cuius intuitu acquiſiuit,
& tunc vtraq; cedit,vt tunc plus detur ei a qua plus accepit. Vt
ſi Pariſ.& Aureli.canonicus dimiſit tria, & habebat a Pariſ.20.
ab Aurelia.x.quia Pariſ.habebit duo. & Aurelian.vnum vt hic
in.§.fin.& ar.ff.de ſtipu. ſeruorum.l.ſi ſeruus cōis.& l.ſeq.& l.ſi
alienus ſeruus ſecūdum Goff.Hoſt.& Io.An.Si erat beneficiatus in
vna ſola eccleſia,tūc,aut quæris de ſimpliciter beneficiato non
habente eccleſiam,dignitatem, vel adminiſtrationem, & tunc
aut in eccleſia non collegiata,& tunc illa bona ſecūdum Hoſt.erunt
cōmunia epo & c.arg.j.eo.requiſiſti. &.j.de magiſtris.c.quia
nonnulli.ver.adijcimus.vel poteſt ſecūdum diſtingui.Aut eſt cleri-
cus beneficiatus a ſola congregatione, & tunc ſola cōgregatio
2 ei ſuccedit. † Aut a ſolo epo, & tunc ſolus eps ſuccedit, arg. in
his quæ not.s.vt ec.bene.c.vnico.§.pe.& fi.Aut ab epo & con
gregatione, & tunc diuidunt inter ſe nam hæc ſucceſsio cōpe
tit illi a quo & inquātum beneficiatus eſt.s.eo. cum in officijs
in fin.j.eo.requiſiſti.§.fi. Aut erat beneficiatus in eccleſia col-
legiata,cathedrali, vel alia, & tunc capitulum ſeu collegiū ſuc-
cedet tantum, etiā ſi præbendę ſint diſtinctę a capitulo,vt hic
in.§.nomine autem. ſecūdum Goff.Innoc.Hoſti.Ber. hic & Archi.
12.q.2.hæc huius placiti.gl. pen. Et quod dictum eſt de bene-
ficiato in vna eccleſia,idem intellige de beneficiato in diuerſis
quo ad partem cuilibet eccleſiæ competentem: vt de illa parte
fiat ſicut de bonis beneficiati in vna eccleſia eſt dictum. Aut
quæris de beneficiato in vna eccleſia habēte vnam eccleſiam,
dignitatem,vel adminiſtrationem ſeparatā a cōgregatione, &
tunc bona ſunt in vtilitatem eccleſiæ conuertenda,vel ſucceſ-
ſori reſeruanda: vt hic in.§.vbi autem. & 12.q.2.de laicis.s.de
off.ordi.cum vos.ſecūdum Hoſt. hic. Et idem Io.12.q.2.c.hæc hu-
ius pla. Et hoc niſi de ſpeciali priuilegio vel cōſuetudine præ-
ſcripta legitimè, vel alia cauſa rationabili hmōi bona alij com-
petere dinoſcantur: quia tunc ſecus: vt.j.de offi.ordi.præſen-
3 ti.lib.6.& extra de elec.c.ſtatutum.in cle. † Si quæris de bonis
non intuitu eccleſię acquiſitis,tunc aut quęris de bonis ex hę-
reditate vel artificio, puta pictoriæ, vel ſcripturæ, vel ſimilis,
vel doctrina, puta quia docebat pueros in grāmatica, vel arte
alia,vel erat bonus legiſta,ſiue decretaliſta,& multa recipiebat
pro conſilijs dandis 11.q.3. non licet acquiſitis. & tunc ſi ha-
beat conſanguineos illi ſuccedāt vſq; ad quartum gradū. 12.q.
vlt.cap.vlt.&.q.1.ſint manifeſtè. alias ſuccedet eccleſia vt.j.de
ſuc.ab inteſt.j.& c.cum dilectus: vt no.Ber.Inn.& Hoſti.j.eo.
requiſiſti.in fi.& Hoſt.hoc. Et ſi ſint plures eccleſiæ in qua fue
rat beneficiatus,tūc debet inter eas pro rata diſtribui,vt ſi ha-
bebat.xxx.libras in morte,& in vna eccleſia percipiebat.lx.li-
bras annui redditus,in alia.xx.de xxx.habebit prima.xx.& ſe-
cunda.x.vt ibi & no.Hoſt.in ſumma.tit.de ſucceſ.ab inteſta.§.
4 qualiter ver.quid ſi quis clericus, &c. † Aut quæris de acquiſi-
tis ex turpi lucro,puta ex negotiatione.88.diſt.negotiatorem,
vel ex ludo,vel ex aduocatione illicita.s.de poſtulādo.ca.1.vel
ex alio quocunq; peccato, & tūc clamores ſunt inde ſedandi ſi
qui appareant,vel per epm loci pauperibus erogentur, ar.C.de
epi.& cler.l.nulli licere.cōia de ſucceſ.in auth. oēs peregrini. in
aut.de eccle.ti.§. ſi autem pro redemptione. &.§.ſeq. colla.9.

1 *Contractus an in voluntatem contrahentium committendus. 3.*
2 *Contractus an in voluntatem tertij committendus.*
4 *Teſtamentum an in alterius voluntatem committendum.*
5 *Hæredis inſtitutio an in alterius voluntatem committenda.*
6 *Legatum an in alterius voluntatem committendum.*
7 *Effectus vbi idem inſurgit non refert quid ex æquipollentibus fiat. 9.*
8 *Effectus vbi idem non inſurgit, refert quid ex æquipollentibus fiat. 10.*

Vm tibi.

¶ Hic habes qꝙ aliquis extremā vo-
luntatem ſuam, ſeu ordinationē re-
rum ſuarum in alterius diſpoſitione cōmittere po-
teſt: pro cuius materiæ euidentia pleniori, ſi quęris
vtrum & qn̄ actus collatus in voluntatē alterius valeat, diſtin-
gue. Aut quæris de actu ſeu contractu, vel quaſi viuentiū. Aut
de actu ſeu diſpoſitione morientiū. In primo caſu refert, aut
quæris de contractu vel quaſi vltro citroq; obligatorio: aut de
contractu ex altera parte tm̄ obligatorio. Si de contractu vel
quaſi vltro citroq; obligatorio,tunc, aut confertur in volunta
1 tem alterius contrahentium: aut cuiuſdam tertij. † Si alterius
contrahentium vel quaſi tunc, aut cōfertur in voluntatē ſuam
quod eſt de ſubſtantialibus cōtractus: aut quod eſt de acciden
talibus. Si de ſubſtantialibus: vt quia confertur res, vel prætiū,
vel cōtractus poteſtas in voluntatem ipſius, tunc aut ab initio
in voluntate ipſius confertur quod eſt de ſubſtantialibus con-
tractus: aut non cōfertur ab initio in voluntatem ipſius quod
eſt de ſubſtantialibus, ſed ſolum reſolutio ipſius cōtractus. In
primo caſu refert, aut confertur ab initio & ſimpliciter abſq;
præfinitione tpis in voluntatem ipſius quod eſt de ſubſtantia-
libus,& tunc nō valet,vt.C.de cōtrah.emp.l.in ementis. &.ff.
de contrah.emp.& ven.l.qꝙ ſępe.§.1.Aut nō confertur ſimpli-
citer & abſq; præfinitione tpis, ſed infra ſeu vſque ad certum
tempus,vt ſi dico ſic vendo tibi iſtum æquū pro.x. ſi placue-
rit tibi infra mēſem,& tunc,valet ita loquitur inſti.de cōtrah.
empt.§. emptio. Et eſt ratio diuerſitatis inter iſtum caſum &
præcedentem,nam in præcedenti caſu cōtractus eſſet deriſo-
rius,cū nemo pręſumatur velle ſe obligare: vt.ff.de pba.l.cum
de indebito.§.1.& de verb.obl.l. centeſimis.§.fi.l.a Titio.§.fi.
& l.ſi ita ſtipulatus fuero.x. aut.5.q.1. relata. cū ibi no. per Ar-
chi. in gl. ſin. Et cum valor & efficacia cōtractus perpetuo ex
voluntate ſua penderet,& ſic alter, ſi ſit venditor nō poſſet al-
teri perpetuo vendere rem ſuam,quā ſibi eſt neceſſe vel expe-
diens vendere,& in qua dēt eſſe moderator & arbiter.C.man-
da.l.in re manda.ſaltem quin teneretur ad intereſſe vt.ff.de act.
empt.l.1. & ſi ſit emptor teneretur perpetuo eam accipere ad
voluntatem venditoris, & ſic fortè in tali tpe quo ea non ege-
ret,ſed eſſet quis penitus inutilis: quę omnia ceſſant in vltimo
caſu,cum infra certum tpſ tantū deliberare poſſit an ſibi expe
diat & placeat cōtractus,& ſic nō erit deluſorius. Si confertur
quod eſt de accidentalibus contractus,v.g.vendo tibi ſeruum
ſi rationes ad meam voluntatem reddiderit, vel contraho te-
cum ſocietatē vt poſsis partes ſocietatis deſignare,& tunc va-
let & intelligitur arbitrium boni viri: vt.ff.de contrah.empt.l.
2 hęc venditio.& pro ſocio.l.ſocietatem.† Si conferatur in vo-
luntatem tertij quod eſt de ſubſtātialibus cōtractus, tunc aut
confertur in voluntatem tertij certi: aut in voluntatem tertij
incerti. Si certi,aut arbitratur: aut non. Si ſic, tunc, aut æque,
& tunc valet vt.C.de contrahen.emp.& ven.l.vlt.aut inique,&
tunc reducitur ad arbitriū boni viri: vt.ff.pro ſocio.l.ſocietatē.
loc.& condu.l.ſi merces.in prin.de operis lib.l.ſi libertus iura-
uerit. Si non eſt arbitratus tunc nō valet: quia non receditur a
perſona: vt in d.l.vlti. quod dic vt ibi & d.l.ſi merces in princ.
ver. ſin autem. Si confertur in voluntatem tertij incerti, tunc
non valet vt in d.l.ſi merces.j.reſpon.ſed fallit in creditore, vt
3 ff.de pig.l.ſi fundus.§.vlt & quę ſit ratio dic vt ibi.† Sequitur
qn̄ contractus eſt obligatorius ex altera parte tantum, & tunc
refert. Aut confertur in voluntatē illius cui eſt obligatio quę-
renda: aut in voluntatem obligandi: aut in voluntatem cuiuſ-
dam tertij. Si in voluntatem illius cui obligatio eſt quærenda,
tunc valet: vt.ff.de le.1.l.ſenatus §.legatū. de condi. & dem.l.ſi
ita expreſſum.& no.gl.ff.de ver.obli.l.ſtipu.licet notetur con-
trarium.eo.tit.l.a Titio.§.vlt.& malè ſecūdum Dy. & Iac. ibi. Si in
voluntate obligādi,tunc infert,aut confertur per iſta verba cū
voluero,& tunc valet: aut per alia verba,& tunc nō valet,vt in
d.l.centeſimis.§.fi.ff.de verb.obli. Si confertur in voluntatem
tertij,tunc aut incerti & non valet,vt d.l.ſi merces. 1.reſp. aut
certi,& tunc nō arbitratur,& tunc nō valet vt.ff. de verb.obl.
l.ſi quis arbitratu: aut arbitratur & tunc,aut æquè & tūc valet:
aut iniquè, & tūc recurritur ad arbitrium boni viri, vt in d.l ſi
libertus.ff. de operis lib. Sequitur de ſcdo principali.ſ. de actu
4 ſeu diſpoſitione decedentium, & tunc. † Aut quæris nunquid
totum teſtm̄ in diſpoſitione alterius cōmitti pōt: aut nunquid
hæredis inſtitutio: aut nunquid legatū. In primo caſu refert,
aut quæris vtrum valeat teſtm̄, & poſſit dici teſtatus reſpectu
cōſuetudinis,vel priuilegij bona inteſtatoris ſeu diſpōnem ip-
ſorum bonorū alteri applicātis,& vt ipm priuilegiū,vel cōſue-
tudo nō vendicet ſibi locum, & tunc dic qꝙ ſic, ita intelligunt.

Pet.de Samp.& Abb.iſtud c.ar.j.de verb ſig.c.cum tibi, quod eſt pars huius & de eodem facto loquitur. Aut vtrũ valeat teſtamentũ, & poſsit dici teſtatus alio reſpectu, & tunc aut per verba præcedentia vel ſequẽtia decedentis apparet ꝙ per hæc verba teſtator voluit, ꝙ omnia bona ſua pauperibus, & in pias cauſas expendantur, & tunc valet, & teſtatus decedere intelligitur. & ita intelligit Inn.c.iſtud. Aut non apparet, & tunc dicit Inno. ꝙ videtur decedere inteſtatus. Sed Hoſt. in hoc ꝯtra dicens ꝙ per hæc verba oĩa cõmitto diſpoſitioni Petri, intendens per hæc verba condere teſtamentum, vr decedere teſtatus, quia non intereſt vtrum dicat Pe. hæredẽ inſtituo, vel voluntatem meam eius diſpoſitioni cõmitto. arg.j.ti.t.c.fi. Sufficit.n. ꝙ exprimat ad quem, vel ad quos bona ſua voluit peruenire. C.eo.l.in teſtamentis & l.fi.ff.de here.inſti.l.his verbis 1.reſpon.nec de verbis diſputandũ eſt in hac parte.ſ. de ꝓcur. peti.C.eo.tit.l.qm̃ indignum. ex quorũ iurium mente hãc reſponſionem hic putat ſumptã, & hoc teneas quicquid no. Inn. hic ſm eum hic, & in ſum.eo.tit.§.qualiter cõficiatur.ver.non refert & ſeq. Idem tenent Roſ. bene. & Archi. dicentes ꝙ iſta decre. loquitur qñ aliquis in vltima voluntate ſua dicit ſic, ego relinquo oĩa bona mea pro anima mea exponenda ſm diſpoſitionem talis, & tunc valet iſta voluntas: quia iſte generalis diſtributor hr̃ loco hæredis, & de tali loquitur hęc decr.&.C.de epi.& cle.l.nulli.& l.decernimus.& l.ſi quis ad declinãdam t vt no.Archi. 12.q.2.c.de laicis, gl.fi. Et hanc opi.ſaltem de æquitate canonica crederem veriorem, nam volũtas teſtatoris legi non repugnans lex eſt, & pro lege ſeruanda.ff. de condi. & demon.l.in conditionibus.& in aut.de nup.§. diſponat col.4. Et hoc qñ per illa verba intendit illũ hæredem inſtituere, in cuius diſpoſitionem volũtatem ſuã committit, ſecus ſi alium, vt ſe-
5 quitur. † Si quæris nunquid hæredis inſtitutio in diſpoſitione alterius cõmitti poſsit refert, aut in voluntate heredis, & dic ꝙ ſic, nedum tacitã ſed etiã expreſſam, vt.ff.de condi. inſti.l.verba hæc. Aut in voluntate alterius, & tunc aut expreſſam vt ſi dicam inſtituo hæredem quem Titius voluerit, & tunc nõ valet vt.ff. de hæredibus inſtituendis.l.illa inſtitutio. & l.ſi quis Sempronium. & l.captatorias vnde. talis inſtitutio captatoria appellatur vt ibi &.C.de teſtamẽto mili.l. captatorias. Aut tacitam, & tũc valet, vt ſi dicat teſtator inſtituo te heredẽ ſi Titius aſcenderit capitolium, vt.ff.de hæred.inſti.l. ſi quis Semproniũ & l.illę aũt inſtitutiones.& de cõdi.& de.l.nonnunquã.
6 † Si quæris de legato nunquid in diſpoſitionẽ alterius cõmitti poſsit, tũc dic idem ꝙ eſt dictũ in inſtitutione. Nam aut quęris nunquid poſsit cõmitti in voluntatẽ ipſius legatarij, & dic ꝙ ſic nedũ tacitam, ſed etiã expreſſam, vt.ff.de leg.2.l.ſi ita legatum.§. illi ſi volet. Aut in voluntatem hæredis, vel alterius tertij & tunc, aut in arbitriũ ipſius & tunc valet, vt.ff.de leg.2. l.1.de fideicõ.li.l.fideicõmiſſa.§.t. Aut in meram voluntatem & tunc, aut expreſſam & nõ valet, vt.ff.de le.1.l.captatorię.ff. de condi.& de.l.nõnunquam.de reg. iur.l.expreſſa.& de hære. inſti.l.ſi quis Sempronium. Sed hoc fallit in libertate, quæ põt legari ad voluntatẽ alterius, vt in l.alle.fideic. in princ. ver. ſed & ſi. Aut tacitam, & tunc valet vt in.ll.alle. ¶ Hic habes ꝙ nõ refert quid de æquipollentibus fiat, &.ff.de hęr.inſti.l.his ver-
7 bis.C.eo.tit.l.in teſtamẽtis. Circa q. diſtingue quia. † Aut inſurgit ex æquipollentibus idẽ effectus, & tunc nõ refert vt in iuribus alle.&.C.de inſti.& ſubſti.ſub condi. factis.l. ſi mater.&
8 ff.de le.3.l.fideic.§.ſi cui ita. † Aut non inſurgit idem effectus, & bene refert quid de æquipollẽtibus fiat, vt.ff. de ſol.l.ſi ſeruus.x.C.de his qui vec.æta. impe. l.vlti.j. qui clerici vel vo.c. rurſus.de regula.c.non ſolũ.& de voto.c.vnico.li.6. Ita diſtinguunt in effectu Dy.& Cy.in l.alle.ſi mater. Sed cõtra primũ membrũ facit expreſsè.ff.de condi.& de.l. qui hær.in prin.vbi habes ꝙ conditio dandi implẽda in perſona ſerui nõ poteſt in perſona dñi impleri, & de vulg.& pup. ſubſti.l. qui liberis.§.hic verba. & tñ idem eſt effectus, cum idem ſit dare ſeruo & dare dño, & econtra, quia oĩa quæ ſeruus acquirit, acquirit dño. vt inſti.per quas perſonas nobis acquiritur in prin.ideo dic quòd.
9 † Aut agitur alias q̃ de conditionibus implendis, & tũc ex quo eſt idem effectus non refert vt in iuribus iam alleg.&.ff.man.l. vlt. Aut agitur de cõditionibus implẽdis, & tunc aut de intrinſecis.i. ſine quibus res cõditionata impleri nõ põt in forma in qua eſt aſcripta, vt v.g. de iure.ſſorum. hæreditas vel legatũ nõ põt filio acquiri niſi ſit extra patriã poteſtatem.ff.de acq. hær. l.placet.& adhuc nõ refert quid ex ęquipollentibus fiat. Vnde inſtitutio facta de filiofa. vel legatũ ei relictũ ſub conditione ſi morte patris ſui iuris fuerit effectus, cenſetur impleta, ſi non per mortem, ſed per emãcipationẽ factus fuerit ſui iuris, vt in l.alleg.ſi mater.& in.§.alle.ſi cui. Et eſt ratio, quia tales conditiones tanquam neceſſario rei inhærentes poſitæ ſunt, ideo naturam conditionis non hñt, ar.ff.de le.j.l.3.de cõdi. & de.l.con
10 ditiones extrinſecus. † Aut quęritur de condi. extrinſecis ſine quibus res conditionata põt impleri & ꝙ non ſunt neceſſariæ ad hoc vt res cõditionata impleatur, vt lego tibi.x.ſi nauis venerit ex Aſia, vel alia, & tũc refert qd ex ęquipollẽtib9 fiat: nam oportet ꝙ tales in forma ſua impleanr, vt in l.all. q hęr.in prin. Et ita in effectum no.Pe.de Bella per.in.§. all.ſi cui.& ita bene.

1 *Quarta epiſcopalis.*
2 *Quarta parochialis.*
3 *Quarta papalis.*

OFficij. ¶ Si quæris cũ aliquis parochianus de ciuitate vel dioceſi relinquit ꝓprio diocęſa.ſuo canonicã portionem, vel minus canonica portione, & reliquit alia monaſterijs, vel eccleſijs eidẽ epõ ſubiectis, vel alijs, vtrum de illis ipſe eps vel eccleſia paro
1 chialis debeat recipere canonicã portionem, diſtingue. † Aut quæris de relictis monaſterijs, vel eccleſijs ipſi epõ ſubiectis, & tunc eps recipiet exinde canonicam.i.quartã portionẽ iuxta diſtin.,huius.c. Aut de relictis alijs monaſterijs vel eccleſijs ipſi epõ non ſubiectis, & tunc dicit Inn. ꝙ in talibus nõ habet locũ hoc.c.idem Pe.de Samp.& Ab. hic &.j.c.ꝓxi. Sed Hoſt. dicit ꝙ alij gñaliter intelligunt hoc c.Io. vero an. hic ſequens. Pe.de Samp.& Ab.j.c.ꝓxi.& de ſepul. de his dicit ꝙ ſi loquamur de portione canonica quæ debetur eccleſiæ Parochiali, tunc habet locũ opinio Hoſt.ſ ꝙ aquacunq; eccleſia exempta vel non eiſdẽ dio.vel alterius debeť ei, & per eam exigi põt, & ſic habet locũ.j.de ſepul.c.in noſtra.vbi hoſpitalarij qui exẽpti ſunt ſoluunt quartã. Si vero loquamur de canonica quæ debeť epõ, tunc eſt vera opi. Inn. & aliorum.ſ.ꝙ nõ debetur niſi delegatis quæ ſiunt eccleſijs epõ ſubiectis, & ſic loquitur hic ſm
2 eos. idem Io.An.in d.c.in noſtra. † Et eſt ratio, quia parochiali debetur ꝑ ꝑ ſacramẽta & diuina officia quæ miniſtrauit defuncto.j.ti.a.c.1.& ideo a quacunq; eccleſia illã exiget: ad idẽ cle. de ſepul.dudum. Sed epalis debetur rõne ſpũalis iuriſ. & curę quã habet eps in eccleſijs ſuis: vbi ergo eſt exempta vel nõ eſt de diocęſi, ſibi nõ debeť nec dicas hoc eſſe de lege diocęſana, & ſic nullũ monaſterium teneri licet nõ ſit exemptum: quia vt ibi ipſi dicunt & dicit Vinc.ſ.de off.ordi.dilectus. exẽpta ſunt niſi in his in quibus ſtatutũ eſt contrariũ, vt in hoc caſu, vt pa-
3 tet hic.&.j.c.proxi.vel dic vt eo.ti.conquerentem. † Dicit aũt Pe.in dicta decre.in noſtra.& Io.An.hic, ꝙ ab eccleſijs exemptis Papa debet hr̃e quartam: hanc opin. Pet. & Abb. videtur approbare Innoc.j.de ſepul.relatum.glo.2. circa medium.ver. monaſteria autem. & Ioan.Andr.poſt eum, & Archid.13.q.2. placuit. glo.fin. ſed de hoc vide quòd dicam.j.c.alle.de his.

1 *Quarta decimationum, & mortuariorum eccleſia epiſcopalis dioceſano debetur.*
2 *Quarta parochialis cui debeatur.4.*
3 *Res cum ſuo onere tranſit.*
5 *Quarta canonica a quibus petatur.*
6 *Quarta canonica de quibus rebus debetur.*
7 *Quarta canonica an præſcribatur.*
8 *Quarta canonica an conſuetudine immutatur.*
9 *Quarta epiſcopalis & parochialis, an inuicem ſe impediant.11.*
10 *Parochiale onus in quibus conſiſtat.*
12 *Teſtatoris diſpoſitio adimplenda.*
13 *Teſtator non poteſt eccleſiæ ius auferre.*
14 *Diſpoſitio turpis inualida.*
15 *Teſtatoris diſpoſitio legi præferenda.*
16 *Diſpoſitio neceſſario legi non præferenda.*
17 *Teſtator non poteſt iuri naturali contrauenire.*
18 *Teſtator an iuri publico derogat.*
19 *Teſtator an iuri priuato contrauenire poſſit. 21.& 23.*
10 *Commune parit diſcordiam.*
22 *Feudorum liber conſuetudinarius eſt.*
24 *Canonica qualiter inter epiſcopum & capitulum diuidenda. 26.*
25 *Epiſcopus ſuam quartam cuique eccleſiæ conferre poteſt.*

REquiſiſti. Ad declarationem glo.2.Ber.hic & glo.Inn.quæ incipit licet multa. Si quæris vtrum quarta ſeu canonica decimationũ & mortuariorum de iure cõi epõ dioceſano debeatur & cõpetat, & a quibus petať, & de quibus exigať, & vtrũ poſsit præſcribi

pręſcribi, vel conſuetudine immutari, & vtrũ canonica portio
epĩ impediat petitionẽ canonicę portionis parochialis eccle-
ſię, vel econtra, diſtingue. Aut quæris de primo. ſ. de quarta de-
cimationum & mortuariorũ & tunc, aut de quarta decima-
tionum vel mortuariorum matricis. i. Epãlis eccleſiæ, & ad eã
pertinentium, aut de quarta decimationum, & mortuariorũ
1 aliarum eccleſiarum diocęſis, & ad eas pertinentium †Si de pri
ma, dic ꝙ de iure communi debetur ep̃o diocęſano, vt 12. q. 2.
nobis. & c. Vulteranæ. & c. conceſſo. & ca. quatuor. quæ de iſta
quarta loquuntur. & hoc no. Io. & Arch. 16. qõ. j. quicunq;. &
2 Vin. & Ber. hic. †Si de ſecunda, tunc ſunt opiniones, nam Ioã.
in c. alleg. quicunq;. & Vin. & Ber. hic tenent ꝙ non debeť ep̃o
idem Ber. ſ. de offi. ord. conquerentem. in gl. qñq; tñ ver. has
duas quartas &c. & in no. ibi in glo. & ita dixerunt verſic. ſed
nos hoc & Ber. in c. dilectus. gl. no. hic & idem Io. 10. q. j. c. de
his. j. gl. ver. hodie aũt. dicens ꝙ cum hodie epi ſint diuites, ni
hil habebunt in eccleſijs parochialibus niſi cathedraticũ. Sed
contrarium. ſ. ꝙ iſta quarta pertineat ad ep̃m, & ſibi compe-
tat de iure communi, no. quædam additio Ber. in d. c. conque
rente. glo. quandoq; tñ. in fi. & Hoſt. in ibi. & Bar. Brix. in c. all.
de his dicens ꝙ parochialis eccleſia tm̃ hẽt quartam partẽ de-
cimarum, & ep̃s aliam pro ſe, & alias duas quartas retinet ep̃s
pro fabrica & pauperibus vt 12. q. 2. conceſſo. & c. ſe. de alijs ve
ro redditibus nihil hẽt ep̃s niſi de conſue. generali & præſcri-
pta, licet prædicta capitula videantur dicere contrarium, vt &
hæc ſnĩa videtur manifeſtè comprobari. ĩ. de decimis. qm̃. &
c. dudum. & de cenſibus. cum olim. ſm eum. Sed & Inn. plane
innuit quòd ep̃s de iure communi debet recipere quartam de
cimarum & oblationum & ſimilium ſpiritualium in eccleſijs,
ſiue capellis ſibi ſubiectis, prout ipſe no. ſ. de donat. paſtoralis.
in gl. puta tertiam &c. & in glo. puta modicum. Et hæc expreſ
ſè tenet Ho. in c. alle. cum olim. dicẽs ꝙ de iure communi cõ-
petit ep̃o non ſolum quarta decimationum ſed ẽt mortuario
rum, vt expreſſè probatur in c. alleg. conquerente. ſ. de offi. or
di. vbi de hoc, & hic. & ſ. c. proxi. & ĩ. de verb. ſign. ex parte. 3.
Nec obſt. 10. q. 3. capi. j. quia ibi non loquitur de canonica epi,
ſed fabricæ, illam. n. non habebit ep̃s niſi velit onus fabricæ ſu
3 bire, †nam quælibet res tranſit cum onere ſuo, vt ſ. de pig. ex
literis. ſm eum ibi. Et idem tenet in c. alleg. conquerente. di-
cens ꝙ ſalua reuerentia Inno. ibi quarta ſibi debetur, vt ſ. di-
ctũ eſt, quãuis. quota. i. media vel tertia de conſue. debeatur, &
ſic loquuntur ſm eum. 10. q. j. nouerint. c. de his. & c. antiquos
& q. 3. c. vnico. & c. nec numerus. & hic, & ĩ. de ſepul. certifica
ri. Et ipſe idem Inn. ita ſententiauit pro Ho. in cã q̃ habuit cũ
fratribus S. Io. Hieroſolymit. prout ipſe Ho. no. ibi, hoc idem
tenet Ho. hic. in prin. & in §. ſecus autem. dicens ꝙ illi q̃ dñt ꝙ
ep̃s nõ recipit ſuã canonicã niſi de redditibus eccleſiæ cathe-
dralis, tacere debet, qm̃ ipſam percipit per oẽs ſuæ diocęſis ec
cleſias, & alia pia loca, ſicut ſunt hoſpitalia & ſimilia, vt hic in
§. ſecus colligitur manifeſtè. Et idem Goſ. in glo. videtur. vel-
le. in fi. & ĩ. de decimis cum contingat. vbi dicit ꝙ in alijs eccle
ſijs habent epi legitimam portionem in decimis ſ. de p̃ſcri. de
quarta. & in oblationibus. ĩ. de ver, ſig. cum inter. & in his quæ
in teſtamento relinquuntur vt hic & hanc opinionem Hoſt.
4 tenet Archi. in c. alle. de his. & c. ſc. antiquos. 10. q. j. † Et ꝙ iſta
canonica portio danda ſit epis, no. pleniſsimè Hoſt. in ſumma
tit. de ſepul. ſub. §. vetus eſt q. & §. ſeq. an canonica. Ab. vero in
c. alle. conquerente. dicit ꝙ ibi non dicitur ꝙ perceptio deci-
marum ſpectet ad ep̃m, ſed ꝙ de decimis ab eccleſia perceptis
debet ep̃o quarta dari, & ſic nullum erit contrarium ſm eum.
Sed contra hoc facit alle. qm̃. ĩ. de decimis. ibi cum dicit deci-
mas earum tua parte retenta, eidem eccleſiæ facias aſsignari,
parte. ſ. quarta vt 10. q. 3. vnio ad q̃ ep̃s fundat ſuam intentionẽ
de iure communi, vt e. ti. c. cum in tua diocęſi. in fi. ſm Ala. &
Hoſt. ibi & Arch. 16. q. j. quicunq; glo. fi. per ꝙ patet quòd non
de decimis ab eccleſia parochiali perceptis, debet ep̃o quarta
dari, ſed quòd directè & de iure ſuo præcapit, ſeu præretinet
quartam illam. Vnde opi. Ho. & Arch. & ſequacium credo ve
ram, vt ſiue loquamur de decimis, ſiue mortuarijs plebis epi-
ſcopalis, ſiue de decimis, vel mortuarijs eccleſiarum parochi.
5 ſuę dioc. quòd quarta de iure communi epiſcopo debeatur.
†Si quæris de ſecundo. ſ. a quib. petatur, dic quòd peti põt, ab
omnibus. ĩ. propriam diocęſim conſtitutis non exemptis, vt
16. q. ĩ. conſtitutum. ſiue ſint capellæ monachorum, vel aliorũ
religioſorum, ſiue monaſteria, vel alia pia loca, ſiue ſint conuẽ
tualia, vel quæuis alia infra ciuitatem vel extra conſtituta. Nec
obſtat ſi dicatur quòd monaſteria & loca religioſa a lege dio-
cœſana exempta ſunt, & ſic ad quartam non tenentur, multo
minus exempta. 16. q. j. cum pro vtilitate. & c. quæſti. & c. deci-
mas. 18. q. 2. c. q̃ ſit. & c. luminoſo. Si. n. de relictis obtentu pſo
næ non eccleſiæ nihil deducitur, vt hic in fi. & ĩ. de ver. ſig. c. ex
parte. 3. quare de prædictis deduceretur, quia omnia prædicta,
intelligas quo ad proprietatem religioſorum, vel oblationes fi
delium inter viuos offerentium, ſe vel ſua, ſic. n. expreſſè lo-
quuntur. c. ſupradicta, & ſic intelligitur. ĩ. de ſta. mo. c. j. de ver.
ſign. c. veniens. §. cæterũ. li. 6. Secus eſt de oblatis in infirmitate
nam de ipſis debetur portio, vt ĩ. de ſepul. c. de his. quod dic vt
plene no. Hoſt. in ſumma. e. tit. de ſepul. §. & a quibus, & vide
Abb. in c. alle. de his vbi dicit quòd ep̃s de monaſterijs exem-
ptis nihil habebit, de non exemptis habebit, dum tñ ſint in ſua
dioc. conſtituta. idem not. Pet. de Samp. & Ab. hic, vt dixi ple-
6 nius. ſ. c. proxi. †Si quæris de quibus rebus debetur iſta quarta
dic quòd de omnibus mortuarijs, & decimationibus, & obla
tionibus, & breuiter de omnibus redditibus ratiõe altaris ꝓ-
uenientibus, licet latius videantur loqui capitula. ſ. circa princ.
alleg. vt plene no. Ho. in ſumma. eo. tit. alle. §. & de quibus. fal-
7 lit in caſibus n o. quos ponam. ĩ. de ſepul. de his in fi. † Si quæris
vtrum iſta quarta poſsit præſcribi, quę eſt & debet eſſe quarta
portio de iure communi, vt in c. alle. nobis. & c. ſeq. & hoc qua
tuor rationibus. Prima quia ſm antiqua decreta epi percipere
debent medietatem omnium oblationum & reddituum, vn-
decunque proueniant. 10. q. j. antiquos. ſm alia ſolam tertiam
10. q. j. de his & c. cognouimus. 16. q. j. conſtitutum. ſm alia po
ſteriora quartam tm̃. 12. q. 2. cap. nobis. & c. Vulteranæ. c. con
ceſſo. c. quatuor. c. de redditibus. c. cognouimus. & c. mos eſt.
niſi epiſcopus ipſi eccleſiæ donet, quia tunc de dono ſuo nihil
detrahit, ſed tunc quartam, quam de alijs perciperet, aduenis
elargitur. 12. q. 2. ſancimus. illa capitula quæ loquuntur de quar
ta cum ſint poſteriora, ſunt tenenda, arg. ĩ. de cog. ſpiritu. c. 1.
Secunda rõ, quia in illam ſummam omnia iura concordãt, q̃a
in maiori ſumma minor ineſt, argu. ff. de arbi. l. diem proferre.
§. ſi plures & ĩ. de arb. c. j. lib. 6. Tertia: quia quod minimum eſt
tenendum eſt. ff. de leg. 3. l. nummis: de reg. iur. l. ſemper. ĩ. de
cenſibus. ex parte. Quarta quia hoc dicunt gloſſæ decretalium
quota ſit hæc pars exponentium. ĩ. de offi. ordi. conquerente,
de præſcrip. de quarta. ĩ. de cenſibus cum olim, niſi rõne cõſti
tutionis vel conſue. tertia dicatur vel media, vt ĩ. de verb. ſign.
ex parte. 3. & in c. alleg. Et hoc no. Ala. Ber. & Hoſtiẽ. ĩ. de deci
mis. qm̃. & Archi. 16. q. j. c. quicunq; glo. vlti. & Inn. & Io. An.
hic. Si quæris vtrum poſsit præſcribi dic ꝙ ſic dum tñ titulus,
allegetur & probetur alias non. ĩ. de decimus, dudum & ſic po
teſt intelligi ſ. de præſcrip. de quarta. & c. ſi diligenti, vbicunq;
enim eſt præſumptio contra poſsidentem oportet, quòd titu
lum probet, per quem talis præſumptio tollatur, præter quã
in præſcriptione tanti temporis cuius contrarij memoria non
exiſtit, alias ſi non eſt præſumptio contra poſsidentem, ſuffi-
ceret titulum allegare, quod dic, vt legitur, & not. ĩ. de præſcr.
8 c. ep̃m. lib. 6. †Si quæris vtrum poſsit per conſuetudi. præſcri-
ptam legitimè immutari, refert. Aut quæris vtrum poſsit per
conſuetudinem immutari in parte, non in toto, vt quia mi-
nor quarta puta quinta, vel ſexta, vel centeſima debeatur, vel
maior quarta, puta tertia, vel media debeatur, & dic quod ſic,
argum. ſ. de ſenten. & re iudic. ꝙ ad conſultationem. §. vltimo
ſ. c. proxi. & ĩ. de cenſibus. c. olim cauſam. C. de inoffic. teſta-
mento. l. parentibus. Aut nunquid poſsit immutari in totum,
ita quòd nulla portio debeatur ep̃o, & tunc credo, quòd talis
conſuetudo omnino irrationabilis eſſet & leonina, ergo tan-
quam Iulia camina abolenda. in prin. ar. ff. pro ſocio. l. ſi nõ ſue
rint. §. Ariſto. & inſti. de lege Iulia cadu. tollen. & ſ. de conſue.
c. vlti. in fi. & hoc manifeſtè probatur. ĩ. de ſepul. certificari, v-
bi dicit ſm rõnabilem conſuetu. regionis. &c. ſm Hoſt. & Ab
ba. ibi & Hoſti. in ſumma de ſepultu. §. & quota. & ſatis con-
cordat in c. alleg. conquerente. & eandem diſtin. facit frater Io.
in ſumma con. titu. de ſepul. q. 17. quid ſi ſit conſuetudo, de
quarta deq̃ita parochiali eccleſiæ & Ray. & Goffr. in ſummis
9 ſuis rubrica de ſepul. †Si quærit de vltimo. ſ. vtrum canonica
portio epiſcopi impediat petitionem canonicæ portionis pa-
rochialis eccleſiæ vel econtra, audacter dic ꝙ non, quia diuer
ſæ & diuerſo iure & diuerſis competunt. Epiſcopus. n. perci
pit ſuam canonicam propter onus epiſcopale quod incumbit
quod conſiſtit in celebrando ſolenniter, ordines conferendo,
confirmando, chriſma conficiendo, oleum ſacrum benedicen
do, baſilicas dedicando, & reconciliando abbates, & moniales
benedicendo, pœnitentias præſertim de maioribus criminib.
iniungendo, & peccantes de eccleſia eijciendo, & reconcilian
do, de matrimonialibus & alijs ſpiritualibus iudicando, & ſi
milibus

milibus quæ non cadunt in minore epiſcopo.ſ. de elec. tranſ-
miſſa & c.quòd ſicut.§.præ. erea.de offic. Archipreſbyteri. c.
officium.& de ſacra Vnct.c.vnico.§. quia vero.ver.per frontis
criſmationem. Quid ergo? nunquid æquitatem habens, pro
oculis,iudicabit quòd ſic oneratus nihil emolumẽti percipiat?
Sed ſi quartam tollas nihil percipit,quia illa ſola pro hoc one-
re aſsignata fuit a ſanctis patribus,vt in capitulis.ſ. in prin.al-
leg.Procurationes enim habet vel ratione viſitationis, vel pa
cti,vel conſuetudinis, vel priuilegij,vt no.per Hoſti. in ſum-
ma tit.de cenſi.§. ex qua cauſa, cathedraticum vero in ſignum
ſubiectionis,vnde nec ipſum in alium transferre poteſt ſ. de
dona.paſtorali in fi.ſed illud alias, ſed quid aliud percipit epi-
ſcopus de iure communi? parochialis vero eccleſia a qua cor
pus aſſumitur, ſuam canonicam quæ de iure communi debet
eſſe quarta portio,niſi per conſue.immutetur vt nota.Ber. &
Hoſt.j.de ſepul.c.certificari.& G.e.tit.c.cum quis, ſuper ver-
10 bo portio lib.6.†licet Inno.j.de ſepul.c.j.in fi. dicat tertiã par
tem eſſe canonicam de iure communi,percipit propter onus
parochiale. Et ſubdit quòd conſiſtit in celebrando quotidie,
baptizando,pœnitentias de læuioribus iniungendo, & ſacra-
menta eccleſiaſtica exceptis duobus miniſtrando,& hoc reſpe
xit decre.j.de ſepul.c.j.cuius ratio quãto onus epiſcopale ma
ius eſt,quam parochiale,tanto magis in canonica epiſcopali, q̃
ſn parochiali vendicat ſibi locum, cum inter ipſas vix occur-
rit quo ad perceptionem aliqua differentia, niſi vna, quia ſor-
te parochialis non exigetur niſi ab illa eccleſia,in qua parochia
nus proprius elegit ſepeliri.Vnde nihil exigit de relictis alijs,
eccleſijs,vel alijs pijs locis:quia de his tantum, hæc canonica
exigi debet,quæ occaſione ſepulturæ obuenerunt,vt innuitur
j.de ſepultu.c.vt liberum & c in noſtra.§.penul.ver. eiſdẽ præ
terea. Epiſcopus vero j.ſuam diœceſim ab omnibus & de om
nibus exigit.Et rõ huius eſt, quia onus epiſcopale maius eſt,
& per totam diocœſim incumbit,parochiale vero minus,& p
parochiam tantum & de hoc dicam.j.de ſepul.c.j.licet Hoſt.
in ſumma tit.de ſepul.§.vlti.dicat & male,verius & æquius vi-
detur quòd vtraq; de omnibus deducatur, ſed epiſcopalis pri-
mo de vniuerſo,quia cum antiquior ſit tempore potior eſt iu
re, & quia maiori & digniori debetur, præponenda eſt, arg.ſ.
de ma.& obe.c.j.& c.ſtatuimus.& ideo in ordine ſcripturę p̃-
ponitur j.eo.c.vlti.& deinde parochialis.Nam & hæc de his q̃
in teſtamento relicta ſunt debetur.vt innuitur.j.de ſepul. c.1.
c.cum ſuper & c.in noſtra.§.talem.ꝙ ſi caſu fortuito parochia
lis primo deducta ſit,tunc epiſcopus percipiet quartam quar-
tæ,& quartam omnium aliorum,& tñ ad idem computũ red
11 dit,arg.op.j.de decimis tua nobis.§.vt cum de cunctis, †patet
igitur ꝙ vna non impedit aliam. Si enim vnus, & idem duas
quartas deducit diuerſo iure canonico,quamuis inter dños le
gum ſit diſſenſio vt no.j.co.Raynucius & c.Ray.& per Hoſt.
in ſumma eo.tit.§.qualiter infirmetur, ſub §. item per querelã
ver.ſed nunquid poteſt quis deducere & ſeq. multo fortius di
uiſi,& hæc quaſi omnia a verſi.ſi quæris de vltimo, vſq; huc,
no.Hoſt.in ſumma de ſepul.§.vlti.& vtrum, ibi vide plenius,
Et idem quantum ad hoc,quòd vna quarta non impedit aliam
no.ipſe Hoſt.j. eod.c.ſi.& frater Aſten.lib.6.titu.de epiſcopis
ad ſi.q. virum portio.

¶ Super eo. c.in § ſecus autem.Habes ꝙ priuata diſpoſitio te
ſtatoris non poteſt generalem conſtitutionem canonis immu
tare.Sed ſi quæris nunquid diſpoſitio teſtatoris præferatur,&
poſsit derogare præcedenti ordinationi ſiue ſtatuto epiſcopi,
12 & capituli diutius obſeruato,refert.†Aut quæris in his quæ te
ſtator de ſuo ad certum vſum deputauit,vt ſi.v.g.ordinatum
ſit inter epiſcopum & capitulum,& ab antiquo etiam obſer-
uatum,quòd omnes panni aurei, vel ſericei quæ ſuper defun-
ctorum corpora offeruntur ipſi eccleſiæ ſint pro paramento,
maioris altaris,& teſtator aliquis ordinauerit ꝙ panni aurei &
ſericei qui ſupra funus ſuum ponentur alteri vſui applicentur
puta vſui altaris quod in illa eccleſia conſtruxerat, & tunc dic,
quòd ſic. Nam in his quæ teſtator de ſuo ad certum vſum de-
putat, ſua diſpoſitio eſt ſeruanda,arg.ff.de admin.rerum ad ci.
perti.l.decurio.§.j.iuncta.l.vlti.de ope.publi. Ex quibus colli-
ge quòd priuata diſpoſitio teſtatoris præfertur diſpoſitioni, a
lege inductæ in diſtributione per ipſum relictæ, ne alias ſua li-
beralitas retrahatur,arg.C.de bonis quæ lib l.a,& de oper. pu
bli.l.2.pro hoc extra de relig.do.c.quia contingit circa princi.
ibi, ad illum debeant non ad alium &c. & in §.j.vbi hoc nota.
Guil.de Monte lau.ſuper verbo ſtatuto.& Gene.ſuper verbo
appoſito,in in cle. Et ad hoc concordat quod no.Odoſ.de Se-
non.ti.de precario in 6.q.quæ incipit; item pone quòd cõſue
tudo, vbi dicit, quòd ſi conſuetudo eſt in aliquo loco, quod
quicquid acquirit maritus,vel ei donatur, mulier habet medie
tatem,& aliquis in teſtamento donat marito.ca.tali pacto, qđ
mulier nihil habeat,mulier nihil de hoc habebit:quia nulla vis
eſt conuentionis,quod inuito dño habeat.ff. de precario, l. cũ
precario.in princ.ſimile in auth.vt liceat matri,& auiæ,in prin
ci.col.8.C.de bonis quę liberis in auth.excipitur.cum concor.
13 †Aut quæris in alijs quæ non a teſtatore proueniunt, & tunc,
dic quod non,cum per ſtatutum ius eccleſiæ ſit quæſitum, qđ
per teſtatorem ſibi auferri non poteſt,ar.extra de elect. c.con
ſtitutionem vt circa.§.inſuper.in cle.arg.eorum quæ no.hic &
ſ.c.proxi. & per Comp.in ſimili.ſ.de elect.quòd ſicut.§.itẽ po
ne quòd datus vt quia alteri per alterum &c.j.de reg.iur. cap.
non debet.li.6.vt hoc no.Gen.in d.c.quia contingit.ſuper,ver
bo appoſito.in cle.& gratia huius.Si quæris vtrum priuata di-
ſpoſitio teſtatoris vel contrahentium præferatur diſpoſitioni
legis vel canonis vel conſuetudinis,& vtrum teſtator,vel con
trahentes poſſint facere,ne leges,vel canones habeant locum,
14 in ſuis actibus vel contractibus,diſtingue, †Aut diſpoſitio eſt
turpis & inhoneſta,ſeu contra bonos mores & talis non va-
let.C.de pac.l.pacta.quę contra.ff.de pac.l.ſi vnus.§.pacta.& l.
iuriſgenti.§.prætor.de condi.inſt.l.conditiones.& l.quidam te
ſtamento de admi.tuto.l.quidam. Aut non,& tunc,aut quæris,
de diſpoſitione,quam fecit contrahẽs vel teſtator in donatio-
ne vel legato rei ſuæ circa acquiſitionem, ſeu attributionem,
ſic dati vel relicti alicui vel aliquibus faciendam, quia etiam le
gatum eſt quædam donatio relicta in teſtamento, vt ff.de leg.
15 2.l.legatum.aut de alia diſpoſitione.In primo caſu refert.†Aut
huiuſmodi donatio vel legatum eſt merè voluntaria & libera,
puta quia vel donata vel legata non erat, alias ad donatarium,
vel legatarium peruentura,& tunc ſua diſpoſitio dummodo,
alias ſit honeſta pręfertur diſpoſitioni legis vel canonis vel cõ
ſuetudinis,vt in iuribus ſ.alleg.in princ.vſq; ad verſi.aut quæ-
ris in alijs,& etiam diſpoſitioni priuilegij,vt no.Archid.88.di
ſtin.epiſcopus tuitionem glo. vlti.dicens, quòd ſi quibuſdam
regulariter a ſede apoſtolica eſt indultum,quòd de quibuſlibet
teſtamentis indiſtinctè ad pios vſus relictis vſq; ad certã quã
titatem recipere valeant,& poſtea quidam in ſuo teſtamento
pauperes Chriſti ſibi hæredes inſtituit, & mandauit ſua bona
omnia diſtribui inter pauperes,voluit tñ & dixit expreſſè qđ
prædicti regulares nihil deberent recipere,& eos expreſsè ex
cluſit a perceptione prædictorum bonorum,quòd tales nomi
natim excluſit nihil habere debent,arg.ff.de hære.inſti.l. cum
in teſtamento.§.vlti.Cum etiam quia priuilegium conceſſum
ſimpliciter, intelligi debet conceſſum ſine diſponẽtis iniuria,
arg.ff.de admi.tuto.l.impuberi.iniuria autem fieret defuncto
ſi nominatim ab eo prohibiti vocarentur, & ideo debẽt exclu
di,arg.ff.de leg.2.l.codicillis.§.matre.& 16.q.j.admonere,& c.
ſc.ſm Arch.vbi ſ.Et eſt ratio huius membri:quia in donatio-
ne,ſeu traditione rei ſuæ poteſt quis diſpoſitionem ſeu legẽ,q̃
vult facere ſeu apponere.C.de pac.l.legem.de rerum permu.l.
rebus.de dona.l.legem.ff.de pact.l.in traditionibus.& j.de con
di.ap.c.verum.cum concordantibus alleg.ibi in glo.fi.Fallit in
caſu vbi diſpoſitio vel lex huiuſmodi eſſet a iure ſpecialiter im
probata,vt hic in §.ſecus autem.Et rationem aſsignat Ber.hic
in glo.ſed quæ eſt rõ,vel dic ſm Hoſti.ꝙ rõ eſt,quia cum epi
ſcopus caput ſit.ſ.de his quæ fi.a præla.c.nouit.capiti magis,
q̃ membro voluit ius deferre,argu.ff.de relig.& ſump.fune.l.
cum in diuerſis.Nec mirum ſi maius priuilegium habeat ma-
ior,quam minor,nec eſt par priuilegium viri & vxoris,ad hoc
33.q.5.eſt ordo & c.cum caput.& c.mulierem & ca. hæc ima
go,ſed & ſm Goſ.prælatus de bonis eccleſiæ viuere debet nõ
ecõtra, quare bona eccleſiæ quo ad vſum communia ſunt epi
ſcopo,non econtra.12.q.j.ſin manifeſtę.Sed etiam epo datur,
exercitium actionum,& competit ei canonica iure prælatio-
nis,& paternitatis ſpiritualis,vnde cum pater carnalis portiõe
ſibi competente in hæreditate temporali filij carnalis, niſi ex
cauſa in iure ſcripta priuari nequeat, vt in auth. vt cum de ap
pel.cog.§.ſancimus.col.8. Multo minus presbyter ſua legiti-
ma ſpirituali quæ ſibi dudum eſt decreta.12.q.2.quatuor.arg.
ſ.de tranſla.epi inter corporalia.& hoc eſt quod tãgitur. j.ibi
quia priuata diſpoſitio &c.ſm Ho.Item fallit in caſibus no. in
d.l.in traditionib.†Aut donatio vel legatum non eſt volũtaria
vel libera,ſed quaſi neceſſaria,vt quia res donata vel legata erat
alias ad donatarium vel legatarium peruentura, puta ſi de con
ſuetudine eccleſiæ parochialis eſſet,quòd quilibet Burgenſis,
vel nobilis in funere ſuo teneatur donare ipſi eccleſiæ vnum
pannum aureum, vel ſericum pro paramento maioris altaris
deputatum

deputatum, & applicandum, & tunc non præfertur ſuę diſpo
ſitiuni legis, vel canonis, vel conſuetudinis approbatę, vt eſt ca
ſus in auth. vt liceat matri & auiæ. in prin. col. 8. vbi habes, qđ
mater relinquens portiunem debitam in bonis ſuis filio, non
poteſt diſponerę quod non acquiratur vſusfructus patri, &
hoc innuit Ge. in d. c. quia contingit. & dixi ſ. in ver. aut quę
ris in alijs. & pro hoc. C. de fideic. l. ab eo. ff. de legat. 2. l. vnum
ex familia, per totum de adimen. leg. l. rem legatam. de operis
li. l. cerdonem. in fi. C. de operis lib. l. 2. & l. mat. & de inoffic. te
ſta. l. ſancimus. Vnde talis diſpoſitio contraria legi vel conſue
tudini præſumitur in fraudem appoſita, cui eſt obuiandum. ff.
de lega. 2. l. cum pater. §. Titio. cum ibi no. ar. ff. de rei vendic.
in fundo. & ſ. de reſcrip. ſedes apoſtolica. In ſecundo caſu quan
do quæritur de alia diſpoſitione teſtatorum vel contrahentiũ,
vtrum præferatur diſpoſitioni legis vel canonis vel conſuetu.
& vtrum poſsint facere, ne iura habeant locum in ſuis actibus
27 tunc †aut quæris de iure naturali & non poſſunt vt ff. de pact.
l. ius agnationis de reg. iur. l. iura ſanguinis. C. de patri. po. l. ab-
dicatio. Aut de iure poſitiuo quale eſt illud quod de vitijs, &
28 morbis venditor teneatur & tunc, †aut eſt Ius publicum, &
tunc. Aut eſt publicum authoritate & vtilitate, vt ff. ne quid
in loco publico fiat, per totum. C. de iure reipublicæ per totũ
& tunc idem vt ff. de pact. l. ius publicum & l. inter debitorem
& hic. Aut eſt publicum authoritate non tamen vtilitate, qua-
le eſt illud inſt. de exc. tut. §. j. & tũc ant eſt ſtatutum nedum in
fauorem diſponentis, vel contrahentis, ſed etiam in fauorem
vtilitatis publicę vel communis, & tunc idem. ff. de pac. l. iuriſ
gen. §. ſi paciſcar. de procura. l. filiusf. §. veterani. de poſtu. quos
prohibet. de pac. do. l. de dic. cum l. ſeq. C. de iuramento calũ. l.
2. §. ſed quia veremur. & de aduo. diuer. iudi. l. ne quis. & in d. l.
cerdonem. de operis lib. l. j. & ſub iſto membro poſſunt com-
prehendi omnes caſus not. per glo. C. de pac. l. ſi quis in cõſcri
bendo. ſuper verbo antiqui. Aut eſt ſtatutum in fauorem di-
ſponentis tantum de quo. ĵ. de regula. ad apoſtolicam. & c. ſta-
29 tuimus, & tunc idem quod ſequitur in iure priuato. †Aut eſt
ius priuatum & tunc, aut illud ſuper quo & contra quod diſpo
nitur habet certa principia, ſeu certam formam limitatam a iu
re, quæ quidem forma dat eſſe rei, vt ff. ad exhiben. l. Iulianus
§. ſi quis rem. & tunc idem vnde teſtator non poteſt diſpone-
re quod ſuum teſtamentum in quo requiruntur ſeptem teſtes
valeat cum quinq;, vel quòd teſtes non ſint rogati, quod dic,
vt leg. & not. ff. de lega. j. l. nemo. Item contrahentes non poſ-
ſunt facere quòd ſtipulatio quæ de ſui natura debet habere in
terrogationem præcedentem, valeat ſine interrogatione præ-
cedente. ff. de verbo. oblig. l. j. inſti. de verb. oblig. in prin. C. de
contrahen. ſtipu. l. nuda. Vel quòd venditio valeat, ſine prætio
inſti. de empt. & vendi. §. prætium. Ita etiam poteſt intelligi q
dicit de libero homine, qui non poteſt per peccatum renun-
tiare libertati niſi ſub certa forma limitata, ſ. quòd vẽdat ſe, ad
prætium participandum, & alijs concurrentibus. ff. ad l. Aqui.
l. liber homo. de liberali cauſa. l. nec ſi volens. & inſt. de iure p-
ſo. §. ſerui. Ita etiam poteſt intelligi. ff. de præcario. l. cum preca
rio aliquid. Aut illud ſuper quo & contra quod diſponitur, nõ
habet certam formam limitatam a iure, vel ſi habet, non tñ di
ſponitur contra illam & tũc aut reſpicit ius, vel vtilitatem, ſeu
damnum alterius quam diſponentis, & tunc idem, vt ff. de po
ſtu. l. quos prohibet. de magiſtra. con. l. j. §. ſi inter magiſtratus.
ad idem facit quod no. Arch. 2. q. 7. c. teſtes. ver. his ita. ſup ver
bo permittuntur & Io. & Archid. in c. alieni. dicentes, quòd ſi
inter accuſantes infames vel criminoſos deprehenderit etiam
contra voluntatem accuſati poterit eos repellere, argu. ibi. &
30. q. 5. iudicantem. ad idem facit. ĵ. eo. tua nobis. vbi no. Vin.
& Goſ. quòd epiſcopus diocœ. eſt executor legitimus teſta-
mentorum, vt ibi & ſ. eo. nos quidem. ĵ. eo. Io. & de voto. c. li
cet. C. de epi. & cle. l. nulli. in tñ quòd non obſtat interdictio,
ſeu prohibitio teſtatoris, vt in d. c. tua. idem not. Archid. in ca.
alleg. epiſcopus tuitionem. 88. diſt. Aut non reſpicit ius vel vti
litatem vel damnum alterius quam diſponentis & tunc, aut di
ſpoſitio vel conuentio daret occaſionem delinquendi & non
valet. vt ff. de peccatis. l. ſi vnus. §. illud. & de pactis do. l. conuẽ
nire. Aut non daret occaſionem delinquendi, & tunc regulari-
ter talis diſpoſitio derogat diſpoſitioni iuris. ff. de pactis. l. pa-
ciſci. in auth. de hære. & falci. §. ſi vero expreſſum. col. j. C. ad
l. fal. in auth. ſed cum teſtator. de pactis. l. ſi quis in conſcriben
do. Sed fallit in caſibus. Primus eſt. C. de pact. pig. l. vltim. & rõ
eſt quia ibi propter auaritiam creditorum. Secundus eſt. ff. cõ
30 muni di. l. in hoc iudicio. §. ſi conuenerit. † & eſt rõ, quia com-
munitas, quæ per peccatum induceretur, ibi parit diſcordias,
quas communio generare ſolet. ff. de leg. 2. l. cum pater. §.
dulciſsimis. Tertius eſt. ff. de transact. l. cum hi. & eſt ratio ibi
fauor alimentorum in vlti. voluntate relictorum. Quartus, in
l. alleg. cum præcario. & eſt ratio, quia peccatum eſt contra na-
turam contractus, vt eſt dictum. Aliqui addunt vnum de. l. ff.
de pig. act. l. ſi conuenerit, ſed ſi bene videatur non fallit ſecun
dum Pet. & Cy. in d. l. ſi quis in conſcribendo. & adde quod
no. Arch. 7. q. j. c. quam periculoſum. glo. fi. vbi ponit plures ca
ſus in quibus quis non poteſt renuntiare iuri ſuo, quæ dixi. ſ.
21 de pac. c. vlti. †Ex præmiſsis poſſet reſponderi ad talem q. de
facto, Abbas monaſterij ſancti Dyonıſij in Francia habet cer
tam terram in Bituria, in qua ſunt homines mortiliabiles, a-
ſcriptitij, ſeu conditionati monaſterij, quorum bona ſine libe
ris de proprio corpore decedent pertinent de conſuetudine,
ad Abbatem. Et ibi ſunt vltra hoc aliæ duę conſuetudines vna
. ſ. quòd per contractum matrimonialem bona mobilia com-
municantur inter cõiuges, alia quod ſi aliqua mulier libera cõ-
trahat cum tali mortaliabili, ſeu conditionato, ſortitur eandẽ
conditionem cum eo. Hoc ſuppoſito quòd quædam mulier,
libera contraxit cum aliquo mortaliabili ſeu conditionato di-
ctæ terræ, hoc acto expreſſè inter eos quòd dicta mulier, non
communicaret in bonis ipſius viri non obſtante conſue. ſ. di.
Modo dicta mulier moritur ſine liberis de proprio corpore,
Abbas vendicat & petit omnia bona ſua, & inter alia mediam
partem bonorum mobilium ipſius viri, quæ per contractum
matrimonialem de conſue. prædicta communicata fuerunt,
vir contradicit dicens ea communicata non fuiſſe obſtãte cõ-
uentione ſupradicta, quæſitum fuit a me quid iuris, & reſpon
di ex improuiſo quòd dicta conuentio non valuit in præiudi-
cium ipſius abbatis, nec potuit tollere ius abbatis, quod ſatis
videtur probari per præmiſſa ſpecialiter per iſtud c. & ĵ. eod.
tua nobis. Opponebatur mihi de dicta auth. excipitur. reſpon
debam quòd ibi loquitur in diſpoſitione facta per donantem
in donatione ſeu traditione libera rei ſuæ in filiumfa. ſecus in
neceſſaria, prout eſt illa quam facit mater filio ſuo fa. de por-
tione ſibi debita in bonis ſuis, vt eſt dictum. In q. vero prædi
cta vir nihil dat vel tradit mulieri, immo etiam eo inuito, ex
diſpoſitione conſue. ius quæritur mulieri & etiam abbati, per
contractum matrimonialem. Item opponebatur in lib. ſeo. de
22 filijs natis ex matrimonio ad mor. contracto ca. vnico. col. 10.
†cui reſpondebam quòd illa non eſt. l. ſed conſuetudo Regni,
quod patet in rubrica ibi præcedẽti, quæ dicit hic finitur Lex
deinde incipiunt de conſue. Regni. Item ſm glo. & Iac. de bel-
uiſo. ibi illud & continet magnam iniquitatem vt C. de pactis
l. pactum. & l. ſeq. in auth. de nup. §. illud quoq; ſuper hoc col. 4.
ergo non eſt trahendum ad conſequentiam. ff. de legibus. l. qđ
vero. contra rationem ĵ. de priuile. ſanè, de reg. iur. c. quæ a iure
communi, lib. 6. & ſ. de re iudi. c. in cauſis in fi. Et quòd etiam
dicta conuentio ipſi mulieri non præiudicat facit l. pactum. &
quod legi. & no. ĵ. de pac. c. quamuis. lib. 6. ex quo iuramentum
23 non interuenit vt ibi tu cogitabis. †Item iſtam decre. & alias. ſ.
eo. quia nos & requiſiſti. induxit Bar. Brix. ad q. ſuam dominica
lem quæ incipi, †cum quidam in teſtamento de illo teſtatore,
qui cum vellet medietatem cuiuſdam fundi eccleſiæ relinque
re, & aliam medietatem ſacerdoti, per ſuaſionem illius ſacerdo-
tis totum ei relinquit, quo mortuo ſucceſſor medietatem pe
tit ab hæræde, quæritur an poſsit. Soluendo dicit quòd c. di. it
quòd non põt ſucceſſor aliud petere ab hærede, ſed Hug. dicit
quòd ſi alias dimiſſurus erat teſtator ſacerdoti, non tenetur ſa-
cerdos nec eius ſucceſſor, alioquin tenetur, quod verum cre-
dit Ber. hic. Eadem quæſtio & eadem ſolutio eſt de tutore, qui
fecit ſibi relinqui quòd teſtator daret pupillo ſm eum, ad hoc
facit. ff. de leg. 2. l. Lucius. §. Sempronia. Et ſi velis plenius ſcire
quando impediẽs lucrum ad alium peruenire teneatur, diſtin.
vt no. Lambertus de Sali. C. argu. tu. l. quicquid & Cy. C. ſi quis
ali. teſta. prohi. in rubrica.

¶ Super eo. c. Si quæris vtrum & qualiter canonica ſit de reli-
ctis inter epiſcopum & capitulum diuidenda, diſtingue. †Aut
epiſcopus & capitulum habent omnia communia, & tunc di-
uidenda eſt canonica inter eos vndecunque proueniat, quo
ad ea quę relinquuntur ep̃o, ſm Hoſti. Et idem credo de reli
ctis eccleſiæ cathedrali, arg. de dona. inter virum & vxor. c. 2.
Aut non habent omnia communia ſed diuiſa & tunc, aut quę-
ris de relictis epiſcopo & eccleſiæ, ſimul, vel etiam ſeparatim,
a parochianis eccleſiæ cathedralis, & adhuc talia inter ipſos di
uiduntur, & ſic poteſt intelligi. 12. q. 2. nobis. & ca. conceſſo.
24 Sed fallit in relictis epiſcopo, & vbi teſtator expreſsit, quòd
totum ſit Epiſcopi, vt ibi, & ſ. cap. proxim. & hoc verum &c.
vel

vel quando ſibi relinquitur non intuitu eccleſiæ ſed perſonæ,
vt j. ver. ſi verò relinquatur. Aut quæris de his, quæ epiſcopus
defalcat de legatis alijs eccleſijs diocœſis relictis, & illa ſunt ſua
præcipua, nec veniunt in diuiſione niſi pactum vel priuilegiũ,
vel contraria conſuetudo ubſiſtat. Quæ tamen contraria con-
ſuetudo licet quotitati partis Epiſcopi poſsit detrahere, non
25 tamen ipſam in totum abſorbere. ſ. c. proxi. de offic. ordi. con
querente. de verb. ſigni. ex parte 3.† Vnum tñ no. q epſ cuicũ
que vult eccleſiæ portionem ſuam conferre poteſt. 12. q. 3. ca.
fi. quod intelligas de conſenſu capituli. ſ. de dona. paſtoralis, in
fi. alias neceſſaria eſt præſcriptio. Sic intellige ſ. de præſcrip. de
quarta. & j. de iure pa. cura ſm Hoſt. hic ſuper verbo immuta
re & Io. And. poſt eum. Aut quæris de relictis a parochianis,
non eccleſiæ cathedralis ſed diocœ. & tunc aut de relictis eccle
ſiæ cathedrali, & tunc credo quòd exinde epiſcopus debet me
diam partem habere, & canonici eccleſiæ cathedralis aliã me
diam, arg. no. per Ho. ſ. § proxi. ſuper verbo canonicam, & j.
eo. §. quod ſi relinquatur. Aut quæris relictis epo, & de illis,
nec eccleſia cathedralis, nec eccleſia parochialis poterit, pete-
re aliquam portionem, ſed ea habebit epſ præcipua vt j. eo. §.
26 ſecus aũt. j. rñ.† Aut quæris de relictis ipſis eccleſijs parochia-
libus a ſuis parochianis, & de talibus epſ habebit canonicam
portionem, vt in d. §. ſecus aũt. verſic. & de his &c. vbi hoc no.
Hoſt. Aut quæris quando relinquitur epo & eccleſijs ſibi ſubie
ctis, & tunc epſ habebit canonicam iure legati, non iure epali,
ſm Gof. & Ioan. An. hic. Cetera dic vt in textu. Et no. q iſtd.
c. diuiditur in tres partes. In prima tractat de relictis epiſcopo
vel eccleſiæ cathedrali a parochianis eccleſiæ cathedralis qua-
liter ſit facienda diuiſio inter eos, qd proſequitur Papa a prin.
huius c. vſque ad §. ſecus autem. 2. In ſecunda parte. ſ. in §. illo
ſecus, autem vſq; ad §. fi. tractat de relictis eccleſijs, ſeu pijs lo
cis. In tertia. ſ. in §. fi. tractat de relictis ſingularibus perſonis,
quod dic, vt in textu. Et de iſta materia notat Aſten. hoc
titu. artic. 11.

1 *Subſtitutionum ſpecies.*
2 *Subſtitutio ſi abſq; liberis decedat, vno filio natu & legi. relicto euaneſcit.*
3 *Subſtitutio ſi abſque liberis decedat, an per filium naturalem euaneſcat.*
4 *Subſtitutio, ſi abſque liberis decedat, an per ſpurium euaneſcat.*
5 *Subſtitutio ſi abſque liberis decedat, an per filium legitimum tantùm euaneſcit.*
6 *Subſtitutio ſi abſq; liberis decedat per ingreſſum monaſterij euaneſcit.*
7 *Subſtitutio ſi abſq; filijs de ſuo corpore procreatis ſecundum verborum ſignificationem intelligitur.*
8 *Subſtitutio ſi abſq; filijs de ſuo corpore procreatis, an per monaſterij ingreſſum euaneſcit.*
9 *Subſtitutus an bona fideicom. alienet.*
10 *Dotalis res quo titulo præſcribenda. 12.*
11 *Dos æſtimata venditioni ſimilis.*
13 *Legatum ſpeciei tres actiones habere.*
14 *Legatum generis duas actiones habere.*
15 *Legatum rei alienæ duas actiones habere.*
16 *Hypothecaria pro legato competens quanto tempore duret.*
17 *Filio, an detur querela ſi pater bona ſua vendidit.*
18 *Filio an detur reuocatoria in bonis patris. 10. & 49.*
19 *Conſenſus in donatione requiritur.*
21 *Legitima.*
22 *Trebellianica.*
23 *Falcidia.*
24 *Quarta ſubſtitutionis.*
25 *Quarta curialis.*
26 *Quarta diui pij.*
27 *Quarta monachalis.*
28 *Quarta repudij.*
29 *Legitima trebellianica, & falcidia in quibus conueniant.*
30 *Legitima trebellianica, & falcidia in quibus differunt.*
31 *Imputanda in legitimam. 36. & 38.*
32 *Imputanda in falcidiam. 41.*
33 *Imputanda in trebellianicam. 39. & 41.*
34 *Legitima quo titulo relinquenda.*
35 *Falcidia quibus caſibus ceſſat.*
37 *Grauamen de legitima tollendum. 46. & 51.*
40 *Fructus percepti iacente hæreditate reſtituendi.*
43 *Fructus quando in legato veniant. 45.*
44 *Hæres bonæ fidei facit fructus ſuos.*
47 *Filius onere ſubſtitutionis pupillaris in legitima grauatur.*
48 *Filius non grauatur in legitima onere ſubſtitutionis, fideicommiſſ.*
50 *Filius an duas quartas detrahat. 51.*

RAynutius. Si quæris quot ſunt ſubſtitu-
tiones, ſeu ſubſtitutionũ ſpe
1 cies, † vide hic per Ber. Hoſt. Abb. & per Hoſt. in
ſumma eodem tit. §. quis ſit effectus. ſub. §. hæc au
tem diuiſio. & per Aſten. tit. de ſubſtitutionibus.
Sed ſi quæris cum alicui ſubſtituitur ſi abſq; liberis moriatur,
per quos liberos ſubſtitutio euaneſcat, diſtingue, aut is cui fa-
cta eſt ſubſtitutio moritur relictis liberis, aut nõ moritur ſed
monaſterium ingreditur. In primo caſu refert, aut ſit ſubſti-
tutio ſimpliciter non facta aliqua expreſsione de quibus libe-
ris, aut non facta aliqua expreſsione de quibus. In primo caſu
refert, aut relinquit filios naturales & legitimos vnum vel plu
res, aut relinquit naturales tantum vnum vel plures, aut relin-
2 quit legitimos tantum non naturales vnũ vel plures. † In pri
mo caſu ſubſtitutio euaneſcit, etiam ſi vnum ſolum filium,
vel filiam relinquat, vt C. quando dies lega. ce. l. 4. ff. de verbo-
rum ſign. l. non eſt ſine liberis. Quod verum etiam ſi relinquit
filium, ſed hæres non extitit. ff. de leg. j. l. filiusfam. §. cum quis
erit. ſecus ſi viuus eum amittat, vt ff. ad Trebel. l. ex facto. §. ſi
quis autem ſuſceperit. j. de verborum ſignifica. c. nam & ego,
& hæc in verſi. qui filium, quia non videtur natus qui non du-
rat natus. ff. de in rem verſo. l. ſi pro patre. §. verſum. de iniuſt.
rup. & irrito teſtamento. l. poſthumus ad trebellia. l. hæredib.
in princ. C. de li. præte. l. 3. Et licet ſit graue probare filium, vt
ff. de condi. & demonſtr. l. Lucius. legitimus tamen probatur,
per matrimonium. ff. de in ius voc. l. quia ſemper. niſi maritus
abſens & reuertens per annum vxorem prægnãtem inueniat,
ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. l. filium, vel niſi vxor alij publi
cè adhæreat. 3. qui filij ſint legitimi cauſam quæ. j. In ſecundo
caſu refert, aut ſunt propriæ naturales, aut ſunt ſpurij, vel vul-
3 go quæſiti. † In primo caſu dicunt quidam q per talem natura
lem non euaneſcit ſubſtitutio, quia teſtator præſumitur ſen-
ſiſſe de legitimis. ff. de his qui ſunt ſui vel ali. iur. l. filium. Item
videtur ſine liberis decedere qui ſine iuſta ſobole deceſſerit,
vt C. de inſti. & ſubſti. l. generaliter. in fi. & hanc opinio. tenet
Ber. hic. argum. ff. ad trebel. l. hæredibus. §. Titius. Alij diſtin-
guunt vtrum is qui tale teſtamentum condidit eſt potens, &
nobilis, cui vituperium eſſet talem hæredẽ relinquere, & tunc
ſubſtitutio non euaneſcit. C. ad orfici. lege ſi qua illuſtris. ff. ad
trebel. l. ex facto. §. ſi quis rogatus. 1. Aut eſt popularis & humi
lis, cui non eſt vituperium talem hæredem relinquere, & tunc
ſubſtitutio euaneſcit. ff. de leg. 2. l. cum pater. §. volo. & l. Lu-
cius Titius. §. fi. Nam & ſi taliter rogata deceſſerit. relicta etiã
filia ſola ex matrimonio quod nullum fuit ſuſcepta, expirat. ff.
ad Trebel. l. hæredibus. §. fi. ſm Hoſt. qui neutram iſtarum opi
nionum eligit. Sed Specu. rubrica. de loca. & condu. §. vlti. ver-
ſic. 67. quæritur. & verſi. 172. tenet iſtam vltimam opinionẽ,
quam & tu potes tenere, vt conſonam rõni. Dicunt etiã qui-
dam, q ſi teſtator habeat filium naturalem in dignitate con-
ſtitutum, quod talis habetur pro filio, & facit deficere ſubſti-
tutionem, vt not. Pet. de bella perti. in §. alle. ſi quis rogatus. t.
Et de hoc vide per Hoſt. in ſumma titu. qui filij ſint legit. §. an
vtrunque genus ſuccedat. & talis naturalis probatur, ex affe-
ctione concubinæ, quæ loco vxoris tenetur in domo cõtinuè
C. de natu. lib. l. j. & l. humanitatis. & in authenti. licet. Et nota.
quod in hac materia quo ad duo, iura ciuilia antiqua corrigun
tur. Primum eſt. ff. quod ſi quis teneat honeſtam mulierem,
tanquam vxorem, lex præſumit matrimonium. C. de nupt. ſi
vicinis. ff. de titu. nupt. quod ſi conſuetudinem, quod ſi quis,
negauerit, de ſtupro condemnabitur. ff. de concubinis. l. in cõ-
cubinatu, ſed ſm canones, præſumitur fornicatio, ſeu adulte-
rium. 30. q. ne 5. aliter. & arg. j. de cland. deſpon. cap. j. 2. & 3.
Secũdus eſt quod ſm leges concubinatus licitus eſt. ff. de con
cubi. l. in concubinatu. in fi. Sed ſm canones omnis coitus ex-
cepto matrimoniali mortalis eſt ſm Augu. 25. diſtinct. capit.
vnum orarium. §. alias ad idem in authen. de Lenon. col. 2. per
4 quam videtur corrigi lex antiqua. † Si ſunt ſpurij vel vulgo q̃ſi
ti, tunc quæris nunquid iſti computẽtur in numero liberorũ,
quo

quo ad patrem, & dic, quod non, iu authenti. quibus mod. nat.
efficiuntur ſui. §. fi. col. 7. C. de natura. lib. l. j. Aut nunquid com
putentur in numero liberorum quo ad matrem & tunc refert
an ſit plebea, & tunc computantur in numero liberorum, arg.
C. de adulte. l. quæ adulterium. in fi. & matris cognati ſuccedũt
Vel nobilis, & tunc non computantur. C. ad orfi. l. ſi qua illu-
ſtris. & ſecundum hanc diſtinct. intellige. ff. de inoffic. teſtam.
l. ſi ſuſpecta. §. de inoffic. vnde cog. l. hac parte. & l. ſi ſpurius. &
l. modeſtinus. inſti. ad orfi. §. nouiſsime. ff. ad Trebel. l. hæredi-
5 bus. in fi. ȷ̃. qui filij ſint legi. per venerabilem. ſm Hoſt. † In ter
tio caſu. ſ. quando relinquit legitimam tm̃ vnum vel plures vi
detur conditio deficere, argum. iſti. de adop. §. in plurimis. &
de exhæreda. libe. l. adoptiui. Sed docto. tenent communiter,
contra, per l. de leg. 2. l. ſi ita quis, §. vnico & l. cum pater. §. hære
ditatem. j. in fi. de condi. & demonſtra. l. fideicommiſſum. C. de
his qui ve. æta. impe. l. fi. Poſſet tamen diſtingui inter adopti-
uum extraneum ſimpliciter, & tunc non deficit condõ, vt in
iuribus proximè allegatis, & inter arrogatum, & nepotem, &
pronepotem adoptatum, qui ſimilis ſit filio legitimo & natu
rali, vt in primis iuribus, & tunc deficit condõ, quia tali com-
petit quærela. ff. de adop. l. ſi arrogator. inſti. de inoffic. teſtam.
§. cum autem. & C. de adop. l. cum in adoptiuis. §. ſi verò pater
6 naturalis. † Sequitur quando ille cui facta eſt ſubſtõ, monaſte-
rium ingreditur, & tunc ſubſtõ euaneſcit. Idem ſi clericus ef-
ficiatur, dummodo relictum ſub hac condõne conuertatur in
pias cãs, & in clericatu perſeueret tota vita ſua, niſi relictum
eſſet ſub hac conditione in redemptionem captiuorum, vel
egentium alimentorum, nam tunc nõ euaneſceret, vt hæc om
nia probantur in authen. de ſanctiſsi. epi. §. ſed in præſenti. & §.
nullam vero licentiam. colla. 9. C. ad trebel. authen. niſi rogatus
7 s̃. de proba. in præſentia. ſm Hoſtien. quod dic vt ibi dixi. † Se
quitur de ſecundo membro principali. ſ. quando fit ſubſtõ fa-
cta expreſſione de quibus liberis, vt quia in teſtõ vel in inſtru
mento dicitur ſine liberis legitimis de ſuo corpore procrea-
tis. Quandoq; etiam iungitur maſculis vt fit ȷ̃. eo. Ray. & tunc
ſtatur ſignificationi verborum, niſi euidenter appareat de cõ-
traria intentione, vt ff. de leg. 3. l. non aliter ſecundum Ho. hic;
& vide eum in c. allega. Ray. ſuper verbo deſcendentes, dicens
ꝙ per verba iſta ibi poſita legitimè deſcendentes, excluduntur
8 omnes illegitimi, quamuis naturales, & omnes etiam legitimi
non naturales. 32. q. 4. dicat 26. diſtinct. deinde. † Quid ergo, ſi
hoc eſſet dictum a teſtatore, & taliter rogatus intraret mona-
ſterium, nunquid habebitur loco filiorum legitimorum? Bur-
garus reſpondet, ꝙ ſic, argu. §. alleg. ſed hoc præſenti. & §. nul-
lam. argum. ȷ̃. de pe. c. 2. s̃. eo. requiſiſti. nam ſumma eſt rõ, &c.
ff. de relig. & ſum p. fu. l. ſunt perſonæ. ſed Azo reſpondit con-
trarium. Nec obſtat. §. alleg. Sed hoc præſenti nullam, quia licet
monaſterium habeatur loco filiorum vt ibi, non tamen loco fi
liorum legitime deſcendentium vt ibi, nam illa verba legiti-
me deſcendentium, debent aliquid operari vt ff. de vſur. l. ſi qs
ſtipulatus. de leg. j. l. ſi quando. ad mu. l. j. ȷ̃. de priuileg. ex ore,
nec ab eorum ſignificatione recedendum eſt, niſi appareat te-
ſtatorem aliud voluiſſe. ff. de leg. 3. l. non aliter, vel niſi a princi
pe alia interpretatio fiat. ȷ̃. qui filij ſint legi per venerabilem. §.
rõnibus & hoc ipſe Hoſt. putat verius. Si tamen ad principẽ,
recurſus ſuper hoc haberet, deberet pro monaſterio penſatis,
primis rõnibus reſpondere ſm eum ibi. Et no. ꝙ talis condi-
tio per repudiationem remitti non poteſt ab illo in cuius fa-
uorem introducta eſt. ff. de acquiren. hered. l. is qui hæres. de
leg. 2. l. ſi ita ſcriptum, §. ſi ſub condõne. ſed per pactum ſic, C.
de pac. l. 1. & l. cum proponas. ff. de pac. l. pactum inter hære-
dem. Et eſt rõ, quia in primo eſt conſenſus vnius ſolius, in ſe-
cundo plurium, & ſic firmus. vt s̃. de offic. deleg. prudentiam.
9 † No. etiam ꝙ ſic rogatus res iſtas reſtõni ſubiacentes alienare
poteſt ad vitam ſuam. ff. quibus mod. ſerui. a. l. is cui. de iodici.
proponebatur vltra non, ff. de condi. & demonſtra. l. ſi fundũ a
teſtatore. de fideicommi. lib. l. generaliter. §. fina. niſi in caſu C.
communia de leg. l. fina. & authenti. res quæ & propter famẽ,
C. de patribus qui filios diſtra. l. fin. & libertatem præſtare po
teſt, ff. ad Treb. l. quidem. §. fin. & cauſa redemptionis captiuo
rum in authen. de teſti. §. ſi vero, & ipſam quartam. col. 8. ſed
alias non ſecundum Hoſt. hic, qui pro maiori parte in hac di-
ſtinct. concordat.

¶ Super eod. cap. Ad declarationem gloſſ. tunc prodeſt. Si quæ-
ris quo titulo vir poſsit vſucapere res ſibi datas in dotem, di-
ſtingue. † Aut dantur res inextimatę, & animo vt ſtatim fiant
accipientis, quod eſt ſemper in dubio præſumendum vt ff. de
iure do. l. dotis fructus. & l. ſeq. & tunc, aut matrimonium te-
nuit de iure & facto, aut de facto ſolum. Si de iure & de facto,
tunc ante nuptias locum habet titulus pro ſuo, poſt nuptias,
vero titulus pro dote vt ff. pro ſocio. l. j. Si de facto tm̃, tũc ha-
bet locum titulus pro ſuo. ff. de iure do. l. proculus. licet alij di
cant ꝙ ſi iuſtus error interuenerit habet locum pro dote. Aut
dantur inextimatæ, & tunc dicunt quidam ꝙ ante nuptias nõ
vſucapiuntur. ff. pro dote. l. 2. Sequutis verò nuptijs vſucapiun
11 tur pro emptore, † quia extimatio ſimilis eſt emptioni. ff. pro
emptore. l. j. & l. litis. Sed ſm Rog. ſi eo modo dentur vt ſtatim
12 fiant accipientis ante nuptias vſucapiuntur pro ſuo † ſequutis
verò nuptijs pro emptore, vt s̃. dictum eſt, ꝙ ſi eo animo den
tur vt non fiant ſtatim accipientis, ſed ſequutis demum nu-
ptijs tunc ante nuptias non vſucapiuntur. ff. pro dote. l. 2. ff. p
ſuo. l. j. Nec obſtat ſi dicas extimationem habere tacitam con
ditionem hanc. ſ. ſi matrimonium ſecutum fuerit, quia talis
conditio facit extimationem condõnalem, argum. ff. de con-
di. & dem. l. conditiones extrinſecus. Alij dicunt ꝙ extimatio
habet prædictam tacitam conditionem. ff. de iure do. l. plerun
que, §. ſi res, & ideo ante nuptias vſucapi non poteſt, cum in
pendenti ſit, ff. pro emptore, l. 2. §. ſi ſub conditione, ſecun-
dum Hoſtienſ.

¶ Super e. c. ver. tutore. Si quæris quot & quæ actiones com-
petunt pro legato, diſtingue. Aut teſtator legat rem ſuam, aut
alienam. Si ſuam tunc, aut legat rem in ſpecie, aut in genere.
13 † Si in ſpecie, tunc competunt tres actiones, pro legato. ſ. ex te
ſtamento hypothe. & rei ven. & hoc dummodo hæreditas ſit
adita. ff. de condi. fur. l. ſed nec legatarius, inſti. de leg. §. noſtra.
ab adita enim hæreditate transfertur dominium in legatarium
14 vt ff. de leg. j. l. ſi tibi homo. §. cum ſeruus. de fur. l. a Titio. † Si
in genere tunc competunt duæ actiones. ſ. ex teſtamento, &
hypothecaria tm̃. Sed fallit in liberatione legata, vbi vna actio
tm̃. ſ. ex teſtamento, & vna exceptio competit, vt ff. de libe. le.
15 l. quod mihi. & vt in poſ. leg. l. j. §. ſi debitori. † Si legat rem alie
nam tunc duę tm̃ competunt actiones. ſ. perſonalis ex teſta-
mento, & hypo. vt C. communia de leg. l. j. vbi de hoc. Vnam
tamen iſtarum actionum legatarius eligere tenetur, vt ff. de
leg. 2. l. cum filius. §. varijs. ſm Hoſt. hic, de hac tamen materia
no. aliter per Cyn. & alios doct. C. communia de lega. j. & ibi
videre poteris. Et ſi quæris quanto tempore durat iſta hypo.
refert, aut res obligata poſsidetur a debitore vel ab eius ſucceſ
16 ſore vniuerſali, aut poſsidetur ab extraneo. † Si a debitore vel
ab eius ſucceſſore vniuerſali, tunc dantur 40. anni. C. de præ-
ſcrip. 10. anno. l. cum notiſsimi. Si ab extraneo, tunc, aut habet
cauſam a fiſco, & tunc ſpectatur quadriennium vt C. de qua-
dri. præ. l. j. & 2. Aut ab executore tributorum, & tunc ſpectan
tur ſex menſes tm̃. C. de cenſibus & cenſitoribus, l. vlti. li. 11.
Si vero ab alio priuato & habet iuſtum titulum & bonam fi-
dem, ſpectatur præſcrip. longi temporis, vt hic quando dicit,
ac longi temporis &c. C. ſi aduerſus credi. l. j. & 2. Si vero alte-
rum iſtorum deficiat. 30. annorum præſcr. eſt ſpectanda. C. de
præſcr. 30. anno. l. ſicut in rem. ſm Hoſt. & Ioann. And. hic.
Quod intellige ſi deficiat titulus, & adſit bona fides, alias ſi bo
na fides deficiat nulla ſm canones præſcriptio currit, quod dic
vt s̃. de præſcr. c. ſi. ſm Io. An.

17 ¶ Super eod. c. in §. cum autem. in glo. deſierat enim. † Si quæ-
ris vtrum ſi pater vel auus vendit patrimonium ſuum, com-
petat filijs vel nepotibus querela, quantum ad debitum bono
rum ſubſidium detrahendum. Dicit Hoſt. hic ſe audiuiſſe, de
hac materia ſic diſtingue, quia aut vendit partem patrimonij,
ſui & ſine fraude, & tunc ſtabilis eſt contractus Aut vendit to
tum nulla cauſa cogente, & tunc præſumitur fraudulentus, vt
hic patet ff. de his quæ in fraud. credi. l. omnes. §. Lucius. Nam
dicit, lex ꝙ ſi quis quartam non habeat, datur ei vtil. rei vendi-
catio tam contra emptores quam contra alio modo res acci-
pientes, vt in authen. de reſti. fideicommi. §. penu. col. 8. Vnde
ſemper poteſt filius agere ad bonorum ſubſidium contra em
ptores, qui emerunt omnia, niſi tali neceſsitate ſit facta ven-
ditio, in qua nedum ſubſtantiam ſuam, ſed etiam filium ip-
ſum vendere potuiſſet. C. de pa. qui filios diſtra. l. vlti. ſm Ho.
hic & Ioan. And. poſt eum. Et in hoc videtur concordare. G.
de Monte laud. extra de ſepul. c. ſuper cathedram §. verum. ſu
per verbo de qua deceſſerat. in clemen. † Et per hoc videtur ſo
18 pita quæſtio, qua quæritur nunquid pater in bonis filij, & e-
contra filius in bonis patris habeat reuocatoriam, & videtur,
quòd ſic, nam eadem ratio immo maior vocat filium, & pa-
trem, quam patronum, vt ff. ad l. Corne. de falſis. l. ſi quis lega-
tum. §. fi. & inſti. de ſucceſ. libert. in prin. Sed patronus habet
reuocatoriam, vt C. ſi quid in frau. pa. l. j. & 2. ergo &c. pterea
filius

filius arrogatus habet reuocatoriam, vt ff. ſi quid in fraud. pa. l. vlti. ergo multo magis filius naturalis & legitimus, qui habet potiora & fortiora iura. præterea ꝓ hoc videtur expreſſè iſta decretalis. Quid dicendum? dico ſic, aut parens alienat in vltima voluntate, & tunc filius habet reuocatoriam per querelã, inofficioſi teſtamenti, vt ff. C. & inſti. de inoſ. teſt. per totum. Aut alienat inter viuos & tunc, aut titulo lucratiuo, & tũc habet locum querela inoſ. donationis, vt C. de inoſ. don. per totum, de hoc non eſt dubium. Aut alienat titulo non lucratiuo & tunc ſi vendit pro minori pretio animo fraudandi filium, videtur eſſe donatio quantum ad illud plus vt ff. de dona. inter virum & vxo. l. ſi ſponſus. § circa. Sed pone ꝙ emptor non habet animum recipiendæ donationis, & ſic non eſt donatio,
19 †quia deficit conſenſus vtriuſq; partis, qui debet cõſonare adinuicem, tunc quod erit remedium filij vel pone ꝙ inſtrumẽ
20 tum bene continet iuſtum pretium ſicut hodie fit, quomodo tunc conſuletur filijs, vel econtra parẽtibus erga filios †in iſta q. vides hic opinionem Hoſt. dicentis ꝙ per iſtam decretalem introducta eſt reuocatoria, quæ conſulit filijs aduerſus fraudulentas parentum diminutiones bonorum, Ber. verò diſtinguit vt hic vides. in glo. dicunt quidam. innuit ꝙ hic totum acciderat de conſuetudine ciuitatis Cuſtanæ, q. d. ꝙ de iure communi ſit ſecus, vel quòd alienationis iſtæ ſimulatæ, & in fraudem factæ erant, vel quòd donatio facta erat inofficioſa, & contractus venditionis non erat verus, ſed ſub ſimulatione venditionis intellexit facere donationem. C. de inoffi. do. l. j. a. & 4. ſm eum. Item iſta Adelaſia non vendidit. P. niſi iſtam tertiam, quã habebat iure Longobardorum in bonis Raynutij mariti ſui, & tamen non eſt veriſimile quin habuiſſet aliqua alia bona, & per conſequens non fuiſſet facta venditio niſi de parte patrimonij, & ſic haberet locũ primum membrum diſtinctionis ipſius Hoſt. Vel ſecundum Abba. hic tam donatio, quã vẽditio fuerunt factæ in vltima voluntate, & ideo ſicut nec per teſtamentum, ita nec per contractum põt quis alienare bona ſua, quin ſalua ſit legitima filijs, vel nepotibus. Quid plura, durum eſt contra ſtimulum calcitrare, lex eſt expreſſa quæ reuocatoriam in caſu prædicto. ſ. alienationis factæ ex titulo non lucratiuo per parentem denegat filijs & nepotibus. ff. ſi a parẽte quis fuerit manu. l. non vſque adeo. & hoc tenet & approbat Cy. C. ſi quid in fraudem patro. l. j. in fin. dicens, quod de illa. l. non meminit Hoſtien. & hoc aperte innuit Ber. infra de ſepul. cap. de his/ glo. j. & Hoſt. poſt eum in glo. & eſt argum. & hoc teneas.

¶ Super eo. c. ver. in eo verò. Ad declarationem glo. no. ergo. ſi quæris quot ſunt quartæ, & in quibus conueniunt, & in quibus differunt, diſtingue. Aut quæris quot ſunt, & potes dicere probabiliter quòd ſunt quatuordecim, quæ omnes his verſibus comprehenduntur.

21 † Haurit ſubſidium proles rebus genitorum.

Iſta vocatur quarta debita iure naturæ quæ debetur filijs in bonis parentum, & econtra. Item fratri in bonis fratris turpi perſona inſtituta. Quæ ideo dicitur iure naturæ debita, quia ſm naturam eſt vt filius ſuccedat patri. ff. de inoſ. teſt. l. nam & ſi parentibus. & l. Papinianus. §. quarta. & §. quoniam. C. de inoffic. teſta. l. ſcimus. Et quandoq; vocatur munuſcula vt C. de inoſ. teſta. l. ſi quis in ſuo. quandoq; debitum bonorum ſubſidium, vt C. de inoſ. do. l. ſi totas. & hic in §. s. proxi. quandoq; legitima portio, vt C. de inof. teſtam. l. omnimodo. & de epi. & cle. in authen. preſbyteros. Hodie verò non eſt quarta, ſed triens ſi ſint quatuor liberi vel pauciores: ſi ſint plures tunc ſemis vt in iuribus in glo. iſta allega. vnde ver. Quatuor aut infra dant natis iura trientem. Semiſſem verò dant natis quinq; vel vltra.

22 †Exhaurit hæredi Trebellianica norma dodrantem.

ff. & C. ad trebellianum per totum.

23 Nec de legatis Falcidiæ quarta negatur.

ff. & C. ad leg. falcidiam per totum.

24 †Rurſus ego ſeruo ſi ſubſtituar peto quartam.

vt inſtitu. de vulga. ſubſtitutione. §. penul. quod dic vt ibi. & ff. de hæredi. inſti. l. ſi pater.

25 †Curiæ quartam decurio cum moritur dat.

vt C. & quibus quando debet. l. j. quarta pars & 2. li. 10.

26 †Conſtat adoptatum quartam deferre pupillum.

vt ff. de adopti. l. ſi arrogator. de inoffi. teſtam. l. Papinianus. §. ſi quis impubes de quarta gl.

Vir quartam diues vxori præbet egenti.

vt C. vnde vir & vxor in auth. præterea. Sed non eſt quarta niſi ſint tres vel pauciores liberi. Si verò plures virilis eſt portio, vt ibi.

27 Si monachus fiat quartam capit officialis.

vt C. de epiſcopis & clericis in auth. ſed neq;.

Burſat quod ſupereſt quartam præſtare rogatus.

hoc eſt hæres rogatus reſtituere alteri quod ſupereſt de hæreditate burſat. i. tenetur ſeruare ad commodum fideicommiſſarij ad minus quartam, vt C. ad trebellia. authenti. contra, ſi rogatus.

Occupat & quartam frater ſi ſic grauis aluus.

vt ff. de iudi. ſed & ſic reſtituatur. §. ſi pater. & ff. ſi pars hæred. pe. l. antiqui.

Vult dari damnati quartam Iulia filiabus.

vt C. ad l. Iulia. maie. l. quiſquis. §. ad filias. filij verò nihil habebunt.

28 †Hoc quæ repulſa viro coniunx quadrante iuuatur.

vt C. de repud. l. vltima. ita tamen quod nunquam habebit vltra 300. libras.

In nouo coniuge ſtat cum natis primi virilis.

Et ſic quando ſunt tres liberi de primo matrimonio vitricæ, vel nouercæ poteſt dari quarta, alias virilis eſt portio & ſic nõ ſemper eſt quarta, ſed ſolum qñ ſunt tres liberi.

Commiſſum hæredis indigni fiſco paratur.

hoc eſt quarta falcidia quæ ſpectat ad hæredem querelante teſtamentum & ſuccumbentem applicatur fiſco. vt ff. de inoſ. teſta. l. Papinianus. §. meminiſſe.

Iunge ſimul capita nuncupor actor ita.

in primis literis iſtorum verſuum ſimul iunctis, habebis nomen meum. ſ. Henricus Boich.

Addunt quidam alias quartam de qua. C. de bo. ma. l. pe. Sed credo quòd ibi loquitur de quarta iure naturæ. Item aliam in authen. qui. mo. na. eſ. ſui §. filium. col. 7. Et aliam. C. de ſuis & legi. hæredi. l. vlti. Sed dic quòd ibi. ſ. in §. filiũ. loquitur de quarta curiæ, & in d. l. vlti. loquitur de quarta debita iure naturæ. Eſt & alia ſm glo. Accurſij. C. de imponenda lucra. deſcrip. in rubrica. & l. j. lib. 10. Et ſecundum hoc vltra verſus prædictos, potes addere iſtum verſum lucratiuorum quartam deſcriptio præſtat. ſed textus ibi non loquitur de quarta. †Si quæris in quibus conueniunt iſtæ tres primæ quartæ. ſ. quarta debita iure naturæ, quarta trebel. & quarta falcidiæ, quia de alijs nil plus dicam. Tunc dic quòd conueniunt in hoc, quòd omnes computantur deducto ære alieno, vt probatur de quarta debita iure naturæ vt l. alleg. Papinianus. §. quarta. de trebel. probatur. C. ad treb. & ſine ſcriptura. de falcidia probatur C. ad l. falci. l. in imponenda. hic tamen ſciendum eſt quòd in quarta debita, iure falcidi, detrahitur ab initio æs alienum. i. propter æs alienum, diminuitur ab initio, quarta, vt ſi erant centum in hæreditate, & æs alienum. 20. prima detrahitur æs alienum, & ſic remanẽt 80. de quibus hæres detrahit quartam. i. 20. de reſiduo ſoluit legata. At quarta trebel. propter æs alienum non minuitur, ab initio, immo detrahitur de omnibus bonis, ſed poſtea quantum ad effectum minuitur vnde ſi in hæreditate ſunt cẽtum, & ęs alienum eſt 20. ab initio detrahit hæres. 25. & 75. reſtituit poſtea verò cum hęres quartam habet de bonis ſoluet de debito. ſ. 5. & ſic remanebunt ſibi 20. fideicommiſſarius verò ſoluet tres partes. i. 15. & remanebunt ſibi 40. & ita in effectu, erit idem. Sed cur tam variè, reſpondeo, quia quarta falcidiæ debetur de legatis & fideicommiſsis ſingularibus, vndẽ niſi ab initio hæres detraheret æs alienum, oporteret eum totum ſoluere, cum legatarij ſingulares non teneanẽ hæreditarijs actionibus vt C. de hæredi. ac. l. vbi. & ideo neceſſarium fuit hæredi ab initio prouidere. Sed cum fideicommiſſarius vñis habeatur loco hæredis, & ſic pro toto teneatur creditoribus, non fuit neceſſarium ab initio hæredi detrahere æs alienum, ideo &c. Itẽ conueniunt in alio iſtæ tres quartæ, quia tñ eſt vna quantum eſt alia de iure antiquo, ſed iure nouo eſt aucta naturalis, vt dixi, vt in authen. nouiſsima. C. de inoſ. teſta. Item conueniunt, in alio, quia ſicut non habet locum quarta iure naturæ in teſtamento militis, in quo ceſſat querela. vt ff. de inoſ. teſtam. l. Papinia. §. ſi quis in militia. ita non habent locum etiam aliæ, vt ff. ad Treb. l. j. §. pen. & C. ad l. falc. l. in teſtõ quod verum de iure antiquo. ſed hodie dic vt ibi no. & C. de inoffic. teſtamen. l. vlti. & de re. mili. l. in teſtõ & de li. præteritis in authen. ex cã.

30 †Diſconueniunt autem in multis, nam quarta de iure naturæ, debita perditur propter multas cauſas ingratitudinis, q̃ enumerantur. C. de li. præteritis in authen. non licet & in auth. vt cum de app. cog. §. cauſas. col. 8. & in authen. de nup. §. ingratitudinem col. 4. Sed falcidia ſeu trebe. non ceſſant, ꝑꝑ prædictas cãs, ſed ꝑꝑ alias bene, vt C. ad l. falc. in authen. ſed cum teſtator. cũ ibi no. Item differunt quia quarta iure naturæ eſt aucta,

hodie,

hodie,non aliæ,vt dixi modo ſ.proxi. vnde hodie iſta debita,
iure naturæ non debet dici quarta,ſed triens vel ſemis, niſi ſe-
cundum illos qui dicunt hoc eſſe correctum tm̄ in deſcenden
tib.& non in alijs,vt no.in auth.alle.nouiſſima.Item differunt
quia prima debetur certis perſonis,aliæ debentur cuilibet in-
ſtituto grauato vel rogato.Item differunt in alio, quia prima
non ceſſat in relictis ad pias cauſas.vt C.de epiſc.& cle.l.ſi quis
ad declinandam.ſed aliæ ſic hodie,vt C.ad le.ſal.auth.ſimiliter
& dic vt ibi.†.Item differunt in computatione, quia in prima
olim computabantur omnia qualitercunq; relicta, hodie de-
bet aliquid habere iure inſtitutionis,quando pater facit teſtm̄
alias veniret contra,vt in authen.nouiſſima.Item ad primam
ſupplendam computantur dos & donatio propter nuptias,&
data cauſa militiæ emptæ de pecunia paterna.vt C.de inoffic.
teſt.l.quoniam nouella.& l.omnimodo in fi.Item donata inter
viuos hoc pacto expreſſè appoſito, ſeu condõne appoſita, vt
computantur in quartam vt in d.l.ſi quando.§. & generaliter.
C.de inof.teſta.Item donata cauſa mortis & legata & fideicõ-
miſſa,vt ff.de inof.teſtamen.l.Papinianus.§.ſi quis mortis dun
tamen aliquid habeat iure inſtõnis,quando fit teſtm̄ vt dixi,vt
in authen.vt cum de app.cog.§.aliud & §.cæterum.col.8. Data
verò cauſa conditionis implendæ, non imputantur in ipſam
primam,quia in ipſis rebus teſtatoris debet impleri, vt C. de
inoffic.teſtamen.l.ſcimus.§.repletionem.Donatio verò ſim-
plex ſi quidam facta ſit filio emancipato nullo pacto appoſito
de computando in quarta non computantur,vt in d.l.ſi quan-
do.§.vlt.Si verò facta ſit filio in poteſtate conſtituto videtur
computanda,quia iure relicti & hoc dicitur tenuiſſe Iaco. de
Ra.Sed in contrarium facit,quia donatio iſta nõ cadit in fidei-
commiſſum vt ff.de leg.2.l.ſequens.ergo non computatur, in
quarta.& hoc videtur innuere glo. C.fa.herciſ.l.filium, quod
32 verius credo.† In quarta tamen inſtõnis non computantur ni
ſi illa quæ iure hæreditario percipiuntur,& eſt ratio,quia gra-
uatur in alio.ſ.quòd tenetur omnibus creditoribus hæredita-
rijs inſolidum,niſi fecerit inuentarium vt C.ad l.fal.l.licet. &
in auth.ſed cum teſtator.ideo in hoc releuatur.ff. de iureiu.l.
33 eum qui.quod non eſt in bonorum ſubſidio.† Et eadem ratio
redditur in quarta trebelli.C.ad treb.l.2.ſm Hoſt.Et Abb.hic
vnde in quarta treb.& in quarta fal. quæ computantur & rõ-
nem diuerſitatis. dic vt plures no.ff.ad l.fal.in quarta. Et vtrũ
prælegata computentur,dic vt no.C.de fideicom.l.cum virũ.
Sic ergo requiritur ꝙ filius vel filia in aliquo inſtituatur,& tũc
agit non per querelam,ſed conditione ex illa.l. omnimodo ad
ſupplementum eius quod deficit de bonorum ſubſidio. Sed
contra videtur ſufficere ꝙ habeat legitimam ſuam vel minus
legitima quoquo relicti titulo,vt C.de inoffi.teſta.l.omnimo-
do & l.cum quæritur.in auth.nouiſſima.Ad quod reſpondent
quidam quòd illa iura & ſimilia corriguntur per dictam auth.
34 vt cum de app.cog.§.aliud quoq;.† Alij diſtinguunt,vtrum te
ſtator voluit teſtari ſolenniter ꝙ apparet ex eo ꝙ vocauit, &
appellauit ſeptem teſtes,ſignacula & ſubſcriptiones apponi fe
cit,& ſic eſt neceſſe ꝙ inſtituat ſaltem in aliquo,ſic intelligunt
prædictam authen.vt cum de app.cog. Vel non ſolenniter, &
nuncupatiuæ,& tunc ſufficit quoquo relicto titulo,vt in anti-
quis.ll.ſecundum Azo. Sed doctor Hoſt.ſic diſtinguebat, aut
teſtator teſtamentum facit inter extraneos, & filios mixtos,
aut inter filios tm̄. In primo caſu.ſ. quãdo inſtituit extraneos,
non ſufficit ꝙ reliquit filijs in eodem teſtõ,niſi & in aliquo ip
ſos inſtituat,& ſic intelligebat authen. vt cum de app. cog. Si
verò inter filios tm̄ teſtatur,ſufficit,& relinquat quoquo titu
lo,vt in antiquis legibus:nam inter filios ſufficit etiam imper
fecta voluntas,vt C.eod.ti.l.hac conſultiſſima.§. ex imperfe-
cto.Tn̄ dic ſm Hoſtien.quòd ſecundum ius canonicum indi
ſtinctè ſufficit quocunq; relicti titulo,argumen.j.eod.Raynal
dus.j.reſpon.nec eſt curandum circa vltimas voluntates, de
hoc pernicioſa ſubtilitate,ſed tm̄ de veritate vt no.ſ.eo. cum
eſſes.& c.ſe.& hic quia hic nihil fuit relictum expreſſè iure in
ſtitutionis Alterochæ ſm Hoſtien.hic.Præmiſſas itaque con-
uenientias & diſconuenientias his verſibus comprehendes.
Quartæ naturæ trebellianicæ falcidiæq;. Conueniunt,quòd ex
his deducitur æs alienum.De veteri iure iure coæquales, mili-
tiæq;. Teſtõ locum non habente vt bene noſti. Diſcordant,
quod quarta prior ſit nouiter aucta. Non tamen ingratis per
ſonis præſtita certis. Aut quæ quandoq; pia protenſaq; iure,
relicta.Qua computantur quæcunq; iure relicta. Dos ſimul,
& propter nuptum donatio,necnon, Mortui parentis empta
militia rebus. Inter donata viuos appoſito pacto. Quod cedat
in quartã reſtat quoq; iure ciuili.Per teſtatorem quòd de quo,
uis inſtituatur.Sed ſecus in quartis alijs concede duabus.Et in
tellige tu canoniſta,quòd quarta treb. de toto fideicommiſſo,
vniuerſaliter,falcidia verò particulariter d̄ ſingulis legatis de-
trahitur,vnde verſus. Tunc trebellaris, cum reddere cũcta ro
garis. Tunc defalcaris,cum per legata grauaris. Et de iſta quar
35 ta fal.dicitur.j.eo.Raynaldus.de alijs duabus dicitur hic. † Et
octo caſus in quibus ceſſat falcidia, vide per Hoſt.j.c.proxim.
glo. antepenultima.

¶ Super eo.c.Ad declarationem gloſſæ,ex quo &c. Si quæris,
vtrum & quomodo fructus computari debeant in quartam,
diſtingue. Aut q̄ris de quarta debita iure naturæ,aut de quar-
36 ta trebellianica. Aut de quarta debita iure inſtitutionis.† Si de
quarta debita iure naturæ,tunc videtur quòd fructus compu-
tari debeant per l.ſcimus.§.repletionem.C.de inof. teſta. vbi
dicit ſuppletionem fieri ex ipſis rebus teſtatoris, ſed fructus
ſunt res teſtatoris, arg.l.bonorum.ff.de verb.ſignifi.Quid plu
ra,videtur caſus.ff.de inof.teſta. l. Papinianus.§. ſi conditioni.
in fi.ver.vnde ſi quis fuerit. Econtra videtur ꝙ non quia in d.
l.ſcimus.§.repletionem & eo.tit.l.ſi quando.§. & generaliter,
& l. quoniam.in nouella.in fi.dicit ipſam ſuppletionem fieri,
ex ipſa ſubſtantia.i.ex rebus,quæ fuerunt penes ipſum defun-
ctum,ſed fructus non fuerunt defuncti,nec penes eum, qua-
37 re &c.† Præterea cum omnis condõ,omnis modus,omneq;
grauamen tollatur de medio in iſta quarta.vt C.de inof. teſt. l.
quoniam in prioribus. patet quod ſtatim debet eam habere,
pure & ſimpliciter, quare ergo expectabitur ꝙ ex fructuum
perceptione computet ſibi quartam.Super hoc diſtinguit Ac
cur.in d.l.ſcimus.& in d.§.ſi conditioni.an filius vel filia roga-
tur ſub incerto tempore,an ſub certo, vt in primo caſu fru-
ctus non computentur in quartam,in ſecundo ſic.Sed C.fa.er
ciſ.l.filium quem habentem.videtur indiſtinctè dicere, quòd
non computentur,& ſecundum hoc eſſet correctus ille. §. ſi
condõnem.ſed qui vellet dicere quod non eſſet correctus poſ
ſet reſpondere quòd in d.ll.quoniam nouella.ſcimus.loquitur
qñ habebat neceſſe quartam relinquere, quia alium faciebat ſi
38 bi hæredem.† Sed ex quo eum inſtituit non habebat neceſſe,
& ſic computabit ſibi fructus in quarta. Veruntamen Accurſ.
videtur dicere,quòd etiam tunc ſtatim habere debet bonorũ
ſubſidium vt no.ff.de hæredi.inſti.l.ſuus.in prin.& hoc vide-
tur verius per l.iubemus.C.ad trebel.vbi hoc tenet Lamber-
tus.Item alia rõne,nam ſi computaret ſibi fructus,ſequeretur
quòd ſi perciperet tot fructus quòd aſcenderent.quartam, nõ
haberet aliud de domibus, prædijs, vel alijs rebus quæ fuerũt
teſtatoris,ad quas tamen habet ſeu habere debet magnam af-
fectionem,vt ff.de mino.l.ſi in emptione, ſi quid in fraudem
pa.l.j.§.ſed & ſi rem.de bonis.li.l.libertus qui ſoluendo & C.
39 de admi.tu.l.lex quæ tutores.† Si quæris de quarta, trebelliani
ca,tunc dicit glo.hic & Accur.in d.l.iubemus. quod aut perci
piuntur fructus iudicio teſtatoris, aut negligentia non petan-
tis, aut mora non ſoluentis.Primo caſu computat in quartam
& nihil reſtituit etiam ſi ſupereſt aliquid vltra quartam. In ſe
cundo nec computat,nec reſtituit,In tertio computat & ſu-
perfluos reſtituit,& hoc in alijs hæredibus,quam in filijs, filij
enim ex puris rebus hæreditatis detrahunt quartam vt ibi.
Sed iſta glo.eſt defectiua,nam omittit quoſdam caſus,quia nõ
loquitur de fructibus perceptis ante aditam hæreditatem,nec
de perceptis poſt aditam,ſiue negligentia, & mora voluntate
teſtantis,vt ecce adiui hæreditatem,fideicommiſſarius impe-
ditus eſt,nec eſt negligens quia non eſt præſens,nec ego ſum
in mora ex quo non poſſum reſtituere,nec percipiuntur fru-
ctus iudicio teſtantis.Item fructus, qui percipiuntur iacente
hæreditate neutro prædictorum modorum percipiuntur.
Item quod fructus percepti aliter quam iudicio teſtatoris cõ-
putentur in quartam nulla lex dicit, ſiue propter negligentiã,
non petentis ſiue propter moram non ſoluentis,lex enim in
fideicommiſſaria.ff.ad trebel.dicit quod fructus non veniunt
in reſtõnem,niſi percepti mora hæredis:ſed quod computen-
40 tur in quartam non dicit,nec aliqua lex hoc dicit.† Item fru-
ctus percepti iacente hæreditate reſtituuntur,ſed non dicitur
quod computentur in quartam.vt ff.ad Treb.l.ita tamen.§.1.
Et hoc verum quando poteſt opponi negligentia hæredi,alias
non,vt ibi a contrario ſenſu,ex quo concludit Iaco. de Ra.ꝙ
fructus non computentur in quartam,niſi percipiantur volun
tate teſtatoris.vt d.l.ita tamen.§.vlt. Vnde ſi quæratur nũquid
hæres rogatus reſtituere hæreditatem teneat fructus compu-
tare in quartam trebellianicam diſtingue partim, ſecundum
gloſſas,& partim ſecundum Pe. de bella per. Lambertum, &
alios docto.& partim vltra, aut quæris, de perceptis iudicio
teſtatoris,

teſtatoris,aut de perceptis negligentia non petentis,aut de p-
41 ceptis mora non ſoluentis,aut de perceptis alio modo.†In pri
mo caſu,puta quando hæres rogatus eſt de reſtituendo poſt tē
pus. 10.annorum vel ſimilia, tunc computabit ſibi fructus in
quartam,& tm̃ ſunt percepti, quantū quarta nihil de rebus a-
lijs percipiet, & ſi plus percepit totum eſt ſuum,vt ff.ad treb.
l.ſi mulier. §.hæres.verſic.alia cauſa.& l.ex aſſe.& l. ex fideicō
miſſaria.in princi.§.planè.Sed fallit in liberis primi gradus,qui
nec computant ſibi in quartam,nec reſtituunt, vt in d. l. iube
mus. C.ad Treb.Sed fallit in caſu,qñ teſtōr, gr̃a fideicommiſ-
ſarij diſtulit reſtōnem.ff.de le.2.l.ſi ita relictum. §. pegaſus. vt
no.glo.in d.l.fideicommiſſaria.Secundo caſu.ſ.cum percipiun
tur negligentia non petentis , vt quia non petitur fideicom-
miſſum,tunc nec computantur in quartam nec reſtituuntur,
ſed de bonis alijs hæres detrahet quartam, & reſtituet fidei-
commiſſarius tres partes,vt in l.alle.mulier.§.ſi hæres.in prin
ci.quod verum in fideicommiſſario vl̃i,vt ibi, ſecus in ſingu-
lari.Fallit ſecūdum Lamber. de Sali.in d.l.iubemus,quādo mo
ra hæredis rogati reſtituere præceſsit, tunc enim computat ,
eos in quartam, & ſuperfluum quod habet reſtituet,vt in d.l.
in fideicommiſſaria.in princ.arg.ff.de leg.3.l.patronus.2.reſp.
Item dicta duo membra fallunt, quando teſtōr præcepit ex-
preſſè eos reſtitui vt d.l.fideicommiſſaria.2.reſpon.vt ibi not.
glo. Tertio caſu.ſ.quando quæritur de perceptis mora nō re-
ſtituentis.tunc in quartam non imputabit , ſed integros fru-
ctus reſtituet hæres,argum.ff.de vſur.& fruct.lega. per totū.
Quarto caſu cum quæritur de perceptis alio modo, nec iudi-
cium teſtatoris interuenit, nec negligentia fideicommiſſarij,
nec mora hæredis,tunc in iſtis caſibus hęres non reſtituit nec
computat,vt d.l.mulier.§.ſi hæres. & eodem ti.l.ita tñ.§.j.a cō
trario ſenſu.Et quod dictum eſt ꝙ quando fructus percipiun
tur negligentia non petentis non reſtituuntur,intellige quan-
do negligentia interuenit in non petendo reſtitui ſibi, ſaltem
verbaliter,vt ff.ad treb.l.reſtituta. quia ea reſtituta iam habet
42 ius, & factus eſt dominus vt ibi.†Si quæris de quarta falcidiæ
refert,aut quæris de fructibus rerum non legatarum, aut de
fructibus rerum legatarum. In primo caſu refert.Aut fructus
erant editi hoc eſt ſeminati & nati tempore mortis,& tales cō
putabit vt ff.ad l.fal.l.in lege falcidia placuit.Aut non, & tunc
non computabit,vt ff.ad l.fal.l.Paulus. & l.in rōne. In ſecundo
caſu qñ quæris de fructibus rerum legatarum tunc,aut eos p-
cipit iudicio teſtōris, & hoc caſu computabit eos in quartam
falcidiæ ad inſtar quartæ trebel.Et intellige , ꝙ computantur
in quartam falcidiæ quandocunq; nati & computantur,quan-
tum ad commodum ipſius legatarij, & quantum ad commo-
dum aliorum, ſm̃ Iaco de Ra.Et ſic intelligitur ff. ad l.falcid.
l.ꝙ de bonis §.fructus.Aut quæris de perceptis mora non re-
ſtituentis,& tūc non computantur in falcidia,ſed veniūt , in
reſtōnem , nam a tp̃e moræ veniūt fruct⁹.vt C.de vſur.& fru.
leg.j. & l.vltim. Aut q̃ris de perceptis negligentia non peten
tis,& tūc non computantur in quartam, ſed tamen non lucra-
tur eos hæres,ſed reſtituit legatario,vt in d.l.vltim.C.de vſur.
leg.quia non ideo,ꝙ negligo rem meam petere, fructus quos
alius percepit facit ſuos, niſi eſſet tanta negligentia per quam
priuaretur dominio,alìas nūq̃ priuaret dominū. Et in hoc dif-
fert ſingulare relictū ab vl̃i,quia ſingularis legatarius efficitur,
ſtatim dominus etiam ante aditam hæreditatem ſaltem , in fi-
ctione iuris.vt ff.de furtis.l.à Titio,poſt aditam aūt hæredita-
tem in rei veritate . vt ff.de leg.j.l.ſi tibi homo. §. cū ſeruus.&
de lega. 2. l, mortuo boue. in princip. Sed fideicommiſſarius
vl̃is non fit dominus , niſi reſtōne ſaltem verbali facta , ſed
poſt dictam reſtōnem verbalem, idem eſt in eo qđ in ſingula-
ri fideicommiſſario, vt ſ. dixi. Et hæc ſufficiant pro iſta ma-
teria.†Sed ſi quæris ad pleniorem euidentiam ſeu doctrinam,
43 quando fructus veniant in legato, & quando non, diſtingue ,
ſm̃ Lambertum de Sali. & Cyn. de vſur.& fruct.leg.l.vltim.
Aut quæris de fructibus perceptis, & tūc , aut legatum eſt v-
niuerſale,aut ſingulare.Si vl̃e, vt legatum gregis , vel peculij,
tunc ſi ſunt tales fructus qui poſſunt augere vniuerſitatem,&
reputari pars vniuerſitatis , vt ſtatim plenius dicam, veniunt
a tempore legati relicti ante tempus moræ,& etiam ante adi-
tam hæreditatem,vt ff.de vſu.l.equis.2.reſpon.& de leg.2.l.pe
culium. Si eſt ſingulare tūc,aut quæris de fructibus perceptis
ante aditam hæreditatem,aut de perceptis poſt . Si de perce-
ptis ante tunc,aut teſtator legauit rem propriam, & tunc fru
ctus veniūt a tempore mortis defuncti, quia ab illo tempore
transfertur dominium in legatarium, & fructus ex re mea p-
cepti mei ſunt.ff.de vſur.l.herennius.de leg.j.l.ſi tibi homo.§.
cum ſeruus.de fur.l.à Titio ad l.aquil.l.huic ſcripturæ.in prin
ff.de rei vendi.l.ſolum.§.meum in prin.Aut legauit rem aliená
& tūc, aut hæres diſtulit malitioſè adire, vt legatariū frauda-
ret fructibus perceptis poſt aditam hæreditatem. ff.de vſufr.
l.ſi vſufructu.Aut non diſtulit malitioſè & tūc ſecus. Si quęris
de fructibus,perceptis poſt aditam hæreditatem, tūc,aut ſunt
percepti ante interpellationem,ſeu moram, & tūc nō veniūt,
aut poſt & tūc aut poſt interpellationem & moram inſimul.
Aut poſt moram ſolā,& tunc veniūt nedū percepti,ſed etiam
percipiendi,quos percipere potuit hæres vel legatarius. C. de
vſur.& fruct.leg.l.j.& vlt.Aut de perceptis poſt interpellatio
nem ſed ante moram,quia interpellatus iuſtam habuit cām li
tigandi, & tūc,aut q̃ris de perceptis & illos reſtituere tenetur
ff.de peti.hæred.l.item veniūt.§.petitam. Aut de percipiendis
& tunc aut quæris de fructib. quos percipere potuit legatari⁹
& non hæres.& tales non veniūt vt ff.de vſur.& fruct.l.j. & vl
ti. Aut de illis quos percipere potuit hęres,& de illis tenetur,
ſic intelligit.Pe.de bel.per.ff.de lega.j.l.apud iul. in princip. &
de leg.3.l.patronus.2.reſpon.& peti.hæredi.l.itē veniūt.§.pe-
44 titam.†Et qđ dictū eſt fructus ante moram venire, intellige,
niſi hæres eſſet bonæ fidei, quia tūc faceret fructus ſuos vt ff.
de acq.rer.do.l.quæſitū. quod verum ſi eos conſumeret , alias
ſm̃ Lamber.teneretur eos reſtituere, licet prius eos fecerit
ſuos. Nam bonæ fidei poſſeſſor per officiū iudicis tenetur re
ſtituere fructus extantes,vt C.de rei vend.l.certū.§.bona fide.
45 †Caue qđ dictū eſt,qđ in legato vniuerſitatis fructus veniūt,
a tēpore legati relicti,intellige de fructibus qui poſſunt auge-
re vniuerſitatem,& qui poſſunt reputari pars vniuerſitatis,vt
ſunt fructus vniuerſitatis iuris,vt peculij ſub quo ſeruus, fun
dus,& omnis alia res poteſt contineri & augere peculiū ipſū.
Secus in vniuerſitate facti vt gregis, nam tūc refert, vtrū ſint,
fructus intrinſeci, & qui poſsūt augere vniuerſitatem vt agni
& tūc idem qđ in legato vniuerſitatis iuris. Si verò extrinſeci
vt lac & vellera,tūc idem dicendum eſt quod in legato ſingula
ri ſm̃ Lamber.in d.l.ſi.
¶ Super eo.c.§.quia verò.Si quæris vtrū pr̃ poſsit grauare fi-
46 liū in quarta debita iure naturæ,diſtingue.†Aut q̃ris vtrū poſ-
ſit eū grauare ſeu onerare eū in ipſa quarta in modo ſeu in cō
ditione vel quantitate vel in vſufructu eiuſdem, ſeu alio gra-
uamine a grauamine ſubſtōnis,& dic,qđ nō , vt hic,& C.de
inoffi.teſta.l.qm̃ in priorib.& l.ſcimus.& in auth.nouiſsima.
47 †Aut nūquid poſſit eū grauari,ſeu onerare onere ſubſtōnis&
tūc,aut per talem ſubſtōnem prouideretur ei qui alias decede
ret inteſtatus,cū non poſſit facere teſtm̃,vt quia pupillus,vel
mente captus, vel alius qui teſtari nō pōt,& tūc poteſt ei ſub
ſtituere vt C.de inoffi.teſta.l.ex tribus.de impu.& alijs ſubſti.
l.humanitatis.nam cū teſtari non poſsit,inſti. de pupillari ſub
ſti.§.j.magis conſulitur ei q̃ grauetur,argu.C.de inoffi. teſta.l.
48 filijs.& l.ſi pater.†Aut per talem ſubſtōnem non prouideretur
ei ſed grauaretur,vt quia fieret ei,qui teſtari poteſt & tunc nō
teneret nec fieri poſſet talis ſubſtō. vt C.de inoffi.teſta.l.ſi ma
ritus.& l.filijs matrem. & probantur hæc euidenter inſti.qui.
ex.ca. ma.non licet.§.j.verſi.valde.& de pupi. ſubſti. in d.§. s.
ver.nam moribus.& ff.de vulg.& pu.ſubſti.l.ſi plures.§.ad ſub
ſtitutos.& de teſta.mili.l.miles ita §.exhæredatos ſm̃ Hoſtiē.
hic.& concordat glo.in dictis ll. quoniam in prioribus ex tri-
bus humanitatis. Et vide quod no.Gui.de Mon.laud.extra de
re iudica.c.paſtoralis.ſuper verbo nec prædicta ſuppletur , in
cle.dicens, quod portio iure naturæ debit a filijs, ſi alias peni-
tus egeant , nō poteſt propter delictū patris quamuis grauiſ-
ſimum eis de iure auferri,ex quo iure naturæ debetur vt hic.
Vnde eſt argumē.quod ſi filij audita cōdemnatione patris fur
tim vel vim vel doloſe ſuam partem abſcondant & aſportēt,
non tenentur ſaltem in foro animæ ad reſtitutionem principi
faciendam. Nam ex quo iure ſibi retinere poſſunt,ergo iuſte.
j.de verb.ſigni.c.ius dictum.ſm̃ G.de monte laud.ibi.Sed Gē
ce.ibi tenet contrarium in primo caſu, cum & per cōtractum
æs alienum paternum huiuſmodi quarta tollatur,vt ff.de inof
fic.teſta.l.Papinia.contra veterani.§.quoniam autem quarta.
Sed ſuſtinendo primā opi.poſſes dicere quod debitū ſeu obli
gatio emanans ex contractu eſt fortior & fauorabilior quam il
la confiſcatio quæ ex delicto procedit vt patet. ff. de iure fiſci
l.mochis.C.de ſeruo pig.da.ma.l.2.de priuile.fiſci.l.2.& 3. in
quibus cauſis pi.ta.contrahi.l.2.iuncta.l.vnica.C.pœnis fiſcali-
bus credi.pſerri.li. 10.Nec mirū quia obligationes ex cōtractu
regulariter pcedūt ex cōſenſu principal̃r vel incidēter ſeu con
ſecutiuè,inſti.de obli.ex cōſenſu p totū.& ff.de act.& obl.l.ex
conſenſu,qui quidā cōſenſus eſt de iure naturali,& ſic firmius
obligat

obligat vt C.de act.& obl.l.ſicut.q̃ lex ciuilis,q̃ confiſcationē,
49 inducit.†Imo ēt quod plus eſt ſm̃ Ho.in caſu vbi parēs vēdit,
oīa bona ſua,ſemꝑ pōt filius agere ad bonorũ ſubſidiũ contra
emptores,qui emerũt oīa,niſi tali neceſsitate ſit facta vēditio,
in qua nedum ſuã ſubſtantiã,ſed ēt ipſum filiũ vendere potuiſ
ſet vt C.de patribus qui fili. diſtra.l.Quod intellige qñ vēditio
fuit, vel p̄ſumitur fraudulēta,vt ff.de his quæ in frau.cre.l. oēs
§.Lutius.Et hoc vltimum no.Ho.hic in §.dictus verò. ſuper
verbo vendiderat.in fi.& iam plenius.ſ. dixi.

50 Super eo. c. ¶Ad declarationem glo. retinebunt ergo.†Si quæris, vtrum filius inſtitutus,
hæres per patrem poſsit deducere duas quartas,vr̃ quod ſic,vl
tra argumenta, quæ ſunt, hic in glo.quia quotieſcunq; concur
runt duo iura in eadem perſona,q̃ in diuerſis perſonis habent,
diuerſos effectus,illum effectũ,quem habent in diuerſis perſo
nis eundē hñt in eadē perſona.vt ff.de his quib.vt indig.l. tuto
rē.Præterea hoc vr̃ perſuaderi argumēto ſumpto a contrario
ſenſu, in auth.de hæred.& fal.§.ſi quis aũt non implens col.j.
Econtra videtur vltra argumenta,q̃ ſunt hic. in glo.per l. Papi
nia.contra veterani.§.quarta.ff.de inoffi.teſt.vbi hēs,q̄ quarta
inſtitutionis cōputatur in quartã iure naturæ. Azo. & Accur.
in d.l.Papi.§.ſi quis in plures.diſtinguunt prout diſtinguit Ber.
hic in fi.ver.alij volũt.&c.quæ diſtinctio tolli vr̃ per l.ff. ſi cui
pluſq̃ per l.fal.l.j.§.pe.niſi diceres,q̄ aliud ſit in debita patro-
no,& aliud in debita filio,vt no.ff.ad l.cor.de falſis.l.ſi quis le-
gatũ.§.vlti.Vñ totũ ꝯriũ huius diſtinctionis vr̃ dicendũ, quia
plus grauatur qui rogatur purè,quam qui ſub condōne,& ro-
gatus pure deberet deducere duas quartas. non rogatus, ſub
condōne,iuxta illud,qui in vno grauatur &c.ff.de iureiur.l.eũ
qui. Et hoc tenuit Mar.dicēs quòd, aut filius eſt ſub cōditio-
51 ne inſtitutus, & tũc detrahit duas quartas,†vnã iure naturæ,ſ
qua nō pōt grauari ꝑ appoſitionē conditionis. vt C.de inoffi.
teſt.l.qm̃ in prioribus, & iſtam hēt ab initio,aliã detrahet poſt
ea conditione adueniente, dum reſtituit hæreditatē. Aut purè
eſt inſtitutus,& tũc non detrahet niſi vnã. Nec refert hoc ca-
ſu vtrum purè, an ſub condōne fuerit rogatus reſtituere,quia
interim oīa bona ſunt ſua,vnde a ſemetipſo nō detrahit, ſicut
52 legatũ ſibiipſi non valet,ſed detrahit,tunc qñ reſtituit.†Tu ve
rò circa hoc probabiliter dicere potes,aut quæris, de iure ca-
nonico,& eſt expeditum,quod de vna, & eadem hæreditate,
non ſolum vna,ſed ēt plures,quarę deducuntur,vt probat̃ hic
& j.eo.Raynaldus ſm̃ Inno.& Hoſt.& Io.And. hic idē tenet
Io. 2.diſt.c.reſponſa.Aut quæris,de iure ciuili, & tunc refert,
ſm̃ Iac.de Ra.aut q̃ris,vtrum filius poſsit habere duas quartas
iure detractionis,& dic,quod nō ꝑ iura ſ.& bi o in glo. Ber.all.
Aut iure cōputatiōis, & tũc pōt euenire, quòd hēat duas quar
tas,quia quædam cōputantur in quartã iure naturæ,q̃ nō com
putantur in quartã iure inſtōnis,vt legitur & no.ff.ad l.fal.l. pa
ter & C.fa.her. l.filium quem habentē.Concedo tñ q̄ ſi plus,
ſit in vna,quam in alia,quòd ſupplementum poſsit hre.arg.ff.
vi bo.rap.l.j.Non obſtat dictus.§.quarta,vbi vr̃ dicere,quòd nō
poſsit habere aliã, ſi hēt quartã iure naturæ, quia loquitur ſm̃
ſua tempora,qñ quartæ erant æquales,ſed cũ hodie vna ſit ma
ior altera,non tollitur in eo,quòd excedit,ar.d.l.j. Ad l. tutorē,
rñdeo quoties iura in eandem perſonam concurrunt pinde
ac ſi in diuerſis concurrerent,verum eſt ſi manet eadem rō, q̃
erat ſi in diuerſis perſonis concurrerent,ſed hic non remanet
eadem rō,quia inſtitutus detrahit quartam fauore vltimæ vo
luntatis implendæ,alias non acciperet. Sed ſi filius eſt hæres,
hãc quartam detrahit,quia non eſt eadē rō in ſua perſona,quę
eſſet in duabus,ita diſtinguunt Iaco.de Ra.& Cyn.C.ad l.falc.
l.q̃q̃. & ſatis in hoc conc.Pe.de bel.pertic.

1 *Exequutor poſt onus ſuſceptum,exequi compellendus.*
2 *Exequutor legitim.an ad officiũ exequutionis ſubeũdũ cōpellēdus.*
3 *Exequutor teſtamentarius an ad onus exequutionis ſubeundum compellendus.*
4 *Exequutor datiuus munus exequutionis ſuſcipere,an non compelli poſſit.*
5 *Munerum ſeu officiorum diuiſio.*
6 *Epiſcopus vltimarum voluntatum exequutor.*
7 *Exequutor vltimarum voluntatum id munus ſubire a quo compellendus.*
8 *Exequutor,an inuentarium facere debeat.*
9 *Exequutor intra tempus determinatum a teſtatore eius voluntatem adimpleat.*
10 *Exequutor quanto citius poteſt exequutionem impleat.*
11 *Exequutore intra annum non exequente ad epiſcopum deuoluitur exequutio.*
12 *Hoſpitali relictum,cum plura ſint,cui id debeatur.*
13 *Monialibus prius quam monachis ſubueniendum.*
14 *Pauperib.relictum de quibus non apparet,quib. id debeatur.16.*
15 *Religioſi mendicantes ſunt verè pauperes.*
17 *Exequutor legitimus an agat,& exigat.*
18 *Exequutor teſtamentarius,an agat & exigat.*
19 *Interpretatio plenior facienda in teſtatoris volũtate adimplēda.*
20 *Exequutor datiuus an agat, & exigat.*
21 *Exequutor an conueniatur.23.*
22 *Exequutor ab epiſcopo exequi cogendus.*
24 *Exequutor datiuus, rationem epiſcopo reddit.*
25 *Exequutor teſtamentarius, an rationem adminiſtrationis epiſcopo reddat.*
26 *Exequutor vltimarum voluntatum an religioſus eſſe poſſit.*
27 *Exequutio vltimarũ voluntatũ regulariter ad epiſcopum ſpectat.*

Tua nobis. Si q̃ris, nũquid exequutor cōpel-
li poſsit, offm̃ executiōis teſtamē
ti,ſeu vltimæ voluntatis exequi,vel ēt adimplere, &
ꝑ quē,diſtin.Aut q̃ris de primo.ſ.vtrũ cōpelli poſsit
1 & tunc.†aut hmōi executor poſt mortē defuncti onus execu
tionis in ſe legitimè ſuſcepit expreſsè, vel ēt tacitè, puta quia
alicui creditori de debito ſatisfacit,vel legatũ ſoluit, vel aliud
tanq̃ executor geſsit,& tunc tenebitur & cōpellitur exequi,vt
j.e.Io.cum ibi no.per Inn.& Ho.ff.de acq.hære.l.pro hærede.
Aut poſt mortem defuncti nō ſuſcepit in ſe onus, nec tacite,
2 nec expreſſe,& tunc aut q̃ris de executore legitimo, aut de te
ſtamentario,aut de datiuo.†Si de executore legitimo.i. dato,
per le.dic quòd talis p̄t cōpelli offm̃ executiōis ſuſcipere, &
exequi,& de tali loquit̃.C.de epi.& cle.l.ſi quis ad declinãdã.&
l.nulli.§.j.ff.qđ pet.hære.l.hẽditas.§.j.in auth.de ec.ti.§. ſi quis
aũt.col.9.& hic.& j.e.Io,vbi hēs qđ ep̄s ordinatur ꝑ l.vt exe-
quatur.& eſt publicũ munus ſeu offm̃ authoritate, ergo non
pōt illud refutare.ff.de le.l.lex eſt.ff.de mu.& ho.ꝑ totũ.C.de
ap.l.hi qui ad ciuilia.cũ ibi alleg.legitime dixi ꝑꝑ religioſos q
non pn̄t hmōi offm̃ ſuſcipere vel exequi, niſi a ſuperiore ſuo
petita ſuꝑ hoc licētia & obtēta,quod dic vt plene le.& no.j.e.
ti.c.religioſus.li.6.& eo.ti.religioſus in cle.Et ꝑꝑ alios qui cō
ſenſum non habent,vt furioſi.ff.de ꝓcu.l.2.§.j.de iudi.cũ fu-
rioſus.j.rñ.inſti.qui da.tu.po.§.furioſus.de inutili.ſti.§. furio-
ſus.vel pupilli ſaltē quo ad ſe effectualiter obligandũ,inſtit. de
inutil.ſtipu.§.pupillus.ff.de reg.iu.l.pupillus.Si quæris, de exe
cutore teſtamētario,i.quē teſtator noīauit. & inſtituit in ſuo
teſtō,ſeu vltima voluntate,tunc refert,aut executor teſtatore
viuēte ſuſcepit in ſe onus executionis,& tũc cōpellitur exeq,
vt ff.ad l.Corne.de fal.l.vxori.§.fi.ff.commo.l.fi.de teſta. tu. l.
ex ſnīa.& de exc.tu.l.ſpadonē.§.j.Non tñ ſufficit, quod pn̄s,
fuerit in conſtōne ſui,& tacuerit.ff.de arbi.l.Pōp. ſm̃ Io. An.
j.e.Io.& credo qđ bene licet Spe.ti.de arb.§.vlt.a.col.ver.nũ
quid arbitrator teneat cōtrariũ in arbitrio & arbitratore, qui
ſuſcepiſſe vr̃r arbitrium eo ipſo qđ pn̄tes patiuntur in ſe cō-
promitti.ar.ff.man.l.ſi remunerãdi.§.ſi paſſus.& l.qui patitur.
& l.ſe.ſm̃ eũ,q̃ iura loquuntur in actu appetibili & vtili tacēti
ſecus vbi tractatur de tacēte ꝑſonaliter obligãdo, vt ē hic, &
dixi plenè ſ.de p̄ſum.nōne.Et intellige q̄ executor poſt onus
executionis aſſũptũ, cogi dēt exequi,niſi ex cã legitima emer
gēti petat ab ep̄o exonerari.ff.de ꝓcu.l.ſi poſt datũ.vt no. vin.
j.e.Iod.& Io.An.poſt eũ,qui alle.j.de ꝓcu.c.2.li.6.Aut nō ſu-
ſcepit in ſe onus executionis,& tũc dn̄t quidã q̄ ſi ꝑſona one
re executiōis onerata,eſt cōiuncta ꝑſonę teſtōris,q̄ tũc tenet̃
& cōpellitur exequi vt ff.vbi pu.edu.debe.l.j.§.quamuis, quod
verũ ſaltē in caſu illius legis.ſ.vbi teſtōr voluit pupillũ ſuũ apđ
aliquē affinē vel cognatũ ſuũ educari. Aut nō ē cōiūcta ꝑſona,
& tũc,aut ē executor nudꝰ abſq; aliquo cōmodo ſibi a teſtōre
relicto,& tũc ñ cōpellit̃, qa mãdatũ alienũ ſuſcipere, volũtariũ
eſt,& liberũ.vt ff.de ne.ge.l.Pōp.inſt.mãdati.§.mand. Aut eſt
executor nō nudꝰ,vt qa teſtōr legatũ ſibi in teſtō reliquit, in
quo eũ executorē deputauit, & tũc,aut erat ſibi aľs legaturꝰ,ēt
3 ſi onꝰ executionis ſe recuſaturũ ſciret, & tũc nō tenet̃,nec pōt
cōpelli ēt ſi legatũ agnoſcat,vt ff.vbi pu.edu.deb.l.j.§.fi.Aut nō
erat ſibi aľs legaturus,& tũc ſi agnouit legatũ, debet & ꝯpellit̃
agnoſcere executionē,vt in d.l.nulli.§.j.& ff.de reli.& ſũp.fun.
l.ſi qs ſepulchrũ.§.funus.de cō.& de.l.ſi cui.de his qb.vt ĩdig.l.
poſt legatũ.§.amittere.ſi non agnouit legatũ,tũc nō tenet̃ exe-
cutionē agnoſcere vt in iurib.alle. & j.e.c.2.§. ſanè, ibi aut id
4 exequi forte nolente.li.6.†Si quęris de datiuo.i.dato a iudice,
tũc dic q̄ nō tenetur niſi eſſet datus & electus,de illis q ſimul

hoc exequi tenebantur, vt ff. de ali. & ci. leg. l. 2. & de leg. j. huiuſmodi. §. fi. cum ibi no. Sed videtur quod teneatur indiſtinctè exequi, ad inſtar muneris iudicandi, quod quis poteſt compelli ſubire, vt ff. de mu. & honeſt. l. vlti. §. iudicandi. & l. ſi quis magiſtratus, & in authen. de ecc. ti. §. munus. col. 9. ad qđ dic,
5 quod †Quædam ſunt officia, ſeu munera publica authoritate, & vtilitate, vt munus iudicandi, Quædam ſunt publica authoritate, vtilitate tamen priuata, vt tutela, & talia quis tenetur, & compellitur ſuſcipere, vt in iuribus alleg. Quædam verò ſunt, priuata authoritate, & vtilitate, & illa nullus compellitur ſuſcipere, & talis eſt executio voluntatis per teſtatorem, ſeu alias, quam per ius, ſeu authoritate iuris indicta, & ſimiliter officiũ procuratoris. Nec obſtat ſi dicatur, quod publicè vtile eſt exequi voluntatem defuncti. vt ſ. eo. nos quidam & c. ſeq. quia verum eſt impropriè, & non principaliter. Nam propriè publicè vtile eſt, quod particulariter in omni caſu particularis ẽ publicè vtile, vt munus iudicandi, ſed voluntas morientium executioni demandare, eſt publicè vtile, ſecundario, & non principaliter, quia eſt principaliter vtilitas teſtatoris, & hæredis, & ex hoc redundabit publica vtilitas, quia ſi voluntas illius & illius executioni demandetur, eſt publica vtilitas. Sic a ſimili, publicè vtile eſt locupletes habere ſubiectos, quod verum ſecundario, quia principaliter tua vtilitas priuata verſatur, tamen ſi tu & iſte, & ille, & alij eſtis locupletes, abundabit imperium, vt in auth. vt iudic. ſine quoquo ſuffra. fiant. §. cogitatio. col. 2. Sic publicè vtile eſt abſentes, a quibuſcunque defendi, qđ verum, ſecundario non principaliter. vt ff. de procu. l. ſeruũ quoque. §. publicè. & de iſta materia executorum, vide plenè per
6 G. in Spec. tit. de inſtru. edi. §. nunc verò aliqua. per totum. †Et quod dicit Bern. hic. in j. glo. quod relicta ad pias cauſas, per diocœſanum epm̃ debent executioni mandari, idem intellige & de relictis ad non pias cauſas, vt no. ĵ. eo. Ioannes. Dicũtur enim piæ voluntates defunctorum, non ſolum rõne locorum, & relictorum ad pias cauſas, ſed ad qualcunque alias non improbatas, per l. C. de ſacroſ. eccl. l. j. 13. q. 2. vltima voluntas. §. ſed aliud, & hoc innuit. ĵ. ibi vniuerſa. procedant & ſ. ibi ĩ omnibus pijs voluntatibus & c. q. d. omnes ſunt piæ, niſi ſint contra legem, hoc ẽt innuit. §. ſi quis pro redemptione. in authen.
7 de eccle. ti. hic alle. ſm̃ Hoſt. & Io. An. hic. †Aut quæris de ſecundo membro principali. ſ. per quem compelli poſsit, & tũc dicit Io. An. ĵ. eo. Ioannes. ꝙ circa executionem legitimam teſtamenti, quam habet eps̃, planum eſt ꝙ intelligitur eps̃ originis ipſius teſtatoris, ſed ſi alibi habet domicilium, dicunt quidam ꝙ vterq; exequi poteſt, alij ꝙ eps̃ domicilij, ſi in totũ illud tranſtulit, niſi in loco originis eſſent facultates ipſius, de hoc in d. l. nulli. & per Spec. in d. §. nunc verò aliqua. in fin. Sed quo ad compulſionem putat ibi Io. An. ꝙ epiſcopus executoris habeat illum compellere. ff. de tu. & cu. da. ab ijs l. j. in fi. & l. dinus. Et ſi dicas, etiã a tutela excuſatur, qui illius ciuitatis nõ eſt. ff. de excuſa. tuto. l. ſin C. eo. l. teſta. fatetur ſi excuſationem proponat, alias ſecus. ff. de teſta. tu. l. quæro. in prin. ex quo ergo ſuſcepit officium ſibi imputat. Si tamen ipſe executor, ſuſceperit officium, in domicilio teſtatoris, eps̃ ipſius domicilij ratione illius, quaſi contractus, eum compellet, ſi eum ibidẽ inueniat, alias ſeruabit, ꝙ dicitur. ĵ. de foro comp. Romana. §. cõtrahentes. li. 6. Vel dic, ꝙ ex quo, abſens eſt, collega exequet, & ſi collegam non habet, nec aliter teſtator prouidit, non inſtabimus, compulſioni abſenti, ſed exequetur, eps̃ teſtatoris. ĵ. eo. c. 2. lib. 6. Et per prædicta expeditur, ꝙ quæritur, coram quo legatarius conueniat executorem, de quo in Spe. præalle.
8 §. 11. col. ver. ſed coram quo. †Et an exequutor teneatur facere inuentarium, item, an teneatur reddere rationem, & cui, & an in ea reddenda ſufficiat, ſacramẽtum, ſufficit remittere, ad p̃alle. §. 11. col. ver. ſed, an tenetur, & duobus verſibus ſeq. ſm̃ Ioan. And. ibi.

¶ Si quæris, vtrum executor teſtamentorum, teneatur, infra, annum executionem implere, frater Aſten. tit. de fideicom. arti. 2. diſtinguit ſic. Aut teſtator, determinat tempus, ĵ. quod
9 vult teſtamentum eſſe cõpletum, aut non. †Si ſic, non tenẽtur executores, de neceſsitate, vſq; ad tempus, illud teſtamentum implere, niſi viderent, ſe citius implendo animæ defuncti, magis prodeſſe, tunc. n. ad citius implendum eos conſcientia, debet arctare. Si aũt non determinat tp̃s, aut executores, habent liberè bona, de quibus poſſunt ſtatim teſtm̃ implere, aut non.
10 †Si hñt, tenentur implere, quam citius poſſunt: quia ſunt debitores illis, quibus ſunt legata, vt dr̃ ff. de reg. iu. l. in oib. obligationib. in quibus dies, nõ ponitur p̃nti die debetur. Præterea, quãto citius teſtm̃ impletur, tãto citius aïa defũcti alleuiatur, alias tales necatoribus egentiũ cõparantur. 13. q. 2. qui oblationes. & in fidelib. vt in c. ſeq. Et executores ſi ꝓ ſe retineãt illa bona, cõmittunt furtũ, vt e. c. & ſacrilegiũ. 17. q. 4. c. ſacrilegiũ.
11 †Vnde ſi executores. ĵ. annum ſaltẽ admoniti, ab ep̃o, nõ impias voluntates cũ implere poſſent, ꝑ ep̃m impleri debent, & ſi teſtõr prohibuiſſet. vt ſ. e. tua. & hic & ĵ. e. Io. Si aũt nõ hẽant bona in prõptu, de quib. poſsint ĵ. annum teſtm̃ implere, non credit, quod propter hoc deuoluatur, poſt annum ptãs eorũ, ad ep̃m, tenentur tamen facere, quod in ſe eſt, vt bona hẽant, & habita diſtribuere debent, quam citius poſſunt, hoc Aſten. & Richar. Pro vltimo membro facit, quod non valenti agere non currit præſcriptio. C. de annali excep. l. j. in fin. cum concordantijs.

¶ Super e. c. Si quæris, qñ teſtator relinquit, aliquid hoſpitali, & non dicit cui, cum plura hoſpitalia ſint in loco illo, cui eorũ
12 relictum hmõi debeatur, diſtingue. †Aut apparet, ꝙ illorũ eſt pauperius, & illi pauperiori debetur. vt C. de epi. & cle. l. ſi quis ad declinandam. §. ſint aũt. in auth. de ecc. ti. §. ſi quis in nomine. col. 9. & no. ſ. e. iudicante. Aut non apparet quod illorũ eſt, pauperius, & in hoc caſu eſt diſſenſio, dñt. n. quidam, ꝙ neutri debeatur, ar. ff. de reb. du. l. ſi ita fuerit, & de teſta. tu. l. duo ſunt Titij. alij dñt, ꝙ primo petenti dari debet. ff. de le. j. l. ſi pluribus. Dicas tu, ꝙ eps̃ aſsignando vni totum, vel inter oẽs, ſicut ei videbitur diuidendo gratificabit, cui voluerit, arg. ff. de leg. j. l. Titiæ textores. j. reſpon. in fi. & de relig. & ſump. funer. l. ſi. de le. 2. ſi quis ſeruum. §. ſi inter duos. ĵ. de paroch. c. j. de decimis. qm̃. ſ. de elect. venerabilem. §. obiectionibus. verſ. quod aũt. ſm̃ Hoſt. hic, idem Spec. tit. de inſtru. edit. §. nunc vero aliqua. ver. quid ſi aliquis. & ſ. eo. iudicante. pro hoc actum. 4. ca. congregationi pauperum affabilem te facit. †No. tamen, ꝙ ſi ſint duo collegia in paupertate æquali, in quorum vno ſunt monachi, & in alio moniales, vr̃ ꝙ moniales debent hr̃e legatum. argu. C. de dona. ante nup. l. cum mulier. vbi dicitur, quod melius eſt mulieribus ꝓꝑ fragilitatem ſexus ſubueniri, quam maribus, vbi hoc no. Cy. pro hoc etiam facit in auth. de ſanct. epiſc. §. in omnibus. col. 9. ĵ. de ſent. exc. de monialib. de ſtatu reg. c. vnico. lib. 6. vbi magis fauetur monialibus, quam monachis. Et quid iuris ſi teſtator inſtituat pauperes hæredes, vel eis relinquat, nec appareat, de quibus ſenſerit, vide per Gul. & Ioã.
14 And. ĵ. e. c. j. ſuper verbo pauperes. li. 6. †Circa quod diſtingue. aut commiſit alicui nominationem pauperum, & tunc nominati, per illum præterentur. ff. de leg. 2. l. cum quidam. & l. vni. ex familia. in princ. ĵ. de reſcrip. duobus §. vlti. lib. 6. Sed vr̃ ꝙ talis fideicommiſſarius teneatur eligere, de loco domicilij teſtatoris, cum ad id teneatur executor datus a iure. ſ. eps̃, ergo, & deputatus loco epi. Item ſm̃ voluntatem p̃ſumptã lex exequitur in auth. de hæredi. & falci. §. ſi quis autem non implẽs, C. de fideiuſ. auth. hoc amplius. & ſic coniecturam, quam ſequitur lex ſequi, tenetur fideicommiſſarius, multum facit. ff. de condi. & de. l. quæ conditio. §. cum ita. Pro prima parte facit quòd licet, is cui defertur electio, propter negligentiam teneatur eligere, de eccleſia vacante. ſ. de elect. ne pro defectu. ſm̃ opi. Ho. ibi compromiſſarius tamen cui datur ab homine poteſtas eligendi eligit vndecunq; e. tit. in cauſis. & de renunciat. poſt tranſlationem. in prin. niſi ſit reſtricta eius ptãs, ad eccleſiam vacantem, de elect. cum in iure. Item in fideicommiſſario diuerſa eſt diſpõ legis, & hois. ĵ. eo. c. 2. in fi. lib. 6. ita hic ex quo ſimpliciter dedit ptãtem nominandi nominet, vnde vult arg. ff. de offi. præſi. l. 3. de aleatis. l. i. §. quod aũt. melius. ad l. fal. l. Titia. quam partem vr̃ tenere Io. And. in d. c. j. in nouella. per l. cum quidam. j. rñ. de le. 2. aut non commiſit alicui nominationẽ, & tunc de pauperib. loci domicilij ſenſiſſe, intelligi ꝑ. l. ſi quis ad declinanda. & §. cũ ita. ſ. all. alias domiciliũ nõ appareat
15 pauperib. loci mortis. vt in l. nulli. §. pe. C. de epi. & cle. †Et licet religioſi mẽdicãtes ſint vere pauperes ĵ. de exc. p̃la. nimis praua. in prin. ibi in altiſsima paupertate, põt tñ dici ĩ arbitrio ep̃i hoc pẽdere ſm̃ Io. An. in d. c. j. in nouella ꝓ hoc facit, qđ no. ſ. in ver. tu dic &c. Itẽ ſi teſtõr collocãs æqualiter domicilium ſuũ in duab. parochijs, dicat lego eccleſiæ meæ parochiali. 10. vr̃ ꝙ ambæ diuidẽt inter ſe. ar. ĵ. e. cũ quis 2. rñ. li. 6. ff. de re iud. paulus. de le. 2. l. ſi quis Titio. §. fi. C. ſi plures vna ſnia. l. 1.
16 †Alij dñt ꝙ in ſolidũ ꝑcipiãt. ff. de le. j. l. qui filiab. §. ſi quis, alij qđ nihil ꝑ l. duo ſunt Titij. ff. de teſt. tu. de le. 2. l. ſi quis ſeruũ, §. ſi inter duos, de re. du. ſi fuerit. Pe. de bel. perti. vt refert Cy. in l. j. C. de ſacroſ. eccl. dicit recurrendum ad cõiecturas. i. vt ſi alteram p̃diligebat. ff. de le. j. l. ſi ſeruus plurium. §. fi. facit ſ. eod. requiſiſti. ver. ſi verò. vel mandaui in altera ſepeliri, arg. ff. de re. iu. ſm̃ naturam. nam talibus relinqui ſolet, facit. ĵ. de regu.

inſpicimus

ſuſpicimus.lib.6.vel magis conuerſabatur in altera.ff.de le.3.l. legatis ſeruus.§.ſi vnus.facit.j.de ac.repellatur.& c.cum oporteat.alius dicit neutri deberi per vltima iura:primum dictum, videtur æquius. Io.An.in d.c.cum quis.ſuper verbo domiciliorum.dicit etiam eodem modo recurrendum ad coniecturas,quando teſtator qui ſic legauit tempore teſtamenti habitabat in vna parochia, & tempore mortis in alia. Quæ ſi non apparent,dicit ꝙ ſi modicum erat legatum,tunc habebit illud illa apud quam ſepelitur,per prædi.l.ſm naturam. ſi magnum, tunc habebit illa in cuius parochia erat tempore teſtamenti, cuius merito & affectione feciſſe videtur. ff. pro ſocio.l. nec adiecit. ¶ Super eo. c.Si quæris vtrum executor poſsit agere & conueniri in ijs quæ ad officium executionis ſpectare noſcuntur,diſtingue.Aut quæris nunquid poſsit agere,aut nũquid poſsit conueniri.Si agere tunc,aut quæris de executore legiti-
17 mo,aut de teſtamentario,aut de datiuo.†Si de legitimo, vt de epo diœceſano,dic ꝙ poteſt agere & exigere,vt C.de ep.& cle. l.ſi quis ad declinandam.§.ſi quidam.& §.vbi autem.& l.nulli. ꝙ eſt verum, in tantum,vt non obſtet interdictio,ſeu prohibitio teſtamentorum,vt hic,ſm Vin.& Gof.hic. Idem Arc. 88.di.c.eps tuitionem.glo.ſi.& adde,ꝙ dicam.j.de vſur.cũ tu. di.2.†Si de teſtamentorio.j.dato a teſtatore,tunc, aut non eſt merus,ſeu nudus miniſter, & tunc agere,& exigere poteſt,vt ff.de le.2.l.ſi quis Titio.10.in princip.& l.imperator.in princi. & de leg.3.l.ſi legatarius.in princip.ſm Accur.& Petr.de bellaperti.in d.l.ſi quis Titio & ſecundum Lambertum in d.l.ſi qs ad declinandam & ſecundum Inno.Hoſti.Abb.& Io.An.j.eo. Ioan.Aut eſt merus, ſeu nudus miniſter,& tunc,aut eſt executor ad alimenta,ſeu alias pias cauſas, & tunc agere & exigere poteſt, vt in d.l.nulli.& ff.de an. leg.quintus.& de ali.& ci. leg. l.alio.ſm Inn.Hoſt.Ab.& Io.An.j.eo.Io.Aut eſt executor ad alios caſus ſiue actus, & tunc non poteſt agere, vt in d.l.ſi quis Titio.10.2.reſpon.& ff.ad trebel.l.Lutius §.Meuia. vbi hoc tenet glo. pro hoc etiam de adi. leg. l. filio ex parte. §. matri. & hoc de iure & conſuetudine tamen habet actionem etiam cõtra hæredem,quæ conſuetudo poteſt in hoc caſu introduci, vt in d.l.quintus.ſecundum Lambertum & Petr.vbi ſ. quæ in iſta diſtinctione concordant.Inn.verò & Abb.j.eo.Io. & Archi. 88.diſt. c.eps tuitionem.glo.j.in fin.& plenius Spec. rubrica de inſtrumentorum edit.§.nunc verò aliqua.ver.& ſcias & ver.vnde circa hunc articulum.dicunt ꝙ ſi ſit merus & nudus executor, & non particeps legati,non põt agere,vt in §.al le.meuia.& §.matri.Sed fallit in relictis ad pias cauſas,vt in l.al leg.nulli.Item fallit, cũ teſtator expreſſè conceſsit ei poteſtatem petendi,& petita & exacta diſtribuendi, vt ff.de le.j.l.quidam teſtamento.§.ſi ſcriptus hæres.& l.ſi a plurib.Si verò non ſit nudus ſiue merus miniſter, ſed ſit particeps legati , vt quia teſtator dicit Titio relinquo.c.de quibus volo, ꝙ retineat.l.& alia.l.diſtribuat inter pauperes,pro anima mea,tunc,talis põt, indiſtinctè agere,& exigere ab hærede,quia quo ad ſuam partem eſt legatarius,quo ad aliam eſt miniſter, vt in.l.alle. ſi quis Titio decem, imperator ſi legatarius Hoſt.autem hic.& j.eo. Ioan. tenet ꝙ ſm canones, executores indiſtinctè agere poſſunt in his quæ ſpectant ad executionem contra hæredes, & contra alios, vt voluntatem defuncti adimpleant. vt ſi nullus ſit hæres,tunc executor põt totam hæreditatem defuncti vendicare, vt volũtatem eius exequatur nulla falcidia detracta,vt in l.alle. ſi quis ad declinandam. & l.nulli.& hic cuius opinio-
19 nem credo veram, † tum quia in teſtamentis quo ad ea præſertim quæ concernunt impletionem voluntatis,plena imo plenior eſt interpretatio facienda, vt ſ.de dona.ca. cum dilectus. cum ibi all.tum quia executor non poſſet commodè exequi, niſi haberet actionem. Et ideo cõcedendo ſibi executionem, videtur teſtator ſibi concedere omnia ſine quibus.ſ. de of. de leg.præterea.ff.de procura.l.ad rem.& l.ad legatum.& ſm hoc potes reſpondere.ad l.filio.§.matri, ff.de adi.le.& ad l. Lutius, §.Meuia.ff.ad Treb.ꝙ loquuntur,de iure ciuili. Vel ſi velles dicere ꝙ opi,Hoſt.ſit vera,etiam de iure ciuili, poſſes reſpondere ad §.matri,quòd ibi non mirũ,ſi mater executrix agere non potuit,cum fideicommiſſum ab ea relictũ,fuiſſet reuocatum & ademptũ, & ſic nihil reſtabat ad exequendũ,in §.verò meuia.n.non erant executores illi Caius, Seyus, & Lutius Titius, ſed depoſitarij ſolum,qui agere non poſſunt,vt res deponatur apud eos.Item ibi non apparet ꝙ onus executionis aſſumpſiſſent iõ.&c.Itẽ iura all.loquuntur in executorib.vſibus,ſeu generalib.quib. plura cõmittuntur,de quib.loquimur,quare nõ
20 mirũ ſi ampliorẽ hẽat ptãtẽ,ar.j.de pb.quis.j.§.ti.li.6.†Si quæris de datiuo puta dato, ſeu cõmiſſo ab epo qui eſt legitimus, executor,tunc credo quòd nõ põt agere niſi de mãdato & noĩe ipſius epi, nam eps per talem commiſsionem no põt transferre actionem ſibi competentem,& ſuis oſsibus inhærentẽ.ff.de peculio.l.quis ergo caſus,nec aliam actionem reperitur habere de iure,& ſine actione nemo excipitur.ff.de neg.geſt.l.ſi pupilli.§.videamus.de admi.tu. l.quoties.§.item ſi temporali. Et dic quòd executor legitimus vel teſtamentarius aget contra debitorem vtilibus actionibus , quibus directis teſtãtor agere potuiſſet, vel condictione.ex illa.l.nulli.C.de epi.& cle.vel officio iudicis in defectum actionis.arg.ff.de mi. l. in cãæ. 2. vt no. Spec.in §.alle.nunc verò aliqua. ver.id etiam quæritur. Et no.ſm Pe.de bel.perti.in d.l.ſi quis Titio, quòd non nudus, miniſter eſt cui aliquid relinquitur,licet alij huc reſtituere teneatur,ſed nudus eſt executor merus ſine eo, quòd aliquid ſi-
21 bi relinquatur,ar.ff.de dona.l.2.§ ſed ſi quis donaturus.† Si quæris de ſecundo membro principali.ſ. vtrum executor poſsit conueniri,dic ſm Ho.quòd ſic, vnde executores rñdere tenẽtur, his quibus relictum eſt,& etiam creditoribus,vt in alleg. ſi quis ad declinandam.Sed ſi legatarius dicat hæredi, vel executoribus,quòd agant contra illum qui iniuſtè tenet,id quod relictum eſt,& executores vel hęres noluerint hunc laborem ſubire,ſufficit quòd cedat legatario actiones,ſi rem ſibi debitã legauit.ff.de leg.j.apud Iul.§.idem iul.de contrahen. emp.l.ſæpe.§.ſi res mandati.l.hæredem.& hoc generaliter traditur pro regula in omnibus,quos ideo teneti dicimus quia actiones habent.ff.de pecul.l.quòd debetur.Si verò rem ſuã legauit,venaſcet eam legatarius,quia hæres non tenetur agere, nec obligatur, ad ſumptus,vel æſtimationem eius niſi in caſibus. Primus , ſi in mora reddendi vel in culpa fuerit.ff.de leg.j.l.cũ res.Secundus.c.de litig.l.2.pe.& fi.& in auth.ibi ſignata , nunc ſi hæres. Si autem res aliena legata fuerit,agitur qñq; contra hæredem vel executorem ad æſtimationem ipſius rei,& qñq; non,quod dic vt no.ſ.e.filius.ſm eum.Ex cuius dicto potes colligere,ꝙ aut quæris de creditoribus defuncti, & tales contra eos agere poſſunt.j.e.Ioan.aut de legatarijs, & tunc , aut quæris nuquid poſsint agere contra eos,ad ea, quæ dare,tradere,facere, expedire,vel exequi,reſident in omnimoda facultate,ſeu ptãte ſua vt dare,vel cedere legata penes eos exiſtẽtia, legatarijs,vel fundare capellam fundatam ex diſpoſitione teſtatoris,& dic qđ ſic,vt hic, & in c.alle.Ioann. Aut ad alia,puta ad ea,quæ ab alijs extraneis occupãtur, detinentur,vel debentur, & tũc nõ poſſunt, niſi ad hoc,vt eis cedatur actio,contra debitores,ſeu detentores,vt eſt dictum.Sed Spec.rubrica de teſtamentis.§.nũc verò aliquæ,ver.ſed an executor. dicit in hoc vltimo,quod licet hæres liberetur actione, ſeu iura cedendo,vt ff.de leg. j.l.ſi ſeruus legatus.§.qui margaritam.ad Treb.l.nam quòd ad ius, §.non omnis.& l.ſeq.cogi.Secus tamen videtur in executore qui vt dicunt quidam,non liberatur legatarijs iura cedendo, alias.n.qualiter ſubueniretur pauperibus,vel legatarijs, execu-
22 tore contra hæredem,vel contra debitorem agere nolente? iõ dicit quòd per epm eſt cogẽdus ad hoc,aliter.n.non põt defũcti voluntas impleri.ar.hic,& j.e.Ioan.vel forte legatarij agẽt contra eũ condi.ex illa lege nulli,vel officio iudicis agat.Et.n. vt vẽ in ipſorum legatariorũ optione, quẽ eorũ maluerint conuenire.ſ.an hæredem,vel debitorem,vel executorem.argu. ff. de leg.j.l.ſi a pluribus.in prin.ſm Spec.ibi. Quid credo verũ, in caſu,vbi executor,vel hæres recuſarẽt legatario debiti contra debitorẽ cedere actionẽ,iuxta.l.ex legato nominis.C.de legatis.& ff.de le.3.l.nomẽ.†Si aũt ſint parati cedere actionẽ,tũc
23 credo referre,verũ heres,vel executor, ſed nõ legatarius , põt cõmodè & ſine magnis laborib.& expẽſis debitũ illud exigere,& habere a debitore,vt qa executor,vel hæres eſt fortis, & potẽs,legatarius verò paup & ſimplex , & tũc nõ liberaretur actionẽ cedẽdo legatario,ſed ipſum debitũ exigere teneť,cum nõ ſit dãnũ ſuũ,vel executiõis & ſic cõmodũ legatarij. Quòd .n.tibi nõ obeſt,& alij ꝓdeſt eſt fauorabiliter concedendũ. ff. de ſerui.vrb.præd.l.ſiſtulã.§.vltim.& de euic.l.in creditore,& no.Car.j.de hæret.c.ne aliqui.in fi li.6.& quia curare debent, executores & hęres, vt ita volũtas defuncti impleať, vt hic.& ſ.e.nos qdã. in fi.quo caſu põt eſſe vera opi.Spe. Vel legatarius ſolus põt cõmodè exigere,& hře,quia diues,& potẽs, vel quilibet,vel nullus,p ſe põt cõmode exigere,vel hře,& tũc poſſet legatarius agere ꝑcaſe cõtra executorẽ vel hředẽ,ſed liberarenť, cedẽdo actionẽ,iuxta opi.H.ſupradictã.¶ Sup e.c.Si q̃ris vtrũ eps diœceſanus,poſsit ab executore teſti,ſeu vltimæ voluntatis exigere,& recipere rõnẽ,diſtin.† Aut q̃ris nũqđ hoc poſsit ab executore dato,ſeu deputato,ab eo quẽ ſ.vocaui datiuũ,&
24 dic ꝙ ſic,ar.ff đ edẽ.l.q̃dã.mã.l.ſi ꝓcuratore.de tute.& ſonibus

diſtra.l.j.ſ.de oblig.ad ratiocinia.c.vnico.j.de accuſ.c.qualiter
25 & quando.2.in princ.ibi redde rõnem &c. †Aut ab executore
teſtamentario & tunc,aut teſtator vetuit talem executorẽ ra-
tionem reddere,aut non.Si ſic,tunc talis voluntas eſt ſeruan-
da vt C.de fideicommiſsis l.cum neceſsitatem. Sed ſi quæris,
quid talis voluntas importet,aut quæris nunquid non obſtan
te tali voluntate teneatur de dolo & de reliquis quæ habet pe-
nes ſe,vel per eum ſtat,& dic ꝙ ſic,niſi hoc expreſſe ei remiſ-
ſum ſit,vt ff.de libe.leg.l.non ſolũ.2.§.pe.& l.ſi quis rõnes.& l.
Lutius.& l.Aurelio.§.Caius.& l.aurelius.§.meuia.Vnde ꝑ hæc
verba non videtur omnimoda remiſsio facta , ſed tñ modus
adhibitus rationi reddendæ,vt ff.de condi.& de.l. cum tale.§.
quid ergo ſi ita ſcriptum,vt. ſ.non fiat ſcrupuloſa inquiſitio,
quo negligentiam quæ remiſſa videtur,nõ tamẽ propter hoc,
ꝙ penes eum eſt lucrifaciat.ff.de le.3.l.ſi ſeruus vetitus.in prin.
Si teſtator non vetuit eum rõnem reddere,tunc eps poterit ab
eo exigere rõnem,arg. hic.& j.eo.Ioan.& ſ.e. nos quidam.&
c. ſi hæredes.quod verum etiam ſi ſit religioſus exemptus, vt
patet hodie ex.eo.tit.c.religioſis.in clem.ſm Hoſti.qui putat,
hos executores teneri ad rõnem ex bono & æquo,arbitrio iu
dicis faciendam,argu.ff.de man.teſt.l.qui filium.ad finem, de
h.leg.l.aurelius.§.filias.& l.creditor.§.inter cætera.Sic enim de
cet impleri voluntatem defuncti pontificali authoritate, etiã
ſi actio deficiat vt ff.de pet.hæred.l.hæreditas.in fi.de relig. &
ſump.fu.l.& ſi quis impediat.§.ſi cui;iudex ergo penſata fama
& propinquitate executoris,& qualitate ac quantitate articu-
li de quo quæritur,in aliquibus credet tantummodo iuramen
to ipſorum.C.de dona.l.pe.ſicut alias no.C.de ali.pu.præſtan-
dis.l.2.in aliquibus conſcientiæ ſuæ,in aliquibus plenæ proba-
tioni vt C.de epi.& cle.l.nulli licere.j.reſpon.ibi.& pro ſua cõ-
ſcientia &c.& in auth de eccle.titu.§.ſi quis ædificationem. &
§.ſe.ita quòd nulli fraudi locus ſit,nec ſemiplenè fiat executio
vt hic,& hæc nedum quo ad relicta ad pias cauſas , ſed etiam
quo ad ſolutiones debitorum,alia locum habent.Si.n.expedit,
reipublicæ, ne quis re ſua male vtatur,vt inſtit. de his qui ſunt
ſui vel ali.iu.r.§.ſed hoc tempore.multo fortius eſt hic circa vo
luntates defunctorũ prouidendum,argum.C.de ſacroſ. eccle.
l.j.13.q.2.vltima voluntas. Nec.n.põt per teſtatorem officiũ
epi impediri vt hic patet,quia nec ſuæ voluntati irrationabili,
ſtari debet.ſ.e.requiſiſti.j reſpon.in fi.ff.de condi.inſtitu.l. qui
dam.vbi pu.edu.de l.2.vt in poſ.leg.l.ſi pecuniæ. Vnde non eſt
veriſimile,teſtatorem ſupradictam clauſulam, per quã vetuit,
executor reddere rationem in eneruationem , vel eluſionem
voluntatis ſuæ vel in præiudicium epi appoſuiſſe,ſed magis ſi
de vtriuſq; vti voluiſſe,argum.optimo.ff.de teſtamento mili.
26 l.3.ſm Hoſt.in glo.ſua hæc verba &c.& Io.An.poſt eum.†Et
de religioſis vtrum poſſint eſſe executores,dic quòd non,niſi
a ſuperiore ſuo petita licentia & obtenta vt j.eod.tit.c.religio
ſus li.6.& de fratribus minoribus,dic vt j.de verb.ſig. c. exiit,
qui ſeminat.li.6.Et qualiter circa redditionem rationum exẽ-
pti ſubſint ordinario,vide in d. c.religioſus.in clem.Hæc intra
omnia faciunt ad hoc, quòd executio teſtamenti , etiam quo
ad relicta,ad nõ pias cauſas ſpectet ad epm,& hic videtur vel-
le glo.2.ſ.eo.ſi hæredes. per comparatiuum præcipuè, & Ho.
ibi,quod tenent Inn.Ho.ſ.e.nos quidam & Ho. vt ſ. dixi. j.
eo. Ioannes. Quod ſic probat ho. pium eſt quicquid diffinit,
teſtator dummodo non ſit contra legem,vt in d.l.j.& d.c.vlti-
ma voluntas.& hoc videtur textus hic notaſſe dum dixit vni-
verſa procedant.& poſtea ſubdit plenariè.& auth.de eccl.ti.§.
27 ſi quis autem pro redemptione dicit omnia.†Ex his ergo vni
verſalibus verbis concluditur generaliter,ad epm executionẽ
ſpectare, & meritò quia magna eſt pietas fideliter adimplere,
illius votum,qui ſe nec iuuare nec amplius loqui poteſt , vt d.
l.j.ad idem auth. capit.2.benedictus ſit a domino,qm eandem
voluntatem quam præbuerat viuus,ſeruauit , & mortuus. itẽ
religioſus non poſſet eſſe executor niſi officium eſſet pium,
ſed Ber.hic in 1.glo.tenet contrarium. Sed Ioan. And.hic di-
cit,quòd ſatis æquè videtur diſtingui, aut ex officio per viam
executionis hoc facit. Epiſcopus , aut per modum libelli per
viam actionis ad petitionem partis, vt primum liceat etiam
in non pijs,ſed non contra laicos hæredes.dicunt Hoſt. & ſe-
quacium verius credo.

1 *Alienationis prohibitio ab arbitro facta an alienationem impe-
diat.& 4.*
2 *Prohibitio legis an alienationem impediat.*
3 *Prohibitio teſtatoris an alienationem impediat.*
5 *Prohibitio iudicis an alienationem impediat.*
6 *Prohibitio pacto facta an alienationem impediat.& 8.*
7 *Nemo plus iuris in alium transferat quam ipſe habeat.*
9 *Prohibitio iuramento firmata an alienationem impediat.*
10 *Teſtatoris diſpoſitio eſt fortior contrahentium pacto.*

RAynaldus. Hic in princi. ſuper verbo filijs maſculis.tractat Hoſti. vtrum,
& quando maſculinum concipiat fœmininum , de
quo dicam plenius.j.de ſent.excom. capi. mulieres.
diſtinctione. 2.

¶ Super eo.c.in §.a cuius ſententia.ad fi.ibi in verſic.quòd ne
1 legatum tenere non poterit impedire &c.† Hic habes quòd
prohibitio alienationis facta per arbitrum,non adſtringit nec
impedit alienare volentem,& eſt ratio,quia dans generaliter,
arbitris ptãtem,non videtur eis dediſſe ptãtem quam non eſ-
ſet ſpecialiter conceſſurus.ſ.de iureiu.Quintavallis.& venẽs.
ff.de pig.l.obſignatione generali.C.quæ res pig. obli. poſſunt.
l.qui filios.j.de reg.iur.in generali.li.6.cum ibi alle. Item alia ẽ
fortior ratio,nam dato,quod arbiter haberet ptãtem prohibẽ
di,non tamen valeret forte prohibitio ex quo nõ apparet ꝑ-
ſona cuius gratia fieret prohibitio, arg.ff.de le.j.l.filiusf.§.di-
ui.& de leg.3.pater filium.§.filiam.§.fundum,& §.quindecim.
Item alia eſt rõ fortiſsima,nam nemo põt ſe per pactũ adſtrin
gere,quo minus poſſit rem ſuam alienare vt ff.de pac.l.vlt. Et
ad euidentiam huius materiæ,ſi quæris,vtrũ vbi alienatio eſt
prohibita,talis prohibitio alienationem factam in contrariũ,
impediat, & faciat eſſe nullam diſtin. Aut alienatio prohibe-
tur a lege,aut prohibetur a teſtatore,aut prohibetur ab arbi-
tro,aut prohibetur a iudice,aut prohibetur ex pacto ſeu con-
uentione partium,ſeu modo,vel conditione emanante ex par
te alterius earundem,aut prohibetur propter præſtitum iura-
2 mentum.†Si alienatio prohibetur a lege.tunc, aut poſt prohi-
bitionem legis ſequitur alienatio voluntaria, & tunc non va-
let nec transfertur dominium vt ff.de rebus eorum.l.magis.&
per totum.C.de prædi.mi.l.ſi quidem.& per totum, in auth.
de rebus ec.non ali.per totum.col.2.& de ali.& emphi.§.ſa-
ctiſsimus.col.9.ſ.de rebus ec.non alie.per totum, pro hoc.C.
de legi.non dubium.& ita intellige quod no.Inno.hic in pl.pa
ctum enim ver.vbi autem lex.& Hoſt.poſt eum.Aut ſequitur
alienatio neceſſaria,& tunc tenet vt ff.de fundo do.l. j. & per
totum.ff.fa.erciſ.l.alienationes. de rebus eorum.l.3.§.itẽ quæ
ri poteſt.C.de prædi.mi.l.j.& l.ob æs. & l.inter omnes.inſtitu.
quibus ali.licet in princ.10.q.2.§.hoc ius porrectum.& 12.q.
2.ſine exceptione,ita diſtinguunt Lamber.de Sali.& Cy.C.de
condi.ob cauſam.l.ea lege.Sed hoc membrum de alienatione
neceſſaria poteſt probabiliter intelligi de neceſsitate prouenien
te ex parte rei, & reſpiciente rem ipſam,vt in re dotali, quæ
alienantur ſi non caueatur de damno infecto,vt in d.l.j. ff. de
fundo do.& pro qua maritus poteſt ad communi diuidundo
iudicium prouocari vt ff.de iure do.l.cum in fundo. §.ſi fun-
dus communi di.l.ſed ſi res.C.de fundo do.l.2.Si verò intelli
gas de neceſsitate proueniente ex parte domini, ſeu reſpiciẽ-
te dñm,tunc.Aut de neceſsitate reſpiciente verum naturalem
& perpetuum dominũ,& ex tali poteſt fieri alienatio & trã-
fertur dominium,vt patet in minore & eccleſia, cuius res &
immobilia poteſt alienari,ob æs alienũ ipſius eccleſiæ, vel mi-
noris,vt in iuribus alle.ſ.Et in muliere vera,finali,& perpetua
domina rei dotalis,iure naturali inſpecto.C.de iure do.l.in re-
bus.ob cuius æs alienũ ſaltẽ contractum ante dationẽ in dotẽ,
ipſa res dotalis alienari poteſt.ff.de iure do.l.mulier bona.& de
admi.tu.l.cum poſt mortẽ.§.qui cum eſſet;ad debita.n. conſtã
te matrimonio contracta per vxorem maritus non tenetur,
vt no.Inno.j.de dona.inter virum & vxo. per veſtras glo. fin.
Aut de neceſsitate reſpiciente dominum temporalem & trã-
ſitorium,& ex tali cauſa non poteſt alienari,nec dominiũ trãſ
ferri,vt patet in marito,de iure ciuili domino rei dotalis.C.de
rei vendi.l.doce ancillam.ob cuius debitum ſeu neceſsitatem
res ipſa dotalis alienari non poteſt,immo ipſo vergẽte ad ino
piam, ipſa mulier poteſt petere ipſam dotem,vt C.de iure do.
l.vbi de priuileg.do.l.vna.ff.ſolu.ma.l.ſi marito.Sed fallit † ma-
rito primipilario, vt C.in quibus cau.pig.ta.contrahi.l.ſatis.&
C.de primipilo. l.vtilitas.libr. 12. Et præmiſſa intellige, ſiue
lex mortua ſiue lex viua inhibeat alienationem, per hoc qđ
no.Inno.& Io.And.j.de accu.c.ſi.glo.fin.dicentes quòd ꝓ eo
dem haberi debet,quando lex viua prohibet,ſicut ſi prohibe-
3 ret lex mortua,arg.in auth. de conſulibus in fi.col.4.†Si aliena
tio prohibetur a teſtatore tunc,aut teſtatoris prohibitio mo-
dum continet præceptum ſine cauſæ expreſsione,aut nõ con-
tinet

tinet nudum præceptum, ſed ſit cum cauſæ expreſſione. Si cō
tinet nudum præceptum ſine cauſæ expreſſione, vt quia dicit
nolo ꝙ talis res alienetur, & non dicit cauſam quare, tūc hæ-
res eius poteſt nihilominus alienare vt ff. de le. j. l. filiusfa. §. di-
ui. & de le. 3. l. pater filiū. §. Iulianus Agrippa. & l. Lutius. in prin
cip. Et hoc verum niſi in caſu contrario. i. ſi alienaretur diſpo-
neret in perſonam alterius, quia tunc valeret prohibitio, tunc
enim apparet perſona cuius gratia facta eſt prohibitio, & eo
caſu valet prohibitio, vt in d. §. diui. in princ. Si non continet ꝑ
ceptū, ſed ſit cū cauſæ expreſſione, vt quia prohibet rem alie-
nari, quia ſuu maiorum ſuorum, vel ne liberi diſſipent eā tūc,
aut prohibitio ſit vſq; ad certum tempus, & tunc poſt illud tē
pus pōt alienari, & dominium transferri vt ff. de le. 1. l. pater fi
lium. §. fundum. Aut prohibitio ſit ſine præfinitione tempo-
ris & tūc aut alienatio ſit ex cā voluntaria, & tunc nō valet, vt
ff. de leg. 2. l. peto. §. fratre. & l. cum pater. §. libertis. Aut ex cau-
ſa neceſſaria & tunc, aut ex cauſa neceſſaria neceſſitate præce-
dente ex perſona teſtatoris, vt quia creditores teſtatoris diſtra
bunt rem iſtam cum ex alijs rebus ſatisfieri non pōt, & tūc te
net alienatio perpetuo facta vt d. §. diui. in fin. Aut neceſſitate
præcedente ex parte hæredis, vt quia creditores hæredis bo-
na diſtrahunt, & tunc tenet alienatio in vita hæredis tantū nō
poſt mortem ſuam, vt ff. de le. 2. l. peto. §. prædium. & ita nota.
4 glo. in d. §. diui. & Pe. de bel. per. in d. §. prædium. † Si alienatio
prohibetur ab arbitro, tunc non valet prohibitio, nec adſtrin-
gitur alienare volens vt hic, quia de hoc non eſt compromiſ-
ſum nec actum, ſm Inno. Ho. & Abb. hic. & pro hoc faciunt,
5 rationes. ſ. in prin. tactæ. † Si alienatio prohibetur a iudice, tūc
dicunt quidam ꝙ impeditur dominij tranſlatio, maximè qñ
pars conuenit coram iudice non alienare, & iudex interponit
authoritatem ſuam & prohibet alienari vt ff. de cura. furi. l. Iu
lianus. Sed tu dic contra. ſ. prohibitionem non valere, nec do-
minij tranſlationem impedire ſm Inn. hic in glo. pactum. n.
ver. idem dicimus & Hoſt. & Abb. & eſt ratio, quia iudex, de
qua re cognouit &c. vnde ex quo non cognouit nihil prohi-
bere poteſt. ff. de iudi. de qua re. ſ. de cauſa poſ. & propri. cum
ſuper. in his enim quæ facit extra figuram iudicij non præſu-
mitur pro ipſo. ſ. de reſti. ſpo. conquerente. ſm Abbatem hic
idem tenent Pe. de bel. peri. & Cy. C. de rebus eccl. non ali. l.
vlt. dicentes ꝙ non poteſt iudex ita liberum hominem prohi
bere vt ff. de tu. & cu. da. ab his. l. ſciæ. de verb. obli. l. is cui. Sed
hoc ſm Inn. Ho. & Abb. fallit in prælatis qui poſt inhibitionē
ſibi factam ne alienent aliquid de bonis eccleſiæ, nihil alienare
poſſunt vt ſ. de dolo & con. c. veritatis. in fi. & j. de accu. c. fi. vbi
Inn. in gl. fi. & Ho. & Io. An. in concord. Et eſt ratio quia eorū
dominia non ſunt apud prælatum, ſed apud eccleſiam vt ſ. de
dona. c. 2. & ideo facilius inhibetur ibi alienatio per ſuperiores
quam in rebus proprijs, in quibus domini plenius & pinguius
ius habere noſcuntur vt patet. C. de Iudæis. l. nemo. & C. man.
l. in re mandata. Poteſt & alia ratio colligi in eo quod le. & no.
j. de ſponſ. duorum. c. fi. ſm Ho. & in hoc concordat Archidi:
ta. q. j. in ſumma, ſuper verbo glo. excipiuntur. vbi remittit ad
6 gl. Inn. hic. † Sequitur quando alienatio prohibetur pacto, vel
conuentione partium inter viuos, ſeu modo, vel conditione,
emanante ex parte alterius earundem, & tunc refert quia, aut
pactum, conuentio, modus, vel conditio alienationem prohi-
bens interponitur ſuper re cuius alienatio non eſt alias prohi
bita, aut interponitur ſuper re cuius alienatio eſt alias prohibi
ta. In primo caſu dicit Inn. hic. in glo. pactum. n. & Ho. poſt eū
ꝙ tale pactum, conuentio, modus, vel conditio non poteſt fa
cere ꝙ alienatio facta non teneat, vel ꝙ dominium non tran-
ſeat in accipientem, vel ꝙ ſine retraditione res redeat ad alie-
nantem, vel quemuis alium, arg. inſti. de rerum di. §. per tradi-
tionem & §. venditæ. C. de pact. l. traditionibus. ff. de pac. l. in
traditionibus. ſi quis a pa. ma. ſu. l. non vſq;. & de iure pa. l. ſi li
bertus. §. plane. ſed tñ agere poteſt is cui non ſeruatur pactum
ad intereſſe, vel ad pœnam per conditionem ob cām, & non
ille quæ pactū non fecit ēt ſi ſua interſit C. de re. ali. non ali. l. vl
ti. & de con. ob cauſam. l. ea lege. Hoc tamen fallit in ſeruo alie
nato ne manumittatur, ſi. n. talis manumittitur non tenet ma
numiſſio vt C. ſi mancipi. ita fuerit alie. ne manu. l. ea quidem.
& eſt hic, ea rōne, quia libertas ex quo cōpetit reuocari nō po
teſt, ſecus aūt in dñio. inſti. qui. ex cau. ma. nō licet. §. ſemel. ſm
eos. Sed tu potes ī iſto articulo latius diſtinguere, nā aut pactū
cōuētio, modus, vel condō ponitur ad impediendū tranſlatio
nē dñij. ſeu iuris, authoritate & miniſterio iuris & nō homi-
nis faciendā, & q̄ris vtrū poſſit tranſlationē hmōi dñij impe
dire, & dic quōd ſic, dummō apponatur ꝑ dñm & in traditiōe

rei ſuæ. Et iō dicit lex ꝙ ſi dono filiofa. rē meā tali mō vel cō-
ditione, ꝙ nō acquiratur patri vſusfructus, vel aliud ius in ea,
ꝑ hoc impeditur acquiſitio, ſeu trāſlatio talis iuris, alias autho
ritate & miniſterio iuris ipſi patri & in ipſū patrē faciendū, vt
ff. ad maced. l. ſed ſi pater. §. j. melius in aut. vt liceat mři, & auię
in prin. col. 8. & C. de bonis q̄ lib. in aut. excipiuntur. & ad hoc
facit. ſ. e. officij. & qđ no. Ho. in ſum. ti. de ſepul. §. an licitū ſit.
ſub. §. quid ſi relinquit. ver. quod ſi ſub condōne &c. melius fa
cit quod no. Arc. 88. di. c. eps tuitionem. in fi. gl. & Odo. de ſe-
non. ti. de precario in 7. q. & quod no. G. de mon. lau. extra de
relig. do. c. a. ſuper verbo ſtatuto, in cle. &c. Gen. ibi & ſtatim,
de hoc dicā. Aut pactū, cōuentio, modus, vel condō apponitur
ad impediendū tranſlationē dñij facto & miniſterio hoīs faciē
dam, & tunc refert. Aut pactū vel conuentio apponitur de nō
alienando, & ſi incipiat alienare prohibitus, & tūc donat eā ta
li, & cōſtituit ſe noīe ipſius poſſidere, & tūc impeditur trāſla-
tio faciēda in aliū q̄ in illū talē cui donat, & noīe cuius cōſti-
tuit ſe poſſidere in illo euentu in quo incipit alienare, & ſi in-
cipiat in aliū alienare, & ꝑ hoc dñium eſt in eū tranſlatū, vt ff.
de acq. poſ. l. qđ meo. in prin. & nō in aliū, in quē alienare inci-
7 pit, † quia nemo plus iuris &c. de reg. iu. c. nemo pōt. li. 6. & tale
pactū expedit interponi qñ timetur ne aliquis alienet, & hoc
approbant & conſulunt moderni doct. ſpāliter Iac. de Are. &
Pe. de bel. per. & Cy. C. de reb. ali. nō ali. l. fi. Nec obſt. ff. de ma.
te. l. Stichus ſeruus meus. vbi habes qđ nō valet libertas relicta
ſeruo ſub condōne, ſi eū hęres alienauerit, quia in id tps cōfer
tur quo alienus futurus ſit, quia in caſu nřo cōfertur in id tps,
in quo paciſcēs deſijt rem hře, imò qñ inchoat contractū alie-
nationis ipſe tenet rem, & iō pōt conſtituere ſe noīe alterius
poſſidere, quia adhuc eſt dñs & poſſeſſor. Aut non interponit
tale pactum, ſeu talis conuentio, & tūc diſtinguit gl. ff. de. acq.
poſ. l. qui abſti. §. ſi quis in fi. faciendo driam, ſi dico vendo, vel
tibi dono ſi non alienes, nam tunc ſi alienaueris ego vendica-
bo quia non transfert dñium, vel ſi dico vendo, vel dono tibi
hoc modo ne alienes, & tunc non vendicabo quia tranſlatū eſt
dñium, ſed illa glo. non placet Dy. Imo dic ꝙ ſiue dicam ven-
do vel dono ſi non alienes, vel vendo hoc modo ne alienes idē
ſunt, nec vno mō nec altero ꝑ verba talia inducitur condō, ſ;
mod' tñ, vt patet expreſſe. ff. đ ma. te. l. Mœuia. & l. Stichus ſer
uus meus. de leg. 2. l. cū př. §. Titio. verſ. plane. & de ver. obli. l.
8 ſi ita quis promiſerit. §. ea. l. † Et iō diſtingue aliter in iſto artic.
prout videntur diſtinguere Lamber. de Sali. Pet. de bel. per. &
Ci. in l. alle. ea lege. C. de cōd. ob cām. Aut intereſt prohibentis
qđ illa prohibitio obſeruetur, aut nō. Si intereſt, tūc nō impe
ditur tranſlatio dñij, ſed cōpetit condō ob cām vt ibi, & ff. de
ver. ob. l. ſi ita quis §. ea lege. Sed fallit in ſeruo alienato vt non
manumittatur. Si non intereſt tūc, aut iſta prohibitio facta eſt in
re aliena ſeu alterius quam conuenientis, & pactū inducētis,
ſeu apponentis. v. g. habes fundū iuxta meum, appono pactū,
quod non alienes, & tunc non valet pactum vt tranſlationem.
dñij impediat, nec vt te ad aliquid obliget vt ff. de pac. l. nemo
Aut facta eſt in re ꝓpria tradentis & cōuenientis ſeu pactum
prohibitoriū apponētis, & tūc, aut quæris vtrū impediat ipſo
iure dñij tranſlationē, & dic, quōd non per l. alleg. ea lege. Aut
vtrū talē prohibitū alienare obligabit tertio, & tūc ſi intereſt
tertij, eū ipſi tertio obligabit, v. g. dono & trado tibi rē meā, &
dico ſi alienes qđ res pertineat ad Titiū, tunc. n. aget Titius,
vt ff. de don. q̄ ſub mō. l. quotiens. alias nō ageretur niſi intereſ
ſe, vt in d. l. nemo. & C. de pac. inter emp. & vend. cōp. l. vlt. Vñ
in iſto ꝓcedenti mēbro. ſ. qñ intereſt tertij contrariantur Inn.
& Hoſt. & credo ꝙ male. per l. alle, quotiens. vbi eſt caſus ꝙ in
contractibus qui re ipſa contrahuntur, vt qñ res datur vel tra-
ditur alteri ēt extraneo ex pacto ſeu conuentione alterius, ēt
extranei efficax actio dat, vt no. Cy. in d. l. fi. in fi. C. de reb. ali.
nō alie. & concor. qđ no. ſpe. ti. de loca. §. ſi. ver. 169. Scđo caſu
. ſ. qñ pactū, cōuentio, modus, vel condō interponit ſup re cu-
ius alienatio eſt, alias a iure ꝓhibita, vt eſt res eccleſiæ, vel mi
9 noris, tūc dic, vt dicā. j. de cōdi. appo. c. verū. † Sequitur qñ alie
natio prohibet ꝑ ꝑ præſtitū iuramentū, & tūc dic vt dixi de iu
reiur. c. cū cōtingat. Nūc oppi. ad id q. ſ. prox. dictū eſt, quod
pactū non impedit tranſlationē dñij, q̄ ſi dono filiofa. fundū eo
pacto vel ea conditione qđ patri non quæratur vſusfructus, tale
pactū ſeu talis condō impedit transferri vſūfructū in patrē, vt
C. de bo. q̄ li. in auth. excipiunt. & ff. ad mace. l. ſed ſi př. §. j. Ad
hoc rñdet Lamber. in d. l. ea. lege quod pacto ꝯhentium pōt im
pediri tranſlatio dñij facienda ab eo qui tradit vt ibi, ſed non
tranſlatio facienda ab eo cui traditur, vnde ſi filiusfa. vēdit vel
donat eandē rē patri ſuo vel alij, transfertur dominiū per tra-

ditionem ſuam. Et ſic innuit q qui dat rem filioſa. dat patri ipſius vſumfructum, & q pater habet cauſam ab ipſo donante, ſeu tradente in ipſo vſufructu, quod nõ credo immo a iure, vt C. de bo. quæ li. l. cũ oportet. & l. fi. §. ſi econtrario. Et quia alias ea ratione qua pater haberet vſumfructum in re aduẽtitia, eadem ratione haberet etiam in caſtrenſi, & eadem ratione, qua habet in caſibus non exceptis a iure, eadem ratione haberet, & in ceptis quod tamen eſt falſum. Et ideo credo q ibi impeditur acquiſitio ſeu tranſlatio iuris authoritate & miniſterio, iuris facienda, vt iam modo dixi, & poteſt eſſe rõ, quia in eo caſu impeditur acquiſitio, ſeu tranſlatio ciuilis quæ leuius impeditur quam naturalis, quæ fit per conſenſum qui eſt de iure naturali, vt inſti. de rerum di. §. per traditionem. Item ſi tradens videret q non poſſet impedire tranſlationem faciendam authoritate iuris, poſſet retrahi a liberalitate facienda in filiũfa. videns præciſe & in omni euentu illum vſumfructum patri, acquirendum, non ſic in prohibitione tranſlationis facto hominis faciendæ, quæ nec præciſe nec in omni euentu eſt facienda arg. j. de iure pa. c. quoniam in quibuſdam. & c. cum dilect⁹. cum ibi no. vbi laici fundatores beneficiorum tolerantur in iure patronatus ne a talibus fundatoribus retrahantur. Item quę eſt ratio q prohibitio teſtatoris facta ex cauſa magis impedit tranſlationem dominij, quam prohibitio cõtrahentis, põt dici q rõ eſt, quia diſpoſitio teſtatoris debet ſeruari, ꝓ lege, vt in auth. de nup. §. diſponat. colla. 4. & ideo reputatur quaſi prohi-
10 bitio legis. † Item diſpoſitio teſtatoris fortior eſt diſpoſitione contrahentis in transferendo dñium, quia ſine aliqua traditione, vt ff. de leg. j. l. ſi mihi homo. §. cum ſeruus. & de le. 2. l. cũ pr̃, §. ſurdo. de verb. obli. l. a Titio. quod non eſt in tranſlatione cõtrahentis quæ regulariter non fit ſine traditione, vt ff. de acq. poſ. l. ſi ex ſtipulatione. C. de rei ven. l. quoties. de pac. l. traditionibus & inſti. de reru di. §. per traditionem. ideo non mirum ſi ſit fortior in impediendo ipſam dominij tranſlationẽ, vt contrariorum ſit eadem diſciplina. inſt. de his quæ ſunt ſui vel alieni iuris in prin. ff. de reg. iur. l. nihil tam naturale.

¶ De ſucceſſione ab inteſtato. Rubrica.

1 *Filij qualiter parentibus ſuccedant.*
2 *Nepotes qualiter ſuccedant.*
3 *Filij ſeruorum qualiter ſuccedant.*
5 *Adoptiui qualiter ſuccedant.*
5 *Filioli an patrinis ſuccedant.*
6 *Filij naturales qualiter ſuccedant.*
7 *Legitimati qualiter ſuccedant.*
8 *Filij ſpirituales an ſuccedant.*
9 *Spurij qualiter ſuccedant.*
10 *Pater & mater qualiter filij ſuccedant.*
11 *Pater & mater qualiter ſuccedant cum fratre, vel ſorore defuncti filij.*
12 *Auus & auia qualiter nepotibus ſuccedunt.*
13 *Auus & auia qualiter ſuccedant nepotibus cum fratre defuncti nepotis.*
14 *Collateralium ab inteſtato ſucceſſio.*

CVm dilectus. Quia Ho. in ſumma. eo. titu. §. & qualiter. tractat materiam ſucceſſionum ab inteſtato minus clare, ipſam per diſtinctionem clarius & breuius comprehendes, dic ergo. Aut quæris qualiter deſcendentes ſuccedant aſcendentibus, aut econtra qualiter aſcendẽtes ſuccedant deſcendentibus, aut qualiter collaterales ſuccedant collateralibus. In primo caſu refert, aut ſuperſunt legitimi & naturales, vt ſuſcepti ex legitimo matrimonio. 32. q. 4. c. liberi. C. de ſuis & leg. hæred. per totum, in ſtit. de nup. in prin. Aut legitimi & ciuiles tantum, vt adoptiui, de quibus. j. de cogn. leg. c. vnico. Aut legitimi & ſpiritualis, de quibus, j. de cogna. ſpirituali. per totum. Aut naturales tantum, vt nati ex cõcubina indubitato affectu habita. Aut naturales ab initio, ſed ex poſt facto naturales & legitimi & hi poſſunt dici legitimati. j. qui filij ſint legi. c. tanta vbi Ho. ponit iſta omnia genera filiorum, & in ſumma illius ti. §. j. Aut ſunt ſpũales tm̃, vnde oẽs ſumus filij Papæ. j. de crimine falſi. c. q̃ graui. Aut neq; naturales neq; legitimi, vt ſunt nati ex illicito & damnato coitu vt ſpurij. Si legitimi & naturales tunc, aut ſunt liberi & ex liberis parentib. ſuſcepti, aut non. Si ſic tunc, aut ſuperſunt tm̃ filij pri-
1 mi gradus, aut ſuperſunt vlteriores. † In primo caſu aut oẽs emancipati, aut oẽs in pt̃ãte, & tũc iure veteri, & nouo ſuccedunt ęqualiter ſublata dñia ſexus, vt C. de leg. hære. l. lege. 12. tabularũ, de ſuis & leg. hære. l. vl. & in C. de ſuis. & leg. hære. aut. in ſucceſſione. & inſti. de hære. quæ ab inteſt. defer. §. emancipati. Aut ſuperſunt quidã emãcipati, & quidã in pt̃ãte, & tunc iure veteri filiorum vocabantur emancipati de iure prætorio, exiſtentes in poteſtate de iure ciuili, omnes tamen æqualiter, licet diuerſis iuribus vocarentur, vt C. de leg. hære. l. meminimus. ibi cum igitur &c. & ff. de bonorum poſ. l. ſed cum patrono. §. bonorum. Iure verò authenticorum vocantur etiam de iure ciuili emancipati cum ſuis æqualiter, vt in auth. de hæred. quæ ab inteſt. §. reliquum. ibi nulla &c. coll. 9. Si verò ſupſunt vlteriores tunc, aut erant concepti viuente eo de cuius hære-
2 ditate agitur, aut eo mortuo. † Si eo viuente, aut naſcuntur ſuperſtite eo per quem coniunguntur, & conſtat eos excludi ſi ille velit hæreditatem adire, quia præcedit eos in gradu, ſed ſi noluit vel non poſſit, quia moritur antequam adeat vocantur vlteriores per eum coniuncti. Et ſi ſoli eodem gradu vocãtur ęqualiter. Si cum patruis vocantur in ſtirpes iure veteri & nouo, & idem ſi naſcuntur mortuo patre, quia paria ſunt eum non eſſe mortuum & repudiare, & eum mori anteq̃ repudiet. Si non erant concepti viuente ſed potius mortuo eo de cuius hæreditate agitur, tunc nec prætorio nec ciuili iure vocantur, nec excluduntur ſequentes, vt hæc omnia euidenter probantur. C. de ſuis & leg. hære. l. nepotes. & in d. aut. in ſucceſſione. C. de ſuis. & legi. hæred. & inſti. de hære. quæ ab inteſ. §. cũ filius, & in auth. de hære. quæ ab inteſt. §. reliquum. ff. de iniuſto. rup. & irrito teſta. l. ſi quis exheredato filio. §. ſed hoc ita. vnde cog. l. j. §. ſi quis proximorum. & de ſuis & legi. hære. l. j. §. ſciẽdum, & l. Titius. & l. ſeq. & inſti. de hære. ab inteſt. § cũ aũt. Et hæc intellige vera eſſe niſi ex ęquitate tit. C. de ijs quæ ante apertas tabu. l. vnica. & de cadu. tol. l. vnica. §. in nouiſſimo eo caſu, qui competebat ius adeundi filio. Item præmiſſa procedunt ſi naſcantur eo exiſtente in pt̃ãte per quem coniunguntur. Si verò ſit emancipatus, & nepotes reperiantur in pt̃ãte eius de cuius ſucceſſione tractatur, conſiderato iure ciuili antiquo præferuntur ſimul, & tm̃ conſequitur filius, quantũ oẽs nepotes, ex eo nati, vt patet. ff. de coniun. cũ eman. libe. eius. l. j. §. inter ꝓſum. & de bo. poſ. ꝯ tab. l. j. §. qui hẽbat & l. cum emancipatus. §. ſi pater emancipatus. Sed iure nouo authenticorũ pferunt filij, quia priores in gradu, cũ ſublata ſit dñia patriæ pt̃ãtis, & ſit correctus ille titulus de coniun. cũ eman. &c. vt no. Accur. ibi in l. j. glo. j. ver. ſed hoc æditum &c. & ff. de inoſ. teſta. l. ſi proponas gl. 4. C. de ſuis & leg. hæredi. l. fi. & in auth. in ſucceſſione. Quod verum ſm̃ Iac. de Ra. & Cy. in ſucceſſione ab inteſtato, ſed in ſucceſſione ex teſtamento titulus ille non eſt correctus, vnde querela eſt ex teſtamento, licet reducat rem ad cãm inteſtati, vt in l. alleg. ſi proponas. quod dic vt plene no. in
3 d. auth. in ſucceſſione. † Si ſint filii ſerui, ſeu ex ſeruis coniunctis, vel ſerua & libero ſuſcepti ex legitimo matrimonio, tunc dic q tales non ſunt legitimi, nemo quo ad ordines, neq; quo ad hæreditates vt ſ. de ſeruis non ordi. per totum. Nam cum ſerui nihil habeant proprium, filij eis ſuccedere nõ poſſunt. ff. de reg. iur. l. q attinet. & l. ſeruitutẽ. cum ibi alle. & hoc tenet, Hoſt. in ſumma tit. qui filij ſunt legi. §. an vtrunq; genus. verſi.
4 hoc etiam no. Et ẽt. j. qui filij ſint legi. tanta. in fi. † Si autẽ mortuo aſcendente ſuperſunt deſcendentes legitimi & ciuiles tãtũ vt adoptiui, tunc ſi dantur in adoptionẽ aſcendentib. per lineã maſculinã vel fœmininam ſuccedunt eis ex teſtõ & ab inteſtato, & exhæredati habent querelã, ſi verò extraneis tunc, aut moritur pater adoptiuus teſtatus, aut inteſtatus. Si teſtatus tunc regulariter nihil relinquere cogitur. Fallit in caſu ſi arrogatus ſit impubes, nã tunc cogitur pater arrogato quartam relinquere ex conſtitutione diui Pij vt in l. ſi arrogator. & ti. de inoſ. teſt. Pap. contra veterani. §. ſi quis ita ſimpliciter vt dicit Dy. Sed quid ſi erat factus pubes an debet ei quarta Cy. C. de ado. l. 2. in fi. diſtinguit ſic, aut ille filius exit de familia patris arrogatoris eo viuẽte, aut eo mortuo. Primo caſu, aut exit per mortẽ ꝓpriã, & tũc nihil hẽt, & nihil trãſmittit vt ff. de colla. bo. l. j. §. ſi impuberi. aut exit p emancipationẽ, & tũc ſi cũ cã, planũ eſt, ſi ſine cã imputet ſibi q ſe pmiſit emãcipari. Scdo caſu aut pr̃ moriẽs exhæredat eũ cũ cã, & tũc excluſus ẽ vt d. §. cũ aũt, aut exhæredat eũ ſine cã vel pterit, & tũc hẽt remedia illa q̃ hẽt filius vt C. de inoſ. te. l. cũ q̃ritur. & l. parẽtib. & forte remedia conſtũnis diui Pij inquãtũ neceſſaria ſunt, ſibi concedenda ſunt, cũ hoc ſuadeat rõ. Si aũt moritur pr̃ adoptiuus inteſtatus tũc, aut ſine legitimis & naturalib. & tũc ſm̃ oẽs ſuccedunt adoptiui, aut ſtantib. legitimis & naturalib. & tunc reprobata quorũdã opi. q dixerũt ꝯtriũ vocabiſ ęqualiter cũ legitimis & naturalib. ſi tpe mortis reperiant in poteſtate, vt hęc

omnia

...ria probantur.C.de ſuis & leg.hære.l.ſi te.& l.vlt.Et vide,
quod no.Ho.in ſumma.ti.de cog.legali.§.quis ſit effectus.vbi
breuiter diſtinguit inter arrogatum qui tranſit in poteſtatem,
arrogantis,& ab inteſtato ſuccedit, & contra teſtamentū que
relam habet, & ius ſui hæredis habet,vt C.de inoſ.teſt.l.paren
tibus.& l.licimus.§.ſi de adop.l.cum in adoptiuis.§.vlt. & l.all.
arrogator.& adoptatum qui ſi adoptatur ab extraneo nihil ha-
bet niſi iura ſucceſsionis ab inteſtato ,vt in l.alle.cum in ado-
ptiuis.§.ſed ſi quis.Si verò adoptatur ab auo paterno, vel ma-
terno,vel alio ſuperiori a quo recte deſcendit, tunc idem iu-
ris eſt,quod de arrogato,ſecus ſi adoptaretur ab aliquo collate
rali,puta patrono,vel fratre,ſic intelligit.l.alleg. cum in adopti
5 uis.§.cum vero.& inſti. de ado. ver.ſi verò.†Si ſuperſint ſpiri-
tuales,& legitimi vt filioli,dic q tales non ſuccedunt ſm Ho.
6 in c.all.tanta.& in d.§.an vtrunq;.†In quarto caſu.ſ.qn mortuo
aſcendente naturales tantum.ſ.nati de concubina, quæ in do-
mo,& indubitato affectu coniuncta eſt,vt ff.de concu.l.j 2.&
3.& tali,quæ in vxorem haberi poteſt vt C.de concubinis. le.
vnica.ſuperſunt,tunc aut extantibus legitimis,aut non extan-
tibus.Primo caſu aut decedit pater teſtatus, aut inteſtatus. Si
teſtatus pōt eos inſtituere in vnica vt C. de natu.lib.l. 2. & in
auth. ibi ſignata.Si inteſtatus in nihilum ſuccedunt,ſed aluntur
vt in authen.de nat.libe. §.ſi verò.& C.de na.lib.authen.licet.
Secundo caſu qn non extantibus legitimis filij naturales ſup-
ſunt,tunc aut ſuperſunt extantibus parentibus,aut non extan
tibus.Si extantibus,aut decedit teſtatus & poteſt naturales in-
ſtituere inſolidum parentibus relinquēdo legitimam.Aut in-
teſtatus & non ſupereſt coniunx legitima,& tunc ſuccedunt,
7 in duas vncias vt in prædicta auth.licet.†Quinto caſu.ſ.quan
do ſuperſunt naturales ab initio,ſed ex poſtfacto legitimi per
ſequens matrimonium vt in c.alle.tanta.Et alijs modis de qui
bus per Hoſt.in ſumma ti.qui filij ſint leg.§.qualiter & a quo,
& tales naturalibus & legitimis in omnibus æquiparantur.Sed
hoc fallit in feudo in quo nec legitimi tantum.ſ.adoptiui,nec
naturales quamuis poſtea fiant legitimi ſuccedunt,vt in li.feu.
ſi de feu.controuerſia fuerit.c.adoptiuus.& c.naturales,ſecun
dum Hoſt.§.qui filij ſint legi.Iſtor.Sed Go.de bello viſu in d.ca.
naturales.tenet contrarium de æquitate in filijs naturalibus le-
gitimatis per matrimonium,per c.alle.tanta.& in auth.de in-
8 ce.nup.§.indubitatum.col.7.†In ſexto caſu.ſ.quando ſunt ſpi
rituales tantum,non ſuccedunt,alias Papa haberet innumera-
9 biles ſucceſſores. †In ſeptimo caſu.ſ.quando ſuperſunt ſpurij,
aut tractatur de ſucceſsione lineæ paternæ,aut maternæ. Si pa
ternæ ſpurij,vel ex illicito coitu nati nulli ſuccedunt,vt in au-
then.quib.mod.na.eff.ſui.§.vlti.& ff.vnde cog l.ſi ſpurius.C.in
ceſtis nup.auth.ex complexu.32.q.4.dicat aliquis.Si maternæ
tunc,aut tractatur de ſucceſsione matris,aut coniunctorū per
matrem.Si matris tunc,aut mater non eſt illuſtris,aut eſt illu-
ſtris.Si non eſt mater illuſtris tunc,aut ſunt ſpurij,vulgo quæ-
ſiti,aut ſpurij ſunt inceſtuoſi vel nefarij,vel alias ex illicito, &
damnabili coitu ſuſcepti.Si ſunt vulgo quæſiti ſuccedunt ma-
tri indiſtinctè,vt ff.ad Tertul.l.j.§.j.ve.ſed vulgo.& inſti.de ſe-
natuſ.orficiano.§.nouiſsime.Si ſunt ſuſcepti ex damnabili coi
tu,vt ex vxorato alteri mulieri,vel ordinato,vel religioſo vel
conſanguineo, vel affini non ſuccedunt,vt in auth.quib. mod.
na.eff.ſui.§.vlti.col.7.Si eſt mater illuſtris tunc dic vt leg.& no.
C.ad orfi.l.ſi qua mulier. Si quæris de ſucceſsione coniuncto-
rum per matrem, tunc dic indiſtinctè quod ſuccedunt, & eis
ſucceditur,vt ff.vnde cog.l.ſi ſpurius & l.hac parte.Secūdo ca-
ſu principali.ſ.quando quæritur qualiter aſcendentes ſuccedāt,
refert,aut ſupereſt pater & mater tantum,aut pater tm̄,aut ma
ter tm̄, aut vterq; ſimul vel alter eorū tm̄ cum fratrib. vtrinq;
coniunctis,aut cum fratrib. coniunctis ex altera parte tātum,
10 aut auus & auia tm̄,aut auus vel auia vna cū fratrib.†Primo ca
ſu iure veteri præferebatur pater matri,ſi filius fuerat in ptāte,
quia olim pater omnia occupabat iure peculij, & quia pr̄ erat
agnatus,mater verò erat cognata,vt ff.ad Tert.l.2.& le.vlti. &
hæc erant tunc vera in naturali & legi. patre, ſecus in naturali
tm̄,qui non hēt in ptāte,& ſic non hēt beneficium manumiſ-
ſionis vt ff.de coniug.li.l.vlt.item ſecus in legitimo vt ff.ad ter.
l.patrem.Hodie verò filius habet heredem,& non occupat pa
ter iure peculij,vt in auth.de hære.quæ ab inteſ.§ j.item ſubla
ta eſt differentia agnationis & cognationis vt eo.ti.§. nulla &
ideo pater & mater pariter vocantur vt C.ad Tert.in aut. de-
functo.j.rñ.Secundo caſu qn̄ ſupereſt pater tm̄,& tertio qn̄ ſu
pereſt mater tm̄,& tunc ille ſuperſtes ſuccedit,& excludit auū
& auiā,& alios aſcendentes ex quolibet latere vt in d.auth. de
11 functo.& inſti.ad Tert.p totū.†Quarto caſu.ſ.qn̄ vterq;,vel al-
ter parentū cū fratrib.vel ſororibus,qualiter olim vocabantur
habes inſti.ad Tertul.§.pater,hodie ſimul vocantur in portio
nes viriles,vt in auth de hære.quæ ab inteſt.§.cōſequens.& in
12 d.auth. defuncto.in fi.†Quinto caſu.ſ.qn̄ ſunt auus & auia,nā
tunc æqualiter ſuccedunt.Et idem ſi ſunt auus paternus, & a-
uia paterna ex vna parte,& auus maternus & auia materna ex
alia.Si verò eſt auus maternus & auia materna ex vna parte,&
ſolus auus paternus ex alia,tunc tantum ſ[illegible]bebit auus pater-
nus quantum illi duo.Et ſi ſint auus paternus & auia paterna,
ex vna parte,& auus maternus vel auia materna ex alia tm̄ ha-
bebit iſte ſolus vel iſta ſola quantum illi duo ſimul,vt in d. au
13 then.de functo.j.& 2.reſpon.cum ſua glo.†In ſexto caſu.ſ.qn̄
ſupereſt frater vel ſoror ex vna parte, & auus vel auia ex alia,
eſt opi.inter Bul.ex vna parte,& Mar.& Io.ex alia, vt in auth.
defuncto.dicit.n.Bul.q frater vel ſoror excludit auū & auiā,
per illam auth.quæ dicit in fi.cum aſcendentibus in gradu pro-
ximis,ergo vlteriores excludūtur per fratres.Præterea frater
vocatur cum patre,& pr̄ excludit auū vt in prin.illius auth.er
go &c.iuxta illud ſi vinco vincentē te &c.vt ff.de diuer.& tē-
pora.præſcr.l.de acceſsionibus.Io.& Mar.dn̄t auū & auiā cum
fratre & ſorore vocari,quia proximus eſt quē nemo antecedit
ſed iſti a nemine præceduntur, quia ſunt in ſecundo gradu.ſi-
cut & fratres vt ff.de gradi.l.j.& l.iuriſcon.§.ſecundo gradu.er
go vocantur cum eis pariter,ar.ff.de ver.ſign.l.proxi. & vnde
cog.l.j.§.proxi.& de ſuis & leg.hære.l.j §.hæreditas.Non obſt.
illud ſi vinco vincentem te.quia illud generale habet locū, qn̄
vnus ab alio habet cām,vt in d.l.de acceſsionibus.in prin.alias
non,vt patet.C.de natu.libe.in aut.licet patri.quod dic vt ibi,
vel eſt dicendum q frater non vincit patrem licet eſt ei ſimi-
lis,ſed tunc videtur obſtare per alium modum, quia ſi pater,
cū fratre eſt ſimilis,& frater vincit auum , ergo frater vincere
debet.Opinionem Io.& Mar.tenet Fran.Accu.Idem videtur
tenere Cy.in d.auth.defuncto.Tertio caſu principali.ſ.cū tra-
ctatur de ſucceſsione collateralium. † Aut ſuperſunt vtrinque
14 coniuncti tm̄ & ſuccedunt vt ff.de ſuis & legi.hæred. l.j.§. vlt.
aut ſuperſunt coniuncti ex altera parte tantū vel cōſanguinei,
tm̄ & tunc,aut ex legitimo matrimonio nati,aut non.Si ex le-
gitimo matrimonio,nati ſuccedunt.C.de legi.hære. in authē.
poſt fratres.Si non ex legitimo matrimonio,aut ſunt coniun-
cti per patrem tm̄,& non ſuccedunt vt in auth.quib. mod.na.
ef.ſui.§.filium.Si per matrem ſuccedunt etiam ſpurij,vel vul-
go quæſiti,vt ff.vnde cog.l.2.Aut ſuperſunt vterini tm̄ & con
ſanguinei tm̄,& tunc pariter ſuccedūt in bonis a ſe quæſitis,
ſed in bonis quæſitis a patre præferuntur conſanguinei, in bo-
nis verò quæſitis a matre præferuntur vterini vt ſ.tit.prox.de
eman.vlt.rñ.& tn̄ in hoc remanet illa lex non correcta.Aut ſu
perſunt vtrinq; coniuncti cum conſanguineis tm̄ vel vterinis
tm̄,& tunc præferuntur in bonis vndecunq; quæſitis,vt C.cō
munia de ſuc.auth.itaq; nā duplici iure vtentes &c.& in corpo
re vnde ſumitur de conſang.& vterinis & fratribus.§.morien
te igitur.Aut ſuperſunt fratres & filij fratrum, & tunc ſucce-
dunt eadem diſtinctione ſeruata vtrinq; coniunctorū, & non
coniunctorum,vt C.de leg.hær.in auth.ceſſante & dic vt ibi.
Aut ſuperſunt fratres & nepotes fratrū,vel vlteriores,& tunc
qui potior eſt in gradu potior eſt in iure vt C.de legi. hæredi.
l.poſt fratres fratrumq; filios.Hæc diſtinctio ſumitur ex nota
tis per glo.in auth.de conſan.& vter.fratribus in glo.hic autē,
& C.cōia de ſuc.in aut.itaq;& per Dy.& etiam Cy.vbi ponūt
illam diſtinctionem paucis additis.

¶ De ſepulturis. Rubrica.

1 *Sepulturam non eligit cui de iure interdicitur.*
2 *Sepulturam non eligit impubes.*
3 *Sepulturam non eligit furioſus.*
4 *Sepulturam non eligit religioſus.*
5 *Sepulturam non eligit.*
6 *Sepultura non eligenda vbi non habetur ius ſepulturæ.*
7 *Sepultura non eligatur niſi parochiali eccleſia canonica relinquatur.*
8 *Sepultura non eligatur ex contemptu parochialis eccleſiæ.*
9 *Sepultura vbilibet eligi poteſt dum id bona fide fiat,*
10 *Canonica non debetur de donatione inter viuos.*
11 *Canonica non debetur de relictis ſingularibus perſonis.*
12 *Canonica non debetur de relictis , pro ornamentis ſacerdotalibus.17.*
13 *Canonica epiſcopalis debetur de omnibus relictis pijs locis.*
14 *Canonica parochialis de quibus relictis debeatur.16.*

15 *Conuerſionis deſcriptio.* 18.20.
19 *Parochialis eccleſia quæ dicatur.*
21 *Canonica epiſcopalis pluribus competens, quomodo diuidenda.* 53.
22 *Maioritati deferendum.*

DE his. Si quæris quando aliquis dimiſſa eccle
ſia parochiali in qua ſepeliri debebat, e
ligit alibi ſepulturam, vtrum valeat & teneat ele-
ctio, & vtrum de relictis per eum alijs eccleſijs,
vel locis, ſeu perſonis canonica portio, dimiſſæ ec-
cleſiæ debeatur, diſtingue. Aut quæris vtrum valeat, & teneat
electio ſepulturæ, aut vtrum de relictis per eum canonica por
1 tio debeatur. †In primo caſu aut ille qui ſibi eligit ſepulturam
vel pro quo ſeu cui eligitur ſepultura eſt talis cui interdicitur,
a iure eccleſiaſtica ſepultura, puta ratione interdicti. ſ. de offi.
deleg. ſanè quia. de iureiur. ex reſcripto. j. e. c. in noſtra. & c. ſa
cris. de ſpon. non eſt nobis. de verb. ſigni. cum in partibus. vel
quia paganus vel hæreticus vel Iudæus, de conſe. diſt. j. eccleſiã
& c. ſe. vel ſur vel latro vel vſurarius per eccleſiam publicatus.
j. de furt. ca. fures. de vſur. quia in omnibus. vel quia ſe ipſum
interfecit. 23. q. 5. placuit. vel quia poſt mortem conuincitur,
de hæreſi. 24. q. 2. ſane profertur. item blaſphemus Dei nolẽs
pœnitere vt j. de maledi. ſtatuimus. item monachus propriũ
habens. vt j. de ſtatu monacho. c. monachi. & c. ſuper quodam
item qui preſbyterum in teſtamento tutorem relinquit. 88.
diſt. neq; apud melius. 21. qõ. 3. Cyprianus. item decedens in
excommunicationes etiam minori, vt j. de hæretici. ſicut. 25.
quæſtione ſecunda ſanè quod ſuper. item in caſib. de decimis
prohibemus. de cenſibus innouamus, & generaliter quicunq;
ab eccleſiæ vnitate decedit, vel quicunque notorius mortalis
peccator 13. q. 2. non æſtimemus. & c. quæſitum. & c. quibus.
& c. pro obeuntibus. 23. q. 5. placuit. & q. 7. quicunq; clericus.
tales n. non ſunt ſepeliendi, ſecus ſi aliquis peccator ſit recon-
ciliatus eccleſiæ, nam talis ſepeliendus eſt. Sed hoc fallit in ra-
ptore, ſeu violatore eccleſiæ ſæpius monito, & in pertinacia
ſua vſq; ad mortem perſeueranti, quod dic vt leg. & no. j. de ra
pt. ſuper eo. & in defunctis in torneamentis, quod dic vt leg. &
no. j. de torneamentis. c. j. in his caſibus qui ſunt. 16. interdici
tur eccleſiaſtica ſepultura. Et ſi qui alij caſus reperiantur, de
quibus per Ber. & Hoſt. j. c. ex parte per Goſ. in ſumma. eod.
tit. §. interdicitur. & per fratrem Io. in ſumma confeſ. hoc tit.
q. 3. & tunc electio ſepulturæ facta non valet, vt in iurib. alleg.
quia contra iuris prohibitionem, arg. C. de legi. l. non dubiũ.
Aut non eſt talis cui a iure interdicitur eccleſiaſtica ſepultura
& tunc, aut electio ſepulturæ fit per talem qui non poteſt eli-
gere & tunc non valet electio, †vt ſi impubes eligat ſibi ſepul-
2 turam quod non poteſt, ſiue ſit in poteſtate, ſiue ſit ſui iuris,
quia nec teſtari poteſt vt ff. de teſta. l. qua ætate licet pater ſibi
eligere poſsit, ſi eum habeat in poteſtate vt j. e. de vxo. §. 1. cũ
& ſibi teſtamentum facere poſsit. ff. de inoffi. teſta. l. Papinian.
§. ſed nec impuberis. & inſti. de pup. ſubſti. §. igitur. & rõne te-
ſtamenti ſepultura eligatur, vt 13. q. 2. placuit. & §. ſed aliud. vt
hoc no. Ber. j. e. in noſtra in princip & Hoſt. in ſumma. eod. ti.
§. & apud quem. ſub. §. tu verò. Et hæc fuit ſententia Vincen.
Lauren. & Goſ. quæ eſt vera ſi conſuetudo terræ habeat, alias
non, quod dic vt leg. & no. j. eod. l. pater. in prin. lib. 6. ſpecialı-
ter per Arch. in glo. hic corrigitur. de hoc etiam per Io. 13. q.
2. c. j. in fi. §. nunc quæritur vbi tenuit iſtam opin. vbi etiam de
3 hoc per Archi. in glo. fi. † Et idem poteſt dici de furioſo, vel
mente capto. ſ. q. non poſsit ſibi eligere ſepulturam. argum. ſ.
4 tit. proxi. cap. vlti §. vlti. cum ibi no. †Et de religioſo qui poteſt
commode ad ſuum monaſterium deportari, alias ſecus. vt j.
eo. c. religio. lib. 6. cum ibi no. per G. in glo. fin. & no. Inn. j. de
exceſ. præla. c. nimis iniquè. licet Hoſt. ibi, & j. de priui. cap. vt
priuilegia. & in c. alle. de vxo. & in §. alle. & apud quam. ſub. §.
5 eadem rõne. & ſ. e. c. j. in hoc contra, & male. †Idem de illo qui
eligit ſepulturam contra tenorem. c. j. j. eo. ti. li. 6. qui non po-
teſt alibi eligere, vt ibi in §. ſtatuentes. quod c. non videtur ha
bere locum in caſu vbi eccleſia in qua quis vouet iurat vel ꝓ-
mittit ſepeliri, eſt illa in qua ab inteſtato ſepeliri debebat, per
ea quæ no. Io. An. ibi in gl. ſ. & glo. pe. & etiam in nouella. Et
quia illa conſtitutio manauit in ipſius eccleſiæ fauorem, ergo
in ipſius pœnã reſolui nõ debet. j. de reg. iur. quod ob grãm li. 6
6 Aut electio ſepulturæ fit ꝑ talẽ qui põt eligere, & tũc † aut qs
eligit ſepulturã in eccleſia vel loco vbi non põt quia nõ habet
ius ſepulturæ qđ ius dicit Ray. cõpetere eccleſijs parochialib.
& alijs quib. a iure vel priuilegio eſt conceſſũ & hanc ſniãm te
net In. ſ. e. c. j. & hoc ſatis ꝓbat. ſ. c. ꝓx. ibi eſſe diſpoſita, &c.
vbi de hoc ꝑ Inn. Ho. verò dicit in ſum. e. ti. §. 2. & 3. ꝙ hoc ius
non hẽt quis niſi ei cõceſſũ fuerit ꝑ epm̃, & hoc credit Archi.
verius ꝑ c. nemo. de conſec. diſt. j. & ſ. c. ꝓxi. qđ dic, vt plene
no. j. de pac. c. j. ſuper verbo indulta libro 6. & tũc nõ valet ele
7 ctio, Aut in eccleſia ſeu loco vbi põt eligere & tũc † aut eligit
ſibi ſepulturam antequam relinquat eccleſiæ parochiali cano-
nicam portionẽ debitam, & tũc non valet electio vt ſ. e. cap. j.
ver. aliter &c. Et eſt hæc forma a iure ſtatuta ne contingat pa-
rochiales eccleſias defraudari, quia ſi primo poſſet corpus ſe-
peliri ſatis permitteret poſtea eccleſię clamare, Et in hoc dif-
fert a quarta epali, quæ de neceſsitate ante electionẽ ſepulturę
nõ eſt relinquẽda, & eſt rõ, quia cũ parochialis eccleſia impo-
tens ſit, magis fuit ei prouidẽdũ, quam epo qui ſe bñ iuuabit,
arg. 11. qõ. 3. pauper ff. de alie. iud. mu. cauſa facta l. 3. vt no. ibi.
Hoſt. & j. eo. cum ſuper Arch. poſt eum j. e. cum quis gl. fi. lib.
6. & Aſten. libro 6. e. ti. arti. 2. ſed Hugo. & hoc contra 13. q. 2.
c. placuit §. ſed aliud, quorum opiniones contrarias concordat,
ibi Archi. in glo. ſua vlt. dicens & credo quòd bñ, ꝙ ſniam H.
intelligit verã vbi teſtator condit teſtm̃ relinquendo quædam
eccleſijs quibuſcũq; ſniam verò Hugo. intelligit verã, vbi ſup
hoc nullum cõdit teſtm̃, ſed Io. An. in nouella in d. c. cũ quis &
ſ. e. c. j. & j. e. cũ ſuper, & c. certificari, dicit ꝙ hæc opi. Hoſt. &
Arch. nõ ſeruatur, nec placet, imò relinquat vel nõ relinquat,
tenebit electio ſepulturæ & ſatis eſt ꝙ eccleſia ſuũ ius proſeq
tur in legatis factis eccleſiæ apud q̃ ſepelit, vt tenet Ber. in ca
le. cũ ſup. ſm̃ Io. An. ibi. Aut quis elegit ſepulturã, poſtquam
reliquit eccleſiæ parochiali canonicã portionẽ debitã, vel etiã
ante, iuxta diſtinctionem proximè dictã. ſ. cum nullum condi
dit teſtm̃ & tunc, aut fuit electus, & tunc non valet, nec tenet
electio, qđ dic, vt leg. & no. j. eo. ti. c. j. libro 6. aut non fuit ele-
8 ctus ſed per ſeipſum elegit & tunc †aut ex temeritate vel con
temptu vel odio proprij ſacerdotis tranſit ad aliam eccleſiam
ſua eccleſia dimiſſa, & tũc non valet electio vt 13. q. 2. c. placuit
in prin. & §. ſed aliud 19. q. 3. mandamus, j. de conuer. coniug.
dudum, & ita poteſt intelligi & ſaluari antiqua opinio, de qua
no. 13. q. 2. facultates, §. nunc autẽ, & no. Ray. in ſumma ſua ti.
de ſepul §. nunc videndum, & Goſ. in ſumma ſua, eo. tit. §. apđ
quam eccleſiam & Tanc. Goſ. & Ber. j. c. ex parte, & Tan. Hu.
9 Ala. & Ber. ſ. c. proxi. gl. ex hoc c. pater. †Aut tranſit ad aliã ec-
cleſiam eligendo in ea ſepulturam, non ex temeritate, vel con
temptu vel dolo vel odio, ſed bona fide & tunc valet electio,
etiam ſi in loco minus religioſo eligat ſepulturam. 13. qõ. 2. vl-
tima voluntas. & ita loquitur. j. eo. cũ quis. in princ. & §. fi. lib.
6. & ſic tenẽt, Goſ. & Inn. ſ. c. proxi. & Goſ. j. eo. in noſtra. & in
ſumma. eo. ti. §. apud quam eccleſiam. & frater Ioã. in ſumma
con. hic tit. q. 8. & Aſten. eo. ti. arti. 2. & idem tenet Lau. Vinc.
& Io. & Ho. in ſum. eo. ti. & §. & apud. ver. ſi verò ſit magis &c.
& ita diſtinguit Archi. in d. c. j. glo. 3. li. 6. Si quæris de ſecũdo,
ſ. vtrũ de relictis per eũ alijs eccleſijs vel locis canonica portio
10 dimiſſæ eccleſiæ debeatur refert. † Aut quæris de donat. inter
viuos, & de illis nullam habebit parochialis eccleſia portionẽ,
arg. hic, j. reſpon. & no. Hoſt. in ſum. eod. ti. §. & de quibus, &
Io. And. j. eo. in noſtra, ſuper verbo voluntate. Aut de relictis,
11 in vl. volun. & tunc. †Aut quæris de ijs quæ quis relinquit pro
anima ſua conſanguineis, vel amicis, vel pauperib. vel alijs ſin-
gularib. perſonis, non eccleſijs, & tũc idẽ. j. de ver. ſig. ex par-
te. 2. §. j. ver. vel ijs ſ. de teſtamẽtis requiſiſti. §. illud autem. &
no. glo. ſ. e. c. relatũ. Aut de ijs quę reliquit eccleſijs vel alijs pijs
12 locis, & tũc, †aut quærit de ijs quæ in ornamẽtis ſacerdotalib.
vel ꝓ eis emẽdis vel recuperãdis, vel reparãdis, ſeu ꝓ fabrica,
vel luminarib. vel anniuerſario. 7. 20. 30. ſiue alijs ad ꝑpetuum
cultũ diuinũ ſpectãtib. relinquũtur, & de talib. canonica portio
13 nõ debet, vt ſ. de teſtamẽtis. c. fi. †Aut de alijs & tũc aut q̃ri de
canonica epali, & illa regŕ debet de oĩb. relictis eccleſijs, ſeu
pijs locis ſuæ dio. qđ dic, vt dixi in d. c. requiſiti. & no. ꝑ H. in §.
alle. & de qb. hæc tñ canonica epalis de neceſsitate ante electio
nẽ ſepulturæ nõ eſt relinquẽda, & in hoc differt a quarta paro
14 chiali vt no. Ho. j. e. cũ ſup. †Aut q̃ris de canonica eccleſiæ pa-
rochialis & tũc refert aut hmõi parochianus ingredit religio
nẽ approbatã aut ñ, ſi igredit religionẽ approbatã, & ꝓ hoc ta
citè eligit in ſuo monaſterio ſepulturã vt j. e. ti. c. religioſi. li. 6.
tũc, aut ingredit monaſteriũ ĩ iſirmitate, aut in ſanitate, ſi ĩn-
firmitate, tũc aut ĩ infirmitate de qua đcedit, & tũc parochiali
ecclæ canonica portio debet vt hic in j. rñ. & ſ. c. relatũ. & ẽ rõ
qa ex quo trãſit ĩ infirmitate de qua obijt, qcqd dedit mona-
ſterio ad ꝙ trãſit ĩtelligit ꝓ aĩa cõtuliſſe, ſm̃ In. & H. & Io. an.
hic. Aut ĩ infirmitate đ q̃ non decedit, & tũc idẽ iuris ẽ, ac ſi ĩ ſa
nitate

nitate tranſiret, ar. hic 1.reſp. a contrario ſenſu: nam eo caſu intelligitur ea quæ dedit dediſſe pro ſuſtentatione vitę, ſecundum Inno. & Hoſt. Si ingreditur monaſteriũ in ſanitate tunc, aut quis ingreditur monaſterium ſeu religionem cauſa probationis, & moritur infra tempus probationis ſeu alias non profeſſus: aut moritur ꝓfeſſus. in primo caſu ſunt opiniones contrariæ, nam Tan. hic tenet ꝙ quantum ad canonicam portionem intelligitur mori parochianus primæ eccleſiæ, ar. j. de regularibus c. ſuper eo. & c. conſulti. & ca. ſtatuimus. ſed Goffr. hic. & in ſum. eo. tit. §. item quid ſi quis. tenet cõtrarium, quia licet non moriatur monachus eo quod profeſſionem nõ fecit, moritur tñ plenè conuerſus, & quia non reperitur voluntatem mutaſſe, & ideo canonica ceſſat ſm eum: & hoc videtur verius ſm Hoſti. hic, quia in ſanitate conuerſus eſt, vt dicit hæc decre. in. §. ſi vero. nec ponitur quod aliquid occaſione ſepulturæ relinquat: & ſaltem videtur voluiſſe domicilium cõmutare, & ideo deſijt eſſe parochianus primę eccleſiæ. j. de parochi. ſignificauit. ſm eum qui idem tenet in ſum. eo. tit. §. an licitum ſit. ver. quid ſi intrauit. & idem tenet frater Io. in ſumma confeſ. eo. tit. q. 28. alias. 33. quid ſi quis intrat. & hanc ſen-
15 tentiam videtur approbare Inno. ſ. eo. relatum. in 1. glo. † Sed opi. Tanc. anteceſſoris ſui in archidiaconatu Bonon. tenet Archid. j. eo. cum quis. in glo. quid ſi quis. quia non eſt verum ꝙ is qui ingreditur monaſterium cauſa ꝓbationis ſit plenè conuerſus, quia conuerſio eſt vndiq; verſio, vt plenè conuerſus haberet omnia iure conuerti, quod falſum eſt, vt patet. j. de elec. c. ex eo. lib. 6. & contra hoc facit expreſsè. j. de regularibus. c. beneficium. & de ſenten. excom. c. religioſo. §. quamuis. eo. lib. Item nõ eſt verum ꝙ videatur ex hoc voluiſſe mutare domicilium, vt patet in eo quod le. & no. 13. q. 2. c. vnaquęq;. §. quia ergo. Opinionem vero Goffr. & Hoſti. tenent ipſe Archi. 13. q. 2. c. placuit. ſuper verbo ſuſcepit & Gul. de Monte Lau. extra. eo. titu. ſuper cathedram. §. verum. ſuper verbo de qua deceſſerit. in cle. & credo quòd bene. Nec obſtant rationes. ſ. per Archi. allegatę: nam pro tanto dicitur talis non plenè conuerſus quo ad caſus prædictos, quia infra tempus poteſt ad ſeculũ liberè remeare, vt. j. de regularib. c. ſtatuimus. eo. tit. is qui. li. 6.
16 † verè tamen religioſus dici poteſt quo ad hoc, ꝙ ſi tempore ingreſſus erat excõicatus propter iniectionem manuũ in clericum, ꝙ Abbas ſuus vel alius ſuperior puta prior tpe probationis poſsit eum abſoluere, vt ſatis probatur. j. de ſent. excõ. cum illorum. §. s. ver. & alibi. cum ver. ſe. vt no. Hoſti. in c. alle. ſtatuimus. & Inno. j. de ſent. excõ. monachi. & huius ſententię fuit Ray. quam tenet etiam Archi. in ca. alleg. relig. §. quamuis. & Aſten. lib. 6. eo. tit. art. 3. q. quid ſi quis intret. item fortè quo ad hoc, vt in loco religioſo debeant ſepeliri, iuxta. c. religioſi. j. eo. lib. 6. & quo ad hoc vt valeant promoueri ad ordines a diœceſano prioratuum vel locorum religioſorum vbi morãtur, iuxta c. cum nullius. §. vlt. j. de tempo. ordi. lib. 6. vnde hoc caſu ſatis plena conuerſio dici poteſt, in qua quis perſeuerat vſq; ad mortem, arg. eorum quę leg. & not. j. de bap. maiores. in fin. & de ſpon. tua nos. C. de dona. inter vir. & vxor. l. donationes. Si moritur in religione profeſſus, tunc conſtat ꝙ eccleſiæ parochiali cuius ante parochia fuerat portio canonica nõ debetur, vt hic in. §. ſi vero. licet Inno. hic in glo. 1. dicat hanc decre. loqui qñ quis tranſit ad monaſteriũ & ibi confert ſua, non vt ibi ſit ꝓfeſſus, ſed vt viuat vti priuilegiatus, ſimile. j. eo. in noſtra. de priuil. c. 3. §. de cõfratribus. & c. vt priuilegia. quia ſi ibi profiteretur, canonicam portionẽ de omnibus quæ daret illi eccleſiæ haberet eccleſia parochialis etiam ſi longo tẽpore poſtquam ingreſſus eſt, moriatur, quia tũc fingitur mori, & ſic loquitur. ſ. eo. relatum. ſm eum: quod nõ credo per tex. quis dicit ad religioſa loca ſe transferunt vel tranſeunt &c. & quæ dicit ſi vero ad religioſa loca ſe in ſanitate tranſtulerint, &c. per quod patet expreſsè quòd loquitur de ingredientibus, quia nõ poſſent tranſire ad religionẽ niſi ingrederentur. Si non ingreditur religionem approbatam, tunc refert ſm Ber. & Abb. ſ. eo. c. 1. ſuper verbo ſui iudicij, aut quæritur de relictis per eum illi eccleſiæ in qua eligit ſepulturam, & conſtat ꝙ de illa canonica portio debetur eccleſiæ parochiali vt ibi 1 idẽ de oblationibus & alijs emolumentis quæ eccleſię ſepulturę obueniunt occaſione, & in die ſepulturæ de. vij. enim. xx. & xxx. nihil eſt deducendum. ſ. de teſtamentis. c. fin. vel dic ꝙ licet de his quæ relinquuntur pro illa, nulla fiat deductio, de his tñ quæ ibi offeruntur fiet deductio vt. j. eo. in noſtra: primam tamẽ expoſitionem approbat conſuetudo ſm Hoſti. & Ioan. Andr. ibi.
17 † Fallit in ijs quæ quis relinquit in ornamentis eccleſiæ, & ſine fraude vt. ſ. de teſtamentis. c. vlt. & in armis & equis, pro ſubſidio Terræ Sanctę relictis, de quibus nihil detrahitur vt. j. eo. in noſtra. vt no. Ber. in c. relatum. fallit & in alijs caſibus no. j. ver. ibi. poſitis per Hoſti. quos ſtatim ſubdam. Aut de relictis alijs eccleſijs ſeu locis, & tunc ſecus vt. j. eo. in noſtra. & eſt ratio ſm Abb. nam ſi nullam aliam ſepulturã eligiſſet, & aliqua legaſſet alijs eccleſijs, nihil luiſſet parochi. eccleſia in illa petitura, ad quid ergo grauabuntur aliæ eccleſiæ pro electione ſepulturæ alibi facta, & ſic ſine culpa ſua ius ſuum amiſſit, quod eſt contra. cap. 2. ſ. de conſti. j. de reg. iur. c. odia. lib. 6. & hanc opin. tenet Ber. j. eo. cum ſuper. & c. certificari. in gl. 1. quę fuit Tan. & idem Innoc. ſ. eo. relatum. & Goff. in ſuo libello iuris canonici. eo. tit. §. ſed nunquid. & Ray. eo. ti. §. 8. item elicii. & frater Ioan. in ſumma confeſ. eo. titu. q. 15. deinde alias demũ quæro &c. Et eſt alia ratio: quia cum paroch. eccleſiæ fiat iniuria de corpore quod alibi ſepelitur, fit ibi recompenſatio, ꝙ illa eccleſia det quartam, arg. ff. de iureiu. l. cum qui. ſed Hoſt. ſ.
18 eo. c. dicit & idem † Pe. de Samp. ibi &. j. eo. in noſtra. & Ala. & Aegid. & Pet. de Samp. in ſ. c. 2. ꝙ cum verbum generale iudicij ibi in tex. comprehẽdat omnia relicta pro anima ſiue eccleſiæ in qua eligitur ſepultura, ſiue alij, ideo gñaliter intelligit cuicunq; eccleſiæ ſit relictum & qualecunq; ſit, arg. ſ. de teſt. relatum. 2. s. reſpon. ita ꝙ parochi. eccleſia non ſolum de his quæ occaſione ſepulturæ relinquuntur, ſed etiam de relictis omnibus alijs eccleſijs ſuam percipit portionem, pro hoc quod leg. & no. ſ. eo. relatũ. &. j. eo. cũ ſuper. ibi de teſtamẽto ipſius, &c. vbi ſm eum exponitur, id eſt de relictis in teſtamẽto pro anima: pro hac etiam ſententia facit expreſsè. 13. q. 2. c. placuit. §. ſed aliud. in fin. &. j. eo. in noſtra. §. talem & iſtam opi. ſequitur Archi. in. §. alle. ſed aliud. ſuper verbo eorum. vbi de hoc vide. Primam tamen opin. tenet Archi. in c. alleg. cum quis. glo. dicit Inno. &c. lib. 6. & Io. Andr. ſ. eo. cap. 1. certificari. & Car. & Io. Andr. extra eo. tit. c. ſuper cathedra. §. verum. in cle. per rõnem prædictam: alias ſi curatus de omnibus relictis haberet quartam, eſſet fortunatus, ſi haberet ſubditum qui centũ milia marcharum legaſſet. Item legatarius integrum debet habere legatum regulariter, & ideo defalcationem eius denego vbi nõ eſt in iure expreſſum, ar. ff. de reg. iur. l. 1. pręſertim ne vltimę voluntates quæ pro lege ſeruãtur, in aut. de nup. §. diſponit. col. 4. minuantur, & vltimę voluntatis prorſus ſit libera. C. de ſacroſan. eccle. l. 1. ſm Cardi. ibi. Nec obſtant c. alle. relatum. ſ. eo. & §. alleg. ſed aliud. quia loquuntur qñ vitium intercedit, vt patet ex integro antiquo canone qui fuit Leonis, & malũ eſt ꝙ decre. ſic fuit interciſa: nam loquitur qñ monachi ſuadent laicis, ꝙ ſe conuertant nõ zelo charitatis, ſed vitio rapacitatis: & qñ parochi. eccleſiæ nil relinquunt: vnde propter vitium remouendum fuit iſtud ſtatutum, vt qui fuerunt ſocij paſsionum, ſint & conſolationum & hoc vitium innuit litera illius decre. in princ. vbi dicit a modo &c. & hoc mihi verius videť. Nunc ecce verſus no. Hoſti. ſ. eo. relatũ. Participare vetant niſi fraudis ſis lue ſultus. Gratia conditio, fauor, ac affectio cultus. Participare vetant. i. ea quæ ſequuntur prohibent ꝙ epiſcopus vel paroch. eccleſia de mortuarijs nullam percipiant portionem, a ſe qui recipis mortuariũ, niſi fraudis ſis lue ſultus, hoc eſt niſi hoc factum fuerit fraudulenter in quatuor vltimis caſibus ſupra de teſtamen. requiſiſti. gratia. i. priuilegium. ſ. de teſta. ca. officij. in fin. conditio, quando ſcilicet a teſtatore relinquitur certa, ita quòd vltra non exigatur quòd dic vt in c. alleg. officij. fauor. ſ. terræ Sanctę vt. j. eod. in noſtra. ac affectio, ſcilicet qñ obtentu perſonæ relinquitur. ſ. de teſtamentis requiſiſti in fi. cultus, vt. ſ. de teſtamentis cap. vlti. ſed & propter violentiam commiſſam ceſſat hæc canonica vt probatur. j. eo. cum liberũ
19 Hoſti. † Et quæ dicatur parochialis eccleſia, dic quòd illa duntaxat in qua quis officia conſueuit audire diuina, & eccleſiaſtica recipere ſacramenta: vt no. hic Inno. & Hoſti. & eſt expreſſum. j. eo. cum quis. 1. reſpon. lib. 6. licet Tan. Hug. Lau. & Ber. hic in glo. ecce ille contra, & male. Item Ioan. Andr. ſ. eo. titu. ca. 1. ſuper verbo iudicij. dicit quod vidit contra epiſcopos & paroch. eccleſias allegari, quod canonica eis nõ debetur de relictis iure inſtitutionis: itẽ nec de legatis niſi in eis ſit expreſſum quod legantur pro anima. ad primum adducunt. ſ. titu. 2. officij. & c. requiſiſti. & c. fin. j. de verb. ſign. ex parte. 3. qñ iura vtuntur verbo relicti & legati: ad ſm adducunt prædi. decret. requiſiſti. in princ. & quod no. j. eo. cum ſuper. s. gl. & c. in noſtra. ſuper verbo reliquit. Tu dicas contrariũ in vtroq; membro, & in primo probat id identitas rationis. ſ. de tranſac. ca. 2. de confir. vtili cum dilecta. & leges alleg. ibi in magna glo. hoc idem probant. ſ. eo. titu. cap. s. & 2. & hic &. j. eod. cum ſuper. hic enim dicit de iudicio defuncti deberi canonicã, iudicium

autem

aute.n defuncti heredis inſtitutionem includit: facit.C.de ſa-
croſan.eccle.l.t.j.eo.ti.cap.pen.lib.6.& quod no.eo.li. de reg.
iur.in iudicijs. decretalis enim. dicit canonicã deberi de om-
ni eo quod diſpoſuit teſtator, ſed diſpoſitio eſt verbum gene-
rale comprehendens inſtitutionem hæredis, fideicommiſſa, &
legata, vt patet.C.de teſtamentis.l.in teſtamẽtis.ſ. de teſt. quia
nos.&.j.eo.in noſtra.& in pſal.83. diſpoſui teſtamentũ electis
meis.& Actuum tertio in fi. Vos eſtis filij prophetarum & te-
ſtamenti, quod diſpoſuit Deus ad patres veſtros &c. Circa ſe-
cundum artic. aduertendum ꝙ nunquã de relicto eccleſiæ vel
loco, dubitatum eſt quin illud dicatur pro anima relictum, ſed
de relicto prelato vel rectore pij loci dubitatur, an intelligatur
pro anima relictũ, & canon apertè dicit ꝙ ſi fiat ab extraneo,
pro ſalute animæ dicitur eſſe factũ; hoc habetur. 12.q.3. pon-
tifices. cuius verba ponuntur.ſ.titu.2.requiſiſti.ver.nec eſt. Si
ergo relictum prælato quod cenſetur relictum eccleſiæ, dici-
tur pro anima relictũ, fortius & expreſsè relictũ eccleſię, item
conſtat ꝙ de funeralibus debetur, & illa nõ legantur, ergo nec
pro anima legantur. Ad quartũ ſit reſponſum ꝙ etiam non ex-
preſſum intelligitur, ſic.ſ.de reſcri.cap.2.cum ſimilibus. Item
conſtat ꝙ ſuper relictis eccleſijs, licet non addatur pro anima
non requiritur ſolennitas teſtamentorum.ſ.tit.2.relatum. ſm
Ioan.Andr.vbi.ſ.item ſcias ꝙ Io.Andr.j.eo.certificari, repro-
bat in iſta materia duas opin.quas tenuit Hoſti.primam ꝙ pa-
rochia. eccleſia habere debeat quartã de omnibus relictis etiã
alijs eccleſijs, vltra illam in qua ſepelitur: ſecundam ꝙ epiſco-
pus habere debeat canonicam etiã ab exemptis, & quod plus
eſt, etiam de relictis ab exempto, & hanc nititur iuſtificare in
ſum.eo.tit.§.& a quibus. Sed rationes ſuæ non concludunt, &
ſi bene videatur decre.dudum.eo.tit.in cle.2.§.hmõi quoq; ad
finem.ver.vltra portionem &c. ibi apertè. inuenietur ꝙ vltra
quartã parochi.eccleſiæ, nec rectores parochiarum, nec præ-
lati ipſarũ aliquid exigere põt: per prælatos autem, ibi epiſco-
pos intelligi certum eſt, quia nunquã in decre. illa parochi. cu-
ratos vocat p̃latos, ſed bene vocat illos rectores: & vide quod
20 ibi no.§. nos autem. ſuper verbo præfati. † Reprobatur ergo
ijs duabus opi.quas etiam reprobat conſuetudo, & cõſiderat,
diuerſis modis tradendi, materiam hanc ſicut clariorem eligit
dicens, ꝙ in hac materia cõſiderandæ ſunt quatuor ſpecies ca-
ſuum. Prima ſpecies ſit illorum caſuum in quibus nulla cano-
nica ſoluitur de obuentionibus vel legatis defunctorũ, ſecun-
da ſit illorum quibus ſoluit ſola parochia q̃nq; per epiſcopum
minuenda, q̃nq; non: tertia eorum quibus debetur ſola epiſco-
palis: quarta eorum caſuum quibus debetur vtraq; interdum
vni eccleſiæ, ſed cõis duabus. De prima ſpecie patet in caſibus
in quibus prius eſt, q̃n per conſuetudinem præſcriptum eſt in
totum contra ſolutionem earum. Iuxta quod quæri poteſt, an
valeat conſuetudo ꝙ nil detur, Abb.in eo.tit. c.certificari.no.
G.naſu dixiſſe ꝙ non, quia eſt cõtra apoſtolum dicentem, ſint.
conſolationum ſocij &c.ſ.c.1.item eſt alia ratio ſm Ray.quia
per illam auſertur eccleſiæ tota cõmoditas rei ſuæ.i. ſui paro-
chi.ꝙ eſſe non debet ar.op.ff.cõmunia præd.l.venditor fundi.
in fin.& idem Goff.in ſum.huius tit.ver.quid ſi ſit cõſuetudo.
Hoſti.in quarta epiſcopali idem tenet in ſumma huius tit.§. &
quota. niſi cõſuetudo legitime ſit præſcripta & cum tit. & ſic
loquitur decre.de quarta.ſ.de præſcr.ſed cum titulo bene præ-
ſcribitur.j.de decimis dudum.& ipſe Hoſti.eo.ti.§.an licitum
ſit.ver.quis ſi cõſuetudo.de quarta parochiali.q.format: & po-
ſita opi. Goff. quam primum remittit ad illum.§. & quota. per.
quod videtur idem intelligere de quota parochiali. Secundus
q̃n procedit ex priuilegio papali, de relig. do. conſtitutus. fa-
cit.ſ.de teſtamentis officij.in fi.&.j.eo. in noſtra. Tertius, q̃n
per donationem epiſcopi factam ex cauſa & cum conſenſu.c.
illę canonicæ ſunt remiſſę, de epiſcopali eſt caſus.12.q.13.c.fi.
facit quod no.ſ.de re.eccle.non alien.ca. poſſeſſiones glo.1.de
paroch dicit idem per decre.ad audientiam.j.de ec.ædi. & per
ea quæ no.in d.c.conſtitutus.in glo. hic patet. Quartus q̃n ſe-
pelitur quis in paro. h.eccleſia exempta, & nil legatur alijs ec-
cleſijs non exemptis. Quintus q̃n ſua parochi. eccleſia eſt ca-
thedralis & ibi ſepelitur & nil legauit eccleſijs non exemptis,
tunc non fit ſolutio canonicę, ſed fit diuiſio inter epiſcopum.
& cſuum eius quòd obuenit, ſicut & alia diuiduntur.ſ.de te-
ſtamentis requiſiſti. & tũc fit idem de inferiori collegiata ec-
cleſia. Sextus, q̃n defunctus legauit debentibus recipere quar-
tam cum eo onere, quòd de reliquis legatis nulla quarta debe-
tur, & legatarij acceptauerunt. ſ.de teſtamentis officij. Septi-
mus, q̃n omnia relicta non in fraudem ſunt priuilegiata, de te-
ſtamentis.cap.fin.j.eo.in noſtra.& de verb. ſignifi. ex parte.3.

Octauus, quando omnia legantur non in fraudem clericis ec-
cleſiarum fauore perſonarum, de teſtamentis requiſiſti.in fin.
& in prædi.c.ex parte.de verb.ſigni. ſalua tñ in ijs duobus caſi-
bus vltimis decre.dudum.eo.titu.in cle. Nonus ſm Hoſti.q̃n
violentia interuenit.j.eo. cum liberum. nam propter violen-
tiam perdunt canonicam.ff.vi bo.rap. per totum.C. vnde vi. ſi
quis in tantam.j.de præb eum qui.lib.6.nec obſtat quòd deli-
ctum perſonę, &c. quia illud in graui damno, vel in immobili-
bus, vel cum cõmuniter nõ delinquit eccleſia, de quo.j.de reg.
iur.indultum.lib.6. De ſecunda ſpecie quoad priorum ipſius
membrum, patet q̃n parochianus eccleſię non exemptę ſepe-
litur apud exemptos, habet eñ parochialis eccleſia quartam,
cuius quartæ epiſcopus ab illa exigit quartam. Quo ad ſecun-
dum membrũ eſt caſus q̃n parochianus eccleſiæ exemptæ ſe-
pelitur apud alios exemptos, parochialis.n. habet canonicam
& epiſcopus nihil. & not. quòd in ijs duobus membris vel in
ſequentibus nõ pondero an parochianus elegerit, quia ſatis eſt
quòd ibi ſine electione de iure ſepelitur, puta quia ibi eſt ſepul
chrum maiorũ. Tertia ſpecies.ſ. qõ ſola epiſcopalis ſoluitur,
patet q̃n ſepelitur parochianus apud propriã parochialem ec-
cleſiam non exemptã, legauit vel non legauit alijs non exem-
ptis. Quarta ſpecies reſpicit caſus q̃n debetur vtraque, & hæc
interdum ſoli cathedrali debetur.ſ. quãdo parochianus eccle-
ſię cathedralis ſepelitur apud non exemptos, vel eis legat, reci-
pit enim eccleſia cathedralis parochialẽ iuris parochiæ & eius
epiſcopus epiſcopalem, vt dicit Ioan.Andr.in c.cum ſuper eo.
eit.c.in c.requiſiſti.de teſta.ſed et cõmunius debẽtur duobus, &
hoc patet q̃n parochianus eccleſię nõ exemptę ſepelitur apud
non exemptos, legãdo illis & forſan alijs non exemptis. Item
q̃n parochianus eccleſiæ exemptæ ſepelitur apud non exem-
ptos, ſed hæc duo differunt, quia primo caſu de canonica paro-
chiali eccleſia epiſcopus detrahit quartam, ſecũda ratio ex ſu-
perioribus patet. Occurrunt etiã caſus quibus duæ parochia-
les eccleſiæ diuidunt parochialem: ita quod cuiq; debetur di-
midia illius.ſ.quando defunctus habebat æqualiter duplex do-
micilium in diuerſis parochijs, & in tertia ſepelitur.eo.ti.cum
quis.2.reſpon.lib.6.& hoc caſu poſſet occurrere quòd eps non
haberet niſi dimidiam ſuæ quartæ.ſ.quod vna tantum illarum
21 eccleſiarũ parochialium eſſet exempta. † Item quarta epiſco-
palis pluribus epiſcopis cõpetere poſſet.ſ. quando parochialis
eccleſia, & ſepulturæ vel legataria ſunt in diuerſis diocęſibus;
& idem q̃n legauit defunctus eccleſijs non exemptis diuerſa-
rum diocęſum, & tunc non fit æqua diuiſio, vt in caſu.ſ.pxi.
ſed ſm quantitatem legatorum, & diuerſas cõſuetudines dio-
cœſium habebunt ſinguli. verum eſt ꝙ Hoſt.in ſumma huius
titu.in fin. tenet quòd ſi res proprię diocœſis legatæ ſunt, epi-
ſcopi ſuas canonicas forſan in quãtitate diuerſas eccleſię alte-
rius diocœſis, & conſuetudo alia nõ apparet quartam habebit
proprius epiſcopus in cuius diocęſ. eſt res, ꝙ non placet, quia
ſm id etiam ab exemptis reciperet quartam de legatis rerum
immobilium infra ſuam diocœſim. His viſis, videamus quis
primò detrahit q̃n vtraque debetur & ad quam ſummã detra-
ctiones accedant, pro epiſcopo ꝙ primo detrahat, facit teſt.c.
22 fin.vbi epiſcopus præpunitur † facit maioritas, & prærogati-
ua cui deferendum eſt, de maio.& obed.cap.1.& c.ſtatuimus.
de præb. ſi à ſede lib.6.& in cle.vt lite pen.cap.1.ver.neutro. in
authen.de hære.& fal.§.inordinatum col.1. Dicebat tñ Hoſti.
in ſumma.eo.titu.§.vlt. quod ſi prius deduceret eccleſia paro-
chialis, tunc reciperet eps quartam illius quartæ, & quartã re-
ſidui, quod ad idem computatum veniet, facit.j.tit.2. tua no-
23 bis.& c.cum non ſit. † Modo practicemus, defunctus legauit
eccleſiæ vbi ſepelitur octoginta, & centũ alteri non exemptæ,
de his ſecundis nulla altercatio, quia eps de illis habet quartam
ſcilicet.xxv. ſed de primis quid erit ſi epiſcopus primo detra-
hat habebit. xx. tunc eccleſia parochialis habebit de reſiduo
quartam, quæ conſiſtit in.xv.ſi eccleſia parochialis primo de-
traheret ſuam quartã integram, haberet.xx. & eps de reſiduo
haberet.xv. & ab eccleſia parochiali quinq;: & ſic in idem re-
cidit, vt prædixi: per quod etiam patet quòd reducẽdo ad par-
tes, hñt ambo de.viij.partibus tres & dimidiam, vel di.16.7.&
eccleſia ſepulturæ habet de.viij. quatuor & dimidiã vel de.16.
ix.partes: reducẽdo ad vncias, eccleſia ſepulturę habet ſex vn-
cias & tres partes de quatuor alterius vnciæ: & eps & paro-
chialis eccleſia habebunt v.vncias, & quartam partem alterius:
ſi vero conſuetudo haberet de dimidia, tunc in effectu penes
eccleſiam ſepulturę remanerent tres vncię, parochialis habe-
bit alias tres: & epiſcopus ſex: ſed ſi parochialis & epiſcopus
eſſent difformes, puta quia parochialis habebit dimidiam, &

epiſcopus quartam, haberet parochialis.xl. de quibus epiſco-
pus recipiet.x.& ſic epiſcopus haberet.xx.parochialis.xxx.&
eccleſia ſepulturæ.xxx.in caſu conuerſo eps.xl. & parochialis.
c.x.& eccleſia ſepulturę.xxx.ſm Io.An.in c.certificari.& be-
ne,& ſic potes eligere illum modum tradendi quem volueris.

1 *Temporis futuri tractus an ad iudicem ſpectet.*
2 *Temporis futuri tractus an in iudicium deduci poſſit.4.*
3 *Mobilia veniunt in interdictum vnde vi cum immobilibus.*

IN noſtra. ¶ Ad decla.gl.& tit.ſi queris vtrũ
tractus futuri tẽporis ad iudicem
ſpectet: & vtrum & qñ ius futurum in iudiciũ de-
1 duci poſsit, diſtingue. † Aut quæris vtrum tractus
futuri temporis poſsit ad eum ſpectare ſtatuendo ſuper futu-
ris,ſeu pœnas cõminando: vt ſi ſtatutum feratur ſuper futuris
delictis hoc modo,ſtatuimus vt nullus hoc faciat,& qui fece-
rit ſit excõicatus ipſo facto, & dic ꝙ ſic: quia leges & conſtitu
tiones non dant formam præteritis negotijs, ſed futuris: niſi
etiam de pręteritis in ipſis ſpecialiter caueatur,vt.C.de legi.&
conſti.l.leges & cõſtitutiones.ſ.de conſti.c.qm.17.q.4.ſi quis
ſuadente.j.de ſen.excom.c.a nobis.j.de conſtit.c.vt animarũ.
& de homicidio.c.prælatis.lib.6. & hoc tenent Car. & Io.An.
j.de ſent.exc.c.Romana.§.caueant lib.6.& Io.An. in d.c. præ-
latis ſuper verbo prouideri.& Aſten.lib.7.tit. de forma excõi-
candi.art.4.ver.ex prædictis. Aut quæris vtrum tractus futuri
tpis ſpectet ad iudicem, cautionem ſeu ſatisfactionẽ interpo-
ni faciendo, & dic ꝙ ſic, vt puta ſi aliquis ſit debitor in diem,
vel ſub conditione,quo caſu iudex poteſt eum compellere, vt
ſatiſdet vel caueat de ſoluendo adueniente die vel conditione
.ff.de iudi.l.in omnib.& de pe.hæredi.l. ꝙ ſi in diem. Fallit vbi
exiſtentia vel purificatio obligationis dependet ſolũ ex mora,
& ſic ex poteſtate debitoris vt.ff.de vſuris.l.j.de hoc tñ mem-
bro dic vt dixi plenius.ſ.de ſolu.c.Odoardus. in ſecunda diſt.
2 † Aut quæris vtrũ tractus futuri temporis ſpectet ad iudicem,
procedendo in iudicio,cognoſcẽdo,vel ſententiando, & tunc.
Aut quæritur de Papa, & dic quòd ad illũ ſpectat tractus futu-
ri temporis, vnde ꝓnuntiat electionem ſiue prouiſionẽ non-
dum factam ſi contingat fieri irritam & inanem , vt.ſ.de elec.
ſinnotuit.§.fi.& de præb.inter cætera.hoc not.Hoſt.in ſum.de
offi.leg.§.quod pertinet.ſub.§.irrita.& Aſten. lib.6. titu.39. de
Papa.§. irritati . Et idem poteſt dici de Imperatore eadem ra-
tione. Aut de alijs inferioribus & tunc : aut quæris vtrum ius
omnino futurũ poſsit deduci in iudicium per ſe,& dic ꝙ non,
vt.ff.de iud.l.num quemadmodum.& de vſu.l.1.aut vtrũ poſ-
ſit deduci in iudicium iunctum cum alio iure pręſenti,vt quia
eſt ius præſens, vel ꝑꝑ principale , vel propter acceſſorium, &
tunc dicunt Car.& Io.An.in d.§.alle.caueant. indiſtinctè quod
poteſt deduci in iudicium vt.ff.ſi ſeruitus ven. l.egi. & l.harũ.
& eſt expreſſum.ſ.de procur.auditis. vbi ꝑꝑ præſentem con-
tumaciam iudex condemnat ad futuras expenſas per eandem
viam.ff.pro ſocio.l.pro ſocio arbiter.de libe.agnoſcen.l. ſi quis
a li.§.alimenta.&.§.pe.& fi.C.in quib.cau.colo.cenſi. dominos
accuſare pñt.l.1.lib.11.& de fideicõ.l.1.vbi idem not. Iaco.de
Ra.Pet.de Bellaper.& Cyn. quod intellige ſanè verum vbi ius
futurum habet dependentiam ex iure præſenti , vt in iuribus
alle.& extra de iureiu.c.vnico.§.pſatis.ibi ac decernentes. &c.
in cle. Si verò nõ habet dependẽtiam ex iure præſenti, nec eſt
in poteſtate actoris an debeatur, tunc tale ius futurum in iudi
cium deduci nõ poteſt,vt in d.l.1.ff.de vſu. vbi Lambertus de
Sali.addit iſtud membrũ. Et hoc idem innuunt Iac.Pe.& Cy.
prædicti in l.5.C.de fideic. dicentes ꝙ cum debetur ex eadem
cauſa in præſenti, & ex eadem cauſa debetur in futurũ, debitũ
futurum gratia pręſentis deducetur in iudicium,quia debetur
3 ex eadẽ cauſa, † & ponunt ſimile de rebus mobilibus quę non
veniunt per ſe in interdicto vnde vi , ſed cum rebus immobi-
libus bene,vt.ff.de vi & vi arma.l.1.§.illud. ver. ſi planè. & per
hoc ff.de rei ven.l.quæ de tota.§ inceſte.ar.etiam.in l.all.quòd
in diem.&.C.de præſcr.30.vel xl.an.l.malè agitur. quaſi velint
dicere quod aliud eſt qñ non habet ius futurum depẽdentiam
ex iure præſenti.Hoſt verò hic.& Gul. de Monte Lan. in d.c.
vnico.§.præfatis ſuper decernentes.de iureiu.in cle. dicunt ꝙ
4 † aut obligatio eſt oĩno in futurum, & tunc nõ ſpectat vt d.l.j.
ff.de vſu:aut obligatio eſt in pendẽti,& tunc aut pura: aut con
ditionalis,ſi pura aut dilatoria eſt,ſed nõ extenſiua,vt quia de-
betur in diem.ſ.paſchę, ſed ſine extẽſione, quia ſemel ſoluen-
do liberatur,nec vltra extenditur, & tunc non ſpectat ad iudi-
cem,imò punitur,quia hoc peteret vt.ſ. de plus peti. c.vnico.
Aut eſt dilatoria & etiam extenſiua , vt in annuis petitionibus
quę annuatim iterantur & extẽduntur ſm quòd eſt in expen-
ſis quæ multiplicantur ſm continuationem more contuma-
ciæ & malitiæ, & tunc poteſt fieri condemnatio in futurũ, ſic
intelligitur quod nota.ſ.de off.dele.quęrenti &.ff.ſi ſerui.ven.
harum & l.egi. Si ſit conditionalis poteſt etiam fieri ſ.de teſta
mentis.c.Raynaldus. &.ff.ad l.Aquil.l. in l.Aquilia. & idem eſt
ſi pœnalis eſt,vt ſi petam qđ ille qui ſemel me moleſtauit,am-
plius me non moleſtet , vel nõ vſurpet ius meum in futurum,
vt hic, & hæc diſtinctio ſatis in idem reincidit cum prima.

1 *Excommunicatus in cœmeterio ſepultus exhumandus.*
2 *Sepeliri in cœmeterio quæ prohibeant.*
3 *Peccator eccleſiam intrat, ſed in cœmeterio non ſepelitur.*
4 *Mulieris prægnantis mortua fœtus extrahendus, & extra ec-
cleſiam ſepeliendus.*

SAcris. ¶ Si quæris qñ infideles vel excõicati in
cœmiterio ſepeliuntur.vt debeant exhu
1 mari,diſtingue. † Aut in illo cęmeterio nõ ſunt po-
ſiti niſi infideles , vel excõicati , & tunc oĩa oſſa ex-
humanda ſunt, & ante quam aliquis ſepeliatur ibi ſolennis re-
conciliatio ſequi debet,vt.j.de conſe.eccl.vel altaris.c.cõſului-
ſti.& not.de hoc.ſ.de ſacra.non iterandis.cap.2. ſm Hoſti.hic.
Aut in illo cœmeterio ſunt poſiti excõicati , vel infideles vna
cum alijs fidelibus, & non excõicatis mixtim & tũc , aut oſſa
excõicatorum vel infidelium ſepultorum ibidem pñt diſcerni
ab alijs, & tunc exhumabuntur . Aut non pñt diſcerni, & tunc
non exhumabuntur vt hic: & idem quod dictũ eſt de excõica
tis & infidelibus,intellige de interdictis a communione ſacra-
mentorum arg.j.de cle.excom.mini.ſi celebrat. & idem de il-
lis quibꝰ interdicta eſt ſepultura.j.de vſuris,quia in omnibus.
ſm Inno.& Hoſti.& Io.Andr.hic & Arch.j.de ſent.excom.c.
is cui. ſuper verbo excõicatos.lib.6. & Io.An. & G.de Monte
Lau.extra eo.ca.5. in cle. Et no. quòd nõ facit locũ religioſum
cadauer excõicati,ſi per ignorantiam ſacerdotis, vel eo inuito
inferatur,arg.ff.de reli. & ſump. fu.l. ſunt perſonæ. ſm Laur.
Goff.Ber.& Hoſti.hic & Archi.13.q.2. c.in eccleſiaſtico. glo.
2 pen.& fi. † Item no.quòd tria vel quatuor ſunt quę prohibent
in cœmeterio eccleſiæ ſepeliri,primum eſt infidelitas obeun-
tis,de conſe.diſt.1.eccleſiam. ſm eſt manifeſta iniquitas dece-
dentis.j.de ſtatu mona.cum ad monaſterium . ad hoc.23.q.6.
placuit.item eccleſiæ interdictum, vt cum quis eſt excõicatus
vt hic: ad hoc facit qđ no.Ber.& Hoſt.j.de priuilegijs ad hęc.
& Io.An.hic,dicentes quod cõicans excõicato in morte incur
rit minorem: item cũ eſt interdictus, vt in d.c.is cui.j.de ſent.
excom.lib.6.item corrigendi exemplũ.ſ.de corpore viti.ca.1.
item in caſu qui habetur.j.de vſur.quia in oĩbus.& c.quanquã.
lib.6.ſm Archi.in c.alle. is cui. ſuper verbo cœmeterio. idem
not.13.q.2.nullus . ſuper verbo interdicta . vbi etiã de hoc per
3 Ioan.† Sed quæ eſt ratio,ꝙ conſtitutus in peccato mortali po-
teſt eccleſiam intrare,vt patet.5.q.1.c.qui ſtudet. iuxta finem :
ſed nõ in ea ſepeliri vt hic ratio eſt, quia ſepulchrũ ſacrum eſt.
1.q.5.dictum eſt.j.de ſimo.c.cum in eccleſia. & c.ad apoſtoli-
cam: ſed in mortali peccato conſtituto omnia ſacramenta ſunt
prohibita,quia non eſt dandum ſanctũ canibus, de pœn.diſt.1.
nonnulli. Matthæi.7.c.ſm Ber.Hiſpa.& Archi.13.q.2.ca.qui-
4 bus.glo.fin. † Item no.quòd arg.huius c.dicit Io.in d.c.eccle-
ſiam.quòd muliere pręgnante mortua cõſueuit fętus extrahi,
& extra cęmeteriũ ſepeliri: ſed Ber. Hiſpa. & Hug. ibi dicunt,
quod licitè ſepelitur cum fœtu in cœmeterio,de quo vide per
Hoſti.in ſum.titu.de conſec.eccle. vel alta.§.& an ſit iteranda.
ver.quid ſi mulier prægnans.& Goff.in ſumma hoc tit. in fin.
de quo tangam.in d.c.conſuluiſti.j. de conſecratio. eccle.

1 *Sepeliendum cadauer in loco canonice electo.*
2 *Sepultura ſecundum loci conſuetudinem facienda.*
3 *Sepelienda vxor cum viro ſuo.*
4 *Clerici in ſua eccleſia ſepeliendi.*
5 *Laici in ſepulchro maiorum ſepeliendi.*
6 *Parochianus in cœmeterio parochialis eccleſiæ ſepeliendus.*
7 *Aduena in cœmeterio parochiæ in qua deceſſit ſepeliendus.*
8 *Sepultura an vendi poſſit.*
9 *Sepultus non facit locum religioſum.*

ABolendæ. ¶ Si quæris in quo loco quis de-
beat ſepeliri, & vtrum ſepultura
vendi poteſt, diſtin. Aut quæris de primo.ſ. in quo
1 loco quis debeat ſepeliri & tunc , † aut quis in vita
ſua elegit canonicè ſepulturam aut non. Si ſic tunc in illo loco
vbi elegit

vbi elegit ſepeliri debet: vt.ſ.eo.ti.ca.1.& 3.& c.de vxore.& c.
in noſtra.&.j.eo.ti.c.cum quis.§.fin. lib.6.quod dic, vt dixi.ſ.
eo.de ijs. Aut nō eligit canonicę ſepulturam & tunc,aut alius,
qui poterat,elegit pro eo ſepulturā, vt pater qui poteſt pro fi-
lio ſuo impubere eligere ſepulturā ſi conſuetudo terræ id ha-
2 beat,& tunc idem vt.j.eo.c.licet pater.in prin.lib.6. † Aut nec
ipſe defunctus,nec alius pro eo elegit canonicæ ſepulturam &
tunc,aut ſuper hoc eſt cōſuetudo rationabilis & præſcripta,&
illa eſt ſeruanda.11.diſt.de ijs.ſ.de conſue.c.vlt.in fi.j.eo.cer-
tificari.& no.Hoſt.in ſum.eo.ti.§.& apud quem.in fi.& frater
Io.hoc tit.x.queſt.Aut non eſt,& tunc,aut defunctus eſt adeo
remotus ab eccleſia,in qua ſeu in cuius cęmeterio debet ſepe-
liri, quod nō poteſt ad eam abſq; periculo, vel alias commodè
deportari,& tunc debet in eccleſia, vel cœmeterio illius villæ
loci vbi deceſsit ſepeliri,vt.j.eo.cap. is qui habet. in princ. ibi
dummodo abſq; periculo, &c. à contrario ſenſu, cum ibi not.
ſuper verbo,deportari. & c.relig.in prin.a cōtrario.li.6. & hoc
not.Hoſt.in viatore,in ſum.eo.ti.§.& apud quā.in fin.& frater
Io.in ſum.cōfeſ.hoc tit.q.10.vbi ſepeliri debeat, &c. & Aſten.
lib.6.eo.tit.lib.6.arti.2. dicentes quod ſi viator de facili,& ſine
fętore deportari poſſet ad propriam parochiam,eſſet cum ſuis
parentibus tumulandus, arg.ſ.eo. c.1.& c.fraternitatem.13.q.
ebrom.& hoc dicunt niſi cōſuetudo cōtraria appareret. Sed ſi
nimis diſtet a ꝓpria parochia; ita,ꝙ cum difficultate & fętore
deportaretur ad propriam parochiam, tunc ſepeliendus eſt in
eccleſia illius parochiæ vbi moritur, arg.ff.de iudi.l. hæres ab-
ſens.ibi,nam vbi ſic venit,&c. ad munic.l. eius qui.§. pen.j.de
ecc.ædi.ad audientiā.j.Aut defunctus nō eſt adeo remotus ab
eccleſia in qua ſeu in cuius cœmiterio debet ſepeliri quin poſ-
ſit ad eam cōmodè & abſq; periculo deportari & tūc,aut quę-
ritur de muliere, ſeu perſona alia alteri' poteſtati, vel iuri ſub-
3 dita: aut de alia. Si de primò,tunc,† aut quæris de vxore,& il-
la debet ſepeliri cum viro ſuo,vt.13.q.2.c.vnaquęq;.& ſi plu-
res viros habuerit debet cū vltimo ſepeliri, vt notat ibi Hug.
& eſt caſus.j.eo.c.is qui habet.§.mulier.li.6.Aut quæris de re-
ligioſo, & talis debet apud ſuū monaſterium ſepeliri: vt.ſ.eo.
ca.de ijs.&.j.eo.ca. relig. lib.6. Et eſt ratio,quia mulier in loco
viri cenſetur habere domiciliū vt.ff.de iuriſdi.om.iudi. l.cum
quædam puella.ad muni.l.filij.§.vidua. & l.ea quæ & l.de iure.
§.fin.& etiam ſi dicatur matrimonium non tenere & agatur ad
diuortium,arg.ſ.de teſtibus c.cōſtitutis.2.vbi hoc not.Hoſt.
& in ſumma,de foro compe.§.quibus ex cauſis verſi.idem ra-
tione matrimonij,& religioſus in monaſterio ſuo,vt not.Inn.
& Hoſti.j.de priuil.ex ore. Aut de filioſa.qui poteſt habere do
micilium ſeorſum a patre vt.ff.ad munic.l.placet.& l.ſe. & ſibi
eligere ſepulturam,vt in c.alleg.licet.§.fi.j.eo. lib.6. vel liberto
qui poteſt habere domicilium aliud à domicilio patroni, vt in
d.l. filij.§.2. vel alijs alterius iuri ſeu ditioni ſubiectis, & tunc
idem quod ſtatim ſequitur de alijs, qui ſunt ſui iuris. Si quæris
4 de alia perſona quæ eſt ſui iuris; tunc,† aut clerici ſunt alicuius
eccleſiæ,& tales ſunt in illa eccleſia ſepeliēdi.13.q.2. qui quin-
que.16.q.1.cap.1.ſ.de offic.archipreſ. c.officium. ſm Inno.&
Hoſti.ſ.eo.c.1. Aut ſunt alij clerici vel laici,& tūc aut maiores
ſui ſoliti ſunt ab antiquo in aliqua eccleſia alia a parochiali ec-
5 cleſia ſepeliri,† & ibi ſepeliri debent,vt leg.& no.j.eo.is qui ha
bet.ver.vel potius, &c. lib.6. quod verbum ibi ponitur corre-
ctiuè ſm Archi. ibi. Adeo ꝙ ſi auus & proauus & alij maiores
ſui ab antiquo ſepulti fuerūt in aliqua eccleſia,& pater ſuus ſe-
pulturam elegit in alia,& ibi eſt ſepultus,filius decedens abſq;
eo ꝙ eligat ſepulturā, ſepelietur in ſepultura aui,proaui,& alio
rum maiorum.arg.ſ.eo.c.j.in princ.& c.fraternitatem.vbi di-
cit, patrum & aliorum parētum copulatiuè,quaſi non ſufficiat
patrem ibi fore ſepultum.j.eo.cū quis.in prin.& c.is qui.lib.6.
vbi hoc no.Io.An.in glo. quid dices. Idem Aſten. lib.6.eo.tit.
ar.2. pro hoc etiam facit, quia etiam patre viuente ſepelitur in
ſepulchro aui.j.eo. licet pater. lib.6. Aut maiores ſui non ſunt
ſoliti ab antiquo in alia eccleſia a parochiali eccleſia ſepeliri, &
6 tunc aut habet parochialē eccleſiam: aut non. † Si ſic,tunc de-
bet in ſua parochiali eccleſia ſepeliri, hoc eſt in illa vbi officia
conſueuit audire diuina, & eccleſiaſtica recipere ſacramēta, vt
.j.eo.cum quis.& c.is qui.libr.6. Et intellige ſanè quod dixi de
alia eccleſia a parochiali: nam ſi maiores tui fuerūt ab antiquo
parochiani eccleſię Sancti Seuerini Pariſien.& tanquam paro-
chiani conſueuerunt ibidem ſepeliri, & tute transferas ad pa-
rochiam Sanctæ Genouefę, crederent quod niſi eligeres alibi
ſepulturam, ꝙ in eccleſia Sanctæ Genouefę ſepeliri deberes.
Nam parentes tui non conſueuerunt ſepeliri in eccleſia Sancti
Seuerini iure ſpeciali cōſuetudinario,ſed potius iure cōmuni,
quia parochiam i nam cauſa iuris cōmunis eſt magis ſpectan-
dam quàm iuris ſpecialis, vt.ff.de tute. l.qui habet.§.quod aūt.
C.de his qui vet.ęta.imper.l.vlt.cum ibi alleg. Et ſuppoſito ꝙ
poſſet ibi dici aliqua cōſuetudo introducta, tñ poſſet forſè di-
ci, ꝙ ſicut tu transferendo domicilium tuum ad aliam paro-
chiam,& recipiendo ibi eccleſiaſtica ſacramēta,eximeris a iu-
re cōi ſepulturæ in illa parochiali eccleſia parentum & maio-
rum,ita & a iure ſpeciali cōſuetudinario ſm ius commune in-
troducto,ar.no.per Gul.& Io Andr.j.de conſti.ca.1.& Cardi.
de fil.presby.c.j.ſuper verbo,natalium.lib 6.vbi dicunt ꝙ Pa-
pa tollendo ius commune, tollit etiam cōſuetudinem ſm ius
7 cōmune introductam. † Si non habet parochialem eccleſiam
ſaltem certam, vt quia eſt vagabundus,aduena,vel peregrinus,
vel viator, tunc debet ſepeliri apud eccleſiam parochialem in
cuius parochia deceſsit.13.q.1.eccleſias, ſecundū Hug. Vinc.
& Ray.quorum opin.approbat Gul.j.eo. c.1.ſuper verbo, de
iure.lib.6.vel in monaſterio,ſi ibi deceſsit, iuxta ea quæ leg.&
no.16.q.1.ca.1.& c.alia cauſa. & quæ dicam.j.de exceſ. præla.
cap.nimis iniqua.licet Inno.& Hoſti.ſ.eo. ca.1. & Hoſti.j.eo.
in noſtra & Aſten.lib.6.eo.tit.c.2.dicant quod imò apud cathe
dralem licet etiam Goff.dicat in ſum.eo. tit. quod debet ſepe-
liri apud eccleſiā cathedralem, aut apud eccleſiam in cuius pa-
8 rochia mortuus eſt per c.alleg.eccleſias. † Aut quęritur de ſe-
cundo membro principali.ſ. vtrum ſepultura vendi poſsit, &
tunc dic,quod ſepultura habet multas ſignificationes,qñq; di-
citur officiū quod impenditur ſepeliendis, & talis vendi non
poteſt vt.j.de ſimo.non ſatis.1.q.1.dictum.13.q.2.præcipien-
dum. Quandoq; ſepultura dicitur,ius inferēdi in ſepulchrum,
& talis etiam vendi non poteſt.ff.de rei vendi.l.quæ religioſis.
Quandoq; ſepultura dicit ipſa poſſeſsio ſiue terra vbi aliquis
ſepeliendus eſt,& tunc,aut non eſt de cœmiterio. & tunc po-
teſt vendi antequam conſecrata ſit per pontificem,ſicut ven-
duntur poſſeſsiones ad eccleſias ædificandas.ar.12.q.2.aurum.
poſtquam autem eſt conſecrata,vel ad hoc deputata per epm,
vendi non poteſt,vt hic.& 13.q.2.queſta. & c.poſtquam. Aut
huiuſmodi terra eſt de cœmiterio, & tunc vendi nō poteſt ſi-
ue ibi aliquis ſit ſepultus ſiue non, vt hic & in cap.proxi. alleg.
Quandoq; ſepultura dicitur aliquod vas lapideū,vel ligneum,
ſiue tumba marmorea vel lapidea,pro aliquo ſepeliendo factū
vel facta, & hoc poteſt vendi, niſi ſit factum ſacrum per pon-
tificem, vel ad hoc ſpecialiter deputatū.j. de ręli. do.c.ad hoc,
& iſtam diſtinctionē ab illo ver.aut quæritur de ſecūdo mem-
bro. vſq; huc ponit Ioan.13.q.2.§.item quæritur. & Innoc. &
Hoſti.hic, & frater Ioan.in ſum.confeſ.hoc.tit.q.1. & Goſ.in
9 ſum.eo.ti.§.2. † Et not. quod licet in aliquo loco ſit aliquis ſe-
pultus ſine Pontifice,non tñ credunt Inno.& Hoſt.hic locum
ſacrum ſm canones,licet ſecus ſecundū leges.ff.de relig.l.2.&
idem tenet Archi.13.q.2. in eccleſiaſtico.& frater Io.in d.q.1.
Item quod dixi.ſ.quem poſſe in eccleſia, nedum in cœmite-
rio ſepeliri, approbatur.13.quæſtio.2.nullus,& per.G.& Ioan.
Andr.j.eod. cap.1.lib.6.

1 *Hæres quo ad pœnam æternam pro defuncto non tenetur.*
2 *Hæres quo ad pœnam corporalem pro defuncto non tenetur.*
3 *Hæres quo ad pœnam bonorum pro defuncto confeſſo, vel con-
demnato tenetur.*
4 *Hæres quo ad pœnam bonorum pro defuncto mortem ſibi con-
ſciente tenetur.*
5 *Hæres an teneatur pro defuncto qui contrahendo deliquit.*
6 *Hæres an teneatur pro defuncto priuati criminis reo.*
7 *Hæres an teneatur pro defuncto publici criminis reo.*
8 *Hæres qualiter pro defuncto teneatur de iure canonico.*
9 *Hæres qualiter pro defuncto vltra vires hæreditarias teneatur.*
10 *Dei iudicium veritati innititur.*

PArochiano. ¶Si quæratur vtrū,in quantū
& qualiter ex delicto defun-
1 cti hæredes teneantur,diſtingue. † Aut quęris vtrū
teneantur quo ad pœnā æternam, & dic ꝙ non. illa
enim non punitur vnus pro alio.1.q.4.c.homini.§.ecōtra dñs
ad Moyſen.& c.non imputatur. Vnde filius non portabit ini-
quitatem patris,neq; pater iniquitatē filij,Ezech.18. &.1.q.4.
2 c.iam itaq;. Aut quo ad pœnā temporalem,& tunc.† Aut quo
ad corporalem,& dic quòd non indiſtinctè, vt.ff.de publ.iudi.
l.publica accuſatio.& l.defuncto.C.ſi reus vel accu.mor. fue-
rit.l.1.& 2.pœnæ enim debent tenere ſuos authores, vt.C.de
pœnis.l.ſancimus.pro hoc faciunt not.per Hoſt.j.de pœnis. c.
in quibuſdam.& per Car.de vſu.c.1.lib.6. Aut vtrum teneatur
quo ad

3 quo ad pœnam bonorum,& tunc, † aut deſunctus in vita fuit
condemnatus,vel confeſſus in iudicio,& tunc tenentur hære-
des: nam ex confeſſione datur actio ac ſi ſententia lata fuiſſet,
vt.ff.ad l.Aquil.l.proinde. in fi. & quia in iudicio quaſi contra-
hitur.ff.de pecu.l.3.§ idem ſcribit.& qñ quis confitetur firmi-
ter ex quaſi contractu tenetur vt.ff.de interrog.act.l.de ætate.
§.1.& hoc not.G.in Spec.tit.de accu.§.1.ver.quid ſi latro.& de
interrog §.2.verſ.quid ſi is qui.& Io.Andr.hic. Aut deſunctus
in vita non fuit condemnatus nec confeſſus & tunc, aut quæ-
ritur de iure ciuili: aut de iure canonico . Si de iure ciuili tunc,
4 † aut quis moritur nõ morte ſua naturali, ſed mortẽ ſibi con-
ſciuit,& tunc tranſit in eius hæredem, quia reputatur cõdem-
natus.ff.de bonis eorum qui mortem ſibi conſci.l.fin.vt notat
Lambertus de Sal.in d.l.vnica.C.ex delic.defunc. Quod intel-
lige verũ quatuor interuenientibus.ſ. quod propter crimen ſeu
metu criminis conſciuit ſibi mortem,non tędio vitæ: & ſi cri
men fuerit probatum poſt mortem: & quod in vita fuerit ac-
cuſatus, vel proclamatus,vel in crimine deprehenſus: & quod
crimen ſit tale ex quo viuens condẽnatus bona perderem, ſm
ꝙ not.Accur.C.de iure fiſci. l.vlti.lib. 10. Aut moritur morte
ſua naturali & tunc, aut delinquit contrahendo : aut non con-
5 trahendo . † Si contrahendo tunc , aut delinquit dolo : vel lata
culpa: aut delinquit culpa leui . Primo caſu, aut in quaſi cõtra-
ctu: vt circa adminiſtrationem tutelę , & tũc eatenus tenetur
hęres,quatenus tenetur deſunctus,vt.C.de hære.tu.l.1 & l.cũ
oſtendimus. Aut in contractu,& tunc,aut dolus dedit cauſam
cõtractui: aut incidit in contractũ . In primo caſu idem quod
in delicto extra contractum, vt ſcilicet in tantum teneatur,in-
quãtum peruenit ad eum, inſti.de perpe.& temp.ac.§. non au-
tem oẽs. Secundo caſu, aut erat talis contractus,ex quo nõ ſo-
let ius in hæredem tranſire,& tunc idem vt ſcilicet in tñ con-
ueniatur inquãtum ad eum peruenit, vt.ff. de precario.l.quę-
ſitum.§.fin. Aut erat talis contractus,ex quo ſolet ius in hære-
dem tranſire,& tunc inſolidum tenetur,vt.ff.depoſiti.l.ſi ho-
minem. de act. & ob.l.ex contractibus. & l.ex depoſiti. & de
reg.iur.ſcilicet hoc iure.§.vlt. & l.ad ea.§. in contractibus. Sed
fallit in caſibus notatis hic in fi.per Ber.& Hoſt. & per Accur.
in l.alle.ſi hominem. primus eſt.ff.ſi agrimenſor. falſum mo-
dum dixerit.l.ſi duobus.§.fi.ſecundus eſt.ff.de trib.l.illud.§.fi.
tertius.ff.de pollici.l.ex pollici.quartus inſtit.de perpe.& tẽpo.
ac.§. aliqñ.quintus.ff. de præcario.l. quæſitum.§.fin. ſextus.ff.
edendo.l.fin.ſeptimus.ff.de calum.l.in hæredem . Secũdo caſu
qñ deliquit culpa leui interueniente tunc,aut interuenit,con-
trahendo,& planum eſt ꝙ hęres tenetur inſolidum.Aut quaſi
contrahendo,& tunc non tenetur hærẽs niſi lite conteſt. con-
tra deſunctũ,vt.C.de hære.tu.l.1. hæc qñ circa contractus vel
quaſi agitur ex delicto commiſſo per deſunctum.Si aũt com-
mittatur delictum extra contractũ tunc, aut quæritur de pri-
6 uato delicto ex quo ciuiliter agitur: aut de publico. † Si de pri
uato,tunc aut eſt lis conte.aut non. Si eſt lis conteſt.tunc con-
uenitur hæres inſolidum vt.ff.de publ.iudi.l.ex iudic.§. ex cæ-
teris.&.C.ex delictis defunc.l.vna. Si non eſt conteſt.tunc,aut
peruenit aliquid ad hæredem, & eatenus conuenitur. Aut non
peruenit,& non conuenitur, vt d.l.vnica.C.ex delic.deſun. ſed
primum fallit in actione vi bonorum raptorum, quæ etiam in
id quod peruenit ad hæredem non datur , ſed cõdictio furtiua
datur in locum eius,vt.ff.vi bo.rap.l.2.§.fi. item in interdicto
vnde vi, quod in hæredem nõ datur etiam de eo quod perue-
nit ad eum,ſed in factum.ff.de vi,& vi arma. l.1.§.fi. item ſm
fallit in conditione fur. quæ datur etiam ſi non peruenit.ff. de
condi.fur.l.in condi.& l.ſi pro fure.§. vlti. hos duos caſus not.
Goff.j.de rap.in literis.& Io.An.hic, & in caſu.ff. quod quiſq;
7 iuris.l.3.§.quod autem.† Si quæris de delicto,ſeu crimine pu-
blico tunc Accur.facit regulã , quod nec datur hæredibus nec
contra hæredes,etiam lite cõteſtata, vt in l.alle.ex iudiciorũ.&
in l.alleg.vna ex delictis deſun.&.C.ſi reus vel accuſator mor-
tuus fuerit.l.fin. niſi in caſibus quinque notatis per eum in d.l.
vna. vbi Accur.Lamber.& Cy. ponunt iſtam diſtin. vſq; huc:
8 excepto ſecundo mẽbro. † Si quæritur de iure canonico tunc,
aut quęritur vtrum ex delictis deſuncti hæres tenetur vſq; ad
vires,& ſm vires hæreditarias, & dic quod ſic, licet ad eũ ni-
hil exinde peruenerit: vnde quilibet hæres ſiue filius ſiue ex-
traneus,non diſtincto vtrum raptorũ vel alterius, tenetur de
iure canonico in quantum ad ipſum de hęreditate peruenit,ad
omnia deſuncti debita perſoluenda, ſiue fuerit ex contractu
vel quaſi, ſiue ex maleficio, vel quaſi ſiue peruenerit res illa pro
qua debitũ fuit contractũ ad eum, ſiue non, ſiue lis fuit conte.
cum deſuncto, ſiue non, vt hic, &.1.q.4. c.eccleſia.§. itẽ pec-
cato Iſraelitarum.16.q.6.ſi epiſcopum.ʼs.de pi.ex pręſentium.
in fin.de ſolu.c.1.vbi de hoc. de app.qua fronte.j.de vſur.tua.
de rapt.in literis.de ſent.excom. a nobis.2.in fin.vbi de hoc: &
hanc opinionem tenuerunt Laur.Vinc. Io. Lanc. & alij quam
plures & Io.Andr.j.de vſu.quanquam.ſuper verbo mandaue-
rint.lib.6. licet Alanus contra,niſi lis fuerit conte.cum deſun-
cto, vt in l.vna.C.ex delic.deſunc. de hac materia etiam nota.
12.q.2.Epiſcopus qui filios.96.diſtin. bene quidem. in gl.iui-
pia.& 24.q.2. in ſum. & per Ray. qui hoc tenet in ſumma ſua
de raptoribus.§.hæredibus. cum tribus.§. ibi ſe. & hoc tenent
Io.& Archi.in.§.alle.item peccato.& Bar.Brix.in quæſt. vene-
ri a'i quæ incipit,quæritur vtrum hæres deſuncti . & Hoſti in
ſumma titu.de teſtamentis.§. ad quid hæres. ver. tenetur aũt.
& ver.ſeq.& frater Io.in ſum. confeſ.tit.de rap. Rubricella de
9 Bellis in quæſt.poſt hæc quæro qualiter hæres,&c. † Aut quę-
ritur vtrũ hæres tenetur ex contractibus , vel delictis deſun-
cti vltra vires hæreditarias,& vltra id quod ad ipſum de hęre-
ditate peruenit, & tunc. Aut fecit inuentarium prout iura vo-
lunt,& tunc nõ tenetur vt.C.de iure delib.l.ſancimus.ad l.Fal-
cidiam.aut.ſed cum teſtator. Aut non fecit,& tunc dicit Ray.
in d.§.de hære.ꝙ tenet inſolidũ ad omnia,per iura proxi. alle.
quod verum ſm Hoſti. in d.§. ad quid hæres. ver. quid ſi non
ſufficit.& fratrẽ Io.in dicta Rubricella de Bel.q. 120. alias.92.
quid ſi non ſufficit.in foro iudiciali.arg.ʼs.tit.2.Ray.§. verum.
in fin.ſed in foro ſeu iudicio animæ nõ tenetur vltra quam ad
ipſum peruenit,de ipſa hæreditate,quamuis ſibi imputari poſ-
ſit quo ad detractionem fal. Conſtat.n. quod hi duo fori ſæpe
diſcordant. 17.q.4.c.vlt.ʼs.de reſti. ſpol. literas.j. de ſponſa. tua
nos. de eo qui cogno.conſan.vxo.ſuæ. c.veniens.2. vbi de hoc
in glo.hoc intellige. de ſent. excõ. inquiſitioni . Eandem opi.
tenet Io.Andr.in hærede vſurarij in d.ca. quanquam. de vſur.
lib.6.in nouella, dicens,ꝙ pro hoc bene facit illud.c.ibi, prout
10 patiuntur facul.&c. & dictum. ca. in literis.j.de rapto. † Item
cum iudicium Dei innitatur veritati.j. de ſent. excõ. à nobis.
& in veritate,nil plus eſt in bonis, ſi iſte hæres poteſt euadere
iudicialem compulſionem , quæ ſequitur opinionem ex præ-
ſumptione.l. ꝙ plus fuerit in bonis : ex quo omiſit inuentariũ
ex veritate,& foro cõſcientiæ tutus erit. Ad idem facit æqui-
tas qua nihil deperit recipere debentibus,cum deſunctus non
teneretur vltra facultates, vt in c.eum tu.de vſu.ergo nec hæ-
res & per hoc ſoluitur quod dici poſſet , humanam legem fa-
ctam ab eo qui poteſt ſi non nutrit peccatũ ligare in foro con-
ſcientiæ,de quo per Tho.in ſum.parte.2.q.26.arti.4. Idem te-
nuit Fede.de Senis tali ratione,quia inuẽtarium quo ad vſuras
ſm leges quę de inuentario ſtatuerunt , nõ eſt hæredi neceſſa-
rium qui ex delicto deſuncti nõ tenetur , niſi quantum ex illo
peruenit ad ipſum vt d. l. vna. ius aũt canonicum quod voluit
hæredem teneri & ſi nil peruenit ex delicto æquitate penſata
non arctat vltra facultates vt.ʼs.dixi.quare concludebat ꝙ cum
iure ciuili non teneatur, & ius canonicum eum non arctet,ad
plus in foro conſcientiæ non tenetur ſecundum eum .

¶ De parochijs & alienis parochianis . Rubrica.

1 *Limites prædiorum præſcribuntur .*
2 *Limites dignitatum temporalium præſcribuntur .*
Fallit in finibus imperij, & in limitrophis .
3 *Limites dignitatum ſpiritualium non diſtincti præſcribuntur .*
4 *Limites dignitatum ſpiritualium diſtincti non præſcribuntur .*
5 *Limites præbendarum præſcribuntur .*

SVper eo. ¶ Si quæris vtrum fines vel limi-
tes ſeu ea quæ limitibus adhærẽt
1 præſcribi poſſunt, diſtingue. † Aut quæris de fini-
bus prædiorum,& illi bene poſſunt præſcribi vt. ʼs.
de prob.ex literis.ita etiam poteſt intelligi.16.q.4.volumus &
2 ʼs.de præſcriptionibus.quia iudicãte ſm Hoſti.ibi. † Aut quę-
ris de finibus ſeu limitibus dignitatum,ſeu territoriorũ tem-
poraliũ, vt ſunt baronię, ducatus, marchionatus, comitatus,
& huiuſmodi , & tunc quãuis quædã leges videantur innuan-
tur quod non poſſint præſcribi vt C. de fundis li.l. agros. lib.
11.de offic.præ.aphri.l.in nomine dñi.§.pro limitaneis.in lib.
feu.de prohi.feu.alie.per Feder.c.imperialem.§.præterea du-
catus,tota die tñ contrarium ſeruatur de facto : quia quotidie
augmentantur, & diminuuntur comitatus , & per fas & per
nefas ſępius permutantur, inſtit.de iure natu.§. pe. Vnde ter-
mini eccleſiaſtici immutabiles permanent , ſicus de tempo-
ralibus : ſm Hoſti. hic & Ioan.Andr. poſt eum: quod intelli-
ge vt.ʼs.dixi de præſcri.li diligenti. Hoc tamen fallit in finibus
ſeu limi-

ſeu limitibus imperij, & in ſundis limitrophis vt in l.allega.
3 agros.& no. Archi.16.q.3. quicunq;.glo. fin. † Aut quæris de
finibus ſeu limitibus dignitatum ſeu territoriorum ſpiritua-
lium, vt prouinciarum, & tunc, aut limites ſeu fines non ſunt
vel non probantur diſtincti, & tunc limites & ea quæ ſibi ad-
hærent preſcribi pñt, & illo caſu ſemper habet locum preſcri-
ptio & in prouincijs, & in epiſcopatibus, & in quo ad omnia
iura, vt 16.q.3.inter memoratos.§. q̃ ſi limes & cap.dilecto.&
quæſt.4.volumus.ſ.de præſcr.ad aures. ſm Ber.& Hoſti.ſ.de
præſcriptio.qnia iudicante. & Inno. & Hoſti.& Ioan.Andr.&
4 quaſi oẽs hic,& Aſten.lib.6.hoc titu.in fi. † Aut limites ſeu fi-
nes ſunt vel probãtur diſtincti per libros antiquos,& teſtes &
famam & alia adminicula: vt.ſ.de probatio. cũ cauſam. & tunc
fines ſeu limites diocẽſis vel parochiæ aut prouinciẽ præſcribi
non poſſunt, & ſic loquuntur.16.q.3.ca. licet & c.quicunq; &
hic: ſed nec ea quæ limitibus adhærent vt.ff. de rei ven.l. quæ
de religioſis.de contrahen.empt.l.in modicis. ſm eos. Et hoc
intelligit Hug. fore verum in eccleſia affini.ſ. quod non poſsit
præſcribere fines ſeu limitem alterius eccleſiæ affinis, ſed ec-
cleſia non affinis poteſt præſcribere limitem alterius eccleſiæ
non affinis, ne ex hoc contingeret terminos prouinciarũ con-
fundi: & hoc poteſt colligi ex ratione quam ponit ille canon.
16.q.3.quicunq;. ibi nedũ & c. vbi hoc no. Hug. & Archi. poſt
eum in glo.antepe. Et quæ loca dicantur eſſe iuxta limites, vel
vicina ſeu adhærentia limitibus, arbitrarium eſt: nam potius
æſtimatione poteſt attendi quã conſtitutione declarari.ff. rem
ratam habere.l.quo enim.§.iulia.de ſolu.l.ratum. ſm Vinc. &
Archi.ibi in glo.pen.& Inno.Hoſti.Pet. Abb. & Io.Andr. hic.
hoc autem ſm Hoſti. certum eſt, q̃ illud quod remotum eſt
a limite, preſcribi poteſt.16.q.4.volumus. dummodo fines ex
hoc non contingat confundi, quod dic vt legitur & no.j.tit.1.
5 cum ſint homines. † De finibus autem ſeu limitibus prebẽn-
darum, & aliorum beneficiorũ inferiorum, credo q̃ præſcribi
poſſunt, vt.ſ.de proba.ex literis. & poteſt eſſe ratio, quia non
hñt, propriè loquẽdo, certos fines ſeu limites, vt beneficia li-
mitata, licet habeant certas poſſeſsiones. Item ſi ſint limitata
hoc non eſt authoritate ſeu diſpoſitione iuris cõis, ſed homi-
nis: item ratione confuſionis euitandẽ, quæ habet locũ in ma-
ioribus beneficijs, ceſſat in præbendis, quæ debent eſſe æqua-
les.ſ.de conſtit.cum Martinus.in fin.& de præb.cum cauſam.

¶ De decimis. Rubrica.

1 *Decimarum diuiſio.*
2 *Decima quæ ex neceſſitate debeantur.*
3 *Decimarum ſubdiuiſio.*
4 *Doctoris opinio veritati conſonans ſequenda.*
5 *Doctoris opinio a veritate iuris deuians reſpuenda.*
6 *Doctoris opinio in dubio ſequenda.*
7 *Primitiæ ſoluuntur ſecundum loci conſuetudinem.*
8 *Primitiarum ſolutio reſpicit conſuetudinem mediocrem.*
9 *Primitiæ quòd non ſoluantur conſuetudine induci poteſt.*

DEcimam. ¶ Si quæratur quot ſunt gene-
ra decimarum: & quæ ex neceſ-
1 ſitate vel præcepto debent, diſtingue. † Aut quẽ-
ris quot ſunt genera, dic q̃ quatuor, quædã enim
erant decimæ quas populus debebat ex lege Le-
uiticæ tribui, ex lege.j.ex præcepto legis, Deut.14.decimam
partem ſeparabit a cunctis fructibus terræ: & numeri.18.filijs
Leui dedi decimas omnes,&c. ſm Hoſti.& loco illarum ſunt,
& ſucceſſerunt hodie illẽ quas parochiæ dant parochiali ec-
cleſiæ, ſm Abb.& Ioan.Andr. Item aliæ decimæ ſunt, quas ex
illis decimis a populo ſic receptis, Leuitæ dabãt ſacerdotibus,
de quibus loquitur numeri.18.ante finem, ibi præcipuè Leui-
tis, &c. ſm Hoſti.& loco iſtarum decimarũ ſunt partes, quas
percipiunt epiſcopi ab eccleſijs parochialibus.10.q.3.vnio.vel
quæ dantur quãdoq; Papæ, vel alicui Principi ſeculari de man-
dato ipſius, & hoc eſt ſm genus ſm Abb. & Ioan. Andr. Item
aliæ quas vnuſquiſq; de populo Iſrael ſeparabat ad inuitãdum
ſacerdotes: & loco iſtarum ſunt oblationes: ſm quod in qui-
buſdam prouincijs obſeruatur q̃ quilibet parochianus faciens
celebrari pro animabus parentũ, inuitat quolibet anno ad an-
niuerſarium ſacerdotes, ſm Abb.& hoc eſt tertium genus: &
hoc legitur Deuter.14. decimam partem ſeparabis de cunctis
frugibus tuis ſm Hoſti. Eſt & quartũ genus decimarum, quas
parochiani pauperibus recõdebant, id eſt, ad vſum pauperum
reſeruabant, & loco iſtarum ſuccedunt & dantur eleẽmoſynẽ
pauperibus. ſm Abb.& Ioan.Andr. & de iſtis quatuor generi-
bus decimarum nos. Ioan.13.q.2.c.eccleſias.§.his itaq;. in glo.
2 videtur hic. † Aut quæris de ſecundo ſcilicet quæ ex neceſsi-
tate vel præcepto debentur, & dic q̃ ille ex primo genere, arg.
huius c.vbi dicit q̃ ex lege debetur: in alijs autem tribus gene-
ribus not.factum quaſi innuat, q̃ primum genus erat neceſſa-
rium, ſed alia tria voluntaria, non ergo ſunt exigenda, arg.j.de
cenſibus ex parte. ſm Hoſti. hic. & de hoc vide plenius per
3 eum.j.eo. a nobis. † Si verò quæris quot ſunt, ſpecies iſtarum
decimarũ primi generis, dic q̃ duæ ſcilicet perſonales, vt quæ
debentur ex negotiatione, vel artificio, ſeu ſcientia, vel mili-
tia, vel venatione. Item prædiales quẽ ꝓueniunt ex ipſis prẽ-
dijs, vt vinum, bladum, & fructus arborum.ſ.titu.s.c.fin.j.eo.
ad apoſtolicæ.& c.paſtoralis. De quibuſdam autem dubitatur,
vtrũ ſint prædiales vel perſonales, vt de agnis & fœtibus alio-
rum animaliũ, quæ in paſcuis gregatim paſcuntur, de quo per
Io.13.q.1.c.eccleſias.§.quia ergo.in glo.arg. bonũ nullam par-
tem eligens per Ber.j.eo.ad apoſtolicæ ſm Hoſti. in ſum. eo.
tit.§.quot ſint eius ſpecies. videtur tenere q̃ ſint miſtẽ. idem
frater Io.in ſum. confeſ.eo. tit.q.2. de quo etiam per Goffr. in
ſumma eo.tit. in princ. & dicam.j.eo. peruenit.
¶ Super eo.ca. Ad declarationem glo.ſecundæ ſi quæras, vtrũ
opiniones doctorum ſunt fouendæ, & ſequendæ, diſtingue.
Aut conſtat quod opiniones doctorũ conſonant veritati iuris
communis: aut conſtat q̃ deuiant a veritate iuris: aut eſt du-
4 bium. † In primo caſu ſunt fouendæ & ſequendæ, vt hic &.j.
de cogna.ſpirituali.c.1.in fin.de appel concertationi. & de off.
deleg.cap.ſi delegatus.lib.6.vbi reprobatur opin.Inno.no.ff.de
off.deleg.c.ſi pro debilitate.& approbatur opin. Hoſti.extra de
electione.c.ſtatutum. in cle. vbi reprobatur opi. Io.An. not.j.
5 de electione, quia ſæpe lib.6.& approbatur opi.G.ibi qui. † In
ſecundo caſu nõ ſunt fouendẽ. nam vbi eſt caſus leg.vel decre.
quæ pro veritate habetur non remanet opinio ſeu quæſtio.C.
de iure dot.l.Ancillæ.&.j.de voto & voti redemp.c.ex multa.
veritati enim cedere debet opi.8.diſt.c.veritate.&.ſ. de reiu-
6 di.c.cum Ber.& extra de elec.c.ne Romani.in prin.in cle. † In
tertio caſu opiniones ſunt fouẽdæ, vt hic,&.j.de ſent. excom.
c.officij.ff.de arbi.l.qualem ab as diem.§.ſed de plurib. de dam.
infec.l.ſi ædibus.& 35.q.9.veniam.& ſint diuerſæ, non aduerſẽ
ambæ ſuſtinendẽ erunt.ſ.de reſti.ſpol.c.literas.& ſi ambẽ non
poſsint ſuſtineri in arbitrio iudicantis, relinquitur quã voluerit
amplectitur, vt leg.& no.ſ.de conſtit.ca.1.& de ſer.capellanus.
Caueat tñ ne ſit ſiſus in opi.ſua, ne in hoc prudẽtiæ ſuẽ videat
inniti.ſ.de conſti.c.ne innitaris. ita diſtinguit in effectu.G.de
Mon.Lau.in d.c.ne Ro.gl.2.& adde qđ dixi.ſ. de biga. nuper.
¶ Super eo.c.in fin. Si quæris quanta debeat eſſe primitia, ſeu
quantum nomine primitiæ dari debet. Lau. & Io. dicunt de-
7 bere dari centeſimam. Tu vero diſting.† Aut apparet de con-
ſuetudine eccleſiæ,& illa eſt ſequenda, vnde totum conſuetu-
dini relinquitur, vt quælibet eccleſia ſeruet conſuetudinẽ ſuã,
ſi de ea appareat ſecundum Ray.& Goff. Aut de cõſuetudine
eccleſiæ non apparet,& tunc recurrendum eſt ad conſuetudi-
nem vicinarum eccleſiarum, vt leg.& no.ſ. tit.s. certificari.de
conſue.cum olim. cum diſtin.quia aut conſuetudo vicinarum
eccleſiarum eſt vna & eadem, & tunc ad eam eſt recurrẽdum,
8 vt ibi. † Aut ſunt diuerſẽ cõſuetudines,& tunc illa eſt ſequen-
da, quæ magis tendit ad mediocritatem.10.q.2.c.ea eni.§.hoc
ius. vel q̃ minimũ teneatur, ar.ff.de leg.3.l.nummis.j.de cen-
ſibus ex parte. ſm Goff.vel ſm Hoſti.potius videtur ſtãdum
eſſe dicto, & interpretationi Hieronymi hic in fin. licet Inno.
hic dicat q̃ ex quo non inuenitur expreſſum de quantitate, in
optione relinquitur dantis, vt quamcunq; vellet det, niſi cõſue-
tudo regionis aliud inducat. quod verum ſm Hoſti. & credo
q̃ bene, inter quadrageſimã & ſexageſimam, ſed vltra quadra-
geſimam ſacerdotes exigere, vel minus ſexageſima laici offer-
re non pñt, niſi aliud ſit de cõſuetudine. Dicit etiã Ray. quod
ſi eccleſia eſſet tenuis nec haberet vnde ſacerdos poſſet ſuſten
tari, quod illa cõſuetudo eſſet eligenda quẽ amplius ſoluit, vel
9 ſaltem medium inter illas, arg.§.alleg. hoc ius. † Dicit etiã glo.
ſuper Ray.eo.tit. quod ſi conſuetudo eſt quod nihil ſoluatur,
vel exigatur de huiuſmodi primitijs, excuſantur a peccato nõ
ſoluentes, ſi tamen hæc conſuetudo ſine contradictione ob-
tenta eſt, a tempore ex quo non extat memoria: & idem not.
frater Ioan.in ſumma confeſ.q.49.quanta debeat,&c.

1 *Clerici inferiores ſuperioribus decimas dant.*
2 *Clerici æqualibus decimam non ſoluunt.*
3 *Clerici inferioribus decimam non ſoluunt.*
4 *Decimas prædiales quiſq; poſſeſſor ſoluit.*

Ouum genus. ¶Si quæris vtrum, clerici alijs clericis decimas ſolue
te teneantur, diſtingue. Aut quæris de religioſis, &
de illis dic, vt dicam. j. eo. ex parte. 3. Aut de alijs, &
1 tunc. † Aut quæris nunquid clerici inferiores ad decimas ſol-
uendas ſuperioribus quibus ſubiacent, vt Leuitę ſacerdotibus
teneantur, & dic q ſic, tam ad prædiales, ratione prædiorum, ſi
quæ hñt ex patrimonio, vel aliunde licitè acquiſita, vel ratione
beneficiorum eis competentium: quam ad perſonales, ita lo-
quitur hoc. c. in 2. reſpon. & . ſ. eo. ca. 5. ver. rurſus. niſi in perſo-
nalibus conſuetudo cõtraria ſit, quod dic, vt no. j. eo. in aliqui-
bus. in fin. quia quilibet Chriſtianus tenetur ipſas dare de om-
nibus licitè acquiſitis. j. eo. ex trãſmiſſa ſm Hoſti. hic: in prę-
dialibus vero refert, vtrũ ſint prædia eccleſiaſtica, & tunc ob-
ſtat conſuetudo contraria, vel priuata ſeu temporalia, & tunc
2 non obſtat quod dic, vt dicã. j. eo. peruenit. † Aut quæris nun-
quid clerici æquales, nõ ſubditi æqualibus decimas ſoluere te-
neantur, vt Leuitæ Leuitis, ſacerdotes ſacerdotibus, & dic q
non, vt hic in 1. reſpon. & ita intellige gl. Inno. j. de ſtatu mon.
ca. 1. in magna glo. ver. ad perſonales aũt, nec monachi nec cle-
rici tenentur, &c. & idem ibi not. Hoſti. & Io. An. poſt eum.
3 † Aut quæris, vtrũ ſuperiores inferioribus, vt ſacerdotes Le-
uitis ad decimas teneantur, & tunc idẽ multo fortius, quia par
in parem non habet imperium, nec minor in maiorem, vt. ff.
de arbi. l. nam & magiſtratus. ſ. de maio. & obed. cum inferior,
& c. ſtatuimus. & intelligo in iſta diſtinctio. omnes inferiores,
qui ſubſunt alijs, licet alijs inferioribus vel ratione prædiorum
in ſua parochia ſitorum, vel ea rõne, quia ab eis recipiunt eccle
ſiaſtica ſacramenta. Vnde quærit hic Hoſti. nunquid eps da-
bit decimas de prædialibus, quidam dicunt quod non, quaſi ſit
confuſa actio. ff. de ſolu. l. Stichum. §. aditio. nec poteſt ſibi ipſi
quis obligari. ff. ad Velle. l. tutor. & hanc opi. epi noſtri tempo-
ris amplectuntur: & hoc videtur expreſſum in hoc. c. alij con-
4 tra. pro quibus videtur expreſſum. 16. q. 5. ſi quis laicus. † nam
prædiales ſoluit quilibet poſſeſſor. j. eo. c. 5. & 2. & c. dilecti. &
c. licet. & c. in aliquibus. & duobus. c. ſeq. niſi ratione priuilegij
contrarium ſit. j. eo. ex parte. vel conſuet. eccleſiæ. j. eo. cum
ſint. & c. ad apoſtolicæ. vel compoſitionis: j. cap. proxi. alias ſi
epiſcopus totũ ſibi appropriaret emendo, vel alias poſſet om-
nino parochialis eccleſia iure debito defraudari, quod non eſt
ſentiendum. j. eo. ſuggeſtum ſecundũ Hoſti. & de hoc per eum
in ſumma eodem titu. §. a quibus.

1 *Iuri de futuro, an renuntiari poſſit. 4.*
2 *Ius duorum conſenſu quæſitum, eorum diſſenſu diſſoluendum.*
3 *Iuri præſenti an renuntiari poſſit.*
5 *Renuntiatio differt a repudiatione.*

X multiplici. ſuper. glo. 2. Si quęris, vtrum iuri fu-
turo poſſit renuntiari, Goff. & Ber. hic, & Accur. ff.
de pac. l. 1. & ff. de leg. 2. ſi ita ſit ſcriptũ. §. ſi ſub con
1 ditione diſtinguunt. q † Aut ſimplici renuntiatione, & nõ po-
teſt, vt in d. §. ſi ſub cõditione. & ff. de reg. iur. l. qui poteſt. Aut
per pactum, & tunc nõ poteſt, vt in d. l. 1. C. de pac. & ff. de pa-
ctis. l. & hæredi. §. filiusfa. ita etiã diſtinguit Azo in ſuis bro-
cardis. Sed cõtra primum membrũ facit expreſsè. ff. a quibus
ap. non licet. l. 1. §. ſi quis ante. ſed Accur. ibi. & ff. de acq. hære.
l. is qui. & l. in plurium. ad fi. reſpõdet quod ibi renuntiatio fa-
cta fuit coram iudice, & idem no. ff. de cur. bo. dan. l. 1. & ean-
dem ſo. ſequitur Dy. in. §. alleg. ſi ſub conditione. Alij vero vt
Iaco. de Are. dicunt quod aut iuri futuro renuntiat, quis per pa
ctum, & poteſt vt in d. l. 1. C. de pactis. Aut per ſimplicem re-
nunt. & tunc aut renuntiat inter abſentes, & talis renuntiatio
non valet, vt in d. §. ſi ſub conditione. Aut renuntiat inter prę-
ſentes, & tunc renuntiatio habet vim pacti vt. ff. de pact. l. tale
pactum. & ita intelligunt dictã. l. 5. ff. de cur. bo. dan. Ego verò
2 credo ſic dicendũ meliori iudicio ſemper ſaluo, quia † aut eſt
tale ius, in cuius acquiſitione interuenit voluntas ſeu conſen-
ſus duorũ, ſicut eſt in his quæ aguntur inter viuos, & tunc ſiue
ſit ius præſens, ſiue futurum requiritur conſenſus vtriuſq; in
diſſoluendo, ſicut in contrahendo, vt. ff. de regu. iur. l. nihil tam
naturale. j. de regu. iur. ca. 1. C. qñ licet ab emp. diſce. l. 1. & 2. &
hoc not. Pet. de Bellapet. & Cy. poſt eum in d. l. 1. C. de pactis:
quod credo verum quo ad reſoluendum cõtractum, & maxi-
mè vltro citroq; obligatorium, ſed quo ad pręiudiciũ & amiſ-
ſionem iuris renuntiatus, credo id quod ſequitur in iure, quod
vnius ſolius voluntate nititur, per ea quæ. ſ. dixi de renunt. c.
3 quod in dubijs. † Aut eſt tale ius quod vnius ſolius voluntate
nititur, ſicut eſt ius quæſitum ſeu quærendum in vltima vo-
luntate, & tunc refert, quia quoddam eſt ius præſens, quod de-
bet exigi vel exerceri in futurũ, ſeu cuius exactio vel execu-
tio dependet ex futuro, vt patet hic in iure decimarum quod
curato parochiali competit in præſenti, ſed earũ exactio com-
petit in futurum ſingulis annis, & cum fructus excreuerint: &
in iure quæſito electo per electionẽ, & tunc tali iuri poteſt re-
gulariter renuntiari etiam per ſimplicem renunt. ſm Goff. &
Hoſti. hic. cum quibus concordare videtur quod not. Inno. ſ.
de arbi. innotuit glo. 2. circa mediũ. ver. ſed cum hoc non poſ-
ſet. & Hoſti. poſt eum dicentes, quod poſſum renuntiare ne
poſſim excipere, vel vitare executionem, ſicut poſſum renun-
tiare appellationi, intelligo quam poſſum interponere ex gra-
uamine iam illato, ita poſſes intelligere. ſ. de elect. cũ inter. R.
Seniorem vbi R. ſenior renuntiauit abbatiæ, id eſt, iuri quod
ſibi competebat in ipſa abbatia ex electione eiuſdem. eo. tit. c.
ſi elect. lib. 6. ſ. q met. cau. ad aures. cum ibi no. per Ber. in j. gl.
de tranſla. epiſcopi inter corporalia. §. ſicut autem. in glo. ante
ergo. quod intellige dummodo ſit tale ius, quod plenè ſubia-
cet poteſtati renuntiantis, quod dic, vt dixi. ſ. de foro compe.
ſi diligenti. per eandem viam facit. j. de regularibus. ca. ad no-
4 ſtram. c. ad apoſtolicam. & c. ſtatuimus. † Quoddam verò eſt,
ius omnino futurum, & tunc, aut quis ei renuntiat in iudicio:
aut extra iudicium. Si in iudicio, tunc valet renuntiatio, vt in l.
alle. ff. de acq. hære. l. qui hæres. & in plurium. de cur. bo. dan. l. j.
& a qui. app. non licet. l. 5. §. ſi quis ante. vbi hoc not. Accur. &
idem Pet. de Bellapet. & Cyn. in d. l. 1. C. de pactis. Si extra iu-
dicium, tunc. Aut renuntiat ſimplici renuntiationi, & nõ va-
let talis renuntiatio, vt in l. alle. ſi ita ſit ſcriptum. §. ſi ſub con-
ditione. Aut renuntiat per pactum, & talis renuntiatio valet,
vt hic, & in iuribus, hic alleg. in glo. 2. Et eſt ratio diuerſitatis
inter ſimplicem renun. vel repudiationem ex vna parte, & pa-
ctum ex altera, quia ſimplex renuntiatio vel repudiatio nititur
authoritate vnius ſolius. ſ. repudiantis: ſed pactum authorita-
te plurium vel duorum, & ideo maioris eſt authoritatis quam
repudiatio. ff. de pact. l. 5. vnde non mirum ſi plus operetur con
ſenſus plurium quam vnius. ſ. de offic. deleg. prudentiam. ſm
Goff. hic & Hoſti. ſ. de teſta. Ray. 1. reſpon. idem Archi. 2. q. 6.
5 ſi autem. glo. pe. † Item ratio, quare ſecus in renuntiatione ſeu
repudiatione ſimplici facta in iudicio, & coram iudice, & ſe-
cus in renuntiatione facta extra, põt eſſe, quia in iudicio quaſi
contrahimus. ff. de pecu. l. 3. §. idem ſcribit. & ibi eſt iudex per
quem acquirit parti abſenti, arg. ff. rem pu. ſal. for. l. 3. j. de vſur.
c. quanquam. lib. 6. cum ibi not. ideo non mirum ſi talis renun.
habet vim pacti ſecus in renuntia. extra iudicium facta.

1 *Decima perſonalis parochiali eccleſiæ danda.*
2 *Decima prædialis eccleſiæ prædiali danda.*
3 *Decima mixta cui ſoluenda. 5. 7.*
4 *Prædium tranſit cum decimæ onere.*
6 *Decima ſoluitur attenta loci conſuetudine.*
8 *Decima de immobilibus non ſoluenda.*
9 *Decima de mobilibus iuſtè quæſitis ſoluenda.*
10 *Decima de mobilibus iniuſtè quæſitis ſoluenda.*
11 *Decima de turpiter quæſitis ſoluenda.*
12 *Decima de vſuris non ſoluenda.*
13 *Decima papali priuilegio tolli poteſt.*
14 *Decima ab inferiori a Papa non tollitur.*
15 *Decimæ compoſitio fieri poteſt.*
16 *Decima a laico non præſcribitur.*
17 *Decima an præſentatione retineri poſſit.*
18 *Decima iure diuino introducta.*
19 *Decimam debitam eſſe, ſanctorumq; authoritatibus comprobari.*
20 *Decima iure canonico debetur.*
21 *Decima perſonalis ex præcepto non debita.*
22 *Decima an a clericis præſcribatur.*
23 *Decima an ab eccleſia præſcribatur.*
24 *Decima contra laicum ab eccleſia præſcribitur.*
25 *Decimæ æſtimatio ſoluenda a deſtruente ſegetem vel arbores ſine cauſa.*
26 *Decimæ æſtimatio non ſoluenda a comburente ſegetem vel arbores.*

Eruenit. ¶Si quæris cui eccleſiæ, & de quibus rebus decima eſt ſoluenda, di-
ſtingue. Aut quæris de iure cõmuni omni conſue-
tudine, præſcriptione, priuilegio, & compoſitione
circunſcripta.

percipiatur de ſundo quem colit, tunc debet colonus decimã
ſoluere, non eccleſiæ prædiali, ſed ſuæ parochiali, vbi percipit
diuina, & hoc caſu videtur loqui. 16.q.j.quæſti.& arg.ff.de con
trahen.emp.& vẽd.l.fi. Et eſt ratio diuerſitatis horum caſuũ,
quia in primo caſu omnes ſuctus ſunt decimandi antequã di-
uidãtur, ſine deductione expẽſarum, j.eo.tua.a.ergo ex quo
ſemel, ſunt decimati, vlterius non debent decimari ab his ad
quos ex debito perueniunt, ſicut ſunt coloni, j.eo.paſtoralis.§.
1. In ſecundo vero caſu agitur de lucro prouenientε ex opera
manuum coloni, de quo debet habere decimam eccleſia paro
chialis, vbi audit diuina. Item in primo caſu totus ſructus, eſt
de terra, j.eo.non eſt.& c.cum non ſit. In ſecundo vero caſu lu
crum & merces coloni ex opera manuum ſuarũ prouenit, nõ
ex ſundo, ſecundum Innoc. liceat fatetur Hoſtien. contrariam
conſuet. tenendam, ſi de illa conſtet, vt j.eod.cum ſint.& c.ad
Apoſtolicæ. Sed Io.An.in c.alle.cum ſint dicit: quod licet ſatis
iuri, & æquitati conſonum reputet, quod. s.dixit. ſ. partem co-
loni bis decimari, tamen quia id non ſeruatur, ſtari poteſt ſa-
tis probabiliter huic d.Inno.& Hoſt. vbi non apparet conſue
tudo contraria, vt prædixi: pro qua multum facit, quia ſi ipſe
idẽ dominus coleret, nec aliud opus faceret, non eſt tamen re-
perire quod partem illorum ſructuum decimet vt lucrum: ad
hoc tamen reſponderi poſſet per decre.dilecti. j. eo. ſecundũ
eum. Si quæris de ſecundo, ſ.de quibus rebus decima eſt ſol-
8 uenda, tunc refert. † Aut quæris vtrum de rebus immobili-
bus, ſeu pro proprietate rerum immobilium acquiſitarũ de-
cima ſit ſoluenda, & tunc licet Hoſt. j.eo.non eſt. dicat q̃ de-
bet ſolui decima pars pretij communis, ar.ff.de le.j.l.apud Iul.
§.conſtat.& in eo.quod not. s.de teſt. filius noſter. maxime qñ
datur extimata, vel pro pretio, ar.C.de iu.dot.l.1. tamen Inno.
ibi in gl.vlti.& Ala.hic & Io.& Vinc.& Ber. j.eo.paſtoralis.te-
nent contra. Nam in veteri teſtamento, vbi præceptæ fuerunt
decimæ, leuitæ non habebant partem poſſeſſionum, quia de
ſructibus tantum decimas dandas dominus præcepit, Nume-
ri.18.& licet prima opi.conſiderato rigore iuris iuſtior ſit, ſe-
cunda tamen æquior & benignior eſt, & ipſam teneas, ar. s.eo.
c.1.in fi. ſecundum Hoſti.in d.c.paſtoralis. Aut quæris vtrum
de ſructibus immobilium, vel de rebus mobilibus acquiſitis
9 decima ſit ſoluenda, & tunc † aut quæritur de rebus iuſtè, &
licitè acquiſitis, & de illis omnibus decima eſt ſoluenda in qui
buſcunq; rebus conſiſtant, vt de fructibus omnium terrarum,
pomis, herbis, paſcuis, apibus, nutrimentis animalium, quæ ta
men ſub virga tranſeunt, lana, lacte, ſœno, lignis, piſcationibus,
venationibus, fictis, penſionibus, molendinis, furnis, balneis,
fulonicis, argentarijs, metallarijs, lapidicinis, & ex iſtis debe-
tur decima ex lege diuina. Item de negotijs, artificijs, officijs,
& de omnibus bonis, & etiam de ipſo tẽpore decima eſt ſol-
uenda, non ex lege diuina, ſed ſecundum locorum conſuetudi
nem, vt hic, & j.c.proxi.& c.ex tranſmiſſa. 16.q.1.decimæ. ſe-
cũdũ Goſ.Ber.& Hoſ.& Ioan. And.hic, & de hoc plenius per
Hoſti.in ſum.eo.tit.q.19.eo. etiam de palea cum ſit in fructu
decima debetur.ff.quib.mod. vſufru.amit.l.ſi vſuſructuarius
meſſem.& no.Spe.hoc tit.§.fi. Vnde dicit Vincen. j.de cenſi
bus licet. Melendum dixiſſe, quod is qui non abundat, ſed ta-
men habet, quod ſibi & familiæ ſuæ ſufficit, nõ tenetur ad de-
cimam, pro eo quia pauperes non tenentur ad tributa vt ibi,
ſed decimæ ſunt tributa. j.eod.tua.a.facit.86.diſt. non ſatis.in
fin.alias incipit in ſingulis.ibi ne veſtimentis alimentisq́; &c.
& 42.diſt.c.hoſpitalem.§.quomodo.1. ibi aliena rapere cõuin
citur qui vltra neceſſaria ſibi retinere probatur: ergo neceſſa-
ria non tenetur ſubtrahere: ipſe tamen Vincen. ibi tenet con-
trarium, quia prætextu paupertatis quis non debet tenere alie
na, vel peccare.ff.de ri.nup.l.palam.§. quæ in dultero. Decima
autem eſt debita, vnde dicitur reddi vel reſtitui, non propriè
dari. j.eo.ad apoſtolicæ.& poteſt vendicari, vt j.eo.tua.a.hoc
idem videtur tenere Io. An. j.e. cum homines.& credo quòd
10 bene. † Aut quæris de iniuſtè & illicitè acquiſitis, & tunc, aut
quæris de decimis prædialibus ſeu debitis ratione prædiorũ,
& illę debentur, & exiguntur ab eccleſia a quocunq; poſſiden
te prædia, non ſolum iuſto, ſed etiam inuaſore, violento, vel
clandeſtino, non ſolum catholico, ſed etiam Iudæo, heretico,
vel pagano: nam eo caſu eccleſia quod ſuum eſt recipit.arg. j.
eo.de terris. vt hoc no.Goſ. j.eo.non eſt.& Ber. Inno.& Hoſti.
in c.ex tranſmiſſa in fi.no.16.q.1.decimæ.in gl.dummodo. &
Inno. j.de ſen.excom.cũ voluntate.gl.3.ver. Item nec eleemo
ſynæ & Hoſt.ibi.poſt eum. Aut de perſonalibus, & tunc ſecun
11 dum Goff.Io. Ber. Inno.& Hoſti. † Aut quæris de illis illicitè
acquiſitis, de quibus non competit repetitio, & dominium
transfertur, puta de his quæ acquirit meretrix ex meretricio,
hyſtrio ex hyſtrionatu, & de his quę extorquentur per con-
cuſſionem ratione officij, & quæ dantur alicui vt iniuſtè iudi-
cet, vel falſum teſtimonium dicat, & ſimilibus, & de talibus
debet dari decima, & etiam poteſt fieri eleemoſyna, vt 43.q.
5.non ſane. vbi probatur hæc diſt. ſecundum Auguſt. ſi tamen
quæſtus proueniat ex peccatu notorio, eccleſia decimam ex-
inde non debet recipere, ne videatur peccatum approbare: ſe-
cus putarem ſi occultum eſſet, quamuis hoc ſciret prælatus,
arg.32.q.5.christiana.6.q.1.ſi omnia. & q.2.ſi tantum.& c.pla
cuit. s.de offic.ordin.ſi ſacerdos. j.de ſimo. ſicut tuis.& c.ſeq.
12 † Aut quæris de illis de quibus competit repetitio, vel domi-
nium, non transfertur, vt in vſuris. s.de iureiu.debitores. j.de
vſuris quia in omnibus.& c. ſeq. & c. cum tu.in ſimonia. j.de
ſimo.de hoc & c.veniens.in furto. j.de fur.c.1.& penulti.in ra
pina j.de rap.c.j.& 2.& de talibus non debet dari decima, nec
fieri eleemoſyna, cum non ſint illius, quia aliena non poteſt
aliquis concedere præter domini voluntatem. j.eo. tua nobis.
vt hoc no.Goff. j.eo.non eſt.& Io. j.eod.paſtoralis.& Ioan.&
Archid.1.q.1.non eſt putanda.& Ber. j.eo.de verb.ſign.c.cau
ſa Carpenſis. ſuper verbo ex licitis.& Ber. Inno. Hoſti. & Io.
And. j.eo.ex tranſmiſſa. vbi dicit Hoſt. quòd breuiter regula-
re eſt, quòd vbicunque tam dans, quam recipiens in pari cauſa
turpitudinis reperitur, ibi non tenetur quis reſtituere quod ac
cepit, vt ff.de condi.ob turp cau.l.3.& 4.& de talibus omnib.
decima eſt ſoluenda: ſecus de omnibus detentis quæ reſtitu-
tioni ſubiacent, quia non dimittitur peccatum niſi reſtituatur
ablatum, ſecundum beatum Auguſt. vt in d.c.cum tu.& 14.q.
6.ſi res. ergo nec de acquiſitis ex iniuſto bello decima dari de-
bet. 23.q.1.militare. s.de iureiur. ſicut ſecus de iuſto, & ſic lo-
quitur. j.eo.non eſt.23.q.5.dicat. ſecundum Hoſtien. ibi, & in
ſum.eo.tit. §.& vtrum præſcribi poſſit. verſi. quęritur vtrum
de illicitè.& Ray.in ſum.eo.tit.§.6. quęritur vtrum. & Goff.
in ſum. ſua, & frater Io. in ſum.confeſ.eo.tit.q.22. vtrum de il
licitè &c. Ad hoc quod dictum eſt de eleemoſyna concord.
Ray.in ſum.tit.de neg.ſecu.§. 7. item quęritur.& frater Io.in
ſum.con.tit.de neg.ſecularibus.q.21.vtrum de illicitè acqui-
ſitis.& de hoc dicam plenius. j.de pœnit. & remiſ.cum ex eo.
In hoc tamen quod dictum eſt, quòd in vſurarium non tranſ-
fertur dominium vſuræ, no. cõtrarium Lau.& Io.& Ber.hyſ.
14.q.4.ſi quis vſuram.& fortè male, cũ tranſlatio dominij fiat
contra legem diuinam, cuius prohibitio magis debet inficere
& impedire tranſlationem, quàm legis humanę, vt s.de maio.
& obedien.cum inferior. & tamen legis humanæ, prohibitio
ipſam tranſlationem impedit, vt.ff.de reb. eorum. C.de pręd.
mi.per 10. C.de le. non dubium.de agri.& cenſi. quemadmo-
dum. 12.q.2.non liceat Papæ. & c. ſine exceptione. & per to-
tum. s.de reb. eccleſ. non alie.ſi quis presbyterorum. cum ibi
no.in gl.ex hoc manifeſtè. Si quęris de ſecundo membro prin
cipali, ſcilicet, de iure ſpeciali, puta priuilegio, compoſitione
conſue.vel præſcriptione, tunc, aut quęris de priuilegio & tũc,
13 † Aut per ſedem apoſtolicam indulto, & dic q̃ illud dummo-
do ſit legitimè cõceſſum valet, & eſt tenẽdũ, vt 63.diſt. Adria
nus & c.in ſynodo. 16.q.1.hinc ẽt. j.de eccle.ędifi.c.2. j.eo.ex
parte tua.& c.a nobis. vbi hoc no. Hoſt.in ſum.eo.tit.§.a quib.
& §.vtrum.ſub.§.quęritur. quod verum niſi parochialis eccle-
ſia in hoc enormiter lęderetur, vt j.eo.dilecti.ſuggeſtum vel
niſi renuntiaret qs priuilegio ſuo expreſsè vel tacite, & in alijs
caſib.no. j.eo.ſuggeſtum per Ber.& Inno.& plenius per Hoſt.
14 & c.ex parte tua. † Aut per alium indulto & non valet, vt j.eo.
ad hæc.& c.tua.2. & c.prohibemus.& probatur. s. de præſcr.
c.cauſam quæ. quod tamen intellige vt dicam. j. eod. a nobis.
Aut quęris de compenſatione, & illa dummodo ſit legitimè,
& per illos qui poſſunt facta, valet & eſt tenenda, quod dic vt
leg.& no.per Ber.& Hoſti. s.de tranſac.c. ſtatuimus & j.eo.di
lecti.in fi.& per Ber. s.c.ex multiplici, & per Ho. j.eo.a nobis.
Aut quęris de conſue.vel p̃ſcriptione, & tunc aut quæris de lai
cis, vtrũ poſſint eas ſibi per pręſcrip. vel conſue. acquirere vel
retinere: aut de clericis ſeu eccleſijs. Si de laicis tunc, aut quæ-
ris vtrũ poſſint pręſcribere, vel per conſuetudinẽ acquirere ſi
bi illas decimas, quę ab alijs debẽtur, ſeu perceptionẽ ipſarum
decimarũ: aut illas a ſe debitas ſeu ꝯ illas a ſe debitas, circa eas
16 retinendas vel diminuẽdas. † Si illas quæ ab alio ſeu alijs debẽ-
tur, dic quod non, ſiue ſint prædiales, ſiue perſonales, vt in c.al
legato. cauſam quæ.& eſt ratio quia nec eas poſſidere poſſunt
vt ibi, ſine qua præſcriptio ſeu conſuetudo non procedit, vt
ibi & infra, de reg.iur.c.ſine poſſeſsione.lib.6. ſupra, de cauſa
poſ.& propri.cum eccleſia.in fin.de conſue.c.cum tanto.in fi.

& de elec.Cumana,& ita intellige quod nn.Hoſt.j.eo.cum ho
mines.in gl.quid ſi agricultor dicens quod nec cōſuetudo,nec
præſcriptio iuuat laicum quo ad decimam percipiendam vel
17 etiam retinendam. † Si illas vel contra illas a ſe debitas, vt eas
ſibi retineant integraliter;vel pro parte tunc,aut quęris de de-
cimis prædialibus,& tunc licet quidam Theologi dicāt,quod
conſuetudo excuſat a præſtatione decimarum,a tanto,nō a to
to:quod.n.decima præſtari debeat hoc dicunt morale,& hoc
reſpectu debentur decimæ ex præcepto, & ideo conſuetudo
contraria nō nocet, etiam ſi in tota prouincia obſeruetur.32.
q.7.flagitia. in talib.n.diuturnitas temporis non minuit pecca
tum ſed Aug.s.de conſue.c.vlti.j.de ſimo.non ſatis. Quod ve
ro decima pars detur, hoc dicunt eſſe cerimoniale, nec iſto re
ſpectu debentur decimæ ex præcepto ſed de cōſilio tm,& ſic
in quota parte præſtanda,ſeruanda eſt conſuetudo:vnde præ-
ſtabitur milleſima pars tantum ſi de conſuetudine ſit, ad hoc.
4.diſt.c.deniq;.§.ſi.pro quib. faciunt.s.tit.1.c.fin.ibi & Vltra-
montanis &c. s.c.proxi.ibi cum ea integritate.&c.j.e.dilecti.
ibi de quib.cōſueuerunt decimas percipere.& c.cum ſint ho-
mines ibi,qm ad conſue.re.vertēdum. & c.ſe ibi,qm a diuerſis
diuerſa cōſuetudo tenetur.& c.in aliquibus.ad ſi.vbi expreſſè
dicit,illę quippe decimæ neceſſario ſunt ſoluendæ, quæ deben 21
tur ex leg.diuina,vel ſm loci conſue.approbatam, ad idē.j.eo.
nuper.vbi enumerat poſſeſſiones de quib.decimæ debeantur
eccleſijs.q.d.quia aliquæ ſunt de quib.nō debentur loci cōſue.
repugnante. Tamen magiſtri canonum dicunt,quod decima
eſt ſoluenda ex præcepto,non.11.vel 20. quod probatur tripli
18 citer,† Primo authoritatib.legis diuinę,vnde in Geneſi.18.c.
vir Abraham.de oībus quæ perceperat dedit decimam Mel-
chiſedech. Item eo.cū Iacob fugeret ad Laban,locutus eſt cū
dño dicens,cunctorum quæ dederis mihi decimas offeram ti
bi.quod qui non facit iuri & voluntati Dei contradicit,Leui-
tici.c.fin.omnes decimæ terræ ſiue de frugibus,ſiue de pomis
arborum Domini ſunt, & illi ſanctificantur. Deutero.14.deci
mam partem ſeparabis de cunctis frugibus tuis,quæ naſcun-
tur in terra per annos ſingulos:& decimam frumēti tui,& vi- 22
ni,& olei, & primogenita de armentis &c. Exod.22.decimas
tuas,& primitias tuas,nō moraberis offerre,ex hoc.n.fructus
multiplicantur.Item Lucæ.11.ve vobis Phariſeis qui decima
tis mentam,& rutam,& omne olus, & præteritis iudicium &
charitatem Dei, hæc oīa oportuit facere, & illa non omittere.
idem habetur Lucæ.18. decimas do de oībus quæ poſſideo. 23
Matth.22.reddite quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei
Deo. per prædictas authoritates tam veteris quam noui teſta
menti patet,quod decimæ ſoluēdæ ſunt & de omnibus,& in-
19 tegraliter,& ex præcepto.† Secundo probatur authoritatibus
ſanctorū,primo Hieronymi.s.e.c.1.§.ac verbo primitiæ &c.
non erant ſpeciali nomine diffinitiuæ, ſubaudi ſicut decimæ,
quia non erat dictum quota pars daretur,ſicut de decimis,ſed
offerentium arbitrio.q.d non ſic in decimis,illę.n.nō arbitrio
committuntur,ſed neceſsitati ſubijciuntur,quia ex præcepto
debentur etiam quo ad quotitatem. item Ambroſij.16.qō.7.
quicunq;.item Grego.eo.cauſa & q.decimas.& de con.diſt.5.
quadrageſimam.item Auguſti.de pę.diſt.1.fungantur.16.q.1.
decimas & q.7.maiores.& ſic quatuor doctores Eccleſiæ in
20 hoc conueniunt. † Tertio probatur per ius cano.s.c.proxi.1.
rñ.& in ſi.& hic in ſi.qñ dicit cū integritate.1.ſine diminutio
ne aliqua j.eo.dilecti.c.ex parte canonicorum.in ſi.c.non eſt.
in ſi.c.ē tranſmiſſa.in ſi.c.tua nobis in ſi.& c.cū non ſit.in ſi.&
hoc tenent expreſſè Inno.s.tit.proxi.c.ſi.dicens quod conſue
tudo bene pōt operari quod Eccleſiæ parochiali,vel non præ-
diali ſoluantur etiam prædiales, hoc autem aliqua conſuetudi
ne introduci non poteſt,quin aliquæ ſoluātur prædiales de præ
dijs laicorum:& idem Hoſt.Pet.de Sampſo.Io.And.& breui-
ter hoc quaſi omnes ſancti commemorant,& ſm dñi præce-
ptum monitione præmiſſa excōicari debent qui non ſoluunt.
16.q.3.decimas deo.& c.omnes decimæ,& j.eo. quaſi per to-
tum:& hoc etiam vult concilium generale.j.eo. in aliquib.ibi 24
abſq; contradictione moris vel conſuetudinis, de qua præmi-
ſit ibi in 1.reſp.eccleſijs decimas cum integritate perſoluant,
& ad id ſi neceſſe fuerit per cenſuram eccleſiaſticam compel-
lantur ergo mortale peccatū eſt niſi integrę reddantur,p hoc
.n.tranſgreſſor diuinæ & humanæ legis,& iudici cōtumax re 25
peritur.Nec.n.debet quis excōicari niſi pro mortali.11.q.3.ne
mo epiſcoporum.vt no.hic Hoſt.& Io.And.poſt eum & Pet.
de Sam.j.eo.parochianos.Et hoc.ſ.quod ipſam retinētes mor 16
taliter peccant;intelligit Hoſt.j.eo.a nobis ad ſi.mag.glo.fore,
verum ſi poſt prædicationē & monitionē ipſam retineant, ar.

j.de conſuet.eccle.vel al.aqua.de cle.excom.mi.ſi celebrat:&
hæc opi.benignior & ęquior eſt, licet alij dicant q̄ non ſoluēs
ſemper peccat,quorum opi.vr ſm rigorem iuris pręferenda,
& cū prima opi.concor.quod ipſe no.hic in prima gl.& j.eod.
non eſt.& idem Io.And.ibi poſt eum.dicens, qđ non ſoluen-
tes non videntur in mora,nec mortaliter peccare quouſq; mo
niti,reddere contradicant,vt hic & ibi, & in hoc ſatis concor-
dat ſanctus Tho.in ſum.art.1.arg.5.dicens quod licet eccleſia
poſſit requirere decimas, tñ laudabiliter eccleſia non requirit
eas,vbi ſine ſcandalo requiri non poſſent, pp diſſuetudinem,
vel pp aliam cauſam, nec tamen illi ſunt in ſtatu damnationis
qui non ſoluunt in locis illis in quib.eccleſia non petit,niſi for
te pp obſtinationem animi habentes voluntatem non ſoluen
di & c.ſi ab eis peterentur.poteſt etiam dici, q̄ in caſib.ſ.quan
do nulla decima vel pars decimæ ſoluitur,fingitur a iure,q̄ do
mini prædiorū breui manu ſoluerint eccleſiæ decimas, & eis
rurſus eccleſia redonauerit, vel in totū qñ.ſ.eccleſia nihil con-
ſueuit recipere pro decima,vel in partem qñ cōſueuit recipe-
re minus quā decimam,hęc Tho.idē frater Io.in ſum. cō.eo.
11.q.13.quid de his &c.& vide per eum in q.40.41.& 42.vtrū
oēs decimę ſint de neceſſitate præcepti,vbi ſatis cōcordat cū
21 his quæ dicta ſunt & quæ ſequuntur.† Aut quæris de decimis
perſonalibus, & dic quod illę non debentur ex præcepto, ſed
ex interpretatione,& ideo in talib.obſtat conſuetudo, & ſm
hoc pōt intelligi.j.e.in aliquib.§.ti.vnde ſic expone,illę quip-
pe decimæ ſubaudi prædiales, neceſſario ſunt ſoluendæ, quæ
debētur ex lege diuina, repete,& illę quippe decimæ ſubaudi
perſonales, neceſſario ſunt ſoluendæ, quæ debentur,ſm loci
conſue.approbatā.q.d.primæ ſancti prædiales ſine diminutio
ne,quia hoc vult lex diuina,& ſancti: & ſecundæ.ſ.perſonales
ſicut conſuetudo docebit,alioquin infinitę animæ torqueren
tur,cū pauci ſint qui has ſoluant,vt hæc no. Hoſt.j.eo.ex par-
te canonicorū:in ſi.& c.tua.in ſi.& c.paſtoralis.& in d.c.in ali-
quib.& pleniſſimè.in §.alle.& vtrū.ſub.§.7.vſq;ad §.8.de hoc
etiā no.Archid.16.q.1.decimæ.ſuper verbo ex debito.vbi re-
22 ſpondet ad iura in contrariū alle.† Si quæris de clericis ſibi ip-
ſis, & non eccleſiæ decimas præſcriptione vel cōſuetudine ac
quirere volentibus, tunc idē quod dictum eſt de laicis, nā tūc
faciunt hoc vt laici non vt clerici:ſicut a ſimili clericus habens
ius patronatus in aliquo beneficio,nō ratione beneficij,ſed pa
trimonij ſui, præſentat vt patronus laicus, & talis cenſetur,nō
23 vt clericus j.de iure pat.cū dilectus.cum ibi no.† Si quęris de
eccleſijs,& inter eccleſias,tunc dic quod pōt valere conſuetu-
do,& ēt præſcriptio in decimis percipiēdis:vnde vna eccleſia
contra aliam pōt vti conſuetudine vel præſcri.circa decimarū
perceptionem in toto vel in parte, vt le.& no.s.de præſcri.ad
aures j.eo.cum ſint hoīes.vbi hoc no.Ber.in gl.no.quod.& c.
apoſtolicæ.vbi hoc no.Ber.Inn.& Ho.in c.cum cōtingat.& c.
cum in tua.& c.dudū,& eo.tit.c.epiſcopum.li.6. & j.de priui.
accedentib.idē notant Inno.Ho.Pe.Ab.& Io.An.s.tit.proxi.
c.vlti.Et hoc verū de decimis prædialibus,ſecus forte de per-
ſonalibus, vt no.Ho.s.de cle.non reſi.c.quia nonnulli. dicēs q̄
licet conſuetudo poſſit dari vni eccleſię ius percipiendi in alia
eccleſia decimas prædiales,vt j.eo.cū ſint.non tñ forte idē eſt
in perſonalibus, quia hæc conſuetudo eſſet irrationabilis, &
facilius ſubijcitur res quā perſona.s.de foro cōpe.ſignificaſti.
ſm eum ibi.Poſſet eſſe, & alia ratio, quia perſonales debētur
illi eccleſiæ quæ laborat in exhibendo diuina, & miniſtrando
eccleſiaſtica ſacramenta:j.de ſepul.cū quis in princ.lib.6.vnde
iniquum videretur, qđ vna eccleſia labores alterius percipe-
ret,nā qui laborat manducet.s.de off.ordi.inter cætera.eo.tit.
c.ſi epiſcopus.lib 6.& mercenarius dignus eſt mercede ſua.s.
de ſepul.c.1.& qui altari deſeruit & c.s.de præben.cū ſm apo-
ſtolū,& alios eccleſia præſcribens rideret cū fletu alterius.con
tra.c.perijſtis.j.de priui. vnius.n.prouiſio non debet eſſe alte-
rius tribulatio.12.q.j.nulli epiſcoporum.25.q.j.c.ideo.§.ſi er
go.& ſic eſſet oneroſa alteri eccleſiæ,quod eſſe nō debet.s.de
24 conſue.c.1.† Item eccleſia contra laicum decimas præſcribe-
re poteſt.vt j.eo.in aliquibus.vbi hoc not. Ber.in gl.ſi.in ſi.de
iſta materia no.Alten.lib.6.eo.tit.arti.4.
Super eo.c.Si quęris vtrū comburens vel deſtruens ſegetē ma
xime maturā,vel cedens arbores,teneatur ad ęſtimationē deci
25 mæ parochiali eccleſię pſoluendā,diſt. † Aut hoc facit ſine iu
ſta cā,& tunc ſic,arg.ff.ad l. Aquil.l.ſi ſeruus ſeruū.§.ſi oliuā.de
vſu.l.arborib.§.Iulianus.alias eſt lex & incipit ſi fur. & l.ſi ab-
16 ſente.§.ſi.& l.arbores.† Aut hoc facit ex iuſta cā, & tūc nō te-
netur,puta pp iuſtū bellū,ſuper quo vide qđ not.s.de iureiu.
c.ſicut. Et ita diſtinguit Hoſt.s.c.proxi.& Io.And.poſt eum
licet.

licet Innoc. ibi videatur dicere indiſtinctè quod teneatur, &
puto q; is qui iniuſte combuſſit, teneatur ad æſtimationē eius
quod conſideratis alijs annis percipere ſolebat, & poterat ec-
cleſia, nec excuſetur per caſum grandinis, vel ſimilem ſequu-
tum, cū a principio fuerit in dolo, & ſatis ſit quod poterat non
perire. ff. de leg. 1. l. cum res. §. fin. ſecundum. Ioan. Andr.

1 *Decimæ prædiales ante tempus ſolutionis ſolui poteſt.*
2 *Decima animalium ante tempus ſoluens non liberatur.*
3 *Decima an compenſationem admittat.*
4 *Decima vt retineatur, conſuetudine non inducitur.*

CVm homines.

¶Si quæris vtrum obligatus ad decimas tempus ſolutionis proueniens, & ante tempus ſoluens, liberatur, diſtin.
1 † Aut decima quā ante tempus vult ſol-
uere, conſiſtit in fructibus prædiorum, vel alijs rebus quam in
nutrimentis animalium, & tunc poteſt ante tempus ſoluere,
& liberatur. ff. de ac. & ob. l. quod quis. de verb. obli. l. ſtipulatio
iſta habere licere. §. inter certam. & de ſolu. l. quod in diē. Aut
conſiſtit in nutrimentis animalium, & tunc ſi non ſit præiudi
cium eccleſiæ vel prælati poteſt ſoluere, alias non poteſt: non
.n. agnus ſtatim quod naſcitur tradi debet, imo poſtquam fue-
2 rit lactatus & aliquantulū impinguatus. † & ideo hoc caſu tem
pus ſolutionis præueniens minime liberatur, ar. ff. de an. leg. l.
cum qui. ſecundum Ho. Gof. & Io. And. hic: ad idem. ff. de leg.
2. ſi ita relictum. §. pegaſus. & in hoc cōcor. gl. in dicto. §. inter
certam. & adde quod no. de con. diſtin. j. ſolent. Soper eod. c. Si
quæris nunquid in decimis compenſatio locum habet, diſtin.
3 † Aut quo ad decimas ſoluendas in poſterum, ſiue libertatem
terrarum, ex quibus decimæ ſolui debent, & dic quod non: q̄a
decimę, tributa ſunt aīarum. 16. q. 1. decimæ. j. eo. tua nobis. in
tributis aūt non eſt compenſatio admittenda. C. de compenſa.
l. ſi ea. ſm Gof. Hoſt. & Io. And. Aut quo ad fructus decimarū
hactenus non ſolutarum, & tunc cōpenſatio & redemptio ad-
mittuntur, vt patet in eo quod le. & no. ſ. de re. ec. c. vt ſuper.
& de rerum permu. c. fi. Et quod dictū eſt quod non admitti-
tur cōpenſatio quo ad decimas ſoluendas in poſterum, intelli
ge quo ad laicos ſuper hoc ſine authoritate iudicis cōponen-
ſes: clerici. n. ſine authoritate iudicis cōponere poſſunt, vt pa-
4 tet. j. cap. proxi. & ſ. ex multiplici. † Sic nec conſuetudo nec
præſcriptio iuuat laicos, quo ad decimam præſcribendam vel
retinendā. ſ. de præſcrip. cauſam quæ tñ iuuat eccleſiam. j. eo.
cum ſint hoïes & c. ad apoſtolicæ ſm Hoſti. & Io. And. Et cū
glo. pen. Ber. hic loquente de mora committenda in ſolutione
decimarum. concor. Hoſti. hic & frater Rayn. in ſumma con.
hoc. tit. q. 18. quid ſi aliquis furtiuè & c. vbi de hoc vide.

1 *Decimam de hortis & animalibus non ſoluunt religioſi.*
2 *Decimam perſonalem non ſoluunt religioſi.*
3 *Decimæ a ſolutione an ciſtercienſes, & templarij immunes ſint.*
4 *Decimam prædialem ſoluunt religioſi.*

EX parte tua.

Ad declarationem gl. Si quæris a quarum decimarū præ-
1. ſtatione religioſi ſunt hodie de iure priuilegiati, vel
immunes, diſt. † Aut quęris de leproſis ſub vita cōi
congregatis, & illę ſunt immunes à præſtatione decimarū de
hortis & nutrimentis animalium. j. de eccle. edi. c. cum dicat.
& intellige de nutrimentis animalium, id eſt, de animalib. quæ
nutriunt, ita exponit ibi Egidius & Io. And. & Gen. extat eo.
tit. c. 1. ſuper verbo animalib. in cle. De alijs autem omnib. de-
cimas ſoluent: nec mirum quia tales non ſunt religioſi, vt not.
Hoſt. in c. alle. cum dicat. & Archid. 18. q. 2. quidem. & 27. q. 1.
de viduis. & G. de Mon. e lau. extra de præben. c. 2. ſuper ver-
bo noſcantur. & Gen. ibi in gl. 2. & Io. And. extra de reli. do. c.
quia contingit. ſuper verbo ſecularibus. in cle. licet Inno. in c.
alleg. cum dicat teneat cōtrarium. ſ. collegium ipſorum lepro
ſorū eſſe religioſum & male. Aut quæris de alijs verè religio-
2 ſis, & tunc. † Aut quæris vtrum ſint priuilegiati & immunes
de decimis perſonalibus, & dic quod ſic, argu. ſ. eo. nouum. cū
ibi notatis, & ita no. Inno. j. de ſta. mona. c. 1. in magna gl. circa
medium ver. ad perſonales autem & c. & Hoſti. & Io. And. ibi.
poſt eum. Aut prædialibus & tunc, aut quęris vtrum ſint pri-
uilegiati & immunes de decimis noualium ſuorum, quæ pro-
prijs manibus vel ſumptibus excolunt, & hortorū, & anima-
lium quæ nutriunt, & dic quod ſic quicunq; fuerint religioſi,
monachi albi, nigri, griſi, vel alij, vt hic in verſic. cæteris vero.
quod intellige vt leg. & no. extra eo. c. religioſi. in cle. vbi Ioā.
An. ſuper verbo tenenda. dicit quod ſicut priuilegium de deci
mis laborum non ſoluendis conceſſum a iure religioſis nō ex
tenditur ad terras quas colendas tradunt alijs, vt ibi in verſ. ſed
qui de terris. ita priuilegium de nutrimentis aīalium non ex-
tenditur ad animalia quæ tradunt alijs nutrienda. Aut vtrum
ſint priuilegiati in alijs, & tunc aut quæris de monachis ordi
nis Ciſtercien. de hoſpitalarijs: vel templarijs: aut de alijs reli-
3 gioſis. † Si de primis, tunc aut quęris de poſſeſſionib. ante ge-
nerale concilium. j. eo. nuper. acquiſitis, & de illis non tenen-
tur dare aliquid noïe decimæ, & ita hodie ſeruandum eſt, arg.
illius. c. nuper. a contrario ſenſu, ſm Hoſtien. hic quod verum
ſaltem de illis quas proprijs manibus vel ſumptibus excolunt
vt hic. Aut de poſſeſſionibus poſt concilium generale acquiſi
tis, vel in poſterū acquirendis, & de illis integras decimas ſol-
uere tenentur, vt in d. c. nuper. Et no. quod illud concilium ge
nerale factum fuit anno domini 1215. 18. anno. pontificatus
Inn 3. & fuit Romæ in Baſilica Lateranenſi: ita patet in Spe.
hiſtoriali lib. 3 s. in c. 64. poſt illud ergo tempus acquiſitas. hoc
c. comprehendit. ſecundum Io. And. qui hoc no. in d. c. nuper.
vbi etiam quærit an priuilegia conceſſa Ciſterſien. ordini ſan-
ctæ Claræ vel alijs ſuper decimis non ſoluendis, extendantur
ad decimas quæ per antiquum feudum. ſ. Latera. concilium a
laicis habebantur & poſſedebantur, ſaltem de hoc mentione
non facta, & tenet quod non, per quatuor rationes quas ſumit
ex. c. 2. primo reſponſo & §. 1. & §. vbi autem. & § illas. & §. fi.
j. eod. lib 6. Aut eſt dubium vtrum fuerunt acquiſitæ ante vel
poſt, & tunc credo debere præſumi poſt, q; fuerunt acquiſitæ,
arg. eorum quæ no Hoſti. de laico. j. eo. quamuis in fi. & ibi di
4 cam. † Si de alijs religioſis tunc dic quod tenentur ſoluere de-
cimas etiam de laboribus proprijs, quia in noualibus & nutri-
mentis animalium & hortis tm̄ ſunt priuilegiati, vt eſt dictū:
pro hoc. ſ. eo. commiſſum. vbi de hoc per Hoſti. ſuper verbo
domus conſtructæ. Hæc vera niſi his & alijs amplius per ſpe-
ciale priuilegium concedatur. ar. ſ. de offi. leg. excōicatis. in fi.
de quo per Ioan. An. in d. c. religioſi. ſuper verbo excolendas.
quicquid ſit de iurib. tēporib. antiquis de quib. notant hic Ber.
& plenius Hoſt. cum quib concordat Aſten. lib. 6. eo. tit. ar. 6.
q. 4. Et vide quod no. Hoſt. j. de exceſ. prælatorum nimis pra-
ua. ad fi. ſuper verbo redditus: dicens, quod ibi ſpeciale eſt pri-
uilegium prædicatorum, & minorum, in non ſoluendis deci-
mis realibus, quo ad domos & habitacula eorundem, vt ibi pa
tet, in alijs. n. religioſis ſecus eſt, vt patet. ſ. e. cōmiſſum. quam
uis Inn. in d. c. nimis praua. aliter notet, ſed forte non aduertit
ſecundum Hoſt. ibi. & Ioan. And. poſt eum.

1 *Decima vt præſcribatur quæ poſſeſsio requiratur.*
2 *Decimæ ſuper ſolutione pacto facto ante tempus, contrauenire nō poteſt.*

AD hæc.

Si quæris quæ poſſeſsio ſit ſufficiēs &
neceſſaria ad præſcriptionē inducēdā,
1 † diſt. vt dixi. ſ. de præſcri. cauſam quæ. Pone, q; quę
dā eccleſia particulariter colligebat decimas, q; cu
eſſet ſibi graue, & parochiani tale pactū inter ſe inierunt, q; pa
rochiani emerent vnā vineā de qua tm̄ vini reciperet capella
nus, vſq; ad decē annos, quantū recipiebat ab eis pro decimis,
poſt quinq; annos vinea perijt caſu. Quæritur an eccleſia
illa poſſit recipere decimas ſuas nō obſtante pacto, vr̄ q; non,
quia pactum ſiue compoſitio ſuper decimis pōt interuenire.
2 ſ. e. ex multiplici. & c. ſuggeſtum. † In hac quæſtione dicebat
Bar. Brix. in qōne dominicali quæ incipit, cū quædam eccleſia.
quòd ante tp̄s præfinitum inter partes, nec capellanus nec ſuc
ceſſor eius, pōt contra venire, cum eccleſia ꝑ pe cōtractus læſa
non fuerit, veruntamen tale pactū perpetuò factū nō valeret,
vt hic & ſ. de loca. veſtra. ſm eum. idem no. Arch. 16. q. 7. c. 5.

1 *Decimam prædialem Iudæi ſoluunt.*
2 *Decimam perſonalem Iudæi non ſoluunt.*

DE terris.

Si quæris vtrū Iudæi decimas ſolue
re teneantur, diſtin. † Aut quæris de
1 decimis prædialibus debitis ratione prædiorū quæ
tenent, & dic quòd ad illas tenētur ſicut alius poſ-
ſeſſor vt hic. Onus. n. reale eſt, cum quo res tranſit. ſ. de pig. ex
literis. Aut quæris de perſonalibus, & tunc ſunt opi. cōtrariæ,
nam Alanus Bern. Inno. & Hoſti. hic dicunt, quòd non tenen-
tur, quia non ſunt de corpore eccleſiæ; ſed Tanc. Hug. & Ioā.
16. q. 1. c. 10. dicunt contrariū: Ber. vero. j. eo. tua nobis. gl. hoc
idem. in fi. & Archi. in c. alle. decimæ. in glo. adde ſed non om-
2 nes dicunt, quòd præſtant quaſdā perſonales, ſed nō oēs. † Ego
credo ſic dicendū q̄a, aut quæris vtrū teneantur ad decimas,

perſonales per modum decimarum, & credo ꝙ non, ita intel-
ligo primam opin. Aut vtrum teneantur ad eas per modũ in-
tereſſe, & credo ꝙ ſic, ita intelligo ſecundã opin. & ea quę no.
Hoſti. ĩ. de vſur. quãto. §. fi. vbi dicit, ꝙ ſi Iudæus acquirat do-
mum parochiani mei æſtimari debet quantũ a parochiano, &
familia ibi morante cõſueueram percipere, & in tñ iudæus ad
quem domus peruenit mihi tacitè obligatur, vt ibi &. ĩ. de ex-
ceſ. præla. nimis praua. &. s̃. eo. cõmiſſum. & ſic plerunq; extra
id quod agitur, tacita obligatio naſcitur. ff. cõmo. l. ſi is qui. ad
fin. & hunc intellectũ innuit vera ſignificatio illius verbi con-
ſueuerunt, &c. ibi in tex. & in his cõcor. Aſten. eo. ti. art. 6. q. 4.

1 *Decima papali priuilegio licitè retinetur.*
2 *Decima ad tempus poteſt ab epiſcopo donari.*
3 *Decima perpetuo ab epiſcopo non remittitur.*
4 *Decima per ſecularem remitti non poteſt.*
5 *Decimam ſibi conceſſam perdit laicus, certis de cauſis.*
6 *Oblationis ſpecies tres.*
7 *Oblationes quæ voluntariæ.*
8 *Oblationes neceſſariæ quatuor caſibus.*
9 *Oblationes interiores, bonorum operum.*

Vamuis. ¶ Si quęris vtrum laicus poſsit de-
cimas ſibi conceſſas licitè retinere,
diſtin. Aut ſunt cõceſſæ à perſona eccleſiaſtica: aut
à perſona ſeculari. Si a perſona eccleſiaſtica tunc.
1 † Aut ſunt conceſſę ſibi a Papa ſeu ex priuilegio Papæ, & tunc
poteſt eas licitè retinere, vel perpetuo, vel ad tẽpus, iuxta mo-
dum cõceſsionis, vt. s̃. eo. ex parte tua &. ĩ. eo. a nobis. vbi hoc
2 not. Hoſt. & de hoc di al. s̃. eo. peruenit. † Aut etiam ab ep̃o, vel
alio prælato citra Papam. & tunc, aut fructus decimarũ ex cau-
ſa conceduntur ſibi ad tp̃s, puta ad tp̃s vitæ ſuę, & tunc poteſt
eas licitè retinere, vt. ĩ. de iure patro. ex literis. ne præla. vices
ſuas, c. fi. s̃. de loc. & condu. c. veſtra. ꝙ dic vt ibi, & hic no. per
Ber. & Hoſti. Aut ipſum ius percipiendi decimas, ꝙ eſt merè
ſpirituale, conceditur ſibi imperpetuũ, & tunc, aut quæris de
decimis, quæ ſibi vel illi a quo cauſam habet ſunt conceſſæ in
feudũ, ab illo qui poterat puta ep̃o ante tp̃s concilij Turon. ce-
lebrati per vrbanũ Papam. 2. Anno dñi. M. xcj. prout no. Archi.
ĩ. eo. tit. c. ſtatuto. §. illas aũt. lib. 6. & in quo decreuit & prohi-
buit res eccleſiaſticas in feudũ cõcedi, vt in li. feu. ep̃m vel Ab-
ba. ca. 1. alias eſt. §. item ſi ep̃s vel Abbas ſubtiu. qui. mo. ſe. 2.
3 coli. x. eas poteſt licitè retinere. † Aut de decimis cõceſsis poſt
tp̃s illius concilij vrbani Papæ, & illas nõ poteſt licitè retinere,
ſm Hoſti. hic &. s̃. de his quæ fiunt a præla. c. cum apoſtolica.
ſm Arch. in c. alle. ſtatuto. §. illas aũt intelligit iſtã prohibitio-
nem alienationis ſeu tranſlationis decimarũ in laicis primę fa-
ctam fuiſſe, per Alex. Papam. 3. in concilio Lateran. Romæ cele
brato, ꝙ eſt de priui. cũ & plantare. &. ĩ. eo. ti. c. ꝓhibemus. &
ꝙ fuit celebratum. Anno dñi. 1179. cum iura loquẽtia de iſta
materia loquãtur de cõcilio Latera. ſic etiã no. Ber. s̃. de preſcr.
cãm quæ. non de Turon. ꝙ fuit celebratũ ab ipſo etiã Vrbano
hoc. Et patet ex titulo ipſius decre. cũ & plantare. ad hoc etiã
facit, quia illud decre. vrbani de decimis nullã facit mentionẽ
ſm eum. Aut nõ apparet de tp̃e conceſsionis ipſarũ decima-
rum, ipſe tñ laicus tenuit eas tanto tp̃e, ipſe & prædeceſſores
ſui, ꝙ de eius cõtrario iam nõ extat memoria, & tunc licet vi-
deatur pro ipſo interpretatio faciẽda, ar. ff. de aqua plu. arc. l. in
ſum. s. rñ. &. §. item Labeo. de aqua quo. & æſti. l. hoc iure. §.
ductus aquæ. & melius. ĩ. de verb. ſign. c. ſuper quibuſdã. §. præ-
terea. nec eſt veriſimile, ꝙ ſi eccleſia ipſas poſſet petere, tamo
tp̃e ſiluiſſet. arg. s̃. de reb. eccl. ſi quis presbyterorũ &. ĩ. de no.
oper. nunt. ca. 2. Hoſti. tñ tenet cõtrarium hic, &. s̃. de his quæ
fi. a præla. c. cũ apoſtolica. Et eſt ratio, quia cauſa eccleſiæ fauo
rabilis eſt. ff. de relig. & ſum. fu. l. ſunt perſonæ. de iuſti. & iure
l. 1. s̃. de do. & cõtu. c. 2. pro ipſa ergo in dubio dari debet ſñia.
s̃. de re iudi. c. fi. Nec obſtant obiecta in contrarium, quia ple-
runq; tã ſunt crudeles laici, & tam terribiles, ꝙ eccleſia non
audet mutire, arg. s̃. de inreiu. nimis. & ꝙ met. cau. c. 5. & nobis
4 oppidò ſunt infeſti. 2. q. 7. laici. ſm eũ. † Si decimę ſunt ſibi cõ-
ceſſę a perſona ſeculari, tũc non põt eas licitè retinere, vt hoc
expreſsè vr̃ dicere Hoſti. hic dicens, ꝙ hodie non põt decima
in feudũ dari laico, licet alia tp̃alia poſsint. s̃. de feu. ca. 2. Olim
tñ neceſsitate inſtante hoc fuit toleratũ, vt laici defenderent
eccleſiam ab hæreticis, & ab alijs oppreſſoribus, vt le. & not. s̃.
de his quæ fiunt a præla. cum apoſtolica. & adhuc tenent con-
ceſſas ab antiquo aliqui laici, in quibus etiã ſuccedũt hæredes,
ipſas tñ in alios laicos transferre non põt: ſic intellige. ĩ. eod.
prohibemus. ſm eum. Et licet Ber. ĩ. eo. prohibemus gl. 2. di-
cat ꝙ de conſenſu ep̃i, laici qui habẽt decimas ab antiquo, poſ-
ſunt eas transferre in alios, cũ quo concordat frater Io. in ſum.
confeſ. hoc tit. q. 26. tamen Hoſt. ibi dicit ꝙ tutius eſt contra-
rium ſentire, arg. huius. c. &. s̃. eo. ad hæc &. ĩ. eo. tua nobis. &
c. fin. Nec obſtat text. ibi cum animarũ ſuarum periculo deti-
nentes, &c. quia ſubaudiendum eſt regulariter, quamuis quãq;
5 ipſas detineant ſine periculo. ſcꝫ ab antiquo conceſſas † quas tñ
amittunt, primo ſi quid enorme cõmittant cõtra eccleſiam a
qua ipſas tenent. ĩ. de pœnis in quibuſdam. ſecundo ſi ius ſuum
authoritate ep̃i alicui loco religioſo dederint. s̃. de his quę fiũt
a præla. cum apoſtolica. & in quibuſdam alijs caſibus not. s̃. eo.
ſuggeſtum. alias aũt tales decimas ab antiquo conceſſas licitè
percipiunt: ſed etiã de illis prohibemus ne laici, &c. transferre
etiam de conſenſu epiſcopi qui ſi cõſenſerit eſt puniendus, vt
hic. Tamen hæres in talibus ſuccedit, in his ſcilicet quę ab an-
tiquo conceſſæ ſunt, ſecus in de nouo acquiſitis. s̃. eod. ad hæc.
ſm Hoſt. Pet. de Samp. & Abb. ĩ. eod. prohibemus. ex quibus
videtur dicendum ꝙ nec conceſſas ſibi ante conciliũ, nec etiã
conceſſas poſt, poteſt laicus alteri laico cõcedere quouis mo-
do, & vide Archi. ĩ. eo. ſtatuto. ſuper verbo perpetuo lib. 6.
¶ Super eo. c. Si quæris vtrum oblatio ſit de neceſsitate præ-
cepti, vr̃ quòd ſic, per hanc decre. quæ æquiparat decimam &
oblationem: & ſic ſicut decima eſt in præcepto, ſic & oblatio.
6 † Ray. in ſum. de oblationibus dicit, quod quo ad hanc materiã
ſunt tres ſpecies oblationum, vna donatio rei, facta inter viuos
Deo vel eccleſiæ: & ſcd̃a facta cauſa mortis, quę redacta eſt ad
inſtar legatorũ: tertia vſualis, quã fideles faciunt ad altare, vel
7 ad manũ ſacerdotis. † Conſtat quod prima eſt voluntaria, &
cum data eſt de illa nõ plus quærimus, ſed ſi ſolũ eſſet ꝓmiſſa
cõſtat quod eſt debita. De ſcd̃a non dubitatur quin ſit debita,
vnde nõ ſoluẽtes ſacrilegi dicuntur & homicidæ, & necatores
gentium: patent hæc per ordinẽ. 12. q. 2. nulli. & c. qui abſtule-
rit &. 13. q. 2. quæ oblationes. De tertia ſpecie vr̃ quod ſit debi
ta. 32. diſtin. præter hęc. 16. q. 1. ſtatuimus. de conſec. diſt. 1. oĩs.
& in his oĩbus de hoc vide in d. c. omnis. Dicit Io. & idẽ Laur.
cuius fuit illa gl. pauper. quod illud quod dr̃ ibi, non apparebis
in conſpectu meo vacuus. loquitur de oblatione interiori, vel
bonorũ operũ. vel ad literã conſiliũ eſt in diebus priuatis, ſed
in diebus feſtiuis præceptũ. Sed finaliter credit quod ſi ſacer-
dos pauper eſt, põt eis diuina officia ſubtrahere, niſi dent vt. ĩ.
de ſimo. cũ ſit. 12. q. 2. charitatem. & idem ſentit ibi Hug. qui
dicit, quod oblationes quæ voluntariæ vel ex deuotione fiunt
in feſtiuis diebus, ſunt debitę, vel pñt de iure peti, cum ſit quaſi
generalis cõſuetudo vbiq; terrarum: & idem ſentit Ray. Et
de hoc etiã tractat. Thom. 2. 2. q. 86. arti. 1. dicens, quod obla-
tiones de ſui ratione hñt, quod voluntariæ offeruntur, ad hoc
illud Exodi. 25. ab omni qui offert vltroneus accipiens eas. &
8 Mat. 5. ſi offers munus tuum ad altare, &c. † Fallit in quatuor
caſibus in quibus aliquis ad oblationes tenetur. Primo, ex prę-
cedenti cõuentione, ſicut cum alicui ꝯceditur aliquis fundus
eccleſiæ, vt certis tẽporibus certas oblationes faciat, quod tñ
habet rõnem cenſus. Secundo, propter præcedentem reputa-
tionem vel ꝓmiſsionem, vt cum aliquis inter viuos ꝓmittit,
vel in teſtamẽto reliquit aliquid offerendum eccleſiæ. Tertiò
propter eccleſiæ neceſsitatem, puta ſi miniſtri eccleſiæ nõ ha-
beant vnde ſuſtententur. Quartò, propter conſuetudinẽ: te-
nentur. n. fideles in aliquibus ſolẽnitatibus ad aliquas oblatio-
nes cõſuetas. ĩ. de ſimo. ad apoſtolicam. ſolent aũt hę duæ vlti-
mæ eſſe voluntariæ quo ad quantitatem, & quo ad ſpeciem rei
quę offertur, & ſi de cõſuetudine ſolent parochianis in feſtiui
tatib. certis offerre, pñt cogi ad hoc nõ a presbytero per officij
ſubtractionem, ſed ab ep̃o cuius officium in talibus eſt implo-
randum, vt in d. c. ad apoſtolicam. ſm Tho. qui in idem recidit
cum primis, licet mutet verba: & in hoc concor. Goff. in tit. de
parochi. & Hoſt. in ſumma de parochi. §. in quibus. vbi de hoc
plenè: & frater Io. in ſumma confec. tit. de decimis ſub rubri.
de oblationibus. q. 54. vtrũ aliquæ oblationes. Et Archi. in d. c.
9 omnis † & Io. Andr. hic, qui reſpon. ad c. omnis. vt ibi & ſupra
dictum eſt, quod loquitur de oblatione interiori, vel bonorũ
operũ, vel de cõſilio: alia duo. c. propter hęc ſtatuimus, loquun
tur de prima & ſcd̃a ſpecie oblationis, & de quibus. s̃. in princ.

1 *Decima non deductis expenſis, an ſoluenda. 3.*
2 *Decima grani cum palea ſoluenda.*
4 *Decima piſcaturæ loci publici parochiali eccleſiæ ſoluenda, & etiam decima lucri piſcatoris. 6.*
5 *Decima piſcaturæ priuatæ cui ſoluenda.*

Non eſt.

NOn eſt. ¶Si quæris vtrū, decimæ ſint ſoluen-
dæ non deductis expenſis, diſtingue.
1 †Aut quæris de decimis prędialibus, & illę ſunt ſol-
uendę non deductis expenſis, vt hic &. ſ. c. proxi. &
ſ. eo. tua nos. Aut quæris de perſonalibus, & tunc ſecus, ꝙ dic.
plenius vt. j. eo. paſtoralis. ſm Ber. & Hoſt. & vide ibi per oẽs:
& vide quod no. Io. 15. q. 1. reuertimini. in glo. arg. ꝙ vbi dicit,
ꝙ ruſtici debẽt deferre decimas prædiales ad ipſas eccleſias in
horrea. idem Archi. ibi. & 16. q. 1. alia cauſa. & Vinc. & Tanc. ſ.
c. proxi. & in ſpe. hoc tit. §. fin. in fine, vbi etiam dicit quod pa-
2 lea eſt in fructu, vt. ff. de vſufr. l. ſi vſu fr. meſſem † quæ lex præ-
ſtat ar. ꝙ decima eſt ſoluenda priuſquam granum a palea ſepa-
retur & argu. ff. de acquir. rer. do. l. adeo. §. cum quis. & 2. q. 1. c.
multa. ibi veluti in meſſem vt palea, &c. quod eſt verū niſi con
ſuetudo ſit in contrarium, quia tunc ſecus, vt. ff. de publicanis
vec. & conſe. l. ſi publicanus. in fin. Et ſi conſuetudo ipſa præ-
ſtaret occaſionem ſurripiendi, ſeruāda non eſſet, vt in authen.
3 vt nulli iud. §. quia verò colla. 9. † ſi enim fraus timeretur poſt-
quam decimatum eſt in agro, videtur ꝙ ruſticus tenetur deci-
mam bladi & vini portare ad domum eius cui ſoluitur, vt in c.
reuertimini. ſm Spec. ibi, & vide quod no. Hoſt. in ſumma eo.
titu. §. & vtrum. ſub. §. 16. vbi concor. cum præmiſſis.

¶Super eo. c. Si quęris de piſcatura cui eccleſię decima ſit ſol
4 uenda, diſtin. ſm mentem Inno. Hoſti. & Abb. hic. † Aut quis
capit piſces in loco publico vel cõmuni, vbi quiſq; liberè piſca-
tur nullo pretio dato, vel parte piſcationis, & tūc ex eis deben
tur ſolūmodo decimæ perſonales, quas præſtat piſcator eccle-
ſiæ parochiæ vbi recipit eccleſiaſtica ſacramenta, vt not. Ber. &
5 Hoſti. ſ. de fer. licet in fin. † Aut eos capit in loco non vbi eſt li-
bera piſcatura, ſed exinde datur pretium vel pars piſciū, vt pa-
tet in parte illa Sequanæ quæ eſt ſubtus villam Pariſien. cuius
piſcatura ſpectat ad monachos Sancti Germani de Pratis: vel
quia capiunt in viuarijs, vel in ſtagno priuato, & tunc aut quę-
ris de decima illius pretij vel partis piſciū, & dic quod illa eſt
prædialis, & debetur illi parochiali eccleſiæ in cuius parochia
piſcantur, quia nõ ex miniſterio hominis, ſed ex aqua proue-
6 niunt. ſ. eo. ad apoſtolicæ. † Aut de decima lucri piſcatoris vl-
tra illud pretium datum, vel partem piſcium datam, & illa eſt
perſonalis, quam debet piſcator illi eccleſiæ vbi percipit eccle-
ſiaſtica ſacramenta. Et idem poteſt dici in venatione ſecun-
dum eos. idem frater Io. in ſumma confeſ. eo. titu. q. 5. & Ioan.
Andr. hic. Et de venatione dixi plenius. ſ. eo. peruenit.

1 *Decima perſonalis, papali priuilegio tolli aut transferri poteſt.*
2 *Decima prædialis alteri eccleſiæ quam cui debeatur a Papa con-
cedi poteſt.*
3 *Decima prædialis eccleſiæ debita, an laico concedi poſſit.*
4 *Decima quòd non ſoluatur a clerico papali priuilegio conceditur.*
5 *Decima quod ab ea æſtimatur, an Papa concedere poſſit.*
6 *Decima de vna ad aliam eccleſiam, epiſcopus transferre poteſt.*
7 *Decima ab epiſcopo remitti non poteſt.*

A Nobis. ¶Si quęris vtrum Papa vel epiſcopus
poſsit priuilegiū concedere ſuper deci
mis non ſoluēdis, diſt. Aut quæris de Papa, & tunc,
1 † aut concedit priuilegium ſuper decimis perſona-
libus, & dic quod poteſt qualecunque voluerit, ſiue de eis ne-
mini præſtandis, ſiue de eis præſtādis alteri eccleſię, quam illi
cui de iure cõmuni debentur. Nam illę non debentur ex præ-
cepto, ſed potius ex interpretatione, & ideo in talibus obſtat
conſuetudo: & ſic poteſt intelligi. j. eo. in aliquibus. §. fi. vt no.
Hoſti. ibi. & j. eo. paſtoralis. ſuper verbo deducendas. & in glo.
fin. in ſumma. eo. tit. §. & vtrum. ſub. §. 7. verſic. perſonales ve-
ro, & c. ergo multo fortius obſtare poterit priuilegium Papæ,
vbi non obſtaret cõſuetudo, vt leg. & no. ſ. de conſue. quanto.
de tranſac. c. fin. j. de conſec. eccle. vel al. aqua. de ſponſa. c. 1. de
cogna. ſpiritu. ſuper eo. de conſan. & affi. quod dilectio &. j. eo.
cum contingat. cum ibi not. in gl. pen. per Bern. & Hoſti. poſt
eum. Aut concedit priuilegium ſuper decimis prædialibus, &
tunc, aut Papa dat priuilegiū de decimis alteri eccleſiæ quam
illi cui debent ſoluendis: aut dat priuilegiū de decimis ſimpli-
2 citer non ſoluendis. In primò caſu, † aut dat priuilegiū de ſol-
uendis decimis alteri eccleſiæ quam illi cui de iure communi
debentur, vt quia dat priuilegiū aliquibus religioſis, percipien-
di decimas alicuius territorij, vel parochiæ, & tunc nulli du-
bium quod poteſt, & valet priuilegium conceſſum per rõnem
præmiſſam, quia & cõſuetudo in hoc caſu valeret, vt. ſ. de pre-
ſcript. ad aures. ſ. eo. ad apoſtolicæ. in fin. j. eo. cum ſint. & cap.
cum cõtingat. & . j. eo. de priuilegijs accedentibus. Nam etiam
epiſcopus cum cap. tale priuilegium concedere poſſet, vt. j. de
reb. eccle. nõ alie. c. dudum. lib. 6. Aut dat priuilegium laico de
decimis huiuſmodi percipiendis, & de hoc eſt maius dubiū.
3 † dic tamen ſm Hoſti. in ſumma eo. titu. §. & vtrum ſub. §. 3.
quęris, ꝙ ſi laicus habet priuilegium Papæ ſiue ad tempus ſiue
in perpetuum, licitè exigit & licitè ſoluitur ei, ſicut in priuile-
gio continetur, ſic intellige hic &. j. de iure pat. nobis fuit. 63.
diſtin. c. Adrianus. & c. in ſynodo. Sed ad hoc opponitur, quia
dñs præcepit in leuitico eas dari leuitis, vt ſit cibus in domo
domini. 16. q. 1. reuertimini. & ſic decimæ huiuſmodi ex præ-
cepto & ex lege diuina debentur, vt patet in authoritatibus al-
leg. ſ. eo. peruenit. & per Hoſti. in. §. alleg. & vtrū. ſub. §. 7. verſi.
magiſtrum & ſequentibus, & per Aſten. lib. 6. eo. titu. in princ.
videtur ergo ꝙ Papa non poteſt contrauenire. 5. diſt. in princ.
8. diſtin. quæ contra mores. ſ. de reſtit. ſpol. literas. §. opinioni.
imò tenetur vſq; ad animam & ſanguinem defendere. 25. q. 1.
ſunt quædam. Et ſm hoc oportet te cõfiteri, quod Papa errat
priuilegium exemptionis concedendo & conſtituendo, quod
ſuper hoc amicabilis compoſitio admittatur. ſ. eo. dilecti. in fi.
præcepta. n. moralia nec præſcriptionem, nec exemptionem,
nec compoſitionem, nec diſpenſationē admittunt. ſ. de tranſa.
c. fin. So. decimæ debentur ex præcepto diuino, vt patet. j. eo.
tua nobis. §. cum enim. ibi nimis profecto, &c. & c. non eſt in
fin. Sed dicas ꝙ aliqua ſunt præcepta in quibus verſatur aliqua
vtilitas priuata ſiue temporalis, vbi in pręiudiciū alterius, com
mittit quis vt in furto, & ideo talia ſine peccato non pñt com-
mitti, quo ad affirmatiua, vel cõmitti quo ad prohibitoria; &
in talibus Papa nullā poteſtatem habet, & ſic intelligenda ſunt
iura de quibus appoſui. ſ. Aliqua verò ſunt, in quibus non ver-
ſatur priuata ſiue temporalis vtilitas, vt in decimis, primi-
tijs, oblationibus, & ſimilibus, per quæ nemini paratur præiu-
dicium. imò niſi reddantur peccatū eſt, & cum ſpũalitas ad ec-
cleſiam ſpectet, & ad dñm cuius vicarius vniuerſalis eſt Papa,
poteſt in his ſtatuere, & de eis diſponere ſicut placet, ad hoc. ſ.
de tranſla. epiſcopi. ca. 1. & 2. & . 9. q. 3. cuncta per mundum. Et
ſic ſine cuiuſquā iniuria poteſt concedere laico, quod decimas
alicuius loci percipiat, vel nõ det, ſed non debet hoc facere niſi
ex cauſa, puta fauore fidei, vt ſi cõcedatur alicui principi, quod
percipiat decimas oĩum locorum paganorum, vel hæretico-
rum, vel ſchiſmaticorum quos poterit ſubiugare, & ad vnita-
tem eccleſiæ adducere, vel reducere vt in c. alleg. probatur. ita
dicit Hoſti. in. §. alleg. & vtrum ſub. §. 3. quæritur. Aſten. etiam
lib. 6. eo. tit. art. 3. q. vtrum laicus. recitat iſtam reſponſionem,
dicens etiam, quod Richardus in quarto ſuo reſpondet ad pre-
dictū arg. diſtinguendo hoc modo. ſ. quantū per decimā intel-
ligitur, aliqua portio neceſſaria ad ſuſtentationē miniſtrorum
Dei, dare decimā eſt de iure naturæ, & ſic Papa diſpenſare non
poteſt, quin hoĩes teneātur decimas dare, quia non põt diſpen
ſare ſupra ius naturæ: in quantum aūt accipitur pro parte de-
terminata. ſ. decima, fuit de iure diuino, quantum ad populum
Iſrael, ſed quantū ad alios habentes poſſeſsiones tpales, eſt de
iure poſitiuo: & ſic Papa diſpenſare poteſt, quia etiam decimę
ſunt bona eccleſiæ, quorum Papa eſt diſpenſator principalis.
4 † Sequitur qñ dat priuilegiū de decimis non ſoluendis, & tunc,
aut dat hoc priuilegiū clerico & maximè religioſo loco, & po-
teſt etiam ipſum eximēdo in totū, ſic loquitur. j. de priui. ſi de
5 terra. & c. accedētibus. † Aut dat hoc priuilegiū laico, & tunc,
aut diſpēſat cum eo, in & ſuper quota parte decimarū, remit-
tendo ſibi quotam partem, & hoc poteſt ſm Hoſti. hic. Aut
eximendo eum in totū à pręſtatione decimarū, ſeu remitten-
do ſibi decimas in totum, & tunc refert ſm Ber. & Hoſti. hic.
Aut hoc facit alicui ſpecialiter remittendo ſibi decimas in to-
tum, & hoc poteſt ex cauſa, cum etiā poſsit eidē decimas to-
tius parochiæ ſuæ in feudū dare. ſ. de his quæ fi. a præla. cum
apoſtolica. §. fi. nec obſtat oppoſitio prædicta quā etiā facit gl.
hic, quia poteſt dici, ꝙ ſpeciale eſt in hoc præcepto morali, vt
admittatur diſpenſatio & interpretatio Papæ, quod non eſt in
aliquo morali alio reperire: Et ratio ſpecialitatis eſt, quia in
oĩbus alijs moralibus verſat̄ honor diuinæ maieſtatis irremiſ-
ſibilis, vel vtilitas publica humanæ dignitatis indiſpēſabiliter,
ſicut eſt videre in x. præceptis decalogi Exodi. xx. quorū nullū
remitti poteſt etiam in parte ſine manifeſta offenſione Dei, vt
patet in illo; nõ habebis Deos alienos, & ſimilibus. Aut etiā ſi-
ne læſione ꝓximi, ſicut patet in illo, nõ occides, & in illo; ho-
nora patrē tuū, & ſimilib. in hoc aūt præcepto duplex ius con
ſiderandum eſt. ſ. honor Dei, vt. ſ. decima detur, & hoc etiā per
Papā tolli nõ põt: itē ꝙ decima pars ab oĩbus & vbiq; detur, in
quo ſpāliter verſat̄ vtilitas tpalis eccleſiæ, & clericorū, ad quo-

rum ſuſtentationem eſt decima aſsignata, vt le. & no.j.eo.tua
nobis. & circa hoc ſolus Papa, poteſt diſpenſare & interpreta-
ri. alia eſt ratio ſuprà in ver. Aſten. etiã, &c. Aut vult in totum
hoc præceptum tollere, condendo ſuper hoc conſtitutionem
generalem, quæ oĩno tolleret illud præceptũ, & hoc non poſ-
ſet, quia hoc nõ fieret ſine offenſione Dei, arg. 24.q.1. memor
ſum. & ca. ſi ea deſtruerem. ſm Ber. & Hoſti. & in hoc cõcor.
Io. 16.q.1.§. ſi ergo. Et no. quod quatuor modis conſiderantur
decimæ in ſacra ſcriptura, & quatuor ſunt genera decimarũ, vt
6 plenè not. Hoſti. hic. † Aut quæris, de epiſcopo vel ſuperiore
alio a Papa, & tũc, aut quæris nunquid poſsit dare priuilegium
ſuper decimis præſtandis alteri quam illi eccleſiæ cui debẽtur:
aut priuilegiũ ſuper decimis non ſoluendis in primo caſu. Aut
dat priuilegiũ vni eccleſiæ ſeu dignitati vel perſonæ eccleſia-
ſticæ, de decimis alterius eccleſiæ percipiendis, ad tempus vel
perpetuo, & poteſt, dummodo hoc faciat cum conſenſu capi-
tuli, & alia ſolennitate ſeruata, de qua j. de re. eccl. non ali. dudũ
lib. 6. Aut dat priuilegiũ laico de decimis percipiendis & non
7 poteſt, vt. s. de præſcr. cauſam quæ cum ibi not. † In ſcđo caſu
non põt per præmiſſa. Et quia remittere dare eſt, vt. ff. de cal.
l. 2. s. de teſti. veniens. j. quod epſ facere non poteſt, vt. s. de do-
nat. fraternitatem. Item nota quod licet Inno. ſuper rubri. hu-
ius titu. & Hoſti. in ſumma eo. titu. §. & vtrum præſcribi poſ-
ſit. ſub. §. 2. quæritur vtrum conſuetudo dicat præceptum de
decimis ſoluendis morale præceptum eſſe. Theologi tamen,
vt Alexander de Anglia. & Tho. in ſummis ſuis, & Richar. in
quarto ſuo ſuper ſententijs, dicunt hoc verum ſm indetermi-
nationem partis exhibendæ, nam tunc eſt præceptum morale
& de iure naturæ: ſed quo ad determinationem partis certę. ſ.
decimæ non eſt morale, ſed iudiciale, vt plenè not. Aſten. lib. 6.
eo. tit. arti. 1. q. 1. & 2. & Hoſti. in d. §. ſub §. 7. quæritur.

TVa. & infra. Si quęris vtrum plus valeat conceſ-
ſio generalis quam ſpecialis: vel econtra vi-
de quod no. Hoſtien. hic dicam infra, de iure patro.
ex literis.

1 *Decima petitur confeſſoria & negatoria.*
2 *Decima petitur condictione ex lege diuina.*
3 *Decima petitur rei vendicatione.*
4 *Decima petitur condictione ex l. conſuetu.*
5 *Decima qualiter detrahenda.*
6 *Decima an ſimoniaco ſoluenda.*
7 *Perſonæ delictum in eccleſiæ detrimentum non redundet.*
8 *Decima in cauſa inter eccleſiam & laicum appellatur remota.*
9 *Decima in cauſa inter duas eccleſias agitata appellatio admit-
tenda.*

TVa nobis. ¶ Ad declarationẽ primę gloſ.
Si quæris qua actione decimæ
1 peti poſſunt, diſtin. hic Io. † Aut vna eccleſia agit
contra aliã, & vtraq; aſſerit ſe habere ius, & tunc
locum habet cõfeſſoria vel negatoria, de quibus
no. s. de iude. examinata. ſic poteſt intelligi. j. eo. dudũ. in prin.
2 † Aut parochial. eccleſia petit ipſam a colente prædiũ, negante
ſe teneri, & tunc, aut petit ipſam fructibus pendẽtibus, & tũc
habet locum condictio ex lege diuina per legem canonicã de-
3 clarata ſeu modificata, vt patet in eo qđ no. s. eo. a nobis. † Aut
petit ipſam ipſis fructibus iam ſeparatis a fundo. & tunc cõpe
tit rei vendi. vt ſic conſiſtat priuilegium eccleſiæ in hoc, q̃ re
nondum tradita ipſa facta ſit dña. s. de cõſti. ex literis. C. de ſa-
4 croſan. eccle. l. vlti. † Si verò alia eccleſia extranea ipſam petat,
habet locũ condictio ex lege conſuetudinaria, per canonicam
comprobata. s. eo. cum ſint. & c. ad apoſtolicæ. Hæc autem in
ſubtilitate conſiſtunt non in vtilitate, quia non habemus ne-
ceſſe exprimere actionem, vt leg. & not. s. de iudi. dilecti. ſm
Hoſti. idem tñ quod glo. hic tenent Tanc. Vinc. & Goff. s. eo.
prohibemus. de quo per Inno. s. eo. parochianus. Io. verò di-
cit, quod officio iudicis petuntur, vt not. 16.q.1. moderami-
ne. vbi de hoc plenè: in c. verò decimę. eo. cauſa & .q. dicit qđ
perſonalis actio cõpetit pro eis detendis, cum quo concordat
Archi. in c. alle. moderamine. glo. 2. dicens, quod videtur quod
non poſsit vẽdicari, quia eſt debita, vt dicit c. alle. parochianos.
5 vbi de hoc vide, & in Spec. hoc tit. §. attende igitur. † Et de ma
teria gl. ſequentis, quæ incipit hoc intellige. ſ. qualiter decima
detrahi debeat. vide per Hoſti. hic & per Innoc. s. eo. à nobis.
¶ Super eo. c. Ad declarationẽ glo. hoc Ioan. Si quęris vtrum,
teneor ſoluere decimas perſonales illi, quem ſcio eſſe ſimonia-
6 cum in ordine. † Vinc. Goff. & Ber. hic dicunt quod ſic: Sed
Hoſti. contra dicens, quod videtur verius contrarium, ne in
peccato ſuo nutriri videatur, argu. 5.q.5. non omnis ibi vtilius
eſurienti, &c. ipſam tñ non debet retinere parochianus, ſed de
conſenſu diocęſani in vtilitatem eccleſiæ conuertetur, argu. j.
de Iudæis. cum ſit. in fin. s. de ſuc. ab inteſt. c. fin. Nec obſtat,
dicit hic Ber. de iudeo. & . j. de vſu. quanto. quia ibi, & ſi iudęus
nõ audiat officium, ille tñ cui præſtat decimas, ipſum facit, vn-
de non eſt iuſtum, quod debitũ amittat propter infidelitatem
iudæi, vel indeuotionem excõicati, ne tales contingat ex deli-
cto ſuo cõmodum reportare. s. de iudę. intelleximus. Hic aũt
is cui præſtanda eſt decima, reddit ſe indignum perceptione,
cum non faciat, nec facere debeat id propter quod decima eſt
clericis aſsignata: vnde bene eſt, qđ puniatur in eo in quo de-
liquit. s. de tranſla. epi quanto. de tempo. ordi. literas. in fin. eo.
7 titu. c. eos qui. & c. nullus. lib. 6. † Porro, quia delictum perſo-
næ nõ debet in damnum eccleſiæ redundare. s. de excep. cum
venerabilis. iuxta diſpoſitionem epi in vtilitatẽ eccleſiæ con-
uertetur, & hoc eſt quod not. j. qñ dicit pro ſuo arbitrio, &c.
ſecundum Hoſtien. hic, cuius opinio videtur eſſe vera in no-
torio ſimoniaco, argum. s. de cohabi. cleri. & muli. c. veſtra.
c. tua & c. fin. opinio vero Ber. in ſimoniaco occulto, ar. 8.q.4.
nonne. cum ibi not. &c. s. de appel. paſtoralis.
¶ Super eo. cap. in fin. Hic habes quod in cauſa decimarũ ap-
pellatio eſt remota, & quod in decimis non appellatur, glo. no.
1.q.6. ſunt quorum, ſuper verbo fiſcalis. & 16.q.1. decimę. Sed
contra no. Ber. s. eo. ca. 3. in 1. glo. in princ. & pro hoc. s. de ex-
8 cep. dilecte. Tu verò dic ſm Hoſti. hic. † Aut eſt lis inter ec-
cleſiam & laicũ: aut inter duas eccleſias. In primo caſu reſert,
aut appellat laicus ſolam conſuetudinem, vel præſcriptionem
prætendens, & tunc appellatio eſt remota, vt hic. Aut præten-
dit ſufficientem exemptionem, puta priuilegium vel compo
ſitionem, vt patet in eo quod leg. & not. s. eo. a nobis. & de app.
9 vt debitus. & tunc ſecus, quia admittẽda eſt appellatio. † in ſe-
cundo caſu. ſ. vbi duæ eccleſiæ litigant adinuicem, & vtraq; ſe
aſſerit potiorem vt. s. de except. dilecte. tunc idem. ſ. quod de-
beat admitti appellatio, ſecundum Hoſtien.

1 *Priuilegium odioſum ſuper decimis conceſſum ad noualia non
extendendum.*
2 *Priuilegium fauorabile ſuper decimis conceſſum ad noualia ex-
tendendum.*

EX parte tua. ¶ Si quæris vtrum, priuile
gium conceſſum de, & ſu-
per decimis nõ ſoluendis, vel percipiendis, exten
1 datur ad noualia, diſtingue. † Aut priuilegium eſt
odioſum, vt quia cõceditur laico priuilegiũ, ne de
terris ſuis det decimas, & poſtea facit noualia, vel qđ habeat
& percipiat decimas alicuius parochiæ, & ibi fiunt noualia, &
tunc dic, q̃ ad talia noualia nõ extenditur, vt. s. eo. tua & . j. eo.
2 ſm Hoſti. ibi. † Aut priuilegium eſt fauorabile, vt quia conce
ditur alicui loco religioſo, & tunc extenditur ad noualia, ſiue
priuilegiũ ſit de decimis nõ ſoluendis: vt. j. de priuil. quia cir-
ca. ſiue de decimis percipiendis vt hic, & vide quod not. Ber.
& Hoſti. j. eo. cum contingat. ſuper verbo noualium. & Bart.
Brix. in quæſt. dñicali quæ incipit quidam clerici decimas.

1 *Expenſarum diuiſio.*
2 *Lucrum circa quod conſiſtat.*
3 *Expenſas extra rem, an deducere in decima ſolutione liceat.*
4 *Fructuum alij germinant, alij non.*

PAſtoralis. ¶ De materia huius ca. dixi. s.
eo. peruenit. & c. à nobis & di-
cit Hoſt. hic qđ litera huius c. & tractatus ipſius
& perſonaliũ decimarũ magis cõſiſtit in difficul
tate & ſubtilitate, q̃ in vtilitate, quicqd dicat Inn.
& alij cum eo, aſſerentes q̃ perſonales decimę ex pręcepto dñi
ſunt ſoluendę: tñ ſaltem quantũ ad quantitatẽ, conſuetudo ge-
neralis cõtraria eſt, cui ſtandum eſt in hac parte: alias quaſi oẽs
animæ damnarentur, quod dic, vt not. j. eod. in aliquibus ſm
Hoſti. Io. verò An. hic ad huiuſmodi c. intellectũ quærit, quæ
ſint expenſæ in re, circa rem, vel extra rem: ſcđo quid ſit lu-
1 crum: & quid fructus vel reditus. † Circa primũ eſt dicendum
quod expenſa in re, eſt pretium rei, vt ſi emi domũ, vel agrum,
equum, vel bouem, librũ, vel veſtem pro centũ, iſta centũ ſunt
expenſæ in re. Circa rem, vt ſi domũ feci reparari, agrum coli,
foueari, vel impinguari, equũ, vel bouem paſci, vel curari, librũ
illuminari, corrigi, vel ligari, veſtẽ tingi, vel fullonicari. Extra
rem, ſalarium proxenetis dari, de vecturis vectigal, & gabellas
ſolui, & his ſimilia, & iſtæ dicuntur expenſæ extra rem non pro
re habendæ:

re habenda: ſunt tamen expenſę quæ fiunt circa rem, & extra
rem pro habendis fructibus tantum: hæc oĩa in larga loquu-
tione poſſunt dici expenſæ in re vel circa rem, & de his in alia
materia.ſ. à quo poſſeſſore recuperantur in ſpec. de expen. in
2 princ. † Circa ſm eſt ſciendum, quod lucrum propriè cõſiſtit
in negotiatione, vel cum mihi ſoluis ſalariũ aduocationis, vel
doctrinæ. item extra oẽm negotiationem, vt cum mihi donas
centum: idem poſſet dici in theſauro inuento, quo ad inuen-
torem, eo caſu quod totũ habet, vel partem inſti. de rer. diui. §.
theſauros: &. §. ſeq. fructus eſt, regulariter qui germinat, vt gra
num, vinũ, piſcis, fętus, & ſimilis. His præmiſsis, quæritur an
expenſæ, quæ fiunt extra rem in molẽdino, & piſcaria ſint de-
ducendæ, cum ſolueretur decima, de fructibus vel de lucro, &
ſunt in hoc caſu expenſę extra rem, quę fiunt pro iumẽtis mer
3 cenarijs, hæredibus, vel ſimilibus. † Solutio, planũ eſt iſtas ex-
penſas, quæ fiunt extra rem, non dico pro re habenda, vt. ſ. pro
habendis fructibus, non deduci de decima quæ ſoluitur de lu-
cro, in illa tñ deducuntur expenſæ quæ fiunt circa rem, & ex-
tra rem pro re habẽda: vt. ſ. in decima verò quę ſoluitur, de fru
ctibus fuit opinio: & plus placet Inno. & Hoſti. quod in illa ta-
les expenſæ extra rem non deducãtur, multo minus factę cir-
ca rem, vt in refectione, & hoc ſiue dñs molẽdini habeat illud
ad vſum vel ad patrimoniũ, ſiue ad mercedem: fatentur tñ ipſi
alios tenere contrariũ, qui dicunt ꝙ inferioris literæ mens eſt
hæc, quod de lucro, & de eius decima non deducatur talis ex-
penſa, quæ eſt extra rem, vel circa pro habendis fructibus ip-
ſius. Tamen Innoc. & Hoſt. videtur quod licet hęc opinio ſit
4 æquior, prima ſit verior, per literam ſequentem. † Io. Andr. vi-
detur æquũ diſtingui inter fructus, qui germinant, & illos qui
non germinant: vt in primis nulla, fiát deductio expenſarum
etiam extra rem: in ſecundis ſic: motiuum huius, quia cõſtat
quod in primis pluſquam in ſecundis operatur manus Dei. Et
ſi dicis etiã in molendino licet non germinet, operatur manus
Dei per potentiam aquę vel venti quo ducitur mola, reſpõdet
quod ſm Ber. etiã in negotiatione vecturę nauis, & ſimilibus,
expenſæ debent deduci, cum potentia Dei nauis per aquã de-
ducatur: nõ videt quare aliud dicatur in mola, quam in naui, &
quare aliud in ſalario molendinorum quã nautarum. In piſca-
turis verò vbi piſcis naſcitur, & in grege ſit vera prędictorum
opin. per quę videtur, quod ſi pro penſione domus vel libri ha
beo decem, ſed vnũ dedi proxenetę, quod illam expenſam ex-
tra rem detrahere poſſum, & ſolũ de nouem decimã ſoluam.

1 *Res eadem quo ad idem diuerſo iure non cenſenda.*
2 *Res eadem quoad diuerſa, poteſt diuerſo iure cenſeri.*
3 *Decima duplex de eodem prædio ſolui poteſt.*

PVm in tua.

Si quæris vtrũ vna, & eadẽ ec-
cleſia, vel res, poſsit, vel debeat
1 diuerſo iure cenſeri, diſtingue. † Aut quæris, vtrum
poſsit diuerſo iure cenſeri quo ad idem, & dic quod
non. ff. de ſtatu lib. l. ſi duobus. & de liberali cauſa. l. ſi pariter. &
l. cum duobus cum multis concor. ibi: vbi habes, quod aliquis
2 non põt eſſe partim liber & partim ſeru. † Aut quo ad diuerſa,
& dic quod ſic: nam bene põt vna, & eadem eccleſia, vel per-
ſona eſſe priuilegiata in vno, & non in aliu, vt. j. de priuil. ſanè
& c. recepimus & c. porro. & c. ex ore. & c. cum capel. vbi hoc
not. Ber. & Hoſt. ſuper verbo in quantum. Sic & aliquis habet
plura domicilia, quorum rõne poteſt ſubeſſe diuerſis. ſ. de fo.
compe. ex parte. j. de ſent. excom. officij. & in vnius foro cen-
ſebitur vno iure, & in alterius alio: ſimile. ſ. de mai. & obe. per
tuas. j. de priuile. ex ore. ad idem facit. j. de reli. do. quia mona-
ſterium. ff. de pecu. l. hinc quæritur. §. poteſt. vbi habes, quod
peculium qñq; diuerſo iure cenſetur. Et iſtud cap. intellige qñ
monaſteria, vel conuentuales eccleſię ex priuilegio vel cõſue-
tudine, vel alio iure percipiebant. i. percipere conſueuerant in
certis, & determinatis locis ſeu terris maiores decimas, nec
aliqua alia eccleſia cõſueuerat in eiſdem locis vel terris, de ali-
quibus fructibus alijs decimas percipere: vt puta monaſteriũ
tantum cõſueuerat percipere, decimas fructuũ ꝓuenientium
ex aliqua terra, quæ ſemper fuerat frumẽto ſeminata, nunc aũt
de nouo fuit ſeminata milio, de quo eccleſia parochialis pete-
bat decimam, dicens qđ & ſi monaſteriũ præſcripſerat quo ad
ſemen frumenti, non tñ quo ad ſemen milij: ſed nulla erat hæc
3 ratio. † Si aũt ab antiquo, duæ eccleſiæ cõſueuiſſent percipere
ſimul in eodẽ prędio diuerſas decimas annuatim, puta vna vi-
ni, & alia bladi, Hoſt. dicit qđ nõ videt, quare hoc ſtare nõ poſ-
ſit, quamuis Inn. hoc nõ approbet: vnde opi. Hoſti. obtinet in
partibus gallicanis, & eandem approbat Io. Andr. hic & bene.

1 *Decima vtri eccleſiæ ſeminationis, an plantationis ſoluen-
da. 3. 5.*
2 *Porrum in auguſto comeditur.*
3 *Vxor vltimi viri iure cenſenda.*

CVm non ſit in homine.

¶ Si quę-
ris, vtrum
res tranſit cum onere ſuo, dixi. ſ. de pign. ex literis.
1 diſtin. vlt. † Decre. iſta facit ad. q. diſputatam per Io.
Andr. j. de reg. iur. c. qui prior lib. 6. in nouella quæ talis eſt, Se-
minaui porros in parochia Sancti Andreę, quos ibi natos plan-
taui in parochia Sancti Ioannis: quæritur cui eccleſiæ de his,
decimæ debeantur, vbi poſt multa argumẽta pro & contra di-
cit ſic, ſolutio huius quęſtionis colligi põt ex notatis per Vin.
Gul. Nazo. Phil. & Isco. hic vbi Vinc. ex verbo incrementum
hic in principio arguat, ſecundæ eccleſiæ decimam deberi, &
illud aſſertiuè tenent hic Vinc. & Phil. Isco. verò tenet vtriq;
deberi, & ex verbis ſuis videtur ſentire vtriq; deberi integram
ipſorum: gloſſas in hac decretali poſui, & per eas patet Vinc.
arguendo, & alios aſſerendo cõcordes, quod ſecundæ debean-
tur, quod puto verum. Sed eſt ſciendum, ꝙ ex porris plantatis
dupliciter fructus habeť, alter eſt in ſemine producto per por-
rum, & de hoc fructu non proponitur quæſtio, quaſi non du-
bia, cum illud ſemen nõ ſolum nutriatur, ſed etiã naſcatur ex
humo huius prædij, vbi fuerunt ſecũdo plantati, & ſic fructus
omnino alteratus, & ſic idem de eo quod de grano vel alio fru
2 ctu. ſ. eo. ex parte. lo. 2. & c. cum tua. 2. & c. paſtoralis. † Sed ꝓ-
ponitur quęſtio de ipſa ſubſtantia porrorũ, quam ſumimus in
fructum ad olus, quod eſt optimũ in auguſto cũ carnibus por
cinis: vel ad ipſum crudum comedendum quod multis placet
vel de his ſimilia: puto autem ſequẽdo prædictos, de his inte-
gram decimam ſecundæ eccleſiæ deberi, vbi fuerunt plantatę,
quod ſic probo. Quo iure petantur decimæ dubitatur, & not.
16. q. 1. moderamine &. ſ. eo. c. ita. 2. ſed tollamus duriorẽ opi.
& fingamus decimas vẽdicari poſſe, & eccleſiam etiã ante ſe-
parationem ipſarũ eſſe dominã, nihilominus tñ ex quo porri-
næ iſtæ tranſlatæ ſint, & radicatæ in parochia Sancti Ioannis,
3 illi parochiæ decimæ debentur, quod ſic probo. † Fingamus
quod iſtæ porrinæ fuerint euulſæ de ꝓprio Sancti Andreæ, ex
quo iõ radicatæ eſſent in alio prædio perdidiſſet ipſa eccleſia
dñium ipſarum, & applicatũ eſſet dñio poſterioris prædij. in-
ſtit. de rer. diui. §. ſi Titius. ff. de rei. ven. l. quinta. §. arbore. vbi
de hoc, & de acq. rer. dominio. l. adeo. §. ſi. & l. ſi ex meis. §. ar-
bor. Nec ob. quod not. 12. q. 2. apoſtolicos. quia illa gl. non pro-
batur iure: & dato ꝙ vera eſſet, non habet locũ in his, quę po-
nuntur in prædio euellẽda, vt in caſu noſtro: ſicut ergo dñium
acquiſitum eſſet prædio vel dño prædij ſecũdi, ita & ius deci-
mę eſſet acquiſitũ eccleſię, in cuius parochia ſitum eſt prędiũ:
nec dicas ꝙ eccleſia S. Andreę nõ vult decimas de porris ſtan-
tibus, ſed cum fuerint eradicatæ: nam vt patet in prædicto. §.
arbor. etiã poſt eradicationem prior dñs ſibi ius non vendicat.
Sic ergo arguẽdo ex diuerſis dñis prædiorum duorũ, ad eun-
dem dñm vtriuſq;, ꝙ licet. 8. q. 1. in ſcripturis. de pe. diſt. 3. ad-
huc inſtant. j. de præb. cũ de beneficio. lib. 6. ff. ſi certũ petatur
l. ſingularia. dicam ipſi dño reſpectu ſecundi prædij tñ, & non
primi dñium porrorum competere: quod patet, quia venditio
poſt prædio tradito deſineret eſſe dñs porrorũ. ff. de rei vendi.
l. fructus pendentes: & ſic dicam de porris ſcđæ eccleſiæ dan-
4 dam decimam, & non primæ. † Nec mirũ cum & vnio carnis,
quam habet vxor ad virum, facit illam cenſeri iuris vltimi viri
etiam iam mortui, vt patet. j. de ſepul. is qui. in fin. cũ ſuis con-
cor. lib. 6. Item nec mirũ ſi habet vnio realis per radicem vel
coaliationem, nam vide ꝙ ſola verbalis annexio præponit ſe-
cundam expectantem poſt, quod probat decretalis. j. de præb.
quia ſæpe. lib. 6. ex verbali. n. annexione præbendę, ad dignita-
tem ſecũdus canonicus expectans dignitatem & præbẽdam,
in cõſequutione præfertur primo, multo magis vel ſaltem pa-
riter ex radicali cõnexione ſecunda eccleſia pręferenda eſt pri-
mæ, facit etiam. j. de præben. ſuper eo. lib. 6. Quod autem plus
ſit facto quam verbo annectere, probatur. j. de pęnis degrada-
tio. eo. lib. & quod not. ibi in fin. vel ſaltem par, de appel. dile-
5 cti. verſi. de hoc. ff. de legibus de quibus. ad fi. † Ex quibus con
cluditur eccleſiæ Sancti Ioannis decimam hãc deberi, nec cu-
randum an ibi nati ſunt vel aliter percepti, ad hoc. ff. de vſufr.
le. arbores. §. 1. vbi dicit quicquid in fundo naſcitur, vel quic-
quid inde percipitur, ad fructuarium pertinet. Vnde & ſi il-
le porrinę fuiſſent furtiuę tamen parochialis eccleſiis, quæ in
prædialibus proſequitur, quod ſuum eſt, exiget decimam,

& quod plus eſt etiam ab inuaſore prædij, vt not. ſ. eo. titu. ex tranſmiſſa. in fin. primæ glo. &. 16. q. 1. decimas. Dico autem quod prima eccleſia ab ipſo domino porrinarij, & prioris fundi, exigit decimam, & æſtimationē ipſarum porrinarum: æſtimatio autem debebitur quaſi quo ad primum prædium, & ipſius dominium, per radicationem ſecundi ſunt cōſumptę: pro conſumptione autem bene ſoluitur ęſtimatio. 16. q. 7. quicunque. ſ. de tranſac. veniens. & not. de rerum permuta. cap. fin. de rebus eccleſ. non alienandis: vt. ſ. Et per hoc quod dico decimam ad ęſtimationem porrinarum deberi primæ eccleſię, ſolu ta ſunt quaſi omnia iura in contrarium facientia: hæc Ioan. Andr. in cap. allegato qui prior.

¶ De regula. & tranſeuntibus ad relig. Rubr.

1 *Religionem improbatam ingrediens omni tempore ad ſeculum renuntiare poteſt.*
2 *Religionem ingrediens impubes ſine parentum conſenſu ab eis intra annum reuocari poteſt.*
3 *Religionem intrans de conſenſu parentum ab eis non reuocatur.*
4 *Pater filium religioni offerre poteſt.*
5 *Religionem intrans impubes, puber factus exire poteſt.*
6 *Religionem vi ingrediens, exire poteſt.*

SIquis ante. ¶Si quæris vtrum, & infra quod tempus impubes religionem ingrediens poſsit ad ſeculum remeare, diſtin.
1 † Aut ingreditur religiunem a ſede apoſtolica non approbatá, & tunc non obligatur aliquo tempore religioni, & poteſt liberè omni tempore ad ſeculum remeare, vt videtur ſentire Hoſti. j. eo. tit. c. is qui & Gul. eo. titu. conſtitutionem. ſuper verbo alijs. lib. 6. Hoc etiam tenent Ioan. Andr. & Gen. extra. eo. titu. c. eos. ſuper verbo religione in cle. & Gen. in extrauag. Io. 22. quæ incipit Sancta Romana. ſuper verbo approbatis. Aut ingreditur religionē a ſede apoſtolica approbatam, & tunc, aut ingreditur ſpontè: aut coactus. Si ſpontè tunc,
2 † ingreditur ſine conſenſu parentum, & tunc ipſi parentes poſſunt eum inuitum infra annum ad ſeculum reuocare, etiam ſi eſſet doli capax iuxta formam illius. c. &. 20. q. x. puellæ. vt not. Hoſti. j. eo. poſtulaſti. in fin. licet Hug. teneat contrarium de doli capacibus in c. alleg. puellæ. & male, vt not. Gul. de Monte Lau. & Gen. extra. eo. tit. c. eos. in cle. & annus iſte computatur a tempore ſcientię parentū, ar. 17. q. x. ſi quis incognitus. vt not. Ioan. in c. alle. puellæ. melius facit ad hoc. ſ. de conſe. prę b. c. quia diuerſitatem: & de ſup. negl. pręla. c. licet. idem not. Goff. in ſumma eo. titu §. ſed quæritur a quo tempore. & Hoſti. in ſum. eo. tit. §. fin. Poſt ea verò nō poſſunt niſi monaſterium ſit valde remotum, vt per tātum tempus ad illud peruenire non poſſit, quia tunc indulgebitur maius tempus, vt in c. alleg. ſi quis incognitus. ſm Goffr. & Hoſtien. ibi.
3 † Aut ingreditur de conſenſu & oblatione parentum, & tunc, aut amborum puta patris & matris, aut alterius tantū. Si amborum, tunc ex quo a parētibus offertur, parentes eum perpetuo reuocare non poſſunt, vt. 20. q. x. c. 1. ſm Inno. not. hic: ſed ipſe ingrediens neceſſe habet in religione perſeuerare, vſq; ad ætatem legitimam, & tunc ſi remanere noluerit, liber poterit exire, vt. j. eo. ſignificatum. & c. cum ſimus. ſm Hoſtien. hic quod intellige iuxta determinationem. c. is qui. j. eo. lib. 6. & ſtatim ſequitur. Si alterius tantū, tunc dicit Innoc. hic, ꝙ ſufficit alterius oblatio ſicut & amborum. 20. q. 1. addidiſtis. & c. quicunq;. idem tenet Laurentius in ca. alleg. addidiſtis. Sed Ioan. ibi contra, dicens ꝙ mater hoc facere non poteſt, cum nō habeat filium in poteſtate, vt inſti. de adop. §. fœminæ. & illa fortè eſt melior ſententia, ſcilicet, ꝙ mater non poſsit ſicut dicit Io. nec ob. c. allegatum quicunq;. quia factum recitat: nec ob. 20. q. x. ca. 1. quia ibi ſm Ioan. Fa. exponitur vnus. ſ. pater: quia ſecundum eum mater filium offerre nō poteſt, cum eum non habeat in poteſtate: ita not. Archi. in c. alle. addidiſtis. Primam opin. videtur approbare Ioan. Andr. hic, &. j. de deſpon. impu. ca. vnico, ſuper verbo inducta. lib. 6. quam poſſes probabiliter vera dicere, patre pueri mortuo, alias ſecūdam, maximè quando pater non prouidit ſibi de tutore, pro hoc ea, quæ ſumpſi. ſ. de conuer. infide. c. ex literis circa mediū. verſi. & pręmiſſa, & c. volens verò ſimpliciter tenere primam opinionem, poteſt reſpondere ad id quod dicitur de paterna poteſtate, vt ſequitur.
4 † Si verò pater offerat filium, ſufficit perinde ac ſi pater & mater, inſimul eum offerrent. Item pater inuito auo, qui nepotem ſuum habet in poteſtate, poteſt offerre, & non econuerſo: & eſt ratio, quia in his ſpiritualibus præfertur naturale ius, poſitiuo, vel ciuili, ſecundum Innoc. pro quo. j. de indi. ſi annum § vlt. lib. 6. Si quæratur vtrū, ipſemet poterit authoritate propria exire, tunc, aut eſt oblatus a parentibus ambobus, vel ab illo parentum qui poteſt, puta patre ſecundū opinionem prædictam, & tunc infra annum pubertatis puta. 14. in maſculo, & 12. in fœmina exire non poteſt, vt innuitur. j. eo. cum virum. in tex. & in glo. & ibi notat hoc Hoſti. in gl. occaſionaliter. & Inno. in glo. parua in fin. & in gl. vlt. & Abb. j. eo. ſignificatum. & arg. oppo. j. eo. cum ſimus. & de deſponſa. impube. c. de illis. & c. ſeq. Sed poſtea ſic, ante tamen quam profiteatur expreſsè vel tacitè, vt ſequitur, ſaluo eo quod legitur, & not. ſ. eo. c. quia
5 in inſulis. † Aut non eſt oblatus a parentibus, & tunc poteſt liberè exire infra. 15. ætatis ſuæ annum, in maſculo vel. 13. in fœmina, niſi anno. 14. completo profeſsionem, tacitè faciat in ſequenti, complendo ibi. 14. annum in habitu indiſtincto, non tamen indiſtinctiſsimo, hoc eſt dūmodo habitus non ſit, omnino ſimilis habitui cohabitātium in communi, quia tunc ſecus, vel ſcienter habitū religionis ſuſcipiat, qui dari profitentibus conſueuit, ſeu profeſsionem prius a ſe factam ratam habeat expreſsè, aut ꝓfeſsionem expreſſam ibi faciat, in quibus quatuor caſibus obligatur religioni: vt. j. eod. is qui. libr. 6. vbi vide, quæ hic deſunt, vel ſi tali modo, vt non exiret manumiſſus ſuit. ſ. de ſer. non ordi. c. eo libentius. & not. Hoſti. j. eo. ſignificatum, & plenius in d. c. is, qui & Ioan. And. ibi in nouella. vide etiam de iſta materia Ioan. & Archi. 20. q. 1. monachum. Hoſti. verò dicebat in d. c. is qui. quod completo. 15. infra triduum poteſt exire, arg. j. eo. ad noſtram. idem Carnalis ibi ſuper verbo infra ipſum, dicens hoc expreſſum. j. eo. conſtitutionem. in fi. lib. 6. ſed hoc eſt falſum cum textus ille loquatur de tacita profeſsione, quæ fit infra annum probationis, non de illa, quæ fit per lapſum anni, vt ibi not. Io. Andr. & in d. c. is qui. in nouella, dicēs ſe habere pro indubitato, quod tacita profeſſio, quæ inducitur per lapſum anni in habitu cōmuni, vel nouitiorum diſtinctè latenter, non habet pœnitētiam tridui: ſed de illa tacita, quæ ante probationis tempus inducitur per receptionem habitus nouitiorum cum indicijs, volendi dimittere ſeculum, vel per modum decretalis vidua. j. eo. cum nouitius, ſe immiſcet actibus ꝓfeſſorum, dicit ſe magis dubitare. Clemens quartus ſenſit locum eſſe pœnitentiæ tridui, arg. 20. q. 2. cap. 1. ſm eum in d. c. conſtitutionem. Et præmiſſa intellige,
6 quādo ſpontè ingreditur. † Si verò ingreditur per vim vel coactus, tunc non debet exire durante pupillari ætate, nec infra illud tempus conſentire intelligitur: & verum hoc qñ compulſio fit per parentes: vt. ſ. decima gl. pubertate vero adueniente ſi contradixerit, maximè qñ benedicitur, ratificatur, licet ſi pubes cogeretur ſtatim poſſe exire, & ſi non exiuerit, quā citius commodè poterit, conſentire videtur, arg. j. de ſponſa. ad id quod. & de deſpon. impu. ex literis. ſ. quod metus cau. ca. 1. 1. q. 1. conſtat. vt no. Hoſti. j. eo. ſignificatum. & c. cum virum & hoc arg. illorum. c. Ex quæ dicta ſunt, de parentibus habent locum in tutoribus parentibus deficientibus, vt in cap. aliqua. puella. & notant G. & Gen. in c. alleg. eos.

1 *Monachatus, an ſimulatione impediatur. 3. 5.*
2 *Vir qui accepit habitum monachum, ſe mulierem fingens.*
4 *Monachalem habitum deriſoriè ſuſcipiens decapitandus.*

VT clerici. ¶Si quęratur vtrum fictio, vel ſimulatio impediat monachatū diſtin. Aut quis fingit, vel ſimulat
1 † monachū ex honeſta cauſa, vt patet. 22. q. x. vtilem. & x 3. q. 2. dominus. & tunc ſi proteſtatio præcedat, nō nocet ſimulanti, & impedit monachatum, quod dic, vt leg. & no. ſ. quod met. cauſa. cap. 1. ſecundum Bernar. & Hoſti. hic. &. j. cap. proxi. Aut ſimulat ex inhoneſta cauſa, & tunc, aut conſtat eum nō eſſe monachum, vt quia nō in monaſterio, ſed extra in tali habitu ſtat ſegregatus, & tunc habet locum illud c. quia datur ſibi optio, vtrum velit eſſe monachus, vel clericus ſecularis. ſimile ſupra de elect. cum cauſam. & argum. 16. quæſtio. 1. nemo poteſt. ſecundum Bernar. in glo. fin. Hoſtien. poſt eum, & Bernar. & Hoſtien. infra, cap. proxi. in glo. reſpicit. in fin. Aut non conſtat eum non eſſe monachū, & tunc, aut ſine ſolennitate ſum-
3 pſit habitum monachalem, fortè non de manu alterius, ſed de manu propria, & inter monachos nihilominus conuerſatur, & tunc non obligatur, vt in cap. allegato cum cauſam. ſecundum Vincen. & Ioah. Andr. hic. licet Hoſtien. in hoc contra. & pro hoc facit, quod not. Innoc. j. cap. proxi. in glo. 2. & ibi dicam. Aut ſumpſit cum ſolennitate habitum monachalem, puta de manu ſuperioris, & inter monachos conuerſatur, & tunc

talis

talis fictio, vel ſimulatio non impedit monachatum argu.j.c.
2 proxi.& 27.diſt. quod interrogaſti.†Et per hoc poteſt reſpon
deri ad illam.q.de illo qui fingit ſe mulierem, & ſuſcepit habi-
tum in monaſterio monialium, vt poſſet corrumpere monia
lem, vt obligetur ad religionem, & ſi non ad illam quam intra-
uit.27.q.j.ſi quis rapuerit.cum monialibus.n.commodè rema
nere non poſſet. 18.q.2.diffinimus. & hoc tenent Gof.& Ho.
hic.Sed hæc quæſtio aliter ſoluitur.j.de priuile.tuarum.in gl.
per hoc vbi Bern.tenet contrarium & Vinc. Laur. & Gof. &
Hoſt.ibi.Sed opi.Bernar.& Go.hic tenet Bat.Brix.in q.domi
nicali quæ incipit:iuuenis quidam. & hanc ſententiam credit
Archid.veriorem in c.alleg.quod interrogaſti.in glo. ſubaudi,
& hoc ideo.argu.ad hoc.27.q.j.mulieres.vbi de hoc & illud. c.
quod interrogaſti loquitur de fictione intentionis ſm Ioan.
3 Faueotinum, & Gof.ibi.†Sed in hac altercatione dicebat Hu.
quod tali fit præiudicium, non fit monachus, ſed ad cautelam,
propter conſeruandam eccleſiæ diſciplinam, & ne detur eis li
centia peccandi, & propter fraudem & dolum qui nemini de-
bet eſſe lucroſus, & propter delictum, & propter illuſionem,
qua monaſterio illuſit debet detrudi in idē, vel potius in aliud
monaſterium.27.q.j.ſi qua monachorum.81.diſt.ſi quis cleri
4 cus.& c.Roma.†Si tamen eſt laicus, poteſt decapitari. 27.q. 1.
ſi quis rapuerit.& 36.q.2.ſi quis non dicam.ſm Hoſt. & reci-
tat Archi.in c.alleg.quod interrogaſti.& vide quod no.in Spe.
Rubr.de ſta.mo.ver.39.vbi tenet idem quod Ber. hic. Circa,
hoc probabiliter poſſet dici quod, aut quæris, vtrū obligetur
religioni, & tunc ſic in his caſibus, in quibus obligaretur ſi in-
traſſet monaſterium monachorum, puta ſi ibi ſtetit poſt pu-
bertatem per annum integrum, vel alias eſt profeſſus expreſ-
ſe, vel tacitè iuxta.c.is qui.j.eo.lib.6.& ita poteſt intelligi opi.
Gof.& Bernar.hic alias non, & ita poteſt intelligi opi. contra-
5 ria.†Aut quæris, nunquid teneatur pœna, ſeu obligetur pœna
intruſionis, in monaſterium, & poteſt dici, quod ſic, iuxta
opinionem Ber.hic.

1 *Velum quintuplex.*
2 *Velum an profeſſionem inducat.*
3 *Velum cum ſolennitate ſuſcipiendum.*

VIdua. Not.ſm Hoſt.quod quadruplex velum
1 religionis inuenitur. †Primum dici-
tur velum conſecrationis, quod ſolis virginib. da-
tur ab epiſcopo, & in 25.anno.20.q.j.deuotis. &
c.placuit.77.diſt.placuit.Secundum eſt velum ꝓ-
feſſionis ꝙ quandoq; imponitur puellæ, dummodo fuerit.12.
annorum.20.q.2.puella.quādoq; viduæ, ſeu corruptæ.s.quod
me.cauſa perlatum.ꝙ & ipſa recipit de altari.22.q.j.vidua.27.
diſtin.viduas.2.hic.Nec obſtat.20.q.j.deuotis.vbi dicit viduas
autem velare nullus pontificum attentet, quia illud verum eſt
de velo conſecrationis, vel dici poteſt, quod per ſe recipit hoc
ab altari, nec ei imponitur ab epiſcopo.Nec ob.c.relatum, qa
ibi non impoſuit epiſcopus ſed imponere ſimulauit, nec ob.
j.qui clerici, vel vo.conſuluit.ibi.n.loquitur de velo religionis
hoc eſt conuerſionis, ſeu probationis. Tertium, ordinationis
quòd olim imponebatur diaconiſsis.40.anno.vt 20.q.j.ſancti
monialis.27.q.j.diaconiſſam.Quartum eſt velum prælationis,
quod datur abbatiſſæ.60.anno.20.q.j. iuuenculas. ſecundum
Gof.Eſt & quintum oſtenſionis, ſiue probationis, qđ ex quo
per annum portauerit, exire non poteſt, & ſic intellige qđ hic
dicit & j.eo.ſtatuimus.ſm Hoſt.Idem not.Io.quoad primos
quatuor modos.20.q.j.c.illud.§.velamen.dicens quod per di-
ſtin.multa ſedantur contraria, ſed quod dicit de velo prælatio-
nis quod datur in 60.anno, corrigitur hodie, quia datur in 60.
2 anno vt j.de elect.indemnitatibus.in princi.lib.6.†Item no.ſe
cundum Innoc.in glo.aliudit.& Hoſt.poſt eum, quod hęc duo
.ſ.velum non ſacrum ſibi imponere vt hic dicit, & cum vela-
tis offerre, vt ſequitur, ſufficiunt, ad probandum, quod ſit, mo
nacha, vel conuerſa, vt hic, & 27.diſtin.quod Interrogaſti.alte-
rum, autem, ſolum, non, ſufficeret.j.de, conuer.coniu.chariſsi
mis.Sed Innoc.in hoc, contra hic, in glo.non multum. dicens,
quod ſi conſtaret, quod velum, non ſacrum, vel etiam ſacrum
ſine ſolennitate accepiſſet, tamen quamuis poſtea obtuliſſet,
ſicut monialis, non videtur, quod propter hoc, pro profeſſa ta
citè haberi voluiſſet, alias debuiſſet.Et idem dicit, in glo.2. di
cens, quod hæc vidua, licet velum conuerſionis, acceperit, vel
etiam profeſſionis.i.quod tantum conuerſit, vel profeſsis, de-
putatum eſt, non tamen præſumimus, eam velle fieri, conuer-
ſum, vel profeſſam, niſi aliquæ præſumptiones, ad hoc inuēt.
3 †puta, quia cum ſolennitate, hoc velum accepit, puta vocatis,
parentibus, vel de altari, vel in eccleſia, vel ſi accepit, ſolenniter
ab epo, vel abbate, vel ſimplici, monacho, vel ſacerdote. vel cū
ea ſolennitate, quæ conſueuit, omnibus alijs, profitentib.dari,
& ſic, intelliguntur.j.eo.ad noſtram, & c.ſeq.& c.allega. quod
interrogaſti, & 27.q.j.viduas.& idem, quod hic, Innoc. notat,
Hoſt.j.e.ad noſtram.& c.ſeq.& c.ex parte.& s. quod me. cau.
c.j.& idem no.Archi.in c.alleg.quod interrogaſti. in glo. hæc
fœmina.& j.eo.conſtitutionem.in glo.ergo, non licebit. lib.6.
& vide, quod no.ipſe, in c.alleg.viduas, velare, palea eſt, vbi io
4 hoc concordat.†Sed iſtę gloſſ.ſe poſſent probabiliter concor-
dare, ꝙ prima opi.intelligatur, quando offert, inter profeſſas,
& perſeuerat, per triduum, ſecunda, quando inter nō profeſ
ſas.Vnde dicit Hoſtien.ꝙ ſi ab initio, ſine ſolennitate, aliqua,
quis recipit habitum, obligatur tamen cum effectu, dummo-
do ex poſt facto, ſequantur præſumptiones, per quas conuin-
catur, quòd intendit vitam mutare, puta, quia fecit ea, quæ ſolę
profeſſæ, ſolitæ ſunt facere.Sed Inno.in hoc, contra in glo. 2.
ver. & plus dicunt, quidam.cuius opi.poteſt eſſe vera, quādo
in iſtis actibus, non perſeuerat, per triduum, alias opi.Ho. cre
derem veriorem.Vel dic, vt Io.And.hic, dicens ſic, quicquid di
cant, hoc credo, quòd ſi non nouicius immiſcet, ſe actibus, ꝓ-
feſſorum, per hoc non dicatur profeſſus, & ſic intellecta ſit ve
ra opi.Innc.in nouicio verò, ſecus, ſm opin.contrariam.Vn-
de dico, quod ſi nouicia, ſe ſcienter immiſcet, actibus profeſ-
ſarum, quicunque ſint illi actus.ſiue offerendi panem, vt hic, ſi
ue conſtituendi ſyndicos, ineundi contractus, faciēdi electio-
nes, vel receptiones monialium, abbatiſſarum, vel alios, ad ꝓ-
feſſas ſolas, ſpectantes, de iure conſue.vel ſtatuto, quod ꝑ eum
intelligatur profeſſa, ſi ætatis eſt aptæ, & ſponte, id faciat, &
perſeueret, triduo, infra eod. conſtitutionem in fin. libr.6.
Ioann. And.

1 *Pubes religionem ingreſſam ſex caſibus non egreditur.*
2 *Impubes religioni, quomodo obligatur.*
3 *Monaſterium diſſolutum ingrediens an ad regulam obſeruandam compellendus.5.7.9.*
4 *Obedientia promiſſio continentiam non comprehendit.*
6 *Seruire deo regnare eſt.*
8 *Turpitudo propria non alleganda.*
10 *Religioſo an regula arctior indicenda.12.*
11 *Argu. valet de monacho ad canonicum regularem.*

ADnoſtram. Pro intellectu huius c. vide qđ
not.Archid.20.q.3.procliuus.
gloſſ. fin. & j.eod. conſtitutionem. in gloſſ. fina. &
Ioan.And. ibi.

¶Super e.Dicit hic Hoſtien.quod ex quo quis eſt pubes, qñ
1 ingreditur religionem, poteſt exire, niſi in ſex caſibus.† Pri-
mo, ſi diſtinctum habitum profeſſorum recipit.Secundo, ſi
profeſſionem expreſſam, ſolennem emiſit.Tertio, ſi tacitè ꝓ
feſſus ſit, puta, quia mundo, & pompis eius, & beneficio cō-
ſtitutionis.j.eo.ad apoſtolicam.& c.ſtatuimus.& j.eo.c.j.& c.
conſtitutionem.lib.6.renunciauit, & hoc multis modis, alijs
accidit, vt not.j.eo.ſtatuimus.Quarto, ſi in habitu communi
ſine reclamatione aliqua, annum compleuit, & idem hodie, đ
habitu probationis, diſtinctio latenter.per c. eos.eo.titu.in cl.
nec hoc caſu eſt locus illi c.conſtitutionem.2.reſpon.j. e. li.6.
quia licet illa tacita profeſsio, de qua in illo.c.conſtitutionem,
obliget religioni, in genere tantum, vt ibi illa, tamen, de qua
in d.c.eos.obligat illi religioni in ſpecie, ſm Ioa.And.& Gēc.
Et hi quatuor caſus colliguntur.j.eo.ex parte.& c. ſtatuimus.
& c.is qui.lib.6. Quinto, ſi nunquam magis exire iurauit.s.ꝙ
me.cauſa.c.penult.de iureiur.ſi verò.& c.cum contingat.Sex-
to, quando tali modo, non vt exiret, manumiſſus fuit pubes,
vel impubes.s.de ſeruis non ord.eo liberinis.& j.de condi.ap
pel.c.2.ſecundum Hoſt.& Ioan.And.hic, quos vide per Guil.
de mon.lau. extra.eo.c.eos qui.glo.2.in cle.Et hos eoſdem ca-
ſus ponit Hoſt. in d.c.is qui. & Io.And.poſt eum in nouella.
2 † Caſus aūt in quib.impubes ingrediens religionem obliga-
tur, no.ibi, & dixi. s.eo, c.2.

¶Super eo.c. Ad declarationem glo.Inno.hic quæ incipit, qđ
ſi aliqui &c.Si quæris vtrum ingrediens monaſterium diſſolu
tum, & vbi regula debita ordinis non ſeruatur, poſsit poſtea cō
pelli ad aſperitatem regulæ obſeruandam, & nunquid religio-
ſo poſsit de nouo regula arctari, vel ſtrictior regula indici.Re-
3 fert.†Aut quæris de primo, vtrum poſsit compelli ad aſperita
tem regulæ obſeruandam, & videtur quòd non, quia ſicut ab
initio

initio quis non poteſt cogi ad totum votum, vt 32.q.j. inte-
gritas.ita nec ad voti augmentum.argu.ff.de reivendi.quæ de
tota.ſ.de offic.deleg.c.paſtoralis §.1.Item licitè poteſt quis ſe
obligare ſeparatim ad ſeruandam continentiam, vel propter
carentiam vel obedientiam.vt 33.q.5.q. Deo pari.22.di.quã-
4 quam.19.q.3.c.perlatum.§.econtra paulus.†Nam quis ,ꝓmit-
tendo obedientiam.vt no.Spe.rubrica de ſta.mo.q.37. In con
trariũ videtur,quia ſi nihil excepit videtur ſe ſimpliciter obli-
gaſſe,maximè facta profeſsione ad regulam integraliter obſer
uandam.19.diſt.ſi Romanorum.ff.de offic. præfec.vrbis. l.1.
§.cum vrbem.circa hoc diſtingue.Aut talis ingrediens fecit,
profeſsionem,aut non.In primo caſu,aut,quæris nunquid po
teſt redire ad ſeculum,& dic q; nõ, ex quo fecit ibi profeſsio-
nem,vt hic in verſic.nec amplius.& j.eo.conſului.& c.ſtatui-
mus.Aut nunquid cogatur ibi remanere, & regulam obſerua
5 re,& tunc refert.†Aut erat iuris peritus,& tunc cogetur rema
nere, & tenere regulam,quia videtur ſe obligaſſe, ad id quod
de iure ſciebat,arg.ff.de ac.emp.& vendi.l.j.in fi.ſ.de elect. cũ
inter vniuerſas.& non ad id quod fiebat, ſed ad id, quod fieri
debebat.argu.ff.de offi.præſi.ſed licet.Aut erat ſimplex & idio
ta & tunc, aut fuit ei electa & explantata regula, ante profeſ-
ſionem,vel etiam poſt, & dicit ſe eam ſeruaturum, & tũc idẽ
vt in auth.quomodo oportet epiſcopos.§.igitur ordinandus.
coll.j.Aut non, & tunc,aut credebat eos regulariter viuere, &
ad illam aſperitatem ſe voluit obligare,nõ ad maiorem,& hoc
expreſsit,& tunc non cogetur ibi manere,ſed poterit ad latio
rem religionem tranſire.Aut non expreſsit, & tunc credo, q;
poteſt cogi,ad remanendum ibi,& imputet ſibi, quia non ple
ne examinauit,nec prodeſt ei etiam ſi dicat,ſe dolo inductum
ad hoc, & eſt ratio,quia melior intelligitur fieri conditio ſua,
ad hoc.j.de conuerſa.coniug.dudum.& c.ex parte & hic & j.
eo.conſului.ſ.quod met.cauſa.c.cum dilectus.20.q.3.c.conſti
tuit.Ita diſtinguit Ray.in ſumma ſua.tit.de voto & voti redẽ
ptione.§.11.Item pone & Hoſt.in ſumma tit.de voto. §.vtrũ
& per quem.ſub.§.quid ſi aliquis ſcholaris. & frater Ioann. in
ſumma con.titu.de votis.q.15. quid ſi aliquis ſcholaris & Aſt.
lib.6.eod.titu.arti.9.q.pone,quod aliquis.& q.ſeq. Et ad hoc,
quod dictum eſt,quod ingrediens,non poteſt dicere ſe dolo
inductum,concordat Hoſt.j.eo.cum virum. in princ. dicens,
quod ingrediens,ante 25.annum non poterit contra introitũ
6 reſtitutionem petere tanquam læſus, †quia ſeruire Deo regna
re eſt, & cuilibet rei anima eſt præferenda.ff.de ædi.edic.l.iu-
ſtiſsimè.C.de ſacroſan.eccle.l.ſancimus.& 12.q.j.præcipimus
In alio caſu.ſ.quando non fecit profeſsionem,dic vt not.Hoſ.
in ſumma eo.tit.§.ad quod teneatur.verſic.ſed teneatur ad ꝓ
feſsionem,dicens,quod religionem ingreſſus, ſi non fecit ꝓ-
feſsionem,& per annum ſteterit in religione,tenetur ad pro
feſsionem faciendam.j.c.ſtatuimus,quam ſi præſtare nolue-
rit,& in loco quem intrauit ſeruabatur religio,præciſè cogen-
dus eſt ad profeſsionem faciendam ,per diſtrictionem regula
ris diſciplinæ, & ſic intellige dictum.c.ſtatuimus.in quo , nec
7 fuga proderit.vt j.eod.c.fin.& ſ.de offic.ordi.quanto.†Si au-
tem non ſeruabatur religio,nec ipſe obligauit,ſe ad ipſam ſer
uandam expreſsè,ſed ſimpliciter intrauit,nihilominus cogen-
dus eſt , non tamen præciſè, ſed cauſatiuè, vt vel profeſsionẽ,
ab initio inſtitutam faciat, & religionem ſeruet, vel locũ exe-
at,& penitus dimittat,in quo nec abuſus contrarius, nec nu-
merus defendit annorum,& ſic intelligi.ſ.de elect. cum cau-
ſam.de teſtamentis.c.j.& ſi omnes deficiant,alij introducãtur
alterius religionis.j.ne cleri.vel mona.c.relatum.& ſi illi ſimi
liter deficiant,tunc locus mutata inſtitutione,authoritate or-
dinaria poteſt per ſeculares clericos retineri,& ſic poteſt intel
ligi.j.de reli.do.inter quatuor.ſed & poteſt quis ad aliam tran-
ſire religionem petita licentia,vt j.eod. licet ſecundum eum ,
idem frater Io.vbi ſ.idem Archid.j.eo.c.is qui in gl.hoc ideo
dicit lib.6.Inno.verò hic in ver.tamen melius videtur , dicit,
in primo caſu quod melius videtur dicendum , quod ex quo
profeſsionem fecit,quod in iudicio eccleſiæ,& in iudicio ani
mæ ſemper tenebitur illam regulam obſeruare,per c. allegatũ
conſtituit.& per c.alle.cum dilectus.ſ.quod met. cauſa. quia
Aut dicit ſe bona conſcientia intraſſe,& ſe ſpiritu Dei ductũ,
quod eſſe debet.j.c.licet.& 19.q.2.duæ ſunt.& ſic vnctio do-
cuit ipſum omnia.ſ.de ſacra Vnctio.c.vnico.§.j.& ſic efficaci
ter obligatur.Aut mala intentione dicit ſe intraſſe, & ſic non
8 eſt audiendus, †quia ſuam turpitudinem allegat,vt patet in eo
quod leg.& not.ſ.de dona. inter dilectos.Eſt & alia ratio,quia
præſumitur,quod quando regulam beati Benedicti,vel aliam
elegit,quod plene deliberauit de onere & lenitate eiuſdem re-

gulę,immo plus, quod ſi tunc plenè non deliberaret, q; poſtea
deliberare non poſſet.8.q.2.dilectiſsimi. fatetur, tamen quod
ſi impotens eſſet ad ordinem tolerandum, quod poterit ſecũ
diſpenſari de minori religione,vt hic in prin.& j.eo.ſignifica-
tum,& c.conſului & iſtam opi.Innoc.tenet & approbat Card.
9 j.eo.tit.c.j.ſuper verbo firmiter,li.6.†Et idem innuit Hoſt.&
Guil.ibi,idem tenet Io.And.j.regu.iur.c. quod omnes tangit.
eod.lib.& eam credo veriorem , & eſt ſatis expreſſum. j. de
ſtatu regu.c.vnico. li.6.cum glo.Io.And.ibi, quæ incipit ſed
quomodo. &c. Nam ſi de nouo poteſt arctari regula vt ibi,
multo fortius antiqua reformari,argum.ſ.de feu.ca.ex parte.
de Iudæis conſuluit.j.quia non intelligitur notũ quod ab inſti
tutione ſua fuerat ſibi impoſitum,vt patet in eo quod legi. &
no,j.de cenſi.cum venerabilis.§.j.& quia non eſt aliquid de no
uo facere,ſed iam factum detegere ſeu declarare.ff.de acquirẽ.
re.do.l.adeo.§.cum quis.de teſtamentis.hæredes palam. §.ſed
ſi notam.& quia res de facili redit ad ſuam primæuam naturã
10 ff.de pactis.l.ſi vnus.§.quod ſi in ſpeciem dotis. Si†quæris de
ſecundo caſu principali.ſ.vtrum religioſo poſsit regula arcta-
ri, vel ſtrictior regula indici,tunc. Aut quæris nunquid poſsit
arctari præciſè,aut cauſatiuè.Si præciſè refert.Aut quæris nun
quid poſsit arctari vel arctior indici clericis non profeſsis, &
dic q; non ſm Innoc.hic & ſ.de conſti.cum omnes gloſſ.j.in
fi.& Gen.extra de æta.& quali.ca. vt hi.qui.in cle.ſuper verbo
conſtitutus. & in hoc concord.Io.& Archid. 82. diſt. propo-
ſuiſti.in fi.& Hug. 28.diſt.de his in fin.dicentes quod Papa nõ
poſſet conſtituere,ne accoliti iam promoti contraherent arg.
32.q.j.integritas,licet Hug.in dicto ca. propoſuiſti. contra &
male.Aut iam profeſsis,quia renuntiauerunt voluntati ꝓpriæ
vt 12.q.j.c.nolo & c.non dicatis.& tunc ſecus.ſ. quod licet ſu
periores non poſsint ſine omnium voluntate mutare ordinẽ,
vt in c.ſæpe alle.cum dilectus.conſtitutiones tamen auſterio-
res facere poſſunt,ſm Innoc.hic,& idem cum eo a verſicu. ſi
quæris de ſecundo caſu,vſque huc.Archid.74.diſtin.geſta. &.
Ioann.And.ſ.eo.c.Ioannes.glo.fin.in fi.& j. de ſtatu regu. cap.
vnico.in glo.ſed quomodo.lib.6.& vide quod no.Arch.21.q.
3.c.qui illus.§.idem eſt.& 7.q.j.hoc nequaquam.glo. 2.& de
conſe.diſtin.3.c.j.& quod not.Gen.extra de ætat.& quali.c.vt
hi qui ſuper verbo conſtitutus.in clemen.qui in hoc concor.
11 †licet Ioan.in c.allegato geſta.glo.fin.dicat argumentando idẽ
in monachis quod in canonicis ſecularibus.ſ.quod eis inuitis,
non poſsit eis diſtrictior vita imponi,hoc etiam aſſertiuè po-
nunt Tancr.& Bern.j.ne cle.vel mona.c.relatum. glo.in pœ-
12 nam.& male,vt patet per præmiſſa.† Si quæris nunquid pote-
rit arctari cauſatiuè,puta per ſubſtractionem locorum,vel fru
ctuum beneficiorum,vel ſi neceſſe fuerit per priuationem eo
rundem, & dic quod ſic nedum regularibus,ſed etiam ſecula-
ribus clericis,argum.ſ.de ęta.& quali.c.quæris. & in d.c. vt hi,
qui.vbi Gen.ſuper verbo conſtitutus dicit, quod per illũ tex.
patet quod nedum inſtituendis,immo & iam inſtitutis in ec-
cleſia poteſt per Papam certus ſtatus ſeu modus indici,& hoc
ideo quia recipiens beneficium, recipitur ad ſeruitium & offi
cium eccleſiæ conueniens exequendum, in tantum quod etiã
ante illam decre.beneficiatus cogi poterat ex cauſa per ſubtra
ctionem beneficij ad ordinum ſuſceptionem, quod dic vt ple
nè not.Gar.& alij poſt eum. j.de electi. licet canon. & dixi de
hoc in c.alleg.quæris.& quod dictum eſt de continentia , quæ
indici nõ poteſt ſimplici accolito,intelligo præciſè vt dixi,ſed
cauſatiuè bene,per c.allegat.quæris.& c.vt hi qui.& hæc diſtin
ctio poteſt ſub breuibus recolligi,licet diffuſè ipſam poſueram
ad materiæ euidentiam pleniorem.

1 *Religioni non ſe deuouet demens.*
2 *Religioni ſe deuouere poteſt ægrotus.*
3 *Religionem intrans, intra annum liberè egredi poteſt.*
4 *Profeſſio in manu prælati facienda.*
5 *Profeſſio in manu monachi, de mandato prælati fieri poteſt.*
6 *Profeſſio in manu priuati non facienda.*

COrrectum. Si quæris, vtrum infirmitate
grauat⁹, poſsit ſe religioni de-
uouere,ſed votum religionis emittere. diſtingue.
1 †Aut tenetur infirmitate mentis,vt quia eſt mente
alienatus, ſeu phreneticus, & tunc nõ.vt j.eo.ſicut tenor.ſ.de
ſucceſ.ab inteſta.c.vlti.Aut non tenetur infirmitate mentis.
2 ſed corporis tm̃.†Et tunc pôt vouere,ſicut ſi eſſet corpore ſa
nus.vt hic ſm Ho.& Io.An.hic.idẽ Spe.ti.de ſta.mo.verſ. 22.
& qui allegat ſe extra mentem fuiſſe,hoc probare tenetur, vt

ind

in d.c.vlti. & no.Ber.j.eo.ſicut tenor.& Ioan.& Arch.17.q.2.
Gonſaldus.No.tñ quod poſſet eſſe vis in verbis,ſi.n.dicat ſic,
voueo me perpetuo religioſè victurum, & talem religionem
ſeruaturum, tunc non põt amplius redire ad ſeculũ.j.e.conſu
luiſti.& c.ſtatuimus.quaſi ſaltẽ tacitè profeſſus intelligatur.ar.
28.diſt.diaconi.niſi ex tũ contrarium proteſtetur.ſ.ꝙ me.cã.
c.j.Si verò dicat,voueo me talem religionem intraturum,tũc
tenetur ingredi,põt tñ exire liberè j.annum, niſi omnino vo-
luerit mutare vitam.Super quo quantum ad eccleſiam requi
ritur probatio certorum iudiciorum,quantum autem ad peri
culum animæ ſuæ conſcientiæ relinquitur ex quo aliud proba
ri non põt.ſ.de æta.& quali.ad aures.de iureiur. mulieri.j.de
homic.petitio.ad fi.31.diſt.habui.& ſm hoc põt intelligi.j.e.
3 conſulti.& c.ſtatuimus ſm Hoſt.hic.† Si verò votum nõ emi
ſerit nec profeſsionem fecerit,& ſi habitum monachalem , ſi
bi dari petierit,non obligatur,& etiam ſi intrauerit exire põt
liberè j.annum,& ſic intelligas.ſ.de renun.ex tranſmiſſa.& c.
pen.j.de voto literaturam ſm Hoſt.j.e.ſicut tenor. & de iſta
materia not.Aſten.lib.9.eo.tit.articu. 8.q.3.vtrum vouens.
& qõ.ſequent.

¶ Super eo.c.Ad declarationem glo.Innoc.quæ incipit,niſi.n.
eſſet. Si quæris in cuius manu profeſsio poſsit fieri , diſtin.
4 †Aut quæris vtrum profeſſio poſsit fieri in manu prælati, pu-
ta epĩ,abbatis,vel abbatiſſæ,& conſtat quod ſic,vt hic& j.e.ad
5 apoſtolicam.ibi abbate per ſe &c.† Aut in manu alterius puta
monachi,vel & clerici ſecularis,vel etiam alicuius laici,ſeu alte
rius cuiuſcunq; recipientis de mandato abbatis, & tunc idem
vt j.c.ad apoſtolicam.ibi abbate per ſe,vel per alium &c.j.qui
clerici vel vo.inſinuante.& 17.q.2.Gonſald.ſm Inn. & Hoſt.
& Io.And.hic,& Gar.j.eo.conſtitutionem.§.in alijs.ſup ver
bo emiſſa.& c.ſeq.ſuper verbo aut conſtet.li.6.& de elec.ca.
nullus.ſuper verbo expreſſe poſſeſſus.eo.li.& Io.20.q.j.vidua.
Aut ſine mandato ipſius & tunc,aut profeſsio fit & recipitur
ipſius nomine ipſo hoc poſtea ratum habente,& tunc idem,
vt j.de conuerſa.coniuga.dudum.ſm Inno.& Ho.& Io. An.
hic.Ant fit & recipitur non nomine ipſius abbatis,vel fit & re
cipitur nomine ipſius,non tamen ipſe ratum habet , & tunc
ſunt opiniones contrariæ.nam Goff.dicit ꝙ profeſsio poteſt
fieri in manu priuatę perſonæ,vt 20.q.j.vidua.j.qui cle.vel vo.
c.veniens.& c.inſinuãte.idẽ videtur no. Io.in ca.alle. vidua.in
6 j.glo.†Alij dicunt ꝙ talis profeſſio non valet, quæ fit in mani-
bus monachi recipientis,ſine licentia & mandato abbatis, vt
no.Ho.in ſum.tit.qui clerici vel vo.c.quis vouens verſi. vel ſi
renunciauit,& ſe.nec bona talia ſunt tranſlata, nam illa profeſ
ſio non potuit monaſterium obligare profitenti,nec per con-
ſequens profitentem monaſterio, cum ſit quaſi matrimoniũ
ſpirituale,arg.ff.nautæ cau.ſta.l.j.§.nauta.in.communia pre.l.1.
de iureiur.l.tutor.§ prodigus.de reg.iur.l.cum principalem.j.
e.ad apoſtolicam.vbi de hoc per Inn.Quod dictum verũ põt
intelligi quo ad tranſlationem bonorum,ſed prius dictum ve
rum eſt quo ad Deum.17.q.1.qui bona infra qui clerici , vel
vo. cap. rurſus , & ſic notat Specu.tiru. de ſtatu mona.verſic.
19. & Archidiaco. 20. qõne. 1. vidua. in gloſſ.adde de hoc e-
tiam notatur.

1 *Religionem intrantis vita per quod tempus probetur.3.*
2 *Legum correctio vitanda.*
3 *Factum contra legis prohibitionem,nullum.*
4 *Legis prohibitio obſeruanda.*

AD apoſtolicam. Ad declarationem pri
mæ gloſſ. ſi quæris per
quod tempus vita hominis religionem ingredien-
2 tis probatur,†diſtin.hic Hoſt.poſt Hu.ꝙ vita & con
ditio hominis ſit nota, probatur per annum,& ſic loquitur ca.
Gonſald.17.q.2.Si verò conditio nota eſt,ſed vita ignota, tũc,
per biennium,& ſic loquitur.c.monaſterijs.19.q.2.Sed ſi vtra
que.ſ.conditio & vita ignota ſit vel ſaltem conditio,tunc triẽ
nium eſt ſpectandum,& ſic loquitur.c. ſi quis incognitus. 17.
q.2.& 53.diſt.legem.& 54.diſtinct.multos. Dicit tamen ipſe
Hoſt.quod iura moderna videntur ſe indiſtinctè ad annũ re-
ſtringere,vnde dicunt quidam,ꝙ hodie illa diuerſitas nõ ſerua
2 tur†ſed cum ipſam expreſſè reuocatam non reperiam, & rõni
bilis ſit,nunquam per me corrigetur.Semper.n.ius in ſuis ter
minis remanet niſi corrigatur expreſsè,vt in authen.de nõ ali.
aut permu.rebus eccle.§.ſi.colla.2.ꝙ enim non mutatur qua-
re ſtare prohibetur.C.de teſtamentis.ſancimus.de appel.præ-
cipimus.Nec obſtant iura moderna,quia ſm antiqua iura di-
3 ſtinguentia intelligenda ſunt.ff.de legib.l.non eſt nouũ† licet
autem ſic ſit de veritate iuris, omnes tamen de conſuetudine
ſequuntur opinionem quam videor reprobare.& ideo forſan
in iudicijs eſt ſequenda,argu.4.diſtin.c.in iſtis § leges.& ſ.de
ſepul.certificari.ff.de legibu.l.minime.& in eo quod no.ſ.de
decimis paſtoralis.ſm Hoſt.hic & Io.An poſt eum. idem Ar
chi.53.diſt.legem.& adde quod no.j.e.ſtatuimus.

¶ Super eo.c.Si quæris vtrum factum contra legem, ſeu pro-
4 hibitionem legis teneat,diſt.†Aut lex vel conſtitutio probi-
bens eſt contenta finibus ſuæ prohibitionis, hoc eſt dictu, ꝙ
lex ſiue prohibitio ſimpliciter prohibet,non addens quod fa-
ctum in contrarium valeat,nec etiam per aliud ius hoc additũ
inuenitur,& tunc,quod fit contra ſimplicem prohibitionem
non valet.Sufficit.n.legiſlatorem prohibuiſſe etiam ſi non ad-
dat factum non valere.C.de legibus non dubium.C.de ſacro-
ſan.eccl.l.nemo.j.de relig.do.c.ne nimia.& eo.titu.c.vnico. in
5 prin.lib.6.& de reg.iur.c.quæ contra ius.eo.lib. † Aut non eſt
cõtenta terminis ſuæ prohibitionis,ſed procedit vltra, & tũc
ſeruabitur prout eſt proceſſum,vnde ſi aliqua iura ſunt prohi
bentia,alia verò dicentia factum contra prohibitionem tene-
re,vel illa eadem quæ prohibent,tunc factum in contrarium,
tenet, & ſic intellige quod hic dicitur,& ff.quando app.ſit.l.1.
§.biduum.de interdic.& re.l.relegatorum.§.ad tempus.2.q.6.
c.biduum.j.de matrimonio contra inter eccle. & per totum.
27.q.j.nuptiarum.de ſen.ex.ſacro.ita no.Goſ.hic& Arch.in §.
alle.biduum.in glo.adde hoc haberet locum &c.& Card.j.de
relig.do.c.vnico.lib.6.& Io.And.j.de reg.iur.c.quæ contra ius
eo.lib.& Accur. in §. alleg.non dubium.& Specu.rub. de di-
ſputa.aduo.§.poſt hæc. ver.vel illud ius habet cauſam, &c.vbi
de hoc plenè.

1 *Monachari non impedit timor mortis naturalis.*
2 *Monachationis votum ob mortem accidentalem emiſſum,non va
let.*
3 *Monachari non impedit timor a Deo immiſſus.*

SIcut nobis. Ad declarationem primæ gloſſ.
Ber.Si quæris vtrũ timor mor-
1 tis impedit monachari,refert.† Nam quandoq; im-
minet timor mortis naturalis, puta quia homo eſt
grauiter infirmus,& tunc votum non impeditur, vt hic & ſ.
eod.porrectum & j.de conuer.coniu.ex parte abbatis. Quan
doque imminet timor mortis accidentalis & caſualis, puta ꝗa
quis nauigat,& periclitatur nauis,vel timet incendium,vel rui
nam,vel peſtem vel cladem quæ forſan Deus immittit vt ho
mines conuertantur.16.q.j.reuertimini. de conſec.diſt.4. ſan
ctum eſt.in auth.vt non luxu. contra na.j.reſpon.& §.j.collat.
6.& tunc idem.ſ.quod votum non impeditur.†Quandoq; im
2 minet timor mortis accidentalis violentæ, & tunc non tenet
votum,vt ſ.quod me.cauſa.c.j.Ratio diuerſitatis iſtorum ca-
ſuum eſt hæc,quia in hoc vlti.caſu immittitur timor ab ho-
mine non a Deo,& ideo contra violentiam hominis ſubueni
tur.ff.quod me.cauſa per totum.In primis verò duobus caſib.
immittitur timor a Deo,vt forſan anima conuertatur,contra
quod non competit reſtitutio vt ſ.eo.cum virum. ſed nec fie
ri debet nec poteſt reſtitutio per aliquem hominem in hoc ca
ſu,vt patet.ſ.de ma.& obe.cum inferior.nam & Deus quan-
doque per flagella corripit peccatores.23.q.4.Nabuchodono-
ſor.& c.vaſis.§.de Tyrijs ſm Hoſt. hic.Idem tenet in ſum.e.
tit.§.& qualiter circa prin.dicens breuiter quod timor mortis
naturalis non impedit votum , accidentalis verò impedit,ſi
3 violentus ſit,nam ſi caſualis idem videtur , quod in naturali,
† ergo timor immiſſus ab homine impedit, immiſſus a Deo,
non impedit ſm eum.

1 *Epiſcopus non poteſt ad alium epiſcopatum tranſire ſine Papæ li
centia.*
2 *Abbas non poteſt de ſua ad aliam religionem ſine Papæ licentia
tranſire.4.*
3 *Religio non eſt de neceſſitate ſalutis.*
5 *Prælatus an de ſeculari ad ſecularem eccleſiam tranſire poſſit.*
6 *Prælatus an de ſeculari ad regularem eccleſiam tranſire poſſit.*
7 *Regularis ad aliam regularem eccleſiam cum iactura eccleſiæ
non tranſeat.*
8 *Religioſus ad arctiorem religionem cum prælati licentia petita
tranſeat.*
9 *Religioſus ad aliam & parem religionem,ſine ſuperioris licentia
non tranſeat.*

10 Religio-

10 *Religioſus ad latiorem religionem, ſine Papa licentia non tranſeat.*
11 *Religioſus an ad aliam religionem, de qua dubitatur an ſit maior vel minor, propria authoritate tranſire poſſit.*
12 *Regularis an ad ſecularem eccleſiam poſſit tranſire.*
13 *Religio mutatur triplici de cauſa.*
14 *Monaſterium inuito Papa nemo intret.*
15 *Religionum diuerſi actus.*
16 *Religionis praeminentia triplex.*
17 *Vtilitas propria aliena praeferenda.*
18 *Vtilitas publica an alteri publicae praeferenda.*
19 *Vtilitas publica priuatae praeferenda.*
20 *Patri potius quam patriae ſuccurrendum.*

Licet. Si quæris vtrum & quando perſona religioſa de ſua religione ad aliam religionẽ valeat ſe transferre, & ſi velis materiam ampliare, & videre, vtrum & quando perſona eccleſiaſtica, de vna eccleſia ad aliam valeat ſe transferre, diſtin.
1 †Aut quæris de epiſcopis & ſuperioribus, & dic ꝙ tales non poſſunt ſe transferre ſine expreſſa licentia Papæ vt 7.q.j.c.mutationes. & hic in ver. cum etiam. & hoc ſiue ſunt conſecrati, ſiue electi confirmati, vt ꝟ.de tranſla. epiſcopi. c. inter corporalia. §. ſed neq;. nec de ſeculari ad aliam ſecularem, vt ibi, & ĵ. de cleri. ex. mi. c. illud. in prin. nec de ſeculari ad regularem, vt hic in §. illa ſemper. ꝟ. de renun. niſi cum pridem. §. pro defectu & c. poſt tranſlationem. §. item ſi quis. Et eſt ratio, quia matrimonium ſpiritnale contractum eſt inter eccleſiam & electũ, quod nequit diſſolui, ſine authoritate Papæ generalis vicarij Ieſu Chriſti, vt ibi, & in d. c. inter corporalia. & eo. tit. c. quanto & c. licet. Aut quæris de alijs inferioribus & tunc.
2 †Aut quæris de abbate, vel alio prælato inferiore exempto, & tunc idẽ, ſcilicet, vt ſicut ſubdiaconus ſuus propter excellẽtiam manus non poteſt ab alio ordinari, niſi petita licentia & obtenta, vt no. ꝟ. de temp. ordi. cum in diſtribuendis. ſic & in exempto, etiam ſtrictiorem religionem ingredi cupiente, propter iuriſdictionis, & vinculi ſubiectionis reuerentiam, nõ ſufficit petere licentiam, niſi & concedatur. pro quo. ꝟ. de ma. & obed. per tuas. de fo. compet. ſignificaſti. & ſic per dominum Clemẽtem quartum fuit determinatum ſecundum Hoſt. qui ita not. ĵ. de cle. excommuni. mi. c. illud. idem not. Archid. ĵ. de elect. ſi abbatem. glo. penulti. lib. 6. vbi ſatis videtur hoc expreſſum cũ epiſcopatus, ad quem ille abbas exemptus eligebatur, ſtrictior religio cenſeatur, ideo poteſt ad ipſam eligi, vt ibi, & extra de elect. c. j. §. vlti. in cle. licet ſit hic arg. contra. Nam cum hic tantum de epiſcopo dicatur, videtur in alijs ſecus, argum. 25. diſt. qualis, vt no. Archid. 19. q. 2. c. j. glo. fi. de hoc not. Io. An. ĵ. de reg. iur. c. cum ſtat per eum lib. 6. in nouella. vbi quærit an prælatus regularis vel ſecularis non epiſcopus tamen exemptus, petita ſed non obtenta licentia Papæ, vel legati de latere, poſſit zelo ſanctioris vitæ religionem profiteri, vel cum religioſus eſt, profiteri ſtrictiorem, & poſt multa argumenta, pro & contra, ſoluendo, dicit prælatum de quo quæritur obligatum per profeſſionem religionis, quo ad ſe, & per illam ſaltem eum ex ſimplici voto teneri, per decretalem. ꝟ. quod metus cauſa cum dilectus. de dona. inter dilectos. & quod vtrobique not. ad idẽ. ĵ. titu. proxi. quidam & c. placet. Nec decretalis iſta tale vinculum impedit etiam in epiſcopo, ſed hoc ſolum prohibet ne p̃ſulatum dimittat. Circa ſolennizationem verò voti & incorporationem, & tranſitum ad religionis obedientiam, puta, ꝙ ſi prælatus de quo quæritur petijt licentiam, ſed fuit per Papam denegata, tranſire non poſſit, nec prælaturam dimittere, & hoc caſu intelligatur determinatio clementis, de qua ſupra
3 dictum eſt ſecundum Hoſti. †primo quia religio nõ eſt, de neceſſitate ſalutis. 22. q. 4. c. fi. §. fin. ad quod facit quod not. j. q. 2. quam pio. immo videtur expediens non profiteri per decretalem relatum. ne cleri. vel monachi. quod tamen intelligas, vt ibi dicit. Item & ſi dicas religionem operatiuam ſalutis, per hoc non ſequitur per illam prælaturam dimitti poſſe ſine licẽtia, quod probatur. ꝟ. de renuntia. c. fi. inſufficiens enim renunciando prouideret ſaluti, quod tamen non poteſt ſine licentia. ad idem de pœni. & remiſ. c. fi. Ante tempus enim Gregorij, non licebat maioribus prælatis ſibi eligere confeſſorem, ꝙ poſtea licuit; item Papa poſſet ſtatuere exemptos ſine licentia profiteri non poſſe, nam ꝙ plus eſt, facit etiam contra matrimoniũ conſtitutionem dirimentem, de quo per eum. ĵ. de deſpon. impube. ad diſſoluendum, & per me de ſponſa. duorum, ca. fi.

4 †Si ergo generalem conſtitutionem facere poſſit, multo fortius ſpecialem prohibitionem, quæ certum prælatum reſpiciat, vnde cum omnis ſtatus & approbatio religionis pẽdeat ex poteſtate Papali, per quam etiam illas reprobari poſſet. ĵ. de religio. do. c. vnico lib. 6. patet hunc prælatum ſine ipſius licẽtia profiteri non poſſe. Si verò denegata nõ fuit, licet nec data, puta ipſam prælaturam dimittere poſſe, & ad religionem poſſe tranſire, remanet tamen Papæ ſalua poteſtas reuocandi illum, de clauſtro, & in priori prælatura retinendi. de ſtatu. mo. quod Dei. quia poſſet Papa non ſolum ipſum curæ præficiendo, ſed etiam ipſum inuitum. & inuito abbate alicui principi ſociando ſm not. in Spec. de legatis. §. nunc oſtendendum. verſic. 49. de legato de latere cum non poſſit religiones approbare, vel tollere, dicit idem quod in alijs prælatis, & hoc ſecurè tenere potes. Aut quæris de prælato, vel alio non exempto, & tũc refert, nam aliquãdo quis tranſit de ſeculari eccleſia ad ſecularẽ, aliquando de ſeculari ad regularẽ, aliquando de regulari ad regularem aliquando de regulari ad ſecularem.
5 † In primo caſu, aut vult tranſire de eccleſia vnius epiſcopatus ad aliam eccleſiam eiuſdem epiſcopatus, & tunc ſufficit tacitus cõſenſus epiſcopi, arg. 33. q. 5. qui vxorem. nam non videtur ipſum alienare, cum adhuc remaneat de ſua iuriſdictione. Si tamen ſubeſt alij inferiori prælato, & tranſit ad eccleſiam non ſubditam illi, conſenſus expreſſus illius eſt requirendus. 58. diſt. c. 2. vbi dicitur, ꝙ ſi quis de alterius monaſterij conuentuali, quem in ſuo monaſterio cõſtituere velit, ſine licentia abbatis, & monachorum non fiat. item ad hoc. 9. q. 3. conqueſtus. Aut vult tranſire de vna eccleſia vnius epiſcopatus, ad aliam eccleſiam alterius epiſcopatus, & tunc neceſſarius eſt conſenſus expreſſus epiſcopi illius epiſcopatus, a quo, ſeu cuius eccleſia tranſit, & euiſ. alterius prælati, ſi cum habet ſupra ſe, præter Epiſcopum. 71. diſtin. per totum. 85. diſtin. florentinum. 7. q. j. epiſcopus de loco. ꝟ. de renun. c. admonet. ita no. Raynal. in ſumma. rubric. de tranſitu clericorum circa princ. Gl. tamen dicit ibi ꝙ hoc quod dictum eſt de tranſitu ſeculari ad ſecularem eccleſiam, hodie non ſeruatur de conſuetud. quo ad petendum conſenſum ſuperioris.
6 † In ſecundo caſu. ſ. quando tranſit de ſeculari ad regularem, tunc poteſt, petita tamen licẽtia ſui epiſcopi, & alterius prælati ſi habeat, etiam ſi non obtenta. 19. q. 2. duæ ſunt. & hic. Nam ſi religioſus petita licentia licet non obtenta, poſſit tranſire ad arctiorem religionem, & ſi priuilegium habeat, illa religio a qua tranſit, vt hic, multo magis ſecularis tranſire poterit ad religionem. & in hoc concordat Tho. in ſum. q. vlt. artic. 8. & Inno. hic in glo. petita. n. in fi. & Hoſt. poſt eum, qui credunt quod prima eccleſia poſſet talem ſic tranſeuntem repetere, ſi ex tranſitu ſuo ipſa prima eccleſia grauem ſuſtineret iacturã, argu. hic. Nec mirũ dicit Hoſtien. quia cum propter ſalutẽ animarum poſſit a religione auocari, eſto etiam, ꝙ cum licentia tranſierit, vt patet in eo quod le. & no. ĵ. de ſtat. mo. ꝙ Dei timorem. multo fortius ex eadem cauſa hoc fieri poterit, licẽtia prælati ſub quo tranſiuit non petita, vel etiam denegata, argu. in eo quod leg. & no. in c. all. admonet; hoc etiam probatur 7. q. j. ſi qui vero, & c. ſi quis presbyter. ſm Hoſt. hoc tamen quod dictum eſt de petenda licentia de conſue. communiter nõ ſeruatur.
7 † In tertio caſu. ſ. quando tranſit de regulari eccleſia, ad aliam regularem refert, aut tranſit cum graui iactura, vel infamia prioris eccleſiæ, ita quod ex ſuo tranſitu iacturam grauẽ, vel infamiam, prior eccleſia ſuſtineret, & tunc nõ poterit trãſire ad aliam religionem etiam arctiorem, argu. hic in verſicu. quia tamen & 51. q. 3. ſi quis verò. Nec. n. debet quis eſſe lapis, offenſionis, vel cauſa ſcandali. vt ꝟ. de renun. niſi cum pridem. §. pro graui quoque ſcandalo. de reſcrip. ca. 2. Item communis vtilitas, quæ verſatur in hoc, ne ex ſuo tranſitu lædatur, vel offendatur eccleſia quam reliquit, priuatæ vtilitati ipſius, quę verſatur in hoc, vt ad arctiorem religionem tranſeat, eſt non immerito præferenda. vt ĵ. eo. §. illa. ſecundum Innoc. hic in gloſ. not. quod & Hoſt. poſt eum, & frater Ioan. in ſumma confeſſ. rubrica de tranſitu cle. q. 55. in fi. Vnde & ſi alias teneret tranſitus, tamen ſicut ex graui læſione rerum temporalium reſtituitur eccleſia, vt patet in eo quod leg. & no. ꝟ. de reb. eccle. non alie. ad noſtram. de reſtitu. in integ. c. j. ſic & multo magis reſtituenda eſſet in læſione perſonæ: quia maior & grauior cenſetur alienatio perſonarum quam rerum, argu. 12. q. j. præcipim' C. de ſacroſan. eccle. l. ſancimus. j. ideoque non ſolum in alienatione rerum conſenſus fratrum requiritur. 12. q. 2. ſine exceptione, & leg. de no. ꝟ. de rebus eccle. c. j. quinimo & in alienatione perſonarum. ĵ. de ſta. mo. c. monachi. in fi. ſm Hoſt. Aut tranſit ſine graui iactura vel infamia prioris eccleſiæ, & tunc,

aut

aut tranſit ad maiorem,ſeu arctiorem,aut ad parem,aut ad mi
8 norem,ſeu latiorem,aut probabiliter dubitatur. †Si ad maioreẽ
ſeu arctiorem,tunc dic idem quod ſ.in caſu.ſ. quod cum tran
ſit de ſeculari ad regularem,& per eadem iura.ſ. quod tranſire
poſſit petita licentia,licet non obtenta,vt hic, & 19.qõ.3.ſta-
tuimus.hoc addito quod Abbas qui immediatè ſubeſt domi-
no Papæ non poteſt tranſire,niſi de licentia domini Papæ.ſ.de
conſue.cum venerabilis.vel de licentia legati ſui de latere, vt
in d.c.ſi abbatem.j.de elect.lib.6.Et ſi tranſit non petita licen
tia,ex temeritate,vel leuitate præſumitur tranſire, vt hic, in
verſic.quia tamen.vnde niſi diſpenſaretur,merito poterit re-
uocari.vt 19.q.2.c.mandamus.Nec obſtat.ſ.eod.ſane.quia ibi
fuit petita licentia, ſm Hoſt.& Ioan.And.hic, & idem Ioan.
& Bern.ſ.de æta.& quali.intelleximus.& Hoſti.in ſum. eo.ti.
§.vlti.licet Bernar.hic contra in glo.ſufficit ergo.& frater Ri-
char.& frater Aſten.in ſumma.ſua hoc titu.articu.9. & capitu
la.19.q.3.nullus.& c.mandamus.vbi dicitur quod canonici re
gulares non poſſunt ad regulam tranſire monachorum,nõ te-
nenẽ,niſi velis eam intelligere de tranſeuntibus cauſa leuitatis
vt no.Ber.hic in glo. ſufficit ergo.Vel intellige vt no.Arch.in
c.alleg.mandamus.dicens ſm Thom.quod vtraque religio. ſ.
monachorum & canonicorum regularium ordinatur ad ope
ra vitæ contemplatiuæ,inter quæ præcipue ſunt ea,quæ agũ-
tur in diuinis miniſterijs,ad quæ ordinatur rectè ordo canoni
corum regularium,quibus per ſe competit quod ſint clerici,
& religioſi,ſed religioni monachorum non per ſe competit,
ꝙ ſint clerici,vt patet 16.q.j.c.j.& c.generaliter.in prin. Et iõ
quamuis ordo monachorum ſit arctioris ſubſtantiæ,ſi tamen
monachi eſſent laici,liceret tranſire ab ordine monachorum,
ad ordinem canonicorum regularium, ſm illud Hyeronimi,
ad ruſticum monachum, ſic viue in monaſterio, vt clericus,
eſſe merearis.16.q.j.ſic viue.non autem econtrario, vt in illo,
cap.mandamus. Sed ſi monachi ſint clerici ſacris miniſterijs,
obſequentes, habent id quod eſt canonicorum regularium ,
cum maiori arctitudine,& ideo licitum erit tranſire de ordi-
ne, canonicorum regularium,ad ordinem monachorum peti
ta tamen licentia ſuperioris.vt 16.q.j.ſtatuimus.ſm Tho.8.ar
ti.& Arch.in c.allega.mandamus.& idem frater Io.in ſumm.
9 conf.rub.de tranſi.cleri.q.16.†Si ad parem, tunc poteſt tranſi-
re petita & obtenta licentia ſuperioris.ſ.abbatis, & etiam epi-
ſcopi qui ſuper hoc poterit diſpenſare,vt ſ.eod. ſignificatum.
& no.Inn.ſ.de renun.c.vlti.glo.2.& Hoſt.poſt eum & Archi.
j.de elec.ſi religioſus.glo.fi.li.6.& 20.q.j.monachum.in glo.vl
ti.& 18.q.2.c.quam ſit.& Cardi.j.de præben.c.cum ſingula.in
glo.monachus.lib.6.& Io.An.ibi.in nouella,licet in glo.ſua an
tiqua ibi dicat ꝙ ex cauſa tranſire poterit de licentia Abbatis,
& conuentus.pro hoc etiam 19.q.3.ſtatuimus.58.diſtin.ca. 2.
10 & in alijs concord.alleg.ſ.in ſecundo membro. †Si ad latioreẽ
religionem,tunc non poteſt niſi de licentia ſolius Papæ, cum
ſit hoc diſpenſare contra iura, & ſolus Papa eſt ſupra, vt ſ.de
conceſ.præben.c.propoſuit.vt hic not.Cardi.& Io. And.in d.
c.cum ſingula.Fallit vbi minor facit profeſsionem ,nam talis
ex leui diſpenſatione etiam epiſcopi poterit ad minorem reli
gionem tranſire,& hoc innuit.c.ſignificatum. ſ. e. ſecundum
Inno.Hoſti.& Io.An.ibi quod forte non eſt verum.vt j.ſequi
tur. Dic ergo breuiter ꝙ religioſus poteſt tranſire ad aliam re
ligionem arctiorem petita licentia ſui prælati, licet non obtẽ-
ta,vel ad parem obtenta,vel ad latiorem de ſola licentia Papæ,
ita no,Inn.ſ.de renun.poſt tranſlationem & Guil.de mon. la.
extra de elec.c.j.ſuper verbo prælatum in cle.& Guil. & Gen.
de regularibus. c.vt profeſſores.ſuper verbo apoſtolica in cle.
licet Inno.& Hoſt. in d.c.vlti.de renun.& Arch.in c.alleg.ſi re
ligioſus.& c.quam ſit.& Spec.tit.de leg.§.nunc de epiſcoporũ
diſpenſatione.ver.20.dicant, ꝙ authoritate epiſcopi poteſt
diſpenſatiuè tranſire ad monaſterium,etiam minoris religio-
nis,& credo ꝙ male,niſi intelligas & exponas ibi verbum epi
ſcopi.i.Papæ.nec obſt.c.ſ.eod.ſignificatum. per quod c. ſe fun
dant,nam ſm Goſ.in illo.c.ille verſi.ſic ſi autem ponit tres ca
ſus.Primus,eſt cum quis infra pubertatem a parentib.offertur
monaſterio.Secundus,cum quis poſt pubertatem ingreditur
monaſterium.Tertius,cum quis poſt pubertatem ratam ha-
bet profeſsionem factam ante puberes annos, & in fi. conclu
dit ad eandem,vel aliam religionem redire compellas,quod di
ſtributiuè dicit intelligendum,vt quod dicit ad eandem redi-
re compellas,locum habeat in primo & vltimo caſu,vbi enim
a parentibus offertur & exit,ad eandem religionem redire de
bet,moraturus in ea vſq; ad puberes annos. Itẽ vbi quis poſt
pubertatem ratam habet profeſsionem factam ante puberta-
tem, & poſtea exit, compellitur redire ad eandem religioneẽ.
Sed quod dicit illa decret.vel aliam.habet locum in ſecũdo ca
ſu,cum quis intrat poſt pubertatem completam probationis
cauſa,ſed renuntiat ſeculo,tunc enim vel in eadem erit reli-
gione,vel in alia.vt j.eo.conſulti ſtatuimus.ſ.eod.ſuper eo.ita
no.Goſ.in illa decr.ſignificatum.& idem recitat Arch.in c.al-
leg.monachum.dicens ibi conſequenter, ꝙ ſine plica poteſt
dici,ꝙ interueniente conſenſu prælati, & capituli, poteſt epſ
diſpenſare,ꝙ monachus tranſeat ad mitiorem, & latiorem re
ligionem ex cauſa,puta ſi non poteſt eſſe in ſuo monaſterio,
præ nimia auſteritate regulæ,vel propter infirmitatem perpe
tuam ſuperuenientem,aut ſenectutem,aut aliam iuſtam cau-
ſam,arg. j.de ſta.mo.cum ad monaſterium.§. in refectorio,
ver.quanquam.alias non,ad ꝙ facit quod no. 19.q.j.in ſum.
& c.j.& 20.q.3.c.j.in fi.hæc Archi.ibi.Et quod dicit Inno. in
c.alleg.ſignificatum.glo.fi.& Hoſt.& Io.And.poſt eum,& idẽ
recitat Archid.in c.alleg.monachum.ꝙ vbi facit minor pro-
feſsionem,ex leui diſpenſatione etiam epiſcopi poteſt ad mi-
norem religionem tranſire,non credo procedere,nam ſi intel
ligatur de minore impubere,talis nõ eget aliqua diſpenſatio-
ne,quin poſsit liberè redire ad ſeculum,vel ad religionem aliã
ſe transferre,vt j.eo.is qui.in prin.li.6. Si verò intelligatur , de
pubere,non poteſt ratione minoris ætatis reſtitui,vt tranſeat,
ad minorem ſeu latiorem religionem, nam contra introitum
religionis minor non poteſt petere reſtitutionem tanquã læ-
ſus,quia ſeruire Deo regnare eſt,& cuilibet rei anima eſt præ
ferenda.C.de ſacroſan.eccle.l.ſancimus.& 12.q.j.præcipimus,
vt not.Goſ.Hoſt.& Io.An.ſ.e.cum virum.& Io.20.q.j.illud,
& 27.q.j.c.j.ſicut nec in alijs ſpiritualibus habet locum reſti-
tutio,vt no.Ber.& Hoſt.ã.de reſti.ſpo. ex parte.M.in gl. ſic pa
tet. Sic ergo non poteſt reſtitui contra introitum religionis ,
vt exeat & redeat ad ſeculum,ergo nec cõtra introitum reli-
gionis maioris,vt tranſeat ad minorem,per regulam ſi ſimpli-
citer ad ſimpliciter,& maius ad maius,& maximum ad maxi
11 mum ſ.de elect.cum in cunctis. 1.reſpon.† Sequitur quando
probabiliter dubitatur,vtrum ſit arctior vel latior religio , ad
quam quis tranſire petit, & vtrum quis velit ad ordinem ar-
ctiorem an latiorem ex charitate an ex temeritate tranſire, &
tunc ſuperioris eſt iudicium requirendum, ne forte angelus
Sathanæ in lucis angelum ſe transformet,vt hic in §. ſi verò,
probabiliter.& intellige ſuperiorem ad quem appellaret ſubdi
tus ſi grauaretur,vt ſ.de appell.vt debitus & c.cum ſpeciali. j.
de iure da.nullus.& non illum cum quo eſt quæſt.C.ne quis in
ſua cauſa,in rubro & in nigro, ſm Hoſt.& Ioann.And. hic &
12 Rodo.& Aſten.in ſumma hoc titu.artic.9.†In quarto caſu.ſ.
quando tranſit de regulari ad ſecularem,non poteſt niſi ſit ele
ctus ad aliquem prælaturam,cui ſit annexum officium prædi-
cationis,quod priuilegium eſt,quia tunc poteſt cum licentia,
tamen epiſcopi & abbatis.58.diſtin.ca.j.& 2.16.q.j. cum pro
vtilitate.j.de ſta.mona.quod Dei timorem. Iſte caſus.ſ. de trã
ſitu de regulari ad ſecularem, & caſus præcedẽs.ſ.tranſitus de
regulari ad regularem,fallunt in regulari electo in epiſcopum
eccleſiæ ſecularis, vel cuiuſcunque regularis, quod fieri poteſt
vt extra de elect.cap.j.§.vlti.in cle.quo caſu ſufficit conſenſus
abbatis.argu.de elect.c.ſi religioſus.& c.nullus.in fin.libr.6.vt
no.Card.in c.alle.cum ſingula & Guil.& Gen.vbi ſ. licet Ber.
ſ.de renun. cap.poſt tranſlationem.ſuper verbo a priore , di-
cat,quod requiratur conſenſus etiam capituli.Et de iſta mate
ria,& vtrum monachus poſsit eligi in prælatum eccleſiæ ſe
cularis,vel poſsit regere populum,not.Ho. in ſum.titu.de ſta.
mo.§.vtrum populum.& Ioan.And.& alij in d.cap.j. extra de
elect.in cle.& frater Io.in ſumma.conf.tit.de tranſitu cle.q. 2.
& vide quod ipſe not.in q.15.dicens ſm Tho.artic. 8. quod
tranſire de religione ad religionem,niſi propter magnam ne-
ceſsitatem vel vtilitatem,non eſt laudabile,tum quia de hoc,
plerunq; ſcandalizantur,illi relinquuntur, tum etiam quia fa-
cilius proficit aliquis in religione,quam conſueuit, quam, in
illa quam non conſueuit. Vnde in collationibus patrum abbas
Neſtorius dicit vnicuique vtile,vt ſecundũ propoſitum quod
elegit ſummo ſtudio,ac diligentia,& nequaquam a ſua, quam
ſemel elegit profeſsione diſcedat, & poſtea rationem aſsignãs
ſubdit,impoſsibile namque eſt vnum eundemq; hominem ,
ſimul vniuerſis fulciri virtutibus, quas ſi quis voluerit, ſimul
attentare,in id eum incidere neceſſe eſt vt dum omnem ſequi
tur,nullam integrè conſequetur,diuerſæ enim religiones præ-
13 eminent ſm diuerſa virtutum opera. † Poteſt tamen aliquis
laudabiliter de vna religione tranſire ad aliam, triplici ex cauſa
Primò,zelo perfectionis religionis. Secundò,propter declina-
tionem

tionem religionis a debita perfectione, puta ſi in aliqua religione aliàs arctiori incipiant religioſi remiſsius viuere, laudabiliter tranſit aliquis ad religionem etiam mitiorem, ſi melius obleruetur. Tertio, propter infirmitatem, vel debilitatem ex qua interdum prouenit, quod non poteſt aliquis arctioris, religionis ſtatuta ſeruare, poſſet autem ſeruare ſtatuta religionis latioris. vt ibi plene per eum. Item not. quod nullus abbas, poteſt dare licentiam monacho ſuo intrandi religionem arctiorem niſi primo eam inueniat, & paratus ſit eam recipere, & ſi aliter recedit ſugitiuus eſt, & apoſtata, cum non ſit in alicuius obedientia. Abbas tamen poſſet dare monacho ſuo licẽtiam, vt ſub vna obedientia iret quærendo locum religioſum, arctiorem, hoc tamen non conſulunt Inn. Hoſt. & Io. An. niſi hoc faciat abbas, vt euitet maius malum, vt hoc notant in ca. fin. ſ. de renun. & de iureiu. ſicut ex literis. glo. fi. & Archid. 72. diſtin. c. j. vbi eſt arg. pro hoc. Idem Card. in c. alle. cum ſingula. & Io. And. & Gen. extra de elec. c. vlti. in clem. & ipſe Gen. de ſta. mona. c. ne in agro. §. quia verò. ſuper verbo diſcurrunt, in
14 cle. † Item no. ꝙ nullus poteſt intrare monaſterium inuito Papa, de epiſcopis certum eſt, vt hic, de alijs ratio eſt, nã ſi poteſt eos extrahere multo fortius poteſt prohibere ne intrent, arg. op. j. eo. non ſolum. li. 6. & de reli. do. c. vnico. c. li. tamen poteſt inhibere, quin clericus monachus fiat, quia etiam in propria, domo pôt fieri monachus, quod dic vt no. Arc. j. q. j. c. per principalem. glo. j. poſt Hug. ibi. Et no. ꝙ cum omnis religio hoc habeat commune, vt quis ſe totaliter præbeat ad ſeruiendum Deo, ſecundum tria principalia eſſentialia voti regularis, de quibus. j. de ſtatu mo. cum ad monaſterium. in fi. ſecundum hoc non poteſt eſſe diuerſitas in ſpecie. 83. diſt. legimus. Fateri tamen oportet, quod ille ſtatus religionis ex illis tribus eſſentialibus perfectus, eſt quoddam exercitium, quo quis exercetur & diſponitur ad charitatis opera, quæ ſunt diuerſa, vnde diuerſificantur religiones ſm diuerſitatem operum, atque ordinantur, vt quia vna ordinatur ad peregrinos huſpitandos, alia ad captiuos viſitandos, vel redimendos, vna ad actus contem-
15 platiuos, alia ad actus actiuos, alia ad myſticos. † Item ſecundo diuerſificatur religio ſm diuerſos actus exercitiorum, vt ſi in vna religione caſtigatur corpus per abſtinentiam, in alia p nuditatem, in reliqua per operationem manuum. Maior tamen eſt prima diuerſitas quam ſecunda, cum finis ſit in vnoquoq; potiſsimus, vnde tria eſſentialia bene compatiũtur religiones eſſe diuerſas, per diuerſas diſpoſitiones, ad diuerſos fines, ad illa tria eſſentialia ordinatos, ſm Io. And. ſ. co. ſanè. ſuper verbo alioquin. vbi dicit quod religio propriè, ordinata eſt ad opera miſericordiæ contemplatiuè, quæ in oratione & ſtudio conſiſtunt, ad quod propriè ordinantur Ciſtercien. & Carthuſienſes. Quædam propriè ordinatæ ſunt ad opera actiua, iſtorum autem actiuorum actuum, quidã conſiſtunt in prædicatione, & doctrina, & animarum conſilijs, exemplum in prædicatoribus, minoribus, heremitis, carmelitis, & ſimilibus. Quidam in miniſterio, vt hoſpitalarij, & olim templarij, Calalienſes, & ordinis S. Mariæ Theutonicorum, & his ſimiles. Alij ad hoſpitalitatis, & infirmorum obſequium, vt ordo cruciſerorum ſancti Antonij Viennen. Item inſtrumentaliter quædam ordinatæ ſunt ad ſolitudinem, aliæ ad ſocietatem, quædam habent, proprium in communi, quædam non, vt mendicantes. † Et li-
16 cet ex his, quæ ibi not. colligat triplicem religionis præeminẽtiam, nos tamen canoniſtæ ſolemus ſolum aduertere, vbi ſit arctior, diſtrictior, durior, vel fortior modus viuendi, vnde hic dicit in fin. vitam duceret arctiorem, hoc etiam procedit de arctiori & ſanctiori vita. ad idem. ſ. eodẽ. quia in inſulis dura eſt. &c. Et ſic cum omnes religiones ſint ordinatæ ad ſummum finem, qui eſt charitas. per quam coniuimur deo, vt in cõſtitutione Ioannis ad conditorem. ver. tamen. n. & ſic finis ſit, idem ſolum arctiorem viuendi modum ponderemus. Vnde ſi in vna religione ſit ſola contemplatio cum arctiſsimo viuendi modo exiſtenti in deficiendi periculo, non amitterem' tranſitum ad religionem, in qua eſſet contemplatio & actio, etiam per prędicationis officiũ cum laxo, vel minus arcto modo viuendi, quod tñ Theologi admitterent. Hæc Io. An. Item ex eo ꝙ epiſcopi nõ poſſunt ſine licẽtia Papæ intrare religionem vt hic, ſed econtra religioſus poteſt eligi in epiſcopum, vt extra de elect. c. j. in fin. in cle. ſumunt aliqui argumentum, ꝙ ſtatus prælatorum eſt perfectior, q̃ religioſorum, de quo vide plene per Aſten. li. 6. tit. de epiſcopis. artic. j. q. 4. quis ſtatus eſt perfectior. &c.

¶ Super e. c. in § illa ſemper. Si quæris quæ vtilitas alteri præferatur, diſtingue. Quia aliquando in vno & eodem actu, cõcurrunt duæ vtilitates priuatæ, aliquando concurrunt duæ vtilitates publicę vel communes, aliquando concurrunt duæ vtilitates, quarum vna eſt publica, vel communis, altera verò priua-
17 ta. † In primo caſu, ſ. qñ cõcurrunt duæ vtilitates priuatæ, mea & alterius, debeo meam vtilitatẽ præferre vtilitati alterius cuiuſcunq;, quia charitas ordinata incipit a ſe ipſa, ita intellige. ff. de arbi. l. licet autẽ. in fin. vbi habes quod occupatio negotiorũ propriorũ excuſat arbitrum de procedendo in cõpromiſsi negotio, & C. de ſeruitutibus & aqua. l. præſes. ad hoc facit. ſ. de elect. c. cum eccleſia Vulterana. cum concor. ibi alleg. ſu p verbo iniuriam. Ad hoc etiam facit illud generale, quod melius, eſt occidere, quam occidi, & quod quis vitam ſuam vitæ alterius præferre tenetur. ff. de iuſti. & iure. l. vt vim. ad l. aquil. l. ſcientiã. §. qui cũ aliter. j. de homi. ſignificaſti. 2. & extra de homi. c. vnico. in fi. in cle. Fallit in caſu ſpeciali, vbi ſerui debent ponere vitam dominorum ſuorum, vitæ ſuæ propriæ, vt ff. ad ſille. l. 1. §. hoc aũt ver. iuxta hoc. Et eſt ratio quia ſalus eorum non eſt ab eis, ſed a dominis ſuis, inſtitu. de his qui ſunt ſui vel alie. iuris. in prin. & hoc intellige ſane, qñ dominus ab alio inuaditur, vel quando dño vitæ periculũ imminet aliunde, vt ibi ſecus crederẽ ſi ſeruus a dño inuaderetur, nam tunc teneretur vitã ſuã præponere vitæ dñi ſui, cũ a iure naturali hoc ſibi con
18 cedatur, vt in l. alle. vt vim. quod ius ciuile tolli, vel immutari non poteſt, vt inſti. de iure na. §. ſed naturalia. † In ſecundo caſu referi, aut in altera ipſarũ tñ includitur priuata vtilitas, & illa præfertur, arg. 23. q. 5. ſi non licet. & eorũ quæ ſequuntur in fi. huius diſtin. Aut in neutra, vel in vtraque includitur priuata vtilitas & tunc, aut vt vtilitas. publica ſeu communis eſt principaliter ex vna parte, ex altera verò non eſt principaliter, ſed ſecundariò, & tunc præfertur illa vtilitas, quæ eſt publica principaliter, vt probatur. C. in qui. ca. pig. ta. contrahi. l. ſatis notũ. vbi habes quod res dotales vxoris, tacitè obligantur, & diſtrahuntur propter indemnitatem officij primipili per maritum, male geſti, & eſt ratio quia in officio primipili verſatur vtilitas publica principaliter, vt ibi & C. de primipilo. l. vnica. li. 12. In conſeruatione verò dotis verſatur ſecundario, vt ff. ſolu. matri. l. j. & C. de priui. do. l. j. Aut vtilitas publica eſt æqualiter, ab vtraq; parte vel principaliter vel ſecundario, & tũc, aut eſt maior vtilitas ab vna parte quã ab alia, & illa, quæ eſt maior præfertur minori, vt hic ibi quoniam ſicut maius bonum &c. & ſ. de poſtu. præla. c. bonæ. j. ibi. & minori maiorem &c. Aut ab vtraque parte vtilitas publica eſt æquè magna ab vna parte, ſicut ab alia, & tunc locus eſt gratificationi ſuperioris, quam ve-
19 lit alteri præferre. ſ. de elect. c. bonæ memoriæ Magun. in fi. de cle. non reſi. c. penulti. † In tertio caſu dicunt quidam indiſtinctè quòd publica vtilitas pręfertur priuatæ, ſiue priuata includatur in publica, ſiue non, argu. ff. pro ſocio. l. actione. §. Labeo & C. de cadu. tol. l. vnica. §. vlti. Tu verò diſtin. prout diſtinguit hic glo. aut vtilitas priuata includitur in publica, & tunc publica præfertur priuatæ, vt in iurib. ſtatim alle. & hic cũ alijs iurib. hic alle. in gl. & ſ. de poſtula. præla. bonæ. j. cum ibi alle. j. de voto. c. non eſt. intelligendo prout vno modo intelligit ibi Hoſt. ꝙ ibi non vouit pro ſuccurſu terræ ſanctæ, ſed cauſa forſan peregrinationis, & ſic id votum continet priuatam vtilitatem, vt ſ. eod. tit. quòd ſuper his. 7. q. j. ſcias, vbi ita etiam diſtinguit gl. Vnde & prælatus non debet negotia ſua propria præponere negotijs eccleſię ſibi commiſſæ, vt 12. q. 4. c. quicunq;, & ita intellige quod dicit Philo. primo Ethic. melius eſt bonũ gentis, q̃ vnius hominis. & per hoc dicit Hoſt. in ſum. de ma. & obe. §. & ad quid. & Aſten. li. 6. tit. de obedientia arti. 4. ver. quid ſi eps præcipiat. quòd ſi eps præcipiat clerico ſuo, quòd vadat Romam, vel alio pro negotijs eccleſiæ, nõ poteſt ſe excuſare propter curam rei familiaris. Aut vtilitas priuata nõ includitur in publica, & tunc priuata præfertur publicæ, vt 23. q. 5. ſi non licet. pro hoc facit quod not. Spe. rub. de aduoca. §. 1. verſi. quid ſi pater eius † vbi dicit quòd filius videns aliquẽ interficere volentem patrẽ ſuum, & alium volentem comburere patriam ſuam, prius tenetur ſuccurrere patri quam patriæ, per l. ff. de iuſti. & iure. l. veluti. vbi ponitur in ordine literæ parentibus, & poſtmodum patriæ, arg. 43. diſt. ſit rector. ſ. de reſcrip. cum dilecta.

1 *Religionem ingrediens improbatam illi, non obligatur.*
2 *Impubes profiteri non dicitur per lapſum anni. 5.*
3 *Religionem ingrediens cum proteſtatione de non remanendo in ea per lapſum anni non dicitur profiteri.*
4 *Profeſſio an per lapſum anni inducatur. 6.*
7 *Nouitiorum habitus triplex.*

8 Reli-

8 *Religionem dimittere certis caſibus non licet.*
9 *Religionem ingrediens quantum ad eccleſiam triumphantem an obligetur*
10 *Promiſſio ſola an ad regularem obſeruantiam obliget.*
11 *Beneficium religionem ingredienti, an intra profeſſionis annum, conferri poſſit.*
12 *Religioſum intra annum probationis exiſtentem percutiens, an ſit excommunicatus.*
13 *Nouitius an in epiſcopum eligi poſſit.*

STatuimus. Si quæris qualiter religionem in
grediens profiteri dicatur, diſt.
1 †Aut ingreditur religionem a ſede apoſtolica nō ap-
probatam, & in tali religione portatio habitus nul-
lo tempore obligaret, argum. j. de relig. do. cap. ne nimia. & de
voto. c. vnico, lib. 6. vt hoc not. Hoſt. j. eodē. tit. cap. is qui. &
Archid. in c. conſtitutionem. ſuper verbo in illa. li. 6. & Io. An.
& Gen. extra eo. tit. c. eos ſuper verbo religione in cle. & ipſe
Gen. in extraua. Io. 22. quæ incipit ſancta Romana ſuper ver-
2 bo approbatis. †Aut ingreditur religionem a ſede apoſtolica,
approbatam, & tunc, aut eſt impubes, & talis durante impu-
berili ętate, profiteri non poteſt, vt ſ. e. is qui. 1. reſp. quod dic,
vt dixi plenius, s. e. c. 2. Aut eſt puberis tempore ingreſſus, vel
erat tunc impubes, ſed poſtea factus pubes & tunc, aut quæris
nunquid obligetur religioni, & ſit profeſſus quantum ad eccle
ſiam militantem tm̄, aut quantum ad militantem & trium-
phantem inſimul, aut quantum ad triumphantem tm̄. In pri-
mis duobus refert, aut quæris vtrum dicatur profeſſus per la
pſum anni, aut alias. Si per lapſum anni, tunc refert, † aut talis
3 nouitius infra annum probationis dicit & proteſtatur, ꝙ non
vult remanere in religione, & quod per lapſum illius anni non
intendit obligari, remanet tamen nihilominus per annum in
monaſterio in habitu, quem geſtabat, & tunc non præiudicat
ſibi, quia annalis præſcriptio eſt interrupta, argum. s. de offi. or
dina. c. paſtoralis. §. vlti. de eo qui mit. in poſ. cauſa rei ſer. cum
veniſſent. & ſi remanere voluerit iterum habebit tempus ꝓ-
bationis, niſi ei renuntiauerit, ſm̄ Vin. qui ita not. s. de teſti. c.
nuper. & abbas. j. cap. proxi. & hoc videtur approbare Hoſti.
s. e. ad apoſtolicam. & G. in Spec. rubri. de ſta. mo. ad fi. ver. 64.
quæritur. hoc etiam credit eſſe verum Archi. 19. q. 3. c. quia in
gredientibus. glo. vlti. & hoc expreſſè tenet Io. And. s. eodem
cap. 2. & c. ex parte. ſuper glo. vlti. & j. eodem. is qui. ſup ver-
bo videtur li. 6. Sed Hoſt. Card. & G. contra. exponentes illud,
verbum vbi videtur. i. præſumitur præſumptione iuris, & de
iure, quæ non admittit probationem in contrarium, de ſpon-
4 ſa. l. is qui fidem. & male. †Aut hoc non dicit, nec proteſtatur,
& tunc ſunt opiniones. Nam Ber. s. eo. c. proxi. glo. fin. non di-
ſtinguendo inter habitum & habitum dicebat, quod ex quo
per annum ſine aliqua proteſtatione habitum portauit, in æta-
te diſcreta, præſumebatur præſumptione iuris & de iure ipſo,
lapſu anni profeſſionem feciſſe. Inno. verò dicebat in contra
rium, dicens opi. Ber. fore veram vbi habitus probationis, &
profeſſionis ſunt indiſtincti, quia ſi eſſent diſtincti, quantocū
que tempore quis portaret, habitum probationis, non cogere
tur illam regulam profiteri, & idem not. abbas. s. eo. conſului.
dicens ſe vidiſſe monachum, qui per 20. annos ſteterat in reli
gione, & poſtea impetrauit literas apoſtolicas ſuper ſuo egreſ-
ſu in quibus mandabatur ſtare ſuæ aſſertioni. ſ. quod in animo
non conſenſerat ſe ordini obligare. Tu verò diſtingue prout,
decre. is qui s. eodem. li. 6. videtur diſtinguere, inter illos, qui
portant indiſtinctum habitum, & indiſtinctiſsimum, & diſtin
ctum. Primo caſu. ſ. vbi eſt indiſtinctus habitus quo ad ipſos,
& inter ipſos religioſos profeſſos & nouitios, eſt tamen diſtin
ctio inter ipſos, & conuerſos, & alios cum eis vitam com-
munem ducentes, obligāt lapſus anni poſt ætatem, ſeu in æta-
te diſcretionis, & inducit tacitam profeſſionem, ſiue loqua-
mur de illis, qui infra ætatem diſcretionis, ſiue de illis, qui in
ipſa ætate diſcretionis, ſeu poſt ipſam religionē intrauerunt,
vt in d. c. is qui. §. quod ſi totum. & §. qui verò. & ita poteſt in-
telligi opi. Ber. in c. proxi. In ſecundo caſu, ſ. vbi eſt habitus in-
diſtinctiſsimus, hoc eſt quia profeſſi & nouitij Deo obligati,
mercenarij, ac etiam alij, cum eis communem vitam ducētes,
5 ſimili. ſ. penitus habitu induantur, † refert ſm̄ Io. And. & Gen.
in c. alle. eos. quicquid ibi dicat. G. de Monte lau. inter illos qui
infra ætatem diſcretionis religionem intrauerunt, quia tales,
non obligantur religioni, nec intelliguntur tacitè profiteri ꝑ
lapſum anni, vt ibi in ver. niſi tanta. & illos qui poſt ætatem,
ſeu in ætate diſcretionis. i. pubertatis religionem intrauerunt,
quia tales per lapſum anni obligantur religioni, vt in d. §. qui ve
rò, ver. etiam & ſi alij degentes cum eis & c. licet. G. de mon-
te. lau. in c. alleg. eos, dicat indiſtinctè, quod vbi habitus eſt in-
diſtinctiſsimus lapſus, anni non obligat indiſtinctè, contra quē
eſt expreſſe verſicu. allegat. etiam ſi alij in §. allega. qui verò. In
tertio verò caſu vbi habitus eſt diſtinctus, refert inter diſtin-
6 ctionem patentem, & latentem. †Nam in primo caſu. ſ. quan-
do habitus nouitiorum eſt diſtinctus patenter in colore, vel
ſciſſura, vel forma ab habitu profeſſorum, tunc non obligat la
pſus anni, vt in c. alleg. eos. in fi. & in hoc caſu poteſt intelligi,
prædictā opi. Innoc. fore verā. In ſecundo verò caſu. ſ. quando
eſt diſtinctus latenter, puta per benedictionem dato, ꝙ alias
veſtes in aliquo non differant, vel habitus profeſſorum datur
in capitulo, habitus verò nouitiorum in choro, vel econtra,
vel quia habitus nouitiorum datur ab vna perſona profeſſo-
rum ab alia, vel vnus datur certis diebus, alius alijs, vel cum cer
ta ſolennitate datur vnus & non alius, tunc obligat lapſus an-
ni, vt in c. alleg. eos. j. reſpon. quod verificatur per exceptionē,
ibi ſequentem. niſi & c. quia exceptio verificat regulam in cæ-
teris non exceptis, vt le. & no. ff. de ſun. inſtru. l. quæſitum. §. de
niq; Neratius. & in corpore authenticorum de non ali. aut per
mu. rebus eccle. §. vt autem colla. 2. & no. Gen. in extraua. Io.
7 22. execrabilis. §. nos autem. ſuper verbo cuicunque. † Ex præ
miſsis ergo no. breuiter triplicem habitum nouitiorum, diſtin
ctum, indiſtinctum, & indiſtinctiſsimum. Item primum. ſ. di
ſtinctum duplicem habentem. ſ. diſtinctionem latentem, & pa
tentem vt in d. c. eos qui in fi. In habitu nouitiorum latenter,
diſtincto vel indiſtinctiſsimo, dummodo talis indiſtinctiſsi-
mus receptus fuerit ab adulto, delatio per annum inducit taci
tam profeſsionem, & hoc indubitatum eſt. Delatio verò habi
tus nouitiorum patenter diſtincti vel indiſtinctiſsimi, vbi re-
ceptus fuerit ab impubere per lapſum anni non inducit taci-
tam profeſsionem, licet illa decre. eos. j. reſpon. generaliter lo-
quens videatur corrigere quod vltimo dixi de habitu indiſtin
ctiſsimo recepto ab impubere. Sed credo cum Io. And. G. &
Gen. ibi quod illa decre. hoc non corrigat, ſed ꝙ ſtet quod di-
cit illa decre. is qui. §. s. ver. niſi tanta. & c. quod probat litera il-
la nouitiorum habitum in dicta decre. eos. quia iurium corre
ctio quantum eſt poſsibile eſt vitanda. C. de inoffic. do. l. vna.
j. de elect. cum expediat. lib. 6. Et quod ſtatim dixi quod cenſe
tur profeſſus remanendo ibi per annum, intellige continuum
ſiue interpolatum, nam ſi aliquis ingreſſus religionem, infra
annum exiuit, ſi iterum eandem religionem ingrediatur, non
habebit de nouo annum integrum, ſed illud ſolummodo, qđ
reſtabat de primo anno, argum. j. de reg. iur. c. cum quis certus
eſt. li. 6. & hoc niſi conditio perſonæ vel religionis mutata eſ-
ſet, & hoc tenet Bar. Brix. in q. dominicali, quæ incipit, aliquis
intrauit monaſterium. & Io. An. in c. alle. cum quis. li. 6. & Gul.
in Spec. rubric. de ſta. mo. c. vnico ver. 38. quæritur. quod dic,
8 vt dicam. j. de ver. ſignifi. quid per nouale. in fi. † Sequitur quan
do dicatur profeſſus, aliàs quam per annum, & tunc dic, quod
dicitur profeſſus in caſibus quos ſcripſi poſt Hoſtien. s. eo. ſu
per eo. & in caſibus quos ponit. G. de monte lau. in d. ca. eos.
glo. 2. dicens quod ſunt certi caſus in quibus non licet alicui,
religionem dimittere. Primus eſt quando quis primo emiſit
votum alicuius religionis intrandæ deliberatè, & poſtea per
interuallum ſuſcepit habitum ab illo, tamen qui habet poteſta
tem aggregandi illi ordini vel domui, vt not. Inno. j. de fri. ca.
fraternitatis. ſuper verbo ſolēni. & ſic de manu cuiuſlibet mo
nachi, vel ſuper altari, quo caſu etiam ſine aliquo lapſu anni, ſu
ſceptio talis habitus profeſſorum vel communium vbi nō eſt
diſtinctio habituum, facit quem tacitè ſtatim perpetuum pro
feſſum. j. qui cle. vel vou. c. meminimus. & ibi de hoc per Inn.
Si verò vno contextu emiſit votum, & ſolenniter recepit ha-
bitum animo dimittendi ſeculum, & de hoc plene conſtat, tūc
etiam non poterit ipſum dimittere, vt s. e. conſului, & hic eſt
ſecundus caſus. Tertius eſt, qn̄ expreſſe profitetur tria ſubſtan
tialia etiam in habitu ſeculari, in religionibus non mendican-
tium. Quartus quando intra annum probationis ſuſcepit ha-
bitum profeſſorum ſcienter, & portauit ipſum per tres dies,
ſed hoc caſu non obligatur præciſè illi religioni, cuius habitū,
ſuſcepit, ſed religioni in genere, vt hæc duo probantur. j. eod.
conſtitutionem. li. 6. Item quintus in caſu decret. eos extra. e.
in cle. j. reſponſo. in iſtis. n. caſibus Papa fingit aliquem præciſè
conſenſiſſe matrimonio ſpirituali, & eſt præſumptio iuris, &
de iure, contra quam non admittitur probatio in contrarium,
9 j. de ſpon. is qui fidem. ſecundum. G. in d. c. eos. † Si quæris in
tertio caſu, quantum ad eccleſiam triumphantem, dic quod ſi
quis

quis cum propoſito ſeculum relinquendi, & religionem intrā
di,habitum ſuſceperit, tale propoſitum æquipollet voto ſolē
ni,vnde ingrediens obligatur irreuocabiliter hoc caſu, & hoc
voluit notare litera.j.de voto literaturam,quādo dixit ſi plus
non eſt in voto proceſſum,vt no. expreſſe Hoſt.ibi & hic, &
ſ.eo.conſulti.idem Arch.17.q.j.qui bona.ſuper verbo pdunt
& 12.q.j.ſancimus.ſuper verbo poteſt.Idem S.Thom. & hoc
idem videtur notare Inno.in d.c.literaturam.in fi.&Hoſt.poſt
eum,dicentes q vbi deliberatione præcedente quis in mente
propoſuit continere,vel peregrinari,vel aliud de genere bono
rum facere,illud explere tenetur, & ſi voto non expreſsit.17.
q.j.qui bona.ſed eccleſia non coget eum,niſi confiteatur, ſm
eos ibi,& hoc etiam innuit ibi Ber. Vnde ſi aliquis vult ire ad
tale monaſterium, & ſic promittit,& firmiter proponit,vadit
illuc,ſed non recipitur, credit Hu.quod tenetur adire aliud,ni
hil enim intereſt,an ibi ſit,vel alibi,ex quo regulæ monachali,
ſubeſſe voluit,in ipſo enim erat, vt ſumeret vitam monacha-
lem,ergo ad hoc ſe potuit obligare,ſed non erat in eo,vt ibi ſu
meretur.Sed pone recipitur ibi eſſe in probatione,diſplicet ſi
bi vita monachalis,poterit ne abſtinere a tali vita,dicit Hu. q
ſic,ſi ignorabat aſperitatem vitæ illius,argum.ſ.eod.ſuper eo.
Quid autem ſi non ignorabat, & ſponte elegit illam vitam,
& dum eſt in probatione diſplicet ſibi illa vita,iterū dicit Hu.
quod non poteſt ſine peccato recedere,quin ſit ibi,vel in alio
monaſterio, ſed monachi eum cogere non poſſunt,ſm Hu-
gu.qui hoc totum no.27.q.1.propoſito.Dicit etiam Tho. q
obligatio voti ex voluntate procedit,nam vouere voluntatis,
eſt,vt dicit Aug.ad hoc.j.de voto licet.& c.magnæ.In tantum
ergo fertur obligatio voti, in quātum ſe extendit voluntas,&
intentio vouentis,ſi ergo vouens intendit ſe obligare ad in-
greſſum religionis cauſa experiendi vel non remanendi,pla-
num eſt & manifeſtum quod remanere non tenetur.Si autem
in vouendo ſimpliciter de ingreſſu religionis cogitauit, abſq;
hoc quod cogitat de libertate exitus,vel de perpetuitate rema
nendi,videtur obligari ad ingreſſum ſm formam iuris com-
munis, quæ eſt vt ingredientibus detur annus probationis.ſ.
eodem,ad apoſtolicam.vnde nō tenetur perpetuo in religio-
ne manere.Si autem poſt votum tale penitēs de voto intraret,
tali intentione vt ſtatim exiret, non videtur ſatisfacere voto
ſuo,quia ipſe in vouendo hoc non intendebat,& ideo tenetur
mutare propoſitum,vt ſaltem velit experiri, an ſibi expediat
in religione remanere,non autem tenetur ad perpetuo rema-
nendum,ſm Thom.& Archidia.qui hæc omnia a ver.vnde ſi
aliquis vult ire.vſque huc no.in d.c.ſancimus.ſuper verbo po-
10 teſt.†Idem no.frater Io.in ſum.conſ.tit.de tranſitu.cle.q.9. &
cum prædictis ſatis concord.Ber.j.de voto & voti redem.ca.
quod Dei timorem.in fi.vbi dicit q per ſolam promiſsionem
obligatur quis ad obſeruantiam regularem, hoc etiam innuit
illa dec.& Inn.ibi ſuper verbo promiſsionem.&c.
11 ¶Super eo.c.in gl.j.†Si quæris nunquid beneficium illius, qui
religionem ingreditur poſsit conferri infra annum probatio-
nis,no.hic Ber.& Inn.ſ.eo.poſtulaſti.& Ho.ſ.eo.conſulti. vbi
ponit glo.Ber.hic de verbo ad verbum, & in ſum.tit.de con-
uer.coniu.in fi.de quo dic hodie,vt leg.& no.j.eo.tit.c.benefi
12 cium.lib.6.†Item quærit hic Hoſt.nunquid percutiens reli-
gioſum infra annum probationis exiſtentem ſit excommuni
catus,reſpondit q ſic,idem Inno.j.de ſen.excom.c.2.quorum
opinio approbatur.j.de ſent.exc.c.religioſo.li.6.ſm G. & Io.
An.ibi licet Inno.& Hoſt.hic contra & male.Item quærit Ho
ſtien.nunquid recipiens habitum profeſſorum poſsit eligi, in
abbatem,qui tenet q ſic,quod eſt hodie reprobatum.j.de ele
ctio.c nullus.lib.6.vbi dicitur quod nullus religioſus ad Abba
tiam,ſeu prælaturam ſuæ,vel alterius religionis de cetero eliga
tur,niſi antea fuerit ordinem regularem expreſsè profeſſus.
13 †Quærit etiam Hoſt.nunquid nouicius poteſt in epiſcopum
eligi, & eſt expeditum hodie quod ſic, vt in dicto capitulo
nullus in fine.

1 *Religioſi fugitiui quæſita monaſterio ſuo cedunt.*
2 *Religioſi fugitiui ſecundum monaſterium ingredientes,quæſita cui monaſterio cedant.*
3 *Religioſi de monaſterio eiecti quæſita,an monaſterio cedant.*
4 *Religioſus quicquid acquirit, monaſterio acquirit.*
5 *Religioſus fugitiuus ter reconciliatur.*
6 *Religioſo fugitiuo non debet monaſterium de alimentis prouidere.*
7 *Religioſo eiecto an monaſterium de alimentis prouideat.*
8 *Religioſi delinquentis diſciplina in ſeptem gradibus conſiſtit.*

E religioſi. Si quæris nunquid, ſi religioſus alicuius monaſterij aliquid acquirat,
acquirat monaſterio ſuo, vel cui,diſt.quia aut eſt mo
nachus fugitiuus,qui per ſe exiuit monaſterium, nō
autem eiectus vel expulſus,aut eſt eiectus vel expulſus, aut
nec eſt fugitiuus nec expulſus,ſed in ſuo monaſterio ſtans, &
manens.In primo caſu refert,aut talis fugitiuus non intrat ſe
1 cundum monaſterium,aut intrat ſm monaſterium. †Si nō in
trat,tunc dic,q acquirat monaſterio a quo exiuit quandiu eſt
in fuga,quantocunq; tempore fuerit in fuga, dummodo con
ſtet de monachatu,ſicut & ſeruus qui eſt in fuga acquirit do-
mino. ff.de acqui.poſ.l.j.§.per ſeruum qui in fuga.& ſ.de offi.
ord.quanto.nec eſt vis in tempore quo fuit in fuga,ſed vtrum
de hoc conſtet vel non,veruntamen de plano debet hoc ex-
pediri,& ſine libello,quia non decet ſeruos Dei talibus ſtrepi
tibus intereſſe.j.de accuſ.olim ex quo tamen conuictus fue-
rit,certum eſt quod monaſterium quod exiuit omnia vendi
cabit.C.de epiſc.& cle.l.vlti.§.huius autem perpetuæ. & 18.
q.2.abbates.ſm Hoſt.& Ioan.And.hic,& Hoſt.in ſum.tit. de
apoſta §.qualiter.in fi.ver.ſed cui acquirit.idem Gofr.in ſum.
tit.de apoſta.§.quid de monacho.& frater Io.in ſum. confeſſ.
titu.de apoſta.q.13.quid de his.& Io.An.hic. Et hæc vera de
his quę fugitiuus acquirit poſt ingreſſum ſecundi monaſterij,
ſed de his quæ acquirit ante.ſ.tempore apoſtaſiæ,ſeu vagatio-
nis,dicit Gof.in ſum.de apoſt.§.ſed quid ſi monachus.Quod
ſi ingrediatur ſm monaſteriū de licentia abbatis ſui,vel alias iu
ris authoritate,quæſita vagationis tempore cederent, ſecun-
do monaſterio,per iura.ſ.proxi.alle.Idem ſi ſine licentia abba
tis,& abſque iuris authoritate ingrediatur,ſi monaſteriū pri
mum ipſum negligat repetere vagabundum, quia videtur eū
habere pro derelicto. ideo ſibi non acquirit ad inſtar ſerui p
derelicto habiti, vt in iuribus alleg.ſ.in verſicul. quod verum
quandiu & ff. de ſtipu.ſeruorum.l.quod ſeruus. alias ſi primū
monaſterium ipſum repetere non neglexit,ſed repetijt,& ſi-
bi acquirit per §.alleg.ſi monachus.de ſanct.epi.ſm Goff.idē
frater Io.in ſum.conſ.titu.de apoſta.q.14.quid ſi talis & q. ſe
quenti.& Hoſt.in ſum.de apoſta §.qualiter in fi.licet Tancre.
& Bar.Brix.in q.dominicali.quæ incipit abbas, quidam cum
capitulo teneant contrarium,in illo qui de licentia abbatis, &
conuentus tranſiuit ad ſm monaſterium,& qui medio tempo
re vagando aliqua acquiſiuit,ſ.quod primo monaſterio acqui
rantur,cuius ſemper remanet monachus,antę ingreſſum, cū
plene non tranſlatus per c.alleg.ſi quis iam tranſlatus.& ff. de
mili.teſtamento.l.ex eo,idem Spec.de ſtatu mo.ver.41.& idē
innuit Io.An.hic idem Io.& Archid.in c.illo abbates.& Inn.
& Hoſt.j.de priuil.cum olim.2.glo.& male in prin. & Archi.
12.q.2.longinquitate.& j.de ſent.excom.c.ſi iudex laicus. ſu-
per verbo exiſtat.lib.6. Sed ſi iſte fugitiuus promouetur ad
aliquam eccleſiam,tenuit Iaco.Bononien.canonicus in ſua di
ſputatione,q acquiſita intuitu eccleſiæ erunt ipſius eccleſiæ,
ſ.de teſta. cum in officijs acquiſita intuitu perſonæ compe-
tunt monaſterio, in dubio diſtinguebat, an a propinquis, an
ab extraneis obuenerunt,vt in decre.requiſiſti.ſ.de teſtamen.
ſm Io.And.hic,quod verum quandiu monachus fugitiuus,
perſeuerat in fuga,ſi verò Abbas non vult recipere ipſum re
deuntem,quod tenetur ſalua diſciplina regulari vt hic,tunc di
cunt communiter doct.q ſi talis deceſſerit,& aliquod lucrū,
reliquerit,denegatur monaſterio repetitio, ex quo malitioſè
denegauit alimenta,argum.j.de infan.expo.c.vnico, vbi hoc.
tenet Ber.in glo.penul.C.de lati.li.tol.l.vnica.§.ſed ſcimus. ff.
pro derelicto.l.vlt.87.diſt.c.ſi expoſitus,quod admitti poteſt
ſi in hoc totus conuentus delinquit,alias delictū perſonę non
debet in damnum eccleſiæ redundare.16.q.j.6.ſi epiſcopum.
ſ.de excep.cum venerabilis.hoc not.Hoſtien in ſumma.de in
fan.expo.§ fi.in fi.& frater Io.in ſumm.conſ.titu.de apoſta.q.
12.quid ſi Abbas.Et in hoc concordare videntur Tancredus
5 & Bar.Brixi.vt patet ex ſequentibus.†Si verò intrauit ſm mo
naſterium,tunc refert ſm Hoſt.hic & Io.An.poſt eum, aut
receſsit illicentiatus,aut licentiatus.Si illicentiatus tunc, aut
intrauit latiorem religionem, & tunc adhuc acquirit primo
monaſterio.ſ.eod.Ioan.præſertim quando non eſt negligens,
in eum repetendo,alias forte ſecus,vt ſequitur in ver.idem ſi
ſine licentia.Aut intrauit arctiorem religionem petita licētia,
licet non obtenta iuxta.c.licet.ſ.e.& tunc acquirit ſecūdo mo
naſterio, per iura in ſequenti membro.alleg.Si receſsit licen-
tiatus,tunc ſimiliter acquirit monaſterio ſecundo,quia nihil
habet commune cum primo,argum.ſ.de renun.ex tranſmiſ-
ſa ſ.de paro.c.ſi.21.q6.2.ſi quis iam tranſlatus.ſic intellige in
auth

auth.de ſanct.epi.§. ſi monachos colla.9.de mona.§.ſi verò,
relinquens. colla.j.16.q.6.de lapſis 18.q.j c.vnic.C.de lati.li-
ber.tollen.l.vnica.§.ſed ſancimus.ff.de ſtipu.ſeruorum.l.quod
ſeruus.& adde quud no.ſ.eodem.licet ſm Hoſtien.In ſecun-
do caſu ſ.quando eſt eiectus vel expulſus de monaſterio ſorte
tanquam incorrigibilis,tunc dicit Inn.j.de priuileg.c.cũ olim
2.in gl.& in ſe,quod tunc nulli acquirit nec valet contractus,
cum eo initus,cum ſit a monaſterio abſolutus.Alij dicunt, vt
dicit Hoſtien.ibi quod acquirit epiſcopo à cuius iuriſdictio-
ne non eſt abſolutus,niſi eps contra ipſum proceſſiſſet, & ip-
ſum expoſuiſſet curiæ ſeculari,ſm quod no.ſ.de iudi.cũ non
ab homine.Sed Bert.Brix.in q.dominicali,quæ incipit, eſto,
quod monachũ ægrotantem &c.dicit quod ſi ſolus Abbas ſi-
ne conſenſu capituli hoc fecerit,non fit monaſterio præiudi-
cium propter hoc,& bona habebit primum monaſteriũ,quia
delictũ perſonæ, &c.16.q.6.ſi epm,quod abſit.ſ.de excep.cũ
venerabilis.Si verò cum conſenſu capituli hoc fecit ſecus, &
eadem eſt qõ ſi abbas monachum in delicto repertum recipe
re noluit,& eodem modo formanda & ſoluenda ſm Bertrã.
& Tan.vbi de hoc etiam no.ſ.e.ſicut nobis.& j.de infantibus
expo.c.vnico.glo.penulti.quæ incipit, idem iuris, &c.vbi idẽ
innuit Ber.vbi loquitur de monaſterio quod comprehendit,
Abbatem & conuentum.ſ.de his quæ ſi.a præla.ea noſcitur.
Et ſententiam Tancr.Inn.& Bart.Brixi.approbat Lauren. in
d.c.Abbates & Arch.ibi in glo.fi.in eam declinare videtur.&
Aſten.lib.6.titu.de regularibus.artic.9.q.quid ſi Abbas.& qõ.
4 ſequen.† In tertio caſu.ſ.quando in ſuo monaſterio ſtat,& ma-
net,dic quod quicquid acquirit ſuo monaſterio acquirit.vt in
c.alleg.quanto,etiam ſi aliquid ſibi vel monaſterio ſuo,vel im
perſonaliter ſtipuletur,vel etiam quocunq; alio modo con-
trahat.argum.ff.de ſtipula.ſer.l.ſeruum,etiam ſi vacante mo-
naſterio acquireret,argum.ff.de acquirẽ.rerum dom.l.etiam,
quod dic vt plene not.Innoc.in dicto capitu.cum olim. 2. in
glo.& malè.

¶ Super eo.c.in §.quod ſi hic regularis ordo.&c.Si quæris v-
trum,& quoties,monachi fugitiui,vel eiecti de monaſterio,
reconciliari debeant,& quis teneatur eis de neceſſarijs proui-
5 dere,diſtin.† Aut quæris de primo.ſ. quoties reconciliari de-
beant,& dic quod ter, & non pluries,ſecundum regulam bea
ti Benedicti,Nam ſi monachus ter exiuit,& ter reconciliatus
fuit,nec corrigitur,amplius non recipitur;prima.n.vice reci-
pitur vltimus in choro,ſic ſecundo,vel tertio,iam verò ſciat,
ſibi poſtea omnem reuerſionis aditum denegari,vt in regula
dicitur, & nota.ſ.de maiori.& obed.cum in eccleſijs. Nam ex
quo etiam bis tñ exiuit, videtur hæc in conſuetis deduxiſſe,
argum.ſ.de elect.venerabilem.§.fin.vbi de hoc, & C.de epiſc.
audientia.l.13 ff.de ſeruo corrupt.l.Neratius.de re iudic.con-
tumacia.in authen.de defen.ci.§.fin.colum.3.vt not.Hoſtienſ.
hic ſuper verbo regularis ordo.pro hoc.16.q.j.quidam mona
chi.& 17.q.j.peruenire quod not.Hoſt.in ſumma.tit.de apo-
ſta.§.qualiter puniatur.verſicu.licet etiam.& frater Io.in ſum
ma conſ.titu.de apoſta.q.tt.vtrum Abbas tales etiam incar-
cerari poſſunt vt j.de apoſta.a nobis.& de pœnis tuæ.ſecun-
dum Hoſt.hic & Goff.& Hoſt.ibi in ſum.ſub tit.de apoſtata.
Aut quæris de ſecundo.ſ.quis teneatur eis de neceſſarijs pro-
6 uidere,& tunc refert.† Aut quæris de fugitiuis,& credo,quod
illis,quandiu ſunt in fuga non tenetur monaſterium prouide-
re,immo tales perpetua egeſtate laborare debent.ff.depoſi.l.
bona fides. pro hoc.ff.de neg.geſt.l.ſed an vltro.§.fin.l.iẽ cum
non laboret,nec officium faciat,culpa ſua interueniente, non
mandocet,vt no.glo.ff.de dam.infect.l.quamuis.& C.de teſti
bus.l.quoniam liberi.pro hoc quod leg.& not.ſ.de præben.cũ
ſecundum Apoſtolum. & de ſepul.c.1.1.contrario ſenſu,cum
beneficium detur propter officium.ſ.de cle.non reſi.cap.pe-
7 nul.j.de reſcrip.c.vltimo.li.6.† Aut quæris de eiectis ,vel ex-
pulſis a conſortio fratrum & tunc,aut remanent in eodẽ mo-
naſterio in locis competentibus,iuxta iſtum verſ.quod ſi hoc
&c.non cum alijs monachis,ſed forte ad ſeruiendum,vel alio
modo ſecundum Inn. Tu dic competentibus puta aliquibus,
ergaſtulis,ſeu cauernis fortibus.tamen ne inde exire valeant,
ſimile.j.de pœnis tuæ.ſm Hoſt.hic,& in hoc concor.Aſtenſ.
li.6.e.tit.artic.9.verſic.ad hoc no.& tunc debet ſibi ſuum mo
naſterium prouidere,ſicut cuicunq; alteri in extrema neceſſi
tate conſtituto.86.diſt.non ſatis.& c.paſce.& quia tales adhuc
remanent ſerui filij, & monachi ipſius monaſterij.ff.de libe.
agn.l.alimenta.j.de infantibus.expo.c.vnico,& in memoriã,
priſtinæ fraternitatis,argu.C.de qõnibus.l.ſeruos.cum conco.
§.alle.Aut transferunt ad alia monaſteria iuxta verſi.ſequẽtem
alioquin.&c.& tũc refert.Aut tales in prin.qñ. intrauit hẽbat
bona, aut non.Si habebat, & ſic ipſum primum monaſterium
ea habuit,de illis prouideatur ei.vt 16.q.6.c.de lapſis.ſm Ber.
& Hoſt.& Io.An.Aut nulla bona habuit,vel habita non ſuffi
ciunt & tũc,aut vtrunq; monaſterium tam primum,quam ſe-
cundum, per ſe ſufficit ad ipſa neceſſaria ſibi miniſtranda, &
tunc prouidebit ſibi primum monaſterium, quia monachus
ſuus eſt,vel fuit, & æquius eſt q hoc faciat,quam ſcm,quia for
ſan de incluſione ſola,quam patitur,ſatis grauatur,hoc ergo fa
ciat primũ ſaltem in memoria priſtinæ fraternitatis,arg.C.de
qõnib.l.ſeruos.ff.de re iudi.l.non tñ.ad idem op.arg. ff. ſolu.
matri.l.ſi cum dotẽ.§.ſin autem cautus.de pactis dota. l. inter
ſocerum.§.conuenit.de don.inter vir.& vxo.l.ſi quis pro vxo
re.in auth.de man.princ.§ illud coll.3.Aut alterũ tñ monaſte
rium ſufficit ad ſibi prouidendum,& illud prouideat,arg.s.de
inſti.c.j.& c.authoritate.86.diſt.non ſatis,& c.paſce. Aut neu
trum ſufficit, & tunc prouideat & contribuat capitulum ge-
nerale. argu.j.de ſtatu monach.in ſingulis.§.j.& c.ſi §. hæc ea-
dem,in ſubſidium aũt ad epm recurratur. 82.diſt.ca.generali-
ter. & c.Eps.12.q.j.pcipimus. Et hæc omnia poſſunt pſidẽtes
exequi authoritate Papæ ſibi commiſſa,vt ſ.in prin.c. hoc ſal
uo,q epm nequeunt coercere j.de ſtatu monac.in ſingulis.§.
ordinentur.& c.ſi.§.q ſi abbas ſ.de ma.& obe. cum interior,
8 ſm Hoſt.ſuper verbo vitæ neceſſaria.& Io.An.poſt eum.† Et
ad huius materiæ declarationem dicas , q ſm regulam beati
Benedicti,diſciplina monachi delinquentis conſiſtit in 7.gradi
bus.Primus eſt,ſecreta admonitio. Secundus eſt, publica cor
rectio.Tertius eſt,ſimplex,ſeu minor excõmunicatio.Quar
tus eſt,ieiunij afflictio.Quintus eſt, flagellorum ſi dignus ſit
vapulatio.Sextus eſt,ad Deum pro ipſo oratio.Septimus, de
monaſterio expulſio & eliciuntur iſti.7.gradus ex duobus ca
pitulis regulæ.ſ.ex.24.mſo.de excommunicatione culparum.
& ex 28.mſo.de his qui ſæpius correcti emendari noluerũt.
Si verò ſit expulſus,ad portam veniat pœnitens.iterum reci-
piendus & reconciliandus eſt, vſq; ad tertiam vicem tñ, nã
ſm eandem regulam ter recipitur & non vltra, vt in eadem re
gula.19.c.Vnde ſi ter reconciliatus non corrigitur,eſt de mo-
naſterio perpetuo eijciendus,vel ſi promitteret pœnitentiam
agere,in aliquo eſſet ergaſtulo recludendus.27.q.j. de viduis,
j.& c.impudicas.& c.peruenit ſm Ho.hic ſuper verbo diſci-
plina.idem Io.An.hic poſt eum,idem Archi.18.q.2.c.abbates.
in gl.ſic clerici vbi,vide plenè de iſta materia per eum.

¶ De conuerſione coniugatorum. Rubrica.

1 *Ordine in ſacro,duo conſideranda.*
2 *Coniunx coniuge ignorante,non promouendus.*
3 *Maritus vxore inuita non promouendus.*
4 *Maritus an in epiſcopum promouendus,vxore non contradicen-*
te.
5 *Coniunx an vxore non contradicente promouendus ad ſacros or-*
dines.
6 *Coniunx an vxore non contradicente,ad minores ordines promo*
uendus.
7 *Profeſſionis bona.*
8 *Ratio diuerſitatis inter religionis ingreſſum,& ordinum ſuſce-*
ptionem.
9 *Sacerdos Græcus ad latinos ſe transferens,an latinorum more vi*
uere debeat.

COniugatis. Si quæris, vtrum vxoratus
poſſit ad ordines promoue-
ri,& vtrum eo promoto vxor ipſius debeat con-
tinere, vel quid iuris,diſtin. Aut quæris vtrum
poſſit promoueri ad ſacros, aut ad ordines mino
res ad cuius euidentiam nota,qđ in ordinis ſaltem ſacri ſu-
ſceptione, ſunt duo.ſ.poteſtas,ſeu character ordinis,& execu
tio poteſtatis ſeu characteris , primum recipit vxoratus , &
quicunq; alter dummodo ſit maſculus & baptizatus,arg.s. de
temp.ordi.c vel non eſt compos & dicam plenius.j.de cler.p
2 ſaltum,promoto.c.vnico.di.2.in ſi.Si ad ſacros,tunc,† aut vxo
re ſua ignorante, & dic quòd non põt,nec ſit vxori præiudi-
cium vt hic & j c.proxi.& no.Io.& Archid.28.diſtincti.quia
ſunt culpæ.glo.vlti.Aut vxore ſciente,& tunc,aut ea inuita &
contradicente,& tunc idem, & multo fortius, & per eadem
3 iura.† Quod intellige verũ.ſ.quòd inuita vxore ordinari nõ
põt,etiam ſi ipſa vxor adulterium commiſerit. nam licet ma
ritus poſſit intrare religionem , & profiteri , cum vxore,

quæ etiam adulterata eſt, in vita, vt dicam. j. diſtin. proxi. ſe-
cus tamen eſt in ordinibus, quia non poteſt fieri ſubdiaconus
cũ vxor adulterata eſt in vita. Et eſt rõ quia uxor cuiuſlibet in
ſacris ordinibus conſtituti tenetur continere, non ſolum eo
voiente, ſed etiam poſt mortem eius. 28. diſt. quia ſunt. 32.
diſtin. ſeriatim. ſed ad hoc in vita cogi non poteſt, cum ſit res,
voti, & non præcepti. 32. q. integritas. vt hoc no. Inno. Hoſt. &
Ioan. An. j. e. veniens. in fi. & de hoc. j. e. dudum. ſuper verbo,
caſtitatem. idem tenet frater Io. in ſum. conſ. tit. de voto. qõ.
49. in fi. ſed Ber. j. e. conſtitutus. glo. j. videtur dicere contra. ſ.
quod maritus ad ſacros ordines promoueri põt in ſeculo re-
manens, quando mulier eſt publicè adulterata, quia amiſit,
ius quod habebat in viro j. de diuor ſignificaſti. & idem notat.
ibi Innoc. & Hoſt. ſed hoc intelligitur de ingrediente mona-
ſterium ſecundum fratrem Io. vbi s. Quod dictum eſt, quod
non fit vxori præiudicium, intellige ſecundum Rayn. in ſum-
ma. ſua. tit. de voto. §. 15. & ſecundum fratrem Ioã. in ſumma.
conſ. illo, titu. q. 58. nam poterit vxor exigere debitum, & ille
tenebitur reddere, ſed non poterit exigere. 38. diſti. diaconi.
27. q. 2. multorum. idem Rodoſ & Aſten. lib. 7. titu. de impe-
dimento ordinis arti. 2. etiam ſi ſit factus epiſcopus vel Papa,
vt no. Hugo. eo. cauſa & q. agathoſa. & repetet cum vxor corã
concilio vel cardinalibus, vel coram ipſo Papa, qui ius debet ſa
cere de ſeipſo. 2. q. 7. nos ſi incompetenter. Dicit etiam Aſtẽſ.
quod probabilius videtur, licet quidam vt Hug. contrariũ di-
xerint, quod etiam Græci, non debent ad ſacros ordines acce
dere ſine conſenſu vxorũ, quia ad minus tempore ſui miniſte
rij fraudarentur, redditione debiti, quod eſſe non debet. 31. di.
q̃m. & huius ſententiæ ſunt Laur. Io. Rayn. & Hoſti. ſecundũ
Aſten. ibi. Aut ea ſciente & non contradicente, vel ab initio cõ
tradicente ſed poſtea ratificante, quæ paria reputantur. s. quod
4 metus cauſa. c. 2. & j. de regula. is qui. li. 6. † Et tunc aut promo
uetur in epiſcopum, & tunc non ſufficit quod non contradi
cat, niſi cum hoc conuertatur, & profiteatur aliquam religio-
nem approbatam, vt j. cap. proxi. & eſt ſpeciale in vxore epi-
ſcopi, vt ibi not. Ber. & Hoſt. & Io. in c. alleg. quia ſunt culpæ.
glo. penul. & in c. ſe. ſi ſe cuiquam. & Hug. & Io. 28. q. 2. deſpõ
ſatam. & Archid. ibi in gl. pen. & Ray. in ſumma. titu. de votis.
§. 15. & frater Io. in ſum. conſ. tit. de votis. q. 58. & Inno. j. e.
ex parte tua. & Inn. s. c. proxi. Idem tenent Ioã. Lau. Tan. Vin
cen. & Goſ. licet alij dicant, q eadem diſtincti. habet locũ in
epiſcopo, quæ alijs inferioribus, & intelligunt. j. c. proxi. quã
do vxor epiſcopi eſt iuuenis & ſuſpecta. Prima tamen opin.
magis placet Hoſt. j. c. proxi. glo. fi. & in ſum. eo. tit. §. & vtrũ:
in prin. & Io. And. hic, non tam propter dignitatis excellentiã
quam propter pericula imminentia vitanda, ſi. n. vxor remane
ret in ſeculo forte nimis frequenter epiſcopum pluribus ſti-
pata mulieribus, & pro multis intercederet contra iuſtitiam,
inſtaretq; q parentes ſuos ditaret, & multa alia mala exinde
contingere poſſent, & iõ quia vituperari, põt ꝓcaueri. debet, s.
5 de obli. ad ratiocinia. c. vnico. & de ſeruis non ordi. c. 1. † Aut ꝓ
mouetur ad aliquem ſacrum ordinem alium ab epiſcopi, &
tunc dicit Ioan. in c. alleg. quia ſunt. glo. fi. quod ſi mulier ſci-
uit & tacuit ei fieret præiudicium, vt poſt mortem illius nõ
poſsit nubere, vt 32. diſtin. ſeriatim. vnde non requiritur, qd
mulier voueat, ſed ſufficit q ſcit virum. ordinari, per hoc. n.
intelligitur continentiam vouiſſe. Idem Lau. & Archi. ibi. ſ. in
c. quia ſunt in glo. fi. Idem Goſ. in ſum. eod. tit. §. j. & Archidia.
poſt eum in c. alleg. quia ſunt in glo. adde ſubaudi, & continẽ-
tiam, dicentes q votum vxoris, quod intelligo ſimpliciter e-
mitti in promiſsione continentiæ, ſolennizatur in ordinatio-
ne mariti, vir. n. & vxor ſibi cõicant actiones, vt 30. q. 4. ſi quis
& iſtam ſniam approbat Lau. vt no. Ber. hic in gl. ſed nunquid
in prin. & Inn. in gl. ſua vlti. & G. j. de temp. ordi. c. nullus. ſuꝑ
verbo coniugato. lib. 6. & Gen. in extraua. Io. 22. quæ incipit,
antiquæ cõcertationi. Sed Tan. dicit hoc eſſe verum, ſi mulier
ſit ſenex, alioquin ſi ſit iuuenis neceſſe eſt, qd religionem in-
tret, & ſic intelligit. 77. diſt. epiſcopus benedictionem, quam
diſtinctionem videtur approbare Hoſt. hic in gl. fi. & j. capit.
proxi. gl. fi. dicens q ſi mulier nõ põt remanere in ſeculo, qñ
eſt ſuſpecta & iuuenis. marito ad religionem migrante. vt s.
c. ꝓxi. multominus ſi ſe fecerit ordinari, quia magis ſuſpecta,
eſt mihi, cum ordinatus facilius poſsit ad ipſam accedere, &
ſi acceſſerit vix forte patietur repulſam, vt patet. s. de fi. preſb.
literas. & argumen. s. de cohabita. cleric. c. j. & ca. clericos.
Hoc etiam tenet expreſſè Hoſt. s. eod. c. 1. gl. fi. dicens iſtam
diſtin. veram eſſe tam in vxore illius qui monachatur, quam
illius qui ordinatur. Primam opi. credo veriorem per rõnẽ ꝑ
gl. fi. in fi. quæ placet Pet. de Sam. hic, qd aliud eſt in eo qui ꝓ-
mouetur ad ſacros ordines, remanendo, in ſeculo, vbi ſufficiat
quod communi conſenſu cõtinentiam promittant, vt hic, q
communi conſenſu ſine acceptione ordinum poſſunt conti-
nentiam profiteri remanendo in ſeculo. 33. q. 5. quod Deo pe-
ri. & aliud in his quæ conuertuntur, quia ibi habet locum qd
dicitur. s. c. proxi. & 1. e. ad apoſtolicam. & iſtam opin. tenẽt.
Tan. & Ray. in d. §. 15. & Tho. & frater Io. in d. q. j. & Io. in d.
c. quia ſunt culpæ gl. pen. vbi nõ credit qd vxor illius qui pro-
mouetur ad ſacrum ordinem, teneatur intrare religionem, ſed
ſufficit q voueat perpetuam cõtinentiam, licet Ioan. An. hic,
dicat qd ſatis ſibi videtur diſtinguendum, an mulier ſit iuue-
nis & ſuſpecta, an iuuenis ſed nõ ſuſpecta. Primo caſu cõpelli
tur intrare, ſecundo ſi eſt vxor ꝓfitentis, etiam cõpellitur ꝑ
rõnem de qua. j. e. ad apoſtolicam. & capit. ſignificauit. ſi eſt
vxor ordinati ſufficit qd voueat, ſaluo qd de vxore epiſcopi
dicitur, j. cap. ꝓxi. Nec obſtat prædicta rõ. Hoſtiẽ. qd ordina
tus manens in ſeculo, facilius poſſet ad eã accedere & c. quia ti
mor acceſſus viri ad vxorẽ iuuenem, & ſuſpectam, nõ eſt rõ,
illorum. c. s. ꝓxi. j. e. vxoratus. & c. ad apoſtolicam. ſed alia eſt
rõ vt ſtatim dicam in fine. † Si quæris vtrum poſsit promoueri
ad minores, tunc ſunt opin. nam Io. Ber. & Inn. hic dicunt q
nõ debet ꝓmoueri ad minores, ſicut nec ad ſacros, cum non
poſsit habere titulum, nec debeat aliquis ſine titulo ordinari.
70. diſt. c. j. & 2. Alij dicunt indiſtinctè, quod ordinari poteſt:
Hoſt. dicit, quod põt dici, q hic habet locum argu. a cõtrario
ſenſu, & qd ex cauſa poſsit cõiugatus ad minores ordines ꝓ
moueri, nam & ex diſpenſatione põt ſimplex beneficium ob
tinere. vt leg. & no. s. de cle. coniug. diuerſis fallacijs, & etiam
bigamus ex diſpenſatione epiſcopi ad minores ordines ꝓmo
uetur, vt s. de biga. c. 2. cum ibi no. Nec obſtat qd de titulo eſt
obiectum, cum illud ſit intelligendum tantum de his, qui ad
ſacros ordines ꝓmouentur, vt leg. & no. s. de præbend. c. epi-
ſcopus & c. cum ſecundũ apoſtolum. & etiam poſſet ad pro-
prium patrimonium aſsignatum ꝓ tit. ordinari. s. de præben.
tuis. ſm Hoſtien. Prima opi. videtur approbata. j. de temp. or
di. c. nullus. lib. 6. vbi pœna imponitur cõtrarium facienti, ſed
Guil. ibi dicit q illud qd ibi dicitur tm̃, ad ius commune,
reſtringitur, & niſi vtilitate vel neceſsitate cogente eps diſpẽ-
ſaret cum tali, & ſic ſaluatur opin. Hoſt. hic ſm eum & bene
vt credo. Et iſtam diſtin. intellige ſiue vxor ordinati ſit per eũ
cognita ſiue nõ, nam ordo etiam ſacer nõ diſſoluit præcedẽs
matrimonium de præſenti, etiam carnali copula nõ cõſum-
matum, vt uidetur notare Hug. 27. q. 2. deſpõſatam. & expreſ
ſæ Gar. ibi in gl. plenius. & expreſsius no. ipſe Bart. & etiam
Io. An. j. de voto. c. vnico ſuper verbo ſacri ordinis. libr. 6. &
Bertrandus & Aſten. lib. 8. ti. de fide ſacramenti articu. 2. qõne
vtrum matrimonium initiatum. & Io. An. hic. Vnde licet ma
trimonium diſſoluatur re integra per ingreſſum religionis, nõ
tamen per ſuſceptionem ſacri ordinis, vt in extraua. Io. 22. an-
tiquæ cõcertationi. expreſſè probatur, & quæ ſit rõ ibi patet ꝑ
Gen. in gl. ſed quæ poſſet eſſe rõ. Reſpõdeò ad aliqua argumẽ
ta facta per Hoſt. in ſum. e. tit. §. & vtrum quæ pro parte cõ-
traria multum prima facie facere videtur, & primo cum dici
tur ſic ſolennizatur votum & citius & fortius per ordinis ꝓ-
feſsionem, & tamen per illam diſſoluitur matrimonium, er-
go & per iſtam. Ad hoc enim põt dici, q nõ eſt par eademq;
7 ratio inter talis ſuſceptionem ordinis, & profeſsionem. † nam
maius bonum ſequitur ex profeſsione quam ex ſuſceptione
prædicta, nam ex profeſsione inducitur bonum obedientiæ,
quæ illæſa ſeruata eſt multum meritoria. vt infra de elect. cap.
quorundam. lib. 6. liberi. arbitrij & voluntatis priuatio, vt in
cap. alleg. quorundam. & eod. tit. c. ſi religioſus. de teſti. cap. fi.
& de ſepul. c. vlti. lib. 6. Item proprietatis temporalium abdi-
catio. 12. q. j. nolo & c. non dicatis. j. de ſtatu monach. cum ad
monaſterium. & multa alia quæ colliguntur & notantur. 16.
q. 1. de monachis. quæ tamen ex ſuſceptione ſacri ordinis,
minimè inducuntur, quare poteſt dici quòd alia ratio pactum
in illa reformet, iuxta l. interpoſitas. C. de tranſact. & diſsimi-
lis ratio iura diſsimilia debet inducere, & quod in vno dicitur,
de reliquo prohibitum videtur. 25. di. qualis. ff. de iudi. cũ præ
tor. s. de præſump. nonne. Poteſt ẽt dici ad id quod ſecundo ꝑ
Hoſt. pro parte alia fortiter videtur induci cura animarum,
quem a religione reuocat, & religio reuocat a matrimonio, er
go & cura ad quam quis cum ſacro ordine aſſumitur, debet,
quem a matrimonio non conſummato reuocare, per locum a
maiori, nam reuocatio a matrimonio per religiõem induci ex
cãſis quæ deficiũt in ſacri ordinis ſuſceptione, vt eſt dictũ. Itẽ
non

non ſequitur q̃ ſi cura animarum hoc poſsit operari, propter
publicam vtilitatem quæ præfertur priuatæ, quæ publica vtili-
tas non ſic inſurgit ex ſola ordinis ſuſceptione, q̃ etiam ordi-
nis ſuſceptio hoc operetur. Poteſt etiam dici q̃ dictus mo-
dus argumentandi per argu. a maiori, & minori, ceſſat in pœ-
nalibus identitatis ratioñe in ſe non habentibus, cum ſ& ceſ-
ſet in ambitioſis, licet de ſe non pœnalibus, argu. j̈. de præbend.
c. cui de non ſacerdotali. li. 6. & no. Hoſt. s̈. de reſcrip. poſtulaſti
glo. pen. circa fi. Ad alia quæ inducuntur in d. §. & vtrum. pro
parte contraria ſubtilis perſcrutator reſponſum de facili pote-
8 rit inuenire hoc Gen. † Nunc reſtat videre quæ eſt rõ, ſuppoſi
tis præmiſsis pro veris, quare vir poteſt recipere ordines, de
licentia coniugis religionem ingredientis, vel etiam in ſeculo
remanentis, & votum caſtitatis emittẽtis, nec tenetur religio-
nem ingredi, licet ſit iuuenis, & ſuſpecta, vt hic & 32. diſt. ſe-
riatim. & 77. diſt. Epiſcopus benedictionem, ſed vbi coniunx
in ſeculo remanens eſſet ſuſpecta de incontinentia, vir nõ poſ
ſet religionem ingredi, niſi & ipſa ſimiliter ingrederetur, ſeu
conuerteretur, vt no. hic. & s̈. c. proxi. & j̈. c. vxoratus. & ca. ex
parte, ratio diuerſitatis reddi conſueuit, quia vbi vir in ſeculo,
remanet ad ſacros ordines promotus de licentia vxoris votũ
continentiæ emittentis, ipſe vir eidem tenetur in neceſſarijs
prouidere. 31. diſtin. c. omnino. & ſic ſibi materia incontinen
tiæ prætextu defectus neceſſariorum incurrendæ auſertur, ar
gu. ff. de ritu nup. l. palam. §. non eſt, & eam inde alias in ſe pec
cante in vinculis detinere, & ad ieiunia non tam mortifera co
gere, 33. q. 2. placuit. & q. 5. hæc imago. & not. s̈. de iureiu. quẽ-
admodum. in glo. vltima. quæ omnia ceſſant facienda per virũ
ingreſſum religionem carentem proprio & libero arbitrio, vt
no. Gen. in c. alleg. antiquæ. in gloſſ. puta de licentia. Poteſt &
alia rõ aſsignari, nam in vtroque caſu votum continentiæ viri
in ordinatione ſeu profeſsione ſua eſt principale, vt votum cõ
tinentiæ coniugis ſequela & acceſſorium ad illud, & propter,
illud, modo obligatio acceſſoria puta fideiuſſoris non poteſt ſe
habere in plus quam obligatio principalis, vt ff. de fideiuſ. lege
Græcè. §. illud. & inſtit. de fideiuſ. §. fideiuſſores. & ſic obliga-
tio voti coniugis cum ſit acceſſoria ad illam viri, de neceſsita-
te iuris nõ extendetur in plus, quam ipſa obligatio voti viri,
quæ eſt principalis, maximè cum propter vnumquodq; tale,
& illud magis 35. q. 2. cum per bellicam. j̈. de immu. eccle. ca.
cum eccleſia, quod eſſet, ſi verò ordinato ad ſacros de licentia
vxoris votum continentiæ emittentis ipſa vxor teneretur ꝓ
fiteri ipſo uiro in ſeculo remanente, præſertim cum non de-
beant ad imparia iudicari, 22. q. j. ſi quis vxorem. & q. j. præce-
pit. c. apud nos. c. præceptum. & c. quicquid. Ex quibus patet,
q̃ ratio ſupradicta Hoſt. de timore commixtionis viri promo
ti ad ſacros, & coniugis iuuenis ſi in ſeculo remaneret, eſt im
pertinens, & q̃ etiam non procedit, & de continentia vxoris
9 ordinati adde quod dicam. j̈. eod. vxoratus. in fi. † Hæc decre.
facit ad quæſtionem dominicalem Bar. Brix. quæ incipit ſacer
dos quidam. de ſacerdote græco qui cum vxore ſua ſe tranſtu
lit ad latinos, ibiq; moram faciens, cum ſciret literas habens,
officium latinorum, volebat diuinum officium celebrare, &
vti vxore ſua, quæritur, an ſit permittendum cum ſit notus,
& de eius vita conſtet, & ſoluit ſm Tanc. q̃ ſic.

EX publico. Si queris vtrum Papa poſsit ſu
per matrimonio ſtatuere, ſeu
ordinare, dic, vt dicam infra, de ſponſa. duorum. ca-
pitulo vltimo.

1 *Coniunx ante copulam religioſus fieri poteſt.*
2 *Coniunx an matrimonio conſummato religionem ingredi poſſit.* 4. 6. 8. 10.
3 *Matrimonium efficitur quod coniuges ſint vna caro.*
5 *Malignandi occaſio vitanda.*
7 *Adulter non reuocat coniugem innocentem de monaſterio.*
9 *Iuuenis de incontinentia ſuſpectus.*
11 *Coniunx ſi religionem intrat, an in ea remanere poſſit.*
12 *Coniuge vno religionem profitente, an alter continere debeat.*
13 *Coniunx vterque, an religionem intrare poſſit.*
14 *Coniunx an heremita fieri poſſit.*

VXoratus. Si quæris vtrum & quando alter,
coniugum poſsit ad religionẽ trãſi
re, aut vtrum tranſiens poſsit in ea remanere, & eo,
tranſeunte vtrum alter debeat continere, vel quid iu
ris, diſtin. Aut quæris de primo. ſ. vtrũ poſsit ad religionẽ tran
1 ſire & tunc. † aut nunquid poſsit tranſire antequã ipſum ma-
trimonium fuerit per carnalem copulam conſummatum, &
dic q̃ ſic indiſtinctè, ſiue altero contradicente. vt s̈. c. proxi. &
c. verum. j̈. c. ex parte tua. & not. Ber. j̈. eo veniens. in glo. bene
dicit. Et eſt ratio quia tale matrimonium ſortitur naturam ex
conſtitutione eccleſiæ, ſm Lauren. Ala. Goff. & Ber. s̈. c. prox.
glo. fi. vel verius ſm Hoſtien. ibi non ipſum matrimoniũ ſed
ratificatio matrimonij, ſi tamen non tranſeat in inſtanti, ſed
dicat ſe velle tranſire, tunc epiſcopus poterit ei præfigere tẽ-
pus duorum menſium ad tranſeundum, iuxta formam illius
c. quod quidem tempus ex cauſa poteſt prorogari, & arctari,
ſm Ala. Rodo. Tancr. Phi. Ber. Inno. & Hoſti. ibi licet Ioã. in
hoc vlti. videatur tenere contra. 92. diſt. c. antepe. & 27. q. 2.
coniuges. dicit tamen Inn. q̃ epiſcopus audita defenſiõe puel-
læ aſſerentis q̃ velit religionem intrare, præfiget ei hoc tem-
pus, non ad deliberandum, an ad ſponſum redeat vel religio-
nem intret, ſed ad probandam religionem quam ſtatim, tene-
tur intrare, & non habebit amplius tempus probationis, imò
ſtatim elapſis duobus menſibus profiteri cogetur, licet credat
epiſcopum poſſe illud prorogare & etiam reſtringere. Sed qđ
dicit, q̃ illud tempus datur ad religionem tãtum probandum,
& non ad deliberandum; non placet Hoſt. dicenti, q̃ eſt expreſ
ſè contra illum teſt. nec etiam placet ſibi q̃ ſtatim tranſacto,
hoc termino ꝓfiteri cogatur, niſi ex magna cauſa, quia eſt ex
preſſè contra conſtitutionem. j̈. de regularibus. non ſolum. li.
6. Fatetur ergo q̃ illud tempus fuit arbitrarium, nam de iure
deberet dari annus. s̈. tit. proxi. ſtatuimus, quod & ſi princeps
abbreuiare potuit vt ibi, inferior tamen abſque cauſa hoc fa-
cere non debet. ff. de re iudi. l. 4. §. ſi quis condemnatus. & lege
2. ſed ex cauſa poteſt vt ibi & s̈. c. coniugatis. & c. ſanè. in quib.
oportet q̃ ſtatim fiat profeſsio, & facta ſtatim tenet, vt patet
in eo quod leg. & no. j̈. de voto per tuas. §. fi. & s̈. ti. proxi. ad
apoſtolicam. & c. conſuluit. ſm Hoſt. Et quod dictum eſt de tẽ
pore duorũ menſiũ, ſeu alio arbitrario, intellige fore verũ, de
illo qui ſine voluntate ſuæ coniugis tranſit ad religionem, vt
ibi, ſi autẽ de eius voluntate tranſit, tunc talis conſentiens te-
netur continere, quouſq; ſit elapſum tempus probationis, vt
no. glo. 27. q. 2. deſponſatam. imo & ſi ſine voluntate coniu-
gis tranſiuerit, credo q̃ poſt dictum tẽpus arbitrariũ alter re-
manens in ſeculo, continere tenetur vſque poſt profeſsionẽ,
tacitã vel expreſſã, per ea quæ no. Hoſt. in ſum. eod. ti. §. fi. ſub.
§. quid ſi maritus. & Aſten. poſt eũ. li. 8. ti. de bono ſacramenti.
articul. 2. in prin. dicentes q̃ ante profeſsionem non ſoluitur
vinculũ matrimoniale, & ingreſſus habet annũ a canone, &
ſic priuatus huius tẽporis cõmodum auferre non poteſt. 28.
diſtinct. de his. expectet ergo mulier non obſtante q̃ de lapſu
carnis timeat. ſupra, vt lit. non con. cap. qm frequenter. §. ſin-
autem. ſi. n. tenet̃ expectare maritũ cruce ſignatum, quantiſ-
cunq; annis. j̈. de ſponſa. in præſentia. de voto ex multa, mul
to fortius tenet̃ expectare per annũ ingredientem religionẽ,
cũ hoc votũ vincat primũ, vt pꝫ. infra de voto ſcripturæ. Et
ex prædictis pꝫ ſecundũ Pe. & Aſten. q̃ ſi remanens in ſecu-
lo ante profeſsionem alterius contrahat cum alio, non tenet
mr̃imoniũ, & altero ante profeſsionẽ redeunte tenet̃ ad eum
2 redire, niſi ipſa velit religionem intrare. † Aut quæris vtrum,
poſsit trãſire poſt mr̃imoniũ carnali copula conſummatum,
& tunc aut quæris vtrum teneat profeſsio ſeu votũ in præiu
diciũ profitentis, aut in præiudiciũ alterius coniugis. Si profi-
tentis, tunc, aut quæris vtrũ teneat quantũ ad hoc, vt non poſ
ſit nec debeat debitum exigere, & dic quod ſic, quia per hoc
renunciauit illi iuri quod habebat in ſuo coniuge, intrando
monaſteriũ quod fuit in eius pt̃ãte. vt s̈. eod. quidam intrauit.
Vbi hoc no. Vin. Ber. & Hoſt. & j̈. eod. accedens. in fi. vbi hoc
no. Io. Vin. Ber. & Hoſt. & Inno. s̈. c. quidam intrauit in prin.
& Io. 27. q. 2. agathoſa. glo. vlti. idem Archid. 27. diſtinct. c. ſi
vir. & j̈. de vo. cap. primo ſuper verbo dirimendũ. libr. 6. vbi
plenè de hoc. & per Hoſt. in ſum. eod. ti. §. qualiter poſsit. ver
ſic. ſi verò vxor. &c. Aut vtrum teneat quantũ ad hoc vt non
poſsit nec teneatur debitum reddere, & tunc dic, q̃ in caſu,
in quo poteſt per coniugem reuocari, poterit, & tenebit̃ red-
dere, alias non, vt legi. & no. in c. quidam intrauit. & per Hoſt.
in ver. alleg. ſi verò vxor. Si quæris vtrũ teneat in præiudiciũ
alterius coniugis. tunc refert, aut matrimonium eſt conſum
matũ carnali copula violenta, vt quia ſponſa violẽter oppreſ-
ſa ſeu cognita eſt a ſponſo, & tunc ſunt opi. nã Bar. Brixi. in q.
dominicali quæ incipit quidam per verba de præſenti, tenet,
q̃ nihilominus eo inuito religionem intrare poteſt, nõ obſtã
te tali violentia, cũ delinquens. non debeat eſſe melioris condi
tionis, quam non delinquens, ff. de reg. iur. l. non fraudatur. §.

nemo,quod vi aut clam.l.ſeruius.ĵ.de præben.c.eum qui. li.6.
Idem ſentit Ioan.de Fa.55.diſtin.ſi euangelica.vbi de hoc per
Archid.in glo.antepenul.Sed Io.de Deo , dicebat hoc verum,
in ſponſa de futuro,ſecus in ſponſa de præſenti,& in hoc ſatis
concordat.Hoſt.in ſumma.eo.tit.§.& vtrum.ver. quid ſi vir-
go dicens,quod ſi eſt ſponſa de præſenti, & poſt talem cogni
tionem violentam ingreſſa eſt monaſterium , reddēda eſt ma
rito,qui iure ſuo vſus eſt,argum.š.de elect. cum eccleſia Vul-
tera.in fi.nam ex quo cognoſcitur,præſumitur conſentire. ĵ.
qui ma.acc. poſſunt. c.inſuper. Sed contra,quia perinde eſt ac
ſi non fuiſſet cognita.vt 32.q.5.cap.j. cum quatuor.c.ibi ſeq.
3 ſed illa intelligas quo ad ſaluationem animæ,†nec.n.ideò quia
cognita fuit mulier,nocte prima, & inuita cognita,non con-
ſummatum matrimonium iudicabo, quia negari nõ põt quin
vna caro effecti ſint ſacramento matrimonij præcedente.š.e.
ad apoſtolicam & 32.q.5.ſi paulus.& Hoſt.ibi & idem Ioann.
de Ancona in ſumma eod.tit.§.quid ſi virgo.Et illam opi. vi-
detur approbare.Archi.33.q.5.in ſumma glo.ſua vlti. & hoc
videtur verius.& ſecundum hoc non refert,vtrum fuerit con
4 ſummatum carnali copula violenta,vel non violenta.†Et hoc
videtur verius in caſu,vbi copula violenta interuenit anta in-
greſſum religionis,ſi verò poſt,& ante profeſſionem expreſ-
ſam vel tacitam,tunc vide quæſtionem prolixè diſputatam p
Io.And.ĵ.de regulis iuris.quæ contra ius. in nouella. li. 6. quia
quærit ſponſus ſponſam de præſenti ingreſſam monaſterium,
& profiteri volentem violenter rapuit & corrupit,quæ poſtea
profitetur,ſponſus ipſam repetit,quæritur an poſsit, vbi poſt
multa ſparſa ad veritatem habendam, de quæſtione excludit,
caſus non dubios.Si ſpõſa in ingreſſu ante oppreſsionem, vel
poſt,feciſſet actum aliquem per quem poſſet dici tacita ꝓfeſ-
ſa,quæſtio non eſſet dubia,item ſi ſponſa licet inuita conſen-
ſiſſet in copulam,item non eſt dubia,quando ſponſus licet op
preſsiſſet,non tamen ſemen emiſiſſet,de quo.ĵ.de ſponſa.c.ſi.
de eo qui cog.conſan.vxo.ſuæ fraternitati, poſſet etiam dici,
non dubia,quando poſt aſsignationem duorum menſium,vel
temporum arbitrariorum fieret talis oppreſsio ante oēm ꝓ-
feſsionem,quaſi tunc potuit ſponſus copulam exigere ab in-
uita. Sed dices quod ſatis eſt quod trāſierit ad religionem, vt
iſta de qua quæritur,cum textus decre.š.prox.dicat ad religio
nem tranſire,ſed vt dicit glo.3.ibi ille terminus datur ad profi
tendum,non ſimpliciter ad ingreſſum, alias malè eſſet proui-
ſum ſponſo,ſi annum probationis expectare debet . Eſt ergo
dubia quæſtio,quando ſpõſa & tacitè non profeſſa, infra duos
menſes aſsignatos,vel aliud tempus arbitrarium oppreſſa fuit
& cognita,nec conſenſerit in copula,in his autem terminis te
net cum Bar.per dictam regulam,quæ contra ius fiunt debent
vtique pro infectis haberi & ff.qui ſatiſda.cog.l.quoties. cum
ergo contra ius & vitioſè oppreſſa fuerit , quo ad facientem ,
habeatur pro nõ facto.Quod autem cõtra ius oppreſſa fuerit,
& opprimens deliquerit, & pœnam mereatur , patet , quia ſi
nõ fuiſſet oppreſſa, iure ſuo poterat debitum denegare , ſiue
dicamus primum cui. um gratuitum, ſiue exceptionē tempo
rum competere,iux a no. 27 q 2.coniuges. Delinquit ergo
ſponſus priuando illam priuilegio virginitatis, & per conſe-
quens conſecrationis & aureolæ.vt no.32.q.5.reuera.& c.ille.
item delinquit petendo plus,cauſa.š.de plus pet.c.vno.& fuit
amator ardentior in vxorem.32.q.4.origo.item ſacrilegus, &
excommunicatus opprimendo religioſam,licet non profeſ-
ſam.ĵ.de ſenten.excommu.religioſo.li.6.item excommunicā
dus impediendo religionis propoſitum.32.q.2.ca.ſi. item quia
ius ſibi dicit in re propria,contra illud.16 q.6.placuit.C. de iu
dicijs nullus.& licet nõ pecunialiter puniatur,vt raptor,vel vt
incidens in conſtitutionem ſi quis in tantā,vt no.36.q.j.c.2.pu
nietur tamen vt tranſgreſſor legis prohibentis ne quis rapiat,
5 ſponſam propriam.C.de rap.vir.l.vna.†Nam ſi eſt in matrimo
nio ſpirituali.ĵ.de præb.cum qui.li. 6.ergo ſi multipliciter deli
quit,eſt ꝑp ſui odium repellendus,alia daretur occaſio mali-
gnandi,contra illud.16.q.j.legi.de diuor.quanto.in fi.& conſe
queretur indirectè,quod directè non poſſet,cõtra id de ꝓcu
ra.tuæ.ĵ.de regulis iuris.cum quid vna,& audiretur,ſuam tur
pitudinem allegant,cõtra id.š.de cõceſſ.præbēd.cum ſuper.de
dona.inter dilectos,item iuris beneficium mulieri , quæ non
ſolum verbo,ſed facto,ſuam voluntatem oſtenderat , auſerri
6 nõ debuit.ĵ.de reg.iur.indultum.li.6.† Multum mouet cõſen
ſus qui in matrimonio potiſsimè requiritur, ſed matrimoniū
nõ eſt perfectum niſi per copulam,ergo copula requirit con-
ſenſum ſ item incluſum in coactione conditionali.15 q.j.me-
rito.patiens autem coactionem abſolutam nihil agit.š.q. me.

cauſa ſacris.ergo nõ cõſentit,ſm Io.in c.alleg. quæ cõtra ius.
cuius opi.credo veram in caſu quæſtionis propoſitæ.ſ. quādo
copula violenta ſequuta eſt ingreſſum religionis. Opi. verò
Hoſt.qñ præceſsit ingreſſum,dummodo poſt ſolēnitatem nu
ptialem eccleſiaſticam in talibus obſeruandam de clāde.deſp.
cum inhibitio,ſecus ſi ante vel ea obmiſſa ſine cauſa,per ea , q̃
dicam ibi in diſtin.fin.& quæ leg.& no.š.de reſti.ſpoli.ex trāſ-
miſſi.Aut matrimoniū eſt cõſummatū carnali copula nõ vio
lenta,& tunc aut alter eorum tm̃ adulterium commiſit , aut
vterque, aut neuter.Si alter tm̃,tunc,aut quæris nunquid vnus
poſsit intrare de cõſenſu libero,& ſpõtaneo alterius, & dic ꝙ
ſic,vt hic & ĵ.e.ad apoſtolicam.Aut altero ignorāte,vel ſciēte
& cõtradicente,vel coacto cõſentiente quæ paria reputantur,
dummodo ſit talis coactio quæ cadit in cõſtantem,vt ĵ.e.acce
dens & tūc.Aut poſtea cõſentiente & ratificāte illo adhuc,in
monaſterio exiſtēte,& tūc idem qđ prius.ſ.qđ ratificatur in-
greſſus.ĵ.e.c.ꝓxi.c.cõſuluit.& c.dudum & no.Inn.š.e. quidā,
intrauit.circa principiū.ver.ad cõtraria autē &c.Aut nõ con-
ſentiēte,nec ratificāte,& tūc, aut quæris nūquid põt adulter,
monaſteriū intrare inuito altero cõiuge innocēte, & dic, qđ
nõ,ne propter delictum ſuum a ſeruitutis cõiugalis vinculo li
beretur,delictum.n.nõ debet præſtare immunitatem,nec de-
linquēs debet eſſe melioris cõditionis,quam nõ delinquēs. ff.
de interdictis & rele.l.relegatorum.§.vlti.de furtis.itaq; fullo.
š.de cõſue.c.ex parte.quod vi aut clam. nam & ſeruius.ĵ. de
præbēd.eū qui.li.6.quòd verū etiam ſi ſnīa diuortij lata fuerit
quia innocēs põt eum adhuc velit nolit recõciliare.32.q.j.nõ
erit.& ca.quod autem.in auth.vt nulli iud.§.adulteram collat.
9.poſita.C.de adult.auth.ſed hodie.Samper.n.etiā poſt ſnīam
diuortij põt innocēs adulteram eam ſibi reconciliare,quouſq;
intrauerit religionem,& profeſſa ſit,vt no.Vinc. Petr. Hiſpa.
Phi.Goff.Laur.Ber.& Io.ĵ.de diuor.ex literis.& vide quod ibi
dicam in diſtinctione 2 in fi. Idem tenet Hoſt.in ca.ſe. de illa.
& in ſum.hoc ti §.vtrū.ver.& nūquid.& Raynal.in ſum.de di
uor. propter fornicationem.§.6.pone.&c. & Goff.in ſum.tit.
de diuor.& beatus Tho.& Pe.in ſcrip.& frater Io.in ſum.cõ-
feſ.ti.de diuor.propter fornicationem.q.13. pone qđ vir. &
Aſten.lib.8.ti.de buno lacra.in fi. Aut quæris nūquid innocēs
poſsit intrare inuito adulterum,& tunc,aut poſt ſnīam diuor-
tij ex hac cā latam , & dic qđ ſic.35.q.6.multorū.33.q.2.ſecu
lares.poſt ſnīam.n.nõ poſſet a monaſterio auocari,argu.ĵ.e.c.
ſi.vbi alter cõiugum religionem ingreſſus nõ reuocatur ab al-
tero,qui ſpiritualiter fuerat fornicatus,cum iam ſnīa diuortij
lata eſt inter eos,& hoc tenet Hoſt.in ſum.ti.de diuor.§.quot
modis.ver.effectus cuius.Aut ante ſnīam , & dic ꝙ nõ , quia
ante ſnīam nõ poſsit intrare irreuocabiliter,quia ſi adulter pe-
teret reſtõnem nõ obſtaret ſibi exceptio adulterij commiſsi,
ante ſpoliationem,arg.š.de reſti ſpol.item cum quis.C.de do-
na.inter virum & vxo.l.ſi maritus. licet obſtaret ſibi adulteriū
poſt ſpoliationem cõmiſſum,& ſic intellige.ĵ.de diuor.ſigni-
ficaſti.ſm Goff.quam decretalem alij intelligūt in adulterio,
notorio,& ſm hoc intellige.ĵ.e.cõſtitutus.vbi de hoc p Ber.
7 & c.veniēs ſm Goſ.Inn.†& Ho.ibi.Nec obſtat.26 q.2.agatho
ſa.vbi adulter nõ põt reuocare innocētem intrantē, illud intel
ligendū eſt ſnīa lata,vel qñ agitur petitorio, vel qñ poſt ſpolia
tionē eſt adulteriū commiſſum,ſm Goffr.in ſum. eo.ti.§. itē
quid ſi maritus.& Hoſtien.in ſumma e.ti.§.ſi.ver. quid ſi ma-
rius.& Io.de Ancona in ſum.eo.ti.§.addunt quidam. & Inno.
Hoſt.& Ioan.An.ĵ.e.veniēs.in fi.& ĵ.c.prox.idem Archi.in c.
alle.agathoſa.in gl.adde licet quidā Hug.verò præmiſſa intelli
git fore vera,qñ adulteriū nõ eſt notoriū, alias cū alter cõiugū
notoriè adulteratur,puta quia notoriè moratur cū adultero ,
vel adultera,alteri cõiugum innocēti licet religionē intrare,&
ante ſnīam eccleſiæ inuito altero cõiuge adultero,ſed ipſi adul
tero nõ licet altero innocēte inuito.Vnde ſi vxor publicè mo
rata eſt cū adultero,vir ante ſnīam eccleſiæ põt intrare mona
ſteriū ea inuita,& ita intelligit.c.all.agathoſa.ſed illa,eo inuito,
nõ põt, vt no.in c.all.agathoſa.in glo.publicè. & gl.ſequē. idē
Ray. tit.de voto.qō.11. idem videtur tenere frater Ioān. in
ſumma conſeſ. titu. de diuor. propter fornicationem. quæ-
ſtione 10.& ti. de votis. qō. 49. & Hoſtien.in ſum.eod. titu.
§. qualiter. verſi. vel poſt copulam. &c. quorum opi. licet poſ
ſit ſuſtineri de iure , primum tamen tutius eſt tenere , cum
in notorijs neceſſaria ſit ſnīa. vt nota. ſupra. de iureiurand.
8 ad noſtram. 3. †Si vterque , vel neuter adulterium commi-
ſit , tunc refert , aut alter intrauit religionem altero igno-
rante , vel ſciente , & contradicente , vel ſciente, & non con
ſentiente , ſed tacente , vel diſsimulante , & non poteſt,imo
ille

ille alter poterit eum reclamare, & extrahi facere, vt hic & ſ.
eo. quidam. & c. placet, & in cap. alleg. agathoſa. & 33. q. 5. cap.
mulier. ſi ſine licentia. quinimo ipſemet qui intrauit authori-
tate propria exire poſſet, ſi conſtaret q; ſine licentia cõiugis in
trauit, ſecus in dubio, vt no. Ioan. de fa. & gl. & Archid. 33. q. 5.
notificaſti. gl. fin. & gl. eo. cauſa & q. .ca. vna ſola. Fallit in caſu,
vbi ingreſſum ab initio eo ignorante, vel ſciente & contradi-
cente, factum poſtea ratificaſſet & approbaſſet illo adhuc I mo
naſterio exiſtente, vt j. c. proxim. & c. conſuluit. & dudum. &
not. Inn. in c. quidam intrauit. circa prin. ver. ad contraria &c.
ad fi. in verſi. vel dic quod licet. ibi niſi poſtea ratũ habeat &c.
& Ber. & Hoſt. ibi reſtitutus autem debitum petere non põt,
ſed reddere tenetur ſm Ber. & c. ſ. e. quidam. gl. j. & Vincen. &
Hoſt. ibi. & Aſten. lib. 8, titu. de bono ſacra. articu. 2. in fin. vbi
etiam dicit ſm Hug. quod ſi etiam ea mortua cum alia ma-
trimonium contraxit, tenebit, non tamen poterit debitum
petere, ſicut nõ poterat à prima. Et hæc opinio eſt ſanior. vt
dicit Ray. & quod teneat matrimonium, tenet Tanc. in c. all.
quidam. & Io. 27. q. 1. nuptiarum. ſuper verbo nupſerit. Et qđ
nõ poſſit debitum petere, tenet Archi. ibi gl. antepen, & facit,
quod ipſe no. 27. diſtin. ſi vir. vbi dicit qđ votum ſimplex nõ
ſoluitur per matrimonium ſequens, niſi quantum ad hoc qđ
ſoluatur debitum, nõ quod exigatur, & idem no. j. de voto. ca.
vnico. ſuper verbo dirimendum. lib. 6. de quo vide qđ dicam.
j. de voto rurſus. Ber. verò. j. e. veniens. gl. bene dicit in addit.
vbi diſtingnit de iſta materia. dicit q; cõpellitur redire ad mo-
naſterium, ſed Hoſt. tenet cõtrarium. ſ. e. quidam. per illud. ca.
vbi hoc patet expreſſe ſecundum eum, idem tenet Io. 27. q. 2.
agathoſa. gl. vltim. qđ verius credo. Aut eo ſciente, & cõſentiẽ
te, & tunc, aut cõſentit inuitus, vel coactus, tali coactione quę
cadit in cõſtantem, & tunc idem, vt prius, ſ. q; poterit recla-
mare. j. e. accedens. & no. Ber. & Hoſt. ibi & in c. veniens. Aut
cõſentit liberè & ſpõte, & tunc, aut remanens in ſeculo & cõ-
ſentiens nõ ꝓmiſit cõtinentiam ſeruare, & tunc talis ingre-
diens religionem poterit reuocari, ſaltem officio iudicis. ſ. e.
c. j. vbi hoc no. Phi. idem no. Ber. hic. & j. e. veniens. & Vinc.
Goff. Ber. Hoſt. & Io. And. in c. ſignificauit. & Hoſti. in ſum.
eo. tit. §. qualiter. verſi. ergo ſciendum. & Archi. 27. q. 2. agatho
ſa. gl. adde. ſed cõtra. j. eo. &c. & frater Io. in ſum. cõfeſ. titu. de
voto, q. I. pro hoc. j. c. chariſſimus, vel ad petitionem dolũ paſ
ſi, ſi per dolum cõſenſit. arg. j. e. veniens. ſm Io. And. j. c. ꝓxi.
ad idem. j. e. accedens. vbi idem no. Io. An, Vin. Ber. Hoſti. &
Io. And. Aut promiſit ſeu vouit cõtinentiam, & tunc valet, ꝓ
feſſio, quo ad obligandum ipſum ꝓfitentem religioni, vt j. c.
9 cõſuluit, ſed quo ad ipſum cõſentientem refert. Aut ipſe con-
ſentiens ꝓfeſſioni alterius, & in ſeculo remanens, eſt iuuenis,
& ſuſpectus, & tunc cõpellitur intrare religionem, & ꝓfiteri,
vt hic in §. ſi autem talis. ſ. eo. c. j. ad fi. ibi cum dicit quod. niſi.
vxor ad religionem tranſierit & c. & c. cum ſis. j. reſpõ. & j. eo.
ad apoſtolicam. t. reſpõ. & c. ſignificauit. vbi hoc tenet Ber. &
c. dudum. Aut nõ eſt iuuenis nec ſuſpectus, ſed ſenex & ma-
turus, & tunc nõ tenetur ꝓfiteri, ſed cõtinentia ꝓmiſſa põt,
in ſeculo & in domo ꝓpria cum filijs & familia remanere, vt,
hic. j. reſpõ. ſ. e. c. j. in fi. ibi cum dicit perpetuò caſtitatem ſer-
uare, & c. ſane. & c. cum ſis. in fin. j. cap. ꝓxi. & cap. ad apoſto
licam. ver. niſi forte. & c. ſignificauit. & hoc ſatis aperte colli-
10 gitur. 77. diſtinct. eps benedictionem. Nec obſtat. j. eod. ve-
niens, vbi vir intrauit, vxore permittente iuuene, & ſuſpecta.
& tamen nõ cogitur intrare, quia ille cõſenſus fuit per fraudẽ
elicitus & per captionem exortus. Sed ſi quæris, quare ergo,
nõ fuit maritus ibidẽ de monaſterio extractus, rõ eſt, quia ob
ſtetit fornicatio mulieris, ſicut clare ex ipſa litera colligitur,
alias licuiſſet ipſum maritum reuocare, vt 33. q. 5. notificaſti.
ita no. Go. in ſum. e. tit. §. nunc videamus. & Hoſt. in ſumma,
e. tit. §. qualiter. ver. ergo ſciendum. & §. vtrum. verſi. ſed nun-
quid ſufficit. & Ber. Tanc. Inn. & Hoſtien. ſ. e. cap. j. & Archi.
33. q. 5. qui vxorem ſuper verbo cõuertatur. & Ioan. in c. alleg.
agathoſa. & Hug. & Laur. & Arch. ibi in glo. adde hanc ſniam.
& expreſſius in gl. adde ſed cõtra. &c. & frater Ioã. in ſummæ.
cõf. ti. de votis. q. 28. & Ray. in ſum. de votis. §. 8. & Hoſt. ſ. e.
cũ ſis. & j. c. chariſſimus. & c. ad apoſtolicam. & j. de eo qui du.
xit in ma. quam polluit per adult. e. c. ex literarum. & Inn. j. e.
ex parte tua. gl. fi. Licet Hu. & Vin. dixerint quòd vxore da li-
centia mariti monaſterium intrante & ꝓfitente, maritus intel
ligitur ꝓfiteri, & amodo cõtrahere nõ põt & ecõuerſo, arg. c.
alle agathoſa. & 28. diſt. quia ſunt culpæ. vbi de hoc & 23. q. 5.
qui vxorem. idem tenet Goſ. in ſum. e. tit. ad fi. §. nunc videa-
mus & in c. alle. ex literarũ. in caſu vbi vir qui permiſit vxorẽ

intrare ſuſpectus eſt, quia tunc omnimodo cõpelletur intrare
& ꝓfiteri. Si nõ eſt ſuſpectus, tunc continentia ꝓmiſſa põt in
ſeculo remanere. ſ. e. c. j. & hoc vxoratus, quorũ ſnia euidenter
reprobat in c. alle. ex literarũ. ſm Hoſt. ibi, ſed ipſi reſpõdent,
quòd ibi nõ dicitur, quòd remanens in ſeculo ingreſſui alteri⁹
cõſenſiſſet. Hoſtien. verò. in c. ſignificauit. diſtinguit, vtrũ cõ-
ſentiens ingreſſui emiſit votũ ſolenne, vel ſimplex, vel nullũ,
ſi ſolenne cogitur intrare religionem, vt j. c. proxi. in fi. ſi ſim
plex vel nullum, nõ cogitur, imò alter extrahetur de monaſte
rio, ſi cõſentiens erat talis qui poterat ius ignorare, vt mulier,
minor, miles, agricultor, nec fuit certificatus, de præiudicio
11 ſuo, & ita fuit ibi, tu verò dic vt prius. †Aut quæris de ſecũdo
membro principali. ſ. vtrum tranſiens ad religionem poſſit in
ea remanere, & tunc dic quòd in caſibus in quibus põt intrare
licitè poterit remanere, in illis verò caſibus, in quibus nõ põt
intrare, & in quibus ingrediens põt per cõiugem reuocari, nõ
põt remanere. Sed hoc vltimum fallit in caſu, vbi ille qui in ſe
culo remanet, poſt ingreſſum illius adulterium cõmittit, quia
eo caſu is qui fidem ſeruauit, põt in religione efficaciter rema
nere. arg. j. c. conſtitutus. cum ibi not. per Hoſt. & hoc expreſ
ſe no. Ber. & Hoſt. in c. veniens. in gl. bene dicit. in prin. vbi &
12 videtur caſus. Si †quæris de tertio principali. ſ. vtrum vno cõ
iugum ad religionem tranſeunte, alter debeat continere, vel
quid iuris, refert, & ad pleniorem doctrinam diſtinctionis ꝓ-
cedentis, ſi quæris vtrum ſi maritus promoueatur. ad ſacros
ordines, vxor ipſius teneatur cõtinere. diſtin. Aut fuit facta vi
ri promotio ipſa neſciente. Aut ſciente & reclamante, & tunc
non tenetur continere, imò ipſum poterit reclamare. 27. q. 2.
agathoſa 43. q. 5. mulier. j. Aut fuit facta ipſa ſciente & cõſen-
tiente, & tunc, aut erat iuris ignara, & nõ certificata de iure, &
tunc nõ obſtante licentia, vel conſenſu, poterit reclamare, &
maritum reuocare. j. c. ſignificauit. 38. diſtinct. placuit, vt hoc
no. Io. & Archi. in c. agathoſa. & 32. diſt. ſeriatim. & Lau. Vinc.
& Ber. & Hoſti. j. c. proxi. & Hoſt. ſ. e. c. j. & j. e. veniens ſuper
verbo exponerent & c. accedens. glo fi. & c. ſignificauit & Ar
chi. 33. q. 5. qui vxorem gl. fin. & frater Io. in ſum. conf. tit. de
voto. q. 40. licet Inn. contra. ſ. e. c. 1. Aut non erat iuris ignara,
vel ſi erat fuit tamen ſuper his certificata, & tunc, aut fit ipſa
ſciente, & conſentiente ordini, ſed nõ voto, imò expreſſè cõ
tradicit, & tunc nõ debet ordinari maritus, & ſi fieret, redde-
retur ſibi, nec in vita, nec poſt mortem cõtinebit. ſ. c. c. j. Si aũt
cõſentit vtriq; ſ. ordini & voto, & ſtatim deneget de voto cõ-
tinentiæ, in vita ordinati habebit cõtinere, ſed poſt mortẽ nõ.
Aut cõſentit expreſsè, vel ſaltem tacet, & tunc nec in vita or-
dinati, nec poſt mortem cõtrahet, quia præſumitur uouiſſe.
32. q. 5. qui uxorem. 32. diſtinct. ſeriatim. ubi no. omnia iſta, ꝑ
Hug. a uer. aut fit ipſa &c. uſq; huc. Et idem per omnia in uxo
re cõuerſi, ita diſtinguit Ge. de Mõte lau. extra de cõſan. & affi
ni. c. unico, in glo. tacitè uel expreſsè. ad fi. in cle. & hoc idẽ ap-
probat ibi Gen. remittens ad id qđ dicit Hug. in c. alleg. ſeria-
tim. Et q; dicunt idem eſſe per omnia in uxore cõuerſi, intelli
ge cõuerſi cum effectu. i. ꝓfeſſi, ſecus in uxore nouitij habitũ
ꝓbationis recipientis, & infra annum exeuntis. j. tit. ꝓxi. ſta-
tuimus. tunc. n. poterit eum petere, ita põt intelligi. j. eo. acce-
dens. ſm unum intellectum, ut no. Ho. ibi in glo. fi. & in ſum.
e. tit. §. ulti. Item qđ dicunt in uxore conuerſi expreſsè cõſen-
tiente conuerſioni, quod nõ põt nec in uita nec in morte con
trahere, intellige ſm Io. qñ mulier certificata fuit, q; ſibi perpe
tuò præiudicabat, alias ſi ſimplex & iuris ignara nõ intende-
bat ſic ſe perpetuò obligare, tenet matrimonium ſm ab ea cõ
tractum. arg. j. e. ueniens & idem in hoc gau. & frater Ioan. ti.
de uotis. q. j. ubi uide, & iſtam diſtinct. intellige, qñ unus ſolus
13 coniugũ uult intrare, uel iam intrauit religionẽ. †Si uerò uter-
que uult intrare, uel intrat tunc refert, aut uterq; intrat de uo-
luntate & cõſenſu mutuò alterius, aut unus puta primus intra
uit de cõſenſu alterius in ſeculo remanentis, & poſtea ille in ſe
culo remanẽs uult intrare altero prius cõuerſo reclamãte. aut
uterq; uult intrare & intrat ſine licẽtia alterius, uel a ſenſu. In
primo caſu dic, q; uterq; licitè põt intrare, nedũ ante conſum
matum matrimonium per carnalẽ copulã. ut ſ. c. ꝓxi. & c. ue-
nũ, ſed ẽt poſt, ut hic, & ſ. e. cũ ſis, & j. e. ad apoſt. iuxta ea quale
& no. j. e. chariſſim⁹, & c. dudũ & 33. q. 7. q; Deo pari, ſed ambo
uellẽt in ſeculo remanẽtes ſe mutuo abiurare & cõtinere, nõ
poſſent ut uĩ, ar. j. e. ex par. tua. ĩ fi. Sed ɔ̃ tenẽt Io. Vin. Ber. Inn.
Ho. & Io. an. ſ. ti. ꝓxi. ueniẽs. ĩ gl. 2. ꝑ Ber. dũmõ faciãt hoc deli
beratè, bono aĩo, & bona ĩtẽtione. nõ aĩo irato, uel ɔ̃moto ut ĩ
c. all. ex pte tua. & hoc ſm H. ibi põt intelligi uerũ, ſi ſint ſenes
& maturi, ſec⁹ ſi ſint iuuenes & ſuſpecti, qa tũc pria opi. põt eſ

ſe vera, & comprobatur hæc ſo.hic.ſ.eo.cum ſis. ſm Ho. ibi.
In ſecundo caſu.ſ.qñ vxor ſine cuius licentia vir intrauit religionem, vult intrare, ſimiliter religionem, & maritus contradicit, tunc Inn.ſ.eo.quidam.in ver.alij tamen dicunt &c.dicit ꝙ ſi mulier non vouit quando vir ingreſſus eſt monaſterium viro inuito, non põt ingredi religionem, & ingreſſam poteſt deducere, arg.c.alleg.ꝙ Deo pari, quia nõ tenuit ingreſſus eius vt no.ſ.e.quidam. ſecus autem ſi in ingreſſu viri vouiſſet, quia tunc ingreſſus eius tenet, & ſic loquitur.c.agathoſa.27.q.2.
Sed Ray.& Vin.diſtinguunt. Aut vir eſt eiectus de monaſterio, & reconciliatus vxori, & tunc non põt vxor intrare religionem, vt in c.quam Deo pari Aut non, & tunc poteſt eo inuito intrare, vt in d.c.agathoſa.& 33. qõ.5.qui vxorem.& hoc ipſe Ray.no.in ſum.tit.de votis.§.item alter coniugum. ver. item circa. Idem videtur tenere Archi. 33.q.5.mulier. glo. fi. vbi recitat vtranq; opi.ſ.Inno.& Ray idem Pe.ſuper 4.ſenteñ. diſtin.27. & Hoſt. in ſumm.eo.tit.§.& v rum.ver.ſed nũquid vxor illius. & frater Io.in ſum.conſ.tit.de votis.q.53. & hanc diſtin. Ray.credo veriorem in primo membro diſtin.Inn.ſ.in caſu vbi mulier non vouit qñ vir ingreſſus eſt monaſterium, & illud membrum diſtingue ſm iſtam, diſt.& tunc credo, ꝙ habebis veritatem. In tertio caſu.ſ.qñ vterq; non petita licentia ab altero intrat monaſterium, & tunc neuter poterit alterũ repetere, quia neuter poteſt dicere ſe ab altero ſpoliatum, & vterq; intrando renuntiat iuri quod habebat in reliquo, & iuri exigendi debitum, vnde votum vtriuſq; tenuit, & quo ad exigendum, & quo ad reddendum debitum. vt hoc no. gloſſ. Guil. ſuper ſum.Ray.tit.de votis.§.12.& idem frater Ioan.in ſum.confeſ.tit.de votis.q.56.& Aſten.lib.8.tit.bono ſacra.arti.2.ver.quid ſi vterq;. Dicit etiam gl.Guil. in d.§.12.ꝙ ſi vterque coniugum credens alterum mortuum eſſe, intret monaſterium comperta veritate, poteſt alter exire, & alterum repetere, & eſt ratio, quia neuter intrando voluit fieri monachus, niſi alter mortuus eſſet.argum.34.q.j.c.j.Idem Hug.in c.agathoſa.27.q.2.Sed Inn.ſ.eo.quidam.circa medium glo.ſuę.ver. idem eſt & ſi ambo.&c.contra in hoc, dicens, ꝙ ſi ambo coniuges ſiue ignorantes ſiue ſciẽtes alterum viuere, ingreſſi ſunt monaſterium, ꝙ amborum votum videtur ratificatum & ſolennizatur per profeſsionem & ingreſſum vltimo ingredientis, quod vr ſecurius, vt innuit Aſten.vbi.ſ. †Itẽ no. ſm Th.ꝙ
14 coniugata ante carnalem copulam non poteſt tranſire ad heremum, vel etiam ad recluſorium, niſi obliget, ſed ad obſeruantiam regularem, & ſolẽniter renuntiet, ſeculo, & omni ꝓprietati, ita quod teneatur ad illa tria vſitata quæ ſunt in qualibet, religione.ſ.ad continentiam, & ad renuntiationem propriorũ & ad obedientiam, & in hoc concordat Rayn.in ſum.titu. de voto.§.8.item vxoris, ver.item ꝙ ipſa. & recitat frater Io. in ſum.conf.tit.de votis.q.59.idem videtur tenere Ber.j.eod.ex parte tua.glo.vlti.hoc idem credit.G.j.de exceſ.præl.c.vnico. glo.penul.verſic.credo tamen ꝙ talis.&c.li.6. ſed contrarium videtur tenere ibi in fine, verſi.ego credo & pro quo nota. 27. q.j.de viduis.& per Guil.j.de voto.c.vnico.li.6.glo.antepenul. Sed Inno.j.eo.ex parte tua.glo.fi.dicit ꝙ in hoc caſu non ſufficit quòd continentiam promittat in domo, & habitum aſſumat, immo cogenda eſt profeſsionem facere alicui de religionibus approbatis, quod credo verius per no.per Hoſt.j.eo.ex parte tua. in fi.ſuper verbo in domo propria.licet Hug. 27.q. 2.diſpenſatam, dicat quòd poteſt tranſire ad heremum, vel recluſorium inuito viro, dum tamen votum emittat continentiæ, quia ibi eſt arctior religio, ꝗ in eccleſia regulari. ſm eum, de hoc per Aſten.in d.arti.2.q.quid ſi tranſeat, vbi plures qõnes ponit de iſta materia.

1 *Religionem ingreſſus cauſa probationis poſt coniug's mortem continere non tenetur.*
2 *Religionem profeſſus an coniuge mortua continere teneatur. 4. 6.& 8.*
3 *Ordinatus vtitur matrimonio contracto in eccleſia Orientali.*
5 *Pœnitentiam agere quilibet compellendus.*
7 *Copula mediante, vir & vxor vnum corpus efficiuntur.*

PLacet. Si quæris vtrum & qualiter & quando alter coniugum ordinatus, vel religionem ingreſſus, teneatur & debeat & poſt mortem
1 alterius continere.diſt.quia aut quæris de ordinato ad minores ordines, vel ingreſſo religionẽ cã ꝓbationis, & exiſtẽte j.annũ ꝓbationis, & talis nõ tenetur poſt mortẽ coniugis continere. Nã & ſi cõiugatus nõ eſſet, nõ teneretur cõtinere; primum probatur.ſ.de cle.coniu.c.j.2.& 3. ſm probatur. ſ. tit.proxi.ſuper eo.& c.ſtatuimus.& no.Inn.ſ.e. conſuluit. ad fi.ver.ſecus aũt.& Hoſt.& Io.An.poſt eũ.ad idem.j.eo. accedens, ſi intelligas ibi quòd vir aſſumpſit habitum probationis & j.annum exuit, ſm Hoſt.& Io.An.ibi, & ſatis probat vtrũ
2 que j.de voto.c.vno.li.6.†Aut de ordinato ad ſacros ordines, vel de ingreſſo & profeſſo religionem, & intelligo a ſede apoſtolica approbatam & tunc, aut eſt ordinatus vel religionẽ ingreſſus vel profeſſus de voluntate & conſenſu libero alterius coniugis ſuper hoc legitimè certificati, vt plenius, dixi.ſ.eo. vxoratus.& tunc nulli dubium quòd tã in vita alterius, quam in morte continere tenetur. vt 32.di.ſeriatim.33.q.5.qđ Deo pari.ſ.e.c.j.in fi.a contra.ſenſu.& c.ex parte.& ca.conſuluit. Aut eſt ordinatus vel ingreſſus altero ignorante, vel inuito, vel ad hoc coacto metu cadente in conſtantem virum, quæ paria reputantur, argum.eorum quæ lega.& no.33.q.5. notificaſti, & tunc aut ipſo poſtea ratificante, & comprobante ordinationem vel profeſsionem, iſto adhuc in religione exiſtẽte, & tũc perinde eſt ac ſi ab initio ordinationi vel profeſsioni conſenſiſſet.ſ.eo.ex parte abbatis.& c.cõſuluit.& j.e.dudum.& no. Ber.Inn.& Ho.ſ.e.quidam intrauit.per hoc.9.q.2.c. Lugdunenſis.ſ.de tranſa.c.2.quod me.cauſa perlatum.& hoc no. Inn. ſ.e.quidam.in fi.ver.niſi poſtea &c.& dixi.ſ.e. vxoratus. idẽ frater Io.de votis.q.j.in fi. Aut eo non ratificante, nec approbante & tunc, aut quæris de ordinato ad ſacros ordines inuita vel ignorante vxore, & tunc talis licet ſit reddendus vxori, ipſa tñ mortua non põt cum alia contrahere, quia matrimonium quod eſt de iure naturali, non impedit quenque ordina-
3 ri ad ſacros ordines.†imo poteſt ordinatus vti matrimonio, contracto, ſicut facit eccleſia Orientalis.31.di. Nicena. 32. di. ſi quis eorum.& etiam contrahere poſſet niſi conſtitutiones, eccleſiæ hoc prohiberent.ſ.de cle.coniu.c.j.2.& 3.Et hoc ergo apparet quod ſula conſtitutio impedit, quod ordinatus nõ contrahat, ceſſante ergo impedimento.i.mortua vxore ſeruet conſtitutionem, quę eſt ordinatus in ſacro ordine ſi cõtrahat, quod non tenet matrimonium.84.diſt.cũ in præterito. quod dic, vt plene no.ſ.de cle.coniu.c.cum olim. ſm Inn.& Ho. & Io.An.hic, idem frater Io.in ſum.conf.ti.de vo.q.53.licet Gofr.in hoc contra ſ.e.ti.quidam intrauit.vbi & Ho.vr approba
4 re hanc opi.Inn.†Aut quæris de intrante religionem, & profitente in ea & tunc, aut alter coniugum profitetur in eo caſu, in quo põt profiteri altero ignorante vel inuito, & abſq; illius licentia vel conſenſu, vt quia matri.nondum eſt carnali copula conſummatũ.ſ.e.verum.& c.ex publico.vel quia ꝓfitetur poſt ſniam diuortij propter adulteriũ ab altero cõiuge commiſſũ latã.35.q.6.multorũ.33.q.2.ſeculares.& j.e.c.vlti.& ſimilia.ꝙ dic vt dixi.ſ.e. vxoratus.& tũc dic qđ tenet ꝓfeſſio, & tenet continere vt ibi dixi, pro hoc.j.e.conſtitutus.Aut ꝓfitetur in eo caſu in quo nõ põt profiteri altero cõiuge ignorãte, vel inuito, & tũc, aut poſt mortẽ ſui coniugis ſtetit in religione, & ꝑ momentũ, & tunc ratificat priorẽ ingreſſum, & votũ eius ſit ſolenne, & ſi ignorauit mortẽ vxoris.arg.ſ.quod met.cau.c.perlatum.vt no.Inn.ſ.e.quidã.circa medium verſi.& hac eadem rõne.&c.& Ho.ibi ſuper verbo non exigere ſalua tñ diſt.quã ponit Inno.j.de eo.qui duxit in matri.c.j. ſm eum, idem tenet frater Io.in ſum.conf.ti.de votis.q.50.in fi.idẽ Inn.ſ.eo. conſuluit.licet in fi.videatur ſub forte tenere contrariũ, & in caſu vbi intrauit inuita vxore, & ea mortua ibi mãſit hoc ignorans, & hoc poſſit dici verũ ſm Io.An.ibi cũ mulier cõtradixit primum tñ diſsimulat vel conſentit, & non vouet, plus.n. eſt expreſſe contradicere &c.j.de bap.maiores.de ſimo. ſicut. tuis. Aut poſt mortẽ coniugis nõ ſtetit aliquo momẽto in religione, imo forte in vita ipſius iã exiuit, & tunc, aut q̃ris nũqd, talis teneatur & debeat monaſteriũ qđ exuerat reintrare. aut nunquid teneatur & debeat ſaltẽ in ſeculo remanẽs cõtinere. aut nunquid ſi ſecundo cõtraxerit matrimoniũ ipſũ matrimoniũ teneat de iure. In primo caſu refert, aut q̃ris nũquid cẽat, ab eccleſia cõpelli, vt ad monaſteriũ redeat, & dic ꝙ nõ, vt hic, in fi.vbi hic no.Ber.& Ho.& ſ.e.qdã intrauit vbi hoc no. Ber. & Ho.in gl.2.quinimo repetet bona ſua a monaſterio, vt no.
5 Io.& Arch.17.q.2.c.vlt.& ibi vide.Idẽ Ray.& Io.27.q.2.agathoſa.gl.vlt.Sed ꝗ ſi peccat vt ſtatim ſequitur, quare nõ cõpellitur redire, cũ qlibet poſſit cõpelli ad pñiam, & deſiſtere a peccato. Ad hoc rñdet Arch.in c.alle.agathoſa.gl.pen. dicens, ſm Hug.ꝙ cõpelli põt & peccat mortaliter ſi nõ redit. ꝙ ergo dẽ nõ eſt cogẽdus inuitus, ĩtelligẽdũ ẽ ad petitionẽ illorũ ad quos intrauit, quib.ſe ſubijcere nõ potuit, epſ tñ ex officio ſuo põt eum compellere reuerti ad monaſteriũ, nã quãtum in eo fuit obligauit ſe ad perpetuo remanendũ, & viuendũ in religione,

quando

quando fecit profeſſionem, cum ergo mortua vxore ſublatũ
ſit impedimentum quod impediebat voti executionem, fieri
debet quod impediebatur, & huic rationi innititur Hug. vt ipſe
6 dicit, & hoc poteſt probabiliter ſuſtineri.† Aut quæritur nun
quid talis peccat mortaliter ſi non perficit quod vouit, ex quo
impedimentum ceſſauit, & dic quod ſic. 17. q. 2. nos nouimus,
vt no. Ber. ſ. eo. quidam intrauit. glo. 2. & idem. Tan. & Hoſti.
ibi idem no. hic, & ipſe Hoſti. j. eo. accedens. in fi. idem no. Io.
27. q. j. nuptiarum. in glo. hic habes &c. In ſecundo caſu dic, quod
debet & tenetur continere, nam non exigere debitum ab vxo
re, & continere poſt mortem vxoris, erat in poteſtate ſua, &
ad hoc ſe obligat per talem profeſſionem ignorante vel inui-
ta vxore factam, vt hic, ibi ideo quantum ad ipſam &c. & ſ. e.
quidam. & c. ex parte & Hoſt. tenet hoc hic ſuper verbo inui-
tam. & ibi idem glo. in c. alle. nuptiarum. glo. hic habes. & in c.
alle. agathoſa. glo. vlti. Vnde hoc dicit hic, quod ideo non po-
tuit hic ſuſceptio habitus ſolennizare votum vxo. quia cõſen
7 ſus mariti qui abſens erat non habuit † nam quantum ad hoc
conſiderandus eſt conſenſus corporis vniti per carnis copulã,
per quam vir & vxor efficiuntur vnum corpus. j. ca. proxim.
Quantum autem ad continentiam ſeruandam a perſona vouẽ
te ſine conſortis ſui præiudicio, & votum nudum emittendũ,
conſideratur dimidium corporis ſic vniti, inde eſt quod caſtitatẽ
quam alter coniugum ſeruare promiſit, ſeruare debet quantũ
in eo eſt, vt ſequitur & probatur, ſ. eodem. quidam. ſecundum Hoſt.
Ho. idem no. in ſum. e. tit. §. qualiter ver. ſi verò vxor. vbi di-
cit quod quantum ad hoc vt non exigat debitum, nec ad ſecunda
vota tranſeat, inſpicitur dimidium corporis vniti, tanquã vnũ
ſed quantum ad hoc vt cogatur in religione remanere, ſiue re
8 dire, inſpicitur conſenſus corporis vniti per carnis copulam,
vt j. c. proxi. ſecundum eum ibi. † In tertio caſu, quòd licet debeat cõ
tinere, & quòd non poſsit, nec debeat contrahere ſi tamẽ cõ-
traxerit contractus tenet, vt no. Ho. hic, & Ber. & Ho. ſ. e. qui
dam. & Io. in c. alle. nuptiarum. & c. agathoſa. in gloſſis alle. non
tamen poteſt ab iſta ſecunda debitum exigere, ſicut nec a pri-
ma ſecundum Ray. Hug. & Archi. in c. nuptiarum in glo. antepenul.
Immo peccat ſecundo contrahendo, & debet agere pœniten-
tiam de ſimplicis voti fractione, & tenebit matrimonium. j.
qui clerici vel vo. c. rurſus. licet Io. dicat quod poſsit ab iſta ſe-
cunda debitum exigere, & male, vt credo & no. frater Ioan. in
ſumma conf. tit. de votis. q. 50. ſed quid iuris &c. licet Innoc.
ibi in fi. magnæ glo. ſuæ aliter dicere videatur. Et vide Hoſt. ſ.
eo. ex parte. glo. 1. vbi dicit quod vbi votum viri validum eſt in
ſe, vt quia conſenſum vxo. licet iuuenis & ſuſpectæ habuit vt
ibi fuit, ceſſante ſuſpitione ipſius vxoris per mortem eiuſdem
quæ ſuſpitio ſola efficaciam voti impediebat, compellitur vir
redire ad monaſterium, etiam ſi de facto contraxerit cum ſe-
cunda, vt ibi, & ſ. eo. conſuluit. Vbi verò votum in ſe validum
non eſt, vt quando conſenſum coniugis nõ habet ingrediens,
tunc ſublato de medio coniuge qui non conſenſerit, de mona
ſterio egrediens non cogitur reintrare, vt hic, & ſ. eod. quidẽ.
Et eſt ratio diuerſitatis, quia in primo caſu ſubſtantia voti eſt
obligatoria, & ſi eius effectus impediatur ex cauſa extra votũ
conſiderata. in ſecundo verò caſu, votum non obligat vſque-
quaq; ſecundum Gof. & Hoſt. & Io. An. ibi, & idem ſentiunt Tancr.
Phi. & Ber. ibi, & frater Ioan. in q. 50. iam alle. idem Archi. 35.
q. 5. notificaſti. in glo. adde hanc decretalem intelligo &c. & vi
de eum in glo. præcedenti ibi.

1 *Creditor aſſerens inſtrumẽtum debiti amiſſum citra debitoris ſub*
tractionem, tria probare habet.
2 *Creditor aſſerens debiti inſtrumentum amiſſum, debitoris ſubtra*
ctione quid probare habet.

DVdum. Si quæris amiſſo inſtrumento, quid
amittens probare debeat, quod ſuffi-
cere debeat ad intentum, diſtin. Aut quis aſſerit ſe
amiſiſſe inſtrumentum citra dolum, & ſubtractionẽ
1 aduerſarij, aut per dolum, vel ſubtractionem aduerſarij. † In
primo caſu non ſufficit, amittenti probare tenorem inſtru-
menti amiſsi, imo neceſſe eſt quòd probet tria. ſ. tenorem
& amiſsionem. C. de teſti. l. teſtium. de fide inſtrum. l. ſicut ini
quum. & tertium quòd erat in prima figura non eſt vitiatum,
non cancellatum, non deletum, non abolitum. Inde eſt quòd
per exemplum non probatur tenor exemplaris, ſiue origina-
lis inſtrumenti. C. de eden. in auth. & conſequenter, niſi fuiſſet
ſolennitate debita adhibita publicatũ. C. de teſta. publicati. Nõ
ergo ſufficit per teſtes probare tenorẽ ſolũ, quia poſſet aliquod vi
tium eſſe in inſtrumẽto, vñ ſi hoc poſſet fieri, ſemper ſupprime-
retur ipſum inſtrumentũ ne appareret vitiũ, & tenor ipſius per
teſtes probaretur. Amiſsionẽ aũt probabit medio iuramẽto,
ar. ſ. de procu. ex inſinuatione. C. de reb. cre l. in bonæ fidei &
in eo quod no. j. de homi. ſignificaſti. C. de fi. inſtr. l. fi. vbi eſt
hoc expreſſum, & continetur ibi forma qualiter hoc iuramẽ-
2 tum præſtari debet. † In ſecundo caſu. ſ. quando quis aſſerit ſe ami-
ſiſſe per dolũ ſeu ſubtractionẽ aduerſarij, tunc ſi probare poſſet
per teſtes quòd ſibi inſtrumentũ aduerſarius ſubtraxiſſet, hoc
ipſo dẽt obtinere, vt C. de proba. l. ſi de poſſeſsione ſeruitutis,
Sed quid prodeſt probare amiſsionẽ cum neceſſe habeam pro
bare & tenorem, reſpondeo, quia nec aliter admittor ad teno
ris probationem, ſed & per duos teſtes potero probare teno
rem, arg. C. de teſti. l. teſtium. ff. de teſti. l. vbi numerus. ſecundum
Hoſtienſ. hic.

1 *Vxor ob occultam fornicationem non dimittenda.*
2 *Vxor adultera, ſine Dei iudicio non dimittenda.*
3 *Vxor adultera, non emendata non reconcilianda.*
4 *Vxor adultera emendata, reconcilianda.*
5. *Iniuriam facilius remittit Deus, quam homo.*

MVlier. Si quæris vtrum & quando maritus vxorem
adulterantẽ reconciliare teneatur, diſtin
1 gue † aut vxoris fornicatio eſt occulta, quæ probari
nõ põt, & propter talem fornicationem non põt eã
dimittere, quod ſi fecerit tenetur eã reconciliare. 2. q. j. nos in
quemquã. j. de diuortijs porro, quia idem iuris debet eſſe de
eo, quod non non eſt, & de eo quod non põt probari. ff. de te
ſta. tu. l. duo ſunt Titij, ſeu de eo quod non apparet. ff. de cõtra
2 hen. emp. & ven. l. in lege. † Aut fornicatio eſt manifeſta, & tũc,
aut ipſam dimiſit abſq; iudicio eccleſiæ, & tunc idem. j. de di-
uor. porro. & c. quanto & c. de illa. j. reſponſ. quod dic vt ibi, fal
3 lit in fornicatione carnali notoria, vt no. Ber. hic in gl. 2. † Aut
eam dimiſit iudicio eccleſiæ & tunc, aut non eſt emendata de
crimine, & tunc non teneatur eam recipere, imo nec debet eã
retinere ne videatur correctionem negligere, & peccato con
ſentire vt 32. q. 1. c. j. & ſ. de ieiūr. quemadmodum. §. vlti. ibi
cum ſcriptura &c. vbi etiam de hoc dixi. j. de adult. ſi vir ſciẽs
28. q. j. c. non ſolũ. & c. ſi infideles. Aut eſt de crimine emenda
ta, & tunc, aut maritus ſimiliter fornicationem cõmiſit, & tũc
fit compenſatio delicti ad delictum, & tenetur eam recipere,
j. de diuor. ex literis. de adulte. c. pen. & vlti. Aut non commi-
ſit & tunc, aut quæritur de fornicatione carnali, & tunc non te
netur eam recipere niſi velit. vt ſ. e. tit. gaudemus. & c. alle. ex
literis. in fi. & no. Ber. in c. alle. ſi vir ſciens. & etiam Hoſt. Aut
de fornicatione ſpirituali, & tunc, aut maritus ingreditur, vel
vult ingredi religionem, & tunc non tenetur nec compellitur
4 eam recipere, vt hic, & in d. c. de illa. in fi. † Aut non vult ingre
di religionem, & tunc compellitur eam reconciliare, vt hic a
contrario ſenſu. Et quod dictum eſt in vxore fornicante, idẽ
intelligas in marito fornificante vt hic, vnde dicit hic Hoſti.
quod ad hoc vt coniunx innocens reconciliationem alterius,
coniugis fornicantis ſpiritualiter poſsit euitare, requiruntur
duo, primum quòd ſnia diuortij lata ſit, ſecundum quòd reli-
gionem intret vt hic, igitur ſi alterum deficiat ipſum reconci
liabit, velit nolit vt j. de diuor. quanto. & e. gaudemus. & quæ
eſt rõ, quare in fornicatione carnali non compellitur maritus,
recipere vxorem etiam emendatam, ſed in ſpirituali compel
5 litur, vide hic per Ber. & Hoſt. † Item eſt alia ratio ſecundum Hoſtiẽ.
quia in ſpirituali infertur iniuria principaliter Deo, qui de faci
li ſuã remittit iniuriam, nouimus. n. quod delinquentes qui corri-
guntur ſuſcipit Deus, in auth. vt non luxurientur cõtra natu-
ram. circa principiũ. col. 6. In carnali verò fit principaliter iniu
ria homini. ſ. marito, vñ & talis lectũ viri dr maculare, & vxo
rem adeo coinquinat, vt iã non ſit viro licita ſed adultera 32.
q. j. in coniugio. Homo aũt non ita de facili remittit illatã ſibi
iniuriã, ſicut Deus, & multo minus maritus quam magis de talib.
indignatur. 32. q. 6. indignẽt. Nec. n. ſoli Atrides vxores ſuas
amãt. ff. de adult. l. ſi vxor. §. j. ſecundum H. & in quib. differt fornica-
tio carna. a ſpũali, vi. per Io. an. hic, & dicam in c. all. quanto. di. 1.

¶ De conuerſione infidelium. Rubrica.

1 *Filius doli capax, vbi ali debeat ſuo iudicio relinquendum.*
2 *Spurium a matre alendus.*
3 *Filius apud parentes alendus.*
4 *Filius non alendus apud parentem ſuſpectum,*
5 *Filius non alendus apud parentem leproſum.*
6 *Filius trienuio minor, a matre alendus.*
7 *Filius altero parentum mortuo, apud ſuperſtitem alendus.*
8 *Filius vtroque parentum mortuo, apud quem alendus.*

EX literis. Si quæris apud quem parentum,
vtrum apud patrem, vel apud
matrem filius vel filia debeant manere, diſtingue.
1 † Aut eſt ſeptennis, ſiue doli capax, & tunc ſuo iudi
cio eſt relinquendus, vt j. de delictis pub. c. j. Nam
in talibus locum habet illud dictum euangelij Ioan. 9. c. & di-
ctum Auguſtini. ætatem habet de ſe loquatur, de con. diſtin. 3.
cum pro paruulis. & argu. ff. de adminiſtra. tuto. l. j. nam nec ta
les coguntur baptizari. j. de Iudæis ſicut Iudæi. 45. di. de Iudæ
is. 23. q. 5. ad fidem. ſm Hoſt. hic in glo. hoc ideo. Aut eſt mi-
2 nor ſeptimo, & per conſequens non doli capax & tunc, † aut
eſt vulgo quæſitus, & tunc debet manere apud matrem, quia
illa eſt certa. ff. de in ius vo. l. quia ſemper. & hoc ſatis patet. ſ.
de præſum. cap. afferte. vbi illæ meretrices infantes ſuos vul-
go quæſitos penes ſe habebant, & non patres, & merito, quia
cui pater eſt populus, non habet ille patrem, vnde & talem ip
ſa mater alere debet. vt ff. de li. agno. l. j. circa prin. ibi ergo, &
mater &c. Aut non eſt vulgo quæſitus, & tunc aut ambo pa-
3 rentes viuunt, aut alter tm̃, aut nullus. † Si ambo, tunc aut parẽ-
tes ſimul cohabitant, & tunc debet manere apud eos, ſimul,
quis. n. dicit lex ferat liberos à parentibus à fratribus ſorores,
a viris coniuges ſegregari. C. communia vtriuſq; iudi. l. poſſeſ
ſionum de agri. & cenſi. l. diffinimus. §. illud. li. 10. cum cor. ibi
4 alle. † Aut non cohabitant ſimul, ſed ſeparatim propter adulte
rium carnale, vel ſpirituale commiſſum per alterum, vel quia
non ſunt coniuges, ſed concubinarij, & tunc aut eſt veriſimi-
lis ſuſpitio contra alterum ipſorum, q̃ inſidietur vitæ ipſius
pueri, ſiue vitæ corporis, ſiue vitæ animæ, quæ pretioſior eſt.
1. q. j. præcipimus. C. de ſacroſ. ecc. l. ſancimus. la prima, & tũc
non apud illum, ſed apud alterum non ſuſceptum manere de
bet. ff. de ven. inſpi. l. j. §. apud eum, & hic, vbi propter ſuſpitio
nem matris Iudeæ filius eſt apud patrem educandus. & hoc di
cit Ber. hic in gl. j. in fi. ibi no. q̃ filius condicionem patris, vel
matris conuerſi ad fidem ſequi debet, 28. q. j. Iudæi. Cum quo
concor. Inno. Hoſt. Abb. & Io. An. dicentes q̃ ſi mater conuer
ſa eſſet, illi & non patri iudæo aſsignaretur puer & baptizare-
tur, ſumma. n. eſt ratio quæ pro religione Chriſtiana facit. ff. d'
religio. & ſump. fun. l. ſunt perſonæ, licet. n. ſm Hoſt. rõ patriç
ptãtis faciat pro patre, iudæo, qua finaliter fatetur etiam patrẽ
iudæum habere in filium, cum in noſtra ptãte ſint qui ex iu-
ſtis nuptijs procreati ſunt, inſti. de patria pote. in princ. Iudæi
verò iuſtas nuptias habent quod dic. j. de diuor. gaudemus.
Pro matre tamen faciunt plures rationes. Prima, quia pater na
quam eſt. ff. de libe. exhi. l. 3. §. antepenul. Secunda, quia pater in
ſidiatur vitæ corporali & ſpirituali ipſius. Tertia, quia in hoc,
caſu debet mulier reputari vir a virtute. 33. q. 7. quod propo-
ſuiſti. §. ſed illud Ambroſij. habeat ergo priuilegium viri, & vir
ipſum amittat. arg. 1 1. q. 3. priuilegium. Quarta, quia pater dat
diuorti. cauſam, vt hic dicitur de matre. Quinta fauor fidei in
hoc præcipuus, vnde Gregorius potuiſſet hic iſtam materiã,
breuius expedire dicendo & plenius, ſi quis duorum coniugũ
ad fidem conuerſus fuerit in infidelitate altero remanente, li-
beri infantes conuerſo adiudicentur, doli verò capaces ſuo iu
dicio relinquantur, & ſic tenendum eſt ſm Hoſt. & Ioan. An.
vnde ſecundum eos, ſiue filius ſit maior, ſiue minor triennio,
ſemper conuerſo ad fidem eſt reſtituendus, dummodo nõ ſit
ſeptennis, ſeu doli capax, aut non eſt ſuſpitio contra aliquem
5 ipſorum, q̃ inſidietur vitæ ipſius, & tunc † aut alter eorum eſt
leproſus, & tunc apud ſanum debet morari, nec inficietur, cũ
ſit morbus contagioſus ſm Goff. & Hoſt. in ſummis ſuis, tit.
de coniug. lepro. in fi. idem Aſten. li. 8. titu. de bono fidei arti.
3. q quid de filijs leproſum. de hoc etiam per Hoſti. in ſumma
hoc titu. §. qualiter conuerti. ver. quid iuris de prole. & idẽ cre
do eadem ratione, de quolibet alio morbo contagioſo. argu-
men. j. de ſtatu mo. c. vlti. §. epiſcopi etiam. in fi. ibi quin eorũ
6 morbidam. &c. & de ecc. edi. c. a. Aut non, & tunc aut parentes
ſunt coniuges, aut non. † Si ſunt coniuges, tunc de iure. C. filius
minor triennio apud matrem debet ali, maior verò triennio,
apud patrem. C de patria po. l. nec filium. C. de infantibus. ex
po. l. a. & j. de infantibus expo. c. vnico, & no. hic Ber. in gl. pe-
nul. & idem Spec. titu. qui filij ſint legi. verſicu. & no. q̃ vnde
verſus. Mater alit filium triennio trino minorem, maiorẽ tri-
no paſcere patris erit. Hodie verò diſtinguit vtrum pater præ
ſtitit cauſam diuortij, & tunc ali debent apud matrem, quæ
non peruenit ad ſecundas nuptias. Aut ipſa mater cauſam præ
ſtitit, & tunc ali debent apud patrem vt C. de diuor. facto in
auth. pater quæ eſt in auth. vt liceat matri & auiæ. §. illud quo-
que. colla. 9 prout no. Ber. hic in glo. no. q̃ in fi. & Hoſt. poſt eũ
& Aſten. li. 8. tit. de filijs arti. 3. Quæ vlti. diſt. põt eſſe vera, q̃ñ
apparet quis eorum cãm præſtitit diuotio, alias ſi non apparet
tunc poſſunt habere locum iura. C. inter minorem & maiorẽ
triennio diſtinguentia. Si non ſunt coniuges, ſed concubina-
rij, tunc tene diſtinctionem iurium. C. dummodo non ſit ali
quis parentum religioſus. tunc. n. non adud ipſum in deteſta-
tionem religionis, & cum nihil habeat, j. de ſtatu monachor.
cum ad monaſterium. §. fin. ſed apud alterum ali & manere de
beret. Et præmiſſa intellige q̃ñ ambo parentes viuunt. † Si ve-
rò alter tm̃, tunc apud illum ſuperſtitem, dummodo non ſit ſu
ſpectus de inſidiando vitæ corporis, vel animæ ipſius manere
debet, per l. alleg. poſſeſsionum, & quia non eſt amor qui vin-
cat paternum. C. de cura. fu. l. vlti. in prin. alias eſt in textu illo
maternum. Si verò eſſet ſuſpectus, tunc debet manere, apud
illum, de quo defunctus parens ordinauerit, vt in §. alle. apud,
eum, vbi habes, q̃ ille infans de cuius vita mater ſuperſtes eſt
ſuſpecta, debet manere apud illum de quo pater defunctus or
dinauit, ſi autem temere ordinauit, tunc iudex cauſa cognita ſu-
8 per hoc prouidebit, vt in §. ibi, ſed ſi autem parens nihil. † Se-
quitur q̃ñ ambo parentes ſunt mortui, & tunc dic. vt Ber. hic
in gl. no. q̃ mortuo. Et ſi velis ſcire q parentes liberos alere te
neantur, vide per Ber. & Hoſt. j. de eo qui duxit in matrimo-
nium, quam pol. per adul. c. cum haberet. & per Hoſti. in ſum.
tit. de infantibus. expoſ. §. qui parentes. & §. præceden. Et no.
ſm Hoſt. hic, q̃ regulariter pater tenetur alere filium. ff. de li.
agnoſcen. l. ſi quis a lib. in princi. C. de alendis liberis a paren. l.
3. & fi. Sed hoc fallit in caſibus. Primo, in minore triennio vi
uente matre & ſuperſtite, vt hic. & C. de patria po. l. pen. Secũ
do, ſi filius habet artem, aut aliud vnde viuat. ff. de liberis agn.
l. ſi quis ali. §. ſed ſi filius. & §. alimenta. Tertio, vbi pater inops
eſt, & mater diues. ff. de liber. agnoſ. l. pen. in auth. vt liceat ma
tri & auiæ. §. illud colla. 9, Quarto, vbi patrem detulit vel accu
ſauit, vt in d. l. ſi quis ali. §. item iudex. Quinto ſi contra patrẽ
cauſam ingratitudinis commiſit. C. de alen. liberis a parentib.
l. ſi patrem. de epiſcopis & cleri. in authen. ſi captiui. Cauſæ aũt
ingratitudinis determinantur & numerantur in authen. vt cũ
de appel. cog. §. cauſas. col. 7. Sexto, in liberis natis ex inceſtuo
ſo coitu, quod dic. j. de eo qui duxit in matrimonium. c. cum
haberet. in fi. ſm Ho. hic & Io. An. ibi & de quibus Ber. ibi po
nit quatuor caſus. Sed quod dicit de iſto ſexto caſu, intellige
verum de iure ciuili, ſecus verò de iure canonico, vt ibi nota.
Ber. in glo. fi. in fine. & Hoſt. poſt eum, & vide quod dicam. j.
de iudæis, c. ſicut iudæi.

¶ De voto & voti redemptione. Rubrica.

1 *Votum diuiſio.*
2 *Votum quodlibet Papa commutat dummodo ſit voluntarium.*
3 *Vota quæ ab epiſcopo commutari poſſint.*
4 *Vota prælatus non commutat.*
5 *Vota neceſſitatis a nullo commutenda.*
6 *Votum omne cum religionis ingreſſu commutatur.*

DE peregrinationis. Si quæris vtrũ
&. qualiter, &
1 per quem vota poſſunt redimi vel commutari, &
pro eis diſpenſari, diſtingue quia. † Quædam ſunt
vota voluntatis, & quædam alia neceſsitatis. Vo-
tum voluntatis dicitur illud quod quis ab initio voluntariè e-
mittit, & ad quod quis ante votum non tenebatur, ſed poſt
votum aſtringitur, ſicut eſt votum continentiæ, abſtinentiæ,
peregrinationis, & idem in omnibus illis quæ ante emiſsionẽ
voti poſſunt fieri, vel non fieri, ſm Ray. hoc tit. §. 3. & Goff.
hoc ti. §. votorum. & Hoſt. hoc tit. §. quod ſunt ſpecies. & de
his dicitur in Pſalmo, vouete & reddite Deo, glo. j. ſi vouetis
reddite Deo, vt ſit primum ad conſilium, ſecundum ad impe-
rium referatur infra eodem magnæ. §. primo. Votum neceſsi-
tatis dicitur illud, q̃ quis emittit & promittit in baptiſmo. vt
abrenuntiare Sathanæ, & pompis eius, tenere fidem, ſeruare
decalogum, & alia ſine quibus fides non eſt, de con. diſ. 4. c. pri
ma. j. q. 1. c. ſi qui. §. ecce cum honoris. Vnde cũ hõ peccat poſt
baptiſmũ dupliciter reus ẽ, & quia peccat in eo q̃ committit,
& quia votum p̃uaricatur, non tñ tanq̃ pro duob. mortalibus
pnĩa indicitur, ſed tanq̃ pro vnu circũſtantia trãſgreſsionis ag
grauato. Aut ergo q̃ritur de voto voluntatis cõmutãdo, vel re
dimẽdo, & tũc, aut q̃ris de Papa, aut de epĩs, ſeu diœceſanis, aut
2 de alijs ĩferiorib. p̃latis. † Si de Papa tũc dic, q̃ authoritate illi'
põt quodlibet votũ volũtariũ ꝯmutari, vel redimi, & votũ trãſ
mariſtum

marinum quod ad poteſtatem ipſius ſolius noſcitur pertine-
re, vt j. eo. ex multa. j. reſponſo. in fi. & quod de mãdato ipſius
ſolius remittitur, vel differtur vel redimitur, & ipſe de hoc in
terpretatur j. eo. c. proxi. & c. non eſt. & quatuor. c. ſequentib.
& c. fi. vt no. Hoſt. hic, & in ſumma eo. tit. §. qualiter. ver. quã-
uis. & ver. fi. & idem putat in voto crucis cuiuſlibet, quia ad
ipſum pertinet de talibus iudicare, vt ipſe not. in d. §. fi. Sed de
talibus votis voluntarijs excipitur votum continentiæ, quod
nec redemptionem nec ponderationem ſeu compenſationẽ
recipit ſecundum quoſdam, quia ſecundum Salomonem Ec-
cleſiaſtici. 26. non eſt digna ponderatio animæ continentiæ: &
nuptiæ replent mundum, virginitas Paradiſum ſecundũ Am
broſium. 30. q. 1. nuptiæ. & abſq; virginitate, puritate, continen
tia, caſtitate, omnia opera imperfecta ſunt, ſecundum Hiero-
nymum. 30. q. 5. tunc ſaluabitur. & caſtitas ſola eſt quæ poteſt
cum fiducia deo animas præſentare, in auth. de leno. §. ſanci-
mus. colle. 3. nullam autem commutationẽ dabit homo pro
anima ſua, quæ etiam omnibus rebus præcioſior eſt. 24. q. 3. ſi
habes. & arg. 12. q. 1. præcipimus. ideoq; nec Papa poteſt ſuper
hoc diſpenſare, vt expreſsè legitur j. tit. c. cum ad monaſteriũ.
Et hanc opi. tenuerunt vin. tan. ala. pbi. & ber. hic in gl. fi. & Io.
Hu. & Archi. 32. diſt. de illo. & Arch. 27. q. 1. nubendi. & Io. 25.
q. 1. ſunt quidam. & vin. ſ. de cle. coniug. cum olim. vt no. Ber.
ibi in gl. 2. verſi. vin. dicit &c. & Goſ. ibi. & idem ob. in ſcrip. ſu
per quarto ſententiarum. Alij dicunt ꝙ Papa poſſet ex magna
cauſa diſpenſare in hoc, puta ſi aliquis rex Saracenorum cũ to
ta terra ſua offerret conuerſionem ſuam, ſi aliqua ſanctimonia
lis offerretur ſibi in vxorem, & hi probabilius dicunt. cum. n.
votum ſimplex non minus obliget apud deum quam ſolẽne,
vt no. Hoſt. in ſumma. eo. tit. §. quot ſunt ſpecies. ver. hic tamẽ
qua ratione potuit Papa facere conſtitutionem, ꝙ ſi ſimplici-
ter vouens contraheret matrimonium teneret, quod nec pri-
mi negant: eadem ratione poſſet hoc facere & de ſolenni, quia
ſolennitas de cõſtitutione eccleſiæ eſt, nec eſt de ſubſtantia vo
ti, vt no. plene Hoſti. in §. alleg. qualiter. ver. ſed & de votis. &
iſtam opinio. tenent Inno. & Hoſt. in c. alle. cum ad monaſte-
rium. vbi vide quod dicam & Hoſti. hic & in ſumma eo. tit. §.
qualiter. & §. penulti. & j. qui cle. vel vo. c. rurſus. idem beatus
Tho. in ſcriptis ſuper quarto ſententiarum. Nec ob. illud Ec-
cleſiaſtici. 26. non eſt digna ponderatio animę continentis, qa
illud intelligitur de ſpirituali continentia, per quam quis abſti
net a peccatis, quod patet, quia non dicit carnis continentiæ,
ſed animæ continentis; vnde in Hieronymo. c. 4. diſt. is verè
continens eſt qui vniuerſa membrorum officia malis affecti-
bus ſubtrahit, & cogitatum a tota nequitia compeſcit, ſecun-
dum Io. An. Item non obſtat quod dictum eſt, ꝙ nullam com
mutationem poteſt dare homo pro anima ſua, quia hoc fa-
teor, ſed non dico, ꝙ talis animam ſuam amittat: nam & qui
matrimonio legitimè vtitur caſtè viuit. 31. diſt. nicena, nec
prohibetur iſte contrahere lege diuina ſed canonica tantum,
vt no. 1. qui cle. vel vo. c. veniens. & per Inno. in c. alle. cum ad
monaſterium. vnde matrimonium nõ trahet monachum de
monaſterio, ſed dei voluntas, & charitas, & bonum obedien-
tiæ: ac domini Papæ poteſtas, quia quod facit deus facit. ſ. de
transla. epiſcopi. c. 5. ſecundum Hoſti. in c. alle. cum ad mona-
ſterium. & in hoc concor. Io. 25. q. 1. c. quæ ad perpetuam. gl.
5. in fi. dicens quod de continentia ſacerdotũ bene poteſt Pa-
pa diſpenſare: idem Lau. ibi. & Bar. Brix. in c. alle. de illo. 32. di
ſtin. & in c. alle. ſunt quidam. 25. q. 1. & concordat quod no. Ar
3 chid. 84. diſtin. cum in præterito. † Si quæris de epiſcopis ſeu
dioceſanis, tunc dic quod authoritate dioceſani ex cuius ar-
bitrio omnia vota voluntatis dependent, & redimi & cõmu-
tari poſſunt, præterquam in caſibus exceptis. j. verſic. epiſco-
pus. debet autem ſuperior ipſe conſiderare qualitatem perſo-
næ, & cauſam & qualitatem, & quantitatem commutationis,
vt ex hoc colligat an recompenſatio melior ſit, & deo magis
placita & accepta, vt hic: debet etiam conſiderare cauſam pro
per quam votum emiſſum eſt, nã ea ceſſante ceſſat effectus,
j. eo. magnæ. in fi. In voto etiam peregrinationis ſic facienda
eſt redemptio, vt expenſæ quæ fierent in eundo, morando &
redeũdo, ad alias pias cauſas erogentur, & vt labor itineris ieiu
niorum, vigiliarum & orationum laboribus compenſentur j.
eo. magnæ. §. pen. ad fi. & c. quod ſuper his. Sed & in voto tran-
ſmarino conſideranda ſunt, quæ habentur j. c. quod ſuper his.
§. pen. & fi. & c. ex multa. §. 2. quæſiuiſti. & §. fi. in fi. vt not. ple-
4 nè Hoſt. in d. §. qualiter. in prin. vſque ad verſi. li patet. † Si quę
ris de alijs prælatis inferioribus epiſcopis, tunc dic quod nul-
lus inferior epiſcopo diſpenſare poteſt in votis, vt probatur
in eo quod le. & not. j. eod. magnæ. ſ. de offi. Archi. c. 1. de Ar-
chipre. c. vlti. j. de exceſ. præla. c. accedentibus. in fin. niſi for-
ſan hoc habeat per priuilegium ſpeciale, vt in c. accedentib.
5 in fi. ſecundum Hoſt. hic. † Aut quæris de votis neceſsitatis, &
talia nullo modo poſſunt redimi vel commutari, vel ſuper eis
diſpenſari. eo. c. magnæ. §. cum igitur. & de vſuris ſuper eo, qa
non eſt commutatio vel diſpenſatio contra deum. 25. q. j. ſunt
quidam. 15. diſt. ſicut. 11. q. 3. qui reſiſtit. quia nec omitti poſ-
ſunt ſine peccato mortali, vt plene no. Hoſt. in ſumma. eo. tit.
§. quot ſunt ſpecies. & §. in quibus. licet Papa poſsit verba ſa-
cræ ſcripturæ interpretari, vt ſ. de teſti. c. licet. 1. Dic ergo bre
uiter ſecundum Hoſt. & Io. Andr. poſt eum hic, quod Papa in
omni voto voluntario diſpenſare poteſt, etiam in voto conti
nentiæ ex magna cauſa, licet ali qui contra vt no. in c. alle. cum
ad monaſterium. Epiſcopus autem in omni voto voluntario
diſpenſare poteſt, excepto voto crucis ſiue tranſmarino. in-
fra eo. ex multa. & exceptio voto continentiæ, arg. 32. q. 1. nu-
ptiæ. & q. 5. ille. & q. 5. c. 1. & exceptis alijs ſubſtantialib & ſpe
cialibus regulis j. eo. cum ad monaſterium. in fi. nullus autem
inferior diſpenſare poteſt in votis. Votum autem neceſſariũ,
nullam compenſationem admittit, & hoc teneas licet ſuper
redemptione votorum ſint quatuor opiniones, vt not. per eũ
in ſumma eo. tit. §. vtrum & per quem. Hoc autem certum eſt
quod vota & commutari, & redimi poſſunt, ex cauſa tamen.
j. eo. magnæ. §. cum igitur. ſine qua. ſ. cauſa nec diſpenſatio fie-
ri debet. 1. q. 7. niſi rigor. & c. tali. ſ. 2. q. 1. ſcias ſecundum Hoſt.
hic & j. eo. ſcripturæ. vbi dicit & idem ibi Goffr. & Ber. quod
ſine cauſa facta diſpẽſatio, & ſi in iudicio corporis illi cum quo
diſpenſatum eſt detur exceptio, argu. ff. de furtis inter omnes.
§. pen. in iudicio tamen animæ datur dãnatio maxime diſpen
ſati. 9. q. 3. aliorum. ſed & recipienti diſpenſationem maxime
ſi ad poſtulationem ipſius vouentis diſpenſatio ſit obtenta, ar
gum. ff. quod quiſque iur. l. 3. de qua materia vide per Inno. ſ.
de renuncia. cum inter j. de ſta. mo. cum ad monaſterium. glo,
niſi ex cauſa. & in Spe. tit. de diſpenſatione appellari in fi. & per
G. de mon. lau. in extraua. Io. 22. execrabilis. glo. 2. de quo dicã
6 in c. alle. cum ad monaſterium. † Omne etiam votum poteſt
commutari cum ingreſſu religionis. j. eo. ſcripturæ ſecundum
Hoſt. hic in ſumma eo. tit. §. qualiter. & §. vtrum & per quem,
& de hoc per Ray. in ſumma eo. tit. & per Goſ. in ſumma eo.
& per fratrem Io. in ſumma. cõ. hoc titu. q. 70. vtrum in votis
tribus ſe. quæſtionibus. Item no. ſecundum Tho. ſuper quarto
ſententiarum, ſecundum fratrem Aſten. hoc tit. artic. 9. quod
ſi quis vouit diuerſa vota, ſi vnum eſt alteri cõpaſsibile, vtrun
que debet ſeruare, niſi forte commutet ſibi votum præcedẽs
in melius ſequẽs, pro hoc j. de ſpon. commiſſum. Si vero vnũ
ſit incompenſabile alteri, debet maius ſeruare, & de minori ad
arbitrium prælati ſatisfacere.

1 *Votum impuberis poſt pubertatem ratificatum adimplendum.*
2 *Voto impubes non obligatur.*

VEnientis. Si quæris vtrũ impubes poſsit vo-
uere, diſting. † Aut votum per eũ
1 emiſſum in impuberi ætate poſtea pubes factus ra-
tum habuit, & tunc tenetur illud adimplere, ita po
teſt intelligi iſtud. c. arg. etiam pro hoc. ſ. de regulari. ſignifica-
tum. & c. ſicut. & c. cum te. & c. cum ſcimus eo. tit. c. is qui lib.
2 6. † Aut pubes factus ratum non habuit, & tunc non obliga-
tur etiam cum authoritate patris. ff. de verb. oblig. l. vlti. §. 5. in
auth. de ſanc. epiſcopis. §. interdicimus autem colla. 9. ſecun-
dum. T. & Ber. & Ho. hic, & Hoſt. in ſumma eo. tit. §. quis vo-
uere poſsit. & hæc vera in voto voluntario, ſecus credo in ne
ceſſario, de quo. ſ. diſtinctione prima. Et de illa materia vide
quod nu. Ray. in ſumma eod. tit. §. 7. idem impubes & c. frater
Io. in ſumma. con. eo. tit. q. 30.

1 *Votum rei illicitæ non valet.*
2 *Votum inchoatur, confirmatiuè, & conſumatur.*
3 *Voti diffinitio.*

LIteraturam. Si quæris quod votum factũ
deo valeat, & obliget vouen-
1 tem, & quod non, diſtingue. † Aut fit votũ ſeu pro-
miſsio malè ſeu illicitè rei faciendæ, vel non facien
dæ, & tale votum ſeu promiſsio non valet: nam in malis pro-
miſsis reſcinde fidem: & in turpi voto, muta decretum. 22. q.
4. in malis. & in talibus magis placent deo tranſgreſſores quã
obſeruatores, etiam ſi interuenerit iuramentum, in auth. ſce-
nicas mulieres non ſolum ſi fideiuſſores præſtent &c. in rubro

&in

& in nigro collatio. 5. Aut ſit votum ſeu ꝓmiſsio alicuius rei
licitè faciendæ, vel non faciendæ, vt profeſsionis alicuius reli-
gionis approbatę a ſede apoſtolica, vel peregrinationis, vel ie-
2 iuniorum, & tunc refert.† Ad cuius euidentiam eſt notãdum
ſecundum Abb. hic, quod votum dicitur initiari, confirmari,
& conſummari. Votum eſt initiatum, cum propoſitum tantũ
in animo ſeminatur, & ex tali quo ad deum vel ad eccleſiam
nullus remanet obligatus, vt hic eſt caſus. Confirmatum dici-
tur quando ſuper propoſito deliberatur, & ex tali quis quo ad
dominum eſt obligatus, & in foro pœnitentiali eſt ad execu-
tionem modis omnibus inducendus, vt 17. q. 1. qui bona ſe-
cundum Abb. non tamen ad hoc eſſet per eccleſiam compel-
lendus, quæ non iudicat de occultis. 32. q. 5. Chriſtiana. ĩ. de ſi-
monia ſicut tuis. & c. ſe. Conſummatum dicitur cum propoſi
tum deliberatum ore exprimitur, & ex tali quis eſt obligatus,
nedum quo ad deum, ſed quo ad eccleſiam militantem, ita qđ
ad executionem voti per eccleſiam compellitur. ĩ. e. per tuas.
& facit bene ad hoc quod no. ĩ. eo. c. vlti. in glo. vlti. ſecundum
Abb. Et de iſtis duob. vltimis votis. ſ. de confirmato, & de con
ſummato, poteſt intelligi diffinitio quam ponit Hoſt. in ſum-
ma. eo. tit. §. j. & Goff. in ſumma. eo. tit. §. votum. & Card. ĩ. eo.
3 in rubr. lib. 6. dicentes quod.† Votum eſt alicuius rei licitè fa-
ciendæ, vel non faciendæ cum deliberatione animi, deo facta
pollicitatio, quam diffinitionem expone vt ibi, vel ſecundum
Inno. š de regularib. ad noſtram & G. ĩ. de ſepul. c. s. ſuper ver
bo vouendum. lib. 6. Votum eſt conceptio animi deliberatio-
ne firmati, vel dic, quod eſt alicuius boni cum deliberatione ſa
cta promiſsio. 27. q. 1. de viduis. 2. ſecundum Rayn. & Goffr.
idem. ſ. 2. ĩ. eo. c. vnico. lib. 6. Prima diffinitio communis eſt vo
to, per ſenſibilem locutionem expreſsio, ſiue tacito per locu-
tionem interiorem tantum. Secunda conuenit voto tacito,
quod ſit deo per locutionem interiorem tantum. illa vero dif-
finitio quam punit magiſter ſententiarum. lib. 4. diſt. 38. ſcili-
cet. Votum eſt teſtificatio quædam promiſsionis ſpontaneæ,
quæ deo, de his quæ ſunt dei fieri debet. cõuenit voto per ſen
ſibilem locutionem expreſſo. Theologi ſic diffiniunt Votum
eſt conceptio melioris propoſiti cum deliberatione firmata.
& hæc eſt diffinitio voti taciti. Licet etiam votum fiat ſan-
ctis, tamen fit eis propter deum, ſecundum Pe. ſe Ray. in ſum
ma. eo. ti. in prin. dicit quod. Votum eſt alicuius boni cum de-
liberatione deo facta promiſsio. ſi. n. fiat de re mala, vel etiam
bona, ſine deliberatione non obligat. 22. q. 4. in malis. & in his
concor. frater Io. in ſumma. con. eo. tit. q. 1.

1 *Votum quale emittat epiſcopus.*
2 *Votum quale clericus emittat.*
3 *Votum quale monachus emittat.*
4 *Votum quale impubes emittat.*
5 *Votum quale filiusfa emittat.*
6 *Vxor ſine viri licentia non ieiunet.*
7 *Votum peregrinationis an coniunx ſine altero coniuge emittat.*
8 *Votum carnalis debiti, an coniunx, ſine alterius coniugis licen-
tia emittat.*
9 *Votum quale ſeruus emittat.*
10 *Votum patris pro filio ægroto, ſi liberatur ab infirmitate factum,
an validum.*
11 *Simonia committitur cum intercedit pactio inter deum & ho-
minem.*

SCripturæ Ad breuem expeditionem gloſ.
Inn. hic quæ incipit irritatur. &c.
ſi quæris quis poteſt vouere: & quis nõ poteſt. Dic
ꝙ quilibet regulariter niſi prohibeatur, vt eod. c. li-
cet in principio. Prohibentur autem quædã perſonę, quæ quo
ad votum emittendum non habent liberam volũtatem, ſicut
epiſcopus, clericus, monachus, impubes, vxor, ſeruus, de ſin-
gulis igitur videamus, & primo de epiſcopo circa quem diſtin
1 gue.† Aut quęris vtrum poſsit emittere votum per quod diſ-
ſoluatur vinculum matrimonij quod eſt inter ipſum & eccle-
ſiam ſponſam ſuam, vt votum religionis, & dic quod non, vt
š. de regularib. licet. §. illa ſemper regula. de renuncia. niſi cum
pridem in fine, quod verum, niſi authoritate Papæ: quod qua-
liter intelligatur, plene notatur per Hoſti. in ſumma de tranſ-
latione epiſcopi. §. cuius authoritate. Aut vtrum poſsit emit-
tere votum per quod non diſſoluatur vinculum matrimonij,
quod eſt inter ipſum & eccleſiam ſponſam ſuam, & tunc. Aut
quæris vtrum poſsit emittere tale votum per quod eccleſiæ
ſponſæ ſuæ graue præiudicium fiat, & dic quod non. š. de iure-
iur. ſicut. de preca. c. 2. vnde nõ poteſt votum peregrinationis
emittere, per quod ipſum ab eccleſia oporteat abſentiare ſine
licentia generali, vel ſpeciali Papæ. ĩ. eo. magnæ. §. verum æta-
tis. vt notant Inn. & Hoſti. hic, & Hoſtienſis in ſumma. eo. tit.
§. quis vouere poſsit. Aut quæris vtrum poſsit emittere tale
votum, per quod non fiat graue præiudicium eccleſiæ ſponſæ
ſuæ, vt votum abſtinentiæ, & eleemoſynæ temperatæ, & dic
quod ſic, arg. 8. q. 1. clemens. & š. de teſtamentis relatum. 2. §. li
cet autem. & breuiter quodlibet votum poteſt emittere, per
quod bonum exemplum præbeat, quia ad hoc tenetur. ĩ. eod.
2 magnæ. §. 1. š. de ſacra vncti. c. vnico. §. ad exhibẽdum.† Secun
do de clerico, circa quem refert, aut vult votum peregrinatio-
nis emittere, vel aliud per quod oporteat ipſum relinquere ec
cleſiam ſuam, & non poteſt ſine licentia ſuperioris de conſec.
diſt. 5. non oportet. ĩ. eo. magnæ. §. verũ. š. de renuncia. ad mo-
uet. niſi forte voueat religionem intrare, in quo quidem caſu
ſufficit petere licentiam, vt in c. allegato licet, & intellige de
clerico beneficiato. alius. n. poſſet vouere. ſicut & laicus, ſecun
dum Hoſt. & in hoc concordant Ray. in ſumma titulo de im
pedimento voti. §. 2. ver. clericus. & frater Ioannes in ſumma
3 confeſ. eo. tit. q. 25. an clericus &c.† Tertio de monacho, circa
quem ſubdiſtingue, vt ſtatim de clerico dictum eſt, nam non
poteſt aliquod votum facere per quod ipſum ſine licẽtia ab-
batis clauſtrum exigere oporteat, argumentum. 16. q. 1. ſi cu-
pis. & c. placuit. 2. niſi ad aliam religionem arctiorem tranſire
velit, quod poteſt, licentia petita, licet non obtenta, vt in c. alle
gato licet. Item nec votum abſtinentiæ ſingularis, nec peregri
nationis poteſt emittere: nec aliqđ aliud regulariter: & ſi hoc
fecerit ſine licentia abbatis non debet exigi: ne ſit fratrũ ſcan-
dalũ, quibus ſe debet conſormare, vel ne detur ei occaſio euă-
gandi. 20. q. 4. c. 2. & 3. argum. 41. diſt. quiſquis. 16. q. 7. in noua.
š. de elec. cum cauſam quę. quod ſi votum emiſerit antequam
monaſterium intraret, dicas idem, ſ. quod ſine licentia abbatis
ipſum exequi non debet, argum. 33. q. 5. voluit. vbi hoc notat
Ioannes. ĩ. de clerico non ordi. mi. c. 2. de eo q furti. ordi. recẽ.
c. 2. de ſenten. excom. cum illorum. §. nos tamen & præceden.
idẽ notat Bar. Brixi. in quæſtione dominicali, quæ incipit qui-
dam fecit votum in fine, nam & omnia temporalia vota vide
tur mutaſſe, in religionis obſeruationem, vt hic. Si tamen talis
primo votum temporale adimpleret, & poſtea ad religionem
migraret, tutius videretur, quia tunc vtrunq; adimpleret, arg.
ĩ. eo. per tuas. & melius ĩ. de ſpon. commiſſum. Si antẽ mona-
chus vouerit dicere vnum pſalterium, vel pſalmum, vel aliquã
aliam orationem, vbi nihil mali poteſt contingere, ſeruet vo-
tum, ſecundũ Innocentium & Hoſtiẽſem hic, & idem in hoc
Archid. 34. q. 2. admonere. in gl. adde, intellige cuius voti &c.
quod dictũ de voto peregrinationis poteſt intelligi fore verũ,
etiam in voto tranſmarino, quia in hoc voto non inuenio ce-
priuilegiatos, niſi forſan ratione officij prædicationis, vt no-
tatur hic, & ĩ. eo. per tuas. ſecundum Hoſti. ĩ. eo. c. ſi. & in ſum
ma eo. tit. §. ſi quis vouere, verſi. monachus. & his quę ſunt di-
cta de monacho concordat Raynerius titulo de impedimen-
to voti. §. 5. verſi. poteſt autem. & Thomas in ſumma argum.
8. verſic. 3. vbi dicit Thomas, ꝙ religioſus ſubditus eſt præla-
to quantum ad ſuas operationes ſecundũ profeſsionem regu-
læ, ideo quamuis aliquis ad horam aliquid facere poſsit, quan-
do ad alia non occupatur a prælato, quia tamen nullum tẽpus
exceptum eſt in quo prælatus non poſsit eum circa aliquid oc
cupare, ideo nullũ votum religioſi eſt firmum, niſi ſit de con-
ſenſu prælati: idem frater Ioannes in ſumma confeſ. eo. tit. 26.
4 vtrum monachus vel religioſus &c.† Quarto de impubere,
circa quem refert, aut quæris de voto religionis, & illud non
poteſt emittere etiam de tutoris vel patris authoritate, vt š.
de regularib. c. 2. & ibi dixi ĩ. de regularib. c. is qui. li. 6. Aut de
alio voto & tunc, aut ſine tutoris vel patris authoritate, & nõ
5 obligatur, alias ſic. 20 q. 2. c. 1. & 2.† Sed quid dices de filiofam.
pubere, nunquid poteſt vouere, dic quod de voto religionis
planum eſt quod ſic, vt legi. & notatur in c. allegato 2. š. de re-
gularibus, & eo. tit. is qui. lib. 6. & per Hoſti. in ſumma de regu
larib. §. & vtrum. verſi. item minor quatuordecim annis. & ſe-
quentib. & §. fi. De alio vero refert, vtrum eſt tale votum per
quod diſſoluitur patris poteſtas, & tale nõ poteſt emittere ad
inſtar vxoris, monachi, & ſerui: tales. n. perſonæ ſui iuris non
ſunt ĩ. de ſent. excom. mulieres. & expreſsè dicit lex, quod nõ
poteſt vouere, ſicut nec impubes, nec ſeruus. ff. de pollicitatio.
l. 2. §. 1. Aut eſt aliud, & tunc aut eſt tale per quod grauiter præiu-
dicaretur patriæ poteſtati, vel pater interim ſcandalizaretur, &
tunc non debet inuito patre obſeruari, & eſt ratio quia nõ eſt

voluntatis

volun:a:is ſuæ, cum nec in hoc habeat liberum arbitrium,cũ
patri obligatus ſit iure patriæ poteſtatis : ſed excipe peregri-
nationem voti tranſmarini, argu.j.eo.ex multa.§.quod autẽ.
& neceſſariam & ineuitabilem,vt ſit a canone per ſedem apo-
6 ſtolicam abſoluendus,argu.j.de ſent.excom.relatum.† Quin
ſo de vxore,circa quã refert. Aut quæris nunquid poſsit abſti
nere,vel ieiunare,vel religionem intrare abſq; licentia viri, &
dic quod nonimo ſi ante matrimonium contractum votum
abſtinentiæ emiſerit, non debet inuito marito illud adimple-
re:ſed & ſi de licentia viri votum emiſerit ab initio idem erit,
quia in talibus ſemper debet obedire marito,licet maritus pec
cet id quod conceſſerat prohibendo,33.q.5.noluit, & c.mani
feſtum.Et idem intelligunt quidam de viro vouente,quia non
ad imparia iudicantur,32.q.1.ſi quis vxorem.& q.1.præcepit.
& c.Chriſtiana.& hoc tenet Bar. Brix.in d.q.dominicali qui-
dam fecit votum. Alij dicunt quod in voto abſtinentiæ vir ſu-
perior eſt, quia caput, vt eadem quæſtione manifeſtum.& c.
hæc imago.& c.cum caput.quod concedas,niſi per huiuſmo-
di votum fieret circa carnale debitum præiudicium mulieri,ta
le.n.ſeruare non poſſet muliere inuita,quia nulla obſtat exce-
ptio in hoc caſu,infra de coniugio leproſorum quoniam.& ſe-
cundum Apoſtolum, vir non habet poteſtatẽ ſui corporis ſed.
vxor, vt ſupra de conuerſione coniugatorum quidam.in fine
7 ſecundum Hugo.& Hoſti.† Aut quæritur de voto peregrina-
tionis, & tunc aut alio ab vltramarino, & tale non poteſt vnus
ſiue ſit maritus ſiue vxor facere ſine conſenſu alterius, argu.
27.q.2.ſi tu. 33.q. 5. quod deo pari. Aut de voto tranſmarino
& tũc,aut quæritur de marito,& ille poteſt vouere præter vo
luntatem vxoris,vxor tamen vt conſentiat eſt attentius com
monenda j.eo.ex multa.§.quod autem.& quæ non vult rema
nere ſequatur virum ſuum,j.eo.quod ſuper his in fine. Aut de
vxore,& videtur quod poſsit, quia non ad imparia iudicãtur.
ſed contra quia vir eſt caput mulieris, vt ſupra dictum eſt,ſo-
lutio puto ſecundum Hoſtienſem quod votum poteſt emit-
tere etiam inuito. Vtrum autem poſsit exequi eo inuito, di-
ſtinguendum videtur, vtrum ſit ſuſcepta vel infamata, vel ni-
mis iuuenis,quo caſu perſonaliter non exequetur.& ſic intel-
lige quod dictum eſt, ſupra.ſ.quod vir eſt caput mulieris, vn-
de & in vita & in morte debet ſequi virum ſuum,non vir ip-
ſam,13.q.2.vnaquaque.ſi.n.vult ire ſine viro ſuſpecta eſt,quia
mulier fragilis eſt:& ſicut dicit Ouidius caſta eſt quam nemo
rogauit,& abſit vt ab eccleſia talis compenſatio admittatur,j.
de vſuris ſuper eo. Quid ergo faciet, redimat votum cum &
ad eundum & ad pugnandum inhabilis iudicetur, infra eodẽ
quod ſuper his.§.rurſus.vel vetus ſit & matrona,bonæ famę;
& tunc vadat,nec etiam votum redimat,ſi multos poſsit ſecũ
ducere bellatores,quia tũc eſt eadem ratio in vxore quæ & in
viro,ergo idem ius.C.de liber.præter.l.1.ad leg.Falcid.l.fin.de
conſtit.pec.l.fin.in fi.j.eo.ex multa.§. quod autem. & videtur
expreſſum j.eo.quod ſuper his in fi.argu. ad hanc diſtinctio-
nem, ſupra de conuerſione coniugatorum.cum ſis.& c.vxo-
ratus.vt hoc notat Hoſti.j.eod.ex multa.§. quod autem.& in
ſumma eo.tit. §.quis vouere poſsit, verſicu.nunquid ergo &
vxor,cuius opinionem ponit Aſtenſis lib.8.titu. de bonis fi-
dei,arti.2.quæſtione vtrum poſt copulam.vbi dicit poſtea qđ
Thomas dixit in quadã quæſtione de quolibet, quod ſi vxor
ſit talis quod ſequi non poſſet propter aliquod impedimentũ
legitimum,& de eius incontinentia timeatur,non eſt viro con
ſulendum quod crucem accipiat & vxorem dimittat,ſecus ſi
continere voluntariè proponat, vel velit & poſsit ſequi virũ
ſuum. Albertus etiam dicit ſuper quarto ſententiarum,diſtin-
ctione 37. quod qui timet probabiliter periculum vxoris fu-
turum, melios facis non peregrinando etiam peregrinatione
terræ ſanctæ: ratio huius eſt ſecundum Thomam ibidẽ, quia
neceſſaria non debent prætermitti propter ea quæ ſunt pro-
priæ voluntatis, neceſſario autem imminet viro gerere curã
vxoris,quia eſt caput eius prima,ad Corinthios vndecimo,&
33.q.5.cum caput. ſed crucem accipere eſt volũtatis;ergo &c.
Quid iuris de muliere fatue curialitatis, quæ multos poſſet
habere inhoneſtè tamen bellatores, vide per Hoſtiẽſem in c.
allegato ꝙ ſuper.in fine,vbi dicit ꝙ niſi ſe corrigat, nec ipſam
8 nec bellatores tales approbat vel admittit. † Aut quæritur de
voto carnalis debiti non petendi vel non reddendi, & tunc di
cit Aſtenſis, vbi ſupra,quæſtione vtrum poſt carnis copulam:
ſecundum aliquos quod poſt carnis copulam vnus coniugum
ſine conſenſu alterius vouere poteſt quod debitum nõ petat;
non autem poteſt vouere quod nõ reddat,quia in primo vter-
que eſt ſui iuris, ſed non in ſecundo. Alij vero dicũt, quod neu

trum poteſt vnus ſine conſenſu alterius vouere; quia ſi alter
nunquam peteret debitum ex hoc matrimonium oneroſum
alteri redderetur,dum oporteret ſemper cum confuſione de-
bitum petendi ſubire,& hæc eſt opinio Thomæ. Prima vero
eſt venen.Petri de Daranchis, & Raynerij, & ſecundum Ri-
cardum ſecurior eſt & communior: non.n.ex hoc quod alter
vouet non petere redditur matrimonium alteri magis onero-
ſum, ſed magis leue, quia reddere debitũ eſt ſæpe pœnale quo
ad reddẽdum debitũ,qui vouet remanet in ſeruitute, & alius
efficitur liber. Et vtrum coniunx dans alteri coniugi licentiã
vouendi, poſsit illam poſtea reuocare, vide plene ibi per eũ in
quæſtione vtrum coniunx.& utrum coniuges in ſeculo rema
nentes poſsint ſe licitè abiurare, & perpetuam continentiam
promittere, uide ibi in quæſtione ſequenti utrum coniuges.
& per Bernardum & alios ſupra de regularibus ueniens.& di-
9 xi ſupra de iureiur.tua nos. † Et ſexto de ſeruo,circa quod di-
ſtingue. Aut quæritur utrum poteſt emittere uotum religio-
nis,& dic quod non ſine domini uoluntate,54.diſtin.ſi ſeruus
ſciente,& argu.j.de ſenten.excom.mulieres. Aut utrum poſ-
ſit emittere uotum peregrinationis & tunc idem. Aut nunqd
poſsit ipſum uotum peregrinationis exequi, & dic idem niſi
quando neceſſaria eſt peregrinatio, ut j.de ſenten.excom.re-
latum.& quod ſupradictum eſt de filiofamilias : hic de ſeruo,
intelligas repetitum cum fortius quam patri filius, ſeruus do
mino ſit aſtrictus, iſta ſumi poſſunt ex his quæ notant Inno.
& Hoſti.hic,& plenius Hoſtienſis in ſumma eo.tit.§.quis uo-
uere poſsit.per totum,& Raymundus in ſumma ſua tit.de im
pedimento uoti.§.2. & frater Ioannes in ſumma confeſsionũ
eo.tit.q.34.Quæro etiam generaliter,ubi etiam ipſe frater Io
annes dicit,quod ſicut dicit Thomas in ſumma arti.8. nullus
poteſt ſe firmiter obligare ad illud quod eſt in poteſtate alte-
rius, ſed ſolummodo ad id ꝙ eſt in poteſtate ſua, quicunque
autem ſubiectus eſt alicui quantum ad id in quo ei ſubiectus
eſt,non eſt ſuæ poteſtatis facere quod uult, ſi dependet ex uo-
luntate alterius,& ideo non poteſt ſe per uotum firmiter obli-
gare in his in quibus alteri ſubijcitur,ſine conſenſu ſui ſuperio-
ris. Sed quid dices de Abbate,dicendum ſecundum Hoſtien-
ſem hic quod ſicut monachus in talibus eſt aſtrictus Abbati,
us ſupra notatur,ſic & Abbas Epiſcopo,ut 17.q.2.Abbates ꝓ
humilitate religionis &c.& c. Abbatis.93.diſtin.a ſubdiacono
uſque ad lectores &c.c.nulla ratione.& j.eo.magnæ.§.uniuer-
uerſi. cum.n.adhuc tamen uidetur excipiendũ uotũ tranſma-
10 rinum,j.eo.c.ſi.ſecundum Hoſtien.hic.† Et nota ſecundũ In-
nocent.hic quod tale uotum, ſi filius meus liberabitur offerã
tale pallium,uel ibo ad ſanctũ Iacobum, eſt illicitum, quia in-
tendit a deo uel alio ſancto emere ſanitatẽ,qđ eſſet ſimoniacũ
prima quæſtione prima, qui ſtudet.liberaliter ergo quiſq; of-
ferre debet,& poſtea precibus ꝓ ſanitate uel quouis alio ſup-
plicare, 1.q.1.duces. alias iudices.& 1.q.2.quampio.28. diſtin.
caue.34.diſtin.c.ſi. Nec per hoc dicit conditiones in uotis re-
probandas,niſi ſimoniacæ eſſent, qualis eſt prædicta, uel aliæ
turpes ſint,argu.c.præallegato, & ſupra de iureiur.peruenit,in
quo c.peruenit,cauetur,quod ſi quis aliquod fecerit uotũ uel
aliud promiſerit,interpoſita quadam conditione,non tenetur
aliquatenus,niſi primo conditio aduenerit,niſi ut prædixi cõ-
ditio eſſet ſimoniaca, quæ tanquam peſtis eſſet fugienda;ut pa-
tet in c.ſicut ſimoniaca peſtis j.de ſimonia. Alij tamen dicunt
huiuſmodi uota eſſe licita, nec eſt ſimonia ſi offerret deo cor-
dis ſui contritionẽ, uel aliam deuotionẽ, ex cauſa iuſta etiam
ſub conditione, ſiue in dando ſiue in faciendo conſiſtat, quia
quicquid homo dat uel facit pro deo,nõ de ſuo facit,ſed de eo
quod dei eſt,quia quicquid habet homo habet a deo,ſupra de
decimis tua nobis.in principio. Item ſpirituale pro ſpirituali
dari licet,ſupra de rerũ permutatione in c.ad quæſtiones. & ſic
licet pallium ſuum, uel aliã eleemoſynam uel peregrinationẽ,
pro re ſpirituali,ſ.pro ſanitate dare,quia tale datum in eleemo-
ſynam ſpirituale eſt, & quod hoc liceat uidetur expreſſum in
c.allegato caue.in fine, hæc Innoc. Et quamuis dicit Hoſtien-
ſis,illud quod dicit Inno.honeſtius ſit, tamẽ nec illud ultimũ
reprobamus, imo credimus quod tale uotũ licitè emittitur,
argu.28.q.1.c.omnes.§.ex his itaque & §.fi. & in eo quod leg.
& notatur j.de cenſi.ex parte ĩ.de ſeruis nõ ordi.eo libentius.
11 † Nec obſtat quod dicit Innoc.hoc eſſe ſimoniacum, quia ſu-
per hoc inter deum & hominem, nulla pactio intercedit, ſine
qua expreſſa non committitur ſimonia,ut in c.allegato quam
pia.& ſi de mente tali allegatur,uix eſt homo qui pro deo ali-
quid faciat,quin & ab eo ſperet habere remunerationẽ,quam
& ipſe deus promittit ſecundum opera ſe facturum, Matthæi
25.ĩ.de

25.ſ.de ſumma trini.& fide catho.c.1.in fi.& j. de pœni.& re
miſsionibus cum ex eo.verſic.quoniam, vt ait Apuſtolus, hæc
Hoſtienſis. Et hanc ſententiam Hoſtienſis reputat Archi.ve-
riorem, per id quod le.& not.16.q.7.ibi decimas. vbi dicit Ia-
cob promiſsis &c.& 22.q.4. vnuſquiſq; in fine, vbi dicitor de
voto repete & ibi videtur hoc approbari per Ioan. And.cum
deo non committitur ſimonia, vt ſatis probatur per id quod
no.82.diſtin.presbyter.in gl.& ita poteſt &c. & vide quod no
tatur 1.q.1.ordinationes & hoc communiter tenent Theolo
gi ſecundum Archi.qui hoc notat 12.q.1.ſancimus. ſuper ver
bo perficere, quorum Hoſtienſis & Archid.ſententiam credo
veram per rationes præmiſſas.

1 *Votum emittere, vnicuiq; ne liberum eſt.*
2 *Votum emiſſum adimplere an liberum arbitrium ſit.*
3 *Votum emiſſum quo iure adimplere quis tenetur.*
4 *Bonum ex voto facere, vel ſine voto, vtrum melius.*
5 *Votum perſonaliter exequendum ſi fieri poteſt.*
6 *Votum ab impedito perpetuo factum per alium exequendum.*
7 *Votum ab impedito temporaliter emiſſum, poſt dilationem da-
tam exequendum.*
8 *Hæres an adimplere poſſit factum, per defunctum implendum.*
9 *Hæres an adimplere poſſit conditionem per hæredem implendã.*
10 *Hæres an adimplere poſſit modum per defunctum implendum.*
11 *Hæres an adimplere poſſit diſpoſitionem continentem modum &
conditionem a defunctos implendos.*
12 *Hæres qui hæreditatem adiuit, votum defuncti adimplere debet.*
13 *Hæres qui defuncti hæreditatem non adiuit, eius votum adimple
re non tenetur.*
14 *Pater poteſt filium inſtituere, ſi ſua vota ipſe adimpleat.*

Licet vniuerſis liberum ſit. Hic ha-
bes quod liberum eſt arbitrium in vouendo, quod in-
telligit Hoſtienſis verum, de his ad quæ non eſt ho-
mo ex lege obligatus, alioquin duplici iure teneretur homo il
lud adimplere, ſ.ex præcepto, & ex voto: ſicut eſt videre in de-
cimis, quæ ex lege debentur. ſ.de decimis.c.j.& c.tua.& j.vbi
de hoc. In differentibus autem, ſ.cum quibus & ſine quib.ſa-
lus eſt, poteſt h[o]c vti libero arbitrio, ſicut eſt contrahere ma-
trimonium.28.diſtin.de his.religionem intrare. 28.q.4.§.fin.
hæc.n.imperare non poſſumus. 22.q.1. integritas. ſecundum
eum qui bene ſentit licet improprie loquatur. Vnde circa hoc
.ſ.vtrum & in quo vouentis liberum arbitrium cenſeatur, di-
1 ſtingue. † Aut quæritur vtrum ſit liberum arbitrium alicuius
in vouendo, ſeu in emittendo votũ, & conſtat quod ſic, vt hic
2 in prin. † Aut vtrum ſit liberum in adimplendo ſeu exequen-
do votum iam emiſſum, & dic quod non, imo neceſſarium,
dummodo ſit tale votum, quod valeat & obliget, de quo dixi.
ſ.eod.literaturam.vt hic ibi vſq; adeo tamen.& j.c.proximo.
§.1.ibi ſecundum ad imperium referatur. Sed nunquid vouẽs
votum licitum tenetur ipſum ſtatim ſoluere. Reſpondeo ob-
ligatio voti cauſatur ex propria voluntate & intentione, vnde
Leuitici. 23. quod ſemel egreſſum eſt de labijs tuis obſeruabis,
& facies ſicut promiſiſti domino deo tuo, & propria volunta-
te locutus es ex ore tuo, & ideo ſi de intentione & voluntate,
vouentis ſit obligare ſe ad ſtatim ſoluendum, ſtatim ſoluere
tenetur. Si autem ad certum tempus, vel ſub certa cõditione,
non tenetur ſtatim ſoluere, ſed nec tardare debet, vltra quam
intendit obligare ſe deo, dicitur enim ibi, cum votum voue-
ris domino deo tuo non tardabis reddere, quia requiret do-
minus deus tuus illud, & ſi moratus fueris, tibi reputabitur in
peccatum. Ad idem Deuteronomij.23. cum votum voueris
domino deo tuo, non tardabis reddere, quia requiret illud do
minus deus tuus, & ſecundum Rod. cum aliquis vouet ſine
conditione vel temporis præfixione, tenetur ſtatim illud exe-
qui, cum poteſt, niſi in vouendo habuit aliud in mente: datur
tamen ei tempus ad arbitrium boni viri ad diſponendum de
rebus ſuis, in hoc concordat gl. Guillelmi ſuper Ray.hoc tit.
& Tho.in ſcriptis & in ſumma. & frater Ioã.in ſum.con.hoc
titu.q.9.circa hoc quæritur &c. Addunt tamen Tho.& frater.
Io. quod ſi is qui vouerat intrare religionem ex mora circa di
ſpoſitionem, & diſpenſationem rerum, probabiliter timet, per
3 petuum impedimentum, tenetur vlterius non differre. † Aut
quæritur quo iure ſeu quo vinculo, quis votũ emiſſum adim-
plere tenetur, & tunc ſubdiſtingue, vt Hoſtien.ſ. Aut quæri-
tur de his ad quæ homo citra votum non eſt lege obligatus, vt
in votu peregrinationis, ſeu ieiuniorum non inductorum, per
ecclesiam, & ad illa adimplenda vouens tenetur vno iure ſeu
vno vinculo tantum, ſ.ex voto. Aut quæritur de his ad quæ ho
mo ex lege citra votum eſt obligatus. vt ad decimas, & talia
vouens tenetur duplici iure, vt ſ.no.Hoſti. Et no.quod melius
eſt facere aliquid boni ex voto quã ſine voto, quod eſt verũ ſe
cundum Tho.in ſum.arti.4.& artic.6.& ſecundum fratrũ Io.
in ſum. confeſ.hoc titu.q.6.vtrum expediat. & q.ſeq.propter
4 tres rationes. † Primo quia tunc verè eſt actus latriæ, quæ eſt
nobiliſsima virtus: illud autẽ quod imperatur a nobiliori vir-
tute melius eſt, & magis meritorium. Secundo, qui vouet plus
ſe deo ſubijcit, quam qui non vouet: ſicut plus daret qui daret
arborem cum fructu, quam qui daret tãtum fructum: vt dicit
Anſelmus. vnde & promittentibus gratiæ, quæ aguntur. Ter-
tio, quia per votum voluntas inuiolabiliter firmatur ad bonũ
facere quod aliquid ex voluntate firmata ad bonum pertinet
ad perfectionem virtutis, vt patet per Philoſophũ in 2. Ethi.
ſed argu.contra.28.q.1.iam nunc.ver. multa.& 33.q.5.qui ſi-
ti.iuxta prin. Dicit etiam ipſe Thomas, quod hominibus ex-
pedit vouere aliquid, dummodo rationabiliter fiat votum: &
eſt ratio quia per votum voluntatem noſtrã inuiolabiliter am
putamus, quod dic vt no. Archi.17.q.1. qui bona.in fi.& hæc
omnia a verſi.& no.quod melius.vſq; huc no. Archid.1.q.2.ſi
quis propter, ſuper verbo expoliat.
¶ Super eo.c. Ad declarationẽ glo. Ber.quę incipit argu.quod
ſi aliquis &c.& gl.Inn.quæ incipit no.quod &c. Si quæris vtrũ
aliquis poſſit per alium exequi votũ ſuum, diſtingue. Aut vo-
5 uens poteſt votum ſuum exequi per ſeipſum: aut non. † Si po
teſt, tunc tenetur exequi per ſeipſum, vt j.c.proxi.§.1.verſic.
cum vox clamet prophetica &c. quod intellige licet etiã inuti
liter exequi poſſet, ſ.quia eſſet claudus, vel alias mutilatus, &
tunc ſi non ad ſubſidium, ſed ad deuotionem tantum.ſ.vt vi-
deret terram ſanctam, vouiſſet ire perſonaliter, deberet, & eo-
dem modo ſi propter ſubſidium vouiſſet, ſi eſt talis, quod ſuum
defectum poteſt ſupplere per alios quos ſecum ducere poteſt,
ſed in vtroq; caſu admittitur compenſatio j.eo.tit. magnæ &
c.ſequen. ſecundum Innoc.& Hoſti. Si non poteſt exequi per
ſeipſum refert, aut eſt impeditus impedimento perpetuo: aut
6 impedimento tẽporali. † Si perpetuo tunc, aut quæritur nun-
quid poſsit exequi votum per alium, & dic quod ſic vt hic,
& 13.q.2.animæ.& 26.q.6.ſi quis fuerit aut nunquid teneatur
exequi per alium & tunc, aut poſtquam votum emiſit impe-
dimentum ſuperuenit: aut tempore quo votum emiſit impe-
ditus erat. In primo caſo, refert inter eos qui vouent pro ſub-
ſidio terrę ſanctę: & eos qui vouent pro deuotione, quia primi
morte vel alio impedimento detenti tenentur alijs commit-
tere, qui eorum votum compleant, ar.hic: imo plus videtur,
quod ſi alijs nõ committant, tamen hæredes cõpelli poſſunt,
vel vt ipſi impleant uotum patris, uel expenſas & ſubſidium
quod pater uel teſtator facturus erat ipſi faciant: nam quis uo
uiſſe intelligitur terræ ſanctæ, ſubſidium ſiue per ſe ſiue per
alium faciendum, unde ad illud compellendi ſunt hæredes, cũ
ex uoto nudo obligatio naſcatur. ff.de polli.l.2.in princ.& nu-
da promiſsio facta ciuitati obligat. ff.de pollici.l.pactum: mul-
to fortius facta deo uel ſubſidio terræ ſanctæ, quia deus inter
ſimplicem loquelam & iuramentum, non facit differentiam.
23.q.5.iuramenti.unde & eccleſia ex pacto nudo dat actionẽ,
ut patet in eo quod le.& no.ſ.de pac.c.1.& 3. Secundi uero.ſ.
qui propter deuotionem uidendi terram ſanctam uouent, nõ
tenentur mittere, ſi iuſto & perpetuo impedimento perſona-
liter ire impediantur propter cõditionem generalem, quæ in
omni uoto ſubintelligitur perſonalis.ſ.ſi potero, ut patet in eo
quod no.ſ.eo.ſcripturæ ſecundum Inno.& Hoſti. In ſecundo
caſu.ſ.quando uouens tempore quo uouit impeditus erat, ita
quod nullo modo perſonaliter ire poterat, tunc aut dices quod
uidetur uouere ut redimat: aut cenſeri deberet iriſorium ta-
le uotum, arg.j.eo.c.5.& c.quod ſicut.§.rurſus. & c.de multa.
7 §.de clericis. † Si quæris de illo qui temporali impedimẽto eſt
detentus, tunc tali detento datur dilatio j.eo. quod ſuper his.
§.unde credimus.& de hoc ibi not.j.de ſent. excom.a nobis.
2.§.forma.ſecundum Hoſti.& cum his quæ no.Inno.& Hoſt.
in iſto c.ſatis concordat frater Ioan.in ſumma.conſe. hoc tit.
q.68.& 69.ubi de hoc uide etiam per Ray.in ſumma eo.tit.§.
5.poteſt autem.& §.17.item circa &c.
¶ Super eo.c. Hic habes quod hæres tenetur implere factum
defuncti ſeu promiſſum per defunctum: ſimile. 13.q.2.ani-
mæ defunctorum.26.q.6.ſi aliquis fuerit. circa quem articu-
lum.ſ.cum quæritur utrum factum ad hæredes trãſmittatur,
8 diſtingue. † Aut quæris de facto obligatorio, ſeu alio facto con-

ditio.8

ditionis implendæ,ſeu modi implendi:aut de facto conditio-
nis implendæ per ſe:aut de facto modi implendi per ſe:aut de
facto conditionis & modi inſimul. In primo caſu ſubdiſtinc.
aut obligatio fuit concepta affirmatiuè,aut negatiuè. Si affir-
matiuè, vt quia fuit concepta ſtipulatio de faciendo tunc,aut
quæris vtrum tráſmittatur ad hæredes ſtipulatoris,& dic qđ
ſic,arg.ff.de proba.ſi pactum.& eſt expreſſum. C.de contrah.
& com.ſtipula.l.veteris.in prin.vbi de hoc.Aut quæritur verũ
tranſmittatur ad hæredes tranſmiſſoris, & tunc refert,aut fa-
ctum eſt tale quod omnino perſonam obligati concernit,vt ſi
debeat ſtudijs liberalibus imbui, vel domũ manibus proprijs
extruere,vel pingere,vel vxorem ducere,vel ordines recipe-
re,vel religionem intrare,&,ſic de ſimilibus, & tunc nõ tranſ-
mittitur in hæredes ,vt ff.de verb.obli.l.centeſimis §.1 C.de
cad.tol.l.vna.§.ne autem. & ad hoc facit quod dixi ſ.in diſtin.
proxi.in verſi.2.vero.& hoc verum ante moram,ſed poſt mo
ram obligatio contracta ad intereſſe bene tranſit in hęredem,
vt ff.ſi ſerui vend.l.loci corpus.§.ſi fundus.Aut factum eſt ta-
le quod non concernit omnino perſonã promittentis,ſeu ob-
ligati,vt ſi aliquis promittat,vel teneatur facere inſulã vel mo-
numentum ſumptibus ſuis,& tunc,aut factum concernit in-
duſtriam perſonæ,aut non. Si concernat induſtriam perſonæ,
tunc refert,aut promittit facere poſt mortẽ,vel tempore mor
tis,& eo caſu tranſmittit ad hæredes ſuos, vt C.de contrahẽ.
& com.ſtipu.l.vlt.Aut promittat facere ſimpliciter,& tũc eo
caſu videtur gl. dicere quod non tranſit ad hæredes,vt ff.de ſo
lu.l.inter artifices.ſed qui vellet dicere contrarium,vt.ſ.hære-
des teneantur facere per ſe vel per alium in eadem extimatio
ne, non diceret contra iura, per illud capitulo quod ſimile fa-
ctum admitti,& C.de contrahen.& com.ſtipula.l. veteris.Si
factum non cernit induſtriam perſonæ , tũc tranſmittitur ad
hęredes ſuos,vt in d.l.veteris.& ita poſſet intelligi hic & ſ.de
reſcrip.c.literis.In ſecundo caſu,ſ.quando fuit concepta ſtipu
latio negatiue, ſubdiſtingue.Aut ſtipulatio ſequitur contra-
ctum de cuius natura eſt quod hæres teneatur, vt quando ali-
quis promiſit mihi ſeruitutem,& promiſit me nõ impedire,
& tunc tranſmittitur ad hæredem , vt ff.de vſur. ſi ſtipulatus.
& de actionibus empti & vẽdi.l.emptorem.§.qui autem.Aut
non ſequitur contractum de cuius natura eſt hæredem tene-
ri,& tunc.aut non poterat ſtipulari,afferre vtilitatẽ niſi ad hæ-
redem tranſmitteretur,vt quia promitto nõ impedire vinde-
miam, & ante vindemiam decedo,in caſu iſto tráſmittitur ad
hæredem meum,vt ff.de verb.obli.l.ſi ita ſtipulor.& de rebus
dubijs.l.quoties.Aut poterat aliàs afferre vtilitatem ſtipulato
ri,& tunc ad hæredẽ non tranſmittitur,niſi fiat expreſſa men
tio de hærede, vt ff.de pact.l.qui in futurum.§.1.& l.iuriſgen.
§.pactorum.Sed ſi fiat mentio de hærede tunc tranſmittitur,
vt ff.de verb.oblig.l.2.§.item & l.Iulia.in prin. argu.ff.depo.l.
1.§.ſi conuenerit.Nunc quæ eſt ratio quare ſtipulatio cõcepta
negatiue non tranſmittitur ad hæredes promiſſoris , vbi alias
ſtipulatio poteſt afferre vtilitatem ſtipulatoris,ſecus in ſtipu-
latione concepta affirmatiuè , ratio eſt quia vbi ſtipulationes
perſonales affirmatiuè cõceptæ ſunt,niſi ad hęredes tranſmit
terentur,nullam vtilitatẽ afferrent:ſed vbi conceptæ ſunt ne-
gatiuè,tunc afferunt vtilitatem in eo.ſ.in quo non eſt ſtipula
tor impeditus,arg.ff.de leg.1.l.ſi quando de reb.dub.l.quoties
9 & adde,quod no.j.diſt.proxi.† Sequitur de ſecundo caſu prin
cipali.ſ.de facto conditionis adimplẽdæ, & utrum hæres poſ-
ſit adimplere conditionem adimplendam per defunctũ. Qui
dam docto.dicunt quod ſic,vt ff.de verbo.oblig.l.qui Romæ.
§.flauius.iuncta.l.eum qui.§.1.eo.tit. præterea videtur caſus.
l.2.ff.de arbi.l.diem proferre.§.j.ſed contrarium videtur,quia
conditiones ſic ſunt perſonales,ꝙ per alium expleri non poſ-
ſunt,vt ff.de condi.& dem.l.qui hæredi.in prin. Qui dicendũ
breuiter Pet.de Bel.parti.C.de condi.inſertis.l. vlt.& Cy.poſt
eum dicunt ſic,aut non habet conuentionem præcedentem :
aut habet.Si non habet conuentionem præambulam,ſed cępe
rit promiſſum vel legatum ab ipſa conditione, tunc hære,eius
qui habebat conditioni parere non poteſt adimplere,qđ pro-
bát per l.ff.de condi.& dem.l.a teſtatore.ſed tu inſtabis & di-
ces,quod hoc contingit ideo quia non fit tranſmiſſio in hære
dem : ſed Pet. ipſe dicit quod imo tranſit, vt ff.de fideiuſ.l.fi-
deiuſſor obligari,§.vlt.quod uerum in contractibus arg.inſtit.
de verb.oblig.§. ex conditionali ſecundum Cy. ſecus in lega-
tis,vt C. de cad.tol.l.vnica §. ſin autem.ff.de con.& dem.l.in-
tercidit.& l.a teſtatore.Si habet cõuentionem præcedentem,
tunc refert, aut conditio & conuentio conueniunt & concur
sunt in eandem perſonã,& tunc ſi nõ impleuero,hæres meus
poteſt implere,vt in l.alle.diem proferre.§.1.& in §. alleg.fla-
uius.& ſic denotat ibi appoſitio hęredis facti & accidentiã nõ
iuris miniſterium,vt in eo.tit.l.cum qui.§.1.Aut non concur-
runt in eandem perſonam,ſed conuentio apponitur in vna ꝑ-
ſona,& conditio in alia, & tunc ſi defunctus,in cuius perſona
eſt appoſita conditio ipſam non compleuerit , hæres non po-
teſt adimplere:& eſt ratio quia ex quo conuentio præceſſit in
alia perſona,reputatur illa conditio non habere cõuentionem
præcedentem,vt in l.alle.fideiuſſor.verum eſt quia gloſſ.dicit
ibi, ꝙ deceſſit ſine hærede ſed hoc eſt truffa & diuinatio. ſed
cur tam variè reſpondent cum natura acceſſorij eſt,vt ſequa-
tur principale,vt j.de reg.iur.c.acceſſorium.lib.6 ſed vbi con
ditio non habet conuentionem præcedentem non poteſt re-
gulari per illam, vt in l.alle.qui hæredi.ſed vbi habet conuen-
tionem præcedentem,tũc ſecus,& eſt tranſitoria ad hæredes,
ſic alias dicit lex, ſi non dedero tibi hominem mortuum pro-
mitto.10.iſta promiſſio eſt pura.Sed vbi incipit a præceden-
ti conuentione, verbi gratia promitto tibi dare hominẽ mor-
tuum, & ſi non dedero promitto.10. vltima ſtipulatio ſequi-
tur naturam principalis ſicut acceſſoria:& ideo dicitur nõ va-
lere,ſic concordant iura.ff.de verbo.oblig.l.impoſſibilis & l.ſi
homo mortuus.Sed videtur ꝙ vna lex deſtruat præmiſſa,quæ
dicit quod ſi teſtator ſic dicat,lego Titio domum ſi.10.dede-
rit hæredi meo,hic non habet conuentionem vel diſpoſitio-
nem præcedentem , & tamen hæres poteſt implere, dum ta-
men inſolidum non pro parte impleat,vt ff.de condi.& dem.
l.cui fundus . Ad hoc reſpondet Petrus quod illa.lex.intelligi-
tur quãdo is ſiue ſit hæres ſiue alius in cuius perſona debebat
legatarius implere conditionem fuit in mora, vt quia.10.ſibi
oblata recipere recuſauit. vnde ne mora ne mora eius præiudi
cet legatario,hęredes ipſios legatarij poſſunt adimplere ſecũ-
dum eum. Sed hoc eſt falſum,imo in eo caſu habetur cõditio
pro impleta,caſus eſt in d.l.fi.C.de condi.inſertis.& eſt caſus,
qui negari non poſſet.ff.de ſtatu libe.l.3.§.ſtichus anima.ff.de
condi.& dem.l.iure ciuili.& j.de reg. iur.c.cum non ſtat.libr.
6.vbi de hoc,& hoc tenet Ber.j.de ſponſa.ſicut ex literis.glo.
a.& Hoſt.poſt eum. Dic ergo ꝙ vbi legatarius decedit condi
tione pendente, ſiue ſit in ſua poteſtate, ſiue non,hæres ſuus
conditionem adimplere non poterit,per iura iam allegata,niſi
forte in caſu.ff.ad Silleia.l.ſi quis in graui.§.vlti.& lex allegata
cui fundus loquitur de ſubſtitu.legatario, verbi gratia,lego ti
bi fundum,ſi.x.dederis,& ſi nõ dederis,lego Titio & Seio,po
teſt.n.legatarijs ſubſtitui ſicut hæredi.vt ſ.de leg.2.l.vt hære-
dibus.item ſub eadem conditione,vt ff.de condi.& dem.l.lega
10 tum.& de adi.le.l legatum ita fuit in d.l.cui fundus.† Sequitur
de tertio principali.ſ.de modo implendo, nunquid hæres eius
qui debebat modum implere poterit explicare,& videtur qđ
non,vt ff.de cond.& dem.l.Titio.§.vlt.econtra videtur quod
ſic.idem in modo quod in conditione , quia modus & condi-
tio æquiparantur.C.de his quæ ſub modo.l.1.Breuiter in hoc
articulo diſtinguunt Pet.& Cy.poſt eum. Aut modus cõtinet
tale quid quod adhæret perſonæ,& tũc reuocatur legatum,ſic
loquitur & intelligitur d.lex Titio.§.vlt. Aut nõ adhæret per-
ſonæ,vt in ruſtico qui debet lampades accendere,& tunc hæ-
res ſuus debet modum implere , hoc probatur per dictam le-
gem a teſtatore.in fi.vbi dicit hoc verum ſi cõditio eſſet,quaſi
dicat,ſi fuerit modus,poteſt. Sed quid dices econtra,ſi dece-
dat ille in cuius perſona conditio eſt implenda,utrum in perſo
na hæredum impleri poſſit, videtur quod ſic,quia cõditio im
plenda in perſona pupilli,poteſt impleri in perſona tutoris, vt
ff.de ſolu.l.ſtichum.§.vſufru.econtra videtur quod non, vt ff.
de cond.& dem.l.ſub diuerſis.ad fi.Dicunt quidam quod vbi
eſt conditio quæ non habet cõuentionem ſeu diſpoſitionem
præcedentem,non poteſt in perſona hæredis impleri,vt ff.de
condi.& dem.l.cum ita datur.§.1.vbi dicitur quod eſt ſpecia-
le in libertate, quare &c. Pet.vero in hoc caſu.ſ.cum conditio
non habet conuentionem ſeu diſpoſitionem præcedẽtem,&
quæritur vtrum in perſona hæredis poteſt impleri,diſtinguit.
Aut perſona hæredis eſt nominata ſub numine appellatiuo,vt
quia dixit teſtator lego Titio domum,ſi hæredi dederit.x.tũc
dando hæredi hæredis poteſt conſequi legatũ,quia hæres hę-
redis &c. vt in l.ſciendum.ff. de reg.ior. item quia eſt nomen
repręſentatum , vt in auth.vt nulli iu §.& hoc vero iubemus.
col.9.& ſic loquitur.d.l.ſtichum §.vſufruc.quia tutor & pupil
lus quam perſonã repręſentant.Aut perſona eſt nominata ſub
nomine proprio, & tunc ſi non poteſt impleri in perſona pri-
mi hęredis,non poteſt impleri in perſona ſui hęredis,vt d.l.cũ
ita datur ad fi. Aut perſona eſt nominata ſub nomine proprio,
& appellatiuo

& appellatiuo, & tunc reſpiciendum eſt quod præceſsit, vt ff.
de ſtipula. ſermo. l. ſi ſeruus communis cum ſi. ſecundum Pet.
11 & Cy. poſt eum. † Sequitur de quarto, ſ. de diſpoſitionibus eſt
reperire modum & conditioné inſimul, vt eſt tex. ff. ad Treb.
l. a filia. & l. facta. §. reſcripto. & l. hæredes. §. 1. modus qui deſi-
gnatus prout ex parte honorati, & conditio quæ deſignatur
per ablatiuum abſolutum, ex parte honorati, & eo caſu credo
quod diſpoſitio ſecundum conditionem non ſecundum mo-
dum regulabitur, quia in talibus inſpicitur, ꝙ ſuſpendit, vt ff.
de condi. & dem. l. auia. §. 1. ita quod ſiue honoratus decedat
qui debet conditionem implere, ſiue oneratus in cuius perſo
na debet adimpleri, habetur diſpoſitio ꝓ defecta ex parte con
ditionis non modi, attento quod conditio non poteſt adimple
ri ab hærede eius qui debet eam adimplere, nec in perſona hæ
redis eius in cuius perſona dẽt adimpleri. ff. de condi. & dem.
l. ſub diuerſis in fi. Ex præmiſsis in ſecundo membro principa
li Pet. Cy. determinant vnam. q. talem, quidam parentes pro-
miſerunt cuidam filiæ ſuæ, centum ad hoc, vt non ſuccederet
cum fratribus, parentes non impleuerunt conditionem, poſt
mortem quorum, vult ſuccedere cum fratribus, fratres volũt
ſibi dare centum, nunquid poſſunt, diſtingue, aut conditio ha-
buit conuentionem præceden. aut non, vt quando habuit poſ-
ſit: alias non, vt ſuperius dictum eſt.
¶ Super eod. cap. Si quæris nunquid hæres tenetur adimple-
re votum illius cui ſucceſsit, dicit Hoſti. in ſum. eod. tit. §. &
vtrum ſub. §. ſed nunquid hæres. ſic quicquid Ray. & alij ſcri-
12 pſerunt. ita dicas. † Quod ſi hæres hæreditatem adierit, tunc
tenetur adimplere, ſi vires hæreditatis hoc patiantur, ſecundũ
ea quæ no. per eum ſumma tit. de teſta. §. ad quid hæres. ſub. §.
tenetur autem verſi. quid ſi non ſufficit hæreditas. & ſequen-
tibus: maxime ſi ſponte ſuſcepit, vt j. eo. licet. nam voti obli-
gationem ad hæredem tranſire cõſtat. ff. de polli. l. 2. in fi. Si ve
ro non adijt, non tenetur, quia nec hæres eſt, niſi forte ſpon-
te hoc promiſerit, & tunc ſi in omni caſu intellexit perſonam
ſuam obligare, adimplere, debet, nõ tam ob promiſsionem fa
ctam à teſtatore, quam ob ſuam. Sed ſi tanquã hæres hoc pro-
mittebat, hæreditatem ſperans adire, poſtea tamen abſtinuit
mutato conſilio, nõ tenetur s. de elec. venerabilem. §. fi. & ſic
poteſt etiam intelligi hoc cap. Sed quicunq; hæreditatem adi-
ret obligatur, arg. s. de ſo. c. 1. j. de vſur. tua ſecundum eum ibi,
vbi ponit conſequenter caſus in quibus a voto deſcẽdi poteſt:
& concor. frater Ioan. in ſum. com. eo. ti. q. 69. vtrum pater mo
riens &c. Et vide no. Bar. Brix. in q. venerabili quæ incipit quæ
ritur vtrum pater poſsit. vbi quærit vtrum pater poſsit filium
hæredem ſub illa cõditione inſtituere, ſi adimpleuerit votum
peregrinationis pro eo, & ſoluit quod non, cum ſit mixta. Et
13 in iſta doc. approbauit votum filius, & crucẽ aſſumpſit. † Goſ.
dicit hic & Ioan. And. poſt eum, quod pater poteſt filium inſti
tuere ſub conditione, ſi adimpleat vota ſua, ſi votorum execu-
tio ſit poteſtatiua, ſecus ſi caſualis vel mixta. C. de inſtitut. &
ſubſti. ſub condi. l. ſi pater.

1 *Papæ omnia licent, dummodo ex cauſa fiant.* 4.
2 *Papa non debet decalogum tranſgredi.*
3 *Papa ſuper iure canonico diſpenſat.*
5 *Papa non debet ſine cauſa a iure deuiare.*
6 *Papæ ſemper expedit iuſtitiam facere.*
7 *Vtilitas maior minori præferenda.*
8 *Epiſcopus vltra annum a ſua eccleſia non ſe abſentet.*
9 *Votum tranſmarinum omnibus emittere licet.*
10 *Epiſcopis, & alijs cauſa prædicationis, licet proprias eccleſias abſentare.*

MAgnæ. Si quæris vtrum omnia, & quæ liceant
deceant & expediant Papæ, diſtingue.
1 † Aut quæris primo quæ liceant, & tũc dicit Hoſti.
hic ꝙ omnia licent Papæ, dummodo nõ faciat con
tra fidem, alioquin contra. 40. diſt. ſi Papa. & dummodo non
offendat deum per peccatũ mortale, ad hoc. n. nulla poteſtas,
nulla dignitas, nullum priuilegium peccatorem poterit excu
ſare. 12. q. 2. non liceat Papæ. arg. opti. ff. ad l. Iuli. de vi priuata.
l. penul. ante finem ibi, non puto autem nec verecundiæ nec di
gnitati nec pietati conuenire quicquam, non iure facere intel
ligas tu, quod mortale peccatum ſit, vnde nulli chriſtiano li-
cet peccatum mortale committere, vt patet in eo, quod leg.
& no. s. de præſcrip. c. vlti. Circa hoc tamen. ſ. in quibus Papa
2 peccat mortaliter, ſicut & quilibet alter diſt. † Aut quæritur
quo ad tranſgreſsionem decalogi, & omnia alia quorum com-
miſsio vel omiſsio ex l. diuina quæ. ſ. in veteri & nouo teſta-
mẽto mortalis iudicatur, vt patet. j. de vſur. ſuper eo. s. de con
3 ſuetu. c. fi. & in eo caſu intellige præmiſſa eſſe vera. † Aut quæ
ritur de his quæ ex l. canonica mortalia ſunt, & in illis omnib.
licet ſibi quicquid libet. s. de conceſ. præben. propoſui. exem-
plum. j. de ſimo. c. fi. de accuſa. ad petitionem. Aut quæritur de
ſecundo. ſ. quæ deceant, & tunc refert, aut cauſa ſufficiens ſub-
4 eſt, quare a iure ſcripto debeat deuiare: aut non. † Si ſubeſt ta-
lis cauſa, omnia quæcunq; licent, & quæcunq; licent decent, &
econtra, arg. j. eo. §. fi. & j. de accu. cum dilecti. §. 1. & ſumitur
hæc cauſa ex vna de quatuor. ſ. ex qualitate negotij de quo agi
tur, aut perſonæ, aut loci, aut temporis, vt patet. 29. diſt. c. 1. &
5 2. & in eo quod leg. & nota. s de tranſac. c. fi. † Si vero cauſa nõ
ſubeſt, vel ſubeſt ſed non ſufficiens, non decet ipſum aliquate
nus a iure deuiare. C. de legi. l. digna vox. 11. q. 1. peruenit. j. de
ſta. mona. in ſingulis. §. porro. Quando tamen cauſa ſubeſt ali-
qua, licet minus ſufficiens minus decet, arg. in eo quod legi. &
nota. s. quod me. cauſa ſacris. caueat ergo ſibi in diſpenſationi-
bus faciendis ſuper quo vide. s. de elec. dudum. 2. §. inſuper. in
prouiſionibus beneficiorum ſuper quo vide. s. de præb. graue.
de elec. nihil eſt. Caueat etiam generaliter in omnibus gratijs
faciendis, quod purè & gratis eas faciat. j. de ſimo. in tãtum. §.
6 1. † Aut quæritur de tertio. ſ. quæ expediant, & tunc, aut agitur
ordine iudiciario, & tunc ſemper expedit iuſtitiam facere, &
nunquã ipſam peruertere, de quo no. s. de re iudi. in cauſis. eo.
tit. cum æterni. lib. 6. licet quandoq; propter ſcandalum deſe-
ratur, quod dic vt no. s. de iudicijs nouit. ver. cæterum. de re-
nun. niſi cũ pridem. §. pro graui quoq; ſcandalo, vtilitas tamen
rei publicæ maximæ eccleſiæ dei, & ſalutis animarum eſt vti-
litati priuatæ in omnibus præferẽda. s. de regula licet. §. illa. de
poſtu. præla. bonæ. 1. §. 1. Expedit etiam quandoq; rigoré tem
perare ſaluis ſubſtantialibus veritatis, dilationes amputare, &
lites abbreuiare, potiſsimè in electionibus & ſimilibus, s. de
appel. oblate & in ſumma in hoc membro talem trado regulã
7 quod. † Semper ſalua peruerſione iuſtitiæ dummodo id liceat,
minori vtilitati maior eſt præferenda, vt ex ſignificatione hu
ius verbi expedit ex prædictis iuribus colligi poteſt: quando
igitur hæc tria concurrũt omnia rectè: ſin autem aliquis com
mittat vel omittat quo deus offenditur, aut pœnitebit, aut in
extremo iudicio apparebit ſecundum Hoſti. cuius eſt iſta di-
ſtinctio in effectu. Et idem Ioan. And. poſt eum.
¶ Super eo. c. §. verum verſi. cum. n. Hic omnino innuit Papa,
ꝙ caſus iſte ſedi apoſtolicæ reſeruatur, tam in exemptis quã
in non exemptis: quod alibi non reperies ſic expreſſum in ta-
8 li caſu. † Et ſic patet hic, quod nec ad tempus. i. vltra annũ de-
bet ſe epiſcopus a ſua eccleſia niſi alia neceſsitas immineat abſ
que licentia Papæ abſentare, quod eſt valde notandum. neceſsi
tas autem legem nõ habet, infra de obſeruatione ieiuniorum
conſilium. vt ſi proſequatur iura eccleſiæ ſuæ, s. de cle. non re-
ſide. ex parte ſecunda nec obſtat, in auth. de ſanctiſsimis epi-
ſcopis. §. interdicimus col. 9. vbi datio huius licentiæ videtur
9 conceſſa metropolitanis, quia quo ad hoc hic reprobatur. † In
voto tamen tranſmarino ſpeciale videtur, etiam vt religioſus
ipſum emittere poſsit, j. eo. c. fi. & ſponſus carnalis ſponſa ſua
inuita, vt j. eo. ex multa. §. quod autem. & ſpiritualis, ſ. epiſco-
pus. vnde & ab iſto recipitur redemptio tanquam obligatio,
j. § proxi. cum igitur. verſ. tibi pro te & famulis & ſe. Et quod
ita ſit cum epiſcopi crucem indifferenter aſſumant & votum
ſuum, exequantur ſine aliqua apoſtolicæ ſedis licẽtia, de facto
quotidie experimur, & ita quaſi in cõſuetudine hodie ver
ſum eſt, vnde & ſic eſt obſeruandum, s. de offi. leg. quod tranſ-
10 lationem. alij contra. † Tu vero cõcordabis iſtas diſcordias ſic,
quod quando ad prædicationem ſedis apoſtolicæ demandatã,
ſit generale paſſagium, tunc intelligitur omnibus etiã epiſco-
pis data hæc licentia generalis, & ſic intelligitur prima opinio:
alias autem requiritur ſpecialis: & ſic intelligitur 2. opi. ſecun
dum Hoſt. cuius eſt hæc diſtinctio: idem Io. And. poſt eum. &
huic vltimo dicto videtur concordare Petrus dicendo, tunc
dari licẽtiam generalem cum ſit generale paſſagium, & datur
clericis licentia ſuos redditus deferendi.

1 *Mandatum apoſtolicum indiſtinctè intelligendum.*
2 *Lex generaliter loquens, ita intelligenda.*

QVod ſuper his. No. ſecundum Hoſt. hic
conſiderata perſona ar-
chiepiſcopi cui ſcribitur, quod vbi lex non diſtin-
guit, nec nos, ff. de offi. præſi. l. 3. conſiderata vero re
ſponſione Papæ no. contra argum. ff. de teſti. l. quæſitum ſcio.
1 † Solutio ſemper legem, & mãdatum intelligimus indiſtinctè,
vt ita

vt in prima rubrica: niſi ex cauſa rationabili diſtinguamus, vt
ſecunda rubrica, vt patet in eo quod l.& not.ſ.de reſcrip.ſi qñ.
de offic.deleg.ex parte.2.j.de accuſa. cum dilectus.ſecundum
Hoſt. quod dicit tene.quo ad mandatum, quod tamen intelli-
1 ge, vt plenius dixi in c.alle.ſi quando.† Quo ad legem vero ge
neraliter loquentem, dic quod generaliter eſt intelligenda, ni-
ſi per illam vel aliam legem reperiatur diſtinctum, vt hic, & ff.
de publiciana, de pretio.vbi de hoc per Accur. vnde 3.Regũ.
12.c.2.Paralip.6.c.dicitur & tranſumptiuè legitur.7.q.1.deni-
que. in princ.indignatus eſt inquit dominus omni ſemini Iſ-
rael &c. & tamen tribui Iudæ, & Beniamin, & de hoc dicam
plenius.j.de priuil.quia circa.

1 *Clericus perſonaliter non pugnet.*
2 *Clericus per alium pugnare poteſt.*

EX multa. In glo. clerici vero dicit Ber.quod
clerici pugnare, nõ debẽt circa qđ
1 diſtingue.† Aut quæritur nunquid clerico liceat pu
gnare in propria pſona, & dic quod non vt hic. Aut
nunquid liceat ſibi pugnare per ſubſtitutos, & tunc aut quæri
tur nũquid liceat ſibi pugnare ratione temporalis iuriſdictio-
nis quam habet, & dic quod ſic, vt j.de ſen.excom.dilecto lib.
6.vbi plenius de hoc. Aut nũquid liceat ſibi ex ſolo officio cle
ricatus, & dic quod non & hoc vult dicere Gratianus.23.q.vl.
vt prædę. Quæ diſtinctio poteſt colligi ex dictis Hoſtien.hic.
2 † Et no.hic ab.ꝙ clerici non poſſunt etiam contra Sarracenos
pugnare, vt hic, niſi tẽplarij, & hoſpitalarij, illi enim poſſunt,
vt not.glo.22.quæſtio.1. duo ſunt genera. in fin.primæ gloſſ.
Idem Ioan.And.hic.

1 *Vouens religionem intrare, & intrans cum propoſito exeundi,*
an votum impleat.
2 *Votum temerarium non tenendum.*
3 *Vouens religionem intrare, & antequam intret factus Epiſco-*
pus, an profiteri religionem debeat.
4 *Religioſus epiſcopatum accipiens, non fraudat religionem.*

PEr tuas. Si quæris vtrum vouens intrare reli-
gionem, & poſtea intrans cum inten-
tione exeundi, impleat votum ſuum, videtur ꝙ ſic
indiſtinctè per c.iſtud ibi, conſulitur vouenti intra-
re religionem, quod intret, & poſtquã intrauerit nihilominus
1 in epiſcopum eligi, & aſſumi.† Tu vero diſtingue, aut vouens
intrare religionem actualiter proponit in religione remanere
ita tamen, quod propoſitũ illud non cadit ſub voto, ſed tantũ
ipſum comitatur: aut actualiter proponit eã experiri, vt ſi ſibi
placuerit ibi remaneat, & ſi diſplicuerit exeat: aut de nullo il-
lorum actualiter cogitat, ſed hoc tantum vouet, quia videtur
ſibi animæ ſuæ bonum: aut dum vouet intrare habet actua-
liter propoſitum exeundi poſtquam intrauerit. Si primo mo-
do vouit, aut quando intrat habet abſolutè propoſitũ exeun-
di, & nunquam dandi operam, vt mutetur propoſitum ſuum:
aut habet exeundi propoſitum, tamen cum voluntate dandi
operam, vt mutetur propoſitum ſuum. Primo modo intrans
non impleat votum ſuum, ſecundum iudicium dei, quia talis
habet ex malignitate exeundi propoſitum. In his autem quæ
domino offeruntur, deus magis penſat intentionem quam fa-
ctum. Secundo modo intrans implet votum ſuum, quia non
habet abſolutè nec ex malignitate propoſitum exeundi, ſed
magis ex infirmitate: ſimiliter dici poteſt ſi vouerit intrare
ſecundo modo vel tertio. Si autem vouit quarto modo, intel-
ligi poteſt tripliciter, vno modo ita qđ vouit intrare vt exeat:
ſecũdo ita quod vouet introitum & exitum: tertio modo ita
quod non vouet niſi introitum, & votũ concomitatur exeun
di propoſitum: & quolibet illorum trium modorum vouens
2 peccat † & non tenet votum, quia eſt temerarium, vt patet
intuenti. Patet ergo quod vouens intrare religionem eo mo-
do quo tenet votum, non implet votum ſecundum diuinum
iudicium, nec abſoluitur ab obligatione facta deo, ſi intret cũ
propoſito exeundi abſolutè, & cum voluntate non dandi ope
ram, vt mutetur propoſitũ ſuum: ita diſtinguit Aſten. in ſum-
ma ſua tit.arti.7.§.vtrum vouens intrare.&c. ſecũdum Rich.
& hoc conſulitur vouenti, quod intret religionem cum pro-
3 poſito remanendi & ſic non obſtat.† Item habes hic, quod vo
uens intrare religionem, & antequam intret in epiſcopum ele
ctus, nihilominus tenetur religionem intrare. Sed contra, quia
ſi iam profeſſus eſſet in religione, poſſet propter epiſcopatum
religionem dimittere. 18.q.1. c.1. extra de elec.c.1. in cle.ſed
hoc eſt ea ratione ſecundum Innoc.hic, quia ex quo eſſet epi-
ſcopus, niſi reſignaret non poſſet fieri monachus vel canoni-
cus regularis.ſ.de renun.poſt tranſlationem. Sed ſi primo fiat
religioſus, bene poteſt fieri poſtea epiſcopus, & conſulitur ei
quod primo votum ſuum adimpleat, cum & poſtea epiſcopa
tũ habere poſsit, & ſic vtrunq; perficere, arg.j.de ſponſa.c.com
miſſum. Item ſecundum Hoſti.ideo conſulitur ſibi perficere
votum, vt in prælatura ſit perfectio: nam & religio gradũ ad-
dit, & aliqua ſeculari prælato licent quæ non licent religioſo,
vt patet.ſ.de vita & honeſt.cleri.clerici. de regulari. conſult:
Vel dic ſecundum Aſten.hoc tit.arti.7.§.eſto quod aliquis.qđ.
non eſt ſimile de profeſſo quia tranſgreſſor voti eſt in pecca-
to mortali, & electio talis eſt irritanda, quia ad ſacramentorũ
adminiſtrationem eligitur, a quorum perceptione tẽpore ele-
4 ctionis erat priuatus. † Sed profeſſus in religione epiſcopatũ
recipiens non defraudat religionem, quia ab ea non recedit:
oportet, n.eũ defendere habitum eius. ſ. de vita & honeſta.
cle.clerici.officia. non debet etiam a primo propoſito diuer-
tere.16.q.1.de mona.ꝙ intellige, vt ibi no.glo.quo ad ea quæ
ſunt de ſubſtantia monachatus.

1 *Prælatus cruce ſignatus an integram viceſimam redditũum ec-*
cleſiæ percipere debeat.

POſtulaſtis. Hoc eſt no.dig.quod præpoſi-
tus ſiue prælatus cruce ſigna-
tus percipit non ſolum viceſimam partis ſuæ red
dituum, ſed integram viceſimam reddituum to-
tius eccleſiæ, ſecundum Inno.eſto etiam quod religioſus ſit.
1 † Tu vero quod hic dicitur intelligas eſſe verum, quando præ
latus habet adminiſtrationem omnium quæ veniunt in cõi:
aliud crederẽ ſi bona eſſent per præbendas diuiſa, vel ſi ꝓ prę-
latura ſua haberet redditus ſeparatos, nam tunc de illis tãtum
quæ ad manus ſuas venirent, hanc viceſimam ſoluere tenere-
tur, arg.ſ.de reſcrip.edoceri.ſecundum Hoſt.& Ioan.And.

¶ De ſtatu monachorum. Rubrica.

1 *Solitaria vita ad contemplandum melior communi.*
2 *Conuerſatio bonorum bona.*
3 *Conuerſatio malorum, mala.*
4 *Tales ſumus quales ſunt cum quibus conuerſantur.*
5 *Monachus an de Abbatis licentia proprium habere poſſit.*
6 *Prioratus an per Abbatem, committi poſſint interuentu alicu-*
ius temporalis.
7 *Prioratus an committi poſſint interuentu alicuius temporalis*
per priores.
8 *Monachi a ſede apoſtolica, in adminiſtratione inſtituti, nõ poſſunt*
ab Abbate remoueri.
9 *Monachi in adminiſtratione electi, ab Abbate non remouentur.*
10 *Curatus non poteſt curato beneficio priuari ab Abbate.*
11 *Priores an ab Abbatibus poſſint prioratu priuari.*

MOnachi. Si quæris vtrum, & quando vita
heremitica, ſeu ſolitaria eſt me-
1 lior quam cõis: & econtra, diſtingue.† Aut quæ-
ritur quo ad contemplandũ contemplatiuè oran
dum, & tunc vita ſolitaria eſt melior, vt proba-
tur Exodi.24.vbi dominus dixit ad Moyſen, aſcẽde ad domi-
num tu & Aaron, Nadab, & Abiu, & ſeptuaginta ſenes ex Iſ-
rael, & adorabitis procul. ſolusq; Moyſes aſcẽdit ad dominũ,
& illi non appropinquabunt nec populus aſcendet cũ eo.& re-
citatur, ſ.de renunc.niſi cum pridem.in fi.ver.quamuis proba
tur etiam Mat.26.Marci.14.& Luc.22.ibi, & ipſe auulſus eſt,
ab eis quantum iactus eſt lapidis, & poſitis genib.orabat &c.
Dominus ante paſsionem ſuam, vt liberius oraret ad patrem,
ſe a ſuis diſcipulis ſegregauit, cuius omnis actio noſtra eſt in-
ſtructio. 1.q.1. Chriſtus quid fecit.2.q.1. deus omnipotens.
probatur etiam Matthęi.6.tu cum oraueris intra in cubiculũ
tuum, & clauſo oſtio ora patrem tuum in abſcõdito, & pater
2 tuus qui videt in abſcondito reddet † tibi &c. pro hoc.16.q.j.
ſi cupis.cum ſua gl.ſuper verbo ſolorum. Aut quo ad alias con-
uerſandum, & tunc, aut quæris vtrum conuerſatio, & vita ho
minis cum bonis, & quos habere expedit, ſit melior quam ſo
litaria, & dic ꝙ ſic, & ita intelligitur illud dictum Salomonis,
ve ſoli &c. Eccleſiaſtici.4.& hic.& j.de capel.mo.c.ex parte.
3 & c.vlti.81.diſt.in omnibus.12.q.1.illud.† Aut cum malis, &
quos habere non expedit, & tunc melior eſt, & vtilior vita ſo
litaria ꝗ communis, & hoc caſu intelligitur, ꝙ ait Apoſtolus.
1.ad Cor.7.& recitatur.28.q.1.ſi infidelis.j.de diuortijs quan-
to. Si infidelis diſcedit, diſcedat: & illud.ex vna oue morbida
vniuerſus

vniuerſus grex inficitur.45.diſt.ſed illud.ĵ.e.c.fi.& illud Iſaiæ.
52.& 65.& Hieremiæ.4.& recitatur.45.diſt.c.recedite pollu-
ti,recedite,abite,nolite nos tangere,nolite nobis communica
4 re. † & hæc duo membra, vltima probantur in Pſalmo.17.cũ
ſancto ſanctus eris,& cum viro innocente innocens eris,& cũ
electo electus eris,& cũ peruerſo peruerteris,& 16.q.1.ſi cle-
ricatus.ibi,mihi placet, vt habeas ſanctorum cõtubernium &c.
ergo a contrario non malorum arg.ŝ.de offi. eius cui man.eſt
iuri.l.1.§.huius rei.ŝ.de his quæ fi. a præla. ſine conſen.c.cum
apoſtolica.& ad Theſſal.3. denunciamus vobis fratres in no-
mine domini noſtri Ieſu Chriſti, vt ſubtrahatis vos ab omni
fratre ambulante inordinatè, & non ſecundum traditionem
quam acceperunt a nobis. & 1.Petri.2.c.conuerſationem ve-
ſtram inter gentes habẽtes bonam. & Cato cũ bonis ambula.
¶ Super eo.c.§.qui vero.hic innuitur quod Abbas poſsit cum
monacho ſuo quo ad habendum propriũ diſpenſare, quod eſt
5 falſum,vt ĵ.eo.cum ad monaſterium.in fi.† Sed contra.27.q.1.
de viduis.in fi.ſolutio ibi non loquitur de mulieribus verè re
ligioſis,ſed de his quę mutato habitu in domo propria hone-
ſtè & religioſè viuere volunt,quaſi benignè quæ & ſucceſſo-
res habent.12.q.vlti.c.fi.vel ſolue, vt no.in c.cum ad monaſte
rium.§.1.ſecundum Hoſtien.
¶ Super eo.c.in §.prioratus. Si quæris vtrũ prioratus ſeu obe
dientiæ pretij donatione, ſeu interuentu alicuius temporalis
tradi ſeu committi poſſunt,vel debent, diſtingue.Aut quæri
tur vtrum poſsint tradi vel committi per Abbatẽ,& conuen-
tum, ſeu ſolum Abbatem:aut nunquid poſsint committi per
6 priores,ſeu obedientiarios ipſos obtinentes. † In primo caſu,
aut prioratus ſiue obedientiæ habent ius ſpirituale annexum,
vel bona ſibi appropriata & diſtincta a bonis monaſterij, &
tunc dic quod non:vnde tales non debent tradi monacho ſim
plici,vt fiat ibi cuſtos vel procurator,vt hic & 1.q.1.ſi quis epi
ſcopus.& q.3.ſaluator. Aut temporalia huiuſmodi prioratuũ
ſiue obedientiarum ſunt de menſa abbatiæ ſiue monachorũ,
& tunc poſſunt Abbas, & monachi ſtatuere,quod monachus
cui talis prioratus committitur certum,quid ſoluat annuatim
de redditibus dicti prioratus,ſed non aliunde,quia proprio ca
ret.12.q.1.nolo.& c.nõ dicatis.& ŝ.eo.§. qui vero.& talis mo
nachus potius dicitur miniſter ſiue cuſtos, quam prior quod
ſonat in dignitatem.ŝ.de præben.niſi eſſent.ĵ.de priuile.volen
7 tes §.fi.lib.6.ſecundum Innoc.& Hoſti.& Abb.† Si quæris in
ſecundo caſu,ſ.nunquid poſſunt tradi ſeu committi per prio-
res ipſorum prioratuum ſeu obedientiarios obedientiarũ &
ipſarum ad firmam,iuxta ea quæ leg.& not.ĵ.eo.ne præla.vi-
ces ſuas.c.fi.& dic quod ſic,ſecundum Ala.& Hoſt.dum tamẽ
authoritas diocęſani interueniat,quãtum ad eccleſias.Sed nec
eſt prohibitum hoc facere eccleſia inſtituta,quia etiam rector
hoc facere poteſt,ipſa tamen vacante hoc non licet,vt ibi no.
ſecundum Hoſt.Et iſta diſtinctio quo ad prima duo membra,
ponitur & approbatur per Archi.ĵ.de offi.ordi.præſenti.glo.
2.ver.nam Abbas bene poteſt &c.lib.6.& approbatur expreſ-
ſè hodie extra de ſupplen.negli.præla.c.vnico.in cle.vbi.idem
no.gẽc.ſuper verbo ſpeciales priores.& de exceſ præla.c.vni-
co.ſuper verbo ad firmam in eiſdem cle.
¶ Super eo.c.in §.priores.Ad declarationem huius.c.& gl.pe.
Si quæritur vtrum,& quando monachi poſſunt per ſuos abba
tes a ſuis prioratibus ſeu adminiſtrationibus remoueri,diſtin
8 gue.† Aut quæritur de prioratibus vel adminiſtrationibus im
petratis vel collatis:aut ex certa ſcientia,cõfirmatis a ſede apo
ſtolica,vel authoritate ipſius,& in iſtis videnẽ emancipati quo
ad hoc ab imperio ſuorum prælatorum, & ita quod non pote
runt ſine cauſa ad mandatum Abbatis remoueri.vt hic,& 16.
q.1.monachus:& not.20.ŝ.de electionib.cum inter R.ſenio-
rem.& Inno.de præben.niſi eſſent.gl.2.in fi.& Archi.ĵ.de off.
9 ordi.c.præſenti.gl.2.in fi.li.6.† Aut quæritur de alijs,& tunc,
aut quæritur de illis, qui per electionem creantur, & tales nõ
poterit abbas ſine cauſa, & ſine authoritate epiſcopi,cuius au
thoritate ſunt inſtituendi ſeu,iam inſtituti, remouere,vt hic,
10 & no.hic Inno.& hoc. † Aut quæritur de alijs qui non crean-
tur per electionem, ſed per ſimplicem collationem vel inſtitu
tionem ſeu commiſsionem epiſcopi vel abbatis, & tunc, aut
quæritur de illis qui præficiuntur eccleſijs curatis,& tunc idẽ.
16.q.1.de monachis.18.q.1.c.1.ĵ.eo.quod dei.ŝ.de preben.in
lateranenſi.ſecundum Innoc.& Hoſti.& Abb.& Io.And.hic.
Aut quæritur de alijs qui præficiuntur prioratibus ſeu admi-
niſtrationibus non curatis,& tunc, aut conſtat de malitia ſeu
voluntate ſuperioris,puta Abbatis, quod ſine cauſa rationabi
li, velit eum a tali prioratu ſeu adminiſtratione remouere, &
tunc poterit inferior ſupplicare ſuperiori, & per ipſum ſupe-
riorem habebit tueri ipſe inferior ſuper hoc ſupplicans ſupe-
riori contra malitiam abbatis,ad ſimilitudinẽ ſerui ſupplican-
tis C.de preci.imper.offe.l.1.inſti.de ijs qui ſunt ſui vel ali.iu-
ris.§.ſed hoc tempore.& ſe.vt hoc no.Inno.& Hoſt.ĵ.qui cle.
vel vo.inſinuante.in fi.& Archi.in d.c.præſenti.gl.a. circa fin.
lib.6.& Guhel.de monte Lau.extra de ſupplen.negli.prælato.
c.vnico ſuper verbo oportuerit in cle.vbi ponit iſtã diſtinctio
11 nem paucis additis. † Aut non conſtat de malitia ſeu volunta
te inordinata ipſius abbatis,& tũc dicit Guhel.de monte Lau.
ibi.Aut quæritur vtrum ſubditus debeat præſtare difficultatẽ
circa inquiſitionem cauſæ,& dico quod nõ,quia ex quo præ-
latus allegat ſibi cauſam rationabilem & neceſſariam,qua vult
ipſum remouere debet pati quod de ipſa fiat ſummaria infor-
matio,ex quo eam negat, ſic intelligitur iſtud verbũ ſine con-
tradictione.ĵ.eo.cum ad monaſterium.§.tales.per iura.ĵ.de ac
cuſatio.cap.qualiter.2.in fi.& de ſymo.per tuas.Aut quæritur
vtrum poſsit facere,vel pręſtare difficultatem ex parte cauſę,
id eſt,quod oporteat quod ſit probabilis,& quod ſit vera,arg.
ŝ.de appel.interpoſita.& in d.c.illã.11.q.3.& tunc quoquo mo
do conſtet,de ea quamuis etiam ſummariè, & omiſſo ordine
iuris poterit ſine contradictione repelli,non obſtante etiam ſi
dicat ſibi pactum factum de non remouendo ad vitam,arg.ĵ.
de priui.volẽtes.§.in eos.lib 6.ſic no.Gul.in d.c.vnico. Et ſic
ſecundum iſtud vltimum membrum ceſſante malitia non re
mouebit eum ſine cauſa, quod non credo verum, alias nulla
eſſet differentia,an cum malitia vel ſine malitia vellet eum re
mouere, quia in nullo caſu poſſet pro libito voluntatis, quod
eſt falſum,vt in d.§.tales le.& no.

1 *Parochiani petere poſſunt bonum rectorem ſibi dari.*
2 *Epiſcopus admittere tenetur,a patrono præſentatum.*
3 *Monachus epiſcopus fieri poteſt.*
4 *Monachus an prælatus regularis ſuæ religionis effici poteſt.*
5 *Monachus an prælatus ſecularis fieri poſſit.7.*
6 *Prædicationis officium priuilegiatum.*
8 *Monachus effectus curatus,an ſui ordinis ſtatuta ſeruare debeat.*
9 *Monachus an canonicus fieri poſſit.*
10 *Monachus prælatus aſſumptus,an carnes comedere poſſit.*

1 QVod dei timorem. Ex verſi. quiam
dixi &c. † Not.
quod parochiani poſſunt petere ſibi dari bonũ re-
ctorem,& ipſum confirmari, & ſi malus eſt remo-
ueri:eo quod in malo ſacerdote, & malo prælato,populus pa-
titur famem,& ſitim verbi dei.8.q.1.audacter.ſecundũ Goff.
arg.ŝ.de offic.ordi.inter cætera 16.q.7.filijs hoc eſt etiam q̃d
Hieremi.deplorat Thren.4. Paruuli petierunt panem,id eſt,
verbum Dei,& non erat qui frangeret eis,diſtinguẽdo,& præ
dicando.& iterum adhæſit lingua lactẽtis in ſiti.gl.verbo dei.
Et hoc quod dixit de poſtulatione ſimpliciter, verum eſt q̃n
ad populum ſpectat ius patronatus ŝ.de elect.querelam.16.q.
1.conſtitutum. alias autem non habet ſe intromittere de ele-
ctionibus,ŝ.de elec.omnis. & c.quiſquis. & c.maſſana.ſecundũ
Hoſti.hic. Sed tu dic dictum Goff.continere veritatem,licet
ad populum nõ ſpectet ius patronatus: vnde populus petit &
poteſt petere ab epiſcopo ſibi dari rectorem,quæ ſimplex pe-
titio cadit & cadere poteſt in laicum, & quæ ſimplex non eſt
prouiſio:quia epiſcopus non tenetur petitionem eius admit-
2 tere niſi velit.† Secus in caſu vbi habens iuſpatronatus aliquẽ
legitimè præſentaret, quia talem epiſcopus admittere tenere
tur.16.q.7.decernimus,& hoc no.Archid.71.diſt.hortamur.
in fi.magnæ glo.& dixi in d.c.querelam.in 2.diſt. in fi.& iſtam
glo.Goffr.hic approbat Archid.16.q.1.ſi quis monachus.glo.
penult.a 3.diſtin.c.qui epiſcopus.gl.fi. vbi de hoc vide, & 16.
quæſtio.7.nullus.
¶ Super eo.c. Ad declarationem gl.quæ incipit vtrum mona
chi.Si quæritur vtrum,& qualiter,monachi poſſunt aſſumi ad
regimen animarum:& vtrũ aſſumpti ſtatuta ſui ordinis ſerua
re teneantur,diſtingue. Aut quæritur de primo.ſ.vtrũ,& qua
3 liter poſſunt aſſumi ad regimen animarum,& tunc † aut quæ
ritur vtrum poſsint aſſumi ad epiſcopatum, & dic quod ſic.
Et de iure communi,vt ĵ.de elec.c.nullus §.fi.lib.6. melius ex
tra de elec.1.§.vlt.in cle. Et idem intellige de archiepiſcopatu,
& ſuperioribus,cum ſit eadem vel maior ratio,vt ibi no.Aut
ad aliam dignitatem inferiorem,& tunc,aut ad dignitatem re
4 gularem,& tunc,† aut eſt eiuſdem religionis & habitus,& tũc
dic quod poſſunt etiam de iure communi,vt extra de elec.c.1.
in prin.in cle.a contrario ſenſu.Aut alterius religionis,vel ha-
bitus

bitus, & tunc aut quæritur vtrum poſſunt aſſumi de iure com
muni, & per viam poſtulationis, ſeu alterius prouiſionis ſpe-
cialis, & dic quod ſic, & a quo debebit poſtulari, dicit ibi Ioan.
Andr. quod a Papa. goc. vero tenet ibi quod ab epiſcopo & ab-
bate, & ita videtur ſentire Innoc. & Hoſtien. de poſtul. præla.
5 capit. fin. † Aut ad dignitatem ſecularem, & in hoc caſu ſunt
opiniones, quidam enim dicunt, vt Ioan. & Bart. Brixien. 16.
q. 1. in ſumma, quod olim ex diſpenſatione hoc fieri poterat.
55. diſtin. priſcis. hodie vero poteſt fieri de iure communi. 16.
q. 1. cum pro vtilitate, c. in parochia & c. doctos. & capit. ſi mo-
nachus. §. his omnibus. & §. ecce ſufficienter. & hoc videtur
probare hoc. c. in prin. a contrario ſenſu ſecundum Archid. in
ſumma alle. & hanc opinionem tenuit Hug. in c. alleg. priſcis.
dum modo habeant abbatis, & epiſcopi conſenſum, & Goffr.
hic. Alij vt Io. & Lau. in c. alle. priſcis. & Io. 16. q. 1. monachi va
gantes. & Inno. ſ. eo. c. 2. dicunt ꝙ nec etiam hodie poteſt fieri
ſine diſpenſatione, cum Lateran. concilium hoc prohibeat. ſ.
eo. c. 2. & j. de capellis mon. in eccleſijs. & hanc opinionem vi
detur tenere. G. j. de præben. cum ſingula ſuper verbo eccle-
ſijs. lib. 6. & Ioan. And. poſt eum in nouella. Tertij dicunt ſicut
primi: ſed ad hoc addunt, quod præfici poſſunt in eccleſijs tan
tum in quibus poſſunt plures monachi commorari, ſolus au-
tem præfici nõ poſſet monachus, quia nec debet ſolitarius ma
nere ſine alio ſocio eiuſdem religionis. ſ. eod. c. 2. ad idem. 7. q.
1. nihil & c. illud. & 80. diſtin. in omnibus. & hanc opinionem
ponit glo. 16. q. 1. in ſumma quarti. Ioan. Fa. in cap. alleg. priſcis.
& Bert. hic in ver. ſatis poteſt dici. &c. dicunt quod olim mo-
nachi non poterant præfici eccleſijs niſi ex neceſſitate, vt in c.
alleg. priſcis. hodie poſſunt etiam vtilitate ſuadente nedum ne-
ceſsitate, quia hęc duo æquiparantur. 12. q. 2. ſine exceptione.
j. de ſenten. excom. ſi verè. Hoſt. hic tenet primam opinio. di
cens, tu dic cum Hug. & Bertrando prouinciali, & Goff. quod
monachus cũ licentia ſiue conſenſu abbatis hodie poteſt præ-
fici per epiſcopum in parochiali eccleſia, etiam ſeculari. 58. di.
c. 1. & 2. 74. diſt. quorundam. & idem eſt de canonicis regulari-
bus. ſ. ti. 1. per tuas. & hic: & Abbas cogitur conſentire vbi cle-
rici nõ inueniuntur ſufficientes, & monachus eſt bonus præ-
dicator: & honeſtus in vita. ar. 21. q. 1. c. 1. in fi. ſ. de elect. in cau
6 ſis in fine & c. nihil eſt. † Et in hoc intelligas quod officiũ præ-
dicationis ratione regiminis competens eſt priuilegiatum, vt
hic ſequitur, & argum. ſ. tit. 1. ex multa. ſecundum eum hic &
in ſumma eod. tit. §. vtrum populum cum quo concordat fra-
ter Ioan. in ſumma confeſ. tit. de tranſitu cle. q. 2. ver. Hoſtien.
tamen &c. & frater Aſten. lib. 6. tit. ordinandus debet eſſe non
neophitus. & tit. de obedientia arti. 4. verſic. quid ſi epiſcopus
velit. & Ioan. And. hic & hoc credo verum quod ſatis incidit
in idem cum quarta opinione. Nam ex quo aſſumitur per epi-
ſcopum, ſatis concluditur vtilitas eccleſiæ, ad quam aſſumitur,
cum epiſcopus teneatur vtilitatem parochialis eccleſiæ, & ět
cuiuſcunque alterius ſibi ſubditę procurare, arg. ſ. de iureiurã.
petitio. de feud. c. 2. & hic debet inter alia iurare, vt not. Hoſti.
eo. ti. c. ego. enim. Item cum Abbas conſentit concluditur vti
litas monaſterij vnde aſſumitur qui ſimiliter iurat vtilitatem
ſui monaſterij procurare. j. de ſymo. deus qui. 18. q. 2. abbatẽ.
J. cap. proxi. & ſe. Item dicit Hoſti. hic quod talis monachus
poteſt ſine alio monacho, ſi ipſum commodè habere non poſ-
ſit, vel quia ad hoc non ſufficit eccleſia, vel quia ſocium non
repperit habitare, arg. hic nec obſtat. ſ. eo. monachi. quia illud
intelligi debet non ſolum de monachis ſed etiam de canonicis
regularibus, quia non debent ſoli poni per villas ſeu parochias
7 ab abbate ad morandum. † Porro ſi ad regendum populum in
ſtituantur, aliud eſt, quia in hoc officium prædicationis priui-
legiatum eſt, vt hic patet: cum enim vtriq; religioſi ſint, quis
poſsit in hoc reddere ſufficientem rationem diuerſitatis, nõ
enim hæc ſufficit, quod regulæ inſeruiunt laxiori, vt patet ſu-
pra, de poſtulando ex parte in fine ſecundũ eum. Idem in hoc
Hugo. & Goffre. hic. & G. de monte Laudu. & Gen. extra eo-
dem titu. capitulo nẽ in agro. §. ad hæc ſuper verbo prioribus
& Ioan. Andr. ſuper verbo ad clauſtrum. in clem. Et præmiſſa
intelligas de eccleſijs parochialibus, quæ ad monachos pleno
iure non pertinent, in illis autem quæ ad illos pleno iure perti-
nẽt, ſufficit ſola authoritas abbatis & conuentus. 16. q. 2. viſis.
vt no. Hoſt. in ſum. eo. tit. §. alle. vtrum populum. vbi plene de
hoc per eum. & idem no. frater Io. in ſum. confeſ. tit. de tranſi
tu. in cle. q. 2. & ſe. † Aut quæritur de ſecundo principali, ſ. vtrũ
8 tales aſſumpti ad regimen eccleſiæ parochialis teneantur ſta-
tuta ſui ordinis ſeruare, & tunc refert. Aut quæritur de tribus
ſubſtantialibus ordinis, & dic quod illa ſeruare tenetur, nam
talis monachus continentiam ſeruare tenetur. ſ. de vita & ho
cle. c. vt clericorum. temporalia diſpenſabit ratione ſibi com-
miſſæ adminiſtrationis: a iugo autem obedientiæ, & a iuriſdi-
ctione abbatis abſoluitur, ſed imperio epiſcopi ſubijcitur, qui
de cætero erit abbas ſuus. 16. q. 1. ſic viue. & c. cunctis. & hoc
intelligas, quando eccleſia cui prȩficitur, ad epiſcopum ſpectat
quo ad omnia. 16. q. j. in parochia. vel ſaltem quo ad inſtitutio-
nem, ſicut vbiq; eſt de iure communi. 16. q. 1. ſane. j. ti. 1. c. 5. ſ.
de præben. in Lateran. vt dictum eſt. Si vero eccleſia pleno iu-
re pertinet ad monachos, remanet monachus ſubiectus ab-
bati, & ſeruabit omnia ſicut prius, præter tria. ſ. ieiuniũ, ſilen-
tium & vigilias, quæ commodè ſeruari non poſſunt in eccle-
ſia ſeculari. ar. 43. diſt. ſit rector. 16. q. 1. nemo. vt no. gl. 16. q. 1.
de monachis. In omni autem caſu, etiam ſi epiſ. factus ſit, ha-
bitum deferre debet. ſ. de vi. & ho. cle. c. clerici. ad fi. niſi forte
ſcandalum generaret, vel loca minus tuta tranſiret, vbi ſecu-
rius poteſt mutare habitum, & ſe alijs conſormare. Sed ipſum
circa carnem non derelinquat, vt in c. alle. clerici. verſ. & taber
nas. & eo. tit. Deus qui ſecundum Hoſt. & Io. And. hic, & Ho.
in ſum. d. §. vtrum & fratrem Ioã. in d. q. 2. & 3. Aut quærit de
ſtatutis alijs a tribus ſubſtantialibus prædictis, & tunc dicit
Hoſt. hic ꝙ ab omnibus obſeruantijs regulæ quas non poteſt
ſeruare commodè ſaluis ſubſtantialibus, ipſum intelligas ab-
ſolutum. q. 1. c. vnico. Illas autem quas commodè poteſt ſer-
uare ſeruabit, vt j. c. in fi. Vt ergo cõcludam, obediens erit epi-
ſcopo, continentiam ſeruabit, quia illam promiſit, proprium
tamen habebit ratione adminiſtrationis ſibi commiſſæ. ſ. eo.
monachi. §. quia vero. ꝙ nec ſecundum veritatem propriũ eſt.
ſ. de præben. ratio. de dona. c. 2. & ſic ſemper remanet regula-
ris, quia hæc tria quæ ſeruat, ſubſtantialia ſunt, vt no. ſ. de regu
9 la. ex parte. † Sed nunquid in eccleſia collegiata canonicorum
ſecularium poterit fieri prior, præpoſitus, vel decanus, vel ſim
plex canonicus; quidam dicunt ꝙ ſic, vt no. ſ. de vi. & ho. cler.
deus qui. tu dic contra ſecundum Hoſti. & Io. An. hic vt no. ſ.
de regula. ſuper eo. quia hoc nunquam eſt licitum de præben-
da, arg. in eo. quod le. & not. j. tit. 1. inter quatuor. in fin. nec de
perſonatu niſi ob neceſſitatem curæ animarum, & diſpenſati-
ue hoc fiat: & qui dixerit canonicè diſpenſatum hoc probet,
ſuper quo vide quod no. j. de ſchiſma. c. 2. Sed & cum diſpen-
ſationes de maiorib. ſint negotijs, de conſilio capituli fieri de-
bent, alias non valebunt, vt patet in eo quod leg. & no. ſ. de ijs
quæ fi. a prȩla. nouit. & c. quanto ſecundum eum hic, & in ſum
ma in §. alle. vtrum. ſecundum Hoſt. ſ. de tempo. ordi. dilectos.
dicit, ꝙ cõſuetudo hodierna habet, quod ſoli epiſcopi diſpen
ſent. no. Arch. & Io. And. j. de elec. cum ex co. lib. 6. & Arch. j.
de filijs presbyt. c. 2. eo. lib. & de iſta materia vide quod no. Io.
And. extra de elec. c. 1. gl. pe. lib. 6. & quantum ad hoc quod di
10 ctum eſt de præbenda, vide quod dixi in c. alle. deus qui. † Et
vtrum monachus aſſumptus ad prȩlaturam eccleſię ſecularis,
debeat comedere carnes, vide p Io. 16. q. j. c. de monachis vbi
dicit quod ſic, ne ſit alijs ſcandalum. 41. diſt. quiſquis. quod ve
rum niſi habeat ſocium: tunc. n. non poteſt vt hic, niſi ſit infir
mus vel debilis, de conſecr. di. 5. carnem. vel niſi ex præcepto
epiſcopi, ſm Hoſt. in §. alle. vtrum populum. ver. ſed nunquid
excuſatur. idem frater Io. in ſum. confeſ. de tranſitu. cle. q. 3.

1 *Tacere in his quæ quis loqui tenetur, peccatum eſt mortale.*
2 *Tacere in his quæ loqui expedit peccatum eſt veniale.*
3 *Tacere tacenda meritorium eſt.*
4 *Monachus in concernentibus indiṫrij figuram epiſcopo magis quã Abbati obedire tenetur.*
5 *Monachus in concernentibus viuendi normam, obedire abbati in omnibus debet.*
6 *Monachus in regulis cantandi epiſcopo obediat.*
7 *Monachus an diſpenſari poſſit a Papa, vt proprium habeat, vel vxorem ducat. 9.*
8 *Monachus idem quod ſolitarius.*
10 *Caſtitas regulæ monachali connexa.*
11 *Abbas non poteſt diſpenſare monachum, vt proprium habeat.*
12 *Abbas monachum diſpenſare poteſt, vt proprium habeat nomine monaſterij*
13 *Iuramentum ſeruandum.*
14 *Diſpenſatio contra contenta in euangelio inualida.*
15 *Diſpenſatio Papæ contra ius poſitiuum quantum ad eccleſiam militantem valida.*
16 *Diſpenſatio Papæ contra ius poſitiuum, quo ad eccleſiam triumphantem, an valeat.*

17 *Diſpenaſtio ab inferiore Papa ſine cauſa cognitione inualida.*
18 *Religioſus an regulam tranſgrediendo peccatum committat.*
19 *Religionis regulam profitens, vitam regularem profiteri intelligitur.*

CVm ad monaſterium. §. In refectorio. Si
quæris vtrum taciturnitas ſit peccatum vel non, di
1 ſtingue.† Aut quæris in ijs quæ quis tenetur loqui,
vt proprium peccatum confiteri pro tempore debito, & alijs
circunſtantijs de quo ỉ.de pœn. & remiſ.omnis. de ſtatu mo-
nacho.ne in agro.§. ſane. in clem. & mederi proximo ſermo-
ne medicinali pro tempore debito, & alijs circunſtantijs, ſ.de
offi.ord.inter cætera 43.diſt.ſit rector. & ferre teſtimoniũ ve
ritatis 11.q.3.quiſquis metu. & in ijs tacere eſt peccatũ mor-
2 tale.† Aut quæris de ijs in quibus non tenetur loqui, ſed expe
dit & decet, & tunc eſt veniale: quando autẽ hoc eſt, & quan-
do non, determinare in ſingulis eſt difficile: ſed ipſa vnctio do
cet, quod non permittit hominem ſibi adhærentem de facili
errare. Aut quæritur in ijs, quæ quis non tenetur tacere nec lo
qui, ſed ſunt indifferentia, & in ijs tacere non eſt peccatum, vt
patet in ijs quæ dicam poſt Hoſt.ỉ.de ſymo.per tuas.2. Aut in
3 ijs in quibus tacere tenetur, & tunc tacere eſt meritorium &
actus veritatis, vt hic & ỉ.de pę.& re.omnis.§.caueat.& hoc
caſu intellige, ꝙ dicit hic Greg.os diſcretum congruo tem po
re vox aperit: & rurſum congruo tempore taciturnitas clau-
dit. Pro primo vero membro facit quod dicit Greg. immode
ratum ſilentium, ſi culpa non eſſet, propheta non dixiſſet, ve
mihi qui tacui: pro ſecundo, & tertio, facit Eccleſiaſtici.20.
homo ſapiens tacebit vſq; ad tp̃s. Quod autem dicit Grego.
qui corrigere non valet increpare non deſinat, ne ſe participẽ
delinquentium ex conſenſu taciturnitatis abdicat: intelligitur
de illo qui tenetur ex officio corrigere, & mederi alijs in ver
bo correctionis, in talibus ſi fiat obmiſsio pro tempore debi-
to eſt peccatũ mortale: in hoc cõcor. Aſtẽ.ti.de multiloquio.
¶ Super eod.c.§.Abbas vero. Si quæritur vtrum, & in quibus
monachus teneatur obedire Abbati ſuo: & vtrum magis ſibi
quam ep̃o diocęſano obedire teneãtur, diſtingue. Aut quæri-
tur de ijs quæ verſantur in figura iudicij: aut de ijs quæ ſpectãt
4 ad officium abbatis.† In primo caſu dic, ꝙ plus tenentur obe
dire epiſcopo quam abbati. C.de epiſ.& cle.in auth.cauſa quæ
fit cum monacho.11.q.1.de perſona.ſ.de offi.ordi.quanto.in
fi.cum ibi no.in gl.ſic patet.61.diſt.obitum. 6.q.3. per ſingu-
las.16.q.1.qui verè.& ita intellige quod no.gl.12.diſ.de ijs.in
gl.ar.ꝙ in prin.& hoc tenent Hug.& Lau.& Arch.11.q.3.qui
5 reſiſtit in gl.adde nã potius. In ſecundo caſu refert.† Aut quę-
ritur de regulis viuendi, & dic ꝙ in illis debet in omnibus obe
dire abbati, vt in d.c.quanto.in prin.18.q.2.nullam.& not.Ioã.
12.di.de ijs in gl.ar.ꝙ pro hoc beatus Ber.de diſciplina & præ
cepto.c.5.regularis inquit, profeſsio, qua ſe minor ſponte ſub
dit maiori, æquè alligat, & priorem cõis equidẽ peccati reor,
vtrunq; pari neceſsitate teneri vnum fidelĩ curæ, alterum fi-
delis obedientiæ. & c.8.dicit eadem cura obediendũ eſt deo,
& dei vicario, & idem.c.9.prælatum quem pro deo habemus
in omnib.quæ non ſunt aperte contra deum audire debemus.
6 † Aut quæritur de regulis cantandi, ſeu officiandi in eccleſia,
& tunc epiſcopo ſeu metropolitano obedire debet, vt in d.c.
de ijs, & no.Io.ibi in gl.ar.ꝙ pro hoc.de conſe.di.2.inſtitutio.
& quod no.Ber.ſ.de of.ord.paſtoralis.in prin.in glo.eſt tamen
index.ver.niſi in caſib.& Hoſt.poſt eum. & Card.ỉ.de ſupplẽ.
neglig.præla.c.j.gl.no.quod lib.6. Et ſi velis plenius videre de
obedientia religioſorum, vtrũ teneantur obedire prælatis ſuis
in omnibus, quæ non ſunt contra deum, vtrum omnis inobe-
dientia religioſorum ſit mortale peccatum, vide per Aſten.li.
6.tit.de regularibus arti.3.per totum.
7 ¶ Super eo.c.Ad declarationem glo.& ita habes.† Si quæritur
vtrum Papa poſsit diſpenſare cum monacho, vt habeat pro-
prium, vel vxorem ducat. Ber.hic dicit in gl.vlt.ver.puto tñ ꝙ
non, & Hoſt.in ſum.tit.de regulari.§.ad quid.vbi dicit qđ con
tra tria ſubſtantialia regulæ diſpenſare non poteſt. idem Io.te
net.25.q.1.ſunt quidam. Idem tenet Io.in ſubdiacono, quo ad
hoc, vt Papa non poſsit diſpenſare cum eo, vt ducat vxorem,
ſi votum ipſum ordinatum obliget: ſecus ſi conſtitutio eccle-
ſiæ ipſum obliget, & non votum: quia contra conſtitutiones
bene diſpenſat, vt in c.alleg.ſunt quidam. vt hoc notat.32.di-
ſtinct.c.de illo cum quo concordant Hug.& Archi.ibi, & ex-
preſsius.27.q.1.cap.nubendi.& vinc.ſ.de cleric.coniuga.cum
olim.vt no.Ber.ibi in gloſſ.2.ver. Vinc.dixit &c.& Goffr.ibi.
Sed Bart. Brix. vtrobique.ſ.in c.alleg ſunt quidam.& c.de illo
tenet contrarium.ſ.quod poteſt diſpenſare.c.cum hoc non ſit
contra articulos fidei, & ipſe habeat plenitudinem poteſtatis,
vt 2.q.6.decreto.& c.ſe.& idem no.Io.25.q.1.quæ ad perpe-
tuam.gl.1. dicens, quòd in continentia ſacerdotum bene po-
teſt diſpenſare. Et idem quo ad continentiam profeſſoris or-
dinem regularem tenet Inno.hic in gl.2.dicens iſta duo.ſ.ab-
dicatio proprietatis, & cuſtodia caſtitatis ſunt annexa regulæ
monachali, non a iure naturali, vel diuino, ſed a iure poſitiuo,
8 quod probat,† quia monachus nihil aliud eſt quam ſolitarius,
& triſtis.16.q.1.placuit. ſic ergo plus importat illud eſt im po-
ſitum a cõditore iuris. Ex quo patet quod Papa poſſet diſpen
ſare cum monacho, quod habeat proprium, & vxorem ducat,
cum poſſet ordinem & regulam, vel ſubſtantiam, quam dedit
ordini tollere ſecundum eum: idem Hoſtien. poſt eum hic, &
Archid.32.q.2.c.ſolet.glo.fin.& Guil.de monte Lau.extra de
conſangui.& affinit.c.vnico. ſuper verbo in ſacris ordinibus.
Gen.ſuper verbo conſtitutus.in clem.& hoc credo verius de
9 iure, dummodo faciat ex cauſa, vt ſequitur.† Vel potes circa
hoc probabiliter ſic diſtinguere ſecundum opinionem Vinc.
& Ioan.quam ponit Ber.hic in ver.Vin.& Ioan.qui dixerunt,
quòd Papa non poteſt diſpenſare, vt monachus habeat pro-
prium exiſtendo monachus, vel quod poſsit contrahere ma-
trimonium: cum per primum non fiat triſtis ſed gaudens, cũ
ſit gaudium habere proprium: per ſecundum vero non fiat tri
ſtis nec ſolitarius ſed gaudens & comitatiuus, ſaltem cũ vxo-
re: & ita poſſet intelligi prima opinio. Sed de monacho poſ-
ſet facere non monachum.74.diſtinct. quorundam. quo facto
per conſequens, & proprium habebit, & vxorem ducet, ad
quod facit.l.qui clerici vel vo.c.veniens, & quod no.Innoc.ibi
glo.3. Tu dic ſecundum Innocentium, & Hoſtien.hic quod
non poteſt diſpẽſare ſine cauſa, ſed ex magna cauſa, & deo pla-
cente hoc poſſet, vt ſi non poſſet eſſe ſalua Chriſtianitas, niſi
monachus regnum ſuum proprium, accipiat illud ſuis hære-
dibus relinquendum, vel ſi illi de regno aliquo dicant, quod
niſi monachus accipiat reginam regni in vxorem, quod dabũt
eam tyranno vel infideli, vt no. plene hic Innoc.in gl.bene di-
cit. & Hoſtien. poſt eum. Cum quibus non concordat Tho.
in ſecunda ſecundæ.q.88.arti.11.dicens quod quia continen-
tia non eſt annexa eſſentialiter ordini ſacro, ſed ex ſtatuto ec-
cleſiæ, ideo videtur quod per eccleſiam diſpẽſari poſsit in vo-
to continentiæ ſolennizato per ſuſceptionem ſacri ordinis,
ſed non poteſt in voto religionis ſolenni, quia prout dicit hæc
10 decre.in fi.† Caſtitas eſt annexa regulæ monachali, vnde debi
tum caſtitatis eſt annexum ei eſſentialiter, ſecundum Tho-
mam cum concor.in ſcriptis, vbi dicit, quod illi probabilius
dicunt, qui dicunt quod ſi communis vtilitas totius eccleſiæ,
aut vnius regni vel prouinciæ expoſceret, poſſet in voto con-
tinentiæ, & religionis diſpenſare quantumcunq; eſſet ſolen-
nizatum, & hanc ſententiam.ſ.quod Papa poſsit diſpenſare
notabat dominus Hug.Cardi.& Ioan. Theutonicus, qui dicit
quod vidit de facto diſpenſari, & conſentit etiam magis huic
opinioni Hoſtien.in ſumma titu.de voto, & vo.re.§.qualiter.
circa finem prout hoc no.Archidia.in c.alleg.quidam.26.q.1.
glo.penul.qui in eandem opinionem declinare videtur.& Fra-
ter Ioan. in ſumma.con. Rub.de votis q.72.quæ incipit, quæ-
ro ſpeciale. & hoc expreſsè tenet Ioan.Aod.infra de regu.iur.
capitulo. ſemel deo. in nouella libro ſexto, vbi diſputat hanc
quæſtionem.& hic.
¶ Super eodem capitu. §. fina. Si quæris vtrum Abbas poſsit
cum monacho, vt habeat proprium diſpenſare, diſtingue.
11 † Aut vt habeat & poſsideat nomine proprio, & dic quod nõ,
12 vt hic. † Aut vt habeat & poſsideat nomine monaſterij in
vſus ſuos neceſſarios, & dic quod ſic, vt hoc not.G.de mon-
te Lau. extra eodem titu. capitu. ne in agro. in fin.gloſſ.ante-
penul.in clemen. Vnde iſtum.§. intelligit Hoſtien.de mona-
cho adminiſtrationem non habente: alioquin contra.ſupra eo
dem capit.2.§. qui vero. quantum enim ad proprietatem ha-
bendam æquiparantur religioſi adminiſtrationem habentes,
& clerici ſeculares, vt patet ſupra de teſtam.requiſiſti.§.fin.ſe
cundum Hoſtien. hic in gloſſ. ſua quæ incipit adminiſtratio-
nem. Quod vltimum non credo verum, quia primi nullo mo
do teſtari poſſunt, vt 19.quæſtio.3. quia ingredientibus.& di-
xi ſupra de pecu.cleri.ſi quis ſane.ſed ſecundi bene, vt ibi di-
xi. Hanc decre.inducit Ioan.Andr.infra de regul.iuris capitu.
non eſt obligatorium. in nouella libro ſexto, ad quæſtionem
fratris Vberti quæ eſt talis, Abbas cum conuentu cauſa vi-
tandæ murmurationis, & ſcandali fecerunt ſtatutum iu-
iuramento

iuramento firmatum, vt ſingulis monachis darentur decẽ annuatim pro veſtimentis, quæritur vtrũ Abbas propria voluntate poſsit illud tollere ipſis monachis pecuniam, poſt multa argumenta, pro & cõtra ſoluebat frater Vbertus, quod niſi certa cauſa ſubſit per quam ſtatutum trahatur ad noxam, Abbas
13 ex propria voluntate non debet denegare pecuniã, † ſed debet ſeruare iuramentum cũ poſsit ſeruari ſine interitu ſalutis æternæ, per c. debitores. & c. ſi vero. de iureiur. veruntamen ſi ipſe deneget monachis aduerſus, eũ ad hoc petitionem, vel actionem non habent, imo voluntati ſuæ obedire tenentur, hoc dixit per c. manifeſtum. 33. q. 5. & Io. An. concordat.

¶ Super eo. c. Ad declarationẽ gl. Inn. niſi ex cauſa & c. Si quęrit vtrũ diſpenſatio facta ſine cauſa valeat, & in quibus, diſtingue, Aut diſpenſatio fit per Papam, aut fit per aliũ ſeu alios in-
14 feriores. In primo caſu refert. † aut diſpenſatio fit in his q̃ ſunt contra euangelium, & tunc non valet, niſi fiat ex cauſa, aut in his quæ ſunt contra votum tacitũ vel expreſſum, & tunc idẽ. Aut in his quæ ſunt contra generale ſtatutum, ſeu generalem ſtatutũ eccleſiæ, & tunc idem arg. 24. q. 1. memor ſum. aut quæritur, in his diſpenſationibus, quæ fiunt contra ius poſitiuum tantum, ſicut apparet in ſtatutis æditis de ordinib. j. certa interſtitia temporum faciẽdis. 88. diſt. per totum: vel quod quis non poſsit habere duas curas. s. de præb. de multa. & c. cũ iam dudum. & in ijs diſpenſationibus ſufficit ſola voluntas diſpenſatoris etiam ſine cauſa, quod ex hoc probatur, quia, ſi ſola voluntaria cõſtitutio ſit cauſa quare aliquid prohibetur, per conſequens, & ſola voluntas contraria, cauſa erit quare prohibitio relaxetur: quia eius eſt deſtruere ius qui illud condidit, & interpretari. ff. de re iud. quod iuſsit. j. de ſẽt. excom. inter alia. Princeps etiam ſuis legib. non ligatur. C. de leg. l. digna vox. & res de facili redit ad ſuam naturã. ff. de pact. l. ſi vnus. §. pactus ne peteret. ſm Inn. Hoſt. & Io. An. hic, cum quibus cõcordat Spe. tit. de legato, alias eſt rubrica, de diſpenſatione Papę. §. nũc breuiter. ver. & no. quod niſi Papa & Gen. in extrauag. Ioã. 22.
15 execrabilis. gl. 2. & Archi. j. q. 7. neceſſaria. † Et hoc vltimum membrum. ſ. de diſpenſationibus quas facit Papa cõtra ius poſitiuum, credo verum quo ad eccleſiam militãtem, vt no. Ber. s. tit. proxi. c. non eſt. gl. pen. in fi. & Hoſt. ibi poſt eum: ita etiã intelligo quod no. Hoſt. in ſum. tit. de filijs presbyterorum. §. vlti. in fi. ver. vnum tamen no. vbi dicit quod quamuis Papa ſine cauſa diſpẽſare poſsit de plenitudine poteſtatis, pro eo q̃ non habet ſuperiorem in hoc mundo, nec eſt qui corrigat vel emendet: attamen cum homo ſit, peccare poteſt, & a dominorum domino, & Pontificum omnium Pontifice ſi ſine pœnitentia deceſſerit punietur: ideo nouerit ſibi terribilius iudiciũ quam alijs inferioribus imminere. 9. q. 3. aliorum. & c. ſeq. arg.
16 optimum. C. de iud. l. rem non nouam, circa mediũ, † ſed quo ad eccleſiam triumphantem, ſic credo dicendum. Aut quæritur de diſpenſationibus, quæ fiunt cõtra ius poſitiuum voluntarium, non fundatum ſuper aliqua ratione naturali, puta ſi Papa diſpenſet cum aliquo maiore. 20. tribus annis, qui nondum compleuit. 24. annum quod poſsit ad ſacerdotium promoueri contra capitulum generale, extra de ætą. & quali. in cle. & tũc veram credo opinionem prædictam Inn. Hoſt. & aliorũ. Aut quæritur de diſpenſationibus, quæ fiunt. cõtra ius poſitiuum, fundatum ſuper aliqua ratione naturali, vt ſi diſpenſaret cum indigno totaliter, quod haberet beneficium eccleſiaſticũ, contra. c. nihil eſt. s. de elec. vel cum aliquo quod haberet duas dignitates eccleſiaſticas, contra. c. de multa. s. de præb. & tunc nõ credo, quod valeat diſpenſatio facta ſine cauſa, cum tex. c. alle. de multa dicat, quod Papa poſsit diſpenſare, & valeat diſpenſatio, cum ratio poſtulauerit, ergo a contrario ſi ratio non poſtulauerit non valet, & hoc ſatis poteſt colligi ex illa extrauaganti execrabilis in prin. Et quod Papa peccet ſi voluntas ſua non eſt ordinata in diſpẽſando, no. Hoſt. in ſumma in d. §. vlt. verſ. vnum tamen no. Et quod non valet diſpẽnſatio quo ad eccleſiam triumphantem aperte no. Io. mo. in illa extrauaganti Bonifacij. 8. tit. de pœnit. & remi. quæ incipit antiquorum. ſuper verbo confeſsis. circa medium, in quæſtione ſed ponatur q̃ Papa &c. vbi quærit de illa. q. quæ nunc tempore domini Clementis Papæ. 6 ſæpe contigit de facto. Papa alicui exiſtenti in gratia concedit indulgentiam ſine cauſa rationabili non facienti. ſ. opus bonum. ſ. pro quo eſt indulgentia merito concedenda, quæritur vtrum talis indulgentia valeat, & videtur q̃ ſic, quia Papa habet plenitudinem poteſtatis, nec habet ſuperiorẽ a quo debeat regulari, & valet ei cui datur, quia capax eſt: ſed Papa quia omnia & pręcipue maiora agere debet cum diſcretione, & ſm iudicium rectę rationis, peccat etiam ſic concedendo. Sed dicendum eſt, quod licet Papa habeat plenitudinẽ poteſtatis quantum ad omnia bona eccleſiaſtica, tpalia, & ſpiritualia, nõ tamen habet illam, vt dominus, ſed vt miniſter & diſpenſator domini principalis: vnde licet non habeat ſuperiorem in terris, illum tñ habet in cœlis: & ideo diſpenſatio taliũ bonorum ab eo non debet fieri, niſi in illis caſib. in quib. veriſimiliter apparet, quod dominus cuius ſunt hmõi bona conſenſum adhiberet, vt poteſtas ſub ratione diſtinguatur. 11. q. 3. illa. Conſtat autẽ quod deo non placet, ꝙ talia bona ſua ſine cauſa rationabili concedantur, & ideo talis conceſsio non valet: quamuis ergo ille qui eſt verus dominus alicuius rei, ſi illã det alicui ſine cauſa rationabili, poteſt tenere talis donatio, qa fit de conſenſu domini, non meretur tamen donans nec agit virtuosè ſed potius peccat, quia cum quilibet ea quæ agit teneatur agere ſm iudicium rectę rationis, & qui ſic agit virtuoſe agit, & meretur, oportet, ꝙ quicunq; agit contra iudicium rectę rationis peccet, hæc Card. ibi & ad hoc concordat quod no. ipſe Card. in extraua. Bonifacij. 8. tit. de dolo & con. c. rem
17 non nouam. † Si quæritur in ſecundo caſu principali. ſ. quando diſpenſatio fit per inferiorem ſeu inferiores Papæ, quib. conceſſum eſt diſpenſare, tunc dicunt Inn. & Hoſt. hic quod talibus non licet diſpenſare niſi cũ cauſæ cognitione, & ſi diſpenſent non valet diſpenſatio, vel reuocatur & diſpenſans peccat & punitur. 51. diſtin. qui in aliquo. & de iſta materia vide quod no. per Innoc. s. de cle. con. diuerſis fallacijs. per Archid. 1. q. 7. tali. & 55. diſtin. pœnitentes.

¶ Super eo. c. Si quæritur vtrum, & quando religioſus peccet mortaliter tranſgrediendo ea quæ ſunt in regula, dicendũ eſt
18 ſm Tho. quod in regula continetur aliquid dupliciter. † Vno modo ſicut finis regulæ, puta ea quæ pertinent ad actus virtutum, & horum tranſgreſsio, quãtum ad ea quæ cadunt cõiter ſub præcepto obligat ad peccatum mortale: quantum vero ad ea quæ excedunt cõiter neceſsitatem præcepti, nõ obligat ad mortale, niſi propter contemptum: nam religioſus non tenetur eſſe perfectus, ſed ad perfectionem tendere, cui cõtrariatur perfectionis contemptus. Alio modo cõtinetur aliquid in regula pertinens ad exterius exercitium, ſicut ſunt omnes exteriores obſeruantiæ: inter quas ſunt quædã ad quas obligatur religioſus ex voto profeſsionis. Votum autẽ profeſsionis reſpicit principaliter tria. ſ. paupertatem, continentiam, & obedientiam, de quib. habetur hic in fi. Alia vero oĩa ad hoc ordinant, & ideo tranſgreſsio horum triũ obligat ad mortale: aliorum vero tranſgreſsio non obligat ad mortale, niſi per cõtemptum regulæ, quia hoc directè contrariatur profeſsioni, per quam aliquis vouet regulam vitam, vel propter præceptũ, ſiue ore tenus a prælato factum, ſiue in regula expreſſum, quia hoc eſſet facere contra obedientiæ votum, ſm Thom. Et q̃ de contemptu dictum eſt, intellige ſm Arch. quod tunc committit aliquis vel tranſgreditur ex contẽptu, qñ voluntas eius renuit ſubijci ordinationi legis, vel regulæ, & ad hoc procedit ad faciendum contra legem vel regulã. Quando verò propter particularem cauſam aliquam: puta propter concupiſcentiam vel iram inducitur ad aliquid faciendum contra ſtatuta legis vel regulę, non peccat ex contemptu, ſed ex aliqua cauſa: & ſi frequenter ex eadem cauſa, vel alia cauſa, ſimili peccatum iteraret, ſicut etiam dicit Augu. in lib. de naturalib. & gratia. non oĩa committuntur ex contemptu ſuperbiæ, frequentia tamen peccati diſpoſitiuè inducit ad contemptum, ſm illud Prouer. 18. cum in profundum peccatorum ipſius venerit contẽnit ſecundum. T. 16. diſt. nec licuit. vt no. Archi. 81. diſt. quicun-
19 que. † Et ex hoc nota ſm Tho. quod qui profitetur regulam non vouet ſeruare omnia quæ ſunt in regula, ſed vouet regularem vitã, quæ eſſentialiter conſiſtit in tribus prædictis. Vnde in quibuſdam religionibus cautius aliqui profitentur, nõ quidem regulam, ſed viuere ſm regulam. i. ad hoc quod aliquis mores ſuos informet ſm regulam, ſicut ſecundum quoddam exemplar, & hoc tollitur per contemptum. In quibuſdam religioſis adhuc cautius profitentur obedientiam ſecundum regulam oĩno, ꝙ profeſsioni non contrariatur, niſi id quod eſt contra præceptum regulæ. Tranſgreſsio vero vel commiſsio aliorũ obligat ſolum ad peccatum veniale, quia huius ſunt diſpoſitiones ad principalia vota: peccatũ veniale diſpoſitio eſt ad mortale inquantum impedit ea in quib. aliquid diſponitur ad obſeruandum principalia præcepta legis Chriſti, quæ ſunt præcepta charitatis ſm Tho. & idem per omnia Archi. 27. q. 1. c. 1. ſuper verbo ſecundum apoſtolum: idẽ in effectu frater Aſten. lib. 6. tit. de epiſcopis. arti. 2. q. vtrum religioſus, vbi etiam dicit quòd: Dicere quòd Ingredientes religionem non debent

regulam profiteri,alias faciunt minus caute, ſed potius habēt profiteri vitam ſecundum regulam vel obedientiam,ſecundū regulam,eſt plane contra decre.ex parte tua.in fine,vbi eſt expreſſum,quod debent regulam profiteri. Et ad horum declarationē, videas.lib.6.de verſic.exijt qui ſeminat.& 9.quæ requiruntur, vt religioſi rectè viuant, vide per Archid.12.q.5.c.2.in gl.adde quod iſta vnitas.

1 *Seueritati iuris terminis limitata quando detrahendum.*
2 *Seueritati iuris terminos excedenti,quando detrahendum.*
3 *Clericus non poteſt habere vocem in capitulo monachorum ex pacto.*
4 *Clericus vocem in capitulo monachorum habere poteſt conſuetudine & priuilegio.*

EA quæ. Si quæritur vtrum,& quando ſeueritati ſit detrahendū,diſtingue. Aut quæritur de ſeueritate iuris terminis limitata: aut de
1 ſeueritate iuris terminos excedente,† In primo caſu aut quęritur in religioſis qui renuntiauerunt ſeculo,& qui veniunt contra votum,& eo caſu non eſt detrahendum ſeueritati,vt hic in ver.non parcendo.Præterea iſtis viſitatoribus de quibus loquitur hæc decreta.non cōmittitur diſpenſatio, ſed iuris ſeueritas,& ea quę hic ſtatuuntur de obſeruantia monachali,non ſunt diſpenſabilia.vt ſ.eo.cum ad monaſterium. in fi.ſm Vin.& Goſ.hic.& Arch.l.diſt. vt cōſtitueretur ſuper verbo ſeueritati,ſed nec tales viſitatores habēt iuriſdictionē, ſed de plano inquirunt ideo pęna diſpoſitionis non ſequitur. Aut quæritur in ſecularibus:& tunc interdum detrahitur ſeueritati, quod dic vt in d.c.vt conſtitueretur.& j.de cle.excom.
2 ministratores.& ibi forte de hoc dicam.† In ſecundo caſu.ſ.quando quæritur de ſeueritate iuris terminos excedente, tunc aut multis craſſantibus opus eſt exemplo,& tunc nō eſt detrahendum ſeueritati,dummodo non nimia exiſtat.ff.de pęn.l.aut facta.§.fi.C.ad l.Iul.repetundarum.lib.5.j.de ſchiſmaticis.c.vnico.in fi.lib.6.& extra de pęnis.c.ſi quis ſuadente.in cle.Aut nō eſt opus exemplo,& tunc detrahendū eſt ſeueritati, quia pœnis legis debemus eſſe contenti.ſ.de tranſac.c.vlt.cum ibi no. de off.dele.de cauſis in fi.ff.de ver.obli.l.ſi ſtipľo facta fuerit. ¶ Super eo.c.§.præcipimus. Si quæritur vtrum clericus ſecularis poſſit habere vocem in capitulo monachorum, & cum
3 eis eligere abbatem,† diſtingue. Aut quæritur vtrū poſſit hoc habere ex pacto poſt fundationem appoſito, & dico ꝙ nō,vt
4 hic.† Aut vtrum poſſit hoc habere ratione conſuetudinis,vel priuilegij,vel pacti,in fundatione appoſiti,& dic ꝙ ſic: & ita pōt intelligi.ſ.de reſti.in integ.c.2.j.de iure pa.c.nobis fuit.Simile no.ſ.de elec.cōſtitutus.Et idē de canonicis regularibus, quia idē iuris eſt in vtriſq;,niſi in exceptis caſibus,vt no.ſ.eo. cū ad monaſterium.& c.quod dei timorem.& ſ.c.proxi.§.ordinetur.ſm Ioā.hic & Io.And.his, & ad id qđ dictum eſt de conſuetudine concordat Archi.j.de elec.ex eo gl.pe.lib.6.

¶ De religioſis domibus. Rubrica.

1 *Patronus ex loci conſtructione,eccleſia deſtructa,& refecta eius patronus non erit.*
2 *Patronus ex dote eccleſiæ deſtructa & refecta erit patronus.*

QVia monaſterium. Si quæris qñ aliquod monaſterium penitus eſt deſtructū,& aliud de bonis per conuentum ipſius loci conſtruatur, nunquid ille qui erat patronus primi,erit patronus
1 & ſecundi, diſtingue.† Aut ex conſtructione vel loci collatione erat patronus, & tunc non erit patronus ſecundi,quia
2 expirat ius patronatus.† Aut erat patronus ex dotis collatione,& tunc erit patronus ſecundi, ad quod cum onere ſuo trāſeunt res quas dedit.16.q.1.ſi quis laicus.ff.de pigno.actio.l.ſi conuenerit.ſecundum Tancr.& Hoſti.& de hoc plenius per Hoſt.j.de iure patro.c.1.

INter quatuor. Si quæritur vtrum epiſcopus poſſit de eccleſia ſeculari facere regularem,vel econtra, vide quod dicam j.de ecc.edi.c.ad audientiam.2.

1 *Eccleſia per Papam poteſt priuilegiari.*
2 *Eccleſia an per epiſcopum priuilegiari poſſit.*
3 *Eccleſia per Papam eximi poteſt.*
4 *Eccleſia per epiſcopum an eximi poſſit.*
5 *Eccleſiæ vnius ius,an alteri eccleſiæ epiſcopus dare poſſit.*
6 *Eccleſia in emphyteuſim non concedenda.*
7 *Eccleſia ad cenſum concedi poteſt.*
8 *Epiſcopus an in conceſſione eccleſiæ quam facit,cenſum retinere poſſit.10.*
9 *Res tradita dominus cenſum retinere poteſt.*
11 *Cenſuarius ob ceſſationem a ſolutione canonis nullo tempore in commiſſum cadit.*
12 *Emphyteuta eccleſiæ ceſſans in canonis ſolutione biennio,& priuatus triennio,cadit in commiſſum. 15.*
13 *Eccleſia ceſſans in canonis ſolutione an cadat in commiſſum.*
14 *Prohibitum vna via,alia permittitur.*

COnſtitutus. Ad declarationem gl. hic videtor.ſi quęritur vtrum & qualiter eccleſia ſubiecta epiſcopo poſſit priuilegiari,
1 ſeu eximi ab eodem,diſtingue.† Aut quæritur primo nunquid poſſit priuilegiari,& tunc aut per Papam, & dic ꝙ ſic,vt j.de priui.per totū.& eo.ti.per totum,lib.6.& in cle.
2 † Aut per epiſcopum,& tunc aut quæritur vtrū poſſit concedere priuilegiū in prǫiudicium ſuum,& dic ꝙ ſic.ſ.de ijs quę fi.a præla.c.quāto.de re iud.cū cauſa.de donationib.paſtoralis. j.de priui.cū olim.2.in princ.vbi Hoſt.dicit & Io.An.poſt eū, ꝙ ep̄s cōcedit priuilegia libertatis:& ita poſſet intellige.c.ſtatuimus.16.q.j.intelligēdo ꝙ loquatur de decimis ad ep̄m pertinentibus,prout intellexit Hug.Aut vtrum poſſit concedere priuilegium in præiudicium alterius, vel aliorū, & dic ꝙ non, niſi certa & rationabilis cauſa oſtenderetur, ſm Hug.Tan.& Ber.hic in fin.ver.verius credo.pro hoc.j.de exceſ.præla.c.15. vbi in præiudicium Arch.non pōt epiſcopus aliqua iura remittere eccleſiæ: & hoc ibi not.Lau.& Ber.& pro vtroq; mēbro facit.16.q.1.peruenit.& hoc ibi no.Arch.ſuper verba licētia. dicens, ꝙ ep̄s poteſt concedere ſpeciale priuilegium de proprio iure.ſ.vbi ius alterius non læditur. Sed priuilegiū per qđ detrahitur iuri alterius eo inuito alteri conferre non pōt,niſi Papa.9.q.3.conqueſtus.ſm Hug.& Arch. ibi ſed cum cā rationabili credo ꝙ poteſt,ar.16.q.1.ſtatuimus.vbi dr̄ quòd nullus præter conſcientiam ep̄i debet dare decimas extra baptiſmalem eccleſiam:ergo a cōtrario ſenſu vr̄, quòd de conſenſu ep̄i poſſit: & ita argumētatur ibi Gratianus in §.ſe.ſm Hoſt.hic in ver.Io.dixit.& idem dicunt Vinc.& Goſ. qđ intellige con-
3 ſenſu capituli interueniente,vt ſequitur in fin. † Aut quæritur nonquid poſſit eximi,& tunc aut per Papā,& conſtat quòd ſic, vt ſ.de arbi.cum tpe.j.de priuilegijs cū & plātare.c. porro. & per totū eundem tit.c.ep̄orum.c.per exemptionem.c.ſi Papa,
4 & per totū.li.6.† Aut per ep̄m,& dic quòd non:ep̄s.n.non pōt aliquem ad ſe in totum eximere, vt no.ſ.de do.paſtoralis.j.de cenſi.cū venerabilis.§.fi.ſm Goſ.Ber.& Hoſt.in c.alle.cū venerabilis.& Io.16.q.2.viſis.in gl.pleno iure ec.& Ho.hic.ar.ff. de offi.præ.l.legatus.de pac.l.ius agnationis.C.de pa.po.l.abdicatio.& idē no.ipſe Ho.in ſumma tit.de off.ord.§.quid pertinet.ſub.§.ſunt aūt quędam.ver.& no.qđ quantumcunq;.& de reb.eccle.non alie.§.an res.ver.extra ſummā videndum. Et in iſtam ſn̄iam videtur inclinare Arch.in d.c.viſis.in gl.adde ſubaudi.& verum eſt,& gl.ſeq.Nec ob.quod hic dr̄,quia hic interuenit cōfirmatio Papæ,quæ hoc operata eſt,quę & reddit validum id qđ eſt alias inualidum,nam ſola talis confirmatio ſufficit,quamuis alias de iure cōi, facta conceſſio nō valeret.ff.de adop.l.adoptio.C.de teſta.l.oium.ſ.de tranſac.c.j.& c.veniēs. ſm Io.& Arch.in c.alle.viſis. & Inn.& Hoſti.hic vel hic Abbas qui non erat ſubditus ex tali ti.potuit præſcribere,ar.ſ.de
5 præſcr.cū ex officij.j.de iu.pat.c.cura.† Vnde ſi quæritur vtrū ius vnius eccleſiæ poſſit epiſcopus dare alteri eccleſiæ. Diſtingue vtrum hoc faciat extra conſenſum ſui capituli,vel alias ſine cauſa rationabili, & tunc non poteſt, & ſic intellige ſn̄iam Hug.& ſequacium.Vel de conſenſu capituli ſui,& ex cā rationabili,& tunc pōt,vt not.ſ.de reb.eccle.non alie.c.1.& in d.c. paſtoralis.de do.& ſic intellige opinionem Io.& ſuorū ſequacium ſecundū Ho.& Io.And.hic.& hāc opi.Hoſt.tenet Arch. 16.q.j.c.eccleſiæ.gl.2.& ibi vide & Io.An.j.de reb. eccl.c.1.ſuper verbo tenues.lib.6. Et de iſta materia,vide quod no. Io.& Arch.poſt eum.25.q.2.in ſumma.per iſtam decre. & decre.j. ſ.de luca.& condu.& per c.ſi quis iam tranſlatus.20.q.2.determinat Io.And.poſt Io.de monte murlo.j.de reg.iur.c.non eſt in mora in nouella lib.6.quæſtio iſta impoſita fuit per Papam Kalendis Ionij decima triennalis, ſoluenda per prælatos &
1 clericos eccleſiarum de annois ipſarum prouentib. de menſe Martij ſingulis annis,ſub certis pęnis, & datis collectionib.

vt eſt

vt eſt moris, & tunc dominus Io. præerat eccleſiæ Paduanæ,
illius a ıni prouentos percepit, qui demū tranſlatus fuit ad ec-
cleſiam Bononien. Kalendis Ianuarijs, & dominus. O. tūc fuit
prælatus eccleſiæ Paduanę, & vterq; ſuam eccleſiā ſtatim poſ-
ſidet, neuter ipſorum de menſe Martij primi ſequentis deci-
mam ſoluit, quæritur quis ipſorum inciderit in pœnā, & quis
ex illis ſoluere tenebatur, & dicit ꝙ quibuſdam videbatur,
ꝙ deberet fieri pro rata temporis diuiſio inter eos, arg. ſ. de lo
cato propter ſterilitatem. de teſtamētis relatum. a. in fi. de de-
cimis a nobis. & c. tua nobis. 16. q. 1. ſi quis laicus. & bene fa-
cit. j. de ſepul. cum quis. lib. 6. ipſe tamen ſoluebat, ꝙ domino.
O. epiſcopo Paduano incumbit onus ſoluendæ decimæ, & ſic
non ſoluendo incidit in proceſſus, quia debitū eſt reale, vt hic
cum concor. ſ. alle. & contraria loquuntur in cenſibus perſona
libus, vel in diuerſis poſſeſſionibus, qui faciūt fructus ſuos qui
non ſunt domini, ſed procuratores. ſ. de dona. c. 2. & vſurarijs
comparantur in morte. i. cum dimittunt eccleſias, & fatetur ta
men quod ſi ipſe dominus Io. exportaſſet fructus, vel modo
conſumpſiſſet, cōueniri poſſet per ſuum ſucceſſorem: decimā
autem non habet ſoluere pro eccleſia Paduana, ſatis enim eſt
ſibi quòd illam habet ſoluere pro eccleſia Bononien.

¶ Super eo. c. Hic dicitur quod epiſcopus Lauitanus cōceſsit
eccleſias in emphyteuſim, gratia huius. ſi quæris vtrum eccle
ſia, vel ius epiſcopale poſsit cōcedi in emphyteuſim, vel ad fir
6 mam, diſtingue. † Aut quæritur vtrum poſsit concedi in em-
phyteuſim, & dic quod non: vnde hic expone in emphyteu-
ſim. i. ad exemplum emphyteuſis, impropriè. n. ponitur quia
non eccleſiæ vel ius epiſcopale: ſed prædia dantur in emphy.
7 10. q. 2. hoc ius. † Aut quæritur vtrum poſsit cōcedi ad firmā,
vel ad cenſum, & dic ꝙ ſic vt ſ. de iureiu. querelam. & j. tit. 1.
c. 2. ver. de temporalibus. j. de cenſibus per totum ſecundum
Goff. Sed quia fuit hic retenta certa penſio ſicut fit in emphy
teuſi, ideo dic ſecundum Hoſt. hic. & idem no. Arch. in c. alle.
hoc ius porrectum. ver. perpetua.

¶ Super eo. c. Ad declarationē gl. videtur ꝙ ſymoniacus &c.
ſi quæritur vtrum epiſcopus in conceſsione eccleſiæ quam fa
8 cit, poſsit certum cenſum licitè retinere, diſtingue. † Aut quæ
ritur vtrum poſsit habere huiuſmodi cenſum ex conſtitutio
ne illius cui eccleſia conceditur: aut ex ſola retētione illius epi
ſcopi concedentis. In primo caſu refert, aut in tali facto inter-
ueniunt duo actus, ſ. cōceſsio eccleſiæ, & iurium ipſius per ſe,
& conſtitutio cenſus per ſe, & ſic ſunt duo contractus ſe mi-
nime contingentes, & tunc valet & fieri poteſt talis conſtitu-
tio abſq; vitio ſymoniæ, vt ſ. de rer. permut. c. ad quæſtiones.
& ita poteſt intelligi fuiſſe factū in hac decretali. Aut iſta duo
fiunt inſimul, & eodem contextu, & in eod. contractu, & tunc
ſecus, per ea quæ ibi leguntur, & no. & 1. q. 2. quā pio. j. de ſy-
monia. c. querelam. & per totum. ſ. de tranſac. c. ſuper eo. In ſe
cundo caſu, dic ꝙ poteſt, & ita intelligit Hoſtien. illud c. vnde
cum epiſcopus concederet eccleſiam cum omnibus iuribus
9 ſuis, potuit ſibi certum cenſum retinere, † quia in traditione
rei ſuæ hoc poteſt facere quilibet. ff. de pact. in traditionib. &
hoc probatur hic in §. cum autem Nec inſolitum ſit, nec no-
uum, vt cum ipſi eccleſias cōceſſerint pijs locis, aliquid ſibi re
ſeruent in eiſdē nomine penſionis &c. quaſi dicat. ex quo con-
cedunt totum, æquum eſt ꝙ aliquid ſibi valeant retinere, vt j.
10 de iure patr. præterea. † In hac ergo ratione Papa fixit pedem
omiſsis alijs, & tu facias idem: nec mirum ſi ſic reſeruare po-
teſt, nam & ſi offeratur ab eximendo cenſus, & oblatus con-
ſtituatur ab eximente, nihilominus dicitur titulus licitus, &
gratuitus fuiſſe ab initio, & tranſit in debitum, & neceſſarium,
vt hic ſequitur, arg. C. de act. & oblig. l. ſicut in initio. ſ. de vo-
to magne. §. 1. & ſic poteſt intelligi, infra de priuilegijs recepi
mus ſimile. ſ. de commoda. c. vnico. ſecundum Hoſti.

¶ Super eo. c. Ad declarationem gl. penultimæ. Ber. hic & gl.
vlt. Inn. ſi quęritur vtrum cenſuarius, vel emphyteuta ceſſans
in ſolutione cenſus, canonis, vel tributi debiti, vel penſionis
debitè, per biennium cadat a iure ſuo, diſtingue. Aut quæritur
de cenſu ſeu re cenſuali: & dicitur res cenſualis cuius directū,
& vtile dominium tranſit in donatariū. Aut quæris de re em-
phyteutica, cuius directum dominium nō transfertur in em-
11 phyteutam: ſed tantum vtile. † In primo caſu dicunt Ber. &
Inno. hic ꝙ quantocunq; tempore ceſſat in ſolutione cenſus,
non perdit rem cenſuariam conceſſam: vt hic. Hoſt. vero dicit
quod hic ſibi nihil retinuit epiſcopus præter cenſum, quem
nec in ſignum dominij habere voluit, ſed potius in ſignū datę
libertatis, arg. j. de priuilegijs recepimus. & ideo quantumcun
que ceſſetur in ſolutione, libertas ſemel conceſſa non reuoca-
tur, arg. inſtit. quibus ex cauſis ma. nō licet. §. ſemel. ſecus ſi in
ſignum dominij cenſum retinuiſſet, tunc. n. cōmitteretur res
conceſſa ſi per biennium ceſſaretur in ſolutione cenſus, vt pa-
tet in eo quod leg. & no. de dila. c. literæ. de cauſa poſſe. & pro-
prieta. c. fi. de locato & conducto propter ſterilitatem. in fi. ſe
12 cundum Hoſt. primum verius. † In ſecundo caſu dicunt Ber.
Inn. Hoſti. & Abb. hic quòd emphyteuta ceſſans in ſolutione
penſionis per triennium priuandus eſt iure, quod habet in re
emphyteutica, & idem Ber. ſ. de dila. c. literæ. quod intelligunt
indiſtinctè verum tam in laico, quam in eccleſia emphyteuta.
13 Tu vero hoc intellige fore verū in laico, † nam ſi eccleſia ceſ-
ſat in ſolutione canonis vel tributi, res non transfertur in eum
cui tributū vel canon debetur, vt patet in eo quod leg. & not.
11. q. 1. ſi tributum. 16. q. 1. c. placet. vbi hoc not. Ioā. ibi ſuper
verbo tranſlationis Idem Archi. ibi in gl. adde ſi ergo eccleſia.
idem Goff. in ſumma de immuni. eccleſiarum. §. 2. & Hoſt. in
Summa. eod. tit. §. 3. & hanc ſententiam ſequitur Pet. de Sam.
& Ab. & Egi. hic, & hoc teneas ſecundum Archid. qui hoc te
net. j. de re iud. c. Apoſtolicæ. in glo. no. ꝙ licet. lib. 6. Nec obſt.
C. de exac. trib. l. ſi diuina. lib. 10. quia aut. l. in illa non tenet nec
habet locum ſecundum canones, ſi de eccleſia loquatur: quia
certum eſt, quòd Imperator nihil poteſt ſtatuere de rebus ec
cleſiæ, maxime in præiudicium eccleſiæ. 96. diſt. c. 1. ſ. de coſt.
eccleſia ſanctæ Mariæ. Nec potuit Imperator priuilegium qđ
conceſſerat tollere. j. de reg. iur. c. decet. lib. 6. vel intelligitur,
quòd ibi res tenetur loco pignoris, donec tributum ſoluatur,
vt ibi no. Aut debet exponi diuina domus, i. imperialis, ſecus
in eccleſiaſtica, ſecundum Goff. & Arch. vbi. ſ. & Io. And. hic.
Huc credo verius, & mouet me inter alia hoc. c. vbi fere p. 40.
annos fuerat cenſus non ſolutus, & condemnatur monaſterium
ſolum ad cēſum ſubtractum. Hoc etiam probat lex in vſibus
feudorum, de capitulis corra. c. ſi clericus. vbi ſi prælatus com
mittit feloniam contra regem, a quo eccleſia feudum habet, il
lo prælato viuente pertinebit feudum ad regem, illo mortuo
redibit ad eccleſiam, ea ratione quia delictum perſonæ. &c. j.
de reg. iur. c. delictum. lib. 6. cum concor. Item quia eccleſia vo
lens rem emphyteuticam alienare non poteſt, vt C. de ſacro-
ſan. eccle. l. iubemus nulli. & in aut. qui res. quæ eſt canonizata.
10. q. 2. ſaltem ſine ſolennitate canonis ſine exemptione. 12.
q. 2. ergo multo minus in vita hoc poterit canonē non ſoluen
do, quod. n. quis volens facere non poteſt, nec inuitus facere
aſtringitur. C. qui mili. non poſ. l. 3. de aduo. di. iudic. l. ne quis.
iam. n. eccleſia quæ vellet rem eccleſiaſticam alienare, ceſſaret
a ſolutione, vt a iure ſuo caderet, & ſic fieret per obliquum qđ
directo prohibetur, quod eſſe non debet. ff. de ijs quæ in frau.
cred. l. 2. 3. & 4. de tranſ. l. cum hi. §. ſed cum lis. ſ. de procu. ræ.
& aperiretur via fraudi, quod eſſe non debet. j. de diuor. quan
14 to. in fi. † Et prohibitum vna via permitteretur alia, quod eſſe
non debet. j. de reg. iu. cum quid. li. 6. maxime cum vēdendo
poſſet eccleſiæ adeſſe vera æſtimatio ipſius vtilis dominij, ceſ
ſando vero in ſolutione nil adeſſet. Item quia ſtatim quod ali-
qua res facta eſt eccleſiæ, induit talem naturam, ꝙ non poteſt
alienari ſeu obligari, niſi in caſibus expreſsis in iure ar. eius qđ
dicit lex de re immobili acquiſita minori. ff. de reb. eo. l. j. in fi.
per eam viam ff. de ma. teſta. l. ſtichus ſeruus meus. Concludo
ergo breuiter ex præmiſsis dic quòd. Aut quæritur de re ec-
cleſiaſtica cenſuali tributaria ſeu emphyteuticaria & quæ de-
bet & cenſum, canonem, tributum, vel penſionem, & tunc te-
ne opinionem prædictam Gof. & Archi. vbi. ſ. Aut quæritur
de re non eccleſiaſtica, & tunc diſtingue inter rem cenſualem,
15 & rem emphyteuticariā prout diſtinguit Ber. & Inn. hic. † Et
intellige quòd emphyteuta eccleſię debet ſoluere penſionem
infra biennium, emphyteuta vero priuari, infra triēnium, vt
C. de iure emphyt. l. 2. C. de ſac. ſan. eccle. in aut. qui rem. & de
iſta materia vide quod no. Spe. rubr. de locato, & conducto. §.
nunc aliqua. verſic. 14. vbi ponit opinionem Vberti & Mar. de
Fano ſcilicet, quod eccleſia ceſſans in ſolutione penſionis rei
emphyteuticæ, incidit in pœnam commiſsi, ſed reſtituitur.
cui accedit Io. de deo. lib. 2. q. 6.

1 *Procurator ſpeciale mandatum habens, poteſt tranſigere, & paciſci.*

2 *Procurator generalis, paciſci non poteſt.*

CVm dilectus. Si quęris vtrum procurator
tranſigere, vel componere
1 poſsit, diſtingue. † Aut quæritur de procuratore
habente generalem, & liberam adminiſtrationem,
& talis poteſt. vt ff. de procura. leg. procurator cui libera.

Aut de procuratore non habente generalem,& liberam adminiſtrationem tunc,aut habet ſpeciale mandatum componendi vel tranſigendi,& talis poteſt.ff.de procu.l.procurator tuto
2 rum. † Aut non habet ſpeciale mandatum componendi, aut tranſigendi,& tunc non poteſt, vt in l.alleg.procurator tutorum.& ſic intellige.ff.de offi.dele.c.coram.& de tranſact.cap. contingit.ſecundum Hoſtienſem hic,& idem no.Spec.tit.de procuratoribus.§.1.verſi.in præmiſsis.

1 *Monachus an locum monachi in diuerſis monaſterijs habere poſſit, de iure communi.*
2 *Monachus an locum monachi in diuerſis monaſterijs habere poſſit,de conſuetudine.*
3 *Monachus an locum monachi in diuerſis monaſterijs habere poſſit,ex priuilegio.*

Enimia.in §.illud. Si quæris vtrum vnus,& idem monachus in diuerſis monaſterijs locum monachi valeat habere,Diſtingue. Aut quæris de iure cõi: aut
1 de conſuetudine,priuilegio, vel ſtatuto.†Si de iure communi referi,Aut quæris de illis monaſterijs,quorum vnũ nõ ſubeſt alij,nec dependet ab alio, & in talib.non põt idem monachus locum habere, vt hic, & j.de præb.cũ ſingula.§.prohibemus. li.6.Aut de illis quorum vnum ſubeſt alij,vel depẽdet ab alio, & tunc aut quo ad priuilegia illius monaſterij cui ſuũ ſubeſt, vel a quo ſuum dependet obtinenda, & dic ꝙ non,etiam ſi ſit de prioratu, vel cella alteri monaſterio ſubiecto vel ſubiecta, vt j.de priui.c.volentes.§.vlt.lib.6.niſi contrarium in ipſis priuilegijs caueretur, quia tunc ſecus, vt j.de priui.porro & per totum. Aut quo ad præbendam ſeu ſuſtẽtationem in ſuperiori monaſterio obtinendã.& dic quòd non, niſi ad illud transferatur.quia non debet habere niſi vnam præbendam,ſeu vnam ſuſtentationem,nõ.n.põt comedere vel induere vt plures,ar. d.c.cũ ſingula.§.prohibemus.& hic. Aut quo ad obtinendum prioratum,officium,vel adminiſtrationem in ſuperiori monaſterio,& tunc. Aut in ſuo monaſterio cui ſubeſt ille prioratus vel cella, & dic ꝙ ſic, vt patet in d.§.prohibemus.ibi alterius monaſterij monachis &c.a contrario ſenſu.Aut in illo monaſterio cui ſuum monaſterium ſubeſt, vt in alio & dic non per illum text. Aut quo ad hoc vt vocetur, & admittatur ad electionem Abbatis ſuperioris monaſterij, vel ad alia negotia ipſius monaſterij tractanda,& tunc dicit Inn.indiſtinctè ꝙ non arg.huius.c.Quod tamen intelligendum ſcdm Hoſt.& Ab.hic quando ille prioratus vel cella ad quam miſſus eſt monachus habet electionem prioris ſui proprij:vel quãdo ſaltem habet bona diſcreta a bonis monaſterij maioris, ar.s.de ſta.mona.c. monachi.§.ſi.de reſcr.edoceri.& bene facit cle.de ſupplen.negli.præla.quia regulares.alloquin ſi non habet electionem prioris nec bona diſcreta vocandus eſt ad electionem,& ſic poteſt
2 intelligi dictũ.c.volentes.§.ſi.ſcdm Hoſt.† Si quæratur de conſuetudine,tunc dicunt Inn.& Hoſti.hic,quòd in talib prævalet conſuetudo, ar.s.de elec.c.in Geneſi.ad fin.quod intelligo dummodo ſit rationabilis & præſcripta, alias ſecus.s.de conſuet.c.vlt.in fin.& de elec.c.cumana.Et ſi quæratur,quæ & quã conſuetudo dicatur rationabilis, refert aut quo ad hoc,vt vocetur, & admittatur ad electiones, & alios tractatus alterius monaſterij:aut quo ad hoc,vt in eo habeat præbendam monachalem,vel prioratum, vel officium, vel adminiſtrationẽ. In primo caſu refert. Aut monachus allegat conſuetudinem nomine ſui monaſterij,& tunc eſt rationabilis, & valet,& tenet, vt s.de conſue.cum dilectus.de elec.c.cumana.j.de cau.poſ.& propriet.c.cum eccleſia Sutrina.j.de ver.ſig. abbate ſane. Aut eam allegat nomine ſuo proprio, & talis non eſt rationabilis, nec per conſequens admittenda, vt no.Ber.s.de elec.conſtitutis.& Hoſt.poſt eum ibi,& in c.cumana.alle. & in ſumma tit. de conſue.§.qualiter probari.2.col.Secundo caſu, dic quòd nõ poteſt,vt hic,& in d.c.cum ſingula.§.prohibemus.vbi eſt ſtatutum prohibitorium contra quod præſcribi non poteſt, nec per conſuetudinem tolli,vt no.Hoſt.s.de off.ordi.inter cætera.de treu.& pa.c.1.& Gen.in extrauag. Io.22.execrabilis ſup verbo minus idoneus.Et eſt ratio inter iſtos caſus,quia quòd monachi vnius monaſterij habeant vocem in electionibus,& alijs tractatib.capitularib. alterius monaſterij eſt ſatis fauorabile,& rationabile,cum tam ſcdm leges quam ſecundum canones integrum ſit iudicium,quod plurimorum ſententijs comprobatur.C.de repu.l.dubium non eſt.de fideic.l.vlt.20.diſt. de quib.64.diſt.extra conſcientiam.s.de offi. dele.prudentiã. in prin.Sed quòd habeant præbẽdas,prioratus, officia, vel adminiſtrationes aliorum monaſteriorũ eſt irrationabile, cum monachus vna præbenda debeat contentari,& contrariũ cedat in cupiditatem, & auaritiã,vt s.de præb.cum nõ ignores. & per conſequens vitandum.s.de conſti.nam concupiſcentiã. non.n.licet ei vltra neceſſaria aliquid recipere.arg. 16.q.1.alia. vbi hoc no.Ioan.cum ergo in ſuo monaſterio,prioratu,vel cella habeat, & recipiat neceſſaria, amplius habere vel recipere
3 non debet.†Si quæris de priuilegio, vel ſtatuto,tunc de priuilegio,vel ſtatuto a ſede apoſtolica conceſſo, & per illud poteſt habere locum in diuerſis monaſterijs, vt in d.§.prohibemus. ibi cum dicit abſq; authoritate ſedis eiuſdem.priuilegium.n. ſedis apoſtolicæ,lex priuata eſt, vt j.de verb.ſig.abbate ſane.§. ſi vero. Aut de priuilegio vel ſtatuto per alium,puta Abbatẽ, & conuentum ſuperioris monaſterij conceſſo,& per tale priuilegium non poteſt,vt in d.§.prohibemus.& in d.c.conſtitutis.s.de elect. Fallit in caſu vbi vacante monaſterio ſuperiori, vel alio extraneo,conuentus ipſius daret, & concederet alteri religioſo vni vel pluribus vocem in electione prælati,& ipſum ſeu ipſos ad eligendum admitterent vna ſecum, quod poſſunt vt ſupra,de electionibus ſcriptum eſt.

¶ De capellis monachorum. Rubrica.

IN eccleſijs. Si quæris vtrũ in capellis monachorũ ſint presbyteri inſtituendi vel monachus, & quid iuris habeant in ipſis capellis, vide per Ioannem & pleniſsime per Archid.16.q.2.in ſum. & ibi te remitto.

1 *Poſſeſſorium & petitorium ſimul intentantur.*
2 *Poſſeſſorio reſtitutorio ſimul cum petitorio intentato, primo ſuper poſſeſſorio pronunciandum.*
3 *Monaſterium exiſtens intra terminos archidiaconatus illi ſubijcitur.*
4 *Monaſterium in eccleſiam cathedralem erectum eximitur a iuriſdictione archidiaconatus intra cuius terminos eſt ſitum.*
5 *Præſcriptio minor centenaria contra eccleſiam Romanam locum non habet.*
6 *Præſcriptio quadraginta contra eccleſiam priuilegiatam locum habet.*
7 *Iuriſdictionem,exercens, an eam ob id acquirat.*
8 *Iuriſdictionis modi tres.*
9 *Iuriſdictio in aliquos exercita, an ad alios extendatur.*
10 *Iuriſdictio an acquiratur per eius exercitium, in vnam perſonã factum.*
11 *Iuriſdictio qualiter amittatur.*
12 *Eccleſia regularis an ſubſit eccleſiæ, infra cuius terminos eſt ſita.*
13 *Eccleſia ſecularis,an ſubſit eccleſiæ,infra cuius terminos eſt ſita.*

Dilectus. Hoſt. dicit hic in gl. ſed hoc quomo-
1 do†ꝙ quia eccleſia ſanctæ Ceciliæ circa capitulum, inſtitutionẽ, & deſtitutionem, nedũ poſſeſſorium, ſed etiam petitorium intentauit, & de petitorio nihil probauit, imo probatum eſt contra ipſam, vt hic patet in verſ.præterea.& verſi.ad hæc.ideo licet probauerit poſſeſsionem, vt hic in j.reſp.ideo in iſtis ſuccũbit,ſicut poteſt colligi in eo quod le.& no.s.de cau.poſ. & proprie.c. 2.
2 & c.cum ſuper.& c.cum dilectus.† Et licet cum poſſeſſorium reſtitutorium intentatur ſimul cum petitorio,ſit primo pronuntiandũ ſuper poſſeſſorio,in executione tamen debet proprietas præualere.Sed ſi ſit poſſeſſorium aliud, vt hic erat, non eſt neceſſe, quòd ſuper poſſeſſorio pronuntietur, vt ex dictis iuribus colligi poteſt,ſecundum Hoſtien.& Ioan.And.hic:& de hoc in Spe.rubri.de peti.& poſ.§.ſed ſi is qui. de iſta materia dixi in c.alle.cum dilectus.

¶ Super eod.c. Si quæritur quando monaſterium aliquod eſt intra terminos alicuius archidiaconatus ſituatum, vtrum archidiaconus habeat iuriſdictionem in ipſum monaſterium.
3 † Io.tenet quod ſic.16.q.1.alia gl.vlt.& Archi.ibi,arg.illius.c. ad idem facit c.ſequens ibi eccleſia habet ſenatum. 93. diſt. a ſubdiacono.& s.de offi.arch.c.vlt.licet Arch.ibi contra:Eccleſia enim quæ eſt, infra territorium alicuius,ſub illius eſt iuriſdictione,vt 16.q.7.omnes.& hoc tenent Lau.Goſ.& Ber.hic in gl.1.plebi ſeculari.Nec ob.iſtud c.imo potius videtur pro, cum dicat generaliter ſeruetur in vrbe &c. quaſi dicat ita eſt de conſuetu. vrbis. licet aliter ſit de iure communi. Nec obſtat. c. alleg. dilecto. ff. de offic. Archidia. & dic,vt ibi plenius
4 dixi. † Et hoc credo verum,niſi illud monaſterium erectum

fuerit in eccleſiam cathedralem, quia tūc eo ipſo a iuriſdictio-
ne, & poteſtate archidiaconi eximitur, vt ſupra de maio. &
obedien. capitulo cum inferior.
¶ Super eo. c. In gl. & ita Papa & c. dicit Ber. ꝙ contra mona-
ſterium exemptum præſcribitur ſpacio legitimo. 40. anno. li-
5 cet non contra Papā, † vnde licet præſcriptio. 40. anno. non ha
beat locum regulariter contra Romanam eccleſiam, vt ſ. de
præſcri. ad audientiam. iuxta fin. c. cum nobis. & c. ſi diligenti.
in fin. & eo. ti. ſi quis exiſtentib. lib. 6. tamen contra eccleſiam
ſiue monaſteriū exemptam bene præſcribitur ſpacio. 40. ann.
vt 16. q. 4. c. volumus ſm Io. Tā. Vinc. & Goff. & Io. And. hic:
& idem innuit ibi Io. Hoc tamen non admittit Io. Fa. dicens,
ꝙ litera illius. c. volumus vbi dicitur ꝙ ſi quid Romanæ eccle
ſię, & c. eſt ſimpliciter intelligenda nullo caſu excepto, fauore
quo Apoſtolus illud monaſterium amplexabatur, alias res Ro
manæ eccleſię, niſi ſpacio. c. annorum, non poteſt præſcribi, &
idem ponit ibi Hug. Sed primum dictum videtur tenere Ar-
chi. in d. c. ſi volumus. & in d. c. ſi qui exigentib. ſu p verbo cen
6 tenaria. & credo ꝙ melius. † Vel ſi velis potes ſic probabiliter
diſtinguere, quia aut agitur de præſcriptione rerum ſeu poſſeſ
ſionum eccleſiæ vel monaſterij exempti, & tales poſſunt prę-
ſcribi. 40. annis, ſicut & res ſiue poſſeſsiones aliarum eccleſia-
rum non exemptarum, ita poſſes intelligere. c. alleg. volumus.
& quod not. Io. ibi ſuper verbo eccleſiæ. ver. vnde non eſt & c.
& in eo caſu poſſet intelligi fore vera opin. Io. Fa. & Hug. Aut
de præſcriptione ſubiectionis eccleſiæ exemptæ, & tunc po-
teſt intelligi fore vera opinio prima, ſcilicet, quòd contra ip-
ſam eccleſiam ſiue monaſterium exemptū. 40. annis, non con
tra Romanam eccleſiam, vt eſt dictum.
¶ Super eo. c. ad declarationem gl. Inno. quæ incipit. ſ. recupe-
randæ. & c. Si quæritur vtrum, & quando exercens iuriſdictio
nem in loco aliquo, vel in perſonas aliquas acquirat poſſeſsio-
nem vel quaſi iuriſdictionis generalem, vel qualem, & vtrum
& qualiter epiſcopus, vel alius habēs iuriſdictionem, vel aliud
ius generale ſtatutum a iure, conſue. vel ſtatuto, in aliqua loca,
7 vel perſonas illud amittat, diſtingue. † Aut quærit de primo. ſ.
vtrum & quando exercens iuriſdictionem in locum, vel pre-
ſonas acquirat iuriſdictionem generalem, vel qualem, & tunc,
aut exercens actum iuriſdictionis non habet animum acqui-
rendi poſſeſsionem iuriſdictionis generalis, vel particularis in
toto vel in parte, & tunc nullam acquirit, quia poſſeſsio ſine
animo non acquiritur, vt C. de acqu. poſ. l. licet. ff. de acq. poſ. l.
3. in prin. & l. quemadmodum. in prin. Aut habet animum ac-
quirendi poſſeſsionem iuriſdictionis, & tunc, aut particularē
tantum, & tunc non acquirit generalem, per iura proxime al-
legata ſed particularem tantum. Vnde ſi exercens vnum actū
iuriſdictionis in ciuilib. intenderet per iſtum actum in ciuilib.
cauſis tantum vti iure ſuo, non per hoc acquirit poſſeſsionem
in criminalibus, arg. ff. quemad. ſerui. amit. l. vlti. ſ. de præſcrip.
auditis. & c. cum olim. de offi. ordi. dilectus verſi. vnde præfa-
tus. ſecundum Inno. hic in verſi. nam ſi intenderet. & Hoſti.
poſt eum, & Guliel. in Spe. tit. de iuriſdi. omn. iudi. §. vnico. ad
fin. verſi. illud etiam no. vbi de hoc per eum. Aut habet aīum
acquirendi generalem, & intendit vti generaliter iure ſuo, &
tunc refert. Aut nullus alius eſt in poſſeſsione, vel quaſi iuriſdi
ctionis in illo loco vel in illis perſonis in quo ſeu quibus talis
exercens vult iuriſdictionem acquirere generalem: aut alius
eſt in poſſeſsione. Si nullus alius eſt in poſſeſsione, vel quaſi
tunc, aut exercet omnes actus ſeu capitula iuriſdictionis in to
to loco, & qualibet parte, ſeu in omnibus, & ſingulis perſonis,
animis acquirendi poſſeſsionem generalem, & tūc nulli dubiū,
ꝙ eam acquirit, vt ſ. de foro compe. cum contingat. & de offi.
ordi. conquerente. & hoc videtur no. Innoc. ij. in ver. generalis
autem poſſeſsio. Aut exercet vnum actum ſeu capitulum iu-
riſdictionis in aliquo loco, ſeu in aliquibus perſonis animo ac
quirendi iuriſdictionem generalē quo ad omnes actus, & quę-
ris vtrum extendatur ad alios actus, ſeu capitula, vel alias per-
ſonas, & per hoc acquirat poſſeſsionem iuriſdictionis genera-
lem quoad alios actus ſeu capitula vel alias perſonas, & tunc.
Aut quæritur vtrum extendatur ad alios actus, ſeu ſpecies iu-
riſdictionis, & per hoc acquiratur poſſeſsio generalis iuriſdi-
ctionis, & dic quod ſic, vt quia cognoſcit de cauſa vna ſiue ci-
uili ſiue criminali, vel quia excommunicat aliquē, vel quia ex-
pedit ſiue facit quodcunq; aliud quod ad iuriſdictionem perti
neat, dummodo intendat vti iure ſuo quoad iuriſdictionē vni
uerſaliter, ſm Inno. & Hoſt. hic, & Spe. in verſ. alle. illud etiam
8 no. † Sed Abbas dicit hic quod Vinc. no. hic quod cū ſint tres
modi iuriſdictionis, ſ. merum imperium, & mixtū, & minor
iuriſdictio, ſi quis exercuerit vnam ſpeciem de prædictis, non
ideo alias: quare ſi quis exercuerit iuriſdictionem minorē, nō
ideo merum imperium, ſiue mixtū, vel econtra, ſed per exer-
citium articuli ſiue capituli vnius ſpeciei quemlibet articulū
illius ſpeciei exercuiſſe videtur. Vnde ſi quis condemnauit ali
quem ad mutilationem manus, per hoc ad mortem condem-
nandi & ſuſpendendi & c. eſt quaſi poſſeſsionem adeptus ſm
eū, quæ diſtinctio poſſet probabiliter ſuſtineri, cū vnus actus,
& vnius ſpeciei iuriſdictionis maiorem ſimilitudinem, & con
formitatem habeat ad alium actum eiuſdem ſpeciei, quā ha-
beat vna ſpecies ad aliam: & in habentibus ſimbolum facilior
ſit tranſitus, vt ff. de neg. geſt. l. cum actū. & de vino tri. & oleo
l. vlt. inſtitu. quib. mod. tollitur obligatio. §. item per acceptila
tionem. Et quia inconueniens videtetur, quod per vſum iu-
riſdictionis minoris & ſimplicis, acquireret poſſeſsionē maio
ris, puta meri & mixti imperij, argu. eorum quæ leguntur. ſ.
de reſcrip. c. ſedes apoſtolica. & extra de procur. c. non poteſt.
in cle. ff. de vi. tri. & ole. l. vlt. in fi. de auro & arg. lega. l. plautius.
9 12. diſt. nos conſuetudinem. ſ. de elec. ſcriptum in fi. † Aut quę
ritur vtrum extēdatur vſus etiam generalis iuriſdictionis quē
quis exercuit in quibuſdam perſonis ad alias perſonas, & dic ꝙ
non, quantumcunq; intendat iuriſdictione vniuerſaliter vti,
ſed tantū extenditur ad illas perſonas, inter quas ipſam exer-
cuit: & ſic patet, quòd ſit potius extenſio quo ad partes iuriſdi
ctionis, quā quo ad perſonas. Et eſt ratio, quia ſibi iuriſdictio-
ne comprehendūtur omnes partes, & actus ipſius iuriſdictio-
nis, ſed ſub vna perſona non comprehenditur alia quantūcun-
que etiam intendat per vnam perſonam iuriſdictionem in to
rum populum exercere, quia diuiſi ſunt homines. Vnde quod
ſit in vna vel cum vno, non extenditur ad alios regulariter. ſ.
de re iudi. quanuis. & præſtat ad hoc. arg. quòd dicit de Gleba,
quia vna apprehenſa omnes contigue apprehenſæ intelligun-
tur, ſeparate vero non, vt patet. ff. de acq. poſ. l. poſsideri. Sic ēt
in iſta materia dicendum eſt, & hoc verum, quòd talis vſus ex
renditur ad illas perſonas inter quas ipſam exercuit, vt ſub ea
qualitate qua eam exercuit, & non ſub alia, & ideo licet iuriſdi
ctionem exercuerit in vniuerſitatem, non ideo acquirit poſ-
ſeſsionem iuriſdictionis in ſingulares perſonas, ar. 12. q. 2. qui
10 manumittitur. † Sequitur quando alius erat in poſſeſsione ge-
neralis iuriſdictionis, vt quia aliquis ſit in poſſeſsione iuriſdi-
ctionis ſuper vnum populum, & ego in vna perſona tantū il-
lius populi intendens acquirere ius in totum populum, iuriſdi
ctionem exerceo, primo poſſeſſore ſciente, & patiente, & tūc
ſuper totum populum poſſeſsionem iuriſdictionis acquiro:
quia tunc perſona vna quaſi contigua eſt ad totum populum,
qui ſimul collectus vnus eſt, vt patet in eo quod ſupra dictū
eſt, de Gleba. Nec per hoc extenditur poſſeſsio de perſona ad
perſonam, quia ille in quem exerceo iuriſdictionem non poſ-
ſidebat in ſe iuriſdictionem, ſed alius cōtra quem ego præſcri
bo, qui iuriſdictionem in hanc perſonam, & alias communiter
habebat, & ſic in hoc caſu, ſ. quando alius eſt in poſſeſsione iu
riſdictionis non eſt differentia, nec habet locum differentia,
ſupra poſita inter actus ſeu capitula iuriſdictionis, ab vna par-
te, & perſonas ab alia parte, vt no. Inn. in fi. huius gl. in ver. dif-
ferentia autem quam feci & c. vſq; in finem, & Hoſti. poſt eū.
Sed contrarium huius videtur dicere ipſe Inn. in ver. genera-
lis autem poſſeſsio. vbi dicit quòd generalis poſſeſsio iuriſdi-
ctionis alicuius caſtri, ciuitatis, vel prouinciæ acquiritur, ſi qs
publicè per omnes partes ciuitatis, & vniuerſaliter poſuit ban
num in ciuitate, ſic dicēs, ſ. talis dominus huius ciuitatis man-
dat quòd quicunque hoc fecerit incurrat talem pœnam, iſtud
enim. ſ. ſic edicta publicè edicere eſt iuriſdictionis, & etiam
ſi nullus incurrat hoc bannum, tamen poſſeſsionem generalis
iuriſdictionis acquirit. Et hoc eſt verum ſi nullus erat in poſ-
ſeſsione iuriſdictionis generalis illius ciuitatis: nā ſi alius erat
in poſſeſsione iuriſdictionis, tunc ille qui vel quocunque mo-
do alio vult quam prædicto modo apprehendere iuriſdictio-
nis generalis poſſeſsionem, non acquirit poſſeſsionem, niſi il-
lorum capitulorum, & hominum tantum quos, & quæ ap-
prehendit, arg. ff. de acquir. poſſeſ. l. quod meo. §. vlt. ſecundum
Inn. & Hoſt. Vnde in hoc quod dicit hominum, contrariatur
ei quod dictum eſt. ſ. immediate: ſed quod prius dictū eſt in-
tellige quando exercuit iuriſdictionem dño patiente ſeu poſ-
ſeſſore, & ſciente, quòd ſuper totū populū intendo quærere
poſſeſsionem: vltimo vero dictum, qñ ipſo neſciente: & ſic in
primo caſu præſumitur habere animum deſerendi poſſeſsio-
nem: in ſecundo non: quando. n. neſcit non fit ſibi præiudiciū,
vt ff. de acquir. poſ. l. clam poſsidere. §. qui ad nundinas. & not.

Inn.ſ.de poſtu.præl.c. bonæ.2.in gl. quæritur cum legerẽ.alias
non bene video quomodo iſtę duę.gl.poſsint ſaluari. Et no.ꝗ
qui vult acquirere poſſeſsionem alicuius iuris, nō poteſt eam
acquirere, niſi eo animo facit ꝗ credat vti iure ſuo, vt ff.quẽ-
admo.ſer.amit.l.fi.de itinere actuq; pri.l.fi. vt no.Inn.in d.gl.
ſed quæritur.in prin. ſed contrarium huius no.ipſe Inno.ibi in
ver.ꝗ autem credat &c. Sed primam gl. intellige quantum ad
hoc, ꝗ defendatur perpetuo remedijs iuris in ipſa poſſeſsio-
ne, ſed quantũ ad hoc, ꝗ perpetuo non defendatur habet locũ
ver.ꝗ autem . Item no.ꝗ de illo in cuius præiudicium debet
acquiri poſſeſsio, debet conſtare ꝑ probationes illius, qui vult
quærere poſſeſsionem, ꝗ ſciebat ꝗ vtens intendebat vti iure
ſuo, quia qñ neſcit non fit ei præiudicium, vt in §.allegato qui
ad nundinas. & pōt conſtare ſi ei dicebat, ego intendo vti iure
meo, & alius patiebatur, vel ſi cũ vteretur, & alius cui fit pręiu
dicium prohibuit, & ipſe eo prohibente vſus eſt poſſeſsione,
11 quod dic vt plene no.Inn.ibi.† Sequitur de ſecundo membro
principali, ſ.vtrũ & qualiter epiſcopus vel alius habens iuriſdi
tionem, vel aliud ius generale ſtatutum a iure, conſuetudine,
vel ſtatuto in aliqua loca, vel perſonas, illud amittat: & tũc dic
ꝗ quantocunq; tp̄e ſtet, ꝗ in aliquo iſtorum locorũ vel perſo
narum non vtatur, vel omni iure quod in eis habet, vel aliquo
capitulo iuris, non tamen cōtra eum præſcibitur: quia ſempee
poſsidet: nam exercendo ius illud, vel vnũ ſolum capitulum il
lius generalis in vno loco, ſolus in oībus locis & perſonis & ca
pitulis retinere videtur, niſi alias amittat poſſeſsionem, vel qa
expellatur violenter exinde, vel reuertens non admittatur vel
ſuſpicetur ſe poſſe repelli, vt in §.allegato qui ad nundinas, &
ff.de vi & vi ar.l.j.§.deijcitur. Nam cũ hæc ſint iura contigua,
ſufficit in vno prædictorum retinere poſſeſsionem. ff.de acq.
poſ.l.poſsideri.in prioc.imo nec præſcriptio illius tp̄is, cuius
non extat memoria de qua not.j.de verb.ſig.quid per nouale.
currit contra talem, cum ſemper poſsideat. Item ſi contrariũ
diceretur, ſequeretur abſurditas, quid ſi vna eccleſia vel perſo
na ita bene ſe habet per l.vel per plures annos, quod non opor
tuerit ipſam viſitari, nec aliquem actum iuriſdictiōis in ea vel
contra eam exerceri, nunquid dices, quod propter hoc amit-
tat epiſcopus ſuam iuriſdictionem, quam in ea habet? abſit, ſe-
cundum Inno.in gl.ex eo quod dicitur.& Hoſt.poſt eum, &
Spec.in verſic.alleg.illud & no.

¶ Super eo.c. Ad declarationẽ.gl.Inn.quæ incipit hoc ius &c.
Si quæritur vtrum, qñ eccleſia eſt, infra terminos alterius ec-
cleſiæ matricis polita, prælatus ſeu rector illius matricis eccle
ſiæ habebit collationem ſeu inſtitutionem ipſius, diſtingue.
12 † Aut quæris de eccleſijs regularibus, infra terminos matricis
eccleſiæ ſituatis: aut de non regularibus. Si de regularibus, tũc
dic, vt in talibus eccleſijs quarum ſunt patroni religioſi, habet
abbas repręſentare de cōſenſu fratrum, niſi aliud obtineat de
conſuetudine, vel alio iure ſpeciali, vt le.& no.ſ.de ijs quæ fi.
a præla.ea naſcitur. vt no.Inn.ſ.eo.c.1.quod tñ intellige vt no.
13 plenius per Io.& Archi.16.q.2.in ſum.† Si quæritur de nō re
gularibus, tunc dicit Inn.hic ꝗ inſtitutio pertinet ad titulũ.i.
ad matricem eccleſiam, arg.ſ.de ma.& obe.c.is qui.ſed poſſet
dici illud obtinere in titulis cardinalium, qui habet pinguius
ius quam plebani: aliàs autem de iure cōi inſtitutio & deſtitu-
tio, pertinet ad epiſcopum.ſ.de off.ordi.conquerente. 16.q.1.
c.1.& q.7 c.1.& no.ſ.de offi.ordi.cum ſatis. Sed nec eſſet di-
gnum, ꝗ hæc ad plebanos vel ad ad alios parochiales prælatos
pertinerent, ad quos nihil pertinent niſi inueniatur in iure ex-
preſſum, ad quos non inuenio aliquid de iure pertinere ſuper
minores titulos, niſi ea quæ habentur ſ.de offi.archidia.c.fin.
Hæc autem dicunt quidam, quod ſi ex cōſuetudine aliqua iu
ra habeant plebani in parochia, illa iura petere poſſunt, vt not.
ſ.de conſuet.c.cum olim.ſecundum Inno.& Hoſti.hic, idem
no.Archid.16.q.7.nullus.in gl.adde vel dic, quod hoc.c.& hoc
vltimum credo verius, ſ.quòd de iure communi non ad ple-
banum rectorem ſeu prælatum matricis eccleſiæ pertinet col
latio vel inſtitutio, ſed ad epiſcopum diocœſanum, niſi aliud
ſit de conſuetudine præſcripta quæ poteſt valere in hoc caſu.

1 *Monachus an in eccleſia ſine ſocio morari poſſit.3.*
2 *Regularis monacho æquiparatur.*

AD audientiam. Si quæritur vtrum mo-
nachus vł canonicus re
gularis in prioratu vel eccleſia ſeu loco extra ſuum
monaſterium moram trahens, teneatur & debeat
ibi habere ſocium regularem, vel vtrùm poſsit abſq; ſocio ibi
1 ſtare, diſtingue. † Aut loquimur in beneficijs, in quib.ad curã
animarum talis propter maiorem vtilitatem promouetur, &
tunc poterit ibi eſſe ſolus ſine ſocio regulari, licet non ſine ſer
uitore, vt le.& no.per Goſ.& Hoſti.ſ.de ſtatu mo.c.quòd dei
timorem.& in hoc concor. Hug.licet Ber. ibi in gl.vtiũ mo-
nachi.dicant differre canonicos regulares a monachis, qui ſo-
li inibi poſſunt poni, ſed monachi non prius tamen dictũ ap-
probant Ioan. And. Guil.de monte Laud.& Gen.extra de ſta.
mona.c.ne in agro.§.ad hæc.in cle. Aut loquimur de alijs be-
neficijs, in quibus cura animarum non imminet, & tunc. Aut
æquè bene poſſunt viuere duo monachi ſecundum quòd fa-
cerent duo clerici ſeculares, & ad hoc ſe obligant, vel cum ar
tificio ſuo, vel cum adiutorio parentũ, & tunc nō reuocabun
tur, arg.hic.& j.de priui.volentes. in fi.lib.6.ſecundum G.de
monte Laud.in c.alleg.ad hæc. Et quòd dicit hic alios mona-
chos in plurali, intellige ſingulos ſingulis diſtributiuè. ſimile
33.q.2.ſeculares.ibi apud epiſcopos.&c.ſ.de æta.& quali.quæ
ris.ſecundum Hoſt.hic, dicentem, quod aliqui magnæ autho-
ritatis fuerunt decepti per hanc literam, aſſerentes quòd mo
nachi non poterant habitare in prioratu aliquo, niſi poſſet ad
minus tribus monachis prouidere, & licet tutum eſſet, quòd
ita ſeruaretur, tamen de veritate iuris aliter eſt ſecundum eũ.
Aut nullo modo poſſunt ibi viuere duo, & tunc ſi inueniatur
vnus presbyter qui velit ſolus, & per ſe locum regere, mona-
chus vel canonicus regularis abinde expelletur, & presbyter
ibi ponetur, vt in §.alleg.ad hæc.vbi Gul.ſuper verbo ponit in
effectu iſtam diſtinctionem. Et vide quod not.Ioan.And.ibi.
2 ſuper verbo ad clauſtrum, † vbi dicit idem eſſe quo ad hoc in
canonicis regularibus, quod in monachis & ad hoc, quòd poſ-
ſet dici vel opponi, quòd hæc videtur cōtradicere ſibijpſi, in-
nuit enim quod ſi pluribus monachis poteſt prouidere eccle
ſia per eoſdem deſeruietur eccleſiæ, & non per clericos ſecu-
lares, alias remoueatur monachus ſolitarius, & deſeruiatur ꝑ
ſeculare, ſed hoc ſtare non poteſt, quia ex quo per clericos ſe-
culares debet fieri ſeruitium, neceſſe eſt, quòd ſint ad minus
duo.4.q.3.c.ſi teſtes.§. item vbi numerus.& probatus euiden
3 ter.ſ.de vita & hone.cler.c.3.de fi.presby.veniens.† Sed ſi ec-
cleſia ſufficit duobus clericis ſecularibus, multo fortius duo-
bus monachis, quia paucioribus debent eſſe contenti, reſpon-
det Hoſti. quòd ſi hoc intelligatur de prioratibus curam ani-
marum habentibus, planum eſt quòd ſiue monachi habitent
ibi, ſiue non, nō per ipſos ſed per presbyteros populus regi de-
bet: niſi aliter diſpenſetur, quod dic, vt ſ.eod.c.1.de ſtatu mo-
nacho.quòd dei timorem. ergo ſi prioratus non poteſt proui
dere niſi vni monacho cum rectore, remoueatur omnino mo
nachus, vt hic putat, tamen quod in hoc caſu ſi conſueuerat re
nere vnum monachum prioratus, qui & pluribus perſonis
ſufficit pẽſatio eiuſdem eccleſiæ facultatibus, eſſet Abbati ad
arbitrium Epiſcopi aliqua recompenſatio facienda, arg.16.q.
6.de lapſis.in auth. de man.prin.§.illud.colla.3. & in eo quod
leg.& no.j.de verb.ſign.cum olim. Si vero hoc intelligatur de
prioratibus non habentibus curam animarum, adhuc poteſt
habere locum quod hic dicit, quia poſſet eſſe quod non poſ-
ſet prouidere niſi vni perſonæ, & forſan reperietur presbyter
quæ ipſam recipiat, & ei deſeruiet, cum vno clerico ſupplens
de patrimonio vel alio proprio defectum eccleſiæ, quod non
poteſt facere monachus proprio carens.12.q.1.nolo & c.non
dicatis. Si tamẽ monachus dicat, domine ita bene tenebo ego
ſicut presbyter, nam ex quo habebo eccleſiam & parentes, &
amici iuuabunt me, & proprium ratione adminiſtrationis li-
cebit habere, dummodo monachum ſecum teneat, diocęſa-
nus nō poteſt hoc prohibere, ar.c.alle.volentes.§.fi.j.de priui.
lib.6.ſecundum Hoſt.quod ſatis concordat cum præmiſsis.

¶ De iure patronatus. Rubrica.

1 *Patronis diſcordantibus epiſcopus ponat œconomum ad fructus eccleſiæ percipiendum.*
2 *Præſentatio alternis vicibus a pluribus patronis fieri poteſt.*
3 *Præſentatio ab exiſtente in poſſeſſione præſentandi præualet.*
4 *Præſentatus a maiori parte patronorum, præfertur.*
5 *Patroni vbi ſunt æquales in præſentando idoneus præferendus.*
6 *Patronis non præſentantibus intra quatuor vel ſex menſes, epiſcopus ordinet de beneficio.*
7 *Patronata eccleſia ſi ſine ſcandalo ab epiſcopo non poſſit ordinari, quid agendum.*
8 *Scandali in præſentatione facienda deſcriptio.*
9 *Patroni vnius plures hæredes, an vnam tantum vocem habeant.*

RElatum. Si quæritur vtrum propter patro
norum diſcordiam inſtitutio, vel
ordinatio eccleſiæ vel beneficij impediatur epiſco
pus diœceſanus poſsit de ipſa eccleſia vel benefi-
1 cio ordinare, vel quid iuris, diſtingue. †Aut quæri
tur vtrum epiſcopus poſsit de ipſo beneficio ordinare ad tem
pus. i. vſq; ad tempus controuerſiæ finitæ, ponendo ibi œco-
nomum qui debeat fructus percipere, & eos in vtilitatem ec-
cleſiæ, aut futuræ perſonæ in beneficio reſeruare, iuxta for-
mam illius. c cum vos. š. de offi. ordi. & dic q᷑ ſic, vt hic not.
Hoſt. in ſumma e. tit. §. quid iuris. Aut quæritur vtrum ſpoſsit
de ipſo ordinare perpetuo. i. conferendo, & tunc refert, aut po
teſt ſine ſcandalo de ipſo beneficio ordinare, aut non poteſt.
Si poteſt, tunc, aut eſt diſcordia in præſentando, & non ſuper,
proprietate vel poſſeſsione iuris præſentandi. Aut diſcordia
eſt ſuper proprietate vel poſſeſsione iuris præſentandi. Si eſt
2 diſcordia in preſentando, tunc, † aut patroni poſt diſcordiam,
aliquandiu ſuſcitatam conueniunt de perſona idonea ab eis al
ternis vicibus præſentanda, & tunc illi ſeu illis præſentatis al-
ternis vicibus, iuxta formam conuentionis, poterit & debe-
bit de eo ordinare, ar. ff. de vſufruc. l. quoties. & de ſeruitu. le.
via. in fi. vt no. Ber. hic in glo. j. in fi. idem Vinc. Phi. Gof. & H.
hic, quorum opinio eſt hodie approbata, extra eo. tit. ca. plu-
res. ab vno. 2. reſpon. in cle. licet Inn. hic & j. e. quærimoniam.
in hoc contra, & malè. Aut non conueniunt de perſona alter-
nis vicibus præſentanda, ſed diuerſos præſentant, & tunc, aut
præſentant eo modo diuerſas perſonas, q᷑ vna ex eis poſsit p
epiſcopum eligi, & admitti, & tunc idem, vt in dicto c. plures
ab vno. §. fi. Aut non eo modo, & tunc, aut quæritur vtrum poſ
ſit de ipſo beneficio ordinare in perſona præſentati, ſeu alte-
rius præſentatorum. Aut in perſona alterius tertij. In primo
3 caſu refert. † Aut alter vbi ſunt duo tantum, vel aliqui eorum
vbi ſunt plures quam duo, eſt vel ſunt in poſſeſsione vel quaſi
pacifica præſentandi, & tunc in perſona præſentati per illum,
vel illos debebit epiſcopus ordinare. š. de elect. quærelam. & j.
eo. conſultationibus. Aut omnes ſunt, vel nullus eſt in poſſeſ-
ſione preſentandi, & tunc aut alter eorum tãtum, vbi ſunt duo
præſentantes tantum eſt, verus patronus, vel aliqui tantum,
ſunt plures quam duo ſunt veri patroni, & tunc præualebit p̃-
ſentatio facta per illum vel illos, & in perſona illius præſentati
debebit epus eccleſiam ordinare, vt š. de re iud. cum Ber. vbi
de hoc per Inn. & hoc no. Guil. de monte laud. extra de iure
pa. c. j. glo. 3. in cle. & in hoc concord. Ber. j. eo. ex literis. gl. ar.
eſt hic. ver. & ita videtur &c. & Tanc. Vinc. Goſ. Inno. Pe. de
4 Samp. Ab. & Io. An. ibi. † Aut omnes ſunt veri patroni, & tũc
aut vota patronorum diuiduntur inequaliter, & tunc poterit
ordinare de eo in perſona illius præſentati, qui a pluribus præ-
ſentatur, vt j. e. quoniam. j. reſpon. & non in perſona alterius.
vt 16. q. 7. decernimus. Licet Inn. dicat in c. quoniam, q᷑ præſẽ
tatum a maiori parte poteſt epiſcopus refutare, quia ex preſen
tatione non acquiritur ius. ar. j. e. quod autem. quod non pla-
cet Ho. ibi quia bene acquiritur ius ex præſentatione. š. de re
5 iudi. cum Ber. §. fi. † Aut diuiduntur æqualiter, & tunc recurrat
ad merita, & de illo qui maioribus iuuatur meritis, poterit or
dinare, vt in c. alle. quoniam ibi qui maioribus iuuatur meritis
cum ibi no. & 63. diſt. ſi fortè. Aut omnia ſunt æqualia, & tũc
poteſt dicere epiſcopus iterum repræſentate. 79. diſt. ſi duo.
ſi verò nolunt vel non poſſunt præſentare, ſed adhuc repræ-
ſentant duos primos vel alios, locus erit gratificationi. j. eod.
cum autem. melius. š. de elect. venerabilem. §. obiectioni. verſ.
q᷑ autem ſm. Hoſt. in §. alleg. quid iuris. vel niſi velit gratifica-
ri poterit de ipſo poſt tempus præſentationis lapſum in perſo
na alterius ordinare, vt in c. alleg. quoniam in fi. & c. eam te. ſ &
6 c. cum propter. † Si diſcordia eſt ſuper proprietate, vel poſſeſ-
ſione iuris præſentandi, tunc ſi diſcordia non ſit terminata,
intra tempus quatuor menſium, in caſu vbi diſcordia eſt inter
laicos, vt j. e. eam te. & c. cum propter. vel ſex menſium, in ca
ſu vbi diſcordia eſt inter clericos, tunc poterit epiſcopus, de
ipſo ordinare, vt ibi, quod dic, vt no. Hoſt. in c. alleg. quoniam
& Ber. & Hoſt. in c. alleg. eam te. & in c. cum propter. licet In-
no. in d. c. quoniam. aliter intelligat illa iura. Si verò ſit diſcor-
dia inter eccleſiaſticam perſonam & ſecularem vt j. e. ex lite-
ris. tunc poteſt dici ſm Hoſt. in c. alle. eam te. ſ. q᷑ tunc expe-
ctentur ſex menſes. ar. š. de arbitr. per tuas. j. de conſec. eccleſi.
vel alta. quòd in dubijs. licet ſit arg. contra. š. de offi. dele. ſup
quæſtionum. §. ſi verò duo, & hoc modo ſoluit hanc q. in ſum
ma ſua eo. tit. §. in quibus ver. vbi autem q. dicens, quòd eo ca-
ſu perinde eſt, ac ſi controuerſia eſſet inter duos clericos, pro-
pter dubium euentum litis, argu. ff. de pecu. quòd debetur. vel
melius, ſm Hoſt. in c. alle. eam te. ſi clericus ſit reus tunc ex-
pectabuntur ſex menſes. ſi verò laicus ſit reus tunc expecta-
buntur quatuor menſes, quia actor ſequitur forum rei, ergo &
naturam ipſius. š. de fo. compe. cum ſit generale. & hoc teneas
quicquid in ſumma, vel alibi not. ſecundum eum. Sed primam
opi. tenent Archid. & Io. An. j. eo. tit. c. ſi laicus. in fi. lib. 6. dicẽ
tes. q᷑ vbi eccleſia & patronus laicus, ſimul habent præſentare,
ambo habebunt ſex menſes, ita q᷑ ratione communionis pri-
uilegium eccleſiæ tranſeat ad laicum, ad inſtar eius q᷑ dicitur.
de eo qui habet rem communem cum pupillo. ff. quemadmo
dum. ſeruitus. a. l. ſi communem. itaq; per eccleſiam conſequẽ
ter quod per ſe conſequi non poſſet. C. de tempo. in integ. re
ſti. pe. l. petendæ. j. de conceſ. præben. authoritate. lib. 6. & quia
magis dignum &c. vt in c. alleg. q᷑ in dubijs. ff. de rei vendic. l.
quæ religioſis. de ſolu. l. ſi alieni. ſecundum eos, & hoc credo,
verius. Nec obſtat ratio Hoſtien. de foro, quia cum iſta cauſa
ſit annexa ſpiritualibus coram iudice eccleſiaſtico debet ven-
tilari. vt š. de iudi. quanto. & hoc ſatis innuit textus a contra-
rio ſenſu. j. eo. cum dilectus. §. nos attendentis. ver. & ſi Arch.
vbi hoc not. Hoſt. ſuper verbo iuriſdictioni. & Ber. in glo. &
ita patet, vnde teneas primam opin. Hoſt. quam ponit in ſum
7 ma. † Si nõ poteſt ſine ſcandalo de ipſo beneficio ordinare, tũc
aut non poteſt ſine ſcandalo de ipſo beneficio ordinare in per
ſona alterius præſentatoris, ſed bene in perſona alterius, ter-
tij, vt quia quælibet pars potens eſt, & dicit quòd ſi præſenta-
tus per alium inſtituatur, gladius vltor erit, & tunc poſt tem-
pus lapſum quod datur ad præſentandum, poterit in perſona
alterius tertij ordinare, vt in c. alleg. quoniam. §. ſin autem. Nã
forte quælibet partium, læuius feret, q᷑ quendam alium tertiũ
quàm aliquem præſentatorum ibi inſtituat ſeu ponat, argu. in
eo, quod leg. & no. š. de ſta. monacho. cum ad monaſterium. §.
porro. verſic. quòd ſi is & š. de elect. conſideramus. §. fin. & no
ta. Hoſtien. j. eo. quoniam. Aut non poteſt etiam in perſonam
tertij ſine ſcandalo ordinare, & tunc poteſt & debet interdice
re eccleſiam, vel reliquias qui ſunt in capſis extra altare, & nõ
illas quæ ſunt in altari extrahere in patronorum verecundiam,
& ruborem, vt hic & j. c. proxi. quæ capitula habent locum ẽt
quando epiſcopus poſuit ſacerdotem ibi, nec patroni permit-
tunt ipſum liberè miniſtrare, ſecundum Inno. & Hoſt. hic, &
Ho. in §. all. qd iuris. Quod ſi nec ſic poſsint patroni compeſci
vel ad concordiam reuocari, in fine videtur recurrendum ad
brachium ſeculare. š. de offic. iud. c. j. j. de hæreti. excommuni
8 camus. §. moueantur. † & quid vocatur ſcandalum, dic quando
patroni minantur, & dicunt quilibet, quòd ſi ponatur alius, ni
ſi ſuus præſentatus interficiet eum, vt tamen iudex ex perſo-
nis dicta penſet. C. ſi quis impera. maledi. l. vnica. ff. de actio. &
oblig. l. fi. ſecundum Hoſt. in §. ſæpè alleg. quid iuris & hic, vbi
ponit partem iſtius diſtinctius, cum quo ibi & hic per omnia
concordat frater Io. in ſumma con. ti. j. de ſymo. q. 85. quæ in-
cipit quid ſi patroni.

¶ Super eo. c. Inno. hic in glo. 1. ad finem & Hoſt. poſt eum,
dicit, q᷑ ſi plures vni patronorum ſuccedant, pro vno tantum
vocem habebunt, & reputabuntur pro vno tantum, ſeu loco
vnius, arg. ff. de con. & de. l. cui fundus. idem Rot. bene. in lib.
iuris canonici rubrica quid fieri debet quando ſunt plures pa-
troni, & eſt diſcordia inter eos. Sed Ioan. no. contrarium. 16.
q. 7. ſi plures. & idem videntur ſentire. Tan. Ala. Goſ. & Ber.
9 hic. † Sed prima opinio eſt approbata extra. e. c. plures ab vno.
in prin. in cle. ſecundum Io An. & Guil. de Montelau. & Gen.
ibi. Arch. verò in c. alle. ſi plures. glo. fi. dicit ſententiam primo
rum æquam, ideo tenendam, quando ſunt diuerſi patroni, ex
diuerſis cauſis, vt puta quia vnus eſt patronus ex fundatione,
alius ex donatione. Tunc. n. intelliguntur plures hæredes de-
ſcendentes ex vno patronorum, loco ipſius vnius, aliàs ſecus, vt
no. ibi plene, ſed ſecurius eſt tenere primam opini. indiſtinctè
per c. all. plures, quod generaliter loquitur, arg. ff. de publiciani
de precio. 19. di. ſi Romanorum.

1 *Ius patronatus ex tribus cauſis acquiritur.*
2 *Refectione totali eccleſiæ ius patronatus acquiritur.*
3 *Ius pa. ſine epiſcopi conſenſu non acquiritur.*

QVoniam. Ius patronatus regulariter acqui-
1 ritur ex tribus cauſis † ſ. ex eccle-
ſiæ conſtructione, ex eccleſiæ dotatione, & ex terri-
torij ad eccleſiam fundandam collatione, de prima
habes. 16. q. 7. monaſteriũ. de primo & ſecundo, e. cauſa & q.
& c. n-

& c.filijs vel nepotibus. de tertio habes.18.q.2.abbatem, vnde verſus. Patronum faciunt dos,& conſtructio,ſundus,quod dic,vt plene no.Inn.ſ.e.in rubrica & Hoſtien.in c.j.& j.e.nobis fuit.ſuper verbo cóſtruxerit,hoc idem probat deſcriptio patronatus quam ponit Io.An.ſ.e.in rubrica. Patronatus eſt ius honorificum, oneroſum, & vtile alicui in eccleſia competens,pro eo q diocęſani conſenſu illam fundauit, dotauit, vel cóſtruxit ipſe,vel is,a quo habet iuſtam cauſam. vnde dicit Inno.j.de eccle.edi.c.ad audientiam.j.& Ho.poſt eum, q ex dotatione poſſunt plures eſſe patroni,& ſimiliter ex fundatione
2 idem Arch.16.q.7.pię mẽtis.† Sed quæro vtrum ex refectione ſeu reparatione eccleſiæ ius patronatus acquiratur, Lauré.& Inno.dicunt hic q non,arg.ff.ne quid in lo.pu.ſi.l.prætor §.vicinales.Tu verò diſtingue,vt Ber.& Hoſtien.hic,aut eccleſia non eſt omnino funditus deſtructa,& tunc vera eſt opinio.prædicta.Aut eſt omnino funditus deſtructa & tunc, aut aliquis reædificat eccleſiam de conſenſu epiſcopi,& tunc credit Ber.quòd acquirit ius patronatus quia perinde eſt,ac ſi eccleſiam ab initio conſtruxiſſet.j.de iudæis conſuluit. vbi habes q fauorabilius eſt reędificare deſtructum quam de nouo, conſtituere,idem tenent Tanc.& Hoſt.hic, & eſt caſus ſecũdum Hoſt.in auth.vt nullus fabricet oratorij do.l.§.j.coll.6.
3 †Aut reędificat ſine conſenſu epiſcopi, & tunc nullum ius acquirit.ff.de vſufr.le.vſufructuarius.& eſt expreſſum in authẽ. alleg.vt nullus fabricet ora.do.prior verò patronus qui primã ędificationem eccleſiæ acquiſiuit ius patronatus,per deſtructionem ipſius eccleſiæ radicitus omnino ipſum ius amittit, vt no.Ber.hic in fi.primæ gl.& H.poſt eum, æquum eſt tamen quòd antequam epiſcopus extraneo de conſenſu ſuo ędificare volente conſentiat, antiquum patronum ſuper hoc moneat, & ipſum cuilibet extraneo præferat,arg.ſ. de his quæ fi. a præla.cũ apoſtolica.de loca. & conduc.potuit.de offi. Archi. ad hoc.in fi.ſecundum Hoſtien.& ad hoc concordat quod nota.ipſe Ho.j.e.nobis fuit.

1 *Beneficium de manu laici recipiens, qua pœna puniendus.3.*
2 *Epiſcopus cum illegitimo non diſpenſat.*

PRæterea ſuper. §.clericus.Si quæritur, vtrum & qua pęna punitur recipiens beneficium de manu laici, diſtingue.
1 †Aut quis recipit beneficium de manu laici non vt beneficium,ſed vt proprietatem,& talis nullam pœnam incurrit ipſo iure,ſed tantum per ſententiam, quia ſi admonitus nõ reſpuerit,communione priuetur per ſententiam,non ipſo iure,vt hic, & ita tenet, & ita intelligit iſtud c.Inno.ſ. de electi. quiſquis.glo.2.in fi.& j.& eo. c.illud & Vinc.j.de iure patro. præterea & Lau.& Archi.16.q.7.ſi quis deinceps. Aut ipſum recipit non vt proprietatem,ſed vt beneficium. Et tunc aut quæritur vtrum talis eſt ſuſpectus & ineligibilis ipſo iure, & dic quod ſic,vt ſ.de elect.quiſquis.ſecundum Goff. Vin.Ber. Inno.Hoſt.Comp.Pe.de Sampſona Ab.& Io.An. ibi licet Tã. Goff.& Hoſt. hic contra & malè ſm Lau.& Archi.in c.allega. ſi quis deinceps.vnde tam dans,quàm recipiens ſunt ipſo iure ſuſpenſi,ſecundum eos ibi,hoc idem tenet Io.16.q.7.in ſumma Dic tamen q cum tali poſſet epiſcopus diſpenſare, nam ex eo quòd conditor canonis non reſeruauit ſibi diſpenſationem,alijs conceſsiſſe videtur.ſ.de præben. de multa. in fi. & c.graue.in fi. j.de ſent.excom.c.nuper.vt no.Io.Vinc. Goffr. Ber.Inno.Hoſt.Compoſt.Egi.Ab.& Io.An.in c.alle.quiſquis. & Bar.Brix. 16.q.7.ſi quis deinceps.licet contrarium teneant Ioan.& Iu.de Fa.in c.alleg.ſi quis.& Phi.in c.alle.quiſquis. Et
2 eſt ratio ſecundum Phi.†quia epiſcopus non poteſt diſpenſare cum illegitimè nato, qui alieno vitio laborat, etiam ſi aliàs dignus ſit.ſ.de filijs præla.c.fi.multo minus ergo cum iſto qui vitio proprio laborat.C.de naturali,libe.l.legem. Item quia edictum de diſpenſatione epiſcopi eſt prohibitorium.ſ.de tẽpo.ordi.c.dilectus.& arg.pro hoc in c.alleg.graue,vbi reſeruatur diſpenſatio Papæ & patriarchis de minori exceſſu, ergo, & hic reſeruata erit de maiori, & tu hoc reproba & tene primum dictum per c.alleg.graue.& c.nuper.ſecundum argum. in c.alle.ſi quid deinceps.glo.antepe.idem Spec.tit. de legat.§. nunc de epiſcoporum diſpenſatione, ver.151.& Io.An. in c.
3 alleg.quiſquis,quod credo verius. †Aut quæritur vtrum eſt excommunicatus & tunc,aut excommunicatione minori,& dic quòd ſic, quia talis peccat mortaliter. Aut quæritur vtrũ, ſit excommunicatus maiori excommunicatione, & dic quòd non,ſed tunc demum cum admonitus non reſpuerit, eſt excommunicandus, vt hic ſecundum Ber.& Hoſt.hic & Lau.& Archi.in c.alle.ſi quid deinceps.in glo.adde vt Tan. Goff. & ſi ſic a communione priuatus in pertinacia perſtiterit a miniſterio eccleſiaſtico & ordine deponetur, quia creſcente contumacia &c. vt hic in fi.& ſ.vt lite non conte.cap. quoniam frequenter.§. fi.vnde,& ſi depoſitus pœnitere nolit,tradetur curiæ ſeculari,quod dic vt ſ.de iudi. cum non ab homine. ſecũdum Hoſt.Et hæc omnia intellige vera,quando clericus recipit beneficium de manu laici,circũſcripto omni priuilegio papali, ſecus ſi ſuper hoc ſit priuilegiatus a Papa vt 63.di. in ſynodo & c. Adrianus.& ita intellige quod no.Io.& Arch.10. diſtinctione imperium.

1 *Præſentatis pluribus à patrono laico, primo inſtitutus præferendus.*
2 *Præſentialis pluribus patrono clerico,primo præſentatus præferendus.*
3 *Præſentatus à pupillo,præfertur a tutore præſentato.*

QVod autem. Si quæratur de duobus præſentatis per patronum,quis eorum alteri præferatur.diſtingue.† Aut quæritur, de
1 duobus,vel pluribus præſentatis a patrono laico, & tunc potior eſt conditio illius qui primo eſt per epiſcopum, admiſſus & inſtitutus,licet ſit ſecundo vel vltimo præſentatus,vt hic & in primo reſpõſo, & eſt ratio, quia talis patronus
2 laicus variare poteſt,vt hic & j.eo.paſtoralis.† Aut quæritur, de duobus vel pluribus præſentatis a patrono clerico, hoc eſt à perſona eccleſiaſtica ratione beneficij ſui eccleſiaſtici, & tũc quia talis variare non poteſt,melior erit conditio primo præſentati, ita quòd primo præſentatus ſecundo præſentatum, quamuis primo inſtitutum remouebit. j. eo. cum autem, & eſt ratio iſtorum iurium.j.de ſpon.duorum.cap.ti.ſecundum Ber.& Hoſt.hic & de hoc no.frater Io.in ſumma con.tit.j.de ſymo.q.72.quæ incipit quid ſi patronus.& Ho.in ſumma eo.
3 tit.§.quid competat in fin.†Et ſi tutor præſentet vnum ad eccleſiam cuius erat patronus pupillus,& antequam admittatur pupillus præſentet alium,dicit Bar. Brix.hic in q.ſua dominicali,quæ incipit tutor cuiuſdam pupilli,quòd ſi pupillus ſit vltra.7.annos admittatur præſentatus ab eo cum ſit dominus, idem Tanc.Idem Archi.16.q.7.decernimus.gl.j.

1 *Iura mere temporalia regulariter transferuntur.*
2 *Ius patronatus titulo ſpeciali non transfertur.4.*
Fallit in donatione & permutatione.
3 *Iura mere ſpiritualia a laico non poſſidentur, nec ab eo transferuntur.6.& 8.*
5 *Iuris patronatus donatio laico facta epiſcopi conſenſum requirit, eccleſiæ vero non.*
7 *Iura eccleſiaſtica,an epiſcopus transferat.*
9 *Conceſſio ſpecialis,an generali præualeat.*
10 *Patrono laico non reſpondet inſtitutus.*
11 *Patrono clerico an reſpondeat inſtitutus.*
12 *Portio congrua curato aſſignanda.*

EX literis. Si quæritur vtrum electio vel præſentatio facta per illum, qui eſt in poſſeſsione vel quaſi eligendi vel præſentandi valeat & ſuum debeat ſortiri effectum,vide quod dixi ſ.de in integrum reſtitu.e.2

¶ Super eo.c.Si quæritur vtrum,& quæ iura poſsit laicus alie-
1 nare,vel in alium transferre,diſtingue.† Aut quæritur de iuribus mere temporalibus,& talia poſſunt regulariter de perſonam habilem ad tranſlationem dominij,ex tit.habili transferri vt inſti.de re.di.§.per traditionem.ff.C.& inſti.& ſ.de do. per totum.& de contrahen.emp.& ven.per totum.ff.ſi quis a paren.fuerit ma.l.2.in fi.Sed hoc fallit ſecundum Guil.in ſpecu.in mero imperio,prout no.rubrica de iuriſd.om.iud.circa mediam.ver.quæ autem.vbi dicit quòd quidam dicunt,quòd licet comes vel marchio merum imperium ſpecialiter transferre non poſsit.ff.de offi.eius cui man.eſt iuriſd.l.1.ſi tamen donauerit aliquam ciuitatem vel caſtrum,tunc cum ipſa vniuerſitate tranſit merum imperium,niſi excipiatur,arg.ſ. de re iudi.cum Bertoldus.& hic,& j.eo.cum ſecundum.ſ. de do. cum dilecti. præſertim quando ſibi retinet exercitium,vel aliquod aliud ſpecialiter,tunc.n.omnia cætera concedere intelligitur arg.ff.de offi.præ.vr.l.j.in prin.ver.ſed quid.de iud.cum prætor.

prætor. ſ.de præſump. nonne. Veruntamen plures de iudici-
bus regni Franciæ tenent, quòd quantuncunq; generalis, vel
indiſtincta ſit alicuius caſtri vel villæ conceſsio, non intelligi-
tur transferens, etiam princeps ea quæ ſunt meri imperij trāſ
ferre, niſi hoc ſpecialiter exprimat, arg. ſ.de offi.leg. ꝙ transla
tionem. de his quæ fi. a præla. paſtoral. ff. de his quæ in fraud.
credito. l.ſi autem pater. & de offic. præſid. l. pe. Aut quæritur
a de iuribus ſpiritualibus, vel annexis ſpiritualibus & tunc, †aut
quæritur vtrum laicus poſsit ea transferre per titulum non ha
bilem, nec ſufficientem ad tranſlationem dominij in alium fa
ciendam, puta per titulum obligationis generalis, vel ſpecialis
& dic quòd non, ſecundum Hoſt. hic quod dic vt leg. & nota.
ſ.de re iudi. c.cum Bertho. Aut vtrum poſsit ea transferre per
titulum habilem & ſufficientem ad tranſlationem faciendam
puta per titulum donationis, vel venditionis vel ſimilium, &
tunc, aut quæris de illis iuribus quæ poſſunt ab ipſis laicis poſ
ſideri, ſicut eſt ius patronatus vt hic, & per illum totum titu
lum, & ius ſepulturæ. ff. de contrahen. emp. & vend. l. in modi
cis. aut quæritur de illis iuribus quæ non poſſunt a laicis poſsi-
deri, vt de decimis & alijs iuribus mere ſpiritualibus. Si de il-
3 lis poſſunt a †laicis poſsideri, tunc aut quæris nunquid poſsint
alienari vel tranſire cum vniuerſitate & tunc, aut eſt vniuerſi
tas realis & talis quæ ſine expreſsione verborum vniuerſaliū
ſeu generalium vniuerſitatem, & etiam illud ius ſpirituale, vel
quaſi, ſiue illa iura ſpiritualia, val quaſi continet, & importat, ſi
cut eſt villa vel caſtrum, quod in ſe continet, non ſolum ius
patronatus vt hic, ſed etiam honorem diſtrictum, & iuriſdi-
ctionem, vt ff. de ver. ſig. l. pupillus. §. territorium, & dic, quòd
cum tali poſſum obligari, alienari, vel transferri, vt hic & ĭ.eo.
cum ſecundum. & in l. alleg. in modicis. & ff. de acq. rer. dom.
l. quædam. Idem ſi ſit aliud ius vniuerſale, quod multa in ſe cō
tineat, vt eſt hæreditas, nam cum illo bene tranſit ius patrona-
tus, arg. ff. de pe. hære. l. item videndum. §. fi. cum duabus. l. ſe-
quenti ſecundum Inno. Hoſtiē. & Abb. & Io. An. hic Ber. In-
no. & Hoſt. ĭ.eo. cum ſecundum. Idem Bar. Brix. in q. venerea
li vlti. quæ incipit, monaſterium quoddam. licet Tanc. in hoc
contra & male, pro hoc. ſ.eo. c. 1. 2. & 3. quod dic vt ſ.de re iu
dic. cum Berthol. Idem ſm Inno. & Ho. & Io. An. hic. ſi quis,
vendat palatium ſuum in quo habet capellam, quæ forte ha-
bet multa priuilegia & multos redditus, nam videtur ꝙ ius,
patronatus tranſeat cum palatio, quia ad capellam non eſt iter
niſi per palatium. arg. l. alleg. in modicis. & ff. de relig. & ſump.
fun. l. ſi quis. & de act. empt. & vend. ſi mercedem. §. ſi cū fun-
dum. Aut eſt vniuerſitas verbalis & talis, quæ ſine expreſsio-
ne verborum vniuerſalium vel generalium vniuerſitatem ali
quam non continet, nec importat, vt ſi aliquis obliget vel ven
dat omnia iura quæ habet in aliqua villa, cum tamen non ſit
ſua, ſed infra limites territorij villæ habeat tantum certos fun
dos, vel certa iura, & inter alia ius patronatus, & tunc dic, qđ
in tali contractu, non tranſibit ius patronatus, vnde hoc caſu,
quando dicit, vēdo tibi omnia iura quæ habeo in tali villa, hęc
vniuerſalis reſoluenda eſt in ſingulares, i. vendo tibi hoc & il-
lud, & ſic de ſingulis, quæ ibi habeo, cum autem ius patrona-
tus vendi non poſſet, vt ĭ. e. de iure. ſub tali vniuerſali vendi-
tione vel locatione non comprehenditur. †Aut quæritur nun
4 quid poſſunt alienari vel transferri, non cum vniuerſitate, ſed
expreſſè & ſpecialiter per ſe, vel cū alijs rebus vel iuribus ſub
quibus nequeunt comprehendi, & tunc dic, ꝙ non etiam cū
conſenſu & authoritate epiſcopi, vt ĭ.eo. de iure. & hoc nota.
Hoſt. in venditione. ĭ.e. præterea. ſuper verbo voluntate. qui
nimo nec ſi fundum daret quis in feudum, vbi eſſet eccleſia,
tranſiret in feudum cum fundo, ius patronatus eccleſiæ, vt no
ta. Inno. & Ho. hic & ĭ.eo. cum ſecundum. idem frater Ioá. in
ſumma confeſ. tit. de ſymo. q. 84. quæ incipit, qualiter ius pa-
tronatus & c. fūdum enim homagium requirit quandoq;, vt
22. q. 5. de forma. quod pro ſpiritualibus fieri non debet. ĭ. de
reg. iur. c. ſi. ergo nec pro iure patronatus quod ſpiritualib. eſt
annexum. ĭ.eo. de iure & arg. in eo quod leg. & not. ĭ. eod. que
rimoniam ſecundum Hoſt. in c. alleg. cum ſm. Sed ꝙ dictum
eſt, ꝙ non poteſt alienari vel transferri ſpecialiter, fallit in per-
mutatione quæ poteſt fieri de iure patronatus, cum alio ſpiri
tuali vt 16. q. vlti. c. nemini regū. & in donatione, vt ĭ.eo. quòd
5 aūt c. illđ & c. nullus. †Sed vtrum in tali donatiōe iuris patrona
tus eccleſiæ, requiratur conſenſus epiſcopi refert. aut laicus fa
cit eam eidem vel alteri eccleſiæ, ſeu loco religioſo, & tunc nō
vt ĭ.eo. c. illud. ver. licet religioſo, vbi hoc no. Hoſt. idem Da
maſius Vinc. & Bar. Brix. in c. alleg. nemini. & Hoſt. in ſumma
eod. tit. §. qualiter transferatur. ver. donatio. pro hoc. ĭ.eo. ex
inſinuatione. & c. ſignificaſti. licet Io. in cap. nemini. Tancre.
Goffr. Ber. & Inn. in c. alleg. illud. ĭ.e. & c. cura contra. quorum
opinio reprobatur ĭ.eo. c. vnico. li. 6. quod dic, vt ibi per Ar-
chi. & Io. An. Aut facit eam alteri, & tunc ſic vt nullus, vnde
verſus. Ius patronatus tranſire facit nouus hæres, Res permu
tata, venditio, donatioq;. quos ponit Ber. ĭ.eo. cum ſm & Ar-
chi. 16. q. 7. piæ mentis. vbi Io. no. ꝙ ius patronatus, quatuor
modis transfertur ſucceſsione, donatione, permutatione, &
6 cum vniuerſitate, idem Ber. ĭ.eo. cum ſm. †Si quæritur de illis
iuribus quæ non poſſunt a laicis poſsideri vt decimis, & alijs,
iuribus mere ſpiritualibus, tunc aut quæritur, vtrum laicus,
poſsit ea transferre cum vniuerſitate, & dic, quòd non, ſm
Inn. & Hoſt. & Abb. arg. in his quæ leg. & no. ſ.de reſcrip. ſi-
gnificauit. Et eſt ratio diuerſitatis inter quaſi ſpiritualia, ſeu
annexa ſpiritualibus & iura mere ſpiritualia, quia. ſ. prima iura
a laicis poſsideri poſſunt, vnde non eſt mirum, ſi cum vniuer
ſitate ab eis alienata tranſeant, decimæ verò ab eis poſsideri,
non poſſunt. ſ.de præſcrip. cauſam quæ. vnde mirum eſſet, ſi
ea quæ non poſsident intelligerentur transferre, arg. ſ.de con
ſti. cum acceſsiſſent, ſm Hoſt. Eſt & alia ratio ſm Inno. Ho.
& Abb. quia cum ius patronatus non ſit mere ſpirituale, ſed
partim temporale, nō eſt mirum ſi annectatur temporalibus,
& cum ipſis tranſeat, arg. in eo, quod leg. & no. ſ.de arbitr. per
tuas. j. reſpon. de offi. deleg. ſuper quæſtionum. §. ſi verò duo.
decimæ verò & alia iura mere ſpiritualia, cum in nullo com-
municent temporalibus, per conſequens, nec eis annecti poſ-
ſunt, nec cum vniuerſitate ipſorum tranſire, etiam ſi ſic dicat,
laicus. vendo tibi vel dono illam cum omnibus iuribus ſuis,
quia ſpiritualia non ſunt iura temporalia. Aut quæritur vtrum
laicus poſsit ea transferre ſpecialiter & per ſe, & tunc, aut in ec
cleſiam vel locum religioſum, & dic ꝙ ſic cum conſenſu tamē
epiſcopi, vt ĭ.eo. ſuggeſtum, aut in alium, & dic quòd non, qđ
dic, vt leg. & no. ſ.de his quæ fi. a præla. c. cum apoſtolica. in fi.
& ibi dixi. Et hæc ſufficiant, quo ad laicum iura huiuſmodi,
transferre volentem. †Sed ſi quæratur de epiſcopo, iura ſpiri-
7 tualia & decimas transferre volente, diſtingue aut quæritur,
vtrum ea transferre poſsit generaliter cum vniuerſitate, aut
ſpecialiter & per ſe. Si generaliter & cum vniuerſitate tūc, aut
cum vniuerſitate temporali, vt ſi ita dicat dono tibi talem vil-
lam meam temporalem vel caſtrum, & omnia alia mea iura,
quæ ibi habeo, & tunc non intelligitur per hoc dare decimas,
vel alia iura mere ſpiritualia. nam hic nomen vniuerſale om-
nia non habet ſupponere vel referri ad ea quæ ſunt alterius iu
ris, & alterius naturæ, quàm temporalia, ſm Inno. quod ve-
rum ſm Hoſt, ſi donationem faciat laico, vt patet in eo quod
leg. & no. ſ.de deci. ad hæc. & c. quamuis. & c. prohibemus.
Si verò talem donationem faceret loco religioſo, tunc videre
tur quòd omnia tranſeant, arg. hic. & in eo quod leg. & not.
ſ.de dona. conſultationibus. & c. cum dilectus in fi. & c. paſto
ralis ſm Hoſt. Aut cum vniuerſitate ſpirituali vel mixta, vt
ſi donet aliquod ius, quod habet in ſe pariter temporalia, &
ſpiritualia iura, ſicut eſt prębenda, quæ quandoq; habet & poſ
ſeſsiones & decimas, & tunc ſi talem præbendam, donet ali-
cui eccleſiæ cum omnibus pertinentijs, omnia. ſ. non ſolū tē-
poralia ſed ſpiritualia ſimul transferuntur, quia omnia ſunt ſpi
ritualia & annexa ſpiritualibus. aut vult ea dare. ſpecialiter, &
expreſſè, vt quia volendo donare decimas, facit de ipſis expreſ
ſam mentionem, & tunc valet tranſlatio, alioquin in generali,
donatione non veniunt, arg. in eo. quod leg. & no. ſ. de offic.
le. ꝙ tranſlationem. ſm Inn. & Hoſt. hic, ex quorum dictis p̄-
ſens diſtinctio colligi poteſt ab illo ſuperiori verſu, aut quæri-
tur de iuribus ſpiritualibus &c. Quæ omnia intellige, ſalua in
omnibus authoritate Papę, qui poteſt contra præmiſſa facere
ordinare, ſeu etiam diſpenſare. vt 63. diſt. c. Adrianus. & ca. in
ſynodo. reſtat videre quę eſt ratio, quare laicus poteſt dare ſi-
ne conſenſu epiſcopi ius patronatus, quod habet in eccleſia,
eidem vel alteri eccleſiæ, vel etiam loco religioſo, vt in d. ca-
pit. vnico. ĭ.eo. lib. 6 ſed non poteſt ſine conſenſu epiſcopi da-
re decimas quas tenet alteri eccleſię, ſeu etiam loco religioſo,
8 vt in c. alle. cum apoſtolica. †Ratio poteſt eſſe, quia pręiudicia
le & contra ius commune eſt, vnam eccleſiam habere decimas
in alia parochia, veruntamen quia melius eſt, ꝙ alia eccleſia vel
locus religioſus habeat iſtas decimas quàm laicus, ideo requi
ritur hic conſenſus epiſcopi, vt prius moneat, & inducat iſtū
laicum, vt eas reddat eccleſiæ cuius ſunt, & ſi eum ad hoc in-
ducere non poſsit, de conſenſu ipſius epiſcopi poterit eas da
re alij eccleſiæ, vel loco religioſo, ſecus eſt in iure patronatus,
quod de iure communi non eſt eccleſię, ad quam eſt pręſen-
tandum,

tandum, immo illius qui fundauit conſtruendo, dotandoq;
vel fundum ad conſtructionem eccleſiæ donando, vt no.ſ. eo.
c.j.& ideo non eſt præiudicium immo vtilitas eccleſiæ ſi ce-
dat ipſum ius, eidem vel alteri. Item ius patronatus eſt patro-
ni, & in eo cadit ſucceſsio, & ita ſicut ſuum ſine alterius con-
ſenſu ipſum eccleſiæ dare poteſt, nihil eſt.n.tam conueniēs na
turali æquitati, quàm voluntatem volentis rem ſuam in alium
transferre, ratam haberi, inſt. de re.diui.§.per traditionem. ſe-
cus, in decima, quæ non poteſt eſſe laici, & vbi ſucceſsio
non cadit.

¶ Super e.c. Hic habes, ꝙ plus prodeſt & valet conceſsio gene
9 ralis, quàm ſpecialis, circa, quod diſtingue. † Aut loquimur in
caſu vbi concedens habet in poteſtate ſua cōcedere id, de quo
agitur generaliter, & ſpecialiter, & tunc magis prodeſt & va
let conceſsio ſpecialis, quam generalis. arg. ff. de iniurijs.l. item
apud Labeonem.§. ait prætor. in fi. & j. de offi. vica. ca. cum in
generali. & de reg.iur.c. in generali. li.6.C. quæ res pignori ob
li.l.j. nam in multis magis poſſunt ſpecialia quam generalia, vt
ff. de pig.l. in obligatione generali. de pecu.l. qui peculij. de rit.
nup.l. in generali. Aut loquimur in caſu vbi concedens nō ha-
bet in poteſtate ſua, id de quo agitur ſpecialiter concedere, &
tunc magis poteſt valere conceſsio generalia quam ſpecialis,
ſicut patet in fundo dotali, vt ff. de fundo dotali.l.j. & in iure,
patronatus vt hic. & ff. de acquir.re.do.l. quædam, quod dic,
per Ber.ſ. eo. cum ſm glo.j.& per Bar. Brix. in quæſtione do-
minicali quæ incipit, quidam laicus habebat. Fallit quando id,
de quo agitur nec ſpecialiter nec generaliter cadit, ſeu cadere
poteſt ſub poteſtate ſeu diſpoſitione concedentis, quia tunc,
nec generalis, nec ſpecialis conceſsio valere poteſt, ſic intelli-
ge.ſ. de decimis. cap. tua.& j. vbi Hoſt. ponit prima duo mem
bra præmiſſa.

¶ Super eo.c. in fi. Hic habes ꝙ præſentatus & inſtitutus, in
beneficio, debet patrono de temporalibus reſpondere, circa ꝙ
10 diſtingue. † Aut eſt patronus laicus, & talis non debet, nec de
ſpiritualibus nec de temporalibus reſpondere, vt patet. j. eo.
præterea. Aut eſt patronus eccleſiaſticus, vt quando ius patro
natus ad loca religioſa pertinet, & tunc aut religioſi habent,
ius patronatus a laico, vt quia laicus fundator donauit eis il-
lud ius quod poteſt, vt j. eo.c.j. lib.6.& tunc idem quod prius,
quia patronus laicus non poteſt plus iuris in alium transferre
quam ipſe habeat. j. eo.c. cura.& de dona. inter vir.& vxo. cap.
nuper. cum ibi alleg. no. Inno.& Hoſt. j. de priuile. cum & plā
tare.§ in eccleſijs. de hoc etiam no. per eos.ſ. de præbend. de
monachis & c. in Lateranen. † Aut illud ius patronatus nō ha
11 bent a laico fundatore, ſed ex fundatione vel dotatione, aut a-
lias. Et tunc aut quæritur nunquid poſsint exigere rationem
a prælato præſentato & inſtituto, abſq; eo ꝙ aliquid in vſus
ſuos conuertant, aut in vſus ſuos conuertant. Si abſq; eo quòd
aliquid in vſus ſuos conuertatur, tunc aut quæritur, nunquid
poſsint exigere rationem generalem de bonis, & redditibus
eccleſiæ, inquirendo quo modo poſſeſsiones eccleſiæ guber-
nentur, & quomodo prouentus expendantur, & dic quod ſic,
vt j. de priuileg. cum & plantatæ §. in eccleſijs, quod intellige,
nedū de bonis, quæ ipſi dederunt eccleſiæ, ſed etiam quæ a-
lij dederunt vt no. Inno. ibi in glo. non ſolum & c.& Hoſt. poſt
eum & Hugo. 16.q.5. in ſumma & Arch. in q.2. ſanè gl. antep.
Aut rationem ſpecialem inquirendo, quantum expendant ſin
gulis diebus pro piſcibus, vel pro carnibus, & dic quòd non,
quod dic vt plene no. Inno. in d.c. cum & plantare.& Hoſtien.
poſt eum. Si ad hoc vt in vſus ſuos conuertant tunc, aut ex cō-
ceſsione epiſcopi, vel ex indulgentia Papæ eſt eis conceſſum,
quòd in vſus ſuos, huiuſmodi temporalia conuertant, & tunc
poſſunt hoc facere ſecundum formam donationis vel indul-
gentiæ eis conceſſæ, vt legitur & no.ſ. de donatio.c. conſulta-
tionibus.& c. paſtoralis.& j. de priuileg. paſtoralis, & idem ſi
ex fundatione loci. vt 16.q.2. ſanè.& c. ſtatuendum. vbi.n. ſi
eccleſia eſt religioſorum vſibus deputata, tunc de omnibus tē
poralibus eſt eis reddenda ratio, ad quos ſpectat, vt in iuribus,
12 alleg. † ſalua tamen portione congrua quæ eſt vicario perpetuo
aſsignanda, vt no.ſ. de præben. extirpandæ.& eod. titu. cap. ſu
ſcepti regiminis. lib.6. Aut nec ex conceſsione Epiſcopi nec ex in
dulgentia Papæ eſt eis conceſſum, quod in vſus ſuos, huiuſ-
modi temporalia conuertant, & tunc non reſponderetur eis,
niſi de certo cenſu annuo, qui nec eſt augmentandus. j. de cē-
ſibus prohibemus, & ſm hoc intellige. j. de præbend. auaritię
& cap. de monachis. nec plus iuris habent in hoc caſu religio-
ſi, quam haberet is qui contulit. j. eod. cum ſecundum. ſecun-
dum Hoſtien. hic.

1 Patronus eccleſiam ſine epiſcopi conſenſu non donat.
2 Ius patro. laico cum epiſcopi conſenſu, & eccleſiæ, ſine eo donari
poteſt 4.
3 Laici magis grauant eccleſiam, quam clerici.

ILLud. Ad declarationem glo, quæ incipit hæc
litera innuit.&c. Si quæritur vtrum pa-
tronus laicus poſsit dare ius patronatus eccleſiæ, vel
1 eccleſiam, vel quid aliud iuris, diſtingue. † Aut laicus
patronus dat eccleſiam, & non poteſt ſiue authoritate epiſco
pi, vt hic in prin. ſed cum conſenſu epiſcopi poteſt, vt ſ. de do
na. paſtorali. ſecundum Ber. Inn. & Hoſt. hic, & idem eſt ſi det
inſtitutionem, vel deſtitutionem, vel alia iura epiſcopalia. vt in
c. paſtoralis. alleg. j. eod. ſuggeſtum. & de priuilegijs paſtorali.
ſm Inno.& Hoſt. hic. Aut repræſentat perſonam idoneam e-
piſcopo ad eccleſiam vacantem, & dic quod poteſt, vt diſtin-
2 guitur. j. eod.c. fin. † Aut dat ius patronatus, & tunc aut cū au-
thoritate ſeu conſenſu epiſcopi, quod poteſt cuicūq; indiſtin
ctè ſiue loco religioſo ſiue clerico ſiue laico, vt hic in verſic.
cum quia a contrario ſenſu. Aut abſque authoritate vel cōſen
ſu Epiſcopi, & tunc dicit Ber. hic indiſtinctè quod non poteſt
ſed Hugo contra indiſtinctè, & Dama.& Inno. hic & j. eodē.
nullus.& c. præterea. Ho. verò dicit aut cum conſenſu epiſco-
pi, & tunc poteſt etiam cuicunq; vt j. eod. nullus.& c. præter.
ea. Aut ſine conſenſu epiſcopi loco religioſo, vel clerico nomi
ne eccleſiæ, quod poteſt, vt hic, & in iuribus.ſ. inductis. vel la
ico ſine conſenſu epiſcopi, quod non poteſt ſecundum Hoſtiē.
hic & j. eod. ex inſinuatione. vbi eſt hoc expreſſum ſecundū
eum ibi & in c. ſignificaſti. vbi hoc idem tenent Hoſtienſ. &
Io. And. dicentes quod licet ius patronatus ſine conſenſu epi-
ſcopi donari poſsit eccleſiæ, aut clerico obtentu eccleſiæ, & ſic
loquitur. j. eod. ex inſinuatione, non tamen laico, vel clerico,
intuitu perſonæ. idem tenet Hoſt. j. eod. præterea. ſuper verbo
donationes.& c. cum propter.& vide quod ipſe Hoſtien. not.
in ſumma. eod. tit.§. qualiter transferatur verſi. donatio. Dicit
ergo Hoſtien.ſ. de dona. facta clerico loquitur, quando fit ei,
donatio nomine eccleſiæ, quo caſu non requiritur conſenſus,
epiſcopi, vt j. eo. ſignificaſti. alias ſecus ſecundum eum; Tan.
verò licet hic videatur tenere, ꝙ etiam eccleſiæ donare non
poſsit ſine conſenſu epiſcopi, tamen. j. eo. ex inſinuatione te-
net ꝙ ſi conditio eccleſiæ deterior efficitur, tunc non valet do
natio facta per patronum in priuatum ſine conſenſu epiſcopi
vt ſi debilior patronus datur, & ſic loquitur. c. præterea. alias
bene valet. Sed Archid. 16.q.7. piæ mentis. in gloſſ. adde quam
poteſt patronus & c.& j. eod.c. vnico. ſuper verbo loco religio
ſo. lib.6. dicit cum Phi. quòd laicus laico ius patronatus ſine au
thoritate epiſcopi conferre non poteſt, & ſic loquitur cap. p̄-
terea. j. eo. ſed clerico ſic, & ita loquitur. j. eo. ex inſinuatione,
vel loco religioſo vt hic, & eſt ratio quia per hanc conceſsio-
nem melior fit conditio eccleſiæ † cum laici magis conſueue-
3 rūt grauare eccleſiā quam clerici vel religioſi, arg. 2.q.7. laicos
Item quia clerici ſi vexant, vel lędunt eccleſias facilius coercē
tur per eccleſiam. 89. diſt. iudicatum. ſecundum Phili. qui ita
no. j. eod. ex inſinuatione. & Arch. vbi ſ. dicens quòd ſua opi
nio confirmatur in d.c. vnico. j. e. li.6. Idem tenet frater Ioan.
in ſumma conſ. tit. de ſimo. q. 84. quæ incipit qualiter ius pa-
tronatus transferatur. Sed ſalua reuerentia tantorum patrum,
opinio Hoſt. poſſet probabiliter ſuſtineri per illud c. vnicum.
j. eo. li.6. quod ſtatuit & concedit laicum patronum poſſe cō
ferre ius patronatus eidem vel alteri eccleſiæ ſeu loco religio
ſo abſque conſenſu epiſcopi, ergo in alijs caſibus denegaſſe vi
detur, arg. ff. de iudi. cum pretor.& ſ. de præſum. nonne. cum
4 ibi alleg. † Et hoc tenet hic Io. An. dicens ſe credere, ꝙ non po
teſt donari priuato ſine conſenſu epiſcopi per prædictam de-
cre. præterea.& per decre. vnam. j. e. li.6. quæ innuit hoc ſpe-
ciale in eccleſia vel loco religioſo, ergo in priuato ſecus. In cō
ſenſu præbendo habebit duo ponderare; primum. ſ. quia vti
debet diſtinctione Tanc.& videre an expediat eccleſię vel nō,
ſecundum quia multum mouet ad hanc opinionē timor frau
dis, vel fictę venditionis. j. de diuor. quanto ad finem de hoc,
inquiret, ꝙ ſi inueniat denegabit conſenſum, ſimile de electi.
prouida. lib.6. vbi Ioan. And. Nec obſtant rationes alleg. per
Phil. & Archid. quia poſſent habere locum ſi illud ius patrona
tus datum clerico tranſiret & deſcenderet continuè, & infalli
biliter ad clericos, ſucceſſores, ſed poſsibile eſt quod tranſibit
& deſcendet ad laicum vnum vel plures, maiores & potentio
res, grauiores ſeu magis oppido infeſtos eccleſię, quā primus
laicus, qui donauit illi clerico, qui forte erat ſimplex, & benig-
gnus.

gnus. Vnde præuidenda ſunt detrimenta quæ poſſunt eccle-
ſiæ veriſimiliter obuenire. vt ſ. de ſeruis non ord. c. j. cum ſuis
concor. & ideo arbitrium & anthoritas epiſcopi viderentur,
ſuper hoc eccleſiæ expedire, & vtilitas eccleſiæ eſt quantum,
poteſt fieri commodè procuranda. & contrarium euitandum
vt ſ. de elect. nihil eſt. j. eo. tit. c. cupientes. in princip. li. 6. ſ. de
æta. & qualita. cum ſit, argumen. ſuprà de conceſsio. præbē.
nulla, & de iſta materia, nota. Goffre. in ſumma eodem titu.
§. ſed nunquid.

1 *Vitium prædeceſſoris præſcriptionem impediens, an ſucceſſori noceat.*
2 *Titulus iuris erroneus, præſcriptionem impedit.*
3 *Titulus in facto erroneus, præſcriptionem non impedit.*

CVra. Pro intellectu glo. ſecundæ Bert. hic vide
Io. And. in nouella. j. de reg. iur. c. non firma
tur. & c. qui contra iura libr. 6. vbi approbat ſolutio-
1 nes Ber. hic. † Vnde dicit Hoſt. hic quod omnes mo-
derni ſcripſerunt ſicut dicit hic in fi. huius glo. q; licet recipiē
tes non poſsint præſcribere, ſucceſſores tamen præſcribent, q
& ſi ſuccedant in reali vitio. C. de acquiren. poſſeſ. l. vitia. a p-
ſonali tamen excuſantur. ff. de reg. iur. l. qui in alterius, & j. de
reg. iur. qui in ius, lib. 6. & ſic ſucceſsione purgatur vitium, ſi-
cut alias. ſ. de filijs preſby. c. ex tranſmiſſa. Vnde ſi aliquib. de
capitulo facta ſit donatio a laico nomine capituli, in hoc caſu
capitulum poteſt credere epiſcopum conſenſiſſe, vnde & quā-
uis erret, tamen bonam fidem habet & præſcribere poteſt, nā
& talis erroneus titulus dat cauſam præſcribendi, vt patet. ff. p
donato. l. ſi vir vxori. ff. pro ſocio. l. fi. & in hoc vt dicit videtur
conſenſiſſe. Inno. ſed neutrum ſufficit, expreſſum. n. eſt quod
ex quo donatio a laico incipit nullo modo ex titulo præſcribi
potuit. ſ. de decimis. dudum. §. cæterum. & §. nos igitur. Item
quod ſine titulo res eccleſiaſticæ nullo modo præſcribuntur,
ſ. de præſcrip. ſi diligenti. Intelligas igitur hoc quod hic dicit,
& exponas voluendo literam hoc modo, niſi diœceſani epi-
ſcopi habuerint poſtea conſenſum, aut poſt talem cōſenſum,
legitima ſiue longa fuerit præſcriptio &c. nec. n. ſufficit ſo-
lus conſenſus epiſcopi ad plenum ius transferendum, immo
requiritur & conſenſus capituli. vt ſ. de dona. c. paſtoralis. Suf
ficit tamen ad legitimum præſcribendi titulum concedēdum
vt hic patet. & ſ. de reli. do. conſtitutus. j. tit. j. ſignificauit. vbi
de hoc ſm Hoſt. Ad iſtum intellectum Inno. & Hoſt. conco.
Goſ. qui no. hic, q; iſta decre. loquitur in collegio, & quando
illi qui eccleſiam receperunt a laico ſunt mortui, & alij in locū
eorum ſucceſſerunt, qui excuſantur in vitio perſonali, vt in
l. alleg. qui in alterius. ſecus in vitio reali, vt in l. alleg. vitia. & iſte
intellectus ſatis confirmatur per Io. 16. q. 3. ſi ſacerdotes. glo.
1. & per Archid. 16. q. 3. §. poteſt. ſuper verbo glo. §. pe. licet ip-
ſe Arch. notet aliter. 16. q. 7. ſi quis deinceps. in gl. adde hoc ta
men non credit Hug. &c. vbi dicit quod in hac decretali cura.
tenuit factum non ratione temporis ſed ratione conſenſus,
taciti vel expreſsi, qui interuenit ex parte epiſcopi, alias diu-
turnitas temporis peccatum non minuit, ſed auget. ſ. de con-
ſue. c. vltimo ſecundum Vin. qui ita no. ſ. de inſti. ex frequen-
tib. cum quo concordare videtur In. hic in fi. dicens quod vel
poteſt dici quod Epiſcopus permittendo donatarium qui ec-
cleſiam accipit a laico pacificè poſsidere eam, & titulum poſſi
dendi & præſcribendi ſibi præſtitit, arg. ſ. de his quæ fi. a præla.
c. 2. & 3. & hic tacitus conſenſus habetur pro titulo, & ad hoc
facit quod ipſe no. ſ. de cauſa po. & pro. cum eccleſia. in glo. &
ita patet. & idem no. Arc. j. q. j. nullus epiſcopus, in gl. adde hoc
tene pro regula &c. ſed primum credo verius. Et ad huiuſmo
di materiæ euidentiam pleniorem ſi quæratur, vtrum titulus
erroneus det cauſam præſcribēdi. Diſtingue prout diſtinguit,
Archi. 10. q. 3. c. quia cognouimus. in glo. adde ſub. cum aliqua
li titulo &c. quia titulus aut eſt erroneus in iure, aut in facto.
2 † Si in iure nunquam dat cauſam præſcribendi, quia iuris igno-
rantia nunquam prodeſt vſucapere volentibuss. ff. de iuris, &
facti igno. l. 4. & l. ignorantia. & l. regula. ff. de vſucap. l. vbi lex,
3 & l. nunquam. † Aut eſt erroneus in facto, v. g. ſi ille qui conceſ
ſit epiſcopalia aliquibus locis ſiue eccleſijs, credebatur epiſco
pus & non erat, talis titulus dat titulum præſcribendi, vel ſi
epiſcopus poſsidet latiorem diœceſim quam ſua ſit, credens,
eam eſſe totam de ſua diœceſi, licet in veritate nō ſit, tñ termi
nos & confines ſuæ diœceſis ignoraret, & epiſcopalia in dio
cœ. alia præſcribat, hæc probari poſſunt. ff. de offi. præſi. l. bar
barius. de iure fiſci. l. ſi accepto. ad mace. l. 3. C. de ſent. & inter-
locu. omnium iudicum. l. 2. de teſtamentis. § teſtes, error. n. fa-
cti facit ius, error verò iuris minimè. ff. de fundo inſtru. l. cum
de Lanionis. §. aſinam. & l. quæſitum, & ſic debet intelligi. ſ. d
præſcr. auditis. l. de titulo putatiuo, ſi aūt erroneus in iure eſ-
ſet, non daret cauſam præſcribendi, ſ. de decimis dudum. Nec
obſtat hic decr. quia hic fuit præſcriptio cum tacito conſenſu
præſumpto contra epiſcopum, qui tanto tempore tacuit, vn-
de vſus & patientia tam longa inducit effectum legitimè præ
ſcriptionis. ff. de ſeruitu. rub. præ. l. j. in fi. ff. de publi. l. ſed ſi ego
§. j. ſm Arch. ibi. Et ad præmiſſa facit quod no. Bar. Bri. in q. do
minicali, quæ incipit, eſto quod res eccleſiaſtica, vbi quærit, an
emens rem eccleſiaſticam a ſolo prælato poſsit præſcribere, &
ſoluendo dicit finaliter quod talis titulus ſufficit ad præſcri-
ptionem, ſi emptor habuit bonam fidem.

1 *Iuri patronatus in eccleſiæ præiudicium, renuntiare non licet.*
2 *Iuri patronat. in præiudicium hæredum, renuntiare non licet.*
3 *Ius patro. eccleſiæ differt a iure patro. liberti.*

EX inſinuatione. Cum gl. Ber. hic in
verſic. verius vide-
tur vſq; in fi. vbi dicit quòd hic non fuit, vera do-
natio, quia vterq; iſtorum fratrum erat patronus
inſolidum, ſed ceſsio, concordant Tanc. & Io. de
Fab. hic & Io. 16. q. 7. nemini, ſed, certè idem eſt in talibus re
mittere quod dare, vt patet. ſ. de teſti. c. veniens. j. & j. de ſy-
mo. querelam. Item huic intellectui contradicit q; dicit text°
habebat. ſ. ipſe frater & non clericus, alioquin diceret habebāt
quod eſt contra illos qui dicunt, quod ad ambos fratres perti-
nebat hoc ius patronatus, ſm Hoſt. hic & Arch. in c. nemini,
alleg. glo. penulti. ideo dic vt no. per Hoſt. ſ. e. illud. & ibi dixi
1 & j. e. nullus. † Et ſcias q; Io. no. 16. q. 7. conſiderandum, q; pa-
tronus non poteſt renuntiare iuri patronatus quod eſt intro-
ductum ad fauorem & vtilitatem eccleſiæ in qua eſt patro-
nus, ſed Bar. Brix. contra ibi cum poſsit illud donare vt hic, &
huic ſententiæ videtur conſentire Laur. qui quærit ſic, Pone q;
aliquis abrenuntiauit iuri patronatus, & non habet legitimos
hæredes, quia ſi haberet non poſſet renuntiare in eorum p-
iudicium, dico q; conſolidatur ius patronatus cum eccleſia ip
2 ſa, arg. ſ. de teſti. ſignificauit. † Patronus autem non poteſt re-
nuntiare ius patronatus in præiudicium hæredum legitimo-
rum, ad hoc facit, quia ius patronatus tranſit ad filios, quamuis
etiam hęredes non ſint, arg. ff. de iure patronatus filij, vt nota.
16. q. j. conſtitutum. in fi. & eſt ratio, quia tale ius habetur a ca
none, & ſi obijciatur. ff. de oper. liber. l. ſi operarum. & C. eo.
tit. l. ſi liberti. poteſt reſponderi quòd l. illę loquuntur in operis
quæ ſunt in faciendo, ſecus in operis quæ ſunt in non faciēdo.
C. de in ius vocand. l. 2. ſm Laur. Et iſtam diſtinctionem vtrū
patronus habeat hęredes legitimos vel non, videtur approba
re Archi. in c. alle. conſiderandum, ſed ipſe Archi. credit con-
trarium indiſtinctè. j. eo. ſi laicus. lib. 6. vbi videtur ſatis expreſ
ſum, & in c. alleg. ſignificauit. in fi. prout no. ibi ſuper verbo ei
dem, quod credo verius. Item quod dictum eſt, quòd ius pa-
tronatus defertur hęredibus ſanguinis etiam ſi non ſint hęre-
des, non placet Inn. ſ. e. in rubrica in fi. ſi. n. ad emptorem villę
vel caſtri cum alijs iuribus transfertur, multo fortius ad hęrē-
dem extraneum alijs iuribus hereditarijs idem Io. An. ſ. c. pro
3 ximo. † Nec obſtat. ff. de oper. liber. l. ſi operarum, & C. eod. tit.
l. liberti, quia loquuntur in patronatu liberti, ſed patronatus,
eccleſię cum vniuerſitate tranſit in quemlibet. argumen. ff. de
acquiren. rerum domi. l. quędam, ſecundum Accur. in dicta l.
ſi operarum.

1 *Patrono transferenti ius ſuum eccleſiæ ſi epiſcopus non conſentiat ad ſuperiorem recurrendum.*
2 *Res mea me inuito non alienatur.*
3 *Quod tibi non nocet & mihi prodeſt, in habentibus a te cauſam facere debes.*
4 *Quod tibi non nocet, & mihi prodeſt, in non habentibus a te cauſam, facere non teneris.*

NVllus. Hic dicitur quod ſi epiſcopus improbi-
tatis vel auaritiæ cauſa conſentire no-
luerit laico decimas, vel eccleſias, aut quicquid eccle
ſiaſtici iuris monaſterijs vel canonicis conferenti;
1 Romano Pontifici nuntietur. † Sed nunquid poteſt hoc Me-
tropolitano nuntiari, videtur quòd ſic. 9. q. 3. cum ſimul. & c.
nunc verò. 8. q. 3. aſtaldus. arg. ſ. e. ex literis. & hoc videtur te-
nere

nere Tan. Phil. Vinc. & Goff. hic. Poteſt tamen dici quòd hic
eſt caſus ſpecialis in quo eſt ad Papam recurrendum, & alius,
ſ. de immu. eccle. aduerſus. Eſt ergo hoc caſu ad Papam recur
rendum & non ad Metropolitanum, vel alium ſuperiorē, qui
non eſt iudex niſi in caſibus in iure expreſsis. ſ. de offic. ordi.
paſtoralis. Hic autem caſus nō exprimitur hic, ſed potius ꝓ-
hibetur, argu. j. de decimis ad audientiam, ſm Hoſt. hic & Ar
2 chi. 63. diſt. literas. glo. fi. ibi vide & 61. di. c. olius. §. ſed aliud.
ſuper verbo per ſuperiorem. Sed ſm Io. And. hic dici poteſt,
ꝙ Metropolitanus poteſt compellere, & ſic vera ſit prima o-
pinio, ſed non licentiam dare, & ſic vera ſit ſecunda. Et quis,
poteſt compellere prælatum nolentem dare licentiam ſubdi-
to ſuo electo vel poſtulato in prælatum alterius eccleſiæ, Tan.
Vinc. Phi. & Goff. hic dicunt ꝙ proximus ſuperior, tu verò,
dic quòd ſolus Papa ſecundum Hugo. & Archid, 63. di. c. lite-
ras. in fine. Idem Hoſt. hic & pet. de Samp. & Abb. ſ. de renun
tia. admonet. & Archid. 61. di. c. Olius. § ſed aliud. glo. adde di-
3 cunt quidam. † Et eſt ratio ſecundum eum ibi, quia nemo po-
teſt rem vnius eo inuito dare alteri. vt no. ſ. de offi. leg. dilect.
glo. ſed certe. & de religio. do. conſtitutus. gloſſ. hic videtur.
idem tenet Archi. j. de elect. quam ſit glo. intellige cum effe-
ctu. libro 6. & Ioann. Andre. eodem titulo. ſi religioſus. eo-
dem libro.

¶ Super eod. c. Hic habes ꝙ aliquis tenetur facere quod ſibi,
non nocet, & alijs prodeſt, gratia huius ſi quæratur vtrum ali
quis poſsit compelli facere quod ſibi non nocet, & mihi pro-
3 deſt. † diſtingue. Aut quæritur nunquid teneatur illud facere in
re in qua cauſam habeo ab ipſo, & dic ꝙ ſic, vt patet in eo qui
vendit mihi pignus ſibi obligatum, quod poſtea euincitur mi-
hi nā tenet mihi cedere actionē ꝯriam pignoratitiam ꝯ debito
rem, vt ff. de euict. l. in creditore. qui potio. in pig. ha. l. mulier
4 ſoluto matrimo. l. 2. cum l. ſeq. † Aut in re in qua non habeo cau
ſam ab ipſo, & dic quod non regulariter, vt ff. de vſufr. quem-
admodum caueat. l. vlti. ad Trebell. l. mulier. & l. nam quid.
Sed hoc fallit in caſibus. ff. de aqua plu. arcen. l. in ſumma. §. itē
varijs. Item fallit fauore agriculturæ, quia teneris mihi præſta
re patientiam ad reficiendum agros. Item poſſet dici, quod
fallit hic fauore eccleſiæ, cuius commodum in hoc verſatur,
nam magis eſt eius vtilitas quod eccleſia habeat decimam, vel
eccleſiam, quam laicus. Vel dic ꝙ non fallit hic, ſed habetur re
curſus ad ſuperiorem puta Papam, & vide quod no. Accur. in
dicta. lege. in creditore. vbi Lambertus de Salinis ponit iſtam
diſtinctionem.

1 *Præſentari an poſſit originarius extra diocæſim, vbi eccleſia ſita*
eſt. 3.
2 *Ius patronatus gratioſum eſt.*

Significaſti. Si quæritur vtrum patronus ec-
cleſiæ poſsit perſonam aliàs idò
neam extra diocœſim illius epiſcopi cui præſen-
tat, & in cuius diocœ. ſita eſt eccleſia præſentare, di-
1 ſtinguit hic Hugo. † Aut eſt epiſcopus qui ius patronatus ec-
cleſiaſticum in aliena diocœ. acquiſiuit, & talis poterit quem-
cunque clericum alias idoneum vndecunq; ſit præſentare, vt
16. q. 2. c. ſi quis epiſcoporum. & in hoc eſt priuilegium epi-
ſcopi ſm Hug. Aut non eſt epiſcopus, & tunc talis neceſſe ha
bet repræſentare clericum eiuſdem diocœ. vt 71. diſt. horta-
mur. vbi de hoc, vide per Io. & Archi. & c. clericos. ſ. de cleri.
peregri. c. vlti. Idem cum Hugo. tenent Ala. Tan. Vin. Phi. pet.
de Samp. & Abb. hic & videtur quòd bene, per text. illius, c. ſi
quis epiſcoporum. ibi hæc gratia ſeruetur &c. Nec obſtant. c.
2 hic alleg. hortamur clericos. quia ibi eſt ius commune aliorū,
in c. verò ſi quis epiſcoporum. eſt gratia epiſcoporum † ſed poſ
ſet exponi ibi gratia. i. ius patronatus quod eſt gratioſum, &
ex gratia deſcendit, vt legitur & no. 32. q. 4. nemo ſecundū Ar
chi. in d. c. ſi quis epiſcoporum. glo. pen. dicentem quòd ipſe,
miratur de cauda iſtius glo. & illius. in c. ſi quis epōrum, quia
Hug. Lau. Ioan. de Fa. & glo. communis. in d. c. hortamur, te
nent primam ſententiam. ſ. diſtinctionem præmiſſam, & idē
tenet Goff. in ſumma. eodem tit. §. item notandum eſt ſecun-
dum Archi. ibi Hoſt. verò hic dicit quòd de conſue. quicquid
dicat Hug. quilibet patronus clericum, vndecunque originem
duxerit, dum tamen idoneus ſit poterit præſentare, & in eo-
dem concordat ius. ſ. de inſti. ad decorem. & de iudi. cum de-
3 putati. † Eſt tamen caſus in quo repræſentare non poteſt pa-
tronus niſi de eadem eccleſia. vt leg. & no. j. eo. ca. pe. ſecundū
Hoſtien. Et ſi donetur epiſcopo ius patronatus, in eccleſijs ſui

epiſcopatus, dicit Gof. quòd præſentabit apud ſe ipſum vt pa
tronus, & inſtituet vt epiſcopus. arg. ff. de adop. l. ſi conſul. &
ſ. de elect. l. cum inter vniuerſas. in h. ſed expedientius & ratio
nabilius eſt, vt dicamus remoto impedimento quo epiſcopus
impediebatur iuſtituere cum effectu, & ſic ſine repræſentatio-
ne aliqua confert, & inſtituet iure ſuo. 16. q. 7. nullus, ad quod
accedit quod not. ſ. de offic. Arch. cum ſatis. de offic. ordi. c. ir
refragabili. §. exceſſus. ſm Hoſt. hic quod ſecurè tenere potes
& idem Io. An. hic.

1 *Factum deueniens ad caſum extinctiuum vitiatur.*
2 *Factum cui aduenit caſus impediens, an retractetur.*
3 *Factum conſummatum cui aduenit caſus impediens, an perima-*
tur. 5.
4 *Factum non conſummatum, an per caſum impedientem deſtrua-*
tur. 6.

Conſultationibus. Ad euidentiam glo.
quæ incipit quia qđ
legitimè &c. Si quæris vtrum factum legitimè, ſeu
res, debeat retractari vel vitiari, ſi deueniat ad eum
1 caſum a quo incipere non potuit, diſtingue. † Aut factum, ſeu
res, deuenit ad caſum totaliter extinctiuum, & deſtructiuum,
peremptiuum, ſeu annullatiuum. & tunc vitiatur, & retractat
indiſtinctè, ſiue deueniat ad talem caſum ante ſuum comple-
tum eſſe, ſiue poſt. ff. de ſeruit. ruſtic. præd. l. tria. in fi. commu
nia præ. l. quicquid. ff. de verb. obli. l. inter ſtipulantem. §. ſacrā
ibi, nam & cum quis &c. Sic etiam poteſt intelligi. ff. de iudi. ſi
a me. & hoc tenet Dy. j. de re. iur. c. factum legitimè. libr. 6.
† Aut non deuenit ad caſum totaliter extinctiuum, perempti-
uum, ſeu annullatiuum, & tunc aut factum erat inchoatum,
ſed non perfectum, ſeu conſummatum & tunc, aut ſuperue-
nit caſus ad eundem effectum tendens, cum illo facto ſeu actu
cuius initium impediuiſſet ſuperueniſſet, & tunc illum actū,
tendentem ad eundem effectum quem inuenit ſecum concur
rere patitur. vt ff. ad l. fal. l. verbis. inſti. de legat. §. ex contrario,
vbi habes quòd ſi lego debitum pure creditori, non valet lega
tum, ſed ſi lego debitum in diem valet legatum, adeo quòd ſi
dies eueniat teſtatore viuente legatum non vitiatur, vt hoc,
no. Dy. in c. alle. factum legitimè in fi. Aut ſuperuenit caſus ad
alium effectum tendens, & tunc tollitur ſeu retractatur ꝑ eū
caſum qui impediret inchoari, vt ſi ſtipulatus ſum ſeruitutē
prædio meo, & antequam mihi conſtituatur, alieno totum ꝑ
dium, vel partem eius pro indiuiſo, nam eo caſu corrumpitur
ſtipulatio, vt ff. de ſeruit. l. pro parte. de verb. oblig. l. ſi ſub vna
§. ſi quis viam. & l. pluribus. §. & ſi placeat. j. reſpon. vt leg. no-
mine ca. l. ſi pecuniæ. §. cum fideicommiſſum. & de adulte. l. ſi
maritus. §. ſi autem. Ad idem facit. ff. de ſuſpec. tut. l. poſt fini-
tam. de li. ag. l. 3. § plaucianum. ver. adeo. & de his, quæ ꝑ non
ſcri. ha. l. ſi in metallum. de reg. iur. l. non eſt nouum alias eſt. §.
ſub. l. in ambiguis, per querimonia patet, quòd caſus impediēs
ab initio tollit iam factum ſuperueniens, ex poſt facto, vt hoc
no. Lambertus de Salinis, C. de iure fiſci. l. 3. libro. 10 & dictus
dominus Dynus in d. c. factum legitimè. † Aut factum erat iā
3 perfectum & legitimè conſummatum, antequam deueniret,
ad caſum a quo incipere non potuit, vt quia ſeruitus promiſſa
erat iam conſtituta, teſtamentum inchoatum erat iam perfe-
ctum, & matrimonium inchoatum per ſponſalia, erat iam per
conſenſum mutuum de præſenti, vel per carnalem copulam
conſummatum, & ſimilia, & tunc dicit Dyn. in cap. alle. factū.
legitimè, quòd caſus ſuperueniens qui impediret ab initio in-
choari non tollit iam factum, & ita loquitur regula iuris in ca.
alleg. factum legitimè. & ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. l. pa
tre furioſo. de teſtamen. l. is cui. de bono. poſſeſ. ſecundum ta.
l. j. §. ſufficit. de acqui. hæredi. l. ſi ſeruum quis. §. vlti. de reg. iur.
l. in ambiguis. §. 1. de ri. nup. l. ſi qua. de ſeruitu. ruſti. præd. l. via
§. quæcunque. de verb. oblig. l. pluribus. §. & ſi placeat. 2. reſpō.
ſecundum Dyn. in cap. alleg. factum legitime. Ad idem facit
iſtud c. conſultationibus. cum ſuis concord. hic alleg. 55. diſti.
præcepta. 32. q. 7. neq; furioſus. ff. de poſtula. l. j. §. caſum. de iti.
actuq; pri. l. 2. ſ. de reſtitu. ſpolia. audita. & j. de eo qui cog. con-
ſang. vxo. ſuæ. c. diſcretionem. ad fin. verſi. ſed nec affinitas. vbi
de hoc in glo. arg. quòd &c. † Circa tamen ſecundum mem-
4 brum. ſ. quando factum erat inchoatum ſed non perfectū, ſeu
conſummatum poſſet diſtingui probabiliter, ſicut diſtingue-
5 bat quidam doctor meus, nomine dominus Ioan. de ſeritate,
ſuper. l. illa verbis. ff. ad l. fal. quia aut eſt talis caſus, qui reſpicit
initium tantum, & non medium, vel finem, & tunc nō vitia-
tur.

tur.C.de vſuca.tranſfor.l.vnica.§.hoc tantum modo. & in d.
l.verbis.ff.ad l.fal.inſti.de lega.§.econtrario, quia in legatis in
ſpicitur initium vt valeant.ff.de regula cato.l.1.de reg.iur. le.
omnia quæ ex teſtamento. idem dicerem ſi res, vel actus in-
ſpiceret certa tempora, vt in capacitate, hæredis, vt ff.de here
di.inſtituendis.l.ſi alienum.§.in extraneis. Aut ille caſus, ad
quem deuenit reſpicit totum actum ſeu totam rem, & tunc,
habet locum ſecundum membrum vt ſ.Et hoc poteſt eſſe ve
rum quando actus non habens ſuum completum eſſe perue-
nit ad eum caſum a quo incipere non poteſt, in eo caſu rema-
net. Si autem reuertatur ad eum caſum a quo poteſt incipere
refert, quia aut actus ille impediebatur iure ſpeciali, & tunc ſi
perueniat ad eum caſum a quo poteſt incipere actus non vi-
tiatur.ff.rerum amo.l.reintegrato.& l.fi. Aut actus impedieba
tur iure communi, & tunc vitiatur.ff.de fur.l.quod dicitur. ff.
de his, quæ pro non ſcriptis habentur.l.3.§.fin.inſti.de noxa.§
ſed ſi ſeruus.ver. vnde & ſi ad idem.ſ.de conuerſ.coniu.pla-
5 cet.& j.qui filij ſint legi.tanta vbi de hoc in glo.penul. †Item
circa tertium membrum.ſ.cum quæris de re perfecta & con
ſummata ita quod res vel actus habet ſuum completum eſſe,
ſubdiſtinguit Lambertus, de Salinis in d.l.1.C.de iure fi. Aut
ſuperuenit caſus, qui habet retro tractum, vel qui exiſtens re
tro fingitur extitiſſe, & tunc vitiat quod factum eſt, vt pater,
tuus in cuius es poteſtate, captus eſt, ab hoſtibus, feciſti teſta-
mentum, ipſe reuertitur, fingitur retro ſemper in ciuitate fuiſ
ſe, & per conſequens fingitur impedimentum præceſsiſſe te-
ſtamenti factionem, & ideo retrotrahitur.ff.de leg.hære.l.ſi pa
ter.ad maced.l.j.§.ſed ſi pendeat. Aut ſuperuenit caſus qui nõ
habet retro tractum, & tunc non vitiatur, vt in d.l.j.C.de iure
fi.lib.10.vbi donatio facta per patrem filio prius quàm con-
traxiſſet cum fiſco non reuocetur. Item pone pater tuus de
portatus eſt, contraho tecum, deinde patri tuo remittitur pę
na, non fingitur ſemper te habuiſſe in poteſtate, ſed nunc de
nouo a tempore indulgentiæ, & ideo non retro trahitur, qđ
tecum contraxi.C.de ſen.pa.l.fi.ff.de ſeruit.l.vt pomum.§.1.
Pe.verò de bel.per.C.de contrahen.em.l.ſi gaudentius. breui
6 ter dicit ſic.†Aut res erat perfecta & conſummata, antequam
deueniret ad caſum illum, & tunc non vitiatur vt hic. & in l.al
leg.ſ.pro iſto membro. Aut non erat conſummata, & tunc ſi
non vitiaretur ſequeretur inconueniens vel abſurdum, & tũc
vitiatur.ff.ad l.aquil.l.huic ſcripturæ.§.fi.& l.ſeq. Aut non ſe-
queretur inconueniens vel abſurdum, & tunc non vitiatur, im
mo debet conſummari, ſic loquitur dicta.l.pluribus §.& ſi pla-
ceat, ſm eum, quod ſatis recidit in idem cum præmiſſis, quæ
præmiſſa, quia ſunt clariora tene.

¶ Super eo.c.Ad euidentiam glo.bona fide &c.Si quæris vtrũ
electio vel præſentatio facta per illum qui eſt in poſſeſſione,
vel quaſi iuris eligendi vel præſentandi valeat, & ſuum debeat
ſortiri effectum, vide quod dixi.ſ.de in integ. reſtitutio. cum
veniſſent in fine.

1 *Donatio eccleſiæ facta alteri eccleſiæ de patroni adſenſu, epiſcopi authoritate ſubſequente per ſecundam non irritatur.*
2 *Donatio ſecunda eccleſiæ valida, præualet primæ inualida.*
3 *Patronus inſcius non amittit patronatum per donationem eccleſiæ ab epiſcopo factam.*
4 *Epiſcopus donare poteſt epiſco.iura ſine patroni adſenſu.*
5 *Patronata eccleſia non fit collegiata ſine patroni adſenſu.*

SVggeſtum. Si quæritur vtrum prima do-
natio, vel conceſsio eccleſiæ,
de adſenſu patroni, non tamen epiſcopi, facta alteri
ſecundæ eccleſiæ adſenſu epiſcopi ipſius poſt ſubſe-
quente, iuxta formam iſtius.c.ſecundæ donationi factæ alteri
1 tertiæ eccleſiæ præferatur, diſtingue.†Aut ad ſenſus epiſcopi
primam donationem fuerat ſubſequutus, antequam ſecunda
conceſsio eſſet facta, & tunc ſtc, ita intellige iſtud c.in j.reſpõ
ſo. Aut fuerat ſubſequutus ipſam primam donationem, poſt
ſecundam donationem, & tunc, aut ipſa ſecunda donatio, vel
conceſſio eſt valida & efficax, vt quia conſenſu patroni & epi
ſcopi authoritate fulcitur, & tunc ſecunda præualet primæ, vt
2 hic in ver.alioquin.† Nam in præiudicium ſecundæ donatio-
nis ipſius validæ, nihil poſſet epiſcopus ratificare, quod enim
legitimè factum eſt non retractatur, vt no.ſ. eod. conſultatio
nibus.& c.cum laici. ſecundum Hoſt.hic. Aut ſecunda dona-
tio eſt inualida & ineſficax, & tunc præualet prima quam aſ-
ſenſus epiſcopi fuerat poſtea ſubſequutus, quam ſecunda in-
ualida non potuit impedire, quia non præſtat impedimen-
tum quod de iure non ſortitur effectum.j.de reg.iur.ca.non
præſtat.lib.6.

¶ Super eo.c.Si quæritur quando de eccleſia ſpectante ad præ
ſentationem alicuius patroni fiunt præbendę per epiſcopum,
3 vtrum conſenſus ipſius patroni neceſſario requiratur. †diſtin
gue. Aut quantum ad hoc vt ipſe patronus amittat ius patro
natus, & dic quòd ſic, arg.in eo quòd legitur & no.ſ.de temp.
ordi.c.ſi archiepiſcopus.& de offic. archid.ad hæc.§.fi.j.de ex
ceſ.præla.c.dilecta.vbi eſt fortiſsimum argumen.quantum ad
4 hoc.†Aut quantum ad iura epiſcopi, quæ habet tuam in eccle
ſia curata quam in præbenda, puta viſitationem, procuratio-
nem & ſimilia, & quo ad illa ſemper tenet donatio ab epiſco
po facta, licet non interuenerit conſenſus patroni.ſ.de donat.
paſtoralis. ſm Inno.& Hoſt.hic.Sed quare amittat patronus
ius patronatus ſi in ipſa eccleſia fiunt præbendæ, nam & pote
rit ad præbendas repræſentare, vt patet.ſ.de inſti.c.fin.reſpõ-
deo illud locum habet quando ex vi iuris patronatus conſue-
uit repræſentare ad præbendas, vbi verò non ad præbendãs, q̃
ibi non erant, ſed ad rectoriam repræſentare conſueuit, in hoc
caſu ſi in eccleſia eadem fiat collegium canonicorum, præla-
tus ipſorum per electiondm eorundem creandus eſt, & nõ p
repræſentationem patroni, vt patet in eo quod legit.& no.ſ.
de conſue.cum dilectus.de elect.c.j.& 2.& c.ſacroſancta. ſed
nec ad præbendas repræſentabit, cum nec iſtud facere cõſue-
uerit, ſed potius conferentur per prælatum & capitulum, qđ
dic.ſ.de elect.cum eccleſia Vulterana. Et ſic ius patronatus a-
mittitur ſine culpa, non tamen ſine cauſa, puta fauore eccleſia
ſticæ libertatis.ſ.vt lite non conteſta.cap.fi.§.ſi verò alter, &
quia potius tollantur de gratia quam de iuſtitia debeatur, vt
5 patet in eo quod leg.& not.ſ.eodem quoniam.†Sed quia gra-
ue eſt aliquem priuari iure ſuo ſine culpa ſua.66.diſt.ſatis per
uerſum, requiritur conſenſus patroni, ad hoc vt eccleſia colle
gia fiat, vt in d.c.cum dilectus, qui patronus forſan poterit re-
tinere de conſenſu ſuperioris quòd ad præbendas præſentet,
vel quod etiam electioni tractandæ poſsit interponere partes
ſuas, quod dic vt legitur & no.j.eo.nobis fuit. & adde, q̃
no.j.c.poſtulaſti ſm Hoſt.

1 *Vis in nomine facienda.*
2 *Beneficia eccl.perſonalia non præſcribuntur.*
3 *Beneficia ex reali conceſſione præſcribuntur.*

RElatum. Hic habes quod vis facienda eſt in
nomine vt hic.& C.de deſen.ciui.l.
5.21.diſtin.clericos.ſ.de præbenda.cum ſecundum
1 vbi de hoc, †quod eſt verum quãtum ad hoc ne quis
nomen officij ſui per opera contraria corrumpat ſeu vitupe-
ret, vel quantum ad iudicialem vocationem, quod dic vt not.
ſ.de elect.bonæ.i.in princi.alias autem non eſt vis in nomine
dũmodo de perſona conſtet, vt patet in eo q̃ le.& no.ſ.de p-
cu.petitio.ſm Hoſt.& Io.An.

¶ Super eod.c.Si quæritur vtrum beneficia eccleſiaſtica poſ-
2 ſint præſcribi, diſtingue.†Aut quæritur de perſonali cõceſsio-
ne, & eo caſu non habet locum præſcriptio, beneficia enim ec
cleſiaſtica perſonalia non præſcribuntur, ſed iuſtis tantum ti-
tulis acquiruntur, vt leg.& no. ſ.de præben.dilecto.j.de eo q
mitti.in poſ.ca.rei ſeruan.c.eum qui.lib.6.& de reg.iur.c.1.eo
3 dem lib.†Aut quæritur de reali conceſsione, & ex tali præſcri
bi poſſunt, vt leg.& no.ſ.eod.cura, ſm Hoſtien.hic, & concor
dat in c.alleg.dilecto.in fi.ſuper verbo ab reſtitutionem, vbi
dicit qđ ſi quis minus canonicè adipiſcatur beneficium.ſ.ſi-
moniacè, vel per fraudem vel ſurreptionem aliquam in per-
petuum non præſcribit vt ibi, & expreſsius.j.de cle. excom.
mi. poſtulaſtis. prima q.1. principatus.& ſ.de inſti.c.3. & ex
quo de hoc conſtat in iudicio contentioſo condemnatur, ad
reſtitutionem omnium perceptorum, vt in cap.alleg. dilecto.
& de his quæ fiunt a prælatis continebatur. idem in iudicio
animæ.j.de vſu.cum tuto.ſm Hoſt.ibi.ſ.in cap.dilecto. idem
Archid. 7.q.j.c.eum qui.glo.fi.

1 *Patronatus ius quos modis acquiratur.*
2 *Patronus eſſe non poteſt iudæus, nec hæreticus.*
3 *Patronus, an excommunicatus eſſe poſſit.*
4 *Patroni rationabilis oppoſitio, impedit electi, confirmationem.*
5 *Patroni irrationabilis oppoſitio non impedit electi confirmationem.*
6 *Patronus poteſt intereſſe electioni dignitatis ſecularis.*

7 Præſen

7 *Præſentatio electionis nomine continetur.*
8 *Patronus vocem in electione, de iure communi non habet.*
9 *Patronus an de co ſue. vocem in electione habeat.*
10 *Patronus an ex compoſitione vocem in electione habeat.*
11 *Patronus an per priuilegium in electione vocem habeat.*
12 *Patro. contempto electio facta irritanda.*
13 *Præſentationis ab electione differentia.*
14 *Patronata eccleſia an collegiata fiat, patrono inuito. 16.*
15 *Eccle. vniuerſalis plenam diſpoſitionem habet papa.*

1. NObis fuit. Tribus modis acquiritur ius patronatus,† vnde verſus. Patronũ faciunt dos, ædificatio, fundus. dos puta eccleſia depauperata non habet quid comedat, aliquis de conſenſu epiſcopi aſsignat ei dotem ſufficientẽ, ſic loquitur, 16. q. 7. quicunque, quæ nec eſt conſecranda niſi dote primitus aſsignata. j. de conſecra. eccle. vel alta cum ſicut ædificatio, vt hic in princ. Et idem intelligas in reædificatione, vt not. ſ. eodem, c. quoniam fundus, quando, ſ. aliquis dat aream in qua ædificatur eccleſia, licet funditor non faciat omnes expenſas, ſed forſan de eleemoſynis fundatur, ſeu ædificatur, ſic loquitur. 16. q. 7. frigientius. & ſic poteſt intelligi. ſ. eodem ſuggeſtum. & cap. quoniam. Quod verum eſt ſi diocœſanus authoritatem interponat vt dicit, qui etiam poteſt patrono certum canonẽ aſsignare, vt leg. & no. ſ. eod. præterea. qui ergo ſine conſenſu diocœſani talia præſumat quantum ad ius patronatus quærendum, expenſas amittit. Sed quid ſi vnus fundat & alius expenſis proprijs conſtruit, ſi vterq; authoritate diocœſani hoc fecerit, vterq; patronus erit, & ſic plures erunt patroni, ſ. eodẽ. cap j. & 2. alioquin ille ſolus qui authoritatem diocœſani impetrauit. Diocœſanus tamen cautè ſe habeat, vt primo vocet fundatorem, & ſi ſuis expenſis vult & poteſt facere alium nõ admittat, vt diſſenſionis materia euitetur, quam conſueuit, communio excitare. ff. de leg. 2. cum pater. §. dulciſsimus. ſm Hoſt. hic. Quod autem dicitur de conſtructione, non intelligas, ſm Io. And. de Fabro qui recepta mercede operarum fabricat, ad hoc conuenit verbum receperunt mercedem ſuam de penult. diſt. 3. cauendum. ad quod Luc. 16. & ff. de acquirẽ. rerum dominio. l. adeo. §. cum quis, ſed de illo cuius ſumptibꝰ cõſtruitur licet enim non differat, an ſumptibus, an labore qd fiat. ſ. de deci. ex parte prima. non tamen locum habet id cum labor impenditur in alieno. eodem titu. dilecti. Putat tamẽ ipſe Ioan. And. ſi ſic conuenirent, & faber & alius quod ille pretium vel tigna. & iſte operam ponerent, quod faber patronatum acquireret, dummodo hoc fieret authoritate diocœſani vt hic, & idem putat eadem ratione de his quorum vnus ponit pretium tignorum, & alter pretium operarum. & eadem ratione putat quod qui dat pretium dotis emendæ, ſit patronus, ad hoc. ff. de vſufru. l. quia qui pretio. Qui etiam dicit hic, quod pronomen iſtud ſi quis, in tex. comprehendit fœminã· de hoc. j. de elect. generali. lib 6. & dicit ſi quis fidelis. 16. q̃one 7. piæ mentis. in fi. & cap. quicunq;. in princ. & cap. frigentius. in fi. †vbi not. Iudæum non acquirere patronatum ad quod di
2 cam. j. de cogna. ſpiritu. veniens. ſ. quod Iudæus non acquirit, cognationem ſpiritualem. De hæretico, licet acquirat cognationem ſpiritualem, vt ibi dixi, tamen videtur quod nõ acquirit patronatum, quia cum bona ſua ipſo iure ſint confiſcata. j. de hæret. cum ſecundum. li. 6. ergo de ſuo non poteſt dare fundum, dotem, vel ædificium, facit ſ. titu. proxi. cap. 2. §. fi. Item dato quod patronus eſſet, illud confiſcatum eſſet, facit quod no. prima quæſtione 7. maximum, †De excommunicato dic,
3 quod malè facit epiſcopus illum admittendo, ſed ſi cum ſuo conſenſu fiat patronus erit, ſed exercitium non habebit, ante abſolutionem, cum enim religionem profiteatur, & matrimonium contrahat, & alia faciat quæ no. Io. And. ſuper regula dolo facit. de regul. iuris. libr. 6 in parte ſecunda quæſtionis. verſicu. tertio. & hoc potuit. Item cum excommunicato liceat eccleſiam ingredi ad audiendum verbum Dei. j. de ſententi. excommunic. reſponſo. & adorandum vt videtur, ergo & eccleſiam conſtruere poterit, facit. j. de ſenten. excommunic. quoniam libro 6. & commendabile eſt ædificare templum Dei. 12. quæſtione ſecunda aurum. hæc Ioan. And. a ver. ꝙ autem, dicitur citra.

¶ Super eo. c. Ad euidentiam glo. immo neceſſe. Si quæritur, quando patronus cuius electioni facit de prælato, debet poſtulari ad ſenſus eidem electioni diſſentit, vtrum propter hoc ip-
4 ſa electio impedietur confirmari. diſtingue. †Aut opponit aliquid rationabile contra ipſum electũ ante confirmationẽ, ſeu cõſecrationem. j. de accuſa. ſuper his, puta dicit, quod inimicus ſuus capitalis eſt, vnde non ſuſtineret talem prælatum in terra ſua. argum. ſ. de iureiur. petitio. vel quòd prodigus, inhoneſtus, vel malus adminiſtrator eſt, & tunc impedietur ipſius e-
5 lectio ſeu confirmatio, vt in c. alleg. ſuper his. †Aut nihil opponit rationabile contra ipſum electum, ſed ſolum diſſentit, & tunc non irritabitur electio ritè facta. ſ. de electione. cum terra. in fin. ſecundum Hoſtien. hic & Ioan. Andr. poſt eum, & vide quod nota. Innocen. in cap. alleg. ſuper his gloſſ. ad excipiendum.

¶ Super eo. c. Ad pleniorem euidentiam. c. huius, & gloſſæ nõ videtur. Si quæratur vtrum laici poſsint intereſſe electioni, & vbi debent intereſſe, ſeu electioni conſentire, vtrum ſi nõ interſint, vel eorum non requiratur aſſenſus, propter hæc ipſa e-
6 lectio debeat irritari, diſtingue. †Aut quæritur de primo. ſcilicet vtrum poſsint electioni intereſſe, & tũc, aut electioni quę fit ad dignitatem, ſeu adminiſtrationem ſecularem, & dic, qdˀ ſic, vt ſ. de elect. venerabilem. eodem titu. cap. fundamenta. li. 6. extra de iureiuran. c. vnico. in cle. ff. quod cuiuſq; vniuerſi. l. j. & per totum. C. de iuriſdictione omnium iudicum. l. vlti. Aut ad dignitatem eccleſiaſticam, & tunc aut loquimur, de electione impropriè & generaliter ſumpto vocabulo, prout, eſt præſentatio ad beneficium eccleſiaſticum, quæ generaliter & impropriè poteſt dicit electio, nam qui præſentat prouidet vt no. Hoſtien. ſ. de conceſsio. præben. c. fina. ſuper verbo donationes. Item ſicut qui elegit diſponit de beneficio, ad quod eligit, ita & qui præſentat, vt no. Gen. in extrauag. Ioan. 22. exe-
7 crabilis. ſuper verbo diſponere† & pro tanto decre. querelam de electione quæ loquitur de materia præſentationis, ponitur in titulo illo de elect. ad denotandum ꝙ eſt quodammodo electio, & eſt expreſſum. 16. q. 7. decernimus. in fin. ibi elegerint. & c. i. repræſentauerint, & hic in verſic. ſecus tamen. vbi exponitur ſm Hoſtien. verbum eligitur. i. præſentatur. Et conſtat quòd talem præſentationem habere poſſunt, & eis vna, cum alijs clericis vel laicis intereſſe, vt hic. j. reſponſ. & per totum, titu. j. eodem titu. c. vnico lib. 6. & c. plures ab vno. in cle. Qdˀ intellige illis modis quibus ius patronatus acquiri poteſt de iure communi, de quibus no. ſ. eod. quoniam. vel per priuilegium apoſtolicum, & non alias. 63. diſt. in ſynodo. & c. Adrianus, ſaluo eo quod dixi. ſ. de elec. querelam. Aut loquimur de electione propriè præſumpta, quæ fit in eccleſia collegiata, & tunc, aut quæritur nunquid laici poſsint electioni intereſſe, vt teſtes vel conſiliarij, & hoſtiarij, ſeu alij nudi miniſtri, non vt electores ſeu vocem in electione habentes, & dic quod ſic ex cõſuetudine, priuilegio, vel ſtatuto, vel ex conſenſu eligẽtium vt hic. Aut vt electores, ſeu vocem in electione habentes, & tunc aut quæritur de laicis conuerſis, & de illis dic vt dixi ſ. de elect. maſſana. & j. de inſti. c. 2. Aut quæritur de laicis puris habitu & profeſsione. & tunc dicebat Hug. 18. quæſtione. 2. cap. Abbatem. l. 2. per illud met. cap. quod ſi in illa eccleſia eſt patronatus, debet eſſe vnus de eligentibus, & ſi fiat electio, eo non vocato ſed contempto, credit quòd debet electio caſſari, ſicut irritatur cum ipſe ſolus habet eligere. 63. diſtin. obeuntibus. & in cap. alle. decernimus. vbi etiam de hoc per eum. Sed certe illud. c. Abbatem, non obſtat, quia ibi non dicitur quòd patronus eligat, ſed quòd electum poſsit petere confirmari, ſecundum Tan. & Phi. hic. & Archid. in c alleg. Abbatem. glo. fina. vbi etiam dicit quod illud c. non facit pro Hug. cum ibi dicat electio monachorum, & inter eligentes non ponat patro-
8 num, vt ibi patet. †Tu dic quòd aut quæritur, vtrum poſsit habere ius ſeu vocem in electione de iure communi, & conſtat quòd non, etiam ſi ſit patronus eccleſiæ, vt hic in §. cæterum. ſ. de elect. ſacroſanct. & c. Maſſana. & no. Hoſtien. in d. c. rena-
9 tia glo. fi. †Aut de conſue. præſcripta, & dixit glo. 63. diſtin. in ſumma. & c. Reatina, quòd ſic per iſtud c. in ver. niſi aliter & c. quod eſt falſum, vt in c. alleg. ſacroſancta Maſſana. ſm Ber. in fi. huius glo. & Inno. & Hoſt. Et poteſt eſſe ratio, quia nullũ, ſpirituale ius cadit in laicum, nec ipſum poſsidere poteſt, vel quaſi. ſ. de præſcrip. cauſam quæ. de deci. quamuis & c. prohibemus. ſm Hoſt. ſine qua poſſeſsione præſcriptio non procedit, vt ibi, & j. de reg. iur. c. ſine poſſeſsione. lib. 6. nam ſecundum Archid. nec ius patronatus quod cadit in laicum, & qdˀ nõ eſt mere ſpirituale, laicus põt per conſuetudinẽ acquirere, ꝙ plus eſt, vt dixi plenè. ſ. de ele. q̃relam, ꝙ tñ intellige vt ibi dixi, ergo multo minus poterit acquirere ius eligendi vt ẽt ibi
10 dixi. †Aut quæris vtrũ hoc poſsint hr̃e ex cõpoſitione, & tũc Goſ. in c. all. ſacroſan. diſtinguebat inter cõpoſitionẽ in fundatione eccleſiæ interuenientẽ, vt ſic ex vi fundationis & priui-

legij ſeu compoſitionis obtentæ tempore fundationis cadat,
ius eligendi in laicum, vt hic, in verſ. niſi aliter & compoſitio-
nẽ interuenientem poſt fundationem eccleſiæ, & tunc ſecus.
vt in c. alle. ſacroſan. ſed tu dic ſm Inn. Hoſt. & Comp. ꝙ iura
ſpũalia in non ſpirituales & non conſecratas perſonas omni-
no non cadunt, & hoc ſtatuere ius naturale ſuadet, de iudi. c.
2. Nam ſi laicus intereſſet electioni tanq̃ ius hñs in ea, ſequere
tur quod hr̃et ptãtem contrahendi matrimonium ſpũale in-
ter prælatum & eccleſiam. ſ. de elec. cum inter canonicos, qđ
eſſe non deberet, & ita ipſi no. e. tit. c. quod ſicut. vbi dicit In-
no. ꝙ prędicta decr. ſacroſan. prohibet hodie illud non ſolum
in eccleſijs ep̃opalib. ſed ẽt in omnibus alijs, & idem no. Arch.
63. diſt. in ſumma in gl. vbi dr̃, ꝙ ſi hñt & c. Adrianus. & con-
11 cor. Inn. j. eo. poſtulaſti. † Aut quæritur vtrum poſsint habere
vocem in electione per priuilegium & tunc, aut per priuilegiũ
apoſtolicum, & dic ꝙ ſic, ita intelligit Vinc. iſtam decr. ibi, de
ſua iuriſdictione, &c. expone ſm Vinc. ſ. per priuilegium apo
ſtolicum inducta ex plenitudine ptãtis. 63. diſt. in ſynodo. & c.
Adrianus. 16. q. j. huic etiam. & patet in eo ꝙ le. & no. ſ. de ar-
gu. contingit, idem Ber. hic in verſ. vel ea pone &c. & Ho. poſt
eum. idem Arch. 63. di. in ſumma & Hoſt. & Comp. in c. alle.
ꝙ ſicut. Aut per priuilegium ep̃ale, ſeu aliud quam apoſtolicũ
& dic, ꝙ non, arg. 18. q. 2. eleutherius ſm Ber. & Hoſt. hic &
Arch. in ſumma alleg. Aut quæritur de ſecundo. ſ. qñ debent,
electioni intereſſe & non interſunt, vtrum propter hoc de-
beat electio irritari, & tunc dic ꝙ ſic ſi fuerunt contẽpti, & ꝑ
ſequatur contemptum ſuũ, alias ſecus vt ſ. de elect. ꝙ ſicut. §.
12 ſi aũt. † Aut de tertio. ſ. vtrũ ſi eorum non requiratur aſſenſus
propter hoc debeat electio irritari, & tunc refert vtrum laicus
eſt talis cuius non requiratur conſenſus, & tunc non. Aut eſt
talis cuius conſenſus eſt requirendus de conſuetu. vel priuile.
& tunc eſt requirendus conſenſu eius, ante electionem ex cõ-
ſuetu. vel priuilegio, vt quia ex priuilegio, vel conſuetu. debet
mors defuncti prelati Regi nuntiari, & eius conſenſus requi
ri, ſicut hñt de cõſuet. Rex Legionen. & Caſtellæ, & Rex Sco-
tiæ, ſm Comp. in c. alle. quòd ſicut. & ẽt Rex Franciæ in mul
tis eccleſijs, de qua conſue. tangitur. 63. diſt. cum longè, & tũc,
ſi fiat electio contra conſuet. vel priuilegium caſſabitur. 63. di.
perlectis. & 18. q. 2. Abba. ſm Hoſt. & Compo. in c. alleg. qđ
ſic. & Archi. 63. diſt. reatina. licet Hoſt. & Abb. contrarium in-
nuant in c. alleg. cum terra. in fi. ſ. de ele. quorum dictum intel
ligo de conſenſu reprobato, de quo loquitur illud capitulum,
vel de conſenſu qui debet requiri poſt electionem non ante.
Et idem videtur ſi laicus hoc habeat ex ſtatuto rationabili ec-
cleſiæ, vt quia fundauit vel dotauit eccleſiam: ſtatutũ. n. & cõ-
ſuetudo, quo ad hoc æquiparantur, vt not. Inno. Hoſt. hic, ꝓ
hoc. ſ. de conſue. cum conſuetudinis. vt in extrauag. Io. 22. ſu
ſcepti regiminis. Aut conſenſus ipſius eſt requirendus poſt e-
lectionem celebratam, & tunc debebit ipſius requiri conſen-
ſus, ſed licet non requiratur vel indebitè requiratur, nõ ꝓpter
hoc debebit ipſa electio irritari, vt in c. alleg. cum tertia. in fin.
13 † Sed quæ eſt rõ quod ius eligendi nõ poteſt cadere in laicum,
ſed bene ius præſentandi, vt eſt dictum, ratio eſt, quia eligere
ſeu ius eligendi eſt ius mere ſpirituale, vt patet in c. alle. ſacro-
ſan. c. Maſſana, quod non cadit in laicum, vt eſt dictum, ſed ꝓ-
ſentare ſiue ius præſentandi non eſt ſpũale, licet ſit annexum,
ſpirituali. ſ. de iudi. quito. nec contrahitur per ipſum aliquod,
vinculum inter præſentatum & eccleſiam, vt ſ. e. quod aũt, &
j. e. paſtoralis. ſm Inn. Hoſt. & Comp. in c. alle. quòd ſicut. &
Inn. j. eo. poſtulaſti. idem Archi. 71. diſt. hortamur. & 16. q. 7.
decernimus. in glo. adde ſcias tamen. Et ſcias quòd Pe. de Sam.
& Io. An. poſt eum no. ſ. de conceſsio. præbend. cap. vlti. quòd
laicus in eccleſia poteſt præſentare præbendarios licet nõ præ
latis, vt hic.
14 ¶ Super eo. c. Ad euidentiam glo. ſed nunquid &c. † Si quæra-
tur vtrum inuito patrono eccleſiæ parochialis vel capellæ, ſeu
præbendæ, ipſa eccleſia capella, vel præbenda poſsit fieri eccle
ſia collegiata, Ber. hic in verſic. hia non obſtan. vſq; in fi. quic-
quid dixerit in princ. tenet, quod non, & idem tenent Ioã. &
Archi. 16. q. 7. c. monaſterium. & Inno. j. e. poſtulaſti. Idem vi
detur tenere Hoſt. hic dicens, quod pro hoc eſt fortiſsi. ar. j.
de excel. præla. dilecta. vbi de hoc, idem. ſ. eo. conſultationibus
& c. ſuggeſtum. hoc etiam expreſſe tenet Gen. in extrauag. Io.
22. quæ incipit ſuſcepti regiminis. ſuper verbo vel perſonis. in
fi. vbi approbat iſtã opi. & iſtã gl. Ber. Et hoc verũ æquũ & ho
neſtũ eſt, vt per hoc laici inuitentur ad conſtructionẽ eccleſia
rũ, ſicut per contrariũ a prouiſione eccleſiarũ reuocarẽtur, vt
no. Ber. hic idẽ no. in ſimili Io. An. & Gen. extra de reſcr. c. fin.
gl. vlti. in cle. Sed Guil. de Mon. lau. in extraua. Io. 22. ſedes apo
ſtolica. ſuper verbo ereximus. no. in ſimili. contrarium, vbi q̃-
rit quid ſi interſit imperatoris vel alterius perſonæ ſecularis,
puta quia ſunt patroni vel defenſores, non mutari ſtatũ eccle-
ſiarum cathedralium, vel ciuitatis, vel diocœſis nunquid pote
runt ſe opponere cũ effectu, ꝙ vr̃, quia nihil cũ dãno, vel ſcan
dalo alterius eſt faciendũ. ſ. de præſcrip. nihil. vnde durũ eſt ſi
ipſi ius patronatus vel alia commoda ſine culpa ſua amittant,
cum iura imperialia etiam in bonis eccleſiaſticis ſemper remã
ſerint ſalua. 11. q. j. ſi tributum. cum c. ſe. In contrarium vr̃, cũ
propter maius bonum quis iure ſuo ẽt ſine culpa ſua priuatur
22. diſt. de Conſtantinopolitana. ſ. de elect. ſacroſanc. de poſtu
latione præla. c. bonæ. j. in ipſa. n. fundatione hoc euenire poſ-
ſe proſpicere debuerint. ff. loca. l. ſi quis domum. §. j. 23. diſt. in
15 nomine dñi. quod credit verius hic. † Idem confirmat ibi ſup
verbo de illis. vbi dicit quod in caſu illius decre. & decretalis,
cum inferior. ſ. de ma. & obe. & in ſimilib. cũ totius eccleſiæ,
vr̃is, quæ eſt vnica & bonorum eius plena diſpoſitio eſſe Pa-
pæ noſcatur, vt j. de præb. licet. j. li. 6. ipſe nedũ põt, immo de-
bet imminente multiplicatione populi augmẽtare operarios,
& ſedes ipſis congruas collocare, ac de ſtipendijs ſufficientib.
miniſtrare, arg. 22. diſt. in nouo. de offic. ordi. qm̃. ẽt cum detri
mento aliorum, vt ſic minor vtilitas cedat maiori, & priuata,
communi, vt ſ. de poſtu. præla. bonæ. j. 7. q. j. ſicut. & in c. all. cũ
16 inferior. ſm eum ibi. & pro hoc faciunt no. per Ber. in princi.
huius gl. † Quid dicendum, credo quod per ep̃m, ſeu alium in
feriorem Papa hoc fieri non poſſet, ſic intelligo opinionẽ pri
morum, & iura per eos alleg. ſed per Papam poſſet, ſic intelli-
go opi. prædictam Guil. de Mon. lau. & iura per eum alleg. &
vide quod no. Pet. de Samp. Abb. & Io. And. ſ. de vita & hone.
clericorum. c. qm̃. dicentes ꝙ ep̃i de eccleſia parochiali poſſũt
facere collegiatam vel conuentualem, dum tamen ſufficiãt fa-
cultates, argu. illius cap. quod intelligo quando non eſt ibi pa-
tronus, vel eſt & conſentit, alias ſecus.

1 *Præſentans alius a præſentato eſſe debet.*
2 *Patronus, an conſentiat præſentationi, per alium, de ſe facta. 4.*
3 *Patroni adſenſus ſubſequi poteſt inſtitutionem.*
5 *Patronus filium præſentare poteſt.*

PEr veſtras. Si quæritur vtrũ patronus poſ-
ſit ſeipſum ad beneficium præ
ſentare, vel præſentationi alterius conſentire, diſtin
gue. Aut quæritur vtrum poſsit ſeipſum præſenta-
re, aut vtrum poſsit conſentire præſentationi per alium, ſeu
alios de ſe factæ. † In primo caſu dic quòd non, quia differentia
debet eſſe inter præſentantem & præſentatum dantem, & re
cipientem, vt hic, & in glo. fin. natura enim correlatiuorum,
talis eſt, quod vnum non eſt reliquum. ff. de præſcrip. verſi. l. 1.
in prin. ſm Hoſt. hic. Nec obſtat ſi dicatur, quod pater põt fi-
lium ſuum, etiam in poteſtate ſua exiſtentem præſentare, vt
ſ. eod. conſuluit. vbi hoc notant Goff. Ber. Inn. & Hoſti. licet
ipſe filius eadem perſona reputetur cum patre. C. de impube.
& alijs ſubſti. l. fin. inſti. per quas per no. acquir. in princip. quia
verũ eſt quòd filius cenſetur vna perſona cũ patre iuris fictio-
ne, non rei veritate, ſm Vinc. ſ. eod. ex inſinuatione. & Goff.
in c. conſuluit. Vel melius eadem perſona eſt filius cum patre,
fictione iuris ciuilis, & quantum ad temporalia, & quæ priua
ti iuris ſunt, & ſic non obſtat. ff. de authoritate tu. l. j. in princi.
ſecus in eccleſiaſticis, in quibus filiusfami. loco patrisfamilias
habetur, vt patet in eo quod leg. & no. ſ. de teſtamentis ad hęc
& c. tua nobis. ſ. de ſepult. de vxore. de ætate & qualit. indeco-
rum. ſecundum Hoſt. in c. alleg. conſuluit, pro quo eſt hodie,
2 caſus. j. de iudi. c. ſi annum. li. 6. † In ſecundo caſu. ſ. qñ quæri-
tur vtrum poſsit conſentire præſentationi per alium de ſe fa-
ctæ, refert. Aut ille alius eligit vel præſentat, iure, vice, ſeu no
mine ſuo, vel vice & nomine alterius. quàm illius quem eligit
vel præſentat, & quæritur vtrum poſsit tali electioni, vel præ
ſentationi, de ſe factæ conſentire, & dic ꝙ ſic, vnde ſi plures,
ſint patroni poſſunt vnũ de ſeipſis pñtare, arg. ſ. de elect. cum
in iure. & ff. de tuto. & curatori. da. ab his. l. vbi abſunt. & not.
Ber. Vinc. Goff. Hoſt. & Io. And. in c. alleg. conſuluit. & Spec.
eod. tit. ad fi. Item ſi eccleſiam ad alicuius pñtationem patroni
ſpectantem vacantem ep̃s ex ſuo officio ei confert, bene po-
teſt tali collationi ſibi factæ cõſentire. quia talis nõ ingerit ſe,
ſed vocatur a deo tanq̃ Aaron. ſ. de ele. qualiter, nec debet fie-

ri condir o ſua deter or,ex eo, q patronus eſt, imo melior,ar.
ſ.c.pxi in n.& de teſtamẽtis cũ in officijs.Sed dicẽs, videtur,
q talis inſtitutio q patrono nõ pñtante,facta eſt,omnino ſit ir
3 ritanda vt ſ.e.illud.in fi.Solutio,non eſt,ita. tñ ſufficit q pa-
tronus conſentiat ex poſt facto,vt ſ.c.ſi verò quinimo, & de
neceſsitate iuris eps hẽt beneficia conſerre. 16.q.7.nullus. li-
cet de gratia tolleretur q pattonus repræſentet vtino.ſ.e. qm.
Et inde eſt q ẽt in caſib.ordinat eps eccleſiam patrono nulla-
tenus præſentante.ſ.e.c.j.2.& 3.& c.cum aũt.& j.eo.c.proxi.
ſic,& in hoc caſu dici debet quia nec ſine conſenſu ſuo ſit, ex
quo vocationi ab epo factæ conſenſit, ſm Ho.hic,& in §.alle.
in quib.verſi.quid ſi eccleſia,& in hoc concor.frater Io.in ſum
ma conſ.tit.de ſimo.q.89.quæ incipit,vtrum aliquis:& duab.
q.ſeq.† Aut ille alius eligit vel præſentat iure, nomine,ſeu vice
4 illius vnius ſolius quem eligit vel pñtat,puta tanq̃ procurator
vel compromiſſarius,illius ſolius,& tunc nõ ſpõt illũ .eligere,
vel præſentare,vel illi conſerre,cum vices illius gerat, & ille,
hoc non poſſet ergo nec iſte,arg. ff.de admi.re.ad ci. perti.l.2.
§.j.de authorita.tuto. l.pupillus.C.de re.mili.l.milites.§.j. j.
de hæreti.fraternitatis.ſ.de pecul.cle.c.pen.& de inſti. c. vlti.
vbi hoc not.Ber.Hoſt.& Io.Ao.idem tenet Io.An.extra de p
ben.c.ſi de beneficio,ſuper verbo epi.& Gen. ibi ſuper verbo
negligentia,in clem.Idem tenent Vinc.& Io.And.hic. & ſ. e.
ex inſinuatione.dicentes q ſi patronus dedit ptãtem alicui,
præſentandi,ille non poterit pñtare ipſum pattonum, per d.c.
vlti.cum ibi no. ſecus cum contulit alicui in totum ius patro
natus,nam cum ille proprio nomine præſentet,tunc illũ con
ferentem qui deſijt eſſe patronus poterit pñtare.idẽ Spe.hoc
tit.verſ.pen.idem Io.An.in d.c.vlti.de inſti.dicens,q ſi ius cõ-
ferendi in totum ſit tranſlatum in alium,ita q ille cõfert,ſeu
eligit iure ſuo, non eſt illius miniſter vel procura. tunc poſſet
ei conferre cum hoc eius nomine non faciat,ad hoc.ſ.de cle-
ricis ne pro defectu.ſ.de præb.dilectus.3.j.de iure patr.c.vno
li.6.Et quod quærit Hoſt.ſ.de elect.quia propter.ſ.an is, ad
quem ſolum ſpectat electio,ſi compromitrit in patrem ſuum
clericum,ab eo poſsit eligi,alleg.ibi,q ſic,cum non ſit expreſ
ſe prohibitum tale compromiſſum,ſimile deſpon.cum apud,
in contrarium,quod dictum eſt.ſ.† Et quia licet pattonus præ
5 ſentat filium,vt no.Ho.& Io. An.hic & Ber.Hoſt.& Io.An.ſ.
e.quia clerici.& c.conſuluit.non tñ facit hoc ex ptãte ſibi dela
ta a filio,ſed ſuo iure,nam & ſi pater & filius eſſent canonici,
eiuſdem eccleſiæ,alter alterum poſſet eligere, nec eſt tãtaam
bitio ſicut qñ dat ei ptãtem. Dicebat Hoſt.ibi q non cogeba
tur hunc caſum diffinire,qui rarus eſt.ff.de leg.nam ad ea. tñ
ſibi placet q ſi de fraude & ambitione conſtet, non valeat ele
ctio,in dubio adhuc tendit ad caſſationem,dicit tñ quod eſ-
ſet Romanus pontifex conſulendus.Io.An.ſ.e.conſuluit. mi-
ratur de hoc, quare de hoc dubitanit cum nullum dubiũ ha-
beat hæc q.qñ ipſe pater vt compromiſſarius & procurator,
filij elegit, & ipſius nomine,& in extraneo idem, vt nota. in
dicto.cap.fin.

1 *Patronus clericus menſes ſex habet ad præſentandum.*
2 *Patronus laicus menſes quatuor habet ad præſentandum.*
3 *Patroni clerici a laico differentia.*
4 *Patronus laicus variat in præſentando.*

CVm propter. Si quæratur quod tempus,
hẽat pattonus ad pñtandũ,
1 refert.† Aut quæritur de patrono clerico, & ille hẽt,
ſex menſes ad pñtandũ vt ſ.e.eam te.j.eo.c.ſi laicus.
lib.6.Aut de patrono laico,& ille hẽt quatuor mẽſes,vt hic,in
quibuſdam.n. differunt hi patroni vnde verſus.Clericus & lai
cus diſtant per plura patroni.Pœnitet & tps ſubiectio, pœnaq;
forſan.Et rõ titulus dñi coniungitur iſtis.pœnitet quia laicus,
põt variare,ſed nõ clericis,quod dic,vt le.& no.ſ.e. cum autẽ.
2 & tps.† Nam in laico ſpectantur quatuor menſes tñ,vt hic,&
ſ.eo,qm.ad finem.In clerico autem ſex.ſ.eo.eam te.& j.eo.ſi
laicus.li.6.Subiectio. Magis.n.aſtrictus eſt ptãti eccleſiaſticæ,
patronus clericus quam laicus,vt patet in eo quod leg.& not.
j.eo.cum dilectus. de offic.leg.dilectus.pœnaq; forſan.nam ſe-
cundum quoſdam clericus priuatur iure repræſentandi ea vi-
ce ſi minus idoneum repræſentet,ſed laicus non, tu dicas idẽ,
in laico,vt probatur in auth. vt clerici,qui recedunt.§.fi.colla.
5.& de eccleſia. titu.§.ſi quis ædificationem.in fi.colla.9.& de
ſancti.eo.§.ſi quis oratorij domum.coll.9.& ideo dixi forſan
quia opiniones ſunt, quod dic vt not.ſ de ſupplen.negl.præla.
3 c.2.de offi.ordina.cum vos.† Poteſt notari & quinta differen-
tia quantum ad rõnem reddendam,& ideo dicit vltimus ver-
ſus & ratio.quod dic,vt no.ſ.eo.ex literis.in fi. Et ſexta quan-
tum ad aſsignationem tituli ordinandi,& ideo dicit verſus ti-
tulus.quod dic,vt no.j.eo.poſtulaſti.Et ſeptima,quia clericus
ſit patronus ex donatione ſine authoritate epiſcopi,ſecus in
laico, & ideo dicit verſus domini,quod dic vt no.ſ.eo. ſigni-
ficaſti. & c.ex inſinuatione.& c.illud.Et de his differentijs no
ta.plenius quantum ad expoſitionem primorum duorũ ver-
ſuum,in ſumma eo.tit.§.in quibus differant:ſed per vltimum
4 verſum ſuppletur quod ibi deeſt,ſecundum Hoſt.hic.† Et q
dictum eſt de patrono laico,quod poſtquam præſentat aliquẽ
ſuperiori poteſt variare,& alium præſentare,intellige de licẽ
tia ſuperioris,alias non poteſt variare cum effectu.j.e.paſtora
lis.in fi.vt no.Inno.ſ.de re iud. cum Berthold.glo.3.& Hoſt.
poſt eum & Innoc.& Hoſt.de offi.le.dilectus.Licet Vincen.
notet contra.ſ.de elect.in geneſi.dicens quod poſt præſenta-
tionem laicus variare poteſt.arg.ſ.eo.cum laici.ſed opi. Inn.
& Ho.credit Archi.veriorem. 31.di.Nicena.ſuper verbo ſen-
tentiam.& eam tenet aſſertiuẽ. j.eo.tit.c.vnico,in gl. hic ap-
probatur.li.6.& ibi vide.

1 *Beneficij colla. reſeruatio a legato ſibi facta extinguitur legatio-
ne finita.*
2 *Beneficij colla.reſeruatio per legatum Papæ facta,non extingui-
tur finita legatione.*
3 *Patronatum beneficium ab ordinario ſpreto patrono non confe-
ratur.*
4 *Patronatum beneficium ſpreto patrono, an à Papa conferatur.*
5 *Patron. benefic. ſpreto patrono, an à legato de latere confera-
tur.*
6 *Patrona. benef. ſpreto patrono, à ſimplici legato , non confera-
tur.*
7 *Intentio ex iure tertij fundatur.*
8 *Excipere quando liceat de iure tertij. 10. 12.*
9 *Exemptio in famil am deriuatur.*
11 *Exceptionum diuiſio.*
13 *Benefic. poſſeſſor quos fructus reſtituat. 15.*
14 *Poſſeſſionis commodum eſt fructus habere.*
16 *Benef. fructus à quo tempore veniant.*
17 *Fructus rei temporalis à quo tempore veniant.*
18 *Benef. reſeruationum legati de latere effectus. 20.*
19 *Legati de latere decretum ignorantes ligat.*

CVm dilectus. Ad euidentiam gl. ſed qd
ſi exiret. Si quæris vtrũ,
reſeruatio beneficij facta per legatum de latere fi
nita legatione per mortem,vel alias,viribus vacue
tur,& poteſtas conferendi ad ordinarium reuerta
1 tur, diſtingue.† Aut ipſe legatus reſeruauit beneficium colla-
tioni ſuæ, & tunc finita legatione ipſa reſeruatio viribus, va-
cuatur,vt notant Io.Phi.& Ber.hic, & Archid.j.de offi.le. c.
præſenti.in princi. lib.6.ſuper verbo viribus vacuari. vbi di-
cit opi.prædictam approbatam licet Vinc.hic contrarium,niſi
2 in caſu vbi alius legatus ſuccedit recedenti,& male.† Aut re-
ſeruauit beneficium collationi Papæ, & ad hoc poteſtatẽ ha-
bebat, & tunc ſecus ſecundum Ber.hic,pro quo.ſ.de reſcr. c.
ſi gratioſæ.li.6.
¶ Super eo.c.Ad euidentiam gloſſæ,& ita patet. Si quæritur,
vtrũ, & quis prælatus poſsit conferre beneficia ad præſenta-
tionem patroni ſpectantia, diſtingue.Aut quæritur de præla-
to ad quẽ ſpectat inſtitutio in illo beneficio,aut de alio.† Si de
illo tunc,aut confert ipſum beneficiũ ipſi patronomet, ſeu in
ſtituit in eo ipſum patronummet,& de hoc dic vt dixi ſ.eod.
Aut confert alteri,ſeu inſtituit alterũ à patrono & tunc , aut
quæritur vtrum poſsit ipſum conferre præſentato, ſeu in eo
inſtituere põtatũ per patronũ,aut aliũ. Si pñtatũ per patronũ,
tunc, aut ad pñtationẽ ipſius patroni.& ad titulũ iſtũ pñtatio-
nis,& dic q ſic.vt j.c.pxi.& p totũ titulũ iſtũ,& 16.q.7.c.de-
cernimus .Aut alias iure ſuo, & tunc idẽ iuris eſt ſicut qñ aliũ
non præſentatũ inſtituit, vt ſtatim ſequitur, nã ex quo pñtatũ
inſtituit nõ ſub titulo ſeu qualitate pñtationis,ſed alias, perin
de eſt ac ſi ipſum nullo modo præſentatũ inſtitueret. Nã vbi,
quis põt & debet facere aliquẽ actũ ſub certa qualitate intrin-
ſeca & neceſſaria ad illũ actũ,ſi faciat ſub alio,nõ valeat actus.
ff.de fi.con.li.l.Lurius.de ver.obl.l.j.§.ſi quis ſimpliciter. & in
ſti.de inu.ſti.§.preterea.& j.de reſcr.c.cũ aliquib.melius. in c.ſu
ſcepium. & de præben.c.hi qui authoritate.li.6.& quod le.&
no.per

no.per Inn.& Ho. ſ.de præſcr.ſi diligenti. ſuper verbo antho
ritate. Si alium, tunc aut quæritur de Papa conferente tale be-
neficium, vel conferri mandante, aut de legato, aut de alio in-
4 feriore, puta epō diœceſano. †Si de Papa tunc, aut quæritur,
nunquid poſsit conferre, ſeu mandare conferri beneficia ſpe-
ctantia ad pñtationem patroni clerici eccleſiaſtici, & cõſtat,
quod ſic, nedum per ſpeciales literas ſed etiam per generales,
ſ.de reſcri.c.abbatem.j.de præb.c.cum in illis.§.cum authori
tate.& §.ſeq.li.6.pro hoc facit expreſsè iſtud c.vbi legatus. de
latere hoc pôt, ergo multofortius hoc pôt facere Papa. Aut
nunquid poſsit conferre, mandare conferri beneficia ſpectan
tia ad pñtationem patroni laici, & conſtat quod ſic hoc expreſ
ſo, certum eſt.n. ſecundum Hoſt.hic ꝙ Papa ſuper his pote-
ſtatem habet, & ipſam poſſet dare alij, quia quicquid circa ta-
lia tolerat eccleſia in laicis totum eſt gratioſum, vt legitur &
no.ſ.e.qm.circa prin.quia tamen ſi Papa talia beneficia cõfer-
ret, poſſet inde ſcandalū ſuboriri.arg.ſ.e.c.j.& 2.& c.qm.& lai
ci retraherentur a fundatione, vt in fi.huius gl.& arg.j.ti.j.ex
parte.ad fi.nô intelliguntur talia beneficia in generali poteſta-
te ſeu mandato conceſſa, arg.ſ.de offi.le.quod tranſlationem.
Vnde dñs Gregorius 9. miſit reſcriptum, quod ho.refert, ſe
vidiſſe bullatum, per quod ſcribens prælatis Angliæ declara-
bat, ꝙ qñ ſcribebat pro aliquo beneficiando, non intendebat
quod prouideretur ei de beneficijs ad pñtationem pertinen-
tibus laicorum, ſm Hoſt.hic, & ſ.de præb.c.dilectus in prin.
idem tenent Car.j.de præb.licet eccleſiarum.in glo.ſed nun-
quid in q.ſed nunquid præbendam. & Archi.in gl.ſic.ſ.eo.li.
& c.in q. nunquid hanc conſtitutioné.li.6.& Io.An.ibi in no-
uella & Io.An.G.de Montelau. & Gen.extra de præb.ca. per
literas.ſuper verbo apoſtolicis. in cle.licet Genc.in extrauag.
Io.22.execrabilis. ſuper verbo diſponere. contrarium teneat,
ſaltem in caſu illius c.Si quæritur de legato tunc, aut quæritur
5 de legato de latere, aut de alio †ſi de legato de latere tunc, aut
quæritur vtrum poſsit conferre beneficium ſpectans ad præ
ſentationem patroni clerici, & conſtat quod ſic, vt hic patet,
aut bñficium ſpectans ad pñtationé laici patroni & dic ꝙ nô
vt no.Ber.hic in fi.Idem Phi.Go.& Ho.hic & Go.Ber.& Ho.
ſ.de offi.le.dilectus.& Go.in ſumma.e.tit. iuxta fin.§. & eſt,
ſciendum.Et Archidia. 71.di.hortamur.circa princ. dicẽs ẽt,
ꝙ ad ſolum Papam videtur hoc pertinere, arg.9.q.3.nunc ve-
rò.& c.per principalem.& ꝙ ſi iſte patronus laicus eſſet inter
dictus, ꝙ alius a Papa non poſſet talé eccleſiam concedere, vt
ſ.de conceſ.pb. quia diuerſitaté. ſecus in caſu negligentiæ, &
de hoc in Spe. tit.de leg.§.nunc tractemus.ver.ſed nunquid le
gatus.& tit.de defen.rei.§.ſupereſt.in fi.ver.illud etiam.vbi idẽ
tenet, idẽ etiam tenent Io. An.Guil.de Mon.lau. & Gen. ex-
tra de præb.c.per literas. ſuper verbo apoſtolicis in cle. licet,
Gaſ.ꝫo contra.ſ. ꝙ poſsit cõferre beneficium ſpectans ad p̄-
ſentationem laici, in c.alle. dilectus. †Si quæris de alio legato,
6 quam de illo de latere, tunc dic ꝙ talis non pôt aliquod bene-
ficium ſpectans ad pñtationem, vel collationem alterius con
ferre, vt leg.& no.j.de offi.le.ſtatuimus, & c.præſenti.li. 6. Si
quæritur de epō dioc.vel alio inferiore, tunc dic ꝙ nô poteſt,
indiſtincte vt 16.q.7.decernimus. & hoc no.glo.hic in verſi.
ſed hoc videtur.
7 ¶ Super e.c. † Hic habes, quod aliquis agens pôt fundare & iu
uare intentionem ſuam ex iure tertij, intelligendo, prout in-
telligit hic Hoſt.quod iſte Henricus ſecundo pñtatus ad ec-
cleſiam per archidiaconum, & ad cuius pñtationem epſ ipsã,
eidem aſsignauit, ipſum in ea inſtituendo erat actor, & quod
Goff.primo pñtatus erat reus.nam iſte Henricus ſe iuuabat ex
iure tertij.ſ.illius Hug.pro quo legatus fecerat inhibitionem,
intelligendo verò, quod ipſe Henricus erat reus prout intelli-
git, Comp.ſ.de reſcr.c.mandatū.in magno glo.2.col. ver. ſed
pone ꝙ martino.& c.patet ꝙ reus pôt excipere & ſe iuuare,
de iure tertij, ſeu tertio competenti.Sed Spe.not.contra, ti.de
loca.& conduc.alias eſt ſub tit.de iure emphite.§.nunc aliqua.
ver. 66.quæritur.vbi dicit ꝙ ſi aliquis poſſidet fundū, quem
ego & anteceſſores mei ab eccleſia emphiteutico iure poſsi-
demus, & ago contra ipſum poſſeſſorem, ipſe non poterit exci
pere me canonem non ſoluiſſe eccleſiæ, & ſic a iure emphy-
teutico cecidiſſe, quia ille non poteſt de alieno facto vel iure,
excipere, cum ſit ab eccleſia alienus, arg.ff.de excep.rei iudi.l.
& an eadẽ.§.j.Nã & ſi aliquis rẽ meã.30.ann.ſpacio p̄ſcripſerit
tu poſſeſſor qui ei non ſucceſsiſti me excludere nô valebis, ar
gu.eorum quæ leg.& no.C.de præſcr.30.vel 40.ann.l.ſi quis,
emptionis tit.§.ſi verò nullū.& hoc idẽ tenẽt Io.de Fa.& Rai.
ſm eū ibi Grata huius.† Ad euidentiã huius articuli pleniorẽ

ſi quæritur vtrū & qñ aliquis pôt agere, vel excipere, ſeu defẽ-
dere de iure tertij, ſeu tertio cõpetẽti, diſtingue. Aut quis vult
agere vel defendere de iure tertij, ſeu tertio cõpetenti noĩe, &
ad vtilitatem illius tertij, ſicut procurator, vel coniuncta per-
ſona, vel nudus defenſor, & tunc dic quòd in omnibus caſib.
in quib.pôt agere ſeu admittitur ad agendū pro alio, pôt de iu
re ipſius agere, & ſe iuuare, & in oĩbus caſib.in quib.pôt de-
fendere, ſeu admittitur ad defendendū aliū, pôt de iure ipſius,
excipere & defendere, vt patet.ff. & C.& ſ. de procur. per to
tum & eſt rô, quia agere noĩe alterius eſt eandẽ vicẽ quã actor
ſubire, vt patet. ff.de dam.infe.l.qui bona.§.ſi alieno.& defen-
dere eſt eandẽ vicẽ, q̃ reus ſubire, vt patet.ff.de ꝓcur.l.ſed hæ
perſonæ.§.defendere. & l.minor. §.qm. pro ſocio.l.verū.§. j.
ff.ſolut.ma.l.alia.& pro vtroq; facit ꝙ leg.& no.j.de reg.iur.c.
qui per aliū li.6.In illis verò caſib.in quib.nô admittitur ad a-
gendū ꝓ alio, vel ad aliū defendendū, nô poſſet de iure ipſius
vel ſibi cõpetenti experiri, vt patet in cauſis criminalib.maio-
rib.relegatione, & alijs de quib.dixi poſt Hoſt.ſ.de procu.ca,
tuæ.pro hoc in aut.de collato.§.cos.in fi.col.9.Aut quis, vult,
agere vel defendere noĩe ſuo, & ad vtilitatẽ ſuã, & tunc aut ius
tertij, de quo quis agit, vel excipit recidit & deriuatur in eū,
qui agit, vel excipit, & tunc poterit agere, & excipere de illo
iure, vt no. Cõp.in ver.alle.ſed pone ꝙ Martino ibi rñdeo, ꝙ
vbi ius &c.& probatur in iure deuoluto ſucceſſori per ſucceſ
ſionẽ.C.vt actio.ab hære.& contra hære.incip.l.vnica de acq.
9 hære. per totū.ſ.de in integ.reſt.conſtitutus †& in priuilegio
excẽptionis cõpetenti alicui ꝙ recidit & deriuatur in familiã,
vt C.ſi quacũq; p̄ditus p̄ſtãte.l.vnica.& j.de priuil.c.ꝑ exceptio
nẽ in prin.& c.licet.§.cū conceditur, li,6.& in ſñia lata pro ali
quo vendicãte aliū in filiū ſuū, q̃ recidit & deriuatur in illos,
de ſua cõſanguinitate, vt patet.ff.de lib.agno.l.j.in fi.l.2.& 3.&
in pacto de nô petẽdo facto cū debitore principali, ꝙ recidit,
& deriuatur in fideiuſſorẽ vt ff.de pac.l.vlt.& ita pôt intelligi.
j.de conceſ.præb.c.authoritate, lib.6. vbi ſecundo impetrans,
iuuat ſe contra primum impetrantẽ ex iure tertij. † Aut ius
tertij, de quo quis agit vel excipit nô recidit nec deriuatur in
eū vel ad eū, qui agit vel excipit, & tunc, aut quis agit vel exci
pit principaliter de iure ſuo firmato, tñ ex pſona & iure tertij,
qui ius nô hẽt in re illa vel ad rẽ illã, tẽpore quo agitur vel ex-
cipitur.ſed bñ habuit eo tẽpore quo iſte contra quẽ agitur vel
excipitur, dicit & aſſerit ius ſibi in illa re fuiſſe q̃ſitum, & tunc
eo caſu & modo pôt agere & excipere, & ius tertij allegare, vt
hic, & ita intelligit Cõp.in ver.all.ſed pone ꝙ martino. ibi itẽ
& vbi &c.iſtud c.Et eſt pro hoc caſus.j.p̄bẽ.c.quodã.li.6. vbi
hẽs quod ſecundus impetrans impedit primū impetrantẽ in
illa p̄bẽda, quam ipſe non conſequitur, ita quod neuter eorum
hẽt ius, & ſic quidã tertius cui collatata eſſet p̄bẽda poſtea va-
cans ꝑ Papam vel ꝑ ordinarium poſſet ſe iuuare, tã agẽdo, q̃
excipiẽdo, contra ipſum primū impetrantẽ de iure ſuo firma
to, ex iure ſecundi impetrantis, quod ipſe ſecundus impetrãs
non hẽt tẽpore quo agitur vel excipitur de ipſa p̄bẽda, obſtan
te reuocatoria, de qua ibi, ſed bñ habuit eo tpe, quo ipſe pri-
mus contra quẽ agitur, vel excipitur, dicit & aſſerit ius patro
natus ad illam p̄bẽdam ſibi fuiſſe quæſitum in iſto caſu, & ꝑ
eandẽ viam poſſet intelligi.c.all. authoritate.j.de conc.p̄bẽ.li.
6. Aut quis agit vel excipit non de iure ſuo principaliter, ſed
de iure tertij, & tũc, aut q̃ritur de agẽte, & dic quod talis non
pôt agere, vel ſe iuuare ex iure tertij, ſeu tertio cõpetẽti. ſ. de
iureiur.c.ea te. Aut quæritur de reo excipiẽte, & tunc ſubdi-
11 ſtingue, prout no. Dy.& Cy.C.de ſer.fu.l.cum ſeruū, quia † ex
ceptionū quædã ſunt reales hinc & inde, in quibus nullus reſpe
ctus hẽ ad pſonas. Quædã ſunt reales, & ex parte opponẽtis,
ſed parte eius, contra quẽ opponuntur, ſunt pſonales. Quædã
12 ſunt ecõtra. Quæ verò ſunt pſonales hinc & inde. † In primo
caſu non poſſumus dicere quod opponuntur ex pſona tertij,
quia in eis non hẽtur reſpectus ad pſonam, vñ ꝑ quẽlibet, &
ꝯtra quẽlibet oppôni poſſunt, vt ẽ videre exẽplū in exceptio-
ne rei ſacræ ſurtiuæ, & ſimilib.de quib.C.de acq.poſ.l.vitia. In
ſecundo caſu.ſ.qñ ſunt reales ex parte opponẽtis, pſonales ve
rò ex parte eius cõtra quẽ opponuntur tunc, aut opponẽs vult
eas opponere habito reſpectu ad pſonã illius cõtra quẽ oppo-
nuntur, & iſto caſu regulr nô poſſũt opponi ex pſona tertij.
Fallit vbi ille cõtra quẽ opponerẽtur hẽt cãm lucratiuã ab illo
tertio, cuius reſpectu ſit oppoſitio. Itẽ fallit vbi res reditura eſ
ſet ad doloſū, vt ẽ videre ĩ exce.do.vt ff.đ exc.do.l.j. & l.apđ
Celſū.§.ſed & ſi mulier.& §.ſi cū legitima & de no.l.doli clau-
ſula. Aut vult eas opponere habito reſpectu ad perſonã eius, ꝑ
quo opponuntur, & iſto caſu poſſunt opponi per quemlibet,

& ideo vocantur ex parte opponentis in rem, vt patet.ff.de do
li excep.l.2.in princi.cum ſi. In tertio caſu vbi ſunt perſonales
ex parte opponentis non poſſunt opponi ex perſona tertij, vt
ff.de mili.teſtamen.l.miſiis codicis.§.veteranus.& de bono.
poſ.ſecundum ta.l.qui ex liberis.teſtamento.cum ſi.ſed eo re
ſpectu quo ſunt reales ad perſonam eius contra quem oppo-
nuntur, bene poſſunt opponi ex perſona tertij, vt C.de rei vẽ
di.l.vlti.ff.de acq poſ.l.etiam ſi ſeruitus ven.l.loci corpus.§.cõ
petit.cum ſi.& ita loquitur glo.in l.alleg.cum ſeruum.ſup ver
bo opponi.C.de ſeruis ſu.vbi dicit ſuum eſſe vel non eſſe pe
rentis. In quarto & vltimo caſibus.ſ.quando ſunt perſonales,
hinc, & inde, non poſſunt opponi ex perſona alterius, vt eſt vi
dere exemplum in exceptione pacti, cum agitur quod ſit per
ſonale hinc & inde, vt no.ff.de pac.l.iuriſgentium.§. pactorũ.
& l.fideiuſ.§.cum alio.& de proba.l.ſi pactum.& ita poſſet in
telligi.ff.qui po.in pig.ha.l.creditor.circa prin.§.ſed ſi cum alio
& l.claudius.

13 ¶ Super eod.c. In fi.† Hoſt.dicit hic & Io.An.poſt eum ſuper
verbo fructibus.quod qui minus canonicè beneficium eſt ade
ptus, non facit fructus ſuos, immo tenetur reſtituere ipſos q̃-
tocũq; tempore beneficium tenuerit, vt patet hic,& ſ.de ap.
c.bonæ. in fi.ſ.de præben.c.dilecto.in fi.vbi idem no.Hoſt.ſu
per verbo ad reſtitutionem.dicens quod ſi quis minus cano-
nicè adipiſcatur beneficium.l.ſimoniacè, vel per fraudem, vel
ſubreptionem aliquam imperpetuum non præſcribit, vt in c.
alleg.dilecto.& expreſſius.j.de cle.excommuni.mi. poſtulaſti
& ſ.de inſti.c.3.& ex quo de hoc conſtat in iudicio conten-
tioſo, condemnatur ad reſtitutionem omnium perceptorum
vt in c.alleg.dilecto.& de his quæ fi.a præla.continebatur. Idẽ
in iudicio animæ, quia ſua conſcientia ei dicat quod non di-
mittitur peccatum &c.14.q.6.c.j.& j.de vſuris.cum tu, ſecũ-
dum eum,& in hoc concordat de verbo ad verbum Archid.
7.q.1.cum qui.glo.fi.idem tenet Ber.de cauſa poſ.& proprie.
c.cum ſuper.glo.2.in fi.& Hoſt.poſt eum.& Ho.ſ.de ma. &
obe.c.ſtatuimus.ſuper verbo percipienda & Card.j. de re. ec.
non alie.c.j.glo.vlti.lib.6. Nec diſtinguunt prædicti doctores,
inter bonam & malam fidem, pro hoc, vltra iura hic & ibi al
leg.facit.j.de homici.ſicut dignum.de elect.quia ſæpe.de off.
ordi.præſenti.de cenſibus exigit.li.6. Scias tñ quod titulus ex-
cuſat a percipiendis,& etiam iudicialis authoritas, vt no. Goſ.
& Hoſt.ſ.de procura.ex inſinuatione.& de offic.delegat.cum
cauſa.in fi.per l.ſi fundum.C.de rei vendi.niſi titulus habeatur
pro non titulo.C.de fide inſtru.& iure haſte fiſcal.l.j.li.10.Sed
contra primum membrum.ſ.de perceptis bona fide videtur,
notare Inno.ſ.de elect.nihil eſt in glo.iſti.ex ſola.ver. & ſatis
dici poſſe .&c. & Dy.j.de re.iur.c.j.in q.quę incipit, ſeptimo
quæritur ibi, ſed in conſumptis &c.li.6.vbi dicit Inn.quod ele
ctus & confirmatus ſi bona fide percipiat fructus beneficij, qa
credit ſuam electionem canonicam & ſe legitimè confirmatũ
facit fructus ſuos.ff.de vſuris.l.qui ſcit. §.præterea,& idem te
net ipſe Inn.ſ.de reſtit.ſpol.ex literis.in princ.& in fi.tertiæ co
lumnæ.verſi.item eis ſunt reddendi fructus caſtrorum & vil-
8 larum quas poſſidens, † quia commodum poſſeſſionis eſt ha-
bere fructus &c. Dy.verò dicit quod in conſumptis fructib:
nedum communis error, ſed etiam ſingularis error iuris, vel
facti excuſare debet, vt ff.de pet.hær.l.ſed & ſi lege commiſ-
ſoria.§ ſcire.& C.de rei ven.l.certum.& idem tenet frater Io.
in ſumma confeſ.tit.de ſimo.q.21.quæ incipit quæ ſit pœna,
quorum opinio licet ſit ſatis æqua, primam tamen opinionẽ,
credo tutiorem animæ recipientis, ſi reſtituendo ipſam ſequi
vellit, & iura proximè alleg.loquuntur in rebus temporalibus
vbi in multis caſibus bona fides operatur, quæ non operatur,
in rebus ſpiritualibus, vt in præſcriptione, & in ſimilibus, vt
dixi poſt Hoſt.ſ eodem.cura. Vnde dicunt Hoſtie. & Io. An:
j.de ſent.excommuni.vt famæ, quod caſus tales & conſimiles
qui omnino ſunt canonici per ſolas.l.vel gloſſas magiſtrales,
cum ſecuritate animæ, non deciduntur, vt patet per not.ſ. de
ſolu. c.ſi illud tamen quod conſtaret beneficium ad ſeruien-
dum per aliquem vicarium, quod iſte bonæ fidei poſſeſſor de
ſeruiuit, ab huiuſmodi fructibus conſumptis deducere, eſſet.
æquum, argum.ſ.de appel.c.peruenit.2.& j.de offi.ordi.c.præ
15 ſenti.§.porro.lib.6.† De iure tamen & æquitate credo quod ſi
ſit bonæ fidei poſſeſſor ex titulo colorato tenetur, non de cõ-
ſumptis fructibus, ſed de extantibus tantum, niſi poſt lit.cõt.
eſſent percepti & conſumpti, nam de illis et teneretur. C. de
rei ven.l.certũ.Si vero ſit malæ fidei poſſeſſor tenetur de om-
nibus perceptis, vt ibi & hic præterquam de illis quos expen-
dit in ſeruitium vel vtilitatem eccleſiæ, in quibus eccleſia fa-
cta eſt locupletior.arg.ff.de neg.geſt.l.ſi pupilli.§.ſed ſi quis in
fi.& intelliguntur fructus deductis expenſis, qui fiunt, quęrẽ-
dorum, congregandorum & conſeruandorum fructuum gra-
tia.ff.de pet.hære.l.ſi a dño, vel a patre, §.vlti. in his concord.
Inn.Dy.& frater Io.vbi ſ.& Ray.titu.de ſimo.§.9. circa pœ-
nam.& hæc ſufficiunt quantum ad fructus beneficiorum ec-
cleſiaſticorum. De fructibus verò rerum temporalium, vtrũ,
poſſeſſor ad reſtitutionem eorum teneatur,& a quo tempo-
re,& qua actione,& quid iuris, diſtingue plene vt no. Accur.
ff.de rei vẽ.l.ac ex diuerſo.C.de rei ven.l.certum.inſti.de offi.
iudi.§.illorum.& per Guil.in Spec.titu.de fructibus & inter-
eſſe in princ.de qua materia tractare ſuperſedeo, quia non eſt
propriè materia canonica ſed legalis, quæ meros canoniſtas,
poſſet nimis attediare, Pro breui tñ inſtructione ſi quæris, a
16 quo tempore veniunt fructus diſtingue.† Aut quæritur, de
fructib. beneficij eccleſiaſtici,& illi veniunt & pertinẽt ad be
neficiatum tempore collationis ſeu prouiſionis ſibi factæ, vt
hic, nam ab illo tempore quo iſte Henricus fuit inſtitutus per
epm, fructus ad eum pertinuerunt, vt ſ.de offi.ord., cum vos.
17 de teſtamentis c.relatum.§.noĩe, ſm Hoſt.hic.† Aut quæritur
de fructib. rei temporalis, & tunc refert, aut ago actione bo-
næ fidei, puta actione ex empto, vel vendito, & ſimilibus, de
quibus inſti.de acti.§.actionum.& tunc fructus veniunt a tẽ-
pore moræ, vt ff.de vſuris.l.j. Aut ago actione quæ imitatur &
ſapit naturã actionis bonæ fidei, vt actione ex teſtamento, &
tunc idem.ff.de vſuris.l.in fideicommiſſi. Aut ago actiõe ſtri
cti iuris,& tunc aut peto quod meum eſt, vt quia ago rei ven
dicatione,& tunc veniunt fructus a tempore moræ. ff. de rei
ven.l.non ſolum.& l.prætèrea. Aut peto aliquid quod non eſt
meum, ſed mihi debitum.& tunc aut peto mihi debitũ quod
meum fuit, vel eius a quo cauſam habuit,& tunc veniunt fru
ctus a tempore moræ, vt ff.de vſuris.l.videamus.in princ.j. &
2.& 3.reſpon.& ad hoc facit eadem l.§. ſi actione a contrario
ſenſu. Aut peto quod eſt mihi debitum, & quod nõ fuit meũ
nec eius a quo cauſam habui,& tunc non veniunt fructus niſi
a tempore, litis conteſt.vt in d.§.ſi actione.vbi de hoc p Lam
ber, de Salmis.

18 ¶ Super eo.c. De materia primæ glo.† Inno.hic, in quantum,
tractat de reſeruationibus faciendis per legatum de latere, vi-
de plene & diſtingue vt j.de offi.le.c.præſenti.li.6.quantum ve
rò tractat de reſeruatione executoris Papę, diſtingue, vt j.de
conceſ.præben.c.executor.li.6. Cum ſecunda verò glo. Inno.
quæ incipit, ſi.n.ille &c.a prin.vſq; ad ver.arg.contra &c. con-
cor.Ho.hic dicens, q boc quod hic dicitur vr̃ expreſſum. j.
de conceſ.pręb.quia cunctis.§.ex parte.ver.niſi prius.& ſeq.&
in hoc conc. Guil.j.de reſcr.c.tibi, qui ſuper verbo reſeruaue-
19 rit.li.6. Et no.q hic innuit Inn.† q decretum legati ligat igno
rantes, idem no.Ho.in ſumma ti.de præben.§.& a quo iuxta ſi
nem ver.quid ſi legatus, ſed Guil.in hoc contra.j.de præb. ſi
apoſtolicè.ſuper verbo decernat.li.6. Item cum ver.ſe. ſi autẽ
neſcit in alium collatam hanc poteſtatem, tunc obtinet, quod
no.ſ.de ele. innotuit.conc.Hoſt.dicens q eo caſu tenet colla
tio, niſi decretum interpoſitum fuerit, quod dic vt no.ſ.de p̃-
ben.dilectus.2.ſm H.& idem q in iſto ver.Inn.no:Ber.ſ. de
pręb.c.vlti.in gl.cum mandatur.in prin:ſed tu de hoc dic, vt
Guil.j.de conc.pręb.c.ſi ſoli ſuper verbo interdixiſſet.li.6. Itẽ
ver.illud aũt determinatur per c.tibi qui.j.de reſcr.li.6. & per
Ber.in adtione.ſ.de pręben:c.ſi.& ibi dixi. Itẽ cũ ver.bene.n.
dicimus.vſq; ad verſi.item licet.conc.Hoſt.hic & Guil.j. de
conc.prębẽ.ne captandę.gl.2.lib.6:& ibi vide. Item in verſic:
ſi autem alicui &c.conc.Ho.hic & Comp.ſ.de reſcrip.c. capi
tulum.glo.quia q̃ões verſi.item quid ſi mandatur, & hoc ta
citè approbatur.j.de pręb.quamuis.li.6. ſm Arch:ibi ſup ver
bo beneficijs, Item verſ.ſeq.ſi autem alicui, intellige qñ negli
gentia non poteſt ſibi imputari ſuper primo beneficio, aliàs
ſecus, quod dic vt j.de præb:ſi clericus.li.6. Item cum ver: itẽ
no.q conc.Guil.in d.c.tibi.ſuper verbo reſeruauerat.& de of
20 fic.leg.pręſenti. ſuper verbo penitus vacuari.li.6.† ſecus tamẽ
in reſeruatione legati, vt no.ibi Gu.& Ber.hic in gl.itẽ ver. Itẽ
no.q approbat, G.de cõc.p̃b.ne captãdę.li.6.& ver.ſed bñ põt
ſuſpendere, approbat Arch.in c.all.executor, gl.pe.& fi.vbi re
citat & approbat q hic no.Inn.a ver.itẽ ẽt vr̃.vſq; ad ver.ſed.
Itẽ ver.ſecus aũt reprobaſ p c.alle.tibi qui iſte Inn.correxit ſe
in textu j.de cõc.p̃b.quia cũctis.li.6. Itẽ ver.itẽ dñt quidã. vſq;
ad fi.intellige ſm determinationem.c.alle.ne captandæ.

1 *Epiſcopum malitioſè a patrono præſentatum admittere recuſaſ-*
ſe qualiter probetur. 3.

3 *Epiſcopus ex officio clericis ſuis prouideat.*
4 *Variatio partium conuentione admiſſa toleranda.*
5 *Variatio qua quis ſibi eſſet contrarius admittenda.*
6 *Variatio in alterius præiudicium tendens reprobanda.*
7 *Variatio non tendens in alterius præiudicium quando admitten-da.9.*
8 *Legatum pro parte agnoſci & repudiari non poteſt.*

PAſtoralis. Ad euidentiam glo ſi.Si quæritur quãdo eṗs dicitur malitioſè recu
ſaſſe admittere præſentatum per patronũ laicũ, cui
incumbit probatio,& per quę indicia ipſe eṗs de ma
1 litia conuincetur,diſtingue. †Aut quo ad exteriora euidenter
repræſentatus apparet bonus,puta quia bonus eſt clericus,bñ
legit, bene cantat,bonæ famæ eſt,quo ad omnes,& tunc indi-
ſtinctè conuincitur eṗs, & tenetur de malitia,ar.ff.qui ſatiſda-
re cog.l.ſi verò.in fi.vbi dicitur ꝙ qui recuſat idoneum fideiuſ
ſorem tenetur actione iniuriarum , & ita intellige finem hui⁹
glo.Aut defectus repræſentati euidenter apparet , & tunc, in
nullo tenetur epiſcopus.j. de accu. euidentia.s.de excep. ca.
exceptionem.Aut eſt dubium,& tunc ſi eṗs non examinauit,
eum,nec alius pro eo tunc præſumo contra eṗm.s.de elect. c.
nihil eſt.& idem ſi examinauit & interlocutoriam non dedit,
ſed & vbi per alium examinauit excuſatus videretur , quod
dic.s.de off. Arch.ad hæc.§.in quadam.Si verò fuit examina-
tus per eṗm,qui contra ipſum interlocutus fuit, ſententia in
rem iudicatam tranſiuit, & imputet ſibi qui non appellauit.s.
de elect.cum dilectus in fi.Igitur in dubio ſi clericus agat con
tra eṗm niſi aliud excipiat, & non probet eṗs,ipſum dico epi
ſcopum condemnandum,nec credat ſibi in hoc caſu libellum
porrigendum tum cõſiderata impotentia clerici reſpectu epi,
ar.in aut.de manda.prin.§.ſit tibi.col.3.de queſtore.colla.6.tũ
quia in tali cã ſine ſcriptura procedendũ eſt,ſicut qñ eṗs inter
clericos ſuos iudicat.11.q.3.ſi quis cum clerico. tum quia de
2 alimentis clerici agitur,arg.ff.de fer.l.2.†tum quia ſicut ipſe ex
officio clericis ſuis prouidere tenetur.12.q.j. præcipimus. &
c.eṗs.ſic & ad hoc eſt ſuperioris arbitrio diſtinguendus , tum
quia non apparente defectu præſumitur contra ipſum. s. de
elect.innotuit.§.parentes & c.dudum & §.fi.tum quia ſicut ip
ſe ex officio contra ſuum procedit clericum,ſic& æquum eſt,
vt pro ipſo clerico contra ipſum ex officio procedatur, ſecun
dum Hoſt.hic,cuius eſt hæc diſtinctio tota,quam ẽt ponit Io.
3 An.†Io.vero dicebat ꝙ eṗs tenetur probare primum non eẽ,
idoneum,qñ ipſum repulit ante pñtationem ſecundi, ſecus ſi
poſt.Et no.Pe.de Samp.& Ab.& Io.An.poſt eos quatuor , ex
hac decretali,primum,ꝙ factum contra appellationem legiti
mam tenet,ſm ꝙ appellatio inuito appellante tollitur per fa-
ctum alterius, valet .n.appellatio donec patronus alium pñtet
ſed ẽt alio pñtato & recepto per eṗm appellatio eſt ſublata,ter
tium ꝙ quis põt mutare conſilium etiam in alterius præiudi
cium,†quartum ꝙ quis pœnitet re non integra.

¶ Super eo.c.Hic habes quòd inconſtantia & variatio repro-
batur in perſona patroni clerici,& approbatur ſeu admittitur
in perſona patroni laici,gratia huius ſi quæritur vtrum , & qñ
variatio ſeu inconſtantia admittatur & qñ nõ,diſtingue. †Aut
4 eſt admiſſa ex modo vel ex conuentione partium expreſſa vel
tacita,& tunc non reprobatur,ſed admittitur,vt ff.de ac.em.
& ven.l.ſi ſterilis.§.vlti.vbi habes quòd ſi ille qui domum vẽ-
debat excepit ſibi habitationem donec viueret,aut in ſingulis
annis.10.ſi emptor maluit primo anno.10.præſtare,ſecundo,
anno habitationem præſtare põt,& ſic de alijs annis,vnde q̃-
diu paratus ſit alterutrum præſtare,non poteſt agi contra eũ.
Et põt eſſe rõ,quia ex quo venditor in excipiendo verba pote
rat apertius declarare,ſi non fecit ſibi eſt imputandum,& cõ-
tra eum interpretatio facienda,vt in tali variatione videatur ta
cite conſentire.ff.de pact.l.veteribus.j.de reg.iu. contra eum
li.6.& per eandem viam facit.ff.de verb.obli.l.eum qui certa-
rum.§.cum pure.& quia regulariter in alternatiuis . &c.j. de
reg.iur.in alternatiuis.li.7.Card.tñ dicit.j.de præb.ſi tibi abſẽ
ti.glo.pe.li.6.quod illę.ll.loquuntur in contractib. in quibus ẽ
licitum variare,quod tñ non eſt verum indiſtinctè , vt patet.
C.de ac.& ob.l.ſicut qñ licet ab emptione diſcedere.l.j.& 2.vt
no.Vin.& Io.An.poſt.cum.s.de teſti.pñtata.ſuper verbo op-
tione.dicentes quod cũ alicui differt optio ex pacto,refert an
per hoc verbũ ꝙ volueris .n qđ volẽs.Primo caſu ſemel eligẽs
amplius variare nõ põt,ſecundo põt vſq; ad lit.cont.ff.de ver.
obl.l.ſi quis ſtipulatus ſit ſtichum.Vbi verò datur optio à lege
variare licet vt in §.alle.cũ pure,ſm eos , ꝙ verũ ſm Accur,
ibi in glo. quod dictũ &c.ſiue differatur optio ex pacto ſtipu-
latori ſiue promiſſori.Sed Ia.de ra.dicit ibi in reo qui promit
tit ſtichũ aut Pamphilũ,ſiue dixerit quẽ volẽ,ſiue quẽ voluero
quod variabit qñcũq;,vnde litera illa vult dicere alia eſt cã vo-
luntatis õ tacite ineſt.i.q̃ hẽt promiſſor vel reus ꝑ le.alia eius
quæ exprimitur.i.quã hẽt ſtipulator vel actor per cõuentio-
nẽ vel expreſſionẽ.Vnde actor non variat toties quoties reus
quia fauorabiliores.&c.ff.de reg.iur.l.fauorabiliores.vñ in reo
eſto quod exprimat ſibi electionẽ non nocet ſibi,quia expri-
mit ex abundanti,ꝙ ſibi alias cõpetit ꝑ legem ſm eũ , & bene
vt vr,quia regulariter expreſſio eius qđ tacite ineſt,nil noui ef
fectus inducit vt leg.& no.ff.de cond.& dem.l.cõditiones.ex-
5 trinſecus.& l.aliqñ.†Aut variatio ſeu inſtantia nõ eſt admiſſa,
ex conuentione partiũ expreſſa,vel tacita,& tũc , aut eſt talis
incõſtantia per quã quis eſt ſibi cõtrarius,& tũc admittitur.ff
de bo.lib.l.& ſi ex modica. §.fi.& l.ſeq.C.de fur.l.j. Aut nõ eſ
ſet ſibi cõtrarius,& tũc.†Aut variatio,ſeu inconſtantia vergit
ſeu vergere põt in præiudicium iuris alieni,ſeu iuris alteri qſi
ti,& tunc nõ admittitur vt ff.de proc.l.quæ oĩa. de lege cõ.l.ſi
fundus,de leg.j.l.ſi ex toto.§.fi.& ad exhi.l.Celſus.§.idem Cel
ſus.de reg.iu.c.nemo põt.& j.de re.iur.c.mutare.li.6.Ad hoc
facit quod no.Bar.Bri.in q.dñicali,§.quidam clericus.&c.dicẽs
ſm Hug. quod clericus qui renuntiauit in manu epi benefi-
cio ſuo,põt incõtinenti pęnitere,ſecus ſi ꝑſeuerauerit aliquã
tulũ in renuntiatione,ar.pro j.ff.de in rem verſo.l.ſi pro patre
§.verſum.de diuor.l.3.de coll.bo.l.nonnunq̃.pro ſecũdo.j. q
cle.vel vo.inſinuante. Tan.tñ dicit indiſtinctè,ꝙ nõ poteſt am
plius pęnitere,cuius opinio.tenet Odof.de Sen.ff.quorũ bo.l.
j.§.prodeſt.ꝑ illũ.§. & de aqu.pl.n.ar.l.in diẽ.de lib.ho.exhi.l.3.
7 §.ſi quis eum.†Aut non vertitur nec verti põt in præiudiciũ,
alienum,& tunc refert ſm Dy.in d.c.mutare.li.6. Aut varie-
tas deprehenditur circa eandem rem,aut circa diuerſas , quæ
nullam connexitatem habent,aut circa diuerſas,quæ rõne cõ-
nexitatis habent eundem effectum, & loco eiuſdẽ habentur.
In primo caſu eſt prohibita variatio ſeu inconſtantia.vt ff.de
le j.l.ſerui electione.& l.huiuſmodi.§.ſtichum.de le.2.l.ſtatu li
berũ.§.ſtichũ & ff.de bo.libe.l.nã abſurdũ.j.de poſtu.præla. c.
vnico.de ele.c.nulli.& c.ab eo.li.6.quia qđ ſemel placuit.&c.ff.
de ne.ge.l.Põponius.j.de reg.iur.quod ſemel.li.6.Fallit in filio
cui fauetur circa hereditatẽ paternã adire,licet videatur ſemel
repudiaſſe.ff.de colla.bo.l.nonnunq̃.& ff.de iure deli.l.ſi quis
ſeruus.& C.de repud.hære.l.fi.In ſecundo caſu admittitur va
riatio ſeu inconſtantia,vt d.l.ſi ſterilis.§.fi. & rerũ amo.l. de re
bus.de leg.2.l.ex duob. Tertio caſu reprobatur,vt ff.de proc.
l.in cauſæ.de vſuris.l.Caius.de dam.inſec.l.prætor.§.vnde quæ
ritur.& de admi.tu.l.cum quæritur,ſm Dy. Lambertus verò
de Salinis.in l.alle.in cãæ. ſubdiſtinguit illud membrum,quan
do varietas ſeu inſtantia deprehenditur circa eandem rẽ,quia,
aut ille qui vult variare hẽt titulum onerosũ,& tunc admit
titur varietas eius,ſic intelligit.l.alle.nonnunquam. Aut hẽt ti
tulum non oneroſum,& tunc non admittitur,vt in l.alle.ſer-
ui electione.legatarius neminẽ. & alijs s.pro iſto membro al-
leg.Sed contra illud membrum de variatione, circa eandẽ rẽ,
tacit expreſſè.j.de procura.c.licet is.li.6.& de mandato, quod
licet re ſaltem integra reuocari,vt inſti. mandati.§.recte. j. de
procu.c.quamuis.in princ.li.6.ideo illud membrum poſſes ꝓ
babiliter ſubdiſtinguere ſic. Aut per primum factum circa ꝙ
quis nititur variare ius in illa re,vel ad illam rem ipſi variare vo
lenti,vel alteri eſt quæſitum,& tunc non admittitur variatio,
hoc patet,qñ variare volenti ius quæritur.ff.de op.lega.l.2. 2.
reſpon.& l.apud Offidium.Et qñ alteri patet in iurib.alle. per
Dy.& ff.de ſuc.edic.l.j.§.qui ſemel,ſed fallit in filio repudian-
te paternam hæreditatem,vt eſt dictum. Aut per primum fa
ctum circa quod quis nititur variare ius in illa re,vel ad aliam
rem ipſi variare volenti,vel alteri nõ eſt quæſitum,& tũc ad-
mittitur variatio,vt in §.alleg.recte & c.alle. quamuis. & c.li-
cet is cum ſuis ſimilib.Fallit in rebus quæ ſunt meri lucri , &
8 quæ volenti variare proueniunt ex mero lucro,†vt in re lega-
ta quã legatarius pro parte agnoſcere,& ꝓ parte repudiare nõ
põt,vt ff.de leg.j.legatarius. & ff.de le.2.4.5.& 6.& l. ſi cui res
Et vtrum de hæreditatibus vel legatis quis poſſit partẽ agno
ſcere,& partẽ repudiare,vide per Cy.& alios,C.de iure de li.
l.quidam eulogio.& adde quæ no.Inn.s.de elect.noſti.& qđ
ibi dixi.Et vide Io.An.j.de reg.iur.in re communi in nouella,
lib. 6. vbi quærit ſi clericus & laicus patroni eccleſiæ vacantis
præſentant vnum,poſtmodum ipſe laicus præſentat alium ,
an ambo vel neuter vel alter,& quis eorum ſit inſtituẽdus,&
ſoluit primo,cõcorditer pñtatũ ꝑferendum,qa duplex ius ha-

9 buit præſentatus,ſecundus vnum tantum† vnde hæc quæſtio
non eſt dubia,quia non eſt vetum quod laicus poſsit ſimpli-
citer variare recedēdo a primo,ſuper quo ſundari videtur du
bium quæſtionis,ſed variare poteſt,accumulando. Vnde epō
licet inſtituere primum,quod non liceret ſi ab eo poſſet in to-
tum deſiſtere,immo cæteris paribus potius debet inſtituere ,
primum vt hic.& ſ.e.cum auten. facit cle.co.titu.plures.in fi.
quæ permittit ſimul fieri quod permittebatur olim ſucceſsi-
uc.Clatum eſt ergo ſiue clericus, de quo quæritur præſentet,
vt clericus, ſiue laicus. primum præſentatū non ſoſum habuiſ
ſe,ſed etiam adhuc habere duas voces, ſm verò vnam ſolam,
& non liberam, vel integram ergo.&c. Ex hoc autem ſequit
quod licet plures ſint patroni laici cum clerico, locum habet,
quod dictum eſt de vno ſolo,plus dicit quod ſi plures ſunt lai-
ci tantum,& concorditer præſentant vnum,ſed poſtea aliqui,
etiam maior pars variet cumulando,inſtitui debet primus ra
tione prædicta , ex quibus concluditur, quæſtio non dubia,
ſecundum eum.

1 *Patro.eccleſiæ miniſtri perpetui, an abſque patroni adſenſu creā di.*
2 *Patro. eccle.miniſtri temporales, ſine patroni adſenſu inſtitui, poſſint.*
3 *Rector eccle.collegiatæ a patrono non repræſentandus.*
4 *Patronus an præſentet præbendarium in eccleſia collegiata.*
5 *Eccleſiæ collegiales quæ dicantur.7.*
6 *Collegij ius per vnum ſolum retinetur.*
8 *Collegiata eccleſia,qualiter cognoſcatur.*

POſtulaſti. Si quæritur vtrum in eccleſia pa
rochiali,vel alia ſpectante, ad p-
ſentationem alicuius patroni,ſeu infra metas ipſius
parochiæ poſſint beneficia de nouo ſundari & crea
ri,ſeu miniſtri nouiter inſtitui, ſiue conſenſu ipſius patroni ,
& ad quem collatio, ſeu prouiſio beneficiorum antea ibi ſun-
datorum ſiue creatorum debeat pertinere,diſtingue.Aut quę
ritur de primo, & tunc,aut quæritur vtrum poſsit fieri eccle-
ſia collegiata,tunc dic ſi placet,vt dixi.ſ.eod.nobis ſuit.in vlti.
diſtin.Aut quæritur vtrum citra creationem collegij , poſſint
ibi creari beneficia, & miniſtri nouiter inſtitui & tunc, aut in
perpetuum,vt quod ſint ibi vicarij perpetui, vel ſimiles , aut
1 ad tempus,vt vicarij temporales ſeu mercenarij. † In primo
caſu ſunt contrarij doctores. Nam Io.hic dicit ꝙ hoc non po
teſt fieri ſine conſenſu patroni,& Ber.hic eius ſententiam re
citando eam ſequitur,& idem videtur hic Innoc.ſentire in gl.
pe. dicens quòd vbi ex intitulatione ius perpetuum quæritur
neceſſe eſt patronum conſentire,& iſta fuit ſententia Alani. ſ.
de offic.vi.ad hæc.vbi de hoc in prima glo.ar.c.principali. 63.
di.& c.decernimus. 16.q.7 Sed contrarium no.Io. in c.allega.
principali glo. vlt.vbi dicit hoc ſpectare ad ipſum prælatum ,
vt ipſe poſsit præficere miniſtros, quos velit vt hic, & hāc ſen
tentiam ſequitur Hug. in c.alleg.decernimus.dicens non cre-
do quòd patronus debeat eligere,niſi prælatum,vel intereſſe,
electioni niſi prælati,& hanc ſententiam ſequitur Ber.in c.all.
ad hæc.j.glo. & Goſ.& Tan.hic dicentes quòd patronus tan-
tum vnum repræſentat ab epō inſtituendum,vt ſ.eo.ti.nobis
fuit.alios autem clericos non præſentabit,vt hic,& iſtam te-
net ſub ſorte tamen Arch.in c.alle.principali.in glo. adde iſtā
&c. cum iura rectore loquantur ſm eum. Ego verò Henricus
credo ſic diſtin. Aut ius prælaturæ ſpectantis ad præſentatio-
nem ipſius patroni per hoc non diminuitur, nec ipſi prælatu-
ræ,ſeu iuri patroni in aliquo derogatur, ſeu præiudicatur , vt
quia eps illa beneficia vnum vel plura fundauit,ſeu ſundari ſe
cit de alijs bonis quā de bonis ipſius prælaturæ ad præſentatio
nem ipſius patroni ſpectantis,& eo caſu non requiritur cōſen
ſus ipſius patroni,quia epiſcopum qui iure ſuo vtitur in fun-
datione beneficiorum.ſ.de præb. niſi eſſet.& c.extirpandæ.j.
de ec.edi.per totum,de excel.præla.ſicut vnire.& qui nemini,
facit iniuriam,patronus non poterit impedire.ſ.de elect.cum
eccleſia Vulterana.cum ibi alle.Et quia hoc impediendo,im-
pediret augmentationem cultus diuini prouenientem ex aug
mento numeri ſeruitorum.ſ.de conſti.ex parte.j.de verb.ſi-
gni. c.vlt.quod facere non poteſt, maximè cum ſua nō inter-
ſit, & ita poſſet intelligi opi.Io.in c.alle.principali. & ſuorum
ſequaciū.Aut ius p̄laturæ ſpectātis ad pñtationē patroni , vel
ius ipſius patronatus p hoc diminuitur,aut ei p̄iudicatur , vt
quia de parte redditiuū ipſius p̄laturæ eps de nouo creat hmōi
bñficiū, & tūc.Aut hoc facit ſine cā rōnabili, & tūc nō poſſet
facere ſine conſenſu patroni, ita intellige opi.Io. hic & ſuorū
ſequaciū,quia ꝙ oēs tāgit debet ab oībus approbari.C. de aut.
præſtan.l.vlt.ſ.de offi.Arch.ad hæc in fi.Aut hoc facit eps ex
cā rōnabili,& tūc credo, ꝙ ſi patronus nollet in hoc cōſentire,
ꝙ nihilominus eps hoc facere poſſet,& eſt rō,quia pp maius
bonum quis iure ſuo priuatur.vt 22.di.de Conſtantinopolita-
na.ſ.de elect.ſacroſancta.& de poſtu.præla.bonæ.j. vt no.ple-
nè.Guil.de monte lau.in extrauag.Io.22.ſedes apoſtolica.ſup
verbo ereximus.& dixi.ſ.e,nobis fuit.in diſtin.vlt. Nec ob.ꝙ
ibi dixi in fi.ꝙ eps ſine cōſenſu ſui patroni nō poſſet facere ec
cleſiam ad eius pñtationē ſpectantem collegiatā,quia illud nō
mirū cū eam faciendo collegiatam patronus ius pñtādi, & ip
ſios p̄lati electio pertineat ad collegiū.ſ.de elect.c.j.& c.ſacro-
ſan.& no.Ho.hic & Card.j.de reg.iur.c.in generali.2. col.li.6.
& ſic ibi agitur quaſi de totali p̄iudicio patroni,in iſto verò ca
2 ſu agitur non de totali præiudicio ſed particulari, quare &c.ar
gu.C.de preci. impera.offi.l.quoties.†Si quæritur vtrū poſsūt
ibi inſtitui miniſtri ſeu ſeruitores ad tempus,vt vicarij tpales
& ſimiles ſine cōſenſu ipſius patroni,dic ꝙ ſic,cū per hoc pa-
trono nullum p̄iudiciū generetur.vt hic.j.reſp.iſti.n.intitula-
ti ius non habent in eccleſia,quia nec ſunt ibi,vt collegiū,ſed
ſimplicē habent ſuſtentationē vt no.Io.An.hic & Ber.& Ho.
poſt eū. Idem Ho.j.de ſimo.per tuas.3.& Arch.24.di.qñ. &
vide ꝙ ipſe no.10.q.j.regenda.& ita intellige gl.Io.in c. allega.
principali 64.di.Si quæris in ſecundo caſu.ſ.ad quem collatio,
ſeu prouiſio beneficiorum inibi antea fundatorum debeat, p
tinere,refert ſm Hoſt. hic.Aut quæritur de rectore ſeu pręla
to,& tunc ſi eccleſia non ſit facta collegiata,ipſe patronus hēt
ipſum rectorem,ſeu prælatum repræſentare,vt ſ.e.per totum
ſm Tan.Go.Ber.& Hoſt.hic.†Si verò ſit facta collegiata,tūc
3 patronus ipſum non repræſentabit, ſed a collegio eligetur. ſ.
de elect.c.j.& c.ſacroſancta. Aut quæritur de alijs ad præben-
das vel vicarias promouendis, & tunc,aut patronus retinuit,
ſibi initio de authoritate & aſſenſu epi ꝙ tales pñtaret,& tunc
eos pñtabit,arg.18.q.2.eleutherius.†Aut non retinuit ſibi, &
4 tunc ſecus, quod dic vt no.ſ.e.nobis fuit,& pbatur ſ.de con.
præb.c.fi.& ſic poteſt intelligi in auth.de ſanc.epi.§.ſi quis ora
torij domum.colla.9.ſecus vr̄ in monachis quia illos eligent,
fratres ſine epō,vt innuitur, in auth.de monachis.§.fi.col.j. &
ſic ſeruat cōſuetudo,quæ eſt optima legū interpres.ſ.de con-
ſue.cum dilectus.ſm Io.Ho.& Io.An.poſt eum circa rō hoc,
membrum.ſ,quando ſibi hoc non retinuit,ſubdiſtinguit.Aut
eccleſia eſt patrona,ad quam temporalia pertinent,& tunc nō
hēt ius rector repræſentandi ſine cōſenſu patroni,ne ei circa,
temporalia præiudicium generetur,arg.ſ.e.ex literis.in fi.Aut
laicus eſt patronus,& tunc qñcunq; ad rectorē temporalia in-
diſtinctè pertinent, pōt dici ꝙ rector ex ſpeciali cōſuetudine,
pōt tales clericos pñtare,arg. ſ.de his quæ fi.a prel.ea noſcitur;
alioquin ſi de conſue.non apparet,videtur conſenſus patroni
requirendus,ar.ſ.de offi.Archi.ad hæc.§.fi.de temp.ord.ca. ſi
archieps.& ita reducuntur ad concordiam opiniones, & iura
prædicta,& ſic pōt hic intelligi differentia inter patronū cleri
cum & laicum,ꝙ dic vt no.ſ.e.cum propter ſm Ho.
¶ Super e.c.Ad declarationem glo.j.Inn.hic.Si quæris quę ec
cleſię ſint collegiatæ,& quæ nō,& per quæ indicia, ſeu p quos
actus cognoſcantur eſſe collegiatæ,diſtingue.†Aut quæris, de
5 primo.ſ.quæ eccleſię dicantur collegiatæ,& tunc aut quæritur
de eccleſijs cathedralib. & tales oēs de iure communi ius col-
legij intelliguntur habere,& hoc pōt colligi.ſ.de ele.ne p de-
fectu.& de his,quæ fi.a præla.c.nouit & c.quanto.& per totū
Aut quæritur de alijs eccleſijs inferioribus & tunc,aut ſunt ec
cleſiæ regulares,quæ ad congregationem tenendam ſufficiē-
ter ſunt dotatæ,& quæ in communi viuunt,& tales oēs ſimi-
liter ius collegij intelliguntur habere, vt pōt colligi ex.c.alleg.
ne pro defectu.de ſta.mo.c.monachi.§.fi.de conſue.cum dile-
ctus.de vi.& ho.cle.qm.& tales poſſunt habere ſigillum & ar-
cam communem. ſ.de appel.ſignificauit ſecundum Ho. ſ.e.
nobis fuit.vbi iſtam gl.totam.Inn.ponit, quia ibi cōpetentius,
collocatur ſm eū.& Io.An.ibi poſt eum,& idem per oīa,vſ-
que huc no.Arch.10.q.j.c.j.gl.2.Aut q̄ris de alijs eccleſijs nō
regularibus & tunc,aut hoc apparet , & probatur per priuile-
giū,per quòd eccleſia cōſtituitur collegiata,& datur ei ius col-
legij,& de tali cōſtat qd̄ eſt collegiata.ff.de col.illi.l.3.§.in ſum.
& j.de priu.porro.Aut hoc nō apparet.nec pbaꝛ p priuilegiū
& tūc,aut in fundatione eccleſiæ fuit ordinatū ꝙ ibi eſſēt tres
vel plures clerici, vel religioſi tāq̄ collegiū,vel ſi p tot fuit ec
cleſia dotata.& tūc ſimr̄ collegiata cēſet. ar.de ele.ca.j. vbi de
hoc, & expreſsius,ſ.de cōſu.cū dile.x.q.j.c.j.de cō.di.j.nemo.

j.q.2.

j.q.2.placuit.& ῑ.de cen.quanto. Aut cōſtat ꝙ contrariū fuit or
dinatum.ſ.quod non cenſetur iure collegiato, ſeu ꝙ non habe
ret ius collegij, ſed quod patronus haberet ibi repręſentatio-
nem, vel ꝙ ibi eſſet vnus rector tm cum vno clerico, & tunc
non cenſetur iure collegiato, & ſic poteſt intelligi.ſ.de vita &
ho.cle.c.vt quiſq; præſbyter. & ſic etiam loquitur. 16,q.6. piæ
mentis. & c.ſeq.& in hoc titu.quaſi per totum. In quo caſu &
ſi contingat in ea quam plures clericos aggregari, non tamen
habebunt ius collegij, niſi patronus conſentiat, & omnes alij
qui ex mutatione ſtatus eius lederentur, argu.hic.&.ſ.eod.no
bis fuit.16.q.6.monaſterium.&.c. rationes.&.c.ſi.quis vult.&
expreſsius in eo quod leg.& not.ῑ.de exceſ.pręla.delecta.ſ.de
offic.Archidia.c.ad hæc.§.fi. Aut non apparet nec conſtat qua
liter eccleſia fuit inſtituta, & ſic de iure collegij dubitatur, &
tunc, aut clerici eccleſiæ ſunt in poſſeſsione iuris collegij, &
tunc eccleſia defendenda eſt, in ſua poſſeſsione quouſq; aliud
probetur.ſ.de inſti.c.cum veniſſent.de reſtit.in integ. c.1.ſ.
eodem.conſultationibus.de proba.ex literis.C.de liberali cā.
l.ordinata lite. Et econtra ſi alius ſit in poſſeſsione ſubiectio-
nis non collegiati iuris, in ipſa eſt tuendus quouſq; aliud pro-
5 betur, & in hoc eſt ius expreſſum.ῑ.de exceſ.præla.c.dilecta.
vbi de hoc. †Et no. quia ex quo conſtat de iure collegij, & ſi
nullus ibi remaneat niſi vnus, non perit ius collegij, imo per
ipſum ſolum retinetur.ff.quod cuiuſcunq; vniuer.l.ſicut mu-
nicipium.in fi.& eliget iſte non nomine ſuo ſed eccleſia, argu
men.65.diſt.ſi forte. quod dic, vt no. ſ.de poſtu.pre.c. gratū,
ſecundum Inn.hic & Hoſt.ſ.c.nobis fuit. Et vide Archi.in c.
alleg. 10. q.j.c.1.glo. 2.vbi no.quod Vinc.dicit.ſ.de elect. ſa-
croſancta.quod non ſufficit ad hoc vt eccleſia ſit collegiata, ꝙ
plures clerici ſint in eccleſia, niſi ad hoc conſtituti ſint vt ſint
vnum corpus, & habeant arcam communem, & res commu-
nes & actorem ſiue ſyndicum, & ſi nō defungantur ibitur in
poſſeſsionem eorum quæ ſunt eis conceſſa.ff.quod cuiuſque,
vniuerſi.l.j.ſ.de vi.& honeſt. cle.quoniam.& de talibus intelli
gitur, ſ.de elect. c.1.ſecundum Vinc. Non tamen eſt verum,
quod duo faciant eccleſiam collegiatam, ſed de tribus verum
eſt.ff.de ver.ſig.l.Neratius.ſed per duos vel etiam vnum col-
legium retinetur. vbi multi fuerant & mortui ſunt.ff.quod cu
iuſque vniuerſi.l.ſicut.§.vlti.& in hoc caſu, poteſt intelligi.ſ.
de elect.c.j.ſecundum Roſ. bene qui ita no.in libello ſuo, de
iure pa.§ ſed illud quæritur. †Et quod duo non faciant eccle
7 ſiam collegiatam ſed tm̄ tres ad minus, verum eſt ſm̄ Tan.vt
in l.alle.ſicut.§.vlti.& hoc ipſe no.ſ.eo.nobis. hæc recitat Ar-
chi.in d.c.j. 10.q.j. Sed Guil.de mon.lau.in extrauag.Io.22.ſu
ſcepti regiminis.in prin.ſuper verbo eccle.ijs.credit duntaxat
illā eccleſiam collegiatam, vel conuentualem, in qua duo, vel
plures, tanquam facientes vnum corpus conſueuerunt conuē
tus, capitulum, vel collegium vocari, & ſic nihil facit ibi plura
litas perſonarum, vel paucitas, dum tn̄ ſint duo vel tres, ſed ip
ſa realitas.ſ.quod ibi conuerſentur vt vnum corpus facientes
inſimul. Item credulitas gentium & opinio ſ. ꝙ communiter
a gentibus conſueuerunt ſic appellari, & haberi vt tales, & hoc
dicit per iura alle.ſ.de ele. c.j.ac proba.per tuas.ῑ.qui fi.ſint le
gi.tranſmiſſæ. 3.q.7.c.infamis.§.tria.ſ.de præbend.de multa.
Sed quod dicit de duobus quod faciant collegium, non vide
tur verum per præmiſſa, & de hoc per Ber.in d.c.ſ. de electi.
8 ibi vide. †Aut quæris de ſecundo principali.ſ. quæ ſunt indi-
cia ſeu actus per quos poteſt colligi ſeu cognoſci ius, ſiue qua-
ſi poſſeſsio collegij, & dic quod ſigillum. & vſus ſigilli, vt di-
ctum eſt, tractatus communis.ff.quod cuiuſq;.vniuerſi.l.j.re
fectorium commune, & dormitorium.ſ.de ſtatu mo.cum ad
monaſterium.de vi. & hone.cle.quoniam.ſm̄ Inn.hic & Ho.
in c.nobis fuit. & in hoc concor. Aſten.li.6.ti.de cenſi. ad fi.
Item hoc quod dicit hic Inno.in verſi.idem credimus. de lai
cis, reprobat Hoſt. dicens quod laicus ex vi iuris patronatus,
non habet ius conferendi beneficium, ſed tantum repræſentā
di ad ipſum, vt le.& no.ῑ.eod.c.fin.ſiue agatur de præbendis,
quod dic vt no.ſ.de conc.præb.c.ſi.ſiue de eccleſijs parochia.
vt ſ.& ῑ.e.per totum. Si verò agatur de creatione prælati cō-
uentualis eccleſiæ ſiue collegiatæ, tunc oino de iure cōi ad col
legium ſpectat eligere, ſine permixtione laicorum, niſi aliquis
princeps iuriſdictione ſua aliter obtineat, vt ſ.eod.nobis fuit.
& ſupra.de electio.c.j. & 2. & ſacroſancta.& Maſſana.ſecun-
dum Ho. in c.alleg.nobis.

¶ De cenſibus. Rubrica.

1 *Tributo ab eccleſiaſtico non liberatus fundus, in dotem eccleſiæ datus.*
2 *Tributo a temporali an liberatus fundus eccleſiæ datus.*
3 *Tributum charitatiuum ſoluere tenetur eccleſia.*
4 *Tributo a temporali eccleſia immunis.*
5 *Onere cum ſuo res tranſit in eccleſiam.*

SAncitum eſt. Ad declarationem gl.ſed
quid dicitis. Si quæritur,
vtrū fundus, ſeu manſus decimalis vel tributarius
in dotē ſeu fundationē eccleſiæ collatus, eo ipſo,
ab ipſo tributo, vel ab ipſa decima liberetur, diſtin
1 gue. †Aut eſt decimalis vel tributarius alterius eccleſiæ, vt qui
præſtabat decimā vel tributū eccleſiæ, & eo caſu intellige qđ
loquit̄ iſta glo.Ber.ibi, ſed verius credo &c.vbi dicit, ꝙ mās̄us
ille qui datur eccleſiæ etiam in ipſa fundatione, ſi primo erat
tributarius vel ſoluebantur decimæ de ipſo eccleſiæ non dēt
eccleſia propter hoc iure ſuo priuari.16.q.j.ec, cleſiæ antiqui-
tus.& c.ſi quis laicus.ῑ.de eccle.edi.c.2.23.q.8. tributum. niſi
forſan modicū læderetur, ꝙ de facili pati poſsit. Sed ſi ex hoc
læderetur, non debet ſuo iure priuari, quia tunc ēt priuilegiū,
perditur ꝓ enorme detrimētum.ſ.de deci.ſuggeſtū.ῑ.de ver
bo.ſig.quid per nouale, ſm̄ Ber. & Hoſt. vnde a ꝓſtatione deci
marū non liberatur quis ꝑ interpretationē magiſtri, vt patet,
2 in eo ꝙ le.& no.ſ.de decimis a nobis.& c.tua & ῑ. †Aut præ-
ſtabat tributū tēporale, & tunc. Aut aſsignatio fuit facta, ſine
conſenſu dñi, & tūc nō valuit aſsignatio, arg. in eo ꝙ leg.& no
ta.ſ.de loc.& condu.potuit. Aut cū cōſenſu, & tūc aut tribu-
tū nō retinuit, & ſic vr̄ ipſum dediſſe, ar.ff.de pig.act.l.Caius
54.di. ſi ſeruus ſciente.23.q.vlti.ſm̄ canonicā, & ſic intellige,
opi. Alani, hic, & ꝙ hic dr̄. Aut ipſum retinuit & excepit, &
tunc tenetur eccleſia imputans ſibi quia rē tributariā accepta
uit, nam & dño ipſum licuit retinere, vt ῑ.ver.& ſi aliquid.& ſ.
de reli.do.conſtitutus.cum ibi nota.ſm̄ Hoſt.hic.
¶ Super eo.c. Ad declarationē gl.ecce ꝙ eccleſia. Si quæritur
vtrū eccleſia poſsit ſoluere tributū. †Diſtingue. Aut eccleſia-
3 ſticū puta charitatiuum ſubſidium, & dic ꝙ ſic, vt ῑ.e.tit.cum
apoſtoles.§.prohibemus. Aut debitū & tunc idē, vt 18.q6.2.
ſeruitium. vel eccleſiaſticum.i.authoritate eccleſiæ impoſitū,
forte tp̄e fundationis ſeu donationis retentum, vel ante de-
dicationem, & tunc idē ſi patrono laico fuerit hoc aſsignatum
4 18.q.2 eleutherius. multo fortius. ſi fuerit ab eo retentum, vt
ſ.diſtinct.proxima.in fin.ſecundum Hoſt.hic. †Aut aliud tri-
butum & dic quòd non.
¶ Sup e.c. Ad euidentiā gl.fi. Si quæritur vtrū res tranſiens ad
5 eccleſiam tranſeat cū onere ſuo, diſtingue† Aut quantum ſer
uitia certis rebus annexa, vel quantum ad feudalia, & dic, ꝙ ſic
vt 16.q.j.ſi quis laicus.c.di.rōnis.ῑ.c.proxi.extra e.c.j.in cle. &
ſ.de ma.& obe.c.ſolitę. Aut quantum ad alia, & tunc ſecus, alſ
.n.liberę ſunt eccleſiæ, & clerici & poſſeſsiones eorum, vt leg.
& no.ſ.de conſti.quæ in eccleſiarum.& c.eccleſia.de vi.& ho.
cle.c.ſi.de re.eccl.non ali.c.ſi.ſm̄ Ho.

1 *Onere a perſonali perſonæ miſerabiles immunes.*
2 *Onus reale ſoluit miſerabilis perſona.*

LIcet multum. Si quæritur vtrum cęci, ſeu
aliæ perſonæ miſerabiles ad
collectas ſoluendas teneantur, diſtinguit hic Innoc.
1 †Aut perſonales, & dic ꝙ non vt hic, ſecus de realib.
ſm̄ eum, ſed mens ſequentis literæ contradicit ſm̄ Ho. Vnde
intelligas ſm̄ eum ꝙ tales perſonæ miſerabiles, non ſolū a ꝑ-
ſonalib.munerib.ſed ēt ab oībus extraordinarijs ēt realib.de-
bent eſſe immunes, ar.89.di.iudicatum.C.de ſuperindicto.le.
2 vnica.de vaca.munerum publi.l.vnica.li.10. †A realib.verò or
dinarijs non ſunt immunes, vnde ſi teneat aliquam terram cē
ſualem vel tributariam, cenſum ſiue tributum ſoluere debet,
16.q. 3. ſi quis laicus 23.q.8. conuenior. & c.tributum.quam-
uis dominus piè faciat ſi paupertate oppreſſo, hoc remittat,
argu.in eo.quod leg. & no. ſ. de locato propter ſterilitatem,
ſecundum Hoſt.

1 *Cenſuali in cauſa petitorij titulus allegandus.*
2 *Seruitia annua, præſcriptione, quadragenaria acquiruntur.*
3 *Seruitia annua præſtatione temporali inducuntur.*
4 *Cenſuali in cauſa, poſſeſſorij titulus non allegandus.*
5 *Cenſuali cauſa pendente, an actor poſſeſſione, gaudere debeat.*

Eruenit. Super glo.2.Si quæris vtrũ exactor
cenſus cauſam ſeu titulum petendi
allegare & probare teneatur,& vtrum pendente cáę
cognitiune gaudere debeat poſſeſsione, & in ea tue-
ri,diſtingue. Aut quæris de primo.ſ.vtrũ cám,ſeu titulum pe-
tendi allegare & probare teneatur, & tunc,aut hmôi exactor
agit petendo ipſum cenſum,aut conuenitur.Si agit tunc,aut
1 agit petitorio,aut agit poſſeſſorio.†Si petitorio, tunc cám pe
tendi legitimam, ſeu titulum aſsignare & probare tenetur.C.
de edendo.l.qui accuſare.& s̈.de li obla.c.ſi.cenſus.n. ignoran
tiæ.i.cuius cauſa ignoratur præſtari non debet, vt hic & ff. de
fideiuſ.l.ſi quis poſtquam.& l.ſi quis pro eo.& ff. quando dies
leg.ce.l.hmôi legatum.Cauſa autem legitima inter alias eſt p̃-
ſcriptio.s̈.de præſcri.per totum,& licet obligatio ſolo tempo
re non acquiratur,ſeruitutes tamen inter quas hmôi ſeruitia,
computantur, tempore acquiruntur,etiam illę ſeruitutes quę
perpetuam & continuam cauſam non habent.C.de ſeruitu.&
aqua.l.j.& 2.ff.de aqua plu.ar,l.vlti.& de ſeruitutibus tempore
2 acquirendis loquitur expreſſe.l.C.de agri.& cenſi.litibus.†Iô
quicquid alij dixerunt puto talia ſeruitia ſpatio.40. annorum,
acquiri,cum tali tempore omnes actiones excluduntur,vt C.
de præſcrip.30.vel 40.anno.l.omnes. s̈. de præſcriptionibus,
ad aures.ergo & negatoria quæ competit aduerſus ſeruitutes
vt expreſſè dixit lex.C.de præſcrip.lon.temp.10.vel 20. ann.
l.vlti.in fi. s̈.de præſcr. ad aures.Et hæc vera de talibus ſerui-
tijs quæ ius ſcriptum vel conſuetudo poſsideri non vetat,aliàs
quæ poſsideri non poſſunt nec præſcribuntur.s̈.de præſcript.
cauſam.nec in tali poſſeſsione defendatur ſm Ala.Phi.& Go.
qui hæc omnia a ver. & licet obligatio citra notant hic,&hęc
fuit ſententia Bar.Hiſ.& Hoſtien.hic nec obſtat quod dictum
eſt, quod tempus non eſt modus tollendæ vel inducendæ ob
ligationis, hoc enim fateor de tempore ſolo per ſe, ſicut nec
ſola negligentia per ſe,nec ſola patientia ſiue præſtatio per ſe,
talem obligationem inducit.Porro negligentia. cum tempo-
re tollit obligationem,vt s̈.de præſcript. per totum Item pa-
tientia cum tempore obligationem inducit,vt ff.ſi ſerui. ven.
l.ſi quis diuturno.& iuribus hic allegatis per Ber.in ver. argu.
3 contra.†Item præſtatio cum tempore ipſam inducit in ſerui-
tijs annuis,ſm Hoſt.hic & idem not. Arch.a ver. & licet obli
gatio.citra.18.q. 2.ſeruitium.gl.vlti.& ad hoc facit quod no.
Ber.hic in verſic.& ſi quis petat.cum quo concor. Io.Lau.Tá.
Vin.Phi.& Goſ.Et quod dictum eſt,ꝙ cenſus ex diuturnita-
te præſtationis præſumatur conſtitutus verum eſt,niſi ſit cô-
tra formam eccleſiæ,vt angaria vel parangaria.j.q.1. nullus epi
ſcopus grauamen.& dic vt hic not.Vinc.s̈.de cauſa poſ.& ꝓ-
4 prie.c.vlti.& Archid.in cap.alleg.ſeruitium glo.fi.†Si huiuſmo
di exactor agit poſſeſſorio,tunc non tenetur cauſam ſeu titu
lum petitorij aſsignare,quia eo non agit ſed ſufficit & eſt ne
ceſſe quod ſpũm poſſeſſorium quo agit ſpecificè, exprimat,
& aſsignet,ita quod appareat quo poſſeſſorio agere nitatur.s̈.
de elect. querelam. de cauſa poſ. & proprie.per totum, de ca-
pel.mona.dilectus.& vna cum hoc etiam probet,vt s̈.de cau-
ſa.poſ.& proprie.cum eccleſia Sutrina.& de elect.querelam.
Si huiuſmodi exactor conuenitur,tunc non tenetur cauſam,
ſeu titulum aliquem allegare, vel probare vt in l.alleg.qui accu
ſare.C.de edendo.& s̈.vt eccle.bene.c.vnico.in princ. verſic.
cum enim.licet exceptionem ſi quam allegauerit probare te-
neatur,quia reus in excipiendo fit actor,vt ff.de excep.l.j.†Se-
5 quitur de ſecundo membro principali.ſ.vtrum pendente cáæ
cognitione,poſſeſsione gaudere debeat, & in ea tueri, & túc
refert. Aut non eſt in poſſeſsione,& tunc non,quia in poſſeſ-
ſione quæ non eſt,quis tueri non poteſt,argum.ff.de iniuſt. ru
pto & irrito teſtamen.l.ſed ſi in conditione.§.poſt defectum
& quia paria ſunt non habere poſſeſsionem aliquam, & habe
re malam & iniuſtam. ff. de itine. actuque priua. l.illud. §.
ait prætor. argumen. s̈. de tranſlatio. epiſcopi inter corpo-
rali.§. ſed neque. Sed conſtat quod iniuſtum poſſeſſorem nô
tuetur prætor, vt probatur. ff.de publiciana. l. cum ſponſus,
§.ſi res, & nota. Ioan. 10.quęſtione. 3.quia cognouimus.18.
quęſtione. 2.iam nunc quare. &c. Aut eſt in poſſeſsione, &
tunc Tanc.& Hoſtien.hic dicunt quod,aut eſt in poſſeſsione
non vi nec clam nec precario, & tunc tuendus, eſt in ea,vſq;
in finem litis, vt in cap. alle.cum eccleſia Sutrina.16.quæſtio-
ne.4. volumus.s̈.vt lit. pen.a memoria. Aut eſt in poſſeſsione
vi vel clam vel precario, & tunc non tuetur in ea,vt in l.alle.
§.ait pretor.ff. de iti. actuq; pri.de aqua quoti.& æſtiu.l.j. ſm
eos & ſm Vinc.Goſ.Inn.& Io.And.No.tamen quod ſi certũ
ſit de l.eo cenſum, ſolui debet, & ſi de cauſa non conſtet, vt

infra,eodem quanto, ſecundum Innoc.& Hoſtien:

1 *Epiſcopus ſæpius eccleſiam viſitare poteſt,& ad minus ſemel in anno.4.7.*
2 *Epiſcopo viſitanti eccleſiam inopem nihil dandum.*
3 *Epiſcopo viſitanti eccleſiam non inopem,procuratio an & quando danda.5.*
6 *Procuratio vna,pro vna die viſitationis habenda.*
8 *Viſitatio eccleſiæ quando facienda.*
9 *Viſitatio eccleſiæ qualiter facienda.*
10 *Euictionum numerus qualis.*
11 *Charitatiuum ſubſidium quando exigendum.13.*
12 *Epiſcopus ſubditos non grauet.*

Vm apoſtolus. Si quæris vtrũ, quoties
in anno,qũo,& qualiter
eṗs vel archieṗs poſsit & debeat eccleſiam ſibi ſub-
ditam viſitare,& procuratiõem exinde recipere, ſeu
1 charitatiuum ſubſidium petere,& leuare,diſtingue.†Aut quæ
ris primo,de duobus primis.ſ.vtrum & quoties & tunc. Aut
quæritur nunquid poſsit ſi velit ſemel,vel pluries,in anno viſi
tare eccleſiã,abſq; eo ꝙ procurationem aliquam inde recipiat
vel aliud.grauamen inferat, & credo ꝙ ſic,cum in hoc ſalus po
puli & vtilitas, & non grauamen eccleſiæ procuretur, & ita
poſſet intelligi.18.q.2.viſitandi.in prin. Aut quæritur nũquid
poſsit viſitare ſemel vel pluries in anno, & vna cum hoc pro-
2 curationem exigere & recipere & tunc†Aut eccleſia viſitanda
eſt penitus & omnino impotens,ita pauper quod in exhibi-
tione, ſeu præſtatione procurationis huiuſmodi, ſeu partis
ipſius grauaretur,ꝙ ad ipſam procurationem ſoluendam, ni
hil poſſet contribuere vel conferre,& hoc conſtat. tunc licet
poſsit eam viſitare ſemel in anno,& etiam pluries maximè ne
ceſsitate exigente,non tamen procurationẽ exigere, vel reci-
pere ẽt a volente,ſed eo caſu ſuis expenſis viſitare debet. 10.
q.3.cauendum.j.q.2.placuit.& in c.alle.viſitandi.in fi.& hic in
prin.& in fi.vt no.Tan.Vinc.Ber.& Hoſt.& Io.An.hic.Idem
tenent Laur.& Roſ.prout notant in libellis ſuis iuris canonici
rubrica de procuratione.§.illud aũt.& Io.Vinc.& Go.Bert. &
Hoſt.j.e.cum inſtantia.& Ber.& Hoſt.j.eodem venerabili.in
fi.& Io.And.in c.procurationes.idem Archi.j.eodem.Roma.
circa princ.ſuper verbo de pluribus locis.libro.6. & ad hoc fa
3 cit quod no.ibi Inno.ſuper verbo viſitatis.†Aut eccleſia viſi-
tanda non eſt penitus & omnino impotens,ſeu pauper, ſed
poteſt aliquid conferre ad procurationem epiſcopo, vel ar-
chiepiſcopo faciendam,licet non ſit potens ad ipſam totam
procurationem ſibi ſoluendam, & tunc contribuet,& plures
eccleſiæ conſimilis impotentiæ ſimul congregabuntur ad ip-
ſam procurationem ſoluendam,ſic intellige.s̈.de offic. ordin
conquerente.in fi. & ita no. Inno.ibi ſuper verbo penſatis. &
Hoſt.poſt eum ibi, & in ſumma de offi.Archid.§. quod ſit eiꝰ
officium.ver.ſed nunquid plures eccleſias.& ſeq. & hoc titu.
§.vlt.ver. ſed & patet.& j.eodem procurationes.& Archidi.j.
eodem.Romana.circa prin.ſuper verbo de pluribus locis.ver.
poſſet dici.&c.& e.perpetuo.glo.pen.lib.6.No.tamen quod ſi
vno anno eccleſia non poſſet ſoluere procurationem ꝓpter,
ſterilitatem vel alias, in anno ſequenti ſoluet duas procuratio
nes,dummodo abſq; grauamine hoc facere poſsit.arg.ff.loca.
& côduc.l.ſi vno anno.vt no.Lau.& Arch.10.q.j.relata gl. fin.
4 †Aut eccleſia viſitãda pau p nõ eſt ſed ſufficiẽs & talis quę in
exhibitione ſeu p̃ſtatione ꝓcurationis hmôi non grauatur,&
hoc conſtat,& tunc. Aut q̃ris vtrũ poſsit ſemel in anno viſita
re,& ꝓcurationẽ rõne viſitationis exigere,recipere,& hr̃e,&
dic ꝙ ſic. Vnde iure côi regulare eſt,ꝙ quicunq; hẽt viſitatio
nem,ſemel in anno viſitare põt. & hoc ſiue neceſsitas vel vtĩ
litas immineat,ſiue non. 10.q.1.decreuimus.& c.epiſcopum
& c.placuit. & j. de hære. excommunicamus.j.§.adijciamus.
s̈ de offi.Arch. mandamus.vbi de hoc, & hoc no.Got. s̈. de
offi.ordi.conquerente.& Goſ.Ioan.& Phi.j.eod.cum venera
bilis.& Arch.in c.alle.eṗm.in gl. adde dicas ordinariũ. &c. &
Io.gl.& Io.de Deo & Arch.in c.alle.viſitandi.18.q.2.& Hoſt.
in ſum.e.tit.§.ex quib. ca.ad fi.ver.ſed quoties & Arch.j.e.tit.
c.perpetuo in s.gl.lib.6.Vnde & eṗs ſi ſanus eſt ſemel in anno
viſitare tenetur quicquid ſit de alijs,vt no,Ber.s̈.de offi.Arch.
c.j.& Arch.in c.alle.eṗm.& pro hoc facit optimè extra de ſta
tu regu.attendentes in cle. †Aut quæritur nunquid poſsit plu
ries in anno viſitare,& procurationem rõne viſitatiõis exige
re,recipere,& hr̃e,tũc aut hoc ſibi cõpetit ex ipſa fũdatione
eccleſiæ,vel priuilegio apoſtolicu,vel cõſuetudine,legitime p̃

ſcripta

ſcripta,& tunc poteſt iuxta,& ſecundum formam ſeu poteſta
tem,ſibi ex ipſa,tamen ſundatione vel conſuetudine vel priui-
legio attributam. De fundatione patet.18.q.1.eleutherius. &
ita intelligit Goſ.illud.c. cum venerabilis.j.e. & idem videtur
innuere Ber.ibi in gl.ſi.de priuilegio ſatis patet.j.eo.de priui-
leg.paſtoralis.& c.porro.melius extra eo.ti.c.ad noſtram.§.ip-
ſis autē.in cle.Item quia quod poteſt facere conſuetudo,mul-
to fortius priuilegium Papæ,vt in extrauag.Io.22.quæ incipit
ſuſcepti regiminis, argu.pro.63.diſt.io ſynodo.& c.Adrianus
de coonſuet.vero patet.j.eo. cum venerabilis.in ſi.vbi Hoſt.di
cit quod illa decre.loquitur ſecundum cōſuetudinem quarun-
dam eccleſiarum,in quibus epiſcopi procurationes recipiunt
bis in anno. Vnde dicitur in talibus eccleſijs vulgariter,ꝙ epi-
ſcopus habet procurationem cum ſęno , & cū herba , hoc eſt
ſemel in hyeme, & ſemel in ęſtate,vnde poteſt habere vnam
procurationem de iure communi , & aliam de conſuetudine
præſcripta,ſecundum eum ibi. Aut hoc,ſ.pluries quam ſemel
in anno viſitare,& procurare ſibi nō competit, ex fundatione
eccleſiæ priuilegio apoſtolico vel conſuetudine præſcripta,&
tunc,aut ſubeſt cauſa ſufficiens pluries quam ſemel in anno vi
ſitandi:ant non ſubeſt cauſa.Si ſubeſt cauſa ſufficiens,tunc plu
ries, & quoties opus fuerit viſitabit, & procurari debebit , vt
hic,& j.eo.cum venerabilis.& in d.c.mandamus. vt no. Io.io
d.c.alle.epiſcopum.10.q.1.& Arch.ibi in gl.adde & huiuſmo
di viſitationibus &c.& Io.Lau.& Arch.in c.alleg.viſitandi.18.
q.2.& io hoc concordant Inn.& Archi.j.eo.tit.c. Romana.§.
quòd ſi forſan.lib.6.ſuper verbo viſitatis.in nouella & hic,vbi
dicunt quòd ſi pluribus diebus oporteat archiepiſcopum , &
idem de epiſcopo , intendere circa viſitationem eiuſdem ec-
cleſiæ , ſemper debet procurationem habere. 10.q.1.placuit.
Nam ſi ſtatim redire poteſt & procuratiooem habere, vt j.c.
perpetuo.lib.6.nonne melius remanere,& viſitationem perfi
cere,& procurationem habere? Nec ob.j.eo.tit.fęlicis.verſi.
adijcientes. quia ibi non dicitur quod ſolū vna die debeat ꝓ-
6 curari † ſed quod pro vna die vnam ſolam procurationem de
bet habere, etiam ſi viſitat plura loca. In hoc etiam concord.
Hoſti.in ſum.tit.de offi.archidia.§.quod ſit.ver.patet per c.vi
ſitandi.& c.non ſemel.18.q.2.licet vinc.dicat quod in huiuſ-
modi viſitationibus aſſiduis epiſcopus epiſcopalem procura
tionem noo recipiet oiſi ſemel in anno,per c.ioter cætera.10.
q.3.vt hoc no.ſ.de offi.ordi.conquerente.& credo quod ma-
le.Si non ſubeſt cauſa ſufficieus pluries quam ſemel in anno vi
ſitandi tuoc,aut quæris de monaſterijs viſitandis:aut de eccle
7 ſijs ſecularibus.†Si de monaſterijs,dic quod illa poſſunt ſępius
per epiſcopū viſitari,& ita loquuntur.c.allegata viſitandi.non
ſemel.18.q.2. Si de eccleſijs ſecularibus, tuoc dic quod ſemel
in anno tantum poterunt viſitari ,& procuratio inde recipi,&
hoc eſt regulare & ordinarium, vt eſt dictum, & probatur in
iuribus alleg.10.q.1.decreuimus. c.epiſcopum. c.placuit.ſ. de
offi.archidia.mandamus.Et eſt ratio diuerſitatis inter mona-
ſteria, & eccleſias ſeculares , nam cum eccleſia ſecularis ſubſit
epiſcopo vtraq; lege.ſ.iuriſdictionis & diocęſana, monaſteriū
vero non ſubſit lege diocœſana,ſed iuriſdictionis tantum , vt
le.& no.ſ.de offi.ordi.dilectus. & c.conquerente.in recōpen-
ſatione viſitatur eccleſia ſecularis ſemel tātum. Monaſterium
vero bis vt hic, & quoties placuerit, vt in c.alle.viſitandi.non
ſemel.quia in vno grauatur &c.ff.de iureiur.cum qui.ſ.de pa-
rochijs.c.1.licet viſitari noo ſit onus ſed commodum,ſecun-
dum Roſ.bene.& Arch.io c.alleg.viſitandi.Io.Goff. Vincen.
& Phi.in c.alle.cum venerabilis.j.eo. Hoſti.vero hoc ibi reci-
tat ſed oon approbat, dicens quod ibi loquitur in eccleſia ſecu
lari,vbi erat talis cooſuetudo:ſed Io.And.dicit ibi,quod ibi in
antiqua patet qnod illa erat eccleſia canonicorum regularū .
Aut dubitatur vtrum eccleſia viſitanda eſt pauper ad procura
tionem ſoluendam vel non, & tunc dic vt dicam poſt Hoſt.j.
eo.procurationes in di.3.Et dic qđ pro actu viſitandi vel con-
ſecrādi epiſcopus vel archiepiſcopus, nihil exigere poteſt,ſed
pro labore viæ:& dato quòd minus laboret in ciuitate ſua vi
ſitando vel conſecrando,laborat tamen,vt oo. Goſ.in ſum.ti.
de ſymo.§. ſunt autem ver.minus autem. & hoc per c.ſtatui-
8 mus.1.q.1.vbi hoc idem no.Arebid. † Aut quæris de tertio.ſ.
quando , & dic quod quocunq; tempore ſecundum quòd ſibi
videtur eccleſiæ expedire, vt io c.alle.viſitandi.nam cum tem
pus non ſit determinatum in iure,relinquitur arbitrio iudican
tis.ff.de iure delib.l.1.in fi.ſ.de offi.dele.de cauſis.io fi.ceſſao-
te tamen neceſſitate vel vtilitate eccleſiæ,procuratio non pręſ-
ſtatur in principio anni,ſicut præſtantur annua præſtatio vel le
gatum.ff.de annu.lega.l.ſi in ſingulos.C.quando di.le.ce.l.j.ſed
dabitur fructibus collectis,cum de fructib.debeatur.ff.quan-
do di.leg.ce.l.firmio.§.vlti.ſecundum Vincen. & Io.And.qui
hoc no.j.eo.cum nuper.& debet hic præſignificare.ff.de offi.
proconſu.l.obſeruare.operæ.n.debentur, cum fuerint petite.
ff.de operis liber.l. cum patronus. & l.quoties.nec ſolui debet
procuratio per partes, ſicut nec opera liberti.ff.de ope.liber.l.
9 libertus qui.ſecundum eos. † Aut quæritur de quarto.ſ.quali-
ter,& tunc aut quæris de modo & forma viſitationis exercē-
dę,tunc potes ſic dicere , quod prima die qua venit ad eccleſiā
procuratur in ſero,& tunc viſitat presbyterum,craſtina die in
mane conuocat populum & reddit quod debet,ſic ſumpta cō
meſtione ad aliam eccleſiam proficiſcitur, & ſic procuratur à
qualibet eccleſia bis in anno , & ſic intelligas.c.plac.10.q.j.ſm
Archi.ibi.& Hoſt.qui ita no.in ſum.de offi.Archi.§.ꝙ ſit ver.
patet ex præmiſsis : & vide per eum in.§.quid pertinet.ſub.§.
ſunt autem quidam . ver.viſitabat autem epiſcopus &c. Item
vltra hoc debet archiepiſcopus certam formam ſeruare in vi-
ſitando prouinciam ſuam,de qua plene.j.eo.ti.c.Romana.li.6.
10 † Aut quæritur de numero euectionū,& tūc dic vt hic in tex.
ita ꝙ eccleſię non grauentur , vt ſciat dicere cum apoſtolo ad
Philip.3.ſcio & minus habere ſcio, & abundare , vbique & in
omnibus imbutus ſum, & ſatiari, & eſurire, & abundare, &
penuriam pati.& c.41.diſt.quod dicit,& Sene.epiſtola.5.ſicut
deſiderare res delicatas luxuriæ eſt,ita vſitatas,& nō magno-
perè parabiles ſugere dementiæ eſt. & dicit Valerius.libr.2.c.
4.Duronium remotum a ſenatu quia legem abrogauerat limi
tantem conuiuia,ſecundum Ioā.And.hic.Et ſi epiſcopus vel
archiepiſcopus velit vltra numerum a iure ſtatutum viſitare ,
poterit ſibi numerus ſuperfluus denegari , de exceſ.præla.cū
ad quorundam. & no. Ber.hic in glo.ar.quod &c.& Io.10.q.3.
inter cætera.gl.vlt.vbi Laur.& Archi.No.quod etiam epiſco
pum poteſt ſacerdos remouere,ar.ff.de aqua quoti.& ęſti.l.1.
§.item quæritur.quod ſorte verum in caſibus vbi vellet vltra
numerum debitum violenter introducere , & ſacerdos vide-
ret,quòd ſi epiſcopū cum debito numero introduceret,quòd
oon poſſet numerum ſuperfluum commodè remouere , ſeu
ei reſiſtere,alias nō videtur quòd poſſet epiſcopum remoue-
re cum numerus ſuperfluus poſſit commodè a perſona epi-
ſcopi ſeparari & diſcerni,vt in §.alle.item quęritur dicit tamē
Inno.hic quòd tutius eſt ſuperiori conqueri,quàm denegare.
11 † Aut quærit de quinto.ſ.vtrum charitatiuum ſubſidium poſ-
ſit petere,& leuare,& tunc,aut de epiſcopo aut de archiepiſco
po . Si de epiſcopo tunc , aut ſubeſt manifeſta, & rationabilis
cauſa,& hoc conſtat,puta qnia fecit magnam emptionem,vel
operatiooem eundo ad Papam, vel Imperatorem,ſeu litigan-
do pro iure eccleſiæ,graues expenſas ſubijt , vel oneratus eſt
debitis,vel guerram habet ſine cauſa,& non ſufficit ad expen
ſas.ſ.de offi.ordi.conquerente. Vel alius caſus incidit,propter
quem ſupportandum,neceſſe habet hoc ſubſidium poſtulare,
& tunc. Aut in hunc caſum, ſeu hanc oeceſsitatem incidit ſi-
ne culpa ſua,& tunc poteſt,vt hic, & in d.c.conquerente.in ſi.
Idem intellige quandocunq; eget epiſcopus ſine culpa ſua, ſe
cundum Hoſti.hic . Aut incidit in hunc caſum culpa ſua,puta
per prodigalitatem ſuam,vel aliàs,& tunc ſecus ar.ſ.de cōſue.
ex parte.vt no.Hoſt.in c.alle.conquerente.§.ſi.Aut non ſubeſt
cauſa rationabilis,& hoc conſtat,& tuoc non poteſt,vt hic &
ibi a contrario ſenſu.Aut eſt dubium, & tunc ſuperioris arbi-
trio determinetur, arg.10.q.3.quia cognouimus.11.q.1.ſi cle
ricus,vt no.Ber.hic io gl.ſi de hoc.idem Ala.Tan.& Phi.hic &
Goff.in ſumma.eo.tit.§.nunc videamus.& Arch.16.q.1.§.iu-
xta ſanctionem.qui.§.eſt.in c.generaliter.ea. cauſa & q.in gl.1.
adde.t.manifeſte.Et per hoc quod dicit tex.hic charitate.no.
Hoſt.quòd non inuiti cogendi ſunt per Epiſcopum, qui exi-
git hoc , ſed per ſuperiorem qui debet ſe facilem reddere in
cogendo : & licet quidam dicant quòd ſuperior hoc caſu erit
ſolus Papa,ar.ſ.de offi.ord.paſtoralis.Alij tamen dicunt,& vt
videtur bene,quòd per ipſum Epiſcopū cogi poſſunt ſi oſteo
ſa neceſsitate precibus , & admonitionibus ſuis , acquieſcere
nolunt. Nam & fructus eccleſiarum pro ſuis neceſsitatib.po-
teſt accipere.ſ.de conceſ.præben.cum noſtris.de inſti.cum ve
oiſſent.hoc tamen non eſt ſine capituli ſui , & etiam ipſorum
clericorum conſilio faciendum,vt patet io eo quod leg.& no
ta.ſ.de his quæ ſi.a præla.tua nuper. & c.paſtoralis. ſecundum
Inno.hic. Et hanc vltimam opinionē approbat Hoſt. hic.arg.
in eo quod leg.& no.ſ.de emp.& vendi.c.1.de teſtamentis cū
in officijs dicens,quod hoc intelligendū eſt,quando cauſa ne-
12 ceſsitatis eſt euidens † nec grauantur ſubditi in contributio-
ne,nec exinde referunt quæſtionem,& idem in hoc Archi.in
c.alle.

c.alle.iuxta.16.q.1 gl. adde & ēt ſi neceſſe.&c.alias vel per arbi
tros erit hoc ſopiendum, vel per ſuperiorem, etiam Archiepi
ſcopum, qui ſuper hoc adiri poteſt, nedum per appellationē,
ſed etiam per querelam, vt patet in eo, quod leg.& no.ſ.de off.
ord.ad reprimendum.ſecundum Hoſt.hic & de hoc per eum
in ſum.eo.ti.§. ex quibus cauſis.ver.item poteſt fieri &c.Sed
Archi.in c.alle.iuxta.16.q.1.credit quòd arbitri de hoc cogno
ſcent, vt in c.alle.ſi clericus quos.ſi ſubditus eligere nollet, Epi
ſcopus eum cōpellet, vt no.ſ.de offi.ord.irrefragabili.§.cæte-
rum, quod videtur tutius:& vide quod no.ipſe Archi.16.q.3.
13 c.cauendum.glo.adde in hac decretali.&c.† Si quæritur de ar-
chiepiſcopo, tunc aut quæris nunquid poſsit exigere, & leuare
charitatiuum ſubſidium a ſubditis ſuffraganeorum ſuorum,
& credo quòd non, arg.eorum quæ le.& no.ſ.de offi.ordi.pa-
ſtoralis.& hoc ſatis probat iſte.§.prohibemus.(& ſ.de offi.or.
conquerente.in fi.quæ) loquitur in epiſcopis a ſuis diocęſanis
hoc auxilium habere volentibus. Aut nunquid poſsit ipſum
exigere & leuare a ſubditis ſuis immediatis ratione ſuæ diocę
ſis propriæ, & tunc dic, quòd ſic, modo & forma quib.de epi-
ſcopo eſt præmiſſum. Et no.quod Inn.voluit dicere.ſ.de ſta-
tu regu.c.1.quòd illud ſubſidium non poteſt epiſcopus vel ar
chiepiſcopus petere a religioſis, arg.18.q.a.hoc tantum idem
voluit tenere Archi.j.de præben.c.1.lib.6. Sed tu dic contra,
quod poteſt, vt extra de exceſsi.prælat.c.vno.§.in exigēdo in-
ſuper.in cle.& etiam ab exemptis, vt ibi notat Guil.de monte
Laud.& Gen. Sed quid dices de archidiaconis, vel decanis, &
alijs inferioribus, nunquid charitatiuum ſubſidium poſſunt a
ſuis ſubditis exigere & leuare, dicit gl.hic ſuper verbo exactio
nes.quod ſic, ſicut epiſcopis eſt permiſſum: idem tenent Roſ.
& Goſ.hic idem Archi.94.diſt.c.dictum.in princ. Sed Hoſti.
hic in hoc contra, dicens quòd inferior hoc non poteſt facere
niſi ratione priuilegij, vel niſi forſan illud obtinuerit de con-
ſuetudine iam præſcripta.j.de exceſ præla.ad hæc.& c.acce-
dentibus.vbi etiam de hoc per eum, & etiam in ſumma.titu.
de offic.ordi.§. quid pertinet.ſub.§.ſunt autem quidam.ver.
quid ſi religioſi tallias exigunt.vbi dicit, q; ad hoc, vt tale quid
exigatur, videtur eſſe priuilegium epiſcopi ſpeciale, vt hic.&
ſ.de offi.ordi.conquerente.§.vlti.& idem cum eo tenet Ar-
chid. in c.alleg.iuxta.in gl. adde ſed inferiores.16.q.1.& Abb.
hic, dicens, quod hæc litera hoc expreſsè dicit, quod videtur
tutius: adde quod ipſe Archi.hic not.10.q.3.cauendum.& c.
quia cognouimus.7.q.1.res eccleſiæ.

1 *Cenſus rei temporalis augmentari poteſt.*
2 *Cenſus ſuper rebus eccle. an augmentari poſſit. 4.6.*
3 *Epiſcopus conferens vel eximens eccleſiam, poteſt ſuper ea penſio nem retinere.*
5 *Epiſcopi authoritas facit vitium ceſſare.*
7 *Cenſus non imponendus eccleſiæ, ſine patroni conſenſu.*
8 *Cenſus non augetur per redditus augmentum.*
9 *Procuratio augetur, ſecundum eccleſiæ facultatem.*

PRohibemus. Si queris vtrum debeāt vel
poſsint noui cenſus impo-
1 ni, ſeu veteres augmentari, diſtingue.† Aut quæris
vtrum poſsint imponi ſeu augmentari, in & ſuper
rebus temporalibus priuatorum, & dic quod ſic, dummodo
imponens ſit talis, & habeat ius tale in re conſtituenda cenſua
li, quod hoc facere poſsit, vt quia eſt dominus rei habens libe
ram adminiſtrationem & diſpoſitionem ipſius.ff.de vſuſruc.
l.3.de ſeruitu.l.1.2.3.4.& 5.inſtitu. de vſuſruc.§.conſtituitur.
Secus ſi eſſet minor, vel prodigus, ſeu alius cui alienatio ſeu ad
miniſtratio rei ſuæ eſſet interdicta legitimè.ff. de ver. obli.l.ia
cui bonis.quemadmodum ſerui.l. ſi communem.de alie.mu.
iu.cau.fac.l.non ſolum.§.ad iura.de fun.do.l.5.& 6.de re.eo. q
ſunt ſub tu.vel cura.l.3.§.nec vſusfructus.& §.ſeq.C.de re.ec-
2 cleſiæ non alie.l.vlti.† Aut quæris, vtrum poſsint imponi, vel
augmētari, in & ſuper eccleſijs ſeu rebus eccleſiaſticis, & tūc,
aut res cenſualis peruenit ad eccleſiam, & tunc eccleſia conſti
tuitur cenſualis illo cenſu, quo res illa ad eam perueniens erat
antea onerata: quod dic vt l.& no. extra. eo.tit.c.1.in cle.& in
iſto caſu potes intelligere gl.a.Ber.hic.Et eſt rō, quia res tran-
ſit cum onere ſuo, vt ibi, & ſ.de pig.ex literis.de decimis.c.pa
ſtoralis.& c.cum non ſit.cum concor.ibi alle. Non tamen poſ
ſet augmētari ſine authoritate Papæ vel epiſcopi, ſi laico aug-
mentū huiuſmodi aſsignetur, & ſtatim ſequitur. Aut res cen-
ſualis non peruenit ad eccleſiam, & tunc aut quæritur de cen-
ſu vel penſione temporali, & perſonali: aut de perpetuo & rea
li. Si de temporali & perſonali, tunc aut talis cenſus vel penſio
non excedit vitam prælati imponentis vel augmentantis, &
talis poteſt imponi vel augmentari, etiam ſine authoritate epi
ſcopi, vt ſ.de tranſac.de cætero.vbi de hoc, & not. Hoſti.j.c.
proxi. Aut excedit vitam imponentis vel augmentantis, vt
quia aſsignatus alicui bene merito, ad vitam ſuam, & talis po-
teſt conſtitui authoritate diocœſani, alias non, quod dic vt le.
& no.16.q.1.poſſeſsiones. Si quæris de cenſu perpetuo, & rea
li tunc, aut quæritur vtrum poſsit imponi cenſus eccleſiæ, vel
augmentari in ipſius eccleſię fundatione, vel exemptione, vel
dotatione, vel conſecratione, vel immunitate indulta, ſeu ec-
cleſiæ erectione in abbatiam: aut alias. In primis ſex caſibus,
dic quod ſic cum authoritate tamen epiſcopi, vt 18.q.2.cleu-
terius.ſ.de iure pat.cura j.eo.quanto.& c.cum venerabilis.vt
nu.Goſ.in ſum.eo.tit.§.nouus cenſus.& Hoſt.in ſum.eo.ti.§.
quis cenſus.& j.eo.cum venerabilis. Vnde epiſcopus in fun-
datione eccleſiæ, poteſt certum cenſum ſibi ſoluendum im-
3 ponere, argu.j.eo.quanto.† Item quando de conſilio epiſcopi
vel capituli ſui, confert eccleſiam aliquibus pijs locis, ſecun-
dum decre.ſ.de his quæ fi.a præla.tua.& c.paſtoralis.poteſt re
tinere ſibi certum cēſum: vel quādo eccleſiam eximit vel im
munitatem præſtat, ad hoc.ſ.de conſue.cū dilectus.de tranſa.
præterea.& j.eo.cum venerabilis.ſ. de religio.do.cōſtitutus.
& arg.ff.de pac.in traditionibus. Idem in dedicatione.10.q.3.
nec numerus. Idem in hoſpitalis vel pij loci approbatione.
Item imponitur à fundatore authoritate epiſcopi, vt hæc no.
Hoſt.in §.alle.quis imponere.ver.ſed & epiſcopus.& ver.ſeq.
4 † Et licet Hoſt.j.eo.ſignificauit.in gl.nouum intelligas &c.vi
deatur diſtinguere in caſibus præmiſsis, inter cenſum ſeu pen
ſionem laico aſsignandam, vt tunc requiratur quod interue-
niat authoritas epiſcopi, & cenſum ſeu penſionem aſsignan-
dam alteri eccleſiæ, vt tunc non requiratur, quod interueniat
authoritas epiſcopi, ipſe tamen Hoſti.in §.alle.quis imponere.
in fi.dicit, quod in omnibus caſibus præmiſsis authoritas epi-
ſcopi debet interuenire, alias non eſſet cenſus perpetuus.j.eo.
pręterea nec debet epiſcopus conſentire niſi ex iuxta cauſa, ſe
cundum eum, quod tutius eſt. Vltimo caſu, ſcilicet, quādo im
ponitur alias quam in aliquo caſuum præmiſſorum refert, aut
quæritur de cenſu imponendo ſeu augmentando prę epiſco-
po ſeu eccleſia epiſcopali, id eſt, ſoluendo epiſcopo ſeu eccle-
ſiæ epiſcopali: aut ſoluendo ab epiſcopo ſeu ab eccleſia epiſco
pali: aut inter ſubiectos inuicem, hoc eſt de cenſu ſoluendo ab
vno ſubiecto alteri ſubiecto. In primo caſu non poteſt fieri au
thoritate ipſius epiſcopi, vt hic & j.eod.grauis admodum.ſe-
cundum Hoſt.in §.alle.quis imponere.& concor.Inn.& Hoſ.
hic. Et eſt ratio, quia inter dantem & recipientem oportet eſ-
ſe differentiam, vt patet in eo quod l.& no.ſ.tit.proxi.per ve-
ſtras.ff.de author.tu.l.1.ſecundum Hoſti.hic: poterit tamen
hoc fieri authoritate metropolitani, & ex cauſa, ad hoc.ff.de
admi.tu.l.non exiſtimo, & poteſt ex iuſta cauſa, quādo epiſco
pus eſt pauper, & fructus creuerunt, arg.j.eod.quanto.& ſ.de
præben.ex poſuiſti.ſecundum Hoſti.in §.alle.quis imponere.
In ſecundo caſu, ſcilicet, quando cenſus eſt ſoluendus ab epi-
ſcopo, ſiue ab eccleſia epiſcopali, ita quòd ipſam epiſcopalē ec-
cleſiam conſtituere vult cenſualem, dic quod epiſcopus ſine
conſenſu capituli hoc facere nō poteſt.ſ.de his quæ fi.a pręla.
paſtoralis.& c.tua.& de do.paſtoralis. Fallit in caſu.ſ.de dona.
c.apoſtolicæ.ſecundum Hoſt.in c.alle.quis imponere.ſed ibi,
ſcilicet, in c.apoſtolicæ.non loquitur de impoſitione cenſus,
ſed de collatione reddituum eccleſiæ cathedralis. In tertio ca
ſu.ſ.quando imponitur vel augetur cenſus inter ſubiectos re-
fert. Aut imponitur vel augetur cenſus præſtandus ab vna ec-
cleſia alteri eccleſiæ, & tunc hoc fieri poteſt ex cauſa rationa-
bili, & iuſta & authoritate epiſcopi, ita poteſt intelligi gloſſ.3.
Ber.hic, & quod not.Laur.ſ.de ijs quæ fi.a præla.c.paſtoralis.
in fi.& Archi.16.q.ſ.ſanè quia in gl. pen.alias quantumcunq;
redditus eccleſiæ augmentantur hoc fieri non poteſt, niſi ex
cauſa fiat, & authoritas epiſcopi vel ſuperioris epiſcopo, vel
epiſcopus non poteſt authorizare, interueniat.j.eo.c.proxi.&
c.ſignificauit.ſ.de cle.non reſi.conquerente. vbi de hoc ſecun
dum Hoſti.hic & in ſumma eo.tit.§.alleg.quis imponere po-
teſt.& in hoc concor.Tan.Vinc.& Goſ.& Ber.j.eo.ſignifica-
uit.dicentes, quòd ex iuſta cauſa & rationabili hoc poteſt epi-
5 ſcopus.† Nam ſecundum Hoſt. ibi & in c.cum clerici.ex quo
authoritas epiſcopi interuenit non præſumitur vitium, imo
dummodo ex cauſa, & officio ſuo fiat, purgatur omne vitiū,
& penſio perpetuo eſt præſtanda.ſ. de præben. niſi eſſent. de
tranſa.de cætero.& c.ſtatuimus.& c.ſuper eo. & qui dicantur
noui cenſus, notatur hic per Ber.& melius.j.eo.ſignificauit.in

glo.& ita quæ fuit gloſſ.Laur. & Vinc. Item Laur. not.ſ.de ijs
quæ fiunt a præ.paſtoralis.quod epiſcopus de conſenſu capitu
li poteſt nouam penſionem imponere, & hoc dicit per illud.
c.quod forte verum eſt ex iuſta cauſa, alias non vt hic, & hoc
no.Arch. 16.q.2.ſane.quia gl.pe.& hoc expreſsè tenet Hoſt.j.
eo.ſignificauit.dicens quòd ſine authoritate epiſcopi, non po
teſt de nouo imponi penſio in eccleſia, vt hic. & j.c.proxi.&
c.cum clerici.& c.grauis. Sed quandocunque hæc authorizet
epiſcopus, non tamen transfertur plenum ius niſi ex iuſta cau
6 ſa fiat, ar.ſ.de præben.vacante.j.c.quanto & ſ.c.peruenit.† Re
quiritur etiam tertium.ſ.quod capitulum conſentiat, vt ſ.de
ijs quæ fi.a præla.tua.& c.paſtoralis. & etiam conuentus eccle
ſiæ cui penſio imponitur ſi ibidem ſit.ſ.de reb.eccl.c.1.vt leg.
& not.ſ.de tranſac.de cætero. Sola tamen authoritas epiſcopi
ſufficit, maxime cum cauſa quantum ad transferendum iuſtũ
titulum præſcribendi, & ſic poteſt intelligi.j.eo.ſignificauit.&
c.cum olim.& c.cum venerabilis.ſ.de dona.apoſtolicæ.& de
reli.do.conſtitutus. Nec debet habere præſcribens malam fi-
dem cum authoritate Papæ, qui ſuper hoc tale ius conſtituit,
hoc faciat.9.q.3.cuncta per mundum.23.q.4.qui peccat.& ſic
non debet habere conſcientiam malam, quam tamẽ ſi habeat
licet ſcrupuloſam ſequatur eam.j. de ſymo. per tuas.3. ſecun-
dum Hoſt.ibi. Aut imponitur vel augetur cenſus præſtandus
ab eccleſia perſonæ ſeculari, & credo quod hoc fieri nõ poteſt
ſine authoritate ſedis apoſtolicæ, cum ſit quædã alienatio vo-
luntaria iuris eccleſiaſtici, quam epiſcopus facere non poteſt,
vt ſ.de re.eccle.non alie.c.1.& per totum, & quędam ſubmiſ-
ſio ipſius eccleſiæ ſubiectioni & ſeruituti laicorum, quá ſimi
liter epiſcopus facere nõ poteſt, quod dic, vt le.& not.j.de re.
ec.non alie.c.hoc conſultiſsimo. lib.6. Et hanc diſtinctionem
inter laicum & eccleſiam credo veram in membro præceden
ti.ſ.quando epiſcopus ſuam eccleſiam vult conſtituere cenſua
lem. Et hæc omnia intelligas ſalua in omnibus authoritate Pa
pæ, qui poteſt contra prædicta ordinare, ſeu priuilegia vel in-
dulgentias concedere, vt in d.c.hoc conſultiſsimo. circa prin.
ibi & ſedis apoſtolicæ licentia &c.ſibi.n.ſumma & plena eccle
ſiarũ diſpoſitio a domino eſt conceſſa.de ſ.transla.epi.c.j.j.de
elec.fundamenta.lib.6.& de præben.c.licet eccleſiarum.lib.6.
non videtur tamen quòd de poteſtate ordinata poſsit eccleſiã
aliquam ſine cauſa facere alicui laico cenſualem, arg.12.q.2.nõ
liceat Papæ. Nec ob.c.alle.hoc conſultiſsimo.ibi & ſedis apo-
ſtolicæ licentia a contrario ſenſu, quia hoc poſſet Papa facere
ex cauſa iuſta & rationabili, arg.63.diſt.in ſynodo.& c.Adria-
nus.nec eſt veriſimile quòd aliter facere velit:arg.2.q.7.nos.ſi
7 incompetenter.ſ.de iudi.nouit.† Et not.quod eſt arg.18.q.2.
Eleutherius.quòd ſi eccleſiæ habeat patronum, quòd non po-
teſt imponi cenſus eidem eccleſiæ ſine conſenſu ipſius, vt ibi
no.Ber.Hiſp.& Arch.ſuper verbo matrem. Et vide quod no.
G.de monte Laud.extra de ſupplen.negli.præla.c.vnico.ſuper
verbo penſiones.in clem.

¶ Super eo.c. Ad declarationem gl.2. Si quęris vtrum augmen
tatis facultatibus eccleſiæ cenſualis, ſeu penſionem vel procu
rationẽ debitis, cenſus penſio, vel procuratio debeat augmen-
8 tari, diſtingue. † Aut quæritur de cenſu ſeu penſione, & talis
nec de nouo imponitur, nec augetur quantumcunq; redditus
augmententur, niſi ex cauſa fiat, & authoritas epiſcopi vel ſu-
perioris Epiſcopo, vbi epiſcopus non poteſt authorizare in-
9 terueniat.j.e.c.& c.ſignificauit.ſecundũ Hoſt.hic.† Aut quæ-
ris de procuratione, & ille diminuitur & augetur ſecundũ fa-
cultatem eccleſiarum, vt j.eo.quanto.& ſ.c.proxi.& de præb.
auaritiæ.ſecundum Hoſti.hic & Gof.in ſum.cod.tit.§.nuuus
cenſus.& quantum ad pẽſionem adde quod dixi.ſupra de pac.
c.cum clerici.

1 *Pedagia quæ licita.*
2 *Pedagia quando exigenda.*
3 *Pedagium recipiens tranſeuntes defendat.*
4 *Pedagia ſoluunt laici de mercibus, & non de rebus ad ſuum vſum deſtinatis.*
5 *Pedagiorum à ſolutione clerici exempti.*

INnouamus. Si quæris quæ pedagia ſint li
cita & permiſſa, & quæ non:
& vtrum & quando pedagium exigi & recipi poſ-
1 ſit, & de quibus ſeu quorum rebus, diſtingue.† Aut
quæris de primo.ſ.quæ pedagia ſint licita, & quæ non, & tunc
dic vt le.& no.ſpecialiter per Hoſt.j. de verb.ſigni.ſuper qui-
buſdam.§.præterea.vbi dixit textus, quòd omnia pedagia ſali
naria, guidagia, ſunt interdicta, quæ nõ apparet Imperatorum
vel regum vel Lateranen.concilij largitione cõceſſa, vel ex an-
tiqua conſuetudine a tempore cuius non extat memoria in-
troducta. vbi Hoſti.exponit regum.ſ.Romanorum. Alij autẽ
reges talia concedere non poſſunt, tum quia hæc materia ꝓhi
bitoria eſt vt ibi, tum quia ſolus Imperator mundi dominus
dicitur.ff.ad l.Rhod.de iactu.l.deprecatio.& pro hoc.C.noua.
vec.conſti.nõ poſſe.l.1.& 2. Nec ob.hoc.c.quia hic debet ex-
poni regum.i.Imperatorum Romanorum, vt patet.C.de no-
ua.vec.conſti.non poſſe.l.non ſolent.ff. de pub.l.vectigalia. &
per hoc corrigitur illud quod notauit Hoſt.in ſumma eo.ti.§.
ex quibus cau.ver.& nunquid rex Franciæ. Rex autẽ Roma-
norum ex quo electus eſt in concordia, eandem poteſtatẽ ha-
bet quam & Imperator, nec dat ei vnctio imperialis niſi no-
men, ſicut vidi in Alamania per principes iudicari. Sed quicqd
iudicauerint, non videtur quòd hanc poteſtatem habeat. do-
nec ſit per ſedem Apoſtolicam approbatus, quod dic, vt no.ſ.
de elec.venerabilem.ſecundum Hoſt. in c.alleg.ſuper quibuſ-
dam. Et idem.ſ.quòd non habeat hanc poteſtatem donec ſit
per ſedem apoſtolicam approbatus, no.Arch.93.diſt.legimus.
in gl.adde iſtam ſententiam. & Guli.de monte Laud.extra de
iureiur.c.vnico.ſuper verbo eligendi.in cle.& bene. Inno.ve-
ro, hic ſimpliciter dicit, q reges poſſunt imponere noua peda
gia, peccant tamen ſi hoc faciant ſine cauſa, quod verius vide-
tur ſaltem in ijs qui ſuperiorẽ non recognoſcunt, vt rex Fran-
ciæ & ſimiles, de quibus.j.qui filij ſint leg.per venerabilem.&
in eo caſu poſſet ſaluari d.glo.Hoſti.in ſumma:& hoc videtur
innuere Ber.in c.alle.ſuper quibuſdam. in gl. ſolus igitur prin-
2 ceps. † Aut quæris de ſecundo.ſ.vtrum & quando pedagium
recipi & exigi poſsit, & tunc diſtingue. Aut pedagium nõ eſt
legitimè ſeu canonicè introductum, vt ſ.& tunc non poteſt
exigi vel recipi, vt in iuribus allegatis: aut eſt legitimè & cano
nicè introductum, & tunc aut quæris vtrum poſsit exigi vel
recipi in foro exteriori ſeu iudiciali, & dic quòd ſic vt in iurib.
alleg. aut in foro interiori ſeu pœnitentiali, & tunc vide quod
no.Ray.in ſum.eo.tit.de rapt. rubricella de pedagijs.§.14.cir-
ca pedagia &c.& frater Io.in ſum.con.tit.de rapto.q.29.dein-
de quęro quid iuris &c.alias eſt ſub rubricella de pedagijs, ver.
circa pedagia & theolonea diſtinguunt ſic:quia. Aut ſunt anti
qua: aut noua. In primo caſu ſint impoſita ab ijs qui impone-
re potuerunt, videlicet principibus, vel regibus, & præſertim
authoritate eccleſiæ, & ex iuſta cauſa, vt pro defenſione ſtra-
tæ publicæ, cõtra prædones in terra, vel cõtra piratas in aqua,
vel pro defenſione fidei, & patriæ contra paganos, vel hæreti-
cos, vel alia legitima, & ſimili cauſa, & recipientes, facit illud
propter quod fuit impoſitum libere & ſine ſcrupulo cõſcien-
tiæ, poteſt recipere. Si autem neſcita quibus fuit inſtitutum,
credit tamen quòd ab illis qui poterant, ex prædictis credunt
idem. Et idem credunt, ſi iſte talis non laborat modo, nec fa-
cit expenſas, quia non eſt neceſſe cum terra ſit bene purgata
etiam in pace, paratus eſt tamen & labores & expenſas impen
dere, ſi eſſet neceſſe, ita etiam quòd proponat imminente ne-
ceſsitate non ſolum, quod accipit, tunc in illas expenſas pone-
re, ſed etiam vltra ſi eſſet neceſſe, vt quaſi fieret compenſatio
annorum, in quibus vel parum expendit ad illos in quib. opor
tet eum multa expendere, ſi hæc ita geſſerit pura & bona fide
ſecurè poteſt recipere. In ſecundo vero caſu.ſ.ſi ſit nouũ, nul
lo modo poteſt aliquis occaſione illius a vehentibus vel tran-
ſeuntibus aliquid accipere, abſq; periculo animæ & rapinæ, ni
ſi introductum ſit illud ab illo qui poteſt ſtatutum cõdere de
quo.ſ.dictum eſt de antiquo. Hęc omnia probantur.24.q.3.ſi
quis romi petas.ſ.de treu.& pace.c.innouamus.ſ.eod.perue-
nit.ver.oportet quippe &c.& c.cũ Apoſtolus.§. prohibemus.
12.q.2.nobis.n.circa fi.& ff.loca.& conduc.l.ſi vno.& ſi con-
tra formam iſtam aliquid eſt attentatũ credunt eſſe reſtituen
dum illi a quo iniurioſè acceptum eſt, ſi ſciri poteſt, ſi autem
3 cum conſilio eccleſiæ in pijs cauſis eſt expendendum.† Sed &
ſecundum Hoſti.ſi dominus terræ, qui recipit pedagium non
defendit ſoluentem in rebus & perſona pro poſſe ſuo, licet nõ
teneatur ad reſtitutionem pedagij, niſi conſtaret quod hac de
cauſa inſtitutum eſſet, tamen tenetur ad ſatisfactionem plena
riam, quod plus eſt, ſi inueniatur in defectu iuſtitię.23.q.2.do
minus.& q.5.adminiſtratores.ſecundum Hoſt.in §.alle.& fra
trem Io.in q.alle.& idem in hoc Hug.& Archi.in c.alleg.ſi qs
romipetas.gl.fi. Si autem ille recipiens faceret quod ſuum eſ-
ſet, & tranſeuntes aliquid ſubtraherent, rapina vel furtum eſ-
ſet ſecundum Ray.& fratrem Io.vbi.ſ.vnde præciſè tenetur
ei ad reſtitutionem, & agere inſuper pęnitentiam de furto &
mẽdacio, & de alijs peccatis ibi commiſsis. Si vero iniuſtè re-
cipere,

ciperet,& iſti ſic, ſcilicet per mendacium furtiuè ſubtraherēt,
pecc iren: ad minus venaliter in mendacio, ad reſtitutionem
4 autem non credunt eos teneri. † Aut quæritur de tertio. ſ. de
quibus ſeu quorum rebus, & tunc refert, aut quæris de rebus
laicorum: aut de rebus eccleſiarum ſeu perſonarum eccleſiaſti
carum. Si de rebus laicorum, tunc ſecundū Hoſt. hic: aut quę-
ris de ijs quæ emuntur vel vehuntur ad propriū vſum vel gra
tia iuris colendi, vel ad deferendum fiſco, & pro talibus peda
gium nullum datur. C. de vec. & conduc. l. vniuerſi prouincia-
les. vbi contrauenientes decapitari mandantur. quia nō eſt exi
gendum niſi tantum de ijs quæ cauſa mercimonij vehuntur,
vt in eo. tit. l. omnium. nec excuſat contraria conſuetudo cum
ſit irrationabilis, & iniqua, vt de conſue. c. fi. vnde verſus, tem
pus lōgæuum &c. vt no. ſ. de teſta. c. 2. Aut quæritur de ijs quę
vehuntur cauſa mercimonij, & de ijs exigi poteſt, vt in l. om-
nium. ſecundum Hoſti. ſed contra hoc credo, quòd mercato-
res poſſent præſcribere libertatem, quæ eſt fauorabilis, & per
conſequens amplianda. j. de reg. iur. c. odia. lib. 6. Item cum ta
le pedagium poſsit acquiri per conſuetudinem talem de qua
in c. alle. ſuper quibuſdam. §. præterea. non mirum ſi per con-
trariam tolli poſsit, arg. ff. de reg. iur. l. nihil tam naturale. j. de
5 reg. iur. c. omnis res. † Si quęritur de rebus eccleſiarū ſeu per-
ſonarum eccleſiaſticarum, dic de hoc vt dicam. j. de immu. ec
cle. c. aduerſus. Vnde circa h. d. Hoſt. hic quòd clericus autho-
ritate alicuius laici etiam Imperatoris non poteſt diſtingui de
iure ad pedagium ſoluendum, ar. in eo quod le. & no. ſ. de de-
cimis tua. nec prodeſt conſuetud. contraria. ſ. de conſuet. c. 1.
nec clericus in hoc renunciare poſſet etiam ſi vellet. ſ. de foro
compe. ſi diligenti. ſecundum Hoſt. hic & vide quod ipſe no.
in ſumma eo. tit. §. ex quib. cauſis. ver. & nunquid rex Francię.
vſq; in fin. ipſius. §. vbi multas inuenies circa iſtam materiam
quæſtiones. Et ſi velis ſcire in quibus caſibus poteſt dominus
aliquid exigere vltra cōſuetudinem vel ſtatutum commune,
& de quibuſdam alijs dubijs circa materiam exactionum ſeu
talarium, vide per fratrem Ioan. in ſumma titu. de raptoribus
rubricella de pedagijs. q. 35. quæro ergo in ſpeciali &c. & octo
quæſtionibus ſequentibus, & per fratrem Aſten. tit. de 7. præ-
cepto. ar. 4. & ſeq.

1 *Epiſcopo, an iuramento, cui magis obediendum.*
2 *Deus magis timendus, quam pœna temporalis.*
3 *Iurans non exire ſine licentia alicuius, an ſi a ſuperiore reuoca-
tus exeat periurus fiat. 5.*
4 *Conceſſo vno omnia videntur conceſſa ſine quibus &c.*

1 SIgnificauit. Ad declarationē gl. ſed in hoc. †Si quęritur vtrum rector ſeu
prælatus eccleſiæ, qui iurauit cenſum patrono ec-
cleſiæ vel alteri ſoluere, cōtra inhibitionem epiſco
pi ipſum ſoluere debeat, vel potius debeat obedire epiſcopo,
diſtingue. Aut rectori dictat ſua conſcientia, quòd cenſus de-
bitus eſt, & ſic tenetur ipſum ſoluere. Aut quòd eſt indebitus,
& ſic debet ipſum denegare. Aut dubitat, & ſic tenetur epiſco
po obedire, vt leg. & not. ſ. de tempo. ordi. ad aures, ſecundum
Hoſt. hic qui quærit hic, quid ſi Petrus iurauit Gulielmo vſq;
ad menſem ſoluere cenſum, interim pendente die Gulielmus
condemnatur per iudicem ſecularem, vel accuſatur de aliquo
graui crimine, iudex interdicit Petro ne ſoluat ſub magna pœ
na, inſtat dies ſolutionis, nunquid Petrus tenetur ſoluere. arg.
eſt in iuribus gl. quòd non, ipſe tamen Hoſt. putat de iure con
tra, quia tali recte ſoluitur. ff. de ſolu. reo criminis. de iure fiſci
auferitur. §. in reatu. nisi in caſu. C. ad leg. Iuliam maieſta. l. quiſ-
quis. §. pen. vnde certum eſt quòd iuramentum licitum eſt vn
de non obligat mandatum contrarium. 11. q. 3. Iulianus. ſ. de
2 iureiur. c. 1. & c. debitores. † Si vero de pœna tēporali timeas,
reſpondeo magis timendus eſt deus, arg. ſ. quod metus cauſa
factis. quinimo & imputatur tibi ſi non appellaueris. ff. de mi.
ait prætor. quod verum niſi ſententia lata eſſet. ff. de iudi. a di-
uo Pio. vel bona confiſcata, quia poſtea fiſco tanquam hæredi
ſolui poſſet. ff. ad leg. Iuliam maieſta. l. fi. de iure fiſci. l. in frau-
dem. C. de bo. dam. l. fi. ſecundum Hoſti. & Io. And. hic: licet
contrarium iuuat in ſumma de iureiur. §. quod ſpecies. ſub. §.
3 item ſi iuro tibi. † Sed cum Hoſt. hic concor. Io. Andr. j. de re.
iur. in malis. in nouella. lib. 6. vbi quærit an ſcholaris qui iura-
uit creditori non exire diſtrictū Bonon. ante ſolutionem ſine
ipſius licentia, filiuſfamil. ex iuſta cauſa reuocatus a patre, vel
clericus beneficiatus ab Epiſcopo ad reſidentiam, vel ſimpli-
citer ſit periurus, quia non obtenta licentia creditoris, licet pe
tita, ante ſolutionem repatriauit; tandem poſt multa alleg. pro
& contra ſoluendo excludit primo tres caſus non dubios. Pri-
mus eſt cum ſcholaris in fraudem creditoris procurauit voca
tionem ſui, quo caſu periurus eſt. ſupra de offic. deleg. paſtor-
alis. in fin. infra de conceſsio. præbend. poſtulaſti. in fin. & in
clemen. de pęn. multorum. verſic. vel pœnam. ff. ſi quis cau. l. 2.
in fi. Secundus, ſi potuit debitum ſoluere, & ſic vterq; parere,
tunc. n. dicitur contra iuramentum voluntate veniſſe, & ſic
eſt periurus. ſ. de iureiu. querelam. Tertius, quando ipſe ſcho-
laris, prius per iuramentum ſe obligauerat epiſcopo ad reditū
vel ad obedientiam, tunc. n. in duobus iuramentum licitū pri- 3
mo præſtitum præfertur ſecundo. ſ. de iureiurā. veniens. & c.
intellecto. faciunt no. eo. ti. licet. lib. 6. Et ſic remanet dubium
quando ſtudens non aſtrictus patri nec epiſcopo per iuramen
tum etiam non procurans reuocationem ſuam, nec ſoluere va
lens repatriauit. Et tunc diſtinguit, aut de voluntate epiſcopi,
vel patris erat in ſtudio: aut ſine licentia: primo caſu, licentia
fuit indeterminata, non aſtringens eum ad reditum certa die,
nec excludens potentiam faciendi mutuum, & pro ſtudij ne-
4 ceſsitatibus illud contraxit, arctat illud iuramētum, † cum ex
datione omnia videantur conceſſa ſine quibus &c. ſ. de offic.
deleg. præterea faciunt not. 12. q. 5. non dicatis. 2. q. 7. cum pa-
ſtoris. j. de accuſat. ex parte. valeat ergo indiſſolubiliter factū
de tali tacita licentia, quod alias ſine licentia factum nō valuiſ-
ſet, ſicut de pacto futuræ ſucceſsionis dicitur, quādo fit de vo
5 luntate eius cuius erat hæreditas. C. de pactis. l. vlti. † Secundo
caſu, ſicut cum non obligatum epiſcopus poterat ſaltem ad re
ſidentiam reuocare. ſ. de cleri. non reſiden. ex parte. cum cap.
ſeq. & pater etiam ſaltem ex iuſta cauſa ſic & obligatum, cum
patri vel epiſcopo præiudicare non potuit, quare ad ipſorum
mandatum repatriando periurium non incurrit, quod probat
ibi per ſex rationes, & maxime per ea quæ no. Spec. de renun.
& conclu. §. 1. verſi. item eſt beneficium. vbi no. pacta in ſcho-
laribus non tenere, & alleg. C. de patri. qui fi. diſ. l. 1. ſ. de pig. c.
2. non tenet, ergo iuramētum acceſſorium tali. ſ. de foro. com-
pet. ſi diligenti. j. de reg. iur. acceſſorium. lib. 6. Et ſic per illam
regulam, & per illam non eſt, eo. titu. tranſgreſsio non inducit
periurium, cum tranſgreſsio fuerit contra libertatem homi-
nis. Item clericus ſine licentia epiſcopi, vel filiuſfam. ſine licen
tia patris votum peregrinationis non adimplent: patet primū
de conſec. diſt. 5. non oportet. de ſecundo. 22. q. 4. tribus. & q.
5. pueri. & vide Inn. & Hoſti. ſ. de vo. ſcripturæ. vbi tenent vo
tum filijfam. etiam puberis præter votum religionis pendere
ex poteſtate patris: & facit quod de vxore dicitur. 33. q. 5. no-
luit. & c. manifeſtum. epiſcopo ergo vel patri ex iuſta cauſa re-
uocanti, neceſſe habuit ſtudens iſte obedire, ergo nō eſt periu
rus, ſecundum eum.

1 *Conſuetudo qualiter extendenda. 7.*
2 *Præſcriptio qualiter extendenda. 4. 6.*
3 *Poſſeſſionem in rebus incorporalibus dat vſus, cum patientia.*
5 *Poſſeſſio de perſona ad perſonam non extendenda.*
8 *Conſuetudinis & præſcriptionis extenſionis differentia.*

SOpite. Hic habes qđ cōſuetudo generalis pro
uincię extenditur ad ciuitatem ſeu mo
naſteria ciuitatis illius prouinciæ: ad cuius euiden-
1 tiam pleniorem. † Si quæritur vtrum & quando &
qualiter præſcriptio ſeu cōſuetudo extendatur. Diſtingue ad-
dendo ad ea quæ dixi poſt Inno. & Hoſt. ſ. de capel. mo. c. dile
ctus. 4. diſtinctione, a quibus recedere non intendo. Aut quæ-
ritur vtrum præſcriptio extendatur ad alias perſonas, vel loca
vel res vel actus in quibus per alium ſeu alios in caſu conſimili
ſpecialiter & legitimè eſt præſcriptum, vel vtrum conſuetu-
do extēdatur ad alias perſonas, vel loca, vel res, vel actus in qui
bus viget in caſu conſimili conſuetudo legitimè præſcripta,
& tunc non extenditur ad eas vel ad ea, imo quælibet præſcri
ptio, ſeu conſuetudo legitima in ſuis finibus eſt tenenda, arg.
ff. de legi. l. de quibus. communia prę. l. venditor. §. ſi conſtat. ſ.
de conſuetu. ad noſtram. a contrario ſenſu: & eſt expreſſum.
12. diſt. illud. in fi. cum ibi no. per Io. in gl. arg. eſt. & c. illa. c. diſt.
contra morem. 76. diſt. vtinam. de conſec. diſt. 1. quotidie. & ſ.
de ſepul. certificari. in fi. & hoc expreſsè no. Inn. ſ. de offi. Arc.
c. dilecto. in gl. no. quod vbi conſuetudo. circa prin. ver. & hoc
eſt verum &c. & circa fin. verſi. Item prędictis rationib. &c. &
Hoſt. ibi poſt eum, quorū gl. ibi intendo hic declarare, & Tan.
& Goſ. Ber. & Hoſt. j. eo. ſuper eo. In iſto etiam caſu poſſes in
telligi gl. Inn. ſ. de decimis. c. tua. 1. ad finem, vbi no. quod licet
quis probauerit, quòd per totam parochiam decimam colli-
gat, excepto vno prædio de quo non probauerit, non adiudi-

cabo ſibi decimam in illo prædio, & ad hoc eſt arg. eo. tit. cum
contingat. quia forte in illo prædio alius puta curatus vel alius
decimam percipiebat. Aut quæritur vtrum extēdatur ad alias
perſonas, vel loca, vel res vel actus in quib. non eſt in caſu con
ſimili præſcriptum, nec viget conſuetudo legitimè præſcri
pta, & tunc, aut quæritur de præſcriptione: aut de conſuetudi-
ne, & intellige ſemper legitimè præſcripta. ſ. de elec. cum ana.
cum ibi no. per Hoſt. & Ioan. And. alias. n. non valeret, vt ſ. de
conſue. c. vlti. in fi. de præſcri. auditis. & per totum & hoc not.
Inn. in c. alle. dilecto. in gl. alle. not. quod circa medium. ver. ſed
2 hoc intellige. † Si de præſcriptione tunc, aut quæritur vtrum
extendatur ad alias perſonas vel loca vel res vel actus contra
aliam perſonam ſeu in præiudicium alterius perſonæ, quam
illius contra quam legitimè eſt præſcriptum, & dic quod non.
Nam cum præſcriptiones ſint odioſę, vt ſ. de præſcri. vigilan-
ti. non ſunt largè interpretandę: ſed ſunt reſtringendę, vt non
intelligatur præſcriptum, niſi illud quod præſcriptum proba-
tur, ita intellige quod notat Inno. in c. alleg. tua. t. ſ. de deci. &
in c. alle. dilecto. in gl. no. quòd ver. ſed mirum videtur. Et idē
dicimus ſi ageretur, res. n. inter alios acta præſertim odioſa, &
reſtringibilis, alijs præiudicare nō debet. C. res inter alios acta
in rubro, & in nigro. ſ. de re iud, quamuis. cum concor. ibi alle.
Aut quæritur vtrum extendatur ad alias perſonas, loca, res, vel
actus contra illuminet, & in præiudicium illiuſmet, cōtra quē
eſt præſcriptum, & tunc aut ille contra quem eſt præſcriptū,
vel alius vtitur illo iure vel conſimili, ſeu exercet illud ius vel
conſimile, in alijs perſonis locis rebus vel actibus ad quas ſeu
quæ præſcribens nititur ſuam præſcriptionem extendere, aut
non. Si ſic tunc non extenditur, & eſt ratio, quia ſi ille contra
quem præſcribitur vtitur vel exercet illud ius ſuam poſſeſsio
nem, vel quaſi retinet in eo in quo vtitur vel exercet, & ſic nō
eſt in eo negligens, & præſumitur quod nec tacitè nec alias il
lud ius quod exercuit noluit acquiri alteri. Si vero alius ab illo
contra quem præſcribitur exercet illud ius, ſeu vtitur illo iu-
3 re, ipſe habet poſſeſsionem illius iuris † cum in rebus incorpo-
ralibus vſus vtentis vnà cum patiētia aduerſarij det poſſeſsio-
nem vel quaſi. ſ. de elec. querelam. ff. ſi ſeruitus vend. l. ſi quis
diuturno. & per totum. de vſufru. l. 3. j. de cauſa poſſe. & pro-
prie. c. cum eccleſia Sutrina. & per totum, & no. Archi. 27. q. 2.
in ſumma gl. fi. Vnde in vtroq; caſu, ſiue ille contra quem præ
ſcribitur, ſiue alius exerceat, & vtatur, præſcribens inuenit poſ
ſeſsionem plenam, & ab alio occupatam, & ita præſcriptionē
ſuam, ad illud extendere nequit, cum ſine poſſeſsione præſcri
ptio non currat. ſ. de præſcri. cauſam quæ. & j. de reg. iu. c. ſi-
ne & poſſeſsione. lib. 6. & hoc tenet Inno. in d. gl. no. quod cir
ca medium. ver. ſed hoc intellige. Aut ille contra quem præ-
ſcribitur, vel alius non exercet illud ius, nec vtitur eo, & tunc.
4 † Aut quæritur vtrum huius præſcriptio iuris in vna re vel lo
co aut pluribus rebus, vel locis extendatur ad iura alterius rei
vel loci penitus ſeparati & remoti, & qui ſeu quæ diuerſo iu-
re cenſetur, vt ſi vnus & idē tenet duos epiſcopatus, vel duos
archidiaconatus, vnum in Francia, & alium in Anglia, & præ-
ſcribatur contra eum aliquid de iuribus vnius, & tunc præſcri
ptio non extenditur ad iura etiam conſimilia alterius: vnde ſi
præſcribat viſitationem in vno, non extenditur ad viſitatio-
nem alterius, quia ſeparatorum ſeparata eſt ratio. C. de dona.
inter vir. & vxor. l. ſi maritus. i. pro hoc. ſ. de præſcri. cū olim.
in fi. Aut quæritur vtrum extendatur ad iura conſimilia alte-
rius rei vel loci contigui & cōnexi, & tunc. Aut loci vel rei, qui
vel quæ, diuerſo iure cenſetur, & tunc non fit extenſio, vt ſi
aliquis Archi. vel decanus præſcribat viſitationem in eccleſijs
ſecularibus, non tamen propter hoc acquiret viſitationem in
regularibus: vel ſi præſcribet in monaſterijs virorū, non pro-
pter hoc acquirit in monaſterijs mulierum per iura proximè
alle. Aut loci vel rei quæ eodem vel pari iure cenſetur. Et túc
aut quæritur vtrum extendatur ad iura diſsimilia & diuerſa,
& dic quòd non, vt ſi Arch. Senon. præſcribat viſitationem in
monaſterijs ciuitatis & diocęſis Senonen. non propter hoc ac
quireret procurationem, vel aliud ius in monaſterio ſancti Pe
tri, quia nec in illis monaſterijs quibus viſitationē ipſam præ-
ſcripſit, acquireret procurationem, vel aliud pręter ipſam viſi
tationem pręſcriptam, vt probatur in c. allegato cum olim. de
præſcrip. & no. Hoſt. eo. tit. cum ex officij. & Io. And. j. de re.
iur. c. odia. lib. 6 Aut ad iura paria vel ſimilia, vt ſi præſcripſe-
rit viſitationem & procurationem in alijs monaſterijs ciuita
tis & diocœſis Senon. quòd per hoc dicatur acquiſiuiſſe in ip-
ſo monaſterio ſancti Petri viſitationem & procurationem, iu
xta c. illud. c. & illud. c. dilecto. & tunc videtur debeſe exten-
di per illud. c. dilecto. & per illud. c. ſopite. Sed circa hoc mem
brum ſubdiſtingue. Aut ille præſcribens præſcribit illud ius
in rebus vel locis contiguis illi rei vel loco ad quam ſeu quem
præſcribens nititur ſuam præſcriptionem extendere animo,
& intentione acquirendi idem vel conſimiles ius in illa ſeu in
illo loco contiguo, & hoc ſciente, & patiente illo, contra quē
præſcribitur, & tunc extenditur ad illam ſeu ad illum, vt hic,
& in c. allegato dilecto. & hoc ſatis notat Inno. in d. c dilectus.
in gloſſ. ſ. recuperandæ. in fi. ſ. de capel. mo. dicēs quod ſi alius
eſt in iuriſdictionis poſſeſsione ſuper vnum populum, & ego
exerceam iuriſdictionem in vnam perſonam tantū illius po-
puli ſciente domino, & patiente, quod ſuper totum populum
intendo quęrere poſſeſsionem, tunc ſuper totum populū ac-
quiro poſſeſsionem, quia quaſi vna & contingua eſt gleba, ſcili
5 cet vnus populus, † & non extenditur poſſeſsio de perſona ad
perſonam, quia ille in quo exerceo iuriſdictionem non poſsi-
debat in ſe iuriſdictionem, ſed alius contra quem ego præſcri
bo. qui iuriſdic. in hanc perſonam & alias cōmuniter habebat
& idem Hoſt. ibi. Aut alterum iſtorum deficit, vel quia nō ha
bet animum vel intentionem idem vel conſimile ius ibidem
acquirēdi, vel ſi habet hoc tamen probabiliter ignorat ille con
tra quem præſcribitur, & tunc non acquirit ibi ius, nec fit ex-
6 tenſio eo caſu. † De primo patet, quia extenſio præſcriptionis
ad ius alterius loci, non poteſt eſſe ſine præſcriptione vera vel
interpretata, iuris interpretatione illius iuris, ipſius alterius lo
ci. Sed conſtat quod præſcriptio non currit ſine poſſeſsione,
vt in iuribus allegatis. & ſ. de præſcri. cauſam quæ. j. de reg. iu.
ſine poſſeſsione. lib. 6. Item conſtat quòd poſſeſsio ſine animo
non quæritur, vt ff. de acqui. poſſe. l. 3. in prin. & l. quemadmo-
dum. in prin. & C. de acqui. poſ. l. licet. & hoc ſatis expreſsè no.
Inno. in c. allegato dilectus. in gl. ſcilicet recuperandę. in prin.
De ſecundo patet per Inno. in gl. allegata, not. quòd circa me-
dium. ver. & propter hanc rationem &c. Nā ex quo non pre-
ſcribit in loco vbi realiter vtitur, & exercet actum ſeu ius il-
lud in caſu vbi ille cōtra quem præſcribitur ignorat, vt ibi no.
Inn. multo minus præſcribet in loco contiguo, vbi non vtitur
nec exercet realiter, ſed ſolum interpretatiuè vel extenſiue.
Et hoc etiam probatur ſic, quia poſtquam ignorat præſcriben
tem habere intentionem ſeu animū præſcribendi illo alio lo-
co, ſeu præſcriptionem ſuam extendendi ad eum, non præſu-
mitur habere animum deſerēdi ſuam poſſeſsionem vel quaſi
illius iuris ſeu paris vel conſimilis in illo loco, quæ poſſeſsio
ſolo animo retinetur, vt ff. de acquir. poſ. l. quod meo. §. qui ad
nundinas. & l. quemadmodum. C. de acqui. poſſeſ. l. licet. Et ita
intelligo quod no. Inno. in c. allegato tua. 1. in fi. ſ. de decimis.
dicens, quòd præſcriptiones cum ſint odioſę. ſ. de præſcri. vi
gilanti. nō tamen ſunt largè interpretandæ, ſed ſunt reſtringen
dę, vt non intelligatur pręſcriptum niſi illud quod præſcriptū
probatur. Nam licet quis probauerit quod per totā parochiā
decimam colligat excepto vno prædio de quo non probaue-
rit, non adiudicabo ſibi decimam in illo prædio: & ad hoc eſt
ar. eo. tit. cum contingat. ſ. de proba. ex literis. de præſcrip. au
ditis. in fi. ſecundum Inno. & Hoſt. ibi, & Arch. 16. q. 1. quicun
que. glo. 2. quod intelligo quando perceptio decimarum illius
prædij de quo non probauit pertinebat ad alium quam ad illū,
contra quem præſcripſit decimas in alijs prædijs conuicinis,
vel quando pertinebat ad illummet, ſed ipſe tempore præſcri
ptionis ipſius præſcribentis vtebatur iure ſuo, decimas ex eo
percipiendo, vel ſi non vtebatur, iſte tamen præſcribens non
probauit quod percepit decimas per totam parochiam exce-
pto illo prædio: animo & intentione acquirendi poſſeſsionē,
& ius etiam in illo: vel ſi hoc probauit, non tamen probauit
quod hoc fecit ſciente & patiente, & per conſequens tacitę
conſcientiæ illo contra quem præſcribebat quod tamen fuiſ-
7 ſet neceſſarium, vt dictū eſt. † Si quæris de conſuetudine tunc
refert. Aut conſuetudo eſt contra ius, vel oneroſa, & tunc nō
eſt extendenda, vt in c. allegato tua. t. & c. cum contingat. ſ. de
decimis: nec ad alia iura. vt in c. allegato dilectus. de capel. mo.
& de præſcriptionibus auditis. nec ad alias eccleſias, vel perſo
nas. 11. diſt. catholica. & 12. diſt. omnia. ſ. de conſuetudine. c. t.
& c. ex parte. vt hoc no. Inno. in c. allegato dilecto. in gl. no. qđ
in principio, & etiam circa finem veri. item dicimus. Aut nó
eſt contra ius, nec oneroſa, ſed ratione nititur, & túc. Aut quę-
ris vt ſ. dixi de præſcrip. vtrum conſuetudo extendatur ad iu-
ra alterius rei, vel loci penitus ſeparati & remoti, & tunc non,
etiam ad iura paria vel conſimilia. Aut ad iura alterius rei, vel
loci cōtigui & connexi, & tunc. Aut talis qui diuerſo iure cen
ſetur, & tunc idem. Aut talis qui eodem iure cenſetur, & túc.
Aut

Aut ad iura diſsimilia & diuerſa, & tunc idem & hoc per iura.
ſ.de præſcrip.alleg. Aut ad paria vel ſimilia, & tunc refert. Aut
omnes vel quaſi loci vel eccleſiæ circunuicini vel circu muici
næ, illa eadem conſuetudine reguntur, & tunc extendetur, vt
hic, & in c.alleg.dilecto.ſ.de offi. Archi.& c.dilectus.de capel
lis monacho. vbi no. Inno.in gl.fi.n.alia &c. Quod ſi alia mo-
naſteria eiuſdem prouinciæ hoc iure cenſerentur, quod illa ec
cleſia ſancti Laurentij de qua ibi loquitur eodem iure cenſeri
debet, arg.hic & in c.allegato contra morem. & idem Hoſti.
ibi.idem Archi.in c.allegato illud.gl. adde.& c.ſopite.12. diſt.
idem Bernar.& Inno.hic in glo.2.& vlti.& Hoſti.poſt eos; in
hoc.n.dicunt ipſi erat ius commune hic, vt ſicut alij faciebát
ita iſti.j.eo. ſuper eo. Aut non omnes vel quaſi loci vel eccle-
ſiæ illa eadem conſuetudine reguntur, & tunc, aut maior pars
regitur ea, & tunc idem.ſ.quod extendatur ad alia loca ſeu ad
alias eccleſias pauciores, vt no.Inno.in c.alleg.dilecto.in gl.no
ta quod.verſi.& dicimus ſufficere &c. & Io.& Bern.& Inno.
j.eo.ex parte.Sed Hoſtien.ibi intelligit quod hoc caſu requi-
ritur quod ſit maior pars in duplum, argu.ſ.de elect.c.licet.&
c.ſcriptum.cuius opinio videtur ſatis æqua, arg.j.de electio.ſi
quando.lib.6. Aut maior pars nõ regitur ea, ſed minor vel vna
ſola eccleſia, & tunc nõ extenditur, arg.illius c.illud.& ff.com
munia prædi.l.venditor.§.ſi conſtat.cum concordan.ibi alleg.
Si tamen ſint diuerſæ conſuetudines vicinorum locorum, il-
la quæ minus eſt præiudicialis, & nullum vel minus inducet
ſcandalum obſeruetur, arg.j.eo.ex parte.ſ.de maiori.& obed.
cum inferior.& de conſuetudine.cum olim.ſecundum Hoſt.
8 qui hoc not.j.eo.ſuper eo.in fi.† Sed quæ eſt ratio quare præ-
ſcriptio legitimæ completa per aliquem cõtra alium in aliquo
loco vel aliqua eccleſia extenditur contra ipſum ad alium lo-
cum ſeu aliam eccleſiam conuicinam, quæ eodem iure cenſen
tur, dummodo præſcribentes hoc intẽdat & aduerſarius hoc
ſciat, licet non præſcribat in omnibus vel maiori parte eccle-
ſiarum, vt eſt dictum: ſecus tamen in conſuetudine, niſi ſit in
omnibus vel maiori parte eccleſiarum. Ratio eſt, quia in præ-
ſcriptione fit illa extenſio ex animo & intentione præſcriben
tis, volentis acquirere poſſeſsionem in rebus cõtiguis & con-
tiguis & connexis.ff.de acquir.poſſ.l.3. in prin.ad Trebel.l.re
ſtituta.& no.per Inno.plene.ſ.de reſtitu.ſpolia.in literis, & in
c.alleg.dilectus.de capel.mona.& ex ſcientia & patiẽtia, & ſic
tacito conſenſu ipſius aduerſarij, qui pro traditione habetur
in rebus incorporalibus, vt eſt dictum, & qui ſi damnum pa-
tiatur de ſeipſo quæri debet. Sed in conſuetudine non fit ex-
tenſio ex animo vel intentione vel patientia vel conſenſu ta-
cito vel expreſſo alicuius, pſertim de loco vel eccleſia, ad quẽ,
ſeu quam fit extenſio, ſeu authoritate iuris communis tantũ,
vt no.Inno.hic in gl.fi.quod quidem ius noluit præiudicari pa
ri vel maiori parti perfectum ſeu tacitum conſenſum, conſue
tudinem inducentem paris, vel minoris partis, ſed vt minime
vel minoris partis perfectum vel tacitum conſenſum omniũ,
vel quaſi etiam maioris partis, cũ illud quod maior facit om-
nes facere videantur. ff. ad muni.l. quod maior. de regu. iur.l.
aliud.§.refertur.

1 *Monaſterium certum intrare vouens ab eo ingredi compellitur.*
2 *Monaſterium in genere intrare vouens, ab epiſcopo approbatum ingredi compellendus.*
3 *Monaſterium occultè vouens intrare, quo ad deum obligatur vo tum adimplere.*

Ex parte. Ad declarationem gl.fi.Inno.hic ſi
quæris verũ ſi aliquis promittat vel
voueat intrare aliquam religionem ſeu aliquod mo
naſterium de religionibus ſeu monaſterijs appro-
batis, ex hoc obligetur, & cui & qualiter, diſtingue. Aut quæ-
ris verũ & qualiter obligetur in foro iudiciali aut in foro pœ-
1 nitentiali: ſi in foro iudiciali refert, † aut promittit vel vouet
intrare certum monaſterium, & tunc licet tale votum ſit ſim
plex, vel de futuro, tamen monaſteriũ conditione ex hac de-
cretali poteſt agere contra vouentem, vt intret ipſum mona-
ſterium, arg.huius.c.ſecundum Inno.& Hoſt. Et credo quod
nedum illud monaſterium poteſt agere contra eum, ſed etiã
eccleſia, puta diœceſanus qui habet exequi facta pia, & occur-
rere periculis animarum.ff.de pet.hær.l.hæreditas. C.de Epi
ſcop.& cler.l.nulli.§.quod ſi nemo.ſ.de iureiur.ad noſtram.2.
de teſtam.c.nos quidem.c.tua nobis.c.Ioannes.& c.fin.& per
2 totum. † Aut promittit vel vouet in genere aliquam religio-
nem intrare, & non dicit quam, & tunc eccleſia poteſt ipſum
adſtringere vt intret vnam de approbatis, ex quo de voto in
iudicio ſit ſibi fides: licet.n.nulla fiat promiſsio ſiue votum, ta
men vouẽs obligatur vt hic patet, & ff.de pollicitatio.l.pactũ.
in prin.ſ.de voto & voti redẽp.c.magnæ.& c.licet.& in mul-
tis alijs.c.eiuſdem tit. Ad hoc etiam facit.27.q.2.Agathoſa.ſe
cundum Inno.& Hoſt.& Io.And.hic idem Archi.12.q.1.ſan-
cimus.in gl.adde, hac ratione videtur & j.de regu.c.conſtitu-
tionem.ſuper verbo obligat.li.6.& Gui.de mon. Lau.& Gen.
extra de religi.do.c.cum de quibuſdam.ſuper verbo aliquam
regulam. in cle. Et intellige per eccleſiam Epiſcopum, vt eſt
dictum, quia eccleſia eſt in epiſcopo, & Epiſcopus in eccleſia.
7.q.1.ſcire debes.non autem credo quod certa religio, ſeu cer
tum monaſterium poſsit ipſum ad hoc diſtringere, vel agere
contra eum, arg.j.de reg.non ſolum.in fi.lib.6.ff.de leg.2.l.qa
ſeruum.§.ſi inter duos.& l.vnũ ex familia.§.rogo.de reb.du-
3 bijs.l.ſi fuerit.cum concor.† Si quæris in foro pœnitentiali, tũc
obligat quo ad deum, licet ſit penitus occultum perinde, vt ſi
probari poſsit, licet non quo ad eccleſiam militantem, quæ nõ
iudicat de occultis infra de ſymo.c.ſicut nobis.& c.tua.in fin.
niſi in foro pœnitentiali.ſ.de ætate & qualitate aures.j.de pœ-
nit.c.omnis.ſecundum Hoſtien.hic & Archi.& Guli.de mon
te Laud.& Gen.vbi.ſ.

1 *Præſtatio annua cum titulo, & bona fide, præſcriptionem cauſat.*
2 *Præſtatio annua cum mala fide, præſcriptionem non cauſat.*
3 *Præſtationis annuæ partẽ recipiens quadraginta annis an poſtea integrè petat. 5.*
4 *Exceptionem pecuniæ non numeratæ, non opponit debiti partem ſoluens.*

Olim cauſam. Ad euidentiam primæ gl.
ſi quæris vtrum & quando
proteſtatio valeat vel non, vide qđ dixi poſt Hoſt.
ſ.de conſtitu.cum Martinus.& per Cardi.j.de reg.
iur.c.in generali.lib.6.& forte dicam.j.de condi.appo.c.vlti.
¶ Super eo.c. Ad euidentiam gl.2.ſi quæris vtrum & quando
confeſsio aduocati præiudicat clientulo: & vtrum & infra qđ
tempus, clientulus poteſt errorem aduocati ſui reuocare, dixi.
ſ.de app.cum cauſam.
¶ Super eo.c. Ad euidentiam gl.ex hac litera. Si quæris in caſu
iſtius decre.ſi iſti clerici ſoluiſſent epiſcopo, & epiſcopus re-
cepiſſet per.40.annos Lucenſes pro Papienſibus, vtrum in ſo-
1 lutione Papienſium eſſet præſcriptum, diſtingue.† Aut hoc fe
cerunt ex cauſa aliqua legitima, ſeu titulo legitimo dãnte titu-
lum præſcribendi, puta ex compoſitione legitimè facta inter
eos, ſeu tali quæ dat titulũ præſcribendi, vt le.& no.ſ.de tran-
ſactio.contingit.& de iure patro.cura.& tunc eſſet ei præſcri-
ptum, dummodo interueniret bona fides præſcribẽtis, vt ibi
le.& no.pro hoc no.per Goff.in ſum.eo.ti.§.poſt cenſus. Aut
hoc facit ſine cauſa legitima ſeu titulo legitimo ad præſcriben
dum, ſed ſolum interuenit ſolutio diuturna per.40.annos, &
tunc eſt contrarietas inter Ber.qui dicit quod eſt præſcriptũ,
& Hoſti.qui dicit quod non eſt ſibi præſcriptum propter ma
lam fidem.ſ.de præſcri.c.fi. Nec ob. quod dicitur hic in ver.
a tempore dicti.B.non niſi.36.annorum &c.quia ſubaudien-
dum eſt maxime: nam ſicut cenſus præſcribi non poteſt, vt C.
de præſcri.30.vel 40.anno.l.male agitur.& l.comperit, ſic nec
diminutio ſaltem ab illo qui malam fidẽ habet, arg.ſ.de relig.
do.conſtitutus.& patet in eo quod no.ſ.de præſcri.c.fi.ſecun
dum Hoſt.hic, cum quo concor. Archid.10.q.5.relata.in glo.
2 adde dicas quod in tali.† Sed tu poſſes dicere & ſatis probabi-
liter, quod ſi iſti clerici ſoluebant iſtos Lucẽſes nomine & lo-
co Papienſium, quod nunquam præſcribere poſſunt, cum ha-
beant malam fidem, & ita poteſt intelligi vera opinio. Hoſtiẽ.
ſed ſi ſoluebant eos tantum pro Lucenſibus non credentes ſe
alius debere, tunc potuerunt præſcribere, cum habeant bonã
fidem, & ita poteſt intelligi vera opinio Bert. Nec obſtat ratio
prædicta Hoſt.dicentis, quod ſicut cenſus præſcribi non po-
teſt, ſic nec diminutio, quia licet cenſus non poſsit præſcribi
in toto, in parte tamen bene poteſt: & eſt ſimile in decima,
quam licet in totum Papa per priuilegium remittere nõ poſ-
ſit, in parte tamen ſic, vt le.& no.per Hoſti.ſ.de decimis a no-
3 bis.† Decre.iſta facit ad quæſtio.dominicalem.23. Bart.quæ
incipit cum vnum monaſterium.qua quæritur, ſi eccleſia de-
bet alteri eccleſiæ annua.20.& per 40.annos ſoluit ſola.10.an
poſtea petere poſsit eccleſia integra. 20. quod poſsit alle.ff.de
ſeruitutibus ruſticorum prædiorum.l.vna eſt via.& de ſerui.
l.vt pomum.§.1.& quemadmodum ſeruitus amit.l.ſtillicidij.
in fi.ſi ſer.vendi.l.ſi eo loco.§.fin.vbi dicitur, quòd per partes
ſeruitus retinetur: ergo & hic per partẽ debiti ſolutam, ius in
toto

toto retineo,facit.ff.de fur.l.vulgaris.canonizata.de pœn.diſt.
1.vulgaris.Secundo,publicæ functiones præſcribi nõ poſſunt.
16.q.4.c.iubemus. C.de præſcri.30.vel 40.anno.comperit.er
go nec iſta penſio,cum eccleſia,æquiparetur reipublicæ.16.q.
4.c.placuit.§.poteſt.24.q.4.quid ergo, modo eccleſia non ſol-
uendo totum ſed ſoluẽdo partem habuit malam fidem, & ſic
præſcribere non potuit.ſ.de præſcrip.quoniam omne.j.de re.
iur.poſſeſſor.lib.6.In contrarium ius epiſcopale pro parte præ
ſcribitur.ſ.de præſcrip.auditis.& c.cum olim ſic & hic. Item
facit.ff.quib.mo.vſuſru.amit.l.placet. & l.is qui vſumfru.ha-
bet.ff.de vſufruc.qui ſemiſſes.C.de vſuris aduerſus.ff.de aqua
quoti.& æſti.l.1.§.Trebatius.& quod de ſeparabilibus no.j.de
reg.iur.c.vtile.lib.6. Tertio videtur eccleſia ſuo iuri renuntiaſ
ſe tanto tempore medietatem recipiendo.j.de priui.ſi de ter
ra.Item ſi totum præſcribi poteſt,ergo & pars,de offi.dele.pa
ſtoralis.§.1.de donatio.inter vir.& vxo.nuper. ff.de rei.vend.
quæ de tota.Quarto,ſi ſpeciale eſt in tributis,quòd ſoluẽs mi
nus quam debeat non præſcribit,vt in l.alle.comperit.ergo in
alijs ſecus.& videtur expreſſum hic .Soluit Bartho.quod ſi.x.
quæ ſoluebant ex vna cauſa debebantur,& illa quæ non ſolue-
bantur debebantur ex alia,in illis.x.videtur præſcriptum : ſed
ſi ex eadem cauſa debebantur , videtur eccleſia ſoluẽs partem
ignoſcere totum debitum. C.de præſcript.30.vel 40.anno.cũ
4 notiſsimi.§.pen.† Accur.ibi in fin.1.gl.tenuit ſimpliciter non
præſcribi.alleg.C.de non nu.pecu.l.cum fidẽ. vbi ſoluens par-
tem debiti vel vſurarum amplius non opponit pecuniam nõ
numeratam . Ad idem induci poteſt quod dicit lex de patre q
ſoluit partem debiti a filio contracti, quia ceſſat Macedon.ff.
ad Maced.item ſi fibus alias ſed Iul.§.ſi.ad glo. prædictam re-
mitsit Spec.rub.de præſcrip.ver.quid ſi cum deberem.ſed ali
bi.ſ.rubrica de locato.§. nunc aliqua.ver.13.ad literam ponit
prædictam ſolutionem Bartho. Sed Dynus cuius dictum po
6 nit Cy.in prædi.l.diſtinguit.† Aut eſt vna præſtatio : aut ſunt
plures,primo caſu,aut ego qui recipiebam decem tantũ ſcie-
bam eum teneri ad 20. & tunc retineo ius in alijs. 10. & de eo
caſu accedat illa regula plus ſemper.j.de reg.iur.lib.6. quia ta-
men alias cum minus contineretur in pluri recipiendo ſcien-
ter partem , retineo poſſeſsionem totius per iura prius alleg.
Si autem credebam eum teneri ad 10.tantum,tũc mihi præiu
dicat:ſic diſtinguit lex in vſufruc.qui tantũ vtitur & non frui-
tur.ff.quibus modis vſusfru.amit.l.is qui.& ratio eſt ſecundũ
eum,quia non videor habuiſſe animum mihi obligandi vel re
tinendi ſeruitutem quam ignoro.ff.quemadmodũ ſerui.amit.
l.ſi cõmunem.& l.vna eſt via.Secundo caſu quando erant plu
res præſtationes , tunc per vnam præſtationem alias non reti-
neo,ſed eas perdo.ff.de aqua plu.arcen.l.ſi prius. Ex prædictis
autem incidunt duo dubia , an ſi illa eccleſia. 20.ſoluebat pro
emphyteuſi,ſoluendo partem tantum poſt tempus iuris per-
dat rem totam vel partem vel nihil, de quo vide in Spec.in §.
alle.nunc aliqua. verſic.29.ſalno ſemper quod no.j.de reli.do.
conſtitutus .Secundum,an debens annua.20.anno quo ceſſa-
uit,incipiat præſcribi pro annis ſequẽtibus,an quolibet anno
inchoetur illius anni præſcriptio,de quo ſatis in l.alle.cum no
tiſsimi.§.ſi.& in Spe.§.præal.§.nunc aliqua.ver.41. Io.An.qui
totam iſtam.q.poſuit in c. alleg. plus ſemper. in nouella. & ad
prædicta concor.quod no.Goffr.ſ.de cauſa poſ.& proprie.cũ
eccleſia Sutrina.& Archi.63.diſt.noſſe.dicentes quod ſi cleri-
ci eccleſiæ vel ciuitatis tanto tempore quod ſufficeret ad præ
ſcribendum,interfuerint,cum canonicis eccleſiæ tractaui ele
ctionis ſeu poſtulationis,nec elegiſſent ſed poſtulaſſent ius eli
gendi,eſt eis quæſitum, per l.alleg. is qui. & quemadmodum
ſerui.amit.l.a.nam & poſtulandus eligitur.ſ.de electio in cau
ſis de renuntiatio.poſt tranſlationem.

Cum venerabilis. Ad euidentiam gloſ. hic patet &c.Si quæ-
ris vtrum Epiſcopus donando ſeu eximendo eccle
ſiam cathedralem procurationem , & viſitationem
excipere & ſibi retinere videatur,dic vt dixi ſupra,de donatio
nibus c.paſtoralis.

¶ Super eo.c.Ad declarationem gl.hoc nouum.Si quæris vtrũ
quoties quãdo & qualiter Epiſcopus vel Archiepiſcopus poſ-
ſit & debeat eccleſiam ſibi ſubditam in anno viſitare,& procu
rationem exinde recipere,dic vt dixi ſ.eo.cum Apoſtolus .

1 *Eccleſia ad procura.ſoluendam impotenti alia eccleſia iungẽda.*
2 *Eccleſia aſſerente inopem,quid agendum ad procurationem ha-
bendam.*
3 *Credendum an potius famæ,an aſſertioni ſe inopem allegantis.*
4 *Procuratio debita non viſitanti eam exiget quãuis non viſitet.*
5 *Procuratio ſine viſitatione non danda.*
6 *Procurationem recipit legatus de latere quamuis non viſitet.*
7 *Legato ſimplici ſine viſitatione procuratio non debetur.*
8 *Archiepiſcopo non viſitanti procuratio non danda.*
9 *Epiſcopo non viſitanti procuratio non debetur.*

Procurationes. Si quæris vtrũ,& quan-
do procuratio præſcribi
poſsit,diſtingue,vt dixi.ſ.de præſcri.c.cum ex offi
cij.& ibi videas.
1 ¶ Super eo.c.In ver.cum aliqua † hic habes,quod cum aliqua
eccleſia non ſufficit per ſe ipſam ad integram procurationem
ſoluendam,tunc duæ vel plures eccleſiæ congregantur in vnã,
vt puta potens eſt ſoluere cẽtum ſolidos,quæ eſt integra pro-
curatio expediat igitur ſe,& ſoluat, ſi nõ poteſt ſoluere,niſi.l.
iungatur ergo ei alia æqualis ſibi , & ſic faciant integram pro-
curationem:caueat tamen rector eccleſiæ,quod nihil confin-
gat ſi non vult incurrere peccatum inobedientiæ , vt patet in
2 eo,quod leg.& not.ſ.eo.cum inſtantia.† Sed ſi dicat ſe impo-
tentem. & legatus dicat quod potens eſt , tunc aut euidenter
liquet quod potens eſt ſecundum communem famam,arg.ff.
de fun.inſtru.cum de lanionis.§.aſinam.qui ſatiſd.cogantur.l.
ſi vero.§.j.& tunc compellatur.Aut euidenter liquet,quod eget,
& ſic non cogatur.ſ.ſolutio. Odoardus.Aut dubitatur,& tũc
prælatus poteſt ſi vult exigere iuramentum , quod veritatem
dicet & ſtabit d.ſuo, arg.ſ.de iureiur.c.vlti. Aut poteſt ipſum
excommunicare ſi ſuſpectum habeat ſub hac conditione ſi in
fraudem vel falſo aſſerat ſe impotentem.ſ.de appel.præterea.
& ſic relinquat ipſum conſcientiæ ſuæ.ſ.de iureiurã.mulieri.
ſecundum Hoſti.& Io. And.quod poſsit ſic excommunicare
3 facit.j.de ſent.excom.ſacro.§.vlt.ver.niſi talis ſit. † quod not.
Ab.ibi ſuper verbo dubitari.de illo quem iudex excommuni
cat , quia non ſoluit id in quo eſt condemnatus : & quæ dicit
quod non habet vnde ſoluat,cum tamen fama ſit quod eſt di
ues,& ſoluendo,ſimile no.Hoſti.in ſumma de poſtulando.§.
quid pertinet.ſub.§.quid ſi clericus.& Spec.titu.de aduo.§.1.
ver.ſed nunquid cogi.
¶ Super eo.c.Si quæris vtrum procuratio dari debeat alicui,li
cet viſitationis officium non impendat,diſtingue . Aut quæ-
ris de procuratione debita non de iure communi puta ex fun
datione eccleſiæ vel conſuetudine vel priuilegio vel compoſi
tione legitimè facta : aut de procuratione de iure communi,
vt de illa quæ eſt debita Epiſcopo, Archiepſcopo, vel legato.
4 † In primo caſu,aut eſt debita tali, qui viſitationem nõ habet
ſed procurationem tantũ,& tunc procurari debebit,licet non
viſitet,quia nec poteſt,vt patet quando debetur ex fundatio-
ne 18.q.2.Eleutherius.ſ.eo.præterea.& c.quanto.de conſue-
tudine patet ſ.eod.ſopite.& c.cum venerabilis.18.q.2.ſerui-
ſium.de priuileg.16.q.5.poſſeſsiones.j.de exceſ.prælato.acce
5 dentibus.de compoſitione,patet in c.allega.quanto. † Aut eſt
debita tali qui etiam viſitationem ibi habet,& tunc procura-
ri non debebit niſi viſitet, arg.huius c.1.reſponſo.vbi denega
tur procuratio viſitationem de iure communi habentibus,&
ipſam non exercentibus,ergo multo fortius ipſam habentib.
de iure ſpeciali , cũ ius commune magis debeat ampliari quã
ſpeciale.ff.de condit. & demon.l. mulieri & Titio.in auth.de
non alienan.vel permutan.re.eccleſiæ.§.quia vero veriſimile.
collatio.2.In ſecundo caſu refert, aut quæris de legatis:aut de
alijs : ſi de legatis aut de legatis de latere:aut de alijs,puta miſ-
6 ſis:vel natis. † Si de illis de latere,dic quod recipiunt procura-
tionem licet perſonaliter non viſitent,vt hic in §.hoc adhibi-
7 to.† Si de alijs dic quod non recipiunt procurationẽ niſi per-
ſonaliter viſitent, vt ſ.eo.c.1.reſponſo.& hæc eſt vna de diffe
rentijs inter legatos de latere & alios:differunt etiam in quin
que alijs,vt no.j.de offi.deleg.c.1.lib.6. Quod poteſt eſſe ve-
rum , quando legatus vult colligere procurationes per totam
prouinciam,ſibi cõmiſſam,alias quicunq; ſit legatus ſiue nun-
cius,qui in aliquo loco habeat neceſſario moram trahere hoc
priuilegio vti poteſt,vt hic,& ſ.eod.cum inſtantia.quia in eo
habet locum ratio quæ hic tangitur, ergo & idem eſt ius,j.de
8 conſangui.tua nos.† Qui de archiepiſcopo ſi pro negotio to-
tius prouinciæ oporteat ipſum in aliquo loco moram trahere,
continuè procurandus, vt no.Inno.j.eo.Romana.lib.6.ſuper
verbo viſitatis.& Hoſti.& Io.And.hic, quia eadem eſt ratio,
tunc in ipſo,quæ & in legato,ergo idem ius,vt præmiſsis.Sed
dices licet vbi eſt eadem ratio iuris communis idem ius cen-
ſeatur,non tamen vbi eſt eadem ratio priuilegij,eſt idem pri-
uilegium,

uilegium, niſi a principe impetretur, vt ĩ.de priuileg.ſanè.ſed
reſpondéri poſſet aliud in priuilegio non corpore iuris clauſo,
quàm in clauſo ſecundum Hoſti.& Io.And. Tutius tamen eſt
& maxime hodie, quod non ratione viſitationis a locis vicinis
vt hic dicit, ſed potius ratione communis honoris talia a tota
prouincia, communiter exigantur, arg.ſ.de ſtatu mona.in ſin
gulis.de procura.cum pro cauſa: ſaluo eo quod leg.& no.ĩ.eo.
veri.& cum aliquæ.& ſic intellige quod no.in ſumma de offi.
Archid.§.quod ſit eius officium. verſic. ſed nunquid plures.
Hoſtien.qui ponit hanc diſtinctio.a ver.in ſecundo caſu citra.
9 † Si quæris, de alijs puta epiſcopis, & alijs, tunc dic qđ niſi per-
ſonaliter viſitent, procurari non debent, ſed tñ ſi fuerint impe
diti quod non poſsint perſonaliter viſitare poterunt per alios
viſitare, & illi viſitatores procurabunt, quod dic, vt le.& no.ſ.
de offi.ordi.c.inter cætera.& eo.tit.c.ſi Epiſcopus.lib.6.

1 *Archiepiſcopus an prouinciam viſitare debeat.*

CVm nuper. Ad declarationem primæ glo. Ber.hic.Si quæris vtrum & qñ
Archiepiſcopus poſsit ſuam prouinciam viſitare.
1 † Diſtinguit hic Ber.poſt Goſ.vtrum Epiſcopus eſt
negligens, & tunc ſic, alias non.9.q.4.cum ſcimus.& c.cũ quæ-
ſtus.Sed Hoſt.dicit indiſtinctè, quòd poteſt viſitare, ſiue Epi-
ſcopus ſit negligens ſiue non & bene: quod verum etiam con-
traria conſuetudine non obſtante, quod dic vt hodie le.& no.
ĩ.eo.perpetuo.lib.ſexto, vbi corrigitur opinio prædicta Bert.
hic & ĩ.de accu.ſicut olim.

1 *Procuratio an in oratorijs debeatur.*
2 *Oratorium inhoneſtum deſtruendum.*
3 *Oratoria an eccle.priuilegijs gaudeant.*

AVthoritate. Si quæris vtrum in oratorijs procuratio debeatur, & ipſam
1 Epiſcopus vel alius exigere poſsit, diſtingue. † Aut
quæris de procuratione debita ratione viſitationis:
aut de alijs aliàs debitis, puta ex fundatione, priuilegio, conſue
tudine, vel de illa quæ debetur legatis ſedis apoſtolicæ, de qui
bus per Ber.& Hoſti.ſ.eo.procurationes. & dixi.ſ.de præſcr.
cum ex officij. Si de illa quæ debetur ratione viſitationis ſic.
Aut huius oratoria habent populum & curam, & tunc ſunt vi
ſitanda, & exinde per conſequens procuratio annexa viſita-
tioni recipienda.10.q.1.placuit.& c.Epiſcopũ.& pro hoc not.
per Inn.ſ.de offi.Archi.c.vlt.gl.no.Archi.ver.item dicũt &c.
Aut non habent populum neq; curam, & tunc, aut in tali ora-
torio nullus eſt ordinatus authoritate ordinarij ad celebran-
dum continue, & ordinate, ſed eſt ordinatum, vt eſſet ibi lo-
2 cus ad orandum tantum, & quod quilibet poſſet ibi orare qui
vellet, & tunc cũ non eſſet ibi quod viſitari poſſet, ratione ora
torij, nec per conſequens exinde procurationis nomine, quæ
eſt annexa viſitationi, vt ſ.eo.cum venerabilis. eſt aliquid exi
gendum, vt hic, & arg.ſ.de ap.cum ceſſante ſecundum Vinc.
Gloſ.Inno.& Hoſt.& Io.And. hic aut in tali oratorio eſt or-
dinatum, quòd certa perſona, vel aliqua de certis debeat in eo
deſeruire, & tunc Epiſcopus poterit ibi viſitare, & ratione vi
ſitationis procurationem recipere, cum ibi locus ſit ſacer, &
in poteſtate Epiſcopi, & certa perſona, quæ viſitanda eſt, argu.
ſ.de religio.do.c.de xenodochijs. & c.ad hæc.de con.diſt.1.
clericos.ſecundum Inno.& Hoſt.& Io.And.hic, idem no.G.
de mon. Lau.& Gen.extra de re.do.c.quia contingit.in clem.
Guil.ſuper verbo fundatione. & Gen.ſuper verbo conſtitu-
tum. Si quæris de alijs procurationibus aliàs debitis, tunc dic,
quòd tales procurationes non excluduntur per iſtud.c.ſed de-
beri poſſunt ſecundũ Hoſt.pro quo bene facit iſtud.c.ibi pro-
curationes, quæ ratione viſitationis debentur &c.à contrario
2 ſenſu. † Dicit etiam Inno. hic quòd ſi hi quorum ſunt orato-
ria non teneant ea honeſtè nec faciant ibi celebrari, quòd Epi
ſcopus ea deſtruet.de cõſe.diſt.1.omnis.quod intelligas ſecun
dum Hoſt.vbi eſſet oratorium dedicatũ, & authoritate Ponti
ficis ædificatum ad celebrandum, aliàs contra in his quæ per-
mittuntur. Et no.ſecundum Hoſt.quòd talia oratoria de qui-
bus loquitur iſtud.c. poſſunt facere monachi ſine authoritate
Epiſcopi: cum & cuilibet laico hoc liceat, de conſe.diſt.1.vni-
cuique.non tamen ibi poteſt poni campana ſine authoritate
Epiſc.ĩ.de priuil patientibus. nec etiam celebrari niſi authori
tate Epiſcopi, vel ſedis apoſtol.ĩ.de priuil. in his.in aut.vt nul
3 lus fabricet orat.do.§.1.colla.5. † quamuis Goſ.dicat quòd ta-
le oratorium gaudeat immunitate eccleſiaſtica. arg.ĩ.de im-
mu.eccle.c.vl [illegible] dic, contra ſecundum Hoſt.& eſt rõ
quia non eſt dedicatum deo: quare cum hodie ſit oratorium,
cras poteſt fieri camera, & erit locus priuatus, cum nõ ſit deo
dedicatus. Nec obſtat, contrariũ, quia loquitur de eccleſia deo
dedicata vel ædificata ad conſecrandum, vnde nõ mirum ſi ta-
lis locus immunitate gaudeat, cum decreto ad humanos vſus
reuerti non poſsit, vt l.& no.ſ.de reli.do.c.4.ſecundum Hoſt.
hic, & in ſum.tit.de immu.eccle.§.inquantũ. ver.quid de ora-
torijs.cuius opinionem approbant.G.de mon.Lau.& Gen.ex
tra de relig.do.c.quia cõtingit. ſuper verbo compellere.in cle.
& idem tenet extra de pœni.& remi.c.1.gloſ.2.in cle.vbi vide.
idem tenet Ioan.in ſumma confeſ.rub.de immuni. eccle.q.9.
vtrum priuata &c.

¶ De conſecratione eccleſiæ vel altaris. Rubrica.

1 *Sacra ſeparata non commiſcentur.*
2 *Religioſa rei adhærens, religioſum eſt.*
3 *Sacrum an non ſacrum ad ſe retrahat.*
4 *Prophanum dignius an minus, dignum trahat.*

QVod in dubijs. Si quæris vtrum ſacrum vel religioſum tanquam
dignius trahat ad ſe nõ ſacrum vel non religioſum,
1 diſtingue. † Aut quæris in rebus omnino ſeparatis
& diſtinctis, & tunc non, quia ſeparatorum ſeparata debet eſ-
ſe ratio.ff.de fonte.l.vna.C.de dona.inter vir.& vxo.l.ſi mari-
tus.1.& de Epiſcop.& cler.l.repetita.de teſta.l. conſulta diua-
lia.& ĩ.de præben.quia ſæpe.in prin.lib.6.cum cõcord.ibi alle.
& eſt ſatis expreſſum.ĩ.eo.ti.c.vnico.ver.ſecus.li.6.Aut quæ-
ris in rebus adhærentibus ſeu commixtis, & tunc aut quæris
de re religioſa: aut de ſacra inter quas eſt magna differentia, vt
legitur, & no.inſti.de rer.di.§.ſacra.& §.religioſum.& ff.de re-
rum di.l.in tãtum.§.ſacræ.& §.ſeq.vbi habes quòd, ſacra ſunt
quæ rite per Pontifices deo conſecrata ſunt, veluti ædes ſa-
cræ, & dona quæ rite ad miniſterium dei dedicata ſunt.religio
ſum vero locum vnuſquiſque ſua voluntate facit, dum mor-
2 tuum infert in locũ ſuum. † Si quæris de re religioſa, tunc dic,
quod rei religioſę adhærens religioſum eſt, vt ff.de rei vend.l.
quæ religioſis.& ĩ.de ſymo.c.conſulere. Si de ſacra tunc, aut
ſacrum & non ſacrum ſunt eiuſdem ſubſtantiæ & naturæ: aut
diuerſarum. Si eiuſdem vt in duob.oleis & ſimilibus, tunc di-
3 cit Hoſti.ſ.c.1. † Aut quæris in liquoribus, & alijs rebus, quæ
ex cõmixtione confunduntur, vt in oleo ſacro, & in oleo non
ſacro, & tunc habet locum, quod hic dicitur.ſ.quòd ſacrum
trahit ad ſe non ſacrum, vt hic, & 13.q.2.non æſtimemus.arg.
ff.de vſuca.cum qui ædes. Aut in alijs rebus, & tunc, quòd nun
quam id quod apponitur intelligetur conſecratũ, ar.opti.inſti.
de rerum di.§.cum ex alien. vſq; ad §.cum in ſuo.ſecundũ eũ.
Sed contra hoc facit gl.Ber.hic in fi.vbi dicit, quòd in reficien
dis ſacris veſtibus.filium non ſacrum, ſiue pannus non ſacer
poteſt apponi, nec eſt opus noua conſecratione, cum quo con
cordat ipſe Hoſt.hic, arg.§.alle.cum ex aliena materia, & eo.
tit.§.quod ſi partim.& §.ſi cum. Item contra hoc facit, quod
no.Hu.Arch.de conſe.diſt.1.de fabrica.in gl.adde ſicut ſucceſ
ſiue.&c.per Archi.vbi no.quòd ſi eccleſiæ conſecratæ in lon-
gitudine vel altitudine aliquid adijcitur, non reconſecrabitur,
quia ſacrum trahit ad ſe non ſacrum vt hic: ſed aqua exorzita
ta aſpergetur ſecundum eos: quorum opin.credo veriorem.ſ.
quod ſiue in liquoribus, vt hic. ſiue in alijs ſacrum trahat ad ſe
non ſacrum, ex quo ſunt eiuſdem ſubſtantiæ, & naturæ: & per
iura prædicta ſi ſacrum & non ſacrum ſint diuerſarũ ſubſtan-
tiarum vel naturarum, tunc ſacrum non trahit ad ſe non ſa-
crum. Et ideo ſi poſt calicis conſecrationem, vinum mittatur
in calicem, illud quidem non tranſit in ſanguinem, nec ſangui
ni commiſcetur, vt ĩ.de cele.miſ.cũ Marthę.§.quæſiuiſti.ver.
præterea. Et eſt ratio, quia poſt conſecrationem calicis, eſt ibi
verum corpus, & verus ſanguis Chriſti, & ſic ſanguis & vinũ
ſuperinfuſionis ſunt penitus diuerſæ ſubſtantiæ, & naturæ. vt
plene no.G.de mon.Lau.extra de decl.c.1.ſuper verbo immi
ſcentiam.in cle.& idem innuit Pet.de Samp.& Abb.hic & Io.
And.poſt eos, dicentes vinum admixtum non eſſe eiuſdem li
quoris. Item ſanguis ille eſt incõmutabilis, & ita incommixti-
bilis, & ideo non trahit ad ſe vinum appoſitum: & vide quod
no.frater Io.in ſum.confeſ.tit.de ſacramento Euchariſtiæ.q.
113.vtrum ſpeciebus.&c. vbi quo ad commixtionem aliter
4 notare videtur. † Si autem quæris de duobus prophanis, vtrũ
maius dignum trahat ad ſe minus dignum, vide per Cardi.in-
fra de reg.iur.c.indultum.lib.6.cum quo concor.Ioan.And.ibi
in nouella.

1 Eccleſia

1 *Eccleſia quando reconſecranda.*
2 *Altare quando reconſecrandum.4.6.*
3 *Excommunicati corpus eccleſiam ex. crat.*
5 *Ratio vbi eſt eadem, ergo idem ius.*

PRopoſuiſti. Si quæris vtrū & quando ec-
cleſia eſt reconſecranda vel re
concilianda, vel altare reconſecrandum vel reconci
1 liandum, diſtingue. † Aut quæris de primo, ſcilicet
quando eſt eccleſia reconſecranda, & tunc. Aut eſt conſecra-
ta, non tamen in forma eccleſiæ, & tūc debet reconſecrari. de
conſe. diſt. 1. eccleſias. & no. Io. 1. q. 4. eccleſia. gl. 1. & Arch. ibi
in glo. 3. & idem in: elligo de altari non ſecundum formam ec
cleſiæ conſecrato, ſcilicet, quòd debeat reconſecrari. Aut eſt
conſecrata in forma eccleſiæ, & tunc dic quòd eſt conſecran-
da in tribus caſibus notatis hic in gl. & per Innoc. in rubri aut
quando eſt reconcilianda, & tunc in duobus caſibus hic no. in
2 gl. & in duobus alijs qui ſtatim ſequuntur. † Aut quæris quan-
do altare eſt reconſecrandum, & tunc, in duobus caſibus; qui
caſus iis verſibus continentur quos ponit hic Hoſti. ſed non
comprehendunt omnes caſus. templa cruor, ſemenque piant,
dubium, rogus atque Diruptio reſecant, ſed menſam fractio,
motus. Templa id eſt eccleſia cruor, id eſt effuſio ſanguinis. ſe
men. i. ſeminis humani, piant id eſt, reconciliant, hoc eſt in
iis duobus caſibus eget eccleſia reconciliatione, & non recon
ſecratione, vt hic & j. eo. c. fi. Tertius caſus eſt in quo eccleſia
indiget reconciliatione, ſi in eccleſia ſint ſepulti excommuni-
cati vnus vel plures, quo caſu etiam parietes eccleſiæ ſunt ra-
dendi. de conſecr. diſt. 1. eccleſiam & j. eo. conſuluiſti. ſecun-
dum Hoſti. hic & in ſum. eod. tit. §. an ſit iteranda. ſub. §. item
cemeteria. & hoc intellige de excommunicatis impœnitenti-
bus: ſecus de excommunicatis qui morte præuenti & pœniten
tes abſolui non potuerunt. ar. j. de ſent. excom. c. is cui. §. 1. lib.
6. a contrario ſenſu, & hoc tenet Ber. j. de ſen. excom. a nobis.
2. in fi. Quartus eſt, ſi eccleſia vel cimiterium vel aliud quod-
cunq; ſacrum ab Epiſcopo publicè excommunicato conſecre
tur vel benedicatur, nā tunc procul dubio reconciliatione egēt
antequam fideles vtantur talibus tanquā ſacris, vt patet in eo,
3 quod no. ſ. de ſa. non iter. c. 2. † Nam ſi corpus excommunica-
ti mortui eccleſiam vel cemiterium execrat, vt j. eo. conſului
ſti. & de conſec. diſt. 1. eccleſiam. multo fortius vbi ipſa conſe-
cratio tranſit & perficitur per manus & os excōmunicati, ar.
ff. de teſtam. Domitius vnde ſicut conſueuit dici de ſymonia
co, & ſymoniacè promoto quod intus ortus occidit. Sic &
poteſt dici de tali conſecratione, omnia enim ſacramenta a ta
libus exhibita quantum ad immerita eorundem pertinet, con
taminata ſunt, & fetent coram deo, ſecundum Ioan. 1. q. 1. c. ſi
presbyter. §. quod autem & c. ſeq. & c. odit deus quod intellige
quo ad reconciliationem faciendam, alias enim vera ſunt ſa-
cramēta, dummodo in forma eccleſiæ exhibita ſint, quod dic
vt plene not. ſ. de ſacramen. non iteran. c. 1. & 2. & de ſepul. ſa-
cris. Vel illa iura, & ſimilia quo ad corpus Chriſti indiſtinctè
intelliguntur, quod à quocunque presbytero ſecundum for-
mam eccleſiæ conficiatur, perfectum eſt ſacramentū, nec ali-
qua reconciliatione eget: & idem eſt in baptiſmo, & alijs eccle
ſiæ ſacramētis. ſ. de ſum. tri. c. 1. §. ante pe. & ſe. & de coha. cler.
& mu. c. veſtra. In alijs autē exterioribus benedicendis & con
ſecrandis obtinet quod præmiſi ſecundum Hoſt. qui hoc no.
j. eo. cōſuluiſti. & Io. Andr. poſt eum cuius gl. approbat Arch.
4 in c. alle. eccleſiam. de conſecr. diſt. 1. † Poteſt addi & quintus
caſus ſcilicet quando eccleſia vel cemeterium vel aliud quod-
cunq; ſacrum conſecratur vel recōciliatur a tali qui eſt dignus
execratione, & depoſitione, vt ſymoniaco ſecundum Ioā. &
Hug. tamen circa hoc ſubdiſtingue quia. Aut a ſymoniaco ſy-
moniacè nondum tamen degradato in forma eccleſiæ conſe-
cretur eccleſia, & tunc non videtur iterū dedicanda ſeu con-
ſecranda, ſed tantum aqua aſperſionis benedicenda. Aut con-
ſecratur a ſymoniaco degradato vel nondum degradato, ſed
extra formam eccleſiæ, in quo forte caſu loquitur. c. eccleſia. j.
q. 4. & tunc deſtruendum eſt altare quo iterū reædificato adhi
bitā omni ſolennitate conſecrationis iterum conſecrabitur,
ſecundum Io. Fa. & Arch. in c. alleg. eccleſia. gl. 3. 1. q. 4. Dubiū
ideſt ſi dubitetur, vtrum ſit conſecrata de conſec. diſt. 1. eccle-
ſiæ vel altaria. j. de bap. c. 2. Rogus id eſt ſi cōburatur tota vel
maior pars, debet iterum conſecrari. de conſe. diſt. 1. eccleſijs.
ſemel atq; diruptio. i. ſi tota eccleſia ſimul deſtructa fuerit vel
maior pars, debet iterū conſecrari, ſi ſucceſſiuè ſufficit aſper-
ſio aquæ benedictæ, de cōſe. diſt. 1. fabrica. ſm Ber. hoc eſt re-
conciliatur non autem reconſecratur, quia eadem eccleſia vſ,
ar. ff. de iudi. proponebatur. de leg. j. q. in rerum natura. ſecun-
dū Hoſt. Reſacrant. i. in iſtis tribus caſibus eccleſia eſt recon-
ſecranda. Sed menſam, repete recōſacrans, duo quæ ſequuntur,
fractio ſi enormis, vel quando accidit in ſigillo motus. ſ. quan-
do tabula vel menſa altaris diſſoluitur a iunctura, quod dic vt
no. per Ber. ſ. eo. c. 1. & per Hoſt. in ſum. eo. tit. §. & an ſit ite-
randa. in ijs duobus caſibus tantum reconſecratur altare. Et
idem intelligas quando dubitatur, vt dictum eſt. ſ. de eccleſia
5 † quia eadem eſt ratio; ergo idem ius, ar. j. de conſan. & affi. tua:
ſed in exuſtione Io. Andr. dicit contrarium, quia conſecratio
eccleſiæ conſiſtit in exteriori linitione parietum ab interiori
parte eccleſiæ: ſed conſecratio altaris conſiſtit inter parietes &
6 iuncturas, vnde plus operatur exuſtio ibi quā hic. † Poteſt er-
go accidere quod altare eget reconſecratione, & non eccleſia
& econuerſo, ſecus in reconciliatione, quia adeo cōnexa ſunt,
quod non poteſt vnum ſine reliquo violari, vt no. ſ. eo. c. 5. ſe-
cundum Hoſt. Vnde propter motionē altaris vel lapidis con-
tinentis ſigillum, eſt reconſecrandum altare: ſed non ideo ec-
cleſia reconſecranda eſt ſecundū Abb. ſ. eo. c. 5. in fi. Et ſic col-
lige quod eccleſia eſt recōſecranda in quatuor caſibus compu
tato illo caſu, quando conſecratur non ſecundum formam ec-
cleſiæ. Item quod eccleſia eſt reconcilianda in quinq; caſibus:
& altare toties quoties reconciliatur eccleſia: & de hoc vide
quod no. Goſ. in ſum. eod. tit. per totum & Ray. de ſacra. non.
iter. per totum. & frater Io. in ſum. confeſ. rub. de ſacramentis.
non iteran. rubricella de conſe. eccleſiæ. q. 150. in quibus caſi-
bus & Aſten. lib. 6. tit. iſto arti. 2. & 3. & Inno. ſ. eo. c. 5. & me-
lius Arch. de conſec. diſt. 1. c. miſſarum.

1 *Excommunicatus in cemeterio non ſepeliendus.*
2 *Prægnans, an cum partu in cemiterio ſepelienda. 4.*
3 *Prægnans ad baptiſmum admittenda.*

1 COnſuluiſti. † Hic habes quod excommuni-
catorum corpora non debēt in
cemeterio ſepeliri: ſed nec corpora paganorum, vt
de conſe. diſt. 5. eccleſiam. & no. Hoſt. in ſum. eo. ti.
§. & an ſit iteranda. ſub. §. item cemeteria. & vide quod no. ibi
in ſub. §. ſeq. quid ſi mulier, vbi quærit quid ſi mulier prægnās
ſepulta eſt in eccleſia, nunquid debebit ibi manere, & nūquid
ſine inciſione poterit in eccleſia ſepeliri, Hug. dixit quod ſic,
2 & hoc innuit eſſe verum etiam ſi partus viuificatus ſit. † Alij
dicūt quod mulier ſcindi debet, & ſi partus viuat baptizetur,
ſi mortuus eſt ſepelietur extra cemeterium, quia talis non de-
bet poni in cemeterio, vt in c. alleg. eccleſiam. talis. n. baptiza-
tus non eſt, de conſe. diſt. 4. ſi quid eſt in homine. & ſi qua mu-
lier prægnans. & duobus. c. præceden. ar. pro hoc. ff. de euictio.
l. ſi prægnans. & l. vacc. ff. de vſuca. l. ſi aliena. in fi. Sed prædicta
opi. Hug. ſ. quod mulier prægnans ſepeliatur in cemeterio cū
partu viuo, non placet ſibi, quia per hoc homicidium commit
teretur. Secunda etiam opinio non videtur approbanda indi-
3 ſtinctè, † quia qua ratione admittitur mulier prægnans ad ba-
ptiſmum, vt in iuribus alleg. eadem ratione poteſt admitti, &
ad ſepulturam, vt ſic partus & ſi baptizatus non ſit habeatur
tantum pro baptizato, quantum ad hunc articulum pertinet,
ne inciſio ſine vtilitate facta, puta quia conſtat q. partus mor-
tuus eſt, horrorem inducat, arg. ff. de rei vendi. l. quæ religio-
ſis. ſ. eod. q. in dubijs. Dicas ergo ſecundum eum quod ſi pro
certo conſtat mortuum eſſe partum, nō incidetur mulier, ſed
cum partu ſepelietur, & in hoc caſu dicas veram eſſe ſenten-
tiam Hug. Nec obſtant iura, quæ nolunt quod paganus ſepelia-
tur in cemeterio, quia ipſa intelligo quādo paganus ſeparatus
ab vtero paganæ matris ibidem ſepultus fuit, ſecus ſi in vtero
matris Chriſtianæ, quia nec tunc commodè diſcerni poteſt
& tunc non eſt exhumandum. ſ. de ſta. mo. ſuper quod. ſ. de ſe
4 pul. ſacris. † Si autem certum eſt quod partus viuit, vel dubita-
tur, in hoc caſu omnino locum habet ſecunda opinio. & hoc
aperte dicit. l. regia quæ vetat, quod non ſepeliatur antequam
excidatur. ff. de mortuo inferēdo. l. negat lex regia. ad idem. ff.
de ſtatu hominum. l. Imperator. & de pœnis. l. prægnantis. ſe-
dum Hoſtien. ibi & in hoc concordat Aſten. hoc tit. arti. 2. q.
quid ſi mulier. & vide quod dicam poſt Inno. & Hoſtien. j. de
exceſ. præla. c. tanta. diſtin. vlti.

1 *Eccleſiæ fundator eam dotare tenetur. 3.*
2 *Qui non poteſt, non poteſt.*
4 *Epiſcopus conſecrans eccleſiam indotatam per ſe, eam dotare
tenetur.*

CVm ſicut. Si quæris quando epiſcopus conſecrat vel fundat eccleſiam nó aſsi
gnata dote, vtrum ipſe Epiſcopus teneatur ipſam
1 dotare,& quid iuris, diſtingue. † Aut epiſcopus ip-
ſam fundat vel conſecrat ad requiſitionem patroni ſeu funda
toris:aut non ad requiſitionem patroni vel alterius, ſed per ſe.
In primo caſu, aut patronus fundator eſt ſoluendo,& tunc co
gendus eſt ei aſsignare dotem, vt hic apertè probatur ſecundú
Inn.& Hoſt.& licet Io.& Ber.hic in gl.3.ver.ſed quæ erit &c.
dicant quæ ſit competens dos. Hoſti.tamen dicit & Io.And.
poſt eum, q̃ hoc difficile eſſet cuilibet fundatori: & ſi hoc de
facto ſeruaretur, pauci inuenirentur fundatores eccleſiarum,
qui ad hoc vellent aſtringi:qui tamen ad dotem competẽtem.
aſsignandam aſtringuntur, vt dicit hic text.in ſi. Vnde dicit, q̃
communiter vnus manſus ſufficit arg.§.tit.1.c.nec tenetur ta
lis ad hoſpitalitatem tenendam, vel iura epiſcopalia perſoluen
da, niſi forſan aliquod nomine cathedratici, arg.§.ti.1.c.olim.
2 de off.ordi.conquerente † quia qui non poteſt, ff.de fur.itaq;.
fullo.§.de ſolu.Odoardus. Vnde nec talis Epiſcopum procu-
rabit.10.q.3.cauendum. donec perueniat ad pinguiorem for-
tunam, arg.§.de conſuet.cum dilectus.ſic.n.multæ eccleſiæ in
paupertate fundatæ fuerunt, quæ poſtmodum ſunt ditatę, vt
4 patet §.de deci.ſuggeſtum, ſecundum Hoſtien.† cuius opinio.
intelligo fore veram in caſu vbi ad requiſitionem patroni Epi
ſcopus conſecraret capellam vel eccleſiam ſimplicem abſque
expreſsione alicuius collegij vel conuentus vel alterius quali-
tatis. Opinio.vero Ioan.& Ber.intelligo veram in caſu vbi ad
requiſitionem patroni volentis fundare eccleſiam conuentua
lem, vel collegiatam, eam ſub tali qualitate ſpecifica conſecra
uit: ita ordinatio, voluntas,& conſenſus ipſius patroni ipſum
obligant ad id,& ſecũdum id quod diſpoſuit & ordinauit. Aut
patronus ſeu fundator non eſt ſoluendo ad cuius requiſitio-
nem, epiſcopus eccleſiam conſecrauit, & tunc dic idem quod
in membro ſequenti, quando non ad requiſitionem alicuius
4 ſed per ſe conſecrauit ſecundum Hoſti.† In ſecundo caſu, ſci-
licet, quando epiſcopus non ad requiſitionem alicuius, ſed per
ſe conſecrauit eccleſiam, dic vt Ber.hic & Hoſt.poſt eum qui
dicit quia. Aut epiſcopus habet proprium præter bona eccle-
ſiæ,& tunc tenetur eam dotare, argu.de conſecra.diſtin.1.cap.
nemo ædificet. ſicut tenetur prouidere illi quem ordinat ſine
titu.ſupra, de præben.c.2.& c.epiſcopus.& c.cum ſecundum.
Aut non habet proprium,& tunc ſecundum Hoſtien.de redi
tibus ſuis dotabitur.ſupra, de fideiuſſo.peruenit.quod ſi fieri
non poſsit propter tenuitatẽ redituum epiſcopatus, vel alias,
tunc fiet de bonis eccleſiæ ſi tamen ſine læſione ipſius fieri
poſsit, argumen.ſupra, de donationibus. capitu.apoſtolicæ.
Alioquin delictum perſonæ non debet in damnum eccleſiæ
redundare.15.quæſtione ſexta, ſi epiſcopum. ſupra, de except.
cum venerabilis.infra, de regulis iuris.delictum.libro ſexto, ſe
cundum eos.

1 *Eccleſiam pollutam ſacerdos ex priuilegio reconciliat.*
2 *Eccleſiam pollutam, an ex conſuetudine ſacerdos reconciliet.*
3 *Eccleſia polluta à ſolo epiſcopo reconcilianda.*

AQua. Si quæris vtrum eccleſia polluta, vel ce-
miterium pollutum per inferiorem epi-
1 ſcopo recõciliari poſsit, diſtingue. † Aut ſuper hoc
habet priuilegium a Papa,& tunc ſecundum formá
& tenorem priuilegij hoc facere poterit,& non vltra.infra de
priuileg.porro.95.diſtin.peruenit. Vbi ſacerdotes criſmabant
in frontibus ex priuilegio eis conceſſo a Papa, quod alias face-
re non poſſent, vt leg.& no.ſupra de conſue.quanto. Et hoc te
net hic Inno.dicens quòd ipſe vidit, quòd Papa pluribus Epi-
ſcopis indulſit quòd per ſimplices ſacerdotes poſſent recon-
ciliare eccleſias, aqua tamen prius per Epiſcopum benedicta.
Idem Hoſtien.dicens quod cuilibet ſimplici ſacerdoti poſſet
Papa dare poteſtatem quod talia exerceret, vt patet in eo quod
no.ſupra de ſupplen.negl.præla.c.1.de ætate & qualitate.cum
contingat. Aut non habet priuilegium ſuper hoc à Papa,& tũc
2 † aut de conſue.ita eſt quòd ſimplices ſacerdotes hoc poſſunt
facere aut non. Si ſic, tunc dicit hic Hoſtien.quòd conſuetu-
do tolerari poteſt quando violentia committitur in eccleſia,
ſine ſanguinis effuſione, quia in veritate hoc caſu eccleſia non
eget reconciliatione:conſueuerunt tamen presbyteri ceſſare
a diuinis quouſque reconcilietur, ſaltem ſecundum hanc con
ſuetudinem, quòd & ſi expreſsè nullo iure caueatur, tamẽ de-
cens & etiam bonum eſt ad terrorem, argum.in his quæ not.
infra capit.proxi.ſecundum Hoſtien.& Ioan.And.poſt eum.
Vbi autem violentia committitur cum ſanguinis effuſione,
non credo, quòd talis conſuetudo poſsit vel debeat tolerari,
3 vt hic.† Si non ſit ſuper hoc conſuetudo, clarum eſt quod hoc
non poteſt ſimplex ſacerdos vel alius inferior epiſcopo atten
tare, vt hic & argum.c.alleg.quanto in fi.& vide quod not. G.
& Genze.extra de ſtatu mona.c.attendentes.ſuper ver.ſoli-
tę.benedici.in cle. vbi notant quòd nedum ſimplices ſacerdo
tes, ſed nec etiam abbates vtentes inſignijs epiſcopalibus, cru
ces, imagines, veſtes ſacerdotales, vel altaria etiam inter eccle
ſiam quæ ad ipſos ſpectant pleno iure benedicere poſſunt, vi-
de etiam quod dixi.ſupra de conſue.cap.quanto in prima diſt.
Dicit etiam Ioan.And. hic quod Goffr.& Phyl.dicunt quod
reconciliationem pœnitentium,& infirmorum ſimplici ſacer
doti poteſt Epiſcopus demandare. 26. quæſtio.6. presbyteri
& c.Aurelius.vel loquuntur.capi.illa de reconciliatione priua
ta:publicam vero & ſolennem ſolus epiſcopus facere poteſt,
ea.quæſtio.capitu.1.ſecundum eos, primum tamen commu-
niter & de facto ſeruatur.

1 *Oratorium pollutum non reconciliandum.*
2 *Eccleſia occultè polluta, non reconcilianda.*
3 *Eccleſia ſeminis effuſione polluta, an reconcilianda.*
4 *Eccleſia ſanguinis non iniurioſi emiſſione polluta, non reconci-
liandа.*
5 *Eccleſia ſanguine polluta reconcilianda.*
6 *Eccleſia ob emiſſione ſanguinis brutorum non reconcilianda.*

SI eccleſia. Si quæris vtrum, & quando ec-
cleſia vel cemiterium ſeminis,
vel ſanguinis effuſione polluta vel pollutum, recon
1 ciliatione indigeat,& quando non, diſtingue. † aut
quæris de eccleſia non ædificata ad conſecrandum, & ſic non
dedicata deo, id eſt, de ſimplici oratorio, & talis reconciliari
non debet, quamuis quidam contra ſentiant, quod dic vt not.
ſupra tit.proxi.c.fi.ſecundum Hoſti.hic. Aut de eccleſia con-
ſecrata, vel non conſecrata ad conſecrandum tamen ædificata,
& ideo deo dedicata, quod idem eſt ac ſi eſſet conſecrata quo
ad materiam de qua agitur, ſecundum Hoſti. licet Ber.hic in
glo.fin.contra & male, vt ſtatim dicam: idem etiam intelligas
de cemiterio. Et tunc aut factum pollutionem inducens, eſt
penitus & omnino occultum: aut eſt notorium: aut nec eſt, pe
nitus occultum nec omnino notorium, ſed publicum vel ma
2 niſeſtum, id eſt, tale quod legitimè probari poteſt. † In caſu
quando eſt penitus occultum, tunc eccleſia vel cemiterium
non indiget reconciliatione, quia ſicut dicunt Theologi, &
etiam canon.iſta reconciliatio non fit niſi ad terrorem, vt lo-
ca ſacra in maiori reuerentia habeantur, & peccatores de pec-
catis ſuis confundantur. Quæ cauſa ex quo neſcitur,& eſt oc-
cultum, locum non habet niſi quo ad illos, qui peccauerunt,
quia eccleſia non iudicat de occultis. Eccleſia enim cũ ſit ſan-
cta coinquinari non poteſt.15.q.vlt.c.fi.§.de coha.cle. & mu-
lie.cap.veſtra. Sed vt laici videntes eccleſiam ſic lauari quæ in
culpa non eſt, apud ſe cogitent quod pro expiatione peccato-
rum laborandum ſit, cum eccleſia quæ non delinquit taliter
abluatur: vnde non polluitur niſi quo ad opinionem hominũ,
& ſpecialiter quo ad polluentes qui eam polluunt, quantum in
eis eſt, vt 1.q.1.quod quidam ad finem. Item hoc poteſt de iu
re probari, quia eccleſia non iudicat de occultis, vt eſt dictum
de ſyno.c.ſicut tuis.& c.tua.32.q.5.c. Chriſtiana.cum ſimili-
bus:& hoc no. Vincen.& Hoſti.& Pet ſamp.& ab his qui in-
telligunt de effuſione ſanguinis, vel ſeminis cũ ſcandalo,& ita
de manifeſto ſaltem per confeſsionem alterius fornicantium.
§.de adulter.ſignificaſti. vbi etiam iſtam ſententiã tenuit Hoſ.
& Gu.in gl.ſuper ſum. Ray.de ſacra.non iteran.§.poſt prædi-
cta.& ſecundum hoc dicit hic Hoſt.fore intelligendum quod
ipſe no.in ſum.eo.tit.§ & an ſit iteranda.ver.& hoc quod pre-
miſſum eſt & de pœni.§. in quo tenetur. ver. quid ſi quis tibi
confiteatur. Hoc idem.ſ.quod propter pollutionem occultam
eccleſia non debeat reconciliari no.Arch.& Io. An.§.e.c.vni-
co.li.6.& Arch.de conſe.diſt.1.eccleſijs ſuper ver.pollutæ, &
Io.in ſum.con.tit.de ſacra.non iteran.rubri. de conſe.eccle.q.
154.quæ incipit, quando pro ſeminis effuſione &c. In ſecun-
do & tertio caſibus.ſ.quando eſt notorium publicum ſiue ma
niſeſtum.§.de adul.ſignificaſti, refert, aut quęris de effuſione
ſeminis vel ſanguinis humani: aut de effuſione alterius ſemi-
nis vel ſanguinis. Si humani cuiuſq; clerici, vel laici catholici,
heretici, vel pagani, tunc aut quæris de effuſione ſeminis, aut
3 de effuſione ſanguinis.† Si de effuſione ſeminis tunc, aut quæ
ris de emiſsione ſeminis facta dormiendo, vt ſi dormienti in

eccleſia

eccleſia puta alicui cuſtodū ipſius, vel alij cuicunq; accidat pol
lutio dormiendo, & tunc ſm Hoſt.hic & Io.And.poſt eū non
videtur quod recōciliatio ſit neceſſaria: poſſet tñ diſtingui cir-
ca hoc, ſicut diſtinguitur. 6.diſt.teſtamentū, finaliter vero con
ſulas Papam ſm Hoſt. Aut quæris de pollutione ſeminis fa-
cta vigilando, & tunc, aut inter coniuges, puta ſi vxor reddat
debitum viro ſuo in eccleſia, licet.n.peccet exigens, non tamē
peccat debitum reddens, vt probatur. 32.q.2.c. ſicut.§.his ita
reſpondetur.& c.ſeq.& in eo quod le.& no.j.de coniu.lepro.c.
2.in ſi.& tunc dicit Hoſt. quod ſi factum ſit occultum ſatis vr
quod non eget reconciliatione, ſed quia iure determinatum
non eſt, & hæc decr.generaliter loquitur, conſulatur Papa, tñ
non conſueuit fieri reconciliatio in talib.caſib.de conſuetudi-
ne generali, ſed in his non eſt ſtandū conſuetudini, ſed reſpon
ſioni papali, vt patet ſ.c.proxi.ſecūdum Hoſti. Et quod in his
duobus caſibus.ſ.quando quis dormiendo, vel cognoſcendo
vxorem, facit pollutionem non eſt eccleſia recōciliãda, tenet
Vincen.quia non eſt eccleſia reconcilianda niſi cum ſemen ef
funditur cum peccato ſm eum. Caueas tamen quia in primo
caſu poteſt eſſe peccatum, puta ſi pollutio procedat ex nimia
guloſitate, vel turpi imaginatione præcedente, vt l.& no.6.di.
teſtā. Item ſecundum ab his in ſecundo caſu eſt peccatum,
nam licet concubitus vxoris ſit marito licitus, non tñ in eccle
ſia, quia quædam ſunt licita, quæ ratione loci illicita fiunt: vn-
de dominus eiecit omnes ementes & vēdentes de templo.1.
q.7.accuſatio. & tamen vt dicit Aug. nulla alia vendebant niſi
quæ neceſſaria erant in templo, vt patet in expoſitione quam
fecit ſuper illud euangelium, & de hoc.ſ.quod vir non debeat
reddere debitum in eccleſia vxori not.Io.31.diſt.c.quoniā &
33.diſt.c.vlti. Tn breuiter, dic, quod de iure in his caſibus non
eſt neceſſaria reconciliatio, vt no.ple.Io.Hu.Lau.de con.diſt.
1.eccleſijs. Idem Archi.ibi & Archi.& Io.And.j.eo.c.vnico.
lib.6.licet Vincen.& Goſ.contra vt not.Io.And.ibi licet.n.re-
gulariter vxori non debeat in eccleſia debitum reddi, vt in gl.
alleg.ſi tamen petat & reddatur, non eſt illicita ibi copula adul
terij vel fornicationis, vt colligitur de conſe.diſt.1.ſi motum.
Item ad hoc induco prædictum.c. qm quod allegari cōſueuit
pro alia parte, nam nō dicit ibi tempore vel loco honeſto, ſed
dicit tempore opportuno id eſt, eo tēpore quo vxor opus ha
bet & petit.ad hoc 33. q.4. Apoſtolus ſecundum Archi.ibi &
Io.And.poſt eum in nouella. Aut quæris de emiſsione ſemi-
nis facta in fornicatione, vel fornicatorio coitu, vel per ſolum
virum, vel per ſolam mulierem, & tunc reconciliari debet, vt
4 hic & j eod.c. vnico.lib. 6. † Si quæris de emiſsione ſanguinis
tunc, aut de emiſsione ſanguinis non iniurioſi, & ſine violen-
tia ſaltem in eccleſia illata, vt ſi aliquis facit ſe minui in eccle-
ſia: & tunc licet inhoneſtum ſit, non tamen dicitur eccleſia vio
lata vel polluta, ſicut nec ſi in æſtate vel alio tempore propter
nimium feruorem flueret ſanguis de naſo, vel propter caſum
ligni vel lapidis, vel alium caſum fortuitum aliquis læderetur
in eccleſia, vel moreretur ſm Hoſt.Pe.Ab.& Io.An.hic.idem
Hu.& Arch.in c.alleg.eccleſijs. Item ſi quis ſupra tectum ec-
cleſiæ, puta cum ſagitta occidatur, quia extra eccleſiam vr ho-
micidium factum, ſm Hug.& Arch.ibi & Io.An.j.eo.c.vni-
co 6.lib. Dicit etiam hic Pet. quoſdam dicere propter homici-
dium, quod quis ad ſui defenſionem fecit non debere eccleſiā
reconciliari, ipſe tamen putat tutius, quod fiat reconciliatio,
ſecundum Io.And. Pro hoc.l.quod ſit tutius, imo forte debi-
te facit, quod homicidium licet nō ſit iniurioſum quo ad oc-
cidentem ad ſui defenſionem ineuitabilem, vt in c.ſi furioſus.
de homi.in cle. eſt tamen quo ad occiſum inuadentem, vt C.
ad l. Iul.de vi.pu.vel pri.l.qm multa.quia qui occaſionē damni
dat &c.j.de homi.de cætero cū concor.ibi alle. Aut de emiſ-
ſione ſanguinis iniurioſi cum violentia, & tunc, aut cum vio-
lentia illata tamen extra eccleſiam, vt ſi extra eccleſiam vulne
ratus vel percuſſus fugiat ad eccleſiam, & ibi ſanguinem aſper
gat intantū forte quod moriatur, & tunc non eſt eccleſia pol-
luta ſeu violata, nec reconciliatione indiget, quia non fuit fa-
ctum in eccleſiæ ſm Hu.& Arch.in c.alle.eccleſijs. & Io.An.
5 in d.c.vnico & Pet.& Ab.hic.† Aut cum violentia illata in ec-
cleſia, & tunc eſt eccleſia reconcilianda, vt hic & ſ.eod.propo-
ſuiſti.& j.eo.c.vnico.lib.6. Et idem ſi quis interficiatur in ec-
cleſia ſine ſanguinis effuſione, puta cum curſorio ad colnmnā,
tunc bene reconciliatur propter horrorem facti criminoſi, ſe
cundum Hug.Arch.& Io.An.vbi.ſ.& Io.And.hic, & eſt caſus
pro hoc.ſ.propoſuiſti.vbi dicitur, ꝙ ppter homicidia & vul-
nera reconciliatur eccleſia, nec dr an in eis fuerit ſanguinis ef-
fuſio nec, nc, ſm Io.And. Idem ſi quis in eccleſia vulneretur,
vel percutiatur, & extra eccleſiā moriatur, vel in ipſa eccleſia
ſanguis cū ſcutella colligatur, quia in eccleſia cenſetur homici
dium factū, vt probatur expreſsè.ff.ad l. Aqui.huic ſcripturæ.
§.1.& l.ita vulneratus.in prin. ibi.n.quis interficitur vel mori
tur vbi mortis cauſam accepit, vt ibi & hoc tenēt Hu.& Arc.
in d.c.in eccleſijs, & Lau.ibi in c.præcedē.ſi motum.& Io.An.
in d.c.vnico.& frater Io.in ſum.confe.tit.de ſacra.non iter.in
rub.de cōſe.eccleſiæ.q.152.quid ſi in eccleſia &c. Et hæc ſunt
vera etiam ſi ſanctus vir in ſua eccleſia occidatur, ſicut ſanctus
Thomas fuit in ſua eccleſia occiſus: vt not. plene Hug. &
Arch.& Io.An.vbi ſ.& frater Io.in ſum.con.in rub.huius tit.
q.153.quid ſi in eccleſia &c.& concor.quod no.Arch.78.diſt.
6 c.eccleſijs. † Si quæris de emiſsione ſanguinis vel ſeminis al-
terius quam humani, puta canū, porcorum, vel aliorū anima-
lium, tunc non eſt eccleſia polluta, nec reconciliāda, hæc.n.ſen
ſu carent.ff.ſi qua.pau.ſe.di.l.1.vnde caſus fortuitus cenſetur,
per quē non violatur eccleſia, vt probatur.ſ.eo.lineis.& no.ſ.
eo.c.1.ſm Hoſt.hic & Arch.& Io.And.j.eo.c.vnico.lib.6.&
Hu.in c.ſæpe alleg.eccleſijs. Et licet Ber.hic in gl.fi.credat, ꝙ
in caſu huius.c.eccleſia polluta poſsit lauari per ſimplicem ſa-
cerdotē: Hoſt. tñ in hoc contra ſuper verbo protinus: dicens
quod per inferiorem Epiſcopo hoc fieri non poteſt.argu.ſ.c.
proxi.qđ credo verius per ea quæ no.G.de mon.Lau.& Gen.
extra de ſta.mo.c.attendentes.in cle.ſuper verbo ſolite bene-
dicti.qui in hoc concordant. Quod intellige ſalua in oīb.pote
ſtate & ordinatione Papæ, talia.n.ex conſtitutione eccleſiæ fir
ma & irrita iudicantur, & ideo circa talia pōt Papa facere ſicut
placet, vt no.ſ.de tranſa.c.j.& c.veniens de cō.præ.propoſuit.
Nā & cuilibet ſimplici ſacerdoti poſſet dare poteſtatē, qđ ta
lia exerceret, vt patet in eo qđ no.ſ.de ſuppel.neg.præla.c.j.de
ætate & quali.cū contingat ſm Hoſt.ſ.c.proxi.dicens & bene
quod in eo concordat Inn.dicens qđ vidit ꝙ Papa plurib.Epi
ſcopis indulſit quod per ſimplices ſacerdotes poſsint recon-
ciliare eccleſias, aqua tamen per epiſcopum prius benedicta.
Item hoc intellige ceſſante conſue.alias dic, vt ſ.eo.c.proxi.

¶ De celebratione miſſarum. Rubrica.

1 *Horarum canonicarum deſcriptio.*
2 *Horarum canonicarum deriuatio.*
3 *Hora canonica, quo tempore dicenda.*
4 *Hora canonica, qualiter dicenda.*
5 *Horas cano. dicere quis teneatur.*
6 *Horas dicere amittens, an redicere teneatur.*
7 *Miſſa qua hora celebranda.*
8 *Miſſa quomodo adinuenta.*

PResbyter. Si quæris quid ſint horæ ca-
nonicæ, vnde dicuntur, quæ
ſunt, & quot, quo tempore & qualiter ſunt dicen
dæ, quis ad eas dicendas tenetur, & quis nō, verū
omittens eas dicere, ipſas redicere teneatur. di-
1 ſtingue. † Aut quæritur de primo: ſ. quid ſunt horæ canonicæ,
& dic quod ſacrificium ſiue hoſtia laudis, quod ſeu quam
quis de fructu labiorum offert deo purè pariter & deuotè, vt
probatur extra cod.tit.c.graui.in prin.in cle.& not.G.de mon.
Lau.ibi ſuper verbo horas canonicas.vbi plene de hoc: vel dic
quod horæ canonicæ ſunt certa pēſio diuino cultui ab his qui
in ſortem domini ſunt electi debita, pro qua in ſuſtentatione
propria recipiunt patrimonium crucifixi, vt probatur hic &
ſupra de præben.cum ſecundum apoſtolum.ſecundum Guil.
2 de monte Laud. in dicto capitulo graui. † Aut quæritur de ſe-
cundo, ſcilicet vnde dicantur, & dic quod de oro.aſ.quia oran
do & contemplando, & plangendo debent dici.3 t.diſtinctio.
capitu.1.infra de elect.c.vbi maius.§.vlt.libro ſexto, vel quia
certis horis diei habent dici: canonicè vero dicuntur, quia ho
ris a canone indictis & inductis, vel quia regulariter a canon,
quod eſt regula habent dici, vt hic & 12.diſtin.capitu.penult.
aliàs dicuntur diuinæ, quia deo impenduntur, infra de re. &
ve.ſan.capitu.glorioſus. libro 6 & alibi dicitur quod cum ani-
mi vigilantia & intentione debent dici.9 t. diſtinc.capitu.pri-
mo, & quaſi per totum. Aut quæritur de tertio, ſcilicet quæ
ſunt, & quot, & dic quod ſunt ſeptem iuxta iſtos verſus, In
matutino damnatur tempore Chriſtus. Quando ſurrexit pri
mam canit ordo fidelis. Tertia cum canitur tunc eſt cruci la-
mina paſſus. Sexta ſunt tenebræ per mundi climata factæ.
Emiſſus nona diuinus ſpiritus hora. Veſpere clauduntur
Chriſti ſacra membra ſepulchro. Chriſto bis ſena cuſtodia
ponitur hora, ſcilicet completorij ſecundum Goffred. Ho-

3 ſtien. & Io.An.hic.& G.de mon.Lau.in c.alle.graui.† Aut quę
ritur de quarto, ſcilicet quo tempore ſunt dicẽdæ,& dic quod
horis competentibus, vt ſcilicet hora officij reſpondeat horę
diei,vt hic,ita tamen quod matutinum media nocte cãtetur,
vt ĩ.eo.§.fi. Vnde tres propriæ ſunt horæ ſeu vigiliæ noctur-
næ, ſcilicet matutinum, quod dicendum eſt in media nocte t
& prima, quæ dicenda in diluculo vel ante, licet aliqui dicãt
eam ſtatim poſt matutinũ immediate, alij vero de magna die.
Item completorium, quod dicendũ in crepuſculo, vel aliquan
tulum poſt: licet Galle.eccleſia ipſum dicat ſtatim poſt veſpe-
ras ſecundum Hoſti.hic.Circa hoc tamen diſtingue aut ſuper
hoc eſt conſuetudo laudabilis & præſcripta,& illa eſt pro iure
ſeruanda. t 1.diſt.conſuetudinis & c.in his.12.diſtin.illud. Aut
non, & tunc, aut quæritur de illis qui ad horas in eccleſijs di-
cendas ſunt aſtricti: aut de alijs. In primo caſu tunc,aut ſunt
aſtricti ad dicendum horas in eccleſijs cathedralibus vel colle
giatis,& tunc horis competentibus ſunt cantandæ,vt ſcilicet
horę officij reſpondeant horis,& in communi diei,& non au
tem poſſet quilibet in camera ſua,vel in cella aut alibi extra ec
cleſiam eas dicere. Nam & tempore interdicti debent eas di-
cere in communi,iuxta ea quæ leguntur,& not.ĩ.de pœnit.&
remiſſio. c. quod in te. & melius de ſent.ex com. alma mater.
lib.6. nec credo quòd conſuetudo in contrarium valeret,quia
tenderet in diminutionem cultus diuini, & ſic eſſet eccleſiæ
onerosa.ſ.de conſue.c.1.cum nõ minus ſit ſubtrahere ipſi ec-
cleſiæ partem horarum officij quam partem debitam diei,cũ
ſit arguendum de re ſeu parte rei ad tempus ſeu partem tem-
poris.ff.de mili.teſt.l.miles ita.in prin.verſi.& quòd in bono-
rum.Fallit in caſu vbi omne periculum immineret,puta ruinę
hoſtium,vel prædonum ſicut vidi anno iſto.46.fieri in eccle-
ſijs ciuitatis Pariſienſis.vbi propter guerram,& timorem ad-
uentus regis Angliæ,collegia & conuentus horis cantatis, &
miſſis celebratis ſummo mane eccleſias & clauſtra ſua ſtrepi-
de clauſerũt:pro quo ea quæ leguntur & notan. de electio.bo
næ memoriæ Maguntinen. Item fallit vbi alia iuſta cauſa in-
teruenires,puta celebratio ſynodi, vel ordinum, vel alia pro-
pter quam oportet horarum tempora præcipitari,& maxime
ſi hoc non ſæpe contingat iuſta enim cauſa ſemper intelligi-
tur excepta.ſ.de offic.delega.ex parte. Aut in alijs eccleſijs,&
tunc,aut in diebus dominicis & feſtiuis,in quibus fideles con-
ueniunt a diuina,& tunc idem quod in collegiatis,vt hic. Aut
in alijs diebus,& tunc credo quod non tenetur quis horas dice
re in eccleſia ſaltim alta voce, niſi conſuetudo aliud diceret,
maxime cum prout in pluribus curatos oporteat ſe diuerſis
horis pro viſitatione infirmorum a ſua eccleſia abſentare, in
illis vero qui non ſunt aſtricti ad dicendum horas in eccleſia
4 dic vt Bert.hic in prima gloſſ.† Si quæritur de quinto,ſcilicet
de dicendo,ſcilicet qualiter, tu dic quod tractim & ſpecificè,
non reciprocè ſed gradatim in puritate conſcientiæ, & animi
deuotione.ĩ.eo.dolentes vt legitur & notatur.ſ.de offi.Arch.
c.2.& plenius in c.alleg. graui.vbi ex illo textu fructum labio
rum ſuorum arguunt Io.An.& G.de Mon.Lau.quòd ſatis eſt
labijs ſeruire in diuinis,licet cor diuertat ad alia: contra quod
facit.2.ad Corin.10.in captiuitatem redigentes omnem intel
lectum in obſequium Chriſti.circa quod tamẽ diſtingue.Aut
an quis obligatus ad horas deficit in horis ſeu verborum pro
nunciatione:aut in cõſcientiæ ſeu animi deuotione. In primo
caſu refert aut immiſcet ſincopas,vel reſcindit horas,puta qa
dimittit vnum pſalmum,vel aliquam partem magnã,vel mo-
dicam,& tunc aut dicit horas vna cum alijs in choro,quo ca-
ſu non reiterabit, propter hoc totus chorus,propter ſcanda-
lum,ſed ipſe ſolus ſub ſilentio vel ad partem iuxta ſequentem
diſtinctionem.ſ.de præſcri.c.nihil. Aut ſolus dicebat,& tunc
aut erat tempore omiſſionis ita infirmus, quod non poterat
commode dicere, & tunc etiam non tenetur iterare ſecũdum
Hoſti.vt patet in eo quod leg.& not.ſ.de cle.non reſid.ad au-
dientiam ſed Inno.in hoc contra.Aut non erat infirmus vel ſi
erat hoc erat debili infirmitate, puta debili ſeu veteri, ſcilicet
quaterna,vel alia qua non obſtan.ſua propria negotia procura-
ret,quo caſu non excuſaretur.ff. de re iudi.quæſitum.ad fi.ſe-
cundum Hoſt.& tunc aut omittit præmiſſa de accurata & ma
litioſa negligentia,quo caſu indiſtinctè tenetur,vel ad eas rei-
terandas vel cõdignas pęnas: & nihilominus de peccato omiſ
ſionis, & fraudis punietur, & ita intelligitur dictum Ieremiæ.
48.c.maledictus homo qui facit opus dei deſidioſè. Vnde ta-
lis qui taliter negligit dicere horas peccat mortaliter, vt ſatis
poteſt colligi ĩ.eo.dolentes ſecundum Archi.91. diſt. clericus
victum.1.gl.qui in proxi.dicto concordat. Si hoc autem facit
præter propoſitum non peccat ſecundũ Inn.verum eſt mor-
taliter: ſed venialiter bene ſecundum Ho.vt no.25.q.diſtin.c.
vnum.§.aliàs.quod intellige verum ſi non fiat magna interru-
ptio. Alij diſtinguunt,aut incipit ceſſare in bono temporali,&
tunc tenetur:ſi in bonis eccleſiæ non. Aliqui vero theologi di
cunt quod aut dat operam ſuæ cogitationi, ſicut ponendo ſe
inter fabulas aliorum,& tunc tenetur,quia vt dicitur Matth.
12. de omni verbo ocioſo quod locutus fuerit homo reddet
rationem in die iudicij:aliàs ſi rapiatur præter voluntatem ad
aliquid cogitandum non tenetur,argu.ĩ.de homi.dilectus de
iniuri.c.fi.In ſecundo caſu,ſcilicet quando deficit in conſcien
tiæ ſeu animi deuotione,animum ad alia diuertendo,tunc di-
ſtingue vtrum hoc faciat ex malicia vel præter propoſitum.
vt ſ.in alio membro dictum eſt. plus enim corde quam voce
pſallendum eſt.92. diſt.c.1. & 2. Poteſt tamen diſtingui inter
Idiotas qui minus peccant, & literatos qui magis.40.diſt.ho-
mo Chriſtianus.de hoc no.per Innoc.ĩ.eod.dolentes & iſta:
à verſi.ſi quæritur quinto de &c.citra no. G.de mon.Laud.in
5 c.alleg.graui. † Sequitur de ſexto,ſcilicet quis ad horas dicen-
das teneatur, & dic quòd quicunque promotus ad ſacros, &
ſic ſubdiaconus,& ſuperiores, vt hic in princ.vbi Hoſti.ex po-
nit hoc verbum presbyter.i.ſacerdos, diaconus vel ſubdiaco
nus, & ſic largo modo ſumitur hic.ſimile.ſ.de biga.c.1.in fi.
Item quicunque beneficiatus de patrimonio crucifixi. Nam
ſi quis in ſacris conſtitutus eſt,etiam ſi beneficium nõ habeat
tenetur ad horas canonicas dicendas, in quo nemo diſcrepat:
multo fortius clericus quantumcunque ſimplex beneficium
habens,argum.ſ.de præ. cum ſecundum. de cle.coniu.c.quod
& c.diuerſis. Et ſecundum hoc intellige quod dicunt.c. indi-
ſtinctè.91.diſt.c.1.& per totum.92. diſt.c.fi.ĩ.eo. dolentes &
no.ĩ.ne cle.vel mo.c.fi.ſecundum Hoſti.hic & Archi.91.diſt.
c.1.gloſ.2. ibi vide & G.de monte Lau.in c.alleg.graui.ſuper
verbo horas canonicas. vbi ponit differentiam inter illos qui
tenentur ad horas ratione ordinum, & illos qui tenentur ra-
tione beneficij quia ordinati non poſſunt eas dicere per alios
infirmitate ſola ceſſante,ſed beneficiati non ordinati bene,ar
gum.ſ.de appel.peruenit.2.& iſtam eandem differentiam no.
ipſe.G.de Mon. Lau.extra de vi.& hone. cler.c.quoniam.ſu-
per verbo ſacerdotio. in cle. Item quia conſtitutum in ſacris,
cuius perſona eſt obligata excuſat ſola infirmitas corporis.91.
diſtin.c.1.& ſeq.Sed alij,ſcilicet beneficiati excuſantur multis
de cauſis,primo propter conſuetudinem,vt no.gl.ſ.de conſt.
cum omnes. Item propter appellationem vel ſimilem arduã
cauſam,ſeu ſtudium vel aliam cauſam rationabilem.ĩ. de ele.
cum ex eo.lib.6.ſ.de cler.non reſi.relatum.Innoc.etiam dicit
quòd ſimplex clericus debet dicere vel audire diuina vt 93.di
ſtinc.per totum:ſed Hoſt.reſtringit hoc ad beneficiatos,vt di
xi.Vnde Hoſti.dicit.ĩ.eo.dolentes. ſuper verbo penitus inhi
bentes, quod quicunque omittit miſſam celebrare,vel audire
vel quando dicitur intereſſe,non habet cor ad deum,ſed ad ex
teriora illicita propter quæ deuotio impeditur,mortaliter pec
cat,vt ibi patet,& 14.q.j.quod præcipitur.durum verbum eſt,
ſic tamen ſcriptum eſt.ff.qui & à qui.l.proſpexit.6.q.3.ſcriptũ
eſt. Vel dic quod dicere officium eſt in præcepto,vt tex.ibi di
cit.alia vero quæ in deuotione cõſiſtunt ſuadendo ponuntur,
& hoc eſt quod dicit litera illa ibi quantum deus dederit &c.
per quæ verba appoſuit conſilium fragilitati hominum com
patiẽdo.q.d.durum eſſet quod omnia ibi dicta in præcepto ve
nient.Præcipimus igitur,vt vnuſquiſq; & de nocte,& de die,
dicat horas ſuas, intentionem autem & deuotionem in præ-
cepto non ponimus,ſed gratiæ dei ſecundum quod ipſam da-
re voluerit dimimus,& duximus relinquendam,& hunc intel-
lectum teneas qui benignior eſt quam pręmiſſus,& quia non
debet eccleſia alicui laqueum inijcere.27.q.1.de viduis.2.nec
homines oneribus importabilibus alligare. 26.q. vlti.allegant
6 ſecundum Hoſt.ibi.† Sequitur de ſeptimo,ſcilicet vtrũ omit
tens eas dicere ipſas redicere teneatur,dic vt ſ.& ſi velis ſcire
quare eccleſiæ ſic ſunt ordinatæ, & quare fideles orant verſus
orientem,vide pœ.Archi.11.diſt.eccleſiaſticarum.
7 ¶ Super eo.c. Si quæritur qua hora miſſa ſit celebranda, † di-
cit Hoſti. hic quòd omnibus diebus poteſt celebrari miſſa in
prima parte diei, de conſe.diſtin.1.neceſſe.§.in prima quoque
parte. Publica vero miſſa non eſt ante tertiam celebranda.ea.
diſtinctio.nocte.& c.& hoc.& not.ſ.de offi.Archipreſ.c.1.ad
fi.in fi. Vnde concludit conſuetudo qđ omni die põt celebra-
ri miſſa à prima parte diei vſq; ad ſextã,ad hoc.44.diſt.non li-
ceat. In quatuor verò temporibus,& vigilijs ſanctorum,ce-
lebranda eſt hora nona: in ſabbatis quatuor temporum in
veſpera:

veſpera:in ſabbato ſancto,in noctis initio.75.diſtin.quod a pa
tribus.& cap.ordinationes.76.diſtin.c.fi.de conſec.diſtin.1.c.
ſolen: § in ieiunijs.& c.ſolē.. Hoc tamen hodie interpretatur
ſic conſuetudo quod his diebus omnibus a prima vſq; ad nonā
in quadrageſima:& vſq; ad veſperam in ſabbatis quatuor tem
porum celebratur, conuentus cum hora debita dicat miſſam
ſecundum Hoſti. Et ſi velis ſcire qualiter miſſa fuit particula-
riter adinuenta,vide per Io.de con.diſt.1. Iaco.glo.fin.& quot
partes habet miſſa,vide per Archi.de conſe.diſt.1.de hymnis
ſuper verbo gratiarum actiones.

1 *Præfationes generales & communes.*
2 *Præfationes ſpeciales.*

COnſilium. Si quæris quot ſunt præfationes
miſſarum per eccleſiam approba
1 tæ. † diſting. Aut quæris de præfatione generali &
communi,& illa eſt vna ſola,ſ.illa quæ communiter
cantatur. Aut quæritur de ſpecialibus, & illę ſunt.9.ſcilicet de
beata virgine, de trinitate, de cruce, de paſcate, de aſcenſione,
de pentecoſte,de natiuitate domini,de apparitione,de apoſto
lis, de tempore quadrageſimali, & ſic ſunt.10.tantum per to-
tum, vt de conſe.diſt.1.inuenimus.& 70.diſt.ſanctorum in fi.
ſi plures inueneris deleas ipſas,quia iſtæ ſunt tantum per Ro-
2 manam eccleſiam approbatę ſecundum Hoſt. † Et iſtos caſus
poteſt commendare memoriæ per verſus, virgo id eſt,de bea
ta Virgine. Tri.id eſt, de Trinitate. crux. id eſt, de cruce, Pa-
ſcha.id eſt.de Paſcate. Pentec.id eſt de Pentecoſte, Aſcenſio id
eſt,de Aſcenſione,nati.id eſt,de natiuitate domini,apar.id eſt.
de apparitione,apoſt.id eſt,de Apoſtolis.quadra.id eſt,de qua-
drageſima ſpecialis præfatio fatur.id eſt,cantatur & dicitur.

1 *Celebrans quando vinum profuſionis accipiat.*
2 *Celebrans cibo ſumpto conficit.*

EX parte. Si quæritur vtrum & quando cele-
brans vinum perfuſionis accipere
1 debeat,diſt. † Aut quis non intendit celebrare,nec
eſt celebraturus de toto illo die aliam miſſam, &
tunc poteſt & debet vinum perfuſionis accipere poſtquam to
tum acceperit Euchariſtiæ ſacramentum,vt hic in t.reſpon-
ſo. Aut eſt celebraturus miſſam aliam illa die, & tunc ſecus,vt
hic in fi.caueat ergo ſecundum Hoſtien.hic intendens celebra
re tres miſſas,in natali domini,quomodo fieri poteſt,vt no.ꝭ.
eod.conſuluiſti. quod in duabus primis perfuſionem non reci
piat. Nam ſi in prima recipit,non debet celebrare ſecundam,
neque tertiam. Si vero in prima abſtinet,& in ſecunda recipit,
celebrationem tertiæ miſſæ impedit. Si autem abſtinet in pri-
ma & in ſecunda,poteſt tertiam celebrare, & tunc perfuſionē
recipere, & hoc ideo ſic plane not.quia quoſdam magnos hic
2 vidit errare vt dicit. † Si tamen ſacerdos celebraret poſt cibū
vel potum conficeret,de conſec.diſt.2.liquido.vbi de hoc ſe-
cundum Ber.Io.Vin.Phi.Goſ.Hoſt.& Io.And.hic. Et vtrum
miſſa celebrata pro defunctis & contemplatione vnius,proſit
omnibus æqualiter,vide per Io.de conſe.diſt.5.non mediocri
ter.& plenius ibi per Archi. Item vtrum melior ſit miſſa boni
ſacerdotis quam mali,vide per Archidiaconum.1.q.1.ſacerdo
tes ſuper verbo merita.

CVm Marthæ. Super.§.fi. De materia hu-
ius.§.vide & diſtin.vt no-
tat Archidiaconus.13.quæſtione ſecunda, tempus
glo.finali.

1 *Communicans cum peccato an peccet.3.*
2 *Excommunicatio potius ſuſtinenda quam in peccato communi-
care.*
4 *Communicans contritus, & non confeſſus, an peccet.*

DE homine. Super glo. fin. Si quæris vtrum
ille qui accedit ad ſacramentum
Euchariſtiæ cum peccato mortali peccet mortali-
ter: & vtrum peccet qui accedit contritus, & non
1 confeſſus, diſtin. † Aut quæritur de primo, & tunc refert ſe-
cundum Petr.& fratrem Io. in ſumma confeſ.tit.de ſacra.non
iteran.rubr.de ſacra. Euchariſtiæ.q.69. vtrum qui accedit,aut
habet conſcientiam peccati mortalis:aut non. Si habet,aut illa
conſcientia ſurgit ex certitudine ſufficienti,vt quia ſcit ſe for
nicatum, vel ſimile:aut probabile, vt quia moroſè delectatus
eſt,& timet fuiſſe mortalem conſenſum:aut ex leui, vt homo
ſcrupuloſus, qui timet ne de leui delectatione fuerit mortale
peccatum. In primo caſu peccat mortaliter:ſimiliter in ſecun
do:ſed non in tertio:nam in primo contemnit,in ſecundo di-
ſcrimini ſe exponit. In tertio non ſi non habet conſcientiam
peccati mortalis, aut hoc eſt quia præparauit ſe, & diſcuſsit
præparatione ſufficienti diligentiſsime conſcientiam ſuā exa-
minando, & peritos conſulendo: aut probabili conſcientiam
ſuam,ſcilicet probabiliter examinando & confitendo:aut ne-
gligenti. In primo caſu non peccat, ſed remiſsionem peccato
rum,etiam ſi quæ latent accipit,& meretur. In ſecundo, non
peccat ſed tamen remiſsionem peccatorum, non accipit nec
meretur. In tertio vero peccat mortaliter, & demeretur ma-
xime ſi negligentia ſit magna, & ſi dicis quod quilibet chri-
ſtianus tenetur in paſcha communicare;ergo & peccator. Re
ſpondetur talis communicando & omittendo peccat, ſed ta-
men magis communicando, quia communicare in peccato
malum eſt de ſe: ſed omittere communionem,malum eſt ex
2 præcepto eccleſiæ,† vnde etiam potius debet excommunica-
tionem ſuſtinere quam in peccato communicare, nec tamen
ideo perplexus eſt,quia poteſt pęnitere. Et ſi dicit quòd neſcit
ſe eſſe ſine peccato,reſpondetur & idem Tho.quòd licet non
poſsit de hoc haberi certitudo ſcientiæ, tamen de hoc poteſt
3 haberi probabilis coniectura & præcipue per 4.ſigna. † Pri-
mo,cum quis deuote dei verba audit,quia qui eſt ex deo ver-
ba dei audit. Ioā.8. Secundo,cum quis ſe promptum ad bene
operandum inuenit, quia probatio dilectionis exhibitio eſt
operis,vt dicit Grego. Tertio,cum quis a peccatis abſtinendi
in futurum propoſitum habet. Quarto,cum de præteritis do
let,quia in his verbis pœnitentia conſiſtit ſecundum Gregor.
Vnde ſi quis per iſta quatuor ſigna facta diligenti diſcuſsione
ſuæ conſcientiæ,quāuis forte non ſufficienti,ad corpus Chri
ſti deuotè accedat aliquo peccato mortali, in ipſo forte rema-
nente, quod eius cognitionem effugiat non peccat, imo ma-
gis ex vi Sacramenti peccati remiſsionem conſequitur. Vnde
Auguſt.dicit in quodam ſermone, quod quando corpus Chri
ſti manducatur viuificat mortuos. Item ſicut dicit Hiero.tale
peccatum in contritione generali eſt dimiſſum, licet non ita
4 plene ſicut ea quæ in ſpecie confeſſus eſt. † Aut quæritur de
ſecundo, ſcilicet vtrum peccet qui accedit contritus ſed non
confeſſus, & ſecundum Pet.Ab.& fratrem Io.etiam ibi in q.
ſeq. Aut copiam confeſſoris habet qui eum poſsit abſoluere,
& tunc peccat ſine confeſsione communicando,quia ad ſacra
mentum eccleſiæ requiritur reconciliatio etiam ſecundum iu
dicium eccleſiæ.ꝭ.de pœni.& re.omnis. Aut non habe,& tūc,
aut imminet aliqua neceſsitas communicandi vel celebran-
di,vt quia timet ſcandalum populi, vel iam incepit miniſteriū
ſacramenti,vel amiſit loquelam,& tunc non peccat cum pro-
poſito confitendi quando poterit. Aut non,tunc peccat in his
tribus membris vltimis cōcor.ſatis Ber.& Hoſti.hic & Aſtē.
lib.4.titu. de defectibus contingentibus in miſſa.in princ.pro
hoc.ꝭ.de ſenten.excommunica.de cætero.& c.a nobis & cap.
quamuis.26.quæſtione ſexta,qui recedunt.& in his omnibus
concordat Aſten.eodem lib.titulo de impedimentis vſus Eu-
chariſtiæ in princ.

1 *Miſſam dominico die laicus non audiens an peccet.*
2 *Miſſam dominico die clericus,non audieas an peccet.*
3 *Officium dicere eſt in præcepto.*

DOlentes. Si quæritur vtrum illi qui nō au
diunt miſſam in dominica mor
1 taliter peccent, diſtin. † Aut quæritur de ſecula-
ribus,id eſt laicis,& tunc dicit Aſten.libr.4.titu.
de auditione miſſæ.quòd ſeculari nō audire miſſam in die do
minica aliquando poteſt eſſe peccatum mortale:aliquando ve
niale:aliquando nullum eſt peccatum. Et tunc enim eſt morta
le, quando hoc omittit ex contemptu vero vel interpretati-
uo: vocat autem contemptum interpretatiuum, quando ſine
cauſa legitima miſſam audire in diebus dominicis non aſſue-
ſcit,puta vt ad ſpectacula iret:cauſam legitimam vocat quan-
do detinetur corporali infirmitate, vel inimicorum timore,
vel alio caſu ſimili,quod ſecundum rectum iudicium excuſa-
tio legitima debeat reputari, & talis ab Epiſcopo debet con-
fundi de conſec.diſtin.1.miſſas. Quod autem talis mortaliter
peccet, probatur per hoc, quod excommunicari debet, vt de
conſec.diſtin.50. qui die. excommunicatio.n.ferri non debet
niſi pro peccato mortali.11.q.3.nemo. Tunc autem eſt pecca
tum veniale, cū hoc omittit non ex aliqua cauſa legitima,ſed
ex aliqua mentis infirmitate, ſicut ex aliqua paſsione, vel ex
aliqua pigritia, ſi tamen ad aliquid aliàs ad hoc fuerit conſue-

tus ,tunc ant nullum eſt peccatum cum hoc omittit ex aliqua
cau ſa legitima. Vnde glo.ſuper illud.c.miſſas.dicit ſic hoc dico
præceptum eſſe, vnde contra præceptum faciunt qui in dieb.
dominicis nõ audiunt miſſam,niſi neceſsitas aliqua cogat,hæc
2 Aſten.† Aut quæris de clericis,& tunc,aut de ſecularibus non
beneficiatis qui ad diuina officia non tenentur, & illis ſtrictius
præcipitur quam laicis audire ſecũdum Archi.in c.alle.miſſas.
ideo ſi contemnant,magis peccant.Aut de ſecularib.beneficia
tis,vel religioſis, qui ad diuina tenentur, & tales adhuc magis
peccant,vt hic in fi.vnde dicit Hoſti.ꝙ hic in fi.videtur cõcur
rere duplex præceptum,vnum prohibitorium,vt hic inhibe-
mus,aliud præceptorium,vt ſequitur. Quod ſi verum ſit,er-
go quicunq; propter cõmeſſationes ſuperfluas, & confabula-
tiones illicitas,vel alios malos mores retrahitur a diuino offi-
cio,ſeu deuotione ipſius,vel impeditur,ꝙ ipſe non dicat hoc
horis competentib. Quicunq; etiam omittit miſſam celebra
re,vel audire,vel quando dicitur intereſſe,vel quando intereſt
non habet cor ad eum,ſed ad exteriora illicita,per quæ deuo-
tio impeditur mortaliter peccat, vt hic patet & 14.q.1.quòd
præcipitur.verbum durum eſt, ſic tamen ſcriptum eſt.ff.qui
3 & a quib.l.proſpexit.† Vel dic quòd dicere officium eſt in præ
cepto, vt hic dicit:alia vero quæ in deuotione conſiſtunt ſua-
dendo ponuntur, & hoc eſt quod dicit litera ſequens quantũ
deus dederit, vel dic quòd hoc non obligat ad culpam de no-
uo incurrendam, ſed ad pęnã ſuſpenſionis tm̃, quæ poteſt in-
fligi. Et hoc no. cum dicit ſub pœna ſuſpenſionis Hoſti.

1 *Criminoſus ad corpus Chriſti fugiens an ſaluandus.3.*
2 *Chriſti veſtimentum ſaluat languidos.*
4 *Crimini communicantes non liberandi a carcere.*

1 SAne. Hic quærit Hoſt.† ſi aliquis homicida vel
alius flagitioſus fugiat ad corpus Chriſti,
dum portatur in via,nunquid talem defendet eccle
ſia,& ſaluabit,vr̃ ꝙ ſic,ar.C.de his qui ad ec.confu.
l.præſenti.17.q.4.diffiniunt.Magiſtri tñ cõiter cõtrariũ ſolue
runt, quia hoc priuilegium tm̃ collatum eſt eccleſiæ:& eſt ra-
tio ſm eos,quia corpus Chriſti eſt cibus aiæ, de con.di.1.non
iſte panis.& ideo animam tm̃ liberat:eccleſia vero res eſt cor
poralis.j.q.3.ſi quis obiecerit.vnde corpus liberat.23.q.6.reos
& quia cum ſit ſpeciale priuilegium eccleſiæ,non eſt extẽden
dum.ar.j.de priuile.ſane ſm Hu.Lau. Vinc.& Gof.& oẽs mo
dernos. Veruntamen qui tali deferret,benefaceret ſed non eſt
ſtatutum.13.q.vlti.quæſitum. ſm Vinc.ſed Io.ibi non loquit
de fugiente,ſed de recipiẽte corpus Chriſti. Tu defendas vſq;
ad ſanguinem, quòd talis eſt per eccleſiam defendendus, quia
nihil eſt maius hoc ſacrificio, de con.di.2.nihil.& quia ꝓpter
honorẽ dei defertur eccleſiæ,ergo multo fortius deo:quia pro
pter vnumquoq; tale & illud magis , extra de reli. do.c.vnico
in prin.in cle.& ſi ſtatua præfecti ſaluat hoĩem, multo fortius
corpus Chriſti . Quod cum ſit maius & dignius oĩbus,nõ de-
bet ei aliqua res anteponi,de con.di.2.nihil.j.q 1.multi.95.diſ.
2 ecce.† Et hoc approbat fides mulieris flu xũ ſanguinis patien-
tis & dicentis,ſi tetigero fimbriam veſtimenti eius ſalua ero.
ait Ieſus confide filia fides tua ſaluam te fecit,& ſalua eſt facta
mulier ex illa hora. Mathæ. 9.Marci.5.Luc.8.c.& 5.di.ad eius
vero.Nec obſtat quod eſt cibus aiæ,quia nihilominus eſt cor
pus Chriſti corporali eccleſiæ præferendum, & in ſaluatione
corporum ipſum catholici milites recognoſcunt. 11.q.3.Iu-
lianus.Nec obſtat quòd priuile.non eſt extendendum,quia ve
rum eſt de vna eccleſia ad aliam,vel de vno ad alium, ſecus cũ
priuilegium ad honorem dei, & reuerentiam eccleſiæ conce-
3 datur . † Tunc.n.ex mente iuris eſt, quòd vbi eſt maior ratio
fortius extendatur,& vt priuilegiorum,& oĩum creaturarũ,
dño potius quàm creaturæ alicui in talibus deferatur.Item ex
opinione aliorum poſſet contingere quòd Euchariſtia in luto
proijceretur,vel etiam cõculcaretur. ergo quia vituperari po
teſt &c.s.de ſeruis nõ or.c. 1. ſed & ſi defertur homini cuicun
que,multo fortius deo,in aut.vt non lux.contra na.poſt prin.
colla.6.Nec video qua ratione magiſtri contrariũ notauerũt ,
cum & ſi odioſum reſtringatur,quod tamen fauorabile ſit,ni-
ſi regulam violet eſt extendendum.ff.de libe. & poſt.l.cũ qui-
dam.j.de re.iu.c.odia.lib.6. nec curo io hoc ad interpretatio-
nem alicuius magiſtri recurrere,quia nec ei ſtarem ſi interpre
tationem faceret contra deum,& hoc verum de currentibus
4 ad corpus Chriſti . † Si vero homicidis vel latronib.in captiui
tate pęnitentib portatur corpus Chriſti,talib.non ſubuenitur
per eccleſiam ad hoc vt a carcere liberentur,licet putent in il-
la die iuſtitiam deſcendam, & ſic poteſt intelligi.13.q.2.c.fi.
ar.de con.diſt.2.omnis homo. & c.trib.Ratio diuerſitatis eſt,
quia in primo caſu confugientem ad ſe in libertatem reperit,
& ideo ipſum ſaluat:in ſecundo vero ſeruum & captiuum,vn
de & talem eum dimittit, ne videatur omnino velle damnare
iuſtitiam:quia ſecundum pſalmũ,iuſtus dominus &c. & ſum-
mum bonum in rebus &c. 12.q.2. cum deuotiſsimã.hæc ho.
hic & in ſum.tit.de immu.ec.§.inquantum.ſub.§.ſed cum ec
cleſia.Et idem tenet Arch.in c.alle.quæſitum gl.vlti.& frater
Io.in ſum.con.ti.de immu.ecc.q.10.quid ſi quis dũ fugit &c.
& frater Aſten.lib.6.tit.30.de immu.ecc.arti.5.q.quid ergo ſi
quis.& idem tenent.G.de mon.Lau.& Gen.extra de pœni.&
re.c.1.in cle.& Ioan.And.hic.

1 *Miſſa vna in die regulariter celebranda.*
2 *Miſſæ plures in caſibus exceptis celebrantur.*
3 *Miſſæ duæ ob eccleſiarum vnionem celebrandæ.*

TE referente. Si quęratur vtrum & in qui-
bus caſibus poſsit ſacerdos
vna die licitè plures miſſas celebrare, diſtingue.
1 † Aut quæritur regulariter loquendo, & dic quod
non:nam valde fęlix eſt qui vnam digne celebrat, vt hic,& s.
2 eo.conſuluiſti.& de con.diſt.1. ſufficit.† Aut quæris in caſib.
exceptis,& dic quod ſic. Caſus autem excepti videntur ſex,
vnus eſt in die natiuitatis domini in quo quis poteſt cantare
tres miſſas s.eod.conſuluiſti. vbi de hoc per Ber.& per Io.de
con.diſt.1.nocte.In alijs vero diebus poteſt cantare duas miſ
ſas in caſibus ſequentibus,ſ.vnam pro defunctis,aliam de die
ſi neceſſe fuerit : nec diſtinguo vtrum hoc faciat pro corpore
præſenti vel pro anniuerſario. Aut ex deuotione dum tamen
non ſit corrupta intentio nec contra conſuetudinem loci ap-
probatam,nec contra conſtitutionem ſynodalem fiat, cũ nec
canon diſtinguat in hac parte,vt in d.c.ſufficit . Item propter
neceſsitatem peregrinorum,hoſpitum commeantium,& in-
firmorum,& forte propter neceſsitatem nuptiarum,vbi tem
pus laberetur:ita tamen quod nunquã celebret vltra duas miſ-
ſas propter aliquam neceſsitatem,vt probatur in c.alle.omnis.
iſta no.d.Ray.in ſumma tit.de ſacra. Euchariſtiæ.§.13. Item
non debet &c.& frater Io.in ſum.confeſ.titu.de ſacra.iteran.
vel non Rubri.de ſacramento Euchariſtiæ.q.126.in quib.ca-
ſibus &c.& Hoſti.in ſumma eo.tit.§.& qualiter &c.ſub.§.ſuf-
3 ficit autem. † vbi addit alium caſum quando.ſ.propter rarita-
tem clericorum , vel propter paupertatem eccleſiarum duæ
eccleſiæ cõmendantur vni ad hoc. s.eo.conſuluiſti.& c.proxi.
& hic.& de con.diſt.2.ſufficit.6.diſt.teſtamentum.21.q.1.c.j.
in fi.& c.qui plures.10.q.3.vnio.j.tit.1.c.1.& 2.in his concor.
Aſten.lib.4.hoc tit.arti.3.q.4.

1 *Eccleſiæ generalis conſuetudo attendenda.*
2 *Eccleſiæ particularis conſuetudo niſi a Papa confirmatur,non attendenda.*
3 *Prębendatus deo & eccleſiæ obligatur.*
4 *Beneficiatus in duabus eccleſiis,an ambarum officium dicere teneatur.*
5 *Beneficiatus in duabus eccle. vtrius ex ipſis officium dicere teneatur.7.*
6 *Eccleſia eadem diuerſo iure non cenſenda.*
8 *Horę cano.ſequentis diei non dicenda.*
9 *Matutina ex neceſſitate ſequentis diei dicenda.*
10 *Legitima cauſa in omni lege excepta.*

PErnitioſus. Ad declarationẽ gl.Si quęritur
vtrum conſuetudo eccleſiæ at-
1 tendatur in ſacramentis,diſtingue.† Aut quæris de
conſuetudine eccleſię generalis,& dic qđ ſic,ſic lo
quitur iſtud.c.& c.diſt.contra morem.11.diſt.eccleſiaſticarũ.
Aut de ſpeciali cõſuetudine alicuius regionis,& tunc ſecus,vt
2 patet.s.de tempo.or.c.2. † niſi approbaretur per Papam.j.de
cog.ſpirituali ſuper eo.ſm Hoſti.hic.Et vide quod dixi ple-
nius.s.de conſue.cum olim & de ferijs quoniam & quod dicã
poſt Hoſti.j.de pœnit.& remiſ.cum ex eo in prin.
¶ Super eo.c. Quia hic habes qđ conſuetudo eccleſiæ genera
lis eſt ſequẽda. Si quęris vtrũ clericus præbẽdatus vel benefi-
ciatus in duab.eccleſijs in die quo diuerſum eſt officiũ,in vtra
que eccleſia debet vtrũq; officiũ dicere,vel cuius eccleſiæ of
3 ficiũ dicere teneat, † diſt. Aut quęris de primo,ſ.vtrũ debeat
officiũ vtrunq; dicere , & tunc rñdeo ſm Tho.in quadã.q.de
quolibet, qđ ſuppoſito quod licitè ſit præbendatus in duabus
eccleſijs,cõſiderandũ eſt quod ille qui in aliqua eccleſia ꝓben-
dam

dam accipit duobus obligatur,ſ.deo, vt ei debitas laudes exol
uat pro eius beneficijs, & eccleſiæ, de qua accipit ſumptus
ſeu fructus:ea vero quæ ad eccleſiam pertinent, ſubiacent di-
ſpenſationi prælatorum eccleſię,& ideo debitum hoc qđ de-
bet eccleſiæ debet exoluere, ſm quod ſtatutum eſt ſiue per ſe
ipſum ſi ſit præbenda, quæ requirit reſidentiam, vel per vica-
rium ſi hoc ſufficiat ſm eccleſiæ ſtatutum, aut conſuetudinē
4 rationabilē & præſcriptam ſm eū.† Aut ergo quæritur quan-
tum ad eccleſiam in qua eſt præbendatus pertinet,& tunc de-
bitum quod debet eccleſiæ debet exoluere, ſm quod ſtatutū
eſt, ſiue per ſe,ſiue per alium ceſſante diſpenſatione & priuile-
gio,ſicut eſt facere ſeptimanam ſuam celebrando magnā miſ-
ſam per ſe,vel per alium cōcanonicum, vt in eccleſia Aurelia-
nenſi:ſiue per alium incertum de certis, vt in eccleſia Pariſieñ
vbi canonicus pōt ſeptimanam ſuam per vnum de vicarijs fa-
cere:ſiue per incertum de incertis,puta per alium quemcunq;
idoneum ad illud officium exercendū: vnde illud eſt onus rea
le,quod tranſit cum re.š.de pig.ex literis.ff. de pig.ac.l.ſi con-
uenerit.§.ſi fundus.extra de cenſib.c.1.in cle.& ſic onus reale
annexū cuilibet præbendæ ſubire tenetur. Aut quæritur quan
tum ad deum,& tunc nō refert quib.pſalmis vel hymnis deū
laudet,puta vtrum dicat in veſperis,dixit dominus;vel lauda-
te pueri dominum; niſi quantū ad hoc quod debet homo ſe-
qui maiores traditiones : & quia laudes debet deo ſicut vnus
homo, ſufficit quod ſemel officium dicat ſm cōſuetudinem
alicuius eccleſiarum quarum eſt clericus, iuxta diſtinctionem
5 ſequentem. † Aut quæris de ſecundo.ſ.cuius eccleſiæ officiū
dicere teneatur:& tunc. Aut eſt abſens ab vtraque eccleſia:aut
præſens in altera earundem.Si abſens ab vtraq; tunc,aut habet
maiorem gradum in vna quam in alia:& tunc rationabiliter vř
quod debeat dicere officium illius eccleſię in qua maiorē gra-
dum habet,puta ſi in vna ſit decanus, & in alia ſimplex cano-
nicus , debet dicere officiū illius eccleſiæ in qua eſt decanus ,
ar.j.de præb.quia ſæpe.lib.6.š. de præb.extirpandæ.§.qui ve-
ro.ꝓ hoc no.per Ber.š.de poſtu.c.vlt.gl.in ver.ſed ſi eſſet prę-
latus,& Hoſti.poſt eum. Aut non habet maiorem gradum in
vna quam in alia:vt quia in vtraq; eccleſia eſt ſimplex canoni
cus , & tunc aut vna illarum eccleſiarum eſt dignior altera , vt
quia aliquit eſt canonicus Pariſien.& eccleſiæ S. Stephani de
greſsibus, vel beati Benedicti:vel S.Mederici Pariſien.vel alte
rius eccleſiæ collegiatæ:& tunc debet dicere officium dignio
ris eccleſiæ,quia maius dignum trahit ad ſe minus dignum:vt
š.tit.proxi.quod in dubijs.cum concor. ibi alle. etiā in officijs
diuinis dicendis:vt 12.di.de his. & melius extra eo.tit.dignū.
in cle.quod verum quamuis forte in minori ſeu minus digna
eccleſia opulentiorem habeat præbendam:quia tēporalia non
ſunt in aliquo ſpiritualibus cōparanda:vt not.š.de ma.& obe.
c.ſolite.§.præterea. Aut ambæ eccleſiæ ſunt æqualis dignita-
tis:& tunc poteſt ſibi eligere & dicere quodcunq; officiū vo-
luerit de illis officijs illarum eccleſiarum , ita quod eo caſu lo-
cus eſt gratificationi, ar.ff.ad Sylle.l.3.§.ſi cū omnes.de religi.
& ſumpti.fune.l.vlt.j.de reſcriptis.c. duob. §.ſi furſan.libr.6.
Si eſt præſens in altera eccleſiarum : tunc dicit Tho.quod de-
bet ſe conformare cum quibus conuerſatur:cum quo per oīa
concordat frater Ioan.in ſum.confeſ. tit. de apo.rubricella de
officijs clericorum.q.19.vtrū clericus præbēdatus &c. Aſten.
lib.6.tit.1.de clericatu & ton.ad fin.Quod poteſt intelligi fo-
re verum quando talis dicit officium ſeu horas ſuas in vna ec
cleſia cum alijs canonicis & clericis illius eccleſiæ : nam tunc
conſtat quod debet ſe alijs conformare arg.iurium alle. & 12.
diſt.illa.41.di.c.1. alias inconueniens eſſet & abſurdum quod
in eodem choro quidam dicerent vel cantarent ad vſum illius
6 eccleſiæ,&alij ad vſum alterius † & ſic quod vna & eadem ec
cleſia diuerſo iure cenſeretur in horis dicendis,argu.š.de deci.
cum in tua.& c.ex parte.& 12.q.2.cognouimus.j.de priui.qa
circa.ff.de vſuca.l.eum qui ędes.in fi.pro quo not.per Io.16.q.
1.c.1.& c.de monachis.& per Goff.in ſumma tit.de ſta.mo.§.
ſed nunquid talis.& Hoſt.in ſumma tit. de ſta.mo.§.a.vtrum
populum ver.ſed nunquid talis & frater Io.in ſumma.confeſ.
tit.de apo.rub.de officijs clericorum.q.22.quæritur cū mona
chus &c.& Io.And.in c.alle.dignum.dicētes,quòd monachus
factus prælatus eccleſiæ ſecularis reget eam ſecundum officiū
clericale non monachale. Et quod not.per G.de Mon.Lau.in
c.alle.dignum,vbi dicit quod Cathalani comedentes in die ſab
bati carnes in ſtudio Tholoſano, vbi de conſuetudine loci nō
comeduntur carnes illo die,peccant,licet non peccarent in ſua
patria comedentes propter conſuetu.quæ eſt ibi de comeden
do die ſabbati carnes,iuxta ea quæ leguntur, & no.de conſecr.
diſt.5.quia dies.& hoc dicit per c.alle.illa.12. diſt. a contrario
ſenſu. Sicut econtra non peccarent Tholoſani in Cathalonia
comedentes per c.alle.illa.quod eſt cōtra aliquos Britones no
ſtros ſtudētes Andegauis:& alibi extra Britaniam,qui ſicut pi
7 ca pirum, comedunt ibidem bitirum in quadrageſima.† Sed
vbi talis diceret horas ſuas ſubmiſſa voce per modum priuati
ſuffragij in camera vel in domo iuxta vnam de eccleſijs vbi eſt
beneficiatus,tunc forte perinde eſſet ac ſi eſſet abſens,& tunc
quod haberet locum diſt.præmiſſa.Vnde talis quantū ad offi-
cium illius eccleſiæ poteſt merito dici abſens,ſicut ille dicitur
latitare qui latitat circa columnas.ff.ex qui.cau. in poſ.eatur.l.
fulcinius.§.illud maxime ſi hæc faciat ſine fraude, non animo
alleuiandi pœnam ſuam in dicendo horas ſuas : ſecus forte ſi
hoc fraudulenter faceret volens euitare horas prolixiores il-
lius eccleſiæ,& dicere illas alterius eccleſiæ, quæ ſunt breuio-
res , quia tunc poſſet dici præſens in ſui præiudicium qui eſt
iuxta, arg.ff.de procu.l.præſens.š.de ele.in cauſis.& per G.de
menda in c.4.fraus enim & dolus alicui patrocinari nō debēt.
ff.de rei vendi.l.in fundo.š.de reſcrip.ſedes apoſtolica.in fi.
¶ Super eo.c.Si quærit vtrum liceat clerico qui tenetur ad ho
ras canonicas , dicere matutinas ſequentis diei de ſero , vel in
8 alijs horis dicendis liceat ſibi præuenire tempus.† diſtingue
ſecūdum beatum Tho. in quadam quæſtione de quolibet.cū
quo concor. per omnia frater Io.in ſum.cōfeſ.tit.de apo.rub.
de officijs clericorum.q.120.alias.q.20.vtrū liceat clerico &c.
Aut hoc facit propter laſciuiam,vt.ſ.quietius ſomnolentiæ &
9 voluptati vacet:& tunc non eſt abſq; peccato.† Aut hoc facit
propter neceſsitatem licitarum,& honeſtarum occupationū,
puta ſi clericus aut magiſter debet videre lectiones ſuas de no
cte,vel propter aliud huiuſmodi,& tunc poteſt in matutinis,
& in alijs horis canonicis tēpus præuenire,quia melius eſt deo
vtrunq; reddere.ſ.& debitas laudes & alia honeſta officia,quā
per vnum aliud impediatur:& ita hic conſideranda eſt inten-
rio eius qui præuenit tempus ſm eos.Pro primo membro fa-
cit,quia ſine cauſa legitima non eſt a iure cōi recedendum. ff.
de ap.reci.l.ſciendum.in auth.de iudi.§.oportet.col.6.& quod
no.Hoſt.š.de re iudi.c.ſicut nobis.& Ber.& Hoſt.š.de ele.con
ſtitutis.& Arch.j.de ele.licet canon.ſuper verbo carere lib.6.
& quia neminem ſine cauſa audit prætor. ff.de tranſac.l.cū hi.
§.in cauſa.Vnde ſi obligatus certo tempore ſtatuto in fauorē
creditoris,puta dei,in caſu noſtro non poteſt ſoluere ante tem
pus.ff.de le.2.ſi ita relictum.§. pegaſus.de verb.obl.ſtipulatio
10 iſta habere licere.§.inter certam,cū ibi no.† Pro ſecundo mem
bro facit , quia in omni lege vel ſtatuto regulariter cauſa vlti-
ma eſt excepta.š.de reſcri. ſi quando.de offi.deleg.ex parte.&
bonum additum bono facit illud maius , & duo bona præua-
lent vni ſoli,& maius maiori.arg.no.š.de poſtu.præla.c. bone.
j.de tranſla.Epi.c.licet.j.de ſpon.commiſſum cum ibi no.

1 *Conſecrationem impedit defectus,ex parte conſecrantis.*
2 *Conſecrationem an impediat defectus,ex vita merito.*
3 *Conſecrationem an impediat defectus,in verborum prolatione.*
4 *Conſecra.an impediat fructus,ex parte materiæ.*
5 *Conſe.an impediat defectus intentionis conſecrantis.*
6 *Conſe.an impediat defectus ſolennitatis.*
7 *Conſecratio corporis Chriſti à quouis ſacerdote facta,æqualiter bona.*
8 *Miſſam boni ſacer.audire melius quam mali.*
9 *Suffragia pro vno facta,an alijs proſint.*

LIteras. Si quærat vtrum defectus in conſecra
tione Euchariſtiæ impediat conſecra
tionē ipſius ſacramēti, diſtingue ſub correctione
ſanctæ matris eccleſiæ, cū qua idē per oīa volo ſen
tire. Aut eſt defectus ex parte cōſecrantis:aut ex
parte materiæ: aut ex parte intētionis cōſecrantis : aut ex par-
te formæ debitæ:aut eſt defectus circa alias ſolennitates,quæ
ad ritum huius ſacramenti pertinent.Si ex parte conſecrantis,
1 tunc.† Aut eſt defectus in officij poteſtate,vt quia conſecrās
non eſt rite ordinatus in presbyterum ſecundum ordinatio-
nem ſeu traditionem eccleſiaſticam, & talis non poteſt conſe
crare corpus, vt š.de ſum.tri.& fide catholica. firmiter credi-
mus.§.vna vero.verſ.& hoc vtiq;.vbi hoc no.Ber.in glo.nor.
hic.& etiam Hoſt.poſt eum de conſec.diſt.1.c.1.& c.ſicut.&
1.q.1.dictum:& no.Hoſt.in ſumma eo.tit.§.à quo celebrāda.
2 † Aut eſt defectus in merito vitæ,vt quia cōſecrans eſt rite or
dinatus in presbyterum, ſecundum traditionem eccleſiaſti-
cam, excommunicatus tamen,vel aliàs cōſtitutus in peccato

mortali:& talis licet celebrare non debeat:& celebrando gra-
uiter peccet:vnde qui manducat & bibit indignè iudicium ſi-
bi manducat & bibit. 1.ad Corin.11.de conſec.diſt.2.c.timo-
rem.& c.præcedenti.vt ſ.eo.de homine:ſaltem niſi in caſu no
tato per Ber.& Hoſti.ibi in fi.ſ.vbi inſtat neceſsitas celebran-
di nec poteſt habere cui confiteatur,quo caſu ſi habeat côtri-
tionem cordis poteſt dici quod poſsit celebrare ,dum tamen
habeat propoſitum ſatisfaciendi:& illud peccatum poſtea quã
cito poteſt confiteatur,vt j.de ſent.excom.c.de cætero.& c.a
nobis & c.quamuis 26.q.6.qui recedunt. cum quibus concor
dant Pet.& Abb.di.16.& frater Io.in ſumma.confeſ.rubr.de
ſacramento Euchariſtiæ q.70.vtrum peccet &c Si tamen ce-
lebrauerit côſecratur corpus Chriſti,dummodo adſint inten
tio, & materia, & forma debita, vt in §.alleg.vna vero.& ſatis
probatur.ſ.eo.tit.c.de homine:& ſic intellige.j.de ſymo.tan-
ta.§.1.vbi dicitur quod omnis peccator ſubaudi de officij po
teſtate nô de merito vitæ p teſt cantare miſſam ſi ſit in preſ-
3 byterum ordinatus. † Aut eſt defectus in pronuntiatione vel
loquela,vt quia eſt mutus,& talis non poteſt côſecrare, vt no.
Io.Andr.j.de ſpon.cum apud.dicens quod a ſurdo confici pôt
ſed nô a muto,quia neceſſaria ſunt verba per quæ fit tranſſub-
ſtantiatio,de quibus.ſ.eo.cum Marthæ.de conſecrat.diſtin.2.
quia corpus.& c.panis.& c.ſeq.& ſine quibus etiam cum toto
officio miſſæ non eſt ſacramentum.ſ.eo.de homine.Licet au
tem confici non poſsit per mutum : per eum tamen conferri
poſſet confecta Euchariſtia & portari infirmo : & per alium,
nullo.n.iure cauetur quod idem eſſe debeat conficiens & con
cedens : & contrarium patet.93.diſt.diaconus.& c.diaconi.4.
recipi tamen poteſt per mutû ex quo apparent ſigna. 26. q. 6.
is qui. & vera quæ dicuntur in receptione,domine non ſum di
gnus &c.non vt ſubſtantialia:ſed ex deuotione dicûtur,quod
patet quia non Chriſti ſed Centurionis fuerunt illa verba , vt
patet de con di. 2.c. quotidie. circa medium ſecundum Ioan.
3 And ibi. † Si eſt defectus ex parte materiæ:vt quia presbyter
aſſumit panem ſiliginis vel ordei vel auenæ:& non panem tri
ticeum ſeu frumentarium , qui eſt ſolus panis conueniens ad
confectionem huius ſacramenti,vel vinû non purum & om-
nino acetum vel agreſtum,vel aquam puram,pro vino de vi-
te, quod vinum vna cum aqua eſt liquor conueniens ad conſe
ctionem huius ſacramenti:vt de conſe.diſt.2. in ſacramento.
ſ.eo.cum Marthæ.§.diſtinguendum.& §.verum : vt no.Tho.
& Pet.11.diſt.& in ſcriptis ſuis.& frater Io.in ſum.confeſ.tit.
de ſacramentis non iteran.rubricella de ſacramento Euchari-
ſtiæ.q.88 deinde quæro &c.& ſeq.q. vſque ad c.6.q.quid ſi ſa-
cerdos &c.& tunc conſecratio impeditur.Quinimo ſecundû
Hug.& Ber.hic in 1.gl.ſi quis conficeret cum fermentato pa-
ne in eccleſia occidentali nihil fieret, de conſec.diſt.2.in ſacra
mento. Theologi tamen cômuniter contrarium tenêt ſecun-
dum Hoſti.hic vnde Tho. & Pet. & Ala.in libr.de miſſa & in
ſcriptis;dicunt quod in vtroq; confici poteſt,ſ.in azimo & in
fermentato,tamen confici non debet niſi in azimo. Idem fra-
ter Ioan. in ſumma confeſ. rubricella prædicta de ſacramento
Euchariſtiæ q.93.vtrum confici poſsit &c.Illud autem certû
eſt,quod ſacerdos latinus hoc faciens : & ſic agens contra ſta-
tutum & conſuetudinem eccleſiæ grauiſsime peccat ſecun-
dum eos.Idem Hoſti.hic quo ad hoc,vt patet in eo quod leg.
& no.ſ.de tempo.ordi.c.2.& decentius & honeſtius, & ſecu-
rius conficitur panis azimus quam fermentatus, eo taliẽ mo-
do quo Græci conficiunt, vix.n.eſt quin eis aliqua mica cadat
5 ſecundum Hoſt. † Si eſt defectus ex parte intentionis conſe-
crantis:vt quia nôn intendit conſecrare:licet forte fingat,& ſi
mulet hoc facere more ſimiatico labia mouendo, tacet tamẽ
verba quibus côficitur corpus Chriſti ,ſ.hoc eſt enim corpus
meum &c.& eſt ſanguis &c.per hæc enim verba tranſſubſtan-
tiantur panis in corpus,& vinum in ſanguinem.ſ.eo.cû Mar-
thæ §.quæſiuiſti.ſecundum Tho.& pen.diſt.12.& alios com
muniter,& ſecundum fratrẽ Io. in rubricella alle.de ſacramen
to Euchariſtiæ. q. 111. quid de accidentibus &c. de quo vide
tres opiniones per Io de conſe.diſt.2.c.1.gl.1.in fi.& per Ho.
in ſumma eod.tit.§.& quando.ver.de corpore autem Chriſti.
Hoſt.tamen in ſum.tit.de baptiſmo.§.quæ ſit eius.ver.tu ta-
men teneas approbat opinionem prædictam & titu.de reli.&
vene.ſanctorum eandem opinionem approbat Archi.95.diſ.
ecce ſuper verbo conſecrat:& etiam hu.ibi tunc non côſecra
tur ipſum corpus Chriſti, vt ſ.eo.de homine.eius.n.intentio
requiritur ſicut dicimus in baptizante:vt 1.q.1.ecce qñ.& no.
per Io.& Arch.eadem cauſa.& q.dedit & de conſec.di.4.ſo.&
in fi.& per ipſum Arch.1.q.1.ſacerdotes.ſuper verbo Eucha-
riſtiam.vbi no.quod ſacerdos non intendens conficere, inten
dens tñ illud facere quod faciunt alij qui conficiunt ,conficit
corpus Chriſti.Si ſit defectus ex parte formę,ad cuius euidê-
tiam eſt ſciendum ſm ſanctos & Tho.& Pet.alle.& alios do-
ctores,ꝙ eſt forma côſecrationis panis,hoc eſt.n.corpus meû
coniunctio.n.non eſt de ſubſtantia formæ,tñ apponi debet ſe
cundû vſum Romanæ eccleſiæ, vt dicunt Tho.& Ala.in ſcri-
ptis,qui vſus a beato Petro initium ſumpſit . Quod aût præ-
mittitur, accipite & manducate ex hoc oês , illud pertinet ad
vſum ſacramenti:& non eſt de ſubſtantia formæ : Forma autẽ
conſecrationis ſanguinis eſt hęc,hic eſt.n.calix ſanguinis mei
noui & æterni teſtamenti, myſterium fidei qui pro vobis &
multis effundetur in remiſsionem peccatorum , & ſentit Pet.
ꝙ tñ illud ſit de ſubſtãtia formæ. hic eſt calix ſanguinis mei.
& idem dicit Ala.in lib.de miſſa.Tho.autem dicit,ꝙ quia con
ditiones appoſitæ ad ſubiectum vel prædicatum ſunt de inte-
gritate locutionis alicuius:ideo alij probabilius dicunt ꝙ to-
tum quod ſequitur eſt de forma,cum totû hoc quod additur,
non ſit locutio per ſe,ſed ſit determinatio prædicati.Hoc vi-
ſo refert ſecundo Ala. in lib. de miſſa, aut huiuſmodi formæ
mutantur,aut diminuuntur:aut eis additur:ſi mutẽtur in alia
verba,quod nullo modo fieri debet,tunc dicit ꝙ pro certo nô
conficeretur,etiã ſi illa verba eundem ſenſum habere videan
tur.Idem videtur dicêdum de diminutione,quia ſi ita dicatur,
hoc eſt meum,remanet indeterminatum quid meum ſit:& ſi
dicatur hoc eſt corpus non ſignificant proprium Chriſti cor-
pus.De additione aût dicẽdum videtur,quod ſi addatur,quod
ſignificationem non mutat,licet errorem inducat,quod tunc
nihilominus fit conſecratio, vt ſi dicatur hoc eſt corpus meû
dilectum vel ſanctum vel aliquid hmôi, tamen non eſt faciẽ
dum:& qui facit valde eſt increpãdus,ſecundum eum cû quo
ad hoc concordat frater Io.in ſum. confeſ.in rubricella præd.
de ſacramento Euchariſtiæ.q.55.quæ ſit forma.& tribus.q.ſe
quentibus vbi ponit præmiſſa. ver.ad cuius euidentiam citra.
4 † Si eſt defectus circa alias ſolennitates , quæ ad ritû huius ſa-
cramenti pertinent:tunc dic ſm Tho.& Ala. & omnes theo
logos côiter ꝙ licet omittens ea quæ ad ritû huius ſacramen-
ti pertinent,ſicut tempus debitû altare & veſtes & huiuſmo-
di grauiter peccet:quia facit contra ſtatutû eccleſiæ:tñ ſi con-
ficiat nihilominus corpus Chriſti conſecratum eſt:dummo-
do conſecrans ſit ordinatus:& adſit intentio & materia & fôr
ma debita:& hoc idem tenet glo. Gu.ſuper Ray.tit.de ſacra-
mento Euchariſti.& frater Io. in ſumma confeſ. in rubricella
alle.de ſacramento Euchariſtiæ.q.c.25. quid ſi omittatur &c.
Et quantum ad hoc quod dictum eſt de veſtibus concordant
Hug.& Archi.de conſe.diſt.1.concedimus.gl.Pet.& concor-
dat Hoſti. hic dicens, quod iſte ſacerdos qui celebrat ſine igne
& in aqua nihilominus conficiebat, & verum erat ſacramen-
tum,quamuis peccet grauiter : & hæc opi.approbatur hic qñ
dicit ſine igne ſacrificabat & aqua,nam ſi ſacrificabat,ergo ſa-
crificium erat alias non ſacrificaret:ſed ſacrificare ſimularet ſ.
eo.de homine & verba intelligenda ſunt cum effectu ſ.de cle.
non reſi.relatû.& hoc teneas quod dic vt no.ſ.eo. cû Matthę.
§.verum.& c.in quadam in fi.ſecundum Hoſt. Et de defectib.
& negligentijs quæ committuntur in miſſa , vide per fratrem
Io.in rubricella alle.ſæpe.q. 60. de diuerſis defectibus. &c. &
per fratrẽ Aſten.l.10.tit.de defectibus contingentibus in miſ-
ſa & in ſex tit.ibi præceden.tractat de ſacramẽto Euchariſtię.
¶ Super eo. c. Hic eſt arg. qđ melior ſit miſſa boni ſacerdotis
quam mali : & ſ.de æta.& qua.cum ſit ars.Sed circa hoc dicas
ſm Tho. Alber.& Pet.quod de miſſa poſſumus loqui duplici
7 ter. † Aut quantû ad id quod eſt eſſentiale in ea corpus.ſ.Chri
ſti,& ſic a quocunq; dicatur æqualiter bona eſt:quia opus ope
ratum æqualiter bonum eſt & virtuoſum.15.q.40.& j.q.j.in-
tra catholicam.& c.non nocet.cû ſimilib.Vel quantû ad id qđ
annexû eſt ſacramento:& quaſi ſecundariû:& ſic miſſa boni ſa
cerdotis melior eſt,quia non ſolû habet efficaciã ex opere ope
rato:ſed ẽt operante,id eſt,ex deuotione & merito celebrãtis.
8 † Et ideo cęteris parib.melius eſt audire miſſam boni ſacerdo
tis quam mali:& ideo dr̃ quod cæteris parib.melius eſt audire
bonû ſed quia obedientia poſſet cogere audire malû : bonum
aût non:& tunc melius eſt audire malû quam bonû:quia me-
lior eſt obedientia quam victima, & quã bonum perſonale.8.
q.1.ſciẽdû eſt ſ.de ma.& obed.illud.vt hæc no.Archi.1.q.1.
ſacerdotes.ſuper verbo merita. & in hoc concor. frater. Io.in
ſum. côſeſ.tit.de ſacra.non iteran.rubricella de ſacramẽto Eu-
chariſtiæ.q.124.vtrû melior ſit &c.In iſto tñ ſecûdo membro
dicit frater Aſten.lib.4.ſi.tit.art.2. qđ oratio quæ fit in miſſa
conſiderari

conſiderari poteſt dupliciter. vno modo inquantum habet ef
ficaciam ex deuotione presbyteri orantis & celebrantis, & ſic
miſſa melioris fructuoſior eſt. Alio modo inquantū profertur
in perſona totius eccleſiæ, cuius presbyter eſt miniſter, & quo
ad hoc eſt fructuoſa non tantum oratio ſacerdotis peccatoris
in miſſa, ſed etiam omnes aliæ orationes quas facit in officijs
eccleſiaſticis in quibus gerit perſonam eccleſiæ, orationes au
tem eius priuatæ non ſunt fructuoſæ, ſecundum illud, ꝓpter.
28. Qui declinat aures ſuas ne audiat legem oratio eius erit,
execrabilis. ad idem. 49. diſt. c. & 3. q. 7. c. in grauibus ibi cum
his qui diſpliceret ad intercedendum mittitur irati animus,
9 proculdubio ad deteriora prouocatur. † Et de materia ſuffra-
giorum vtrum ſuffragia facta pro vno, valere poſsint alijs, &
quorum ſuffragia proſint defunctis, & quibus & quæ & quan
tum proſint, vide plenè per fra. Io. in ſumma confeſ. tit. de pę.
& remiſ. rubricella de ſuffra. defunctorum per totum. & per
Aſten. lib. 3. titu. de ſuffra. deſun. per totum, & vtrum quis poſ
ſis tantum creſcere in malitia quantum in bonitate, vide per
Io. 47. di. omnes glo. fi.

¶ De baptiſmo, & eius effectu. Rubrica.

1 *Factum non reputatur in artis ſtatutis, ſi aliquid faciendum remanet.*
2 *Factum, an reputatur cum agitur de producendo rem ad eſſe, ſi aliquid faciendum remanet. 4.*
3 *Matrimonij eſſentialia.*
5 *Factum an reputatur in transfor. reformatum ſi quid faciendum remaneret. 7.*
6 *Lanæ appellatione non venit veſtimentum.*
8 *Mobilia iuncta domui, fiunt immobilia.*

SI quis puerum. Hic poteſt notari il-
lud notabile generale
quod no. Ber. j. e. c. maiores. §. ſed adhuc ſuper ver
bo non ex parte, quod nihil videtur eſſe actum,
dum aliquid ſupereſt ad agendum, vt hic, & j. qō.
j. detrahe. C. de his quibus. vt indig. l. cum ſilleianum, alias eſt,
ſub tit. ſpeciali ad ſilleia. pro hoc. ff. de act. em. l. fundi. §. item ꝙ
inſulæ. & §. fi. vbi habes quod illud quod cauſa domus paratū,
eſt, ſi nondum perfectum eſt non videtur ædium eſſe, ſed con
tra in lege cauetur, quod principium rei potiſsima pars eſt. ff.
de ori. iur. l. j. & dimidium facti qui bene cępit habet, vt ff. de
aur. & arg. le. l. & ſi non ſint. §. quid ergo. vbi habes quod ſi te
ſtator legauerit argentum factum, argentum cęptum fabrica-
ri nondum tamen perfectum, venit & in legato pro hoc, ſ. de
1 reſcri. c. literis. cum ibi no. † Vnde ad diſſolutionem iſtorum,
contrariorum diſtingue. aut loquimur de ſtatutis artis, & tūc
nihil reputatur factum ſi aliquid faciendum remanet, ſic lo-
quitur. l. alleg. cum Sylleianum, nam ſtatuta iuris ſunt ſtatuta,
artis, & ars debet eſſe perfecta & certa. 4. diſt. erit autem lex.
Vnde cum Imperator remedia introduxit, & illa non comple
2 uit, nihil egiſſe videtur, vt C. de nouo. C. faciendo conſtit. vni-
ca. in prin. ſecundum Cyn. ibi. Aut loquimur de alijs, & tunc
aut agitur & tractatur de producendo rem aliquam de non eſ
ſe ad eſſe formarum, aut de transformando aliquam rem iam
formatam de vna ſpecie, ſeu forma in aliam ſpeciem, ſeu for
mam. In primo caſu refert, quia aut eſſentialia neceſſaria, ſeu
aliquod eſſentialium neceſſariorum ad productionem, illius
rei ad eſſe formatum deficiunt vel deficit, & tunc verum eſt
dicere, quod nihil eſt actum, dum aliquid ſupereſt ad agendū,
hoc patet in ſacramentis, & primo in ſacramento baptiſmi,
vt hic, & in c. alleg. detrahe. Nam ad productionem baptiſmi
in eſſe requiruntur duo eſſentialia, vt puta verba debita & ſta
tuta, & elementum aquæ, quorum altero deficien. nō eſt bap-
tiſmus. j. eodem c. Pet. Item in ſacramento Euchariſtiæ, nam
ad conſecrationē corporis Domini noſtri IESV CHRISTI,
requiruntur plura eſſentialia, & inter alia materia, & forma de
bite, quorum altero deficiente non eſt corpus Chriſti conſe-
cratum, per ea quæ leg. & not. 7. q. j. illud, & quia nihil ſ. tit. ꝓx.
cum marthę. & cap. literas. & ibi dixi. Item in ſacramento pœ
nitentiæ peccata delentis, vbi inter alia requiruntur duo eſſen
tialia. ſ. oris confeſsio, & cordis contritio, quorum altero defi
ciente deficit ſacramentum ſaltem quantum ad eccleſiam mi
litantem. 23. q. 2. legatur. 90. diſtinct. ſi quis contriſtatus. & j.
de pœniten. & re. quidam. cum ibi not. Item patet in ſacramē
3 to † matrimonij, vbi requiruntur duo eſſentia. ſ. verba & con-
ſenſus amborum contrahentium, quorum altero deficiente,
deficit. 27. q. 2. ſufficias. 29. q. 2. ſi quis liber. & c. ſequentibus. j.
de ſpon. tuæ de coniu. ſeruorum c. j. & de rapto. cap. cum cau-
ſam. Item in ſacramento ordinis, vbi requiruntur factum. ſ. ſa
cri olei effuſio, & manus impoſitio, & verba. Item in ſacramē
to confirmationis in fronte, vbi requiruntur cum ſacro chriſ
mate delinitio, & verba, quorum altero deficiente deficit ſacra
mentum, quod dic, vt leg. & no. ſupra de ſacra vnctione. c. vni
co. §. hoc vnguento. de ſacra. non iteran. c. paſtoralis. vbi de hoc
per Ber. in prima glo. & c. presbyter. Item in ſacramento ex-
tremæ vnctionis. vt le. & no. ſ. de ſacra vnct. c. vnico. §. de pri-
ma, & in conſecratione Epiſcopi vel archiepiſcopi, ſupra de v-
4 ſu pallij, niſi ſpiritualis. † Item hoc probatur in rebus incorpo
ralibus prophanis, vt in ſtipulatione, quæ ad eſſe ſui requirit,
vnius interrogationem, & congruam reſponſionem alterius,
quorum altero deficiente, deficit. ff. de verbo. oblig. l. 1. in prin
cip. & inſtit. de ver. obli. in princ. Item in acceptilatione. vt ff.
de acce. l. j. & inſtitu. qui. mod. tol. ob. §. item per acceptilatio-
nem. Et in tranſact. ff. de tranſac. l. cum hi. §. ſi prætor. Itē hoc
patet in rebus corporalibus. vt in homine qui non producitur
in eſſe niſi habeat corpus & animam, vt le. & not. 32. q. 2. quod
verò formarum. & c. ſeq. j. de homi. ſi aliquis. & c. ſicut ex lite
rarum, & in teſtamentis. vt ff. de teſta. l. hæredes palam. §. vlti.
& l. ad teſtium. C. de teſta. ſi vnus. Et in ætate legitima, vt C. qū
dies le. ce. l. ex his verbis. Et libris in imperfectis. ff. de le. tertia
leg. librorum. §. ſed nec cæpti. & §. chartis. Idem in domo, & in
alijs rebus, quæ ex ſuis partib. integralibus perficiuntur. ff. de
ſolutio. qui res §, aream. ver. non eſt his ſimilis. & c. pro hoc 38
diſt. quæ ipſis cum concor. ibi alleg. Forma eſt quæ dat eſſe rei
& conſeruat rem in eſſe, vt ff. ad exhi. l. iulianus §. ſi quis rem
& conſummatio, ſeu perfectio dat formam rei. & ideo dicit,
lex quod in factis ſua conſummatio eſt ſua forma. ff. ad l. fal. l.
ſi his qui quadringenta. §. quædam ſecundo reſponſo. de noui
oper. nunc. l. ſtipulatio. §. opus. de verb. ſig. l. 5. §. opere. & l. ædi
ficia. §. perfeciſſe. ad idem. ff. de verb. oblig. l. in executionibus.
§. pe. Aut aliqua non eſſentialia vnum vel plura deficiunt, &
tunc non eſt verum dicere quod nihil eſt actum dum aliquid
ſupereſt agendum, vt patet in rebus incorporalibus. ff. de ven-
di. inſpi. l. s. in fi. 30. q. 5. aliter. & in rebus corporalibus. vt ff. de
5 leg. 3. l. librorum. circa medium. verſic. ſed præſcripti. &c. † In
ſecundo caſu. ſ. quando agitur de transformando aliquam rē,
iam formatam in aliam ſpeciem, ſeu formam, refert. Aut quę
ritur de veritate rei vtrum. ſ. quando aliquid eſt actum, vel cœ
ptum non tamen completè perfectum, quod per hoc nihil ſit
actum, & tunc non eſt verum, quia verum eſt dicere, quòd il
lud, quòd eſt cęptum, non tamen completum, eſt ita factum ſe
cundum ſe, ſicut & factum completum, vt eſt caſus in l. alle. ſti
pulatio. §. opus autem. ff. de not. oper. nun. & de capti. & poſt-
li. reuerſis. l. in bello. §. factæ cauſæ. vbi dicitur quod factæ cāæ
nulla conſtitutione infectę fieri non poſſunt, & tamen con-
ſtat quòd cauſa præcedit ſuum effectum, vt in l. alle. cum hi. §.
vult igitur. & §. in cauſa. ff. de tranſac. & de excu. tu. l. tutor pe-
titus. & not. Card. in procemio. ſexti libr. Aut quæris de iuris
myſterio vtrum nihil videatur factum ex quo aliquid ſuper-
eſt ad agendum, & tunc iura ſunt contraria, quædam. n. iura di
cunt quod ſic, vt ff. de act. empt. & ven. l. fundi. §. item quod
inſulæ. & de leg. 3. l. librorum. §. ſed nec cæpti. & §. chartis. vbi
habes quòd libris, ſeu chartis legatis non veniunt libri cæpti,
ſeu chartæ cęptæ ſcribi, non tamen completi. Alij dicunt con
trarium, vt ff. de auro & arg. leg. l. & ſi non ſint. §. quid ergo. v-
bi habes quod argento facto legato venit argentum cęptum
fieri, licet non completè factum, ideo dicunt quidam, quod
aut res ſeu materia transformata, ſeu transformari cœpta pōt
reduci ad ſua priſtina initia, ſeu ad ſuam priſtinam materiam,
ſeu formam vt argentum in maſſa, de quo factus eſt ciphus,
vel calix, poteſt iterum reduci ad maſſam, vt probatur expreſ
ſe. ff. de leg. 3. l. quæſitum. §. illud. j. reſponſo, & tunc cęptum,
habetur pro completo, & videtur aliquid actum licet aliquid,
ſuperſit ad agendum, ita intelligitur. §. alleg. quid ergo. & eo.
ſi. l. lana. in fin. Aut non poteſt reduci vt patet in chartis, & li
bris qui non poſſunt reduci ad ſua. ſ. papyrum, pergamenum,
& incauſtum, & tunc ſecus, vt in §. alleg. ſed non cępti. & char
tis, & concordat. §. alleg. illud. 2. reſponſo. & eod. titu. l. ſi cui.
lana. §. lanæ appellatione. & l. lana. in princ. & l. hæres meus. §.
6 primo. † vbi habes quod appellatione lanæ legatæ non venit,
veſtimentum factum de lana, & quod appellatione marmoris
non veniunt ſtatuæ marmoreæ. Sed iſta eſt bona ſolutio quā-
tum ad illud generale brocardicum, vtrum appellatione primę
materiæ in genere, veniat & comprehendatur materia tranſ-
formata,

mata,ſeu ſpecificata,vt ſi quæratur vtrum appellatione argen
ti in genere veniat argentum factum,puta ciphi,calices,cupæ,
ollæ argenteæ, & ſimilia. Sed quo ad illud de quo hic quæritur
non videtur ſufficiens per §.alleg.item quod inſulæ qui loqui
tur de qualiber materia parata,nondum tamen perfecta ad po
nendum in ædificio,ſiue reducibili ad priſtinam materiam ſi-
7 ue non, & tamen ibi dicitur quod non cedit ædificio.†Ideo vi
detur dicendum & melius quod,Aut loquimur de tali re , ſeu
materia,quæ in aliam ſpeciem transformata ſeu formam ,reti
net nihilominus nomen ſui generis, & ſpeciem primæ mate-
riæ ſic transformatæ,vt patet in argento transformato in ci-
phos, ſcutellas,vel alias ſpecies, quod ſemper retinet nomẽ ar
genti.quia argentum factum eſt, & dicitur ita bene argentũ ,
ſicut non factum & melius,qui magis purificatum,vt patet in
iſta villa Pariſien. vbi aurifabri nunquam ponerent in opere,
aliquod argentum,niſi prius purificatum,& mandatũ, & tunc
ceptũ habetur pro completo,& videtur nedum aliquid imo,
totum factum,vbi ceptũ ſupereſt peragendũ, vt in §.alle.quid
ergo.Nam ex quo argentum iam complete factum contine-
tur appellatione argenti in genere & ſimpliciter probati, vt in
d.§.illud.multo fortius cæptum continebitur,cũ minus rece
dat a materia,ſeu forma prima,quia in habentibus ſymbolũ fa
cilior eſt tranſitus,inſtitu.quib.mo.to.obli.§.item per accepti
lationem.ita loquitur.§.alle.quid ergo. Aut loquimur , de tali
re ſeu materia quę transformata in aliam ſpeciẽ ſeu formã nõ
retinet nomen ſui generis,nec ſpeciẽ primæ materiæ vt patet
in chartis,& libris qui non retinent nomen nec ſpeciem par-
gameni, papiri,vel incauſti, & in pannis de lana, & ſtatuis mar-
moreis,quæ non retinent nomen nec ſpeciẽ primæ materiæ,
& tunc nihil videtur eſſe actum cũ aliquid ſupereſt ad agendũ
vt in iuribus primo alle. & poteſt eſſe ratio , quia transforma-
tio quæ facit mutari nomen & ſpeciem incommutabiliter tar
dius intelligitur fieri,quam illa quæ non facit mutari nomẽ &
ſpeciẽ,ſicut a ſimili libertas cũ eſt quæſita de difficili reuoca-
tur,& ideo citius impeditur eius acquiſitio per pactũ, de non
manumittendo appoſitũ,quam acquiſitio,ſeu tranſlatio alte-
rius rei,vt legitur. C.ſi mancipiũ ita fuerit alie. ne manumiſ. l.
ea quidem.& per hoc non obſtat. §.alle.item quod inſulæ †nã
8 tigna ſeu aliæ res mobiles iniunctæ domui deſinunt eſſe mobi
les, & deſinunt eo ipſo habere ſpeciem ſeu nomẽ ſui generis,
quia pars rei immobilis ſunt,vt patet.ff.de vſuca.l.eum qui æ-
des.§.li.& de tig.iniuncto l.1.& 2.& per totum.

1 *Baptizatus rebaptizari non debet.*
2 *Baptiſmi actus dupliciter conuenit.*
3 *Baptizatus a bono angelo.*
4 *Baptizatus a diabolo.*
5 *Baptizatus ſi dubitetur, an quis ſit, ſub conditione rebaptizandus.*
6 *Baptiſmus quare non iteretur.*

DE quibus. Si quæris vtrum ſemel baptizatus
poſsit vel debeat rebaptizari , di-
ſtingue. Aut conſtat eum ſemel fuiſſe baptizatũ, aut
eſt dubiũ. In primo caſu refert. † Aut conſtat eum eſ
ſe baptizatum per hominẽ habẽtẽ ad hoc poteſtatẽ, & con-
ſtat quod talis non debet rebaptizari,imo hoc faciens graui-
ter punietur.C.ne ſan.bap.l.j & 2.& ſi.ſ.de ſacra. non iteran.
per totum in rubro & nigro.j.q.j.ſacramenta.& c. manus. &
c.quod quidam.Proprius autem miniſter baptiſmi ſecundum
ſanctos Tho.Ala.& Pe.& omnes theologos , & ſm fratrem
Io.in ſum.confeſ.tit.iſto.ſ.de baptiſmo.q.26.quis ſit debitus,
miniſter &c.& Ho in ſumma eod.tit.§.quis poſsit eſſe ſacer-
dos.de pę.di.1.quem pœnitet.de conſe.d.3.conſtat.& c. mu-
lier. Et peccaret mortaliter alius non ſacerdos baptizans præ-
ter articulum neceſsitatis ſed in neceſsitate ſufficit omnis ho
mo,quia & vir & mulier ordinatus & non ordinatus,fidelis &
infidelis baptizare poteſt,dummodo habeat intentionem ba-
ptizandi, & ſeruet formam eccleſiæ,vt in d.c.conſtat. in ſi. &
c.mulier.& decem capitulis ſequentibus. & c.ſanctum eſt 30.
q.3.ſuper quibus.Et in hoc concordat Aſten.lib.4. titu. de ba-
ptizantibus.arti.2.ad ſi.dicens etiã ſm Ho.quod ſi præter ne
ceſsitatem baptizaret quis non preſbyter,ſiue clericus,ſiue lai
cus,ſiue mulier,peccaret mortaliter,baptiſmi tamen ſacramẽ
tum conferret,nec talis ſic baptizatus rebaptizandus eſſet,idẽ
dicunt de non baptizato baptizante. †Vnde breuiter actus ba
2 ptiſmi conuenit alicui dupliciter. Aut ex officij authoritate,ſic
conuenit ſolis preſbyteris, vel ex iuris permiſsione,ſic conue
nit etiam alijs maxime in caſu neceſsitatis. Vnde baptiſmus
poteſt tradi & conferri etiam a malis miniſtris, quia bonitas
miniſtri non eſt de neceſſitate baptiſmi,ſed de congruentia.
Vnde & Auguſtinus dicit quod per ebrioſum,homicidam,&
quemcunque malum datur baptiſmus,& tunc ipſis baptizatis
etiam totus effectus baptiſmi confertur,& in hoc concordãt
Tho.Petr.Abb.& frater Io.in ſumma.confeſ.hoc tit. q.22.cir
ca miniſtros &c.& Hoſt.j.c.proxi.& pro hoc facit. 32.diſt.ca.
præter hoc.§.verum.j.q.j.dedit.de conſe.diſtin. 4. baptiſmus.
Sed ſi quæris vtrum talis miniſter peccet mortaliter baptizã-
do,dic ſm Petr.& Tho.quod ſic,ſi baptizat cum ſolennitate,
vt miniſter eccleſiæ,ſi peccatum ſuum recolat,nec pœnitet.
Aut baptizat ſimpliciter in articulo neceſsitatis, ſicut vetula,
baptizat,& tunc non peccat,concordat frater Io.in ſuma con-
feſ. hoc tit.q. 25.vtrum malus &c.& Aſten.tit.de baptizanti
bus articulo vlti.in ſi.malus ergo miniſter poteſt baptizare,vt
eſt dictum.Vnde etiam ſi non credat ſacramentum baptiſmi,
nec aliquid ibi fieri ſpirituale,dummodo in genere intendat fa
cere quod facit eccleſia,baptizatus eſt,concordat Ray.in ſum
ma eod.tit.§.7.item ſolus &c. & probatur de conſe. diſtin.4.
mulier. 30.q.3.ſuper his quibus 33.q.5.mulierem. Aut cõſtat
eum eſſet baptizatum per angelum, & tunc aut per angelũ bo
nũ,aut per angelũ malũ.†Si per bonũ,tunc licet quidã dicant,
3 quod non poſsit baptizare,quia hæc poteſtas data eſt homini
bus,vt patet de conſe. diſtin. 4. propriæ. Pet. tamen dicit qđ
angelo non competit baptizare, nec etiam conſecrare. vel hu
iuſmodi ex officio,poteſt tamen ex ſpeciali mandato Dei , ei
cõpetere,& quia nunquã vſurpat ſibi alienũ officiũ niſi habe-
ret ſpeciale mandatũ,ideo ſi ſciatur bonus angelus eſſe, nõ eſt
poſt eũ rebaptizandus, nec & eccleſia recõſecranda. Idẽ Tho.
dicit & ponit exemplũ de conſecratione tẽpli beati Micahelis
Idem archidiacho.in cap.alleg. propriè ſuper verbo baptizan
dus,& frater Ioan ſum.confeſ. hoc tit. q. 28.vtrũ bonus ange
lus.& c. & q.ſe.vtrum diabolus.&c.†Si eſt malus angelus puta
diabolus in ſpecie hominis,tunc dicunt Pet.& Tho.quod dia-
bolo poteſtas baptizandi non põt cõpetere, nec ex officio nec
ex ſpeciali mandato,nõ enim poteſt eſſe miniſter officiorum
ſalutis,ſed punitionis, & ſemper præſumendum eſſet , quod
non faceret hoc intentione baptizandi,ſed decipiẽdi , & ideo
nullo modo poteſt baptizare,& ſi baptizaret nihilominus eſ-
5 ſet baptizandus iterum ſecundum eos.†In ſecundo caſu, ſcili
cet quando eſt dubium,diſtinguit Innoc.hic inter dubium de
facto , puta quia natus in captiuitate Sarracenorum , & inter
dubium iuris. De iure enim non poteſt eſſe dubium , nam ſi
quis de parentibus fidelibus & inter fideles natus fuerit , præ-
ſumitur baptizatus infra titulo primo veniens in ſi.ſecundum
eum,cuius opinio non placet Hoſtien.qui exponit hoc verbũ
dubiũ in text.de facto vel de iure,de facto,vt quia puer expo-
nitur nec aliqua ſigna baptiſmi inueniuntur in eo, & de hoc
infra titu.j.c.2.& 3. De iure,vt quia dubitatur vtrum forma
ſeruata ſit vel non. In omni ergo dubio probabili , ſecundum
Augu.tene certum & dimitte incertum,de pœni.diſt.7.capit.
ſi quis autem.§.item.in ſi.ſecundum Hoſt. Vnde quando dubi
tatur circa hoc debet baptizari ſub conditione ſic, ſi baptiza-
tus es non te baptizo,ſed ſi nondum baptizatus es,ego bapti
zo te in nomine patris, & filij, & ſpiritus ſancti, amẽ. vt hic.
Et eodem modo faciendum eſt, quando dubitatur probabili-
ter de collatione aliorum ſacramentorum , puta quando dubi
tatur an quis ſit confirmatus vel ordinatus,aut huiuſmodi.68.
diſt.preſbyteri quos. & §.ſeq.quia non intelligitur iteratum,
quod neſcitur eſſe factum ſupra de ſacra.non iteran.c.j .& ſin.
j.tit .j.veniens.de conſe.diſtin.j.ſolennitates.& de conſe. diſt.
4.ſi nulla.ſecundum Hoſtien.hic & in ſumma e.tit.§.vlt. ver.
ſed & ſi dubitetur.& Ray.in ſum.huius tit.§.6.in ſum.&c.Ne
mo enim poteſt ſaluari ſine Baptiſmo.Io.3. niſi quis renatus
fuerit ex aqua & ſpiritu ſancto, non introibit in regnum cœ-
lorum,& de conſe.diſtin.j.c.2.& 3.& 4. adeo,quod etiam ſan-
ctificatus in vtero tenetur ad baptiſmum, vt patet per Ioan-
nem qui dixit ſe à Chriſto debere baptizari,& hoc quidam nõ
propter indigentiam remedij ſed propter impreſsionem cha
racteris & bonum obedientiæ.quia Deus hoc præcepit, & p
pter humilitatem,quia debet ſe repręſentare peccatorem, &
indigere Chriſti redẽptione,& propter cõformitatem , vt ab
alijs Chriſtianis non diſcordet,quia cum baptizari,eſt præce-
ptum affirmatiuum,non obligat ipſum niſi pro loco & tem-
pore. Vnde ſi ante adultam ętatem ſeu opportunitatem habi-
tam moritur,ſaluatur,quia non habebat opus baptizari pro-
pter remedium ſed propter præceptum,quod dic vt no.Aſtẽ.
lib.8.

li.8.tit.de baptizandis in princ. Vbi etiam dicit, quod apoſtoli fuerunt baptizati per illa verba qui lotus eſt, Io.13. & de conſe.diſt.4.quando & c. ſi eos. Et idem dici poteſt de B. Virgi-
6 ne & de Ioanne Baptiſta.†Et ratio quare non debet baptiſmus iterari eſt quadruplex, vna quia character qui ibi imprimitur, indelebilis eſt, ſicut in confirmatione & ordine, & cum quadã conſecratione datur, & ideo ſicut aliæ conſecrationes non reiterant ut in eccleſia, ſic nec baptiſmus. Secunda, quia originale peccatum contra quod principaliter datur non iteratur. Tertia quia baptiſmus morti Chriſti aſsimilatur. nã in morte Chriſti baptizamur per quam morimur peccato, & reſurgemus in nouiſsimo vitæ, ſeu nouitate. Chriſtus autem ſemel tantum, mortuus eſt, & ideo nec baptiſmus debet reiterari. Quarta, quia per baptiſmum fit vniuerſalis purgatio peccatorum, quæ ſi iterari poſſet daretur hominibus incentiuum peccandi. has quatuor rationes aſsignat Tho. in vltima parte ſummæ ſuę.q.46.ar.9. & frater Io. poſt eum in ſum.confeſ. rubricella de baptiſmo.q.38. vtrum baptiſmus debeat iterari. qui ſatis concordat cũ præmiſsis. Eſt & quinta ratio, quia baptiſmus eſt quædam ſpiritualis generatio, vnde ſicut generatio in vtero non poteſt repeti, ſicut nec baptiſmus vt dicit Auguſtinus, ſuper Ioan.c.4.alias 3. pro quo facit quia ars imitatur naturam quãtum poteſt, inſti.de apo.§.minorem, iſta enim generatio, ſpiritualis carnali æquiparatur. 30.q.3.ita diligere. C. de nupt.l.ſi quis alumnam. & j.c.proxi.vbi hoc no. Hoſtien. & de hoc p Ber.ibi in glo.pe. Poteſt addi, & alia ſexta ratio, quia baptizatus per baptiſmum acquiritur Deo, & tranſit in dominiũ eius de conſe.diſt.4.poſtquam modo ſi iterum baptizaretur, ſequeretur noua, & iterata ac multiplicata acquiſitio dominij, qđ eſſe non poteſt, quia quod meum eſt, & c. ff. de acqui.poſſ.l.3.§. ex plurimis. ſ.de fi.inſtru.inter dilectos. in fi. maximè cũ character per quem acquiritur ſit indelebilis vt eſt dictum. Item dicit Hoſt. ſ.c.proxi.in fi. & Io.An. poſt eum quod ea quæ nõ fuerunt facta vel dicta per laicum qui in neceſsitate baptizauit per presbyterum, ſunt ſupplenda, ſicut eſt catechizatio, & appoſitio ſalis, & inunctio, & cætera omnia, excepta, immerſione, quia nec iterum baptizatur niſi dubitetur, vt hic.

1 *Oratio Chriſti pro Petro & eius ſucceſſoribus effuſa.*
2 *Oratio Chriſti pro Petro & eccleſia vniuerſali facta.*
3 *Baptizandus non eſt puer in vtero matris, ſi nihil extra vterum appareat.*
4 *Baptizandus an ſit puer aliqua membra, extra matris vterum, habens.*
5 *Baptizandus puer natus.*
6 *Ordinatus coactione abſoluta ordinem non recipit.*
7 *Ordinatus coactione conditionali, an characterem recipiat.*
8 *Baptiſma ſacramentum neceſſitatis.*
9 *Baptizatus amens, vel dormiens, an characterem recipit.*
10 *Amens non peccat.*
11 *Damnatio ex libero arbitrio pendet.*
12 *Talis ſemel, ſemper talis præſumitur. 15.*
13 *Dominus ſemel, hodie dominus præſumitur.*
14 *Poſſeſſor ſemel an hodie dominus præſumatur.*
16 *Pueri non baptizati in anima tria conſideranda. 18.*
17 *Peccatum originale tranſit reatu, ſed actu remanet.*
19 *Peccato ab originali præſeruati.*

MAiores. Hic habes quod Chriſtus orauit pro
1 Petro ne deficiat fides eius.†Vnde ſicut poteſtas non ſolum ſibi, ſed & ſucceſſoribus data intelligitur, ſic oratio non ſolum pro ipſo, ſed ꝑ ſucceſſoribus effuſa videtur, ſed hoc pro conſtanti tenemus, qđ oratio Chriſti fuit exaudita, ergo & hodie durat in ſucceſſores effectus ipſius. Sed contra quia ſecundum hoc ſequeretur quod nullus Papa damnaretur, quod tamen non ſequitur, vt probatur.9.q.3.aliorum. & poſſet hæreticus eſſe.40.diſt. ſi Papa, ſolutio, dic quod quantum ad ſalutem conſequendam rogauit pro Petro, & ſucceſſoribus ſuis, non ſolum in ſede ſed in conuerſatione vitæ, de illis autem ſi hanc vitam vſq; in finem continuauerunt, certum eſt quod ſaluabuntur, non ergo ſufficit in ſola ſede ſed alias fide ſuccedere. Nam & ſi ſucceſſores apoſtolorum ſumus, neceſſe eſt ſi ſaluari volumus, quod vitam & conuerſationem eorum imitetur, ar.35.d.eccleſiæ. & 26.di
2 ſtin. deinde ſecundum Hoſt. idem Io.An.† Et quod dictũ eſt, Papam poſſe eſſe hæreticum, dic orationem factam pro Petro & in eius perſona, pro eccleſia vniuerſali, ne erret vel deficiat Ioann. Andr.

¶ Super eo.cap. Si quæris vtrum paruulis debeat baptiſma cõferri, diſtingue. Aut quæris de paruulis in materno vtero exiſtentibus, aut de iam natis, in primo caſu refert.†Aut nihil apparet de puero extra vterum matris ſuæ, & tunc conſtat quod non eſt baptizandus ſecundum Petr. & Thom. quia tunc ſoli Deo natus eſt non eccleſiæ, nec ſubijci poteſt operationi miniſtrorum eccleſiæ, vnde & Auguſt. lib. 2 alias 6. de baptiſmo paruulorum, ſicut qui non vixerit non poteſt mori, ita qui natus non fuerit non poteſt renaſci, poteſt tamen per priuilegiũ ſpeciale a deo ſanctificari in vtero. Et tales qui ſunt in vtero matris ſanctificati, nihilominus debent poſtea nati baptizari, quia eis per baptiſmum character imprimitur, & augmentũ, gratiæ confertur, & nihilominus, quia adhuc præcepto generali ſunt aſtricti ſecundum eos. Idem not. frater Io. in ſumma. confeſ. hoc tit. 3 t.q. vtrum puer. Hoc idem. ſ. quod nondum nati baptizari non poſſunt, probatur expreſſè de conſe.diſtin.3. qui in maternis hoc idem ratione poteſt ſic probari, eccleſia habet poteſtatem ligandi atq; ſoluendi homines ſuper terram, & non alias. ſ.de ma. & obe. ſolitæ. ad fi. j. de ſen.excommu. a nobis. a.§. nec obſtat. modo qui in vtero eſt, non eſt in rerum natura, nec ſuper terram, vt ff. de lega. j.l. ꝙ in rerum natura. & de ver.obl.l.interdum. Item idem iudicium eſt de eo ꝙ non eſt, & de eo quod non apparet. ff. de contrahen. empt. & vendi.l.in lege. cum concor. ibi alle. Hoc idem tenent Rich. & Aſten.li.4.tit. de bapti.arg.2.q.5. dicentes etiam ꝙ oportet, ꝙ caro eius qui baptizatur, ſecundum totum, vel ſecundũ partem immediatè lauetur, vnde ſi puer totaliter inuolutus in aqua immergeretur, ſub debita verborum forma, non propter hoc baptizaretur, & in q.8. dicunt quod talis in vtero matris, exiſtens poteſt regenerari baptiſmo flaminis, vt eſt dictum, & dictum illud Augu. intelligunt de regeneratione baptiſmi,
4 aquę.†Aut apparet aliquid de puero extra vterum matris ſuæ, & tunc ſunt opi. quia canoniſtæ tenent ꝙ ſi puer iam caput extra emiſit poteſt baptizari, maximè quando non poteſt egredi, & de vita ipſius dubitatur, ſecus ſi caput extra vterum nõ appareret, & hoc dicunt per l. ff. de reli. & ſump.ſun.l.cum in diuerſis. vt not. Archi.5.di.c.baptizari. & idem ibi Lau. Theologi vero communiter tenent quòd niſi primo perfectè natus fuerit ſicut Adam non poteſt renaſci. vt de conſe.di.4.qui in maternis. cũ talis adhuc non habeat eſſe diſtinctũ a cã ſuæ imperfectionis, alias infectionis, quare militãs eccleſia de qua adhuc talis non eſt, mẽbrum bonũ vel malũ ſibi prouidere, non poteſt, miniſtrando ei ſacramẽta, quia rei quæ nõ eſt. & c. arg. eorũ quæ le. & no. j. de deſpon. impu. ad diſſoluendũ. de eccl. ædi. ad audientiã. Conſilium tamen eorum eſt ꝙ aliquid, appareat extra vterũ omnino baptizetur, ſi magnũ periculum emineat de morte eius, & hoc propter penetrabilem operationem ſpiritus ſancti, qui ſua immenſa virtute ſuccurrere iſti potuit, ſicut beatã Virginẽ Mariã, Hieremiam, & Ioã. in vtero ſanctificauit. arg. j.q.j. multi. circa mediũ. vt no. Gul. de Mont. lau. extra de ſum. Trin. c. vnico. ſuper verbo regenerans. in cl. Et de hoc not. frater Io. in ſum. confeſ. hoc tit. q.32. quid agendum & c. dicens ſecundũ Tho. quòd ſpectãda eſt totalis egreſſio pueri, ex vtero, niſi periculũ mortis timeatur, tunc aũt in tali. ſ. periculo egreſſa parte principali. ſ. capite, vbi operationes animæ magis manifeſtantur, vt quidam dicunt, baptizari debet. ſecus autem eſt de alijs partibus, vt de manu & pede, ꝗuis non noceat etiã ſi tunc aſpergantur illę partes baptiſmali, aqua, quia diuina miſericordia non eſt arctanda, ſi tamẽ poſtea plenariè naſcatur non eſt rebaptizandus ſecundũ quoſdã, ſed nihil periculi accidit ſi ad maiorẽ cautelã baptizetur, ſub hac forma. Si non es baptizatus ego te baptizo & c. quod ſatis concordat cũ opi. canoniſtarũ ad quod facit quod no. Hugo. de iã natis. de conſe. diſt.4. propriæ. ſuper verbo triũ miliũ. Imo qđ plus eſt per hoc quod dicit Io. ibi dicunt Ric. & Aſten. li.4.tit. de baptizandis. arti.2.q.7. idem in alijs membris quod ĩ o capite, quia anima eſt tota in qualibet parte corporis. & huius ſententiæ eſt generalis in quarto ſententiarum eo quòd non eſt præceptum magis quod caput immergatur quã aliud mẽbrũ, & dicunt quòd alia pars quã caput abluta fuerit, & decedat, ante perfectam natiuitatẽ, piè poteſt talis puer reputari baptizatus, vnde eſt in cemiterio ſepeliendus. Et nota quod in aliquo caſu non debet mater viuens ſcindi vt puer poſsit baptizari, quia ſecundũ apoſtolum ad Roma. Non ſunt facienda mala vt veniant bona, & ideo homo potius debet dimittere perire infantem quam quòd ipſe pareat homicidij cõmittens cri

men

men in matrem.ſecundum Thom.in ſcriptis.idem frater Io.
in ſum.confeſ.rubricella de baptiſmo.q.34. vtrum mater de-
beat ſcindi &c. & Aſten. vbi ſ.q.6.pro hoc.ſ.quod non ſunt ſa
cienda mala vt bona eueniant. 14.diſt. quod ait. 14.q.5. forte,
5 23.q.5.c.j.32.q.8.non ſolum.j.q.j.non eſt putanda.†Si quęritur
de iam natis tu dic quod tales poſſunt & debent baptizari, vt
hic & in d.c.vnico.§.ad hoc.extra.de ſum.Trini.& fide cath.
in cle.Et notat quod baptizatus de nouo cui ſine gemitu & plã
ctu omnia peccata remiſſa ſunt iuxta.cap.de pœn.diſtin.4.ſine
pœnitentia ſaluari non poterit ſi bonum non faciat, cum poſ
ſit licet abſtineat a malo,cum peccatum omiſſionis & negligẽ
tiæ peccatum ſit grauiſſimum.vt leg.& not.extra de celebrat.
miſſ.c.graui.in prin.in clem.& ideo dicit ſpal. Declina a malo
& fac bonum.q.d.vnum per ſe non ſufficeret. vt notat. hoc,
Guil. de Monte laud.extra de pœnis.c.fi.ſuper verbo non ſuf
ficit.in clemen.
¶ Super eodem.c.§.propter quod ad declarationem gl.& ſic,
coacta,volũtas.&c.¶ Si quæritur vtrum quis coactus recipiẽs
ordines ſacros recipiat ordinem ſeu characterem ordinis, &
6 vtrum teneatur ad continentiam obſeruandã, diſtingue.†Aut
coactio eſt abſoluta, & tunc taliter coactus nullum recipit or
dinem,argum.hic,in ver.ille verò,& hoc not.Io.74.diſtin.vbi
iſta.& per conſequens non tenetur ad continentiam obſeruan
dam,quia non præſtat impedimentum.&c.j. de deſponſatio.
impube.cap.literas.& c.acceſsit.de reg.iuris.c.non præſtat.lib.
6.& quod nullum eſt ſeruari non poteſt.j.de deſponſa.impu-
be.ad diſſoluendum.Quod verum videtur etiam ſi poſtea ſpõ
te talem receptionem ratificaret.argumen.eorum quæ nota.
Goffr.& Hoſtien.hic de dormiente.& ſtatim ſequitur, in di-
7 ſtinctione ſequenti.†Aut coactio eſt conditionalis,& tũc.Aut
quæris vtrum recipiat characterem ordinis,& dic ꝙ ſic, quia
voluntas coacta voluntas eſt.ff.quod metus cauſa.l.ſi mulier.
§.ſi metu.2.15.q.j.merito,ſecundum Ray.idem Aſten.li.6.ti.
2.articu.4.q.4.Aut vtrum teneatur ad continentiam, & tunc
Aut ordinem taliter receptum recipiens poſtea ratificauit ex-
preſſè vel etiam tacitè,vt quia poſt ordinem taliter receptum
ſemel vtitur eo ſine coactione,puta ſemel indutus ſolenniter
dixit epiſtolam,& tunc clauſa eſt poſtea ſibi porta contradi-
cendi,arg.C.quod metus cauſa.l.2.ſ.de regula.vidua.j.de ſpõ.
ad id quod caſu poterit vti priuilegio clericali & continere cõ
pelletur,& hoc teneas ſecundum Hoſti.hic & Io. And. poſt
eum.Aut ipſum ordinem taliter receptum poſtea non ratifi-
cauit nec tacitè,& tunc.Aut coactio fuit modica, & talis quæ
non cadit in conſtantem virum,& tunc recipiens cogitur or-
dinem ſic receptum ſeruare ſecundum Ioan.in c.allegato duo
iſta.pro quo.ff.quod metus cauſa.l.metum accipiendum.& l.
ſeq. metum autem.45.diſtinct.de Iudæis.& j.q.j. quod quidẽ.
Aut coactio eſt magna & talis quę cadit in conſtantem virũ,
& tunc non tenetur, nec cogitur continere.argumen.ſ.quod
metus cauſa.per latum.& c.cum dilectus. quia integritas res
eſt voti & non præcepti.32.q.j.integritas.ſecundum Io. in c.
alleg. vbi iſta ſecundum Io.Ber.& Hoſt.hic.idem Aſten.in d.
8 arti.4.q.4.†Sed ſecus hoc caſu in baptiſmo,vt hic, quia illud
eſt ſacramentum neceſsitatis,vt hic in gloſſ. Item ſecundum
Archid.in c.alleg.duo iſta.in glo.adde.dicunt quidam in baptiſ
mo totus homo renouatur, & quodam modo totus alius ef
ficitur. 26.diſtinct.c.j.arg.ff.de adi.leg.l.ſi ſeruus legatus. & de
ſolu.l.qui res.§.aream.& tranſit in alterius poteſtatem.ſ. Dei.
ſicut econuerſo per peccatum tranſit in poteſtatem diaboli.de
conſe.di. 4.c.poſtquam.Et de iſta materia vide per Goffre. in
ſumma.de æta.& quali.vltra medium.§.circa hanc diſtinctio-
nem.ad quem remittit Archid.in d.c.de Iudæis.dicens quòd
ibi eſt plena doctrina.& per Ray.in ſum.ſua.e.tit.§.circa hanc
quorum dicta concordant cum præmiſsis.
¶ Super eo.c.in fi.¶ Si quæris vtrum amens,vel dormiens ba
ptizatus recipiat characterem baptiſmi,diſtingue prout di-
9 ſtinguit text.hic.†Aut prius quam amentiam incurreret, aut
dormiret in contradictione perſtiterat,aut prius habebat pro-
poſitum baptizandi, aut eſt dubium.In primo caſu non reci-
pit characterem ſacramenti, quia in eo intelligitur contradi-
ctionis propoſitum perdurare,vt hic in §.dormientes. cũ con
cor.alleg.in glo. ad hoc Hiero.ſuper philemonem.nullum bo
num dici poteſt niſi quod voluntarium eſt,cui conuenit.de con
ſe.diſtinct. 5.quicquid.& quod dicam de pœni.omnis.de con-
feſsione quæ debet eſſe voluntaria,adeo quod ſi talis dormiẽs
excitatus a ſomno ratum habeat quod actum eſt, nõ prodeſt,
quia cum nihil receptum ſit,non inuenitur quid ratificetur, &
ideo iterum baptizatur.ſecundum Gof.& Hoſt.& idem cadẽ

ratione in amente. In ſecundo caſu recipit characterem ſacra-
menti,vt in ver.ſecus autem.nam adhuc propoſitum præſu-
mitur perdurare pari ratione qua ſ.de contradictione dictum
eſt, ar.C.de proba.ſiue poſſidetis.ſecundum Ho.Quod verũ,
ſecundum bea.Tho.in ſcriptis etiam ſi furioſus tunc contradi
cat,quia iſta contradictio non procedit a voluntate rationis,
ſecundum quam eſt capax baptiſmalis gratiæ, ſi tamen neceſ
ſitas non ſit,debet in furioſis conſpectari dilucidum interual
lum,& in dormiente vigili tamen ſi baptizetur, quis in actu
illo ſacramentum recipit, quamuis peccet baptizans, & idem
concordant Pet.& Abb.& frater Io.in ſumma conf.rubricel-
la de baptiſmo.q.36.vtrum in baptizando.In tertio caſu, re-
fert.Aut conſtat per certa ſigna vel alias qualitercunque de pro
poſito baptizandi ꝙ velit baptizari,& tunc ſi baptizetur reci
pit characterem ſacramenti,arg.j.de ſen.excommuni.a no-
bis. 2.ſecundum Hoſt.Aut non conſtat & tunc idem,quia tũc
characterem imprimit ſacramentalis operatio,cum obijcere
contrariæ voluntatis non inuenit obſiſtentem,vt hic.Pro tan
to dicunt hic Ber.& Hoſt. ꝙ ſi quis ab infantia fuerit amens,
ſi baptizetur recipit characterem & prodeſt ei,argumẽ.ff. de
leg.2.l.cum pater.§.furioſo,quia perinde eſt ac ſi nunc ſit infãs
10 †quia nullo peccato grauatur niſi originali.3.q.9.indicas. ff. de
offi.præſi.l.diuus.Cum ergo non habeat niſi originale.idẽ eſt
quod in paruulo,& ſi vixiſſet centum annis cõtinue furioſus,
vt patet in eo quod leg.& not.ſ.eo.§.verum.& §. ſed adhuc,
ſecundum Hoſt.qui etiam dicit hic,quòd etiam ſi per iocum,
vel deriſum hoc fiat recipit nihilominus characterem.j.q.j. ec
ce.de conſe.diſtin.4.quamuis.& c.ſolet.ideoque conſtat quòd
paruulus characterem recipit,cui ſemel recepto renuntiare,
non poteſt.j.de diuortijs quanto.§.nam & ſi. licet reclamet,
quando peruenit ad perfectam ætatem.de conſec.diſti.4.quę-
ris.& c.paruuli.quia quod factum eſt &c.ff.de captiu.& poſtli.
re.l.in bello.§. factæ cauſæ effectui tamen characteris renun-
tiare poteſt.vt in eiſdem.c.& ſic intelligitur.c.ſ.de regula.cum
11 ſcimus.ideo autem effectui poteſt renuntiare,†quia ex libe-
ro arbitrio damnatio vel ſaluatio ſua pendet,& adde quod di-
cam.j.eo.c.penul.in fi.
12 ¶ Super eo.c.§.dormientes.¶ †Hic potes notare,ꝙ ſemel ta
lis ſemper præſumitur talis, & quod ſemel fuit hodie præſu-
mitur, concordat.ſ.de præſump.c.ex ſtudijs.& c.mandata. &
cap.ſcribam.& ca.cum in iuuentute.circa quod diſtingue.Aut
eſt tale quid quod tractu temporis mutatur, & tunc quod ſe-
mel fuit non præſumitur adhuc eſſe,vt patet in ætate, in mi-
nori.quia ſemel minor non præſumitur ſemper minor. vt C.
de in integrum reſti.minorum.l.ſi minorem.ff.de iureiu.l. nã
poſtea.§.ſi minor. & ſ.de in integrum reſtit.cap. conſtitutus.
cum ibi nota. Aut eſt tale,quid quod tractu temporis non mu
13 tatur,& tunc.†Aut illud eſt tale quod de facili non amittitur,
nec mutatur vt dominium,& tunc ſicut ſemel fuit ita & ho-
die præſumitur eſſe.vt C.de probationi.l.ſiue poſſidetis. & ar
gumen.ff.de accuſa.l.ſi cui.§.hiſdem. Aut illud eſt tale quid, ꝙ
14 de facili perditur & mutatur,& tunc.†Aut quæritur de poſſeſ
ſione & tunc regulariter non præſumitur hodie eſſe, ſicut ſe-
mel fuit,argumen.ff.de acquir.poſſeſſ.l.ſi quis vi.§.differentia.
Sed fallit in duobus caſibus. Primus eſt ſi agatur contra eum,
qui habet cauſam ab agente,vt ff.de pig.actio,l.ſi creditor.Se-
cundus ſi tempore litis conteſtationis cõtra eum quis poſſi-
debat,nam tunc præſumitur poſſidere vſque in finem litis,ita
intelligit Ioan.legem illam non ignorabat.C.ad exhiben.Et ra
tio diuerſitatis inter dñium,& poſſeſsionem eſt,quia poſſeſ-
ſio de facili poteſt amitti,non ſic dominium,vt in §.allega.dif
ferentia.ſed Odofre.in poſſeſsione ſubdiſtinguit. Aut qui ſe-
mel poſſedit aſſerit ſe poſſidere,aut negat. Si aſſerit. v.g.agit
interdicto retinendæ poſſeſsionis,quia turbatur in ſua poſſeſ-
ſione,tunc ſi ſemel ſe poſſediſſe probat, adhuc hodie præſu-
mitur poſſidere.Si verò negat forte agente aduerſario contra
ipſum,tunc verum eſt quod dicit Ioan.ſed fallit in duobus ca-
ſibus præmiſsis.Et eſt ratio,quia vbi aſſerit ſe poſſidere,oſtẽ
dit animum retinendæ poſſeſsionis,& ſi modo in præſenti o-
ſtenditur animus,præſumitur in præteritum quia ex præſenti
in præteritum trahitur præſumptio.C.de adul.l. ſi qui adulte-
rij. 34. q.2.cum per bellicam.Vnde animum quem modo o-
ſtendit præſumitur ante habuiſſe, ſecus quando negat, quia
tunc oſtendit animũ deferendæ poſſeſsionis, & illa ſolo ani-
mo perditur,vt in §.alle.differentia.quæ opi.tangitur per glo.
in l.alle.ſiue poſſidetis.Sed Placen.& Hugo.tenent idem per
omnia in poſſeſsione quod in dominio,per l.alleg. ſi creditor,
non ignorabat,& idem tenet Pet.de bell.pertu.in l.allega. ſiue
poſſidetis.

poſsidetis. nec placet ſibi diſtinctio Odoſ. quia licet ſolo ani-
mo quis poſsit deſinere poſsidere, tamen ſolo animo non de-
finit detinere, & ſola detentio ſubijcit aliquam reivendicatio-
nem, nec etiam placet ſibi argumentum Io. quia licet facilius
perdatur poſſeſsio quam dominium, non tamen propter hoc
concluditur, ergo qui ſemel poſſedit non præſumitur poſside
re ſaltem in recenti poſſeſsione. Vnde ipſe concludit quòd idē
ſit in poſſeſsione quod in dominio, arg. l. alleg. ſiue poſsidetis.
& ff. de rei vend. l. officium de probationibus. cum de indebi-
to. §. vlti. quia cum poſſeſsio animo retineatur. vt C. de proba.
l. licet. præſumitur pro animo niſi contrarium probetur. vt ff.
de diuor. l. vlti. §. illud hoc tenet ipſe Pet. in l. alleg. ſiue. & Cy.
15 C. de non nu. pecu. l. j. † Aut quæris de alijs quam de poſſeſsio-
ne, & tunc ſemel talis, præſumitur talis, niſi probetur contra
rium, vt hic. & in iuri. ī. in prin. alleg.
¶ Super eo. c. Inno. dicit hic quod in anima pueri nondum ba
16 ptizati ſunt tria conſideranda. † Primum eſt, pronitas ad peccā
dum, quæ trahitur ex corruptione carnis. Secundum eſt, macu
la quæ eſt quædam ſordes animæ, quam contraxit in ſua infu
ſione ex admixtiōe & adiunctione carnis corruptæ, & ꝓpter
hanc ſordem indignum eſt hominem Dei conſpectui præſen
tari quouſq; in baptiſmo lota ſit. Tertium eſt, reatus ſiue debi
tum pœnę æternæ, cui primi parentes cum omni proſperita-
te ſua propter peccatum ſuum quod commiſerunt adiudicati
fuerunt. Et dicunt ferè omnes, quod peccatum originale non
eſt fomes neque pronitas peccati, ſed eſt quædam macula ani
mæ annexa fomiti, & illa macula in baptiſmo deletur, ſed qa
illa macula annexa eſt fomiti, ideo aliquando fomes ſiue pro-
17 nitas dicitur originale peccatum. Et ſecūdum hoc intelligitur
quod dicit. † Aug. quod peccatum originale tranſit reatu, ſed
remanet actu, quia macula quæ facit hominem reum pœnæ æ
ternæ tranſit, vt de cetero ratione illius peccati originalis, non
18 ſit homo pœnæ æternæ aſtrictus. hoc Innoc. † Vt autem de ꝑ-
dictis tribus aliquam claram & compendioſam vtilitatem re-
portes, dicas, quod ſecundum, ſcilicet macula, ſiue ſordes eſt
peccatum originale, vt patet in eo quod no in ſum. de pœnit.
§. de quibus peccatis, quod in baptiſmo deletur. Quantum ad
tertium, quod ex ſecundo ſequitur. ſ. debitum pœnæ ęternæ,
quia hoc debitum quantum ad originale peccatum remittitur
omnino per baptiſmum, vt ſ. eo c. proxi. Quantum verò ad
primum. ſ. peccati pronitatem ſiue fomitem, & ſi proſit ba-
ptiſmus ipſum debilitando, non tamen omnino ipſum tollit,
quia cum corruptioni carnis ipſum adhæreat, non mirum, ſi
quantum ad appetitum, naturam; corruptionis ſapiat, argum.
ff. de rei ven. l. quæ religioſis. & de reg. iur. cum principale. Li
cet autem ex vi ſacramenti quæ in omnibus æqualiter opera-
tur, non omnino tollatur. vt eſt dictum, poteſt tamen filius
19 Dei cui vult gratiam facere ſpecialem, & fomitem adeò debili
tare, quod non præualeat, vel ipſum omnino extinguere. † Si-
cut patet in glorioſiſsima Matre ſua, & in quibuſdam alijs ſan
ctis, etiam in vtero ſanctificatis. Exemplum in Hieremia, &
Ioanne Baptiſta. ſ. de renun. niſi cum pridem, in prin. ſecun-
dum Hoſt. & Io. An.

1 *Baptiſmi ſpecies tres.*
2 *Baptiſmi eſſentia.*
3 *Baptiſmi characterem quis defectus impediat.* 5. 8. 10. 12. 14. 16. 18.
4 *Baptiſmus non fit cum ceruiſia vel lixiuio.*
6 *Puer à patrino proiectus fuit in puteum vt baptizaretur.*
7 *Puer de ponte in aquam proiectus fuit baptizandus.*
9 *Baptizabatur in nomine Christi in primitiua eccleſia.*
11 *Baptizatus puer fuit ab idiota in nomine patria, filia & ſpiritua ſancta.*
13 *Baptiſmi de ſubſtantia an ego, ſit.*
15 *Baptizari plures ſimul poſſunt.*
17 *Ebrius & furioſus, non baptizant.*
19 *Mutus & ſurdus baptizari poſſunt.*
20 *Baptiſma flaminis.*
21 *Baptiſma ſanguinis.*

NOn vt apponeres. ¶ Si quæratur quę
ſit forma baptiſmi,
& vtrum, & quis, defectus impediat characterem ip
1 ſius ſacramenti, diſtingue, quia. † Tres ſunt ſpecies
baptiſmi. ſ. fluminis, & flaminis, & ſanguinis, vt ſ. c. proxi. de
conſe. d. 4. c. baptiſmi vicem. & c. cathecuminum. & c. nam, &
c. non dubito. & nota. Ber. j. tit. j. c. 2. & Hoſt. poſt eum. Aut er
2 go quæritur de baptiſmo fluminis, & tunc. † Aut quæritur de
primo. ſ. quæ ſit forma, & dic quod ad eius formā ſeu eſſentiā
duo neceſſaria ſunt. ſ. verbum & elementum aquæ, vt hic, &
ſ. eo. c. j. & dic ſecundum Pe. ꝙ forma latinorum eſt. ſ. e. ca. j.
vnde neceſſarium eſt ꝙ obſeruetur forma verborum, videli-
cet ꝙ baptizans, dicat immergendo baptizandum ter, Petre,
ego baptizo te in nomine patris, & filij, & ſpiritus ſancti amē.
vt ibi, & hic, ſed & ſufficit vnica immerſio ſi conſuetudo ter-
ræ hoc approbet, de conſe. di. 4. de trina. vt notant Innoc. &
Hoſt. ſ. eo. c. j. glo. j. & in hoc concordant Pet. de Taranthaſia,
Tho. & Abb. dicentes tamen, ꝙ probabilior eſt conſuetudo,
quæ ter immergit, quia ſignificat fidem Trinitatis, & triduū
ſepulturæ Chriſti. Hæc tamen ſignificatio non eſt de ſubſtan
tia ſacramenti ſecundum eos cum quibus concor. Frater Ioā.
in ſumma. conſ. rubr. de bapt. q. 15. vtrum debeat fieri. &c. Sed
tamen hoc pronomen ego, & amen, non ſunt de ſubſtātia, ſed
de condentia, aliàs euidentia ſecundum Pet. Ala. dicit ſic, puto
ꝙ pronomē ego, dimitti poteſt, ſi aliquis vult ſine magna cul-
pa, ſed dico ꝙ tutius eſt apponere. Tho. etiam in vltima parte
3 ſummæ. q. 66. arti. 5. concordat cum Pe. † Aut quæritur de ſe-
cundo. ſ. quis defectus impediat characterem ipſius ſacramē
ti, & tunc, aut eſt defectus ex parte elementi aquæ, vt quia ali
quis intendit baptizare, & baptizat cum ſaliua vel vino, aut ex
parte immerſionis ſeu aſperſionis, aut eſt defectus, ex parte,
verborum, aut eſt defectus ex parte baptizantis, aut ex parte,
baptizati. Si ex parte elementi, tunc. Aut nihil eſt ibi aquæ, &
tunc impeditur ſacramentum baptiſmi, nam aqua eſt neceſſa-
ria, nec ſufficit vinum vel alius liquor, dicente domino. Io. 3.
c. Niſi quis renatus fuerit ex aqua & ſpiritu ſancto non intra-
bit regnum cœlorum, vt hic. & ſ. eo. c. j. & . j. q. j. c. detrahe. vbi
de hoc. & de conſe. di. 4. c. j. & c. firmiſsime. Aut eſt ibi aqua,
cum vino, vel alio liquore mixta, & tunc Hoſtien. in ſum. eo.
tit. §. quæ ſit eius forma. ver. quid ſi alius liquor. & hic dicit, ꝙ
cum generalis conſuetudo eccleſiæ teneat, ꝙ in aqua ſola & pu
ra ſine alia mixtura detur hoc ſacramentum, quæ ſeruanda ē,
vt ſ. tit. j. pernitioſus. de conſe. diſtin. 4. de trina. videtur omni
no alia forma reprobanda, vt ibi, & j. de hæret. ad abolendum.
vnde & ſi fortuito caſu, hoc etiam factum ſit tutius videtur,
quod talis iterum baptizetur, iuxta conſilium datum. ſ. eo. c.
2. Poſſet tamen vt hic dicit, circa hoc diſtingui, vtrum ſatis ma
ior pars ſit de aqua, & tunc diceretur baptizatus, vel de alio
liquore, & tunc non eſſet baptizatus. arg. in eo quod no. ſ. tit.
j. in quadam. in fi. & c. cum Marthæ. §. quæſiuiſti. primum ta-
men eſt tutius ſecundum eum. Et iſtā diſtinctionē tenet Ioā.
de conſec. diſt. 4. c. baptiſmi vicē. ſuper verbo neceſsitatis. pro
quo. 4. q. 3. §. itē hermophroditus. & ff. de ſta. ho. l. quæritē her
mophroditū. & ēt Goſ. in ſumma. eode. titu. §. itē quid ſi aquæ
Tho. verò dicit, quod permixtio poteſt eſſe duplex. Vna quæ
tollit ſpeciē, ſicut quando per alterationem tranſit in aliā ſpe
ciem, ſicut per putrefactionē aliquā, vel digeſtionē tranſiuit in
vinum. Aut etiā per additionē tantam alterius liquoris, quod
ſoluatur ſpecies aquæ, ſicut ſi parū aquæ multo vino admiſcea
tur, alia permixtio eſt quæ non tollit ſpeciē aquæ, ſicut quando
alteratur aqua, ſecundū aliquod accidens, & manet ſpecies, vt
patet in aqua calefacta, vel quando additur aliquid aquæ, vel ꝙ
non commiſcetur ſicut aliqua ſolida ponuntur in aliqua aqua,
vel ſi ſit commixtibile, ſicut aliquod humidū, cū ſit tam paruę
quantitatis quod commixtionē non facit, ſed in aquā penitus
conuertitur, in aqua ergo primo modo permixta non poteſt,
fieri baptiſmus, quia iā non eſt aqua in aqua, aut ſecundo mo
do permixta poteſt fieri. Quando autē mutata ſit ſpecies. vel
non cognoſci poteſt ex raritate & denſitate, vel quando hu-
mor aliquis non rarefieret calido, vel non conſtringeretur fri
gore, ſicut aqua, ſed aliter, vt patet in vino, vel oleo, lacte & hu
iuſmodi. Vnde in aqua maris poteſt fieri baptiſmus, & cū his
concordant Pet. & Ala. & alij theologi vt dicit frater Ioan. in
ſum. conſeſ. tit. de ſacra. non iteran. rubricella de bap. qōn. 13.
vtrum baptiſmus poſsit fieri. &c. Item dicit Tho. quod in li-
xiuio & in aquis ſulphureis, & in alijs aquis quæ ex terra, per
quam tranſeunt, immutantur, poteſt fieri baptiſmus. Similiter
ſi aqua paludis eſſet in tantum degroſſata, ꝙ recederet à vera
raritate aquæ, non eſſet baptiſmus, ſicut ſi eſſet lutum, aliàs eſ-
4 ſet baptiſmus, quia adhuc manet ſpecies aquæ. † Dicit Alber
tus, ꝙ in tali aqua ſicut eſt brodium pinguium vel huiuſmodi
quæ infrigidata congelantur, & conſtant, & ceruiſia & vrina,
& lixiuia quæ multam habet cōmixtionem acutorum corpo
rum, & ſimiliter in aquis quas faciunt archimiſtæ ad mutāda
metalla,

metallis, nõ poteſt fieri baptiſmus, quia mutatur ſpecies aquę,
dicit ẽt ꝙ in aquis ſulphureis, ſiue terrenis poteſt fieri baptiſ-
mus. Itẽ dicit ꝙ melius eſſet ꝙ ſacerdos faceret fieri aquã cali
6 dã, quia paruuli quandoque ita penetrantur frigore aquæ, qđ
contrahunt mortales infirmitates & moriuntur, et idẽ recitat
frater Io. in d. q. ſ. 13. Ego verò iuxta conſiliũ Auguſtini dicẽ-
tis, tene certũ, & dimitte incertũ, de pœni. diſtin. 7. ſi quis au-
tẽ, iterũ baptizarem eum iuxta. c. 2. ſ. eo. & vt ſ. no. Hoſtien.
Itẽ in aqua roſeacea. i. quæ fit de roſis non poteſt fieri baptiſ-
mus, vt dicit Theo. tertia parte ſum. q. 66. artic. 4. & Ioann. An
dr. hic poſt eum. An autẽ ex pane confecto ex tali aqua roſea-
cea fiat verũ ſacramentũ, ſeu ſacrificiũ, notat Archi, de conſe.
diſtin. 2. c. j. dicens fratrẽ Tho. tenere quod non, quod videri
5 poteſt. 3. parte ſum. q. 74. arti. 7. in fi. ſecundum Io. And. † Si eſt
defectus ex parte immerſionis ſeu ſparſionis, refert. Aut ba-
ptizare volens nec immergit baptizandũ in aqua, nec ſpargit
aquã ſuper eũ, & tunc non eſt baptiſmus, vt hic. Aut eũ im-
mergit non tñ totũ perſunditur, ſeu ſpargitur caput, quod eſt
potiſsima pars corporis humani, vel præter caput, maxima
pars corporis, & tunc Hug. de conſecra. di. 4. ca. propriè cre-
dit eũ baptizatũ alias non. ar. ff. de reli. & ſump. fu. l. cũ in diuer
ſis. vel dic vt dicit Io. ibi ſuper verbo triũ miliũ. baptizari, etiã
ſi aqua cadat ſuper pedẽ, arg. de conſe. di. 4. quanquã. ſic & a-
bi ſufficit poſsidere partem fundi ad hoc vt quis poſsideat to-
tũ, dum tamen eius animi ſit vt totũ intendat poſsidere, vt ff.
de acquir. poſſ. l. poſsideri. §. j. ſic de pœni. di. j. vulgaris. idẽ In-
no. ſ. e. c. proxi. dicens, ꝙ ẽt ſi modica ſtilla aquæ proiectæ ba-
ptizante eum tangat, baptizatus eſt, quod ſatis videtur conſo-
nare iuri & æquitati, licet primũ tutius ſit. idẽ Hoſtiẽ. ibi, & in
ſum. e. tit. §. quæ ſit eius forma. ver. licet aũt puer. & de hoc ꝑ
Goſ. in ſum. eo. tit. §. itẽ quæritur quid ſi nõ habeatur, vbi nul
lã opi. eligit. In iſto verò articulo Tho. dicit ꝙ baptiſmus ablu
tionẽ importat, ablutio aũt per aquã poteſt fieri non tãtum ꝑ
modũ immerſionis, ſed ẽt per modũ aſperſionis vel effoſiõis,
& ideo vtroq; modo poteſt fieri baptiſmus, & videtur quòd
apoſtoli hoc modo baptizarunt cũ legatur, quòd ſimul vna die
conuerſi ſunt quinque milia, & alia die tria milia. actuũ. 2. & 3.
& probatur in c. alle. propriæ. Et ideo quando conſuetudo ec-
cleſiæ patitur vel quando neceſsitas incumbit propter defe-
ctũ aquæ, ſiue periculũ pueri de cuius morte timetur, vel ẽt
propter imbecillitatẽ ſacerdotis non potentis ſuſtentare in-
fantẽ, poteſt ſine immerſione baptiſmus celebrari, & ſufficit
quod caput aſpergatur vel immergatur, & ſic totũ corpus re-
putatur aſperſum. l. à parte principali hori. idẽ dicit Ala. ſecus au
tẽ eſſet in alijs partibus, cũ his concordat Pe. Albertus autẽ di-
cit quod licet aſperſione fieri poſſet baptiſmus, non tamen mi
hi videtur laudabilis conſuetudo, ſed immergendo conſuetu
do laudabilior eſt, & idẽ dicit in vltima parte ſummæ. q. 66. ar
ticulo. 7. idem frater Io. in ſumma confeſ. rubricella de baptiſ-
6 mo. q. 14. vtrũ immerſiu &c. † Itẽ ponit Abbas quæſtionẽ hic
de illo qui dũ ad remotã eccleſiam deferret puerũ baptizandũ
apparentibus in via ſignis mortis in puero, nec aqua poſſet ha
beri niſi in quodã puteo. de quo cita mortẽ pueri aqua educi,
non poterat, veriſimiliter dixit, ego te baptizo in nomine pa-
tris, & filij, & ſpiritus ſancti, & dicendo iſta verba proiecit eũ
in aquã qui ſubmerſus eſt, nunquid eſt baptizatus, vt poſsit in
cimiterio ſepeliri. Reſpondet quod fuit per lectorẽ prædica-
torẽ in monte peſſulano determinatũ quod non, & dicit, ꝙ
multi canoniſtæ tunc fuerunt id deteſtati dicentes, quod cum
verbũ, & elementum ibi concurrerent, dici debet non imme
rito baptizatus. argu. huius c. Dicit aũt poſt ſe magiſtrũ ſuum
conſuluiſſe, qui reſpondit quod non erat baptizatus, quia in
baptiſmo non tñ requiritur immerſio cũ ſolennitate verbo-
rũ, imo & eleuatio ab aquis, per quã reſurrectio deſignatur. de
conſe. diſt. 4. propriæ. quod quia in caſu propoſito defuit, non
7 fuit baptizatus. ita dicit hic Abbas & Ioã. And. poſt eum. † In
hoc concordant Ric. & Aſten. lib. 4. eo. tit. articulo. 6. quidam
dicunt de puero de ſuper pontem in aquã proiecto. ſ. quod nõ
ſit baptizatus, licet proijciens intendat baptizare, quia illa im-
merſio ex ſui natura non ordinabatur ad eleuationẽ pueri, ab
aqua, ſed ad ſubmerſionẽ, ſecus dicunt ſi baptizare intendens,
& verba in quibus conſiſtit forma proferens puerũ, ponat in
calatu, & cũ chorda ligata ad calatũ in puteũ dimittat, & ablu-
8 tũ extrahat, quia ibi eſt immerſio & eleuatio ab aqua. † Si eſt
defectus ex parte verborũ, tunc, aut quia baptizans nulla ver-
ba profert, ſed ſolã immerſionẽ, ſeu aſperſionẽ facit, & tũc nõ
eſt baptizatus, quia alterũ eſſentialiũ deficit. ſ. verbũ, vt hic, &
ſ. eo. c. j. & in c. alle. propriæ. de conſec. diſtinct. 4. & Math. vl-

ti. c. j. q. j. detrahe. Aut profert verba omnino tñ impertinen-
tia ad baptiſmum, & tunc idem. & eſt ratio per eadẽ iura. Et
quia paria reputantur, nulla verba proferre, & proferre aliqua,
ſed impertinentia. ff. de verb. oblig. l. j. §. ſi quis ita ver. contra.
& l. inter ſtipulantem. §. ſi ſtipulante. & inſtitu. de inuti. ſtipul.
§. præterea præſtat argumen. ff. de condi. & demon. l. cum ita le
gatum. ſ. de tranſla. epiſcopi. inter corporalia. §. ſed neque. Aut
profert verba pertinentia, ſed defectiue mutando. ſ. formam.
& tunc dicit Pet. quod mutatio circa formam baptiſmi du-
pliciter poteſt fieri. ſ. aut circa formã intelligibilẽ. i. circa ſigni-
ficationem, ſeu modũ ſignificationis, aut circa formã ſenſibi-
lẽ tantum. i. circa voces. Prima forma eſt omnino determina-
ta, ideo eius mutatio deſtruit formã, non. n. data eſt vis niſi in
nominibus perſonas ipſas ſignificantibus, vnde ſi diceretur.
Ego baptizo te in nomine genitoris & geniti, & flaminis al-
mi, non eſt baptizatus, quia genitor & genitus non ſignificant
perſonas modo principales, ſed actus notionales potius ſecũ
dum eũ, hoc etiã notat Inno. ſ. eod. c. j. in glo. 2. in princ. & ẽt,
Hoſtien. Abb. & Io. And. poſt eũ. ibi & concordant Tancre. &
Vincen. ſ. eod. c. penul. licet Goff. in hoc contra in ſum. eod. tit.
ad ſin. §. itẽ pone. & Hoſtien. in ſumma. eod. ti. 2. quæ ſit eius.
ad fi. verſic. quid ſi quis. & Io. de conſec. diſtinct. 4. multi. ſed
Lau. & Ioan. de Deo. & Hug. tenent primã opi. & idẽ videtur
tenere ibi Archidiacu. in glo. penul. Et cum ipſa prima opini.
concordat quod dicunt beatus Tho. ſuper 4. ſententiarũ. &
Pe. dicentes. ꝙ ſi dicatur. Ego baptizo te in nomine trinitatis
9 non valet baptiſmus. † Itẽ dicunt quod licet in primitiua ec-
cleſia baptizarent in nomine Chriſti hoc non licuit ſine fami
liari conſilio ſpiritus ſancti. ſ. vt nomen Chriſti amabile redde
retur & ampliaretur, & hoc ẽt nunc eccleſia poſſet ſi ſpeciale,
præceptũ a ſpiritu ſancto haberet, non autem propria authori
tate, vnde non valet talis baptiſmus, vt communiter dicunt
Theologi, quãuis quidã contradicam. & in hoc ſatis concor-
dant Alber. & frater Io. in ſum. confeſ. rubricella de baptiſmo.
quæſtione. 12. vtrũ ſit baptiſmus. &c. & eandẽ opini. tenet Hu
go. de conſecra. diſtinct. 4. à quodã. idem videtur tenere Hoſt.
in ſum. e. ti. §. quæ ſit eius forma ſub. §. quid ſi dicat. & ſub. §.
quid ſi quis baptizetur. Sed Io. & Lauren. in c. alle. à quodam,
dicunt quod non debet aliquis baptizari in nomine Chriſti, ſi
tamen baptizetur valet baptiſmus, & idem Goffred. in ſum.
eod. ti. §. itẽ nunquid baptizatur in nomine Chriſti. & ſ. de ſũ.
Trini. c. j. & hoc idem videtur tenere Bern. ſ. eodẽ. capi. 1. ſed
pro prima opi. facit expreſsè. ſ. eod. cap. j. vt no. Archidiac. in
cap. alleg. a quodam. glo. penul. qui in illã opin. declinare vide-
tur. & Aſten. libr. 4. eod. ti. articu. 5. q. 3. vbi plenè de iſta mate-
ria. Secunda. ſ. vocalis forma non ita determinata eſt, quia in di
10 uerſis linguis baptizari poteſt. † hæc autem forma mutari po-
teſt tripliciter. Aut ſecundũ ſubſtantiã, aut ſecundum ordinẽ,
aut ſecundum quantitatem. Secundum ſubſtantiam duplici-
ter, aut ſecundum totam ſubſtantiam. ſ. variando. Aut ſecundũ
partem. ſ. corrumpendo. Si ſit mutatio ſecundum totam ſub-
ſtantiã, quia ponitur omnino alia forma verborũ, tunc. Aut
manet eadẽ ſignificatio & modus ſignificandi, & talis mutatio
non obeſt, quia baptizatur in qualibet lingua ſecundum Petr.
cum quo concordat Hoſt. in ſum. eod. ti. §. quæ ſit eius forma
ad finem ſub §. quid ſit latinus. vbi dicit quod ſi latinus, non
in latina lingua, ſed Græca, vel Hebrea, vel alia extranea bapti-
zat aliquẽ, & profert verba congrua, & apta, baptiſmus tenet,
Nam & apoſtoli varijs linguis loquebantur. nã forma realis po
tius attendenda eſt quã verbalis. de conſecra. diſtin. 4. retulerũt
& in hoc concor. Io. in c. multi. ea. diſtinct. & Tanc. & Vincẽ.
eod. cap, penul. & Ioan. And. ſ. eod. cap. j. Aut non manet, & ta
lis mutatio obeſt, quia mutatur forma intelligibilis, ideo non
eſt baptiſmus ſi dicatur in nomine genitoris & geniti & flami
nis almi, ſecundum Pe. idem Alber. Si ſit mutatio ſecundum
partem. tunc aut tanta eſt mutatio quod non remanet eadẽ ſi-
gnificatio non ſolũ ſecundum inſtõnem primæ impoſitionis
nominũ, ſed nec ſecundũ accõmodationẽ vſus, & tunc non va
let baptiſmus. Aut non tanta quin maneat eadẽ ſignificatio ſe
cundũ accõmodationẽ vſus, licet non ſecundũ regularẽ for-
mã primæ inſtõnis, & tunc eſt baptiſmus ſi fiat ex ſimplicita-
te, non ex peruerſitate, ſiue fiat à parte ante, ſiue a parte poſt.
Dicit autẽ Tho. quod hoc præcipuè accidit, quod ſenſus locu
tionis remanet quando corruptio eſt a parte finis, ſed mutatio
ex parte principij variat ſignificationem, vnde corruptio ta-
lis, maximè ſi eſt magna, omnino ſenſum locutionis auferret,
11 cum hoc etiam dicto Thom. concor. Alber. † Vnde Zacharias
Papa reputat baptizatum eum qui à quodam ſacerdote ignaro
latini

lmini eloquij baptizatus eſt in nomine patria & filia & ſpiri-
tua ſancta.vt habetur de conſecra.diſtinct.4.retulerunt.& ca.
ſanctificatur.vbi de hoc.& per Hoſt.qui in hoc concordat in
ſumma.eod.titu.§.alleg.quæ ſit eius forma.ſub §.quod ſi ſub-
ſtantialia.& ï.eodem.c.1.& Innoc.Hoſti.& Ioan.And.ĩ.capi,
12 proxi.†Secundum quantitatem fit duplex mutatio, ſecundũ
Pet.addendo aut diminuendo.Si fiat addendo,aut intentione,
introducendi errorem & mutandi formam,vt faciebat arrius
qui dicebat.In nomine patris maioris & filij minoris. Aut ex
deuotione ſeu ſimplicitate prima additio impedit baptiſmũ,
& idem ſecundum Tho.quandocunque additur aliquid quod
de ſe eſt corruptiuum formæ,ſecunda non.idem Albertus.
Doctores tamen noſtri iuris canonici, dicunt quod ſiue addi
tio præmittatur ſiue ſequatur ſiue interponatur,ſemper vitia
tur baptiſmus ſecundum Goff.in ſumma.eod.ti.§.ſed quæri-
tur,quia formæ nihil detrahendum eſt vel addendum.de cõ-
ſecra.diſtinct.4.firmiſsimè.& cap.ſi non ſanctificatur.& cap.
de arrianis.& in hoc concord.Hoſt.in ſumma in §.allega.quæ
ſit eius forma.ſub.§.quid ſi aliquis.dicens poſt Goff.ibi,quod
ſi dicat.Ego te baptizo in nomine patris & filij & ſpiritus ſan
cti & omnium ſanctorum,non eſt baptizatus, quia nihil de-
bet iungi in forma,& in hoc hodie omnes conueniunt, ergo
credamus eis.ff.qui ſatiſd.cog.l.inter omnes.& in hoc ſatis vi
detur concordare Innoc.ï.eod.cap.j.glo.2.in princ.& etiã Ho
ſtien.& Io.And.poſt eum.Si aũt fiat diminuendo hoc ſecun-
dum Pe.poteſt fieri dupliciter.Aut ex voluntate,aut ex neceſ
ſitate.In primo caſu diminutio impedit baptiſmum.In ſecũ
do piè creditur, ꝙ ſummus ſacerdos ſuppleat,vt ſi puer mo-
reretur antequam baptizans verba formæ perficeret,vnde ta-
lis ſi moriatur in cimiterio ſepeliendus eſt ſecundum Pe. idẽ,
Alanus.ſi verò ſuperuixerit,credo ꝙ ratione dubij ſub condi-
tione rebaptizandus eſt iuxta.cap.2.& ï.eod.ſecundum ordi-
nem verborũ.dicit Pe.mutatio poteſt fieri dupliciter.Aut trãſ
ponendo,per quod tollitur ordinis rectitudo.Aut interponen
do aliquid per quod tollitur ordinis immediatio. Si fiat tranſ
ponendo,tunc aut ex ſimplicitate, & tunc non nocet. Aut ex
malitia,& tunc nocet,quia non intendit ſeruare formã eccle-
ſiæ.idem Alanus.Alij dicunt indiſtinctè quòd ſi ordo mutatur
non valet baptiſmus.arg.C.de ſenten.& interlocu.om. iudic.
l.prolatam.nam ordo verborum de forma eſt. & hoc ſecun-
dum Hoſt.in §.alle.quæ ſit ſub §.quid ſi ordo.videtur ſecurius
hoc tamen ſcias,quod non eſt vis,vtrum dicat. Ego baptizo
te,vel ego te baptizo,dummodo aliqua alia verba non tranſ-
mutentur ſecundum eum.Si fiat interponendo tunc dicit Pe.
Aut modica eſt interpoſitio,ita quod ſecundũ vſum commu
nem non videtur actũ diſcontinuare,vt ſi interueniat ſilentiũ
vel tuſsis,vel reſpiratio, vel ſpuatio,vel aliquid huiuſmodi,&
tunc non nocet,pro quo.C.de teſta.cũ antiquitas.Aut magna
eſt interpoſitio ita quod actũ euidenter diſcontinuat, & tunc
nocet ſecundũ eũ,idẽ in hoc Hoſtien.in §.alleg. quæ ſit eius,
ſub.§.quid in prolatione.& cũ omnibus præmiſsis notatis. ꝑ
Pe.de mutatione formæ concordat Tho.& idẽ frater Ioan.in
ſumma confeſ.rubricella.de baptiſmo.q.40.quid cũ aliquid.
13 †Sed nunquid iſtud pronomen ego ſit de ſubſtantia,quidã di-
cunt quod ſic.vt Io.& Guil.Nazo.vt ï.eod.cap.j.pro quibus.
facit quod in pronomine videtur dominus vim feciſſe cũ di-
xit.Ego ſum qui ſum. Exodi.3.Itẽ ego ſum lux mundi. Item
ego principiũ qui & loquor vobis.Io.8.idem tenet Io.de con
ſecra diſtinct.4.c.j.ſed Al.Vinc.Goff.Bern.Innoc.& Hoſt.cõ
tra.ï.eo.c.j.nam verbũ baptizo perfectã rẽ generat,& prono-
men in ſe importat, vt in cap.alleg.retulerunt, & hoc tenet,
Goff.in ſum.eo.tit.§.ſed quæritur an pronomen.& Io.de cõ
ſecra.diſt.4.multi.& et Hoſt.in ſum.eod.ti.quæ ſit eius for-
ma.in princ.& hoc patet ex forma quã Deus dedit apoſtolis,
Non.n.dixit vos baptizate.ſed baptizate in nomine patr. &c.
14 vt hic ſecundũ Hoſt.ibi,& dixi.s.in prin.†Si eſt defectus ex
parte baptizantis,tunc,aut ex parte poteſtatis,aut ex parte v
nitatis,aut ex parte intentionis.Si ex parte poteſtatis, vt quia
non eſt debitus miniſter,quo ad ſe ipſum quem vult baptiza-
re,vt ï.c.proxi.ceſſante neceſsitate.vt dixi ï.eod.de quib. tũc
non eſt baptizatus,idẽ ſi eſt debitus miniſter ſed non poteſt,
loqui,vnde mutus non po.eſt baptizare.nec puerum tenere,
quia non poteſt reſpondere,nec filiolũ,ſymbolũ & orationem
dominicã docere,nec aliàs in fide inſtruere,ad quæ tñ patrinus
nomine fideiuſſorio ſe obligat & aſtringit. de conſec.diſtinc.
4.vos ante omnia.& c.prima igitur.vt no.Ioã.1.q.1.detrahe.
glo.ſed videtur & ipſe Io.& Phi.& Io.And.ĩ.de ſpon.cũ apud
& Archid.de conſecr.diſtinct.4.paruuli.glo.fi.idem Hu.& Ar
chid.in c.in ſynodo.& plenius Hoſt.in ſumma.de ſpon.ſub ru
brica de matrimonijs.§.qualiter contrahatur.ver.& nunquid
ſi poſt nutum vel ſignum.&c.& Archid.ĩ.de cogna.ſpirituali
cap.j.ſuper verbo cognationem ſpiritualem.libr.6.& idẽ per
omnia dicit Ioan.And.in cap.alleg.cum apud.In confirmatio-
ne vbi etiam verbum & liquor chriſmatis ſunt neceſſaria, &
altero de ſubſtantialibus deficiente,neceſſe eſt vtrunque ſup
pleri.ſecus in ſolennitatibus,vt legi.& no.ï.de ſacramen.non
iteran.cap.j.& fin.Si eſt defectus ex parte vnitatis baptizantis
tunc,aut ſacerdos vel alius in caſu neceſsitatis profert verba,
& baptizandus ſeipſum immergit, vel ſupra ſeipſum aquam
ſpergit,& tunc non eſt baptizatus, quia ſi dicat ille ſacerdos,
vel alius, Petrus ſe immergit verum dicit,ſed hoc non eſt for
ma.Si verò dicat.Ego te baptizo.&c.formã ſeruat quo ad ver-
ba,ſed mendacium dicit.hic.n. non ſolum verbo, ſed & facto
opus eſt,vt hic.& ï.eo.c.j.& cap.proxi.vbi hoc nutant Innoc,
& Hoſt.ſuper verbo ſeipſum immerſit.Aut duo,vel plures ſa
cerdotes tertium baptizare intendunt,& tunc aut quilibet eo
rum pro parte ſolum & non in totum exercet miniſterium
ſacramenti,vt quia vnus ſolus immergit,& alius ſolus profert
verba dicendo.Ego baptizo te, & tunc idem.ſ. quod non eſt
baptizatus,quia iſte qui profert verba.Ego te baptizo.&c.mẽ
dacium dicit,cum ipſe non immergat nec abluat,& hoc ſatis
expreſſè no.Innoc.ï.c.proxi.ſuper verbo ſeipſum immerſit,
dicens quod ad hoc vt aliquis ſit baptizatus,oportet ꝙ alius,
baptizans eum immergat,quia qui non immergit, non poteſt
dicere.Ego te baptizo.& idem dicit ibi Hoſtien.dicens quod
ad hoc vt forma ſeruetur,neceſſe eſt vt vnus baptizans alium
immergat,& immergendo dicat.Ego te baptizo &c.vt ibi. &
ä.eo.c.1.& 2.vel aliud faciat quod tantum valeat, ac ſi immer
geret ſecundum eum.in hoc concord.Tho.Bon. Richardus
& Aſten.& certe ſatis videtur caſus.ï.eodem.cap.j.Aut quili-
bet eorum in totum exercet & exercere intendit miniſteriũ.
ſacramenti,ita quod quilibet intendit totũ baptizare, & tunc
15 eſt baptizatus.Vnde dicebat Petrus quod plures vnum, poſ-
ſunt baptizare,dummodo quilibet intẽdat totum facere. †Itẽ
vnus poteſt plures baptizare,ſimul vt patet in cap.allega. pro-
priæ.circa mediũ.§.hoc aũt.de conſecra.diſtinctio.4. vbi ha-
bes quod bea.Pe.in vna die tria milia hoĩum baptizauit,quod
per naturã ſucceſsiue facere nequiuiſſet,& hoc intellige, dũ-
modo ille,qui baptizat plures intendat oẽs baptizare,plurali-
tas.n.miniſtrorũ aut ſuſcipientiũ non pertinet ad neceſsitatẽ,
ſacramenti,cum propter maiorẽ diſtinctionẽ iſtud fieri non
debet ſine neceſsitate mágna.aliàs peccaret,& in hoc concor.
bea.Tho.diſtinctione.3.ar.2.& ẽt in vl.parte ſum mę.q.68. ar
ticulo.6.ſed quibus verbis tunc vt debeat dicit ipſe bea. Tho.
quod cũ plures baptizans.Si dicant.Nos baptizamus,non eſt
baptizatum.Sed ſi quilibet dicat.Ego te baptizo. baptizatum
eſt,vt videtur idẽ Thomas in ſcrip.innuere,quod ſi vnus ba-
ptizans,dicat nos baptizamus,nil facit, qui autẽ dicit baptizo
vos cũ plures baptizaret,baptizatũ eſt,ſed peccaret niſi eſſet,
magna neceſsitas,ſed Pe.dicit ſic,puto tamen verius quod ba
ptizatum ſit.ſ.ſi dicatur nos baptizamus,quia modus expri-
mendi actum non eſt de ſubſtantia formæ,& ideo ẽt cũ dici
tur, baptizo vos,ſeruatur ſufficienter forma eccleſiæ, & præ-
miſſa,à ver.bene dicebat.Pe.citra reci. Archid. in c.alleg. pro-
priæ.ſuper verbo conſecrauit, & fra.Io.in ſum.conſ.rubrica.
de bap.q.30.verũ plures,&c.& Aſten.lib.4.ti.de baptizantibus
16 ar 2.per totum. †Si eſt defectus ex parte intentionis baptizan
tis,tunc,aut eſt defectus intentionis in ſexu, ſeu condõne ꝑ-
ſonæ baptizandæ,vt quia intendit & putat baptizare puerum,
& eſt puella,aut eſt defectus intentionis ſimpliciter, vt quia
non intendit in aliquo baptizare.In primo caſu dicit Hoſtieſ.
in ſum.eod.ti.§.quæ ſit eius forma.ſub § quid ergo ſi quis pu
tet,verſicu.ſolo.&c.Aut baptizans intendebat baptizare per
ſonam cuiuſcunque ſexus eſſet,& ſic eſt baptizata, quia quan
tum ad Dei cultum non eſt maſculus,neq; fœmina, neque li-
ber,neq; ſeruus,oẽs.n.in Chriſto eandem mercedem accipie-
mus,in auth.de monachis.§.hinc autem nobis.colla.j.& licet
homo erret in ſexu,non tamen errat in perſona quam tenet,
& quam baptizare intendit,argumen.ff.de pign.act.l.j.in fi. de
contrahen.emp.& vend.l. in vendi §.planè.Itẽ ſicut Ioã.Bap.
ait,medius eſt qui baptizat,quẽ vos neſcitis.ſ.ſpiritus ſanctus,
qui errare non poteſt,vnde Apoſtolus,nolite errare,Deus non
irridetur.Aut intendebat tm maſculum,& non fœminam ba-
ptizare,& eſt fœmina,& tunc non eſt baptizatum, argumen.
ff.de contrahend.emp.l.alioquin.39.quæſtione.j.cap.j.Aut de
hoc non cogitabat,ſed ſimpliciter, baptizabat, & tũc videtur
baptizatum

in gloſſ. penul. Sed alij.vt Ber. dicunt illud quod dictum eſt de
miſsis & pſalmis verum eſſe,ſi æqualiter pro omnibus dican-
tur, ſed intuitu vnius dicitur, licet pro omnibus dicantur,
plus ſecundum eos ei proficit pro quo orans ſpecialiter inten
dit. Et hæc eſt vera ſententia,ſecundum Theologos, ſecundũ
Archid.in cap.alle non mediocriter,vnde circa hoc dicũt bea
tus Thom.& Pet.in ſcrip.& idem recitat frater Ioann.in ſum
ma conſ.titu. de pœnit. & remiſ.rubri. de ſuffragijs defuncto
rum.quæ 169. vtrum ſuffragia &c. quod opi.præpoſiti fuit,
quod ſuffragia pro aliquo ſpecialiter facta æque proſunt, alijs
omnibus æqualis meriti,quantum ad liberationem ſeu vtili-
tatem,ſed non æqualiter, quo ad honorem, ſicut candela, in
menſa accenſa pro diuite, facit æqualiter ad ſociorum menſæ
vtilitatem,ſed magis ad diuitis honorem. Alij communiter di
cunt quod cum ſuffragium virtutis finitæ,ſic deriuetur per in
tentionem facientis, pro quo voluit,valet ei,pro quo fit quã-
tum ad liberationem à pœna, tamen quantum ad congratula-
tionem, & interiorem conſolationem, ſecundum quod vnus
in charitate exiſtens, de bonis alterius gaudet,ſic valet omni-
bus in charitate exiſtentibus, & plus ei qui eſt in maiori cha-
ritate,& vide quod no. ipſe frater Ioan. ibi in q. ſeq. vtrum
ſuffragia.&c.vbi plenè per totum titu. de ſuffrag. defunctorũ
3 per Alten. lib. 3. titu. de ſuffrag. defuncto. per totum . † Et
vtrum orationes factæ à malis ſacerdotibus noceant illis, pro
quibus orant, & vtrum factæ pro malis nolentibus emendari,
noceant,eis videtur,quod ſic,quod dic per Ioan. & Archidia.
49.diſt.in ſumma. per Archid.95.diſtin. ecce glo. de oratio-
ne & per Ioan.3.quæſtio.7.in grauibus & per Ioann. Andreã.
extra.eodem. titu. cap. vnico ſuper verbo orationes verb. de
hoc autem, in clem.

¶ De obſeruatione ieiuniorum. Rubrica.

1 *Ieiuniorum diuiſio.*
2 *Puero an ieiunandum.*
3 *Infirmo an ieiunandum.*
4 *Mulieri prægnanti, an ieiunandum.*
5 *Laboratori an ieiunandum.*
6 *Peregrino an ieiunandum.*
7 *Curſori an ieiunandum.*
8 *Famulis an ieiunandum.*
9 *Pauperibus an ieiunandum.*
10 *Ieiunandum quibus diebus.*
11 *Ieiunandum qualiter ſit.*
12 *Ieiunandum vſque ad quam horam.*
13 *Ieiunium quibus modis ſoluatur.*
14 *Ieiunij diſpenſatio an petenda*
15 *Seruit.tempo.medium non ſeruiens, an impediat*
16 *Seru.ſpiri.medium non ſeruiens an impediat.*

EX parte. Si quæris quis & quibus diebus,
& qualiter & vſq; ad quam ho-
ram, debeat & teneatur ieiunare, quibus modis,
ieiunium ſoluatur,& vtrum petenda ſit diſpenſa-
1 tio ſuper ſolutione ieiunij, & à quibus, diſt. † Et
ad euidentiam dicendorum not. ſecundum Goſ. & Hoſti. in
ſum.eo.ti.§.j. ꝙ triplex eſt ieiunium. Primum eſt magnum, &
generale,abſtinere.ſ. ab iniquitatibus, & illicitis voluptatibus
ſeculi quod eſt perfectum ieiunium,& ipſum elegit dominus
de con.di.5. ieiunium. Secundum eſt diſcreta, & moderata,
refectio, vt ſcilicet ſingulos dies, abſque ciborum luxuria,
tranſigamus, de conſecr. diſtinct. 5. cap. non dico, & capit.
ſint tibi. & hæc duo ieiunia omni tempore & diebus ſingulis,
ſunt ſeruanda. Tertiũ eſt ſubtractiò prandij,& poſt cęnã cuiuſ
libet cibi priuatio vſque in diem ſequentem, hoc eſt ſemel in
diem tantum hora congrua, comedere, de hoc de conſecra.
diſtinctio. 3. de eſu. & 4. diſtinctio. denique. Innocent. verò
hic, & Hoſtien. in rubrica. dicunt, quod ieiunium, de quo
in hoc tractatu loquimur eſt triplex. Primum eſt cuiuſli-
bet diei, & cuiuſlibet rei edibilis abſtinentia, ſecundum pro-
priam voluntatem, & ſecundum aliquod ſtatutum ſcriptum
vel conſuetudinarium, in quo caſu, ſi quis etiam quater,
in die comedat, etiam abundanter. ſi tamen ab aliquo cibo,
ſibi placito abſtineat, dicitur ieiunare, ideſt, à cibo placi-
to abſtinere. Secundum ieiunium eſt, quando quis, abſti-
net, à cibis humectantibus, puta comedit, tantum ſicca,
vt panem, & nuces, & poma, & ſimilia, non carnes, non
piſces, non olera: & hoc ieiunium dicitur zerophegia, a ze-
ron,quod eſt ſiccum,& phagin,quod eſt comedere, quaſi ſic-
cus cibus,& ſicca comeſtio. Tertium ieiunium,eſt abſtinẽtia
victus ſcḋm ordinationem eccleſiæ,ſiue ſcripto ſiue conſuetu-
dine approbatum,ſecundum eos:& prima duo ieiunia volun-
taria videntur ſecundum Hoſti. Et ſic in vniuerſo ſunt. 5.ſpe-
cies ieiunij,quarũ vna bis ſupra ponitur. Arch.vero in c.alleg.
ieiunium.dicit, ꝙ eſt multiplex ieiunium.ſ.neceſsitatis,vt in
medicis:virtutis, vt in bene, & prudenter & mediocriter vi-
uentibus:ſuperſtitionis, vt in hypocritis:fatuitatis vt in indi
ſcretis.corporalis virtutis,vt in pinguibus. Aut ergo quæritur
de quinto ieiunio,quod Inn.& Hoſ.hic ponunt pro tertio,&
tunc,aut quæritur de primo quis debeat & teneatur ieiunare,
& tũc,aut quæritur de pueris:aut de infirmis & debilibus:aut
de mulieribus prægnantibus:aut de laborantibus:aut de pau-
2 peribus : aut de alijs. † Si de pueris, tunc dicit beatus Tho.in
ſum.arti.4.& idem recitat frater Io.in ſum.cond.tit.de ferijs
rubr.de ieiunio.q.17.in qua ętate.quod pueri quandiu ſunt in
ſtatu augmẽti propter quod indigent multo nutrimento, nõ
tenentur ad eccleſiaſtica ieiunia obſeruanda ſtatus autẽ aug-
menti vt in pluribus eſt vſq; ad fi.21. anno. conueniens eſt &
vt in hoc tempore ſe ad ieiunandũ exerceant plus vel minus
ſecundum modum ſuæ ætatis:quandoq; tamen magna tribu
latione imminente in ſignum pœnitentiæ arctioris,etiã pue-
ris ieiunia indicuntur,ſicut & de iumentis legitur Io.2.homi
nes iumenta non guſtent quicquam, nec aquam bibant ſatis
etiam cum hoc concor.gl.ſuper Ray.dicens, ꝙ tantum adulti
.ſ.ꝙ a 20.annis, & ſupra ad ieiunia eccleſiæ compellendi ſunt,
nec tamen ſtatim poſt.quia quidã ſunt in 21.anno vel 22.debi
liores quam alij in 18.vnde in talib.ad arbitrium boni viri,re-
currendum eſt idem frater Io.in d.q.in qua ætate &c.Inn.ve-
ro dicit hic,& Hoſt.in rubr. ꝙ ieiunium eſt neceſſarium om-
nibus ſane mentis, & doli capacibus potẽtibus ieiunare, cum
& ipſi peccare poſsint,& peccata deflere.j.de delic.pue.c.j.de
pęni.& remiſ.c.omnis vtriuſq;. Diſpenſatiue tamen cum im
puberibus,& in maiori ætate poterit diſpẽſare, vt ab indictis
ieiunijs abſoluantur,ſiue vt eis indicta ieiunia commutentur,
in alia opera charitatis:ſicut dicitur de votis.ff.de voto.c.j.&
c.magnæ.§.cum igitur ſecundum eos quorũ opi.eſt ſatis pro-
babilis,& æqua,per hoc quòd dicunt potentib.ieiunare.Hoſ.
vero.j.c.proxi. dicit quòd ætatem ſolidam ad ieiunandum di
cunt quidam.14.annos,in mare & 12.in fœmina.Alij intelli-
gunt de plena pubertate.ſ.17. in fœmina & 18. in maſculo.j.
de deſpon.impu.c.impuberes.Tertij de illis qui expleuerunt.
25.annos ar.C.de his q ve.æta.impe.l.fi. Quarti de illis q im-
pleuerũt.21.annos, mediã viã eligentes de of.dele.quærenti.
Quinti, ꝙ ętas.20.anno.ſpectanda eſt,ar.de oſti.dele.cũ vice-
ſimum : & quia ante illam ætatem, nemo cogendus eſt exire
ad pugnam corporalem ſecundum legem moſaicam,Nume-
ri.1.c.& ar.C.de his qui ve.ætat.impe.l.omnes.& hoc magis
placet,niſi per Papam ad quem ſpectat interpretatio, aliter re
3 ſpondeat.† Si quæras de infirmis & debilibus, tunc dicit gl.ſu
per Ray.tit.de ieiu.& frater Io.rubr. de ieiunijs.q.25.quis de
infirmis,quod pro quanta infirmitate vel debilitate,ſolui poſ
ſit ieiuniũ ab infirmis, & debilibus, arbitrio boni viri, potius
limitandum eſt quam per aliquam doctrinam generalem. Iſtẽ
Inn.hic & Ho.poſt eum & frater Io. in q.alle.dicunt idem in
4 ſenibus,ſicut in infirmis & debilibus.† Si quæritur de mulie-
ribus prægnantibus,& nutricibus,tunc dicit glo.ſupe.Ray.in
ſum.eo.ti.& frater Ray.in ſum.eo.ti.& frater Io. in rub.præ
dicta.q.24. ꝙ ſi teneatur probabiliter de periculo earum ſi ie-
iunauerint, vel defectu in vtero vel de puero ad vbera non ſo
lum poſſunt ſed etiam tenentur ſoluere ieiunium. Si quæras
de laborantibus,tũc, aut in vineis vel agris vel in metallis vel
alijs manualibus,& tunc dicit gl.ſuper Ray.eo.tit.§.2.& fra-
ter Io.in ſum.con.rubr. huius.tit.q.18.quod ſi adeo pauperes
ſunt, quod per ſeipſos oporteat eos colere vineas ſuas pro-
prias,& ideo debiles ſunt,quod non poſſunt laborare niſi fran
gant ieiunium, aut oportet eos locare operas ſuas, vt proui-
deant ſibi & familiæ ſuæ,quia forte non inuenirent qui con-
ducerent operas ſuas niſi frangerent ieiunium,nec aliunde ſi-
5 bi prouidere poſſent.† Aut ſi ſerui ſunt vel ruſtici qui debent
operas dominis, non credunt quòd peccarent mortaliter ſol-
uendo huiuſmodi ieiunium,credunt tamen in talibus neceſ-
ſitatem excuſare,vt de condi.diſ.5.quadrageſima.credunt ẽt,
quòd non tenentur medicare propter ieiuniũ huiuſmodi ſer
uandum:cum non conſueuerunt aliàs mẽdicare,& ſatis cum
his concor. beatus Tho.in ſum.ar.c.4. & in ſcrip.in ſum.ar.3.

ſubiungit dicens, vř tñ in talibus recurrendum ad diſpenſatio
nem ſuperioris, niſi forte vbi eſt conſuetum, quia ex hoc ipſo
6 ꝙ prælati diſsimulant, videntur annuere. †Aut de laboribus,
in peregrinatione, vel viatione, & tunc dicis glo. ſuper Rayn.
vbi. š.& frater Io.in ſum.conſ.rubr.huius titu.iam alle.q. 19.
vtrum propter, quod ſi tenentur peregrinare quia compellũ
tur exulare, vel ire in exercitum, vel ad præceptum eccleſiæ,
vel vltra mare tempore paſſagij imminente, excuſantur à ieiu-
nio ſi non poſſunt commodè ieiunare. Si autem non tenẽtur
ad huiuſmodi viationem, ſed ſponte huiuſmodi peregrinatio
nem accipiunt, peccant iter aggrediendo tempore ieiuniorũ
huius, vel etiam ante ſi non credant ꝙ poſsint perficere huiuſ
modi peregrinationẽ ante tempora ieiuniorũ, & ſi credunt ꝙ
propter laborem oporteat eos ſoluere ieiunium, & qui ſic ſol
uunt ieiunia hmói propter ſpontaneam viationem tenẽtur,
alio tempore recompenſare, vel aliàs ſatisfacere ad conſilium
eccleſiæ, quia non dimittitur peccatum &c. 14.q.6.ſi res & de
reg.iur.peccatum.li.6.& de hoc no.beatus Tho. in ſum. art.
4.arg.3.& expreſsius in ſcriptis. De hac materia dicit ſic, ꝙ ſi
peregrinatio commodè differri poteſt, debet differri ne ſolua
tur ieiunium, ſi autem non põt differri, vel in via occupat ho
minem, vel forte dies feſtus imminet ad quem ex deuotione,
homo pergere cupit, vel mora in pœnitentia periculum ha
bet ſpirituale, vel corporale, tunc ſecundum diſpenſationẽ,
ſuperioris poteſt ſolui ieiunium, penſato labore viæ, & dieta-
rum faciendarum, quantitate. Non.n. vř fuiſſe intentio eccle
ſiæ ſtatuentis ieiunium, vt per hoc pias & alias magis neceſſa
rias cauſas impediat, & hoc ſemper intellige quando non poſ
ſunt ſimul obſeruari ieiunium & peregrinatio. In ſum. dicit,
ꝙ recurrendum eſt in his ad diſpenſationem ſuperioris, niſi
forte vbi ita conſuetum eſt, quia eo ipſo ꝙ prælati diſsimulãt
videntur annuere, & idem frater Io.in ſum.q.alle.vtrum pro-
7 pter. †Aut quæritur de curſoribus dominorum quorum vſus
eſt neceſſarius, & tunc dicit glo.ſuper Ray.vbi ſupra, ꝙ ſi nõ
poſſunt currere & ieiunare, excuſantur ſi ſoluunt ieiunium,
cum verò morantur cum dominis ſuis in aliquo loco, aut cũ
vadunt modicũ ieiunare debent, niſi forte immineat eis gran
dis viatio, quam vt poſsint perficere, ſoluunt ieiunium pau-
cis diebus ante. idẽ frater Io in ſum.conſ.rubric.huius tit. 20.
8 q.quis de curſoribus. †Aut quæris de ſeruientibus nobilium, q
habent ſeruire ad menſas eorum diutius protrahendas, ex cã
neceſſaria præueniunt aliquantulum horam comedendi, co-
medendo ex toto, vel prælibant modicum ne in ſeruiendo,
deficiant, & hoc faciunt iam poſitis menſis.vel parum ante,
& de talibus credit glo.ſuper Ray.vbi š.& idem frater Io.in
ſum.condi.rubr.prædicta.21.q.quid de ſeruientibus nobiliũ,
ꝙ non peccant, ſicut non peccant ſeruientes mediocrium ꝑ-
ſonarum, qui ſurgunt de menſa dominorum ſuorum, vt va-
dant ad portandum vinum, vel vt portent xenia, & reuerten-
tes iterum comedunt. Et in hoc ſatis conc.Inno.hic in fi. &
Ho.& Io.An.poſt eum in rubric.dicentes, ꝙ illos ſeneſcallos,
vel portantes xenia, vel quoſcunque prægustantes cibos ante,
dominos, timentes de toxico, non credunt ſoluere ieiunium,
& idem credunt de medicis prægustantibus medicinas, & in
his caſibus credunt ꝙ monachis licet ꝑguſtare carnes, & hoc
dicunt propter generalem conſuetudinem quæ ſic obtinet,
ſecundum eos, & idem frater Io.in d.q.quid de ſeruientib. &
idem quod dictũ eſt de ſeruientibus nobilium credũt d.gl.ſu-
per Ray.& frater Io rub.prædicta.q.22.quid de regularib. de
regularibus qui debent legere ad menſam in refectorio, dum
tamen hoc faciunt licentiati. De nouicijs verò & iuuenibus,
credũt ꝙ ſup ieiunio ſoluendo, vel nõ ſoluẽdo tenentur ma-
gis diſcretioni prælatorũ ſuorũ aut diſpenſationi quã proprio
iudicio acquieſcere. †Si q̃ris de pauperib. mendicantib.tũc di
9 cit B. Tho.in ſum.art.4.& ar.3.& ẽt in ſcrip.ꝙ ſi poſſunt ha
bere tñ ſimul, ꝙ ſufficiant eis ad vnã comeſtionẽ non excu-
ſantur, ꝑꝑ paupertatem à ieiunijs eccleſiæ, à quib.tñ excuſanẽ
quando fruſtatim mendicant, nec poſſunt habere tñ ſimul ꝙ
ſufficiat, vel q̃n per præcedentem inediam ita debilitati ſunt,
quod ieiunium non poſſunt ſufferre, & idem frater Io.in rub.
huius tit.q.26.quid de pauperibus mendicantib.&c. Si quæris
de alijs dic, quod regulariter tenentur, vt in mẽbro ſequenti,
& per iura alle.ibi ſed ſm Ho.j.c.proxi.§.ſi.cuiuſcunq; ętatis
ſint, ſi cã ſubſit obtenta licentia diocęſani excuſantur, ar. illius
§.& §.cũ aũt.eo.c. nec ſufficit licentia ſacerdotis ſimplr, arg.š.
de voto.c.j.niſi ſumma neceſsitate imminente vbi ad epm, ſi-
ne periculo nõ põt hẽri recurſus ar.26.q.6.c.pſbyter incõſulto
2.Iuſta aũt cã eſt infirmitas, naturæ debilitas, ciborũ cariſtia,

ſeu penuria, vel paupertas, peregrinatio, labor, & ꝓtractio, ni-
mia mẽſę, ſicut eſt videre in ſeruientib. magnatũ, ſed multa a-
lia exẽpla occurrere poſſunt, de quib. non poſſet tradi certa re
gula, iõ putamus hoc boni Epi arbitrio dirimendũ, argu. š.de
offi.dele.de cãſis.de tranſa.c.ſi. Et no.ꝙ qui prius promiſit ali
quos dies ieiunare, factus monachus nõ tenetur eos ieiunare,
vt no.Io.16.q.j.qui verè.& vtrum monachus trãſlatus ad ec-
cleſiam ſecularẽ poſsit comedere carnes, vide per Io. & Arc.
10 16.q.j.c.de monachis. †Si quæritur de ſecundo mẽbro.ſ. quib.
dieb. eſt ieiunandum, & tunc dic, ſm Inn.& Ho. hic & Hoſ.
in ſum.quod vigiliæ Natiuitatis Dñi, & aſſumptionis B.virgi
nis Mariæ, & oium Apoſtolorum ſunt ieiunandæ, præterquã
Philippi & Iacobi, & Ioannes Euangeliſtæ, vt hic, & niſi in cõ
trariũ cõſuetudo ſit quãtũ ad apoſtolos aliquos, quorũ feſtiui
tates nõ cõſueuerunt ieiunari, cui cõſuetudini puto in talib.
eſſe ſtandũ, & hoc niſi ſacerdotes & epi diocæſani cõtrariũ, ꝑ-
cipiãt, nã ieiunia ab eis indicta non ſunt aliquatenus ſoluenda,
niſi neceſsitate inſtan.de cõſec.diſt.5.ieiunia in eccleſia. Itẽ to
ta quadregeſima ſumma obſeruatione eſt obſeruanda. & adeò
ſtrictè ſeruandũ eſt illud ieiuniũ, ꝙ qui vna die fregerit bis co
medendo, quaſi totã quadrageſimã vř violaſſe, ſine inhonoraſ
ſe, de cõſ.diſt.3.non liceat. & c.nõ oportet. Idẽ intelligendum
eſt de quatuor tꝑorib. 77.di.ſtatuimus.& e.huius. & de vigi
lia oium ſanctorum, & Aſcenſiones Dñi, & beati Laur. Idẽ de
vigilijs quorundã aliorũ ſanctorũ & maiorũ feſtorũ. Et idẽ de
ieiunijs quæ Epi in ſuis ciuitatib.& dioc.indicũt. Nã & hęc ie
iunia ab omnibus ſubditis ſunt ſeruanda, vt in c.ieiunia in ec-
cleſia & de conſe.di.3.c.j.& per totũ. De aduentu dñi põt ſer-
uari cõſuetudo regionis, conſilium eſt tñ ieiunare, vt j.c.pro-
xi. in decretis ẽt inuenitur, ꝙ nõ ſolũ ſexta feria, ſed ẽt quarta
& ſabbato eſt ieiunandum.de cõſ.diſt.3.ieiunia & c. ſabbato,
ſm Hoſt. Sed glo.G.š.Ray.hoc tit.§.3.de dieb.ſup verſ.ieiu-
14 nia.dicit ꝙ illa.c.quo ad quartã feriã & ſabbatũ localia ſunt, vel
loquuntur de conſilio vel honeſtate, vel derogatum eſt eis, ꝑ
contrariã conſuetudinẽ. Quo ad ſextã aũt feriã, credit ꝙ ſeruã
da eſt cõſuetudo illorũ, inter quos verſatur ſeu viuitur, cũ vi-
deamus Ciſtertien.& plures alios religioſos non ſemper ob-
ſeruare illud ieiuniũ, qđ.n.neq; contra fidẽ neq; contra bonos
mores eſſe conuincitur indifferenter eſt habendũ, & pro eorũ
inter quos viuitur ſocietate ſeruandũ eſt. 12.diſt.illa.& in hoc
ſatis conc.Inn.& Hoſt.hic & frater Io.in ſum.con.rubri.e.tit.
q.16. in quib.dieb.&c.vbi plene de hoc. Et iſta intellige vera,
ꝑter quam in Paſcha & Penteconſtẽ, vbi non eſt ieiunandũ, ꝙ
dic, vt leg.& no.76.di.c.poſt Paſcha.& c.ſeq.& in die ſabbati,
eſt ad minus abſtinendũ ab eſu carnium, de cõſ.di.5.quia.dies,
in his tñ conſuetudo diuerſa tenenda eſt, & ſeruanda, vt j.cap.
proxi.dummodo ſit rõnabilis.12.di.illa. Itẽ ſi dies natalis dni,
euenerit ẽt in feria.6.carnes poſſunt comedi, niſi quis ſe voto
aſtrinxerit ad non comedendũ, diebus ẽt rogationum ieiunan
dum eſt, de con.diſt.3.rogationes.& quæ ſit rõ, vide ibi per Ar
chi.in gl.ſi.iſta in effectu.à ver.ſi verò quæris de ſecundo, ci-
tra no.pro parte Inn.& Ho.hic & Io.An.hic & plenius Ho. in
ſum.e.tit.§.q̃n ieiunandum ſit.& frater Io.in q.allega.in quib.
Et adde quod no.Ber.j.c.proxi.j.glo.quam ibi approbat Hoſ.
addens ẽt qđ ſunt quædã ieiunia ſolennia in quibus.contraria
conſuetudo non operatur, ſicut quadrageſima, & quatuor tẽ-
porũ, & feſtiuitatũ præcipuarũ, de quib.iſtę qui hic enumerã
tur ſunt, in alijs aũt hẽt locum conſuetudo niſi prælatus aliud
11 iniungat. †Si quæris de tertio principali.ſ.qualiter quis ieiuna-
re teneatur, & a quibus cibis debeat abſtinere, tunc dic ſm H.
in ſum.e.tit.§.qualiter. qđ tempore ieiuniorum ab eccleſia in
dictorum videtur abſtinendum eſſe nedum à carnibus, ſed &
ab omnibus quæ ſementinam trahunt originem à carnib. pu
ta lacte, caſeo, ouis, ceterùm piſcium eſus vt ſit infirmitatis ſo
latium non luxuriæ pariat incendiũ conceditur. deniq; , qui à
carnibus abſtinent nunquam ſumptuoſa conuiuia beuarũ præ
parent marinarũ, ſecundũ Gre.4.di.deniq; , ſed cõtraria eſt cõ
ſuetudo quæ hoc nõ obſeruat, & cui talibus videtur eſſe ſtan-
dum. vt 76.diſt.vtinam. Solutio; dic quod in quadrageſima ab
ſtinendum eſt a carnibus, & ab his quæ trahunt originem ſe
mentinam, de conſec.diſtin. 2.ca.non oportet, ſed ſi eſſet a bel
uis marinis abſtinendum, eſt tamen de conſuetudine tole-
randum, quia qui nimis emungit elicit ſanguinem, & ſic,
intellige capitul. allegato. denique. & duo capituli. præce-
denti. In ſextis autem ferijs, & alijs ieiunijs conſuetudo
illorum, inter quos quis conuerſatur ſequenda eſt, & te-
nenda, vt patet, in his, quæ notat. ſupra, in verſiculo
ſi quæris, de ſecundo, & verſiculo ſequentibus. Ergo dicit
Hoſt.

Ho. Pariſijs comedam oua in ſexta feria, ſed Ebredni abſtine
bo, niſi & Pariſijs cauſa exempli abſtineam propter prælatio
nem arg. 11.q.3.præcipue.ꝭ.de voto magnæ.§.j. de ſacra vnct.
c.vnico.§.ad exhibēdum.Et hoc intelligas niſi à ſacerdote pę
nitētiam imponente certus modus abſtinētiæ ſit iniunctus,
nam is nō obſtante conſuetudine contraria, eſt ſeruandus, vt
probatur. 82.diſt. presbyter 33.q.2.admonere, vt tamen ſem
per neceſsitati ſubueniatur & periculis occurratur de con.di.
3. de pœnitentibus & diſtincti.5., ieiunia in eccleſia & ꝭ.c.pro
xi. licet autem quis à cibis abſtineat non prodeſt, niſi & à diſ
ſolutionib. quis ieiunet vt 86.di. quid prodeſt. nec prodeſt ie-
iunare, orare, & alia pietatis opera agere, niſi mens ab iniquita
te & lingua ab obtrectationibus coerceatur, de con.diſt.5. ni-
hil prodeſt ſecundum Ho. c.Ioan.And. Vnde Hiero. ad Celā-
tiam, munus ieiuniorum, & abſtinentiæ laborem ſentiet caue
anima eſuriente iuſtitiam Io.An. & in his concord. Thom. in
ſum.arti. 8.& in ſcriptis.& etiam frater Io. in ſum.conf. rub.
de ieiu.q.33.à quibus cibis. &c. Et quod ꝭ.dictum eſt de abſti
neodo à carnibus, & ab his quæ trahunt originem ſemēti-
nam, intellige niſi tanta neceſsitas immineat, ꝙ aliud fieri non
poſsit, ſicut poteſt poni exemplum in obſeſsis, dum tamē fo
ueant iuſtum bellum, qui & ſi tempore quadrageſimæ non ha
beant niſi carnes, credimus ꝙ poſſint licitè ipſis veſci. ar. in eo
quod leg. & no.ꝭ.de reg.iur.c.quod non eſt licitum.ꝭ.de ferijs
12 licet. ſecundum Ho. †Si quæris de quarto principali. ſ. vſq; ad
quam horam & tūc. Aut quæritur in tempore quadrageſimæ
maioris, aut ieiunijs quatuor temporum, aut in alijs. In pri-
mo caſu ſtatutum eſt, vt poſt miſſam nonalem ſtatim canten-
tur veſperę, & vt ieiunemus vſq; dum veſpertinum officium
cantetur, vt hic de con. diſt.j.ſolent. In ſecundo caſu. ſ. in ieiu
nijs quatuor temporum, circa veſpertinas horas, in ſabbato ve
rò ſancto circa noctis initium miſſarum ſolennia ſunt celebrā
da, vt in c.alle.ſolent ſecundum hoc quo ad horam ita tardam
de conſuetudine non ſeruatur ſecundum Ho. in ſum.eo.titu.
§.qualiter in fi. In tertio verò caſu.i.ieiunijs aliorum tempo-
rum non cogitur aliquis ieiunare niſi vſq; ad nonam, quia tūc
non cantatur miſſa in nona, vel ſi cantetur nō dicuntur veſpe
rę, & ideo niſi miſſa impediat, non cogitur aliquis ieiunare.ſ.
vltra nonam. vt no. Arch. in c.alle.ſolent in glo.no.ꝙ. Et ratio
quare ita ſtatuitur in ieiunio quadrageſimali, & in alijs, eſt ſm
Arch. ibi, quia ieiunium quadrageſimę maioris celebramus ad
imitationem Chriſti, quia Chriſtus ieiunauit.40 dieb. & 40.
noctibus nihil comedens, debemus & nos toto illo tempo-
re ieiunare nulla die vel hora comedentes, ſicut ipſe non co-
medit, quod quia non poſſumus propter defectum naturę, ſal
tem tota die ieiunando, volumus ipſum imitari, & quia tarda-
te & vrgente famis neceſsitate non poſſumus ſpectare, vt fi
niatur dies, ſpectamus ſaltem vt horæ diurnales finiantur, quę
in die ſunt celebrandæ vltima, quarum eſt officium veſpertī-
num. Completorium.n. quod ſequimur licet huic deputetur
diei, quaſi complens ipſum non tamen decantatur in hac die,
ſed poſt finem eius in prin. ſequentis diei, quia ſm computa
tionem canonicam à veſpertino tempore, incipit ſequēs dies
ar.75.diſt. quod à patribus ideo ſtatutum eſt, ꝙ in 40. veſperæ
poſt miſſam nonalem ſtatim celebretur ſine interuallo, & ſic.
apparet quare in quadrageſima debet quis ieiunare, quouſque
veſpertinum officium celebretur, & quare poſt miſſam nona
lem ſtatim decantantur ſecundum Pe.Hu. & Archi. ibi. Et in
his ſatis concor. Tho. in ſum.arti.7.& in ſcriptis & frater Io.
in ſum.conſ. in dicta rubricell. de ie.q.32. quæ ſit hora compe
tens. & dicentes ꝙ hora competens ieiunantibus ad come-
dendum eſt hora nona, nec illam oportet ſtrictè conſiderare,
ſed ſufficit groſſa æſtimatio.ſ.ꝙ ſit circa horam illā, nec mul-
tum nocet, ſi ex aliqua cauſa aliquantulum hora illa præuenia-
tur, vel ſi forte propter infirmitatem, vel ætatem, vel aliquid,
huiuſmodi tali hora comedere, cederet alicui in magnum gra
uamen, eſſet cum eodem ieiunio diſpenſandum, vel vt aliquan
tulum præueniret horam. †Si quæris de quinto.ſ. quibus mo-
dis ieiunium ſoluatur tunc, aut quæritur de electuarijs, ſeu
alijs medicinis ante vel poſt prandium ſumptis, aut de alijs. Si
de electuarijs ſeu medicinis, tunc refert ſecundū Inn. & Ho-
ſti. hic, aut recipiuntur pro remouenda infirmitate vel fugien
da, & tunc licet recipere ſine peccato in die ieiunij, aut ꝓ ſer-
uanda ſanitate tm̄, vbi non eſt ſignum infirmitatis, & tunc nō
licet. Alij tn̄ dicunt ꝙ pro nulla medicina, nec pro electuarijs,
ſoluitur ieiunium, tertij ſm Ho. dicunt, ꝙ ſi talia ſumantur an
te prandiū, & ſine cā ſoluitur ieiunium & meritū. Si aūt hoc
fiat poſt prandiū, & ſine cā ſoluitur ieiuniū ſed non meritum,
ſi aūt hoc ex cā fiat, nō ſoluitur ieiunium neq; meritū, in oī tn̄
caſu abſtinendū eſt ab his que potius cibaria ꝙ medicinalia ſi-
ne electuaria merito dici poſſunt, & hæc opi. vr̄ probabilior,
& benignior, & ęquior, & maximè in locis vbi eſt hoc fieri cō-
ſuetū. ar.76.di. vtinā.nā & qui nimis emungit elicit ſanguinē.
4.diſt. deniq; prima tn̄ opi. honeſtior & tutior eſt. Et in his in
quib. vertitur periculū aīæ, nō quod ęquius vel mitius, ſed qđ
tutius eſt ipſi aīæ debet interpretari. vt ꝭ. de presby. non bap.
c.veniens.50.di. ponderet in fi.& c.eos.& no.ꝭ.de ſpon. iuue
nis. ſecundum Ho. & Io.An. Beatus vero Tho. in ſum.arti. 6.
in ſcrip. dicit ꝙ per electuaria nō ſoluitur ieiuniū, ſicut nec ꝑ
alias medicinas, niſi quis in fraudē electuaria ſumat in magna,
quantitate per modum cibi, cum quo conc. Rich. & ēt Albē.
li.6.ti.de ieiu.arti.5.q.4. Sed Alber. dicit idē in eſu electuario-
rū ꝙ in eſu ſpecierū, vt ſtatim ſequitur. Si quæris de alijs tunc
aut quæris de eſu aut potu. Si de eſu tunc Albe. in ſum. de qua
tuor quoequeois, in tractatu de quatuor virtutibus cardinali-
bus di.58. de eſu ſpecierū & electuariorum dicit ꝙ ſoluunt ie
iunium niſi fiant cā neceſsitatis. Sed iſtud quod ipſe dicit ho
die non ſeruatur. Vnde quidā ſcholaris de Anglia qui fuerat ſo
cius meus Pariſijs dixit mihi, ꝙ de conſuetudine Angliæ ieiu
nantes in quadrageſima, vel aliàs, ſolent comedere in ſero de
pane quantum poſſunt recipere in vno bolo ſeu morſello lo-
co ſpecierum, quod tn̄ non auderem approbare, niſi in caſu,
neceſsitatis, quæ legem non habet. Si de potu tunc dicit beatꝰ
Tho. in ſum.art.6.& in ſcriptis. ꝙ licet ieiunantes non prohi
beantur pluries bibere, quia potus magis ſumitur ad alteratio
nem corporis, & ad digeſtionem ciborum aſſumptorum, ꝙ
ad nutritionem, licet aliquo modo nutriant, poſſunt tn̄ immo
deratè in vna commeſtione cibum aſſumere. Inn. verò hic nō
credit ſolui ieiunium per potum vel ante cibum, vel poſt, &
hoc propter conſuetudinē, cum quo concordat Aſten. in d.§.
arti.5.q.3.& de hoc no. frater Io. in ſum.con.rubr. de ieiunio,
14 q.31. quid de potu &c. †Sequitur de ſexto.ſ. vtrum petenda ſit
diſpenſatio ſuper ſolutione ieiunij, & a quo, & tunc ſecundū
glo. ſuper Ray. hoc ti.§.2. dic quod ſi conſtat omnibus vicinis
de cauſa propter quam ſoluendum eſt ieiunium, non eſt neceſ
ſarium vt petatur licentia aut diſpenſatio, præſertim, vt dicit
Tho. conſuetudine interueniente. Si autem dubium eſt in il-
lis à quibus ſoluendum eſt ieiunium & alijs, vtrum ſit cauſa
neceſſaria, petenda eſt diſpenſatio ab epiſcopo loci ſi commo
dè poſsit haberi copia eius, aut non timetur de periculo, ſi ex
pectetur epiſcopus, aliàs, ſufficit licentia vel diſpenſatio ꝓprij,
ſacerdotis, authoritate enim ſua non debet quis ſoluere ieiu-
nium huiuſmodi. Si autem infirmo conſtet de ſufficiētia cau
ſæ, ſed alijs non conſtat.ſ. ſi timet probabiliter ꝙ alij ſcandali-
zentur, ſi ſoluat ieiunium petere debet licentiam, aliàs nō te-
netur & ſatis concor. his Tho. in ſum.arti.4. dicitur etiā ibi,
ꝙ hoc obſeruandum eſt in ieiunijs ab eccleſia inſtitutis, ad ꝗ
omnes communiter obligantur, niſi in eis fuerit aliquod ſpāle
impedimentum, vt patet exemplum ſm Ho. in obſeſsis, in
bello iuſto, & ſimilibus neceſsitatibus, qui etiam carnibus ve
ſci poſſunt in quadrageſima, ſi aliud non haberent, & hoc eſt
etiam iam vſu ieiunantium approbatum. Et in hoc ꝙ dictū
eſt quod in diſpenſatione ſuper ieiunio non ſufficit licētia ſim
plicis ſacerdotis etiā ex iuſta cā, niſi ſumma neceſsitas immi-
neat, ꝙ ad epm̄ ſine periculo recurſus haberi non poſsit. conc.
Io.ꝭ.c.proxi. & eſt ſufficiens cauſa ad diſpenſandū, vt dicit in-
firmitas naturæ debilitas, ciborum cariſtia ſiue penuria, pau-
pertas, peregrinatio, labor & protractio nimia menſę, vt patet
in ſeruientibus menſis nobilium & huiuſmodi, & in his oīb.
conc. fra. Io. in ſum.conſ.rubr. de ieiu.q.28. vtrum petenda.
¶ Super e.c. ad declarationem glo. ſi quæris vtrum mediū, qđ
non ſeruit impediat ſeruitutem, diſt. Aut quæritur de ſeruitu
te ſeruili & temporali, aut de ſpirituali, ſi de ſeruili & tempo-
rali, tunc. Aut quæritur de ſeruitutibus vrbanis, & in illis me-
dium prædium, quod non ſeruit impedit ſeruitutem. ff. de ſer.
vrb.præd.l.ſi ædes meę.& l.ſeq. communia pre.l.in tradendis
§.interpoſitis.j.reſp. ſi ſerui.ven l.loci corpus.§.fi.& ſe. Aut ꝗ
ritur de ſeruitutibus ruſt. & tunc aut medium prędium, quod
non ſeruit eſt publicum, & illud non impedit ſeruitutem. ff.đ
ſeruitu.l.ſeruitutes.2.publico. Sed fallit in ſeruitute aquæ du-
ctus, vt ibi & quæ ſit ratio ibi, not. Aut eſt priuatum & illud
impedit ſeruitutem vt in §.alle.interpoſitis, 2.reſp. & de ſerui.
16 ruſti.præ.l.qui ſella.§.fi. †Si quæritur de ſeruitute ſpirituali, tūc
dic ꝙ in tali medium quod non ſeruit, nullo modo impedit,
ſeruitutem, vt hic, & ꝭ.eo.c.proxi. vbi dies dominicus medius
inter ſabbatū præcedēs, & diē lunę ſequentē, in qua incidit vel

euenit aliqua feſtinitas ieiunabilis non impedit ieiunium, in
die ſabbato faciendum. Et eſt ratio ſecundum Ho. hic quare,
ſecus in ſeruitute ſeruili & temporali, & ſecus in ſpirituali, qa
prima potius obeſt animæ quam proſit, & ideo eſt odioſa,
quare reſtringitur, ſecunda verò. ſ. ſpiritualis nobilitat homi-
nem, nam ſecundum Gre. ſeruire deo regnare eſt, & purgat
animam, & ſaluat. li. 6. diſt. ieiunium. de conſ. di. 3. c. j. & 2. & p
totum vnde eſt fauorabilis & per conſequens dilatanda iuxta
regulam traditam. ff. de liber. & poſth. l. cum quidam. ſ. de cõ.
præ. conſtitutus. ad fi. ſm Ho. pro hoc. j. de reg. iur. c. odia. lib.
6. cum ibi nota.

1 *Ieiunium eſt de iure diuino.*
2 *Ieiunij tempo. deter. de iure poſitiuo.*

COnſilium. Si quæritur vtrum ieiunium ca-
dat ſub præcepto, diſt. Secundũ
1 Tho. in ſum. conſ. 148 arti. 3. † q̄ ieiunium quantũ,
pertinet ad neceſſitatem cohibitionis ſeu coertiõis
peccati vel ſatisſactionis in pœnitentia vel ad mentis eleuatio
nem ad ſpiritualia, ſic in communi cadit ſub præcepto legis na
turæ. † Sed determinatio temporis & modi ieiunãdi cadit ſub
præcepto iuris poſitiui, quia ab eccleſia eſt ſic ſtatutum nec ta
men quilibet tranſgrediẽs peccat mortaliter, ſed tñ quis trãſ-
greditur ex contemptu, vel ſic q̄ impediatur finis quem intẽ
dit legiſlator. Sed qui ex cauſa rationabili frãgit ieiunium, nec
peccat mortaliter, nec eſt tranſgreſſor præcepti, hoc etiam di
cit in ſcriptis idem frater Io. in ſum. conſ. rubrica de ferijs ru
bricella de ieiunijs. q. 15. vtrum ieiunium.

1 *Vouens non comedere carnes fe. 6. Natali Domini tunc occur-*
rente. an comedere debeat.
2 *Vouens nunquam comedere carnes, an in domini natali tunc oc-*
currente comedere debeat.

EXplicari. In glo. j. in fi. licet tutum ſit hoc te
1 nere, quod dicit glo. † puto tñ q̄ ſi
quis vouit non comedere carnes in ſexta feria occur
rente eodem die feſto Natiuitatis Domini comede
re poterit, niſi etiam eum caſum in voto includere intẽdiſſet,
& ſic illud votum intelligatur de eſu non licito, ad hoc. ſ. de
iureiur. petitio & c. ad noſtram. j. de ver. ſign. ſuper quibuſdã.
2 ff. de iure patro. l. adigere. §. vlti. † Et quod dicitur hic de voto
poſſet intelligi de eo qui vouit nunquam comedere carnes, idẽ
puto ſi vouiſſet non comedere die aliàs permiſſo, & tunc fe-
ſtum occurreret & tunc locus eſſet gloſſæ, ſecundum Ioann.
Andre. hic.

¶ De eccleſijs ædificandis. Rubrica.

1 *Eccleſia ſecundum loci conſuetudinem reparanda.*
2 *Eccleſia de portione fabricæ reparanda.*
3 *Eccleſia à beneficiato reparanda.*

QVicunque. Si quæris quis debeat, & te-
neatur eccleſiã reparare, diſt.
1 † Aut eſt conſuetudo approbata in eccleſia q̄ po-
pulus, ſeu laici eam reparent, ſicut in quibuſdam,
regionibus, & talis conſuetudo eſt ſeruanda, arg.
j. de ſynio. ad apoſtolicam. ſ. de obſerua. ieiuniorum conſiliũ.
Nam & ipſorum intereſt. cum ibi percipiant eccleſiaſtica ſa-
cramenta, & miſſas audiant, maximè vbi malè dant decimas,
hoc erit obſeruandum. 16. q. 7. quicunq́; & c. & hoc diximus.
& c. filijs, ac nepotibus. & eſt ar. q̄ compellendi ſunt talẽ con-
ſuetudinem obſeruare. in auth. de ſanct. epi. §. pro conſuetudi
nibus. de ec. ti. §. ad hoc ſancimus. colla. 9. C. de ſacroſan. eccle.
l. ad inſtructiones. & l. priuilegia, ſecundum Ho. hic & in ſum.
eo. titu. §. j. Aut non eſt talis conſuetudo in eccleſia approba-
ta, & tunc aut fabrica habet certum quid, ſeu certam portio-
2 nem ſibi deputatam aut non. † Si habet puta quartam tunc,
aut illa portio fabricæ deputata ſufficit ad ſuſtentationem, &
reparationem eccleſiæ, & tunc ab illo, qui illam portionem
recipit reparari debet. 10. q. 3. vnico. & q. j. decernimus, nulla,
obſtan. præſcriptione vel conſuetudine, 12. q. 2. ab illo & c. de
rebus. vſque ad c. ſtatuimus. non enim poteſt eſſe præſcripta
conſuetudo quia irrationabilis nec currit præſcriptio contra
ſalutem animæ. ſ. de præſcriptio. vigilanti. & c. fi. ſecundũ Ho.
Aut non ſufficit & tunc rector eccleſiæ & beneficiati ſm qđ
percipiunt ibi, conferre debẽt, vt hic. & j. e. de his. 16. q. j. ſi mo-
5 nachus ſm Pet. & Ho. hic. & Ho. in ſum. e. tit. §. j. in quo caſu
ſtatur diſpoſitioni epi & maioris partis capituli de his q̄ fiunt
à ma. parte capituli. c. fi. qui. n. emolumentum percipit & onus
ſentire debet, vt certa, de cenſi. c. j. in cle. cum concor. alleg. hic.
in glo. vnde verſus, Commoda qui ſentis iungas onus emo-
3 lumentis. † Si fabrica non habet certam portionem ſibi depu
tatam tunc rector & beneficiati, ſecundum quod percipiunt,
ibi conferre debent, vt hic & in hoc conc. proxi. alle. Ex pmiſ-
ſis conclude q̄ primo recurrendum eſt ad conſuetudinem, ſe
cundo ad portionem fabricæ deputatam. tertio, ad hoc, quod
hic dicitur. & j. eo. de his ſm Ho. & Io. An. & idem no. Arch.
12. q. 2. quatuor in glo. adde de hoc legitur. & c. & Aſten. li. 6. e.
tit. q. quis reparare debet.

1 *Leproſi particulariter viuentes decimas ſoluunt.*
2 *Leproſi communiter viuentes de animalium nutrimentis decimas*
non ſoluunt.
3 *Leproſi ad decimas granorum tenentur.*
4 *Leproſi non gaudent priui. clericali.*

CVm dicat. Si quæris vtrũ leproſi decimas ſol
uere teneantur, diſt. Aut ſunt ſu-
per hoc priuilegiati, à ſede apoſtolica, & tunc ſecundum
formam & tenorem ſui priuilegij ſunt immunes, j.
de priuilegijs porro. & per totum. Aut non ſunt priuilegiati,
& tunc aut non ſunt religioſi, aut ſunt; ſi non ſunt, & tunc.
1 † Aut quæritur de leproſis non in communi viuentibus, vt ſi
aliquis viuat ſolitarius in domo ſua, & talis non gaudet priuile
gio huius c. immo tenetur ſicut quilibet alius laicus ſoluere,
decimas, vt hic in prin. ibi ſub communi vita, à contrario ſen
ſu & hoc tenet glo. G. ſuper Ray. tit. de decimis. & frater Io.
in ſum. conſ. tit. de decimis. q. 22. quis teneatur. ver. item ſm
Ray. & Hoſt. in ſumma. e. tit. §. vlti. ſub §. & hæc eſt vna cau
2 ſa verſ. ſed non puto hoc verum. † Aut quæritur de leproſis vi
uentibus in communi ſeu ſub communi vita congregatis, &
tunc, aut quæris nunquid tenentur ſoluere decimas de nutri
mentis animalium dic quod non, vt hic, in fin. & intellige de
nutrimentis animalium. i. de animalibus quæ nutriuntur, ſm
Egi. hic & Io. An. extra de deci. c. j. ſuper ver. animalibus in cle.
& idem Gen. ibi. † Aut de alijs rebus & de illis omnibus tenen
3 tur vt hic in fi. à contrario ſenſu & no. Ber. & Hoſt. hic in gl.
fi. Si ſunt religioſi in aliqua religione approbata, tunc gaudent,
priuilegio illorum religioſorũ, cuius ordinis ſunt in decimis,
non ſoluendis. ſ. de ſta. mona. recolentes. in fin. de decimis. ex
parte prima. & in hoc concor. Ber. & Hoſt. hic in glo. fi. Et per
iſtud c. patet quod leproſus ex eo quòd leproſus eſt non cenſe
tur religioſus. licet Inn. hic contradicens, quod collegium le-
proſorum eſt collegium religioſum & approbatum, qui error
ſm Hoſt. accidit propter deciſionem hic male deciſam. Sed
certe ſine tribus ſubſtantialibus non eſt religio. de quibus no.
ſ. de regula. ex parte. nec obſtat quod hic dicitur, quia iſtud nõ
ea ratione quòd religioſi cenſeantur eis cõceditur, ſed potius
cauſa compaſſionis & pietatis, ſicut expreſſè dicitur in anti
qua. Sunt enim miſerabiles perſonæ. & dignæ compaſſione, ſi
cut cæci. ſ. de reſti. ſpo. c. j. & de cen. c. licet, non. n. occurrit ius
per quod approbetur hoc collegium, niſi iſtud, quod nec dat
eis ius collegij, ſed tãtum certum priuilegium, vt hic patet, &
arg. ſ. de relig. do. c. de xenodochijs. ſed nec omnes vitam cõ-
munem ducentes religioſi ſunt. vt leg. & no. ſ. de vi. & hone.
cler. quoniam vt ait. ſecundum Hoſt. hic idem Archid. 27. q.
j. de viduis. & 18. q. 2. quidam. & Io. An. extra de reli. do. quia
contingit in cle. & G. de Mon. lau. extra de præben. c. per li-
teras ſuper verbo noſcatur & Gen. in glo. ſua. 2. in cle. † Vnde
4 tales leproſi qui non. ſunt religioſi in aliquo ordine approbato
hoſpitalarij coniugati, & hæremitæ, non gaudent priuilegio,
clericali, quod dic vt no. G. de Mon. lau. in d. c. per literas ſuper
verbo noſcatur.

1 *Eccleſiæ prouentus poteſt Epiſcopus cum cauſa alteri eccleſiæ aſ-*
ſignare.
2 *Eccleſiæ prouentus ſine cauſa, non poteſt epiſcopus alteri aſſigna-*
re.
3 *Preſbyter labore victum paret.*
4 *Eccleſia, in alterius præiudicium, Papali priuilegio erigen-*
da.
5 *Eccleſia in alterius præiudicium, ab epiſcopo non erigen-*
da.

AD audientiam. Si quæritur ad quem de
bear ſpectare electio, ꝓ
uiſio, ſeu præſentatio ad beneficium, dic & vide qđ
dixi ſ. de eiec. c. j.
¶ Super e. c. ad ei ſ dentiam gl. & ita ſi quæris vtrum epiſcopus
poſsit obuentiones ſeu prouentus vnius eccleſiæ alteri aſsigna
1 re ſeu dare, diſt. † Aut quæritur vtrum poſsit hoc facere ex cā
& dic, ꝙ ſic ſicut innuit Grannus 16. q. j. ſicut duo. j. de exceſ.
præl. ſicut vnire & ar. j. eo. c. fi. de conſenſu tamen capituli ſui,
vt patet in eo qđ le. & no. ſ. de cenſi. ſignificauit ſm Ho. Et li-
cet Inn. & Abb. poſt eum quod hic dicitur, credant verum de
prouentibus ſpiritualibus, nec credant ꝙ epſ debeat dare cam
pos, vel alia bona temporalia ſi quæ habeat ipſa matrix eccle-
ſia, in villa in qua alia eccleſia de nouo fundat ipſi eccleſiæ ſic
fundatæ, tu tamen dic contra ſecundum Hoſt. quia Epiſcopus
ordinator eſt non ſolum ſpiritualium, ſed etiam temporalium
ad eccleſiam ſpectantium & pertinentium. 10. q. j. per totum.
Vnde ſi videat imminere periculum aīarum, debet prępone-
re ſpiritualia temporalibus ar. 12. q. j. præcipimus. C. de ſacro
ſan. eccl. l. iubemus. primo. contradictione etiam perſonæ ma
tricis eccleſiæ non obſtan. vt hic, in §. ſi verò multo minus lai
corum, ar. in eo quod le. & no. ſ. de re. ec. non alie. c. cum laicis
non tamen eſt hoc ſine conſilio ſui capituli faciendum, vt pa-
tet in eo quod le. & no. ſ. de dona. c. fi. in fi. ꝙ ſi de facto Epiſco
pus hoc nequeat exequi, denunciet hoc Papæ, cuius intereſt
2 communibus vtilitatibus prouidere. j. tit. j. aduerſus. † Aut quę
ris vtrum epiſcopus poſsit hoc facere ſine cauſa legitima, &
vbi non imminet periculum animarum, & tunc non pōt, ita
intellige. 16. q. j. quicunque. & c. eccleſiæ hic alle. pro cōtrariis,
ipſius enim animæ periculi euitationem omni rei temporali
& omni iuri dicimus præferendum. vt patet in eo quod le. &
no. §. de præben. c. extirpandæ. §. cum igitur. de pign. c. j. ſecun
dum Hoſt. qui dicit etiam quòd ſi antiquus rector egeat ob-
uentionibus illis ſubtractis, ſibi quòd præfertur. ar. ſ. de paro.
c. j. de ma. & obe. c. j. C. de ſeruitu. & aqua. l. præſes. & ff. de con.
præ. l. venditor. ad fin. j. c. j. & nouo rectori prouideat epiſco-
pus. Dicit etiam quod glo. Ber. præcedentem ſuper verbo cō-
uenienter, dicentem, quòd niſi antiquus rector. ſ. matricis ec-
cleſiæ præter illius villę, vbi noua eccleſia fundatur, prouentus
conuenienter ſuſtentationem haberet, non permitteretur di-
ctam eccleſiam de nouo fundari, putat corrigendam in caſu,
iſto, in quo niſi fiat noua eccleſia immineret periculum ani-
marum, puta quia parochiani propter diſtan. decedūt ſine cō
feſsione, & in alijs eccleſiæ ſacramentis. nam hoc caſu; non ſo-
lum eſt periculum populo ſed etiam curato, vt patet 26. q. 6. ſi
quis de corpore & c. ſe. ſunt ergo rebus animæ præferēdę. 12.
q. j. præcipimus. prouideat ergo epiſcopus ſuper hoc cogendo
populum parochiæ, vt prouideat capellanus ar. j. de ſymo. cū
ſit Romana. Quod ſi paupertas excuſet, cogat abbatem vel ꝓ-
poſitum cui ſubeſt illa parochia, quo ad temporalia. ar. expreſ
ſum. ſ. de præben. extirpandę. §. cum igitur, ꝙ ſi illos pauper-
tas excuſet prouideat epiſcopus de his quæ percipit, ſi aliter,
non poteſt nec timeat de accuſatione dilapidationis, nam in
hoc ſpāliter pōt intelligi quod generaliter dicitur in canone,
videlicet quia nemo poteſt queri quia captini redempti ſunt,
nemo pōt accuſare, quia templum Dei eſt ædificatum &c. vt
12. q. 2. aurum. pōt medium. ar. j. e. c. fi. & ſ. de offi ordin. inter
cætera, ſed ad hoc tenetur epiſcopus ſi pōt commodè. 16. q.
3 3. c. 2. 12. q. j. præcipimus. † & ſi aliud fieri non pōt proprijs ma
nibus, neceſſaria preſbyter ibi quærat. 91. diſt. clericus, j. & 2.
Nec obſtat quod hic dicitur, quia ſubaudiendum eſt maximè
& enim non obſtaret contrarium iuramentum vt j. e. c. fi. ſe-
cundum Ho. & Io. An. & no. ſm Ho. hic ꝙ de gratia requiri-
tur conſenſus patroni matricis eccleſiæ, nec enim ſequitur, ꝙ
ſi eſt patronus matricis eccleſiæ, quod propter hoc capellæ de
nouo conſtructæ, niſi aliud interueniat ſit patronus. ar. ſ. de de
ci. tua, ſecundum Hoſt. & vide quod no. Ioan. 99. diſt. nulli,
gloſſ. finali.
¶ Super eo. c. Si quæris vtrum vna eccleſia in præiudicium al
4 terius eccleſię conſtrui & fundari poſsit. diſt. † Aut per Papam
& dic quod ſic, priuilegium enim ſolius Papæ eſt, vni auferre,
& alij dare vt 9. q. 3. conqueſtus. & c. nunc verò & c. per princi
palem. vt no. Io. 16. q. j. eccleſiæ antiquitus. Aut per diocœſanū
& tunc dic regulariter quod non, ar. ſ. c. proxi. ver. caueant. vn
de veteres eccleſiæ ꝓp nouas lædi nō debēt. 16. q. quicunq;, cū
ibi all. Fallit in tribus caſib. & ꝓp tres cās. Prima eſt qñ parochia
ni nō poſsūt cōmode adire eccleſiā, vt hic & ſ. c. proxi. Secun
da cā eſt qualitas tpis. vt 16. q. j. & tpis qualitas. Tertia incre-
5 mentū populi. 16. q. j. fœlix & c. multis. & c. ꝑcipimus. † Aliā
regulare eſt quod vna eccleſia in præiudicium alterius cōſtruē
da non eſt, vt 16. q. j. eccleſiæ. & c. quicunq; & q. ſi fiat deſtruē
da eſt, vt hic, vt no. Ho. in ſumma. eo. titu. §. vltimo. ſub. §. &
hoc vna. &c.

1 *Eccleſia ſecularis ab epiſcopo fit regularis.*
2 *Eccleſia regu. ab epiſcopo non fit ſecularis.*
3 *Clerici monachis præferendi.*
4 *Priuilegium rei non exiſtenti haud concedendum.*
5 *Priui. rei non exiſtenti, in futurum concedendum.*

AD audientiam. Si quæris vtrum epi
ſcopus diocœſanus,
ſine aut. Papæ poſsit eccleſiam ſecularē ſibi ſubdi
1 tam facere regularē vel contra. diſt. † Aut quæris,
primo vtrū poſsit de eccleſia ſeculari facere regu
larem, & dic ꝙ ſic ēt ſine authoritate Papę, vt probatur hic, &
hoc tenent Ber. & Ho. hic in j. gl. ꝓbatur ēt 12. q. 2. c. ſi epſ vnā,
vbi hoc tenet Io, in j. glo. alias aūt ſine conſenſu epi fieri non
poſſet, vt 16. q. 5. c. j. j. de excel. præla. ſicut vnire, & eo caſu, po
teſt epſ dare quinquageſimam reddituum ſuorum, ſm Goff.
imo in hoc caſu centeſimam, ſm ea quæ le. & no. ſ. de do. apo
ſtolicè. 12. q. 2. bonæ rei. nec pōt accuſari ex eo ꝙ ædificauit tē
2 plum Dei. 12. q. 2. aurū poſt mediū ſm Ho. † Aut quæris vtrū
econtra de eccleſia regulari poſsit facere ſecularem, & dic qđ
non, vt j. ne cle. vel mo. relatum. ſ. de re. do. inter quatuor. 59.
q. 3. Statuimus. §. quæritur. & c. ſe. quæ ſemel niſi fiat authorita
te Papæ. vt in c. alle. relatum. & ſ. de cenſi. cum venerabilis. Fal
lit in caſu vbi regulares haberi non poſſunt, quia tunc in eorū
defectum poſſunt poni ibi ſeculares. vt in c. alle. inter quatuor
in fi. vt no. Io. in c. alle. ſi epſ vnā licet Ala. Tan. & Ber. dicant in
c. alle. relatum quòd epſ pōt indiſtinctè de eccleſia regulari face
re ſecularē & male, vnde opi. Io. approbatur in c. all. quæ ſemel
59. q. 3. & in §. prece. quæritur. ſm Arch. in c. alle. ſi epſ vnā &
idē tenent ibi Io. de. & Hug. & ēt Ber. & Ho. in c. all. inter qua
tuor. Nec obſt. ſi dicatur qđ monaſterium, vř potius debere,
& poſſe conuerti in eccleſiam ſecularē quam econuerſo nā ce
3 tus clericorū præeminet. 16. q. j. legi. † Sed dic ſecundum Lau.
vtrunq; præeminere alij diuerſis reſpectibus. nam monachi,
præeminent in contemplatione clerici in prærogatiua officio
rum. vt no. Arch. in c. alle. ſi epiſcopus.
¶ Super eo. c. ad euidētiam & declarationem gl. fi. hic ſi quæ-
ris, vtrū rei vel eccleſiæ, quæ non eſt priuilegiū concedi poſsit
4 † diſt. ad inſtar eius quod dicit gl. hic & etiam In. de cōceſsio-
ne ſeruitutis facta futuro ædificio. Aut quæris vtrū priuilegiū
poſsit concedi. Ita quod in inſtanti hēat vires, & dic qđ non
5 vt hic, ar. ff. de ſerui. vr. præd. l. ſi ſeruitus. §. futuro. † Aut vtrū,
poſsit concedi, modo non vt in inſtanti vires hēat, ſed vt in fu
turū vires hēre incipiat, puta in caſu huius. c. canonicis inſtitu
tis & dic quod ſic ar. ff. fam. ercіſ. l. hæredes. §. an ea ſtipulatio,
ſm Ho. hic. Vel dic ſm Inn. & Ho. quòd iō Papa non conce-
dit priuilegiū eccleſiæ futuræ, quia non eſt ſubito, ſed cū deli-
beratione concedi debet, & ad hoc alle. Inn. 24. di. communis.
filius. ſm Ho. habens literam corruptam, ſm quòd dicit Io.
An. ſ. 33. diſt. communiter dicit quòd hæc concordantia nihil
facit, ad hoc tamen pertinet quod le. & no. ſ. de reſcr. cū adeo.
25. q. 2. c. j. & 2. ne ſede vacan. c. j. ſm Ho.

1 *Iuramentum, de non alienando, an licitam alienationem con-
tineat.*
2 *Iurans non alienare, an fructus vendere poſſit.*

1 IVanos. Io. An. dicit hic. † quòd iuramentū ꝓ-
ſtitum de non alienando excludit alie
nationē illicitam tantum, vt hic ſed hodie prælati iu
rant nō alienare Romano pōtifice inconſulto, quod
iuramentum de facto præſtant etiā non exēpti, ſi confirmatio
nē, conſecrationē, vel palliū a Papa recipiunt, quod corrigen-
dū eſſet, & eſt multū grauoſum eccleſijs, cū per illud impediā
tur ſępe facere contractus aliàs vtiles de proximorū licentia ꝓ
latorū. Illud vero iuramentū ex vi verborū patet intelligen-
dū etiā de licita alienatione, ſiue ſic iuretur Papæ ſiue inferiori
prælato, quaſi ne quid indiſcretè agatur Papa id reſeruet, vel
inferior cōfirmator ad quandā prouiſionē eccleſiarū, vt ēt in li
citis alienationib. cōſulatur, & hoc bene patet in prælato. Po-
ne. n. ꝙ iurauit confirmatori nō alienare incōſulto Papa. Itē
quòd ēt d superioris licētia illicita alienatio fieri nō deberet, de

illa ergo patet non intelligi. contrarium tamen iam ſuit hic cō
ſul. um, quod ipſi ijdem conſulentes poſtea deſendere nū po-
tuerunt, & efficaciter probatur, quod dixi. j. tit. j. aduerſus. ver
ſi. propter imprudentiam. vbi etiam neceſſaria & vtilis contri
2 butio non fit incōſulto Papa. † Quærit hic Gui. an prælatus qui
iurauit non alienare vel pignorare res vel bona eccleſiæ ſuæ,
poſsit fructus poſſeſsionum eccleſiæ vendere ad 10. vel 20.
annos, & dicit quod ſic per l. penult. §. inſtituto. ff. de leg. 2. non
obſtat. C. de re. eccl. l. vlti. quia ibi rem alienauit, item hic pen-
ſionem & ius penſionis, & vide quod dixi de re. ec. non alie. c.
j. glu. prohibitus. in cle. hac Ioan. And.

¶ De immunitate eccleſiarum. Rubrica.

1 *Hoſpitium charitatiuum laicis ab eccleſia dandum.*
2 *Hoſpitium pacto debitum laicis ab eccleſia dandum.*
3 *Hoſpitium violentum non exigendum.*
4 *Abbas capellam non poſſidet.*

VT in domibus. Si quæris vtrum laici, poſsint albergam vel
hoſpitium petere ſeu exigere ab eccleſia, diſtinct.
1 ſecundum Ber. & Hoſt. † Aut quæris de hoſpitio,
charitatiuo, & illud licet non poſsit ex debito exi
gi, tamen denegandum non eſt, quia clerici ad hoc tenentur,
42. diſt. § j. ſ. de ſupplen. negli. præla. c. ſicut. de præben. c. de mo
nachis, ſm Ber. & Ho. Aut quæris de hoſpitio non charitati-
uo, ſed tanquam debito exigendo & tunc, aut quæris de ho-
ſpitio non violento, ſed via iuris exacto. Aut de hoſpitio vio-
2 lento. † Si non de violento, tunc aut aliqua perſona eccleſiaſti-
ca vel ſecularis pro recognitione beneficiorum ſuorum reſer
uauit ſibi aliquod hoſpitium in aliqua eccleſia, & illud bene de
betur, & tunc exigi poteſt. vt 18. q. 2. eleutherius ſecundū Inn.
& Ho. hic & idem dicit Ho. in cenſu, vt patet in eo quod leg.
& no. ſ. de cen. c. quanto. Aut non reſeruauit ſibi aliquod ho-
ſpitium & tunc, aut onus hoſpitij cum re, cui annexum eſt,
tranſlatum eſt in eccleſiam & tunc eccleſia onus illud adhæ-
rens rei tranſlatæ in eam ſubire debebit, arg. ſ. de donat. cum
dilectus. nam quælibet res tranſit cum onere ſuo. ſ. de deci. c.
paſtoralis, de pig. ex literis. ſecundum Hoſt. hic & in ſumma.
eo. tit. §. in quantum ſub §. laici. ver. qui ſi poſſeſsio & Goff. in
ſum. eo. tit. §. onera autem. & pro hoc eſt hodie caſus extra de
cem c. j. in cle. Aut tale onus hoſpitij non eſt tranſlatū, ſeu res
tali onere onerata non eſt tranſlata in eccleſiam, & tunc non
poteſt exigi ab eccleſia tale hoſpitium vt hic. & ſ. de iure pa.
§. præterea. 2. & C. de epiſc. & cle. l. j. in fi. † Si quæris de hoſpi-
3 tio violento, hoc eſt quod quis per violentiam vult habere,
tunc dic, q tale etiam ſi eſſet debitum aliàs taliter exigere non
valet, ſecundum Inn. & Ho. hic, dicentes quod nulli laico, vel
etiam clerico, licet violenter irrumpere domos eccleſiæ, rōne
alicuius iuris ſibi debiti, cum omnia bona eccleſiarum ſint ſan
cta ſanctorum, & domino conſecrata, vnde & qui violentiam
facit in eis, committit ſacrilegium. 12. q. 2. nulli liceat & c. qui
cunque. & c. ſe. Item eadem rōne non poteſt violenter tollere
neceſſaria hoſpitio, & violenter ingredi domum, quia prædi-
cto caſu nulla domus nec etiam res debent hanc ſeruitutem,
vel etiam ſunt ad hoc obligatæ, ſed tantum ſunt ad hoc obli-
gata, & ad hoc perſonalis actio non realis contra eccleſiā cō-
petit, ſecundum Inn. & Ho. hic. Quinimo ſm Hoſt. etiam ſi
obligata eſſent, irruens tamen in pœnam conſtitutionis. C. vn
de vi, ſi quis in tantam poſſet incidere vel ſaltem edictum non
euaderet diui Marci, ſed q non eſt violentia vtendum ſed a-
ctione experiendum. C. quod metus cauſa. l. extat. ff. de vi pri
uata. l. creditores. Secus tamen in epiſcopo vel alio habente iu
riſdictionem in aliqua eccleſia qui poſſet alium inique intran-
tem expellere violenter, & domum irrumpere. Et idem de
poſſeſſore alicuius eccleſiæ quaſi prælatus licet iuriſdictionē,
4 non habeat, ſecus de abbate reſpectu domorum capellæ, ſibi
ſubiectæ, † quia capellam non poſſidet licet in ea ius ſubiectio-
nis habeat, ar. ff. ad l. aquil. l. ſed & ſi quicunque. & l. quemad-
modum. §. j. & 2. ſecundum Innoc. & Ho. hic qui de iſta mate
ria plenè tractant, & cum eis concor. frater Io. in ſum. conſe.
hoc titul. 19. qō. vtrum laici, & adde quod dixi ſ. de emp.
& vend. c. j.

1 *Eccle. Pap. homines ad vigilias, & caſtrorum cuſtodias tenen-
tur.*
2 *Clerici an ad murorum cuſtodiam teneantur.*
3 *Clerici, an ad murorum reparationem teneantur.*
4 *Priuilegiati portio de tota collectarum ſumma detrahenda.*
5 *Priuilegij prætextu vniuerſitas non oneranda.*
6 *Priuilegia ſeruanda.*

PEruenit. Ad intellectum & quantum tangit
intellectum iſtius decretalis. Si quæ
ris vtrum homines eccleſiæ ad vigilias & cuſtodiam
murorum ciuitatis caſtri, vel villæ teneantur, & com
1 pellantur, diſt. † Aut quæris de ciuitatibus, caſtris, vel villis, q
ſunt in dominio Papæ, ſiue eccleſiæ, qualis eſt ciuitas Taraſce-
na, cuius epiſcopo Papa hic loquitur ſeu ſcribit, & tunc ſic ſe-
2 cundum Inn. & Ho. hic. † Aut quæris de alijs ciuitatibus, ca-
ſtris vel villis, & tunc aut quæris vtrum teneantur ad cuſtodiā
illius ciuitatis vel villæ in qua imminet probabiliter commu-
nis ſubitus & improuiſus timor, & tunc dic, q ſic, & eſt ſpe-
ciale, vt hic ſecundum Gof. Ber. Inn. & Ho. Vnde dicit Hoſ.
q tempore illius decre. ſarraceni quotidie inuadebant mariti
mam, vnde cum iſta ciuitas Taraſcena aliàs Cartaſcena ſit iux
ta mare propter probabilem communem ſubitum & impro
uiſum timorem qui continue imminebat, voluit Papa q ali-
quis non excuſaretur à vigilijs, vt cunctis vigilantibus & c. vt
j. ſequitur & hic eſt verus huius. c. intellectus. ad hoc. 23. q. 8.
igitur & c. ſcire. & ſequenti ſecundum Hoſt. & Io. And. idem
Io. 12. q. 2. eccleſiarum ſeruos in fi. ibi niſi ſubſit magna neceſ
ſitas & c. & plenius Archi. ibi in glo. adde. nā tunc non eſt & c.
vbi dicit idem per omnia quod Ho. hic. Aut vtrum teneātur
ad cuſtodiam illius ciuitatis vel villæ in qua non imminet talis
timor, & dic quod non, quia non tenentur ad angaria & peran
3 garia, vt j. eod. non minus. † Iſtam decre. vidi induci in parla-
mento Franciæ per ciues Remenſes contra clerum illius ciui
tatis, quem petebant compelli ad contribuendum cum eis in
refectionem murorum propter timorem bauari, qui velle re-
gnum Francię inuadere dicebatur, pro hoc C. de ſacroſan. ec-
cle. l. ad inſtructionem. de ope. pu. l. ad portus, ſed Io. tenet con
tra ciues. 16. q. j. iuxta. 2. dicens quod illa. l. ad inſtructionem, eſt
correcta. Sed dato quod clerici poſſent ad hoc compelli, non
tamen per brachium ſeculare, & pro hoc bene facit. 96. diſti.
Conſtantinus. ver. eccleſijs. in fi. pro ciuibus etiam allegabatur
96. diſt. cum ad verum. 11. q. j. magnum. 23. q. 8. conuenior in
fi. ſed parum faciunt ad hoc etiam facit. j. de ſenten. excom.
grauamen. in fine.
¶ Super eo. c. Si quæritur quando dux, marchio, comes, comi
tas, vel alius dominus temporalis alicui habitatori ciuitatis, ca
ſtri, villæ, aut alterius loci ſibi ſubiecti hanc libertatē, ſeu im-
munitatem dat, ne in aliqua tallia, vel collecta ſeu exactione,
aliqua à quocunq; & ex quacunq; cauſa hominibus eiuſdē lo-
ci impoſita, aliquid dare vel contribuere teneatur, & inſtante
caſu in quo ſm communem conſue. patriæ eſt talia facienda,
talliatur vna cum alijs, per illos quibus hoc officium eſt com-
miſſum, vtrum occaſione priuilegij huiuſmodi ſit vniuerſi-
tas hominum oneranda, vt tm̄ plus ſoluere teneatur quantum
portio ipſius priuilegiati aſcenderet, ſi ipſum priuilegium nō
4 haberet dic ſm Hoſt. breuiter q non. † Vnde iſtis priuilegiū
ſuum dummodo ſit legitimè conceſſum ſeruabitur, omnib.
enim priuilegia conceſſa ſeruanda ſunt, vt patet in eo quod le.
& no. ſ. de priuile. dilecti filij. ad fi. & c. porro. & c. recepimus.
ad huc. C. de vaca. mu. pu. l. vnica li. 10. de excuſ. mu. l. placet. li.
10. ff. de iure immu. l. ſemper. §. fi. licet videatur. l. expreſſa, q
in talibus priuilegium aliquem non defendit, etiā ſi vicini con
ſenſerint. C. de decuri. l. vacuatis. li. 10. ad idem. C. de bo. vacan.
l. j. & de peti. bo. ſub. l. j. li. 10. Per hoc tamen priuilegium non
debet iuri vniuerſitatis detrahi vel ipſa vniuerſitas onerari. ar
gu. C. de inoffi. teſta. l. ſi quando. j. reſponſo. de emau. nec auus
& expreſsius. C. de cenſi. l. antepenul. & fi. li. 11. C. vt nemo, ad
patro. ſui acci. colo. l. vnica li. e. vt nullus pro ali. vi. debit. tenea
tur. l. vnica. li. 11. ad idem. C. de præ. impe. offe. l. reſcri. & l. nec
damnoſa. Vnde occaſione priuilegiorum huiuſmodi non eſt
5 vniuerſitas oneranda. † Quid enim ſi vniuerſitas conſueuit,
dare, vel aliquis locus dare conſueuit centū libras annuas, & do
minus terræ alicui de habitatorib. immunitatē ꝑſtiterit, dicē-
dū eſt qđ ſibi ꝑiudicare potuit, ſed nō vniuerſitati, detrahatur
ergo de ſumma centū librarū pars q̄ hūc priuilegiatū contin-
geret, ſi priuilegiū non hēret, & quod reſtat ſingulis alijs ꝓpor
tionaliter imponatur. Alioquin ſi ſinguli ſic priuilegiarentur,
exceptis paucis, durū iniquū, & iniuſtū ēt eſſet, & q̄ꝗ impoſ
ſibile quod pauci qui remanent ſoluerēt totā ſummā, ergo nō
eſt hoc cōſentiendū, arg. ff. de con. inſt. l. cōdōnes. & l. filius. de
6 re. iu. l. impoſsibiliū. ſ. de pactis. c. fi. † Priuilegia verò imperato
rū oīno ſeruāda ſunt ſicut ſonāt, vbi proprio motu principū
ſunt

ſunt conceſſa & ſic intellige inra prima alleg.ſecus ſi per am-
bitionem vel importunitatem petentium ſunt obtenta, & ſic
loquuntur inra inducta. ſ. in ver. licet videatur &c. Sed & ſi
per priuilegium principis, motu proprio conceſſum vniuerſi-
tatem aliquam grauiter lędi contingeret, eſt ſuper hoc ipſius,
remedium implorandum, vt patet in eo quod leg. & no. ſ. de
deci. c.ſuggeſtum. debet enim vniuerſitas æquanimiter ferre
læſionem modicam, quia nec pro modico eſt reſtitutio faciē-
da, vt ff. de mu. reſti. l.ſcio. ſm Hoſtien. Ex cuius dictis præ-
miſſa ſunt breuiter recollecta, qui dicit q per prædicta poteſta
ti ſummi pontificis, vel Romanæ eccleſiæ in nullo detrahere
intendit, quæ & quanta ſit, patet in eo quod legitur, & not. j.
qui fi. ſint leg per venerabilem. §.rationibus. ſ. de con. præ. p-
7 poſuit. de ma. & obe. ſolitæ. † Et idem Hoſt. hic quantum ad
hoc q portio iſtius priuilegiati ſit de totali ſumma detrahen-
da, & q per ipſius priuilegium vniuerſitas nō debeat onerari,
ſed q pro parte ipſius debeat ſe, vel poſſit excuſare. no. Spec.
titu. de cenſi. §. 2. verſi. quid ſi vniuerſitas. & alleg. C. de pa. l. cre
ditores. de lega. j. l. ſi fundum. §. ſi libertus de ali. & ci. leg. l. 3. in
fin. de cenſi. cum poſſeſſor de exceptio. do. l. pater. argum. etiā
pro hoc. ff. de adminiſtratio. tuto. l. impuberi. & ſi pupillus. &
hoc forte verum etiam ſi vniuerſitas ipſa in conceſſione ta-
lis priuilegij conſentiret. argumen. l. alleg. vacuatis. Et in omni
bus præmiſſis concor. Io. And. hic dicens etiam, q Odo. diſpu
tat hic qōnem de Mutinen. qui ſe fecit ciuem Bonon. & cū pa
cto q collectas vel munera non ſubiret, & tenuit q teneretur,
ad illa per l. j. C. de his qui ſpon. mu. ſub. lib. 10. & per l. ſecundā
de iure immu.

1 *Eccleſia locus & hortus priuilegiati.*
2 *Eccleſia a munere ſordido immunis.*
3 *Eccleſia onera pietatis ſubit.*
4 *Eccleſia onera perſonalia non ſubit.*
5 *Eccleſia onera realia ſubit.*
6 *Eccleſia a ſuperindicto immunis.*
7 *Munerum diuiſio.*

NOn minus. SI quæris in quibus & de quib.
rebus res eccleſiarum & clerico
rum ſunt priuilegiatæ, dic q in muneribus & oneri-
bus & obſequijs perſonalibus ſecularibus, vel realib.
regulariter non præſtandis vt hic, circa hoc tamen diſtingue.
1 † Aut quæritur de rebus ſeu locis quæ vſibus eccleſiaſticis de-
dicantur, quoad fundationem vel manſum vel cemiterium,
vel domos vel hortos iuxta poſitos, vel dotē eccleſiæ, & quo
ad talia, eccleſia eſt immunis, vt 23. q. vlti conuenior. & c. quā-
uis. C. de ſacroſanct. eccle. l. ad inſtructionem & l. placet. 16. q.
j. ſacerdotibus. C. de epiſc. & cleri. l. j. & 2. & fi. ſm Laur. & Go
fr. & Inno. hic. idem tenet Archid. 16. q. j. §. de his. licet Ioā.
2 ibi aliter & idem innuit Io. 11. q. j. ſi tributum glo. 1. † Aut quę
ris de alijs rebus ad eccleſiam pertinentibus, & tunc refert,
quia munerum alia ſunt ſordida, alia honeſta, ſordida non ſu-
bit eccleſia. vt 16. q. j. nouarum. & l. placet. C. de ſacroſan. eccle.
& ſunt munera ſordida ſeruitia, vt calcis coquendæ, arenæ fo-
diendæ, cuſtodiæ balneorum, & ſimilia, de quibus ponuntur,
multa exempla. ff. de mu. & oneri. l. munerum. vſq; ad §. patri-
moniorum. ſm Inno. Hoſt. & Io. And. hic & G. de Mont. lau.
extra de vi. & ho. cleri. c. diocœſanus ſuper verbo in rebus, in
3 cle. Honeſtorum alia ſunt ordinaria, alia extraordinaria. † Ex-
traordinariorum alia pertinent ad pietatem, ſicut ad refectio-
nem ſeu factionem pontium, & viarum, & etiam ipſius eccle
ſiæ, & iſta ſubit eccleſia. 43. di. c. j. de ſacroſan. eccle. l. ad inſtru
ctionem. & in auth. de eccleſiaſticis. tit. §. ad hæc. collati. 9. ſm
Laur. Vin. Gau. Inno. & Hoſt. hic. in ſum. e. ti. §. a quib. mune-
ribus, & idem no. G. de Mon. lau. extra de vi. & ho. cleri. c. dio-
cœſanis. ſuper ver. in rebus in cle. Sed Io. contra. 16. q. j. iuxta.
Hoſt. tū tenet contrarium huius membri, & dicit. l. illam reuo
catam per aut. de cōlubibus. §. j. colla. 4. Alia pertinent ad publi
cam vtilitatem, & iſta non ſubit eccleſia, vt 16. q. j. iuxta & le.
placet. C. de ſacroſan. eccle. vbi ſecundum legem in caſu illius
l. C. de ſacroſ. eccle. l. iubemus nullam nauem. ſ. cū fęlix ambo-
4 la vel imperator proficiſcitur. † Itē ordinariorū alia ſunt anga
ria, alia perangaria, alia realia, alia ſuperindicta. Angaria ſunt, q
conſiſtunt in operis perſonæ tantum, & iſta non præſtat eccle
ſia, nec etiam homines clericorum vel ſerui. 12. q. 2. c. eccleſia
rum ſeruos. niſi in caſu. ſ. pro cuſtodia ſeu ciuitatis contra pa-
ganos. vt ſ. e. peruenit. Perangaria verò conſiſtūt partim in p-
ſonis partim in patrimonijs, nec iſta ſubit eccleſia, vt C. de e-
5 piſ. & cle. l. omnes. & l. preſbyteros. † Munera rerum vel realia,
quæ habent regularem præſtationē, ſunt tributa & ſenſus, iſta
ſubit eccleſia, & clerici de agris ſuis. 23. q. 8. tributum. 11. q. 3.
magnum & c. ſi tributum ſm Inn. & Hoſt. hic & G. de Mont.
lau. in c. all. diocœſanis. adeo q ſi ceſſauerint a tributo, fiet trāſ
latio vel venditio in publicum, vt C. de epi. & cl. l. 3. C. de exa.
tri. l. fi. lib. 10. niſi de agro illo in quo fundata eſt illa eccleſia. vt
ſ. de cenſi. c. j. & dic vt ibi & vt no. G. de Mon. lau. in c. alle. dio-
cœſanis. Et idem videtur tenere Ho. in §. alleg. a quibus. dicēs,
q aut eccleſia vendat huiuſmodi rem, aut ſoluat, aut incidat in
commiſſum per iura alleg. quia reddi debent quæ ſunt Cæſaris
Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo. ſ. de cle. coniu. c. ex par. in fi. Alij
dicunt q non committitur, ſed loco pignoris retinetur quo-
uſque de tributo fuerit ſatisfactū, ſic intelligunt dictā l. vlti. q
incipit ſi diuina. C. de exac. tribu. quæ hoc innuit. C. de mu. pa
trimoniorum. l. profeſſio & l. fi. li. 10. Alij dīt q illa lex ſi diui
na non tenet ſm canones, vel expone diuina. i. imperialis ſm
Goſ. in ſumma e. ti. §. veruntamen, quia in rebus eccleſiaſticis.
nulla ſolicitudo tranſlationis. i. commiſsionis ſignatur, vt in al
leg. placet. C. de ſacroſ. eccle. Et ſi clericus vel Abbas vel vaſal-
lus regis contra dominum ſuum feloniam commiſerit, eo vi-
uente feudum ad regem pertinet, ſed eo mortuo debet ipſum
reſtituere Rex ſucceſſori, vt in li. feu. de capitulis corradi regis.
c. ſi clericus, vel epſ. colla. 10. & eſt rō, quia delictū pſonæ. & c.
16. q. 6. ſi epm. ſ. de excep. cum venerabilis. & j. de reg. iur. c. de
lictum. li. 6. ſm Hoſt. ibi. Ego verò ſi eſſem iudex ſm ſecun-
dam opinionem. ſ. q loco pignorū retineatur tanq̄ benignio-
rem eccleſiæ iudicarē, vel ad grauius poſſes ſm vlti. iudicare.
Primam verò opinionē nolo nec audeo ſuſtinere, cum omnia
bona eccleſiarum ſint ſancta ſanctorum, & dño conſecrata, &
talia quæ regulariter alienari nō poſſunt 12. q. 2. nulli, liceat. &
c. quicunq;. ſ. de reb. eccle. non alie. per totum, maxime, quia
propter ceſſationē ſolutionis cenſus, res cenſualis non cadit in
commiſſum, vt no. Inn. Ho. ſ. de re. do. c. cōſtitutus. Et hoc te
net Goſ. in §. alleg. veruntamen dicēs, q licet eccleſia ceſſet, in
ſolutione canonis, vel tributi, res tū non transfertur in eū, cui
tributū vel canon debetur, & hoc eſt q l. præalle placet. dicit,
nulla ſolicitudo tranſlationis ſigneiur. Nec obſtat l. alleg. ſi di-
uina. C. de exact. tributorum, quia aut lex illa non tenet ſm ca
nones, aut exponi debet diuina domus. i. imperialis, ſecus in
eccleſiaſtica, ſicut dictum eſt, & idem tenet Io. in c. alle. placet
16. q. j. & Archi. ibi in glo. adde, ſi ergo eccleſia, dicens q Ber.
Inn. & Ho. tenent contrariū in c. all. conſtitutus, ſed non be-
ne iudicio ſuo, & idem no. ipſe Arch. j. de re iud. ad apoſtoli-
cæ ſuper verbo reprehendi. li. 6. † Superindictum eſt illud, q
6 imponitur tempore ſterilitatis. vt C. de ſuperindict. l. vnica. li.
10. & iſtud non ſubit eccleſia vt C. de ſacroſan. ec. l. placet, &
de hoc per Pe. de ſal. 12. q. 2. eccleſiarum ſeruos, & ad ſoluenda
prædicta compellunt clericos prælati, de quorum foro ſunt. ſ.
de fo. comp. c. ſi diligenti. & ſ e. peruenit. Exceptis feudalibus
in quibus dñi feudi ſunt iudices ordinarij, & poſſunt compel-
lere & exequi ſuper ſuos vaſallos clericos, citra iniectionē ma
nuum violentam. de prohi. feu. alie. per Fredericum. c. imperia
lem. §. penul. colla. 10 ſm Inn. & Ho. hic & G. de Mont. lau. in
c. alle. diocœſanis cum præmiſ. concor. pro maiori parte Pe. de
7 bel. par. & Cy. in l. alle. placet, dicentes q † Munerum quædā
ſunt honeſta & quædam ſordida, & honeſtorum munerum,
quædam ſunt regularia, & ordinaria, quæ hīt regularē præſta
tionē, vt tributa & cenſus, quædā extraordinaria quæ extra re
gulā pſtantur. vt C. de ſuper indic. l. vnica. li. 10. Itē ordinario-
rū munerū quædā ſunt perſonalia, quædā realia, quædā mixta.
Itē realiū quædā præſtantur a rebus & per ipſas a perſonis, quę
dā à perſonis, & per ipſas perſonas rōne rerū, vt in l. alle. mune
rū. §. patrimoniorū. ff. de mu. & ho. His viſis, dīt q eccleſia &
clerici non tenentur ad munera ſordida, neq; extraordinaria,
niſi in repentino principis aduentu, vt in l. iubemus nullam na
uem. C. de ſacroſ. eccl. Ad alia quæ ſunt ordinaria, & honeſta,
ſi quidē ſunt mere realia tenentur, vt in l. alle. placet. ſi perſona-
lia vel mixta nō. Itē nec ad ea q̄ debentur à perſonis rōne rerū,
& ſic intelligunt. §. allegatū patrimoniorū. & vide de hoc ple-
ne per Ho. in §. alle. a quibus. Et hæc ſufficiant.

1 *Eccleſia ad alicuius offenſam non incaſtellanda.*
2 *Eccleſia ob bonorum defenſionem incaſtellanda.*

CVm eccleſia. Hic eſt arg. q eccleſia inca-
ſtellari poteſt, circa quod di
ſtin. † Aut quæritur vtrum poſſit vel debeat incaſtel
lari ad offēſionē alicuius, & dic q nō, vt x. q. j. ſanctio-

rum. 42.diſt.c.fi. Aut ad defenſionem bonorum & eorũ, qui
2 in caſu licitn ad eam confugiunt †& tunc poteſt incaſtellari,vt
hic & j.c.proxi. & 42.di.nulli ſm Inno.& Hoſt.& Io.An.hic
idem Archi.in c.alleg. ſanctorum.ſuper verbo incaſtellari.Sed
Hug.intellexit ibi ꝙ incaſtellari non debet,etiam à clericis et ſi
laici vellent facere inſultum contra eccleſiam, vel propter ob-
lationes,vel propter aliud,vt ipſis laicis reſiſtatur, niſi interue
nerit authoritas Papæ ſm Hug.ad hoc. 23.q.8.conuenior,ſed
forte quod præmittitur verius eſt ſm Arch.in c.all. ſanctorũ
& hoc credo ſine forte.

1 *Vniuer.ſuperiori non ſubiecta. rectorem eligit.*
2 *Vniuer.ſupe ſubdita, rectorem non eligit.*
3 *Eccleſiarum rectores ab vniuer.eligi poſſunt.*
4 *Exco.prælati ſucceſſorem non ligant.*

ADuerſus. Si quæritur vtrum vniuerſitas, vel
ciuitas vel locus ſibi poſsit eligere
rectorem temporalem,vel perpetuum, diſtingue.
1 †Aut vniuerſitas vel ciuitas,aut locus eſt talis ꝙ ne-
mini ſubiacet, & tunc Hoſt.hic putat ꝙ poſsit ſibi eligere re-
ctorem temporalem,vel perpetuum ex quo nulli, alij paratur,
præiudicium,arg.C.de iudæis.l.nemo exterus.C.mand.l.in re
man.iſti.de re.di.§.per traditionem.Vnde populus elegit, ſibi
imperatorem,vt ff.de ori. iur.l.2.§.nouiſsime.93.diſt.legimus
2 circa medium inſti.de iure na.§.ſed quod princip.† Aut locus
eſt talis ꝙ ſubiacet alij vel alij præiudicium paratur, & tũc nõ
licet hoc ſine conſenſu ipſius, ar.in eo quod leg.& no.ſ. de of
fic.Arch.c.ad hæc.§.fi.& maxime perpetuum rectorem.arg.
ff.de mu.& ho.l.honor.§.gerendorum. C. de honori.& mu.
non continu.lib.11.per totum.Et eſt ratio, quia non expedit
reipublicæ,vt is qui ſummam poteſtatem habet, perpetuo,
ſit vt probatur.ff.de ori.iur.l.2.§.populo deinde autho. alias,
quinque rationes aſsignat hic.Hoſt.Sic ergo non poſſunt crea
re rectorem ſine conſenſu domini ſuperioris.Sed neceſſe eſt,
quod ipſum creent ſicut conſueuit ad annum tantum.ff.de fe
rijs.l.pridie.vel ad plus,ad biennium, ſi tamen talis ſit cõſuetu
do.C.de ſuſcep.& Archid.l.nemine m.li. 10. vel duabus parti-
bus vniuerſitatis conſentientibus, & adhuc per aliud bienniũ
ſi multum vtile videatur,omnibus tamen conſentientibus ſed
vlterius nullo modo,in auth.de defen.ciui.§.iuſiurandum. &
vlti.in fi.collatio.2.licet iſtud olim vſq; ad quinquennium to
leratur vt C.de defen.ciuita,l.in defenſoribus.ergo & populo
Romano de iure quo ad eligendum ſenatorem, hodie adẽpta
3 eſt poteſtas,vt patet.96.diſt.conſtantinus.†Fallit hoc in recto
ribus eccleſiarum qui perpetui ſunt.ſ.de offic.vicarij.c.3, ta-
men quia nec domini ſunt.ſ.de dona.c.fraternitatem. tamen,
quia facilius quam laici poſſunt corrigi remoueri, & puniri ſe
cundum Hoſt.Et de elect.ſenatorum ciuitatis Romanæ vide
hodie vt leg.& no.ſ.de elect.fundamenta.li.6.Et not.quod p
iſtud c.in fi.cum glo.fin.Ber.& Hoſt.hic dicit Io.And.poſt.al-
4 leg.Hoſt.j.de priuileg.cap.j in glo.fin.in nouella.lib.6.†quod
excommunicatio prælati etiam ſub nomine ſolius dignitatis,
ex propria culpa proueniens non ligat ſucceſſorem, niſi illam,
culpam faciat propriam vt hic.

1 *Prælatus grauans, ſubditum in procuratorio, duplum red-dit.*
2 *Prælatus grauans ſubditum ob ſeruitium legato factum,duplum reddit. 3.*

QVia plerique. Ad declarationem gloſſ.Si
quæris vtrum & qualiter,
prælatus grauans ſubditum in exactionibus punia-
tur.diſtin.ſecundum mentem Hoſt.hic.†Aut præla-
tus grauat ſubditum in procurationibus,& tunc habet locum
ſ.de cen. c.procurationes.ſ.ꝙ exactum debet reſtitui eccleſię
læſæ,& tantundem,& ſic duplum vt ibi. Aut in xenijs tempo
re viſitationis,& tunc idem.vt j.de cenſibus.cap.Romana. §.
2 penulti.li.6.Aut in alio tempore,& tunc habet locum. 18.di-
ſtinctio.quoniam quidem.in fi.†Aut propter ſeruitium factũ
legato,vel nuntio ſedis apoſtolicæ,& tunc habet locum quod
hic dicitur,vbi forſan indiſtinctè hodie duplum redditur, vt
in d.c.procuratione.in fi.ſm Hoſt.
¶ Super eod.c.Si quæritur,vtrum & quando quis teneatur ad
3 reſtitutionem receptorum,vide hic per Hoſt.poſt eum.& ple
nius †per Hoſt.in ſumma.tit.de pœnit.& remiſ.§.fi. per totũ.
de hoc etiam per Archi.14.q.5.c.vlti.Et quantum ad id quod
no.Inn.hic in verſ.idem eſt etiam in eo,vide plenius per Hoſ.

in ſum.de ſent.& re iudicata ſub rub.de ſententia.§. quot ſunt
eius ſpecies.ſub.§.ſed nunquid eſt hoc ſimpliciter verum,vbi
Hoſt.hic remittit quicquid hic dicatur & de ſolu.rub.de ceſſ.
bono.ſub.§.ſi quid autem dicat & ſ.de ſol.c.fi.

1 *Oratoria immunitate non gaudent.*
2 *Eccle.à dio.non authorizata immunitate non gaudet.*
3 *Eccleſia regulariter immunitatem habet.*
4 *Eccle.immu.non gaudet infidelis,nec iudæus.*
5 *Eccle.immu.an ſeruus gaudeat.*
6 *Eccle.immu. ob tributa non gaudendum.*
7 *Eccle.immu.criminoſus,qualiter de iure ciuili gaudeat.*
8 *Eccle.immu.crimini,qualiter de iure cano.gaudeat. 13.*
9 *Eccle.immu.qualiter extra eccleſiam delinquens gaudeat. 11.*
10 *Eccle.immu.non gaudeat publicus latro.*
12 *Eccle.pœnam mortis, vel truncationis non imponit.*
14 *Cemiterium immu.gaudet.*
15 *Excommu.an immu.gaudeat.*
16 *Immu.de loco extrahens,quem puniendus.*
17 *Eccle.immu.vſque ad 40. paſſus extenditur.*
18 *Carceratus ad eccleſiam vadens,an ab ea extrahendus.*
19 *Extrahentis,quem de eccleſia pœna canonica.*
20 *Extrahentis quem,de eccleſia pœna ciuilis.*

ECcleſiæ. Si quæritur vtrũ fugiẽs ad eccleſiã,
immunitate ipſius eccleſiæ debeat,
1 gaudere,diſtin.† Aut quęris de oratorijs priuatorũ,
ſeu q; priuati habent in domib. ſuis,& dic ꝙ tales im
munitatem huiuſmodi habere non debent,licet etiam ibi ce
lebrentur diuina,& eſt ratio quia non ſunt dedicata Deo,qua-
re ſi hodie ſit oratorium cras poterit fieri camera,& erit locus
priuatus,cum non ſit Deo dedicatus,vt no.Hoſt.hic, dicẽs ꝙ
in hoc concord.Goff.hic idem Io.And.hic,idem no.Ho.ſ.de
cenſi.in c.authoritate,licet Goff.in d.c.authoritate not.quod
tale oratorium gaudeat immunitate eccleſiæ,ſeu eccleſiaſtica
arg.huius c.in authen.de eccleſia.titu.§.ſi quis in ſua domo.
& §.ſi verò collatione.9.de conſe.diſtin.j.vnicuique. Tu tamẽ
dic contra,nec obſtat hoc c.quia loquitur de eccleſia Deo de-
dicata,vel ædificata ad conſecrandum,vnde non mirum ſi ta-
lis locus immunitate gaudeat,cũ de cætero,ad humanos vſus,
reuerti non poſsit.vt leg.& no.ſ.de relig.do.c.ad hoc ſecun-
dum Hoſt.in d.c.authoritate. & in ſumma e.ti.§. inquantum.
ver. quid de oratorijs cuius opi.approbat frater Io.in ſumma,
conſ.rub.de immu.eccle.q.9.vtrum priuata oratoria. &c. &
G.de Mon.lau.& Gen.extra de relig.do.c.quia contingit, ſup
verbo compellere in cle.& de pœni.& remi.c.j.glo.2.in eadẽ,
2 cle.vbi de hoc vide.† Aut quæris de eccleſijs & tunc,aut de ec
cleſijs quæ non ſunt authoritate epiſcoporum vel archiepiſcoporum, in
ſuis diocœſibus,nec authoritate ſedis apoſtolicæ ædificatæ,&
tales non ſunt eccleſiæ,nec gaudent immunitate, argum.ſ.de
re.do.c.ad hoc à contrario ſenſu,priuatus.n.non poteſt facere
locum ſacrum vt ff.de rerum di.l.in tantum.§.ſacræ.ff.de ſe-
pul.vio.l.3.§.ſi quis in ſepulchro dolo malo,& §. ſi quis in ſe-
pulchro.Et hoc no.Ho.in c.alleg.authoritate.& hic, dicens, ꝙ
ſolæ eccleſiæ in quibus ſolus epiſcopus poſuit primarium la-
pidem,quæ ſunt ædificatæ ad conſecrandum gaudent immu-
nitate, & non priuata oratoria,& in hoc concordat frater Io.
in ſumma conf. hoc titu.q.7.vtrum eccleſiæ.& eſt expreſſum
3 in auth.vt nullus fa.ora.in prin.col.5.†Aut de eccleſijs q̃ ſunt
authoritate epiſcoporum ſeu archiepiſcoporum in ſuis dioc.vel ſedis a-
poſtolicæ ædificatæ,& fundatæ,& tales gaudent immunitate,
quantum eſt ex parte ipſarum,ſiue ſint conſecratæ.ſ.e.ti. per
totum, ſiue non, vt hic,vbi eſt expreſſum & no.Inno.ſ.e. in-
ter alia gl.3.& et Ho.poſt eum & Ber.& Ho.ſ.de conſe. eccl.
vel alt.c.vlti.& Ray.in ſum.e.ti.& fra.Io.in q.alle.vtrũ eccle-
ſiæ & Goff. in ſumm.eod.tit.§.hoc priuilegium. & Archidia.
17. q.3.ſuper gloſſ. penult. vbi de hoc. & Gu.de Mon. laud.
extra de pœniten.& remiſ.cap.j. glo.2.in clem. Et licet Bern.
hic, in gloſſ. j. & Abb. dicant quod in eccleſia, vbi non ſunt,
adhuc diuina officia celebrata, non gaudet immunitate Goſ
fred. cum Hoſtien.& Ioann. And. in hoc contra, dummodo
ſit dedicata Deo per epiſcopum, non enim multum inſpicien
da eſt celebratio. Vnde oratoria priuatorum, licet ibi cele-
bretur diuina immunitate non gaudent, vt ſupra dictum
eſt,idem G: & Gen. in d. capitu. 1. Sed quantum eſt ex parte
perſonarum ad ipſas confugientium, ſeu exceſſuum,per eas
4 commiſſorum, ſubdiſtingue. † Aut ille, qui fugit ad ec-
cleſiam, non eſt catholicus, & talis non iuuabitur per ec
cleſiam-

eleſiam, vt C. de his qui ad ecc. confu. l. 1. in auth. vt liceat ma.
& auiæ. §. quia vero coll. 8. Et eſt ratio quia delinquit in eccle-
ſiam, & ideo fruſtra auxilium ipſius inuocat, vt ſ. c. proxi. cum
concor. ibi alle. vt no. gl. Lamber. de Sali. & Pet. de Bel. perti. &
Cy. & alij. C. de his qui ad ecc. confu. l. præſenti. & Ho. in ſum.
eo. tit. §. inquantum ſub. §. cum quis ver. Aut Iudæus &c. licet
Ber. Inn. & Hoſt. ſ. eo. ti. inter alia & gl. G. ſuper Ray. in ſum.
eo. tit. & frater. Io. in ſum. confeſ. eo. ti. q. 5. qui de Iudæo &c.
teneant cõtra & per illam. l. 1. C. eo. ti. ſ. de his qui ad ecc. cõſu.
iam alle. quæ tamen expreſſè cõtrarium dicit, vnde primum
credo verius. Aut eſt catholicus, & tunc, aut eſt ſeruus aut li-
ber: ſi ſeruus & idem quo ad hoc, ſi ſit aſcriptitius vel inquili-
nus, vel alia perſona aſtricta alicui conditioni, tunc aut fugit
ad eccleſiam cauſa religionis, & tunc debet reddi domino ſuo
eum repetenti, infra triennium recepta ab ipſo domino cau-
tione, vt in auth. de monachis. quod ipſum non puniet. §. ſi ve
rò intra triennium, vt hoc no. Lamber. de Sal. C. de his qui ad
5 eccle. confugi. l. præſenti. §. ſane ſi ſeruus. † Aut fugit ad eccle-
ſiam cauſa immunitatis habendæ, & tunc aut fugit propter ſę
uitiam domini intollerabilem & grauem, vt & quia dominus
eum ad mortem proſequitur, & tunc non reſtituitur ſibi, ſed
compelletur eum vendere bonis conditionib. nec perpetuo
reuertetur ad eum niſi velit, vt ff. de his qui ſunt ſui vel ali. iu.
l. ſi dominus. §. ſed dominorum. & inſti. eo. ti. §. ſed hoc tẽpo-
re. Aut propter ſęuitiam tolerabilem & modicam, & tunc ha
bet locum lex alle. præſenti in §. alle. ſane. Si fugit aliàs, ſeu alia
de cauſa, tunc. Aut fugit non propter delictum ſuum, aut pro-
pter delictum ſuum, ſi non propter delictum ſuum, ſed forte
vt ſe, & operas ſuas domino ſuo ſubtrahat, tunc habet locũ. §.
alle. ſane. Si propter delictum ſuum, tunc dicit Cy. in l. alle. prę
ſenti quod aut timet puniri à domino ſuo, & tunc reſtituetur
ſibi ſecuritate præſtita. arg. illius. §. ſane alleg. Aut timet puniri
ab alio, puta à iudice per viam accuſationis vel alias, & tũc idẽ
quod in libero, quia non eſt acceptio perſonarum apud deũ, vt
in auth. de monachis ad fi. colla. 1. ſ. de iudi. c. nouit. Ego verò
Henricus non credo diſtinguendum, vtrum timeat vel debeat
puniri a domino, vel ab alio, cum ſit eadem ratio in pœna infe
renda à domino, qui forte poteſt ipſum tradere morti, ſicut in
pœna inferenda ab alio, ſed puto diſtinguendum prout diſtin.
Arch. 17. q. 4. c. idem conſtituimus ſuper verbo nõ liceat. Aut
ſeruus fugit ad eccleſiam propter magnum delictũ ipſius ſer-
ui, & tunc ſeruatur quod dicitur. C. de his qui ad eccl. confu. l.
ſi ſeruus. Aut propter paruulum vel nullum delictum, & tunc
ſeruatur quod dicitur. eo. ti. in l. alle. præſenti. §. fi. 17. q. 4. c. me
tuentes & c. vxor & c. diſſiniuit & c. idem conſtituimus & ſ.
eo. inter alia in fi. Si fugiens ad eccleſiam eſt liber, tunc aut fu-
6 git propter debitum tributorum: aut propter delictum. † Si
propter debitum tributorum, tunc extrahetur de eccleſia, vt
in auth. de man. prin. §. 1. & §. neq; aũt. ver. publicorũ vero tri-
butorũ. colla. 3. vt iudi. ſine quoquo ſuffra. §. volumus, & § ne
ceſſitatem, colla. 2. vbi de hoc not. ſm Lamber. & Cy. in l. alle.
præſenti, ſed Pet. de Bel. perti. videtur dicere ꝙ debitores tri-
butorum non extrahentur de eccleſia ſed ibi citabuntur, & ſi
defendant ſe bene quidẽ, alias procedetur ad miſſionẽ in poſ-
ſeſſionem bonorũ & intelligit auth. alle. Aut propter aliud de
bitum, & tunc dabuntur ſibi. 30. dies in quib. ſecurè exeat, & ſi
ſententia feratur 1. illos 30. dies iudex ſententiam exequetur.
Si autem poſt illos dies fugiat ad eccleſiã, iudex exequetur eo
modo quo melius poterit, vt in d. auth. de manda. princ. §. ſed
ſm Pet. ſed gl. aliter intelligit ibi. Ia. vero de ra. intelligit ꝙ da-
bitur ſibi ſecuritas exeundi & ſtandi extra eccleſiam per 30.
dies infra quos reſpondebit vocatus ad iudicium, & ſic iudex
dabit ſibi electionem, vt impleat iudicata & renuntiet ſecuri-
tati vel redeat in eccleſiam, & h. d. ibi litera condemnabis eũ,
& duorum propones electiones &c. Si fugit propter delictũ
7 tunc aut quæritur ſecundum leges aut ſm canones. † Primo
caſu. ſ. ſm. ll. tunc aut propter atrox delictum, & non habebit
immunitatem. Aut propter minimum, & tunc habebit, vt C.
de his qui ad eccl. confu. l. 2. ſm Ia. de Ra. & Pet. ibi, ſed gl. ſen
8 tit idem ibi in quolibet delicto. † Si ſecundum canones tunc
aut delinquit in eccleſia, & tunc non habebit immunitatem,
vt in auth. de man. prin. §. neq; aũt col. 3. & 1. c. proxi. quod inci
pit immunitatem, & quod eſt c. vlt. in quibuſdam libris ſed in
libro meo eſt penult. vbi hoc tenuit Ber. & Hoſt. Si ergo quis
cõmittat furtum in eccleſia, patet per prædicta ꝙ non defen-
detur, licet Goſ. contra inducens. C. de epiſc. & cle. l. ſi quis in
hoc genus. Nec diſtinguo caſum circa intentionẽ furis, quia
furtum nunq ſit bona intentione niſi in caſu. 1. de fur. c. 3. ſm
Hoſti. hic & in ſum. eo. tit. §. inquantum ſub. §. quis ſi cõmittat
& Io. An. hic & G. de mon. Lau. extra de pœ. c. 1. gl. 2. in cle. Et
intellige ſane ꝙ delinquens in vna eccleſia non defendetur ab
alia eccleſia ſi ad eam confugerit, quia cum vna ſit eccleſia in
toto orbe terrarum iuxta illud Cãt. 1. vna eſt columba mea. 7.
q. 1. Nouatianus & 24. q. 1. loquitur, licet ſint multæ particula-
res eccleſiæ, qui iniuriam facit vni, facit oĩbus, vt hoc no. glo.
G. ſuper Ray. in ſum. eo. ti. & ſatis concordant Gau. & glo. G.
ſuper Ray. eo. ti. §. item ſi eccleſia & frater Io. in ſum. con. eo.
tit. q. 4. quæro & licet Goſ. in hoc contrarium in ſum. eo. ti. §.
ſed quæritur, & idem Lan. 17. q. 4. c. frater & coepiſcopus vbi
Io. videtur innuere ſm Archi. ibi idem cũ primis, & frater Io.
9 in ſum. con. eo. tit. q. 3. quis ſi commiſerit &c. & melius. † Aut
extra eccleſiam, & tunc aut delinquit prope eccleſiam, & tũc;
aut ex propoſito intendens per eccleſiã liberari, aliàs nõ com
miſſurus: puta interficit hoĩem inſidioſè in cemiterio prope
eccleſiam, & incontinenti intrauit eccleſiam & talem eccleſia
non defendit, vt ſ. c. proxi. & ſic poteſt intelligi. §. alle. ſed neq;
de man. prin. vbi excipit homicidas, adulteros, & raptores vir
ginum. Alij dicunt ꝙ aut corrigitur per c. ſ. eo. inter alia. nam
& raptorem virginum defendit eccleſia. 36. q. 1. de raptorib.
& hoc dicunt magiſtri cõiter ſed poteſt intelligi d. auth. ſicut
dixi, ſ. qñ rapina prope eccleſiam facta eſt, aliàs ſi longe ab ec-
cleſia ſecus, & ita poteſt intelligi dictum c. de raptoribus ſm
Ho. in ſum. eo. tit. §. inquantum ſub. §. cum quis ad eccleſiam
verſi. ſi vero maleficium &c. Aut non ex propoſito nec inten
dẽs per eccleſiam liberari ſed ex abrupto, puta quia probat qđ
ipſe & ille quem iuxta eccleſiam interfecit nullas habebãt an-
tea inimicitias inter ſe, ſed ex verbis ibidem inter eos ortis ad
homicidia peruenerunt, & talis immunitate eccleſiæ gaudere
debet, & ſic intellige quod no. Hug. ſ. c. proxi. gl. fi. vnde preſu
mitur contra eum quod malitioſè cauſa immunitatis conſe-
quendę hoc fecerit, niſi contra probet ſaltem per veriſimiles
coniecturas ſm Ho. ſ. c. proxi. pro quo facit lex. 1. C. ad l. Cor.
de ſica. Aut delinquit longe ab eccleſia, & tunc dum inſeque-
retur fugit ad eccleſiam, & tunc gaudebit immunitate vt ſ. c.
10 inter alia. † Fallit in duob. caſibus, ſ. vbi eſt publicus latro, vel
nocturnus populator agrorum, vt 1. eo. inter alia & 17. q. 4. ſi-
cut antiquitus ſm Ho. & Ber. in d. c. inter. & Hoſt. in ſum. eo.
tit. ſub. §. alleg. cum quis, vbi plene de hoc. quidã vero vt Lam
11 ber. in l. alle. præſenti. † Et iſtud membrum, ſ. quando quis lon
ge extra eccleſiam delinquit, ſubdiſtinguunt ſic, aut delinquit
ex propoſito & deliberatè, & tunc nõ gaudet immunitate ec
cleſiæ, vt in auth. de man. prin. §. neq; aũt homicidis. Aut ex ca
ſu, & tunc gaudet, vt ſ. eo. inter alia & eſt ratio. ff. de pęnis. l. ab
ſentem in fi. & pro hoc facit expreſſè. 1. de homi. c. 1. vbi ita vo
luerunt diſtinguere. Ber. & Hoſti. ſed contra iſtam diſt. eſt qđ
de raptore dicitur, qui gaudet immunitate. 36. q. 1. de raptori-
bus. & tamen ille delinquit ex propoſito & ideo Petr. de Bel.
perti. circa iſtud alias iſtud membrum ſubdiſt. c. Aut delictũ
commiſſum ex propoſito cõmittitur ſtimulo naturali, & tũc
delinquens gaudebit, vt in c. alleg. de raptorib. Aut ſine ſtimu-
lo naturali, & tunc non ſed ſm Goſ. & Inn. in d. c. 1. de homi. il
lud. c. loquitur de illo qui per induſtriam, i. per inſidias interfe
cit, qualis eſt publicus latro qui inſidiatur ſtratis qui non gau-
det immunitate eccleſiæ, & in hoc concor. Io. in c. alleg. ſicut
antiquitus gl. fi. & Hoſ. in §. alle. inquantum ſub. §. cum quis ad
eccleſiam verſ. ſui autem longe. ibi & de tali etiam poteſt &c.
& ſic ſecundum eos, niſi diœceſanus homicida gaudere debet
immunitate eccleſiæ, & idem tenent Inno. & Hoſt. ſ. eo. inter
alia. & Hoſt. ſ. c. proxi. in fi. & G. de mon. Lau. extra de pęni. &
remiſ. c. 1. in cle. & hoc poteſt probari ſic quia ſtandum eſt re
gulæ quæ eſt in c. inter alia præterquam in caſib. exceptis veri
ficat regulam. ff. de fundo inſtruct. l. quæſitum. §. deniq;. Item
fauor immunitatis eccleſiæ debet ampliari vt hic & ſ. c. prox.
& per totum, & hanc rationẽ aſſignat Ho. hic. & G. de monte
Lau. in d. c. 1. in cle. Item priuilegia & iura ſic ſunt interpretan
da vt, vtrunq; ſaluum ſit ſi fieri poſſit. ſ. de conſue. cum dilect.
de teſti. cum tu. 1. de ſpon. commiſſum. de ver. ſig. Abbate ſa-
ne. modo ab vna parte eſt priuilegium eccleſiæ, ab altera parte
ius volens maleficia puniri. 1. de ſen. excom. c. vt famæ. modo
data immunitate eccleſiæ nihilominus poteſt ſeruari ius. ſ. pu
nitionis maleficij & hoc, ſ. ſi exeat voluntariè, & ſuppoſito ꝙ
ibi remaneat detrudetur in monaſterium ad pœnitentiã per-
agendam. arg. l. di. ſi epiſcopus & C. de adul. auth. ſed nouo, vt
no. Inn. & Hoſt. in c. alle. inter alia. & in ſub. § alle. cum quis ad
eccleſiam ver. aliàs autem & hoc credo verius per hanc glo. vſ
Inn. Hoſ. ſentire quòd per iudicem eccleſiaſticum, fugiens ad
eccleſiam

eccleſiam bene poſsit inde abſtrahi & puniri eccleſiaſtica pœ
na. pro hoc facit quia contra ſeculares poteſtates non contra
eccleſiaſticas vr̃ hæc immunitas adinuenta, ad primum. 17.q.
4.frater ibi,q̃ nec poteſtatib.quidem vel principibus vnquam
licuit perpetrare & ead.q.diffiniuit;vbi violans puniri iubetur
ſeueritate regia,ergo de laicis loquitur. ad ſecũdum facit: quia
eccleſia non præſumitur priuilegiaſſe contra ſe.ṡ.de cenſi.cum
12 inſtantia.† Item iudex eccleſiaſticus non imponit pœnã mor
tis vel truncationis,à quib.debetur immunitas fugienti, vt in
c.alleg.inter alia & 36 q.1.de raptorib. Prædictę rationes con-
cludũt, quæ dicta ſunt in eccleſiaſtico iudice locum habere in
eccleſiaſtico domino, cum ſeruus eccleſiæ fugit ad eccleſiam
non puto ſm Io.And.in d.c.inter alia Inn.& Hoſt. ibi ſic intel
lexiſſe.imo abſtractio violentia,etiam per eccleſiaſticum iudi
cem vel dominum de ſubdito vel ſeruo fieri nõ poterit,vnde
l.2. C. de his qui ad eccl.confu.dicit nemini licere confugien-
tes ad eccleſias &c.& canones. 17.q.4.ſic iacentem reum ad eccle
13 ſiam fugientem nemo abſtrahere audeat &c. † Itẽ diffinit ſan
ctum conciliũ, vt nullus audeat confugientes ad eccleſias &c.
vniuerſale ergo negatiuum etiã eccleſiaſticos includit,ad hanc
partem facit.ṡ.de reſtit.ſpol.conquerẽte & ĩ.de ma.ex libero
ven.c.vno cum concor. Item patere legem quam tuleris.ṡ.de
conſti.cum omnes.Ad id quod dr̃ eccleſiaſticum iudicem nõ
imponere pęnam mortis vel truncationis,reſpon.de omni lo-
quitur pęna tex.illius.c.inter alia,& apertius auth.de man.princ.
§.q̃ ſi delinquentes colla.3. vnde nec gl.prædi.Inn.& Hoſt.lo
quitur de pœna, ſed de pęnitentia & cõcor.quod no. in prædi
cto.c.de raptorib.36.q.1.hæc Io.And.a verſic.per hanc gl.ci-
14 tra.† Et no.q̃ cemiterium eodem priuilegio gaudet quãtum
ad immunitatem quo & eccleſia gaudet immunitate, licet ſit
interdicta:ſicut clericus interdictus ſuſpenſus vel excõicatus,
gaudet priuilegio immunitatis circa manuum iniectionem,
& circa forum.81.diſ.dictum. Hæc.n reuerentia debetur deo
qui non deliquit,nec eccleſia ſua. ṡ. de his quæ fi.a ma. parte
capituli.c.quæſiuit. & nimis puniri vr̃ in eo quòd qs ſubtrahit
penſum debitum.ṡ.de eccle.miſſa.c.1.nec eſt addẽda afflictio
afflictio.ṡ.de cler.ęgro.ex parte.7.q.1.cum percuſsio,vt plene
no.Hoſt.hic & plenius in § alle.inquantum ſub.§. ſed nũquid
hoc priuilegium.idem Vinc.& Io.And.hic idem Goſ.in ſum.
huius tit.idem Arch.17.q.4.ſuper gl.pen.& c.vxor ſuper ver-
bo præcipimus.idem.G.de Mon. Lau.& Gen.extra pœnit.&
15 remiſ.c.1.gl.2.in cle.† Item no. quòd excõicatus gaudere de-
bet immunitate eccleſiæ,dummodo non ſit aliud canonicum
quod obſiſtat:& eſt ratio quia in hoc delictum excõicati nõ at
tenditur,ſed potius fauore dei,cui cõpetit iſte honor qui non
peccauit,arg.ṡ.de his quæ fi.a ma.par.capitu.c.quæſiuit ſecun-
dum G.de mon.Lau.in d.c.1.glo.2.de pęni.ſed ſm Hoſt.in §.
alleg.inquantum verſ.quid ergo.Contrarium poteſt dici verũ
eſſe, ſi excõicatur ab homine iuris ordine ſeruato: nam talis
alium excõicare non poteſt.24.q.1.audiuimus ergo vr̃ quòd
ſi quis manus violentas in ipſum iniecerit aliquam ſententiã
canonum incurrat, quia nihil ad nos de his quæ foris ſunt. ĩ.
de diuor.gaudemus,& quia non excõicatur niſi monitus.ĩ.de
ſent.excom.ergo quia incorrigibilis,& ſic amittit priuilegiũ.
ĩ.de ſent.excom.contingit.2. & c.in audientia.ſecus ſi excõi-
catur a canone.Vel poteſt dici in vtroq;,quòd non debet gau
dere,ex quo eſt in mora petendi abſolutionem, alias ſecus,ar.
ṡ.de con præ.quia diuerſitatem, ergo ſi per annum ſtat,eſt in
mora,arg.ĩ.de hære.excõicamus.1.§.1.11.q.3.ruſus & c.qui
cunq;;ſed gl.Guil.ſuper Ray.eo.tit.& frater Io.in ſum.confe.
eo.tit.q.5 quod deinde &c.tenent indiſtinctè,quòd non gau-
det ſed opinio.G.de mon.Lau.dicit Hoſ.vbi.ṡ.fore tutiorem
quam etiam credo veriorem,& eã tenet Goſ. Idem in degra-
dato, talis.n.retinet priuilegium niſi reddatur incorrigibilis.
ṡ.de iudi.cum non ab homine.ſecundum Hoſt.in § allega.in-
16 quantum ſub §.degradato.† Item no.quòd ſi aliqui volentem
de loco immunitatis extrahant, & ſit extractum ad mortem
vel membrorũ mutilationem condemnent,non propter hoc
videtur eccleſia offenſa , quia ſola violentia punitur.ṡ.eo.inter
alia.§.1.ſm Goſ.& Hoſt.ṡ.c.proxi.idem Hug.17.q.4.diffini-
nit & Arch.eo.cauſa & q.c.rerum gl.2.& G.de mon.Lau.c.1.
17 † Item no. quòd hãc immunitatem habet eccleſia nedum in-
fra ipſam eccleſiam ſed ẽt extra, & vſq; ad 40. paſſus ſi maior
ſit eccleſia,ſ.matrix vel infra eccleſiam,& vſq; ad 30.ſi minor
puta capella eſt 17.q.4 ſicut antiquitus & c. frater & c. minor.
Capellæ vero quæ ſunt infra ambitũ murorum.ſ.ciuitatis ca-
ſtri,vel villæ, non ponuntur in hac 30.paſſuum obſeruatione.
17.q.4.quiſquis. ex quo ergo aliquis delinquẽs vel aliud ad ec
cleſiam fugiens, infra dictum ambitum ſe receperit eccleſia
ipſum ſeruare debet.25.q.5.reos.vt no.Hoſt.in §.alle.in quan
tum.ver.immunitatem. Item iſtam eandem immunitatẽ ha-
bet palatium epiſcopi,vt.17.q.4.c.id conſtituimus ſecundum
Io.ibi.1.gl.& Inn.& Hoſt.ṡ.eo.tit.inter alia licet alij qui dicũt
contra,intelligant illud.c.q̃n palatium epiſcopi eſt infra fines
deſignatos eccleſię.41.diſt.c.epiſcopus.ſed ſm hoc nullũ pri-
uilegium habet palatium epiſcopi,nã & domus quæ infra præ
dictos fines ſunt illo priuilegio gaudent,vt 17.q.4.quiſquis &
ideo prior opi.magis placet Hoſt.idem Io.in c.alleg.id conſti-
tuimus in 1.gl.adde hoc etiam quidam &c.idem Aſten.lib.6.
18 eo.ti.arti.5.vbi tractat de iſta materia.† Bar.Brix.in q.ſua do-
minicali,quæ incipit carceratus quidam quærit,vtrum carce-
ratus,qui cuſtodi carceris iurauit,quòd rediret ad carcerem,ſi
permitteret eum audire miſſam , qui cuſtos recepto eius ſa-
cramento permiſit eum intrare eccleſiam , & carceratus non
vult redire allegans immunitatem eccleſię,compellatur exire,
& ſoluit,quòd ſi iniuſtè detinebatur nõ tenetur redire,ſi iuſtè
detinebatur ab eo.ſ.qui poteſtatem habet detinẽdi,redire de-
bet,ſecundum Gug.alias Hoſt. Veruntamen eccleſia non de-
bet eum reddere , nec debet extrahi per violentiam de eccle-
ſia , niſi prius fuerit ad vitam & ad membra ſeruatus , vt in c.
inter alia.idem dicit Tan.

¶ Super eo.c.Si quæritur qua pęna violantes immunitatẽ ec-
19 cleſiæ puniantur,† dic vt no.Hoſt.in ſum.eo.tit.§.vlti.& Goſ.
in ſum.eo.tit.§.vlti.& frater Io. in ſum.con.eo.tit.q.21.de pę
na violantium &c.& frater Aſten.eo.tit.lib. 6.arti.7.& dixi.ṡ.
de foro comp.cõqueſtus,& hoc de iure canonico. De iure ve
ro ciuili vide per Lamber.de Sali. C.de epiſ.& cle.l.ſi eccleſiæ:
vbi diſtinguit, aut quæris violatũ priuilegiũ per indebitã mu
nerum exactionem, aut per illicitam rerum eccleſiaſticarum
alienationem,aut per aſtutam priuilegiorum interpretationẽ
20 aut alio modo.† Si per indebitam munerum exactionem,pœ
na exigentis eſt deportatio,vt C.de ſacroſan.eccl.l.placet.Si p
illicitam rerum eccleſiaſticarum alienationem,tunc pœna eſt
quòd rem reddat & amittat pretium. C.de ſacroſan. eccl.l.iu-
bemus nulli.§.ſane.Si per aſtutam priuilegiorum interpreta-
tionem, tunc qui ſic interpretatur infamis eſt. C.de legibus.l.
2.Aut violat alio modo quàm iſtis , vt ſi cum audiuit eccleſiã
allegantem priuilegium ſuum diſsimulauit,tunc punitur pę-
na.5.lib.auri,vt in l.alleg.ſi eccleſiæ.

¶ Ne clerici vel monachi negotijs ſecularibus ſe
immiſceant. Rubrica.

1 *Clerici in ſacris conſtituti non negotientur.*
2 *Negotium ſeculare triplex.*
3 *Negotia criminalia clericis interdicta.*
4 *Beneficiati nego.ſecu.non ſe immiſceant.*
5 *Clerici ſimplices nego.ſecu.tractent.*
6 *Religioſi nego ſecu.non ſe immiſceant.*
7 *Clerici neceſſitate vrgente,manibus victum quærant.*
8 *Negotiationes illicitę.*

VLta ſunt. Si quæris,quæ negotia ſunt cle
ricis vel monachis interdicta,
& quæ non. diſt. Aut non eminet neceſsitas , aut
eminet,ſi non eminet,tunc aut de clericis ſecula
1 ribus,aut de monachis. † Si de clericis ſecularib.
tunc aut quæris de clericis in ſacris ordinibus conſtitutis,puta
presbytero,diacono, & ſubdiacono, de conſe.diſt.2.c.tribus
gradibus.& c.ſe.aut de alijs.Si de conſtitutis in ſacris tunc,aut
quæris de negotijs ſecularibus,& illa omnia ſunt omnib.cleri
cis interdicta regulariter,ſicut probat rub.huius tit.No.tamẽ
2 quòd negotium ſeculare dicitur trib.modis.† Primo,quilibet
actus ſecularium rerũ,vt officia,& commercia,quę fiunt pro
ſecularibus rebus acquirendis,de quib. hic plures enumeran-
tur,& dic quod ab his quæ illicita ſunt,& turpia omnes cleri-
ci abſtinere debẽt. Honeſta vero negotia agere poſſunt,vt hic
verſ.nec tamen iuſtè. Secundo,dicitur ſeculare negotium iu-
dicium de reb.ſecularibus,& hoc poſſunt tractare clerici oẽs
inter ſe indiſtinctè.11.q.1.c.ſicut.§.ex omnib. Tertio, dici-
tur negotium ſeculare.i.ſecularium hoĩum & inter ſeculares
3 horum aliqua ſunt criminalia aliqua ciuilia. † Criminalia ſunt
vbi de ſanguine agitur,& ſunt clericis interdicta.ĩ.eo.ſenten
tiam. in quibus nec aduocati etiam ex parte rei fieri debent,
quod dic vt no.ĩ.de homi.ad audientiam . Ciuilium vero ali-
qua ſpectant ad forum eccleſiæ tantum,ſicut cauſa matrimo-
nij,& legitimationis.ĩ. qui filij ſint leg.c.cauſam.ṡ. de or.cog.
tuam.

tuam.ius patronatus.ſ.de indi.quanto.& de decimarum.ſ.de
deci. qm̃ & c.a nobis. & talia tractant clerici tantum iudican-
do,& nõ alij vt in ſupradictis iurib. Aliqua vero ſunt quæ ſunt
tantum fori principaliter ſecularis, & de his & de iſtis non in-
tromittunt ſe clerici niſi in caſibus,vt no.ſ.de foro compe.cũ
ſit generale.& c.ex tenore.ſm Hoſti. hic.& Goſ.& Hoſti.in
4 ſum.ſuis eo.tit.§.2. † Si quæris de alijs clericis,ꝙ illis qui ſunt
in ſacris ordi.conſti.tunc aut de beneficiatis, & tunc idẽ quod
in exiſtentibus in ſacris, quod dic vt leg.& no.ſ.de poſtu.c.1.
5 j.de cle.ve.c.2. ſm Hoſt.& Io.And.hic.† Aut de alijs clericis,
& tales poſſunt ſe immiſcere negotijs ſecularib.& et cõtrahe-
re:vt ſ.de vita & honeſ.cler.c.clericus.ſi tonſuram ſed vtrum
hoc faciendo,perdant priuilegium clericale,dic vt dixi ſ.de vi
ta & hone.c.vlt.Item dicunt Hoſti.& Io.And.j.c.proxi.ꝙ nõ
prohibetur ibi nec alio iure,quo minus clericus in eccleſiaſti-
cis,& coram eccleſiaſtico iudice,poſsit fieri procurator laici,
& ideo eſt admittendus.ff.de procu.l.mutus.§.1.ad hoc.j.de
ſymo.cum eſſent. vbi etiam de hoc ſicut econuerſo de procu
6 ratorib.c.1.lib.6.† Si q̃ris de religioſis, dic ꝙ tales debẽt omni
no a negotijs ſecularib.abſtinere,vt hic in fi.niſi abbate pręci
piente, & vtilitate monaſterij ſuadente, quod dic vt 16.q.1.c.
7 monachi.2. & ſ. de poſtu.ex parte. † Si vero eminet neceſsi-
tas,tunc poteſt manib.proprijs victum quærere.91. diſt.cleri-
cus victum.de conſe.diſt.5.nunquam.10.q.3.cauendum.ſ.de
cen.cum apoſtolus.& hoc tenet Ber.Inn.& Hoſt.j.eo.ſecun-
dum Hoſt.in c.ſe. ſicut quod & monachis non eſt interdicen
dum.Vnde & in regula beati Benedicti præcipitur prouideri,
per cuius manus negotia procurentur,vt hic in verſ.nec tamẽ
8 ſecundum Hoſt.in ſum.eod.tit.§.quæ ſunt permiſſa.† Et no.
quòd negotiationes ſunt inhoneſtę,& illicitę multis modis.
Primo ex cauſa pũta cupiditatis. 14.q.4.quicunq;. Secũdo,ex
tempore puta in feſtiuitatib.quibus non eſt licitum negotia-
ri.ſ.de ſer.c.1.& fi. Tertio, ex loco vt in eccleſia vnde domi-
nus ementes,& vẽdentes eiecit de templo Io.2.& ſ.tit.pxi.
c.1.& c.cum eccleſia de cuſto.Eucha.c.2.Quarto,ex perſona,
vt hic & j.e.per totum.Quinto ex re.Sunt.n.aliqua in quibus
non eſt licitum negotiari,vt in his quæ per,ſe nec cum admix
to poſſunt eſſe vtilia,ſicut ſunt aliqua venena.ff.de contrahen.
emp.l.quòd ſepe.§.veneni ſecundum Inn.& Hoſt.Abb.& Io.
An.hic & de hoc vide ple.per Ray.& per fratrem Io.in ſum.
con.tit.de neg.ſecularib.q.1.& 2.& per totum & de pe.cle.im
miſſe nego.ſecularib.vide per Hoſt.in ſum.eo.tit.§.fi.& adde
quod dicam.j.de vſu.c.vlt.diſt.vlti.

1 *Clericus negot.ſecu.ſe immiſcens, an priuilegiũ clericale perdat.*
2 *Clericus foru ſuo,non renuntiat.*

SAcerdotibus. Si quæris vtrum clericus
adminiſtrationi rerũ ſeu
negotiorum laici ſe immiſcẽs , & ex hoc obligatus
gaudeat priuilegio clericali,& debeat ei per eccleſiã
1 ſubueniri,diſt.† Aut quæris vtrum eccleſia ei debeat ſubueni
re,ipſum de ſua pecunia liberando,& pro ipſo ſoluendo,& dic
quod non,ſm Ber.hic in fi.gl.ſuæ & Vinc.& Hoſti.& Io.An.
Aut nunquid debeat ſibi ſubuenire ipſum in ſuo priuilegio
tuendo,& tunc,aut eſt monitus nominatim, & canonicè ſub
pœna amiſsionis priuilegij clericalis , quòd de talib.ſe non in-
tromittat,& poſt talem monitionẽ non gaudebit quo ad hoc
priuilegio clericali,ſecũdum Ber.hic in ver.intellige ergo.Aut
non eſt monitus noĩatim, & tunc, aut epiſcopus denuntiauit
publicè in ſynodo,ne quis clericus ſe intromittat de talibus,
hoc prohibẽdo ſub pęna priuilegij clericalis, & certus ſit qui-
cunq; clericus,ſi cõtra venerit quod in nullo ſubuenitur ei ab
eccleſia tanquam omni priuilegio denudato,& tunc non gau-
debit quo ad hoc priuilegio clericali,& ita dicit Ho.hic & Io.
And.poſt eum hanc literam intelligi poſſe ſine calumnia. Ta-
lia.n.edicta loco trinæ monitionis ſuccedunt.ſ.de appel.præ-
terea.ſ.de lo.& conduc.c.1.j.de ſent.excom.a nobis.1.& iſtũ
intellectũ, hæc litera ſonat plane,quando dicit in prin.denun-
tiet publicè , & poſtea ibi quod ſi poſtmodum &c.ita etiã in-
telligit iſtam literam Hoſt.in ſum.eo.ti.§. quæ ſunt permiſſa.
ſub.§.non debent verſi.ego intelligo.Vnde in iſtis duob.caſi-
bus vltimis non gaudebunt clerici priuilegio clericali quo mi-
nus rationem reddant in loco in quo adminiſtrationem geſſe
2 runt.C.vbi de ratiõ agi oportet.l.1.& 2.† Nec obſtat.ſ.de foro
compe.ſi diligenti, quia nullo verbo poteſt clericus renuntia-
re foro ſuo,vt ibi & j.de ſent.excom. contingit.1.ſed ipſo fa-
cto contrario poteſt,vt hic & j.de ſent.excom.perpẽdimus
& c.in audientia & c.contingit. 2. quia fruſtra legis auxilium
inuocat &c.ſ.tit.1.c.immunitatem ſecundum Hoſtienſem.

1 *Malum non faciendum prætextu boni.*
2 *Recompenſatio multiplex.*
3 *Recompenſatio quandu licita.*

NOn magno Ad declarationem glo.primæ
Ber.hic.Si quæris vtrum pręte-
xtu vel in compenſationem boni,malũ vel maio
ris boni minus bonum ſit faciendum , diſtingue.
1 † Aut quæris de primo,vt prętextu boni ſit malum faciendũ,
& dic ſimpliciter,& generaliter,quod nõ,ita intellige iura per
Ber.hic in prin.alle.1.q.j.non eſt putanda.14.q.5.ſore.27.q.2.
ſi tu abſtines j.de vſuris ſuper.eo.32.q.4.ſicut ſanctius.22.q.
2.primum.& c.ne quis arbitretur.Aut quæris de ſecundo, &
2 tunc refer:,† nam multiplex eſt recompenſatio:quandoq;.n.
recompenſatur minus malum, vt maius euitetur,& hæc com
penſatio vbi vtrunq; vitari poteſt,nullo modo admittitur. 13.
diſt.quod ait.ſi autem talis occurrit perplexitas,quòd neceſſe
eſſet alterum fieri,tunc admittitur talis compenſatio.13.diſt.
nerui.93.diſt.c.1.& 2.23.q.2.ſi quod verius ſecundum Hoſt.
licet Ber.dicat indiſtinctè,quòd non admittatur compenſatio
per c.alleg.quòd.ait.Quandoq; vero malum cõpenſatur pro-
pter ſequelam alicuius boni, vt cum quis committit furtum
vel rapinam,vt pauperes paſcat,vel redimat,vel ſubtrahit de-
bitum vxori,cauſa continentiæ,vel facit contra votũ vel con
tra matrimonium,vt aliqua efficiatur chriſtiana,& omnis ta-
lis compenſatio inhibetur,vt iuribus in prin.alle.& 30.q.j.no
3 ſce.33.q.5 ſi dicat vir,ſecundum Ber. † Sed tu diſtinguas ſm
Hoſt.& Io. An. poſt eum, vtrum malum quod compenſatur
ſit malum ex lege diuina,& tunc omnino locum habet quod
dicit Ber.quòd talis compenſatio non admittatur.Vel ſit ma-
lum ex lege canonica, & tunc authoritate Papæ põt fieri com
penſatio, poteſt.n.tollere malum, quòd lex ſua inducit,ad qđ
pertinet quod leg.& no.ſ.de conceſ.præb.propoſuit.de voto.
c.1.in fi.& c.magnæ de iuretur.& ſi Chriſtus.§.quædã.Quan-
doq; compenſatur damnum corporale propter bonum ſpiri-
tuale,& hæc compenſatio prohibetur.55.diſt.ſi euangelica ſe
cundũ Ber.quod verum ſm Ho.vbi damnum corporale indu
cit mortem vel diminutionem membrorum vt ibi:ſecus ſi ſe
cus ſit carnis macerationem,vel caſtigationem ſicut eſt vigila-
re, orare, ieiunare , quia talis admittitur,imo & imponitur de
pęni.diſt.1.in actione & c.agite pœnitentiã, & diſt.3.ille rex.
& diſt.7.nullus expectet.ſ.de obſer.ieiu. per totum ſecũdum
Hoſt. Sed & quandoq; compenſatur bonũ corporale propter
bonum corporale , vt cum fœmina amittit florem virginita-
tis vt ei compenſetur in fructu ſobolis, & hoc non prohibe-
tur ſed laudatur,vt 33.q.5.tunc ſaluabitur. Item quandoq; rela
xatio iuris eccleſiaſtici recompenſatur propter acquiſitionẽ
aliquorum , & hæc ſimpliciter admittitur. 23.q.4.ipſa pietas.
ver.item ſi inquirunt Donatiſtę.ſ.de paroch.c.1.Quandoque
etiam illicita communio alicuius recompenſatur per acquiſi-
tionem pluriũ. 2.q. 1.multi. 11.q.3.anteceſſor.& c.quod prę-
deceſſor.ſecundum Ber.& Hoſt. & vide quod de iſta materia
not. per Ioan.in d.c.quòd ait.14.diſtin.& 1.q.1. baptizandus.
glo.penult.& Arch.ibi.

1 *Clericus cauſam ſanguinis leuem agitat.*
2 *Beneficiatus cauſam ſanguinis non agitet.*
3 *Clericus ordinatus,in cauſa ſanguinis non ſit iudex.*
4 *Clericus in cauſa ſanguinis,non accuſet.*
5 *Clericus an in cauſa ſanguinis conſiliarius iudicis eſſe poſſit.*
6 *Clericus in cauſa ſanguinis, aduocatus non ſit.*
7 *Clericus in cauſa ſanguinis,non ſit teſtis,nec tabellio.*
8 *Clericus in cauſa ſanguinis,non præſtet opem.*
9 *Clericus ſi præſens in cauſa ſanguinis , an irregularitatem in-
currat.*
10 *Malefici viuere non debent.*

CLericis. Si quæris vtrum clericus poſsit cau
1 ſam ſanguinis agitare,diſt.† Aut quę
ritur vtrum poſsit agitare cauſam leuem ſanguinis
citra pœnam mortis,vel mutilationis,ſeu diminu-
tionis,aut debilitationis membri,& dic quod ſic, vt ſtatim di-
cam,plenius.j.in verſ.1.caſu.ver.ſed & leuem.Aut grauẽ cau-
ſam ad pęnam mortis,vel mutilationis membri, diminutio-
nis,vel debilitationis membri,ex quibus irregularitas cõtrahi
tur , vt dicam plenius.j.de cle.pug.in du.c.2. & tunc aut non
eſt in ſacris ordinibus conſtitutus, & tũc, aut proponit ordi-
nari

nari ad ſacros, & tunc idem quod in iam ordinato ad ſacros. ſ.
q. non poteſt vt pater. lib. di. c. 1. & 2. 23. q. 5. c. 1. 2. & 3. & no.
Hoſt. j. eo. ſicut. & c. ſententiam. Aut nō proponit ordinari, &
2 tunc † aut eſt beneficiatus, & tunc idē ſm Hoſt. ibi quod ve-
rum ſaltē quantum ad hoc, ꝙ ſi irregularitatem incurrat de-
beat ſuo beneficio priuari. j. de Hoſti. j. ſicut dignū. de cle. ex.
miniſtrante. c. latores. de cle. pugna. in duel. c. Henricus. in fin.
niſi cū eo canonicè diſpenſetur, vt ibi & l. di. c. accedens. & c.
ſtudeat. Aut nō eſt beneficiatus, q; talis pōt abſq; peccato agi
tare cauſam ſanguinis. Nam contrahere matrimonium, & bi-
gamus effici poteſt abſq; peccato, vt ſ. de bigam. c. j. & c. de bi
gamis. de vita & hone. cle. c. clericus ſi tonſuram. incurrit tñ ir
regularitatem in caſib. in quib. incurret exiſtens in ſacris, vt j.
de cle. excom. mi. c. 2. & c. clerici. vbi de hoc per Hoſt. Aut eſt
in ſacris ordinib. conſtitutus, & tunc, aut quæris nunquid poſ
ſit eam agitare, vt iudex. aut vt pars accuſans: aut vt cōſiliarius
iudicātis: aut vt aduocatus: aut vt teſtis vel tabellio: aut vt alias
præſtans autoritatem, auxilium, conſiliū, opem, vel operā, vel
fauorem, aut ſolum intereſſendo, vel ſui præſentiam faciēdo.
3 † In primo caſu refert, aut in perſona propria cognoſcendo, &
iudicando, & non pōt vt hic & j. eo. ſententiam. & 23. q. 8. c. his
à quibus, nec vt ordinarius, nec vt delegatus, vt j. de rapto. in
Archiepiſcopatu vbi de hoc. Aut alij committendo, & tunc,
aut committendo iure ſuo & vice ſua iuriſdictionē tpalem ſi
quam habet, & hoc poteſt, ſiue generaliter conſtituendo ali-
quem laicum generalem vicarium ſuum, vel bailliuum qui de
oībus malefactoribus faciat vindictā, iuxta illud homicidas,
& maleficos non patiaris viuere. Exodi. 22. c. 23. q. 5. rex dēt.
& c. ſi homicidium. & c. qui malos. & c. homicidas, quod dic,
vt no. Ber. hic in glo. 2. & Hoſt. poſt eum, ſiue ſpecialiter certā
cauſam, vt j. eo. eṗs. lib. 6. quod dic vt no. ibi Io. An. in gl. ſua. j.
Et hoc ſatis innuit Ber. in fi. illius gl. 2. in q. ſed quid ſi ad eum
& Hoſti. poſt eum, qui dicunt, ꝙ ſi appelletur in tali cā debet
appellari ad ipſum prælatū, & ipſe alij delegabit, ergo ſm eos
ſpecialiter poterit delegare, cuius tñ contrarium ſentiunt hic.
Dicit etiam Io. And. in d. c. epiſcopus. ſuper verbo vel clericus
in nouella, ꝙ quia ille textus loquitur generaliter de habente
iuriſdictionem non diſtinguendo qualiter habeat: vr̃ quòd ēt
clericus iure patrimonij talem iuriſdictionem habens, hanc
cōmiſſionem facere poſsit ſine irregularitatis pœna, & ſi cle
rico hoc licet, vr̃ quòd ſi laicus talem iuriſdictionem habens
non per ſe ſed per bailliuum cauſas ſanguinis terminuait, ordi
nari poſsit, nec fit irregularis. Aut committendo noīe & iure
ſeu vice alterius, vel ſpecialem iudiciariū deputet, qui hoc fa-
cit, & talis non vr̃ tutus a periculo irregularitatis, ſi ex tali cō-
miſſione ille deputatus procedat ad mortem vel mutilatio-
nem, per illud. c. eṗs. ibi in iuriſdictione ſua cōmiſſo. & in fine
ibi cum iuriſdictionem obtineat tpalem &c. nam ille de quo
loquitur ille text. excuſatur ex neceſſitate officij alium ad ta-
lia deputando, ſed iſte voluntariè commiſſionem vel māda-
tum recipit, & ſic voluntariè committit. C. de procura. inuitus.
& illorum diſpar eſt ratio, vt no. j. de offi. dele. ab arbitris. lib.
6. ſm Io. And. in d. c. eṗs. ſuper verbo obtinens in nouella pro
hoc. ff. de his qui. vt indig. l. uxorem. C. de admi. tut. l. cū qui
dam. qui accu. non po. l. 2. inſtit. de inoffi. teſt. § 1. j. de reg. iur.
4 quod non eſt cum concor. ibi alleg. † In ſecūdo caſu dic quod
5 non pōt accuſare ad pœnā ſanguinis. † In tertio caſu dicit Hoſ.
hic quòd ſi agitur ex officio, & reus eſt in caſu abſolutionis, &
tunc prælatus vel alius clericus ibi præſens audacter conſule-
re pōt quod abſoluatur. Idem eſt ſi quæratur ab eo in genere,
& neſciat caſum imminere, & dicat in tali caſu dicit lex, quòd
talis pœna imponatur, ar. 23. q. 5. circuncelliones. 5. q. 6. delato-
ri. Poteſt ēt ſuadere in genere quòd iuſtitia fiat. 23. q. 5. peſſi-
mam. vt tñ potius conſulentis, q̃ ſuggerentis opera fungatur.
ff. de cōdit. l. j. §. qui cōnem. ex quo autem ſciret caſum de fa
cto pendere & imminere & ſpecie, vt j. e. ſnīam ibi dictet &c.
nullo modo nec verbo nec facto nec nutu reſpondeat, ſi in ca
ſu damnationis exiſtat, arg. de offi. ord. ſi ſacerdos. j. de pœnit.
oīs vtriuſq; §. caueant. de ex. præ. ex literis & ff. ſi cer. per. l. cer
tum. ſm Hoſt. & Io. And. hic & j. de exceſ. præla. ex literis, &
Arch. 3. diſt. oēs autem lex. in fi. & 23. q. vlt. peſſimam gladde
ſi ergo laicus iudex &c. quod verum ſm Ray. tit. de homi. ēt
ſi bailliuus vel alius cui eṗs, vel alius clericus, cōmiſit regimen
iuſtitiæ ſuæ ſecularis, ipſum ſuper facto tali pendente duxerit
conſulendum, licet quidam dicant, vt Hu. in c. alle. oīs autem,
quod pōt ei dicere, quòd puniat eum ſm, quòd ius dictaue-
rit, dum tñ non exprimat, quod puniat eū ad ſanguinem vel ad
mortem, & idē gl. G. ſuper Ray. ti. de hom. ſuper verbo rñde-
re. Sed & leuem pœnā corporalem puta fuſtigationis, & exilij
dictare & pronuntiare pōt, ar. j. de rapto. in archiepiſcopatu.
vbi de hoc per Hoſt. & Io. An. de crimine fal. ad audientiam.
de calum. c. 1. ſ. de iudi. c. cū non ab hoīe. ad fi. de depo. c. 1. dū
tñ caueat a crudeli & periculoſa effuſione ſanguinis. j. de cle.
percuſſo. c. 2. quis. n. poſſet de facili cauere ne in fuſtigatione
exiret gutta ſanguinis, & tunc etiā qñq; clericus verberatur.
5. q. 5. illi qui. & pœnā characteris faciendi in facie infligere po
teſt, quæ non pōt fieri ſine effuſione ſanguinis ſaltem leui, ſed
patiens incontinenti nō minus comedet, ſic intellige. ſ. de cri
mine falſi. c. 3. ſm Hoſti. qui hæc oīa a ver. in tertio caſu citra
no. hic & plenius in ſum. eo. ti. §. quæ ſunt permiſſa ſub. §. cleri
6 cis. verſ. poſſunt aūt. † In quarto caſu dicit Inn. j. eo. Ini. in gl.
1. quòd non pōt eſſe aduocatus in cauſa ſanguinis, vt lib. di. c. j.
& l. di. ſi quis viduam. Hoſ. vero dicit ibi, quòd ſola aduocatio
non facit eum irregularē. Si vero ex officio aduocationis ſe-
quatr̃ vindicta ſanguinis, irregularis eſt, ſiue ſit pro parte acto
ris, & contingat reū occidi, de quo nemini dubium eſt, ſiue ꝓ
parte rei, & in hoc contingat occidi accuſatorē qui ſe obliga-
uit ad pœnā talionis. Caueat ergo clericus ne in caſu ſanguinis
aduocatus exiſtat, vt in capitulis proxime allegatis. Aliqui tñ
volunt dicere contrarium, qñ aduocatr̃ ex parte rei, quia & ta-
lem defendit eccleſia, vt 23. q. 5. reos ſanguinis. ſed quicquid
dicant, hoc genus defenſionis non debet clericus aſſumere in
iudicio, in quo nec debet intereſſe, vt ſequitur. De hoc autem
no. plenius. j. de homi. ad audientiam ſm Hoſti. & dicam ibi
7 de hoc articulo poſt eum. † In quinto caſu dic, quòd nō poteſt
eſſe teſtis vel tabellio in cauſa ſanguinis, vt hic & j. eo. ſicut &
8 capitulo ſnīam. 16. caſu qñ præſtat authoritatem, auxiliū, conſi
lium, opem, operam, vel fauorem, & exinde pœna ſanguinis ſe
qui non poteſt, vt patet in eo quod leg. & no. j. de homi. ſicut
dignum. de cle. pu. in due. Henricus in fi. ſm Inn. & Hoſ. j. eo.
ſnīam ſuper verbo interſit. Pro hoc facit optimè. j. de exceſ.
præla. ex literis Ber. & ſic eṗs, vnde ne teſtes in cauſa ſanguinis
recipere debet, nec ſcribere authenticè ſm Inno. j. eo. ſnīam.
in 1. gl. cum quo concordat Arch. 22. q. vlti. c. his a quib. glo. 1.
vbi etiam dicit Hoſt. & Io. An. poſt eum, quod qualitercunq;
ſ. clericus dictet vel ſcribat, ſi ex illa ſcriptura ſequatur homi-
cidium irregularitatem incurrit, licet nō ipſe pronuntiet ſen
tentiam, ſed alius, & idē ſi literas miſſas alicui princip. quòd ta
lem homicidam, qui in tali hoſpicio moratur capiat, & occi-
dat, clericus ſibi legat, & ſic homicida capiatur & occidatr̃, cle-
ricus ſibi legat, & ſic homicida capiatur & occidatur, quia ſu
ſpenditur: ſicut reſum fuit per dominum Clementem. 4. Nec
prodeſt ſi dicat ſe ignoraſſe tenorē, quia ipſum primo ſibi de-
buit legere, & ſi nō legit tñ quam cito peruenit ad eius cogni
tionem debuit conſiſtere, & literam dño reddere ac dicere,
quòd talem literam legere nō intereſt officij ſui, arg. hic & in
9 c. alle. ſicut dignum. ſm Hoſt. ibi & Io. An. † In ſeptimo caſu,
ſ. qñ intereſt, refert, aut ſolum intereſt proceſſui vel ſnīæ in cau
ſa ſanguinis, & hoc ſolum non facit eū irregularem, ſm Inno.
& Hoſt. ibi. Aut intereſt ipſi ſanguinis effuſioni, & ſuſpendio
alicuius, & tunc, aut effuſioni licitę & approbatę a iure, vt ſu-
ſpendio vel decapitationi alicuius latronis, vel homicidę, ſeu
alterius maleficij pœnam hmōi punientis, & hoc ſolū non red-
dit eum irregularem, niſi intereſſe, vt authoritatem vel auxi-
lium præſtans, vel fauorem ſm Inn. ibi. Idē tamen ſm Hoſti.
& Io. An. ſi præſtaret conſilium, opem, & operam, vel fauorē,
vt patet in eo qđ leg. & no. j. de homi. ſicut dignū. de cle. pu. in
duel. c. 2. Dicunt ēt quòd ſi ad eum ſpectat iuriſdictio, nullo
modo interſit vindictę. j. de exceſ. præla. ex literis. idem ſpec.
de legato. rubr. §. iuxta. verſ. quid ſi eṗs. idem tñ ſecundū Inn.
& Hoſt. ibidem gl. ſuper Ray. tit. de homi. ſuper verbo poteſt
rñderi, licet in hoc grauiter peccet ſm eum idem frater Io. in
ſum. con. tit. de homi. q. 22. ſed nunquid oēs &c. & q. 53. quid
ſi eṗs &c. Aut intereſt effuſioni illicitę & reprobatę a iure ſal-
tem canonico, vt ſi quis faciat ſui præſentiam in duelli capita-
libus, quæ oīno dānata ſunt, vt 2. q. 4. monomachiam. & c. ſe.
j. de cle. pu. in du. c. 1. & 2. & j. eod. ſnīam. in fi. & tunc vide qđ
no. G. de mon. Lau. extra de ſtatu mona. c. ne in agro. §. porro.
ſuper verbo intereſſe. in cle. vbi dicit, quòd ſi clericus venerit
ad aſſociandum honoremq; faciendum alteri de pugnatorib.
ipſis & mortem aduerſarij ſi ſciat quantum poteſt, & gerit in
aīo, quòd forſan ſi auderet, nedum aīo, imo facto faueret eidē,
tunc vr̃, quòd ſi irregularis per c. alle. ſicut dignum. §. clericos.
aliàs aūt ſola & nuda præſentia non faceret quem irregularē,
licet aliàs peccet, qui intereſt, vt not. j. eo. ſnīam ſecundum eū
in §. alle. porro. Et in hoc ſatis concordat Gen. ibi dicēs, quòd

pec

per pręſentiam corporalem duello vel alijs actibus illicitis nõ
inducitur irregularitas, & idẽ in hoc Spe.tit.de legato.§.iuxta
ppoſitionis ver.itẽ litigioſus ibi licet clericus nõ debeat &c.
Et poteſt eſſe ratio, quia in primo caſu clericus ſitit iuſtitiam
quã quilibet catholicus ſitire debeat, beati.n.ſunt qui eſuriũt,
& ſitiunt iuſtitiam qm̃ ſaturabuntur Matth.5.in ſecundo ve-
ro caſu ſitit iniuſtitiam contra dñi præceptũ,quare &c.& prę-
miſſa intelligas de cauſa ſanguinis.Si vero clericus de cã crimi
nali cognoſceret vice alicuius epi,qui non pęnas ſanguinis ſed
retruſionem in monaſterium facere conſueuit,talis non pec-
cat,nec fit irregularis,arg.ſ.de procur.tuæ.j.de pęnis tuæ.ſ.ti.
s.inter alia.ſm Inn.& Io.An.hic & idem no.Arch.23.q.4.c.
illud.gl.fi.in fi.idem vř ſm Hoſt.hic & ſi vice alicuius ſecula
ris cognoſcat dum modo, a graui pęna ſanguinis abſtineat : vt
leg.& no.in c.alle.in archiepiſcopatu.Et vide quod no.Io.15.
q.6.authoritatem gl.fi.vbi dicit,ꝙ iudex eccleſiaſticus poteſt
præcipere iudici ſeculari,ꝙ puniat maleficos.& hoc ſm le.&
10 iura ſm Hug.& Lau.ibi. † Poteſt ẽt dicere ſicut dixit domi-
nus Moyſi, maleficos nõ patiaris viuere ſuper terram, & hoc
aſſertiue ponit Lau.l.di.ſi quis viduam.ſecundum Archi.in c.
allegato authoritatem.glo.finali.

1 *Regula an ſit in præcepto.*
2 *Monachi pœnitentes ad monaſterium priſtinum redeuntes an re*
cipiendi.
3 *Monaſterium deformatum per quem reformandum.*
4 *Prælati omnibus exemplo eſſe debent.*

RElatum. Hic eſt.arg. quòd regula eſt in præ-
cepto: quod verũ intelligas quo ad
tria ſubſtantialia regulæ indiſtinctè,de quib.not.ſ.
de regula.ex parte,& quo ad ea quæ continentur.ſ.
1 de ſtatu mona.cũ ad monaſterium, † oĩa vero alia quæ conti-
nentur in regula non putamus eſſe in præcepto, alioquin vix
vnus de quatuor ſaluaretur, ſm Hoſt.hic & Io.An.poſt eum.
¶ Super eo.c.Si quæritur vtrum monachi pp non obſeruan-
tiam regulæ expulſi,& poſtea pęnitentes, & ad obſeruantiam
reuertentes ad ſtatum priſtinũ in monaſterio recipi debeant,
& per quos monaſterium taliter deformatũ debeat reforma-
2 ri, diſt. † Aut quæris de primo, ſ.vtrum tales monachi poſtea
pęnitentes ad ſtatum priſtinũ recipi debeant , & tunc, aut ad
tempus tñ quouſq; corrigerẽtur remoti erant a monaſterio,
& tunc ſic,arg.7.q.1.paſtoralis.ſalua tñ ordinis diſciplina,vt ſ.
de regula.c.fi.Aut in perpetuum, & tunc ibidẽ vel in alijs mo
naſterijs ad agendam perpetuã pniãm in aliquib. ergaſtulis re
trudentur,vt ibi.Et ad iſtã diſtinctionem, facit.j.de diuor.de
illa.C.de pęnis.l.ſeruus.81.diſt.c.dictum.& quod leg.& not.ſ.
3 de conſti.c.ex literis.ſm Hoſt.hic. † Aut quæritur de ſecun-
do,ſ.per quos monaſterium debeat reformari,& dic ꝙ primo
debet reformari fratres eiuſdẽ monaſterij ſi poteſt,nam & fu
gitiui reconciliandi ſunt,vt ſ.de regula.c.fi. Secundo,per fra-
tres eiuſdem ordinis.Tertio,per fratres cuiuſcũq; religionis,
vt hic,vt ſic labores impiorum iuſti edant,vt hic,& Sapiẽ.11.
vnde Plautus in comedia ſæpe recondita,luporum fiunt rapi
næ vulpium . Quarto , ex quo aliud non põt fieri per clericos
ſeculares.ſ.de cle.non reſi.inter quatuor.ſic in defectũ admit-
tuntur ſpurij ad honores.ff. de decur.c.generaliter.§.ſpurios.
4 ſm Ho.† qui ẽt no.hic, quòd ꝓlati debent eſſe oĩbus in exem
plum bonũ.11.q.3.præcipue.ſ.de elec. cũ in cũctis.& religio
ſi clerici ſecularib. vt hic:& ſeculares clericis laicis.ſ.de voto
magnæ.§.j.ſed heu quia hodie bene poſſumus cũ Ber.dicere,
minus quam populus eſt ſacerdos,ſecundum Hoſtienſem.
¶ Super.eo c.Ad audientiã gl.in pęnam illorum &c.ſi quæris
vtrũ eps authoritate propria poſsit facere de regulari eccleſia
ſecularem,vide quod dixi.ſ.de eccl.ædic.c.ad audientiam.2.

1 *Clerici, neceſsitatis cauſa negotiantur.*
2 *Monachi non negotiantur.*
3 *Clericis lucri cauſa,an negotiari liceat.*
4 *Monachus officialis epiſcopi eſſe poteſt.*

SEcundum. Si quæritur vtrũ clerici vel mo
nachi,negotiari poſsint diſtin-
1 gue.† Aut cauſa neceſsitatis,& tunc ſic ſecundum
Ber.& Ho.hic idẽ Inn.hic, dicens quod noĩe mo-
naſterij ſi pauper eſt,poſſunt monachi aliorũ poſſeſsiones cõ-
ducere.Idem ſecundũ Ho.ſi ſua prædia eis non ſufficiunt,ar.
ſ.de deci.dilecti.in auth.de ſanctiſ.epiſ.§.aliũ.colla.9.pro hoc.
2 ſ.eo.c.1.vbi plenius dixi de hoc.Aut cã lucri,& tunc † aut q̃-
ris de monachis,& illi non poſſunt,vt hic per totũ,hoc ſaluo
quòd a ſuis abbatibus prioratus, vel eccleſias ad menſas ipſo-
rum ſpectãtes recipere poſſunt ad firmã, quod dic vt no.Inn.
ſ.de ſta.mo.c.monachi. & G.de monte Lau. & Gen.extra de
exceſ.præl.c.vnico . Ibi quidam ẽt ſuper verbo concedunt ad
firmã in cle.ſed talis non eſt propriè firma quæ eſt inter Ab-
batem & monachũ, inter quos nulla obligatio cõtrahi põt,vt
3 patet in eo quod no.Inn.j.qui cle.vel vo.inſinuante. † Aut de
clericis,& tunc dicit Inn.quod non poſſunt niſi lucrum proue
niat ex re vel opera ſua.ſ.c.proxi.& c.1.ſed Ho.dicit quãtum
ad receptionem eccleſiarũ ad firmã , quòd clerici poſſunt eas
recipere,arg.hic in fi. ver.neq; laici &c.a cõtrario ſenſu,& pro
batur.j.ne clerici vices ſuas.c.querelã.Quantum vero ad rece
ptionem rerũ aliarũ ad firmas a laicis vel clericis per clericos
faciendam,dicit quod hoc poſſunt neceſsitate inſtante.Et eſt
ratio diuerſitatis hoc caſu inter clericũ,& religioſum,qa cle-
ricus põt habere propriũ,vnde & noĩe ſuo proprio contrahe
re põt,ſecus in religioſo,vt no.ſ.de teſt.c.requiſiſti.§.fi.ſecun
dum Hoſt.qui dicit ẽt hic,quòd licet laici non poſsint habere
eccleſias ad firmam, vt hic in fi.decimas tñ poſſunt.ſ.de lo.&
conduc.c.veſtra.j.ne præla.vices ſuas.c.querelã,quod eſt verũ
ad tempus non in perpetuum, vt not.Io.10.q.1.quia ſacerdo-
tes.Sed dic quod pp neceſsitatem ipſarum eccleſiarum ẽt ec
cleſias ipſas,ad firmã tenere poſſunt ex diſpenſatione epiſco-
pi,vt dixi.ſ.de iudi.ver.decernimus. aut quæris nunquid hoc
poſsint facere noĩe alieno &c.alias non credo quod poſsint,vt
hic.Licet.G.de mon.Lau.& Gen.dicant extra de exceſ.præl.
c.vnico, ver.quidam ẽt ſuper verbo concedunt ad firmam in
cle.qđ iſta ad firmam conceſsio fieri põt etiam laicis per bene
ficiatos, per c.alleg.veſtra.& 16.q.7.in ſum.quod eſt expreſsè
4 contra iſtud.c. † Item no.qđ licet monachi regulariter nego-
tiari non poſsint,vt hic, poſſunt tamen eſſe officiales epiſco-
porum de conſenſu Abbatum ſuorum, quod dic vt not.G.de
mon.Lau.& Gen.extra de reſcrip.c.& ſi principalis.in cle.

1 *Tabellio ordinatus,an inſtrumentum recipere poſſit.*
2 *Excommunicatus,an inſtrumentum recipiat.*
3 *Tabellio ſex iurat officium recipienda.*
4 *Tabellio factus monachus vetera inſtrumenta expediet.*

SIcut te. Si quæris vtrum inſtr̃m confectũ per
tabellionem exiſtẽtem in ſacris,poſtq̃
tabellionatus officium eſt ſibi interdictum valeat.
1 † Inn.tenet hic,quòd non : & eſt ratio quia ex quo
interdicitur officiũ.ergo & executio.ſ. de offi.dele. paſtora-
lis.§.1.aliàs eſſet eluſorium interdictũ prætorium , quod eſſe
non debet.ff.de iudi.ſi prętor.ff.ne quid in loco publico fiat.l.
fi.& cũ prohibeatur non valet,qđ ſequitur ex eo vel ob.id C.
de legib.l.nõ dubiũ.ſ.de elec.c.qualiter.j.de matrimonio con
tracto contra interdictum eccle.c.j.& fi.Super hoc dicunt ali
qui,quòd ſi hæc prohibitio peruenit ad aliquos de populo, &
fuerint prohibiti ne ad tales recurrerent pro conficiendis in-
ſtrumentis, & nihilominus contra hanc prohibitionem ve-
nerint,non valet inſtrumentum:alioquin debet eſſe probabi-
lis ignorantia excuſata . Nam tales tabelliones licet quantum
ad ſe indigne conficiant inſtrumenta, non tamen quantum ad
alios,argu.ſ.de ordi.ab epiſcopo.c.j.& 2.& de coha. cle.c. ve-
ſtra.& c.fi.ff. de off. prætoris.l. barbarius Philippus. ſi certum
petatur.l.eius qui.quod iuſſu.lege prima §.ſi ergo.de ſolu.cum
quis.Tu vero ſecundum Hoſtien.& Ioan. And. dicas indiſtin
ctè,quod valet inſtrumentum,licet tabellio ſuo beneficio pri-
uari poſsit,quia hæc ſola pœna hic imponitur,ex quo etiam pa
tet,quod ſi non habet beneficium hoc officio vti poteſt, & ſi
aliam pœnam voluiſſet imponere hoc expreſsiſſet: argu.ſ. de
decimis ad audientiam.ſ. titulo primo aduerſus.§. quia vero.
Nec.n.debes pœnam quæ non apponitur inuenire.ff. de relig.
& ſump.ſu.l.ſi quis.§.& generaliter.de ſepultu.6.l.2.§.non per
petuæ.quinimo & quando inuenitur eſt potius mullienda.ff.
2 de pœnis.l.interpretatione.& l.ſi præſes. †Sin autem pp hoc
excõicaretur,planum eſt quod poſtea non valeret,vt patet in
eo quod leg.& no.ſ.tit. 1.c.aduerſus.§.pen. ſecundum Hoſ.&
Io.An.& idem Goſ.in Spe.qñ excõicatio eſt notoria per capi
tulum pia.§.ſi vero.j.de excep.lib.6.aliàs ſecus rubr.de inſtru
3 mento ædi.§.reſtat verſ.quod ſi inſtrumentum.† Et ſex quæ
conſueuit tabellio qñ conſtituitur iurare,no.Hoſt.& Io.And.
hic in caſu tñ hæreſis ſeu fidei poteſt exiſtens in ſacris & ẽt re
ligioſus cuiuſcunq; ordinis tabellionatus offi.exercere , vt in
§.ad conſcribendas.j.alle. Et per hanc decreta. & illa j.de he-
reticis

aut ſtudendi leges, vel Phyſicam, & hoc caſu poſſet habere lo
cum prædicta upi. Vinc. Goſ. & Inn. Sed in hoc eſt differentia
inter religioſos, & clericos ſeculares, q religiuſi vt euitent pę
nam, intra duos menſes, ad clauſtrum redire tenentur, vt dixi
ſ. in verſi. ſed ipſe. Arch. tenet &c. ſecus in clericis quibus ſuf
ficit deſiſtere, vt hic in fine, vbi Io. And. ſuper verbo deſtite-
7 runt. ponit hanc differentiam. † Aut quæris de ſecundo mem-
bru principali, ſ. de clericis ſecularibus, & tunc, aut tales acce-
dunt ad Theologiam, vel ad canones, & tunc tales bene poſ-
ſunt tam audiendo, quam legendo ſeu etiam ſtudendo, vt hic
in §. quia vero. & idem de artibus ſeu naturalibus, vt prædixi
de religiuſo. Aut accedunt ad leges, vel Phyſicam audiendas,
vel legendas, vel ſtudendas, & tunc, aut quæris de illis clericis,
qui nec presbyteri ſunt nec beneficiati, & tales poſſunt ſine
metu pœnæ huius conſtitutionis. Aut ſunt presbyteri bene-
ficiati vel non beneficiati, & tunc, aut nõ deſiſtunt, infra duos
menſes, & tunc ligantur poſt duos menſes, cõputandos a tem
pore quo legere, audire, vel ſtudere cęperunt, vt hic in §. quia
vero. Aut deſiſtunt, intra duos menſes, & tunc, aut nunquam
poſtea audiuerunt, legerunt, vel ſtuduerunt in eis, & tunc a pę
ns huius conſtitutionis ſunt immunes, vt hic in fi. ibi niſi ab
his &c. contrario ſenſu. Aut poſtquam deſtiterunt iterum in
eis audire, legere, vel ſtudere incipiunt, & tunc ligantur, quia
hoc conſuetudini deputarunt arg. C. de epiſcopali au. l. 3. alias
fieret fraus legi, quod vitandum eſt, vt eſt dictum ſecundum
Hoſt. & Io. An. Aut ſunt beneficiati, non tamen presbyteri, &
tunc, aut quæris de obtinentibus dignitates vel perſonatus, &
tales ligantur ſicut & presbyteri. ſ. poſt duos mẽſes, vt hic in
§. quia vero & j. eo. ſtatutum, lib. 6. Aut de alijs, & tales non li-
8 gantur etiam ſi parochiales eccleſias obtinere noſcantur, † niſi
ęquem eccleſiæ fuerint plebaniæ ſub ſe capellas habentes, in
quibus inſtituuntur clerici perpetui, nequeuntes ab ipſis ſine
cauſa rationabili amoueri, quia tunc ſecus, cũ eo caſu pru per-
ſunatibus reputentur, vt in c. alle. ſtatutum. per quod c. puto re
probatam opinionem Inno. hic in gl. ſi autem. & Hoſt. poſt eũ
dicentium quod hæc conſtitutio locum habet in curatis eccle
ſiarum parochialium nondum ſacerdotibus: & etiam Hoſt. di
centis vicarium perpetuum eccleſię curatę hac conſtitutione
aſtringi: & quod dictum eſt de presbyteris & obtinentibus di
gnitates vel perſonatus, intellige verum de legentibus in ſcho
9 lis vel camera. † Sed de audientibus vel ſtudentibus diſtingue,
vtrum hoc faciant principaliter vt addiſcant leges, vel Phyſi-
cam vel audiant cauſa honoris, vel ſtudeant ad notitiã Theo-
logiæ, vel canonum, vt eſt dictum de religioſis. Et quod dicit
Ber. hic in gl. pen. & Inn. & Hoſt. poſt eum. ſ. quod tales excõ-
municati authoritate huius canonis poſſunt abſolui a quoli-
bet Epiſcopo, intellige tam ab Epiſcopo loci delicti, quam ab
Epiſcopo domicilij ſecundum Goff. Inno. & Hoſti. & Io. An.
hic. Idem. G. de mon. Lau. extra de ſepul. ſuper cathedram. ſu-
per verbo nullatenus audire in cle. licet Abbas. ſ. de offic. leg.
c. pen. contra quo ad Epiſcopum domicilij, ſed cum regulari-
bus exeuntibus clauſtrum, hac de cauſa, vt promoueantur, ſo
lus Papa diſpenſat, vt ſ. eo. non magno. in fi. & hic in princ. ſe-
cundum Hoſt. & Io. An. hic. idem Spec. rubr. de legato. §. nũc
oſtendendum. verſic. 76. &c. & Archidia. in c. alleg. non dica-
tis. in gloſſ. adde dicas non legum. & in capit. alleg. vt pericu-
loſa. ſuper verbo dimiſſo. in fin. Et idem eadem ratione cre
derem in clericis ſecularibus, qui pœnis huius conſtitutio
nis aſtringuntur, vt hic in fine quando dicit extendi volu
mus &c.

Finis diſtinctionum domini Henrici Boich, vtriuſque iuris profeſſoris,
ſuper tertio decretalium.

Series chartarum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.
AA BB CC DD EE FF GG HH II KK LL MM NN OO.

Omnes ſunt quaterniones.

VENETIIS, Apud Haredem Hieronymi Schoti.
M D L X X V.

HENRICI BOICH IVRISCONSVLTI LEONENSIS,

IN QVARTVM LIBRVM DECRETALIVM, Diſtinctiones acutiſſimæ, ac doctiſſimæ,

1 *Matrimonij excellentia in quibus conſiſtat.*
2 *Matrimonij prima cauſa ad prolem procreandam.*
3 *Matrimonij ſecunda cauſa, ad fornicationem vitandam.*

De ſponſalibus & matrimonija. Rubrica.

DE materia iſtina quarti libri. Quid ſit matrimo
nium, & vnde dicatur, & vbi, & quando, &
quibus verbia fuerit inſtitutum: quæ ſint cauſæ
matrimonij: quæ vel quot ſint eius bona: q̄ vel
quot eiua impedimenta, vide plene per Ioan. &
Arch. 27. q. 1. in ſum. & per Inno. j̈. eo. iuuenis. & per Hoſt. in
ſum. eo. tit. ſub rubrica de matrimonio. §. 1. & 2. per totum. &
per fratrem Io. in ſum. confeſ. eo. tit. de matrimonio. q. 22. &
ſeq. & per Io. And. in ſummula huius libri. Et de excellentia
1 matrimonij dantur verſus: † Ex auctore, loco medicina, tem
pore, ſigno, Cauſa coniugij, patet excellentia caſti. Primum ſe
cundum & quartū patent in tex. j̈. de voto. c. vnico, lib. 6. ter-
2 tium & ſextum patent. † Nam prima inſtitutio matrimonij
3 fuit ad procreandum prolem † ſecunda fuit poſt peccatū, ad
vitandum fornicationem. 32. q. 2. §. his ita. & de hoc. eo. q. in
ſumma. quintum. s̈. de biga. debitum.

1 *Conſuetudo an circa matrimonium ſit ſeruanda. 4.*
2 *Matrimonium contrahentes in Francia ſuper imponitur pallium.*
3 *Conſenſus mutuus contrahentium, ſufficit ad matrimonium faciendum.*
5 *Conſuetudo per Papam approbata, habet vires conſtitutionis canonicæ.*

DE Francia. ¶ Si quæritur
vtrum conſue
tudo circa matrimonium ſit ſer-
uanda, & poſsit aliquid operari. Di
ſtingue. Aut huiuſmodi conſue-
tudo non eſt per Papam approba-
ta, nec in corpore iuris redacta.
Aut eſt per Papam ſpecialiter ap-
probata. in primo caſu refert.
1 † Aut quæritur vtrum ſit ſeruan-
da, vel poſſit aliquid ſtatuere, vel operari circa ſubſtantiā ip-
ſius matrimonij. & dic q̄ nō ſcḋm Inn. hic. ita intelligo iſtud. c.
2 Vnde ſcḋm Abbatem hic † in Francia qñ aliqui contrahunt po
nitur pallium ſupra contrahentes. Ecce ergo quidā de Fran-
cia acceſsit ad Saxoniā, & contraxit matrimoniū cum quadā
ſine pallio, quia ibi illa cōſuetudo de ſupra poſitione pallij nō
ſeruatur, videns igitur Francus q̄ ſua conſuetudo non fuerat
in contractu ſeruata, dimiſit illā, & aliā ſuperduxit. Super hęc
diffiniuit ſynodus & bene vt ſequitur, quia talis conſuetudo
nō potuit circa ſubſtantiā matrimonij aliquid immutare, nec
quo ad impediendū, nec quo ad dirimendū ipſum matrimo-
3 niū, † cū conſenſus mutuus ꝯhentiū ſufficiat ad matrimoniū
contrahendū. 27. q. 2. ſufficiat. j̈. eo. ti. cū apud. & c. tuæ. & c. ſi
inter virū. Et ita pōt intelligi qđ not. Goſ. in ſum. de cog. ſpiri
tu. in fi. & Bern. j̈. de cogna. ſpi. ſuper eo. matrimoniū. n. ex le-
ge diuina firmat, & ideo ei nō p̄iudicat cōſuetudo. s̈. de trāſa.
c. fi. & j̈. de ſponſa duorū. c. fi. quia nulla lex, nulla conſuetudo
pōt legi diuinæ præiudicare. s̈. de conſue. c. fi. ſcḋm Hoſti. & Io.
4 An. † Aut q̄ritur vtrū ſit ſeruanda circa accidentalia, ſeu ſolen
nitates accidentales, & extrinſeca matrimonij. & dic q̄ ſic,
dummodo ſit ab̄s rōnabilis, & p̄ſcripta. ar. s̈. de cōſue. c. vl. in
fi. & ſcḋm Inn. hic peccatū eſt, tales ſolēnitates omittere. vt 30.
q. 5. noſtrates. & c. fęminæ. & idē no. Hug. in c. alleg. noſtrates.
vt recitat Io. ibi in gl. pe. Sed Arch. ibi in gl. vlt. dicit hoc verū,
ſi quis eas omittat in contemptū ipſarū rerū, vel eorū qui ta-
lia inſtituerunt. ſed cā interueniente, & ceſſante contēptu lici
tè poſſunt omitti ſcḋm Hug. qui dicit q̄ oīa ſolenoia quæ adhi
bent in matrimonio, pōt omitti ſine peccato, quia oīa de con
ſilio ſuadent, & nullū ipſorū præcipit, vnde aliter facere nō eſt
peccatū. 14. q. j. quiſquis. & c. qđ præcipit. Io. vero An. poſt Ala.
Vin. & Goſ. dicit idē qđ Inn. ſ. q̄ eſt peccatū mortale omitte
re ſi ſint tales ſolennitates per quas eccleſia de matrimonio
incerta reddit: licet matrimoniū teneat. j̈. de clande. deſpon.
c. 2. & c. cū inhibitio. & hic, niſi ex iuſta cā ſolēnitates illas di-
5 mitterent, nā tunc non peccarēt. † Si conſuetudo eſt per Papā
ſpecialiter approbata, tūc eſt ſeruanda, maxime qñ eſt in cor-
pore iuris clauſa. tūc. n. habet vires conſtitutionis canonicæ.
j̈. eo. cū in tua. & de clandeſti. deſpon. c. cū inhibitio. & ita lo-
quitur. j̈. de cogna. ſpiritu. ſuper eo. ſcḋm Hoſt. Pet. de Samſo.
& Io. An. ibi & Hoſt. eo. tit. c. 1. idē frater Io. in ſum. confeſ. ti.
de impedimento matrimonij. q. 2. vtrū conſuetudo. & vide
qđ no. Arch. 32. diſt. placuit. pro hoc s̈. de conſti. c. 1. qđ intel
lige niſi ſit ꝯ legem diuinā, quia tunc ſecus, vt dicam. j̈. de ſpon
ſa duorū. c. vlt. & vide quod no. Bern. j̈. de ſecun. nup. c. vir aut
mulier. in fi. vbi dicit quòd ſufficit, q̄ Papa ſciat conſuetudinē
in talib. vt valeat. ſed Hoſti contra in ſum. eo. tit. §. an licitum.
verſ. notauit. tamen Ber. dicens quòd in talib. nō excuſat con
ſuetudo, vt patet. j̈. de hæreti. ad abolendam. niſi & Papa ex
certa ſcientia ipſam approbet, vt s̈. de tempo. ordi. c. 2. & j̈. de
cogna. ſpiritu. c. 1. in fi. & c. ſuper eo. quod credo verius.

1 *Iuramentum an mutuo à contrahentibus remitti poſsit. 3. 4. 6.*
2 *Iniuriam Deo factam, prælatus remittere non poteſt.*
5 *Conſenſu mutuo, quæ contrahuntur, diſſenſu mutuo diſſoluūtur.*
7 *Matrimonia coacta malos habent exitus.*
8 *Reſilire à ſponſalibus contractis an liceat. 9.*

PRæterea. ¶ Hic habea, q̄ ſponſalia iurata
ſeu fidei interpoſitione vallata,
diſſenſu mutuo diſſoluunt, iuxta hoc. ſi q̄ria vtrum
iurantes mutuo, vel vnus alteri inter ſe aliquid face
re, vel non facere poſsint ſibi inuicē vel eorū alteri remittere
2 iuramentū, refert. † Aut aliqui iurant ſe facturos, aut non fa-
cturos aliquid qđ facere, vel nō facere eſt licitū quo ad vtrum
que, aut qđ nō eſt cuilibet licitū. ſi ſit licitū vtriq;, aut illud p-
tinet ad cultū dei, aut religionem, vel pietatem. Aut iurant ali
quid aliud quod reſpicit cōmodum temporale, ſi iurant ſe fa-
cturos aliquid qđ pertinet ad cultū dei, aut religionē, vel pieta
tē, tunc aut quærit inquantū iuramenta reſpiciūt ipſum cultū
dei, vel ipſam religionē ſeu pietatem, & ſic ipſam obligationē
quæſitā deo, & tunc iurantes non poſſunt ſibijnuicem, vel al-
ter alteri remittere talia iuramenta. Puta ſi duo iurant inter ſe
vel aliqs iurat epiſcopo ire vltra mare, & ibi deo militare, aut
religionē intrare, aut duo vel tria pſalteria proinuicē dicere,
aut ſi pictores vel aliqui mechanici iurant inter ſe, vel aliquis
iurat epiſcopo de lucro ſuo certā portionem præſtare fabricę
eccleſiæ, vel in alios pios vſus. Dicitur autē iuramentum perti
nere ad cultum Dei, aut religionem vel pietatem, licet præſte
tur homini, cum per id qđ iurat, intendit magis deo placere,
ſiue ſit in faciendo aliquod meritoriū, vt in exēplis ſuprapoſi
tis, ſiue in abſtinēdo ab aliquo illicito, vt ſi iuraui epiſcopo nō
fraudare mēſuras, vel pondera. s̈. de emp. & ven. c. j. vel abiura
ui adulteram. j̈. de eo qui duxit in matri. cū haberet. & in hoc
communiter omnes cōcordant. vnde promiſſum Deo debet

ſolui. 33.q.5.quòd deo pari.32.quæſt.vlti.c.vnico,in fin.vt in
Pſalmo:vouete & reddite deo.quorum primum ad cõſilium,
ſecundum ad imperium referuntur.ſupra de voto & voti re-
2 demp.capitu.magnæ. † Item ſi iniuriam ſactam deo prælatus
remittere non poteſt: vt 23.quæſt.4.ſi is qui.quæ tamen aliàs
tanquam odioſa de facili remittitur:vt ff.de pactis.l.ſi vnus.§.
quædam. inſtitu. de iniur. §. fin.multo minus poſſunt priuati
obligationem ſauorabilem deo acquiſitã deo remittere. Aut
quæris inquantum iuramenta reſpiciunt ſolum ipſos iurantes,
ſeu ipſorum commodum, vel fauorem:& tunc iurantes poſ-
ſunt ſibijnuicem remittere huiuſmodi iuramenta:vt in exem
plis præmiſsis.Si duo iurant inſimul ire vltra mare, & ibi deo
militare, vel inſimul religionem intrare, vel inſimul duo vel
tria pſalteria dicere: nam poſſunt ſibijnuicem remittere illud
ſimul:hoc eſt quod non vadant,intrent,vel dicant, ſimul: ſed
non quin vadant,intrent,vel dicant,vt eſt dictum: quia quaſi
duo iurata ſunt,ſcilicet,quod vadant intrent, vel dicant, & qđ
ſimul.argum.ff.de arbi.l.Celſus.& ſ.de do. & contuma.cum
dilecti. Vnde ius ſuum poſſunt remittere, non ius dei.ff.de
edil.edic.l.quæritur.§.ſi venditor.7.quæſtio.1.quam periculo-
ſum.Hinc eſt quod ſi ab vno ſolo ſine alio,illud non poſſet im
pleri:tunc non poſſent ſibi remittere illud ſimul: quia ex hoc
ſequeretur remiſsio facti ſimpliciter, & in totum.argu.ff.de
eo quod cer.lo.l.2.§.qui ſa.de ma.teſta.l.ſi ita.de ſta.lib.l.ſi quis
ita.§.ſi duo.Papa etiam non remitteret niſi ex plenitudine po
teſtatis vni ipſorum vel ex cauſa: vt contingit.ſ.de voto. ve-
3 nientis. ſecundum Hoſtien.not.idem. † Si iurant aliquid aliud
quod reſpicit commodum temporale: tunc aut præter illud
iuramentum tenentur facere quod iurant, puta carnifices iu-
rant non vendere carnes infectas,pro ſanis.ff. de offic. præfec.
vr.l.1.§.cura carnis.vel mercatores,qđ non ſofiſticabunt mer-
ces ſuas: vel quod propter prolixiorem terminũ carius non
vendent:& tunc non poſſunt ſibijnuicem remittere:quia pro
pter animarum ſalutem ſic iuratum eſſe videtur,argu.iurium
4 allegatorum.† Aut non tenentur ſine iuramento ſeruare quod
iurant,ſed ſolum ex iuramento,& tunc refert.aut obſeruantia
iuramenti ſpectat tantum ad commodum vel incommodum
iurantium,& iurant de & ſuper aliquo dando vel non dando:
faciendo, vel non faciendo ab vno alteri:& tunc poſſunt ſibi-
inuicem remittere: vt ſi aliquis iurat alij ſcribere librum vel
domum:vel aliquid aliud facere:& alius iurat ei mercedẽ red-
dere: vel quando duo ſocij iurant de communicandis adinui-
cem omnibus lucris. Et ita intellige iſtud.c.quia ex ſponſalib.
iuratis nõ quæritur aliqua obligatio deo citra obſeruationem
iuramenti:cum magis placeat ſibi non nubere,quam nuberet
vt legitur & not.33.q.5.tunc ſaluabitur.ſ.de ſumma trinita.c.
5 firmiter.in fi.† Vnde quæ mutuo conſenſu contrahuntur,mu
tuo diſſenſu diſſoluuntur.C.quando liceat ab emp.diſce.l.1.&
2.30.q.2.c.vbi non eſt.gloſ.2.in quæſtione conſueuit dubita-
ri & c.& hoc in gl.ſi.vbi no.Ber.quod hæc decre.continet ius
commune.idem Hoſtien.& Tanc.hic & Goffr.& Vincen.&
Innoc.j.eo.ſicut ex literis.& Hoſtien.j.de regu.iur.c.omnis.
idem Ray.Bon.Pet.de Tharen.& Tho.& Aſten.lib.8.ti.quo
modo habent diſſolui ſponſalia.ver. verius.aliàs ver.6.Facit
ad hoc,quòd operæ per iuramentum promiſſæ non ſolum ex
preſse ſed & tacitè quandoque remittuntur. ff.de ope.liber.ſi
quis hac lege.§.fin.& l.ſicut.& iuramentũ non præſtatur prin
cipaliter deo,ſed homini:vt no.Hoſtien.ſ.de iureiur.c.3.in fi.
6 licet ſecus ſit in voto. † Aut obſeruantia iuramenti non ſpe-
ctat ad commodum,vel incommodum iurantium, nec iurãt
de aliquo dando, vel faciendo adinuicem: vt eſt dictum, ſed
aliàs iurant aliquid facturos,vel non facturos:& tunc nequeũt
ſibi remittere iuramenta:vt ſi iurem tibi quod darem titio de
cem in ſauorem titij.quia non poſſea mihi remittere hoc iu-
ramentum ſecundum Ray.qui hoc no.apertè ti.de iuramen-
to & periurio.§.17.item quod aliquis.Et plenius glo.Guil.ſu
per Ray.d.tit.§.15.item pone ſuper verbo obligauit.& idem
Spec.tit.de legato.§.nunc oſtendendum.5.colum. verſic.hoc
quoque notandum eſt.& Guil.de monte Lau. extra de vſuris.
c.vnico,ſuper verbo humana.in clem.& Ray.in ſum.con.tit.
de iuramento & periurio. q.35. verum iurans &c. & q.36.cũ
vniuerſitas &c.vbi plene de hoc. Et cum prædictis ſatis con-
cord. Hoſtien.ſ.de iureiur.ca.quintauallis.ſuper verbo reuo-
cent. vbi dicit quod is cui iuraui aliquid facere vel dicere, po-
teſt me abſoluere a præſtito iuramento:vt hic, & ſ.de iureiur.
c.ſicut.& j.in ſi. vel ad tempus relaxare.vt in d.c.quintauallis.
& j.de vſur.conſuluit.ſecundum eum ibi.& in hoc ſatis con-
cordan. Vinc.& Abbas hic.

Super eo.c. ¶Si quæratur vtrum peccat, qui altero
inuito reſilit a ſponſalibus iuratis, vel p
fidei interpoſitionem vallatis.S.Thom.in ſcriptis dicit,quòd
in ſponſalibus non ſoluens promiſſum peccat mortaliter,niſi
impedimentum legitimum interueniat:& iniungenda eſt pœ
nitentia pro peccato:licet in foro contentioſo non compellatur.
7 † quia matrimonia coacta conſueuerunt malos exitus habere
j.eo.cum locum in fin: ſecundum Tho.& cum eo concordat
Ray.in ſum.eo.tit.& in hoc ſatis videtur concordare gl.Guil.
ſuper Ray.ibi ſuper verbo ſeparari.dicens quod Hug.no.30.
q.2.vbi non eſt,quod talis peccat mortaliter,& compellendus
eſt conſummare matrimonium. Compelli autem debet non
ex toto:ſed per admonitionem,vel per increpationẽ,vel com
minationem diuini iudicij:ſi tamen perſiſtant in tali volunta-
te abſoluendi ſunt. Et idem dicit de pubere,qui contraxit cũ
impubere.cum alter illorum,vel vterq; vult reſilire a ſponſali
bus,poſtquam impubes peruenit ad ætatem. Dicit enim Hug.
quòd vterq; peccat reſiliendo:ſed maior magis quam minor:
vtriq; tamen conceditur ab eccleſia reſilire, quia non compel
litur conſummare matrimoniũ finaliter ex toto. Tu vero po
8 tes ſic diſtinguere,† aut ambo contrahentes ſponſalia mutuo
diſſentiunt,& reſiliunt à ſponſalib.ſic contractis, & tunc non
peccant,vt hic,quia iuramentum non pręſtatur hoc caſu deo
ſed homini.vt dixi.ſ.diſtin.proxi.& quia ſubintelligitur tacita
conditio,niſi mutuo diſſentiant,vt hic.quod hic tacitè intel-
9 ligatur non probatur hic. † Aut alter vult altero inuito reſili-
re, & tunc aut reſiliens erat impubes tempore ſponſaliorum
contractorum,& ad ætatẽ puberile perueniens vult reclama-
re,& poteſt,ſiue alter fuerit impubes tempore ſponſaliorum,
ſiue non,quia præſumitur iuraſſe de contrahendo ſub condi-
tione,niſi videlicet diſſentiat & reſiliat cum hoc peruenerit
ad ætatem legitimam,cum hoc concedatur ei à iure,vt j.titu.
proxi.de illis.primo.& c.a nobis.& hoc tenet frater Io.in ſum
ma confeſ.hoc tit.q.17 ſed nunquam peccat &c.Aut reſiliens
non erat impubes tempore ſponſaliorum contractorum, vel
ſi erat, non reclamauit debito tempore, ſed ipſa ſponſalia vel
expreſsè vel tacitè ratificauit & approbauit,& tunc habet lo-
cum prædicta opp.ſancti Tho.

1 *Promittens cum iuramento dare filiam ſuam nuptui alicui, an ad id teneatur.*
2 *Sponſalia cum minore ſeptennio, vel cum furioſa contracta, nõ tenent.*
3 *Sponſalia ioco contracta non habent effectum.*
4 *Io.dux Britaniæ promiſit neptem ex fratre, in vxorem filio regis Nauarræ.*
5 *Conditio de præterito, vel de præſenti non moderatur obligationem.*
6 *Conditio de futuro inhærens tacitè, ſponſalibus, ea pura relinquit.*
6 *Sponſalia ſub conditione actui nõ inhærenti contracta ante eius euentum non obligant.*
Fallit ſi copula ſequuta fuerit.
8 *Impedimentum an præſtet, quæ de iure non ſortiuntur effectum.*
9 *Sponſalia præcedentia per ſubſequens matrimonium cum alia contractum diſſoluuntur.*
10 *Electio inualida per confirmationem Papæ ſortitur effectum.*
11 *Actus perpetuationis inutilis non perpetuat iuriſdictionem.*
12 *Copula illicita inducit affinitatem,licet non operetur effectum matrimonij,nec ſponſaliorum.*
13 *Satisfacere,de crimine an quis compellatur.*
14 *Peccata venialia multis modis vltra confeſsionem tolluntur.*

AD audientiam. ¶Si quæratur vtrum,
& qualiter iurans dare
vnã de filiabus ſuis alicui, puta titio in vxorem,te-
1 neatur adimplere iuramentum. Diſtingue. † Aut iu
rauit dare incertam de certis, puta vnam non nominatam,
nec determinatam de filiabus ſuis, & tunc. Aut titius nul-
lam ipſarum filiarum poteſt habere in vxorem præter vnam,
puta quia omnes moriuntur præter vnam, vel quia vnam
ex illis carnaliter cognouit, & tunc pater ad illam dandam
tenetur, & ad hoc laborare. argumen. ff. de eo quod certo
loco. lege. ſecunda. §. qui ſtichum de conditio.indeb.lege.
cum is. de contrahend. emption.& vendi. lege. ſi in emptio-
ne.§. ſi emptio. Vnde ex quo nullam aliarum dare poteſt
faciat

faciat quod poteſt.22.q.2.cap.faciat homo. Aut titius quam-
libet ipſarum per ſe poteſt habere in vxorem : vt quia omnes
vel plures earũ viuunt:quarum nullã cognouit:& tunc quam-
cunq; dederit pater liberatur à iuramẽto:quia promiſſoris eſt
electio:vt ff.de iure dot.l.plerunq;.de contrah. emph.l.ſi em-
ptione.§.ſi ita.inſtit.de act.§.præterea.& ĩ.de præben.c.ſi plu-
ribus.§.ſi vero.li.6 & ĩ.de reg. iur.c.in alternatiuis.eo.li.adeo
ꝙ ſi titio , obtulit vnam ipſarum , & ipſe titius non acceptet
eam,ſed aliam,liberatus eſt à iuramento.arg.l.allegatæ cum is.
& de verb.ob.l.ſtipulatus ſum damã. Aut iurauit dare certam,
& determinatam filiam ſuam titio in vxorem:& tunc aut ſine
adiectione illius clauſulæ poſitæ hic in tex.ſ.ꝙ ſi ille titius ali-
quo caſu interueniente eam habere non poſſet, ꝙ aliam ei da
ret:& tunc tenetur ei dare illam, & ad hoc laborare bona fide,
vt hic . quod ſi non poteſt facere,non tenẽtur aliam dare,cum
in promiſſione vel in iuramento cõuenerit.ſ.de iureiu.quan-
to.& c.clericus.& eo.tit.c.vnico, lib.6.aut cũ adiectione illius
clauſulæ , ꝙ ſi eam aliquo caſu interueniente habere non poſ-
ſet,ꝙ aliam ei daret,& tunc debet dare illam de qua promiſis,
& iurauit,& ad hoc laborare bona fide,vt hic:quod ſi non põt
facere forte quia mortua,vel quia nõ vult aliquo modo in ip-
ſum matrimonialiter conſentire.vt ſ.eo.præterea.tunc refert.
Aut inter ipſum, & illam de qua pater ſpecialiter promiſit, &
iurauit,non fuerunt aliqua ſponſalia contracta, & tũc debebit
vnam de alijs ei dare, & ad hoc laborare, vt hic à contrario ſen
ſu . Aut fuerunt ſponſalia contracta inter eos, & tunc aut illa
ſponſalia tenuerunt . vt quia ipſa filia iam nubili conſentiente
expreſsè vel tacitè, vel poſtea ratificante contracta ſunt.vt le-
gitur & no.ĩ.de deſpon.impub.c.vnico.in fi.lib.6.& tunc non
poteſt titius aliquam aliarum habere in vxorem,vt hic in ver.
ſed quoniam.Aut non tenuerunt, & tunc aut non tenuerunt
propter defectum conſenſus , vt quia erat furioſa , vel minor
ſeptennio, & tunc poterit nihilominus habere aliquam alia-
rum in vxorem. & ideo pater vt ſaluet iuramentum ad hoc la
3 borare tenetur:idẽ ſi ſponſalia fiant ioco.† Vnde ſi frater meus
aliquam ioco deſponſauerit,non prohibeor cum ea contrahe
re ſi ludus patens eſt.22.q.2.c.ne quis arbitretur.& c.quod ait.
de conſe.diſ.4.ſolet.ff.de act.& obli.l.obligationum ſubſtãtia.
in fi. nam taliter deſponſans nullo modo conſentire intendit.
& in talibus reſpicimus affectum non effectũ. ſ. de bigamis.
nuper.Nam prout ibi notant Inn.& Hoſt.hoc eſt ſolũ atten-
dendum vtrum contrahens illam cum qua contrahit habere
voluerit in vxorẽ.& hoc eſt quod Vinc. voluit dicere per præ
dictum.c.ne quis.ver.illud autem &c.& idem no.Arch.27.q.
2.c. ſi qs deſponſauerit.in gl.2.& ĩ.eo.c.vnico vbi gl.ad huius
declarationẽ.lib.6 & Hoſti.in ſum.eo.ti.§.qualiter contrahat.
ver.quid ſi alter dicat.& ĩ.tit.proxi.c.vlti.Aut non tenuerunt
propter conſanguinitatem,vel frigiditatem,vel aliàs quã pro-
pter conſenſus defectum:& tunc ex talib.ſponſalib.contrahi-
tur publicę honeſtatis iuſtitia impediens nedum cum ſorore,
ſed cum qualibet alia de genere ipſius vſq; ad quartum gradũ
incluſiuè ſequens matrimonium contrahendum,& dirimens
iam contractum.ĩ.eo.ſponſam.ĩ.ti. proxi.acceſsit.& c.literas.
& ĩ.eo.c.vnico.lib.6.quæ faciunt pro vtroq; membro de quo
no. Card.ĩ.de reg.iur.c.non præſtat.lib.6.& in iſta diſtinctio-
ne pro maiori parte concordant Goſ. & Hoſt. in ſum.titu.de
ſpon.in prin.§.5.quid iuris.in fi.& frater Io.in ſum.conſe.hoc
ti.q.8.quid ſi iuraſti.& quatuor quæſtionib.ſeq.& duob.mem
bris vltimis concordant Abb.hic, & Io.& Arch.in c.alle.ſi qs
4 deſponſauerit.gl.vlti.† Et no.ꝙ iſta decre.facit pro defuncto
domino Io.duce noſtro cuius anima requieſcat in pace , qui
iurauit ſe curaturum, facturum pro poſſe, quod filia defuncti
domini Guidonis Britaniæ , fratris ſui , ſecundo geniti con-
traheret matrimonium cum filio primogenito domini regis
Nauarræ conſanguinei ſui, quibus repertis conſanguineis vo
lebat conſentire, ꝙ contraheret cum filio domini comitis Ble
ſen.& quidam dicebant quod poterat per iſtud.c.alij dicebant
quod tenebatur pro poſſe impetrare diſpẽſationem à Papa in-
ter eos,quia tenebatur facere quicquid poterat.arg.ff.ad Sylla.
l.j.§.excuſantur.ver.tuliſſe.maxime , quia ſciebat eos conſan-
guineos tempore quo iurauit:quia iuramẽtum generale ligat
in eo,quod eſt poſsibile.ſ.de iureiur.c.quanto & c.venientes.
eo.tit.c.1.lib.6. modo ipſos poſſe contrahere de iure commu
ni erat impoſsibile obſtante conſanguinitate , infra quartum
gradum,vt hic,& ĩ.de conſang.& affini.non debet.ſed non de
iure ſpeciali diſpenſationis . Nec obſtat iſtud.c.quia hoc iura-
mentum in toto erat contra ius,quod patet ibi,vt iurauit & c.
& ibi non permittas & c. non dicit compellas, & ſic iurauit de
illicito iuris communis.vel dic quod licet non permittatur eã
dare citra diſpenſationem : vt hic, tamen non ſequitur, quod
diſpenſationem ſuper hoc petere non teneatur:vt in quæſtio-
ne.Prima tamen opinio obtinuit de facto.

Super eo.cap. ¶ Si quæratur vtrum ex ſponſalib.
oriatur publicę honeſtatis iuſtitia,
Diſtingue.Aut ſunt pura,& determinata:& dic,vt ſ.diſtinct.
5 proxi.aut conditionalia,† & tunc aut conditio eſt de præteri-
to , vel de præſenti , & illa non moderatur obligationem.ff.ſi
cer.peta.l.proinde.de verb.oblig.l. conditio in præteritum.vt
notat Card.ĩ.eo.c.vnico.gl.pen.lib.6.Aut eſt de futuro:& tũc
aut eſt talis conditio , quæ de ſui natura tacitè ipſi contractui
6 inhæret . vt illa, ſi deo placuerit . † & tunc ſponſalia ſunt pura
non conditionalia:quia conditiones quæ tacitè inſunt,nõ red
dunt actum conditionalem.ff.de condi.& demon.l.conditio-
nes extrinſecus.ſecundum Guilielmum,& Ioan.Andr.in d.c.
vnico.licet Cardi.ibi contradicens,quod tacitum ſi exprima-
tur facit rem conditionalem.ff.de legat.1.l.ſi ita legatum.§.illi
ſi volet.ſed non obſtat , quia ibi tacitum exprimebatur, aliàs
quam tacitè intelligebatur.Nam legatum quo ad primam ac-
quiſitionem commutabilem, & tranſmiſsionem in hæredem
acquiritur à morte teſtatoris ignoranti,vt ff.de legat.2.l.cum
pater.§.ſurdo.quæ quidem acquiſitio,& tranſmiſsio auſertur
legatario cui legatur aliquid ſub conditione illa ſi voluerit,qua
non expreſſa acquireretur ſibi ignorãti , ſeu nõ volenti,com-
mutabiliter tamen:quia poteſt ipſum repudiare. In legato.n.
ſaltem in ſpem relicto ſunt tres acquiſitiones.Prima à morte
teſtatoris quo ad tranſmiſsionem in hæredem.ff. de iur.a ii-
tio.C.de cadu.tollen.l.vnica.§.in nouiſsimo.Secunda ab adita
hæreditate , quo ad acquiſitionem dominij legati in ſpecie.ff.
de lega.1.l.ſi tibi homo.§.cum ſeruus.& iſtæ duæ acquiſitio-
nes ſunt commutabiles,& fiunt ignoranti . Tertia acquiſitio
eſt vera,& aliàs agnitionis incommutabilis, ſcilicet à tempo-
re acquiſitionis:vt in l.allegata proinde. ſed poſtquam expreſ-
ſè voluerit,ſeu agnouerit, acquiritur ſibi incommutabiliter ,
ſed per dictam conditionem ſi aſcribatur legato , videtur le-
gans voluiſſe acquiri non commutabiliter , nec aliàs legatum
legatario donec prius expreſsè voluerit,& ſi non exprimitur
ibi tacitum eo modo quo tacitè intelligebatur : hic vero,ſci-
7 licet quando dicitur,ſi deo placuerit ſecus.† Aut eſt talis con
ditio , quæ non inerat tacitè contractui , vt ſi nauis venerit ex
Aſia:& tunc ſponſalia ſub tali conditione contracta ante con-
ditionem extãtem publicę honeſtatis iuſtitiam non inducũt
ſed poſt ſic:vt legitur & no.in d.c.vnico.ĩ.eo.lib.6.Et pro tan
to dicit Hoſti.hic, quod ſi aliquis contrahat cum aliqua ſi na-
uis ex Aſia venerit:& conditione nondũ exiſtente contrahit
cum ſorore,tenet matrimonium.ĩ.eo.ſi inter.nec impediunt
ſponſalia præcedentia : quia per ipſa nullum vinculum firmũ,
& naturale contractum eſt,ſed ſpes tantum fuit obligationis.
inſti.de ver.obli.§.ex conditionali.Quod verum niſi carnalis
copula interueniſſet inter ſponſum,& ſponſam:antequã ſpon
ſus cum ſorore ſponſę contraxiſſet matrimonialiter , tunc.n.
videtur receſsiſſe a conditione , & conſenſiſſe matrimoniali-
ter:& ideo nec ſecunda poſſet eſſe vxor ſecundum Hoſt. hic
& idem Guil.in d.c.vnico.§.iſſe vero.

Super eo.capitu. ¶ Si quæritur vtrum præſtat
impedimentum,quod de iure
8 non ſortitur effectum.Diſtingue. † Aut loquimur in his,quæ
ſeu quorum impedimenta ex ſola intentione ſeu voluntate
expreſſa vel tacita procedunt , vt in legatis , quæ etiam tacita
voluntate adimuntur & reuocantur, vt ff.de adimen.lega.l.3.
§.vlti.& l.ſequen. & l.ex parte.de his quibus vt indig.l. ſi ini-
micitiæ.& in talibus illud quod de iure non ſortitur effectum
præſtat impedimentum.Ideo dicit lex,quod ſi teſtator relin-
quat legatum primo capaci,& poſtea animo adimẽdi primo,
relinquat ſecundo non capaci , liceat legatum non ſortiatur
effectum in perſonam ſecundi non capacis,tamen præſtat im
pedimentum primo, quo impeditur petere legatum.nam cũ
appareat per tranſlationem factam in ſecundum teſtatorem
voluiſſe tacitè primo adimere , illa tacita ademptio iuris ſor-
titur effectum, & ideo præſtat impedimentum, vt ff.de lega-
tis primo.l.plane.in princip.de adimend.lega.l.legatum.§.pa-
ter.& l.licet. §. minor. per eandem viam facit ff. de vſucapio.
pro donato.l.qui pro donato. vbi intentio manumittentis ſer
uum, & per hoc omittentis poſſeſsionem propter quam im-
peditur curſus vſucapionis,non nullitas manumiſsionis præ-
ſtat impedimentum vſucapioni ſerui , vt notat Cardin. infrá
de regulis iuris.c.non præſtat.lib.6. Aut loquimur in his quæ

ſeu quorum impedimenta, ex ſola intentione ſeu voluntate expreſſa vel tacita non procedunt:& tunc aut loquimur de impedimentis prouenientibus ex maleficijs:& in pœnam maleficiorum deductis: & tunc licet ipſa maleficia non ſortiantur effectum à iure, tamen impedimentum præſtant promouendis: vt 1.diſtin.c.1.2. & 3.vt not. Ioan.And.in d.c.non præſtat. pro hoc.ſ.de conſuetu.cum dilectus de poſtulatiu.prælato.c.ſ.de elect.c.cum in cunctis.§.clerici.cap.bonæ memoriæ Maguntinenſi.c.ſcriptum in fi.& d.c.dudum.el 2.& j.eo.titu.lib.6.c.ſtatuimus. vt circa electiones c.quamquam in caſu. de re iudi.cum 1.& 2.& ſ.de conceſ.præben.c.literas. de temp.ordi. ex tenore.& c.vlti.de biga.nuper.j.de homi.c.1.& c.presbyterum.& per totum. C.de infamibus.l.vna lib.10.& de digni.l.2.lib.12.Aut loquimur de alijs impedimentis,& túc,aut quæris de his quæ ſortiuntur ab initio effectum,ſed ex poſt facto deſinunt habere effectum:& talia bene præſtant impedimentum:& ideo prius teſtamentum rumpitur per ſecundum,poſt ius validum & perfectum: licet poſtea valere deſinat. inſtitu.
9 quib.mod.teſtam.infirmentur.§.poſteriore.† Item ſponſalia præcedentia contracta per virum, ſoluuntur per ſequens matrimonium, quod poſtea ſoluitur, quia ſecunda mulier non cognita religionem profitetur: vt dicam in fin. Aut quæris de his quæ non ſortiuntur effectum ab initio:ſed bene ſortiũtur ex poſt facto.& talia bene præſtat impedimentum: vt patet in legato relicto per filiumfamilias, vel ſeruum quod de iure non ſortiuntur effectum: ſi tamen emancipatur vel manumiſſus in eadẽ voluntate perſeuerauerit,incipit ſortiri effectum: vt ff.de lega.3.l.1.in princi. per eandem viam.ff.de bonorum poſſeſsiu.ſecundum tabu.l.qui ex liberis.§.teſtamento.inſtitu.quibus modis teſta.infir.§.non tamen.& ſic tale legatũ ex poſtfacto ſortiens effectum,impedit quo minus res
10 legata perueniat ad hæredem legantis. † Item electio quæ ab initio non ſortitur effectum, poſtea per confirmationem Papæ ex certa ſcientia factam ſupplendo ex plenitudine poteſtatis, ſi quis in ea fuiſſet defectus ſortitur effectum: vt ſ.de electionib.c.illa quotidiana. & talis impediret ſecundam electionem celebrari. Item tutela datiua cedit legitimè ſuperuenienti,& incipienti habere effectum.ff.de excu.tuto.l.non ſolum.§.ſi libertus.& de tute.& rat.diſtra.l.ſi tutor.§.1.Idem in contractibus qui non ab initio ſed ex poſtfacto ſortiuntur effectum.ff.de rei vendic.l.ſi a titio.ſi cert.peta.l.proinde.de acti.empt.& vend.l.ſi quis alienam.de pigno.l.ſi a titio.& de vſuc.l.cum vir. cum concord. ibi allegatis. Aut quæris de his quæ non ſortiuntur effectum: nec ab initio nec ex poſt facto. Et tunc refert, quia quædam ſunt de quibus notorium eſt quod non ſortiuntur effectum:& talia non præſtant impedimentũ: vt patet in prima electione, quæ eſt notoriè nulla, quæ nõ præſtat impedimentum electioni ſecundæ: vt ſ.de elect.cum Vintonien.auditis.congregato.venerabilem.de appellat.conſtitutis.vbi de hoc.Item ille qui riuos vult reficere, vel purgare, nõ poteſt nunciare nouum opus.quod ſi fiat nuntiatio non ſortitur de iure effectum, nec præſtat impedimentum quo minus fiat opus.ff.de no.oper.nun.l.de pupillo.§.ſi quis riuos.Idem in appellatione notoriè friuola. j. de appella.c.cum appellationibus friuolis lib.6.ad idem facit quod no.Barto.Brixien.poſt Tanc.in quæſtione dominicali, quidam ordinatus.& Guil.& Io.An.j.de voto.c.vnico.lib.6. dicentes quod ſi quis receperit ſacrum ordinem ab illo quem credebat verum epiſcopũ, ſed non erat.ſi poſtea contrahat matrimonium bene tenet:cũ à tali ſecundum veritatem nil receperit.ad quod facit quod legitur.& no.35.q.9.loci noſtri.§.his ita. dicit etiam Io.An.ibi quod ſi quis profitetur religionem non approbatam, quam ẽt credebat approbatam, ſi poſtea contrahat matrimonium tenet.& qđ no.Spe.de ſta.mo.ver.40.ibi, ſi vero intẽdebat &c. quædam vero ſunt, quæ licet in veritate non ſortiuntur de iure effectum:de hoc tamen dubium eſt. Et tunc aut ſunt talia, quæ ius,authoritatem,diſpoſitionem,ſeu reuerentiam ſuperioris concernunt, vt in electione de qua eſt dubium vtrum, ſit nulla cuius confirmatio vel infirmatio ad ſuperiorem pertinet.effectus.n.matrimonij ſpiritualis totus dependet ab authoritate iudicis,& iuris poſitiui: ne quis.ſ.authoritate propria ſe ingerat.ſ.de elec.qualiter.& c.quiſquis.& ne non confirmatus adminiſtret.ſ.de tranſla. epi.c.1.de præben. cum iam dudum.nec lite pendente ſe intrudat.ſ.de conſtit.eccleſia ſanctæ Mariæ.& c.cum M.in fi.de conceſ.præbend.poſt electionem.in fi.ibi.& quòd inſtitutione facta &c.Effectus autẽ matrimonij carnalis,à iure naturali dependet quoad vinculum: & in ſolo facto obligationis animi conſiſtit,quare quilibet poteſt ſe ingerere,& ſolo conſenſu libero firmiter ſe ligare.infra eo.cum apud.ideoque tenet licet lite pendente fiat.j.eo.cum in apoſtolica licet pœnitentia imponatur: quia ſine licentia, vel contra interdictum eccleſiæ contractum eſt.j.de clandeſt.deſpon.& de ma.contract.cum interdictum eccle.per totum. vt hoc no. Hoſtien.in ſumma de ſpon.duorum §.quæ quibus præiudicent.circa medium:& tunc præſtat impedimentum: vt ſ.de elect.conſiderauimus.& c.auditis.vbi de hoc.idem in nuntiatione noui operis,quæ ſiue ſit iuſta, ſiue iniuſta,impedimentum præſtat futuro ædificio.ff.de non.oper.nuncia.l.1.& j.de no.oper.nuncia. c.1. Idem in appellatione etiam lex falſa cauſa interpoſita. dum tamen probabili tali quæ ſcilicet ſi foret probata deberet reputari legitimè interpoſita, qua pendente nihil eſt innouandum.ff.nil nouari ap.pen.per totum.2.q.6.appellatione.& j.de appel.non ſolum.lib.6. Aut ſunt talia quæ non concernunt ius,authoritatem,diſpoſitionem,ſeu reuerentiam ſuperioris:& tunc vera eſt regula iuris non præſtat impedimentum, quod de iure non ſortitur effectum.j.de re.iur.c.non præſtat.libr.6.vt patet in matrimonio primo,quod non tenet,quod non præſtat impedimentum ſecundo.41.q.2.ſi verum.j.eo.veniens.1.ad fi.& c. cum apoſtolica.& infra tit.proxi.c.literas.in princ.& c.acceſsit.in princ.& de frig.& mal.fraternitatis.& in matrimonio libertæ, quod non valet:quod non inducit remiſsionem tacitam operarum patrono debitarum.ff.de ope.lib.l.ſicut patronus.& in ſtipulatione, quæ non tenet.ff.de verbo.oblig.l.ſi dari ſtipuler.& in optione,quæ nõ
11 tenet.ff.de optio. leg.l.2. † Item citatio ſeu alius actus perpetuationis iuriſdictionis inutilis, nõ perpetuat iuriſdictionem, vt not.Hoſti.ſ.de excep.c.olim.& Ioan. And.ibi.& ſ.de offi.delegati,licet vndique.& eod.titu.capit.cum plures.gloſ.vlti.lib.6.& ſ.Guil.ibi.& eo.titu.lib.6.& ſ. Guil.ibi.& eod.titu.c.quamuis.ſuper verbo fuerit. licet vndique:pro quo tamen videtur facere.eo.titu.venerabili. in fi. Sed non obſtat ſecundũ Ioan.And.qui putat ibi,quòd ille abbas fecit aliquem proceſſum ſuper articulo reſtitutionis,forte citando Imperatorem, vel ei præcipiẽdo, quod mandabatur:vt ibi dixi.ad idem.ff.ad velleia.l.aliquando.§.fin.de acqui. hæred.l.ſi quis hæres ita.de leg.1.l.ſi ſeruus legatus.§.ſi ſeruus alienus.de condit.& dem.l.hæc conditio filiæ meæ. quando dies leg. ced.l. quod pupillæ.ſ.d iure pa.illud.& c.fi.de elect.perpetuo.& cap.ſi compromiſſarius.§.1.de conceſſ.præben.ne captandæ.lib.6. Sed fallit primo hic,& primo.c.proxi.c.literas. in fi.& c.acceſsit.in fin.& j.eo.c.vnico.in princi.libr.6.vbi habes,quod ex matrimonio nullo, vel ex ſponſalibus nullis aliàs, quam propter defectum conſenſus contrahitur publicæ honeſtatis iuſtitia impediens matrimonium ſequens cum conſanguinea contrahendum,dirimens iam contractum.Fallit ſecundo in omni impedimento affinitatis, quod inducitur etiam per illicitum coitum, impediens ſimiliter ſequens matrimonium contrahendum:& dirimens iam contractum.35.quæſtio.3.de inceſtis.j.de conſangui.& affinita.non debet. vel dic quòd non fallit in dictis caſibus:quia in primo caſu licet matrimoniũ vel ſponſalia non ſortiantur effectum,illum principalem, ſcilicet matrimonij vel ſpolaliorum,propter quem fiunt: ſortiuntur ta-
12 men alium, ſcilicet publicæ honeſtatis iuſtitiæ. † Item in ſecundo caſu licet illicita copula non ſortiatur effectum matrimonij, vel ſponſaliorum:ſortitur tamen effectum affinitatis, & ſic non cadit ſub diſtinctione iſta,& vide quod not.Hoſtiẽ. in dicto c.cum in apoſtolica.glo.fi.in fi.vbi dicit.quod c.conſiderauimus.& c.auditis.ſ.de ele. loquuntur in vinculo,quod ex conſtitutione canonica vires ſumit.33.q.1.eccleſias.Vnde Papa poteſt ibi inſtituere quicquid placet.ſ. de elec. innotuit. ſed c.cum in apoſtolica.loquitur in vinculo, quod ex lege naturali,& diuina vires habet,ſuper quo diſſoluendo,ex quo ſemel tenet,non poteſt Papa aliquid ſtatuere:vt patet in his quæ no.ſ.de conceſ.præb.propoſuit.quod dic vt plene no.per eum in ſum.tit.de ſpon.duorum.§.quæ quibus. Hæc iura faciunt ad quæſtionem poſitam per Ioan. And.in c.allegato,non præſtat.in nouella,qua quærit vtrum matrimonium ſolutum propter conſanguinitatem, vel quia mulier non cognita religionẽ profitetur,rumpat ſponſalia de futuro prius a viro contracta, vbi ſoluendo dicit,ꝙ Io.notauit in tertia compilatione huius tit.c.ſicut.ꝙ matrimonium ſolutum propter conſanguinitatẽ nõ rumpit priora ſponſalia de futuro, ad qđ inducit.c.cum in apoſtolica.j.eo.ſi vero ſoluat per ingreſſum religionis:nihilominus rũpit priora ſponſalia:ad qđ inducit.ſ. de conuer.cõiu. quidam. & quia actio ſemel extincta non reuiuiſcit.de conſe.diſt.4.quæris.in primo vero caſu matrimoniũ eſt nullum ipſo

inre, & ab initio.quod dic vt ibi plene per eum.& ῑ.eod.ſicut
ex literis vbi idem nota.& de prædicta opinione Ioan.tractat
ipſe Io.And.ῑ.qui cle.vel vo.rurſus.gl.vlti.

Super eo c.Super glo.fin. ¶Si quęris vtrũ
quis poteſt com
pelli ad ſattiraciendum,& ad agendũ,pęnitentiam de quolibet
3 crimine, vel peccato . Diſtingue † Aut quæris de peccatis oc-
cultis,& dic ꝙ non,quia de talib.eccleſia non iudicat : ſed dei
iudicio relinquuntur.32.q.5.ita ne.ῑ.de ſymo. ſicut tnis.& c.
tua.Aut de publicis.id eſt talib.quę probari poſſunt:& tũc aut
ad plenum probari poſſunt:aut ſemiplene:puta per ſamam. Si
plene,tunc aut ſatis ſactio concernit proximum cui eſt facien
da,& tunc compellitur.ś.de iudi.nouit.& ῑ. de furtis & de ra
pto.per totũ.de ver.ſig.ex parte. quod dic vt dixi.ś.de iudi.c.
1.Aut concernit eccleſiam cui eſt facienda:& tunc idem.ś.de
foro cõpe.nullus.Aut deum cui eſt facienda : & tũc aut hmôi
crimina publica ſunt enormia : vt hæreſis, ſacrilegiũ, periuriũ
& ſimilia, & in talibus quis cõpellitur ad pœnitentiam,vt hic.
30.diſt.c.vlt.6.q.1.illi qui.22.q.1. prædicandum.24.q.3. itaque
hic alle.33.q.2.c.quicunq;. vbi hoc notat Io. in gl.2.ar.illius.c.
prædicandum.quod verum,ſaltem indirecte ſm Arch.ibi idẽ
notat Io.27.q.2.§.ex his omnibus.ar.21.q.1.relatio.35.q.8.in-
ceſtuoſi.idem notat Arch.2.q.1.in primis.ſuper verbo reuoce
rur.idem Hoſt.ῑ.de pœni.& remiſſ.omnis,& ibi dixi in diſt. 1.
in fi.Idem frater Aſten.lib.5.ti.16.qualis debet eſſe confeſſor.
circa medium. Aut ſunt crimina leuia puta venalia.& in talib.
4 non videtur debere compelli ad pœnitentiam † cũ multis mo
dis tollantur,aliàs quam per confeſſionem,ſiue pœnitentiam
in confeſsione.quos no.Hoſt.in ſum.ti.de pœn.& remiſ.§.de
quibus.& ῑ.de pę.& re.c.omnis vtriuſq;.& Arch.de pœ.diſ.3.
de quotidianis . & Io.And. in proemio.6.lib.ſuper verbo be-
nedictionem.& dixi.ῑ.in prohemio.Si crimina vel delicta nõ
poſſunt probari plene,ſed ſolum per famam,vel ſuſpicionem,
tunc non eſt compellendus ad pœnitentiam:ſed ad purgatio-
nem,quam ſi præſtiterit ſufficiet.vt ῑ.de pur.c. per totũ. aliàs
dic vt ibi dicam,& cum gl.Bernar.hoc cõcordat Gof. in ſum.
ſua ti.de pœ.& re.§.ſed nunquid compellendus.

1 *Vxor an teneatur ſequi virum peregrinantem.3.5.*
2 *Sponſalia ſunt,initium, & repromiſsio futurarum nuptiarum.*
4 *Pactum quòd vir maneat cum vxore in certo loco valet.*
6 *Sponſalia quibus modis diſſoluantur.74.*

DE illis. ¶Ad declarationem primæ gl. ſi quæ-
1 ris vtrum vxor teneatur ſequi virũ † In-
noc.dicit hic indiſtinctè quod non,argu.ff.de oper.
lib.l.quod niſi.§.ex prouincia.in fi.34.q.2.ſi quis in
neceſsitate ineuitabili.ſed Hug. tenet indiſtinctè contra in c.
alleg.ſi quis.& 13.q.2.vnaquęq;.Circa quod diſtingue aut quę
ris de ſponſa.de futuro,& illa non tenetur eum ſequi,vt hic,&
in c.alle.ſi quis.Ita intelligo quod no.Ber.hic in gl.j.& Inn.gl.
2 ῑ.& eſt rô:† quia ſponſalia non ſunt niſi initiũ,& repromiſsio
futurarum nuptiarum:vt ff.de ſpon.l.j. modo vbi inchoatum
eſt negotium,ibi finem accipere debet. ff.de iudi.l. vbi cęptũ.
& l.ſi quis poſtea.in auth.de teſti.§.& quoniam.colla.7.de ſan.
epiſ.§.ſi quis epiſcopus.colla.9.ῑ.de ele.vbi maius periculum.
circa prin. §.hoc ſacro.ibi in palatio. in quo idem Pontifex ha
bitabat &c. lib. 6. & vbi quis promiſit, ibi ſoluere debet : niſi
aliud exprimatur.nam ibi contrahit : vt l.& no.ś.de ſo.comp.
dilecti. Aut de ſponſa de præſenti.i.vxore de præſenti:& tũc.
3 † Aut vir vult trahere vxorem ad infidelitatem : & tunc non
tenetur eum ſequi.ῑ.de diuor.requiſiuit.& c.quanto.& c.gau
demus.& no.Bern.ῑ.de coniu.lepro.c.peruenit.glo.not.quod
vir.& Hoſt.poſt eum.aut non vult eam trahere ad infidelita-
tem:& tunc aut vir recedit ex honeſta cauſa:vt ſit præpoſitus
vel baliuus, ſeu alius officiarius alicuius domini : & tunc,Aut
cum propoſito non redeundi quandoq;,vel ſaltem vſq; ad lon
gum tempus:& tunc tenetur eum ſequi.ff.de his qui no.inſa.
l.2.§.ignominioſè.15.q.1.ſi quis inſaniens. & in c.alle.perue-
nit.hæc no.Io.in c.alle.ſi quis.in fin.cum quo concor.Hoſt.in
c.alle.peruenit.gl.no.hic dicens quod vbi vir transfert domi-
cilium,vxor tenetur præciſè eum ſequi.de parro.c.fin.& in c.
alleg.vnaquæq; .Aut cũ propoſito redeundi ſatis cito:vt pere
grinatur:quia & tunc ſecus:vt ſtatim dicam in fine ſecundum
Hoſt.Aut recedit ex inhoneſta cauſa:vt quia criminoſus, ban
nitus,vel ioculator:& tunc, Aut recedit ex neceſsitate ineuita
bili:puta propter homicidium per eum perpetratum:& tunc
tenetur ſequi eum,vt no.Goſ. Ber.& Hoſ.ῑ.qui ma.accu.poſ.
c.1.gl.2.& Io.And.ibi.ar.ś.de voto.c.quod ſuper his.§.fi.& c.
ſeq.§.quod autem.Aut recedit ſine neceſsitate,vt quia iocula
tor vel vagabundus , & tunc,Aut poſt contractum matrimo-
nium incepit eſſe talis , & tunc non tenetur eum ſequi.vt no-
tãt Io.& Arch.in c.alle.ſi quis ineuitabili.& Alanus,Tan.Vin.
Gof.Bern.Inno.& Hoſt.ῑ.de coniug.lepro.c.peruenit.arg.ad
hoc.ś.de iureiur.c.quemadmodum.ff.de ſol.cũ quis. Aut hic
tempore contractus matrimonialis erat talis conditionis. pu
4 ta hiſtrio vel vagabundus,& tunc † Aut ſuit pactum ab initio
in ipſo matrimonio inter eos,quod vir debeat moram trahe-
re cum vxore,in certo loco,& certa domo.tale pactum eſt ſer
uandum,vt C.de pac.conuen.l.1.quia in traditione rei ſuæ,po
teſt quilibet pactum quod vult apponere. ff.de pac.l. in tradi-
tionibus.& cũtractus ex cõuentione legem accipiunt. ff. de-
poſiti.l.1.§.ſi conuenerint.de reg.iur.l.contractus.& dico pa-
ctum ſeruandum niſi aliqua cauſa neceſſaria ſuperueniat,qua
impediente non poſsit maritus cõmodè remanere,puta pro-
pter inimicitias capitales.vel infirmitatem aeris , vel aliud ſi-
mile quod arbitrio iudicis committo. tunc enim vxor ſequi-
tur virum ne adulterium committatur,quia tunc pactum in-
ciperet eſſe contra legem ar.c.alleg. vnaquęq;.& 33.q.2.c.ad-
monere.& 31.q.2.cap.de neptis.ś.de excep.paſtoralis. vt hoc
no.Hoſt.& Ioan. And.in d.c.1.ῑ.qui matr.ac.poſ.& plenius in
ſum.ti.de coniug.ſeruorum.§.& an conſenſus.in fi.Aut nullũ
tale pactum fuit factum inter eos,& tunc aut ipſa mulier tem
pore contractus,ſciebat conditionem ipſins eſſe talem,& tũc
tenetur eum ſequi.ar.§.allegati,ex prouincia.in princ.& ff.de
ritu nup.l.1. pro hoc bene facit.ff.de vſu & habi.l. plenum.§.
æquitij.in fin.per hoc enim videtur eius mores approbare, &
non poteſt reprobare de cætero mores quos ſemel approba-
uit.ff.de adul.l.ſi vxor.§.fi.& hoc no.Hoſti.in d.c.1.ῑ.qui ma.
accu.poſ.vir enim eſt caput mulieris.33.q.5. cum caput. & c.
ſeq.& non decet a capite membra diſcedere. 12.diſt.nõ decet.
Aut ipſa mulier tempore contractus neſciebat conditionem
ipſius eſſe talem , & tunc non tenetur eum ſequi.ita intelligo
opinionem Inn.hic,& iura per eum alle.& dictam opin.tenẽt
Ala.Tan.Vin.Goſ.Ber.Inn. & Hoſti.in d.c.peruenit.& Io.in
d.c.vnaquęq;.& c.ſi quis ineuitabili.Et de hoc vide quod no.
Hoſti.in ſum.tit.de coniug.ſeruorum.§.& an conſenſus.ver.
vlti.& vide quod notat ipſe Hoſti.in d.c.peruenit.ῑ.de conin.
leproſorum.in gl.no.hic.vbi dicit quod vxor non tenetur ſe-
qui virum in caſu vbi ipſum ratione voti oportet transfreta-
re.in quo caſu ſequi poteſt,& ſi voluerit remanere,& quouſ-
que vir reuerſus fuerit,quotieſcunq; annis moram traxerit te
netur continere quouſq; de morte fuerit certificata,vt proba
tur.ś.de voto.quod ſuper his.§.fi. & c.ex multa.§. quod autẽ.
ῑ.eo.in præſentia.& idem videtur dicendum,quandocunq; vo
luntarius longum iter facit cum propoſito redeundi,quia ea-
dem & maior ratio eſt arg.ῑ.de conſan. & affinita.c.tua ſecun
dum eum . ſed hoc ſorte verum niſi timor & periculum for-
nicationis immineret,quod eſt penitus euitandum.ś.de con-
uer.coniu.c.1.& c.ad apoſtolicam.ῑ.de adult.per totum.Et de
hac materia notat frater Ioan.in ſum.confeſ.tit.de matrimo-
nio.q. Secundo quæro vtrum &c. Sed ſi quæratur vtrum viri
teneãtur ſequi vxores , dic quod non niſi ex cauſa lepræ, vel
alia iuſta, & ineuitabili cauſa ſe abſentent , quia tunc ſecus.vt
in d.c.peruenit. quod dic vt notat Bernar. ibi in glo.no.quod
vir.& etiam Hoſt.

Super eo.c. ¶Ad declarationem gl.vlt.ſi quęris vtrũ,
& quibus modis ſponſalia de futuro ſol-
36 uuntur.Diſtingue.† Aut quæritur vtrum, & quot modis ſol-
uuntur per ſententiam , vel iudicem eccleſiæ . Aut vtrum, &
quot modis ſoluuntur ipſo iure . In primo caſu dic quod ſol-
uuntur ſeptem modis.primo ſi alter ſornicetur,ſi incurrat le
pram,vel aliam difformitatem enormem, ſi efficiatur hæreti
cus,vt habes hos tres caſus.ś.de iureiur.quemadmodum. Itẽ
ſi ambo cõiter diſſentiant.ś.eo.c.2.Item ſi longo tempore ali
quis eorum ſe abſentet, vt hic . Item ſi conditio ſuit appoſita
quæ non adimpletur.ῑ.de condi.appo.c.de illis.Item cum mi
nor publicè contrahit, & factus maior diſſentit.ῑ.ti.proxi.de
illis.j.In ſecundo caſu.i.ipſo iure ſine iudicio eccleſiæ ſolun-
tur quatuor modis,Primo,ſi alter eorum contrahat cum alio,
per verba de præſenti.ῑ.eo.ſi inter.de ſpon.duorum.c.1.quod
intellige ſi matrimonium tenet,aliàs ſecus,intellige etiam qđ
ſoluuntur per matrimonium quod tenet, licet etiã poſtea ſol
ueretur per religionis ingreſſum,vt no.Io.And.eo.tit.lib.6.c.
vno.ſuper verbo obligatus.& ῑ.de re.iu.c.non præſtat.lib.6.in
nouella.vbi plene de iſto articulo . Secundo,ſi ante matrimo-
nium de pręſenti ſuperuenit affinitas.ῑ.de quo,qui cog.cõſan

vxo.ſuæ.per totum. Tertio ſi alter intret religionem.j.com-
miſſum.nam in hoc caſu etiam matrimonium de præſenti an
te carnalem copulam ſolueretur.s. de conuer.coniug.ex publi
co.hos caſus notat Ray.in ſum.ſua.& Goſ.in ſum.ſua.& Ho.
in ſum.ſua.& Goſ.in ſum. ſua.tit. iſto.§. & qualiter diſſoluan-
tur.Eſt & quartum.ſ.cum certum tempus appoſitum fuit in-
ter ſponſos ad cōtrahendum matrimonium de præſenti,& eſt
elapſum abſq; hoc quod contraxiſſent : quod dic vt j.eod.ſic
ex literis.per Inn.& alios ſecundum Abbatem hic.ſed Hoſti.
in §. alleg. & qualiter. dicit quod in duobus caſibus tantum.ſ.
per ſequens matrimoniū : & per ingreſſum religions ſoluun-
tur ipſo iure.& in hoc concordant Tan.hic & Ber.j.ti.proxi.
de illis id eſt , ſuper verbo iudicio eccleſiæ.ſed opin. Abbatis
poteſt dici vera in dictis quatuor caſibus : licet declaratio ec-
cleſiæ ſit neceſſaria. Item Hoſt.addit vnum aliū caſum ad pri-
mos ibi in ver.item nouo &c.ſ.ſi fama habeat, quòd inter ip-
ſos ſit canonicum impedimentum:vel de fama vel de ſcanda
lo doceatur.j.eo.cum in tua.de conſan.& affi.c.2.s.de teſti.ſu
per eo.ſed ſalua ſui reuerentia hic nō ſoluuntur ſponſalia:ſed
nulla pronuntiantur . Item in ver.ſeq. Item primo ponit tres
alios caſus,qui no.j.de eo qui duxit in matrimonium.c.2.3.&
fin.ſed ibi non ſoluuntur : ſed nulla declarantur : de hac etiam
materia no.Ioan.27.q.2.§.ex his omnibus.glo.2.Et frater Io.
in ſumma confeſ.hoc tit.q.25.in quibus caſibus,& Aſten.lib.
8.tit.quomodo habent diſſolui ſponſalia per totum.& de hoc
verſus per Hoſtien.ibi.Crimen,diſſenſus,fuga,tempus,& or
do. ſecunda morbus , & affinis, vox publica , cumque recla-
mant.quos ea pone.ſupra & vt exponit Hoſtien.j.eod.titu.ex
literis Siluan.in fi.

1 *Obſcuritas vel ambiguitas , quomodo interpretanda. 2.5.7.9.*
11.& 11.
3 *Error perſonæ impedit matrimonium.*
4 *Stipulari nemo poteſt rem ſuam.*
6 *Actori plus fauetur in litis exordio, quam reo.*
8 *Delegatus non poteſt ſententiam ſuam interpretari .*
10 *Excommunicatio eſt pœna medicinalis.*
12 *Exilium & deportatio ſunt pœnæ capitales.*
14 *Plures deprehenſi in actu delinquendi,omnes præſumuntur de-*
liquiſſe.
15 *Ratio publica ſuadet maleficia puniri.*

EX literis. ¶ Si quæris an incertitudo,obſcu-
ritas,vel ambiguitas interpretatio-
ne indigens reperitur , qualiter & contra quem ſit
interpretatio facienda:vt plenius liqueat hæc mate
ria,licet de ea tractetur hic per Ioan.de lia. & ff. de pœ.l.vete-
ribus.& per Dy.j.de reg.iur.c. contra eum. & plenius per Io.
1 And.ibidem. Diſtingue,† aut obſcuritas vel ambiguitas repe-
ritur in vltimis voluntatibus:aut in contractibus:aut in iudi-
cijs:aut in priuilegijs aut in beneficijs:aut in verbis a lege pro
latis:aut in pœnis . Si in vltimis voluntatibus refert,aut teſta-
tor met in vita ſua interpretatur : & tunc ſtabitur interpreta-
tioni ipſius , dummodo aliàs ſit rationabilis & honeſta : vt ff.
de teſta.l.hæredes palam.§.quod vero quis. & ti.ſed ſi notaui.
ſecus ſi inhoneſta. ff.de condi.inſti.l.quidam teſtamento. Aut
non interpretatur in vita ſua:& tunc non poteſt valere legatū
niſi ſecundum intellectum legatarij tantum,& illum aſſumi-
mus:vt ff.de leg.1.l.apud Iulianum.§.ſi titius. de reb.du.l.quo
ties in actionibus.& l.vbi. & l.vlti.ſed Dyn. diſtinguit in d.c.
contra eum in fi. Tu dic latius,aut teſtatore non interpretan-
te res,poteſt valere ſecundum vnam interpretationem , & ſe-
cundum quam res valet:vt in l.alleg.& ff.de leg. 1.l.ſi quando.
ad Treb.l.ea facto.§.ſi quis.& de reg.iur.l.quoties:Aut ſecun
dum vtranq; interpretationem valere poteſt : & tunc , aut eſt
incertitudo, vel ambiguitas in voluntate relinquente : aut in
voluntate adimente:ſi in voluntate relinquente:tūc dicit Dy.
ſequendum quod eſt minimum:vt in d.l.apud Iulianū.§.ſcio.
& de leg.3.l.qui concubinam.§.cum ita.& l.nummis. Tu ve-
ro dic,q aut conſtat tacitè de voluntate teſtatoris per conie-
cturas:& illa ſeruatur,ad hoc 26.q.6.qui recedunt.s.de teſta-
mentis.requiſiſti.ff.de leg. 1.l.ſi ſeruus plurium.§.vl.& de leg.
3.l.non aliter. niſi dicta volūtas turpis eſſet:vt in l.allegata qui
dam.vel aliàs contra ius.s.de teſtam.c.tua.& c. Raynal.in fin.
ff.ad l.Fal.l.titia. Aut non conſtat , & tunc aut eſt incertitudo
alternationis.& tunc dic vt dixi.s. de plus pe.c.vnico. Aut ge-
neralitatis. & tunc dic vt dixi s.de teſtam.iudicante.& vt ſta-
tim ſequitur.Aut eſt in alia ambiguitas,vel incertitudo:& tūc
aut vertitur circa perſonas,& non valet.ff.de teſtam.tu.l.duo
ſunt titij.de manu teſta.l. ſi ex pluribus. de reb.du.l.ſi quis de
pluribus.& de hoc no.inſtit.de lega.§.incertis.nec ob.ff.de le.
2.l.ſi quis ſeruum.§. ſi inter duos. quia ibi hæres poteſt alteri
voluntariè dare, licet non teneatur . Aut vertitur circa res le-
gatas : & tunc aut teſtator ſenſit de certo, & tunc hæredis eſt
electio:vt ff. de legat. 1.l.ſi quis a filio.§.ſi quis plures.& in d.l.
apud Iulianum.§.ſcio.& l.legato generaliter.in l.ſi.de lega.§.ſi
generaliter.C.de condi.inde.l.ſi quis ſeruum.Et ſic quod mi-
nimum eſt ſequimur.vt in d.l.nummis.& j.de reg.iur.c.in ob
ſcuris lib.6.Aut non ſenſit de certo,& tunc electio eſt legata-
rij.vt ff.de leg. 1.l.qui duos.Aut circa alia,puta conditiones,&
alia , & talia debent , & poſſunt ex bono & æquo interpreta-
tionem capere,& ſecundum ſcripti iuris rationem expediri :
vt ff.de condi.& demon.l.ſolemus. & l.in his quæ. Si incerti-
tudo,vel ambiguitas eſt in voluntate adimente:tunc ſubdiſt.
ſecundum gl.ff.de reb.du.l.ſi fuerit.gl.pen. & Dy. in c.allega.
contra eum.Aut eſt incertitudo in adimendo perſonarum &
rerum inſimul,aut perſonarum tantum,aut rerum tantum.Si
perſonarum & rerum inſimul, vt lego tibi albo decem, & ti-
tio nigro fundum,& tandem dico quod titio dedi,adimo:tūc
in neutro valet ademptio , vt ff.de adi.leg.l.3.§.ſi duobus . Si
perſonarum tantum,vt lego titio albo,& titio nigro domum,
poſtea dico,adimo titio domum,tunc valet ademptio in vtro
que vt in l.alleg.ſi fuerit.ff.de rebus dubijs.Si rerum tantum ,
vt lego titio duos fundos,tandem titio adimo fundum, valet
ademptio in maiori , & remanet in minori legatum : vt ff.de
leg.1.l.apud Iulianum.§.ſcio.& l.ſi ita aſſcriptum. Si incertitu
do,vel ambiguitas reperitur in contractibus, tunc aut poteſt
conſtare, quid contrahentes ſenſerint, & in eo valebit quod
actum eſt:vnde ex conuentione partium,contractus legē ac-
cipiunt.ff.de pact.l.1.depoſiti.l.1.§.ſi conuenerit.de reb.dub.
l.in ambiguo.& s.eo. cap.1.& hic vbi præcedente tractatu de
matrimonio contrahendo inter virum & mulierem,diuerſo
rum idiomatum , & contrahentibus in ipſum conſentienti-
bus,ſufficit quòd vterq; dicat in ſuo vulgari verba quæ ſonāt
præſentem conſenſum.ſecundum Inn. Hoſti.& Io.And.hic.
& Tanc.& Io. And.j. de ſponſa duorum.licet & Aſten.lib.8.
arti.1.quòd quid ſi inter aliquos.quamuis Goſ.in hoc contra.
ſi ſe non intelligant. Aut conſtat, quòd diſſenſerunt, & tunc
non valet quod actum eſt.ff.de contrah. empt.& ven.l.in ven
ditionibus.de verb.obli.l.inter ſtipulantē.§.1. & l.continuus
27.q.2.ſufficiat.30 q.2.c.vnico.29.q.1.§.1.s.de pig.illo vos.j.
de rapto. cum cauſa . intellige tamen quòd non omnis error
2 impedit matrimoniū † ſed error perſonæ & conditionis tan
tum:quod dic vt legitur,& no.29.q.2.in ſum.in §.1.Aut dubi
3 tatur quid ſenſerunt,& tunc refert, † aut cōtractus poteſt va
lere ſecundum interpretationem ſeu intellectū alterius con-
trahentium tantum , & tunc illius interpretationē ſequimur
ſecundum quam valere poteſt:vt ff.de verb.obli.l.inter ſtipu
lantem.§.1.& l.quotiens in ſtipulationibus.s.de fide inſtrum.
inter dilectos.j.de verb.ſig. abbate ſane. ſecundum Bern.hic
in glo.fi.vt verbi gratia. Tu tenes duos ſeruos ſtichos,vnum
tuum,& alterum meum,& promittis mihi ſtichum non ex-
primendo quem,certe videris ſenſiſſe de tuo,non de meo, vt
ibi.& ita poteſt intelligi.ff.de rebus du.l. quotiens. de reg.iur.
l.ſemper in ſtipulationibus.& l.quoties idem ſermo.& l.ſem
4 per in obſcuris.† nemo.n.rem ſuam pure,& eo modo quo eſt,
ſua ſtipulari poteſt, vt ff.de verb.ob.l.nemo rem ſuam.& ha-
bet hoc locum etiam in contractu matrimoniali, & in foro
iudiciali.In foro autē animæ ſtaretur ei qui diſſenſiſſet in tali
5 dubio,vt j.de ſponſa.tua nos . † Aut contractus poteſt valere
ſm interpretationem vtriuſque,ſed diuerſimode,& tunc aut
vnus intellectus per ius cōe confirmatur & ei ſtandum eſt ar.
s.de conſue.cum dilectus.in fi.ſm Hoſt.hic.Aut non,& tūc
inſpicimus veriſimilius,vt in l.alle.& ff.de ver.obli.l.eum qui
Calendas.j.de verb.ſig.abbate ſane.j.de reg.iur.c.inſpicimus.
lib.6.ſm Io.An.& Dy.in c.alle.contra eum.Veriſimilius aūt
multis modis pōt apparere,vt no.Dy.& alij in c.alleg.inſpici-
mus.& ita vbi eſt præſumptio pro vna parte illā debemus ſe-
qui,vt ff.de ver.ob.l.ſi ita ſtipulatus fuero decem aut quinde-
cim.Si veriſimilius nō apparet, tunc habet locū proprie regu
la illa, q eum qui legē potuit dicere apertius eſt interpretatio
facienda.j.de reg.iu.c q eum.lib.6.ff.de pet.l.veteribus.de ſer.
vrb.prædi.l.ſi arborem.§.hæc lex.de contrah.emp & ven.l.la
beo.& l.in lege.& l.ſi in emptione.de ver.ob.l.qui ex pluribus
fundis.& l.quicquam ſm Io.An. & Dy.in c.alle.contra eum.
Sed tu in hoc caſu.ſ.quando ceſſat præſumptio, vel veriſimili-
tudo

tudo ſubdiſtinge.aut neuter dolum committit, aut alter tan-
tum dolum committit, aut vterque. Si neuter, tunc aut res
ſeu cauſa eſt fauorabilis·& tũc illa interpretatio ſequenda eſt,
ſecundum quam fauor ampliatur:vt C. de dotis promiſ.l.fin.
Aut non eſt fauorabilis:& tunc,aut vnus contrahentium tan-
tum profert verba,& tunc verum eſt dictum Io.An.& Dy.ſ.
ꝙ contra eum fit interpretatio.vt in l.ſ.alleg.Aut vterq; pro-
fert verba ambigua, & tunc accipiendum eſt,quod magis con
uenit regioni.28.diſt.de Siracuſano.4.diſ.erit autem.Et ſi nec
illud appareat, tunc quod benignius eſt ſequimur.ff.de rebus
du.l.j.& de reg.iur.l.in ambiguis. Finaliter ſi nec illud appare-
re poteſt: tunc id quod minimum eſt accipiendũ eſt.ff.de reg.
iur.l. ſemper.ſ.de cenſib.ex parte.ſecundum Hoſt.hic,qđ dic
vt j.de reg.iur.c.in obſcuris.lib.6.Si nec illud appareat,tunc fit
interpretatio pro reo: vt ff.de ver.obli.l.ſtipulatio,iſta habere
licere.§.in ſtipulationibus.& de reb.dub.l.cum quæritur.& ſe-
cundum hoc intellige.ff. de contrah.emp.& ven.l.cõprehen-
ſum erat.& l.ſi in emptione.in prin.de act.emp.& ven.l.ſi ſer-
uus.§.vlt.quia ibi verba fuerũt prolata per emptorem ſolum.
vel ſi fuerunt prolata per vtrunq; tam emptorem, ꝙ vendito-
rem,ipſius venditoris qui eſt reus,& debitor eſt electio, quæ
res venditioni accedant.ff.de iure do.l.plerunq;.j.de reg.iur.in
alternatiuis.licet Dy.ſoluendo ad illas leges ſe ſubtilizet in c.al
legato in obſcuris.circa fi.dicens quod vbi pactum in acceſſo-
rijs eſt obſcurum circa qualitatem & conditionẽ venditæ rei:
tunc fit interpretatio contra venditorem:vt in ll.alle. veterib.
ſi arborem.labeo. vbi vero circa electionem rerum venditio-
ni accedentium: tunc interpretatio non eſt contra eum : vt in
ll.alleg. comprehenſum.ſi in emp.ſi ſeruus.§.vlt.tunc.n.quaſi
in genere debitor electionem habet ſecundum eum, ſi alter
tantum dolum committit,tunc fit interpretatio contra eum.
22.q.5.c.quacunq;.& §.item obijcitur. & §. ex his omnibus.
vt no.Ber.hic in gl.no.quod.& Hoſt.poſt eum.Si vterq;:tunc
ad communem ſignificationem verborum recurrendum eſt
vt hic.& 22.q.5.§.ſi ergo.Si in iudicijs ſit incertitudo vel am-
biguitas : tunc aut in verbis prolatis per alteram partium, aut
in probationibus, aut in ſententijs. In primo caſu aut in litis
exordio,& tunc facienda eſt interpretatio pro proferente:ſi-
ue verba fuerunt prolata per actorem ſiue per reum : vt ff. de
iudic.l.ſolemus.& l.ſi quis intentione ambigua.& ibi no.& de
reg.iur.l.in ambiguis orationibus.& l.in contrahenda. §. t.de
verb.oblig. inter ſtipulantem.§.1.ff.de tribu.l.illud.§.1. de eo
6 quod cer.lo.l.non vtiq;.ſecundum Io.An. & Dy.in c.allegato
contra eum.Sed Ber.& Hoſt.hic dicunt,quòd † in exordio li-
tis plus creditur actori quam reo per l.alle.quod crederem ve-
rum quo ad verba prolata per ipſum actorẽ:ſecus quo ad ver-
ba prolata per ipſum reum, forte in exceptione ſua declinato
ria vel dilatoria,vel in reſponſione ſua ad petitionem actoris:
vt no.gl.in l.alleg.ſi quis intentione ambigua.ar.ff.de reg.iur.l.
fauorabiliores.& ad hoc facit,qđ ſtatim ſequitur ſm Hoſt.de
7 medio litis. Aut in medio litis.& tunc dicit Ho.qđ ſi nõ fuit
petita declaratio,fit interpretatio ꝓ illo qui verba proponit,
ſiue ſit actor in ponẽdo, ſiue ſit reus in reſpondendo,vel econ
uerſo prout proponenti vtilius eſt : vt in l.alle.ſi quis intentio
ne ambigua. Si vero fuerit petita declaratio,& proponens ad
mandatum iudicis noluit declarare: fit interpretatio cõtra ip-
ſum inobedientem.habetur igitur pro confeſſo vbi confeſsio
erat ei contraria : & pro negato,ſi negatio eidẽ contraria erat.
ff.de interro.act.l. de ætate.§.qui tacuit.& §. nihil intereſt.ff.
de confeſ.l.certum.ar.ſ.de iura.calum.c.fin.§.pœna.& de po-
ſtu.præla.c.1.§.pe.j.de accu.cum dilecti. & de confeſſ.pœna.
c.2.lib.6.in fi.dic vt ſtatim ſequitur in ſententijs. Si in proba-
tionib.ſit ambiguum : tunc contra producentem interpreta-
mur.j.de condi.appo.per tuas.ſ.de proba.in præſentia.de te-
ſti.cum tu.de fide inſtru.inter dilectos.in fine.probationes.n.
debent eſſe claræ.C.de probationib.l.ſciant cuncti.2.q.8.ſciãt
cuncti.ſ.de præſcript.auditis. ſaluo eo quo poſſent teſtes ob-
ſcurè deponẽtes iterum interrogari.ſ. de teſtib.cum clamor.
quod dic vt ibi no.Si in ſententijs ſit ambiguum:tunc aut iu-
dex qui tulit ſententiam interpretatur eandem:tunc aut qui tu
8 lit ſententiam eſt delegatus,† & talis non poteſt ſuam ſenten-
tiam interpretari.ff.de re iud.l.duo ex teſtib.ſ.de offic.deleg.
in literis.aut eſt ordinarius:& tunc aut eſt de maioribus iudi
cibus,vt præſes prouinciæ,vel procurator Cæſaris.& tunc po
terit interpretari ſuam vel delegatorum ſuorum ſententiam,
non aliorum.quod dic, vt plene legitur & not. C.de app.l.ab
executore in prin.& ff.de re iud.l.actorum verba.& l. Paulus
reſpondit j.Aut eſt minor,& tunc non poteſt : vt C.de ſent.
ex breui.recitãt.l.2.vbi de hoc.ff.de re iudi.l.iudex.functus.n.
eſt officio ſuo,ſiue bene,ſiue male iudicando,quod intellige in
diffinitiua.ſecus in interlocutoria: quod dic vt not.ſ.de app.
cum ceſſante.& dixi.ſ.de offi.dele.in literis.actorum tñ ver-
ba poſſet mutare ſententia in totum perſeuerante.ff.de re iu.
9 l.actorum verba.† Aut non interpretatur ſñiam ſuam,vel eſt
talis qui eam interpretari non poteſt: & tunc aut ſunt plures
iudices, aut vnus tñ.ſi plures:aut ſunt diſcordes in ſententia
proferenda,& tunc dic vt leg.& no.ſ.de re iud.c.ſi. Aut ſunt
concordes,& tunc idem ac ſi eſſet vnus tñ.Si eſt vnus tantũ,
tunc fit interpretatio pro reo ſiue loquamur in caſibus crimi
nalibus , vt ff.de pœnis.l.ſi præſes.& l.interpretatione.ſiue in
pecuniarijs, vt ff.de re iudi.l.inter pares.in fi.& de act.& obl.
l.Arrianus.ff.de reg.iur.l.fauorabiliores.& j.de re.iu.c.in ob-
ſcuris.lib.6.hoc ſaluo, ꝙ ſi in ſententia fiat mentio de mone-
ta,intelligitur vſuali:vt j.de maledi.cap.ti.2.in fi.Et ſi diuerſa
moneta currit in terra de vſitatiori eſt intelligendum.ar.ff.de
leg.j.l.ſi ſeruus pluriũ.§.ſi nummis.de leg.3.nummis.de fun-
do inſtr.cum de lanionis.§.aſinam.ſm Hoſt.ibi.vel de mino.
.i.ſm Vin.& Goſ.& Io.An.ibi.Et hoc quod dictũ eſt de mo
neta,intellige in omnibus caſibus in quibus eſt dubiũ de ipſa,
ſiue in contractibus,ſiue in delictis,ſiue in vltimis voluntati-
bus,ſiue aliquouiſmodo.In ſtipulatione prętoria prætoris eſt
interpretatio.ff.de pręto.ſtip.l.in prætorijs.& l.1.§.vlt.ſm Io.
An.& Dy.in c.alle.contra eum.Si in priuilegijs,tunc interpre
tatio pertinet ad eũ qui priuilegiũ conceſsit.ff. de vul.& pup.
ſubſti.l.ex facto.circa prin.& de reg.iur.l.Neratius.in auth.de
rapt.mu.in prin.colla.9.& ſ.de iudi. cũ veniſſent.vbi de hoc,
quo ceſſante ſi eſt vel eſſe põt talis interpretatio,quæ ius alte-
rius in totũ non tollat, vel quæ ius fiſci vel ius publicum non
lædat, quæ tñ aliquid indigeat, quæ aliũ graui damno nõ affi-
ciat ſatis,põt illi interpretationi ſtari.ar.C.de emãci.nec auus.
de precib.impe.off.l.nec dãnoſa.& l.reſcripta. Si in beneficijs
ſeu gratijs,tunc aut in ambitioſis,& tunc fit ſtricta interpreta
tio,vt patet in gratijs impetratis ſuper beneficijs.j.de præbẽ.
c.cum in illis.c.is cui.c.ſi motu proprio.2.rñſo. & c.ſi plurib.
& per totũ.lib.6.extra eo.tit.c.ſi dignitatem. & c.per literas.
& c.ſi Romanus.in clem.patet ẽt in diſpenſationibus.j.de fil.
presby.c.ſi is cũ quo.de præb.c.non põt.& c.is cui.lib.6. Aut
non in ambitioſis ſed fauorabilibus , & tũc ſi ſine læſione ter
tij conceduntur,& non ſunt contra ius cõe,plena eſt interpre
tatio facienda , vt ff.de conſti.prin.l.beneficium.j.de reg.iur.
c.decet.lib.6.& ſ.de dona.cum dilectus. vbi de hoc dixi. pro
hoc facit.c.alle.ſi motu ꝓprio.j.rñſo. Si eſt ambiguitas in ver
bis a lege prolatis,tunc ad ſolum principẽ pertinet interpreta
tio neceſſaria, quæ oẽs conſtringit.ff.de his qui no.infa.l.2.§.
exercitum.C.de legib.l.j.& vlt.11.q.j.§.ex his.ſ.de iudi.cũ ve
niſſent.j.de ſen.excom.inter alia ſm Io.An.& Dy.in c.alle.ſ
eũ. Ceſſante vero interpretatione principis,recurritur ad in-
terpretationem conſuetudinis, quæ eſt optima legum inter-
pres,vt ff.de legib.l.ſi de interpretatione.ſ.de conſue.cum di
lectus.de ſepult.certificari.Qua ceſſante quique interpretatur
iudex,vt ff.de legib.l.& ideo.& l.nam vt ait.qñq; magiſter,vt
ff.ſi cer.pet.l.j.& C. de profeſ.qui in vrbe Conſtantino.l.vna.
lib. 10. qui debent interpretari ſm mentem,ſi de ea apparere
poſsit.ff.de legib.l.ſcire.l.contra legem.& l.ſeq.de leg.3.l.non
aliter.de excu.tuto.l.ſcire oportet.§.aliud. alias in benigniorẽ
partem taliter tamen , quod mens non offendatur.ff.de legib.
l.benignius.& ſ.de tranſa.c.fi.quod dic vt ibi.& adde quod di
cam.ff.de verb.ſig.ex parte in diſt.vlt. vbi etiam dicam de ſta
10 tutis. Si in pęnis,tunc aut in pęnis medicinalibus, † vel in ex-
cõicatione quæ eſt medicinalis, non mortalis,vt j.de ſenten.
excom.cum medicinalis. libr.6. & tunc in duriorem partem
fit interpretatio , vt j.de ſenten.excommu.cap.fin.quem ſub
hac forma.& eſt ratio,quia illa eſt vtilior & ſecurior aię,ideo
ſequenda, vt ſupra eod.iuuenis.infra de homi.ad audientiam.
cum concor.ibi allega. Aut in pœnis alijs, & tunc aut ex ante
actis poteſt liquere de modo pœnæ , & tunc de illa debet in-
telligi.ff.de his qui notan.infam.l.2.§.ignominiæ. verſicu.ſed
& ſi eum.de re milit.l.milites.§. miſsionum.ver.ſed ſi fine.de
ſuſpect.tut.l hæc enim . † Aut non poteſt liquere,& tunc aut
11 Incertitudo ſeu dubietas vertitur circa quantitatem vel quali
tatem pœnæ imponendæ, & tunc in benigniorem pœnam eſt
interpretatio facienda,vt ff.de pęnis.l.præſes.& l.interpreta-
tione.de pęn.diſt.j.pęnę.j.de reg.iu.c.in pęnis.lib.6.quod dič
vt ibi,in benigniorem partem.ad quod facit,quod notãt Goſ.
& Hoſt.ſ.de iureiur.c.quanto.& Archid.1.q.1.quod quidam
gloſſ.adde de hac materia , &c. dicentes quod cũ pœnæ capi-

tales ſint multæ:vt ff.de publ.iudi.l.2. & pœnæ ſunt mollien-
dæ:vt in iuribus alle.ſ.ſecunda.C.de fal.mo.quæ imponit pœ
nam capitis illi qui falſatmonetam ciuitatis,debet intelligi de
minori,ſ.de pœna exilij ſeu deportationis.& ita domi.Io.libe
rauit quendam qui falſauerat monetam Bononiæ , quòd non
11 moriretur † eo quod exilium & deportatio pœnæ ſunt capi-
tales, vt d.l.2. Fallit ſorte quando crimen committitur cõtra
principem,vel Rempublicam.d.§.exercitum. vbi ſit interpre
tatio in duriorem partem.quod dic vt per Dy.j.de regu.iur.
c.odia.l.6.in diſtin.ſua.Aut incertitudo ſeu dubietas vertitur
circa delictum,ſeu perſonam delinquentem,aut aliàs:& tunc
13 refert ſecundum Dyn.in c.alleg.in obſcuris. † Aut incertum
eſt delictum,id eſt,quod delictum ſit cõmiſſum, & tunc mi-
nimum eſt ſequendum,& habet locum illa regula in obſcuris
minimum eſt ſequendum.& ff.de pœnis.l.abſentem . Aut eſt
certum delictum : & tunc aut perſona delinquens eſt certa ,
aut non:ſi eſt certa,tunc aut eſt incerta delicti qualitas,vt quia
conſtat aliquem commiſiſſe vim & ſic delictum eſt certum,
& perſona delinquens certa,ſed ignoratur vtrum cum armis,
ſic qualitas eſt incerta:& tũc locum habet dicta regula:vt ibi.
& ff.de pœnis.l.ſi præſes. & l.penul.& in l.alleg.hæ.n.ver.quid
ergo.de reg.iur.l.in pœnalibus,& hæc benigna interpretatio
ſit in multis quæ notat Io.An.in c.alle.in pœnis.Aut certum
eſt delictum,& certa delicti qualitas, incertus autem animus
delinquentis,& tunc non præſumimus minimum, id eſt,qđ
non fuerit animus: quia facti atrocitas admonet interpreta-
tionem eum non præſumendi ex quo perſona eſt habilis ad
delinquendum:vt C.ad leg.Corneliam,de ſicca.l.j.de iniur.ſi
non conuitij.Si perſona delinquentis eſt incerta,licet delictũ
ſit certum:& delicti qualitas certa:tunc aut nullus deprehen-
ditur fuiſſe in actu delinquendi,& tunc certum eſt neminem
14 puniri,vt l.alleg.abſentem.& l.in pœnalibus . † Aut plures de-
prehenduntur fuiſſe in actu deliquẽdi:ſed ignoratur quis de-
liquerit : vt quia omnes vulnerauerunt,ſed ignoratur quis oc
ciſum lætaliter vulnerauerit , & tunc non ſequimur quod eſt
minimum,ſed præſumuntur omnes deliquiſſe,vt ff.ad legem
Aquil.l.item mela.§.ſed ſi plures.& no.ff.ad legẽ. Cornel.de
ſicar.l.in rixa.& ratio huius eſt : quia omnes deprehenduntur
15 in culpa:quia omnes fuerunt in actu delinquendi . † Item ra-
tio publica quæ ſuadet maleficia puniri:vt ff.ad leg. Aquil.ita
vulneratus.de pub.l.licitatio.§.quod illicitè.de fideiuſſo.l.ſi a
reo.§.quod vulgo.j.de ſent.excom.vt famæ.ſecundum Dyn.
ſed quod dictum eſt, quod vbi nullus deprehenditur fuiſſe in
actu delinquendi,tunc nemo punitur.fallit ſecundum cano-
nes quo ad pœnam promotionis ſeu irregularitatis : vt ſi ex
quinque ſocijs in eadem domo commorantibus vnus repe-
riatur interfectus , & ignoretur a quo , nam eo caſu omnes a
promotione repelluntur.23.q.vlti.c.vlti.j.de homi.ſignifica-
ſti.2.vbi de hoc,vt per Bartho.Brix.in q.dominicali,quæ inci
pit,quinque erant in domo.per Hoſti.in ſum.titu.de homi.§.
ſed nunquid omnes.& per Spe.rubr. de homi.verſi.pone qua
tuor.de quo dic ſi placet,vt dicam in d.c.ſignificaſti.

1 *Matrimonium quibus verbis contrahatur. 4.6.*
2 *Conſecrator quibus verbis vtitur conſecrando epiſcopum.*
3 *Matrimonium, vel ſponſalia quibuſcunque verbis contrahuntur.*
5 *Verba ſequentia intelliguntur per precedentia.*

EX parte. ¶Si quæratur ꝑ quę verba ma-
trimonium contrahatur, Diſtin
1 gue.† Aut quæris in foro exteriori,ſeu iudicia-
li,& quoad eccleſiam militãtem:aut in foro in-
teriori ſeu pœnitentiali,& quo ad eccleſiã triũ-
phantem . Si in foro exteriori ſeu iudiciali,& quo ad eccleſiã
militantem, tũc aut quæris de verbis præſentis temporis,aut
de verbis temporis futuri, ſi tpis præſentis,tũc aut de verbis
conſuetis exprimentibus conſenſum mutuum matrimonij
de præſenti,vt accipio tuã in meam,& accipio te in meum.vt
j.eo.ſi inter virum,& de ſponſa duorum.cap.licet.& conſtat
quod per talia verba contrahitur,vt ibi.Aut de verbis alijs nõ
conſuetis:& tunc aut conſtat de mente & cõſenſu contrahen
tium,quo ad volunt contrahere matrimonium,vt quia inter-
uenit inter eos fides pactionis cum carnali copula ſubſecu-
ta, vel fides conſenſus. de quibus leg.& not.j.de ſpon.duorũ
c.1.& 27.q.vlti.c.vlti. vel aliud æquipollens:& tunc idem non
enim eſt vis in verbis:ex quo de mente & conſenſu conſtat,vt
ſ.eo.ex literis.& j.eo.tuæ.Idem ſi dicatur mulieri,vis vel pla
cet tibi talis, & ipſa mulier dicat volo vel placet:& econuerſo
dicatur viro , vis vel placet tibi mulier , & ipſe dicat volo vel
placet:quia non poteſt aliud eſſe quã vox ſonet.ff.iudicat.ſol.
iudicatum ſolui.ſ.conſenſus de præſenti.arg.ff.de ſupel.leg.l.
2 labeo.ſ.de ſuc.ab inteſt.c.ſi.† & hæc patet interrogationibus,
& reſponſionibus , quæ fiunt a conſecratore conſecrando in
epiſcopum,vt patet in libro pontificali, vbi totiẽs interrogat
conſecrator. vis &c.& conſecrandus ſemper reſpõdet, volo.
& non plus : per quæ verba de præſenti ad ea reſpondet, & ad
ſpirituale matrimonium intelligitur obligari. Nec obſt.C.de
contrah.empt. l. in vendentis. quia illud verum eſt quando in
voluntate alterius contrahentium tãtum confertur conditio,
vt ita demum ſit res empta ſi & placuerit:hic.n.non cogitur
talem contractum ſeruare niſi velit.ff.de actio. & oblig.l.ſub
hac conditione . vel quando pretium arbitrio ſuo committi-
tur.ff.de contrah.empt. & vendi.l.hæc venditio.& l.quod ſæ-
pe.§. 1.Porro ex quo de re certa,& pretio certo ſemel conſen
ſerunt, pure contractus perfectus eſt:vt inſti.de cõtrah.emp.
in prin.& §.pretium.& §.cum autem.& §.emptio.ff.de verb.
oblig.l.ſi ſtipuler. §.ſi.in locando.ſecũdum Hoſt.hic & Arch.
27.q.vlt.c.vlt.& facit quod no.Hot.j.eo.tuæ.in gl.licet enim.
3 † dicens,quòd in matrimonio ſiue in ſponſalibus non feret v-
trum verba ſint aperta, vel non , dummodo appareat de con-
ſenſu:vt §.alle.ſi.in locando.cum ſua gl.Facit etiam quod not.
glo.in d.l.in vendentis.dicens quod ſi dicam volo tibi vende-
re rem iſtam pro centum,& tu dicas,volo emere pro decem,
contracta eſt venditio.ſed Pet.de Sap.dicit.ſ.eod.ex literis.ꝙ
illa verba,placet mihi habere talem in vxorem, & econuerſo
placet mihi habere talem in virum,nõ ſapiunt matrimoniũ,
quia hæc placentia vel voluntas manet in ſuis terminis . ſicut
& aliud,cum mihi placet vendere tibi librum, aliud cum ven
do : ſic ergo ſecundum eum aliud ſit contrahere,aliud qđ pla-
cet contrahere. pro quo facit. ff.de leg.1.l.ſi in electione.gl.3.
in ſi.dicens,quod aliud eſt dicere eligo , & aliud volo eligere.
nam licet quis dicat volo eligere nõ tamen eligit . Sed Io.An.
videtur dicere.ſ.eo.ex literis ponderanda verba : quia ſi dicat
placet mihi deſponſare , vel contrahere videtur verum,quod
dicit Petrus niſi communiter in loco ſuo verba illa aliam in-
terpretationem reciperent. ſed ſi dicat placet habere,videtur
quod hoc plus importet,per iſta decreta . Opinio Hoſtien. &
Archidiaconi, ſatis poteſt ſuſtineri de iure:aut non conſtat de
mente, & conſenſu contrahentium:& tunc non eſt matrimo
nium,quod dic,vt leg.& not.j.eod.tua nos.27.q.2.ſufficiat.&
ad hoc facit quod dixi.ſ.eo.ad audientiam.1.diſt.verſic.idem
4 ſi ſponſalia fiant loco &c. † Si autem quæritur de verbis tem-
poris futuri, tunc refert , aut ſunt verba in executionem , ſeu
complementum fęderis matrimonij deſignantia , ſeu impor-
tantia,& quæ referuntur ad factum tantũ,aut non,ſi ſic,tunc
aut illa verba executionem ſeu complementum fęderis ma-
trimonij importantia,ſequuntur alia verba futuri temporis,ſo
la ſponſalia importantia , & referuntur ad illa , & tunc non fa-
ciunt matrimonium: vt ſi dicat,promitto tibi quod ducam te
in meam,& de cætero tenebo te in vxorem:nam craſtina die
contrahet cum alia per verba de præſenti,illi ſecundæ adhære
re debebit : quia illa verba præcedentia illam clauſulam, & de
cætero,cum futuri temporis ſint, extenſiua ſunt, & tractum
habent.ff.de verb.oblig.l. ſi quis ita ſtipulatus ſtichũ aut Pam
philum.ad Tertul.l.filij mater. §. 1. vnde illa clauſula ſequens
videtur intelligenda ſecundum ſignificationem præcedẽtis.
ar.ff.de verb.oblig.l.titia.§.idem reſpondit.ſ.de appel.ſecun-
do requiris.Aut non,& tũc faciunt & inducunt matrimoniũ :
vt ſi vir dicat ſimpliciter vxori,ab iſto tempore in antea,te ꝓ
5 coniuge tenebo,& tibi ſicut vxori fidem ſeruabo:† quia tunc
eadem verba futuri temporis ſequentia,intelligũtur iuxta ſi-
gnificationem præcedentium,quæ ſapiunt ſignificationẽ præ
ſentis:maxime quia addit & fidem ſeruabo,vt vxori,ſecundũ
Hoſti.hic,& in ſum.eod.titu.rubr.de matrimonio.§.qualiter
ſub.§.quid ſi ita dicat &c.& Arch.in d.c.vlt.gl.vlt. Idem ſi di-
cat iuro,vel promitto quod de cætero habeo te pro vxore le-
gitima,& econuerſo,ſecundum Bernar.hic in 1.gl.& Ala.Vin.
Phi.Goſ.Inn. Hoſt.Pet.& Io.An.hic, & ſm Ioan.30.q.vt §.ſi
quis diuinis.gl.ſed nonne.& Goſ.in ſum. de clandeſt.deſpon.
§.ſed quęritur pone.& Ray.in ſum.Idem.ſ.quod ſit matrimo
nium, & ſi dicat:promitto qđ ſemper prouidebo tibi,tanquã
vxori:& mulier idem rñdet, niſi aliud proteſtẽtur,& ſint apti
ad cõtrahendũ,& ad hoc veniant.ar.ſ.eo.ex literis.j.qui ma.
accu.poſſ.videtur.& hoc ſatis expreſſum eſt.ſ.de iureiu.quẽ-
admodum.in princ.Idem ſi dicant inuicem promitto,qui nõ
dimittam te pro meliori,vel peiori : in talibus.n.& ſimilibus

dubijs eſt ſemper pro matrimonio iudicandum.ꝭ.de teſtibus
licet ex quadam de ſen.& re.iud.c.fi.Idem ſi vir dicat mulieri
tenebo te pro vxore quouſque ponatur mihi terra ſuper ocu
los,& ſic intelligunt quidam,& ponunt caſum.ꝭ.eod. ex lite-
6 ris.ſecundum Ho. hic.†Si autem non ſunt verba executionẽ
matrimonij in ſe importantia,nec ad factum tãtum relata,ſed
etiam ad ius,tunc non faciunt matrimonium de præſenti,ſed
ſponſalia tm̃,vt ſi diceret, promitto quod contraham tecum,
vel,accipiam te in meam,ſecundum Inno.hic.Si quæris in fo
ro interiori vel pœnitentiali,& quod ad eccleſiam triumphan
tem,tunc quæcunque ſunt verba,ſi dicat quod non conſenſit,
nec poſtea,nec adhuc conſentit,non eſt matrimonium , quod
dic,vt legi.& no.j.eo.tua nos.in fi.Si tamen cauſa decipiendi,
& tm̃ carnalem copulam extorquendi conſenſit,quis in aliquã,
ſi deceptor,veram vult agere pœnitentiam,neceſſe habet ſine
fictione aliqua illam ducere in vxorem,vel ſi hoc non põt fie
ri debet ei dare virum conuenientem,vel aliter ſatisfacere,iux
ta teſtimonium veritatis.Si offers munus ad altare.&c. ſecun-
dum Rayn.& hoc probatur j.de adult.c.j.& a.36.q.2.tria.& ſe
cundum Hoſt.in ſumma.eod.titu.rubric. de matrimonio. §.
qualiter ſub.§.quid ſi promittat.verſic.vbi verò cauſa decipiẽ
di &c.Sed nunquid per iſta verba tantum contrahitur matri-
monium.iuro quod de cetero habeo te pro legitima mea vxo
re,& econuerſo,vel etiam detracto verbo de cetero.Io.30.q.5.
§.ſi quis diuinis.& Goff.in ſumma titu.de clandeſti. deſponſ.
§.ſed quæritur.& Ber.& Inno.hic dicunt quod ſic per illum §.
ſi quis diuinis. qui ſumitur in aut.quib.mod.nat.effi.leg.§. pe-
nulti.col 6.ſed Hug.ibi videtur aliter dicere.ſ.quod poſt ma-
trimonium contractum per verba de præſenti , accedant illa
verba de quibus ibi dixi.idem ſentit Laur. ibi.& Pet. Lombar
dus in 4.lib.ſententiarum.27.diſtinct.iuxta princ.ſed Archid.
in d.§.ſi quis diuinis.glo.j.prius dictum verius credit, quia ver
bum habeo præſens tempus non excludit,vt dicit Goff.& hãc
ſententiam tenet Hoſtien.in ſumma hoc tit.rubrica de matri
monio.§.qualiter contrahatur.verſi.quod ſi dicat. iuro &c. &
verſic.quid ſi dixerit.& verſi.ſe.dicens quod qõ dubitationẽ,
non habet,ſi verbum de cetero fuerit expreſſum,vt hic , & in
cap.alleg.quemadmo.in princ.quod credo verius de hoc etiã
per gloſſam ſuper Ray.hoc titu.ſuper verbo volo te de cetero
& per fratrem Ioannem in ſumma conf.tit.de matrimo.q.4.
ſed nunquid & tribus qõnibus ſeq.& Aſten.tit. de cauſa effi-
ciente matrimonij,arti. 1.q. quid ſi dicatur viro.& 4. quæſtio
nibus ſequentibus.

1 *Iurans ducere incertam , an cogi cum certa contrahere poſſit.*
3. 5.
2 *Sponſalia ſicut et matrimonium non poſſunt interuenire niſi inter*
perſonas certas.
4 *Nemo ſine actione experitur.*
6 *Is profitens in genere religionem, compellendus eſt quam volue-*
rit ingredi.

EX literis ſiluanaten. Si quæritur , v-
trum iurans ali
quam mulierem non determinatam ducere in vxo-
rem poſſit præciſè cogi cum aliqua certa, vel incerta
1 contrahere, Diſtingue.†Aut quæris vtrum in eo caſu ſponſa-
lia ſunt contracta,& ex vi ſponſaliorum ad hoc cogi poſsit. &
dic quòd non,quia incerta ſponſalia non ſunt ſponſalia.arg. 30
q.5.noſtrates.ff.de teſtamen.tuto.l.duo ſunt Titij.de libertis,
& poſth.l.nominatim.vt not.hic in glo.1.ver.ſed videtur vſq;
in fi.& hoc probat Innoc. hic dicens,†quod nec ſponſalia, nec
2 matrimonium poſſunt interuenire niſi inter certas perſonas,
idem Archid.j.eodem c.vnico ſuper verbo,determinatæ.lib.
6.& Guil.& Gen.extra de relig.do.cap.j.ſuper verbo aliquam.
in cle.& Ioan.And.hic. Eſt verum, quod ex vi ſponſaliorum,
incertorum nulla eſt obligatio , quia ſi diceres,incerta eſſe ſpõ
ſalia,ſequeretur quod quælibet de filiabus Titij fuiſſet , ſimul
ſponſa,& ſic nullam earum habere poſſet in vxorem propter
publicam honeſtatem,infra eod.c.vno.in prin.lib. 6. ſecundũ
Ioan.And.licet Hoſt.in hoc contra. in quæſtione huius glo. ſ.
quando quis iurauit ducere in vxorem vnam de filiabus Titij,
& poſtea vnam earum carnaliter cognouit,dicens quòd incer
titudo ab initio declarata eſt ex poſt facto,vnde in ipſa cogni-
ta firmantur ſponſalia.arg.ꝭ.de offic.deleg.ex parte. j. & quo
ad forum contentioſum matrimonium eſt præſumptum. j.e.
is qui fidem.ſicut & aliàs ab initio ſponſalia conditionalia, &
incerta ex poſt facto,per carnis copulam pura fiunt j.de cond.

3 appellat. de illis.& c.ſuper eo.& c.per tuas.†Item cum iuraue
rit vnam illarum ducere,nec poteſt ducere niſi iſtam,tenetur
ſaltem in hac domino reddere ſuum iuramentum.argu.no.ꝭ.
de iureiuran. debitores.& hoc ſatis ſolutum intelligitur , per
id quod leg.& not.j.de diuor.c.gaudemus.§.quia verò pagani
& §.qui autem.ſecundum eum hic,& in ſumma.eod.titu.rub.
de matrimo.§.qualitercunque.q.18.quid ſi in præſentia.& Bar
to.Brix.in q.dominicali.quæ incipit , quidã propter pacẽ.&c.
& ſic dixiſſe Tancred.quod concedo,ex vi iuramenti,non au-
tem ſponſaliorum,cum non ſint ſecundum primos.Aut quæ-
ritur vtrum ex vi iuramenti ad hoc cogi poſsit,& tunc aut ad
inſtantiã patris,& ex iure reſidente in perſona patris,& credo
quod non.arg.hic in ver.quo volente.vbi habes ꝙ epiſcopus,
volebat iſtum G.compellere ad obſeruationem iuramenti ,
quaſi velit innuere,ꝙ ad mulieris inſtantiam hoc fieri nõ po-
terat,cum nullum ius in eo habebat.†nemo.n.ſine actione ex
4 peritur.ff.de neg.geſt.l.ſi pupilli.§.vlti.de admini.tuto.l. quo-
tiens.§.ſi item ſi pro temporali.Aut quæritur,an ex officio ſu
perioris,& tunc aut iurauit ducere in vxorem vnam incertã,
de certis infra quartum gradum conſanguinitatis ſeinuicem,
attingentibus,vt vnam de filiabus Titij,vel de tali conſangui
5 nitate.†Aut generaliter vnam de pluribus ſeinuicem non at-
tingentibus,puta vnam de omnibus mulieribus mundi.In pri
mo caſu,aut vnam ipſarum cognouit , & tunc cogitur illã du
cere in vxorem,cum nullam aliarum ducere poſsit,& ita intel
ligo opin,prædictam Hoſt.& iura alleg.per Ber.in hac glo.2.
in prin.& hoc tenent Laur.& Goff.& etiam Ber.hic in verſi.
ſed contrarium eſt verum,&c.licet Vinc.& Phi.dicant eum,
præciſe non compellendum,& præſentiam ſibi debere impo
ni de periurio,quia per eum ſtat arg.ꝭ.e.de illis.Aut nullam ip
ſarum cognouit,& tunc poteſt cogi vnam ipſarum quam ma-
luerit ducere in vxorem.& quamcunque duxerit ſatisfacit ſuo
iuramento.arg.huius c.In ſecundo caſu poteſt compelli vnam
de omnibus mulieribus ducere in vxorem,& vnam ducendo
ſuo iuramento ſatisfacit ſiue aliam mulierem cognouerit, ſi-
ue non,quia hoc non videtur elegiſſe ſm̃ Hoſt. & Ioan. And.
Nam cum iuramentum ſit licitum , illud adimplere tenetur ,
vt ꝭ.de ieiur.ſi verò.& per totum j.eod.commiſſum.& hic.
Nam hic iſte Gof.non cogitur illam quam iurauit ducere, in
vxorem,vel recipere in vxorem vi.ſponſaliorum,de quib. nõ
apparet ꝙ interuenerint,ſed vt iuramenti,& ex mero officio
ſuperioris non ad inſtantiam partis,& hoc quod dicũt Ber. &
Inno.hic, ꝙ ſi iuro accipere vnam de filiabus Titij,nulla ſpon
ſalia cum aliqua illarum contracta ſunt,locum habet in ſpon
6 ſalibus carnalibus,ſecus in ſpiritualibus,hoc eſt in profeſsio-
ne religionis †vt ſi quis dicat,profiteor vnã de religionibus ap
probatis,quia cum ſit religioſus in genere,compellendus eſt,
per eccleſiam alteram quam voluerit de approbatis religioni
bus intrare,ex quo de voto in iudicio fuerit ſibi facta fides.ar
gu.j.de regula.cap.conſtitutionem.§.pen.lib.6.plus.n. conue
niunt religiones inter ſe,quam mulieres inter ſe,maxime quo
ad tria vota ſubſtantialia. Vna etiam eſt eccleſia, & vnus Deus,
nam de occultis iudicare non habet.j. de ſimon. ſicut nobis.
& c.tua.nec in foro pœnitentiali. ꝭ.de ætat.& qualit.ad aures.
de voto.per tuas,& j.de pœni.omnis.Nec obſt.quod hic dici
tur,quia cum Deus cum quo contrahitur ſpirituale matrimo
nium,ſemper ſit certus,ſemper tenet pollicitatio ſibi facta.27
q.j.c.j.& 2.ff.de polli.ſi quis rem.§.voto vt hic not.Hoſt.ꝭ.de
cenſi.ex parte.quæ decretalis,etiam facit expreſſe pro eo, qđ
4 dictum eſt.ꝭ.quod licet nulli ſpecialiter facta ſit promiſsio ſi
ue votum,tamen vouens obligatur vt ibi patet, & ꝭ.de voto
c.licet.& c.magnæ,ſecundum Archid.qui hoc idem no. 12.q.
j.c.ſancimus,glo.adde hac ratione videtur, & idem Guili. de
Monte.lau.& Gen.extra de relig.do.cap.j.ſuper verbo aliquã.
in clementina.

1 *Vxor detenta à marito repeti poteſt.*
2 *Inimicus licet poſſit auferre rem inimici,non tamen eius vxo-*
rem.
4 *Celebrans in eccleſia interdicta an irregularitatem incurrat.*

NOn eſt. Si q̃ris qualiter maritus poteſt pete
re vxorem ſuam. Diſtinguit Ber.hic
1 in j.glo.cum quo conc.In.†Ho.verò ducit, ꝙ ſiue
volens,ſiue inuita detineatvxor, ſm̃ canones ſim
pliciter petẽda eſt,quia vxor,& maritus,quia mari
tus vt ꝭ.eod.c.proxim.& præceden.nec curat de actione , ve
ꝭ. de iudi. dilecti.Et eſt hic ſm̃ Hoſtiẽ. caſus ſpecialis,contra
illam

illam regulam generalem, lis nulla inter patrem & filium eſſe
poteſt.ff.de iudic.l.lis nulla.& eſt ratio ſpecialitatis periculum
animarum,& fauor matrimonij, & authoritas authoris ipſius
.i.Dei contra quem nulla lex poteſt valere.ſ.de ma.& obedi.
cum inferior. & patet in his quæ no.ſ.de præben.extirpandę.
§.2.& de conſuc.c.fin.Et qualiter pater poteſt petere liberos
ſuos,vide ſ.de conuer.infidelium.ex literis.glo. j. per Ber. &
2 no.ſecundum Vinc.& Abb.hic.† ꝙ licet inimicus poſsit mihi
auferre rem meam,non tamen vxorem. pro primo facit. 23.
q. 5.ſi vos. pro ſecundo quia poteſt in hoc imminere pericu-
lum animarum. infra de donatio. inter virum & vxorem per
noſtras.

Super eo. c. ¶ Si quæris vtrum pro delicto vnius al
ter puniatur , vt dicam , j. de pœnis,in
quibuſdam.

Super eo. c. ¶ Ad declarationem glo. Ber. ergo vi-
3 detur.ſi quæris vtrum celebrans in ec-
cleſia in qua eſt ceſſatio à diuinis , incurrat irregularitatē.† In-
no.hic in glo.ſua.2.dicit quod ſic contrarium tenet.ſ. de offi.
ordin. irrefragabilis.in glo.j.notoria.in fin.ſed quod dicit hic,
verum eſt quando ſit ceſſatio authoritate legati, vel epiſcopi,
vel iudicis delegati.ſed ſi fiat authoritate alterius,tunc verum
eſt quod dicit in gloſſ. contraria,vt no.Guil.aliàs Archid.j.de
excommunic.is. qui ſuper verbo celebrat.lib.6.& vide quan-
do notat Io.An.j.de offi.ord. ſi canonici.ſuper 4.gl.in nouel.
la.libro 6.

1 *Fornicarius videns conſanguineum contrahere,cum ea quam co*
gnouit,reuelare ei tenetur.

2 *Cōſanguineus debet credere fornicario reuelanti cognouiſſe quā*
ducere vult.

3 *Matrimonium contrahendum an impediatur per reuelationem*
fornicarij dicentis ſe cognouiſſe, quam conſanguineus duce-
re vult.

4 *Matronæ quomodo debeant viſitare mulierem.*

PRæterea. ¶ Si quæris vtrum fornicarius,vi
dens conſanguineum ſuum con-
trahere matrimonium cum illa quam cognouit te-
neatur hoc conſanguineo ſuo reuelare, & vtrum ei-
dem hoc dicenti,& reuelanti ipſe conſanguineus volens con
trahere credere teneatur. & per hoc matrimonium impedia
1 tur. Diſtingue. † Aut quæritur primo vtrum teneatur hoc con
ſanguineo ſuo reuelare. & dic ꝙ ſic. 35.q.3.ſi homo. vbi not.
Lau.& Archid.glo.j.& hic.verſ.hoc not.Ber.in j.glo. Hoſt.&
2 Abb.poſt eum. † Aut quæris vtrum eidem hoc dicenti,& reue
lanti ipſe volens contrahere credere teneatur, & dic ꝙ ſic ſe-
cundum Lau. Goff.hic. & hic ar.ar. illius c.ſi homo.vbi dici-
tur ꝙ talis fornicarius teneatur hoc reuelare fratri ſuo cōtra-
here volenti cum fornicaria ſua,& a peccato prohibere. arg.2.
q.j.ſi peccauerit.& per hoc frater tenetur credere, & a cōtra-
hendo abſtinere,donec perfectè ſciat veritatem, & hoc pro-
pter periculum quod vertitur in hoc caſu, & hoc fixè teneas
ſecundum Hug.& Archi.in c.alle.ſi homo. pro quibus facit,
quia fruſtra fieret ei talis reuelatio niſi credere tenetur.arg.ff.
de no.ope.nunc.l.j. & j.de no.oper.nunc.per totum . Sic a ſi-
mili,fruſtra peccator reuelaret facta ſua in confeſsione,niſi ſi
bi crederetur,& ideo ſibi creditur in foro pœnitentiali, vt ſe.
& no.j.eod.tua nos.in fi.j.de pœnit.& rem. c.officij.& c.om
nis.de ſent .excommu.& c.inquiſition.immo quod plus eſt ta
lis reuelatio aggrauaret conſcientiam ſuam ſi contra faceret.ar
gum.ſ.de reſcrip.c.vlti.ff.de peti.hæred.l.item veniunt. §. a
quo C.de rei vendi.l.ſi fundum.Vnde hoc caſu vbi de pericu
lo animæ agitur ad dictum vnius credere tenetur.argum. eo-
rum quæ leg.& no.j.q.4.§.notandum.ſuper verbo dixerit.22
q. innocens.11.q.3.non ſolum. 23.q.4.quam magnum. licet ,
Vinc. Tanc.& Ber. hic in j.gl.teneant contra ; pro quibus facit
dictum Bernardi ad Eugenium hāc tibi generalem ſtatuas re
gulam.vt omnem qui palam veretur dicere quod in aure locu
tus eſt,ſuſpectum habeas.ſed primum vtrum dictum verius,
eſt propter periculum animarum,ſecundum Archi.in c.alleg.
3 ſi huiuſmodi. † Aut quæritur de tertio,vtrum per hoc matri-
monium contrahendum impediatur, & tunc. Aut iuramen-
tum non interuenit de matrimonio contrahendo.& dic ꝙ ſic
vt hic. Aut interuenit, & tunc ſecus,vt j.de conſang.& affini.
c.ſuper eo.ſm Bern. & Inn.luc.fama tamen impediret matri
monium contrahendum etiam iuratum,vt in d.c.ſuper eod.
& ſecundum hoc plus operatur fama, quam teſtimonium v-
nius,vbi matrimonium eſt iuratum ad ipſum impediendum
ſecundum Tanc.Phi.Goff.& Ber.hic,& Io.And.poſt eos.idē
in c.alle.ſuper eo. Alij verò ſupplent hic maximè,nam & ſi iu
ramentum interueniret,eadem ratio remaneret, quia ſi verū
eſt,quod aſſerit in perpetuum, non erit vxor, nec ad ſecunda
vota,deficiente probatione plena poterūt conuolare,& ſic cō
tingit deterius,quod igitur vituperari poteſt,præuaricari de-
bet. ſ.de ſeruis non ordi.c.j. Hoſt.verò dicit, ꝙ quia hoc poſ-
ſet fieri in fraudem,vt.ſ.matrimonium impediretur, vt j.4 de
clandeſti.deſponſ.c.cum inhibitio §.ſi.per quem.§. patet aper
te ꝙ ad dictum vnius matrimonium impeditur. Nam & ſecū
dum Goffr.hic tenue argumentum impedit contrahendum,
ſed vehemens exigitur ad dirimendum contractum. 32. q. 1.
dixit dn̄s. & eſt ratio.ſ.de iureiur.quemadmodum. §.quod ſi
poſt huiuſmodi.& conſulit iudici , ꝙ conſideret qualitatem
perſonæ teſtificantis,vtrum ſibi diſpliceat matrimonium,vel
non, vtrum ſit vilis perſona, & infamis, & quæ conſueuit paſ
ſim deierare,vel homo bonæ & integræ opinionis, & alias cir
cunſtantias,quæ in talibus occurrere poſſunt, & ſecundū hoc
prohibeat fieri matrimoniū vel concedat.ar.j.eo.cum in tua.
vbi de hoc in glo.imo& turpis.ſ.de tranſact.c.ſi .de iureiur.c.
iuramentum.j.titu. j.atteſtationes.cum ſuis ſimilibus.& tra-
hat mulierem ad partem,& videat quid confitebitur, & ſi di
cat ſe virginem, faciat ipſam inſpici, & ſi reperiatur virgo,pla
4 num eſt ꝙ teſtimonio illius non eſt credendum . † caueat ta-
men ꝙ matronæ non decipiantur , diligenter inſpiciant cum
oculo,& cum manu,& ꝙ in talibus peritę ſint,& honeſtæ. 26.
q.j.nec aliqua.Nec ob iuramentum præſtitum ſi iudici videa
tur,ꝙ verum ſit teſtimonium,habet.n. conditionem tacitam
niſi rationabile quid ſiſtat.vt ſ.de iureiur.quemadmodum. &
quo ad Deum ſpectat,cuius tota hæc cauſa eſt,inter ſimplicē
loquelam & iuramentum non eſt differentia facienda.22.q.5.
iuramenti ſecundum. Hoſt.cui non placet opin.prædicta Ber.
& Inn.quia eſt contra mentem.Sed mihi videtur ſecurior ar-
gum.a contrario ſenſu huius c.quod eſt fortiſsimum in iure,
ff.de offi.eius cui man.eſt iuriſ.l.j.§.huius rei.ſ.de his quæ fi.
a prælat.cum apoſtolica.in fi.nec mirum ſi Papa qui poteſt ſta
tuere impedimentum ſuper matrimonio contrahendo,vt pa
tet.ſ.eod.iuuenis.j.de deſponſ.impuber.c.literas.& c.acceſsit
de eo qui duxit in matrimon.per totum.de cogn. ſpiritua. &
de cogn.leg.per totum. aliud ſtatuit in matrimonio contra-
hendo ſine iuramento, cum iuramentum licitum ſit ſeruan-
dum,dummodo in alterius præiudicium non redundet , nec
obſeruatum vrgeat in diſpendium ſalutis æternę.ſ. de iureiu.
cum contin.& c.ſi verò cum ſuis concor.

1 *Mulier ſuperinducta per virum,ſuper primo matrimonio impe-*
ditum an poſsit ſe opponere.

2 *Matrimonij impediendi gratia mulier ſuperinducta,an præfera*
tur viro in cauſa proſequutione .

1 VEniens. ¶ † Si quæris vtrum,& qualiter mu
lier ſuperinducta per virum, qui per
primam mulierem ſuper primo matrimonio impe
ditur,poſsit ſe opponere,excipere , & executionē
ſententię impedire. Diſtingue. Aut quæris vtrū ad-
mittatur,vt aſsiſtat viro qui principaliter ſuper matrimonio,
conuenitur. Aut vtrum ſit præferenda ipſi viro in proſecutio
ne.Si cauſæ vt aſsiſtat,tunc, aut vt aſsiſtat ſolum nihil oppo-
nendo, vel excipiendo,& dic ꝙ ſic ſecundum Inn.& Hoſt. &
facit.j. de procu.c.2.in fi.lib.6.cum ibi no.per Io. Andr. Aut
2 vt aſsiſtat ſe opponendo & excipiendo, & tunc † aut quæris,
primo vtrum poſsit ſe opponere & excipere ante ſententiā,
diſtinctam , aut poſt. Nam ſi ante , tunc aut agitur petitorio,
& tunc poteſt proponendo de iure.ſ.quòd ipſe vir eſt maritus
ſuus legitimus , & non primæ, & hoc ſiue coram iudice de-
legato,ſiue coram ordinario,licet aliàs non ſit eius ordinarius
vel delegatus. argum.ff.de quibus rebus ad eundem iudicem,
eatur,per totum.ſ.de re iudi.cap.cum ſuper controuerſia .
aut agitur poſſeſſorio,& tunc aut poſſeſſorio reſtituendæ poſ
ſeſsionis, & tunc,aut quæris vtrum poſsit proponere ad im-
pediendum reſtitutionem viri de proprietate.ſ. quod prius
fuerat ſibi deſponſata,vel quod tenebat matrimonium cum
prima contractum propter aliquod impedimentum , & dic ,
quod non , niſi forte incontinenti probare vellet.ſ.de reſtitu
tio.ſpoliato.ad finem.Aut de poſſeſsione adipiſcenda,propo-
nendo quod ipſa prima mulier nunquam fuerit in poſſeſsio-
ne viri tanquam mariti,vel quod vir non ſpoliauit mulierem,
poſſeſsione ſua , ſed ipſa mulier virum ſpoliauit poſſeſsione
ſua,vt

ſua,vel alijs legitimis exceptionibus concernentibus poſſeſſionem, & dic quod ſic,argu.ſupra de reſtitu.ſpolia.cap.ſolitę c.ex conqueſtione.& cap.olim cauſam.& per totum.Si quæris vtrum poſsit ſe opponere poſt ſententiam appellando, & executionem ſententiæ impediendo,de iure dic quod ſic, vt ff.de re iudicata.l.a diuo Pio §.ſi ſuper ſupra de re iudicata.cũ ſuper controuerſia. Si quæris vtrum ſit præferenda viro in ꝓſecutione cauſæ,dico quod non, quia non ad eam primo loco pertinet deſenſio huius cauſæ,& tunc tantum præferri debet tertia perſona,vt ff.de re iudicata.l.ſæpe.ſecundum Inno. hic in glo.ſua penulti.& vltima. ex cuius dictis ſumitur hæc diſtinctio in effectu. & idem Hoſt.& Io.And. poſt eum. Per iſtam decret.determinat Barto.Brix.quæſtionem ſuam dominicalem,quæ incipit mulier quædam, de muliere contraxit, cum conſanguineo ſuo,qui vir ab eccleſia putabatur eſſe ,eo relicto cõtra interdictum eccleſiæ nupſit alij,ſed cum primus eam repeteret,ipſa teſtibus parentela probauit ſtatim, & ſic iudicio eccleſiæ ſeparatur,ſecundus repetit eam:quæritur, an poſsit ſolui, quòd ſic,per hanc decr. & idem Tanc.ĭ.eo. cum apoſtolica.in ſi. licet Io.dixerit contra per decr.ĭ.de eo qui duxit in matri,cum haberet.

1 *Matrimonium carnale contrahendum, non impedit metus non cadens in conſtantem virum.*
2 *Matrimonium ſpirituale, leuis etiam metus impedit, & ab eo, excuſat.*
3 *Matrimonium contrahendum an impediat metus,cadens in conſtantem virum.7.*
4 *Baptiſmatis ſacramentum non impedit coactio conditionalis,neque etiam ordinis ſacramentum.*
5 *Metus cadens in conſtantem virum quis ſit.*
6 *Coactio eſt duplex,abſoluta,& conditionata.22.*

CVm locum. ¶Si quæris vtrum & quis metus impediat matrimonium,
1 contrahendum, Diſtingue.† Aut eſt leuis, & vanus, metus,ſeu talis qui non poteſt veriſimiliter cadere, in conſtantem virum,& talis non impedit matrimonium cõtrahendum arg.ś.de his qui vi met.cauſa fiunt.cap.cum dilectus.vbi de hoc ff.quod me.cauſa.l.metum.j.& a.& ĭ.eo.cap. proxi. & c.conſultationi.in fi.a contrario ſenſu & ita poteſt intelligi.22.q.4 c inter cetera.ſecundum Ioan.ibi in fi.primæ gl. & Ber.ś.quod me.cauſa.c.abbas.minor tamen metus excuſat mulierem quam virum.argum.32.q.6.indignantur. ĭ.de homi.ſicut dignum.vt not.Ber.Inno.& Hoſtien.hic glo.j.& Ho
2 ſtien.ĭ.eo.c.proxi. gloſſ.penult. quod intellige verum in matrimonio carnali †in ſpirituali verò,ut in electione, etiam leuis metus excuſet,& impedit electionem ipſam,vt j.q.6.c.ſi quis autem,vbi hoc not.Archid.& Ioan.Vinc.Phil.Goff.Bernar.& Hoſtien.ĭ.qui clerici.vel vo.cap.inſinuante.Aut eſt metus talis qui poteſt veriſimiliter cadere in conſtantem , & tũc
3 †Aut homini metum ſeu coactionem libera & ſpontanea carnalis copula eſt ſecuta,& tunc poſtquam ſemel in carnalẽ copulam conſenſit,non impedit matrimonium immo per hoc, præcedens metus,ſeu coactio eſt purgata, vt ĭ.cap. proxi. & C.quod met.cauſa.l.2.& ita etiam poteſt intelligi cap.allegato inter cætera, ſecundum Ioann.ibi in j. glo.in fi.Aut non eſt ſecuta,& tunc,aut poſt huiuſmodi conſenſum coactum coniunx metum paſſus in domo alterius coniugis, ſeu cum alio, coniuge voluntariè,& ſponte cohabitat,& moram trahit , ꝑ annum & dimidium,& tunc non debet audiri metum allegãs vt ĭ.eo.ad id quod ĭ.qui mat.accu.poſſ.ca.inſuper adiecith. de eo qui duxit in mat.cap.ſignificauit.& idem credo de minori tempore,ſi tamen iuxta arbitrium boni viri,ſit tale,quod præſumi debeat pro conſenſu.argum.ĭ.titu.j.ex literis.& de deſponſa.impuber.cap.vnico.lib.6.vnde hoc puto arbitrarium, argu.ĭ.eo conſultationi.ſecundum Hoſt.qui hoc not.ĭ.eo.ad id quod.& Rayn.in ſum.titu.de impedimento violentiæ. §. vlti.& glo.Guiiel.ibi frater Io.in ſum.con.titu.de impedimento violentiæ.q.4.quid ſi mulier.&c.& Aſten.libr.8.titu. de cã efficiente matrimo.artic.4.quæſtio. vtrum matrimonium cõtractum.& q ſeq.verſic.ad hoc not.Aut non cohabitat,cũ eo, & tunc,aut metus tenet alium,ſeu alios,ab ipſis contrahentibus,& non ipſos ꝯhentes, vt quia conſenſus ꝯhentium eſt liber,quamuis parentes habeant inſtrumentum,& tunc nõ impedit matrimonium,ſecundum Innoc.hic in glo. a.in fi.argu. huius cap.& 27.q.2.ſufficiat.& Hoſt.& Ioan.And. poſt eum. Aut metus tenet ipſos contrahentes , ſeu alterum contrahentium, & tunc aut metus ſeu coactio interuenit , vel infertur, ſuper matrimonio contrahendo, & ſic ſuper eo,ſuper quo cõſenſus requiritur, & tunc impedit matrimonium,& hoc ſiue contrahens timeat in ſe,ſiue timeat in alio,vt ſi quis patrem, alicuius puellæ vult interficere niſi in eum,vel alium matrimonialiter conſentiat,& filia timore mortis patris ducta conſentiat,vt hic.& ĭ.cap.proxi.& cap.conſultationi.& argu.50.diſ. preſbyteros.31.q.2.cap.j.& 2.& ff.quod met.cauſa.l. iſti quidem. Alij tamen dicunt quod non impeditur matrimonium licet filia timeat mortem patris,ſecundum Innoc. ſed prima opi.verior videtur,quia non poteſt dici conſenſus filiæ liberę, ex quo videtur;mortem patri imminere,& tamen in hoc liber,conſenſus requiritur,vt hic, ſecundum Hoſtienſem,& Ioann.And.hic idem Aſten.in dicto articulo quarto,quia qđ ſi quis patrem.Aut metus vel coactio interuenit vel infertur, ſuper alio,quam ſuper matrimonio contrahendo,& ſic ſuper diuerſis interuenit metus ,,vis,vel coactio, & conſenſus , vt ſi quis incarcerauerit aliquem pro pecunia extorquenda,& dũ eſt in vinculis conſentit matrimonialiter in aliquam, & tunc tenet matrimonium,quia & tunc poteſt agere per procuratorem,& per procuratorem conſentire,& vſucapere niſi eſſet captus ab hoſtibus, & ſic ſeruus factus. Nam tunc conſenſum non habet ff.de minoribus.l.Papinianus.exuli.ff.ex quib. cau.ma.l.ait prætor. t.reſpon.ſecundum Innoc.idem recitat, Hoſt.non reprobando.Sed tu dic in hoc vltimo contra.per c. dominus. ĭ.de ſecun.nup. quod loquitur vniuerſis chriſtianis in captiuitate ſarracenorum poſitis,per quod patet quòd captiuus,vel carceratus poteſt matrimonium contrahere,quod habet locum etiam in captiuo hoſtium, vt ibi patet , ſecundũ Io.And.hic.& ibi idem quo ad detentum in vinculis pro pecunia,no.Aſten.vbi ś.in quæſtione, nunquid poteſt aliquis, vel niſi captus eſſet vel detentus ad tale matrimonium con-
4 trahendum.ś.de procura.accedens.ſm Hoſt.Et no. †ꝙ licet, coactio conditionalis non impediat ſacramentum baptiſmi, vt 45.diſtinct.de iudæis.nec ſacramentum ordinis.vt 73.diſti. vbi illa impedit tamen ſacramentum matrimonij vt hic, vt not.Io.in c.alleg.de iudæis.& in hoc concord.Ioann.And. li-
5 cet ſit arg. contra in c.alleg. inter cætera. 22.q.4.vbi de hoc in t.glo.& ś.quod met.cau.Abb.per Ber.& Hoſt.vbi vide, † & quis metus dicatur cadere in conſtantem virum, & excuſet, dic ꝙ metus mortis, & cruciatus corporis,vt in c. alleg. cum dilecti. Item metus ſtupri & ſeruitutis ſiue in perſona propria,ſiue liberorum,ſiue vxoris,vt in c.alleg.nec timorem. & l.iſti quidem.ff.quod met.cau.quos quatuor modos his verſibus comprehendes. Excuſare metus poſſe puta quia neſcis, Stupri ſui ſtatus verberis atq; necis. Et in præmiſsis ſatis concor.Ray.in ſum.titu. de impedimento violentiæ.& Tho. & Petr. & Ala.in ſcriptis.& frater Io.in ſum.conſeſ.titu.de impedimento violentiæ.q.2.quæ vis &c. De hac etiam materia,
6 dicunt Tho.& Pet.in ſcriptis quod †duplex eſt coactio.ſ. abſoluta per vim, & cõditionata per metum,abſoluta non cadit in conſenſum animi,ſed cadere poteſt in copulam carnis,coactio verò conditionata quæ eſt per metum. quædam verò eſt ſufficiens,quæ poteſt cadere in conſtantem virum,& hæc qa impetrat reſtitutionem in integrum repugnat indiuiſibilitati
7 matrimonij,† & ideo excludit matrimonium.ſ quo ad Deum & quo ad eccleſiam.Quædam verò inſufficiens,quę non cadit in conſtantem ſed leuem, & hoc quia non impetrat reſtitutionem in integrum,non opponitur indiuiſibilitati matrimonij, & ideo ipſum non excludit ſecundum eos. & idẽ frater Io.in d.q. a.quæ vis.&c.& Aſten.in d.arti.4.in princ.& hoc concor.cum prædictis.

Super eo.c. ¶Ad euidentiam glo. eſt ergo hic , ſi quæris nunquid ſi alicui parti locus non tutus per iudicem aſsignetur, eo ipſo exinde valeat appellare. Diſtingue vt dixi ś.de app.ex parte tua.

1 *Metus in quem quis ſua culpa incidit, an excuſet.3.*
2 *Matrimonia debent eſſe libera.*

VEniens. ¶Hic habes quod metus cadens, in conſtantem in quem quis culpa ſua , incidit,excuſat pro hoc.ff.quod met.cauſ.l.nec timorem.& l.ſeq. ſed arg.contra eodem.titu.l.ſi mulier.in
1 princ.circa quod diſtin.†Aut metus ex culpa proueniens, eſt legitimus, & a iure ſumitur ratione intereſſe,& talis non excuſat,vt in l.alleg ſi mulier.ſecundum Goffr & Hoſt.hic.Fallit in matrimonio,vt hic, †quia debet eſſe liberum.vt ś.eod.cum locum

cum.j̄.eo.requiſiuit. & c.Genia.C.de ſpon. l.vlti.& hoc not.
Ber.ſ.quod me.cau.abbas.circa medium glo.ver.& eſt verum
&c.& Hoſt.poſt eum.& Archi. idem.50.diſt. clericum. in gl.
3 ſua ſi.†aut metus eſt iniurioſus, & talis excuſat ſecundū Hoſ.
& Goff.& hæc diſt.probatur.ff.quod met.cau.l.nec timorem.
quia vt ibi apparet quando iure,non poteſt occidi, non pro-
deſt excuſatio,ſed contradicit.ff.de adul.l.nec in ea,nam in tali
caſu licet patri vtrunque occidere vt ibi ſol.licet hoc dicat lex,
tamen canones hoc non admittunt.vel dicas hoc ſpeciale eſſe
in matrimonio propter eius prærogatiuam, vt metus qu am-
uis legitimus,matrimonium non inducat ſecundum Goffre.
Vel dic quod in caſu iſto non licuit patri vicinum interficere,
quia & ſi eum reperit in lecto,non tamen in turpi facto. ff.de
adulte.l.quod ait.& per conſequens iuuentus non habuit, de
iure mortem timere,& ſic prodeſt excuſatio, quia ſi pater ve
niebat enſe euaginato,poterat timere iniuſtam mortem.vnde
& matrimonium ex tali timore contractum nullum fuit,ſecū
dum Hoſtien.

1 *Nubere, vel non nubere vtrum magis expediat. 3.*
2 *Malis de duobus, minus eſt eligendum.*
3 *Promotus ſi miles fiat peccat.*
5 *Iuramentum eſt ſeruandum, etiam vbi nulla eſt obligatio.*
6 *Miles an poſsit ad ordines promoueri.*
7 *Clericale priuilegium difficilius amittitur, quam beneficium.*
8 *Votum & iuramentum ſimul emiſſa, et contraria exiſtentia, vtrum debet adimpleri. 10.*
9 *Bona agentes ſi meliora non faciunt, in conſpectu Dei ceciderunt. 12.*

Commiſſum. ¶Ad declarationem glo. 2.
Bern. ſi quæris vtrum magis
expedit alicui non nubere,quam nubere, vel econ-
1 tra.Diſtingue.† Aut quæris de obligato ad matrimo
nium contrahendum, vel non valenti continere, & tali tutius
eſt nubere quam religionem intrare, & non reddere domino
iuramentum,vt hic patet, vnde ergo eo caſu expedit nubere,
28.q.1.ſic.n.neque ſecundum Gof.Hoſt.& Io.And.De ſecun
do.ſ.non valenti continere,patet.1.ad Corint.7.c.& 12.c.verū
in fin.vbi apoſtolus[incontinenti conceſsit.i. conceſſum eſſe,
oſtendit minima,puta matrimonia,vt maiora,puta fornicatio
nem declinarent dicens.propter fornicationem autem vnuſ-
2 quiſque ſuam habeat vxorem †nam de duobus malis mini-
3 mum eſt eligēdum. 12.di.c.j.†Aut quæris de homine nō obli
gato, ad regna cœlorum tendenti,& continere volenti,& ta
li propter ſarcinam matrimonij euitandam non expedit nu-
bere.33.q. 5.nūc ſaluabit.& c.ſeq.32.q. 7. omnes cauſationes,
Si econuerſo obligato ad religionem non expedit,non reddi
to voto,etiam ſimplici matrimonium carnale contrahere, li-
cet contractum teneat.j̄.qui cle.vel vo.c.rurſus.& c.conſuluit
neque ſpirituale, licet poſt votum redditum epiſcopale, ſe-
curè ſumatur.ſupra de voto per tuas, ſecundum Hoſtien-
ſem hic.

Super eo. c. ¶Si quæris vtrum clericus in minorib.
ordinibus conſtitutus,iurans quòd cin-
gulo militari faciet ſe accingi priuſquam miſſam celebret,pec
cet ſe militem faciendo fieri, poſtquam promotus eſt ad ordi
nes ſacros,quos requirit beneficium quod poſtea eſt,adeptus,
& vtrum factus miles poſsit ad ordines ꝓmoueri. Diſtingue.
4 †Aut quæris primo vtrum peccet faciendo ſe militem fieri,
poſtquam eſt ad ſacros ordines promotus,& dic quòd ſic, qa
hoc in promotione ſua tacere non debuit, vt patet in eo qđ
leg.& not.ſ.de corpore viti.expoſuiſti.debuit.n.ante promo-
tionem ſuam iuramentum adimplere,& poſtea potuit dūmo
do a ſęuis abſtinuerit promoueri. argu.expreſſum ,hic non ta
men accuſo eum ex eo,ꝙ iuramentum ſuum ſeruare voluit,vt
hic & arg.ſ.de voto.per tuas:quia tempore illo quo iuramen-
tum prædictum præſtitit licitum fuit.arg.22.q.4.§.ſi.ergo ip-
5 ſum ſeruare debuit.ſ. de iureiur.ſi vero.†nam & vbi nulla eſt
obligatio ſeruandum eſt iuramentum.ſ.de iureiur.debitores
Vnde ex eo quod illud in promotione ſua tacuit,eſt alias pu-
niendus,vt probat 24.diſt.c.ſi.50.diſt.ex pœnitentibus poſtꝗ
enim aliquis factus eſt preſbyter,non debet fieri miles ne vi-
deatur retrogradus & apoſtata.j̄.de apoſta.c.vt quidam.& ne
videatur deſcendere, hoc n.illicitum eſt.93.diſt. legimus.ſ.de
6 transla.epiſ.c.j.& ff.de mu.& bono.l.vt gradatim. † Aut quæ-
ris vtrum miles factus poſsit ad ſacros ordines promoueri,&
videtur quod non, quia militia clericalis, & ſecularis viden-
tur contrariæ,vt patet 51.diſt. qui in aliquo.ſ.de cleri.coniug.
diuerſis fallacijs. & c. fin. ſ. de voto.c.ex multa.22.q.8.§.1.C.
de epi.& cle.l.repetita.C.de teſtamentis.l.conſulta.§. dualia.
ergo in eodem ſimul ſtare nō poſſunt, vt patet.ſ.de baptiſmo
maiores.§.ſed adhuc quęritur.in fi.ſed dic,quod poteſt dum-
modo a ſęuis abſtinuerit promoueri.arg.hic. expreſſum, ſm
Hoſt. & Ioan.And.poſt eum.ſi vero immiſcuerit ſe ſęuis. ſe
cus. j̄.de ſent.excommu. cum non ab homine.& ad hoc fa-
cit quod dixi.ſ.de vita & hone.cleri.c. vlti.in vlti. diſtinctio.
& quod notat Innoc.j̄.de apoſta.c.j.vbi dicit ꝙ militia ſuper-
ueniens non priuat clericum priuilegio clericali,ſed bene pri-
uat beneficio,vt ipſe not.ſ.de cleri.non reſi.ex tuæ. nec mirū,
7 †quia difficilius amittitur primum quam ſecundum, vt patet
in clerico contrahente cum vnica, & virgine, qui non amitte-
ret per hoc primum, ſed ſecundum.ſ.de clericis coniugatis ꝑ
totum.Sed Barto. Brix.in q.domi.clericus quidam in minori
bus dicit,quod beneficiatus factus miles,poteſt pęnitere & re
dire ad beneficium,dummodo permanſiſſet in poſſeſsione ali
quid de beneficio recipiendo.

Super eo. c. ¶Si quæris quando iuramentum & vo
tum ſimplex ſibiinuicem contrariatur,
8 quod illorū præualebit & adimpleri debebit. Diſtingue. †Aut
primum eſt licitum,aut non.ſi primum eſt licitum,tunc, aut
iuramentum præcedit, & votū ſequitur, vt quia aliquis iura-
uit ſe aliquam ducturū in vxorē, & poſtea vouet,& tunc iura
mentū eſt ſeruandum, vt prius contrahat,& poſtea ſi elegerit
poterit religionem intrare,ſi copula carnalis non interceſsit,
poſt deſponſationem vt hic. Tamen quidam dicunt vt Tan.
& Vinc.quod nullum votum hic emiſit, ſed ad votū hic aſpi-
rabat, vnde non dicitur tranſgreſſor, etiam ſi non intret, ſi am
plius non proceſsit.ſ.de voto.c.literaturam.ſecus ſi votum e-
miſiſſet, quia tunc intrando religionē,non videtur infringere
iuramentū, quia illud in melius commutat. ſ.de iureiur.perue
9 nit 2.& voto.c.ſcripturæ.vnde dicit canon.†qui bona agunt ſi
meliora deliberata non faciant, ceciderunt in conſpectu Do,
17.q.1.qui bona. qui enim non nubit, melius facit quē qui nu
bit.28.q.1.Sed Goff.dicit indiſtinctè iuramentū ſeruari debe
re quod præceſsit. ſ.de iureiur.c.veniens.& hoc ſicut in duo-
bus iuramentis licitis,vt primum ſeruetur, vt in eo.c.dicitur.
alias ſi primū eſſet illicitum, ſeruaretur vltimū licitum.ſ. de
iureiur.c.ea te,& c.tua.1.& 2.ſecundum Ioan.de Anch.qui ita
notat in ſum.ſua.rubric.qui clerici,vel vo.§.ſed quid, &c. &
idē Archid. 27.q. 1.c.ſi quis votū.ſuper verbo gloſſ.non iura-
mentū.quæ ibi ponit præmiſſa a principio citra. Ego vero cre
10 do ſic dicendum. †Aut vtrunque poteſt ſeruari, & adimpleri,
& tunc vtrunque adimpleri debebit vt hic,licet. Innoc.innuat
hic contrariū,dicens,quod iſte non fecit votum, vnde contra
hendo non ſit tranſgreſſor voti.ſ.de voto literaturam.& ſi cō
trahat propoſitum gerens in mente continendi, & vouendi,
non facit contra conſcientiā. 27.q.2.beata.ſed ſi dixiſſet Papæ,
ego ſtatim volo intrare monaſteriū, reſpondiſſet ei intra, &
non contrahas, cum ille contractus eſſet ad decipiendum tñ
ſm Inno.Sed ſalua reuerentia tanti patris non eſt ad decipien
dum,ſed ad fidem & conſcientiā ſuā ſeruandū, & ad iuramen
tū adimplendū.arg.no.per Hoſt.ſ.eo.c.in diſt.j.Aut nō, & tūc
2 ſi ſit votū religionis, vel continentiæ, præfertur iuramento, vt
ſi aliquis iurauit ſcribere librū, & poſtea intrat religionem,
quod poteſt, vt not.li.diſt.præterea.& per Inno.ſ.de ſeruis nō
ordi.c.vlti.& per Bar. Brix.in q.dominicali quæ incipit. qui-
dam poteſtas. & ita intelligo opin.prædictorum. ibi tamen,
quidā dicunt &c. Idem forte ſi primo nubere iurat,& cogno
ſcat carnaliter vxorē ſuā, & poſtea emittit votū religionis, vel
continentiæ.arg.c.alleg.qui bona.& 19.q.2.duæ ſunt, ſecundū
Lau. & Ioan.An.& idem multo magis ſi tale votum præcede
ret iuramentum. j̄. qui cleri. vel vo.cap.rurſus. Si vero votū
non ſit religionis, vel continentiæ, ſed forte magnæ peregri-
nationis, vel alterius rei contrariæ iuramento, tunc aut iura
mentum præcedit, & eſt ſeruandum, aut votum præcedit &
ſimiliter eſt ſeruandum.arg.c.alleg.veniens.& ſupra de do.ve
niens. & ita intelligo dictum Goff. ſupra cum quo concord.
Hoſt. & Aſten.lib.8.titu. de impedimento voti. articulo.3.q.
quid ſi ſimplex.& q. ſeq.Sed primum eſt illicitum, ſecundum
verò licitum, ſecundum, & non primum eſt ſeruandum, ar-
gumen. capitulo allegato, ea te, & capitulo & tua. 1. & 2.
diſtin. Hoſtien. ſupra eodem capit. 1.intelligo de illo qui in-
greditur religionem ſine voto.

1 *Sponſa, an cogi poſsit ſponſalia, matrimonialiter adimple-
re. 3.*
2 *Cauſa rationabilis intelligitur excepta in quolibet actu.*
4 *Inuitæ nuptiæ ſolent malos prouentus habere.*

REquiſiuit. ¶Si quæris vtrum ſponſus vel
ſponſa cogi poſsit, & debeat,
contracta ſponſalia matrimonialiter adimplere,
1 Diſtingue. † Aut non tenuerunt ſponſalia & tunc,
non debet cogi, arg. ǰ. titul. j. ex literis. ſecundum
Ala. Tanc. Vinc. Goſ. Ber. Innoc. Hoſtien. & Ioan. An. ibi. Aut
tenuerunt, & tunc, aut vterque tam ſponſus, quam ſponſa diſ
ſentit, & vult a ſponſalibus reſilire, & tunc neuter cogi debet,
ſponſalia adimplere, licet etiam ſint iuramenta, vt no. Petr. de
Samp. & Abb. ǰ. titu. j. c. de illis. primo quod dic, vt plene leg. &
no. ſ. e. c. 2. Aut vnus ſolus diſſentit, & reſilit, altera volente,
& petente eadem adimpleri, & tunc refert ſecundum Vinc. &
Abb. ſ. eod. ex. literis ſiluan. & ǰ. titu. s. de illis, le primier. Aut
quis renuit ex iuſta, & rationabili cauſa ſponſalia adimplere, &
2 tunc non eſt finaliter compellendus. ſ. de iureiur. c. quemad-
mod. quod dic vt dixi. ſ. eo. de illis. in a. diſtin. † in quolibet. n.
actu iuſta rationabilis cauſa intelligitur excepta. vt ibi. & ſ. de
reſcrip. ſi quando. de offic. deleg. ex parte. ff. qui ſatiſd. cog. l. vl
ti. cum ibi alleg. Aut ſine iuſta cauſa renuit ſponſalia adimple
re, & tunc, aut timetur ſcandalum ex ipſius compulſione ve-
riſimiliter prouenire, & tunc non cogitur, vt hic, ſecundum
Vinc. & Abb. & hoc ſecundum Hoſt. hic arbitrio iudicis cō-
mittitur. Quid enim ſi vir adeo odio proſequitur mulierem,
vel econuerſo, quod homicidium, vel guerra inde probabili-
ter, ſequi ſperatur, ſi contrahere compellatur, dicendum eſt ꝙ
eccleſia debet cenſuram reſtringere in hoc caſu, alioquin non
eſſet medicinalis, ſed mortalis, nec ad conſtructionem proſer
retur, ſed ad deſtructionem contra apoſtolum. 2. ad Corint.
10. c. 2. q. j. multi. 24. q. 3. corripiantur. 23. q. 5. prodeſt. ǰ. de ſen
ten. excommu. c. cum medicinalis. li. 6. Et iſte eſt caſus in quo
ſecundum Rayn. aliquis exiſtens in peccato mortali pœnitē-
tiam agere non cogitur præciſè. argum. optimum. j. qui cler.
vel vo. c. veniens. ſecundum Hoſtien. & Ioan. And. poſt eum.
& in hoc ſatis concor. Ber. in c. alleg. ex literis ſiluan. & in c. de
3 illis. i. ǰ. titu. proxi. † Aut non timetur ſcandalum ex ipſius cō-
pulſione veriſimiliter prouenire, & tunc compellitur, vt in c.
alleg. ex literis ſiluan. ſecundum Vinc. & Abb. ibi. & in c. de il-
lis. i. ǰ. tit. proxi. igitur hoc arbitrabitur bonus iudex. ſ. de tran
ſac. c. fin. ſecundum Hoſtien. & hæc vera intellige quando ſpō
ſalia ſunt iurata à puberibus, ſiue impuberibus doli tamen ca-
pacibus, vt in c. alleg. ex literis ſiluan. Idem credo ſi ſint con-
tracta puberibus, licet non ſint iurata, quamuis contrarium
innuatur. ǰ. titu. 1. atteſtationes. quam tamen decret. intelligo,
ſecundum diſtinct. præmiſſam. ſ. quando timetur de ſcandalo,
& quamuis quidam dicant, quod tunc demum debet eccleſia
compellere ſponſos ad contrahendum quando iuramentum
interuenit, & ſic intelligunt. ſ. eo. c. ex. literis ſiluan. & c. ſicut,
cuius ſententiæ videntur eſſe Rayn. & Ber. in c. alleg. ex literis
& ǰ. titu. j. de illis. i. qui non faciunt mentionem de coactione
niſi quando interuenit iuramentum, non tamen eſt quantū
ad hoc differentia facienda, vt 22. q. 5. iuramenti. de pactis. c. 1.
& 3. de arbit. per tuas. ǰ. titu. j. de illis. j. & c. a nobis. & c. ad diſ-
ſoluendum, vt not. Hoſt. in c. alleg. de illis. glo. fi. in fi. Idem
videtur tenere Goff. in ſum. eod. titu. §. ſponſus. vel ſponſa. di
cens indiſtinctè, quod pubes diſſentientes cogi debet. Si verò
ab impuberibus & ſine iuramento ſint contracta, tunc dic vt
leg. & not. & vt dicam in c. alleg. de illis. lo primo. Et vide qđ
not. Ioan. 27. q. 2. raptor. in glo. j. & Archid. ibi in gloſſ. fin. vbi
ipſe Archid. dic poſt Hug. quod ſponſus, debet cogi ducere
ſponſam, de futuro per admonitionem, & comminationem,
& forte per excommunicationem. arg. 12. q. 2. quicunque ſuf
fragio. & 27. q. . duobus. Si tamen perſtiterit perſeueranter
4 in voluntate ſua abſoluendus eſt † quia inuitæ nuptiæ &c. 31.
q. 2. cap. quod autem. alias pararetur ei laqueus fornicationis,
quia ſemper fornicaretur cum ea, & in tali caſu forte lo-
tur hæc decre. quæ dicit quod libera debent eſſe matrimonia,
vel libera debent eſſe ab initio ſecundum Hugo. & Archidi.
ibi. de hoc etiam no. Archi. c. cauſa. & q. c. ſed concedatur gl.
fin. vbi dicit ſponſam cogendam, non tamen finaliter per c. ſæ
pe alleg. ex literis ſiluan. ſ. eo. & Alten. li. 7. titu. de effectu ſpon
ſaliorum.

1 *Sponſo agente de fœdere matrimonij, poteſt ſponſa abſente in cau
ſa procedi.*

2 *Sponſi poſtquam reſilierunt, poſſunt cum alio matrimonium con
trahere.*
3 *Sponſa debet expectare ad contrahendum matrimonium, mari-
tum præſentem, biennio.*
4 *Sponſa debet expectare triennio maritum abſentem, antequam
alteri nubat.*
5 *Mors probatur per famam.*
6 *Mors probatur per ſemiplenam probationem, vel per præſum
ptionem.*
7 *Mors probata cenſetur, ſi abſens, attingit centeſimum an-
num.*
8 *Mulier famam mortis viri procurans, tanquam adultera punien
da eſt.*

IN præſentia. ¶Si quæris, vtrum altero,
ſponſorum præſente, vel
abſente, vel altero coniugum in remotis agente, al-
ter eum expectare tenetur, & per quantum tempus.
Diſtingue. Aut ſunt ſponſi de futuro, aut coniuges, de præ-
ſenti, ſi ſponſi de futuro, & quæris per quantum tempus alter
alterum præſentem vel abſentem, abſq; eo quòd cum alio cō
1 trahat expectare tenetur, & tunc, † Aut alter eorum agit de fœ
dere ſponſaliorum, ſeu matrimonij futuri proponendo impe
dimentum canonicum ipſa ſponſalia reddens ab initio nulla,
& impediens matrimonium contrahendum, & poteſt, ſine
parte aduerſa procedi iuxta. c. diſpendioſam. extra de iudic. in
cle. & de verb. ſigni. ſæpe contingit. vt ibi not. ſine abſente ꝑ
contumaciam. vt ſ. vt lit. non conteſt. quoniam. frequenter. §.
porro. nec tenetur amplius expectare, ſi ſententiam pro ſe con
tra ſponſalia reportauerit. ſi verò contra ſe, tunc dic idem, ꝙ
2 in caſu ſeq. quando non agit. Aut non agit de fœdere, † & tunc,
aut in præſentia aut in abſentia ambo mutuo diſſentiunt & re
ſiliunt a ſponſalibus iuxta, c. præterea. j. ſ. eo. & hoc conſtat, &
tunc quilibet eorum, ſeu alter præſens poterit contrahere ſta
tim, per iudicem tamen ſeu licentiam eccleſiæ, ne deterius in-
de contingat. ſ. periculum fornicationis, ǰ. qui cle. vel vo. c. ve-
niens 33. q. 2. ſi quod verius. vnde ſi vno diſſentiente datur li
centia contrahendi, vt ſ. eo. de illis. multo fortius vtroque diſ
ſentiente debet alteri dari licentia contrahendi. quod eſt con
tra Bern. in c. alleg præterea. ſecundum Hoſt. ibi, & in d. c. illis,
& id quod ſcilicet detur licentia contrahendi, ipſi præſenti, in
telligo in alijs caſibus in quibus ſoluuntur ſponſalia ipſo iure,
vel per ſententiam, de quibus dixi. ſ. eod. de illis. diſt. a. Aut nō
reſiliunt à ſponſalibus, nec ſunt ſponſalia, aliàs diſſoluta, &
tunc aut eſt actum, ſeu conuentum inter eos, vſque ad quod
tempus alter alterum expectare ad contrahendum matrimo
nium, de præſenti teneatur & illud tempus eſt expectandum
arg. ǰ. eo. ſicut ex literis. ſ. de pact. c. j. & c. qualiter. & ar. eorum
quæ dixi in c. alleg. de illis. diſtinct. j. ibi, aut fuit pactum factū,
ab initio &c. & hoc niſi fornicationis periculum veriſimiliter
timeatur, vt ſequitur. Aut nihil eſt actum ſeu conuentum ſu-
per hoc inter eos, & tunc ſecundum Ber. in c. alleg. de illis. tē-
pus legale, hoc eſt triennium eſt expectandum, vt C. de repu.
l. 2. quod eſt verum ſecundum Hoſt. ibi, quoniam nulla neceſ
ſitas quod appareat, excuſet ipſum, vbi verò neceſsitas excuſat
tunc expectabitur quouſque neceſsitas illa ceſſet, vt ff. de ſpō.
l. ſæpe. & hoc niſi matrimonium nimis protraheretur, & mu
lier nimis ſtimularetur, vbi quidem poſſet ei forſan per eccle
ſiam ſubueniri. arg. de eo quod leg. & no. ǰ. de eo qui cogn. con
ſan. vxo. ſuæ. Iordanæ. & ſ. de iureiuran. quemadmodum. a,
§. quod ſi poſt huiuſmodi, & de conuer. coniu. ex publico. ſed
& ſi per ſe contraheret, teneret matrimonium, & daretur ei
præſentia de fide mentita, vt ǰ. eod. c. pen. in fin. & ſ. de illis. vbi
hoc no. Hoſt. Sed Acc. C. de ſpon. l. 2. diſtinguit ſic. Aut ſpon-
ſus, vel ſponſa eſt præſens in eadem prouincia, aut eſt abſens.
3 † ſi eſt præſens, tunc per biennium expectatur, vt C. de ſpō.
l. 2. ſi eſt abſens extra prouinciam, tunc aut ex voluntaria cauſa
aut ex probabili tantum, aut ex neceſſaria. Si ex voluntaria,
tunc habetur pro præſente, ſi ex probabili, tunc expectatur ꝑ
triennium, vt C. de repud. l. 2. Si ex neceſſaria tunc expecta-
tur, quandiu abeſt, vt in l. alleg. ſæpe. ff. de ſponſa. Iaco. verò de
Rauen. non facit niſi duo membra in d. l. 2. C. de ſponſ. ſ. aut
ex neceſſaria cauſa impeditur contrahere matrimonium, &
tunc ſiue præſens, ſiue abſens fuerit expectatur donec neceſ-
ſitas ceſſet, vt in d. l. ſæpe. Aut non impeditur, ex neceſſaria
cauſa, & tunc non expectatur niſi per biennium, vt in d. l. 2.
C. de ſpō. & hoc credit Cy. ibi verius, & ita ſimpliciter innuit
glo.

glo. in d.l. ſæpe. & ita credo ceſſante ſtimulo carnis, ſeu pericu
lo fornications, aliàs ſecus, vt ſ. dictum eſt.. nec obſt. dict. l. 2.
C. de repud. quia lex illa non notat iuris miniſterium, ſed deſi
gnat facti accidentia ſecundum Iac. de Ra. & Cyn. Si ſint con
iuges de præſenti, quorum alter eſt in remotis, tunc aut car-
nalis copula non fuerat inter eos ſubſecuta, & tunc poteſt qui
libet eorum inuito altero, religionem ingredi, & inde profite
ri, & alter in ſeculo remanens poteſt licitè ad ſecunda vota ꝑ
tranſire, vt ſ. de conuer. coniug. c. verum, & ca. ex publico, ſed
ſi non ingrediatur religionem, tunc idem quod in caſu ſeq. qñ
carnalis copula eſt ſecuta. Aut carnalis copula eſt ſecuta, & tūc
aut præſens nihil vult proponere contra abſentem, nec contra
ipſum matrimonium, & tunc teneas illam decr. ſ. quod nō po
teſt ad alia vota tranſire, nec etiam eccleſia debebit ſibi ei licē
tiam ad hoc dare, donec certum nuncium recipiat de morte,
coniugis. C. de repu. auth. hodie in auth. vt li. ma. & auiæ. §. qd
autem. col. 8. j. de ſecun. nup. c. dominus Aut vult proponere
aliquid, & tunc aut contra coniugem abſentem. puta de adul-
terio, vel aliàs quam de fœdere matrimonij, & non poteſt, vt
ſ. vt lit. non conte. c. j. Aut contra ipſum matrimonium, & de
fœdere matrimonij, puta de conſang. vel affi. vel alio impedi-
mento canonico, & tunc. Aut coniunx eſt abſens per contu-
maciam, & tunc poteſt etiam lit. non conte. ſententia contra
matrimonium ferri. ſ. vt lit. non cont. qm̄ frequenter. §. porro
Quod intellige ſiue agatur ad matrimonium impediendum,
ſiue ad dirimendum, ſiue ad declarandum, quod dic, vt plene
no. Io. An. extra de iudi. diſpendioſam. ſuper verbo matrimo-
nijs in cle. & Guili. de Mon. lau. & Gen. ibi. Aut non eſt abſens
per contumaciam, & tunc dic vt dixi in d. c. j. ſ. vt lit. non con
teſt. Circa hoc quod dicit iſtud c. quod mors debet probari per
5 certum nuncium. †dicunt quidam prout Hug. doctor iuris ci
uilis, quod mors poteſt probari per famā. ar. ff. de his qui ſunt
ſui vel alie. iur. l. filium. Item aliquem vergere ad inopiam pro-
batur per famam, vt in authen. de æqua. do. §. illud. col. 8, vt
notat glo. C. de iure dot. l. j. ibi item pro hoc. ff. quando act. de
pecu. eſt an. l. j. in fi. & quod not. glo. ſ. vt lite non conte. qm̄ fre
quenter. §. ſi autem. in glo. per famam. Sed Rog. dixit debere
probari per teſtes, vt hic & in concor. alleg. Quidam vero di-
ſtin. aut quæritur de morte non recenti, vt de morte Caroli ma
gni, vel Rolandi, & tunc creditur famæ, arg. ff. de proba. l. ſi ar
biter. de aqua plu. ar. l. j. in ſumma. ac. §. apud namuſam. in auth.
vt li. ma. & auiæ. §. quod autem. col. 8. Aut quæris de morte re
6 centi, & tunc per teſtes probari debet, vt hic. glo. †tamen dicit
quod quantum ad ius ſuccedendi ſufficit ſemiplena probatio
mortis, per vnum teſtem, vel aliam præſumptionem, vt no. ff.
quemadmod. teſta. ape. l. 2. §. ſi dubitetur quid dicendum. potes
ſic dicere ſaluo iudicio meliori. Aut quis proponit vel aſſerit,
aliquem mortuum ad finem in quo licet veritas ſe habeat, in
contrarium non poteſt periculum animæ imminere, puta ad
finem ſuccedendi, quia ſi redeat omnia recuperabit, & tūc ha
bet locum quod not. glo. in §. alleg. ſi dubitetur. Aut ad finem
in quo ſi ueritas ſe habeat in contrarium, poteſt periculum ani
mæ imminere, puta ad finem contrahendi, vbi poteſt pericu-
lum adulterij imminere, ſi contrahentes, & de morte dubitan
tes nedum redeant, ſed etiam exigant debitum, vel ſi certifi-
cati de vita non ſtatim recedant à ſupradictis, contra id quod
le. & no. 34. q. 2. in ſumma. & c. cum per bellicam, vt hic, in glo.
2. & tunc, aut aliquis dicitur mortuus in loco de quo poſſet ꝓ
bari commode, per teſtes, vt Pariſiis, vel Aurel. & tunc exigi-
tur liquidò probari per teſtes, ſicut in alijs caſibus, ſi verò dici
tur mortuus in loco de quo non poſſet probari liquidò, vt qa
ſit mortuus intra millia hominum confligentium, vt fuit pri
die. ſ. poſt feſtum Aſſumptionis B. Mariæ virginis. Anno do-
mini 1346. in conflictu mirabili, & dolendo inter Reges Frā
ciæ, & Angliæ, tunc probatur per coniecturas, & per commu
nem opinionem. ar. ff. de re. mili. l. non omnis. §. à barbaris. vel
7 quia mortuus vltra mare, tunc, †aut tanto tempore affuit, ꝙ
iuncto tempore abſentiæ cum ætate quam prius habebat, iā
compleuit centum annos. vt quia quidam nonaginta annorū
fuit vltra mare, vel in guerram, nec auditi ſunt rumores de ip-
ſo, per 10. vel 11. annos, & ſic eſt completa ætas centum an-
norum, quæ eſt vita longiſſima hominis, vt ff. de vſufru. l. an
vſusfructus. C. de ſacroſan. eccle. l. vt inter diuinum, & tunc,
probata mors eius intelligitur, vt no. Ia. de Ra. in auth. alle. ho
die. & Ia. de Ra. & Cy. C. ſol. mat. l. ſi quidem. Aut non abfuit,
tanto tempore quòd coniūcta ætate, quam habebat tempore,
quo ſe abſentauit cum tempore abſentiæ, nondum compleuit
centum annos, & tunc habet locum iſtud c. cum ſuis. concor.

ſcilicet quod non debet contrahere donec certum nuncium
recipiat de morte viri, puta dominū, ſub quo militauerat, vel
ſocium ſuum bonæ famæ, & honeſtum, qui aſſerat ipſum vi
diſſe mortuum. ſi enim iſtud coram epiſcopo iuramento fir-
mauerit, elapſo anno ſm leges, incontinenti, ſm canones nu
bat in domino j. de ſecund. nup. c. vlti. Si præter hoc nupſerit,
ſm legem, velut adulteri puniendi ſunt, quod intellige ſm ca
nones: ex quo certificati ſunt de vita prioris, vt in c. alleg. cū
per bellicam, vt j. de ſecun. nup. c. dominus. igitur quo ad hoc
vt detur talibus licentia contrahendi, non requiritur plena ꝓ-
batio, ſed ſufficit veriſimilis præſumptio, vt hic patet. & in c.
8 alleg. qm̄ frequenter. §. ſi vero. †Sed ſi mulier famam mortis vi
ri procurauerit, tanquam adultera punietur. vt ff. de adul. l. mi-
les. §. mulier, ſecundum Ho. & de hoc vide per glo. ſuper ver.
frater Ray. tit. de impedimento ligationis. ſuper verbo poſt iu
ramentum. & per fratrem Io. in ſum. conf. tit. de impedimen-
to ligationis. q. vlti.

1 *Eleemoſynarum prima diuiſio.*
2 *Eleemoſynæ corporales ſeptem.*
3 *Eleemoſynæ ſpirituales ſeptem.*
4 *Eleemoſynæ ſpirituales, ſunt meliores corporalibus.*
5 *Animæ vnius amiſſio eſt maius damnum, quam mille corpo-
rum.*
6 *Eleemoſynarum ſecunda diuiſio.*
7 *Eleemoſyna cordis contentionis præfertur manuali.*

INter opera. ¶Si quæris quot, & quæ ſunt
genera eleemoſinarum, & q
1 eleemoſynæ ſunt potiores. Diſtingue. †Aut quæritur
de primo. ſ. quot & quæ ſunt elemoſinæ, & tunc, di-
ſtingue, ſecundum Thom. in ſumm. q. 32. articu. 2. quia quæ-
2 dam ſunt eleemoſynæ corporales, & quædā ſpirituales. †Cor-
porales ſunt ſeptem opera miſericordiæ. videlicet, paſcere eſu
rientem, potare ſitientem, veſtire nudum, recolligere hoſpitē,
viſitare infirmum, redimere captiuum, & ſepelire mortuums
vnde verſus, Viſito, poto, cibo, redimo, tego, colligo, condo.
3 †Item ſpirituales eleemoſynæ ſunt ſeptem. ſ. docere ignoran
tē, conſulere dubitanti, cōſolari triſtem, corrigere peccātem,
vt hic, remittere offendenti, portare oneroſos & graues, &
orare pro omnibus, vnde verſus. Conſule, caſtiga, ſolare, re-
mitte, fer, ora, Ita tamen quòd ſub eodem intelligatur conſi-
lium, & doctrina. & no. quod portare oneroſos eſt patientia.
Cauſatur. n. patientia ſm quòd eſt virtus à charitate, ſecundū
illud. 1. ad Corin. 13. Charitas patiens eſt, hoc autem haberi nō
poteſt niſi per gratiam, ſecundum illud, ad Rom. 6. Charitas
diffuſa eſt in corporibus noſtris per ſpiritum ſanctum qui da
tus eſt nobis, vnde patet quòd patientia ſine auxilio gratię nō
habetur. Si quæris de ſecundo, ſ. quæ elemoſynæ ſunt potio-
4 res, dic ſecundum Thom. ibidem articu. 3. † quòd ſpirituales,
ſimpliciter, & abſolutæ ſunt meliores, quam corporales. Pri-
mo, quia id quod exhibetur nobiliꝰ eſt. ſ. donum ſpirituale, ꝙ
præeminet corporali. ſecundum illud Prouerb. 4. Donum bo-
num tribuam vobis, legem meam non relinquatis. Secundo, ra
tione eius cui ſubuenitur, quia ſpiritus nobilior eſt corpore,
5 quia ſicut dicit Aug. †Maius eſt damnum in amiſſione vnius
animæ, quam mille corporum. 24. q. 3. ſi habes. Tertio quantū
ad ipſos actus quibus ſubuenitur proximo, quia ſpirituales a-
ctus ſunt nobiliores corporalibus. & in hoc concor. Ray. titu
lo. de hoſpitalitate ordinandorum. §. 3. ſic etiam comparando
tamen has elemoſynas ſecundum aliquem particularem ca-
ſum poteſt contingere, ꝙ corporalis eleemoſyna præfertur,
ſpirituali, puta magis eſſet paſcere fame morientem, quam
docere Ignorantem, ſecundum Phil. Melius eſt ditari, quam
Philoſophari, quamuis hoc ſit ſimpliciter melius, vt no. frater
Ioan. in ſumm. conf. tit. de hoſpitalitate ordinandorum. q. 2. &
3. qui in prædictis omnibus concord. & vtrum dare eleemoſy
nam, ſit ſub præcepto, vide j. ibi per eum. qō. 3. & 4. vtrum da
re eleemoſynam &c. & per Aſten. lib. 5. titu. de eleemoſyna. ar
ticulo. 2. & 3. qui etiam in prædictis omnibus concor. & adde
quod no. Arch. de pœni. diſtinct. 3. qui vult ſuper verbo elee
6 moſyna, dicens, †quod eſt eleemoſyna triplex. Prima conſiſtit
in cordis contritione, quando aliquis ſeipſum offert Deo. iux-
ta illud Eccleſi. 30. c. Miſerere animæ tuæ placens Deo. de
hac cantatur in eccleſia. Sicut aqua extinguit ignem, ita elee-
moſyna extinguit peccatum. vnde Eccle. 3. Ignem ardentem
extinguit aqua, & eleemoſyna reſiſtit peccatis. Secunda con
ſiſtit in compaſsione proximi, qua compatimur alienis aduer
ſitati

ſitatibus tanquam noſtris. de qua Iob 31:Mecum creuit miſe
ratio, & ab vtero matris meæ egreſſa eſt mecum. Tertia conſi
ſtit in largitate manuali, & aduocatione .ſ. quam debent præ-
ſtare aduocati in cauſis miſerabilium perſonarum, cura corpo
rali, & ſpirituali, & habetur in quocunque ſubſidio, & conſi-
lio, quod impenditur proximo. de hac dicitur Lucæ. 11. quod
ſupereſt date eleemoſynam, & ecce omnia munda ſunt vobis
ideſt, date ſuperflua quæ habetis, & ſic ex alijs retentis nullam
immunditiam contrahetis. Ita ſolet exponi de eleemoſyna,
corporali. illud Ambroſij. Paſce, ſame &c. 86. diſtinctio. &c.
6 †Prima eleemoſyna maior eſt alijs. nam illa offert ſe, quis Deo
tanquam holocauſtum. i. totum incenſum, ſed in alijs duabus
offert ſe tanquam ſacrificium, ideſt hoſtiam particularem, ſm
Rayn. & Hoſtien. qui etiam de hoc tractat in ſumma de pœ-
nit. & remiſ. §. quis ſit effectus veræ pœnitentiæ. ſub. §. elee-
moſyna triplex eſt. de hac etiam legitur. 45. diſtinct. tria. & ca.
ſeq. Et nota quod benefaciendum eſt omnibus. ſecundum id,
ad Gal. vlti. Dum tempus habemus operemur bonum ad om
nes, benefacientes etiam inimicis. 23. q. 4. c. hæc autem vita.
§. ex his omnibus. & habere debemus miſericordiam, ſuper
alterius miſeria. Vnde Aug. 9. de ciuit. Dei. Miſericordia Dei,
eſt alienæ miſeriæ in corde noſtro compaſsio, cui ſi poſſumus
ſubuenire cogimur. vnde miſericordia non eſt ad ſe niſi ſimi-
litudinariè, & ſecundum hoc intelligitur, illud Eccle. cap. 30. &
de pœn. diſt. 3. Qui vult, miſereri animæ tuæ placens Deo.
Et de hac materia vide 45. diſtinct. c. tria. vbi dicit tria ſunt ge-
nera eleemoſynarum, vna corporalis egenti dare quantum po
tes, altera ſpiritualis, dimittere à quo læſus fueris, tertia delin-
quentem corrigere, & errantes ad viam veritatis reducere, &
c. duæ ſunt eleemoſynæ. 45. diſtinct. vbi not. glo. quod qui dat
pauperi eleemoſynam non ex charitate, ſed vt remoueat à ſe
importunam petitionem, & rem & meritum perdit. 25. diſt. c.
vnum. §. criminis.

1 *Conditio eſt triplex.*
2 *Conditio poſsibilis ſubdiuiditur.*
3 *Conditio poteſtatiua, quæ ſit.*
4 *Conditio mixta, quæ ſit.*
5 *Conditionis impoſſibilis ſubdiuiſio.*
6 *Modus poſsibilis, quo ad intrinſecum cui adijcitur adimpleri, debet.*
7 *Modus, quo ad extrinſecum cui adſcribitur, an pro impleto habeatur.*
8 *Conditionem, quæ verba faciunt.*
9 *Conditio quando, pro impleta vel defecta habeatur. 11. 13. 15. 17. 18. 21.*
10 *Nemo tenetur ſibi laqueum parare.*
12 *Quod tacite intelligitur, pro expreſſo habetur.*
14 *Fraus & dolus non debent patrocinari.*

SIcut ex literis. ¶Ad declarationem iſti'
c. vbi vbi habes in ver. ter
minus, niſi forſan, quòd ſi certus erat, & per iuramē
tum ſtatutus inter .I. virum. & p. mulierem ad contra
hendum matrimonium de præſenti, nec ſtet per ipſum. I. quo
minus infra illum terminum contrahat, ſed per ipſam. p. non
eſt re vera matrimonium contractum inter eos, immo eo ca
ſu ipſe. I. po. eſt lapſo termino cum alia contrahere, habetur ta
men, & reputatur pro contracto. quantum ad hoc, quod ipſe,
I. periurium non incurrat. & glo. 2. quæ dicit quod pro comple
ta eſt habenda conditio. Si quæris vtrum, & quando modus,
vel conditio habetur pro completo, ſeu completa, & quando
1 non, Diſtingue. †Ad cuius euidentiam nota, quod multiplex eſt
conditio, quędam eſt conditio poſsibilis, quę ſe habet ad vtrū
que ad eſſe & ad non eſſe, alia eſt neceſſaria, quæ habet cauſā
certam, & infallibilem. vt ſi ſolo oriatur cras, alia eſt impoſsi-
bilis. Conditio poſsibilis ſubdiuiditur, quia quædam eſt pote-
ſtatiua, quædam cauſalis. quædam mixta. Conditio poteſtati-
ua eſt illa quæ dependet ex voluntate illius, qui ea impleta lu
crum eſt habiturus. vt ſi tibi lego vel te inſtituo, ſi ſcholas exie
ris, in poteſtate enim tua eſt ſcholas exire, nec obſt. ſi dicas, q
hoc non eſt in poteſtate tua, cum totus noſter ſtatus, ex inſi-
dijs fortunæ, dependeat, & in perpetuo motu conſiſtat. in au-
then. de non alien. & per mu. §. vt autem lex. & C. de vetere iu
re enuclean. l. 2. §. ſed quia, nam illa eſt conditio poteſtatiua, quę
licet poſsit caſu impediri, tamen non eſt veriſimile, quod im-
pediatur, nec probabile iudiciu hominum, vnde debemus nos
referre ad commune iudicium. vt ff. de hæredibus inſtituen-
3 dis. l. ſuus. §. puto. †Poteſtatiua ergo conditio eſt, quæ in volū
tate eius, qui ea impleta lucrum eſt habiturus, ſi autem nō cō
ſiſteret in eius voluntate, ſed alterius, v. g. inſtituo te ſi Titius
ſcholas exierit, non eſſet poteſtatiua, ſed cauſalis, ſecundū Iac.
de Rauen. C. de inſtit. & ſubſtit. ſub conditione factis. l. 1. Con
ditio cauſalis eſt, quæ pendet ex inſidijs fortunæ, vt inſtituo te
4 ſi nauis ab Aſia venerit. †Conditio mixta duobus modis acci
pitur. Vno modo dicitur mixta quæ pendet ex facto meo, &
ex caſu. vel inſidijs fortunæ, vt Titium vltra mare exiſtentē,
ſi ad partes Gallicanas redierit, hæredem inſtituo, & in iſta idē
ſeruatur quod in cauſali, vt le. & no. ff. de condit. & demonſtr.
in rubr. C. de inſtitutioni. & ſubſtitutioni. ſub conditione fa-
ctis. l. ſi pater. Alio modo ſumitur mixta, quæ pendet ex fa-
cto meo, & alterius. & de hac loquimur hic. & C. de inſtituti.
& ſubſtitutioni. ſub conditione factis. l. j. Conditio neceſſaria,
ſubdiuiditur. quia quædam eſt neceſſaria omni certitudine, vt
ſi ſol oriatur cras, quædam vero, quæ non eſt certa omni certi-
tudine, quia licet certum ſit eam exiſtere, tamen neſcitur quā
do exiſtat, vt iſta, ſi Titius morietur. ff. de condi. & demonſt.
5 l. 1. †Item cōditio impoſsibilis ſubdiuiditur, quia quædam eſt
impoſſibilis impoſsibilitate naturæ, vt illa ſi cœlum digito te
tigeris. inſti. de inuti. ſtipu. §. ſi impoſsibilis. quædam impoſsi-
bilitate facti. vt illa ſi montem aureum dederis. ff. de ſtatu li.
l. cum hæres. §. j. quędam eſt impoſsibilis de iure. vt illa quę nō
congruit moribus bonis. ff. de condi. inſti. l. filius. de verb. ſign.
l. nepos proculo, quædam eſt impoſsibilis perplexitate, vt illa
Titius hæres eſto, ſi Seius hæres erit, & Seius hæres eſto, ſi ti
tius hæres erit. ff. de conditioni inſtituendis, l. ſi Titius. His
viſis diſtingue. Aut modus vel conditio implenda eſt poſsibi-
lis, aut neceſſaria, aut impoſsibilis. Si modus vel conditio eſt
poſsibilis, tunc aut quæritur vtrum modus. vel conditio, eſt
impletus vel impleta, & dic quòd non niſi realiter impleatur,
6 vel ſic, & clarius, licet idem ſit in effectu †aut quæris, vtrum
modus vel conditio habeatur pro impleto vel. pro impleta,
quantum ad id ipſum intrinſecum, quod deducitur in modū
vel in conditionem, hoc eſt vt id. quod per ipſum modum,
vel conditionem, ſeu in vi ipſius erat faciendum, vel dandum
ſit reuera factum, vel datum, & dic quòd non. niſi realiter, &
formaliter impleatur, vt hic, vbi I. & p. per iuramēta ſponſalia
contraxerunt, & ita quòd intra certum terminum matrimo-
nium contraheretur, certum eſt quod niſi poſtea contraxe-
rint, de præſenti expreſsè, vel tacitè per carnalem copulam,
vel aliud æquipollens, quod modus non eſt impletus, quo ad
matrimonium, quod deducebatur in modum. Et idem ſi ma
trimonium deduceretur in conditionem, puta quia contraxe
runt & iurauerunt ſponſalia, ſub conditione, ſi matrimonium
intra certum terminum compleretur, vnde lapſo termino ip-
ſe. I. licet per ipſum non ſteterit, ſed per ipſam. p. quo minus,
infra ipſum terminum matrimonium ſit contractum, poteſt
cum alia matrimonium contrahere, quod non poſſet, ſi per
hoc quòd per ipſum non ſteterit, matrimonium, quod dedu-
cebatur, in modum vel conditionem haberetur pro impleto,
formaliter enim debet modus, vel conditio, adimpleri. Et
hoc dicit lex, expreſsè, ſi hæres iuſſus ſit facere, vt Lucius cē
tum habeat, cogendus eſt centum dare, quia nemo facere po
teſt, vt ego centum habeam, niſi dederit. ff. de leg. j. l. ſi hæres
iuſſus, de condi. & demonſt. l. qui hæredi. in princ. †Aut quæ-
7 ris vtrum habeatur pro impleto vel impleta quantum ad id,
extrinſecum, cui modus vel conditio aſcribitur, & quòd ex
eius impletione ſequi debet, & tunc, aut quæris de modo, quæ
regulariter aſſcribitur. vt ff. de leg. 3. l. ſi tibi legatum. & le. cum
pater. §. Tuſculanus. de manu. teſta. l. libertas. §. 2. & de condit.
& demonſt. l. vlti. C. de his quæ ſub modo relin. l. in legatis. &
ff. de condi. & demonſt. l. quibus diebus. §. vlti. & tunc, aut ſtat
per illum, qui debet adimplere modum, quo minus eum poſ-
ſit adimplere, & tunc non habetur pro impleto, vt in ca-
pitu. iſto, & in iure. alle. Aut non ſtat per eum, qui debet adim
plere, ſed per alium vel per caſum contingentem, in perſonā
ſuam, vel in perſonam alterius, in quo forte modus adimpleri
debet, & tunc habetur pro impleto, vt in iuribus alleg. & hic.
vbi I vir per quem non ſtetit, videtur modum impleuiſſe, quo
ad hoc, vt periurium non incurrat. argu. j de reg. iur. c. impu-
tari lib. 6. & ff. de leg. 1. l. ſi fundum per fideicommiſſum. §. Iu
lianus. aliàs eſt lex, & incipit, ſi Titio. de leg. 2. l. Lucius. §. qſ-
quis hoc membrum ponit Dyn. j. de reg. iur. cap. imputari. li.
6. & Cyn. C. de inſti. & ſubſti. ſub cond. factis. l. 1. dicit etiam,
ibi Cyn. ſe audiuiſſe Dyn. in cathedra ſuper d. l. ſi fundum, per
fidei-

per fideicommiſſum.§.Iulianus. diſtinguentem,quia aut mo
dus fuit cauſa finalis legandi,aut impulſiua.aut eſt dubium. In
primo caſu ſi legatarius impediatur implere modum per ca-
ſum contingentē in perſona ſua,vel illius in cuius perſona de-
bet adimpleri,non habetur pro impleto.ſic loquitur.ff.de cō-
dic.& demon.l.Titio centum.§.titio.in ver.ante nuptias verò,
nam ibi non erat conditio,ſed modus, quod patet, quia petī
poteſt relictum purè,præſtita tamen cautione, vt ibi ſubijci-
tur in ver.ſeq. ſed tamen ante nuptias, & cum altero mortuo
ex his ex quorum facto pendebat modus extinguitur legatū,
quia ibi modus matrimonij contrahendi fuit cauſa finalis lega
ti, & ideo eius ſpe ſublata legatum tollitur.argumen.ff.de adi.
lega.l.alumnæ.§.ab hæredibus.alias incipit, Seia liberata. ff. de
dona.l.2.§.fina & l.ſeq.Si fuit cauſa impulſiua,tunc ſi impedia
tur per caſum, habetur pro impleto,vt in §.alleg. Iulianus. ſi
eſt dubium dicebat recurrendum ad id quod no.in d.l.2. in fi.
8 ff de dona.& hoc probabiliter tenere potes addito primo mē
bro,quando per eum ſtat &c. †Aut quæris de conditione quę
regulariter aſcribitur per ſi, & cum,vt ff.de verb.oblig.l.qđ
quandoq; §.vlti.& not.glo.ſi de condi.& demon.l.j.& C.de his
quæ ſub modo.l.1.Item quandoque aſcribitur per vel,vt ff.de
leg.2.l.ſi ita ſcriptum.§.ſi pater.item per illud pronomen qui,
& quis,relatum ad verbum futuri temporis,vt ff.de leg.3.l.nu
per.§.vlti. & de leg.2.l.ſi ita legatum.§.j.Si verò referantur ad
verbum præſentis temporis, tunc faciunt demonſtrationem,
& non conditionem,vt eſt textus de vtroq;.ff. de leg. j.l. ſti-
chum.Item aſcribitur per ita,vt ff.de condic. & demonſtra.l.
Iulianus noſter.Item per ablatiuum abſolutum relatum ad tē
pus præteritum,ante præſtationem legati,non dico ante con-
ditum teſtamentum,vt rogo hæredem meū vt det Titio fun
dum,acceptis ab eo decem,iſtud verbum acceptis,conditionē
importat,vt ff.de condi.& demonſtr.l.à teſtatore. non autem
per ablatiuum abſolutum relatum,ad verbum futuri tempo-
ris, vt rogo hæredem meum, vt det Titio fundum decem ac
ceptis ab eo. ff. de leg. 3.l.ſi ita legatum.& de an.leg.l. liberto.
§.Lucius. Item per in,vt ff.de condi.& demonſt.l.Publius me
uius. Item per verbum quandocunque.vt ff.de condit. & de-
monſtra.l.cum vir. Item per dum,vt ff.de condi.& demonſt.
9 l.ſi quis ita legauerit.†Et tunc aut conditio eſt adimplenda ab
eo cuius intereſt eam non adimpleri,i.ab eo qui ea adimpleta,
futurus eſt obligatus.v.g.aliquis vendit mihi decretales ſuas,
obligatas Titio pro certo precio,ſub conditione,ſi eas redeme
rit intra Paſcha, vel promittit mihi centum ſi aſcenderit ca-
pitolium,vel nupſerit cum Berta,vel ſeruum ſuum manumi-
ſerit,vel teſtator,legat mihi fundum,ſi hæres aſcendat capito
lium, & tunc licet ſtet per eum quo minus ipſam impleat,nō
habetur pro impleta.vt ff.de contrahen.emptio.l.empti.l. cū
10 ab eo.2.reſpon.ver.ſi vero.& poteſt eſſe ratio,†quia nemo te-
netur parare ſibi laqueum,ſeu factum facere,per quod oblige-
tur. C.de actio.& obligatio.l.ſicut.Aut eſt adimplenda ab alio
& tunc refer,aut expreſſe agitur,vel tacite intelligitur, quod
implementum conditionis, poſsit per aliquem impediri, aut
non, ſi ſic. tunc aut impeditur per illum, & illo impedito, per
11 quem ſeu quo expreſſo agitur,vel tacite intelligitur eam poſ-
ſe impediri † aut per alium,ſeu alios. In primo caſu non habe-
tur pro impleta.v.g. exempla de poteſtatiua & de mixta,pro-
miſi tibi per ſtipulationem decem, ſub conditione, ſi curren
do priuſquam ego,vel quam Titius intrares eccleſiam Pari-
ſienſem,vel aſcenderes capitolium,vel ſi priuſquam ego vel ti
tius tenderes ad alium certum terminum,vel ſi me,vel Titiū
ad terram proſterneres,vel ſaltando ſeu alium actum exercen
do deuinceres.Exempla de caſuali,promitto per ſtipulationē
regi Angliæ qui nunc eſt ante villam,de Caleſio.vel etiam tibi
mille,ſi rex cederit dictam villam,vel ſi cū exercitu ſuo vene-
rit ad villam Pariſien.& illā ceperit,vel ſi regnū Franciæ occu
pauerit violenter,quod magis aſcriberē miraculo, quā caſui,
vel fortunæ. In iſtis.n.omnibus caſibus, vel expreſsè agitur,
vel tacitè intelligitur conditio poſſe impediri per illum in cu-
ius perſona impleri poſſet,vel per illum cuius intereſt, de hoc
eſt caſus.ff.de præſcrip.verbis.l.ſi gratuitam.§.ſi quis ſponſio-
nis.alias eſt ſub l.ſi rem tibi.& hoc notat glo.ff.de verb. oblig.
l.in executionibus.§.vlti.& Ioann.And. j. de reg.iur. cap. cum
12 non ſtat.lib.6.†quod .n.tacitè intelligitur non deeſt,ſed ꝓ ex-
preſſo habetur,vt ff.ſi cer.pet.l.cum quid.de ſerui.l.ſi cui.de ri
tu nupt.quanquā.de iure do.l.res in dotem. In ſecundo caſu,
quando per aliū vel alio impedimento impeditur,refert.†Aut
per dolū,vel fraudē illius cuius intererat ipſam non impleri,
& tunc habetur pro impleta in eius præiudicium.v.g.ſponſio-
ne facta inter me, & te de currendo,tu ponis clauos vel lapides
ſub pedibus meis ne poſsim currere,vel poſita ſeu inita collu
ctatione inter me, & te.tu facis lapidem vel trabem cadere ſu
per me,vel alium ſocium tecum in colluctando aſſumis, pro-
pter quod impedior te deuincere.arg.ff.de dolo. l. eleganter.
§.fina.& l.ſeq.& l.arbitrio.§.dolo. & per totum.ſolu.matr.l.ſi
ab hoſtibus §.ſi vir. & videtur caſus in eod.titu. l. filiæ meæ,
emancipatæ.de diuor. l.ſi filia. C.de repudi.l. non eſt dubium
ex quarum legum ratione facta eſt illa decret.j.de renun.ſi te,
14 præbendam.lib.6. †fraus.n.& dolus non debent alicui patroci
nari,ſed obeſſe.ŝ.de reſcr.ſedes apoſtolica.in fi.de offic.deleg.
cum olim magiſter.ff.de rei vendi.l.in fundo. & ita potes in-
telligere.ff.de condi.& demonſtr.l.iure ciuili.& j. de reg. iur.
c.cum non ſtat.lib.Aut non impeditur per dolum, vel fraudē
illius cuius intererat eam non impleri,& tunc ſubdiſtingue vt
15 in membro ſeq.†Si nec expreſſe agitur,nec tacite intelligitur,
implementū conditionis poſſe per aliquē impediri, & tunc,
aut erat conditio poteſtatiua,aut mixta,aut caſualis,ſi poteſta
tiua vel mixta,tunc aut ille, qui debet conditionē implere,&
in cuius perſona eſt aſcripta non impeditur eā implere, ſi per
eū ſtat,quo minus eā impleat, & tunc non habetur impleta,
ſed potius pro deſerta,ſiue dependeat ex facto ipſius tantum,
vt C.de inſtitu.& ſubſtitu.ſub condi.factis.l.1.j. reſpon.de cō
di.inſerti. l.fin.ff.de conditio. & demonſtr.l.hæc conditio, ſi
capitolium.& l.legata.& l.qui hæredi.§. vltimo.& de cond.in-
ſtitu.l.quæ ſub conditione §.quotiens inquātum ibi loquitur
de conditione ſecundi,ſiue dependeat ex facto ipſius, & alte-
rius vt hic,vbi matrimonium nō haberetur pro impleto, quo
ad ipſam.p.per quam ſtetit,& in §.alleg.quotiens. quando lo-
quitur de conditione dandi,ff.de condictio.& demonſt. l. in
teſtament n.2.verſic.ſed ſi vterq; & c,ibi ſtichi autem portio,
& c.& l.ſi Titius.à contrario ſenſu. Fallit in libertate relicta,
ſeruo ſub conditione ſibi aſſcripta adimplenda intra certū tē-
pus,quo caſu, refert,vtrum conditio eſt in dando, & talis non
poteſt poſt tempus ſtatutum adimpleri,vt ff.de ſtatu liber. l.ſi
intra quinquennium.aut in faciendo, & talis poteſt, vt ff. de
ſtatu liber.l.cum hæres.§.vlti.melius in l.ſeruus qui teſtamen
4 to.§.ſeruus cum hæredi.& l.ſtichum. §.damam.& de liber.cā
l.Gaius.& ſic aliud eſt in libertate,aliud in matrimonio.Et po
teſt eſſe ratio, quia in matrimonio res ipſa non capit tantam
dilationem propter periculū fornicationis.argu.ŝ. vt lite. non
conteſta. c.quoniam. §.j.& notat hic Ber.in glo. ſed videtur,
& Hoſtien.poſt eum.Aut ille in cuius perſona conditio eſt aſ-
ſcripta,impeditur eā implere,& tunc aut conditio erat pote-
ſtatiua,aut caſualis, aut mixta,ſi poteſtatiua tunc,aut pendet,
ex facto meo tm̄,cui ē aſſcripta,& qui ipſam debeo adimple-
re,aut ex facto meo, & alterius,ſi ex meo tm̄,tunc aut impe-
dior,per eum cuius intererat ipſam non impleri,aut per caſū,
aut per quendā tertium. primo caſu dicunt indiſtincte glo.ff.
de condict.& demon.l.in teſtamento. a.& C.de inſti.& ſub-
ſtitu.l.j.& Cyn.ibi & Dyn.j.de reg.iur.c.imputari.& ca. cum
non ſtat.quod debet haberi,pro impleta.vt ff.de condi.& de-
mon.l.iure ciuili.quando dies leg.ce. l.ſi poſt diem.§. itē ſi qua
conditio.de verb.obli.l.in executionibus.§.vlti.& de reg.iur.
l.iure ciuili.& j.de reg.iuris.c.cum non ſtat.libro.6.Ego verò
Henricus credo ſic dicendum.aut ille cuius intereſt impedit,
implementum conditionis cauſa,ſeu animo impediendi emo
lumentum ſeu commodum,ex huiuſmodi implemento pro-
uentorū,aut alia de cauſa.In primo caſu,refert, aut eſt talis cō
ditio,quæ poteſt momento adimpleri,vt ſunt regulariter cō-
ditiones dandi,vt ſi teſtator legat fundum Titio ſi decem hæ
redi dederit,vel ſticho.ſeruo libertatem,ſi decem hæredi de-
derit.& tunc verum eſt quod dicunt. Vel eſt talis, quæ debet
adimpleri per ſucceſsionem temporis,vt ſi teſtator legauerit,
fundum Titio,vel libertatem ſticho ſi hæredi ſeruierit, per
quinquennium, & tunc, aut conditio eſt in faciendo,& tunc
non erit impleta niſi tantum temporis fluxerit, quantum poſ
ſet adimpleri,ſi impeditus non eſſet, vt ff.de ſtat.liber.l. cum
hæres.§.ſeruire.& l.ſi peculiū §.quadā.& l.ſeruus ſi hæredi.§.
imperato.Aut eſt in dando,& tunc ſecus.v.g.Teſtator legauit
libertatē ſticho ſeruo ſub conditione,ſi annua,bima,trima die
denos aureos hæredi dederit, ſtichus offert hæredi ſtatim,
vel in primo anno poſt mortē teſtatoris,30.& ſic decē ꝓ quo
libet anno,hæres recipere recuſat, per hoc ſtatim erit liber,
vt ff.de manu.teſta.l.ſi ita fuerit libertas.§.j.de ſtatu liberis. l.3.
§.ſtichus annua.Et ratio eſt euidens,quia ſeruitiū, ſeu opera,
triū, vel quinque annorū non poteſt præſtari vno die, vel in
momento, ſecus in præſtationibus pecuniarijs, trium, vel
plurium

plurium annorum, vt ibi. In ſecundo caſu.ſ.quando impedit
non cauſa ſeu animo impediendi commodum ex implemen-
to huiuſmodi prouenturum non habetur pro impleta, vt eſt
caſus.ff.de ſta.lib. l.non omne.vbi dicitur non omne ab hære
dis perſona interueniens impedimentum ſtatulibero pro ex
pleta conditione cedit, ſed id duntaxat ꝙ impediendæ cauſa
libertatis factū ſit.ff.e.tit.l.3.in prin.& §.ſi quis ſeruum.de fi-
deicommiſſ.lib.l.ſi eum ſeruum.§.ex iuſta cauſa. Et rō eſt in
promptu, quia ad hoc vt ille qui debet conditionem poteſta-
tiuam adimplere, ipſam adimpleuiſſe cenſeatur, oportet, ꝙ
ſcienter & animo adimplendi conditionem, factum in condi
tione aſſcriptum faciat, nec ſufficere facto adimpleuiſſe, vt ff.
de condi.& demon.l.2.Quod tamen implementū ſaltē in vlti
mis voluntatibus eſt fauorabile, ergo ad hoc, vt impediens im
plementū ipſius quod eſt odioſum reddat reputationē iuris,
conditione impletam, oportet ꝙ cauſa & animo impediendi
commodum faciat, non.n.plus debet habere implementū cō
16 ditionis reputatiuum, ꝙ verum & reale, vt probat ff.de cond.
& demonſtr.l.mulieri & Titio.cum concor.ſuis,† & quia con
trariorum eadem debet eſſet diſciplina.inſtit.de his, qui ſunt
17 ſui vel alie.iur.in prin.†Secundo caſu.ſ. quando impedior per
caſum, vt quia ſeruus quem in vi conditionis implendæ ma-
numittere debebam mortuus eſt, debet haberi, pro impleta,
vt ff.de condi.inſti.l.quæ ſub conditione.§.quotiens. ſm glo.
in d.l.in teſtamento.2.& de condi.inſti.l.j.& Cy.ibi. & Dyn.
in c.alle.imputari quod eſt verum ſecundū glo.in d.l.j. niſi fue
ro in mora manumittendi, quia tunc ſecus. argu.ff. de condi.
& demon.l.pen.§.j.Tertio caſu, quando impedior per tertiū,
tunc dicit Cy.in d.l.j.& Dy.in c.imputari, Aut impedior iu-
ſtè, & tunc habetur pro impleta, vt ff.de contrahen.empt.l.la-
beo ſcripſit.& de condi.& demonſt.l.ſi Titius, cum concord.
alleg. Aut iniuſtè, puta interficiendo ſeruum quē in vi condi-
tionis implendæ manumittere debebā, & tunc dicunt glo. &
Cyn.ibi.Aut ille tertius impediens eſt ſoluendo, & tunc con
ditio habetur pro defecta, ſed agitur contra impedientē.vt ff.
ad l.aquil.l.inde Neratius.§.idem Iulianus.& de condi. & de-
monſt.l.quibus diebus.in prin.Aut non eſt ſoluendo, & tunc,
reputatur impleta, vt ff.de eo per quē factū eſt.l.vlt.in princi.
Si conditio dependet ex facto meo, qui ipſā debeo adimple-
re.& alterius, tunc aut impedior per me, & tunc non habetur
pro impleta, vt eſt dictū.Aut per aliū, & tunc habetur pro im-
pleta, ſiue interſit ſua non impleri, vt quia teſtator legauit Ti
tio fundū, ſub conditione, ſi decē hæredi dederit, vt in l.alleg.
ff.de condi.& demonſt.l.iure ciui.quando dies le.ced.l.ſi poſt,
diem.§.Itē ſi qua conditio.de reg.iur.l.iure ciui.j.de reg.iur.c.
imputari.& c.cū nō ſta.lib.6.ſiue non, ſed potius forte inter-
ſit ſua ſaltē acceſſoriè, & conſecutiuè eā impleri, vt ſi teſtator
legauit fundū Titio ſub conditione, ſi decem Seio dederit, &
ita Seij intereſt ſaltē acceſſoriè, quòd impleatur.vt ff, de condi,
inſti.l.3.de condi.& demon.l.in teſtō.2.ver.ſed ſi vterque. de
le.3.l.qui concubinam.§.vxori.de an.le.l.Meuia.& in d.l.j.C.
de inſti.& ſubſti.ſub condi.factis, niſi aliud appareat, de volun
tate teſtatoris.Aut impedior per caſum, & tunc, aut erat con
ditio adiecta, in fauorem meum, cui relinquitur, aut in fauorē
illius in cuius perſona contingit caſus, aut vtriuſque, aut du-
bitatur. In primo caſu, quando in fauorem meum habetur ꝓ
impleta, & ita dicit Dyn.in cap.alleg.imputari.& in cap.cum
non ſtat.& Pe.de bel.per.in d.l.1.C.de inſti.& ſubſti.ſub con
di.factis.Alij diſtinguunt inter legatum alimentorum, vt tūc,
habeatur pro impleta.vt ff.de an.le.l.annua.& ita no.glo.in d.l.
1.& in l.alleg.in teſtō.2.& alia legata, vt tunc habeatur pro de
fecta, vt C.de condi.inſer.l.legatum.In ſecundo caſu, quando
in fauorē illius in cuius perſona contingit caſus, videtur defi-
cere, & ideo nō habetur pro impleta.l.Seio.ff.de ann.leg.& de
condi & demon.l.illis.& l.in teſtō.2.Fallit in libertate, vt ff.
de condi.& demon.l. cum ita datur.In tertio caſu, quando in
fauorē vtriuſq;, tunc ſecundū Dyn.& Cy.ſi impedior per ca
ſum in perſonā alterius contingentē, non habetur pro imple-
ta.Quarto caſu quando dubitatur dicit Dyn.& Cy. poſt eū,
ꝙ præſumitur in fauorē legatarij, ſeu eius cui erat aliquid ſub
conditione relictū, & ideo caſus in perſonā alterius contingēs
nihil nocet, & legatū indiſtinctè debetur, vt probatur in d.l.j.
C.de inſti.& ſubſti.ſub condi.factis.ff.de condi.& dem.l.in te
ſtō.2.l.Titio.c.§ ante nuptias & §.ſeq.& l.illius.& de an.leg.le.
18 Seio.in prin.& l.Meuia in prin.† Et nota quod conditio mixta
duobus modis accipitur. Vno modo pro ea, quæ eſt pote-
ſtatiua, ſed pendet ex facto meo, & alterius.& de tali intellige
quod ſ.dictū eſt de mixta.Alio modo accipitur pro ea quæ de

pendet ex facto meo, & fortunę inſidijs & de iſta intellige idē
quod de caſuali, ſequitur.vt no.gl.ff.de cond.& demon.in ru-
brica ibi.ſi vero cauſalis, vel mixta fuerit, &c.& Dy.in c.alle.
imputari.in fi.& Cyn.in d.l.1.de inſti.& ſubſti.Sequitur de cō
19 ditione cauſali, & dic, quod in illa euentus ſperatur, † vnde li-
cet impediatur impleri per caſum, non tamen habetur ꝓ im-
pleta, vt C.de cadu.tollen.l.vnica.§.ſin autem.vt no.glo.in ru-
bric.alleg.& Dyn.& Cyn.vbi ſ.Sequitur de conditione neceſ
ſaria, & tunc aut loquimur in contractibus aut in vltimis vo-
luntatibus, ſi in contractib. tunc, aut dies eſt adiectus, ſeu tem
pus adiectum conditioni, & tunc pura eſt obligatio, ſed exa-
ctio differtur, vſque in diem euenientem, vt ff.de verbor.obl.
l.in illa ſtipulatione ſi calendas, in princ.de condi. indebi.l.nā
ſi cum moriar.& l.ſeq.de iure dotium.l.Iulianus.Aut tempus
ſeu dies non eſt adiectus conditioni, & tunc eſt pura, & quo.
ad obligationē, & quo ad exactionem, vt in d.l.in illa ſtipula-
tione ſi calendas.in fi.& l.impoſſibilis.eod.titu.ff.de noua.l. ſi
pupillus.§.qui ſub conditione.Si in vltimis voluntatibus, &
tunc aut in hæredum inſtitutionibus, aut in legatis.Si in hæ-
redum inſtitutionibus, tunc, aut conditio non habet tēpus,
ſeu diem annexum, vt iſta: ſi ſol oriatur, ſi cœlum digito non
tetigeris, & tunc habetur, pro pura, vt ff.de hæredibus inſti-
tuen.l.ſeruum meum.§.j.aut conditio habet in diem ſeu tem
pus annexum, & tunc, aut eſt certum, vt ſi ſol oriatur die Pa
ſchæ, & tunc habetur pro pura detracta adiectione temporis
vt ff.de hæredibus inſtituen.l.hæreditas ex die, & inſti. de hæ
redib.inſtit.§.hæres.aut incertum, vt ſi ſol oriatur in die nati-
uitatis Antichriſti, & tunc æquiparatur conditioni, & expecta
tur, vt ff.de condi.& demon.l.dies incertus. & eſt ratio diuer
20 ſitatis inter certum diem & incertum, † quia ſicut quis nō po
teſt pro parte decedere teſtatus, & pro parte inteſtatus, vt ff.
de hæredibus inſtituen.l.prima.§.ſi ex fundo.& l.quotiens.§.
ſi duo.& l.ex facto, per totum.ita ne, pro parte temporis, cū
in eo caſu ſit arguendum de parte rerum, ad partem temporis
ff.de teſtamen. milita.l.miles ita.quod eſſet ſi ad certum diem
vel ex certo die poſſet fieri inſtitutio, ita quod ante diem non
eſſet hæres, ſecus in die incerto, qui habetur pro conditione,
quia tunc dies incertus, ſeu conditio exiſtens retrahitur, & ſic
inſpectu retrotractu ſemper cenſetur fuiſſe hæres. ff.de teſta-
men.milita.l.quod dicitur.& de acquir, hæred.l.hæres, quan-
doque.Si quæris in legatis, tunc dici pōt idē quod in ſtipulatio
nibus, niſi diligenti ſtudioſo diſtinguendū aliter videatur. Se-
quitur de conditione impoſſibili, & tunc refert.Aut eſt cōtra
ſubſtantiā rei, vel actus, cui aſſcribitur, & de hoc dic vt dicam.
j.de condi.appo.c.vlti.aut non, & tunc refert inter cōtractus
21 & vltimas voluntates.† Nam in contractibus habetur pro de
fecta, & vitiat contractū, ſiue ſit impoſſibilis per naturam, ſi-
ue de facto, vt ff.de verb.obl.l.ſi impoſſibilis.inſti. de inuti. ſti
pu.§.ſi impoſſibilis, ſiue de iure, puta quia turpis, vt ff. de ver.
obl.l.ſi plagij.ſiue perplexitatis, vt ff.de verb.obl.l.ſi Titius.&
de regu.iur.l.vbi repugnantia.ſed fallit in matrimonio, quod
dic, vt dicam.j.de condi.appo.c.vlti.Sed in vltimis voluntati
bus refert, Aut conditio apponitur ei à quo relinquitur, vel
cui iubetur de dando, vel reſtituendo alteri, & tunc non valet
legatum, vt inſti.de leg.§.vlt.vt no.Azo.in ſumma ti.de inſtit.
& ſubſti.ſub condi.factis §.quod dixi.& Goff.j.de comp.iud.
ad c.j.& Archi.32.q.2.ſolet.glo.pe.Aut apponitur ei qui inſti
tuitur, vel cui relinquitur, & tunc habetur pro impleta, nec vi
tiat inſtitutionē, vel legatū, ſiue ſit impoſſibilis per naturā, ſi-
ue de facto, ſiue de iure, vt ff.de condi.inſti.l.j.& l.ſi quis inſti
tutus, & cōdōnes ꝯ edicta.& l.quidā teſtō.C.de nupt.l. ſi quis
alūnō.§.fi.inſt.de hær.inſt.§.pe.& de le.§.fin. Fallit impoſſibili
pplexitatis, vt ff.de her.inſt.l.captatorias.& l.ſi qs ſempro.& ď
cō.inſt.l.ſi Titi.& l.ſimul.§.ſi.& ď le.j.l.captat.ꝙ dic, vt ibi, &
de hac materia vide, ꝙ no.Ho. in ſum.de condi. app. per totū.

Super c.c. Ad declaratio.gl.ſed vr & ibi &c. Si q̄ris v-
trū qn̄ certus terminus ē ſtatutus, ad aliqd fa
ciēdū aliqs ad illď faciēdū teneat poſt lapſū terminū, diſtiguīt,
ſm Io.qa qn̄q; apponit termin' ad obligōnē ꝯctā ꝑ ſolōnē fa-
ciēdā tollēdā, & tūc ſi is cui ꝑceptū fcm̄ fuit, nō obediuit ad o-
bediēdū nihilomin' remaneat obligatus poſt terminū, ſic ītel
ligit & ſoluit ꝯria hic ſignata.ff.ď arb.l.celſ.ſ.de do.& ꝯtu.c.cū
32 dilect.qa nec t pis fluxū t ſed ſolōnē eius ꝙ debet tollit oblō.ff.
ď ac.& obl.l.obligōnū fere, §.placet.& īꝑcepto nō executo ter
min.lapſus inobediētē nō excuſat ſꝫ argun.vt ſ.de ꝯuer.ꝯiug.
ex publico.ff.ſi qs ius di.nō obtē.l.vnic.& ſ.ď of.or.irretraga.
bili.§.exceſſus.Qn̄q; ponit terminus ad obligationē ꝯbendam
& tūc obeſt illi qui eſt in mora, vt hic ſm Io.ſed Hoſt.dicit ꝙ

moniali ter conſentire in illam quæ tempore furoris in eũ con
ſenſit, & contractum tempore furoris ini ium ratificare, &
2 tunc dicit Io. ꝙ non põt nec tenet matrimonium,† quia nõ eſt
mutuus conſenſus tempore contractus initi in furore, ſine
quo nullum eſt matrimonium. 30.q.2.vbi. & ſic quod nullum
eſt ratificari non poteſt.ff.de verbo.oblig.l.j.š. de conſti. cum
acceſsiſſent, & de elect.auditis,ſed Tanc. Goffr. & Ber. hic di
cunt ꝙ eſt matrimonium,non vt ex tunc vt referas ad primũ
conſenſum,ſed vt ex nunc & ex nouo conſenſu,argu. ĵ.de eo
qui duxit in matrimo.c.j.& c.veniens.de coniug.ſeruo. propo
ſuit.ff.de ritu nup.l.4.de deſpon.l.4.& 5.ĵ.tit.j.literas. & ca. ac
ceſsit. Sed ſi hæc iura ſubtiliter conſideres, inuenies ꝙ ambo,
ſimul conſentiunt tacitè,vel expreſſe, vel is qui non conſen-
tit,quia deliquerat,cogitur conſentire,ſm Hoſti.ideo dic,ſm
3 eum.† Aut mulier tpe ſanę mentis viri ipſo conſentiente cõ-
ſentit,vel vſq; ad conſenſum ipſius viri,in ſana mente conſen
ſum ſuum præcedentem continuat, & hoc ſufficit.nam cõſen
ſus mutuus eſt in idem & eodẽ tpe habitus, & ſic matrimo-
nium non claudicat 29.q.j.c.ꝙ aũt.§.j.& ita intelligo opi. Tã
cre.Goſ.& Bern.Aut mulier ipſu tpe ſanę mentis conſentiẽs,
ſeu primum conſenſum in furore habitum ratificans diſ-
ſentit,ſeu conſenſum ſuũ non continuat,& hoc non ſufficit ad
matrimoniũ,nec eo caſu valet matrimoniũ,nec ex tunc , nec
ex nunc.Et eſt rõ, quia non concurrit conſenſus vtriuſque eo
dem tpe,pro quo facit expreſſe quod no.Ber.ĵ.de condi. app.
ſuper eo.glo.2.in q.ſed pone &c.& Hoſt.ibi,& frater Ioan.in
ſumma conſe.tit.de condi.appo.q.18.& Aſten.lib.8.ti. de mo
do contrahendi ſponſalia.titu.2.q.quid ſi quis ſignificauit.Po-
ne.n.mulierem poſt contractum tpe furoris habitum,fugiſſe,
& ſic facto ipſo pęnituiſſe,nunquid dices, ꝙ ſi furioſus vult,
modo ratificare ſanę mentis,cogatur ei mulieri adherere,cer-
te non, vt patet.ĵ.ti.j. de illis.j.& 2.& c.duo pueri,& hoc ma
nifeſte innuit.ĵ.eo.ibi,legitimus non potuerit &c. vſque in
fi.& in eo caſu vera eſt opi. Io.ſm Ho.& Io.An.hic idẽ Aſtẽ.
lib.8.ti.de impedimento erroris.arti.2.Nec ob.quod no.ĵ.eo.
ſi inter.& Archi.27.q.2.ſufficiat. glo.3. dicens ꝙ ſi vnus con-
trahentium matrimonium dicit verba quæ habentur in d.c.ſi
inter.in prin.vel ſimilia,& antequam ſibi rñdeatur diſceſsit , &
ex interuallo ei reuerſo rñſum eſt,quòd conueniebat matri-
monio,videtur quòd ſit matrimonium.arg.ff.de ver.obl.l.j.§.
2.& dicit lex quòd in his quæ conſenſu contrahuntur,rñſo ex
interuallo facto non nocet.vt ff.de verb.obli.l.ſi ſtipuler.§. vlt.
ſm eos.quia hoc verum intelligo in caſu,vbi primus profitẽs
in eodem conſenſu perſeuerat alias ſecus,vt eſt dictũ.& eſt ca
ſus pro hoc.ĵ.de procu.c.vlt.cum ibi no.li.6.Et quod plus eſt,
Io.An.in c.alle.cum inter.dicit ſe illam gl.nondũ inueniſſe , &
ꝙ bona ergo.ĵ.de ſpõſa duorũ.tuas.tenet contrariũ, dicens in
matrimonio hoc requiri,ꝙ contrahentes ſibiinuicem rñdeãt,
antequam ad alia diuertant,ſicut eſt in alijs ſtipulationibus.ff.
de verb.obl.l.continuus.Sed primum credo verius,& de hoc,
no.B.Thom.& Pet.diſt.34.& Ray.in ſumm.tit.de matrimo
nio,§.7.& frater Ioan.in ſumm.conſti.ritu.de matrimonio.q.
26.ſequitur videre,&c.& Aſten lib.8.tit.de cauſa efficien.ma.
4 trimo.arti.4.q.vtrum perſona conſentiens.vbi vide.† Aut q̃-
ris de ebrio, & tunc refert ſm gl.Guil.ſuper Ray,tit.de ma-
trimo.§.16.& idem fra.Io. in ſumm.conſti.tit.de matrim. q.
27.nunquid ebrius.& q.ſeq.& Aſten.tit.de impedimento er
roris.in fi.Aut eſt ita ebrius quòd nullo mõ hẽt vſum rõnis,ne
ſciens oĩno quid agat,& tunc idem eſt ꝙ in furioſo,quia deeſt
conſenſus,ſine quo non eſt matrimonium, ẽt ſi poſt ebrietatẽ
eam cognoſcat,niſi quod fecit in tali ebrietate ratũ , hẽat poſt
ebrietatem ſm eos,quod intellige ipſa ẽt tunc cõſentiente,vel
in priori conſenſu perſeuerante,vt š.dictũ eſt de furioſo.Aut
non eſt tanta ebrietas,quòd vſum rationis auferat, & tunc po
teſt contrahere tam matrimonium,quam ſponſalia, & ſi poſt
ſponſalia ſequatur carnalis copula, & in hoc caſu præſumitur,
pro matrimonio.argu.ĵ.e.is qui.ſm eos.

1 *Matrimonium carnale ſine verbis contrahi poteſt. 3.5.*
2 *Mutus & ſurdus baptizatus ſaluari poteſt.*
4 *Fideicom nutu non relinquitur.*
6 *Matrimonium ſpirituale, ſine verbis contrahi non poteſt.*
7 *Differentiæ inter matrimonium carnale, & ſpirituale.*

TVæ. ¶ Si quæris vtrum matrimoniũ poſsit con
trahi ſine verbis,& vtrum ad matrimoniũ
ſufficiat conſenſus tacitus, ſine expreſsione verbo-
rum, Diſtingue. Aut quæritur de matrimonio carna
1 li, aut de ſpirituali.† ſi de carnali, tunc, aut quæris de illis, qui
loqui non poſſunt, vt in mutuis, & dic ꝙ ſic, dummodo per ſi
gna,vel aliàs legitimè conſtet, & appareat de conſenſu, quod
dic,vt leg.& no.š.e.cum apud.adeo ſm Hoſt.& Io. An.ibi, ꝙ
etiam ſi aliquis fuerit à natiuitate cæcus,mutus,& ſurdus in-
ſimul,licet videatur,ꝙ non poſsit contrahere,quia nunquã vĩ
dit matrimoniũ contrahi,nec vxorẽ teneri,& ſic in eo ꝙ nun
quã vidit,nec ſcit quid ſit,conſentire nõ põt.arg.ff.de contra.
hen.emp.l.in lege.Contra tñ videtur,quòd cum poſsit cogno
ſcere mulierem & naturali vtatur rõne,licet illã non poſsit ex
primere,vt ſi carnis ſtimulo incitatus turpia ſigna onderet, p
quæ euidenter appareret ꝙ mulierẽ quærit ad commiſcendũ
cum ea,forſan et condeſcendendũ eſſet,ne peius faceret.argu
2 mẽ.inſti.de iure na.j.rñ.† Nam & talẽ baptizatum,dum tñ rõ-
ne non abutatur,ſaluari dicemus,ſalẽ ſicut & paruulũ.de con
ſe.di.4.illud perſcrutari ĵ.de diuor.quanto. Vnde ſi per aliqua
ſigna poſsit facere fidem de conſenſu matrimoniali , ipſũ ad-
mittam.vt š.c.cum apud,alioquin furioſo,vel animali ſenſu.i.
diſcretione carenti.ff.ſi quadru:pau.ſe.di.l.j.ipſum penitus cõ
parabo,vel conſulas in hoc caſu principem,ſicut factũ fuit in
c.alleg.cum apud.arg.š.de tranſl.epiſcopi.c.1.ſecundum Hoſ.
3 ibi & Io.An.poſt eum.† Aut quæris de illis quæ loqui poſſunt
& tunc dñi Io.Go.Bern.& Inn.hic, & Bar.Brix.44.diſt.ſi re-
ctor.ſuper ver.operatur,quòd non contrahitur ſine verbis,vt
hic,& ĵ.eo.ſumitur,in prin.ibi,vtroq; dicente,& ĵ.de ſp.duo.
licet ibi,vtroque dicente &c.vbi Tanc.& Goſ.tenuerant hoc
idem & Ber.in c.alle.ſi inter,& magiſter ſententiarum diſt.27
& Tho.& Pe.in ſcriptis,Imo plus videtur ſecundũ Inn.qđ ſi
conſtet modo quod adinuicẽ conſenſerunt.quia hoc confitẽ-
tur,non tñ eſt matrimonium ſine verbis.vt hic, & hoc iõ ſic
ſtatuit eccleſia,licet ſit contra ius naturale, eſt ꝙ ſolo cõſenſu
contrahitur matrimonium,ne tñ ſacramẽtum ſit in incerto.
Aliàs.n.ſequeretur abſurditas iſta ſ.qđ ſi mulier & vir inſimul,
vadant per viã,& ſibi adinuicẽ copulam cõplaceat,& vnus in
alterũ conſentit matrimonialiter,nunquid iudicabimus ma-
trimoniũ inter tales,ſequeretur ꝙ inter eos eſſet matrimoniũ
quo nihil eſſet periculoſius,ſm Inn.& in hoc vlti.conc.Arch.
30.q.5.c.nec illud.in gl.adde vnde verba, matrimonio &c.ſm
ipſos,ergo matrimonium non contrahitur ſolo cõſenſu, ſine
verbis.Sed Hoſt.hic & ĵ.e.ſi inter.contra per l.nutu.ff.de leg.
4 3.† nam vt ibi dicitur nullus põt relinquere nutu fideicõmiſ-
ſum.niſi qui loqui põt. Vnde ſequitur bene per l.illã quod ſi il
le qui loqui non põt eſt aptus matrimoniũ contrahere per nu-
tũ,multo fortius is qui põt.Nec refert ſm eũ in talib.vtrum,
verba ſint apta vel non,dummodo appareat de conſenſu.ff.de
5 ver.obl.l.ſi ſtipuler.§.ſi in locando.† Vnde & ſine verbis ali-
quibus dicitur mulier conſentire tacitè,ff.de ſpon.l.in ſponſali
bus.j.& l.ſponſalia.& l.ſeq.ff.de rit.nup.l.2.Et iõ quamuis for-
ma verborum oĩno deficiat,tñ ſi de violenta præſumptione,
euidenter conſtet in foro contentioſo pro matrimonio iudi-
cabitur,quicquid ſit de pœnitentiali vt euidenter colligitur.ĵ.
eo.c.prox.& in his quæ no.š.e.ex literis.Illud aũt fatetur Ho.
& Io.An.poſt eum quòd eccleſia nõ iudicabit matrimoniũ,ni
ſi ei conſtet de conſenſu vel p verba vel per alia æquipollẽtia,
& ſic nõ obſtat opi. facta per Inn.š.in verſ.aliàs.n.ſequeretur,
&c. Nam in exẽplo per eũ poſito nõ põt fieri fides eccleſiæ,de
cõſenſu ẽt tacito,quinimo & ſi alter in alterum, ſimul cõſen-
tiat,nõ tamẽ põt dici veraciter loquẽdo, ꝙ vterq; conſentiat,
cum alter ſenſum alterius non ſentiat ſed ignoret. vnde licet,
ſint ſenſus,non tamen poſſunt dici conſenſus,cum expreſſim,
illi conſenſus non conueniãt,immo poſſent ſm Io.And.dici
diſſenſus quaſi diuiſi ſenſus. Dicẽdum eſt igitur quòd per ſo-
lũ cõſenſu contrahitur matrimoniũ, ſine verbis,& eſt hoc ex
preſsum.ĵ.de cõiug.ſeruo.c.ſi.ſm Ho.hic & ibi.& ĵ.de matri.
cõtracto,contra inter.eccleſiæ,c.j.& plenius in ſum. eo.tit. ru
brica de matrimo.§.qualiter contrahatur. vbi idem tenet, &
Gen.in extrauag. Io. 22.execrabilis ſuper verbo, verbaliter
pro quo facit quod ſegit. & no.plene.ĵ.tit.proxi.vbi idem te-
net Vincentius idem Alanus ibi & in c. alleg,licet. de ſponſal.
duorum, & ad hoc inducebat. ff. de iure dot. lege mutus. Eſt
tamen neceſſe, ſecundum eum,vt hoc agatur inter ipſos, vt
matrimonium contrahatur, 27. quæſtione 2. ſufficiat, & qđ
ſuum conſenſum aliquo ſigno exprimat. argument. ff. man-
dati. lege prima, ſecundum Alan. Sed in iſto belli certa-
mine, dicas, ſecundum Archidiacon. quadrageſima tertia
diſtinctione, ſi rector. ad fin. in gloſſ. adde, vbi de hoc,
& cætera, quòd tunc, facto contrahitur matrimonium,
quando aliqua verba, ad ſponſalia, præceſſerunt, vel matri-

monium, licet tunc non haberet effectum, poſtea vero, ipſo,
facto contrahitur matrimonium ſiue ſponſalia. & ſic not. Ioã.
& Ber. j. de coniug. ſeruo. c. fi. Illa ergo ſententia quæ habet, ꝙ
matrimonium non contrahitur ſine verbis, habet locum quã
do non præceſsit tractatus, qui ad notitiam vtriuſq; peruenit
& ſm hoc omnes opiniones ad conſonantiã reducuntur. &
ad hoc facit quod not. 30 q. 5. non illud. ſm Archi. in cap. alle.
rector. idem tenet. j. de deſpon. impub. ca. vnico. ſuper verbo,
modum alium. lib. 6. vbi approbat dictam glo. Ber. j. de coniu.
ſeruo. c. fi. idem innuit. j. de procura. c. fi. glo. vlti. lib. 6. Dic er-
go breuiter, aut quæris nunquid poſsit contrahi ſine verbis,
mutuis vtriuſq;, ſed alterius ſolum, hoc eſt per verba vnius,
& ſigna alterius. & dic quòd ſic. vnde ſi quis dicat mulieri cõ-
ſentio in te, vt in vxorem, & ſi tu vis me in virũ, & in hoc cõ-
ſentires ꝙ matrimonium verum ſit inter me, & te, & oſcule-
ris me oſculo ſecuto matrimonium eſt, vt no. Hoſt. j. de deſp.
duorum. c. vlt. ſuper verbo & ore, & Arch. 27. q. 2. c. vlti. ſuper
verbo & ore, cum quib. conc. Bern. j. eo. ſi inter. gl. j. ibi, & ſi
conſenſum exprimat, aliter &c. & Abb. ibi. Aut nunquid poſ-
ſit contrahi ſine verbis alicuius contrahentium, & tunc dic,
vt s. ſm Archi. & de iſta materia not. frater Io. in ſum. conſtit.
6 hoc tit. rubr. de matrimonio. q. 10. circa. † Sequitur de matri-
monio ſpirituali, & illud nunquam contrahitur ſine verbis, ſi-
ue loquamur de illo, quod contrahitur in baptiſmo inter deũ
& iſtam animam illius qui baptizatur, dummodo dari poſsit
quia non baptizatur, niſi ipſemet rñdeat, de conſecr. diſt. 4. cũ
pro paruulis, quia ibi verba, & forma verborum ſunt de ſubſtã
tia, vt probatur. j. q. j. detrahe. s. de baptiſmo. c. j. aliud in matri-
monio carnali. vbi verba ſaltẽ vtriuſq;, nec forma verborum
ſunt de ſubſtantia, vt hic. & j. c. proxi. & c. vlti. ibi ſeu verba ſi-
milia. Siue loquamur de illo matrimonio quod contrahitur in
ter electum, & eccleſiã, de quo. s. de elec. cum inter canonicos
quod contrahitur conſenſu, vt s. de tranſla. epiſcopi. c. inter. &
tamen nunquam contrahitur ſine verbis vt ibi & j. de eccle.
ꝗ ſit & c. ſi electio. li. 6. vt no. Hoſt. hic poſt Tanc. & Goſ. & ple
nius in §. alle. qualiter contrahatur dicens inſuper ꝙ quãuis ple
runq; argumentetur, de carnali, ad ſpirituale, vt s. de tranſla. e-
7 pi. c. 2. & 3. & 4. & 7. q. j. ſicut. † tñ inter hæc duo multæ ſunt,
drĩæ. vnde verſus. Vnus conſenſus, cupienſq;, pecunia, pura.
Mens cõcors diſtant ſpũs atq; caro. i. ſpirituale, & carnale ma-
trimonium, & hic tangitur alia drĩa notat. j. de conſan. & aſ.
non debet. §. quaternarius vnus. Ecce prima drĩa. In carnali. n.
oportet ꝙ ſit vnus vnius. j. de diuor. gaudemus, in ſpũali verò
eccleſia vna gñalis plures hẽt ſponſos, vt no. s. de tranſl. epi. ca.
inter corporalia. & vnus plures ſponſos particulares ex diſpẽ-
ſatione, vt no. s. de præb. de multa. Cõſenſus. ſecunda drĩa, qa
carnale ſolo conſenſu contrahitur quod ſñ intellige, vt dictũ
eſt s. ſecus in ſpirituali qđ nunquã contrahitur ſine verbis eli-
gentium, & cõſenſum electi præcedentib. vt s. de elec. quia ꝓ
pter. & c. cum poſt petitam. & c. eccleſia. j. & c. in Gene. ſed &
conſenſus electi ſubſequens neceſſarius eſt, vt in c. alleg. cum
inter canonicos. & e. tit. ꝗ ſit. li. 6. & demum confirmatio, vt
in c. alleg. inter corporalia. Sed & catalſt ratus non eſt matrimo-
nio carnali aptus ad contemnendũ, ſecus in ſpũali, vt patet in
eo, quod no. j. de frigi. c. j. ſuper verbo non potuiſſet. Cupienſ-
que, tertia differentia, quia ab initio quis nõ debet contrahe-
re matrimoniũ carnale niſi vere voluntarius, & appetens, & ẽt
importune petens, vt patet. 27. q. 2. inſtitutum, ſed in ſpiritua
li ab initio debet inueniri nolẽs, nec ſe ingerens, ſed fugiens,
C. de epi. & cle. l. ſi quanquã. & s. de elec. c. qualiter. Pecunia,
quarta differentia, quia nunquam in ſpirituali debet interue-
nire, pecunia, quæ ſit cã contrahendi. s. de elect. ſi alicuius, in
carnali poteſt & debet interuenire. 30. q. 6. nullum. 3. q. 5. con-
ſanguineorũ. Pura, quinta differentia, quia carnale admittit,
conditionem, ſed ſpũale non, vt no. j. de condi. apposit. ſuper
eo j. & de elect. c. in electionib. lib. 6. Mens, ſexta differentia,
quia in carnali debet venire cũ propoſito aliam non ducendi.
j. de condi. appo. c. fi. in ſpirituali vero põt in mente gerere ꝙ
ab vna adminiſtratione, ad aliam transferatur, non tñ ambiẽ-
do, ſed magis proficere deſiderando, vt patet s. de tranſla. epi.
c. fi. 8. q. j. quæ epiſcopatũ. Concors, ſeptima differẽtia, quia car
nale, nec tranſlationem, nec amicabilem compoſitionem ad-
mitti. s. de tranſac. c. fi. ſecus in ſpirituali, vt patet, s, de præbẽ.
niſi eſſent. s. de electio. cum inter. R. ſed & ſpirituale fortius,
eſt quod dic vt no. s. de tranſla. epiſcopi. inter corporalia. & ta
men nõq; facilius ſoluitur, vt patet in eo quod legi. & no. j. de
coniug. le. pro. ea. 2. ſm Hoſt. & Io. An. poſt eũ, qui quidem Io.
An. addit alius caſus. vnde verſus. Mens, concors, ſacrans perfi
cit, illa ſimul. Aetas, & qualitas, tempus, & cauſa, proles. Sacrãs
quia per conſenſum matrimonialem in carnali, ſtatim eſt ſacra
mentum, in ſpirituali nõ. Itẽ perficit, quia carnale eſt perfectũ
& ratum expreſſo conſenſu, ſpirituale non, de hoc nota. s. de
tranſact. c. vlti. Item ſimul, quia carnale ſimul, & vno momẽ-
to perficitur, aliud ex interuallo. Aetas, quia alia ætas in vno, ꝙ
in alio. s. de elect. cum in cunctis. j. tit. j. per totum. Et qualitas,
quia talis ad vnum admittitur qui ab alio repellitur. Vnde ille-
gitimus repellitur à ſpirituali. de filijs presbyter. per totum. &
admittitur ad carnale, de proba. per tuas. Tempus, quia carna-
le præceſsit inſtitutione. j. de voto. c. vno. libr. 6. Item quia ad
ſpũale præfixum eſt certum tps. s. de electionib. ne pro defe-
ctu. eo. tit. ꝗ ſit. li. 6. ad carnale non. Cauſa, alia cã inſtitutionis,
primi. ſ. ad prolem, vel ad euitãdam fornicationẽ. 32. q. 2. §. his
ita. iſta ad regimen fidelium & animarum curam. Proles, ex
carnali carnalis, ex ſpirituali ſpiritualis producitur proles.

1 *Sponſalia facta non animo contrahendi, copula extorta, in matri
monium tranſeunt, de foro contentioſo.*
Secus in foro animæ.
2 *Libidinis intentio, an matrimonium excludat.*
3 *Voluntas ſemper præſumitur durare.*
4 *Proteſtatio actui contraria, ſine rationali cauſa facta non va-
let.*
5 *Proteſtatio cum rationabili cauſa facta actum contrarium in-
fringit.*
6 *Matrimonialis conſenſus eſt triplex.*
7 *Vxor eſt collateralis & ſocia mariti.*

TVa nos. ¶ Si quæris vtrum vbi aliquis deſpõ-
ſat aliquam per verba de futuro, vel
de præſenti, non habens propoſitum contrahendi,
ſed eam decipiendi, & carnalem ab ea copulam ex-
torquendi, ea extorta, poſsit & debeat pro matrimonio iudi
cari. Diſtingue. † Aut quæris in foro contentioſo. & dic ꝙ ſic,
vt hic in verſi. ad quod &c. Aut in foro animæ & tunc dic qđ
non, vt hic in fine, ſecundum Hoſti. & Abb. & Io. And. qui ita
intelligunt iſtud capitulum. Vnde in iſto. c. tria ſunt quæ faciũt
pro muliere. Primus eſt contractus præcedens cũ copula ſub-
ſecuta, quæ ad omne quare reſpondet. nam hæc verba futuri,
temporis ad verba præſentis retorquent. j. eod, is quidem. de
expreſſo diſſenſu conſenſum facit. s. eodem veniens mariota,
& j. eodem. c. conſultationi. & j. qui matrimonium accuſare,
poſſunt. inſuper. conditionalem promiſsionem puram reddit
j. de conditionibus appoſitis. c. de illis. & c. per tuas. Secundũ,
dolus viri propter quem cog. debet conſentire in ipſam. j. de
eo qui duxit in ma. c. j. Tertium, bona fides mulieris. s. c. cũ
in apoſtolica. quæ ſibi non debet obeſſe. Sed & tres rationes,
ſunt quæ faciunt pro viro. Prima, quia vir non promiſit illam
ducere in vxorem. Secunda, quia nunquam in coniugio con-
ſenſit. Tertia, quia forma contrahendi defuit. vt hæc tres ſu-
perioribus præferuntur ſecundum Goſ. quod verum in foro
pœnitentiali, ſecus in iudiciali, vt dictum eſt. Vnde in foro pœ
nitentiali ex parte viri talis rõ conſideratur tantum, quæ om-
nes alias deſtruit. hæc. ſ. quod nunquam conſenſit, vt apparet,
hic in fin. ſecundum Hoſt. & Abb. hic. & Ioan. And. poſt eos.
Et in his concor. Rayn. in ſumma eo. titu. §. 3. & Tho. & Pet,
& Alber. in ſcriptis. diſtin. ct. 28. & frater Io. in ſumma con. tit.
de matrimonio. q. 13. pone quod aliquis &c. & j Alten. lib. 8. ti.
de cauſa efficiente matrimonij. artic. j. q. vtrum conſenſus ex-
2 preſsius. & q. quid ſi quis dicat. † Et ad hoc facit, quod ipſe.
Alten. no. iii. de bonis matrimonij in communi, j. arti. q. vtrũ,
intentio vbi quærit vtrum intentio libidinis excludat matri-
monium, puta cum quis conſentit in aliquem propter diuitias
vel pulchritudinem. Et ſoluit ſecundum Bonon. quod libido
poteſt intelligi dupliciter, aut per modum finis, & obiecti, vt
cum quis nihil quærit niſi copulam carnalem extorquere, nõ
vxorem ducere, aut ſolum per modum finis, vt cum quis con
ſentit in aliquam vt ducat eam in vxorem, hoc tamen non fa
cit propter ſeruandam caſtitatem, ſed propter explendã volu
ptatem, intẽtio libidinis primo modo eſt contra ſacramẽtũ ve
ritatem, ſecundo modo contra vtilitatem nõ contra veritatẽ.
Ideo primo modo excludit matrimoniũ, non ſecundo, & ad-
de quod dicam. j. e. is qui. a. ddt. Item põt dici ſm Inno. quod
verba ſatis erant apta per quæ fuit hic contractum, ſi vocabe-
tur Ioannes, non ob. ꝙ prolata fuerunt in tertia perſona. & ſe-
cundum Pe. Abba. & Io. And.

Super eo. c. ¶Ad euidentiam quæſtionis glo. j. ibi, ſed pone quod aliquis &c. Si quæris, vtrum proteſtans quod omnia quæ dicet vel faciet, non dicet, nec faciet animo matrimonium contrahendi. & poſtea proferens verba apta ad matrimonium contrahendum, pro hoc ſuæ proteſtationi renunciare, & matrimoniũ contrahere cenſeatur. Vinc.dixit quod non:quia adhuc intelligitur in ſua cõ
3 tradictione perſiſtere.†Semper enim præſumitur durare volũtas niſi probetur,mutata.ff.de prob.l.eum qui.de le.2.l.Lucius. & ſ.de baptiſmo maiores.in fin. Sed Io.Ber.& Pe. de Sampſ. hic.& Aſten.lib.8.ti.de cauſa efficiente matrimonij.articu.5. q.pone quòd aliquis contra.ſed Arch.27.diſt.c.quòd autẽ interrogaſti. in glo.adde, & hoc ideo dicit quòd credit,dictum Io.Ber.& Pe.de Samp.debere intelligi quando nõ ſtatim poſt proteſtationem dixit illa verba.conſentio in te,vel alia verba, ad matrimonium apta,ſed ex interuallo,vt iam ſuæ non videatur ſtare proteſtationi, ac ſi eodem tempore concurrat proteſtatio, & illa verba conſentio in te,tunc credit illum defendi, per talem proteſtationem,& ſic poteſt intelligi ſententia,
4 Vin.Hoſt.vero ſic diſtingnit.†Aut talis proteſtatio fit ſine iuſto metu ſeu alia iuſta, & rationabili cauſa quæ proteſtationẽ, meretur, & tunc ad communem verborum intelligentiam, recurrendum eſt.& eccleſia pro matrimonio iudicare debet, ſ.eod.ex literis & per contrarium actum videtur receſſum ad proteſtatione. ſ.de conſti.cum martinus. & de app.ſolicitudinem, ſm Inno.& Hoſt.hic idem frater Io.in ſumma confeſſ. hoc tit.rub.de matrimonio.q. 57.quid ſi aliquis &c. poteſt.n. etiam incontinenti poſt proteſtationem mutare voluntatem arg.ff.de hæredi.inſti.l.ſi ita ſcriptum.& de ma.teſta.l.ſtichux immo & de adi.lega.l.3.§.fi.& l.ſeq.ſm Ber.in verſi.præterea & ſi.&c.& Io.An. Vnde Tullius Tuſculan.primo,nulla celeritas eſt,quæ poſsis cum animi celeritate cõtendere.& Boetiux Cor hominis eſt mobilius omni mobili.ſm Ioan.An.qui etiã credit quòd Io.cuius fuit hæc glo.j.hoc intendebat, quòd qñ mutato nomine dicit talis te deſponſat,iuuat proteſtatio ſi pceſsit. Si vero in propria & prima perſona dicat cõſentio &c. tunc proteſtatio præcedens non releuat,ex quo ibi clara ſunt, verba contractus, & ſine ambiguo hunc Io.intellectum ap,p
5 bat Io.And.j.eo.conſultationi.ſuper verbo aufugiuns. † Aut proteſtatio fit ex iuſta & rationabili cauſa, & tunc valet, nec videtur receſſum ab ea.35.q.2.Lotharius.ſ.quod met.cauſa.c. 1.in princ.niſi poſtea carnalis copula ſubſequeretur,quia tunc ex quacunque cauſa fuiſſet facta proteſtatio pro matrimonio iudicarem,vt patet in his quæ no.ſ.eo.veniens mariota.in fin & j.eo. is qui fidem ſm Hoſti.& hoc credo turius quam illd quod dicit Archid.in c.alleg.quòd autem & ipſemet Archid. concor.cum iſta diſtincti.Hoſt.j.de offic.deleg.c.ſi delegatus, ſuper verbo reuocanda.lib.6.& de hoc no.Inn.ſ eo. veniens. 2.& Bern.j.de condi.appo.per tuas.& Spec. rubrica de condi. appo.in fi.dicentes q proteſtatio illius qui contractis ſponſalibus ſub conditione per carnalem copulam non intendit contrahere matrimonium,non prodeſt ſibi.

Super eo.c. ¶In fine,qñ dicit, q ſine conſenſu cætera nequeunt fœdus perficere coniugale
6 Si quæris de quo conſenſu intelligatur diſting. †aut quæris de conſenſu cohabitationis,aut de conſenſu copulæ carnalis,aut de conſenſu matrimonialis,ſeu coniugalis ſocietatis. Si de cõſenſu cohabitationis, dic q non, alias inter fratrem & ſororẽ, inter filium & matrem eſſet matrimonium,quod eſſe nõ põt. ſ.de reſti.ſpo.literas.§.opinioni.& §.præterea.j.de conſan. & affi.c.non debet.Si de conſenſu copulę carnalis,dic ſimiliter, q non,aliàs inter beatam virginem Mariam & Ioſeph nõ fuiſſet matrimonium,quod eſt falſum,propoſuerat.n.B.Virgo, in virginitate manere niſi Deus aliter reuelaret ei,vt 27.q.2.cap. ſufficiat.§.ſi ergo.Si de conſenſu matrimonialis ſiue coniugalis ſocietatis, dic quòd ſic.& ſ.eo.cum locum.ff.de ri. nup.l.j. inſti.de nupt.in prin.& eſt caſus.ff.de cond.& dem.l.cũ fuerit & de reg.iu.l.nuptias.Ex hoc patet ex primæ mulieris formatione quã dñs non formauit de capite viri,ne dña videretur,
7 nec de pede,ne ancilla reputaretur,ſed†de latere,vt collateralis & ſocia hẽretur.ex hoc cõſenſu ſiue coniugali ſocietate oportet eos cohabitare & indiuiduã vitæ conſuetudinẽ obſeruare.quod dic,vt le.& no.in §.alle.cũ ergo & in hoc conc. Ray. in ſum,e.ti.§.3.ſolet quæri.&c.& Ho.in ſum.e.ti.rubr.de matrimo.§.qualiter contrahatur. ver.circa hãc,& frat.Io.in ſum. conſt.hoc.tit.rub.de matrimo.q.12.cũ in matrimonio &c. & & Pe.& Tho.di.28.dicentes.q iſte cõſenſus nõ fit in carnalẽ copulã explicite,ſed tñ implicite.quia in coniugali ſocietate implicatur mutua ptãs communicationis,non tñ rerum, ſed etiam corporum,vnde copula ſequens eſt matrimoniũ effectus ſiue vſus,non quidẽ neceſſarius ſed voluntarius,& de eo de quo no.Bern.hic.l.quid eſt in ſacramento matrimonij,pro materia,& quid pro forma no. Aſten.li.8.tit.de ipſo matrimonio.q.quid eſt in ſacramento.

1 *Matrimonium an impedire poſsit turpis perſona.*
2 *Hominum malitia et temporum varietas impediunt,ne certa regula detur in cauſa matrimoniali.*

CVum in tua. ¶Ad declaratiõem gl. imo & turpis &c.Si quæris verũ perſona turpis admittatur ad matrimonium impe
1 diendum.†Dicunt Bern.& Inn.q ſic,ſi cum perſona denunciante dicatur perpetratũ peccatũ, vt ſ. e. præterea. 2.aliàs non,vt hic.Sed Hoſt.dicit,q quando cum pſona denunciante peccatum eſt commiſſum, multo minus debet admitti,ad denunciãdũ. ſ.de confeſ.c.j.& de teſtib. c. veniẽs.1.ideo dicit q illud,quod dicis hic tex.ideo dicit de graui perſona.quia multi malitioſè impediunt,& ideo in talibus eſt ad arbitrium Epiſcopi recurrendum,qui poteſt admitteretur pes perſonas hic denunciantes ſi ſibi videbitur expedire propter periculum animæ. 2.q.j.ſi peccauerit,vbi de hoc.35.q. 3. ſi homo.j.de clande.deſpon. cum inhibitio.de cogna.ſpiritua.vel potius repellere.35.q.6. epiſcopus.& hic in fi. ibi, ſm tuæ diſcretionis arbitrium &c.q.d.licet multa dixerimus, & te inſtruxerimus,& multa dicant iura circa hanc materiam,
2 tamen cum ex varijs cauſis varia præſumantur. †nec propter, malitiam hominũ & varietatem temporum certa regula dari poſsit finaliter arbitrio tuo relinquimus, & penſatis perſonis, cauſis,& temporibus,facias hoc vel aliud, argum. ſ.de tranſactionibus.cap.fi.j.de homicidio.c.2.& no.ſ.eo.pręterea.2. & c.ſicut in fi. & cap.proximo,ſecundum Hoſt.& Ioan. Andre. poſt eum.

1 *Mulier quæ negauit conſenſum viro contrarium probante, an deinde volens,probare metum, vel coactionem interueniſſe audiatur.*
2 *Matrimonium an præſumatur ex cohabitatione & carnali commixtione.*
3 *Matrimonium impediunt, & ſeparant violentæ præſumptiones.*

COſultationi. ¶Si quæris vtrum mulier, q negauit ſe in matrimonium, conſenſiſſe viro probante contrarium,poſtea volens probare metum vel coactionem interueniſſe in ip
1 ſo contractu matrimonij, audiatur, Diſtingue.† Aut mulier, expreſsè & ſimpliciter negauit ſe nunquam conſenſiſſe, & modo conuicta de conſenſu,vult aliquid probare de metu vel coactione, & tunc minime auditur,vt hic in primo reſponſo arg.ſ.de ſolu.is qui.Aut negauit ſe veraciter conſenſiſſe,ſeu dicit ſe nunquam veraciter conſenſiſſe, & tunc conuicta de conſenſu ſuper metu,vel coactione audietur,vt j.§.ſane.ſimiles. diſt.fit in illu qui dicit ſe nullum beneficium eccleſiaſticum, aſſecutum. ſ. de reſcriptis. ſi proponente, ſecundum Hoſtienſ. hic.

Super eo.c. ¶Si quæris vtrum ex cohabitatione, & carnali coniunctione viri & mulieris pſumatur matrimoniũ vel fornicatio adulteriũ, ſeu ſtuprum s
2 Diſtingue. †Aut eſt recens factũ quod de facili probari põt, & tunc non eſt præſumendum matrimoniũ niſi euidenter pbetur,immo ſtuprũ vel adulteriũ.30.qõ.5.aliter. Aut eſt antiquũ factũ,vt ſi à tpe contractus lapſi ſint 40.anni. & tunc puto ſufficere probabiles præſumptiones.ſ.q ſemper tenuit ipſam vt vxorẽ,& ad menſam & in lectũ & extra. ſic intellige, C.de nup. ſi vicinis.ff.de rit.nup.l.in libere,de concubi.l.vlt.& in auth.qui.mo.na.effi.legi.§.qm aũt.coll.6.& idẽ in clandeſtinis matrimonijs.vt ſ.de pſum.c.illud,nec mirũ.nã & pp tales violẽtas pſumptiones nedũ impeditur matrimoniũ,ſed ẽt ſeparatur.vt ſ.de pſump.c.literis.& c.3.ſm Ho.hic & conc.qd ipſe no.in ſum.e.ti.rub.de mat.§.qualiter cõtrahatur.ſub §.qd ſi dicatur,ver.quid.n.vbi hoc relinquitur arbitrio iudicis q inſpecta qualitate pſonarũ, & antiqtate tpis, & alijs circũſtãtijs hoc determinat.& de hoc vi.q no.Ber.j.qui fi.ſint le.c.lator in gl.pe.& Ho.ibi.in gl pen.vr ſatis cõc.cũ præmiſsis. & ibi tãgã.

1 *Matrimonia in quibus debeant eſſe libera. 4. 6. 8.*
2 *Parentis appellatione continetur qui attinet in aliquo.*
3 *Extraneus dicitur qui in nullo tangit.*
5 *Nuptiæ ſi non fiant intra biennium poſt ſponſalia arrarum pœna ceſſat.*
7 *Ratio vbi eſt eadem, ergo idem ius eſſe debet*
9 *Arrarum datio in ſponſalibus valent, non autem pœna, & quæ ratio ſit.*
10 *Pœnæ ſtipulatio valet in matrimonijs quando inter diuites par ua pœna promittitur.*
11 *Matrimonium & eius dependentia, ſunt eccleſiaſtici fori.*

GEmma. ¶ Si quæris vtrum & in quibus ſpon
ſalia, ſeu matrimonia libera eſſe debẽt.
1 Diſtingue. † Aut quæris vtrum eſſe debent libera, in
contrahendo, aut in diſſoluendo, ſi in contrahendo,
refert. Aut quæris vtrum debent eſſe libera ab interuentu coa
ctionis per metum, aut per iuramentum, aut ab interuentu ar
rarum aut pœnæ, aut intereſſe, aut pignoris. Si quæris vtrum de
beant eſſe, libera ab omni coactione, per metum ſpecialiter ca
dentẽ in conſtantem, dic, quòd ſic, vt s. c. proxi. & c. veniens. 2. &
c. requiſiuit. & c. cum locum. vbi de hoc dixi. Si quæris vtrum
debent eſſe libera à coactione per iuramentum, ſeu vi iuramẽ
ti, præſtiti interponenda, dic quòd non, de neceſſitate iuris, imò,
iurans, cogi debet ad obſeruationem præſtiti iuramenti, ſiue
iurauerit de ſeipſo, quòd contraheret, vt leg. & no. s. eod. c. 2.
& c. ex literis. ſiluan. & cap. veniens. 1. & 2. c. & c. commiſſum.
& c. requiſiuit. & c. ſicut ex literis. ff. de manu. vindi. l. ſi colle-
ctaneus, in fi. ſiue iurauerit de alio vt curet & faciat quod in
ſe eſt, quod dic vt legitur & no. s. c. ad audientiam & dicto, c.
ex literis ſiluan. Si quæris vtrum debent eſſe libera ab arrarum
interuentu, dic quòd non, de neceſſitate iuris. immò arræ poſ
ſunt interuenire. vt ff. de verb. oblig. l. Titia. C. de ſponſa. l. vlt.
& de inuti. ſtipu. l. 2. ſecundum Inno. & Hoſt. hic, & glo. in d. l. Titia.
& in alijs legibus allegat. Si à pœnæ interuentu, tunc aut quæ
ris vtrum pœnæ ſtipulatio poſſit interuenire inter contrahen
tes, & dic quòd non, vt hic exponendo verbum in tex. poſitũ
ab ipſa ſ. filia quæ pœnam promiſerat, & in l. alleg. Aut vtrum,
poſſit interuenire inter contrahentium parentes. & dic ſecundum
Vin. Hoſt. & Io. An ſimiliter quod non, vt hic exponendo ver
bum ab ipſa, ſ. Gemma matre, quæ pœnam promiſerat. pro hoc
ff. de dona. inter vir & vxor. l. 3. §. qui in eiuſdem. & de verbor.
2 oblig. l. Titia. in prin. & de hoc ſecundum Hoſt. † accipio parentẽ, nõ
ſolum illũ, qui in poteſtate hẽt perſonas contrahentes, ſicut ac
cipitur. C. de rei vxo. actio. l. vnica. §. accedit. & de pac. conuẽt.
tam ſuper dote l. ex morte. & idem Spec. hoc titu. in princ. §. 1.
ad ſi. ammo & illum qui talibus aliquid attinet, & quem res, in
3 aliquo tangit. † Extraneum autem quem in nullo tangit. Aut
quæris vtrum poſſit interuenire inter extraneos, & tunc, re-
fert vtrum promittant ſponſalia fieri nomine mulieris adiecta
pœna nomine ſuo ſi mulier diſſenſerit, & tunc non valet, etiã
pœnæ promiſſio, quæ eſt acceſſoria principali, quod debet eſſe
liberum. arg. ff. de reg. iur. l. cum principale. & l. cum principali.
& i. de reg. iur. c. acceſſorium. lib. 6. Aut alias bona fide, & ſine
fraude faciant ſponſionem, & tunc tenet, ſicut & ſi ſub quauis
alia conditione factum eſſet. inſtitu de verb. oblig. §. ex condi
tionali. vt pone duobus loquentibus, de aliquibus ſponſalibus,
dixit vnus, nunquid fiet inde matrimonium, dixit alter, ego da
bo tibi decem, niſi fiat intra decennium, & da tu mihi quinque,
ſi fiat, & ſic adiuuicem ſtipulantur, ad hoc, ff. de condit. & de-
monſt. l. cum ita. & l. Titio centum. §. j. & l. mulieri. & l. hæres
meus §. fin. C. de indict. vidui. tol. l. j. ſecundum Hoſtien. hic,
idem glo. in d. l. Titia. ff. de verbo. obligat. † Aut quæris vtrum
4 poſſit interuenire inter alterum contrahentium, & parentem
ſeu parentes alterius contrahentium, & credo quòd non, per
rationem prædictam. & ar. C. eo. l. mulier. Aut quæris vtrũ poſ
ſit interuenire inter alterum contrahentium, ſeu parẽtem, aut
parentes, alterius contrahentium, ex vna parte, & extraneum
ab alia, & tunc refert, aut alter, ſeu parens vnus, vel plures alte
rius contrahentium promittit extraneo pœnam, & tunc non
valet promiſſio per rationem prædictam & arg. l. alleg. mulier
Aut econtra extraneus promittit alteri contrahẽtium, ſeu pa-
renti alterius contrahentium, & tunc credo quòd valet, ſicut
in caſu, vbi extraneus promittit extraneo, pro hoc. ff. de con-
di. & demon. l. hæc conditio. j. l. cum fuerit. l. quotiens. l. filiæ
l. ante teſtamen. o. x. cum ita. l. hoc modo. & l. ſi ita legatum. l. Ti
tio centum. l. mulieri & Titio. l. Titiæ. & l. pater ſeuerinam. &

per totum C. de condi. inſer. l. legatum. & l. ſi vxor. nam eo ca-
ſu, ex parte contrahentis eſt exhortatio præmij, & non pœnæ
impoſitio. ff. de iure do. l. ſtipulatio dotis. Et eſt rõ iſtorum ca
ſuum, quia pœna eſt attendenda ex parte eam promittentis, &
5 non ex parte ſtipulantis, ſeu eius, cui promittitur, † & not. quòd
ceſſat pœna arrarum, ſi intra biennium nõ exequitur nuptias
C. de ſponſa. l. ſi is, qui. ff. de ſpon. l. ſæpe. Item propter mortẽ,
ſponſi vel ſponſæ. C. de ſpon. l. arris. Item propter perſonam,
ſponſi cum quo matrimonium interdicitur. C. de ſpon. l. mu-
lier. §. qui ita cuſtodir. & §. 2. hoc quoque. Item propter mi-
norem ætatem, vnde ſecurius eſt parentibus, dare, vt in d. le.
mulier, ſecundum Goff. Inno. & Hoſt. Idem Archi. 30. q. 2. vbi
in glo. adde nam & matrimonia &c. Aliud eſt ergo in pœna,
aliud in arra, quæ arra data ſi eſſet in quadruplum ſtipulata, &
mulier fuiſſet legitimæ ætatis peti poſſet, niſi iuſta cauſa nolẽ
tẽm contrahere excuſaret, vt in d. l. mulier. §. quæ omnia. & C.
ſi nuptiæ ex reſcripto pe. l. j. ad fi. ſed Ber. hic in glo. ſtipulatio.
aliter, qui non bene conſiderauit veritatem, ſecundum Hoſti.
6 & Archi. † Si quæris vtrum debent eſſe libera ab interuentu,
ſeu commiſſione & exactione, intereſſe, puta mulier diues,
eſt, quam ſtipulatus ſum in vxorem, & quæ promiſit mihi me
ducere in maritum, contra quam, quia tenuit contrahere, vo-
lo agere, ex ſtipulatione ad intereſſe, & tunc ſunt opiniones.
Azo. dixit non reperio agi poſſe. glo. ciuilis dicit, quòd immo,
poteſt agi ad intereſſe, in caſu vbi pecuniariter intereſt, vt no
ta. in d. l. Titia. ff. de verborum oblig. & ff. de ſpon. l. 2. Alibi ve
ro dicit quòd ſtipulatio non valet, & ſic non poteſt agi ex ea,
vt no. ff. de verborum obligationibus. l. ſi ſtipuler. & illam gl.
tenent Iaco. de Rauen. & Petrus de bella perti. nam ſi poſſet
agi quatenus intereſt, iam eſſet pœna ex parte promittentis, &
tamen negatur ſimpliciter pœnam peti poſſe, vt in d. l. Titia.
& d. l. mulier. ergo &c. argum. ff. de ſeruis exportand. l. Titius.
Dyn. vero in hac cõne diſtinguit Aut agitur ad intereſſe rõ-
ne damni. & tunc in eo quod aõt ſt poteſt agi quia non eſt,
pœna reſpectu agentis ſed rei proſecutio. Aut agi ur ratione,
lucri, quod erat futurum de ratione matrimonij, & tunc non
poteſt agi: quia hæc eſt ſpecies pœnæ, vt ff. de furtis. l. is cui. &
de damno infect. l. proculus. ſed ſi hoc eſſet verum, iam pro hoc
impediretur matrimonij libertas, & ideo imputet ſibi, qui dã-
num ſuſcepit ſciens, vel ſcire debens, quòd promiſſio non valet.
Vnde credo opinionem Azonis & glo. in l. ſi ſtipuler. & Iaco-
bus & Pet. veriorem, ſ. quòd agi non poſſit. argumento huius
7 c. † quia eſt eadem ratio prohibitionis, quæ in pœna: ergo idẽ
8 ius. ff. ad l. aquiliam. l. illud. † Si quæris vtrum debent eſſe libera,
à pignoris interuentu, tunc ſunt opi. nam Innocen. & Hoſtiẽ.
hic, & Spec. eod. ti. §. j. igitur ad fin. & Archidia. in cap. alleg. vbi
dicunt idem in pignoribus. quod in arris, quia pignora arræ di-
cuntur. C. de remiſſio. pigno. l. j. Melius facit. j. de donatio. in-
ter virum & vxorem. c. & ſi neceſſe, & s. de arbitris. c. ex poli-
ta. ſecundum gl. in s. ad leg. Titia. Diſtingue. Aut datur pignus
pro arra, ſiue loco arræ, & hoc fieri poteſt, ſiue ipſum pignus,
ſit principale, ſiue acceſſorium matrimonio, vt C. ſi rector pro-
uinciæ. l. vna. Aut datur pro pœna ſiue loco pœnæ, & hoc fie-
ri non poteſt, vt ſit idem ius de acceſſorio quod de principali
C. de legi. l. non dubium. Alij ſunt qui diſtinguunt, vtrum obli
gatur pignus per conuentionem ſolam, & tunc non tenet, ſi-
cut nec conuentio pœnæ. Aut obligatur pignus per traditionẽ,
& tunc tenet, quia eſt loco arræ, pro matrimonio conſequẽdo
ſ. vt ſit pignus accipientis, ſi ſtat per dantem, vel econtra re-
ſtituatur per duplicatum, ſi ſtat per accipientem, & hoc tenet
Iacobus de Are. in d. l. vnica. C. ſi rector prouinciæ. Tu verò,
ſuppleas iſtam diſtinctionem per præcedentem, dicẽdo, quòd
aut pignus datur tanquam acceſſorium ad arram, & tunc idem quòd
in arra. & ita intelligo Innocen. & Hoſtien. & Arch. Aut datur
tanquam acceſſorium ad pœnam promiſſam, & tunc idem quòd
in pœna. ita intelligo opinionem gl. in d. l. Titia. Aut datur ſim
pliciter vt principale non facta mẽtione, de arra, vel de pœna,
& tunc tene diſtinctionem proximam, vtrum obligatur per ſo
lam cõuentionẽ ſine traditione, vel per traditionẽ realẽ, pro rõnes
diuerſitatis, quæ ſequuntur inter pœnã & arrã quæ hoc caſu, locũ
hẽt. Si quæris vtrũ debent eſſe libera in diſſoluendo, dic quòd ſic
vt ff. de inu. ſtipu. l. 2. & ff. de ver. ob. l. ſi ita ſtipulatio facta fue
rit. q. verum quãdo à promiſſione pœna vel pactio pœnæ incipit. ſe
9 cus ſi à donatione, vt ff. de dona. inter vir. & vxo. l. ea quæ. vt
no. gl. in d. l. 2. C. de inut. ſtip. & d. l. ſi ita ſtipulatio facta fuerit.
ff. de ver. obl. † Sed quæ eſt rõ quare in ſpõſalib. vel matrimõijs
valẽt arræ, & nõ pœnæ? rõ eſt ſecundum Goff. quia cũ arræ ſtatim tradãt
& pœna ſolũ promittatur, ſi fuerint cõmiſſa faciliores ſunt ad pro-
mittendum

mittendum pœnam, quam ad ſoluendum arras. Item quia arræ conſueuerunt in parua quantitate dari, pœna conſueuit in magna quantitate promitti. Et ideo timore maioris quantitatis ſoluendæ facilius poſsit quis compelli ſecundum Goff. & idem Archi. in c. alleg. ibi. Vel dic ſecundum Hoſt. hic & Spec. hoc titu. §. j. igitur ad fi. quod ratio eſt, quia arra traditur, & in traditione rei ſuę, poteſt quilibet apponere pactum. ff. de pact. l. in traditionibus. & retinetur ſi matrimonium ſequatur, in ſtipulatione uerò pęnę nihil traditur, & ideo in traditione, quæ non fit nullum pactum apponitur, & ſi contrahatur matrimonium nullum lucrum, nulla retentio ſperatur, ſed potius metus incurritur ſi non fiat, vnde quando arra datur quæ ſtipulatur præſumpſit lex, q contrahens amicabiliter inducitur propter lucrum retentionis arrę ſi matrimonium impleatur. in pęna vero non eſt liber conſenſus propter metum incuſſum & timorem pœnæ. vnde non videtur libere matrimonium contrahi ſi ſtipulatio pœnę teneret. ergo bene eſt q ſtipulatio reprobetur tanquam odioſa, arrę vero repetitio tanquam fauorabilis conceditur. arg. ff. de libe, & poſth. l. cum quidam. ſ. de his quæ fiunt a præla. cum apoſtolica. & j. de reg. iur. c. odia. lib. 6. ſm Hoſt. hic. & plenius per eum in ſumm. eo. titu. §. j. Sed Ioan. And. dicit q parum vrget hoc dictum Hoſt. cum & timor perdendi arras, vel reſtituendi quadruplicatas videatur & libertatem impedire contractus, & ad contrahendum inducere, aliàs non contracturum, quare communius approbatur, prima ratio ſecundum eum, cui videtur, ęquum ponderandam ęquitatem arrarum & qualitatem perſonarum. ſi enim pauper homo dat magnas arras quis dubitat impediri libertatem ma-
10 trimonij, quare ponderata ratione, puta non valere. † Et eadem conſideratione dicunt quidam ſtipulationem pœnę tenere, quando inter locupletes, vel magnates parua pœna promittitur. & ſecundum iſtos. l. vlti. de ſpon. C. ponderauit quod communiter fieri ſolet. inducunt. ff. de verb. oblig. l. ſi ſeruũ. §. j. & vide quod not. Io. An. j. de hæreti. ſtatutum. ſuper verbo compellendos. lib. 6. in nouella. vbi quærit de ſtatuto ciuitatis quod imponit, pœnam contrahenti matrimonium cum filiafamilias ſine cõſenſu patris per quod Titius qui cõtra fecerit conuenitur ad pœnã coram iudice ſeculari, an iudex eccleſiaſticus poſsit illi inhibere ne procedat. & licet Bononiæ aliter determinatum fuerit q non per plures rationes quas recitat, ipſe tamen finaliter videtur tenere contrarium. Primo, quia cum ſine patris, aſſenſu virum habere non poſsit metu pœnæ, quo ceſſante, plures idoneos inueniret, negari non poteſt, quin iſte metus impediat matrimonium contrahi directè vel indirectè, vt di. c. ſtatutum. Item vt no. j. de ſecun. nup. c. fi. in multis caſibus, correctę ſunt leges prohibentes ob certas cauſas matrimonia præcipue, quæ requirunt conſenſum patris. 27. q6. 2. ſufficiat. 30. q. 2. c. vnu. fortius ergo prohibita ſunt ſtatuta id agentia. Item nec impediatur libertas matrimonij prohibetur in eo,
11 apponi pœna, vt hic cum concor. † cum ergo matrimoniũ, & eius dependentia ſint eccleſiaſtici fori, ſ. de ordi. cogni. tuam j. qui filij ſint leg. lator. de donationi. inter vxorem. c. 3. merito iudex eccleſiaſticus, de hac pœna ne exigatur, habet ſe intromittere, ſicut facit de pœna conuentionali impedientem, libertatem matrimonij, vt hic ſecundum eum, & credo quòd bene.

1 *Præſumptio diuiditur, in temerariam, probabilem, & violentam. 6.*
2 *Præſumptio, fictio, & indicium, in quo differunt.*
3 *Fictionis multiplices ſunt ſpecies.*
4 *Fictio an veritati præferatur.*
5 *Præſumptionis diffinitio.*
7 *Præſumptionis violenta diffinitio, & diuiſio.*
8 *Præſumptionis alia diuiſio, quædam iuris tantum, alia iuris, & de iure*
9 *Sponſalia copula ſequuta, ob impedimentum canonicũ non tranſeunt in matrimonium.*
10 *Sponſalia copula vi ſequuta, etiam ceſſante impedimento, non tranſeunt in matrimonium.*
11 *Sponſalia copula, ſine vi ſequuta impedimento ceſſante trãſeunt*
12 *Sponſalia an ob copulam ſequutam tranſeant in matrimonium, de foro penitentiali.*
13 *Sponſalia non faciunt, hæc verba, promitto, quod te deſponſabo.*
14 *Sponſalia contracta ſub conditione, quæ eſt contra ſubſtantiam, matrimonij etiam copula ſequuta, non tranſeunt in matrimonium.*
15 *Copula carnalis inter ſponſos, an ſit peccatum.*
16 *Præſumitur in dubio pro matrimonio.*

IS qui. ¶ Si quæris quot ſunt ſpecies, præſumptionum. diſtingue ſm Hoſt. in ſum. tit. de præſumptio. §. quot eius ſpecies. & Spec. tit, de pſump. §. ſpecies autem. Quod præſumptionum, † alia
1 eſt temeraria, quæ ſurget à malis hominibus, & maliuolis, & ex cauſis vilibus, puta quia videns aliquẽ ſemel cũ aliqua loqui, ſtatim præſumit malum, & male, cum dubia in meliorem partem debeamus interpretari. j. de regulis iuris. c. 2. hæc temeraria a iure reprobatur, nec mouere debet animum iudicantis 2. q. j. c. j. 6. q. j. c. omnes. j. de ſent. excom. inquiſitioni. de ſimo. licet hely. 86. diſtinct. ſi qui verò. 11. q. 3. abſit. Alia eſt probabilis, & hæc ſurgit multis de cauſis. de quibus in Spec. titu. de præſumptio. §. j. puta quando quis infamatus eſt, & hæc inducit purgationẽ vt ſ. de probationib. c. ſicut cõſuetudo. & c. ad noſtram. 2. q. 5. presbyter ſi à plebe. j. de purgatio. ca. c. j. & 2. & c. ſi quis de gradu, contra eam tamen admittitur probatio vt 7. q. j. præſentium. ſ. de renuntiatio. ſuper hoc. nec inducit, iudicem ad ſententiandum. niſi cũ talis in purgatione defecerit, vt in iuribus allegatis, & ſ. de cohabita. clerico. & mulierũ. cap. tua. veruntamen licet per ſe iudicem non moueat ad pronunciandũ, tñ vna cum teſte, vel cũ alia ſimili præſumptione bene mouet, vt ſ. de preſump. illud. 4. q. 3. c. ſi teſtes. §. item ſæpe. 35. q. 6. ſi duo. C. ne de ſtatu defuncto. l. 2. vel mouet iudicẽ ad deferendũ iuramentũ ei pro quo eſt præſumptio, vt ſniam ferat pro eo. C. de reb. credi. l. in bonæ fidei. ff. de iureiur. l. admonendi. ſ. de procu. ex inſinuatione. de probationi. ſicut conſuetudo. Eſt & alia violẽta, quæ ſurgit ex veriſimili probatione, & dicitur præſumptio iuris, vt ſi reperiatur chyrographũ cancellatum, ius præſumit debitorem liberatum. ff. de probationib. l. ſi chyrographũ. 77. diſt. ſcire, in fi. ff. de pactis. l. poſt q & l. Labeo. Ius etiam præſumit q nullus reſignet perſonatũ eccleſiæ, & poſtmodũ recipiat vicariam. ſ. de præſumptionibus quia veriſimile. Item præſumit, q nullus de maiori dignitate libenter tranſit ad minorẽ. vt ſ. de clericis non reſidentib. c. j. Itẽ præſumitur q quis cognouerit vxorem cũ qua diu cohabitauit. vt 27. q. j. nec aliqua. Itẽ ſi quis iuuentus ſit nudus cum aliqua, ſolus cũ ſola, & in lecto iacentes in ſecretis locis & latebris, præſumitur, q ſint fornicati, vt ſ. de præſump. in literis. Item præſumitur q quis difficilè continentiam ſeruet, qui ſe illicito concubitu maculare non metuit. 34. diſt. c. ſi quis de laicis §. quid ergo. Item præſumitur contra illum qui aufugit. vt ff. de bonis libertorũ. l. ſi in libertinũ. C. vt oẽs tam ciui. q mili. l. vnica, Item pone exemplum. C. de adul. auth. ſi quis ei. & l. ſi qui adulterij. & hoc inducit iudicem ad pronunciandum pro ea, niſi contra probetur. nam contra talem præſumptionem, bene admittitur probatio, vt in prædictis concordantijs. & ſ. de probationib. propoſuiſti. Nec obſtat. ſ. de præſumpt. iteras. quia ibi Papa voluit benigne agere, vel dic q inducit condemnationem in mediocribus criminibus, non in maioribus vt ibi, vel dic q ibi, vt notauit Ho. & plenius Spe. vbi ſ. q ibi, eſt quarta ſpẽs. ſ. præſumptio neceſſaria, quam cõiter vocant, magiſtri iuris & de iure, & hæc inducit probationem idoneã ad pronunciandũ, nec recipit probationem in cõtrariũ, vt hic & j. de ſponſatio. e impuberũ. de illis. & de condit. appoſi. per tuas. Et ſi velis clarius videre, quot & q ſunt gña præſũptionũ
2 & qs ſit effectus cuiuſlibet, † ſcire debes, q eſt qñq; pſũptio, qñq; iudiciũ. Fictio eſt in re certa cõtraria veritati pro veritate aſſumptio exemplum. C. de rei vxo. actio. l. vnica. in princi. de ſeni. paſsis. l. vlti. inſtituta quibus modis ius patriæ poteſtatis ſolui. §. ab hoſtib. vel melius. Fictio eſt ſimulata intentio, q interdum a iure pro veritate habetur, & bene dico qñq;, vt in iuribus proxi. alleg. & 50. diſt. c. ferrum. & ſ. de clericis non reſidentib. c. ex parte tua. vbi de hoc per Bern. & hic, vbi licet ẽt conſtaret de cõtraria intentione ſe carnaliter commiſcentiũ, tñ pro matrimonio iudicatur in foro iudiciali. Quandoque tñ talis fictio non habetur pro veritate, vt extra de elect. omnibus
3 c. q circa in cle. vbi de hoc per Guil. de mon. lau. in gl. fi. † Huius aũt fictionis ſunt multiplices ſpẽs, quædã licitę, & quædã illicitę. ſ. de his quæ vi metusve cã fiunt. c. j. Itẽ quædã intentionis, alia operis, 27. di. q interrogaſti. Itẽ quędã iuris tm, alia iuris & de iure. vt in cap. alleg. ferrum. & hic. Item quædã facti, licet non cadat propriè fictio in factũ, alia intentionis. ſ. de bi-
4 gamis. nuper. † Et ſi quæris vtrũ fictio pferatur veritati, refert Aut qris d fictiõe iuris, aut de fictiõe facti. ſi de fictiõe iuris re-

feri. Aut de fictione quæ eſt iuris,& de iure.i.vbi ius nondum
præſumit de aliquo:imo ſuper eo certū ius ſtatuit, vt quia ius
abſentē pro negocijs eccleſię fingit reſidere, & ſic hoc ſtatuit:
vt in c.allega.ex parte tua.& hic & tūc fictio prævalet: vt not.
in c.allegato.ferrum.Aut eſt tantum fictio iuris,ſicut quod il-
la quæ per annū velata ſteterit fingatur,profeſſa.37. diſti. quod
interrogaſti.& tali ſtatur niſi plene probetur contrarium:vt.ſ.
de his quæ vi me . cauſa fiunt. ca.1. Si de fictione facti: vt puta
quod clericus aſſumat habitum laicalem , vt.j.de vi. & bone.
cleri.c.clerici.lib.6.& tunc ſemper ſtatur pro veritate,niſi pro
betur cauſa fictionis honeſta,quia fictio de natura ſui mala eſt
ſicut ſimulatio .vt not.in.d.c.1.ſ.qđ metus cauſa. pro hoc.C.
plus valere,quod agitur per totum. ſecundū Guil.de mon.lau.
in.c.allegat.quod circa.gloſſ. vlt.vbi etiam dicit quod fictio lo
5 cum habet in omnibus prædicamentis.vt ibi per eum. † Præ-
ſumptio eſt iure dubia vnius partis,alia parte obmiſſa aſſum-
6 ptio,& eſt triplex vel quadruplex,vt eſt dictum.† Temeraria,
probabilis, & violenta. Temeraria eſt,quæ ratione caret, vt in
iuribus.ſ.in princip. pro iſto membro alleg. Item exemplum
in eo qui accuſatur, nam eo ipſo quod defertur non meretur
ſentētiam condemnatoriam,vt.C.de accuſationibus.l.vltima,
15.q.vlti.c.vlti.nam ſępe falſo.in quo quam crimina nominan-
tur.2.q.1. multi.in fi.& de tali præſumptione loquitur.ff.de pę
nis.l.abſentem.& de minoribus.l.deniq;.& iſta de iure nullius
eſt effectus,vt ibi.Probabilis eſt quæ de aliqua ratione concipi
tur,tamen vt per eam iudicetur lege non cavetur, & huius ef-
fectus eſt duplex.Nam interdum aggravat probationes in cō-
trarium.i.vt apertius per hoc habeat probare, vt.ff.quod me-
tus cauſa.l.non eſt veriſimile,ſ.de præſumptionibus.quia veri
ſimile . Interdum inducit purgationem, vt in iuribus pro iſto
7 membro alleg.† Violenta eſt quando ſecundum eius vigorem
ius præcipit iudicari,& hæc eſt quadruplex facti, naturę,iuris.
hominis.Præſumptio facti multiplex eſt,quia alia eſt præſum
ptio facti præteriti ad præſens,vt qui ſemel malus &c.vt.ff.de
re militari.l. nō omnes.§.à barbaris de accuſationi.ſi cui.§.hiſ-
dem.ſ.de præſumptionibus ex ſtudiis . & capit.mandata.27.
diſtinct.c.quicūq;.& capit.monachus vero novitius.j.de regu
lis iuris.cap,ſemel malus.li.6.de quo dic plene vt ibi per Dyn.
Alia eſt præſumptio facti præſentis ad præteritum. de qua.C.
de adulterij.l.ſi qui adulterii.34.q.2.cum bellicam. Alia de præ
ſenti ad præſens.6.q.1.qui crimen. Alia de præſenti ad futurū.
l.diſtinctio.ſi quis dyaconus. Alia ex præterito circa præteri-
tum.28.diſtinctione.quia ſunt culpę.Alia ex præterito circa fu
turum,vt.ſ.de præſump.c.mandata.& cap.ſcribam.vbi de hoc
per.Bernardum & Hoſtiēſem hic.23.q.5.ſi apud.ff.de ſuſpec.
tuto.l.3.§.quæri poteſt.C.de ſuſcep.& archa.l.ſi aliquis.lib.10.
Alia de præſenti ad præſens. C.de his qui à non dominis ma-
numittuntur.l.vlti. Præſumptio naturę eſt,vt qui ex bonis pa
rentibus natus eſt , bonus præſumatur.ff.de edi.edi.l.quod ſi
noliт.§.qui mancipia.& qui ex malis malus.C.ad.l.iuliam ma-
ieſtatis.l.vlti . Præſumptio hominis eſt in debito ſoluto quod
præſumitur debitum, & ideo repetenti onus probandi incum
bit.ff.de probationibus.l.cum de indebito.ſed & hoc poteſt di
ci præſumptio iuris.Præſumptio iuris eſt duplex.vna iuris tā-
tum:ſ.quando ius pręſumit pro vna parte , & tolerat ſenten-
tiam ſic fieri,non tamen dicit ꝙ contrariū non probetur,exē-
plum.ff.de his qui ſunt ſui vel alieni iuris.l. filium. de rei ven-
di.l. officium.de donationibus inter virum & vxorem.l.quin-
tus.C.de epiſcopus & clericis.Authentica , licentiam.de pro-
bationibus.ſiue poſſidetis.Alia eſt iuris & de iure,quæ ſic for-
mata eſt vt non recipiat probationem in contrariū.pone exē-
pli.ff.ad velleianū antiquę de regulis iuris.l. res iudi.C.ad ma-
cedonianum.l.vltima.& hic in concordantiis.ſ.pro iſto mem
bro allegato. Hoſtienſis vero in ſumma titu.de præſumptioni
bus.§.quot eius.ponit alias tres.ſ.iudicis,ſiue contumacię ho-
minis,alia famę,alia qualitatis facti,quas proſequere vt ibi per
8 eum.† Tu tamen ſi velles poſſes probabiliter dicere,ꝙ tātum
duplex eſt pręſumptio ,vna iuris tantum, alia iuris & de iure.
Præſumptio iuris & de iure eſt,vbi ius facit & ſtatuit aliquid.
Præſumptio iuris eſt quotiens aliquid præſumimus de iure
ſed poteſt probari contrarium . Sed tamen non eſt abſurdū qđ
etiā iſta ſubdividatur in plures vt dixi,licet quælibet ipſarū poſ
ſet dici præſumptio iuris . & de iſta materia vide qđ notatur
in cap.allegato ferrū.l.diſtinctione.&.54.diſtinctione frequēs.

Super eo. c. ¶Si quæris vtrum, & quando ſponſalia
de futuro per carnalem copulam ſubſecu
tam tranſeant in matrimonium de pręſenti,& vtrum cogno-
ſcens ſponſam , ſeu ſponſa patiens ſe cognoſci a ſponſo,ante
9 benedictionem nuptialem peccet. Diſtingue.† Aut quęris de
primo & tunc ſubeſt apparens impedimentum canonicum,
puta alterius matrimonii iam pure contracti , vt.ſ.eodem ve-
niens.2.verſi,alioquin.vel affinitatis contractę ante ipſam co-
pulā, vel ſimile,& tunc nō trāſeunt in matrimoniū,tū quia im
pedimētū matrimonii,vel affinitatis vel ſimile interveniēs nō
permittit eſſe matrimoniū,tum quia copula non inducit ſpon
ſalia quę iam ſunt rupta per ipſum impedimentum. j. de cō-
ditionibus oppoſitis per tuas. hoc tenent Laudenſis & Ioan-
nes Andreas eodem tit.de illis.in fine.& quot affinitas ſuper-
veniens ſoluat ſponſalia præcedentia ipſo iure notat Hoſti.&
Ioānes Andreas poſt eum.j. de eo qui cognovit conſanguineā
vxo.ſuæ.c. veniens. 1.&.2.&.c.ex literis.& dixi.ſ. eodem titu.
de illis.diſtinct.2. Item compaternitas ſiue adoptio ſupervenі
ens ſoluit ſponſalia præcedētia.j.de cognitio.leg.c.vno.vt not.
Hoſtienſis & Ioannes Andreas.j.de cogna.ſpiritua. veniens.
11 Aut non ſubeſt impedimentum,& tunc.† Aut mulier violen-
ter & invita eſt cognita , vt quia ligavit ſibi pedes & manus,
& tunc non tranſeunt in matrimonium , vt.j.titu.1.contine-
batur.§.ſi autem.&.c.de illis.2.ſecundum Hoſtiēſem hic,& in.
d.§.ſi autem.& Ioan.Andre.poſt eum. Et idem credo ſi metus
cadens in conſtantem ex parte alterius interveniat.ſ. eodem.
cum locum.cum ibi nota. Aut non intervenit violenta ſed me
tus,& tunc.† Aut loquimur in ſoro exteriori.iudiciali,& contē
tioſo,& tunc tranſeunt in matrimoniū vt hic, in quo caſu lo-
quitur illud c. & ſ.eod. ex literis,2. ſecundum Hoſtienſem,
& Abbatem,& ſi vir vel mulier diceret,quòd fornicario affe-
ctu hoc fecit,non debet audiri, tanquam ſuam turpitudinem
allegans:ſ.de donationibus inter dilectos,de conceſ.præbend.
cum ſuper.ſecundum Abbatem cui concordat Aſtenſis lib.8.
tit.de cauſa efficiente matrimonij.articu.2.q.quid ſi quis . di-
cens ſecundum Hoſtienſem quòd ſi quis ante carnis copulam
proteſtetur quòd non cognoſcet vxorem ſuam de futuro ani-
mo conſentiendi, & poſtea cognoſcat pro matrimonio eſt iu
dicandum . argumento. ſ.de appellationibus . ſolicitudinem,
& de offic.deleg.gratum.quod forte verum in foro eccleſiæ ,
12 ſecus in foro conſcientiæ.† Aut in foro interiori ſeu pœniten-
tiali, & tunc refert. Aut ſponſus cognoſcit ſponſam animo,
conſummandi matrimonium.vtendo ea,vt iam ſua, & tunc,
tranſeunt in matrimoniū,dummodo & illa ſimilē habeat intē
tionē,& ſi tranſeat ad alia vota tenetur redire ad primum,ſeu
ad primam tam ſcđm iudicium fori iudicialis quam pœnitētia-
lis,vt hic.Aut non animo conſummandi matrimoniū,ſed vti
tur ea,vt fornicaria,vel vt ſua in futurū,non vt ſua in præſen-
ti,& tunc non eſt iudicandū matrimoniū in foro pœnitentia
li eſſe conſummatū, & ſi tranſiverit poſtea ad ſecunda vota,ꝑ
cōmiſſum de præſenti non eſt ei conſulendū quod revertatur
ad primā,ſed quòd remaneat cū ſecunda,quia primus contra-
ctus qui non pervenit ad effectū matrimonij,non videtur ir-
ritare ſecundū arg.ſ.eod.veniens.j.& 2.In foro autē iudiciali,
iudicabitur,quod revertatur ad primā.cū qua præſumitur ma
trimoniū fuiſſe conſummatū,& hanc opinionē cōmunius, &
verius tenent doc.ſacræ paginę,ſpecialiter Pet.in ſcriptis, &
Tho.idem & Ala.idē Hoſt.& Abb.hic,& frater Io. in ſum.cō
ſtitu.hoc tit.rubr.de matri.q.15.ſed nunquid. & Aſten.libr.8.
tit.de cauſa effici.matri.arti.3.in princ.& concord.Hoſtien.&
Io.And.C.eo.tuæ.dicentis,quòd licet in foro contentioſo ſte-
tur præſumptioni huius.c.in foro tñ pœnitentiali ſemper ſta
mus veritati,vt ſ.e.tua nos.Licet quidā dicant ex carnali copu
la facta aīo fornicandi non matrimonio conſūmandi,genera
ri impedimentū ſequenti matrimonio.vt hic,vbi dr̃ ꝙ nec ve
rū,nec aliquod cenſetur matrimoniū,ꝙ de facto, & poſtmo-
dū ſubſecutū,& male,nā hæc decre.loquitur ſcđm ꝓſumptionē
eccleſiæ quæ nō iudicat de occultis.j.de ſimo.c. ſicut tuis. &
c.tua nos. 32.q.5.chriſtiana.non ſcđm rei exiſtentiā,ſcđm Hoſt.&
Pe.& alios doct.vbi ſ.dicit tñ Hoſt.ꝙ vtile eſſet ſpeciale ſtatu
tū per Papam circa hoc fieri cōtra hmōi deceptores,& ꝓmiſ-
ſa intellige de ſponſalib.veris & legitimè contractis.† Nā Vin.
13 not.j.eo.c.proxi.& Io.And.poſt eū ꝙ per iſta verba promitto
ꝙ te deſpōſabo,nō contrahuntur ſponſalia ēt de futuro , ſed
promiſſio de ſponſalibus contrahendis.† Item ſponſalia con-
14 tracta ſub conditione quæ eſt contra ſubſtantiam matrimo-
nij vtroque conſentiente appoſitione conditionis.non tran-
ſeunt per carnalem copulam ſequentem in matrimoniū de ꝓ
ſenti. 32.q.2.aliquando ſcđm Inn.Hoſt.& Io.And.j.de cond.ap
po.c.vlti.& ibi dicam in diſt.j. Si quæritur de ſecundo.ſ.vtrum
cognoſcens ſponſam,vel ſponſa à ſponſo patiens ſe cognoſci,
ante benedictionem nuptialem , peccet mortaliter , refert ,
ſecundum

ſecundum Pet.in ſcriptis ibi dicendum, ꝙ huiuſmodi copula cum quo concor. Altē.lib.8.tit. de cauſa efficiente matrimonij.art.3.in fi.q.vtrum illi.& de differentia matrimonij.art.1.
15 q.nūquid mortaliter. † Aut facit hoc affectu fornicario,& tūc eſt mortale peccatum,nec facit vtrū matrimonium, ſed tantum præſumptum etiam in foro iudiciali.Aut affectu maritali, & tunc. Aut perſonæ ſe taliter commiſcentes ſunt ignaræ iuris,& eccleſiaſticæ conſuetudinis, & tunc non eſt peccatum mortale,quia quælibet iuris ignorantia excuſat a dolo.vt not. gl.C.ad leg.Fal.de plag.l.plagij.& regulariter excuſat in damno vitando.ff. de iur. & fact.ignorantia.l.iuris ignorantia.& l.ſeq. Aut non ſunt ignaræ; & tunc eſt peccatum mortale:maxime in illis locis vbi eccleſiæ prohibitio ſcitur communiter,ſecundum Pet.Sed beatus Tho.dicit ſimpliciter,quòd ſponſa ſi credens ſponſum velle conſummare matrimonium admittit eū, excuſat a peccato, niſi aliqua ſigna expreſſa appareāt fraudis: ſicut ſi ſunt multum diſtantis conditionis, vel quantū ad nobilitatem, vel quantum ad fortunam.Sed opi.Pet.videtur approbare frater Io.in ſum.confeſ.hoc tit.rubr.de matrimonio. q.49.vtrum copula &c.& vide eum in quæſtione ſe.vbi dicit, quod qui ante benedictionem nuptialem poſt conſenſum tamen de præſenti, cognoſcit vxorem mortaliter peccat.Cabſque diſpenſatione eccleſiæ,& ſine iuſta cauſa hoc faciat in illis locis in quibus conſuetum eſt benedictionem nuptialē adhiberi:& idem ſi omittantur aliæ ſolennitates conſuetæ.Tamē Hug.notauit.27.q.2.cū initiatur.quòd ſi quis cognoſcat ſponſam antequam eam tranſducat,pœnitentia vnius anni ei indicenda eſt ſecundum quoſdam canones pœnitentiales, qui ta-
16 men non continentur in corpore canonum.† Ratio autē quare in ſacramento matrimonij,præſumitur in dubio pro matrimonio,vt hic.& 33.q.1.ſi quis acceperit.ſ.eod.ex literis.ſ.de reindi.c.fi.& j.qui ma.accu.poſ.c.videtur.ſecus in ſacramento ordinis,vt 68.diſt.c.presbyteri.& in ſacramēto baptiſm.de conſe.diſt.4.paruulos.& in conſecratione eccleſiæ.vt de conſec.diſt.1.ſolennitates, & ſecundum Io.in c.alleg.presbyteri. quia ſine periculo eſt ſi ſacramenta illa iterentur: ſed periculū eſſet ſi iudicaretur non eſſe matrimonium vbi eſt.Et intellige ꝙ ſemper in dubio pro matrimonio iudicamus, vbi non occurrit periculum animæ:aliàs ſi immineret periculum animę, ſi pro matrimonio pronunciaremus, contra matrimoniū pronunciemus:vt ſ.tit. proxi.c.iuuenis.vbi hoc no. Hoſt.in gl.fi.

1 *Sponſalia vel matrimonia à parentibus pro filijs contracta,an filios obligent.*
2 *Sponſalia conditionalia ante conditionem extantem non obligant.*
3 *Sponſalia conditionalia poſt conditionis euentum, pro puris habentur.*
5 *Sponſalia per patruum vel fratrem contracta, pro nepote vel fratre, eos non obligant.*
6 *Matrimonium eſt quaſi quædam ſeruitus.*
7 *Matrimonium ſpirituale contrahens, eſt melioris conditionis quam ille qui carnale contrahit.*

De deſponſatione impuberum. Rubrica.

TVa. ¶Si quæris vtrum ex ſponſalibus, vel matrimonijs,quæ parētes pro filijs contrahunt ipſi filij obligētur, & ex eis oriatur pu-
1 blicæ honeſtatis iuſtitia,† diſtingue. Aut quęritur de ſponſalibus cōditionalibus:aut de pu-
2 ris:† ſi de conditionalib. Tunc dic,ꝙ ex talib. ante conditionem extantē ſicuti conſenſum non habentibus, & incertis, nullus obligatur,nec oritur publicæ honeſtatis iuſtitia,vt no. Hoſt.ſ.tit. 1.ad audientiam.licet Inn.teneat contrarium.j.de ſponſa duorum.c.j.gl.ſic ſatis.cuius opi.expreſ-
3 ſè reprobatur.j.de ſponſa.c.vnico.§.fi.lib.6.† Sed poſt conditionem exiſtentem habētur pro puris: & eſt idem iudicium quod de pueris: vt ibi,a contrario ſenſu. Si quæris de pueris:
4 † tunc aut parentes contrahunt ſponſalia,vel matrimonia pro talibus filijs qui non habent conſenſum legitimum ad ſponſalia contrahenda:vt quia ſunt minores ſeptennio intellectu carentes.j.tit.1.literas.& c.acceſsit. & c. duo pueri vel furioſi.ſ. tit.proxi.dilectus.& tunc non obligantur, nec inde oritur iuſtitia publicæ honeſtatis, cum conſenſum non habeant, ſine quo quod agitur fruſtratur effectu: vt eſt caſus. 30.q.2.vbi.j. eo.c.vnico.in prin.lib.6.argu.ſ.tit.proxi.c.tua nos.Nec mirū, quia ex quo filij non poſſunt contrahere matrimonium per ſe, per conſequens nec parentes pro eis.arg.ff.de admi.rerū ad ci.perti.l.2.47.diſt.ſicut hi.j.de ſepul. licet pater.lib.6. Quod verum niſi poſtea venientes ad ſtatum habilem ad contrahendum, contractum factum per parentes ratificauerint ſciēter, alio cum quo extitit contractum in primo conſenſu perſeuerante: vt in d.c.vbi.& d.c.vnico. in prin.& § porro.ver.& eſt idem & ſtatim ſequitur. Aut contrahunt pro talibus filijs qui habent conſenſum legitimum ad matrimonia ſeu ſaltem ſponſalia contrahenda, & tunc aut parentes contrahunt filijs expreſsè contradicentibus,& tunc non obligantur filij,neç exinde oritur iuſtitia publicæ honeſtatis:vt 30.q.2.vbi.j.eo.c.vnico.lib.6.§. porro. ibi nec contradixerint à contrario ſenſu, vt in verſi.alle.& hoc tenent Arch.& Io.An.ibi.Fallit in caſu vbi poſtea inter eos ſponte carnali copula interuenit,quia tūc rata videntur habere ſponſalia ſuo nomine contracta,vt no.Inn. j.eo.ex literis.& Hoſt.poſt eum.Aut contrahunt filijs nō contradicentibus:& tunc aut ipſis filijs mandantibus,& tunc perinde eſt,ac ſi ipſimet filij contraherent.j.de procu.c. vlt.lib.6.& de reg.iur.c.qui per alium.eo.lib.ita quòd ſecundum ætatem quam habent filij valent ſponſalia,vel matrimonia,vel non valent,& obligantur filij,vel non obligantur.Aut filijs non mandantibus,& tunc aut eis expreſsè cōſentientibus,& tunc idē, vt in d.§.porro.& 27.q.2.ſufficiat.& 32.q.2.honorantur.& c. nec illud.ſ.de conuer.coniug.ex parte.& in c.alle.vbi.Aut filijs non conſentientibus expreſsè, & tūc,aut eis præſentibus, aut abſentibus.Si pœnitentibus,& non contradicentibus,tūc perinde eſt ac ſi ipſimet filij contraherent,ita quòd ſi ſint legitimę ætatis ad ſponſalia,vel matrimonia de quibus agitur contrahenda obligantur,& ex eis oritur iuſtitia publicæ honeſtatis,vt in §.alleg.porro. Si vero non ſint ætatis legitimę,de qua ætate vide per Ber.j.c.proxi.gl.2.ſecus, licet debeant ſaltem de honeſtate adimplere factum parentum,vt hic. Si eis abſentibus,tunc aut poſtea ſcienter ratificauerunt expreſsè,vel tacitè huiuſmodi contractum,& tūc obligantur, & inde oritur iuſtitia publicę honeſtatis, vt ff.de ſponſa.lib.4.& 5.& eſt expreſſum in §.alleg.porro.ver.& eſt idem.quod intellige ſane, alio cum quo parentes contraxerunt in eodem conſenſu perſeuerante,aliàs ſecus,vt dixi in ſimili.ſ.tit.proxi.c.dilectus.& eſt expreſſum.j.de procur.c.vlt.lib.6.cum ibi no.Aut non ratificauerunt poſtea nec expreſsè,nec tacitè, & tūc nō obligantur, nec inde oritur iuſtitia publicę honeſtatis ſecundū Inno. & Hoſt.hic pro quibus eſt caſus expreſſus.27.q.2.lex diuina. & quorum opinio eſt approbata in §.alleg. porro in fi. vbi Io. And.ſuper verbo tacitè in nouella dicit, quòd non putat filiū tacitè conſentire vel filiam,licet certificatus vel certificata taceat. imo quòd neceſſarius eſt actus per quem euidenter pateat ipſius conſenſus per iſtud.c.2.rñ.Nec obſt.extra,de ꝓcu. c.2.aliàs primo.in cle.quia ibi non ſimpliciter tacet, & reprobatur opi.Ray. in ſum.tit.de ſponſa.§. pone quòd pueri.& Pe. de ſamp.& hic Abb.qui per illud.c.dicebant cum hic dicatur quòd pater filium nondum adultum poteſt cui vult matrimonio tradere,quòd ex ſponſalibus contractis à patre etiam filio non conſentiente oritur iuſtitia publicę honeſtatis,& nitebatur hoc probare per c.j.eo.acceſsit.ad fi.quod nihil facit vt ibi no.& de hoc no.27.q.2.§.item apoſtolus. quæ ibi fuit ſententia Lau.Hug.& Io.de quo per Guil.in d.c.vnico.gl.3.j.eo.lib. 6.& videtur ſecundum eum in §.alle.porro.gl.3.quod non ſine miniſterio.dicit tex.ibi quòd ex ſponſalibus quæ parentes pro filijs puberibus vel impuberibus contrahunt, ipſi filij ſi præſentes fuerunt nec contradixerunt obligātur,& ex eis ori-
5 tur iuſtitia publicę honeſtatis. † Ex quo videtur innui, quòd ſi talia fierent ab alijs, vt puta patruis vel fratribus non obligarentur per tacitum conſenſum, quod verum eſt ſecundū Inn. qui hoc no.ſ.de reſtit.ſpol.ex parte.in prin.glo.2.& hic,& de matri.contrac.contra interdic.ec.c.1.in glo.expreſsè &c. Nec obſtat.ſ.eo.ad id quod. quia ibi ad perſuaſionem vitrici mulier alij nupſit, vel mulier poſtea ſponſalia eius nomine contracta rata habuit,licet cōtra propriam voluntatem:& hanc ſententiam tenuerunt Ala. Tan.Vin.Goſ.& Ber.in d.c.1.& hoc teneas ſecundum Guil.ibi.& 27.q.2.cum ſocietas.ſuper verbo non conſentiente.quamuis Hoſt.videatur ſentire contra. in d.c.1.j.de ma.contracto contra interdi.eccle.& Io.An.in d. §.porro.& male vt credo, quia ſi idem voluiſſet Papa intellexiſſe de alijs,hoc expreſsiſſet.ſ. de decimis. ad audientiam. & quia quod de vno dicitur &c. ſ.de præſump.nonne.& hoc tenet Io.And.in nouella.in d.§.porro.dicens quòd ſufficit taciturnitas præſentium,quando per parentes contrahuntur:ſed ratificatio expreſſa requiritur in alijs. Et quod dictum eſt de parentibus intelligit Ioan.And.in d.c.ſi infantes.ſuper verbo inducta

inducta etiam de matre,ſicut & de ipſa dicitur quòd poteſt of
ferre filiũ religioni.20.q.1.c.2.& q.2.c.j.& no.ſ.de regula.c.2.
Nec obſtat quòd mater filium in poteſtate non habet.ſ.de
conuer.infide.c.2.quia nec illud.d.c.ſi inſanies.Diſtinguit,an
filius ſit emancipatus vel ne,ſm eum.Et de iſta materia notat
Hoſt.in ſum.eo.tit.rubri.de matrimonio.§ & quæ ſponſalia.
vbi ex his patet,& Aſten.lib.8.ti.de cauſa efficiente matrimo
6 nij.artico.4.q. vtrum aliqvis præcepto. † vbi dicit, q cum in
matrimonio ſit quaſi quædam ſeruitus perpetua,pater nõ po
teſt cogere filium,cùm ſit in hoc liberę conditionis,ad matri
monium contrahendum,vt hic: ſed poteſt eum inducere ex
rationabili cauſa,& tunc ſicut ſe habet filius ad cauſam illam:
ita ſe habet filius ad præceptum patris:vt ſi cauſa illa cogat de
neceſſitate, vel honeſtate:& præceptum ſimiliter cogat,aliàs
non. Nec obſ.quod dicitur ad Coll.3. Filij obedite parenti-
bus veſtris per omnia,quia non intelligitur ſimpliciter,& vni
uerſaliter, ſed de omnibus pertinẽtib.ad poteſtatem paternã.
Nec obſt.quòd pater ſpiritualis,ſ.Papa poteſt cogere aliquem
ad matrimonium ſpirituale,ſ.ad accipiendum epiſcopatum:
quia Papa habet maiorem poteſtatem ſuper membra eccle-
7 ſiæ,quàm patres carnales ſuper filios.† Et prętereà contrahẽs
matrimonium ſpirituale eſt melioris conditionis,quàm con-
trahens carnale ſm Richardum, Thomam & Petrum.

1 *Aetas quæ requiratur ad matrimonium cõtrahendum.nu.3.&*
4.num.5.& 8.
2 *Matrimonium licitè contrahunt potentes coire, quamuis ſint*
minores duodecim, vel quatuordecim annis.
4 *Puer quidam nutricem ſuam impregnauit.*
6 *Puella quædam nouem annorum concepit & peperit.*
7 *Puella quædam octo annorum,fuit Pariſijs deflorata.*
9 *Naturalia aſpiciuntur ad virginitatis, & membri apti proba*
tionem.
10 *Naturalium inſpectio non fit ad probandam pubertatem.*

PVberes. ¶ Ad declarationem gl.2.& gl.vlti.
Bernardus.Si quęris,quę ætas requi
ratur, vel eſt apta ad matrimonium cõtrahendum,
& vtrum volentes contrahere in naturalib.inſpici
debeant. Diſtingue. Aut quæris de primo,ſ.quæ ætas requiri-
1 tur ad matrimonium contrahendum:& tunc,† Aut quęris de
illis de quibus conſtat perfici experientiam,q hæ ſunt poten
2 tes coire, & carnale debitũ reddere † & in talib.ſufficit quæ-
libet ætas,etiam minor.14.in maſculo.& minor.12.in fœmi-
na:vt notat Innoc.hic,dicens q de habente.14.annos,& non
potente coire fuit dubitatum,an poſsit contrahere matrimo
nium:ſed de potẽte coire licet ſit minor.14.annis certum eſt
q contrahere poteſt:quia certũ eſt &c.quaſi dicat dicit Hoſt.
& Io.And.poſt eum,hæc probatio alicuius temporis expecta
tionem non requirit:quia plus eſt factis,quã tempore:vt pa-
tet.ſ.tit.1.c.fi. Vnde licet non præſumatur potens minor an-
nis quatuordecim vel duodecim.Hæc tamẽ eſt præſumptio
iuris tantum, vnde admittit probationem in contrarium: &
ideo ſi de facto oſtendatur contrarium,magis credendum eſt
oculis proprijs, quàm tali præſumptioni:quare ex quo appa-
ret de copula,liquet quod malitia ſiue probitas ſupplet ætatẽ:
vt hic in fine, & ĵ.eo.à nobis.& c.ſeq.& eandem opinionem
tenet expreſsè Io.30.q.2.in ſum.in fi.per illud.c.& per c.de il
lis.ĵ.eo.& arg.l.quæ dicit,quod non poteſt nupta videri,quæ
vtrum pati non poteſt.ff.quando dies leg.ced.l.pen.ergo a cõ-
trario ſenſu,ſi poteſt pati virum,nupta videtur.Idem Goffre.
Hoſt.& Io.And ĵ.de eo qui cogni.conſan.vxor.ſuæ.c.Iorda-
næ.& maxime in muliere cuius vas ſemper paratum eſt.Vn-
de conſueuit dici quod adeo magnum roſtrum, habet picula
ſicut pica,ſecundum eos.ibi idem Innoc.ĵ.eo.duo pueri.gl.2.
& Tan.& Vinc.& Hoſt.ĵ.eo.de illis.vbi exponunt tex.pote-
runt carnali copula coniungi.ſubaudi.& eos coniunctos fuiſ-
ſe conſtiterit:vt in d.c.à nobis. Nam aliter conſtare non pote
rit:an poſsint carnaliter commiſceri cum ſint impuberes.Sed
Inno.ibi notat quod in decret.illas ſatis videtur innuit in ma-
trimonio illam ſolam dici proximam pubertati,quæ cogno-
ſci poteſt.arg.hic.& ſic ſecundum Hoſt.ſi ſint proximi puber
tati, quod patere poteſt ſecundum Inn.ex lanugine, vel facti
experientia,& malitia ſuppleat ætatem: quamuis carnalis co-
pula non fuerit inter eos, non poſſunt adinuicẽ diſſentire.idẽ
etiam Inn.ĵ.eo.c.fi.gl.fi.quod indiſtinctè verum eſt ſecũdum
Goſ.qui dicit quod eſt caſus illius decre. de illis.2.& hoc ipſe
no.ibi.idem tenent Bern.& Abb.ibi & Io.An.ĵ.eo.ti.c.vnico.
ſuper verbo ſupplebat.lib.6.Quid.n.dicit Io.And.ſi puer mi
nor.14.annis,multas mulieres cognouit,mulier minor.12.an
nis,a plurib.ſit cognita,hi contrahunt matrimonium.quid ha
bes dicere,matrimonium præter carnalem adinuicem copu-
lam non tenere:ſed Arch.in d.c.vnico,ſuper verbo malitia.di
cit,quod non dubitat ſententiam Tan. Vin.& Hoſt.eſſe verã.
3 † Ego vero Henricus credo eam veram in caſu vbi carnalis
copula interuenit inter ipſos ſponſos:& in caſu vbi non inter
uenit inter eos,ſed vt inter quelibet ipſorum,& extraneos,vt
in exemplo prædicto Io. An.in quo caſu intelligo veram opi.
Goſ.& aliorum. Aliter vbi non miſcuerunt ſe carnaliter inter
ſe,vel cum alijs,credo quod non eſt matrimonium:vt ĵ.ſequi
tur in verſic.aut quæris de illis de quibus non conſtat &c. Et
hoc quod dictum eſt quod vbi per facti experientiam cõſtat
de potentia cõeundi,quod eſt matrimonium,verũ eſt ſecun-
dum Hoſt.& Io.An.etiam ſi maſculus ſit nouem annorũ,tan
4 tum † ſicut narrat Grego.in dialogo,de illo puero qui nutricẽ
ſuam Impregnauit,vt no.ĵ.de eo qui cogni.conſan.vxor.ſuæ.
c.Iordanæ.idem dicit Hiero.ad vitalem, de puero decem an-
norum, & idem dicerem de puella,etiam ſi eſſet minor ſeptẽ
5 annorum,dummodo diſcerneret.arg.ſ.tit.j.iuuenis.† Et bre
uiter ex quo eſſet doli capax ſemper dicerem matrimonium
conſummatum:cum & talis conſentire poſsit. inſti.de oblig.
quæ ex delicto naſcun.§.in ſumma.ff.ad Silla.l.excipiuntur.&
ĵ.de delic.pue.c.1.Secus ſi eſſet trium annorum tantum:quia
tunc non crederem matrimonium eſſe,cum talis non diſcer-
nat,neq; conſentiat.30.q.2.vbi.ſicut nec furioſus.ſ.tit.5.dile-
ctus.quia talis furioſo comparatur. ff.de arbitris.l.diem pro-
ferre.§.coram. ex quib.cau.in poſſ.ea.l.ſi pupillus.ſecundum
Hoſt.& Io.An.licet. G.naſo.dicat.ĵ.eo.continebatur.§.ſi aũt
fuerit.per illam literam,tunc per carnalem copulã matrimo-
nium conſummari,quando ſponſa cognita erat.11.vel 12.an.
vel huic ætati proxima.Alij dicunt quod cũ ſit maior ſepten-
nio conſummatum eſt matrimonium.ĵ.eo.a nobis.& c.de il-
lis.2.quod putat verius Io.de deo.& probatur in d.c.iordanę.
dictum Hoſt.verius credo.Aut quæris de illis de quibus non
conſtat per facti experientiam,quod poſſunt coire,ſeu carna
le debitum reddere:& tunc tam ſecundum leges,quam ſecun
dum canones requiruntur.12.anni,completi in fœmina,vt ff.
de ritu nup.l.minorem & ĵ. eo.continebatur.& in viro.14.an
no.nec ante tempus completum præſumam potentiam, niſi
facto oſtẽdatur, & probetur:vt ĵ.eo.atteſtationes.& hoc not.
Bern.ſ.c.proxi.gl.2.& ĵ.eo.c.fi. & Hoſt.poſt eum ibi.& c.at-
teſtationes.licet Goſ.ĵ.eo.continebatur.& ipſe Goſ.Ber.Inn.
& Abb.dicant.ĵ.eo.de illis.2.ſufficere minorem ætatẽ, dum-
modo ex lanugine,vel aliàs ex habitu corporis appareat quod
6 malitia ſuppleat ætatem.cum quib.concor.† Albertus.in ſcri
ptis dicens,mihi videtur quod de diſtantia a pubertate ſecun
dum plus & minus determinandum eſt ſecundum diuerſam
diſpoſitionem membrorum, & ſagacitatis:quia ego vidi puel
lam de qua communiter perhibebatur quod nouem annorũ
exiſtens conceperit,& peperit puerum cum complere incipe
ret decimum annum.Et philoſophi dicunt quod quidam den
tati naſcuntur,& lanuginoſi,& piloſi in locis genitalibus,& ci
tius maturantur quam alij ad coitum:& puto quod hoc varia
tur regionib.calidis,& ſiccis ſicut & ipſa impregnatio,& cor-
7 poris incrementum.hæc Albertus.† Ego etiam Henricus vi
di Pariſius coram officiali Pariſien. quendam ciuem Pariſien.
conquerentem de quodam famulo ſuo qui deflorauerat quan
dam filiam ſuam octo annorum,& qui in carcere ob hoc de-
tinebatur.Et credo quod illi male dicant:quia corpulentia nõ
arguit calorem naturalem,ſeu potentiam perfectam,ſaltẽ ta-
8 lem quæ tollat præſumptionem iuris. † Sed in iſto caſu.ſ.vbi
eſt pubes:refert vtrum poteſt coire:& tunc eſt matrimoniũ,
vt hic in fi.aut non: & tunc aut quis eſt frigidus vel maleficia-
tus,& tunc non eſt matrimonium: vt ĵ.de fri.& male.c.quod
ſedem.ſecundum Inno.& Hoſti.quod intellige,vt dicam ibi.
aut aliàs, & tunc dicit Ber.hic in gl.2.& ĵ.eo.continebatur.gl.
ſed quando.in fi.& c.atteſtationes.gl.forte per vim.quod non
eſt matrimonium.idem tenet Io.30.q.2.in ſum.etiam Ala.in
prima compilatione.eo.tit.c.3.quod hodie non habemus.ſed
Inno.& Hoſt.hic tenent cõtrarium:dummodo maſculus im-
pleuerit.14.annũ,& fœmina.12.vt hic.vnde verſus. Vir quar
todecimo:mulier nubit duodeno.& ita dicit Hoſti.potes in-
telligere in auth.de temp.non ſolu.pec.ſuper dote.§.& ſi qui
dam.colla.7.vbi dicitur,quod hi qui nuptias contrahunt non
minus quam.15.annorum,ad hoc procedãt:quia egreſſus.15.
ann.eſt ingreſſus.15.ſicut aliàs legitur.32.q.1.cum renuntiat,
vel

ve ſecundum magiſtros ibi notat factum,& non ius.ſed & ſi
tres dies tantū deficiunt de numero 14.annorū,habent.5.pro
completis.arg.C.de erro.aduo.l.3.ſecundum Hoſt.& Io.An.
hic,& j.eo.atteſtationes.& idem innuit glo.j.eo.c.vnico.§.1.
ſuper verbo non proxi li.6.& per illum.§.ſed & ſi aliquis.15.
vel 16.anno.non poteſt vxorem cognoſcere,nihilominus eſt
matrimonium,ex quo compleuit legitimam ætatē:& ſi mu-
lier dicat ſe velle fieri matrem:iu dex expectabit quouſq; ma-
ſculus.18 ann.impleuerit:& poſtea per mēſem,vel per duos:
& ſi nec adhuc poteſt ſeparentur ſeruata ſolēnitate.de qua ha
bes no.j.de fri.& male.1.c.1.Et eſt ratio:quia aliqui puberes in
illa ætate ſunt impotentes procreationi filiorū,qui poſt trien
nium redduntur potentes.in auth.de nup.§.per occaſionem.
colla.4.in qua ætate ſi adhuc ſit impotens,pro certo naturali-
ter impotens reputatur.& ſic per ſecūdam præſumptionem,
quæ eſt iuris & de iure,& naturalis eſt,& non fallit,prima præ
ſumptio enumeratur.s.de elec.cum inter.§ penu.illa.n.ætas.
18 ann.dicitur plena pubertas in maſculo:vt ff.de ali.leg.l.me
la.& poſt ea præſumitur naturaliter potens,& quod ignorare
9 poſsit ſecundum Hoſt.† Aut quæris de ſecundo principali,ſ.
vtrum volentes cōtrahere naturalibus inſpici debeant,& tūc
aut quæris vtrum debeant inſpici quo ad virginitatis & mem
bri apti probationem,& dic quod ſic.& ita loquitur.27.q.1.
nec aliqua.s.de proba.cauſam quæ.j.de frigi.ex literis.& c.fra
10 ternitatis.& c.fi.† Aut quo ad probandum pubertatem:& tūc
nunquam fit talis inſpectio,imo numero annorum probatur.
vt hic.idem in matrimonium ſpirituali.s.de regula.c.ad no-
ſtram.& c.ſignificatum.& in tutela.vt C.quando tu.vel cura.
eſſe deſinant.l.indecoram.& inſtit.qui.mo.tut.finitur.in prin.
ſecundum Hoſt.& Io.An.licet Bern.hic in glo.vlti.in fi.con-
trarium innuere videatur.

1 *Sponſalia contrahi non poſſunt ante ſeptennium completum.*
2 *Sponſalia rite contrahuntur a proximo ſeptennio,ſi malitia ſupplet ætatem.*
3 *Sponſalia ante legitimam ætatem contracta,an ſint valida.*

ACceſsit. ¶Si quæris,quæ ætas requiratur,&
eſt apta ad ſponſalia contrahenda:&
vtrum ex ſponſalibus ante ætatem legitimam con
tractis oriatur iuſtitia publicę honeſtatis.Diſtin-
gue.Aut quæris de primo.ſ.quæ ætas requiratur ad ſponſalia,
1 † & dic quod regulariter ſeptē anni completi tam in viro quā
in muliere:vt ff.de ſponſa.l.in ſponſalib.2.& hic & s.c.proxi.
& j.eo.duo pueri.in quib.c.demōſtratur aperte quod in ſpon
ſalibus ſeptimus annus,debet eſſe completus,ad hoc vt ſpon
ſalia contracta ſibi vinculum aliquod introducant:licet in ma
trimonijs ſecus,dūmodo ſint proximi pubertati,& doli capa
ces:vt j.eo.de illis.2 & c.tuę.& in hoc concordan.Io.27.q.2.ſi
quis deſponſauerit.& Tan.Ber.& Inno.s.eo.c.2.& Archi.30.
q.2.cap.vbi gl.de hoc,& in ſum.ibi.Fallit vbi mulier eſt tenta-
ta,& malitia ſupplet ætatem,vt quia eſt ſex annorum,& dimi
dij.vel amplius.vt s.tit.proxi.iuuenis.ſecundum Inno.ibi.&
arg.j.de delic.pu.c.1.Et in hanc ſententiā concor.Hug.Laur.
2 & Io.qui dixerunt † ſeptennium debere eſſe cōpletum regula
riter,niſi ita eſſent proximi ſeptēnio,quod eſſent capaces in-
telligentiæ hoc ipſi notant.30.q.2.in ſumma idē Goſ.in ſum.
de ſponſa.§.& no.& Tanc.& Ala.s.de ſponſa.iuuenis.vbi di-
xit Ala.quod tenent ſponſalia ſi eſt doli capax,& 6.ann.& di-
midij vel pluris.& Ala.Vinc.& Goſ.hic.idem ſentit Hoſti.in
ſum.eod.tit.§.ſi quis poſsit.& s.eo.c.puberes,& facit ad hoc
q le.& no.j.eo.duo pueri.& j.de delic.puer.c.1.& de conſec.
diſt.4.c.pen.ſed prima opinio,quæ dicit indiſtinctè non con-
trahi ſponſalia,nec publicæ honeſtatis iuſtitiam,niſi ſepten-
nium totaliter & integrè ſit completum,vt hic.& s.c.proxi.
videtur verior,per c.ſi infantes.in prin.j.eod.lib.6.ſecundum
Guil.ibi in gl.cum iſta litera,cum iſtud ſit tempus a iure limi
tatum,quod non videtur habere aliquam exceptionem in iu-
re ſcriptam.Videtur tamen,q hæc regula patiatur exceptio-
nem vbi malitia ſupplet ætatem,& mulier tentata fuerit ſe-
cundum Guil.ibi.quod credo verum.Et idem vbi contrahēs
eſſet per tres dies circa ſeptimum annum.arg.s.ti.1.iuuenis.
de elec.in cauſis & de regularibus ad noſtra,vt not.Hoſti.s.c.
proxi ſuper verbo compleuiſſet.& j.c.proxi.Quod intelligo
dummodo habeat conſenſum,& intelligat quod agitur,aliàs
ſecus.Et hoc videtur dicere Hug.30.q.2.in ſum.dicens quod
ſi ante ſeptē annos,contrahunt,non tenet niſi probetur con-
trarium,quod ante erant doli capaces,& poterant conſentire.
Si vero in ſeptennio vel poſt ſeptennium contrahant,valet
niſi probetur contrariū,ſ.quòd non erant doli capaces,& nō
poterant conſentire.aliàs contrahentes ante ſeptē annos,ni-
hil agunt,niſi poſtea completa ætate ratificent.30.q.2.vbi.vt
no.Hoſt.in ſum.tit.de ſpon.§.quis poſsit contrahere.Nec ob.
s.de regulari.ad noſtrā.nam propter aſperitatem religionum,
& ob vitandas apoſtaſias in illis ſtatutū eſt,requiri perfectam
ætatem.vt no.Io.An.j.eo.c.vnico.ſuper verbo maiores,in no
3 uella.& j.eo.tuæ.ſuper verbo nobilis.† Aut quæris de ſecun-
do.ſ.vtrum ex ſponſalibus ante ætatem legitimā contractis,
oriatur publicę honeſtatis iuſtitia,& tunc refert.Aut mulier
eſt tentata,& malitia ſupplet ætatem,& tūc ſic vt eſt dictum,
idem vbi eſſet per tres dies circa ſeptimū annum.j.eo.atteſta
tiones.§.conſultationi.& c.fi.quòd.n.ibi dixit circiter ad hoc
modicum tempus referendum eſt ar.s.de dila.literæ.ſecundū
Hoſt.s.c.proxi.Aut non,& tunc aut poſt ætatem.7.an.ratifi-
cant ſponſalia ante contracta,& tunc valent ſponſalia,& inde
oritur iuſtitia publicę honeſtatis,ſiue ea ratificauerint expreſ
ſe,vt in c.alle.vbi.& j.de ſpon.c.vnico.in prin.§.porro.ver.&
idem.lib.6.ſiue tacitè,vt quia ducta fuit ante ſeptennium,ſed
in domo poſt ſeptenniū detenta,vt j.eo.duo pueri.ſecundū
Inno.in d.c.iuuenis.in gl.1.& Hoſt.hic,ſuper verbo non con
ſenſerit.& s.c.proxi.verum.vbi dicit q poſtquam ſponſa mo
rans in eadem domo cum ſponſo compleuit.7.annum,cum
nec reclamauit tacitè,præſumuntur ſponſalia ratificata,vt j.
eod.de illis.§ 1.& j.qui ma.ac.poſ.inſuper nec eſt vis ſecundū
canones,vtrum hæc eſt domus ſponſi vel ſpōſæ,vel cuiusvia
alterius,quamuis aliud ſit ſecundum leges.Vbi autē ſeorſum
moriantur non intelliguntur ratificata tacitè per lapſum tem
poris,ſed requiritur conſenſus expreſſus,& in hoc caſu loqui
tur hoc.c.& diuerſificatur a.c.fi.s.proxi.ſecundum Hoſti.ibi.
& eſt caſus.j.eo.c.vnico.in prin.lib.6.Idem.ſ.quòd ex ſponſa
libus ante legitimam ætatem contractis,oritur iuſtitia publi-
cę honeſtatis,quādo infantes ambo,vel alter cōtrahunt ſpon
ſalia,quæ non tenent,ſed poſt infantiam cōſentiunt in niſum
ad carnalem copulam,non inquantum eſt copula,vel niſus ad
illam,ſed inquantum deſignat conſenſum durante tempore
infantiæ præſtitum,vt in d.c.vnico,ſecundum Ioā.And.j.de
ſpon.c.vnico,lib.6.in nouella.Idem ſi poſt ſeptennium ſecum
iacet,vel eam oſculatur vt ſponſam,vel his ſimilia,quia nō re
fert,an quid fiat verbo,vel tacto.s.de app.vt noſtrum.& c.di-
lecti.ſecundum Guil.& Io.And.in d.c.vnico.eo.tit.

1 *Carnalem copulam interueniſſe,cui magis credendum viro,an mulieri.3.*
2 *Probatio per aſpectum corporis quoad cognitionem carnalem,alijs perfertur.*
4 *Mulier dicens ſe non cognitam,auditur.*
5 *Præſumitur in dubio pro matrimonio & copula.*

COntinebatur. ¶Si quæris vtrum ſuper
veritate carnalis copulæ
viri teſtimonio ſit credendum,vel quid iuris,Di-
1 ſtingue.† Aut ambo tam vir quam mulier,idē con
fitentur.ſ.quod non poſſunt effici vna caro,& tunc ſtandum
eſt cōfeſsioni eorū.27.q.1.nec aliqua.33 q.1.de his & j.de fri.
& ma.c.1.& c.laudabilem.ſecundum Hoſti.hic.& idem mul-
to magis ſi confiteantur quod effecti fuerint vna caro.Aut
2 ambo nō confitentur idem,ſed contraria vel diuerſa,† & tunc
aut ille vel illa,qui ſeu quæ negat carnalem copulam interue-
niſſe inter eos hoc probat per aſpectum corporis ſui vel alte-
rius:& talis negatio ſic probata aſſertioni alteri contrariæ prę
fertur,vt patet in muliere probatæ ſe virginem per aſpectū
ſui corporis.s.de proba.c.propoſuiſti.& c.cauſam matrimo-
nij.cum no.ibi.& hoc per Ber.Inno.& Hoſt.Et idem eadem
ratione ſi vir forte volēs ante carnalem copulam religionem
intrare,iuxta ea quæ le.& no.33.q.5.quod deo pari s.de con-
uer.cōiug.c.verum.& c.ex publico.hoc idem probat per aſpe
ctum corporis ipſius mulieris,patet etiam in viro vel mulie-
re dictam carnalem copulam negante & probāte per aſpectū
corporis ipſius viri membro totaliter carētis,vel ipſum mem
brum habētis admodum verrucæ,ſic intellige.j.de fri.& ma.
c.laudabilem.ibi ſi frigiditas prius probari nō poſsit &c.ſm
3 Hoſt.& Io.And.ibi.& eo.ti.c.1.† Aut non probat per aſpectū
corporis ſui,vel alterius,& tunc aut vir vel mulier ſtans pro
carnali copula poteſt hoc plene probare per teſtes,vel alia legi
tima documenta,& tūc non creditur negationi alterius etiā
iuratę,vt s.de præſum.illud.& cap.literis.& de teſti.præterea
Au.

Aut vir affirmat ſe cognouiſſe mulierem ipſa contrarium aſſe
rente: aut econtra mulier affirmat ſe cognitam a viro ipſo con
trarium aſſerente. In primo caſu refert. aut vir hoc affirmat cũ
iuramento: & tunc ſtatur ei, vt hic. & 33. q. 1. c. ſi quis vxorem.
4 & ĩ. de frigi. c. 1. Aut ſine iuramento: & tunc ſecus, † quia tũc
auditur mulier dicens ſe non cognitam. vt 27. q. 2. c. quod autẽ
interrogaſti. ſecundum Ber. & Hoſt. hic. In ſecundo caſu cre-
do idẽ. ſ. quod aſſertioni mulieris iuratę pro matrimonio ſtan
tis credi debeat: ſecus ſi iurata non eſſet: & hoc tenet expreſsè
Hoſt. in ſum. tit. de clandeſtina deſpon. §. vtrum clandeſtina. in
prin. ver. idem ſi iuret. & ver. item quod dixi eſſe ſtandum &c.
Et eſt ratio in vtroq; caſu. ſ. quando vir vel mulier ſtat pro car
5 nali copula: † quia pro illo qui ſtat pro carnali copula præſumi-
tur tum quia propter eam matrimonium contrahitur: tum
etiam quia alter ſtans pro contrario ſuã turpitudinem allegat:
ad quam allegandam non eſt audiendus. C. de tranſac. l. tranſa-
ctione finita. de reuo. dona. l. cum profitearis. de ſeruo pig. da-
to ma. l. ſi creditoribus. & no. ſ. de dona. c. inter dilectos.

1 *Sponſi an & quando poſsint a ſponſalibus reſilire. 2. 5.*
2 *Sponſalia quæ in matrimonium tranſiuerunt diſſolui nõ poſſunt.*
4 *Sponſalia ſi pueri contraxerunt, poſſunt reclamare, cum perue-
nerint ad ætatem legitimam.*
6 *Reclamatio matrimonialis debet fieri coram epiſcopo.*
7 *Sponſi ſunt ab eccleſia compellendi ad matrimonium celebran-
dum.*

1 DE illis. † Si quærit quis vtrum, & quando ſpon
ſus vel ſponſa, poteſt a ſponſalibus reſi-
2 lire, ſeu reclamare. Diſtingue. † Aut ſponſalia iã tran
ſiuerunt, in matrimonium, ſeu in vim matrimonij
de pſenti, vel per conſenſum de præſenti: vel per carnalem co
pulam voluntariè ſubſecutam, vel aliàs: & tunc ſera eſt pœni-
tentia: nunquam poterit decætero reſilire: vt ſ. c. proxi. §. ſi au
tem. ſ. tit. proxi. is qui fidem. ĩ. c. proxi. & c. de illis. vt no Hoſ.
3 hic ſuper verbo peruenerit. † Aut nondũ tranſiuerunt in vim
matrimonij de præſenti: & tunc, aut ambo contrahentes ſunt
puberes: aut ambo impuberes. Aut alter pubes, & alter impu-
bes. In primo caſu dic vt dixi ſ. tit. proxi. requiſiuit. In ſecun-
do caſu, refert, aut vterq; vel alter ſolum vult reclamare ante-
quam aliquis eorum ad annos matrimonij aptos peruenerit,
& non poteſt vt hic in 1. reſponſo, ſiue diſtẽt pariter & æqua-
liter a pubertate, vt quia maſculus habet. 12. annos: & fœmi-
na. 10. ſecundum Hoſt. ſiue inæqualiter, vt quia maſculus ha-
bet. 13. annos. & fœmina. 10. ſecundum Innoc. Aut vterq; vel
alter ſolum vult reclamare poſtquam vterq; ad annos aptos,
matrimonij peruenit: & tunc: aut quilibet eorum reclamat,
vel alter ſolum reclamat tempore quo ad annos aptos matri-
monij peruenit, & tunc poteſt ſi eodem tempore vterq; ad
pubertatem peruenerit, vt quia tempore contractus ſponſa-
liorum vterq; æqualiter diſtabat a pubertate, vt in exemplo
præmiſſo, ſiue diuerſis, vt quia inæqualiter diſtabant, vt hic in
§. ſi vero. & ĩ. eod. c. proxi. & c. duo pueri. ver. prior autem. &
ver. & licet. Aut quilibet, vel alter eorum reclamat ex interual
lo poſtquam ad annos matrimonij aptos ſiue pubertatis per-
uenit, & non poteſt, ſiue vterq; eodem tempore ad pubertatẽ
peruenerit, vt quia tempore contractus ſponſaliorum vterque
æqualiter diſtabat a pubertate, puta quia maſculus erat. 12. &
fœmina. 10. annorum. & ſic biẽnio reuoluto vterq; eſt pubes,
ſiue diuerſis, vt quia maſculus erat. 13. anno. & fœmina de-
cem, & ſic anno reuoluto maſculus eſt pubes. Vnde tunc pote
rit maſculus reclamare, vt hic in §. ſi vero. quod niſi fecerit im
putet ſibi, quia hic non fecit, & ſi ſeorſum, & ſeparatim habi-
4 tent, ſicut alius de quo habes ſ. tit. proxi. ex literis ſiluan. † Vn
de quando pueri diſparis ſunt ætatis in volũtate illius, qui pri
mo ad legitimam ætatẽ peruenerit, eſt ſoluere ſponſalia ſi re-
clamauerit, quod ſi tacuerit ad eum, qui minor remanet de-
uoluitur hæc poteſtas: ſic intellige dictum c. ex literis ſiluan.
& ĩ. eo. atteſtationes. ſecundum Hoſt. In tertio caſu. ſ. quando
alter contrahentium ſponſalia eſt pubes, & alter impubes re-
5 fert. † Aut quæris vtrum ille qui erat pubes tempore ſponſa-
liorum poſsit reclamare, & dic quod non, vt hic in §. mulier
autem. Aut ille qui erat impubes, nunc vero factus pubes, ve-
nit, & dic quod ſic dummodo in eo tẽpore quo pubeſcit vel
incontinenti poſt reclamauerit, vt in §. alleg. ſi vero. Vnde qñ
pubes cum impubere contrahit ſtatim tenent ſponſalia quo
ad vtrunq;: & vterq; expectare tenetur quouſque impubes ad
pubertatem perueniat, & tunc ſi reclamat ſoluuntur ſponſa-
lia ſi non reclamauerit ab eccleſia contrahere compelluntur.
Quod intellige niſi iuſta cauſa ſubſit, quare non ſint compel-
lendi, & quæ ſit iuſta cauſa, dic vt no. ſ. titu. 1. præterea. 2. & c.
6 ex literis ſiluan. ſecundum Hoſt. & Io. And. poſt eum. † Iſta ve
ro reclamatio corã epiſcopo vel officiali ſuo fieri debet, vt hic
in §. ſi vero. ibi iudicio eccleſiæ &c. ſ. de regulari. c. 2. ĩ. de fri.
& male. c. 1. & ipſis deficientibus coram presbyteris, vel alijs
honeſtis perſonis. arg. ſ. de offic. ordi. paſtoralis. in fi. cum ſuis
cõcor. ſed & ipſo facto fit reclamatio, vt ĩ. eo. c. atteſtationes.
7 † Et quanuis quidam dixerint, quod tunc demum debet eccle
ſia compellere ſponſos ad contrahendum, quando iuramentũ
interuenit, & ſic intelligunt ſ. tit. 1. ex literis. 2. & c. ſicut, non
eſt tamen quantum ad hoc differentia facienda, vt 22. q. 5. iu-
ramenti. ſ. de pactis. c. 1. & 3. & de arbi. per tuas. §. ſuper quo.
& hic patet. & ĩ. c. proxi. & c. ad diſſoluendum. ſecundũ Hoſt.
ex cuius dictis ſumitur pro maiori parte hæc diſtinctio cum
quo concordan. Ioan. Andr. hic. & de hoc per eum in ſum.
eo. tit. §. quid iuris. ſi aliqui per Ray. in ſum. tit. de ſponſa. §. 6.
in ſum. &c. & per fratrem Io. in ſum. confeſ. titu. de ſponſa. q.
16. circa hanc materiã &c. & per Abb. in ſcriptis. & per Altẽ.
lib. 8. tit. de effectu ſponſ. per totum.

1 *Impuberes contrahentes per verba de præſenti, an cenſeantur
contraxiſſe, vt id valeat aut matrimonium, vel iuris inter-
pretatione tanquam ſponſalia.*
2 *Quod agitur ſi non valet vt agitur, an valeat vt valere poteſt.*
3 *Matrimonium qui vult contrahere, ſatis vult ſponſalia con-
trahere.*

A Nobis. ¶ Super glo. 2. Si quæris vtrum ſi pu-
bes, vel etiam impubes vel duo impu
beres non proximi pubertati, & in quibus ætatem
malitia non ſupplebat per verba contraxerint de
præſenti, per hoc cenſeantur ſponſalia contraxiſſe, vt videas
1 opi. † Primo Ray. in ſum. tit. de ſponſa. §. 6. poſſent ad hoc. Di
ſtinguit. Aut intendunt per verba illa contrahere matrimoniũ
tantum, ita quod non ſponſalia, & tunc nihil agunt. matrimo-
nium non, quia non poſſunt, vt hic & ſ. eod. c. 2. & 3. ſponſalia
non, quia volunt. ff. de ſponſa. l. quæſitum. Aut intendunt con-
trahere ſimpliciter illud quod poſſunt, ſed illud ſi non valet
vt ago, valeat vt valere poteſt, & tunc tenent, vt ſponſalia de
futuro, ſic poteſt intelligi hic & ĩ. eo. duo pueri. & c. vlti. & de
condi. appo. ſuper eod. & concor. Albertus, in ſcriptis. diſt. 27.
Vinc. hic & Io. ĩ. eo. c. pen. dicunt indiſtinctè, quod nihil agũt
per prima iura. & refert Hoſt. quod idem tenebãt Ala. & Egi-
dius Card. Sed de Alano falſum dicit, vt in fi. huius gl. patet. qa
eius fuit hæc gl. ſecundum Io. And. ſed Ala. Tan. Goſ. & Bern.
Inn. Hoſt. hic. & Inn. ĩ. de ſponſa. duo ruin. c. 1. dicunt ſimpli-
citer quod quanuis non valeat vt matrimonium, valet tamen
iuris interpretatione, vt ſponſalia, vt hic & ĩ. eo. duo. & in c. fi.
& in hoc concor. Goſ. in ſum. de ſponſa. circa prin. verſi. ſpon
ſalia. & Hoſt. in ſum. eo. tit. §. & quæ ſponſalia. & Bern. & Hoſ.
& Abb. ĩ. eo. c. fi. quorum opi. eſt hodie approbata. ĩ. eo. c. vni
co. §. 1. lib. 6. & dic vt ibi.

Super eo. c. & eadem glo. ij. Si quæris vtrum ſi il
lud quod agitur non valet vt agitur, valeat vt valere poteſt.
2 Diſtingue. † Aut de voluntate loquentium ſiue in vltima vo-
luntate, ſiue in contractibus inter viuos apparere poteſt ex-
preſsè, vel per coniecturas, & tunc illud quod agitur valet vt
valere poteſt, vel non valet vt valere poteſt, ſecundum ꝙ vo-
luerunt. Primo facit iſtud. c. cum iſta gl. quæ dicit quod ſi im-
puberes vel pubes, & impubes contrahant per verba de præ
3 ſenti, interpretatione iuris ſunt ſponſalia de futuro, † quia qui
vult contrahere matrimonium, ſatis vult contrahere ſponſa-
lia. arg. ff. de ſpon. l. oratio. & qui vult aliquid, & omnia per quæ
peruenitur ad illud. ff. de procur. l. ad rem. & l. ad legatum. ſ. de
offi. dele. præterea. & c. prudentiã. §. ſi. pro hoc ſecundo mem
bro facit, & ita debet intelligi. ff. de codicil. l. 1. & C. de codicil.
4 l. non codicillum. † Aut non poteſt apparere, & tũc refert. aut
tractatur de obligatione diſſoluenda, aut de obligatione con-
trahenda. In primo caſu, aut deficit illud quod agitur ratione
materiæ, & tunc valet vt valere poteſt, vt ff. de accepti. l. ſi ac-
ceptilatum. Aut ratione formę, & tunc in nihilum valet, vt ff.
de accepti. l. & an inutilis. & de pactis. l. ſi vnus. §. pen. & poteſt
eſſe ratio, quia peccatum formæ maius eſt quam peccatũ ma-
teriæ. quia forma dat eſſe rei, vt ff. ad exhiben. l. Iulianus. §. ſed
& ſi quis. & de aur. & arg. le. l. ſeia. Præterea quando aliquid ha
bet defectum in ſe, magis deficit quam ſi habet defectum in
alio

alio ſicut acceptilatio, quæ de ſeipſa eſt contractus verborum. Cæterum quod interponatur ſuper contractu non verbali eſt defectus de alio, non de ſeipſa: & ideo deficiens in alio valet, vt pactum: quia indigni non ſunt qui alieno morbo laborant. C.de natura.libe.l.legem. In ſecundo caſu.ſ.quando tractatur de obligatione cõtrahenda, refert.aut tractatur de obligatione contrahenda in perſona, & tunc in nihilum valet, vt ff.de conſti.pecu.l.1.§. eum qui.& de verbo.oblig.l.1.§.ſi ita cum ſimilibus. Aut tractatur de obligatione contrahenda in rem, & tunc valet vt valere poteſt.& ita intellige.ff.de ſerui.l.ſi tam anguſti.& de ſeruitu.ruſti.prædi.l.ſi via. & ita iſtud brocardicum expeditur.

1 *Sponſalia contracta ſuperueniente caſu ea dirimente non tranſeunt in matrimonium.*
2 *Sponſalia contracta ante ſeptẽnium non valent, niſi poſt ſeptennium ratificentur.*
3 *Sponſalia poſt ſeptennium contracta ſunt legitima, niſi canonicum impedimentum obſtet.*
4 *Sponſalia quando in matrimonium tranſeant.6.8.*
5 *Firmari non poteſt quod non eſt.*
7 *Sponſalia poſt purbertatem contracta, ſunt fortiora contractis ante.*
9 *Sponſalia conditionalia aut modalia quando in matrimonium tranſeant.*
10 *Copula carnalis non ſemper probat matrimonium.*

ATteſtationes. ¶Quia Inn. hic ſuper verbo probare.& Abb.j.e.c.ſi tractant vtrum ſponſalia tranſeant tacitè per aliqua ſigna in matrimonium: ideo ſi quæris vtrum, & qualiter ſponſalia vel matrimonia inualida ab initio, poſtea conualeſcant, & vtrum & qualiter ſponſalia de futuro tran-
1 ſeant in vim matrimonij de præſenti. Diſtingue. † Aut poſt huiuſmodi ſponſalia contracta, & antequam tranſeant in matrimonium de præſenti ſuperuenit caſus dirimens ſeu ſolués ipſa ſponſalia ipſo iure, & impediens matrimonium cõtrahendum, vt quia alter contrahentium ſponſalia contraxit cũ alio de præſenti, vel religionem ingreditur, vel factus eſt affinis alteri, vt dixi.ſ.de ſpon.c.de illis.& tunc non poſſunt conualeſcere, nec tranſire in matrimonium, vt ſ.tit.c.veniens.2.& c.ſi inter.in fi.j.de ſponſa duorum.c.1.& j.eo. duo pueri.§.quia igitur.in fin.ibi nec ad primam &c. Aut non ſuperuenit talis caſus, & tunc. Aut huiuſmodi ſponſalia non contrahuntur ſub pacto, modo, vel conditione exiſtente contra ſubſtantiã ſponſaliorum ſeu matrimonij. Aut contrahuntur ſub pacto, modo, vel conditione exiſtente contra ſubſtantiam ſponſaliorũ ſeu matrimonij. In primo caſu, aut quæris de ſponſalibus contractis ante ſeptennium vtriuſq; vel alterius eorũdem, aut de
2 contractis poſt tũ de contractis, ante tunc † aut de contractis pluſquam per tres dies ante, & tunc nulla ſunt ipſo iure, ſiue ipſi infantes, ſiue parentes ſuipſorum nomine, & pro ipſis contraxerint: nec conualeſcunt per lapſum ſeptennij, niſi de nouo poſt ſeptennium vel expreſsè, ſ.verbis, vel tacitè per cohabitationem, vel aliàs facto in ſponſalia cõſenſerint, vel in priori conſenſu perſeuerauerint, quia tunc ſecus: vt no.Ala.Vinc. Goſ.Bern.& Ho.ſ.eo.literas.& Ho.ſ.eo. acceſsit.pro hoc.j.eo.duo pueri.vbi de hoc per Inn.in gl.1.& eſt caſus.30.q.2.c. vbi.& j.eo.tit.c.ſi infantes.in prin.lib.6.vbi idem tenet Guili. ſuper verbo modum alium.licet Inno.hic & ſ.eo.literas.& c. acceſsit.in hoc vlti.contra, dicens quod talia ſponſalia licet nõ teneant tamen ratificantur.niſi in ſeptimo anno, contradixerint verbo vel facto, puta cum alia contrahendo, vt in c.alleg. literas.acceſsit, duo pueri.& male, ſi de cõtractis per tres dies tantum ante ſeptennium vel infra, tũc eſt idem iuris quod de
3 contractis poſt ſeptennium ſequens.† Si quæris de contractis poſt ſeptennium vel ante per tres dies tantum, vel infra qđ eſt idem ſecundum Hoſt.ſ.eo.puberes. tunc aut cõtrahuntur ante tempus pubertatis vtriuſq; vel alterius, aut poſt. Si ante tũc regulariter ſunt vera ſponſalia, niſi ſit aliud canonicum, quod obſtat, ſiue ipſi pueri inter ſe adinuicem contraxerint, vt in c. alleg.literas.acceſsit duo pueri ſiue parentes eorũ, eis expreſsè conſentientibus, vel tacitè: puta ſi præſentes fuerint nec contradixerint, vt in d.c.ſi infantes §.porro. Sed ſi quæris vtrum, & quando talia ſponſalia tranſeant in matrimonium de præ-
4 ſenti refert. † Aut quæris vtrum tranſeant in matrimonium ante annos nubiles, ſeu pubertatis: aut poſt. ſi ante: tũc aut per conſenſum expreſſum mutuum de præſenti, & dic quod nõ, vt ſ.eo.ver.alleg. vbi.& d.c.ſi infantes.§.idem quoq;. Fallit in caſu vbi conſenſu de præſenti interueniret per tres dies tantũ ante pubertatem, vel infra, vt no.Hoſt.hic & j.eo.c.ſi. & Io. And.poſt eum. Aut per tacitum, & tunc aut per carnalem copulam ſponte ſecutam, & tunc tranſeunt in matrimonium de præſenti.ſ.eo.c.proxi.& c.à nobis.& c.puberes. in fi.& per ea quæ ibi ſcripſi: & hoc tenet Inno. expreſsè in c.duo pueri.gl. 2.& Io.And.poſt eum. Aut per cohabitationẽ, vel per tranſductionem, vel temptationem, vel alia ſigna conſenſus.& dic quod non, vt hic, & ſic poteſt intelligi.j.eo.c.ſi. ar.pro hoc.ff. rem ra.ha.l.bonorum.& hoc ſatis probatur.ſ.tit. proxi.c.fin. per locum a maiori. Nam magis videretur quod ſponſalia contracta inter puberes, ſeu impuberes per verba de futuro per temptationem, ſeu niſum carnalis copulæ, realiter tamen non ſecutæ poſt pubertatem interuenientem tranſirent, in matrimonium de præſenti, & tamen non tranſeunt, vt ibi: & ſtatim ſequitur, ergo multo minus tranſibunt per temptationem, ſeu aliud ſignum citra carnalem copulam, ante pubertatem interueniens. Si poſt refert vt prius. Aut per expreſſum conſenſum mutuum de præſenti poſt pubertatem interuenientem, & dic quod ſic: & eſt matrimonium de præſenti, vt hic.& 30.q.2.vbi.& j.de condic.appo.de illis.& cap.per tuas. Aut per tacitum: & tunc aut per carnalem copulam interuenientem: & tunc ſiue ſint ſponſalia contracta ſimpliciter de futuro, ſiue etiam ſub cõditione tranſeunt in matrimonium præſumptum de præſenti: vt ſ.eo.puberes.& c.continebatur. & c.a nobis.& c.de illis.2.j.c.proxi. & de condit.appo.de illis. & c.ſuper eo.& c.per tuas.j.eo.ſi infantes.§.idem quoq;.ver. niſi per carnis copulam &c.lib.6.pro hoc.ſ.tit.proxi.is qui fidem.& hoc no.Hoſt.ſ.eo.tit.c.de illis.2.ſed fallit vbi carnalis copula violenter eſt extorta.ſ.eo.continebatur.melius in c.de illis.2.& no.Hoſt.in c.alle.is qui fidem. Item fallit vbi ſponſalia eſſent annullata, & defecta ante ipſam carnalem copulã interuenientem: & carnalis copula ſequeretur ſponſalia ſic defecta: puta quia fidem ſubiјnuicem remiſerunt, iuxta ea quæ le. & no.ſ.tit.proxi.c.2. vel quia ſponſalia ſub conditione contracta erant quæ defecta fuerant ante carnalem copulam ſubſecutam, vt leg.& not.j.de condi.appe.cap. per tuas. ſpecialiter per Innocen.in glo.fin.& per Hoſtien.in gloſſ.fin.& eſt ratio
5 † quia quod non eſt, firmari non poteſt.j.eo.ad diſſoluendum, cum ibi no. Idem Aſten.lib.8.tit.de modo contrahendi ſponſalia.ar.2.ver.vnde ſi quis cõtrahat. Item fallit ſecundũ Rod. & Aſten.ibi in q.quid ſi quis dicat.quando ſponſalia cõtrahuntur alternatiuè, ſic accipiã te in vxorem, vel dabo tibi cẽtum libras, & permittas uel ſi pmittas me coire tecũ, quo caſu, non credunt, quod per carnalem copulã ſubſecutam præſumendũ ſit pro matrimonio: quia ille qui ſic dicit liberare ſe põt vtrũlibet faciendo.ar.eorum quæ le.& no.j.de reg.iur.in alternatiuis.lib.6. Aut per alium actum, ſeu aliud ſignum conſenſus, & tunc aut per temptationem copulæ carnalis, vt hic, vel per tranſductionem, vt ff.de ſpon.l.quæſitum. vel ſubarratione, vt legi.& no.ſ.de re iud.c.tenor.in fi.j.eo.c.ſi.vel per cohabitationem ſpontaneam ſequentem.ff.de ritu.nup.l.minorem. quia illis modis dicuntur tacitè conſentire.vt no.Hoſt.quo ad tranſductionem & cohabitationem.ſ.eo.de illis.1.ſuper verbo perueniat.& G.quo ad omnes caſus præmiſſos, j.eo.ſi infantes.ſuper verbo modum alium.lib 6. & tunc Inn.dicit hic & ſ.eod.ad id quod.& j.de matrimonio contracto contra interdic.ec.c. literæ. quod per talia ſigna non tranſeunt ſponſalia præcedentia in matrimonium de præſenti.pro quo.j.eo.c. vlti.vbi idem tenent Iac.de Al.& Pet.& Abb. idem Damace. hic ſecundum Io.contra.30.q.2.vbi in gl.vlti.& Ber.& Hoſt. in c.alle.ad id quod & Bern.Ala.Vin.Goſ.& Hoſt.ſ.eod.literas.& Goſ.in ſum.de ſpon.§ ſponſalia.& Io.Ber.& Hoſt.ſ.de reſtit.ſpol.c.ex parte.gl.antepen.in fi.per Ber.quæ fuit gl.Ioã. ut no.Arch.3.q.1.c.deus.ſed obijcitur.gl.1.& Ray.in ſum.tit. de ſpon.§.ſed pone quod pueri.idem Inno.& Hoſt.ſ.ti.pxi. c.ſi.glo.2. Dicentes quod ibi iam ambo ſponſi erant puberes, quo caſu non eſt matrimonium, niſi poſtea de præſenti conſentiant.uel niſi uerè carnalis copula interueniat, ut ibi, ſecus ſi ante pubertatem ſponſalia contraxiſſent, tunc.n per aduentum pubertatis cum talibus factis ratificationibus uerum ſit matrimonium.& idem tenet Guili. in d.c.ſi infantes.§.idem quoq;.ſuper uerbo modum alium.lib.6.& dicunt quòd c.alle. literæ.& j.eo.tuæ.non loquuntur in cohabitantibus ſimul, &
6 ætatem perficientibus. † Ego uero Henricus credo ſic diſtinguendem, quia aut ſigna præmiſſa conſenſus interuenientia poſt pubertatem ſiue ante, & prope pubertatem ſequuntur

ſponſalia

ſponſalia in impubertate utriuſque uel alterius per uerba de
præſenti contracta, ſeu conſenſum exprimentia de præſenti,
& ſic verbis & mente contrahentium ſunt de præſenti, quæ
tamen interpretatione iuris p p defectũ ętatis ſunt tñ ſponſa
lia de ſuturo. vt j.e.ſi inſantes. §.1.li.6. & tũc talia ſpõſalia p ta
lia ſigna, & quodlibet eorũ tranſeunt in matrimoniũ præſum
ptum de præſenti.ita intelligo. ff. de ritu nup.l. minorem.& ſ.
ti.1.ad id quod.j.eo.duo pueri. & eſt caſus.j.eo.ſi infantes.§.
idem quoq; in fi.lib.6.& ita intelligo opi. vltimorum:quod ve
rum niſi altero eorum renitente, & inuito, interuenerint illa
ſigna, quia tunc ſecus. vt in c.alle.ad id quod.& c.cõ tinebatur.
& hoc videtur innuere Archid. in c.alle.verbi.gl.fi.ver.vel diç
& vertus &c. Aut ſequuntur ſponſalia contracta per verba de
futuro: & ſic ſunt de futuro verbis, & mente contrahentium,
& tunc talia ſponſalia non tranſeunt per talia ſigna conſenſus
ſubſequentia in matrimonium præſumptum de præſenti:ita
poſſunt intelligere iura alleg. per Inno. vnde.j.eo.c.ſi.intelligo
quod ſponſa fuit ſubarrata tempore ſponſaliorum, vel poſt an
te tamen pubertatem: ſecus ſi poſt: & ita intelligo opi. Pet. de
ſam. & Abb.ibi. & illam diſtinctionem ſub dubio forſan po-
nit Hoſt. & Io. An. poſt eum.j.c.proxi.ſuper verbo acceſſum.
& aſſertiue in c.duo pueri.gl.2.& Io. And. in d.c.ſi infantes ſu
per verbo modum alium.& j.de mat.contrac.c.j. Ratio diuer
ſitatis eſt in promptu, quia in primo caſu contrahentes quan-
tum in eis fuit contraxerunt, & contrahere voluerunt matri
monium de præſenti: licet ætate impediente non fuerit ma-
trimonium, nec eſſe potuerit, ſed interpretatione iuris fue-
runt tantum ſponſalia de futuro, vt in d.c.ſi infantes.§. idem
quoq; ſed in vltimo caſu voluerunt contrahere tantummo-
do de futuro, modo dicta ſigna ſequentia ſignant & deſignant
perſeuerantiam in primo conſenſu ſolum: & non introductio
nem noui conſenſus alterius naturæ: quare &c. arg. ff. de leg.j.
l.legata inutiliter.& de adi.leg.inutiliter. melius in eo quod le.
& no.ſ.de baptiſmo.maiores.in fi.arg.ff.de proba.l.enni qui.
† Item ſponſalia cõtracta poſt pubertatem fortiora ſunt quã
7 contracta ante. vt leg.& no.ſ.de illis.1.& tamen illa non poſ-
ſunt per talia ſigna tranſire in matrimonium de pręſenti: vt ſ.
tit.1.c.ſi.ergo nec iſta per locum maiori.arg.32.q.5.ſi Paulus.
6.q.1.imitare.j.de elec.cum in cunctis.in prin. Aut per aliud
ſignum à quatuor nominatis, & tunc non tranſeunt in matri-
monium de præſenti.arg.illius.c.ſi infantes.§. idem quoque.
cum ibi no. per Guil. ſuper verbo modum alium.lib.6. vbi Io.
Andr. in nouella quærit. quod quando infantes ambo vel alter
contraxerunt per verba de præſenti, aliàs non eſſet quæſtio,
& poſt infantiam apparuit illos in eadem voluntate manere,
ita quod ratificata ſunt ſponſalia, poſtea complent pubertatẽ,
& aliàs quam per copulã apparet eos durare in voluntate, erit
ne matrimonium, vel ſola ſponſalia: illud.c.loquitur de verbis
prolatis ab impubere, vnde abſurdum videtur illud extende-
re ad verba ptolata per infantem, cum illa à principio fuerint
nulla: vt ibi in 1.reſp.& ad hoc bene facit.j.de regula.c.1.2.re
8 ſponſo.lib.6.ſecundum eum.† Si ſponſalia contrahuntur poſt
pubertatem vtriuſq;: tunc refert. Aut poſtea interuenit con-
ſenſus de præſenti & tunc eſt matrimonium.j.de ſponſa duo
rum.c.ſi.& de condi.appo.de illis. Aut non interuenit: & tũc.
Aut carnalis copula ſpontanea eſt ſecuta: & tunc eſt matrimo
nium præſumptum de præſenti. vt in c.alleg.is qui fidem.aut
non, ſed alia ſigna conſenſus quatuor præmiſſa ſeu aliquod eo
rum: vel alia quæcunq; ſunt ſecuta: & tunc non eſt matrimo-
nium.ſ.ti.1.c.ſi.vbi hoc tenent Inno.& Hoſt.& ſtatim dixi.
& in hoc concor.gl.Guil.ſuper Ray.tit.de ſponſa.circa princ.
ſuper verbo abuſi.& frater Io.in ſum.confeſ.tit.de matrimo-
nio.q.9.quid de illis.& Aſten.li.8.ti.de modo cõtrahẽdi ſpon
ſa.ar.1.j.q.qd de illis. Dicentes ꝙ ſi ſponſi poſtquam dederũt
fidem adinuicem de contrahendo, ſtatim dicant, oſculemur
nos inuicem nomine matrimonij, vel bibamus nomine ma-
trimonij, & ſic oſculantur ſe adinuicẽ: vel bibunt, vel ad ſug-
geſtionem aliorum hoc faciunt, ꝙ per hoc non cõpletur ma-
trimonium, niſi per certa indicia conſtiterit ꝙ per huiuſmo-
di oſculum, vel potum taliter cõtrahentes voluerunt recede-
rę à ſponſalibus de futuro, & matrimoniũ contrahere de pręſ-
ſenti: & ꝙ dicunt oſculemur nos adinuicem, & bibamus no-
mine matrimonij, intelligendum eſt nomine matrimonij po
tius contrahendi, quam iam cõtracti, cum ſtatim ante actum
ſit de ſponſalibus tantum, non de matrimonio. Imo. plus di-
cunt ꝙ ſi nihil ante actum eſt de ſponſalibus: ſed ſimpliciter
dicit vir mulieri, vel econuerſo, ꝙ illa oſculetur eum nomine
matrimonij; & ſic ſequitur oſculum de communi conſenſu,

quod eſt matrimonium ſi hoc intendant contrahentes: aliã
non. Ad iudicandum autem de intentione recurrendum eſt
ad circunſtantias verborum præcedentium, & ſequentiũ cer-
ta iudicia, quæ ſi nulla appareant, non credunt, ꝙ ſi matrimo-
nium iudicandum: præſertim ſi vterque vel alter illorum ne-
gat ſe habuiſſe intentionem contrahendi matrimonium tali
modo. Aut ſi alter illorum vel vterq; ad ſecunda vota tranſie-
9 rit.& concor.his Hoſti.j.de ſponſa duorum.c.1.circa fi.† Se-
quitur quando ſponſalia contrahuntur ſub pacto, modo, vel
conditione, exiſtente contra ſubſtantiam ſponſaliorũ vel ma-
trimonij.de quib.j.de condi.appo.c.vlt.& tunc, aut huiuſmo
di pactum, modus, vel conditio apponitur de cõſenſu vtriuſ-
que, aut altero renitente. In primo caſu: aut huiuſmodi pactũ
modus vel conditio per contrahentes poſtea remittitur. Aut
non ſi ſic: Aut remiſsio fit ante carnalem copulam, vel aliud ſi
gnum per quod ſponſalia tranſeunt in matrimonium de præ-
ſenti ſecundum diſtinctionem præmiſſam, & tũc perinde eſt
ac ſi huiuſmodi pactum, modus, vel conditio nũquam inter-
ueniſſet: vnde per carnalem copulam ſubſequentẽ matrimo-
nium iudicabo, perinde ac ſi per verba de præſenti conſenſiſ-
ſent, quia non refert vtrum verbo, vel facto conſentiant j.de
ſponſa duorum.c.1. in fi.pro hoc.ſ. de ſponſa.is qui fidem.vt
not. Hoſti.in d.c.vlti.glo.2.j.de condi.appo. Aut remiſsio fit
poſt carnalem copulam vel aliud ſignum, & tunc perinde eſt
ac ſi remiſsio facta non eſſet, ſicut ſi carnalis copula ſponſalia
præceſsiſſet per ſequentia ſponſalia non eſſet matrimonium,
contrario, & eſt expreſſum in cap.veniens.2. ſupra titu.proxi.
vt in cap. allega. is qui fidem. ibi carnalis copula ſubſecuta a
Secus ſi præcedente, vt in c.veniens.2.ver.ideoq;. Si pactum,
modus vel conditio non remittitur, tunc ſponſalia non tran
ſeunt per carnalem copulam ſubſecutam, vel aliud ſignũ ſub-
10 ſecutum in matrimonium de præſenti. † Et ſic poteſt appare-
re etiam in foro contentioſo, quod carnis copula non ſemper
probat matrimonium, quod eſt contra id quod no. Inno.ſ.de
ſpon.tua.& c.is qui fidem. vt no. Hoſt. in d.c.vlti.gl.2.j. de cõ-
di.appo. & quod non tranſeant in matrimonium de præſen-
ti, facit.ſ.de ſpon.veniẽs.2.cum ibi no. per Hoſt in ver.ideo-
que quem vei ſi.intelligit quãdo primam poſt fidem præſtitã.
& antequam cum ſecunda contraheret de præſen: i carnaliter
cognouerit. Si pactum, modus, vel conditio apponitur per al-
terum contrahentiũ altero renitente, vel contradicente, tunc
perinde eſt ac ſi non eſſet appoſita: & idem ſi taceat.ar.32.q.2.
aliquando ſecundum Inno. Hoſti.& Abb.in d.c.ſi ita ꝙ ſi ſint
verba de præſenti eſt matrimonium, ſi de futuro ſunt ſponſa-
lia, ita ꝙ per carnalem copulam ſubſecutam, vel aliud ſignum
eſt præſumptum matrimonium iuxta diſtinctionem præmiſ
ſam, & pro hoc facit.c.alle.veniẽs.cum ibi no. per Hoſt. ſuper
verbo cognouit. Et præmiſſa quæ dicta ſunt de carnali copu-
la intelligo quando ſequuntur ſpõſalia, nã carnalis copula præ-
cedẽs ſponſalia nihil operatur, nec inducit matrimoniũ præ-
ſumptum, vt ſ.tit.1.c.veniens. vt no. Hoſt. in ſum.de ſpon.§.
& qualiter. ſub §. item quinto. vero quid ſi primo ſponſalia.

AD diſſoluendum. in fi. Si quæris vtrũ prohibitio Papę ꝓ-
ductionem ſacramenti in eſſe ſeu effectum ipſius
ſacramenti valeat impedire diſtingue, vt dixi.ſ.de
conſue.c.quanto.diſt.2.

Super eo.c. ¶ Si quæris vtrum matrimonium con-
tractum contra interdictum eccleſiæ, va
leat vel non, dicam.j.de matri.cõtracto contra inter.ec.c.vlt.

1 *Subarratio ante pubertatem non inducit matrimonium.*
2 *Subarratio poſt pubertatem quando inducit matrimonium. 5.*
3 *Annulus inter ſponſos interuenit vt eodem pignore corda iun-
gantur.*
4 *Annulus quarto digito imponitur, quia in eo eſt vena ad cor
perueniens.*
6 *Subarratio iocoſa, vel cauſa ludi facta non inducit matrimoniũ.*

TVæ. ¶ Si quæris vtrum, & quando per ſub-
arrationem inducatur matrimoniũ pręſ-
ſumptum, Diſtingue. Aut ſubarratio fit nõ io
coſe, nec cauſa ludi, aut fit iocoſe, & cauſa ludi.
1 In primo caſu refert, † aut ne ante pubertatem
vtriuſq; vel alterius, & tunc ætate deficiente nõ eſt matrimo-
nium, ſed ſunt ſponſalia tãtum: vt hic dicit in fine, licet etiam
cõtraxerint per verba de præſenti, prout hic fecerunt, ſecun-
dum Inn. Hoſt. Pet. de ſam. Abb.& Io. And.& eſt expreſſum.

j.eo.

j.eo.c.vnico.§.idem quoque.lib.6.& dixi. ſ. eo.à nobis.diſt.1.
2 † Aut fit tempore pubertatis, vel poſt, & tũc aut fit alio tem-
pore quam tempore ſponſaliorum, puta poſt ſponſalia cõtra-
cta: & tunc aut ſubarratio fit publicè, & ante valuas eccleſiæ
dicente ſacerdote more ſolito, benedic domine arras iſtas &c.
à viro ſubarratione ſicut conſuetum eſt ſubſecuta, muliere pa
tiente, & nõ contradicente quamuis nihil exprimat: & tunc,
ex quo perſonæ aptæ ſunt, & ad hoc venerant, matrimonium
iudicatur.arg.ſ.tit.1.ex literis.1.& ſic intellige.a 7.q.a.ſi quis
3 vxorem.& c.ſi quis deſponſauerit. 31.q. 5.noſtrates. † Ideo
enim annulus interuenit, vt eodem pignore corda iungantur.
4 † Vnde & quarto digito, qui &, medicus appellatur annulus
inſeritur quia vt fertur in eo quædam vena ſanguinis eſt quæ
vſq; ad cor peruenit.30.q.5.fœminæ. & ſic poteſt intelligi.j.
de ſpon.duorum.c.1.ibi, & ſi non ſtringit manum &c. Quod
ſi mulier contradicat, & ſtatim aufugiat dicẽs, quod nunquam
veraciter conſenſit, & hoc probabiliter oſtendat, nec matri-
monium erit, nec ſponſalia, & ſic loquitur.ſ.ti.1.cõſultationi.
Si autem ſponſus dicendo verba apta ad matrimonium con-
trahendum.ſ.accipio te &c.imponit annulum erit matrimo-
nium ſecundum Goſ.nõ tam ex annuli impoſitione, quam ex
5 vi verborum. † Aut ſubarratur alibi, & tunc nunquam indu-
cit matrimonium, niſi & cõſenſus interuenit ſecũdum Hoſt.
quod intellige iuxta id quod dixi.ſ.eo.c.atteſtationes.ver.ego
vero Henricus. Aut annulus datur tempore ſponſaliorum de
futuro, & tunc non poteſt aliud ſignificare quam contractua
exprimit ſponſaliorum.ſ.conſueuerũt.n.interuenire talia mu
nuſcula inter ſponſos.j.de matrimonio contrac.cõtra interdi.
6 eccle.c.1.† In ſecũdo caſu.ſ.quãdo fit ſubarratio iocoſe, & cau
ſa ludi, & hoc eſt certum ſicut fit tota die in ludo beati Silue-
ſtri, & beati Nicolai, vel ſimilibus: & tũc non eſt matrimoniũ
arg.ff.de act.& obli.l.obligationum ſubſtantia.§.1.ad fi.15.q.
2.illud & c.ſane diximus. 22.q.2. quod autem.ſ. de teſt. ſuper
eo.de præſum.quia veriſimile.C.de dona.l.nec inuitus. Si au-
tem dubium ſit, pro matrimonio iudicandum erit.arg.j.qui
ma.ac.poſ.videtur.ſ.de re iudi.c.vlti. vel conſulatur princeps.
argu.ſ. de tranſla. epi.c.1.ſicut & in ſimili quæſtione videtur
Augu.dicere.de con.diſt.4.ſolet quæri. ſecundum Hoſti.hic,
ex cuius gl.ſumitur hæc diſtinctio, cum quo concor.Io.And.
& de hoc per eum in ſum.de ſponſ.ſuper rubrica de matrimo
nijs.§.qualiter contrahatur.verſi. quid ſi aliter dicat & ſe.& §.
illud etiam conſueuit.

1 *Matrimonium dicitur clandeſtinum ſex modis.*
2 *Matrimonij clandeſtini probatio ei incumbit, qui ſtat pro matrimonio.*
3 *Matrimonium clandeſtinum quando præiudicet publico, vel cõtra.*
4 *Matrimonium clandeſtinum contrahentes qua pœna puniãtur.*
5 *Clam factum an & quando plus puniatur, quam palam factum & contra.* 8.
6 *Male agens odit lucem.*
7 *Aquæ furtiuæ dulciores ſunt, & panis abſconditus ſuauior.*
9 *Banna matrimonialia ſunt ſolennitates neceſſariæ, quæ ſub præcepto cadunt.*
10 *Bannis omiſsis contrahentes matrimonium ſine cauſa peccant mortaliter.*
Fallit ſi ſint ignari iuris.
11 *Banna & ſi facta non ſint cauſa exiſtente, licitè contrahitur.*
12 *Banna remittere & ſuper eis diſpenſare poteſt epiſcopus, non tamen minor prælatus.*
13 *Solennitates eccleſiaſticas ſub præcepto non cadentes omittens non peccat, niſi in contemptum faceret.*

¶ De clandeſtina deſponſatione. Rubrica.

CVm inibitio. ¶ Si quæris quot modis
matrimoniũ dicatur clan
deſtinum, qualiter probetur, & cui incũbat pro-
batio, vtrum matrimonium clãdeſtinum præiu-
dicet publico, vel eon tra: & quam pœnã patian
1 tur clandeſtinè contrahentes, Diſtingue.† Aut quæris de pri-
mo.ſ.quot modis matrimonium dicitur clã deſtinum. & dic
quod ſex modis. Primo, quia omittuntur ſolẽnitates quædã
quæ ibi requiruntur de honeſtate.ſ.quod benedictio detur in
facie eccleſiæ: & vt ſponſa ab his ſub quorum dominio, & po
teſtate eſt petatur, & recipiatur, & dotetur, & cum ducta fue-
rit biduo, vel triduo, ſponſi orationibus vacent, & caſtitatem
cuſtodiãt, aliter.n.ſponſalia contracta adulterina credũtur: nõ
tamen eſt peccatum, ſi omnia hæc non interueniãt, vt 30.q.5.
c.1.2.& 3.& per totum. Secundo, dicitur clandeſtinum: quia
clam contrahitur ſine aliquibus teſtibus, vt hic & ſ.eo.c.1.&
2.non.n.debet fieri ſine teſtibus, & nuptijs, & dote data.30.q.
5.nullum.hoc tamen nõ eſt de ſubſtantia, quia & ſine dote te
net matrimonium.30.q.5.deus.§.ſed obijcitur. & §.ſi quis di-
uinis. Tertio, quia ſine licentia epiſcopi, quis contrahit: & ſi
pubes ſit qui etiam aliàs ligatus alicui fuit. de quo ſ.tit.1.& c.
2.& j.de diuor.ex literis.ad fi.Quarto, quia impubes cõtrahit
etiam ſi de primis agatur ſponſalibus, vt ſ.tit.proxi.c.2.Quin
to, quia contra interdictum eccleſiæ ſpecialiter factum.j.ti.1.
c.tua.vel generaliter.ſ.de ſer.cap.capellanus.expreſsè infra, de
matrimonio cõtra interdict.ec.c.1.& per totum: vel tacitè:
vt quia lis pendet.ſ.de ſpon. veniẽs.1.& c.cum in apoſtolica.
vt lite pend.laudabilem. Sexto, quia non præmiſsis bannis vt
hic, vnde licet quis ab epiſcopo licentiam impetrauerit con-
trahendi, vt ſ.titu.1.acceſsit.continebatur.de illis.1.& c.duo
pueri.non dicitur tamẽ contrahere, niſi præmiſsis bannis ec-
cleſiæ, vt hic, in quolibet autem dictorum caſuum, tenet ma-
trimonium cõtractum quo ad deum, niſi aliud perpetuũ im-
pedimentum obſtaculum præſtet, quod dic vt no.j.titu.1.c.
pen.prout iſta no.Hoſt.ſ.eo.c.1.& in ſum.eo.tit.§.1.& Ioan.
2 And.poſt eum.† Aut quæris de ſecũdo.ſ.qualiter probetur, &
cui incumbat probatio, & dic quod probatio incũbit illi qui ſtat
pro matrimonio, ita quòd muliere negãte incumbit viro, &
viro negante incumbit mulieri, ſecũdum Tan.Ber.& Hoſt.ſ.
eo.c.1.& Hoſt.in ſum.eo.tit.§. vtrum clãdeſtina.in prin.quia
negãtis factum per rerum naturam nulla eſt probatio, vt C.de
proba.l.actor.ſ.de elec.c. bonæ memoriæ mag.§. cõtra legati.
3 † Aut quæris de tertio.ſ.vtrum matrimonium clandeſtinum
præiudicet publico vel ecõtra, & tũc. Aut publicum matrimo
nium præcedit clãdeſtinum, & tũc publicum præiudicat clan
deſtino, nam & ſequẽti publico præiudicaret, dummodo aliàs
canonice cõtractum eſſet.ſ.de ſpon.veniẽs.2.& c.ſi inter. in
prin.de re iudic.c.tenor.& c.cõſanguinei.& eſt caſus.j.de ma.
cõtrac.c.j.Aut ecõtra clãdeſtinum præcedit publicum: & tũc.
Aut huiuſmodi matrimonium clãdeſtinum eſt aliàs nullum,
& tũc non præiudicat ſequenti publico.31.q.2.ſi verum.ſ.de
ſpon.veniẽs.1.ar.§.de reg.iur.c.nõ præſtat.li.6.Aut nõ eſt aliàs
nullum, & tũc aut quæris vtrum præiudicet ſequẽti publico,
quo ad impediẽdum fœdus ipſius matrimonij publici ſequen
tis, & dic quòd ſic.vt ſ.eo.c. quòd nobis.in fi.& j.qui filij ſint
leg.c.quod nobis. vbi habes quòd perinde eſt ac ſi à principio
ante cõſpectum eccleſiæ fuiſſet contractũ, quod ſi fuiſſet, con
ſtat quod ſecũdo præiudicaſſet pro hoc.26.diſt.c. deinde op-
ponitur, ibi quod deus inſtituit, nefas eſt crimen appellari. Et
hoc intellige, dummodo de tali clãdeſtino legitima fiat fides,
aliàs nõ præiudicaret, niſi in foro pœnitẽtiali, vt no.Hoſt.in d.
§.vtrum clãdeſtinè.ver.matrimonium autem. Aut quo ad im
pediẽdam legitimationem liberorum ex ſequẽti matrimonio
publico procreatorũ ſeu procreãdorum, & tũc. Aut procrea-
torum antequam ipſum primum matrimonium clãdeſtinum
ab eccleſia ſit receptum, & dic quòd nõ.j.qui filij ſint leg.c.2.
Aut poſtea.& dic quòd ſic. quia ab illo tempore detegitur ſe-
cũdum matrimonium nõ tenere. vt in d.c.2.a cõtrario ſenſu,
4 & ſtatim dicam in diſt.ſeq. † Aut quæris de quarto.ſ.quã pœ-
nam patiãtur clãdeſtinè contrahẽtes, & tũc. Aut quæris de il-
lis qui primo modo peccãt, ſed nõ alijs, & tũc nõ eſt peccatũ:
vt dixi.ſ.in verſi.1.& hoc niſi in hoc quòd ſine benedictione
ſolẽni, vel obligatione more ſolito in eccleſia facta ſponſus
ſpõſam ſuam carnaliter cognouit, vterque peccat, quia venit
cõtra generalem cõſuetudinem eccleſiæ, & cõtemptor cõſue
tudinis eccleſiæ ſicut præuaricator legis diuinæ punit, vt 11.
diſt.in his. Aut de illis qui ſecũdo modo ſolummodo delin-
quunt, & tales patiuntur pœnam aliquãdo perpetuæ excom-
municationis, aliquãdo perpetui adulterij.ſ.ſi antequã ipſum
publicauerũt ad ſecũda vota trãſierint, vt hic in ver.quare ſpe
cialem. Aut de his qui in tertio modo deliquerunt, & tũc in-
iungẽda eſt pœnitẽtia cõtrahẽtibus, & vt puto ſciẽter præſen
tiam ſuam exhibẽtibus, licet minor, ſecus ſi præſentes habue
rint bonam fidem, quia credebãt quòd haberẽt legitimã, vel
quia neſciebãt quòd cum alia cõtraxiſſet.ar. ſ.tit.1.duo. in fi.
& j.de diuor.porro.& 33.q.2.ſeculares.& ſ. de ſpon.c.1.& c.
cum in apoſtolica.& c.ad id quod. Aut de illis qui in ſolo quin
to deliquerint, & imponitur eis pœnitentia. vt j.de matrimo
nio cõtrac.contra interdic.ec.c.1.2.& 3. Aut de his qui in ſolo
ſex.deliquerunt, & tunc puniuntur contrahentes, & ſui præ-
ſentiam

ſcn:iam exhibentes:vt hic leg.& no. Hoſt.in ſum.ſ.eo.tit.§.
quam pœnam.& de materia huius.c.no.Aſten.lib.7.tit.de ma
trimonio contra interdic.ec.contracto.§.ſane.

Super eo c. ¶ Hic habes quod plus punitur clam, q̃
palam factum concor.ff.de ri.nup.l.vlti.
& de admi.tut.l.non exiſtimo.circa quod accur.C.de ſumma
5 trini.& fide cat.bo.l.nemo.videtur diſtinguere ſic:† Aut factũ
palam eſt cauſa maioris erroris: factum vero clam cauſa mi-
noris erroris:& tunc magis punitur palam factum quam clã.
vt in d.l.nemo.& ff.vi bono.rap.l.2 §.in hac actione.ver.& ge
neraliter.in fi.ibi,quia non minima &c. Aut factum palam nõ
eſt cauſa maioris erroris quam factum clam: ſed minoris:&
tunc magis punitur clam quã palã factũ:vt in iurib.primo alle.
ſed certe quandoq; palam factum non cadit in pœnam vt hic.
& ff.de iur.fiſci.l.non intelligitur.§.ſi quis palã.& in l.alle.non
exiſtimo.de admi.tit. & eo.tit.l.tutor. quandoq; magis puni-
tor.vt in lti.de obli.quæ ex male.naſ.§.pœna.& in d.§.in actio
ne.Quandoq; qui facit clam punitur,nõ qui palam:vt hic:pro
tãto.Dy.dicit ſic.Aut illud quod fit eſt omnino prohibitum
per legem,vt furtum,& ſimilia.& tunc magis punitur palam
faciens,quam clam faciens,vt in d.§.pœna.& §.in hac actione.
Aut illud quod fit non eſt ſemper prohibitum, vt matrimo-
nium,& tunc punitur clam faciens,non palam,vt ff.de ri.nup.
l.vlt.& de admi.tu.l.non exiſtimo. ſed iſta ſolutio non eſt ſuf
ficiens nec generalis:& poteſt tibi inſtari ſecundum Ia.de Ra.
& Pet.de Bel.partica Lamber.de ſalinis.& Cy.in d.l.nemo.&
ideo dicunt ſic. Aut quæritur de præſumptione doli vel frau-
dis habenda. Aut quæris de alio,puta de impoſitione pœnæ;
propter delictũ. In primo caſu facilius præſumitur dolus vel
fraus in eo quod fit clandeſtinè, quam in eo quod fit palã, vt
in d.l.vlti.& l.non exiſtimo.de aut. tut.l.pupillus.§.ſane ſiqui-
dem.C.de repu.l.vxor.C.de contrah.emp.l.cum ipſe.ratio eſt
6 † quia qui male agit odit lucem.ff.de ven.inſpi.l.1.§.tria.Io.2.
c.ſ.de offi.dele.conſuluit.In ſecundo caſu refert,Aut eſt talis
actus in quo delinquitur clam faciendo, non palam:& eo caſu
punitur qui facit clam,& non palam,vt hic.& d.l.non intelligi
tor.§.ſi quis palam.& in d.§. ſane ſi quidem. ſæpe.n.clandeſti-
7 nè contrahitur teſtante Salomone Prouer.9. † Aquæ furtiuæ
dulciores ſunt:& panis abſcõditus ſuauior. Aut eſt talis actus
8 in quo delinquitur clam & palam:& tunc refert,† Aut poteſt
ex tali actu contingere deceptio multorum & maior error:vt
in caſu,vbi aliquis palam,& publicè, de fide catholica diſputa
ret. Et tunc magis punitur palam factum.vt in d.l.nemo.C.de
ſum.tri.ad idem j.de exceſ.præla.quam ſit graue,aut non: Et
tunc aut ex tali actu contingit contemptus alicuius:vt in fur-
to manifeſto & rapina, & tunc ſimiliter magis punitur palã
factum quam clam.vt d.§.pœna.& d.§.in actione.Aut non:&
tunc æquali pœna punitur vtraq;.vt C.de penis.l.ſancimus.de
epiſc.& cle.l.ſi quenquam. in fi.ff.ad l. Aquil.l.illud.de fonte.l.
vna.in auth.vt fratrum filij.§.fin. colla.9.ſm eos. ſed contra
iſtud membrum videtur facere.ff.de effractoribus.l. vlti. vbi
tempus aggrauat delictũ:& effractores nocturni puniunt gra
uius quam diurni:quia non actus clandeſtinus: ſed temporis
qualitas illud inducit ſecundum Cyn.ibi & credo quod bene.

Super eo.c. ¶ Si quæris vtrum contrahentes matri-
monium,& ſolennizantes,ſine bannis,&
9 alijs ſolennitatibus conſuetis,peccent. Diſtingue.† Quia quę-
dam ſunt ſolennitates de neceſſitate, quæ ſunt de præcepto:
ſeu cadunt ſub præcepto eccleſiæ, ſicut banna de quibus lo-
quitur hic. Aliæ ſunt de honeſtate tantum, quæ non ſunt de
præcepto,nec cadunt ſub præcepto eccleſiæ:ſed de cõſilio ſua
dentur,de quibus le.& no.30.q.5.noſtrates. in primo caſu re
10 fert.† Aut hoc faciunt ſine cauſa, & tunc, aut non ſunt ignari
iuris:& tunc peccant mortaliter,maxime in locis illis vbi ec-
cleſiæ prohibitio communiter ſeruatur,ar.hic in prin.vbi di-
cit. Inhibemus prohibentes etiam &c. Aut ſunt ignari iuris:
& tunc ſecus.quia regulariter iuris ignorantia excuſat in dam
nis vitandis:vt ff.de iuris & fac.igno.l. iuris ignorantia.& l.er
ror.Nam & qualibet ignorantia iuris excuſat a dolo,vt no.gl.
11 C.ad l.Falci.de plagia.l.plagij. † Aut hoc faciunt cum cauſa,vt
quia forte vterq;,vel alter eorum eſt ſenex,& erubeſcũt con-
trahere cum tanta ſolennitate,vel forte nobilis accipit igno-
bilem,& timent parentes ipſius nobilis,vel diu manſerunt ſi-
cut vir & vxor, & erubeſcunt modo adhibere ſolennitatem
bannorum, benedictionis nuptialis, & tunc ſecus.ita in effe-
ctu dicit Pet.in ſcriptis.diſt. 28.& glo.Guil.ſuper Ray.titu.de
matrimonio.c. 14.item not.ſuper verbo conſulendum.idem
frater Ioan.in ſumma confeſ.tit.de matrimonio.queſt.59.ſed
12 quando † addens quòd credit quod in talibus poſſit diſpenſa-
ri per epiſcopum ex cauſa,nec credit quod ſufficiat diſpenſa-
tio minoris prælati.idem Aſten.lib.8.c.de differentia matri-
13 monij.artic.1.quæſtione,ſed nunquam eſt conſilium.† Secun
do caſu dicit Hug.in c.alleg.noſtrates.peccatum eſſe ſi huius-
modi ſolennitates omittantur,ſi adhiberi poſſunt,cuius dictũ
intelligit Arch.ibi in gl.fi.Si quis omittat eas in contemptum
ipſarum rerum,vel eorum qui talia inſtituerunt,ſed cauſa in-
teruenìente & ceſſante contemptu, licitè poſſunt omitti. ſe-
cundum ipſum Hug.qui dicit,quod omnia ſolennia,quæ ad-
hibentur in matrimonio, poſſunt omitti ſine peccato, quia
omnia de conſilio ſuadentur,& nullum ipſorum præcipitur,
vnde aliter facere non eſt peccatum. 14.q.1. quiſquis. & c.qd
præcipitur ſecundum Arch.ibi.Item dicit Aſten.vbi.ſ.q.nun
quam peccant. Ego crederem quod reges, principes & mili-
tes,qui contrahunt hodie ſine bannis nõ peccant mortaliter,
vbi non eſt conſuetum eorum matrimonia banniri. Item ſi-
militer Hoſt.dicit quod nõ eſſet neceſſe banna proponi,cum
quis vxorem vocat remotis,& publicè mittit nuncios.

Super eo.c. §.Si quis vero. Si quæris quando proles
eſt legitima, & quando non:diſtingue,
vt dicam.j.qui filij ſint legi.cum inter.

1 Sponſalia contrahuntur quatuor modis.
2 Sponſaliorum duæ ſpecies.
3 Deſponſatio differt a donatione arrarum.
4 Sponſalia quæ & quibus perſonis præiudicent.
5 Iuramentum non debet eſſe iniquitatis vinculum.

¶ De ſponſa duorum. Rubrica.

DVobus. ¶ Si quæris quot modis ſponſalia
contrahãtur,& quæ,& quib.præ-
iudicent, Diſtingue. Aut quæris de primo,ſcili-
1 cet,quot modis contrahantur, † & tunc dicit In
noc.hic & Hoſti.& Ioan. Andr.poſt eum quod
quatuor modis. Primo,per verba de præſenti,quando perſo-
næ non ſunt ætatis legitimæ, ſupra de deſpon.impube.c.fina.
Tertio per donationem arrarum.C.de ſponſa.l.arris.Quarto
per annuli ſubarrationem.27.q.2.quis vxorem.& c.ſi quis de-
ſponſauerit. multo fortius ſi iuramentum interueniat. ſ. de
ſponſa.de illis qui per hoc videtur innuere quod illis duobus
modis vltimis contrahantur ſine verbis aptis ad ſponſalia,qđ
eſt contra iſtud,c.& ſ.de ſponſa.c.tuæ.& c.ſi inter.j. eo.licet.
Ideo dic clarius & melius, vt not. Hoſti.in ſum.de ſponſa.§.
2 quot ſunt ſpecies,† quot ſunt ſpecies ſponſaliorum duæ. Nã
alia eſt ſimplex,& nuda. Alia eſt firmata, & duplex. Nuda &
ſimplex dicitur, cum ſponſus ſponſæ nudæ, & ſimpliciter
promittit quod eam ducet in vxorem & econtra, vt ſ.in pri-
mo modo ſecundum Hoſtien. & ſub iſta ſpecie poteſt com-
prehendi ſecundus modus prædictus. Firmata vero eſt du-
plex, alia eſt arris interuenientibus, vel pignoribus loco arra-
rum datis,vt eſt dictum. Alia interueniẽte annuli ſubarratio-
3 ne,vt in c.alleg.ſi quis vxorem.ſi quis deſponſauerit. † Et eſt
notandum quod aliud eſt deſponſatio, aliud annuli ſubarra-
tiõ, cum in dictis.c.diſiunctiuè ponantur: argu.ſ. de reſcrip.
inter cæteras.Deſponſatio enim conſiſtit in pactione ſponſa-
liorum, ſubarratio vero in ſponſaliorum donatione, de qua
per Hoſtien.in ſum.de donat.inter virum,& vxorem.ſub ru-
bri.de donat.propter nuptias.Fit etiam alioquin hæc ſubarra-
tio interuenientibus donis,ſeu muneribus ſecũdum morem
terræ.vt j.de ma.contrac.contra inter.eccle.c.1. Alia fide in-
terpoſita ſeu iuramento,quod idem eſt,vt patet.ſ.de ſponſa.
c.præterea.j.& 2.& cap.de illis.& c.veniens.& c.commiſſum.
& c.requiſiuit.ſecundum Hoſtien.in §.alle.quot ſunt ſpecies.
4 † Si quæris de ſecundo, ſcilicet quæ, & quibus præiudicent,
refert. Aut vtraque ſponſalia ſunt de futuro, aut vtraque de
præſenti,aut prima de præſenti,& ſecunda de futuro,aut pri-
ma de futuro,& ſecunda de præſenti.Si vtraque ſunt de futu-
ro,tunc dicunt quidam, quod priora præiudicant poſteriori-
bus,ſi tamen in vtriuſque fides vel iuramentum interuenerit,
quia ſemper prius iuramentum ſeruandum eſt. ſ.de iureiurã.
c.intellecto. Quod ſi in altero tantum fides data fuerit, ſeu
interpoſitum iuramentum,illud alteri præiudicat, quodcun-
que ſit illud ſiue prius,ſiue poſterius,vt ſ.de ſponſa.c.ſicut ex
literis.Tu dic quod etiam ſi prima ſponſalia ſunt nuda & ſim-
plicia ſine iuramento, & ſecunda iuramento firmata, prima
præiudicant ſecundis, vnde iuramentum non ſoluit ſponſa-
lia præcedẽtia, niſi aliud iungatur,puta carnalis copula ſequẽs
ſecunda

ſecunda ſponſalia.ſ.de ſpon.is qui.vel aliud per quod tranſeāt
5 in matrimonium de præſenti,† quia iuramentum non eſt vin
culum iniquitatis.vt ſ.de iureiur.quanto.22.q.4.in malis.& c.
inter cætera.& q.5.iuramenti.vt not.Hoſt.in ſum.de ſpon.§.
& qualiter.ſub.§.item quinto ver. quid ſi prima. Quod verũ
quando prima ſponſalia tenent: aliàs ſecus, vnde pone quòd
P.deſponſauit vnam, deinde ego deſponſem eandem, deinde
aliam,ſoluuntur ſponſalia inter.q.& priorem,dixit Vin.hic q
remanere debeo cum ſecunda.peccaui.n.ſponſam.p.deſpon-
ſando:nec.n.tenuerunt ſpōſalia: dixit autem quòd forte ſecus
in matrimonio.ſ.de ſpon.cum in apoſtolica.ſecundũ Io.And.
Si vtraq; ſunt de præſenti: & ſic verius loquendo ſunt matri-
monia,tunc quocunq; caſu interueniente priora prejudicant
poſterioribus,quamuis ſecunda iurata fuerunt, vel carnali co
pula roborata.vt ſ.de ſpon.ſi inter.& j.eo.c.licet.non obſtante
6 conſuetudine contraria.j.eo.c.vlt.† Si prima ſunt de præſenti:
& ſecunda de futuro:tunc multo fortius quam in præcedenti
caſu debent priora præiudicium poſterioribus generare:quia
ſi illud de quo magis videtur ineſſe nō ineſt,nec id de quo mi
nus.ff.de ſeruis expor.leg.cui pacto.j.de ſen.excom. cum il-
lorum.32.q.5.ſi Paulus.6.q.1.imitare.Si prima ſunt de futuro
& ſecunda de præſenti,tunc poſteriora tanquam firmiora præ
iudicant prioribus, vt in d.c.ſi inter.2.reſpon.& hic.1.reſpō.
niſi antequã ſecunda de præſenti contracta forent prima tran
ſierit in matrimonium præſumptum de præſenti.ſ.de ſpon.
veniens. 2. & c. is qui. & hoc intelligas verum quando priora
ſunt legitima,aliàs poſteriora firma manent, quãuis cōtra in-
terdictum eccleſiæ contracta,vt ſ.de ſpon.cum in apoſtolica
Item hoc intellige quando vtraq; ſunt publicè contracta, ſe-
cus ſi priora ſint clandeſtina,quod dic vt dixi.ſ.tit.proxi.cum
inhibitio.diſt.1. Item præmiſſa intelligas quãdo apparet quæ
ſunt priora,& quæ poſteriora,aliàs videtur danda illi cui con-
ſentit.C.de nup.l.viduæ.1.q6.7.ſancimus, ar.opti.ſ.de re iu.
c.vlti.& de reb.dubijs:l. ſi fuerit.in fin.Sed ſi in neutrum vult
conſentire,meliori & ditiori videtur danda. Quod ſi omnia
ſunt æqualia,dicunt quidã quod ſorte dirimitur per iura præ-
dicta.& x1.diſt.cleros.& hic à ver.ſi quæris de ſecundo.citra
quaſi omnia in effectu ponit Hoſtien. in ſum.eod. titu.§.quæ
quilibet.per totum.§.& de teſti.§. quæ diuerſitates. ad finem
verſus,quid ſi duo.

1 *Inualidum ab initio an temporis tractu conualeſcat.3.*
2 *Impuberis teſtamentum non valet licet poſtea ipſe efficiatur
maior.*
4 *Quod eſt aliquid ipſo iure non tamen in effectu,poteſt tempo-
ris tractu conualeſcere.*

ACcepiſti. ¶Ad declarationem gl.2.Ber.hic,
ſi quæris vtrum illud quod ab ini-
tio non valet tractu temporis conualeſcat. Diſtin-
1 gue.† Aut quæris de eo quod ab initio eſt nullum
omni nullitate,aut de eo quod ab initio non eſt nullum omni
nullitate, ſed eſt ipſo iure aliquid non tamen in effectu. In pri
mo caſu refert. Aut quæritur de his quæ de neceſſitate deſi-
derant ſeu reſpiciunt initium,& tunc vera eſt regula quod il-
lud quod ab initio nō valet tractu temporis non conualeſcit
vt hic, & ff.de reg.iur.l.quod ab initio.j.de reg.iur.c.non fir-
matur.lib.6.& pone exemplũ. 1.q.1.principatus.vbi non con
ualeſcit ſymoniacus ingreſſus.ſ.de elec.c.dudum.1. & c.audi
tis.vbi electio quæ fuit nulla ab initio non cōualeſcit, quia in
ea inſpicitur initium.j.de reſcrip.ſi eo tempore.lib.6.vbi expe
ctatur impetrans ætas quam habebat impetrationis tempo-
re.ad idem de ſentent.excom.licet eo.lib.vbi excommunica-
tio, quæ nulla fuit ab initio non conualeſcit. ff. qui & à quib.
mali. fiant.l. ſi ſeruo. vbi libertas relicta ſeruo alieno non va-
let,licet poſtea efficiatur ſeruus teſtantis.ad idem inſtitu.qui.
non eſt permiſſum facere teſtamentum.§. præterea.& §. fina.
2 † vbi teſtamentum furioſi vel impuberis non valet, licet po-
ſtea efficiatur ſanæ mentis vel maior. Ad idem. 16.q.3.§.pen.
ver.quod ab initio.26.q.2.c.vlti.C.ad l.Cor.de Falc.l.ſicuti.&
ff.de regula cathoniana.l.1.inſtitu.de leg.§.an ſeruus.2.q.1.in
primis.infra, de eo qui duxit in ma.c.2. ad fidem facit quod
no.Accur.ff.de iudi.l.licet.& C.de iure fiſci.l.inſtar.lib.10.di-
cens quod proceſſus iudicialis factus, vel ſentētia lata per pri
uatum nomine iudicis ſine delegatione,ſeu commiſſione præ
cedente non valet, nec poterit poſtea per iudicem ratificari.
Idem tenet Io.9.q.c.1.& Arch.ibi in gl.vlti.& Inno.ſ.de offi.
deleg.prudentia.gl.ſed quid ſi iudex.& Hoſt.ibi.& Bern.in gl.
2.in fi.& Spec.tit.1.§.ſupereſt videre.ver.quid ſi committẽs
& tit.de ſententia.§.ſequitur videre.ver.quid ſi nulla.& Card.
infra,de offi.ordin.Romana.ſuper verbo foraneos.lib.6.me-
lius infra,de reg.iur.c.ratihabitionem.in fi.& c.ea quæ.eo.lib.
& G.infra,de off.dele.cũ plures.ſuper verbo porro.in fi.eo.li.
& Io.And.infra,de re iudi.c.pen.glo.3.eod.lib.vbi dicit quod
in ſententijs non habet locum ratihabitio. Idem Pet. de Bel.
perti.& Cy.C.qui pro ſua iuriſdictione iudi.dare dari ve poſſ.
l.vnica.licet Ber.ſupra,de foro compet.ſignificaſti.gl.vlti.ver.
3 epiſcopus vero contrarium dicere videat † Aut quæritur de
his quæ non reſpiciunt de neceſſitate initium,vt ſpōſalia, vel
matrimonia.ſupra, de ſponſa.c. veniens.2.& c. ad id quod.&
deſpon. impu. literas. acceſſit. continebatur & per totum. &
tunc Aut ſubeſt vel ſuperuenit impedimentũ perpetuum im
pediens perpetuo illud quod ab initio non valuit conualeſce-
re in futurum, & tunc non poteſt conualeſcere. vt infra,de eo
qui duxit in ma.quam pol.per adulte.c.2.& 3.& fin.& per to-
tum.vbi matrimonium cōtractum cũ ſecunda muliere adul-
tera per virum adulterum carnaliter cognita viuente vxore le
gitima, illa vxore mortua poſtea etiam per nouum conſen-
ſum interuenientem confirmari non poteſt, quia ibi eſt impe
dimentum perpetuũ proueniens ex adultero & deſponſatio-
ne.legitima viuente,vt ibi.licet ergo ſuperueniat caſus,mors
ſcilicet,legitime à quo potuerat cum ſecunda matrimonium
inchoari,remanet tamen impedimẽtum prædictum propter
quod nouus conſenſus nō poteſt inducere matrimonium cũ
ſecunda. Aut non ſubeſt vel ſuperuenit impedimentum per-
petuum impediens illud quod ab initio non valuit conualeſce
re, & tunc refert ſecundum Dyn.in c.alleg.non firmatur. Aut
adhuc durat cauſa impediens, aut ceſſat, & nulla ſuperuenit
confirmans. Aut ſimul ceſſauit cauſa impediens, & ſuperue-
nit confirmãs. In primo caſu vera eſt regula ſimpliciter quod
ab initio non valet, tractu temporis non conualeſcit, vt in l.al-
leg.quod ab initio.& l.pen.eo.tit.& in d.c.non firmatur.ff.de
appel.ſi expreſſim.& de le.3.l.1.cum concor.ibi alle. In ſecun-
do caſu idem.ff.de verb.oblig.l.inter ſtipulantem.& §.ſacram.
de teſtamentis.l.eius qui.& l.ſi filius.de le.1.cætera.in prin.C.
de legi.l.ſeruus.inſtitu.de leg.§.an ſeruo. & in concor.pro pri
mo membro alle. In tertio caſu, ſcilicet, quando ceſſauit cauſa
impediens,& ſuperuenit cauſa confirmans,tunc quod ab ini-
tio non valet poſtea conualeſcit,vt ff.de ſerui.ruſti.prædi.l.per
fundum.communia prædio.l.eſt receptu.vbi habes quod con
ſtitutio ſeruitutis à fundo communi plurium ſociorum facta
per vnum eorum non tenet ab initio, & tamen confirmatur
alijs conſentientibus quandoq; per eandem viam.facit.C.de
contrac.indi.l.vna de nup.l.& ſi cōtra mandata.ff.de ritu nup.
l.ſi quis in ſenatorio de leg.3.l.1.§. ſi filius. de hære.inſti.l.qui
ſoluendo.& de condi.inſti.l.mulier.§.1.de leg.1. legata inuti-
liter.& l.qui in rerum na.§.1.j.deſpon.impu.c.vnico, lib.6.ſ.
de deſpon.impu.c.à nobis.& c.ſeq.& c.literas.& c.acceſſit.&
per totum.j.de coniug.ſeruorum propoſuit.16.q.1.c.vlti.12.
q.2.ſi qua de rebus. Io.tamen in c.alle.ſi qua de rebus.dicit qđ
contractus factus per clericos vacãte ſede,tenet ipſo iure,ſed
reſtituitur eccleſia ſecundum Tan. Goff.& Ber.ſ.ne ſede va-
can.c.1.dicunt contrarium,ſ.quod non tenet ipſo iure, & di-
cunt ibi reſcindi quantum de facto proceſſit, & de eo quod
poteſt poſtea haberi ratum,dicũt quod eſt ſpeciale fauore ec-
cleſiæ. ad idem.3. quæſt. 6. hæc quippe. 2.q.1. in primis.ſ.de
pactis.quotiens de tranſac.1.j.de accu.ad petitionem.& quod
4 notant Ber.& Hoſt.j.de ſen.excom.à nobis.1.gl.fi.† Si quæ-
ris de ſecundo caſu principali,ſ.de eo quod eſt aliquid ipſo iu-
re,non tamen in effectu,dic quod tale poteſt tractu temporis
conualeſcere.arg.ſ.de elec.quòd ſicut.§.ſin autem.ff.de adop.
l.poſt mortem.9.q.2.Lugdunen.

1 *Papa nihil poteſt ſtatuere circa matrimonium contrahendum
contra legem diuinam.*
2 *Papa circa matrimonium contrahendum poteſt ordinationem
facere, quæ non ſit contra legem diuinam conſenſu acce-
dente.*
3 *Papa poteſt diſponere circa matrimonium contrahendum impe
diendum.*
4 *Papa an poſſit aliquid ſtatuere circa matrimonium iam contra-
ctum dirimendum.6.8.*
5 *Quos deus coniunxit homo non ſeparet.*
7 *Copula antequam ſit ſequuta poſſunt mutuo cōſenſu reſilire con
trahentes.poſtea vero nequaquam.*

TVas. ¶ Si quæris vtrum Papa poſsit ſuper ma-
trimonio ſtatuere, vel ordinare, vel conſue
tudinem ſuper matrimonio introductam effectua
liter vel cum effectu approbare. Diſtingue. Aut ſta
tutum, vel conſuetudo per ſtatutum Papę, approbata tēdit ad
matrimonium conjungendum, aut ad contrahendum impe-
diendum: aut ad iam contractum dirimendum. In primo ca-
1 ſu refert. † Aut tendit matrimonium ad contrahendum cōtra
legem diuinam: puta infra ſecundum gradum: & tunc non po
2 teſt. ar. ſ. de reſti. ſpol. c. literas. §. opinioni. † Aut non contra le
gem diuinam: & tunc aut deficit conſenſus legitimus: & tunc
non poteſt matrimoniū facere inter aliquas perſonas, niſi con
ſenſus interueniat, quanquam conſtitutio ſua dicat ſecūdum
Hoſt. hic & ſ. de ſpon. is qui fidem, & poteſt eſſe ratio: quia ſi-
ne conſenſu cætera omnia fruſtrantur: vt hic in ſi. & ſ. de ſpō.
c. tua. quare &c. 1. q. 1. detrahe. Aut interuenit conſenſus legi-
3 timus: & tunc poteſt. ar. c. alle. is qui. † In ſecundo caſu poteſt
facere ſtatutum ſeu conſuetudinem approbare; vt j. de cog. ſpi
ritua. ſuper eo. & per totum. & de cog. leg. per totū. de eo qui
4 duxit in ma. per totum. † In tertio caſu refert: aut quæris vtrū
poſsit facere ſtatutum dirimens matrimonium contractum
inter infideles: aut inter fideles. ſi inter infideles. tunc aut in
in fidelitate ſimul remanentes: & dic quod non: quia nihil ad
nos de his quæ foris ſunt. 2. q. 1. multi. j. de diuor. gaudemus.
Aut non remanentes ſimul in infidelitate: ſed alter ad fidem
conuertitur: & tunc poteſt. quod dic vt le. & no. in d. c. gaude-
mus. & eo. ti. c. quanto. Si inter fideles: tunc aut matrimonium
nondum eſt carnali copula conſummatum: & tunc poteſt: vt
j. de conuer. coniug. verum. & c. ex publico. & c. ex parte. 2. &
hic quando dicit de cætero &c. quaſi dicat: quia ea quæ obten
tu talis conſuetudinis hactenus acta ſunt toleramus: ſic ſ. de
conſe. eccle. aqua. quoniam in talibus poteſtatem habemus: &
quando dicit volumus &c. q. d. quia & ſi vellemus contrarium
ſtatuere poſſemus: & dictam conſuetudinem approbare. nam
circa matrimonium non conſummatum poſſumus interpre
tari de plenitudine poteſtatis: & ſtatutū facere: ſed iuſtius eſt
vt eam reprobamus ſecundum Hoſti. hic. & idem notat in d.
c. ex parte. 2. de conuer. coniug. & c. ex publico. in magna glo.
ad fi. & Io. And. poſt eum ibi: & hic. Aut eſt carnali copula con
ſummatum, & tunc, aut violenter, & tunc idem vt no. Barth.
Brix. in q. dominicali, quæ incipit, quidam per verba de præ-
ſenti. & Arch. 55. diſt. c. fi. de quo vide etiam per eum. 33. q. 5.
in ſum. gl. fi. & per Hoſti. in ſum. de conuer. coniug. §. fin. ver.
quid ſi virgo. Aut ſponte, & tunc non poteſt facere ſtatutum
aut approbare conſuetudinem, tendens ſeu tendentem ad ip-
ſum matrimonium conſummatum dirimendum. vt in c. alle.
verum. c. ex publico. ex parte à contrario ſenſu, & de illo in-
telligitur illa auctoritas, quos deus coniunxit homo non ſepa
ret. 32. q. 1. dixit dominus. & 33. q. 2. quos deus. & habetur ori
ginaliter Marci. 10. Matthæi 5 & Io. 19. & Lucæ. 16. quod pa-
tet ibi ex ordine literali. de quo arguendum eſt. j. de præbend.
mandato. in fin. lib. 6. cum concor. ibi alle. quando dicit, relin-
quet homo patrem, & matrē, & adhærebit vxori ſuæ, & erūt
duo in carne vna. itaq; iam nō ſunt duo ſed vna caro. & poſtea
5 ſubdit. † quos ergo deus coniunxit homo nō ſeparet. ergo qđ
dixit coniunxit: intelligitur non ſolum de coniunctione animo
rum, ſed etiam corporum. & hoc tenet Hoſt. j. de cog. ſpiritu.
Martinus. ſuper verbo verbum domini. & Io. And. poſt eum.
& Alten. lib. 8. tit. de bono. ſacramenti. arti. 2. ver. ſed ſi obijci
tur. quia conſuetudo non poteſt iuri naturali, i. diuino præiudi
care. ſ. de conſue. c. fin. 1. reſp. nec Papa. 25. q. 1. ſunt quidam. ſe
cundum Gof. & Hoſt. hic. & ad hoc concor. quod not. Vin. in
c. alle. ex publico. prout recitat Ber. ibi. gl. fi. in fi. dicens, quod
Papa per diſpenſationem poſſet diſſoluere matrimonium car
nali copula non conſummatum, poſſet etiam ſtatuere quod
per ſecundum matrimonium rumperetur primum, ſecus de
conſummato, quod ab ipſo domino naturam ſortitur, & ideo
ſola interpretatio circa illud pertinet ad Papam non diſpenſa-
6 tio vel contraria conſtitutio. † Et ratio diuerſitatis inter ma-
trimonium, non conſummatum, & conſummatum eſt, vt le.
& not. in dictis. c. ex publico & c. ex parte. 2. quia non ipſum
matrimonium, ſed ratificatio matrimonij ex conſtitutione
eccleſiæ firmatur propter virtutem ſacramenti baptiſmi, &
ideo apud infideles nō eſt ratum, vt patet in eo quod le. & no.
j. de diuor. c. quanto § ſi vero aliter. & ſeq. vnde virtutē iſtius
ratificationis, quæ tanta eſt quod alter duorum fidelium alte-
ro viuente regulariter contrahere non poteſt, vt ibi patet. pōt
Papa tollere ſiue circa ipſam in aliquibus diſpenſare. conſum
matio vero de iure naturali eſt, inſtit. de iur. na. 1. reſpon. quod
immutabile permanet, vt in eo. tit. §. pen. & in facto conſiſtit,
vnde ex quo facta eſt, nec per Papam nec per alium infecta fie
ri poteſt. ff. de capti. & poſtli. re. l. in bello. §. factæ cauſæ. 30. q.
5. ſi Paulus. Sed contra hoc facit quod dicit Inn. tertius, quod
ſi alter duorum infidelium conuertatur ad fidem, & infidelis
non vult ſequi conuerſum, vel vult non tamen ſine contume
lia creatoris, quod in hoc caſu ſoluatur matrimonium, adeo
quod cōuerſus poteſt cum chriſtiana cōtrahere, nam hoc in-
telligimus dicit Hoſti. etiam ſi conuertatur primo matrimo-
nio conſummato, vt patet. j. de diuor. gaudemus. §. qui autem.
Conſummatio vero ex lege diuina firmatur, vt in c. alle. ex pu
blico. verſic. matrimonium vero conſummatum &c. Et dicit
idem Inno. quod ratio eſt, quia illud matrimonium nō eſt ra-
tum j. de diuor. quanto. §. nam & ſi matrimonium. ſecundum
quam rationem ratificatio videtur fortior quam conſumma-
tio. Tu vero dicas quòd alia eſt ratio diuina. ſ. reuelatio qua il-
la conſtitutio ſiue interpretatio facta videtur ad exemplū ſan
ctorum qui ſic. cōuerſi ſunt, ab antiquo. Simile patet in eo qđ
le. & no. ſ. de conuer. coniug. c. verum. quæ approbatur primo
per apoſtolum dicentem, ſi infidelis diſcedit &c. primæ ad
Corin. c. 7. c. 2. per beatum Ambroſium & beatum Augu. qui
reddunt veram rationem. quod hoc. ſ. facit fauor fidei. ſ. de
conuer. infi. c. fi. in fi. ne ſcilicet, infideles retrahantur à conuer
ſione, & ne conuerſus infideli adhæreat cum contumelia crea
toris, vt in c. alle. ex parte. le. 2. Has autē auctoritates Ambro-
ſij, & Auguſtini inuenies. 28. q. j. idolatria. & c. ſi infidelis. & c.
iam nunc. & c. ſic enim neque. & q. 2. c. 2. & in d. c. quanto. & c.
gaudemus. ideo non facit hæc conſtitutio canonica, ſed diui-
na. Et hac ratione conſiderata poſſent ſponſi de præſenti ante
carnis copulam auctoritate Papæ ſe adinuicem abſoluere, ſi-
cut legitur in ſponſalibus de futuro. ſ. de ſpon. cap. 2. Et poſſet
7 reddi ratio. † quia ante carnis copulam vtroq; conſentiente,
in diſſenſu contrarius diſſenſus congruus interuenire poteſt.
ar. j. de reg. iur. c. omnis res licet altero inuito hoc non poſſet.
ar. C. de act. & oblig. l. ſicut. ſed poſt carnis copulam nō poſſet
hoc fieri, quia nec contrarius actus congruus interuenire poſ
ſet. ar. ff. de pac. l. ab emptione. Hoc autem intelligo de pote-
ſtate abſoluta, non de poteſtate ordinata, niſi alia cauſa ſubeſ-
ſet. & ſi quæris vnde præceſsit tāta poteſtas eccleſiæ, vide qđ
8 leg. & notatur. ſ. de tranſla. epi. c. 1. 2. & 3. † Potuit ergo Papa
circa non conſummatum matrimonium illam conſtitutionē
ex publico facere etiam de poteſtate ordinata, & eſt ratio. quia
cum per tale matrimonium charitas, quæ conſiſtit in ſpiritu
deum & iuſtam animam tantū repreſentetur. ſ. de biga. c. de-
bitum. nihil abſurdum ſequitur ſi talis poſsit religionē intra-
re, quia non diſſoluitur, ſed potius augetur tale vinculum cha
ritatis, nec videtur voti violator qui hoc in melius commuta
uit. ſ. de voto, ſcripturæ. Ad quod etiam deſignandum glorio-
ſa domina noſtra beatiſsima virgo Maria quamuis vera ſponſa
Ioſeph, hoc tamen non obſtante vero deo matrimonialiter
iuncta fuit. 27. q. 2. c. ſufficiat. & c. beata Maria. vnde circa ma-
trimonium non conſummatum poteſt eccleſia interpretari,
& ſtatuere quicquid placet, dum tamen iuſta cauſa ſubſit. Sed
non expedit quòd in hoc nimis laxet habenas, nec etiā eſt tu-
tum, vt patet in eo quod leg. & no. hic, & ſ. de tranſac. c. vlt. &
j. de tri. & male. c. ſi. ſecundū Hoſti. in d. c. ex publico. De hac
etiam materia vide per eum in ſumma. de conuer. coniu. §. ſi.
verſic. ſed quare magis poteſt. & ſe. & de inſtitutione matri-
monij. & vtrum ſit de iure naturali, not. plene Alten. libro 8.
titu. de ipſo matrimonio. articu. 2. & doctores. infra de voto
c. vnico. lib. 6.

1 *Pecunia poteſt in ſpiritualibus interuenire.*
2 *Pecunia non debet dari pro matrimonio.*
3 *Spiritualia vendi non debent.*

¶ De conditionibus appoſitis. Rubrica.

DE illis. ¶ Si quæris vtrum in ſponſalib. vel
matrimonijs poſsit precium, vel pe-
cunia interuenire, Diſtingue. Aut quęris de ſpō-
ſalibus, vel matrimonijs carnalibus, aut de ſpiri-
1 tualib. Si de carnalib. † tunc aut quæris de ſpōſa
libus, & in illis poteſt preciū ſeu pecunia inter-
uenire vt hic. Aut quæris de matrimonijs, & tunc dicit glo. q
ſic, vt no. 1. q. quicquid in 1. glo. de hoc etiam no. 1. q. 3. cap. ſi
2 quis. & pro hoc facit. 32. q. 2. honorantur. † Sed tu dic quòd
pro ipſo ſacramento matrimonij non datur, ſed pro ipſo
onere

onere matrimonij ſuſtinendo datur dos:vt no.Arch.in c.alle.
quicquid pro quo.ff.de iure dot.per totū.ff.ſol.mar.l.j.& per
totum.Et pro prima facit.ff.de dona.inter vir.& vxo.l.2.vbi
habet quòd matrimonia non debent eſſe venalia . Pro ſecun-
do facit.C.de iure do.l.pro omnib.& per totum.Nam matri-
monium multis calamitatib.opprimitur:ut C.de imponen.lu
cra.deſcrip.l.fi.lib.10. Si de ſpiritualibus dic,ꝙ in talibus pre-
cium ſeu pecunia interuenire non poteſt , vt 1.q.1. quod pro
ſ.de pactis.c.fi.licet alia conditio,quæ non eſſet contraria vo-
to ſeu matrimonio ſpirituali interuenire poſsit.argu.huius.c.
vt no.Spec.rubr.de ſtatu regu.33.

1 *Alienatio prohibitio quomodo intelligitur.3.5.*
2 *Bona eccleſiæ alienari poſſunt.*
4 *Reſolutio iure datoris reſoluitur ius acceptoris.*
6 *Donatio eccleſiæ ſub conditione impoſsibili,eſt irreuocabilis .*
7 *Donatio eccleſiæ ſub modo vel conditione poſsibili,quomodo re-
uocetur.*

VErum. ¶Si quæris ſi res , vel poſſeſsio aliqua
detur,vel conferatur eccleſiæ ſub mo-
do, vel ſub conditione ſi non alienetur, & eccleſia
alienet,vtrum reuocabitur alienatio ſeu etiam do-
1 natio. Diſtingue. † Aut quæris vtrum reuocabitur ipſo iure ,
& dic ꝙ non:ſed neceſſaria eſt retraditio.vt not.Inn.hic in fi.
pro quo.C.de pac.l.traditionibus. Aut vtrum reuocabitur in
effectu agendo ad retraditionem , & tunc refert. Aut quæris,
vtrum reuocabitur alienatio facta per eccleſiam , aut vtrum
propter alienationem factam per ipſam res vel poſſeſsio ſibi
data vel collata reuocabitur ab ipſa. In primo caſu refert, aut
alienatur propter redemptionem captiuorum vel alijs caſib.
à iure conceſsis : aut alienatur in caſibus à iure non conceſsis.
2 † In primo caſu dicit Io.ſ.10.q.2.c.ea enim.§. hoc ius porre-
ctū. ſuper verbo imperiari. quòd tenet alienatio indiſtinctè ,
nec valet pactum,vel conditio in contrarium,cum ſit contra
legem dei.12.q.2.autum.Idem hn.10.q.1.ſi quidem.unde in
caſibus illis talis conditio tanquam turpis pro non adiecta ha
beri debet, & nihilominus donatio tenet.j.eo.c.fi.ſed Accur.
tenet contrarium indiſtinctè.C.de ſacroſan.eccle.in aut.hoc
ius porrectum , & l.ſancimus, la 1.& de condi.ob cauſam.l.ea
lege.& in aut.de ſanctiſsimis epiſcopis.§.ſanctiſsimas.colla.6.
3 † Tu verò dic, quod aut non ſunt aliæ res eccleſiæ, quæ alie-
nari poſsint,& tūc tenet alienatio, & donatio, ſeu collatio nō
reuocabitur.ar.12.q.2.aurū.10.q.2.c.ea.n.§. hoc ius.ſ.de pig.
c.1.vnde illicita eſt conditio vbi prohibetur omnis alienatio,
ſecūdum Vin.hic.Aut ſunt aliæ res eccleſiæ,quæ alienari poſ-
ſunt,& tunc nō tenet alienatio, & donatio reuocabitur in aut.
de ſanctiſsimis epi.§.ſanctiſsimas co.9.& ita dicit Dama.Phi.
Goſ.Vin.Tan.& Inn.hic & Lau.& Arch.in d.§.hoc ius porre
ctū in gl.adde imo poteſt & in glo.ſeq.adde nec etiā valet &c.
& frater Io.in ſum.con.hoc tit.q.28.ſed quid ſi poſtea &c.&
Bar.Brix.in q.dominicali quarta,quæ incipit.quidam laicus.&
de iſta materia no.Hoſt.in ſum.eo.tit.§.quæ conditio.ver.qd
ſi res.& ſeq.Et ſi velis ſcire plenius vtrum,& quādo prohibi-
tio alienationis alienationem factam in cōtrarium impediat,
& faciat non valere,vide quod dixi.ſ.de teſtamentis,Ray.In
ſecundo caſu.ſ.vtrum donatio facta eccleſiæ reuocabitur, re-
fert. Aut propter alienationem factā in caſu in quo tenet,nec
poteſt reuocari , puta in caſu à iure conceſſo , & vbi non ſunt
aliæ res eccleſiæ,quæ alienari poſſunt : vt ſ.dictum eſt,et tūc
eſt quo alienatio tenet,nec poteſt reuocari:per cōſequens nec
ipſa donatio:& eſt ratio: quia nō poſſet ipſa donatio reuocari
4 quin & ipſa alienatio reuocaretur, † quia reſoluto iure dona-
toris, reſoluitur ius acceptoris.ff.de pig.l. lex vectigali fundo
in lib.feu.quib.mo.feu.amit.c.vnico.2.col.10. Item quia alie
natio legitimè facta pœnam non meret.arg.C.ad l.Iul.de adul.
5 l.gracchus.23.q.4.qua peccat.cum concor.ibi alleg. † Aut pro
pter alienationem factam in caſu quo nō tenet, & quæ poteſt
reuocari.puta in caſu in non conceſſo à iure, vel etiam cōceſ-
ſo,ſed extant aliæ res quæ poſſunt alienari, & tunc non pote-
rit reuocari niſi tali modo vel conditione ſit donata, quòd eo
vel ea ceſſante debeat poſſeſsio reuocari,vt hic in fi.& tūc ſe-
cundum Vin. hic & Io. An.poſt eum ſi ſolus prælatus alienet
non nocet eccleſiæ,quia delictum &c.j.de regu.iur.c delictū.
lib.6.cum concor.ibi alleg.ſi vero tota eccleſia alienat, eo caſu
poterit reuocari.Item dicunt quidam domini legum quòd in
re priuati non poteſt apponi conditio ne alienetur. ff.de pa-
ctis.l.pen.ſed in rebus donatis eccleſiæ poteſt apponi,vt in d.
§.ſanctiſsimas.& eſt ratio,quia tunc redit ad naturam ſuam.ff.
de pactis.l.ſi vnus.§.quod & in ſpecie ſecundum Tan.Philip.
Goſ.& Ioan.And.hic.

Super eo c. ¶Si quæris vtrum donatio facta eccle-
ſiæ ſub modo,vel cōditione:per donan
6 tem ualeat reuocari. Diſtingue † Aut donatio fit ſub modo ,
vel conditione impoſsibili,& tunc ſtatim tenet donatio,nec
poteſt reuocari ſecundum Hoſti. hic qui ita intelligit iſtud c.
in 1.reſp.arg.ad hoc.ſ.eo.c. 1.quod intelligo verū ſiue ſit im-
poſsibilis de facto ſiue de iure.argu.ff.de condi.inſti.l. 1.& l.ſi
7 quis inſtitutus. & l. quidam teſtamento . † Aut fit ſub modo
vel conditione poſsibili,& tunc aut modus vel conditio exi-
ſtit ſeu adimpletur,& tunc non poterit reuocari:vt ff.de cōdi.
& demon.per totum. C.de do.quæ ſub modo per totum.ff.
de verb.ſig.l.cedere diem.ſi cer.pe.l.proinde.Aut non exiſtit,
& tunc,aut fit ſub conditione,aut ſub modo.Si ſub conditio
ne tunc:aut ſub conditione,quæ eſt in dando,vt ſi decem de-
derit:vel in faciendo,vt ſi domum fecerit,vel ſi nauis ex Aſia
venerit, & tunc non tenet donatio niſi conditio extiterit vel
adimpleatur.ff.de condi.& dem.l.quibus diebus.& l.qui hęre.
& per totum.inſti.de ver.ob.§.ex conditionali.ſecundū Ber.
& Inno.hic. Et ſi pendente conditione res tradatur,& poſtea
non exiſtat conditio , ſed deficiat res tradita repetitur. ff. de
condi.inde.l.ſub conditione. & de peri. & commo. rei ven.l.
quod ſi pendente.ſecundum Ber.& Hoſt.j.eod.per tuas.Aut
ſub conditione, quæ eſt in non dando vel non faciendo, vt ſi
ſeruum non manumiſerit,ſi rem donatam non alienauerit,&
tunc ſtatim valet donatio nec reuocatur,niſi ſit dictum quod
ceſſante conditione.ſ.ſi fiat contra. debeat reuocari:vt hic. &
ff.de condi.& dem.l. cum ſub hac cōditione. Si ſit ſub modo,
tunc dic idem quod ſtatim dictum eſt de conditione,quæ eſt
in non dando vel non faciendo,vt hic.vnde.Ber.& Inn.intel-
ligunt illam decretal.in modo.ſed Damaſ.Goſ.Hoſt.& Abb.
hic & Hoſti.in ſum.eo.ti.§.quæ conditio.ver. & no.quod per
ſua verba eleganiia diſtinguunt,inter cōditionem conſtituen
tem,quæ eſt quando dicitur,do tibi fundum ſi mihi,infra de
cem dies dederis decem, vt tunc donatio non teneat niſi con
ditio exiſtat:& conditionem adimentem, quæ eſt quando di
citur,do tibi fundum ſi non manumiſeris ſeruum,vt tunc ſta
tim teneat:ſed adimetur te manumittente,ut l.alleg.cum ſub
hac conditione.& idem recitat Io.An.hic,ſed de hoc non cu
ro:quia prius dictum eſt generalius, & plenius.& vtrum mi-
les qui donauit prædia mendicantibus iuuentis poſt cōſilium
generale.de quo.j.de reli.do.c.vnico.lib.6.ſub pacto, ꝙ redi-
rent ad eum , vel eius hæredem ſi contingeret eos decedere
vel habitum mutare: ipſis poſt illud capitulum mutantib.ha-
bitum & ſe transferentibus ad ordinem approbatum poſsit
reuocare donata.vide per Ioan.And.ibi in nouella,ſuper ver-
bo obtenta.Item hæc decre.intellecta prout intelligit Hoſti.
ſ.in primo mēbro,facit ad quæſtionem Io.An.j.de reg.iur.c.
in pari.in nouella,lib.6.quæ talis eſt,dedi tibi ob cauſam indi-
uiduam ob cauſam partim honeſtam,& partim turpem. ver
bi gratia. Dedi tibi bouem,vt Capuam vadas, & hominē oc-
cidas,neutrum feciſti,repeto:quia Capuam nō iuiſti:quod ho
neſtè fieri potuit, & tu vis retinere quaſi turpiter dederim :
quia dedi vt hominem occidas , quæritur de repetitione quid
iuris,an in totum repetam,an nihil,an pro parte,& diſtinguit
vt ibi per eum.

1 *Conditio de præſenti vel præterito matrimonium non ſuſpēdit.*
2 *Conditio de futuro quando matrimonium ſuſpendat.4.6.*
3 *Matrimonium cum hæretica tenet.*
5 *Copula non ſemper facit matrimonium.*
7 *Proteſtationis diffinitio .*
8 *Proteſtatio quando valeat.*
9 *Proteſtationi quando renunciatum cenſeatur.11.*
10 *Voluntas plus facto quam verbo declaratur.*
12 *Proteſtatio prima,an per ſecundam tollatur.*
13 *Adiectio an vitiet actum.*
14 *Monachus non habet proprium.*
Matrimonium bona tria.

SI conditiones. ¶Si quæritur quæ condi-
tio inſerta, ſeu aſcripta
ſponſalibus vel matrimonijs valeat,vt ipſa ſponſa-
lia vel matrimonia differat,vel ſuſpēdat, Diſtingue.
1 Quia conditionū alia eſt de præſenti,alia de præterito † & nul
la iſtarum contractum ſuſpendit:imo ſi ſit vera conditio;con
tractus prout agitur eſt putut:aliàs eſt nullus.ff.ſi cer. pe.l.cū

ad præſens. de inin. rup. & irri. teſtamento. l. cum in ſecundo.
§. 1. de ver. obl. l. conditionea in præteritum. & l. ſi ita ſtipula-
tus fuero hanc. & inſt. de verb. obli. §. conditiones. ſm Vin. &
Abb. & Io. An. hic idem Aſten. li. 8. tit. de cauſa efficiente ma-
trimo. art. 6. hoc. vnde illa conditio, ſi deo placuerit, vel ſi deus
voluerit. illa conditio eſt de præſenti quo ad veritatem: licet
ſit de futuro quo ad verba. & ideo non ſuſpendit. quod dic vt
notant Arch. & Io. An. j. de ſpon. c. vnico. §. vlti. li. 6. licet Card.
2 ibi contrarium & male, vt credo. † Aut de futuro, & tunc re-
fert, quia aut conditio eſt honeſta, & poſsibilis, & aut inhone-
ſta & poſsibilis, aut honeſta & impoſsibilis. Si eſt honeſta &
poſsibilis, tunc aut conditio eſt neceſſaria, aut voluntaria. Si
eſt neceſſaria, tunc Aut cōditio talis eſt omnino exitura, nec
eſt de ſubſtantia matrimonij, vt ſi ſol oriatur cras, & talis non
ſuſpendit contractum ſponſaliorum, vel matrimonij. arg. ff. de
condit. & dem. l. quod ſi ſub ea conditione. de nouatio. l. ſi pu-
pillus. §. qui ſub conditione. & de verb. obli. l. hoc iure. vt not.
Hoſt. in ſum. eo. tit. §. quæ conditio. ver. qui ſi cōtraho ſub con
ditione, quæ omnino &c. idem beatus Tho. di. 29. & Bon. &
frater Io. in ſum. con. hoc tit. q. 9. aliàs prima. deinde quæro. &
Aſten. lib. 8. tit. de modo contrahendi ſponſalia. ar. 2. q. ſed nun
quid contrahitur. Et eſt ratio ſecundum eos, quia talia futura
iam ſunt præſentia in cauſis ſuis, & hoc credo verum. Sed Ber.
no. contrarium. ſ. c. proxi. in gl. magna in fi. & Goſ. & Io. cuius
fuit illa gloſ. pro quibus facit. j. de fri. & male. c. fraternitatis. &
ff. de ver. ob. l. eum qui calendas. & l. inſulam. & l. in illa ſtipula-
tione. & j. de ele. commiſſa. §. porro. lib. 6. & hoc idem videtur
tenere gl. ſuper Ray. hoc tit. §. 3. ſuper verbo pro non adiectæ
dicens quòd ſi matrimonium contrahitur ſub cōditione quæ
de neceſsitate euenit. vt ſi dicat contraho tecum, ſi ſol erit in
cancro in æſtate inſtanti, quod non eſt matrimonium antequã
extat conditio, & ſi medio tempore contrahat cum alia tenet
matrimonium. Sed ſi velles poſſes ſine calumnia intelligere
primam opi. quando contractus ſponſaliorum vel matrimo-
nij contrahitur, & confertur ſub conditione neceſſaria extitu
ra, ſecundam vero quando contrahitur & confertur in tẽpus
neceſſario euenturum, vt quia dicitur contraham tecum ſi ſol
orietur. argumento iurium alle. Aut conditio non eſt omnino
extitura, & tunc aut eſt talis conditio, quæ aliàs tacitè intelli-
gebatur in contractu, vt illa, ſi deus voluerit, ſi deo placuerit,
ſi vixerimus. & talis nõ ſuſpendit ar. ff. de condi. & dem. l. con
ditiones extrinſecus. & l. aliquando. Aut nõ intelligebatur ta-
citè: & tunc, Aut eſt talis conditio cuius præexiſtentia eſt ne-
ceſſaria ad eſſe matrimonij de iure ſpeciali & diſpenſatiuo, vt
contraho tecum ſponſalia ſi Papa diſpenſauerit, & tunc cum
ſponſalia, vbi requiritur diſpenſatio non tenẽt, quia ius ea per-
petuo prohibet, nec ſub conditione contrahi poterunt. ar. ff.
de ver. ob. l. inter ſtipulantem. §. ſacram. & l. continuus. §. pen.
de ſpon. l. oratio. vt notant Inn. & Hoſt. ſ. e. c. ſuper eo. & Aſtẽ.
lib. 8. tit. de modo contrahendi ſponſalia. artic. 2. q. ſed quid ſi
aliquæ perſonæ. Aut eſt talis conditio cuius præexiſtentia
neceſſaria ad eſſe matrimonij de iure communi, vt cum chri-
ſtianus dicit ſarracenæ, vel iudeæ, contraho tecũ matrimo-
nium ſi facta fueris chriſtiana, ſine qua non teneret matrimo
nium: vt 28. q. 1. c. non oportet. & c. caue. & per talem condi-
tionẽ ſuſpenduntur ſponſalia, ſeu matrimonia tam ex vi con-
ditionis, quàm ex natura rei. i. fidei quæ debet ineſſe antequã
ſit matrimonium inter eos. de quo per Ber. & Hoſti. hic. & p
Io. 32. q. 2. ſolet. & idem dicit Ber. in hæretica, quod in iudæa,
vel ſarracena: † & in hoc male. Nam matrimonium contractũ
3 cum baptiſmo bene tenet, quia caracter chriſtianitatis qui im
primitur in baptiſmo remanet, vt j. de hære. c. decreuit. lib. 6.
& hoc no. Spe. rubr. de diuor. in prin. ver. eod. modo. & Hug. &
Io. in c. alleg. non oportet. & Io. And. hic, & in d. c. decreuit, &
Aſten. li. 8. tit. de diſparitate cultus. in prin. & dicã. j. de diuor.
quanto. di. vlti. † Si conditio eſt voluntaria, vt illa contraham
4 vel cõtraho tecum ſi dederis mihi centũ, vel ſi nauis ab Aſia
venerit, vel ſi pater meus, vel ſi pater tuus conſenſerit, & tũc
ſuſpenduntur ſponſalia vel matrimonia quouſq; conditio ex-
tet, & hoc niſi conſenſus de præſenti, aut carnalis commixtiõ
ſubſequatur, vt ſ. eo. de illis. & c. ſuper eo. & c. per tuas. Nec re
fert verum dicat vel exprimat verbum futuri temporis, vt ac
cipiam te, vel contraham tecum, vel verbum præſentis tem-
poris, vt accipio te vel contraho tecum, vt ſ. eo. ſuper eo, qđ
intellige quo ad effectum conditionis, quæ ſuſpendit. Sed in
hoc differunt quia conditione adueniente in primo caſu eſ-
ſent ſponſalia, in ſecundo vero matrimonium ſm Inn. ſ. eo. c.
j. & c. de illis. gl. 1. & Io. An. ibi & hic, licet Hoſ. ibi contra di-
cens. q ſi contrahatur per verba de præſenti hoc modo appo
ſita, vt certa dos vel alia pecunia detur, & ſic intercedãt & ſi-
mul concurrant conſenſus & conditio, q ſtatim eſt matrimo-
nium, & ſic ſolutio non fiat niſi forte conſenſus in alieno arbi
trio committatur, vt ſ. eo. ſuper eo. & Vin. dicens quod ſi quis
dicat contraho tecũ ſi. cẽt. dederis ſtatim eſt matrimoniũ. &
Spe. eo. tit. in prin. ver. etiam ipſe exaltans vocem ſuam dicit,
q pauci hanc ſubtilem veritatem aduertunt. idẽ Pet. de ſamp.
& Abb. ibi, ſ. in c. de illis. Sed opi. Inn. verior eſt ſecundũ Pet.
diſt. 28. quod poteſt ſic probari. Nam in ſtipulatione interue-
nerunt verba de præſenti, & regulariter fit per verba de præ-
ſenti, vt inſti. de ver. ob. §. 1. & tamen per conditionem de fu-
turo ſibi inſertam ſuſpenditur vſq; in conditionis euentum:
vt ſ. eo. tit. §. ſub conditione. & §. ſeq. vbi eſt text. Et hanc opi.
Inn. credo veram, quod ſatis probat iſta decre. in prin. ad hoc.
j. de ſpon. c. vno. lib. 6. ſed opin. Hoſt. poteſt intelligi & ſaluari,
in modo & non in cõditione. Si cõditio eſt inhoneſta & im-
poſsibilis, vt ſi dicam mulieri, contraho tecum ſi hodie miſ-
ſam celebraueris. j. de pœn. & re. noua quædam. tunc habetur
pro non adiecta & matrimonia ſeu ſponſalia formantur. ſ. eo.
c. 1. Si eſt inhoneſta & poſsibilis de facto, tunc aut eſt contra
ſubſtantiam matrimonij, vt contraho tecum ſi prolem vita-
ueris, ſi te adulterandam tradideris, ſi meliorem non potero
inuenire, & tunc ſi alter conſentiat appoſitioni conditionis
nullus eſt conſenſus, nec matrimonium valet vt hic, & 32. q.
2. c. aliquando. & c. ſolet. ſi vero alter contradicat eſt matrimo
nium, idem ſi taceat, quia præſumetur contradicere in fauo-
rem matrimonij. ſ. c. proxi. Nam niſi ambo conſentiant non
impeditur matrimonium, vt in c. alle. ſecundum Inn. Hoſt. &
Io. An. hic idem Aſten. lib. 8. tit. de modo contrahendi ſponſa
5 lia, arti. 2. ver. conditio autem inhoneſta. † Et no. q non ſem-
per copula facit matrimonium. Nam ſi forte volens mulierẽ
decipere apponit vnam de iſtis conditionib. muliere conſen-
tiente, quantumcunq; mulierem poſtea cognoſcat, nõ iudica
bitur matrimonium præſumptum, ſed ſi mulier forte dicens
ſe noſſe viri fallaciam non permittat ſe cognoſci niſi conditio
remittatur, & vir illam remittens poſtea illam cognoſcat, iu-
dicabitur matrimonium, & idem ſi mulier contradicat vel ta
ceat, vt eſt dictum, ſaluo quod ſi vir nullo modo cõſenſit in ſo
ro penitentiali iudicaretur matrimonium. ſ. de ſponſa. tua. ſe-
cundum Hoſti. & Ioan. An. Dixit etiam Vin. hic & Io. Andr.
poſt eum, quod conditiones quæ hic ponuntur in tex. ponun
tur cauſa exempli, tamen idem eſſet vbicunq; eſſet eadem ratio
vt ſi dicat, conſentio in te, ſi conſentis in illum, principium
6 enim huius conſtitutionis eſt generale. † aut non eſt contra
ſubſtantiam matrimonij, vt ſi hominem interfeceris, ſi furtũ
aut rapinam commiſeris, & tunc habetur pro non adiecta, &
tenet matrimoniũ, vt. ſ. e. c. 1. & hic in fi. Idem de illa cõditio-
ne, ſi te virginem inuenero. argumen. ff. de cõtrahen. emptio.
& vendi. l. alioquin. §. 1. & 29. q. 1. §. j. vt not. Goſ. & Ber. ſ. c. pro
xi. & Inno. ſ. eod. de illis. & Hoſtien. in ſum. eo. titu. §. quæ con
ditio. ver. quid ſi contraho ſub conditione hac, & frater Ioan.
in ſum. confeſ. eo. tit. quæſtio. 20. quid ſi dicam &c. & gloſ. ſu-
ſuper Rayn. hoc titu. §. 3. ſuper verbo inſurgendam, aliàs in-
fringenda. & Hugo. in ſum. & Aſten. lib. 8. titu. de modo con-
trahendi ſponſalia in fin. Sed hic dicit ipſe Hoſtien. quòd licet
actus ſit inhoneſtus, conditio tamen quantum in ſe honeſta
eſt & apponenti vtilis, qui forte intendit vitare bigamiam. vn
de ſi mulier quæ ſcit veritatem hoc in fraudem celat, bene eſt
quod ipſa decepta remaneat, & huic ſubueniatur argumen. ſu-
pra de re. permu. cum vniuerſorum. ideo ſi conditio deficit,
matrimonium non eſt ſupra eo. de illis. & ca. ſuper eod. & hoc
verum in iudicio animæ & ſi occultum ſit omnino, alioquin
primæ opinioni ſtare oportet tum propter defectum proba-
tionis. ff. de teſta. tutel. duo ſunt titij. ſupra de iureiur. mulieri.
tum propter ſcandalum euitandum ſupra de cler. coniug. cum
olim. & j. de homi. ex literis. hæc Hoſtien. quæ opi. non omni
no contrariatur priori. & ideo ei ſtari poſſet. De illa vero con
ditione ſi ſe cognoſci permittat, dic per Ber. ſ. titu. proxi. c. 1.
cum quo concor. Go. Io. & Rod. & Aſten. vbi. ſ. quid de eo. Si
eſt honeſta & impoſſibilis, vt ecce cõtraho tecum ſi imperiũ
mihi dederis vel ſi cœlum digito tetigeris, tunc ſimiliter pro
non adiecta habetur, vt. ſ. eod. c. 1. & hic in fin. & de iſta mate-
ria not. Io. in c. allega. ſolet. & Hoſtien. in ſum. eod. titu. §. quæ
conditio. & frater Ioan. in ſum. confeſ. eod. titu. q. 1. & illud. c.
ſummatur per hos verſus. Contra naturam contractus pa-
ctio facta. Contractum vitia, ſed non aliàs inhoneſta. ſecun-
dum Abbatem.

Super

Super eo.c. ¶Si quæritur quæ ſit proteſtatio, quot
eius ſpecies, cui ſit facienda, & quando,
quis eius effectus, & quando valet, qñ ab ea recedatur, & virũ
prima proteſtatio per ſecundam contrariam tollatur. Diſtin-
gue. Aut quæritur primo quæ ſit proteſtatio: & dic ſecundum
Card. ĩ. de reg. iur. c. in generali. in 3. col. §. & notandum quòd
7 iura &c. li. 6. vbi pleniſsime de hoc, † quòd proteſtatio eſt pro-
clamoſa denunciatio ad cautelam proteſtationis denuntiantiũ
inuenta: vel dic quòd eſt denunciatio publicè facta cauſa ſer-
uandi ius in futurum, quod ſibi competit, vel competere po-
teſt ita deſcribit eam Gul. de monte Lau. extra de procu. c. 1.
in cle. Aut quæritur de ſecundo, ſcilicet quot ſunt eius ſpecies.
& de tertio quarto & quinto. & tunc die vt no. Cardi. in d. c. in
generali. Aut quæritur de ſexto, ſcilicet quando valeat, & tũc
8 refert. † Aut proteſtatio fit, per illum cuius non intereſt, ſeu
de & ſuper eo, quod non intereſt proteſtantis, & tunc non va-
let, vt C. de reſcin. vend. l. ſi maior. Aut fit per illum cuius in-
tereſt: ſeu de & ſuper eo, quod intereſt proteſtantis, & tunc.
aut proteſtatio inducit vacationem, & tunc regulariter nõ va-
let, vt patet. ĩ. de elec. c. vt quis duas. lib. 6. Aut econta non indu
cit ſed artat vagationem, & tunc regulariter valet. ff. de reli. &
ſump. fune. l. ac ſi quis. §. plerique. de acquir. hære. l. pro hære-
de. quia de incerto veniendum eſt ad certum non econtra. in-
ſtit. de ac. §. curare. 30. q. vlti. iudicantem. & hoc notant Card.
et Guil. in c. alle. vt quis duas. Aut nec inducit nec artat vacatio
nem. & tunc dic ſi placet, vt ſcripſi poſt Hoſt. ſ. de conſti. cum
9 martinus. diſt. 1. † Aut quæritur de ſeptimo. ſ. quando ab ea re
cedatur, vel ei renuncietur. & tunc aut illi actus ſuper quo fa-
cta eſt proteſtatio dependet ex voluntate libera proteſtantis
tantum. Aut dependet ex conſenſu ipſius & alterius ſimul. ſi
ex voluntate libera proteſtantis tantum. tunc aut proteſtatio
habet clauſulam derogatoriam, aut non habet: ſi habet tunc
non videtur renunciare proteſtationi niſi de ipſa clauſula fe-
cerit mentionem, vt ff. de lega. 1. l. ſi mihi & tibi. in fi. & de leg.
3. l. ſi quis in princ. ſecus ſi de ea fecerit mentionem, vt ibi. &
no. Bern. ſ. de cele. miſ. cum Marthæ. in gl. ambulatoria &c. ſi
non habet, tunc, aut factum proteſtantis ſequens proteſtatio
nem poteſt ſe compati cũ proteſtatione nec ſibi aduerſatur.
& tunc non videtur ab ea recedere. ff. de iudi. l. non videtur. ĩ.
de procu. c. ſi quem ſub ea forma. ver. niſi dicas. lib. 6. & ita po
tes intelligere illud quod dicam in fi. de litis conteſta. & quod
notant Io. And. ĩ. de reg. iur. c. exceptionem. libr. 6. in nouella.
vbi quærit an proteſtatio rei dicentis coram iudice & aduerſa
rio, quod non intendit litem conteſtari impediat conteſtatio
nem ad quam aliàs eius reſponſio ſuffeciſſet. & recitat opinio
nes. primo Barth. Brix. 3. q. venereali. 34. qui dixit litis conte-
ſtationem non factam. & dixit Tancr. ſic tenuiſſe. & Hug &
Accur. ſic ſibi reſpondiſſe. idem Azo, & Accur. C. de litis con-
teſt. l. vna. & Vinc. ſ. de elec. cumana. & Ber. ſ. de litis conteſt. c.
vno. ſed Spe. opinio Iac. Bald. qui dixit quod aut iudex admiſie
proteſtationem vel non reprobauit ſeu tacuit. & tunc non ſie
litis conteſta. io. nec à proteſtatione receſſum. & in reſponſio
ne, quam poſtea facit ſuper principali intelligitur proteſtatio
repetita. ff. de verbo. obliga. l. titia. §. idem reſpondit. Si autem
iudex reprobauit proteſtationem: tunc dicatur facta conte-
ſtatio. ff. de nego. geſt. l. ſi autem. §. ſi quocunq; modo. de com-
pen. l. quod in diem. §. ſi rationem. de contrario iudi. tu. l. 1. §.
quid ergo. & iudex intelligitur admittere ſi non reprobat, dato
quòd expreſsè non admittat ſed taceat. ſecundum Mart. non
diſtinctio vtrum iudex approbet vel non tenuit litem nõ con
teſtatam, quia reus debet habere animum conteſtandi in au-
then: i. de exhib. reis. §. illud. ſed ex quo proteſtatur deeſt ani-
mus. ff. de pactis. l. iuriſgen. §. quod fere. nec obſtant prædictę
leges. ſi autem quod in diem. & §. quid ergo. quia ideo ob. ibi
exceptio rei iudicatæ, quia lata fuit ſententia ſuper illis ſuper
quibus fuit lis conteſ. nam reus aſſerendo ſe vti bona inſtãtia,
& poſtea obijciendo exceptionem compenſationis videtur
omne auxilium ſibi competens in iudicium deduxiſſe. & hęc
ſolutio placet Io. And. Aut non poteſt ſe compati cum prote-
ſtatione. & tunc Aut factum ſequens proteſtationem, quod
non poteſt ſe compati cum proteſtatione ante facta eſt om-
nino liberum ipſi facienti, & in voluntate ipſius aut nõ. In pri
mo caſu recedit à proteſtatione. ſ. de conſtitu. cum M. de ap-
pel. ſolicitudinem. ff. de acquir. hæredit. l. pro hærede. de fidei-
com. liber. l. fideicommiſſaria libertas. C. de iureiur. do. imper.
10 l. 2. † Et eſt ratio: quia plus declaro voluntatem meam facto,
quam verbo. ff. de ædili. edic. l. ſi tamen. §. & quia per facta plus
quam per verba. 22. q. 5. cauete. & 1. q. 1. cum omnis. In ſecun
do caſu ſecus: vt quia metus interuenit. ſ. quod me. cauſa. c. 1
vel voluntas ſuperioris, quæ factum proteſtationi cõtrarium
iniunxit. 28. diſtinctio. diaconi. & iſtis caſibus duobus factum
contrarium proteſtationi proteſtationem ipſam non tollit,
nec mirum, quia dictis caſibus facientes magis videntur pati
quam agere, vt not. Cardi. in c. alleg. in generali ad fi. ver. poſt-
modum quæritur &c. Idem in caſu vbi proteſtans aliàs ad fa-
ctum illud de neceſsitate tenebatur, vt probatur. C. de dot.
11 promiſ. l. vltim. † Si proteſtatio dependet ex conſenſu prote-
ſtantis, & alterius inſimul: tunc. Aut ille alius illi proteſtationi
conſentit. & tunc non videtur renunciare per ſolum actum
ſuum factum ſine conſenſu illius. vt hic. & ff. nautæ cau. ſtat.
l. vltim. §. item ſi prædixerit. ſecus ſi ipſi ambo receſſerint ab
illo primo conſenſu ſuo. argu ff. de actio. & obliga. l. ſicut. ff. de
pactis. l. ab emptione. de regu. iur. l. nihil tam naturale. Aut il-
le alius expreſsè diſſentit proteſtationi proteſtantis, & tunc re
nunciare videatur, quia ex quo ille actus dependebat ex con-
ſenſu ipſius & alterius, ipſe ſolus non potuit facere proteſta-
tionem inuito altero. ff. communi diuidundo. l. ſabinus. quod
vi aut clam. l. aut qui aliter. §. ſi quis cum denunciaſſet. & in §.
alleg. item ſi prædixerit a contrario ſenſu. licet gloſ. ibi teneat
contrarium. ſed primum dictum tenet. ff. qui ſatiſda. cog. l. ſi
fideiuſſor non negetur glo. 2. & melius. & pro hoc facit quod
notat Innoc. hic in glo. 2. & Hoſtien. & Ioan. Andr. poſt eum
dicentes, quòd niſi ambo contrahentes conſentiant interpo-
ſitioni iſtarum conditionum de quibus hic in text. non im-
peditur matrimonium. 32. quæſtio. aliquando. Vnde ſufficit
quod alter contradicat, vt ibi. & idem eſt ſi taceat & nihil di-
cat in fauorem matrimonij. argũm. ſupra. c. proxi. ſecundum
eos. Aut ille alius tacet dum audit illum proteſtari, de & ſuper
actu dependente ex conſenſu ipſorum duutum. & tunc aut il
le actus, qui geritur non põt habere aliquẽ effectum niſi dica-
mus eſſe renunciatum illi proteſtationi per illum actum po-
ſtea ſubſecutum: aut ſic. primo caſu renunciare videtur: vt res
potius valeat quam pereat. argum ff. de verborum obligatio.
l. quotiens. de rebus dub. l. quotiens. in actionibus. intra de ver
borum ſignifica. abbate ſane. §. ſi vero cum concord. ibi alleg.
in glo. ſimile. ff. & c. & hoc patet in eo, quod notant Innocent.
& Hoſti. hic. & dixi ſtatim. ſupra in ver. & pro hoc facit &c.
vnde pone de tali quæſtione, tu dixiſti mihi quod ego fideiu-
berem pro te erga titium. ego veni ad ipſum titium, & dè-
nunciaui ſibi quod ipſe me nõ acciperet in fideiuſſorem pro
te: & proteſtatus fui, quod ſi ego fideiuberem pro te erga eum
quod nolebã ſibi in aliquo teneri hoc non obſtante, ergo po-
ſtea fideiuſsi pro te erga eum titium, quæritur vtrum teneat
ipſi titio. & videtur quod non per §. alleg. item ſi prædixerit.
argum. contra. ff. quod vi aut clam. l. 1. §. item labeo. ver. niſi
permiſſu meo & c. glo. mouet iſtam quæſtionem: ſed non ſol-
uit. ff. de fideiuſ. l. ſi fideiuſſor creditori. ſed ſimilem quæſtio-
nem mouet. ff. de procur. l. titius. gloſſ. fin. de fideiuſ. quæ de-
nunciauit creditori ne debitori numeret: quia factus eſt non
ſoluendo, vbi dicit quod videtur valere denunciatio ante nu-
merationem non poſt, vt in l. alleg. ſi fideiuſſor. de hoc in Spe.
rubrica. de fideiuſſ. §. 1 ad fin. ver. quid ſi fideiuſſor denuncia-
uit. & ver. ſequ. vbi dicit quòd ſi prius quam fideiuberet. dixit
ſe nolle teneri ſi contingat eum fideiubere & creditor conſen
ſit nunquam tenebitur ſi poſtea fideiuſsit, niſi dixerit non ob-
ſtante eo quod dictum fuit per l. alleg. ſi mihi & tibi. in fi. de
leg. 1. & l. alleg. ſi quis in princ. de leg. 3. Ego dico in quæſtio-
ne præmiſſa receſſum eſſe à proteſtatione niſi in ipſo actu fi-
deiubendi repetatur per præmiſſa, & quia dicta proteſtatio eſt
contra ſubſtantiam fideiuſsionis: ideo non valet. ff. de condu.
inde l. quod quis ſciens. & in c. cum M. & cap. ſolicitudinem.
iam alleg. per eandem viam. facit quod no. Bern. ſ. de ſpon. c.
tua nos. gl. 1. de illo qui proteſtatio. & dicit quòd omnia quæ
dicet vel faciet non dicet, neq; faciet animo contrahendi ma-
trimonium, & poſtea dicit publicè conſentio in te, vt in vxo-
rem meam, quia eccleſia iudicare debet pro matrimonio ſm
eum. idem notant ibi Io. Pet. de ſamp. Hoſt. vbi vide. & adde
quod dixi in diſ. 2. & quod no. Ber. ſ. proxi. & Hoſti. hic & in
ſum. eo. tit. §. vlti. ver. quid ſi ante carnis copulã de ſponſo qui
poſt ſimilẽ proteſtationem præmiſſam per eũ cognoſcit car-
naliter ſponſam ſuã, quia præſumitur pro matrimonio, quod
dic vt dixi. ſ. de ſpon. is qui. diſ. 2. Aut ille actus de quo agitur
põt habere aliũ effectũ. licet non renũcietur proteſtationi, &
tunc nõ videtur renunciare proteſtationi, vt ſi ego proteſtor
quod dicam aliqua, quæ ſapiant litis conte. quòd per hoc nolo
cõteſtari. nam ſi poſtea dicam aliqua, quæ ſapiant litis cõteſt.

per hoc non videor litem cõteſtari: quia iſta verba poſſunt ha
bere alium effectum quam litem conteſtari.poſſunt.n.infor-
mare vel monere iudicem:vel alium effectum inducere. arg.
ſ.de lit.conte.c.vnico.ff.qui.mo.pig.vel hypo.ſol.l.ſi debitor.
§.1.pro iſtis duobus vltimis membris facit ſolutio illorũ iu-
rium.ff.de acq.hære.l.pro hærede.§.quid ſi tamen.& §. põpo.
12 & l.ſi pupillus.§.ſi ſeruum. & l. ſi quis non quaſi hæres . † Aut
quæris de octauo.ſ.vtrum prima proteſtatio per ſequentẽ con
trariam aduerſarij tollatur,& tunc refert ſm Card.in c.alle.in
generali ad fin.ver.ſed quæro &c. Aut factum vel actus ſuper
quo fiunt hincinde proteſtationes:& commune ſeu commu
nis vtriq; proteſtantium;ita quòd directo intereſt vtriuſq;:&
hoc caſu ſecunda proteſtatio tollit efficaciam primæ:vt ff.de
libe.agno.l.1.§.denuntiare.& §.ſeq.aut non:& hoc tripliciter,
quia aut factũ ipſum vel actus eſt principaliter pro proteſtan-
te,pro aut contra:aut eſt dubium. Primo caſu prima proteſta
tio non enumeratur.verbi gratia.Reus proteſtatur quòd ſi ali
qua dicat , quæ ſapiant litis conteſt.non vult litem haberi pro
conteſtata,actor proteſtatur in contrariũ.per iſtam ſecũdam,
non tollitur prima. Vnde iſta verba ambigua quæ ſunt princi
paliter rei,poteſt ipſe reus interpretari per ſuam proteſtatio-
nem. ff. de pœnis. l.iuriſgen.§. quod ſcre. de iudic.ſi quis in-
tentione ambigua.& hoc tenent Ia.de Ro. & Cy.de lit.cõte.
l.vnica.& Io.An.in c.alle.exceptionem.Io ſecundo,& tertio,
caſibus proteſtatio ſequens tollit efficaciam primæ. ff. quod
vi aut clam.l.aut qui aliter.§.ſi quis cum. Et ratio inter primũ
membrum.& iſta duo vltima eſt,quia in re cõi melior eſt con
ditio prohibentis.ff.communi diui.l.ſabinus.j.de reg.iur.c.in
re communi.li.6. & ob hoc vbi factum eſt commune ſeu etiã
principalis intereſt proteſtantis ſecundario in contrariũ , ſeu
vbi eſt dubium cuius intereſt principalius prima proteſtatio
non habet effectum conſenſu aduerſarij non veſtita.Item pri
mus proteſtans videtur impetere,& ſecũdus defendere.& ob
hoc in dubio,ſecundo proteſtanti eſt magis inſiſtendum.ſ.de
proba.ex literis.j.de regu. iur.c.cum ſint.& c.fauorabiliores.
lib.6.ſecundum Car.& de hoc in Spe.rubri. de lit.conte.§.1.
ver.ex præmiſsis patet &c.

Super eo.c. ¶ Si quæritur qñ aliqua adiectio interi-
tur alicui actui vel contractui gerendo :
nunquid vitiatur vel vitiat contractum vel actum.Diſtingue.
13 † Aut adiectio non repugnat contractui vel actui qui geritur:
& tunc nec vitiat nec vitiatur : ſed valet regulariter ſicut &
actus cui adijcitur ſiue cedat ad augmentum : vt ff.de leg.3.l.
ea tamen adiectio.de fun.inſtru.l.1.& 2.& 3.& 4.& 5. & per
totũ.de vſur.l.ſi ſtipulatus cõmodati.l. ſi vt certo.§.li de me.
mandati.l.qui mutuam. de vſufru.leg.l.illi. & depoſi.l.1.§.qui
depoſitis.cũ ibi no.de fil.presbyt.c.1.& 2.j. de præb.c.quam-
uis.1.& c.cum in illis.§.t.& §.is cui. verſi. vel niſi.lib.6. & ex-
tra de præb.c.ſi dignitatem. in cle. ſiue cedat ad diminutionẽ :
vt ff.de le.3.l.legatis ſeruis.j.de conceſ.præb.c.qm.ibi in qui-
bus &c. lib. 6. Aut adiectio repugnat contractui vel actui qui
geritur:& tunc. Aut adiectio eſt contra accidentalia actus:aut
contra ſubſtantialia,Si contra accidentalia,tunc. Aut contra ac
cidentalia contractus,& tunc non vitiat neq; vitiatur,vt ff.de
pac.l.paciſci.depoſi.l.l.uius. t.de præſcri.verbis.l. naturalis.§.
quod ſi faciam.& eſt ratio:quia ex conuentione partiũ cõtra-
ctus legẽ accipiũt .ff.depoſi.l.j.§.ſi conuenerit. Aut eſt contra
accidentalia rei : & tunc regulariter nõ vitiat ſed vitiatur,vt ſi
teſtator leget vſumfructum ſine via, quia de eſſe vſuſf.nõ eſt
via vel aditus:vt patet in diffinitione vſuſf.ſed eſt de acciden-
talib.vſuſfr.vnde valet legatũ:& adiectio vitiatur,vt ff.ſi vſu-
fructus pet.l.1.§.1.& de adi.leg.l.3.§.ſi loci. & de caſtrenſi pe-
culio.l.ſi forte.& ſub iſto membro potes intelligere, qđ dicã
in fi.de profitente religionẽ cum adiectione & proteſtatione,
quòd retineat propriũ , vel ſi dicat quòd ibi ſit contractus cũ
deo.dic quòd ſecus in contractu temporali:vt eſt dictũ.& ſe-
cus ſpirituali . Si adiectio eſt contra ſubſtantialia actus : tunc.
Aut adiectio inſeritur actui gerendo incontinenti.Aut ex in-
teruallo.ſi incontinenti,refert . Aut adiectio illa nõ facit con-
tractum vel actũ illum cui inſeritur cadere , & tranſire in aliã
ſpeciẽ ſeu naturã contractus ſibi non repugnantis . Aut facit
eũ cadere & tranſire in aliã ſpeciẽ ſeu naturam actus vel con-
tractus. In primo caſu:aut adiectio apponitur & inſeritur ad di
minutionẽ:& tunc vitiat & nõ vitiatur.verbi gratia. Teſtator
legat mihi vſumfructũ,deducto vſu nõ valet legatũ propter
repugnantiã.ff.de vſu & ha.l.per ſeruum.§.deniq;.de reg.iur.
l. vbi repugnantia. & eſt expreſſum hic.j. rñ. vbi conditiones
apponuntur contra ſubſtantiã matrimonij.& ad diminutionẽ
ſeu ſubſtractionẽ bonorũ eiuſdẽ.Sed fallit in hæredis inſtitu-
tione vbi adiectio vitiatur,& non vitiat, vt ff.de hære.inſti.l.
1.§.ſi ex fundo.& l.hæreditas ex die.C.de hære.inſt.l.quotiẽs.
Itẽ forte fallit in profeſsione ſeu voto facta ſeu facto cũ adie-
ctione contra ſubſtantiã eius, vt ſtatim dicam in fi.Et poteſt
eſſe ratio:quia ſunt res ſummè fauorabiliores, vt patet de in-
ſtitutione ſine qua teſtamentũ eſt nullũ, vt ff.de his quæ in te
ſtamento delen.l.pe.de codicillis.l.ulti.inſtit.de leg.§.ante hæ
redis.& de fideic.hære.§.in primis.patet &.ff.de reli.& ſump.
fune.l.ſunt perſonæ. Aut apponitur uel inſeritur ad augmen-
tũ,& tunc adiectio uitiatur,& non uitiat,ut eſt caſus.ff.de pecu.
leg.l.ſi peculiũ.§.j.de precario.l.cum precario.& de uſur.l.pla-
cuit. In ſecundo caſu.ſ.qñ adiectio facit contractũ uel actum
illũ tranſire in aliam ſpeciem uel naturã contractus uel actus,
non uitiatur adiectio ſed uitiat actum uel contractũ primum;
& facit cadere & trãſire in aliũ,ut ff.de uſu & ha.l.& ſi forte.
aliàs eſt.§.ſub.l.per ſeruũ.de dona.cau.mor.l. ubi inſti.manda
ti.§.ulti.C.de hæred.inſtit.l.quotiens. Si adiectio inſeritur ex
interuallo,tũc uitiatur adiectio, & non uitiatur actus cui adij
citur.uerbi gratia.teſtator dicit lego titio uſumfructũ. Dein-
de dicit adimo titio uſum,nihilo minus ualet legatũ,ut in d.l.
ſi ſeruum.§.& ſi forte.2.rñſo.& de adi.leg.l.1. & per iſtũ text.
14 dicit Ber.hic in fi.j.glo.† quod ſi quis dicat profiteor talẽ reli-
gionem ita quod poſsit retinere proprium,non tenet mona-
chatus , quia conditio eſt contra ſubſtantiã monachatus.ſ.de
ſtatu reg.cum ad monaſterium.in fi.de conuer.coniug.dudũ.
& hæc fuit opi.Hug.19.q.ulti.§.nunc autem.28.diſt.diaconi.
12.q.1.c.non dicatis.Idem no.Ber.ſ.de ſta.mo.c.2. ſuper uer
bo adminiſtratione permiſſum.& Inn.eo.ti.c.1. & j.de ſri.c.
fraternitatis.& Accur.in l.alle.per ſeruum.§.1.& Bart.Brix.in
q.dominicali,quæ incipit, quidam ſub ea conditione intrauit
monaſterium &c.& Roſ.bene titu. de reg.& tranſe.ad reli.§.
quid ergo dices.& Spe.rubr.de ſtatu regulariũ.§.unico.uerſi.
49.quæritur.ſed contrarium,ſ.quod ualet conuentio, nec ha-
bebit proprium,tenent Goſ.Inn.& Hoſt.j.tit.proxi.inſinuan
tẽ.& Inn.ſ.eo.c.1.& Accur. C.de ſac.ſan.eccl.in aut.ingreſsi.
& Iac.de Are.& Pet.de Bel.perti.ibi & Damaſ.in quæſtionib.
ſuis.j.tit.proxi.q.ulti.& Lau.& Io.& Arch.32.q.2.ſolet.argu.
ff.de hære.inſti.l.1.§.ſi ex fundo.& l.hæreditas ex die .& C.de
hære.inſti.l.quotiens.ubi habes quod hæredis inſtitutio, quæ
eſt actus fauorabilis ꝑꝑ adiectionem ſibi contrariam inſertã,
nõ uitiatur,& hanc ſniam ſequitur Goſ.ſ.de reg.ſicut nobis.
ubi dicit quod per talem conditionẽ non excluditur mona-
chus,ut j.tit.1.inſinuante.27.q.1.de uiduis.33.q.5. quòd deo
pari.dicit tamen quod talis conditio eſt abolẽda,quia eſt con
tra uotum.arg.ff.de uſufru.pe.l.1.10.q.1.c.2. Et hoc etiam di
cunt ipſe Goſ.& Vin.in c.alle.inſinuante.Idem Roſ.& Phi.ſ.
de ſta.mo.c.2.& eſt ſimile.1.q.3.ſi quis obiecerit.de conſe.di.
1.ſi quis baſilicam.ff.de ſerui.ruſti.prædio.l.3.§.qui habet.ſe-
cundum Tan.& hanc ultimam ſententiã teneas ſm Gul.Na-
ſo.qui dicit quòd dñs Innoc. tertius per ſuas literas conceſsit
cuidam mulieri qđ poſſet eſſe conuerſa in eccleſia beatæ Ma
riæ de reno.Bonon.dioc.& uteretur rebus ſuis prout uellet
quas literas Arch.in c.alle.ſolet gl.ulti.32.q.2.profitetur ſe ui-
diſſe.& ita aliud eſt dicẽdũ in matrimonio ſpirituali, & aliud
in carnali,ut hic.ſed ſecundum hæc quæ eſt ratio diuerſitatis.
Guli.Naſo.dicit quod Io.hanc reddebat rationem prout reci
tat Arch.in c.alle.ſolet gl. ſua finalis hæc cõditio.ſ.quòd uxor
procuret uenena ſterilitatis , & cateræ conſimiles de quibus.
hic in tex.eſt contra ſubſtantiam matrimonij,quia ad hoc in-
15 uentum eſt matrimonium ut inde proles naſcatur.† nam tria
ſunt bona matrimonij.ſ.fides,proles,& ſacramentum.27.q.2.
omne itaq;.ſed hoc quòd monachus habeat proprium,nõ eſt
contra ſubſtantiã monachatus nec de ipſius ſubſtantia,ſed eſt
de cõſtitutione eccleſiæ,qđ ſic probat, monachus nihil aliud
eſtꝗ̃ ſolus & triſtis.16.q.1.placuit. quicquid igitur ultra adie-
ctũ eſt de iure poſitiuo eſt impoſitũ ſm eũ . Idem Lau. in c.
alle.ſolet.Idẽ ſentiũt Inn.& Ho.in c.alle.cũ ad monaſteriũ.un
de cũ habere propriũ nõ ſit cõtra ſubſtantiã monachatus, me
ritò monachatus, & nun conditio põt tenere ſm Io.& Abb.
& ab hac ſnĩa dicit Archi.nõ recedas qm ueritatẽ continet,li-
cet Goſ.bene teneat cũ primis.ſ.quòd nõ teneat monachatus
in libello iuris canonici.rub.de hoſb.qui religionẽ ſumunt.§.
quid ergo dices &c.ſm Arch.in d.c.ſolet.gl.ſi. ubi de hoc ple
ne per eũ hoc idem tenet Io. An.hic dicẽs,ꝙ ratio diuerſitatis
eſt:quia in voto religionis,quod ſit deo,nõ eſt qui conſentiat
vel contradicat proteſtationi, ſeu conditionis vel adiectionis,
appoſitioni ſicut in matrimonio carnali . vnde in carnali reci-
piens

piens conditionem eſt in culpa,quę non debet ſibi eſſe lucro-
ſa:ſed in profeſſione,quia quis obligatur deo,ipſius dei cui ob
ligatur non eſt culpa. etiam ſi Abbas profeſſionem recipiens
conſentiat: & idem in ordinatione:vt 28.diſt.dyaconi. ſecun
dum eum. vnde ratio quare non valet matrimonium carnale
contractum ſub conditione,quæ eſt contra ſubſtãtiam ipſius,
eſt in odium alterius,qui talis conditionis appoſitioni cõſen-
tit: & ſine cuius conſenſu apponi non poteſt: vt dixi.ſ.in d.
proxi.& hoc teneas,& vide quod no. Vin.& Io.An.poſt eum.
ſ.ii.proxi.c.1.dicentes.q ſi contraham tecũ ſi permiſeris me
tecum coire:quamcito id permittit efficiuntur ſpõſalia pura:
& cũ poſtea conſenſerint,eſt matrimoniũ.ar.a 22.q.5.qui perin
rare.& 32.q.5.qui viderit. ſicut ſi deponens pecuniam dicit ſi
volens vtaris,quamcito volens vti monet eam mutuum dici-
tur.ff.ſi cer.pet.l.certi conditio.§.vlti.& l.ſeq.quod non eſt ve
rum.imo perinde eſt ac ſi ab initio ſpõſalia fuiſſent pura.ff.qui
po.in pig.ha.l.potior.de peri.& commo.rei ven.l.neceſſario.
dicunt tamen ſecundum quoſdam ſecus eſſe ſi dicat contrahã
tecum ſi coeas mecum: quia tunc per primum coitum fiunt
ſponſalia pura: per ſecundum fit matrimonium: ſed hoc eis
non placet quia per hoc infertur conditio inhoneſta in ſpon-
ſalibus reprobanda.

¶ Qui clerici vel vouentes. Rubrica.

1 *Excommunicationis ob iniectionem manuum in clericum abſo-
lutio,eſt caſus papalis.*
2 *Legatus an abſoluat excommunicatum,ob iniectionem manuum
in clericum.*
3 *Diocęſanus an abſoluat excommunicatum, ob iniectionem ma-
nuum in clericum.*

De diacano. ¶ Ad declarationẽ gl. a quo
debet peti non dicitur &c.
Si quæritur:quis poſsit abſoluere excõicatum p
adiectionem manuum in clericum violentam,
Diſtingue. † Aut quæritur de Papa, & nulli du-
1 bium,q ille poteſt.17.q.4.c.ſi quis ſuadẽte.Aut de alio,& tũc
hoc eſt ſpecialiter ſibi commiſſum a Papa:& tũc poteſt:& ita
fuit hic,vt patet in antiqua ſecundũ Ber.& Hoſt.hic.Aut non
eſt ſibi ſpecialiter cõmiſſum, & tunc aut eſt legatus,& ille po
teſt ſecundum Vin.Tan.& Goſ.hic.quod Hoſ.non intelligit
verum in atroci niſi ſuper hoc ſpecialem poteſtatem haberet.
2 ar.j.de ſen.excom.ad eminentiam.Sed tu ſubdiſtingue.† Aut
eſt legatus non tamen de latere,& tunc dic,vt ſ.de offi.leg.c.
Aut eſt legatus de latere,& tunc Hoſ. tenet in c.alle.excom-
municatis q non poteſt abſoluere excõmunicatus qui enor-
miter læſerunt clericum niſi hoc ei concedatur ſpecialiter, &
ad hoc inducit.j.de ſen.excõ. c.ſi vero.1.& c.peruenit.& c.cũ
illorum.§.1.& 2.& c.relatum.ad fin. & c.canonica. vt.n.in his
patet quantũcunq; Papa ſuper hoc aliquem priuilegiet,ſem-
per ad manus ſuas retinet enormem læſionem:ergo nõ tran-
ſit in legatione generali,niſi ſpecialiter committatur.j.de ſen.
excom.c.nuper.ſm eum ibi.& idem tenet hic.ſed Archi.17.
q.4.c.ſi quis ſuadente.non credit hoc verum, vt ſatis põt colli
gi.j.de ſen.excom.ea noſcitur. ver.alios & c.quamuis. ver.nõ
tamen.& c.ad eminentiam.ſ.de offi.leg. quod tranſlationem.
non obſtant iura per Hoſt.inducta,quia non loquuntur in le-
gatis miſsis de latere,qui in prouincia eis decreta maius om-
nibus poſt principem habent imperium,vt j.de ele.ſi abbatẽ.
lib.6.Sed in alijs quos Papa voluit priuilegiare. ſm Archid.&
hoc idem innuit Ber.in c.alleg.excommunicatis. & hoc vide
tur hodie expeditum.j.de ſen.excom.c.eos.in fi.ibi,a quibus
vis ſententijs &c.lib.6. Nam illa litera generalis loquitur non
diſtinguendo inter ſenteutias vel iniurias maiores vel mino-
res, vt no.Arch.j.de offi.leg.c.1.li.6.gl.vlti. Aut eſt epiſcopus
3 diocęſanus,& tunc. † Aut excõicatus eſt talis qui debet gau-
dere priuilegio illorum qui poſſunt abſolui à ſuo diocęſano à
iore conceſſo.de quib.j.de ſent.excom.de cætero.ad audien-
tiam.ea noſcitur. quamuis & in plurib.alijs.c. ibi poſitis.quos
no.Hoſt.eo.ti.cum illorum.& talẽ poterit abſoluere dummo
do iniuria vel læſio non ſit atrox. & forte diaconus iſte gaude
bat illo priuilegio, ideo archiepiſcopus iure ſuo abſoluere po
tuit,ſecundum Io.An.hic. Aut non eſt talis qui debeat gaude-
re dicto priuilegio,& tunc diſtingue vtrum eſt excommuni-
catus pro iniectione manuum in non ſocium ſuum. Aut in ſo
cium, & in ſocium ſuum vtrũ iniuria fuit atrox vel enormis
vel non, & ſi non, vtrum eſt laicus vel clericus, & ſi clericus,
vtrum ſit de illis qui viuunt in communi vel non, vt plene di
xi.ſ.de vita & hone.cle.c.quoniam vt ait. vbi habes in effectu
omnia ſupradicta,& adde quod dicam in d.c.peruenit.

1 *Clerici minorum ordinum matri contrahunt.*
2 *Clerici maiorum ordinum matri.non iunguntur.*
3 *Clericum coniugatum quis diſpenſat.*

Ex literarum. ¶ Si quæritur q clerici poſ-
ſunt matrimoniũ cõtrahe-
re, & qui non, & quis cum contrahentib.de facto
non de iure ſuper ordinib.habitis vel habendis va-
leat diſpenſare. Diſtingue. Aut quæritur de primo.ſ.qui cleri-
1 ci poſſunt contrahere. † & dic breuiter q clerici in minoribus
ordinib.conſtituti.32.diſt. ſeriatim. & c.ſi qui vero.ſ. de cler.
2 coniu.c.1.& 2.c.Ioannes.c.cũ decorem.& c.ex parte.† nõ au-
tem in ſacris ordinib. conſtituti.& ſi contraxerint matrimo-
nium ſeparantur,vt 32.diſt. erubeſcant.& c. ſi quis eorum.&
hic & ſ.c.proxi.& ſ.de æta.& quali.a multis.de cle.coniu.c.1.
& c.ſane.2.& j.de voto.c.quod votum. lib.6. Quod intellige
etiam ſi tales promoti ad ſacros ſint depoſiti. nam caracterẽ,
qui animæ imprimitur, retinent, nec per depoſitionem tolli
poteſt.vnde depoſitum clericaliter viuere oportet.81.diſt.di
ctunt & caracteri annexũ eſt votum continentiæ.81.diſ.cum
in præterito.Idem etiam ſi per ſymoniã fuerunt ordinati,qui
caracterem habent vitioſum.1.q.1.quibuſdam.quia delictum
commiſſum non dabit eis priuilegium contrahendi.arg.ff.de
mi.l.pap.de dona.inter vi.& vxo.l.3.quod vi aut clã.l.ſeruius.
ad l.Fal.precia.16.q.1.legi.j.de præb.eum qui.li.6.vt no.Hoſ.
3 in ſum.eo.ti.§.1.in fi. † Aut quæritur de ſecundo.ſ.quis poſsit
diſpenſare, & tunc. Aut talis contrahens matrimonium con-
traxit bigamiam ſeu pęnã bigamiæ, vt quia contraxit cũ cor-
rupta & eam cognouit, vel cũ duab.virginibus, & eas cogno-
uit,& tũc dic vt dixi.ſ.de biga.c.ſuper eo. Aut nõ,& tunc,aut
talis ꝯhens eſt in minorib.ordinib. tm̃,& tũc dẽt remanere cũ
vxore niſi voueat continentiã,iuxta ea quæ le.& no.ſ.de cler.
coniug.c.1.& 2.& de conuer.coniu.c.coniugatus.& c.vxora-
tus.vbi de hoc dixi. Aut eſt in ſacris, & tunc aut quæritur de
Papa vtrũ poſsit cum tali diſpenſare.& dic,q ſic,vt le.& not.
ſ.de temp.or.ex tenore.de renun.niſi cum pridem.& c.quod
tranſlationẽ.de conceſ.præb.propoſuit.& j.eod.rurſus.vbi de
hoc dicã.l.di.c.1.& c.vt cõſtitueretur. Aut de epiſcopo vel ar
chiepiſcopo diocęſano,& tũc aut celebrato diuortio,& intuin
cta pæniteutia apparet vitæ laudabilis & corrigibilis,aut non,ſi
ſic,epiſcopus poteſt cũ eo diſpenſare, vt in ſuſceptis ordinib.
miniſtret,vt in c.alleg.ſane.2.& ſ.c.proxi. Et vt ad ſuperiores
aſcendat,vt ſ.c.proxi.ſi non,tunc ſi in ſeculo remaneat nõ po
terit cũ eo niſi in minorib.ordinib.diſpenſare, vt hic in fi.ſed
ſi ad religionem tranſeat etiã in maioribus poterit diſpenſare
ſm Ber.hic.& ſatis concor.Hoſt.in ſum.eo.tit.§.1.ſed Hoſti.
hic dicit puto quòd decre.ſ. proxi.oſtendit poteſtatem con-
ceſſam epiſcopis de iure cõi ad rigorem canonum temperan-
dum ſicut aliàs.ſ.de cle.coniu.ſane.2.hic aũt loquitur de rigo
re,nec vult Papa quòd hic diſpenſetur, ſecundum quod rigor
ſeruetur qui ſemper in duob.caſib.eſt ſeruandus.quando,ſ.po
pulus inde ſcandaliſatus eſt.vnde non eſt diſpenſandum cum
tali inter populares qui inde ſcandaliſati ſunt remanente.arg.
ſ.de præſcr.nihil.de præb.cum teneamur.l.diſ.c.1.& c.vt con-
ſtitueretur. Vel quãdo multis craſſantibus opus eſt exemplo.
ff.de pœnis.aut facta.§.fi.& l.capitalium.§.famoſos.ſ.de vi.&
hone.cle.vt clericorum mores.& propter alterum iſtorũ duo
rum caſuum voluit Papa quòd rigor hic ſeruaretur, nec di-
ſpenſaretur ſecũdum eum, & hoc probabiliter teneri poteſt.

1 *Votum impedit ſponſalia ſequentia.*
2 *Votum non impedit ſponſalia præcedentia.*
3 *Votum non impedit matrimonium præcedens.*
4 *Votum an impedit matrimonium ſubſequens.*
5 *Matrimonium ſi contra votum contrahatur quis diſpenſat.* 7.
6 *Papæ authoritas in omni voto excepta.*
8 *Græci non adſtringuntur voto continentiæ.*

Rurſus. ¶ Si quæritur, vtrum votum,quod im-
pediat ſponſalia uel matrimoniũ con-
trahendum uel dirimat iam contracta. Et quis cũ
contrahente cõtra votum ualeat diſpẽſare. Diſtin
gue. Ad cuius euidẽtiã nota duas regulas quarũ prima talis eſt.
Quotienſcunq; contrahuntur duo uincula æqualis poteſtatis,
incompaſsibilia primum præiudicat poſteriori. Secunda re-
gula eſt,ſi duo vincula diſparis potẽtiæ,incompaſsibilia con-

trahuntur ſortius repellit minus forte: vt probatur. ſ. de ſpô.
ſi inter. Diſtingue ergo. Aut quæris de primo. ſ. vtrum, & qñ
votum impediat vel dirimat: & tunc. aut quæris de voto ſim-
plici aut de voto ſolenni. Si de ſimplici: tunc aut quęritur vtrũ
impediat vel dirimat ſpôſalia de futuro. Aut vtrum impediat
1 vel dirimat matrimonium de præſenti, † ſponſalia de futuro:
tunc aut ſponſalia ſequentia, & talia impedit, & dirimit, etiam
iurata, vt hic j. reſpon. quia hoc caſu iuramẽtum eſt illicitum.
arg. 22. q. 4. inter cætera. ſicut aliàs in ſponſalibus priora ſpon-
ſalia ſunt conſumanda. ſ. de ſpon. c. ſicut. ex literis quod verum
etiam ſi in primis ſpôſalibus non interuenit iuramentum: &
in ſecundis ſic ſecũdum Inn. Hoſti. Abb. & Ioan. An. ibi. & ar.
2 ſ. de iureiu. quanto. ſic in voto & ſponſalib. † aut ſpôſalia præ
cedentia ipſum votum: & talia non impedit nec dirimit: ſed
eo caſu cogi debet vel votum ſolennisare, vel ſponſalia perfice
re. ſ. de conuer. coniug. ex parte in fi. & c. ex publico. ſecũdum
Inn. & Hoſt. & Gof. in ſum. eo. tit. §. 2. ver. quid ſi iuraui. & ꝑ
hoc facit. ſ. c. proxi. Si quæritur vtrũ impedit vel dirimit ma-
3 trimonium de præſenti: tunc † Aut quæritur vtrum impedit
vel dirimit matrimonium præcedẽs ipſum votum: & dic qđ
4 non. † Aut ſequens & illud impedit contrahi, hoc eſt dictum
poſt tale votum non debet contrahi matrimonium, ſi tamen
contrahat de facto tenet, nec dirimitur contractum: vt hic in
fi. quia ſimplex votum ſoluitur ſuperueniẽti matrimonio. 27.
diſt. ſi vir. & 27. q. 1. nuptiarũ. ſ. eo. meminimus in fi. & c. con-
ſuluit. Et talis contrahens poteſt, & tenetur ſine peccato debi
tum ſoluere, quia ad hoc eſt obligatus. arg. ſ. de conuer. cõiu.
quidam. & c. placet. & ſemper præſentiam agat: & cum graui
dolore cordis hoc debitum reddat. j. de eo qui cog. conſang.
vxo. ſuæ. tranſmiſſæ. & c. pen. & vlt. niſi eſſet contractum cum
licentia ſedis apoſtolicæ. ſuper hoc ex cauſa & certa ſcientia
diſpenſatis: vt no. ſ. c. proxi. ſed non poteſt ſine peccato exige
re: quia faceret cõtra proximum deo & frangeret primam fi-
dem. vnde ex hoc haberet damnationem ad hoc. 27. q. 1. c. 1.
& 2. ibi: quia ſponſio eorum &c. & c. de viduis. 2. & exigendo
faceret contra conſcientiam, & ſic ædificaret ad gehennam. ſ.
de reſti. ſpol. literas. & hoc videntur tenere Hoſt. hic in gl. fin.
& Vin. Io. Tan. Bern. & Hoſt. ſ. de conuer. coniug. quidam. &
c. accedens. & Io. 27. q. 2. agathoſa. gl. fi. & q. 1. c. nuptiarum. gl.
hic habes, & Arch. ibi gl. antepen. expreſsius hic tenet Archi.
27. diſt. ſi vir. vbi dicit ꝙ votum ſimplex non ſoluitur ꝑ ma-
trimonium ſequens, niſi quantum ad hoc quod ſoluatur debi
tum, non ꝙ exigatur. & idem not. Arch. j. de voto. c. vnico in
gl. licet votum. lib. 6. quod dic vt ibi. ſed Io. An. hic dicit quòd
æquius videtur ꝙ exigere poſsit. Si. n. verum eſt ꝙ ſolutũ ſit
votum: nihil impedit exigere ac ſi non vouiſſet, monet eum
principaliter, quòd nimis eſt oneroſum & periculoſum tale
matrimonium ſi dicamus eum peccare mortaliter exigendo
cum illud ſit inijcere laqueum. cõtra. c. de viduis. 27. q. 1. ſicut
ergo in vouẽte ingreſſum religionis arctioris qui profitetur
laxiorẽ, nulla remanet obligatio ex voto priori: licet de tranſ-
greſsione pęnitere debeat. j. de regul. vlti. lib. 6. Sic in caſu iſto
poſt contractum intellige & conſummatum matrimonium,
obligatio voti ceſſet ſaltem quo ad illud coniugium: ſed de fra
ctione pęniteat: quia tamen ſolennis opin. habet contrarium,
quam tenet etiam Tho. 4 ſen. 38. diſt. arti. 3. dicamus diſpenſa
tionem ſuper exigendo neceſſariam, quæ cum iuſta cauſa ſub
ſit per epiſcopum fieri poteſt per commutationẽ in aliud vo-
tum. ſ. de voto. c. 1. & quod. ſ. dictũ eſt de diſpenſatione con-
trahendi matrimonium intelligo vel conſummandi, quia vſ-
que ad conſummationem ligat votum. ſ. de ſpon. cõmiſſum.
Item ſi verum eſt quod poſsit diſpenſare quàm cõtrahat, for
tius poterit diſpenſare vt licitè vtatur cõtracto etiam exigen
do. Item diſpenſat cum inceſtuoſo: vt licitè contrahat. 33. q. 2.
ſi quis cum duab. vbi de hoc. & c. in adoleſcentia. j. de eo qui
cog. conſan. vxo. ſuæ. ex literis. nec inceſtuoſus mortaliter pec
cat, exigendo ab vxore non affine ſecundum Io. And. hic. cu-
ius opi. credo veram. Item no. Aſten. li. 8. tit. de impedimento
voti. art. 1. q. vtrum ſic contrahens quod quidam dicũt quòd
poteſt petere ne nimis oneroſum reddatur matrimoniũ vxo
ri ſemper petenti, ſed ſi rectè inſpiciatur, hic eſt reddere debi
tum vxori petenti interpretatiuè. Si quæritur de voto ſolen-
ni, refert. Aut votum ſolenniſatur per ſuſceptionẽ ſacri ordi-
nis. Aut per profeſsionẽ expreſſam vel tacitã factã alicui de reli
gionib. per ſedem apoſtolicã approbatis: aut aliàs quouis mo-
do in primo caſu. Aut quæritur vtrũ impedit vel dirimit ſpon
ſalia præcedentia vel ſequentia: & dic quod ſic, tanquam for-
tius, debilius per ſecundã regulam. ſ. de cle. coniug. c. ſane. j. &
ſ. eo. c. 1. & 2. Aut vtrum impedit vel dirimit matrimonium
de præſenti, & tunc. Aut quæritur vtrum votũ ſolenne præce
dent impedit, & dirimit matrimonium ſequens. & dic quod
ſic, vt ſ. eod. c. 1. 2. & de cle. coniug. c. ſacerdotes. & j. de voto
& voti re. c. vnico. libr. 6. Aut vtrum impedit vel dirimit ma-
trimonium præcedens. & dic regulariter quod non. ſ. de con-
uer. coniug. c. ſane. & c. coniugatus. quod dic plene vt ibi dixi
in ſecundo caſu. ſ. qñ votum ſolenniſatur per profeſsionẽ ex-
preſſam vel tacitam factam alicui de religionibus per ſedem
apoſtolicam approbatis: tunc. Aut quæritur vtrum tale votũ
impedit vel dirimit ſponſalia de futuro ſequentia vel præce-
dentia, & dic quod ſic. argu. ſ. de conuer. coniug. c. ex publico.
nam quod plus eſt per matrimoniũ carnaleꝗ dirimuntur ſpon-
ſalia præcedentia de futuro, vt ſ. de ſpon. ſi inter. Aut matri-
monium de præſenti, & tunc. Aut quæritur vtrũ impedit &
dirimit matrimoniũ ſequens, & dic quod ſic, vt ſ. eo. memini
mus. 1. reſp. j. c. proxi. & j. de voto. c. vnico. li. 6. Aut matrimo
nium præcedens, & tunc. Aut matrimonium præcedens non
eſt carnali copula conſummatum. & tunc ſic, vt ſ. de conuer.
coniug. c. verũ. & c. ex publico. Aut eſt conſummatum, & tũc
non regulariter, vt ſ. de conuer. coniug. c. j. c. quidã. c. cum ſit.
c. vxoratus. & per totum. quod dic & intellige vt dixi plenè
in d. c. vxoratus. In tertio caſu. ſ. qñ aliàs votum emittitur quã
altero duorum modorum prædictorũ. de quo ponuntur plu-
res modi hic per Ber. & Hoſt. j. c. proxi. & in ſum. eo. ti. §. quis
vouens. & ſ. eo. veniens. & plenius. ſ. de reg. ſtatuimus. dic qđ
votum impedit matrimonium contrahendum, ſed non diri-
mit iam contractum, vt in d. c. vnico. in fi. j. de voto. lib. 6. vn-
de dictis duob. modis tantum ſolenniſatur votum, vt ibi. &
hoc tenuit Hoſt. in ſum. eod. tit. §. 2. ver. hoc etiam teneas. &
verſi. fi. & Inno. j. de fri. & male. fraternitatis. §. nos autem. in
fi. ſuper verbo, alioquin, & Hoſt. & Ioan. And. ibi poſt eum. &
idem Albe. & Tho. & Pet. vt plene no. Archi. 27. q. 1. c. 1. in gl.
adde dicunt Alb. Tho. & Pet. licet Bar. Brix. poſuerit tres mo
dos. 27. q. 1. in prin. & recitat Guil. in d. c. vnico. gl. 2. & in iſto
vltimo membro videtur expedita gl. Inn. ſ. eo. meminimus.
& c. conſuluit. glo. vlti. quam glo. vltimam approbat Hoſt. ibi.
& Spec. rubrica. de ſta. mo. dicentes. quod licet quis conuer-
ſus, vel alius promittat ſimpliciter obedientiam, non ſufficit
quo ad hoc, vt dicatur regularis, cum etiam canonici ſecula-
res hanc promittant. ſ. de maiorita. & obedien. c. 2. & 3. & cap.
his quæ. niſi obedientiam monachalem promittant. ſupra de
maiorita. & obed. c. 2. & 3. & c. his quæ. niſi obedientiam mo-
nachalẽ promitterent, puta quia omni ſuæ voluntati renuntia
rent, & omnia committerent voluntati abbatis, quia tunc ta-
lis obedientia pro profeſsione ſufficeret. 12. q. 1. non dicatis.
& c. nolo. ſecundum eos. & idem no. Arch. qui ponit illam gl.
vltimam. 27. q. 1. c. vt lex. in gl. adde vbi dicit Hug. ibi vide vbi
tamen eſſet conſuetudo in aliquibus monaſterijs, quod non
fiat aliqua alia profeſsio, niſi quod conuertendus ſtatim in ſuo
ingreſſu promittat ſuo prælato obedientiã inter manus ſuas,
talis eſt expreſsè profeſſus. ſ. de ſta. mo. cum ad monaſteriũ. in
fi. ſic recitat Specu. rubri. de ſta. mo. in quarta parte clementi-
næ quartum diffiniuiſſe. licet Inno. in d. glo. vlti. innuat con-
trarium prout not. Guil. de monte Laud. extra de regu. c. cos.
5 glo. 2. in cle. † Aut quæritur de ſecundo principali, ſ. quis cum
contrahente contra votum valeat diſpenſare, & tunc. aut cũ
contrahente contra votum ſimplex, & eo caſu non eſt neceſ-
ſaria diſpẽſatio, quia votũ ſimplex ſoluitur, ſuperueniente ma
trimonio. qđ intellige vt ſtatim dictũ eſt. Aut cũ contrahente
contra votũ ſolẽne, & tũc dic vt ꝑlene dixi. ſ. de voto. c. j. & de
ſta. mo. cũ ad monaſteriũ. vnde ſm Ho. hic, & Io. An. poſt eũ.
Vnum pro certo colliges, ꝙ votũ ex lege diuina non dirimit
matrimonium, cum. n. per legem diuinam certè tantum per-
ſonæ prohibeantur, vt no. J. de diuor. gaudemus. j. reſpon. inter
quas vouens nõ connumeratur, & hoc edictum ſit prohibito
riũ, vt ſ. de ſpon. cũ apud reſtat quod conſiderata lege diuina,
& excluſa lege canonica matrimoniũ cõtractum a monacho
vel presbytero tenet. vñ & in veteri lege ſacerdotes habebant
vxores. 31. di. tenere. & Græci. ẽhunt qui nõ ſunt aſtricti con
ſtitutione canonica. 31. di. nicena. 84. diſ. cum in præterito. Et
vnũ ex duob. te pro certo cõfiteri oportet, qđ aut Papa & ec
cleſia errat cõſtituendo & ſeruando qđ teneat matrimonium
à ſimpliciter vouẽte contractũ, quod eſt abſurdũ dicere, & nõ
longè ab hæreſi, vt 22. diſt. oẽs. & 24. q. 1. hæc eſt fides. & c. om
nibus conſideratis. & C. de ſum. trinita. & fide catho. l. vlti. de
hæreti. l. quicunq;. in auth. de eccl. tit. in princ. col. 2. aliàs. 9. j.
de hæreti. ad abolendam. & de exceſ. præla. tanta. Aut quod
ſicut

ſicut Papa potuit facere contitutionem, quod teneat matri-
monium contractum à ſimpliciter vouente ſic, & poſſet fa-
6 cere conſtitutionem quod teneret matrimonium, à ſolenni-
ter vouente contractum,quod omnino verum putamus.† &
ſic in omni voto autboritas vicarij Dei generalis excepta in-
telligitur, boc.n.pie credere non eſt contra fidem,ergo ſi opi-
niones ſunt & vna detrahit poteſtati clauium,alia ſauet, ſtan-
dum eſt ei,quæ fauet,ſecundum ea,quæ no.ſ.de conceſſ.pre-
ben.propoſuit.quod dic,vt no.in ſumma eodem.ti.§.quis vo-
uens,vbi omnes opiniones recitantur.hæc Hoſt.& quòd voti
ſolennitas ex ſola conſtitutione eccleſiæ eſt inuenta,patet ex-
preſsè in d.c.vnico.j.de voto.lib.6.Sed quę eſt ratio,quare vo
tum ſolenne dirimit matrimonium ſequens & non ſimplex,
dicunt communiter canoniſtę,q̃ hoc facit conſtitutio eccle-
ſiæ, vt j.de voto.c.vnico.lib.6.Sed hæc ratio non videtur ſuf
ficiens,quia eccleſia non fecit hoc ſine cauſa legitima, & iõ,
dicas quòd ratio eſt,quia in voto ſolenni, promiſsio, veſtita
eſt tranſlatione domini, ſui ipſius in perſonam alteram , quæ
transfertur in ſtatum alterum,ſed in voto ſimplici non eſt.
ita,quia ibi eſt nuda promiſsio,ſine tranſlatione dominij.vnde
poteſtatem ſui corporis poteſt tradere in vxorem matrimo-
7 nium contrahendo,licet delinquat.† vnde votum ſolenne præ
cedens matrimonium facit vouentes omnino perſonas illegi
timas,ad contrahendum,& non votum ſimplex,& boc non
eſt ratione ſolennitatis,ſed ex conſtitutione eccleſiæ,quæ hoc
inſtituit,poteſt.n.eccleſia de perſonis legitimis ad contrahen
dum facere illegitimas,& ita votum ſolenne ex conſtitutione
eccleſiæ,dirimit matrimonium iam contractum & facit, q̃d
nullum ſit matrimonium iam contractum & factum poſt ta-
le votum. Dicitur autem votum ſolenne dirimere matrimo-
nium,quia facit,quod non ſit matrimonium,vnde propriè, ſi
quis ſubtiliter inſpiciat nullum votum dirimit matrimonium
ſm̃ Laur.& Ioan.27.q.1.c.nuptiarum.in gloſſ.hic habes. licet
Hoſt.notet.27.q.1.vt lex,& recitat Archid.in d.c.nuptiarum
in adiectione,dicunt quidam,& in d.c.vnico.quod ipſa ſubſtã
tia voti repugnat ſubſtantiæ matrimonij,& ipſi cõtractui ma
trimonij,cum votum repellat carnalem copulam & matrimo
nium exigat conſenſum in carnalem copulam aliàs non põt,
oriri matrimonium.& inde eſt q̃ non poteſt contrahi poſt vo
tum,ſic ergo & ipſum votum impedit,etiam ex ſe,& etiã con
ſtitutio eccleſiæ facta ratione voti,quod datur intelligi,per id
quod dicitur in c.alleg.vt lex ibi, quanquam contra eccleſiaſti
cam regulam &c.ſed prius dictum approbat Bar. Brix. in d.c.
nuptiarum.in glo.j.ſuſceptum.& idem videtur tenere Arcbi.
in d.c.ſi.27.q.1.& in d.c.vnico.j.de voto.Et ſi tu quæris,qua-
re inſtituit eccleſia,vt poſt votum ſolenne fiant vouentes ple
næ illegitimæ.duplex rõ eſt.Prima eſt publicæ boneſtatis iu-
ſtitia,valde.n.inhoneſtum eſſet ſi monacbus relicto clauſtro,
contraheret,& idem de eo,qui totaliter eſt alligatus eccleſiæ,
ſacri ordinis ſuſceptionem. 84.diſtinctio. cum in præterito ,
& cap. ſeq. Secunda eſt quam.ſ.tetigi.quia per votum trãsfert
vouens poteſtatem,& dominium ſui corporis in alium,puta,
in abbatem per profeſsionem tacitam,vel expreſſam , ad hoc
19.q.3.ſtatuimus,cum ſimilibus.Item per ſuſceptionem ſacri
ordinis,& ita cum non ſit dominus ſui corporis , quia iam in
alium transtulit qui à tranſlatione tranſiuit totaliter in ſtatũ
alterum,non poteſt poſtea transferre dominium in mulierẽ ,
ſicut econuerſo,ſi prius tranſtuliſſet poteſtatem ſui corporis,
in mulierem,quæ dicitur habere poteſtatem corporis viri ſui
ſm̃ Apoſtolum ad Ro. 7.c.ſ.de conuer. coniug.cap. quidam.
in fin.non poſſet poſtea transferre in alium, & ideo quia tam
in matrimonio,quam in voto ſolenni transfertur dominium
corporis proprij,ſemper illud,quod præcedit ſoluit illud, q̃d
ſequitur.i. facit quod non ſit,ſiue quod non teneat,ſed in voto
ſimplici non eſt ita vt prædixi,ſecundum dominum Cardi. &
Archi.qui ita no.in d.cap.vlti.23.di.& j.eodem.cap.vnico.ſu-
per verbo eſt inuenta.libr.6.cum quo concord.quod ipſe Ar-
chid.no.84.diſ.cum in præterito,ſuper verbo annexi,quod q
dam dicere voluerunt,quod votum eſt annexum òrdini ſacro
8 quod non eſt verum.ſed Hug.& Laur.quia † multi accipiunt
ſacrum ordinem,ſine voto , vt omnes Græci,qui non ſunt an
nexi caſtitati.i. voto continentiæ ſed caſtitati.i.non contrahẽ-
do,vt,n.ordinatus continere debeat,ex conſtõne eccleſiæ fa-
ctum eſt,& forte ob hoc dixerunt Laur.& Ioann. q̃ Papa po
teſt diſpenſare in continentia ſacerdotum,vt no.25. q.j. quæ
ad perpetuam. Dic igitur quòd ordo & conſtõ eccleſiæ impe
diunt,ne in ſacro ordine contrahatur,nec propriè dicuntur,duæ
cauſæ,vel duo impedimenta,quia vnum eſt cauſa, & occaſio,
alterius . ordo enim dedit cauſam conſtõni propter mundiciã
& reuerentiam ſui,non ergo ordo per ſe inſpectus impedit ,
ſed conſtitutio eccleſiæ facta ratione ordinis,ſecundum Hu-
gu.& Arch.& de iſta materia no.fra. Io.in ſum.coniu.ti.de vo
to.q.20.& tribus ſeq.q̃onibus.

1 *Profeſſio eſt duplex.*
2 *Totum præcedens ſolennizatur per habitus ſuſceptionem , ſub-
ſequens autem non. 3.*
4 *Habitus non facit monachum.*
5 *Profeſſio vbi fieri debeat.*
6 *Monacho poteſt eccleſia perpetuo dimitti a Papa.*
7 *Monacho non poteſt perpetuo relinqui eccleſia a prælato.*

INſinuante. ¶Si quæritur vtrum votum
ſolennizatur per habitus ſuſce
1 ptionem.Diſtingue.† Ad cuius euidentiam no.quòd
duplex eſt profeſsio.ſ.vera,& præſumpta. Vera dicit
profeſsio,quando verbis exprimitur more ſolito legẽdo char
tam & faciendo profeſsionem,dicendo,ego talis &c.20. q. 1.
vidua. ſ.de conuer.coniug.dudum occulta vero,† & præſum-
pta inducitur,vel ex mora temporis,puta quia per annum ſte
tit ſine reclamatione.ſ.de regul.ad apoſtolicam.vel per euidẽ
tia ſigna puta,quia quando ingreditur,renunciat ſeculo, facit ,
teſtamentum,ac ſi mori deberet,& transfert omnia bona ſua
in bærẽdes & legatarios,& in pias cauſas,& mutat habitum,
vel quia aſſumit habitum profeſſoris,vel ſi non eſt diſtinctus,
ad minus legit,& cantat,& facit omnia ſicut profeſſus.ſ.de re
gu.vidua.& c.ſtatuimus. 27.q.j.vidua.23. diſ.quod interroga
ſti.Item per coniugis abſolutionem,& ſolennem caſtitatis ,
promiſsionem, ſecuta ordinatione, ſeu profeſsione coniugis,
abſoluti,vt leg.& no.33.q.5.quod deo pari:& per Hoſtienſ. in
ſumma.ti.de conuer.coniug.§.qualiter. vbi ergo ſciendum.
Item ſolennizatur votum per ordinis ſacri ſuſceptionem.33
diſ.diaconi. 84.diſ.cum in præterito.vt bæc no.Hoſtienſ in
ſumma.eodem ti.§.2.ad fin. ver.vera dicitur profeſsio &c.
& Ho. & Ioan.And.hic.Et ſic ſunt ſex modi , & quicunque
iſtorum modorum probetur,matrimonium impeditur , &
contractum dirimitur,vt hic.& ſ.eod.rurſus.& ca.conſuluit.
& cap.meminimus.eſt & ſeptimus ſecundũ Goffred.cũ pro-
feſsionẽ,facit nulli religioni vouendo,quia monacbus eſt , ſi-
cet nullius monaſterij, & ſubeſt epiſcopo,10.q.1.regenda.ſe-
cundũ Hoſ. & Ioann.And.Diſtingue ergo,ſecundũ Goffred.
Aut votum præcedit ſuſceptionem habitus , aut econtra, ha
2 bitus præcedit votum.† In primo caſu ſolennizatur per habi-
tus ſuſceptionẽ.ſ.de regularibus,ex parte,& hic & j.de priui-
3 leg. cap.vt priuilegia.§.illud, † In ſecundo caſu non ſolenniza-
tur.ſ.eod.conſuluit,& ſic debet intelligi.ſ.de reg.ex parte. de
conuer.coniug.ex parte.2.§.fin. † ſic etiam intelligitur, quòd
4 habitus non facit monachum.ſ.de regu.porrectũ.& capi. vt
clerici,& de renuncia.ex tranſmiſſa.ſecundũ Goffred.ſed Ray
nal.notauit,quòd habitus profeſſoris extra monaſterium aſsũ
ptus non inducit profeſsionẽ præſumptã, ſed tm̃ ſimplex vo
tũ,& ſic intellexit decretales prædictas conſuluit,& porrectũ.
Si vero quis habitũ ſuſcipiat in domo propriã, & votũ emit-
tat in manu publicę perſonæ epiſcopi abbatis , vel cuiuſlibet
presbyteri,qui quo ad hoc dicendæ ſunt publicæ perſonæ , vt
no.Hug. 27.q.j.in princip.Tunc videtur votum ſolennizaſſe,
& ſeparatur matrimonium poſtea contractum,ſic intellexit,
hic. & hoc propter profeſsionem,quam facit , non prõpter,
habitum ſuſceptum,aliter eſſet contraria dicta decre.ſ.eo.con
ſuluit.ita no.Raynaldus.in ſumma,ſua de impedimento vo-
ti,§.ſequitur videre in fi.cuius dictũ approbat Archid.27. q.j.
de viduis. j.in glo.adde.Dicas q̃ ſi aliquid &c.ſed dictum G.
magis placet Hoſtien.in ſumma eodem.titu.§.2.ad fi.verſic.
vera dicitur profeſsio &c.Sed tu potes probabiliter ſic dice-
5 re.† Quia aut quæris de profeſsione expreſſa.& illa põt fieri,
in monaſterio & extra etiam ſeculari habitu non mutato. vt
j.de regul.c.conſtitutionem.lib.6.Dummodo fiat pront de-
bet in manu prælati.ſ.de regular.porrectum.vel alterius, de
mandato ſuo.vt eo.ti.ad apoſtolicam.& dixi.ſ.de regu.porre-
ctum.& per illam ſolennizatur votum. vt notat plene Guil.in
d.c.conſtitutionem glo.vt patet & glo.quia tale votum &c.
& ita potes intelligere primum membrorum Ray.Aut quæ-
ritur de tacita,in qua requiritur habitus mutatio,& tunc dic,
vt dixi plene.ſ.de reg.ſtatuimus,per totum ſpecialiter ad fin.
verſ.ſequitur quando dicatur &c. Vnde aduerte bene q̃d iſta
mulier

mulier emiſit ſolummodo votum caſtitatis in manu illius fra
tris S. Auguſtini, non autem emiſit votum profeſsionis quod
patet per adiectionem, quam fecit. ſ. vt in domo propria cum
omni ſua ſubſtantia remaneret, quæ quidem adiectio eſt con-
tra votum quod fit in profeſsione religionis. ſ. de ſtatu mon.
cum ad monaſterium in fi. & ita intellexit hanc decre. Inno. ſ.
de ſta. mo. c. j. & j. de fri. & male. fraternitatis ſuper verbo alio
quin. in fin. & arg. 12. q. 2. ſolet. glo. adde iſtud membrum. Vn-
de non propter iſtud votum continentiæ, vel caſtitatis dirimi
tur matrimonium ſequens, ſed propter hoc quòd tradidit ſe
ordini S. Auguſt. in manibus illius monachi, & habitum pro-
feſſoris ſuſcepti, & ibi per biennium morata fuit, vt no. Bern.
hic in glo. 2. cum quo concor. Guil. in d. c. conſtitutionem, in
glo. ergo non licebit &c. Vnde vtrum mutet habitum, vel pro-
fiteatur in matrimonium, vel extra. dummodo in manu il-
lius, cuius poteſt, & modo ſeruato non refert, vt credo, &
hodie ſecundum Io. An. tencodum eſt quod habetur. j. de vo-
to. c. vnico. lib. 6.

Super eo. c. ¶ Ad declarationem glo. magnæ Inno. in ver. ſed cum nullus. &c. ſi quæritur v-
trum prælatus poteſt promittere, vel ſe obligare, vt ſe perpe-
tuo, vt ad vitam dimittat aliquam eccleſiam, vel locum alicui,
5 monacho. Diſting. † Aut quæritur de Papa, & ille poteſt, ſecundum
Inno. pro quo facit quod le. & no. ſ. de conceſſ. præben. propo
6 ſuit. † Aut de alio prælato, & tunc nõ poteſt. ſ. de ſta. mo. ca. cũ
ad monaſterium. in fi. ſecũdũ Inoo. hic idem Guil. 7. q. j. paſto
ralis. glo. peo. & j. de offic. ordin. c. præſenti. glo. 2. in fi. vbi di-
cit quòd nõ valet talis promiſsio, nec Abbas ex ea tenetur, imo
poteſt ei auferre, quando vult, ſicut nec pactũ inter dominũ,
& ſeruum valet. C. de tranſact. interpoſitas. nam monachus,
ſeruus dicitur. 54. diſtinctio. multos. & no. 12. q. 1. non dicatis,
& in hoc concord. Specul. ti. de actione. io fi. ver. abbas autem
non poteſt &c. & Ioan. And. in dicto cap. pñi. in nouella, & hic
& idẽ de canonico regulari, vt ſ. de poſtu. ex parte. ſecundum Guil. ibi
ſed ſecundum Inno. no. hic & Hoſt. & Ioã. Aod. poſt eũ, q. ſi occurre-
ret caſus in quo abbas vel ſuperior vellet ex malicia remouere
illum, à loco quem ei deputauit, poſſet ſupplicare ſuperiori &
ſuperior eum audire deberet ad ſimilitudinem ſerui. C. de pro-
ci. impe. offe. l. j. inſtit. de his qui ſunt ſui, vel alie. iur. §. ſed hoc
tempore, ſecundũ eos. idem Guil. in cap. præſenti. glo. 2. in fi.
& Io. And. j. de præbend. cum ſingula. lib. 6. in nouella. & in præ-
miſsis cõcord. Guil. de Mõte lau. extra de ſupplen. negli. præla.
cap. vnico ſuper verbo oportuerit incle. vbi tractat. quando
priores poſſunt per ſuos abbates a ſuis prioratibus, ſeu admi-
niſtrationibus remoueri. de hoc vide quod dixi ſ. de ſta. mo.
c. monachi. 3. diſt.

¶ De eo qui duxit in matrimonium, quam polluit per adulterium. Rubrica

1 *Matri contrahens cum alia, an mortua prima teneatur cum ſecunda remanere. 5.*
2 *Vxori alligatus eſt quaſi ſeruus.*
3 *Vir non habet poteſtatem ſui.*
4 *Matrimonium a Deo inſtitutum.*
6 *Liberi ſecundæ vxoris ductæ viuente prima, & ea mortua cum viro manente, an ſint legitimi.*

PRopoſitum. ¶ Si quæritur vtrũ ſi vir, habẽs vxorem, hoc ſciens
contrahat, cũ ſecunda hoc ignorante, mortua pri-
ma teneatur remanere cũ ſecunda. & vtrum libe
1 ri ex ea nati legitimi ſunt cenſendi. Diſtingue. Aut
† iſta ſecunda mulier clã contraxit cũ eo, & tunc nullo mõ ex-
cuſari poteſt, ſed habetur pro ſciente, vt ſ. de clandeſti. deſpon.
c. cũ inhibitio. §. ſi quis verò. ſecundũ Hoſt. j. c. ex litteris. & in
ſum. eod. ti. §. vnico. ſub. §. ſed quomodo. Aut contraxit publi
cè, & in facie eccleſiæ, & tunc, aut ignorabat ius, aut factum,
ſi ius tunc, aut ius ciuile, vel canonicum, & talis ignorantia nõ
nocet mulieri niſi vbi hoc eſt expreſſum in iure. C. de iur. &
fact. igno. l. vlti. Aut ius diuinum, vt ſi audiuit ſententiã diuor
tij latam fuiſſe inter ipſum virum & primam vxorem ſuã, ob
cauſam adulterij, quæ cauſa non ſeparat matrimoniũ, niſi quo
ad thorum. ſ. de procu. ſuæ. 32. q. j. dixit dominus. Et ipſa cre-
dens ipſum matrimoniũ propter hoc ſeparari in totũ contra-
xit cum viro, & tunc non excuſatur, ſed habetur pro ſciente.
Nam licet fœminis liceat allegare ignorantiã iuris, vt eſt dictũ
non tamen ignorantiam euangelicæ veritatis clamantis. Quos
Deus coniunxit homo non ſeparet, quia nec igoorantia iuris,
naturalis probabilis eſt. C. de in ius voc. l. 2. vt no. Hoſt. j. eod.
ex literis, & Io. And. poſt eum. Si factũ ignorabat, tunc. Aut
craſsè & ſupinè, & tunc non credo quòd excuſetur. ff. de iu. &
fac. igno. l. nec ſupina. j. de cle. excom, mi. illud. & cap. apoſtoli
cè. §. ceterum. de conſti. cap. vt animarum. lib. 6. Aut probabi-
liter, vt quia adhibuit diligenciam, quam potuit, & tunc excu
ſatur cum diſtinctione quæ ſequitur, ſimile ſ. de elect. innotu.
§. parentes. Diſtingue ergo. Aut matrimonium contractum,
cum prima non tenebat, & tunc remanebit cum ſecunda, &
ſecunda cum eo, velint nolint, & quia ex quo primum matri-
monium non tenebat, ſecundum tenuit, niſi ſit aliud canoni-
cum quod obſiſtat, ſ. de ſpon. cum apoſtolica. & j. eod. cap. 2.
& liberi ex ea nati, erunt legitimi ſiue matrimonium ſit ab ini
tio contractum in facie eccleſiæ, iuxta c. cum inhibitio. ſ. de
clandeſtin. deſponſ. ſiue ſit clandeſtinum, vt j. qui filij ſint le-
gi. c. quod nobis, ſecundum Hoſti. ibi, licet Bern. ibi aliter, &
hoc intellige ſiue cum illa ſola contraxerit. ſiue cum illa, & plu
ribus alijs ſucceſsiue. Nam ſi matrimonium contractum, cũ
iſta ſecunda teneat, ſequentia non tenebunt. ſ. de ſpon. ca. pen.
Aut matrimoniũ contractũ cũ prima tenet, & tunc. Aut quæ
ritur vtrũ mortua prima debeat manere cũ ſecunda, aut vtrũ,
liberi ex ſecunda nati legitimi ſunt cẽſendi. In primo caſu, re-
fert. aut iſta ſecũda mulier licet ab initio quo cõtraxit eſſet in-
ſcia, tñ ex poſt facto adhuc viuẽte legitima facta eſt ſcia. Aut
ſẽper viuẽte legitima fuit inſcia, ſed ex poſt facto facta eſt ſcia
tũc. Aut à tẽpore ſciẽte & viuẽte legitima paſſa eſt carnaliter,
ſe cognoſci. Et tũc in perpetuũ nõ erit vxor ſua, vt patet j. e.
cap. ſi. de ſecũd. nup. dñs. 34. q. 2. cum per bellicam. & cap. ſi vir
go. ſ. de præſcrip. ca. vigilãti & c. pe. in fi. & c. fi. in fi. quo ad ca-
ſum eidẽ mulieri credi debet, tum quia poteſtate ſua ẽ vtrum
fiat diuortiũ, vt hic, tũ quia de ſciẽtia ſua cetior eſt, quã alius.
in auth. de hæredi. & fal. §. ſi vero abſũt. col. 1. Et idẽ ſi cõtra-
xerit cũ pluribus ab initio inſciis, quo ad illa, quæ poſtea ſciæ,
paſſæ ſunt viuẽte legitima ſe cognoſci. Aut à tempore ſciẽtiæ
& viuẽte legitima nõ eſt paſſa ſe cognoſci, & tũc dic idẽ quod
in caſu ſeq. Si ſẽper viuẽte legitima fuit inſcia, tũc. Aut quæri-
tur vtrũ mortua prima ſtatim ſit matrimoniũ cũ ſecũda, ex
primo conſenſu abſque nouo primo cõſenſu mutuo expreſ-
ſo, vel tacito poſtea ſubſecuto. aut vtrũ ſit matrimoniũ, ex
ſequẽti cõſenſu, poſtea ſubſecuto. aut vtrũ alter eorum poſsit
cogi ad matrimoniũ de nouo cũ altero contrahendi. In primo
caſu dic, quòd nõ eſt matrimoniũ, quia primus cõſenſus, ab
initio fuit nullus, argu. ſ. de electio. cap. dudũ. 1. & 2. ſecundum Alan.
Vinc. Laur. Phi. Tan. Goff. Ber. Inn. Hoſt. & Ioã. Aod. hic. Et
eſt rõ ſecundum Goff. & Hoſt. in ſummis ſuis, eod. titu. quare ex pri
mo cõſenſu nõ inducitur matrimoniũ, quia iſta ſecunda, quæ
ignorat ipſum virum aliam vxorem habere, errat in cõditio-
2 ne ipſius viri. † Nam quaſi ſeruus eſt qui alligatus legi ſeruitu
3 ti vxoris. 27. q. 5. c. apud nos. † vnde vir non habet poteſtatẽ
ſui corporis, ſed vxor. 22. q. 2. ſunt qui dicũt. Error autem con-
ditionis impedit & dirimit, niſi poſt certificationem cõſenſus
interueniat. 29. q. 1. c. quòd autem. §. his ita. 29. q. 2. per totum
j. de cõiu. ſeruorum. c. propoſuit. & c. vlt. Et alia poteſt reddi,
rõ, quia vnus debet eſſe vnius, non plurium. j. de diuor. capitu
quãto. & cap. gaudemus. vnde ex quo quis ligauit ſe ſemel ma-
trimonialiter. Et durante illo vinculo noo poteſt alij ſe ligare,
4 † eſt ratio, quia conſenſus matrimonialis eſt ſpiritualis ſiue na
turalis, & de iure naturali rationali à domino in ſtatu inno-
centiæ cõſtitutus. j. de voto. c. vnico. li. 6. & ideo conſenſus ma
trimonialis immutabilis & perpetuus permanet, nam & au-
5 thor ſuus immutabilis eſt & æternus, & naturalia immutabi-
lia permanent. inſtitu. de iure natu. §. ſed naturalia. † In ſecundo
caſu refert, aut conſenſus expreſſus, vel tacitus interuenit inter
eos poſtquam alter eorum cum alio tertio, ſeu alia tertia con-
traxit, aut ante. Si poſt, tunc ſequens cõſenſus nõ poteſt face-
re matrimonium inter eos, impediẽte alio matrimonio inter
medio cõtracto. argum. c. alleg. cum io apoſtolica. & per hoc i-
ſta ſecunda mulier nunquam cenſetur vxor, niſi ex nouo coo
ſenſu. j. cap. veniens. Si ante, tunc aut interuenit cõſenſus ex-
preſſus, & tunc eſt matrimonium, vt ſ. de ſpon. c. pe. Aut taci
tus, vt quia poſt mortem primæ carnalis copula interuenit in-
ter eos, & tunc, aut interuenit vtroq; adhuc ignorante mortẽ
primæ, aut vtroque ſciente, aut altero ignorante, & altero,
ſciente. In primo caſu nõ eſt matrimonium, nam ex cõſequẽ
tia prioris conſenſus videntur ſe commiſcere. argumen. ff. de
adult. l. quamois. & l. ſi mulier. de ini. l. 3. §. ſcio. Et hoc niſi ali
quo probabili argumento appareat quod ei vellet matrimo-
nialiter

nialiter commiſceri,vt not.j̈.eo.veniens,ſecundum Inno.hic
in fin. ver.alij tamen bene vt nobis videtur. &c. In ſecundo
caſu eſt matrimonium,vt j̈.eodem veniens.de coniug.ſeruo-
rum.c.propoſuit.& cap.fi. ff.de iure do.l.proculus.ſecundum
Hoſtien.& Io.And.hic,& j̈.eod veniens.In tertio caſu dicit,
Innoc.hic in fi.quod non eſt matrimoninm,ſiue vir,ſiue mu
lier ſit ignorans per rationem præmiſſam, licet in principio,
contrarium innuere videatur.Idem ſentit Hoſt.in ſumma.e.
tit.§.vnico.ſub.§.ſed quid ſi tertiam &c.dicens quòd ſi vir,
tertiam duxit,cum iam cognouiſſet ſecundam poſt mortem
primæ,ſed tamen ipſa ſecunda ignorabat adhuc mortem, &
matrimonium primæ, quod adhuc,cum tertia remanebit.ar
gumen.s̈.de elect.c.bonæ.2.& j̈.de coniug.ſeruo.c.propoſuit
& c.fin. & idem no.frater Io.in ſumma.confeſſ.titu.de impe-
dimento criminis,in quæſtione.quid ſi mortua & ſeq.Et qđ
dictum eſt de carnali copula,idem intellige,de cohabitatione
vel,alio tacito conſenſu.Si quæritur vtrum alter debeat cogi,
per eccleſiam ad matrimonium cum altero contrahendum,
& tunc. Aut poſtquam alter ipſorum iam cum alio tertio, ſeu
alia tertia matrimonium contraxit, & tunc non,argum.c.all.
cum in apoſtolica,quia iſta ſecunda mulier nunquam eſt vxor
niſi ex nouo conſenſu,vt j̈.eod.veniens.ſecundum Hoſt. aut
ante,& tunc,Aut quæritur vtrum mulier quæ ignorans con-
traxit,cogi debeat, & dic ꝙ non,immo ea inſtante ſit diuor-
tium,vt hic in fin.ſecundum Hoſti.& Ioan.And.hic,& j̈. eo.
veniens.Aut vtrum vir cogi debeat ad inſtantiam mulieris,&
dic quod ſic.j̈.de adulte.c.1.& 2.& hic in fin.Sequitur quando
vir conſtante matrimonio cum prima legitima,contraxit cũ
pluribus alijs mulieribus inſcijs ſucceſsiuè,& tunc refert, vt
prius.Aut quæritur vtrum mortua prima ſit matrimoniũ, cũ
aliqua alia ipſarum abſq; nouo conſenſu poſtea ſubſecuto, &
dic quòd non.Aut ex nouo conſenſu poſtea ſubſecuto,& tũc
illa quam primo cognouerit,vel in quam primo expreſsè cõ-
ſenſerit erit vxor,& ſic locus eſt gratificationi,quod intellige,
ſecundum diſtinctionem præmiſſam,quando eſt vna ſola.Aut
vtrum habeat locũ compulſio ad matrimonium contrahen-
dum,& tunc, Aut contra mulieres, ſeu aliquam ipſarũ, & dic,
quòd non. ar.huius.c.in fi.cum ſit eadem rõ,ſicut in vna ſola.
Aut contra virũ ſcientẽ,& tunc credo ſic dicẽdũ. Aut vna il-
larum mulierũ ſola ſuit inſcia iuxta formã huius.c. & ad inſtã
tiã illius ſolius fiet cõpulſio,vt hic.Aut oẽs vel plures fuerunt
inſciæ,& tunc eſt argumentũ,ꝙ nulla habeat ius agendi.ff.de
leg.2.l.ſi quis ſeruũ.§.ſi inter duos.ſed ar.quòd prima ſola ha-
beat. ff.loca.& conduc.l.in operis.cũ concor.ibi alle. Credo ꝙ
omnes habeant ius agendi iuxta iſtud c.ar.ff.de leg.a.l.peto.§.
fratre,& l.vnum ex fami.§.rogo & l.cum pater.§. libertis. &
de ver.oblig.l.ſi Titius.Sed ſi vir,ſiue antequam fuerit condẽ
natus ad conſentiendũ,ſiue poſt in vnam ipſarum matrimonia
6 liter conſenſerit expreſsè,vel tacitè,per hoc ius aliarum expi
rabit.arg.dictæ.l.vnũ.in prin.& s̈.de ſpon.ſi inter.† Sequitur,
vtrum liberi ex illa ſecunda nati legitimi ſint cenſendi,& di-
cunt Ber.& Hoſt.quòd ſic propter bonã fidem mulieris.j̈.qui
filij ſint legit.c.ex tenore.& c.cum inter .Quod verum dum-
modo banna legitima præceſſerint,aliàs ſecus.s̈.de clande. de
ſpon. cum inhibitio.quod dic vt dicam plenius in d.c. ex te-
nore.Et idem ſi contraxerit cum pluribus ex quibus plures fi
lij ſunt nati.Et eadem quæ dicta ſunt de viro viuente vxore,
ſua contrahente cum alia,vel alijs,intellige econuerſo,de mu
liere coniugata viuente marito ſuo cum alio, vel alijs contra-
hente,& per eadem iura.

Ignificauit. ¶Super glo.ꝙ ſi fecit.Si quę-
ritur vtrum ratihabitio retro-
trahitur & mandato comparetur diſtin.vt dicam.j̈.
de ſen.exc.c.mulieris.

1 *Nati ex illicito coitu coniugum, diu ſimul ſtantium, cum bona*
fide diſpenſatione non indigent.
2 *Nati ex illicito coitu,coniugum præſumptuosè delinquentium,*
diſpenſatione indigent.

Vm haberet. ¶Hic in fin.habes, quòd
ſuſceptio prolis ex illicito,
coitu,vna cum lapſu temporis diſpenſationem non
1 inducit.circa quod Diſtingue.† Aut ſunt coniugis in
iure poſitiuo, vel in facto probabili errantes,qui bona fide ſi-
mul ſteterunt diu, & tunc prolis ſuſceptio,& lapſus temporis
diſpenſationem inducunt.35.q.8.de gradibus.j̈.de coniug.ſer
uo.licet de conſang.& affin.quia circa.ff.de ritu.nupti.l.qui in
2 prouincia.§.diuus.† Aut non ſunt coniuges ſed præſumptuo-
ſæ, & ex certa ſcientia delinquentes, & tales ſuſceptio prolis,
& lapſus temporis non excuſat,vt hic,quando dicit ita ſuſce
ptæ.q.d.tam præſumptuosè.tam ſcienter contra Deum, &
tura,& iudicem, & vicinos.Secus ergo eſſet, vt innuit à con-
trario,ſi aliqua poſſet probabilis ignorantia excuſare, vel atte-
nuare delictum ,vt in dictis iuribus, ſecundum Hoſtien. &
Ioan. Andr.

Super eo.c. ¶Si quæritur apud quem parentum filij
debeant manere.Diſtingue,vt dixi.s̈. de
conuer.infide.c.ex literis.

1 *Excommunicatus matrimonium contrahit.*
2 *Excommunicati matrimonium non ſolemnizant, donec fuerint*
abſoluti.
3 *Excommunicatus religionem profitetur.*
4 *Hæreticus matri.contrahit.*

1 Ignificaſti. ¶Per iſtam literam proba-
tur ꝙ excommunicatus põt
contrahere matrimonium,& in hoc notant & Io.
& Archi.25.diſt.illud.& 28.q.1.non oportet. &
Spec.tit.de ſpon.§.1.ver.ſed nunquid tenet. & Ar
chid. & Io.And.poſt eum.j̈.de hære.c.decreuit.lib.6.& Ioan.
An.j̈.de ſen.excom.c.alma mater.ſuper verbo ſacramentis. s̈.
eo.li.& G.de mon.lau.& Gen.extra de priui.c.j.ſuper verbo,
ſolennizare. in clem.& Ioan.An.hic.non tamen vt ex hoc cõ
2 munioni hominum ſe ingerat, ſecundum eum.† Bene ergo
tenet contractus matrimonialis,ſed non ſolennizabitur per ec
3 cleſiam,antequam fuerit abſolutus .† Item excommunicatus
poteſt intrare religionem, vt no.Inno.j̈.de ſent.excommuni.
cum illorum. ſuper verbo prælatis.& Io.An.hic,& ibi, & fra-
ter Ioan.in ſumma.confeſ.tit.de ſent.excommuni.q.44. quid
ſi aliquis veniens &c. & Archi.11.q.3. excommunicatos glo.
4 2.† Item quod plus eſt , hæreticus poteſt contrahere matri-
monium , vt not. Ioann.And.in d.c. decreuit. in nouell. & j̈.
tit.2. c. vltimo.

1 *Mulier nubens coniugato, qualiter ei adhæreat.* 3.
2 *Mulier non credat etiam viro dicenti ſe aliam habere, vxo-*
rem.

Eniens. ¶Si quæritur vtrum,& vſque, ad
quod tempus mulier ignoranter,
contrahens matrimonium, vel ſponſalia, poſtea,
carnali copula conſummata cum viro alteri mulie
ri legitimè coniugato, poſsit eidem viro adhære-
re,& ab eo exigere,vel ei reddere debitum coniugale, Diſtin-
1 gue.† Aut quæritur in foro contentioſo,aut in foro animæ. Si
in foro contentioſo,aut contraxit cum eo publicè & in facie
eccleſiæ,aut clandeſtinè.Si publicè, & in facie eccleſiæ, tunc,
aut vxor legitima non repetit virum ſuum,nec aliàs ipſe ſecũ
dus contractus impeditur,vel moleſtatur,& tamdiu poterit ſi
bi adhærere,& debitum reddere, & exigere pro hoc.j̈.de ſe-
cund.nup.cap.dominus.§.ſi verò.Aut ipſa legitima repetit vi
rum ſuum,ſeu aliàs matrimonium ipſum impeditur, & tunc,
ipſam excuſo,quandiu iſte articulus poteſt eſſe dubitabilis.ar.
s̈.vt lite pend.laudabilem.j̈.de frig.fraternitatis.§.j.ver.nam ſi
tantum.hoc eſt, quouſque ſententia lata ſit,niſi per literas or-
dinarij,vel per probationem factam plenariè fuerit certifica
ta.ad hoc.s̈.de reſcrip.cum contingat,de cohabit.cle. veſtra.
2 † Nec tenetur credere etiam ſi vir reuelet ad partem, & in iu-
dicio confitetur,quod illa quæ ſuperuenit eſt vxor ſua legiti-
ma,vt patet. j̈.de eo.qui cog.conſang.vxo.ſuæ.ſuper eo. Vel
ſi maritus hoc confiteretur ſacerdoti in pœnitentia, & facit,
venire ipſam ſecundam,& moueri per ſacerdotem ſuper hoc,
nam adhuc puto eam excuſatam . quo ad eccleſiam militan-
tem,quia hæc omnia poſſent procurari in fraudem. Vnde ex
quo quis eſt ſibi acquiſitum coram eccleſia,vt hic dicit,& s̈.
de clande.deſpon.cum inhibitio.requiritur quòd certificetur
antequam adultera iudicetur. j̈.de ſecund.nup.cap.dominus.
vir tamen nunquam exigat,vel reddat debitum,& ſi ob hoc,
quia non reddit,excommunicetur, ſuſtineat excommunica-
tionis ſententiam patienter.j̈.de ſenten.excommu.inquiſitio
ni.Si clandeſtinè contraxit,nec eſt poſtea matrimonium, per
eccleſiam approbatum,tunc,quam cito inde audit aliquid,de-
bet a carnalibus amplexibus abſtinere,argumen.j̈.qui fil. ſint
3 legi.per ſatum.& in d.c.cum inhibitio.§.ſi qui vero.† Si quæri-
tur in

tur in foro animæ, tunc conſulerem ei, ꝙ ab exactione debiti,
abſtineret, ex quo aliquid probabiliter audit, quia quod tutius
& certius eſt reſpectu animæ ſeruandū eſt. ſ. de ſpon. iuuenis.
& j. de homi. ad audientiam. Hæc diſtinctio poteſt colligi, ex
dictis Hoſt. hic ſuper verbo inſciam. vbi etiam dicit ꝙ ſi ſecū
da mulier receperit fidem à marito ꝙ poſt mortē legitimæ in
vxorem ducatur, ꝙ de cætero nullam poteſt prætēdere igno
rantiam, nam per hoc patet ꝙ credit, virum aliam mulierē ha-
bere, & ſit hoc caſu omnino interpretatio contra ipſam. argu.
ſ. eo. cum haberet. & j. eo. §. fi. & cum Hoſti. concor. per om-
nia Io. And. hic.

1 *Nubens coniugato, an eius vxore mortua tenebit tale matrimo nium. 3. 5.*
2 *Matrimonio non obſtat impedimentum, de iure non ſortiens effe ctum.*
4 *Matrimonium dirimit quatuor 7.*
6 *Nubens viuente viro, an eius morte machinata tenebit matri- monium.*

SI quis vxore. ¶ Ad euidentiam huius tit.
Si quæritur vtrum contrahē
tes ſponſalia, vel matrimonium viuente coniuge al-
terius eorundem, vel machinantes in mortem ipſius
coniugis, poſsint hoc non obſtante eo mortuo matrimonium
1 inuicem contrahere, & in coniuges ſe habere. Diſtingue. † Aut
illud matrimonium quod erat inter alterum iſtorum, ſic con
trahentium, & illum coniugem ſuum, nunc mortuum, non te
nebat de iure, & tunc poterunt in coniuges ſe habere. ſ. eod. c.
2. ſ. de ſpon. cum apoſtolica. cum ibi no. ſecundum Inno. & c.
veniens mariota. ſm Hoſt. hic. in glo. pe. & in ſum. eo. tit. ver.
2 ſi vero neoter. † Nam in matrimonijs regulariter non præſtat,
impedimentum quod de iure non ſortitur effectum. 31. q. 2. ſi
verum. ar. j. de reg. iur. c. non præſtat. lib. 6. ſaluo quod de publi
cæ honeſtatis iuſtitia le. & no. j. de ſpon. c. vnico. lib. 6. Aut ma
trimonium de iure tenebat. & tunc. Aut quæritur de primo,
ſ. vtrum non obſtante matrimonio, vel ſponſalibus, viuente
coniuge legitimo ꝯtracto, vel ꝯtractis, poſſint poſt mortem ipſius
coniugis in coniuges ſe hrē. Aut quæritur de ſecundo. ſ. vtrū
non obſtante machinatione in mortem ipſius coniugis legiti
3 mi, poſsint poſt mortem ipſius in coniuges ſe habere. In pri-
mo caſu refer. † Aut ille, vel illa contrahens ſponſalia vel matri
monium cum huiuſmodi coniugato fuit ab initio ipſius con
tractus de facto initi inſcius ſeu inſcia ipſius matrimonij, aut
fuit ſcius ſeu ſcia, ſi fuit inſcius ſeu inſcia, tunc. Aut fuit inſciu
ſeu inſcia ab initio ipſius contractus de facto, & ex poſt facto,
vſque ad mortem ipſius coniugis legitimi, tunc poterunt ēt ſi
copula carnalis interuenit in coniuges ſe habere. vt ſ. e. c. 1. &
c. pen. & hoc tenet Hoſt. hic in glo. ſua penul. & in ſumma e.
tit. §. vnico. circa princ. & Ber & Hoſtien. ſ. c. 1, Aut fuit ab ini
tio ipſius contractus de facto inſcius, vel inſcia, ſed ex poſt fa
cto. ſ. ante mortem ipſius coniugis, ſeu adhuc conſtante ma-
trimonio eſt factus ſcius. vel facta ſcia, & tunc, aut à tempore
huiuſmodi, ſcientiæ, vſque ad tempus mortis coniugis ſeu ſo
luti matrimonij non interuenit carnalis copula inter eos, &
tunc poterunt in coniuges ſe habere, licet etiam ante huiuſ-
modi ſcientiam interueniſſe. argumen. ſ. eod. c. 1. & hoc, quia
nec tempore contractus, nec tempore carnalis copulæ habuit
ſcientiam, ſeu malam fidem. & hoc videtur notare Ber. ibi, in
prima glo. in prin. & Hoſt. poſt eum. Vnde dixerunt hic Phili.
& Goff. ꝙ reprobatur hic opinio Hug. qui dixit ſolam fidei da
tionem, ſine adulterio impedire matrimonium, quia de re non
vacante facta fuit promiſsio. ſ. de conceſſ. præb. c. 1. & 2. & idō
dicebat de cōtractu, & de machinatione. Aut poſt tempus hu
iuſmodi ſcientiæ conſtante illo matrimonio carnalis copula,
interuenit inter eos, & tunc dicit Hoſt. ſ. e. c. j. glo. j. & in ſum
ma. eo. tit. §. vnico. in prin. ſub. §. ſed quid ſi ab initio &c. qđ
nunquam poterunt in coniuges ſe habere per iſtud c. in fi. &
j. de ſecund. nup. dominus. 34. q. 2. cum per bellicam. & c. ſi vir
go. ſ. de præſcrip. vigilanti. & c. pen. in fi. Idem not. Guil. ſuper
Ray. tit. de impedimento criminis. & frater Io. in ſumma cō
feſ. tit. de impedimento criminis. q. quid ſi occidit. ad fi. verſ.
ſed ſi ab initio &c. Si ab initio ipſius contractus de facto fuit,
ſcius ſeu ſcia, puta ſi fidem ſibiinuicem dederint, quòd poſt
mortem coniugis contraherent, quo caſu contrahens ſic cum
coniugato bonam fidem habere non poteſt, ſecundum Hoſt.
hic in glo 2. & in ſumma eod. tit. §. vnico. circa medium. verſi.
idem dic &c. & Io. And. poſt eum. Tunc autem, nec ante, nec
poſt huiuſmodi contractum durante illo matrimonio legiti
mo carnalis copula interuenit inter eos, & tunc quamuis am-
bo deliquerint taliter contrahendo, tamen poterunt in coniu-
ges ſe habere, vt hic. j. reſpon. & no. Inno. ſ. e. ſuper hoc glo. fin.
& Vinc. Phi. Goſ. Ber. & Hoſt. hic. Quod credo verum etiam
ſi ante tempus ipſius veri matrimonij, vel poſt ipſum interue
niſſet, & hoc per tex. iſtum qui dicit, ſi nec ante, nec poſt legi-
tima eius ſuperſtite cognouit eandem &c. q. d. etiam ſi ante-
quam contraxiſſet huiuſmodi matrimonium cum illa legiti-
ma eam cognouiſſet. Et idem ſecundum Ioan. And. ſi legiti-
ma mortua, eam cognouiſſet, cui prius fidem dederat per hāc
literam, ſaluo eo quod dicam. j. ver. ſed quid ſi ille. Aut duran-
te illo legitimo matrimonio, ſiue ante huiuſmodi contractum
de facto, ſiue poſt carnalis copula interuenit inter eos, & tunc
non poterunt in coniuges ſe habere, vt hic. in §. cæterum. & ſ.
eo. ſignificaſti. ibi vel ea viuente &c. a contrario ſenſu. & not.
4 Inno. in c. alleg. ſuper hoc. glo. vlt. † Et ſic quatuor requiruntur
ad hoc vt matrimonium impediatur & dirimatur. Primum. ſ.
quod teneat primum matrimonium. Secundum ꝙ eo conſtā
te contractus ſponſaliorum, vel matrimonij de facto interue
nerit. Tertium. ſ. ꝙ carnalis copula eo durante interuenerit.
Quartum. ſ. mala fides, ſecundum Hoſt. qui dicit quòd non au
det determinare, quòd hoc caſu conatus, ſeu tentatio carna-
lis copulæ ſine perfectione ſufficiat. arg. ſ. de teſti. licet ex qua
dam. §. fin. & in his quæ no. ſ. de ſpon. duorum. c. fi. qui cle. vel
vo. c. rursus. Nam & in delictis plerunq; nō obeſt conatus, ſed
requiritur affectus cum opere ſubſecuto, vt patet ſ. de bigam.
nuper. & c. vlti. & ꝙ conatus non ſufficiat, nec noceat, tenent
hic Vinc. & Io. And. & Spec. eod. titu. ad fi. Valebit ergo ſecun
dum matrimoniū quāuis contraxerit & cognouerit dummo
do mala fides abſit, valebit etiam ſi in primo matrimonio cū
impedimenti ſubſit, de qua eccleſiæ fides fiat, eſto etiam quòd
in ſecundo mala fides adſit, ſed & valebit ſi ſimpliciter fides da
ta fuerit, & non cognouerit, ſecundum Hoſt. ſed quid ſi ille,
qui vxore legitima viuente data fidē promiſit ſe aliam ductu
rum, vel cum ipſa de facto contraxit mortua legitima cogno
uit eam noviter alteri coniugatā? Vel quid ſi mortua prima cō
traxit cum ſecunda, & demum cognouit illam cui fidem de-
derat, viuente prima? dicit Ioan. And. hic quod ſatis videtur,
quòd non poterit eam habere in vxorem arg. de pœni. diſtin.
5 j. adhuc inſtant. 8. q. j. in ſcripturis. ff. de libe. & poſth. l. placet. ſi
cert. pet. l. ſingularia. † Ex præmiſsis nota breuiter, quòd ſola fi
des de futuro ante matrimonium verum vna cum carnali co
pula poſt ipſum matrimoniū, & eo durante, vel carnalis copu
la ante matrimonium vna cum fidei datione vel matrimonio
de facto poſt matrimonium verum, & eo durante, vel carna-
lis copula præcedens, & fidei datio ſequens ante matrimoniū
verum vna cum carnali copula, vel fidei datione ſeu matrimo-
nio de facto poſt ipſum matrimonium verum, & eo durante
non impediunt ſequens matrimonium cōtrahendi, poſt mor
tem legitime. Sed ſi vtrunq; ſ. contractus ſpōſaliorum, vel ma
trimonij de facto, & carnali copula conſtante vero matrimo-
nio interuenerit, tunc ſi poſt ſcientiam contrahentis cum con
iugato, nulli dubium eſt quod impeditur matrimonium. Si ve
ro alterum interuenit ante ſcientiam, & alterum poſt, videtur
idem, & hoc tenet Hoſt. ſaltem in caſu, vbi contractus ſponſa
liorum vel matrimonij de facto præceſsit ſcientiam, & carna
lis copula eſt ſecuta, vt eſt dictum. Et idem videtur econtra,
vbi carnalis copula præceſsit ſcientiam, & contractus ſequi-
tur eadem ratione. arg. ſ. eod. ſuper hoc. & c. ſeq. & videtur ex
preſſum in c. ſignificaſti. ibi, vel ea viuente, &c. Et poteſt eſſe
ratio, quia committendo vnum ſcienter, ſeu poſt ſciētiā ma
trimonij, videtur aliud præcedens ſcientiam approbare, argu.
in. eo quod dixi poſt Hoſt. ſ. de temp. ord. cap. literas. Et quæ
dicta ſunt de ſponſis, ſeu fidei datione, intelligo, etiam ſine iu
ramento interueniente. 22. q. 5. iuramenti. ſecundum Vinc. &
Io. And. ſ. eod. ſignificaſti. idem Specu. eod. titu. verſic. quid ſi
6 nec fidem. † Si quæritur de ſecundo principali. ſ. vtrū nō ob-
ſtante machinatione in mortem ipſius coniugis legitimi poſ-
ſint poſt mortem ipſius in coniuges ſe habere, tunc. Aut ma-
chinatio non fuit effectualis, ſeu cum effectu, quia ex ea non
eſt mors ſecuta, & tunc non impedit quo minus poſt mortē,
ipſius coniugis legitimi poſſint in coniuges ſe habere, verba
enim cum effectu ſunt accipienda. ſ. de cle. non reſi. c. relatum
& de ſpon. c. vlti. de pœn. diſt. 1. §. hæc autem verba. & notant,
Ioan. & Archid. 31. q. 1. ſi quis viuente, & Ber. & Hoſt. ſ. eod.
ſuper hoc. & Hoſt. in ſumma. eod. tit. §. vnico. ſub. §. & intelli-
ge machinationem &c. & Vinc. & Hoſt. ſ. de conuer. infide. c.
laudabilem.

laudabilem. Aut machinatio fuit effectualis, ſeu cum effectu,
vt quia mors coniugis legitimi inde eſt ſecuta, & tunc, aut non
fuit machinatio ſtudioſa.i.non intentione, vel animo contra-
hendi, ſed alia de cauſa puta in guerra, vel bello, vel aliàs caſu,
vel odio quis interſecit maritum alicuius mulieris, & talis,
non impedit vt ſ.de conuer.infide.c.laudabilem. ſm Ber. In-
no.& Hoſt.ſ.eo.ſuper hoc.& Hoſt.in d.§.vnico.ſub.§. & intel
lige ver.vnde & ſi maritum &c.& Hug.in d.c.ſi quis viuente,
& Aſten.tit.de impedimento criminis.arti.2.in princi. vbi de
hoc.Aut fuit ſtudioſa, quia intentione, & animo contrahendi,
& talis impedit quod non poterunt in coniuges ſe habere, vt
in cap.alleg.ſi quis viuente, & c.vltim.31.q.1.ſ.eod.ſuper hoc
& c.ſignificaſti.Et hoc intelligo ſiue ambo, ſ.tam coniunx, ꝙ
volens cum eo contrahere, ſiue alter eorum fuerit machina-
tus cum effectu.Item huiuſmodi machinatio impedit, licet,
carnalis copula non interueniat, nec fidei datio, vt in d.c.ſlau-
dabilem. vbi eſt caſus, ſecundum Hoſt.ibi & hic & ĩ.de diuor.
c.j.& Inn.& Hoſt.ſ.eod.ſuper hoc.in fi.& Gul.in Spec. titu.de
diuor.§.j.in princ.licet Goſ.contra hoc.& ſ.eod.ſuper hoc.&
Ioan.And.Sed contra hoc eſt caſus expreſſus.ĩ.de diuor. c.1.
nam ſi ſolus conatus ſine effectu aufert beneficium illius cõ
iugij contra decre.ſ.de ſpon.c.vlti. multo fortius conatus, &
effectus debet dirimere matrimonium, ſic iniquè contractũ
ſecundum Ioan. in d.c.1.recitat Archid.in d.c.ſi quis viuente
glo.penul.qui ad opinionem iſtam declinare videtur.Et ſic ſe
cundum intellectum Hoſtien.tres ſunt caſus in vniuerſo, in
iſta materia, qui impediunt & dirimunt primus, contractus
ſponſaliorum, cum adulterio, ſecundus contractus matrimo-
nij de præſenti cum adulterio, tertius, machinatio vtriuſque
vel alterius cum effectu.Sed Io. And.dicit in d.c. laudabilem,
quod ſola machinatio vnius non ſufficit, niſi vna cum hoc car
nalis copula interuenerit. Nam vt dicit Hoſt. ſ.eo. ſuper hoc
per glo.capitaneam magiſtralem non eſt matrimonium ſepa-
randum, ſed non eſt tex.dicens, quòd vnius machinatio ſuffi-
ciat.& c.ſuper hoc.& c.ſignificaſti.ſ.eo.loquuntur vbi adulte
7 rium interuenit.†Et ſic ſunt quatuor caſus in vniuerſo qui ha
bent dirimere matrimonium, primus ſponſalia cum adulte-
rio.ſecundus machinatio alterius tantum cum effectu & adul
terio. tertius matrimonium contractum de facto cum adul-
terio. quartus machinatio vtriuſque cum effectu, ſine adulte
rio, alia per ſe non ſufficiunt.Sed pro opinio.Hoſtien.ſ. quod
etiam ſola machinatio alterius cum effectu ſufficiat ad matri-
monium dirimendum, facit optime, ſupra c.proximo, verſic.
vel machinatus fuerit &c. Nam ibi non apparet, quod carna-
lis copula interueniſſet, ſed ſolum matrimonium, & videtur,
caſus in d.c.laudabilem.in princip. ibi machinare &c. non di-
cit ſi vterq; fuerit machinatus &c.& hoc credo verius. Item
omnia quæ dicta ſunt de matrimonio legitimo, intellige etiã
carnali copula interueniente non conſummato. Vnde ſi in ca-
ſu huius capitu. vir antequam vxorem ſuam legitimam co-
gnouerit, cum ſecunda contraxerit, & eam cognouerit, mor-
tua prima, vel religionem intrante, non poterit remanere cũ
ſecunda, vt hic.& ſ.eod.cap.proxi.& cap.2.ſecundum Innoc.
Hoſtien.& Abb.& Ioan.And.hic.& in d.c. ſignificauit hic.
& idem ſupra eodem cap.ſignificaſti.& c.cum haberet, & de
eo qui cog.conſang.vxo.ſuæ.diſcretionem. Nam & ante car-
nis copulam vxor eſt, & ideo vir qui ea viuente ſecundam co
gnoſcit, adulterium committit, vt patet, ſupra de ſponſa.duo-
rum.c.2.3.& 4.& fin.de ſponſalib.ex parte 32.q.5. non mœ-
chaberis, & cap.puto.ff.de adulte.l.ſi vxor.§.diuus.ſecundum
Hoſt.& Ioan.And.de quo in Spec.hoc titu.in fi.licet quidam
dicant contrarium, & male dicentes, quòd ſicut ad efficaciã
huius impedimenti requiritur fides, vel matrimonium, cum
copula, ſic requiritur, quòd copula interuenerit cum prima.
Item intellige vxorem legitimam, etiam ſi ſit ſeparata, quo
ad thorum.vt ſ.ex literis.Item Roſ.bene dicit in libello ſuo,
tit.de ſpon.& matr.ver.quaniam impedimentum quòd alter
contrahentium in caſu huius.§.cæterum.non audiretur cõtra
reliquum prouocando ad diuortium cum ſint in pari delicto.
& ſic nil Iudæus iudæo, &c.de inoffic.teſtamen. l.in arena. ff.
ne quid in loco public.fi.l.2.§.ſi quid in loco.ver.idem ait, dic
tamen, quod quilibet de populo poterit libellum offerre, in
quo narrando factum petat diuortium. Tu dic etiam alterum
contrahentium propter periculum prouocantem audiri.ſ.de
re iudi.labor.vbi de hoc in prima glo.& c. conſanguinei. ſm
Ioan.An.hic de iſta materia, & pro intellectu huius titu. Vi-
de verſus magiſtrales, Sola fides, ſolus coitus non vetat ini-
quus, Poſt obitum propriæ quin poſſit ducere mœcham. Si
duo concurrant non mœchus mœcham habebit. Siue per alter
utrum cõſtat periiſſe priorem. Inſcia ſi fuerit hunc ſi vult ſẽ
per habebit. De iſta etiam materia vide per Ray.& glo.ſuper
Ray.& fratrem Io.in ſumm. confeſ.tit.de impedimento cri-
minis.per totum.

1 *Religio excuſat coniugatum à debito carnali.*
2 *Fornicationis exceptio excuſat à debito carnali.*
3 *Lepræ exceptio excuſat à debito carnali.*
4 *Conſanguinitatis, & affinitatis exceptio excuſat à debito car
nali.*
5 *Eccleſiaſticæ inhibitionis, exceptio, excuſat à debito carna-
li.*
6 *Dierum, & locorum ſacrorum exceptio, an à debito carnali ex
cuſat.*
7 *Impragnatio non excuſat, à carnis debito reddendo.*
8 *Coniux exactus, & non reddens carnale debitum, an excommu
nicetur.*

¶De coniugio leproſorum. Rubrica.

QVoniam. ¶Ad declarationem gloſſæ no-
ta, quod generaliter & cætera.
Si quæritur, vtrum indefinita æquipollet vniuer-
ſali. Dic, vt dicam. infra de priuilegi. qui cir-
ca.

Super eo.c. ¶Si quæritur vtrum aliqua exceptio, &
quæ alterum coniugem a debito carnali,
reddendo altero valeat excuſare. Diſting. Aut petens debitum
ſibi reddi, eſt per alterum corpore ſuo ſpoliatus, & tunc dic, vt
dixi.ſ.de reſtitu.ſpo.c.literas. Aut non eſt ſpoliatus & tunc.
Aut quæritur de exceptione religionis.ſ.quando intrat religio
1 nem, & illa excuſat ſi matrimonium non eſt carnali copula cõ-
ſummatum, aliàs non. quod dic vt leg.& no.ſ.de conuer. con-
iug.c.verum & c.ex publico. Aut de exceptione fornicationis
vel adulterij, & tunc. Aut carnalis, aut ſpiritualis. Si carnalis,
tunc dic ꝙ illa excuſat, vt hic.& 32.q.j.dixit dominus.& q.7.
2 apoſtolus.& cap.omnes cauſationes. †Quod intellige ſi for-
nicatio ſit notoria, aliàs ſecus, vt ĩ.de diuor.ſignificaſti.& niſi
obſtet replicatio paris fornicationis, ſeu adulterij, vt ĩ.de adul.
c.pen.& fi. vel quòd ipſe fuit cauſa, ſeu complex ipſius fornica
tionis.ĩ.de eo qui cog.conſan.vxo.ſuæ c.diſcretionem. quod
dic, vt no.in d.c.ſignificaſti.per Ber.& Hoſt.Si fornicationis,
ſpiritualis, dic ꝙ illa excuſat.ĩ.de diuor.c.quæſiuit.& c.quan-
3 to.ſecundum Hoſt.& Ioan.And.hic. †Aut quæritur de exce
ptione lepræ, vel alterius infirmitatis, & tunc. Aut tantus eſt er
ror infirmitatis quòd ſanus nullo modo poſſet ad coitum mo
ueri, & tunc excuſatur, quia nemo ad impoſsibile obligatur.ff.
de reg.iur.l.impoſsibilium.ĩ.de reg.iur.c.nemo poteſt.lib.6.ſ.
de ſolu.c.Odoardus.ſecundum Hoſt.& Io.An. Aut horror nõ
eſt tantus quin ſanus poſſit ad coitum moueri. & ſpecialiter
vxor quæ ſolum habet pati nõ agere, & quæ ſine aliquo motu
caloris debitum reddere poteſt, & tunc non excuſat vt hic.ſ.
c.proxi.vbi hoc no. Ber.in gl.fi.& Hoſt.& Io.an.poſt eũ, licet
male dicat quod licet ſanus debeat reddere: nõ tamen debet cõ
pelli.art.32.q.5.ſi vxorem. quod intellige etiã ſi matrimoniũ
non ſit carnali copula conſummatum. vt no.Ber.& Hoſt.ĩ.c.
4 proxi.† Aut de exceptione cõſanguinitatis, vel affinitatis, vel
alterius impedimenti, quod ſi eſſet verum redderet ipſum ma
trimonium nullum, & illa poſtquam matrimonium fuit per
eccleſiam approbatum ſaltem in foro iudiciali nõ excuſat an-
tequam per iudiciũ eccleſię ſuper hoc diſcernatur.ĩ.de diuort.
porro. In foro vero animę ſeu cõſcientiæ ſecus, quod dic vt leg.
& no.ĩ.de ſen.excõ. c.inquiſitioni. Si vero affinitas ſecuta fue
rit matrimonium, dic vt dicam.ĩ.de eo qui cog.conſan.vxo.
5 ſuæ.c.tranſmiſſæ.† Aut quæritur de exceptione inhibitionis
eccleſię ex cauſa facte, & illa excuſat.vt.ĩ.de ma.contrac.con-
6 tra interdi.eccleſ.c.2.& 3.ſecundum Hoſt.† Aut quæritur de
exceptione dierum vel locorum ſacrorum. & illa ſecundum
Hoſt. hic & Io.an.poſt eum non excuſat. Nam quamuis pec-
cet petens, & inducendus ſit ad deſiſtendum, ſi tamen inſiſtat
modis omnibus reddi debet.32.q.2.c.ſicut. his ita reſponde-
tur.& d.ſeq.33.q.5.cap.1.& 2.& 3.& 4.& c.manifeſtũ.de quo
per eum in ſum.de ſponſ.ſub rubri.de matrimoniis.§.quis ſit
effectus.verſi.ſed nunquid peccant coniuges.& ver. ſeq. Et illa
fuit opi.gandulphi quam tenet Goſ. in ſum.de ma.contrac.cõ
tra interdi.eccle.in fi.ſed Ioan.gloſ. tenet contrarium.31.diſ.
quoniam

quoniam in glo. iſtud eſt contra &c. argu. tex. ibi in tempore
opportuno &c. Et idem ſentiunt ibi Laur. & Ioã. de Fa. Sed
Archid. ibi quòd ille tex. potius facit contra Io. ſi ponderatur
verbum illud opportuno, nam non dicit congruo, vel hone-
ſto, ſed opportuno. q. d. quando vxor opportunitatem habet,
idem etiam quod ibi tenet Io. 68. diſt. c. eccleſijs. glo. 2. & 33.
q. 4. apoſtolus. glo. fi. & de pœ. diſt. 7. c. non oportet. ſed primũ
opin. tenet Hug. vt no. Arch in c. alleg. quoniam. & de conſec.
diſt. j. eccleſijs. quam credo veram in exceptione dierum, vt
33. q. 4. c. ſi cauſa. quia tempus & hora non patiuntur amplius,
deliberandi conſilium. ff. de exer. act. l. j. Et quia neceſsitas non
habet legem. ff. ad l. rhod. de iac. l. j. §. de conſue. quanto. Itẽ cre
do in exceptione locorum ſacrorum in caſu vbi exigens, non
poſſet alibi commodè, vel ſecurè exigere, puta quia tunc non
poſſet exigere in eccleſia, ſm Lau. & Arch. in ca. alleg. apoſto
lus. & c. non oportet, quia illud poſſumus, quod cõmode poſ-
ſumus. ff. de ver. ſign. l. nepos proculo. §. vt lite non conte. acce
dens. §. aliàs crederem vltimam opi. veriorem. & in iſta con-
cluſione ſatis concordant theologi. Et 1. Pet. dicens, quia licet
debitum reddendum ſit omni tempore, non tamen ſimile eſt
de loco, quia locus pollui poteſt ita vt indigeat recõciliatiõe,
non autem tempus. Item locus facilius mutari poteſt quam tẽ
pus. Beatus etiam Tho. dicit ꝙ debitum reddendum eſt om-
ni tempore, & omni hora, ſalua tamen debita honeſtate quæ
in talibus exigitur, quia non oportet ꝙ ſtatim in publico debi
tum reddat. idẽ dicit Alb. & addit ꝙ ſi alius locus haberi põt
non tenetur reddere in loco ſacro. ſi non poteſt alius locus ha
beri, tunc reddat cum dolore cordis, & ẽt ſi exigat cum plan-
ctu, quia ſine vſu matrimonium eſſe non poteſt, non credit ꝙ
peccet mortaliter, & cum his ſatis concor. gl. Guil. ſuper Ray.
in ſumma. titu. de matrimo. ſuper verbo abſtinendum. in fi. &
addit quod ſi alius locus haberi poteſt mortaliter peccat, qui
reddit debitum in loco ſacro, & in his etiam concor. frater Io.
in ſumma. confeſ. tit. de matrimonio. q. 43. vtrum liceat debi-
tum. Et vide ibi in quæſtione præcedenti vtrum peccent. &
Aſten. lib. 8. tit. de bono fidei. artic. 4. in princ. & q. vtrum in lo
co ſacro. †Aut quæritur de exceptione impprægnationis, vel
7 de exceptione menſtruorum, & tunc dic, vt dicam. j. de ſent.
excommuni. inquiſitioni. ver. aut ex parte alterius temporis.
& cætera. Aut quæritur de exceptione litis pendentiæ, & illa,
non excuſat, vt leg. & nota. §. vt lite penden. c. laudabilem. &
j. eod. tit. cap. 2. in magna glo. in q. ſed pone iſte. Aut de exce-
ptione exactionis ſeruitij domini, & tunc dic, vt j. tit. proxi.
cap. 1. Aut quæritur de alia exceptione, & tunc, Aut quæris, de
exceptione impotentiæ corporalis, vt quia infirmus, vel incar
ceratus, & illa excuſat, quia impoſsibilium &c. vt eſt dictum.
Aut de alia, & dic ꝙ nulla alia excuſat, vt hic in fi. immo ſi nõ
8 reddat cum poſsit peccat mortaliter ſecundum Hoſtien. †Sed
ſi quæritur vtrum exactus & non reddens debitum poſsit ex-
communicari, & excommunicatus ligetur, Diſtingue. Aut ꝓ
pter horrorem, vel alia de cauſa nullo modo poteſt reddere,
debitum, & tunc non debet excommunicari, ſi de hoc cõſtet
eccleſiæ, & ſi excommunicetur de facto ſententia excommu
nicationis, quantum ad deum non aſtringit ipſum, ſed & eccle
ſia, ſi de hoc conſtaret ipſam ſententiam relaxaret. argum. c. al
leg. Odoardus ſecundum Hoſtien. & Io. An. Aut põt redde-
re debitum, & tunc. Aut loquimur in caſibus in quibus excu-
ſatur à iure, de quibus. §. & tunc idem, quia qui peccat nõ pec-
cat iuris auctoritate. 23. q. 4. qui peccat. cum conc. ibi alle. Aut
in alijs, & tunc primo eſt inducendus, vt §. eod. cap. j. ibi indu
cere non poſtponas &c. per quam clauſulam datur coertio,
vt no. Archi. j. de præbend. cap. ſi pauper clericus. glo. 1. lib. 6.
& ſi ad hoc induci nõ põt, tunc expectabit epiſcopus, quouſ-
que querelam habeat, vel adulterium commiſſum pateat, de-
mum inobedientem diſtringet, vel forte adulterium tantum
puniet, nec præciſè debitum reddere coget, ſecundum Hoſt.
§. e cap. 1. in fin. Sed primum. ſ. quòd inobedientem diſtringet
credo verius, cum monitus de reddendo & nõ reddens, pec-
cet mortaliter, vt eſt dictum, & pro quolibet mortali monitus
de ſatisfaciendo, & ſatisfacere renitens excommunicari poſ-
ſit. 11. q. 3. nemo epiſcoporum. & dicunt hic Ab. & Hoſtienſ.
quòd ſufficiat ſi proſo quòd vxor ita propè ſit, quod propter
loci diſtantiam ſuo debito non fraudetur, nec oportet, quòd in
eodem lecto, & in eadem domo morentur. idem Thom. &
Petr. in ſcriptis. & frater Ioan. in ſumma. confeſ. eod. titul. &
multi alij.

1 *Vir cui magis obediet, domino an vxori. 3.*
2 *Mora modici temporis non eſt magnum damnum.*
4 *Maritus vxoratus, an vendi poſſet volenti eum ducere ad exte
ras regiones.*

¶ De coniugio ſeruorum. Rubrica.

DIgnum eſt. ¶ Ad euidentiam gloſſ. fin. ſi
quæritur vtrum ſi dominus,
exigendo ſeruitium a ſeruo ſuo vxorato, & vxor
in exigendo debitum carnale concurrant, domi-
nus vxori præferretur, vel econtra, & vtrum do-
minus poſsit vendere ſeruum ſuum vxoratum extraneo vo-
lenti eum ducere ad remotas, vel extraneas regiões, diſtingue.
1 †Aut quæritur de primo, & tunc aut periculum mortis im-
minet domino forte ſuperuenientibus ſuis capitalibus inimi-
cis, & tunc dimittat vxorem importunam & ſubueniat dño,
ar. ff. ad ſe. con. ſylla. l. ſi quia in graui. §. ſi cum omnes, quia ſer-
uus domino obligatus ſic tranſiuit ad vxorem. arg. §. de pig. ex
literis. & quia pro dño facit prioritas temporis. j. de reg. iur. q
prior. lib. 6. Et hoc innuit litera hic in fi. non minus &c. ſecun-
dum Hoſt. hic. & idem innuit Ber. & Inno. pro quibus Lucæ.
12. c. & 37. diſtinct. c. ideò. §. elaborandum. ſeruus qui cogno-
uit voluntatem domini ſui, & non ſe præparauit, & non fecit
ſecundum voluntatem eius vapulabit multis. Aut non immi-
net periculum mortis domino, & tunc vxori potius eſt obe-
diendum, maxime vbi periculum fornicationis imminet in
vxore, vel magnum præiudicium ei fieret, tunc. n. Deo & præ
cepto Apoſtoli, & ſic vxori eſt potius obediẽdum. 11. q. 3. qui
reſiſtit. §. tit. j. quoniam argumen. bonum pro hoc. j. de ſentẽ.
excommunic. relatum. Vnde eo caſu tenetur dominus modi-
cum expectare, quia cito poterit ſeruus obedire, & in modi-
ci temporis mora† nõ eſt magnum damnum. ff. de iudi. l. ſi de
2 bitori. ſecundum Ber. & Hoſt. hic & Hoſt. in ſumma. eod. titu.
§. & an conſenſus ſub. §. quid ſi dñs. & idem Bon. & Thom. &
Aſten. titu. de impedimento cõditionis. arti. 2. quid ſi eo tem-
pore. quod credo verũ ſpecialiter ſi vir factus eſt ſeruus poſt
matrimonium cõtractum & ſine conſenſus vxoris, quod põt
vt dicam. j. cap. ꝓxi. Si tamen dñs vellet eum aliquo mittere,
& timeatur de adulterio, vxor tenetur eum ſequi quocunque
miſerit dñs eum ſecundum Inn. hic. Nec obſt. ſi dicas, quòd
etiam in primo caſus quando dño immineret periculum mor
tis, vxori obedire teneatur ꝓpter præceptum Dei, & Apoſto
li, qđ eſt maius & fortius quadruplici rõe. Prima quia quilibet te
netur defendere alium etiam extraneum à morte, tam ex præ
cepto diuino quam iure naturali. 23. q. 3. nõ inferenda. & c. vl
ti. 90. diſtinct. præcipimus. & 3. q. 1. nulli. & cap. ſequen. 2. q. 7.
negligere. j. de ſenten. excommunica. quantæ. & de ſen. excõ-
mu. dilecti. lib. 6. vbi hoc approbatur per Cardin. & e. titu. capi.
cum quis. gl. fin. circa medium, quæ obligõ præcedit obligõ-
nem vxoris, quia tẽpe quo eſt doli capax, ergo eſt prius ſoluẽ
da. argumen. ff. loca. & cõduct. l. in operis. §. de iureiuran. in tel-
lecta. & cap. tua. Secunda, quia ius gentium obligationem ſer
uitutis inducente, eſt obligatus dño. ff. de inſti. & iure. l. ex hoc
iure. inſtit. de na. §. ius autem gentium. quæ ſimul iuncta cum
præcepto & iure naturali, de quibus. §. vincere debent obligõ-
nem vxoris, per regulam duæ obligõnes. quarum ſaltem vna,
eſt æqualis potentiæ vel ſeruitutis, vincunt vnam, & in authẽ.
de cõſang. & vte. fra. in fin. coll. 6. Tertia quia in dño eſt maius
præiudicium, per cuius mortem perimeretur obligõ ſua, qa
mors omnia ſoluit. in auth. de nup. §. diſponat. coll. 4. quam in
vxore cuius obligatio differtur. arg. C. de prec. imper. ol. l. qtõ
ties. Quarta quia vxor quæ ſciens accepit ſeruum in maritũ,
tacitè videtur remittere obligationem illam ſibi quæſitam in
tali graui neceſsitate dñi, quod facere põt, quia remittentibus
iura ſua &c. ff. de edil. edict. l. quæritur. §. ſi venditor. j. q. 7. Du-
bertum. Et caueat ſibi, quia talem elegit. ff. de mi. l. cum man-
dato, in fin. maxime, quia licet ex præcepto vir teneatur redde
re debitum vxori, nõ tamen tenetur in prõptu eſſe paratus.
ar. ff. de ſol. l. quòd dicimus & no. Io. 31. diſtinct. quoniam. glo.
& illud. 68. diſtinct. eccleſijs. 33. q. 4. Apoſtolus, de cõſec. diſti.
j. eccleſijs. † In iſta verò qõne diſtinguit Rayn. in ſumma ſua,
3 titu. de impedimento cõditionis. §. 2. Aut ſeruus cõtraxit ſcien
te dño, & cõſentiente, & tunc prius debet reddere debitum,
quia eum dñs cõceſſerit principale. ſ. matrimonium intelligi-
tur acceſſoria ẽt cõceſſiſſe. ar. §. de offic. de leg. præterea in ſin.
8. diſtincti. quo iure. Aut cõtraxit eo ignorante & cõtradicen-
te, & tunc videtur quòd dñi mandatum prius debeat adim-
plere, niſi probabiliter, timeat periculum adulterij, & dilatio
ne.

ne. Addit glo.ibi vel niſi magnum fiat præiudicium vxoris.
Alioquin poſſet dominus ſeruitio ſerui ſui, ſine culpa ſua om
nino priuari, quod eſſe non debet, vt hic. Et idem no. frat. Ioã.
in ſumma confeſ.tit.de impedimento conditionis, q. 10. pone
quod dominus &c. dicens q̧ his concord. Thom. & Pe.in ſcri
ptis. & Inno. & Hoſt.hic. Pro primo membro, quando contra
xit domino conſentiente. facit. ff.de ope.libe.l.ſi duorum. &
& l.ſicut. quæ loquuntur in operis debitis à liberto patrono,
& quæ facilius tolluntur quam debita à ſeruis domino, vt hic
4 vnde ſecure potes tenere diſtinctionem primam. †Si quæritur
de ſecundo caſu, refert ſecundum Hoſtien.hic. Aut ambo cõ
iuges ſunt ſerui, aut alter tantum, ſi ambo tunc, Aut diuerſo-
rum dominorum ſunt, & tunc ſi dominus ancillæ ipſam reti
nere velit, ſicut & poteſt, & emptor ſeruum ſecum ducere, ſi
hoc liceret, contingeret de neceſſitate fieri diuortium ipſo fa
cto, & ideo habet locum opinio Tanc.hic, ſ. quòd prohiben-
da eſt talis venditio.argumen.C.communia vtriuſque iudi.l.
poſſeſſionum. & 54.diſti.fraternitatem. & cogi debet vende-
re alij bonas conditiones offerenti. Intereſt enim reipublicæ,
ne quis re ſua male vtatur inſtit.de his qui ſunt ſui, vel alie.iu.
§.ſed hoc tempore. ff.eod.titu.l.dominus. & de off.præfe.vrb.
l.j.§.quod autem. Aut ſunt eiuſdem domini, & tunc. Aut am-
bos vendat, aut ambos retineat.argum.l.alleg.poſſeſſionum.
Si alter tantum eſt ſuus ſeruus, vt quia ſeruus contraxit cum
libera, tunc habet locum opi. Ali.ſ. quòd dominus poteſt ipſũ
ſeruum vendere in longinqua regione, & vxor tenetur eum
ſequi, ſicut not.in leproſo.s.tit.2.c.1.ſecundum Hoſt. hic, &
de hoc tangit non tamen ita plenè in §.alleg. ſed an conſenſus
ſub.§.quid ſi dominus vult vendere &c. Opi.tamen Tan.ſ. q̧
indiſtincte prohibenda eſt talis venditio, & cogi debeat eũ,
vendere alicui propinquo bonis conditionibus: tenent Rofr.
Goff.Phi.Vinc.& Inno.hic, & Thom.& Pe.in ſcrip. & frater
Io.in ſumma confeſ.titu.de impedimento conditionis. q. 11.
quid ſi dominus &c. Dicit tamen Pet. q̧ ſi matrimonium eſ-
ſet contractum ſine licentia domini, & non haberet iuſtũ em-
ptorem in terra, q̧ eam poſſet vendere etiam ad remota loca,
aliàs non debet hoc facere. Quã opi. credo veram in ancilla,
quæ virum ſequi tenetur, vt dixi.s.de ſponſ.de illis, ſecus ĩ ſer
uo quem vxor ſequi non tenetur, in quo teneas.s.dictum. Et
no. quòd ſi ambo coniuges habent dominos diuerſarum re-
gionum, ita quòd vir & vxor conuenire non poſſint ad con-
iugale officium exercendum, tunc ſecundum Goff.in ſumma
eod. tit.§.ſed quid ſi diuerſi &c. vt euitetur fornicationis ma-
teria, cogatur per eccleſiam dominum vendere alteri volenti
emere, argum. pro hoc. C.de ſeruo communi ma.l.1. quod ſi
neuter vult vel poteſt emere, cogatur vendere cuilibet extra-
neo in prouincia conſerui, vel venalem exponat, & ſi nullus ap
pareat emptor, emat eccleſia ar.54.diſtinction. fraternitatem.
idem no. frater Io.in titu.alleg.de impedimento conditionis.
q.12. quid ſi coniuges, &c. & Aſten.illo eo.tit. arti.2.q.quid ſi
ſint domini. & q.ſeq. & ſeq.

1 *Erroris diuiſio.*
2 *Erroris definitio.*
3 *Error an matrimonium impediat.* 5.
4 *Baptiſmatis character non tollitur, per hæreſim ſuperuenientẽ.*
6 *Error an impediat actum gerendum.* 8.
7 *Errans non conſentit.*
9 *Matrimonium ſeruo cum libero an ei obſtet, vt ſeparari non poſ-
ſit.*
10 *Credendum non eſt cuilibet.*
11 *Iudicij euentus eſt dubius.*

PRopoſuit. ¶Si quæritur vtrum & quis
error impedit matrimonium
1 contrahendum, & dirimit iam contractum, †Di-
ſtingue quatuor errores. Eſt enim error perſonæ
2 error cõditionis, error fortunæ, & error qualitatis
Et† quidam error eſt aliud pro alio reputare. 22.q.2.in quibus
3 38.diſtin.quamuis. †Aut ergo quæritur de errore perſonæ, &
ille impedit matrimonium contrahendum & dirimit iam cõ
tractum 29.q.j.in ſumma. vbi pleniſſimè de iſta materia, per
Io.de hoc etiam per Aſten.titu.de impedimento erroris. arti.
j. Aut de errore conditionis, & tunc, aut de errore conditiõis
ſeruilis, aut conditionis alterius. Si conditionis ſeruilis, tunc,
aut eſt error talis conditionis, per quam fit deterior errantis,
conditio, vt ſi quis liber contrahat cum ancilla credens con-
trahere cum libera, & talis error impedit matrimonium con-
trahendum, & dirimit iam contractum, vt in ſumm. alleg. &
hic per totum. Aut eſt error melioris, vel paris conditionis,
melioris, vt ſi quis putat contrahere cum ancilla, quæ in verita
te libera eſt, & talis error non inducit diuortium, cum errãtis
melior fiat conditio, ergo etiam eo inuito contra ipſum poſ-
ſumus iudicare. ar. ff.de nego.geſt.l.ſoluendo. de lib.cauſa.l.j.2.
& 3.ſecundum Vinc.Phi.Innoc.& Hoſt.Io.And.hic. & Goff.
Hoſt.& Ioan.And.j.eod.c.fin. Et Io.& Archi. 29.q.2. in ſum.
ſed Ber.yſ.& M.contra.quorum opin.recitat Ioan.eo. cauſa,
& q.c.3.in fin. Et idem ſi paris, vt ſi ſeruus contrahat cum an-
cilla credens eam liberam, quia non habet, quid ſibi obiiciat.
22.q.6. per totum. & j.de diuor.capit.ſignificaſti, ſecundum
Inno.hic, & idem Gof.j.eod.c.fi.& frater Io.in ſumma.conf.
titu.de impedimento conditionis, q.1. & ſeq. & Aſten.illo eo-
dem titu. & Bonon. & beatus Thom. & Pet. & Albe.in ſcript.
diſtinct.36. & Hoſtien.in ſumma eod.titu. Si eſt error alterius
conditionis quam ſeruilis, tunc non impedit nec dirimit, vt
ſi libera contrahat cum aſcriptitio, licet lex contradicat, in au
then.de nup.§.aſſcriptitio. & C.ad ſenatuſconſul.claudi.l.vna,
vt no. Vin.hic. & Ioan.poſt eum. & Hug. & Ioan.de Fa. & Ar-
chi. 29.q.2.in ſumma. & Hoſtien.in ſumma.eod.titu. §.fi.ver.
quid ſi liber contrahat. & frater Io.in ſumma confeſ. titul. de
impedimento conditionis.q.2. & Aſten.eod.tit.in prin.q.vtrũ
error. licet Ioan.videatur tenere contrarium in ſumma alleg.
Aut quæritur de errore fortunæ, vt ſi puto contrahere cum di
uite, & eſt pauper, & talis error non impedit nec dirimit. Aut
de errore qualitatis, vt ſi puto contrahere cum ſancto homi-
ne, & eſt quidam peccator, & talis non impedit, nec dirimit, vt
probatur de his quatuor erroribus. 29.q.j.cap. q̧ autem. §. Sed
error. Et hoc vltimum quod dictum eſt de errore qualitatis,
verum eſt niſi caſu, puta ſi puto cõtrahere cum chriſtiano, &
eſt paganus, iudæus, vel hæreticus, hic enim non tenet matri-
monium, & ſi à ſciente contraheretur, niſi ad hoc, vt conuer-
teretur ad fidem. 28.q.j.c.j.2.& 3.& c.caue. & per totum. ſecũ
dum Hoſt. & ſatis cõc. Vinc. & Tanc.Phi. & Ioan.And. Sed qđ
4 dictum eſt de hæretico, nõ credo verum, †quia character chri-
ſtianitatis qui imprimitur in baptiſmo remanet, nec tollitur
per hæreſim ſuperuenientem. j.de hære.c.decreuit.lib.6. Et
quòd matrimonium inter catholicum & hæreticum teneat,
not. Hug. & Ioan. 28.q.1.nõ oportet. & Guil.in Specu. rubri.
de diuor.in princ.ver.eodem modo & no.ſecundum Ray. in
ſumma.ſua tit.de impedimento matrimonij & fratrem Ioan.
in ſumma confeſſ.tit.de impedimento matrimonij.qõ.4. no-
minatis impedimentis &c. quòd error perſonæ ex ſui etiam
natura non ex conſtitutiõe eccleſiæ ſicut pleraque impedimẽ
ta matrimonialem conſenſum excludit, quia qui errat nõ cõ-
ſentit. ff.de iuriſdict.omn.iudic.l.ſi per errorem, & errantis vo
luntas nulla eſt. C.de iur. & fact.igno.l. cum teſtamentum. & l.
non idcirco. Et hoc probatur: 29.q.1.§.his ita ver. error vero.
perſonæ &c. & cum his concordant beatus Thom. & Pet.in
ſcriptis. & Aſten.titulo. de impedimento erroris articu.j. q.
vtrum communis error, qui dicunt quod error perſonæ, & er
ror conditionis impediunt matrimonium, quia ſunt quaſi ſub
ſtantialia matrimonio. Error enim perſonæ eſt cõtra materiã,
5 matrimonij. †Error verò cõditiõis cõtra formam ideſt cõtra
indiuiſibilitatem matrimonij, quòd patet quia matrimonium
duo includit ſ. perſonas duas quæ cõiungantur, & mutuã cor
poris poteſtatem inuicem in qua matrimonium cõſiſtit, pri-
mum tollitur per errorem perſonæ, ſecundum per errorem
cõditionis, quia ſeruus nõ põt libere poteſtatem ſui corporis
tradere alteri, ſine cõſenſu dñi ſui. Error verò fortunæ, vel
qualitatis nõ impediunt, quia ſunt cõtra accidentalia matrim o
nij. Ad intelligendum autem prædicta nota quod ad hoc quod
aliquis vel aliqua erret cõſentiendo in vnum, quem putat alte
rum, neceſſarium eſt, quòd per viſum, auditum, vel famam,
habeat aliquam notitiam illius perſonę abſentis, quam credit
6 iſtam præſentem, quia in penitus ignotum, nec affectum, nec
conſenſum dirigere poſſumus. argumen. ff.de cõtrahen.emp.
l.cum ab eo.§.vlti. vnde cum cõſentiat in perſonam abſentem
aliqualiter, vt dictum eſt ſibi notam quam putat eſſe præſentẽ,
conſtat, quod non conſentit in præſentem, ſed eam illam, quam
putat eſſe præſentem, & ſic non eſt matrimonium, quoniam,
in perſona erratur, v.g. aliquis dicit ſe eſſe filium regis Francię
& contrahit cum aliqua credente eum talem cum non ſit. Si
verò nullam notitiam habeat de perſona abſente, non errat in
in ea, ſed decipitur ĩ præſente. v.g. Si angelicus ruſticus veniat
ad aliquam mulierem nobilem, dicẽs ſe eſſe filium regis, eius
regis, vel eius, vel ipſius loquentis, mulier nullam notitiam ha
bet,

bei,& contrahat illa cum eo credens eum filium regis,nõ impeditur matrimonium, quia non fuit error perſonæ, ſed potius qualitatis,quæ non impedit matrimonium, ſicut nec error fortunæ,vt in §.alleg.his ita. Dicit tamen gloſſ.ſuper Ray. & idem frater Io.in.in q.alleg.4.quòd in hoc caſu. ſ.cum aliquis dicit,ego ſum filius regis,diſtinguẽdum eſt, quia ſi filius teneatur ſubſtantiuè ſub hoc ſenſu, ego ſum talis vel talis, filius regis,vel ſum ille qui eſt filius regis, diſtinguendum eſt, vt ſ.vtrum ſi notus ſit aliquo modo huic mulieri, vel non. Si autem teneatur adiectiuè, vt ſit ſenſus, ego ſum generatus à rege,& rex me genuit,& propter hoc illa contrahat cum eo, non eſt error perſonæ,ſed tantum filiationis,vnde non impeditur matrimonium,ſiue rex habeat filium ſiue non, quia error eſt relationis & non perſonæ,& his concord.beat.Thom. & Pet.in ſcriptis.q.36.vbi dicunt quòd error conditionis ex natura ſui non impedit matrimonium, ſed ex conſtitutione eccleſiæ,ratio autem ſtatus eſt,ne aliquis, ſiue culpa ſua lædatur læſione graui. Error autem perſonæ,abſque conſtitutione eccleſiæ ex ſui natura impedit matrimonium adeo ꝙ non, poſſet eccleſia ſtatuere,quod non eſſet impedimentum matrimonij.& in hoc conc.gl.ſuper Ray.tit. alleg.de impedimento conditionis.& frat.Io.in d.q.j.

Super eo.c.hic. Et j.eo.c.fi.& 29.q.1.c.ꝙ autem §. his ita. & per totum habes,qđ error conditionis impedit tranſlationem dominij corporis, vnius contrahentium matrimonium in alterum,per quod quidem matrimonium,quando non eſt aliquid quod obſiſtat canonicum,transfertur mutuo dominium corporum alterius, in alterum quo ad iura,& ſeruitutes matrimonij, & ideo vir non dicitur habere poteſtatem ſui corporis,ſed mulier, & econtra.ad Ro.7.c.& ſ.de conuer.coniug.c.quidam.in fin.j.de rap.c.cum cauſa.& de conſang.& affi.c.non debet.§. quaternarius.vt dixi ſ.qui cleri.vel vn.c.rurſus.& idem in errore perſonæ.ſ.quod impediat tranſlationem dominij per matrimonium.vt dixi ſ.diſtinct.proxi. Gratia huius ſi quæris,materiã
6 profundius capiendo,†vtrum & quando error impedit tranſlationem dominij,vel generalius vtrum, & quando impediat, actum gerendum, Diſtingue. Aut quæritur in ſpiritualib. aut in temporalibus. Si in ſpiritualibus, tunc aut in matrimonio vel ſponſalibus,& tunc dic,vt.ſ.diſtinct.proxi. Aut in alijs ſpiritualibus,& dic regulariter quod non impedit actum gerendum.ar.eorum quę not. Hoſt.j.de cog.ſpiritu.c.2.de illo, qui per errorem credens tenere filium alterius,tenuit filium proprium.Si in temporalibus,tunc,aut eſt error in perſona,aut in cauſa,aut in re ipſa,aut in ſexu perſonæ,aut in conditione,aut in qualitate.Si in perſona,tunc aut in ſubſtantia perſonæ, aut in conditione eius.Si in ſubſtantia perſonæ, tunc impeditur, actus gerendus,vt credebam dare,vel tradere Titio, & dedi, vel tradidi Seio,vt ff.de fur.l.ſi quis vxori.§.cum Titio. Si eſt error,in conditione perſonæ, tunc aut conditio perſonæ circa quam erratur eſt contraria actui qui geritur, & tunc impedit actum gerendum,vt patet in commiſſione, ſeu tranſlatione, iuriſdictionis in non capacem.ff.de re iudic.l.quidam conſulebant.de arb.l.Pedius.alias incipit, parui refert.§. s. ſ. de offici. dele.c.cum viceſimum.& j.de reſcrip. c.ſtatutum in prin. lib. 6. & in tranſlatione ſeu datione tutelæ.ff.de teſta.tut.l. ſi quis tutorem.& in hæredis inſtitutione.ff.de teſta.mili.l. neque.n. §.ſi ſeruum proprium. Aut conditio non eſt cõtraria actui,qui geritur & tunc nõ impeditur actus. v.g.credis Titium liberũ, & eſt ſeruus,vel credis eum diuitem, & non eſt, vel procuratorem alicuius, & non eſt,mutuas ei certe transfert dominiũ vt ff.de furtis.l.falſus.§.j.& l.ſi quis vxori.§.ſeruus. de manu. vin.l.4.§.quoties.Si eſt error in cauſa,tunc,aut tradens & recipiens ſimul errant,vel concurrunt in eodem errore cauſæ, ſeu in errore eiuſdem cauſæ,& tunc non impeditur actus,v.g.trado tibi librum,vt debitum ex cauſa venditionis,& tu idẽ credis, & tamen debeo tibi eum ex alia cauſa,& certe transfero, dominium & non repetam condictione indebiti. ff.& C. de condi.inde.per totum. Aut tradens & recipiens non concurrunt in eodem errore cauſæ,ſeu in errore eiuſdem cauſæ. v.g. trado tibi ex vna cauſa,& tu recipis ex alia,tunc, aut vtraque tendit ad obligationem, & tunc impeditur tranſlatio dominij,vt.v.g.trado tibi pecuniam vt mutuam,& tu recipis,vt cõmodatam,vel depoſitam.ff.ſi cer.pet.l.ſi ego.in fi. Aut vtraq; vel altera cauſarũ tẽdit ad liberationem, vt ſi trado tibi pecuniam,vel aliam rem credens me tibi ex teſtamento obligatũ, tu vero recipis credẽs ex ſtipulatu eã tibi deberi, vel trado tibi pecuniã aĩo donãdi,tu verò recipis,vt mutuã.& tũc nõ impeditur tranſlatio,vt ff.de acq.re.do.l.cum in corpus.& de ſolu. l.qui hominem.§.ſi debitorem.Si eſt error in re ipſa,tunc,aut eſt error in ſubſtantia rei,aut in nomine, aut in pondere, numero,vel menſura,aut in dominio. Si in ſubſtantia rei. Aut huiuſmodi error parit ex toto diſſenſum verum,& præſumptiuũ, & tunc non transfertur dominium.ff. de contrahen. empt. & vend.l.in venditionibus. Aut parit in aliquo conſenſum & tũc aut verum,& iuris præſumptum,& tunc non impedit actum in eo in quo conſenſum eſt,vt ſi ego credam me tibi locauiſſe domum pro decem,vſq; ad annum,tu verò credas te conduxiſſe, pro viginti,& ſic pro pluri valebit locatio pro decẽ,quia in hoc conſentimus vere,& præſumptiuè,ff.locati.& condu. l.ſi tibi decem.2.reſpon. Aut vtrum,ſed non iure præſumptiũ, & tunc impedit actum etiam in eo in quo conſenſum eſt, vt ſi ego credam me locaſſe domum pro viginti. tu verò credis, te conduxiſſe pro decem,vt in d.l.ſi tibi decem.j.reſpon. quia ego non præſumor conſenſiſſe in decem,niſi cum adiectione pluris,& vt in partem totius pluris.ar.ff.de arbi.l.diem proferre.§.ſi plures. & j.de arbi.c.1.lib.6.Si eſt error in nomine,tũc, aut appellatiuo, & tunc impedit actum, vt ff.de leg.1.l.4. Fallit in caſu,vbi illud quod teſtator nominare voluit poteſt per extenſionem comprehendi ſub appellatione eius quod nominauit.vt ff.de leg.3.l.liberorum.§.quod tamen caſuus. Aut in proprio,& tunc non.vt ff.de contrahen.empt.l.in venditionibus.§.plane.& C.de teſta.l.ſi in nomine.Si eſt error in pondere,numero,vel menſura,vt credo tibi tradere libram piperis, & trado duas,tunc impedit,vt ff.de fur.l.ſi quis vxori.§.ſi quis maiora. Sequitur quando eſt error in dominio,& tunc,aut eſt error in ipſo dominio,aut in cauſa dominij. Si in ipſo dominio,tunc aut tradis rem tuam vt alienam credens eam eſſe alienam.aut tradis rem alienam,vt tuam,credens eam tuam.Si tuã vt alienam,tunc. Aut credis eam eſſe eius cui tradis,& ſic non transfers dominium,quia nec eſt voluntas tua transferendi.ff. de condi.ob cau.l.3.§.ſubtilius. Fallit vbi tradens condemnatus eſt per ſniam.ff.de publi.l.ſunt & aliæ.in fi.aut credis eam eſſe eius à quo habes dñium,ſeu cauſam, & authoritatem alienandi,& tunc transfers.v.g.res eſt Titij cuius eam eſſe credis, & moritur te hæredem inſtituto, & hoc ignorans tradis eam mihi animo transferendi,certe tranſlatio tenet,vt ff.ſi cer.pe. eius qui in prouincia.§.quas vero pecunias. Aut credit eam eſſe eius à quo cauſam non habes,vt credis eam eſſe Titij,cuius es procurator,& tñ habes eam à parentibus tuis, & tunc non transfers.ff.de cõtrahen.emp.l.& ſi cõſenſum.§.fi.de acq.rerũ domi.l.ſi procurator.iſta tria mẽbra à ver.ſi tuã tunc aut credis &c.citra ponit Accur. in §.alle.quas verò.Si tradis rem alienam vt tuam,tunc aut tradis,tanquam tuam per errorem, & tunc nõ transfers,ſic intellige.ff.de offic.procu.cæſa.l.1.1.re-
7 ſpon.& adde quòd ibi no. Accur.in gl.†quia nemo errans,&c. aut ſciẽs & nõ transfers dñium.vt ff.de cura.fur.l.curator furioſi.Sed fallit in tribus caſibus. Primus eſt, ſi habes ſpeciale mãdatũ vendẽdi. Secũdus ſi habes ꝓcuratorẽ in rẽ tuã, Tertius ſi es ꝓcurator habens liberam adminiſtrationẽ.ff.de ꝓc. l.ꝓcurator.cui.de iureiur.l.iuſiurandũ, quòd ex conuentione. §.fi.cũ l.ſeq. Fallit tñ in ꝓcuratore cæſaris licet habeat ſpeciale mandatũ,& liberã adminiſtrationẽ,quia nõ transfert dñiũ,
8 niſi fiſco expediat,& eſt ſpeciale fauore fiſci,vt in d.l.1.2.reſp. ff.de off.ꝓcur.Cæſaris. †Si eſt error in ſexu,tunc impedit, vt ſi ego credo vendere & tradere tibi mulierẽ,tu vero credis emere puerũ.ff.de cõtrahen.emp.l.alioquin. in fi.Si eſt error in qualitate,vt puto emere aurum purum & nõ eſt.tunc non impedit. ff. de contrahend.empt.l.aliter.& l.ſequen. alioquin. 2. reſponſo.

Super eo.c. ¶ Ad euidentiam gl.2.in qõne. ſed pone ſi quæris vtrum & quando vir liber ignoranter cõtraheus cum ancilla,& poſtea exigendo ab ea,vel ei reddendo debitũ cõiugale,ſibi præiudicet, vt nõ poſſit ab ea,
9 ſeparari. Diſtingue.† Aut quæritur de primo vtrũ præiudicet, ſibi exigendo vel ei reddendo debitum antequam ſciuit, credidit,vel audiuit eam eſſe ſeruam vel ancillam,& dic quod non vt hic à contrario ſenſu.& j.c.fin. Aut poſtquam ſciuit ꝓ certo, & tunc. Aut poſtquam eſt notorium,vel per ſniam, vt j.e. cap.fin.vel per facti euidentiam,vel per confeſsionem legitimè facta in iudicio,iuxta ea quæ no.ſ.de cohabi.cle.& mu. veſtra.& ca.tua.& cap. fin.eam eſſe ſeruam.& tunc præiudicat ſibi in tantum,quod non poterit ab ea ſeparari vt hic & eod.cap.fin.à contrario ſenſu,& ſi eo caſu eccleſia præciperet ſibi quod redderet,tali præcepto iniuſto, non teneretur obedire,immo poſſum applicare, cum conſiderato, quod a

ſit v

non ſit vxor ſua, nec eſſe poſsit niſi de nouo in eam cōſentiat
expreſsè, vel tacitè præceptum contineat peccatum mortale
& per conſequens non eſt ei obediendum. 11.q.3.qui reſiſtit.
11.q.3.c.non ſemper.c.ſi dominus.& c.Iulianus.& no.ſ.de tē
po.ordin.c.ad aures. immo ſententia excommunicationis, ob
hoc lata eſſet nulla. ſi hoc in ſententia exprimeretur, vt patet
in eo quod le.& no.j.de ſen.excommu.c.per tuas. in fi.& eo.
tit.venerabilibus.§.poteſt quoque.lib.& ita intellige opi.Tan.
hic. in ver. Tan.dicit &c.cuius opi.tenent Phi.Vin.Gof.& In
no.& Io.An.Et pro hoc faciunt no.per Io.& Arch.34.di.ſi cu
ius.& 32.q.j.c.j.Aut exigendo vel reddendo antequam ſit no-
torium, ꝙ tunc ſi exigat ſibi præiudicat. idem. ſi reddat citra
mandatum eccleſiæ, ſi vero de mandato eccleſiæ non ſibi præ
iudicat ad matrimonium, ſed tamen mortaliter peccat. Vnde
melius faciet ſi non reddat & excommunicationis ſententiā,
ſuſtineat patienter.arg.j.de ſen.excommu. inquiſitioni.j.rñ.lo
& ita ſentit Hoſt.in ſumma eod.tit.§.ſi.ſub, §. quid ſi lite.ibi,
ꝙ poteſt eſſe verum.& Ber.hic in ver.ſecus ſi ſciret pro certo
& cætera, vſque in fi.glo.& Hoſt.ſuper verbo audiuit, ad fi. ve
rum ſi diceret &c.Aut exigendo, vel reddendo poſtquam au-
diuit, & tunc, Aut ex his quæ audiuit, vel vidit non habet ali-
quam credulitatem, vel opiniōem de ſeruitute eius, vel habet,
leuem tamen & temerariam, cui credi non debet, & tunc non
præiudicat ei.ar.j.de ſen.excommu.inquiſitioni.§.in ſecundo
10 ¶Non enim tenetur credere cuilibet referenti. ar.23.q.4. quā
magnum. 11.q.3.in cunctis. titubans.n.pro ignorante haben-
dus eſt.C. de condi.indeb.l.vlti. ſm Ber.Inn.& Hoſt.hic.Aut
habet probabilem & diſcretam, & tunc, Aut exigit, & tunc ſi-
bi præiudicat vt non poſsit poſtea eam relinquere, vt in d.cap.
inquiſitioni.Et iſta duo membra ponit glo.ſuper Ray.in ſum
ma.tit.de impedimento conditionis. ſuper verbo prohibito-
rium, & frater Io.in ſumma confeſſ.eo.tit.q.6.quid de illo qui
contraxit &c.& Bern.hic in ver.dic quod ſi iſte &c. Aut red-
dit, & tunc ſunt opiniones diuerſæ, ſed breuiter dicas quod aut
reddit ad mandatum & compulſionem eccleſiæ, & tunc facit
id ad quod tenetur.ſ.titu.prox.quoniam.nec fit ei præiudiciū
11 quia non cognoſcit eam tanquam ſeruā, vel liberam ¶cum euē
tus iudicij dubius ſit, nec tanquam vxorem veram ſed puta-
tiuam quæ & ſi etiam vera non ſit, poteſt tamē cognoſci, quia
putatiua eſt, cognoſcit ergo ipſam tanquam illam, quæ eſt in
quaſi poſſeſsione libertatis & matrimonij, & ſi non ſit libera,
nec vera vxor. Et hæc tenet Hoſtien.hic in caſu quæſtionis,
glo.ſ.quando lis pendet, quia & pendente lite talis eſt habenda
ff.de li.cau.mor.l.ordinata.lite.& C.de li.cau.l.lite.& eſt hoc ſa
tis expreſſum.j.de fri.& male.fraternitatis. ver.nam ſi tātum.
& j.qui filij ſint leg.c.cum inter. ſm Hoſtien. & ita intellige,
glo.in ver.ſed ſatis videtur cum quibus concord.Gul.Naſo.&
Io.And. Nec obſtat ſecundum eum.c.alle.inquiſitioni. quia il
lud locum habet quando conſcientia turbata eſt ex impedimē
to tali ꝙ ſine peccato non poteſt cognoſci. Porro conſcientia
ordinata poteſt cognoſci hic ſine peccato ſi ipſam cognoſcat,
ex primo conſenſu, tñ, de quo adhuc dubitat verum teneat,
vel non.arg.optimo.j.de ſecun.nup.dominus.verum ſi dice-
ret ſibi omnino conſcientia, quod vxor non eſſet nullo modo
deberet eam cognoſcere, niſi vellet ſibi præiudicare per l.illud
inquiſitioni primo. Quod ſi lite non pendente cognoſcat, fa-
cilius ſibi præiudicabit, vt hic.ergo lis pendens aliquid opera-
tur.ſ.vt lite pen.laudabilem.j.de priuil.ex ore.ſecundum Ho
ſtien.Sed ſalua ſui reuerentia dictum.c.non contrariatur in ali
quo, ſed concordat præmiſsis. Item non credo ꝙ lis pendens,
hoc caſu aliquid operetur, ſed potius certa ſcientia, vel credu-
12 litas probabilis & diſcreta, vt eſt dictum. ¶Aut reddit debitum
citra mandatum & compulſionem eccleſiæ, & tunc præiudi-
cat.ita intellige, quod no.Bern.hic in ver.dicunt quidam.& in
ver.& quod dicit litera.& idem innuit Hoſt. & in iſtis duob.
vltimis membris.concor.Io.29.q.2.c.cuius rei.glo.j.& idē in-
nuit Arch.ibi.Et per hoc non credo veram opi.Hoſt.in ſum-
ma e.ti.§.vl.j.ſub.§.quid ſi lite.ver.tertij.quod poteſt. &c. vbi
tenet ꝙ lite pendente poteſt reddere & exigere debitum quā
tumcunque certus ſit propter dubium euentum iudicij. ar.ff.
de peculio quod debetur.de adul.denunciaſſe.de liber. cauſa.l.
ordinata.C.de li.cau.l.lite ordinata. quia nuſquam inuenitur,
quod debeat potius excommunicationem ſuſtinere, quā debi
tum reddere, niſi vbi ſi redderet, committeret peccatum mor
tale ſm eum. Quia ſi ſciens cognoſceret eā affectu fornicario,
nō maritali, conſtat ꝙ mortaliter peccat, & cū ante ſciam non
ſit matrimoniū inter eos vt hic.& in j.c.fin.& de iſta materia
no.Aſtē.li.8.tit.de impedimento conditionis.art.j.q. vtrū ma
trimonium liberi, vſque in fin. vbi ſatis concordat, cum
præmiſsis.

1 *Seruus, an libertatem præſcribat.*
2 *Monachus libertatem non præſcribit.*
3 *Libertas liberi non præſcribitur.* 5.4.

LIcet. Si quæritur vtrum, & per quantum tem
pus poteſt ſeruus præſcribere libertatē,
vel contra libertatem hominis liberi poſsit præ-
ſcribi. Diſtingue. Aut quæritur de primo.ſ. vtrum
& per quantum tempus ſeruus poteſt præſcribe-
re libertatem, & tunc, aut quæritur de ſeruo propriè, aut de
1 monacho qui eſt ſeruus Dei.ſ.de ſindico.c.vnico.in fi. ¶Si de
ſeruo propriè tunc. Aut quæritur vtrum poſsit præſcribere ſi
ne titulo, & dic quod ſic, dummodo alia neceſſaria ad præſcri-
bendum interueniant, & hoc ſiue loquamur de præſcriptiōe
longi temporis, vel longiſsimi, per quā ſeruus libertatē ſibi p̄
ſcribit, vt C.de p̄ſcr.long.temp.quæ pro liberta.l. præſtat. cū
ibi no.per Accur.in glo.fi.ſiue de præſcriptione quinque ann.
per quam liberi ex perſona parentum ſibi præſcribunt, de qua
C. ne de ſta.defun.per totum. Aut vtrum poſsit præſcribere,
cum mala fide, & tunc, Aut per ſpacium longi tpis.j.10. anno.
& dic ꝙ non.C.de præſcr.lon.temp.quæ pro liberta.l.j. Aut p
ſpacium longiſsimi.30.anno.& dicit glo.ibi ꝙ ſic.ar.C.de præ
ſcri.30.ann.l.ſicut ꝙ nō credo verū de iure canonico, per ea q̄
leg.& no.ſ.de p̄ſcr.c.fi.& j.de reg.iur.c.malefidei poſſeſſor. li.
6.Aut cū bona fide, & tunc, Aut ſeruus vel ſerua vult præſcri
bere libertatem ſibi ex perſona ſua, & tunc poteſt per 30. an-
nos, vt in d.l.præſtat. Aut ex perſona parentū, iuxta ea quæ le
guntur.& no.hic & C.ne de ſtatu defun. poſt quinquennium,
quæratur per totum, & tunc poteſt per quinque annos. Et ꝙ
hic dicit de decennio, ita contingit de facto, nam de iure ſuffi
cit quinquennium, vt C.ne de ſta. defun.l.j.& l. ſi pater. etiam
contra eccleſiam ſecundum Ala.Lau.Tan.Gof.Ber.Inn.& H.
hic.idem Lau. & Io.& Arch.12.q.2.longinquitate.vbi de hoc
per Arch.in glo.pe.& j.de ſen.excom.c.ſi iudex laicus.ſup ver
bo exiſtat.lib. 6. vbi dicit ꝙ tunc dicitur quis ſe gerere pro li-
bero non cū fugitiuus eſt.quia licet ſeruus fugitiuus pro libe-
ro ſe geſſerit, non ideo eſt in poſſeſsione libertatis.C. de agri.
& cen.l.cum ſcimus.in fi.ſed cum diu fuit in poſſeſsione liber
tatis paratus ſubire iudicium liberale.arg.ff.de acqu.poſ.l. poſ
ſideri.§.ſi ſeruus.& l.per eum.§.vlti.& ponitur diu, pro decen
2 nio, ff.qui.& à qui.l.ſi eum.§.Ariſto. ¶Si quæris de monacho,
tunc. Aut conſtat de monachatu, & tunc nullo tempore excu-
ſatur ſeu præſcribitur contra monachatū.ſ.de teſt.c.quia.& de
regulari.c.ſicut.in fi. ſm Hoſt.& Arch. Aut non cōſtat de mo
nachatu, & tūc ſecus.ſ.de teſti.nuper.nec eſt via in tempore,
ſed vtrum conſtet dē monachatu, vel non, verum tamē de pla
no debet expediri & ſine libello, quia non decet Dei ſeruos ta
libus ſtrepitibus intereſſe, arg.11.q.j.ſi quis cum clerico. j. de
3 accu.olim.ita notauit Ho.ſ.de reg.ne religioſi.& Arch.in di-
ctis c.longinquitate.ſi iudex laicus. ¶Si quæritur vtrum cōtra
libertatem hominis liberi poſsit præſcribi, dic, ꝙ non, vt legi.
& no.C.de præſcr.lon.tem.quæ pro liberta.& cōtra liber.l.vlt.

1 *Maritus, an poſſit ſeruus fieri.*
2 *Vxori an ſeruitus ſuperuenire poſſit.*

AD noſtram. ¶Si quæritur vtrū, ſeruitus,
poſsit ſuperuenire matrimo-
1 nio. Diſtingue. ¶Aut quæritur vtrum poſsit ſuperue
nire viro, & dic quod ſic, nam licet vir ſit in ptāte v-
xoris in his quæ pertinent ad redditionē debiti, in alijs tñ om-
nibus eſt iuris ſui. Vñ in redditione debiti p̄iudiciū nō debet,
fieri vxori, ſi forte dñs aliquid præciperet, & eade hora vxor
peteret debitū, quia magis obediendū eſt vxori q̄ dño, vt dixi
ſ.e.c.j.quod verū, qñ nō conſenſit dationi viri in ſeruitutem.
Si vero conſentiat, tunc pleno iure tranſit in dominium alte-
rius & ſibi præiudicat, ſecundum Bon.in tantum, quod domi
nus eius pōt eum occupare, qñ vxor vellet debitū ſibi reddi,
niſi fornicationis probabile periculum immineret ſm Pe. de
daran.idē Aſtē.ti.de impedimen.conditionis.art.3. ¶Aut vtrū
poſsit ſuperuenire vxori, & tūc, Aut ſine conſenſu viri, & dic ꝙ
nō pōt ſine cōſenſu ipſius ſe vēdere in ancillā, quia vir ē caput
mulieris.33.q.5.c.cū caput, & c.ſeq.& ſeq. ſm Th.Pe.& Albe.
idē fra.Io.in ſum.cōf.ti.de impedim.condōnis.q.13.q̄ro ēt cir
ca hoc, & Aſt.d.ar.3. Aut cū cōſenſu & tūc ſic & hoc intellige
verū d̄ ſeruitu. p̄ueniēte mulieri, ex ꝯſēſu, vł q̄ſi, vt q̄ ſe vēdit

ad precium participandum, iuxta ea, quæ leguntur & no. inſt.
de iur. perſo. §. ſerui. autem ſecus crederem ſi ex captiuitate, vt
iud. §. ſerui & ff. de ſta. homi. l. 4. in fi. vel ingratitudine. in au-
then. vt liberti de cetero. §. j. in fi. coll. 6. vel alio delicto in ſer-
uitutem redigente. de quo C. de aſſer. toll. l. j. §. pen. & quibus.
ad liber. procla. non licet. l. 2. quibus. caſibus crederem tam vi-
ro, quam vxori poſſe ſuperuenire ſeruitutem, cum genera-
liter dictum generaliter intelligi debeat. infra de priuile. quia
circa.

1 *Canonum ſibi inuicem contrariorum quis præferatur.* 3.
2 *Legum inter ſe contrariorum quæ præferenda.*

¶ De cognatione ſpirituali. Rubr.

VTrum autem. ¶ Si quæritur de duo-
bus canonibus ſibi inui
cem contrarijs qui eorum alteri præferatur. Di-
ſtingue. Aut apparet quis prior, & quis poſterior,
1 aut non. Sꝫ ſic, tunc. † Aut quæritur de canonibus
particularibus, & localibus, aut de generalibus. Si de particula
ribus & localibus, tunc, Aut quæritur quo ad illos de locis illis,
& dic ꝙ illi debent illos ſeruare, & alijs canonibus generalibus
etiam poſterioribus præponere, niſi in ipſis generalibus, &
poſterioribus contineatur clauſ derogatoria, prioribus lo-
calibus tollens. vt 63. diſt. cum longe. ſ. de elect. c. nihil eſt. §. vl
ti. de ſuppl. negl. præla. c. j. & ſic poteſt intelligi. 15. diſt. ſancta,
2 Romana. & 50. di. c. domino ſancto. in fi. † Et idem in legibus,
vt C. de leg. l. 3. in fi. arg. quod conſue. locali dicitur. ff. de legi. l.
de quibus. communia prædi. l. venditor. §. ſi conſtat. C. quæ ſit
lon. conſue. l. 3. Quia canon generalis non extenditur ad res,
vel loca in quibus ſpecialiter eſt prouiſum. ff. de pe. l. ſanctio. le
gum. j. de conſti. c. j. & de præb. c. quamuis. 2. lib. 6. Immo eo,
caſu generi per ſpeciei derogatur, vt dixi de offic. leg. ſtuduiſ
ſti. in fi. Non tamen debent eos præferre canonibus localibus,
& poſterioribus in locis illis factis. ff. de leg. non eſt nouum.
3 † Aut quo ad alios extraneos, & tunc ſi ſit canon generalis in il
lo caſu loquens illo regentur. ſ. de conſti. ca. j. ita intellige. 19.
diſt. in canonicis. ver. tenebit igitur. ibi, vt eas quæ ab omnibus
alias regentur ſecundum canones locales conuicinos ar. l. alle.
de quibus. Et ſi ſint plures conuicini, & tunc. Aut ſunt æqualis
pietatis & miſericordiæ, & tunc ſecundum canonem illum,
cui à pluribus tenetur, & cuius eſt antiquior tempore, potior,
dignitate, & obſeruantiæ diuturnitate authoritas, regentur, vt
in d. cap. in canonicis ibi præponat eas quas plures &c. 50. diſt.
domino ſancto. in fi. vbi de hoc in gl. fi. Aut ſunt inæqualis pie-
tatis & miſericordiæ, & tunc ille qui eſt potior pietate & mi-
ſericordia eſt ſeruandus. ſic debet intelligi finis illius. c. domi-
no ſancto. vbi dicit potior ſecundum Bar. Brix. & Archid. ibi.
Si quæris de canonibus generalibus, tunc ſemper poſterior,
præiudicat priori. ff. de legi. l. non eſt nouum. & hic ad idē. 82.
diſt. presbyter. 26. diſt. deinde & c. acutius. 25. q. 1. contra ſta-
tuta. & no. Io. in c. alleg. domino ſancto. pro hoc. j. de immuni.
eccle. c. clericis laico. lib. 6. quod corrigitur per c. quoniam. eo.
ti. in cle. Si non appareat quis prior, & quis poſterior, tunc di-
ſtingue vtrum ſint æqualis pietatis & miſericordiæ, vel non,
vt ſ. & per iura. ſ. alle. Et hæc omnia intellige ceſſante conſue
tudine legitima & præſcripta, vel dic vt dixi ſ. de conſue. c. vl-
ti. & j. eod. ſuper eo.

1 *Coniunx ſi filium communem de ſacro fonte ſuſcipiat, an ex hoc, impeditur coniugale debitum.* 3.
2 *Ignorantia probabilis excuſat.*
4 *Coniuges ambo ſi filium communem in ſacro fonte ſuſcipiunt, an ex hoc carnale debitum impediatur.*
5 *Compatris filij, per quos ad compaternitatem deuentum eſt, matri. non iunguntur.*
6 *Compatrum filij per quorum neutrum ad compaternitatem deuenitur, matrimonium licite contrahunt.*
Patrinus, vel compater non iunguntur matri cum filio, nec matrina.

SI vir. ¶ Si quæritur vtrum vir vel mulier filium
ſuum communem de ſacro fonte ſuſcipiēs
per hoc impediatur exigere, vel reddere debitum cō
1 iugale. Diſtingue. † Aut hoc facit poſt ſponſalia con-
tracta & iurata, & ante matrimonium de pñti, & eo caſu credo
quod ſponſalia ſoluantur omnino, ſicut & p̄p affinitatem ſecu
tam. ar. j. de eo qui cog. conſang. vxo. ſuæ. ca. veniens. j. & 2. &
idem puto de adoptione. j. titul. j. c. vnico. & hoc tenet Ho. j.
eod. veniens. in fin. Aut hoc facit poſt matrimonium de pñti,
& tunc aut hoc fecit ignoranter, aut ſcienter. Si ignoranter,
aut ignorantia probabili, puta debebat tenere filium Martini,
& erant multi pueri baptizandi inter quos erat ſuus, & credi-
dit de ſuo quod eſſet martini. arg. 34. q. 2. in lectum. & tunc ex
cuſatur in totum, vt poſſet reddere, & exigere, vt hic in fine.
2 † ignorantia n. probabilis ſemper debet eſſe excuſata. j. de ſe.
excommuni. nu. apoſtolicæ. Aut ignorantia craſſa & ſupina, &
illa non excuſat. ſ. de ordi. ab epiſcopo. cap. j. in fi. & c. fi. 1. q. 6.
4. §. ti. 37. diſtinct. §. fin. ſecundum Hoſt. & idem innuit Ber.
vnde ergo perinde eſt ac ſi ex malicia feciſſet, vt non poſſit e-
xigere, ſed ſolū reddere. nam lata culpa dolo æquiparatur. ff. de
po. l. quòd nerua. & j. de conſtitu. cap. 2. lib. 6. Si ſcienter, tunc
aut quæritur vtrum exactus poſsit & teneatur reddere, & dic
quod ſic, vt hic. Aut vtrum poſsit exigere, & dicit Ber. hic, ꝙ
ſic, quia non inuenit prohibitum, ſed Goſ. dicit quòd non. ar.
30. q. 1. noſce. vbi idem tenet Ioan. & c. ſe. & in iurib. inductis,
ſ. de eo qui duxit in ma. cap. 1. in fi. † Tu vero dic, ſecundum
3 Hoſtien. quod aut hoc fecit ſcienter & malitioſe, aut hoc fe
cit ſcienter, ſed non malitioſè, ſed ex neceſſitate. In primo ca
ſu bene dicit Goſ. ſecundum Hoſt. qui dicit quod quamuis nō
debeat exigere, aliàs tamen exactus tenetur ſoluere. argu. ſ. de
coniu. lepro. c. quoniam. §. fi. & hoc tenuit Hug. in d. c. noſce. &
ſi vterque habeat malam fidem, tunc dicit Tan. & Vin. & Go.
quòd vterque habebit exactionem facta compenſatione hinc,
& inde. argum. ff. de compen. ſi ambo. j. de diuor. ſignificaſti. &
adul. c. pen. & vltim. Sed Alex. Angelicus in ſecundo dicit, ꝙ
hoc caſu, vterque iure ſuo priuatur, vnde neuter, poteſt petere
& ſi petat alter reddere non tenetur, vt no. Aſten. lib. 8. eo. tit.
in prin. Tu dic, ſecundum Hoſt. quod neuter debet exigere,
& neutro ſubtrahere, ſed vterque melius faceret, ſi continen-
tiam voueret, & ſeruaret, & hoc plane ſonat litera hic in ver.
niſi. & j. eo. contracto. in fi. nam & hæc eſt regula. vt quis pu-
niatur in quo deliquit. C. de immuni. eccle. c. fi. In ſecundo caſu
excuſatur, puta filius natus eſt & erat in mortis periculo nec e-
rat alius qui baptizaret, ideo non eſt ſibi imputandū, quia hoc,
malicioſè non fecit. ſed ex neceſſitate. ar. j. de reg. iur. c. quod
non eſt. & eſt expreſſum 30. q. j. ad limina. ſecundum Hoſtiē.
hic, & in ſumma. eod. tit. §. vlti. ver. quid ergo. & Io. Andr. hic.
& in his conc. beatus Tho. & Pe. in ſcrip. & frater Io. in ſum-
4 ma conſ. eod. tit. q. 2. vtrum cognatio. & c. & q. 24. † Et idem ꝙ
dictum eſt de filio communi coniugum. intellige de filio vni⁹
eorum de alio vel alia leuato per alterum, Hoſtien. etiam tra-
didit hic pro regula certa & ſana, quòd vbicunq; magiſtri, per
glo. ſuas ſoluunt matrimonium, nec ius expreſſum inducunt,
ſi inuenias aliquem contrarium ſcribentem ei adhæreas. arg. ſ.
de teſti. licet ex quadam. in fi. Et in hoc vltimo concor. frater,
Io. in ſumma conſ. tit. de impedimento matrimonij. q. 4. quid
tenendum &c. & Io. And. hic. Quod autem dicit hæc decre. de
compaternitate, intelligas repetitum de quauis cognatione,
vt ſi pater vxoris meæ, nunc me teneat in ſacramento baptiſ-
mi, vel confirmationis, vel ſi ego teneo coniugem, vel his ſimi
le ſecundum Io. An.

Super eo. c. ¶ Si quæritur cuius eccleſiæ conſuetu-
do ſit ſequenda, Diſtingue vt dixi, ſ. de
conſue. c. cum olim.

Super eo. capi. ¶ Si quæritur vtrum conſuetudo
circa matrimonium ſit ſeruanda,
& poſsit aliquid operari, diſtingue, vt dixi ſ. de ſponſalib. ca-
pitulo primo.

Super eo. c. Si quæritur vtrum filij duorum compa
trum, vel compater, & commater, vel
patrinus, & filiola poſſunt matrimonialiter copulari, Diſtin-
gue. Aut quæritur de primo, ſcilicet de filijs duorum com-
5 patrum, & tunc, † Aut de illis per quos, vel quorum alte-
rum parentes, ad compaternitatem deuenerunt, & tales nul
lo modo poſſunt coniungi, & ſi de facto contraxerint, de-
bent penitus ſeparari, vt ſupra eodem cap. 1. ver. & excepta,
& cætera. & hic, 1. reſponſo, & j. eodem. tua nos. & capitu
lo finali. Nec ob hūc caſum valeret conſuetudo in contrarium
cum non ſit per Papam approbata, ſed potius reprobata, vt p
tet hic, & eos coniungi nulla ratione ſuſtineas, & coniunctos
pontificali authoritate non differas ſeparare. Si ergo nulla ra
tione, ergo nec conſuetudine, quæ eſt quædam pars, ſeu
ſpecies rōnis, cum omnis conſuetudo valida ſit, & debet eſſe
rationabi-

rationabilis.ʒ.de conſue.c.vlt.& genus negatiuè ſumptũ inte
rat quamlibet eius ſpeciem, vt.v.g.nullus homo currit, ergo
ſortes non currit.vt probatur de tranſ.epi.c.j.& c.inter corpo-
ralia.§.ſicut authoritate iuncto.§.ſane.& maxime quando v-
niuerſaliter ſumitur.Quia qui omne dicit nihil excipit,& qui
nullum dicit nihil ponit. 9.q.a.c.j.& c.nullus primas.c.nullus
primas.c.nullus presbyter. & c.ſeq.ʒ.de paroch.c.nullus.ĵ.de
elect.c.nullus.lib.6.& hoc ſatis expreſsè no.Ho.hic dicens,nul
la ratione etiam obtentu alicuius conſuetudinis,quia non poſ
ſet habere rationem,& ſic non poſſet præſcribi.ʒ.de coniug.
ſer.c.j.& per conſequens non valeret.ʒ.de conſue.c.vlt.in fin.
& ʒ.eo.c.j.ſuper verbo,illa perſona dicens ꝙ qñ de illa perſo-
na agitur per quam ad compaternitatem peruenitur ſemper,
eſt matrimonium diiimendum,vt hic.Et in hoc concor. Ioã.
An.hic & Tho.Alb.& Pe.& frater Io.in ſumm.conſ.e.tit.qõ.
18.Per hoc quæro & c.licet ipſe Hoſt.ĵ.e.& c.fi.in glo.vltim.
ſub.forte dicat contrarium.& idem innuit Hoſt.ĵ.de conſan.
& affin.quod dilectio.in glo.fi.& credo quod male per ea quæ
no.Ber.e.ti.c.quod ſuper his.glo.fi.cum quo concor.Tan.Io.
6 & Goſ.ibi licet Hoſt.aliter.†Aut quæritur de illis per quorũ,
neutrum parentes ad compaternitatem deuenerunt, & tunc,
Aut quæris vtrum de iure communi circumſcripta conſuetu-
dine poſsint coniungi,& dic ꝙ ſic, vt 30.qõ. 3.ſuper quibus.
& ʒ.eo.ca.j.ver.vnde nobis.Aut quæritur de conſuetudine, &
tunc,aut conſuetudo loci dictat quod poſsint coniungi,& ſic,
concor.cum iure communi,& ſic poſſunt coniungi.ita intelli
go hic in ver.verum.tunc.n.eſt rationabilis,vt in d.c.vlt.ʒ.de
conſue.Aut conſuetudo loci dicit contrarium,& tunc aut eſt
talis,quæ licet non ſeruaretur,ſcandalum non generaret,& ta
lis non impedit,nec dirimit.vt ʒ.eo.c.j.in fi.à contrario ſenſu.
& ita intelligunt Ber.& Ho.ibi.& hic.Aut eſt talis quæ ſi nõ
ſeruaretur ſcandalum generaret,& tunc eſt ſeruanda, & quo
ad impediendum,& quo ad dirimendum,ſecundum Bern. &
Hoſt.hic.licet Hug.& Goſ.in ſumm.& Ber.ʒ.eo.c.j. quo ad
dirimendum teneant contrarium.Sed primum verius cum di
ſtinctione tamen,quia aut locus ſeu diocœſis contrahentium
habet certam & ſpecialem conſuetudinem, & illa eſt ſeruan-
da,ſiue ſit pro matrimonio,ſiue contra, ſiue Metropolitana,
eccleſia habeat conſuetudinem contrariam,ſiue non.Ita intel
ligo.ʒ.e.c.j.in fi.& hic in ver.verum ſi &c.Aut nõ habet,& tũc
conſuetudo Metropolitanæ eccleſiæ ſi ſit,eſt ſeruanda,ſiue ſic
in contrahendo,ſiue in ſeparando,ita intelligit Hoſt.in iſtum
§.cæterum.& ver.ita quod ſi qui de eadem materia loquũtur
.ſ.de filijs,per quorũ neutrũ ad compaternitatẽ eſt deuentũ,ſe
cundum Ber.& Hoſt.cum quibus concor.Pe.de Sam.& Abb.
& hoc expreſſe denotat verbum,eadem ſeu eiuſdem ſecundũ
aliam literam. Vnde Ho.intelligit dictum ver.ita, ꝙ ſi &c.in
caſu,vbi in eccleſia cathedrali nõ eſt certa cõſuetudo quo caſu
ꝯſuetudo Metropoli.eccleſiæ eſt ſeruãda.ver.vero verum ſi de
conſuetudine &c.vbi in eccleſia cathedrali eſt ſpecialis con-
ſuetudo,& in alijs circunuicinis eſt contraria conſuetudo.li-
cet Phi.Vinc.Lau.Tan.& Inno.dicant quòd in iſto ver.quòd
ver.quod ſi ita.Papa redit ad primum caſum.ſ.quando filius,ꝑ
quem contracta eſt compaternitas contrahit,ſed primum cre
do verius ſecundum Archi.diſ.placuit.ſuper verbo conſuetu-
dinem. Nec facio vim vtrum filij ſint geniti ante compater-
nitatem,vel poſt,nam vtrobique conſuetudo ſcandalum ge-
nerans valere poteſt.ʒ.eod.c.j.in fi.licet Hoſt.hic intelligat i-
ſtum ver.ita quod de filijs genitis poſt compaternitatem.Sed
qualiter poterit epiſcopus diſsimulare matrimonium contra-
ctum,ſecundum conſuetudinem eccleſiæ ſuæ,& contra con-
ſuetudinem vicinarum eccleſiarum,cum ſine licentia non de
beant contrahere,nec hoc ſine bannis,vt no.ʒ.de deſpon.im-
pub.c.2.& de clande.deſpon.cum inhibitio.Reſpondet Hoſt.
& Io.An.poſt eum,quòd poterit dicere,bene videns ꝙ vici-
ni talia matrimonia non ſuſtinẽt, & quilibet debet cauere à vi
cini ſcandalo inquantum poteſt.Ego tamẽ authoritate apoſto
lica mihi in hac parte commiſſa vobiſcum diſpenſo, eatis in
nomine domini.ſic non contradicit,nec videtur de iure com
muni conſentire,cum dicat diſpenſo authoritate apoſtolica,
nec dicit contra conſcientiam,quia dñs Papa, in hoc caſu per
decr.hanc,prãtem hanc dat,hæc.n.eſt mens,cui ſtandũ eſt. ĵ.
7 de ver.ſign.intelligentia.†Si quæritur de ſecundo & tertio.ſci-
licet verũ cõpater,vel commater vel patrinus & filiola,ſeu ma
trina & filiolus poſsint cõiungi,dic ꝙ nõ.30.q.j.de eo. & per
totũ.30.q.3.c.j.& ꝑ totũ.cõtraria cõſuetudo nõ obſt.in his ca
lib.nõ reperiatur per Papã approbata,& hoc intellige niſi talis
cognatio ſit acta in cathechiſmo,vt ĵ.c.2.li.6.quod dic vt ibi.

1 Cognationis ſpiritualis diffinitio.
2 Cognationis ſpiritualis diuiſio.
3 Compaternitas in cathecïſmo contracta,matri.impedit ſed non dirimit.
4 Compaternitas in baptiſmo facta,impedit & dirimit matrimonium.
5 Compaternitas non contrahitur in pœnitentia.
6 Compaternitas contrahitur, etiam per filium illegitimum.
7 Compaternitas an ad alterum coniugem extendatur.
8 Coniuges ſibiinuicem communicant actiones, & non paſſiones.
9 Affinitas per fornicarium coitum etiam acquiritur.

MArtinus. ¶Si quæritur quid ſit cognatio ſpi-
ritualis,quot ſpẽs cognationum, &
quis effectus,cuiuſlibet ſpeciei. Diſtingue,aut quæ-
1 ritur de primo,†& dic quod cognatio ſpũalis eſt q̃-
dam propinquitas,ſeu attinentia proueniens ex ſacramenti,
datione,vel ad id detentione ex ſacramenti datione, vt in ba-
ptizante,vel ad id detentione,vt in patrino & filio eius carnali
qui ex hac detentione fit frater ſpiritualis filioli patris carnalis
vt apparet in ſequentibus,& tanguntur hic tres ſpecies ſequẽ
tes quæ impediunt & dirimunt.30.q.1.omnes.ſta deſcribunt
Hoſt.in ſumma e.ti.§.j.& Archi.& Io.An.ĵ.e.c.j.li.6.& Ray.
in ſumm.eo.titu.& frater Io.in ſumma.conſ.e.tit.in princi.&
2 Tho.& Alb.& Pe.in ſcrip.di.42.& Aſten.eo.tit.in princ.† Si
quæritur de ſecundo.ſ.quot ſunt eius ſpecies,dic ꝙ ſecundum
Ray.& Hoſt.in ſumma.e.ti.§.2.& fratrem In ſumma e.titul.
q.3.& Tho.Alb.& Pe.vbi ʒ.& alios quod tres. Prima dicitur,
compaternitas quæ attenditur & contrahitur inter ſpiritualẽ
patrem pueri & carnalem,nam vnus compatrum ſemper eſt
ſpũalis pater pueri,& alter carnalis,vnde verſus. Vnus ſemper
erit compater ſpũalis,alter carnalis,nec fallit regula talis. Secũ
da ſpecies dicitur paternitas,& illa attenditur inter illum, qui
baptizat,& illum qui baptizatur,ſiue inter illum qui ſuſcipit,
& illum qui ſuſcipitur,ſiue ſit maſculus,ſiue ſit fœmina. Ter-
tia dicitur fraternitas,quæ attenditur inter filium tuum ſpiri-
tualem, & filios tuos carnales. Ex de iſtis tribus ſpeciebus po
nit Hoſt.vnum verſum. Dirimitur frater.ʒ.e.c.j. & c. ſuper e.
& ĵ.e. veniens.Compater,vt hic,atq; pater.30.q.1.c.j.& 2. Li-
cet autem hæc tres ſpecies ſint & non plures,tamen ſm Go.
in baptiſmo nonem propinquitates ſiue attinentiæ aliquando
oriuntur & ſunt hæc. Prima propinquitas oritur inter preſby
terum baptizantem & baptizatum, quæ eſt filiatio. Secunda,
inter ſacerdotem & patrem baptizati,& hæc eſt compaterni-
tas.Tertia inter ſacerdotem & matrem baptizati, quæ dicitur
commaternitas.Quarta quæ eſt inter filios ſacerdotis, ſi quos
habet & baptizatum,& hæc eſt fraternitas.30.q.j.omnes.& q.
3.ita diligere. Qojnta inter baptizatum & ſuſcipientem de ba
ptiſmo,& hæc eſt filiolatio.Sexta inter baptizatum & vxorẽ
ſuſcipiẽtis ante ſuſceptionem carnaliter cognitam ab eodem
& hæc ſimiliter eſt filiolatio.Septima inter baptizatum, & fi-
lios ſuſcipientis, & hæc eſt fraternitas. Octaua inter ſuſcipiẽ-
tem & patrem ſuſcepti, & hæc eſt compaternitas.Nona inrer
ſuſcipientem & matrem ſuſcepti, & hæc eſt commaternitas,
probantur hæc.30.q.3.per totum.& q.4.ſi quis vnus. & c. qui
ſpiritualem.& c.poſt vxorem.ʒ.e.c.j.& hic & ĵ.eo.veniens. &
c.ſua.ſecundum Goſ.& Hoſt.& has omnes, habes enumera-
tas in effectu.ĵ.eo.ti.c.j.lib.6.Sed quicquid dicatur, aut eſt pa-
ternitas & filiatio,aut compaternitas,aut fraternitas,& ſic sũt
tres ſpecies tm̃,ad quarum alteram omnes dictæ propinquita-
tes,ſiue attinentiæ reducuntur ſecundum Hoſt.& Io.An.poſt
eum.Sequitur de tertio.ſ.quis eſt effectus cuiuſlibet ſpeciei,
& tunc refert,quia aut cognatio ſpũalis contrahitur in cathe-
chiſmo qui præcedit baptiſmum, aut contrahitur in baptiſ-
mo,aut in confirmatione,quia in iſtis trib.ſacris tm̃ contrahi-
tur ſm Ray.Da.Lau.Tan.Go.& Ho.In primo caſu cognatio
ſpũalis impedit matrimonium contrahendum, ſed non diri-
mit poſt ꝯtum,vt leg.& no.ĵ.c.prox.ĵ.e.ti.c.2.li.6.licet Ber.dĩ
4 cat.ĵ.e.veniẽs.ꝙ dirimat & male.†In ſecũdo & tertio caſib.dic
quod impedit matrimonium contrahendum, & dirimit poſt
contractum,30.quæſtione 1.cap. 2. ſi quis filiaſtrum. & capi.
de his. & quæſtione 3. non oportet, & capitul. ſuper qui-
bus. & frater Ioann. in ſumma confeſ. hoc titulo. quæſtio.
20. ad notitiiam omnium, &c. & Goffred. in ſumma hoc
titulo & ſupra eodem cap. j. & capitul.ſuper eodem, & hic,&
ĵ.eodem veniens. & ca.ſua.ĵ.eo.tit.c.1.lib. 6. Et in hoc con-

cur.Ber.& Hoſt.j.c.praxi.& Albe.& Tho.& Pe.in ſcrip.Ho.
in ſumma.e.ti.§.qualiter contrahatur.& Archi.30.q.3.c.1.glo.
fi.Et quare ſecus in cathechiſmo,& ſecus in baptiſmo,vel cõ
firmatione,vide ibi per eos,& per Guil.& per Io.And.j.eo.
c.2.lib.6.Et rationem ſupradictorum aſsignet Pe.in ſcrip.fra.
Io.in dicta q.20.Dicentes quod in baptiſmo fit quædam quaſi ne
ceſsitas in vtero,in qua vita ſpiritualis confertur,in confirma
tione autem quaſi natiuitas extra vterum,per quam homo,
fidelis in publicam fidei confeſsionem exponitur.in cathechiſ
mo vero,qui præcedit baptiſmum ſolum fit quædam diſpoſi
tio ad generationem,vnde debilis cognatio ibi contrahitur,
quæ vix matrimonium impedit contrahendum,ſed nullo mo
5 do dirimit iam contractum.†In pœnitentia autem licet eſſe,
ſpirituale conferatur,tamen quia aſsimilatur quaſi miraculo-
ſæ ſuſcitationi de morte ad vitam,ideo ibi cognatio ſpiritua-
lis non contrahitur ſm eos.Et nota quod ſi duo eleuauerint,
eundem de ſacro fonte,ipſi duo non prohibentur contrahere
ſm Inno.& Hoſt.& Io.And.hic,& Hoſt.j.eo.veniens.corri-
gentem ibi quod dixit in ſumma.e.ti.§.quot eius ſpecies.ver.
& eſt rõ.quia licet vnus &c.& Card.& Arch.j.eod.cap.quam
uis lib.6.& Arch.30.q.4.c.fi:& fra.Io.in ſumma conſ.ti.q.3.
quot ſunt ſpecies.in fi.Sicut ergo duo compatres carnales nõ
prohibentur contrahere.j.qui filij ſint legi.tanta.ſic,& duo ſpi
rituales,& ſic eſt prohibitio in duobus,qui ſunt compatres,
diuerſæ ſpeciei.ſimile quod no.j.titu.j.c.vnius.circa fi.glo.Idẽ
tenet magiſter ſententiarum.lib.4.diſt.42.c.ſolet.& Alten.eo.
6 ti.q.vtrum vxori.Item Inno.ſ.eo.in rub.†No.quod non ſolũ
filio meo legitimo nõ poteſt copulari filia ſpiritualis,ſed nec
illegitimo filio.filio autem adoptiuo ſpiritualis filia legitimè
copulatur,& idem no.Io.An.ibi & Hoſt.& Io.An.hic.& Io.
And.j.eod.c.vlti.& Io.30.q.3.in ſumma.& fra.Io.in d.q.3.&
Ber.j.titu.proxi.c.vnico.ver.illegitimus non poteſt &c.&
Hoſt.& Io.An.ibi.

Super eo.c. Ad euidentiam glo.ſi quæritur vtrũ com
paternitas,ſeu cognatio ſpiritualis cum al
7 tero coniugum contracta,ad alterum extendatur,diſtingue.
†Aut alter coniugum contraxit huiuſmodi compaternitatem
ſeu cognationem ſpiritualem agendo,puta leuando,vel ſuſci
piendo puerum de fonte ſacro,aut contraxit eam patiendo fi
lium ſuum,vel filiam leuari.Si agendo,refert vtrum compa-
ternitas vel commaternitas præcedit matrimonium,& tunc
non extenditur ad alterum.aut ſequitur matrimonium,& tũc
Aut præcedit carnalem copulam,& tunc idem ſecundum Be.
hic,qui ponit exemplum de vtroque,ſuſcepiſti filium Bertæ,
& Martini,de ſacro fonte,& poſtea contraxiſti cum Teberga
& eam cognouiſti,vel ante ſuſceptionem ipſam contraxiſti cũ
ea,nondum tamen eam carnaliter cognouiſti,quamuis poſt-
ea ipſam cognoſcas vxor tua non efficitur commater paren-
tibus illius infantis,quia nondum eras effectus vna caro,cum
ea,quia per vnionem carnis ſequentem,non tranſitur ad vnio
nem ſpũs præcedentem matrimonium.Vnde te mortuo,&
mortua vxore Martini,quorum filium antequam haberes,
Teberga de ſacro fonte leuaueras,Martinus poterit habere
Tebergam in vxorem:30.q.4.qui ſpiritualem &c.poſt obitũ
& ſic Teberga poterit habere duos compatres vnum poſt a-
lium,& pro hoc facit eo.expreſſe.j.c.j.ibi,& vxorem ante ſu-
ſceptionem carnaliter cognitam ab eodem à contrario ſenſu.
lib.6.Aut ſequitur matrimonium carnali copula conſumma-
tum,& tunc extenditur ad alterum coniugem ſuſcipientis,vt
hic,& in d.c.1.j.eo.lib.6.expreſsè probatur.Ita quod vir ſuſci
piendo filium alterius de ſacro fonte efficitur compater,vxor
vero mediante viro efficitur commater parentibus infantis,
& mater ſpiritualis illius infantis 30.q.4.ſciſcitatur.& capi.ſi
quis vnius.Si contraxit eam patiendo,tunc nunquam extendi
tur ad coniugem ſuum,puta ſi Martinus ſuſcepiſſet filium Lo
tharij,quem de alia vxore prima habuerat,ſuſcepiſſet,inquã
conſtante matrimonio cum Teberga,vel in baptiſmo,quia
aliquotiens tenentur pueri per longum tempus antequam ba
ptizent,vel in confirmatione epiſcopali,per hoc Martinus cõ
pater Lotharij patris pueri vxoris ſuæ Tebergæ non eſt com-
mater.ſic poteſt intelligi,30 q.4.poſt vxoris Et eſt rõ,quia cõ
iuges actiones ſibi communicant.vt in hoc c.ſed non paſsio-
nes,vt in illo c.poſt vxoris.ſm Hug.& Laur.Io.& Hoſt.idem
Alten.e.ti.ver.ſi tamen aliquis.& ver.ſeq.vnde verſus.Ambos
8 compatres facit actio,paſsio nunquam.†Sed quæ eſt rõ,quod
communicant ſibi inuicem actiones,& non paſsiones? rõ eſt,
vir & vxor per actionem carnalem ſiue corporalem efficiun-
tur vnum corpus,non vnus ſpiritus,cum ergo actio corpora-
lis ſit,paſsio vero mentalis,non eſt mirum ſi actio actionem
trahit,& non paſsionem.quod.n.agit pars corporis,æquum
eſt,vt alteri parti communicetur.Item in actione corpus ac-
quirit quod eſt idem cum alio coniuge.In paſsione vero ani
ma patitur,quæ non dicitur eadem cum anima coniugis.In a-
ctionibus acquirit vxor compaternitatem,quod eſt idem cũ ma
rito.In paſsionibus autem acquirit vxor,per tactum nati
ſui,quem ab alio ſuſcepit,ſiue per tactum patrini ſui,& qui cũ
marito nullam habet communicationem.Non eſt ergo mirũ
ſi coniuges actiones tanquam proprias ſibi communicant,&
non paſsiones,tanquam extraneas,ſm Gof.hic & in ſumma
eo.tit.idem Hoſt.in ſumma.e.ti.§.vlti.ver.quæ eſt ratio.& Io.
de ſa.30.q.4.qui ſpũalem.& Archi.ibi dicens etiam,quod iõ
communicant actiones & non paſsiones,quia actiones conſi
ſtunt circa corpus,& iam facti ſunt vna caro.Paſsiones vero,
conſiſtunt circa animam,& non poſſunt eſſe vnum in anima,
nec.n.eſt dictum erunt duo in vna anima,ſed in carne vna.
9 †Et dicunt quidam quod ſicut quæritur carnalis affinitas per for
nicarium coitum.j.de eo qui cogn.conſan.vxo.ſuæ.diſcretio
nem.eadem rõne ſpiritualis proximitas,& hoc tenent Hug.
& Io.30.q.4.ſi quis vnus ex coniugio.Alij vt Monaldus,&
Archi.ibi contra.quia canon loquitur de his qui matrimonialĩ
ter ſunt coniuncti,& in illis rõ ipſius canonis habet locum,ſe
cundum Arch.& primam opi.expreſſè reprobat,& iſtam vl-
timam approbat Arch.j.eo.c.1.ſuper verbo cognitam.& Io.
And.in glo.2.lib.6.& credo quod bene.& de hoc eſt caſus.j.in c.
pro.ſecundum vnum intellectum,licet Inn.nullam dictarum
opinionum eligat.Et primam opi.tenet Tho.vt recitat fra.Io.
in ſumma conf.hoc ti.q.12.quid ſi Martinus qui fra.Io.tenet
ſibi ſecundam.idem Aſten.e.ti.ver.ſi autem aliqui.dicens & q
Rich.& Rod.idem tenent.

1 *Iudeus & paganus non ſunt participes conationis ſpiritualis*
2 *Hæreticus contrahit cognationem ſpiritualem.*
3 *Patrinus quæ doceat filiolum.*
4 *Compaternitas non contrahitur per procuratorem.*
5 *Compater reſpondere habet interrogationi baptizantis.*
6 *Compaternitas non contrahitur per ſolam reſponſionem ad bapti
zantem.*

VEniens. Si quæritur vtrum & qualiter leuans
vel ſuſcipiens puerum alterius,in ba-
ptiſmo,ſeu ad interrogationes baptiſmi reſpondẽs,
compaternitatem,ſeu cognationem ſpũalem contra
1 hat,& quid iuris.Diſtingue.†Aut quæritur de iudæo,vel pa-
gano,& dic quod talis non poteſt eſſe particeps cognationis,
ſpũalis,nec actiuæ,nec paſsiuæ,per ea quæ no.Hug.30.q.j.c.1.
& Archid.ibi in glo.adde.ſ.Chriſtianum.& j.eo.c.j.glo.2.lib.
6.dicentes,quod iudæus cum iudæa commatre ſua licite con-
trahit,& cum filia ſpũali,quam ſuſcepit in cathechiſmo,ſi nõ-
dum eſt baptizata contrahendo,non peccat,quia non aſtrin-
gitur conſtitutionibus eccleſiæ,quæ hoc prohibent.2.q.j.mul
ti.j.de diuor.gaudemus.Sed ſi baptizata eſſet tunc impediret,
diſparitas cultus.28.q.j.caue,idem Aſten.lib.8.hoc ti.q.vlti,
iudæus.Idem tenet Io.An.in d.c.j.j.eo.& j.de regu.iur.ca.ex
2 eo.lib.6.in nouella.†vbi tenet cum hæretico bene contrahi,
ſpiritualem cognationem.ſecus in pagano vel iudæo.primus,
enim incorporatus fuit eccleſiæ per ſacramentum baptiſmi,
ſed non ſecundus,& ideo cognationis ſpiritualis particeps eſ-
ſe non poteſt.†Item patrinus filiolum docere tenetur,ſymbo
3 lum,orationem dominicalem,& quædam alia quæ pertinent
ad ſalutem,& eſt fideiuſſor pro eo apud Deum,de conſec.di.
4.vos omnes.ſm Io.An.in c.ille.j.& c.ex eo.vbi plene de hoc
in hoc etiam concor.ipſe Io.An.ſ.de iurepa.c.vobis fuit.Aut
quæritur de Chriſtiano,& tunc aut quis leuat,vel ſuſcipit pue
rum,vel ad interrogationes rñdet,nõ per ſe ſed per aliũ etiam
de mandato ſuo,& tunc nõ contrahit compaternitatẽ,ſeu co-
7 gnationẽ ſpiritualem.†Cõpaternitas.n.non põt cõtrahi per p
curatorẽ,cũ actus corporalis requiratur.vt patet hic,& j.e.c.
j.li.6.ibi ſuſcepit de baptiſmo &c.vbi hoc no.Arch.& Io.An.
poſt eũ ibi & j.de reg.iur.c.põt quia.li.6.in nouel.vbi pleniſſi-
me de hoc per eum.ad hoc.30.q.j.de his.vbi exponit tex.quod
ſit tenere puerum in ſacramento,dicens quòd tenere eſt ſup
ſe ſuſtinere.ad idem c.ſequens ad limina,& c.ſ.omnes.& q.
4.cap.1.in prin.Ad idem facit expreſſè,quia neque abſens,ne
que diſſentiens arrogari poteſt.ff.de adopt.l.neque & l.in a-
doptionibus.Neque enim adoptare quis neque arrogare,ab-
ſens;neque per alium huiuſmodi ſolennitatem perage-
re poteſt

re poteſt.ff.de adop.l.poſt mortem.§.vlti.aut leuat. vel ſuſce-
pit vel ad interrogationes reſpondet per ſe, & tunc aut facit al
terum tm̃,quia ſuſcipit tm̃,nec ad interrogationes reſpondet,
vel ad interrogationes reſpondet tm̃,nec puerum ſuſcipit vel
5 tangit,aut facit vtrunque.In primo caſu,† Aut ſuſcipit tm̃,nec
ad interrogationes reſpondet, & non contrahitur compater-
nitas.quia habet reſpondere,vt de conſe.diſt.4.paruuli. vnde,
& ſi nihil reſpondeat,ſed annuat forte nihil agit, immo neceſ-
ſe videtur,ꝙ dicat volo, ita ꝙ cautio ſit emiſſa quod dic,vt le
gi.& no.ſ.de conſe.diſt.4.prima igitur.ver. nihil.& ver. nunc
vero.Et ſecundum hoc mutus non poteſt baptizare,nec pue
rum tenere,quia non poteſt reſpondere, vt in prædicto c.par-
uuli.& huius ſñiæ fuit Hoſt.in ſumma.tit.de ſpon. ſub rubri.
de matrimonij.§.qualiter contrahatur.ver. & nunquid ſi poſt
nutum vel ſignum &c.& idem videtur tenere Archi.in c.alle.
paruuli.& j.e.c.j.ſuper verbo cognationem ſpũalem.li.6. Sed
glo.Guil.ſ,Ray.hoc ti.ſuper verbo baptiſmum & confirma-
tionem.& fra.Io.in ſumma conſ.e.ti.q.22.quid ſi teneat, &c.
& Aſten.e.tit.in fi.tenent contrarium dicentes etiam,ꝙ non
credunt ꝙ mſſio patrinorum ſit de ſubſtantia rei,quoad com
paternitatem contrahendam. Tu vero potes dicere primam
opi.veram,qñ baptizandus non poteſt loqui, alias ipſemet po
teſt & debet reſpondere pro ſeipſo, & ſic ceſſat rõ ſupradicta
de cautione,quare & lex.ff.de iurepa.l.adigere.§.quamuis. de
ope.lib.l.ſicut patronus.ſ.de reour.poſt tranſlationem.de iu-
re c.& ſi Chriſtus.j.ti.proxi.c.vnico.& ſic in tenente. vel ſu-
6 ſcipiente loqui valente,poteſt eſſe vera ſecunda opi.† Aut ecõ
tra non ſuſcipit,nec tangit.ſed ſolũ ad interrogationes reſpõ
det, & tunc non contrahitur compaternitas, ſeu cognatio ſpi
ritualis,quod dic,vt no.Archi.de conſe.diſt.4.non plures.&,ꝑ
hoc facit iſte tex.qñ dicit ſe de ſacro fonte leuaſſe &c.& j. eo.
e.lib.6.qñ dicit ſuſcepit de baptiſmo &c.io hoc concor.glo.ſu
per,Ray.vbi ſ.& frater Io.e.ti.q.25.quid ſi aliquis.& Aſten. e.
ti.in fi.In ſecundo caſu.ſ.qñ facit vtrunq;.ſ.quia ſuſcipit, vel
tangit corporaliter, & etiam ad interrogationes reſpondet cõ
trahitur compaternitas,vt hic per totum. & in dictis.c. prima
igitur.& c.paruuli.

Va nos. ¶Si velis tractare hic, de materia denuntiationis, vide, quod nota. Hoſtienſ. & quod dixi poſt eum, ſupra de iudic.nouit. & Cardin. infra de religio. do.capitu.vnico, libro ſexto.

1 *Monachus non poteſt puerum ſuſcipere de ſacro fonte.*
2 *Monachus baptizare poteſt.*
3 *Religioſus non ſuſcipit puerum de ſacro fonte,quamuis baptizare poſſit.*
4 *Baptizans fit patrinus baptizati.*
5 *Epiſcopi filius, an matrimoni. iungatur, cum confirmata ab eo.*

Ex literis. ¶Si quæritur vtrum abbas, vel monachus poſsit eſſe compater,
1 Diſtingue.† Aut leuando,vel ſuſcipiendo. & dic qđ
non vt leg.& no.16.q.j.placuit in communi.18.q. 2.
2 peruenit.de cõſe.di.4.non licet.† Aut baptizando.& dic ꝙ ſic,
3 vt,ibi no.& 16.q.j.doctos.† Et idẽ intellige de canonicis regu
laribus,& alijs religioſis.ar.ſ.de poſtu.ex parte.vt no.Alber.io
ſcriptis.& glo.ſuper Ray.hoc ti.ſuper verbo ſuſcipe.& fra.Io.
4 in ſumma.conſ.hoc tit.q.vlt.† Et quid de laico vel clerico, in
minoribus conſtituto baptizante filiam an poſsit cum ea con
trahere,rñdet Arch.30.q.j.omnes.glo.2.dicendum eſt ꝙ non,
quia filia ſua ſpũalis eſt ſicut illa quam ſuſcipit,vt ibi idem te-
nent Vin.& Io.An.hic.Sed ſi contractum fuerit matrimoniũ,
inter eos,nunquid ſunt ſeparandi? quidam dñt ꝙ ſic.ar.ibi, &
eadem cã & q.de eo.Sed Ray.de pœna forti dicit ꝙ ſuper hoc
eſſet ſummus pontifex conſulendus,quia eſt nouus articulus.
Et videtur matrimonium ſeparandum ar.huius c.vbi filia ba-
ptizantis ſeparatur ab eo,quẽ pater baptizauit.multo fortius,
ipſe pater.& hoc ipſe no.in ſumma ſua de cog.ſpiri.& hoc ex-
preſſe tenet Ho.in ſumma.e.ti.§.vlti.ver.itẽ quid ſi quis. hoc
ẽt,vr ſentire Hug.in d.c.oẽs.dicens ꝙ ſi quis baptizauit aliquẽ,
vel leuauit de ſacro fonte,nõ põt ipſe nec filius eius carnalis,
5 eã habere in vxorem.† Et quid de filio carnali epi,nunquid po
teſt ducere in vxorẽ illã,q̃ eps cõfirmauit, dñt quidam ꝙ põt,
in hoc caſu idẽ dici,ꝙ dr hic de filia carnali ſacerdotis, & de fi
lio quẽ baptizauit ipſe ſacerdos.Alij verò dñt & forte verius,
quia edictũ de matrimonio eſt ꝓhibitoriũ, ſi tæ fuerit cõtra-
ctũ matrimoniũ,quia nouus eſt caſus,cõſulendus eſt Papa.&
dõr iſti ꝙ aliud eſt de inundaote paruulum ad ſuccurſum, ali-
ter de ſolenniter baptizante,maxime cum illa decre.loquatur
expreſsè de ſacerdote baptizante,ſed Hug.vr aliter.vt ſ. dixi.
Iſta ponit Arch.in d.c.oẽs.Et quòd ſit idẽ in non ſacerdote ba
ptizante in caſu quo põt.ſ.neceſsitas qđ in ſacerdote ſolenni-
ter baptizante vr expreſſe probari.j.eo.c.j.§.& eadem.libr. 6.
vbi dicit,quòd eadem quę de ſuſcipiente ſunt dicta,ſunt de ba
ptizante cenſenda.& de hoc in ſumma conſ.e.tit.qõ.14. Item
quæritur in aliquis. & q.ſeq.& ſeq. Et per Aſten.eo.ti. ad fi. q.
quid ſi quis puellam. & q. ſeq. vbi concordat cum præmiſsis.

1 *Adoptionis diffinitio.*
2 *Adoptionis diuiſio.*
3 *Adoptio qualiter diſſoluatur.*
4 *Adoptio an matrimonium impediat.*
5 *Filius illegitimus non eſt in patris poteſtate.*

De cognatione legali. Rubrica.

SI qua per adoptionem. Quia iſta materia eſt mere legalis,de qua potes videre plene, ſi
velis per Io.30.q.3.in ſumma.per Goſ.& Hoſt. in
ſumma.e.ti.per totum.& per fra.Io.in ſumm.cõ-
feſ.& Aſten.eo.ti.per totũ. paucis cõtetus pro canoniſtis. Ad
euidentiam huius ti.ſi quæris quid ſit cognatio legalis, ſeu a-
doptatio,quot eius ſpecies, qualiter contrahatur, qualiter diſ-
ſoluatur, & vtrum ſeu inter quos impedit matrimonium cõ-
trahendum.& dirimit poſt contractum,diſtingue. Aut quæri
2 tur de primo.ſ.quid ſit legalis cognatio.† Et dic,quod eſt quæ
dam proximitas ex adoptione proueniens,ſecundum eos, &
ſm Alb.& Pe.in ſcrip.diſt.42.Sed quid eſt adoptio? dixit Tã.
qđ adoptio eſt extraneæ perſonæ in filiũ vel nepotẽ, vel dein-
ceps legitima aſsignatio,ſed hæc deſcriptio nõ placet Hoſt. in
ſumma.e.ti.§.j.quia nimis gñalis eſt & inſufficiẽs.Iõ dixerunt
Pla.& Io.qđ adoptio eſt legalis actio ad ſolatiũ eorũ facta, qui
liberos nõ hñt pœnæ naturam imitans.ar.C.e.l.cum eum.& ff.
e.l.adoptio.n.Hæc deſcriptio nõ placuit Azoni,quia & ab his
qui liberos hñt fit adoptio,quia q̃uis alijs facilius concedatur,
vt ff.e.l.nec ei.§.eorũ.& §.præterea & l.ſi quis nepotẽ. & inſti.
e.§.licet.Iõ dicit Azo.qđ adoptio eſt legitimus actus per quã
quis efficitur,habetur,vel reputatur filius qui non eſt.vt ff.e.l.
j.& inſti.e.§.minorem.ſed certe deſcriptio Pla.& Io.bona eſt,
vnde dic,ꝙ adoptio eſt legalis actio ad ſolatiũ eorum facta. i.
inuenta principaliter qui liberos,non hñt.i.hr̃e non poterant.
Romani.n.antiqui conditores legum,& alij ſoliciti fuerũt, ne
quis ſine hærede decederet,ne defunctus afficeretur iniuria,
vt inſti.qui & ex qui.cau.ma.non poſſunt.§.j.ſic & curarunt,
vt qui filios non poterant hr̃e naturales,ſaltem filium legalem
haberẽt vt patet.ff. e.l.ſi pater.§.vlti.& l.ſeq.& l.ſi ei.§.3.Verũ
tamen hæc cã fuit impulſiua,quia forte aliquis nobilis diues,
& potens,qui filios habere non poterat huic edicto cãm de-
dit,ſicut Calphornia fuit cauſa impulſiua edicti prohibentis
mulieres poſtulare,nec per hoc ſequitur quin etiam is qui fi-
lios hẽt adoptare poſsit.arg.ff.de poſtu.l.j.§.ſexum.Et bene di
xerunt pœnæ naturam imitans,iõ enim natu minor maiorem
adoptare non põt,quia pro monſtro haberetur quòd filius fo
ret maior patre,vt inſti.e.§.minorem.ſm Ho.in ſumma e. §.
2 j.† Aut quæritur de ſecundo.ſ.quod ſunt ſpẽs legalis cognatio
nis.i.adoptionis.& dic quod nomen adoptionis gñale eſt. trã-
ſit aũt in ſpãle nomen,& dicitur adoptio & arrogatio. Et hę
ſpẽs adoptionis, & arrogationis fere in omnibus conueniunt,
ideo dico fere,quia in quibuſdam differunt, vt ecce adoptan-
tur filij famil. nec tranſeunt in poteſtatem adoptantis, arro-
gantur patresfamil. & tranſeunt in poteſtatem patris,vt ff.eo
dem le. 1.io fin. vnde verſus. Arrogo qui ſuus eſt, & habet
meus eſſe neceſſe. Patris adopto ſuum, nec patris deſinit eſ-
ſe. Item adoptio fit, cuiuſlibet magiſtratus competentis,
auctoritate. Arrogatio autem fit tantum principis auctori-
tate, ſecundum Bernar. & Hoſtienſ. hic, & in ſumma, eod.
titul.§.ſecundo. Item in arrogatione requiritur, verbum ex-
preſſum vtriuſque, vnde infans non poteſt arrogari, ſed ado
ptari tantum, vt ff.eodem lege. 1. & 2.& lege. in adoptioni-
bus. & res ſuæ, & liberi, qui erant in poteſtate ſua ſubij
ciuntur legi.etiam infantem. Item aliquo arrogato ſtatim
ipſe, & res ſuæ. & liberi, qui erant in poteſtate ſua ſu-
bijciuntur poteſtati arrogantis, vt patet ex ſuperioribus.

& ff.eod.l.ſi pater.ſunt etiam & aliqua ſpecialia in arrogatiõe
impuberis.q; dic plenè per Hoſt.in d.c.2.Aut quæritur de ter
3 tio qualiter contrahatur,& dic,vt ſ.†Aut de quarto qualiter,
diſſoluatur, & dic quòd altero de quatuor modis,ſ.per eman-
cipationem,mortem naturalem vel ciuilem,vel per dignitatẽ
quæ liberaret curialem à curiali conditione.Item ſi feratur ſen
tentia,contra patrem petentem filium nihilominus , in pote-
ſtate remanet,veruntamen pro emancipato habetur. vt ff. de
condi.inde.l.Iulianus.q; dic plene per Hoſt.in ſumma,eo.tit.§.
4 qñ & qualiter.†Aut quæris de vltimo.ſ.vtrum impediat, vel
dirimat matrimonium,& de hoc nota.Io.30.q.3.in ſumm.&
Ber.& Hoſt.hic.& Hoſt.in ſumma e.ti.§.qñ & qualiter.Vnde
dic quòd cognatio iſta contrahitur tripliciter.ſ.in linea aſcen
denti & deſcendenti.item in collaterali.item etiam contrahi-
tur affinitas.Cognatio aſcendentium & deſcendentium conſi
deratur inter adoptatum,& adoptantem,vt inſti.e.§. licet. &
ff.eo.l.in adoptione.& l.& qui vxores.Cognatio vero collate
ralium attenditur inter illum qui adoptatur,& illos quib.agna-
ſcitur.i.qui ſunt in poteſtate adoptantis ipſi adoptato ex late-
re venientes,vt filij naturales & legitimi,illius adoptantis,vel
alij filij arrogati.vt in l.allegatis & ff.eo.l.,qui in adoptionem.
Affinitas autem attenditur inter vxorem adoptantis,& ado-
ptatum,& inter adoptantem,& vxorem adoptati , ibi.n.nulla
cognatio eſt.vt in l.alleg.qui in adoptionem.eſt tamen affini-
tas.his viſis diſtingue.Aut quæris de cognatione aſcendentiũ,
& deſcendentium,& dic quòd talis cognatio impedit matri-
monium contrahendum,& dirimit iam contractum,ſiue du-
rante adoptione,vel filiatione,ſiue ſoluta per emancipationẽ,
vel alio modo.Aut quæris de affinitate , quæ attenditur inter,
adoptatum, & vxorem adoptantis,& adoptantem, & vxorẽ,
adoptati.& hoc ſimiliter impedit,& dirimit etiam ſoluta ado
ptione.hæc duo probantur ff.de ritu nup.l.adoptiuus & l. ni-
hil intereſt.& l.quin etiam.inſti.de nup.§.ergo.& §.affinitatis.
& §.ſeq.ſm Goſ.Ber.Inn.Hoſt.& Io.And.hic.& Ioã.30.q.3.
in ſumma.Vnde Ber.aſſumpſit totam glo.ſuam hic.idem Ho
ſti.in ſumma,e.ti.§.vlt.Aut de cognatiõe collateralium,& tũc,
Aut quæritur vtrum matrimonium impediatur inter arroga-
tos,ſeu adoptatos,inter ſe,& dic quòd non,quia non inueni-
tur prohibitum.ar.ſ.de ſpon.cum apud.vt no.Hug.& Io.30.
q.3.in ſumma & Ber.& Hoſt.& Io.An.hic.& frat.Io in ſum
ma.conf.e.ti.q.12.nunquid filij &c.ſicut & ſpirituales filij,ali
cuius poſſunt inter ſe contrahere.Aut vtrum impediatur in-
ter filios adoptiuos,& arrogatos,ex vna parte . & filios ſpiri-
tuales ex alia parte,& ſimiliter,dic,quòd ſm Hug.& Ioan. in
dicta ſumma.Idem frater Io.e.ti.q.9.ſed nunquid filius &c.
Aut vtrum impediatur inter naturales ex vna parte,& adopti
uos,ſeu arrogatos ex alia parte. Et tunc,aut quæritur vtrũ im
pediatur matrimonium inter filium,ſeu filiam,nepotem, vel
neptem,pronepotem,vel proneptem naturalem,& non legi-
timam adoptantis,vel arrogantis ex vna parte, & arrogatum,
ſeu adoptatum in filium nepotem,vel pronepotem maſculũ,
5 vel fœminam ex alia,& dic,quòd non,quia talis illegitimus ,
non eſt in poteſtate patris inſti.de nup.§.vlti.ſm Vin.Ber.In
no.Hoſt.& Io.An.hic.idem Io.in ſumma.alle.& Aſten. e.ti.3.
Aut inter naturalem, & legitimum,ex vna parte,& adoptatũ
ſeu arrogatum,ex alia.Et tunc,aut quæritur vtrum impedia-
tur, vel dirimatur poſt ſolutam adoptionem , vel arrogationẽ
per emancipationem,vel aliàs, & dic quòd nõ.vt hic,à cõtra-
rio ſenſu.ff.de ritu nup.l.per adoptionem.30.q. 3. ita diligere,
& c.per adoptionem.& inſt.de nup.§.ſed & ſi qua.vnde ſumi-
tur iſta decre.Aut ea durante,& tunc.†Aut quæritur vtrum,
6 impediatur inter ipſum adoptatum,vel arrogatũ,ex vna par-
te,& filium vel filiam naturalem & legitimam extra poteſtatẽ
paternam exiſtentem per emancipationem ,vel alium modũ,
debitũ ex altera,& dic quòd non,vt in iur.alleg. Aut inter ip-
ſum adoptatum,vel arrogatum,& filium,vel filiam adhuc, in
poteſtate patris exiſtentem,& tunc quidam,vt Hug.Inno. &
Pe.de Sam.diſtinguunt inter adoptatũ,qui non tranſit in pote
ſtatem adoptantis.vt inſti.de adop.§.2.Nã inter talem & libe-
ros naturales & legitimos matrimoniũ nõ impeditur,& inter
arrogatũ,qui tranſit in ptãtẽ arrogantis.nam inter talẽ & libe-
ros naturales & legitimos impeditur matrimoniũ cõtrahen-
dũ,& dirimitur,iã cõtractũ,vt ꝓbatur in iurib.alle.Et hãc di
ſtinct.vr̃ approbare Ber.hic circa mediũ glo.ſuæ ver. itẽ poſ-
ſet dici &c.& Io.in ſumma all.Alij vt Dama.Vin.Tan. Laurẽ.
Al.Go.Phi.& Ho.hic.& Gu.in Spe.e.ti.in prin.& Aſt.e.ti.qõ.
vtrũ adoptiuus.Dñt idẽ in vtroq;q; adoptatus nõ põt copula-
ri filiæ adoptãtis,durãte adoptione,ſicut nec arrogatus, quia li
cet adoptatus non tranſeat in ptãtẽ adoptantis , acquiruntur ;
tñ ei quædã iura ex adoptione,quæ diſſoluuntur per emancipa
tionẽ.C.de adop.l.pen.§.fin autẽ.& hoc credo verius & ſecu-
rius,per tex.iſtum qui loquitur de adoptione. Et ſic oportet,
vel q; intelligas,de adoptione in genere , & ſic quòd compre-
hendas adoptionẽ in ſpẽ,& ſpẽm ſeparatã.ab arrogatione faciẽ
tẽ,& ẽt arrogationẽ,& ita credo intelligendũ, vel de adoptiõe
faciente ſpeciem ſeparatã,ab arrogatione tñ, cum tñ cã pro-
hibitionis fortiori rõne locum hẽat in ipſa arrogatione, per q̃
fortius vinculum contrahitur,& ſic ſm vtrunq; intellectum
iſta decr.locum hẽat in adoptione,& quia in dubio non eſt re
cedendum à verbis.ff.de le.3.l.non aliter.de exerci.acti.l.j.§. ſi
is qui nauem.de admi.tuto.l.quidam decedens.ad municip. l.
conſtitutionibus.

1 *Sponſalia,an diſſoluantur affinitate.*
2 *Matrimonium, an impediatur per copulam cum vxoris conſan-*
guinea.4.
3 *Maritus habet vxorem ad voluntatem ſuam.*
5 *Confeſſioni coniugum, pro matrimonio, vel contra, an ſtan-*
dum.
6 *Confeſſio coniugum, cum quo adminiculo plenam faciat fi-*
dem.
7 *Diuina offenſio in omnium fertur iniuriam.*

¶ De eo qui cognouit conſan.vxo.ſuæ. Rub.

TRanſmiſſæ. ¶Si quæritur vtrum , per
affinitatem contractã ſpõ-
ſalia diſſoluantur, & vtrũ cognoſcẽs cõſanguineã
ſponſæ,per hoc impediatur reddere,vel exigere,
1 debitũ coniugale.Diſtingue.† Aut quæritur, de
primo, & tunc,Aut affinitas præcedit matrimoniũ , vt quia
cognoſcitur ſponſæ conſanguinea de futuro , & tunc ſpõſalia ,
diſſoluuntur,vt ſ.eo.c.veniens.j.e.c.fraternitati.& c. veniẽs.
& c.ex literis.Aut ſequitur,vt quia cognoſcitur conſanguinea
vxoris,& tunc inceſtus committitur.non tñ ꝑꝑ hoc matri-
moniũ præcedens diſſoluitur.ſ.e.c. j.& hic & j.eo.diſcretio-
nẽ & c.tuæ,& c.iordanæ.& in hoc conſiſtit,quaſi tota virtus ,
ſeu vtilitas huius ti.ſm Ho.qui hoc no.ſ.e.rub. & idẽ abbas.
2 ſ.eo.c.j.& Io.An.ibi poſt eos.†Aut quæritur de ſecũdo,& tũc
Aut quis cognoſcit conſanguineam ſponſæ ſuæ de futuro , &
tunc per talem affinitatem præcedentem ſponſalia ſunt ſoluta,
& impeditur perpetuo matrimonium contrahendum,& di-
rimatur poſt contractum,non põt reddere,nec exigere debi-
tũ,quia nõ eſt vt in iur.primo alleg.Aut cognoſcit conſangui-
neã vxoris & tunc.Aut quæritur vtrum exactus teneatur red
dere debitũ,& dic quod ſic,vt hic.ibi,niſi ab ea fuerit requiſi-
tus &c.& j.e.diſcretionẽ,ver.quod ſi forſan.Aut vtrũ poſsit,
exigere,& tunc aut põt continere,aut nõ.ſi põt,tunc.Aut quę
ritur vtrum poſsit debitũ exigere ab vxore , anteq̃ vxor ipſa ,
exigat debitũ ab eo, & tunc dic,q̃ nõ.ita intelligit Ho.ſ.e.ve
niens.§.cæterũ.quẽ.§.intelligit de ſponſa,de pñis, & exponit ,
ibi verbũ eam.ſ.filiã,& ſponſam,ſed cũ filia hẽbit ipſum. q. d.
matrimonium non diſſoluitur,eſt tñ onerosum ipſi viro,quia
ipſe non debet exigere debitũ,ſed exactus reddere tenetur,&
3 ſic ipſe non hẽt ſponſam.i.vxorem,ſicut vir debet habere v-
xorem.ſ.ad voluntatem ſuam,quo ad debiti exactionem, ſm
Ho.ibi.& Io.An.poſt eũ.idem tenet Io.32.q.7.c.qui dormie-
rit.& in hoc concor. Ho.hic in glo.ſua vlt.dicẽs q̃ vxor põt
tali authoritate dñi debitum denegare.32.q.j.dixit.Et hoc ni-
ſi ipſa à tali primo debitũ exegerit,quia poſtea vr̃ facta recon
ciliatio tacitè,vñ de cetero nõ hẽt q; obijcere põſsit, vt j.de
adul.ſi vir ſciẽs,ſ.de cõiug.ſed ꝓpoſuit.& c.ſi.ſm Ho. & Ioã.
4 An.poſt eũ.idẽ Arc.in c.all.qui dormierit. †Aut poſtq̃ ipſa v-
xor exegit debitũ ab eo,& tũc ſi ipſe exigat poſt ea vxor non
poterit denegare,vt ſtatim dictũ eſt.Si nõ põt cõtinere,tũc de
licẽtia eccleſiæ poterit exigere,ſicut & ꝯhere, cum maius ſit,
ꝯhere,q̃ exigere,arg.ſ.de decimis.ex parte. ꝫ.talis vero de licẽ
tia eccleſiæ contrahit,vt ſpeius euitetur, & ſic poteſt intelligi ,
infra eodem tuæ.§. vltim.argumen,infra eodem , ex literis,
in fin. vt no. Hoſtien. hic, & Ioan. And. poſt eum. & Ar-
chid.in dicto c. qui dormierit. Et no. quòd quando contine-
re poteſt , & exigitur ab eo debitum , tunc ad ipſam non ſine
graui dolore accedat,nam dolere poteſt , ſaltem quando exi-
gitur ,& ſi non quando reddit aliàs vix poſſet iſte hanc pœni-
tentiam ſeruare, nec eſſet pœnitentia , quæ ad impoſsibile
obligaret.ff.de regul.iur. l.impoſsibilium. infra de regulis.
iur.c.

iur.c.nemo poteſt.lib.6.Vel dic quod & ſi dolere non poteſt
in acceſſu,doleat ſaltem ante actum,vel poſt non de ſolutione
debiti,quia facit,quod debet,ſed de peccato quod commiſit,
& quod ipſum indignum tali copula reddit.de pœnit.diſtinct.
3.c.pœnitentia eſt quædam &c.ſecundum Hoſt.hic & Arch.
ibi.Et cum præmiſsis ſatis concor.Hoſt.in ſumma eod.titu.
§.& quid iuris.in princi.vnde quicquid,in hoc articulo immi-
net plus mœroribus afficitur, quàm honoribus gaudet. 32.
diſt.c. nerui.

Super eo. c. ¶Si quæritur vtrum confeſsioni con-
iugū confitentium pro matrimonio,
vel contra matrimonium,abſq; alio adminiculo ſtari debet,&
ſic cum vel cum quo adminiculo dicta confeſsio faciat plenā,
5 fidem.Diſtingue. Aut †quæris de confeſsione emiſſa in foro
pœnitentiali,& dic ꝙ illa ſtari debet in præiudicium confiten-
tis,ſeu confitentium,vt j.eod.veniens.ſ.de ſponſ.tua nos. vbi
hoc no.Hoſt.& Aſten.tit.de accu.matrimonij, propter conſā
guinitatem vel affinitatem.arti.j.q.eſto quod ambo.Aut de cō
feſsione amiſſa in foro iudiciali,& tunc. Aut quæris vtrum de
bet ei ſtari in præiudicium confitentis,vt cogatur pœnitentiā
agere,& dic quòd ſic.vt no. Hoſt in c.allegato veniens per c.
ad audientiam.ſ.de ſpon.Aut quo ad matrimonium coniun-
gendum,vel diſiungendū,& tunc. Aut quæris de matrimo-
nio carnali,vno vel pluribus.Aut de matrimonio ſpirituali, v-
no vel pluribus. Aut de matrimonio carnali, & matrimonio
ſpirituali ſimul concurrentibus in perſona vnius & eiuſdem.
ſi de carnali,tunc, Aut quæris de primo.ſ.vtrum ipſi confeſ-
ſioni,abſq; alio adminiculo ſtari debeat. Et tunc, aut confeſ-
ſio fit pro matrimonio. Aut fit contra matrimonium. Si pro
matrimonio tunc debēt ei ſtare,& præiudicat confitenti, vt
30.q.vlti.c.ſi quis diuinis.§.his ita.vbi de hoc in glo.ecce aper
se.31.q.2.Lotharius.& ſ.de clande.deſpon.c. 2. Fallit in caſu,
vbi per talem cōfeſsionem factam pro matrimonio fieret ꝑ-
iudicium alteri matrimonio carnali primo vel ſecūdo.de quo
clare conſtat.ſ.de ſpon.c.veniens.j.vt notant Bern.& Hoſt. ſ.
de teſti.c.tnis. & Inno.j.de fri.& male.c.j.glo.vlti.& Io.& Ar
chi.in §.alleg.his ita. ſi contra matrimonium,tunc, Aut quæ-
ris vtrum ſtandum ſit confeſſioni,quantum ad thori ſepara-
tionem propter adulterium à confitente commiſſum.& dic,
ꝙ ſic.vt j.de diuor.ex literis.j.de adulte.intelleximus.33.q.5.
quod deo pari.Aut quantum ad totalē ſeparationem matrimo
nii,& dic quòd non præiudicat,nec eſt ei ſtandum, niſi aliud
adminiculum interueniat,vt hic ſecundum Ber.& Hoſt. hic,
ſecundum Ber.Inn.& Ho.j.de rapto.c.cum cā.& Inn. & Ioā.
& Arch.vbi ſ.idem Aſten.li.8.ti.quō agitur ad coniungendū,
matrimonium.arti.5.Et rō diuerſitatis inter confeſsionē ten
dentem pro matrimonio,& confeſsionem tendentem cōtra
matrimonium eſt duplex. Prima quia ſi confeſsioni coniugū
ſtaretur contra matrimonium,coniuges quorum forte vnus,
alij diſpliceret,vt j.de diuor.quanto.in fi.poſſent inter ſe collu
dere,& ad confitendum contra matrimonium facile proſilire
vt hic. Vnde plerunque iurant adinuicem, quòd vnus nō repe
tet alium.ſ.de iureiur.tua.2.Secunda ratio eſt nam eccleſia, q̄
eſt ſponſa Chriſti.vt ſ.de biga.c.debitum,& ſic debet fidē ſer
uare ſponſo ſuo, cum hoc.l.fidem ſeruare ſit vnum de tribus
bonis matrimonij.vt no.ſ.de condi.appo.c.fin. debet factum
Dei.i.matrimonium cuius fuit auctor.j.de frig.& male.c.vlt.
de voto.c.vno.lib.6.& 26.diſt.deinde tueri & defendere & oc
currere ex officio periculum animarum,& peccata, per quæ
deus oſtenditur corrigere & impedire,quantum poteſt, quia
non confitetur contra ſe tantum, ſed contra matrimonium,
& per conſequens contra Deum & eccleſiam. Nec mirum ſi
non creditur confeſsioni cōiugum cōtra deum,quia nec cre-
dendum eſt confeſsioni alicuius in præiudicium alterius.2.q.
5.interrogatum.ſ.de capel.mo.c.2.de dona.inter dilectos.nec
qn̄ pro ſe cōfitetur.13.q.2.c.j.Item rō diuerſitatis inter con-
feſsionem quæ fit ad ſeparationē thori,& illam quæ fit ad to-
talem ſeparationem matrimonij eſt,quia qn̄ agitur de fœdere,
matrimonij lata diuortij ſnīa,quilibet eorū pōt contrahere,vt
30.q.6.ſi duo.in fi.& c.ab iſto die.qn̄ vero agitur de thoro vio
lato ad ſeparationē thori lata ſnīa ſeparationis,cōiuges nihilo
minus remanent.32.q.j.dixit dn̄s.& q.7.c.j.iō magis timetur,
de colluſione in primo caſu quā in ſecundo ſm̄ Hoſt.& Ioan.
6 An.hic.†Si quęritur de ſecundo.ſ.cū quo adminiculo ipſa cō-
feſsio faciat plenā fidē,tūc aut fama publica viciniæ cōfeſsiōi,
cōiugū cōſentit,aut rumor particularis.Si fama quæ eſt vehe-
mēs vulgi,ſeu maioris partis eius opi.rei de qua quæritur con
ſentiēs,ſm̄ Spe.rub.de notorijs criminib.§.fama,tūc facit ple
nā fidē.vt 35.q.6.ſi duo.ſm̄ Ber.& Ho.hic,& ſ.de oſ.deleg.c.
cām.j.vbi idē tenē. Tan.& Inn.idē in hoc Arch.in c.alle.ſi duo.
34.q.j.cū in captiuitate.licet Io.cōtra in d.c.cū in captiuitate,
& Ber.ſ.de teſti.c.tnis.Et credo ꝙ malè ſaltē qn̄ fama orta eſt
poſt litē motā,ſecus forte ſi ante.ar.eorū q̄ leguntur & no. ſ.
de teſti.ca.licet ex quadam. & per Abb.& Io.An.hic dicentes,
quod ad hoc vt fama in hoc caſu probet,debet præceſſiſſe litē
motā per illud.c.Et nota ꝙ ad probationē famę duo teſtes ſuf
ficiunt.ſ.de ꝓſump.quia veriſimile.& j.de accu.inquiſitionis.
in fi.& no.Io.3.q.3.§.itē ſæpe.& Spec.rub.de notorijs crimini
bus.§.j.ver.ſed qualiter.& §.nā de notorio.ver.fi.ī fi.ſi rumor,
qui eſt particularis aſſertio ex incerto actore & ſola ſuſpiciōe
prouenient.vt hic,ſm̄ Spe.rub.de notorijs criminib.§.nunc,
de rumore.& ille cum confeſsione coniugū nō facit plenā fi-
dē vt hic. Si quæritur de matrimonio ſpirituali, tunc dic idē,
ſuo modo,quod in matrimonio carnali dictū eſt,quia ſi confi
teatur pro matrimonio,ſtatur ſuæ confeſsioni, niſi cederet, in
præiudicium alterius matrimonij ſpiritualis vel religionis. Si
contra matrimoniū non ſtetur ſuæ confeſsioni niſi alia admi-
nicula efficacia ipſum iuuent.ar.eorū quæ leg.& no. ſ.de his,
quæ vi metus ve cauſa fiunt.c.j.& ca.cum dilectus. & ꝙ idem
ſit quo ad hoc in matrimonio carnali & ſpirituali videtur tene
re Io.An.in §.alle.his ita.30.q.vlt.arg.ſ.de reg.vidua.& 12.q.2.
cū deuotiſsimam.idē.ſentiunt Lau & Io.de Fa.ibi. Nec ob.j.
de rapto.cum cā,quia ibi, vel in tex.exponitur ꝓ & ſm̄ eos.
& iō dicebat Io.de ſ.ꝙ in contrario nō ſtatur ſoli cōfeſsioni,
ſed ſtatur ei cū alijs indicijs præcedentibus, & ſic ibi hr̄ plena
ꝓbatio.conſtat.n.ibi, ꝙ vir ipſam puellam à parentibus petie
rat in vxorē,& ꝙ de voluntate puellæ eā rapuit parentib., re-
nuentib. conſentire poſtulanti,& iō p.p indicia ſtatur cōfeſsio
ni ſuæ, alias nō ſtaretur,quia plures poſſent in præiudiciū mo
naſterij colludere,& monaſterium exire,ꝙ eſſet moleſtū di-
cere,eſſetq; grauius adimplere,ſecundū Io.de Fa.& hæc ſnīa,
dicit Arc.ibi iudicio meo eſt tutior & verior, & ab ea nō rece
do,ad ꝙ facit rō.ſ.proxi.dicta.Sed Gof.Vinc.& Ber.in c.alleg.
cum cauſa.glo.pen.tenet ꝙ aliud eſt in matrimonio carnali,v-
bi non ſtatur confeſsioni cōtra matrimonium,vt hic,& aliud
in ſpirituali vt ibi,& idem ſentiunt ibi Inn.& Ho.& eſt rō ſm̄
eos,quia in matrimonio cōtracto cū Deo nulli fit ꝑiudicium
niſi cōfitenti,de quo nō eſt credendū ꝙ ſit immemor ſuæ ſa-
lutis,vt j.q.7.ſancimus.& in eo ꝙ le.& no.ſ.de iurein.c.mulie
ri.& c.vlt.Item ſm̄ Hoſt.ibi in matrimonio carnali verſatur,
vtilitas reipublicæ,vt patet in eo ꝙ le.& no.ff.ſo.ma.l.j.j. de
fri.c.fi.ſed in ſpirituali vtilitas rei priuatæ tm̄ cui eſt publica ꝓ
ferenda.ſ.de renunc.niſi cum pridem.§.nec putes.de regulari,
c.licet.§.illa ſemper.Sed iſtæ rōnes non obſtant,quia in matri-
monio ſpirituali quis contrahit cū Deo & cū eccleſia ſponſa
ſua,& ideo in offenſam,ſeu præiudicium Dei,& eccleſiæ non
videtur ſtandū cōfeſsioni alicuius,maximè cū eccleſia iniuriā
ſuam proſequatur,ſicut & priuatus.vt patet.ſ.de ſo.cōpe.c. 2.
7 & dixi ſ.iudi.c.j.diſt.2.†& quod in maieſtatē diuinam cōmit-
titur in omnium fertur iniuriā.C.de hæret.& maniche.l.ma-
nicheos.Item licet iniuriā vel offenſam propriam quis poſsit,
remittere,nō tamen iniuriā vel offenſam Dei.vt leg.& no.23.
q.4.ſi is qui. pro quo facit,ꝙ dixi ſ.in ver.ſecunda rō eſt.&c.
Ridiculum.n.eſſet & magnum ſcandalum& periculum anima
rum ſi ſtaretur cōfeſsioni alicuius antiqui religioſi cupientis,
ad ſeculum,vel ad aliam religionem laxiorem migrare contra
religionem ſuam,cum nihil ſit cū ſcādalo faciendū.ſ.de renū.
niſi cū pridē.§.pro graui,quoq; ſcādalo, & j.de noui ope.nun.
cum ex iniuncto.quid plura eccleſia per cenſuram & compel
lit religioſos non obſtante ſua aſſertione contraria ad ſuam re
ligionem redire.ſ.de regula.c.ſignificatum.& c.cum virum.&
c.porrectum.& per totum.quod non faceret ſi ſuæ confeſsio
ni ſtaretur.vnde credo primam opi.veriorem.& d.opi.Ber.&
8 aliorum in d.c.alle.cum cauſa pōt intelligi in caſu ſeq.†Si quæ
ritur de matrimonio carnali,& matrimonio ſpirituali concur
rentib.in ꝑſona vnius & eiuſdē,tunc pōt dici,ꝙ ſtatur cōfeſ-
ſioni ꝓ matrimo.carnali,& ꝯ matrimoniū ſpūale,factæ,& nō
ꝓ ſpūali ꝯ carnale,& ita pōt intelli.ꝙ le.& no.in c.alle.cū cā.Et
rō pōt eſſe,qui ꝓ carnali ſtāt duo.ſ.vir,& mulier. ꝓ ſpūali, vero
vel nullus,vel vnus ſolus,puta ipſe religioſus,& vox vniꝰ,vox
nullius.C.de te.l.iuriſiuran.§.ſimili mō.4.q.3.§.itē iuriſiurādi.
ver.vnius vero.& ſ.de teſti.cū ꝓ cā.vel dic ſm̄ H.ibi ſup ver
bō ꝯfeſsione,& Io.An.poſt eū,ꝙ aut cōſtat ꝙ confitēs oīno,
intēdit ad ſeparationē matrimonij carnalis,vel ſpūalis ꝯꝙ cō-
fitetur,& ſic nō ſtatur ꝯfeſsioni ſuæ,vt hic.Aut cōſtat ꝙ nullo
mō vellet matrimoniū ſeparari cōtra ꝙ cōfitetur,& ſic ſtatur,

confeſsioni ſuæ,vt in d.c.cum cauſa.& ꝰ.de deſpon. impu.attellationes.vbi de hoc.Et eſt ratio in vtroque caſu,ſecundum eum,quia cuilibet creditur contra ſe & non pro ſe.& ſi confiteatur contra id ꝙ intendit & non pro t4.q.2.§.1.ff.de interrog.act.de ætate.§.j.& ar.op.in eo.ꝙ le.& no.ꝰ.de conuer.coniug.ex parte.2.Aut dubitatur,& tunc ſi fama & alia adminicula ſufficientia confeſsionem adiuuant ei ſtatur.35.q6.6.ſi duo.ꝰ.de prꝗſump.tertio.Alias autem ſi hæc deficiunt & impliciter dubium ſit,videtur pro matrimonio carnali & contra ſpirituale iudicandum,vt in d.c.cum cauſa.& ar.expreſſum, in eo ꝙ leg.& no.in cap.alleg.ex parte.2.ſaltem iuramento delato,& per rationes præmiſſas,ſecundum Hoſt.& in hoc conc.in ſumma.eod.tit.§.& quid iuris ſub.§.illud.ver.vnde videtur.& in ver.ſeq.ſed hoc non placet &c.dicit breuiter hoc eſſe arbitrarium.& de hoc no.frater Io.in ſumma confeſ.tit.quando mulier poteſt aliquem petere in virum.q.8.& 9.& Aſten.li.8.tit.quomodo agitur ad coniungendum matrimonium.arti.5.& in d.q.eſto ꝙ ambo.

1 *Marito danti vxori occaſionem adulterandi, an adulterium imputetur.3.*
2 *Mala omnia ſatius eſt pati,quam malo conſentire*
4 *Periculo nemo exponere ſe debet.*
5 *Maritus repellitur ab accuſatione adulterij ſeptem modis.*
6 *Affinitatis definitio.9.*
7 *Affinitas quo actu contrahitur.*
8 *Affinitas quæritur etiam fornicario coitu.10.*

DIſcretionem. ¶Si quæris vtrum, & qñ viro qui dat occaſionē adulterandi vxori,vel eidem vxori ipſum adulterium im
1 putari debeat.† Diſtingue.Aut vir dat ſibi cauſam, & occaſionem adulterandi per ſuam abſtinentiam à carnali copula,aut per violentiam ſuam,aut per licētiam ab eo ſibi datam, aut per lenocinium ſuum,aut propter aliquod impedimentū, in perſona ipſius viri contingens.Si per ſuam abſtinentiam cū tamen ſit actu potens,aut per ſuam abſtinentiam ab exactione carnalis debiti,& dic ꝙ talis abſtinentia ſeu adulterium,ob eā ſecutum non debet ſibi in aliquo, ſed vxori potius imputari, quia ad exactionem huiuſmodi vir non tenetur, cum ſit in eiꝰ arbitrio & voluntate exigere.ꝰ.eod.tranſmiſſæ.ꝭ.e.tua.de ſen.excomm.inquiſitioni.Aut per ſuam abſtinentiam à redditione carnalis debiti exacti legitimè per vxorem,& tunc. Aut q̄ritur vtrum imputabitur ipſi viro peccatum ſuum, quia non reddidit debitum cum poteſt,& dic ꝙ ſic.vt 27.q.2.ſi tu abſtines.& c.agathoſa.& ꝭ.de diuor.c.ſignificaſti.& intellige, ꝙ peccatum ipſius viri ei imputabitur,non autem peccatū mulieris,quamuis ei dederit occaſionem peccandi,ſecundū Hug.& Archi.in c.alleg.ſi tu abſtines.pro quibus facit ratio ſequēs licet Io.ibi contrarium innuat.Aut vtrum imputabitur ipſi viro quo ad hoc,vt iudicio eccleſiæ propter ipſum adulterium, ipſam dimittere non poſsit.& dic quod non.vt in d.c.allega.ſignificaſti,licet enim vir det ei occaſionem,ipſa tamen debet ſeruare fidem caſtitatis.vt in c.alleg.agathoſa.& 33.q.5.quod deo pari.ſecundum Io.in cap.alleg.ſi tu abſtines. & Bern. .& Hoſti.hic.hoc idem tenent Vinc.Io.Phi.Gof.Ber. & Inn. & Ioan.An.in c.alle.ſignificaſti.& eſt expreſſum.32.q.5.puto.ſecundum Archi.ibi idem Aſten.lib.8.tit.quomodo agitur, ad matrimonium coniungendum.arti.1.ver.ſed videtur.licet Io.Fauen.in hoc vltimo ibi contra.Si dat occaſionem adulterandi vxori per violentiam ſuam,tunc.Aut per violentiam præciſam,vt quia eam omnino inuitam & renitentem tradit adulterandam,& tunc imputatur ipſi viro adulterium,&quo ad deū,& quo ad hoc,vt ipſam ob hoc dimittere non poſsit vt hic, & ar.32.q.5.§.1.& c.1.&4.non autem vxori,quæ in hoc quoquo modo non conſentit, ſecus ſi in hoc quoquo modo non conſenſiſſet,vt in iur.alle.Aut per violentiam compulſiuam, puta per metum,& tunc,aut per metum cadentem in conſtātem,& tunc. Aut quæritur vtrum imputatur viro,& nō vxori,quo ad hoc vt ipſe vir propter adulterium commiſſum eam dimittere non poſsit,& dic quod ſic.vt ff.ſolu.ma.l.viro.atq;,vxore.& l.cum mulier.in fi.de adulte.l.2.§.j.ꝭ.de adulte.c.pe.& vlti.Aut vtrum imputatur vtrique,quo ad eum in quē gra-
2 uiter peccant,& dic quod ſic.† Nam melius eſt oīa mala pati,q̄ malo conſentire,& quia talis metus nō excuſat.32.q.5.ita ne.ꝰ.ꝙ me.cā.c.ſacris.cū ibi no.Aut ꝑ metū leuē, qui nec coactio debet dici,& tūc imputatur eidē vxori nedū quo ad Deū, ſed

& quo ad virū,vt non teneatur ei debitū reddere, & vt poſsit eam dimittere.ar.gl.j.hic in ver.ſecus eſſet,ſi dat ſibi occaſionē ꝑ licentiam ab eo ſibi datam,tunc dicit Aſt.li.8,tit.de bono ſacramenti.art.3.q.vtrum vxor adulterans,ſm Ric.ꝙ ſi à viro non compellitur,neq; per metum,neq; alio mō, propter tale adulterium poteſt ab eo dimitti,quantum ad thorum, & cohabitationem per eccleſiæ iudicium.per iſtud c.ver.cū adulterium,à contrario ſenſu,& in q.vtrū vxor poſsit concor.cū præ-
3 miſsis.†Si dat occaſionem adulterandi vxori per lenocinium ſuum,vel quia eam tradit adulterandam,tunc dic idē per oīa, ꝙ proxime dictum eſt in violentia compulſiua, & per eadē iura,ſm Hoſt.Abb.& Io.And. vnde nec ꝑtextu paupertatis, mulier excuſaretur. ff.de ritu nup.l.palam.§.non eſt.ſm Hoſt.& Io.An.hic.& ꝭ.eo.c.vlti.Si dat vxori occaſionem adulterādi propter impedimentum in perſona ipſius viri contingens,tūc aut quo ad virum petentem ſeparari,& tunc imputatur indiſtincte vxori.Aut quo ad Deum,& tunc.Aut vir impeditur ꝓpter impedimentū iuris,vt quia in loco,vel die ſancto,tūc dic vt dixi.ꝰ.de coniug.lepr.c.qm.ver.aut quæritur de exceptione dierum &c.Aut propter impedimentum facti,& tunc, aut propter impotentiā naturalem,aut propter aliud impedimentum corporale.ſi propter impotentiam naturalem,tunc,aut ꝓpter impotentiam actualem.aut propter impotentiam proximo diſpoſitam & propinquam.ſi propter actualem, vt quia iā factus eſt actu impotens, tunc refert,ſm beatum Thom. & Albe.& idem frater Io.in ſumma confeſſ.tit.de matrimonio.q.36.vtrum peccet &c.Aut vir factus eſt impotens, propter redditionem debiti præcedentem,& tunc mulier non habet ius petendi vlterius,& ſi ob hoc adulteretur imputetur ſibi, quo ad omnia.ſ.quo ad Deum,& quo ad virum,vt eam dimittere poſsit iudicio eccleſiæ præcedente,ipſi vero viro, qui fecit quod & quandiu potuit, non pōt aliquid imputari.arg.22.q.2.faciat homo.ꝰ.de reſcr.ſcilcitatus.de renun.niſi cum pridem.§.porro.in fin.ver.quia licet.& ff.de ſta.lib.l.cum hæres.§.ſtichus.2.in fi.immo poſſet dicere cum me culpent alij, tū me laudare neceſſe eſt.ff.de iure do.l.cum in fundo §.quod ſi mulier.& quia nemo poteſt ad impoſsibile obligari,ff.de reg.iur.l.impoſsibilium.& ꝭ.de reg.iur.c.nemo pot.lib.6.Aut eſt factus impotens ex alia cauſa,& tunc.Aut illa cā fuit licita, vt in ieiunio moderato,& huiuſmodi,& tunc non peccant, nec per hoc poteſt ſibi aliquid imputari,quia quod legitime factū eſt pœnam, ſeu dānum non meretur.ff.de reg.iur.l.nemo dānum.C.de adm.tu.ſancimus.ad l.iul.de adulte.l.Gracchus.23 q.4.qui peccat,immo mulieri ſi adulteretur, quo ad Deū,& virū imputatur,vt in proximo mēbro dictum eſt. Aut ex cauſa, illicita,& tunc peccatum vxoris ſi in adulteriū,propter hoc labetur aliquo modo,ſibi imputatur quo ad Deū,& ideo debet, quantum,pōt dare operā,vt vxor cōtineat ſm eos,pro quibus facit,quod ei,qui per culpam ſuā factus eſt impotens,vel inhabilis eſt merito imputandū,vt patet in eo quod legi.& no.55.diſt.qui partē.& c.ſi quis à medicis.33.di.maritum.ꝰ.de æta.& quali.c.j.& de cor.viti.ſignificauit.& c.vlt.Si propter impotentiā non actu,ſed proximo diſpoſitā & propinquā, tunc dicit Pe.in ſcrip.diſtin.32.quod natura,vnūquodque indiuiduū, magis inclinat ad conſeruationē,ſui, quā ad conſeruationem ſpeciei.vnde ſuperfluum nutritiuæ,quæ pertinet ad conſeruationē indiuidui miniſtrat generatiuæ, quæ pertinent ad cōſeruationem ſpeciei,magis ergo tenetur quis ad conſeruationem indiuidui,quā ad cōſeruationē ſpeciei.Vnde vbi imminet periculum ſalutis corporalis alicuius indiuidui,puta propter infirmitatē aliquā,vel rōne ſolutionis iā factæ nō tenetur ad redditionē debiti,quæ pertinet ad conſeruationē ſpeciei,alias aūt tenetur.Hęc Pe.cū quo conc.bea.Tho.& Alb.idē fra.Ioā.in ſum.conſ.tit.de matrimonio.q.35.vtrū ſemper reddere,&c.& Aſte.li.8.ti.de bono fidei.art.j.q.j.&q.3.pro quibus facit.Quia de iure paria reputantur,aliquem eſſe actu impotentē ad aliquē actū explendū,& per ipſum explementū actus fieri impotentē.arg.opti.ff.ad l.fal.l.qui quadringenta.in prin.facit.ff.de ꝓ-
4 cu.l.pñs.Itē nemo †periculo corporali exponere ſe tenetur,vt li.non conte.c.accedens.2.extra de re iudi.paſtoralis.§.notorium.ver.quis.n.auderet.in cle.Itē charitas ordinata&c.vt C.de ſerui.aqua.l.præſes.86.diſt.non ſatis.ꝰ.de vſu pallij.niſi in fi.Itē cū in oīb.debitis pecuniarijs maritus hēat priuilegiū, ꝙ non poſsit exigi ꝑ vxorē niſi inquantū facere pōt.vt ff.ſol.matri.l.alia.§.eleganter.& de re iudic.non tantum.multo magis, in debito carnali, cum corpora ſint rebus præferenda.C.de ſacroſanct.eccleſi.l.ſancimus, de fideiuſſo.do.dentur.l.t.12.quæſtiune.1.præcipimus. Item illud poſſumus, quod commodè

modè poſsimns.ff.de verb.ſig.l.nepos Proculo.in hoc cõcor.
Vinc.& Io.And.ſ.de coniug.lepro.quoniam.dicentes quòd ſi
vir eſt ethicus & vxor exigit: & ille reddat eſt mortuus,nõ te
netur:quia charitas ordinata &c.vt in iurib.alleg.Si vero pro-
pter aſiud impedimentum corporale,vt quia incarceratus ca-
ptus ab hoſtib.vel obſeſſus,& ſic de alijs ſimilib.impedimen-
tis:tunc non imputatur ei quo ad eum niſi delictum,vel culpa
ei valeat imputari.arg.eorum quæ not.ſ.in verſi.aut eſt ſactus
5 impotens.& verſi.ſeq. † Et vide ſeptem caſus in quibus mari
tus repellitur ab accuſatione adulterij quos no.Ioan.32.q.6.in
ſum.Hæc decre.videtur dicere quæſtionem dominicalẽ Bar.
Brix.quæ incipit,cum quidam grauiter ęgrotaret:de grauiter
ęgrotante cui medicus dixit quod non curaret eum niſi trade
retur ei vxorem ſuam ad cognoſcendum, maritus poſtea in-
duxit vxorem,vt faceret voluntatem medici,eo liberato vult
eam repellere,quæritur an poſsit: ſoluit quod mulier male ſe-
cit,tamen vir ei obijcere non poteſt:quia obſtat exceptio.Idẽ
tenet Arch.32.q.7.concubuiſti.Idem dicit Bart.in q.ſeq.quæ
incipit.vir mandauit de vxore:cui vir mãdauit:vt alibi ſe trãſ-
ferret ne violentiam pateretur ab exercitu tranſeunte,quę in
domo ſua permanſit,& ſic à tranſeuntibus eſt oppreſſa,ſ.vt di
mitti non poſsit à viro:vel de adulterio accuſari: licet delique
rit:quia non obediuit: vt ff.de adulte.l.vim paſſam.

Super eo.c.

¶ Ad euidentiam gl.hic reprobatur &c.
Si quæris quid ſit affinitas, & per quem
actum affinitas contrahatur, Diſtingue.Aut quęritur quid eſt
6 affinitas. † & dic quòd eſt proximitas perſonarum ex car-
nali copula,vel coitu prouenieus omni carẽs parentela.ita de-
ſcribit magiſter in arbore.& Hoſti.in ſum.de conſang.& affi.
ſub rubr.de affi.§.1.in princ.& Arch.j.de deſpon.c.vnico.ſu-
per verbo affinitatis.lib.6.& Aſten.lib.8.tit.de affini.in princ.
7 † Aut quæritur per quem actũ contrahatur:& tunc Aut quę-
ris vtrum poſsit contrahi aliàs quam per coitum:vel ſine coi-
tu,& dic quod nõ aliquo modo: & ideo dicitur in deſcriptio-
ne,carnali copula &c.& hoc habetur expreſsè.27.q.2.lex diui
næ palea eſt.ver.propinquitas.n.vbi dicitur quod oſculũ,nul-
lam parit propinquitatem: quia nullam facit commixtionem
ſanguinis. vnde inter ſponſam & conſanguineos ſponſi nulla
eſt affinitas antequam coitus intercedat:vt probatur in c.alle-
gato lex diuinæ.pro hoc.35.q.3.nullum.c.ſane.c. ſi vir.& c.ex
traordinaria.& q.5.c.porro. Aut vtrum contrahatur per coi-
tum:& tunc refert,quia quidem eſt coitus non naturalis,neq;
licitus:ſed contra naturam, puta ſodomiticus.de quo legitur,
& no.j.de exceſ.præla.c.clerici.C.de adulte.l.cum vir.32.q.7.
c.adulterij.& c.flagitio.33.q.2.c. hoc ipſum.§. hoc autẽ.Alius
naturalis & licitus puta inter coniuges. Alius naturalis & illi-
citus,puta inter fornicarios.Aut ergo quæris vtrum affinitas
contrahatur per coitum contra naturam, puta ſodomiticum.
& dic quod non.ar.c.alleg.lex diuinæ. ver.propinquitas enim.
vt no.Arch.in d.c.vnico.j.de ſpon.li.6.Aut per alterum alio-
rum modorum prædictorum, & tũc Aut coitus factus eſt ex
tra naturalia, vel in naturalibus, ſed commixtio ſeminum nõ
eſt facta, & dic vt dicam j.c.proxi. Aut commixtio ſeminum
eſt facta,& tunc Aut quęritur vtrum contrahatur per coitum
naturalem licitum & legitimum.id eſt,coniugalem.& conſtat
quòd ſic,ex eo.n.quòd vir & vxor efficiuntur vna caro: con-
ſanguinei vnius efficiuntur conſanguinei alterius, & econuer
ſo,vt in iuribus alle.& leg.& no.j.tit.proxi.c.non debet.& per
totum.& hoc tit.per totum.Aut per coitum naturalẽ ſed non
licitum,puta fornicarium,& tunc ſunt opiniones,nam Io.in-
nuit quòd non 35.q.1.cum igitur.gl.2. ſed contrarium tenent
Tan.Vin.Ber.Inn.& Hoſt.hic & Gof.in ſum.eo.ti.§.ſed quę
ritur.& Hug.& Arch.in c.alle.cum igitur.& Io.in c.alle.nullũ.
& 30.q.4.c.ſi quis vnus.gl.fi.& Ray.in ſum.tit.de impedimen
to affinitatis.q.4.ſed quid ſi quis &c. & Aſten.tit.de affinita-
te.q.vtrum coitus.pro quibus facit.35.q.3.de inceſtis.& c.nec
8 eam.& c.extraordinaria.† Ex quibus capitulis,aperte colligi-
tur quod inter fornicariam & conſanguineos fornicatoris eſt
affinitas,quia vt in his capitulis dicitur non, eſt inter tales ma
trimonium: & quare hoc niſi propter affinitatem? Nec dicat
aliquis hoc fieri nõ propter affinitatem,quia ibi nulla eſt: ſed
propter publicam honeſtatem quoniam ipſa capitula dicunt
inceſtum eſſe cum talibus qui non committitur niſi cum con
ſanguineis,vel affinibus,vel monialibus,ergo cum huiuſmó-
di fornicariæ nõ ſint moniales, nec conſanguineæ,ſequitur ꝙ
ſunt affines.Quod verum eſt ſecundum Hug. qui ita not.35.
q.3.in ſum.& hæc opinio,corroborabatur hic in fi.ver.ſed ne
affinitas &c. Sed aliqui tenent primam opi.dicunt abſurdum
eſſe, quòd affinitas quæ eſt legitimum vinculum oriatur ex
damnato coitu. Vnde dicunt quod ex tali coitu non naſcitur,
ſed aliud quod tantundem valet, ſ.publicę honeſtatis iuſtitia,
& hoc innuit iſta decre.iuxta principium.& cap.j.eod.tuæ.in
9 princ.† Nam affinitas eſt quædam proximitas ex nuptijs pro-
ueniens.ff.de gradibus.l.non facile.§. affines.& §. ſciendum.
& hoc poteſt probabiliter dici ſecundum Gof. ſed cum dicta
decre.tuæ.in fi.j.eo.quod dixi ſecũdum Hug.& ſequaces eius
aſſerat manifeſte verior videtur illa ſententia, ſed ſecundum
Hoſti. hic. peccato & horrore iuris conſideratis non meretur
affinitas appellari, & ideo ex tali affinitate non poteſt deferri
hæreditas vel tutela, & ſic intellige prædictam legem non fa-
cile.§.affines.& §.ſciendum.nec poteſt excipi contra teſtem,
ſed ex illa ſola quæ ex nuptijs inſurgit. ff.de teſti.l.lege Iul.ſe-
cundum Ho.idem Arch.qui ponit hanc gl.a ver.pro quib.dr
in c.alle.cum igitur gl. adde ad horum declarationem:& in d.
10 c.vnico.ſuper verbo affinitatis.† Ex quibus breuiter dico qd
ex fornicario & quantumcunq; illicito coitu affinitas iniqua
contrahitur quantum ad impedimentum matrimoniale canõ
nicum inducendum, vt hic patet.ſicut.n.proximitas illegiti-
mę cognationis hoc impedimentum inducit, vt patet. ſupra
de probationibus,per tuas.de cogna.ſpirituali.c.fi.ſic & affini
tas illiciti coitus licet iniqua ſit,vt hic,& j.eo.tuæ.Sed quantũ
ad hæreditates,tutelas,& alia,ex tali illicito coitu affinitas non
reſultat.& in hoc concor.Hoſt.in ſum.tit.de conſang.& affin.
ſub rubrica de affinitate.§.1.

Super eo.c.

¶ Ad euidentiam gl.ar. ꝙ legitimè &c.
ſi quæritur vtrum actus vel res debet vi
tiari ſi deueniat ad caſum à quo incipere non poteſt. Diſtin-
gue,vt dixi.ſ.de iure pat.c.conſultationibus.

1 *Pollutio extraordinaria triplex.*
2 *Publicę honeſtatis iuſtitia duplex.*
3 *Publicę honeſtatis diffinitio.*
4 *Affinitatis genus triplex.*
5 *Pollutio extraordinaria an inducat publicę honeſtatis iuſtitiã.*
6 *Pollutione extraordinaria affinitas an contrahatur.8.10.*
7 *Mulier arcta in Francia impręgnata.*
9 *Mulier cognita carnaliter à clerico,eius fratri nupſit.*
11 *Matrimonij conſummatio fit vtriuſque coniugis corruptione.*

FRaternitati.

¶ Si quęritur vtrum per ten
tationem vel extraordinariã
pollutionem publicę honeſtatis, iuſtitia vel affini-
tas contrahatur impediens matrimoniũ cõtrahen
1 dum,& dirimens poſt contractum.Diſtingue † Ad cuius eui
dentiam nota quod extraordinaria pollutio dicitur triplex.Pri
ma contra ordinem naturæ, vt cum brutis. Alia contra iuris
ordinem, vt cum qualiter muliere præter vxorem, & de his
duobus dic vt dixi,ſ.c.proxi.Tertia præter ordinem naturæ,
cum.ſ.quis fœminam polluit tantum circa naturalia,& de hac
2 agitur hic.† Item nota quod duplex eſt publicę honeſtatis iu
ſtitia. Vna quæ olim contrahatur ex ſecundis nuptijs, & hic
eſt hodie ſublata de medio, vt j.de conſang.& affi.c.non de-
bet.Alia quæ contrahitur ex deſponſatione legitimè facta,de
qua.ſ.de ſpon.impu.per totũ.& j.de ſpon. & de ſpon. impub.
per totũ.libr.6.& de iſta eſt præſens ſpeculatio.quæ etiam ſic
diffinitur ſecundũ beatum Tho.in ſcriptis ſuper 4.ſen.diſtin.
41.& fratrem Io.in ſum.confeſ.ti.de publicę honeſtatis iuſti
3 tia.q.1.& Aſten.illo.eo.tit.in prin.† Publicę honeſtatis iuſti-
tia eſt propinquitas ex ſponſalib.proueniens, robur trahẽs ab
eccleſiæ inſtitutione propter eius honeſtatem. Et quod dicit
ex ſponſalibus intellige,etiam ſi ſint nulla,aliàs quam ex defe
4 ctu conſenſus.j.de ſpon.c.vnico.lib.6.in prin.† Item nota qđ
triplex eſt genus affinitatis.quod dic vt legi.& no.in c.allega-
5 to non debet,ſed de primo tantũ agitur hic.† Aut ergo quæri
tur de primo.ſ.vtrum publicè honeſtatis iuſtitia cõtrahatur,
& tunc Aut huiuſmodi tentatio vel pollutio fit maritali affe-
ctu,vt quia ſpõſalia de futuro,vel de præſenti huiuſmodi ten
tationem vel pollutionem extraordinariam pręceſſerunt,aut
non.ſi ſic,tunc ſiue mulier polluta ſit ſeptennis,ſiue minor ſe
ptennio contrahitur publicę honeſtatis iuſtitia, vt hic & ſ.de
ſpon.c.iuuenis. & idem ſi eam non polluit. ſed tentauit ſolũ,
quamuis effectum non habuit, vt ſ.de ſpon.c.vlti.ſecundum
Ber.Hoſt.& Io.And.hic.Et intellige quod extraordinaria pol
lutio non inducit hanc iuſtitiam,ſed niſus ſiue conatus, vt in
c.alle.iuuenis.& c.vlti.vt no.Io.35.q.3.extraordinaria. gl.nam
ſi maritalis,& clarius Archi.ibi in glo.antepen.& j.de ſpon.c.
vnico.

vnico glo. dic. i. conſtitutionis. lib. 6. Vbi quod dictum eſt de
niſu deridet Io. And. in nouella dicens, quod iſta publica hone
ſtas fundatur ſuper conſenſu ſponſaliorum, vt ibi: nec induci
tur per niſum copulæ imo nec per copulam, fatetur tamẽ qđ
ſi ſponſalia ſequatur etiam ſolus niſus, fortificatur publica ho
neſtas quaſi per id fortius conſenſus appareat. Eſt tamen dare
caſum in quo niſus induceret honeſtatem. ſ. quando infantes
ambo, vel alter contrahunt ſponſalia, quæ non tenent: quia ſi
poſt infantiam cõſentirent in niſum ad copulam haberemus
publicam honeſtatem: ſed non in quantum eſſet copula, vel ni
ſus ad illam: ſed inquantum deſignat conſenſum tempore in-
fantiæ præſtitum. j. de deſpon. impub. c. vnico, in prin. ſi. ſecun
dum eum: & credo quod ita ſenſerunt prædicti Io. & Archid.
Imo etiam ſponſalia ſola ſine tentatione dummodo ſit vali-
da, & maiores ſeptennio contrahentes inducerent publicæ ho
neſtatis iuſtitiam, vt s. de ſpon. c. ſponſam. j. de ſpon. c. vnico.
lib. 6. cum ibi no. ſecundum Vin. & Io. And. hic. Si huiuſmo-
di tentatio vel pollutio non fit maritali affectu, ſed fornicario:
puta quia ſponſalia de futuro vel de præſenti non præceſſerũt:
tunc non inducit publicæ honeſtatis iuſtitiam, ſic ſoluitur. 35.
q. 3. extraordinaria. ſecundum Ber. & Hoſti. Vel dic quòd vbi
minor ſeptennis reperitur virgo & viuit: ita quod de hoc cõ-
ſtare poteſt, ſolus conatus non generat publicæ honeſtatis iu
ſtitiam qualitercunq; eam tentauerit, vt in d. c. ſi. s. de ſpon. Si
verò ſit mortua, vel viua reperiatur corrupta, tunc obeſt qua-
litercunq; tentauerit vt hic, & in d. c. iuuenis. ſin autem tenta-
ta ſit maior ſeptem annis ſi maritali affectu, generatur publicę
honeſtatis iuſtitia, vt dictum eſt. Si non maritali affectu, tunc
non generatur, vt in d. c. extraordinaria. ſecundum Hoſti. pri-
mum. credo verius per præmiſſa: nec obſtat. c. alle. iuuenis. cũ
6 concor. quia ibi ſponſalia talia qualia præceſſerunt. † Aut quæ-
ritur de ſecundo. ſ. vtrum per talem tentationem vel extraor-
dinariam pollutionem affinitas contrahatur. & tunc Aut per
tentationem ſolam ſine effectu: & dic quod non arg. c. alle. ex-
traordinaria. Aut per extraordinariã pollutionem: & tunc aut
non intrauit, nec ſeminauit infra clauſtrum pudoris mulieris,
ſed ſolum extra & circa illud eam polluit, & tunc per talẽ pol-
lutionem affinitas non contrahitur, vt in c. alle. extraordina-
ria. Aut non intrauit ſed ſeminauit infra clauſtrum, puta quia
ſemen diſtillauit in vas debitum mulieris, & tunc credo quòd
ſi per hoc non ſit facta commixtio ſeminum non contraha-
tur affinitas, aliàs ſic perinde ac ſi intraſſet, dummodo de hoc
conſtet. arg. eorum quæ no. Abbas poſt Vinc. s. de ſpon. is qui
fidem. dicens quòd ſi poſt ſponſalia contracta ſpõſus ſeminet
in vas ſponſæ: licet non intret ſecundum Vin. matrimonium
conſummatur: quia per hoc poteſt carnis cõmixtio interueni
7 re & fieri. † Sicut contigit in Francia ſemel, quòd quidã con-
traxit quadam tam arta & tam modicam feneſtram habente,
quòd etiam puer nouem annorum ſubintrare non poſſet, tan-
dem credit eam corrumpere, & non potuit: polluit tamen eã
in vaſe debito, & contingit eam impręgnari, & adueniente ho
ra partus oportuit eam incidi: quia aliter partum emittere nõ
valebat. Ecce ergo quod ſicut in hoc exemplo apparet matri-
monium conſummari poteſt ſine effractione clauſtri pudoris:
quia viro ſeminante, & muliere aperiente fuit facta ſeminum
ſiue carnis commixtio ſemine in vaſe debito diſtillante. Ta-
men eccleſia quæ non iudicat de occultis eam iudicaret virgi-
nem per aſpectum niſi de conceptione & de impręgnatione
conſtaret: hæc Abbas poſt Vin. in c. alleg. is qui. & idẽ poſt eos
not. Ioan. an. eo. ti. c. adoleſcens. & Aſten. li. 8. ti. de affinitate. q.
8 quid ſi vas. † Aut intrauit clauſtrum ſeu vas mulieris: & tunc.
Aut non ſeminauit, nec ſemen effudit, & tunc non contrahi-
tur affinitas cum ibi non ſit ſeminum commixtio: vt not. Io.
in c. alle. extraordinaria, gloſ. vlti. ar. 35. q. 2. c. nullum. idẽ Inno.
hic. & s. de diſpon. impu. atteſtationes. & Ray. ti. de impedi-
mento affinitatis. § 4. & frater Io. in ſum. confeſ. titu. de impe
dimento affinitatis. q. 4. & 5. & Ber. & Aſten. vbi s. & ad hoc
concor. Abba. in c. alle. is qui dicens quod per huiuſmodi in-
troitũ in vas ſponſę ſine ſeminis effuſione non eſſet matrimo
nium conſummatum: quia carnis commixtio facit conſum-
mationem matrimonij. ar. s. de ſpon. c. vlti. & de biga. c. debi-
tum. & ſic in foro penitentiali audiui à magiſtro Pe. de ſan. q.
9 conſului in cauſa matrimonij. † Quidam clericus fuerat cum
quadam muliere viginti noctibus, & corrupit eam, & licet in-
traſſet clauſtrum ſeu vas debitum mulieris, nunquam tamen
ibi ſeminauerat, accidit quod mulier illa contraxit cum fra-
tre clerici, dubitauit an poſſit remanere cum ea. Et dixit ma-
giſter Pet. de ſan. q. quòd ſic. Sed in foro cõtentioſo eccleſia con
trarium iudicaret: cum ſemper ex quo corrupit eam præſu-
matur conſummare: & illud aliter probari non poſſet. ita dicit
10 Abbas in c. alle. is qui. † Aut ſeminauit ſeu ſpermatizauit in vas
debitum mulieris: & tunc. Aut ipſa mulier non ſeminauit ſeu
ſpermatizauit, & ſic non eſt facta ſeminum commiſtio, &
tunc dicunt Hug. Lau. in cap. alle. extraordinaria prout narrat
Arch. ibi in gl. pen. per talem coitum vnitatem carnis non fie-
ri, nec ſanguinis commixtionem: nec impedin ob hoc ipſius
conſanguineos ab eius copula, ſi de facto conſtare poſſet. Et
hanc ſententiam ſequitur Inno. hic & in c. alle. atteſtationes.
dicens quod ad hoc vt contrahatur affinitas neceſſe eſt ſangui
nis vtriuſq; fieri commixtionem. ar. 35. q. 10. fraternitatis. Vn
de ſecundum eum licet mulier ſemen emittat: ſi vir nõ emit
tit, vel econuerſo: non contrahitur affinitas. facit ad hoc. 27. q.
2. lex diuinæ. verſi. prothoplauſtus. palea eſt. ſed Hug. videtur
notare cõtrariũ. 32. q. 7. hi qui. cui manifeſtè contradicit præ-
dictum. c. lex diuinæ. Notat etiam ipſe Inn. s. de deſpon. impu.
11 atteſtationes. † quòd etiam ſi mulier fuiſſet corrupta & non
virgo non tamen eſſet matrimonium conſummatum: & in illa
decre. ſecunda ſponſalia ſeparantur non propter affinitatẽ ſed
propter publicæ honeſtatis iuſtitiam ſecundum Inn. & Abb.
hic. Iſtam eandem ſententiam Inn. ſequitur Vin. s. de ſpon. c.
vlti. vbi dicit quod ſi aliquis ſolutus aliquam ſolutam deflora-
ret, & aperiret ſeras: & non procederet ad ſeminis effuſionẽ,
& hoc conſtare poſſit conſanguineus defloratoris non impe
diretur contrahere cum illa. Idem dicit ſi maritus defloraret
vxorem, & ante cognitionem velit intrare religionem, tamen
poſſet ſe eccleſia opponere propter præſumptionem, nec de-
ficit ius ſed probatio. ff. de ſta. ho. l. idem erit. ſecundum Vinc.
Et ad hoc facit optime quod no. Hug. 31. q. 3. c. 1. vbi dicit qđ
ſi ſponſus & ſponſa, non ſunt effecti vna caro, quamuis ſponſus
corruperit ſiue cognouerit ſponſam, non fit præiudiciũ ei ob
hoc quin ab ea poſſit diſcedere, ſicut & ſi cognita non fuiſſet.
Vbi etiam dicit quòd ſæpe metus & voluntas faciunt, vt mu-
lier in commixtione carnali ſemen non emittit, & tunc non
efficitur vna caro cum maſculo. ar. 32. q. 5. reuera. & c. ad dei.
& c. non poteſt & c. magis. ſed cum hoc dubiũ ſit ſemper pre-
ſumetur quòd ſint facti vna caro ſecundum eum. Et præmiſ-
ſa à ver. aut ſeminauit ſeu &c. citra ponit Arch. in d. c. extraor
dinaria. gl. pe. & eadem in effectu ipſe notat. j. de ſpõ. c. vnico.
ſuper verbo affinitatis. libr. 6. & de deſpon. impu. c. vnico. ſup
verbo ſubſecutam. eo. lib. dicit etiam quòd in dubio præſumi
tur pro carnali copula. s. de deſpon. impu. continebatur. & ſic
etiam notant Inn. & Hoſt. s. de deſpon. impub. c. vlti. & in hoc
concor. gl. ſuper Ray. ſuper d. § 4. ſuper verbo dictum eſt. &
frater Io. in ſum. confeſ. tit. de impedimento matrimonij. q. 6.
Quod intellige qñ vir aperuit ſeras mulieris, aliàs non videtur
locus præſumptioni niſi concepiſſet, vt in exemplo. s. poſito
per Abb. Et idem quod dicit Inn. hic. ſ. quòd ad affinitatẽ con
trahendam requiritur commixtio ſeminum, dicunt beatus
Tho. & Alb. Sed Hoſt. dicit hic quòd hæc opi. Inn. non multũ
placet, quia nec de commixtione vtriuſq; ſeminis poſſet iudi
ci de facili ſemper fieri plena fides. Hoc ideo dixit, quia ſine
commixtione ſeminum proles non generantur, vnde proba-
ta prole per conſequens & commixtio comprobatur ſecundũ
Hoſt. cuius opinionem, credo tutiorem vt eſt dictum ſtatim,
& eam ſatis approbat Io. An. hic. Hanc diſtinctionem ſcienter
prolixè poſuit, vt melius videas materiam quam ex præmiſ-
ſis in breuibus cõprehendes, nec credo quòd affinitas ſit pu-
blicæ honeſtatis iuſtitia propriè ſumpta, imo ſunt ſpecies per
ſe ſeparatę, & diſtinctę, licet Hoſti. innuat contrarium. j. eod.
tuæ. gl. hoc expone &c.

1 *Matrimonialis cauſa a canoniſtis tractanda.*
2 *Epiſcopus an theologus vel canoniſta.*
3 *Matrimoniali de cauſa epiſcopus cognoſcit.*
4 *Iudex quæ habere debeat.*

¶ De conſan. & affini. Rubrica.

1 EX literis. ¶ Ar. huius. c. in fi. & glo. ſeq
no. quòd duo &c. † dicit Hoſt.
hic quòd cauſæ matrimoniales tractãdæ ſunt
per iudices diſcretos non in theologia, non in
iure ciuili, ſed in lege canonica. Ideo hæc litera
eſt apertè contra theologos quoſdam dicẽtes,
quòd eccleſia dei poſſet regi per puram & ſolam theologiã,
quibus reſpondet Hoſt. quòd cũ adhuc nõ ſufficiant lex theo
logica, ciuilis & canonica ſimul iunctę, imo tota die noua
emergentibus

emergentibus noua iura condi oportet.ff.de præſcrip.verbis.
l.j.ſ.de iura. calum. cæterum. ſatis apparet quòd ſola theolo-
2 gia,non ſufficeret. † Quid ergo ſi in diſſentione eligantur in
epiſcopum alicuius eccleſiæ vnius,theologus purus, alius ca-
noniſta purus? dicas qualitatem eccleſiæ, & perſonarum con
ſiderandam vtrum.ſ.eccleſia conſiſtat pro maiori parte in iu-
riſdictione,& cauſarum ventilatione,& deciſione,& tūc præ-
feras canoniſtam:quia nec eſt bonus canoniſta qui prædicare
neſcit,nam ex ſolis canonib.poſſet ſermonem ſuum elegāter
formare.Sed & tamen omnes leges ad honorem dei, & ſalutē
animarum,& eccleſiæ regimen factæ ſunt, de qualibet poteſt
quilibet ſecundum quòd ſibi congruum videtur aſſumere,&
rerum mixturam conuenientem conficere. 10.diſt.c.1.ta.di.
nouit.ff.de vſu ca.l.rerum mixturam. Vel conſiſtat in ſola ſpiri
tualitate,vt quia eſt hæreticis conuicins , & tunc erit theolo-
gus præferendus,vt ſ.de elec.in cauſis.in fi.j.de hæret.excom
municamus.§.ſi quis.n.Mixtū tamen dicas puro cuilibet præ-
ferendum.ad hoc.ſ. de cle.non reſ.ex parte.de elec.officij.&
in his quæ not.ſ.de ſum.tri.c.1.§. hæc ſancta.ſuper verbo di-
3 ſpoſitionem.ſecundum Hoſt.& Io.And.poſt eum.† Item per
iſtum tex.in fi.patet quòd cauſæ matrimoniales ſunt tractan-
dæ per iudices qui poteſtatem habent iudicandi.ſ.de iure cōi,
vt quia epiſcopus, hoc.n.eſt magnum ſacramentū.ſ.de ſpon.
duorum.c.1.Et de magis habet epiſcopus cognoſcere.25.di.
perlectis:ſ.de offi.archi.c.1. de offi.archipre.c.fi. Ideo cū hoc
epiſcoporum ſit ſpecialiter, quia cauſa matrimonialis maio-
res iudices requirit.ſ.de reſti.in integ.c.pe.in fi. reprehēditur
Abb.qui de his ſe intromittit.j.de exceſ.præla.accidentibus,
niſi hoc habeat ex priuilegio vel ex alia iuſta cauſa,vt ibi dicit
in fi.puta cōſuetudine,quæ in talibus dat iuriſdictionem.ſ.de
reſti.ſpol.literas.1.rñ.de offi.archi.c.fin. de foro compe.cum
conting.vel ex epiſcopali commiſſione.ſ.de offi. deleg.ſi pro
4 debilitate.† Et ex his patet quòd duo requiruntur in iudice,
primo poteſtas:ſecundo ſcientia, vt ſic habeat vtranq; clauē.
20.diſt.in ſum.§.in negotijs. Vnde cum quis ſententiat,diſtin
gue. Aut habet ſcientiam,& poteſtatem, & tunc bene eſt, vt
hic.Aut neq; ſcientiam neq; poteſtatem,& tunc duob.modis
deficit ſententia,vt hic à contrario ſenſu.Aut habet ſcientiam
ſed nō poteſtatem, & tunc ſententia à non ſuo iudice lata nō
tenet,vt patet in eo quod legitur & no.ſ.de conſue.c.3.de iud.
at ſi clerici.etiam ſi bene pronunciet aliàs.j.de accu.ad petitio
nem.Aut habet poteſtatem ſicut epiſcopus habet in cauſa ma
trimoniali,ſed non ſcientiam,& tunc valet, & ſic verbum po
teſt,hic in textu poſitum propriè, & impropriè tenetur.pro
priè reſpectu poteſtatis, impropriè reſpectu ſcientiæ.peccat
tamen ſi ſine conſilio hoc faciat, vnde aut deleget ſcienti, vel
excitato.vt 2.q.2.c.ſi.de pęni.diſt.6.c.1.j.de pœnis.omnis.C.
de iudi.l. certi. Aut peritiores conſulat. C. de inge. & ma.l.ſi
auiſ.ſ.de conceſ.præb.c.2.de is quæ fi.a præla.nouit.& c.quan
to.ſed et qui commiſit ſcienter ydiota puniendus eſt.C.de cu
ſto.reorum.l.fi.Sed & tertium requiritur in iudice ſpecialiter
aliū corrigente,ſ.quod ſine peccato ſit,alioquin ſeipſum con-
demnat. 19.diſt.ſecundum.& 3.q.7.iudicet.ſecundum Hoſti.
hic.& in ſum.tit.de matrimonio contrac.contra interdic.ecc.
§.à quo.in fi.& concor. Io.And.hic.

1 *Diſpenſationes reſtringendæ ſunt.*
2 *Diſpenſatio ad epiſcopatum, non extenditur ad Archiepiſcopa-
tum.*

QVod dilectio. ¶Si quæritur vtrum be-
neficium principis ſit latè
vel ſtrictè interpretandum, Diſtingue vt dixi.ſ.de
1 dona.c.cum dilectus. † & vtrum diſpenſatio ſit ex
tendenda ſeu amplianda,vide per Inn.ſ. de conceſ.præb.c.di-
lectus.vbi dicit quod ſi aliquis habeat diſpenſationem, quod
obſtet defectus natalium, vel crimen,vel aliuſquin poſſit ho
nores & dignitates eccleſiaſticas obtinere,tamen non poterit
per hoc epiſcopatum obtinere. Nam diſpenſationes reſtrin-
2 gendę ſunt,vt hic & ſ.de tranſla.epi.c.vlt.† imo plus dicit qđ
ſi diſpenſatum eſſet cum aliquo ſuper epiſcopatu non intelli-
gitur diſpenſatum ſuper archiepiſcopatu. 12.diſt.nos conſue-
tudinem.& idem Hoſt.ibi: & in c.alle.dilectus.idem Goſ.in
ſum.qui fi.ſint legi.§.ſed quæritur an videtur. Idē ſentit Ray.
in ſum.eo.tit.iuxta fi.& Spe.tit.de offi.deleg. legati.§.poſtre-
mo.vt Guil.Et Io.And.j.de filijs presby.c.1.lib.6.idē Com-
poſ.ſ.de elec.cum in cunctis.& Abb.& Io.And.in c.innotuit.
& Ber.in c.cum Vintonien.ſuper verbo promeruit.& Hoſti.
& Abb.ibi & Ber.eod.tit.c.ſcriptum eſt.ſuper verbo præſum-
ptione.& Hoſtien.& Abb.ibi.

1 *Falſa cauſa an actum impedit.*
2 *Diſpenſatio ſurreptitia nulla.*
3 *Diſpenſatio eſt odioſa.*

QVia circa. ¶Ad ſolutionem contrariorū
ſignatorum hic in gl.fi.ſi quæri
tur vtrum falſa cauſa impedit actum ſeu confeſ-
ſionem alicuius rei factam. Diſtinguit hic. Hoſti.
1 † Aut quæritur in fauorabilibus, & dic quod nō,
vnde falſa cauſa non impedit religionem. ſ. de conuer.coniu.
ex parte.2.nec legatum.ff.de leg. 1.l.ſi ſic.§.1.de cond.& dem.
l.falſa demonſtratio.& l.cum tale.§.falſam.C.de falſa cā adiec.
l.2.inſti.de leg.§.huic proxima. & §.longe.nec libertatem ſeu
præſtationem libertatis.inſtitu.quib.mann.non licet.§.ſemel.
Aut quæritur in odioſis & dic quod ſic. vt patet in diſpenſa-
2 tione.† nunquam.n.valebit diſpenſatio per ſubreptionem ob-
tenta.argu.C.ſi ex falſis inſtru.l.2.ff.de iudi.ſi pręt or.de natal.
reſtitu.l.1.de aut.tu.l.nulla differentia.ſ.de elec.c.dudum.2.§.
pen.ſicut nec abſolutio.j.de ſent. excom.cum pro cauſa.ſ.de
reſcrip.ſuper literis.de fide inſtru.quod ſuper his. 2.q.3.§. no-
tandum.Quod ergo hic valet diſpenſatio,hoc facit auctoritas
huius ſecundæ literę,vnde quod dicit hic diſſimulare.expone
ex certa ſcientia,& de noſtra licentia quam damus auctorita-
te præſentium,& ſic tacitè ex certa ſcientia quod nihil valebat
approbamus.ſic.ſ.de ſupplen. negli.præla.c.pen.de cog.ſpiri-
tua.ſuper eo.in fi. nam ſtultum eſſet dicere quod in adulterio
remanerent,& tamen diſpenſatio ab initio non tenuit.Sed ex
hac diſſimulatione tacitè roboratur ſecundum Inno. Hoſt.&
3 Io.And.† & ſic diſpenſatio eſt odioſa, vt patet in eo quod leg.
& no.ſ.de tranſla.epi.c.vlti.de filijs presby.c.1. & 2. de præb.
is cui.1.& c.non poteſt.lib.6.vel ſi ipſam fauorabilem reputes
hoc tamen trado pro regula,quod vbi diſpenſatio ſedis apoſto
licæ neceſſaria eſt: oportet quod oſtendatur non ſuſpecta, vt
patet in eo quod leg.& no. ſ.de reſcrip.c.2.& j. de ſciſma.c.2.
de crimine falſi.c.2.& c.dura.c.licet.c.quam graui.& c.ad falſa
riorum.& ſ.de filijs presby.c.pen.& fi.ſed ſurreptiua non eſt
ſine ſuſpicione. imo expreſſus caſus eſt quod non prodeſt.ſ.
de elec.dudum.2.§.inſuper.ſecundum Hoſt.& in c.alleg.non
poteſt de præb.lib.6.Et cauſa diſpenſandi fuit hic graue ſcan-
dalum quod inducit iuſtam cauſam diſpenſandi,vt hic,& not.
ſ.c.proxi.& de tempo.ordi.c.2.ſecundum Hoſt.

1 *Aſcendentes & deſcendentes matrimonium contrahere in in-
finitum prohibentur.*
2 *Affines in infinitum non contrahunt matrimonium.*
3 *Collaterales vſque ad quotum gradum matrimonium con-
trahunt.6.*
4 *Filij fratrum matrimonio iunguntur de veteri teſtamento.*
5 *Matrimoniales cauſæ ſecundum ius canonicum ſunt tractandæ.*

NOn debet. Si quæritur vſque ad quotū gra-
dum extendatur hodie prohibi
tio copulæ coniugalis,diſtingue. Aut quæritur in li
nea aſcendenti & deſcendenti: hoc eſt inter aſcen-
dentes & deſcendentes. Aut quæritur in linea collaterali ſeu
1 trāſuerſali,hoc eſt inter collaterales. † In primo caſu dic quod
prohibitio extenditur in infinitum,ſiue loquamur inter con-
ſanguineos, vnde Adam primus homo, ſi hodie viueret cum
nulla contrahere poſſet, vt inſti.de nu.§.1.ff.de ritu nup.l.nu-
ptiæ.3.C.de nup.l.nemini.35.q.3.progeniem.& c.de conſan-
guinitate.& c.in copulatione.ſecundum Hug.& Hoſ in ſum.
eo.tit.§.vſq; ad quotum.in prin.ver.in aſcendenti.& in rubri-
cella de affi.§.vſq; ad quem gradum.ver.ſed nūquid linea.Idē
no.frater Io.in ſum. confeſ.tit. de impedimento cognationis
carnalis.q.5.qualiter computentur &c.Idem Azo Richardus
Pet.& Aſten.lib.8.tit.de conſang.q.vtrum aliquis tantum di-
ſtaretur.Idem Io.And.in arbore conſan.& affi.§.1.quæro au-
tem.dicens quod alij communiter tenent idē,licet Goſ.con-
tra in ſum.eo.tit.§.item quæritur quantum.& credo quod ma
2 le.† Siue loquamur inter affines, vt inſti. de nup.§.affinitatis.
vt not.Hoſti.in d.ver.ſed nunquid.Idem Io.And.in arbore.§.
vlti.per text.qui dicit quod ęquè abſtinendum eſt conſagui-
neis vxoris vt proprijs.ſ.eo.c.1.in fi.35.q.3.§.æqualiter.& c.
nullum.& c.de propinquis.Idem Aſten.lib.8.tit.de affinitate.
3 in fi. In ſecundo caſu refert, † Aut quæritur de illis quorum
neuter eſt in eodem gradu,ſeu in primo gradu,quod eſt idem
in hoc

10 *Cauſa ob quas matrimonium contrahit.*
11 *Impedimentum perpetuum dicitur quod triennio non ceſſat.*
12 *Matrimonium ſeparatum an reintegretur. 14.*
13 *Impedimentum temporale non dirimit matrimonium.*

FRaternitatis. ¶Si quæritur quę eſt impotentia coeundi, & quot
eius ſpecies, & quæ impotentia coeundi impedit
matrimonium contrahendum,& dirimit iam con
tractum, diſtingue. Aut quæritur de primo.ſ.quę eſt impoten
1 tia coeundi, † & dic quòd eſt vitium ſeu defectus naturalis,
ſeu accidentalis quo quis impeditur alteri carnaliter commi-
ſcere, ſecundum Hoſti. in ſum.eod.tit.§.1. vel dic ſecundum
Ray.in ſum.eo.tit.in prin.&fratrem Io.in ſum.confeſ.eo.tit.
q.j. Quod eſt vitium animi vel corporis, vel vtriuſq; quo quis
2 impeditur alij carnaliter commiſceri, quod quaſi idē eſt. † Aut
quæritur de ſecūdo.ſ.quot ſunt eius ſpecies. & dic quòd duę,
ſecundum Ray.Gof.& Hoſt.in ſum.eo.tit.§.1.& fratrem Io.
eo.tit.in 2.q.2. Nam alia eſt naturalis impotentia, alia acciden
talis. Naturalis eſt duplex. Alia temporalis communis, quæ at-
tingit propter defectum ætatis, tam in maſculo quàm in fęmi
na. Alia perpetua, quæ contingit aliquando propter frigiditatē
nimiā, & hoc in maſculo tantum locum habet. aliquando pp
nimiam arctationem, & hoc in fœmina tantum locum habet.
Accidentalium autem alia violenta, vt caſtratio, alia occulta,
vt maleficium quod fit per quædam maleficia, quæ dicuntur
3 ſoroſes vel facturæ. † Aut quæritur de tertio.ſ.quæ impoten-
tia coeundi impedit matrimonium contrahēdum, & dirimit
iam contractum, & tunc refert: Aut quæritur de impotentia
naturali, aut de accidentali. Si de naturali: tunc aut temporali:
vt in pueris, & talis ſecundum Ray.& Hoſt.in §.3.& fratrem
Io.in q.3. adueniente impubertate expirat, ergo quandiu du-
rat, tantum impedit matrimonium contrahendum: vt 30.q.2.
c.vnico.j.eo.quòd ſedem. vbi idem no. Hoſti.& Io.And.hic,
vnde dicitur quòd omne delictum cadit in impubertatē præ
ter delictum carnis.j.de delic.puero.c.1.ſecūdum eos. Quod
intellige ſane quòd adueniente pubertate expirat, quo ad hoc
vt ante, & non poſt impediat & dirimat matrimonium, vt in
iuribus alleg.& s.de ſponſa.tuæ.in fi.de deſpon. impub.c.2.&
c.puberes.& c.continebatur.& c.de illis.1.& 2.& c.à nobis.
& per totum. Sed non eſt verum dicere, quòd quandiu durat
impedit matrimonium cōtrahendum niſi vſq; ad tempus pu-
bertatis. Nam quandoq; contingit quòd illi qui ſunt ætatis le
gitimę ad contrahendum & ſpecialiter maſculi non ſunt po-
tentes ad actum vſque forte ad 17.annum vel 18.annum, &
tamen propter hoc non impeditur nec dirimitur matrimo-
nium poſt ætatem legitimam.ſ.18.annos, completos in ma-
ſculo.& 12.annos, in fœmina contractum, vt dixi plene in c.
alleg. puberes. Aut de perpetua impotentia, & tūc Aut de ma
ſculina vt frigiditate, & illa impedit matrimonium contrahen
dum, & dirimit iam cōtractum, vt 33.q.j.c.j.& 2.s.eo.c.j.& 2.& c.
laudabilem. Et talem frigidum appello caſtratū, nec dr̄ in hoc
caſu matrimonium contractum diſſolui. ſed à principio nullū
fuiſſe. in aut.de nuptijs.§.ſi vero.colla.4.ſecundum Ray.Gof.
Hoſt.& fratrem Ioannem, idem ſi careret lancea, vel habet eā
4 ſiccam & aridam. † Vnde ex parte viri poteſt eſſe quadruplex
impedimentum a parte naturę, aut ex frigiditate, aut ex nimia
carnoſitate, aut ex defectu lanceæ, aut propter ſiccitatē eiuſ-
dem, & vnum ab extrinſeco, vt notat Pet.de ſampſo.& Ioan.
5 And.hic, & Abbas in fine operis ſui. † Aut de fœminea vt ar-
ctatione vel alio impedimento inſtrumenti a natura contra-
cto, vt s.eo.c.ex literis, & tunc refert: Aut poteſt ei ſubueniri
ope medicorum ſine graui periculo corporali, & tunc non im
pedit nec dirimit. Aut nullo modo iuuari poteſt, vel poteſt ſed
cum graui periculo imminenti, & tunc impedit & dirimit, vt
hic in §.nos autem. & §.per hoc autem. quia non poteſt eſſe
vxor quæ apta non eſt ad viriles amplexus vel quia inſtrumen
tum naturale impeditum eſt, aut quia deeſt competēs quia for
te vix iniungere poteſt, vnde perinde eſt ac ſi non haberet, vt
hic in prin.& s.eo.c.ex literis.arg.s.de tranſla.epi.c.inter cor
poralia.§.ſed neq; ſecundum eos. cum quibus concor. beatus
Tho.& Pet.in ſcriptis.diſt.34. Et intelligas quòd ſi ſit ita lata;
quòd non poſsit cognoſci, vel aliàs qualitercunq; ſit impotens
ad carnale debitum reddendum, matrimonium impeditur, qđ
decre.non diſt.s.eo.quod ſedem ſecundum Hoſti.in ſum.eo.
tit.§.4.& Hoſt.& Io.And.s.eo.conſultationi. Secus ſi cogno-
ſcibilis ſit quoquo modo, quamuis concipere non poſsit, vel
in lecto mingat, vel mortuos pariat. quia hoc edictum prohi-
bitorium eſt, vt s.de ſpon.cum apud.ſecundum Hoſt.cū quo
concor.Gof.in ſum.eo.tit.§.quid ſi vir.& frater Ioan.in ſum.
confeſ.eo.tit.q.11.quid ſi mulier.& Aſten.lib.8.eo.tit.in prin.
licet Io.in hoc contrarium innuat.27.q.2.c.omne itaq;.gl.j.in
fi.& Lau.& Io.de Fa.ibi, vbi etiam de hoc per Archi.in gl.ad-
de idem not.hic &c. Hæc autem omnia intelligas quando in-
ter potentem & impotentem contractum eſt matrimonium
ignoranter. Nam ſi ambo ſciunt impotentiam, & volunt ni-
hilominus ſimul contrahere, vel poſt contractum ſimul rema
nere poſſunt: non tamen credas quòd ſit matrimonium, ſed
qui talem habere non poteſt, vt vxorem ſaltem habeat vt ſo-
rorem, æqua lance mulier habebit maritum vt fratrem, vt s.c.
proxi.§.quod ſi ambo. Vnde viuere poſſunt caſtæ ſimul mo-
6 rātes. quid mirū? † Nam & ſi veri coniuges eſſent in domo ꝓ-
pria continere poſſent ſi vellent.33.q.5.quod deo pari. Quod
ſi alter vel ambo inhoneſtè viuāt, occurrat epiſcopus.s.de off.
ordi.c.5.& c.licet. ſi tamen potens cum alia contrahat, ſemper
tenet matrimonium ſecūdum, & cogitur impotentem vt ſo-
rorem tenere, & alere. Et hoc in caſu illius.c.conſultationi.ſ.
quando potens ſcienter contraxit cum impotente, aliàs ſi igno
ranter, nec vt ſororem tenere nec alere eam tenetur ſecūdum
Inno.& Hoſt.& Io.And.ibi, & Aſten.eo.tit.in fi. Et in hoc qꝫ
dicunt quòd tenetur eam tenere vt ſororem, concor.Ioan.33.
q.5.ſi quis acceperit.in fi.ſed contrarium huius not. Bern.s.c.
proxi.§.quòd ſi ambo.& Vin.j.eo.c.fi.dicens, quòd hoc caſu
non eſt matrimonium, & quòd non compellitur quis remane
re in ſocietate quam non vult.ff.pro ſocio.l.ſi vnus.§.fin. ſecus
forte in maleficiato ſi ſcienter contraxiſſet ſecundum eum:
& idem recitat Arch.in d.c.ſi quis acceperit. nullam partē eli-
gens. Ego vero credo primam opinionem veram vbi talis ſo
cietas non eſſet odioſa viro vel vxori ſuperinductę, nec indu-
ctiua alicuius peccati, aliàs credo ſecundam opi. veram.arg.ff.
7 de leg.a.l.cum pater.§.dulciſsimus. † Sequitur de impotentia
accidentali, & tunc Aut eſt violenta, & quæ violenter infer-
tur, vt ſectio propter quam quis amiſit virilia ſeu ambos teſti
culos & dicitur ſpado, & tunc Aut præceſsit matrimonium, &
tunc impedit & dirimit matrimonium poſt contractum. Sic
intellige.s.eo.quod ſedē in fi.& c.ex literis. Aut ſequitur ma-
trimonium, & tunc ex quo ſemel tenuit matrimoniū per im
pedimentū ſuperueniens non tollitur.s.de eo qui cogno.con
ſang.vxo.ſuæ.c.diſcretionem.32.q.7.hi qui ſani.& ea.q.32.q.j.
dixit dominus. Aut eſt dubium vtrum præceſsit vel non, &
tunc præſumitur quòd impedimentum matrimonium præ-
ceſsit, vt ſic expediantur nec remaneant impediti.argu.C.de
ædil.ædil.l.3.& j.de verbo.ſign.abbate.ſecundum Hoſt.hic, &
8 in ſum.eo.tit.§.3.verſi.accidentalis.&c.& verſi.ſeq. † vbi etiā
dicit quòd ſi quis perfectionem non amitteret niſi vnum teſti
culum contrahere poſſet, ſic poteſt intelligi.ff.de libe.& poſt-
hu.l.ſed eſt quæſitum.§.ſpadonem.de ædil.ædiles.§.filius.de
iure doti.ſi ſerua.§.ſi ſpadoni. nam & hoc militat.ff.de re mili.
l.qui cum vno.& in hoc concor.Gof.in ſum.eo.tit.§.de caſtra-
ſtris.in fi.& Io.& Arch.32.q.7.c.hi qui.& Ala. Vin.& Io.s.e.
quòd ſedem. Et eandem diſtinctionem facias in impotentia
accidentali proueniente ex parte mulieris per ea quæ no.Inn.
& Hoſti.s.eod.ex literis. Aut ex occulta impotentia, vt eſt illa
quæ prouenit ex maleficio, & tunc refert, quia quandoq; male
ficiatur homo ita quòd redditur impotens omnibus præter-
quam vni, & hoc maleficium vocatur ſortilegium ſiue fattu-
ra, vt ſi illa vxor ſit: bonum videtur tunc ſortilegium cū adul-
terium vitetur. Quandoq; maleficiatur homo adeo quòd nō
poteſt cognoſcere vxorem ſuam, ſed bene omnes aliàs, & tūc
9 † Aut tale maleficium ſequitur matrimonium iam cōtractū,
& tunc non dirimit ſicut dictum eſt de alijs impedimētis. aut
præceſsit, & tunc aut maleficium eſt tple, & tunc nullum prę
ſtat impedimentum matrimonio. Aut eſt perpetuum, & tūc
impedit contrahendum, & dirimit iam contractum, vt 33.q.
1.ſi per ſortiarias. Sed quomodo ſcietur an ſit perpetuum, vel
temporale? reſpondeo ab initio quòd licet maleficium præſu
matur temporale, quia omnis homo pubes creditur potēs ad
coitum, ſed ex quo per triennium cohabitauerunt ſimul dan
tes operam ſtudioſam carnali copulæ, ſi adhuc durat impedi-
mentum præſumitur perpetuum, vt §.c.proxi.& j.cap.proxi.
hæc no. Hoſti.in ſum.eo.ti.§.4. ver.occulta vero. & Hoſti.&
Io.And.hic. & Rayn.in ſum.eo.ti.§.4.& frater Io. in ſumma
confeſ.eo.ti.q.13.& Tho.& Pe.in ſcriptis. Aut dubitatur vtrū
præceſsit matrimonium vel non, & tunc dicunt Hoſti.& Io.
And.hic, & Aſten.lib.8.ti.de maleficio quòd debet præſumi,
quòd præceſsit, vt ſic expediantur, nec maneant impediti, vt
ar.C.

ar.C.de ædil.ac.l.3.j.de re iud.Abbate ſane.lib.6.Nec ob.ſ.de
teſti. licet ex quadam.lib.6. quia illud verum eſt quod matri-
monium poteſt habere effectum.ſ.fornicationis euitationẽ,
vel bonum prolis,quod hic non poteſt propter impotentiam
coeundi.Sed vtinam dicit Hoſt.quòd Papa in hac materia fa-
ceret duas decretales,vnam quòd quicunque maleficiatus eſt
cum illa cum qua maleficiatus perpetuo contrahere non poſ-
ſet,& quòd ſi contraheret non teneret, & ex quo moram per
triennium contraxiſſent cenſetur perpetuum impedimentũ.
Aliam quòd ſi non apparet vtrum impedimentum præceſſiſ-
ſet,vel ſecutum eſſet,matrimonium præſumeretur præceſſiſ-
ſe,& matrimonium non teneret, ſimile not.ſ.de ſpon.is quæ
fidem. aliàs forſan non eſt hodie ſufficienter prouiſum in hac
parte ſecundum Hoſti.Sed Io.no.contrarium.33.q.1.in ſum.
dicens quòd in dubium præſumendum eſt quòd ſecundũ ſit
matrimonium per dictam.l.3. C.de ædil.ac. Idẽ Goſt.in ſum.
eo.ti.§.ſed quid ſi dubitetur.& Card.j.de decimis.ſtatuto.gl.
ſed quid.lib.6.op.Hoſt.poſſet dici verior cum quilibet ipſorũ
ſeparatorum adinuicem ſit habilis ad exercitiũ copulæ coniu
galis cum alijs,ideo ſeparatio videtur fauorabilior quã in caſu
alterius impedimenti quod non ceſſat matrimonio diſſoluto.
Sed Inn.j.c.proxi.dicit cum Dam.& cum Card.33.q.1.ſi per
ſorciarias.quòd propter maleficium nullum matrimoniũ ſe-
parandum eſt:& ratio, quia omne maleficium temporale eſt,
& ſolui poteſt ſine diuino miraculo ſaltẽ per illum qui ipſum
induxit:q̃a quicquid ligatur ſolubile eſt.arg.hic in ver.nos.tñ.
& in auth.de nup.§.nuptias & c.ſi per ſorciarias. non tenet:&
decre.j.proxi.intelligenda eſt de naturali frigido.Sed Hoſt.ſ.
eo.tit.§.3.in fi.ver. quid tamen dicit quod opinio iſtorum eſt
omnino abijcienda tanquam dura & nimis oneroſa,quoniam
præſtaret materiam homicidio,& adulterio,ſi homo ſtaret cũ
vxore,& eam cognoſcere non poſſet,cum eſſet potens,& ido
neus alijs mulieribus. Item nec ſemper poteſt ſolui maleficiũ
per illũ qui fecit,vel q̃a mortuus eſt:vel quia maleficus nõ põt,
vel neſcit delere ſm Goſ.& Hoſt.Itẽ rationabiliter probatur
10 Dam.Card.& Inno.male ſentire, † quia cauſæ principales pp
quas contrahitur matrimonium.ſ.fides & euitatio fornica-
tionis,& ſuſceptio prolis.vt legitur,& no.de condi.appo.cap.
vlti.deficiunt,ideo matrimonium nullũ erit.Item dicit Hoſt.
in c.proxi.ver. prædictis vero quòd non videt quòd dictum
c.ſi per ſorciarias.per aliquod ius ſit correctum, & aliàs ma-
gnus exinde ſequeretur error,cum propter maleficium om-
ni die & quotidie matrimonia diſſoluantur:nec videt vt dicit
qualiter naturaliter frigido habẽti pubertatem plenã ſit trien-
nium concedendum:& ideo nedum in frigido habẽti plenam
pubertatem,ſed etiam in maleficiato intelligit iſtam decre.j.
proximam,& illam.ſ.proxi.ad quod probandum ſic intitula-
ta eſt hæc rubri. de frigi. & malefi. vt ſcias quòd matrimoniũ
ſicut propter frigiditatem, ſic & propter maleficium ſepara-
tur:alioquin fruſtra iunxiſſet & maleficiatis. Rubrica autem
ſiue titulus & eius ſignificatio attendenda eſt.ff.ſi cer.pet.l.1.
ſecundum Hoſt.j.c.proxi.idem Tan. Vin. Goſ.& Ber.& Io.
And.idem etiam Ber.hic in gl.ar. quòd nullum vnde igitur di
cta decre.j.proxi.& c.alle.ſi per ſorciarias.tenens & habent lo
11 cum vbi perpetuum eſt impedimentum, † & eſt perpetuum
quod nõ ceſſat infra triennium per exorciſmos & orationes t
vt hic ſecundum eos. Item nota quòd iuramentum eſt cum
dicitur,promitto vel dico ſub periculo animæ meæ, vt hic.&
hoc notant Gui.& Io.An.j.de ſepul.c.1.lib.6.

Super eo.c. ¶Si quæritur vtrum matrimonium ſe-
paratum propter aliquod impedimen-
tum.ſublato vel ceſſante impedimẽto iter debeat reparari ſeu
12 reintegrari,diſtingue.† Aut eſt ſeparatum propter maleficium
& tunc non ſeparatur,vt 33.q.1.ſi per ſorciarias.ſecundũ Ho.
hic.& in ſum.eo.tit.§.vlti.licet Card.ibi & Inno.hic dicant q̃
propter maleficium nullum matrimonium ſit ſeparãdum:vt
dixi plenius.ſ.cap.proxi. Sed Aſten.lib.8.titu.de maleficio.q.
vtrum ſeparati. dicit quòd ſeparati propter maleficiũ ſi poſtq̃
alia matrimonia contraxerint carnaliter ſe cognoſcant ſunt ad
matrimonium primum reuocandi.ar.huius.c.& 33.q.1.quòd
autem.nec ob.c.alle. ſi per ſorciarias. quia illud decre. fuit Ig-
mari Remen.Arch.quòd non tenetur. Vnde dicit ibi gl.quòd
potius dicendus eſt ignarus quàm Igmarus. Idem dicit ſi vir
poſt ſeparationem aliquẽ ſacrum ordinem recipiat, & poſtea
ipſam mulierem cognoſcat, quod non credo per ea quæ dixi.
j.diſt.proxi.in fi.Aut eſt ſeparatum propter frigiditatem viri:
& tunc ſi poſtea appareat potens reintegrabitur,vt ſ.eo.c.j.2.
rñ.& c.laudabilem.§.fi.Aut propter aliud impedimẽtum,vt
puta arctationem in muliere,vel carnoſitatem nimiam viri,&
tunc aut impedimentum eſt amotum per diuinum miracu-
lum,& tunc non reintegrabitur, vt hic,in §.nos autem. Aut
per opus humanum,& tunc aut per opus medicorum,& tũc
Aut cum graui corporis periculo,& tunc non debet reddi pri
mo.Aut ſine graui periculo corporis:& tunc debet reddi ſm
Ber.hic,ſuper verbo idonea prohiberi.& idem Hoſt.Archid.
hic,in §.nos antẽ.ibi abſq; corporali periculo a contrario ſen-
ſu.idem Hug.32.q.7.quòd propoſuiſti. & Aſten.lib.8.ti.de ar
ctatione.q.vtrum matrimonium.& q.fi. licet Inn. dicat in gl.
melius placet quòd in vtroq; caſu debeat reſtitui primo viro.
Aut non per opus medicorum, ſed per frequentem vſum ſe-
cundi viri, & tunc indiſtinctè debet reddi primo viro ſecũdũ
Inno.& Hoſt.hic,& Hoſti.in ſum.eo.tit.§.qualiter.ver.vlti.&
credo q̃ bene licet Io.Tan.Hug.Goſ.Ray.Vin.& Ber.hic,ſu
per verbo cuius ſimili.& ſuper verbo debeat. & Aſten.libr.8.
tit.de arctatione.q.quid ſi mulier.diſtinguant vt prius.Aut cũ
graui,aut ſine graui corporis periculo.Sed primum verius tri
plici ratione.Prima eſt,quia per opus humanum abſq; diuino
miraculo facta eſt apta primo,vt hic,in §.non autem.Secunda
fuit, quia nunc apparet impedimentum fuit temporale quod
13 ex poſtfacto ceſſauit, † ſed nullum temporale impedimẽtum
matrimonium dirimit ſecundum omnes,præterquam ratio-
ne ætatis,vt dixi.ſ.diſt.proxi.in princ.Tertia,quia ſecundum
teſtimonium mulieris apparet nunc eccleſiam eſſe deluſam,
ſic.n.teſtificantur quòd mulier eſt adeo arcta quòd nulli viro
apta eſt: vt hic in primo reſponſo. quòd teſtimoniũ ex quo a
ſecundo viro cognoſcitur apparet falſum fuiſſe:& hoc tenet,
& no.Hoſt.hic,& in ſum.eo.ti.§.qualiter.in fi.& Io.And.hic
poſt eum quamuis tutius ſit quòd Papa in talibus non expreſ-
ſim determinatis, cum noui caſus ſint, conſulatur ſecundum
14 eum.† Et ſi quæritur quotiens poſt primum coitum cum ſe-
cundo viro debeat reddi primo viro, dixit Io.quòd in infini-
tum. Tanc.vero dixit quòd vſq; ad tertiam vicem tantum,
vt no. Ber.hic ſuper verbo fornicario, vel dic q̃ incõueniens
eſſet quòd totiens redderetur,ſed debet fieri inſpectio carno
ſitatis virorum,& ſi ſint ſimiles redditur priori, aliàs non,ſe-
cundum Innoc.& Abb.cum quibus ſatis concor.Goſ.in ſum.
eo.ti.in fi. Vel dic ſecundum Hoſti.quòd ex quo eſt cognita à
ſecundo præſumitur eſſe cognoſcibilis primo: & ideo primo
eſt reddenda ſemel, & cum ea cohabitabit per trienniũ inter-
dicto facto ſecundo ne interim cõtrahat:& ſi in illo triennio
non ſit ſibi apta impedimẽtum præſumitur perpetuum,& ſic
perpetuo remanebit cum ſecundo.j.eo.c.ſeq.& 33.q.1.ſi per
ſorciarias. Si vero ſecundus cum alia contrahat interim cõtra
interdictum eccleſiæ ſeparentur,& tamdiu ſeparatim moren-
tur quouſque triennium ſit elapſum,& tunc apparebit vtrum
cauſa prohibitionis fuerit temporalis,quia.ſ.primus vir ipſam
ſibi reſtitutum cognouit:& ſic tenet ſecundum matrimoniũ
contra interdictum eccleſiæ contractum,quamuis inobediens
debeat pœnitere vel quia non potuit cognoſci a primo,& tũc
ſecundum matrimonium ſeparabitur omnino:& prima mu-
lier reſtituetur ſecundo.j.de matrimonio contracto.c.fi. Et
idem dicendum eſt de ſecunda vxore primi viri. ideo etiã di-
cit hic in fi.quòd talia ex euentu pendens ſecundum Hoſt.cu
ius opinio eſt honeſtior, & videtur verior & eam approbat
Aſten.tit.de arctatione.q.quid ſi primo. Sed quod dicit de ſe-
cũdo matrimonio,melius diceret de tertio,quia in iſto exem-
plo tria ſunt matrimonia,primum inter primum à quo nõ po
tuit cognoſci mulier primo,& ipſam mulierem, ſecundũ,in-
ter ipſam & ſecundum virum,qui portam eius aperuit,tertiũ
poſtquam reſtituta eſt primo ad experiẽdum intra triennium
inter ipſum ſecundum virum, & ipſam ſecundam mulierem.
& ſic tria.

1 *Matrimonium impediunt & dirimunt tredecim cauſa.*
2 *Matrimonium quæ impediunt ſed non dirimunt.*
3 *Feriarum tempore matrimonia contrahi,ſed non conſummari.*
4 *Matrimonij. Adde inſtitutio.*

Literæ. ¶Si quærit quæ & quot impedimen-
ta impediũt matrimonia contrahẽda,
& dirimunt poſt contracta, Diſtingue. Aut quæ-
ritur,quæ & quot impediunt & dirimũt. Aut quę
1 & quot impediunt ſed non dirimunt.† Si quæri-
tur quæ & quot impediunt & dirimunt, tunc dic quòd illa
quæ his verſibus continentur. Error,conditio,votum,cogna
tio,crimen, Cultus diſparitas,vis,ordo,ligamẽ,honeſtas,ſen-
ſus,

ſus,& affinis:ſi ſorte coire nequibi. Hæc ſocianda vetant con
nubia,facta retractant:ſubaudi ſi præcedant. Error.ſ.perſonæ:
Conditio.i.cõditi onis error.ſecus ſi ſit error ſortunę,vel qua
litatis.quod dic vt legitur & not.29.q.1.c.quòd autem.§.1.&
ſ.de coniug.ſeruo.propoſuit.vbi de hoc dixi. Votum duplex
.ſ.ſolenne,quod impedit & dirimit. Item ſimplex quod impe
dit,ſed non dirimit.ſ.qui cleri.vel vouen.c.rurſus.& c.conſul
tuit.Cognatio triplex,& vtraque impedit & dirimit.ſ.carnalis
quæ hodie ad quartum gradum extenditur tantum.ſ.tit.,pxi.
c.non debet.Item ſpiritualis,quæ eſt triplex:vna dicitur pater
nitas, alia fraternitas, alia compaternitas; vt dixi.ſ.de cogna.
ſpiritua.c.martinus.Itẽ legalis quę eſt multiplex:vt dic.ſ.deco
gna.lega.c.vnico. Crimẽ triplex eſt qđ impedit & dirimit.pri
mum vbi quis aliquam per adulterium polluit,& fidem dedit
quòd poſt mortem primæ eam in vxorem ducat:ſecundũ vbi
de facto contraxit & polluit, & hæc duo probantur.ſ.de eo
qui duxit in matrimonium quam polluit per adulterium cap.
vlti.vbi de hoc dixi.tertium ſi machinatus eſt in mortẽ prio-
ris ad hoc,vt ſecundam haberet:vt ſ.de conuer.infideli.c.lau-
dabilem. Cultus diſparitatis, vt ſi vnus ſit iudæus,alter paga-
nus,vel chriſtianus.28.q.1.per totum. Vis i quia in matrimo-
nio requiritur liber conſenſus, vt ſ.de ſponſa.c.de muliere.&
c.cum locum.& c.veniens.2. Ordo ſacerdotis.ſ.vt ſ.qui cler.
vel vouen.c.1.& 2. Ligamen vinculum prioris matrimonij:
qui ligatus vni alteri coniũgi non poteſt.31.q.1.quomodo vir
ginibus.& 32.q.1.nuptiæ.niſi cui reueletur inſtinctu ſpiritus
ſancti:vt j.de diuor.gaudemus. Honeſtas.i.publicæ honeſtatis
iuſtitia,vt ſ.de ſponſa.iuuenis.& c.ſponſam.j.de ſponſalibus.
c.vnico.lib.6.Senſus.ſ.deficiens: vt in furioſo, vt ſ.de ſpon.c.
dilectus. Et affinis. affinitas.n.primi generis ſicut & conſan-
guinitas impedit & dirimit vſq; ad quartum gradum,vt ſ.tit.
proximo, non debet.§.prohibitio. Si forte coire nequiuit, vt
in iſto tit.per totum.Et ſic ſunt tredecim impedimẽta in vni-
uerſo quæ impediunt & dirimunt, quæ enumerat Hoſtien.in
ſum.tit.de ſpon.ſub rubri.de matrimonio.§.qualiter impedia
tur per totum:& Ray. in ſum.tit.de matrimonio.§.16.& bea-
tus Tho.& Pet.& Alberi.in ſcriptis.diſt.34.& frater Ioan.in
2 ſum.confeſ.tit.de impedimento matrimonij.q.1. † Si quæris
quæ & quot impediunt ſed non dirimunt, dic quòd illa quæ
in his verſibus continentur.Inceſtus,raptus,ſpõſatę mors mu
lieris,Suſceptus proprię ſobolis,mors presbyteralis,vel ſi pę-
niteat ſolenniter,aut monialem accipiat,prohibent hæc cõiu
gium ſociandum.Inceſtus,vt ſi quis cognouerit ſcienter con
ſanguineam ſuam,vel affinem.32.q.7. ſi quis viduam.& c.qui
dormierit.& c.concubuiſti.Raptus.ſ.ſi quis rapuerit vxorem
alterius.27.q.2.ſtatutum.ſecus ſi rapiat puellam, vel aliàs ſolu
tam:vt j.de raptoribus.c.pen.& vlt.36.q.2.denique. Sponſatę
mors mulieris: puta ſi quis interficiat vxorem ſuam.j.de di-
uortijs.c.1.33.q.2.admonere.niſi forte ſit iuuenis,& de ipſius
incontinentia timeatur. eadem quæſtio. interfectores.& c.in
adoleſcentia.Suſceptus proprię ſobolis.ſ.ſi quis inſidiando ma
trimonio,vt coniugem poſſit priuare debito communem fi-
lium de fonte ſuſcepit.30.q.1.de eo quod.ſ.de cog. ſpiritu. ſi
vir.Mors presbyteralis.ſ.ſi quis presbyterum interſecit.j.de
pœ.c.2. Vel ſi pęniteat ſolenniter vt dicunt quidam per illud.
c.33.q.2. de his vero. & eſt ratio ſecundum eos: quia vouere
intelligitur. vnde & ſub regula eccleſiæ viuere debent.de pœ.
diſt.5.contrarium. Et iudicantur perſonæ eccleſiaſticæ.12.q.
1.aliud. Hugo vero ſcripſit quòd quilibet pœnitens cõtrahe-
re poteſt matrimonium niſi alicui iniunctum ſit nomine pœ
nitentiæ ne contrahat. Hoc tamen fallit ſicut dicebat in trib.
caſibus.i.in vxoricidio,in raptu ſponſæ alterius,& in inceſtu,
in quibus contrahere prohibetur: & eſt ratio quia in his ma-
trimonium contaminatur: ſed ab his caſib.excipiebat adole-
ſcentes ſicut probant iura inducta. Aut monialem accipiat.ſ.
in vxorem.27.q.1.hi ergo. Prohibent hæc.ſ.crimina, coniu-
gium ſociandum ſubaudi,ſed non dirimunt iam contractum,
vt patet.ſ.de eo qui cognouit conſangui.vxoris ſuæ tranſmiſ-
ſe.hos caſus ponit Hoſt.in d.§.qualiter impediatur.verſi.ſunt
& alia.& Io.33.q.2.c.hoc ipſum, §.de pœnitentibus.& Phili.
Goſ.Ber.& Hoſt.j.de pœ.& remiſ.c.2.Sut etiã alia duo im-
pedimenta quę impediunt matrimonium contrahendum,ſed
non dirimunt iam contractum.Vnde verſus.Eccleſiæ vetitũ,
nec non tempus feriatum,impediunt fieri,permittunt facta te
neri.Eccleſiæ vetitum.i.poſt & contra prohibitionem eccle-
ſiæ,vt j.tit.1.per totum. Nec non tempus feriatum.i.in tem-
pore feriato,quod dic vt legitur & notatur.ſ. de ferijs.capella
nus.in gl.& ita quolibet.& in hoc concordat Ray. Hoſt. Tho.
3 Pet.& Albe.& frater Io.in ſum.conſtit.vbi.ſ. † Et intellige q;
in tempore feriarum contrahi poſſunt ſponſalia, & etiam ma
trimonia,quæ conſenſu contrahuntur,ſed tamen ductio vxo
ris,nuptiarum ſolennitas, & carnalis copula prohibentur, vt
j.titu.1.cap.2. & per totum.33.q.4.non oportet.& trib.c.ſeq.
vt notant Goſ.Ber.& Innoc.in d.c.capellanus.& Ray.in ſum.
ſua tit.de impedimento feriarum.in prin. & frater Io.in ſum.
confeſ.tit.de impedimento feriarum.q.1.& Aſten.lib.8.tit.de
ferijs.& concordat Tho.& Pe.in ſcriptis.diſt.32.quãuis.Hoſ.
in ſum.de matrimonio contrac.contra inter.eccle.§. quid iu-
ris.verſic.ſi temporalis. dicat ſe putare quòd etiam conſenſus
prohibeatur,quia in his diebus non interponit eccleſia aucto
ritatem ſuam,primum verius credo.Et quæ ſunt illæ feriæ vi
4 de in iuribus alleg. † Item nota quòd per illa verba hoc nunc
os ex oſſibus meis &c.fuit matrimonium inſtitutũ quæ fue-
runt dicta ab Adam ore prophetico.Gen.2.27.q.2.lex diuinę.
& hoc tenent Tan.Hoſt.& Io.An.hic, & Guil.& Io.An.j.de.
voto.c.vno.lib.6. licet Ber.contra hic ſuper verbo inſtitutor

¶ De matrimonio contra interdictum eccleſiæ
contracto. Rubrica.

LIteræ. ¶ Si quæritur vtrum ex ſpõſalibus
vel matrimonijs quæ parentes pro
filijs contrahunt ipſi filij obligentur, & ex eis
oriatur iuſtitia publicę honeſtatis. Diſtingue vt
dixi.ſ.de deſpon.impub.c.1.

1 *Iudex poſt appellationem reuocat delationem.*
2 *Iudex poſt delationem appellationis an terminum ſtatuat.*
3 *Iudicis à quo terminus ſtatutus, non offendit iudicem appella-
tionis.*

EX literis. ¶ Ad euidentiam gl. nota quòd li-
cet,ſi quæritur vtrum iudex qui iã
detulit appellationi, poſſit integram delationẽ re-
uocare,& vtrum poſtquam detulit poſſit terminũ
appellanti præfigere ad appellationem proſequendam, Diſtin
1 gue. † Aut quæris de primo.ſ.vtrum poſſit delationem re inte
gra reuocare.et Io.dixit q; ſic:ſicut et aliam intellectoriam,ſed
Tan.contra.Idem tenet Io.And.j.de appel.c.cum appellatio-
nibus friuolis.lib.6.in nouella.ſuper verbo abdicauit pro qui-
bus illud c.&.j.de reg.iur.c.mutare.lib.6.cum concord.ibi al-
2 leg.& hoc teneas. † Aut quæris de ſecundo.ſ.vtrum poſtquam
detulit poſſit terminum aſsignare.& quidam dicunt quòd nõ
per dictum.c.cum appellationibus.& quia per delationẽ prin-
cipale & acceſſoria videntur transfuſa in iudicem appellatio-
nis.ſ.de appel.dilectis.§.præterea.Item non eſt appellans ſine
termino ſaltem iuris.ſ.de appe.cum ſit.Item imputet ſibi qui
potuit terminum ſtatuere & non fecit. C. de iure deli.l.ſanci-
mus.§.ſi verò.ſed Ber.& Hoſti.hic contra,per,c.ſæpe contin
git.ſ.de appel.quod bene facit. Nam ibi litera loquens de dila-
tione iudicis, ſubdit poſtea de termino:quorum opinio ſatis
videtur tenenda ſecundum Io.Andr.in d.c.cum appellationi-
bus.Nec ob illud c.quia loquitur de iuriſdictione quam habe-
bat in principali cauſa quod ſanat tex.ibi eandem quod de iu-
riſdictione cauſæ principalis.de qua in primo reſponſo opor-
tet intelligi quod patet etiam ex ſequentibus ibi,totius cauſæ
& ibi,nec eſt illi cauſa.Item ex hoc dicto nulla ſequitur abſur
ditas: ſed potius ex contrario quod tendit ad prorogationem
3 litium.iſtud ad finem: † nec in hoc iudex appellationis offendi
tur ſed potius coadiuuatur.Item illa decretalis vult quòd hoc
faciat delatio in iuriſdictione transferenda ſuper principali,
quod faceret iuſta appellatio:ſed licet per iuſtam appellationẽ
deferatur negocium principale ad iudicẽ appellationis cum iu-
riſdictione prioris iudicis quo ad id,poteſt tamen ſtatuere ter
minum.ſ.de appel.cum ſit.& c.reprehenſibilis. Item in appel
latione à diffinitiua cui neceſſe eſt deferri: & tamen terminũ
ſtatuere poteſt iudex per iura prædicta.Item cum pars appel-
lans hunc terminum ſtatuere poſſit.ſ.de appel. perſonas. &c.
oblate.& de renunci.veniens.patet quòd hunc terminum ſta
tuere.non pendet ex iuriſdictione:ſed ex ordinatione iudicis:
dato ergo quòd negetur iuriſdictio fateamur eum hoc poſ-
ſe:quid plura:tex.eſt.j.de appellatio.cordi.§.poſt hæc.lib.6.vbi
patet quòd talis terminus poſt delationem ſtatuitur ſecundũ
Ioannem Andr.in d.c.cum appellationibus.vbi etiam tractat,
vtrum ſit locus illi decretali quando ſunt duo iudices & vnus
ſolus detulit.

1 *Matrimonium contra eccleſiæ inualidum interdictum tenet.*
2 *Matrimonium celebrari non debet tempore feriarum.*

3 Matrimonium

3 *Matrimonium contra interdictum eccleſiæ factum, dirimitur.*
4 *Matrimonium contra eccleſiæ interdictum in cauſa falſa fundatum, an valeat.*

1 DE muliere. ¶Si quæritur vtrũ matrimonium contra interdictum eccleſiæ contractum valeat, Diſtingue. † Aut interdictum fit ſine cauſa, & tũc nullum eſt interdictũ. ar. j. de accu. cum dilecti. quia cauſa ſemper conſideranda eſt. ſ. de ſpon. ex literis. 2. in fi. vt eccle. bene. c. vnico. §. vlti. Nam & ſine cauſa volentem tranſigere prætor non audet: vt ff. de tranſac. cũ hi. §. in cauſa. & arg. 23. q. 8. occidit. vt hoc no. Hoſ. in ſum. eo. tit. §. vlti. in prin. & ſ. de ſpon. duorum. c. tua. gl. vlt. in prin. niſi forte fieret a Papa: vt ipſe notat in d. gl. vlti. & ipſe Hoſt. & Io. An. ſ. de deſpon. impub. ad diſſoluendum. in fi. qđ vltimum non credo per ea quæ dixi. ſ. de conſue. quanto. diſt. 2. ad fi. Aut cum cauſa. & tunc refert ſecũdum Vin. Tan. Goſ. Ber. Inn. & Hoſt. & Io. An in d. c. tua. de ſpon. duorum. & Ho. in ſum. eo. tit. §. vlti. Aut cauſa prohibitionis eſt temporalis:
2 † puta interdicitur ne contrahatur propter ferias: & tunc non eſt contrahendum matrimonium contractũ tamen tenet ſecundum eos. quod dic vt legitur & not. ſ. de ferijs capellanus. in gl. & ita quolibet. & dixi. ſ. tit. proxi. c. vlti. Aut perpetua, &
3 tunc aut vera, aut falſa. † Si vera incontinenti lite pendente ſeparantur. i. ſeparati morantur vt hic: & negocio examinato, ex toto, ex toto perpetuũ diuortiũ fertur: vt hic, & 35. q. 3. contradicimus. ſ. de conſan. & affi. non debet. in fi. de eo qui duxit in matrimo. cum haberet in fi. de ſponſa duorum. tua in fi. 10. diſt. vides. 33. q. 4. non oportet. 25. q. 3. imperiali. C. de leg. l. nõ dubium. Niſi conſuetudo quæ ſcandalum generet, & multitudo contrahentium, vel defectus probationis, vel indulgentia domini Papæ rita impetratra in impedimentis perpetuis canonica conſtitutione inductis diſpenſationem cõcedat. ſ. de cogna. ſpiritu. c. j. & c. ſuper eo. quod intellige vt ibi dixi. de con-
4 ſang. quod dilectio. & c. quia circa. † Aut cauſa propter quam prohibitio facta erat, eſt falſa, vel nõ probatur vera: & tunc nõ propter hoc ſolum quòd matrimonium contra interdictum eccleſiæ contractum eſt, dirimendũ eſt, ſed tamen pœnitentia debet iniungi de inobedientia, ſiue cauſa ſit perpetua ſiue nõ: & ne præceptum eccleſiæ eluſorium videatur ad tempus põt matrimonium ſeparari, & vtrique carnalis copula interdici, ſi vtriq; interdictum factum erat: aliàs illi ſoli cui interdictum factum erat, & ſciens contraxit videtur interdicendum ne exigat, & præcipiendum vt ſoluat, vt in toto iſto titulo, & ſ. de ſpon. c. veniens mariota. & c. cum in apoſtolica. quo tempore elapſo libere poſſunt commiſceri: & eſt tempus arbitrarium, quamuis decre. 1. in fi. ſ. eod. ponat vnum menſem. Verum ſi ſine interdicto & lite non pendente, quis contraxerit: & ſic in perſona illius cum qua contraxit publicè in facie eccleſiæ ius acquiſierit illo non debet lite pendente priuari. j. tit. proxi. cũ inter. quod dic vt legitur, & no. ſ. vt lite pendente. laudabilem. Si vero clam contraxiſſent, & opponatur impedimentũ perpetuum, etiam pendente lite poterunt ſeparari, & debebunt ſeparari, quia tunc ab initio contra interdictum eccleſiæ generale contrahitur: quod prohibet clandeſtina matrimonia contrahi. ſ. de clandeſti. deſpon. cum inhibitio. per totum. 33. q. 4. non oportet. & hic ſecundum Hoſti. in d. c. tua. & in ſum. huius tit. §. vlti. verſ. quod autem. de hoc per fratrem Io. in ſum. confeſ. hoc tit. & per Aſten. lib. 8. hoc tit.

¶Qui filij ſint legitimi. Rubrica.

LAtor. ¶Ad euidentiam primæ gl. Si quæritur de materia ſucceſſionis ab inteſtato, & qui ſuccedere debeant ab inteſtato, vide quod dixi. ſ. de ſucceſſione ab inteſtato. c. cum dilectus. &c.

Super eo. c. ¶Ad declarationem glo. ſed videtur ꝙ iſte. Si quæris vtrum præſumatur ꝓ matrimonio vel legitimatione. Diſtinguit. Innocentius hic in gl.
1 notabili. † dicens quòd contra matrimonium, ſ. quòd non ſic præſumitur: niſi contra probetur, vt 30. q. 5. aliter. Sed pro legitimitate præſumitur, ita quòd obijciens illegitimitatem eam probare debet, vt hic, & eſt ratio, quia & hoc & illud eſt in fauorem matrimonij, hoc vt filij ſint legitimi, illud vt clandeſtina matrimonia fiant manifeſta, ſm Inno. & idem Archi. in d.
2 c. aliter. gl. arg. contra &c. † Sed ſalua eorum reuerentia cũ ipſa legitimatio ex ipſo matrimonio oriatur, & procedat, ſicut filia à matre, nõ poteſt præſumi pro legitimatione ex matrimonio reſultante niſi & pro matrimonio præſumatur. Nam natura correlatiuorum eſt talis quòd ad poſitionem vnius ponitur & reliquum, & ad remotionem vnius remouetur reliquum, vt ff. de iureiurã. ſi duo patroni. §. ſi quis iurauerit. de reſcind. vendi. l. cum emptor. de adim. lega. l. alteri. ſ. de offi. dele. præterea. & de præb. quia ſæpe. lib. 6. Et ideo dic ſecundum Hoſt. hic quod quando clandeſtinè eſt matrimonium contractum, vel quando viuunt parentes, nec eſt diu quod ſimul coniuncti ſunt parentes, ibi præſumitur ſtuprũ, niſi probetur matrimoniũ. ſecus quando parentes mortui ſunt qui ſemper pro cõiugibus ſe habuerunt. Et ſacerdotes & teſtes mortui ſunt, vel qñ contractus eſt antiquus. quod dic, vt no. ſ. de clandeſti. deſpõ. cum inhibitio. §. quare. j. de ſucceſſione præbẽdæ, quia in cunctis. in princ. In tali ergo caſu, vel obijciens illegitimationem non auditur, vel ſi auditur neceſſe habet probare quod intendit, ſicut & quando in facie eccleſiæ contraxerunt, vt hic, & ſ. eo. c. 1. & 2. ſecundum Hoſt. hic, & ſatis concor. quod not. ſ. de ſpon. conſultationi. vbi vide quod dixi.

1 *Legitimatus per matrimonium an ad ordines ſit legitimatus.*
2 *Inualidum an reconualeſcat.*
3 *Legitimus an præferatur naturali prius nato & legitimato. nu. 6. & nu. 8. & 11.*
4 *Natus clerici in minoribus conſtituti per ſubſequens matrimonium legitimatur.*
5 *Legitimatio fit per matrimonium in extremis contractum.*
7 *Reſtitutio natalium non præiudicat iure quæſito.*
9 *Conſuetudo ſuccedendi an præiudicet clerico.*
10 *Clericatus non confertur infanti, nec illiterato.*

TAnta. ¶Ad euidentiam glo. 1. ſi quæris vtrũ filius naturalis legitimatus per matrimonium ſequẽs ſit legitimatus quo ad ordines.
1 † Diſtingue. Aut quo ad ordines receptos ante matrimonium, ſeu legitimationẽ per matrimonium, & dic quòd non. arg. 33. diſt. habuiſſe. Aut quo ad ordines receptos ſeu recipiẽdos poſt matrimonium, & dic quòd ſic, vt hic in primo reſponſo. Et ita intellige quod no. Ber. hic. ita no. Vin. ſ. de elec. innotuit. & Archid. 56. diſt. oſius. de hoc etiam no. 35. q. 8. quid eſt.

Super eo. c. ¶Ad euidentiam gl. arg. quòd licet res.
2 † Si quæris vtrum res deueniens ad caſum a quo incipere poteſt conualeſcat. vide quod dixi. ſ. de iure patro. conſultationib. Item ſi quæris vtrum quod ab initio non valet tractu tẽporis conualeſcat, vide quod dixi. ſ. de ſponſa duorum. c. accepiſti.

Super eo. c. ¶Ad pleniorem euidentiã gl. fi. Si quæris quot ſunt genera filiorum, & qui ſuccedere debeant parentibus, & qui non, vide per Hoſt. hic, & in ſum. eo. tit. §. 1. & 2. Et de hoc dixi plene. ſ. de ſucceſ. ab inteſ. c. cum dilectus. Et vide quod no. Io. An. j. de reſcrip. ſi pro te. in nouella. lib. 6. & de reg. iur. c. ſine culpa. eod. lib. vbi per illam decre. ex parte, & per decretalem quamuis. eo. ti. & per decre.
3 ſi apoſtolicæ. j. de præb. eo. lib. † terminat quæſtionem de legitimo quòd præfertur prius nato, & prius legitimato, vbi conſuetudo inter legitimos defert hæreditatem primogenito. ſicut. n. ſecundum matrimonium eſt collatio legitimitatis, ſic caſus in d. c. ſi pro te. ſi reſtitutio ſit caſus, in d. c. quãuis. ſi confirmatio ſit caſus, in d. c. ſi apoſtolicæ. ſecundum Io. And. in d. c. ſi pro te. Item tenet Hugo & Bart. Brix. in q. dominicali. aliquis habuit filium &c. in c. vero ſine culpa, diſputat pleniſsime quæſtionẽ, quæ ſequitur. An accolitus beneficiatus habẽs. b. filium ex. a. concubina. c. duxit in vxorem, ex qua ſuſcepit. d. filium promotum ad ſacros, demum vxore mortua in extremis agens cum dicta concubina contraxit matrimonium. primo quæritur an ille. b. ſit legitimus. ſecũdo dato quòd ſit, an ſibi debeatur hæreditas quam inter legitimos loci conſuetudo defert primogenito. prima quæſtio habet dubia tria.
4 † Primum an quem naturalem legitimari proſequens parentum coniugum locum habeat in genito ex clerico in minoribus beneficiato, & poſt multa pro, & contra argumenta ſoluit ꝙ ſic, per decre. iſtam, ex quo parentes tempore coitus coniuges eſſe poterant, & quomodo probatur ſimplicem fornicationem eſſe mortale peccatum, vide in cle. de hæreticis. ad noſtrum. verſi. 7. in 1. & 2. gl. Secundum dubium, an id locum habeat cum alter parentum interim aliud matrimoniũ contraxit. & poſt multa ſoluit quòd ſic. ita quòd ius iſtud legitimandi, quod habebant parentes antequam alter contraheret impeditum

peditum pro tempore contractus reuiuiſcit ſublato impedi-
mento. & ſic ſatis ſi in prin. & in fi. hoc licuiſſet. Facit. ff. de ſta
tu ho. l. & ſeruorum. §. ſufficit. inſti. de ingenuis. §. ſufficit. nec
noceat tempus mediú. C. de cura. furi. l. pen. & hoc tenẽt aper
te Gof. & Ho. in ſum. ſuis. de fil. presby. Gof. in verſ. quid ſi qs
5 natus. & Hoſt. in §. 2. in fi. † Tertium an talis legitimatio fiat ꝑ
matrimonium in extremis contractú, & poſt multa ſoluit, ꝙ
ſic ꝑ iſtud generale quod dr̃ edictum de matrimonio prohibi
torium certarũ perſonarum. ȷ̈. de ſpon. cum apud. In extremis
vero laborantem non inuenimus prohibitú, ergo dicamus il-
lum permiſſum, aliàs qui iuraſſet cú aliqua contrahere in ex-
tremis poſitus, haberet neceſſe deierare, ſed nullus de neceſſi-
tate peccat. 22. q. 4. Nabuchodonoſor. verſ. vaſis ire, aliàs eſt ca
6 pitulo. Secunda qõ habet tria dubia, principale eſt. † an natura
li primogenito ſed legitimato poſt natiuitatẽ legitimi compe
tat ſuccedere iure primogenituræ, ꝙ poſt multa hincinde ele
ganter argumenta ſoluit dicens, ꝙ hæc qõ olim fuit diſputata
per Guil. accur. & tenuit legitimatũ pręferẽdum per §. reliqui.
in auth. quib. mo. nat. effi. ſui. ibi ſemel eos efficiẽtes legitimos
damus habere ſucceſſiones illas quas habent hi qui ab initio
legitimi ſunt ẽt ibi in §. illud. aliàs ſi quis ergo. in fi. nihil à legi-
timis filijs differentes &c. & maxime, quia conſideratur tem-
pus mortis. inſti. de hære. quali. & diffe. §. ſui. & §. in extraneis.
ſic ſm̃ eum ex pacto olim inito hodie datur actio. C. de rerũ.
permu. l. ex placito. Et dicebat, ꝙ §. illud alle. ſi quis ergo. ad fi.
vbi dicit ex hoc non debet intelligi. ſ. t pe, vt ibi dicit gloſſella.
ſed ex hoc. ſ. matrimonio & oblatione curię, vel alio modo ad
legitimandũ matrimonio idoneo. idem modernis t pib. tenuit
alius ſolennis doctor hic diſputãs. Idem dr̃ alter ſummæ ſcien
tiæ, doctor in ſtudio Paduano inducens principaliter. l. filio. ff.
de lib. & poſth. ſed Bar. Brix. in q. dominicali. 55. quæ incipit,
aliquis habens filium: tenuit contrarium pro legitimo nato. ſ.
ex primo matrimonio, dicens ꝙ id tenebat Hug. & hãc tenet
ipſe Io. An. ſed tremulus ꝑꝑ illorum auctoritatem & reueren
tiam qui tenuerunt contrarium. & hanc partẽ eligit delibera-
to cõſilio, & rñſo trium doctorum legum ſolenniſſimorum
ſtudij Bonon. doctor ſuus ẽt in theologia hanc partem delibe-
ratus prælegit. Et ad hãc ſolutionem quã Ia. de Bel. cõmenda
bat in aut. qui. mo. nat. effi. ſui. coll. 7. inducit tres decretales ꝑ-
dictas: & hoc modo. Aut dices ꝙ per ſm̃ matrimonium fit in
illum naturalẽ collatio legitimitatis. Aut confirmatio, aut re-
ſtitutio, vel alterius prædictorum fictio. De primo ſit caſus in
decre. ſi pro te. certum eſt ꝙ naturalis habet ſtatũ conditiona
tum ad legitimitatem, ſ. ſi pñtes conſenſerunt in matrimo-
nium: & ille pro quo fuit ibi ſcriptum, habuit ẽt ſtatum con-
ditionatum, ſ. ſi conſenſerunt eps̃ & capitulum. & tñ ſi anteq̃
interueniat ille conſenſus alius canonicatũ in illa eccleſia con-
ſequitur: poſtea ſuperueniat ille cõſenſus, ille ſecundus in grã
qui cõditione præuenit eſt prior, & potior in aſſecutione præ
bendæ poſt vacantis, ſic iſte qui primus aſſecutus eſt legitimi-
tatẽ erit primo potior cuius poſtea legitimitas ſuperuenit. Si
dicas quòd eſt confirmatio ſit caſus in decr. ſi apoſtolicæ, vbi
ſi reſeruatio legati pręceſſerit & cõfirmatio Papalis ſecuta eſt,
tñ poſt reſeruationem & ante confirmationem alter ibi impe
trauit à Papa, iſte medius erit potior. confirmatio. n. præpo
nit illum ſolum ius acquirentib. poſt cõfirmationem. ſic & le-
gitimatio hæc præponit iſtum genitum 1m̃. Si dicas quòd re-
ſtitutio facit. ff. de natalib. reſti. l. 2. ibi natalibus antiquis reſti-
tuit &c. & in d. §. ſi quis ergo. ibi reſtituere prolem neceſſe vo-
7 luerit. tunc eſt caſus in decre. quamuis † vbi reſtitutio nõ prę-
iudicat iuri acquiſito alteri ante reſtitutionem cui conuenit. l.
2. ff. de procur. procedit aũt ſolutio ſi de ſpeciali interpretatio-
ne, vel obſeruantia, conſuetudine, quo ad caſum propoſitũ nõ
apparet. poſtea reſpondet ad contraria. Primo ad §. reliqui di-
cent, quòd mens literæ hoc ſolũ ſonat, quòd ſicut à principio
legitimis defertur, ſic & legitimatis, nec dicit litera quòd cen
ſeantur ab initio legitimi, ſed quòd habent ſucceſſiones quas
habent hi qui ſunt legitimi ab initio. Vide ſimile. ȷ̈. de æta. &
quali. à multis. in fin. ſubdiaconus eligitur in epm̃, ſicut diaco-
nus vel ſacerdos, nõ tñ per hoc fingitur diaconus vel ſacerdos
vel aliter illud vbi iuris repugnantia non impedit talem fictio
8 nẽ, ſecus vbi impedit vt in terminis noſtris. † Vel dic quòd lex
non ponit prærogatiuam in ſucceſſione ex ordine filiationis,
vnde vocatur ſicut ab initio legitimus, cũ hodie vterq; ſit na-
turalis & legitimus, nec iure cõi curamus quis prior: Sed cum
quęritur quis prior procedit: ſolutio, & caſus prædicti quib.
non quærimus de excludendo ſecundo: ſed de poſtponendo,
& per eundem m d . potest . . . ad . . ſi quis ergo. ibi nihil
à legitimis, vel dic quòd nihil differunt, vt ex nunc & in ſuc-
ceſſionib. nondũ pro alijs erant affectę, & ſi ſtemus gloſſellæ,
ibi ex hoc. ſ. t pe habeo propoſitum cui conuenit decre. iſta ibi
poſt contractũ matrimonium. Et qđ no. Hoſ. & Io. And. ȷ̈. de
elec. innotuit. quòd legitimatio ſuperueniens poſt parentum
coniugiũ non ratificat electionem prius factã de legitimato.
ad l. ex placito. dicit qđ facit pro, cum ibi conſideretur vt ex
nunc tp̃s quo concurrit vtrunq;, naturale. ſ. & ciuile. Ad l. filio
rñdet primo quòd inducitur pro: nam ibi exhæredato pro na-
turali emancipato, non impeditur per arrogationẽ, quare reci-
dit in poteſtatẽ, vt ſic vinculum ciuile non tollat impedimen-
tum medij t pis ſuper iure naturali fundatũ, ſic & hoc ius qđ
competit naturali primo legitimo quòd exhæredat illum na-
turalem tñ non tollatur ꝑꝑ ciuilitatem, vel legitimitatem ſu
peruenientem? Item lex illa loquitur de filio ſemper naturali,
& legitimo & à principio in pãte, qui poſtea iure legitimo pri
uatus fuit per emancipationem. Vnde per arrogationẽ potius
dr̃ recuperare ius legitimum amiſſum, quam de nouo quære-
re ad id ff. de pac. l. ſi vnus. §. quòd ſi non ſoluit ẽt alijs modis ad
9 id, & ad illud & ad alia contraria quos ibi vide. † Secundũ du-
bium eſt an conſuetudo talis præiudicet ſecundo genito qui
clericus eſt: ad qđ poſt multa argumenta, quòd præiudicet &
poſtea quòd non, & ſpecialiter, quia conſuetudo eſt iniqua &
irrationabilis, quia aufert alteri qđ ſibi debetur. ȷ̈. de conſue. c.
pen. & facit filios qui debẽt ęqualiter patri ſuccedere ſumme
inæquales, vt ſ. alteri totũ, alteri nihil debeatur, contra id 15.
q. 7. c. 1. Item priuat illum legitima quòd pater expreſſè nõ poſ
ſet. ȷ̈. de teſta. Ray. & c. Rayn. ergo dato quòd valeat inter lai-
cos & inter eos de facto ſeruetur, nõ tñ noceat clericis, & hãc
partem tenet Iac. de Ra. vt no. Cy. C. quæ ſit longa conſue. l. 2.
in fi. & Ho. in ſum. de conſue. §. fi. verſ. ſed pone. & qđ poſt eũ
ſcripſit. ȷ̈. de foro cõpe. poſtulaſti. Soluendo putat in terminis
qõnis conſuetudinem clerico pręiudicare per plures rationes
ſpecialiter ab originis principio. nam conſtat quòd a. & c. nati
10 ſunt laici & nudi. 47. diſt. ſicut. † Vnde nec clericatus confertẽ
infanti, vel illiterato. ȷ̈. de tempo. ordi. c. fi. lib. 6. ipſum ergo in
natiuitate ſua, & prius ſi fas eſt loqui, ſic litigauit conſuetudo,
quæ primogenito detulerat ius primogenituræ, quòd ſibi de
beantur bona ẽt patre inuito. arg. ff. de lib. & poſth. l. in ſuis. cũ
concor. ergo clericatus ſubſequens illud ius prius quæſitũ pri-
11 mo genito auferre nõ potuit. ff. de reg. iur. l. quòd noſtrũ. † Itẽ
aliàs conſuetudo non procederet ꝑꝑ remedium fraudis para
tę ſecundo genito circa clericatũ ſuſcipiendũ contra. c. quãto.
in fi. ȷ̈. de diuor. ff. de rei vendi. l. in fundo. & maxime, quia cõi-
ter in partib. illis quib. viget, ſic introducta eſt, conſuetudo quę
eſt optima ẽt legum interpres. ȷ̈. de cõſue. cũ dilectus. Sed eſt
ſciẽdũ quòd prædicta opi. Ho. & Iac. loquitur extra terminos
noſtros qñ. ſ. quæritur de præiudicio quòd incboaret conſue-
tudo in iam clericũ per qđ dici poſſet, quòd ſi vera eſſet in ar-
ticulo proximo. opi. contraria. ſ. quòd legitimatus haberet ius
primogenituræ cum t pe huius iuris quæſiti, iam ille eſſet in ſa
cris, vt ponit thema qõnis, ei non præiudicaret cõſuetudo, &
per hunc modũ ſoluendi ſint concordata contraria. Tertium
dubiũ eſt an inter laicos valeat conſuetudo, qđ dubiũ non ꝓ-
ſequitur ibi ſuper quo tñ videri poſſet qđ poſt Ho. ſcripſit. ȷ̈.
de voto. c. licet. Itẽ nota quòd licet matrimoniũ ſequens legi
timet prolẽ, vt hic, non tñ ſequentia ſponſalia ſola non ſecuta
carnali copula, vt no. Io. An. ȷ̈. de ſpon. veniens. 2. Item Io. An.
not. ȷ̈. c. proxi. quòd nepos legitimus natus ex naturali legiti-
mato non ſuccedit in feudo, ſi illud c. naturalis. in lib. feudo. ſi
de feu. controuer. fu. eſſet conſtitutio imperialis, quia licet ſit
legitimus patri, non tñ auo cui ex illa naturali ſobole nulla le-
gitima eſſe poteſt. C. de natu. libe. l. vlti. Idem ſi. c. illud. non ſit
ius ſcriptum, ſed conſuetudo redacta in ſcriptis, quia conſue-
tudo illa ſeruabitur in loco illo vbi eſt, & ſi non eſt in loco vbi
eſt quæſtio, recurretur ad ius Romanorum, vt in libe. feu. de
cog. feu. c. 1. quo iure cum legitimatus ſuccedit in feudũ, non
eſt dubium legitimati filium legitimum ſuccedere.

1 *Legitimus an quis ſit, vſq; ad quod tempus quærendum ſit. 3.*
2 *Crimen morte extinguitur.*
4 *Filium non eſſe legitimum opponens an probare habeat.*

PEruenit. ¶ Si quæritur vtrum, & vſq; ad qđ
tẽpus poſſit quæri de aliquo an ſit
1 legitimus. Diſtingue. † Aut parentes illius de quo
quęritur nullo modo, vel clam contraxerunt, & tũc
de hoc in perpetuum quæri poteſt, vt ȷ̈. eo. cauſam. 1. & 2. niſi

ſorſan adeo antiquum ſit factum, ꝙ non poſsit probari con-
tractus, vbi pto ſufficere probare aliàs coniecturas certas: vt
no. ſ. eo. la:or. §. fi. Aut contraxerunt publicè & in facie eccle-
ſiæ: & tunc ſi obijciens offert ſe probaturũ malam fidẽ vtriuſ-
que, adhuc admittam ipſum indiſtinctè, cum hæc duo æquipa
rentur, ſ. contrahere clandeſtinè, & ignotãter, vel in conſpectu
eccleſiæ mala fide. ſ. de clandeſt. deſpon. cum inhibitio. §. ſi qs
vero. & §. pari. aliàs præſumã bonam fidem niſi mala probet.
ff. de proba. l. quotiens §. qui dolo. & ſ. de præſump. c. vlt. Aut
obijciens non offert ſe probaturum malam fidem vtriuſq;: &
tunc ſi matrimonium fuerit impeditũ in vita parentũ, adhuc
in perpetuum quæri poteſt, & ſic poteſt intelligi. ſ. eod. lator.
C. ſi reus vel accuſator mortuus fuerit. l. fin. & ne de ſtatu de-
functo. l. quamuis. & ſ. eo. tranſmiſſę. niſi ſuperior ex cauſa ma
lę præſumptionis certum apponat terminum, quo elapſo exci
pienti clauditur omnis via. ſ. eo. lator. & hoc quo ad hæredita
2 tem ſuam. † Nam quo ad delictum parentum puniendũ, cri-
men morte extinctum eſt: vt in iurib. alle. ff. quæ ſen. ſine ap-
3 pel. reſcin. l. pen. 24. diſt. quorundam. 33. q. 2. admonere. † Aut
matrimonium non fuit impetitum in vita parentum: & tunc
intra quinquennium ratione bonorum: de hoc quæri poteſt
elapſo vero quinquennio nõ poteſt, & ſic intelligitur hæc de-
cre. ſecundum Ala. Ber. & Hoſt. arg. C. ne de ſtatu defunct. l. ſi
mater. Nec ob. ſ. de coniu. ſeruo. licet. quia ibi narrat factũ ſe-
cundum Hoſt. hic cuius eſt tota iſta diſtinctio. & ita etiam di-
ſtinguit in ſum. tit. de clandeſt. deſpon. §. vlt. verſ. nunquid igi
tur. & idem Io. An. hic poſt eum. & Aſten. lib. 8. tit. de filijs. art.
4 2. verſi. ex ſupradictis. & in fi. glo. Ber. hic † vbi quærit vtrum
opponens filium non legitimè natũ debet hoc probare. diſtin
guit ipſe Io. An. Aut eſt pura negatiua, quia negatur matrimo-
nium fuiſſe inter parentes, & tũc probet filius vel contractũ,
vt j. c. proxi. vel communem opin. vt hic. Aut non eſt pura, vt
quia opponitur matrimonium non legitimum, & tunc pro-
bat opponens, cum negatiua qualitatis probetur à negante: vt
no. ſ. de elec. bonæ. 1. hic tamen quia mulier agebat & petebat
ſe pronunciari legitimam habuit neceſſe probare.

1 *Filiatio carnalis quomodo probetur.*
2 *Filiatio legitima vt probetur.*
3 *Filiatio naturalis quomodo probetur.*
4 *Filiatio non carnalis quomodo probetur.*

PEr tuas. ¶ Si quæris vtrum & qualiter probe
tur filiatio, Diſtingue. Aut quæris de
1 filiatione carnali, aut de alia. † Si quæris de carnali,
tunc Aut quæris ſi poſsit vere & determinate pro-
bari per teſtes, & tunc Aut reſpectu matris, & dic ꝙ ſic. Vnde
maternitas naturalis, & legitima, ſiue naturalis ſola, poteſt pro
bari per teſtes, puta per obſtetrices quæ interfuerunt partui:
vt ff. de ven. inſpi. l. 1. §. de inſpiciendo. & § ſequẽ. de in ius vo-
cando. l. quia ſemper. Hoſt. in ſum. eo. tit. §. qualiter probetur.
in prin. Aut reſpectu patris, & tunc videtur quòd non, vt ff. de
condi. & demõ. l. Lucius. Aut vtrum poſsit probari per conie-
cturas ſeu præſumptiones, & tunc, aut per confeſsionem pa-
rentum, aut per alium actum. Si per confeſsionem parentum:
tunc aut ambo parentes vel alter eorum negauit aliquem eſſe
filium ſuum & dic quòd talis negatio non præiudicat, dũmo-
do contrarium poſsit probari per matrimonium, vel per aliàs
legitimas coniecturas. ff. de libe. agno. l. 3. Quia licet aliquis ne
getur filius, nihilominus de inoffi. teſta. agere poteſt: vt ff. de
inoff. teſta. l. ſi inſtituta. §. j. ſ. eo. tranſmiſſę. vbi hoc notant Ber.
& Inn. & Io. And. in gl. 3. & Goſ. & Hoſt. in ſum. eo. tit. §. qua-
liter probetur. in fi. licet cõtra teneat Ber. ſ. de proba. per tuas.
gl. 2. Aut ambo parentes vel alter eorum confitetur eum filiũ
ſuum, & quæritur vtrum confeſsioni ſtari debeat quo ad con
fitentem, & tunc Aut confeſsio fuit emiſſa non animo confi-
tendi, ſed propter aliud, vt quia aliquis dixit alteri, fili mi ve-
ni huc, vel vadas illuc, & tunc nõ, vt C. de proba. l. non epiſto-
lis. & de teſta. mili. l. ex his. Aut fuit emiſſa animo confitendi,
& tunc, aut per hoc fieret præiudicium filijs alterius matrimo
nij, & tunc non præiudicat, vt hic ſecundum Inno. & Io. And.
hic. Aut per hoc non fieret præiudicium filijs alterius matri-
monij, & tunc ad probãdum præiudicat donec probetur con
trarium: & idem eſt in qualibet alia confeſsione, vt ff. de inter-
ro. act. de æta. §. qui iniuſto. ad l. aquil. l. proinde. §. fi. de proba. l.
etiam matris. & de libe. agno. l. 1. §. Iulianus. & hic, & hoc no.
Ber. in c. alle. per tuas. gl. 2. Si per alium actum, quàm per con-
2 feſsionem, tunc † Aut quæritur de filiatione naturali & legi-
tima, & tunc aut cõſtat quòd eſt filius vxoris legitimæ, & tũc
probatur filius mariti ſui per nuptias. Nam quicunque ſemen
appoſuerit marito acquiritur qui eſt dominus ventris, vt in l.
alle. quia ſemper. & ff. de his qui ſunt ſui vel alieni iuris. l. filiũ,
vt notant Bern. & Hoſt. ſ. de filijs presby. Michael & Hoſt. in
ſum. eo. ti. §. quæritur qualiter. Niſi contra probetur, puta for
te maritus fuit abſens per biennium, & rediens inuenitur ani-
culum in lare, vt in d. l. filiũ. ff. de libe. & poſth. l. ſi poſthumus.
§. vlt. & de carbo. edic. l. 1. §. pomponius. Aut nõ conſtat quòd
eſt filius vxoris legitimæ, & tunc idem iuris eſt quod in filia-
3 tione naturali ſequitur. † Aut quæris de filiatione naturali tan-
tum, & tunc ſecũdum Hoſt. talis probatur nedum per teſtes,
ſed etiam per famam, & recognitionem, & affectionem, vt ſ.
de proba. per tuas. C. de nup. l. ſi vicinus. ff. de ritu nup. l. in libe
re. & de concubinis. l. in concubinatu. 32. q. 4. liberi. vt no. in §.
alleg. qualiter probetur. ver. naturalis tantum. & ad hoc con-
cor. quod notant Ber. & Hoſt. ſ. de filijs presby. c. Michael. di-
centes quòd cõceptus & natus ex illa quam tenebat ſacerdos
publicè in domo pro concubina præſumitur filius illius, vt in
l. alle. ſi vicinis. Sed ſi non fuerit natus de tali, probabitur ex eo
quòd ille vocabat illum filium: & ille appellabat eum patrem,
& communiter habebatur & nominabatur filius, vt in c. alle-
gato, per tuas. & ex poſſeſsione filiationis. Item ſecundũ Inn.
& Hoſti. ibi, ſi certum eſt ſacerdotem peccaſſe cum muliere,
& poſtea filium qui ex ea natus eſt, & ab ea nutritus eſt, vel fi-
lium nominabat, vel aliàs vt filium tractabat, vere præſumã
eum eſſe filium ipſius, vt in l. allegata, non nudis. C. de proba-
tionibus. & C. de teſtamentis. neq; poſſeſsio. ſ. de præſump. c.
1. & in l. allegata. ſi inſtituta. §. 1. Tamen probatio in contrariũ
admittitur, vt in prædictis. ll. dicitur. & ſ. eod. c. tranſmiſſę. &
4 de hoc vide quod no. j. de purg. cano. c. accedẽs. † Si quæris de
filiatione alia quam de carnali, tunc dic quod probabitur ſeu
probari poterit per teſtes, vt probatur de legitima & ciuili. ff.
de probationib. l. ab ea parte. C. de adoptioni. l. vlti. & de eman
ci. l. 4. de legitima & ſpirituali probatur. ſ. de cog. ſpiritua. c. ve
niens. & c. vltimo.

1 *Legitimare quis poſſit. 3.*
2 *Matrimonium omnia purgat.*
4 *Illegitimos quis admittat ad actus legitimos.*
5 *Papa in quibus diſpenſat illegitimum.*
6 *Rex Francorum non recognoſcit ſuperiorem.*
7 *Imperator in quibus diſpenſat.*
8 *Inferior à Papa & Imperatore in quibus diſpenſat.*
9 *Epiſcopus in quibus diſpenſat illegitimum.*

PEr venerabilem. ¶ Ad euidẽtiam
gl. 2. Ber. hic. Si q̃-
ris quis filios illegitimos, & quos legitimare va-
leat: & qualiter & in quantũ. Diſtingue. Aut quę-
ris quis poſsit legitimare vera & ꝓpria legitima-
tione quo ad omnia integra & perfecta, ita bene ſicut per ma
trimonium legitimè contractum, prout legitur & no. ſ. e. tan
ta. Aut quis poſsit illegitimos tanquam legitimos ad actus le-
1 gitimos admittere. † In primo caſu ſeu modo. Aut quæris de
principe, vel alio ſeculari, ſeu prælato, ſeu alio à Papa taliter, &
in tantũ legitimare volente: & conſtat ꝙ non poteſt, quia ma
trimonia iure poli non fori reguntur, vt 2. q. 3. §. hinc colligit.
Aut de Papa, & tunc. Aut quæritur vtrum poſsit legitimare
filium ſuſceptum ex coitu lege diuina perpetuo impedimẽto
damnato, & inter illos ſuper quorum matrimonio diſpenſare
non poſſet, vt filium ſuſceptum ex matrimonio contra legem
diuinam contracto, de quo no. j. de diuor. gaudemus. vel filiũ
adulterinum, vt j. eo. §. fi. & dic ꝙ non. Nam cum legitimatio
ſit acceſſoria ad matrimonium qui nõ poteſt diſpẽſare in, vel
ſuper principali, nec ſuper acceſſorio. ar. ſ. de dona. inter vir. &
vxo. de prudentia. de off. deleg. prudentiam. §. pen. j. de reg. iu.
c. acceſſorium. lib. 6. ſcdm Hoſt. qui hoc tradit pro regula hic, &
in ſum. eo. ti. §. vlti. ver. ſalua reuerentia. cum quo concor. Io.
An. hic. Aut quæris vtrum poſsit legitimare filium ſuſceptũ,
ex coitu citra matrimonium, ſed non in matrimonio damna
to, & inter illos ſuper quorum matrimonio poſſet diſpenſare,
vt quia non prohibent lege diuina, ſed ſolum canonica matri
monialiter coniungi, & tunc videt idem. ſ. quòd non poſsit le
gitimare ſcdm opi. Vin. Lau. & Tan. qui dicunt ꝙ Papa non po
teſt legitimare quo ad hæreditatem temporalem, niſi patri-
monio beati Petri, ſeu in ſua iuriſdictione temporali, vt hic
in primo reſponſo. & idem tenent Bernar. & Innoc. hic cum
quibus

quibus concor.Ray.in ſum.ſua.rub.de filijs presby.§.9.Item
pone & Cyn.C. de inceſtis nupt. in auth.ex complexu.in fin.
Sed in hoc Hoſt.concor.hic,& in ſum.eo.ti.§.vlt.ver.ſalua re
uerentia.& ver.ſeq.dicens ꝙ hoc eſt contra tex.j.eo.§.rationi
bus.& ꝙ ſolus Papa habet poteſtatem legitimandi non ſolum
per quandã conſequentiã,vt hic,in prio.& ad idẽ.j.eo.§.fi.ver.
de filijs.vt dixit Io.ſed propriè & immediatè, ita quòd nullus
alius hanc poteſtatẽ habet. Nam ſm legem diuinam & huma
nam filij duorũ fratrũ licitè coniũguntur, & ſm vtranq; legẽ
filij ſuſcepti ex tali matrimonio legitimi eſſent,niſi lex Papæ
aliud ſtatuiſſet, vt patet in his quæ no.ſ.de cõſan.& affi.de in-
fidelib.& c.non debet.Si ergo Papa de legitimis poteſt facere
illegitimos,quãto magis illegitimos poterit legitimare. Nam
primũ odioſum eſt:ſm fauorabile. ergo primũ reſtringendũ.
ſ.de conceſ.præb. conſtitutus. & ſm dilatandum. ſ.de dona.
cum dilectus.j.eo.ex tenore.in fin. & probatur vtrunq;.ff.de
lib.& poſth.l.cum quidam. ſm Ho.ad idẽ.j.de reg.iu.c.odia.
lib.6.primum credo verius & tutius, per ea quæ not.Bern.in
ver.ſed contrarium credo &c. Item qđ de vno conceditur de
alio denegatur.ff.de iudi.cũ prætor. ſ.de præſum.nonne.cum
ibi allegatis.& illud eſt ius cõe,cuius contrarium eſt ius ſpecia
le.ff.ad munici.l.j.Sed in matrimonio,& per matrimoniũ con
ceditur,tam per ius ciuile,q̃ per ius canonicum,ꝙ ante matri
monium cõtractũ geniti,poſt, & per ipſum matrimoniũ poſt
contractũ legitimi habeantur.& de iure ciuili patet.C.de na-
tu.lib.l.cũ quis.& l.nuper.inſti.de nup.§.vlt.de hæredi.quæ ab
inteſt.defe.§.nec non.in auth.qũo natu.effi.ſui.§. ſi quis igitur
dotalicia.coll.7. Excepto feudo in quo non ſuccedunt.in aut.
ſi de feu.controuer.ſue.c.naturales.colla.10.de iure canonico
patet.ſ.eo.c.1.& c.tanta.quare &c.Et pro tanto notabiliter di
cit ibi,tanta eſt vis matrimonij &c.quæ nõ reperitur tanta ip-
ſius Papæ vel Imperatoris legitimare volentis . Nec mirum 1
quia matrimonium à deo rerum oĩum conditore in paradiſo
in ſtatu innocẽtiæ eſt inſtitutũ, vt legitur & no.32.q.2.c.ſicut.
§.his ita.& j.de voto & voti redemp.c. vnico. lib.6. & poſtea
tam à iure ciuili, quàm à canonico ratificatum & approbatũ:
vt iurib.alle.& ſic triplici funiculo firmatur qui de difficili rũ-
2 pitur.Prouer.4.c.ſ.de treuga & pace.c.j.† pro tanto matrimo
nium oĩa purgat præcedentia:vt no.Ber.ſ.eo.tanta.gl.1.Item
iſte modus legitimandi eſt ordinarius, & cõis,& iuris:& de iu
3 re ſeu ſm ius.† Modus vero legitimandi per diſpenſationẽ Pa
pæ vel principis eſt extraordinarius , & ſpecialis , & citra ius
cõe:& ideo Hoſt.in c.quia circa.ſ.de conſan.& affi.talẽ diſpen
ſationem dicit odioſam.argu.illius.c.ideo reſtringendã, vt ibi.
& eo.ti.ꝙ dilectio.arg.j.de præb.non poteſt.lib.6.Nec ob.ra-
tio prædicta Hoſti. ꝙ Papa de legitimis poteſt facere illegiti-
mos &c. quia ſalua ſui reuerentia, non eſt verũ:legitimationẽ
.n.alicui nato ex legitimo matrimonio quæſitã ei auferre nõ
poſſet.arg.ff.de reg.iu.l.ꝙ noſtrum. quia poſſet auferre,qđ eſt
minus.ſ.facultatẽ ſeu libertatem matrimoniũ contrahẽdi : nõ
.n.poſſet ſtatuere ne accoliti iam prompti contraherent. arg.
32.q.1.integritas.vt notant Io.& Arch.82.diſt.propoſuiſti.in
fi.& Hug.28.diſ.de his.in fi.& Io.And.j.de reg.iur.c.qđ om-
nes tangit.li.6. licet poſſet impedire matrimonium per quod
aliàs circunſcripto impedimento legitimatio induceretur, &
ita ſua ratio procedit : multa.n.impediunt contrahenda, quæ
non dirimunt iam contracta.ff. de his qui ſunt ſui vel alie.iur.
l.patre furioſo.ſ.de iureiur.c.quemadmodum.de eo qui cog.
4 conſan.vxo.ſuæ.c.diſcretionem.& per totũ. † In ſecundo ca-
ſu.ſ.qs poſſit illegitimos, vt legitimos ad actus legitimos ad-
mittere,refert. Aut quæritur de Papa, aut de Imperatore,aut
5 ſeculari , aut eccleſiaſtica perſona.ſi de Papa:tunc † Aut quæ-
ris nunquid poſſit eos admittere ad honores & ordines eccle
ſiaſticos,& dic ꝙ ſic indiſtinctè,vt ſ.de elec.innotuit.de filijs
presby.c.pe.& vlt.& per totum.eo.ti.c.1.& 2.lib.6.Aut ad ho
nores ſeu hæreditates ſeculares,& tunc,Aut principaliter,ſpe
cialiter,& per ſe,& dic ꝙ non, niſi quo ad illas perſonas & res
de ſua iuriſdictione tẽpali,& ita intellige quod no. Inno.hic,in
gl.2.& Bern.in prin.huius gl.argu.pro hoc.ſ.de iudi.nouit.in
prin.Aut non principaliter nec per ſe:ſed vt conſequens,& ex
quadã conſequentia ad legitimationẽ per eum ſimpliciter fa-
ctam:& tunc,Aut quo ad honores ſeculares,puta ꝙ poſſit eſ-
ſe iudex.& dic quòd ſic ſm Vinc. Laur.& Tanc.hic in fi.hu-
ius gl.cum quib.concordat frater Io. in ſum.confeſ.hoc tit.q.
vlti. Aut quo ad ſucceſſiones ſeu hæreditates temporales , &
dic quòd nõ niſi quoad illas perſonas & res de ſua iuriſdictio-
ne tẽpali:vt notant Laur.Vinc.Tanc.Bern.& Inno.hic,& in fi.
ſecundum Hoſti.hic in § rationibus.quando legitimat filium
requirente patre laico quo ad hæreditatem paternã.ſ. de con-
ſang.& affi.quia circa.& eo mortuo,conſentientibus his qui-
bus eſt ius iam acquiſitum , & in feudo conſentiente domino
feudi non aliàs.arg.j.de dona.inter virum & vxo.nuper.ſecun
dum Hoſti. Quod intelligo verum vbi illa hæreditas non eſ-
ſet in iuriſdictione temporali alterius, quàm conſentientis ſi-
6 tuata,ſicut erat in d.§.rationibus. † de Rege Franciæ,qui ſupe
riorem non recognoſcit , & ſic poterat hoc facere abſq; iuris
præiudicio alieni,aliàs ſecus.Vel niſi ſecundum Vinc.Andreã,
eo tempore quo fungitur vice Imperatoris,quo poterit ſicut
Imperator poſſet.facit.ſ.de foro compet.licet. & cle.de re iu.
7 paſtoralis.† Si quæritur de Imperatore,tunc dicit Hoſtienſis,
quòd talis nec poteſt legitimare,cum matrimonia iure poli nõ
fori regantur.2.q.3.hinc colligitur,nec admittere ad honores
ſeu ordines eccleſiaſticos.arg.ſ.de elec.quiſquis. & c.maſſana.
& c.ſacroſancta.de renun.quod in dubijs. Tamen ad bona pa-
terna & ad actus tẽporales ſeu ſeculares illegitimos admitte-
re poteſt, vt in auth.quibus modis natu.efficiuntur legi.per to
tum.ſecundum Hoſtienſem hic , & ſ.eo.lator. & notat Ber.ſ.
eo.c.proxi.& Hoſtienſis in d.§.vlt.verſ.legitimantur autẽ &c.
vſque in fi.& frater Io.in ſum.confeſ.hoc tit.q.2.vbi tractant
de modis legitimandi,& ſemper exponendũ eſt vel ſaltim in-
telligendum , quòd legitimantur. id eſt tanquam legitimi ad-
mittuntur , vt dicit Hoſtienſis ibi in verſic.præcedenti.quòd
8 autem ſcriptum &c.† Si quæritur de alia ſeculari vel eccleſia-
ſtica perſona,tunc dic quòd non poteſt niſi quo ad illas perſo-
nas,& intra quæ ſunt de iuriſdictione ſua, & ſuper quib.poteſt
diſpenſare:& hoc dico per ea quæ notat Inn.in gl. ſic etiam le-
gitimatus &c.quam gl.ponit Io. And.hic, & Guil.de verbo ad
verbum in Spec.tit.de legato.§.fi. verſic.ſed illud quæritur.di-
centes quòd legitimatus in quocunque foro ſiue eccleſiaſtico
ſiue ciuili,omnia ea conſequitur ſuper quib.legitimans potuit
diſpenſare, vt in omni iudicio teſtimonium dicere , & ad ho-
nores vocari , niſi ſint talia quæ ſunt in præiudicium alterius .
Nam legitimatus ab vno principe vel ciuitate non obtinebit
ab inteſtato bona hæreditaria in terra alterius non ſubdita le-
gitimanti,per qđ ſecundum Io. An.videtur quàm comes qui
legitimandi poteſtatẽ habet ab imperio,legitimare non poſ-
ſit in terra eccleſiæ , nec legitimatus à iudice ſeculari poterit
9 ad ordines pmoueri.†Sed legitimatus ab vno epiſcopo in alte
rius epiſcopi dyoceſi ad ordines poterit promoueri,quia nul
lius præiudiciũ eſt in alijs in quib.nõ eſſet neceſſaria legitima-
tio vel diſpẽſatio, vt ſi ſeruus ex legitimo matrimonio natus,
iuxta ea quæ leg.& no.ſ.de coniug.ſer.c.1.& c.propoſuit.de-
tur libertati,vel obligatus nexib.curiæ abſoluatur,& ſit laicus
hoc faciat,tñ ad ordines aptus redditur.54.diſ.c.1.2.3.& 4.&
ſequenti, quia in his non eſt delictũ vel defectus , nec eſt ne-
ceſſaria aliqua diſpẽſatio ſm eos cum quib.concor. frater Io.
in ſum.conf.in rub.de filijs presby.q.15.pone quòd aliqs &c.
vbi Inn.&c.vſq; in fi.Dicit etiam Ho.in d.§.ſalua.ver.dicas ta
men &c. quòd Imperator ẽt ſpurium tanq̃ legitimum ad hæ
reditatem ſuã admittere põt,& etiam in hoc poteſt cum filio
proprio,non tanq̃ cum filio,ſed tanq̃ cum ſubdito diſpenſare.
arg.hic in §.1.& ff.de adop.l.ſi cõſul. ſm Ho. & idem vř tene-
re frater Ioã.in d.q.9. Sed Goſ.no.contrariũ hic dicens,quòd
non põt quis alium legitimare,vt ſibi ſuccedat, quãuis legiti-
mate poſſit,vt alij ſuccedat.ar.8.q.1.in ſcripturis.ſ.de iure pa.
per veſtras.ſm eum.& idem no.Arch.17.q.4.in venditionib.
§.etiam.gl.pe.Ego vero primam opinionẽ credo veram in pa
trimonio Cæſaris, ſeu hæreditate propria Imperatoris, in &
ſub iuriſdictione immediata imperij ſituato vel ſituata. Nam
etiam cum ſuperiorem non habeat, poteſt eſſe iudex in cauſa
ſua.ff.de his quæ in teſta.delen.l. proxi. & quia duo iura cõcur
runt in eo:ergo &c.ff.de adop.l.ſi př.§.qui duos.pro hoc bene
facit illud.c.j.verſ.in quo videẽ &c. vltimam autem in patri-
monio Cæſaris,ſeu hæreditate propria Imperatoris in,& ſub
iuriſdictione alterius domini ſituata,in cuius iuris præiudiciũ
non videẽ quòd poſſit facere talem legitimationem ſine cau-
ſa.ar.C.de emã.l.necauius.ſ.de decimis.ſuggeſtũ.Et de iſta ma
teria no. Accur.in aut.qui.mo.na. effi.ſui.§.vl .colla.7. & Azo
ti.de na.lib.& Guil.in Spe. ti.de legato.§.poſtremo.ver.ſed &
illud.& Archi. 10.diſt.lege.in gl.adde ſed nonne ſeruus &c.&
Aſtenſis lib.8.ti.de filijs.arti.4.

1 *Illegitima proles,quæ dicatur.3.7.9.*
2 *Legitima proles,quæ dicatur.4.6.8.10.*
3 *Natus ex ſarraceno & chriſtiana baptizatus per eorum ma-*
trimonium non legitimatur.

EX tenore. ¶Si quæritur vtrum & qñ pro-
les ſit legitima & quando nõ, Di
ſtingue. Aut proles ſuſcipitur vel naſcitur ex coitu
damnato, ſeu fornicario citra oẽm contractum ma
trimonialem, ſeu eccleſiæ approbationẽ: talis eſt illegitima: vt
C. de natu. lib. per totum. ſ. de filijs presby. per totum. inſti. de
nuptijs §. ſed aduerſus. ſ. de eo qui duxit in matrimoniũ quã
polluit per adulterium. c. cũ haberet. ſ. eod. ti. c. cauſam quæ. t.
2 † Aut ſuſcipitur vel naſcitur ex coitu per contractum matri-
monialẽ præcedentem, vel ſequentem colorato: & tunc Aut
contrahentes contraxerunt in caſu à iure licito & cõceſſo: aut
in caſu à iure prohibito & reprobato. ſi in caſu licito & cõceſ-
ſo, tunc Aut ambo contrahentes votũ ſolenne emiſerunt, vel
alter ipſorũ votum ſolenne emiſit ſecundum formã iuris. ſ. ante car-
nalem copulam: vt ſ. de conuer. coniu. c. verũ. & c. ex publico.
vel poſt: de conſenſu tñ alterius iuxta ea quæ leguntur, & no.
ſ. de conuer. coniu. cum ſis prædictus. c. coniugatus. & c. vxora-
tus. & ibi dixi. Aut non. ſi ſic. Aut quæritur de prole concepta
ante hmõi votum, etiam per momentum, & tunc perinde eſt
ac ſi votum aliqđ non interueniſſet, ita q ſi matrimonium te
net, proles hmõi eſt legitima. arg. ſ. eo. c. 2. & ff. de ſta. ho. l. qui
3 in vtero. vt no. Hoſti. ſ. de fil. presbyt. l. literas. Aut † quæris de
prole concepta poſt, & talis non eſt legitima: vt in c. alle. literas.
quod dic vt ibi ſcripſi. Si non emiſerunt votũ ſolenne ambo
vel alter eorũ: tunc proles eſt legitima: vt ſ. eod. tanta. & c. per
tuas. etiã ſi ab initio clandeſtinè contraxiſſent: & tẽpore clan-
deſtinitatis concepta & nata fuiſſet: vt ſ. de clande. deſpon. c.
2. vbi hoc no. Hoſt. & Io. An. ſ. eo. qđ nobis. Licet Ber. cõtra.
in d. c. quod nobis. & male: quia etiam ſi ſemper in vita coniu
gum matrimonium clandeſtinũ remaneret, detecta tñ poſtea
veritate proles legitima eſt cenſenda: vt ſ. eod. per tuas. Illud
4 tñ membrũ plenius ſubdiſtingue: quia † Aut quæritur de pro
le cõcepta & nata, vel ſaltem concepta matrimonio legitimo
durante & conſtante: & illa eſt legitima. ſ. eo. per tuas. ff. & C.
vnde liberi. per totum. inſti. de pa. po. in prin. de hæredi. quę ab
inteſt. defe. in prin. C. de ſuis & legi. hæredi. per totũ. 32. q. 4. li-
beri. Vnde arguebat Ala. & tenebat Gof. ſ. eo. cum inter. quòd
ſi contradicente eccleſia aliqui contrahant: & poſtea eccleſia
approbet, quòd filij ante approbationem nati ſunt legitimi.
ſupra de clandeſti. deſponſa. capitu. 2. & 3. idem Ioannes
Andr. ſupra eodem, quod nobis. Aut de concepta & nata ante
matrimonium: & tunc Aut à principio. ſ. conceptionis prolis
poterat eſſe matrimonium inter parentes, & talis per ſubſe-
quens parentum coniugium legitimatur. C. de na. lib. l. cũ quis
inſti. de nup. §. vlt. in aut. qui. mo. na. effi. ſui. §. ſi quis igitur do
talici. t. colla. 7. ſ. eo. c. t. & c. tanta. 1. rñſo. quod dic vt ibi. Aut à
principio conceptionis non poterat eſſe matrimonium inter
parentes, & talis non legitimatur per ſubſequẽs matrimoniũ
parentum: vt ſ. tanta. 2. rñ. vbi dicit Io. An. per illam literam. &
per c. de illo. in parte deciſa. ſupra de eo qui cogn. conſan. vxo
5 ris ſuæ, † q ſi ſarracenus ex chriſtiana filium habens baptizet
& contrahat cũ illa non legitimatur filius: quia à principio non
poterat eſſe matrimonium. 28. q. 1. caue. dicit etiam ibi poſt
Vinc. q nati ex inceſtu non legitimãtur parentib. poſtea con
trahentib. ex diſpenſatione eccleſiæ. Nam ſi quis contra man-
data cõtrahat poſt depoſitum officium legitimę ſunt nuptię,
& filij poſt & non prius geniti. ff. de ritu nup. l. eos qui. de ſtatu
ho. l. Paulus alias, eum qui. ad idem. inſti. de hære. quæ ab inte-
ſtato deferun. §. necnon. ar. contra. ſupra de conſan. & affi. quia
circa. credit tamen verba diſpenſationis in his ponderanda. Et
hoc verum ſecundum Ber. & Hoſti. in c. tanta. gl. 2. quando vterq; pa
rentum eſt ſciens impedimenti. ſecus ſi alter ſit ignorans per
iſtud. c. & per c. cum inter. ſ. eo. & ſ. de eo qui duxit in matri-
moniu m. c. 1. Forte contrarium eſt verum, quia licet ſit igno-
rans impedimenti matrimonij futuri, puta quòd alter ſit vxo
ratus, non tamen eſt ignorans fornicationis damnatæ quam
committit, & ſic habet nulli dubium, malam fidem, quia con-
tra legem diuinam & canonicam. ar. j. de reg. iur. c. qui contra
iura. lib. 6. cum ſuis concordantijs. & iſtud. c. & c. cum inter. lo
quuntur de prole cõcepta ſeu ſuſcepta ex matrimonio, & du
rante matrimonio per eccleſiam approbato. In caſu tñ prohi-
bito altero coniugum impedimentum ignorante, & ſic bonã
6 fidem habente. † Aut quæritur de prole concepta ante matri-
monium, & nata poſt ipſum matrimonium legitimè contra-
ctum & eo durante, & talis eſt legitima, ſiue parentes tempo
re conceptionis poterant eſſe coniuges ſiue non poterant, vt
quia concepit adultera durãte matrimonio cum legitima: ſed
poſtea mortua legitima contrahit cum adultero, & poſtea na-
ta eſt proles, nam talis proles eſt legitima. arg. ſ. eod. quod no-
bis. vt no. Hoſt. in c. allegato, tanta. & Ioan. And. poſt eum, ad-
dens quòd ſatis eſt proli quocunq; tempore, dum erat in vte-
ro parentes fuerũt legitimi coniuges, ſicut alias dicitur ad eius
ingenuitatem ſufficere ſemel habuiſſe, tunc matrem ingenuã.
inſti. de ingenuis. §. t. & 2. Si contraxerunt in caſu prohibito,
& reprobato à iure, tunc refert, aut contrahunt ab initio clan-
deſtinè vel contra interdictum eccleſiæ. Aut contrahunt pu-
7 blicè & in facie eccleſiæ. In primo caſu refert. † Aut illud ma
trimonium non approbatur aliquo tempore per eccleſiam,
& tunc omnis proles ex eo procedens eſt illegitima, vt ſupra
de clande. deſpon. cum inhibitio. §. ſi quis vero. Aut poſtea ap
probatur per eccleſiam, tunc Aut quæritur de prole cõcepta,
& nata ante approbationem eccleſiæ, & illa eſt illegitima, ſiue
ſcientes ſiue ignorantes, etiam probabiliter impedimentum
contraxerunt, vt in d. §. ſi quis vero. Aut de concepta ante ap-
8 probationem nata tamen poſt approbationem, & tunc † Aut
illud matrimonium poſtea per eccleſiam non reprobatur, &
tunc proles eſt legitima cum diſtinctione. Aut vterque ſcie-
bat impedimentum, aut alter tantum, aut neuter, vt ſupra eo.
quod nobis. Aut reprobatur, & tunc. Aut quæritur de conce-
pta ante approbationem, nata tamen poſt approbationem, &
ante reprobationem, vel de concepta, & nata poſt approbatio
nem, & ante reprobationem ſeu ſeparationem matrimonij,
vel de concepta ante approbationem matrimonij, nata tamen
poſt approbationem & ſeparationem, vel de concepta poſt ap
probationem, & ante ſeparationem. & nata poſt ſeparationẽ,
& tales proles omnes ſunt legitimę, vt ſupra eo. cum inter. &
c. quod nobis. & ibi no. Hoſt. Et hoc ſemper intellige cum di-
ſtinctione ſequenti, ſ. an ambo ſciebant impedimentum, vel al
ter tantum vel neuter. Aut quæritur de concepta & nata poſt
ſeparationem, & tunc Aut poſt ſeparationem à qua non eſt ap
pellatum, & talis eſt illegitima, vt ſupra eo. cum inter. à contra
rio ſenſu. Aut poſt ſeparationem à qua eſt appellatum. & tunc
Aut eſt concepta & nata, vel ſaltem concepta ipſa appellatio-
ne pendente, & talis eſt legitima, cum diſtinctione tamẽ igno
rantiæ & ſcientiæ, quia appellatio ſuſpendit pronunciatum. ſ.
de teſti. c. fi. ff. ad turpil. l. t. in fi. ſecundum Vinc. & Io. And. in
c. alleg. cum inter. ſupra eod. Aut eſt concepta & nata appella-
tione finita, & tunc ſi ſit pronuntiatum, bene appellatum, &
pro hoc pronuntiatum eſt pro matrimonio erit legitima cum
diſtinctione prædicta ſcientiæ & ignorantiæ, ſi vero male ap-
pellatum erit illegitima, argum. ff. de his qui nota. in fa. l. furti
accipe. 2. 3. & 4. reſponſo. Si contrahunt publicè in facie eccle-
ſiæ, tunc Aut illud matrimonium poſtea per eccleſiã repro-
batur, aut non. In primo caſu. Aut quæritur de prole concepta
& nata ante ſeparationem. Aut de concepta ſolum ante ſepa-
rationem, & nata poſt. Aut de concepta & nata poſt ſeparatio
9 nem. In primis duobus caſibus refert. † Aut ambo contrahen
tes ſciebant impedimentum legitimũ inter ipſos, & tunc pro
les erit illegitima, vt in d. c. cum inhibitio. §. pari modo. & ſu-
pra eo. referente. Aut ambo ignorabant, & tunc proles erit le-
gitima, vt ſupra eo. cum inter. Aut alter eorum tãtum ſciebat,
& alter ignorabat, & tunc fauore prolis, proles cenſenda erit le
gitima, vt hic. vbi eſt caſus de hoc tenent Io. Ber. & Ho. & Io.
And. in d. §. pari modo. & Io. 34. q. 1. cum in captiuitate. glo. 1.
licet Hug. & Lau. ibi dicãt q quo ad ſcientem ſunt illegitimi.
Aut proles eſt cõcepta & nata poſt ſeparationẽ à qua tñ eſt ap
pellatũ, & tunc idẽ qđ in primis duob. caſib. cum diſtinctione
prædicta. Aut non eſt appellatũ, & tunc eſt illegitima, vt in c.
allega. cum inter. à contrario ſenſu. ſ. e. In ſecũdo caſu. ſ. qñ ma
trimoniũ poſtea per eccleſiã non ſeparatur, diſtingue vt prius.
Aut ambo contrahentes ſciebãt impedimẽtũ aut ambo ignorabãt.
Aut alter ſciebat, & alter ignorabat per eadẽ iura, & per hoc be-
ne facit. ff. de lib. cauſa. l. duob. licet docto. quidã iuris ciuilis, de
quorum numero eſt Cy. C. de inceſt. nup. l. qui contra. in fi. &
Hug. & Lau. 34. q. 2. cum in captiuitate. dicant qđ quo ad igno
rantem habent pro filio legitimo, quo ad ſcientem non. argu.
ff. de ſta. ho. l. vulgo. Nec obſt. C. ſolu. ma. l. 4. quia ibi filij ſpurij
quo ad patrem vel quo ad matrem ignorantẽ, vel ibi ſunt ſpu-
rij quo ad omnes, quia non habent patrem cum ſeruus de iu-
re ciuili nihil ſit, vt ff. de reg. iur. l. quod attinet. Dicentes etiã
q quantum ad ſucceſsiones & illos actus in quib. iudicium ſe
cularium eſt iudicare ſeruandum eſt ius ciuile, in ordinib. ve-
ro ſeruetur ius canonicum. Quorum opinionẽ non credo ve
ram, tum quia Papa non Imperator habet de matrimonio &
legitimatione iudicare. ſ. de conſang. & affi. c. j. ſ. eo. lator. & c.
cauſam. 2. tũ quia legitimatio vnius & eiuſdẽ perſonæ nõ debet
diuerſo

diuerſo iure cenſeri:vt in d.l.duob. & argumento.ff.de vſuca.
l.eum qui ędes.& ȷ̈.de decimis.cum in tua. Et no.quòd Hoſ.
intelligit dictũ.§.ſi quis vero.nedum impedimento cõſangui
nitatis:ſed etiã de quolibet alio canonico impedimento cui tñ
10 parentes renuntiare nõ poſſent:† hoc ideo dicit:quia licet con
ditio ſit impedimentũ perpetuum ſi tamen ſcientes hoc im-
pedimentum contrahunt: matrimoniũ erit, & filij erũt legiti
mi.nam & ex poſtfacto hoc idẽ eſſet,aliàs poſſet.ȷ̈.de coniug.
ſer.aliàs leproſorum.c.1.& 2.℈m Hoſ.hic,& in d.§.ſi quis ve-
ro. Sed Goſ.intelligit illum.§.de impedimento cognationis,
vel alicuius ꝓximitatis,eo ꝙ ibi dicit in gradu ꝓhibito.Alias
ſi contrahentes, vel alter ſciret alterius impedimentũ.ſ.ſerui-
tutis: tunc & matrimoniũ eſſet legitimum,& filij legitimi.ȷ̈.
de coniu.ſeruorũ,propoſuit.vel ſi ignoraret alter alterius con
ditionẽ,& matrimonium eſſet contractum ſine denuntiatio-
ne,adhuc putat filios eſſe legitimos.arg.ad hoc.ff.ſo.ma.l.ſi cũ
dotẽ.§.vlt. quia prædicta conſtitutio loquitur in impedimẽto
graduum prohibitorum, tunc.n.in odium contrahentiu ſta-
tuitur,vt in filijs puniatur, vel ſcientia parentum, vel affecta-
ta ignorantia ℈m Goſ.hic & in ſum.de clan.deſp.idem Vin.&
Io.hic,& Io.in c.alle.cum in captiuitate. gl.1.& Archi.ibi.ſed
Hoſt.hic & in §.alle.ſi quis vero dicit,vt prius quia eadẽ ratio
eſt in quolibet impedimento canonico,vt ibi. Et quia ex quo
canonicũ impedimentum occurrit proles non eſt fauorabilis,
niſi qñ matrimonium in facie eccleſiæ ſit contractum,vt hic.
& ibi.Et licet iſta conſtitutio videatur odioſa,quia pœnã im-
ponit,tñ ipſam fauorabililem reputo, quia inducta fuit nõ in
odium taliter contrahentium,ſed in fauorẽ animarum,vt ea-
rum pericula euitentur, & in prole puniantur parentes mãda
tum eccleſiæ contẽnentes.ff.qđ me.ca.l.iſti quidẽ.ſol.ma.l.3.
℈m Ho.cuius opi.videtur vera de iure, quam etiam tenet Io.
11 An.hic.† Et qualiter intelligatur matrimonium contrahi in fa
cie eccleſiæ, dic ꝙ ſeruata ſolennitate bannorũ, vt patet.ȷ̈.de
clan.deſpon.c.vlt.& ȷ̈.tit.proxi.c.vlt.℈m Inn.Hoſt.& Io.And.
hic.Item qđ gl.ſ.Ber.hic qua quærit nunquid idem eſt ſi aliqs
crederetur liber cum eſſet ſeruus,vt filius eius propter opinio
nẽ eccleſiæ iudicetur liber, & legitimus &c. in matre ſerua,q̃
putaretur libera procaderet non in patre ℈m Io.& Vin.quorũ
fuit hæc gl.Sed Io. And.dicit quod videtur procedere in ſer-
uo.Vnde dicit ꝙ ſi in facie eccleſiæ libera ignorante cõtrahit
cum ſeruo , licet poſtea ſeparetur matrimonium ꝑp errorem
ex quo contractum fuit,ſeruata forma concilij cum inhibitio
filius eſt liber & legitimus.Si vero liber eadẽ forma contrahit
cum ſerua,licet propter errorem ſeparetur matrimoniũ pro-
les erit ſerua , ſed legitima idem in vtroq; caſu cum ſcienter
contrahitur.lex non obſtat, quia ℈m canones eſſe poteſt ma-
trimonium cum ſeruo.ȷ̈.de coniu.ſeruo.c.j.℈m Io.An. Et li-
cet hæc diſtinctio forte breuius poſſet tradi, tñ eam ſic tradi-
di vt materia quæ eſt quotidiana clarius,eluceſcat.

1 *Matrimonium qui accuſant ad ſeparationem.*
2 *Matrimonium qui accuſant ad diſſolutionem.*
3 *Mulier an accuſet virum adulterij.*

¶ Qui matrimonium accuſare poſſunt. Rub.

AD euidentiam huius tit. ſi quæ
ris q poſ-
ſunt matrimoniũ accuſare,diſ.aut matrimoniũ
accuſãt ad totalẽ ſeparationẽ:aut ad ſeparationẽ
1 thori ꝑp adulteriũ . † In primo caſu refert, aut
impedimẽtũ, qđ opponit ꝓuenit ex defectu vt frigiditas,ar-
ctatio,maleficiũ: & tunc ſoli coniuges admittunt ad accuſatio
nẽ.extraneorũ.n.non intereſt , vnde & inuitis extraneis poſ-
ſunt ſimul morari: vt 33.q.1.requiſiſti.ȷ̈.de frig.& male.con-
ſultationi. Aut impedimentum prouenit ꝑp errorem condi-
tionis,& tunc idem vt ȷ̈.de coniug.ſer.propoſuit. Aut impe-
dimentum prouenit ex peccato, ſeu inducit peccatum , vtpu
ta impedimentum conſanguinitatis,vel affinitatis,& tũc quili
2 bet admittitur,vt ȷ̈.de cog.ſpiritua.tua.† In ſecundo caſu.ſ.qñ
matrimonium accuſatur ad thori ſeparationem propter adul
terium,tunc ſoli coniuges admittuntur: quia ipſorum & non
extraneorum intereſt,vt ȷ̈.de iureiur.c.quemadmodum & ita
in effectu diſtinguit Goſ.in ſum.eo tit.§.poſſunt.& Hoſti.in
ſum.eo.tit.§.oſtendimus in prin.& Inn.j.de adul.c.5.& Hoſ.
in c.marito.& in Spe.in prin.huius ti.& Allẽ.11. de accuſatio-
ne matrimonij ꝑp fornicationem.in prin. Intellige tñ ſane ꝙ
licet ad ſeparationem thori propter adulterium ſoli coniuges
admittantur, vt eſt dictum , tamen quo ad pœnam legalẽ, vel
canonicam infligendam quilibet admittitur,quia publicũ iu-
dicium eſt vt C.de adul.per totum.ȷ̈.de procu.tuæ.& no.Ho.
3 in ſum.eo.titu.§.quot modis. † Mulier tamen maritum ſuum
accuſare non poteſt de adulterio,ea ratione quia thorũ ſuum,
vel etiam alienum maculatum dicat , quia in publico iudicio
non admittitur mulier niſi ſuam vel ſuorum iniuriam proſe
quatur, vt C.qui accuſa.non.poſ.l.de crimine.& de accu.l.1.vt
notat Hoſt.in ſum.tit.de adulte.§.1.& 2.

PErlatum. Ad euidentiam gl.2.ſi quæris vtrũ
vxor teneatur ſequi virum, diſtin
gue,vt dixi.ȷ̈.de ſpon.de illis.

1 *Parentes an teſtificent in cauſa matrimoniali.3.*
2 *Præſumitur in dubio pro matrimonio.*
4 *Matrimonij ſpecialia.*

VIdetur. Ad declarationem gl. ex hoc videtur.
Si quæris vtrum parentes,vel conſan-
guinei admittãtur in teſtes in cauſa matrimoniali ,
diſtinguit hic Bern. in verſic. & intellige loqui &c.
1 † Aut proponitur impedimentũ conſanguinitatis contra ma
trimonium , & tunc admittuntur . & ita intelligit loqui hanc
decret.Aut aliud impedimentum proponitur cõtra matrimo-
nium , vel agitur de contractu matrimonij probando, & tunc
ſecus quia ſi extraneus intereſſet cõtractui ita bene ſciret de-
ponere ſicut pater & mater ℈m Ber.hic ſuper verbo ſciuit cũ
quo concordat Goſ.& Ioã.3.q.5.in ſum.circa fin.& 14.q.2.in
ſum.Sed contra membrum vltimum facit expreſsè.ȷ̈.de teſt.
ſuper eo.ſed Inn.ȷ̈.eo.in rub.dicit quòd aut quæris de conſan-
guinitate coniugum, ſeu cõtrahere volentium probanda,vel
improbanda , & tunc parentes,& conſanguinei ad teſtimoniũ
admittuntur,ita quòd in conſanguinitate eſt ſpeciale,ꝙ nun-
quam debet ſuſpectum haberi teſtimonium alicuius conſan-
guineorum,licet coniuges ſeu contrahere volentes inæqualis
ſint conditionis,vt hic.& 35.q.6.c.1.Aut nõ quæritur de con
ſanguinitate,ſed de alio impedimento,puta voti,vel cognatio
nis ſpiritualis,vel de ipſo contractu,& tunc parentes repellun
tur à teſtimonio, ſi propter potentiam alterius coniugum vel
aliàs ſuſpectum haberetur eorum teſtimonium,vt quia ſpon-
ſus filiæ parentum nobilior, & ditior eſt, quàm ipſa filia, aliàs
ſecus,vt ȷ̈.de teſti.ſuper eo.℈m Inn.cum quo concor. Ber.hic
in additio.conſueuit tamen &c.& Bar.Brix.3.q.5.in ſum.& 4.
q.2.in ſum.& Ber.in d.c.ſuper eo.& Spe.tit.de teſte.in 1.col.
ver.4.fallit &c.& Hoſt.in ſum.eo.ti.§.fi. Hoſt.vero dicit hic,
quòd hæc decr.loquitur in vtroq; caſu ℈m tamen diſtinctio-
nem illius decre.ſuper eo.ȷ̈.de teſti. Aut ſpõſus filiæ nobilior
& ditior eſt filia,& tunc ſiue quærat de contractu,ſiue de con
ſanguinitate,omnino ſuſpectum eſt teſtimonium matris.Nã
& in gradib.computandis deierare poſſet ponendo primũ gra
dum pro ſecundo , vt ſponſus cũ filia remaneret.ȷ̈.de teſti.ſe-
ries.Aut eſt inferior,& pauperior,& tũc in vtroq; caſu admit
titur,vt in d.decre.euidenter diſtinguitur.Aut eſt par,& tunc
dic ꝙ erit arbitrium,vtrum mater,& filia multũ affectent ma
trimonium,& tunc repellat,vel diſpliceat eis,& tunc veritatẽ
dicere cogat. Vel indifferenter ſe habeant,& tũc attẽta & con
ſiderata qualitate perſonarum,& dictis,vt vultus mutatione,
aut mentis trepidatione admittat,vel repellat,vt colligi poteſt
in ijs quæ no.ȷ̈.de deſpon.impub.atteſtationes.& de teſtib.in
2 noſtra præſentia. † Sed caueat ꝙ ſemper in dubio ꝓ matrimo
nio ſtet,vt innuit mens iſtorũ verborum,quæ ſunt in fi.prero
gatiua,& quia fauorabilis eſt &c.℈m Hoſt.hic & Ioã.An.poſt
eum & bene vt credo . & idem innuit Abb.in c.alle.ſuper eo.
Et nota.℈m Spe.in ver.alle.4.fallit,& Hoſt.& Io.An.in d.c.al.
ſuper eo.quod licet illud.c.ſuper eod.dicat quòd matris teſti-
monium eſt ſuſpectum,cum ſpõſus filiæ ſuperior eſt diuitijs,
nobilitate potentia,vel honore, tamen alterum illorum ſuffi-
cit,ſcilicet quòd ſit ditior,vel etiam nobilior,quod denotat il-
la diſiunctiua vel, in fi.poſita, quæ reſpicit omnia præceden-
3 tia.argumen.ſupra de app.inquiſitioni.& cap.2.requiris.† Sed
ſi vir & mulier ſe habent , vt excedentia & exceſſa, ſcilicet ,
quia vir vel ſponſus eſt ditior , ipſa vero nobilior & poten-
tior &c.vel econtra. dic ſecundum Specu.ibi verſicu.ſed quid
ſi vir.&c.quòd iudex examinabit quãtæ ſint viri diuitiæ.ſ.ma
ximæ vel mediocres,& an ipſa ſit multum nobilis, & ipſe val-
de vilis quo ad genus, ita quòd non ſit veriſimile teſtes ꝓpter
ſuas diuitias moueri , & ℈m hoc interpretabitur, an teſtimo-
nium ſit ſuſpectum vel non.ar.ff.de teſti.l.3.§.tn magis.& ȷ̈.de

offi.dele.c.de cauſis ſm Spe.& idem Abb.& Io.An.in c.allega
to ſuper eo.& Alten.lib.8.tit.n.quomodo agitur ad matrimo-
nium coniungendum arti.4.in fi.Item quod dicitur in d.c.ſup
eo.q. ſi vir ſuperior eſt diuitijs,notabilitate,potentia,vel ho-
nore, teſtimonium matris mulieris videtur eſſe ſuſpectum,
verum eſt ſm Ho.& Io.An.ibi, niſi aliæ circunſtantiæ conue
nirent,puta nobilis ſolicitauit ſæpe mulierem,quæ valde for-
moſa erat q. cum ea dormiret, & illa ſemper ridebat q. nunq̃
conſentiret niſi contraheret cũ eadẽ, & pater & mater & con
ſanguinei eſſent honeſti,& bonę famę de quib.non eſſet præ-
ſumptio q. aliquo modo deierarent.ar.ſ.de proc.in noſtra.de
ſepul.ex parte.de ſpon.tua.ergo hic arbitrabitor bonus iudex
quia quicquid poſſumus ſcribere de hac materia,totum eſt vt
arbitrarium, vt in d.l.3.§. tu magis.ſ.de teſti.præterea.& c.in
4 noſtra ſm Ho.ibi. † Et no.ſm Ho.hic.quòd matrimoniũ eſt
fauorabile in multis caſib.vnde verſus. Cõiugij ſpecialia ſunt
confeſſio.ſ.coniugum.quæ non præiudicat matrimonio.ſ.de
eo qui cog.conſan.vx.ſuæ.ſuper eo.votum.ſ.ſimplex, qđ non
dirimit matrimoniũ,qđ dic vt legitur, & no.ſ.qui cle.vel vo.
c.rurſus.pœna.ſ.de ſpon.gemoſa. pater & mater admittuntur
in teſtes,vt hic,& in accuſatione,& teſtimonio cæteris præfe
runtur.ſ.de ſpon.ſicut ex literis. de teſti.quotiens dubiũ.ſem
per.n.in dubio pro matrimonio eſt iudicandum.ſ.de re iudic.
c.fin. niſi vbi matrimonium tenere non põt propter periculũ
animæ.ſ.de ſpon.iuuenis.tranſanctio. quam nõ admittit.ſ.de
tranſac.c.vlt.nec arbitrium.ſ.de reſti. in integ.c.cauſa.§.fi.nõ
ſua quia mulier non habet poteſtatẽ ſui corporis nec econtra.
ſ.de conſan.c.non debet.§.quaternarius.non ius.quia ſenten-
tia ſuper eo lata non facit ius.ſ.de re iud.lator.credulitas.i.opi
nio præfertur veritati quo ad prolem legitimandam,quod dic
vt no.ſ.tit.proxi.c.pe.& vlti.maior maiorem.ſ.iudicem.i.epi
ſcopum requirit quod dic.ſ. de conſan.c.1.in fi.auditus.teſti-
monium auditus, alterius auditus valet, quod dic vt no. ſ.de
conſan.tua.vnus & idem inuenitur accuſator & teſtis.35.q.6.
epſ in ſynodo. conditio. quia ſub conditione contrahi poteſt
etiam impoſsibili,nec propter hoc vitiatur.ſ. de condi.appo.
ſuper eo.& c.fi.verum.i.veritas præfertur opinioni,quòd dic
vt no.ſ.tit.proxi. per tuas.minor admittitur in iudicio etiam
per procura.ſ.de reſti.ſpol.ex parte.& lis.i.lite non conteſt.ꝓ-
ceditur in hac cauſa quod dic vt legitur,& not.ſ.tit. 1.perlatũ.
& ſ.eo.c.1.diuido.ſ.patrem & matrem à filio.ſ. de biga.debi-
tom.filij filius agit contra patrem quod dic vt not. ſ. de ſpon.
non eſt vobis.ſecundum Ho.hic & in ſum.de ſpon.ſub Rub.
de matrimonijs ad fi.ſub.§.vt autem.verſic. eſt enim fauora-
bile & ſequenti.

1 *Matrimonium non accuſans intra tempus ſtatutum an poſt ad-*
mittatur.3.
2 *Turpitudinem ſuam allegans aliquando auditur.*
4 *Repulſus ab accuſatione,etiam à denunciatione repellitur.*
5 *Abſens vel impeditus tempore conſtitutionis promulgatę ab ea*
excuſatur.
6 *Ceſſionarius excommunicati intentat actiones ceſſat.*

Vm in tua. Ad declarationem gl. & ita qui
infra. ſi quæris vtrum qui intra
tp̃s à iudice ſtatutum matrimoniũ non accuſat,nec
denunciat ab accuſatione vel denuntiatione ipſius
1 matrimonij repellatur,diſtingue.† Aut quæris de contrahen-
tibus,& dic quòd talib.non obeſt ſilentium proprium, ſi po-
ſtea velint matrimoniũ accuſare vel denuntiare.ſ.eo.tit.c.j.de
reſti.ſpol.ex conqueſtione.j.de ſen.exc.inquiſitioni.† quia in
2 talib.audiuntur etiã propriam turpitudinem allegantes, vt in
d.c.inquiſitioni.de teſtib.ex tenore.de re iudi.c.lator.c.tenor.
& c.conſanguinei ſm Ber.& Mod.hic.Aut quæris de alijs,&
tunc,aut licet tp̃s à iudice ſtatutum ad accuſandum vel denun
tiandum ſit lapſum,adhuc tñ eſt res integra, puta quia nondũ
eſt matrimoniũ contractum, & tũc poteſt & debet iudex ip-
ſum admittere,& audire ar.ff.de op.leg.l.mãcipiorum.de ceſ.
bo.l.is qui.j.de diuor.gaudemus.§.pe.& de præb. ſi tibi abſen
ti.li.6.& hoc tenet Ber.Inn.& Ho.& Io. An.hic quod verum
etiam ſi in bannu fuit dictum qđ poſt terminum non audiretẽ
per l.alle.mancipiorum.ſm Inn.& Io.An.poſt eum.Aut ma-
trimonium eſt iam contractũ,& ſic non eſt res integra,& tũc
dixit Got.quòd ſemper audiatur vſq; ad diem ſolennis benedi
ctionis quæ conſummationẽ matrimonij debet pręuenire.23.
di.c.ſponſus.30.q.5.c.1.& 2.quod non placet Ber.nec Inn.nec
Hoſt.ex quo matrimoniũ niſi cauſa rationabili excuſetur,qđ
credo verius vt hic & arg.ſ.qui filij ſint legi.lator.C.de remiſ.
pig.l.ſi eo tempore.ſi vt ab hæredi.ſe abſti.in auth.ibi poſita,
3 † Dic ergo quòd talis volens poſt tp̃s ſtatutum,& poſt cõtra-
ctum matrimonium accuſare, vel denũtiare bannos factos in
eccleſia iuxta formã illius.c.& illius.ſ.de clã.deſpon.cũ inhi-
bitio,& cõtractũ poſt hmõi probabiliter ignorauit. vt q̃a erat
abſens,tunc in remotis,vel ſurdus,vel infirmus,vel puer non
doli capax, vel ex alia cã legitima impeditus, arbitrio iudicis
relinquenda.ar.ſ.de offi.deleg.de cauſis. & tunc admittitur vt
hic in prin. Aut ſciuit vel ignorauit improbabiliter qđ perin-
de reputo ad hoc ar.j.de cle.excom.mi.apoſtolicæ.& tunc aut
hmõi impedimentum qđ nunc vult proponere ante contra-
ctũ matrimoniũ probabiliter ignorauit, & nouiter.ſ.poſt con
tractũ matrimonium didicit,& ad ipſius notitiã peruenit.&
firmat ſeu paratus eſt firmare proprio iuřo &c.Aut hmõi im
pedimentum antea ſciuit,& tunc aut non tacuit intra tp̃s ſtatu
tum,vel ante matrimoniũ contractum,quia alius contradice
bat matrimonio qđ docet poſtea præuaricatum fuiſſe,& tũc
taciturnitas ſibi non obeſt.ff.de præuaricatorib.l.3.ſm Inno.
& Ho.Aut tacuit,quia non habebat,tunc probationes impe-
dimentum promptũ,& tunc dicunt Io.Vin.Phi.Ber.& Hoſt.
quòd non prodeſt ſibi qđ propter hoc tacuit, quia licet, tunc
non haberet teſtes,ipſemet tñ potuit ſolo verbo impedire ma
trimoniũ contrahendum, vel ad minus facere qđ differretur
præmiſſa proteſtatione.ſ. de ſpon.c.pręterea.2.& c.cũ in tua.
& de teſti.ſuper eo. ſed Inn.in hoc contra arg.2.q.7.plerique.
Sed prima opi.poſſet intelligi in caſu, vbi ille qui tunc proba-
tiones non habebat ſciebat bene qđ poſtea in futurum habe-
ret, vt quia teſtes,tunc abſentes per quos poterat ꝓbari q̃ erãt
redituri,tunc.n.non eſt iuſta cauſa tacendi.Secunda vero opi-
nio in caſu vbi neſciebat quòd poſtea probationes haberẽt.ar.
ſ.de excep.paſtoralis.j.de elec.c.vt circa.§. alioquin. ver. niſi
aliquid.li.6.cũ ibi no.Aut tacuit alia de cauſa, & tũc repellitur
nedũ ab accuſatione,vt hic in §.alioquin.ſed & à denuntiatio-
ne,vt no.Ber.hic in gl.& ita &c. ver.dicas quòd non eſt &c.&
Inn.poſt eũ,arg.j.de accu.cum dilectus.ſ.de ſpon.cũ in tua.&
pro hoc facit qđ no.Ho.in ſum.eo.tit.§.dictũ eſt.ver.ſed nun-
4 quid.& Spe.eo.ti.ver.ſed nũquid dicẽtes quòd qui repellitur
ab accuſatione,& à denuntiatione.ſed Ber. & Ho.tenent [illegible]
in denuntiatione.ſ. de cog.ſpiri.tua. quãdo fit denuntiatio ad
peccatum corrigendum & per illud.c.credo quod bene.

Super eo.c. Si quæris nunquid ꝓſumitur ignorantia
vbi ſcientia nõ probatur, diſtingue, vt di
5 xi.§.de poſtu.præla.c.1.† Et no.quòd hoc.c.facit,quòd qui eſt
extra prouinciã,vel impeditus tpe publicę recitationis alicu-
ius conſtitutionis,vel banni,excuſatur, vt hic.& ſ.de teſti.ex
tenore.ff.de decr.ab or.fa.l.fi.de hoc.ſ.de conſti.cognoſcẽtes,
6 & ita no.Archi.16.diſt.q. dicitis. † Et per hanc decre.dicunt
Tan.Bar.Brix.in q.venereali,quæ incipit,quidã cum eſſet ex-
cõicatus.& Spe.tit.de procu.§.fi.circa princ.& G.j.de exce.c.
pia ſuper verbo excluduntur.& Io.An.j.de iurepa.c.vnico.gl.
pe.lib.6.q. ille cui ceſſæ ſunt actiones ab excõicato,poteſt illo
excommunicato manente eas intentare.ſed Dy.j.de reg.iur.
c.ſi quis in ius alterius.in fin.lib.6.dicit hoc verum in habente
titulum non lucratiuum alias non.ar.ff.de exc. doli.l.apud Cel
ſum.§ ſi quis autem ex cauſa lega.& §.de actoris.& §.ſicut.ſed
primum credo verius &c.

1 *Adulterij ante ſpoliationem commiſſi exceptio non nocet repe-*
tenti coniugem.5.
2 *Adulterij poſt ſpoliationem commiſſi exceptio impedit repeti-*
tionem coniugis.4.7.
3 *Marito adulterium committente licet vxori religionẽ ingredi.*
Adulteræ denegatur mariti reſtitutio.
6 *Vxorem adulteram an expellere liceat.*
8 *Marito non reſtituitur uxor in tredecim caſibus.*
9 *Marito vxorem repetenti quinque excipiuntur.*
10 *Maritus adulteram vxorem à ſe ſeparet.*
11 *Maritus vxorem adulteram non dimittit ſine eccleſiæ iudicio.*
12 *Adultera non accuſatur à viro certis caſibus.*

¶ De diuortijs. Rubrica.

Ignificaſti. Si quæris vtrum viro repe-
tenti vxorem vel econtra ſit
reſtitutio facienda, diſ.vt dixi.ſ.de reſti.ſpol.c.li
teras.Sed addendo ad ea quæ dixi ibi. Si quæris
vtrum & quando exceptio ſeu crimen adulte-
rij obſtet & præiudicet coniugi. reſtitutionem
alterius ſui coniugis petenti. Ioan.& Goffre.& quaſi omnes
cum

cum quibus concor. Rayn. in ſum. qualibet & quando mulier
poteſt aliquem petere in virum in prin.. & beatus Tho. & Pe.
1 in ſcriptis. di. 4 1. diſtinxerunt. † Aut adulterium eſt ante ſpo-
liationem commiſſum, & illud non impedit reſtitutionẽ nec
præiudicat reſtitutionem petenti, vt hic in 1. reſpon. ſeparata
eſt. n. cauſa poſſeſsionis & criminis. C. de don. inter vir. & vxo.
2 l. ſi maritus. ſ. de reſti. ſpo. c. item cum quis. † Aut adulterium
eſt poſt ſpoliationem commiſſum, & illud impedit reſtitutio-
3 nem vt hic in ver. conſultationis. Dicebat etiam Goſ. † quòd
ſi maritus adulterium committit, licet vxori monaſteriũ in-
trare ipſo inuito poſt ſententiam diuortij ex hac cauſa latam.
35. q. 6. multorum. 33. q. 2. ſeculares. Poſt ſententiam namque
non poſſet a monaſterio reuocari. ar. ſ. de conuer. coniu. c. fin.
Ante ſententiam vero non poſſet intrare irreuocabiliter, quia
ſi adulter peteret reſtitutionẽ non obſtaret ei exceptio adul-
terij commiſsi ante ſpoliationem. ar. l. alle. ſi maritus. & c. alle.
item cum quis. Licet obſtaret ſibi adulterium commiſſum
poſt ſpoliationem. nam eo caſu petitioni reſtitutionis quæ ſi-
bi iam competit præiudiciũ parat, & ſic intelligebat. ſ. de con-
uer. coniu. c. conſtitutus. & c. veniens & etiam iſtud. c. quod ta-
men alij intelligunt in adulterio notorio. Nec ob. 27. q. 2. aga-
thoſa. vbi adulter non poteſt reuocare intrãtem, quia illud in-
telligendum eſt ſententia lata, vel quando agitur petitorio, vel
quando poſt ſpoliationem eſt adulterium commiſſum ſecun
dum Goſ. prout hoc no. in ſum. tit. de conuer. coniuga. §. item
quid ſi maritus. & §. ſeq. addunt quidam, & idem tenet Hoſti.
in ſum. titu. de conuer. coniug. §. vlti. ſub. §. item quid ſi mari-
tus. & gl. ſuper Ray. d. tit. quando & qualiter mulier poteſt ali
quem petere in virum in prin. & frater Io. in ſum. conf. eo. tit.
§. qualiter & quando mulier &c. q. 1. & 2. Et hoc idem expreſ-
ſe tenet Arch. in c. agathoſa. in gl. adde licet quidam &c. Bern.
vero. in gl. 2. Ala. Tan. Inn. & Hoſt. hic dicunt ꝙ adulteriũ oc-
cultum non obſtat reſtitutionem petenti, vt in 1. reſpon. & in
ver. conſultationi. ibi, ꝙ ſi notorium. a contrario ſenſu ſed no
torium obſtat, vt hic in d. ver. conſultationi, & in d. c. conſtitu
tus, & reputatur notorium ex quo j. 8. dies, poteſt ſibi fieri fi-
des infra quos ſi probatum non fuerit non reputatur notoriũ
poſtea. j. de ſent. excom. c. ſolet. §. in prima die obiectionis in
dictis. 8. diebus, minime computata. j. de exce. c. pia. §. ſi quis igi
tur. lib. 6. ſecundum Hoſt. hic & in ſum. eo. titu. §. quot modis
4 ſub. §. dicas ꝙ exceptio. † Vnde dicit Inno. hic, & Hoſt. poſt
eum quòd ſiue mulier iſta agat poſſeſ. ſiue petitorio iuſtè de-
negatur ei reſtitutio cum adulterium eſſet ſic notoriũ quòd
inficiari non poteſt. ſ. teſtibus gradientibus ſuper terram. 28.
diſt. priuſquam. Nec eſt iſtud ſpeciale in matrimonio, ſed vbi-
cunq; eſt notorium facti actu permanentis, quale eſt hoc ꝙ
filij manent ſuper terram, qui reddunt notoriam incontinen-
tiam vel notorium iuris, nunquam faciẽda eſt reſtitutio, & ſic
poteſt intelligi. ff. de excep. doli. l. dolo & hoc intelligunt quan
do eſt notorium iudici, & alijs vel alijs & non iudici, ſi tamen
probationes habeat paratas. ſed ſi neutrum horũ eſſet ſed dif-
fuſum terminum ad probandum peteret, non eſſet reſtitutio
deneganda. arg. ſ. de reſti. ſpol. c. literas. §. præterea ſecundum
Inn. & Hoſt. & in hoc concor. Io. An. dicens quòd duo requi
runtur vt locum habeat iſtud. c. ſ. quòd adulterium mulieris ſit
notorium & quòd ſequutum fuerit expulſionem. Ego vero
credo dicendum, quòd adulterium occultum indiſtinctè non
obſtat reſtitutionem petenti vt dicunt Ber. & Ala. Tan. Inno.
5 & Hoſt. † notorium vero ante ſpoliationem commiſſum nõ
ob. ſed bene commiſſum poſt, vt dicunt primi. & ad hoc con-
cor. quod no. Hug. 32. q. 1. de benedicto. & gl. ſuper Ray. titu.
alle. qualiter & quando mulier poteſt aliquem petere in virũ
ſuper verbo fornicatio publica, & frater Io. in ſum. confeſ. eo.
6 tit. q. 2. † vbi quærunt nunquid propter notoriam fornicatio-
nem mulieris, vir poteſt eam expellere authoritate propria, &
ſi expulerit nunquid tenebitur eam recipere, & dicunt quod
ſi notoria ſit fornicatio mulieris, quandiu tamen ipſa non re-
cedit a viro, nec publicè moratur cum adultero, non poteſt eã
dimittere authoritate propria, vel expellere, quod ſi fecerit
cogetur eam recipere, ſ. c. proxi. ſi autem illã expulerit, & po-
ſtea illa adulteratur notoriè, non cogetur eam recipere ac ſi pu
blicè morata fuiſſet cum adultero. Si autem publice moretur
cum adultero, non tenetur maritus eam recipere ſiue eam ex
pulerit ſiue illa propria authoritate receſſerit ſecundum eos.
cum quib. concor. quod no. Io. 32. q. 1. ſicut. gl. 1. in fi. licet con
7 trarium notari videatur. 30. q. 1. noſce. gl. pen. † Et intellige ꝙ
reſtitutionem petenti obſtat exceptio adulterij notorij poſt
ſpoliationem commiſſi, niſi petens replicet de adulterio no-
torio excipientis. Nam ſm Inn. hic ad hoc vt obſtet replica-
tio adulterij excipienti, neceſſe eſt adulterium excipientis eſ-
ſe ſimiliter notorium, ſed Ber. & Hoſt. in gl. fi. dicunt quòd nõ
fiet reſtitutio donec excipientis adulterium ſit probatum, &
forte eundem intellectũ habuit Inn. cum per probationẽ effi
ciatur notorium. j. de ver. ſig. cum olim. ſm Io. An. gl. pe. & vi
8 de quod no. Ho. ſ. de reſti. ſpol. ex tranſmiſſa. † vbi dicit quòd
ſunt. 13. caſus vbi non fit reſtitutio vxoris marito. Primus eſt
quando eam proſequitur odio capitali. ſ. de reſti. ſpol. ex tran-
ſmiſſa. Secundus quando obijcitur impedimentum, & proba-
tiones paratę ſunt, vt no. eo. tit. de reſti. ſpol. c. literas. §. præter
ea. Tertius quando non vult cohabitare ſine contumelia crea
toris. j. eo. gaudemus. Quartus exceptio adulterij quod dic vt
hic legitur & no. Quintus eſt integritas corporis. ſ. eo. 1. miſo.
ſ. de proba. c. pen. Sextus propoſitum intrandi religionem an
te carnis copulam. ſ. de conuer. coniug. ex publico. Septimus
vehemens ſuſpicio de hæreſi. j. eo. c. quanto. de purg. c. inter
ſolicitudines. Octauus exceptio rei iudicatæ. ſ. de frig. frater-
nitatis quouſq; apparuit de errore, vt ibi. Nonus votum com
muniter emiſſum. 33. q. 5. quod deo pari. quod intellige, vt no.
ſ. de conuer. coniu. c. cum præditus. & c. vxoratus. Decimus ſi
habuerit poſſeſsionem per violẽtiam. ſ. de ſpon. cum locum.
Vndecimus ſi nullam poſſeſsionem habuit. Duodecimus in
d. c. ex tranſmiſſa. j. reſp. Tertius decimus quando in modum
exceptionis proponitur, quia ad hoc non agitur. ſ. de ord. cog.
9 cum dilectus. §. ſi. ſecundum Hoſ. ibi. † Sed certe non omnes
iſti caſus loquuntur in caſu vbi ſolum poſſeſſorium intẽtatur.
Et ideo dic quòd ſunt propriæ. 5. exceptiones tantum, vt dixi
in d. c. literas. 1. diſt. circa finem.

Super eo. c. Si quæris vtrum vir vxorem adulteran-
tem poſsit propria authoritate dimitte-
re diſtingue ſm beatũ Tho. & Pe. quia vxor fornicans dimit-
ti poteſt dupliciter: aut quo ad thorum ſolũ aut quo ad thorũ
10 & cohabitationem. † Primo modo vir vxorem de cuius forni
catione conſtat ſibi põt authoritate propria dimittere, & debi
tum ei denegare quouſq; compellatur authoritate eccleſiæ ꝑ
hoc ſ. eo. c. proxi. & j. ti. proxi. plerunq;. & in hoc concor. Ber.
& Hoſti. j. de adul. c. fi. Quod intellige etiam poſt pniam per-
actam per adulteram: nam & ipſam pniam accuſare poſſet, vt
no. Ray. in ſum. rub. de diuortio pp fornicationem. & Archi.
32. q. 6. nihil gl. 1. Et reddendo ei voluntariè debitum non ſo-
lum incurrit irregularitatẽ, ſed etiam generat ſibi impedimen
tum accuſandi. Sed ſi tali debitum reddit cõpulſus authorita-
te eccleſiæ licet notã irregularitatis incurrat, non tñ ſibi gene
rat priuationem accuſationis ſm eos, pro hoc. j. e. gaudemus.
§. ſane. & §. fi. Sed ſi maritus certus de adulterio nõ poſsit vxo
rem conuincere. & ideo ab eccleſia, quæ de occultis non iudi-
cat. j. de ſymo. ſicut tuis. & c. ſe. quia debitum denegat excõi-
catur, ſuſtineat excõicationem ſi ipſam incorrigibilem ſen-
tiat, puta quia cum ipſam cũ adultero deprehendit, ipſa dicit
ei effrons, ꝙ pp ipſum maritum non dimitteret quin cum il-
lo & alijs peccaret, & voluntatem ſuam faceret, & quo ad deũ
talis ſñia non ligabit ad hoc. 32. q. 1. c. 1. & c. ſi quis vxorem. &
c. ſeq. j. de adul. ſi vir ſciens. Igitur ſi contra authoritatẽ eccle-
ſiæ ipſam licet dimittere, multo fortius ſine authoritate, qñ. ſ.
non contradicit, vt hoc no. Hoſt. in ſum. de adul. § quæ ſit pœ
11 na in fi. qđ dic vt ibi. † Secundo aũt modo non licet viro vxo
rem dimittere ſine iudicio eccleſiæ, & ſi dimiſſa fuerit debet
cogi vir ad cohabitandũ, niſi incontinenti vir fornicationem
probare poſsit. ſm eos idem frater Io. in ſum. conſti. tit. de di-
uor. pp fornicationem. q. 7. vtrum vir. &c. & Aſten. lib. 8. ti. de
bono ſacramenti. atti. 4. vtrum proprio iudicio, & tit. quo mo
do põt agi ad matrimonium coniungendum art. 5 aliàs. j. ver.
circa ſm & ver. ſequentib. & Hoſti. & Gof. & Hug. de quo dic
12 per Ber. & Hoſt. j. de adul. c. vlt. & per Ioã. 32. q. 1. c. 1. † Et no.
ꝙ ſunt tres caſus in quib adultera non poteſt accuſari a viro.
primus eſt, ſi & ille conuincitur fornicari, vt hic in fi. & 32. q.
6. per totum. ſecundus eſt ſi ipſe proſtituit eã. ſ. de eo. qui cog.
conſan. vxo. ſuæ. c. diſcretionẽ. ff. de adul. l. 2. §. publico. tertius
eſt cũ ipſa virũ credẽs defunctũ, nupſit alij, quia maritus tenetẽ
eam recipere non obſtante tali adulterio, niſi ſteterit ſcienter
cum ſecundo marito, poſtquam primus venit vt 34. q. 2. cum
per bellicam. & c. ſi virgo. j. de ſecundis nup. c. dominus. Quar
tus caſus eſt ſi cognita fuerit ab aliquo latenter, quem crede-
bat eſſe proprium virum, vt eſt. argumen. 34. quæſtio. 2. in le-
ctum. quintus ſi fuerit vi oppreſſa vt 32. quæſtio. 5. propoſi-
to. ff. de adul. leg. vim paſſa. & leg. penultima hoc autem intel-
lige de vi abſoluta, nam ſi metu vel præcepto parentum,

vel alia ſimili cauſa fornicaretur cum aliquo non excuſaretur,
vt 32.q.7.c. omnes cauſationes.ibi nolo mihi proferas. ſextus
quando reconciliauit eam ſibi poſt adulterium commiſſum,
vel eam publicè adulterantem retinet in conſortio maritali.
32.q.1.c.1.2.& 3.C.ad leg.Iul.de adult.l.crimen adulterij.ſepti
mus eſt licet raro occurrat quod ſi aliquis infidelis coniugem
infidelem dimittat dato ſibi libello repudij.& illa nubat alij ſe
cundum ritum ſuum ſi ipſe conuertatur ad fidem & illa ſimi-
liter teneatur ipſe eam recipere non obſtante, quòd ſit ab alio
cognita cui ſe coniunxit, niſi aliter fuerit fornicata.j.eo.gau-
demus.§.vlt.Hos caſus no.Goſ.in ſum.eo.ti.in prin.& Hoſt.
e.tit.§.quot modis.ver.primus caſus.& ſc.& frater Io.in ſum.
confeſ.tit.de diuortijs propter fornica.q.8.in quibus,&c.cum
quibus concordant Tho.& Pet.in ſcriptis.

1 *Confeſſio pupilli & prodigi non eis nocet.*
2 *Confeſſio in tormentis non præiudicat.*
3 *Confeſſio in tormentis perſeuerata præiudicat.*
4 *Confeſſio coacta vel erronea non nocet.*
5 *Confeſſio iracundiæ cauſa emiſſa non nocet.*
6 *Confeſſio deliberata nocet.*
7 *Confeſſio deliberata quomodo reuocari poſſit.*
8 *Coniuges ambo poſſunt concorditer religionem profiteri.*
9 *Coniux altero conſentiente poteſt monaſterium ingredi.*
10 *Coniunx an altero inuito monaſterium intret.* 12.
11 *Paria ſunt non eſſe, & non apparere.*
13 *Maritus an vxorem adulteram reconciliet.*
14 *Maritus ad vxorem redire cogendus.*

EX literis. Ad declarationem gl. ſed nunquid
ſi quæris vtrum confeſſio in iure
facta in & ſuper criminib. præiudicat confitenti.di
1 ſtingue. † Aut perſona confitens patitur viciũ, vel
defectum confeſſionẽ vitians vel vitiantem, vt quia furioſus
vel mente captus, vt j.de ſuc.ab inteſt.c.cũ dilectus, vel pupil
lus.ff.de confeſ.l.certũ.in pupillo, vel minor cuius confeſſio
licet valeat ipſo iure.tñ aduerſus eam reſtituitur, vt d.l.certũ.
§ pe.& tunc non valet ſeu non præiudicat, vt ibi. Aut confitẽs
non patitur vitiũ vel defectum confeſſionem ipſam vitians
2 vel vitiantẽ, vt quia eſt maior & ſanæ mentis. † Et tũc aut quæ
ris de confeſſione extorta per qõnes, & tormenta, & talis nõ
præiudicat, niſi poſt ea ex interuallo & ſponte perſeueret.ff.
de quæſtionib.l.1.§.diuus.& §.ſi quis vltro. Quod dic vt no.
3 Io.q.1.nos in quenquam.in gl.habes ergo.&c.& Ber.hic. † Si
vero perſeuerat talis confeſſio cũ perſeuerãtia ligat confiten
tem, ita quòd poſt perſeuerantiã ſi perſeuerat non proficit ſi-
bi reuocatio.ff.de cuſt.re.l.ſi confeſſus.in fi. C.de pœnis.l.qui
ſententiam.15.q.5.presbyter.ad hoc facit quod no.C.de app.
re.l.j.ff.de mi.l.auxilium. Aut non per qõnes, vel tormenta,
4 † & tunc aut eſt facta coactè, vel erroneè, ſeu ignoranter, & ta
lis dummodo de hoc conſtet legitimè non præiudicat confi-
tẽti.de primo patet.15.q.6.c.1.& 31.q.2.Lotharius.ff.de quæ-
ſtionib.l.1.in.§.diuus.2.de ſecundo patet.ff.de confeſ.l.non
fatetur.C.de iur.& fac.ign.l.error.ſ.de confeſſis ex parte.vbi
5 hoc no.glo. † Aut de confeſſione facta ſponte & ſcienter, &
tunc aut eſt emiſſa cã iracundiæ, & ſine deliberatione, & tunc
non præiudicat ſaltẽ in effectu, vt ff.de reg.iu.l.quod calore.ſ.
6 de diuor.c.3.2.q.2.ſi quis iratus ſm Ber.& Mod.hic. † Aut nõ
cauſa iracundiæ, ſed ex deliberatione, & tunc etiã ſemel facta
præiudicat confitenti, vt ff.de cuſt.re.l.ſi cõfeſſus.vbi hoc no.
Azo & Accur.& eſt expreſſius. ſ. de elec. per inquiſitionem.
7 & de confeſ.c.2.ar.2.q.6 quicunq;. † Nec poterit reuocari ,p-
ut no.Tan.& Ber.hic.& ſ.vt ecc.bene.vt noſtrum. gl.1.con-
feſſioni.& Arch.in d.c.nos in quenquam.ſuper verbo in con-
feſſione, & j.de iureiu.c.licet.ſuper verbo, excuſet.lib.6.& de
accu.c.poſtquam.gl.3.& vlt.eo.lib.& Aſten.lib.8.tit.de diuor.
propter fornicationem arti.3.in prin.arg.ad hoc. C.de nõ nu.
pec.l.generaliter.de reb.cred.l.ſi quis in fi.vbi variatio iniqui-
tatis appellatur & variantem iura non audiunt imo reprobant
ar.ff.de ſta.ho.l.homo liber. qui ſatiſdare coguntur.l.de die.§.
vlt.de duna.l.quidã iure ſm Archi.in d.c.poſtquã.Et ad iſtud.
c.poteſt rñderi, quòd eſt ſpeciale in matrimonio, vel iſta mu-
lier cõpulſa fuit ad talem confeſſionem interueniente neceſ-
ſitate, vel non perſeuerauit in ea, vel hic non dicitur quòd iſti
confeſſioni non ſit ſtandum ſm Tan.hic & Arch.in d.c.nos
in quenquam. Vel ſm Hoſt.poteſt hoc.c.intelligi ſine calum
nia, qñ epiſcopus traxit mulierem ad partẽ, & ibi fecit primã
confeſſionem, & tunc epiſcopus admonuit eam, vt hic dicit,
& in hoc caſu ſi acquieuiſſet bene poterat reuocari, ſed ipſa
magis hoc manifeſtauit vt ſequitur. Nec ob.ꝙ ſupra dicit pu-
blicè &c.quia corã epiſcopo, & ſocijs in his hoc fiebat, ſed ac
cuſatore abſente, vel adhuc non erat ſcripta confeſſio, & ideo
ſtatim.i.antequam contrarius actus interueniſſet locus eſt re-
uocationi.argu.in eo quod notatur.ſ. de elec.quia propter ſu-
per verbo mox, ſecundum Hoſt.hic.

Super eo.c. Ad declarationem gl.quia non cõtinuit.
ſi quæris vtrum adulterio cõmiſſo alter
vel vterq; cõiugum poſſit religionem intrare, vel alter alterũ,
8 reconciliare, diſtingue. † Aut quæris vtrum vterq; concordi-
ter hoc facere poſſit, & dic ꝙ ſic, de introitu religionis patet.
33.q.5.quod deo pari. Imo quod plus eſt, ſi ambo non petita li
centia ab altero intrant monaſterium, non poterunt ſe mutuo
repetere, quia vterq; intrando renuntiat iuri quod habebat in
reliquo & iuri exigendi debitum, vt no.gl.ſuper Ray.ti.de vo
tis.§.12.item Alber.& frater Io.in ſum.con.tit. de votis.q.56.
quid ſi vterq; &c.de reconciliatione patet.ſ.de iureiu.c.quem
admodum in fi.j.de adul.c.ſi vir ſciens.de pæ. diſt.3.adhuc in-
ſtant.quod intellige niſi reconciliationẽ ipſam impedias pro-
feſſio religionis alicuius approbatæ. Aut quæris vtrũ alter tñ
9 hoc facere poſſit, & tunc aut altero conſentiente. † & tũc dic
quod ſic.de religione patet.ſ.quod me.cau.c.perlatũ.de con-
uer.coniu.c.cum ſis præditus & c.vxoratus. quod intellige cũ
diſtinctione de qua ibi: de reconciliatione patet in iurib.alle.
10 † Aut altero diſſentiente.& tunc aut vterq; commiſit adulte-
rium aut alter tñ.ſi vterq; tunc, aut adulterium vtriuſque eſt
notoriũ ſeu probabile, aut adulterium vnius eſt notoriũ ſeu
probabile, adulterium vero alterius occultum & improbabi-
le. In primo caſu adulterium cũ adulterio compenſatur.vt 32.
q.6.nihil.ſ.c.proxi.in fi.cum concor.alle.ibi in gl.ſi.j.de adul.
c.pe.& vlt.ff.ſol.ma.l.viro.& ſic perinde eſt ac ſi neuter adulte
rium commiſiſſet, & per conſequens neuter altero diſſentien
ſe religionem intrare poterit, vt in c.alleg.cum ſis præditus.&
c.vxoratus.& alter alterum reconciliare poterit inuitum.i.eũ
cõpelli facere ad eum recipiendum vt hic. In ſecundo caſu idẽ
quia eccleſia non iudicat de occultis.32.diſt.erubeſcant.6.q.j.
ſi omnia.32.q.5.chriſtiana.j.de ſymo.c.ſicut tuis.in fi.& c.ſe.
11 † & idem eſt de eo quod nõ eſt & de eo quod non apparet. ff.
de contrah.empt.l.in lege & l.rutilia.& ſic non deficit ius, ſed
probatio iuris.ff.de teſta.tu.l.duo ſunt titij.Et in iſtis duobus
caſib.quo ad ingreſſum religionis tenent in effectu Hug. 27.
q.2.agathoſa.& gl. ſu.p ſum.Ray.ti.de voto.§.12.itẽ alter ſu.p
verbo vixit caſte. & frater Io.tit.de voto.q.55.quid de duob.
In tertio caſu refert, aut quæris quo ad eccleſiam militantẽ,
& tunc per inde eſt ac ſi alter ſolum adulteriũ commiſiſſet vt
ſtatim ſequitur. Aut quo ad eccleſiam triumphantem, & tunc
coniunx qui eſt adulteratus occultè, non poteſt alium qui eſt
adulteratus notoriè vel manifeſtè accuſare, & dimittere ſine
peccato, cũ illi notorio ſeu manifeſto adultero non deficit ius
excipiendi, ſed probatio vt in l.alle.duo ſunt. niſi forte adulter
occultus egiſſet pœnitentiã, & non alter.32.q.1.c.1. & 2.& 3.
ſm Goſ.in ſum.eo.ti.ad fi.§.item pone.& Hoſt.in ſum.eo.ti.
§.quot modis ver.quid ſi vir.& Ray.in ſum.de diuor.propter
fornicationem.§.4.pone quòd vir.idem beatus Tho.& Alb.
& frater Io.in ſum.con.tit.de diuor.p.p fornicationem.q.25.
pone ꝙ vir.& Aſten.illo.eo.ti.arti.2.q.pone quòd vir. Si alter
ſtm adulterium commiſit, & tunc refert aut ſententia diuor-
tij nondum lata eſt inter eos, aut eſt lata, ſi nondũ eſt lata tunc,
aut quæris de non adultero, an de adultero, ſi de non adultero,
tunc aut quæris vtrum inuito altero poſſit intrare monaſte-
12 rium, aut vtrum poſſit alterum inuitum ſibi reconciliare. † Si
quæris vtrum inuito altero poſſit intrare monaſteriũ, tunc dr
Hug.in c.al.agathoſa.in gl.ante iudiciũ.& gl.ſuper ſum. Ray.
ti.de diuor.p.p fornicationẽ.§.5.ſuper verbo agathoſa.& fra-
ter Io.in ſum.cõ.eo.ti.q.10.qđ ſi vir. Quod aut publicè mora
ta eſt cum adultero, & tunc vir ante ſñiam eccleſiæ poteſt in-
trare monaſterium. Aut non moratur publicè cum adultero,
& tunc non poteſt ante ſñiam eccleſiæ.ſed Ioan. An.hic dicit
quòd Goſ.dixit.ſ.de eo qui duxit in matrimonium, ex litera-
rum, ꝙ ante ſententiam innocens ingredi non poſſet, & intel
ligit.c.agathoſa.quando ſuper fornicatione eſt lata ſñia, quod
videtur verius, nam nocens poſſet obijcere contra ipſum in-
nocentem, vel adulterum notorium, vt no.Bern.ſ.c.proxi.gl.
fi.vel reconciliationem, vel aliud ſimile per quod intrare non
13 poſſet nec dimittere nocentem. † Si quæris vtrum poſſit adul
teram ſibi reconciliare, dic quòd ſic.ar. C.de leg.l.quòd fauo-
re.cum etiam poſt ſententiã hoc facere poſſit, vt ſequitur qđ
eſt

eſt maius. Si quæris de adulterio, ſeu adultera, tunc dic, ꝙ non
poteſt altero inuito religionem intrare, nec alterum inuitum,
ſibi reconciliare ſecundum Hug. & Hoſt. & glo. ſuper Ray.
& fratrem Io. vbi. ſ. Si ſnīa diuortij lata eſt inter eos, tunc re
fert aut quæris nunquid altero inuito altero poterit intrare re
ligionem, aut nunquid poterit alterum ſibi reconciliare, ſi nũ
quam poterit intrare religionem, tũc dicit Hug. in d. c. agathο
ſi ꝙ ſic. tam innocens quam adulter, quia per ſnīam eccleſiæ,
vterq; renunciat iuri ſuo ex toto. ar. ſeptima quæſtione prima.
quam periculoſum, tu vero dic, de hoc quo ad ingreſſum reli-
gionis, vt dixi in d. c. vxoratus. Sed quoad reconciliationem,
ſ. an vxor adulterę poſsit poſt diuortium factum viro recon-
ciliari, ſic dicit Petrus in ſcriptis. quod poſt diuortiũ, aut vter-
que concordat in reconciliationem, & tunc, aut vxor corre-
cta eſt de peccato, & tunc vir poteſt eam ſibi reconciliare, aut
manet incorrigibilis, & tunc non debet eam ſibi reconciliare,
ſi tamen voluerit tunc debet fieri reconciliatio, ad quæ faciunt
ea, quæ leguntur, & no. 32. q. j. ſicut. ſ. de iureiur. c. quemadmo-
dum. & j. de adul. c. ſi vir ſciens. Aut vterque diſcordat. & tũc
non debet fieri reconciliatio. aut alteri concordat, & altar nõ,
& tunc aut innocens petit reconciliationem ſibi fieri, & tunc,
ſi nocens mutauerit ſtatum profitendo aliquam religionem,
approbatam debet cogi ad reconciliationem ſemper, ēt poſt
ſententiam diuortij poteſt innocens adulterantem ſibi inui-
tam reconciliare quouſque religionem intrauerit & profeſſa,
ſit, vt no. Vin. Pe. Hiſp. Laur. Phi. Go. Ber. & Hoſt. & Io. Andr.
hic & Hoſt. in c. proxi. & in ſumma tit. de conuer. coniu. §. &
vtrum ver. & nunquid. & Ray. in ſumma conf. ti. de diuor. ꝓ-
pter fornicationem. §. 6. pone. &c. & Goſ. in ſumma hoc titu.
& beatus Tho. in ſcrip. & Aſten. li. 8. ti. de diuor. propter for-
nicationem, ar. 2. q. pone ꝙ vir. Aut econtra nocens petit inno
centem ante, & poſt diuortium, & tunc non debet cogi, vt ſ.
c. proxi. Aut innocentem ante, ſed nocentem poſt diuortium
vt mulier quæ prius fuit fornicata petit virum, qui poſt diuor
tium fornicatus eſt, & tunc debet cogi redire ad eam, ſecundũ
Pe. & in his concor. beatus Tho. & frater Io. in ſumma conf.
tit. de diuor. propter fornicationem. qõ. 13. pone ꝙ vir. Sed in
hoc vlti. caſu Goſ. tenet contra. j. de adul. tua dicens, quod de
caſu non compelletur vir ſibi reconciliare vxorem. ar. j. c. ꝓxi.
& de conuer. coniu. veniens. vbi idem ſenſit ipſe Goſ. & idem
no. Io. 32. q. 7. apoſtolus. ſed Ray. in ſumma. tit. de diuor. ꝓpter
fornicationem. §. 6. pone &c. dicit quod non credit quod mu-
lier poſsit huiuſmodi virum repetere de rigore iuris. arg. 6. q.
14 4. quod ſemel. †Iudex tamen ex officio ſuo debet illum coge
re redire ad vxorem ſuam. arg. huius c. & ſ. de iureiur. tua nos
2. & apoſtolus. j. Cor. 7. c. dicit ijs quæ matrimonio iuncti ſunt
præcipio non ego, ſed dominus vxorem à viro non diſcedere,
quod ſi diſceſſerit manere innuptam, aut viro ſuo reccõliari,
& vir vxorem non dimittat. Et idem tenet Inno. j. c. prox. gl.
tamen ſuper Ray. in d. §. 6. dicit, ꝙ de canonica æquitate, ipſa
poteſt eum repetere, quia exceptionem rei iudicatæ, tollit re
plicatio de adulterio. Ho. etiam in ſumma. eo. tit. §. quot mo-
dis, ver. quid ſi ſententia dicit, quod quicquid allegetur coga-
tur recipere, quia res de facili redit ad naturam ſuam. ar. ſ. de
offic. deleg. ſuper quæſtionum. §. porro. ff. de pac. l. ſi vnus. §. pa
ctum. & in hoc concordant Ber. & Hoſt. & Lau. & Phi. hic, &
Bar. Brix. in q. dominicali, quæ incipit coniugata, quædam. &
beatus Thom. & Pe. & Albe. in ſcriptis. & frater Io. in ſumma
conf. tit. alleg. de diuor. propter fornicationem. q. 12. pone, ꝙ la
ta &c. idem Guil. Naſo. ſ. quod maritus tenetur eam recipere,
niſi maritus ſtatum mutaſſet. quo caſu non poteſt mulier eum
repetere quamuis fornicetur ad hoc. ff. de mi. l. ſi eſt cauſa. §. Pa-
pi. quia nouus homo videtur. ff. de adi. leg. l. ſi ſeruus lega. §. fi.
in fi. eo quod eſt in ſacris ſorte conſtitutus vel monachus, &
ad hoc facit, quod no. ſ. de conue. coniu. veniens. in fi. & quod
no. 26. di. c. j. Nec obſt. iſtud c. & j. de adul. c. fi. cum ſimilib. vbi
dicitur quod ex ſuperuenienti delicto alterius, alter recuperat
ſeruitutem amiſſam, nam loquuntur ipſis in eodem ſtatu exi-
ſtentibus, ſm eum, idem Arch. 33. di. l. cuius. & in d. c. apoſto
lus. & credo quod bene.

1 *Coniunx fidelis coniugem gentilem retinet.*
2 *Coniunx Chriſtianus coniugem iudæam dimittit.*
3 *Infidelis, ad fidem conuerſus, vxorem infidelem dimittet.*
4 *Coniuge vno Chriſtiano manente, altero in infidelitatem lapſo, an diſſoluatur matrimonium. 6.*
5 *Religionis ingreſſu ſoluitur matrimo.*
7 *Fornicationis carnalis, à ſpirituali differentia.*
8 *Coniunx, ob infidelitatem dimiſſus, an ea ceſſante ad primum redibit coniugem.*
9 *Fornicationis ſpiritualis vnius, an fiat compenſatio cum fornicatione. carnali alterius.*
10 *Matrimonium triplex.*
11 *Infidelitas duplex.*

QVANTO. Si quæras vtrum, quando & qualiter,
propter infidelitatem alterius coniu-
gum, alter eum dimittere poſsit, & ad ipſum, propter
infidelitatem dimiſſum ea poſtea ceſſante redire te-
neatur, & an fornicationis ſpiritualis vnius coniugum ad for
nicationem carnalem alterius compenſatio admittatur: diſtin.
aut quæris de primo. ſ. vtrum quando & qualiter propter infi
delitatem alterius cõiugum, alter eum dimittere poſsit, & tũc
aut quæris de duobus infidelibus, quorum alter ad fidem ca-
tholicam conuertitur, aut de duobus fidelibus, quorum alter
labitur in hæreſim, vel in gentilitatis decidi terrorem, in pri-
mo caſu, aut quæris vtrum conuerſus ſtatim hoc ipſo poſsit,
& debet relinquere infidelem, aut non ſtatim ſed poſtea infi-
1 delitate perſeuerante. †In primo caſu, aut iſte infidelis eſt ſar
racenus, vel paganus, ſeu gentilis, non iudæus, & tunc Apoſto
lus monet conſulendo fidelem ad fidem conuerſum, vt tali,
cohabitet infideli, qui poſſet eſſe multorum occaſio lucrando
rum. 28. q. j. c. quod autem. §. ex his omnibus. ver. item Apoſto
2 lus. &c. iam nunc. †Aut iſte infidelis eſt iudæus, & tunc cum ta
li non eſt habitandum, etiam ſi habitare velit ſine contumelia
creatoris. 28. q. 1. iudæi. Et eſt ratio diuerſitatis, quia iudæi ha
bent legem & prophetas noſtros, quibus muniri & parati ſũt
animas ſimplicium fallere, ſed gentiles hoc non habent. ar. 1.
q. 3. ad menſam. & ideo timetur, ne iudæus ſubuerteret Chri-
ſtianum, vt no. Io. in d. ver. item apoſtolus. & Hug. & Arch. in
d. c. iudæi. & Hoſt. in ſumma tit. de conuer. infid. §. qualiter cir-
ca princ. licet quidam, vt Io. de Fa. in d. c. iudæi. dicat, ꝙ aliud
eſt ſi vir conuertitur ad fidem, & aliud ſi mulier. Nam ſi mu
lier conuertitur ad fidem ante debet recedere à viro, ne vir eã
reuocet ad errorem priorem, ſecus ſi vir conuertitur, quia faci
lius poſſunt viri reuocare mulieres quam econuerſo: ſed Aſtē.
lib. 8. c. de diſparitate cultus. c. alle. arti. 2. ponit ſecundum Ric.
tria tempora, primum primitiuæ eccleſiæ, ſecundum tempus
Conſtantini imperatoris, & tempora illi propinqua, tertium
tempus modernum. Primo tempore paſsim conuertebãn-
tur ad fidem iudæi, & gentiles, ideo propter ſpem conuerſio-
nis erat conſilium non præceptum commouere fidelem coha
bitare volentem, ſiue iudæo, ſiue gentili, pro quo tempore di
cit apoſtolus, primæ ad Corin. 7. ſanctificatus eſt vir infidelis,
per mulierem fidelem, & ſancta eſt mulier infidelis, per virũ
fidelem. Secundo tempore, erant obſtinati iudæi, gentiles nõ,
& tunc non erat tutum fideli cum iudæo cohabitare, & ideo
etiam tunc conſilium erat commanere gentili nõ cum iudæo.
Vnde pro ijs duobus temporibus debet intelligi conſulere,
Apoſtolus. 1. ad Corin. 6. ſi quis frater vxorem habet infide-
lem & hæc conſentit cohabitare cum illo non dimittat eam.
Nunc vero vterque pro maiori parte obſtinati ſunt, ideo in v-
triſque idem eſt iudicium, ſm Aſten. Si quæris vtrum conuer
ſus non ſtatim, ſed poſtea infidelem in ſua infidelitate perſeue
rantem poſsit relinquere, refert, aut infidelis, vel nullo modo,
vel non ſine contumelia creatoris, vel vt eum trahat ad mor-
tale peccatum, vult cohabitare fideli, & in iſtis caſibus ſine iu-
dicio. & præter ſententiam eccleſiæ matrimoniale vinculum,
ſoluitur ipſo iure, vt hic. Et in ver. ſi enim, ſecundum Ioann.
Vin. Ber. Inno. & Hoſt. hic idem. Io. 28. q. 2. ſi infidelis. in glo.
1. Licet quidam dicant quod non ſoluitur primum matrimo-
nium niſi conuerſo contrahente vel religionem intrante, ſed
hoc eſt dicere contra tex. huius decret. ſecundum Io. Goſ. &
Hoſt. Tamen tutius eſt, vt iudex diem aſsignet infideli, ad
conuertendum, vel habitandum cum conuerſo, ſine contume
lia creatoris. argumen. ſ. de conuer. coniug. ex publico & qui fi
lij ſint legitimi lator. ſecundum Hoſt. & Ioan. hic. & j. c. prox.
& Arch. in dicto c. ſi infidelis. glo. penul. 28. q. j. & Aſten. d. ar-
ticulo. 2. q. vtrum conuerſus. Et debet conuerſus adhibere te-
ſtes, quod infidelis non vult cohabitare ei, ne impediatur po-
ſtea contrahens. Sed ſi antequam vir conuerſus contrahat cũ
alia, mulier conuertatur ad fidem, vir ipſam recipere tenetur,
j. cap. proxi. §. pen. & videtur nouum matrimonium ſecundũ

Tanc

Tanc. Vinc. Goff. & Ber. hic. j̈. c. proxi. §. qui autem in glo. ex
hoc videtur per Ber. vnde ſecundum Hoſtien. & Ioan. Andr.
ibi. poteſt dici quod non ſoluitur ius matrimonij inter infide
les, niſi auctoritate eccleſiæ infideli ad conuertendum, vel
habitandum cum conuerſo ſine contumelia creatoris dies,
fuerit aſsignata. Et ſic poteſt intelligi prima opi. illorum, qui
dicunt quòd ſoluitur non ipſo iure, ſed per ſniam, ſi vero aſſi
gnata fuerit & elapſo ſoluitur, ſic poteſt intelligi 2. opinio. ibi
quæ habet quòd ſoluitur, ſed & die aſsignata elapſa & conuer
ſo ab eccleſia licentia contrahendi data putat audiendam mu
lierem ſi conuertatur re integra, vt ibi argum. ff. de ceſsio. bo.
Lis qui j̈. de præben. c. ſi tibi abſenti lib. 6. quamuis enim vin-
culum ſolutum ſit, tamen habet reſtitutio fiet quaſi iure po-
ſtbumi. 34. q. 2. cum per bellicam. inſtitu. qui. mo. ius pa. po. ſol
§. ab hoſtibus. Sed ſi pendente hac compulſione cum alio cõ-
trahat, tenet matrimonium, ſecundo contractum, cum iã vin
culum primum ſit ſolutum. & no. ſimile. ̈s. de deſpon. impu. c.
de illis ſecundum Hoſtien. ibi idem Archid. 38. q. 2. c. ſi infi-
delis. in glo. adde. vbi de hoc & glo. ſeq. Aut infidelis, vult ha-
bitare cum conuerſo abſque contumelia creatoris, & abſque
eo quod eum pertrahat ad mortale peccatum, & tunc nõ ſol-
4 uitur vt j̈. c. proxim. §. qui autem. †Si quæris de duobus fideli-
bus quorum alter labitur in hæreſim vel in gentilitatis decidit
errorem, tunc. Aut quæris vtrum ius ſeu vinculum matrimo-
nij, per hoc ſoluatur in totum, quantum ad hoc. ſ. quòd is qui
relinquit in fide viuente altero poſsit ad ſecundas nuptias con
uolare, & dic quòd non vt hic in §. ſi vero alter. quod verum,
quando alter duorum fidelium labitur, poſt matrimonium,
conſummatum, ſi vero ante conſummatum certe poſſet dici
quod ibi ſoluatur vinculum lata ſententia diuortij, in odium
5 diuertentis, & fauorem fidei, & relicti †ſicut in fauorem reli-
gionis & religionem intrantis ſoluitur. ̈s. de conuer. coniuga.
cap. verum. & c. ex publico. Hoc autem diffinitioni Papæ re-
linquo, ad quem ſpectat iura condere, quantumcunque rõna
bile videatur, nam duo faciunt pro ſecundo, pro primo tria,
ſatis fortiora & probabiliora ſicut apparet ex præcedentibus:
ergo obtinere debet. argum. C. de edicto diui adri. tol. l. vltim.
ff. de proba. licet. §. fin. nam triplex funiculus difficilius rumpit
̈s. de treug. & pace. c. 1. Si dicas quòd in ſecundo timetur de la
pſu carnis. idem eſt in primo, ſi dicas, quòd in primo, conſide
retur fauor matrimonij, certe, & in ſecundo conſiderari de-
bet fortius, quam in primo, quia primus in ſacramento matri
monij & in authorem eiuſdem. ſ. Deum, & radicem eius. ſ. fi-
dem & fundamentum omnium ſacramentorum. ſ. baptiſmũ,
̈s. de preſ. non bap. veniens. committitur. ergo non debet ei in
aliquo ſubueniri. argum. j̈. de vſuris, quia fruſtra. ̈s. ne cler. vel
mo. cap. 2, ſecundum Hoſt. in d. §. qualiter †aut quæris, vtrum
6 ſoluatur per iudicium eccleſiæ, quoad thorum, & mutuã ſer
uitutem, & dic quod ſic. vnde matrimonium fidelium nõ a-
boletur ex quo tenuit etiam ſi ſententia diuortij feratur. 32.
q. 7. licite. & ideo ſi alter eorum labatur, neceſſe eſt, quod ad di-
uortium prouocetur quo ad thorum & mutuam ſeruitutem,
nec hoc caſu diſtinguitur, an velit alter cohabitare cum alte-
ro abſque contumelia creatoris ſecundum Goſ. & Hoſtien. in
ſumma. titu. de conuer. infid. §. qualiter licet. Vin. in hoc con-
trarium ſcripſit & male, ſecundum eos, & eſt ratio diuerſita-
tis inter fideles inter quos matrimonium non ſoluitur, & infi
deles, inter quos ſoluitur, quia inter fideles eſt ratum matri-
monium, ſed non inter infideles vt hic, & nu. ſecundum Ho.
7 in d. §. qualiter. & ̈s. c. proxi. †quod ſpiritualis. fornicatio à car
nali differt quia in ſpirituali non tenetur quis habitare dimiſ-
ſo, vel dimiſſè, ſine iudicio eccleſiæ. 28. q. 1. ſi infidelis. ſed in
carnali cogitur, quod dic, vt ̈s. c. porro. & d. lxi. ̈s. eodem ſignifi
caſti. item in ſpirituali lata ſententia diuortij, quis, non cogi-
tur redire ad reuerſum & reconciliatum, dummodo velit in-
trare religionem, alias cogitur. Et ſic intellige, quod dicitur. ̈s.
c. proxim. per decre. ̈s. de conuer. coniu. cap. fin. in carnali autẽ
ſemper cogitur, niſi iam profeſſa fuerit debet enim epiſcopus
admonere maritum vt mulierem ſibi reconciliet, quod ſi ac-
quieſcere nolit tandem ipſam tradet monaſterio ad perpetuã,
pœnitentiam peragendam. Et adhuc re integra. i. antequã pro
feſſa ſit puto virum ſemper audiendum eſſe, ſed ipſa profeſſa
non auditur vt expreſſe dicit Grego. ̈s. de coniug. gaudemus,
& hic in parte detrahitur illam decre. autentico, ſed hodie po
ſito. C. de adul. Ex quibus patet quòd ad hoc, vt ſententia ꝓ-
pter carnale adulterium contra mulierem lata in rem indica-
tam tranſeat, duo requiruntur, primum eſt, quod lata ſit, ſecũ-
dum eſt, quod viro nolente ipſam reconciliare monaſterium
ſit ingreſſa, & profeſſa, nec primum ſufficit, niſi & ſecundum
interueniat, nec ſecundum per ſe ſolum obſtaret marito rema
nenti in ſeculo, & profeſſam etiam repetenti, niſi forſan, &
ipſe adulterium commiſiſſet, quod dic vt no. ̈s. de conuer. cõ-
iug. ex parte. j. & cap. placet. & c. veniens. §. fin. Vel dic, quod
quantum ad virum pro quo lata eſt ſententia tranſit in rem iu
di. niſi à muliere, intra 10. dies fuerit appellatum. quantum au
tem ad mulierem nunquam tranſit in rem iudi. cum ſententia
lata ſit contra ipſam, vt patet. ff. de excep. rei iud. l. euidenter. re
conciliatio autem excluditur per ſententiam & profeſsionẽ,
ſimul iunctam, vt eſt dictum, & imputet ſibi vir, qui dum po-
tuit ipſam ſibi reconciliare noluit. ſimile. ̈s. de offic. deleg. cum
ſuper abbatia. Eſt & tertia differentia, quia propter vnicam for
nicationem carnalem, poteſt vir diuertere ab vxore. 32. q. j. di-
xit. & c. in coniugio & j̈. cap. proxim. in fin. ſed propter vnicã
ſpiritualem non poteſt. niſi lapſus in ea perſeueret, vnde ſi præ
cedat conuerſio non fertur ſententia. 28. q. 1. non ſolum ſecun
dum Hoſti. Item carnalis interdum facit prouenire bigamiã,
ſpiritualis non, quod dic vt no. ̈s. de conuer. coniug. c. vlti. Itẽ
regulariter carnalis procedit ex inquinatione duorum, ſpiritua
lis non. Item quis poteſt committere ſpiritualem qui non car
nalem, vt impotens, vel poſt matrimonium ſectus, & iis ſimi
lia. item in carnali poteſt interuenire abſoluta violentia, ſalẽ
ex parte mulieris, in ſpirituali quo ad hæreſim non. 32. q. 5. ra
ne. quo ad thurificandum ydolis. ſic. j. quæſtione conſtat. Et
ex hoc ſequitur aliud, quod vis abſoluta excuſat in vna & non
in altera. Item in carnali excuſaret interdum ignorantia, in ſpi
rituali non, primum probatur. 34. q. 2. in lectum ſecundũ. 31.
diſt. qui ea. 16. q. j. ſi cupis. Ex his ſequitur quod carnalis, quæ
reſpicit factum ſine peccato quandoque eſt, ſpiritualis quæ re
ſpicit animam non. Item ſpiritualis probatur, quandoque per
viles teſtes. j̈. de hæreticis. in fidei. & ca. accuſatus. §. licet. & c.
contra Chriſtianos. lib. 6. carnalis non. j̈. de adul. c. pe. Item iu-
dex ciuilis pronuntiat ſuper carnali, quo ad pœnam ciuilem, li
cet non quo ad thorum. de hoc. ̈s. de conuer. coniug. gaudem'
ſuper ſpirituali non. j̈. de hære. cum ſecundum. lib. 6. Item ſpi-
ritualis inducit confiſcationem bonorum, carnalis non vt ibi,
Item differunt in compenſatione, vt ſequitur, ſecundũ Io.
8 And. ̈s. de conuer. coniug. c. vltim. †Aut quæris, de ſecundo,
principali ſcilicet vtrum ad ipſum coniugem propter infideli
tatem dimiſſum ea poſtea ceſſante redire teneatur, & tunc aut
quæris de duobus infidelibus, quorum alter ad fidem catho
licam conuertitur, aut de duobus fidelibus quorum alter labi-
tur in hæreſim. In primo caſu habet locum. j̈. cap. proxi. §. qui
autem in fin, ver. & ſi conuerſum. ſ. quod ſi virum cõuerſum,
ad fidem mulier conuerſa ſequatur, antequam propter cauſas,
præmiſſas ibi aliam ille ducat in vxorem legitimam, eam reci
pere compellitur, vt ibi in textu. & idem ſi duxit, ſed mortua
ſit in auth. de nup. §. deinceps. colla. 4. ſecundum Inn. & Hoſti.
ibi alias non compellitur. In ſecundo caſu habet locum diſtin.
̈s. cap. proxi. & ei ſtandum ſecundum Phi. Lauren. Pe. de Sam
pſ. Abb. & Iac. de Albenga. Tu vero dic ſtandum. ̈s. capi. proxi.
& hic & ̈s. de conuer. coniu. c. fi. ſ. quòd antequam iudicio ec-
cleſiæ ſententia diuortij lata ſit cogitur relictus in fide redire,
ad reuerſum & reconciliatum, vt ̈s. cap. proxi. j. reſpon. poſtq̃
vero ſnĩa diuortij lata ſit iudicio eccleſiæ non cogitur redire,
ad reuerſum & reconciliatum, dummodo velit intrare religio
nem, vt ibi. a. reſpon. alias cogitur, & ſic intellige, quod hic di-
cit per decre. fi. ̈s. de conuer. coniug. Secus autem. in fornica-
tione carnali, propter quam ſi ſeparati fuerint iudicio eccleſiæ,
ſiue ſine iudicio eccleſiæ dummodo illa fornicatio ſit publi-
ca, non tenetur innocens nocentem recipere niſi velit, licet
ſe correxerit. ̈s. de conuer. coniu. gaudemus. & quæ ſit ratio di
uerſitatis no. Ber. in d. c. fin. licet Goff. dicat quòd hodie vide-
tur correcta diſt. ̈s. c. proxim. & quod indiſtincte videtur di-
cendum ꝙ cohabitare debet, vt innuitur hic in fin. quod non
eſt verum ſecundum Hoſtien. ibi, & in d. §. qualiter. & in ſum
ma eodem ti. §. quot modis. in fi. & Aſten. in d. arti. 2. q6. ([illegible])
9 ꝙ coniugium. †Aut quæris de tertio principali. ſ. vtrum forni
cationis ſpiritualis vnius, ad fornicationem carnalem alterius
compenſatio admittatur, & Goff. putauit indiſtin. quòd ſic, idẽ
Tanc. & Bar. Bric, in quæſtione venereali, quæ incipit eſto, ꝙ
mulier fornicetur. Tu dic, ſecundum Hoſt. ̈s. c. proxim. quod
ſi quis accuſetur de ſpirituali, & excipiatur de carnali, in accu
ſatione nihilominus procedetur, & ſi conuincatur accuſatus
nec reuerti voluerit, compenſatio locum non habet, ſed poſt
conuerſionem, ſiue reconciliationem locum habebit. Sin aũt
accuſatur de carnali, & excipiatur de ſpirituali, ſuper exceptiõe
prius ius

primitus procedetur,& ſi de ipſa appareat & lapſus non peni
teat nullo modo audietur, Ad hoc pertinet, quod no.ſ. de or-
di.cog.c.j.de conuerſio.infide.ex literis de exceptio.exceptio
nem & ſ.e.c.proxi. & hic & j.c.proxi.ſecundum. Hoſtien. &
in dicto §.quot modis.ver.quid ſi vnus.idem frater Io.in ſum
ma.conſ.tit.de diuor.propter fornicationem.q.17.& Io.And.
in d.c.vlti.de conuer.coniug.& Aſten.lib. 8.tit.de accuſ. pro-
pter fornicationem art.3.aliàs.4.de hoc no.Ho.in ſum.de adul
te.§.qualiter.ver.ſed nunquid marito.

10 Super eo.c. Si quæris quot ſunt ſpecies matrimonij,
†dic, quod tres. nam aliud eſt legitimum
& non ratum, aliud ratum & non legitimum, aliud legitimũ,
& ratum. Legitimum & non ratum eſt quod à legali inſtitu-
tione & prouinciæ moribus tamen contra iuſsioοem domi-
ni contrahitur,& hoc eſt inter infideles, inter quos non ẽ ma-
trimonium ratum, quia ſine fide fit, & ſic intelligitur, quod
ait Auguſtinus, non eſt ratum matrimonium, quod ſine Deo
eſt. Ratum & non legitimum eſt, quod inter fideles legitimas
tamen perſonas, ſed ſine legitima ſolennitate contrahitur, hoc
quidem eſt ratum quia indiſſolubile. 30.q.5.aliter.ſ.de clande.
deſpon.c.2.& c.cum inhibitio & per totum. Sed legitimum,
& ratum eſt quod inter fideles cum debita ſolennitate contra-
hitur, hæc diſtin. probatur.28.q.j.c.quod autem. §. item aug.
& hic,& j.c.proxi.& hoc no.Ray.in ſumma ti.de matrimon.
§.6,alias.15.& frater Io.in ſum.conſ.tit.de matrimo.qõ.fina.
11 †Sed attendendum quod infidelis poteſt quis dupliciter dici, vno
modo quia caret fide & ita ſumitur.j.de hæreti.c.1.& talis in-
fidelitas impedit matrimonium contrahendum, ſed non diri-
mit iam contractum, vt ſi catbolicus contrahat cum hæreti-
ca baptizata, vt no.Hug.28.q.j.caue.vbi dicit Ambroſius, ca-
ue inquit Chriſtiane gẽtilem, aut iudeã, aut alienigenam, hoc
eſt hæreticam, & omnem alienam à fide tua non accerſias tibi
vxorem. Sed hoc dicit non, quia matrimonium cum hæreti-
ca non ſit verum, ſed quia periculoſum. Alio modo quis dici
tur infidelis, quia caret fidei ſacramento, ſ.baptiſmo quod ſa-
cramentorum eſt ianua & fundamentum,& cum tali, licet eã
fidem habeat non poteſt fidelis contrahere, & ſi contrahat di
rimitur matrimonium. hoc no.Hug.32.diſt.c.præter. §.verũ,
ad hoc etiam facit dictũ c.caue.vbi idem no.Hu.de illo qui vo
luit baptizari, ſed non habuit aquam. in ijs conc. Aſten.li. 8. ti.
de diſparitate cultus.circa prin.

1 *Infideles ſubijciuntur legi diuinæ.*
2 *Infideles ſubſunt legi naturali.*
3 *Infideles an ſubijciantur iuri canonico.*
4 *Infideles ſubſunt legi imperiali.*
5 *Matrimonialiter in plures, ſimul conſentiens nihil agit.*
6 *Matrimonialiter aliquo, in plures conſanguineas conſentiente te
net matrimonium cum vna.*
7 *Sponſalia vnius, cum pluribus contracta, an valeant.*
8 *Maritus & vxor, an ad imperia iudicetur.* 10.
9 *Eua quare formatur de coſta Adæ.*
11 *Adultera, poſt pœnitentiam, an repellat virum adulterum, eam
accuſantem.* 13.
12 *Pœnitentiam non tollit accuſationem.*
14 *Baptiſmo omnia peccata delentur.*
15 *Baptiſmo non tollitur impedimenti macula.*
16 *Baptiſmo non tollitur ius tertij.*
17 *Baptiſmo non tollitur pœna publici criminis.*
18 *Baptiſmo tollitur pœna ſpiritualis.*
19 *Baptiſmo tollitur irregularitas.*
Canonicæ legi nemo ante baptiſmum ſubijcitur.

GAudemus. Si quæris vtrum iudæi, vel paga
ni, vel alij infideles ſubſunt legi,
1 vel per legem poſsint corrigi, diſtin. †Aut quæris de
lege diuina,& tali ſubſunt, vnde in pſalmo.23. & 13.
q.2.cap. vbicunque.& ſ.de decimis tua nobis. Domini eſt ter-
ra & plenitudo eius orbis terrarum, & vniuerſi qui habitãt in
eo.& Mar.c.fi.euntes in mundum vniuerſum prædicate Euã
gelium omni creaturæ, qui crediderit & baptizatus fuerit ſal-
uus erit, qui vero non crediderit condemnabitur.& in princ.
decr. Pro hoc Matthæi vltimo data eſt mihi poteſtas in cœlo
& in terra.& Io.5.neque pater iudicat quenquam, ſed omne iu
dicium dedit filio,& in pſalmo, Deus iudicium tuum regi da,
2 & iuſtitiam tuam filio regis. †Aut de lege naturali, & illi ſimi-
liter ſubſunt, vt in principio decretalium.& inſtitutionib. na-
3 turali.de iure, in principio. †Aut de lege canonica, & tunc, aut
quæris vtrum ſubſunt ei quo ad pœnas ſpirituales, & dic quod
non. ita intellige, quòd hic dicitur in ver.& in præmiſsis ibi. quod
enim ad nos ſecundum eundem apoſtolũ, de ijs, qui foris ſunt
iudicare.& 1.ad Corint.5.c.non enim poteſt eccleſia tales ex-
communicare, cum extra eccleſiam ſint,& quo ad fidẽ & quo
ad ſpirituale conſortium, vt hic,& 2.quæſtione prima multi,
ſecundum Hoſt.hic,& Io.28.q.j.ſæpe. Aut quo ad pœnas cor-
porales, vt ſi peccent, quod poſsint verberari,& alio modo cor
poraliter mulctari, de præcepto epiſcopi, vel principis,& dic quod
ſic.ar.17.q.4.conſtituit.j.de raptoribus in archiepiſcopatu.de
vſuris poſt miſerabilem.& 28.q.j.c.ſæpe. vbi hoc no.gloſ. Et
ita intellige, quod no.Inn.& Hoſt. quod Papa habet poteſtatem,
ſuper infideles.ſ.de voto, quod ſuper his.glo.hoc non eſt.ver.ſed
tamen credimus &c. Vnde non ſine cauſa dictum eſt, quod non
ſolum habet poteſtatem, ſed plenitudinem poteſtatis. ſ.de v-
ſu pallij.ad honorem. Aut quo ad pœnas pecuniarias, vel rea-
les,& tunc idem quod in corporalibus, per no.per Innocẽ, &
4 Hoſtien.ibi. †Aut quæris de lege imperiali,& tali ſubſunt, om
nes ſub imperio degentes cuiuſcunque ſint ſectæ.& ipſas ne-
ceſſe habet ſeruare. C.de iudæis. l.2.& l.nequis. Sed & ſi tales
contra leg.diuinam deliquerint, per legem humanam,& iudi-
cem ſecularem puniuntur, ſic poteſt intelligi. C.de inceſt.nup.
l.3.de iudæis.l.nemo iudæorum,& ſic directè ſubſunt legi hu
manæ, indirectæ autem legi canonicę. Et eſt ratio diuerſitatis
quia prima reſpicit corpora & in facto conſiſtit, ff.de iuriſdict.
omn.iudic.l.3.qua poteſt arceri infidelis, ſicut fidelis, ſecunda
.ſ.canonica reſpicit animas, & in iure conſiſtit.j.de ver.ſignifi.
quærenti. qua non poteſt arceri niſi fidelis, & obediens Chri-
ſtianis, vt hic & ſ.de rebus eccleſiæ non alie.ſi quis presbytero
rum ſecundum Hoſt. hic, qui ponit præmiſſa à ver. aut quæris
de l.imperiali citra & Ioan.And.poſt eum. Et adde quod not.
j.de iudæis.c.in nonnullis.& eod.titu.cap.vnico, in cle.& in
ca.alleg.poſt miſerabilem. & concord: quod no.Hoſtien.in di
cto cap. ſi quis ſuper verbo animas percutit. & Ioann.Andre.
poſt eum.

Super eo. c. In §.ſane. Si quæris vtrum vir vel mũ-
lier conſentiens matrimonialiter in plu
ribus ſimul, vel promittens, ſeu iurans contrahere cum pluri
5 bus obligatur, diſtin. †Aut quæris de prima.ſ.quando conſen-
tit matrimonialiter ſimul in plures, vt ſi dicat io vos conſen-
tio,& tunc aut talis conſentiens non eſt conſanguineus, ſeu
conſanguinea alterius ipſorum, ſeu ipſarum,& tunc talis nihil
agit, nec per hoc obligatur vt no.Io.31.q.j. quomodo virgini-
bus, in glo.arg. quod ſi qua & Io.de Fa.& Archi.ibi.ar.ad hoc.
ff.de vſufru.l.quotiens. de rebus dubijs.l.ſi fuerit cum concor
6 dan.ibi alleg.idem tenet Hoſt.hic & Ioan.An.poſt eum. †Aut
eſt conſanguineus, vel conſanguinea alterius ipſorum, ſeu ip-
ſarum,& tunc tenet matrimonium cum reliquo, ſeu reliqua,
ar.ſ.de ſpon.ad audientiam. quia licet non valeat vt ago, valet
tamen vt valere poteſt. ff.de pact.l.ſi vnus.§.ſi acceptilatio. &
de acce.l. ſi acceptilatum. ſecundum eos ibi. Sed Goſ. Vinc. &
Phi.in hoc contra, quia qui ſic contrahit, ſicut ſuperius eſt ex-
preſſum, non intendit contrahere cum vna, ſed cum vtraque
æqualiter, & ſic agit contra ius vitæ indiuiduæ.32.q.2. ſolet,
& ideo intentio & poteſtas adinuicem, ſe impediunt. ſ. de of
fic.deleg.cum ſuper abbatia.& arg.ff.de arbi.l.pedius. facit ẽt
pro Goſ.ſ.de condi.app.c.fi.de quo per Hoſt.in ſumma titu.
de ſpon.duorum.§.vltim.in fi.ſed nihil præciſè tenet.ſed Aſt.
lib.8.titu.de effectu ſponſaliorum ad finem.q.quid ſi quis cõ
trahat ſponſalia videtur tenere opinionem Goſ. quorum opi.
credo veram quando habuit animum contrahendi æqualiter,
cum vtraque, aliàs non. Primam vero opinionem credo verã
quando habuit animum contrahendi cum vna, ſi ambas habe-
re non poſſet, & etiam quando eſt dubium de animo. ar.opti-
mo.ff.de hæredi.inſti.l.qui ſoluendo non erat. Quod intelligo
verũ, quando illi, vel illæ plures, in quos, ſeu quas conſenſit,
ſunt duo, vel duæ tantum, ſecus ſi tres vel plures, quia nihil
ageret, niſi omnes præter vnum, vel vnam ſolum eſſent con-
ſanguinei, ſeu conſanguineæ, cum eadem ratio remaneat, ſcili-
cet quod in plures ſimul conſentire non poteſt. Et quod dicũt
Io.& Io.Fa.& Archi.de impedimento conſanguinitatis, idem
intellige de quolibet alio impedimento canonico matrimo-
nij, cum ſit eadem ratio arg.ff.ad l.aquil.l.illud. de fonte.l. vna,
extra.de offic.vica.c.vnico.in clem. †Aut quæris de ſecundo,
ſcilicet quando promittit vel iurat contrahere cum pluribus,
& tunc, aut non ſubeſt impedimentum canonicum, quo mi-
nus poſsit contrahere cũ quolibet, ſeu qualibet per ſe, aut ſub
eſt.

eſt. Si non ſubeſt tunc nihil agit, quia & ſi de præſenti cum eia, contraheret, non valeret, vt eſt dictum. nam vbicunque ꝓhibetur matrimonium & ſponſalia. ff. de ſponſ. l. Oratio. quod verum etiam ſi tale matrimonium vel ſponſalia carnalis copula ſequeretur cum vna, quia carnalis copula non poteſt id qđ irritum eſt omnino ratificare. 27. q. j. nuptias ſecundum Goſr. & Hoſt. hic & Hoſti. in d. §. vlt. ver. quid, ſi ita dicam. tit. de ſpõſa. duo. vbi etiam dicit quod ſi cum vna ipſarum quibus ſic iurauit contraxit, & ea mortua ſuperſtes inſtet quod iuramentum adimpleat, poteſt dici quòd non tenetur. Quia quando, ſic iurauit. aut intellexit, quod eodem tempore vtranque duceret, vt intellexit. Goſ. vt ꝰ. patet, & ſic non tenuit vt hic. aut quòd diuerſis temporibus, & ſic ſi quando contraxit cum prima intendebat iuramentum ſeruare, primum matrimonium, nullum fuit ſacro deficiẽte. ꝰ. de con. app. c. vlti. quod poteſt eſſe verum in iudicio animæ, ſed in iudicio eccleſiæ quæ de cogitatu, vel intentione iudicare non poteſt vt ꝫ. de ſymo. ca. ſicut tuis. in fi. & c. tua. poteſt dici contra, dummodo non opponant expreſſe conditionem, vel pactum contra aliquod de tribus bonis matrimonij. vt no. Hoſt. ibi & in tit. de matrimon. §. & qualiter. ver. ſed nunquid hæc tria. Si ſubeſt impedimentum & c. aut impeditur contrahere cum omnibus, præterquã cum vno, ſeu vna, & tunc cum illo, vel illa contrahere tenetur arg. ꝰ. de ſpon. ad audientiam. aut non impeditur contrahere cũ duobus, ſeu duabus intellige quolibet, ſeu qualibet per ſe vbi ſunt plures quam duo vel duæ, & tunc ſecus vt eſt dictum, ꝰ. in contractu de præſenti.

Super eo. c. §. ſane. Si quæris vtrum vir & vxor ad imparia iudicentur, diſtin. †Aut quo ad ſub-
8 ſtantialia matrimonij quæ ſunt fides proles & ſacramentum. 32. q. 2. ſolet. & c. aliquando. ꝰ. de condi. appo. c. vlti. & quo ad illa non ad imparia iudicantur, vt hic & 32. q. j. ſi quis vxorẽ. & q. 5. præcipio. Ita intellige, quod no. Ber. hic. in gl. j. quo ad mu
9 tuam. & Hoſt. poſt eum. †Vnde de coſta vt collateralis appareret fuit formata Eua, non de capite, ne videretur domina, nec de pede ne videretur ancilla, vt no. Io. 33. q. 5. nec illud. & Ioã.
10 And. hic, †Aut quo ad alia, & quo ad illa vt in pluribus ad imparia iudicantur, vnde vxor, ſere eſt famula viri. vt 33. q. 5. hæc imago. item iudicantur ad imparia quo ad votum vxoris quod reuocat maritus, non econuerſo, 33. q. 5. noluit. Item maritus, accuſat vxorem de adul. non econuerſo. C. de adult. l. 1. & lege quamuis. ſecundum Hoſt. hic quod verum quo ad pęnam corporalem imponendam ſecus, quo ad ſeparationem thori. vt ꝰ. de procur. cap. tuæ. & ibi dixi in ſecunda diſtin. Item maritus eſt caput mulieris non econtra. 33. q. 5. cum caput, & cap. ſeq. & ſequenti.

Super eo. c. in §. qui autem. Ad declarationem gloſſ. hic habes ſi quæris, vtrum viro petenti vxorem ſit reſtitutio faciẽda exceptione aliqua non obſtante, dic vt dixi ꝰ. de reſtitu. ſpoli. cap. literas. & vide quod nota. 3. qõne 1. in ſumma & ꝰ. vt lite non conteſt. ca. 1. in gloſſ. hic eſt vnus caſus.

Super eo c. §. Ad declarationem glo. quia intelligitur ſi quæris vtrum vxor adultera poſt pœnitentiam poſſit repellere virum ab accuſatione, ſeu denuncia-
11 tione adulterij, vel econuerſo vir vxorem, diſt. †Aut quæris nũquid poſſit eum vel eam repellere in foro iudiciali, ſiue contẽtioſo ad pœnam legalem, vel canonicam accuſantem, & dic ꝙ non 25. diſtinct. primum. 33. q. 5. c. admonere. 6. q. j. qui crimẽ. ꝰ. de teſti. c. teſtimonium, vt no. Ber. & Ho. hic. & Ber. & Inn. & Hoſt. ꝫ. de accu. c. de his in fi. & Io. 32. q. 6. nihil. glo. fina. & Archi. ibi. & Pe. hyſp. & Arch. 43. diſtin. in ſumma & Archid. 7. q. 1. c. 2. in fi. licet Io. ibi innuat contra idem Thom. & Albe. in ſcrip. & Goſ. & Hoſt. in ſumma eodem titu. §. quot modis. ver. ſed nunquid digne pęnitens &c. & frater Io. in ſumma cõfeſ. tit. de diuor. propter fornicationem. q. 16. ſed nũquid vxor & Ray. in ſumma de diuor. propter fornicationem. §. 4. pone ꝙ vir. & Aſten. lib. 8. tit. de accu. propter fornicationem. artic. 3. † ſi pnĩa non tollit actionem neque accuſationem. 33. qõ. 2.
12 admonere. multo minus exceptionem. ff. de ſuperfi. l. j. §. quòd ait. de reg. iur. l. inuito. §. cui damus. ſecundum Goſ. & Ho. idẽ,
13 Ho. in ſumma tit. de purg. cap. §. qualiter fieri. † aut in foro pœnitentiali, vbi agitur ad pœnitentiam agendam & dic quòd ſic ſecundum Inno. & Hoſt. qui dicunt hic, quod per baptiſmũ, tollitur peccatum quantum ad Deum pertinet & ſatisfactionem eidem faciẽdam, non tamen, quantum ad ſatisfactionem hominum faciendam, pro hoc. 2. q. 3. c. Euphemium. §. hic colligitur. idem no. Io. 26. diſt. deinde. ſed Ioan. 22. q. 1. quod autẽ dicit ꝙ licet de adulterio ante baptiſmum commiſſo excipi, poſſit non tamen accuſari, ſed in baptiſmo ſit plenior remiſſio, quam in pœnitentia, vt ſtatim. §. vlti. in glo. vlti.

Super eo c. Si quæris vtrum omnis macula, vel quæ tollitur in baptiſmo diſtin. †Aut quæris,
14 de macula peccati, quo ad Deum. & dic ꝙ vt. 26. diſt. deinde. & c. ſe. 32. q. 1. ꝙ autem. vt no. Goſt. ꝰ. de conuer. infide. cap. 1. & in ſumma ti. de ho. §. aliquando. & Ber. hic in ver. dicas & Inno. in glo. vlti. ver. ſed videtur & Hoſt. poſt eos & Arch. in ca.
15 alle. deinde. †Aut quæris de macula defectus, vel impedimenti. & illa non deletur in baptiſmo. vt 26. diſt. acutius, ſecundũ Goſ. in d. c. j. & Arch. in d. c. deinde in glo. Et ideo quod intelligo de macula defectus ſeu impedimenti non prouenient, ex delicto ſeu peccato puta illegitimationis. 50. diſtinctio. ferrũ, vel bigamiæ. ꝰ. de bigamis debitum, ſecus ſi proueniat ex peccato vt ſtatim ſequitur, & hoc tenet glo. ſuper Ray. in ſumma ſua tit. de homi. §. 4. & frater Io. in ſumma. conf. titu. de homi.
16 q. 21. quæ ſit pęna, †aut quæris de macula criminis vel infamiæ & tunc aut quæris vtrum tollatur quo ad ius vel intereſſe priuati, & dic ꝙ non. Vnde accuſatio adulterij acquiſita coniugi, non tollitur per ſequens baptiſmum, nec etiam exceptio, cum peccata dimittantur tantum & non lex. 26. diſtin. acutius & c. deinde, & c. vna tantum, ſecundum Vinc. Tanc. Goſ. Ber. Innocen. Hoſti. & Io. in c. alleg. deinde glo. uidetur. ergo & Arch. in c. alleg. quod autem glo. penul. & Aſten. lib. 8. titul, de diſparitate cultus artic. 2. qõ. nunquid fornicationem. Vnde ius acquiſitum coniugi de tali peccato non tollitur, ſicut nec per pœnitentiam. 33. q. 2. admonere. Iniquum enim eſſet quòd baptiſmus tolleret ius alterius, vel bñficium iuris iam alij acquiſitum argum. ꝰ. eodem c. 1. §. 1. ver. ſi. ſic delictum ſerui quod in ſe cõmiſit per libertatem tollitur, non tamen commiſſum in alijs. ff. de ijs qui notan. infa. l. athletas. §. Pomponius. & l. pen. ſic ſi religionem ingrediaris non propterhoc amitto actionem meã contra te. Imo ipſam contra monaſterium bona tua poſſidens intentabo, inſti. de acqui. per arrog. §. fi. ad hoc quod no. Go. & Ioan. And. ꝫ. de iudæis. c, iudæi. 2. dicentes quod actiones alij,
17 competentes non extinguuntur in baptiſmo, †aut quo ad pœnas publicas imponendas puta ex furto, vel homicidio. ſeu alio crimine commiſſo ante baptiſmum, & tunc aut quo ad pœnas non ſpirituales, & dic quòd non, immo ex homicidio, vel furto commiſſo ante baptiſmum poſt bap. accuſabitur, & condemnabitur, ſicut & poſt pœnitentiam, per quam ſicut per bapti. datur remiſſio peccatorum & ſic intelligitur de conſec. diſtinct. 4. ſine pœnitentiali. ſ. ſpirituali, tempore autem ſubiluũt ſecundum Innoc. hic & Archid. in cap. alleg. quòd autem. in gl. adde in fin. vbi de hoc. &c. & in glo. pe. idem Tho. idem Aſtẽſ.
18 libr. 4. ti. de effectu baptiſmi, artic. 2. †Aut quo ad pœnas ſpirituales ſeu legem promotionis, & dic quòd ſic, vnde ſi ante baptiſmum erat infamis puta condemnatus de adulterio, vel ipſo iure, quia fecit vſuras, quo ad legem promotionis, ei non
19 imputabitur per dictum c. ſine pœnitentia. †Aut quæris de macula irregularitatis. & tunc diſtinguit bazianus, 50. diſt. ſi quis, viduam & 51. diſt. in ſumma. & c. ſi quis poſt. cum quo, conc. glo. in cap. alleg. deinde glo. videtur ergo. Aut eſt irregularitas contracta ex peccato. vt illa quæ contrahitur ex homicidio, voluntario, & iniuſto, & illa tollitur in baptiſmo ſicut, & peccatum. Aut eſt contracta ſine peccato, vt illa, quam contrahit iudex, vel executor exequendo iuſtitiam, & illa non tollitur, in baptiſmo. Alij vero, vt Go. in dicto §. aliquando dicunt, qđ ſiue homicidium fiat cum peccato, ſiue ſine peccato ante baptiſmum, non impedietur poſt baptiſmum, & pro hac ſententia ſunt duo canones. l. 1. di. aliquantos. & cap. ſi quis poſt acceptum. idem Hu. & glo. & Archi. l. di. ſi quis viduam. & c. ſi poſt ordinationem, idem Inno. ꝫ. de homi. c. presbyterum in fi. & Tanc, & Bar. Brix. in quæſtione dominicali, quæ incipit. aliquis ex officio ſuo, &c. idem Archi. 20. diſt. in ſumma gl. adde ex eo, quod hic dicitur &c. dicens ꝙ ex eo quod ibi dicitur in glo. cum ergo. ſatis patet, ꝙ ante baptiſmum non contrahitur, irregularitas ex homicidio, quod verum credit cum talis defectus ſit a iure canonico introductus, & hoc euidenter colligitur 51. diſt. ſi quis poſt. ſumpto argum. à contrario ſenſu, & ſecundum hoc ceſſat prædicta ſententia baziani, ſecundum Archi. ibi hoc idem tenent Hug. & Archi. 51. diſt. in ſumma. vbi dicit Archi. hanc ſnĩam approbo. & eam tenet eccleſia ſecundum Raynald. & bene. & gloſſa. ſuper Raynald. & frater Ioan. in ſumma. confeſſionum. vbi ſupra. Et hanc ſnĩam ego Henricus credo veriſſimam, nam irregularitates, & pœnæ earum, de iure poſitiuo ſunt, vt hoc no. Innoc. ꝰ. de renunt. niſi cum

pridem

pridem ſuper verbo irregularitas.idem tenet j̈.de homicidio
ad audientiam in fi. & de cle.excommu. mi.ſi celebrat in glo.
quidem ſuper hac ver.in ſuſpen.auct.& ſpec.tit.de leg.§.iuxta
propoſitionis,in princ.& in ver.Papa autem.& ver.vt autem
in hac materia & Archid.21.diſt.in ſumma.in glo.adde ex eo
& 56.diſtinctio.apoſtolica in magna glo.& 11.q.3.ſi quis epi-
ſcopus damnatur ſuper verbo diaconus.& c.excommunica-
tns.ſuper verbo communicauerit & 16.q.7.omnes. ſuper ver
bo tenetur.& 15.q.j.c.fi.ſuper verbo requirit.& j̈.de ſentent.
excommu.c.is qui ſuper verbo in iure lib.6.vbi videtur caſus.
idem Guil.& Ge.extra de homi.c.vnico.in cle.de hoc etiam,
10 no.2.q.7.item Daniel.†ſed conſtat,quod ante baptiſmū, quis
lege canonica non ligatur.2.q.1. multi in fin.& s̈.eodem. cap.
de conſan.& affini.c.de infidelibus.& j̈.c.proxi.& in hoc cóc.
Aſten.lib.4.tit.de effectu baptiſmi.artic.1.q.4.dicens ſecundū
aliquos Theologos,ꝙ nulla irregularitas tollitur, per baptiſ-
mum licet Inn.hic dicat quòd alicui imputatur irregularitas,
ante baptiſmum,cuius ſententiam videtur approbare Car. j̈.
de hære.c.ſtatutum.2.in fi.magnæ glo.lib.6.& Spe.ti.de leg.§.
iuxta propoſitiones circa fi.2.columnæ.ver.an qui ante baptiſ
mum &c.& male.

1 *Iudex eccleſiaſticus cognoſcit de dotis cauſa.*
2 *Iudex eccleſiaſticus, non cognoſcit, de hæreditatis petitio-ne.*
3 *Filius,ergo hæres.*

De donatio.inter vir.& vxo, Rubrica.

DE prudentia. Si quæris vtrum iudex ec
cleſiaſticus poſsit cogno
1 ſcere de dote, vel hæreditate,diſtin.† aut quæris,
de dote,& dic quod ſic tamen acceſſoriè.i.cū co-
gnoſcit principaliter de matrimonio,& in eodem
libello petetur matrimonium ſeparari, & dotem reſtitui, vt
hic.& s̈.eodem.c.j.& 2.& de conuer.conin.ſeru.propoſuit,in
fin.quam etiam principaliter,vt hic,& j̈.c.per tuas. Vnde ſpāli
ter ad eccleſiam pertinet cognoſcere de dotibus, quia ad eam
pertinet defenſio dotium,vt j̈.eod.nuper.ſecundum Inno. &
2 Hoſt.hic.† Aut quæris de hæreditate & tunc dicit Inno. quòd
licet cognoſcat de matrimonio,non tamen de hæreditate, vt
s̈.qui filij ſint legitimi.c.cauſam quæ & c.lator. licet poſſet co
gere patrem,ne occaſione legitimi matrimonij eum ſuper hæ
reditate moleſtet.s̈.qui filij ſint legitimi c.j.Et eſt ratio diuer-
ſitatis inter dotem & hæreditatem,quia maior coniunctio eſt
inter dotem & matrimonium,quam inter filios & hæreditatē
cum dos non poſsit eſſe ſine matrimonio.vt j̈.eo.c.proxi.filij
autem poſſunt eſſe ſine hæreditate,& exhæredari. Sed Ho.di
cit ꝙ quicquid dicat Inno.bene eſt matrimonium,ſine dote li
cet non econtra:ſed nec eſt conſideranda comparatio tantum
quam facit,ſicut alia quam omittit.Sicut enim dos non poteſt
eſſe ſine matrimonio & ei accedit,ſic nec à filio propoſita ab
inteſtato hæreditatis petitio admitti debet, niſi ex legitimo
3 matrimonio fuerit procreatus. †ſed & ſi ſit filius legitimus.i.
ſuſceptus ex matrimonio,ergo hæres vt patet in eo quod legi
tur.& no.s̈.qui filij ſint legitimi.& c.ꝙ nobis accedit.ergo pe
titio hæreditatis matrimonio ſicut & dos.Ideoq; ad quē ſpe-
ctat cognitio matrimonij,ſic & dotis & hæreditatis,ſi de legi
timatione qō oriatur, quod dic vt no.s̈. qui filij ſint legitimi.
c.1.& 2.& c.lator.& c.cauſam.2.ſecundum Hoſt.& idem reci
tat Ioan.Andr.

1 *Vxore de adulterio condemnata per ſententiam nullam, an do-tem repetere poſſit.3.*
2 *Vxore, de adulterio condemnata, dos & donatio viro quæruntur.*
4 *Adulterium non eſt vbi matrimonium non tenet.*
5 *Pater, an perdat dotem ob filiæ adulterium.*
6 *Dotem repetenti,an mariti hæres de adulterio excipiat.*

PLerunque. Ad declarationem glo,'ſed po
ne ſniam ſi quæris vtrum ſen-
tentia diuortij,quo ad ſeparationem thori propter
fornicationem mulieris inter coniuges lata, ſi poſt
ea probata conſanguinitate pronuntietur nullum,
fuiſſe matrimonium inter eos & ſeparentur omnino,mulier
tanquam non commiſerit adulterium dotem repetere poſsit,
1 diſtin.† Aut vir poſt ſententiam diuortij,quo ad thorum latam
ipſam reconciliauit,quod ſibi licet ſecundum euangelicam ve
ritatem.s̈.de iureiur.quemadmodum.& 32.q.j. quod autem,
& c.non erit,& tunc poterit dotem repetere, niſi poſtea for-
nicetur.Nam & ſi verum eſſet matrimonium poſt reconcilia
tionem dotem repetere poſſet,niſi poſtea fornicet. vt argum.
hic à contrario ſenſu quod eſt fortiſsimum in iure.ff.de offici.
eius cui manda.eſt iuriſd.l.j.§.huius rei.s̈.de ijs quæ fi.à præla.
cum apoſtolica. Vnde ſi hoc eſſet dos ad antiquam conditio-
nem rediret.ff.de iure dotium.l.diuus.& l.cum poſt.§. vſuras.
vnde verſus:ius redit in idem cum peccatum redditur idem,
ſecundum Ber.s̈. in glo.3.& Inno.& Hoſt.idem no.Io.de An
cona.in ſumma tit.de diuor.§.6.& de hoc per Arch.32.q.6.ca.
j.in glo.adde quod poteſt &c.Aut eam ſibi non reconciliauit,
2 & tunc non poterit dotem repetere †immo eo ipſo ꝙ vxor,
condemnata eſt de adulterio vir debet habere ante nuptias do
nationem,& dotem in authen. vt liceat matri & auiæ.§. ſi de
adulterio col. 8.ſecundum Lauren.Gof.Phi.Ber.Inno.Ho. &
Ioan.And.hic & Bar.Brix.in quæſtione dominicali,quæ inci-
3 pit mulier quædam.& Aſten.lib.8.titu.de dotibus artic.5.qō.
quid ſi mulier.†Et eſt ratio ſecundum Hoſt.primo,quia ſen-
tentia prima,etiam contra ius litigatoris lata,fecit ius ex quo
appellatum non fuerit.s̈.de ſen.& re iudica.cum cauſam. ff. de
reg.iur.l.res iudicata,ſecundo,quia non debet eſſe melior cō-
ditio delinquentis,quam non delinquentis.ff.de dona.inter vi
rum,& vxorem.l.3.§.j.& j̈.proxi.& j̈.de præbend.cum qui.li.
6.tertio,quia in talibus quo ad pœnas deliquentibus imponē-
das conſideratur opinio, & non veritas.s̈.de bigamis nuper,
Vnde & ſi ſententia lata non ſit propter adulterium putat ta-
men,quod maritus ope exceptionis adulterij commiſſi oppo
ſitæ & probatæ ipſam poterit retinere,vt hic,aperte innuit.
Et eſt ratio quia dicit lex cuius authoritate potiſsime, hanc
viam tenet,nec matrimonium,nec ſpem matrimonij permit
titur alicui violare.ff.de adul.l.ſi vxor.§.j.nec excuſatur mu-
lier per hoc quod non fuerit matrimonium, quia iſto prætex-
tu non licuit ei peccare,ſicut expreſſe probatur in authen. de
reſti.& ea quæ parit in vndecimo menſe,§.vnum ſi quidem,co
lum,4.quarto,quia per hoc occurritur quarundam mulierum,
malitijs,quæ ſtatim conarentur per falſos teſtes probare, ali-
quod impedimentum canonicum,vt ſic ſemper dotem ſuam
quantumcunque adulterarentur recuperare poſſent, quibus,
obuiandum eſt.s̈.titu.j.quanto.§.per hanc.ff.fami. erciſc. cum
putarem,ſecundum Hoſtien.ad idem.ff.de rei vend.l.in fundo
s̈.de reſcrip.c.ſedes apoſtolica.§.vltim.& c.ex tenore.§.vlti.&
hanc ſententiam credo veram.pro qua etiam bene facit quod
no.Bern. j̈.eod.c.fin.glo.j.ver.ſi vero matrimonium non te-
net &c.Licet Tancr.hic contra dicens quòd dotem repetere,
poteſt †quia ex quo nullum fuit matrimonium, nullum fuit
adulterium, nec vlla dos, & quia eccleſia decepta fuit in illa ſē
tentia veritate probata reuocari debet. s̈.de frigi.fraternitatis
j̈.de purga.vulg.ſignificantibus.idem accur.C.de repud.l.con-
ſenſu.argu.in authen.de nup.§.ſi vero ab initio col.4. ff. rerū,
amo.l.ſi concubina.Sed illę.ll.non obſtant quia ibi ceſſat priui-
legium de quo pœna propter malam intentionem cum opere
ſubſecuto,vt in cap.alleg.nuper.Immo etiam dixit lex, quòd
ſi matrimonium ſit nullum, vt quia libera ignoranter contra-
xit cum ſeruo,habebit priuilegium in exactione rerum data
rum in dotem.ff.ſol.matri.l.ſi cum dotē.§.vlti.licet non ſit dos
ſine matrimonio,ergo & damnum amiſsionis dotis propter,
adulterium ſentire debebit.argum.in inſtitu.de leg.patro. tu. ad
fin.ff.de reg.l.ſecundum naturam.j̈.de reg.iur.c.qui ſentit lib.
6.Et vtrum pater perdat dotem quam dedit, propter adulte-
rium filiæ.vide in d.l.conſenſu.Vnde accur.ſic tenet ibi, quòd
& imputet ſibi pater,quod non fuit ſtipulatus.Dyn.vero di-
ſtinguit,quod aut pater viuit,& filia eſt in poteſtate,aut nō, p
l.2.§.ſi ex voluntate.ff.ſolu.matri.per quam.§.dicit hanc quæ-
ſtionem terminari,de hoc etiam,C.de iure dot.l.ſi dotem &
in Spec.hoc tit.§.fin.ver.ſed nunquid adulterium. Et an hæ-
res mariti mulieri petenti ab ipſo dotem poſſit obijcere, &
opponere exceptionem adulterij.vide in Spec.hoc titu.§. fin.
ver.quid ſi mulier agit,& tit.de except.§.d.ver.item quæritur,
ecce vbi dicit ſecundum Hoſt.aliàs Ioan.quod non competit,
ſibi exceptio cum non lucretur maritus dotem. niſi accuſet,
vxorem de adulterio,& inſcribat,vt in authen.vt li.ma.& auię
§.j.Sed Albert. Papien.contra per l.C. de adul.l.fin.& pro iſta
opi.Albe.videtur caſus,cum ſua gl.ff.de adi.le.l.filio,§.ſeya.
Et ſi opponatur de donatione quæ propter ingratitudinem,
commiſſam contra donantem ipſam,tamen in vita non reuo
cantem per hæredem ipſius reuocari non poteſt.C. de reuoc.
dona

dona.l.vlti.in fin.& de ſeudo quod propter feloniam commiſ
ſam contra dominum in vita de hoc quæſtionem non facien
tem per hæredem auferri non poteſt, vt no. Accur. ibi in aut.
de prohi.ſeu.ali.per Fede.c.imperialem.§.inſuper col.10. Po-
tes reſpondere, ꝙ ſecus hic, vbi dos amittitur ipſo iure, licet,
declaratio iudicis ſit neceſſaria vt bene innuit hic & in d.l.con
ſenſu.§.ſin uero.& §.viri etiam, ſecus in contrarijs, ſecundum
quoſdam. Vel poteſt dici opi.prædicta Ioã. vera quando ipſe
maritus ſciens adulterium commiſſum in vita ſua de hoc qõ-
nem non fecit, quia per hoc tacite offenſam remiſiſſe videtur,
10 opi.vero alber.quando ignorans nam ignorans non conſentit.
ff.de iuriſd. omn.iud.l.ſi per errorem & C.de iuris & fac.igno
ran.l.non idcirco & ſcientiam, & non ignorantiam volumus
obligari C.de tabul.leges.generali libro, decimo, infra de con-
ſti.cap.2.lib. 6.

1 *Pęna pro matrimonio promitti non debet.*
2 *Papæ opinioni credendum eſt.*
3 *Sponſalibus prohibitis contractis non confiſcantur dos, nec do-
natio.*
4 *Matrimonio prohibito contracto ſcienter confiſcantur dos & do
natio.*
5 *Matrimonium prohibitum ignoranter contrahentes an excuſan
tur à pęna confiſcationis dotis & donationis.*
6 *Matrimonium prohibitum, contrahentes an puniantur pœna cor
porali.*

ET ſi neceſſe. Si quæris quæ ſit pœna contra
hentis matrimonium prohi-
bitum à iure, diuerſi diuerſa dixerunt. nam quidam,
vt Azo & Ia.Bal.dicunt, ꝙ quando ſcienter contra-
hunt, nec ſunt minores quicquid alteri datũ eſt, debet ei auſer
ri, & fiſco applicari. vt C.de inceſt.nup.l.qui contra.& in auth.
inceſtas.ff. de dona.inter virum & vxo.l.cum hic ſtatus.§. vlti
mo.& inſtitu.de inceſt.nup.§.ſi aduerſus, aliàs non, ſed reſtitui
debet quicquid alter ab altero habuit, & hanc opi.tenent In-
no.hic, & Ber.ſ.e.c.j. Nec obſtat vbi hi conſanguineos ſe ſcie-
bant, nam rex legionenſis, nõ petebat hic dotem, quia erat vir
1 ad quem dotis petitio non pertinet, ſed ad mulierem † ſed quæ
dam caſtra quæ dederat pro conſeruatione matrimonij, quod
non licet, ſicut nec pœnam promittere. ff.de verb.obli.l. Titia.
Sed dices cum ſint data nomine arrarum, ea retinere licet. C.
de ſpo.l.mulier. ſed illud verum eſt in licitis ſponſalibus, ſecus
in illicitis, vt ibi dicitur & hoc applicatur fiſco, cum rex legio.
fiſcum habeat, ſm Inn. Sed hoc vltimũ non placet Hoſt. quia
etiam ſi verum eſſet ꝙ ius fiſci haberet, tñ quia deliquit hoc
ius, habere non debet.ar.ff.de neg.geſt.l.ſine hæreditaria. cum
ibi alleg. Pla. vero dixit ꝙ & ſi ſciat ſponſa hoc impedimentũ,
nihilominus repetit id quod occaſione matrimonij dedit. vt
ff.de condi.ſine cauſa.l.auunculo.de ri.nup.l.præfectus.C. de
condi.ob.cauſam.l.j.Io. dixit ꝙ ſi aliqui ſciunt ſe conſangui-
neos eſſe, ſed credunt quòd liceat eis adinuicẽ contrahere ma-
trimonium, tunc competit repetitio. ff.de adul.l.ſi adulterium
§.ſtuprum.& §.fratres.& §.inceſtum. & in eo caſu poteſt in-
telligi quod hic dicitur, & idem no. Accur.in d.l.auunculo. Si
autem ſciebant ſe non poſſe contrahere, tunc non repetunt ꝙ
dederunt, ſed fiſco applicatur, vt in l.alleg.qui contra.& in au-
then.inceſtas. Tan. vero dixit, quòd hic non poteſt ignorantia
allegari, quia iſti ſciebant ſe eſſe tales quòd non poterant con-
trahere. Hoſt. autem dicit hic ꝙ Papa hoc ex certa ſcientia ap
probat ſnĩam Pla. qui dixit quòd etiam ſciens repetere poteſt
quia equior eſt vt no. in l.3.ff.de condi.ob turpem cãm. repe-
tantur dixit hic non tam ob turpem cauſam quam ob nullam,
& ne eſſet locus diſtinctioni ignorantiæ dixit, ne ad commo-
2 dum ei cedat † & in diſſenſionibus eſt opinioni Papæ creden
dum. vt no.ſ. qui filij ſint legi. per venerabilem.§.rõnibus. ver
ſic. cuius ſnĩam & hoc intellige, quo ad gradus per legem cano
nicam prohibitus, verum, quo ad gradus iure gentium, ſiue na
turali ſiue diuina lege prohibitos, poteſt habere locum ſnĩa.
Azonis ſaluo eo quòd ibi nulla ignorantia prætendi poteſt. ff.
de adult.le.ſi adulterium.§.ſtuprum.& §.fratres.& §. idem a-
pollonio. niſi forte occaſione ritus vt no.ſ.ti.j.gaudemus.§.pe
nul. & fin. Sed & quamuis ſponſus non poſſit opponere de iu
re fiſci vt hic. fiſcus tamen poterit ius ſuum repetere, quando
placuerit, quia nec ei per ſnĩam hanc præiudicium generatur,
ſ.de capel.mo.c.2. His viſis ſic diſtingue, aut quæris de pœna
dotis & donationis propter nuptias, ſeu alia pecuniaria, aut de
pœna corporali. ſi de pœna dotis, & donationis propter nu-
3 ptias, ſeu alia pecuniaria, tunc. † Aut quæris de contractis ſpon
ſalibus tantum, & tunc non eſt locus pœnæ confiſcationis, im
mo repetitur dos & donatio propter nuptias per condi. ſine
cauſa. vt ff.de condi.ſine cauſa.l.auunculo nuptura. Ad hoc be
ne facit quod no.Io.An.in cle.de conſan.& affin.eo qui.gl.nõ
punit. vbi dicit quòd contrahentes ſponſalia tm̃ non obligan-
tur tm̃ pœna illius c. Aut contractis nup. & tunc refert, aut à
4 ſcientibus aut ab ignorantib. † Si à ſcientibus tunc habet locũ
pœna de confiſcationibus dotis, & donationis, & generaliter
cuiuſcunque alterius ab vno alteri dati, vt C. de inceſt.nup.l.
qui contra, & in authen. inceſtas. ibi ſig. ff. de donation.inter
virum & vxorem.l.cum hic ſtatus. §. fin. & inſtitu.de nup. §.
ſi aduerſus, & ita loquitur opinio. Azon. & aliorum ſequaciũ
quod intellige ſecundum diſtinctio. prædictam Hoſt. quo ad
gradus iure naturali, vel gentium vel diuino prohibitos, ſec°,
5 quo ad gradus lege canonica prohibitos. † Si ab ignorantibus,
tunc refert, aut fuit ignorantia iuris, aut facti. Si iuris tunc ta-
lis ignorantia nocet, & habet locum pœna confiſcationis, etiã
ſi fœmina taliter ignorans fuerit. nam error iuris nocet mu-
lieribus niſi vbi inuenitur contrarium. C.de iur.& fac.ignorã.
l.ne paſſim. pro quo facit quod no.Io.An. extra de conſang.&
affi.c.vnico, ſuper verbo ſcienter in cle.& hic. Nec obſt. l.alle-
gata ſi adulterium. §. ſtuprum, & §. fratres & §.inceſtum, quia
ibi excuſantur quantum ad pœnam inceſtus, non quantũ ad
amiſſionem dotis.j.de reg.iur.c.ignorantia.lib.6. Si facti, aut
fuit improbabilis & talis non excuſat. aut probabilis, & tunc,
aut fuit perſeueratum in errore iam cepto, poſtquam appa-
ruit & tunc ſimiliter non excuſat. Aut non fuit perſeueratum
& tunc excuſat vt probatur in d.l.qui contra.§. exceptis & ita
poſſet intelligi & ſaluari opinio Io.ſupradicta & quod hic di-
citur intelligendo quòd hic erat error in facto probabilis, vt
6 quia veriſimiliter credebant cum eis fore diſpenſatum, cum
non eſſet. † Si quæris de pœna corporali, tunc in hoc videntur,
gl. variæ. nam.ff.de adul.l.ſi adulterium. diſtinguit in iuris igno
rantia maſculi à fœmina. Sed in cor.aut. de inceſtis nup.§. j. vi
detur ſic diſtinguere, aut ille qui dicitur puniendus ſciuit factũ
& ius. aut ignorauit vtrumque, aut alterum ſciuit, & alte-
rum ignorauit. In primis duobus expeditum eſt, quia in pri-
mo punitur, in ſecundo non, in tertio caſu refert quid igno-
rauit & quid ſciuit. nam aut ſciuit ius, ſed ignorabat factum,
& tunc idem ſi error fuit iuſtus vt in dicta l.qui contra. in fin.
aut econtra ſciuit factum, ſed ignorauit ius, & tunc refert. Aut
quæris de adulterij pœna, & ab illa nec mares nec fœminę ex
cuſantur, vt in dicta l.ſi adulterium. §.ſtuprum. ibi an adulterij
pœna ſufficiat & in §.nonnunquam. ibi cum aliàs adulterij.
& cætera, aut de pœna inceſtus, & tunc, aut ignorauit ius na-
turale, vel gentium & tunc neuter excuſatur in totum, ſed re-
leuatur vt in dicta l. ſi adulterium. §. inceſtum. ibi vel etiam
puniendi correctione. Aut ignorauit ius ciuile, tunc ſi ſit ma-
ſculus, aut eſt minor aut maior. Si minor tunc rõne ætatis ex-
cuſatur. Si maior, tunc aut dimittit eam, & tunc excuſatur in
totum, aut non dimittit, & tunc punitur, ſed mitius, vt in
dicta l. ſi adulterium. §.ſtuprum. & §. nonnunquam. Si ſit fę
mina ſuccurritur ei ne teneatur pœna corporali. §. t. auth.de
inceſt.nup. & in dicta authen. inceſtas.C. de inceſtis nup. Sed
Iaco. de Ra. dicit hæc non eſſe ſimpliciter vera, nam refert,
ſecundum eum inter pœnam quæ imponitur rõne inceſt.nu-
pt. de qua loquitur dicta authen. inceſtas. & in corpore. vnde
ſumitur, & pœna quæ imponitur inceſti coitus, de qua loqui
tur dicta lex, ſi adulterium. Vnde cum quæritur de pœna in-
ceſtarum nupt. tunc refert ſolum vtrum interuenit error iu-
ſtiſſimus, & tunc excuſat, alias non. ſi de pœna inceſti coi-
tus, quæ eſt tanta quanta eſt pœna adulterij, tunc recurren
dum eſt ad dictam leg. ſi adulterium. vt etiam hoc no. Cy.
in dicta lege qui contra. & de iſta materia nota. Aſtenſ. libro
octauo titulo de dotibus, articul. quinto. quæſtione, quando
diuortio.

1 *Plus iuris quam habeat transfert in alterius perſonam repræ-
ſentans.*
2 *Plus iuris quam habet, transfert iuris miniſter.*
3 *Plus iuris, quam habeat, an transfert, quis authoritate pro-
pria.5.*
4 *Rei propriæ nulla eſt obligatio.*
6 *Feudum in dotem dari non poteſt.*
Emphyteutica res in dotem dari poteſt.

Nuper

SVper. Si quæris vtrum aliquis poſsit plus iu
ris in alium transferre, quam ipſe ha-
beat, diſt. aut quæris de illo qui transfert, vel vult
transferre plus iuris, non vt ipſe & nomine ſeu iu
re ſuo, ſed vt alius, & iure, vice, & nomine alterius
qui hic plus iuris habet, & cuius perſonam repræſentat, aut
de illo qui transfert, vel vult transferre plus iuris vt ipſe, & no
1 mine, ſeu iure ſuo. † In primo caſu, poteſt plus iuris in alium,
transferre quam ipſe habeat iuxta & ſecundum poteſtatem ſi
bi ab homine, ſeu à iure conceſſam, vt patet in procu. habente
poteſtatem dominium, vel rei transferendi. vt ff. de procur. l.
procur. cui libera & l. procura. tutoris. inſti. de rerum di. §. nihil
autem & in tutore & prælato eccleſiæ, qui dominorum locũ
obtinent, quando bene adminiſtrant. ff. de fur. l. interdum. §.
qui tutelam. ff. de admi. tuto. per totum. ff. de rebus eorum qui
ſunt ſub. tu. vel. cu. per totum. C. de admi. tu. l. lex quæ & l. fin.
quando decreto opus non eſt per totum. C. de ſacroſan. eccle.
in auth. hoc ius porrectum. 10. quæſtio. prima. hoc ius porre-
ctum. 2. c. quæſtio terrulas. & cap. aurum. ŝ. de dona. ceterum.
& in ſeruis habentibus liberam peculij adminiſtrationem, vt
2 ff. de pign. act. l. ſi conuenerit. §. fin. & l. ſeq. † in ſecundo caſu re
fert aut quæris de miniſtro iuris, ſeu illo qui hoc facit aucto-
ritate & miniſterio iuris, vt iudice. ff. ſi ex noxali cauſa aga. l.
2. §. ſi ſeruus inſti. de of. iud. §. fi. ŝ. de offic. deleg. ſignificaſti. &
c. in literis. & in literis. & in executore iudicis. C. de euic. l. ſi
pignora. & in executore teſtamenti, ſeu vltimæ voluntatis. C.
de epiſcopis. & clericis. l. nulli. ŝ. de teſtamenta. tua nos. & in ab
bate Ciſtercien. quem dyocœſanus ſuus benedicere recuſa-
uit qui poteſt benedictionẽ monachis ſuis conferre. ŝ. de ſup-
plenda neg. præla. c. 1. & in imperator & auguſta. inſti. de vſuc.
§. vl. de euict. l. Lucius. de rei ven. item ſi verberatum. §. 1. verſ.
item ſi forte. & in iudæo vel pagano, ſeu alias infideli non ba-
ptizato baptizante in forma eccleſiæ, qui confert ſacramentũ
baptiſmi, quod non habet hoc enim facit vt miniſter Dei, de
conſec. diſt. 4. Romanus & c. ſolet. ita etiam poſſet intelligi, ꝙ
dicitur de creditore pignus alienante, ſecundum formam iu-
ris. inſti. quibus alie. licet vel non. §. contra autem. & talis pôt,
plus iuris transferre quam ipſe habeat, vt in iuribus allegat. &
3 no. gl. in d. §. contra autem. † Aut quæris de alio qui vult transf-
ferre autoritate ſua, & tunc, aut quæris vtrum aliquis ratione
iuris cauſalis originalis ſeu fontalis, qood habet poſsit plus iu
ris ſeu verius loquendo aliud ius à ſuo tamen iure cauſatũ, de-
riuatum, & procedens transferre in alium, & dic ꝙ ſic, vt pa-
tet in domino rei qui poteſt ius obligationis realis in ea alteri,
conſtituere vt ff. de pi. l. j. & per totum. C. de pig. per totũ. quæ
4 res pig. ob. po. l. qui filios & l. fin. quod tamen non habet, † quia
res ſua alicui obligata eſſe non poteſt, quia cauſa pignoris ab in
tentione dominij ſeparatur. ff. de vſuc. l. non ſolum. §. ſi rem,
& l. iuſto. §. non mutat. de pig. l. 1. §. 2. item nemo in re ſua pôt
vſufru. vel ſeruitutem habere & tamen illa alteri concedit tan-
quam cauta & procedentia à iure. ff. de vſufr. l. quod noſtrum ſi
vſufr. pe. l. vti frui. ff. C. & inſti. de ſerui. per totum. ff. de ſeruit.
vrba. prædi. l. in re communi. de acqui. rer. domi. l. non eſt no-
uum. item ad cenſum vel emphyteuſim rem ſuam dominus,
dare poteſt. C. de iure emphy. per totum ŝ. de reli. domi. c. cõ-
ſtitutus & in perpetuum, vel ad tempus non modicum loca-
re. ff. ſi ager vectiga. vel emphy. pe. l. 1. & per totnm. quæ iura,
licet formaliter ſint alia à iure dominij, tamen tanquam riuu-
5 li, à fonte deriuantur, cauſantur & procedunt ab eodem. † Aut
quæris vtrum quis plus poſsit iuris, ſen aliud ius à iure ſuo nõ
cautum, non deriuatum, non procedens transferre in alium ꝙ̃
ipſe habeat, & dic quòd non vt hic & ff. de acquir. rerum do-
mi. l. traditio. de reg. iur. l. nemo plus iur. 7. q. 1. Daybertum. ŝ.
de pig. cum. contra. de iure pat. quod autem ĵ. de regul. iur. l. ne
mo poteſt & c. is qui in ius. ibi cum dicit eodem iure, & ſic nõ
maiori. lib. 6. Vnde ſi dominus rei obligatæ eam alienet, trãſit
res cum ſuo onere reali. ff. de pig. act. l. conuenerit. §. ſi fundus
de contrahend. emp. alienatio. C. rem alie. gerentibus. l. j. & ſi-
ne cenſu vel reliquis. l. 2. ŝ. de pig. ex literis cum concor. ibi all.
Licet res tranſlata ſeu ius tranſlatum penes illum in quem trã
ſert diſpoſitionẽ iuris nouam induat qualitatem, & aliam quã
habebat penes illum à quo transfertur. Et ſic nõ ob. quod poſ-
ſet opponi de re pupilli quæ eſt inuſucapibilis. ff. de acquir. re.
do. l. bonæ fidei, & tamen ſi eam legitimè vendat & tradat, in-
cipit eſſe vſucapibil. ff. pro empore. l. 2. §. ſi à pupillo. quia hoc
faciebat priuilegium perſonæ pupilli quod ceſſat mutata per-
ſona. arg. ff. de acqui. hæred. l. Paulus reſpondit alias incipit per
procura. §. 1. de colla. bon. l. j. §. ſi is qui bona. & de publicanis. l.
licitatio. §. vlti. Per hoc etiam non obſt. qnod poſſet opponi de
vſufructu cauſali, & formali, vt eſt dictum, quia ibi non trans-
fertur plus, vel aliud, ſed per conſtitutionem variatur ſpecies
vſufructus. Quia penes me dominium conſtituentem & trãſ
ferentem vſumfructum erat dominium cauſæ, & non ſpecies,
ſeruitutis, ſed penes eum cui conſtitutus eſt vſufructus for-
malis, & ſpecies ſeruitutis. Item non obſt. quod poſſet oppo
ni de malæ fidei poſſeſſore. qui non poteſt vſucapere & tamen
emens bona fide ab eo vſucapit. inſti. de vſuca. §. ꝙ autem. Itẽ
non obſtat quòd poſſet opponi de Metropolitano confirma-
to non tamen conſecrato, qui ſuum ſuffraganeum conſecrare
non poteſt, & tamen committere alteri epiſcopo conſecrato
huiuſmodi conſecrationem, qui quidem commiſſarius habet
poteſtatem executoriam conſecrandi quam committens nõ
habebat. iuxta capit. ſuffraganeis. ŝ. de electione, quia iſtam po
teſtatem executoriam non habet à committente ſed à ſe, quia
conſecratus, vnde in prædictis caſibus & ſimilibus qualitates,
huiuſmodi ſuperuenientes non veniunt, ſeu procedunt à trãſ
ferente, ſed à iure, vel à perſona in quam fit tranſlatio, vt pa-
tet in iuribus alleg. & vide quod no. Ioan. And. & Dinus in d.
c. nemo poteſt.

Super eo. c. Ad declarationem glo. & ſic habes ſi q̃-
ris vtrum feudum vel res emphyteutica
6 poſsit dari in dotem, di. † aut quæris de feudo & tunc Inno. di
cit hic quòd non poteſt per c. 2. ŝ. de feu. ſed Ber. tenet contra
per iuan. ŝ. de conſti. quæ in eccleſiarum. & credo quòd bene. ꝓ
quo eſt caſus in libro feudorum. qualiter olim feud. ali. po. §.
donare col. 10. & no. glo. de prohi. feu. alie. per federicum im
perialem col. 10. in prin. & hoc niſi dominus in hoc conſen-
tiat. de hoc no. Ho. ŝ. de feu. c. 2. Fallit forte in caſu, vbi eſſet
feudum temporale ad vitam, & vbi eſſet perpetuum, & pater-
nũ, & maritus ipſum donaret vxori ſuæ, vt ipſum ſtatim re-
haberet cum ea in dotem, quo caſu breui manu ad eum reuer
titur. argum. ff. de iure do. l. licet. §. quotiens. & ita poſſet intelli
7 gi. c. iſtud, quod dic vt dixi in d. cap. 2. † Aut quæris de re em-
phyteutica, & talis bene poteſt dari in dotem, vel donationem
propter nuptias vt probabitur in auth. de non ali. aut permu.
re. eccleſiæ. §. emphy. col. 2. & no. G. in Spec. rub. de loca. & cõ
ducto. §. 9. Et ratio diuerſitatis inter feudum & rem emphy.
eſſe poteſt. quia cum vaſallus, ex debito fidelitatis ad ſeruitiũ,
& ſic ad factum domino teneatur, in quo ſua induſtria eſt e-
lecta, & quòd non poteſt per alium adimplere. ff. de ſolu. inter
artifices C. de caduc. tollen. l. vnica. §. ne autem, non mirum ſi
in dotem ipſum dare nõ poſsit. Item quia datio in dotem eſt,
alienatio cum maritus efficiatur dominus rei dotalis. C. de rei
vendi. l. dote. & feudum alienari non poteſt. ſecus in re emphy
teutica. C. de iure emphy. l. vlti. & leg. & no. ŝ. de loca. & con
duct. c. potuit.

1 *Fideiuſſio de dote ſoluenda valet.*
2 *Fideiuſſio de dote reſtituenda non valet.* 3.
4 *Fideiuſſio pro parapbernalibus tenet.*
5 *Dos quando conſtante matrimonio repetatur.*
6 *Marito ad inopiam vergente, an de dote cautio detur.* 8.
7 *Dos eſt fauorabilis.*
9 *Maritum ad inopiam vergentem, quomodo probetur.*

PEr veſtras. Si quæris vtrum pro dote vel
alijs rebus vxoris fideiuſſo-
res inter coniuges dari poſſunt, & vtrum propter
inopiam mariti conſtante matrimonio ipſa dos,
ſeu cautio de ipſa reddenda, & quæ poſſunt exigi,
per vxorem. diſtinct. aut quæris de primo. ſ. vtrum pro dote,
vel alijs rebus vxoris fideiuſſores dari poſſunt, & tunc aut quę
ris vtrum pro dote dari poſſunt, aut pro alijs rebus, puta para-
1 phernalib. Si pro te tunc, † aut quæris vtrum quando dos, ab
vxore promittitur marito fideiuſſores ab ipſa vxore dati, de
ipſa dote marito ſoluenda obligantur, & dic quòd ſic, vt ff. de
iure do. promittendo. & l. mutus. j. reſponſ. & l. cum dotis cã.
ſecundum glo. C. ne fideiuſſ. dot. dentur. l. j. & Innoc. & Hoſt.
hic. Aut econtra vtrum quando maritus dat fideiuſſores vxo-
ri, de dote ſibi reſtituenda ſoluto matrimonio, tales fideiuſſo-
2 res teneantur, † & tunc aut dantur ante matrimonium, vel cõ
ſtante matrimonio & non tenet ratio, ſic loquitur. C. ne fide-
iuſ. dot. dentur in rubro & in nigro, & hoc ſecundum Inno. &
Hoſtien. hic, & Hoſt. in ſumma e. ti. §. & quando ver. ſecunda
10. Sed fallit in caſu. ſ. quando maritus eſt pauper, vt ſtatim ſe-
quitur.

quitur. Quidam tamen dicunt quòd maritus non cogitur dare, ſi tamen dederit tenet ad exemplum teſtamentarij tutoris. vt inſti. de ſatiſ. tuto. §. ſed & ſi ex teſtamento. Sed certe dicta rubri. prohibitoria eſt, & ſic non valet quod contra factum eſt vt ff. ne quid in loco publico fiat. l. a. j. reſpon. & §. s. & no. ſ. vt beneficia eccleſiaſtica, & ne ſede vacante. Reſpon. aut prohibet marito, ne det vxori, aut prohibet vxori, ne petat, quod ſit vtriuſque cauſa. ſ. cauſa perfidiæ cõuerteretur. ſi ergo ſit cõtrarium, non valet. C. de legi. l. non dubium. ff. de dona. inter vi. rum & vxor. l. 3. §. ſciendum. de fideiuſſ. cum lex. Sed & quidã, vt Iac. de Ra. in d. l. j. C. ne fideiuſſores do. dentur diſtinguunt, vtrum ex certa ſcientia renunciatum ſit legi, & tunc valet datio, aut per ignorantiam, & tunc non valet. ff. ſi quis cau. ſed & ſi quis. §. pen. Sed non eſt verum illud in prohibitis, & ex cauſa matrimonij, quia matrimonia debent eſſe libera, vt no. ſ. de ſpon. gemma. vt no. Hoſt. in d. §. quando ver. quidam tamen.
3 † Aut dantur fideiuſſores ſolu. matri. per maritum, vel hæredes eius & tales obligantur, vt ff. ſolu. matrim. l. ſi conſtante. §. quotiens. C. de rei vxo. act. l. vnica. §. cum autem, ſecundum Innoc. & Hoſt. cum quibus concordant per omnia glo. & A-
4 zo in d. l. j. C. ne fideiuſſ. dot. dentur. † Si quæris vtrum, pro rebus alijs puta paraphernalibus dari poſsint, dic quod ſic, ſecundũ Hoſt. qui ita intelligit. C. de pact. tam ſuper dote. l. hac lege. Nã ſi dos ex qua onera matrimonij ſupportanda ſunt committãtur marito, cui corpus vxori committitur, vt hic & C. ne fideiuſſ. do. dentur. l. 2. nõ tñ paraphernalia in d. l. hac l. Et eſt rõ, quia maritus eſt dñs dotis. C. de rei vend. l. dote, & iuſtum eſt cuilibet ſua committere tñ in paraphernalibus nullum ius hẽt nec contra mulieris voluntatem ſe põt de ipſis in aliquo intromittere. C. de proc. l. maritus. de pa. conuen. l. vlt. ſm Ho. & Io.
5 And. poſt eum. † Aut quæris de ſecundo. ſ. vtrum propter inopiam mariti conſtante matrimonio, ipſa dos poſsit exigi, per vxorem, & tunc aut vir erat pauper diligens tñ, & bonus paterfa. & ideo non hẽtur ſuſpectus vt inſti. de ſuſpec. tut. §. pen. & vlti. & tunc põt petere dotẽ promiſſam, & ei ſoluenda eſt, nec tenetur conſtante matrimonio eã reſtituere vxori, ſed eã poterit retinere ſub ea cautione quam põt præſtare, vt hic. & C. ne fideiuſſ. do. dentur. l. 2. & in auth. de æqua. do. §. illud quoque col. 7. ſm Alber. & Azo. & ſecundum Ber. hic io gl. & bona. in fi. quam opi. videtur ſequi hæc decr. & ideo ſnĩa conſulũ, hic reuocatur ſm Goſ. & Hoſt. hic & Hoſt. in ſumma. in d. §. & qñ verſ. ſed hoc totum &c. Aut eſt pauper, vel inops vitio ſuæ prodigalitatis vt ſ. de conſue. c. pen. & tunc non ſoluetur, ſibi dos, immo ſi ſoluta fuerit auferetur, & mulieri reſtituetur ſi non ſit ſuſpecta. C. de iure dot. l. vbi: ſi vero ſit ſuſpecta, vel etiam vir ignotus, & pauper, & timeatur de fuga commendari debet alicui mercatori, vt de parte honeſti lucri onera matrimonij ſupportentur. Vbi n. maritus ſuſpectus eſt, non eſt ei tradenda dos etiam ſub fideiuſſoria cautione. Et eſt duplex rõ, prima quia ſatiſdatio animum tutoris maliuolum non immutat, vt inſtit. de ſuſpec. tut. l. quia ſatiſda. ſecunda quia fideiuſſores dotium dari prohibentur, vt eſt dictum. † Aut quæris
6 de tertio. ſ. vtrum propter inopiam mariti conſtante matrimonio cautio de ipſa reddenda, & quæ poſsit exigi per vxorẽ, & tunc aut eſt ſoluendo, & tunc nullam cautionem exigere, vel recipere põt vxor, vt eſt dictum. aut non & tunc. aut hoc eſt vitio ſuæ prodigalitatis, & tunc non recipiet cautionem, ſed dotem repetet vt eſt dictum. aut aliàs caſu fortuito, vel citra, culpam ſuam, nec eſt ſuſpectus & tunc ſm Goſ. præſtabit fideiuſſoriam cautionem quod eſt promiſsione ſuperioris, vel conſuetudine loci poſſe fieri dixit, & idem not. Tan. & Inn. hic aliàs incongrue ſequeretur coniunctio diſiunctiua, hic in text. cum ſemper cautionem iuratoriam dare poſsit. Vel ſm Hoſt. ſi non ſit ſuſpectus aſsignabitur ſibi dos & eam retinebit, ſub ea catione, quam põt præſtare de facili, puta nuda promiſsione, vel ad plus iuratoria. j. de verb. ſig. ex parte, & in hoc ſolum reprobatur ſnĩa conſulum qui obligauerant ipſum ad impoſsibile non ſolum iuris ſed etiam facti. Si vero ſit ſuſpectus hẽt locum ver. ſequens vel ſaltem &c. quia repeteretur ab eo dos, & committetur alicui mercatori &c. vt ibi ſi eſſem iudex, & maritus poſſet præſtare fideiuſſoriam, facerem eam præſtare iux
7 ta opi. Goſ. & Bern. † cum pro hoc vxor habeat dotẽ ſaluam, quod eſt fauorabile & benignum. ff. ſolu. matrimo. l. j. aliàs ſeruarem opi. Ho. & vide quod no. gl. in d. l. j. C. ne fideiuſ. do. dentur. vbi dicit quod quidam diſtinguunt aliter quam ſupra dictũ eſt ſm Inn.
8 & Hoſt. † dicentes quod aut maritus dat fideiuſſ. de dote ſaluãda, quod maritus nõ conſumet eam, & tũc non valet, quia ſic ſub baculo vxoris videretur conſtitutus, vt ibi, aut pro dote reſtituenda vxori à viro; & tunc valet in d. l. cum dotis cã. Et dicit ibi Cy. iſtam opi. tenuit Odof. & Dyn. ipſo audiente recitabat in ſcholis, quod de facto conſultus ſic iudicauit, quod põt ſic probari, iſta fideiuſsio põt præſtari, ſoluto matrimo. vt eſt dictum, & probatur in d. l. ſi conſtante. §. quotiens. ergo, & ante matrimonium, vel eo conſtante cum paria ſint aliquid fieri tpe conceſſo, vel tempore prohibito, & eius effectum conferri in tempus conceſſum. vt ff. de hæredibus inſtituendis. l. in tpſ. de vulga. & pup. ſubſti. l. ſi is qui hæres. de leg. 2. l. ſi ita quis teſtamento, & de dona. inter virum & vxor. l. ſi cum ſeruum. §. vlti. & l. ſeq. quia in id tpſ, & conſtet quod effectus illius fideiuſſionis confertur in tpſ ſoluti matrimonij, vt in d. §. quot. præterea. hoc facit. C. de bonis quæ liberis. l. cum oportet. §. non aũt. & §. ſeq. Præterea fideiuſſores & pignora æquiparantur, vt inſtit. de rerum diui. §. venditæ. & tñ dicit lex quod pignus datũ pro dote, reſtituenda tenet vt ff. qui po. in pig. hab. l. j. & patet. ff. de ſol. l. quamuis aliàs incipit Calypodius ergo & fideiuſſoris datio, & iſtis rõnibus motus dictus dñs Dy. ſic conſuluit ſm Cyn.
9 qui eius ſnĩam ibi tenet quæ probabilis eſt, † & qualiter probetur maritus vergi ad inopiã, dicit Azo. & glo. in d. l. vbi. & in d. §. illud quod probabitur per opin. & famã communem. ſ. quia communiter dr̃ quod incipit male gerere facta ſua ar. ff. de fundo, inſtructo. l. cum de lanionis. §. aſinam. & idem ſentit in d. §. quia. Item no. quod ſi propter ſuã inopiam dotem reſtituat, nunquam recuperabit licet poſtea fiat locuplex vt no. Hug. & Accur. in d. l. vbi glo. pen. licet Spe. contra, hoc ti. §. 2. ver. ſi aũt ipſe, quia res eſt in priſtinum ſtatum deducenda ar. ff. de re. di. in tit. de reli. & ſump. fun. l. cum loca. de ſerui. ruſti. præd. l. Attilicinus 2. q. 3. c. ſi quę. §. notandum. in fi. cuius opi. poſſet intelligi vera, qñ poſtea fit nedum diues, ſed etiam ſapiẽs & diſcretus, prima vero opinio, qñ ſolummodo diues forte ex ſucceſsione parentum, vel citra induſtriam ſuam, pro hoc. ff. de priuilegijs creditorum. l. ſi creditores. inſti. de ſuſpe. tut. §. ſuſpectus. & §. fin. & de iſta materia nota. Aſtenſ. libro. 8. titulo. de dotibus, articulo quinto.

1 *Donatio inter concubinarios, an valeat.*
2 *Donatio inter ſponſos, an valeat.*
3 *Donatio inter coniuges, an valeat.*
4 *Donatio inter virum, & vxorem, quando mortus confirmatur.*
5 *Iuramentum non validat donationem inualidam.*
6 *Conſuetudo, quod donatione. propter nuptias vxor lucretur, valet.*
7 *Conſuetudo quod dos ſoluto matrimonio non reſtituetur vxori, non valet.*
8 *Vir honeſtius victum ſibi quærit quam mulier.*

DOnatio. Ad ſuppletionem text. & glo. ſi quæris vtrum & qñ donatio facta inter coniuges valeat, & inualida per mortem confirmetur. diſtinct. aut quæris de primo. ſ. vtrum & qñ valeat & tunc ſubdiſtingue latius. aut ſit donatio inter fornicarios, ſeu concubinarios, aut inter ſponſos, aut inter coniuges,
2 de pñi. † In primo caſu, aut quæris vtrum valeat, quo ad actionem efficacem habendam, vbi realis donatio per traditionem non eſt facta. & dic quod non, obſtante exceptione turpis cauſæ. ff. de condi. ob turpem cauſam. l. item ſi ob ſtuprum. §. ſed & quod meretrici. C. de cond. ob cãm. l. cum te & l. mercalem. Aut vtrum valet, quo ad exceptionem, vbi realis donatio, per traditionem eſt facta, & dic quod ſic, vt ff. de dona. l. affectionis, vbi hoc no. gl. & l. donationes in concubinam. Sed fallit in muliere, quæ talibus meretricib. ſeu concubinis donare non põt. C. e. ti. l. 2. Fallit ẽt in minore, vt ff. mand. l. ſi vero non re. §. ſi adoleſcens.
2 † In ſecundo caſu, qñ inter ſponſos, tunc ſi conſtat, quod ante matrimonium fiat, valet, vt ff. eo. l. inter eos. & l. cum hic, ſtatos. §. ſi quis ſponſam. In dubio quid præſumatur vtrum ſit à ſponſo vel à marito, vt quia eadem die contraxerunt ſponſalia & matrimonia vide. C. de dona. ante nup. cum in te. vbi diſtinguitur vtrum fiat in domo ſponſæ, vt tunc dicatur facta ante nuptias, aut in domo viri, vt tunc dicatur facta inter cõiuges, & ſi fiat in via forte cum in domum viri ducebatur, dicit glo. ibi & Io. hic, quod perinde eſt ac ſi fieret in domo ſponſæ per l. deniq; ff. e. l. inter eos. & l. pen. in prin. §. virgini. Et intellige ſane, quod donatio facta inter ſponſum & ſponſam, ante matrimonium valet ſi matrimonium ſequatur, ſi vero nõ ſequatur, tunc aut hoc ſtetit vel remanſit à parte donatoris, aut non,

ſiue

ſi ſic, aut donauit ſponſus ſponſæ, aut econuerſo, ſi primo mo
do, Aut oſculum non interuenit & reuocatur donatio tota, li
cet enim donatio illa ſimpliciter fiat, intelligitur tamen condi
tio tacita ſi matrimonium ſequatur. Aut interuenit, & tunc
medietas reuocatur. Si ſecundo modo.ſ. quando ſponſa dona-
uit ipſo, tūc reuocatur tota ſiue interuenerit oſculum, ſiue nō.
C. de dona. propter nuptias. l. ſi ſponſo. Sin autem non reman-
ſit à parte donatoris, tunc donator totum recuperat per con-
di. ſine cauſa, vel totum retinet ſi nondum dedit vt C. eod. tit.
l. cum vete. Fallit in caſu, vbi à ſponſo facta donatione, & inter
ueniente oſculo ſponſam ante matrimonium mori contingit
3 vt in d. l. ſi à ſponſo. j. reſpon. † In tertio caſu.ſ. quando fit inter
coniuges, non valet donatio, ſi duo quæ requiruntur, occurrāt
.ſ. ex eis alter.ſ. donans pauperior & alter.ſ. donatarius locuple
tior efficiatur, vt hic. j. reſpon. Altero vero iſtorum deficien-
te valet donatio, vt hic, à contrario. Porro nouem ſunt caſus,
in quibus valet donatio, quamuis donator fiat pauperior, &
recipiens locupletior. primus caſus eſt ſi vir vxori dederit in
refectionem domorum combuſtarum, inquantum extructio
expoſtulat. ff. eo. quod ſi vir. ſecūdus quando donat annuum,
vel menſtruum ad ſui ſuſtentationem vſque ad vires dotis, &
non vltra. ff. eo. l. ex animo. & l. de fructibus. & C. eo. l. ſicut. ter
tius. ſi vnus ſeruis, vel animalibus, vel veſtibus alterius vſus
fuerit, vel in domo ſua gratis habitauerit donationis cauſa. ff.
eo. l. ſi vir. quartus ſi vir pro vxore vectigal, vel vecturas, pro
vxore, ſeu miniſtris eius ſoluerit, vt ff. eo. l. ſi quis pro vxore,
quintus ſi ſerui viri vxori operas præſtiterunt. ff. eo. l. ſi id quod
§. ſi qua ſerui. ſextus ſi vir ſoluit in præſenti, quod in diem de-
bet vxori, vt ff. eo. ſed ſi vir. §. quod vir vxori. ſeptimus, quādo
vxor donat marito gratia honoris, vel dignitatis adipiſcendæ,
quod dic, vt leg. & no. ff. eo. l. quod adipiſcendæ. & l. nam & l. nu
per & accedit. ff. famil. erciſcun. ſi filia. §. Neratius. octauus, qñ
fit donatio inter Imperatorem & Auguſtam, quia imperiales
contractus vicem legis obtinent vt C. eo. l. pen. hos caſus nu-
merat Hoſt. in ſumma. eo. ti. §. quæ donationes ver. porro vſ-
que in fi. nonus eſt, ſi in tempore finiti matrimonij donatio ſit
collata. ff. eod. l. ſi cum vxori. §. vlti. & l. quia. & l. ſed interim, vt
4 no. Ber. hic in glo. donatio. † Aut quæris de ſecundo.ſ. vtrum,
& quando inualida donatio per mortem confirmetur, tunc,
Aut fuit donatio realis, puta quia in vita donatoris fuit tradi-
tio ſecuta, & tunc ſi donator in eadem voluntate, vſq; ad ſu-
premæ vitæ exitum perdurauerit, valet donatio, vt C. eo. l. j. &
3. & hic in ver. niſi in fi. Aut fuit tm̄ verbalis puta, quia in vita
donatoris non fuit donatio, & traditio ſecuta, & tunc nō con
firmatur per mortem vt ff. e. l. Papinianus. & no. Accurſius. C.
5 de dote non numerata. l. 2. † Et nota. ꝙ iuramentum interue-
niens non poteſt facere valere donationē inter coniuges à iu-
re reprobatam vt no. C. de mon. lau. extra de iureiu. c. vnico, ſu
per verbo iuramenti. in clementinis.

Super eo. c. verſi. niſi. Si quæris vtrum conſuetudo,
dictans, quod ſoluto matrimonio dos,
ad mulierem, vel donatio propter nuptias ad virum non re-
6 deat, valet, diſtin. † Aut quæris vtrum valeat in donatione pro-
pter nuptias, quam mulier lucratur ſine pacto, & ipſam retinet
de conſuetudine aliquarum religionum, & dic quod ſic vt hic,
7 vbi de proximo dicto tantum excipit. † Aut in dote, & dic qđ
non, † im mo eſſet irrationabilis, quia compelleretur forſan mu
lier ſi ſie dotem ſuam amitteret deſornicari. argum. š. eodem
cap. proxi. in fi. & remaneret mulier indotata, contra fauorem
reipublicæ, & contra. l. ff. ſolu. matrimo. l. j. Et eſt rō diuerſita-
8 tis & ſpecialitatis fauor reipublicæ & fragilitatis muliebris cō
ſideratio. † nam & maritus poteſt ex multis cauſis victum ho
neſte perquirere, ex quibus mulier nō poteſt, & robuſtior eſt,
& honeſtius poteſt vagari, & melius laborare: in donatione igi
tur talis conſuetudo tanquam rationabilis eſt admittenda, in
dote vero tanquam irrationabilis reprobanda, argument. ſu-
pra de conſuetudine recti feudi. capitul. finali. ſecundum Ho-
ſtienſ. & Ioann. Andr.

¶ De ſecundis nuptijs. Rubrica.

Dominus. Si quæris vtrum altero ſponſo-
rum præſente, vel abſente. vel al-
tero coniugum in remotis agente, alter eum ex-
pectare teneatur, & per quantum tempus dixi. š.
de ſpon. in præſentia.

1 *Benedictio nupt. alis duplex.*
2 *Coniuges benedici debent.*
3 *Nuptiæ ſecundæ benedici non debent.*
4 *Anima eſt Chriſti ſponſa.*
5 *Coniunx ob impedimentum canonicum à prima vxore ſeparatus, & ſecundam ducens, an benedici debeat.*
6 *Nuptiæ non benedicuntur, ſed perſonæ.*
7 *Benedictio ſemel recepta amitti non poteſt.*
8 *Benedicens ſecundo nubentes, ab officio ſuſpenditur.*

Vir aut mulier. Si quæris vtrum vir aut
mulier tranſiens ad pri
mas, ſecundas, vel vlteriores nuptias debeat bene-
dici, diſt. Ad cuius euidentiam eſt ſciendū, ꝙ † du-
1 plex eſt benedictio nuptialis, vna quæ fit in facie
eccleſiæ, per quam matrimonium publicatur, & ſine qua ipſū
matrimonium clandeſtinum reputatur, de qua trigeſima
quæſtione quinta, capitulo primo, ſecundo, & tertio, & per
totum. & ſupra de clandeſtin. deſponſa. c. cum inhibitio. & per
Hoſti. in ſumma. illius titu. §. quot modis in princ. Alia eſt, quæ
fit ſpecialius cum pallio, cui nubentes ſupponuntur, & quibuſ
2 dam proprijs orationibus, & præfatione, qui poteſtate &c. de
qua loquitur hic. & š. eo. ca. 1. † Aut ergo quæris de prima, &
dic ꝙ quantumcunque alias fuerunt benedicti ambo, vel alter
ipſorum, nihilominus debent benedici, vt in iur. alle, aut quæ
ris de ſecunda, & tunc, aut notorium eſt virum corruptum,
vel mulierem corruptam, & tunc dicit Hoſt. in ſumma e. §. an
licitum, ꝙ benedictio non præſtatur, quia niſi virgo cum vir-
gine contraxerit, non debet ſacerdos intereſſe. 31. q. 1. de his. i.
non debet benedictionem præbere, & ſic deſponſatio debet
fieri in virginitate, ſecundum eum, quòd ſi verum eſſet paucæ
benedicerentur. aut nō eſt notorium, & tunc, aut ſunt primæ
nuptiæ, quo ad vtranque & tales debent benedici, vt hic, & š.
eod. cap. j. à contrario ſenſu. Aut ſunt ſecundæ nuptiæ, vel vlte
riores & tunc, aut tales tranſeūtes ad ſecundas, vel vlteriores
nuptias fuerunt alias benedicti, vel alter eorum. & tunc non
debent benedici, vt hic & ſupra eodem capitulo primo, &
ita intellige, quod dicit ille canon, quod niſi virgo, cum
virgine contraxerit, non debet ſacerdos intereſſe. trigeſima
prima quæſtione prima. de ijs. i. non debet benedictionem p̄-
bere. Vnde cum alias benedicti fuerint, non debet benedictio
iterari, ſicut dicitur de alijs ſacramentis non iterandis. vt hic,
in tex. & glo. Et iſta benedictio eſt quaſi ſacramentalis, vt not.
Hoſt. š. e. cap. 1. quod verum etiam ſi conſuetudo ſit in contra
rium, & Papa eam ſciat: licet Ber. in hoc contra & male, quia
in talibus non excuſat conſuetudo, vt patet, j. de hæreticis,
ad abolendam, niſi & Papa ex certa ſcientia ipſam approbet,
vt ſupra de tempori. ordin. cap. 2. & ſupra de cog. ſpiritu. capi.
1. & cap. ſuper eodem, ſecundum Hoſtien, hic, & in ſumma,
eodem titu. §. an licitum. verſicu. notauit tamen, idem Aſten.
libr. 8. hoc titulo. quæſtio. vtrum ſecundæ nuptiæ. Dicens etiā
quod aliqui dicunt, quod quando ſecundæ nuptiæ, ſunt ſecun
3 dæ ex parte vtriuſq;, vel ex parte mulieris tantum, † nullo mo
do debent benedici, ſed quando ſunt ſecundæ, ex parte viri
tantum, tunc poſſunt benedici, quia aliqua ſeruatur ibi ſigni-
ficatio etiam in ordine ad primas nuptias. Quia Chriſtus & ſi
habet vnam eccleſiam, habet tamen in vna eccleſia plures per-
ſonas deſponſatas. † ſed anima non poteſt eſſe ſponſa alterius,
4 quam Chriſti. quia cum demone fornicatur, nec ibi eſt ma-
trimonium ſpirituale. Et ideo quia, quando nuptiæ ſunt ſe-
cundæ ex parte viri benedicuntur, non autem quando ſunt
5 ſecundæ ex parte mulieris, propter defectum ſacramenti. &
hæc eſt opinio. Thom. quæ communiter ſeruatur. † Item hoc
verum ſecundum Hoſtienſ. in dicto. §. an licitum. & Aſten.
vbi ſupra. ſcilicet quod non debent iterum benedici, etiam ſi
primum matrimonium, quod alter eorum, cum alio, vel
alia contraxit poſt benedictionem, & ante carnalem copulam
ſeparatur, propter impedimentum conſanguinitatis proba-
tum, vel aliud canonicum, & alter, vel vterque eorum,
conuolat ad ſecunda vota, licet contrarium videatur. Pri-
mo, quia intentio primæ benedictionis deficit per cōſequen-
tes effectus. argument. ſupra de officio delegato, cum ſuper
abbatia, de præbend. capitulo finali. nunc enim apparet
quod primæ nuptiæ, quæ nullæ fuerunt, non poſſunt vi-
deri benedictæ, argumen. ſupra de deſponſ. impube. ad diſ-
ſoluendum. ff. de iniuſto rupto, & irrito teſtamento, lege
nam & ſi ſub conditione. §. poſt defectum. cum ſi. & defi-
ciente principali deficit acceſſorium. ff. de regul. iuris. l. cum

principale, nec valet, quod ſequitur ex eo, vel ob id. ſ. de elect.
qualiter nec obeſt conatus qui effectum non habuit. ſ. de ſpō.
c. ſi. quid plura? non prohibetur benedici, niſi ad bigamiam trā
ſiens, vt hic, ſed tales non ſunt bigami. 34. diſt. Valentino. ſ. de
bigamis debitum. Item benedictio videtur magis reſpicere,
conſummationem matrimonij, quam contractum, vt dicitur
ſit fœcunda in ſobole. Item hic videtur loqui de corrupta, qm̄
dicit vir vel mulier, & non dicit virgo. argum. ff. de contrahen.
emp. l. ex empto. §. ſi quis virginem. 34. diſt. c. vidua vero. Sed
primum verius, & hæc non obſt. quia mulieris appellatione,
etiam virgo continetur, vt in euangelio Io. 2. cap. quid mihi,
& tibi mulier, & iterum Ioann. 19. mulier ecce filius tuus. ad
idem. ff. de ver. ſign. l. mulieris. de edil. edict. l. quæritur. §. mu-
6 liere, †Præterea nuptiæ non dicuntur proprie benedici, ſed ip
ſe perſonę, & non poteſt negari, quin ipſæ perſonæ ſint bene-
dictæ. arg. ſ. de temp. ordi. conſultationi. Spūalis. n. benedictio,
tantæ efficaciæ eſt. quod ſemper tranſit, niſi inueniat obicem
contrariæ voluntatis, ſ. de baptiſmo maiores. in fi. etiam ſi per
7 deriſum vel iocum fiat. vt j. q. j. c. ſi quis. §. ecce. † Benedictio
ergo ſemel recepta amitti non poteſt. ſ. de diuor. quanto. quia
factæ cauſæ non poſſunt non fieri. ff. de cap. & poſtli. reuer. l. in
bello. §. factæ cauſæ. 32. q. 5. ſi Paulus. Nec obſtat quod ſ. dici-
tur, quod intentio videtur deficere, quia licet intentio nuptia
rum deficiat, non tamen intentio benedictionis, Immo, &
dans, & recipiens intendebant dare benedictionem, & reci-
pere, & matrimonium tenere. arg. ſ. de ſpon. ex literis. 1. & ca.
conſultationi. Nec obſt. quod hic dicit ad bigamiam &c. expo-
ne enim. i. ad ſecunda vota, ſ. eo. c. 1. ſed hoc ideo dicit, quia per
ſecunda vota ſæpius contrahitur bigamia, ergo non eſt vis, ni
ſi benedictione iam recepta, quæ iterari non debet, vt hic, ſe-
cundum Hoſt. in d. §. an licitum. Aut nunquam fuerunt bene-
dicti, vel alter ipſorum, & tunc poterunt benedici, vt patet ex
prædictis, & ſic non eſt vis in bigamia, ſed potius in bndictio-
8 ne, vt hic in verſic. quia tunc. &c. †Item nota quod capellan.
ſecundo nubentem benedicens, & ſi non ſit excommunica-
tus, ſuſpendendus tamen eſt ab officio & beneficio per ordi-
narium, & ſic ſuſpenſus ad ſedem apoſtolicam mittendus. ſu-
pra e. c. 1. ſm Hoſt. & Io. And. ibi. & Archi. 35. q. 3. in copula-
tione. & Aſten. li. 7. ti. quis poteſt ab excommunicatione ablul
uere arti. 2. ver. 6. vnde videtur q cum tali alius quam Papa di-
ſpenſare nun poſſit. vt no. Aſten. hoc tit. in fi.

1 *Nubentes ſecundo, quare puniantur. 3.*
2 *Vxor luget virum non econtra.*
4 *Nubentes ſecundo, qualiter puniantur.*
5 *Pœna ſecundo nubentibus indicta, quæ, & à quo remittan-*
tur.
6 *Pœnæ impoſitæ nubentibus intra annum luctus, & poſt, diffe-*
runt.
7 *Nubere melius eſt, quam vri.*

CVm ſecundum. Si quæris, quare, & qua
liter puniantur ſm le-
gem, ſecundo nubentes, & vtrum & à quo hę pœnę
1 remittantur, diſtin. †Aut quæris de primo. ſ. quare, &
dic q propter duo primum. ſ. propter nimiam feſtinationem,
quæ in mulieribus tantum punitur nubentibus, intra annum
continuum à morte viri computandum, vnde ignoranti cedit
tempus, & ideo lapſo anno poterit eadem die lugubria ſume
re, & deponere vt ff. de ijs, qui no. infa. l. genero. Triſtior autem
habitus & alia inſignia remittuntur, & loco iſtorum annus ab
ſtinentiæ ſubrogat, vt C. quib. cau. infa. irro. l. decreto. & hoc qn̄
ſine culpa mulieris matrimonium ſoluitur, nam ſi culpa ſua,
tunc per quinquennium abſtinere iubetur, vt C. de diuor. le-
2 ge conſenſu §. hoc vbi. †Sic ergo vxor lugere cogitur virum,
3 non econtra. ff. de ijs qui not. infa. l. vxores. †Hæc autem feſti
nantia propter duo punitur, ſ. propter turbationem ſanguinis
ne videlicet de prole dubitetur cuius ſit, vt ff. de ijs qui no. in-
fa. l. liberorum. Et ideo ſi poſt mortem mariti non remanſit,
prægnans, vel remanſit, ſed peperit, & maritus talis fuerat qui
non erat lugendus, puta hoſtis perduellionis, ſtatim nubere
poteſt, vt dicta l. liberorum. Item punitur hæc feſtinantia ſecū
da ratione. ſ. ne quam ſuſpicionis malignæ cauſam præſtet vi-
ro, ſecundo, eo quod velociter ad nuptias feſtinauit, vt in au-
then. de reſtitu. & ea quæ parit in 11. menſæ. §. vnum, ſi quidē
col. 4. ſecundum eſt, propter non ſeruatam affectionem filijs,
quæ pœna eſt communis viro & mulieri, & quam patiuntur,
etiam ſi poſt annum, vt ſtatim ſequitur. vnde Io. An. narrat. ſ.
c. proxi. q refert Hieronymus, contra Iouinia. q vxor Alexā
dri ſuam nutricem occidit, quia ſibi ſecundas nuptias ſuade-
4 bat †, aut quæris de ſecundo. ſ. qualiter puniantur, & tunc, aut
pp primum. ſ. feſtinationem nubendi, intra annum, quæ pœ-
næ mulierib. tantum imponuntur, & dic, q pœnæ multæ ſunt.
Nam mulier punitur inter perſonam propriam, quia infamia
efficitur ipſo iure, item in rebus proprijs, quia vltra tertiā par-
tem non dabit in dotem ſecundo viro, nec in vltima volunta
te relinquet, item in rebus alienis cū diſtinctione, quia ſi prior
maritus aliquid relinquat mulieri excluditur ab eo, & defer-
tur per ordinem decem perſonis de cognatione ipſius prioris
viri de quibus. C. eo. l. 1. ſi vero relinquens fuerit agnatus, vel
cognatus, vſque ad tertium gradum bene capiet ab eo, ſed in
quarto gradu, vel vltra nō capiet, neque ab extraneo vt ibi, hoc
in relictis. Nam donata à marito inter viuos amittere debet,
forte per ſniam. vt C. eo. l. 2. & no. Hoſt. ſ. eod. c. proxi. & in sū
ma e. ti. §. quare & qualiter. Aut propter ſecundum. ſ. non ſer-
uatam affectionem filijs prioris matrimonij, & tunc primo
punitur pœna in rebus proprijs, quia non poteſt dare, ſecundo
marito, ex cā dotis, vel donationis ſimpliciter, quæ morte con
firmari ſolet, vel in vltima voluntate relinquere vltra, quam
vni filiorum prioris matrimonij, cui minor portio relicta eſt,
quod dic, vt legi. & no. C. eo. l. hac edictali. Item punitur hæc
mulier in omnibus ijs, quæ conſecuta eſt à priore marito. qua-
litercunque ad eam peruenerint, quo ad proprietatem, nā vſū-
fructum in die vitæ ſuæ retinet, vt in auth. de nup. §. ſi vero ex
pectet. col. 4. & C. eod. l. fœminæ, & defertur proprietas filijs
prioris matrimonij, ſiue ſint hæredes vtriuſque parentis, ſiue
alterius, vel neutrius. vt in auth. de nup. §. ſoluto igitur. & eadē
intellige de viro ſecundo nubente. item puniuntur aliàs, qd̄ dic
vt plene no. Ho. in d. §. quare verſic. ſic vidiſti, vſque in finem,
quod amplius non proſequor, quia non multum pertinet, ad
5 canoniſtam. † Aut quæris de tertio. ſ. vtrum & à quo hæ pœnę
remittantur, & tunc, aut quæris de pœna infamiæ, quæ per le
ges irrogatur mulieri, ſecundo nubenti, intra annum conti-
nuum, à tempore mortis viri numerandum, & illa remittitur
per apoſtolum, & per canones, vt hic & ſ. c. proxi. Aut quæris
de alijs pœnis quas ll. affligunt, de quib. hic per Ber. & dixi. ſ. &
tunc Ber. hic dicit, quod etiam illę remittuntur, alij contra, di-
centes, quod hæc mulier videtur dehoneſtare primum virū
ſuum, & quaſi quandam ingratitudinem contra eum commi
ſiſſe, vt innuit dicta auth. de reſti. §. vnum ſi quidem ideo tan
quam ab ingrata res donatæ auelluntur. arg. ſ. de dona. ca. vlti.
nec vnquam fuit intentio Apoſtoli, quod talis pœna remitte-
retur, & ſi hoc fuiſſet non haberet in talibus ptātem, cum iu
riſdictiones diuiſæ ſint, vt no. ſ. qui filij ſint legitimi cauſam,
quæ. 2. & in hac opi. videtur fuiſſe compilator, qui vr̄ hinc re-
mouiſſe & excidiſſe clauſulam quæ hoc aperte dicebat. hāc &
opi. videntur ſentire Iac. de Ra. & Cyn. in d. l. j. q. vlti. C. eo. tit.
Quidam alij dicunt, quod nec etiam infamia eſt remiſſa in ſo
ro ciuili, & quod dicit Apoſtolus de pœna infamiæ, locum ha
6 bet in ſoro canonico, non in ciuili. †Sed Inno. & Hoſt. diſtin-
guunt inter pœnas legales, quæ infliguntur, quia intra tempus
luctus nupſit, quæ continentur. C. de ſecund. nup. l. j. & 2. & has
dicunt remitti, & illas, quæ infliguntur, quia ſecūdo nupſit, de
quibus habes C. de ſecund. nup. l. hac edictali. & l. fœminæ, &
l. fi. & in auth. de nup. §. quia vero hactenus. & §. ſi vero. col. 4.
& illas dicunt non remitti. & hoc expreſſe habes ſecundum In
no. ſ. de pign. c. cum conſtet. quod tn̄ ſm Hoſt. aliter intelligi
poteſt vt ibi no. Et eſt rō diuerſitatis, quia pœna quæ infligi-
tur pro eo, quia intra tp̄s luctus nubit. mera, & pura pœna eſt
& ideo remittitur. arg. ſ. de ſpon. gemma. cum ſuis conc. pœ-
na vero, quæ infligitur pro eo quod ſecundo nubit, non ē me-
ra pœna, immo eſt prouiſio filiorum primi matrimonij, & iō
non tollitur hæc pœna per canones ſm Inn. & Ho. qui ēt hoc
approbat plurib. arg. hic, & ēt dicit q hoc hic in fi. ſequebatur
in antiqua. Cū igitur diſponas ad ſecunda vota trāſire, †ſciens
q nubere melius eſt q̄ vri, tuū in dn̄o propoſitum cōmenda-
mus, & ne quid tibi vel ei qui te duxerit in vxorē, ad iacturam
vel infamiā ab aliquo imputetur, authoritate pn̄tiū expreſſius
inhibemus. Ego ſto cum Innoc. & Hoſtie. cum quibus. idem
nota. Ioan. & Archidia. 2. quæſtione. 4. capitu. j. §. fin. glo. fin. &
Ioann. Andr. hic & Goſ. in ſumma. huius tituli, & Dama. &
Aſten. l. hoc titulo circa medium. & vide Ioann. Andr. infra de
hæreticis. cum ſecundum leges. ſuper verbo, certoque caſu.
& de regulis iuris. c. poſſeſſor malæ fidei, lib. 6.

FINIS.

HENRICI

HENRICI BOICH

I.V. Doct. celeberrimi:

DISTINCTIONES IN QVINTVM LIBRVM DECRETALIVM.

¶ De accuſationibus inquiſitionibus, & denunciationibus. Rubrica.

1 *Infamis infamem accuſat.*
2 *Infamis non accuſat bonæ famæ hominem.*
3 *Iudex accuſatores infames repellit.*
4 *Accuſator debet ſe inſcribere.*
5 *Inquiritur contra diffamatum.*

SI legitimus. ¶ Si quæris vtrum criminoſus poſsit accuſa
re alium crimiuoſum, Diſtingue. Aut accu
1 ſatus eſt malæ famæ, † & tunc infamis po-
teſt accuſare infamem. arg. j. de ſimo. tanta.
2 & no. j. eo. tiu. per tuas. Aut accuſatus eſt,
bonæ famæ, & † tūc crimiuoſus, vel infamis
accuſare non poteſt, vt hic. Archi. idem de pœni. di. 6. c. 1. ver.
ſacerdos. & originaliter Io. 8. Nam cum trabem geſtat in ocu
lo, feſtucam de oculo fratris eruere non poteſt. 25. diſt. ca. vlti.
3. q. 7. c. infames. §. item in euangelio & originaliter Lucæ. 6.
Matthæi. 7. Vnde Tullius Tuſcu. 3. Stulticiæ proprium eſt a-
liorum vitia cernere, ſuorum autem obliuiſci. Et Aug. 10. cō-
feſ. Curioſum genus ad cognoſcendum alienam vitam, deſi-
dioſum ad corrigendum propriam. Sed fallit, in cubicularijs,
& familiaribus epiſcoporum, in quibus eſt ſpeciale, vt
nota. Ioannes Goffred. Bernar. Hoſtienſ. & Abbat. infra eo-
dem, nulli. & Ioann. & Archidiaco. 2. quæſtione 7. cum pa
3 ſtoris. & Archi. 23. q. 4. quiſquis. † Et no. quod ſi iudex accuſa-
tores, infames, vel criminoſos deprehenderit etiam contra vo
luntatem accuſati poterit eos repellere. 30. q. 5. iudicantem. 2.
q. 7. querendum. & c. alieni. vt not. Io. & Archi. in d. c. alieni. &
Archi. ea cauſa. & q. c. teſtes. §. his ita reſpondetur. ſuper verbo
permittuntur. & Ber. Inn. & Hoſt. j. eo. nulli. Et expone hic ſe
cundum Io. And. non ſatigetur accuſatus, in veniendo ſi no-
torium eſt accuſatorem non eſſe legitimum, nec in reſpondē-
4 do, ad quod facit quod no. in d. c. quærendum. & d. c. alieni. † Et
ſi aliquis accuſat abſentem in remotis, debet primo ſe inſcribe
re, quam citetur accuſatus. C. de exhi. re. l. 2. Et repulſo accuſa-
tore, ſi accuſatus fuerit infamatus debet indici purgatio, vt
2. q. 5. presbyter. vt no. hic Ber. in glo. fin. & Inn. & Hoſt. vel
iudex ex officio ſuo poterit inquirere, vt j. end. qualiter. 2. &
de collu. dete. c. 2. & ſic non ob. j. eo. cum oporteat. ſecundum
Ioannes. Andre. hic. & Idem notan. Hoſtienſ. & Ioannes
Andreas. ſupra de teſti. capitulo in omni. in denunciatione,
dicentes. pro capitulo cum oporteat. & capitulo cum dile
ctus. j. eodem. & j. de purg. ca. accedens. quod licet eccle-
ſia repellat infamem, vt dicit ibi glo. niſi ſuam vel ſuorum iniu
5 riam proſequatur. argumen. ſ. de teſti. de cetero. † St tamen de-
nunciatus diffamatus eſt aliàs, quam ex dicto illius denuncia-
toris, eccleſia inquiret. argumen. ſ. de præſumpt. cum in iuuē-
tute. & ſic reſpondent ad contraria. ſ. de teſtibus. ſicut. de cog.
ſpirituali. tua. qui ma. accu. poſ. c. ſi. Et caſus vbi ſine accuſato-
re quis punitur, vide per Bernard. ſ. vt eccle. benefic. vt no-
ſtrum. & adde quod dixi. ſupra de mutuis pe. ex literis. diſtin
ctione quarta.

1 *Monitio triplex vindictam præcedat.*
2 *Monitio vna peremptoria ſufficit.*

SI quis epiſcopus. ¶ De materia denunciationis, & vtrū de-
beat præcedere monitio, vide plene per Hoſtienſ.
ſupra de iudi. nouit, & per Cardin. infra de relig. do.
cap. vnico. libro 6. † Licet Hoſtien. hic & Ioan. Andr. poſt eū
notent arg. quòd trina monitio debet, vindictam præcedere,
ſiue agatur de correctione inferiorum. 12. quæſtione 2. indi-
gnæ. ſ. de vita & honeſta. clerico. cap. fin. ſiue paris. vt hic & ſu
pra de conſtitutio. ex literis. ſiue de probanda negligentia ſu-
perioris. vt ſupra de ſupplend. negligen. prælato. capitulo pri-
2 mo. † Ego tamen credo hodie ſufficere vnam monitionem,
peremptoriam pro omnibus, quod dic vt legitur. & notatur,
infra de ſenten. excommunica. cap. conſtitutionem. lib. 6. Hoc
ſaluo, quòd in denunciatione quæ fit ſuper impedimento ma-
trimonij non eſt neceſſaria monitio, vt not. Bernard. ſupra.
de deſponſa. impube. capitulo ad diſſoluendum. in gloſſ. ſic
patet.

1 *Crimen ab vno facto procedens vna l. punibile, ab vno tantum accuſatur.*
2 *Crimen ab vno facto procedens diuerſis legibus punibile, ab vno accuſatur.*
3 *Crimina diuerſa, ab vno facto procedentia, quomodo puniantur.*
4 *Crimina diuerſa ab vno facto procedentia, an à pluribus accuſantur.*
5 *Accuſatores plures, quando interueniunt, idonior eligitur.*
6 *Accuſatores plures ſuper diuerſis criminibus quomodo ad accuſandum admittantur.*
7 *Condemnatus de crimine, an iterum accuſatur. 9. 11.*
8 *Pœnarum ciuilium functio eſſe poteſt.*
10 *Lex ſeruari debet.*
12 *Abſolutus de crimine, an iterum accuſetur.*
13 *Inquiſitionis via, an pluries contra reum agatur.*
14 *Denunciationis via, an pluries contra reum agatur.*
15 *Ciuiliter, an pluries agi poſſit de crimine rei.*
16 *Agi de crimine, an primo ciuiliter, & poſtea criminaliter poſſit.*

DE his. ¶ Si quæris vtrum, & quando de crimine alicuius pluries agi, ſeu quæri poſ
ſit. Diſtingue, aut quæris vtrum poſsit pluries
quæri, vel agi criminaliter, aut vtrum poſsit plu-
ries quæri vel agi ciuiliter, aut vtrum poſsit agi,
primo criminaliter, & poſtea ciuiliter, vel contra. In primo,
caſu refert, aut quæris vtrum poſsit agi per viam accuſatio-
nis, aut per viam denunciationis. In primo caſu, refert, quia
aut quæritur vtrum poſsit pluries accuſari eodem contextu,
ſiue tempore, hoc eſt quòd nondum finito primo iudicio per
ſententiam, alio agatur, aut vtrum poſsit agi, vel accuſari ſuc-
ceſsiuè, hoc eſt quòd finito vno iudicio per ſententiam alio a-
gatur. In primo caſu, refert, aut quæritur vtrum poſsit agi,
vel accuſari ab vno, aut à pluribus. Si ab vno tunc refert, ad
cuius intelligentiam eſt ſciendum, quòd quandoque ex vno
facto procedit vnum crimen tantum, quia vna lege duntaxat
punitur, quandoque ex vno facto procedit vnum crimen,
quod duabus legibus punitur, ſub vna tamen conſideratio-
ne, quandoque ex eodem facto procedunt plura crimina, ſub
diuerſis conſiderationibus, quandoque ex diuerſis factis pro
1 cedunt diuerſa crimina. † Redeo ad primum, dico, quòd quā
doque ex vno facto procedit vnum crimen tantum, quod
vna lege duntaxat punitur, verbi gratia, aliquis interfecit ho
minem, hic eſt vnum crimen, ſcilicet, homicidij, quod
vna lege tantum, ſcilicet Cornelia, de ſicarijs punitur. Et con
ſtat, quòd talis non poteſt accuſari, niſi ab vno. ita intellige,
2 C. eodem titulo, lege qui de crimine, primo reſponſo. † quan-
doque ex eodem facto procedit vnum crimen, quod diuer-
ſis legibus punitur, ſub vna tamen conſideratione, verbi
gratia, quandoque iudex pecuniam recipit à ſubiecto, ob ali
quod negotium faciendum, vel non faciendum, vnum eſt
crimen, quod ſub vna conſideratione duabus legibus pu-
nitur, vt lege Iulia repetundarum. & lege de calumniatoribus
vt ff. ad leg. Iulia. repetundarum, lege tertia. & ff. de calumnia
toribus, lege prima. Et iſto caſu licet diuerſimodè punia-
tur iſtud delictum, non tamen poteſt accuſari, vel puni-
ri, niſi per vnum accuſatorem, & vna lege tantum, ſic in-
3 telligitur. ff. eodem lege ſenatus, † quandoque ex eodem
facto procedunt diuerſa crimina, & tunc. Aut vnum,
ſe habet ad aliud, tanquam ſpecies, ad genus, verbi

gratia, aliquis interfecit parentem ſuum, hic committit crimẽ
paricidij, & crimen homicidij, & vnum ſe habet ad aliud tan-
quam genus ad ſpeciem, nam paricidium non eſt ſine homici
dio, ſed homicidium bene eſt ſine paricidio, & iſto caſu, ſi ac-
cuſatio ſit facta ſuper homicidio, non poteſt iterum fieri ſup
paricidio, quia vnum continetur ſub alio, ar. dictæ. l. ſenatus. &
hoc no. ibi glo. in prin. Quandoque ex eodem facto diuerſa,
crimina procedunt. quorum vnum ſe habet ad aliud vt exce-
dentis, & exceſſa. v. g. aliquis cognouit aliquam conſanguineã
ſuam alij nuptam, hic committitur adulterium, & inceſtum,
& vnum poteſt eſſe ſine alio, & tũc ſi accuſatus fuerit ab vno
de vno crimine, non poteſt ab eodem de alio accuſari, licet ab
alio poſsit, vt in d. l. qui de crimine. 2. reſpon. à contrario ſen-
ſu, & no. Accur. ibi glo. fin. Quandoque ex diuerſis factis pro-
cedunt diuerſa crimina, & tunc poteſt quis ab vno, & eodem
ſimul & ſemel accuſari, vt C. ad l. fauiam de plag. l. j. ff. de accu.
4 l. liberorum. §. ſed & ſi aliud. ff. de iniur. l. ait prætor §. j. †Si quæ
ris nunquid poſsit accuſari à pluribus, tunc refert, aut de vno,
& eodem crimine, aut de diuerſis. Si de vno & eodem crimi-
ne, tunc, aut accuſant per ſe, aut per vnum & eundem procura
torem. Si per ſe, tunc, aut plures veniunt ad accuſandum obtẽ
tu, & ratione vnius officij, vt tutorum vel curatorum vnius,
& eiuſdem minoris, & tunc Iac. de Are. C. qui accu. nõ poſſ.
l. ſenatus. dicit & per legem illam, & per legem tertiam, §. vlti.
ff. de admi. tut. ꝙ poſſunt. Et eſt ratio, quia plures ratione vni'
officij habentur loco vnius. vt ff. de pac. l. ſi plures. ſm eum.
Sed contra hoc facit. ff. de admi. tu. l. decreto. §. vlt. vbi dicit, ꝙ
duo tutores ſimul agere non poſſunt, ſed ipſe intelligit, ꝙ ibi
loquatur de impedimento facti non iuris, ſed glo. ibi, & quidã
ſolennis doctor Alanus de vale nomine. & Cyn. in d. l. ſenatus
intelligunt de impedimento iuris, & quod idoneior eſt præfe
rendus. Nam ſi admitterentur ambo impedirent ſe concurſu,
quia forte vnus negaret, & alius affirmaret, & ideo rationabi-
le eſt dicere in eo caſu idoneiorem eligendum. arg. ff. de collu.
deteg. l. fin. Aut plures veniunt ad accuſandum non obtentu
vnius officij, & tunc refert, aut neuter eorum impeditur, &
tunc, Aut accuſant ſuper vno crimine, & tunc ſi veniant ſimul
eligitur idoneior, vt ff. eodem. l. ſi plures. & de popu. act. l. 3. &
j̈. de collu. deteg. c. j. & hoc not. Innoc. j̈. eodem. olim glo. pe.
& Vinc. & Hoſt. & Io. And. ibi dicentes, ꝙ plures ſimul admit
tuntur ad proſequendum inquiſitionem, vt ibi, & j̈. eo. in c. prę
latorum. & ad proſequendum accuſationem. j̈. eod. c. licet. &
5 ad proſequendum exceptionem. s̈. de exce. dilecti. †Sed licet,
poſsint eſſe plures accuſares, & exceptores, & denunciatores,
& inquiſitionis promotores, tamen de illis magis idoneus eli-
getur, vt in dictis ll. qui quaſi principalis erit, & alij poſſunt aſ-
ſiſtere & iurare. ar. s̈. de teſti. inſuper. ſecundum eos. idẽ Arch.
2. q. 3. Euphemium. idem Spe. ti. de inquiſitione, §. j. ver. itẽ &
ꝓcurator. ſed in ti. de offi. om. iud. §. de ſeru. ver. vt aũt in hoc
mẽbru ibidem, eſt in proſecutione inquiſitionis dicit ꝙ in ꝓſe
cutiõe inquiſitionis plures poſſunt eligi, vt hic, in fi. & probat.
j̈. de ſimo. licet helv. §. cum ergo. Si non veniant ſimul, tunc nõ
poſsũt plures accuſare, ſed vnus. ſ. primus tm̃ accuſat, ſiue eadẽ
lege, ſiue diuerſis legibus puniatur, vt hic, & ff. eodem l. ſenatus
Si plures volunt accuſare, vel denunciare, vel excipere, vel in-
quiſitionem proſequi, per vnum & eundem procuratorẽ poſ
ſunt, nec procurator cogitur eligere cuius nomine proſequi-
tur, quia ibi ceſſat ratio legis, ff. de exerci. act. ne in plures. ſm
Inno. & Hoſt. & Io. And. j̈. eod. olim. & eſt expreſſum. ff. de iu-
dic. ſolui. l. iam tamen. §. in hac ſtipulatione. & §. ſeq. & hoc in-
tellige in caſibus in quibus admittitur procurator, quod dic vt
6 dixi. s̈. eodem, de procura. tuæ. †Si plures accuſant de, & ſuper
diuerſis criminibus, tunc refert. Aut ſunt diuerſa crimina ex di
uerſis factis procedentia, & tunc quilibet ſuo crimine accuſa-
re poteſt, vt C. ad l. fauiam de pla. l. j. Aut ex eodem facto pro-
cedentia, & tunc. Aut vnum ſe habet ad aliud tanquam genus
ad ſpeciem, & tunc non poſſunt, vt d. l. ſenatus. Aut ſe habent,
vt excedentia & exceſſa & tunc poſſunt, vt d. l. qui de crimine,
2. reſpon. Aut primus accuſator impeditur accuſare, & tunc di
cit glo. in d. l. qui de crimine, quod tunc admittitur alius intra,
30. dies, vt ff. eod. l. libellorum. in fin. ſed ſi illa glo. eſſet vera re
ſultaret abſurdum. ſ. quod crimine remanerent impunita. ff. ad
l. aquil. l. ita vulneratus. j̈. de ſenten. excommu. vt famæ. Jõ dic
ſecundum Petr. de bel perti. & Cyn. ibi, quod quando vnus ac
cuſat. Aut proſequitur, & tunc non poteſt alius accuſare, vt i-
bi, j. reſpon. Aut differt, & tunc debet iudex ei terminum aſsi
gnare, intra quem procedat, vt C. qui accuſa. non poſſ. le. ſi ea.
& ſi intra tempus non proſequitur, alius poterit accuſare no-
dum intra 30. dies, ſed etiam perpetuo, quandiu durant iura,
accuſationis, quæ regulariter durant 20. annis. vt C. de fal. lege
querela. Nec obſt. l. libellorum. quia intelligitur, quando reus
delatus deſiſtente accuſatore impetrat abolitionem, hoc eſt,
vt nomen ſuum aboleatur, & princeps concedit, tunc. n. non
poteſt ab alio, niſi intra 30. dies accuſari. Sequitur de ſecundo
membro principali, ſubdiſtinctionis, quod eſt propria materia
huius. c. ſ. vtrum finito primo iudicio, ſeu finita prima accuſa-
tione, per ſententiam, poſsit iterum accuſari, & tunc ſunt opi-
niones. Quidam Io. 2. q. 1. prohibentur, ſuper verbo non põt,
dicunt quod ſiue quis ſit condemnatus, ſiue abſolutus, tamen
ſuper eodem crimine ſepius agi non poteſt, vt hic, & ff. nauſ.
cau. ſta. l. licet. §. vlti. j̈. de collu. detc. capitu. fin. quia non iudicat
Deus bis in idipſum. Naum. c. 1. 8 1. diſt. præsbyter, & hanc o-
pi. ponit Inno. j̈. de pur. can. cum dilectus. glo. de alio crimine.
Alij dicunt quod quando fuit condemnatus, bene iterum in-
quiritur, vel agitur de eodem crimine. Sed quando fuit abſo-
lutus, ſecus. vt hic. & hanc opin. ponit Inn. in d. glo. Archi. 2.
q. 1. notum. in gl. adde ad idem & c. Alij diſtinguunt, quod aut
fuit condemnatus, aut fuit abſolutus. † Si fuit condemnatus,
7 aut poterat accuſari ad vnam pœnam tantum, & tunc planũ,
eſt quòd non poteſt iterum accuſari, quia paria ſunt, aliquem
eſſe abſolutum, vel eſſe condemnatum & ſoluiſſe. ff. de exce.
rei iudi. l. ſi quis cum totum. §. plane, & ſolutione eius, quod
debetur tollitur omnis obligatio. inſti. qui. mod. tol. obliga. in
princ. ff. de fideicommiſſ. l. ſi à reo. §. id quod vulgo, Aut pote-
rat accuſari ad plures pœnas, & fuit accuſatus & condemnatus
ad vnam tantum, & tunc refert, ſecundum quoſdam quos ſe-
quitur Pe. de bell. perti. in d. l. qui de crimine. Aut fuit accuſa-
tus & condemnatus ad maiorem pœnam, & tunc non poteſt
amplius accuſari. Aut fuit accuſatus & condemnatus ad mino
rem pœnam, & tunc poteſt accuſari ad aliam maiorem pœnã,
vt ff. de priua. delic. l. 2. ff. de act. & oblig. l. cum ex vno. & l. qui
ſeruum. ſaltem in eo quod excedit. ff. de regu. iur. l. nemo, ex
his. §. quotiens. ff. commodati. l. vnde quæritur. & expreſſius:
ff. vi bono. rapto. l. j. de act. & oblig, l. quotiens. Et hanc opi. te
net Cardi. j̈. de vſur. in rubri. in fin. lib. 6. per c. j. s̈. de officio. or
din. & per c. cum ſit generale. s̈. de foro compe. & c. fœlicis. §.
per hoc quoque. j̈. de pœn. lib. 6. vbi idem tenet Cardin. Per
hoc facit optime. C. de ſacroſanct. eccle. l. placet. 16. q. j. placet,
vbi punitus primo per eccleſiaſticum iudicem, ſecundo per ſe
cularem iudicem puniatur, ad idem. j̈. de maledi. cap. 2. in extra
uagan. Ioann. 22. quæ incipit dierum. in fin. & in hoc ſatis con
cord. Guiliel. in d. §. per hoc quoque dicens, quod per vnam
pœnam non tollitur alia, niſi quatenus concurrunt, ſed in reſi
8 duo remanet alia per ll. alleg. Sed certe ſi audacia tribuatur illę
ll. ff. vi bono. rapt. l. j. & de act. & olig. l. quotiens. † loquuntur,
in pœnis ciuilibus, & pecuniariis, in quibus pęnarum confuſio
ſeu functio poteſt habere locum. vt patet. C. de compen. l. vlt.
& s̈. depoſiti. cap. bona fides. in fi. & in quibus ſeu earum alte-
ra non agitur ad vindictam, vt patet in d. l. j. ff. vi bonor. rapto.
vbi in actione vi bonorum raptorum agitur ad quadruplum,
cuius ſimplum eſt rei proſecutio, ſed in pœnis in quibus om
nibus, ſeu quarum vtraque agitur ad vindictam, vt ſunt pœnæ
criminales, non habet locum prædicta diſtinctio, vt. ff. de iniu.
l. quod ſenatus. & C. de ſepul. vio. l. qui ſepultura. Et hoc te-
nent Dyn. & Iaco. de Rauen. ibi. & Inno. j̈. de pur. cap. cum di
lectus. gloſſ. de alio crimine. alias incipit graues circa medium
ver. quidam tamen dixerunt & Ioan. in d §. per hoc ſuper ver
bo addiderunt in nouella. Ideo poſſes probabiliter ſic diſtin-
9 guere, quia aut fuit condemnatus, aut abſolutus. †Si condem-
natus, tunc aut crimen erat tale pro quo non poterat imponi,
niſi vna pœna, nec accuſari, niſi ad vnam pœnam tantum, &
ad illam fuit condemnatus, & tunc non poteſt iterum accuſari
vt eſt dictum, ſupra. Aut eſt tale pro quo poſſunt imponi plu
res pœnæ, & accuſari ad plures pœnas, & tunc. Aut huiuſmo-
di pœnæ criminales ſunt imponendæ, per diuerſos iudices di
uerſi fori, puta vna per iudicem eccleſiaſticum, altera per iu
dicem ſecularem, & tunc accuſatus & condemnatus, vna po
teſt, nihilominus accuſari, & condemnari, altera. vt patet
in dicta lege placet. de ſacroſanctis eccleſi. & in dicto capitu.
placet. decimaſexta quæſtione prima, infra, de hæretic. ex-
communicamus. infra de crimine fal. ad falſariorum. & in
dicto capitulo fœlicis. § per hoc, quoque, infra de pœnis. li-
bro ſexto, & infra de male. capitulo ſecundo. in fine. Et eſt
ratio, quia iudex eccleſiaſticus, & ſecularis, non debent,
alter alterius iuriſdictionem impedire. ſupra de iudic. no-
uit, in principio. ſed potius ſe iuuare decima diſtinctione,
quoniam

q̃ſt. 96. diſtinctio.cum ad verum. 22.diſtin.nec licuit.& no.
Bernard..in dicto. capitulo ſecundo glo. argumen. quod &c.
Aut ſunt imponendæ per eundem iudicem, ſeu eoſdem iudi-
ces eiuſdem ſori,& tunc. aut pœnæ huiuſmodi introducũtur
per eandem legem,aut per diuerſas leges. Si per eãdem legem,
tunc, Aut per eandem legem introducitur pœna generalis, &
pœna ſpecialis, & tunc ſanctio legis generalis ceſſat per ſpecia
lem. exemplum.de.l.cor. de ſal.cuius.l.pœna generalis non ha
bet locum in caſibus in quibus ſpecialis pœna imponitur, ſic
intelligitur.ff.de pœ.l.ſanctio legũ.Et eſt rõ,quia in diſpoſitio-
ne legis eiuſdem generis,per ſpeciem derogatur,vt patet in di-
ſpoſitione teſtatoris.ff.de ali & ciba.lega.l.alimenta §.baſilicæ.
& l.ſtichus.in princ.quæ eſt lex in authen. de nup.§. diſponat.
col. 4. Aut per eãdem legem introducitur duplex pœna ſpecia
lis, & tunc vna per aliam non tollitur, vt patet. ff.ad l.Pompe
iam de parricidijs.l.pœna parricidij.C.de ſecun.nup.l. 1.& fi.j.
de rapto. in archiepiſcopatu.& in dicto c.ſecundo. de maledi.
& in d.c. ſelicis.j.de pœnis.lib.6.de re iudica.cum æterni. qđ
dic per Hoſtien.in d.c.in archiepiſcopatu.Et eſt ratio,quia lex
debet eſſe certa & breui ſermone conſcripta. C. de nouo co-
di.fa.conſtitutione vnica.§.quibus.4.diſtinctio.erit autem lex
quod non eſſet,ſi altera tantum imponeretur.†imo quod plus
10 eſt lex non ſeruaretur,quæ tamen ſeruari debet. C.de legi. l.lo
ges ſacratiſsime.ſ.de conſtitu.c.1.†idem videtur dicendum,ſi
11 per eandem legem introduceretur duplex pœna generalis ea-
dem ratione, ſi pœnæ ambæ vel plures introducuntur per di-
uerſas leges,tũc neutra per alteram tollitur,ſed accuſatus, ſeu
condemnatus vna poteſt alia accuſari,ſeu condẽnari, ſiue vtra
que pœna ſit generalis,ſiue vtraque ſpecialis.vt in d. l. qui ſe-
pulchra.C.de ſepul.vio. ſiue altera generalis, & altera ſpecialis
Vbi.n.vna lex introducit pœnam ſpecialem, & alia introducit
generalem,tunc ſimul concurrunt, vt patet. C.de legi.l.nõ du
bium.& de ſacroſanct.eccle.l.iubemus.§.ſane. nam ibi habe-
tur contractus pro infecto ſecundum l.non dubium.Et nihi-
lominus eſt pœna ſpecialis quæ imponitur in d.§.ſane, ſecun
dum Iacob.de Rauen.in d.l.qui ſepulcha.Idem videtur tene-
re Specu.hoc titu.§.j.in prin.dicens quod pœna municipalis,
non tollit pœnam legis licet glo.in l.alle.ſanctio legum.videa-
tur intelligere quod pœna generalis non habet locum, & q̃ eo
caſu generi per ſpeciem derogatur, & quod ita loquitur lex il-
la,& credo quod male, quia ibi loquitur de duabus pœnis in-
troductis per eandem legem,quod probat tex.ibi, quia ipſa.le
ge.&c.Si fuit abſolutus,tunc aut eſt abſolutus ab obſeruatione
iudicij,ſeu inſtantia tantum,puta quia accuſatori ſilentiũ im-
ponitur,vt indigno,quia non erat legitimus accuſator,6. qõe
vltim.c.vltim.§.actor.& not.Ber. ſ.eod.ritu.glo.fin.in fin. &
tunc taliter abſolutus,poterit iterum accuſari,vt no.Ioann. 5.
q.vltim.epiphanium.glo.penul.& Archid.ibi.& eo.hic, & j.
eod.veniens. in fin. idem Ioan.Andr.ſ.eodem.c.j. pro hoc de
iudic.examinata,in fi.cum concor.ibi alleg. Aut eſt abſolutus,
ab impetitione accuſatoris,i.à crimine,ſeu ab accuſatione in-
tentata,& tunc,aut quæris vtrum per illum accuſatorem,à cu
12 ius impetitione,ſeu accuſatione eſt ſententialiter † abſolutus,
poſsit iterum accuſari,& dic,q̃ non,obſtante exceptione rei
iudica.ff.de excep.rei iud.l.cum quæritur.& l.ſeq.& ſeq.& per
totum. ſ.de re iud.inter monaſterium.verſi.non obſtante. ibi
cum ſit à contrario.C.quando prouo.non eſt neceſſe.l.j.2. q.1.
diffinitiua.Vnde quo ad eum qui accuſauit ſententia pro veri
tate habetur.ff.de ſtatu homin.l.ingenuum.ff.de regul.iuris .l.
res iudicata.ſ.de re iudica.cum inter vos.in fin. Aut vtrũ poſ-
ſit iterum accuſari per alium,& tunc aut iſte volens iterum ac
cuſare non proſequitur ſuam vel ſuorum iniuriam, & tunc,
auditur ſi primum accuſatorem arguit de præuaricatiõe, alias
non, vt ff.de iureiur.l.eum qui.§.in popularibus.de præuarica.
l.3.C.de accuſatio.l.ſi quis homicidij.Aut proſequitur ſuã, vel
ſuorum iniuriam, & tunc auditur, dummodo doceat ſe igno
raſſe accuſationem ab alio inſtitutam.ff.de accuſa.l. ſi cui. §.
hiſdem.& ad leg. Iuliam.de adulte.l.ſi maritus præuenerit. §.
fin.vt no.hic Bern.quia aliàs non auditur, quia de delicto vni'
hominis pluries quæri non debet, ff.nau.caupo.ſtabu.l.licet.§.
vltim. & 35.quæſtio. 9.veniam,Sed qualiter docebit de igno
rantia,cum ſemper illa præſumatur,& ex alia parte debet pro
bari ſcientia. ff.de admi.tutor.l.hæc autem, de proba. verius.
infra de regulis iuris.cap. præſumitur.libr.6.cum concor.ibi,
alleg. Dic quòd docebit indirectè,dicendo ſe fuiſſe abſentem,
cum accuſatio fuerit inſtituta, & ſic potuit ignorare,vt ſupra,
qui matri.accuſ. poſſ.cum in tua. ideo autem probare tenetur
quia ſententia lata eſt pro qua præſumitur, ſupra de renuncia-
13 tione cap.in præſentia.†Si quæritur vtrum poſsit pluries agi,
de crimine alicuius per viam inquiſitionis, vel vtrũ poſt in-
quiſitionem factam, poſsit alias iterum de crimine quæri, re
fert.Aut quæritur in crimine hæreſis,& dic quòd ſic,quod dic
vt legitur & not.j.de hæreti.c.per hoc.lib.6.eodem titu.cap.
multorum.in clem.Aut quæris in alijs criminibus, & tũc, aut
iudex inquirit ad denunciationem alicuius,aut ex officio ſuo
mero.Si ad denunciationem alicuius.tunc dic, vt not.Specul.
titul.de inquiſitione.§.nunc videndum.verſic. vltimo quæri-
tur. vbi dicit q̃ ſi aliquis denunciat crimen iudici nominando
certas perſonas,& iudex contra eas inquirit, inquiſitione fa-
cta ad poſtulationem eius non poterit poſtea eas accuſare.arg.
ff.de accuſatio.l.ſi cui.de tributo.quòd in hæredem.§. eligere.ſe
cus ſi non nominauit aliquos.ff.de cuſtodia.reo.l.diuus. de a-
dulte.l. 1.§. j.ſecundum Specu.ibi,& Goſ.hic,Sed vtrum alius
eas poterit accuſare,dic vt in membro ſequenti,Si ex officio,
tunc,Aut quæritur,vtrum poſt inquiſitionem per officium iu
dicis inchoatam poſsit procedi per viam accuſationis,aut vtrũ
poſsit procedi per viam alterius inquiſitionis. Si per viam ac-
cuſationis,tunc.Aut ante ſententiam in cauſa inquiſitionis la
tam ſuperuenit ordinarius accuſator.& tunc ceſſat inquiſitio,
& admittitur accuſator. Aut poſt ſententiam latam in cauſa,
inquiſitionis ſuperuenit,& tunc non tollitur effectus inquiſi
tionis legitimæ,niſi probaretur præuaricatiue proceſſum. ff.
de præuari.l.præuaricationis.de libe.homi.exhiben.l.3.§.ſi ta-
men.poſtea,& de accuſa.l.ſi cui.§.iiſdem.& ad l.Iul. de adulte-
rijs.l.ſi maritus præuenerit.§.ſi autem.vt no.Dyn.j. de regul.
iur.cap.factum legitime. lib.6.& Ioan.And.poſt eum ibi, qđ
cap.facit pro ſecundo membro. Quidam tamen tenent con-
trarium dicentes,quòd poſtquam inquiſitio eſt inchoata,non
ceſſabit propter accuſatorem ſuperuenientem, vt notat Cyn.
C.de accuſatio.l.ea quidem.ad fin.& in l.ſi quis homicidij, in
2.q.ſed primum videtur verius.Si per viam alterius inquiſi-
tionis,tunc vide quod not.Bernar.ſ.de ſtatu monacho.c.vlti.
§.quod ſi Abbas.glo.quia de plano.vbi dicit quòd poſtquã de
delicto alicuius eſt ſemel inquiſitum, non eſt amplius quęren
dum.ff.nau. caupo.ſtabu.l.licet.in fi.ſ.de offic. licet idem te-
net Spec. titu. de notorijs criminibus.§.ſciendum. verſi.por-
ro,argum.j.de colluſio.detegen.cap.fin.in fin.Cum inquiſitio
accuſationi ſuccedat,& infamia in locum accuſatoris. j.de ſi-
monia.licet hely.& vide quod ipſe Specu.notat rubrica de in
quiſitione §.ſin.verſic.fin.idem Hoſtien.in ſumma eodem ti
tu.§.& qualiter procedatur in fin & Dyn. infra de regulis iu-
ris,cap.factum legitime,in fi.libr. 6.Quod verum ſecundum
Hoſtien.in d.cap.vltim.in glo. ſed nunquid,niſi vbi primo a-
geretur indirectè,& poſtea directè, ſ.de teſtibus,cap.veniẽs,
& cap.cum in tua, vel niſi primo ſemiplene, & poſtea plene,
inquiſitio fiat,ſupra de ſoro competẽti:cap.ſi clericos, & de
appellatio.conſtitutus.ff.de liber.agno. l.ſi quis à liber. §. ſi vel
parens, vel niſi proceſſui aliud opponatur.ſupra de probatio-
nibus. quoniam.infra eodem, ad petitionem ſecundum Ho-
14 ſtienſem. †Si quæritur vtrum poſsit agi ,pluries de crimine ,
alicuius per viam denunciationis, vel vtrum poſt denuncia-
tionem factam poſsit aliàs iterum de crimine quæri, tunc dic,
vt notat Innocen.infra.de purga. cano.cap.cum dilectus', glo.
de alio crimine. Et non ſolum ſi per ſententiam , quis fuerit
abſolutus non poteſt iterum agi,ſed etiam ſi per diſpenſatio-
nem fuerit crimen remiſſum pœnitentia peracta,quia crimi-
na ſemel dimiſſa &c.de pœniten.diſtinctione.4.diuina: quod
dic per Hoſtien.in ſumma eodem tit.§,quid ſit effectus ſub.§.
ſed nunquid,verſic.pœnitentialis. & ſeq. vel ſi crimen per a-
bolitionem fuit remiſſum, 2.q. 2.§.notandum,quod tamen in
15 tellige, vt dicam infra eodem licet. diſtinctione. 2.† Sequitur,
de ſecundo membro principali diſtinctionis, ſcilicet vtrum,
poſsit pluries, agi ciuiliter de crimine alicuius, & tunc vide q̃
nota.glo. inſtituta ſi quadrupes. paupe.feciſſe dicatur glo.fin.
16 †Sequitur de tertio,ſcilicet vtrum poſsit agi primo criminali-
ter, & poſtea ciuiliter vel econtra, & tunc dic,vt notat. gloſſ.
C.ad l.aquiliam. l.ex morte,& quando ciui,ac.cri.præiu.l.vna.
& de his duobus vltimis membris dixi,ſupra de ordi. cognit.
cum dilectus, §. nos autem. vide etiam , quod notat Ioan-
nes, & Archidiaconus, ſecunda quæſtione quinta. habet p-
prium, gloſſa. finalis: & trigeſima tertia quæſtione ſecunda,
admonere.

1 *Notorium alibi, quam vbi agitur, non reuelat ab onere accu-ſandi.*

2 *Notorium reuelat ab onere accuſandi.*

3 *Notorium non releuat à denuntiatione euangelica.*
4 *Denunciare nemo tenetur.*
5 *Notorium non releuat à proponendo.*
6 *Notorium releuat à probandi onere.*

EVidentia. ¶ Si quæritur vtrum notorium
releuet ab onere accuſandi, inqui
rendi, & denuncianni, proponendi, ſeu probandi. Di-
1 ſtingue. † Aut factum eſt notorium in omnis, non ta
men eſt notorium in loco vbi agitur, ſeu iudici, coram quo
agitur, & tale non releuat ab onere aliquo pluſquam ſi non eſ-
ſet in aliquo loco notorium. j. eodem. qualiter. 2. verſ. & in ge
neſi. ſm Hoſt. hic, quod dic, vt dixi. s. de iureiur. c. ad noſtram
2 3. † Aut eſt notorium in loco vbi agitur, & iudici corã quo agi
tur, & tunc, Aut quæris vtrum releuet ab onere accuſandi, &
dic q ſic, vt hic, & 2. q. j. manifeſta, Aut ab onere inquirendi,
& dic quòd ſic eadem ratione, quia inquiſitio eſt quædam ac-
cuſatio, & appellatione accuſationis generaliter ſumptæ conti
netur. Item alia ratione, quia inquiſitio proprie fit contra cri-
minoſos diffamatos, non tamen notorios, vt in d. c. qualiter &
3 qñ. 2. † Aut ab onere denunciandi, & tunc, Aut quæris de de-
nunciatione euangelica, & ab illa non releuat, quominus ad eã
quilibet catholicus teneatur, ſicut ad alia opera charitatis, iux-
ta ea, quæ leguntur. & no. 2. q. j. ſi peccauerit. per Hoſtien. s. de
iudi. nouit. de teſti. c. in omni. & per Cardi. j. de relig. do. capi.
vnico. libr. 6. & hoc notat Bern. j. e. ex parte. gl. j. ibi, immo po
tius tenetur eum denunciare &c. ſ. denuntiatione euangelica,
4 ſecundum Inno. ibi. † Aut de alia, & ad illam licet, quis non te-
neatur, volens tamen admittitur. argu. C. de accu. l. ea quidem
quod dic, vt no. j. de cenſi. Romana. §. notoria. li. 6. ſecundum,
Hoſtien. hic. & ita intellige quod no. Ber. j. de ſimo. licet heli.
5 in princ. glo. in notorijs. † Aut ab onere proponendi. & dic, q
non, vt no. Io. And. & Ger. extra de app. c. appellanti. in clemẽ.
ſuper verbo cauſas alias, & ſuper verbo, nec proceſſus. in cle.
licet Bern. & Hoſt. innuant contrarium. s. vt lit. non conteſt. ac
cedens. j. glo. t. quod dic vt dixi. s. de iureiur. ad noſtram. 3. diſ.
6 1. ver. ſi quæris de ſecundo &c. † Aut ab onere probãdi, & dic
q ſic. s. de elect. c. bonæ. j. §. licet. & §. contra legati. & hoc te-
net Ber. & Hoſt. hic. & Io. And. & Ber. in d. c. appellanti. No-
ta tamen q licet factum notorium negari non poſsit. vt 16. di
ſtinct. quod dicitis. 8. q. 1. licet. 12. q. 2. qui & humanis, alias qui
& diuinis. s. qui ma. ac. poſſ. c. fi. Qualitas tamen facti notorij,
negari poteſt. vt 15. q. 6. c. j. in fi. vnde poteſt dicere coactus fe
ci, ſed non poteſt dicere non feci, vt hoc no. Archi. 54. diſt. c.
2. in glo. adde, dic q hoc contrarium &c. Et premiſſa intelligas
nedum de notorio facti, ſed etiam de notorio iuris, vt ff. ad le.
aquil. perinde. de adulte. l. j. §. publico. & C. de teſt. nullum. Et
vtrum & quæ ſit differentia inter euidens, & manifeſtum, vi-
de per Arch. 11. q. 3. c. eorum. in glo. & ideo no.

CVm. p. Manconella ¶ Si quæritur vtrum laici,
admittantur teſtimonium contra clericos, vel cõtra
ſiue in foro eccleſiaſtico, ſiue in foro ſeculari, diſtin-
gue vt dixi. s. de teſti. c. de cetero. diſ. j.

Super eo. c. ¶ Si quæritur vtrum laici admittantur,
ad accuſandum clericos, vel contra, Di
ſtingue, vt dixi in d. c. de cetero. s. de teſtimo. diſt. 2.

Super eo. c. ¶ Super gl. fi. vide quod no. Ber. j. de pur
ga. ca. cum in iuuentute. in fi. & quod dicã
eo. tit. c. inter ſolicitudines. §. quod ſi forſan.

1 *Monachus accuſat Abbatem & priorem.*
2 *Monachus accuſans Abbatem obtineat licentiam ab epiſcopo.*
3 *Monachus an accuſet fratres, & extraneos.*
4 *Monachus facit euangelicam denunciationem.*
5 *Monachus denunciare poteſt.*
6 *Monacho pro cauſa accuſationis à monaſterio expenſæ miniſtrẽ tur.*
7 *Monacho cauſam ſuam proſequenti, an miniſtrentur expenſæ, à monaſterio.*
8 *Monachus agens procuratores conſtituit.*
9 *Canonicus regularis accuſat, & denunciat.*
10 *Religioſus accuſat & denunciat.*
11 *Clericus denuncians ad vtilitatem eccleſiæ, & ab ea debet expenſas.*
12 *Abbati accuſato miniſtrantur expenſæ.*
13 *Conceſſo vno, an inde ſequentia cenſeantur conceſſa. 15.*
14 *Pater tenetur emere libros filio in ſcholis.*

EX parte. ¶ Si quæris vtrum, & quando,
monachus poſsit accuſare, vel
denunciare, & qñ ad hoc abbatis auctoritas, vel li
centia requiratur, & quando ad hoc expenſæ, ei
debeant per monaſterium miniſtrari. Diſtingue.
Aut quæris de primo. ſ. vtrum, & qñ poſsit accuſare, vel denũ
ciare. Et de ſecundo. ſ. vtrum, & qñ requiratur auctoritas, vel li
1 centia, & tunc. † Aut vult denunciare vel accuſare Abbatem,
vel priorem ſuum, & dic q pôt, vt hic, & j. e. olim, niſi alia cã
rõnabilis impediat, vt hic per Bern. in gl. 1. etiam ſine licentia
vel auctoritate ipſius Abbatis, vel prioris, ſm Inno. s. c. proxi.
idem innuit Ber. hic, in princ. glo. & Hoſt. poſt eum. Cum in
re, vel cauſa ſua nemo poſsit auctoritatem præſtare. vt ff. de au
ctorit. tut. l. pupillus obligari. inſti. de auct. tut. §. fi. Pro hoc fa-
cit quod no. Accur. C. de bonis quæ libe. l. fi. §. neceſsitate. di-
cens q in caſibus in quibus filius agit contra patrem, non re-
quiritur patris auctoritas, & idem no. Guil. in Spec. titu. de au-
ctore §. vnico. in 8. col. verſi. ſed quid ſi filiusfa. contra ipſum pa
trem. &c. † Caueat tamen iudex ne monachum admittat, ad
2 accuſandum Abbatem, niſi petita venia & licentia ab Epiſco-
po, ſicut obtinet in filio, quando vult agere contra patrem. ff.
de in ius vo. l. quique. §. prætor. ſm Rni. Beneuen. & Archi. 2.
q. 7. cum paſtoralis. in gl. adde. ſit tamen iudex cautus, &c. &
idem not. Guil. in d. §. vnico. in 11. col. ver. etiam excipit, vbi
etiam no. de iſta materia. Hoc tamen fallit in denunciatione,
euangelica. quam pôt facere ſine aliqua venia, vel licentia peti-
ta vel obtenta, cum nemo à regula euangelica excludatur. 24.
q. 3. iam ſacerdotis. 2. q. 5. ſi peccauerit. vt notat Ber. hic glo. 2.
verſi. denunciare. & Inno. & Hoſt. poſt eum, immo etiam Ab
bate contradicente, ſm Ala. & Io. An. Item qñ denunciat eum
Papæ, iuxta c. quapropter. 2. q. 7. Aut vult denunciare, vel accu
ſare alios, puta fratres ſuos, vel extraneos, & tunc, aut quæri-
tur de accuſatione, aut de denunciatione. † Si de accuſatione,
3 tunc, Aut eſt in ſcholis, vel alibi abſens, de licentia Abbatis
vel prioris ſuperioris ſui, & tunc poteſt accuſare vel agere ſi-
ne licentia alia ſi eius intereſt, vt quia eſt iniuriam paſſus. argu.
ff. de iudi. l. ſi longius. ſm Tanc. Vinc. Goffr. Ber. Hoſt. & Ioan.
And. hic, quia ex quo eſt ibi de licentia Abbatis per conſequẽs
omnia ei conceſſa intelliguntur, ſine quibus commodè ibi eſ-
ſe non poſſet. arg. s. de offic. delegati. c. præterea. & c. prudentiã
& c. ſuſpicionis. Aut non eſt abſens de licentia Abbatis, & tũc.
Aut non poteſt requiri, & haberi licentia, ſeu auctoritas, Abba
tis, vel prioris, ſeu ſuperioris ſui ſine magna difficultate, & tũc
forte poteſt accuſare ſine licentia, vel auctoritate ipſius. arg. ff.
de iniur. l. ſed ſi vnius. §. ait prætor. & §. filio. vt no. Io. 2. q. 7. c.
fi. & 12. q. 5. c. non dicatis. pro hoc facit. c. religioſi. j. de ſepult.
lib. 6. Aut poteſt ſine magna difficultate requiri ipſius auctori
tas, vel licentia, & tunc non poteſt accuſare niſi Abbate impe
trante, & vtilitate monaſterij exigente. 16. q. j. monachi. 2. &
s. de poſtula. c. ex parte. ſm Ber. & Hoſt. hic & in ſumma e. ti.
§. ſi quis poſsit accuſare, ſub §. poteſt igitur monachus. Fallit
in caſu, vbi monachus accuſat illum cuius eſt concubinarius,
illum enim ſine licentia Abbatis accuſare poſſet, nam cum ad
hoc ſint concubicularij vt ſint teſtes dominorum ſi viderint
eos malos, licite accuſabunt. 2. q. 7. cum paſtoralis, & ca. perue-
nit, quia niſi accuſarent non exequerentur laudabiliter officiũ
ſuum, & etiam denunciare tenentur, ſaltem crimen commit-
tendum. 2. q. 7. cap. negligere, & c. ſancta, quippe. vt no. Innoc.
s. c. proxi. & Archi. ea cauſa in ſumma ſuper verbo monachi.
2. q. 7. c. vlti. glo. ſed contra extra &c. & Ioan. And. hic. Si quæ-
4 ris de denunciatione, refert. † Aut de euangelica & illam facere
poteſt, etiam non petita, nec obtenta cuiuſquam licentia, vel
venia, etiam Abbate contradicente, ita poteſt intelligi quod
no. Ber. hic in glo. 2. verſi. denunciare, & Inno. & Ho. poſt eum
vt s. dictum eſt. & maxime ne peccatum committatur. 22. q.
5. hoc videtur. s. de cog. ſpiritu. tua. ad pœnitentiam enim non
ſolum fratrem, ſed etiam extraneum quemlibet fidelem etiam
Abbate contradicente denunciare pôt, quia ad hoc tenetur q-
libet ſm Hug. & Hoſt. in ſumma e. ti. §. quis poſsit accuſare,
ſub §. poteſt igitur monachus. vbi de hoc. Aut de alia, & tunc
aut de illa quæ fit Papæ, iuxta c. quapropter. 2. q. 7. & illa poteſt
fieri, ne licentia abbatis, vt no. Arch. ea cauſa. & q. c. ſancta quip
pe in gl. ex hoc verbo. † Aut de alia & illã pôt facere Abbate im
petrãte, & vtilitate monaſterij exigẽte, alias nõ, niſi ſicut dictũ
5 eſt de accuſatione. † Aut quæris de tertio. ſ. vtrum ad hoc ex-
penſæ

penſe ſibi debeant miniſtrari, & tunc dicit Inn. hic, ꝙ ſemper
ex quo admittitur ad accuſandum, vel inquirendum, vel de-
nunciandum, habebit expenſas quæ expenſæ, ſm Ber. hic, &
Hoſt. erunt neceſſariæ tantum, ſine quibus cauſa explicari nõ
poteſt. Vnde per hnc patet ꝙ habebit nedum expẽſas victus,
ſed etiam litis expenſas pro aduocatis, & alijs neceſſarijs litis,
ſm Tancr. Vinc. & Ioan. And. hic, quod intellige in caſu, vbi
7 proprium non habet, alias ſecus. vt ſtatim ſequitur. †Si vero ꝓ
ſequatur cauſam ſuam ſiue poſſeſſorio, ſiue petitorio agat, nõ
habebit expenſas ſecundum Inno. & iſta ratione videtur, ꝙ nõ
debet habere expenſas à monaſterio, ſi ſuam electionem pro-
ſequater, cum tunc non proſequatur ius eccleſiæ, ſed ſuum ꝓ
prium & priuatum, vt no. Inno. ſ. de arbi. ex parte. glo. & ideo
circa princ. & Hoſtien. poſt eum. & Archid. in d. c. cum paſto-
ris. glo. adde item non habebit &c. vbi dicit Archid. ꝙ contra-
rium videtur, quia expenſæ dantur ſeruo proclamanti in liber
tatem. vt C. de ordi. cog. l. fin. cui legi poſſet reſponderi, ꝙ ibi
loquitur quando proclamans in libertatem non poteſt aliunde
habere expenſas, quam de rebus ſibi per dominum arreptis,
quæ ſibi reſtituantur ſi obtineat, & in quibus ius habere præſu
mitur, vt dicit Hoſt. in d. §. admittuntur. verſ. & idem videtur,
& tunc de illis rebus debet habere neceſſarias expenſas ad litẽ
quæ eſt fauorabilis. ff. de reg. iur. l. libertas. hic ſecus. Contrariũ
tamen. ſ. quod debeat habere expenſas cum nihil habeat, nota.
Hoſtien. in ſumma. tit. de elect. §. quid iuris. verſi. hic autem, &
Card. & Io. And. j. de elect. cupientes. §. ulti. libr. 6. & per iſtud
c. Et credo ꝙ melius, niſi dicas. quòd primum dictum poſsit
intelligi quando proſequitur electionem de ſe factum ad præ
lationem aliquam extra ſuum monaſterium. iuxta. c. ſi religio
ſus. de elect. lib. 6. ſecundum vero, quando proſequitur electio
nem de ſe factam ad prælaturam ſui monaſteri. & vide, quod
no. ipſe Archi. 2. q. 7. c. ſi quis ſuper. §. ex his omnibus. col. in
glo. adde. idem ſenſit &c. & quod not. Goff. bene in libello iu-
ris canonici. rubri. de ſta. mo. §. ſed quomodo hoc procedit. &
§. ſed illud quæritur an monachus &c. vbi ſatis tangitur de iſta
8 materia. †Et nota quòd in illis caſibus in quibus, ſine licentia
Abbatis monachus poteſt eſſe in iudicio, in eiſdem caſibus po
teſt conſtituere procuratorem. arg. j. de reg. iur. c. penul. lib. 6.
ſecundum Ioan. And. & Gemi. extra, de procu. c. religioſus, in
9 cle. †Et quod dictum eſt de monacho, idem intellige de cano
10 nico regulari, vt ſ. de poſtu. ex parte. ſm Io. And. †Et idem ea-
dem ratione poteſt dici in alijs religioſis ſiue non mendicanti-
bus, ſiue mendicantibus. ſaluo eo quod dictum eſt de expenſis
quas ſorte monaſterium mendicantium cum non habeat pro
prium, non tenetur miniſtrare monacho, ſeu religioſo ſuo.
11 †Item dicunt Goffr. & Hoſt. hic, & Io. And. poſt eos. quòd cle
ricus ſecularis pauper denuncians, & vtilitatẽ eccleſiæ procu-
rans, expenſas habebit ab eccleſia. arg. hic, & ff. quod cuiuſque
vniuer. l. ſicut municipij. j. reſpon. de nego. geſt. l. qui alien. §. fi.
& in eo quod legi. & no. ſ. de elect. cum inter canonicos. & c.
vt prætericæ. ſ. de procur. cum pro cauſa. Accuſans vero non
habebit, quia talis illaudabilis genus intentionis arripit. 2. q. 7.
c. ſi quis epiſcopus. Item Bar. Brix. in quæſtione veneᷓli, quę
incipit canonicus quidam. & Guil. in Spec. tit. de inquiſitio. §.
vlti. & Archi. 2. q. 7. c. ſi quis ſuper. §. ex his omnibus colligitur
in glo. adde idem ſentit &c. vbi etiam de hoc per Io. & in hoc
concor. Hoſt. in ſumma. eod. tit. §. quis poſsit accuſare, ſub. §.
admittuntur. verſi. & idem videtur vbi dicit quòd idem vide
tur dicendum in ſeculari, ſi egeat quod in monacho proprium
non habente, quia nihil intereſt, quo ad hoc, vtrum proprium
carere debeat, vel careat, immo plus eſt factis quam verbis. ff.
de legi. de quibus. ſ. de capel. vt noſtrum. ergo ſubueniendum.
eſt mendicanti, & egenti. ſ. de renun. ad ſupplicationem. ſ. de
præben. cum ſm. de ſolu. Odoardus. & in hoc caſu ſubuenien
dum eſt ſeculari potius, quam regulari, qui ſorte proprium ha
bet. ſ. de ſtatu mona. ſuper quodam. & c. cum ad monaſterium
Et ideo regulari habenti luculo adico occurrẽdum, & hoc au
xilium denegandum. ſ. de offic. ordi. c. quanto. ſ. ne cleric. vel
monachi. c. 2. ſecundum Hoſt. ibi. Item per iſtud, quod dicit,
quod aduerſarius prouidet aduerſario in expenſis. & per l. ff. de
inoffi. teſtamento. ſi inſtituta. §. de inofficioſo. & C. de carbo-
niano edicto. l. fin. dicit Hoſtien. hic, & Io. And. poſt eum. idem
de vxore indigente, ſi contingat matrimonium accuſari. Sed
de hoc no. per eum plenius in ſumma eodem tit. in dicto. ſub
§. admittuntur. verſi. quid ergo ſi contingat matrimonium ac
cuſari. & præcedenti. & vide de hac materia quòd not. Guil. in
Spec. rubric. de inquiſitione. §. vlti. in prin. & in verſi. itẽ pone,
vbi notant quòd qñ Abbas procedit ad inquirendũ contra mo

nachũ, ſm regularia inſtituta non tenetur ei miniſtrare expen
ſas pro aduocatis & alijs, quia tunc proceditur ſummariè, &
de plano ſine ſtrepitu, & figura iudicij, quo caſu nullus ordo,
nec appellatio admittitur, nec fit capitulorum copia, nec eſt vo
candus, ad videndum iurare, per teſtes, & ſic nullas facit expẽ
ſas, nec admitteretur etiam ad hoc ſaciendum. ſ. de app. ad no-
ſtram. & j. eod. qualiter & qñ. 2. in fi. Secus qñ procedit ſm for
mam iuris ad inquiſitionem, ſeu correctionem. vt hic. & j. eo.
12 olim. §. vlti. †Item Abbas accuſatus, vel denunciatus debet ha
bere expenſas, vt ſe defendat, vſque ad finem cauſæ per l. alle.
ſi inſtituta. ſm Ala. Vinc. & Bern. hic, in glo. 1. in fin. & Io.
And. poſt eos.

Super eo. c. in fine.

¶Si quęris nunquid vno cõ
ceſſo, conceduntur, & om-
nia, quæ ſequuntur ex eo, vel ſine quibus conceſſum expediri
13 non poteſt. Diſtingue. †Aut concedens non eſſet ſpecialiter,
conceſſurus, illa quæ ſequuntur ex illo conceſſo, vel illa ſine
quibus illud conceſſum explicari non poteſt, & tunc illa non in
telliguntur conceſſa. Et ideo ſi epiſcopus ſuo ſubdito conceſ
ſerit quòd ſibi poſsit eligere idoneum confeſſorem, ille, quẽ
is elegerit in caſibus qui eidem epiſcopo reſeruantur, ſpeciali-
ter nullam habet penitus poteſtatem, licet ſorte abſque hoc di
cta conceſsio expediri non poſsit, vt quia excommunicatus
eſt, à qua excommunicatione abſolui non poſſet ab inferiore
epiſcopo. j. de pænis. & remiſ. c. ſi eps. & de reg. iur. c. in gene-
rali. lib. 6. Aut concedens eſſet ſpecialiter conceſſurus illa, quæ
ſequuntur ex illo conceſſo, vel illa ſine quibus illud conceſſum
explicari non poteſt, & tunc aut quæris de illis quæ ſequuntur
ad conceſſum, vel ex conceſſo. aut de illis, ſine quibus conceſ-
ſum explicari non poteſt. Primo caſu reſert. Aut quæritur de
illis quę ſequuntur ex neceſsitate, & illa conceſſa intelligũtur,
vt ſi concedo tibi ſundum, per hoc videor tibi concedere ſu-
perficiem, ſeu ędificium. ff. de actio. & obligatio. l. obligationũ,
ferè. §. placet. verſic. ſit & in tradendo. de leg. j. l. ſi ſundum ſub
conditione. §. qui ſundum. Aut quæris de illis quæ ſequuntur.
ad illud conceſſum, non ex neceſsitate, ſed ex ordine, & tunc,
aut eadem eſt ratio concedendi ſequentia, quæ eſt conceden-
di principale, & tunc conceſſa intelliguntur, ea quæ ſequentur.
v. g. lex concedit quòd hæres debet mihi permittere inſpectio
nem teſtamenti, ipſe exhibet mihi, certe ex conſequenti per-
mittere debet mihi legere, quia aliàs fruſtra concederetur in-
ſpectio. Nam ratio cõcedendi inſpectionem eſt, vt ſciatur vo-
luntas defuncti, & eadem eſt cauſa legendi, ideo ex conſequẽ
ti legere mihi permittitur. ff. quemad. teſta. ape. l. 2. §. inſpectio.
14 †ad idem facit quod no. gl. C. ad macedo. l. macedoniani. dicẽs,
quod pater ponens filium ſuum in ſcholis ei libros emere te-
netur. Aut non eſt eadem ratio concedendi ſequentia, quæ &
principale, & tunc, aut conceſsio principalis facta eſt ex actu
15 ſtrictè interpretando, aut large. †Si ſtrictè, vt in delegatiõe, ſeu
commiſsione cauſæ. ff. mandati. l. diligenter. tõc, cõceſſo vno,
non conceduntur omnia quæ ſequuntur, in quibus non eſt ea-
dem ratio, quod ſequeretur. argum. ff. de offi. proconſu. & leg.
l. ſolent. & in his quæ no. Inno. ſ. de offi. deleg. ſignificaſti. gl. vl
ti. verſi. item ſecus. & verſi. ſeq. item non credimus & Bern. &
Hoſt. in c. ex literis. & Spec. rubri. de offic. delegat. §. ſequitur.
ver. ſed nunquid poteſt bellum. Si conceſsio principalis facta
eſt ex actu large interpretando, tunc ſequela eius concedi vi-
detur. Et ideo ſi princeps concedat domum alicui, videtur ei
concedere omnia conſequentia illius domus, vt C. de bo. va-
can. l. ſi quando. lib. 10. per eandem viam. j. de cen. c. perpetuo.
de priuileg. c. licet. §. cum conceditur. li. 6. In ſecundo caſu. ſ. qñ
quæritur de illis, ſine quibus conceſſum explicari non põt, dic
quòd illa conceſſa intelliguntur. ff. de iur. om. iudi. l. 2. de pro-
cur. l. ad rem, & l. ad legatum. ſ. de offic. deleg. prætcrea. & cap.
prudentiam. §. vlti. & c. ex literis. patriarchæ. & c. ſuſpicionis.
j. de ſen. exc. c. qm. lib. 6. Ad idem facit, quod no. Ber. ſ. de offi.
deleg. c. ſignificaſti. & c. vlti. glo. pen. & Hoſt. in c. alle. ex lite-
ris. dicens. quod nedum delegatus Papæ ad certum articulum
datus, ſed etiam merus executor cenſuræ eccleſiaſticæ coer-
tionẽ recipit contra oẽs, ipſum, vel illos, quos mittit pro expe
ditione miniſterij, ſibi iniuncti impedientes, exercere miniſte
riũ ſibi iniunctũ, qđ no. Arc. 2. q. j. ſicut gl. quæro pone. & Aſt.
li. 7. ti. de exc. mat. q. vtrũ illis quib. Licet Ho. & Io. An. in d. ca.
vlti. & Gu. de mon. la. & Io. An. extra, de of. dele. c. vnico. in cl.
contra, niſi habeat clauſulam illam contradict. Dicit ẽt Aſtẽſ.
vbi ſ. q. vtrũ iudex. ꝙ de facto tenet, ꝙ iudex delegatus excõi-
care põt excõicantes loquẽdo, & comedẽdo, vel cõtrahendo,
cum excõicatis ab ipſo, per iura allegata, licet alij contra.

1 *Inebriatione, an quis beneficio priuetur.*
2 *Celebrans poſt potum excommunicatur.*
3 *Celebrare non debet qui poſt mediam noctem cibum, vel potum ſumpſit.*

SI conſtiterit. ¶ Siquæritur vtrum inebria
tio ſit iuſta cauſa ad priuan-
dum aliquem beneficio ſuo, Diſtingue. † Aut quæris,
3 vtrum intrare tabernam, & ſemel inebriare ſit iuſta
cauſa ad beneficij priuationem. & dic q non, vt patet in eo, q
legi. & no. ſ. de vi. & honeſta. cleri. c. à crapula ſm Hoſt. & Io.
And. hic. Aut quæris vtrum frequenter inebriare, abſque alio
exceſſu ſit iuſta cauſa priuationis. & dic q nõ, niſi prius ſit mo
nitus. ſed ſi monitus non deſiſtat, ſi eſt epiſcopus, presbyter,
vel dyaconus, deponatur. ſi vero ſubdyaconus, vel inferior,
vel etiam laicus, communione priuetur, vel verberetur. 25. di
ſtinct. eps, aut presbyter. & c. ante omnia. Et ita eſt hic caſus,
in quo peccatum mortale non inducit depoſitionem, niſi mo
nitus non deſiſtat, quod dic, vt no. Hoſt. in ſumma ti. de temp.
ordi. §. & cui. ſub. §. tertia & nona. verſi. pœna. & idem no. fr.
Io. in ſumma conſ. e. ti. de ſobrietate ordinandorum. q. 4. quæ
pœna &c. Aut vtrum inebriatio, aut ſolus potus in mane ha-
bita, vel habitus etiam ante auroram cum celebratione miſſæ
ſequẽtis ſine dormitione ſufficit ad hoc, vt quis beneficio pri
uari poſſit. & dic q ſic, vt hic. † Nam ſi quis poſt cibum, & po
2 tum etiam minimum diuina celebrauerit excommunicationi
ſubiacebit. 7. q. j. nihil. niſi digeſtus ſit ad mane, vſq; ad ſextam
vel à tertia, vſq; ad veſperam. Nam ſi hora prima ſacerdos ce-
lebraret debet ieiunare, vſq; ad ſextam. Si à tertia vſque ad ve-
ſperam, ne videatur cum cibo Euchariſtia commiſceri. de cõ
ſec. diſt. 2. tribus. Hoc tamen hodie non ſeruatur, immo ſuffi
cit q ieiunus celebret, & ſtatim dicta miſſa poteſt comedere,
de conſuetudine generali, ſm Hoſt. qui nec credit dormitio-
nem neceſſariam, immo quies ſufficit, & q cibus poſsit eſſe di
geſtus. Quid .n. ſi per totam noctem dormire non potuit,
tunc ſufficit cum quiete, illud ſpacium de quo loquitur. ſ. di-
ctum. c. tribus. ſm Hoſt. & Abb. & Ioan. And. quod intel ige,
verum de cibo, vel potu ſumpto ante mediam noctem. † Si ve
3 ro poteſt, tunc dic ſecundum beatum Thom. in vltima parte,
ſummæ. q. 80. artic. 8. arti. 5. q licet principium diei, ſecundum
diuerſos diuerſimode ſumatur, vt legi. & no. ſ. de offi. dele. ca.
conſuluit. §. fi. & de ferijs. c. 2. Eccleſia tamen diem à media no
cte incipit. Et ideo ſi poſt mediam noctem aliquis aliud ſum
pſit per modum cibi, vel potus, non poteſt eadem die hoc ſu
mere ſacramentum, poteſt vero, ſi ante mediam noctem.
Nec refert vtrum poſt cibum vel poſt potum dormierit, aut
digeſtus ſit quantum ad rationem præcepti, refert autem quã
tum ad perturbationem mentis, quam patiuntur homines ꝓ
pter inſomnietatem, vel indigeſtionem, ex quibus ſi mẽs mul
tum perturbetur homo redditur ineptus ad ſuſceptionem hu
iuſmodi ſacramenti ſecundum Thom. idem fra. Io. in ſumma
conſ. ti. de ſacramento Euchariſtiæ. q. 65. vtrum qui poſt me-
diam noctem & c. idem Aſten. lib. 4. eo. ti. de impedi. vſus Eu-
chariſtiæ. ad fi. Qui non credit ei quod dicit Hoſt. ſ. in ver. niſi
digeſtus ſit & c. intelligendo de cibo vel potu ſumpto poſt me
diam noctem. & hoc teneas.

1 *Abbatis benedictio, an obiectu criminis impediatur.*
2 *Abbatiſſa benedici debet.*
3 *Abbatis benedictionis effectus.*
4 *Confirmatus à Papa ab inferiore non benedicitur.*
5 *Epiſcopus à Papa creatus non poteſt ab alio conſecrari.*
6 *Teſtimonium qui ſponte tulit, ab accuſatione repellitur.*
7 *Teſtimonium qui coactè tulit poteſt accuſare.*

VEnimimus. ¶ Si quæris vtrum bene-
dictio abbatis, vel abba-
tiſſæ obiectu criminis oppoſiti debeat impedi-
1 ri. Diſtingue. † Aut obijciens non eſt legitimus.
& dic q non. vt hic. & ſupra eo. c. j. cum ibi: no.
Aut eſt legitimus, & tunc dic quòd & in bene-
dictione poteſt oppponi crimen in modum exceptionis, in-
fra eodem, ſuper his, ſecundum Innocen. Hoſtien. hic. & ẽt,
poſt benedictionem & pacificam poſſeſsionem, in modum
accuſationis, infra eodem accedens, ſm Hoſt. hic. & de hoc
plenius dicam ibi.

Super eo c. ¶ Si quæris vtrum Abbatiſſa ſicut Abbas
debeat benedici, & in quibus differãt, ſeu
quem effectum habeant benedictiones eorundem, Diſtingue
2 † Aut quæris de primo, ſcilicet vtrum debeat benedici, dic q
ſic, vt hic ſecundum Hoſtien. hic, quod verum in monaſterijs
in quibus abbatiſſæ, ſolitæ ſunt benedici, ſecus ſi non conſue-
uerint benedici, & ſic inſpicitur mos monaſterij, vt extra de
ſtatu mona. cap. accedentes. §. ſtatuimus: in clemen. à contra
rio, vbi hoc no. Ioan. And. & Goffr. de monte Laudun. ſuper
verbo benedici: ad hoc facit eodem titul. cap. ne in agro. §. rur
ſus. ver. monachi vero. & 12. q. 2. alienationes. Sed ſi aliquæ
fuerunt benedictæ, aliquæ non, tunc ſi de more ſeruato per
40. annos conſtare poſſet, puto illum ſequendum, licet prius,
vel poſt ſeruatum fuerit contrarium, argumen. ſ. de præbend.
cum de beneficio. libr. 6. Vbi vero affirmatiua, vel negatiua,
tanti temporis non apparet, puto hoc voluntarium. in tantũ,
quod Abbatiſſa non faciens ſe benedici intra annum à ſuæ cõ
firmationis tempore computandum, non propter hoc incur-
rit pœnam. §. alleg. ſtatuimus. quæ eſt quòd cadit ipſo iure à iu
re ſuo, niſi cauſa rationabilis excuſet illam, ſecundum Ioann.
3 And. & Gui. & Gen. ibi. † Aut quæritur de ſecundo, ſcilicet in
quibus differant, ſeu quem effectum habeant benedictiones
eorundem, & quòd in hoc quia Abbas benedictus poteſt mo
nachos ſuos benedicere, vt ſ. de ſupplen. negligen. præla. c. 1.
& minores ordines conferre, vt ſ. de ęta. & qualita. cum con-
tingat, quæ omnia ſunt mulieribus interdicta, quia virilia, ſeu
publica officia non exercent: vt patet in eo quod legitur, &
no. ſ. de maiori. & obedien. dilecta. de arbitr. dilecti. infra. de
pœnis noua quædam, ſecundum Hoſtien. & Ioan. Andr. hic.
idem Ioan. And. & Gem. infra. §. allegato ſtatuimus ſuper ver-
bo benedici.

4 Super eo. c. ¶ † Hic innuitur quod confirmato à pa
pa, non poteſt impendi benedictio, ſiue
confirmatio ſine mandato, ſeu licentia Papæ, ar. ſ. de tempor.
ord. cum in diſtribuendis. vt lit. penden. eccleſia. 2. j. de elect.
5 ſi eo tempore in fi. lib. 6. † vbi Ioan. An. no. argumen. quòd ſi
Papa prouidit alicui de epiſcopatu, alius, quam Papa ſine ipſius
mandato illum non poterit conſecrare. argumen. etiam huius
cap. quod verum, niſi conſuetudo eccleſiæ aliter ſe haberet,
ſupra de electio. nihil. in fine. ſecundum Ioan. Andr. hic. qui
ita intelligit dictam gloſſam ſuam, in capitulo allegato. ſi eo
tempore.

Super eo. c. ¶ Ad declarationem glo. fin. ſi quæris,
vtrum ſemel ferens teſtimonium, in
cauſa criminali contra aliquem ab accuſatione ipſius repella-
6 tur. Diſtingue. † Aut hoc fecit ſponte, ſine coactione, & tũc
ſic, quia præſumitur inimicus, vt hic. & ſ. eodem cum p. & 4.
7 q. 3. cap. placuit. §. item in criminali. † Aut hoc fecit coactus
per iudicem, & tunc non repellitur, quia tunc bonum obe-
dientiæ, ab omni ſuſpicione & calumnia eum excuſaret. 23.
q. 1. quid culpatur. ſ. de tempo. ordinan. ad aures, ſecundum
Hoſtien. & Ioan. An. hic. ſed de hoc dic plenius vt dixi. ſ. de
teſt. fraternitatis. diſt. 2.

1 *Citatus, an mortuo iudice coram eius ſucceſſore comparere teneatur.*
2 *Abolitionis definitio.*
3 *Abolitionis diuiſio, & effectus.*
4 *Abolitio in certis caſibus non conceditur.*
5 *Accuſator quando ab accuſatione deſiſtat. 7.*
6 *Accuſare nemo cogitur.*

1 LIcet. ¶ Si quæris vtrum citatus † coram aliquo
iudice ipſo iudice mortuo, vel mutato,
in termino citationis, coram ſucceſſore ipſius cõ-
parere teneatur. Hoſt. hic ſuper verbo acceſsiſſes,
indiſtinctè videtur dicere quod non, nam termi-
nus videtur circunſcriptus fuiſſe. ar. ff. de re iudic. lege in ſen-
tentijs, alias in ſumma. §. fin. iudi. ſol. l. cum apud Sempro-
nianum. C. de iudic. lege properandum. §. ſinautem, in me-
dio triennij. Vnde quamuis ſubrogatus ſuccedat in cauſa, vt
ibi. & ff. de iudi. l. mortuo iudice. non tamen in edicto, im
mo requiritur, quòd de nouo citetur. ff. de iud. l. & poſt edi
ctum. de regu. iur. l. Neratius, quare & iudex ſubrogatus non
minus anno debet habere, vt in dicto. §. ſinautem in medio
ſecundum Hoſtienſ. hic. Idem Archidiac. 3. quæſtione 9. ca-
ueant. gloſſ. adde, vt legitur & nota. &c. dicens etiam qđ
à ſucceſſore ſemel debet citari, licet deceſſor miſerit per-
emptorium, vt not. C. quomodo, & quando iudex. l. conſen-
taneum.

taneum. quorum dictum in alio citante, quàm in Papa ſaluari
poteſt. Sed citatus ad curiam qui ire, ſeu mittere tenetur Papa
mortuo ire vel mittere tenetur, vt no. Io. And. & Ge. extra de
elec.ne Romani §.vlti. ſuper verbo ex quacunq; cauſa. in cle.

Super eo.c.in fine. ¶ Si quæris. Quid eſt aboli
tio, quot ſunt ſpecies aboli-
tionis, quis effectus cuiuſlibet, & quando, & vſq; ad quot tem-
2 pus liceat ab accuſatione incepta deſiſtere. † Aut quæris de pri
mo.ſ.qd ſit abolitio, & dic q abolitio eſt accuſationis perem-
ptio, vt nota. Hoſt. in ſum. ti. de calum. §. qualiter ſine metu. &
Spe. tit. de notorijs criminib. §. ſciendum. aliàs eſt ſub rubrica.
3 de abolitione. † Aut quæris de ſecũdo. ſ. quot ſunt ſpecies abo
litionis, & quis ſit effectus cuiuſlibet, & dic quòd tres. alia eſt
.ſ. legitima, alia generalis ſiue publica, alia priuata, vt not. Ac-
cur. C. de aboli. in rub. & Io. 2. q. j. prohibẽtur. in gl. triplex &c.
& Spe. in d. §. ſciendum. Legitima abolitio eſt illa, quæ per legẽ
conceditur, videlicet quando nomen rei per mortem abole-
tur, vt C. ſi reus vel accu. mor. fue. per totum. Et hæc abolitio
quandoq; in totum extinguit crimen, vt regulariter, quando
reus accuſatus moritur. Quandoq; extinguit tantum inſtan-
tiam ſiue iudicium, vt quando moritur accuſator vbi datur
alij facultas accuſandi de vno intra. 30. dies vtiles, vt ff. de ac-
cu. libellorum. §. fin. C. ſi reus vel accu. mor. fu. l. 1. & 2. & l. de-
functis. Generalis ſeu publica abolitio eſt illa, quæ fit per prin
cipem, quando ob publicam lætitiam, forte propter victoriam
hoſtium, vel aliam rem proſperè geſtam, vel ob diem inſignẽ,
vel filij natiuitatem princeps mandat, vt omnes accuſationes
tollantur & perimantur. Et iſto caſu non extinguitur crimen
per talem abolitionem, ſed iudicij obſeruatio, ideo intra dies.
30. datur poteſtas denuo accuſandi, iuxta ea quæ leguntur, &
no. ff. ad turpil. l. abolitio. & l. ſeq. & l. aut priuatur. §. 30. C. de ge
nerali aboli. l. 1. & 2. & 3. Priuata abolitio eſt, quæ fit à principe
vel à præſide, ſeu alio qui habet cognitionem meri & mixti
imperij, & per quam vna tãtum accuſatio extinguitur, vt hæc
fit cauſa cognita, & præſentib. partibus, vt C. de generali abo.
l. abolitio. Poteſt tamen accuſator qui auctoritate præſidis de-
ſiſtit impetrare à principe vt poſsit eundem denuo accuſare:
& hæc vocatur abolitio abolitionis, & de hac tractatur. C. de
generali abo. l. 3. ſecundum Cy. ibi qui etiam ita diſtinguit in
effectu ibi: Vnde dicit Io. in d. c. prohibentur. gl. triplex. quòd
in publica abolitione poteſt auctor repetere, finitis ferijs reũ
intra. 30. dies, vt ff. ad turpil. l. ſi quis. & l. ſeq. ſed in alijs duab.
non admittitur ille qui deſtitit, vt ff. ad turpil. l. qui deſtitit: ſed
alius bene admittitur intra. 30. dies. vt d. l. libellorum. §. fi. & 2.
4 q. vlti. c. fi. quod dic vt no. Spe. in d. §. ſciendum. † Nota tamen
quòd ſunt certi caſus in quibus nullo modo, & nullo tempo-
re conceditur abolitio, in quibus tam accuſatori, quàm accu-
ſato incumbit probatio, puta in maieſtate violata, aut patria
oppugnata vel tradita, aut peculatu commiſſo, aut ſacramen-
tis deſertis, aut crimine falſi, vt C. de abo. l. fallaciter. & l. pen.
ad l. Cor. de fall. vbi. & no. Hoſt. in d. §. qualiter ſine metu. ver.
5 item ſunt caſus. † Aut quæris de ſecundo. ſ. quando ſeu vſq; ad
quot tempus liceat ab accuſatione incepta deſiſtere, & tunc
refert. Aut quæris de accuſatore incerto & occulto, aut de cer
to & notorio ſeu manifeſto. Si de primo, vt puta de illo qui in
noctis ſilentio libellum famoſum contra aliquem ponit in pu
blico, tunc poſſet dici quòd talis compellitur per ſententiam
excommunicationis, quæ fertur in ipſum licet ſit incertus ac
cuſare, maxime quãdo fama taliter accuſati, vel delati ex libel
lo talis accuſatoris eſt aliquantulum denigrata. ita poteſt intel
ligi. 5. q. 1. quidam. ſecundum Vin. & Io. And. hic. & quod no.
Arch. ibi & 5. q. vlt. epiphanium. in gl. & ita vbi dicit poſt Lau.
quòd perſona incerta propter certum factum excommunica
tur, vt in d. c. quidam. & ſ. de offi. ordi. c. 2. Si de ſecundo, tunc,
aut quæris vtrum accuſator poſsit deſiſtere ſine pœna ab ac-
6 cuſatione ante inſcriptionem, & dic quòd ſic. † quia ante in-
ſcriptionem nemo cogitur accuſare. 2. q. 3. ſi quis iratus. & c. ſi
quem pęnituerit. Nam & poſt libelli oblationem poteſt deſi-
ſtere ſine pœna. ff. ad turpil. l. quæſitum. ff. de in ius vo. l. liber-
tus. Hoc ſaluo quòd is qui infamauit tenetur actione iniuria-
rum, vt ff. de iniu. l. item apud Labeonem. §. ſi quis in libello.
7 5. q. 1. ſi quis famoſum ſecundum Ber. & Hoſt. † Aut poſt in-
ſcriptionem, & dic quòd non, vt C. de abo. l. 2. & 2. q. 3. Paulũ.
& dic quòd licet petere abolitiones dũmodo reus non ſit paſ-
ſus aliquam iniuriam carceris ſeu vinculorum. C. de abo. l. fal-
laciter. & ita intelligit Got. iſtam decre. in ſum. tit. de lib. obla.
ad fi. §. ſed & libellus accuſationis. vbi ponit præmiſſa à verſi.
ſi de ſecundo. citra, & Hoſt. hic, & in ſum. eo. §. qualiter pro-
cedatur. ſub. §. poteſt ergo dici &c. & Io. An. hic poſt eum. iuẽ
Arch. in d. c. epiphanium. in glo adde hoc eſt verũ &c. Sed hoc
quod dictum eſt. ſ. quòd ante inſcriptionem poteſt deſiſtere
ſine pœna, fallit forte in caſu vbi per libellum, vel dictum accu
ſatoris fama accuſati eſſet denigrata, vt videtur innuere Arc.
in d. c. epiphanium. glo. ſua fin. vbi dicit ſecundum Hug. quòd
ibi eſt caſus ſpecialis vbi quis cogitur ad accuſationem proſe-
quendam: & ſi non ſit lis conteſtata & hoc fauore accuſati, &
eius famæ, quæ ex libello vel dicto accuſatoris erat aliquantu-
lum denigrata odio accuſatoris, vt dictum non probat punia-
tur. ar. c. alleg. quidam ſecundum Hug. & hoc eſt quod tangit
gl. in d. c. epiphanium. gl. fi. in fi. ſecundum Arch. ibi. & hoc idẽ
approbat Ber. j. de col. detegen. c. 1. gl. arg. quòd non licet. ver.
ſi ex hoc &c. & Hoſt. poſt eum.

1 *Citatus an comparere teneatur.*
2 *Citatio an valeat die feriata.*
3 *Denuntiare an poſſit qui iurauit non accuſare.* 5.
4 *Iuramentum non liberat à præcepto euangelico.*
6 *Abſentia cauſas ad allegandum an excuſator admittatur.*

1 VEniens. ¶ Si quæris vtrum citatus coram iu-
dice venire teneatur & † comparere,
Diſtingue, vt dixi. ſ. de iudi. c. 1. diſt. 3. ad quam diſt.
addenda 1. diſt. ſecundum Hoſ. hic, quæ Aut euidẽs
eſt calumnioſam & nullam eſſe citationem, & tunc non tenea
tur venire nec contumax reputatur. ſ. de elec. c. bonæ. 2. ad fi.
vbi de hoc. q. 2. c. ſi. 3. q. 2. Si quæris epiſcopus. 4. q. 3. c. placuit.
§. item in criminali. verſic. item liberti. ff. de fer. l. 1. de arbi. ſi
cum dies. §. ſi arbiter. ſ. de reſcrip. nonnulli. de offi. deleg. pru-
dentiam. & c. ex literis. & c. cum in iure. de dila. præterea. Aut
euidens eſt citationem tenere, & tũc omnino venire tenetur:
vt ff. ſi quis ius dicenti non obtemp. l. vnica. & ſ. de dolo &
contu. per totum. Aut dubitatur, & tunc ſimiliter venire tene
tur, ſaltem exceptionẽ ſuam allegaturus, vel priuilegiũ ſuum
oſtenſurus. ff. de iudi. ſi quis ex aliena. & ſic poteſt intelligi. ſ.
de app. ſi duobus. & c. cum parati. ſecũdum Hoſtienſem quod
intellige vt dixi in d. c. 1. de iudi.

2 Super eo.c ¶ † Si quæris vtrum citatio facta in die
feriata vel ad diem feriatam valeat, Di-
ſtingue, vt dixi. ſ. de ferijs. c. conqueſtus. diſt. 4.

Super eo.c. ¶ Si quæris vtrũ ille qui iurauit aliquẽ
non accuſare, ab eius denunciatione re
3 pellatur, † Diſtingue. aut vult denũtiare aliter, quàm nomine,
vel ad vtilitatem eccleſiæ: aut vult denuntiare nomine, & ad
vtilitatem eccleſiæ. In primo caſu refert. Aut quæris vtrũ de-
beat repelli à denuntiatione alia de cauſa ſufficienti quàm illa,
quia iurauit nõ accuſare, puta quia primo aliàs poſt calumnia-
tus fuit in accuſando, qui quidam calumnioſè accuſans, ſi ve-
lit poſtea denuntiare, repellitur, imo puniatur de calumnia. j.
tit. proxi. c. 2. & dic quòd ſic vt ibi: & ita fuit ſecundum Bern.
& Hoſt. hic. Aut quæris vtrum debeat repelli à denuntiatione
illa ſola de cauſa: quia iurauit nõ accuſare, & tunc dic quòd de-
4 nuntiare poſſet. † Cum iuramentum non valeat à præcepto
euangelico liberare. ſ. de iureiur. c. quemadmodum. in fin. 24.
q. 3. tam ſacerdotes. in fi. ſecundum Inno. hic, Idem no. Archi.
23. q. 4. ſi illic. in gl. adde, idem etiam no. idem videtur ſentire
Io. Vin. Goſ. Ber. & Hoſt. hic ſecundum Io. in d. c. ſi illic. in gl.
arg. quòd etiam & 13. diſt. c. nerui. in gl. iſte admonebit &c. no
tat indiſtinctè quòd denuntiare poteſt per c. alle. quemadmo-
5 dum. † Tu vero dic vt ſ. in ſecundo caſu principali. ſ. quando
vult denuntiare nomine, & ad vtilitatẽ eccleſiæ, dic quod po-
teſt, & ita poſſet intelligi dicta opinio Io. in c. alle. Et hoc ſatis
expreſsè dicit Hoſti. hic, dicens quòd ſi per denuntiationem
poſſet immunitas eccleſiæ ſeruari, poſſet non immerito accu
ſare. ſ. de iureiur. peruenit & facit quod dixi poſt Hoſt. & Io.
And. eo. tit. debitores. di. pe. ver. & notabiliter dico &c.

Super eo c. ¶ Inno. hic in gl. 1. notat quòd ad cauſas
abſentiæ citati ad iudicium allegandas,
& probandas, bene admittitur excuſator ſine mandato, & ſa-
tiſdatione, & ſic loquitur. ff. de procur. l. ſeruum quoq;. §. pu-
blicè. Sed Innoc. ipſe videtur tenere contrarium. ſ. de procur.
querelã ſuper verbo deſtinauerit. & expreſsius Card. & Guil.
j. de elec. cupientes. §. quod ſi per viginti. ſuper verbo ad præ-
6 dictam. lib. 6. dicentes quòd debet habere mandatũ. † Ad quo
rum concordiam poſſet ſic diſtingui. Aut quæris vtrum excu
ſator poſsit ſine mandato allegare, ſeu probare cauſas abſentię
de facto, aut de iure. Si de facto, tunc Aut quæris de cauſa cri-
minali, & in illa poſſet intelligi fore vera opinio Inno. hic, &
quod

quod no. Accur. ff. de reg. iur. l. nemo alienæ rei. Aut de ciuili,
& in illa poſſet intelligi fore vera opi. contraria alleg. Si quęris
vtrum poſsit allegare cauſas abſentiæ de iure, puta talis non
tenetur venire coram vobis, quia eſt excommunicatus, vel
quia reſcriptum non valet. Dic ſecundum Inno. hic quòd hoc
non per excuſatorem, ſed per ſeipſum, vel per procuratorem
proponere debet. š. de reſcriptis. ſuper literis. idem cum Inno.
in iſto vltimo membro no. Arch. 5. q. 3. c. 1. §. reos. glu. adde. in
quo caſu &c. & Ioan. And. hic.

Super eo. c. in fine

Si quęris vtrum propter infamiam ortam à maliuolis ſit purgatio indicendá. dic vt dicam. ĵ. de purga. can. nos inter. & c. cum dilectus.

1 *De crimine quæritur per modum iuſtitiæ, ſex modis.*
2 *Quæritur de crimine duobus modis.*
3 *De crimine per modum gratiæ quemadmodum quæratur.*
4 *Accuſator debet ſe inſcribere.*
Fallit nouem modis.
5 *Denunciator non ſe inſcribit.*
6 *Excipiens de crimine non ſe inſcribit.*
7 *Inſcriptione non eſt opus in inquiſitione.*
8 *Accuſator habetur tacite pro inſcripto ad pęnam talionis.*
9 *Criminoſus ab accuſando repellitur.*
10 *Criminoſus de crimine excipiens auditur.*
11 *Criminoſus an repellatur à denunciando. 13.*
12 *Perſonarum non eſt acceptatio apud deum.*
14 *Criminoſus an ab inquirendo repellatur.*
15 *Criminoſus ab agendo non repellitur.*
16 *Hæreticus agere non poteſt.*
17 *Perduellionis reus agere non poteſt.*
18 *Fugitiuus ab agendo repellitur.*

SVper his.

¶ Si quæritur quot modis quæritur de crimine, & in quibus oportet inſcribi, & vtrum ab agendo vel excipiendo de crimine quis pretextu criminis repellatur, Diſtingue. Aut quęris de primo. ſ. quot modis quæritur de crimine:
1 & tunc † Aut quæris quot modis agitur per modum iuſti-
tiæ, & dic quòd ſex modis quorũ tres habes hic in tex. ſ. mo-
dos denũciationis, exceptionis, & accuſationis. Quartus mo
dus eſt. ſ. per inquiſitionem. ĵ. eo. inquiſitionis. & c. qualiter &
quando. 2. ĵ. de ſymo. licet quintus modus eſt quando agitur
de notorijs, de quo tangitur in d. c. qualiter. 2. §. 1. & §. ad corri
gendos. & legitur, & no. š. eo. euidentia. Eſt & ſextus. ſ. quan-
do quæritur de crimine in modum accuſationis. š. de procu.
tuæ. de reſcrip. c. 2. de iureiur. c. querelam. ſecundum Ho. hic,
& Hoſt. & Io. And. in d. §. ad corrigendos. Aut quæritur quot
2 modis agitur per modum gratiæ, † quia ſecundum Hoſ. & Io.
And. poſt eum ibi, in curia Romana, duobus modis agitur de
crimine. ſ. per modum iuſtitię, & tunc agitur ſex modis, vt eſt
3 dictum. † Et per modum gratiæ, & tunc proceditur his mo-
dis. Primo, per modum prouiſionis. ĵ. c. ad petitionem. Secun
do, per modum compoſitionis & diuiſionis compoſita, vera,
diuiſa, falſa. Nam quandoq; diuerſi proceſſus diuerſis modis,
& diuerſis inſtantijs facti ſunt contra aliquem, & nullus ſuffi-
cit ad condemnationem, ex his tamen omnibus recolligunt
quicquã contra criminoſum, facit quæ ſimul collecta ad con-
demnationem eius ſufficiunt, & ſic puniũt criminoſum quaſi
ſit mixtura bonorum, ad hoc. 12. diſt. nouit. inſti. de rer. diui.
§. quòd ſi partim. & §. ſi duorum. & quia publicè intereſt &c. ĵ.
de ſen. excom. vt famæ. Sed cõtra hoc eſt, quia probatio vnius
modi agendi non facit fidem in alio modo, vel in alio articu-
lo. š. de teſti. c. veniens. 2. & quia res inter alios acta &c. š. de re
iudi. c. pen. & quia poteſt timeri ne per leue compendium &c.
vt ſequitur, & quia ſecundum formã iudicij formanda eſt ſen-
tentia, vt ſequitur. Tertio per modum procedentem ex qui-
buſdam latentibus: timor. n. precium, amor, odium, turbat ve-
ritatis indicium. ff. de re iud. cum etenim. li. 6. Quarto ſi quid
opponatur totum deletur ex plenitudine poteſtatis. š. de elec.
illa. de aut. & vſu. ad honorem. Aut quæris de ſecũdo. ſ. in qui-
4 bus oporteat inſcribi, & tunc. † Aut quæris vel agitur de cri-
mine per modum accuſationis, & tũc oportet inſcribi: vt hic,
& ĵ. de ſymo. licet heli. Sed fallit in caſibus. Primo, in crimine
abigeatus. C. de abigeis. l. vna. Secundo, in leuibus criminibus.
arg. ff. de accu. & inſcripſit. l. leuia. de offic. proconſul. & lega. l.
nec quicquã § de plano. Et quæ ſunt illa crimina, vide in Spe.
tit. de libel. concep. §. nunc dicendum. verſic. 42. Tertio, in cri-
mine apoſtaſię. C. de apoſta. l. apoſtatarum. Quarto, in crimine
cultus diſparis, ſicut quando accuſatur chriſtianus quãdo con
traxit cum Iudęa, vel conuerſo. C. de Iudęis. ne quis. Quinto,
in his quæ apparitoribus deferuntur. C. de accu. ea quidem. ſe
cũdum Ber. & Hoſt. hic, & Io. 2. q. 8. in ſum. vbi plene de hoc.
Sexto, quando maritus accuſat vxorem de adulterio ad pœnã
legalem infligendam, vt C. de adul. l. quamuis adulterij. quę ca
ſum aliqui non recipiunt per decreta. š. de procu. tuæ. Sed fal-
ua pace ipſorum illud. c. intelligendum eſt quando maritus ac
cuſat tanquam extraneus: ſecundũ Hoſt. hic, idem tenet Goſ.
in ſum. de adul. §. in primis. Idem tenet Io. & Archi. in d. ſum.
ſecundum Io. 4. q. 4. c. 2. §. item ſi maritus. & Ber. in d. c. tuæ. &
Ber. & Hoſt. ĵ. de adulterijs. c. 4. & Ho. in ſum. de diuor. §. quot
modis. ſub. §. ius autem. verſic. 3. & de adulterijs. §. qualiter. in
prin. & §. quæ ſit pœna. verſic. iure vero nouo. & Accur. in d. l.
quamuis. & in aut. vt liceat matri & auiæ §. quia vero plurimas.
& §. cauſas. & Spe. tit. de accuſatore. §. vnico. verſic. quòd non
rectè. & rubri. de adulte. §. vnico. verſi. ego dico. & Cy. C. qui
accu. nõ poſ. l. qui crimen. circa prin. & Aſten. lib. 8. tit. de accu.
matrimonij propter fornicationem. artic. 1. ver. ſciendum. &
arti. 2. verſi. & no. dicunt indiſtinctè, quòd debet ſe inſcribere:
& hoc forte verius per dicta iura. & in aut. vt nulli iudi. §. adul
terium. collect. 9. de hoc plene per Io. 32. q. 1. publico. & quod
ibi notat. repetũt Io. Vin. Phil. Goſ. Pet. de ſamp. & Abb. in d.
c. tuæ. Septimo quando mulier accuſat proſequendo iniuriam
ſuam, vel ſuorum. 15. q. 3. de crimine. ff. ad turpil. l. 1. §. accuſa-
tionem. & l. mulier. Octauo in accuſatione falſæ monetæ. C.
de falſa moneta. l. 1. Nono vbi quis accuſat de neceſſitate offi-
cij. ff. de his quibus vt indignis. l. tutorem. C. qui accuſare non
poſſunt. l. 2. ſecundum Hoſti. hic. cum quo concor. Accur. C.
qui accu. non poſ. l. qui crimen. & Io. 2. q. 3. c. x. Et idem quod
in tutore qui accuſat propter neceſſitatem officij, dicit Ioan.
Andr. hic de hærede qui accuſat vindicando necem defuncti
5 cui ſucceſsit. † Aut quæritur vel agitur de crimine per modũ
ſeu viam denuntiationis, & tunc, Aut eſt tale crimen qđ exe-
cutionem ordinis ſuſcepti, vel retentionem beneficij poſt per
actam pœnitentiam non impediret, & tunc nulli dubium, quod
non eſt neceſſaria inſcriptio, quia ſolum ad correctionem eſt
denuntiatio facienda, vt hic. Aut eſt tale crimen, quod execu-
tionem ordinis ſuſcepti, vel retentionem beneficij poſt per-
actam pœnitentiam impediret, & tunc dicunt Bern. & Inn. ĵ.
eo. inquiſitionis. quòd non eſt inſcriptio neceſſaria. Imo plus
dicit Inn. ibi, quòd nec ad extraordinariam pœnam tenetur ſe
obligare. Et quod dicit tex. ibi, quòd in eo caſu erit ſicut in ac
cuſationis iudicio procedendum, in hoc eſt ſimilitudo ſecun-
dum eum, quia vterq; tam accuſatus, quàm inquiſitus, in hoc
caſu perpetuo priuatur officio & beneficio. Sed in hoc eſt diſ
ſimilitudo, quia accuſatus deponitur. i. degradatur inquiſitus.
no. ĵ. eo. qualiter. 2. verſi. videlicet. & verſi. ſeq. ſecundũ Hoſt.
hic, & in d. c. inquiſitionis. contradicens, quòd denuntians de-
bet ſe obligare ad pœnam talionis. arg. š. de dolo & contu. veri
tatis. tum quia depoſitus officio & beneficio ſatis intelligitur
degradatus, tum quia calumnioſè denuncians regulariter eſt
puniendus. ĵ. tit. 1. c. x. Item arg. illius verbi in d. c. inquiſitio-
nis, ſicut in accuſationis &c. Itẽ alias daretur calumniandi ma-
teria & aperiretur via fraudibus, nam ſi ſic eſſet, fatuus repu-
taretur qui accuſaret, nam cum denunciando poſſet intentio-
nem ſuam conſequi, ſicut accuſando & nullam pœnam pati.
Sed talibus fraudibus via eſt obſeruanda, vt patet inſti. de vi
bono. rapt. §. ſed nedum talia. & in eo quod legitur, & no. š. de
diuor. quanto. §. pen. ſecundum Hoſt. cuius opinio eſt conſo-
na rationi, quam videtur etiam ſequi Io. An. ibi dicit quòd de
illa diuerſitate non curat, quia ſiue inſcribat ſiue non ſuſpendi
tur calumnioſus, vt ĵ. tit. proximo. c. 2. Aut quæris de crimine
aliàs quàm per viam accuſationis vel denunciationis, & tunc
6 non credo inſcriptio ſit neceſſaria. † vt patet in exceptione, vt
hic. quod intellige ſecundum diſtinctionem iſtius. §. cum aũt.
& vide quod no. Spe. tit. de inquiſitione. §. nonnunquam & in
7 actione, vt in §. allegato tuæ. † Et in inquiſitione vbi non eſt
opus inſcriptione, vt C. de teſtib. l. nullum. de accu. ea quidem.
ff. de ſuſpect. tut. l. 3. §. poteſt. & eſt ratio, quia iudex ex neceſ
ſitate officij ſui procedit, & ideo non præſumitur calumnia-
ri. arg. C. qui accu. non poſ. l. 2. de calum. l. 2. & š. verſ. 9. Et hoc
tenet Cy. in d. l. qui crimen. Et idem quando agitur de noto-
8 rijs, & eadem iura ſecundum eum ibi. † Et nota quòd licet ac-
cuſator non ſcripſerit ſe expreſsè, habetur tamen tacitè pro
inſcripto ad pœnam talionis, vt no. gl. de fide inſtru. l. 2. de ac-
cuſatio.

cuſatio.l.pen.gl.fi.in fi.& Goſ.in ſum.eo.tit.§.debet autem.&
Arch.2.cauſa in prin.& 2.qui.8.in ſum.& 4.q.4.c. Aut quæris
de tertio.ſ.vtrum ab accuſando,excipiendo,denuntiando,in-
quirendo, vel agendo de crimine quis prætextu criminis re-
9 pellatur,& tunc † Aut quæris vtrum repellatur ab accuſando,
& dic quòd ſic, ſiue excipiantur contra ipſum de maiori cri-
mine, ſiue de pari, ſiue de maiori, quia criminoſus crimino-
ſum non poteſt accuſare.ſ.eo.c.1.& c.nulli.2.q.7.ſi qui ſunt.&
c.quærendum. & 3.q.7.qui ſine.& c.poſtulatus.ſecundũ Ber.
& Hoſt.etiam ſi modo non ſit criminoſus,quia ſufficit ſi ſue
rit:quod intellige vt legitur & no.6.q.1.qui crimen.25.diſt.c.
vlti.& hoc verum ſecundum canones, ſecundum Hoſtien.in
ſum.eo.titu.§.quis poſsit accuſare. verſi.alij propter crimen.
Sed ſecũdum legem hoc verum eſt,ſi extraneum accuſare ve-
lit, ſed accuſatorem ſuum accuſare poteſt, ſi ciuitatem vel li-
bertatem non amiſit,puta,quia non eſt deportatus, nec in me
tallum damnatus, ſed relegatus, vt ff.de publi.iudi.l.is qui.qđ
mirabile videtur, quia condemnatus iudicio publico infamis
eſt.ff.de publi.iudi.l.infamẽ.Sed forte ei remitti debet ſi pro-
uocatus voluerit ſe vlciſci.arg.ff.de bonis liber.l.qui cũ maior
§.ſi libertus.& ſi obtineat non videtur calumniari:ſecus ſi ſuc
cumbat.ff.eo.l.ſi cui.§.1.ſecundum Azo. Hæc tamen ſecũdum
canon.non procedunt,nam iſte accuſatus nec poſtquã eſt con
demnatus poteſt accuſare accuſatorem ſuum, quia ſuſpectus
eſt.ergo repellendus.ſ.eo.c.cum q.talis.n.infamis eſt,ergo nõ
audietur, niſi ſuam vel ſuorũ iniuriam proſequatur.ff.eo. qui
iudicio.ſ.eo.de teſtib.c.fi.nec etiam pendente accuſatione,qa
timendum eſt ne ſocios habere vellet, & tamen nõ minus nõ
arderet.2.q.1.multi.in fi.3.q.11.c.1.ſ.de teſti.c.vlti.ff.de pub.
iudi.l.is qui. Sed hoc intelligas, quando me vult reaccuſare de
pari.vel de minori crimine, nec proſequitur ſuam iniuriã vel
ſuorum.ſecus ſi reaccuſaret etiam de pari, vel minori crimi-
ne, & proſequeretur ſuam vel ſuorum iniuriã, vt C.qui accu.
non poſ.l.neganda.3.q.5.l.neganda.4.q.6.omnib.Item ſecus ſi
reaccuſaret de maiori crimine etiam ſi non proſequeretur ſuã
vel ſuorum iniuriam,vt in d.l.neganda.ſecundum Hoſti.in d.
§.quis poſsit.ver.eadem ratione & hic.Item ſecus in exceptis
criminibus: quod dic vt ſ.eo.c.1.c.nulli.c repellantur. & c.cũ
10 p.Hoſt.& Abb.hic. † Aut quæris vtrum quis repellatur ab ex
cipiendo de crimine propter crimen,et dic quod non:vt legi
tur & notatur.ſ.de excep. cum inter priorem.dilecti.dilectæ.
ſignificauerunt.& c.fi.ſecundum Ber.& Hoſt.hic.idem notat
Inn.hic in gl.1.in fi.& gl.excipiendum.verſi.item dicimus.&
Arch.12.diſt.illud.gl.adde ad excipiendum &c. de quo vide p
Hoſt.in ſum.eo.tit.ſub rubr.de exceptio.per totum. Fallit in
inimicis,& conſpiratoribus: vt ſ.eo.meminimus.vbi Inn.&
Io.And.no.inimicum non ſolum ab accuſatione,ſed etiam ab
exceptione repelli,idem credunt de cõſpiratore.ſecus de alijs.
11 & idem innuit Hoſt.ibi.† Aut à denuntiatione, & tũc, Aut ab
euangelica, & dicit Cardi.quòd ad hanc faciendam omnes ad-
mittuntur,etiam infantes, & mulieres dummodo in crimine
non perſeuerent, quia non refert quis denuntiet, dummodo
anima ſaluetur.ſ.de iureiur.quemadmodum.de cogn.ſpiritu.
tua.vt no.j.de religioſis domibus.c.vnico.lib.6.cuius gl.ibi po
nitur.per Hoſt.ſ.de iud.nouit.ſuper verbo corripere.per Gui
lielmum in Spe.tit.de denun.§.2.& per Arc.22.q.5.hoc vide-
tur in gl.fi.Idem in iſta denuntiatione no.Tanc.& Io.2.q.1.ſi
peccauerit.idem videtur no.Ber.ſ.qui matrimonium accuſa-
re poſſunt.cum in tua.gl.Et ita etiam dicit in c.alleg.nouit. ꝙ
ad iſtam admittitur etiã minor,dummodo non teneatur cri-
mine,licet quantum ad infames contradicant Ber.& Hoſti.ſ.
eo.c.1.de teſtib.in omni.& j.eo.cum oporteat.gl.ſed nunquid.
& de hæreticis.cum ex iniuncto.in gl.ad correctionẽ. Sed pri
mam opinionem approbat Hoſt.in ſum.eo.tit.ſuper rubrica.
de denuntiatio.verſi.ego audeo &c. dicens quòd crimen ali-
cuius denuntiatur aliquando ad ſpiritualem pœnitentiã agen
dam, & correctionem ſolam, aliquando ad aliam pœnam im-
ponendam.Aut.n.peccatum eſt occultum,aut manifeſtum.i.
fama non dico notorium. Quando occultum eſt,non poteſt
denuntiari crimen niſi ad pęnitentiam peragendam, & in hoc
caſu quilibet admittitur chriſtianus, & ſic intellige auctorita-
12 tem domini,ſi peccauerit,† quia nõ refert quis ſit denuntiãs,
dummodo anima ſaluetur, & ſic quo ad deum, & ea quæ ſo-
lius dei ſunt,non decernimus inter perſonas.ſ.de pręben.vene
rabilis.de coniugio ſeruo.c.j.Et tamen poteſt eſſe quòd is qui
denuntiat ſuam propriam vtilitatem hic conſiderat, puta is
quem denunciat abſtulerat ſibi rem ſuam, & per hanc viã re-
cuperabit eam,quia non dimittitur peccatum niſi reſtituatur
13 ablatum.14.q.6.ſi res.j.de vſuris.cũ tu.& in d.c.nouit. † Sed ſi
vellet denuntiare ad hoc, vt temporalis pœna ſibi imponere-
tur,ſ.quòd amitteret beneficium ſuum vel ſimile,tunc refert
vtrum ſit bonæ famæ,nec inimicus,nec conſpirator,nec ab ec
cleſia præciſus, & tunc poteſt ipſam denuntiationem proſe-
qui,aliàs repelleretur,ſed iudex ex officio ſuo procedit.argu.
j.de collu.dete.c.crimina.24.q.3.c.ecce.ſecundum Hoſti.ibi
cuius gl.ibi approbat Arch.28.diſt.conſulendum. & hoc caſu
poſſet intelligi quod no. Ber.ſ.eo.c.1.j.eod.cum oporteat.de
hæreti.cum ex iniuncto. & ſ.de teſtib.in omni.dicens ꝙ infa
mes non admittuntur ad denuntiandum,& Io.in c.alle.ſi pec-
cauerit.& quod dictum eſt,quòd repelleretur,intellige niſi in
exceptis criminibus,vt no.Inn.j.eo.cũ oporteat.gl.2.in prin.
Intellige tamen quod iſta,denuntiatio euangelica habet locũ
in peccato non omnino occulto,ſed quod probari poteſt.om
nino.n.occulta ſunt diuino iudicio relinquenda.6.q.1.ſi om-
nia.ſecundum Card.in d.c.vnico.Et etiã in manifeſto ſeu no-
torio, vt not.Io.de Fa.in d.c.allegato ſi peccauerit.& Io.11.q.
3.præcipue.Abb.vero.j.eod.cum oporteat.dicit quòd crimi-
noſus admittitur ad denutiandum in peccato committendo,
quia quilibet debet impedire vicinum paratum ad peccandũ.
93.diſt.diaconi. vel etiam in commiſſo quod habet facti per
ſeuerantiam,vt in d.c.tua.ſ.de cog.ſpi.& ad hoc facit optime
j.de pur.ca.cum dilectis.vbi dicit ad peccandum &c. ſed non
ad denuntiandum criminis iam commiſsi, quod reiterationẽ
non recipit cuius opin.ſatis concordat cum præmiſsis cum
quo ſatis concordat Goſ.in ſum.eo.ti.§.vlt.de quo per Arch.
14 in d.c.ſi peccauerit.gl.adde dicit Ber.&c.† Aut quæris vtrum
quis,ſ.iudex repellatur ab inquirendo de criminibus, vel à ꝓ-
cedendo ſuper notorijs propter crimen, & tunc. Aut quæris
vtrum poſsit repelli propter excommunicationem intellige
maiorem,& dic quòd ſic,vt ſ.de elec.c.nihil eſt. & de officio
deleg.cum ſuper.ſecundum Compo.qui hoc no.ſ.de reſcrip.
ſciſcitatus.ſed excommunicatio non eſt crimen,ſed pœna cri
minis.vt legitur,& no.de ſen.excom.cum medicinalis.lib.6.
Aut vtrũ poſsit repelli propter aliud crimen,& tunc aut eſt or
dinarius,& dic quòd non quandiu in officio toleratur.Aut eſt
delegatus,& dic quòd ſic.ar.3.q.7.iudicet.25.diſt.c.vlt.& 26.
diſt.vna tantum.Quod dic vt plene legitur,& no.per Inno.&
Bo.& Compo.in d.c.ſciſcitatus.per Hoſt.in ſum.de offi.ordi.
§.quis poſsit.in fi.per Guil.in Spe.tit.de offi.ordin.§.fi.de ex-
ceptio.§.2.verſi.ſed quæro de his &c. & de inquiſitione.§.1.
verſi.item opponat quòd inquiſitor.& ita intelligit quod no.
15 Bern.j.eo.qualiter.2.glo.1.† Sequitur vtrum quis ab agendo
prætextu criminis repellatur, & dic quòd non, vt probatur.C.
de donat.inter virum & vxorem.l.ſi maritus.1.ſ.de reſti.ſpol.
item cum quis.arg.ff.de ſolutio.l.reo criminis.& hoc ſatis In
noc.no.hic in gl.ad excipiendum.verſi.& quod dictum eſt.di
cens quòd nemini ius ſuum proſequenti obſtat exceptio cri-
minis.4.q.6.omnibus.& idem no.Arch.23.diſt. illud.gl. adde
ad excipiendum.vbi etiam tractat,an opponẽs ſe petenti con-
firmationem dicatur accuſare, & agere, an vero excipere &
reus eſſe. Item an ſi dicatur excipere,admittitur ad id crimi-
noſus,conſpirator,vel excommunicatus. Tertio,an ſi totum
capitulum conſpirauit contra talem,& conſtituit procurato-
16 rem,admitti debeat procurator contra illum.† Sed fallit in cri
mine hæreſis,qa hæretico nihil licet poſsidere.23.q.5 ſi vos.
& q.7.c.1.& 2.vt no.Bern.ſ.de reſti.ſpol.ex parte.in glo.ſit.ff.
17 & Io.& Hoſt.ibi,& Arch.8.diſt.quo iure.† Fallit etiam vt vi-
detur in crimine perduellionis,vt C.ad l.Iul.maieſt.l.vlt.Item
fallit in eo qui fugit,cuius bona annotantur.ff.de requirẽ. reis.
l.fi.quia nec talibus ſolui poteſt,vt ibi,& not.glo.in d.l.reo. Et
nota: ſecundum Inn.hic, & Io. And.poſt eum.quòd princeps
admittendus eſt contra electum ſi velit dicere,quòd ſuſpectũ
eum habet, vel de proditione terræ, vel de conſiliariorũ ſuo-
rum.idem no.Germa.in extrauagan.Io.execrabilis.ſuper ver
bo diuerſorum regnorum,pro quibus facit.ff.de pęnis.l.ſi qs
aliquid.§.transfuge.de re milit.l.omne delictum.§. explorato
res.& l.proditores.& ſ.de iureiur.petitio.Et ſi velis videre qñ
aliquis eſt accuſatus de crimine,nunquid aliũ reaccuſare poſ-
ſit, vide per Cy.& alios. C.qui accuſare non poſ.l.2.Item di-
cit hic Inno.in glo.ſua fi.& Io.And.poſt eum,quòd procura-
tor contra electum non poteſt excipere de crimine, vel alio
defectu contingente perſonam electi,niſi ſpecialiter ſit datus
ad excipiendum de crimine.Idem tenet Cõpoſt.j. de ele.ſta-
tuimus.ſuper verbo procuratores.lib.6.& Speculator titu.de
procuratoribus.§.1.verſic.ſed nunquid media cautæ. & ibi in
verſibus ſequentibus tractat decem quæſtiones,circa hoc fa-
cientes

cientes ad dictam decreta. ſtatuimus. quorum opinio eſt ap-
probata. extea de procura. non poteſt in clemen. quod dic vt
ibi per Ioan. And. & alios.

1 *Inquiſitionis ordo debitus quis ſit.*
2 *Inquiſitus poteſt ordini inquiſitionis renuntiare. 5.*
3 *Inquiſitionis ordo an omitti poſſit.*
4 *Inquiſitus declarans ſe paratum inquiſitioni reſpondere, nō ob id renuntiare cenſetur inquiſitionis ordini.*
6 *Teſtis an debeat reuelare mulierem fornicariam quando de fornicatione inquiritur. 8.*
7 *Teſti non iurato non creditur.*

QValiter. j. ¶ Si quæris quis ſit ordo debitus
inquiſitionis, & vtrum per inqui-
1 rentem valeat prætermitti, Diſtingue. † Aut quæ-
ris de primo. ſ. quis ſit ordo debitus inquiſitionis,
& dic q̄ ille de quo legitur, & nota. j. eo. qualiter. § debet. qđ
dic vt ibi dicam. Aut quæris de ſecūdo. ſ. vtrum valeat præter-
mitti inquiſitio ad renuntiationem illius contra quem ſit in-
quiſitio, aut aliàs. Si ad renuntiationem illius contra quem ſit
2 inquiſitio, tunc refert ſecundum Hoſtienſem. † Aut quæris
vtrum is contra quem ſit inquiſitio poſsit huic ordini expreſ
ſè renuntiare, & dic quòd ſic. arg. C. de fideiuſſo. l. vlti. de noui
operis nuntiat. l. 1. §. & poſt operis. Nam & in fauorem ipſius
introductus eſt ordo iſte, ergo ei renuntiare poteſt. argu. ſ. de
reg. ſtatuimus. non tamen præſumendum eſt, quòd ei de facili
3 renuntiet. arg. ſ. de renun. c. ſuper hoc. † Aut vtrum poſsit re-
nuntiare tacitè nihil excipiendo de inquiſitione famæ facien
da, cum inquiſitor procedit ad inquiſitionem veritatis ſuper
crimine, & tunc, aut nullus promouet inquiſitionem, & tunc
non poteſt imo proceſſus tali ordine prætermiſſo non valet,
vt hic, & probatur expreſsè. j. eo. ad petitionem. & de purg. ca.
cum dilectis. ſecundum Hoſt. hic in prima gl. vltra vnam col.
verſi. quid ſi inquiſitor. & in glo. 2. & concor. quod ipſe not. j.
eo. cum oporteat. ſuper verbo ſubito. verſic. quid ſi inquiſitor
ſimul & c. qualiter. 2. ſuper verbo fuerit. & ſuper verbo legiti-
mæ. & quod no. Spe. tit. de inquiſitione. §. nūc tractemus. verſ.
quid ſi inquiſitor. Aut aliquis promouet inquiſitionem, tunc
poteſt litem ſuper crimine cōteſtari. Cum tunc in inquiſitio-
ne lis conteſtetur, ſicut in accuſatione, vel denuntiatione, vt in
d. c. cum dilectis. & de teſtibus. cum clamor. Et idem hoc caſu
in accuſatione, & denuntiatione, vt. ſ. denuntiatus inſcriptio-
ni ſuper libello accuſationis ſiue inſcriptione litem conteſtan
do, & denuntiatus monitioni ſuper libello denuntiationis ſi-
ne monitione litem conteſtando, & ſibi imputet qui non ex-
4 cepit. † Nec ſi dicat inquiſitus quòd paratus eſt ſuper dictis cri
minibus inquiſitionem ſubire, per hoc videtur huic ordini re
nuntiare, quia niſi expreſsè huic ordini renuntiauerit in pro-
prijs terminis permanet. arg. in auth. de non alienan. aut pmu.
rebus eccle. §. h. coll. 2. Et idem in accuſato, ſeu denuntiato di
cente ſe paratum ſubire accuſationem, ſeu denuntiationem,
vt ſuis defenſionibus per hoc renuntiet: non. n. per hoc quod
dicit ſe paratum ſubire iudicium accuſationis, vel denuntiatio
nis, vel inquiſitionis, intelligitur dixiſſe, vel intellexiſſe, quòd
in ſcripto, q̄ in accuſatione, vel monitio, quæ in denūtiatio-
ne, vel fama, quæ in inquiſitione ſunt præambula, & quaſi ſub
ſtantialia, ſeu naturaliter, inſunt eis, niſi expreſsè renuntiatum
fuerit, omittantur. arg. ſ. c. proxi. 1. reſpon. j. eod. qualiter. §. 1.
verſi. videlicet. & ſeq. & §. ad corrigendos. verſic. ne forte. ſe-
5 cundum Hoſti. † ſed in hoc quod dicit, quòd vbi nullo proſe-
quente inquiſitionem ſit inquiſitio, non poteſt ille contra quē
inquiritur tali ordini tacitè renuntiare corrigitur eius, & Spe
culatoris opinio. j. eo. c. 2. lib. 6. quod dic vt ibi per Guil. Ioan.
And. & alios. Et nota ſecundum Hoſt. hic in glo. 1. in fi. quòd ſi
Papa ſcribat præciſè in inquiſitione teſtes recipiendos, niſi
præciſè ſcribat prælatum apud ſe infamatum ſemper primo
erit inquirendum de facta. j. eod. cum oporteat. Si vero dicat
expreſsè, vt contra non infamatum recipiantur teſtes ſuper
veritate criminum, nulla facta inquiſitione ſuper fama, prima
facie præſumitur reſcriptum ſurreptitium. arg. ſ. de offi. dele.
ex parte. 2. Ideo antequam procedatur princeps eſt conſulen-
dus, & ſecunda iuſsio expectanda. in auth. de manda. princip.
§. deinde. col. 2. & vt nulli iudic. §. & hoc idem iubemus. colle.
9. ſecundum Hoſt. & concordat Inno. j. eo. cum oporteat. gl.
dic quòd vbi & c. Item ſi aliquis ſuperior dicat intendo inqui-
rere contra te ſuper tali crimine, de quo es apud me infama-
tus, ſubdito petenti danda eſt dies ad deliberādum. Cum licet
quilibet de facto ſuo certus ſit. ſ. de reſcrip. ab excommunica
to. de fama tamen poteſt dubitare, & expedit peritos cōſule-
re. C. de ingenuis manumiſsis. l. ſi autem. ſ. vt lite non conteſt.
c. 1. ſecundum Hoſtienſem.

Super eo. c. ¶ Si quæris quando inquiritur cōtra ali-
quem de fornicatione, vtrum teſtis de-
beat mulierem cum qua commiſſa fuit dicta fornicatio reue-
6 lare. Diſtingue. † aut hoc ſcit teſtis aliàs, quàm in foro peni-
tentiali: aut hoc ſcit in foro penitentiali. In primo caſu reſtat,
Aut is contra quem ſit inquiſitio non eſt infamatus ſuper cri-
mine ſibi impoſito, ſed eſt occultum, aut eſt infamatus. Si nō
eſt infamatus, tunc, Aut eſt inquiſitio generalis in qua non tra
duntur capitula, nec crimina ſpecificantur ſicut ſit in ſpeciali
in qua traduntur & ſpecificantur. j. eo. qualiter. §. debet. & tūc
non debet reuelare tale crimen occultum, nec etiam mulierē
cum qua dicitur eſſe commiſſum, quia nec ſuper tali eſt inqui
rendum, vt hic, & j. eo. c. proxi. 1. reſpon. Vnde ſi de illis crimi
nibus de quibus infamia non præceſsit, aliud dicant teſtes te-
7 ſtimoniū non valebit: † quia nec ſuper his iurauerunt, vt hic,
& ſ. de teſti. c. de teſtib. nec is contra quem deponūt ex dictis
criminibus punitur, vt j. eo. inquiſitionis. §. ad hoc reſponde-
mus. ſecundum Ber. Inno. & Hoſti. Aut eſt inquiſitio ſpecia-
lis, & tunc diſtingue, vt ſ. proxi. vtrum reus renuntiauit ex-
preſsè proceſſui ſuper fama, & tunc valebit eius depoſitio, ſi
non ſit aliud quod obſiſtat. Aut non renuntiauit, & tunc ſecus
8 quod dic vt legitur, & no. j. eo. c. 2. lib. 6. † Si eſt infamatus tūc,
Aut eſt infamatus non de muliere certa, ſed de fornicatione
in genere, & tunc non debet teſtis reuelare fornicationem oc
cultam. Aut eſt infamatus de muliere certa, & tunc tenetur ſi
ſciat eam reuelare etiam ſi iuraſſet eam non reuelare. Quia qui
iurauit, aut intellexit, quòd hoc non diceret vt iuratus teſtis,
& ſic temerariè iurauit, vt patet. ſ. de teſtib. conſtitutus. 1. j.
de crimine falſi. c. 1. aut intellexit, quòd hoc non reuelaret niſi
ex iuſta cauſa, vel de hoc nihil cogitauit, & ſic nō obſtante iu-
ramento, quòd conditionem habet tenetur hoc reuelare. ſ. de
iureiur. ad noſtram. 3. & c. quemadmodum. Et intelligas quod
licet de occultis criminibus teſtes deponere non debeant, vt
hic, ſecus tamen de circunſtantijs criminum manifeſtorum.
de quibus infamia præceſsit, vt ſi teſtis hoc audiuit ab eo in
camera, vel vidit eum agitātē, vel ſtrepitum audiuit, nam il-
las dicere debet, vt patet in eo quod legitur & notatur. ff. de
teſtibus. præterea. de præſumptionib. c. 3. & c. literis. Si teſtis
hoc ſcit in foro pœnitentiali: tunc non debet hoc in teſtimo-
nio reuelare, quia hoc ſcit vt deus, non vt homo, vt j. de excel.
prælato. c. dilectus filius. de pœ. & remiſ. c. omnis vtriuſq;. ſ. de
offi. ordi. ſi ſacerdos. ſecundum Inno. & Hoſt. quorum eſt illa
diſtin. à verſi. ſi eſt infamatus citra. cum quibus concor. Ioan
And. glo. penul. Bern. hic concordat Ioan. Goffre. Vincen. &
Ioan. And. hic.

1 *Contra epiſcopum diffamatum an inquiratur.*
2 *Epiſcopo diffamato an contra eccleſiam inquiratur.*

CVm dilectus. j. ¶ Si quæris quando epi-
ſcopus eſt īfamatus, nū-
quid poſsit fieri inquiſitio, nedum cōtra ipſum epi
ſcopum, ſed etiam contra totam eccleſiam, Diſtin-
1 gue. † Aut quæris nunquid poteſt fieri inquiſitio cōtra ipſum
epiſcopum infamatum, & dic quòd ſic, quando eſt talis in-
famia, quæ ſcandalum generat. ſ. eo. licet veniens. qualiter. &
hic & j. c. proxi. & c. cum dilectus. & c. qualiter. §. licet autem.
& in hoc concor. Inn. & Hoſt. hic. Fatetur etiam Hoſt. quod
contra epiſcopum poteſt procedere inquiſitio tam in capite,
quàm in membris, vt inquiratur qualiter ſe habeat in ciuitate,
& in caſtris, ſiue eccleſijs, qualiter erga canonicos ſuos, & alios
clericos & laicos ſuæ ciuitatis & dyoceſis. & ſic poteſt intel-
ligi, quod hic dixit, & ſ. c. proxi. quia contra ſolum epiſcopū
proceſsit inquiſitio, nā nec legimus hic expreſsè inquiſitio-
2 nem contra alios proceſsiſſe Hoſt. † Aut quæris nunquid poſ
ſit fieri inquiſitio contra ipſam totam eccleſiam, & tunc dicit
Inno. quòd ſic, vt patet. j. eod. in §. quia vero. ibi cum canoni-
cis & c. ſ. c. proxi. & de re iudi. cum 1. & 2. & eſt forſitan illa ra-
tio, quia regis ad exemplar totus componitur orbis, & quali-
ter eſt rector ciuitatis tales & habitantes in ea. Eccleſiaſti. 10.
Et quia caput malum malam præſumptionem facit de malis
membris. arg. 18. diſ. c. vlti. ſecundum Inno. hic, & j. de ſymo.
licet hely. gl. hic obtinet. & idem recitat Hoſt. in c. per tuas. 1.
2. ſuper verbo æquitatis. ſed Hoſt. hic in hoc contra argu. ſ. de
his quæ ſi. à maio. parte c. quæſiuit. Vnde nūquam debet pro-
cedere

cedere inquiſitio contra canonicos, niſi ſint ſpecialiter vel ge-
neraliter infamati, quare nec fit inquiſitio de occultis, vt legi-
tur, & not. ś. e. c. proxi. & hic, & ĵ. c. proxi §. fi. & c. qualiter. vn
de nec hic legitur expreſsè inquiſitionem contra canonicos
ꝓceſsiſſe. Vel ſi vis intelligere, quòd hic fieret inquiſitio cor-
tra canonicos, tūc oportet intelligi, quòd eſſent ſpecialiter vel
generaliter infamati, ſecundum Hoſt. cuius opi. vera eſt in ſe-
gregatim viuentibus. opi. vero Inn. in communiter viuentib.
ſecundum Ioan. And. & nota verſus magiſtrales. Fama repleta
malis, velocibus euolat alis. Fama boni lentæ volat, inuidia re-
trahente vel detinente.

1 *Infames à teſtimonio repelluntur.*
2 *Complices à teſtimonio repelluntur.*
3 *Habitantes cum inimicis à teſtimonio repelluntur.*
4 *Aſcendentes pro deſcendentibus non teſtificantur.*
5 *Collaterales in cauſa ciuili teſtificantur.*
6 *Collaterales teſtificantur in cauſa criminali ciuiliter intentata.*
7 *Collaterales an teſtificentur in cauſa criminali intentata crimi-
naliter.*
8 *Conſanguineo minor fides adhibetur quàm extraneo.*
9 *Inimicus capitalis à teſtimonio repellitur.*
10 *Inimicitia leuis non repellit à teſtimonio.*
11 *Inimicitia ex verbis oritur.*
12 *Inquiſitionem à Papa impetrantes an ab inquiſitione repellan-
tur, & ipſis repulſis an in cauſa procedatur.* 14.
13 *Perſona in literis expreſſa repulſa, alia non admittitur.*
15 *Reus conuictus condemnatur corporaliter, & etiam pecuniali-
ter ad partis damna.*
16 *Iudex ſecularis condemnat vſurarium tantum ad pœnam.*
17 *Iudex eccleſiaſticus condemnat vſurarium ad reſtitutionem, et
ad pœnam.*
18 *Inquiſitus volens probare bonam famam eſt audiendus.*
19 *Infamia inquiſiti & eius bona fama probatis, quomodo proce-
detur.*
20 *Fama & veritate criminis contra inquiſitum probatis quomo-
do procedetur.*

CVm oporteat. ¶ Ad declarationē gl. 2.
Si quæris vtrum cōſan-
guinei pro ſuis conſanguineis, vel contra eos in te-
ſtimonium admittantur, Diſtingue. Aut ſubeſt alia
1 cauſa legitima eos repellēdi, † puta quia ſunt periuri, infames,
vel inimici, & tunc repelluntur vt hic, quando dicit conſangui
2 neosq́; ſuos ac complices &c. † tales. n. complices ſunt ſuſpe-
cti, & ideo repellendi ſunt. ś. de teſtib. in literis. ſecundū Hoſ.
Idem Abb. hic dicens, quòd hic non repelluntur, quia cōſan-
guinei, ſed quia inimici erant, & cum inimicis habitantes. ś. e.
3 repellantur. † omnes. n. cum inimicis habitantes ſunt ſuſpecti,
ś. vt lite non conteſt. accedens. 2. Aut non ſubeſt alia cauſa le-
gitima eos repellendi, & tunc, aut teſtis eſt conſanguineus ꝓ-
ducentis tantum, vel illius contra quem producitur tantū, aut
eſt conſanguineus vtriuſq;, in gradu tamen inæquali & diffe-
renti, aut eſt conſanguineus vtriuſq; in gradu pari vel æquali.
4 In tribus primis caſibus refert. † Aut quæritur de aſcendenti-
bus, & deſcendentibus, & tales ſiue inuiti, ſiue volentes non
admittuntur, nec pro ſe, nec contra ſe: vt C. de teſti. l. etiam. &
l. parentes. ff. de teſtib. l. teſtis idoneus 4. q. 3. c. placuit. §. itē in
criminali. verſi. item parentes. & verſi. item teſtis idoneus. Et
intellige aſcendentes & deſcendentes, in infinitū. ff. de in ius
vo. l. quiq;. §. 1. Siue ſint liberi in poteſtate, ſiue non. ff. de verb.
ſig. l. liberorum. & l. appellatione parentis. vt hoc not. gl. in d. l.
parentes. & Spe. in tit. de teſte. §. 1. verſi. item quòd eſt parēs.
de hoc per Inn. ś. de offic. deleg. inſinuante. gl. 3. Sed hoc fallit
primo in teſtamento filij de peculio caſtren. teſtantis. in quo
pater poteſt eſſe teſtis: vt ff. de teſtamen. qui teſtamento. §. per
contrarium. Secundo, pater poteſt pro filio teſtificari in cauſa
religionis. 20. q. 3. ꝑſens clericus. Tertio caſu, quando quæri-
tur de ætate, cognitione, ſeu etiam genere filiorū, vt ff. de pro-
ba. l. etiam matris profeſsio. Quarto, in cauſis matrimonialib.
35. q. 6. c. 5. ś. de re iudi. c. tenor. de matrimo. contracto contra
interdic. c. 1. qui filij ſint legiti. c. tranſmiſſæ. & c. per tuas. qui
ma. accu. poſ. videtur. qđ dic vt ibi dixi. Hos caſus ponit Spec.
in verſi. alleg. item quòd eſt parens. & gl. ponit primum & ſe-
cundum in d. l. parentes. Aut quæris de collateralibus, & tunc:
5 aut quæris in cauſis ciuilibus, aut in criminalibus. † Si in ciui-
libus, tunc admittuntur & compelluntur ad teſtimonium &
fratres contra fratres, & pro ipſis quia nulla lege eſt hoc ꝓhi-
bitum, & edictum de teſtib. eſt prohibitorium. ff. de teſtib. l. j.
pro hoc. ś. de præſum. literas. hoc no. Io. & Arch. 3. q. 5. cōſan-
guinei. & Ber. & Hoſt. in c. allegato ſignificante. & Abb. hic, li-
cet gl. in d. l. lege Iul. dicat quòd nec in ciuilibus cogi debent,
quod non credo verum, quia materia probationum non eſt an
guſtanda ſed amplianda. C. de hæreti. l. quoniam. Niſi habeant
bona ſua omnia cōmunia pro indiuiſo, quia tunc cauſa vnius
intelligitur eſſe alterius, & ſic eſſet teſtis in cauſa ſua, quod eſſe
non debet. C. de teſtib. l. omnib. Vel niſi forte ſint in eiuſdem
poteſtate. arg. 4. q. 3. c. placuit. §. item in criminali. verſi. itē pa-
ter & filius, vt no. Spe. in d. §. 1. verſi. ſed nunquid frater. & idē
in hoc caſu vltimo Accur. in d. l. parentes. Si in criminalibus,
6 tunc, † Aut in criminalibus ciuiliter intentatis, & tūc poſſunt
eſſe teſtes, ſicut & in ciuilibus ſecundum Accur. in d. l. paren-
tes. & Abb. hic, pro hoc. ś. de procura. tuæ. de teſtib. c. teſtimo
7 nium. §. ſi vero. † Aut in criminalibus criminaliter intentatis:
& tunc. Aut quæris in criminibus non exceptis, & tunc, aut
quæris de conſanguineis infra quartum gradum. aut de con-
ſanguineis vltra quartum gradū. In primo caſu dic, quòd nec
compelluntur inuiti, & in d. l. lege Iulia. & 4. q. 3. c. ſi teſtes. &
3. q. 5. conſanguinei. vbi hoc no. Hug. & Io. & Accur. in d. l. pa-
rentes. Nec etiā volentes admittuntur, ita intellige, quod no.
Ber. & Hoſt. & Abb. hic. & Spec. in d. ver. item quòd eſt parēs.
& ver. ſed nunquid frater. In ſecundo caſu dic quòd admittun
tur, vt innuunt Hug. & Io. in d. c. cōſanguinei. & Spe. in d. ver.
Aut quęris in criminib. exceptis, & tunc admittuntur, & com
pelluntur, vt in d. c. literas. & 23. q. 5. ſi audieris. & q. 8. c. legi. vt
no. Spe. tit. de teſte. §. de teſte. §. de teſtium compulſione. circa
princ. & de hoc eſt caſus in crimine hæreſis. ĵ. de hæreticis. c.
in fidei fauorem. lib. 6. In quarto caſu. ſ. quando eſt conſangui
neus vtriuſq; in pari, & æquali gradu. Tunc par affectionis cā
omnem ſuſpicionem fraudis excludit, vt ff. de ritu nup. l. non
8 ſolum. §. 1. vt not. Ioan. in d. cap. conſanguinei. † Nota tamen
quod minor fides adhibetur tali conſanguineo deponenti in
cauſa, & pro parte ſui conſanguinei, quàm alij, vt ff. de teſti. l. 3.
§. tu magis. ſecundum Spe. in ver. alle. ſed nunquid frater. & vi
de quod dixi. ś. de teſti. in literis.

Super eo. c. ¶ Ad declarationem gl. patet hoc &c. Si
quæris hic quæ inimicitiæ repellant te-
9 ſtes, Diſtingue. † Aut ſunt conſpiratores, vel capitales inimi-
ci, & tales repelluntur à teſtimonio in omni cauſa, vt hic, & ĵ.
de ſymo. licet. & capi. per tuas. 1. ś. de re iudica. cum. 1. & 2. &
inſtitu. de excuſa. tute. §. item inimicitiæ. Et nedum conſide-
rantur inimicitiæ præſentes, ſed etiam quæ fuerunt nudiuſ-
tertius, ſcilicet, quæ fuerunt non eſt diu. 3. quæſtio. quinta.
capitu. accuſatores. 1. Aut non ſunt conſpiratores, nec capita-
10 les inimici. † Sed tamen aliquo modo inimici ſunt, & tales ad
mittentur ad teſtimonium, ſed minorem, aut nullam fidem
eis adhibebit iudex, quòd iudicis arbitrio relinquetur. in auth.
de teſt. §. ſi vero dicatur. col. 7. ff. de quæſtionib. l. 1. §. quæſtio-
nem. & l. quæſtionis. ſecundum Tan. Innoc. Hoſti. & Io. And.
hic. & Spe. tit. de teſte. §. 1. in prin. & tit. de accuſatore. ver. ſed
quæ inimicitiæ. In quo concor. Io. in d. c. accuſatores. dicens ꝙ
ſemper inimicus repellitur niſi ſint leues, vel modice inimici
tiæ. ar. ĵ. de ſymo. licet hely. & hoc relinquitur inquiſitioni iu
dicis qualiter inimicitiæ repellant, vt in §. alle. ſi vero dicatur.
in hoc concor. Gof. in c. alleg. per tuas. & vide quod dixi in c.
11 alle. cum 1 & 2. diſt. 2. † Et ſcias ꝙ inimicitiæ interdum oriun
tur ex verbis. Vnde Socrates: Principium amicitiarum bene
loqui, exordium inimicitiarum maledicere, & no. Io. An. ś. e.
repellantur. ex iſtis in dubio iudicarem leues ad inſtar iniuriæ
verbalis, quæ leuis eſt. inſti. de iniur. §. atrox. à contrario.

Super eo. c. ¶ Ad declarationem glo. ex hoc videtur
& gl. fi. Inno. hic. Si quæris quando illi ad
quorum impetrationem inquiſitio à Papa contra aliquem eſt
commiſſa à proſecutione inquiſitionis repelluntur, vtrum ni-
12 hilominus in inquiſitione procedi debeat. Diſtingue. † Aut
illi repulſi à proſecutione inquiſitionis quam impetrauerant
à Papa propter inimicitias, vel aliam cauſam præbuerunt au-
ctoritatem inquiſitionis, & Papa non erat daturus aliàs inqui
ſitores niſi propter auctoritatem & ad inſtantiam eorum, &
hoc conſtat. Aut præbuerunt nudum miniſterium inquiſitio-
ni, & Papa erat aliàs daturus inquiſitores, & hoc conſtat, aut
eſt dubium. Primo caſu refert, aut Papa mandat inquiri de in-
famia, & tunc quemuis impetrantes repellantur, tamen inqui
ſitio procedet ex officio iudicis, vt hic fuit. Aut Papa nō man
dat in reſcripto inquiri de infamia, & tunc non proceditur in
inquiſitione,

inquiſitione, quia ſi hoc,ſ.quod denũtiatus ſunt inimici pro-
pter quod ſunt repulſi, fuiſſet ſignificatum Papæ literas non
conceſsiſſet,ergo per eas procedi non deberet.ſ.de reſcrip.ſu
per literis.ſimile,no.ſ.de iudi.quia Gui.& ita intellige opi.Io.
hic.Cum quo concor.Goſ.Phi.Egi.Ber.& Inno.hic.In ſecun
do principali caſu,dic idem.ſ.quod inquiſitio procedet ex of-
ficio iudicis.In tertio caſu.ſ.qñ eſt dubium,refer,Aut nomina
impetrantiũ in literis ſunt expreſſa:& tunc præſumuntur præ
buiſſe auctoritatem inquiſitioni , & quod Papa non erat aliàs
daturus inquiſitores.ſ.de procur.c.ſi.Aut nomina impetran-
sium non ſunt in literis expreſſa,vt ſi dicatur ad audientiã no-
ſtram peruenit vel relatione quorundam intelleximus,vel ſi-
mile,& tunc præſumuntur ſolum miniſterium præbuiſſe . Et
idem hoc caſu,ſi impetrantes excommunicati eſſent:quia nõ
eneruantur literæ, & ſi miniſterium præbuerunt impetrãtes.
ar.C.de præci.impe.of.l. vniuerſis.ff.de inoffi.teſta.l.poſthu-
mus.§.1.& l.ſi pars.§.fi. & l. Papinianus.§. meminiſſe.24.q.3.
ecce.ſecundum Innoc.& Hoſti.hic.Et in hoc quod dicunt de
excommunicatis impetrantibus,idem tenet Tan.hic,& Hoſ.
j.c.proxi.& Goſ.ſ.de offi.deleg.prudentiam.Sed Io.Vinc. &
Ber.hic contra,& verius ſecundum Guil.& Io. An.j.de reſcr.
lib.6.c.1.gl.fi.per Guil.in gl.quid ſi excommunicatus.per Ioſ.
And.& per illud.c.licet Car.ibi idem quod Tan. Inn.& Hoſti.
hic,& vide quod no.Spe.ti.de inquiſitione.§.1.ver.quid ſi im
petrator.Vnde Pet.de ſamp.& Abb.& Io. And.poſt eos reci-
13 tant hic Guil.naſo.ſic dixiſſe,† quòd vbi in literis aliqua perſo
na exprimitur illa repulſa, non admittitur alius per literam.ſ.
de reſcrip.ſuper literis.& de offi.deleg.p.& g.vbi nullus expri
mitur,ſecus vt hic.in fi.Sed obſtat in prin.c. vbi certi fuerunt
expreſsi, & tamen eis repulſis alij admittuntur, ſed hoc ex vi
ſecundi mandati.Sed huic ſolutioni obſtat.j.eo.olim.vbi vni-
cum fuit mandatum , & tamen ex officio iudicis alij admit-
tuntur imo adijciuntur ad iuuandam,& proſequendam inqui
ſitionem,& denuntiationem,ſecundum Abb.& Io.And.Sed
hoc dictum Guil.naſonis intelligo,ſecũdum præmiſſa.Et per
hoc.c.euidenter patet, quòd ſi infamia habuerit originem ab
inimicis:nec per alios probari poteſt,non proceditur in inqui
ſitione,vt hic. & j.c.proxi.niſi apud bonos & graues ſit nimiũ
14 diuulgata,vt hic in fin. † Si vero ab honeſtis orta fuerit,non à
maliuolis, & per idoneos probari poſsit,iudex ex officio ſuo
cõcedet in inqſitione,vt hic . Sed inimicos repellet à teſtimo
nio,& à proſecutione inquiſitionis , vt hic ſecundum Ho.de
hoc no.Bern.j.de pur.ca.cum dilectis.in gl.not.qđ & ibi dicã.

Super eo.c. Ad euidentiam gl.Inno.hic quæ incipit.
dic quod vbi &c.Cum qua concor. Vin.
Goſ.& Hoſt.hic vide quod no.Card.j.eo.c.1.ver.notandum.
& Guil.& Io.And.in c.2.gl.1.lib.6.Et nota ſecundum Innoc.
15 hic vnum quod eſt notatu dignũ , † quod probato crimine in
modum inquiſitionis imponetur pœna corporalis & hono-
ris,& damna læſis reſarcientur,vt hic.& in aut.vt iudi.ſine quo-
quo ſuſ.fiant.§.ſi quis autem præter. & §.neceſsitatem.col.2.
vt nulli iu.§.& hoc peruenit ad nos colla.9.in quo cõcor.Hoſ.
Et ſecundum hoc ſi expulſus violenter de fundo intentat cri-
minalem actionem per l.Iuliam de vi.contra violentũ expul-
ſorem , & probet ita quòd violentus eſt in cauſa condemna-
tionis, iudex ſine alio iudicio poterit eum etiam ad reſtitutio
nem rei ablatæ cõdemnare,quod videtur probari per iura quę
dicũt quòd iudex in his quæ ſunt ei notoria vt iudici , poteſt
condemnare.ff.fini.regun.l.ſi irruptione. C.de teſti.l.nullum.
ad l.Cor.de fal.l.vbi. Præterea pro hoc videtur lex expreſſa.ff.
de fur.l.interdum.§.qui furem.in contrarium videtur,quia iu
dex non poteſt ferre ſententiam,niſi libello conformem.Sed
libellus accuſationis,vel inquiſitionis hoc non cõtinet,& ideo
fatuus eſſet iudex &c.ff.communi diuidundo vt fundus.j.eo.
qualiter. §. pen. Præterea iudex non poteſt condemnare vltra
quam ſit petitũ,vt ff.de excep.rei iudi.l.ſi ex teſtamento.Præ
terea hoc ſequitur neceſſario, vt videtur, quia ſi iudex poſſet
ſic condemnare,fruſtra lex diceret,quod poſtquam actum eſt
criminali,agi poteſt ciuili . vt C. quando ciuilis actio præiudi-
cat cri.l.vna.Et iſtam partem tenet Io.C.ad l.Iul.de vi pub.l.ſi
quis ad ſe fundum & idem ſentit ibi gl.& Odo.& Pet.de Bel.
16 peti. Quid dicendum,ſuper hoc,ipſe Pet.ſic,diſting.ibi.† Aut
iudex eſt talis qui non poteſt corrigere niſi iure fori tantum,
ſicut ſunt iudices ſeculares , & tunc non poteſt condemnare
vſurarium,vel raptorem ad reſtitutionem per iura allegata ꝓ
17 iſta parte. † Aut iudex eſt talis ad quem ſpectat correctio iure
fori,& iure poli,vt Epiſcopi,& alij iudices eccleſiaſtici,& tũc,
quia non dimittitur peccatum niſi &c.vt j.de vſur.cum tu.&
de reg.iur.c.peccatum.lib.6.poteſt condemnare reum etiam
ad reſtitutionem vſurarum ſeu raptorum,ſic intellige opinio
nem Inn.& Hoſti.hic.ar.ff.de iur.om.iud.l.2.ſecundum Pet.
Et hoc tene menti ſecundum Cy.ibi.Quæ diſtinctio videtur
vera in cauſa inquiſitionis vbi officium iudicis latiſsime pa-
tet.ff.de iur.omn.iudi.l.1.vnde quandoq; ponit hominem ad
rationem.ſ.eo.ſi conſtiterit.Quandoq; inquirit ex officio nõ
probata per teſtes infamia , ſed ſola publica fama deſerente.j.
de pur.ca.inter ſolicitudines.1.reſpon.in fi.quod etiam innui-
tur.j.eo.qualiter.2.reſponſo,in cauſa vero accuſationis credo
ſecus per rationes prædictas.

Super eo.c. ¶ Si quæritur vtrum ille contra quẽ eſt
faciẽda inquiſitio ſuper aliquo crimine,
audiendus ſit,volens probare bonam famam ſuam.Et quid ſi
teſtes hinc & inde producti probent infamiam,& bonam fa-
mam,& quid ſi ſimul & ſemel, ſuper vtroq;.ſ.fama & veritate
18 criminis inquiratur.Diſtingue,† Aut quæritur de primo ſcili
cet , vtrum eſt audiendus volens probare bonam famam ſuã,
& dic quod ſic,ar.in eo quod legitur,& not.ſ.eo.licet.§.fin.de
ſpon.cum in tua.§.1.de teſti.cog.c. dilectorum.6.q.1.ex meri
to.& c.deteriores.ſecundum Hoſt. & Io.And.hic.& Ber.j.e.
qualiter 2.gl.circa medium ver.& ſi actor.& Hoſt.& Io.And.
ibi. Quod intellexit verum Io.prout ibi recitat Io. An.quan-
do aliquo promouente inquiſitionem iudex procedit , ſecus
ſi nullo promouente , quia non ſic præſumitur contra iudicẽ,
ſicut contra aduerſarium.Prius dictum indiſtinctè verius cre
do,tum quia potius in odore bonæ famæ, quam male delecta
mur.ſ.eo.licet.in fi.de præſump.cum in iuuentute.Tum quia
quilibet reus ad probandum ſuam innocentiam admitti debet
per ea quæ leguntur,& no.81.diſt.clerici.2.q.4.omnib.& q.7.
cũ paſtoris.Fallit in caſu vbi iam probata eſſet mala fama con-
tra ipſum,vt no.Guil.de mon.Lau.extra de offi.ord.c.j.ſuper
verbo iniungimus.ver.ſed nunquid.in cle.pro quo.ſ. de teſti.
19 fraternitatis.& eo.tit.c.teſtib.in cle.† Aut quæris de ſecundo
.ſ.quid ſi teſtes producti hinc & inde probent infamiam , &
bonam famam , tunc attendere debet iudex vtrum commu-
nis vox vicinorum exterior cõcordet cum fama,vel infamia,
& qualitate teſtium productorum.His.n.& alijs penſatis cir-
cunſtantijs,erit hoc arbitrio iudicis relinquendum,vt patet in
eo quod legitur,& no.ſ.de teſti.præterea.& c.in noſtra.ſecun
dum Hoſt.hic.idem Spe.tit.de inquiſi.§.nunc tractemus.ver.
quid ſi teſtes &c.Archid.2.q.4.omnib.ſuper verbo remaneat.
Sed ſi plures teſtes dicant eũ eſſe bonæ famæ, & pauciores ma
læ famæ,dicit Io.qđ pauciores præualent,quo ad hoc vt pro-
cedatur ad inquiſitionem ſeu purgationem , cum propter di-
cta paucorum non dicitur infamia,vt hic in fin.Sed Vin.dicit
& melius,dicta plurium præferenda,dummodo probet æquè
bonam ſicut illi malam.arg.ſ.eo.c.licet in fi.2.q.4. omnib.81.
diſt.clerici.& in auth.de monachis.§. cogitandum. coll.1. ſe-
cundum Spe.in d.ver.quid ſi teſtes,& Archi.in c.alleg.omni-
bus.& hoc ſequitur Hoſt.vt patet per hoc quod ſupra proxi.
dixi.Sed Io.And.putat eorum dictum Tan. & Vin.vbi teſtes
primi & ſecundi deponunt de fama viciniæ.& facit quod not.
ſ.de teſti.cum in tua.in vlti.glo. Sed ſi primi,licet pauci depo-
nant de vicinia:ſecũdi ſcilicet multi non de vicinia,verum putã
quod dicit Io.& credo quod ita intellexerunt Tan.& Vinc.in
20 c.alle.omnib.† Aut quęritur quid ſi ſimul & ſemel ſuper vtro
que.ſ.fama & veritate ab vno teſte primo tamen de fama,ſe-
cundo de veritate inquiratur,& tunc dicit Hoſt.quòd non ſer
uatur ordo,quia probatio famæ debet præcedere probationẽ
veritatis,& quia non ſunt tales proceſſus ſiue articuli permi-
ſcendi,vt patet in eo quod legitur,& no.ſ eo.qualiter.de reſcr.
cum dilecta.de iudic.exhibita Et idem modus ſeruandus eſt
vbi in modum exceptionis crimen opponitur ſ.eo.ſuper his.
in hac materia officium iudicis latiſsimè patet. Nam quãdo-
que ponit hominem ad rationem.ſ.eo.ſi conſtiterit.Quãdo-
que inquiret ex officio,non probata per teſtes infamia,ſed ſo-
la fama publica deferente. j. de pur. ca. inter ſolicitudines. &
innuitur j.eo.qualiter.de quo dic, vt ibi.& in c.alle.ſi conſtite
rit.Sed ſi vt appellationes euitet,iudex conſulimus quod pro-
bata infamia inquirat de veritate criminis,ſm Hoſ.cum quo
concor. Spe.tit.de inquiſitione.§.nunc tractemus.ver.quid ſi
teſtes.& verſ.ſeq. Dic tamen quod omiſsio talis ordinis nõ vi
tiat,nec impedit proceſſum,dummodo non appelletur,quod
dic vt legitur,& no.j.eo.c.2.lib.6.

1 *Cauſæ maiores quæ ſint.*
2 *Cauſis maioribus partes renunciat.*

Cum

Vm dilectus. ¶Si quæris quot ſunt ge-
nera maiorum cauſarum,
& in quibus ſpectant ad iuriſdictionem Papæ ſpe-
ctantium:& vtrum interdictioni Papæ in eis ꝑ par
1 ses ſeu aliquam partium renuntiari poſsit, Diſtingue. † Aut
quæris de primo.ſ.quot ſunt genera maiorum cauſarum ad iu
riſdictionem Papæ ſpectantium, & in quibus ſpectant.& dic
quod tria. Vnum cuius examinatio,& diſſinitio,tam ab initio
quam ex poſt facto ſedi tantum in omnibus apoſtolicæ reſer-
uatur,vt eſt diuiſio & vnio epiſcopatuum.ĩ.de exceſ. prælat.
ſicut epiſcoporum depoſitorum reſtitutio, & ſimilia, de hoc
genere eſt poſtulatio facta ad epiſcopatum, vt patet.ſ.de po-
ſtu.præla.c.bonæ.2.§.nec nocebat.& c. poſtulationem. Aliud
cuius examinatio ſpectat ad ordinarium,ſed diſſinitio ad apo
ſtolicam ſedem tantum, ſicut eſt depoſitio epiſcoporum.3.q.
6.accuſatus.& c.ſeq.dubiorum declaratio fidei.ĩ.de hæreticis.
ad abolendam.& priuilegiorum ſedis apoſtolicæ.ſ. de iudi.cũ
veniſſent.ſ.de confir.vti.vel inuti.c.j.& 2. Tertium genus mi
xtum eſt,ſicut electio epiſcoporum,& cõfirmatio, quia quan
doque ſpectat ad ordinarium inſolidum ſ.ſi non appelletur ſal
uis diſpenſationib.ſi circa illam occurrant,quæ ſedi tantũ apo
ſtolicæ reſeruantur,vt ſ.de elec.innotuit.de cor.viti.c.2.Qñ-
que vero deſertur ab apoſtocila ſede, inſolidum.ſ.ſi quoquo
modo etiam fruſtratoriè fuerit appellatum ad Papam. ſecun-
dum Hoſt. qui hoc tenet per quandam decre.quæ incipiebat.
dilecti filij,quam ipſe habebat in tit.de ap. Goſ.vero habebat
eam ſub tit.de elec.& Guil.ſub ti.de reſcri.de qua tractat Cõ-
poſ.ĩ.de elec.ſtatuimus.lib.6.quam hodie non habemus, cu-
ius opi.hodie reprobatur quo ad appellationem fruſtratoriã,
2 ſeu friuolam.ĩ.de elec.quanuis.lib.6.† Aut quæris de ſecundo
.ſ.vtrum iuriſdictioni Papæ in eis per partes renuntiari poſ-
ſit,& tunc dicit Hoſt.hic quòd non, cuius opinio approbatur
in d.c.quanuis.§.cæterum.libr.6. vbi habes quòd in hoc caſu
licet partes ab huiuſmodi appellationibus,nulla tamen inter-
ueniente prauitate recedere antequam præfatę ſedi fuerunt
præſentatę &c.

1 *Differentia inter accuſationem & denuntiationem.*
2 *Procurator non interuenit in cauſa criminali.*
3 *Teſtis an de ſuis criminibus interrogandus.*
4 *Teſtis an de ſuis criminibus reſpondere debeat.*
5 *Teſti de ſuis criminibus reſpondenti an credatur.*
6 *Teſtimonijs paucorum an quis infametur.*
7 *Pauci teſtes qui dicantur ad probandum quem diffamatum.*
8 *Teſtificantibus ſuper infamia an vox communis præferatur.*

INquiſitionis. ¶Si quæris quando in mo
dũ inquiſitionis vel denun
tiationis agitur de criminib.homicidij, ſymoniæ,
& alijs quæ poſt peractam pœnitentiam impediũt
executionem ordinis ſuſcepti, & retentionem beneficij, ſis
omnino ſicut in accuſationis iudicio procedendum, Diſtin-
1 gue.† Aut quantum ad hoc, vt denuntians teneatur ſe inſcri-
bere ad pœnam talionis,& dicunt Ber.& Innoc.quòd non,ſed
Hoſt.in hoc contra,vt dixi.ſ.eod.ſuper his. Aut quantum ad
diſſinitionem,& pœnam imponendam,& dic,quòd ſic,ſecun
dum Hoſti.hic. Fallit in pœna exauctoriſationis ſeu degrada-
sionis ſolennis,de qua habetur.11.q.3.epiſcopus.ĩ.de pœnis
degradatio.lib.6.Et eſt ratio,criminis immanitas aliàs innor-
mitas, & idem ſi conſtaret per denuntiationem. ſecundum
Goſ.& Abb.hic.& Archi.l.diſt.miror.in gl.ſi & in modũ &c.
2 † Aut quantum ad procuratoris conſtitutionem,& videtur ſe
cundum Hoſt.quòd in tali cauſa interuenire non poteſt,cum
eundem effectum habeat quem accuſatio,vt hic patet.In ac-
cuſatione autem criminali procurator interuenire nõ poteſt.
vt no.ſ.eod.veniens.Aut quantum ad proceſſum,& dic quod
non,imo diſsimilis eſt proceſſus ſecundum Hoſt.

Super eo c. ¶ Ad euidentiam gl.iudex.n.& glo.ſeq.
& glo.Innoc.quæ incipit,ex hoc loco.Si
quæris vtrum teſtis poſsit,& debeat de & ſuper ſuis crimini
bus interrogari,& vtrum interrogatus teneatur & debeat re-
ſpondere,& ſi reſpõderit vtrum debeat ſibi credi, Diſtingue.
3 † Aut agitur & quæritur ſpecialiter de aliquo crimine,cuius
particeps dicitur eſſe teſtis, & tunc licet de alijs non credatur
ei in omnibus, de ſe tamen interrogari poteſt, & reſpondere
debet, & ei creditur, vt ſ.de elec.per inquiſitionẽ.& de con-
ceſ.c.1.& 2.& C.de teſti.l.nullum.quòd dic vt no. Hoſti.& vt
ſcripſi.ſ.de teſti. cauſam quæ inter Archiepiſcopũ. & in hoc
concordant Vinc.& Spec.ti.de teſte.§.iam de interrogatorijs.
ad fi.ver.ſed nunquid quæretur &c.Aut agitur & quæritur de
alio crimine cuius nõ dicitur eſſe particeps ipſe teſtis,& tũc,
Aut quæritur de duobus primis.ſ.vtrum ipſe teſtis debeat de
& ſuper ſuis criminibus interrogari,& vtrum interrogatus te
neatur & debeat reſpondere. Aut quæris de tertio.l.vtrum ſi
4 reſponderit debeat ſibi credi. † Si de duobus primis,tunc di-
cit Ber.in c.alleg.cum cauſam,quòd ſatis poteſt dici quòd te-
neatur reſpondere ſaltem ad eade quibus traditur. 4.q.3.c.ſi
teſtis.§.item teſtium.ff.de teſti.l.3.& ar.opti. hic.ſ.an ſit decu
rio,plebeius,liber,an ſeruus,infamis, an bonæ famæ, amicus,
vel inimicus eius,pro quo,vel contra quem teſtificatur,locu-
ples,an egenus. Sed de alijs interrogatus non tenetur reſpon-
dere, & hoc idem tenet Abb.ibi.& hoc idem innuit Ber.hic.
Tu dic ſecundum Inno.& Hoſti.hic, cum quibus concordas
Vinc.& Roſ. quòd non eſt interrogandus, & ſi interrogetur
non cogitur reſpondere, nec crimen ſuum ſeu conditionem
ſuam in ſpecie,vel in genere prodere debet.de pœ.diſt.1.non
tibi dico.2.q.1.ſi peccauerit.idem Hoſt.in c.alle.cum cauſam,
quæ inter. Nec obſt.ſi obijciatur quòd ordo & teſtimonium
pari paſſu ambulant.2.q.7.ipſi apoſtoli.ſed in ordinibus debet
confiteri, ergo & in teſtimonio.l.diſt. ex pœnitentibus.quia
hæc ſimilitudo non attenditur in omnibus, ſicut nec in hoc
caſu.Nam in ordinatione propter periculum animæ iſtud ſpę
cialiter eſt ſtatutum, ſed nec tenetur urdinandus omnia cri-
mina ſua dicere,vt no.in d.c.ex pœnitentib.ſed illa tantũ,quę
ordinis executionem impediunt.ſecundum Inno. & Hoſtię.
idem Goſ.in ſum.de temp.ord.iuxta fi.§.reſtat.& Arch.in d.
5 c.ex pœnitentib. in gl.adde quicquid dicat &c. † Si quæris de
tertio.ſ.ſi reſponderit,ſit ei credendum, dic quòd ſic, quia ſi
non valeat teſtimonium tanquam iurati cum de hoc non iu-
rauerit.arg.ſ.de teſti.c.de teſtib. valet tamen tanquam de ac-
ceſſorio.arg.ſ.de offi.deleg.c.præterea.ad fi.& c.prudentiam.
§.pen.& vlti & quia vnicuiq; creditur contra ſe.ff.de interro.
act.de ætate.§.1.& quia de ſe magis ei credendum eſt quã alij,
cum de ſe melius nouerit veritatem.arg.ſ.qui ma.ac.poſ.c.vi
detur.ſecundum In.& Hoſti. quorum gloſſam approbat hic
Archi.2.q.7.quærendum.gl.pen.& ſatis concor.Spe.in d.ver.
ſed nunquid quæretur.& eo.tit.ſ.de teſte.§.1.in 6 col.ver.qd
ſi teſtis dicis &c.dicens quòd quando confitetur contra ſe nõ
eſt veriſimile, quòd ſuam tantam turpitudinem contra ſe aſ-
ſeueret,quia crudelis eſt qui famam ſuam negligit.12.q.1.no-
lo.Dicit tamen quòd in iſto vltimo caſu ipſe deſerret teſti in-
ueniret.arg.5.q.5.illi qui.30.q.5.iudicantem.ĩ. de fide inſtru.
c.cum Ioan. ſuper principali tamen non crederetur ei ſecun-
dum Ber.hic in gl.quia forte idem Io.Vin.& Io.And.

Super eo.c in fine. ¶Si quæris vtrum propter
dicta paucorum quis infa-
matus debeat reputari, & qui dicantur pauci, & vtrum dictis
teſtium deponentium ſuper infamia,ſit vox communis con-
traria præferenda. Diſtingue. Aut quæris de primo.ſ.vtrũ ꝓ-
pter dicta paucorum quis infamatus debeat reputari, & tunc.
aut quæris de dictis paucorum teſtium ad probandum infa-
miã productorum, aut de dictis aliorum quam teſtium. In pri
6 mo caſu refert. † Aut quæris de dictis paucorum teſtium ad
probandum infamiam productorum, & de ipſa debitè depo
nentium, vt quia iurati deponunt eum infamatum apud bo-
nos & graues,quos ſpecificãt, & dic quòd ꝑ dicta iurata pau-
corum teſtium idoneorum, puta duorum vel trium, proba-
tur infamia,quis infamatus reputari debet. Nam per duos ꝓ-
batur fama.ſ.de teſtib.tam literis. 1.reſpon.ſicut & ſolennitas
.ſ.ſubſcriptio ſeptem teſtium teſtamenti.C.de bo.poſ.ſecun-
dum tabu.l.2.arg.C.de fideiuſ.l.fi.in fi.ſecundum Inn.& Ho.
hic in glo.fi.idem Io.And.& hoc idem.ſ.quod fama probetur
per duos teſtes idoneos not.ſo.l.4.q.3.c.ſi teſtes.§.item ſæpe
etiam ſine. Aut quæris de dictis paucorum teſtium.de & ſup
ipſa infamia non debitè deponentium,vt quia non iuratorũ.ſ.
de teſti.c.de teſtib.& c.nuper.vel ſi iuratorum, tamen de in-
famia apud bonos,& graues, nihil dicentium.vel ſi dicunt nõ
tamen ſpecificant,& talia dicta non probant,vt hic in fi.quan
do dicit qui propter dicta paucorum &c.& ſ.in verſic.& verũ
ibi plures dixerint infamatum &c. Nõ.n.dicit iurati depoſue
runt,nec dicit apud bonos,& graues,vnde iſti iurati depone-
bãt infamiam apud ſe tantum fore,& non apud bonos, & gra
ues,& de propria credulitate, quæ non ſufficit ad pœnam in-
fligendam.86.diſt.ſi quid vero.ſecundum Hoſt.& Io.And.In
ſecundo caſu.ſ.quando quæritur de dictis aliorum quam te-
ſtium, & dic quòd propter dicta talium paucorum nõ debet
quis

7 quis reputari infamatus. ita poteſt intelligi iſte tex. † Aut quæ
ris de ſecundo principali. qui. dicantur pauci. & Bern. dicit hic
quod maior pars viciniæ requirit, vt apud ſamā eſt laboret: &
idem Vin. & Io. hic Hoſt. vero dicit quod non ſufficit maior
pars viciniæ: niſi etiam ſit apud bonos & graues. ſed Hug. &
Io. & Arch. 10. q. 3. vnio. gl. fi. dicit quod ſufficit quod à decem
vel pluribus infamatus ſit. & idem innuit hic Goſ. qui intelli-
git hic paucorum. i. duorum vel trium. ſecundum Arch. ibi. &
pro hoc facit text. ſ. ibi duo vel tres. Aut etiam plures &c. Nā
hæc dictio plures, ad modicum refertur. ff. de verb. ſign. l. hæc
adiectio. & pluralis locutio &c. ff. de teſtib. l. vbi numerus, &
j. de reg. iur. c. pluralis locutio. lib. 6. vnde finaliter crederē hoc
arbitrarium. Quid n. ſi Pariſijs aliquis ſit infamatus apud de-
cem vel duodecim, de vitio ſuo in quo forte ſunt mille, alij ho
mines commorantes apud quos nō eſt infamatus, non viden-
tur ſufficere. Item quid ſi aliquis ſit diffamatus apud decē vel
duodecim homines in villa, in qua non ſunt niſi. 18. homines,
videtur ſufficere. ſ. de offi. deleg. de cauſis. nam in hac materia
officium iudicis latiſſime patet. ff. de iuriſ. omn. iud. l. 1. & no.
8 Hoſt. ſ. eod. cum oporteat. † Sequitur de ſecundum principali
. ſ. vtrum dictis teſtium deponentium ſuper infamia, ſit vox
communis contraria præferenda, & tunc dic vt dicit Inno. hic
in gl. no. dicens quod licet teſtes aliqui dicant aliquem infama
tum, & communis vox non habeat eum infamatum, cōmu-
nis vox præfertur dictis plurium teſtium, vt hic in fi. Nec eſt
contra. ſ. de ſpon. cum in tua. quia bene poteſt probari infamia
per teſtes, & maxime vbi probationes non inducuntur in lo-
co vbi dicitur infamia contracta. Sed tutius eſt, & melius ſem
per proprijs auribus habere certitudinem de fama: & in loco
in quo dicitur infamatus, quam per teſtes, & in alijs locis. ſ. de
elec. c. poſtquam. & c. ſcriptum eſt. de præſum. quia veriſimi-
le. j. de pur. ca. cum dilectus. Et tunc quando ſic conſtat aliquē
eſſe bonæ famæ: licet duo vel etiam plures, dum tamen non
ſint multi, dicant eum eſſe malæ famæ, non tamen fiet inquiſi
tio, vt hic. ſed ſi hoc modo non conſtat de bona fama, alicuius
per duos teſtes, probetur eum diffamatum, non credit iudicē
teneri probationem recipere ſuper bona fama. Cum etiam ſi
probaret per multo plures non ſit eis profuturum, cum poſ-
ſit eſſe bonæ famæ, apud aliquos, & malæ apud alios, & ꝓpter
illos ſit indicenda purgatio. 2. q. 4. omnib. Tamen bene facit iu
dex ſi eos recipiet, & eis gerat morem, & etiam aliquo modo
poterit ex eis inſtrui. ff. de probationib. l. circa. ar. 2. q. 7. cū pa-
ſtoris. & q. 4. omnib. 12. q. 2. ſint manifeſtè. 18. q. 2. in decimis.
contra tamen credimus: Inn. cuius gl. ſequitur hic Hoſt. illo ar
ticulo prætermiſſo, quam dicit Inn. ſe non credere. & Arch. 2.
q. 4. omnib. ſuper verbo remaneat. ſed opi. Inn. poteſt intelligi
vera poſt publicatas atteſtationes teſtium ſuper infamia pro-
ductorum, ante vero poteſt eſſe vera opinio Hoſt. ar. ſ. de teſti.
fraternitatis. & c. ti. c. teſtibus. in cle.

1 *Prouiſo de beneficio ſi crimen obijciatur, an prouiſionis execu-*
tio differatur.
2 *Infamiæ obiecti criminis effectus.*
3 *Communis intellectus non eſt mutandus.*

ACcedens. ¶ Ad euidentiam huius decreta-
lis. Si quæris quando illi cui de be-
neficio prouiſum eſt, & qui petit ſe in poſſeſsionē
poni, & prouiſionem ſibi factam executioni man-
dari aliquod crimen oponitur, vtrum per hoc executio proui-
1 ſionis debeat retardari, vel quid iuris. Diſtingue. † Aut proui-
ſus proponitur ſuper illo crimine publicè infamatus, aut non.
Si non, mandatur prouiſio executioni, quo facto, ſi actor, vel
accuſator, vel denunciator appareat legitimus talis. ſ. qui cri-
men probare velit, & valeat, probato crimine priuatur bene-
ficio. ſ. de ap. conſtitutus. 2. §. fin. de conceſ. præb. poſt electio-
nem, non probato crimine reus abſoluitur, hoc. n. eſt genera-
le. quod dic vt legitur, & no. ſ. vt eccle. benefi. c. vnico. & ſ. eo.
titu. c. 1. 2. 3. & 4. & in præmiſsis iuribus conſtitutus poſt ele-
ctionem. Si vero accuſator non appareat prouiſus, vlterius nō
grauatur, vt hic in prin. & ſ. eo. c. 1. Si prouiſus eſt ſuper obie-
cto crimine publicè infamatus, & is qui crimē obijcit ipſum,
ſit probare paratus, tunc propter infamiam obiecti criminis
executio retardatur, arg. ſ. eo. omnipotens. 85. diſt. tantis. Da-
niel. 2. q. 1. presbyter ſi à plebe. C. de infami. l. vnica. de decur. l.
infamia. lib. 10. de pig. l. neque famoſis. lib. 52. j. de exceſ. præla.
inter dilectos. Vbi no. Inno. in gl. 1. & Hoſt. & Abb. poſt eum,
quod crimen opponitur non tantum electo confirmationem
petenti: vt ſ. de elect. c. dudum. 1. & 2. imo etiam opponitur ei
qui inſtitutus eſt antequam adipiſcatur poſſeſsionem, vt ind.
c. interdum. modo laboret infamia, vt hic. & j. de pur. ca. c. 2. ſ.
de teſti. licet ex quadam. & recipiuntur probationes excipien
tis ſuper obiecto crimine, quo probato, prouiſo ſilentium im
ponetur. Sed ſi non probetur erit infamato, purgatio indicen-
da, in qua ſi defecerit, erit eidem prouiſo ſilentium imponen-
dum. Verum ſi ſe purgauerit, eſt mandanda executioni proui
ſio, & contradictor ab huiuſmodi aliàs ab ipſius moleſtia cō-
peſcendus, & in expenſis legitimis condemnandus prout iſta
omnia hic ſequuntur. Fallit forte vbi excipiens ante confirma
tionem, vel collationem, vel prouiſionem habuit facultatem
2 excipiendi, vt dicam in d. c. inter dilectos. diſt. vlt. † Liquet igit̄
ex præmiſsis, ꝙ infamia obiecti criminis duos effectus habet.
Primus eſt, vt executio ſuſpendatur. Secundus eſt, vt ipſa ſu-
ſpenſa probatio obiecti criminis admittatur, vt patet in eo, ꝙ
legitur, & no. j. de ſym. accuſatum. Tertius, etiam poteſt no-
tari, vt. ſ. purgatio indicatur, vt hic ſequitur, nec ſufficit op-
poſitio infamiæ niſi & crimen obijciatur, nec obiectio crimi-
nis, niſi & infamia opponatur. Liquet etiam ex præmiſsis, ꝙ
ſi electus conſecratus ſit, adhuc tamen contra ipſum poteſt
obijci crimen cum infamia, ad hoc vt impediatur corporalē
poſſeſsionē, Epiſcopatus adipiſci, ꝙ dic vt no. ſ. de appel. con-
ſtitutus. 2. in fi. & c. vt debitus. in fi. & j. de exceſ. præla. inter di
lectos, & ſic hæc decretalis fuit hactenus intellecta commu-
3 niter. † Vnde iſte intellectus minime eſt mutandus. ff. de leg.
l. minime. Sed ſi contra publicè infamatum concurrant, accu-
ſator, & contradictor, accuſator qui incedit via ordinaria præ
ferendus eſt alteri qui incedit via extraordinaria, ar. ff. de mi.
l. in cauſæ. 2. & patet ex no. in ſum. de accuſa. rub. de inquiſitio-
ne. §. quis ſit effectus. ver. is ergo eſt ordo. ſecundum Hoſ. & [illegible]
Io. And. Et vide de hac materia quod no. Ber. ſ. de elec. quod
ſicut. & plenius Compoſ. ibi in ver. alij dicunt etiam ver. ſeq. &
per Hoſt. in ſum de excep. §. & quando. verſi. ſed hoc. & §. & à
quib. ver. quid ſi de crimine. & ſ. de excep. cū eccleſiaſticæ. ſup
verbo de qua: & vide quod dicam in d. c. inter dilectos. diſt. vl.

1 *Inquiſitio generalis triplex.*
2 *Inquiſitio ſpecialis duplex.*
3 *Contra prælatum ſecularem, quomodo inquiratur.*
4 *Contra ſecularem priuatum, quomodo inquiratur.*
5 *Contra regulares quomodo inquiratur.*
6 *Inquiſitio ex officio vrgente.*
7 *Inquiſitio ſuper fama ſit ſine ordine iudiciario.*
8 *In inquiſitione generali non eſt neceſſaria litis conteſtatio.*
9 *In inquiſitione ſpeciali litis conteſtatio requiritur.*
10 *Monitio non requiritur in inquiſitione ex officio.*
15 *Monitio præcedat denuntiationem.*
12 *Accuſatio qua pœna imponatur.*
53 *Inquiſitio qua pœna imponatur.*
14 *Denuntiatus qua pœna puniatur.*
15 *Teſtes debent in facto concordare.*
16 *Teſtes quomodo concordare debeant in cauſa ſcientiæ. 18.*
17 *Teſtes concordare debent in tempore.*
19 *Suſpectis ſoli epiſcopo an indicatur purgatio.*
20 *Peccator maximam cap. dimi. patitur.*

QValiter & quando ij. ¶ Si quæris in qua inqui
ſitione habeat ſeruari forma huius. c. Diſtingue.
1 † Ad cuius euidentiam nota quod quandoq; fit in-
quiſitio generaliſsima ex mero & puro officio iudicis, vt qu
quæritur in concilijs generalibus, ſeu prouincialibus genera-
liter de ſtatu prouinciarum, ſeu prouinciæ, quantum ad eccle
ſias, & perſonas, in melius reformandas. j. eo. ſicut olim. ſ. de
præben. graue. Quandoque generalis tam in capite quam in
membris alicuius eccleſiæ ciuitatis vel caſtri, vel alterius lo-
ci. Quandoque prælatus viſitat ex eodem mero officio. ſ. de
offic. ordi. c. 5. & c. irrefragabili. 10. q. 1. placuit. j. de hære. ex-
communicamus. 1. §. adijcimus. Et in his duobus caſibus non
habet locum forma huius. c. ſed generaliter & compendioſè,
contra omnes inquiritur. Fit etiam inquiſitio generalis aliquo
impetrante, vel ex officio fama deferente, quo caſu non habet
locum forma huius. c. ſed alia de qua. ſ. de re iudi. cum ſuſc. &
ſeq. quamuis illa poſsint intelligi de ſingulari inquiſitione ta
2 tum, vt ibi no. † Specialis ſiue ſingularis quādoq; fit ad denun
tiationem illius ad quem ſpectat, hoc ex officio denunciatus
quo

caſu non eſt neceſſaria trina monitio:ſed facta ſimpliciter tan
tum denuntiatione proceditur ad inquiſitionem. C. eod.l. ea
quidem.ſ.de offic.cuſto.c.1.in fi.j.de cenſi.c.Romana §.ſane.
& ſeq.lib.6.& de hac materia plenius,no.ſ.de iudi.nouit.j.rñ.
Fit & quandoq; nullo denuntiante, ſed fama deferẽte:& tũc,
Aut proceditur contra ſecularem,aut contra regularẽ.Si con-
3 tra ſecularem, tunc † aut contra ſecularem prælatum, & tunc
non ſufficit ſimplex fama, vel clamor,& frequens lis,niſi ſit q̃
ſcandalum generet,vel ſine periculo tolerari non poſsit,vt pa
tet.j.eo.§.1.Aut contra ſecularem priuatum, & tũc ſufficit fa
ma frequens & clamoſa,& ſi non generet ſcandalum, & ſic lo
quitur hic. & in vtroq; iſtorum duorum membrorum ſerua-
tur forma quæ traditur.j.eo.c.§.debet. Sed & requiritur pro-
batio famæ de qua no.ſ.eo.cum oporteat.§.fi. quod tamen to
tum eſt arbitrio boni iudicis relinquendum & committen-
dum,vt tamen ſcias,quod leuiores probationes contra priua-
tos ſufficiunt,quam contra prælatos,vt j.eo.§.licet.ä de offi.
ordi.paſtoralis. 1.reſp.& j.de ſent.excom.cum illorum.§.ſi ve
5 ro clauſtralis.† Si proceditur,tunc aut correctionem ſecundũ
regulam, & tunc ſecundum eandem de plano proceditur con
tra non ſeruata hac forma.ſ.de appel.reprehẽſibilis. & c.cum
ſpeciali.& de regu.c.fi.& de ſta.mo.c.in ſingulis. & c.ea quæ.
Aut ab adminiſtratione remoueatur,& tunc quando agitur de
Abbate vel priore conuentuali,vel curam habente, & autho-
ritate dyoceſani inſtituto,& ſi non ad vnguem quo ad quędã,
tamen ſeruãda eſt forma huius.c. vt ſ.vocetur,& ſe poſsit de-
fendere,vt patet.ſ.eo.ad petitionem.§.cũ igitur.& j.eo.olim.
§.ſi vero.& de ſymo.per tuas . Vt tamen ſcias,quod leuius &
ex leuioribus cauſis remoueri poteſt, quam ſecularia, vt j.eo.
c.in fi.vnde & conſuetudo locorum religioſorum ſpecialis in
hoc expectanda eſt,vt in d.c.per tuas.alleg.in fi.& ſ.de app.qa
nos . Quando vero agitur de priore ſimplici,vel alio officiali,
ſeu aliam obedientiam tenente,talia inſtituitur,& deſtituitur
per Abbatis arbitrium etiam ſine cauſa, vt patet in eo,quod le
gitur,& no.ſ.de ſta.mo.cum ad monaſterium.§.tales.& c.mo
6 nachi.† Quandoq; etiam fit inquiſitio officij debito vrgente,
& ſi nulla præcedat fama, nec aliquid opponatur , ſicut patet
exemplum qñ agitur de matrimonio contrahendo ſiue cor-
porali,vt ſ.de clandeſti.deſpon.c.3.ſiue ſpirituali, vt ſ.de elec.
cum nobis olim.§.vlt.& idem eſt vbicunq; iudex ex mero &
puro officio procedit.In his maxime in quib.imminet pericu
lum animarum,vt patet.ſ.de iureiur.ad noſtrã.2.de offi.ord.
c.1.ſecundum Hoſ.cuius eſt tota iſta diſtinctio,& de hoc per
eum in ſum.eo.tit. ſub.rubri.de criminib.ſine ordine punien
dis. §.fi.& in his concor.per omnia Io.And.hic &c.

Super eo.c. ¶ Ad declarationem gl.primæ ibi, ſi ve
ro infamatus.Si quæris vtrũ in cauſa in-
quiſitionis poſsit procedi lite nõ conteſtata & monitione nõ
præmiſſa. Diſtingue. Aut quæris primo, nunquid poſsit pro-
7 cedi lite non conteſt.& tunc.† Aut quæris de proceſſu facien
do de & ſuper fama,& in illo poteſt procedi ſine ordine iudi-
ciario,& ſine litis conteſtatione,arg.no.per Ber.Inn.& Hoſt.
ſ.de ſpon.cum in tua. Aut de proceſſu faciendo ſuper princi-
8 pali:† & tunc Aut inquiſitio eſt generalis, tam in capite quam
in membris : & tunc non eſt neceſſaria litis conteſtatio.ita in-
tellige.ſ.de re iudi.cum 1.& 2.ſecundum Pet.de ſamp.& Abb.
9 & Io.An.ibi.† Aut inquiſitio eſt ſpecialis contra certam per-
ſonam , & tunc,Aut proceditur vel inquiritur contra aliquem
ad inſtantiam partis,& parte inſtante, & tunc no valeret pro-
ceſſus lite non conteſt.factus.vt j.de pur.ca.c.pen. dictus ve-
ro.quæ §.ita intelligit Hoſti.ibi, & Ioan. And.hic ſed deberet
procedi cõtra eum aliàs ad annotationem bonorum, vel aliàs
prout legitur, & no.11.q.3.c.rurſus.& c.quicũq.& 3.q.9.de-
cernimus.& ſ.de do.& contu. veritatis.& de hoc vide , quod
dixi ibi in diſt.5. Aut proceditur vel inquiritur ꝯ eum ex offi
cio iudicis parte aliqua non inſtante,& tũc. Aut eſt abſens per
contumaciam, & tunc proceditur contra eum ſuper principa
li,lite non conteſtata: vt ſ.vt lit.non conteſta.c.quoniam fre-
quenter.§.ſunt & alij.& hic in §.debet. Aut eſt præſens, & tũc
ordo iudicarius eſt ſeruandus,aliàs proceſſus non valeret, vt j.
de pur.cap.cum dilectus.prout ita not.Guil.de mon.Lau.ex-
tra de offi.ordi.c.1.in clem.Aut quæris nunquid poſsit proce-
10 di monitione oon præmiſſa, & tunc. † Aut iudex inquirit nõ
ad denuntiationem alicuius proſequentis inquiſitionem , ſed
ex officio ſuo fama publica referente , & tunc nulli dubium ,
quod poteſt procedi nulla monitione præmiſſa, ſufficit enim
ſola fama vel clamor,vt j.de ſymo.licet hely.vbi ſic intelligũt
Ioan.Goſ.& Ber.& Archi.12.q.2.indigne.glo.penult.Aut iu-
dex inquirit ad denuntiationem alicuius proſequentis inqui
ſitionem,& tunc dicit Bern. hic in additione non eſſe neceſ-
11 ſariam admonitionem.† Tu dic quod imo denuntiaoa hoc cã
ſu probare habet trinam monitionem.j.de ſymo.licet hely.§.
contra quos.ſecundum Ioan. Vincen.Goſ.Phil.& Ber.qui ita
ſentiunt.j.titu.1.c.2. Et iſtorum opinio verior eſt ſecundum
Ioan.12.q.2.indigne.idem Roſr.& probatur in Specu.titu.de
inquiſitione. §.5.verſic. ſed nunquid poterit. vbi etiam dicit,
quod tunc inquiſitor non procedit per modum inquiſitionis,
ſed per modum denuntiationis , & pro hac ſententia , eſt ſu-
pra eod.cum dilectus.vbi Ioan. & Goſ.not.idem.& idem te-
net Archi.in d.c.indigne.in glo.adde. dic quòd cum ad denun
tiationem.ſupra eo.c.& eadem gloſ.ver.& cum proceditur ad
denuntiationem &c.

Super eo.c. & ead.glo.ver. & cum proceditur ad de-
nuntiationem &c.Si quæris vtrum quan
do agitur de crimine neceſſaria eſt præcedens monitio:diſtin-
guam.j.de ſymo.licet hely.diſt.1.

Super eo c. Ad declarationem glo.penult. Berna. Si
quæris quando proceditur, & probatur
crimen in modum accuſationis,vel inquiſitionis, vel denun-
12 tiationis,quæ pœna imponi debeat, diſtingue:† Aut agitur in
modum accuſationis, & tunc deponitur, quia hic eſt effectus
accuſationis,vt ſupra eod.in verſi.vt criminalis accuſatio &c.
ſecundum Ber. Hoſtien.vero dicit , quod ſi certa pœna inue-
niatur in iure ſiue corporalis, ſiue dignitatis amiſsio, ſiue fa-
mæ læſio , illa imponetur.C.qui accu.non poſſ.l.non ignorat.
& l.de crimine.& l.penult.non durior , nec mollior , alioquin
arbitraria erit pœna , vt ſupra de offic. delega. de cauſis.& de
tranſac.cap.vltimo Hoſtien. hoc recipit à Tanc.qui idem no.
in libello ſuo.rubri.de criminibus.§.& nota.idem not.Archi.
2.quæſt.1.ſi peccauerit.ad fin.glo.adde dicit Bernar.quod non
credit &c.Et quot ſunt ſpecies pœnarum,& quibus,& à qui-
bus,& quando ſunt inferendæ,dic vt no.ipſe Hoſtien.in ſum
ma de pœnis.§.quot ſunt.& §.quæ & quibus.& no.quod per
illum textum , ſupra eodem.vt criminalis accuſatio &c.Dicit
Hoſtien.in ſumma de offic. delega.§. quid ſit effectus. verſic.
quid de depoſito &c. quod in foro eccleſiaſtico depoſitio vl-
13 timum ſupplicium reputat . † Aut agitur in modum inquiſi-
tionis , & tunc dic vt not.Ber.ſupra in 1.glo.ver.crimine vero
ſic probato &c. Cum quo concord. Hoſtienſis. hic dicens.&
Ioan.Andr.poſt eum, quod ſi graue ſit crimen ab adminiſtra-
tione conuictus remouetur, niſi miſericorditer agatur.Sed &
ſi tantum ſit crimen , quod poſt ſententiã executionem im-
pediat,ac ſi accuſatus fuiſſet procedetur.ſupra eod.inquiſitio-
nis.in prin. Ad hoc etiam facit quod not.Pet.de ſamp.Abb.&
Ioan. And.ſ.de ſtatu mona.c.vlti.dicentes ,quod per modum
14 inquiſitionis quis priuatur beneficio ſuo.† Aut agitur in mo-
dum denuntiationis, & tunc dicit Hoſtien.hic,quod ſicut de-
nuntiatio diuerſimodè fieri poteſt, & natura diuerſa eſt,diuer
ſæ ſententiæ formabuntur. Si enim ſit euangelica,pœnitentia
iniungetur , ſi iudicialis,ad ſatisfactionem condemnabitur, ſi
canonica, pœna infligeretur vel peccatum fieri inhibitur , vel
aliter ſecundum,quod requirit denuntiationis modus ſenten
tiabitur,quod dic vt leg.& no.ſ.de iudi.nouit.5.reſpon.Et ſe-
cundum hanc diſtinctionem intelliguntur illa verba in tex.vt
iuxta formam iudicij &c.ſecundum Hoſti.& Ioan.And.poſt
eum.Cum quo ſatis concor.Tan.in d.§.nota.& Arch.in d.§.c.
ſi peccauerit.in gl.adde dicit Ber.quòd non credit &c.ver.pœ
nam huius &c. dicentes , quod pœna huius proceſſus eſt mi-
tis , quia debet ſibi imponi pœnitentia pro illo crimine , vt ſ.
eod.ſuper his.Et crederem eum propter hoc non eſſe depo-
nendum à dignitate, vel ordine, niſi delicti qualitas coget iu-
dicem aliter procedere , puta quia conuictus eſt de ſymonia ,
de qua non poteſt pęnitere retento eo quod ſymoniacè acqui
ſiuit , vel niſi ſcandalum vel diffamatio inde orietur.2.q.5.is
mala fama. & ſ.eo.inquiſitionis.& de hoc vide Spe.titu.de in-
quiſitione.§.nunc videndum.

Super eo. c. Ad declarationem gl.Inn.hic,quæ inci-
pit hic potes colligere &c. Si quæris v-
trum teſtes deponentes de & ſuper aliquo facto concordare
debeant in ipſo facto, ſeu in ipſa ſcientia facti, & etiam in cau
15 ſa ſciendi. Diſtingue.† Aut quæris vtrum debeant concordare
in ipſo facto ſeu ſcientia facti ſuper quo principaliter perdu
cunt,& nulli dubiũ quod ſic. Vnde ſi ſint producti ad proban
dum aliquem eſſe infamatum , oportet quod in hoc concor-
dent quod infamatus ſit : aliàs eorũ teſtimonia non valerent.
arg.ff.de peti.hæredi.l.ſi quia libertatem.§. quoties.& de ædil.

æ dic.l.1.§.cauſa.de proba. ſi arbiter. C.de iur.& fac.igno.l. cũ falſo.ſ.de elec.bonæ.ij.§. contra legati. & de probat.c. licet.§. quanquam.ſecundum Inn.Hoſt.& Spe.Quod verum nedum in facto non reiterabili, & quod non niſi ſemel committi poteſt, vt homicidium alicuius, ſed etiam in facto reiterabili: & quod ſæpius committi poteſt, vt adulterium.nam etiã ibi nocet temporis vel locorum diuerſitas. vt patet de Suſanna.3.q.7.c.nos ſi incompetentes.§.item Daniel.Vnde cũ dicitur crimen iterari, hoc dicitur propter expreſſam ſimilitudinem, nõ propter identitatem. Nam aliud eſt adulterium, quod hodie quis committit cum Berta, & aliud quod cras. argu.no.per Io. 6.q.1.immutare, & idem in diuerſis adulterijs commiſſis cũ eadem in diuerſis horis eiuſdem diei. Vnde oportet quod in quolibet duo ſint teſtes non diſcordantes in t pe nec in loco t vt no.Io.3.q.9.nihilominus.gl.fi.& Arch.ibi in gl.adde dicit
16 Lau. † Aut quæris vtrum debeant de neceſſitate concordare in cauſis ſcientiæ facti, & dic quod non: cum nec eas probare teneantur, vt ſi teſtes deponentes ſuper infamia interrogentur de cauſis ſcientiæ, & vnus dicat: quia hoc audiuit talibus, & alius dicat, quod audiuit ab alijs talib. Idem ſi quis vult pbare iuriſdictionẽ: & per aliquos probat ſe exercuiſſe iuriſdictionẽ in loco de quo agitur, licet in cauſis diſcrepent, & in loco, & in t pe, & in perſonis, vnde non nocet, verbi gratia, quæritur à teſte quõ ſcis quod talis iuriſdictionem exercuit. & respondet teſtis, quia vidi quòd ipſe ſuſpendit Io. die lune, alius vero teſtis dicit, quia vidi quod exoculauit Pet. die martis, & alius dicit, quia vidi quod cognouit de tali cauſa die mercurij, & ſic de alijs factis particularib. iuriſdictionis. Idem eſt etiam qñ decimæ petuntur, & vnus teſtis dixit, ſe vidiſſe quando actor collegit nomine decimæ triticum, alter dicit ordeum, alter fabas. Idem & eſt in præſcriptionib. & in omnib. ſimilib. & pro hoc benefacit.l.alle.ſi arbiter.& ff. de aqua plu.ar.l.in ſum.§.itẽ Labeo ait cum quæritur.ſic.n.inducendo, qui vult agere actione aquæ pluuiæ arcendæ, debet probare, quod opus eſt factum à tempore quo bene extat memoria, vnde ſi teſtes deponãt, q̃ extat memoria facti operis, & ſic concordant in hoc ad quod producuntur, valent eorum teſtimonia: licet ſint ſingulares in cauſis ſui teſtimonij, vt quia vnus dicit ſe vidiſſe talem, & ab eo audiuiſſe, quod vidit illud opus fieri: alius vero dicit ſe vi-
17 diſſe aliũ, & alius aliũ, & ſic de alijs. † Nec ob. ſi dicatur q̃d teſtes neceſſe habent probare, & concordare de t pe, vt 3.q.9.nihilominus.35.q.6.de parentela. quia hoc verum, quando tempus eſt de ſubſtantia q̃onis: & ſic intelligitur ibi, ſicut eſt quando quis vult probare eum qui dicitur in contractu, vel teſtamento, vel inſtrumento, interfuiſſe illo t pe, alibi fuiſſe. C.de contrahen.& commit.ſtipu.l.optimam.ſ.de teſti. ex tenore. & c.ſeries. Idem in eo qui debet probare ſe t pe deiectionis poſſediſſe.ff.de vi & vi ar.l.1.§.interdictũ. ſm Inn.qui ita diſting. hic.& Io.An.poſt eum. Idem Spe.qui ponit totam gl.Inn.hic à ver.tunc aũt habet neceſſe &c. vſq; ad ver. item in præſenti caſu &c.tit.de teſte.§.iam de interrogatorijs. ver. licet aũt teſtis.& ti.de inquiſitione.§.1.ver.quid ſi vnus &c.& in hoc concor. Accur.ff.de teſti.l.ob carmen. ſuper verbo aſſiſtit. & Inn. ſ.de teſti.licet ex quadam gl.2.& Arch.in d.c.nihilominus.gl. adde.dicit Lau.& gl.fi.licet Io. ibi in exemplo poſito de decima contrarium dicere videatur, dicens, quod ſi vis probare ſolutionem decimæ, & vnus dicit frumentum ſolutum, & alter dicit fabas, nõ valet teſtimonium, quia ſunt ſingulares. Sed non ob. quia ibi ſunt ſingulares in eo quod principaliter probari debebat.ſ.in ſolutione, ſecus in exemplo.ſ.poſito, vbi teſtes cõcordant in iure decimæ, licet in cauſis teſtimonij diſcor
18 dent. † Ex præmiſſis breuiter potes elicere tria. Primum, factum principale ſuper quo teſtes producuntur, ſiue ſit irreiterabile, vt homicidiũ Titij, defloratio Bertæ, ſiue reiterabile, vt fornicatio, vel adulterium, vel verberatio, ſiue reſultet ex factis particularibus, vt iuriſdictio, vel decima, ſiue non, vt homicidiũ, & in iſtis debent teſtes concordare in perſonis, t pe, loco: vt in c.item Daniel.cum ſuis concor. Secũdum, facta particularia ex quib. reſultat factum, vel ius principale ſuper quo producuntur: vt patet in exercitio iuriſdictionis, vel decimæ, & tunc diuerſitas in talibus non nocet, quia ſi bene inſpicias iſta facta particularia ſunt cauſæ ſcientiæ teſtiũ, quæ ſunt plura, & reiterabilia, & compaſſibilia, quia poſſibile eſt, quod Titius volẽs probare iuriſdictionem ad ſe pertinere in proprietate vel poſſeſſione, ſuſpendit Ioan. die lune, & quod exoculauit Pet. die martis, & quod cognouit de cauſa die mercurij, ſecus in facto, quod non reſultat ex factis particularibus, vt homicidium alicuius, vel adulterium ſemel commiſſum cũ aliqua, vt ſ. patet. Tertium eſt cauſæ ſcientiæ teſtium, & diuerſitas in talibus non nocet, vt eſt dictum. Et ad hoc facit. C.de teſtamentis.l.hac conſultiſſima.in prin.ibi teſtes omnes videlicet ſimul &c. vbi Cy.colligit ar. quod ſi in aliqua domo cadatur falſa moneta, vel fiat adulterium, nec aliunde poſſit videri niſi per vnum foramen, & plures ſucceſſiuè viderint, quod recto poſſunt teſtimonium ferre, à ſimili ſicut ſucceſſiuè ſignando, dicuntur teſtes ſimul ſignare: vt ibi.

Super eo.c. Ad declarationem glo. Inn. quæ incipit. nota quòd hic. Si quæris vtrum illi qui ſoli epiſcopo eſt ſuſpectus de aliquo crimine poſſit indici pur
19 gatio, dicit Inn. hic quòd ſic. † idem tenet.j.de ſymo.licet heli.gl.1.de pur.ca.cum dilectus.& ſ.eo.cum oporteat.in gl.dicit quod ibi &c.idem innuit Guil.de mon.Lau.de offi.or.c.j. in cle.ſuper verbo iniungimus. vbi de hoc arg.2.q.4.omnibus. in fi. Pro hoc facit.ſ.de off.ordi.c.ex parte.in fi.ibi eos ſuſpectos habueris &c. vbi Ber.not.contrarium in gl.fi.& idem ibi Tan.Phi.Vin.Goſ.Ber.Hoſt.Vnde quod dicit ibi text.eos ſuſpectos habueris. exponit Hoſti. propter publicam infamiam qua laborant.j.de pur.ca.cum inter.contrarium etiã not.Lau. Ioan.in d.c.omnibus.dicentes, quòd hoc non poteſt facere ordinarius ex ſola ſuſpitione, niſi ſit diffamatus apud bonos & graues. Ad hoc facit quod not. ead.cauſa.& q. in ſum. 6.q.2. placuit.j.de pur.ca.cum in iuuentute.& quod no.22.q.1.c.j.in gl.ſupplet, & reus &c.idem no.Rayn.in ſum.de purgatione & inquiſitione.& frater Ioan.in ſum.confeſ.de purga.& inquiſitione.q.fi.Poteſt dici quòd ſolus epiſcopi ſuſpicio non ſufficit, vt in d.c.placuit.Arch.vbi eſt ſuſpicio veriſimilis apud epiſcopum & alios, tunc ſecus.vt hoc no.Guil.j.eo.c.2.gl.1.in fi. lib.6.ſed de hoc dicam plenius.j. de pur.ca.cap.nos inter. De hac materia, not.2.q.5.presbyter.in gl.hic colligitur, & in d.c. nos inter.in gl.1.& de materia gl.ſeq.Inno.quæ incipit, quan
20 do agitur ciuiliter. † Vide quod not.Archi.2.q.8.c.ſecuti ſunt. ſuper verbo capite. vbi not.quod quilibet in peccato mortali, conſtitutus patitur maximam capitis diminutionem, ſimiliter & quilibet infamis.vide etiam quod ipſe Arch.no.23.q.5. & c.1.ſuper verbo verberibus.

Super eo.c.§.fi. Si quæris quæ forma debeat ſeruari in inquiſitione facienda contra religioſos, dicam poſt Hoſt.j.eo.olim.diſt.vlti.

1 *Inquiſitorum hæreticæ prauitatis officium, an diminuat metropolitanorum poteſtatem.*
2 *Inquiſitoribus hæreticorum, an credendum.*
3 *Viſitatores plures in anno admittuntur.*

SIcut olim. ¶ Ad euidentiam glo.fin.à ver.dicas quòd iſti inquiſitores. vſq; in fin. Si quæris vtrum per officium inquiſitorum in concilio prouinciali deputatorum iuxta formam iſtius concilij generalis, poteſtas ſeu iuriſdictio metropolitanorum ſit hodie diminuta, & vtrũ, & inquantum iſtis inquiſi
1 toribus credi debet. Diſtingue. † Aut quæris de primo, ſcilicet vtrum per officium ipſorum inquiſitorum poteſtas ſeu iuriſdictio metropolitanorum ſit diminuta. Et dicunt Io.Vinc.& Ber.hic quod ſic, in hoc, quòd olim metropolitani poterant accedere & inquirere an Epiſcopi eſſent negligentes, non vt ſtatim inquirerent de criminibus, niſi poſtquam conſtaret de negligentia, & ſic poteſt intelligi.ſ.de cenſi.ſopite.& eod.titu.c. Romana.§.notoria.lib.6.de præſcri.cum ex officij. Hodie vero non poſſunt niſi primo eis per alios referatur, ſecundum quod hic ſtatuitur, aliàs ſuperflua & oneroſa fuiſſet iſta conſtitutio. Tu dic ſecundum Hoſti.quod imo eſt vtilis & neceſſaria, quia multa poſſunt iſti inquiſitores deputati perpendere, audire, & ſcire, quæ non perpenderet Archiepiſcopus in tranſcurſu. Sed nec archiepiſcopus ſemper viſitat annuatim, quantumuis hoc poſſet ſi vellet, dummodo ſeruet formam. c. Romana.de cenſi.alle.lib.6.ſecundum Hoſt.hic. Vnde Archiepiſcopus poteſt de iure communi, & ſimpliciter viſitare, quamuis non cõſtet de negligentia ſuffraganeorum, ad hoc facit dictũ. c.ſolite.& eo.tit.ſuper eo.vbi hoc tenet Hoſt.& dictum.c.Romana.vbi idem videtur tenere Inn.& eſt hodie expreſſum.j. de cenſi.c.perpetuo.lib.6. Præterea tota gl. Ber.hic videtur ſuperflua, quia hic non loquitur de Archiepiſcopo viſitãte, imo nec de ſolo archiepiſcopo, ſed de ipſo & alijs in conſilio præſentibus: Et certum eſt, quòd prouinciale cõcilium delicta nõ ſolũ ſuffraganeorum, ſed etiam ſubditorũ examinat, & compeſcit, vt hic patet.& ſ.de præb.graue.& 18.diſt.eccleſiaſticas.&

quaſi

quaſi per totum. ſm Hoſt.& Io. An.hic.& Arch.in d.c.perpe
tuo.gl.1.& idem no.9.q.3.per principalem.gl.hãc ſnīam &c.
2 vbi de hoc plene. † Aut quæris de ſecundo .ſ.vtrū illis inquiſi
torib.credi debeat, & tunc dicit Ber.hic ꝙ minus eis creditur
quã alijs officialib.iuratis, de quib.4.q.4 c.nullus.§.aliquãdo.š.
de app.cū parati.cum alijs alle.hic per eum . Et hoc ideo, quia
iſti ſolā famam referunt nec ſunt iurati:ſed illi iurati ſunt & fa
mā non referunt,ſed ipſum factum ſm Ber.Sed Hoſt.dicit ꝙ
in notorijs creditur his, & in illis in quib. aſsiſtere debent iudi
ci:vt ff.ad turp.l.ab accuſatione.§.denunciatores.& in quib.ſi-
ne inſcriptione admittuntur.vt in d.§.aliqñ.& C.de accu.l.ea
quidē.Si vero crimina non ſint notoria non creditur vni offi
ciali niſi probetur.C.eo.ti.l.ſinguli iuratis. Aut ex quo plures
ſunt,creditur eis niſi reprobentur.š.de teſti.cogen.prætera.&
ab his pōt iuramentum exigi ſicut & ab illis,& ſi iurati ſint cre
ditur his,vt & illis,quia eadē ratio eſt. Sed nec iſtorum viſita-
3 tio ceſſat pp aliorum viſitationem,nec ipſam impedit.† imo
plus viſitatores admittuntur in anno, & eſt ratio, vt not.š.de
offi.archipresby.c.fi.ſm Hoſt.& Io.An. Tu vero dic melius
de iſto vltimo,vt dixi in d.c.cū parati.Iſtud.c.facit quod abba
tes ſubditi epiſcoporum non teneantur venire ad concilium
metropolitani, cum epi ſint publicaturi ſtatuta ipſius concilij
in ſynodis ſuis epalibus, vt hic.& 18.diſt.c.ſi. Sed contrarium
vr̃,vt no.gl.5.q.7.conuenientib.in glo.& ita monachi.Sed no.
ob.illa glo.nec iura quæ dicunt oēs clericos venire debere ad
conciliū prouinciale : nam debet intelligi oēs.ſ.cauſas haben-
tes:vt 18.di.c.pp.vt no.Goſ.š.de ma.& obe.quod ſuper his,
& Arch.in d.c.conuenientib.gl. adde nam ſub nomine &c.

1 *Suſpenſus ab homine non teſtificatur.*
2 *Suſpenſus à iure fert teſtimonium.*
3 *Monachus monaſterio ſpoliatus reſtituendus.*
4 *Monachus ſine clauſtro non viuit, ſicut piſcis ſine aqua.*
5 *Monachus ſpoliatus victualibus reſtituendus.*
6 *Monachus ſcholaris rebus ſuis ſpoliatus reſtituendus.*
7 *Monachus non habens Abbatem vel priorem, rebus ſuis ſpoliatus reſtituendus.*
8 *Monachus habens prioratum, eius nomine reſtituendus ſi ſpolietur ſuis rebus.*
9 *Monachus prioratu ſpoliatus, reſtitui petere poteſt.*
10 *Monachus per Abbatem vel priorem ſpoliatus, an contra eum reſtituendus.*
11 *Iudex inferior pendente cauſa coram ſuperiore, quomodo de recognoſcet,*
12 *Inquiſitio quomodo contra Abbatem fiat.*
13 *Inquiſitio quomodo contra monachos fiat.*

OLim. ¶Si quæris vtrum ſuſpenſus poſsit ferre
1 teſtimonium,diſtingue.† Aut eſt ſuſpen-
ſus ab homine,& talia non poteſt ferre teſtimoniū,
2 ſicut nec excommunicatus, vt hic.† Aut eſt ſuſpen-
ſus à iure,& tunc ſecus ſecundum ea quæ leguntur,& no.š.de
conſue.c.cum dilectus.j.de cleri.excom.mi.ſi celebrat.ſecun-
dum Hoſti.& Io.And.

Super eo.c. ¶Ad euidentiam huius decretalis,& gl.
Inn.quæ incipit,nota monachos.Si quæ
ris vtrum & qualiter monachus poteſt petere reſtitutionem.
3 Diſtingue.† Aut ſpoliatus eſt monaſterio,ſeu clauſtro, & dic
ꝙ ad illud poteſt petere reſtitui ſm Inn.hic in tertia opi.& ēt
Hoſt.qui iſtud.c.intelligit de reſtitutione clauſtri.Nam ex ca-
ſu propter periculum animæ,poteſt clamare,morior,morior.
4 † quia ſicut piſcis non pōt viuere ſine aqua,ſic nec monachus
ſine clauſtro.16.q.1.placuit.2.ita intellige.š.de reſcri.cum di-
lecta.in fi.& ꝙ no.ibi Hoſt.& Io.An.vbi de hoc ēt per Ber.in
gl.fi.Ita etiam pōt intelligi iſtud.c.& ꝙ no.Inno.hic in gl.2.in
fi.& Hoſ.& Io.An.poſt eum.arg.ad hoc.ff.de iud.l.vix certis
ex cauſis.& de his q ſunt ſui vel ali.iur.l.2.inſti.de his qui ſunt
ſui vel ali.iur.§.dñorum.vbi dicitur,ꝙ ſeruus poteſt conqueri
de dño ſuo ſi eum nimis grauet.Ad idem 2.q.7.quæritur. vbi
habes ꝙ pater poteſt conqueri de malo filio , & econtra , hoc
idem tenet Spe.tit.de actore. in 51.col.ver. cæterū monachi.
ver.ſi tñ monachus.& in vlt.col.ver. ſi tñ monachus à mona-
5 ſterio. Aut eſt expoliatus alijs rebus, & tunc † Aut eſt ſpolia-
tus victualibus,ſeu denegãtur ſibi victualia,& tunc idem ſm
Spe.in d.ver.ſi tñ monachus.per eadē iura. Item ſicut non po
teſt viuere ſpiritualiter ſine clauſtro,vt in c.alle.placuit.ita nec
tpaliter ſine victualibus:vt ff.de ali.& ciba.leg.l.legatis alimen
tis.de tranſac.l.cū hi §.ſi cui.& de cap.di.l.legatum,ar.š.eo.ex
parte.in fi.& hic in fin.Item cū in clauſtro ſine victualib.ſtare
non poſsis,ſicut cōceditur tibi ꝙ poſsit petere reſtitui ad clau
ſtrū,vt eſt dictum,ita & ad victualia ſine quib.in clauſtro ſtare
non pōt.ar.ff.de iur.om.iud.l.2.de procu.l.ad rem.& l.ad lega
tum.ff.de offi.dele.prudentiam §.fi.melius,j.de ſen.excom.c.
qm.li.6.cum ibi notatis. Aut eſt ſpoliatus alijs reb.puta libro,
6 cuculla,vel cappa.† & tūc aut eſt abſens in ſcholis,vel alibi de
licentia Abbatis,& tunc pōt, vt no.Ber.š.eo.ex parte.gl.2. &
7 Tan.Phi.Vin.Goſ.Ho.& Io.An.ibi.Aut non,& tūc † Aut nō
habet Abbatē, vel Priorē, vel eſt abſens in remotis,& nec eſt
qui agat nomine monaſterij, & tūc pōt petere reſtitui.arg.ff.
de iud.l.ſi longius in fi.vt no.Ber.in d.c.cum dilecta.in gl.fi.&
Bar.Brix.in q.venereali,quæ incipit,eſto ꝙ monachus,vel ca-
nonicus. Et intellige ꝙ poterit petere reſtitui noīe monaſte-
rij non ſuo,cū nihil ille habeat ēt veſtem quam defert.12.q.1.
nolo.& c.non dicatis. Nec etiā poſsidere,ſeu poſſeſsionē ha-
bere cum ſit ſeruus. 54.diſt.multos.qui quidem ſeruus dñium
ſeu poſſeſsionē veſtis qua vtitur non habet.ff.de pecu.l.id ve-
ſtimentū.& de acqu.poſ.l.ꝙ ſeruus. Item quia ab alio poſside-
tur,vel poſsidere pōt.ff.de adult.l.ſic eueniet.Si ergo non poſ
ſidet , non pōt ſuo nomine petere poſſeſsionem. ff.de vi & vi
ar.l.1.§.deijcitur.š.de offi.dele.conſultationib.in fi.de reſtit.
ſpol.olim cauſam.in fi.ſm Spec.in d.ver.ſi tamen monachus.
& Io.An.hic.Aut habet Abbatē,vel Priorem præſentē,vel eſt
ſyndicus,qui pōt agere noīe monaſterij,& tunc. Aut eſt ſpo-
liatus per Abbatē ſeu Priorem ſuum, aut per aliū . Si per aliū.
8 tunc † Aut habet prioratū, obedientiā, ſeu aliam adminiſtra-
tionē, & eſt ſpoliatus reb.aliquib.pertinentib.ad eam,& tunc
pōt petere reſtitui , & agere nomine ipſius adminiſtrationis ,
vt š.de iud.cū deputati.& no.Inn.š.de reſcr.c.edoceri.& Goſ.
& Ho.š.de reſti.ſpol.c.itē cum quis. & Spe.ti.de actore.§.vlti.
col.verſ.monachus quoq;. Aut non habet prioratū, vel aliam
adminiſtrationē,vel ſi habet non tñ petit reſtitui ad res perti-
9 nentes ad eā,ſed ad alias, & tunc † Aut petit reſtitui ad ipſum
prioratū,ſeu ipſam adminiſtrationē quo,ſeu qua,extiterit ſpo
liatus,& tunc pōt,vt no.Spe.tit.de actore.15.col.ver.ſed quid
ſi ſpoliatur.per c.alle. cū dilecta. & per iſtud.c. Et credo quòd
bene, tū quia ille prioratus eſt ei nūc pro clauſtro, vt j.de pri-
uil.c.volentes §.fi.li.6.& ideo vr̃ quod poſsit petere ad illū re-
ſtitui ſicut & ad clauſtrū,vt in primo mēbro,maxime cū exin
de habeat victualia ſine quib.viuere non poteſt,vt in ſecundo
mēbro,tū quia Abbas concedendo ei prioratum,vr̃ ei conce-
dere oīa ſine quib. prioratū tenere non poſſet.ar.iunū.š.alleg.
ad rem,ad legatū.prudentiā,qm . Aut petit reſtitui ad res aliãs
& non pōt.ar.c.alle.nolo.non dicatis. & ff.de prec.l. ſi adopra-
10 uero.ſm Spe.in d.ver.ſed quid ſi ſpoliatur. † Si quæris qñ ſpo
liatur per Abbatē Subpriorē ſuum, tunc non pōt petere reſti
tui contra eum.Ita intelligo opi. Inn.hic in gl.2.in fi.dicentis
quòd nō poſſunt monachi petere quòd reſtituatur ad priora
tus,vel obedientias,vt dicit hæc decre.& ita vr̃ Ho.eā intelli-
gere,qui ad hoc alle.š.de ſta.mo.cū ad monaſteriū § tales qui.
§.loquitē de ſpoliatione,ſeu amotione quā facit Abb.de mona
chis ſuis nō extraneis.& pro hoc facit.l.alle.ſi ſis nulla.ff.de indi.
Fallit in caſu huius.c.ſ.qñ ipſe Abb.denuntians per monachos
ſuos per ſe vel per aliū ipſos monachos denuntiantes , vel eis
adhærentes ſpoliat poſt inceptū denuntiationis vel inquiſitio
nis negotiū, vt hic legitur,& no. Et dic inceptū negotium ex
quo citatio facta fuit. š.de offi.deleg.gratū.& c.licet.Quinni-
mo,ex quo ſciuit Abbas inquiſitionē commiſſam.ar.š.de ap.
meminimus.& c.ſuggeſtū.imo etiam poſtquā appellauerunt
contra Abbatem,ſi tñ appellaſſent, vel pp inquiſitionem im-
petrandā iter arripuiſſent ad ſedē apoſtolicam.no.š.de app.de
priore.& c.dilecti. 1.non aūt per litis conte.Nec ob.j.de verb.
ſig.ex parte.2.quia licet nō dicatur lis mota niſi per litis cote
ſtationē, vt ibi dr̃ tñ cepta & pendere per ſupradictos modos,
& ſi cōteſtatio non ſit facta,nec hic poterat conteſtari,cū non
erat cū quo cā in modum inquiſitionis ageretur.vt š.vt li.nō
conteſ.c.qm frequenter.§.ſunt & alij.ſecundum Hoſ.Abb.&
Io.An. Et de iſta materia.ſ.qñ & qualiter lis pendere dicatur,
vide quod le.& no.extra,vt lite pendente.c.2.in clem.

Super eo c. Ad euidentiam gloſſ.Bern.hic . Si quæ-
ris vtrum iudex inferior pendente ne-
gotio coram ſuperiore poſsit , ſeu debeat aliquid innouare.
11 Diſtingue breuiter .† Aut quæris vtrum iudex inferior pen-
dente negotio coram ſuperiore poſsit , vel debeat aliquid in-
nouare ſuper articulo pendente coram ſuperiore , vel ex eo
ſiue eius occaſione depēdente:vel ad impedimentum ipſius:

& dic quòd non. vt hic dicit. Aut ſuper alijs, & ſuper illis indi
ſtinctè procedet niſi forſan occaſione ſic pendentis negocij:
vel aliàs legitimè fuerit recuſatus: vt patet in eo quod legi, &
not. ꝭ. eod. cum dilectus. 2. in fi. & de app. ad hoc ſi in vna cau-
ſa, ſecundum Hoſtien.

Super eo. c. §. ſi vero teſtes. Si quæritur quæ forma
ſeruari debeat in inquiſitione facienda
contra Abbatem vel monachum crimino ſum. Diſtingue. Aut
quæris de inquiſitione facienda contra Abbatẽ aut contra mo
12 nachos clauſtrales. † Si contra abbatem, tunc. Aut quæris nun
quid ſine infamia poſsit fieri inquiſitio cõtra ipſum, etiam vt
ab adminiſtratione remoueatur, & dic quòd ſic. vt ꝭ. de ſtatu
mo. c. in ſingulis. & c. ſeq. Aut nunquid in alijs ordo qui conſi-
ſtit circa veritatem, & legitimam defenſionem in huiuſmo-
di inquiſitione eſt ſeruandus, & dic quòd ſic: vt hic & ꝭ. de ſta.
mo. c. 2. in fi. licet facilius remoueantur quàm clerici ſeculares.
13 ꝭ. eo. qualiter & quando. 2. in fi. † Si quæris de inquiſitione fa-
cienda contra monachos clauſtrales, tunc dic ꝙ cum de eorũ
correctione ſimplici ſecundum regulam quæratur de plano
proceditur ſm Hoſt. pro quo. ꝭ. de ap. reprehenſibilis. in fi.

*1 Prælatus de dilapidatione accuſatus, an ab adminiſtratione re-
moueatur. 3.*
*2 Vilicus qui non poteſt reddere rationem à villicatione remo-
uetur.*

PRælatorum. ¶ Si quæris vtrum prælatus
accuſatus, vel denuntiatus,
de dilapidatione debeat ab adminiſtratione remo
1 ueri. Diſtingue, vt dixi. ꝭ. de oſ. dele. c. venerabili † &
da iſta materia no. Arch. 12. q. 2. c. nobi. gl. ad denotandum. &
c. vulterane. gl. 2. vbi dicit ꝙ circa proceſſum in cauſa dilapida-
tionis, ſic videatur tenendum hodie. Primo, quando cauſa ini-
ciatur, videtur ꝙ locũ habeat, quod legitur hic in fi. ſ. vt ei in-
terdicatur omne genus alienandi, & hoc denotat hic in fi. ibi
interim &c. Subſequenter fit inquiſitio de ſuſpitione, cuius ve-
ritate probata datur coadiutor ſecundum formam decre. ve-
nerabili. ꝭ. de oſ. dele. quæ loquitur in hoc caſu, vt patet ibi in
princ. Deinde proceditur ad inquiſitionem veritatis. ꝭ. de ſy-
mo. licet hely. qua incepta bene remoueri poteſt, & debet ab
adminiſtratione temporaliũ, & ſic dicitur. 3. q. 2. quia ea. Sed
non remouetur ab adminiſtratione ſpiritualium. imo ſubditi
tunc ei obedient. 8. q. 4. nonne. Sed veritate probata debet re-
moueri, vt ꝭ. de ſymo. licet hely. Sed is qui probatur ſuſpectus
adhuc poteſt ſe excuſare: vt ꝭ. eo. cum dilectus. qui probata re
manet in vtraq; adminiſtratione. ſ. ſpiritualiũ, & temporaliũ,
2 vt ibi: aliàs remouebitur in totum. † quod eſt villicum à villi-
catione remouere, qui non poteſt reddere rationem, vt ꝭ. eod.
qualiter. 2. & cum hac determinatione dicit intelligendũ quic
quid alibi dicit de hac materia. & canones de hoc articulo lo-
3 quentes. Et ad hoc concor, quod ipſe Archi. no. in c. alleg. quia
ea. gl. pen. vbi dicit ꝙ ſuſpecto de dilapidatione etiam nõ pro-
bata ſuſpicione poteſt interdici omnis alienatio, vt hic in tex.
& in gl. fi. per Ber. & ꝭ. c. proxi. & in c. alleg. venerabili. & licet
hely. Et per hoc non intelligitur interdici ſolummodo actũ
alienandi per quem dominium trãſfertur, imo generaliter. ꝭ.
de re. eccle. non alie. nulli. C. de reb. alie. non ali. l. ſancimus. ſm
Goſ. hic. Et no. Hoſt. hic quod quantum erit ſibi neceſſarium
pro expenſis temperatis vendere poterit. ſ. de mobilibus, vt ꝭ.
c. proxi. in fi. etiam ſi pendebat inquiſitio, niſi ei fuerit interdi
ctum, vt hic. Sed Inno. no. hic in glo. fi. quod facta inhibitione
non poteſt alienare bona eccleſiæ prælatus contra quẽ fit in-
quiſitio, niſi res quæ ſeruãdo ſeruari non poſſunt, quas poteſt
alienare cum adhuc adminiſtret, vt in d. c. venerabili. & ꝭ. c.
proxi. §. prouiſo. ad idem. C. de admi. tu. l. lex quæ tutores. §. fi.
Sed Arch. non recedit à dicto Goſ. propter fin. huius decre. ibi
penitus interdicta. Facta vero tali inhibitione irritum ſiue ir-
ritandum erit quicquid contra factũ fuerit. ꝭ. de dolo, & cau-
ſa veritatis in fi. ſecundum ipſum Arch. Et de gl. 2. Inn. hic vi
de quod no. Spec. titu. de citatione. §. fi. ver. quid ſi altera parte
vbi ponit totam glo. 2. Innoc. hic à verſicu. Item dicunt aliqui.
vſque in finem.

Super eo. c. ¶ Si quæris vtrum vbi alienatiõ eſt pro-
hibita talis prohibitio alienationem fa-
ctam in ꝯtium impediat, Diſtingue, vt dixi. ꝭ. de teſta. Rayn.

1 Accuſator non probans an calumniari præſumatur. 3.
2 Calumniator ſimilitudine ſupplicium punitur.
4 Accuſator non calumniæ pœnam euitat certis cauſis.
*5 Accuſator non probans quomodo à calumniæ ſuſpicione ſit va-
leat purgare.*

¶ De calumniatoribus. Rubrica.

CVm dilectus. ¶ Super gloſ. 2. Si quæris
vtrum ille qui non pro-
bat crimen, quòd intendit calumniari præſuma-
tur. Et vtrum & qualiter non probans à ſuſpicio-
1 ne calumniæ ſe purgare valeat, Diſtingue. † Aut
quæris de primo. ſ. vtrum qui non probat calumniari præſu-
mitur, & tunc refert, aut quantum ad iudicem. ſ. vt iudex eo
ipſo debeat præſumere eum calumniari, & ipſum calumniæ
pœna punire, aut quo ad alios. Si quantum ad iudicẽ, tunc. Aut
perſona accuſans, vel denuntians non eſt talis, quæ poſsit ſine
pœna calumniæ accuſare, vel denuntiare, & dic quòd ſic, quia
poteſt ſtatim eum ex officio punire de calũnia, cum ſit ei no-
torium, vt iudici durante lite. C. de aduo. diuer. iudi. l. 1. & 2. q.
2 3. qui non probauerit. cum concor. ibi alle. † Vnde in publicis
iudicijs punitur ſimilitudine ſupplicij, vt C. de calum. l. fi. & 2.
q. 8. c. quiſquis. & c. qui crimen. In priuatis vero extraordina-
riæ. ff. ad turpil. l. & in priuatis. non tamen punietur, vt calum-
niator, niſi iudex verbis expreſsis pronumiauerit, quòd ſit ca
lumniator. ff. ad turpil. l. 1. ſecundum Pet. & Cy. in d. l. 1. C. de
3 aduo. diuer. iudi. l. 1. † Aut perſona accuſans vel denuntians, eſt
talis, quæ poteſt ſine pœna calumniæ accuſare, vel denuntia-
re, & tunc non præſumitur calumniari. Hoc autem. ſ. ꝙ quis
poſsit ſine pœna calumniæ accuſare vel denuntiare, contingit
4 pluribus de cauſis. † Primo, propter iuſtum dolorem, vt mari
tus, qui propter iuſtum dolorem accuſat vxorem de adulte-
rio, qui ſi non probat excuſatur à calumnia, niſi de ipſius ca-
lumnia appareat euidenter, vt C. de adult. l. 2. & l. quamuis. &
mater, quæ de morte filij accuſat, & filius de morte patris, vt
C. de calum. l. mater. & l. calumniæ. Item propter neceſsitatẽ
officij, vt tutor, vel curator, qui poteſt nomine minoris accu
ſare ſine metu calumniæ. C. qui accu. non poſ. l. 2. & idem in
hærede extraneo, qui mortem defuncti propter ſuſpicionẽ
quam ab eo habuit vult vindicare, vt in d. l. mater. in fi. vbi de
hoc. Si quantum ad homines. ſ. vt homines debeant præſume
re eum calumniari, ſi non probet, tunc dic quòd non, ſic in-
telligitur. ff. ad turpil. l. 1. §. 1. & C. de calum. l. qui non probaſ-
ſe. vt no. Pet. de Belperti. & Cy. ibi, & in præmiſsis ſatis con-
cor. Hoſtien. in ſum. eo. tit. §. quando debet quis. ver. ego pu-
to dicens. Ego puto generale, quòd qui non probat calum-
niari præſumitur, ſiue iuretur, ſiue non iuretur, ſiue ſit ci-
uilis cauſa, ſiue criminalis, ſed non ſemper præſumitur tan-
quam calumniator, imo ad arbitrium iudicis hoc redigo, qui
conſideratis probabilibus coniecturis inter qualitates perſo-
narum, & criminum diſcernat & ſic pronũciatur. C. de aduo.
diuer. iud. l. 1. ff. de teſt. l. 3. §. diuus. & in concor. ꝭ. alle. ſecundũ
Hoſt. cum quo cõcor. beatus Tho. in ſum. q. 68. ar. 103. & fra
ter Io. in ſum. cõ. ti. de rap. rubricella. de ac. q. 191. aliàs. 121. quo
5 accuſatio &c. † Aut quæris de ſecundo principali. ſ. vtrum &
qualiter non probans à ſuſpicione calumniæ valeat ſe purga-
re, & tunc diſtinguit hic Hoſti. & Io. An. poſt eum & Vin. ꝭ. c.
proxi. Aut probauit quoquo modo licet non ſufficienter, &
tunc poteſt ſe purgare à ſuſpicione calumniæ per propriũ iu-
ramentum abſq; alijs compurgatoribus: vnde hic de compur
gatorib. nihil dicit, & ꝙ hic dicitur de calumnia impropriæ
ponitur, nam hic probauit quoquo modo, vt patet hic vbi di-
cit ſufficienter &c. Aut nullo modo probauit, & tunc non re-
ciperetur eius purgatio, ſed omnino condemnaretur. in aut.
de iud. §. oportet. col. 6. ſecundum Ho. hic idem Arch. 2. q. 3.
c. 2. gl. pen. & cum præmiſsis ſatis concor. Spe. tit. de accuſatio
rub. §. fi. in fi. Et per hoc non videtur verum, ꝙ no. Bart. Brix.
in q. venereali, quę incipit, quidã aliquẽ de crimine. vbi dicit ꝙ
ille qui accuſauit aliquẽ de crimine, & non potuit probare de
crimine, ſed de fama & infamato fuit indicta purgatio, defe-
cit in purgatione, & ſic fuit depoſitus pęna talionis eſt puniẽ-
dus. & idem dicit Tañ. ſecundũ eum. vel poſſes dicere ſecun-
dum eum, ꝙ eſt puniendus niſi ſe purget, vt ꝭ. dictum eſt aliàs
non. Et de hac materia vide ꝙ no. Gof. in ſum. eo. titu. §. 1. per
Ho. in ſum. ti. de dolo. ſub rub. de contu. §. qua pęna. ſub. §. hoc
de expen. verſi. alij vero dicunt &c.

*1 Ordines qui ſymoniacè ſuſcepit, ipſo iure eſt ſuſpenſus quo ad om
nes ordines.*
*2 Ordinem ſymoniacè conferens, ab illius collatione perpetuo ſu-
ſpenſus eſt.*

3 Præſentator

3 *Præſentator ordinis ſymoniacè ſuſpenditur ab illius exequutione.*
4 *Symoniacus notorius in beneficio recepto ſuſpenſus eſt quo ad ſe & alios.*
5 *Symoniacus occultus in beneficio ſuſcepto quo ad ſe ſuſpenſus, eſt, non quo ad alios.*
6 *Inquiſitus ſuper leui crimine proceſſu pendente eligi poteſt.*
7 *Denunciatus ſuper graui crimine an eligi poſſit.*
8 *Accuſatus ſuper graui crimine an eligi poſſit.*
9 *Inquiſitus ſuper graui crimine, an eligi poſſit.*
10 *Accuſatus an promoueri poſſit.*

¶ De ſymonia. Rubrica.

ACcuſatum. ¶ Ad declarationem gloſ.
Ber.hic.Si quæris vtrũ ſy-
moniacus ab executione ordinum eſt ſuſpẽſus,
& quorũ. Diſtingue. Aut eſt ſymoniacus in or-
dine aut in beneficio. Si in ordine, tunc, aut eſt
2 ſymoniacus in ordine ſuſcepto, aut in ordine conferendo.† Si
in ordine ſuſcepto, tunc dic quòd ſiue crimen ſit occultum.
ſiue manifeſtum ſit crimen, ſine præfinitione tẽporis ſuſpen
ſus eſt ipſo iure quo ad ſe, & quo ad alios ab executione om-
nium ordinum, ita quod perdit non ſolum executionem ordi
nis ſymoniacè ſuſcepti, ſed etiam omnium aliorum: vt ĵ.eod.
tanta.& c.pen.in 6.1.q.1.reperiuntur. & c.quibuſdam. vt not.
Io.in alleg.c.reperiuntur.gl.arg.quod in fine.& Inno.ĵ.eo.per
tuas.2.ſuper verbo ſecure miniſtret. Item Vinc.Goſ.Bern.&
Hoſtien.& Io.And.ibi, idem Archi.1.q.1.ordinationes. Vnde
cũ dubitetur in iſta decretali an caracterem habeat vitioſum
interdicitur hic ordinis executio, & eſt hic ſpeciale ſecũdum
Goſ.Lau. Tan.& Inno.ĵ.eo.tanta.vbi etiam tenent quod di-
ctum eſt. Et hoc intelligas de iure, nam de facto ſic conficit
ſymoniacus, ſicut quilibet alius. 1.q.1.intra catholicam.ſecun
dum Inno.in c.tanta.ſuper verbo poteſt. Si eſt ſymoniacus in
ordine conferendo, tunc, aut quæris vtrum eſt ſuſpenſus quo
ad ſe tantum, aut quo ad alios. Si quo ad ſe tantum: tunc, aut
crimen eſt occultum: aut eſt manifeſtum. Si occultum: tunc.
2 † Aut quæris de collatore.i.de illo qui eſt ſymoniacus, quia ſy
moniacè ordinem contulit, & talis ſine præfinitione tempo-
ris ſuſpenſus eſt à collatione illius ordinis quem ſic contulit
ſecundum Hoſti.ĵ.eo.c.pen. & in ſumma eo.tit.§. qua pœna.
ad fi. verſic.ſed & epiſcopus. pro quo 32.diſtin.§.verum.aliàs
incipit.ad hoc vero.& eſt in c. præter hoc.ĵ.de tempo.ordi.c.
vlti.lib.6. Et ſecundum hoc verbum illud in tex.per trienniũ,
non refertur ad ordinatorem, ſed ad ſolum præſentatorem.
ſed Innoc.& Hoſti.ĵ.eo.per tuas.2.& Archi.in d.§.verum.di-
cunt, quòd talis tantum per triennium ſuſpenſus eſt: & ſic ver
bum illud per triennium ad vtrunque referatur, & iſte intelle
ctus magis conſonat literæ illius decretalis pen.ĵ.eo.ibi tamẽ.
in fin.ver.cum aliàs dans &c.ipſe Innoc.approbat primum di-
ctum. Aut quæris de præſentatore.i.de illo qui ad ordinem ſy
3 moniacè præſentauit, & tunc. † Aut eſt præſentator clericus,
vt archidiaconus, & talis eſt ſuſpenſus ab executione ordinis
ad quem ſymoniacè præſentauit vſque ad triennium.ĵ.eod.c.
pen.ſecundum Goſ.ibi, vel omnium ſecundum Hoſtien.quo
triennio elapſo ſine diſpenſatione, alia remittitur ei pœna iſta
ſuſpenſionis, & recuperat exceptionem, cum pœnæ ſint mo-
liendæ.de pœn.diſt.1.pœnæ. ſecundum Inno.& Hoſti.in d.c.
pen.idem de pœn.diſt.1.pœnæ. ſecundum aliàs eſt.c.ad huc
in gl. Hug.iſtud intelligit ibi in ordine adde dicit Goſ. Aut eſt
præſentator laicus: & de tali dic vt legitur & no.ĵ.eo.ſicut pro
certo.& c.conſulere.ſecundum Inno.& Hoſtien.in c.tanta. Si
crimen eſt manifeſtum, tunc ſemper eſſet ſuſpenſus.ar.dicti.
§.verum.in c.ad hoc. ſecundum Arch.ibi & Hoſti.in d.c.pen.
vbi etiam dicunt Ber.Inno.Hoſt.quod licet huiuſmodi colla-
tor, vel præſentator habeat hanc pœnam à iure, ſi tamen accu
ſetur perpetuo deponetur, & erit infamis.1.q.1.reperiuntur.
Dicit etiam ibi Hoſti. quod ſi durante triennio celebrauerit,
irregularitatem incurrit, in qua non poteſt niſi per ſedem apo
ſtolicam diſpenſari.de ſent.excom.cum medicinalis.§.fi.lib.
6. Si quæris vtrum eſt ſuſpenſus quo ad alios, dic quod non.
ille enim qui confert ordinem non eſt ſuſpenſus niſi quo ad
ſe tantum, ſicut nec ſymoniacus in religione, vt ĵ.eo.veniens.
& c.dilectus filius à. Vnde ille qui confert ordinem cum non
ſit ſuſpenſus quo ad alios ipſo iure, executionem dat: ſed ille
qui ſymoniacè recipit non poſſet eam dare, quia non habet.1.
q.7.daibertum.vt no.Hoſtien.in ſum.eo.tit.§.qua pœna.circa
princ.ver.& hoc intellige &c.& Goffr.in ſumma eo.tit.& Io.
& Vinc.& Goſ.ĵ.eod.per tuas.2.& Ioan. And.ibi poſt eos.&
Archid.in §.alleg.verum.aliàs in c.alleg.ad hoc gl.alleg. Sequi-
tur de ſymoniaco in beneficio, & tunc Aut in beneficio con-
ferendo, vel ad ipſum præſentando, & tunc ſeruatur quod di-
citur.ĵ.eod.tit.c.dilectus.2.& c.penul.ſecundum Innocen.&
4 Hoſti.in c.tanta. Aut in beneficio recepto, & tunc † Aut cri-
men eſt notorium, vel manifeſtum, & tunc, eſt ſuſpenſus quo
ad ſe & quo ad omnes alios, vt in d.cap.reperiuntur. & in d.§.
verum.& ita intelligit Vinc. iſtud. c. Quod intelligo etiam ſi
beneficium ſit ſimplex ar.eorum quæ leg.& no.ſ.de ſta.mon.
c.monachi.vt no.Pet.de ſamp.& Ioan.And.per ſymoniacam
commiſſam, etiam in beneficio ſimplici, quẽ fieri irregularẽ
5 quo ad ordines.† Aut eſt occultum, & tunc ſuſpenſus eſt quo
ad ſe, non quo ad alios, qui eius officium licitè audiunt, ſicut
quilibet criminoſus.1.q.1.c.ſacerdotes. Vnde iſti ſymoniaci
occulti, & criminoſi licitè celebrant poſt pœnitentiam, ſed
beneficium ſymoniacè habitum retinere non poſſunt.ĵ.eod.
de regularibus.ſecundum Inno.& Hoſti. qui ita diſtinguit.ĵ.
eodem.tanta.in qua diſtinctione conſentiunt Lan.melendus.
Dam.Tan.Vin.& Phil.& Ioan.And.hic, & Goſ.in ſum.eo.ti.
§.quæ pœna.ver. ſi vero aliquis.& Archi.l.diſt.de his vero.in
glo.adde idem no.&c.& in c.alleg.quibuſdam.1.q.1. Et de tali
ſymoniaco in beneficio intellige veram diſtinctionem Bern.
hic.& Hoſt.poſt eum. Et de iſta materia vide quod no.frater
Ioan.in ſum.confeſ.eod.titu.q.47.quid de eo.& quæ ſit pœna
ſymoniaci not.plene frater Io.in ſumma confeſ.tit.de ſymo.
§.21.quæ ſit pœna &c.& per Hoſti. in ſumma eod.tit.§. quæ
pœna.& Goſ.in §.alle.quæ pœna.

Super eo.c. ¶ Ad declarationem glo. Innoc. hic. Si
quæratur ille contra quem proceditur
ſuper crimine pendente proceſſam, contra ipſum valeat eligi,
6 diſtingue.† Aut procedit contra eum ſuper tali crimine, quod
ſi probatum eſſet, electionem ſeu promotionem ipſius non
impediret, puta quia eſt de minoribus & leuioribus crimini-
bus, ſeu peccatis, qualia ſunt in cibo, & potu, plus accipere quã
neceſſe eſt, plus loqui quam oportet, plus tacere quam expe-
dit, pauperem importune petentem exaſperare, & alia ſimilia
de quibus habes.25.diſt.c. vnum orarium. §. alias ea demum.
verſi.quæ autem ſunt. Item inter leuia poteſt numerari vena-
tio, habita tamen diſtinctione vtrum fiat ob neceſsitatem, vel
non: vt leg.& not.ĵ.de cle.vena.c.1. & 2.& de ſtatu mo.ne in
agro.§.porro.in cle.& alea, & ebrietas non aſsidua.35.diſt.c.j.
Item facere ſtrepitum in ſynodo. 6.q.4.c. in loco. ſecundum
Ray.in ſumma titu.de lap.& diſpenſationibus circa princip.&
frater Ioan.in ſumma confeſ.titu.de lap.& diſpenſationibus.
q.3.& Hoſti.in ſumma titu.de tempo.ordi.§. & cui.ver.leue
vero eſt &c. Quod tamen intellige, quando illi qui in talia cri-
mina incidunt corrigibiles ſunt, aliàs propter contumaciam
fierent mortalia ex contemptu, vt in dictis.c.1.& ſ.de iudi.cũ
non ab homine.ſecundum Hoſti.& fratrem Ioan.ibi. Et talis
poteſt eligi proceſſu huiuſmodi non obſtante, & ita intelligo
quod not.Compoſ.ſ.de elec.dudũ.2. ſuper verbo obiecta.ver.
item nũquid exceptione.dicens quod ſi in modum exceptio-
nis probatum ſit crimen contra electum: non ſemper ſupe-
rior caſſabit electionem: imo ſi modicum ſit crimen, nec eſt
ſcandalum, aliam pœnam imponet, & ſic diſpenſabit ſi talis
ſit ſuperior qui ſuper tali crimine diſpenſare poſsit. argum.ſ.
de elec.quòd ſicut.& 52.diſt.ſolicitudo. Aut proceditur con-
tra eum ſuper tali crimine, vel peccato, quod ſi probatum eſ-
ſet electionem ſeu promotionẽ ipſius impediret, qualia ſunt
homicidium: ſacrilegium, adulterium, fornicatio, falſum te-
ſtimonium: rapina, furtum, longa iracundia, & ebrietas aſsi-
dua: & alia de quibus in dicto.§.aliàs.& ſupra de tempo.ordi.
c.ex tenore.& capi.fi.& tunc, Aut proceditur contra eum per
viam exceptionis: aut per viam denuntiationis, aut per viam
7 accuſationis, aut per viam inquiſitionis.† Si per viam exce-
ptionis, vel denuntiationis, tunc Aut quæris vtrum nihilomi-
nus poſsit eligi, confirmari, & conſecrari in alia eccleſia, vel
alia electione, quam in illa de qua excipitur. & dic quod ſic.
Aut in illa, & dic quod non ſecundum Innoc.& Hoſtien.hic,
& ſ.de deſpon.impube.ad diſſoluendum.glo. hoc eodem mo
do.pro hoc facit quòd leg.& not.ſupra de elec.ſi conſideraui-
8 mus.per Ber.& per Innoc.ibi in glo.penul.† Si per viam accu
ſationis: tunc dicit Innoc.hic, quod videtur quibuſdam idem
quod dictum eſt.ſ.in caſibus exceptionis, & denuntiationis:
& forte non male, & in hoc concor.quod not.Barth.Brixien.
81.diſtin. tantis Daniel.& 8.quæſt.4.nonne. & in quæſtione

dominicali.quę incipit eſto quod pendente &c.vbi dicit qđ ſi accuſatione pendente contra ipſum, quis promotus fuerit, nõ erit deponendus ſi poſtea innocens inuenitur. & idem tenet Tan.ſecundum eum. Sed Goſ.contra.s̃.de accuſa.omnipotẽs, vbi dicit, quod ſi aliquis pendente accuſatione vel denuntiatione promoueatur remoueri debet quamuis innoxius ſit, niſi appareat eum per calumniam accuſari.argu.ff.de re mili.l. qui ſtatus.l.qui cum vno.§.reus.melius.ff.de liberali cauſa.l.qui de libertate.Per quam legem dicebat Vin.qui idem tenebat.s̃.de teſti.c.non debet, quod declaratio innocentiæ præcedere debet, & non ſubſequi:alij contra, vt no. Archid.in c.alleg.tantis Daniel.in gl.adde ibi, idem not. Goſ.&c.& glo.ſeq.vbi finaliter remittit ad id quod no.Inno.hic, & Ber.in c.alleg.non debet. Dama.rit.de accuſa.ſub dubio forte tenet, quòd deponatur, quia contempſit prohibitionem, & per l.non dubium.C. de legi. Sed Hoſti. diſtinguit hic inter accuſatum occultum, & accuſatum diffamatum, id eſt, qui diffamatus erat ante accuſationem.primus, ſcilicet occultus non prohibetur eligi.ar. j̃.eo.ſicut tuis.§.fi. ſecundus vero eligi prohibetur ſicut & ille contra quem fit inquiſitio ſecundum Hoſtien. hic. & idem
9 Archi.1.q.1.quibuſdam.in glo.adde dicit Inno. in fin. † Si per viam inquiſitionis, tunc refert, aut inquiſitio eſt impetrata, vel inchoata contra collegium aliquot expreſsis criminibus, aut eſt impetrata vel inchoata contra certam perſonam ſeu certas perſonas: Si contra collegium, tunc, aut quæris vtrum hoc pendente aliquis de collegio poſsit promoueri, & tunc refert, aut in inquiſitione exprimuntur certę perſonę, aut nõ. Si exprimuntur, tunc perſonæ nominatim expreſsè non poſſunt promoueri.argu.s̃.de accu.omnipotens. C.de procura.l. reum.ff.de mune.& honori.l.reus.s̃.de teſtibus.non debet. & 81.diſt.in.tantis. Daniel.alleg.aliæ vero ſic. Si vero exprimuntur certæ perſonæ, tunc idem ſcilicet, quod poſſunt promoueri, in grege, enim ſunt multa capita non ſurtiua, & tamen grex eſt alienus quem poſsideo, & qui petit à me.ff.de vſuc.l. rerũ mixtura.& hoc no.Vin.& Abb.s̃.de elec.per inquiſitionem. & Spec.tit.de inquiſitione.§. nunc videndum.ver.quid ſi inquiſitio.& Archi.in c.allega.tantis Daniel.in glo.adde ibi not. Goſ.& Si inquiſitio eſt impetrata vel inchoata contra certam perſonam, ſeu certas perſonas, tunc ſecundum Inno.hic nullus contra quem procedit inquirendo poteſt eligi, & eſt ratio, quia cum inquiſitio non debeat fieri niſi contra infamatos, vt j̃.eo.licet.& electus bonum teſtimonium debeat habere etiã ab his qui foris ſunt: ergo iſte qui diffamatus eſt eligi non poteſt.Sed accuſatio, & denuntiatio, & exceptio eſt in obiectione cuiuſlibet etiam nulla infamia præcedente, & ita per conſequens eſſet in cuiuſcunque obiectione quemlibet ab electione remouere, vel reuocare, quod eſſe non debet ſecundum Innocen.Ex expreſsis videtur dicendum, quod ſi procedatur contra infamatum altero de prædictis modis, quod non poſſit eligi non ea de cauſa, quia proceditur contra eum, ſed quia infamatus. Si vero procedatur per viam inquiſitionis in caſibus in quibus poteſt procedi non præcedẽte infamia, vt quia de mandato Papæ, vel quia expreſsè vel tacitè renuntiatur ꝓceſſui ſuper fama, iuxta ea quæ le.& no.j̃.de accu.2.lib.6.& dixi.s̃.de accu.c.qualiter. 1.Et ſecundum hoc magis attenditur quantum ad hoc infamia, quam proceſſus ſeu modus procedendi, nam vbi eſt eadem ratio, & idem ius.ff.ad l.Aquil.l.illud.de fonte.l.vnica.extra de offi.vica.c.vnico.in cle.& ceſſante ratione legis ceſſat lex.ff.de iure pa.l.adigere.§.quãuis.s̃.de app.cum ceſſante.de cle.non reſi.c.quia nonnulli.& c.penulti.
10 & per totum. Et de accuſatore an accuſatione pendente poſſit, & debeat promoueri, notat Bart.Brix.in quæſtione dominicali, quæ incipit vtrum accuſato pendente. dicens ſecundũ Tanc.quòd licet promoueri non debuerit, ſi tamen non feratur contra eum ſententia promotus non remouebitur.Dam. in tit.de accu.dicit illum non deponẽdum, niſi calumnioſam accuſationẽ inſtituerit, allegat quòd de accuſatore non eſt expreſsè prohibitum, & quòd pœnæ ſunt molliendæ, & quòd accuſans petit abolitionem, quod non facit reus. C.de obolit.l.2. Idem videtur tenere Io. An.in c.alle.omnipotẽs.dicens etiã quòd ſi hæc vera in accuſatore, fortius in promotore inquiſitionis, vel denuntiationis, vt dixerunt Vinc.& Abb.j̃.eod.per tuas Idem in excipiente contra confirmatum ne conſecretur, de accu.ſuper his. allegant in contrarium.s̃.titu.proxi.c.2.ſed Io.An.dicit quòd ibi loquitur de denuntiatione finita, non de pendente, quando conſtat de calumnia denuntiatorum,

1 *Impreciabilia de iure & de facto.*
2 *Impreciabilia de iure tantum.*
3 *Symoniacus an hæreticus dicatur.*

QVotiens ¶Si quæris quare ſymonia vocatur hæreſis, & vtrum omnis ſymoniacus ſit hæreticus. Diſtingue. Aut cuius euidentiam
1 eſt ſciendum, † quòd quædam ſunt impreciabilia de iure & de facto, vt fides, ſpes, & charitas, & cæteræ virtutes, & ſpiritusſanctus, & dona eius. ſ.donum prophetiæ, & pote-
2 ſtas faciẽdi miracula. † Quædam autem ſunt impreciabilia de iure, non de facto, vt ſacramenta eccleſiæ, quæ re uera de iure vendi non poſſunt, licet de facto, quandoque vendantur. † Aut
3 ergo quæris quantum ad illos ſymoniacos qui ſacramenta eccleſiæ, vendi poſſe de iure & abſque peccato credunt, aut ſpiritumſanctum, aut prædicta dona eius. Aut virtutes credunt de iure vel de facto vendi poſſe, & tales ſymoniaci dicũtur hæretici ad minus large, & ſymonia dicitur hæreſis, Sicut large hæreticus diceretur qui crederet vel pertinaciter aſſereret fornicationem vel adulterium non eſſe peccatum, vt hic.& 1.q. 1.benedictio. & c. quiſquis. & c.eos qui.& c.fertur. 1.q.7.patet.& 6.q. 1.c.fi.in fi.vt no.Arch.in d.c. fertur.gl.2. Aut quantum ad alios ſymoniacos, & tunc ſecus eſt, & hoc ſatis dicit Inn.hic dicens, & idem Hoſt.& Io.An.poſt eum, & non intelligas, quòd omnis ſymoniacus ſit hæreticus, ſed ille tantũ qui credit quòd ſpiritusſanctus, & gratia eius venalis ſit.1.qđ pretio quæratur in aliquo & deſcendat.

1 *Beneficiatus pecunia mediante data alij quam collatori an ſymoniam committat.*
2 *Beneficiatus ob pecuniam collatori ab re datam ſymoniacus eſt.*
3 *Beneficium obtentum prætextu pecuniæ à tertio data non inducit ſymoniam.*

TAnta. ¶Ad declarationem gl. Inno. hic in ver. item no.quòd ſi quis. Si quæris vtrum ſit ſymoniacum obtinere ordinem, vel beneficium pecunia mediante, Diſtin. Aut ipſe ordinatus, vel bene
1 ficiatus dedit pecuniam, aut alius. In primo caſu refert. † Aut quis obtinet ordinem, vel beneficium dando pecuniam non ordinatori, ſed alij, & tunc Aut aliàs ordinem vel beneficium obtenturus erat etiam ſi pecuniã non dediſſet, & non eſt ſymoniacũ.arg. 1.q.6.c.fi.Aut non erat aliàs obtenturus, & tunc eſt ſymoniacum.arg. 1.q.2.c.quàm pio.& q.3.c. quæſitum. & c.ſi quis obiecerit.& c.fi.& q.6.c.1.Ad iſta duo membra facit quod no. Aſten.lib.6.hoc titu.arti.9.q.pone, quòd aliquis dignus dicens ſecundum Rodo. quòd ſi aliquis dignus beneficiari, vel ordinari ianitori dat exactus, vt eum ad epiſcopum intrare permittat ad petendum beneficium, vel ordinem, vel electionis confirmationem non eſt ſymoniacus ſi non det intentione corrupta.ſ.vt per interceſsionem eius cui dat conſequatur intentum.Similiter ſi Abbas vel alius det aliquid familiæ epiſcopi, vt ne auarus videatur, & vt magis placeat, & facilius ad epiſcopum acceſſum habeat. aut de largitate laudetur, non eſt ſymonia ſi intentio non ſit corrupta, vt dictum eſt: vt licet talia poſsint fieri cum peccato, vt ſi cauſa iactantiæ, vel
2 inanis gloriæ fiant. † Aut dedit pecuniam ordinatori, & tunc ſiue erat aliàs obtenturus, ſiue non, ſymoniacum eſt.ar.iurium
3 alle.ſecundum Inn.& Hoſt.hic idem Arch.1.q.6.c.fi.gl.fi. † Si alius ab ordinato vel beneficiato dedit pecuniam etiam ordinatori, vel collatori beneficio non eſt ſymoniacum, ſi etiam ſine pecunia erat obtenturus.ar.dict.§. vltimi. 1.q.1.ſecundũ Inno.& Hoſt.hic & Arch.in d.§.vlti.gl.fi.vbi de hoc plene vide, & Io.in ſum.eo.titu.§.qua pœna.ſecus ſi ſine pecunia non erat obtenturus.argum.s̃.de ele.c.ſignificaſti.Et nota quòd illa decre.loquitur de ſymoniaco in ordine ſecundum Hoſtiẽ.& Io.An.hic.nec eſt correcta per c.quæſitũ.s̃.de temp.ord.vt no. Archi.1.q.1.qui ſtudet.licet gl.ibi ſuper verbo à communione.innuat contrarium. Et ad hoc quod dicitur hic in text. qđ tanta eſt labes ſymoniæ &c.no.verſus qui ſequuntur. Ceſſat, calcatur? errat, regnat, dominatur, Virtus eccleſia clerus demon ſymonia.Quos verſus ponit Arch.79.diſt.c.fin.Item eccleſiaſtici.4.capi.pecuniæ obediunt omnia.

NOn ſatis. ¶ Vtrum conſuetudo excuſet in delictis. Diſtingue, vt dixi.s̃.de tempo.ordinãn.c.ſane.

1 *Pro nubentium benedictione nihil dari debet.*
2 *Pro matrimonio, an aliquid dandum in coitu homo ſit beſtialis.*

Cum

Vm in eccleſiæ. ¶Si quæris vtrum oc
caſione collatio, niſi
ſpiritualium poſsit exigi aliquod temporale. dicã. j.
eo.Iac. Et not.quòd §.ille pro conſuetudinib.in aut.
de ſanc.epiſ.coll.9.de quo fit mentio in gl.2.eſt correctus per
c.iſtud.& per c.ſ.prox.& per c.Iaco.j.eo.vt no.Arch.1.q.3.ſi
quis obiecerit.in fi.

Super eo.c.in tertia gl. ¶Si quæris vtrum
ꝓ benedictione nu
bentium, vel pro matrimonio aliquid dari, vel recipi poſsit.
1 Diſtingue. † Aut quæris de benedictione nubentium, & per
illa aliquid dari, vel recipi prohibetur, vt hic.& j.eod.ſuã, quia
talis benedictio quaſi ſacramentalis eſt, & per eam gratia con
2 fertur, vnde nec eſt iteranda.ſ.de ſecun.nup.c.1.& 3.† Aut quæ-
ris de matrimonio, & tunc dicunt Ber.& Inn.hic quòd ꝓ ip-
ſo aliquid dare, vel accipere, non eſt peccatum, vt 1.q.1.quic-
quid.& 32.q.2.honoratur.vbi idem not.Io.quia licet ſit ſacra-
mentum, per ipſum, tamen gratia non confertur.ar.27.q.j.nu
ptiarum.32.q.2.connubia. Poſſet tamen ſecundum Hoſti.re-
ſponderi, quòd & ſi in actu ſacramenti matrimonialis, nõ ab-
ſit ſpiritusſancti præſentia, vt in d.c.connubia.adeſt tamen gra
tia, quia in illo actu, quis poteſt mereri.32.q.4.dixit Sarra.ad
fi.& c.ſi quis ignoret.& c.dicat aliquis.ad fi.33.q.5.c.1.Goſ.ve
ro ad hoc ſic reſpondit.quòd in alijs ſacramentis, adeſt gratia,
3 & præſentia, põt adeſſe, ſed in coitu matrimoniali, & ſi gr̃a poſ
ſit adeſſe quo ad meritum, præſentia tamen dedignatur adeſſe
propter ſtuporem, & pruritum in quo homo totus caro effi-
citur, & etiam beſtialis. Sed Arch.in c.alle.c.quicquid dicit. ꝓ
ſacramento matrimonij, nunquam datur pecunia, ſed pro one
re matrimonij ſuſtinendo, quod eſt ſatis probabile.& de elec.
c.2.ſuper verbo conditionalia.in fi.lib.6.

Super eo.c. ¶Si quæris vtrũ pro collatione baptiſ-
mi ſit danda pecunia presbytero, qui
non vult aliter baptizare.dic vt 1.q.1.baptizandus.& dicam.j.
eo.Iac.Et vtrum liceat aliquid dare pagano, vt baptiſmum re
cipiat.no.j.q.2.quam pio.& dicam.j.eo.dilectus.2.

1 *Prælatus pro conſecratione eccleſiæ gratis oblatum recipere poteſt.*
2 *Prælatus an quicquam pro conſecratione eccleſiæ, poſſit exigere.*
3 *Caſus in quibus prælatus petit ſumptus.*
4 *Qui tenetur aliquid facere, id fieri debet ſuis expenſis.*
5 *Prælatus pro reconciliatione eccleſiæ, an aliquid exigere poſſit.*
6 *Polluens eccleſiam tenetur expenſas reconciliatori facere.*

Vm ſit Romana ¶Si quæris vtrum
prælatus pro conſe-
cratione, vel reconciliatione eccleſiæ poſsit procura
1 tionem recipere, & habere. Diſtingue.† Aut quæris
vtrum poſsit recipere procurationem gratis oblatam, & dic,
quòd ſic, vt 1.q.2.placuit.& hoc no.Io.ibi in glo.2.Aut vtrum
2 poſsit procurationem exigere ab inuito, & tunc.† Aut quæris
vtrum poſsit exigi pro conſecratione eccleſię, & dic quòd ſic,
vt hic. Vnde hic habes vnum caſum in quo munus poteſt re-
cipi. ſ.pro operibus ſpiritualibus, ad quæ quis tenetur.alius ca
ſus eſt pro operibus ſpiritualibus, ad quæ quis non tenetur ex
officio.12.q.2.charitatem.ſecũdum Ray.& Goſ.Et no.quòd
in iſtis duobus caſibus, cum dicitur pro omnibus operib.ſpi-
ritualibus, aliquod temporale datur, hæc præpoſitio, pro de-
notat cauſam efficientem largè, vt ſub efficiente comprehen
datur cauſa adminiculans, ſiue qua commodè non poteſt ope
ra ſpiritualis impendi. Et ſic ſenſus iſte dat pro ſpiritualib.ope
ris aliquod temporale.i.in adminiculum illarum operarum ſi-
ne quo adminiculo non poſſent commodè expediri. Sed quæ
eſt ratio, quòd datur Epiſcopo procuratio pro conſecratione
eccleſiæ, & non pro ordinandis clericis, ratio eſt, quia epiſco-
pus poteſt & debet clericos ſuos, ordinare in eccleſia ſua.arg.
62.di.c.1.& no.75.di.ordinationes.& facile poteſt habere ex
penſas de domo ſua in qua habet victualia, quæ non põt com
modè ferre ſecum ad alienam eccleſiam, vnde neceſſe eſt ei
de victualibus prouideri alibi, cum aliam viſitat, aut conſecrat
eccleſiam, & ita no.Arch.in c.alle.placuit.in gl.adde.& ita ha-
bes &c.Ad quòd concordat, quod no.ipſe Arch.10.q.3.cauen
3 dum.gl.fi.† vbi dicit quòd Lau.& Goſ. ſcripſerunt.ſ.de vi. &
hone.cle.cum ab omni. ꝙ certi ſunt caſus in iure excepti, in
quib.etiam ordinarius licitè petit ſumptus, vt in conſecratio-
nib.eccleſiarum, vt hic, & in viſitationibus, vt ſ.de cenſi.ca-
pite.de præſcr.cũ ex officij.aliàs nihil petit niſi quod à iure ex
preſſum eſt.18.q.2.hoc tñ ſecundũ Laur. & Goſ.& facit.10.
q.3.quia cognouimus.in prin.& c.relatum.16.q.1.nulli epõrũ.
4 & 25.q.2.amputatio.† Teneas igitur ſm Vinc.in d.c.cum ab
omni.ꝙ qui aliquid facere tenetur ſuis expenſis id facere de-
bet, niſi vnì inuenitur à iure expreſſum, vt in prædi.c.hoc tñ.
& in hoc in ordinarijs, vt in conſecrationib.epiſcoporum, &
depoſitionib.clericorum.ſm Vin.ibi, & Arch.in c.alle.cauen
5 dum.† Aut quæris vtrum poſsit exigi per reconciliationẽ ec-
cleſię, & tunc dicunt Vin.& Lau.& Goſ.in d.c.cum ab om-
ni.& ſ.de offi.or.conquerẽte.ꝙ non, ſed quòd epiſcopus ſuis
ſumptib.hoc faciet.Et idem tenet Arch.in c.cauendum.gl.vl.
& de conſe.di.1.eccleſijs.& j.de cenſi.c. Romana.ſuper ver-
bo viſitatis.li.6.vbi vide de hoc.Sed contrarium videntur te-
nere Inn.& Ho.in d.c.cũ ab omni.vbi dicunt, quòd epũs viſita
re intelligitur ſi vadit cã conſignandi pueros, vel conſecrandi
pueros, vel conſecrandi eccleſias.ſ.de reli.do.c.1. ſiue ꝓ quo-
cunq; negotio alio cõi, vel quòd multos tangit.arg.10.q.3.rela-
tum.& j.q.2.placuit.& hic.Et iſtam partẽ tenet Guil.de mon.
Lau.extra de ce.miſ.c.1.in gl. ſubaudiendum.pp effuſionem,
6 etiam in cle.† dicens quòd dantes cauſam pollutionis eccleſię
tenentur ad expenſas epõ reconciliationem facere habenti, ſi
appareat, quis qui occaſionem damni dat &c.vt j.de iniur.c.fi.
Si non conſtet quis ſit, vel aliàs non ſit ſoluendo, tunc ille ſol-
uet cui de ſtatuto vel de conſuetudine hoc incumbit.arg.9.q.
3.conqueſtus.& ſ.de offi.ord.dilectus.in prin. His ceſſantib.
contribuent parochiani cum rectore ſicut ad alia onera paro
chialia, quæ eccleſiæ incumbunt.ſ.de ecc.ædifi.c.1.aliàs ſi iſti
non ſunt ſoluendo epiſcopus tenetur hoc facere gratis.arg.c.
alle.placuit.1.q.2.& c.cauendum.10.q.3.idem tenet ipſe Guil.
de mon.Lau.de exceſ.præla.c.vnico.ſuper verbo excedent.in
cle.quam opi.credo æquiorem, & veriorem, de iure.& ipſam
recitat, & tenere videtur Io.An.ſ.de conſe.eccl.c.propoſuiſti.

1 *Pecunia ſymoniacè data, cui applicanda.* :.5.
2 *Pęnam & præmium ex eodem facto non conſequendum.*
4 *Turpia lucra ab hæredibus extorquenda.* 5.

E hoc autem. ¶Super gl.vlti.Si quæ
ris vtrum pecunia vel
alia res ſymoniacè debet reſtitui illi eccleſiæ in
1 cuius iniuriam data fuit. † Ray.in ſum.eo.tit.§.
10. ſed qd de pecunia &c. dicit indiſtinctè quòd
ſic.per c.iſtud.& 17.q.4.ſi quis in atrio.idem Ala.dicens quòd
j.eo.c.veniens.quæ eſt cõtraria huic decr.reſtituta fuit de mi
ſericordia ei qui dedit, & quod hic dicitur eſt ius cõe. Idem
Inn.hic dicens quòd ſi dans pecuniã intret religionem de mi-
ſericordia, bonum eſſet ei reddere.j.eo. veniens.16. q.6.de la-
pſis.17.q.4.ſi quis rapuerit. idem Io.in c. alleg. ſi quis in atrio.
Alij vt Tanc.diſtinguunt. quòd aut remanet in ſeculo ille qui
dederat pecuniam, & non eſt reſtitutio ei facienda, ſed eccle-
ſiæ, vt ſ.dictum eſt. Aut tranſit ad religionẽ, vel iam erat per-
ſona religioſa, & tranſit de illo monaſterio ad aliud, & tunc nõ
eſt ei reſtituenda, ſed ſecundo monaſterio, ad quod tranſit, vt
eo viuente habeat vſum eius, vt in contrarijs, quo finito pro-
prietas ad primam eccleſiam reuertetur, vt hic. Et hanc opin.
ponit hic Ber.in fi.& Goſ.in ſum.eo.tit.§.ſed quæritur cui.&
Ho.in ſum.eo.ti.§.vlt.ſub.§.quid de pecunia &c.& eam tenet
frater Io.in ſum.con.eo.ti.q.23.vtrũ reſtituẽda.tertij, vt Gul.
naſo dicunt, quòd qñ datur pecunia eccleſiæ regulari, ſiue ſe-
culari, conuentui, ſiue capitulo, ſcientibus, & cõſentientibus,
tunc oĩno pecunia reddenda eſt ei qui dedit, vt in ꝯrijs. Cũ.n.
ex hoc clerici, vel monachi puniendi ſunt, vt patet.ſ.eo.nõ ſa
2 tis.j.eo.qm ſymoniaca.† patet quòd ex eodẽ facto pœnam &
præmiũ conſequi non debent.ff.de neg.ge.l.quæ hæreditaria.
Cũ vero datur pecunia ſoli prælato, vel alij, conuentu penitus
ignorante, & ſic eccleſia nõ eſt in culpa, tunc põt pecuniã reti-
nere, cũ fuerit numerata, vt hic in fi.vt no.Ber.in ver.in dicas.
& idẽ recitat Ho.Et hãc opi.tenet gl.Guil.ſuper Ray.in ſum.
eo.ti.§.10.& Tho.& frater Aſten.eo.tit.arti.5.Excepto ꝙ in
primo mẽbro qñ totum collegiũ eſt in culpa, nõ eſt reſtituen
da pecunia ei qui dedit, ſed eſt ꝑ diſpenſationẽ ſuperioris pau
3 perib.erogãda.† Circa hoc põt probabiliter diſtingui, aut res,
vel pecunia fuit tantum promiſſa, aut fuit tradita, data, & rece
pta. In primo caſu refert, vtrũ fuit ſola ꝓmiſsio nuda, nõ con
uentionalis, abſq; eo quòd conſenſus interueniſſet, & talis ꝓ-
miſsio nõ noceret ar.ſ.de ſpon.c.fi.ſm Ho.hic. Vel fuit pro-
miſsio conuentionalis, & in talibus ſola pactio nocet.1.q.2.

quam pio. & c. ſi. ſecundum Ho. quo caſu pōt dici idē iuris, qđ in caſu ſequenti. In ſecundo quando fuit data, tradita, & recepta, refert. Aut quæritur de pecunia conſuetudinaria. i. prætextu praue conſuetudinis tradita, & recepta, & illa penes eccleſiam remanebit: & iſto modo poteſt ſolui & intelligi contrarium. j. eo. veniens. ſm Hoſt. & Io. An. poſt eum. Aut de pecunia conuentionali. i. ex conuentione tradita, & recepta, & tūc refert ſecundum Hoſ. hic. Aut donans errauit in iure, & tunc ſubuenitur ei, & reſtituitur. j. eo. veniens. & ita poteſt intelligi opi. primurum. in ſi. Aut ſcienter dedit, & tunc, aut vult intrare religionem, & tunc de benignitate traditur ei, vel monaſterio, ad quod tranſit nec eidem oneroſus exiſtat. ar. c. alie. de lapſis. & c. ſi quis in atrio & ita poteſt intelligi opi. Inn. & etiā opi. ſecundorum, idem etiam vř ſi adeo pauper eſt, q non habeat vnde viuat, vt patet in eo qđ legitur. & no. ſ. de cle. cōiu. qđ à te. Aut donans non errauit in iure, nec in facto, nec vult intrare religionem, & habet quod ſatis ſibi ſufficit, & tūc Aut pecunia data fuit vni ſoli perſonæ, ſeu alij vel alijs à capitulo, & in hoc caſu cum eccleſia culpa careat in cuius iniuriam data eſt, hanc pecuniam ipſa eccleſia habere debebit, vt hic. Aut capitulū in hoc delinquit, & tunc nec dans, nec recipiēs ipſam habebit, ſed confiſcabitur. arg. ff. de cond. ſine cauſa. l. auunculo. C. de inceſtis nup. l. qui contra. C. ſol. ma. l. ſi ignorans. & no.
4 ſ. de dona. inter vir. & vxo. & ſi neceſſe † nam & turpia lucra ſunt ab hæredib. extorquenda. ff. de colū. l. in heredē. Nec ob. q illi qui receperunt defuncti ſunt. argu. ff. de eo per quem factum eſt. l. 1. in ſi. quod met. cau. l. quod dicimus. in ſi. confiſca
5 bit aūt fiſco ſummi, & non inferioris principis in hoc caſu: † & ſic erit pecunia pauperib. eroganda. j. de vſuris. cum tu. cū ſuis concor. ſecundū Ho. & Io. An. hic. & ita loquitur vlt. opi. & ſic prædictè opi. diuerſè poſſunt probabiliter concordari. Et no. Ber. & Hoſt. hic ſuper verbo deponendi. & j. eo. ea quæ. in ſi. & Hoſt. & Io. An. j. eo. ſicut tuis. in ſi. q pęna ſymoniacorum eſt pęna depoſitionis, vt hic, & ſ. eo. cum ſuper. Nec ob. 2. q. 5. c. ſi. vbi per quinquennium ſuſpēditur, quia illud. c. corrigitur per iſtud ſm gl. ibi. vel dic q cōcordat, quia presbyterum per quinquennium ſuſpendere eſt ipſum perpetuo remouere, qa eccleſia non debet per quinquennium vacare. ar. ſ. de cle. non reſi. qualiter. ſm Hug. & Arch. & vide Aſten. in d. arti. 5.

1 *Seruire pro beneficio habendo pacto intercedente ſymonia eſt.*
2 *Seruire pro beneficio conſequente pacto non interueniente an ſit ſymonia. i.*
3 *Symonia mentalis pænitentialia tollitur.*
Præpoſitio pro, denotat cauſam excitatiuam.

CVm eſſent. ¶ Si quęris vtrum, & qñ munus ab obſequio inducat ſymoniā, & vtrum licitū ſit ſeruire pro beneficio cōſequendo. Diſtingue. † Aut interuenit promiſsio pactio,
1 vel conuentio, de beneficio pro ſeruitio conſequendo. & ſymonia, vt hic. & j. eo. tua. ſ. de pac. c. vlti. 1. q. 2. quam pio. ſm
2 Ber. & Ho. † Aut promiſsio, pactio, vel conuentio non interuenit, & tunc. Aut ſeruiens non ſeruit principaliter intentione beneficij conſequendi, nec Epiſcopus directè pro ſeruitio intendit ei in beneficio prouidere, & tunc nō eſt ſymonia. ar. 61. di. quid proderit. ſm Ber. hic in ver. ſi vero ſine aliqua &c. & Hoſt. poſt eum. Aut ſeruit principaliter intentione beneficium conſequēdi, & Epiſcopus directè pro tali ſeruitio intendit ei beneficio prouidere, & tunc eſt munus ab obſequio ſymoniam inducens. 1. q. 1. ordinationes. & c. ſunt nonnulli. ſm Ber. Sed Hoſt. & bene vt videtur, intelligit illa capitula, qñ pec
3 catum præceſsit, vt ibi. † alioquin ſola mentalis ſymonia per præſentiam tolleretur. j. eo. c. ſi. Vnde ſi Eps ita dicat, ego recipio te in meum clericū, aſsignans tibi annuatim decem marchas de mea camera pro expenſis, quouſq; tibi prouiderim in beneficio competenti, & interim mihi ſeruitium tpaliter, & ſpecialiter exhibebis, non eſt ſymoniacum, niſi ex tali pacto obligauerit ſe ad ſpirituale ſeruitium faciendum, ſm Hoſti. & Io. An. poſt eum. Idem no. Gul. de mon. Lau. & Gem. extra de re. ecc. non alie. c. 1. ſuper verbo adminiſtrationem. in cle. Qđ credo verum qñ ſeruiens eſt aliàs dignus, vt no. Io. in d. c. ſunt nonnulli. gl. 3. dicens, q etiam ſpecialiter pro ſpe beneficij ſeruire poteſt, qui eſt dignus ſeruitio digno, & ſine pacto. Idem Vin. & Bern. & Io. An. hic aliàs contra, in eo qđ no. Bar. Brix.
4 1. q. 1. ſi quis neq; † vbi dicit arg. illius. c. & j. eod. nemo omnem illum eſſe ſymoniacum, qui ductus amore alicui indigno beneficium confert, & concordat, qđ no. Abb. j. eo. nemo. dicēs, q ſi ſymoniaca eſt fauore aliquem reconciliare, vt ibi. multo fortius fauore carnali aliquem promouere, de quo no. ſ. vt eccle. benefi. vt nſm. & bene ad hoc facit, quod dixi. ſ. de præbē. graue. Et vide qđ no. Arc. 1. q. 1. in ſum. in gl. emptionis & venditionis. vbi dicit caueant illi, qui dant pecuniam ex pacto pro petitionib. beneficialib. promouendis, vel pro confirmatione ſpeciali ſuper beneficio nō canonicæ adepto, nam ſtatib. ſymunia intercedit, vt plane olim conſtabat. de reg. c. 2. qđ hodie eſt remotū, vbi hoc not. Lau. Tan. & licet illud. c. ſit remotum, eius tñ ratio durat. ar. in eo. quod le. & no. 7. diſt. c. 2. & ad hoc facit extrauagans Bonifacij octaui. quæ incipit excõicamus. ibi videas. Et de illa materia huius diſtinctionis vide per fratrem Io. in ſum. con. hoc ti. q. 12. qñ minus &c. & p Aſten. hoc tit. art. 3. ver. circa vero munus. & per Arch. 1. q. 1. ordinationes. gl. vii. vbi dicit qđ quidam dicunt, q licet dare præbendam principaliter pro deo, & ſecundario pro ſeruitio licito, tñ ſit finis ſub fine. Sed contra eſt, quia non poſſunt hic ordinari intentiones, quia ſi dicatur, q Eps det præbendam pp remunerationem ſeruitij, & remunerat ſeruitium pp deum primus intentio corrupta eſt ſiue illicita, & primus finis. ſ. dare ſpiri-
5 tuale pro tpali ſeruitio. † Propter hoc dicunt alij, q qñ dicitur iſte dat præbendam pro ſeruitio licito, iſta præpoſitio pro nō notat cauſam finalē, ſed excitatiuam, obſequium. n. tale nō debet eſſe cā finalis, ſed poteſt eſſe excitatiua. Sed ſi dicatur eadē ratione poſſem dare pecuniā Epo, vt pecunia non eſſet pretiū, ſed excitatio Epi ad dandam præbendam. Rñdeo, hmōi obſequium non debet eſſe excitatiuum ad dandā præbendam, ſed ad cognoſcendū merita præſtantis obſequium, quib. cognitis danda eſt præbenda pro ipſis, non pro ipſo ſeruitio, quia ſicut dicit quidā ſapiens curiæ prælatorū præbendaria ſunt clerico. Pecunia aūt ſi daret Epo ab alio, non pp hoc aliquod eius meritū. aut fidelitas probaretur, ſicut probatur per obſequiū honeſtū. ſm Archi. & idem innuit frater Io. in d. q. 12. adde etiā quod no. Arch. 1. q. 1. ſunt nonnulli. gl. no. ad intelligentiam.

1 *Iudici eccleſiaſtico pro iuſtitia exhibenda dare ſymoniacum.*
2 *Iudici laico pro iuſtitia facienda dare non eſt ſymoniacum.*
3 *Suſpenſus dans pro reſtitutione an ſit ſymonia.*

NEmo ¶ Si quæris vtrum, ſi pro iuſtitia ſeruanda, vel exhibenda, aliquid detur, vel recipiatur, ſymonia cōmittatur, Diſtin. aut datur ſuperiori, ſeu iudici eccleſiaſtico, aut datur laico ſeu ſecu
1 lari. † Si eccleſiaſtico, vt qñ datur aliquid epo vel alij pro reddendo iure ſuper ſpiritualib. tunc eſt ſymonia, vt no. Ray. in ſum. eo. ti. §. 16. Item per qōnem, vbi gl. Gul. addit idem etiā credo, ſi ſuper tpalib. ex quo perſona eſt eccleſiaſtica, & quæ debet
2 hmōi ius reddere ratione eccleſiaſticæ iuriſdictionis. † Si det ſeculari, vt quia laicus iudex, & recipit pecuniam pro ferenda ſnīa, vel facienda iuſtitia ſuper tpalibus, licet ſit graue peccatū, tñ non eſt ſymonia ſm eos. Et idem no. Io. in ſum. con. eo. ti. q. 38. quid ſi pro iuſtitia &c. & frater Aſten. lib. 6. eo. ti. art. 9. q. vtrū facere iuſtitiā. Ad qđ facit, qđ no. Hugo. 16. q. 7. decimas.
3 quas. & Ho. eo. ti. §. 20. quæritur ſi aliquis &c. † dicētes, q ſi iniuſtè interdictus, vel ſuſpenſus ab officio, & beneficio, vel iniuſtè excōicatus det aliquid pro reſtitutione officij, vel beneficij, vel cōionis, q non eſt ſymonia ex parte dantis, ſed ex parte recipientis tm̄, nam dans nullum ius acquirit, ſed dat vt acquiſitum retineat, qđ licet, vt 1. q. 5. quæſitū. Cum aūt quis iuſte eſt interdictus ſuſpenſus, vel excōicatus: ſi dat aliquid pro ſua reſtitutione, ſymonia eſt ex vtraq; parte ar. 1. q. 1. nullus. & hic. ſed frater Io. in ſum. con. eo. ti. c. 1. q. 46. tenet q ſymonia cōmittitur in vtroq; caſu. ſ. ſiue iuſtè, ſiue iniuſtè ſit excōicatus, ſuſpenſus, vel interdictus, de quo per Ber. j. eod. c. dilectus. 2. gl. & Hoſt. poſt eum. & vide quod dicam. j. eo. ad aures.

1 *Spiritualia adeo licito venduntur.*
2 *Spiritualia à prælatis non vendenda.*
3 *Spiritualia an redimantur.*
4 *Spiritualia non reſignentur pecunia.*
5 *Beneficij collatio ſymoniaca non tenet.*
6 *Beneficij reſignatio ſymoniaca non tenet.*

QVerelam. ¶ Si quæris vtrū ſpiritualia poſſint emi, vel redimi, ſeu pacto vel pecunia reſignari, Diſtingue. Aut quæris de primo
1 ſ. vtrum poſſunt emi, & tunc † Aut quæris vtrum poſſunt emi impropriæ, ex miſericordia, meritis præcedentibus, quia

acquiri à vero domino, & dic quod ſic, vt patet de regno Dei,
quod reuera nõ poteſt emi propriæ, ſed ex materia meritis p̃-
cedentibus acquiritur. 14.q.2.animæ.de pœ.di.j.medicina. vt
no.Io.j.q.j.ordinationes.j.vbi Archi.in glo.adde.dicas clarius
& plenius &c.dici q̃ eleemoſinæ dantur Deo, dãtur & paupe
ribus, cum quo, quia dñs eſt non poteſt committi ſimonia, ſi-
cut committitur cum prælatis, quia nõ ſunt domini, ſed ſolũ
diſpenſatores ſacramentorum, & aliorum ſpiritualium. 1 1.q6.
1. c.ſicut.§.ex his omnibus. Præterea vita æterna, & remiſsio
pœnæ peccati cadit ſub merito, & proponitur nobis venalis,
& à Deo ex pacto, vt ematur à nobis moneta dei, quæ ſunt af-
fectus, & opera charitatis, ſed non ſic eſt de ſpiritualibus quæ
conferuntur per miniſtros eccleſiæ, nec tamen corporalis ele-
moſina eſt precium vitæ æternæ inquãtum eſt res corporalis,
ſed inquantum eſt fructus.i. inquantum procedit ex affectu
2 charitatis, ſecundum Archi.ibi.† Aut quæris vtrum poſsint à
non domino.i.à miniſtris eccleſiæ, qui non ſunt domini, vt ſ.
de dona.fraternitatem.cum cõcord.ibi allega.nec etiam à lai-
cis, & dic, q̃ non, vt hic, & in concor.hic alleg.in glo. 3. & hoc
niſi cum quidam. & ſub quadam vniuerſitate rei temporalis,
vt leg. & no.hic, in glo. 3. & ſ.de iurepa.ex literis. Vnde Thom.
in quadam quæſtione de quolibet. & frater Aſten.lib.6. hoc ti.
arti.9.q.quid ſi aliquis dicit quod ſi aliquis prætextu religiõis
à presbytero petat, quod poſsit procurare pecuniam in paro-
chia ſua, ita q̃ ipſe presbyter habeat certam partem ſimonia,
eſt reſpectu presbyteri, & ſacrilegium reſpectu dantiũ ei, quia
ibi eſt defraudatio eleemoſinarum contra intentionem dantiũ,
3 & tenentur vtrique ad reſtitutionem.† Aut quæris de ſecun-
do.ſ.vtrum poſsint redimi & tunc Aut quæris vtrum poſsint
redimi ab illo, qui ius habet ea tenendi, & percipiendi, & dic,
quod non, vt hic. Aut ab illo qui ius non habet, & tunc. Aut
quæris vtrum poſsint redimi per illum, qui ius habet, vel no-
mine illius, qui ius habet, ſicut quando nomine eccleſiæ redi-
muntur decimæ de manibus laicorum iniuſtæ eas detinentiũ,
& dic, q̃ ſic, dummodo hoc fiat de auctoritate ſuperioris
Quia auctoritas purgat vitium ex parte redimentis, vt nota.
Ber.j.eo.dilectus.glo.j. & Hoſt.poſt eum ibi. & Ioan.1.q.3.al-
tare. & Hoſt.in ſumma.eod.ti.§.qualiter committitur.verſi. li
cet igitur. & ſeq. & glo.ſuper.Ray.in ſumma.eod.ti.§.7.Item
nota & frater Io.in ſumma conſ.eo.ti.q.17. & melius.in q. 68.
vtrum laicus &c. & de decimis.q.34.quid ſi miles. &c. Et pro
hoc faciunt.ff.de his qui no.infa.l.furti.§.qui iuſſu.ſ. de tranſla
ctio.c.ſtatuimus.c.de cetero. & c.veniens.de præbend.niſi eſ-
ſent, & c.in lateranen.de rerum permu.c.j.de rebus eccle.non
alie.ad audientiam. & de his, quæ fi.à præla.cum apoſtolica. In-
tellige tamen, quod licet non ſit ſimonia ex parte redimentis,
tamen ſi laicus nõ vult decimam male detentam dimittere ni
ſi detur ſibi pecunia ſimoniam committit, adeo etiam quòd
ſuperioris auctoritatis eam purgare non poterit ex parte ſui,
ſm Hoſt.in d.ver.licet igitur. & frater Io.in quæſtionibus al-
leg. Item poteſt poni exemplum de illo, qui habens ius in re
ſpirituali, & vexatur, vexationem ſuam redimit, quod poteſt,
vt no.Ber.Hoſt.j.eod.dilectus.glo.1. Aut per illum & nomi-
ne illius qui ius non habet, & dic quòd nõ, puta ſi laicus eme-
ret decimam, vel beneficium eccleſiaſticum ab alio laico, vel
4 etiam clerico in eo ius non habente.argum.hic.† Aut quæris,
de tertio, vtrum poſsint pretio vel pecunia reſignari, tunc dic
quòd nõ, vt hic. vbi Vinc.Ala.Gof. Tan.Phi.exponunt verbũ
redimi.i.pro pecunia reſignari, vel tranſlatione, vel aliqua nõ
gratuita pactione. ſ.de pac.cum pridem.de tranſact. conſtitu
tus. & c.ſuper eo.arg.16.q.7.decimas quas populus. Sed Ioan.
de Fauen.exponit hic redimi.ſ.expreſsè, quia primo eccleſia,
gratis data fuerat, & ſic intelligas, quo ſic intellecto vitabis cõ
traria.j.q.3.ſi quis obiecerit. & c.ſaluator. & c.ex multis.ſecun
dum Ioan.de Fa.hic. & Archid.1.q.3.per principalem.glo.fin.
5 †Et nota quod ſicut collatio beneficij facta ſimoniacæ nõ te-
6 net.argum.1.q.1.ordinationes.†ita nec reſignatio beneficij ſa
cta ſimoniacæ.argum.1.q.1.ordinationes.vt no.Archid.ibi gl.
4. & infra de præbend.dudum.glo.1.lib.6. & Inn. & Hoſtienſ.
ſ.de rerum permu.capit.cum vniuerſorum. Et pro hoc facit
illud.c. & quod no.Ber.ſ.de rerum.ſuper hoc in glo. quę pro
expenſis. & vide quod dicant infra de priui.cum olim eſſemus
di.penult.in fin. Et vtrum liceat dare vel accipere pecuniam,
pro actibus ſpiritualibus, vt pro oratione, prædicatione, Dei
laude, proceſſione, vide per Aſten.eo.3.arti.9.ad fin.verſicu.3.
quæruntur.

1 *De modico quando curandum de iure communi.* 3.
2 *Simoniacus furti comparatur.*
4 *De modico quando curandum de iure ſpeciali.* 5.
5 *Diſpenſationis definitio.*

ET ſi quæſtiones. ¶ Hic habes q̃ de modico non eſt curandũ,
circa quod Diſtingue. Aut loquimur in diſpoſitioni-
bus iuris communis, aut in diſpoſitionibus iuris ſpe
1 cialis. †Si in diſpoſitionibus iuris communis, tunc, aut in his,
in quibus modicum conſiderare eſt fauorabile, vel ſaltem nõ
eſt odioſum, nec indecens, ſeu inhoneſtum, & in talibus de mo
dico eſt curandum, vt patet in cautione legatorum, & fideicõ
miſſis, & miſsione in poſſeſsione, etiam quæ fit pro minima
re.ff.vt in poſ.leg.l.quamuis. & in cautione damni infecti, quę
competit etiam pro minimo.ff.de dam.infec.l.ſi perpetuarius.
in fi. & in l.militari.quod ſupereſt diete.p̃ quo datur vna dies
ff.de ver.ſig.l.3. & in furto quod datur pro gallina, quinimo &
pro quo propter frequentiam delicti, vt leg. & no.inſti.de rer.
diui.§.gallinarum.ff.de acquir.rer.do.l.naturalem.§.gallinarũ.
Item in occupatis, vel ablatis iniuſtæ curatur de modico. 3.q.
2.c.2. & c.ſi epiſcopus.vbi dicit integerrimè omnia, & ea. cau
ſa.q.j.reintegranda.vbi dicit funditus.i. ex toto.j.de ele. quia
ſæpe.2.reſpon.vbi plenè reſtituit, quicquid, &c.cum notatis,
ibi per Guil.in glo.ergo ſacta.lib.6.per eandem viam faciunt,
C.finium regun.l.quinque pedum.vbi curatur de modico ſpa
cio terræ.ff.de edil.edict.l.ſi quis venditor.§.vlti.vbi habes q̃
ſi quis dixerit, vel promiſerit ſeruum eſſe peculiatum, ſufficit
etiam ſi minimum peculium habeat.ff.de bo.lib.l.ſi ex modi-
ca.vbi curatur de modico relicta. Ad idem.j.e.ex tuæ. & capi.
tua.vbi ſi pactum interueniat, etiam ſex ſolidi inducunt ſimo
niam, immo etiam quinque oboli.1.q.1.indices. & tremiſsis,
ideſt tertia pars ſolidi.vt in eadem cauſa, & q.c.placuit, vt nul
lus epiſcoporum.vt no.Hoſt.In ſumma eod.tit.§.qualiter ver.
2 ſed nunquid pro modico.† Vnde ſimoniacus comparatur fu-
ri.j.q.j.ordinationes. & in furto nõ diſtinguitur quantitas, 14.
q.6.c.ſi.ſecundum Hoſt.ibi. Nam & ſola pactio nõ cõſiderata,
quãtitate muneris eam inducit.j.q.2.quam pio.ſ.de pac.cap.ſi.
ad idem.j.de præb.ca.ſi motu proprio.lib.6. & ſ.de reſcriptis.
ſi proponẽte.vbi de hoc. Quantitas enim muneris diuerſita-
tem iuris nõ inducit 14.q.vlti.c.vlti. & j.q.j.iudicis. & c.placuit
j.q.3. ſi quis præbendas.ad idem.14.q.3.c.plerique. & cap. ſta.
aiãs eſt ſub c.plerique. & j.de vſuris.conſuluit.vbi habes, q̃
3 quicquid ſorti accedit vſura eſt.† Aut loquimur in his in qui-
bus modicum conſiderare eſt odioſum, ſeu indecens, vel in-
honeſtum, & in talibus de modico nõ curatur, exemplum, de
odioſo, patet.ff. de dolo.l.ſi oleum.§.vlti. & l.ſeq.nõ debet.vbi
actio de dolo quæ eſt famoſa & odioſa nõ datur pro modico
ideſt pro duobus aureis vel pro minori, ſed bene datur actio in
factum. Ad idem inſtit.de iniur.§.ſeruis. vbi pro modica in-
iuria illata ſeruo nõ competit domino actio iniuriarum, nec
pro parua iniuria, quis notatur infamia.ſ.de re iudic.cum te.q̃
intellige.vt ibi. Nec pro leui ingratitudine reuocatur donatio,
ſ.de dona.c.fi.nec pro modica defraudatione debet rumpi di-
ſpoſitio teſtatoris.ſ.de teſta.requiſiſti. Exemplum de inde-
centi, ſeu inhoneſto.ff.commo.l.in rebus.§.poſſunt. de dona.
inter virum & vxo.l.ſi id quod §.ſi qua.de impen.in rebus do-
talibus factis.l.omnino. & l.quod dicitur. Vbi habes, quod ille
percipit fructus, & emolumenta alicuius rei, vel habet vſum
eius, non poteſt repetere modicas expenſas factas per eum,
circa ipſam rem.nam hoc eſſet indecens ſibi & inhoneſtum,
& ſic quodammodo iniuſtum. Quia regulariter & iniuſtum,
& inhoneſtum conueniuntur, ſaltem reſpectu vnius, & eiuſdẽ
perſonæ, ſeu quando concurrunt in eadem perſona.ff.de con-
di.inſti.l.editiones. & l.filius. & l.quid.licet ſi in diuerſis perſo
nis cõcurrant, nec poſſunt ſimul ſaluari, iuſtum præferatur ho
neſto.vt ſ.de poſtu.præla.c.bonæ.2. in fi.ver.quamuis &c. Ad
idem facit.12 q.2.bonæ rei.ſ.de dona.apoſtolicæ.vbi dicitur,
quod modicum damnum de facili toleratur, vt 12.q.2. terru-
las.vbi dicitur quod modica poteſt Epiſcopus alienare. & de
conſe.diſt.2.reuera.vbi dicitur quòd pro modico, nec plus nec
minus. Ad idem.ff.de peti.hæredi.nec vilam.§.ſed ſi quid loca
ti & conducti.ſi quis conducti. & l.habitatores. & l. ſi in lege.
§.colonus.de ventre inſpi.l.j.in fi.de admini.tuto.l. ita autem,
& quod leg. & no.ſ.de dona.inter virum & vxo. per veſtras.
vbi dicitur pro modico nõ tenetur maritus cauere. & ſ.de cor
po.viti.c.Thomas.vbi dicitur quod modica deformitas non
4 impedit promouendum.† Si loquamur in diſpoſitionibus iu-
ris ſpecialis, & tunc. Aut modicum conſiderare intendit ad im
pediendum

pediendum diſpoſitionem iuris ſpecialis, & pro iure com-
muni, & tunc de modico eſt curandum, vt j. de præben. capi.
non poteſt. in prin. lib. 6. vbi habes, q̃ diſpenſatio ſuper plura-
litate beneficiorum conceſſa, impetranti prodeſſe non poteſt,
5 qui aliquo † quantuncunque beneficium ſubticuit in eadem,
quia diſpenſatio eſt iuris communis relaxatio vt 1. q. 7. niſi ri
gor & per totum. Aut modicum conſiderare tendit pro iure
ſpeciali ad fouendum diſpoſitionem iuris ſpecialis contra ius
commune, & tunc de modico non eſt curandum, vt patet in
reſtitutione in integrum, quæ datur de iure ſpeciali, & contra
ius commune minoribus, & alijs perſonis priuilegiatis læſis,
quæ non datur nec competit pro modica læſione, vt ff. de in
6 integ. reſti. l. ſcio. & C. ſi aduer. vend. pig. l. 2. † Vel ſi velis te bre
uiter expedire, dic quòd aut modicum conſiderare eſt fauora
bile, vel ſaltem non eſt odioſum, nec indecens, nec inhoneſtú,
& tunc conſideratur, vt in iuribus pro primo membro indu-
ctis alias non, vt in iuribus ſecundis, non habita diſtinctione
inter diſpoſitiones iuris communis & iuris ſpecialis. Sed pri-
ma diſtinctio clarior & plenior eſt. & vide quod no. Guil. in d.
c. non poteſt. glo. 3. vbi alle. multa iura quæ faciunt pro primo
membro. nec obſt. hoc c. vbi de modico non curatur, quia hic
non interuenit aliquod peccatum, & ideo non eſſet aliqua ſi-
monia niſi mentalis quæ per præſentiam aboletur. j. eo. c. ſi. ſe-
cundum Hoſt. hic. & j. eo. ex tuæ. Et ad declarationem gl. quæ
incipit, aliud eſt munus, antiqui dabant verſus. In poſcente nõ
eſt, ſex in donante notanda. cauſa, fides, modus, locus, & penu-
ria, tempus, Aetas, debilitas, cum conditione petentis. Mens il
larum feſtina, adiu que voluntas, dulcior affatus, diſcretio dan-
tis, & ordo. Et de materia gratitudinis & ingratitudinis notat
plene Seneca. lib. de beneficijs. & Aſten. lib. 2. titu. de gratitu-
dine, & ingratitudine.

1 *Pecunia dans prælato, vt non det præbendam indigno, non eſt ſi-*
monia.
2 *Pecuniam dans prælato, vt non det præbendam digno, eſt ſi-*
monia.

EX tuæ. ¶ Si quæris vtrum dare pecuniam
epiſcopo, vel alteri prælato, vt non
det præbendam, ſeu aliud beneficium indigno, ſit
1 ſimoniacum. † Vinc. hic dicit q̃ non credit eſſe ſi
moniacum. Epiſcopus tamen turpiter recipit, &
dans repetere poteſt. arg. ff. de calum. ſi quis ab alio. ſm Vincẽ.
hic prout recitat Archidi. j. q. 2. quam pio. ſuper verbo omnis
pactio. & vide quod ipſe Arch. no. j. q. j. erga ſimoniacos. Sed
huic ſententiæ contradicere videbitur illud quod legi. & not.
j. q. j. c. dominus. §. qui autem. vbi no. Hug. q̃ qui pecuniam ac-
cipit non ordinet ordinandum, vel vt non conferat beneficiũ
ei qui dignus eſt accipere, & ſic vult iſtum carere illo benefi-
cio, vel ordine, vt alius quicunque habeat, ſimoniam commit
tit ſecundum Hug. & Archi. in §. alle. qui autem. Sed circa hoc
poteſt probabiliter ſic diſtingui. Aut ille, quẽ epiſcopus vult be
neficiare, vel ordinare eſt indignus, & tunc non eſt ſimonia-
cum, licet Epiſcopus turpiter recipiat. & ita intellige opi. Vin.
2 & Archi. hic. & Archi. in c. alleg. quam pio. † Aut eſt dignus, &
tunc eſt ſimonia, & ita intellige opin. Hug. & Archi. §. qui aũt.
Et eſt ratio diuerſitatis, quia in primo caſu cum non poſſit cõ
ferri indigno, ſed alij digno, epiſcopus per dationem pecuniæ
inducitur, ſeu aſtringitur ad id ad quod de neceſſitate teneba-
tur. ſ. ad conferendum alteri digno, & quod de iure impoſſibi
le erat aliter ſe habere, & dãs meretur graue peccatum epiſco
pi alias indigno collaturi impediendo. ſ. de præben. graue iun-
cto. c. tua nos. ſ. de cogn. ſpiritu. Item Epiſcopus euitat pecca-
tum in hoc quòd confert alij digno, licet peccet accipiendo pe
cuniam ad hoc, vt non conferat iſti, & ſic ex facto legitimo &
meritorio pœnam ſimoniæ non meretur. C. de adulte. l. Grac-
chus. Sed in vltimo caſu vterque delinquit, bonum in perſona
digni impediendo, & collationem alteri fieri procurando, quæ
iſti æquè fieri potuiſſet, vnde ille tertius cui confertur poſt-
ea beneficium illud videtur ipſum habere per pecuniam illam
ſine qua non ipſe, ſed iſte ipſum beneficium habuiſſet.

DE ſimoniacæ. ¶ Si quæris vtrum poſſit
cum ſimoniaco diſpenſari,
& per quem, diſtingue, vt dixi. ſ. de renunc. cap. poſt
tranſlationem. §. rurſus.

1 *Pecuniam dare ne electio impediatur, an ſit ſimonia.*
2 *Vexationem ſuam redimere licet.*
3 *Simoniacæ quæſtiones reſoluuntur.*
4 *Simoniam inducentia vitanda.*

MAtthæus. ¶ Si quæris vtrum ſit licitum pro
mittere, vel dare pecuniam volen
1 ti electionem impedire, ne ipſam impediat. † Diſtin.
Aut talis impediens habet electionem, & dic q̃d nõ,
immo eſt ſimoniacum, vt hic legi. & no. in glo. licet pauci. &c.
in prin. Aut non habet ius aliquod in electione, & quia eſt lai-
cus nullum ius habens in electione, ſed malitioſè impediens
eam, & tunc, aut impedit electionem fieri non ſimpliciter, ſed
certa perſona. aut impedit electionem fieri ſimpliciter. In pri
mo caſu refert. Aut nondum erat ei ius quæſitum, & tunc nõ
eſt licitum, ſed ſimoniacum. argum. huius cap. & ſ. e. c. de hoc,
concor. Inno. & Io. And. poſt eum hic dicentes, q̃ ſiue ſit iu-
ſta, vel iniuſta contradictio, ante confirmationem dare non li-
cet. Aut iam erat ei ius quæſitum, & tunc ſecus. argum. j. eo. di-
lectus, i. cum ibi notatis & j. q. 3. c. quæſitum. & ita credit dicẽ-
dum Ray. in ſumma eo. titu §. 10. quæritur ſi aliquis. & Archi.
in d. c. quæſitum. glo. pen. & illa duo membra proxime dicta,
ponit Abb. j. eo. dilectus. 1. Et idẽ quod in primo membro. ſ.
quod nec capitulum poſſit aliquid dare impedienti, ſicut nec
ille cuius electio impeditur. no. ipſe Archi. j. q. j. ſunt quidam.
Sed in ſecundo membro. ſ. iure quæſito, Archid. tenet con-
trarium. j. de elect. c. quamuis. ſuper verbo prauitas. & Ioan.
And. ſuper verbo prauitate. lib. 6. quorum opi. poteſt intelligi,
quando impediens impediet via iuris appellando, ſecus ſi via
facti, vt innuit ibi Archi. qui ponit quæſtionem ſuam in impe
diente per viam appellationis, ſi talis nullum ius habens in ele
2 ctione impedit ſimpliciter ne fiat aliqua electio, † tunc poteſt
capitulum ſuam redimere vexationem. arg. c. alleg. dilectus. vt
no. Guil. ſuper Rayn. in §. alleg. idem no. Archi. in cap. alle. quæ
ſitum. 1. q. 3. & 1. q. 1. ſunt quidam. ſuper verbo ordinarij. Et
idem per omnia cum Ray. & glo. Guil. no. fra. Ioan. in ſumma
conſ. eod. ti. q. 44. quid ſi aliquis. & c. & Aſten. eod. tit. artic. 3.
3 ver. excipiuntur, vbi minus eſt. † Et per iſtius c. intellectum ſe
cundum glo. Ber. hic licet in paucis. in princi. reſpondi ſemel,
cuidam ſcolari meo quærenti de tali quæſtione de facto Titio
primo impetrante, & Seio ſecundo impetrante expectantibus
ad eandem collationem, ſeu prouiſionem, & demum vacante
beneficio ſub gratia vtriuſque cadẽte, Seius promiſit ex pacto
vel dedit pecuniam procuratori Titij, nomine ipſius Titij ac-
ceptare volenti non acceptaret, ſed permitteret tempus men-
ſis dati ad acceptandum labi, qui procurator non acceptauit,
ſed intra menſem dictum Titium conſuluit, expoſito ei valo-
re beneficij, qui Titius ſic certificat' noluit acceptare, ſed man-
dauit dicto procuratori, q̃ non acceptaret, tandem Seius ip-
ſum beneficium acceptat, & ſibi facit de eo prouidere. Nunc
quærebat vtrum in hoc ſimonia ſit commiſſa, & reſpondi q̃d
ſic, quia dictus procurator acceptaſſet inconſulto Titio, niſi
dicta promiſſio, vel datio facta fuiſſet, vt ſupponunt termini
quæſtionis. Item ex quo promiſſio, vel datio pecuniæ tollens
impedimentum retentionis iuris iam quæſiti, licet communi-
biliter ſimoniam inducit, vt hic iuncto. c. quod ſicut. ſ. de ele.
cum glo. Inno. & Hoſt. ibi, ſuper verbo infirmando, multo for
tius promiſſio, vel datio tollens impedimentum acquiſitionis
iuris quærendi, per ipſam promiſſionem, vel dationem imme-
4 diatius acquirit beneficium. † Vnde conſulo quòd caueas, ab
omnibus, quæ ſimoniam, vel labem aliam mortiferam induce-
re poſſunt. Quia nil prodeſt homini, ſi totum mundum lucre
tur, animæ vero ſuæ detrimentum patiatur, vt hic & Mat. 16.
Lucæ. 9. Nam iſtius ſeculi breuis eſt fructus, futuri vero eter
num ſupplicium. 1. q. 1. cito turpem. in fi. & in Hiero. 4. c. §. ad
ætherum. Hæc decre. facit ad id quod no. Aſten. lib. 6. eo. tit.
artic. 9. q. quid ſi prior. vbi dicit, ſi prior det aliquid Epiſcopo,
ne ſuſtineat q̃ remoueatur à prioratu, quod credit Rodol. q̃
committit ſimoniam, maximè ſi neceſſitas vel vtilitas ſit, q̃
talis amoueatur.

1 *Pecuniam dare pro emenda delicti non eſt ſimonia.*
2 *Pecuniam recipiens pro abſolutione excommunicationis, eſt ſi-*
monia.
3 *Pecuniam dans pro abſolutione excom. obtinenda, an ſimoniam*
incurrat. 5.
4 *Peccatum committi non debet, vt maius malum eſſet.*
6 *Index, an expenſas in requiſitione rei factas, ab eo repetere*
poſſit.
7 *Culpa eſt, ſe immiſcere rei ad ſe non pertinenti.*

Ad

D aures. ¶Si quæris vtrum dare, vel recipe-
re pecuniam, ſeu aliud temporale,
pro abſulurione ab excommunicationis ſententia
obtinenda, ſit ſimoniacum, vel quid iuris, Diſtingue.
1 †Aut datur pecunia non pro abſolutione obtinenda, ſed pro
emenda delicti, vel contumaciæ, pro qua excommunicatio la-
ta fuit, & tunc non eſt ſimonia, ſecundum Hoſt. hic, dicentem
ꝙ ſi ſit conſuetudo vel ſtatutum quòd excommunicatus, qui
admonitus parere noluit, ſed excommunicari expectauit, pro
pter hanc contumaciam, antequam abſoluatur, etiam pro quo
libet menſe, quo excommunicatus exiſterit, certam debeat
pecuniæ quantitatem, puta tres, vel decem, vel quinq;, vel plu
res libras, ſicut eſt in Francia, & in multis alijs religionibus, ꝙ
hæc conſuetudo eſt rationabilis, & ſeruanda. Et ſic poteſt in-
telligi, quod legitur, de emendis exigendis. š. de offi. ordi. dile-
ctus. j. de ver. ſig. ex parte. & quod legitur de ſatisfactione an-
te abſolutionem facienda. š. de iudi. c. t. in fi. Nam eo caſu nõ
petitur emenda, vt abſolutionis beneficium præſtetur, ſed vt
1 de delicto, ſeu contumacia, antequam fiat abſolutio, ſicut iniu
ſtum, & ſtatutum, ſiue conſuetum eſt ſatisfiat, quod omnino
eſt faciendum, vt in prædictis iuribus, & patet in eo quod no.
in eis. & š. de of. ord. irrefragabili. §. & j. de ſen. excommunic.
per tuas. §. fi. Aliqui tamen dicunt ꝙ petens debet abſolui gra
tis, & demum ad ſatisfaciendum ſecundum conſuetudinem,
vel ſtatutum compelli. j. eo. ad apoſtolicam, ſecundum Hoſti.
& Io. And. poſt eum. Et idem. ſ. quòd talis conſuetudo eſt ra-
tionabilis & ſeruanda. tenet Hoſt. j. de deli. pu. c. 2. de rap. in ar
chiepiſcopatu. idem Gen. j. de electio. ſtatutum. ſuper verbo,
iuriſdictione, in clemen. & fra. Io. in ſumma. conf. eodem tit.
q. 37. vtrum pro abſolutione. &c. Et pro hoc bene facit. j. de
ſent. excommu. venerabilibus. §. deque. libr. 6. vbi idem tenet,
Guil. & Io. And. & de hoc habetur, j. de pœnis licet. 18. di. qm.
& 12. q. 2. cum deuotiſſimam. Aut datur pecunia pro abſolu-
tione obtinenda, & tunc, aut quæris vtrum committatur ſimo
2 nia ex parte dantis, aut ex parte recipientis. † Si ex parte reci-
pientis nulli dobium, quòd ſic, vt j. q. 3. non ſolum. & c. quæſi-
tum, ſecundum Inn. & Hoſt. hic. & Hoſt. j. eodem. dilectus. t.
5 †Aut ex parte dantis, & tunc dicunt quidam non committi,
ar. j. e. dilectus. quod intelligunt cum per ſuperiorem ius ſuũ
conſequi non poteſt, alias ſecus. š. de ferijs. cap. j. nam ſicut be-
neficium non licet redimere, ita nec pœnam ſpiritualem. š. e.
nemo. 84. diſt. c. t. Sed Ber. hic & j. eod. dilectus. dicit ſimoniã,
non committi cum iniuſte excommunicatus ſuſpenditur, vel
interdicitur, idem Hug. 6. q. 7. decimas quas. & Hoſtienſ. in
ſumma. eodem titu. §. 3. ver. ſed nunquid licet mihi. & gl. Gui.
ſuper Ray. in ſumma eo. §. 20. quæritur ſi aliquis. vt dixi. š. eo.
nemo. Sed verius videtur ſecundum Inno. & Hoſt. & Io. And.
hic, quòd nunquam licet aliquid dare pro beneficio ſpirituali,
obtinendo, nec pro ſpirituali pœna, vel præſentia redimenda.
4 j. q. j. nullus epiſcopus grauamen. š. eo. nemo. 83. diſt. c. j. † Nec
quis debet vnum pactum committere, vt maius malum ceſſet
22. q. 5. ita ne. š. quod met. cau. facris. Laico autem in quem cõ
ſtat mihi iuriſdictionem habere, ſi expoliat eum eccleſia, vel
faciat eum de facto vitari, tanquam excommunicatum, Vel
etiam clerico, qui de iure non contendit ſe feciſſe, ſed de potẽ
tia licet aliquid dare, quia nihil dat pro ſpirituali, ſed tantum ꝓ
5 v xatione ꝙ redimere licet ſecundum eos. † Idem Goſ. hic di
cens quòd in tali caſu recurrendum eſt ad ſuperiorem, vt fa-
ctum fuiſſe conſtat in c. iſto. & 8. q. 3. Artaldus. 2. q. 3. nunc ve
ro de iure patr. nullus. Idem Ala. & poſt eum Phi. & Vinc. hic,
dicentes etiam quòd prædictam ſententiam Ber. ſequi genera
liter non eſt tutum, vbi aduerſarius ius habet, vel vbi per ad-
uerſarium ius conſequi poſſum, maxime cum petitur in iudi-
cio, agatur ergo per ſuperiorem vt š. dictum eſt. idem Archid.
in c. hic alle. nullus epiſcopus. in glo. adde hanc ſententiam &c.
Credo ſecundum Ioan. And. hic opi. Ber. veram quando immi
net graue periculum, vel damnum ex dilatione, vt quia ſequẽ
ti die debet fieri electio per eum, vel de eo, vel agitur, vel præ-
ſcribitur contra eum, vel petitur actio vel his ſimile, aliàs ſit ve
ra opi. contraria. Et idem quod dictum eſt, de excommunica-
tione poteſt intelligi in interdicto & ſuſpenſione.

Super eo. c. ¶Si quæris vtrum ſuperior non ſacer-
dos poſſit ab excommunicationis ſnĩa
abſoluere, vel abſolutionem alteri committere faciendam, vi-
de per Hoſt. hic ſuper verbo abſolui. & j. de ſent. excommuni.
c. à nobis. 2, vbi de hoc dicam. Et nota quòd gl. Ber. hic in ver.
6 & idem credo &c. † eſt arg. quòd ſi iudex requirendo eum, qui
dicitur criminoſus faciat expenſas, quia poteſt eas ab eo repe
tere. pro quo bene facit. C, de decu. l. circenſium. lib. 10. Quod
forte verum de expenſis, quas faceret iudex ſuus competens,
per fraudem, ſeu contumaciam illius, qui dicitur criminoſus,
quia forte ſubterfugit, vel in immunitatem eccleſiæ ſe ponit,
cui inſidiando iudex facit ſumptus, Alias ſi non eſſet ſuus iu-
dex, puta quia laicus iudex inſequitur, notoriè clericum delin
quentem, vel eſt ſuus iudex, qui eum inſequitur, vel requirit
ignorantem, vel ſcientem, ſed in fraude vel contumacia vera,
non repertum, vt quia infirmum grauiter, vel ab alio iudice, de
facto detentum, ſecus videretur, cum in neutro caſu poſſit ta
li requiſito aliquid imputari, ergo &c. š. de his quæ fi. à ma. par
7 te. ca. c. quæſiuit. j. de reg. iur. c. ſine culpa. lib. 6. † & in primo ca-
ſu iudex eſt in culpa, qui immiſcet ſe rei ad ſe non pertinenti.
ff. de reg. iur. l. culpa. & j. de reg. iur. c. non eſt ſine culpa. li. 6. Vñ
reputatur factum à priuato. ff. de reg. iur. l. in factum à iudice.
j. de reg. iur. c. ea quæ fiunt. lib. 6. Item pro primo caſu facit. ff.
de iur. omn. iudi. l. vlti. š. de iudi. at ſi clerici. j. de conſtit. vt ani-
marum. in fin. & quod leg. & no. extra de re iudi. c. paſtoralis. §.
notorium. in clem. & per Gen. extra de exceſ. præla. c. vnico ſu
per verbo interdicitur. in clem.

1 *Epiſcopus non renunciat epiſcopatui ſine Papæ licentia.*
2 *Prælatus exemptus, non renunciat beneficio, ſine Papæ licen-
tia.*
3 *Prælatus ſecularis, an renunciet beneficio.*
4 *Prælatus regularis, an renunciet beneficio.*

D E regularibus. ¶Ad declarationem gl.
1 nunquid licet. † Si quæris
vtrum epiſcopus pro aliquo crimine poſſit renuncia
re epiſcopatui, ſine licentia Papæ, vide, quod dixi. š.
de renunc. niſi cum pridem. Si vero ſint inferiores Epiſsopis,
tunc, aut agitur de beneficio, vel loco ſimoniacè adepto, aut de
2 gradu ordinis. In primo caſu refert. † Aut ſunt exempti, & tũc
idem quod in epiſcopis, nam tales ſine licentia Papę renuncia-
re non poſſunt. š. de conſue. cum venerabilis. & de renun. c. ſi.
ſecundum Hoſtienſ. hic. In hoc tamen eſt differentia, quia e-
piſcopi renunciare non poſſunt in manibus legati etiam de la-
tere, ſed inferiores exempti, ſic. quod dic vt leg. & no. j. de ele-
3 ctio. ſi Abbatem. lib. 6. Aut non ſunt exempti, & tunc, aut sũt
ſeculares, aut ſunt regulares. † Si ſunt ſeculares, & tũc dicit Ber.
hic. & idem Tanc. & Vinc. ꝙ tunc recurrendum eſt ad proxi-
mum ſuperiorem, vt de ipſius licentia dimittant & cedant. š.
de renun. admonet. qui ſi ipſam deneget nihilominus cedant.
š. de reg. iur. cap. licet. §. j. Hoſtien. vero dicit & Ioann. Andr,
poſt eum, & credo quòd bene, quòd immo hoc caſu habea-
tur recurſus ad ſuperiorem ſuperioris, vt in d. c. licet. §. ſi vero,
& de iure pa. nullus. Et interim conſulunt Innoc. & Hoſtienſ.
quòd tales à bonis eccleſiæ, & officio omnino abſtineant, à
quibus ſuſpenſi ſunt ipſo iure, vt patet in eo quod leg. & not.
ſupra eo. tanta. & ſecundum hoc intellige quod notatur. ſupra
4 eodem. Matthæus. † Aut ſunt regulares, & tunc. Aut ſunt be-
neficiati, ſeu adminiſtrationem habentes, & tunc idem quod
dictum eſt de ſecularibus. ar. c. alleg. admonet, quod generali-
ter loquitur. Aut ſunt ſimplices regulares nullam adminiſtra
tionem habentes, ita quod agitur de fraternitate alicuius lo-
ci ſimoniacè adepta, & tunc tenendum eſt quod hic dicitur, ſũ
cta declaratione, & quod ſuppletur. infra eodem quoniam ſi-
moniaca. In ſecundo caſu, ſcilicet quando agitur de gradu ordi
nis, puta ſubdyaconatu, dyaconatu, & ſimilibus, tunc tene ꝙ
no. ſupra cap. de ſimoniace. & cap. ex tuæ. & cap. tantam, ſe
cundum Hoſtienſ. & Ioann. And. & quod dixi ſupra de renun
ciatio. poſt tranſlationem. De confratrijs vero ſecularib. qua-
les ſunt multæ Pariſijs vide per Archid. 42. diſtinctio. ſi quis,
deſpicit. & per fratrem Ioann. in ſumma confeſſ. eodem titu,
quæſtione 41. & 42. & dicam infra eodem quoniam. Et vtrum
Papa committat ſimoniam, ſicut vnus alius, not. Archidiacon.
duodecima diſtinctione non decet, prima, quæſtione ſexta ca
pitulo vltimo.

1 *Capitulum an diſpenſet cum promoto ſimoniacè. 2.*
2 *Prælati minores debent ardua ad epiſcopum deferre.*
4 *Facientes contra conſcientiam, ædificant ad gehennam.*
5 *Subrogatus in locum clerici habentis priorum locum, an eadem
præeminentia vtetur.*

E X inſinuatione. ¶Si quæris vtrum ca-
pitulum poſſit cum ꝓ
moto ſimoniacè diſpenſare, Diſtin. † Aut eſt ſimonia
cus, vt quia per ipſum, vel eo ſciente, & expreſsè, vel

taci. e

tacite conſentiente, vel ratificante, ſimonia eſt commiſſa, &
tunc nec capitulum, nec epiſcopus poterit cum eo diſpenſare
vt ſ.c.proxi.& j.c.proxi.in fine ſecundum Ber.& Hoſtiẽ. hic.
Aut eſt ſimoniacus, ſed ſolum ſimoniacè promotus, vt quia eo
penitus ignorãte, nec poſtea ratificante ſimonia cõmiſſa fuit,
prout fuit hic, vbi iſte non fuit ſimoniacus, ſecundum Lauren.
Vinc. Tanc. Ber.& Hoſt.hic dicentes etiam, quòd non eſt ſi-
moniacus, quo ignorante ordo, vel eccleſia empta fuit. vt ſ. c.
de ſimoniace. ſed ideo requiritur diſpenſatio, vt hic, quia cum
vitioſam habeat præbendam, nec ordinem, niſi per diſpenſatio
nem obtinere valeret, vt 1.q.5.præſentium. vbi idẽ no. Archi.
de quo etiam per eum. 1.q.3.ex multis.in fi.& tunc. Aut capi-
tulum eſt exemptum, vel priuilegiatum, quale forſan erant p̃-
poſitus & fratres, qui forſan exempti erant, vel non recipiebãt
confirmationem ab alio ſuperiore, & ideo ſine ipſo reſigna-
bant, ſ.de ap.quia nos. vbi de hoc. Vel habebant inſtituere, &
deſtituere ex priuilegio ſpeciali. j.de exceſ. præla. accedentib.
Alioquin ad epiſcopum recurrendum eſſet. ſ.de renun. admo
net. vel ad epiſcopum & canonicos, ſimul. Si ad canonicos ſpe
ctabat electio, & epiſcopum confirmatio, ſeu inſtitutio.ar.ff.de
act.& obl.l.ſicut. j.de regu.iur.c.j.& tunc poteſt dici quòd cũ
ſimoniacè promoto ad ſimplex beneficium tãtum, qualis erat
iſta præbenda, poteſt diſpenſare, vt hic ſecundum Hoſti. Et ita
poteſt intelligi. quod no. Ioan.16.q.j. eccleſia habet ſenatum,
vbi dicit quòd capitulum quandoque diſpenſat, vt hic.& ar. ſ.
de præben.cum non ignores. vbi etiam Archid.in glo.adde, ꝙ
dicit iſta decr.conc.cum Hoſt.hic. & ad hoc facit, quod not.
Hoſt. ſ. de præbend.ſignificatum.in glo.ergo à contrario, de
communi. Aut capitulum non eſt exemptum, nec priuilegia-
tum, vel ſi eſt, tamen beneficium, non eſt ſimplex ſuper quo
vult cum promoto ad ipſum ſimoniacè diſpenſare, & tunc nõ
poteſt.arg.per Inn.& Hoſt. j.de eo qui fur.or.ſuſc.c.cum h.di
centes quòd ibi non inueniunt expreſſum non credunt, quòd
Abbat, Archid. vel prælatus, alius ſub epiſcopo poſſet diſpenſa
3 re.†Minores enim prælati ardua ad epiſcopos debent deferre,
ar.ſ.de offi.archi.c.j.& c.ad hæc. §. item in epiſtola. & idẽ de
offic.archipreſ.c.fi.in fi. Et cum Inno.& Hoſt.ibi etiam tenẽt
Inn.& Hoſt.& Comp.ſ.de poſtu.præla.c.fi.glo.fi.in fi.& Spec.
tit.de leg.§.ſunt quoque.& c.in fin.& Guil.j.de elect.cap. cum
ex eo.ſuper verbo ſuperiores.lib.6.& in d.c.eccleſia habet ſe-
natum in glo.adde dicit Inno. Plus dicunt Innoc.& Hoſt.in c.
alleg. cum h.& Archi.in c.alle.eccleſia.ꝙ non vident, qualiter
c.iſtud ex inſinuatione, & c.illud cum non ignores.ſ. de præb.
5 faciunt pro illis, qui dicunt quòd capitulum diſpenſat.† Et in
hoc concor. Bern.hic dicens, quòd hic capitulum non diſpen-
ſat, ſed ipſum eligit de nouo per diſpenſationem Epiſcopi qui
de conſilio capituli, cum talibus diſpenſat. j.qõ.5.præſentium.
& ſ.de elect.cap.penul.obſeruata diſtinctione circa prælatiões
& alia. Et intellige, quòd hæc diſpenſatio præceſſit, capitulum
enim iſtud, ſeu fratres iſti cum eo diſpenſare non poſſunt. Nã
epiſcopi eſt diſpenſare in hoc caſu. & ita intelligenda eſt hæc,
decre.ſecundum Tanc.& Goſ.hic & Archi.in d.c.præſentium
glo.fi. Ala.tamen & ſequaces dicunt, quòd vbi nec dans, nec re
cipiens eccleſiam, vel præbendam, vel ordinem ſimoniam cõ
mittit, quod poteſt minor prælatus diſpẽſare, quod credit fuiſ
ſe in hoc.c.prout recitat Archi. in d.glo.fin.& Ioan.And.hic.
quam opin.non credo veram, niſi minor prælatus eſſet exem
ptus, vel priuilegiatus, vt eſt dictum. Et poteſt dici ſecundum
Hoſtien.quòd epiſcopus diſpenſare non poteſt ſine conſenſu
capituli in magnis beneficijs. vt in alle.c.præſentium. ſecus. in
minimis, vt in c.ſi alicuius. ſ.de elec.ita no. Hoſt.in ſumma de
his.quæ fi.à præla.§.1.ver.item diſpenſare.& Archi.in c. alleg.
præſentium.glo.adde ad hoc facit. Et dic ſecundum Hug. j.q.
5.quicunque.quod dum filius neſcius eſt pecuniam eſſe à pa-
tre datam, pro illa eccleſia, quam habet, non peccat, & ſi ſtatim
vt recognoſcit dimittit, excuſatur à peccato, & ex miſericor-
dia toleratur. At vbi ſtatim non dimittit peccat, & irreparabi-
liter, tanquam ſimoniacus directè deponitur.ar. 1.q.1.conſtat,
9.q.2.c.1.& a ſecundum Hug.in d.c.quicunque. Et idem Ar-
chi.ibi.in glo.a. vbi etiam quærit, quid ſi filij ſimoniacè pro-
moti, data pecunia per parentes ipſis ignorantibus, nolunt cre
dere parentibus eis poſtea reuelantibus, & aſſerentibus ſimo-
niam commiſſam, dicunt quidam, quòd ſi non habent exinde
læſam conſcientiam ſecuri ſunt omnino.argum.ff.de his, qui
4 ſunt ſui vel alie.iur.l.filium. alioquin ſi faciunt contra conſciẽ
tiam ædificant ad gehennam. ſ.de præſcrip.quoniam omne.
Sed vere, niſi in hac parte acquieſcant verbis parentum, de qui
bus non ſit verisimile, quod falſum dicerent, ar. ſ.de præſump.
afferte.& c.literas. vnde eis omnino credendum videtur. ſ.quo
ma.accu.poſſ.c.videtur. ſatis poteſt dici quod tales ſunt in hac
conſcientia duri nimis, prout in caſu conſimili, no. Hoſt. j. de
pœni.& re.c.officij. Et ad hoc facit, quod legi.& no. j.eod.per
tuas.2.Bar.Brix.in quæſtione dominicali, quæ incipit, quidam
clerici. quæ maiorem dicit quam videatur hic caſus in q.illa.
5 †Quidam clerici, qui maiorem locum in eccleſia habebant,
fuerunt depoſiti, & alij loco ipſorum ſubrogati, illi ſubrogati
volunt habere priorem locum, ſicut illi habebant. ſ.quod non
poſſint habere ſoluendo, credit quod ſi ratione ordinationis,
illi depoſiti habebant priorem locum in eccleſia, illi qui primo
ordinati in eccleſia remanſerunt, habebunt priorem locum, &
non ſubſtituti. Sed ratione dignitatis poſiti habuiſſent priorẽ
locum, tunc & ſubſtituti haberent priorem locum, quia digni
tas non moritur, propter mutationem perſonæ, ſecundum eũ.
Pro quo facit, quia priuilegium ordinationis eſt perſonale, qđ
non tranſit ad ſucceſſorem. 7.q.1.petiſti. ff.de conſtitu.princ.
l.1.in fin.ſupra de præſumptio.mandata.infra de regulis iuris.
priuilegium. lib. 6. pro ſecundo facit, infra de reſcrip.ſi gratio
ſe.libro 6.

1 *Conuentio de dando, quid ſpirituale pro electione, non eſt ſimo-
niaca.*
2 *Conuentio tendens ad habilitandum in temporalibus, pro ele-
ctione habenda, non eſt ſimoniaca.*
3 *Conuentio de dando aliquid temporale, pro electione, an ſit ſi-
moniaca.*
4 *Re integra licet pœnitere.*
6 *Taciturnitas pro conſenſu habetur.*

NObis fuit. ¶Si quæris vtrum pactio, con
uentio, vel conditio in electio-
ne ſpirituali interueniens, ſimoniam inducat. Di-
ſtin. Aut quæris de electione alicuius ad fidem, &
dic vt dicam. j.e.dilectus.2. Aut de alia electione:
1 & tunc.† Aut pactio, conuentio, vel conditio, interponitur de
aliquo ſpirituali dando, faciendo, vel recipiendo, & talis ſimo
niam non inducit. vt ſ.de præben.ſignificatum. & de electio.
ſignificaſti. quod dic vt ibi dixi. Aut interponitur de aliquo te
2 porali, & tunc.† Aut pactio, conuentio, vel conditio, non ten-
dit ad dandum, vel recipiendum, aliquod temporale, ſed ad ha
bilitandum, & reddendum idoneum eligendum, puta ſi regu-
lares concordant alicui laico, quod completo biennio, vel tri-
nio recipiant eum. Si tamen interim didicerit artem ſutoriam
vel aliam machanicam, vel alicui clerico, ſi interim ſtuduerit,
in ſcholis Theologiæ, vel alterius facultatis, vel ſi etiam reci-
piant eum in præſenti, ſub prædicta conditione, non tamẽ vo
lunt eum recipere ad habitum, niſi elapſo termino, & condi-
tione completa, Et tunc dicit glo.ſuper Ray.in ſumma eo.ti.
§.23.quid de quadam.& §.ſimiliter, quòd talis pactio, conuen
tio, vel cõditio non eſt illicita, nec ſimoniaca, quia perinde eſt,
ac ſi dicatur recipimus te induẽdum tali tempore, vel tali die,
dum tamen interim reddas te idoneum ad hoc, vt recipiaris,
addiſcendo tale artificium, vel talem ſcientiam. Vnde illud, ſi
quod ſonat in modum conditionis, non eſt vera conditio, ſed
potius admonitio, ad id quòd quis iure & ex ſtatuto tenetur,
ſ.quod fit vel fiat idoneus. Idem no. frater Io.in ſumma confe.
eodem.titu.q.58.quid de regularibus.idem Altenſ.lib.6.c.tit.
artic.9.q.quid ſi epiſcopus alicui. dicit ſecundum Ricar. quòd
ſi Epiſcopus alicui qui eſt in aliquo turpi pacto promittat, ꝙ
beneficiabitur eius filium, ſi de cetero non commiſerit id pe-
ctum, tale pactum non eſt illicitum, vnde clericus non tene-
tur reſignare beneficium taliter acquiſitum. Idem ſi epiſcopus
diceret alicui, promitto tibi, quòd prouidebo tibi de beneficio
competenti ſi bonus fueris, & honeſtus, talis enim conditio,
eſt ad Dei reuerentiam, & honorem.† Aut pactio, conuentio,
vel conditio tendit ad dandum, vel recipiendum aliquod tem-
porale, & tunc, aut huiuſmodi pactio, vel conuentio, vel con-
ditio remittitur per vtranque, aut non. Si remittitur, tunc, aut
remittitur re integra, vt quia poſtquam expreſſa fuit conditio
de temporalibus habendis, ex parte Abbatis, & conuentus re-
cipientium aliquem in ſuum monachum, & fratrem, vel ex
parte recipientis de aliquo temporali recipiendo, antequam
recipiatur, vel concedatur ei ingreſſus, pœnitent vtrinque de
conditione appoſita, & eam reuocant, & hoc licet, ita quod ta
lis conditio, vel conuentio non nocet. dum tamen intentio nõ
ſit corrupta. Aut remittitur re non integra, vt quia eſt iam re-
ceptus, vel promiſſa iam receptio in illo monaſterio ante re-
uocationem

uocationem huiuſmodi conditionis,& tunc ſecus. Nam eo ip
ſo indignum ſe fecit illo monaſterio, ille,qui huiuſmodi, pro
miſſionem taliter habuiſſet.vt glo.no.ſuper Ray. in ſumma,
eo.tit.q.82. pone,quòd aliquis &c.& frater Ioan.in ſum.con-
feſ.eo.titu.q.57.qu. ſi ſi interponatur.& Aſten.vbi ſ.q.quid de
4 Epo. Pro quibus facit, †quia regulariter licitum eſt re integra
penitere,ſed re nõ integra nõ,ſiue loquamur in delictis. vt ff.
de in ius vo.l. quis.ad l.Cor.de fal.l.qui forſan.cũ ibi no.&per
ea q̃ ſcripſi.ſ.de eo qui mit.in poſſ.c.1.& q̃ le.& no.ſ.de re.ec
cleſi. non ali.ſi quis presbyterorum.1.reſp.ſiue in contractib.
vt ff.de condi.ob cau.l.3.in princ.ſol.ma.l.ſi pœnituerit.de ma.
vin.l.ſi pater.Aut huiuſmodi pactio,conuentio, vel conditio,
5 non remittitur,& tunc,†Aut interuenit pactio, vel conuentio
& talis eſt illicita,& ſimoniam inducit.1.q.2.quam pio. ſ. de
poſt.c.vltim.&hic,quod verum etiam ſi erant eum aliàs electu
ri,vel recepturi,vt no. Ber.hic in glo.2.ver.ſed verius eſt,&c.
& idem tenent Vinc.Tan.& Hoſt.& Ioan.And.Gofr. tamen
contra,quando erant aliàs eum collecturi, vel recepturi. & vi
detur expreſſum.1.q.6.c.vlti.ad quod etiam bene facit. ſ. de
eta.& quali.tuam.Cuius opi.Hoſt.ſ.eo.tanta.dicit veram, qñ
pecunia non eſt data,vel promiſſa electori, vel ordinatori, ſed
alteri.Primum teneas,ſecundum Io.quis non videt,quomodo
probari poſsit iſta intentio eligentis, nam ſibi non credetur,
aliàs facile eſſet,cuique qui per pecuniam elegit dicere ſe aliàs
fuiſſe electurum,quod intellige.vt no.Inn.ſ.eod.tanta. vbi ẽt,
de hoc ſcripſi.& Archid.j.q.6.cap.fin.glo.fin.Vnde etiam ſi ali
quis non vult ſeruire regularibus,niſi promittant ei ꝙ recipiãt
ipſum ſaltem,poſt biennium,vel alium certum terminum, &
illi promittunt ei, ſimonia eſt,ſecundum glo.ſuper Rayn.in d.
§.23.quid de quadam.& frater Ioan.in d.q.58.quid de regulari
bus. licet Phi.& Ala.dicant contrarium in caſu,vbi eſſent eum
aliàs electuri,vel recepturi,& male.Et vide quod not. Gl.ſup
Ray.in ſumma eo.titu.§.23.quid de quadam.& fra.Io. in ſum.
ma confeſ.eo.tit.q.62.quid ſi interponitur &c.& Aſten.lib.6.
eod.tit.arti.9.q.quid ſi de conſuetudine. vbi dicunt,quòd ſi de
conſuetudine aliquarum eccleſiarum ſit,quòd canonici maio
res adinuicem dicunt,canonizemus nepotulos noſtros, pla-
ceat tibi de meo, & placebit mihi de tuo,alius dicit,nunquam
me viuente fiet aliquis canonicus in eccleſia iſta, niſi ille pro
quo rogaui prius fiat canonicus,vel ſaltem cum alijs, quòd ſi
monia committitur in vtroque caſu, per cap.alleg. quam pio.
Aut interuenit conditio, & tunc, Aut quæris vtrum eſt ſimo
nia ex parte conditionem apponentis, & dic quod ſic, ſecun-
dum Tanc.hic idem glo.ſuper Ray.in §.alleg.22.pone ſi aliquis.
cum quibus concord.Ber.Vinc.Tanc.& Hoſt.hic.Aut vtrum
eſt ſimonia ex parte alterius,quàm illius, qui conditionem ap
ponit,puta ſi expreſſa fuit conditio de temporalibus haben-
dis, ex parte recipientium,& tunc ſi recipiendus expreſſe con
tradicit non eſt ſimoniacus.j.eodem.ſicut in fin.Aut conſen-
ſit expreſſè,& tunc eſt ſimoniacus.vt in d.cap.ſicut ad fin.ver.
6 niſi poſtea.†Aut tacuit,& tunc credit glo.ſuper Rayn. in d.§.
quod taciturnitas eius cum non contradixerit illicite pactionis
pro conſenſu habenda eſt,vt non poſsit illo monaſterio rema
nere,etiam in foro pœnitentiali,ſi propter hoc tacuit,quia ti-
mebat repulſam ſi contradicent.

Dilectus. j. ¶Super glo.fin.in fi.Si quæris vtrũ
fidem pactionis ſeu conuentionis,
frangenti fides licite frangi poſsit. Diſtingue,vt dixi
ſ.iureiur.c.peruenit ſecũdo.materiam autem primæ
glo.expediui.ſ.e.Matthæus.& c.ad aures.

1 *Sacramentalia, vendi non debent.*
2 *Chryſma, & aquam baptiſmi vendere eſt ſimonia.*
3 *Calix vendi alteri eccleſiæ poteſt Calix non venditur laico, niſi*
conflatus. 4.

Svam. ¶Si quæris vtrum vendere vaſa ſacra ve
ſtes ſacras,cimiterium,aquam benedictã
& huiuſmodi,ſit ſimonia. Diſtinguit fra. Ioannes in
ſumma.confeſ.eodem titu.q.16.vtrum vendere &c.
1 †Dicens quod omnia ſacramentalia ordinata ad aliquem effe-
ctum ſpiritualem vendi non debent,vt aqua benedicta, panis
benedictus, & ſimilia, per quæ peccata venialia remittuntur.
vnde ratione materiæ poteſt vendi ſacramentum,vt patet.j.q.
1.placuit.& c.penulti.& vlti.Sed illa quæ participatiuè ſunt ſpi
ritualia,vt calix,cimiterium & huiuſmodi,ante conſecrationẽ
ſimpliciter vendi poſſunt.Sed poſt conſecrationem ſi vendun
tur,& emuntur, non eſt ſimonia,ſecundum ſe,dummodo in-
2 tentio referatur ſolum ad temporale,& non ad ſpirituale.†Sed
ſi eſt ſimonia,hoc eſt ex prohibitiõe eccleſiæ,& ideo quæ ꝓ-
hibita ſunt,vendi,non poſſunt ſine ſimonia, vt balſamum, &
oleum chryſmatis,& aqua baptiſmi benedicta,& ſimilia,vt in
cap.prædict.& ſ.eo.ad noſtrum.Secus de ſimplici aqua, In qui
bus autem conceſſum eſt in illorum emptione, vel venditio-
3 ne non eſt ſimonia.†vt de calice,qui vendi poteſt alteri eccle-
4 ſiæ,in eadem forma. † ſed laico vel priuato non poteſt vendi
niſi conflatus, 10.q.2.hoc ius porrectum. Idem iudicium eſt,
de cimiterio,quod ratione terræ vendi poteſt, & emi, vt pa-
tet in exemplo Abraæ, idem de alijs vaſis,& veſtibus ſacris.
Alij dicunt, vt Rayn. quòd non committitur ſimonia, niſi v-
bi inuenitur expreſſum. vt eſt videre in chriſmate, baptiſmo,
communione, & Euchariſtia,balſamo, ſepultura & baſilicis,
dedicandis, 1.q.1.dictum.& ca.placuit.vt nullus. Et c.vt vnuſ-
quiſque.ſ.eo.cum in eccleſiæ.Sed Goffr. & Hoſtien.tenent in
ſumma eodem.titu. §. qualiter. verſicu. item quæritur. quòd
in quolibet miniſterio eccleſiaſtico ſimonia committi poteſt
arg. ſ. eodem ad noſtram. & Aſten. libr. 6. hoc titul. articul.
9.q.quid ſi detur.& q.vtrum liceat.quod credo tutius de hoc,
etiam no.Io.An.j.e.conſulere.

1 *Infideli, vt ad fratres conuertatur licite datur pecunia.*
2 *Pecuniam dare pro baptiſmo ſimonia eſt.*
3 *Pecuniam dare pro ingreſſu religionis ſimonia eſt.*
4 *Pecuniam dare pro introitu confratriæ an ſit ſimonia.*
5 *Pater qui pro immiſſu filij in religionem dat pecuniam eſt excom*
municatus.
6 *Clericus ponens conſanguineos in religionem mediatæ pecunia,*
deponendus.
7 *Religioſus effectus mediante pecunia pœna amiſſionis gradus in*
monaſterio punitur.
8 *Religionem intrans, pro pecunia pœna amiſſionis, præbendæ, pu-*
nitur.
9 *Pecunia mediante effectus monachus, non ob id priuatur habi-*
tu.
10 *Prælatus regularis recipiens pecuniam, pro ingreſſu religionis,*
qua pœna plectatur.
11 *Vniuerſitas, an criminaliter puniatur.*
12 *Vniuerſitas, an ciuiliter puniatur.*
13 *Vniuerſitate, punita quomodo ſinguli, de ea delinquentes pu-*
niuntur.
14 *Vniuerſitas, non accuſat per ſindicum de publico crimine.*

Dilectus. ij. ¶Ad euidentiam primæ gloſ.
Si quæris vtrum pro religione
aſſumenda poſsit dari, vel recipi licitè pecunia, vel
aliud temporale, Diſtingue. Aut quæris de religio
ne Chriſtiana.ſ.de fide catholica.aut de religione,
alicuius ordinis approbati, aut de religione alicuius cõfratriæ
1 ſecularis. In primo caſu refert. †Aut quæris vtrum poſsit lici
tè dari, vel promitti pecunia infideli, vt ad fidem conuertatur,
& dic quòd ſic, vt 23.q.4.cap.penul.& q.7.quod autem.45.di-
ſtinctio.quæ ſincera.ſecundum Ber.& Hoſti.hic. Et hanc ſen-
tentiam tenent Ioan. Vinc.& Phi.hic & Hug.Io.& Archid. j.
q.2.quam pio.in glo.adde dicit Ray.&c.per Archidiac. idem
2 Ray.idem Phi.j.de apoſta.à nobis,& Ioan.An.hic. †Aut vtrũ
econtra infidelis poſsit licitè dare pecuniam, puta duodecim
denarios ſacerdoti, vt ipſum baptizaret.& dic quòd non. im
mo eſſet ſimoniacum, vt ſ.eodem ad noſtram. & cap. ea quæ.
& cap.cum in eccleſiæ.ſecundum Hoſt. hic. Et in hoc ſatis cõ
cord.Ioan.1.q.1.c.baptizandus.glo. penul.dicens, quòd ſi in ta
li neceſsitate aliquis ſeipſum baptizat, non tamen eſt baptiza-
tus, licet ad patriam ſi decederet conuolaret, vt ſ. de bap. cap.
debitum.ſi eſt puer baptizet eum offerens, vel pater. Sed ſi illi
ita debiles ſunt, vel neſciunt formam baptiſmi, & nullus alius,
eſt qui baptizet in neceſsitate, non ideo danda eſt pecunia,& ſi
monia committenda,ſed potius permittatur mori ſine baptiſ
mo.arg.illius.c.baptizandus.& ea.cauſa.& q.c.placuit.& in hoc
concor.beatus Thom.in ſumma.arg.2 ar.1.& Pet.& frat.Iod.
in ſumma confeſ.eod.titu.q.45.quid ſi ſacerdos. Ad hoc facit,
quod no. Aſten.hoc titu.arti.6.q.eſto ꝙ dicens, ſecundum Ri
card.quòd ſi ſint duo baptizandi,& vnus dicat alteri baptizo
te tali pacto quòd poſtea me baptizes, ſimonia eſt. Albertus au
tem dicit, quod in tali caſu.ſ.tempore neceſsitatis poteſt redi
mere vexationem ſuam,& pro ſe ſi baptizandus eſt,& ꝓ par-
uulo quem velit baptizari, prout recitat Archid.in d.ca. bapti-
zandus.

ran ſus.glo.pen.Cum quo concor.ibi Bart.Brix.dicens, quòd
potius daret pecuniam quàm dimitteret eum ſic mori, licet
non deberet ſic facere.ar.ibi.& in c.placuit.quorum opini. eſt
3 magis pia. Si quæris de religione ordinis approbati, tūc, †Aut
quæris vtrum volens intrare religionem, vel alius poſsit dare
pecuniam Abbati, vel conuentui pro recipiendo ipſum, & dic
quòd non. Immo dantes & recipientes ſimoniam committūt
vt hic, & ſ. eod.veniens. j.eo.tua nos. & cap, quoniam ſimonia
ca.& per totum quod intellige, vt dicam in d.c.tua. Aut econ-
tra vtrum Abbas vel conuentus poſsit dare licitè pecuniam ali
cui, ad hoc, vt intret religionem, & tūc forte idem. l. quod nō poſ-
ſit ſine vitio ſimoniæ, vnde forte hoc caſu aliud eſt in baptiſ-
mo, vt dictum eſt, ſine quo non eſt ſalus.ſ.de ſumma Trin.c.j.
§.penul. Aliud in religione ſine qua ſalus eſt.22.q.4.ca.fin.§.ex
modo, ſecundum Hoſt. hic.idem Archid.in d.c.quam pio.al-
4 leg.& Aſten.lib.6.hoc tit.art.9.q.vtrum pro pecunia. †Si quæ-
ris de religione confratriæ ſecularis quæ generaliter ſumpto
vocabulo religio dici poteſt: tunc dic, vt no.Rayn.in ſumma
eod.titu.§.19.quid de confraternitatibus.& fra.Io.in ſumma
conf.eodem.titu. q. 43.quid de confraternitatibus.& Aſtenſis
vbi ſ.queſ.quid de confraternitatibus.dicentes quod ſi ſtatu-
tis ſiue ordinationibus alicuius confratriæ, ita dictum eſt. ſci
licet, quòd bis, vel ſemel in anno omnes ſimul conueniant cō
fratres ad tractandum de ſalute animarum, ad audiendum ver
bum Dei, ad celebrandum miſſas, & orationes pro viuis & de-
functis, & ideo ponunt certam quantitatem ſingulis annis, ex
qua reficiantur, & prouideatur pauperib. hoc eſt bonū, dum-
modo intentiones ſint bonæ, & mundæ, principaliter in Deo
fixæ. Abſit.n.vt ea, quæ propter bonum, aut licitum facimus.
&c. 23.q.5.de occidendis. Sed ſi confraternitates, ita ſint con-
ſtitutæ, quòd nullus recipiatur, niſi promittat ſe daturum ſin-
gulis annis decem, tunc ſi fiant propter honeſtam cauſam, vt-
pote pro alendis pauperibus, & redimendis captiuis, & ſimili-
bus non eſt ſimonia, nec ſunt reprobandæ, vt patet.42.diſtin.ſi
quis deſpicit.& ar.24.q.2.ſane. ſecundum eos.& idem no. Ar-
chi. in cap.alleg.ſi quis deſpicit. Alii tamen vt glo. ſuper Ray.
in §.alleg.quid de confraternitatibus.dicūt quod prædicta for
ma negatiua non eſt licita, quia excludit pietatem.ſ.ne quis re
cipiatur niſi &c. Sed ſi fiat ſtatutum per verba affirmatiua.ſ.
quicunque fuerit receptus ſoluat tantum, tunc ſuſtineri po-
teſt, & eſt licitum.

Super eo.c. ¶Si quæris, quæ ſit pœna ſimoniaci, vi
de per Ray.eo.ti.§.9.circa pœnam per fra-
trem Ioan.in ſumma conf.eod.titu.q.21.quæ ſit pœna. & per
Goſ.in ſumma eo.titu.§.qua pœna.& per Aſtenſis.eo.titu.ar-
ti.4.& per Hoſt.in ſumma eod.titu.§.qua pœna. Sed ſi quæris
de pœna ſimoniacorum in religione tantum, ſeu ordine reli-
5 gionis, Diſtingue. †Aut ſunt laici, qui in hoc deliquerunt, pu
ta filios, vel conſanguineos ſuos ponendo in religionem pecu-
nia mediante, & tales ſunt excommunicandi, vt j. q.j. reperiun
6 tur. †Aut ſunt clerici & tales puniuntur pœna depoſitionis, vel
amiſsionis honoris, vt hic.j.reſp.ibi canonicę ſeueritatis. &c.
ſ.eod.c. de hoc.& in c.inſinuatum.& in c. inquiſitionis.ſecun
dum Ber.& Inno. Aut ſunt religioſi, & tunc, aut quæris, de
religioſis ſimoniacè receptis in religione, aut de religioſis qui
7 ſimoniacè receperunt. Si de ſimoniacè receptis, tunc. †Aut q-
ris vtrum puniatur pœna amiſsionis monaſterij, vel loci, ſeu
gradus in monaſterio, & dic quòd ſic ſecundum diſtinctionē,
8 huius c. & melius illius.c.j.eod.quoniam ſimoniaca. †Aut pœ
na amiſsionis præbendæ, & dicit Inno.quòd ſic, quia non reci
pient præbendam de monaſterio, nec habebunt ibi vocem in
capitulo monachi tantum, ſemper remanebunt. Sed Hoſtien.
dicit & Io.And.poſt eum, quod illud, quod dicit Innoc. de p-
benda, verum eſt in cōuentu, ſicut prius, nam in ergaſtulis eſt
eis prouidendum. ſupra de regu.c.fin.& j.eo.quoniam. idem
tenet Hoſt.& Io.And.idem tenet Archi. 12.q.2.ca. Abbatib.
ſuper verbo communione.& j.de electio.quia ſæpe ſup ver
bo beneficijs.lib.6.& ibi vide.& idem Card.in extrauag. Bo-
9 niſa. 8.quæ incipit iniunctæ. †Aut pœna amiſsionis habitus,
monachalis, & dic quod non, quia non propter habitum, ſed
propter monaſterium precium dederunt, ſicut aliquis dederit
pecuniam, vt ordinaretur Epiſcopus non amitteret ſacramen
tum ordinis, ſed dignitatem propter quam ſolum obtinendā,
& non propter ſacramentum pecuniam dedit, ſecundum Iof.
de ſa.& Ray & Archi.1.q.3.ſaluator.ſuper verbo monachū,
idem Abb.ſupra de ma & obe.cum in eccleſijs. vbi de hoc di
xi, & Archi.27.diſt.peruenit. & in c.alle. Abbatibus.& c.ſæpe.
& Car.in c.alle.iniunctæ. Ad hoc etiam conc.quod no.Guil.de

mon.lau.extra de priui.c.j.ſuper verbo ſtatuta.in de.dicens
religioſus delinquentes grauiter non de facto de monaſterio
eijci, ſed in carcerem recludi, & ſic à conſortio aliorum fratrū
excludi. 27.q.1.c.impudicas.& c.ſi cuſtos.& c.ſi quis ſacro. j.
eod.quoniam. Et ſic intelliguntur iura dicentia monachum,
forte de ouili & de monaſterio eijciendum.ſ.à conſortio com
muni aliorum, ſ.de ma.& obed.cum in eccleſijs, de ſtat.mona.
ea quæ.nec obſt.45.diſt.ſed illud.quia de ſeculari habet hoc in
10 telligi hæc Guil †Si quæratur de religioſis, qui alios ſimoniacè
receperunt, vt Abbatibus, Abbatiſsis, Prioribus, Prioriſsis, &
alijs prælatis, regularibus, & tunc refert, ſecundum Hoſt. Aut
conſtat de huiuſmodi ſimonia commiſſa, per eos in modum
accuſationis, & tunc puniuntur pœna depoſitionis, vel amiſsio
nis honoris, & amiſsionis monaſterij, ſeu loci in monaſterio
vt hic, 1.reſpon.ſecundum di.c.quoniam.j.eo. Aut conſtat de
huiuſmodi ſimonia commiſſa, in modū inquiſitionis, & tunc
dyoceſanus debet eis iniungere pœnitētiam competentem,
& donec illam peregerint, à ſacrorum ordinum executione,
ſuſpendere, vt hic in ver. Abbatibus, ſecundum Hoſt. Vel dic,
ſecundum Goſr. hic, quod licet in iſta ſpecie ſimoniæ remoueri
poſsint Abbates, ſecundum iuris rigorem, poteſt tamen ſupe
rior pœnam moderari, cum in hoc caſu ſit arbitraria, & mode
ratur hic Papa pœnam, propter multitudinem, & propter mo
naſteriorum vtilitatem, expedit enim aliquotiens veteres pre
latos adminiſtrare, ſupra, de renunc.c.1.ſecundum Goſ.hic, &
Archi.24.di.quando Epiſcopus.ſuper verbo carebūt. Sed quæ
eſt ratio, quare cum agitur per modum accuſationis puniun-
tur recipientes, & recepti, & cum agitur in modum inquiſi-
tionis ſoli recepti deponuntur iuxta diſtinctionem, præmiſ-
ſam. Ratio eſt, quia in inquiſitione cum inſtituatur ad hoc, vt
quis corrigatur receptus debet remoueri, quia aliter receptus
non poſſet corrigi, quia habuit vitioſum ingreſſum, ſed reci-
piens poteſt pœnitere, licet non remoueatur, & ideo non re-
mouetur, niſi per modum accuſationis. Et ſic non obſt.decre
ta.c.inquiſitionis. 1.reſpon.de accu.cum ibi dicat adeptus eſ-
ſet ordinem, Aut beneficium &c.ſecundum Abb.& Ioan. An
hic. Item ad contrarium quod facit Ber.hic de.c.alle.inquiſitio
nis. ad iſtud.cap.in ver.quòd ſi de hoc.vbi conuictus de crimi
ne ſimoniæ in modum inquiſitionis non deponitur, ſoluit Ho
ſtien.quòd illud de ſecularibus, hoc de regularibus, in hoc er-
go releuantur regulares, quia grauantur in ordine inquiſitionis
qui non ſic ſeruatur ad vnguem in illis, ſupra titu.2.c.qualiter
2.in fi.& eſt regulare quòd qui in vno grauatur.&c.ff.de mino
ſur. eum qui.ſ.de tranſla.Epiſc.c.2.de paro.cap.1. Eſt & ſecun
da ratio, quia regulares hoc præſumuntur facere cauſa electio
ſynæ, & ſaluandæ animæ.ar.ſupra quod met.cauſa.cap.pen. de
conuer.coniu.dudum.& ideo mitius cum ipſis agitur. Eſt &
tertia, quia hoc eſt regulare cum religioſis mitius agi, de hoc,
ſupra de dolo & contu. cap.2. Poſſet etiam dici ad ſolutionem
contrarij, hoc locum habere, quando iudex ex officio genera
liter inquirit, tam in capite, quam in membris, & contra illum
qui non eſt infamatus: prima tamen & tertia ſolutio magis pla
cent Hoſt & Io. An. Henricus Bobic.

Super eo. c. Ad declarationem glo.ſic.& ſ.eod.&c.
Si quæris vtrum vniuerſitas, vel colle-
gium poſsit accuſari, & puniri, & vtrum ea punita ſingulares,
de vniuerſitate delinquentes poſſunt puniri. Diſtin. Aut quæ-
ris de primo, aut de ſecundo. Si de primo.ſ.vtrum poſsit accu
11 ſari, & puniri, & tunc, aut criminaliter, aut ciuiliter, †Si crimi
naliter, & tunc dicit Io.hic.& Inn.j.de ſent.excommunic.gra-
uem.quòd non poteſt accuſari, vel puniri, ſed delinquentes ſi
tum.idem tenet Io.12.q.2.Epiſcopus qui mancipium.ergo
ergo videtur cum dicat lex, quòd vniuerſitas non poteſt ali-
quid dolo facere, vt ff. de dolo.l.ſed ex dolo.§.1. Sed Lau. te
net contrarium.25.q.2.c.ita nos.dicens quòd poteſt eſſe quid
accuſabitur procurator, vel adminiſtrator nomine vniuerſita
tis.ff.de condi.& demonſt.l.municipibus.C.de epiſ.audi.l. de-
cernimus. Epiſcopum, & puniuntur maiores ar.ſ.veniens.idē
Archi.ibi in glo. 1.& Bar.Brix.in d.c. Epiſcopus. qui manci-
pium.idem Spec.titu.de accu.in princ.ver. ſed nunquid pōt,
ar.ff.quod met.cau.metum 2.dicens etiam quòd omnes puni
tur, vt C.de re mili.l.tam collatores. lib.12. Et vide quod ipſe,
no.tit. de accuſato.in fin.ver.quid ſi vniuerſitas. dicens ſecun-
dum quoſdam quòd ſi pulſata campana, & concilio congrega-
to delinquit, accuſari poteſt. Tanc.vero dicit, & bene ſecundū
Hoſt.quòd licet vniuerſitas, & collegium accuſari non poſsit,
poteſt tamen fieri inquiſitio de exceſsibus ipſius, quod intel
ligas non ſolum contra collegium, ſed etiam cōtra ſingulares.

Et ſi reperiatur tota vniuerſitas, vel maior pars deliquiſſe, to-
ta vniuerſitas puniri poterit, non capitaliter, corporaliter, vel
etiam ſpiritualiter.i.per ſententiam excommunicationis, cũ
nec enim corpus tantum ad hoc habeant aptum, nec animã,
ſed alijs in pecunia, vel alia temporali pęna apta, vel ſpirituali,
puta per ſententiam interdicti punietur. Et erit hic caſus ſpe
cialis, in quo punietur forſan talis, qui non deliquit, nec delicto
conſenſit, contra illud, quod leg. & no. de his quæ fi.à.ma.part.
c.quæſiuit. Et poteſt reddi ſpecialitatis ratione, propter diffi-
cultatem probationis delicta remaneant impunita. ſ.de ſent.
excommu. vt famæ. Sed ex delicto officialium quos elegit, vi
detur teneri.ar.in eo quod le. & no.ſ.de offi. Archidia. ea quæ.
maximè quando reſiſtere poteſt, nec reſiſtat, ar. in eo, quòd le.
& no.ſ.de ſenten.excommu.quantæ.licet ſit ar.contra eod.ti.
grauem. Et ideo ſi qui ſunt ſingulares & innocentes ſoluendo
vna cum alijs delinquentibus pro ſolido, & libra proportiona
biliter puniuntur, ſine culpa ſua, quandoque, ſed non ſine cau-
ſa, quod eſt in multis alijs caſibus reperire, vt le. & not.ſ.vt lite
non conteſt.c.fi.§.ſi vero aliter. Singuli etiam, contra quos ſin
gularis proceſsit inquiſitio, capitali pœna, corporali, ſi hoc exi
gat qualitas, & quantitas criminis, ſecundum ꝙ principales, &
auctores ipſos fuiſſe, vel cauſam delicti dediſſe, ſeu alias plus vel
minus deliquiſſe conſtiterit, punientur, vt hic, & ſ.de cler.ex-
commu.mi.latores. & ſ.eo.veniens.cum alijs concor.hic alle.
in fin.glo.ſecundum Hoſt.cuius opi.credo fore veram, & eum
Innoc. & Hoſt.concord. Vinc.hic, & ſ.de ſer.non ordin.de fa-
12 mulis. & Ioan. And. hic. †Si ciuiliter, dic ſecundum Innoc. hic
quòd poteſt cõueniri, & pecunialiter puniri ex delicto recto-
ris, vt ſ.eod.veniens. & in l.alleg.metum.2.§.animaduertendũ.
7.q.j.ſicut vir.12.q.2.qui manumittitur.24.q.3.ſi habes. &
concord.in hoc Hoſt.vt patet.ſ.Idem Pe.de Sap.in d.ca.ſicut
vir. & Archid.ibi glo.adde dicas quòd licet &c. dicentes, quòd
licet vniuerſitas excommunicari non poſsit.ſ.de ſenten.ex-
commu.Romana.tamen ſi vniuerſitas vel collegium citaretur
& non defenderetur, ſi haberet bona communia, poſſet fieri
miſsio in poſſeſsionem bonorum communium, & niſi tędio
affecti ſe defenderent, poſſent diſtrahi bona illa.ff. quod cuiuſ
que vni.l.j.§.quibus. Sed ſi non habent non debent excommu
nicari, niſi illi, qui culpabiles fuerũt, ſicut illi qui præſentes fue
runt, & ſciunt citationem factam eſſe, & nolũt defendere vni-
uerſitatem, vel collegium. Sed vniuerſitas, vel collegium ſuſpẽ
di poteſt, vel interdici, quia hoc non prohibetur aliquo iure,
& quòd non mutatur per illam decret. Romana. quare ſtare ꝓ-
hibetur. C.de teſta.ſancimus ſecundum eos. pro quibus facit,
quod no. Innoc.ſ.de ſent.excommuni.grauem. & glo.ff. quod
13 cuiuſque vniuer.l.1.§.quib. & Specu. titu.de ſententiæ execu
tione.§.ſequitur videre.ver.quid ſi vniuerſitas.† Aut quæris,
de ſecundo.ſ.vtrum vniuerſitate punita ſingulares, de vniuer
ſitate delinquentes poſſunt puniri, & dic quòd ſic. vt patet ex
præmiſsis. & hoc tenet expreſſe Card.ſ.de pœnis fœlicis.§. p
hoc quoque. ſuper verbo ediderunt. lib.6. quia quod debet vni
uerſitas, non debent ſinguli de vniuerſitate, & econtra.ff. quod
cuiuſque vni.l.ſicut.§.j.de regu iur.l.aliud.§.refertur. Et ſic po
teſt eſſe vniuerſitatem teneri, non ſingulos, & aliquos de vni-
uerſitate, & non vniuerſitatem. Ergo tertius caſus eſſe poterit,
vt vniuerſitas teneatur, & tamen aliqui de ipſa tenebuntur.ar
gu.ff.quod vi aut clã.l.ſemper.§.ſi in ſepulchro. & quia alia pœ
na cadit in peccatis vniuerſitatis, & ſingulorum, ſecundũ Car.
14 ibi cum quo concord. Io. An. ibi. in nouella.† Et vtrum vniuer
ſitas poſsit de publico crimine accuſare per ſyndicum, legiſtæ
tenent communiter quòd non, ſed accuſabit ſyndicus, ſi vel-
let ſuo nomine non vniuerſitatis, tamen ad commodum vni-
uerſitatis, ſicut tutor ſuo nomine accuſat, tamen ad commu-
ne modũ pupilli. C.qui accu.non poſ.l.2. Huius ratio eſt, quia
in crimine publico non interuenit procurator, de quo.ff.de pu
bli.iudi.l.pe.§.ad crimen. & ſ.tit.2.veniens. glo. Item hic defi-
cit pœna talionis in accuſante, nam ſuccumbens ſyndicus, non
punietur, quia ſuo nomine non accuſauit, & ſic non eſt ſua ca
lumnia. ſinguli de vniuerſitate non, quia ſingulorum nomine
non accuſat. 12.q.2.qui manumittitur. vniuerſitas non, quia
non eſt capax. vt ſ. & ad le.alle.tam collatores, quæ videtur cõ-
traria reſpondetur, quia ibi defendit ſyndicus in publico cri-
mine, non autem accuſat, ſm Io. And.

1 *Admonitio excommunicationem præcedat.*
2 *Admonitio, an præcedat accuſationem.*
3 *Admonitio, an denunciationem præcedat.*
4 *Admonitio non eſt, in inquiſitione neceſſaria.*

5 *Beneficiatus recenter de titulo doceat.*
6 *Beneficiatus iam diu, de titulo non doceat.*
7 *Cauſa in qua beneficiatus, docet de titulo, eſt ſummariè tractanda.*
8 *Accuſationem, vel denunciationem impetrans, an in teſtem admittatur.*
9 *Papæ voluntatis ſpecialia.*
10 *In proceſſu dilapidationis, duæ fiunt inquiſitiones.*
11 *In proceſſu dilapidationis prima inquiſitio fit, ſuper ſuſpicione actus.*
12 *In proceſſu dilapidationis, ſecunda inquiſitio fit, ſuper veritate negocij.*
13 *Specialia tria in dilapidationis exceſſus.*

Licet heli. ¶ Ad declarationem glo. ex hoc
patet. Si quæris vtrum quando a-
gitur de crimine, neceſſaria eſt præcedens moni-
tio. Diſtingue. Aut quæris de monitione iudicis
& illa non eſt neceſſaria, niſi in ſententia excom-
municationis, quam præcedere debet admonitio. 16.q.7. om
nes decimæ. 17.q.4. de presbyterorum. 12.q.2. indignè. ſ. de
ſenten.excommu.ſacro. Aut quæris de monitione partis, &
tunc, aut agitur in modum accuſationis, aut in modum denũ-
2 ciationis, aut in modum inquiſitionis. †Si in modum accuſatio
nis tunc non debet procedere monitio, cum etiam poſt pœni
tentiam poſſet accuſari, & deponi ſi eſſet conuictus, vt 33.q.
2.admonere. & 25.diſt.primum. ſecundum Bern. & Hoſt. hic,
idem Ioan. & Goſ.hic, quorum fuit iſta glo.tota. & idem Ioã.
j.q.3.ex multis. & j.q.7.requiritis. & Io. & Archi.2.q.7.accu-
ſatio. Sed Vinc.contra hic, dicens, quòd accuſationem præce-
dere debet admonitio, vt non fatigetur accuſator ſi accuſatus
velit cedere, & vt tollantur grauamina expenſarum. Idem te-
nent Hug.in c.alleg.ex multis. & j.q.7. ſi quis erga. primam o-
pin.credo veriorem, de quo etiam vide per Archi. in cap. alle.
ſi quis erga. & 2.q.j. Deus omnipotens. ſuper verbo correctio
nem. & in cap.alleg.indignè.glo.antepen. vbi etiam Ioãn. tenet
primam opi. Sed hoc, quod dictum eſt, quòd accuſationẽ nõ
debet præcedere monitio, fallit vbi de adulterio quis accuſa-
tur, vt ff.de adult.l.denuntiaſſe. C.de accu.l.abſentem. ſecundũ
Hoſtien.hic. ſed bene videas ibi non eſt vera monitio, ſed quę
3 dam denunciatio, ſeu proteſtatio. †Si in modum denunciatio-
nis ad pœnitentiam, tunc debet præcedere monitio, ſic loqui-
tur. 2.q.7.accuſatio. & c.ſeq. & ſ.de accu.c.2. & c.qualiter 2.§.
ad corrigendos. & hic in ver.contra quor. ſecundum Io. Goſ.
Ber. & Hoſt.hic. idem Io.Fa. Io.gloſſator. & Archi. in c.alleg.
accuſatio. & cap.alle.indignè. & Ber. & Hoſt.ſ.de accu. c.2. &
ita ſentiunt Ioan. Vinc. Goſ. Phi. & Hoſt. ſ.de calum.ca.2. ſed
Ber.no.contrarium in d.c.qualiter.2.gl.j.circa medium in ad-
ditione. Sed prima opi.verior eſt ſecundum Goſ. & hoc pro-
batur in Spec.rubr.de inquiſitione.§.j.verſ.ſed nunquid pote-
rit &c. & pro hoc facit.ſ.de accu.cum dilectus. vbi Io. & Goſ.
no.idem. ſecundum Archid.in d.c.indignè.glo.ante penul. ſed
Ioan. And. in c.alle.qualiter. primam opi.tenet quando via de-
nunciationis proceditur, ſed ſi non procedatur per viam de-
nunciationis, ſed inquiſitionis, licet aliquis officium illud in-
quiſitoris coadiuuet, tunc putat veram opi. Ber.hic. quæ diſtin
4 ctio ſatis eſt probabilis. †Si in modum inquiſitionis, tunc nõ
eſt neceſſaria monitio, ſed ſufficit ſola fama, vel clamor, ſm
Ioann. Goffr. Bern. & Hoſtien. hic & Archid. in cap. indignè.
glo. penult.

Super eod. ca. ver. non tanquam.

¶ Ad euidentiam glo. Hoſt. ſuper verbo officij. Si quæris vtrũ
clericus beneficiatus teneatur docere de titulo dyocœſano,
epiſcopo ex ſuo officio hoc petenti. Et vtrum ſummariè, &
5 de plano hoc facere teneatur, Diſtingue. †Aut quæris de pri-
mo.ſ.vtrum teneatur docere de titulo, & tunc. Aut quæris in
facto recenti.i.de clerico, qui recenter beneficium eſt adeptus.
Aut de facto antiquo, id eſt de clerico, qui beneficium diu eſt
adeptus. In primo caſu tenetur docere de titulo ſuo.ſ.de inſt
ex frequentibus. & 2.q.1.legum. quod dic, vt ibi, & ſ.de offi.
6 ordi.cap.ordinarij.lib.6. †In ſecundo caſu non tenetur, quia
cum prælatus, tandiu tacuiſſet ei imputaretur.ar.ſ.de frigi. &
malefi.c.1.quia probationes cito cadunt, & ideo recurrẽdum
eſt ad declarationem iuramenti.arg.C.de reb.cre.l.generaliter.
j.reſpon.de teſta.hac conſultiſsima.§.ſed cum humana. & no.
ſ.de præſump.illud ſecundum Hoſt.hic. & Io. And. poſt eum.
Et ad hoc quod dicitur de facto recenti, & antiquo concordat
quod

quod no. Inno. ſ. de accu. ſuper his, in fin glo. magnæ, & Inno.
& Hoſt. j. de eo qui fur. or. recc. c. fina. & Hoſt. ſ. de præſumpt.
illud, in fi. licet Inno. ibi contra, ſaltem in caſu vbi beneficiatus
eſſet actori, & idem ſimili Archi. centeſima diſt. c. contra mo-
rem. ſuper verbo quidam, & glo. ſeq. & Cardi. j. de ſent. excom.
mu. ſi iudex ſuper verbo pertinebit. lib. 6. & quod no. Comp.
ſ. de reſcrip. c. capitulum. glo. quia quæſtiones. ver. ſed ſecundũ
hoc cui incumbit, cuius gloſſam ibi approbat Gen. in extrau.
Io. 22. ſuſcepti regiminis. ſuper verbo canonicè obtinent, &
quod no. Ioan. And. j. de reg. iur. c. 1. glo. fi. lib. 6. & Hoſtienſ.
in ſum ma de fide inſtr. §. quibus inſtrumentis. ver. quid ergo.
Vbi dicit quòd inſtrumentis confectis per tabellionem, qui
amiſit inſtrumentum ſui tabellionatus, cui tamen per lõgum
tempus huiuſmodi officium exercuit fides adhibetur, & de
iſta materia vide quod dixi. ſ. de procura. c. ex inſinuatione.
† Aut quæris de ſecundo. ſ. vtrum ſummatiè, & de plano hoc
facere teneatur, & dic quòd ſic, vnde ſi clericus petat ſibi ſup
hoc edi libellum, non eſt audiendus, nec ipſe Epiſcopus poteſt
recuſari, quia ſicut à correctione non appellatur, ita nec occa-
ſione correctionis poterit fieri recuſatio. ſ. de app. ſuper c. 2.
ver. in cauſis. vnde poteſt de plano contra ipſum procedi, ſm
Hoſt. pro quo facit quod le. & no. extra de iud. diſpendioſam,
& de verb. ſig. ſæpe contingit. in clem.

Super eod. cap. verſi quia tamen.

¶ Si quæris vtrum impetrans accuſationem, inquiſitionem,
8 vel denunciationem, admittatur in teſtem † vide hic per Inno.
ſuper verbo contra ipſum. & per Guil. in Specu. titul. de teſte.
§. j. 15 col. ver. item quòd ipſe. Vbi dicunt quod licet impetrãs
accuſationem non admittatur in teſtem, ſecus tamen in impe
ratore inquiſitionis, vel denunciationis, qui admittitur in teſtẽ
in cauſa denunciationis, vel inquiſitionis, ſi eas non fuerit pro
ſecutus, vt hic. ibi qui vel cum ipſo, vel contra ipſum acceſſe-
rant. Ad quod concor. illud quod no. hic Hoſt. ſuper verbo vo
9 lumus. † dicens quod voluntas Papæ de qua hic loquitur mul-
ta ſpecialia continet. Primum eſt, quod licet habitus ſit pro-
ceſſus in inquiſitione alio proſequente, Papa tamen omiſſa il-
la proſecutione ex officio ſuo procedere incipit, contra illud
C. quomodo & quando iudex. auth. qui ſemel. nec punitur de
ſiſtens qui aliàs puniretur, cum hoc fiat ipſo inuito. arg. ſ. titu.
proxi. c. 2. ſecundum Inno. & Hoſt. Secundum eſt, quòd ſi Pa
pa recipit teſtes quoſcunque vult, etiam illos, etiam ipſos qui
contra Abbatem venerant, vt ſequitur. Secus eſſet ſi aliquis in
quiſitionem proſequeretur, quia tunc per conſequens nõ ad-
mitteretur in teſtem, vt patet in eo quod le. & no. ſ. c. §. 1. ver.
non tanquam. immo incumberet proſequentis probatio. ſ. de
do. & contu. veritatis. §. pen. & ſi non probaret puniretur. ſ. titu.
1. c. 2. j. de coſtu. detegen. c. 1. Tertium eſt, quòd in hoc caſu,
impugnat proceſſum ſuum Papa ex his, quæ approbata inue-
niuntur contra Abbatem, etiam in alio iudicio, vel ei ſtat om-
nino, ſecundum quod modo intelligi poteſt. ſ. de accu. ad peti
tionem. Quartum forte eſt, quòd impugnato proceſſu proſe-
quentium ex proceſſu per officium habito admittentur inte-
rim proſequentes, vt innuit. j. eod. §. ver. fi. ſm Hoſt. idem Io.
And. poſt eum.

Super eod. capit. in §. quia vero.

10 ¶ Super verbo ſuſpendendum † dicit hic Gof. & Hoſt. poſt eũ
quod cum inquirendum eſt de dilapidatione, duæ fiunt inquiſi
tiones, ſcilicet prima de ſuſpicione dilapidationis, ſecunda
de veritate. † Prima fit inquiſitio ſummaria, & ideo quia time
11 tur ne eis contra quem de veritate inquirendum eſt officiales
corrumpat, & inquiſitionem veritatis impediat, & ne bona
eccleſiæ interim diſsipet ſi in adminiſtratione perſeueret, ſi
ſuſpicione ſummariæ inquiſita ſuſpectus appareat ab admi-
niſtratione temporalium remoueatur, vt hic. & tertia quæ-
ſtione ſecunda quia ea. argumen. ff. de ſuſpect. tutor. lege ter-
tia, §. præterea. Probatur autem hæc ſuſpicio per coniectu-
ras, vt ſi eccleſia magnos habet redditus, nec requiruntur, ibi
magnæ expenſæ, & nihilominus eſt prælatus magnis debitis
obligatus, vt hic patet, nihilominus prælatus tamen remanet,
& adminiſtrator in ſpiritualibus. 12. q. 2. nobis. & Vulteranæ. &
8. q. 4. nonne. ſ. vt lite pen. per totum. ſecundum Goff. Quod
intelligas, niſi de ipſius malitia veriſimiliter præſumatur, pu-
ta aſtringit ſibi illos, qui veritatem ſciunt, vel alio modo cor-
rumpit, vel eis minatur ne veritatem dicant. ſ. de teſti. tam li-
teris. §. 1. & c. conſtitutis. 16. q. 2. c. j. circa medium, tunc enim
etiam à ſpiritualibus ſuſpendi poſſet. j. de excel. prælato. tanta.

12 & vide quod no. ſ. de accu. olim. † In ſecunda vero ſententia,
& quo ad actum, & quo ad ius omnino remouetur ad admini
ſtratione temporalium, & ſpiritualium. ſ. de accu. qualiter. 2. §.
j. & licet remotus in ordine ſuo remaneat, executionem tamẽ
ordinis non habebit, cum per ſententiam remaneat infamatus
C. de ſuſp. tut. l. fi. & quia eius delictum factũ eſt notorium iu-
ris. ſ. de coha cle. & mu. veſtra. c. fin. ſecundum Gof. Si vero cõ
uinci non poſſit, poterit ſe purgare, vt patet in eo quod leg. &
13 no. ſ. de accu. cum P. in fi. & c. fin. in fi. † Et eo notandum, quod
in hoc crimine tria ſpecialia notari poſſunt. Primum eſt, quod
abſens, & contumax condemnatur etiam lite non conteſt. Se-
cundum eſt, quòd propter ſolam ſuſpicionem per coniectu-
ras probatam ſuſpenditur, is contra quem fit inquiſitio ab ad-
miniſtratione, vt hic contra illud. ſ. vt lite penden. Tertium
eſt, quod quilibet auditur accuſans, nec enim debet gaudere
priuilegio qui ſuos contubernales affligit. C. vbi de ratiociniis
agi opor. l. 2. Primo tamen ſunt hi quorum intereſt, admitten
di. 16. q. 7. filijs. 2. q. 7. quapropter. ſecundum Ho. & idem per
omnia. Io. And. idem Goff. & Hoſt. hic no. Archid. in c. nobis.
alleg. glo. adde notandum eſt, vbi etiam ponit gloſſ. Inno. hic,
ſuper verbo, de dilapidatione. Sed quicquid dicatur hic, tene
quod dixi, ſupra de offici. deleg. venerabili. & ſupra de accu
ſa. cap. final.

1 *In ſimoniæ cauſa quomodo procedatur.*
2 *Crimina, quomodo exprimenda in cauſa inquiſitionis.*
3 *Teſtes quomodo iurent cauſa inquiſitionis.*
4 *Infames teſtes, non admittuntur in caſu ſimoniæ criminaliter a-
gitata.*
5 *Teſtes emendati admittuntur in ſimonia ciuiliter intentata.*
6 *Teſtes viles in crimine excepto admittuntur.*
7 *Iudicis arbitrio non committitur in iure ſcripta.*
8 *Iudex non deſiſtet ab inquiſitione ob ceſſionem contra prælatum
pœnitere non paratum.*
9 *Iudex deſiſtet ab inquiſitione poſt ceſſionem contra prælatum pœ
nitentiam agere paratum.*

1 PEr tuas j. ¶ Iſtud c. diſtinguit. c. licet hely.
† & quando agitur de ſimonia pri-
mo circa modum agendi ſecundo, circa qualitatem
illius, contra quem agitur, tertio, circa qualitatem te
ſtium, quarto, circa qualitatem criminum obiectorum. ſm Ho
ſtien. vnde verſus ſm Abb. Doctrinam talem tibi Papa tradere conatur, qualiter, in qualem, per quos, quæ culpa probetur,
adde modum zeli ſic diſtinguẽs, licet hely. Sed ſi quæras vtrum
& qualiter in cauſa inquiſitionis, crimina ſuper quibus inquiri
tur ſunt exprimenda, & teſtes iurandi. Diſtingue, ſecundum
Innoc. ſ. cap. proxi. glo. hoc obtinet, & Hoſt. hic ſuper verbo
2 æquitatis. † Quia quandoque fit inquiſitio contra aliquem ſpe
cialis, & tunc exprimenda ſunt crimina, & ſuper illis tantum,
iurabunt teſtes plenam dicere veritatem. ſ. de accu. qualiter. 2.
§. debet. & cap. inquiſitionis. Quandoque vero fit inquiſitio,
ſuper ſtatu eccleſiæ generalis, & tunc non eſt neceſſe exprimi
crimina, immo iurant teſtes ſuper omnibus de quibus interro
gabuntur, exceptis occultis plenam & meram dicere veritatẽ.
ſ. de accu. qualiter. j. oportet tamen in famam præcedere quæ
ſ. clamet eccleſiam eſſe in malo ſtatu. ſ. de accuſati. qualiter. 2.
3 † Qualitercunque autem inquiratur ſiue ſuper ſtatu eccleſiæ,
ſiue ſuper crimine ſpeciali, ſufficit (vel quòd teſtes iurent dice
re veritatem, vel quòd iurent reſpondere ad interrogata. ſ. de
accu. qualiter. j. & c. ſeq. & c. cum dilecti. ſecundum Inn. & Ho.
& Io. And. Qui etiam dicunt quòd ordinarius poteſt viſitare,
& ſi infamia non præcedat, quia hoc ſibi competit ex officio,
non ſolum propter crimina porrigenda, ſed etiam propter po
pulum inſtruendum 10. q. 1. decernimus. & c. epiſcopum. & c.
placuit. De hoc vero quod dicit Inno. quòd vbi ſolus prælatus
eſt diffamatus. quod inquiri poteſt contra totam eccleſiam, vide,
quod dixi. ſ. de accu. cum dilectus. j.

Super eo. c. ¶ Super gloſſ. iſta verba &c. Si quæris,
qui teſtes admittuntur ſuper crimine ſi-
moniæ ad teſtimonium perhibendum, Diſtingue ſecundum
4 Hoſtienſem ſuper verbo taliter. ver. tu dicas. † Aut agitur cri
minaliter, & tunc non admittuntur niſi honeſti, vnde non ad
mittuntur criminoſi etiam emendati, ſecundum quod deter
minatur. ſ. de teſti. ca. teſtimonium. §. fi. † Aut agitur ciuiliter,
& tunc admittuntur emendati, quos tamen non concomita
tur infamia, non criminoſi in crimine perſeuerantes. vt in ca.
alio

6 alleg.teſtimonium j.reſpon.† Et eſt hoc verum & ſi agatur de
ſimonia, vel alio excepto crimine, tunc enim viles teſtes cōtra
infamatum regularem, maxime cum alijs adminiculis admit-
tuntur, & ſic tales contra talem taliter &c. vt hic, cum autem
multa expreſſimus, licet per prædicta inſtruantur in multis iu
dices, finaliter tamen hæc materia arbitraria iudicatur, vt patet
in eo quod leg.& no.ſ.de teſti.præterea.de accu.cum oporteat
& c.inquiſitionis.& c.qualiter.2.ſecundum Ho.qui conſequē-
ter recitat totam glo. Innoc.hic.ſuper verbo diſtinguendum.
Vbi Inno. in fi.dicit ꝙ alij dicunt hæc omnia locum habere in
7 exceptis criminibus tantum, & quando ciuiliter agitur,† & ꝙ
hæc temperantia arbitrio iudicis non committitur, cum in iu
re ſit ſcripta.ſ.de offic.deleg.de cauſis. Quod nihil eſt, quia &
ſi ſcripta ſit generaliter tamen ſcribitur, nec qualiter ea, vel in
quibus præcisè vtendum ſit, vel non diffinitur, ideoque ipſam
inſtructoriam & arbitrariam iudicamus.ſ.de tranſ.c.fi. de re-
ſcr.a.cum contingat. ſecundum Hoſt.& Ioan.And. poſt eum.
Et eſt iſta materia no.Aſten.idem quod Ho.lib.6.eo.tit.articu.
10. per totum.

Super eo. c. ſuper glo. fin. ¶ Si quæris vtrum iudex
debeat deſiſtere ab inquiſitione inchoa
8 ta contra prælatum propter ipſius ceſſionem. Diſtingue.† Aut
cedens non eſt paratus agere pœnitentiam, & tunc non deſi-
ſtet, ſed procedet.2.q.j.ſi peccauerit.& j.de collu.detegen.cri
mina. Aut eſt paratus agere pœnitentiam. & tunc, Aut inter-
eſt alicuius ratione expenſarum, vel fructuum, vel vt ſciatur à
quo, & de quo ſit eccleſiæ prouidendum in quibus caſibus, et
poſt mortem litigatoris proceditur, vt C.ſi pend. appel. mors
interuenerit.per totum.ſi reus vel accu.mor.fue.per totum.ſ.
de arbi.ex parte.in fi. j.vt lite pen.c.j.& 2.lib.6. & tunc idem.
9 † Aut non intereſt alicuius, & eſt paratus agere pœnitentiam,
& tunc iudex vlterius non inquiret, vt in c.j.alle.ſi peccauerit.
& c.crimina.ſecundum Hoſt.& Io. And. Item vtrum propter
traſlationem prælati.contra quem inquiritur, debeat ceſſari ab
inquiſitione, & de multis alijs no.per Abb.hic vide Spec. titu.
de inquiſitione.§. nunc videndum. verſi. quid ſi pendente. &
& ſeq. vſq; ad fi.

1 *Vniuerſitas ſoluendo expenſas, ſyndici, eius geſta appro-
bat.*
2 *Occultum duobus modis dicitur.*
3 *Deus de occultis iudicat.*
4 *Eccleſia in foro pænitentiali de occultis iudicat.*
5 *Eccleſia in foro iudiciali iudicat de occultis, quæ probantur.*
6 *Eccleſia abſoluendo de occultis iudicat.*
7 *Eccleſia condemnando non iudicat de occultis.*
8 *Eccleſia per cenſuram, de occultis quomodo iudicat.* 10.
9 *Voluntas in actu non deducta non ſcandalizat eccleſiam.*
11 *Leges iuſta quot modis dicantur.*
12 *Leges iniuſta quot modis dicantur.*
13 *Eccleſia de occultis non iudicat aliter quem per cenſuram.*

SIcut tuis. ¶ Ad euidentiam. glo. quia ſæpe. Si
quæris vtrum qui tacet conſentire
1 videtur, Diſtingue vt dixi ſ.de præſump.nonne.† &
eſt hic.ar. ad id quod no. Specu.rubr.de ſyndico.§. v-
nico. verſi. ſed pone quod vniuerſitas vbi dicit quod vniuerſi
tas ſoluens expenſas pro procuratore, vel ſyndico non legiti-
me conſtituto, videtur ratum habere quod actum eſt per eū.
pro hoc.ff.rem ra.ha.l.3.§.falſus procur.& de decur.l.pe. ſ. de
re iudi.quod ad conſultationem.

Super eo. c ¶ Ad declarationem glo.quæ incipit, nā
ſi conſenſiſſet. Si quæris vtrum ratihabi
tio retrotrahatur, & mandato comparetur, dic vt dicam j. de
ſen.excom. mulieres.diſt.4.

Super eod. c. in fine. ¶ Si quæris vtrum ec-
cleſia iudicat, vel iudica-
2 re poſſit de occultis. Diſtingue. † Nam occultum dicitur alte-
ro de duobus modis. Vno modo dicitur occultum, quod pro
bari poteſt, vt C.de app.l.eos. 40. diſtinct.ſi Papa.2.q.j. Deus
omnipotens. dicitur enim occultum quod quinque ſciunt.de
pœnit.diſtinctio.1.§.econtra ea. ver. filiam namque ſecundū
Ioan.Fa. & Archidiaco.in cap. alleg.ſi Papa. Alio modo dici-
tur occultum penitus occultum, quod probari non poteſt. ſ.
de offi.or. ſi ſacerdos. 32.diſtinctio.erubeſcant. 6.q.j.ſi omnia
3 32. qōne 5. Chriſtiana. Diſtingue glo. † Aut quæris de eccle-
ſia triumphante, ideſt, Deo, & dic quòd ille, quia omnia ſunt
ei nota, & præſentia iudicat de occultis, vt in iuribus præ...
allega.& in dicto cap. Deus omnipotens. & 22.q. 5. qui pe...
rare.ibi, quia Deus non ex operibus iudicat, ſed ex cogitatio-
nibus, & ex corde. Et Actuum. 1.cap. Tu Domine, qui no...
corda hominum. & Eccleſiaſtici 29. c.& Sapientiæ.1. Opera
omnis carnis coram illo, & non eſt quicquam abſconditum ab
oculis eius. & Hiere.17.c.prauum eſt cor hominis, & inſcru-
tabile quis cognoſcet illud? ego dominus ſcrutans corda, & ...
probans renes. ad idem de pœni. diſt.j.nunquid. Et in pſalmo
7.ſcrutans corda & renes Deus &c. & Pſal. 44. Nonne Deus
requiret iſta, ipſe enim nouit abſcondita cordis.& Pſalm. 63.
Deus tu ſcis inſipientiam meam, & delicta mea à te non ſunt
abſcondita. & in pſalm. 138. Intellexiſti cogitationes meas de
4 longe, ſemitam & funiculum meum inueſtigaſti.† Aut quæris
de eccleſia militante, & tunc aut in foro pœnitentiali, & dic,
quòd ſic, de peccatis confeſsis pœnitentiam imponendo. j.de
pœn.& re.omnis.ita intelligo glo. ſ.de renuncia. niſi cum pri-
dem.§.perſonæ.ſuper verbo latet.in fin. & eſt additio quæ dicit
cit, quod peccata latentia in foro iudiciali, & non habent vin
5 dictam in ſpirituali ſic. Aut in foro iudiciali & tunc.† Aut quæ-
ris de occultis quæ probari poſſunt, & de talibus eccleſia iudi
cat & iudicare poteſt, vt in iuribus primo alleg. & ſ.de teſti. in
omni.& capit.preterea. Aut de penitus occultis quæ probari
6 non poſſunt, & tunc,† Aut quæris vtrum iudicat, aut iudicare
poteſt de talibus ſoluendo, vel abſoluendo. & dic quòd ſic, ſi-
ue in criminalibus. vt ſ. de calum.cap. 1.& 2. 7.q.vlt.c.vlti.ſiue
in ciuilibus, quia actore non probante &c.& in d.cap.vtim. C.
de proba.l. actor.ſ.vt eccle. benefi. vt noſtrum. Aut condem
7 nando, vel puniendo, & tunc,† Aut ordine iudiciario cogno-
ſcendo, & ſententiando, & dic quod non. vt in iurib. Alleg. ſe
cundo & hic.& j.cap. proxim. & ita intelligit illud quod dixit
dominus mulieri adulteræ Io.8.cap.& habetur.l. di.ponderet
32.q. cap. quod autem. de pœn.diſt. 3. c. ſi apoſtolus. & §.hac
authoritate.nec ego te condemnabo, vade & amplius noli pec
care. Vnde & dominus noſter Ieſus Chriſtus Iudam furem eſ-
ſe ſciebat, ſed quia non eſt accuſatus, ideo nō eſt eiectus. Ma
th. 26.c.& recitatur. 2.q.1.cap. nihil. & cap. de manifeſta. &
cap.7.q. 1.cap. aduerſitas. §.cum autem, ita etiam intellige. 2.
q. conſuluiſti. ver. occulta vbi Hug.& Arch. ſuper verbo oc-
culta. Nota arg. quòd ea quæ non publicantur confeſsione, vel
conuictione ſunt occulta ergo non ſunt ab homine iudicanda.
Aut vtrum iudicat ſeu iudicare poteſt de talibus occultis li...
8 do pro ipſis occultis & pœnas infligendo, & tunc † Aut per cen
ſuram eccleſiaſticam puta per excommunicationem, vel ſuſpē
ſionem. j.de verbo.ſignifi.quærenti. & dic quòd ſic, vt proba-
tur per iura antiqua. ſ. de tempo.ordi.c.vlti. j.de ſent.excom-
mu.c.porro.& c.cum non ab homine.& per iura noua. j. de e-
lectio.cap. vbi maius periculum. verſi.nulli.& c.ſciant.& cap.
generali.& c. fundamenta.§.quod ſi ſecus.& c.quia ſæpe.& c.
indemnitatibus.§.poſtremo.de offic.deleg. cap. fi.§. pars ve-
ro.de offi. or.cap. vltim. de iudi.c.2.ver.prouiſo.de re iudica.
cap.1.& 3. ad fin.de homi.pro humani.ver.ſacri.& de ſchiſ.ca.
vnico.ver. omnem.lib.6.& extra de ſta.mon. c. j.§.quia vero,
de pœnis, cupientes.§. qui vero.& de hæreti.c.multorum.ad
fin. ver. quod ſi odij in clem. vbi hoc tenet Io. And. in gl. hic
patet aperte &c. Et in his videtur indubitatum quod Archid.
habebat pro dubio & dubitationi relinquebat. j.de ſen, excō-
mu.cum quis. ſuper verbo incurris. lib. 6. ſ.an hæreticus om
nino occultus ſit excommunicatus. Io.tenebat ꝙ ſic.24.q.j.in
ſumma glo.j.& 2.& Ray.in ſumma ſua.tit.de hære.§ j.& Go.
in ſum.ſua, eo.tit. §.& eſt ſciendum.& Io.And.in ſum. ſua eo.
tit.in prin. Ad contrarium inducuntur iura. ſ.alleg. ſi ſacerdos.
ſi omnia erubeſcant. Chriſtiana.ad idem. 33.diſt.habuiſſe. 50.
diſt.c.presbyteros.§.ſed illud.in fi. 2.q.1.nomen.15.q.6.cap.j.
ver. non poteſt. 30.q.vlti.c.ſi quis diuinis.§.his ita. Facit ad hoc
†quia ex voluntate quæ non procedit in actum non ſcandali-
zatur eccleſia.arg. 24.q.3. Deus.quibus. & in c. prædicto eru-
beſcāt & hæc fuit ſnīa Lau.& Io. Sed Guil.de mon. lau. extra,
de vſur.c.vnico.§.ceterū, ſup verbo occulte.in cle. dicit ꝙ ad
actus oīno occultos extenditur iudiciū eccleſiæ. & eius pœne
vbi duo concurrunt.ſ. vbi pœna procedit ex claue, ſicut eſt cē
ſura eccleſiaſtica, & pctm̄ ꝓ quo fertur, eſt expreſſa lege diuina
dānatū, ſicut eſt vſura, & vera ſimonia, vbi ſola ſpes ꝗ oīno pōt
eſſe occulta dānatur, vt in d.§.ceterū.& j.de vſu.cōſuluit. Et et
ſimonia mētalis quæ in mente conſiſtit, damnatur j.eo.ca.fi.&
facit ad hoc capitolo allegato ſi ſacerdos. de offic. ordin. Se
cus in alijs peccatis, ſeu pœnis, in quibus alterum iſtorum ceſ
ſat, in quibus non credit quòd actus omnino occultus, ca-

10 dat ſub præcepto eccleſiæ militantis.† Alij dicunt, quòd ſi fa-
ctum non eſt publicum, ſed occultum, & non eſt occultus qui
fecit, ligare poteſt eccleſia. 5.q.j. quidam. & in c. alleg. ſi ſacer-
dos. Si vero & factum & faciens ſint occulta, ſecus vt hic.' &
in concor. alle. Sed vtrique dicto obuiant iura alle. š. in ver. aut
vtrum iudicat. &c. Quare ſecundum Ioan. And. in d.c. multorũ
fateamur, quòd conſtitutio militantis eccleſiæ ligat omnino,
occulta non tamen de illis nominatim iudicat tribunal eccle
ſiæ, immo ipſa eccleſia inquantum per hominem iudicat ho-
minem nominatim, & in quantum eſt collectio fidelium liga
tos ſic occultos habet pro ſolutis. j. de ſent. excommu. à nobis
2. ſecundum eum, qui etiam idem tenet. j. de ſent. excommun.
cum non ab homine. per illud. c. 2. reſpon. Quod credo verũ,
ſ. quod ligat pro occultis nedum in criminibus, ſeu delictis, vt
in iuribus alleg. ſed etiam in contractibus, vel quaſi propter cõ
tumaciam, & nedum in cenſura eccleſiaſtica lata per ius, vt in
dictis iuribus, ſed etiam per hominem. ar. š. de ſolu. Odoardus.
ibi, relaxetis &c. Ex quo arguit Ioan. And. ibi ꝙ erat ligatus, de
quo ibi per Ber. in glo. & ideo. & per Aſten. lib. 4. ti. de ſolu. ar.
2. ver. ad hoc no. hoc etiam patet ex eo quod no. Hoſt. in ſum
ma de poſtulando. §. quid pertinet ſub §. quid ſi clericus. vbi di
cit. & idem Spec. poſt eum ti. de aduocato. §. 1. ver. ſed nunquid
cogit. ver. quid ſi dicit. ꝙ ſi clericus datus per epiſcopum, in
conſilio miſerabilium perſonarum dicat, ꝙ cauſa eſt cõtra ſcië
tiam, vt coactionem euitet, epiſcopus poteſt eligere vnum ex
duobus, vel ſacramentum ſuum recipiat ad purgandum inno-
centiam ſuam, ſi ipſum ſuſpectum habeat. arg. C. de iudic. rem
non nouam. §. patroni. & ff. de arb. l. Pomponius ſcribit. alias in-
cipit, ſi de meis. §. ſi. vel ipſum excommunicet, niſi miſerabi-
les perſonas foueat, ſi ipſas habere reputet bonam. cauſam. ar.
š. de ap. præterea. 2. & j. de ſent. excommu. à nobis. j. & tunc
erit excommunicatus maiori, ſi aliquam fallaciam adhibet eo.
tit. c. ſi quem. ſub ea forma. Patet etiam ex eo quòd ipſe Hoſt.
no. š. de cenſi. c. procurationes, vbi dicit quòd legatus cui de-
betur procuratio põt excommunicare ſubditum debentem ip
ſam ſub hac conditione ſi falſo aſſerat ſe impotentem. š. de ap.
præterea. 2. & ſic relinquat ipſum conſcientiæ ſuæ. š. de iureiu.
mulieri. Pro hoc etiam facit quod no. Abb. j. de ſent. excom-
mu. ſacru. §. vlti. ſuper verbo dubitari in fi. de illo quem iudex
excommunicat, quia non ſolum id in quo eſt condemnatus, ci
centem quòd non habet vnde. š. de ſolu. Odoardus, cum tamẽ
fama ſit, quòd eſt diues. & ſoluendo. Ad idem quod no. Tho.
in prima ſecundæ, vbi quærit, an lex humana homini neceſſi-
tatem imponit in foro conſcientiæ dicens ſic, leges humanæ,
aut ſunt iuſtæ aut iniuſtæ. Si iuſtæ habent vim obligandi in fo
ro conſcientiæ à lege æterna à qua deriuantur. Prouerb. 8. Per
11 me reges regnant, & legum conditores iuſte decernunt. † Di
cuntur autem leges iuſtæ, ex tribus concurrentibus, ſimul. Pri
mum. ſ. qñ ordinantur ad bonum commune. Secundo, ex au-
ctore. ſ. quando lex lata non excedit poteſtatem facientis. Ter
tio, ex forma quando propriè ſm̃ æqualitatem proportionis,
imponuntur ſubditis onera in ordine ad bonum commune.
12 † Iniuſtæ autem ſunt leges dupliciter. Vno modo per contra-
rietatem ad bonum humanum, & quando deficit ibi aliquod,
prædictorum trium, & tales leges non obligãt in foro conſcië
tiæ niſi propter vitandum ſcandalum, vel propter turbationẽ,
propter quod etiam debet cedere iuri ſuo, ſm̃ illud Matth. 5.
Qui aufert tibi tunicam õmitte ei & pallium. Alio modo per
contrarietatem ad bonum diuinum, vt leges tyrannorum in-
ducentes ad idololatriam, vel aliud quod ſit contra legem diui
nam, & tales non licet ſeruare, ſed Thom. cuius dictum ponit
Aſten. li. j. ti. de lege humana ſcripta. ver. ſed nunquid. Facit ẽt
quod no. Aſte. li. 7. ti. de forma excommunicandi. q. quid ſi ex-
communico te. dicens ſm̃ Ho. ꝙ ſi excommunico te ſi habes
res furtiuas per appel. non ſuſpẽditur effectus huius ſñiæ hoc
autẽ no. Ho. in ſumma de re iud. §. qualis. ſub. §. pura. ver. quid
13 ſi excommunico te. † Aut pœnas aliàs quam per cenſuram ec-
cleſiaſticam infligendo, & dic. ꝙ non, vt patet per no. per Gul.
de mon. lau. š. ſtatim alle. & 2. q. j. nos in quenquam.

1 *Dignitas ſecularis ſine poſtulatione licite recipitur.*
2 *Dignitas ſecularis cum poſtulatione, an recipi debeat.*
3 *Iudicaturæ officium petere non licet.*
4 *Dignitatem eccleſiaſticam, an petere liceat.*
5 *Beneficium ſimplex poteſt precibus impetrari.*
6 *Teſtes corrũpere pecunia eſt ſimonia.*
7 *Pro matrimonio aliquid dari poteſt.*
8 *Monaſterium ingrediens nihil dare poteſt pacto intercedente.*
9 *Monaſterium intrans ſine pacto aliquid dare poteſt.*
10 *Conſtitutio eccleſiaſtica, quod aliquid pro ingreſſo detur, va-
let.*

TVa nos. ¶ Si quæris vtrum quis poſſit recipe
re honorem, ſeu dignitatem, Diſtin-
gue. Aut vocatur ad dignitatem, ſeu honorem ſecula
rem. Aut ad dignitatem, ſeu honorẽ eccleſiaſticum.
1 † Si ad ſecularẽ, tũc aut ſine poſtulatione ſua, & tunc ſecure po
teſt recipere, vt ff. de mu. & ho. p totũ ti. & C. de mu. & ho. nõ
2 continuandis. li. 10. & per totũ. 10. li. † Aut non vocatur, ſed in-
gerit ſe petendo, & tunc refert. Aut petit dignitatẽ vt proſit,
& tunc põt & licet ſibi, dummodo ſit dignus, quia qui epiſco-
patum deſiderat vt proſit, bonum opus deſiderat, vt 8. q. 1. qui
epatum. Aut vt præſit & tunc, Aut petit clandeſtinæ precib.
vel pecunia, & tunc non licet. vt ff. ad l. Iul. ambitus l. vni. & C.
ad l. Iul. de ambitu. l. vna. ff. de admi. tut. l. non eſtimo. Aut pa-
lam, & tunc iure veteri hoc licebat, vt ff. de poli. l. 1. §. j. & l. quo
tiens. §. ſi quis. de of. præto. l. Barbarius. vt no. Hoſt. in ſum. ne
præla. vices ſuas. ad fi. ver. in ſum. Hodie vero debet diſtingui.
Aut eſt dignitas cui non eſt iuriſdictio annexa, vt aduocatus, &
tunc põt dummodo ſit dignus. arg. præalleg. §. j. & di. ti. §. ſi quis
ſecus ſi indignus. arg. C. de dignitatibus. l. 2. li. 12. & j. de re. iu.
3 c. pen. li. 6. † Aut hẽt iuriſdictionẽ annexam, vt quia ſit prætor.
vel magiſtratus, & tunc non licet, nec occultè, nec palã, quia p
hoc lex præſumit ꝙ rem publicã grauaret, vt in aut. vt iudi. ſi
ne quoquo ſuf. fiant. §. j. & § cogitandũ coll. 2. Et hoc male ſer
uant aliqui prælati & p̃tãtes ſeculares qui vendunt præſidatus
ſuos, ſeu officia ſua, in quib. propterea iuſtitia eſt venalis. Sed
Romani volunt ſe excuſare, quia lex iulia ambitos non hẽt lo-
cum Romæ. quia ibi ceſſat ambitus, vt in d. l. vni. ff. ad l. Iul. am
bitus. & no. Io. 82. di. presby. & j. q. 6. ſicut is. Sed certe forte
magis viget ibi quam alibi, ſed lex alle. præſumpſit, quia Romæ
magiſtratus creantur per principem, ꝙ princeps, nec gr̃a, nec
pecunia moueatur ad dandos honores vtilitatem reipubl. ſum
mo imperiali extimans vt C. de cad. tol. l. vna. io fi. & ſic nõ lo-
4 cus, ſed princeps loci hanc præſumptionẽ dedit legiſlatori. † Si
aliquis vocatur ad dignitatem eccleſiaſticam, tunc, Aut inter-
uentũ alicuius ſimoniæ, & tunc dic, vt in tex. & gl. iſtius capi-
tuli, & vt dixi. š. c. tanta. & dicã. j. e. c. fi. Aut ſine interuentu ali
cuius ſimoniæ, & tunc, Aut non ad poſtulationem ſui, & tunc
põt niſi ſit aliud canonicũ ꝙ obſiſtat. vt C. de epi. & cle. l. ſi vn
quam. j. q. 6. c. ſicut is. & š. de ele. qualiter. Aut ad poſtulationem
5 ſui. † & tunc dicit Ho. hic ꝙ aliquis põt rogare pro ſeipſo, vt de
tur ſibi ſimplex beneficiũ, ſicut eſt canonia, vel ſimile, vt hic,
& j. de cler. excommu. mi. propoſuit. & hoc conc. Ber. hic. Se-
cus in maiorib. beneficijs, in quib. nemo debet ſe ingerere, vt
š. de prob. cum iam dudum. ꝙ dic. vt no. š. de æta. & qual. c. cũ
ſm̃ Ho. & dic vt ibi plenius.

Super eo. c. ¶ Si quæris vtrum ille, qui per pecuniam
corrumpit teſtem, vel iudicem, ſimoniã
committat, Diſtinguit hic Ho. Aut tangitur de temporalibus,
6 & tunc non fit ſimonia. † Aut agitur de ſpũalibus. vt š. de teſti.
ſicut nobis, & tunc fit ſimonia, vel quaſi. argum. hic, & š. eo. c.
j. & expreſſius. š. e. nemo. & c. cum eſſent, & hoc propter con
nexitatem. ar. š. de iurepa. c. de iure. ff. de rei ven. l. quæ religio-
7 ſis. ſecundum Hoſt. † Sed hoc non videtur verum, quoad ma-
trimonium pro quo contrahendo aliquid dari, vel promitti po
teſt, vt dixi. š. de condi. appo. c. de illis. & š. e. cum eccleſiæ. ſed
Aſten. li. 6. hoc ti. ar. 9. q. verũ teſtificari dicit ſecundum Ricar.
quòd ſimoniacum eſt teſtificari pro pecunia in cauſa ſpũali, a-
liàs non, licet ſit contra ibi, graue peccatum. Vel ſecundum A-
lexand. Angelicum in cauſis eccleſiaſticis, ſimonia committi-
tur ſi teſtimonium vendatur, in alijs grauiter peccatur. Et
quid iuris de iudicibus, aduocatis, & conſiliarijs notatur ibi.

Super eo. c. ¶ Ad declarationem gl. j. ſine aliqua &c.
Si quæris vtrum, & quando ingrediens,
monaſterium tẽpore ſuæ receptionis, ante vel poſt aliud abſq;
8 vitio ſimoniæ ipſi monaſterio dare poſſit, Diſtingue. † Aut hoc
facit pacto, vel conditione, vel modo interueniente, & tunc,
non poteſt. vt hic. & j. q. j. eos. & š. vt eccl. benefi. c. vnico. Aut
nullo iſtarum interueniente, & tunc poteſt ſm̃ Ber. ar. hic. &
š. de probatio. in præſentia. de ſucceſ. ab inteſt. cum dilecti. &
in fi. idem Ioan. Vinc. & Tanc. & Goff. & Phi. Hoſt. & Io. An.
hic. & Archidiacon. in cap. alleg. eos in gloſſ. vltim. vbi de hoc
Quod verum, ſecundum Hoſtiẽ. ſcilicet quòd non commit-
titur ſimonia niſi mentalis. j. eod. c. fi. ſed quia mentalis quæ in
talibus de facili interuenire poteſt vitanda eſt honeſtius, & tu

tius eſt nihil dare tpe receptionis.ar.iurium hic alleg.p Ber.j.
q.j.emendari.& q.2.quam pio,j.eo.audiuimus.ſ.de vi.& hon.
cle.cum ab omni.ſecundum Hoſt.Et ita poteſt intelligi opin.
Lau.qui dicebat ꝙ tempore receptionis nihil dari poteſt. Et
10 prædicta intellige ceſſante omni cõſtitutione.† Si vero in fun
datione eccleſiæ præbendalis epiſcopus fecit conſtitutionem,
quòd quiſquis dederit eccleſiæ tantum in redditibus in perpe
tuum, vel certam ſummam pecuniæ pro emendis redditibus,
recipiatur in canonicum, & quod dederit habeat pro præben-
da, talis conſtitutio poteſt tolerari, ſi fiat ꝙ duret ad tempus,
non in perpetuum, nec fiat in fraudem, ſimoniæ, & ea ſit intẽ-
tio conſtituentis, quòd non pro rebus dandis, ſed principaliter
propter diuinum cultum augmentandum, & propter deuo-
tionem dantis recipiatur ad ſpiritualia, dum tamen ſit dignus
ille qui recipitur aliàs non, vt no.glo.Guil.ſuper Ray.eod.ti.§.
22.pone, quod aliquis &c.& idem frater Io.in ſumma conf.e.
ti.q.54.quid, de conſtitutione. Vbi idem credunt poſſe dici in
monaſterijs de nouo fundatis, vel fundandis indigentibus, ſi
fieret conſtitutio authoritate epiſcopi, quod quicunque daret
tantum reciperetur ad illam religionem, & interuenirent aliæ
circunſtantiæ quæ dictæ ſunt.

1 *Superiori credendum eſt.*
2 *Priuato non credendum in præiudicium alterius.*
3 *Conſcientia animæ dux.*

PEr tuas. ij. ¶ Ad euidentiam primæ glo. Si quæris vtrũ quis debeat cre
1 dere relationi alterius, Diſtingue. †, Aut talis refe-
rẽs eſt ſuperior ſuus, qui forte aliquem excommu
nicatum, vel ſimoniacum denuntiaret ſolenniter,
& vitandum mandaret, & tunc prima facie credẽdum eſſet ei,
& parendum. 11.q.3.cure.ſ.de treuga.& pa.c.5.de proba. poſt
ceſsionem, ſecundum Hoſt.& Ioan.An.hic.Quod tamen in-
tellige vt dixi in d.c.poſt ceſsionem. Aut nõ eſt ſuperior ſuus,
2 ſed vicinus, vel collateralis, priuatus tamen, & tunc. † Aut quæ
ris vtrum de facili credere debeat in infamiam, vel præiudiciũ
alterius, & dic, quòd non.32.di.habuiſſe.86.di. ſi quis vero. ff.
de ac.emp.& ven.l.Iul.§.quod aũt diximus. Aut aliàs & dic ꝙ
ſic.nã eo caſu hoc dicimur ſcire quod ab alijs audiuimus. 12.q.
5. hoc videtur ſm. Ho.quæ notat hic quinq; notabilia digna
notatu. Primo, quòd ex varijs dictis in præiudiciũ alterius nõ
eſt conſcientia informanda. Secundo, quòd ſi informata ſit, ta
liter eſt ad prælati conſiliũ deponenda. Tertio, quòd ſi deponi
non põt modis omnibus eſt ſequenda, ſuper quo vide qđ no.
ſ.de ſent.excommu.inquiſitionis.& ſ.de temp.ord.ad aures.
Quarto, quòd virtus animi de ſcrupuloſa conſcientia põt bo-
nã facere, & in melius reformare, & debilitas animi & ſimpli-
citas, & econuerſo. Quinto, quòd in differentib. põt vnuſquiſ-
que prout ſibi placuerit ſuam conſcientiam informare, & hæc
3 omnia ex iſto.c.colligi poſſunt.ſm H.& Io.An.poſt eum.† Et
Hie. dicit quòd conſcientia eſt dux aĩæ. & ſm Dam.4.li.c.14
eſt lex intellectus noſtri.i.animę humanæ. & iõ conſcientia ẽt
erronea ligat voluntatem ab eo diſcordantem quandiu durat.
Et ſi velis ſcire vtrum conſcientia erronea liget ad errorẽ de-
ponendum, vel ad faciendum quòd dictat, vtrum peccatũ ex-
cuſet, & vtrum plus liget, quam præceptum diuinum, vel pre-
ceptum prælati dictans, contrarium vide per Aſten.li.2.tit.de
bonitate & malitia interioris actus.ar.5.6.& 7.

Super eo.c. ¶ Ad euidentiam gl.ſecundæ. Si quæris, vtrum ſimoniacus ab executione ordinũ
ſit ſuſpenſus, & quorum, vide ꝙ dixi.ſ.e.accuſatum.

1 *Monaſterij conſuetudo quod tantum detur pro eius ingreſſu reprobatur.*
2 *Datum pro ingreſſu religionis pacto procedente, eſt ſimoniacum.*
3 *Datum pro ingreſſu religionis ſine pacto non eſt ſimoniacum.*
4 *Cautela quæ licite detur pro ingreſſu religionis.*
5 *Suffraganeorum officiales in officio excedentes, puniuntur immediate ab archiepiſcopo, ſicut & epiſcopi.*
6 *Suffraganeorum officiales extra officium delinquentes puniantur, vt priuatus.*

IN tantum. ¶ Si quæris vtrum conſuetudo monaſterij per quam taxatũ eſt,
quantum quælibet puella ingrediens dare debet, ſeu
ipſa taxatio per conſuetudinem introducta reprobe-
tur. Et vtrum dando quod conſuetum eſt ſimonia committa
1 tur, Diſtingue. † Aut quæris primo vtrum talis conſuetudo,
vel taxatio per conſuetudinem introducta reprobetur, & dic
quòd ſic, vt hic in fi.& ſ.eo ſicut pro certo. Aut vtrum dando,
2 quod conſuetum eſt ſimonia committatur, & tũc, † Aut datur
ex conuentione vel compulſione, & tunc eſt ſimoniacũ, quia
ſi pactum interponatur de tali conſuetudine obſeruanda ſimo
niacum eſt.ſ.eo.veniens. pro hoc.j.q.2.in ſumma.§.j.& c.quã
pio.& c.nullus Abbas.& per totum. Idem eſt ſi gratis recipia-
tur & poſtea appellatur receptus vel recepta ad talem conſue-
3 tudinem obſeruandam. j.eo.audiuimus.& cap.Iacobus. † Aut
omni conuentione, omni compulſione ceſſante, gratis datur,
id quod eſt conſuetum. & tunc nõ committitur ſimonia quo
ad militantem eccleſiam, quamuis hoc ſit ſimoniacum, quo
4 ad Deum.ar.j.de vſur.conſuluit. 14.q.3.plerięq;. & eſt expreſ
ſum.j.eo.c.fi.† Sed nunquid poſſet circa hoc aliquod remediũ,
adhiberi? & dic ꝙ ſic, vt moniales puellam gratis ſpiritualiter
recipiant, & ſi ita pauperes ſunt, quòd non poſſunt eidem in
neceſſarijs prouidere, agant contra patrem ſuum ad alimenta,
ad quæ tenetur, vt no.ſ.de conuer.infide.c.vlt. Vel ſi mortuus
eſt agant ad partem hæreditatis ſuæ.vt in aut.de ſanc.epiſco. §.
nullam.penul.col.col.9.ita no.Hoſt.in ſumma e.tit.§.qua pœ-
na, ver.quid de monaſterijs.idem frater Io. in ſumma conf. e.
ti.q.51.quid de monaſterijs. & q.ſeq.& Aſten.eod.tit.arti.3.q.
quid de monaſterijs. & in hoc ſatis conc.quod no. Hoſt.ſ. eo.
non ſatis.

Super eo.c. §.cum vero. ¶ Si quæris vtrum officiales ſuffraganeorum delinquentes poſsit,
6 archiepiſcopus punire, & corrigere, Diſtingue. † Aut in eo qđ
excedunt tanquam officiales, & dic quòd ſic j.de offic.vic.Ro
mana.li.6.Et eſt ratio, quia in exercendo iuriſdictionem epõ-
palem habent idem conſiſtorium cum epis.j.de app.Romana
j.reſpon.li.6.ideo in hoc ſubſunt immediate archiepiſcopis, &
archiepiſcopi poſſunt animaduertere in eoſdem ſicut in epi-
ſcopos, v.g.ſi non ſeruant priuilegia. j.de priui. quanto. vel ſi
ſñiam proferant per gratiam, vel per ſordes.j.de re iudic.cũ æ-
terni.lib.6.vel ſi excommunicant ſine ſcriptis. j.de ſent.excõ.
cum medicinalis.lib.6.& in alijs caſibus not.j.de ſen.exc. Ro-
6 mana.§.pen.in fi.& de pœnis Romana.lib.6. † Aut in his quæ
aliàs cõmittunt extra officium, vt quia officialis epiſcopi poſ-
ſident, vel facit aliquid tanquam priuatus, & quantum ad illa,
non plus poteſt metropolitanus in officialem, quam in alium,
ſubditum ſuffraganei ſui.puta in caſibus no. per Ber. & Hoſt.
ſ.de offi.ord.paſtoralis.& per Cardi.j.de ſuppl.neg.præla. Ro
mana.li.6.& de fo.comp.Romana.§.j.& §.fi.li.6, ita diſtinguũt
Hoſt.& Io.An.hic.& Card.& Io.And.in c. allega. Romana.de
offici. vica.

1 *Præſentator debet aſſignare titulum ordinato.*
2 *Ordinatus titulum non habenti Epiſcopus ei prouideat,*

PEr tuas. iij. ¶ Si quæris vtrum ſi ordinatus ad præſentationem, alicuius ad
titulum minus idoneum egeat Epiſcopus, ordi-
nans poſsit ipſum præſentantem cogere ad titulum
1 aſsignandum, Diſtingue. † Aut præſentator habet de patrimo-
nio, vel aliàs de ſuo & tunc epiſcopus qui ordinauit coget ip-
ſum ad titulum aſsignandum. Aut non habet, & tunc non co
3 get, quia inanis eſt actio.&c.ſ.de reſti.ſpulia.olim nobis. † Sed
epiſcopus ipſe qui ordinauit prouidere tenetur, vt patet in eo
quod leg.& no.ſ.de præb.c.2.& 4.& c.cum ſecundunt apoſto
lum.ſecundum Hoſt.

1 *Ingreſſus monaſterij, ſub pacto, quod aliquid deferatur reprobatur.*
2 *Intrans monaſterium, bonis abundans, nihil deferre debet.*
3 *Monaſterium ingrediens deferre poteſt victui neceſſaria.*

QVoniam in ſimoniaca. ¶ Si quæ-
ris vtrum receptio, alicuius in monaſterium,
ſub pacto, conditione, vel modo, vel prouiſ-
ſione, ſeu intimatione, quod ſecum deferat,
1 vnde viuat, ſit licita & permiſſa, Diſtingue. † Aut receptio,
fit ſub pacto, conditione, vel modo, & dic quod non, vt
prima quæſtione ſecunda, quam pio. ſupra, de pactis.

c.vlti. quod intellige, vt dixi. ſ. eo. nobis fuit. Et ita intelligunt
Tanc. & Goffr. illud c. prout no. Archid. j. q. j. in ſumma ſuper
verbo dignitsimo. & hoc no. Inn. ſ. eo. tua nos. glo. 2. vbi dicit,
ꝙ per illud c. apparet quod non licet ſub illa forma recipere ali
quē, recipimus, te in fratrem ſi detuleris, vnde viuas, quia bo-
na eccleſiæ non ſufficiunt, niſi nobis. ar. iſtius. c. j. reſpon. quia
vt hic dicit in hoc crimine non excuſat paupertas. Et per hoc
non credo verum quod no. Ber. ſ. eo. non ſatis. glo. j. vbi dicit,
poſt Vinc. quòd poteſt fieri receptio ſub conditione tali, ſi vis
intrare, porta tecum vnde viuere poſsis. Aut fit receptio, ſub
promiſſione, ſeu intimatione, ſine pacto, conditione, vel modo
4 & tunc. † Aut eccleſia, vel monaſterium abundat etiam pro tali
recepto, ſeu recipiendo, & tunc idem, & in iſto caſu. ſ. cum ec-
cleſia, vel monaſterium abundat. intellexit Rayn. illud cap. tua
nos. ſ. eo. vt recitat Archid. j. q. 2. in ſumma. in fin. glo. adde di
5 cit Inno. & c. † Aut eſt adeo tenue, & paupertate depreſſum, ꝙ
redditus non ſufficerent perſonis præſentibus, & tunc poſ-
ſunt dicere, non ſufficiunt nobis temporalia, libenter recipe-
remus te ad ſpiritualia, ſed ad temporalia non poſſumus, niſi
haberemus plures poſſeſsiones, & tunc ille offerat ſe, & ſua,
vt in d. c. tua. ſecundum Ray. & Archi. in glo. alleg. & in hoc ſa
tis concor. Io. ibi licet Bar. Brix. ibi aliter. Vel hic ſecundum Io.
Vinc. & Ber. hic, & Tanc. & Vincen. & Hoſt. in d. c. tua. & Io.
in d. c. non ſatis. frater non habemus, quid demus tibi pro vi-
ctu, niſi apportes tu tecum vnde viuas, dummodo hoc non di
catur in fraudem, & ſine aliquo pacto. ar. 1. q. 2. ſi quis propter.
& in hoc concor. Goſ. in ſumma eod. titu. §. item quæritur ali
quis &c. Vel hic, ſecundum Hoſt. hic. & ſ. eod. non ſatis. frater
gratis recipimus te, tu caute facies ſi portes tecum quid come
das, & vide iſtius. c. materiam per Ray. in ſumma ſua. eod. tit.
§. 14. quid fiet &c. & per fratrem Io. in ſumma conſ. eo. titu. q.
27. quid de monaſterijs &c. & q. 48. & 49. & per Aſten. eo. tit.
art. 3. q. quid ſi monaſterium. vbi dicunt quòd conſulēdum eſt
ingredientibus quòd in hoc fundarent intentionem ſuam, vt
principaliter darent propter Deum, ꝙ ne domui eſſent onero
ſi. 16. q. 1. de lapſis. & idem nota. Archidi. in d. glo. adde di-
cit Innocen.

1 *Pro collatione ſpiritualium, poteſt aliquod temporale recipi.*
2 *Pro ſpiritualium collatione, an poſſit aliquod temporale exigi.* 5. 8.
3 *Pro ſepultura ſi aliquid detur, ſimoniacum eſt.*
4 *Pro cruce magna portanda, quod aliquid detur, eſt ſimoniacum.*
6 *Venetijs pro mortuis ſoluitur decima mobilium.*
7 *In Britannia tertia mobilium mortuorum pauperibus erogatur.*
9 *Laici ſunt eccleſiaſticis infeſti.*

IAcobus. ¶ Si quæris vtrum occaſione colla-
tionis ſpiritualium poſsit exigi, vel
1 recipi aliquod temporale. Diſtingue. † Aut quæris,
vtrum poſsit gratis recipi, quod gratis & pura inten-
tione offertur, & dic quòd ſic. vt 1. q. 2. quam pio. prout leg. &
no. ſ. eo. dilectus. j. in fi. & hoc no. Hoſt. in ſumma eod. titul. §.
qualiter. ver. ſolutio ex pacto. & ſ. eod. cum in eccleſiæ. ſuper
verbo requiratur. & expreſsius in c. ad apoſtolicam. ſup verbo
2 infringere. in fi. † Aut vtrum poſsit exigi, ſeu peti, & tūc. Aut
illud temporale exigitur pro ipſo ſpirituali, ita quòd ipſum ſpi
rituale ſit cauſa immediata petendi, ſeu exigendi illud tempo
rale, & hoc non licet, nec fieri poteſt, nec ante, nec poſt ſpiri-
tuale miniſtratum. ſ. eo. querelam. & c. ea quæ. & ca. in tantum
hoc innuit Hoſt. ſ. eo. ad apoſtolicam. Et ita poteſt intelligi, ꝙ
no. Hoſt. in ſumma eodem tit. §. qualiter. ver. quid de his, qui
habent &c. & verſi. ſeq. & frater Io. in ſumma confeſſ. eodem
tit. q. 32. quid ſi alicubi, &c. & q. ſeq. † vbi dicunt, quod ſi ſint di
uerſa cimiteria vnius eccleſiæ. vel monaſterij, vnum, in quo
non intrat, ſeu ponitur aliquis niſi ſit canonicus, vel frater, a-
liud commune & eſt taxatum pro quanto extraneus in cimi-
terio communi, & pro quanto in cimiterio fratrum poterit
4 ſepeliri, ſimoniacum eſt. ſ. eo. audiuimus. & c. ſicut, quia ꝓ ter
ra nihil recipi debet, vt ſ. de ſepul. abolendo. † Itē ſi maior crux
non portetur, niſi pro certo precio, nam hoc ſine dubio ſimo
niacum eſt, & ſpecies mali, & auaritiæ ſignum: ergo reproban
dum, vt in cap. audiuimus. Aut illud temporale petitur, ſeu
exigitur non pro ipſo ſpirituali, ita quòd illud ſpirituale nō ſit
cauſa immediata petendi illud temporale, ſed ipſa conſuetudo,
ex pluribus voluntarijs ſolutionibus introducta ſit cauſa im-
mediata, & tunc. † Aut ſacramētum eccleſiaſticum loco pigno
ris retinetur, ita quòd ſacerdos dicit non exhibebo tibi hoc
ſacramentum niſi ſatisfacias, vel ſatiſdes, & ad hoc nulla con-
ſuetudo prodeſt, & ſic intellige iura quæ dicunt, quòd conſue
tudo non prodeſt in talibus. ſ. eo. ſuam. & c. ea quæ. & c. cum
in eccleſiæ. & c. non ſatis. §. fi. & omnia ſimilia ſecundum Ho-
ſtien. hic. & in c. ad apoſtolicam. ſuper verbo laudabilem con-
ſuetudinem, & ſuper verbo vt libere. & Io. And. poſt eum. &
Aſten. li. 6. eo. ti. art. 9. quid ſi de conſuetudine. Aut ſacramen
tum non retinetur loco pignoris, ita ꝙ quando petitur ſacra-
menti collatio, nec pecunia exigitur, nec ſatiſdatio, ſed gratis,
& ſine dilatione exhibetur, & poſtea non pro ſacramento, ſed
quia talis eſt conſuetudo is qui nititur eam infringere per cen
ſuram eccleſiaſticam compellitur, & tunc, Aut eccleſia alle-
gat conſuetudinem contra laicum, ita quod illud temporale,
petitur per eccleſiam à laico ex vi conſuetudinis laudabilis,
quæ forte talis eſt, offeratur groſſa candela, panis. & vinum in
obſequijs mortuorum, vel quòd ſacerdos habeat lectū, vel ve-
ſtes mortui, vel à nubentibus caput bouis, vel aliud certū quid
quodcunque ſit, & tales conſuetudines ſunt ſeruandæ, vt pa-
tet ſ. eo. ad apoſtolicam. vbi hoc tenent Ber. & Hoſt. & Ioan.
And. idem Hoſtien. hic ſuper verbo conſuetudinem. vbi dicit
& Io. And. poſt eum, ꝙ clerici à laicis poſſunt exigere ea quæ
laudabilis conſuetudo hactenus introduxit, & ſi repletionem
ventris, vel aliam priuatam vtilitatem reſpicere videantur. Ad
idem in authen. de ſanct. epiſ. §. pro conſuetudinibus. col. 9. 11.
diſt. in his argu. 16. q. j. ſtatuimus. 12. q. j. duo. de conſe. diſt. 1.
homo Chriſtianus. & in hoc concor. in ſcriptis ſuis Tan. Goſ.
Ioan. & Ber. & quaſi omnes doct. ſecundum Hoſt. in c. ad apo
ſtolicam. In hoc etiam concor. frater Ioan. in ſumma confeſſ.
eod. ti. q. 34. quid ſi clerici &c. & Aſten. eo. ti. arti. 3. ver. ſi obij-
ciatur. licet Inno. ibi dicat ꝙ hoc tantum pertinet ad officium
epiſcopi, vt ſi quis velit imitare conſuetudines laudabiles. ſ. ſo
licitando, vel ſtatuendo, ꝙ nemo aliquid dare pro ſepultura vel
conſiliaribus compellatur nullus tamen cogetur eas ſeruare, vt
ſ. eo. non ſatis. in fi. cum ſuis concor. Et facit pro Innoc. ibi, ꝙ
ibi dicitur de hæretica prauitate, quia & tales ſtatutores, ſicut
hæretici ſunt excommunicati. j. de ſenten. excommu. nouerit
Dicit Inno. etiam ibi quòd nunquam poteſt dici quenquam,
cogendum vt pro ſpirituali aliquid det, vt puta ſi conſuetudo
erat quòd veniens ad pœnitentiam daret vnum denarium, vel
ſimile, non eſt cogendus ipſum dare. Quia aut dices quòd vo-
luntariè ipſum dat, & ſic nunquam eſt cogendus. aut coactus,
& ſic eodem modo non eſt cogendus, quia eſſet ſimoniacum.
ſ. eo. ſuam. & c. cum in eccleſia. & contra ius naturale, quare ꝑ
ſcribi non potuit, & per conſequens nec conſuetudo erit. ſ. de
conſue. c. fi. 8. diſt. quæ contra. ſecundum Inno. Sed ſecundum
Hoſt. ſalua reuerentia tanti patris contrarium poteſt elici in eo
quod leg. & no. ſ. de cenſib. ex parte. & ipſemet Innoc. contra-
rium videtur innuere in ſeq. q. quid ſi conſuetudo ſit quòd nō
tempore collationis ſacramentorum, ſed tempore mortis ali-
6 quid certum detur, † ſicut Venetijs in morte ſoluitur decima
7 mobilium, † in Britannia vero vnde ſum oriundus, tertia in o-
pus eccleſiæ vel pauperum diſpenſanda, vnde cogendi ſunt ta
lem conſuetudinem obſeruare. 11. diſt. in his. 12. di. illud. & c.
ridiculum. & c. cōſuetudo. Quid ſi tempore collationis ſacra
mentorum conſueuit aliquid dari, non cogitur quis talem con
ſuetudinem obſeruare, quia ſpecies mali eſt ſ. eo. audiuimus.
& quia nec ante, nec poſt aliquid dandum eſt. j. q. 1. ca. 3. ſecun
dum Inn. & melius. ſ. eod. ſicut pro certo. ſed quicquid dicat,
dic vt ſ. dictum eſt ſecundum Ho. cum quo concor. quaſi oēs.
8 doct. ſecundum eum. † Aut eccleſia allegat conſuetudinem cō
tra clericum, vt quia clerici à clericis exigunt, aliquod tempo
rale, & tunc, aut exigunt ex ſtatuto, vel conſuetudine ſpeciali,
aliquod tpale, puta cappam, vel aliud quod ſpectat ad diuinum
cultum, ſiue fabricam eccleſiæ, & hoc dicit Hoſt. hoc dicimus
omnino ſeruandum. ar. ſ. de teſt. officij. & c. fin. & ſ. de his quę
fi. à ma. parte ca. c. fi. & etiam in hoc caſu poſſet ante receptio
nem cautio exigi. ar. ſ. de elect. ſignificaſti. ſ. de præb. ſignifica
tum. j. q. 3. quæſitū. 18. di. de eulogijs. 18. q. 2. hoc tm̄. & c. ſerui
tiū. & in eo ꝙ le. & no. ſ. de cē. q̄to. quaſi Deus cum canonico,
permutare videatur ſpūale cū ſpūali. ar. ſ. de rerū ꝑmu. c. ad qō
nes. ſm H. hic & in ſum. e. ti. §. qualiter. ver. quid ergo ſi de con
ſuetudine. idē Io. An. hic & fra. Io. in ſumma conſ. eo. tit. q. 31.
quid ſi conſuetudo &c. Aut exigunt aliquod temporale, ad re
pletionē ventris ſpectās, vel aliā ꝓpriā vtilitatē petētiū, & tūc.
Aut ille clericus à quo petit tpale hēt illd́ quaſi de mero lucro,
ita ꝙ ī eo inſolidū retinēdo certat d́ mero lucro, vt ſi in aliqua ꝓ
uincia

uincia, vel dyoceſi ſit conſuetudo, ꝙ aſsiſtentes epiſcopo cō
ſecranti, vel dedicanti, vel ordinanti partem oblationum ha-
beat, & talis conſuetud o eſt ſeruanda. 10.q.3.nec numerus. 18
q.2.eleutherius. & c.ſeruitium. Et idem in mortuarijs, ſiue ſe-
pulturis, & in omnibus quæ inter clericos, de iure, vel de con-
ſuetudine diuiduntur. ſ.de ſepul.certificari.de teſta. requiſiſti.
& c.fi.& j.de ver.ſigni.cum inter vos.& c. antepen. ſecundum
Innoc. ſ.eo.ad apoſtolicam.ver.item ſi conſuetudo.& Hoſtié.
& Io.An.hic. Aut ille clericus à quo alij clerici petunt illud té
5 porale conuertendum in ſuas proprias vtilitates non habet il-
lud de lucro, ſed habet illud ſoluere de ſuo proprio, & tunc nō
poſſunt clerici contra clericos talem conſuetudinem allegare,
ſiue allegantes ſint æquales, vt hic, & ſ.eo. veniens, ſiue ſupe-
riores. ſ.e.ſicut.& c.in tantum. §. fi.& c.cum in eccleſiæ.j.q.4.
ſi quis præbendas. ſecundum Hoſt. Sed quæ eſt ratio diuerſita
tis inter clericos & laicos. reſpondeo ſecundum Hoſt.& Ioan.
An.poſt eum triplex, poteſt reddi ratio. Prima ratio eſt, quia
habita comparatione de clericis ad laicos, & de clericis ad cle
ricos, quod iudicatur priuatæ vtilitatis inter clericos, & cleri-
cos, & vbi clerici hoc petunt à clericis iudicandum eſt publi
cè inter clericos & laicos. i. vbi clerici hoc petunt à laicis. ar. ff.
de iuſti.& iur. l.j.& j.diſt.ius publicum. quæ fortior eſt priua-
ta, vt patet in eo quod le.& no.de reg.capit.licet.§. illa ſemper,
9 ſ.de præbend.c.3.de foro compe.ſi diligenti. † Secunda, quia
laici nobis oppidò ſunt īfeſti. 2.q.7.laici. & mille modos habēt
defraudandi nos & ſubtrahendi eccleſiæ iura ſua. ſ.de decimis
tua nobis.& c.in aliquibus. Vnde non eſt mirum ſi ius inueniat
vnum modum, per quem aliqua recompenſatio habeatur, ſi-
cut enim & ſaluti animarum ipſorum, & eccleſiarum neceſsi-
tatibus, ſeu vtilitatibus prouidetur quod & faciendum eſt ſ.
de decret.cum non ſit in homine. Tertia, quia clerici magis
ſunt ſubditi & obedientes adinuicem, quam laici clericis. In-
de eſt ꝙ ſi conſuetudo in talibus rationabilis iudicaretur, da-
retur prælatis, & ſuperioribus materia opprimendi clericos,
ſubditos, & calumnias ingerendi. vt innuitur. ſ.e.ſicut pro cer
to.& c.veniens.& c.audiuimus.& c.j.j.q.3. ſi quis præbendas.
quod non eſt faciendum, vt patet in eo quod le.& no. ſ. de di-
uor.quanto.§.penul.

1 *Ordinatus ſine titulo, an petet, vt epiſcopus cui promiſit non in-
quietare ſibi prouideat. 3.*
2 *Pactum in recipiendo ordines oppoſitum, ab vtraque parte eſt
ſimoniacum.*

SI quis ordinauerit. ¶Si quæris vtrū, ſimoniacus ab exe
cutione ordinum eſt ſuſpenſus, & quorum: vide ꝙ di
xi. ſ.eo.accuſatum.di.j.

Super eo.c. ¶Ad declarationem glo.& ita ſimoniaci Si quæris vtrum ſi clericus ordinatus ſi-
ne titulo ad ſacros, promiſit epiſcopo, ꝙ cum ſuper hoc non
inquietaret, tali renuntiatione non obſtante agere poterit con
3 tra eum, vt ſibi prouideat. † Videtur ꝙ non ex quo renūtiauit.
7.q.j.quam periculoſum. ſ.de elect.cum inter. R. ſeniorem.
Contra, quia iſtud videtur ius publicum quod remitti nō pōt.
ſ.de foro compe.ſi diligenti.de ſen.excommun. contingit. t.
Et beneficio quod nondum habebat, renuntiare non potuit, ſi
cut nec hæreditati nondum delatę. ff.de acquir.hære.l.qui ſu-
perſtitis. Et alimenta pacto alimentandi non tollunt. ff.de trā-
ſa.cum hi. Et hoc verum dicit Bar. Brix. ſi huiuſmodi pactū,
2 vel renunciatio poſt ordinationem interuenit. †Sed ſi in ordi
natione, vterque ſimoniacus eſſet, & deponendus vt hic. ita
no.in q.venereab. quæ incipit, eſto quòd epiſcopus ordinet. &
idem Io.An. j.de præb.ſi epiſcopus. glo.vlti.lib.6. Et nota ſe-
cundum Ber. ꝙ in iſto.c.nihil remittitur, quia nihil adhuc de
betur, ſed renuntiatur iuri quod in futurum poſſet acquiri, ſi
præſentetur debito modo. Sic non obſt. ſ.de teſt.veniens.j. &
ff.de calum.l.quinetiam. vbi dicitur ꝙ idem eſt remittere qđ
5 dare, ſecundum eum. † Idem Inno.dicens quòd hic non com-
mittitur directè ſimonia in ordine, ſed in beneficio, vel in cō
ſecutione ordinis. quia nihil debitum remittitur. Item ordi-
nator ordinare, ordinatꝰ ordinari voluit nullo dato, ideo ſpālis
pœna datur in hoc caſu, aliàs dans ordinem ſimoniacæ directæ
ꝑpetuo debet eſſe ſuſpēſus, & recipiens nō ſolū ab ordine ſi-
moniacè ſuſcepto, ſed ēt ab alijs, hic aūt nō eſt niſi ab ordine ſi
moniacè ſuſcepto, vt hic.& ſ.e.ꝑ tuas. H.vero dicit, ꝙ hæc de
cretalis intelligitur in iudicio animæ. q.d. eo ipſo, quòd taliter
ſuſcepit ordinem ſciat ſeipſu iure ſuſpenſum, donec &c. quia
eccleſia non iudicat de occultis. Et ſic loquitur hoc c.de ſimo-
niaco occulto aliàs ſi eſſet manifeſtus ſemper eſſet ſuſpenſus.
ar. 32. diſt.c.præter hoc.& §.verum.& ſi etiam hac ſuſpenſio-
ne durante, ante diſpenſationem obtentam per accuſationem
vel inquiſitionem conuinceretur, & deponeretur ſm id quod
le.& no. ſ.e.de hoc. & de accuſatione inquiſitionis, quantum
cunque aliàs pœnitentiam egiſſet. 33.q.2.admonere.& not. ſ.
de bigamis. quia circa ſm Hoſt. hic qui dicit etiam ꝙ reſpon-
ſio prædicta Ber.& Inno.non valet, quia remiſsio eius etiam,
ꝙ debetur in futurum dare, æquiparatur. ff.de calumn.l.2.& 3.
ſ.eod.per tuas. Et vide quod no.Bar.Brix.in ſua q.venereali. q̄
incipit. quidam epiſcupus conſueuit. vbi quærit, vtrum dare
pecuniam epiſcopo qui conſueuit ſimoniacè ordinare, vt de
cætero legitime ordinet, ſit ſimoniacè ordinare, vt de cętero le
gitime ordinet, ſit ſimonia.& dicit ꝙ Tanc.dicit ꝙ ſic ex par-
te accipientes, & non ex parte dantis.

1 *Lex de monachis diſponens in materia fauorabili Abbatem com
prehendit.*
2 *Lex de monachis diſponens in materia odioſa, non comprehendit
Abbatem.*
3 *Simonia duplex.*
4 *Simonia mentalis definitio.*
5 *Simonia conuentionalis definitio.*
6 *Simonia non committitur ſolo propoſito.*
7 *Vſura reſtituenda.*
8 *Beneficium ſimoniacè ademptum dimittendum.*
9 *Differentia inter ſimoniam & vſuram.*
10 *Papa non diſpenſat de vſura.*
11 *Papa diſpenſat ſuper ſimonia.*

MAndato. ¶Ad declarationem glo.ſecundæ. Si quæris vtrum lex, cōſtitutio, ſeu
diſpoſitio facta, ſeu loquens de monachis, extēdatur,
ad Abbatē, diſtingue. Aut apparet de intentione ſcri
bentis, ſeu ſtatuentis, & illa in omnibus eſt attendenda. ſ. de of
fi.deleg. ſuper eo. Vnde hic fuit intentio vt tam monachi, quā
Abbates corrigerentur, & ſaluarentur, & ideo fit extenſio,
quia per hoc prouidetur animabus, & nulli præiudicatur, ſecū
1 dum Hoſt. Aut non apparet, † & tunc aut in materia fauorabi-
li & nulli præiudicabili, & tunc extenditur ad Abbatem, vt
2 hic & j.de priuileg.ex ore. † Aut in odioſis, vel pœnalibus, &
tunc ſecus. vt ſ.de reſcri.ſedes.& c.Rodulphus. hoc poteſt eli
ci ex eo quod no.Hoſt. hic ſuper verbo ad Abbates.& Io. An.
poſt eum & Archid. j.ne cler.vel mo. vt periculoſi glo.hoc di
cit. libro 6.

Super eo.c. ¶Ad declarationem gl.fi. Si quæris quot ſunt ſpecies ſimoniæ, & qualiter deſcri-
buntur, & quæ ipſarū nocet, & præiudicat, & punitur, & in quo
3 & qualiter differat ſimonia ab vſura, Diſtingue. † Aut quæris,
de primo. ſ.quot ſunt ſpecies ſimonię. & dic ꝙ duæ, ſ.mentalis
& conuentionalis, mentalis, vt hic & ſupra eodem tua nos. in
fin. conuentionalis. vt ſ.eo.per totum. & clarius patebit, per
infra ſequentia. Aut quęris de ſecundo. ſ.qualiter deſcribuntur
4 & dic quòd mentalis ſic deſcribi poteſt. † Simonia mentalis eſt
ſtudioſa voluntas, ſiue cupiditas emendi, vel vendendi ſpiri-
tualia, & adde cum opere ſubſecuto, ſi deſcriptio ſalua additio
ne, tam pro mentali, quam pro cōuentionali generaliter & in-
diſtinctè conſueuit dari, ſm Io.j.cā, in ſumma vbi de hoc. & ſe
cundum omnes alios: Ego tamen ſecundum Hoſt. ſ.e.tua nos
glo.ſua vlt. traho ipſam ad mentalē, & addo cū opere ſubſecu
to, aliàs ſola & nuda voluntas inferior non induceret ſimoniā
j.q.j.qui ſtudet. & c.reperiuntur. & c.eos.& c. ſi quis neque. &
q.3.non ſolū. ar. ſ.de biga.nuper.in fi.& c.fi.in fi. Conuentiona
5 lis pōt ſic probabiliter deſcribi. † Simonia conuentionalis eſt
ſpiritualium, vel annexorum ſpiritualibus præcedente pacto,
promiſsionis, conditionis, modi, ſeruitij, pretium, vel cu-
iuſlibet temporalis receptio, vel donatio. hæc deſcriptio com
probatur. j.q.2. quam pio. & q. j. ſi quis neque. ſupra eod.tua. j.
reſpon. de rerum permu.quæſitum. de pac.c.fi. de ęta.& quali.
tuam. vt eccle.benefi.c.vnico. §.pen.& fin. ſecundum Hoſt.in
c. tua nos & Archi. j.q.j.c.2.gl. adde ad huius intelligentiā &c.
& Ioann.Andre. ſ.eodem. nemo. Aut quæris de tertio, quæ
ſimonia nocet, præiudicat, & punitur, & in quo, & qualiter
differt ab vſura, & tunc, Aut quæris, de ſimonia, ſiue vſura
mentali, aut de conuentionali. Si de mentali, † tunc,

aut ſtat in finibus primi motus, vt quia aliquis propoſuit, vel
cogitauit emere beneficium per pecuniam, vel dare pecuniam
ad vſuram, ſed ſuum propoſitum, vel cogitatum deliberare nõ
firmauit, & talis non nocet, nec punitur, nec quo ad Deum,
nec quo ad eccleſiam, quia primi motus non ſunt in poteſtate
noſtra. 6. diſt. teſtamentum § ſed penſandum. in prin. ff. de pe-
nis. l. cogitationis. de pœ. diſt. j. cogitationis. cum ibi not. quod
intellige, ſecundum ea quæ ſcripſi. ſ. de eo, qui mit. in poſ. cau-
ſa rei ſer. c. j. diſt. j. circa medium. ver. Sequitur ſecundum mem
brum ibi, in ſecũdo caſu &c. Aut non ſtat in finibus primi mo
tus, ſed tranſit ad conſenſum deliberatum, & tunc. Aut non
proceſsit ad actum exteriorem promiſsionis, conditionis, mo
di, ſeruitij, precij, vel cuiuſlibet temporalis, & tũc nocet, præ-
iudicat, & punitur quo ad Deum, ſed per pœnitentiam abole
tur, vt in §. alleg. ſed penſandum. ver. ſed cum delectari. de pœ.
diſt. j. omnis iniquitas. Vnde in iſtis duobus modis prædictis,
non eſt ſimonia, vel vſura formata, ſed peccatum ſaltem in vl-
timo modo, vt patet in eo quod le. & no. ſ. eo. conſulere. gl. vl-
ti. per Ber. & Hoſt. Aut proceſsit ad actum exteriorem, & tũc
aut ſimonia, vel vſura eſt mentalis tantum, aut cõuentionalis.
Si mentalis tantum, puta interuentu alicuius temporalis, dati
vel remiſsi, quia remittere, dare eſt. 8. q. 3. talia. ff. de calumn. l.
quin etiam. ſ. de teſti. veniens. j. & ſ. eo. querelam. per tuas. 3.
& c. penul. abſque aliqua promiſsione, conditione, modo, con
uentione, vel pacto, & talis ſimonia vel vſura poteſt dici realis
tunc aut loquimur de vſura, & tunc aut de ea conſtat, ſeu con-
ſtare poteſt eccleſiæ in foro contentioſo, & tunc dic quòd illa
habet effectum vſuræ conuentionalis & expreſsè, & quo ad
Deum, & quo ad eccleſiam, ita quod talis vſurarius compelli-
tur ad reſtitutionem, & niſi reſtituat cum poſsit non liberatur
à peccato, nec poteſt Papa ſuper hoc diſpenſare, quia non tolli
tur peccatum niſi reſtituatur ablatum, 14. q. 6. ſi res. j. de vſur.
cum tu. j. de reg. iur. c. peccatum. lib. 6. Cum vſura ſit crimen,
damnatum, nedum iure canonico, ſed etiam diuino in nouo,
& veteri teſtamento. vt le. & no. j. de vſur. c. ſuper eo. Aut de
ea non conſtet eccleſiæ in foro contentioſo, ſed in penitentia
li tantum, & tunc ſecundum Hoſt. hic non cogitur vſuram re
ſtituere. j. de vſu. in ciuitate. quia eccleſia non iudicat de occul
tis. ſ. eo. ſicut tuis. & c. tua nos. in pœnitentiali vero inducitur
8 vſuram reſtituere, vt 14. q. 3. cap. j. j. de vſur. c. conſuluit. † Aut
loquimur de ſimonia, & tunc aut de ſimonia, quia prohibita,
ſiue de his quæ ſunt ſimoniaca, quia prohibita, vt vendere, vel
emere beneficia eccleſiaſtica, vel cum quis renunciat eccleſiæ,
illa conditione, vel pacto, vt detur nepoti ſuo, vel alteri, & tunc
ſiue de ea conſtet eccleſiæ in foro contentioſo, ſiue non, cogi-
tur beneficium ſimoniacè ademptum reſignare, nec pecuniã
ſimoniacè ademptam reſignare, nec pecuniam ſimoniacè ac
ceptam reddere, ſed ſufficit tali ſimoniaco per ſolam pœnitẽ
tiam ſuo ſatisfacere creatori, vt hic. vt no. Ber. ſ. de offi. deleg.
ex parte. j. glo. 2. & ſic differunt in vtroque foro. ſ. contentio-
ſo & pœnitentiali, licet Hoſt. dicat hic quod differunt in pœnitẽ
9 tiali tantum. † Et eſt ratio diuerſitatis, ſecundum Hoſt. quia v-
ſura vtraque lege indiſtinctè damnatur, & ſemper prohibita
eſt, quia damnata, nec dimittitur peccatum, niſi reſtituatur ab-
latum, nec aliquam diſpenſationem recipit etiam ex diſpenſa-
tione Papæ. vt patet in eo quod le. & no. in alleg. c. ſuper eo. &
cum tu. Sed in acquiſitione beneficij eccleſiaſtici, quod ſimo-
niacum eſt, quia prohibitum Papa poteſt diſpenſare. & decla
rare, ſicut placet conſtitutionem ſuam, & ex ea dependentia,
j. de ſent. excommunicati. inter alia. Et de hoc per Archi. 14. q. 3.
c. 1. glo. & ſic nota quod ſola ſpes. &c. vbi dicit quod non eſt ſimile de
ſimonia mentali, & de vſura mentali, quia in ſimonia mentali
& qui dat turpiter dat. & qui recipit turpiter recipit, & idẽ ei,
qui dat, non eſt facienda reſtitutio, ſed in vſura mentali acci-
piens turpiter operatur, ſed non dans, & ideo ei facienda eſt re
ſtitutio. Vel ſecundum Io. An. ratio eſt quare in vſura ãnis obli
gat ad reſtitutionem & non in ſimonia. quia plus eſt contra
bonum charitatis ſperare lucrum in mutuo de eo quod tuum
eſt, quam ſperare beneficium, propter id quod donaui, vel ſpe
rare donum, propter beneficium quod contuli. Rationis ex-
preſsio, qui in mutuo obligatus es etiam ciuiliter ad tantun-
dem reſtituendum, quæ ratio ceſſat in donato. Item bonũ cha
ritatis, quæ poſt Deum incipit à dilectiõe ſuiipſius plus aſtrin
git me ad mutuum, quam ad donum, quia minus lædor ex pri
mo quam ex ſecundo, æquum eſt ergo quod minus liceat ſperare
vbi plus aſtringor & minus lædor. Item in vſura durius inter-
pretamur, vbi læditur vnus tantum. ſ. decipiens, hic duo. ſ. dãs
& recipiens. Item hic ſpes põt eſſe ex parte vtriuſque, ibi, ex
parte alterius tantum, facit. j. de vſuris. c. fi. ſecundum Io. And.
Aut loquimur de prohibita, quia ſimonia eſt damnata, ſiue de
his quæ ſunt prohibita, quia ſimoniaca ſunt damnata, quod eſt idẽ
ſicut eſt vendere ſacramenta, & breuiter ea quæ in veteri, vel
in nouo teſtamento erant ſimoniaca, & tunc idem omnino vi
detur, quod in vſura ſecundum Hoſt. hic. Ad quod conc. quod
no. Inno. & Hoſt. ſ. eo. tua nos. in fi. vbi dicunt quòd in his quę
ſunt prohibita, quia ſimoniaca, vt vendere ſacramenta, & gene
2 raliter in his quæ in veteri, vel nouo teſtamento ſimoniaca iu
dicantur, ſufficit ſola voluntas, i. ſimonia mentalis habet effe-
ctum conuentionalis. In his autem quæ ſola conſtitutione ec
cleſiæ ſunt ſimoniaca. vt eſt vendere præbendam, vel emere,
ſola intentio non inducit ſimoniam niſi mentalem, quæ per ſo
lam pœnitentiam aboletur. j. e. c. fi. ar. ſ. de offi. deleg. ex parte,
j. vbi idem no. Ber. in glo. 2. & Archi. prima cauſa. in ſumma, in
glo. adde. ſ. cum effectu. & eadem cauſa. q. j. c. 2. in glo. adde, ad
huiuſmodi intelligentiam. idem Ray. in ſumma eo. ti. §. item
committitur & P. in ſcript. & frater Io. in ſumma conf. eo. tit.
1 q. 5. Si vſura, vel ſimonia eſt conuentionalis, tunc nocet, præiu
dicat, & punitur, refert tamen quantum ad reſtitutionem, &
poteſtatem diſpenſandi, † quia in vſura etiam Papa diſpenſare
10 non poteſt, cum vſurario quominus teneatur, reſtituere ſi poſ
ſit, quia non tollitur peccatum &c. vt in iuri. allega. In ſimonia
vero refert inter illa quæ ſunt ſimoniaca, quia prohibita, & in
illis idem quod in vſura & in illa, quæ ſunt prohibita. quia † ſi-
11 moniaca & in illis Papa poteſt diſpenſare, vt ſ. cap. proxi. in fi.
vbi de hoc per Ber. in glo. fi. & ſ. eo. de ſimoniacè. & etiam per
Io. j. q. j. ordinationes. & dixi. ſ. de renun. poſt tranſlationem. §.
rurſus. & in iſta diſtinctione inter ſimoniaca, quia prohibita,
& inter prohibita, quia ſimoniaca, concor. Ber. in d. capitul. ex
parte. j. de offic. deleg. & de pactis. cum pridem glo. 3. & Ar-
chid. j. q. j. c. ſunt nonnulli. & Aſten. lib. 6. hoc tit. arti. j. vbi ple-
ne de hoc.

1 *Simonia non committitur Romæ erga beneficia.*
2 *Simoniacum eſt vendere ſacramenta, etiam Romæ.*
3 *Papa ſimoniam committit.*
4 *Curia malorum meretrix.*
5 *Prælatus poteſt vires ſuas committere mediante ſalario, & quod omnia lucra ei reddantur.*
6 *Iuriſdictio epiſcopalis non poteſt committi ei, qui lucris perciperet.*
7 *Officium ſpirituale non debet vendi.*
8 *Officium temporale annexum, ſpirituali vendere, ſimoniacum eſt.*
9 *Officium temporale, an vendere liceat.*
10 *Pro campanarum pulſatione ſalarium licite recipitur.*
11 *Aquam benedictam portandi officium locari poteſt.*

¶ Ne prælati vices ſuas, vel eccleſias ſub annuo cenſu concedant. Rubrica.

PRæterea. ¶ Si quæris vtrum in curia Ro
mana committatur ſimonia, di
ſtingue. Aut quæris de his quæ ſunt ſimoniaca, quia
prohibita, hoc eſt ex conſtitutione canonica, vt
vendere, vel emere eccleſiaſtica beneficia. Aut de
his quæ ſunt prohibita, quia ſimoniaca, vt vendere, vel emere
ſacramenta. In primo caſu non committitur, dummodo fiat,
principe authorizante, & ſciente, vt patet in eo quod le. & no.
ſ. tit. j. c. fi. de conceſ. præb. propoſuit de decimis à nobis. de cõ
ſan. & affi. non debet. Nam talis ſimonia non ligat promulga-
torem. ff. de legi. l. princeps. licet autem ſimonia in hoc caſu,
non committatur, ad minus tamen infamia non tollitur. C. de
generali aboli. l. 3. ſed & ſpecies mali & turpe lucrum eſt, quod
eſt ſecundum apoſtolum euitandum. ſ. tit. j. audiuimus. de vi. & hon.
cle. cum ab omni. à qua ſaltem propter exemplum deberet cu
ria præceteris abſtinere, vt patet in eo quod le. & not. ſ. de re
iudi. in cauſis. & de voto magnæ. §. j. ſecundum Hoſt. hic idem Io. An.
ſ. tit. proxi. c. j. ſed ſi non fiat autore principe & ſciente, tunc cõ
mittitur in curia ſicut & alibi. Nec obſt. ſi dicatur quod lex Iulia,
de ambitu ceſſat in vrbe, vt ff. ad leg. iul. de ambitu. l. vnica. &
& no. Io. 82. diſt. presbyter. & j. q. 6. ſicut is. & reſponde, vt
dixi ſ. titu. proxim. tua nos. † In ſecundo caſu principali. ſ. quã
quæritur de his quæ ſunt prohibita, quia ſimoniaca committi-
tur ſimonia in curia, ſicut & alibi, nec poſſet Papa ſuper hoc
diſpenſare, vt no. Hoſtien. ſ. titul. proxim. cap. vlt. Laur. ve
ro &

to & Archi.79.di.ſi quis pecunia, dicunt indiſtinctè quòd ſi-
monia in curia locum non habet,ſicut nec ambitus, vt in præ
dicta l.vnica,& idem Goſ.ſ.tit.proxi.c.j.Tho.vero in ſumm.
arti. 10 1.arti. vlt.dicebat quòd Papa poteſt incurrere vitium
ſimoniæ,ſicut quilibet alius homo:peccatum enim tanto , in
aliqua perſona eſt grauius,quanto maiorem obtinet locum,ad
hoc.40.diſt. homo Chriſtianus & ca.ſi Papa. Quamuis enim
res eccleſiæ ſint eius,vt principalis diſpenſatoris, non tamen
3 ſunt eius,vt domini poſſeſſoris.12.q.2.c.non liceat Papæ. † &
ideo ſi reciperet pro aliqua re ſpirituali pecuniam de redditi-
bus alicuius eccleſiæ,non careret vitio ſimoniæ. Et ſimiliter,
poſſet ſimoniam committere recipiendo pecuniam ab aliquo
laico de bonis eccleſiæ,hæc Thom.Et recitat Archi.13. diſti.
non decet.& idem no.fra.Io.in ſumma conſ.eo.ti.q.67.quæ-
ritur etiam &c.& frater Alten.tit.de ſimonia.arti.2.& artic.4.
q.ſed nunquid Papa.Sed præcedens diſtinctio bene poteſt ſu-
ſtineri de iure . Et nota ꝙ cum curia producit ſententiam poni
4 tur pro meretrice.vnde verſus.†Curia ius curat, meretrix eſt
dicta curia, ad reprehenſionem curiarum dicit alter.Curia cu
rarum genitrix , nutrix que malorum, ignotis notos inhone-
ſtis equat honeſtos.quos verſus ponit Ioan.And.j.de ſta.mon.
periculoſo.lib.6.in,nouella.

Super eo.c. ¶Si quæris vtrum prælatus poſsit iuriſ-
dictionem ſuam,aut officia,ſeu iura ſua
pro aliquo temporali alijs committere, vendere, vel locare,
5 Diſtingue.†Aut quæritur vtrum poſsit ea ſeu vices ſuas in eis
committere alijs, hoc acto,quod totum lucrũ ſibi redderetur
certo ſalario eis aſsignato,& dic ꝙ ſic. Vnde iuriſdictio ſic cõ
mitti poteſt,ego pro ſalario tuo cẽtum libras dabo,& tu exer
ceas iuriſdictionem in hos ſacerdotes,& tu dabis mihi totum
lucrum.12.q.2.charitatem.& c.quicunque.ſm Ber. hic in glo.
2.& Inno.& Hoſt.& Io.And. hic,& j.cap.proxi.& arc.j.q.3.
in ſum.in glo.ſua vlt.& Goſ.in ſumma.eod.tit.§.poteſt autem,
& Hoſt.in ſumma eo.tit.circa prin.ver.item eſt ſecunda rõ.&
idem tenet fra.Io.in ſumma conſ.eo.ti.q.j.& pro hac.ſ.de of.
ord.inter cætera.Aut vtrum ea,ſeu vices ſuas in eis poſsit com
mittere certo pretio alij hoc acto, quod totum lucrum , vel
pars erit emptoris,ſeu illius,cui cõmittitur,& tunc.Aut quæ
6 ris de iuriſdictione,aut de alijs officijs,ſeu iuribus.†Si de iuriſ
dictione tunc,aut de iuriſdictione eccleſiaſtica, qualis eſt epi-
ſcopalis iuriſdictio in ſua dyocœſi,& hoc non eſt licitum,im
mo recipiens tali modo officio ſuo priuatur.i. à clero perpe-
tuo remoueatur,ſm Hoſt.& Epiſcopus conferendi hoc offi
cium poteſtatem amittat,vt hic.quod intellige,quandiu vixe
rit.in auth.de capitulis cor.c.item ſi clericus.alias eſt vnicum.
c.& eſt.§.fi.col.10.item etiam ipſe Epiſcopus diſtrictione ec-
cleſiaſtica precellatur.i.pœna depoſitionis cum nota infamiæ
hæc.n.eſt diſtrictio canonica ſimoniaci.j.q.1.c.fi.ſm Hoſt. &
Io.An.j.c.proxi.in fi.Nec ob.ſ.de cle.cũ vinto.de ſupp.negli.
præla.c.2.de præben.graue.quia hic magis delinquit quã ibi,iõ
magis puniendus ſm Hoſt.Aut quæris de iuriſdictione tem-
porali,& tunc dic,vt ſequitur.†Si quæris de alijs officijs,ſeu iu
7 ribus,tunc.Aut de ſpiritualibus,& tunc non eſt licitum immo
ſimoniacum.ſ.tit.proxi.ad noſtram.& per totum.Aut de tem
poralibus,vt balliuia,goſtaldia,& ſimilibus.& tunc refert, ſm
8 Inno.Hoſt.& Io.An.†Aut ſunt annexa ſpiritualibus, & talia,
nullo modo licet emere,quia ſimoniacum eſſet,vt no.ſ.ti.1.cõ
9 ſulere. Aut nõ ſunt † annexa,& tunc ſalua iuriſdictione tempo
rali,& ex ea prouenientibus licet omnia vendere,& in perpe-
tuum & ad tempus,immo & ſi ipſa iuriſdictio ſeu prouentus
ex ea vendantur, licet turpe lucrum ,& contra legem ſit , tamẽ
non committitur ſimonia,cum non vendantur ſpiritualia,nec
annexa ſpiritualibus,vt 1.q.3.ſaluator.& no.ſ.tit.j.c. tua nos.
ſm Inno.& Hoſt.idem Ray.& Rod.& Alten.ti.de ſimonia.ar
ti.9.ver.ad hoc no.Item obuentiones temporales, non exercẽ
tibus iuriſdictionem vendi poſſunt.j.eod.querelam.ſm Inno.
immo etiam exercenti dummodo iuriſdictio non vendatur,
ſed committatur iuriſdictio ſimpliciter, & ex altera parte
vendantur fructus,ita ꝙ non miſceantur contractus.ſ. de rer.
permu.ad quæſtiones.Non tamen fructus ex iuriſdictione ꝓ-
uenientes,nam qui illos emeret, iuriſdictionem ineptam nõ re
linqueret.arg.1.q.1.ſi quis obiecerit.quod & prohibetur om-
nino,ne contingat ſubditos grauari.j.c.proxi. etiam vbi iuriſ
dictio eſt mere temporalis,vt patet in auth.vt iudic.ſine quo-
quo ſuf.per totum.& duabus conſtitutionibus ſequentib. co.
2.de man.prin §.j.§.deinde.& §.illud.col.3. Multo minus igi-
tur prælatio vel aliud ius ſpirituale vendi debent vt hic. & j.c.
10 pe.& in eo quod leg.& no.ſ.ti.j.nõ ſatis.ſm Ho.& Io.An.†Et
nota ꝙ ſiue clericus,ſiue laicus bene põt recipere pro pulſatio
ne campanarum ſalarium,cum pulſare campanas non ſit pro-
prium officium ordinis,ſm Hug.& Arch.j.q.3 in ſumma gl.
ſua fina.vbi Arch.ponit totam glo.Inn.hic.& vide quod no.de
hac materia.16.q.q.2.c.j.& per Hoſt.in ſumma eo.ti. verſi. in
ſum.& ſequentibus.& per Alten.lib.6.tit.de ſimo.ar.6.q.quid
11 de presbytero.& q.ſeq.†vbi etiam dicit.ſm Rod..de presby-
tero qui vendit officium portandi aquam benedictam per ſuã
parochiam,ꝙ ſi ſit conſuetudo ꝙ tale officium poſſet retine
re,& per ſe,& aliquem de ſua familia & prouentus eius reci-
pere,non eſt ſimoniacum ſi committat illud ad firmam, ſicut
eccleſiæ dantur ad firmam,aliàs eſſet ſimonia large ſumendo ſi
moniam,& ad minus turpe lucrum.

1 *Inſtitui nemo poteſt , in eccleſia Archipresbyteri,ſine eius con
ſenſu.*

Voniam. ¶Si quæris vtrũ ſacerdos põt exi-
gere,vel recipere pecuniam,vel a-
liud temporale pro celebrando diuina, Diſtingue, vt
dixi.ſ.de pr.ſen.ſignificatum.di.2.& de hoc p Ho.
in ſumma eo.tit. §.qualiter.ver.& ſunt hæc.& per fra.Io.in ſũ
ma conſ.hoc ti q.39.vtrum ſacerdos.& q.42. quid ,ſi nullum.
1 †Item ſcias ꝙ ſine conſenſu archipresbyteri, vel presbyteri ,
non poteſt Epiſcopus aliquem inſtituere in eccleſia ſua,ꝙ dic
vt plene no.Hug.24.di.quando.& Archi.10.q.j.regenda.gl.2.
& vide Io.ea.cauſa & q.c.decretum.

1 *Hæres tenetur ſtare locationi ſui prædeceſſoris.*
2 *Principis ſucceſſor debet ſtare eius locationi.*
3 *Succeſſor in pignore debet ſtare locationi ſui authoris.*
4 *Succeſſor ſingularis,an teneatur ſtare locationi ſui prædeceſſo-
ris.* 9.
5 *Beneficiatus vſufructuario comparatur.*
7 *Canonicus non locat præbendam vltra tempus vitæ ſuæ.*
8 *Cruce ſignatorum,locatio manet tuta poſt eorum mortem.*
10 *Monachus poteſt conducere beneficia ad menſam monaſterij ſpe
ctantia.*
11 *Monachus non contrahit cum Abbate.*

Verelam. ¶Ad pleniorem euidentiã hu
ius capituli & gloſſ.ſed pone ,
quod interim. Si quæris vtrũ ſucceſſor teneat ſta-
re locationi factæ per prædeceſſorem. Diſtingue.
1 †Aut eſt ſucceſſor vniuerſalis,vt hæres, & tunc te
netur ſtare, quia fictione iuris eſt eadem perſona cum præde-
ceſſore.in auth.de iureiũr.à moriente præſtito.§.j.colla.5.Aut
2 eſt ſucceſſor ſingularis,& tunc. †Aut quæris de fiſco ſeu prin
cipe locatore, & dic quòd ſucceſſor eius tenetur ſtare locatio
nibus eius,& recipiet penſiones futuri temporis, vt ff. de iure
fiſ.l.vlt.Et eſt ratio ibi in tex.ſ.ne fiſcus colono teneretur,qđ
ei frui non licuiſſet & quia potentioribus pares eſſe non poſ-
ſumus.ff.de alien.mu.iudi.cauſa fac.l.quia potentioribus. Aut
3 quæris de alio locatore, & tunc.† Aut quæritur , de ſingulari
ſucceſſore habente ius pignoris tantum, & talis tenetur ſtare,
locationi debitoris,quia in obligatione pignoris maxime præ-
torij,non venit maius ius,ſeu plus iuris,quam habet debitor,
vt ff.de bo.auth.iud.poſ.l.in venditione.§.1. †Aut quæris de a- 2
lio ſucceſſore,& tunc, Aut ſingularis ſucceſſor habet cauſam,
ſeu ius in re locata,de voluntate,vel ordinatione prædeceſſo-
ris,& tunc ſucceſſor non tenetur ſtare locationi factæ per præ
deceſſorem, Siue ſit ſucceſſor ex titulo oneroſo.vt patet in em
ptore qui habet cãm de voluntate & ordinatione venditoris,
qui nõ tenetur ſtare locationi factæ per prædeceſſorem ipſius
venditoris,niſi contrariũ actũ ſit,vt C.de loca.& cõduc.l.em-
ptione.ff.de loca.& conduc.l.ſi merces.§.qui fundũ. & de act.
emp.& vend.l.Iuli.§.pen. Siue ex tit.lucratiuo.vt patet in lega
tario.ff.de vſufr.l.arbores.§.j.loca.& condu.l.qui fundũ.de leg.
1.l.nihil proponitur. §.fi.ſed fallit in dote prælegata.vt ff. de do
te præleg. l.2.§.vlt.ꝙ eſt ibi ſpeciale,vel dic,quod non fallit, vt
ibi no.glo. Aut non habet ius ſeu cauſam de voluntate,& or-
dinatione ſua,ſed præter eam de voluntate tamen , ſeu ordina
tione legis,& tunc refert. Aut prædeceſſor in locando repræ
ſentabat perſonam ipſius ſucceſſoris, & erat dominus,vel qua
ſi rei locatæ habens firmam & ſolidam ipſius rei adminiſtra-
tionẽ, & tunc ſucceſſor locationi facere ꝑ eũ ſtare tenetur,vt pa
tet in tutore locãte rẽ pupilli.ff.de admi.tu.l.ſi tutel. qa in hoc

repræſentat perſonam ipſius pupilli, & eſt quaſi dominus dum
bene adminiſtrat. ff. de tut. l. interdum. §. qui tutelam. & in ma-
rito locante rem dotalem. ff. ſolu. matri. l. ſi filio. §. ſi vir in quin
3 quennium. qui eſt dominus ipſius. vt C. de rei vendi. l. doce an
cillam. & eam habet pro oneribus matrimonij. C. de iur. dot.
l. pro oneribus. quòd quidam in multis calamitatibus opprimi
tur. C. de impo. lucra. deſcr. l. ſi. lib. 10. & in ea repræſentat per-
ſonam vxoris ſpecialiter quantum ad vtilitatem ſuam. vt ff. de
iure do. l. proculus. ſo. ma. l. ſi alienam. Aut prædeceſſor, in locá
do non repræſentabat perſonam ipſius ſucceſſoris, nec erat do
minus, vel quaſi rei locatæ, nec hẽat ſirmam, vel ſolidam ipſius
5 rei adminiſtrationem, vt vſufructuarius, † & clericus beneficia
tus, qui vſufructuario comparatur. quod dic, vt no. Hoſt. ſ. de
pecu. cle. ſi quis ſane. & ibi dixi. no. etiam Cardi. j. de rebus ec-
cle. no ali. hoc conſultiſsimo. ſuper verbo immobilia. lib. 6. &
eſt procurator non dominus. ſ. de dona. fraternitatem. & túc.
† Aut quæris de vſufructuario & conſtat ꝙ locationi illius ꝓ-
prietarius ſtare non tenetur. vt ff. de loc. & conduct. l. ſi quis do
6 mum. §. hic ſubiungi. Aut de beneficiato, & tunc, aut quæris de
miniſtro, ſeu prælato ecceleſię locante. Aut de canonico præbé
dario. In primo caſu refert, aut nomine eccleſiæ & ſolenniter
& vtiliter ſacta eſt illa locatio, & tunc ſucceſſor tenebitur ſta-
re huic contractui locationis, ſecundum Inno. Ber. Hoſtiéſ. &
Ioan. An. ar. ſ. de ſolu. c. j. de depo. c. j. 10. q. 2. hoc ius porrectũ.
§. & is creditor. 12. q. 2. hæc huius placiti. & c. ſine exceptione
& c. quicunque ſuffragio. & c. alienationes. vbi hoc tenet Io. in
glo. vlti. & Archi. in glo. adde ſic, & locari, quia nec precarium ſi
nitur obitu concedentis. ſ. de precario. cap. vlti. Si tamen loca-
tor cenſum, vel precium locationis, recipit pro pluribus annis
& præmoriatur, dico hæredem eius, ſi quem habet teneri ſuo
ſucceſſori pro rata temporis. Si non habet túc tenetur condu
ctor, qui debuit proſpicere hoc euenire poſſe. argu. §. alle. hic,
ſubiungi ſecundum Goſ. Inno. Hoſt. & Archi. in d. glo. ſic, &
locari. Aut non nomine eccleſiæ, nec ſolenniter, nec vtiliter ſa
cta eſt locatio, & tunc non tenetur ſucceſſor ei ſtare. ſ. de præ
ca. c. 2. & de his quæ ſi. à præla. cum vos. ſecundum Ber. Inn. &
Hoſt. Aut eſt facta nomine eccleſiæ, ſed non ſolenniter, nec
vtiliter, & tunc idem per eadem iura. Aut nomine eccleſiæ, &
cum non ſolennitate, ſed inutiliter, & tunc tenet contractus,
ſed locus eſt reſtitutioni. ſ. de re. eccl. non ali. ad noſtram. ſm
Inno. Hoſt. & Io. And. Aut non nomine eccleſiæ, ſed perſonæ
initus eſt contractus. & tunc non tenetur eccleſia, nec ſucceſ-
ſor, ſicut nec hæres vſufructuarij, niſi quantum ad eum perue
nit, & imputetur ei ſi qui ſibi alias non prouidit. vt in §. alleg.
hic ſubiungi. vbicunque tamen de facto reuocari non poteſt,
niſi reddatur pecunia minus enim malum eſt ipſam dare, quá
rem amittere. ſic intellige. ſ. de rebus eccle. non ali. ad audien-
7 tiam. & ſ. tit. j. querelam, ſecundum Hoſtien. † In ſecundo ca-
ſu. ſ. quando quæritur de canonico præbendario, dic quòd ta-
lis præbendam ſuam, vltra tempus vitæ ſuæ locare non poteſt
vt patet in eo ꝙ leg. & not. in c. alleg. ſi quis ſane. ſ. de pecu. cle.
quamuis. dum viuit nomine ipſius præbendæ agat, & excipiat
ſicut legitimus adminiſtrator. ſ. de prob. ex literis. ſecundum
id quod no. ſ. de reſcrip. edoceri. ſecundum Innoc. & Hoſti. &
Io. And. hic. & Hoſt. in ſumma eod. titu. verſi. quid ſi quis præ-
latus. & ver. ſeq. & fratrem Io. in ſumma conf. eod. tit. q. 2. &
Aſten. lib. 6. titu. de ſimonia. arti. 7. q. quid ſi quis prælatus. Et
hoc verum niſi contractus ex ſpeciali conceſsione principis
8 defendatur. † vt in cruce ſignatis fructus bñficiorũ ſuorũ vſq;
ad triennium, vel quinquennium obligantibus, iuxta tenorem
priuilegij ſui, & interim decedentibus, nam vſque ad tempus
finitum ratus erit contractus ſi hoc expreſsè in priuilegio cõ-
tinet. j. de inde. c. ad liberandam. ſ. de voto. c. fin. quia nec eccle
ſia debet in, ſuis contractibus fraudem aliquam adbibere. ſup.
de dona. per tuas. in fi. ſm Hoſt. & Io. An. hic. idem Vinc. j. de
hæreti. excommunicamus. 1. §. catholici. & Specu. rubri. de hę
reticis. ad finem. Et dic quod ſufficit quantum ad ſolennizan
dum contractum authoritas epiſcopi in beneficijs eorum qui
ei ſubſunt ex cauſa rationabili interpoſita, vt patet in eo quod
leg. & no. ſupra. de cenſi. præterea. & c. ſignificauit. ſecus ſi ſine
cauſa rationabili, vt ibi. & arg. ff. de aut. tut. l. nulla differentia. &
forſan conſenſus capituli requirendus eſt. ſupra de his quæ ſi.
à præla. tua. & c. paſtoralis. quod verum eſt in perpetuis aliena
tionibus vt ibi ſecus in temporalibus niſi vbi agitur de retẽu
tione quam epiſcopus facit ſibi. ſupra vt eccle. benefi. c. vnico.
in fin. ſecundum Hoſt. qui etiam dicit quod ſi ſine licentia, &
authoritate Epi contractus, hmói ſit initus contractũ ipſum
reuocare poteſt, vt patet in eo ꝙ le. & no. j. de exceſ. præla. ſi-
cut vnire. ſupra de offi. vic. c. clericos. hoc vbi agitur de eccle
ſia ad firmam tradenda, ſecus vbi agitur de decimia religioſo
rum, ꝙ dic, vt leg. & no. ſupra de loc. & conduc. veſtra, & ſupra
9 tit. 1. querelam. † Sed quæ eſt ratio diuerſitatis inter ſucceſſoré
qui habet cauſam ſeu ius de voluntate & ordinatione præde
ceſſoris, & ſucceſſorem qui habet præter. ratio eſt, quia in pri-
mo caſu potuit prædeceſſor conueniri, cum ſucceſſore, ꝙ ſta
ret diſpoſitioni, ſeu locationi ſuæ, quod ſi non ſecit ſibi impu
tet. ff. de reg. iur. l. quod quis. ſecus in ſecundo caſu, & ita
ratio inuuitur in l. alle. qui fundum. ff. loc. & conduct.

Super eo. c. ¶ Si quæris vtrum religioſis, vel laicis li
ceat recipere ſuo nomine beneficia eccle
ſiaſtica ad firmam. dicit Hoſt. & Ioan. And. poſt eum, hic indi
ſtinctè ꝙ non, vt ſupra, ne cle. vel mo. c. ſecundum inſtituta. de
10 quo per eum in ſumma e. ti. ver. ſed & videtur. † Sed quid di-
ctum eſt de religioſis fallit in caſu, vbi recipiunt ab Abbatibus
ſuis prioratus, vel eccleſias ad eorum menſam ſpectantes, quę
poſſunt, vt no. ſupra de ſta. mona. c. monachi. glo. hic intelligi-
tur &c. & Guil. de mon. lau. & Gen. extra de exceſ. præla. c. vni
co. verſ. quidam etiam. ſuper verbo concedunt ad firmam. in
11 clemen. † ſed talis conceſsio facta per Abbatem ſuo monacho
inter quos non poteſt contrahi aliqua obligatio, vt patet in eo
quod le. & no. ſupra qui cle. vel vo. inſinuante. non poſsit dici
propriæ firma. Item in eo quod dictum eſt de laicis tenent cõ
trarium Guil. & Gen. in d. c. c. vnico. ſuper verbo concedunt,
ad firmam. quorum opi. credo veram quãdo eccleſiæ propter
ipſarum neceſsitatem concedentur eis ad firmam. alias dictũ
Hoſt. verũ eſt. per c. alle. ſecundum, inſtituta. quod dic, vt dixi
ibi & ſ. de iud. decernimus. ver. aut quæris nũquid poſsint hoc
facere nomine alieno. &c.

1 *Docendi licentia non idoneo interdici debet.*
2 *Docendi licentia idoneo permitti debet.*
3 *Iuſta cauſa intelligitur in omni actu.*

¶ De magi. & ne aliquid exigatur pro licentia
docen. Rubrica.

QVoniam. ¶ Si quæris vtrũ volenti, &
petenti docendi licentiá poſ-
ſit, vel debeat interdici, diſtingue. † Aut non eſt
idoneus, & tunc ſic vt hic. in ver. nec docere. à cõ
trario ſenſu. & C. de profeſ. qui in vrbe conſtan.
do. ex lege mer. co. l. vnica. li. 10. & no. Ber. hic in glo. not. ꝙ ne
ſcolares contra dictum apoſtoli circunferantur omni vẽto do
2 ctrinæ. ad Ephe. 4. c. & 12. diſt. de his. † Aut eſt idoneus, & tunc
aut non ſubeſt iuſta cá ſibi interdicendi hmói licentiam, & túc
non debet ei interdici, vt hic, Aut ſubeſt ei iuſta cá interdicen
di, vt quia forte eſſet ibi nimia multitudo magiſtrorũ, vel alia
3 iuſta cá ſubeſt, & tunc põt interdici, ſm Inn. & Hoſt. hic. † Pro
quibus facit, ꝙ in quolibet actu iuſta cauſa ſemper intelligitur
excepta. ſupra de offi. dele. ex parte. 2. ff. de tranſact. l. cum hi. §.
in cauſa. in his concord. Aſten. libr. 6. tit. de ſimo. artic. 8. qõne,
nunquid aliud.

1 *Pro docendi licentia nihil exigatur.*
2 *Pro licentia eundi ad ſcholas nihil exigatur.*
3 *Pro licentia percipiendi fructus beneficij in ſcholis docenti, ni-
hil exigatur.*
4 *In prælatura emptorem, quomodo procedendum.*
5 *Argumentum à contrario ſenſu, quando ſit validum.*
6 *Arg. à contrario ſenſu in duobus caſibus non valet.*
7 *Epiſcopus quomodo ſupplet negligentiam inferiorum.*

PRohibeas: ¶ Si quæris vtrum pro licentia
docendi. vel eundi ad ſcholas,
vel fructus præbendæ, ſeu beneficij habendi, & perci
piendi obtinenda, poſsit aliquod temporale exigi, re
cipi, vel promitti. Diſtingue. Aut quæris de primo, ſcilicet
de licentia docendi, & tunc, † Aut quæris vtrum pro ea poſ-
ſit aliquid exigi, vel promitti, & dic quod non, vt hic, & ſi
exigatur committitur crimen concuſsionis. C. quod metus
cauſa. ſi per expreſsionem. ff. de concuſſ. lege prima & ſecun
23. quæſtione prima militare, & prima qõne prima, concuſsio
nis, ſecundum Goffr. hic, & in ſumma eodem titu. §. nunc au
tem. idem Archidia. 37. diſtinctio. de quibuſdam. in glo. hi. do-
ben &c. & Hoſt. in ſumma. eodem tit. §. quid iuris. & fra. Io.
in ſumma confeſſ. eodem tit. q. 5. quid ſi aliquid &c. & Aſten. li.
6. ti. de ſimo. artic. 8. q. nunquid aliquid & Raynal. & Laurent.

Aut vtrum ſi exigatur pro hoc ſymonia committatur, & dic
quòd non, quia non emitur vel venditur ſpirituale ſecundum
2 Goſ.Hoſt.& Arch.† Aut quæris de ſecundo.ſ.de licentia eun
di ad ſcholas,& tunc ſi pro ea obtinenda detur pecunia epiſco
po,dicunt Hug.& Lau.37.di.de quibuſdam.q᷑ non eſt ſymo-
nia,eſt tamen turpe lucrum.ar.1.q.3. non ſolum.& idem ſen-
tit Ray.quam ſententiam tenet Inn.hic : Et epiſcopus ſecun-
dum Hug.peccat mortaliter cum pretio dato, quod aliàs gra-
tis dare debuit.Alij vero dicunt,quòd eſt ſymonia,quod ſit ſy
monia,ſic probant, ipſa licentia ſpiritualis eſt , & ex ſpirituali
competit poteſtate,ergo eſt ſymonia, quod patet in eo,quod
legi.& no.ſ.ti.2.c.tua nos.j.reſp.& fi.ſecundum Hoſt.Pro his
facit illud.c.vbi dicit gratis accepiſtis.& j.eo.ti.quia nonnulli.
§.j.ad fi.quod forte verum eſt.dicit Arch.in c.alle.de quibuſ-
dam.ſuper verbo:quia in his.& hoc credo tutius. Sed Guil.in
gl.ſuper Ray.eo.ti.credit,quòd ſymonia eſſet ſi propter pecu
niam daret licentiam de quinquennio à iure conceſſo.j.eo.ſu
per ſpecula.Sed ſi pro alio tempore ab illo quinquennio recipe
ret pecuniam propter dandam licentiam ſi haberet principa-
liter reſpectum ad abſoluendum eum ad tempus,vel in perpe
tuum à ſpirituali officio , quod debet eccleſiæ,eſſet ſymonia.
Si autem ad moram in ſtudio faciendam turpe lucrum eſſet,&
non ſymonia.In primo caſu datum poteſt repetere qui dedit:
quia non eſt in turpitudine cum redimat ius ſuum.argu.ſ. de
ſymo.dilectus.id eſt,quod etiam ſatis poſſet ſuſtineri de iure.
3 † Aut quæris de tertio.ſ.de licentia habendi,& percipiendi fru
ctus præbendæ,ſeu beneficij in ſcholis dato pretio obtenta.&
in hoc diſtinguit, Hug.quòd ſi de iure debet clericus eam ha-
bere in ſcholis ex parte Epiſcopi committitur ſymonia , non
ex parte clerici.ar.1.q.3. quæſitum . Si vero de iure non debet
eam habere in ſcholis,ſymonia committitur.ſ.tit.2.c.nemo.
ſecundum Hug.idem Arch.ſuper verbo,quia in his.

Super eo.c. ¶ Dicit hic tex.Gratis accepiſtis,ſubau
di prælaturam,gratis date,& habetur ori
4 ginaliter Matth.10.c.† Ex hoc quærit Hoſt.quid ſi prælatura
empta fuit,reſpondeo non eſt hic locus arg.à contrario ſenſu,
ſicut nec.C.de epiſ.& cler.l.conuenticulã. ſed procedetur con
tra ipſum,vt no.ſ.tit.2.c.1.& c.conſulere.& hoc de iure nam
de facto ſecus,vt leg.& no.ſ.tit.j.c.pen.ſecundum Hoſt.& Io.
5 And.† Iuxta hoc ſi quæris vtrum & quando habeat locum ar-
gumentum à contrario ſenſu, & quando non,diſtinguit Ber.
& Archi.poſt eum.17.q.2.Gonſaldus.ſuper verbo tradidit.q᷑a
determinatio poſita in iure,aut refertur ad ius,aut ad factum.
Si ad ius valet ar.à contrario ſenſu.21.diſt.c. deniq;.2.q.1. nos
in quenquam.56.diſt.presbyterorum.Si ad factum non valet
argumentum à contrario ſenſu,& in hoc caſu,quandoq; expri
mit cauſam faciendi.1.q.3.ſaluator.18.q.2.nullus . Quandoq;
facti qualitatem , vt in c.Gonſaldus.& 50.diſt. ſi qua fœmina.
Quandoq; facientis qualitatẽ,quæ ineſt.50.diſt.ſi duo.vel in-
eſſe ſolet.1.q.1.quos conſtiterit.Quandoq; patientis qualita-
tem.33.q.2.interfectorum.Quandoq; tollit exaggerationem.
26.q.6.presbyter.31.q.2.Lotharius. Quandoq; tollit dubita-
tionẽ.17.q.1.qui bona.ſecundum Ber.& Hoſt.ſ.de foro cõpe.
ſignificaſti.Et Card.j.de elec.c.generali.gl.vlt.ver. nec habet
locum &c.& Arch.in c.cupientes.§.ad hæc. ſuper verbo non
ſentit.li.6.dicunt breuius,quod argumentum à contrario ſen
ſu,validiſſimum eſt,vt ff.de offi.eius cui manda.eſt iuriſdi.l.j.
6 §.huius rei.& de teſti.l.ex eo. † Tamen in duobus caſibus nõ
valet.ſ.ſi pareret abſurditatem, vt in legibus,alle.conuenticu-
lam,& hæc & ſ.de vſur.c.quanto.vbi graues immoderatas ve
vſuras, vbi de hoc per Ber.& Hoſ. & ſi ius in contrarium inue
nitur.ſ.de elec.cum in cunctis.§.inferiora.& de æta.& qualit.
indecorum.& in hoc concor.Io. And.j.de ſent.excom.ex fre
quentib.§.nos igitur.ſuper verbo obſeruare. & Guil.de mõ.
Lau.extra de vita & hon.cle.c.quoniam.ſuper verbo licet idẽ
in cle. & Gen. extra de elec.c.j.ſuper verbo alterius. & de ſta.
mon.ne in agro.§.cæterum.ſuper verbo ſeculares.in cle.& in
extrauag. Io.22.quæ incipit,execrabilis.ſuper verbo. ſine no-
ua collatione.ſed j.diſt.poteſt eſſe vera excipiẽdo dictos duos
caſus à primo membro.§.ſane.

5 Super eo.c. ¶ † Hic habes, quòd Epiſcopus ſupplet
negligentiam inferiorum in locis con-
gruis inſtituendis.i.in omnibus illis eccleſijs quarum ad hoc
ſufficere poterunt facultates.j.eo.c.pen.appellatione non ob-
ſtante.Pro cuius euidentia ſi quæris, vtrum inferior ad quẽ pri
mo loco ſpectat inſtitutio poſſit ne Epiſcopus inſtituens ap-
pellari, Diſtingue.Aut negligentia in dubium reuocatur,& ſu
per hoc litigatur,& tunc poterit appellare, & appellatio facta
obſtabit.arg.ſ.de in integ.reſtit.c.2. vt lite pendente. per totũ,
quouſq; fuerit per ſententiam deffinitum,quæ non ſit appella
tione ſuſpenſa,nec ſuſpendi poſſit, aliàs ſi lata ſententia præla
tus prouideat, & decima die fuerit appellatum , totum retra-
ctabitur ac ſi poſt appellationem prouiſum fuiſſet.ſ.de re iud.
quod ad conſultationem.j. de app.non ſolum.lib.6. Aut negli
gentia ſeu deuolutio poteſtatis non venitur in dubiũ,nec ali-
qua cauſa rationabilis opponitur, & tunc facta appellatio non
obſtabit, vt hic,& ſ.de ſup.negli.præla.c.fi.Et eſt ratio,vt no.
ſ.de his quę fi.à ma. parte cap. ex ore.§. nos igitur attenden-
tes &c. Excipe appellationes circa epiſcopatuum electiones
emiſſas.vt no.ſ.de accu.cum dilectus. ſecundum Hoſt.

1 *Magiſter beneficiatus nihil exigat à pauperibus ſcholaſticis.*
2 *Magiſter non beneficiatus exigere poteſt etiam à pauperibus & collectam.*
3 *Sabinus fuit à ſuis ſcholaſticis alimentatus.*
4 *Magiſter diues nihil exigat à ſcholaſticis.*
5 *Magiſter egenus collectam facere poteſt ad ſe alimentandum.*
6 *Henricus boich legit Pariſiis decretales in lectu.matutina.*
7 *Magiſter an per ſubſtitutum legere poſſit.9.*
8 *Conſuetudo in modo legendi ſeruanda.*
10 *Magiſter idoneus quis dicatur.*
11 *Magiſter debet eſſe ſecularis.*
12 *Monachus an poſſit eſſe magiſter.*
13 *Magiſter non idoneus eſt repellendus.*
14 *Docendi licentiam,an petere magiſter per ſe poſſit.*
15 *Magiſter an eligi poſſit canonicus ſub conditione, vt doceat.*
16 *Beneficia ſine pacto conferri debeat.*

QVia nonnulli. ¶ Ad declarationem gloſ.
Ber.hic ſuper verbo pau-
1 peres.† Si quæris vtrum magiſter legens,& docens
poſſit facere & petere collectam, Ber. Diſtinguit
hic, quòd ſi eſt ei competens beneficium ab eccleſia conſtitu
tum poteſt à diuitibus petere collectam , & hoc non prohibe
tur ex litera iſta,ſed à clericis eiuſdem eccleſiæ, & pauperibus
nihil debet petere,ſed gratis docere,quia propter illos conſti-
2 tuitur beneficium, & non propter diuites. † Si vero nullũ be-
neficium eſt conſtitutum ſuper hoc doctoribus ſicut Bonon.
licitè exigunt collectam , quia ſuis ſumptibus hoc facere non
coguntur.ſ.de præſcrip.cum ex officij.12.q.2.charitatem. &
3 c.quicunq;.& in alijs iuribus alleg.hic per Ber.† Vnde & Sabi-
nus à ſuis ſcholaribus alimentatus.ff.de orig. iur.l.2.ad fi.& 3.
q.7.c.infames.§.apud vrbem.vbi dicitur,quòd bona dona dan
da ſunt doctoribus, & hanc opi. Ber.videtur tenere Inn.ſ.eo.
tit.c.1.& Aſten.lib.6.titu. de ſymo.arti.8.vtrum magiſter.&
Arch.37.diſt.de quibuſdam.in gl.adde dicit Ray. dicens etiã,
quòd ſi peteret collectam à clericis eiuſdẽ eccleſiæ,vel à pau-
peribus ſymoniam committeret.ſ.de ſymo.nemo.1.q.3.ven
dentes.ſecundum Ray.& Goſ.qui hoc no.in ſummis ſuis.eo.
tit.Sed Io.in alle.c.de quibuſdam.dicit,quòd poteſt facere col
lectam cum ei ſua pleniſſimè non ſufficiant. argu.10.q.3. pri-
ſcis.& 12.q.1.Epiſcopus eccleſiaſticarum rerũ.Sed Bar. Brix.
ibi dixit indiſtinctè , quòd poteſt facere collectã de qua iuuat
& procuretur etiam ſi abundet. argu.ſ. de ſymo. cum ſit Ro-
mana.de cenſi.cum apoſtolus.& c. ſopite:cuius opi.commu-
4 niter tenetur de facto in partibus Gallicanis.† Hoſti.vero di-
cit,quòd vbi magiſter nõ eget, ſed habet vnde poteſt cõgruè
ſuſtentari non habita diſtinctione inter pauperes & diuites,
vel illos de eccleſia,& alios indiſtinctè nihil petere poteſt hoc
excepto , quod gratis debet recipere gratis oblatum.ff.de va-
rijs & extraordi.cog.l.1.§.eſt quædam res ſanctiſſima.aliàs ſi
exigeret ſymoniacus eſſet.arg.1.q.1.in templo.1.q.3.non ſo-
5 lum.ſ.eod.prohibeas.† Si vero egeat,diſtinguendum eſt inter
pauperes & diuites , nam & ſi à pauperibus nihil ſumi poſſit,
vel debeat,vt patet in eo,quod leg.& not.ſ.de ſolu.odoardus.
de cenſi. licet à diuitibus. tamen eſt doctoris inopia releuãda.
arg.ſ.eo.c.j.in fi.ff.de admi.tu.l.cum plures.§.cum tutor.aliàs
incipit in primis de varijs & extraordi. cog.l.1.§. in honora-
rijs.de dona.l.Aquilius.de origi.iuris.l.2.vlt.col.§.& vt obitũ.
C.de neg.geſt.l.ſi patrono.Satis credendum eſt illi in hac ma-
teria, qui pro ſuſtentatione ſua nunquam fecit collectam, &
qui non pro ſe : ſed pro alijs iſta ſcripſit.ar.31.diſt.nicena.ff.de
interro.act.de ætate.§.1.hæc Hoſtiẽ.hic,& de hoc per eum in
ſum.eo.tit.§.vtrum à ſcholaribus.ver.dico ſi magiſter.vbi ſa-
tis cõcordat cum eo, quod hic dicit.& Io.And.hic. Sed Guil.
de monte

de monte Lau. extra eo. tit. c. 2. ſuper verbo grauari. in clem. di
cit quod ſi crederem, quod ſi poſſent tales de bonis eccleſiæ ſu
ſtentari honorificè, nihil deberent petere, ſed bene gratis obla
ta recipere. ſecundum Io. & Hoſt. ar. j. de reſcri. ſtatutum. in fi.
lib. 6. aliàs audacter petant à prælatis, vel ſcholaribus, ſed obti-
nendo ab vno alius liberetur. arg. extra. eo. tit. c. 1. in fi. in clem.
Sed Io. 18. di. ſt. de eulogijs notat ibi ar. quod magiſtri non pe-
tant collectam à ſcholaribus, vt libentius veniant ad ſcholas,
ſic. 1. q. 1. baptizandus. & c. placuit. Quicquid dicatur, opi. Ber.
hic poteſt ſuſtineri de iure, vnde collecta non petitur ꝓ ſcien
tia miniſtrata, quia ſciẽtia, nec de iure nec de facto poteſt ven
di. Vnde Prouerb. 17. Quid prodeſt diuitias habere ſtulto, cũ
ſapientiam emere non poſsit. & 24. c. dicitur. Noli vendere ſa-
pientiam, & doctrinam, & intelligentiam. nam ſcientia eſt do
num dei. quã poſuit deus in corde hominis. Exo. 31. & Matt.
10. dicitur: Gratis accepiſtis gratis date. Sed pro pœna, & labo
re in legendo, doctrina vero de iure & de facto, poteſt vendi.
Vnde Prouer. 23. Veritatem eius eme. Quibus in lectura ma
tutinali decretalium Pariſijs exhibita ſub iugo cõtinuo & fi-
deli, non videtur aliquem laborem clericalem poſſe prima fa-
cie comparari, in qua dum per plures annos ſudarẽ domino
operante, qui præſtare dignetur, quod cedat in remiſsionem
plenariam meorum peccatorum, ſcholaribus meis dicere con
ſueui, quod erant quidam qui poterant ſoluere, & ſoluebant,
quibus regratiabar, licet mihi debitum reputaſſem cum nec in
redditibus eccleſiaſticis, nec temporalibus abundaſſem, imo
nec nunc habeo aliquod beneficium eccleſiaſticũ. & hoc for-
te, quia nec ſum, nec eſſe potui de genere prælatorum, nec ſum
nec eſſe volui de genere ſeruitorum, quorũ plures ſpecies eſſe
poſſunt: Alij erant qui ſoluere poterant nec ſoluebant, quorũ
conſcientiæ remittebam. Alij qui nec ſoluere poterãt, nec ſol
uebant quibus plenariè remittebam, quod faciendo non cre-
do in aliquo peccauiſſe. Et de hoc no. frater Io. in ſum. conſe.
7 eo. tit. q. 2. † Et iuxta iſtam decre. vide quæſtionem dominica-
lem Bar. quæ incipit. magiſter quidam. quam ponit Io. And. j.
de reg. iur. c. qui per alium. in nouella li. 6. de magiſtro qui con
uenit certis ſcholaribus vno anno legere pro vno certo ſala-
rio, & ante finem anni vult ſubſtituere æquè bonum, ſcholari
bus contradicentibus, vtrum poſsit, ita quod etiam ſcholari-
bus ſalarium debeatur, ſoluebat Bart. quod ſatis placet in ter-
minis quæſtionis ſe non credere, quod poſsit ſalarium petere,
ſi vellet per alium docere. per §. ſi vero talis. in l. vna. C. de cad.
tol. facit etiam. ff. de leg. 3. l. fideicommiſſa. in fi. ſ. de offi. deleg.
c. fi. Et idem dicit in illo, qui promiſit librũ ſcribere, & in Po-
teſtate qui promiſit ciuitatem regere. Dixit tamen Hug. dixiſ
ſe ſecus in illo, qui promiſit domum facere Spec. tit. de ſala. in
fi. dicit Odo. concordaſſe cum Bartholomeo. Refert tamen
pileum diſtinxiſſe, an iuſtam cauſam habeat, & tunc recedere,
& ſuſtinere poteſt, an non habeat, & tunc non poteſt. inducit.
ff. ſi quis cau. l. fi. ad l. Iul. repe. l. fi. Dicit tamen Spe. quòd leges
quas alle. loquuntur in neceſſarijs obligationibus, in quibus nõ
eſt mirum ſi ex iuſta cauſa ſubſtituit. Secus in voluntarijs. alle.
C. de act. & obli. l. ſicut. in quibus ſola impoſsibilitas non diffi
cultas obligationem immutat. ff. de verb. oblig. l. continuus. §.
cum ita. facit. j. de offi. deleg. ab arbitris. lib. 6. & quod ibi not.
Sed parum placẽt hæc verba Spe. quæſtionem etiam pilei etiã
non inuenio in doctore verum, ſed de vaſallo bene ſtat ipſius
q. 83. in qua illud tenet. nõ tamen alle. leges illas quas dicit Spe.
ſed alle. C. de decu. l. nullus. li. 10. ff. de ſolu. inter artifices ſub-
debatur. quod ſi ſeruitium vaſalli conſiſtebat in ſolutione pecu
niæ quolibet ſoluente liberatur. ff. de ſtatu libe. l. ſtichum. §. fi.
8 † Cy. in prædicta. l. vna. §. ne autem. recitat opi. dicentium, qđ
ſi conſuetudo eſt loci, quod ſubrogare poſsit, tunc ſcholares
illo modo ſecum contraxiſſe videntur, idem ſi eſſet ſpecialis
conſuetudo illius doctoris, quam ſcholares ſciebant. ff. de vſu
& habi. l. plenum. §. æquitij. Si vero non erat conſuetudo loci,
9 vel perſonæ doctoris, tunc. † Aut vult recedere & ſubſtituere
propter pecuniarium lucrum alibi captandum, & tunc non po
teſt, cum videatur promiſiſſe legere ſecundum ſuã induſtriã,
vt ibi, & in prædicta. l. inter artifices. cum ſit impoſsibile vnius
induſtriam eſſe induſtriam alterius. in auth. de fide inſtru. §. s.
ff. de condi. indebi. l. ſi non fortem. §. libertus. Aut vult recede-
re ad officium publicum exercendum, vel ad ſeruiendum ec-
cleſiæ, & tunc poteſt. C. de epiſ. & cle. l. quiſquis. & l. ad ſimili-
tudinem. leges tamen illę parum faciunt, quæ loquuntur in il
lo qui mutat ſtatum perſonæ. Item refert ibi Pet. de Bel. perti.
dixiſſe. §. illum ne autem. in verſi. ſi vero. non facere ad caſum
cum loquatur de dicente, non de docente, ibi n. dicit tex. libe-
ralibus ſtudijs imbui, quod certum eſt per alium fieri non poſ
ſe, doctrina vero per alium fundi poteſt cum eodem profectu
ſtudentium, vnde dicebat eum recedere poſſe ſubrogando
alium meliorem vel æquè idoneum. Verum eſt, quòd caſus
iſtorum doctorum, proponitur non in doctore, qui promiſit
certis pro certo &c. vt ponit quæſtio, ſed in illo qui obligatus
videtur inchoando, & faciendo collectam in ſtudio Bono. ꝑ
ſtatuta ſtudij iuriſtarum, quæ doctores etiam ſeruare iurant,
quæſtio non eſſet dubia. hæc Ioan. And. in c. alle. qui per alium.
dicit etiam. ſ. eod. c. 1. ſecundum Vinc. quod non valet ſi quis
obligauit ſe per pœnam ad audiendum certum magiſtrum.
argu. ff. de va. & extraor. cog. l. 1. §. proinde. de condi. & dem. l.
Titio. §. a. de li. ho. exhi. l. 2.

Super eo. c. ¶ Si quæris quis aſſumi debeat in magi-
ſtrum, & vtrum ſit licitum alicui pro ſe
petere licentiam docendi in theologia, ſeu in alia ſcientia ap-
probata, diſtingue. Aut quæris de primo. ſ. quis aſſumi debeat
in magiſtrum, & tunc diſtingue. aut eſt idoneus, aut non. Si eſt
10 idoneus † & voco illum idoneum, qui eſt honeſtus, & diſcre-
tus in ſcientia quam docere intendit, vt ſ. eo. c. s. a. & 3. Magi
ſter. n. primo moribus, deinde facundia illos quos docet præ-
cellere debet, vt C. de profeſ. & medicis. l. magiſtros. lib. 10. Bo
ni. n. mores omnes diuitias excedunt, vt ff. de tuto. & cu. da. ab
his. l. ſcire oportet. §. fi. & facit. C. de ſtudijs lib. vrbis Romæ. l.
1. lib. 12. Quinimo boni mores ſunt ſcientiæ præponendi. arg.
d. l. magiſtros. & 38. diſt. ſedulo. & hoc patet expreſsè ex ordi-
ne literæ. ſ. de elec. cum in cunctis. in prin. ibi grauitas morum
& literarum ſcientia &c. Scientia tamen eſt neceſſaria, vt 24.
diſt. quando. hoc no. Io. de Fa. & Arch. 1. q. 3. ex multis. Et iſtã
idoneitatem nemo poteſt habere niſi diuina gratia cooperan
te, cum nõ ſit aliquis ita ſummus, nec in cœlo, nec in terra qui
poſsit aliquid boni operis facere niſi diuina gratia cooperan-
te. vt de conſe. diſt. 4. placuit. vt quicunq;. & c. ſeq. & per con-
ſequens eo exiſtente immunis à peccato. arg. 31. q. 1. cum re-
nuntiatur. quod dic vt plene no. Guil. de mon. Lau. extra eod.
tit. c. 1. glo. not. quòd non eſt. Et tunc refert, aut talis aſſumen-
11 dus in magiſtrum eſt ſecularis, aut religioſus. † Si ſecularis, tũc
poteſt, & debet aſſumi in magiſtrum, niſi ſit aliud canonicum,
quod obſiſtat, vt hic quando dicit conſtituatur idoneus &c. &
12 ſ. eo. c. 1. & ibi dixi, & in iur. ſ. alle. † Si eſt religioſus, & maxi-
me monachus videtur, quòd in magiſtrũ aſſumi non debeat,
quia non habet officium docentis, ſed plangentis. 16. q. 1. mo-
nachus. & c. ſequentibus. Idem ſecundum Greg. nemo poteſt
eccleſiaſticis officijs ſimul & monachi regulæ, deſeruire. 16.
quæſt. 1. nemo. multominus monachali & magiſtrali. Item in
vno & eodem officio non debet eſſe diſpar profeſsio. & co-
hærere & coniungi non poſſunt quibus vita & ſtudia ſunt di-
uerſa. 16. q. 7. in noua. Item quia vix bonus monachus bonum
clericum faciet. 16. q. 1. legi. ſed ſi non facit bonum clericum,
ergo nec bonum magiſtrum. Sed contra, quia ſecundũ Hiero.
multo tempore debet diſcere monachus, quæ poſtea doceat.
16. q. 1. ſic viue. & c. ſi clericatus. ar. etiã pro hoc. 40. diſt. mul-
ti ſacerdotes. 16. q. 1. doctos. & c. ſequentibus. ſolu. ſecundum
Hoſt. hic & in ſum. eo. titu. §. qualis. ver. ſed nunquid religio-
ſus. & Io. An. & frater Aſten. lib. 6. tit. de ſymo. arti. 8. & Arch.
in c. alle. monachus. Aut talis ingerit ſe: & ſic eſt repellendus,
vt in primis concor. Aut à ſuperiore ſuo mittitur, & ab illo ad
quem pertinet licentiatur, & ſic eſt admittendus: vt 16. q. 1. c.
ſunt nonnulli. & c. ſi clericatus. & c. monachos. & c. nos autem.
& c. in parochiis. & c. ſeq. ſ. de offi. ord. inter cætera. ſecundum
Hoſt. & Arch. Quod intellige ſi ſit ſcientia monachis permiſ
ſa, vt theologia, & canones, ſecus ſi prohibita, vt leges, phyſi-
ca, & chirurgia. ſ. ne cler. vel mo. c. nõ magno. & c. ſuper ſpecu
la. & eod. tit. c. vt periculoſa. lib. 6. & de homi. c. tua nos. §. nos
13 igitur. de quo per Arch. in d. c. monachus. † Si non eſt idoneus:
tunc dic quod non debet admitti, vt in iuribus alleg. in prin. &
arg. ſ. de æta. & quali. cum ſit ars. & Matth. 15. c. Lucæ. 6. c. 37.
diſt. §. vlti. vbi dicitur: Si cæcus cœco ducatum præſtet ambo
in foueam cadent. Nam & ſi ab initio eſſet idoneus & admiſ-
ſus, & poſtea fieri non idoneus remoueretur. ar. ff. de excu. tu.
l. ſed & reprobari. de mune. & ho. l. vt gradatim. §. ſed & repro-
bari. C. de profeſ. & medi. l. 2. lib. 10. & hic in ver. nota, qđ ibi
quandiu perſteterit. Vnde Seneca epiſtola. 9. Qui vtilitatis cã
aſſumptus eſt tandiu placebit quandiu vtilis fuerit, ergo for-
tius non debet admitti, quia turpius &c. ſ. de iureiur. quemad
modum. §. nam ſi poſt. Diſce ergo bene ne aliàs tanquam mi-
nus idoneus repellaris, & etiam peiora incurras, de quib. 38.
diſt. c. vlt. ibi qui. n. repellitur viuit, diſcere atq; agere bona re-
cuſat,

cuſat, magis diaboli quam Chriſti membrum eſſe oſtenditur:
14 & potius infidelis quam fidelis eſſe monſtratur. † Aut quæris
de ſecundo.ſ.vtrum licitum ſit alicui pro ſe petere licentiam
docendi in theologia, vel in alia ſcientia approbata, & videtur
quod non ar.8.q.1.in ſcripturis.& c.ſi ergo ſ.de elec.qualiter.
argu.contra ia prædicta.c.in ſcripturis.ver.ecce.Ego dico ſe-
cũdũ beatum Tho.& Arch. quod hoc licitum eſt, nullã.n.pe-
tit excellentiam dignitatis, quod quidem turpe eſſet.1.q.6.ſi-
cut is.ſed talis obtinet ſeu petit ſolam opportunitatem cõmu
nicandi id quod habet. Vnde petere huiuſmodi licentiã quan-
tum in ſe ad nullam videtur turpitudinẽ pertinere, quia com-
municare alijs ſcientiam, quam quis habet eſt laudabile, & ad
charitatem pertinens. ſecundum illud Sapi.8. Quæ ſine fictio
ne didici ſine inuidia cõmunico. & 1. Petri.4.c.dicitur: Vnuſ-
quiſq; ſicut accepit gratiam in alterutrum illam adminiſtran-
tes. Poteſt tamen turpitudinem continere ratione præſum-
ptionis quæ eſſet, ſi ille qui nõ eſſet idoneus ad docendum pe
teret docendi officium. Nam hi probati ſunt qui bene docere
poſſunt 24.q.vlti.c.vlti.in fi.ita no. Arch.18.diſt.in ſum.ſuper
verbo magiſtri.& vide quæſtionem Io.And.j.de reg.iur.cum
quid prohibetur.lib.6.in nouella.

15 Super eo.c. ¶ Ad declarationẽ gl.pen.in fi.† Si quæ-
ris verũ aliquis magiſter poſſit eligere,
vel eligi in canonicum ſub illa conditione, vt doceat, & ſcho-
las teneat, dicit Ber.quòd nõ imo eſſet ſymoniacum, quia oĩs
pactio ceſſare debet.ſ.de ſymo.tua nos. Vacante tamen præ-
benda poſſet ei iſtud onus annecti, vt ſ.de præb.c.ſignificatũ.
& in hoc concor.frater Io.in ſum.confeſ.eo.tit.q.4. vtrũ ali-
quis.& credo quod bene licet Hoſt.hic.& in ſum.eod.titu.§.
vtrum ſcholaribus. ver. quid ſi eo pacto &c. videatur diſtin-
guere inter canonicam & præbendam, dicens quod poſſet, quia
cum receptio in canonicum ſit ſpiritualis ſicut & doctrina,
quod poſſet admitti in canonia talis pactio, ſicut & aliàs ad-
mittitur permutatio de ſpirituali ad ſpirituale.arg.ſ.de rerum
permut.c.ad quæſtiones. Sed ſi aſſignaretur præbenda tali pa-
cto cum ipſa conſiſtat in fructibus & temporalibus intelliga-
tur, vt patet in eo, quod legi.& no.ſ.de inſti.c.2.ſymoniaca eſ-
ſet pactio, niſi in hoc onus eſſet ei annexum, vt de canonica ſu
perius & notandum ſecundum Hoſt.Sed licet beneficiorum
eccleſiaſticorum adinuicem propter vtilitatem ipſarum ec-
cleſiarum principaliter permutatio, quæ non tam ex partium
conuentione, quam ex ſuperioris autoritate innititur, vt ſ.de
rerum permu.quæſitum.ſit præmiſſa, non tamen ipſorum be
neficiorum ad alia ſpiritualia. Vnde non credo quod poſſit fie
ri permutatio alicuius beneficij, vt beneficij ad decimas, vel
ad aliud ſpirituale, cum non repetiatur iure cautum.argu.2.q.
5.conſuluiſti.ſ.de tranſla. Epiſcopi vel electi inter corporalia.
§.ſed neq; in fi.Ex quibus iuribus poteſt colligi argu.tale non
eſt ita, quia non eſt iure cautum, vt not.Gen.in extrauag.Ioã.
22.quæ incipit, antiquæ.ſuper verbo ſtatutum.cum iurib.ibi
alle.imo quòd hoc fieri non poſſit expreſsè innuitur.j. de re-
rum permu.c.vnico.ibi:ſua beneficia.lib.6.† Et quia beneficia
16 ſiue canonicatus ſine omni pacto conditione, vel modo con
ferri debent.ſ.de pac.c.vlti.& no. Ber.ſ.de elec.cum inter R.
ſeniorem.gl.ſed nonne.& de offi.deleg.ex parte.1.de quo dic
vt dixi.ſ.de tranſac.c.ſuper eo.

1 *Studentes in ſcientia prohibita non percipiunt fructus benefi-
ciorum.*
2 *Studentes theologiæ, percipiunt fructus beneficiales quinquen-
nio.*
3 *Studentes legibus, vel canonibus, de licentia ſuperioris perci-
piunt fructus beneficiales quandiu ſunt in ſcholis.*
4 *Studentes ſine licentia ſuperioris nullos percipiunt fructus.*
5 *Studentes percipiunt magnos fructus, et non diſtributiones quo
tidianas.*
6 *Scholaſticus qualis eſſe debeat.*
7 *Doctor ex nouem, & 10.priuilegia habet.*

SVper ſpecula. ¶ Si quæris vtrum & vſ-
que ad quòd tempus do-
centes, vel ſtudentes in ſcholis debeant percipere
fructus beneficiorum ſuorum, & quos, & qualiter
1 intelligatur quis eſſe in ſcholis, Diſtingue. † Aut docẽt vel ſtu
dent in ſcientijs ſimpliciter, & omnino prohibitis, vel proba-
tis non ſimpliciter ſed reſpectu ſtudentium, & tales non de-
beni percipere fructus beneficiorum ſuorum ratione talis ſtu
dij, quòd dic vt dixi.ſ.de cler.non reſi.c.tuæ. Aut ſtudent vel
docent in ſcientijs omnino permiſſis, & tunc, aut quæris de
primo.ſ. vtrum & vſq; ad quòd tempus debeant percipere fru
ctus, & tunc aut quæris de docentibus vel ſtudentibus in ſcia
ſeu facultate theologiæ, aut de docentibus in alijs ſcientijs ſeu
facultatibus approbatis. In primo caſu, aut quæris vtrum &
vſq; ad quòd tempus percipere debeãt fructus autoritate ſeu
priuilegio huius.c.aut vtrum & vſq; ad quod tempus de iure
communi. Si authoritate vel priuilegij huius capituli, & tunc
dicit Hoſti.hic, quòd docentes debent integrè percipere ſine
præfinitione temporis, ſemper.n.expedit quod doceant, niſi
2 ex cauſa à prælato, & capitulo reuocent.† Sed ſtudentes debẽt
integrè percipere fructus per 5.annos tantum, quia non expe
dit, quòd ſemper audiant, præfinitur ergo eis tempus quin-
quennij, vt ſi infra illud tempus non profecerint deſiſtant om
nino, ne eccleſiæ inanis ſumptibus vexentur. arg.ff.de inoffi.
teſta.l.1.ad fi. & in eadem meta poſitum eſt ſtudium audien-
tium ius ciuile, vt in prohœmio.ff.l.vnica.§.pro reſponſis.ibi
& in 6.anni.&c. Sed Ber.hic in gl.nunquid determinatio iſta.
dicit quòd neque docentes habent vltra.5.annos authoritate
huius cõſtitutionis, cuius opi. communiter tenetur de facto,
ſaltem in ſtudio Pariſijs, vbi etiam docentes non perciperẽt.
vltra.5.annos, niſi aliàs munirentur priuilegio ſpeciali. Et per
hoc fortiter facit, quòd cauſa huius conſtitutionis fuit, vt oc-
curratur raritati magiſtrorum ſtatuendorum per ſingulas ec
cleſias metropolitanas, vt patet in ver.ſtatuentes, quod nõ fie
ret ſi authoritate propria docentes in ſchols ſtudij generalis,
perciperent perpetuo quandiu docerent fructus beneficiorũ
ſuorum. Cum in hoc & in collectis, & alijs maius commodũ,
& maiorem honorem percepturi eſſent, quam ſi per ſingulas
metropolitanas, vbi non vigerent ſtudium generale docerẽt.
Priuilegium autẽ huius capituli principaliter conſiſtit in duo
bus. Primo in hoc quòd propria voluntate abſq; aliqua licen-
tia prælati proprij accedere poſſunt, dummodo ſint aliàs doci
biles, humiles, & idonei ad ſcholas theologiæ, & ibi docendo.
vel ſtudendo percipere integrè per 5.annos, fructus beneficio
rum ſuorum, & hoc tenet Hoſt.in ſum.eo.ti.§.vlti.circa prin.
ver.aliàs autem.quòd probant verba hic in tex.de licentia ſe-
dis apo.&c. Vnde licentiam datam, à iure vel principi ab infe
riore peti non oportet.arg.ff.de condi.inſti.l. quæ ſub condi-
tione.§.vlti.arg.j.de hære.quicunq;.§.vlti.j. de priuile. in his.
Secundo, in hoc quòd tollit conſuetudinem, vel ſtatutum in
contrarium, & quòd beneficium huius.c.eis cõpetit.non ob.
aliqua contraria conſuetudine vel ſtatuto. Si quęris & ad quòd
tempus percipere debeant fructus beneficiorum de iure com
muni, tunc dic vt ſequitur, de docentibus ſeu ſtudentibus, in
alijs ſcientijs ſeu facultatibus approbatis. Si quæritur de do-
centibus vel ſtudentibus, in alijs ſcientijs approbatis: puta in
3 legibus vel canonibus, tunc. † Aut ſunt in ſcholis de licentia
prælatorum ſuorum, qui talem ſciẽtiam dare poſſunt, de quo
dixi.ſ.de cle.non reſi.c.inter quatuor. vel ſuperiorum ſuorum
ſi malitioſè licentiã dare differant vel recuſent.ar.ſ.de iure pa
tronatus.& notat Hoſt.in ſum.eo.tit.§.vlti.in princ.& frater Io.
in ſum.confeſ.eo.tit.q.9. Et tunc de iure communi percipiũt
fructus beneficiorum ſuorum quandiu ſunt in ſcholis, vt 37.
diſt.de quibuſdã.vbi hoc tenet Archi.& vbi ſcripſerunt Hug.
& Lau. quòd vbi eccleſia ſufficiens eſt, is qui eſt in ſcholis de
iure communi debet percipere fructus ſuos ſicut & præſen-
tes. Nam non minus ſeruit eccleſiæ quaſi ipſi.arg. C.de aduo.
diuer.iud.l.aduocati.ad idem.j.de priui c.cum de diuerſis.lib.
6.vbi idem tenet Archi.& quis ſecundum hoc dicit intelligen-
dum, & corrigendum, quòd no.in ſum.eo.tit.§.vlti.vbi dice-
bat hoc eſſe verum in ſtudentibus in theologia. ſecus in alijs
ſcientijs.& idem no.frater Io.in ſum.confeſ.eo.tit.q.9.in fin.
hoc etiam patere poteſt.ſ.de cle.non reſi.tuæ.vbi dicit quibus
gratia ſtudiorum eſt indultum &c. Vbi tamen Ioã.tenet con-
trarium dicti Archi.dicens, quòd ſola licentia quam dat Epi-
ſcopus reſidendi in ſtudio non ſufficit niſi eſſet ſtudium pri-
uilegiatum, nec eſt indulgentia ſuperflua. quia hoc confert quòd
propter non reſidentiam non priuabitur, & eſt ſimile quòd ip
ſe no.ſ.eo.de elec.cum in cunctis.ver.cum vero. Sed dictum
Archid.verius videtur, nam ſuperflua eſſet niſi haberet ſum-
ptus, & neceſſaria in ſcholis, cum ſine ipſis nequeat ſtudium
4 exercere. † Aut ſunt in ſcholis ſine licentia ipſorũ prælatorũ
ſuorum, ſiue qua nullus debet regulariter adire ſtudium, vt ſ.
de cle.non reſi.relatum. vt no.Hoſti.in d.§.vlti.& de cler.non
reſi.c.2.& tunc non habet fructus.ar.de conſe.diſ.5.non opor
5 tet.† Aut quæris de ſecundo.ſ.quos fructus percipere non de-
beant, & tunc dic quòd groſſos, nõ autem quotidianas diſtri-
butiones

butiones, quæ tantum reſidentibus dari conſueuerunt. ṡ. de
præb.licet ſecundum Ber. & Hoſti.hic.& in ſum.eo.tit.§.vlti.
circa medium.idem Archi.j̈.de priui.cum de diuerſis.li.6.per
6 hoc facit,quòd leg.& no.j̈.de cle.non reſi.c.1.lib.6.† Aut quę
ris de tertio.ſ.qualiter intelligatur, quis eſſe in ſcholis, & tunc
dic aliquem eſſe in ſcholis, & ſi aliquando diuertat cauſa eun-
di ad curiam Romanam vel alibi,animo tamen ſtatim redeun
di,nam tunc nec diuertiſſe videtur.de pœn.diſt.1.diuortium.
Item ſtudentes intellige non tantum morantes in ſcholis,ſed
ſcientiæ operam dantes, & illi ſoli habent priuilegium huius.
c.ar.16.q.1.generaliter.C.de epiſcu.& cler.l.generaliter.C.de
teſta.milit.l.pen.& huius ſententiæ fuit Goſ.hic & Archi.37.
diſ.de quibuſdam.& de priui. cum de diuerſis.gl.intelligu &c.
lib.6.idē Card.in ſalutatione ſexti libri.ſuper verbo Bononiæ.
7 † Et decem quæ requiruntur in doctore,& decē nomina,quę
habet,& decem priuilegia quibus gaudet.vide per Gen.extra
de magiſtris.c.2.ſuper verbo honorem.in cle. Ad iſta priuile-
gia & multa alia beneficia conſequenda hortor te ſcholarem,
vt addiſcas ſequens dictum apuſtoli.1.ad Timo.4.c.& recita
tur.36.diſt.c.qui eccleſiaſticis.§.hinc etiam.Attende lectioni,
exhortationi,& doctrinæ,nec te labor terreat.Vnde Hiero.ad
Ruſticum ſecunda epiſtola,inoleſcente paulatim conſuetudi-
ne,quòd primum cogebaris velle incipiens,& delectabit te la
bor tuus. ad idem Paulus ad Hebre.12.c.& recitatur.49. diſt.
c.2.remiſſas manus,& diſſoluta genua erigite,& greſſus rectos
facite pedibus veſtris,vt non claudicans quis erret,magis autē
ſanetur.Ad idem Apoca.3.c.& recitatur in d.c.2.§.lippus col-
lirio.inunge oculos tuos, & videas, collirio quippe oculos
tuos,vt videamus iniungimus,cum ad cognoſcendam veri lu
minis claritatem intellectus noſtri, aciem medicamine boni
operis adiuuamus.

1 *Seruitutes reales præſcribuntur.*
2 *Seruitutes perſonales,an præſcribantur.*

¶ De Iudæis Sarracenis,& eorum ſeruis. Rub.

PRæſenti. ¶ Iſtud.c. in prima, & ſecunda
parte loquitur de mācipio Chri
ſtiano,in tertia vero parte loquitur de non bapti-
zato & baptizari volente ſecundum Hoſti. & ad
declarationem gl.ar.quòd ex tempore. Si quæris
vtrum,& quando ex tempore ſeruitutes acquirantur,ſeu præ
1 ſcribantur,Diſtingue.† Aut quæris de ſeruitutibus realibus.i.
quæ rebus inſunt, & illę regulariter poſſunt præſcribi, vt ff.ſi
ſeruitus ven.l.ſi quis diuturno.& per totum,de aqua plu.arcē.
l.1.§.ſicut.C.de ſerui.& aqua.l.1.& 2.& per totum.18.q.2.ſer
2 uitium.ṡ.de præſcri.ad aures.& c.de quarta.& per totū.† Aut
quæris de ſeruitutibus perſonalibus.i.quæ perſonis inſunt, &
tunc.Aut nulla fides fieri poteſt de libertate originali, & tunc
poteſt talis ſeruitus præſcribi per 30.annos.C.de agri.& cēſi.
l.cum ſatis.lib.11.Aut de libertate originali fides ſufficiens fie
ri poteſt, & tunc contra talem libertatem nunquam præſcri-
betur, licet contra ſeruitutem poſsit præſcribi, vt C.de longi
temp.præſcrip.quæ pro liber.non aduerſus libertatem oppo-
nitur in rubro & nigro l.2.& 3.ſecundum Hoſt.j̈.c.proxi.ſu-
per verbo diutius.vbi ponit duo vltima membra.

1 *Infidelis ad fidem conuerſus non perdit poſſeſſiones ſuas.*
2 *Baptiſmo vnius ius alterius non tollendum.*
3 *Ingreſſus religionis non priuat hæreditate.*

IVdæi.ij. ¶ Si quæris vtrū infideles ad fidē con
uerſi à ſuis poſſeſsionibus excludan
1 tur, Diſtingue. † Aut quæris vtrum excludantur à
poſſeſsionibus in quibus ante conuerſionem habe-
bant ius,& dic quòd nō,vt hic in ver.ſi qui preterea.Aut vtrū
excludantur ab illis poſſeſsionibus in quibus nō habebant ius
& dic quòd ſic via iuris.vt patet ex eo quòd no.Io.26.di.dein-
de opponitur.gl.videtur ergo. & Inno.ṡ.de diuor.gaudemus.
2 gl.vlti. † Vbi alij dicunt dicentes,ꝙ per vnius baptiſmum nō
debet alij ius ſuum tolli.Et per iſtud.c.dicunt quidam ſi con-
uerterētur ſerui ad fidem ſuis peculijs per dominos ſuos etiā
fideles priuari non poſſent, & hoc in fauorem fidei, vt patet
hic.ſed arg.contra.23.q.8.diſpar.ſecundum Arch.qui hoc no.
54.diſt.fraternitatę.ſuper verbo percipiant.Credo tamen eos
peculio priuari poſſe hoc caſu, cum ſerui nihil poſsidere vel
habere poſsint cum ſint alterius,& in poteſtate ſeu poſſeſsio-
ne alterius,vt ff.de reg.iur.l.quòd attinet.& l.filiusfami.Et qui
ab alio poſsidetur aliquid poſsidere non poteſt. ff.de acq.poſ.
l.quicquid.& l.qui vniuerſas.§.itē quòd à mari. & l. poſſeſsio.
§.qui aliena.de vſuca.l.nunquam.§.ſeruus. & de ver.obli.l.ſti-
pulatio iſta.§.hæc quoq; ſtipulatio.arg. ff.de adul.l. ſic euenit.
Et pro hoc facit,quòd dictum eſt quod per vnius baptiſmum
alij ius ſuum tolli nō debet.& ad hoc quod dicitur in iſto ver.
ſi qui præterea.concor. C.de epiſ.& cleri.l.deo nobis.§.1.& in
3 aut.de ſan.epiſ.§.nullam vero licentiam.colla.9.† vbi habes ꝙ
ſi quis religionem ingrediatur non propter hoc à ſua excludi
tur hæreditate excepta feudali, vt in li.feu.de vaſal.qui arma
bellica depoſuit.c.j.ſi de feu.contro.fuerit.c.ſi de feudo.§.qui
clericus.de beneficio fra.& qualiter fra.c. vnico.colla.9.ſecun
Hoſt.hic.Henricus.

1 *Armorum appellatione an fuſtes & lapides contineantur. 3.*
2 *Priuati non deferant arma,ſed cultellum.*
4 *Arma miniſtrans ad inuadendum eſt homicida.*
5 *Arma miniſtrans ad tutelam excuſatur.*
6 *Excommunicatus poteſt iterum excommunicari.*
7 *Suſpenſus poteſt iterum ſuſpendi.*
8 *Effectus excommunicationis iuſtæ. 10. 13.*
9 *Peccatum pondere ſuo ad aliud trahit.*
11 *Effectus iuſtæ excommunicationis.*
12 *Effectus iniuſtæ excommunicationis.*

ITa quorundam. ¶ Ad declarationē
1 gl.2.† Si quæris vtrū
appellatione armorum,fuſtes,& lapides continean-
tur.Ber.& Hoſt.dicunt,quòd ſic.vt ff.de ver.ſig.l.ar
morum appellatio.quòd verum ſecundum quoſdam vbi agi-
tur de delicto iam perpetrato, ſecus vbi delictum nullum eſt
adhuc perpetratum.& hoc dicunt arg. eorum quæ no.Accur.
2 C.de fabri.in rub.in fi.lib.11. † Vbi dicit quòd priuatis non li-
cet facere,vendere,emere,vel transferre arma, ſed habent cul
tellos paruos, vt in aut.de armis.colla.6.& multo magis fuſtes
& lapides,licet & arma dicātur, vt in l.alle.armorum.& in hoc
concor.Accur.in d.aut.de armis.§.ſancimus.Sed cōtra diſtin-
ctionem iſtam in ſecundo membro facit extra de ſta.mo.c.ne
in agro.§.quia vero.verſi.præfate quoq;.in cle.cum ibi no.per
doc.nec ob.gl.alleg.quia loquuntur ſine lege. in auth.de iri.&
3 ſe.§.cōſideremus.coll.3.† Vnde poſſet dici,quòd appellatio-
ne armorum fuſtes, & lapides continentur, niſi de mente ſta-
tuentis ſeu loquentis poſſet viriſimiliter contrarium appare-
re,ad quem primo recurrendum eſt.ff.de leg.3.l.non aliter.ṡ.
de offi.dele.ex parte,2.& c.ſuper quæſtionum.§.intentionis.
& in eo,quòd no.Io.And.& Gen.in d.ver.præfate. Vel dic &
clarius,quòd ſi apparet de mente diſponētis,loquentis, vel ſta
tuentis,illa eſt ſequenda,vt dictū eſt.Si vero non apparet,tunc
aut lex,vel ſtatutum loquitur, ſeu ſtatuit de & ſuper fabrican
do, ſiue habendo, vel non fabricando, ſeu non habendo arma,
& tunc fuſtes & lapides non continentur appellatione armo
rum,quia quis poteſt fabricare,& habere fuſtes, & lapides,li-
cet non poſsit fabricare,ſeu habere arma,vt in glo.ṡ.alle.Aut
lex vel ſtatutum loquitur ſeu ſtatuit de & ſuper vtendo, vel
non vtendo armis, ſeu applicando, vel non applicando arma
ad vſum illicitum, & tunc appellatione armorum fuſtes & la-
pides continentur, vt in l.alle.armorum.& inſtit.de publi.iu-
dic.§.item.l.Cornelia.& ita loquitur Ber.hic.ſ.in caſu vbi tra-
ctatur de applicādo arma ad vſum illicitum.ſ.ſarracenorum.
& vide quod no.Spe.hoc ti.in fi.vbi dicit, quod docentes ſar-
racenos ignorantes arma facere,capite puniuntur.C.de pœnis.
l.fi.& de maleſi.& Math.l.fi.

Super eo.c. ¶ Ad declarationem gl. arg. clericū &c.
Si quæris vtrum clericus qui pugnantib.
arma miniſtrat ſecuto poſtea exinde homicidio cēſeri debeat
homicida,diſtingue. Aut miniſtrat,& ſcit quod petuntur ad
inuaſionem, & ad impugnationem, aut ad tutelam & defen-
ſionem,aut neſcit ad quid petuntur,credit tamen quod tantū
4 ad tutelam & defenſionem. † In primo caſu credo veram gl.
Ber.hic ſi quod eſt homicidium.ar.50.diſt.ſi quis viduam.51.
diſt.qui in aliquo.23.q.vlt.c.vlt.& j̈.de homici.ſicut dignum.
§.illi etiam.& §.hi quoq;. In ſecundo caſu non eſt homicida:
imo meretur.arg.in eo,quod legi.& no.j̈.de ſen.excom.quan
5 tæ.† In tertio caſu dicit Hoſt.hic conſiderandam qualitatem
perſonarum & armorum, & an diligenter miniſtrans inquiſi-
uerit de cauſa petitionis,& ſecundum hoc arbitrabitur bonus
pœnitentiarius ſiue iudex, & habebit accuſatam negligentiā,
ac probabilem ignorantiam excuſatam,vt patet.37.diſt.c.fin.
& in

&c in eo, quod leg.& no.ſ.ne cle.vel mo.c.clericis.& c.ſenten
tiam.& ĩ.de homic. ſicut dignum.§ fi. & c.ſignificaſti.1. & 2.
& de cleri.excom.miniſt.apoſtolicæ.Hoſt.

Super eo c. ¶ Ad euidentiam gl.vlti. Si quæris vtrũ
excõmunicatus poſsit amplius, ſeu plu-
ries excommunicari pro eadem cauſa, vel alijs cauſis ab eodẽ
iudice vel diuerſis,& quis ſit effectus primæ ſententiæ iuſtæ,
5 vel iniuſtæ,& quis ſecundæ, Diſtingue.† Aut quæris de primo
.ſ.vtrum poſsit iterum & pluries excõmunicari . & dic quòd
ſic.ſecundum Ber.& Ho.hic & in hoc concor. Lau. Vin. Tan.
Goſ.Phil. & Io.idem Ray.in ſum.ſua tit.de ſen.excom.§.32.
Item quæris.& Ber.ĩ.de ſen.excom.c.officij.gl.1.& Inn.ibi in
gl.fi.& Hoſt.in ſum.de ſen.excom.§.quis ſit effectus.ſub.§.il-
lud etiã.& ĩ.de crimi.ſal.c.dura.§.adijcientes.& beatus Tho.
& Pet.in ſcriptis ſuis.& frater Io.in ſum.confeſ.eo.tit.de ſent.
excom.q.80.item quæro &c.& Aſten.lib.7.tit.quis poteſt ex
communicari.ad fi.& eſt expreſſum hic. & 3.q.4.engeltrudã.
vbi de hoc.& ĩ.q me.cau.c.vnico.lib.6. vbi hoc tenet Cardi.
Guil.& Io.An.extra de ſen.excom.c.2.in cle.vbi hoc idem te
net Guil.de mon.Lau.& Gen.idem Arch.ĩ.de ſen.excom.c.ſi
ciuitas.gl.1.lib.arg.ad hoc.11.q.3.excellentiſsimus.12.q.2.de
viro.cum alijs concor.hic alle.in gl.Et idem quo ad hoc in in-
terdicto . vt ſi ex. vna cauſa latum ſit etiam ex alia cauſa ferri
poſsit:vt ſ.de poſtu.præla.c.1.in parte deciſa.ver.quod ſi epi-
ſcopatus.vbi hoc tenet Tan.idem Guil.in c.alle.ſi ciuitas.gl.j.
Vnde & ſemel bannitus iterum banniri poteſt,vt no.Spe.titu.
7 de accu.ad fi.& Io.An.hic.† Idem in ſuſpenſione, vt ſemel ſu-
ſpenſus poſsit amplius ſuſpendi, vt no.Aſten.poſt Hoſt.lib.7.
tit.de interdicto,& ſuſpẽſione.arti.7.in fi.q.vtrum poſsit.Aut
quæris de ſecundo.ſ.quis ſit effectus primæ ſentẽtiæ iuſtæ, vel
iniuſtæ,& quis ſecundæ,& tunc dic ſecũdum prædictos doc.
8 & ſecundum etiam Arch.24.q.3.c.notandũ.glo.1.† quod duo
ſunt effectus excommunicationis . Primus eſt eijciendi extra
eccleſiam,& quantum ad iſtum,ſemel excluſus amplius exclu
di non poteſt,quia nihil ad nos de his qui foris ſunt.2.q.1.mul
ti.24.q.1.c.1.& 2.& 3.& ſ.de iudicijs cum non ab homine.&
qui ſemel extra eccleſiam poſitus eſt amplius extra poni non
poteſt.11.q.3.omnis Chriſtianus.ad idem.ff.de verb.obli.qui
bis.Item ſecundus effectus eſt detinendi extra eccleſiam,& vt
tradatur ſathanæ.11.q.3.audi. & amplius ligetur peccato vel
contumacia exigente. vt §.vt lite non conte.c.fi. Et quantum
ad iſtum effectum,ſemel traditus & ligatus , iterum traditur ,
& iterum ligatur . Sicut & per diuerſa peccata.hoc idem con-
9 tingit,quia ſecundum Greg.† cum peccatum per pœnitentiã
non deletur,mox põdere ſuo ad aliud trahit. Ideoq; ſi quis ex
pluribus cauſis,puta decem ſit excommunicatus,licet à nouẽ
ſit abſolutus,adhuc decimo vinculo, quod remanet adeo liga
tus eſt ſathanæ & aſtrictus , quod quouſq; decimum vinculũ
fuerit ſolutum ingrediendi eccleſiam poteſtatem nõ habet.qđ
dic vt leg.& no.ſ.de offi.ordi.ex parte.& ĩ.de ſent.excom.cũ
10 pro cauſa & c.officij.† Item ſecundum Hoſ.poſſet dici,quod
primæ ſentẽtiæ iuſtæ,& nominatim prolatæ triplex effectus.
Primus, quod excommunicatus quantuncunq; occultè pecca
uerit per eccleſiam oſtenditur , & publicè declaratur fuiſſe ſe
paratus à deo & ſathanæ traditus,& ab eo vinculatus,quando
peccatum mortale commiſit propter quod tantum non pro-
pter alienum excommunicatio ferri debet.24.q.3.ſi habes.vn
de propriè excommunicatio à deo nõ ſeparat, ſed peccatum .
Iſa. 59. Iniquitates noſtræ diuiſerunt inter nos, & deum no-
ſtrum.Secundus vero qui & ex hoc ſequitur eſt,vt à commu
nione eccleſiæ omnino ſeparetur,vt in c.alle.engeltrudam.&
ĩ.de ſen.excom.ſi quem . Et quantum ad hæc duo ſiue eorum
ſufficientem effectum, ſemel excommunicatus amplius ex-
communicari non poteſt . Tertius, vt ab omnibus catholicis
ſemper ſic excluſus reputetur, & teneatur donec p ſuũ preſ-
byterum ſecũdum formam eccleſiæ fuerit abſolutus, vt pro-
batur quòd le.& no.ĩ.de ſen.excom.cum deſideres.§.1.& c.à
11 nobis.2.& c.nuper.§.pen.& fi.† Effectus vero ſecundæ ſenten
tiæ eſt, vt ex ſecunda cauſa iterum de nouo à deo ſeparatus,&
à diabolo magis ligatus,& à fidelibus magis euitandus eſſe ex
nouo ſuperuenienti vinculo ſeu delicto oſtendatur , & decla-
retur. Et idem intelligas de tertia,tertio, & de quarta,quarto,
& ſic de ſingulis quantum ad hanc iterationem quotiens opus
eſt excommunicatus excommunicari poteſt.arg.ff.de eden.l.
12 veluti §.1.† Iniuſtæ vero ſententiæ vnus eſt effectus, tantum,
ſcilicet , vt talis tam à ſe quam ab alijs tanquam à deo ſepara-
tus, & verè excommunicatus reputetur,donec per ſuum iudi
13 cem aliud decernatur,licet à deo ſeparatus nõ ſit.† Quicquid
autem.ſ.dicitur effectus iuſtæ excommunicationis eſt, vt per
ipſam anima ligetur, & à deo & triumphante eccleſia ſepare-
tur,& tradetur ſathanæ.11.q.3.audi. ad idem primæ ad Cor.
5.c.& 45.diſtin.c.ſecũdum illud. Ego quidem abſens corpore,
præſens autem ſpiritu iam iudicaui eum qui ſic operatus eſt
in nomine domini noſtri Ieſu Chriſti tradere huiuſmodi ho-
minem ſathanæ in interitum carnis, vt ſpiritus eius ſaluus ſit
in die domini noſtri Ieſu Chriſti. Vbi autem eſt certum, quòd
nulla eſt ſententia nullus eſt effectus, vt patet in eo, quòd le.&
no.ĩ.de exceſ.præla.cum ad quorundam.& c.dilectus.ſ.de of.
deleg.cum contingat.de app.c.dilectis.in fi.& ĩ.de ſent. excõ.
ſolet.lib.6.ſecundum Hoſt.

1 *Iudæi nouas ſinagogas non conſtituant.*
2 *Rector remotus an patrono inuito reſtituatur.*

Conſuluit. ¶ Supra,eo. Iudæi.in primo,& hic
1 † habes quòd Iudæi non poſſunt
de nouo conſtituere ſinagogas:ſed bene poſſunt an-
tiquas reficere vel reædificare, quod quidam doctor
meus credebat, verum ſi aliquid de prĕſtinis ædificijs reman-
ſiſſet, aliàs ſi nihil remanſiſſet ſecus, pro quo.C.de ędifi.priua.
l.ſi is contra quem. iuncto eo quod no.inſti.de rerum diui.§.
ex diuerſo.C.de rei vend.l.domum.ff.de rei vendi.l.in fundo.
de noui ope.nun.l.1.§.ſi quis ædificium.& de lega.1.l.ſi ita le-
2 gatum.§.vlt.† Hoſt.hic dicit quòd hoc.c.cum concor.facit ad
q.qua quæritur, vtrum Epiſcopus rectorem alicuius eccleſiæ,
quem ab ea ſententialiter remouit, poſsit poſtea ad eam reſti-
tuere patrono inuito,& dicit finaliter, q non:ar.21.q.2.ſi quis
iam tranſlatus.ſ.de offi. Arch.ad hæc.§.fi.& de iure pa.poſtu-
laſti.de quo dic vt dixi.ſ.de renun.c.ex tranſmiſſa.

1 *Iudæorum filij intra annos diſcretionis parentibus inuitis non baptizentur.*
2 *Iudæorum filij poſt annos diſcretionis inuitis parentibus baptizari poſſunt.*
3 *Iudæorum principum poteſtas magna.*
4 *Apoſtatarum filij eis inuitis baptizantur.*
5 *Differentia inter filiorum Iudæorum & apoſtatarum.*

Sicut Iudæi. ¶ Si quæris vtrum pueri Iudæo
rum, & aliorum infidelium ſeu
apoſtatarum, inuitis parentibus ſint baptizandi, Di-
ſtingue . Aut quæris primo de filijs Iudæorum , &
aliorum infidelium, & tunc refert ſecundum beatum Tho.in
1 ſum.artic.12.† Aut filij ſunt infra annos diſcretionis,& tales
2 paruulos non licet eorum parentibus inuitis baptizare . † Aut
poſtquam ad annos diſcretionis perueniunt , & tales poſſunt
fidem ſuſcipere inuitis eorum parentibus, nam ſpiritusſancti
vocatio omnia vincula ſoluit.19.q.2.duæ.vt no.Arch.54.diſt.
mancipia.gl.pen.Conſuetudo.n.ſiue vſus eccleſiæ maximam
habet authoritatem,& ſemper in omnibus eſt ęmulanda.Hic
autem eccleſiæ vſus nũquam habuit, quòd Iudæorum filij in-
uitis parentibus baptizarentur,& eſt huius ratio etiã duplex .
Vna propter periculum fidei, quia baptiſmus ante vſum rõnis
de facili ad perſuaſionem parentum peruerteretur . Secunda,
quia filius ante annos diſcretionis ſecundum naturalem iuſti
tiam debet eſſe ſub cura parentum. Idem per omnia dicit bea
tus Tho.in quadam quæſtione de quolibet.idem frater Io.in
ſum.confeſ.iſto tit.q.4.vtrum pueri.quorum opin.credo verã
quoad illos, qui ad annos diſcretionis perueniunt, nam tales ſi
proclamant ſe velle fieri Chriſtianos debẽt de manibus illo-
rum eripi.ar.hic.& hoc no.Ber.& Hoſt.ĩ.de conuer.infide.c.
2.gl.fi.& concor.in hoc Arch.45.diſt.qui ſincera.gl.2.pro quo
eadem diſt.de Iudæis. ibi cui.n.vult deus miſeretur, & quem
vult indurat . Sed quoad paruulos, dicit Arch.ibi ſic.adulti nõ
debent niſi conſenſerint baptizari, nec etiam paruuli per illos
qui non ſunt domini eorum, ſed ſi veri nominis ſerui ſunt Iu
dæi, ſicut & ſunt, ſicut credo, vt Gen.9. Maledictus ſeruus Ca-
naam ſeruus ſit fratrum ſuorum, vt 24.q.3. Sed qui pro perſe
3 cutoribus.23.q.8.diſpar.ĩ.eo.& ſi Iudæos.† Credo quòd prin
cipes quorũ ſunt ſerui Iudæi poſſunt eis auferre filios paruu -
los abſq; omni iniuria, cum illi inſimul non habeant poteſtatẽ
tanquã ſerui, vt patet in eo, quòd legi.& no.32.q.5.c.vno.inſti.
de patria pote. §. 1. Et ſicut ijdem principes poſsint eoſdem
paruulos tanquam ſua alijs dare vel vendere in ſeruitutem in-
uitis parentibus, ita poſſunt eos auferre ad baptizandum,& in
hoc merentur , dum tamen hoc non faciant propter compel-
lendus hoc modo parentes ad fidem , ſed propter ſaluandos

puer os

pueros per fidei ſacramentum, ad cuius perceptionem ſuffi-
cit, quod non veniat obijcere contrariæ voluntati. ſecundum
Rodo.& Arch.ibi. Quod fauore fidei credo tenendum, licet
alij contradicant per id quod no.28.q.1.Iudæorum. vbi Io.te
net quod paruuli inuitis parentibus non baptizentur, cuius ra
tionem ibi vide, cuius dictum poteſt intelligi verum de alijs
quam principibus, vel alijs ſuperioribus volentibus inuitis pa
4 rentibus paruulos baptizare. † Aut quæris de filijs apoſtatarũ
.i. à fide recedentium. 2.q.7. non poteſt. & de talibus videtur
Io. tenere de conſe.diſt.4.ſi baptizata.gl.3 & bene vt credo, quod
ſunt baptizandi etiam dum ſunt pueri inuito patre.ar.de cor-
ſec.diſt.4.pleriq;.in fi.& 28.q.1.c.Iudæorum. Et poteſt eſſe ra
tio duplex. prima, quia omnes baptizati licet ſint hæretici, ſeu
apoſtatæ, velint nolint ſubſunt foro, poteſtati, & iuriſdictioni
ſanctæ matris eccleſiæ, vt patet.j. de hæreti. per totum.& de
apoſta.per totum, ergo pueri ſui, qui infra diſcretionis annos
in ſua poteſtate exiſtunt vſquequo labuntur in hæreſim per
regulam, quæ eſt in vel ſub poteſtate alterius, eſt vnà cum om
nibus de ſua poteſtate ſiue cura, vt ff.de adop.l.2.§.fi.& l.ſi pa
terfami.de ca.di.liberos.& inſti.de adop.circa prin.& ar.eorũ
5 quæ no.Arch.16.q.1.& temporis qualitas gl.pen.† Vbi no. quod
ſi eccleſia habens aliàs eccleſias ſibi ſubiectas ſubijciatur alte-
ri, illę etiam ſubijciuntur ſibi: ſecus de Iudæis & alijs non ba-
ptizatis.2.q.1.multi.& .ſ.de diuor.gaudemus in prin. Secunda,
quia efficiuntur ſui iuris, vt .j.de hæreti.c.quicunque.§.vlt.lib.
6.quare contradictio parentum qui nõ habent tales paruulos
in poteſtate vel cura, nõ poteſt nec debet impedire eorum ba-
ptiſmum: ſecus in Iudęis, & eorum filijs.& de hoc vide quod
no.Arch.45.diſt.qui ſincera.gl.2.vbi concor.

1 *Sarracenis deferre merces tempore belli prohibitum.*
2 *Sarracenis deferre merces non prohibitas tempore pacis licet.*
3 *Sarracenis deferre merces prohibitas non licet. 5.*
4 *Redemptionis neceſſitas à pęna excuſat.*

SIgnificauit. ¶ Ad declarationem huius.c.
& ſequentis, & glo.1.Ber.hic,
Si quæris vtrum & quãdo ſunt excommunicati qui
merces deferunt ſarracenis, diſtingue. Aut eas defe-
runt tempore guerrę, ſiue ſint treugę, ſiue non, quia aliud pax.
.ſ.de treuga & pa.c.1.& 2.quòd dic vt no. Hoſt.ibi.& in ſum.
1 eo.tit.§.quid ſit treuga.& §.quid ſit pax. † Et tũc credo quòd
omnes merces ſunt prohibitę deferri, & quòd deferẽtes ſunt
ipſo facto excommunicati, vt no. Hoſt.hic ſuper verbo mer-
ces prohibitas.per c.j.proxi. vbi etiam dicit ſuper verbo mer
cimonium, quòd hæc opi.multos ligat. & ideo declaratio Pa-
pæ neceſſaria eſt. Et pro iſta opi.multum faciunt verba illius
conſtitutionis ſpecialiter ibi, mercimonia conſimilia, vel alia
ſubſidia &c. Ergo nõ ſolum intelligitur hoc de armis, vel alijs
antiquitus prohibitis in c. ita quorundam. ſed generaliter de
omnibus.& hoc idem tenet hic Inn.in 1.gl.ibi nam & ſi dire-
ctè cõtra Chriſtianos &c. licet alij intelligant hoc de reb. prohi
2 bitis tantum. Aut eas deferunt tempore pacis, & tunc. † Aut
deferunt merces non prohibitas, id eſt alia quam arma, ferrũ,
& ligamina galearum, & hoc nõ eſt prohibitum, nec propter
hoc ſunt excommunicati.ar.j.c.proxi. à contrario ſecundum
Hoſt.hic idem Inn.& Io.And.j.c.proxi.quod videtur place-
re Goſ.dicenti, quòd in tempore guerræ eſt prohibitio, etiam
3 in mercibus non prohibitis. † Aut deferunt merces prohibi-
tas.i.ferrum, arma, & ligamina galearum, de quibus .ſ.eo.ita
quorundam, & tunc. Aut cauſa mercimonij, ſeu alia à redem-
ptione captiuorum, & tũc ſunt excommunicati, vt ibi, & hic
in ver. dummodo &c. Aut cauſa redemptionis captiuorũ,
& tunc Ber.hic in 1.glo.credit quòd hoc non poteſt fieri ſine
pœna excommunicationis, niſi primo authoritas Papæ requi
ratur, ne aliquid fraudis fiat.pro hoc.j.eo.ad liberandam.idem
Goſ.& Aſten.lib.7.tit.2.ver.25.& quamuis hoc portantibus
tutius ſit.ar.j.de cle.excom.mini.illud.ſecũdum Hoſt. Tamẽ
contrarium eſt verius & æquius, ſecundum Inn. & Hoſt.pro
quibus benefacit. C.de ſacroſan.eccl.l.ſancimus.ſ.de pign.c.j.
ad idem.j.eo.1.reſpon.ibi cauſa lucrãdi ad idem. Nam & alia
mercimonia ſine cauſa & ſine metu canonis portari poſſunt,
4 dum tamen non ſit guerra, vt j.c.proxi.† Vnde neceſsitas re-
demptionis à pœna canonis excuſat. arg.ſ.de obſerua. ieiu.c.
conſilium.§.fi.cum ſuis concor.15.q.3.quoniam multos.j.de
ſen.excom.inter alia §.fi.ſecundum Hoſt.& Io. And.hic ante
factum facit.c.conſuluit cum Ber.maxime, quia ſarraceni vi-
dentes has merces hac de cauſa poſſe portari, aliam redẽptio-
nem non vellent, portantes etiam haberent hoc velamen pã
ratum, & ſic hoc tenderet ad noxam poſt factum. tenet tamẽ
5 Inn.& Hoſti.quòd neceſsitas redemptionis illos excuſet à Pa
pa.& hoc teneas. † Et præmiſſa intellige, ſiue deferant per ſe,
ſiue per alios, vt hic, in verſi.ſicut nec illi & j.c.proxi.quia qui
per alium facit &c.j.de ſent.excom.mulieres.46.diſt.ſicut nõ
ſuo.ff.de admini.tuto.ita autem.§.geſsiſſe.j.de regu.iur.c.qui
per alium.lib.6.

1 *Corpus Chriſti, an in ſtomachum ſumentis deſcendat, & incor-
poretur.*
2 *Miracula decem in corpore Chriſti.*

1 ET ſi Iudæos. ¶ † Dicit hic Ber.in gl.crede
bant, quod corpus Chriſti non
deſcendit in ſtomachum, nec incorporatur.de cõſe.
diſt.2.tribus gradibus. Nam ipſe panis cibus eſt ani
mæ.di.ca.credere idem Hoſt.in ſum.eo.ti.§.in quibus.ad fin.
& in hoc concor.Io.in d.c.trib.glo.ſed nec ſpecies &c.dicens
quòd certum eſt, quòd ſpecies quãcito dentibus teritur, tam
cito in cœlum rapitur. Et ad hoc concor.quòd ipſe no.eadem
di.c.non iſte panis.gl.1.& concor. Hug.in c.alleg.non iſte.di-
cens quòd tandiu corpus Chriſti ſit in ſumẽte, donec ſpecies
in ore ſapor eius ſentitur, cum vero non ſentitur, quòd ſit ex
quo tranſglutitur, & ſtatim deſinit eſſe ſacramentum & cor-
pus Chriſti prout recitat Arch.ibi in glo.pen. Idem tenet Io.
2 And.ſ.de cele.miſ.cum Marthæ.§.quæſiuiſti.† Vbi enumerat
decem miracula in corpore Chriſti, quibus rationes deficiũt,
inter quæ dicit vnum eſſe miraculum, quòd ſumptum ſtatim
rapitur in cœlum: incontaminatus.n.exiuit de virginis corpo
re, & incorruptus de monumento clauſo. Sed Hug.de ſancto
Victore, dicit quòd quandiu manent illę ſpecies, ſub illis eſt
Chriſtus integer: vnde ſi intrant vẽtrem ſub illis manet quan-
diu ſint, ſicut ſub ipſa ſpecie eſt in pixide. Et in hoc concor.
Pet.dicens, quod non vadit in corpus vt illud nutriat, ſicut ce
teri cibi materiales, vt in d.c.non iſte intrat. tamen eſt ſub ſpe
cie ſacramentali quandiu illa durat. Et ideo dicit.c.ſi quis per
ebrietatem.de conſec.diſt.2.quod poteſt euomi.ſecundũ Pet.
& hoc etiam tenent theologi, vt no.Arch.ibi:& in c.alle.non
iſte.qui in hoc concor. in hoc etiam concord. Guil.de monte
Laur.& Gen. extra de reli.& vene.ſanctorum.c. vnico.3.col.
ver.dedit igitur.ad fi.ſuper verbo ad ventrem.in clem.dicen-
tes, quod deſcendit ad ſtomachum quandiu ſunt ſpecies pa-
nis, & vini: & ſic intelligunt.c.alleg.tribus.& ea.diſt.qui come-
derit.dicentes, quòd iſta glo.Ber.eſt falſa.& ſic cum theologis
ſecurius eſt ſentire.

1 *Ablata non reperto domino, pauperibus eroganda.*
2 *Ablata in detrimentum terræ ſanctæ, ei reſtituenda.*
3 *Ablata quomodo vero domino reſtituenda. 5.*
4 *Ea poſſumus, quæ commodè poſſumus.*
6 *Ablata per quem debeant reſtitui. 8.*
7 *Malè acquiſita in bonum expendi debent.*
9 *Excommunicati lucra pauperibus eroganda.*

CVm ſit. ¶ Ad euidentiam gl.fi.Si quæris vtrum
debeat pauperibus reſtitui, vel eroga-
ri, quòd iniuſtè eſt extortum, & per quẽ, diſtingue.
Aut quæris de primo.ſ. vtrum debeat pauperib. reſti
1 tui vel erogari: & tunc. † Aut neſcitur à quibus eſt extor-
tum, vel bene ſcitur, ſed non reperiuntur, & tunc ſic vt hic &
j.de vſur.cum tu.1.reſpon.ibi, vel his non ſuperſtitibus pau-
peribus erogare &c.ſecundum Hoſti.hic & ibi. Et ita poſſet
intelligi.j.eo.c.proxi.§.1.& in hoc concor.Ray.in ſum.ti.de
vſuris.§.16.ſed pone, quòd Chriſtianus.& etiam gl.ibi dicen-
tes, quod neſcitur vbi ſit perſona cui ſit reſtitutio facienda,
nec etiam ſperatur de facili poſsit ſciri, tunc detur pauperibus
cum authoritate eccleſiæ, vt in d.cum tu.vbi idem no.Ber.ſu-
per verbo per pœnam.& Hoſt. poſt eum.& Aſten.lib.3.tit.de
vſur.art.6.q.cui eſt vſura.in fi.Idem beatus Tho.in ſum.q.78.
arti.4.arg.3.& Hoſti.in ſum.tit.de vſuris.§.quæ pœna.ver.eſt
autem.& ſeq.etiam frater Io.in ſum.confeſ.ti.de rap.rubricel
la.de bellis.q.33.quid ſi ſciatur. Aut ſcitur qui ſunt & reperiun
2 tur, & tunc. † Aut eſt acquiſitum in detrimentum terræ ſan-
ctæ, & tunc debet erogari in ſubſidium terræ ſanctæ: vt j.c.
proxi.§.fi. Aut non ſed aliàs, & tunc. Aut illi à quibus eſt extor
tum non habent actionem ſeu ius repetendi, & tunc debet &
3 poteſt pauperib.erogari.14.q.5.non ſane.§.ſunt aliæ. † Aut ha
bent actionem ſeu ius repetendi: & tunc non de debet paupe-

ribus erogari, ſed illis à quibus extortum eſt vel eorum hære-
dibus, vt patet. ſ. de iureiur. ſicut. & j. eod. tit. c. ætate. de deci.
tua nobis. ſ. de cenſi. procurationes. §. vlti. de immuni. ecc. c. qa
pleriq; & in d. c. cũ tu. ibi: his à quib. extorſerint &c. de homi.
ſicut dignum. §. eos inſuper. vbi de hoc. 14. q. 6. c. 1. ſecundum
Hoſt. quia ita diſtinguit in effectu hic. Sed circa iſtud vltimũ
membrum ſubdiſtinguit. quia aut res reſtituenda non poteſt
aliquo mõ reſtitui, vel mitti fideliter, & ſecuræ ei cui reſtitui
ſeu mitti debet, & tunc detur pauperibus cum authoritate ec
cleſiæ. arg. 2. q. 6. anteriorum. & melius in c. alle. cum tu. ſecun-
dum Ray. & gl. ſuper Ray. & Hoſti. Tho. & fratrem Io. vbi ſ.
Aut poteſt ei reſtitui ſeu mitti fideliter & ſecuræ, & tũc. Aut
hoc commodè poteſt fieri penſatis circunſtantijs, puta quan-
tate rei debitè, quæ forte eſt magna remotione loci qui ſorte
parum diſtat, expensè quæ fierent promittendo, quæ eſſent
modicè, & paupertate illius cui eſt reſtitutio facienda, & tunc
ei debet reſtitui, & non pauperibus erogari. ita intellige vlti-
mum membrum Hoſti. ſ. cum iuri. alle. ibi. Aut hoc commo
dè fieri non poteſt penſatis circunſtantijs. ſ. quantitate rei de-
bitè, quæ eſt forte modica remotione loci, qui ſorte longè di
ſtat, & diuitijs illius cui facienda eſt reſtitutio, quia tam mo-
dica poſſet eſſe rei reſtituendæ ſumma & tantæ expenſæ, quę
fierent in mittendo, & tam diues illi cui faciẽda eſt reſtitutio,
quod nullo modo deberet velle pro re tam modica proximũ
tantum grauare, & tunc non oportet quod mittatur ei. ſed cũ
authoritate eccleſiæ poterit pauperibus erogari: vnde in talib.
ad arbitrium boni viri, recurrendum eſt, qui habet conſidera-
re circunſtantias prædictas ſecundum gl. ſuper Ray. & fratrẽ
Io. in ſum. confeſ. vbi. ſ. & Aſten. in d. q. cui eſt. cum quib. ſatis
4 concor. Tho. & vltra tit. 6. §. ſi vero deeſt. pro quib. facit. † quia
illa poſſumus, quæ commodè poſſumus. ff. de verbo. ſign. l. ne-
pos proculo. 22. q. 2. faciat homo. pro hoc etiam. ff. de iudic. l.
ſed & ſi ſuſceperit. §. 1. Addunt tamen Tho. & frater Ioan. &
Aſten. vbi ſ. quod ſi res eſſet magni valoris, & nõ poteſt com
modè illi tranſmitti, debet deponi in aliquo loco tuto, & do-
5 mino ſignificari. † Et quod dictum eſt de reſtitutione facien-
da hæredibus, gl. ſuper Ray. d. tit. de rap. rubricella. de bellis. §.
44. forma reſtituendi &c. & frater Io. in ſum. confeſ. eo. tit. &
ea. rubricella de bellis. q. 84. generaliter quæro &c. intelligunt
eſſe verum quando defunctus tempore quo viuebat non or-
dinauit ſibi reſtituendum diſtribuit per executores ſuos, aliàs
ſi hoc mandauit vel ſpiritualiter vel generaliter, vt quia man-
dauit in teſtamento diſtribui per executores quicquid ad ip-
ſum ſpectabat de mobilibus, & debitis, tunc facienda eſt reſti
tutio executoribus eius pro hoc. ff. de leg. 1. l. ſi à pluribus. de
ali. leg. l. alio. cum concor. ibi alle. & quod no. Guil. in Spe. ti. de
teſta. §. nunc vero aliqua. verſic. illud etiam quæritur, & ſeq. &
de hoc etiam no. ipſe Io. in ſum. confeſ. ti. de rapto. q. 18. quan
do illi, & ſeq. & adde quod no. Ber. & Hoſtien. ſ. de decimis. ex
tranſmiſſa. & Io. & Archi. 1. q. 1. non eſt putanda. & quod dicã.
6 j. de pœnit. & remiſ. cum ex eo. † Aut quęris de ſecundo. ſ. per
quẽ debeat reſtitui, vel erogari, & tunc videtur quòd per epi-
ſcopum. Nam ſecundum Hoſt. hic iſte eſt vnus de caſibus ad
epiſcopum ſpiritualiter pertinentibus. ſ. reſtitutio ſubſtracto
rum ſiue male ablatorum, vt patet hic, vbi dicit ſecundũ pru-
dentiam dyocęſani Epiſcopi &c. C. de epiſ. & cler. l. nulli lice-
re. C. communia de ſucceſ. aut. omnes vero peregrini, quæ ſu-
mitur ex lege Federici hac ædictali. aliàs incipit, ad dedecus
& decorem. ſub ti. de votis feudorum. colla 10. in aut. de ec. ti.
§. ſin autem pro redemptione. colla. 9. ſ. de teſta. tua nobis. & c.
Ioannes. Et eſt ratio per ſimplices ſacerdotes imburſaretur. ſe
cundum Hoſt. hic, & in c. alleg. cum tu. & j. de pœ. & re. §. vl i.
ad fi. ſub. §. ſed quæ forma. Ad idem facit Nume. 5. poſt princ.
vbi de reſtitutione tractando dicit ſi non fuit qui recipiat da-
bunt deo, & erit ſacerdotis. Sed Arch. in hoc contra. j. de teſt.
c. religioſus. ſuper verbo libere. libr. 6. dicens quod & ipſe qui
male accepit poſſet ſi vellet illud reſtituere, non obſtante con
tradictione Epiſcopi, vt eſt planus text. in d. c. cum tu. §. 1. ibi,
pauperibus errogare. Ad hoc etiam facit quod le. & no. in d. c.
ſicut dignum. §. eos. in fi. à contrario ſenſu. 14. q. 5. c. 1. & c. ſeq.
& c. vlti. iuxta fi. 24. q. 1. ſi quis romipetas. Et etiam executo-
res ipſius, qui in teſtamento ſuo mandauit per eos expendi ali
quid pro male ablatis poterunt hoc facere, non obſtante con-
tradictione dyocęſani epiſcopi dicẽtis, quod hoc pertinet ad
eum. vt plene colligitur in d. c. tua nobis. & in d. c. religioſus.
Et huius ſententiæ ſunt Io. Vin. & Ber. hic. & Inn. ſ. de immu.
eccle. quia pleriq;. glo. 1. iuxta fi. ver. ſi autem illicitas negotia-
7 tiones &c. † Ad hoc etiam facit quod ſcriptum eſt, quæ in ma-
lum acquiſiſti in bonum expende. hoc not. 1. q. 1. non eſt pu-
tanda: in gl. ſi opponatur. Et ſi obijciatur de auctoritatib. quæ
prohibent elemoſynas fieri de illicite acquiſitis, dic quod in-
telliguntur, id eſt, non debet quis ab initio male acquirere
hac intentione, vt exinde elemoſynam faciat, & iſta expo-
ſitio probatur aperte in d. capit. non eſt. vt ibi not. Hug. Non
obſtat etiam iſtud. c. quia loquitur de Iudęo, non Chriſtiano,
cuius actus, & diſpenſatio merito habetur ſuſpecta circa pau-
8 peres Chriſtianos, quæ ſuſpitio ceſſat in fideli Chriſtiano. † Itẽ
ſi bene aduertatur hæc decretalis non dicit, quod Epiſcopus
ſua manu, vel eius auctoritate illa incerta debeant diſpenſari.
& ſic non ob. Vnde non dubito, quod Epiſcopus quoad erro-
gandum non habet ſe intromittere niſi in defectum, nam vbi
certa perſona deputata eſt à teſtatore, illa debet exequi, vt in
iuribus ſ. alle. & 12. q. 2. de laicis. hæc Arch. in d. c. religioſus. &
14. q. 5. nõ ſanè. ſuper verbo reddenda. vbi de hoc plene. & per
Aſten. tit. de vſuris. arti. 6. q. cuius auctoritate. Sed Io. Andr. in
in d. c. religioſus. in nouella dicit quod vtraq; opinio æquitatẽ
habet. nam ex quo debet incerta obligatus eſt ad illa reſtituen
da, ſi reſtituit prout diſponit decretalis, cum tu. illa pauperib.
erogando non apparet quare non debeat eſſe abſolutus, nõ di
co à peccato ſed ab onere ſatisfactionis ſaltem in his in quib.
tranſit dominium. Sed opinio. contrario Hoſti. habet æquita-
tatem, quia facile eſſet cuiq; vitare reſtitutionis onus dicendo
ſe ſoluiſſe. Et ſi dicas nõ credetur ei niſi probet abſurdũ aſſet,
quod cum dabit denarium faciat fieri inſtrumentum. Itẽ do-
cet experientia, quod pauper recipiens decẽ ſolidos in inſtru-
mento confitebitur recepiſſe decem libras, qua de cauſa & p
rationes Hoſt. æqua videtur ordinatio Epiſcoporum, qui com
muniter per ſua ſtatuta ſibi reſeruant in certis non ſolum ab-
ſolutionem peccati, ſed etiam ipſorum diſpenſationem ſecun
dum Io. Andr. cuius dictum credo verum. Sed de rigore iuris
& circunſcripto ſtatuto opinionem prædictam Guili. credo
veram. Item finem huius. c. intelligit Goſ. Et Io. And. poſt eũ,
cum iudæus vel paganus grauat eum à quo recepit vltra debi-
tum extorquendo, tunc. n. illi facienda eſt reſtitutio, ſed ſi ipſe
receperit, quod ille ſoluere debet, ſed ex officij labore ſalarium
percipit quale forte perciperet Chriſtianus, puta centum flo-
renos in anno, tale ſalarium tenetur reſtituere erogando pau
peribus, ſed non reſtituitur ſoluenti, qui plus reprehenditur,
9 quàm extorquens ſecundum eos. † Et eſt hic in fi. & j. c. prox.
ar. quòd quicquid lucratur excommunicatus in mercimonijs
eſt pauperibus erogandum. nam ſine communione & partici-
patione Chriſtianorum hoc lucrum non contingit, quæ eſt ei
potius quam alijs interdicta ſit, vt patet. j. de cle. excom. mi. il
lud. ſecundum Hoſti. j. c. proxi. & Io. An. de hoc etiam per eũ
in ſum. eo. de pœ. & remiſ. §. fi. poſt eum. ſub. §. quid de his qui
excommunicati. & vtrum poſſit contrahere, vide quod dixi.
ſ. de dolo & contu. veritatis.

1 *Infidelis an Chriſtianum mancipium habeat.*
2 *Chriſtianus an infidelem mancipium habeat.*
3 *Solidus, & aureus, idem ſignificant.*

NVlli Iudæo. ¶Si quæris vtrum iudæus vel
paganus poſſit ſeruum Chri-
ſtianum emere, vel habere, vel econtra Chriſtianus
1 ſeruum iudæum vel paganum, diſtingue. † Aut quæ-
ris de primo. ſ. vtrum iudæus vel paganus poſſit ſeruum Chri
ſtianum emere, vel habere, & tunc dic plene, quòd no. glo. 54.
diſt. c. generalis. §. hoc tunc. quæ fuit glo. Lau. & dic idem per
omnia in ſeruis paganorum, quod in ſeruis iudęorum ſecun-
dum Lau. Io. & Archi. ibi. Nã hodie pagani ferè omnes iudai-
zant, diſcernendo cibos, & alios ritus exercendo, ſecundum
2 Lau. & Arch. ibi, licet Hug. contra. † Aut quæris de ſecundo. ſ.
vtrum econtra Chriſtianus poſſit emere vel habere ſeruum
iudæum, vel paganum, & tunc dic vt no. glo. & Arch. 54. diſt.
mancipia. dicentes, quòd Chriſtianus poteſt emere iudæum
mancipium, non tamen cum illo moretur. 28. q. 1. ſæpe. & cap.
nullus. ſ. eo. & ſi iudæos. vbi dicitur, ꝙ iudæi ſunt ſerui Chri-
ſtianorum. Dicit tamen Arch. ibi in gl. pen. quòd ſi iudæus il-
le voluerit baptizari, nõ debet nec poteſt eum dominus ꝓhi-
bere, nam ſpiritusſancti vocatio omnia vincula ſoluit. 19. q. 2.
duæ. poſt baptiſmum, tamen remanebit, ſeruus domini. nam
ſeruitus de iure diuino eſt introducta. Gen. 9. Maledictus Ca-
naan &c. 24. q. 3. c. cum ergo. §. ſed qui. & eſt per ius gentium
approbata. 1. diſt. ius gentium, & iure confirmata. 12. q. 2. c. il
lo ſi quos de ſeruis vſq; ad. c. eccleſiarum ſeruos. ſecundum
Ray

Ray.& Goſ.& Arch.Idem Hoſ.in ſum.eo.ti.ſub rubri.de ſer
uis iudæorum,& ſarra.in fi.vbi etiam de iſta materia per eum.
3 † Et no.quòd ſolidus & aureus idem ſignificant.ſecundũ Vin.
Goſ. & Io.An.hic.& idem Accur. C.de ſeruis fugi.l.quicun-
que.per l.ſi mulier.ff.de mi.inſtituta. de pœna temere litigan.
in fi.C.de ſpor.l.omnibus.de fal.mo.l.ſi quis munerum.Vnde
lex vna lex dicit 20. ſolidos dandos, ne libertas præſtita reuo-
cetur.ff.de ma.teſta.cum ex falſis. alia dicit aureos.ff.de inoff.
teſtam.l.Papinia.§.vlti.Item ſciendum eſt, quòd 72.aurei fa-
ciunt libram. C.de ſuſcep. & archa.l. quotiens. lib.10. ſecun-
dum Ioan.And.

1 *Hæreticus quis ſit.*
2 *Dubius in fide,quomodo hæreticus dicatur.*
3 *Fides, opinio,& ſcientia differunt.*
4 *Io.Baptiſta,an dubitauerit de aliquo fidei articulo.*
5 *Dubitatio multiplex.*
6 *Fidei in tenui articulo,quis de hæreſi conuincitur.*
7 *Probatio leuis inducit ſuſpitionem hæreticam.*
8 *Probatio leuis non ſufficit ad condemnandum de hæreſi.*

¶ De hæreticis. Rubrica.

DVbius in fide. ¶Si quæris vtrum du-
bius in fide hæreticus ſit
cenſendus,& quia ſex modis ſumitur hæreticus,
ſecundum Goſ.& Hoſt.in ſummis ſuis,eo.tit.in
1 princ. † Hic tamen ſumo hæreticum pro illo qui
de articulis fidei,vel ſacramentis eccleſiæ,aliter ſentit quã Ro
ma.Vnde ſecundum Alex.Anglicum,in ſecundò ſummæ ſuę.
& Aſten.lib.2.hoc tit.arti.1.ratio fidei primo & principaliter
eſt circa articulos fidei, & per oppoſitum hæreſis.Secundo,fi-
des extenditur ad illa,quæ docet ſacra ſcriptura,circa mores,
vt quòd fornicatio eſt peccatum mortale,& per oppoſitũ hę-
reſis. Tertio,fides extenditur ad hiſtorias in Biblia contentas 1
2 ꝙ per oppoſitum hæreſis,diſtingue. † Aut quæris de illa dubi
tatione,quę fit pertinaciter,& animo deliberato,& cum qua-
dam complacentia, & talis eſt hæretica, vt hic.& 19.diſt.nulli
fas. Aut de illa quæ fit indeliberatè ex quodam ſcrupulo con-
ſcientiæ,& talis eſt potius pœna quam culpa,& debilitas pro-
priè aliàs primæ imaginationis quam peccatũ. & licet ſit abij-
cienda,tamen non eſt hæretica.ſ.de ſymo. per tuas, 2.& hic
dicitur ad Roma.14.Infirmum autẽ in fide aſſumite.& Matt.
9.credo adiuua incredulitatem meã:tales.n.ſcrupuloſi,vt fre-
quentius hæſitant contra voluntatem ſuam.Vnde ſi bene re-
ſiſtant talibus motibus, & ſe firment in fide,potius merentur
quam peccent, ad inſtar ſtimulorum carnis.6.diſt.ſed penſan-
dum.& c.teſtamentum.ita not.Guil.de mon.Lau.& Gen.ex-
tra.eo.tit.c.vnico.ſuper verbo firmiter.in cle.Io.An.hic.& ad
hoc ſatis concor.quod no.Io.24.q.1.quæ dignior domus.glo.
fi.& Io.& Arch.17.diſt.nec licuit.gl.1.dicentes, quòd ille non
eſt hæreticus, qui ſuum errorem non defendit, imo paratus
eſt corrigi.& intellige rationem.24.q.1. hæc eſt fides. & q.3.
3 dicit Apoſtolus. † Et nota quòd fides differt ad opinione &
ſcientia:Nam ſcientia habet apertam cognitionem,opinio du
bitationem, ſed fides medium tenet, quia dubitationem non
recipit, nec apertam cognitionẽ habet, vt patet.ſ.de ſum.tri.
& fide ca.c.firmiter.eo.tit.c.fideli.lib.6.& extra,eo.tit.c.fidei.
in cle.vbi hoc no.Guil.de mon.Lau.ſuper verbo inhærentes.
& de elect.ne Romani.glo.in eiſdem.in clem.Ex quibus con-
cluditur,quòd cum fides non recipiat dubitationem, quòd in
fide dubius eſt infidelis,vt hic.Non ergo plus ſapere,q̃ opor-
tet ſapere,ſed ſapere ad ſobrietatem.ad Roma.12.c.& 44.diſt.
ſit rector.ad fi.quod tamen intellige,vt dicitur eſt.ſ.& de hac
4 materia not.Aſten.lib.2.titu.de fidei articulis.† Vbi inter alia
quærit, vtrum Io.Baptiſta, dubitauit de aliquo articulo fidei,
cum dixit Matthæ.11.tu es qui venturus es &c.reſpondet,ꝙ
ipſe non dubitauit quin eſſet homo,& deus.cum dixerit Io.j.
Ego vidi & teſtimoniũ perhibui, quia hic eſt filius dei, & qui
eſſet paſſurus pro genere humano, cum de eo dixerit: Ecce
agnus Dei:ecce qui tollit peccata mundi.Sed vt quidam dicũt,
neſciebat vtrum eſſet ad inferos in propria perſona deſcenſu-
rus:cui ſententiæ videtur conſentire Grego.in quadã Home.
ſuper illud Matth.11.Tu es qui venturus es &c. Quibuſdam
vero hoc non placet,cum Chriſti deſcenſus ſit vnus de articu
lis,& veriſimiliter ſit in beato Io.reuelatus. cum Chriſtus de
eo dicat. Inter natos mulierum non &c.ideo verbum Grego
rij,exponunt dubitauit.i.ad modum dubitantis ſe habuit.ſ.ra
5 tione interrogationis. † Vel diſtingnunt,quòd multiplex eſt
dubitatio, vna infidelitatis,quæ fuit in iudæis, & alia tarditatis
quæ fuit duobus diſcipulis euntibus in Emaus. tertia tardita-
tis fidei qua quis non tantum confidit quantũ oportet,& hæc
dicitur dubitatio puſillanimitatis.Matt.14.modicę fidei qua-
re dubitaſti.Et iſtæ duæ fuerunt in quibuſdam diſcipulis.quar
ta eſt pietatis & admirationis:& hæc fuit in Ioanne. Et huius
ſententiæ fuit Ambro.ſuper Lucam dicens, quòd non quæſi-
uit ex dubitatione vel ignorantia ſed ex pietate. Chriſoſto-
mus autem ſuper Matth.Omel.36.dicit,ꝙ non quæſiuit,quia
ignoraret,ſed vt per Chriſtum eius diſcipulis ſatisfieret. Vn-
de Chriſtus ad beati Ioannis intẽtionem & diſcipulorum in-
ſtructionem reſpiciens eis reſpondet oſtendens operũ ſigna.

Super eo.c. ¶ In gl.2. Si quæris vtrũ in tenui articu-
lo fidei,vel ex leui argumẽto poſsit de hę
6 reſi quis conuinci, diſtingue. † Aut quæris de primo.ſ.vtrum
in tenui articulo fidei poſsit de hæreſi, quis conuinci.& dic ꝙ
ſic,vt hic, & ita intellige glo.iſtam, & eſt ratio, quia omnes &
ſinguli articuli fidei ſunt neceſſarij ad ſalutem , ſine quibus nõ
eſt ſalus. Vnde Iacob.2.ſcribitur. Qui totam legem obſerua-
uerit, offendit autem in vno , omnium factus eſt reus quo ad
vitam æternam.de pœ.diſt.5.fratres.j.de pœn. & remiſ.quòd
quidam.& de reg.iur.c.defleat. vbi de hoc. Aut quæris de ſe-
cundo.ſ.vtrum en leui argumento.i.ex leui probatione poſsit
7 de hæreſi quis conuinci,& tunc. † Aut quæris vtrũ leuis pro-
batio ſufficiat ad ſuſpitionem,& dic quòd ſic,vt C.de hæreti.
l.2.in fi.vbi dicitur quòd ſatis aduerſus eos ſanctionib.debent
ſuccumbere,qui vel ex leui argumento à iudice catholicæ re-
8 ligionis, & tramite detecti fuerunt deuiare. † Aut vtrum le-
uis probatio ſufficiat ad condemnationem , & dic quòd non,
vt ſ.de præſump.c.literas.§.nos vero.vt no. Guil.j.eo.filij.ſu-
per verbo ſuſpectè.lib.6.vbi etiam dicit,quòd lex alleg.2.po-
teſt ita intelligi, quòd illud verbum leui argumento &c.deter
minat illud verbum deuiare , & non illud detecti fuerunt. vel
leue argumentum vocat ibi,quo ad probationem quando ſci-
licet, renuit iurare.dicens hoc eſſe peccatum.j.eo.excommu
nicamus.§.pen.& in hoc concordat Ioan.And.in d.c.literas.&
c.filium.in nouella.

1 *Correctio iudiciaria,ad prælatum pertinet.*
2 *Correctio euangelica ad omnes Chriſtianum ſpectat.*

QVi alios. ¶Quantum tangit verificationem
gl.Bern.hic. Si quæris ad quem ſpe-
ctat corripere aliũ de peccato,diſtingue,† Aut quæ
1 ris de correctione iudiciaria,& illa ad ſolum prælatũ
2 pertinet,vt 23.q.4.duo iſta.& c.ita plane.† Aut de euangelica,
& de illa ſpectat ad omnes.j.eod.cum ex iniuncto.§.licet.22.
q.5.hoc videtur.23.q.4.ipſa pietas.93. diſt.dyaconi.2.q.7.qua
propter.quod dic vt no.ſ.de cog.ſpi.tua.de teſti.in omni. Sed
& omnes tenentur impedire peccatum committendum , vt
hic.& arg.ff.de pactis.l.ſi vnus.§.pacta.ſecundum Hoſtien.&
Io.And.poſt cum . De qua materia vide plenius per Hoſtien-
ſem.ſ.de iudi.nouit. & ibi dixi per Cardinalem.j.de religioſis
domibus.c.vnico.lib.6.

1 *Epiſcopus teſtari non poteſt de rebus eccleſiaſticis.*
2 *Epiſcopus teſtatur & contrahit de patrimonialibus.*
3 *Excommunicari an teſtari poſſit.*
4 *Accuſatio finitur morte criminoſi.6. Fallit in quibuſdam caſib.*
5 *Per duellio quid ſit.*
6 *Inquiſitio non fit poſt mortem rei, niſi in criminibus exceptis.*
8 *Denuntiatio morte rei extinguitur.*
9 *Ciuiliter agi poteſt in hæredes defuncti.*

SI quis epiſcopus. ¶Si quęris vtrum epi
ſcopus poſsit aliquid
dare vel relinquere alijs ſua eccleſia prætermiſſa, di-
1 ſtingue.† Aut quæris de rebus de quibus teſtari ſeu
alias ordinare non poteſt, & tunc non poteſt.quod dic vt legi.
& no.ſ.de teſta.c.1.& c.cum in officijs.& c.tua nos.& dixi.ſ.
de pecu.cle.c.vlti. Aut de patrimonialibus vel alijs de quibus
poteſt teſtari ſeu aliàs ordinare,& tunc. Aut quæris vtrũ poſ-
ſit dare vel relinquere non catholicis, puta hæreticis, iudæis,
vel paganis, & tunc.Aut cauſa pietatis in extrema neceſsitate
conſtitutis,nec fame pereant, & dic ꝙ ſic.arg.86.diſt. non ſa-
tis.& c.paſce.vt no.Ala.Tan.Ber.& Hoſt.& Io.An.j.c.proxi.
Aut aliàs,& tunc dic quòd non etiam ſi ſint conſanguinei ſui:
vt hic,vt ſ.eo.c.proxi.& c.excõicamus.§.credentes. & cõtra-
rium faciens eſt excõicatus, vt hic ſcdm Ala Lau.Ber.Innoc.&

Ho ſt

Hoſt.non ergo ſepelietur,& ſi ſepultus eſt exhumabit. ſm qđ
legi.& not.ſ.de ſepul.ſacris.ſm Hoſt.Quod verũ ſm Io. An.
ſi ſciebat eos non catholicos, alias non eſſet excõicatus niſi
2 ignorantia eſſet craſſa & ſupina.arg.ſ.de conſti.c.2.lib.6. † Aut
quæris vtrum poſsit dare vel relinquere catholicas, & talibus,
poteſt dare inter viuos,& relinquere in vltima voluntate, ſiue
ſint conſanguinei ſiue extranei, etiã obmiſſa eccleſia cui præ-
erat ſm Inno.& Hoſt.& Io.An. Et idem quod dictum eſt de
Epiſcopo intellige de presbyteris & alijs clericis:vt j.c. prox.
imo & de quocunq;catholico laico: q̃a ſic indiſtinctè loquit.
24.q.2.ſane profertur ibi.Itẽ multi Epiſcopi ſm literam de ip
ſis ſtatuerunt &c.licet Accur.C. de iude.l.1.dicat q̃ licet vni-
uerſitati Iudæoſum legari non poſsit vt ibi,ſingulis tamen ſit:
& idem laico legante videtur tenere Hoſt.in ſum.ti.de Iudęis
3 §.& in quibus.verſi.ſed nũquid ſingulis.& malè vt credo. † Et
ſi quæratur de excommunicato herede inſtituto ab extraneo
tria tempora conſideranda ſunt.ſ.inſtitutionis, mortis teſta-
toris,& aditionis hæreditatis : vt ſi ſit excommunicatus tem-
pore inſtitutionis, vel mortis, vel aditionis, inſtitutio ꝓ nihilo
habeat:ſed non oberit excõicatio medij tẽporis.ff. de hæredi.
inſtitue.l.alienũ.§.in extraneis.Quod dic plene per Hoſtien.in
ſumma de teſta.§.quis ſit effectus ſub.§.vtrum autem quis. &
per Aſten.lib.7.tit.de dam.excommu.arti.1.ver. ad maiorem.

Super eo.c. ¶ In gl.vlti.Si quæris de quibus crimini
bus poſsit agi poſt mortem, diſtingue :
4 Aut quæris vtrum poſsit agi criminaliter,aut ciuiliter. † Si cri-
minaliter tunc aut per viam accuſationis:& tũc dic regulariter
q̃ non:quia crimina morte extinguuntur.23.diſti.quorũdam.
24.q.2.c.1.C.ſi reus vel ac.mor.fuerit.l.2. Sed fallit in caſibus.
Primò in crimine læſæ maieſtatis in quo etiam poſt mortẽ in-
choari poteſt accuſatio ſiue inquiſitio:vt cõuicto mortuo me
5 moria eius damnetur.C.ad l.Iulia.ma.l.pe.& fi. † q̃ cum reſtrin
gantur ad crimen perduellionis.i. illius qui fuit hoſtili animo
aduerſus rempublicam vel principem animatus.ff.ad le. Iulia.
maie.l.fi.Quidam tamen volunt idem dicere de illo qui eccle
ſiam violauit.C.de his qui ad eccle.confu.l.2.Et in le.Iulia re-
petundarum.& in quibuſdam alijs quæ adæquantur ad l.Iuliã,
maieſt.ff.de accu.l.ante pen. Et idẽ dicũt in apoſtata.C. de apo
ſta.l.4. ſed expreſſum eſt q̃ quinquennio poſt mortem lapſo
6 clauditur crimẽ iſtud.C.de apoſt.l.2. † Secundus caſus eſt in cri
mine hæreſis.24.q.2.ſane profertur.j.de ſenten.excomm.à no
bis.2.nam ſi in præcedenti primo caſu hoc obſeruatur,multo
fortius & hoc ſecundo erit obſeruandum.arg.j.eo.vergentis.
§.1.& C.eo.l.manichæos.Tertius caſus eſt in epiſcopo qui hæ
reticos ſibi hæredes inſtituit. vt hic, & idem videtur dicendũ
in quocunq; clerico:vt j.c.proxi.imo & in quocunq; catholi-
co:q̃a ſic indiſtinctè loquitur.c.alleg.ſanè profertur circa me-
dium ibi . Item multi epiſcopi congregati ſm literam de Epi-
ſcopis ſtatuerunt:ſed alia litera dicit de Epiſcopis ſtatuerũt: &
illa omnino concordat cum iſto cap.Quartus caſus eſt genera
lis in quolibet notorio peccatore.88.diſtinctione. neq;. 23.q.
5.placuit.In his tamen vltimis caſibus non confiſcãtur bona:
ſed ad hoc quæritur tantum de crimine ne pro tali fiat omni-
no:& ne eccleſiaſticam recipiat ſepulturam, quod & in quibuſ
dam alijs caſibus accidit:de quibus ſupra,de ſepulturis.ex par-
te.ſm Hoſt.q̃ iſtos caſus not.hic,& in ſum.de accu.§.quis ac-
cuſari.& in hoc ſatis concor.Io.in c.alleg..quorundam.& me-
lius.24.q.2.in ſum.vnde Hoſt.hic aſſumpſit gl. ſuam & Spec.
rubrica de accu.vlti.col.ver.item quòd reus mortuus eſt. Vbi
ponit crimen peculatus.ff.ad l.Iul.pecu.l. fi. Et ſi quis mortem
ſibi conſtituit.quod intellige vt habetur.ff.de his qui mor.ſibi
7 conſci.l. 3. & C.ſi reus vel ac.mor.fuerit.l. defunctis. † Aut per
viam inquiſitionis,& tunc videtur idem dicẽdum quod in via
accuſationis:per hoc quod dicit Hoſt.ſ.in verſ.ſed fallit ibi ſi-
ue inquiſitio &c.& quia fama habetur loco accuſatoris : vt ſ.
de accu.c.qualiter.2.verſi.non tanquam circa prin.& no.Hoſt.
ibi & Ber.& Inno.& Hoſti.ſ.de offi.ordi. ca.1. & maximè in
enormibus.vt eo.tit.inquiſitionis.in prin.item in criminibus.
ſ.numeratis non poſſet etiam per viam inquiſitionis nedum
accuſationis procedi poſt mortem:multotiens propter defe-
ctum accuſatorum remanerent crimina impunita , quod eſſet
inconueniens,& contra vtilitatem publicam.ff. ad l. aquil.l.ita
vulneratus.ff.de fideiuſ.l.ſi à reo.§.ad quod vulgo.j.de ſenten.
8 excom.vt famæ. † Aut per viam denunciationis & tunc vide-
tur indiſtinctè q̃ non poſsit agi poſt mortem per ea quæ not.
Guiliel.j.eo.filij.gl.1.lib.6.vbi not.q̃ in crimine hæreſis is qui
vult demonſtrare peccatum defuncti,non admittetur denun-
ciatione.& imo oportet vt ſe inſcribat & obliget ad talionem,
& ſic ſecundum hoc admittetur per viam accuſationis dunta-
xat.C.eo.tit.l.manichæos.verſi.nam ſi.C.ad l.Iul.ma.le. ſi quis
alieni.ibi,ſi alijs manifeſtis.&c.& ſupponetur ei pœna cui ſup-
poneretur ille ſi viueret:& huius ſententiæ fuerunt Lau.& Io.
in c.alleg.ſane in gl.ſed qualiter.ibi videas.& quod no.gl.ſed vi
detur vbi dicũt q̃ vbi quis poſt mortem impeditur, ſi quis eũ
voluerit defendere admittetur:& Guiliel.in d.ca.filij.ergo ita
eſt in caſu hæreſis qui eſt ſummè priuilegiatus:multo magis in
9 alijs criminibus ſupradictis. † Si quæris vtrum poſsit agi ciuili
ter poſt mortẽ delinquẽtis, cõtra hęredes eius de criminibus
ſaltem notorijs per confeſsionem,vel alio modo, dic q̃ ſic, &
coguntur hæredes ſatisfacere Pro defuncto ; vt patet in eo qđ
legitur & no.ſ.de ſepult.parrochiano.in fi.quod dic vt ibi dixi
j.de rapto.c.2.de vſuris.cum tu.& c.tua nos . Sed quæ eſt ratio
quare in criminibus.ſ.enumeratis poteſt procedi poſt mortẽ
ꝑ viã accuſationis vel inquiſitionis,ſed nõ ꝑ viã denũciationis
rõ:q̃a denũciatio tẽdit ad emendationẽ vitæ, & pœnitentiam
peragendã.& eſt neceſſaria præcedẽs monitio, vt legit & nota
tur.ſ. de accuſatio.c.2. &.c.cũ dilectus.2.& capit. qualiter.2.§.
ad corrigẽdos.& de ſim.licet Hel.q̃ in iã mort. cadere nõ poſ-
ſunt.C.dè ſacroſ. eccl.l.1.in authen.de nup.§.diſponat.collec.4.

1 *Papa an nouos fidei articulos faciat.*
2 *Articuli fidei tripliciter finiuntur.*
3 *Vita æterna quæ ſit.*

CVm Chriſtus. ¶ Per literam hic de cę
tero notabant . Ala . &
1 Vin.hic † q̃ Papa facere poterat nouos articulos
fidei,quod fatebãtur verum ſm vnam acceptio-
nem articuli,id eſt tale quod credi oporteat cum
prius non ſic oporteret. Sed cum dicitur articu-
lus,id eſt quod neceſſario credi debet , & credi debuit non fa-
cit nouum articulum:quia quod modo eſt articulus , ſemper
2 fuit & erit articulus † ſicut ſtrictè ſumit expreſſe in ſimbolo
apoſtolorũ.& hos ſm eos ſcire fideles expreſsè tenent , Alle-
gãt canones de cõſe.diſt.4. ante viginti.& c.baptiſando & c. 1.
Largius ſumitur cum cõprehẽdit cũ præmiſsis diffinitiones
factas ꝑ Romanos pontifices, vel cõſilia,quale eſt tres ꝑſonas
eſſe coæquales,& alia multa de q̃bus habet.15.diſt.ca.1.2. & 3.
& de cõſe.di.4.c.pe. & vlti. Et iſta ſm eos neceſſe eſt credere
implicite,explicite nõ niſi prælatos qui legẽ ſcrutabiliter ſci-
re tenentur.38.diſt.omnes.23.diſt.qui Epiſcopus. De quibus
remittit hic.Ioan.Andr.ad ea quæ ipſe not.ſ.de ſum.tri.ſuper
gl.rubricæ.Largiſsimè verò ſumitur articulus ſecũdum quòd
reſpicit omnem veram ſententiam circa fidem etiam nõdum
diffinitam . Et in hac acceptione licet dubitare de articulo fi-
dei.ſ.nondum diffinito,ſicut de iam diffinitis licuit ante diffi-
nitionem allegant.24.q.1.dicit Apoſtolus.Vnde ponitur exẽ-
plum in viſione diuina , per nouam cõſtitutionem Benedicti,
quæ incipit,Benedictus Deus.Specu.not. talia articularia fidei
delegato.§.nunc breuiter.verſi.2.contra hæc.not.Ioan.Andr.
3 hic. † Et ad tex.iſtum concor.Io.17.hæc eſt vita æterna vt co-
gnoſcant te verum Deum & quem miſiſti Ieſum Chriſtum.
& Ioan.14.Creditis in Deum & in me credite.

1 *Poteſtas ſecularis tranſmiſsibilis ad ſucceſſorem deuoluitur.*
2 *Poteſtas ſecularis non tranſmiſsibilis , non deuoluitur ad ſuc-
ceſſorem.*
3 *Papa mortuo an eius poteſtas ad cardinales deuoluitur.*
4 *Delectio Papæ facta Epiſcopo , eo mortuo deuoluitur ad eius ſuc-
ceſſorem, & non ad capitulum.*
5 *Prælatus debet ipſemet viſitare eccleſias ſuæ prælaturæ.*
6 *Poteſtas data pluribus, vno deficiente ad alios deuoluitur.*
7 *Sede vacante capituli non confert ordines.*
8 *Sede vacante iuriſdictio neceſſaria ad capitulum deuoluitur.*
9 *Sede vacante an ad capitulum deuoluatur iuriſdictio volũtaria.*
10 *Sede vacante quæ ſunt de gratia,non tranſeunt ad capitulum.*
11 *Sede vacante an capitulum agat, & defendat.*
12 *Sede vacante an capitulum alienet.*
13 *Sede vacante adminiſtratio Epiſcopatus ad capitulum tranſit.*
14 *Abbate vocato , an eius poteſtas ad conuentum deuoluatur.*
15 *Prælatura ſeculari vacante ad quem ſit eius deuolutio.* 17.
16 *Clerici bona hæreditaria ad legitimum hæredem, & eccleſiaſti-
ca deuoluuntur ad eccleſiam.*
18 *Epiſcopus abſoluit ſuper hæreſi.*
19 *Hæretici pœna de iure diuino, ciuili, & conſuetudinario, eſt viui
crematio.*

30 *Hæretici pęna de iure canonico eſt quadruplex.*
31 *Degradatus an ſtatim curiæ ſeculari tradendus.*
32 *Accuſator hæreſeos deficiens, per pęnitentiam non euitat talionis pęn. m.*
33 *Iuramentum, quomodo ſubeundum.*
34 *Exempti, qualiter ſubſunt Epiſcopis in crimine hæreſis. 25.*
35 *Dignitas non moritur, ſed perſona.*

AD abolendam. ¶ Ad euidentiam gloſſæ ſecundæ, Ber
nardum & Innocẽtium hic, Si quæris vtrũ ali-
quo mortuo, vtrum ad alium & ad quem pote
ſtas ipſius deuoluatur, diſtingue. Aut quæris de
poteſtate ſeculari, aut de poteſtate eccleſiaſtica. Si de ſeculari
1 tunc† Aut de perpetua & tranſmiſſibili ad hæredes, & illa tran
ſit regulariter ad hęredem ſeu ſucceſſorem. ſ. de iureiurando.
capit. quanto. de voto. capitu. licet. j. de ſupplenda negligentia
prælatorum. grandi. in principio libri. 6. Vn de domino noſtro
Ieſu Chriſto Dei viui filio & hęredi. ad Galatheas. 4. capit. &
ad Hebręos. 1. capi data eſt mihi omnis poteſtas in cœlo & in
terra. Matthei vltimo capit. neq; enim pater iudicat quẽquam
ſed omne iudicium dedit filio. Ioann. 5. cap. & ipſe eſt qui con
ſtitutus eſt à Deo iudex viuorum & mortuorum. Actuum.
2 10. cap. † Aut de temporali. ſ. ad vitam & non tranſmiſſibili ad
hęredes: & tunc ſecus, vt ſunt imperium, ſ. de elec. venerabilẽ.
in gl. & regna, quæ de iure communi non deferuntur per ſuc-
ceſſionem. 8. q. 1. moyſes. quo dic vt not. Guil. in dicto capit.
grandi licet in aliquibus regnis ſecus ſit de cõſuetudine: vt ibi.
Vnde vacante imperio ſeu regno in quo non habet locum ſuc
ceſſio ſuperiorem in temporalibus non, habente poteſtas de-
uoluitur ad Papam: & in regno ſuperiorem habente ad ipſum
ſuperiorem: quod dic vt leg. & nota. ſ. de elec. inter vniuerſas.
in fi. & de foro compeẽ. licet ex ſuſcepto. & ibi dixi. Si de po-
teſtate eccleſiaſtica in qua nõ habet locum ſucceſſio: vt in c. al
leg. Moyſes. & ea. cauſa. & j. eo. apoſtolica. & ſ. de filij. presby.
3 ca. præſentium. & c. ex tranſmiſſa. tunc† Aut quæris de poteſta
te Papæ. aut de poteſtate inferiorum prælatorum. Si de pote-
ſtate Papæ, dic ꝙ illa non deuoluitur ad cardinales niſi quate-
nus cauetur. j. de elec. vbi maius. §. hi autem. lib. 6. iuncto. ca. ne
Romani. §. irritum. & §. eo tamen prouiſo. extra. eo. tit. in cle.
pro hoc. j. de ſciſma. capi. vnico. §. omnem. verſ. à qua lib. 6. vbi
idem tenet. Io. And. ſuper verbo ſede vacante. licet Holt. aliter
not. j. de pe. & remiſ. cum ex eo & malè de hoc etiã per Hu-
go. & Ioan. & alios. 79. diſtinc. nullus. 2. Si de poteſtate aliorum
4 prælatorum tunc. † Aut quæris de his quæ prælatus habebat
& ſibi competebant non nomine, & ratione prælaturæ, ſed alio
iure extrinſeco & ſpeciali, puta ex iure ſeu ex delegatione Pa-
pæ vel alterius, vt quia Epiſcopo. vel Abbati, vel decano com-
miſſa eſt cauſa per Papam, vel Archiepiſcopum, & tunc non
deuoluitur ad capitulum, vel conuentum, ſed ad ſucceſſorem
in dignitate. ſ. de offi. deleg. quoniam Abbas. & ſtatim plenius
dicam in diſtinctione finali. Aut de his quæ prælatus habebat
& ſibi competebant iure & ratione prælaturæ. & hoc ipſo qđ
5 erat Epiſcopus vel Abbas: & tũc. † Aut eſt datus viſitator à Pa-
pa cui procuratio, ſeu adminiſtratio eccleſię eſt commiſſa, iu-
xta cap. is qui procuratio. j. de elec. lib. 6. & tunc nulla poteſtas
ad capitulum deuoluitur. imo ille viſitator omnia faciet, vt le.
& nota. ibi. & per Io. And. eo. tit. c. quia ſæpe. ſuper verbo reſer
uari. Et idẽ quo ad hoc in omnibus prælatis etiã. inferioribus,
6 ſecundum Guil. in c. alleg. is eui. glo. 1. Aut non eſt datus viſi
tator: & tunc† Aut quæris de his quæ prælatus habebat ſeu ex
ercebat non per ſe ſolum: ſed ſimul cum alio, vel alijs: & tunc
non ad ſubditos, vel ad ſuperiorem, ſed ad ſocios eiuſdem col-
legij deuoluetur poteſtas: vt patet. 65. diſt. ſi forte. 63. diſt. me-
tropolitano. arg. C. quando non pe. par. l. 2. ſm Inno. & Hoſtiẽ.
hic, & Archi. 24. diſt. presbyteri. gl. adde dicas ꝙ cum Epiſco
pus & c. Et eſt ratio, quia quo ad illud actum habet aliud colle-
gium ſpeciale quod debet derogari iuri communi. j. de re. iur.
generi per ſpeciem. lib. 6. ſed fallit in caſu hæreſis, quod dic vt
legi. & not. extra, de hære. c. multorum. in clem. Aut de his quę
habebat ſeu exercebat per ſe ſolum: & tunc, aut quæris de po-
teſtate Epiſcoporum, & ſuperiorũ: aut de poteſtate inferiorũ
ꝑlatorũ. Si de poteſtate Epiſcoporũ: & ſuperiorũ, tunc, aut de
poteſtate ordinis ſeu cõcernẽte ea quæ ſunt ordinis, aut de po
te iuriſdictionis ſeu cõcernente ea quę ſunt iuriſdictionis: aut
de poteſtate adminiſtrationis ſeu concernente ea quæ ſunt ad
7 miniſtrationis. † Si de poteſtate ordinis, dic ꝙ non deuoluitur,
ad aliquem etiam ad capitulum ſuum. Vnde capitulum eccle-
ſiæ metropolitanæ ſede Archiepiſcopali vacante non poſſet
Epiſcopos ſuffraganeos conſecrare: quia nec habet ordinem
epiſcopalem. ſ. de conſe. eccle. vel. al. c. aqua. cum ibi not. Si de
poteſtate iuriſdictionis: tunc, aut iuriſdictionis conſiſtentis in
his quæ ſunt de iuſtitia, & in quorum exercitio vel expeditio
ne non præiudicatur prælato futuro: aut iuriſdictionis conſi-
ſtentis in his quæ ſunt de gratia, & in quorum exercitio vel ex
peditione præiudicatur prælato futuro. Si iuriſdictionis conſi
ſtentis in iuſtitia non præiudiciali prælato: tunc aut in iuſtitia
neceſſaria. vt excommunicare. abſoluere, & ius reddere. ff. de
mu. & ho. l. munerũ. §. iudicandi. j. de re iudic. cum æterni. li. 6.
& in pſalmo, Rectè iudicate filij hominum: iudex. n. iuſtitiam
denegans conueniri poteſt & impeti. 23. q. 2. Dominus. vbi de
hoc. & q. 5. adminiſtratorum. 2. q. 7. qui bene. C. de appel. ſi ap-
pellationem. in auth. vt differen. iudices. §. penul. & in col. 9. Et
hodie iudex ſecularis qui clericis vel perſonis eccleſiaſticis iu
ſtitiam denegauerit tertio requiſitus, iuriſdictionem amittit:
vt in lib. feu. conſtitutione frederici quę incipit, ad decus & ad
decorem. alias incipit, in hac edictali. in §. ſtatuimus. in fi. to-
8 tius libri eſt: aut in iuſtitia voluntaria. † Si in iuſtitia neceſſaria
tunc dic ꝙ deuoluitur ſede vacante ad capitulum. vt plene le-
gi. & no. ſ. de ma. & obe. his quæ. & c. cum olim. & hic. & j. de
maio. & obed. c. vnico. & de inſt. c. 1. lib. 6. Vnde capitulum ec
cleſiæ metropolitanæ põt ſede vacante conſecrationem ſuffra
ganeorum committere alteri epiſcopo faciendã: vt no. Com-
poſt. ſ. de elect. ſuffraganeis. quæ commiſſio iuriſdictionis eſt:
vt patet ibi. Itẽ capitulum eccleſiæ cathedralis Epiſcopo mor-
tuo, vel capto ab hoſtibus, electum in decanum, vel præpoſi-
tum cathedralis eccleſiæ confirmare poteſt: vt no. Hoſt. in d.
c. cum olim. & Guiliel. & Io. An. j. de ſup. negli. prælat. c. ſi Epi
ſcopus. li. 6. Quod verum etiam ſi illa competant Archiepiſco
pis vel Epiſcopis ex delegatione generali à ſede apoſtolica: vt
hic in fine. & j. de præben. c. fi. li. 6. de ſta. reg. c. vnico. §. & quo
niam. eo. li. Secus ſi ex ſpirituali: vt eſt dictum ſm Card. in prę
dicto. c. vnico. gl. 1. j. de maio. & obe. de hoc tamen dic vt ſta-
tim dicam in diſtinctione fi. † Si in iuſtitia voluntaria, vt viſita
9 re: tunc non fit deuolutio ad capitulum. vt not. Card. j. de ſup.
negli. præla. c. eccleſiæ. gl. vlti. lib. 6. Nam capitulum eſt conſer-
uator bonorum epiſcopatus. 12. q. 2. charitatem. & c. illud. &
adminiſtrat in temporalibus, & in ſpiritualibus ſede vacante:
vt in c. ſi epiſcopus. de ſupp. negli. pręla. lib. 6. non tamen de iu-
re eſt viſitator, ſed ille qui eſt delegatus à Papa. 61. diſt. obeũ.
de hoc etiam no. Archi. in d. c. ſi Epiſcopus. vbi non eligit, vide
tur tñ plus accedere contrariæ opinioni, quia iſte nõ eſt actus
per quem præiudicetur Epiſcopo ſicut bñficiorum collatio,
& alienatio ꝑſonarũ & rerum, de qbus j. de ma. & obe. c. vni-
co. lib. 6. 71. diſt. fraternitatẽ. & 12. q. 2. ſi qua de rebus. Tu po-
tes dicere op. Card. verã in gñali viſitatione ciuitatis & dyocę
ſis. opi. verò contrariã in ſpeciali viſitatione vel inquiſitione
contra certas perſonas vel loca, vt no. Io. An. extra, de hęre. ca.
multorum. gl. hęc litera. in fi. in cle. & in hoc conor. Card. in d.
c. eccleſię. in fi. Et ſi bene conſideretur hęc viſitatio ſpecialis,
eſt neceſſaria nõ voluntaria. cum delicta ſibi per famã vel alias
legitimè delata quilibet iudex competens corrigere tenetur,
ſ. de offi. ordi. c. 1. & c. irrefragabili. de ſtatu reg. cum ad mona
ſterium. §. fi. de accuſ. qualiter & qñ. 2. pen. aliàs mortaliter pec
cat cum tacendo conſentire videatur. 43. diſt. ſit rector. ibi pa
ſtorẽ. n. & c. 83. diſt. error. ideo excõicari poteſt. 1. q. 1. quicqđ.
vbi hoc no. Io. ſuper verbo excommunicationi, & deponi 49.
10 diſt. c. fi. in fi. 81. diſt. dictũ. 1. q. 1. ecce cum honoris. † Si de po-
teſtate iuriſdictionis conſiſtentis in his quę ſunt de gratia, &
in quorum exercitio vel expeditione pręiudicatur pręlato fu-
turo, vt ſunt collatio beneficiorum & alienatio perſonarum &
eccleſię, dic ꝙ non tranſit ad capitulum, vt patet de collatio-
ne beneficiorum. ſ. ne ſede vacante. cap. illa. cum modificatio-
ne tamen de qua. j. ne ſede vacan. c. vnico. lib. 6. De alienatione
ꝑſonarũ, patet. 24. diſt. presbyteri. 71. diſt. fraternitatẽ. vbi con
cor. Lau. & Io. & ꝙ no. Arch. ibi in gl. adde ſcripſit Vin. & Gar
di. & Archi. in d. c. vnico. de maio. & obe. li. 6. & Archi. in c. alle.
eccleſię. gl. pen. & Ber. & Hoſt. in c. alle. cũ olim. ſ. de maior. &
obe. licet Cardi. in alienatione ꝑſonę notet cõtra & malè. j. de
ele. ſi Abbatẽ. l. 6. Sequit de poteſtate adminiſtrationis, & tũc,
aut quo ad agendum, & defendẽdũ, aut quo ad alienandũ, aut
11 quo ad alia. † Si quo ad agendũ, vel defendendũ, tũc ꝑ epiſco-
patu eo vacante, nec capitulũ maioris eccleſię, nec alius admit
titẽ ad agendũ vel defendẽdũ, niſi detur viſitator, ille. n. cũs epi-
ſcopatus bñ aget vel coadiutor. 7. q. 1. quia frater. 12. q. 2. nobis,
& c. vulterane. ſic no. Inn. j. ne ſede vac. c. 1. gl. ſed nos dic: mus

in fi. &

in fi.& Hoſt.ibi.& Guiliel.in d.ca eccleſiæ ſuper adminiſtret.
idem Inno.ſ.de conſue.cum dilectus.gl.1.verſi.ſecus autem.
Quod verum de iuribus quæ pertinent ad ſolum prælatum:vt
ſ.ne ſede.vacan.c.vlti. idem etiam dico de his quæ pertinent
cõiter ad vtroſq; p præmiſſa:& p ea quæ no. Guiliel.de mon.
Lau.& Gemi.extra,de procur.c. vlti. ſuper verbo reuocari.in
cle. Et eſt ratio triplex. Prima quia in iudicio quaſi contrahi-
mus.ff.de pecu.l.licet.§.idem ſcribit.ſed iure eccleſiæ contra-
ctus habet fieri præmiſſo contractu inter prælatũ & capitulũ.
12.q.2.ſane.ſ.de his quæ fi à prælat. tua nuper.qui contractus
ceſſat eccleſia prælato carente.j.de reb.ec.non alie. dudũ.li.6.
Secunda ob periculum quod imminet in cauſis & iuribus ec-
cleſiæ negligêter procurandis,iuxta illud quod dr̃.negligi con
ſueuit quod cõiter poſsidetur.C.qñ & quibus quarta pars.l.2.
lib.10.quare bñ dicit glo.ꝙ qui non poteſt alienare: nec rem in
iudiciũ deducere pôt.ſ.de procura.c.1.Tertia quia regula eſt,
ꝙ ſede vacante nihil habet fieri, maximè in iudicijs.ſ.de ſede
va.in rubro & nigro.& c.fi.Sed fallit in caſibus,primo in his in
quibus eſt periculũ in mora,ſicut eſt in bñficiorũ eccleſiaſtico-
rum longa vacatione,ſic loquunt.j.ne ſede va.c.vnico.in prin.
lib.7.& de reg.ſi ad ſolum.eo.li. Item in cauſis ſine quibus nõ
pôt eccleſiæ de prælato ꝓuideri:vt in d.c.dilectus.in princi.ſ.
de conſue. ſm Guiliel.& Gemi.ibi,Eſt & quarta rõ; qa præla-
tus eſt caput eccleſiæ ſeu capituli.7.q.1.ſcire.ſ.de præſcript.cũ
non liceat.de his quæ fi.à præla.nouit.& j.de verb.ſig.cum cle
rici placentini.& ſine quo non debẽt agere de aliquo ꝙ ipſum
tangat.arg.ta.diſt.non decet.Itẽ ꝙ hoc ſit verum patet p iura
quæ dicunt,ꝙ contra eccleſiã vacantem nõ currit præſcript.ſ.
de præſcrip.c.1.& c.de quarta.nõ diſtinguendo inter cauſas ꝓ
prias prælati & cões. Sed hoc non eſt alia rõne niſi ꝙ interim
agere non pôt vt ibi,& C.de annali except.l.1.in fi.Et hoc te-
neas licet Guiliel.j.de procu.ſi duo ſuper verbo effectus.lib.6.
contrarium innuat:dicens procuratorem conſtitutũ à præla-
to & capitulo in cauſa cõi,vel principaliter capituli durare poſt
mortem prælati.in cã vero diſcreta prælati ſecus. & Io.An. in
d.c.vlti.ſuper verbo reuocari.ſ.de procur. in cle. vbi recitat ſe
ſcripſiſſe poſt Inno.ſ.de conſue.cum dilectus.& inſtitu.c.a.ꝙ
mortuo Abbate conuentus p ſindicũ agere & conueniri pôt
de iuribus quæ pertinent ad cõuentum vel ſimul ad vtroſque.
ſecus in his quæ ſegregatim pertinent ad Abbatẽ ne ſede vacã
te.c.fi.Sed poſſum dici ſm Io.An.ibi dictam Guiliel.op.verã,
quòd durat procuratorium in duobus primis caſibus,non ta-
men procedet procurator vacante eccleſia in cauſis quæ illa
vacante tractari non poſſunt,quod intelligo cõibus,& etiam
in proprijs capituli grauibus,& alijs de qbus dixi.ſ.de reſcrip.
edoceri. Imo ſi bene inſpicias,illæ opiniones faciunt pro,non
contra.nam ſi procurator conſtituens in communibus durat
ſm eos,ſequitur ꝙ non habet locum deuolutio ad capitulũ,
12 & pro hoc facit quod ſequitur.j.† Si quo ad alienandum tunc
dicunt Hugo.& Lauren.12. queſtio.2. precariè quòd pôt fieri
alienatio per capitulum eccleſiæ cathedralis vacantis inſtante
neceſsitate.& præſertim de rebus eccleſiæ ad ſolum capitulũ
pertinentibus,vel communibus ipſi & Epiſcopo & de tãtum
epiſcopalibus non ita facile.Sed quòd non pôt alienari,ſic pôt
probari ſm Vincentium hic, quia nec pupillus poteſt aliquid
alienare ſine auctoritate tutoris.C.de aucto.præſta.l.1.& 2.er
go nec eccleſia dum caret paſtore alienare poteſt ſine auctori
tate & decreto Epiſcopi.Sed contra videtur: quia ſi minor nõ
habet curatorem,& alienat aliquid,petere poteſt reſtitutionẽ.
C.de in integ.reſtitutio.l.ſi curatorem.ergo tenet.Dicendum
eſt quòd capitulum alienare non poteſt, ſed contrarium intel-
ligitur de his in quibus non deſideratur decretũ, ſic notat Vin
centius hic,& Archidyaconus in dicto ca. precariè. in gl. ad-
de hoc colligitur.Et quod non poſsint alienari tenet expreſſe
Ioannes ibi,& Tancredus & Goffredus.ſ. ne ſede vacante.c.j.
dicentes quòd ſicut non tenet iudicium vacante eccleſia. vt ſ.
ne ſede vacante.c.vltimo,ſic non tenet contractus:in iudicio.
n.quaſi contrahimus.ff.de peculio leg.l.3.§.idem ſcribit. Idem
.ſ.quòd nullus ſit contractus.not.Ber.in d.c.1. gl. vacante.n.&
Hug.12.q.2.ſi qua de rebus.& Archi.ibi,in gl.pe.& expreſsius
10.q.2.c.vltim.gl.vltim.vbi dicit quòd vbicunque deſideratur
auctoritas prælati vacante eccleſia illa fieri nõ poſſunt, & hoc
ſiue vacet eccleſia vere,vt in d.c.1.ne ſede vacan.ſiue interpre
tatione,vt quia eius prælatus eſt hæreticus.ſ. de præſcrip.c.1.
vel ſi ſit excommunicatus,ſupra de exceſſ. præla.quia diuerſi-
tatem,quia cum ibi non currat præſcriptio prælato ſuſpenſo,
vel excommunicato in his quæ ſpectant ad perſonam eius;
multo minus current in his quæ ſpectãt ad eccleſiam, cũ plus
ſit fauendum eccleſiæ quàm perſonæ.vt dicitur in d.c.1.infrà
13 ne ſede vacan.†Si vero quo ad alia,puta ad conſeruationem,gu
bernationem,& adminiſtrationem ſaltem extra iudicium re-
rum & iurium epiſcopatus,vel archieſcopatus, & tunc dic qđ
deuoluitur ad capitulum in ſpiritualibus & temporalibus. vt
in d.c.ſi Epiſcopus.Sequitur de poteſtate inferiorum prælato-
rum, puta præpoſitorum,archidyaconorum, & ſimilium,&
14 tunc. †Aut regularium,vt Abbatum, & tunc dicit Guliel.de
mon.Lau.extra,de ſta.regula.ne in agro.§. Abbate.in clemen-
ti. quòd mortuo Abbate tranſit tota iuriſdictio ſpiritualis &
temporalis ad conuentum ſuũ,vt in d.c.cum dilectus in prin.
ſ.de conſue.& infrà,de regu.ſi ad ſolum.libr.6. & ſic ſeruatur
de facto.Exceptis tamen ſpecialibus caſibus qui vacant,mona
ſterio ſunt prohibiti exerceri,ſicut alienare, litigare, beneficia
quæ ad ſolum prælatum ſpectant conferre, & ſimilia ſupra ne
ſede vacan.per totum.& ſic approbat quod ſupra dixi,qđ non
habet locum deuolutio in cauſis communibus. Idem videtur
approbare Hoſtiẽ.in d.c.1.ne ſede vacan.dicens quòd mortuo
prælato ius adminiſtrandi cadit in capitulum in his quæ ad ca-
pitulum tantum ſpectant ſine prælato vel ſimul cum prælato.
Sed prælatus non habet vocem in capitulo niſi vt canonicus.
ſ.de conceſ.præbend.poſtulaſtis. in alijs autem quæ ad ſolum
prælatum pertinent, vel ad prælatum vt prælatum,ſimul cum
capitulo nullam,ſede vacante habet capitulum regulariter po
teſtatem,niſi in quantum in iure expreſſe reperitur cautum:
vt ſupra ne ſede vacã.c.a.nec in prælati præiudicium debet ali
quid capitulum innouare. Vnde ſi capitulum affectet talia ex-
pediri,procurent ipſi eccleſiæ dè prælato quam citius poterit
prouidere.idem videtur appprobare Spec.tit.de actore. in fi.
verſ.ſequitur videre in principio.Item excipe ea quæ ſunt or-
dinis.vnde conuentus non poſſet conferre tonſuram, ſicut &
Abbas poteſt iuxta capitulum cum contingant de æta.& quali.
15 & idem quo ad hoc in prælatis ſecularibus. †Aut de poteſtate
ſecularium prælatorum,& tunc,Aut quo ad alienationem fa
ciendam,& tunc non fit deuolutio, quod dic vt legiti. not.j.
de reb.eccle.non alie.c.dudum.li.6.Aut quo ad iudicia & in il
lis ſm Hoſt.non proceditur vacante ſede.ſ.ne ſe.va.c.fi. niſi
inſtãte neceſsitate deputetur actor auctoritate ſuperioris ad
repoſcendum alienata.12.q.2.nobis.& c.vulterane.inſtitut.de
aucto.tut.fi.Aut quo ad alia,& tunc,aut quæris de prælatis col
legiatæ eccleſiæ maioribus,per quorum mortem cenſetur ec
cleſia viduata,vt dixi.ſ.de elec.quia propter. & tunc dic idem
quod in prælatis regularibus per ea,quæ no.Inno.ſ.ne ſede va
can.c.1.in gl.ſed non dicimus.verſi. ſi autem eccleſia collegia
ta &c.& quòd cathedralibus, vel regularibus vel collegiatis ec
cleſijs vacantibus capitula conuentus & collegia ſint admini-
ſtratores legitimi probatur.j.de elect.quia ſæpe.in princi.cum
ibi notatis per Cardi.in gl.1.& per,Guilie.in gl. videtur ex hac.
Aut inferiorum prælatorum eccleſiæ cathedralis, vel collegia
tæ. Vt archidyaconorum,præpoſitorum, & aliorum in eccle-
ſia Carnote.& in eccleſia beati Martini Turon. & tunc venio
ad gl.Inno.hic.Aut quæris ad quem deuoluitur poteſtas faciẽ-
di ſeu exercẽdi ea quæ ille prælatus dum viuebat per ſe ſolum
faciebat ſeu exercebat ſicut iuriſdictionem, & ſimilia. Aut ea
quę faciebat ſeu exercebat cum alio vel alijs. Si ea quæ per ſe
ſolum,tunc Aut ea recipiebat & habebat ab alio,aut à ſeipſo.Si
ab alio, vt erat archidyaconus qui recipit iuriſdictionẽ ab epi
ſcopo,& vicem Epiſcopi gerit.vt ſ.de offi.archidyacon.ca.1.
tunc,Aut ab vno ſolo puta ab Epiſcopo ſolo, & tunc Epiſco-
pus eius iuriſdictionẽ exercebit,vt hic,& ſ.de maio.& obed.
his quæ.in fi.& de inſti.cũ veniſſent.1.reſpon.Quod verum ſi
neceſſe vel vtile ſit hoc de quo agitur expediri. ar.12.q.2. hæc
cuius placiti.& c.ſi qua de rebus. alioqn reſeruabitur ſucceſſo
ri.ff.de iudi.l.mortuo.C.de iudicib.l.properandũ.§.ſin aũt.ma
ximè ſi in proxima ſucceſſor ſit futurus. arg.ff.de va.mu.l. pe-
nul.§.fi.& ſi capitulo conceſsit Epiſcopus eligere Archidya-
conũ:quia per hoc videtur Epiſcopus capitulo cõceſsiſſe ꝙ ei
dem Archidyacono iura archidiaconalia conferat,eo mortuo
ad capitulum deuoluetur poteſtas prędicta.ſ. de conceſ. prę-
ben. poſtulaſtis.Aut aliqua habet ab vno, puta ab epiſcopo,ab
alio puta capitulo,& tunc cuiq; in his quę ab eo tenet deuolue
16 tur poteſtas prędicta.ſ.†Sicut eſt videre in clerico habẽre bo-
na hereditaria vbi dicitur ſuccedere hęres legitimus & bona
eccleſię vbi debet ſuccedere eccleſia.ſ.de teſta.relatum.2.§.fi.
12.q.3.& 4.per totum.Si aliqua habebat ſeu faciebat p ſe quæ
non ab alio ſunt collata,ſed ſuo iure faciebat, vt ſi Archidyaco
nus fundaſſet eccleſiam de bonis Archidyaconatus,nõ capitu
li,tunc hęc poteſtas non deuoluetur ad capitulũ.ſ. ne ſede va

ſſi.de teſta.relatum.2.§.nomine. vbi de hoc:ſed ad ſucceſſo-
rem tantum.& adde quod no.ſ.de offic.deleg. qm Abbas.& j.
17 de exceſ.prælа.c.2.†Si quæris ad quem deuoluatur poteſtas fa
ciendi vel exercendi ea quæ faciebat vel exercebat cum alio
vel alijs:tūc dic q non ad ſubditos vel ſuperiores:ſed ad ſocios
eiuſdem collegij deuoluitur poteſtas.65.diſt.c.vlti.argu.C. qñ
non pet.par.& l.5 ſm Inno.& Hoſt.hic. Et idem dicendum
in prælato abſente,ſiue ex iuſta cauſa, ſiue ex iniuſta abſit ſm
eos.idem in hoc Archidya.24.diſt.presbyteri.in glo.alleg.idē
Guiliel.de mon.Lau.extra,de offi.vic.c.vnico. in fine magnæ
gl.in clem. Et ad hanc gl.Ιnn.remittit de illa materia Archidya
conus.j.de maio.& obe.c.vnico.gl.1.de inſtitutio.c.1.gl.3.Et
intellige ſedem vacare quo ad materiam ſubiectam, etiā quan
do prouiſum eſt per ſedem apoſtolicam, ſed prouiſus admini
ſtrare non poteſt:quia nondum habet literas per conſtitutio-
nem,Bonifacij octaui iniunctæ.& facit ſ.de tranſla. epiſc.c.2.

Super eo.c. glo.argum.q clericus. ¶ Si quæris vtrum
clericus depoſitum retineat priuilegium
clericale,vide quod dicam.j.de ſenten.excom.ca.contingit.1.
18 diſt.2.† Et ſcias q Epiſcopus vel eius ſuperior abſoluit eū qui
incidit in hæreſim iam damnatam:vt 23.q.4.ipſa pietas. & ſic
not.Lauren.& Ioan.24.q.1.c.5.in fin.& Guiliel.infra. eo.vt of
ficium.ſuper verbo impendatis.lib.6.

Super eo.c. gl.in tribus &c. ¶ Si quæris quot modis
puniri debeat hæreticus, & vtrum quili-
bet degradatus ꝗ cito degradatur,tradēdus eſt curiæ ſeculari,
Diſtingue. Aut quæris de primo.ſ.quot modis puniri debeat
19 hæreticus:& tunc. † Aut ſm legem diuinam vel humanam,&
dic q punitur:vt plene no.per Hoſtienſem in ſum.eo. titu.§.
qua pœna.vſque ad verſi.canones autem.& hic,dicens & Ioā.
And.poſt eum,q debita pœna eſt ignis crematio, quod proba
tur ex verbis domini dicentis Ioan.15. Si quis in me nō man-
ſerit mittetur foras ſicut palmes,& areſcet, & colligent eum,
& in ignem mittent,& ardet. Lex etiam humana in hac pœna
concordat,dicit.n.tales vltimō ſupplicio puniendos. C.eo.ti
tu.l.arrlani.quod vltimū ſuppliciū.alia lex interpretatur mor-
tem.ff.de pœnis.l.vltimum ſupplicium. & alia lex dicit quod
viui crematio eſt vltimum ſupplicium.ff.de pœnis.l.capitaliū.
Hanc etiam pœnam ſic interpretata eſt generalis conſuetu-
do,ſecundum quam igni traduntur:ad hoc etiam.ſ.eo.firmiſ-
ſime.1.reſpon.& ſic huic pœnæ conueniunt lex diuina,& hu-
20 mana,& conſuetudinaria,& canonica ſm eos. † Aut ſm cano
nes:& tunc dic q puniuntur quatuor modis.ſ. excōicatione,
depoſitione,rerum omniū ablatione, & militari proſecutio-
ne,& curiæ ſeculari traditione.Excommunicatione,qua om-
nis hæreticus ſiue magnus, ſiue paruus, ſiue manifeſtus, ſiue
occultus excommunicatus eſt ipſo iure maiori excommuni-
catione,vt hic,non obſtante diſtinctione legali quæ inter ma-
iores & minores hæreticos videtur velle diſtinguere. C.eod.l.
quoniam. Item depoſitione,quia ſiue ſit clericus, ſiue laicus,
Papa vel Imperator,vel quilibet inferior deponi debet ab om
ni dignitate:vt 40.diſt.ſi Papa.24.q.1.qui contra pacem.& hic
§.1.& 2. Clerici prius ab ordinibus degradati ſecularis relin-
quantur arbitrio poteſtatis animaduerſione debita puniendi.
& ſic eccleſia tradit clericum depoſitum curiæ ſeculari.ſ.relin
quēdo ipſum:vt hic.Sic intellige.ſ.de iudi.cum non ab homi-
ne.j.de crimine falſi.falſariorū. de ver.ſig.nouimus. Non aūt
manualiter,vel corporaliter tradere debet eccleſia depoſitū cu
riæ ſeculari, ſicut quidā malè intelligētes dicere voluerūt, ec-
cleſia.n.pro damnandis corporaliter ſupplicat.23.q.5.reos.C.
de epi.au.l.addictos,quō ergo traderet puniendos quos ſuppli
cādo debet à pœna eximere: Vnde dic q præſente ſeculari po
teſtate eſt eius degradatio celebranda,& cum fuerit celebrata
dicetur ei vt in ſuum forum recipiat degradatum:& ſic intelli
gitur tradere:pro eo tñ debet eccleſia efficaciter intercedere
vt citra mortis articulum eius ſñia moderetur, vt j.de verbo.
ſig.c.nouimus,quod dic vt.j.de pœnis.degradatio.lib.6.Mili-
tari perſecutione,quia ſi aliter fieri nō pōt manu armata,& mi
litari ſunt ab eis oīa bona quæ iniuſtè occupata detinent auſe-
renda:quia ſicut probat Iſido.& alij ſancti,& præcipuè Augu.
nullo iure poſſunt hæretici poſsidere.iure naturali non, quia
ſm illud oīa ſunt cōia.vt.1.diſt.ius naturale nec iure diuino.
Vnde ipſe dñs.Auferetur à vobis regnū & dabitur genti faciē-
ti fructus eius.Eccleſiaſt.10.& Matt.21.23.Item labores im-
piorum iuſti edent.Sap.11.c.22.q.7.c.1.2.& 3.& ſ.nec cle.vel
mo.relatum.ſm Gof.qui præmiſſa ponit in ſum.eo.tit.§. puni
tur.cuius gl.ibi approbat Archi.in c.alle.qui contra. 24.q.1.&
q.3.hæreticus.& concor.Hoſt.in ſum.eo.ti.§.qua pœna.ver.

canones autem.& Ray.in ſum.eo.ti.§.2. & frater Io.ſ. in ſum
confeſ.eo.ti.q.4.qualiter hæreticus &c.† Aut quæris de ſecun
do.ſ.vtrum quilibet degradatus quam cito degradatur traden
dus eſt curiæ ſeculari,& tunc dic regulariter q non, vt ſ. de iu
di.cū non ab homine.cū ibi no in gl. vlt.& hic per Bernar.&
in gl.ſ.proxi.cum qua cōcor.Hug.Tancr.& Goff. hic, & Vin.
& Bern.j.de ſen.excom.contingit.1.Fallit ſm Io.Ber.Tancr.
& Hoſt.in tribus caſib. Primò, in crimine hæreſis,vt hic,& j.
eo.excōicamus.1.& 2.quod verum niſi incontinenti poſt de-
prehenſionem redire noluerit ad agendum pœnitentiam per
petuā in carcere detrudēdus, vt hic.& in d.c.excōicamus.2.§.
damnati ſm Hoſt.in d.§.qua pœna.ver.& nota.Secundò,in cri
mine falſi literarum apoſtolicarum.j.de crimine falſ.ad falſa-
riorum.Tertiò, propter calumniam & contumeliam q intulit
Epiſcopo ſuo.11.q.1.ſi quis ſacerdotum.idē notat Hoſt.in d.
§.qua pœna.verſ.& no.& frater Io.in ſum.confeſ.eo.tit.q.8.&
10.& ſm hoc in d.c.ſi qs ſacerdotum eſt caſus ſpecialis in quo
quis poſt depoſitionem licet fuerit corrigibilis,traditur curiæ
ſeculari.& hoc idē tenet Io.ibi & Gof.& Innoc.j.eo.excōica-
mus. Sed contrariū.ſ. q nō debet tradi curiæ ſeculari niſi poſt
depoſitionem fuerit corrigibilis,ſicut fit regulariter in alijs ca
ſibus,tenent Hug.& Lau.in c.alle.ſi quis ſacerdotū.& Archie.
ibi in gl.fi.& eo ca.& q.ſtatuimus.gl.5.& Bar.brix.2.q.7.ſi qui
ſunt.& Ber.& Hoſt.ſ.de iudi.at ſi clerici.gl.fin. & c.cū non ab
hoīe.& Hoſt.j.de verbo.ſig. nouimus dicit q ille intellectus
eſt benignior:ſed primus verior.Satis probabiliter poſſet dici
primā op.verā vbi non eſſet pęnitens,nec contritus, nec vel-
let pœnitere,nec recipere pęnitentiam ſalutarem de ſuo reatu.
licet corrigibilis,hoc eſt q nollet nec intenderet reiterare de-
lictum.Secundū verò vbi de ſuo reatu appareret dolens, pœni
tens,& contritus,& eſſet paratus recipere pœnitentiā ſalutarē,
ita quod hoc caſu verbum corrigibilis referatur ad pœniten-
tiam,& non ad reiterationem delicti,vbi.n.eſſet pœnitens, &
contritus durū eſſet pro qualibet contumelia maximè verba-
li.Epiſcopo illata clericū ſic punire,cū pœna debeat ꝓportio-
nari delicto.Nā menſura peccati erit plagarum modus Deute.
26.c.& j.de pœnis.c.fœlicis.§.præmiſsis.lib.6. & maximè.qa.
nec iniuria vel offenſa commiſſa p hereticum erga Deum,cuius
eſt vicarius particularis.Epiſcopus.33.q.5.mulier. ita grauiter
puniretur contra humiliter pœnitentem,vt hic in ver.niſi cō-
tinuo.& 1.c.proxi.& c.excōicamus.2.verſ.ſi qui autē. & eod.
22 ti.accuſatus.§.porro.lib.6.†Sed dubitatur circa pœnā talionis
an accuſans aliū de hæreſi,& deficiens per pœnitentiam euita
re poſsit pœnam talionis,ſicut & ipſe de hæreſi accuſatus & cō
uictus pōt.& dicit Ia.de are.C.de accu.l.fi.q nō, dicens ſic ob
tentum.nam ſpeciale eſt in crimine hæreſis q licet pœnitere,
vt hic,& in §.damnati.ſupradicto.ſed accuſans non tenetur de
hæreſi, ſed de calumnia in quo crimine ſtatutum non eſt per
pœnitentiam mutari pœnam,& facit quod not.C. de quæſtio
nibus.l.penu.idem Ioan.Andr.in dicto.§.damnati.

Super eo.c. §.ſtatuimus. ¶ Si quæris vtrū ſufficiat
illi qui iurare tenetur iurare ſimpliciter,
23 & qualiter,†Diſtingue.aut iura dicunt ſimpliciter iurari,vt ſ.
de iureiuran.per totum.in antiquis.& in ſexto.de teſtib.præ-
ſentium.& cap.penul.& de except.paſtoralis. qui matr. accuſ.
poſ.cum in tua infrà.de ſenten.excom.ea tenore.& tunc ſuf-
ficit ſimpliciter iurari Aut dicunt corporaliter iurari ſeu cor-
porale iuramentum præſtari,vt hic,& j.de ſenten.excommu.
venerabilibus.de elect.vbi maius periculum.§.ſuper his.& ca.
vt circa & c.procurator.li.6.& tunc oportet aliquem librum,
ſeu aliquam ſcripturam tangere:& ſufficit quamlibet tangere:
vt in iuribus alleg.Aut dicunt ſuper ſancta Dei euangelia iura
ri:vt j.de purg.ca.quotiens. & tunc oportet ſuper ſancta Dei
euangelia iurari,& ſufficit licet nō tangantur. Aut iura addūt,
dicunt,& exprimunt euangeliorum tactum:vt ſupra de ſuſ-
pi.& malefi.laudabilem.1.q.7.quotiens infrà de elect. vt circa
lib.6.extra,de iureiur.c.vnico.§.porro.in clemen.& de hære-
ti.c.vnico §.porro.in eiſdem clemen.& tunc nō ſufficeret iu-
rare ſuper ipſa euangelia niſi tangerentur:vt ibi, & hoc in ef-
fectu not.Io.Andr.in d.c.vnico,ſuper verbo tacta.

24 Super eo.c. §.finali. ¶ Hic habes q exēpti ſubſunt
Epiſcopis in crimine hæreſis.& eſt ſimi
le.ſ.de officio ordi.irrefragabili.§.cæterum:de cle.ęgro.c.vno
lib.6.de ſtat.regu.c.vno.eo.li.de ſupplen.negli. prælа. quia re-
gulares.in clemen.de ſtatu.mon.accedentes poſt prin.& de re
ligio.dom.qa cōtingit.in cle.Et hoc caſu ſm Bern.hic nō co-
gnoſcunt Epiſcopum iure ordinario,ſed auctoritate ſibi de-
delegata,vt hic patet ſecundum Hoſt.dicentem,quòd cū hæc
delegat o

delegatio ſit generalis & vniuerſalis,cẽſenda eſt hodie ordina-
ria iuriſdictio.arg.ff.de iudi.l. cum prætor. & ſecundum eum
hoc verbo delegauit vſus eſt Papa ad placandos exemptos. Vn
de certum eſt Epiſcopum hoc facere iure ſuo, nec eſt vis fa-
cienda in verbis.C. comm. de leg.l.2.in fi.j.de elec.cõmiſſa.§.
porro.lib.6.ſm eum. Sed Io.And.dicit hic, ꝙ quicquid dicat
Hoſti. in appellatione interponenda poſſet eſſe diuerſitas pro
veritate. Igitur circa hæc habenda videnda ſunt tria.ſ.vtrũ di-
catur iuriſdictio delegata in caſu iſto & iurium,quę ſ.allegaui:
ſecundo an in hac iuriſdictione ſuccedat capitulũ vacante ſe-
de,tertio an in talibus caſibus,quilibet tali auctoritate proce-
ditur neceſſario ſit appellandum ad Papam. In primo videtur
quòd non in §.cæterum.alleg.ibi Io. And.& Ber.& gl.pe.tenẽt
illam iuriſdictionem ordinariam vel quaſi: quia ſi legata eſſet
expiraret morte. Sed Vin.expreſsè & Inn.alternatiuè tenent
ibi illam delegatam,& eſt in ea ſpeciale,quòd nõ expiret mor
te.ſed quo ad caſum huius decre.qđ dico ideo,quia non pro-
cedent in caſu illius.§.cæterũ.quo adiuuatur taliter opi.Hoſt.
certum eſt ꝙ dyocęſani habebant ordinariã, ratione huius cri
minis in eos de dyocęſib.ſuis.de offi.ordi.c.j.Si igitur quo ad
certos,fuit eis ſublata per priuilegium exemptionis.facit.16.
q.j.frater.cũ ſi.& poſtea reſtituta,vt hic,ergo intelligitur ordi
naria ſicut prima.facit de reſcriptis.c.quamuis.lib.6.& qđ no.
ſ.de conſti.cum acceſsiſſent. in fi.& c.literas.de reſcrip.in cle.
Sit ergo ſatis Epiſcopo, ꝙ ordinariæ iuriſdictionis iuuat pri-
mordio.facit.ff.de leg.2.quòd cũ filius.§.hæres.opi.Bern.quę
innititur literæ eſt verior,nec eſt ſpeciale quòd expiret mortẽ
cũ iſti non ſint delegati Papæ, ſed ſedis quæ nõ moritur de re-
25 ſcrip.ſi gratioſè.lib.6.† Itẽ iſta iuriſdictio non delegatur per-
ſonis ſed dignitati,quæ non moritur.de offi.deleg.q̃m Abbas.
Et ratio inducta in contrariũ procedit in reſtitutione, ſed hic
fit delegatio non reſtitutio. Circa ſm Io.Mo.in decre.vnica,
de maio.& obed.lib.6.dicit, quòd in omni alio in quo epiſco-
pus habet generalem iuriſdictionem delegatam ſuccedit in il
lam,c.alle.eo.lib.de præb.c.1.in fi. Sed parũ facit illud.c.aliud
eſt.n.dare Epiſcopo delegatã ſuper exemptos.vt hic.aliud iu-
bere Epiſcopum aliquid non facere. etiam ad petitionẽ exem
ptorum,vt ibi:tũc.n.nil delegatur,ſed officio eius inſtruitur,
facit de offi.ordi.licet.Quare videtur contra tenendum, vt ſi-
cut nulla alia iuriſdictio delegata Epiſcopo tranſiret in capitu
lum ſede vacante ſed ad ſucceſſorem:vt in prædicta decre.pri.
de offi.deleg.ſic nec eſt illa:tamen ordinaria quã habet in ſub
ditos bene tranſit etiam in hoc crimine:vt ſ.in prin.c. Ex ver
bis autem Inno.hic in gl.mortuo non bene decidi pôt quid in
26 hoc ſenſerit.† Ex hoc ſecundo ſequitur reſponſio ad tertiũ,ꝙ
ſi in caſibus huius.c.vel aliorum de quibus dictum eſt.ſ.locus
eſt appellationi,ad Papam appellabitur non ad proximum. fa-
cit de cle.ęgro.c.vnico.§.ſin autẽ.lib.6.vbi ſi in eo quod fit au-
ctoritate apoſtolica occurrat dubium, vel difficultas ad Papã
recurri oportet non ad proximũ.Et ad hoc facit qđ de deuo-
lutione notat Io. An.in clemen.de ſup.negli.præla.c. vnico.gl.
auctoritate in fi.iſtud etiam demonſtrari poteſt per aliã quæ-
ſtionem. Pone ꝙ archiepiſcopus impedit Epiſcopum in his
caſibus quibus procedit auctoritate delegata, nonne poterit
Epicopus eum coercere: certe poterit.ſicut quo ad illam ſpe-
ciem maior illo.de offi.dele.ſane.2. quod ſi ſuperior illo reſpe
ctu eſt minor. Epiſcopus non poterit ad eum vt ad maiorem
appellationem appellari: Mouet & alia ratio, ſi dicas ad proxi-
mum appellari poſſe,erit dare amplius ꝙ ſit expreſſum exemẽ
ptionis priuilegio derogari.ſi.n. de Epiſcopo ad Archiepiſco-
pum:de ipſo ad patriarchã ipſorum cauſæ poſsint deduci,ha-
bebit tres iudices exemptus,cõtra quem Papa dederat vnum
ſolum. Item habebit iuriſdictionem contra exemptos is cui
conceſſa non eſt,cum tamen aliæ ſuas ſpecies non excedant:
vt patet in prædictis iuribus de ſtatu mona.c.vnico, in fine.li.
6.in clemen.accedentes.eo.tit.verſ.ad quæ omnia.& in c. quia
contingit.de religio.dom.verſ. nullo. cum igitur à iuriſdictio-
ne Epiſcopi, Archiepiſcopi, & Patriarchæ exemptus eſſet:tu
qui reducis illum in poteſtatem Archiepiſcopi, & Patriarchæ,
oſtendas quo iure.Et per hoc ſit reſponſum ad decre. Roma
na.§.debet.de appella.lib.6.vbi appellatur ad Archiepiſc. etiam
in his caſibus quæ de iure communi non ſpectant ad ipſum:
nam ibi ceſſant rationes prædictæ nec cognoſcit, vt delega-
tus,ſed vt ordinarius.hæc Ioan.Andre.hic &c.

1 *Hæretici, vel læſæ maieſtatis rei, aut eorum filij occulti non pu-
niuntur.*
2 *Læſæ maieſtatis reorum bona confiſcantur.*
3 *Hæreticorum pœnitentium bona non confiſcantur, ſed eis & eo-
rum liberis dimittuntur.*
4 *Hæreticorum obſtinatorum, & læſę maieſtatis reorum bona con
fiſcantur.6.*
5 *Filius pro delicto paterno punitur.*
7 *Hæreticorum relapſorum an bona confiſcantur.*
8 *Hæreticorum laicorum domo confiſcata occupantur per eorum
principes & dominos.*
9 *Læſæ maieſtatis reorum laicorum bona per quem occupentur.*
10 *Hæreticorum, & læſæ maieſtatis reorum clericorum bona confi-
ſcat per quem occupentur.*
11 *Hæreticorum, & læſæ maieſtatis reorum filij non priuantur bo-
nis ſuis temporalibus.*
12 *Hæreticorum filij priuantur beneficijs.*
13 *Læſæ maieſtatis eccleſiaſtica reorum filij priuantur beneficijs.*
14 *Læſæ maieſtatis temporalis reorum filij, non priuantur benefi-
cijs ſuis.*
15 *Hæreticorum, & læſæ maieſtatis reorum filij an priuentur digni
tatibus & officijs.*
16 *Clericus non committit crimen læſæ maieſtatis temporalis.*

VErgentis. Si quæris vtrum hæretici,
vel rei criminis læſæ maieſta
tis,vel eorum filij bonis, dignitatibus, honori-
bus,beneficijs,vel officijs priuentur, & per quẽ
bona huiuſmodi vt confiſcata occupentur, di-
ſtingue.† Aut ſunt occulti quorum crimen pro-
bari non poteſt:& tunc non priuantur, ſecundum illud Matt.
13.& habetur. 50.q.3.nolite.1. ſinite vtraque creſcere.ſ. triti-
cum,& zizaniam.ſ.bonos & malos vſque ad meſſem.i.vſq; ad
finem ſeculi: ne ſortè volentes eradicare zizaniam eradicetis,
ſimul & triticum:latentia.n.peccata vindictam nõ habent.32.
q.5.chriſtiana. Aut ſunt manifeſti & conuicti: & tunc, Aut
quæris de primo de ipſis hæreticis vel reis læſæ maieſtatis: &
& tunc. Aut quæris vtrum bonis ſuis priuentur ſeu vtrũ bo
2 na eorum confiſcentur:& tunc† Aut quæris de reis læſę maie-
ſtatis:& dic ꝙ bona talium confiſcantur:vt C.ad l.Iuliã maieſ.
l.quiſquis.ff.de dona.l.donationes.j.de pœnis.c. fœlicis. cum
ibi not.li.6.Aut de hæreticis qui poſtea pœnitent de hæreſi &
reincorporantur vnitati eccleſiæ:iuxta ea quæ leguntur,& no-
tantur hic in verſ.nec ad eos.& ſ.c.proximo.verſi. niſi conti-
nuo.& j.eo.excommunicamus. 2.verſi.ſi qui autem. & eo.tit.
c.accuſatus.§.porro.& c.ſtatutum.2.§.hoc ſane.lib.5. Et bona
taliũ non confiſcantur:ſed ad hæredes trãſmittuntur. in auth.
vt cum de appel.cog.§.generalem.verſi.ſi verò,& verſ.ſeq.col.
9.& hoc videtur fieri de ſola miſericordia: vt hic,quod verũ
ſaltem in caſu quando ſponte ſunt confeſsi ante diffinitiuam,
quod dic vt no.Card.& Guil.in d.§.porro.Sed Ra.in ſum.e.ti.
§.3.& Goff.in ſum.eo.ti.§.ſed quid ſi conuertanẽ. & frater Io.
in ſum.cõfeſ.eo.ti.q.6.dicũt indiſtinctè, ꝙ bona eis ablata nõ
ſunt eis reſtituẽda,niſi de gratia p.c.iſtud & idẽ Abb.j.eo. c.fi.
quo ad debitores ipſorũ,vt non reſcindat in priſtinã obligatio
4 nẽ ipſorũ.Idẽ Hoſt.ibi in vaſallis à fidelitate abſolutis:† Aut il
lis qui non pœnitent nec reincorporentur eccleſiæ vnitati. &
dic ꝙ bona talium confiſcantur:vt j.eod. excõicemus.1. & 2.
reſp. ẽt ipſo iure: vt j.eo.cũ ſm legem.Et intelligo ea cõfiſca
ta à tpe cõmiſsi criminis:vt patet in crimine hæreſis. C.eo.l.
4.& in crimine læſæ maieſtatis.ff.de donat.l.donationes.& C.
ad l.Iul.maieſt.l.quiſquis. Sed ſecus eſt in alijs criminib⁹:vt.ff.
de dona.l.poſt contractũ.qđ dic plene p Cardi.Guli:& Io.an.
in.d.c.cũ ſm.Et dic cõfiſcationẽ hanc habere locũ ſiue illi ca-
tholicos filios habeãt ſiue nõ,vt ſatis patet in crimine hæreſis
hic: & j.eo.cum ſm vbi diſtinguuntur. patet ẽt in crimine læ
ſæ maieſtatis.in d.l.qſquis.& 6.q.q.1.c.quæro.§.verũ,& c.ſi qs
cũ militibus.& hoc tenẽt Ber.& Hoſt.hic, in gl.pe.& Lau.&
Io.23.q.7.in ſum.& Archid.ibi in gl.fi.& Inno. & Hoſt.j.eod.
excõicamus. 1.& idem putat Io.An.in d.c. cum ſm, & frater
Aſten l.2.ti.de fidelitate.& cũ hoc concor.Ray.Sed Tãcre.&
Goff.& Io.And.in d.c.cũ ſm,& frater Aſten.l.2.ti.de fidelita
te.& cũ hoc cõcor.Ray.Sed Tancr.& Goff.& Io.An.hic pu-
tãt hanc decre.loquentẽ in hæreticis prævalere legibus: in ter
ris illis dũtaxat quæ ſubſunt tẽporali iuriſdictioni domini Pa
pæ:& ꝙ in alijs terris prævalẽt leges.C.de hæret.l. manichæos
& l.cognouimus.& in aut. idẽ de Neſtorianis. & 1.q.4.Iudæi.
vbi dr̃ ꝙ bona hæreticorũ deuoluũtur ad filios orthodoxos,
ſi tales hñt,alioqn ad agnatos vel cognatos.nã illę leges maiori
ęqtate nitunẽ q̃ hẽt dec.quæ loquiẽ de ſeueritate:vt hic patet.

Aequitas autẽ præferẽda eſt iuri ſcripto ı vt C.de iudi.placuit.
nam eum ſit pœna mollienda eſt non vero exaſperanda.de pę.
diſt.1.pœnæ.ſecundum Tan.& Goſ.hic, & Goſ.in ſum.eod.
tit.§.ſed nunquid paterna bona &c.Nam ſi eccleſia videat per
certa indicia fidem, & deuotionem filiorum hæreticorũ quo-
modo puniet eos, cum pœna ſuos tenere debeat auctores. ſ.
de his quæ fi.à maio.parte capit.c.quæſiuit.cum filius non de-
beat puniri pro patre. C. ne filius pro patre, in rubro & in ni-
gro.Sed forte Inn.in hac decretali ſumpſit iſtam ſeueritatem,
ex lege Manicheos.C.eod.& in pœnam filiorum conſiderauit
5 pœnam parentum.ff.quod metus cau.l. iſti quidem † frequen
ter.n.eccleſia punit temporaliter filium pro delicto paterno.
15.q.8.c.cum multæ.1.q.4.Item pro peccato ciuium, vt 1.q.
1.cito turpem.ſ.de filijs presbyt. per totũ.j.de pœnis.in qui-
buſdam. Et hoc quod vltimo dicitur,videtur verius ſecundũ
Hoſt.prout notat in ſum.eo.tit.§.qua pœna.in prin.vbi etiam
dicit,quòd prima ſententia ſaluari poteſt,vt intelligatur quan
do hæreticus mortuus eſt ante accuſationem,& denuntiatio
nem,ſed vltima ſententia,locum habet poſt accuſationem,&
publicationem. Vel ſecundum cum etiam poſt ſententiam po
teſt intelligi intelligatur, loqui de miſericordia non de rigore,
& hoc dicit hic in verſi.nec ad eos.& arg.j.eo.excommunica
mus.1.§.ſane.quæ quidem decre.in princ.verſi.ita quòd mul-
tum facit pro ſententia Ioannis,& ſequacium.tamen indiſtin
ctè & generaliter loquatur, & ita etiam ibi ſentiunt Innoc.&
6 Hoſt.† Sed ſi velles ſaluare ſententiam æquitatis Tan.& Goſ.
poſſes dicere, quòd illa generalitas reſtringatur cum modifica
tione iſtius decretalis .ſ.in terris pertinentibus ad iuriſdictio-
nem temporalẽ Romanæ eccleſiæ.& ſic non obſtat.Sed quic-
quid dicatur ſi bene pònderetur litera huius decretalis. verſi.
ne huius &c. inuenietur quòd loquitur tam de terris Roma-
næ eccleſiæ,quàm aliorum.& hoc denotat cum dicit huius ſe
ueritatis,cum de omnibus alijs terris, hic in princ.præmitta-
tur.& ſic remanebit hæc litera generalis,& decretalis.j.eo.ex-
communicamus. & ita dictum Io. & Ber.& ſequacium firmũ
erit,ſecundum Archi.23.q.7.in ſum.glo.fi. Et pro hoc videtur
caſus.C.eo.in auth.gaſſaros.ibi,ita quòd filij eorum ad ſucceſ-
ſionem peruenire non poſsint, cum longe grauius ſit æternã,
quàm temporalem offendere maieſtatem,quæ cõſtitutio fuit
per Romanam eccleſiam , non ſolum approbata ſed etiã pro-
curata.& ſic ea vti poſſumus.ſ.de conſti.c.eccleſia ſanctæ Ma
riæ.vt no. Hoſt.j.eo.excommunicamus.1.§.qui autem. ſuper
verbo damnentur.Ad hoc concor.Hieronymus contra Vigi-
lantium.t.c.meam iniuriam patienter tuli.impietatem cõtra
deum ferre non potui. hoc credo verum de rebus vel bonis
quæ non poterant venire ſeu non erant ventura ad filios niſi
per ſucceſsionem patris etiam ex perſona ipſius. In illis vero
qui erant & ſunt ventura ad filios aliàs, quàm ex ſucceſsione
ſeu perſona patris:vt puta quia ſunt conceſſa patri,& ſuis filijs
vel ea emit, vel aliàs acquiſiuit pater nomine ſuo & filiorum
ſuorum & ſibi & filijs ſuis,quo caſu videtur emere vel acqui-
rere ſecundum ordinem.ſ.primo ſibi.ſecundo filijs,vt tamen
filij non concurrant cum eo.arg.ff. ſi quis omiſſa cauſa teſta.l.
Iulia.de leg.2.l.peto.§.fratre.& arg.eorum quæ no.gl.ff.de lib.
& poſth.l.Gallus.in prin. & Cy.& alij.C.de ope.libe.l.liberti.
credo quòd talia non confiſcantur, ſed quòd debent ad filios
peruenire.arg.ff.de verb.obli.l.ſtipulatio iſta habere licere.§. ſi
quis ita.& quod no.ff.de condi.inde.ſi non ſortem.§.libertus.
Et eſt ratio,quia tunc tranſit ad eos non vt ad hæredes,ſed vt
ad filios,& pro hoc facit optimè.ff.de ſenato.l.emancipatum.
§.fi.& l.filiam.de in ius vo.l.adoptiuum.§.vlti.de bo.poſ.con-
tra tabu.l.3.§.ſi emancipatus. de iure pa.l. diui fratres.in fin.&
de interdic.& rele.l.3.& de decu.l.2.§.nullum. Per quæ iura gl.
in l.alleg.emancipatum.& l.adoptiuum. & in l.diui fratres.di-
ſtinguit in illa. q. vtrum filius amittat feudum propter feloniã
patris,inter feudum paternum, & auiternum. Tu dic ſecun-
dum Iaco.de Ra.& Per.& Cy.C.de libe.& eorum lib.l.ſi ma-
numiſſus. Aut eſt tale feudum, quod non poteſt venire in fi-
lios niſi per ſucceſsionem patris, & tunc amittit, vt in aut.de
iureiur.à mo.præſti.§.1.collec.1.Aut eſt aliàs venturum ad fi-
lium, vt quia conceſſum eſt patri, & filius, & tunc non amittit
7 nec excluditur per iura allega. † Aut quæris de hæreticis rela-
pſis,ſeu filijs relapſorum,qui tamen pœnitentes,& cõuerſi ſa-
cramenta eccleſię perceperunt,& vtrum teneãtur pœna illius
c.ſtatutum.2.j. eo.lib.6.& vide ꝙ no. Ioan.And.ibi in nouel-
la,vbi arguit, quod non per c. ſuper eo.in fi.eo.tit.lib.6.ex quo
.n.conceditur talibus euchariſtia,iam ſunt de corpore eccleſię.
1.q.1.extra catholicam.& contra.Item benigna interpretatio
eſt facienda pro filijs qui puniuntur crimine alieno. C.de nat.
lib.l.legem.in contrarium facit c.alle.ſtatutum.ver.non autem
qui.vcr.requirit duo.ſ.quod ſint emendati , & reincorporati :
ſed relapſis non reincorporantur. ſed ſine audientia per ſecu-
larem curiam puniuntur.ſ.c.prox.§.illos quoq;.Item propter
idem id quod de pœnitentia & eius proſecutione ſequitur in
illo ver.non practicatur in illis. Item decre.ſuper eo.prouidet
ſaluti animæ non corporis. quarum talis non poteſt dici pro-
priè reincorporatus,quare non putat, quod eius corpus exutũ
vel cineres debeant in cimiterio ſepeliri,cum illa decret.ſuper
eo ſepulturam non permittat , quæ eſt quies corporis. 12.q.2.
aurum.ſecundum eum. Et quod dictum eſt de confiſcatione
bonorum hæreticorum,intellige ſiue laicorum, ſiue clerico-
rum,vt j.eo.excommunicamus.§.ſi vero clerici. ſecus de bo-
nis eccleſiæ,vel per clericum eccleſiæ acquiſitis. Vnde ſi mo-
nachus præeſſet eccleſiæ eorum, quæ acquiſiuit intuitu perſo
næ confiſcatio fieri non poſſet , cum impediente profeſsione
ſibi non poſsit acquirere , & ſic acquiſita poſt poſſeſsionem
adeptam ſint eccleſiæ. 18.q.1.c.vnico , & de priuile.cum olim
2.quod dic vt legitur,& no.extra eo.c.volentes.in cle.vbi hoc
not.Io.And.ſuper verbo eccleſiarum.Aut quæris de ſecundo
principali.ſ.per quem bona hmôi, vt confiſcata occupentur,
8 & tunc.Aut ſunt laici aut clerici. † Si laici,tunc aut in crimine
hæreſis,& tũc dic ꝙ per principes,& alios dños eccleſiaſticos,
vel tpales à quibus,& ſub quib.dicta bona tenentur,& exiſtũt
per quemlibet in iuriſdictione ſua,vt hic,& j.eod.cum ſcdm le-
ges.lib.6.arg.opt.ad hoc.C.de bonis vacan.l.3.Et vide qđ no.
prolixè Io.An.in d.c.cum ſcdm.ſuper verbo temporales.in no-
uella,vbi quærit ſi Bonon.origine & patrimonio cõſtituit Flo
rẽtiæ domicilium,& ibi damnatur de hæreſi,an ad dñium vel
ad cõe Bono.an ad Florentinum ſpectet apprehenſio bonorũ
quæ ſunt Bononiæ, qui finaliter innuit , ꝙ ad Bonon.& bene.
9 † Aut in crimine læſæ maieſtatis,& tunc occupantur per fiſcũ
principem ſuperiorem,in quem crimen hmôi eſt cõmiſſum,
ſiue illa bona teneantur ab eo immediate , quia tunc nulli du-
bium,vt in l.alleg.donationes,& l.quiſquis. & ff.ad l.Iul.maie.
l.vlti.ſiue mediate,vt quia ab alio immediato dño,puta comi-
te vel barone illi principi ſubdito tenẽtur in feudum,vel aliàs
vt in lib.feu.de prohibi.feu.alie.per Fredericum.c.imperialẽ.§.
illud.coll.10.vt per hoc habeat ſuæ iniurię vltionem.arg.10 lib.
feu.quæ ſit prima cau.benefi.amit.c.vnico.§.deniq;.colle.10.
per hoc tñ ipſi domino immediato in iure ſuo nõ præiudica-
tur, quia alieni criminis infortunio ius ſuum perdere non de-
bet.C.de don.inter vi.& vxo.l.vxor.de epiſ.& cle.l.ſi qs preſ-
byter.De bonis dam.l.j.& l.ſi filius.nã & liberti bonis publica
tis ius patroni non intelligitur publicatũ eſſe ff.de bon.libe.l.ſi
in libertinũ.ff.de bo.dam.l.fi.§.j. Pro hoc,quia pęnæ debẽt te
nere ſuos auctores.C.de inoff.teſta.l.ſi quis 10 ſuo.de pœnis.l.
ſancimus.ff.de publi.& ve.com.l.cotẽ.§.dñs.56.diſt.ſatis per-
uerſum.ſ.de conſti.cognoſcentes.ſ.de his,quæ fiunt à maiori
parte c.quæſiuit.De quo vide plene in Spe.tit. de feu.§.qm ſu
per homagijs.ver.40.quęritur vbi dicit, quia non expedit do
mino feudi habere principem , & dñm ſuum in vaſallum,nec
etiam debet quis effici inuitus ſocius cui nõ vult, vt ff.pro ſo
cio.l.actione.§.ſocietas.Nec decet principem hmôi tributaria
bona , & quæ alteri ſeruitium debent tenere . Imo ſcdm legem
Karoli,princeps non pôt fieri vaſallus alterius,quia per conſe
quẽs oportet eũ ſeruitij debiti onus ſubire,vt ff.de iure fiſci.l.
fiſcus cũ in priuati.nec ſeruire poſſet per ſubſtitutum,vt C.de
decurio.l.pen. Feudũ vendi debet,& princeps partẽ de pretio
pro extimatione vtilis dñij capiat, & dominus aliam partẽ pro
extimatione directi per legẽ qui ſolidum.ff.de leg. 2.§.j.ad idẽ
ff.de rei vẽd.l.item ſi verberatũ.§.j. & §.fi.ff.locati.l.ſi fundus.
de euic.l.Lucius. Vel ſaltẽ princeps det vel vẽdat vtile dñium
tali qui velit & poſsit dño directum habẽti ſeruire iuxta con
ditionem ipſius feudi,vt in lib.feu.de.l.Cor.c.2.§.ex ead.l.De
hoc tñ quod dicit,ꝙ non poteſt vaſallus deſeruire per ſubſti-
tutum,diſtinguit Spec.tit.de aduoca.§.j.ver.ſed pone Abbas.
& dominus Iacob.de Bel.plenius in lib.feu.ſi de feu.contro-
uer.fue.c.ſi quis deceſſerit.vbi dicit, ꝙ gl.dicit indiſtinctè,ꝙ
pôt ſeruire per ſubſtitutum.in lib.feu. de beneficio fra.c. vni-
co.arg.C.de epiſ.& cler.l.quiſquis.& l.ad ſimilitudinem.cum
concordat . Tunc dic aut vaſallus eſt minor , aut maior . Pri-
mo caſu pôt ſeruire per ſubſtitutũ, ſed ſi non ſeruit non per-
dit feudum,niſi ſpecialiter ſit loci cõſuetudo, vt in d.c.ſi quis
deceſſerit.& de prohibita feudi alieg.per Fredericũ.c.imperia
lẽ.§.preterea ſi quis. Secundo caſu aut ſeruitiũ tale,eſt qđ pôt
per alium adimpleri,& tunc . Aut eſt inhabilis ſecundũ natu-
ram

ſam feudi ab initio & ex poſt facto, ſicut eſt fœmina, clericus
regularis, mutus, imperfectus, & ſimiles: & tunc non ſeruit p
ſubſtitutum, quia à principio excluditur à ſucceſsione, vt in
lib. feudo. de his qui feuda dare poſ. §. hoc notandum. ſi de feu.
contro. fuerit. c. qui clericus. & an mutus vel aliàs imperfect.
c. 1. Aut eſt inhabilis ex poſt facto, & tunc poterit per ſubſti-
tutum ſeruire domino acceptabilem, vt per æque bonum, vt
in lib. feu. de prohi. feudi alienatio. per Fridericum. c. imperia-
lem. §. firmiter. vbi etiam de hoc. Aut ſeruitium eſt tale, quod
non poteſt per alium adimpleri, & tunc non poteſt ſeruire p
ſubſtitutum. arg. C. de cadu. toll. l. vnica. §. ne autem. ſm Iaco-
bum de Bel. ibi, & vide quod no. per Hoſt. j. de pœnis. in qui-
buſdam. ſuper verbo vſq; ad quartam generationem. & ibi di
10 cam in prima diſtinctione. † Si ſunt clerici, tunc, aut quæris de
feudis vel alijs rebus immobilibus, quę ſubſunt fiſco eccleſia-
ſtico vel ſeculari, & tunc dic idem quod dictum eſt de rebus
laicorum. Aut de rebus mobilibus, & tunc. Aut ſunt benefi-
ciati, & tunc diuiduntur inter eccleſias in quibus ſunt benefi-
ciati, vt j. eo. excõicamus. 1. in princ. verſic. ſi vero clerici. Aut
non: & tunc credo q debent applicari fiſco eccleſiaſtico. i. epi
ſcopo. cum regulariter bona mobilia clericorũ ſequantur per-
ſonam: vt legitur, & notatur. s. de vita & hone. cler. c. vlt. Item
pro hoc in libro feudo. de pace tenenda. & eius viola. §. ſi quis
clericus. collec. 10. Aut quæris de filijs eorum, & tunc aut quę
ris de bonis eorum temporalibus, aut de beneficijs eccleſiaſti
cis, aut de dignitatibus, honoribus, ſeu officijs eccleſiaſticis
11 vel mundanis, aut de ſucceſsionibus. † Si de bonis eorum tem
poralibus non eccleſiaſticis, dic q illa propter crimen patris
non confiſcantur per iura ſtatim alleg. & ſpecialiter per l. ſi fi-
lius. C. de bonis damna. Nam magis debetur hæreditas patris
filio, q̃ econtra, vt ff. de inoffic. teſta. l. nam & ſi parentibus. de
bonis liberto. l. pen. de bonis damnato. l. fi. vnde liberi. l. ſcripto
hæredi. C. de legiti. hæredi. l. de emancipatis. Et tamen propter
crimen filij non confiſcantur bona patris, vt in d. l. ſi filius. quę
ſunt debita magis ipſi filio, imo reputátur quaſi ſua, vt ff. de li.
& poſth. l. in ſuis. ergo multo minus propter crimen patris bo
na filij confiſcabuntur, ſed fallit. j. de ſciſma. c. vnico. §. contra
natos. lib. 6. vbi ponuntur multa ſpecialia. Si de beneficijs ec-
12 cleſiaſticis, tunc. † Aut quæ de filijs hæreticorum, & illi pri-
uantur ipſo iure beneficijs ſuis eccleſiaſticis iam obtentis, &
inhabiles redduntur ad habenda vſq; ad ſecundam generatio-
nem, per lineam maſculinam, vt j. eo. quicunq;. §. hæretici. &
c. ſtatutum. 2. eo. tit. lib. 6. hoc eſt filij & nepotes, vt ibi, & eod.
13 tit. c. vt commiſsi. §. priuandi. † Aut de filijs illorum qui com-
miſerunt crimen læſæ maieſtatis, & tunc aut maieſtatis eccle-
ſiaſticæ, puta in Papam vel Cardinalẽ, & tunc ſunt priuati ipſo
facto à beneficijs habitis, & inhabiles ad habenda vſque ad ſe-
cundam generationem, ſicut & filij hæreticorum, vt j. de pœ-
nis. c. felicis. §. quod ſi quis. lib. 6. De illis vero qui committũt
in Epiſcopum, habes extra de pœnis. c. ſi quis ſuadente. in cle.
14 † Aut maieſtatis temporalis, & tales beneficijs ſuis non pri-
uantur, nam cũ ſunt clerici, exempti ſunt à iuriſdictione prin-
cipis ſecularis. 96. diſt. duo ſunt. & 1. q. 4. c. homini. §. contra-
rium. hoc no. Io. 56. diſt. ſatis peruerſum. & Io. And. hic. Et ea
dem ratione admittuntur ad beneficia eccleſiaſtica obtinenda
ſi tempore commiſsi criminis per patrem eſſent clerici, ſecus
ſi laici, ſed poſtea fierent clerici, quia tunc eſſent infames per
legem ciuilem, vt in l. alleg. quiſquis. & 6. q. 1. c. quæro. §. verũ,
l. ſi quis cum militibus. Et infames non admittuntur ad bene
ficia eccleſiaſtica. imò etiam promoti deijciuntur. 6. q. 1. infa-
15 mes. † Si quæris de dignitatibus, honoribus, ſeu officijs eccle-
ſiaſticis, ſeu mundanis, ſeu etiam ſucceſsionibus, tunc idem
quod in beneficijs eccleſiaſticis, poteſt dici per eadem iura.
16 † Et nota, quòd clericus machinando, ſeu delinquendo in prin
cipem temporalem non incidit in l. Iuliam ma. cum tale cri-
men non committatur niſi in ſuperiores, & iſte non ſit ſupe-
rior clerici, vt extra, de re iudicata. paſtoralis. §. rurſus. in cle-
mentina, vbi hoc notat Gulielmus de monte Lau. Et vtrum
hæretici habeant poteſtatem iudicandi, vide per Arch. 2. q. 2.
cap. vlti. ſuper verbo prudentes. & dixi. s. de electionibus nihil
eſt. diſtinctio. 2.

1 *Audientia nulli denegatur in foro pœnitentiali.*
2 *Hæretico occulto non denegatur defenſio.*
3 *Hæretico defendenti hæreticam opinionem audientia denega-
tur.*
4 *Hæretico non conuicto, vel confeſſo defenſio eſt permittenda.*
5 *Hæretico conuicto, vel confeſſo denegatur defenſio.*
6 *Hæretico ſuper alijs criminibus concedatur defenſio.*
7 *Epiſcopus inhabilitat clericum ad beneficia.*
8 *Præfectus vrbis interdicit aduocationis officium.*

SI aduerſus. ¶ Ad declarationem gl. cũ ſint
excommunicati &c. Si quæris
vtrum hæreticis debeat dari audientia, ſeu copia ſe
1 defendendi, Diſtingue, quia † aut quæris in foro pœ
nitentiali & interiori, & in tali nulli pœnitenti audientia dene
gatur. s. de treu. c. quemadmodum. j. eo. ſuper eodem. in ſi.
lib. 6. Ita intellige illud, eccleſia non claudit gremium redeun-
ti: vt ibi, & C. de ſumma trinita. epiſtola inter claras. Et illud
delinquentes qui corriguntur ſuſcepit deus. in auth. vt non lu
xurientur contra naturá. in prin. collec. 6. Et illud. Nolo mor-
tem peccatoris ſed vt magis conuertatur & viuat. Ezech. 18.
& 33. c. 3. q. 4. hi qui. 23. q. 8. his à quibus. 33. q. 2. admonere. l. &
illud Chriſoſto. Etiam ſi ad ſummum peruenerit quis malorũ
deus libenter ſuſcipit reuertentem. Aut in foro iudiciali & ex-
2 teriori, & tunc. † Aut ſunt hæretici penitus occulti qui cõuin
ci non poſſunt, & talibus non eſt audientia, ſeu legitima defen
ſio deneganda cũ non iudicet eccleſia de occultis. s. de ſymo-
nijs. ſicut tuis. & c. ſeq. 32. q. 5. Chriſtiana. Aut non ſunt peni-
3 tus occulti, & tunc. † Aut quæris vtrum admittantur ad de-
fendendum hæreſim. i. ad ſuſtinendum aliquam ſpeciem hæ-
reſis non eſſe hæreſis. & dic quòd non. argumentum. 23. q. 5.
non vos. & hoc innuit Hoſt. hic in glo. cum ſint, verſiculo ſed
ad defendendũ hæreſim nullatenus audiantur. &c. & in ſum.
eo. tit. §. qualiter deprehendantur. in fi. Aut ad defendendum
4 ſeipſos: & tunc. † Aut antequam ſint legitimè confeſſi vel con
uicti de hæreſi, & tunc audientia ſeu legitima defenſio nõ eſt
eis deneganda, nedum in alijs criminibus ſeu factis, ſed nec et
in crimine hæreſis in proceſſu inquiſitionis. Vnde ſi contra ia
ra grauentur poterunt appellare. 2. q. 6. c. 2. & 3. c. non ita. quia
nulli neganda eſt legitima defenſio. s. de except. cum inter. arg.
eorum quæ leg. & not. s. de præſum. literas. j. de purg. ca. inter
ſolicitudinem. j. eod. c. filij. & c. accuſatus. lib. 6. & no. Guiliel.
& Io. And. eo. tit. c. vt inquiſitionis. ſuper verbo interdictum.
5 lib. 6. † Aut poſtquam ſunt confeſſi vel conuicti, & tunc. Aut
quæris vtrum admittantur ad ſe defendendum ſuper crimine
hæreſis, vel ſuper bonis. & dic quòd nõ, vt 8. diſt. quo iure. 23.
q. 7. c. 1. cum non reſtet niſi condemnatio & executio facien-
da. ar. C. de confeſ. l. vnica. 2. q. 1. nos in quenquam. niſi velit re-
dire ad eccleſiæ vnitatem. iuxta ea quæ leg. & no. j. eod. c. pen.
§. ſi qui. & c. ſtatutum. 2. lib. 6. & dixi. s. c. proxi. & multo mi-
nus admittuntur poſt diffinitiuam ſententiam latam contra
eos, vt in d. c. vt inquiſitionis. verſic. non obſtantibus. ſecundũ
6 Guil. & Io. And. ibi. † Aut ſuper alijs criminibus ſuper quibus
poſſunt accuſari, & tunc ſecundum Hoſt. hic quo ad defenſio-
nem iuſtitia nõ denegabitur, quia nec in hoc attenditur fauor
hæretici, ſed æquitas iudicantis, vt legitur, & not. s. de excep.
cum inter priorẽ. & hoc ſatis patet hic. Nam ex eo quòd hic
ſolis aduocatis & ſcriniarijs, non tamen iudicibus de quibus
nulla fit hic mentio prohibetur, ſatis patet quòd de ipſis iudi-
cibus contrarium ſentit quãtum ad iuſtitiam faciendam, arg.
in eo, quod legitur, & no. s. de præſum. nonne. Nec ob. ſi dicas,
q talis hæreticus eſt, & ſic ſtatim eſt puniendus: nam & poſt
deprehenſionem ſi ſponte redierit admittitur, & in monaſte-
rium eſt detrudendus. Ibidem igitur ſe defendere poſſet ſup
alio crimine accuſatus. C. de his qui ad eccleſiã confu. l. fi. ma-
xime ſi præuentus fuiſſet in alterius criminis accuſatione. s.
de foro compe. præpoſuiſti. Tamen excepto iudice, qui nec
iudex eſt, niſi ſit in conſtitia. j. de verb. ſign. forus. §. in omni.
nulli alij perſonæ licet talibus conſilium vel auxilium vel com
munionem aliquam niſi ad ſalutem animæ, etiam in cauſis,
vel factis impartiri, vt patet hic in fin. ſecundum Hoſti. Item
Ioan. Andr. non putat prohibitionem huius. c. locum habere
niſi in his qui ſunt hæretici, non in his qui fuerunt. ad hoc. j. c.
7 ſtatutum. 2. reſpon. lib. 6. † Et nota quod per iſtud. c. in fi. & j.
eo. excommunicamus. §. credentes. & 2. q. 3. c. Euphemium.
§. notandum. in fi. no. Guiliel. in Spec. titu. 2. §. ſuperell. verſic.
ſed nunquid poteſt. Legatus & epiſcopus pœnam inhabilita-
tis perpetuo ad beneficia obtinenda poſſunt infligere ex cau-
ſa clerico, & etiam laico, quo ad publica officia, quia poteſt il-
lum infamare per ſententiam, quæ ſententia facit ius, & per-
petuo effectum habet, donec ille reſtitutionis beneficium
mereatur: vt in iuribus allega. † Nam & præfectus vrbis ad
tempus, & in perpetuum poteſt alicui officium aduoca-
tionis, & negotiationem & forum interdicere. ff. de offic.

præſec.vrb.l.j.§.pen.& idem videtur tenere Io.And.extra, de
vita & ho.cle.quoniam.ſuper verbo inhabilis.in clem.

1 *In fidei diſputatione duo conſideranda.*
2 *De fide an publicè diſputare liceat.* 10.
3 *Reprehenſionis ſpecies.*
4 *Prædicare laicis non licet.*
5 *Mulier prædicare non debet.*
6 *Papa vbiq; prædicat, & committit.*
7 *Epiſcopi in ſuis diœceſibus prædicant & committunt.*
8 *Prælati inferiores ab epiſcopo, prædicant ſuis ſubditis, & committunt.*
9 *Clericus non prælatus, non prædicat.*

CVm ex iniuncto. ¶ Si quæris vtrum cũ
infidelibus ſit publicè
1 diſputãdum, † diſtingue, ſm beatum Tho.in q.10.
art.7.quia in diſputatione fidei, duo ſunt conſideran
da, vnum quidem ex parte diſputantis, aliud ex parte audien-
2 tium. † Ex parte quidem diſputantis eſt conſideranda inten-
tio, ſi.n.diſputat tanquam de fide dubitans, ſed argumentis ex
periri volens, tũc dicet proculdubio tanquam dubius in fide,
& infidelis. Si autem diſputet, quis de fide ad confutandum er
rores, vel etiam ad exercitium, laudabile eſt. Ex parte vero au-
dientium conſiderandum eſt vtrum illi qui diſputationem au
diunt ſint inſtructi & firmi in fide, & tunc nullum eſt pericu-
lum coram talibus diſputare de fide. Aut ſunt ſimplices, & cir
ca tales diſtinguendum eſt, quia aut ſunt ſollicitati ſiue pulſati
ab infidelibus, puta iudæis, vel hæreticis, ſiue paganis nitenti
bus in eis corrumpere fidem, & tũc neceſſe eſt publicè diſpu
tare de fide, dummodo inueniantur aliqui ad hoc ſufficientes
& idonei, qui errores confutare poſsint, per hoc.n.ſimplices
in fide firmabuntur, & tolletur infidelibus decipiendi facul-
tas, vnde Grego. Vnde ſicut incauta locutio in errorem pro-
trahit, ita ſilentium indiſcretum eos qui petunt inſtrui in er-
rore, relinquit. Aut ſimplices in nullo ſunt ſolicitati ſup hoc,
& tunc periculoſum eſt diſputare publicè de fide coram ſim-
plicibus quorum fides etiam ex hoc eſt infirmior, quod nihil
diuerſum audierunt ab eo, quod credunt, & ideo non expedit
eis, vt verba infidelium audiant diſputantium contra fidẽ. hæc
Tho. idem no. frater Io. in ſum.confeſ.eo.ti.de pœn.& re.ru-
bricella de impedimentis pœnitentiæ.q.206.vtrum cum infi
delibus &c.& Aſten.lib.2.tit.de fidelitate.arti.3. † Et de qua-
3 druplici reprehenſione.ſ.impetioſa, ſociali, temeraria, humili,
& deuota.not.Io.21.diſt.nolite.& Hoſt.de decem ſpecieb.re-
prehenſionum tractat in prin ſummæ ſuæ.

Super eo.c. ¶ Si velis ſcire, an aliquis, & quis poſsit
prædicare, aut diſputare de fide, Diſtin-
gue. Aut loqueris de mere laicis, aut de clericis. † Si de laicis
4 dic ꝙ nullatenus poſſunt, nec publicè nec priuatè, & ſi fece-
rint ſunt excommunicandi.de prędicatione.patet hic, & j.eo.
ſicut in vno.& de diſputatione patet.j.eo.quicunq;.§.inhibe-
mus li.6.niſi hoc.ſ.prædicare, faciant aliqui prudentes viri ro
6 gantibus clericis. † Sed mulier nullo modo, cum ſit virile offi
cium.23.diſt.mulier.niſi ſit abbatiſſa, vel prioriſſa, quæ ſecre-
to in clauſtro, vel capitulo, vel choro, poteſt docere ſuas mo-
nachas, & etiam conuerſas, & eis prædicare, non autem in ec-
cleſia aſcendendo pulpitum, & faciendo ſermonem, ad popu-
lum.ſecundum Archid.ibi. Si de clericis refert, aut quæris de
prælatis eccleſiæ, aut alijs clericis. Si de prælatis eccleſiæ, tunc.
6 † Aut quæris de Papa, & tunc planum eſt, quòd ille prædicare
poteſt vbique.19.diſt.in memoriam, & cuilibet committere.
ſ.de offi.deleg.quoniam apoſtolica.ſed eius commiſſarij ſub-
delegare non poſſunt, vt ibi. Aut de inferioribus, & tunc. Aut
quæris vtrum poſsins prædicare, aut vtrũ poſsint diſputare.
7 Si prædicare, tunc, aut quæris de Epiſcopis, & tunc. † Aut quę
ris vtrum poſsint ipſi Epiſcopi prædicare vbique in propria
perſona, & dic quòd ſic, niſi per alios Epiſcopos in proprijs
dyocœſibus expreſsè prohibeantur, quia per vniuerſum orbẽ
quantum ad hoc priuilegium habent. Matth.vlti.vbi dicitur.
Euntes in mundum vniuerſum prædicare euangeliũ &c.25.
diſt.in nouo.& hic. Aut vtrum poſsint alijs auctoritatem da-
re, & dic quòd non, niſi in proprijs dyocœſibus.16.q.7.nul-
8 lus omnino. † Aut quæris de inferiorib.prælatis, & tunc. Aut
quæris an poſsint ipſi prædicare. & dic quòd ſic, ſubditis ſibi
commiſsis, etiam ſi non fuerint niſi dyaconi tantum, vs 16.q.
1.adijcimus. Aut alijs committere, & tunc, aus approbatis &
notis, puta magiſtris in theologia, vel aliàs per epiſcopum ap
probato, & tunc poteſt ſacerdos curatus, vel alius prælatus ha
bens curam quo ad ſuas oues caſualiter, & in tranſitu hanc li-
centiam dare.arg.ſ.de offic.ordi.cum ab eccleſiarum. Et ideo
ſacerdotes quotidie committunt iſtis prædicatoribus, & mi-
noribus, & ſimilib.qui habent poteſtatem, & priuilegium ge
nerale prædicandi, aliàs autem nõ liceret in publico.j.eo. ex-
communicamus.1.§.quia vero.vbi hoc no.Inno.in gl.no.er-
go & Hoſt.poſt eum.ibi & Inn.ſ.de cler.peregri.ſua.idem in
c.alleg.adijcimus glo.1. & Archi.ibi in gl.adde.ſed contra ex-
tra &c.& Guil.de mon.L.au.& Gemin.extra de priuilegijs.c.
1.ſuper verbo licentia ſpeciali.in clem.& de ſepul.ſuper cathe
dram.§.in eccleſijs.ſuper verbo mandaret.per Guilielmum,
9 & ſuper verbo obtenta.per Geminianũ. † Aut quæris de alijs
clericis non prælatis, nec habentibus curas, & tales prædicare
non poſſunt, niſi mittantur ab his qui hoc facere poſſunt, vt
eſt dictum ad Roma.10.c. & 23.q.4.diſplicet. & hic in verſi.
nam ſecundum.& j.c.prox.§.quia vero. Nec ob.92.diſt.in ſan
cta.vbi dicitur, quòd dyaconus prędicat, quia hoc intelligitur
ex delegatione, vel prædicatione, appellat ibi lectionem euan
gelicam legere ſecundum Io.ibi. Item non obſtat.19.diſt.ſm
eccleſiæ, circa medium.ibi, adeo autem non quæritur, quis vel
qualis prædicet. ſed quæ prædicet &c. quia loquitur ſecundum
antiqua tempora. Vel dic, non quæritur quis.ſ.epiſcopus, vel
alius ad hoc auctoritatem, & poteſtatem habens, vel ibi loqui
tur de ſecreta prædicatione, non per modum prædicationis,
ſed per viam monitionis quam quilibet poteſt facere etiam
10 monachus.16.q.1.c.1.& c.iuxta. † Si quæris vtrum poſsint di
ſputare, ſubdiſtingue, quia Aut quæris vtrum poſsins diſputa
re cũ infidelibus ſeu inimicis fidei, & tunc dic vt ſ.diſt.proxi.
ſecundum Tho.in quo ſatis concor. Guil.de mon.Lau.in d.c.
ſuper cathedram.dicens, quòd cum talib.diſputare non licet,
maxime de ſecretis fidei.23.q.3.cum quib.niſi forte tales ni-
mis prouocent magiſtros in theologia, vel alios doctores fi-
dei, quia tunc debent prudenter per aliqua verba eos tranſire,
& eludere, aliàs tunc nihil reſpondere non eſſet vtile propter
audientes, qui crederent forte, quod homo non haberet, quid
eis reſponderet.43.diſt.in mandatis in fine. Aut cum fidelib.
& inter fideles, & tunc. Aut quæris de epiſcopis, & alijs præla
tis, curam habentibus, vel de magiſtris in theologia, & tunc.
Aut publicè concitando turbam, & credo, quòd non licet.ar.
j.eo.c.proxi.§.quia vero. Aut in ſcholis, & cauſa exercitij, &
de alijs quam de principalibus articulis fidei. & credo quòd
licet vt dixi.ſ.diſtin.proxi. Aut de alijs clericis, & illis non cre
do licere per præmiſſa.

1 *Contumacia in alia quam hæreſis cauſa commiſſa, an reddat ſuſpectum de hæreſi.*
2 *Excommunicationem per annum ſuſtinens hæreticus iudicatur.*
3 *Contumax in cauſa hæreſis, an hæreticus ſit cenſendus.*
4 *Negligens in ſe purgando, an de hæreſi condemnandus.*
5 *Gradus quatuor per quos ad condemnationem hæreſeos peruenitur.*
6 *Deficiens in purgatione, vt hæreticus condemnandus.*
7 *Relapſus de hæreſi condemnandus.*
8 *Crucis prædicatio ad ſolum Papam pertinet.*
9 *Bona rebellis eccleſiæ, poteſt diœceſanus exponere occupanti.*
10 *Eccleſia brachium ſeculare inuocet.*
11 *Hæreticis credentes ſunt hæretici.*
12 *Excommunicatus an ſit inteſtabilis.* 14.16.
13 *Excommunicatio eſt medicina.*
15 *Vſurarius non teſtatur.* 55.
17 *Inſtrumẽtum ab excommunicato confectũ, an validum.* 19.21.
18 *Anathematicis non credendum.*
20 *Officialis minus donans eligitur alijs deficientibus.*
22 *Hæreticum quis abſoluit.*
23 *Pœnitentia an ab hæretico recipiatur.*

EXcõicamus. lo j.§.qui aũt. ¶ Si quæris pp
quam contumaciam, quis hę
reticus, ſeu ſuſpectus de hæreſi eſt cenſendus, & vt
hæreticus puniendus, Diſtingue, aut quæris de con
tumacia cõmiſſa aliàs, ſeu in alia cã quã in cã hęreſis, aut de cõ-
1 tumatia cõmiſſa in cã hæreſis. † Si aliàs ſeu in alia cauſa, tunc.
Aut de cõtumacia cõmiſſa, ante oẽm excõicationẽ, & illa quã-
tũcunq; vera, notoria, ſeu magna nõ reddit aliquẽ hæreticum,
vel de hęreſi ſuſpectũ, vt hic, & j.eo.cũ contumacia.li.6.à con
trario. Aut de cõtumacia cõmiſſa poſt excõicationẽ, & intelli-
go in

go non petendo abſolutionem, & tunc, Aut eſt contumacia
annalis,& tunc licet non reddat excommunicatum ſic contu-
macem,hæreticum reddit tamen eum de hæreſi ſuſpectum,
vt j. de pœnis.c.grauem. ſecundum Hoſt.hic ſuper verbo ex
tunc dicentem quòd eſt ſuſpectus de hæreſi,& hac de cauſa j.
certum tempus ſecundum quod indicenti videtur,poteſt ei in
dici purgatio,quam ſibi,indictam ſi præſtare neglexerit, ob ta
lem negligentiam contumax,poterit iterum excommunica-
2 ri,†in qua excommunicatione ſi poſtea per annum ſteterit po
terit velut hæreticus indicari,vt hic,idem no.Hoſt.j. de pur.
ca. inter ſolicitudines.& Guil.j.eo.c.accuſatus.in princ.ſuper
verbo exorta.lib.6.Aut non eſt annalis,& talis non reddit,quē
hæreticum, nec de hæreſi ſuſpectum.ar.hic in ver.ita q ſi per
3 annum. & j.eo. c.contumacia.lib.6. à contrario ſenſu. † Si de
contomacia commiſſa in cauſa,ſeu negotio hæreſis,tunc,Aut
eſt quis citatus expreſsè,vt.ſ.de fide veniat reſponſurus,& tūc
ſi poſtea pro eo quod parere ſubterfugit. Aut contumaciter ſe
abſentat,excommunicationis vinculo fuerit innodatus,& eā
per annum ſuſtinuerit,vt hæreticus condemnatur. Ante vero
annum hæreticus non cenſetur,ſed ſolum ſuſpectus, quod dic
vt le.& no.j.eo. cum contumacia.lib.6. ad hoc enim vt locū
habeat illa decre. requiritur q hoc expreſſum ſit in citatione,
vt.ſ.de fide veniat reſponſurus,vt no. Ioan.And.ibi. Aut nō eſt
citatus expreſsè, vt de fide veniat reſponſurus, vel eſt,& ad diē
citationis comparens poſtea in proceſſu cauſæ,vel negocio cō
tumaciter ſe abſentat,& tunc. Aut quæris vtrum eſt ſuſpectus
de hæreſi,& dic q ſic, vt hic in princ.ibi ſola ſuſpicione. qui.n.
iudicium ſubterfugit præſumitur habere malam cauſam, &
de iuſtitia ſua diffuſus. ſ. de præſumptio. nullus, Aut vtrum
cenſendus eſt hæreticus, & tunc refert ſecundum Hoſt. hic,
ſuper verbo condemnētur, aut eccleſia ſuſpecto de hæreſi pur
gationem inducit,non tamen aſsignat terminum ad purgatio
nem faciendam indictam,non indicit purgationem,ſed ad pur
gandum terminum aſsignat, aut vtrunque facit, quia indicit
purgationem,& ad ipſam præſtandam & faciendum terminū
aſsignat. In primo caſu non poteſt dici contumax.arg.no.ſ.de
offi.ord.irrefragabili. §.exceſſus.nam terminus ad purgandū,
debet eſſe peremptorius.ſ.de re iudi.quod ad cōſultationem.
de cohabi. cle.& muli.c,penul. In ſecundo caſu idem:nam ter
minum aſsignando ad purgandum,ſiue ad purgationem præ-
ſtandam,non per hoc videtur indixiſſe purgationem,vnde ſi
alterum tantum iſtorum interueniat,nunquam poteſt dici, q
in non purgando contumax ſit,ita q ſi non venerit, & hac de
cauſa excommunicetur,& poſtea per annum expectetur,& in
eadem contumacia permaneat,debeat velut hæreticus iudica
ri. Si enim terminus aſsignetur tantum,non poteſt dici, quòd
aſsignetur ad purgationem iudicatam, ſed indicendam. j. de
purg.ca.c.ſi.reſpectu cuius indicendæ, non poteſt eſſe contu-
max.nec in mora,cum non ſit in rerum natura.ff. de iure codi.
l.quidam referunt.ſ.de conſti. cum acceſsiſſent. Item ſi ſit in-
dicta purgatio termino non aſsignato non pōt dici contumax
4 ar.§.alle.exceſſus.† In tertio caſu refert.aut fuit negligens in ſe
purgando,& tunc habet locum.§.iſtæ.ſ.quòd ſi talis contumax
per annum excommunicatione perſtiterit, & tunc velut hæ-
reticus condemnetur,niſi citatus reputans ſe grauatum à tali
mandato,ex iuſta cauſa expreſſa duxerit appellandum.ſ. de re
iudic.quod ad conſultationem.de app.præterea.2,& eo. iii.ca.
cordi.li.6.ſecundum Hoſt.hic qui etiam not.hic quatuor gra-
dus per quos ſecundum iſtum §.ad condemnationem crimi-
5 nis hæreſeos peruenitur.† Primus eſt ſuſpicio notabilis, Secun
dus,quod propter hanc ſuſpicionem indicatur purgatio decla
rata & bene formata,quamuis abſenti & contumaci, ad quam
præſtandam aſsignet iterum ei diem peremptorium. Tertius,
quod ſi negligat ſe purgare in termino,propter hoc feratur in
ipſum excommunicatio. Quartus,q ſi hac de cauſa ligatus in
ſententia per annum pertinaciter permanſerit, ſequitur hæc
condemnatio,nec contumax audietur appellans.2.q.6.§. ſunt,
quorum.aliàs caſum appetit,qui iſtis gradibus in tali caſu poſt
6 poſitus,per abrupta quæret aſſenſum.ar.48.diſt.c.ſi.† Aut non
fuit negligens in ſe purgando, ſed ſe purgare tentauit,in pur-
gatione tamen defecit, & tunc non eſt locus excommunica-
tioni,nec per conſequens annali expectationi,ſed incontinen-
ti poteſt tanquam conuictus de hæreſi condemnari. ſic poteſt
intelligi.ſ.eodem ad abolendam.§.laicus.& j.eodem.§. adijci-
mus.& de pur.ca.c.inter ſolicitudines. in fin.& c.cum.P.ſecū-
7 dum Hoſt.ſuper verbo ex tunc.† Aut non fuit negligens in ſe
purgando,ſed ipſam purgationem præſtitit, & poſt ipſam præ
ſtitam vel abiurationem factam,in hæreſim eandem recidit,
& tunc ſeculari iudicio ſine vlla penitus audientia relinquatur
ſ.eod.ad abolendam.§.illud quoq;.ſecundum Hoſt. idem in il
lo qui in vnam hæreſis ſpeciem vel ſectam commiſit. Aut in
vno fidei articulo,ſeu eccleſiæ ſacramento errauit,& poſtmo-
dum hæreſim ſimpliciter, vel generaliter abiurauit.nā ſi poſt-
modum etiam in aliam hæreſis ſpeciem vel ſectam, aut aliud
ſacramentum, ſiue articulum committat,debet, vt relapſus
in hæreſim iudicari, infra eo. accuſatus.in prin.§ cum vero.

Super eo.c. §. ſi vero. ¶Si quæris,quis pōt p dicare,vel mandare p-
dicari crucem, contra infideles,ſeu excommunicatos, ac re-
8 belles,aut bona eorum exponere occupanti. Diſtingue. † Aut
quæris de primo.ſ.quis poſsit mandare prædicari,vel prædica
re crucem,& dic quòd ſolus Papa,& nullus inferior, niſi de li-
centia ſpeciali ipſius.ſecundum Hoſt.qui ita intelligit iſtum.§.
ſicut.& Io. And.poſt eum.nec per alium poteſt votum ipſius
redimi.ſ.de voto.quòd ſuper his.& c.ſeq. & hoc tribus ratio-
nibus. Prima eſt,quia nemo poteſt crucis receptæ vinculum
ſoluere niſi ſolus Papa,vel is cui committit.vt ibi.ergo nec in-
ducere,ſeu ligare.ar.in eo quod leg.& no.j.de reg.iur.ca.j.Se-
cunda,quia ad ſolum Papam pertinet propriè & principaliter
de fide reſpondere & per conſequens eius acceſſoria expedi-
re.24.q.j,quoties.j.& no.ſ.eo. ad abolendam.& j.de regu. iur.
cum principale. Tertia eſt,quantitas indulgentiæ, de qua ſequi
9 tur.j.§.proxim.quam nullus poteſt dare, niſi Papa.† Aut quæ
ris de ſecūdo.ſ.qui poſsit bona talium exponere occupanti. &
tunc Hoſt.dicit hic & Ioan.And.poſt eum, quòd ſine prædica
tione crucis poſſet dyocœſanus bona excommunicati ſubdi
ti, & rebellis,& per annum expectati exponere,vt patet in eo,
quod le.& no.j.de homi. pro humani. in fi.ver.ſic etiam. cum
ſuis concord. li.6.quod ſic probat. Poteſt enim perſonam ex-
ponere,etiam clerici incorrigibilis,nedum in crimine hæreſis
vt ſ.eod.ca.j.reſpon.& c.ad abolendam.ſed etiam in quolibet,
crimine.ſ.de iudi. cum non ab homine. & j.de verb.ſigni.ca.
nouimus. Et ſi hoc poteſt de perſona clerici, multo fortius,
de perſona laici,vt patet in eo quod leg. & no.ſ.de fo.compe.ſi
gnificaſti. Et ſi hoc poteſt dici de perſona laici,multo fortius
& de rebus.ar.C.de ſacro.ſanct.eccle.l.ſancimus.j.12.q.2. præ-
cipimus.& in eo quod leg.& no.ſ.de do.inter virum & vx. q
veſtras.qui fil.ſint leg.per venerabilem. 1.reſpon.ſ.de decimis
10 ex parte.3.† Generaliter enim non ſolum contra res,ſed etiam
contra perſonas poteſt eccleſia inuocare,auxiliū ſecularis bra-
chij,vt patet in eo quod le.& no.j.de homi.poſtu.& de cle.ex
com.mini.c.2.ſm Hoſt.& Io. And.

Super eo.c. §. credentes. ¶Hic habes qd credentes, rece-
ptatores,& fautores hæreticorum ſunt ipſo iure excommuni
cati,& ſi per annum in tali excommunicatione contumaciter
perſtiterint, efficiuntur inteſtabiles, nec valent inſtrumenta,
11 confecta per ipſos, † hodie vero credentes erroribus hæreti-
corum hæretici ſunt,vt j.eod.c.pen.§.credentes.ſecus de rece
ptatoribus & fautoribus.vt j.eod. accuſatus. §.ſi vero.lib.6.ſe
cundum Cardi.Gui. & Ioan And.ibi,ſuper verbo, hæreticus.
& Hoſtien. & Ioannem Andr.in d.§.credentes. Et quæ ſit dif
ferentia inter tales,vide per Guil.j.eod.quicunque,ſuper ver-
bo credentes. cum duabus glo.ſeq. Sed ſi quæris vtrum idem
ſit in excommunicato maiori excommunicatione.ſ. quòd ſit
inteſtabilis,& quod inſtrumēta per eum confecta nullius ſint
12 momenti. Diſtingue.† Aut quæris de primo. ſ. vtrum ſit inte-
ſtabilis,& in hoc articulo ſunt opi. contrariæ,nam Inno.tenet
j.de ſent.excommuni.cum voluntate.glo. nota. elemoſynas,
in fin.quòd poteſt teſtari,& ad hoc facit,quod ipſe no.ſ.de do
lo & contu.veritatis.pro quo etiam facit quòd excommunica
tus donare poteſt vt in d.c.cum voluntate.ergo & legare. Nā
legatum,quod in teſtamento relinquitur,donatio eſt à teſtato-
re facta,vt ff.de leg.2.l.legatum,& inſti.de leg.§.circa, & hæc
opi.mul.tum firmatur per iſtum.§.Nam ſi illud ſpecialiter ſta-
tuitur hic in excommunicatis propter hæreſim,& demū poſt
annum,tacite relinquitur contrarium eſſe in alijs ob aliàs cau-
ſas excommunicatis.25.diſtinctio.qualis.ſ.de præſump.non-
ne.maxime cum excommunicati non perdant bona, nec per
eam ſunt perdituri. Item etiam infamis teſtari poteſt, vt C.de
ſecun.nup.l.j.hoc idem tenet præterquam in caſu huius.§.Pe.
de Samp.Abb.& Guil.j.de excep.pia. ſuper verbo excludun
tur lib.6.& Ioan.And.j.de ſent.excommu.decernimus. eo. li.
Et hanc quæſtionem pleniſsime diſputat ibi in nouella, dicēs
inter alia,quòd Iaco.de Bel.plene diſputans hanc quæſtionem.
in aut. de ſanct.epiſc.§.omnibus.coll.9. hanc partem tenet cer

tis

tis rationibus vltra ſupradictas.Prima quòd teſtari poteſt qui-
cunque qui non eſt expreſsè prohibitus.ff.de teſta.l.ſi quæra-
mus.cum edictum teſtandi ſit prohibitorium, vt ibi, ſed ex-
communicatus non eſt de expreſſe prohibitis.inſti.qui.teſta.
fa.non poſ.§.ſi.Secunda rõ,quia regula datur quòd teſtari põs,
omnis qui retinet libertatem,familiam,ciuitatem,& bona,nec
eſt expreſsè prohibitus.ff.de leg.3.l.3.§.quibus.de pœnis.l.qui
dam.Tertia,quia licet forma teſtandi ſit de iure ciuili., tamen
voluntas & poteſtas teſtandi ſunt de iure naturali vel gentium
C.de teſta.l.teſtandi.ff.de iuſti.& iur.l.j.§.ius naturale.ſed iura
naturalia ſunt immutabilia.6.diſtinctio.§.his ita.inſtit.de iure
natu.§.ſed naturalia.Et iſta quæ voluntate & conſenſu confir
mantur,ex quo de conſenſu apparet non facile impediuntur.
ſ.de ſpon.c.1.&c.cum apud.Vnde valet matrimonium ab ex
communicato contractum.ſ.de eo qui duxit in ma.ſignifica-
ſti.Item valet profeſſio ab eo facta,& ordinatio de ipſo facta,
quo ad impreſsionem caracteris, patet vtrunque.j.de ſentẽt.
excommunic.cum illorum.quare ergo non valebit teſtamen
tum.Quarta,quæ multum vrget eſt, excommunicatio ab ho
mine lata eſt pœna contumaciæ.j.de ſenten.excom.ſacro.Itẽ,
quandoque eſt iniuſta & tamen ligat.eo.tit.de ſent.excommu.
c.venerabilibus.§.ſi vero.lib.6.de nulla,non dico,quia indubi-
tatum eſt teſtamentum valere ſi appareat excommunicatiõis
ſententiam fuiſſe nullam,quia verum eſt illum nõ excommu
nicatum.ſ.de offic.deleg.cum contingat.facit.ff.de iniu.rup.
& irri.teſta.l.ſi quis filio.§.hi autem.Modo abſurdum eſſet &
durum propter contumaciam & eius pœnam,quem prohibe-
ri à teſtando,facit de conſti.ex literis.& quod ibi no.in glo.di
cit enim.in fi.& ſecundum leges contumacia,& eius pœna nõ
prohibent ab actibus ciuilibus.C.de mo.mul.l.1.de req.reis.
l.fi.idem & fortius vbi nulla culpa interuenit,quia excommu-
nicatio fuit iniuſta.† Item excommunicatio eſt medicina po-
13 tius quam pœna,vt in c.cum medicinalis.j.de ſentẽ.excom-
munic.lib.6. Et ſi dicatur pœna tamen temporalis non eſt ꝑ-
petua.vt leg.& no.10.q.1.quia ſacerdotes 27.q.1.de viduis.j.ſ.
de coha.cle.& mulie.c.clericos.† Item ſi loquamur de excom
14 municatione iuris quæ eſt pœna criminis de qua ponuntur, p
Ioan.And.114.caſus.j.de ſen.excommu.c.eos.li.6.ſi ponde-
res qualitates illorum caſuum iudicabis graue,quòd illæ culpæ
reddant,quem inteſtabilem.v.g.vide caſum illum.j.de ele.vbi
maius.§.nulli.ex quibus concludit valere teſtamentum excõ-
municati,niſi vbi expreſsè vitiatur,vt hic,aliàs quaſi omnia te
ſtamenta annullarentur cum curioſus ſuper aliquo caſuum ꝑ-
dictorum falſas,vel forte veras probationes,quam ſæpius inue
niret.Item ſæpe de abſolutionibus vere factis non poteſt ha-
beri probatio, & poſtea reſpondet ad contraria, vt ibi videre
poteris.Sed Hoſtien.tenet contra,hic & in d.c.pia.& Gar.&
Card.infra de vſuris.c.quamquam.li.6. & dominus Stephanus
prouincialis in ſua diſputatione per §.generalem.in authen.vt
cum de appellatio.cog.coll.8.& Alten.lib.7.l.de damnis ex-
communicationis.ar. ... ver.non poteſt etiam teſtari,& per
illud.c.pia.in prin.ibi.& excommunicati dum à communibus
15 actibus excluduntur generaliter loquens.& per dictum capit.
quamquam.† Nam ſi vſurarius teſtari non poteſt,vt ibi dicitur
multo fortius nec excommunicatus qui eſt penitus extra ec-
cleſiam, & ſeparatus à communione eccleſiæ ſacroſanctæ, oẽ
enim beneficium ex legibus deſcendens ei denegatur.in auth.
de priuileg.dotis hæretic.mulieribus non præſtand.§.antepe.
coll.8.de hoc in Specu.tit.de inſtru.edi.§.compendiolæ.cir
16 ca princ.ver.quid de excommunicato.† Poſſet dici probabili-
ter primam opin.veram in illo qui ignorat ſe excommunica-
tum,vel ſcit,ſed ante mortem apparet penitens & contritus
tum quia teſtamentum ſit regulariter ad prouidẽdum animæ
& pro tanto eſt fauorabile.ſ.de teſta.cum nobis.& per totum.
C.de ſacroſanct.eccle.l.j.Tum quia licet Accur.inſti.de capi.
dimi.§.minor.æquiparet excommunicatum illi, cui aquæ &
igni interdictum eſt,loco cuius ſuccedit deportatio.ff.de pœ
nis.l.2.§.j.tamen Ber.ſ.de app.paſtoralis.in fin.æquiparat eum
relegato,& verius qui relegatus teſtari poteſt.ff.de teſta.l.eius
qui ver.ſed relegati.Tum quia in caſu.ſ.quando tractatur, de
commodo animi poſsit cum excommunicato participari. vt
11.q.3.anteceſſor.j.de ſent.excommu.c.reſponſo.& cap.cum
voluntate.tum quia in morte teſtamentum ſumit vires,vt le.
& no.ff.ad l.falc.l.in quantitate.C.de dona.inter virum & vxo
rem.l.donationes.Secundam vero opinionem in illo qui ſcit,
ſe excommunicatum, & moritur impenitens & non contri-
tus, & abſolutione debita non petita,talis enim, vt hæreticus
moritur quantum ad meritum vitæ æternæ,& ideo teſtamen
ctum ſuum,& alia facta ſua cum eo merito ſunt damnata.ar.ſ.
eod.fraternitatis.& hic cum dicit,ſed cum auctore damnare-
tur.&c.& ei denegatur ſepultura.23.q.5.placuit. Nec obſtat ſi
non ſtetit in excommunicatione per annum,vt hic,quia actus
& diſpoſitiones morientium non poſſunt eſſe in pendenti,ſi-
cut & viuentium.vt ff.communia præd.l.vlt.& quia in eo ſtatu
in quo moritur iudicandus eſt.C.de ſer.expor.l.moueor.j.de
ſen.excommu.à nobis.2.& quia præſumitur in eodem ſtatu
velle perſeuerare ſi viueret.ar.eo.de dona.inter virum & vxo.
l.donationes.ſ.de bap.maiores.ſ.eo.ti.c.ſi quis Epiſcopus.&
17 eo.tit.c.filij.lib.6.† Aut quæris de ſecundo.ſ.vtrum inſtrumen
ta per eum confecta nullius ſint momenti,& videtur quòd nõ
per iſtum.§.vbi dicitur de excommunicato, quòd ſi ſatisface-
re contempſerit intra annum,& tunc inſtrumenta, per ipſum
confecta non valent,ergo à contrario prius.i.intra annum con
fecta valebunt,licet excommunicatus,& hoc tenet Inno.dũ-
modo non ſit ſententialiter & publicè damnatus.& in d.c.pia
18 glo.fi.& Ioan.And.in d.c.decernimus.glo.fin.Alij contra† pro
quibus optimè.2.q.3.nullus.ibi nullis anathematicorum ſuſci
piatur,nec à quoquam credantur quæ ab eis dicuntur,vel con
ſcribuntur.j.de ſent.excommunica.cap.nouerint. Alij, vt Ho
ſtien.dicunt quòd quandiu eius excommunicatio eſt occulta,
valet inſtrumentum ab eo confectum, vel ſi ſit manifeſta, &
non poteſt probari.ar.ff.de offi.prætor.l.Barbarius.3.q.7.§.tria
C.de teſta.l.j.ſ.de re iudica.ad probandum.& in d.c.pia.ſup ver
bo ſi vero.Secus ſi ſit notoria.ſ.de excep.exceptionem.ſ.de
cohabit.cler.& muli.ca.veſtra.ſicut enim ibi notorius concu
binarius ſuſpenſus eſt quo ad ſe & quo ad alios,ita notoriè ex-
communicatus tabellio,& ita no.Specu.ti.de inſtru.edi.§.re-
ſtat videre.ver.quid ſi inſtrumentum.† Circa quod poſſet ſic
19 probabiliter diſtingui. Aut quæris de inſtrumentis confectis,
ante excommunicationem, & dic quòd illa valent non obſtan
te excommunicatione ſuperueniente,ſic poteſt intelligi,quod
no.in auth.de tabel.§.vt tamen.coll.4.& per Inno.ſ.eo.frater-
nitatis.ar.l.Barbarius.& ff.de itine.actuq; priua.l.nec enim. C.
de adminiſtra.tuto.l.ſancimus.j.de reg.iur.c.factum legitimè
lib.6.& quia aliàs puniretur ille ad cuius commodum fuerunt
confecta inſtrumenta alius odio contra legem.C.de inoffici.
teſta.ſi quis in ſuo.vt no.Gen.in extrauag.Ioan.22. quæ inci-
pit dierum.§.nullus ei.ſuper verbo firmitatem. Aut de confe
ctis poſt excommunicationem & ea durante,& tunc, Aut nõ
erat ſententialiter & publice cõdemnatus,& tunc idem ſecun
dum Inn.pro quo facit,quia quandiu toleratur per eccleſiam,
poteſt ſuum officium exercere.ar.hic à contrario.& 8.q.4.nõ-
ne.ſ.de re iudi.ad probandum à contrario cum his quæ ibi ſcri
pſi.Aut erat publicè condemnatus,& tunc.Aut ille ad cuius cõ
modum fiebat inſtrumentum non poterat tunc habere copiã
alterius tabellionis idonei,& tũc potes tenere prædictam opi.
20 Inno.& Io.An.cum materia probationum non debeat anguſta
ri.C.de hæreti.l.quoniam.in fi.† Nam ad officia, ſeu munera
publica alijs deficientibus minus idonei ab initio eliguntur.ff.
de decu.l.generaliter.§.ſpurios.ſ.de religion.domin.inter qua
tuor.ergo fortiori ratione iam habitis vti poſſunt.ff.de his qui
ſunt ſui vel alie.iur.l.patre furioſo.ſ.de iureiuran.quemadmo
dum.Item neceſsitas excuſat participantes cum excommuni
21 catis,vt le.& no.j.de ſen.excommu.ſi veræ.† Aut poterat ha
bere copiam tabellionis alterius,& tunc potes tenere opi. Ho
ſtien.& Specu.& caueat ſibi ille ad cuius commodum inſtru
mentum eſt confectum,quia talem elegit ff.de mi.l.cum man
dato.in fin.Et vide quod no.Inno.in d.c.pia glo.pe.glo.& Spe.
tit.de inſtru.edi.§.inſtrumentum.ver.quid ſi teſtis.& Io.And.
in c.alle.decernimus.in nouella dicentes quòd ſi teſtis inſcri-
ptus in inſtrumento eſt excommunicatus, inſtrumentum ni
hilominus valet,dummodo inſtrumentum aliàs non ſit ſuſpe
ctum,quia tunc non daretur ei fides per teſtem, nunc excom
municatum. Si autem eſt abſolutus bene dat fidem inſtrumẽ
to per ſuum teſtimonium, licet tempore,quo fuit inſcriptus
excommunicatus fuiſſet.

Super eo.c.§.ſanc. ¶ Ad declarationem gloſ. hic referuat in fine. Si quæ
ris vtrum Epiſcopus dyocœſanus poſsit reconciliare,ſeu ab-
ſoluere eum,qui incidit in hæreſim iam damnatam. Diſtin
22 gue.† Aut quæris vtrum poſsit eum abſoluere à ſententia ca
nonis,& dic quòd ſic,vt ſ.eod.ad abolendam.§.ſ. ſecundum
Ber.& Hoſtie.hic,Aut à ſententia oris Papæ quam ter in an
no profert,& ab illa nullus inferior à Papa abſoluere poterit,
ſ.de maiori.& obed.cum inferior.Ex quo ſequitur quod nul
lus poteſt ad plenum reconciliare hæreticum ſine domini Pa-
pæ li-

pæ licētia ſpeciali, quod eſt nota dignum. Niſi dicas, quòd hæc
ſententia lata ab ore Papæ canō eſt generalis, à quo & inferior
poteſt abſoluere. ĵ. de ſen. excommu. nuper. §. in ſecundo. ſm
Hoſt. & Io. And. poſt eum. & hoc vltimum videtur verius per
ea quæ no. Lau. & Io. 24. q. j. maiores glo. vlt. & Guil. & Ioann.
And. poſt eum. ĵ. eodem. c. vt officium. in prin. §. ſi vero. ſuper
verbo, impendatis. li. 6. vbi dicunt indiſtinctè quòd epiſcopus
dyocœſanus, ſiue eius ſuperior abſoluit eū qui incidit in hære
ſim iam damnatam. vt 23. q. 4. ipſa pietas. Et ad hoc bene facit,
23 dictus. §. ſi vero. †Et vtrum liceat recipere Euchariſtiam, vel
pœnitentiam ab hæretico. vide per Io. de pe. di. j. poteſtatis. v-
bi dicit quòd non, ſed cōtrarium no. 32. di. c. ad hæc. & de hoc
plene per Inno. ŝ. eo. fraternitatis. in magna gl. ver. in ſacramen
tis vero. &c.

1 *Forma degradationis.*
2 *Reconciliationis forma.*
3 *Carceris pœna circa degradatos, & reconciliatos mitigatur.*
4 *Hæreſeos cauſa vbi & coram quo agitetur. 6.*
5 *Criminoſus conuenitur, vbi inuenitur.*

EXcommunicamus · ij Si quæris, quæ ſit for
ma degradandi condemnatos de hæreſi, aut reconci-
liandi pœnitentes. Et vtrum pœna carceris, circa eos
pote rit mitigari, & quis prælatus, vel inquiſitor poſsit proce-
1 dere contra eos. Diſtingue. †Aut quæris de primo, & tunc dic
vt leg. & no. ĵ. de pœnis. degradatio. lib. 6. Aut de ſecundo. ſcili-
licet de forma reconciliationis, & tunc vide quod no. Ray. in
ſumma eodem titu. §. vni redeuntes. &c. & frater Ioā. in ſum-
2 ma confeſ. eodem ti. q. 14. qualiter hæretici, †dicentes, quod
redeuntes ab hæreſi debent recipi hoc modo, quòd ad arbi-
trium epiſcopi religionis abiurent errorem, & promittant, &
firment, etiam per ſcripturam quòd tenebunt firmiter ad mā
datum eccleſiæ fidem catholicam, & hoc faciant publicè, vel
priuatè ſecundum quod crimen fuerit publicum, vel priua-
tum. 2. q. 7. quoties. de conſecra. diſtinctio. 2. ego Berengarius
ŝ. eodem ad abolendam. de hoc etiam per Hoſt. in ſumma. eo-
dem. titu. §. quando & qualiter. & plenius per Gui. ĵ. eodem. vt
commiſsi. glo. iſta reclusio. lib. 6. Quod intellige, quando ſunt
verè pœnitentes, ſecus ſi ſint fictè conuerſi. quod dic, vt legi.
& no. ŝ. de præſump. literas. in fi. o. vbi Ioan. And. alle. Tullium
ſecundo de officijs dicentem. Omnia ficta ſceleriter tanquā
floſculi decidunt, nec ſimulatum quicquam poteſt eſſe diutur
3 num. Aut quæris de tertio. ſ. †vtrum pœna carceris circa eos po-
terit mitigari, vel mutari. & dic quod ſic. prout in d. cap. vt cō-
miſsi. le. & no. Aut quæris de quarto. ſ. quis prælatus, vel inqui
4 ſitor poſsit procedere contra eos, & tunc. †Aut hæreticus re-
peritur in loco vbi deliquit for ſan adorādo, vel dematizando,
& tunc prælatus, ſeu inquiſitor illius loci poteſt procedere cō
tra eum. Aut non reperitur qui à ſe tranſtulit alibi, & tūc, Aut
conſtat de ipſius perfidia, & ſunt contra eum ſolemnia edicta
propoſita, & tunc poterit contra eum procedere ad diffiniti-
uam. ŝ. de do. & contu. c. veritatis. Aut non conſtat, & tunc lo
cum habet decretalis cum contumacia. ĵ. eo. lib. 6. vt no. Guili.
in d. cap. vt commiſſi. ſuper verbo procedendi. De prælato ve-
5 to, vel inquiſitore loci †qui ſe tranſtulit, an poſsit cognoſcere
Io. And. ibi dicit quòd ſic, quia vbi inuenitur quis, conuenitur
de crimine. C. vbi de cri. agi. opor. l. j. & ſic inquiſitores ambo
poterunt cognoſcere, nam vbicunque ſit male credens ibi pec
cat. Et inducit quod poſt Ia. de Ra. & Pe. no. Cy. C. de ſumma
6 Trini. l. 1. in fin. †dixit enim Ia. hæreticum alienigenam per au
rel. iudicem puniendum, etiam ſi iudex proprius illum repe-
tat, quia ex quo hæreticus eſt, omni loco delinquit. C. de hæ-
re. l. Arriani. Petr. contra quòd remittendus eſt ad locum, vbi
hæreſim exercuit. & vbi magis notoria ſunt eius delicta per le
gem. ff. de accuſ. cui. §. fi.

¶ De ſchiſmaticis. Rubrica.

1 *Ordinati à ſchiſmaticis characterem recipiunt.*
2 *Ordinatus à ſchiſmatico, an recipiat ordinis exequutionem ha*
bitu.
3 *Schiſmaticus non confert ordinis exequutionem actu.*
4 *Schiſmaticos quis diſpenſare poſſit.*
5 *Fructus bonus de radice infecta non exit.*
6 *Acquiſita eccleſiæ per ſchiſmaticum, an retractanda.*
7 *Schiſmatici quibus venis puniendi.*

QVod autem. ¶Si quæris vtrum ordi
nationes factæ ab hære-
ticis, vel ſchiſmaticis ſint irritæ ipſo iure, vel qua
liter, & quis cum à talibus ordinatus poterit di
ſpenſare, Diſtingue & intellige hæreticos, vel
ſchiſmaticos ſiue receperint ordinem epiſcopalem in eccleſia
& poſtmodum lapſi ſint in hæreſim, vel ſchiſma, ſiue in hære
ſi vel ſchiſmate fuerint ordinati, aliàs tamen in forma eccleſię.
Aut quæris de primo ſcilicet vtrum tales ordinationes ſint ir
ritæ, & tunc. Aut quæris vtrum tales ordinationes ſint irritæ
quo ad characterem & ſuſceptiōem characteris, & dic indiſtin
1 ctè quod non, †immo ordinati à talibus in forma eccleſiæ cha
racterem recipiunt. 32. diſtincti. c. præter. §. verum. & §. ad hoc
vbi habes quod ſacramenta recepta à talibus quo ad eſſentiā
vera ſunt, & hoc tenet Ioan. 9. q. 1. in ſumma. & Innoc. ŝ. titul.
proximo fraternitatis. glo. fin. ver. in ſacramentis vero, &c. &
Hoſt. poſt eum, & Inno. hic, in gloſſ. quo ad executionem. in
princ. & Hoſt. poſt eum. idem tenet Hoſt. in ſumma hoc titu.
§. quid iuris circa princ. ver. nedum autem. & tit. de tempo. or
di. §. & à quo. ver. dicas. ergo vbi de hoc. Aut quæris vtrum
2 tales ordinationes ſint irritæ, quo ad executionē, & tunc. †Aut
quæris vtrum ordinati à talibus recipiāt executionem ordinis
in habitu, & dicit Inn. hic in glo. quo ad executionem. verſic.
nos dicimus. quod ſic, dicens etiam quod propter nullum pec
catum, quod fit in ordinatore, vel ordinato impeditur quo mi
nus recipiat ordinatus executionem in habitu, licet exequi nō
debeat ordinator, vel ordinatus ordinem ſuum, quia ligatam
habet executionem nexibus iuris, quod cenſet tali crimine
irretitum fore irregularem. Sicut apparet in homicida, qui in
ordinatione ſua recipit ordinis executionem. & etiam dat, ſed
tamen ligata eſt per conſtitutionem quæ dicit homicidam ir-
regularem. ŝ. de temp. ordi. cap. vlt. & ita per dictam conſtitu-
tionem ligata eſt executio eius, ita quod per nullam pœniten-
tiam poteſt ſine peccato celebrare, niſi ſecum per Papam fue-
rit diſpenſatum. Sed tamen confert ordinis executionem di-
gnis, & recipit vt exequatur, quando erit dignus, ſecundum In
noc. idem Hoſt. idem Archi. per omnia. à ver. nos dicimus,
vſque huc. 50. diſtinct. de his. 2. glo. fin. & de hoc no. 56. diſtin
ctio. c. apoſtolica. glo. fin. aliquis. in fi. †Aut quæris vtrum tales
hæretici, vel ſchiſmatici conferant executionem actu, & ante-
3 quam cum ordinati ab eis fuerit diſpenſatum, & dic quòd nō,
& hoc ſiue ſcienter ſiue ignoranter fuerint ordinati. vt hic, &
ĵ. c. proxi. & 9. q. j. ordinationes, ſecundum Ber. & Hoſt. hic ſu
4 per verbo irritas, & Hoſt. in d. §. & à quo ver. dicas ergo. †Aut
quæris de ſecundo ſcilicet quis cum talibus poterit diſpenſa-
re, & tunc refert, vtrum quæris de epiſcopatu adipiſcendo, &
tunc ſolus Papa diſpenſat, vt ŝ. de elect. c. quia diligentia. ſecun
dum Hoſt. ĵ. c. proxi. glo. fin. & in ſumma. eodem tit. §. quid iu
ris. ver. ego diſtinguo. Idem Io. And. ĵ. cap. proxi. Vel de mona
ſterio exempto, & tunc idem ar. ŝ. de conſuetu. c. cum venera
bilis. & de renunc. c. pen. & fi. ſecundum Hoſt. & Io. And. Vel
de alio beneficio ſiue ordine, & tunc, Aut quæris vtrum ipſe,
hæreticus, vel ſchiſmaticus conuerſus ad vnitatem eccleſię, &
receptus in ordine, ſeu in honore ſuo cum ordinario à ſe diſpē
ſare poſsit, & dic quod non. ar. prima. q. 5. præſentium. ſecun-
dum Ber. ĵ. cap. proxi. glo. fi. & Innoc. & Hoſt. & Ioan. And. ibi,
aut alius, & tunc refert vtrum ſcienter receperit quis ordinē,
à ſchiſmatico, vel hæretico, vel excommunicato, & tunc ſolus
Papa diſpenſat. vel ignoranter. & tunc, Aut ignoranter igno
rantia ſupina, & tunc idem. ſ. q. nullus citra Papam poterit di-
ſpenſare. Aut ignoranter ignorantia probabili, & tunc proprius
epiſcopus non delinquens poterit diſpenſare, vt probatur. ŝ.
de ordi. ab epiſcopo. c. j. §. fi. & c. 2. delinquens autem non po-
terit vt eſt dictum ſecundum Hoſt. ibi, & Ioan. An. poſt eum.
Et ſatis concor. quod ipſe Hoſt. notat in d. ver. ego diſtinguo,
& frater Io. in ſumma confeſ. hoc tit. q. 7. licet Inno. hic in gl.
pen. in fi. & ŝ. de ord. ab Epiſcopo qui renuntiauit Epi. c. j. in-
telligat illud. cap. 2. eodem titu. quando ignorantia erat ſupina.
aliàs ſi probabilis ordinatio eſt irrita, nec eſſet opus diſpenſa
tione. argum. j. q. j. c. ſi quis à ſimoniacis. 9. q. j. ordinationes. &
ĵ. de cler. excommun. miniſt. apoſtolicè. Sed prius dictum cre
do verius, & hoc tenent Ber. & Hoſt. in dictis. c. j. & 2. & Arc.
6. q. j. in ſumma ſuper verbo rata haberi. in princ. & hoc ſatis
probatur per illud c. 1. in fin. vbi cum illo qui ordinatur ignorā
ter ignorantia ſupina non poteſt epiſcopus diſpenſare, ergo il
lud c. 2. ibi ſequens non poteſt intelligi de illo, qui eſt in ſupina
ignorantia. Nec obſtant. c. alleg. in contrarium, vt patet in eis,
quia ibi ignorantia probabilis excuſat & prodeſt, quantum ad
hoc

hoc vt non oporteat adire Papam, & quòd epiſcopus valeat di
ſpenſare, & vide quatuor caſus in quibus Papa non conſueuit,
diſpenſare, per Hoſtien. in d. §. & à quo. ver. dicas igitur. & di
xi ſ. de renunc. poſt tranſlationem. §. rurſus. Et idem quod di-
ctum eſt de ordinatis ab iſtis hæreticis, vel ſimoniacis, intelli-
git Inno. hic ſuper verbo ordinatis. de ordinatis ab ordinatis,
ab eis in infinitum, nam cum non habeant executionem eam,
alijs dare non poſſunt. j. q. 7. Daibertum. licet ipſe Inno. dicat in
glo. pe. in fin. quòd hoc dicitur hic non extenditur niſi ad ordi
natos à præciſis nominatim. q. d. Hoſt. hæc pœna non tranſit ad
5 aliam perſonam, ſicut nec excommunicatio. † contradicit ta-
men lex dicens quod ſi per plures manus ambulauerint idem
iuris erit. ff. de mi. l. in cauſæ. j. §. fi. & l. ſe. & l. ſed vbi. & quod di
cit. c. q. de radice infecta bonus fructus exire non poteſt. j. q. j.
fertur. ſm Hoſt. & fortius contradicit hic tex. in prin. quando
dicit. & ab ordinatis ab eis &c.

Super eo. c. ¶ Ad declarationem glo. fi. Si quæris v-
trum acquiſita eccleſiæ per ſchiſmaticū
6 vel intruſum debeant caſſari vel retractari. † Ber. hic & ſ. de e-
lect. nihil eſt. in fi. dicit indiſtinctè quòd non. immo penes ec-
cleſiam remanebit, nec tenebitur cummodum, cum incom-
modo compenſare, quia quod in fauorem alicuius introductū
eſt non debet in eius læſionem retorqueri. C. de legibus. l. quod
fauore. & ff. de mino. l. ſi iudex. Idem Hoſt. in ſumma eodē ti
tu. §. quid iuris. in prin. idem innuit Inno. hic in fin. & Archi.
92. diſtinctio. ſi quis epiſcopus vacans, quod verum ſecundum
Hoſt. & Io. And. ſi cum diuerſis perſonis contractum ſit & in
contractu vnius eſt lucrum, & in contractu alterius damnum.
Si autem cum eadem perſona diuerſos cōtractus iniuit, talem
inconſtantiam merito recuſaret iudex. argum. ff. de procur. l.
in cauſæ. debet enim tunc commodum cum incommodo cō-
penſari. ff. de neg. geſt. l. ſi negotia. ar. C. de repud. l. vnica. ff. pro
ſocio. l. ſi fuerint. §. fin. & l. ſeq. Et hoc verū eſt vbi contractus
ſunt connexi. ſecus ſi ſeparati. ff. de mi. l. etiam ſi. §. 1. & l. quod
ſi minor. §. reſtitutio. Et quibus pœnis ſchiſmatici puniantur
vide per Ho. in ſum. e. ti. §. qua pœna.

FRaternitati. ¶ Ad declarationem primę
glo. Ber. hic. Si quæris vtrū
& quando prælatus dicatur cum ſuo ſubdito tacitè
diſpenſare, diſtingue, vt dixi ſupra de fil. presbyte.
cap. veniens.

¶ De apoſtatis & reiterantibus baptiſma. Rubri

1 *Apoſtaſiæ diffinitio.*
2 *Apoſtaſiæ diuiſio.*
3 *Apoſtaſiæ pęna.*
4 *Conſuetudo irrationabilis reprobatur.*
5 *Apoſtata religionis, an ſit excommunicatus.*
6 *Monachus habitum, vbique deferat.*
7 *Monachus non deferat habitum coopertum.*

PRæterea. ¶ Si quæris quid ſit apoſtaſia,
quot ſunt ſpecies apoſtaſiæ, &
quæ ſunt earum pœnæ, Diſtingue. Aut quæris, de
1 primo. ſ. quid ſit apoſtaſia, † & dic quod eſt temera
rius à ſtatu fidei, vel obedientiæ, vel religionis re-
ceſſus, quem quis profeſſus eſt ſe tenere ſecundum Goffr. &
2 Hoſt. in ſummis ſuis. eodem tit. † Aut quæris de ſecundo, ſci
licet quot ſunt ſpecies apoſtaſiæ. & dic quod tres, ſecundum
Ber. Inno. & Hoſt. & Ioan. And. hic, & Goſ. in ſumma eodem
tit. & Tho. in ſumma eo. tit. §. quot ſunt ſpecies. ſ. perfidiæ, ino
bedientiæ & irregularitatis. Perfidiæ. ſ. quando quis recedit à fi
de. 2. q. 7. non poteſt. de quibus poſſet intelligi illud Iob. 24. ip
ſi fuerunt rebelles lumini neſcierunt vias eius, nec reuerſi ſunt
per ſemitas illius. Inobedientiæ. ſ. quando quis ſponte tranſgre
ditur præceptum prælati ſui, vel ſacris canonibus non obedit,
3. q. 4. aliena. ſ. de maio. & obed. cap. ſi quis. & c. illud. Quod ve
rum quando credit obediendum eſſe & rebellat per ſuperbiā.
ſi enim credit non eſſe obediendum prælato in aliquo etiam li
cito, hæreticus, & ſchiſmaticus eſt. 19. diſtinctio. nulli fas. Si
autem renuit obedire, ideo quia credit quòd præceptum ſit cō
tra Deum, neceſſe habet conſcientiam ſuam ſequi, quod dic, vt
plene no. ſ. de temp. ord. ad aures. 2. Irregularitatis. ſ. quando,
quis ab ordine ſuo, ſiue ſtatu ſumptæ religionis, cui profeſſus
eſt recedit. vt hic, & j. eod. cap. ſi. & no. ſ. de ten. or. c. ex parte.
Hoc autem fit multis modis, tondendo tonſuram, accipiendo
vxorem cum ſit in ſacris, abijciendo religionis veſtem vel cle-
ricalem, redeundo ad ſeculum. ſ. de vita & ho. cle. ca. ex literis.
j. de ſen. excom. cap. in audientia &. cap. perpendimus. 10. q. 3.
cap. 1. 2. &. 3. 17. q. 1. omnes ſeminę. Et quod dictum eſt de cle-
ricis ſecularibus, intellige de conſtitutis in ſacris, vt hic. &. j.
eo. cap. tue. Nam conſtitutus in minoribus non dicitur apoſta
tare: ſed clericatum relinquere, vt no. Goſ. in ſum. huius tit. §.
circa. & Ray. in ſum. huius ti. ver. quid ſi aliquis & Goſ. in ſum
ma huius ti. §. qualiter. ver. quid ſi clericus. & Ber. Inno. Hoſt.
& Io. an. j. eo. cap. tue. dicebat etiam. Boa. de cle. non reſi. c. fra-
ternitati. quod clericus primæ tonſuræ verbo renuntiare non po-
teſt ſine licentia Epiſcopi: ſed facto ſic. Item præter prædictos
modos poteſt generaliter dici apoſtata quicunq; recedit a Deo
mortaliter peccando ſecundum illud Eccl. 10. Initium ſuper-
biæ hominis apoſtatare à Deo, quoniam à Deo qui illum fecit
3 receſſit cor eius: vt hic notat. Aſten. eo. tit. † Aut quæris de ſe-
cundo. ſ. quæ ſunt earum pœnæ: & dic quod apoſtata perfidiæ
punitur, & deſtituitur vt hæreticus, & per cōſequens excom-
municatus eſt vt. ſ. de here. cap. 1. &. cap. firmiſsime. &. cap. ex-
communicamus. 1. &. 2. Apoſtata inobedientiæ infamis effici-
tur durante apoſtaſia, & ab accuſatione & teſtimonio repelli-
tur, excomunicatur, & deponitur, & etiam iudici ſeculari ali-
quando traditur. 3. q. 4. ſi quis à ſuo. 11. q. 3. ſi autem nobis. &.
cap. ablit. ſ. de iudi. cum non ab homine. Apoſtata autem irre-
gularitatis ſiue religionis eaſdem pœnas patitur. 16. q. 1. legi. 1.
diſtin. ca. vlti. &. 21. q. 4. ſine ornatu. &. ca. Epi. &. c. præcipimus.
Et clericus admonitus ſi ſe non correxerit deponendus eſt: vt
vbi. & caret priuilegio clericali: vt hic in fin. ſecundum Hoſt. &
Inn. hic & concordant Goſ. & Ray. in ſummis ſuis. eo. tit. &
frater Io. in ſum. confeſ. eo. tit. q. 2. &. 3. Alia notata hic per In-
no. & Hoſt. ſ. quando clericus faciens contra ſtatum ordinis cle
ricalis amittat priuilegium clericale tractaui. ſ. de vita & ho.
cle. cap. ex literis. di. vlt. vbi vide. Hoc addito quod dicit Innoc.
hic in fi. quod ſecundum diſtinctionem hic poſitam per eum
clericus erit de foro ſeculari vel clericali niſi contradicat con-
ſuetudo quę iuriſdictionem tribuit. C. de eman. lib. l. 1. & no. ſ.
de foro compet. capitu. cum contingat. Quod verū ſecundum
Hoſt. ſi ſit conſuetudo quæ facit pro foro eccleſiaſtico, puta
vult quod etiam ducens viduam omni priuilegio gaudeat cle-
ricali tam perſonali quam reali. Secus ſi eſſet cōtra eccleſiam, vt
ſi etiam conſtitutum in ſacris vel in minoribus clericaliter vi-
uentem & obedientem poteſtati ſubiaceret ſeculari. hanc. n. di
cit non valere. Et eſt ratio diuerſitatis, quia talis cōſuetudo eſt
irrationabilis & odioſa eſſet, prima vero quæ pro eccleſia facit
eſt rationabilis, vt patet ex eo quod leg. & nota. ſ. de cōſue. c. 1.
&. cap. cum inter vos. de iudi. ca. clerici. de foro compe. c. cum
4 ſit genera. e. c. ſi diligenti &. c. ſignificaſti. † Conſuetudo autem
rationabilis approbatur, & irrationabilis reprobatur, vt le. &
ſ. de conſue. cap. fin. fauores etiam ampliantur: & odia reſtrin-
guntur. ſ. de concel. præben. conſtitutus. ſecundum Hoſti. ad
idem. j. regu. iur. c. odia. lib. 6. Exemplum tamē quod ponit de
cōſuetudine, quę vult quod bigamus ſit de foro eccleſię, & gaude-
at priuilegio clericali reprobatur. j. de biga. c. vnico. in fin. li. 6.
5 Super eo. c. Hic eſt ar. † quod omnis apoſtata religio. nis
eſt excommunicatus, ad idem. 13. diſ. ſi
quis ex clericis. & infamis. 6. q. 1. infames. quod non concedit
Io. in dicto. c. ſi quis ex clericis. cuius op. poteſt intelligi vera in
clero ſeculari. & ita poteſt intelligi. j. eo. cap. tue. & quod not.
Bernar. ibi in glo. a. & Inno. & Hoſti. poſt eum. nam in regula-
ri ſecus. vt. j. ne cle. vel mo. c. vt periculoſa. lib. 6. ſecundum Ar
chid. in dicto ca. ſi quis ex clericis. &. 18. q. 2. Abbates. & Ioan.
And. j. eo. tuæ. & in hoc concordat Hoſtien. in ſumma. eo. tit.
§. qualiter puniatur. verſi. ſed nunquid talis. & frater Io. in ſum.
confeſ. eo. tit. q. 10. Et nota quod illud. cap. vt periculoſa. habet lo
cum etiā in Epiſcopo religioſo, quod dic vt not. Guil. de mō-
6 te lau. extra de cenſi. c. 2. ſuper verbo conſumunt. in cle. † Item
nota quod archydiaconus in dicto. cap. vt periculoſa. ſuper verbo
dimitiat, quod habitus adeo connexus oſsibus monachorum quod
in quocunq; loco conſiſtentes ſiue in lectulo quieſcentes con
ſtanter eo vti debent, vt habentur. 20. q. 1. vidua. ad ho. cle. ca.
clerici. in fin. 23. diſ. ſancti monialis. vbi dicitur quod eo habitu
ſemper vti debet: Sed non videtur quod illud ſemper ſit ita ama-
re intelligendum vt prima facie ſonare videtur. 21. quæſtio. 4.
ſine ornatu. ibi extra domos &c. dic quod illud loquitur in cle
ricis ſecularibus qui non ſunt ita aſtricti ſicut monachi ſm
eum. Sed Ioan. an. ibi in nouella non putat de mente quod mo
nachus in cella ſua dimittens habitum, vel dum balneū intrat,
in occulto, vel iacens ſine habitu ligetur illa cōſtitutione, alias
pauci inuenirentur non ligati. Sed quando exhibet ſe conſpe-
ctibus

ctibus hominum ſine habitu in habitu laicali.vel clerici ſecu-
laris ſine iuſta cauſa tūc ligatur. Ad hoc facit principium illius,
cap.q̃ vult ipſorum vagationibus prouidere, ſm eum quod vi
tur benignius & etiam verius per tex.illius. cap.ibi temere ha
bitū ſue religionis dimittat.& ibi temerarius violator &c.quę
verba ſunt ciuili modo intelligenda.ff.de ſer.l.ſi cui.pro hoc ea
quæ ſcripſi.ſ.de cle.non reſid.cap.ex parte.Item ſcias q̃ ſcapu
lari ſub cappa,vel albis vel ſacris veſtibus, abſcondi poteſt. Itē
& ſi abſcondatur ſub manica vel rundello non fit contra illud.
cap.vt nō.Gen.ibi, & extra de ſtatu regu.ca.ne in agro.in prin.
ſuper verbo ſcapulare.in cle.Scias etiam q̃ monachus excūdo
clauſtrum ſine licentia Abbatis habitu tamen non dimiſſo nō
eſt eo ipſo excommunicatus.ſ.ne cle.vel mona.cap.2.&.fin.&
notat Io.an.in.d.c.ne in agro.§.quia vero.ſuper verbo,ipſo fa-
7 cto.† Et vide quod ipſe no.j.de regu.iur.cap.certum eſt,in no
uella.li.6.in quęſtione,de monacho qui defert habitum mona
chalem coopertum habitu clericali, dicēs quod religioſus qui
iuſtam cauſam transformationis ſui habitus non allegat indu-
bitanter eſt apoſtata quod videtur approbatū.de vita & hone.
cler.cap.quoniam.in cle.vbi de hoc.& quia tali habitu non vte
retur in clauſtro,vt in extrauag.ne cle. vel mo.grauis.quam ho
die non habemus: licet ipſius mens habeatur in parte.in.capi.
alleg.vt periculoſa.& hoc idem tenet Io.And.ſ.de vita & ho-
ne.clerico.capitul. Deus qui.

1 *Baptiſmum ſcienter reiterantium pœna, vltimum ſupplicium de iure ciuili in baptizato.*
2 *Baptiſmum ſcienter reiterantium in cathecumeno pęna, exilium de iure ciuili.*
3 *Baptiſma reiterantium pęna de iure canonico depoſitio, excommunicatio.*
4 *Batiſma ignoranter reiterans excuſatur.*
5 *Baptizatus aliquis ſit, ſi dubitetur debet ſub conditione baptizari.*
6 *Sacramento reiterato fit iniuria triplex.*

EX literarum.

¶ Si quæris quæ ſit pœ-
na reiterantium baptiſ-
mum, diſtingue, aut conſtat vtriq; tam baptizāti
quam baptizato ipſum fuiſſe alias baptiſatum,aut
nō cōſtat vtriſq; ſed alteri tm̄.Aut neutri conſtat:
1 ſed eſt dubium in primo caſu.† Aut quæris ſecun-
dum leges,& tunc Aut non eſt epiſcopus, & tunc dic q̃ cum
reiteratio baptiſmi ſit quædam ſpecies hęreſis imponitur reo
aptizanti & rebaptizato qui ſcienter fecerunt pœna vltimi ſup
plicij, vt. C.ne ſanctum bap.reite.l.2.1.pœna mortis.nam vlti
mum ſupplicium mortem interpretamur.ff.de pœnis.l.vlti-
mum.C.ad.l.cor.de adulte.l.1.Aut eſt epiſcopus, & talis à ſacer
dotio ſpoliatur & deponitur vt.C. ne ſanctū bap.l.1. ſed Azo
dicit quod per hoc non excuſabitur à pœna notatis, imo gra-
uiori pœna afficiendus eſt,cum in officio ſibi deputato pecca
uerit in quo plurimi honoris ſibi extiterat collatum.C.de epi
ſcop. & cler.l. presbyteri. ff. de capti. & poſtli.reuer. l.3.§. in
bello.arg.ſ.de hære. cap. excommunicamus.1.§.ſi vero cleri-
cus . ſed contra hoc facit.ſ.de iud. at ſi clerici. per quam dicas
ſufficere pœnam depoſitionis ſecundum Hoſt.in ſum. eo.tit.
2 §.vl.& hæc vera quando perfecte baptizatus erat.† Si aūt erat
cathecuminus,vel catheticus,ſeu miniſtris orthodoxorū ini-
tiatus, & poſtea ſecundum morem hęreticorum rebaptiſatus
ſeu baptiſatus fuerit imponitur baptiſanti & baptiſato pœna
3 exilij & decem librarum auri,vt.C.ne ſanctum bap.l.vlt.† Aut
quæris ſecundum canones, & tunc clerici deponēdi ſunt.ar.de
conſe.diſt.4.eos.&.c.qui bis laici vero excōmunicandi & pœ-
na & grauiori plectendi,vt ibi,nec poſſunt ordinari. 51.diſ.quī
in aliquo. 1.q.7.qui in qualibet.niſi cum eis diſpenſetur, & hoc
ſi factum eſt publicum, ſi vero occultum poterit promoueri
ſine diſpenſatione,peracta tamen penitentia ſecundum Berna.
& Hoſ.hic.Item no.q̃ rebaptiſans eſt irregularis vt hic. ſic &
rebaptiſatus ſcienter, vt in cap.alle.qui in aliquo ſm Arch.ibi,
ſuper verbo rebaptiſati.& idem non.de conſe.diſt.4.qui bis.in
4 gl.1.† In ſecundo caſu quando non conſtat vtriq; ſed alteri tan-
tum,tunc ſciens punitur, vt.ſ.ignorans vero talem probabili-
ter debet excuſari.C.de tabula.l.generali.libro.10.j.de conſtit.
cap.vt animarum. in fi.lib.6.ac vbi ignorantia eſſet craſſa & ſu-
pina puniri deberet arbitrariè.ar.ſ.de offi.dele.de cauſis in fin.
5 † In tertio caſu.ſ.quādo vtriq; eſt dubium debet baptizari ſub
conditione.ſi alias non fuit baptizatus. quod dic vt plene le.&
no.ſ.de bap.cap.2.ſecundum Hoſt.& Io.Andr.Et quod dici-
tur hic iniuriam fieri ſacramento per reiterationem huiuſmo-
di,intellige quantum ad intentionem reiterantium & ſciēter,
non quantum ad veritatem ſm Goſ.hic, & in ſum.eo.titu.§.
vlti.& Archi.1.q.1. quod quidem ſuper verbo fiat iniuria. Vn
de in tali reiteratione character nō recipitur, nec imprimitur.
68.di.quod ergo cōſecratus.vt notat Io.ibi, & Io. Andre.hic,
& Hoſt. in.d.§. vlt.& vide quod ipſe Arch. no.in.d. cap.qui in
6 aliquo.ſuper verbo,rebaptiſati.† Et nota q̃ tribus modis fit in
iuria ſacramento per reiterationem, vt hic,& quando in aliam
formam quam conſtitutum eſt confertur. Item quando extra
eccleſiam ſecundum Vin.& Io.an.hic.& cum glo.vlt. Ber.hic,
quæ tractat vtrum ingreſſus religionis tollat irregularitatem.
concor. Hoſtien.hic & Archidiaco.19.quæſtio.vlt.capitu.ſi.&
quod irregularitatem quæ prouenit ex delicto non tollat, pa-
tet.ſ.de ſimo.cap.ex tuæ.ſecundum Io.an.ibi.

Super eo.c.

¶ Ad declarationem glo.ar.quod æta-
ti &c. Si quæris vtrum, & quando ętati
minori debeat ſubueniri, vide quod dicam infra de delic.pue.
capitulo.1.

1 *Fidem accipientes coactione conditionali ſeruari eam debent.*
2 *Character non imprimitur per coactionem abſolutam.*

QVidam ſicut accepimus.

In gl.
Sicut
1 .n.† No.Ber.quòd illi qui conditionali coactione
coacti fidem ſuſceperunt eam ſeruare coguntur,
vt hic, & .46.diſtinct.capitu.2.&.2.& capitu.de
iudeis.&.23.q.5.ad fidē.† Secus ſi coactio fuerit abſoluta, quia
2 tunc nullus character imprimitur,vt.ſ.de bap.maiores. vt no-
tat Io.in cap. alle.de iudeis.

1 *Carceris effractor capite punitur de iure ciuili.*
2 *Carceris effractor ſecundum canonicum quomodo ponitur.*
3 *Carcer duplex de iure canonico.*

A Nobis.

¶ Si quæris quæ ſit pœna effractoris
1 carceris,diſtingue. † Aut ſecundum
leges,& tunc pœna eſt capitalis, et.ff.de effract.
carce.l.1.etiam ſi alias innocens fuerit.ff. de cuſt.
reo.l.pen.ſecundum Hoſt.& Io.an. Quod intelli
ge de carcere publico,ſecus de priuato,vt.ff.ex quibus.cau.ma
io.l.ſuccuritur.ſecundum Hoſt. qui notat.j.de ſen. excom. vt
2 fame.& Io.An.ibi poſt eum.† Aut ſecundum canones,& tūc
contra incarceratum qui carcerem frangit, & quotidie peiora
committit eſt procedendum,vt legi.& no.ſ.de iudi. cum non
ab homine.ſecundum Hoſt.hic. Et adde quod not.de hac ma
teria per eum in ſum.de accu.§.qualiter procedatur in accuſa-
3 tione.ſub.§.reo exhibito.† Goſ.dicit quod hic habes. quod ec
cleſia habet publicum carcerem. &.ſ.de depo.grauis.quo vti-
tur ad cuſtodiam & ad pœnā.j.de pœnis.quamuis.lib.6.& ha-
bet tormēta.5.q.5.illi qui.4.q.3.ſi ea rei mutilatione.5.q.6.dela
tori mucronem per quam decapitat.16.q.2.viſis.ad fi.quod in
tellige de ſeparatione à Chriſto qui eſt caput.2.q.7. quia ergo
quæ mors eſt. qui fil.ſint legi.per venerabilem.in fin.de his in
cler.de hære.cap.1.Io.an.quod dictum eſt de mutilatione, in-
tellige vt nu.Io.in.d. cap.delatori.ſ.quòd ibi docet quid facere
debeat iudex ſecularis.

1 *Apoſtatam an abbas reconciliet.*
2 *Apoſtatam ordines recipientem & miniſtrantem quis diſpenſet.*
3 *Hypocriſis duos defectus continet.*
4 *Hypocriſis quale peccatum ſit.*
5 *Hypocrita magis vanus quam malus.*

COnſultationi.

¶ † Si quæris vtrum abbas
apoſtatam redire volentē
reconciliare ſeu recipere teneatur. Diſtingue vt di-
xi.ſ.de reg.cap.vlti. & de hoc not. Hoſt.in ſum.eo.
tit.§.qualiter. ver.licet etiam.& frater Io.in ſum.confeſ.eo.ti.
2 q.11.vtrum Abbas &c.† Item ſi quæris vtrum religioſus apo
ſtata in apoſtaſia ordinem recipiens poſſit in eo miniſtrare, &
quis cum eo valeat diſpenſare. Diſtingue vt dixi.ſ.de tempo.
ord.ex parte.& de hypochriſi & vtrum ſemper ſit peccatum,
mortale notat plene Aſten.lib.2.tit.de hypocriſi.q.6.vtrum hy
3 pocriſis &c. † Vbi dicit poſt Tho.quòd in hypocriſi ſunt duo
.ſ.defectus ſanctitatis,& ſimulatio eius,ſi ergo hypocrita dica
tur ille cuius intentio fertur ad vtrunq;.ſ. vt non curet ſancti-
tatem habere, ſed tantum ſanctus apparere ſic ſumi ſolet in ſa-
cra

era ſcriptura,ſic eſt peccatū mortale.& ſic dicitur Iob.13.Non
4 veniet in conſpectu eius omnis hypocrita.† Si autem dicatur
hypocrita illi qui intendit ſanctitate ſimulare à qua deficit per
peccatum,tunc licet ſit in peccato mortali ex quo priuatur ſan
ctitate vitę, non tamen ipſa ſimulatio eſt ſemper ei peccatum
mortale. Hoc autem diſcernēdum ex fine qui ſi repugnat cha
ritati Dei vel proximi erit peccatum mortale,vt cum ſimulat
ſanctitatem vt diſſeminet falſam doctrinam,vel cōſequatur in
dignus dignitatem eccleſiaſticam, vel quæcunq; alia tempora-
lia bona in quibus cōſtituit finem.Si vero finis intentus non re
pugnet charitati, eſt peccatū veniale,vt cum quis in ipſa fictio
5 ne delectatur.de quo dicitur.4.Ethi.†quod magis videtur va-
nus quam malus.eadem enim ratio eſt de mendacio & ſimula
tione. Contingit autem quandoq; quod aliquis ſimulat perfe-
ctionem ſanctitatis quæ eſt de neceſsitate ſalutis,& talis ſimu
latio non eſt peccatum mortale, nec ſemper eſt cum peccato
mortali.hæc Tho.Si autem aliquis ſimulet ſanctitatem ad Dei
honorem,& proximorum ędificationem tantum,non peccat
ſed meretur ſi ſit in charitate,vt cum aliquis religioſus maio-
rem religionem oſtendit coram ſecularibus, quam coram fra-
tribus ſuis,vt magis ędificentur.

¶ De infantibus & languidis expoſitis. Rubrica.

1 *Infans expoſitus patre ſcientię efficitur ſui iuris.*
2 *Infantem expoſitum patre ignorante eum ipſe repetere poteſt.*
3 *Infantis expoſiti recuperati,an pater expenſas ſoluet.*
4 *Languidus expoſitus cuius fiet.*
5 *Filius per denegationem alimentorum non fit ſuis iuris.*
6 *Patri infideli & extraneo fideli egentibus cui magis ſubuenien dum.8.10.*
7 *Charitatis gradus.*
9 *Parentes omnibus præferendi.*

SI à patre. ¶ Super prima gloſ. Si quæris
vtrū qui tacet conſentire videa-
tur, Diſtingue vt dixi, ſupra de præſum.nonne.
& ad declarationem ſm̄ gloſſ.Si quæris vtrum ra
tihabitatio retrotrahatur, & mandato compare-
tur,Diſtingue vt dicam.j.de ſen.excō.mulieres.
Super eo.c. ¶ Ad euidentiam glo.de iſtis. Si quæris
vtrum & quando filij liberi.vel ſerui in-
fantes,vel languidi expoſiti,ſeu quibus alimēta denegātur per
parentes,patronos, vel dominos propter hoc ſui iuris vel in-
genui,vel liberi efficiantur.& quid iuris, Diſtingue. Aut quæ-
ris primo de infantibus.ſ. ſeptennibus vel minoribus ſepten-
nio,vt.C de iure delib.l.ſi infanti.ſ.de deſpon. impube.cap.lite
1 ras.&.capit.acceſsit.& tunc† Aut infans exponitur ſciente pa-
tre,domino, vel patrono, vel eo ignorante,ſed poſtea ratum
habente,& tunc filius ſui iuris,libertus,ingenuus,& ſeruus,co
lonus,ſeu aſcriptitius liber efficitur,vt, C.e.l.2.&.ſi.Et multo
magis ſi ipſemet ipſum expoſuit,quo caſu videtur quod pater
tanquam homicida capitalem ſententiam pati debet.ar.expreſ
ſum.ff.de lib.agn.l.necare 86.di.paſce.87.di.ſi expoſitus.Et ad
hoc deſignandum collocatur iſte tractatus inter præcedētem
titulum & ſequentem ſecundum Hoſt.hic & in ſum.eo.titu.§.
quid iuris. Vnde dicuntur filij ſanguinolenti.C.eo.tit.in rub.
& de patribus qui filios diſ.l.2.Fallit vbi eum exponit neceſsi-
tate compulſum,vt quia nō poteſt ipſum alias adiuuare.C.eo.
l.j. Et hoc innuitur hic in prin. quando dicit relegato pietatis
2 officio.† Aut infans exponitur ab extraneo patre patrono vel
domino ignorante,nec ratum habente vel inuito, & tunc di-
cunt Hug.& Hoſt.hic & Hoſtien. in.d.§.quid iuris. quòd poſt
conteſtationem plublicè factam in eccleſia,auditur intra decē
dies,quibus elapſis,ſi quis eum repetere vellet, tāquam homi
cida tenetur, & diſtringitur eccleſiaſtica ſeueritate,& ſic intel
ligunt.cap.ſi expoſitus.87.diſ.& fiet conteſtatio in epiſtola cō
tinente vt quicunq; habet ius in tali puero exeat,& probet,&
recuperet, & in loco publico ponetur.ar.5.q.ſ.quidam.in fine.
&.ff.de inſtitutio.l. ſed & ſi pupillus.§.de quo palam.& ſeq. Et
poſt talem conteſtationem habitam elapſis decem diebus ne-
mo auditur, niſi iuſta cauſa abſentię vel ignorantię excuſetur
ſecundum tenorem decr. ſ.qui matri. accuſa.poſ.c. vlti. Nam
& ſi iuſto impedimento detinetur reſtituēdus videtur ex clau
ſula generali.ff. ex quib.cau.ma.l.1. & currunt bi decem dies à
tēpore ſcientiæ, & ſunt continui poſtea.ar.ſ.de conces.præb.
qui diuerſitatem.de ſup.neg.præla.licet.& hoc innuit.cap.alle.
ſi expoſitus. ibi calumniator exiterit. Sed ſi nulla conteſtatio
facta fuit,vel etiam fuit facta ſed pater vel dominus ignorauit
in nullo præiudicatur ei,multo minus ſi eo non inuito expona
tur & ideo repetit infantem, ſed reſtituit expenſas cum diſtin
3 ctione tamen.† Quia aut expenſæ huiuſmodi factæ ſunt per ſu
rem,& tales non reſtituuntur,vt.C.eo.titu.l.1.aut per aliū, &
tunc Aut expenſę factæ ſunt circa eruditionem,& illę diſtin-
cte repetuntur,vt in dicta.l.prima.Aut circa alimenta.& tunc
ſi expendens voluit ramum de ſuo expendere,non repetuntur
niſi in caſu vbi expoſitus nollet ducere filiam alimentantis in
vxorem,vt.C. de nuptia.l. patrem. ſi autem hoc facit animo
humanitatis & pietatis.ſ.ne periret repetuntur.argum.ff.de re
ligio.& ſump.fune.l. & ſi quis.§.interdum ſecundum. Hoſtie.
hic & in dicto.§.quid iuris.ſed Ioan.in.d.cap.ſi expoſitus glo.
penul.dicit quòd huiuſmodi expenſę non repetuntur niſi in
duobus caſibus.ſ.cum proteſtatur, vt.ff.de negot.geſ.l.neſen-
4 nius.& in caſu.l.alleg.patrem.† Aut quæris de languidis cuiuſ-
cunq; ętatis expoſitis,& tunc. Aut pater,patronus, vel domi-
nus eum expoſuit non neceſsitate compulſus, vt quia poterat
de ſuo eum iuuare in totum. vel ſi non poterat eum in totū ad
iuuare ſaltem poterat eum in xenodochio mittere & non fe-
cit,& tunc cuinſcūque ętatis ſit efficitur ſui iuris & ingenius
.C.de lati.lib..toll.l. vnica.§.ſed ſcimus.& hic & in.§.quod &
de prædictis.aut eum expoſuit neceſsitate compulſus,vt quia
xenodochion non inuenit nec ipſum alias iuuare poteſt, & tūc
poterit eum repetere quandocunq;, vt.C.eo.l.1.& hoc innui-
tur hic quando dicit alimenta impie denegari. Aut quæris q̄n
alimenta eis denegantur,& tunc,aut quæris de liberto vel ſer-
uo,tunc: Aut eſt languidus,& tunc eripitur in libertatē. vt hic
in ver.vel ſi alicui eorum.ſ.libertorum vel ſeruorum languido
rum.& in aut.de nup.§.ſi vero ab initio putabat. ver. & multo
potius.coll.4.Aut non non eſt languidus ſed ſanus, & tunc do
minus vel patronus qui ei alimenta denegat pro derelicto vi-
detur eum habere, & ideo occupanti,conceditur.ff.pro dereli-
cto.l.fi.& in dicto.§.ſi vero ab initio ver.& multo potius.coll.
4.de iure patro.l. diuus.§.fi. & de bonis liber.l.ſi patronus non
aluerit. ſecundum Azo in ſumma huius tit. Vin.Inno.& Ho-
ſtien.hic.Sed Goſ.quem ſequitur Egidius hic & in ſumma hu
ius ti.contradicit dicens,quod hæc decre.æquiparat hos tres ca
ſus.ſ.cum infans exponitur, & cum languidus cuinſcunq; ęta
tis,& cum alicui ex his alimenta negantur. Priorem opinionē
quam credo veriorem intellige niſi dominum nota paupertas
excuſet.ar.ff.de libe.agno.l.ſi quis ali.§.alimenta.&.l.pe. Dum-
modo dominus faciat quod poteſt,vt ſi ipſum ponat in aliquo
5 xenodochio vt in.§. allegato. ſed ſcimus.† Si de filio tunc licet
per expoſitionem ſoluatur patria poteſtas,vt.ſ.not.non tamen
ſi denegentur ei alimenta, & eſt ratio quare, ſecus eſt in filijs
quā in libertis vel ſeruis,quia iura ſanguinis quæ ſunt inter pa-
trem & filium cum naturalia ſint, ciuilis ratio perimere nō po
teſt.ff.de cap.dimi.l.tutelas.inſti.de leg.agn.tu.§.fi.& quia alijs
remedijs locus eſt ad cognoſcendum patrem.quod dic vt ple-
ne no.ſ.de conuer.infide.cap.2.§.fin. ſecundum Hoſt. qui quo
ad filiū corrigit quod notauit in ſum.eo.§.qd iuris. Et de iſta
materia notat Aſten. poſt Hoſtien.libro.8. titu. de filijs.art.3.
quæſtio.quid iuris.

Super eo c. ¶ In glo.idem iuris. Si quæris nunquid
ſi religioſus alicuius monaſterij aliquid
acquirat monaſterio ſuo,vel cui.Diſtingue vt dixi.ſ.de regula
ribus.cap.vlt.diſt.1.&.j.de priui.cap.cum olim.2.
6 Super eo.c. ¶ Iſtud.cap.†facit ad illam quæſtionem
pater tuus carnalis infidelis,& extraneus
fidelis æquatiter egēt,nec ſufficit vterque cui ſubuenies.Hug.
dicit patrem eſſe præferendum, quia ſcriptum eſt.Honora pa-
trem tuum & matrem tuam, vt ſis longęuus ſuper terrā.Exo.
20.cap.Vnde in patre carnali eſt ſpecialis ratio reuerentiæ.ſ.ra
tio generationis. Eccleſia.7. Honora patem tuum & gemitus
matris tuæ ne obliuiſcaris.memento quoniā niſi per illos non
fuiſſes & retribue illis quomodo & illi tibi. & ar.30.diſ.capi.1.
vbi Ioan.dicit quod patrem qualiſcūq; ſit debemus præpone-
re extraneo ēt ſancto,in his, quæ ſpectant ad opus miſericor-
dię in prouidendo ei in neceſſarijs,niſi alter magis egeat, quia
tunc potius tenemur extraneo ſubuenire, vt 85.diſtinct. pa-
ſce.Sed contra hoc dicit Ambroſi.in canticis ſuper verbū.Or
7 dinauit in me dominus charitatem. ait enim.† Multorum cha
ritas eſt inordinata,quidam .n.id quod eſt primum,ponūt ter-
tium,vel quartum,primo enim diligendus eſt Deus, ſecundo
parentes,deinde filij, poſtea domeſtici,qui ſi boni ſunt malis
filijs proponendi ſunt. Sed hæc auctoritas intelligenda eſt de
affectu dilectionis, non de nutrimenti exhibitione Magi

debemus diligere extraneos bonos quam propinquos malos:
licet proprioquis magis teneamur ſubuenire in neceſſarijs. Vn
de Dioniſi.4.c. de diuinis nominibus dicit, ꝙ bonũ oĩbus eſt
amabile. & philoſophus.8. ethicorũ dicit, ꝙ amicitia perfecta
8 eſt quæ eſt ꝑ ꝑ virtutẽ.† Sunt talẽ qui dicũt in hoc caſu extra-
neum præponendum: quia ſcriptum eſt De ſudet elemoſina
in manu tua donec inuenias iuſtum cui des. Eccl. 12.&.86.diſ.
non ſatis. vbi etiam de hoc per Io.&.52.di.quieſcamus. Hoſt.
vero in ſumma de tempo.ord.§. hæc cui.ſub.§.ſeptima regula.
ver.quid ſi pater alias iuratur. vnde procedit hæc dubitatio iu
ris poſitiui, cum exhibitio nutrimenti ſit de iure naturali pri-
mæuo communi omnibus animalibus, ſecundum quòd non
eſt quærendum quis fidelis ſit, quis infidelis: quia nec hæc ani-
malia diſcernere ſcirent, ergo quo iure patrem cognoſco eo-
dem ſubueniendum iudico, & in præmiſſo caſu ipſum omni-
bus præfero. Nam & ſi animalia ſenſu & ratione careant.ff.ſi
quadru.paupe.feciſ.di.l.1.§.1.videmus tamen ipſa ipſius iuris
peritia cenſeri.inſti.de iure naturali.§.1.ff.de inſt.& iure.l.1.§.
pen.1.di.ius naturale.C.de bonis quæ li.l.cũ nõ ſolũ.§. 1. Vbi
autem inde eſt quòd ſecũdum ius canonicum quòd iuri natu-
rali innititur magis quam rigori, filij illegitimi nutriũtur.ſ.de
eo qui duxit in matri.cum haberet in fin. Nec obſtat authori-
tas prædicta, deſudet elemoſina &c. quia non eſt intelligẽda in
caſu præmiſſo.ſ.patre egente, ſed generaliter inter alios quãdo
quæritur cui iuſtius ſubueniẽdum eſt. Nam & ſi omnibus mi-
ſericordia debeatur, iuſto amplius, vt in.c.non ſatis.circa prin.
Præterea ſi pater malus ſit, magis videtur ei ſubueniendũ: quia
ſi moriatur periculum animæ imminet. ſi viuat ſperandum eſt
de dei miſericordia, qui non vult mortem peccatoris, &
qui non venit vocare iuſtos ſed peccatores. ſecundum Ho-
ſtienſis. qui ita notat in.d. verſicu.quid ſi pater. Et eandem
opinionem tenet Goffred.in ſumma de tempora. ordin.§.ſed
pone quod pater tuus.ver.ſi pater. & hæc fuit opi.Ray.titu.de
hoſpitalitate ordi.§.2. Et in his concordat beatus Tho.in ſum
9 ma.q.31.artic.3.dicens quod nullius benefactoris beneficium
tantum eſt ſicut parentum: † ideo parentes in recompenſandis
beneficijs ſunt omnibus alijs præferendi, niſi neceſsitas ex alia
parte præponderet, vel aliqua alia conditio puta communis vti
litas eccleſiæ, vel reipublicæ. Vnde etiam in extrema neceſsita
te magis eſſent filij deſerendi quam parentes, vt dicit beatus
Tho.ibidem arti.4. In hoc etiam concor.Pe. ſuper tertio ſen-
tentiarum.di.29.& frater Io.in ſum.confeſ.tit.de hoſpitalitate
ordi.q.7.pone qđ pater tuus &c.de hoc ẽt notat Spec.rubrica,
10 qui filij ſint le.verſi.quid ſi pater.† Si quæris ergo vtrum magis
tenearis patri infideli quam extraneo fideli, Diſtingue breui-
ter. Aut effectu dilectionis & dic quod ſic, & ita intellige autho
ritatem prædictam Ambroſij. quod domeſtici boni ſunt ma-
lis filijs præponẽdi.&.30 di.ca.1. Aut neceſſariorũ exhibitio-
ne, & tunc Aut extraneus fidelis magis indiget, & tunc magis
teneris illi, vt in.cap.paſce.aut ęqualiter, & tunc magis patri, vt
in.cap.non ſatis, & in hoc ſatis concor. Aſten lib.2.tit.de chari
tate, articu.4.de hoc tangit Io.An.ſ.de iudeis.cum ſit.

¶ De homicidio voluntario vel cauſali. Rubri.

1 *Homicida corrigibilis perpetuo deponitur.*
2 *Homicida incorrigibilis ſeculari poteſtati traditur.*

SI quis per induſtriam. ¶ Ad euidentiam
huius.cap.& gl.Ber.& Inn.hic, Si quæris vtrum
homicida voluntarius gaudere debet immuni-
tate eccleſiæ, vide quod dixi.ſ.de immunita. ec-
cle.capi.eccleſiæ.diſtin.1.circa medium.

Super eo.c. ¶ Quantum facit ad intellectum huius
cap.ſi quæris qualiter homicida volunta
1 rius euelli debeat ab altari. Diſtingue.† Aut eſt corrigibilis, &
tunc euellitur ab altari.ſ.ab officio & beneficio altaris ipſum
perpetuo deponendo, vt hic. &.50.di. ſi quis viduã.&.j.eo.ſi-
cut dignum.§.clericos. quod dic vt notat.Bern.ibi, in gl.nota.
quod homicida.† Aut eſt incorrigibilis, & tunc nedum eſt de-
ponendus, vt eſt dictum, ſed etiam tradendus poteſtati ſecula
ri vt moriatur, vt patet in eo quod le.& no.ſ.de iud. cum non
ab homine.ſecundum Hoſt. qui dicit hanc traditionem debe
re fieri, vt le.& no.j.de ver. ſig. nouimus. & melius.j.de pœ-
nis degradatio. li.6. Inn.vero dicit hic quod hoc.cap.poteſt in
telligi de altari veteris teſtamenti quod non erat eius authori-
tatis cuius ſunt noſtra altaria, ſed prior intellect⁹ magis placet.
ſecundum Hoſt. Abbas vero dicit quod Petr.de ſamp.intelli-
gebat plane.c.ſicut verba ſonant, vt.ſ.per inſidias alij occidens
immunitate non gaudeat, dicens quod hoc non eſt mutatum,
ergo ſtare non prohibetur.C.de teſtamẽo. ſancimus. ſed cer-
tum eſt quod tempore huius legis Exodi.non emanauerunt
iura poſitiua quæ dederunt immunitatem eccleſiæ, & ſic de il-
la non videtur intelligi poſſe, quod hic dicitur ſecundũ Ioan-
nem Andream.

1 *Faciei hominis character imponi poteſt.*
2 *Dominicus dies non eſt abſtinentia impune.*
3 *Occidere licet in neceſsitate ineuitabili.5.16.*
4 *Occidere melius eſt, quam occidi.*
6 *Aggreſſorem impune occidere licet.18.*
7 *Homicida mori tradendus iure diuino.*
8 *Homicida ad mortem condemnandus de iure ciuili.*
9 *Homicida mori præcipitur iure canonum.*
10 *Iniuſtè condemnans reum, mortaliter peccat.*
11 *Homicida vt iuſtæ morti tradatur, tria requiruntur.*
12 *Iudex eccleſiaſticus non condemnat ad mortem.*
13 *Homicida irregularitatem incurrit.*
14 *Clericis nullo modo occidere licet.*
15 *Laici in bello iuſto impune occiduntur.*
17 *Furem nocturnum occidere licet.*
19 *Occidere an liceat pro alio defendendo.21.*
20 *Petrus abſcindendo Marci auriculam non peccauit.*
22 *Occidere an liceat pro conſeruatione bonorum ſuorum.*
23 *Occidere non licet pro rebus proximi ſeruandis.*
34 *Decalogi præcepti non occides, interpretatio.*

INterfeciſti. ¶ Ad euidentiam gloſſ.2.
Si quæris vtrum facies ho-
minis poſsit vel debeat maculari, Diſtĩgue.† Aut
1 ſine cauſa & dic qđ non, vt.C.de pœnis.l.ſi quis
in metallum. Aut ex cauſa & authoritate iudicia
li, & dic quod ſic.puta ſi in pœnã malefici character aliquis im-
primatur j.de cri.fal.capitu.3.in fine.

Super eo.c. ¶ Ad euidentiam pleniorem gloſſ. hóc
prohibetur. Si quæris, quando & cui ſit li
citum armis vti. Diſtingue vt dixi.ſ.de vita & honeſt.cle.ca.
clerici arma.

Super eo.c.§ in tertia. ¶ Si quæris qui ſunt
dies abſtinentię, & qui
non, Diſtingue, Aut quæris de alijs diebus à die dominico. &
2 illi ſunt vel eſſe poſſunt dies abſtinẽtiæ: vt hic.† Aut de die do-
minico, & ille non eſt dies abſtinẽtię.de conſecr.diſt.4.ne quis
ſtudioſè contrarium aſſerat ſuſpectus eſt de fide.26. quæſtio.
vlt.ſacerdotes. & ſi pro pœnitentia à ſacerdote accepta ſine ali
qua neceſsitate hoc fecerit pro quadã religione ſicut maniche
us anathema ſit.30.diſtinctio.c.finali.ſecundum Hoſtienſem.

Super eo.c.§.ſi autem. ¶ Si quæris vtrum
& quãdo liceat alicui
ſecundum legem alium impune occidere, vel etiam mutilare.
3 † Aut quæris de occidente vel mutilante in neceſsitate ineuita
bili tali.ſ.quod quia mortem iniuſtè ſibi inferendam, alias inſe
rendam, alias inferentem aliter vitare non valet ſuum occidit
vel mutilat inuaſorem, vt quia ſic inangulatus erat vel ſic ar-
ctatus quòd fugere non poterat, nec per clamorem vel alias ſe
iuuare. & tali licet etiã clerico impune & ſine peccato aliquo
4 occidere vel etiam mutilare tam lege diuina dicente.† Melius
eſt occidere quam occidi. Quod probatur ſic.quilibet magis
tenetur ad id qđ ordo charitatis magis exigit. & requirit, ſed
ordo charitatis exigit quod magis debeã diligere vitam meã
temporalem quam vitam temporalem alterius, ſecundũ ſan-
ctos & philoſophos dicentes, quòd diligibilia ad alterum men
5 ſurantur ex diligibilibus ad ſe.† Item vniuſquiſq; magis tene-
tur ſibi ipſi quam proximo ſuppoſito recto ordine rationis,
ſed defendens ſe contra iniuſtè inuadentem etiam ſi occidat
dum tamen principaliter occiſionem eius non intendat, ſed
ſuam ſaluationem propriam & cum debito moderamine, eſto
quod ſequatur mors inuaſoris, nihil facit cõtra rectum ordinẽ
rationis, nec contra iuſtitiam, nec contra charitatem proximi
cum ſecundum ordinem charitatis plus teneatur diligere ſe-
ipſum. quare &c.tam naturali quam ciuili.ar.ff.de iuſti.& iure.
l.vt vim.& eſt expreſſum.ff.ad l.aqui.l. ſcientiam.§.qui cum
aliter. Vnde de iure naturali eſt iuſta defenſio ſuiipſius & ex
parte naturæ inferioris in qua conuenit cum brutis. Nã & om
nia animalia hoc faciunt.ff.ſi quadru.paupe.feciſ.di.l.1.§.cum
arietes.

arietes,& ex parte naturæ ſuperioris quæ eſt ratio, vt dictum
eſt,quam canonica, vt hic, &,j.eo.ſignificaſti.2. & etiam ſine
pœna irregularitatis.50.di.qa te,& eſt caſus extra e,ſi furioſus.
in cle,& ita intelligo illud.capit.in.§.ſeq. ſi preſbyter. Et licet
Ber.in glo.ſi.credat quòd preſbyter diaconus vel ſubdiaconus
faciens id de quo loquitur hic ſit irregularis. Hoſtien. tamen
intelligit quòd in nullo imputatur ei ex quo aliud facere non
potuit,vt patet.j.eo.ſignificaſti.2.§.fin.Nam tale homicidium
ſimile eſt caſuali, quòd non impedit etiam promouendú.j.eo.
lator.& hoc tenebat dominus clemens Papa.4.ſecundum Ho
ſtien. Nec ob.j.eo.ſuſcepimus.quia hic defendebat perſonam
& res,ibi res tantum,quod patet,quia hic dicit te tuaq;,non.n.
dicit te vel tua.ſecundum Hoſt.ibi, idem Guil.de mon.la.in.d.
cap.ſi furioſus.glo.1.extra eo.in cle.& Io.23.q.3.in ſumma. ſu
per verbo fugiens.& Archi.ibi. Et intellige quod in tali neceſ
ſitate licet alium interficere, in tátum quod ſi aliquis vult me
interficere,poſſum eum præuenire, nec teneor eum expecta-
re quòd me primo percutiat,ar,C.ad.l.corne.de ſicca.l.2.† vbi
6 dicitur quod qui aggreſſorem vel quemcunq; alium in dubio
vitę diſcrimine poſitus occiderit nullam ob id factum calum-
niam metuere debet.&.l.4.vbi dicitur. quod ſi latrocinantem
peremiſti dubium nó eſt eum qui inferédæ cedis voluntatem
præceſſerit iure ceſſum videri,vt notant Laur. Tã.Philoſophi.
Goſ.Ber.Inn.Hoſt.& Io.An.j.cap.proxi.& Arch.50.di.de his
gl.fi.vbi etiam dicit.quòd ſufficit terror armorum.ff.de vi &
vi ar.l.1.§.idem labeo.& .l.3.§.qui armati. idem Gu.de monte
lau. & Gen.10.di.capit,ſi furioſus.gl.fin.de quo dicam.j.eo.ſi-
gnificaſti.ſecunda diſtinctio.2.gloſ.fin.Et idē ſi inuaſus poſſet
fugere ſed in fugiendo poſſet ſibi veriſimiliter mortis pericu
lum imminere ſecundum Gen.ibi.Et ita poſſet intelligi quod
dicitur de latrone inſidiante itineribus quem licet cuilibet oc
cidere authoritate propria.C. quando licet vnicuiq;.ſine iudi-
ce ſe vindi.l.1.&.2.23.q.3.fortitudo.& .cap.ſe.&.q.5. cum hó.
& 7.q.4.ſicut vbi hoc notat gl.& in his ſatis concor. Ray.in ſu.
e.ti.§.3.licet.Hu. 50.diſ.c.ex pęnitentibus.§.ſi autem notaue-
rit.quod mortaliter peccat tam clericus quam laicus qui ob de
fenſionem ſui vel rerum ſuarum aliquem propria auhoritate
interficit cum potius deberet mortem incurrere quam infer-
re homicidiú.ar.32.q.5.ita ne. cuius opinio eſt nimis dura ſe-
cundum gl.ſuper Ray.in.§.5.Aut quæris de occidente vel mu
tilante non tali neceſſitate ineuitabili ſeu euitabili,& tunc Aut
iuſtitiam debite exercēdo ſeu executionem iuſtitiæ debitæ fa
ciendo vt iudice vel miniſtro aut alias in primo caſu.Aut quæ-
ris vtrum hoc licet laicis vel clericis.ſi laicis. † Aut ſecundum
7 legem diuinam & dic quòd ſic,dicente domino Moyſi. Male-
ficos non patiaris viuere ſuper terram. Exod.22. cap. &.23.q.
4.cap.ſi illis.§.ſed obijcitur. Deute.12. Ego occidam & ego vi
uere faciam.† Aut ſecum legem ciuilem. & dic quod ſic, vt in
8 auth.de man.prin.§ qꝫ ſic.vt in auth.de man.prin.§.quod ſi de
linquētes.ver.homicidia. col.4.ff. &.C.ad.l.iul.maieſ.ad.l.cor-
nel.de ſicca.ad.l.pompo.de parric.ff.de pœnis capitalium.§. fa-
moſos.& per totum decimum librum.ff.noui,per totum pri-
9 brum codicis.Aut ſecundum legem canonicam,& tunc.† Aut
ſecundum legem canonicam crimina puniētem, vel puniri do
centem,& dic ſimiliter quòd ſic.23.ca.quæſitum.&.cap.illud.
&.q.5.de occidendis.capi.miles.capi.cum homo.c.qui malos.
c.homicidas. cap. ſunt quædam.c.rex debet.c.ſi homicidium.
c.cú homo. &.§.ſed obijcitur.& per totum.j.ne cle.vel mo.c.
Epiſcopus.& de homici.c.prælatis.libr.6.Adeo quod etiã prin
ceps qui legem condidit cuius authoritate homines ſunt tra-
diti morti non per hoc fit irregularis, cum per hoc incertam
perſonam non animaduertit,nec in conſtitutionem ſuam ho-
mines incidere voluerit cum eam promulgauerit, ſed tantum
propter bonum & licitum hoc fecerit ſcilicet. vt homines à
maleficijs deterreret.vt not.Ioan.in dicto.c.vlti.in gloſ.ſed nú
quid.&.23.q.vlti.peſſimã.glo.penul.& vlti.& pro hoc ea. cau
ſa &.q.de occidentis.ver.abſit hoc idē Archid.ea.cauſa.quæſt.
5.c.officia. Cum quibus concordat Hoſtien.j.de ſagittatis.ca.
vnico. vbi dicit quod Papa non poteſt canonicam irregularita
tem incurrere. ar.in eo quod legi. & not.s. de conceſ.preben.
propoſui. qui alijs ſuper hoc medetur, vt patet in eo qđ not.
j.eo.ſicut dignú.§.fin.&.c.poſtulaſti.Sed nec magiſter qui do-
cet vel reſpondet in genere qualiter homicidæ, vel fures ſunt
puniendi,ex hoc irregularitatem incurrit,quia multa licent in
genere quæ in ſpecie non licerent,pro hoc.ff.de pactis.l.ſi vnus
10 §.illud.s.de offi. ordi.ſi ſacerdos.cum ibi not. † Et notabiliter
dixi.s. iuſtitiam debite exercendo, ſecus ſi indebite & iniu-
ſte,vel in facto vel precepto iniuſto iudicis,vel eius qui facien

di vel præcipiendi authoritatem non habet, vel in conſilio in-
iuſto aſſeſſoris,vel in defenſione iniuſta,quia quodlibet iſtorú
eſſet illicitú & mortale,vt hic, &.50.diſt.ſi quis viduã.vbi hoc
notat Archidi.in glol.1. & Goff.in ſum. eodem titu.§. vnum
11 aút.Et Ray.in ſumma ſua. † In hoc concordat frater Aſten.de
quinto præcepto in princip. dicens.quod ad hoc vt occiſio ſit
iuſta tria requiruntur,iuſtus ordo,iuſta cauſa,iuſtus animus,&
ſi deſit aliquod trium prædictorú occiſio eſt iniuſta, deeſt aút
iuſta cauſa cú aliquis ſine merito occiditur. Deeſt ordo iuſtus
cum occidens non eſt legis miniſter,& idem ſi eſt, ſed occidit
iuris ordine nó ſeruato.Deeſt iuſtus animus cum iudex occi-
dit libidine vindictæ, non amore iuſticiæ.quod dic vt le.& no.
11.q.3.c. inter verba.§. ſi ergo.23.q.4.ca.vlt.& eadem cauſa.q.
5.miles. Aut ſecundum legem canonicam irregularitatis pœ-
nam vel maculam inducentem.& dic quod non,immo hoc fa
ciens irregularis eſt. irregularitas enim contrahitur ſine culpa
etiam ex merito, vt in iudice iuſtè occidente.50.diſt.cap.1.&
12 notat Ioan.An.in ca.alle.ſi furioſus.gl.penul.†Si quæris vtrum
hoc licet clericis clericaliter viuentibus iuriſdictionem tempo
ralem habentibus, tunc dic quod non nec ſecundum legem di
uinam dicente domino Petro.Math.26.& Ioan.18.Conuerte
gladium tuum in vaginam tuam &c. & tranſumptiuè legitur,
23.q.8.in ſumma.Nec ſecundum legem canonicam.s. ne cleri.
vel mo.ſententiam ſanguinis.eo.titul,cap,epiſcopus.lib.6.licet
ſecus ſm legem naturalé vel ciuilé per iura.s.alle. Poteſt tamē
iudex eccleſiaſticus præcipere iudici ſeculari quod puniat ma
leficos ſecundum leges & iura,vt notant Hug.Lau.Ioã.& Ar-
chidi.15.q.6.auctoritatem. & etiam dicere ſicut dicit domi-
nus Moyſi Exod.22.Maleficos non patieris viuere ſuper ter-
ram & hoc aſſertiue notat Lau. 50.diſ.ſi quis viduã.prout reci
tat.Archid.in dicto.c.auctoritatem. glo.fin.In ſecundo caſu.ſ.
13 vbi quis occidit alias quam iuſtitiam exequendo, tunc † Aut
quæris vtrum poſſit facere ſine pœna irregularitatis, & dic qꝫ
non,immo incurrit irregularitatem etiam ſi hoc faciat pro re-
bus ſuis,vel perſonis aliorum ſaluandis.vt not. Inno.& Hoſti.
j.cap.proxi.& Hoſtien.& Io.An.j.eo.ſuſcepimus.&.c.Petrus.
& Spec.de leg.§.iuxta.circa. 10.colum.ver.illud.in fi.ibi.ſecus
ſi faciat &c. & Ioan.And.in dicto cap.ſi furioſus.& Inno.j.de
ſente.ex com. cap.ſi vero.prima glo. quid ſi nó ob ſui.ver.quid
ſi quis &c.vel etiam ſi hoc faciat in bello licito.15.q.1. ca.vlti.
vt notat Archidia.51..diſt.ſi quis poſt acceptum.gl.penul. Aut
14 ſine alia pœna ſeu peccato,& tunc†Aut quæris de clericis, &
tunc illi nó poſſunt manu propria interficere ſine peccato, cú
ſint inhabiles ad pugnandú ꝑ prædictam auctoritatem. Con-
uerte gladium tuum &c.quia miniſtris veteris teſtamenti au-
ctoritas occidēdi erat commiſſa, miniſtris vero noui teſtamē
ti non etiam pro ſubſidio terræ ſanctæ.s. de voto ex multa.§.
de clericis.licet poſſint bello tali intereſſe,& ſubditos hortari
ad pugnandum.& hoc voluit Gratianus.23.q.vlti.c.quicunq;
§.his ita.&.c.vt pridem.vt notat Hoſtien. in dict.c.ex multa.
& Archid.36.diſtin.capitu.vltim.Et dic quod non poſſunt oc
cidere vel mutilare etiam pro rebus ſuis ſaluandis, vt notant.
Lau.Vin.Ber.& Hoſtien.j.eo.ſuſcepimus.glo.i.& Ioan.fauen.
23.quæſtio.1.in ſumma.& Archidia.3.q.8.in ſumma.glo.adde
ſub & ſua & ſe & ſe.& glo.23.q.3.in ſum.ſuper verbo fugiens
& Mel.& Lau.& Archid.ibi,& Guil.de monte lau.in dicto.c.
ſi furioſus. Sed nec pro perſonis aliorum ſaluandis ſecundum
Lau.& Archidia in ſumma.alleg. & ſecundum Hoſtienſ.infra
de clementi.percuſ.capitul.præſentium.glo.1.&de hoc notat
gloſſa.23. quæſtione. 8.in ſumma. ver. alii dicunt quod om-
nia &c.ibi non pro alijs &c. Quod intelligo de clericis be-
neficiatis & Dei officio dedicatis qui ſunt electi ad miniſte-
riú altaris in quo repræſentatur paſsio Chriſti qui cum percu
teretur non percutiebat vt dicitur prima Petri.2.Miniſtri au-
tem debent ſuum dominum imitari.Eccleſi.10.ſecundum iu
dicē populi ſic,& miniſtet eius. Nec obſtat Act. 5.cap.23.q.8.
Occidit.vbi dicitur quod Petrus geminum fecit homicidium
quia hoc non fecit propria auctoritate,ſed diuina reuelatione
15 de aliis forte ſecus vt ſequitur.Aut de laicis,& tunc. † Aut in
iuſto bello & dic quod poſſunt impune & ſine peccato vt.
ff.de religio.& ſump. ſuo.l.minime.C. vnde vi.l.1.23.q.2.do-
minus &.q.4.fortitudo.& notãt Ber.& Hoſt.j.eo.ſuſcepimus.
glo.1,Et eſt rõ,quia qui peccat nó peccat legis auctoritate. 24.
q.4.qui peccat.talis.n.qui percutiunt vel occidunt,vel occide-
re volunt in bello iuſto non reprobo quo ad culpam niſi ſit ibi
corrupta intentio, vel talis perſona cum armis cui non li-
ceat arma deferre,vt clericus vel religioſus,vt notat Hoſtien.
in ſumma, eo titul.§. qua pœna.ver.quid ergo ſi quis.& gloſſ.
ſuper

ſuper Raymald. eodem titulo.§.7.quid ſi plures. & frater
Ioann.in ſumma eodem titulo. quæſtio. 35. quid ſi plures. Et
quid ſit iuſtum bellum, dic per Innocen. & Hoſtienſ.ſupra, de
reſti.ſpolia.capitu.olim cauſam.& de iureiurand. ſicut per Ho
ſtien.in ſumm.de treuga & pace.§.quid ſit iuſtum bellum, &
infrà de homicidio.pro humani.libro.6.Aut aliàs,quàm in iu-
ſto bello, & tunc dicunt, quidam quod non poſſunt aliquem
occidere,vel mutilare etiam pro perſonis aliorum,vel pro re-
bus ſuis temporalibus ſaluandis,& tuendis, ſine peccato. Alij
dicunt quod non poſſunt pro rebus ſuis proprijs temporali-
bus ſaluandis,per ea quæ notat Innocentius in dicto capitul. ſi
verò.1.gloſſa.quid ſi non ob ſui.verſicul.quid ſi pro rebus &c.
ſed bene poſſunt pro perſonis aliorum, etiam extraneorum
tuendis:quia etiam ſocij iniuria propulſanda eſt. 23. quæſtio.
4.fortitudo.& capitu.non inferenda. vbi de hoc per Ioann.in
gloſſ.1. & per Archidyaco. & per ea, quæ leg.& nota.infra.de
ſenten.excommu.quam.& eod.titul.dilecto. libr.6.& quæ
notat Innocen.in dicta gloſ.in princip. Alij econtra, ſcilicet,
quod elijs, extraneis tuendis non poſſunt, prout recitat
Innocen.in dicta gloſſ.fin.ver.alij dicunt. ſed bene pro rebus
proprijs,per ea quæ notat Bernar.infra.eod.ſuſcepimus.gloſ.
16 1.ver.laicus verò &c. Ego vero Henricus credo ſaluo iudicio
melioris,quod aliquis poteſt ſine peccato mutilare, vel occide-
re inuadentem alium iniuſtè,& occidere volentem,in caſu vbi
vitam ipſius inuaſi aliter ſaluare non poteſt:dummodo ad ſal-
uationem inuaſi principaliter, & non ad mortem inuadentis,
intendat per præmiſſa.Item poteſt hoc confirmari ſic. primo
lege diuina, qua quis tenetur proximum ſuum diligere ſicut
ſeipſum Deutero.6.Lucæ.10.capitu.& Matthæi.19.& 22.Ad
Roma.13.18.quæſtio.4.capitu.penultim.& de pœniten.diſti.
2.capitu. Charitas.2. circa medium. Sed pro ſeipſo ſaluando
vbi aliàs,mortem euitare non poteſt, poteſt mutilare vel occi
dere ſuum inuaſorem, vt dictum eſt in principi. ergo & pro
proximo ſaluando. Item in Pſalmo.81. dicitur. Eripite paupe
rem,& egenum de manu peccatoris liberate. Et Salomon Ec
cleſiaſt.4. Eripe eum, qui ducitur ad mortem. & recitetur in
dict.capitu.non inferéda.23.quæſtio.3.hoc idem dicitur Pro-
uerbiorum.24.Erue eos,qui ducuntur ad mortem,& qui tra-
huntur ad interitum liberare ne ceſſes. & ſic quod dominus
imperat neceſſe eſt fieri:& niſi fiat pœnam habet.14.quæſtio.
1.quod præcipitur.ergo ſi fiat,legitimè ſit,nec pœnam mere-
tur.C.ad legem Iul.de adulte. leg.gracchus. maxime cum ali-
quo præcepto vel conceſſo:& omnia ſine, quibus infra de re-
gulis iur.capitu.cum quid.libr.6. & quæ veriſimiliter poſſunt
ſequi ad illud infrà de homicidio. is qui mandat.libro ſexto.
Item remoto amore proximi remouetur amor Dei.1. Ioann.
3.ſi quis dixerit, quia diligo Deum,& fratrem ſuum odit men
dax eſt. Et ſic inimicum Dei & hominis, vt ſaluet amicum
Dei,& hominis occidere poteſt.Item eccleſiaſt.4.dicitur.Vſ-
que ad mortem certe pro iuſtitia & Deus expugnabit inimi-
cos tuos pro te.ſed pro inueſo eſt iuſtitia:ergo & c.Item Exo-
di. 2. capitu. dicitur. quod ſanctus Moyſes etiam antequam
conſtitutus eſſet iudex ſuper populum Aegyptium iniurian-
tem Iſraelitæ, & eum percutientem iniuſte percuſſit ponens,
17 eum ſub ſabulo. Item Exodi. 22. & infra capitu. proxim.in
princip. dicitur, quod ſi fur nocturnus perfodiens inuentus
fuerit,occidi poteſt. Et eſt ratio.dicit Hoſtien.infra.capitulo.
proxim.quia præſumi poteſt quod ad occidendum venerit.Et
ſic intelligam generaliter,quod nedum per illum cuius domũ
perfodit,ſed etiam per quemlibet alium occidi poteſt:ex quo
lex non diſtinguit.ff.de publico.de precio. infra de priuilegia.
quia circa.Item lege ciuili & canonica dicente,quod is qui cũ
telo ambulauit necandi hominis cauſa. ſicut, & is qui homi-
nem occidit pœna homicidij tenetur.ff.ad legem Corneli. de
ſicar.l.diuus.C.ad legem Corne.de ſicar.leg.is qui cum telo.&
de pœniten.diſtinct.1.ſi quis cum telo.Modo iura dicũt quod
vbi non poteſt,quis habere copiam iudicis,regulariter poteſt
facere ea quæ faceret ſeu deberet facere iudex.ff.de his quæ in
fraudem credi.leg.ait prætor.§.ſi debitorem.ad legem Iuli. de
adulte.leg.capite quinto.& poteſt ſe authoritate propria vin-
dicare.C.quñ liceat vnicuiq; ſine iudic. ſe vin.l.1.& 2. Item qui
poteſt occidere per ſe,põt occidere per alium,vt in d.l.gracchus
18 infra de regul.iur.capitu.poteſt quis.lib.6.Et ſed inuaſus poteſt
ſuum mutilare vel occidere inuaſorem:vt ſupra in primo mẽ-
bro:ergo & per alium de mandato ſuo vel ipſius nomine ip-
ſo hoc poſtea ratum habente. Item talis ſi occidat talem inua-
ſorem clericum:non eſt excommunicatus, imo meretur per.
capitu.alleg.fortitudo non inferenda:vt not.Inno.infra de ſen.
ten.excommu.ſi verò.1.glo.quid ſi non obtui.& Ioann.And.
poſt eum. ſi ergo meretur in hoc non peccat, ſed licitum eſt,
19 quod facit.23.quæſt.4.qui peccat.C.de adult.gracchus. Item
ille qui ſtat pro tali inuaſo ſtat in iuſto bello.C.ad l. Iulia. de vi
public.leg.quoniam multa facinora.pro hoc quod not. Iac. de
ra.in d.§.ſi debitorem.dicens, quod ſi amicus meus deiectus,
eſt violenter de fundo,& qui poteſt de iure incõtinenti ſuum
expellere inuaſorem non tamen eſt ad hoc potens, poſſum eũ
expellere incontinenti nedum de mandato ſuo : ſed etiam ſine
mandato:quia quod geſtum eſt pro rato eſt habendum,ita in-
telligit.ff.de vi & vi armata.l.cum fundum de neg.geſt.l. Pom
ponius ſcribit.Et ſecundum illam rationem ſcilicet vltimam,
videtur,quòd ſi inuaſus nollet ſe defendere,ſed vt martyr for
tè mori,quòd poſſet alius mutilare vel occidere inuaſorem:
ſed contrarium verius videtur per præmiſſa : & quia interest
hominis hominem beneficio effic.ff.de ſeruis expor.l.ſeruus
ea lege.in fine. & quia in facto ſeu cauſa ſanguinis, alter alte-
rum etiam inuitum defendere poteſt.ff. de appell. leg. non
tantum.& hoc ſatis patet in paſſione domini noſtri Ieſu Chri
ſti.cuius omnis actio noſtra eſt inſtructio.2.quæſtio.1. Deus
omnipotens,quem volentem mori pro nobis Petrus, cum ar
mis defendit, Malcum ſeruum principis ſacerdotum muti-
lando amputando ſcilicet auriculam eius dextram Ioan.18.ca
pitu.& Matth.26.Marci.14.Lucæ.22.24.quæſtio. 1. ſi Petrus.
20 23.quæſtio.3.pro membris in quo non reperio quod peccaue
rit,cum hoc fecerit quaſi ad nutum domini prædicentis,Lucæ
22.Sed nunc qui habet ſacculum, tollat ſimiliter & peram : &
qui non habet vendat tunicam ſuam, & emat gladium. Et ibi
quando diſcipuli interrogauerunt eum. domine ſi percutimus
in gladio,& ipſe tacuit,per quod videtur tacite conſentire in-
fra de reg.iur.qui tacet.lib.6.Pro quo facit quod notat Spe.tit.
delegato.§.iuxta propoſitionis.in 2.colum.verſi.nunquid er-
go be.Petrus &c.licet dominus ei vt miniſtro eccleſiæ præce
perit,quod de cætero gladium materialẽ cõuerteret in vaginam
& ſpirituali gladio tantũ vteretur.23.q.8.in ſumma.quæ ratio
vna cũ præmiſſis fortiter cogit ad dicẽdũ idem eſſe hoc caſu
21 in clericis non bñficiatis,quod in laicis. Nec obſt.ſi dicas, ma
gis teneor de debito charitatis diligere vitã gratiæ in ꝓximo,
quã vitam corporalem in me ſm ſanctos lib. de gradu charita
tis,& plus teneor euitare damnationẽ perpetuã animæ ipſius
ꝙ mortẽ meã corporalẽ ſm eoꝝ. Sed veriſimiliter debeo cre-
dere,ꝙ ſi interficiã inuaſorem iniuſtè, ꝙ damnabit perpetuo
cũ moriat in actu peccati:ergo &c.qa concedo maiorẽ. Ad mi
norẽ dico ꝙ nec ſum certus ꝙ ipſe dãnabit, cum alterationes
præcedentes mortẽ & exitũ animæ à corpore neceſſario fiãt in
tpe,in quo tempore quantũcunq; breui poteſt pœnitere,& ꝑ
conſequens ſaluari : nec eſſem certus ꝙ ſi interficeret me,ego
eſſem ſaluatus:poſſem.n.habere alia peccata licet ea nõ teneã.
in pſal. Delicta quis intelligit, & Apoſtolus, 1. Ad Corinth.4.
Nihil mihi cõſcius ſum:ſed in hoc non iuſtificatus ſum.& Ec
cleſ.9.c.Neſcit homo vtrum amore an odio dignus ſit. & ea-
dem obiectio & ſolutio poteſt fieri ad mẽbrum aliud de occi-
22 dente ad defenſionem alterius iniuſti inueſi. Itẽ credo ꝙ pro
rebus proprijs ſaluandis, quas aliàs,non poteſt ſaluare,poteſt
quis mutilare vel occidere inuaſorem.ar.j.c.proxi.vbi dicitur
quod occiſio furis nocturni non reputatur homicidiũ, quod
verum ſm Hoſt.ibi,quo ad peccatũ vel quo ad pœnam legis,
vbi capi vel deprehendi non poteſt per ea quæ notat Bern.j.e.
ſuſcepimus.gl ibi.laicus verò &c.& Lau. & Vin. & Hoſt.ibi
Item quis res ſuas quibus ſuſtentari & alimentari debet, quis
ſibi aufert,vitã ſibi auferre vĩ.ar.ff.de libe.agno.l.necare vide-
tur.j.e.ſicut dignũ,diſtin. 5.Quod poſſet intelligi verum cum
tali modificatione quam ponit frater Io.in ſumma confeſ.l.hoc.
titu.quæſtione. 12. circa medium, ſcilicet quod ſi aliquis pro
rebus temporalibus conſeruandis præter intentionem vulne-
rat,vel occidit non eſt peccatum:quia caſus fortuiti præueniri
non poſſunt.Sed hoc ex propoſito facere non licet : quia vita
proximi præferenda eſt rebus fortunæ,niſi ex talium ablatio-
ne quis poneretur in extrema neceſſitate. Item talis fouet iu-
ſtum bellũ:vt.ſ.de reſti.ſpolia.olim cauſam cũ ibi no.ergo &c.
23 Sed pro rebus proximi ſaluandis nõ credo ꝙ liceret per, dict.ſ.
l.quoniam multa:ibi enim quando dicit & alteruttri parti cau-
ſam malorum præbuit &c. per quod innuitur, quod illi qui
erant pro parte poſſidentis & inuaſi,occidẽdo peccauerũt, ſal
uo hoc quod dicitur.j.c.proximo de fure & latrone.Aliàs au-
tem,quam in præmiſsis caſibus hominẽ occidere nõ licet au-
thoritate legis,ſi tamen occidatur de facto,vtrũ debeat impu
tari,dicam.j.eo.ſicut dignum.diſt.5.Item nota,ꝙ illud præce-

24 ptum decalogi. † Non occides, de quo Exod. 20. intelligitur de
homine non de prælatis, vel animalibus, nullus enim peccat
ex eo quod vtitur aliqua re à quo ad hoc ad quod eſt adeo ordi
nata. Ex ordinatione autem Dei plantæ ordinantur ad vſum
animalium, & animalia ad vſum hominum, quod non poteſt
fieri ſine mortificatione eorum. Dicitur enim. Geneſ. 1. Ecce
dedi vobis omnem herbam, & vniuerſa ligna vt ſint vobis in
eſcam. Et Geneſ. 9. Omne quod mouetur, & viuit erit vobis
in cibum. Nec obſtat, quod occidenti bouem, vel ouem,
alterius ſtatuitur pœna. Exod. 22. quia talis peccat, non quia
bouem occidit, ſed quia homini in re ſua damnum facit: vnde
non continetur ſub peccato homicidij, ſed furti, vel rapinæ,
vel damni iniuria dati.

1 *Furem, & latronem an occidere liceat de iure diuino.*
2 *Furem & latronem an occidere liceat de iure veteri.*
3 *Furem nocturnum an occidere liceat de iure veteri.*
4 *Fur in quo differat à latrone.*

SI perfodiens ¶ Si quæris vtrum, & quan
do fur, vel latro poteſt licitè
1 occidi. Diſtingue. † Aut quæris de lege diuina: & tunc
habet locum quod dicitur Exod. 22. & hic vbi di-
ſtinguitur inter furem nocturnum, & latronem diurnum vt
primus poſſit occidi, ſecundus non. Aut de lege ſeculari vel
2 ciuili, & tunc. † Aut de rigore legis duodecim tabularum, &
tunc habet locum quod dicitur hic. ver. & in antiquis &c. & ff.
ad l. Aquil. l. itaq. §. 1. ſcilicet, quòd fur nocturnus poteſt occi-
di cum clamore indiſtinctè ſiue defendat ſiue non: quia præ
ſumitur, quòd ad occidendum venerit ſecundum Hoſtié. ſed
3 latro diurnus tunc demum ſi telo ſe defendat. † Aut quæris de
æquitate ſcripta ſecundum reſponſa prudẽtum, quæ lege duo
decim tabularum interpretantur & corriguntur, & tunc po-
teſt fur nocturnus occidi, ſi non poſſit capi ſine læſione ſiue
periculo, aliàs non poteſt ſicut nec latro diurnus. ff. ad l. Cor-
nel. de ſicar. l. furem & ita de rigore loquitur lex duodecim, ta-
bularum, vt in l. allegat. itaque, reſponſa autem prudentum de
æquitate, vt in d. l. furem. Et ita de æquitate quæ præualet. C.
de iud. l. placuit. nulla eſt inter furẽ diurnum, & nocturnũ diffe
rentia ſecundum Ioan. de fauen. & glo. & Archidiac. 23. quæ-
ſtio. 5. cum homo ab homine. & in hoc ſatis concordat. Bern.
infrà, eodem. ſuſcepimus. ſuper verbo detinere. & Iaco. Petru.
de ſampſona & Cyn. C. ad legem Corne. de ſicar. l. ſi vt allegas.
vbi dicunt, quod diſtinctio nocturni & diurni reſpicit magis
frequentiam, quam iuris miniſterium. frequentius enim con-
tingit, quod de die quis cognoſcitur, quam de nocte: ſed vbi
cognitus eſt de nocte eadem eſt ratio. Item, vbi incognitus eſt
de die eadem eſt ratio: nam totum hoc ſtatuitur vt occurra-
tur periculo rerum, & ſi occurri poteſt per cognitionem non
eſt habenda diſtinctio temporis cum vbi eſt eadem ratio, ibi
idẽ ius. Vnde ſi diurnum video recedere, ita q̃ non poſſet cõ-
ſuli contra eum, licitum eſt mihi eum interficere, pro quo fa-
cit, quod not. ff. de ver. oblig. l. ſi ſeruum. §. 1. ſecundum eos vce
4 ſus. † Tempore nocturno fur auferi, latro diurno. Quando-
que tamen vnum pro alio ponitur, vt patet infrà. eod. ſuſcepi-
mus. Hæc lex Exodi facit, pro ſtatutis, quæ duplicant pœnas,
maleficiorum de nocte commiſſorum, quod ſi fiant de ſero at
tribuantur nocti. facit hæc litera, quæ poſt ſolis occaſum vo-
cat furem nocturnum. ad hoc de treug. & pace. c. 1. in princip.
Item tenebroſitas attribuitur nocti, & lux diei, patet vtrunq;.
off. dele. conſuluit. ad finem. C. de cuſto. reorũ. l. 1. in ad. partem
contrariam inducuntur omnia iura, quæ volunt in pœnalibus
fieri benignam interpretationem infra, de regu. iur. in pœnis.
lib. 6. & cap. cum ſunt. & in capit. in obſcuris. ſolutio. Guidoni
de ſuza in ſuis quæſtionibus ſtatutorum placet ſecunda pars,
aliquibus placet prima. Ioann. Andr. hic putat primo, conſide-
randum ſi in loco ſignum campanæ, vel aliud deſignans hanc
diuiſionem: alias putat venire in arbitratu, an tenebroſitas fa-
ciat, attribui nocti, an potius claritas diei, in dubio partem mi
tiorem elegit, per iura alleg.

1 *Partum formatum occidens homicida eſt.*
2 *Partus, informis conceptionem impediens, qua pœna punia-
tur. 4.*
3 *Abortum veneno procurans capite plectendus.*
5 *Partus qui dubitatur an formatus ſit, conceptionem impediens
quomodo puniatur.*

SI aliquis. ¶ Si quæris vtrum partum interfi-
ciens, vel conceptionem ipſius im-
pediens reputari debeat homicida. Diſtingue, aut
puerperium iam formatum erat, & anima infuſa
1 aut eſt dubium. † In primo caſu, verus reputatur homicida, vt
de nec talis de cætero promoueri poteſt tanquam irregularis.
2. quæſtio. 5. conſuluiſti. 32. quæſtio. 2. quod verò non forma-
tum à contrario & capitu. ſequenti, Moyſes, vbi notatur de
2 creatione animæ infrà. eodem, ſicut ex literarum. † In ſecundo
caſu, ſcilicet vbi non erat formatum, nec anima infuſa in cor
pore. 56. diſtinct. naſci, non eſt irregularis, nec reputatur homici
da verus, quantum ad irregularitatem: vt in in d. capitul. quod
verò. ſed interpretatiuus, ſcilicet vt pro homicida habeatur,
quantum ad pœnitentia. 25. diſtinct. capitu. vnum. §. criminis
ſicut aliàs. ff. de liber. agnoſcen. l. necare. 86. diſtinct. paſce. 55.
diſtinct. ſi quis abſciderit. & ſupra. titu. proxim. capitu. vnico.
Ideo dicit lex, quod ſi puerperium informatum erat, tenetur
percutiens. leg. Aquilia, tanquam de rupto, non tanquam de oc
ciſo. ff. ad. l. Aquil. l. quintus mutius. Sicut etiam dicitur de vi-
ua immatura collecta, vt eod. titu. l. ſi ſeruus ſeruum. §. ſi olim.
Ideò in hoc caſu mulier, quæ ſibi vim intulit, vt aborturet, nõ
afficitur vltimò ſupplicio, ſed in exilium mittatur. ff. ad leg.
Cornel. de ſicar. leg. ſi mulier. Si autem formatum eſſet, vltimo
ſupplicio afficeretur. ff. de pœnis. leg. ſi quis aliquid. §. qui ab-
ortionis, ſecundum Bernard. & Hoſtien. hic. & infra, eo. ſicut.
& Hoſtienſ. in ſumma eodem. titu. §. 1. in fin. & in eadem di-
ſtinctione concordant Goffred. & Ioann. Andr. hic. & Reym.
in ſumma eodem. titu. §. 6. quid ſi aliquis. & frater Ioannes in
3 ſumm. confeſ. hoc titu. quæſtin. 29. quid ſi aliquis. † Et idem
dicunt de illo qui dat mulieri & de muliere, quæ accipit vene-
num, vt faciat abortum: Et de illo vel illa, qui vel quæ dat vel
accipit venenũ, vel ſimile ne fiat generatio vel conceptio: idẽ
Albertus ſuper. 4. ſenten. diſtinct. 31. & Thom. idem Goffr. in
ſumma. eod titu. §. quæritur de his. & Innoc. infra. eod. ex litera
4 rum. † Sic tam ſecundum legem, quam canones, vbi puerperiũ
non eſt formatum non imponitur tanta pœna, ſicut pro ho-
micidio ſecundum Hoſtien. infra. eo. ſicut irregularitas cum
non cõtrahitur niſi actu homo interficiatur iam animatus, vt
in capitu. allega. quod verò. & infra eo. ſicut ex literarum. ſe-
cundum Bernar. hic. idem Vincen. Lauré. & Alanus hic. Licet
contrarium huius videatur notare Ioann. 51. diſtinctio. ſi quis
poſt acceptum. gloſſ. 2. 23. quæſtio. vltim. capitu. vltim. gloſſ.
1. & de pœniten. diſtinct. 1. periculoſæ. gloſſ. & irregulares. vbi
notat quòd ſi quis interfuit bello, vel ſumpſit arma vt occidat,
& per eum non ſtat quo minus occidat, licet non occiderit nõ
admittitur ad clerum, tanq̃ voluntarius homicida, cuius opi-
nio reprobatur. infrà. eod. ſicut ex literarum vt notat Archid.
15. quæſtio. 1. capitul. vltim. glo. argumen. optim. ad quæſtio
nem &c. & 17. quæſtio. 1. capitu. qui bona. §. ſi ergo in magna
glo. 8. colum. verſi. in pœnis autem ſpiritualibus. ibi ſimiliter
pœna irregularitatis &c. & in dicto capitulo, periculoſæ.
Et per hoc dicas, quod ſi volens hominem interficere inue-
niat eum mortuum, & nihilominus caput ſibi amputet, non
eſt irregularis, quod dic plene per Archid. in dicto capit. vlti.
glo. argum. optim. vbi hoc tenet. idem tenet Gen. extra eod. ca
pitu. vnico. ſuper verſic. occidat. in clemen. & per eadem ira
nuiat Archidiaco. 17. quæſtio. 4. omnis. glo. adde tamen ſecun
5 dum Lauren. quòd ratihabitio non inducit irregularitatem. &
Hoſtien. in ſumma eod. titu. §. qua pœna. verſicu. quid ergo de
quo tangam infra. cap. proxi. † In tertio caſu, ſcilicet quãdo du
bitatur vtrum abortiuus fuit mortuus ex illa percuſſione, vel
vtrum fuit animatus necne, tunc dicit gloſ. ſuper Raynald. in
dicto. §. 6. quod ſi probabiliter dubitat, vel credit in hoc dubio
à miniſterio, vel à promotione ſe debet abſtinere, ne periculoſè
committat quamdiu fuerit in hoc dubio. Si autem leuem vel
temerariam habet opinionem, deponat eam ſi poteſt, & ſic po
terit miniſtrare & promoueri aliàs, non. idem frater. Ioann. in
ſumma confeſſ. hoc titu. quæſtio. 30. quid ſi dubitatur, cũ qui-
bus concordat Ioan. And. in dicto. c. ſicut ex literarum. per c.
ad audientiam. & ca. ſignificaſti. 2. infrà eodem.

1 *Occidens iuſtum tria peccata committit.*
2 *Occidere Chriſtianum eſt maius peccatum, quam paganum, 4.*
3 *Occidere paganum eſt maius damnum, quam Chriſtianum.*
5 *Matri occidenti infantem paganum, maior iniungitur pœniten-
tia, quam ſi Chriſtianum opprimeret.*
6 *Conſenſus quadruplex.*
7. *Agentes & conſentientes an pari pœna puniantur. 9. 11.*

8 Peccantibus

8 Preſtantibus qui conſentiunt rei cenſentur.
10 Malefactorem comitans eadem pœna plectitur.
12 Raptores tenentur rapta reſtituere.
13 Raptores plures, an teneãtur quilibet inſolidum, vel pro parte.
14 Rapinæ cooperatores ad quid teneantur. 17. 19.
15 Mandatores, & receptores raptorum, ad quid teneantur.
16 Rapinæ cooperatio quot modis fiat.
18 Rapinæ cooperator ſtrenuior in plus tenetur.
20 Rapinæ participantes ad quid teneantur. 22. 24. 27. 29.
21 Negotium alterius gerens expenſas recipit.
23 Raptoris vxor, quomodo ſe gerat erga viri rapinam.
25 Emptor malefidei rei raptæ debet rem reſtituere, ſine recuperatione precij, nec expenſarum.
26 Emptor bonæ fidei rei raptæ rem reſtituit, ſed precium et expenſas repetit.
28 Præda in iuſto bello, eſt capientis.
30 Emptor prædæ bellicæ an illum reſtituere teneatur. 32.
31 Ignorantia affectata punitur.
33 Ex raptoribus pluribus vno ſoluente alij liberantur quo ad dãnum, & intereſſe.
34 Ex pluribus raptoribus vno ſoluente alij non liberantur à quadrupli pœna, imo omnes inſolidum tenentur.
35 Ex pluribus raptoribus vno liberato à ſpoliato, an alij liberati cenſeantur.
36 Ex pluribus raptoribus vno reſtituente ablata, an alij liberati ſint.
37 Spoliatus recuperans ablata an cedat actiones ſatiſfacienti contra alios raptores.
38 Homicidiorum ſpecies. 39.
40 Detractor eſt homicida.
41 Homicida qua pœna puniatur. 42. 44.
45 Homicidium quot modis committatur. 43.
46 Homicidam quis diſpenſet. 47.
48 Irregularis eſt de iure poſitiuo.
49 Præſentia in duellis capitalibus, an irregularem faciat.

SIcut dignum. §. illi autem. ¶ Hic eſt argum. quòd maius peccatú
eſt occidere iuſtum ſeu ſanctum, quã iniuſtum ſeu
1 paganum, † quia occidens iuſtum & ſanctum, com-
mittit tria peccata, ſcilicet homicidij, & ſacrilegij. argu. huius
literę, quando dicit ſanctum, & irreuerentiæ. argu. hic quando
dicit reuerendum. Quod quidem peccatum irreuerentiæ gra
ue eſt: vt ff. de re milit. l. milites. §. irreuerens pro hoc 23. quæ-
ſtio. 5. ſi non licet. melius. 50. diſtinct. c. de his clericis. s. ibi, ſal
tem paganum occident. vbi diminutio coniunctionis hoc in
nuit, prout ibi notat Hugo. Et hoc expreſſe tenet beatus Th.
articul. 6. argum. 2. quadruplici ratione: Primò, quia agit con-
tra eum & nocet ei quam plus debet diligere, & ita magis agit
contra charitatem. Secundo, quia iniuriam infert ei, qui eſt ma
gis dignus: & ita magis contra iuſtitiam agit. Tertiò, quia pri-
uat communitatem maiori bono. Quartò, quia Deum con-
temnit: ſecundum illud Lucæ. 10. Qui vos ſpernit me ſpernit.
21. diſt. in nouo. & 8. quæſtio. 1. qui vos ſpernit idem tenet Io.
in ſumma confeſ. eod. 11. q. 18. vtrum grauius &c. & hanc opi-
nionem Thom. ponit Archidia. 24. q. ca. ſi habes. glo. adde idẽ
Ioan. de ſauen. Sed in contrarium facit illud. cap. ſi habes. ad fi-
nem. vbi habes quòd maius damnum eſt, ſi vna anima per pec
catum infœlicitatis pereat, quam ſi innumerabilium martyrũ
corpora interficiantur. vbi de hoc per Ioan. in gl. 5. circa quod
2 diſtingue. † Aut quæris quod eſt maius peccatum, & dic quod
occidere ſanctum vel Chriſtianum, quem magis teneor dili-
3 gere, quam peccatorem vel paganum: vt eſt dictum. † Aut quæ
ris quod eſt maius damnum, & dic quod ocidere peccatorem,
vel paganum, quam ſanctum vel chriſtianum: de morte enim
pagani vel peccatoris maius damnum cõtingit, cum moriatur
nedum in corpore, ſed etiam in anima: & maius damnum eſt
in morte vnius animæ quam mille corporum, vt in d. ca. ſi ha-
bes. & 22. quæſtio. 5. ille. Et ideo ad cautelam maior pœniten-
tia imponitur pro pagano, quam pro chriſtiano, quandoque
ſcilicet cum puer occiditur de cuius baptiſmo, & conuerſione
4 magis ſperatur quam de conuerſione adulti. † Si ergo vterque
eſt adultus qui occiditur magis peccatur in chriſtiano, quam
in pagano: & maior pœnitentia eſt iniungenda pro chriſtiano
quam pro pagano, vt in prædicto. cap. de his. Si vterq; eſt puer
ſimiliter plus peccatur in occiſione chriſtiani, ſed propter ma-
ius damnum maior imponitur pœnitentia pro pagano, quam
pro chriſtiano. primi Regum. 2. ca. & in pſal. 173. & recitatur.
49. diſtinct. cap. 2. §. hinc & enim. vbi dicitur pedes ſanctorum
5 ſuorum ſeruabit, & impij in tenebris cõticeſcẽt. † Si infantem
tunc dic quod maior pœnitentia iniungenda eſt matri quę op
primit filium paganum, quam ſi opprimat chriſtianum. Sed
nonne eadem ratio eſt de pagano adulto, nõ, quia in ipſa mor
te potuit conteri, & quia magis ſperatur de conuerſione pa-
ruuli quam adulti: quia iam tanto tempore noluit conuerti, ſe
cundum Hugo. & Archidi. qui ita notant à ver. circa quod ci-
tra. de conſe. diſtin. 4. rebaptiſare. vbi etiam de hoc per Ioann.

Super eo. c. §. illi etiam. ¶ Hic habes, quòd agentes & conſentientes pari pœna puniun-
tur. de quo per Bern. & Hoſtien. ſupra de offi. deleg. capitu. 1.
6 circa quod diſtingue. vt ibi per eos addendo aliqua † quia qua-
druplex eſt conſenſus ſcilicet negligentiæ, conſilij, cooperatio
7 nis, & authoritatis. † Aut ergo quæris de primo ſcilicet conſen-
ſu negligentiæ, & eo caſu minus peccat conſentiens, quam fa
ciens, niſi fortè negligentia nimis craſſa fuerit: vt in prælato vt
5. quæſt. 1. quicquid inuiſibi. & 83. diſtin. conſentire. & c. nihil
& in iudice infrà de ſenten. excomm. quantæ. ſecundum. Bern.
& Hoſt. ibi: ibidẽm Archi. 83. diſtinc. error. ſuper verbo foue
re. Aut de ſecundo ſcilicet de conſenſu conſilij, & eo caſu mi-
nus punitur conſcientiens, quam faciens, plus tamen quam ne
gligens. 86. diſtinct. tanta. ſecundum Bernald. & Hoſtienſ. ibi.
quod cap. facit cõtra, niſi dicas quod propter ſenectutem, vel
alias cum faciente fuerit diſpenſatum ſecundum Ioann. Andr.
ibi. Et hoc verum: vbi faciens aliàs erat facturus, aliàs par pœ-
na eſt, ſic intellige. ff. de furt. l. qui ſeruo. & hic infra de pœnis
fœlicis. in princ. lib. 6. & in clem. eodem. tit. ſi quis ſuadente. in
princ. Et idem in mandato. ff. mãdati. l. 2. infrà de ſent. excom.
mulieres. ſecundum Hoſtien. & Ioan. Andr. & ita intellige qđ
8 ait apoſtolus ad Roma. 1. † Digni ſunt morte non ſolum qui
peccata faciunt, ſed etiã qui facientibus conſentiunt. In tertio
caſu ſcilicet cooperationis. dicunt Berna. & Hoſtien. ibi. quòd
æqualiter peccant facientes & conſentientes vt ibi. ad idem. ff.
ad l. Cornel. de ſicar. l. 3. §. item qui actor. ad l. Pompe. de parri-
ci. l. vtrum. ad l. Iul. pecu. l. ſacrilegij. §. is autem. & C. ad Iul. ma.
l. quiſquis. Sed contra hoc membrum facit expreſſe. C. de nili
agge. non rumpen. l. vnica. vbi ille qui præſtat opem delicto nõ
punitur eadem pœna cum illo qui facit: ſed minori. & ff. de fur
tis. l. is qui opem. in hoc articulo refert Albertus de Gandino
in li. 6. ſub rubrica. de homicidijs. quod in quæſtione facti Bo
noniæ not. Dy. & quidam alij doctores conſulendo diſtinxe-
9 runt. † Aut ille qui opem tulit præſtando miniſterium ſuum
dedit cauſam mortis, & tunc tenetur ipſe vt homicida, & ea-
dem pœna: vt. ff. ad l. Cornel. de ſica. l. nihil intereſt. Aut præ-
ſtando opem non dedit cauſam mortis, & tunc punitur mi-
nori pœna: vt in le. allega. is qui opem. & ſecundum iſtam di-
ſtinctionem intelligunt prædicta iura. ſed contra iſtud vltimũ
membrum facit dicta lex ſacrilegij. §. is autem. ſecundum vnã
10 literam. & lex allega. is cuius ope. in princip. † Item qui comita
tur malefactorem eadem pœna punitur: vt. C. de raptu virgi. l.
vnica. §. pœnas. & tamen iſte non præſtat cauſam: niſi dicamus
quod ille qui eſt cum malefactore, vt violentibus, cum impe-
dire obſtaret, dicatur cauſam delicto præſtare per ea, quæ lege
& not. ff. vi bono rapto. l. 2. §. ex hac: & hoc quãdo malefactor
non erat alias delictum perpetraturus, alias minus punietur:
vt hic: & ita potes intelligere dictam legem. C. de nili agge.
11 non rumpendis. † In quarto caſu, id eſt authoritatis ſeu defen
ſionis magis peccat conſentiens defendendo, & authoritatem
præſtando, quam faciens, & magis puniendus eſt. 24. quæſtio.
tertio, qui aliorum. & 11. quæſtio. 3. quæ conſentit. ſecundum
Berna. ibi. Quod verum ſecũdum Hoſtien. ibi in grauioribus,
puta hæreſi, & ſimilibus: ſi in ciuilibus ſiue minoribus crimi-
nibus habet locum par pœna, vt ibi in textu, qui eſſet aliàs
contra, cum illi ſint principales fautores, & tamen pari pœna
puniuntur. ad hoc. ff. de recepta. l. 1. & 2. C. de his qui latro. oc-
cul. l. 1. & ff. de incen. rui. nau. l. ꝙ naufragium. §. non tantum.
Et no. ꝙ Goſ. qui poſuit hanc materiam. ff. de ſimo. non ſatis.
omiſſo eo, quod hic dicitur de conſilio ponebant pro quarto
caſu conſenſum ratihabitionis. ſ. eius, quod ſuo nomine geſtũ
eſt, allegans ſupra, de reſtitu. ſpoliat. cum ad ſedem in fine. facit
infra, de ſenten. excomu. cum quis. in fin. libro. 6. ſecundum
Ioan. Andr. in c. 1. de offi. deleg.

Super eo. c. §. eos inſuper. ¶ Ad euidentiã gloſſa. Innoc. hic in glo ſolummodo. Si quæris
vtrum & quantum reſtituere teneãtur raptores, & occupãtes

qui ſequuntur raptores ad prædam faciendam:vel qui inducūt
ipſos tyrannos ad rapiendum,& hoc conſilio, adulatione,vel
detractione,vel ſimili cauſa:& generaliter qui ſunt ad reſtitu-
tionem obligati. Diſtingue. Aut quæris de ipſis raptoribus,aut
de illis qui non rapuerunt ſed occupauerunt,ſeu rapinæ conſi
lium vel auxilium dederunt. Aut de illis qui neutrum fecerūt;
ſed de rebus raptis vel occupatis aliquid poſt ea receperunt
32 † Si de raptoribus,dic quod illi tenentur ad omnia rapta, &
occupata per eos,& etiam per alios,etiam ſi de rapina nihil ha
berent.ff.de inſtitu.vi bon.rapto.per totum.ff. de vi & vi arg.
l.1.in principi.de §.illud.& §.quod autem ait, & per totum.C.
vnde vi.le.ſi quando.& per totum.3.quæſtio.1.ca. Deus.§.pa
tet.& per totum.& ſupra,quod metus cauſa.capitu. vltim,vbi
de hoc.& hoc notat Inno.hic in verſicul.ſed ſi conſiliarius:ibi
nec etiam illum qui rapinam fecit etiam ſi de rapina nihil ha-
33 beret.†Quod intellige ſiue ſit vnus ſolus principalis raptor,ſi-
ue ſint plures raptores quaſi pares, quorum nullus inducit aliū
ad rapiendum,nec erat aliquis dominus alterius, ſed quilibet
per ſe:quia ſi tales vadunt in ſimul, quaſi ſit vnus exercitus,
quilibet tenetur inſolidum. Et eſt ratio:quia in tali caſu qui-
libet iuuat alios & facit eos fortiores, & omnes ſunt coopera-
tores.argumen.ff.ad legem Aquil.l.item mela.§, ſed ſi plures.
& l.ita vulneratus.in fin.quod metus cauſa.l.ſi cum.§. final.de
furtis.l.vulgaris.§.penulti.arborum furtim cęſa.le. ſi plures. &
C.de condictio.furti.l.1.& ſupra eodem.§.1.Alias ſi non iue-
rūt ſimul, ſed quilibet per ſe ſeparatim faciebat damnum,qui-
libet tenetur pro eo quod fecit, ita diſtinguit.Raynald.titu.de
raptoribus,rubricella de bellis.§.21.ſed quid ſi principalis. Et
concordat Hoſtienſ.in ſumma de pęniten. & remiſ.§. quibus,
& qualiter,verſicul.quid ſi neuter,& frater Ioann.in dicta ru-
bricella,de bellis.quæſtio.66.vbi dicit quod illud quod dictum
eſt,quod vbi vadunt inſimul quilibet tenetur inſolidum quan
do vnus ſine alio non auderet, vel non poſſet damnum facere
alijs, quilibet tenetur pro parte damni, quod intulit;& idem
34 gloſſ.ſuper Raynaldus.in d.§.21,†Si quæris de illis,qui non ra-
puerunt:ſed occupauerunt tunc. Aut nō fuerunt culpabiles in
aliquo in occupationibus quas alij fecerunt, licet fortè ſimul
concurrerant in occupationibus faciēdis, & tūc ſolummodo
occupata à ſe reſtituere tenentur ſecundum Innocentium hic
in principio. Et potes ponere exemplum de illis qui poſt vio-
lentiam vel rapinam illatam in loco venerunt ad locum depo-
pulatum hominibus,vel quia ſunt interfecti,vel quia fugierūt
& bona ibi exiſtentia occuparūt, vel de illis gartionibus ſeu
mulieribus, q vel quæ inermes ſimul cū raptorib' venerūt,&
tempore violentiæ aliqua occupauerunt. Aut fuerunt culpabi
les in occupationibus,quas alij fecerunt:vt quia ſequentes vel
aſſociantes raptores præſtiterunt auxilium,conſilium, adula-
tionem,vel aliam ſimilem cauſam:& tunc, Aut ſequentes ſiue
aſſociantes raptores ſciunt,vel credunt eos propter eorum ſe-
quelam ſiue corporale auxilium, conſilium, vel adulationem,
vel aliam ſimilem cauſam ad ſe adhibitam rapinam feciſſe,
quam aliàs non eſſent facturi:& tunc tenetur quilibet talis in-
ſolidum,id eſt de toto damno.argument. 83. diſtinctio error.
& capitul.facientis.2.quæſtio, 1.notum. 17.quæſtio, 4. omnes
infra de ſenten.excomm.quantæ. Aut ſciunt vel probabiliter
credunt quod propter ſuam ſequelam auxilium, conſilium,
adulationem,vel detractionem non plus fecerunt ipſi rapto-
res,quam alias eſſent facturi,& tales tenentur de his,quæ inde
habuerunt, vel expenderunt,& etiam de omni damno,quod
ipſi vel aliqui de familia ſua fecerunt directè vel occaſionali-
ter.argumen.ad hæc duo membra immediatè præcedentia,ſu
pra de ætate.& qualit.tuam de re iudic.cum id eſt,& §.infra de
ſenten.excommu.inter alia.11.quæſtio.3.quoniam multos.&
hic ſecundum Raynald.in d. rubricella de bellis. §. 20. qui ſe-
quuntur.vbi ponit hæc duo membra. idem Hoſtienſ. in ſum-
ma.titu.de pęni.& remiſ.§.quibus & qualiter. ver. ſed nunqd
hi,vbi de hoc plene per eum & beatus Thom. in ſumma. 62.
articulo.7.& frater Ioann.in dicta rubricella.de bellis. quæſti.
64.quæro ergo &c.Aut ſciunt, vel credunt, quod raptores vel
tyranni ſine ſequela conſilio,auxilio,adulatione, vel detractio
ne ſeu cauſa ſimili,damnum feciſſent,ſed non tantum:& tunc
tenentur ad id quod probabiliter ſciunt vel credunt eos plus,
feciſſe vel rapuiſſe.ſecundum Hoſtienſ. ibi: & hic,& fratrem
35 Ioan.in d.quæſtio.quæro ergo. † Et idem quod dictum eſt de
culpabilibus, qui tenentur inſolidum,multo fortius intelligas
de his qui defendunt ipſos in errore ſuo,& recipiunt eos in ca
ſtris ſuis. Item & de illis quorum nomine fit rapina ſi ipſi pri-
mo mandauerint,vel nomine ſuo factum, ratum habuerint,
11.quæſtio,3.qui conſentit. & duobus capitu. ſequentibus ſu
pra,de reſtitu.ſpolia.cum ad ſedem.in fin.ſecundum Raynald.
& gloſ.ſuper Raynald.& Thom.& fratrem Ioanne. vbi ſupra.
Item omnis ille,qui dat cauſam totius damni id eſt, ſine quo
non fieret illud damnum,tenetur inſolidum, alias non,vt præ
16 miſſum eſt, † Et quia multis modis quis cooperatur rapi-
næ vel furto, & directè, & indirectè ponit de hoc verſus.
frater Ioanne.in d.quæſtio.quæro,& frater Aſten.lib.1.tit.33.
de furtis.articu.5.Iuſsio,cōſilium,conſenſus, palpo, recurſus,
17 Participans,mutus, non obſtans,non manifeſtans. † Iuſsio hic
principaliter ad reſtitutionem totius tenetur, quando proba-
biliter credit ex ſua iuſsione ſecutam rei ablationem, vel no-
mine ſuo factam ratum habuerit.ſecundum Raynald.& gloſ.
& Thom.& fratrem Ioann. Conſilium, intellige quando ex
hoc ſequitur ablatio vel damnum probabiliter ſecutum credi
tur:tunc tenetur inſolidum:alias non tenetur. ſecundum Ala-
num.Tho.& gl.ſuper Raynald.idem Inno.in princ.verſic.ſi au
tem in his &c.Conſenſus,& intellige de conſenſu cooperatio
nis,talis ſi tantum cooperatur quod ſine eo damnum illud nō
poſſet fieri,tenetur inſolidum: ſin autem ſine eo fieret,reſti-
tuat quantum nocuit ſiue per ſe ſiue per familiam ſuam vel p
ſnos:aut quantum de rebus illis habuit vel expendit. hoc di-
cunt Raynald.& Thom.& Innocen.& Hoſtiē. Collige etiam
ex hoc, quod ſi plures damnum faciunt, & tamen vnus ſine
18 alio vel plures ſine iſto feciſſent,quod tenetur ſoluere pro ra-
ta,id eſt pro portione ſua, hoc eſt quantum contingit eum de
damno vniuerſo ſi non poteſt diſtingui damnum, quod ipſe
intulit ab eo quod alij intulerunt.† In hoc tamen æſtimatio ha
benda eſt,vt qui maiorem timorem incuſsit in plus teneatur:
& in hoc concordant Raynald.& glo.ſuper Raynald. d.titu.§.
21.& Inno.hic in ver.ſed quid ſi multi. & verſicu. alij tamen
in hoc caſu.& Hoſtie.poſt eum.& frater Ioann. in d.quæſtio.
quæro ergo. Sin autē vadit cum raptoribus vel furibus, & nō
cooperatur eis ad aliquod damnum faciendum, nō videtur te
neri in aliquo ſi nihil recepit de illis rebus ablatis. Caueat ta-
men conſcientiæ ſuæ in hoc:quia ſi paratus erat defendere, ſi
forſan illi ſpoliandi res ſuas ab illis prædonibus defendere vo-
luiſſent,& propter ſuam præſentiam & ſociorum eius non au
debant reſiſtere ſpoliantibus, vel domos ſuas incendentibus,
nō poteſt liber eſſe à reſtitutione. Imo etiam, ſi aliqui non ani
mo lædendi vel etiam defendendi lædentes vadunt cum alijs,
ſed animo pacificandi tantum non excuſantur,niſi ſignificent
hoc aduerſarijs:quia alias ſi aduerſarij probabiliter dimittunt
timore eorum, quod ſuas res non defendant, culpabiles ſunt
ac ſi iuuarent.ſecundum Innocen.in verſicu. ſi autem iuit. &
19 ſe. Hoſtien.& fratrem Ioann. in dicta quæſtio. quæro ergo. †
Palpo, id eſt adulator laudans, ſcilicet raptorem, quaſi ſtren-
nuum,hic ſi ex hoc ſecutum eſt damnum tenetur inſolidum:
alias non ſecundum Alanum & Thom.& gloſ. ſuper Raynal.
vbi ſupra idem per oppoſitum intelligas de detractore, vel vi
tuperatore. Recurſus vel receptans,id eſt quando quis eſt rece
ptor latronum vel prædonum, & tuetur eos ne cogantur re-
ſtituere, vel dolo malo celat rem raptam vel furtam, ita quod
ex hoc impeditur reſtitutio, talis tenetur inſolidum ſecundū
Thom.& gloſ.ſuper Raynald.& fratrem Ioan.Participans.ſci
licet in crimine latrocinij,furti,vel rapinæ,ſociando ſe talibus
ad ſpoliandum,hic non tenetur niſi qnātum ad eum peruenit
vel quantum nocet caſualiter vel occaſionaliter,ſi ſine tali aſſo
ciatione fuiſſet rapina facta,vel furtum,alias ſi non fuiſſet te-
netur inſolidum: vt eſt dictum: vel participans in re accepta:
hic illud ſolum tenetur reſtituere, & hoc ſi ſcienter emit vel
recepit,ſecus ſi ignoranter,vt ſtatim ſequitur. Mutus,id eſt qui
videt furtum fieri,& doloſè tacet, cum ſine periculo ſuo ſolo,
verbo poſſet impedire,& non facit,ſimiliter non tenetur reſti
tuere niſi ex officio ad hoc teneatur vt reclamet. Non obſtās,
id eſt qui facto poſſet reſiſtere ſine ſuo periculo, & non facit,
non tenetur,niſi ex officio ſuo teneatur obſtare & non faciat.
& ex diſſimulatione ſua latrones inualeſcant,ſicut ſunt princi
pes qui ex officio tenentur iuſtitiam conſeruare.hęc Th.gl.&
20 frater Io.& frater Aſten.vbi.ſ. † Si quæris de illis qui nec ra-
puerunt nec occupauerunt per ſe, vel aliàs nec iuuerūt nec in
aliquo conſenſerunt,ſed de bonis raptis,vel occupatis aliquid
poſtea acceperunt,ſeu ad eos peruenerunt: tūc Aut ea recepe
runt ignoranter & conſumpſerunt anteq̄ intelligerēt rei veri-
tatem,& tunc non tenentur reſtituere.C.de rei ven.l. certū.ff.
de vſuris.l.qui ſn.§.fin.& duabus.l.ſequē.ſecundum Hoſtienſ.
in d.§.quibus.verſi.quid de his.& fratrem Ioan. in d. quæſtio.
quæro ergo. Aut receperunt ſcienter,vel etiam ignorāter,ſed
antequam

antequam conſumpſiſſent intellexerunt veritatem : tunc, aut
ea receperunt dono, ſeu alio titulo lucratiuo: aut emptione ſe
alio titulo oneroſo. Si dono vel alio titulo lucratiuo. tunc Aut
tales non agunt cauſam ſpoliatorum mouendo, & inducendo
pro poſſe ipſum raptorem ad reſtitutionem faciendam, & tūc
tenentur præciſe ad reſtitutionem ſecundum Raynaldum. in
dic. §. 21. & Hoſtienſ. in dicto verſicul. quid de his. & fratrem
Ioan. in dicta rubricella. de bellis quæſtio. 67. argumen. ff. ſi cer
tum peta. l. ſi & me & Titium. de condi. indebi. l. nam natura.
Aut agunt cauſam ſpoliatorum mouendo, & inducendo pro
poſſe ipſum raptorem ad reſtitutionem faciendam, vt puta
vxor & cæteri familiares, qui inde comedunt, bibunt, & in-
duunt, vel alios vſus neceſſarios expendunt, & qui ipſum mo-
21 uent, vt eſt dictum: & tunc non tenētur. † Nam qui negocium
alterius gerit, vtiliter licitè recipit expenſas: & hoc ſiue ſecu-
ta fuerit vtilitas ſiue non. argumen. 11. quæſti. 3. quoniam mul
tos infrà de ſenten. excommu. inter alia. & c. cum voluntate ſu
pra de accuſationibus. ex parte. ff. de nego. geſtis. l. Pomponius
22 2. & l. ſed an vltro. † Vnde & fratres prædicatorum, qui vadunt
ad raptores, vt eos inducant ad pœnitentiam, & reſtitutionē
faciendam, ſiue hoc faciant in generali prædicatione, ſiue in
ſpeciali excuſantur, ſi comedant apud illos : & hoc verum ſi
ſpes probabilis ſit de correctione illius, & ſi propter eorum
expenſas non ſubtrahatur ei facultas reſtituēdi vel in toto, vel
in magna parte, argum. 2. quæſtio. 6. anteriorum. §. illud, hæc
Raynald. & frater Ioann. Et hoc verum ſecundum gloſſ. ſu-
per Raynald. & frater Ioann. de his quæ comedunt eo tempo
re quo circa talium correctionem laborant, non autem credūt
quod vxor & familia poſsint viuere totum annum de rebus ra
ptis, pro vna monitione vel duabus: ſed quādiu inſtant conti
nuè horis oportunis pro reſtitutione facienda tamdiu licet
vti rapina: ſed ſi nulla ſit ſpes correctionis, tunc ſecundum
Raynaldum & Hoſtie. vbi ſupra, & fratrem Ioannem. 3. quæ-
ſtio. 68. quod ergo &c. vxor & familia, ſi ſit aliqua, de iuſto vi
uant de illis. ſi non quærant victum ab amicis vel conſangui-
neis vel alijs perſonis honeſtis, vel quærāt victum proprijs ma
nibus ſeu hoſtiatim. & nullo modo comedant de rapina. Si ve-
rò vxor nihil inuenit, nec ab amicis nec aliūde, vel maritus ita
crudelis eſt, quod non permittit eam comedere niſi de rebus
23 raptis † tunc ſecundum eos habet triplex remedium. Primò,
quod viuat de dote vel ſponſalicio. Secundum, quod denun-
ciet talibus, qui maritum compeſcant vel etiam Epiſcopo.
2. quæſtione. 1. ſi peccauerit. 22. quæſtione. 5. hoc videtur. Ter
tium eſt, quod vbi aliud facere non poteſt ex quo ita arctata
eſt, poterit inde comedere, nec tenetur: quia tempore neceſſi
tatis tantæ etiam à furto excuſaretur in totum, licet ſi pericu
lum mortis non immineat aliquod peccatum committeretur,
& ideo pœnitentia adiungeretur. ſic intellige infrà de furtis. ſi
quis propter. neceſſitas enim legem non habet. de conſecra. di
ſtinctio. prima ſicut. 2. quæſtione. 5. diſcipulos. Semper tamen
tutius eſt quod talis rem reſtituat, ſi poteſt: & ad cautelam bo-
num eſt pœnitentiam agere. argumen. ſupra de homicidio. c.
2. 5. diſtinctio. ad eius verò, proponat etiam in animo, quòd
quam cito poterit illud reddet. gloſſ. tamen ſuper Raynaldum
dicit, quod quamuis vxor de rapta in ſpecie, de boue, vel oue
rapta, vel fœtu eius etiam nato vel concepto apud raptorem
niſi caſu vltimæ neceſſitatis comedere nullo modo debeat, ta
men de re empta, & de re rapta poterit comedere, etiam ſine
caſu vltimæ neceſſitatis, tamen cum propoſito reſtituendi.
Sed frater Vorilon in ſumma ſua dicit, quod non tenetur re-
ſtituere niſi ipſe raptor ſit non ſoluendo. pro quo facit. ff. de
furtis. l. qui vas. §. vltimo. vbi dicitur quod res empta de pecu-
nia furtiua non eſt furtiva, cum vendens voluntariè rem tra-
dendo dominium ipſius tranſtulerit. inſtitutio. de rerum diui.
§. per traditionem. Item licet gloſſ. ſuper Raynald. dicat quod
non licet vxori vti rebus permixtis cum rapina taliter, quod
non poſſunt diſcerni ab eà. Frater vorilon tamē contra dicēs,
quod non ſolum vxor licitè poteſt vti huiuſmodi rebus per
mixtis, ſed etiam quicunque alij quibus vir de ſuo daret, niſi
per hoc fieret non ſoluendo, pro hoc facit. ff. de ſolutionibus.
l. ſi alieni. primum tamen tutius eſt animæ. argumentum. ff.
de rei vendica. l. ſi frumentum. in principi. & inſtitu. de rerum
24 diui. §. quod ſi frumentum. † Sequitur de illis qui ea receperunt
titulo emptionis, vel alio oneroſo, & tunc refert ſecundum
Raynaldum. in §. 22. & Hoſtien. in dicto. §. quibus. verſi. quid
de præda. & frater Ioanne. in dicta rubricella. quæſtio. 69.
de his &c. Aut ſciebant rapinam eſſe, aut probabiliter crede
bant, aut ſciebant vel credebant de iuſto eſſe, vel de hoc nihil
cogitabant, ſcilicet vtrum eſſet rapina vel non, & quod dico
de rapina idem intellige de furto in primis duobus caſibus, re
25 fert. † Aut emit quis màla fide, id eſt vt ſibi acquireret, & tunc
tenetur indiſtinctè ad reſtitutionem, nec liberatur alienando
rem in alterum, vel etiam ſi rei pareat morte, vel alio caſu ſi-
mili, vel ſi ſibi violenter auferatur, vel furtiuè ſubtrahatur, vel
quomodcunque amittatur, quo minus teneatur reſtituere pre
cium, ſed quod plus valuit à tempore quo emit, vel plus ven-
didit quā emerit, & quicquid ex re habuit vel habere potuit,
nullas expenſas deducendo, nec precium quod dedit repeten-
do, quia talis cōtrectando alienam rem furtum committit, &
ſemper in mora eſt. ff. de condict. furti. leg. ſi pro fure. §. condi
tio. & l. in re furtiua. §. 1. commodati. l. ſi vt certo. §. ſed inter-
dum. C. de rei vendicatio. leg. certum. Et quod dictum eſt de
primo emptore intellige de ſecundo, & milleſimo, ſi per ma
nus tranſiret res talis cum mala fide, vt dictum eſt de primo
emptore. ff. de minoribus. leg. ſed vbi. de petitio. hæredita. leg.
ſed & ſi, lege com. § ſiue autem. Et quod dictum eſt quod fur
vel raptor non deducit expenſas ſuas nec operas, intelligit fra
ter Ioann. ibi in foro iudiciali, in foro autem pœnitentiali nō,
credo hunc rigorem eſſe ſeruandum, iniquum enim eſſet ali-
quem locupletari cum damno alterius poſtquam ei plene ſa-
26 tisfactum eſſet de damno illato. † Aut quis emit bona fide, id
eſt voluntate reſtituendi quaſi gerens vtiliter negocium illius
cui fuerat res ablata, quam ipſe videbat perire, vel in talem ca-
ſum deuenire, quod nunquam poſſet poſtea recuperari, vel ſi
poſſet non ſine magna difficultate, & dicunt tunc Raynaldus
in dicto. §. quibus. verſicul. quid ſi quis. & frater Ioann. 3. quę-
ſtio. 73. quod de emptore &c. quod poteſt à ſpoliato petere il
lud quòd dedit pro ipſa re bona fide, & etiam quicquid expen-
dit poſtea ad cōſeruationem, illius rei, etiam ſi res illa ſine cul-
pa ſua poſtea pereat, vel amittatur. niſi fortè cum illa re lucra-
tus eſſet aliquid vnde poſſet facere dictas expenſas. Et breui-
ter quicquid ſibi adeſt ex illa re vt penſio, merces, fructus, vel
ſimile, illa tenetur reſtituere. & quicquid ſibi abeſt vt precium
& moderatę expenſę poteſt repetere vel cum eo quod ex ip-
ſa re ſibi aduenit vſque ad concurrentem quantitatem com-
penſare, & eſt ratio huius, quia vtiliter geſsit negocium illius
ſpoliati, vt in ſimili caſu ſupra dictum eſt. Nota etiam ibidem
quod licet in iudicio animæ credatur tali emptori de conſcien
tia ſua, in iudicio tā contentioſo non crederetur ei niſi publi
cè hoc proteſtaretur. argumen. ff. de nego. geſtis. l. neſennius.
C. de furtis. leg. ſecunda ſupra vt eccleſi. bene. capitu. vnico. ſi
autem iſte bonę fidei emptor poſtquam emerat ad reſtituen-
dum vt dictum eſt, fecit inquiri diligenter & non potuit in-
ueniri cuius eſſet res illa, Dicit Raynald. ibidem hoc conſulo,
quod quicquid res illa valet vltra id quod iſti emptori debetur,
cum authoritate eccleſiæ erogetur in pias cauſas pro anima
illius cuius res fuit: & cōſulo quod hoc publicè fiat vt euitetur
omnis ſuſpicio, & ſic erit liberatus, quia etiam in hoc geſsit vti
liter negotium illius. ad hoc decima ſecunda quęſtione ſecun
da. quicunque. circa finem. idem Hoſtien. Et quod dicit Ray-
naldus conſulo, quod erogetur &c. credo quod non ſolum ſit
conſilium ſed neceſſitas, & in hoc concordant Hoſtien. & fra
ter Ioannes, qui dicunt quod fieri debet, hoc tamen ſi pauper
eſſet vt dicunt, ſibi relinqui poſſet à prælato ſicut alij pauperis.
27 † In tertio caſu, quando emptores ſciunt venditorem ex iu-
ſto bello habuiſſe prædam, certum eſt, quod licitè poſſunt
28 emere, nec tenentur ad reſtitutionem † cum eo caſu præda ſit
capienti, vt probatur primo diſtinctio. ius gentium. 23. quæ-
ſtio. 7. ſi de rebus. ſecundum Raynaldus Hoſtienſ. & fratrem
29 Ioannem. † In quarto caſu, ſcilicet quando neſciebant eſſe de
iuſto bello, ſed credebant, non tamen ita erat, refert. Aut pro
babiliter, nam & omnes vicini, vel maior pars, vel ad minus,
ſapientes ita credebant, & tunc emptor non tenetur reſtituere
durāte bona fide, ſed ſi poſtea ſciat rē eſſe de rapina debet reſti
tuere, & ſi per ſententiā iudicis reſtituat poterit à venditore
etiā inuito precium repetere duodecim. quæſtione 2. vultera
ne. Si verò ſine iudicio, tunc nihilominus in foro pœniten-
tiali tenebitur ſibi venditor ad intereſſe, ſed in iudicio conten
tioſo non poteſt cogi ad hoc. ad hoc. ff. de euictione. ſi rem
ſupra emptione, & venditione. capitulo, ſi venditori. ſecun-
dum eos. Aut improbabiliter, vt quia temere credebant vel
ignorabant ignorantia craſſa & ſupina, vel propter fatuam ſim
plicitatem, nihil ſuper hoc cogitabant, & tunc tenentur ad re
ſtitutionem a. r. j. de clerico excōicato, depoſito, vel interdicto
miniſtrāte. apoſtolicæ. & dicit craſſa & ſupina ignorātia, quan
do communiter alij vicini omnes vel maior pars etiā paucio-

res, ſed ſapientiores dicebant, & credebant, quod res eſſet de
præda & bello iniuſto.ff.de verborum ſignifica.latæ culpæ, vel
quando eccleſia publicè hoc prohibebat: & tales publicè ex-
communicabat.12.q.2.quæ ab humanis ſupra de ordi. ab Epi
ſcopo.capitu.1 in fi.& c.2.ſecundum eoſdem Raynal. & Ho
30 ſtien.& fratrem Ioannem. † Et ad hoc vt ſcias plenius hanc
diuerſitatem diſcernere, diſtingue cum Auguſtino in raptore
à quo iſti emunt: quia aut ille qui bellum mouebat erat domi-
nus: & tunc dic vt dicam infra de cleric.pugnan.in duello, aut
erat ſubditus qui mouet bellum pro domino ſibi mandante: &
tunc, Aut ſcit iuſtum bellum, & tunc non tenetur reſtituere.
Aut ſcit iniuſtum, & tunc tenetur reſtituere. quia plus debuit
timere Deum quam hominem. Aut probabiliter dubitat, &
tunc non tenetur ſed excuſatur propter bonum obedientiæ: li
cet dominus peccet contra Deum malè præcipiendo.23.quę-
ſtione.1.quid culpatur, ſecundum eos. Quod verum ſecundũ
Hoſt in ver.quod ſi probabiliter ſi inquiſiuit quantũ potuit, &
31 peritiores conſuluit, & ſemper dubius remanſit, † alias affecta
tor ignorantiæ ſicut non expers ſcientiæ puniretur, ſupra de
clandeſtin.deſpon.cum inhibitio.§.ſi quis verò. Nec excuſa-
tur propter metum amittendi feudum, vel incurrendi dam-
num aliud temporale. 32.quæſtio.5.ita ne, licet metus in par-
te culpam attenuet quo ad pœnitentiã iniungendam ſupra, ꝙ
met.cau.facis. Et cum ad bellum requiratur authoritas iuris
& iudicis, poteſt dici, quòd ſi iudex errauerit ad pugnantis,
conſcientiam recurratur, quo caſu poteſt habere locum diſtin
ctio dicta in foro pœnitentiali: ſecus in contentioſo vbi error
aperte detegeretur ſuo tempore ſecundum Hoſtien. idem fra
ter.Ioan.in d.q.73. & in his concordat frater Aſten.libr. 1.tit.
de ſeptimo præcepto.articul.6.& ſeq.vbi tractat de iſta mate-
32 ria & de materia diſtinctionis ſequentis. † Sed contra præmiſ-
ſa videtur, quod non liceat debitum repetere. Matthæi.5. Et
qui voluerunt tecum in iudicio contendere, & tunicam tuam
tollere, dimitte ei & pallium.ad idem Lucæ.6.Qui aufert quę
tua ſunt ne repetas: & qui aufert tibi veſtamentum & tunicam
noli prohibere. Reſpondeo hoc non licet ſub iudice infideli.
1. Corinth. 6. Audet aliquis veſtrum habens negocium ad-
uerſus alium iudicari apud iniquos. gloſſa.1.infideles qui ſunt
qui fidelibus quocunque modo poſſunt: ſub fideli autem iudi-
ce poteſt quis repetere. vel illud maximè pertinebat ad eccle-
ſiam primitiuam: vel illud propter vitandum ſcandalum, quod
dic vt not Aſten.libr.1.titul.de præceptis euangelicis. articul.
5.vbi etiam dicit quod quamuis liceat repetere ſua in iudicio:
non tamen expedit omnibus: primo propter honeſtatem. Pro
uerb.20.Honor eſt homini qui ſe ſeparat à contentione. ſecun
do propter pacis conſeruationem. Chryſoſtomus: Omne iu-
dicium irritatio cordis eſt: tertio propter multorum peccato-
rum vitationem. 1. Corinth. 6. Et transſumptiuè legitur.14.
quæſtio.1.in ſumma iam omnino delictum eſt in vobis quod
iudicium habetis inter vos. Chryſoſtomus. Difficile eſt rem
dimittere: ſed difficilius eſt de iudicio ſine peccato exire. quar
to propter aduocatorum malignitatem. pſalm. Tota die iniu-
ſtitiam cogitauit lingua tua.

Super eo.c.& eo. §. ¶ Si quæris vtrum de plu-
ribus raptoribus, vel alijs qui
tenentur inſolidum, vno ſatisfaciente vel liberato de toto dã-
no rapinę alij liberantur: & vtrum is qui ſuum recuperat de-
beat cedere actiones ſuas ſatisfacienti contra alios. Diſtingue.
Aut quæris de primo, ſcilicet vtrum vno ſatisfaciente vel libe
rato, alij liberentur: & tũc, Aut quæris vtrum liberentur quan
tum ad ſpoliatum ſeu damnum paſſum, & reſpectu ipſius
tantum: aut vtrum liberentur etiam quantum ad ſatis-
factionem, ſeu liberatum, & reſpectu ipſius. In primo
caſu refert, aut quæritur de liberato per ſatisfactionem
per eum ſpoliato ſeu damnum paſſo, legitimè factam: aut
per abſolutionem ſeu remiſſionem per ſpoliatum liberaliter ſi
33 bi factam. in primo caſu refert. † Aut quæris vtrum alij liberen
tur quo ad damnum vel intereſſe: & tũc ſi vnus ſatisfecerit in-
ſolidum ſiue ſit principalis ſiue alius, cæteri omnes liberentur.
argumen.ff.de eo per quem factum eſt.l. prima. §. ſi plures.ff.
de regulis iuris.l.bona fides infra de regulis iuris.c.bona fides
libro ſexto. ſecundum Raynaldus.titu.de raptoribus.rubricel
la, de bellis.§.21.idem Beatus Thomas in ſumma quæſtio.62.
articulo.7.& frater Ioannes in ſumma confeſſ.titul.de rapto-
ribus.rubricella, de bellis quæſtio. 65. ſed quid ſi &c. & Ho-
ſtien. in ſumma titul. de pœni. & remiſ.§.quibus & qualiter.
verſic.ſed quid ſi vnus &c. Et vt dicit gloſſ.ſuper Raynald.in-
tereſſe hic comprehendit & expenſas & incommoda quæ in-
currit quis occaſione damni ſibi illati. pro hoc facit quod legi.
& nota.C.de ſenten. quæ pro eo quod intereſt profe.l. vnica.
34 † Aut quæris quo ad pœnam quadrupli, & tunc licet vnus ſatiſ
fecerit de vno quadruplo, nihilominus adhuc poteſt inſolidum
quilibet conueniri, cum ſit pœna.ff.de iuriſdictione omnium
iudicum.l.ſi quis id quod.§.vltim.& l.ſequenti, ad legem Aqui
liam.l.item mela.§.ſed ſi plures.12. quæſtio.2. cum deuotiſſi-
mam. ſecundum eos. Vnde conſulo quod de hac pœna quili-
bet humiliter miſericordiam & remiſſionem petat: maximè
cum illa detur pro iniuria: vt in capitul.illo, cum deuotiſſimã.
ſecundum Hoſtienſ. & fratrem Ioannem. Licet gloſſ. ſupra
Raynaldus & Thomas articulo.3.dicant, quod conſilium eſt
bonum, non tamen neceſſarium, quia huiuſmodi pœnæ non
debentur, niſi tunc demum cum fuerint adiudicatæ. Et ad
præmiſſa facit quod notat Hoſtienſ. ſupra, quod metus cauſa.
capitulo, ſecundo vbi dat doctrinam, quod vno ſoluente alij
obligati liberentur, quando perit actor quod ſibi abeſt, & eis
adeſt, vel quando pœna pro priuato commodo eſt inducta: ſe
cus ſi petitur, quod eis non adeſt, vel cum pœna pro publico,
commodo eſt inducta, vel eſt pura pœna, de quo vide ibi per
35 eum, & per Ioannem Andream in dicto capitul. bona fides. †
Si quæris de liberato per abſolutionem, remiſſionẽ, ſeu quit-
tationem per ſpoliatum liberaliter ſibi factam. tunc refert ſe-
cundum Innocentium hic in verſicu.imo plus videtur. & ſe
quenti. Aut ſpoliatus dimittit ſeu remittit raptori liberaliter,
& tunc credit conſiliatorem liberatum, quia liberatus eſt ille
qui primo & principaliter tenebatur, & qui res habuerat, aut
remittit conſiliario, ſeu conſiliarius abſolutus eſt per ipſum
ſpoliatum, & tunc non credit liberatos alios ad quos res perue
nerunt, niſi expreſſe intellexerit eos liberare, neque etiam il-
lum qui rapinam fecerit etiam, ſi de rapina nihil habuerit, qa
naturaliter & etiam de iure diuino conueniens eſt, quod ſubla
to principali tollatur acceſſorium, ſed non econuerſo ſupra de
conſtitutio. tranſlato.C. de vſuris.l. eos infra de regulis iuris.
capitu.acceſſorium.libro.ſexto. Et quod dicit Innocentius de
conſiliario, idem intelligo de adulatore, detractore, ſeu quoli-
bet alio à principali raptore ad quem res non peruenit, cum ſit
eadem ratio.argumen.ff.ad legem Aquiliam.l.illud. de fonte.l.
vna.extra de officio vicarij.capitul. vnico.in clementinis. & in
hoc concordat frater Ioannes in dicta rubricella. quæſtione.
36 65.ſed quid ſi principalis &c. † Si quæris vtrum vno liberato
alij liberentur etiam quãtum ad ſatisfacientem ſeu liberatum,
tũc refert inter illos qui ſunt principales in facto, vel ad quos
peruenit aliquid de rapina, & alios conſiliarios ad quos nihil ꝑ
uenit de rapina. Nam primi tenentur reſtituere ſaltem id, quod
ad eos peruenit illi ſatisfacienti ſeu liberato, ſecundi verò ad
quos nihil peruenit non. & hoc videtur notare Innocentius
hic in verſicul.imo plus dicimus &c. dicens quod etiam ſi libe
raliter liberetur principalis raptor, non propter hoc liberatur,
conſiliarius quin debeat reſtituere, ſi quid ad eum peruenit
de rapina, niſi alius pro eo ſatisfeciſſet. nam hoc caſu in conſi-
lio animæ dicendum eſt conſiliario, quod ſatisfaciat illi princi
pali, qui pro eo ſatisfecit non offenſo cui iam ſatisfactum eſt,
ſecus autem fieret in iudicio. Et in hoc ſatis concordat Tho-
mas in ſumma, articulo ſeptimo dicens, quod principaliter te
netur reſtituere, qui eſt principalis in facto principaliter qui-
dem præcipiens, ſecũdario autem exequens & conſequenter
alij per ordinẽ. Et ſi principalis ſoluit alij ſunt liberati, ſcilicet
qui fuerunt ab eo ad damnũ faciẽdum inducti, ſi alius reſtituit
illi qui ſunt principales in facto, & ad quos res peruenit tenen
tur illi reſtituere. cum Innocentio & Thoma concordat fra-
37 ter Ioannes in dicta quæſtione ſexageſima quinta. ¶ † Sequi-
tur de ſecundo principali, ſcilicet vtrum is qui ſuum recupe-
rat, debeat cedere actiones ſuas ſatisfacienti contra alios qui
damnum dederunt, & tunc dicit Ray.ꝙ ſi c in iudicio aĩæ, ꝗ-
uis in iudicio contentioſo nõ teneaṫ, niſi fortè, is qui ſatisfacit
inſolidum principalis eſſet, vt ſic nõ ab vno inſolidũ, ſed à plu
ribus ꝓ partibus exigaṫ. In foro aũt cõtentioſo non videt qua
fronte is qui ꝑ propriam punitur contumaciam, poſſit pe-
tere ceſſionem.ff.de adminiſtra.tuto.l.ſi plures.2.de tutela. &
rõni.diſtra.l.1.§.nunc tractemus. hæc Raynal. Sed quod dicit
de ceſſione facienda in iudicio animæ, non vr̃ fructuoſum
multũ, cum nec ex tali ceſſione agi poſſit, niſi velis intelligere
qđ de volũtate cõfitẽtis publiceṫ, ſed nec ex hoc in foro cõtẽ-
tioſo agi poterit obſtãtibus legibus proximè alleg. Dicas ergo
ſecundum Hoſt.in dicto.§. quibus & qualiter. ver.ſed nũquid
is. quod ſiue ceſſio facta ſit, ſiue non, alij qui nihil ſoluerunt
ad reuelãdum illum qui inſolidum ſatisfecit, pro ſuis partibus
ſunt

ſim efficaci: et inducendi:nam ſoluẽs vtiliter geſsit negociũ,
eorum: ergo tenentur habere ratum quod fecit, & eis ſatiſfa
cere.argu.ff.de nego.geſt.l.cum pecuniam. & l.ſoluendo. & l.
Pomponius.in fin.& l.ſeq.

Super eo.c. in glo.

¶ Nota quod voluntas. Si quæris vtrum & in quibus
voluntas reputatur pro facto, Diſtingue vt dixi ſupra,de eo
qui mit.in poſ.cauſa rei ſer.c.1.

Super.eo.c.in glo non dimittitur.

¶Si quæris vtrum dimittatur peccatum antequam reſtitua-
tur ablatum. Diſtingue vt dicam infrà de vſuris.c.cum tu.

Super eo.c.in glo.vel alias inanis.

¶Si quæris vtrum ille qui tenetur ad pecuniam ſeu aliquod
pecuniarium, & non poteſt ſoluere debeat luere in corpore.
Diſtingue vt dixi ſupra de dolo & contumacia.cap.finem liti-
bus diſtinctione.2.

Super eo.c.§ eos.

¶Gloſſa nota. quòd homici-
dium.Si quæris ad euidentiam
huius materię,quot ſunt ſpecies homicidij: & qua pœna pu-
niatur, & quis cum homicida valeat diſpenſare. Diſtingue.
38 † Aut quæris de primo. ſcilicet quot ſunt ſpecies, & dic quod
duæ principales,nam aliud eſt ſpirituale:aliud corporale. Spiri-
tuale eſt quo quis ſpiritualiter, & quadam iuris fictione occi-
ditur: quod fit quinque modis.ſcilicet odiendo,detrahendo,
malè conſulendo,nocendo, victum ſubtrahendo. De primo
habes.1.Ioannis.3.capitulo & 6.quæſtione.1. capitul. ſumma
39 iniquitas.omnis q detrahit fratri ſuo homicida eſt: & omnis
homicida non habet partem in regno Chriſti. Item de pri-
mis quatuor habes de pœniten. Diſtinctio.1.homicidiorum.
omnis iniquitas noli putare.& capitul.homicidiũ.& de quin-
to habes. 86. diſtinctio.paſce. Et iſtos quinque modos ponit
Raynaldus in ſumma. eod. titulo.§.2. & 3.& quodlibet iſto-
rum eſt mortale,vt in iuribus alleg.& notat Archidiacon. qui
40 in præmiſsis concordat.23.quæſtione 5.cum homo.glo. †Sed
Goffred.& Hoſtien.in ſummis ſuis.§.2.ponunt.octo modos:
quia ſubdiuidunt nocumentum in iniquitatẽ, oppreſsionem,
& iniuſtitiam, quod in idem recidit. Corporale homicidium
eſt, quo homo corporaliter occiditur: & hoc committitur
dupliciter .ſ. lingua, vel facto. Lingua tribus modis ſcilicet
pręcepto,cõſilio,defenſione,vt 50.Diſtinctio ſi quis viduam.
de pœniten. Diſtinctio.1. periculoſæ. ſecundum Raynald. &
Goffred. Et poteſt poni exemplum de defenſione, vt cum
aduocatus, defendit reum in cauſa criminali vbi accuſa-
tor ſi non probauerit tenetur ad talionem.ff.de accuſa.libello-
rum.2.quęſtio.8.capitul.quiſquis.capitu.qui crimen. & capit.
libellorum.C.de accuſa.l.penulti.& vltimo. & ſupra de accuſa.
ſuper his.Item ſi quis vadat ad occidendum, & tu eum ſcien-
ter aſſocias,nõ tamen ad hoc eum inducis, ſed ex animo tetra
his,cum tamen noli acquieſcere tibi timens,tamen de eo ni-
hilominus eum aſſocias cum voluntate defendendi eum: ſi qs
inſequeretur eum, & ſi per te aſſociatus committit homici-
dium,homicida es argument. ſupra.eod.§.illi qui.nec poteris
promoueri. Sic intellige quod defenſione committitur homi
cidium infrà.titul.2.capitu. Henricus. ſecundum Hoſtien. &
Aſten.libr.6.titul.de modeſtia ordin.articulo.8.quæſtio. quid
ſi quis vadat.Facto fit homicidium quatuor modis ſecundum
Raynaldum & Goffre.ſcilicet iuſtitia,neceſsitate,caſu,& vo-
luntate.Iuſtitia,vt cum iudex vel miniſter reum iuſtè cõdem
natum occidit.33.quæſtione. 5.ſunt quædam. capitul. rex de-
bet.& capitu.cum homo. & per totum. de alijs modis ſtatim
41 ſequitur.†Aut quæris de ſecundo.ſcilicet qua pœna puniatur,
& tunc refert ſm Ray.hoc tit.§.4. & ſm Goff.in §. pœna.&
Hoſt.in §.qua pœna.& fratrem Ioannẽ in ſumma confeſ. hoc
titulo.q.21.quæ ſit pœna. Aut quæris quæ eſt pœna homici-
dij ſpiritualis,& dic quod pœnitentia. pro hoc 2. quæſtio.3.§.
hinc colligitur. Aut quæris quæ eſt pœna homicidij corporali
ter: & tunc, Aut quæris de Papa,& dic quod ille non poteſt ir-
regularitatem canonicam incurrere,argumen. eorum quæ le-
guntur & notantur ſupra.de conceſ.præben.propoſuit, vt no
tat Hoſtien.infra,de ſagittar c.vnico. Aut de alijs: & tunc re-
fert.Vnde ponit Hoſt.hic verſus. Lingua,cõſilio,pcepto,per-
42 dis & actu,velle neceſſe caſu duo bis diſtingue ſuprema. † Ad
quorum euidentiam eſt notandum, quod homicidium duo-
bus modis committitur: lingua, ſcilicet & conſilio, vt poteſt
videri in aſſeſſore & quouis exhortatore, præcepto vt in iu-
dice & in vtroque iſtorum caſuum homicida fit irregularis:
vt hic.& ſupra.eodem.§.qui verò.& in capitul.allega. ſi quis vi
duam.& infrà de pœnis,quod in dubijs.& hoc eſt, quod dicit
primus verſus. Lingua,conſilio,præcepto, hoc eſt, ſi tu com-
mittas lingua, id eſt conſilio, vel præcepto perdis executio-
nem ordinis iam ſuſcepti,nec potes ad ſuperiores promoueri
ſupra de temporal.ordin.capitul.final. quod intelligo etiam ſi
occaſione mali conſilij vel præcepti ipſemet cui conſulitur
vel præcipitur occidatur: vt dicam infrà eodem de cætero.
Actu verò committitur tribus modis. ſcilicet voluntate ne-
ceſsitate: vel caſu. & hoc eſt quod dicit finis primi verſus, &
principium ſecundi verſus ibi. Et actu, velle, neceſſe, caſu,id
eſt actu cõmittitur,voluntate,vel neceſsitate,vel caſu,& ſub-
audi in vtroque perdis. ſed cum diſtinctione: quia in neceſſa-
rio & caſuali diſtinguitur: & hoc eſt, quod dicit finis ſecundi
verſus,duo bis, diſtingue ſuprema:duo ſuprema ſunt neceſsi-
tas,& caſus, qui diſtinguũtur:ſed ſupremum,ſcilicet caſus bis
diſtinguitur: vt infrà patebit.hi omnes modi tanguntur infrà
de clericis pugnan.in duello.capitul. ſecundo ſecundum Ho-
43 ſtien. † Si actu voluntario quis committit homicidium, in-
diſtinctè irregularis fit, & non ſolum non debet promoueri,
ſed in perpetuum debet deponi,ſiue facto committat homici
dium ſiue præcepto,ſiue conſilio: vt hic: & in capitul.allega. ſi
quis viduam.& lingua ſine adhortatione ſupra eodem. §. qui
verò,infrà de pœnis,quod in dubijs.de peniten. Diſtinctio.1.
periculoſę.etiam ſi paganũ interficiat vel ſarracenum.50.Di-
ſtin.clericũ.& c.de his clericis.ſm Berna.& Hoſt.hic & Hoſt.
in ſumma eod.tit.§ qua pœna.& Goſ.in ſumma.eo.ti.§.pœna.
Et eſt ratio triplex. Prima quia Deus noluit quod Dauid,quia
ſanguinem effuderat ædificaret domum:ſed Salomon eius fi-
lius, vt habetur.3.Regum.7. Secunda,quia ordines referũtur
ad eucbariſtiæ ſacramentum, quod eſt ſacramentum pacis fa-
ctę nobis per effuſionem ſanguinis Chriſti: homicidium ve-
rò maximè contrariatur paci: & homicida magis conforma-
tur occidentibus Chriſtum quam ipſi Chriſto occiſo,cui de-
bent omnes miniſtri prædicti ſacramenti conformari. Tertia,
propter deteſtationem & horrorem effuſionis ſanguinis,pro-
pter quod etiam dominus Noe & filijs eius prohibuit,ne ede
rent carnes cum ſanguine. Geneſ. 9. Et dic quod intelligitur
aliquis conſilium,vel mandatum, vel factum dediſſe in morte
alicuius,q ſuaſit illud vel rogauit vel mãdauit, vel alias conſu-
luit oſtendendo vtilitatem quæ ex homicidio ſequeretur: vt
hic: & notant Innocentius & Hoſtien.infra eodem. ad audien
tiam.& Specul.titul.de legato.§. iuxta. verſicul. ſed quæritur,
quando occaſione.vbi de iſta materia plene per eos. idem Ar-
chidiaco. infra. de pœnis. capitul.fœlicis. ſuper verbo conſi-
44 lium.libro ſexto. † Item etiam ratihabitione committitur ho
micidium, ſcilicet quando quis habet ratum homicidium no-
mine ſuo commiſſum.argumen.ſupra de ſimo.ſicut tuis.ff.de
vi & vi armata.l.1.§.quotiens.1.q.4. quia prælatus. vt no-
tant Ioannes & Archi.50.Diſtinctio ſi quis viduam. & Goff.
infra de exceſ.prælatorum.ex literis.& Archi. 17.quæſtio.4.
capitul.omnes in gloſſ.adde tamen ſecundũ Lauren. &c.quod
45 dic vt ibi. † Si neceſsitate:tunc. Aut neceſsitas illa fuit euitabi-
lis; & tunc eſt irregularis,ita quod ad ſuperiores ordines non
poteſt promoueri,nec in ſuſceptis toleratur niſi diſpenſatiuè.
50.Diſtinctio.de his clericis ſecundum Bernar. & Hoſti. hic.
Aut fuit omnino ineuitabilis, & tunc eſt triplex opinio. Pri-
ma Hugo.quod talis eſt irregularis,& in nullo caſu promoue-
tur.in qua concordare videtur Guilel.naſo,& Tancr. & etiam
Innocentius infra.c.proximo.& capit. ad audientiam.in fin.&
cap.ſignificaſti.2.in fine. Secunda Ioann.50.Diſtinctio de his.
prima.& 2.& Goffred.in ſumma.eod.tit.& j.eo.lator.& Ber-
nard.hic qui aſſumpſit iſtam gloſſ.ſuam totam à Ioan.in c.alle.
de his.& j.eo.dilecti.& c.exhibita.qui dicunt,quo ad ſuſcipiẽ
dos talis eſt irregularis,ſed diſpenſabilis,ſed in ſuſceptis licitè
miniſtrat quæ videbatur placere:Gratiano.15.quæſtio.1.in fi-
ne. Tertia Bartholomei Brixien.in c.alleg.de his.1.& in quæ-
ſtione dominicali quæ incipit,aliquis repellẽdo violentiã.ſ. q
in nullo imputat,nec quo ad peccatum,nec quo ad irregulari-
tatẽ,ita q ſine aliqua diſpenſatione põt in ordine ſuſcepto mi
niſtrare,vt in c.alle.qa te.50.Diſt.vbi de hoc p Arch. in gl.pe.
& ad ſuperiores promoueri. Et hãc opinionem tenet Hoſt. in
d.§.qua pœna.ver.ſi verò quis facto.ibi verius credo &c.ſ.eo.
c.2.& hæc quæ eſt hodie approbata.extra eod.c. vnico.in cle-
menti.quod dic vt ibi per Ioannem Andreæ.ſuper verbo,nul
lam.Si caſu quis committat homicidium, tunc, Aut dabat ope
ram rei licitę,aut illicitę.ſi licitę:tunc, Aut adhibuit diligentiã
quam debuit & potuit,& tale in nullo imputat ſei ac ſi non fe-

ciſſet,nec quo ad peccatum,nec quo ad irregularitatẽ ſm oẽs.
23.quæſtio.5.c de occidendis.j.eo.ex literis.2.& c.ſignificaſti
& c.Ioannes.& c.fin.j.de iureiu.§.fina. cum concordantijs ibi
alleg.ſm Bernar.& Hoſtiẽ.hic,& j.eo.lator. cum quibus ſatis
concordat Innocentius ibi:& Hoſt.in dicto.§. qua pœna.ad fi
nem verſi.ſed verius &c.idem Hugo Lauren.Archi.50. Diſt.
clerico.& Arch.17 q.1.cui bona.§.ſi ergo.in magna gl.niſi ex
graue ſcandalum aliud dicatur: vel propter grauem infamiam
purgatio indicatur.j.eodem.ex litteris.1.Aut non adhibuit di
ligentiam quam potuit & debuit,& tunc imputatur ei quo ad
peccatum,& quo ad ordines ſuſcipiendos ad quos non promo
uetur,& quo ad ſuſceptos in quibus miniſtrare non poteſt. ff.
ad legem Aquiliam,qui occidit.§.penul.50.diſtinct.ſæpe.j.eo
dem c.proximo.& c.ad audientiã ſecundum Bern. & Hoſtiẽ.
hic & ſ.de teſti.c.ſicut nobis & Hugo.& Laurent.& Archidi.
in d.c.clerico.Si dabat operam rei illicitæ,tunc ſiue adhibuit di
ligẽtiam,ſiue nõ,ſemper imputatur ei, & quo ad peccatum &
quo ad ſuſcipiendos , & quo ad ſuſceptos, vt 50.diſtinction.
clerico.& capitul.ſi quis vulnerate.& j.eod. continebatur. &
c.dilectus.ſecundum Bern.& Hoſt.hic.& in dicto capi. ſicut
nobis.& Ray.in ſumma eod.titu.§.3. & Goffr. in ſumma eo.
tit.§.caſu.& §.vbi autem.& Hoſt.in ſumma eo.tit.§. qua pœ-
na.ver.ſi vero facto. &c. idem frater Io.in ſumma confeſſ.eo.
tito.quæſt.19.quid iuris &c.& frater Aſten.lib.6.titu. de mo-
deſtia ordinandi.artic.6.idem Hugo,Laurentius,& Archidia.
in dicto ca.clerico.& Archid. in dicto c.qui bona.§.ſi ergo. in
46 magna gloſſ. 17 q. 4. † Aut quæris de tertio principali,ſcilicet
quis cum homicida valeat diſpenſare,& tunc, Aut quæris de
diſpenſatione,id eſt abſolutione à peccato in foro pœniten-
tiali,& illam poteſt facere Epiſcopus,& non inferior,vt notat
Gulielm.de monte lau. extra de ſepul.ſuper cathedram.ſuper
verbo,iure conceſſam.in clem.& de hoc dicam j. de pœnis. c.
Deus qui.Aut de diſpenſatione ab vel Epiſcopo ſuper irregu-
laritate,& tunc,Aut cum homicida voluntario,& tunc quam-
uis Papa non de facili diſpenſet cum tali, vnde ad difficulta-
tem hác referendum eſt quod legitur. 50. Diſtinctio. miror.
tamen diſpenſare poſſet ſi vellet, cum & lex diuina hanc ſibi
non prohibeat diſpenſationem:vt patet in eo quod notat. ſ. de
conceſ.præben.propoſuit.imo potius concedat ſicut patet in
Phinees nepote, Aaron,cui poſt commiſſum abeo ex zelo Dei
duplex homicidium,dicit dominus Numeri.25.Ecce do ei pa
cem fœderis mei , & erit tam ipſi quam ſemini illius pactum
ſacerdotij ſempiternum,quamuis illud etiam & ſpirituale fue-
rit & ſpeciale,ſicut & quædam alia 23.quæſtio.8.capi.occidit.
vnde poſſet idem Papa facere,ſed non inferior.argu.ſ.de trãſ-
la.Epiſco.ca.2.ſecundum Hoſtienſ.hic & Iohannem Andreæ
47 poſt eũ.ad idem exemplum.† Pauli,ſecundum eum,nec mirũ
ſi cum tali poſſit diſpenſare cum irregularitas & eius pœna ſit
de iure poſitiuo & canunico,vt notat Innocẽtius.ſ. de renun.
niſi cum pridem.§.perſonæ quoque irregularitas.gloſſa,irregu
laritas perſonæ &c.infrà eod.ad audientiam.in fin.de cleri.ex-
commu.mi.ſi celebrat gloſſ.eandem ſuper hoc verſicul.in ſu-
ſpenſis.& Hoſtien.poſt eum ibi.& infrà.eod.poſtulaſti.& Spe
cul.titu.de legato.§.iuxta propoſitionis in princip. & verſicul.
Papa autem.& §.nunc breuiter.verſicu.5. & Archidiacon 56.
Diſtinctio.Apoſtolica.in magna glo.& 16.quæſtio.7. omnes
ſuper verbo,tenetur,& infrà,de ſenten.excomm. is qui ſuper
verbo,de iur.libro ſexto.& Guilie. de monte Lau.& Gem.ex
tra.eodem.ca.vnico. in clementi. ſuper quo Papa poteſt libere
diſpenſare:quod dic vt leg.& notatur ſupra de conceſ.præben.
propoſuit . Et quod cum tali homicida poſſit Papa diſpenſare
notat Hoſtienſis infrà de cleric.pugnand.in duello.capitu.vni.
48 & Archidiacon. in càpitu. allegat. occidit. † Aut cum homi-
cida ex neceſſitate euitabili, quia ſi ineuitabilis non eget di-
ſpenſatione:vt eſt dictum, & tunc Papa poteſt ſolum diſpen-
ſare. 50.Diſtinctio.de his clericis.Aut cũ homicida caſuali qui
dabat operam rei illicitę vel etiam licitę:ſed non adhibuit dili-
gentiam,quam potuit & debuit.& dicunt Bernardus . & Ho-
ſtien.quod cum tali ſolus Papa habet diſpenſare,vt 50.diſtinct.
clericos.& infra.eod. tua nos,quod verum quoad ordines ſa-
cros vt ad eos promoueatur vel in eis valeat miniſtrare:infra.
de clerici.pugnan.in duello.cap.2. vel quo ad beneficium cum
cura,vt ibi notat Hoſtien, ſed quo ad beneficium ſimplex vel
quo ad minores ordines poterit Epiſcopus diſpenſare, vt ibi
notat Hoſtien.idem notat Hoſtien.infra.eod.capitul.contine
batur.& capitul.ad audientiam . & etiam Ioannes Andreæ ibi
poſt eum.& quo ad beneficium vide quod notat Innocentius
ſupra,de conceſ.præben.cum noſtris . & Compoſ. de electio.
quod ſicut.vide etiam quod notat Hoſtienſ. in ſumma eodem
titul.§.vltimo.& frater Ioannes in ſumma confeſſion. hoc ti-
tul.quæſtio.62.circa finem,quæro &c.& de iſta materia notat
frater Aſten.lib.6.titu.de modeſtia ordinandi.per totum.

Super eo.§. Per iſtum.§.& § illi,etiam ſupra. eod. vi-
detur quod ſola præſentia in duellis capi-
talibus,vel ſimilibus faciat quem irregularem ſi mors inde ſe-
49 quatur:circa quod diſtingue . † Aut clericus venit ad aſſocian-
dum,& honorem faciendum alteri de pugnatoribus,& mor-
tem aduerſarij ſitit quãtum poteſt, & gerit in animo quòd for
ſan ſi auderet nedum animo , imo etiam facto faueret eidem,
& tunc videtur quod ſit irregularis per iſtos.§.Aut non,ſed ſo
lam & nudam ſui præſentiam ibi facit , & talis præſentia non
facit quem irregularem,licet alias peccet qui intereſt vt legit.
& not.ſupra ne cleri.vel monach.cap.ſententiam. Item notat
Guiliel.de monte Lau.extra ſtatu regularium.cap. ne in agro.
§.porro. ſuper verbo. intereſſe in clemen. & in hoc ſatis con-
cordat Gem.ibi dicens quod ꝑ ſententiã corporalem in duel-
lis vel alijs actibus illicitis non inducitur irregularitas, vt not.
in d.capit.ſententiam.& idem in hoc Specul.titul.de legatis.§.
iuxta ꝓpoſitionis.verſic.item litigioſus. ibi, licet clericus non
debeat &c. & frater Aſten.libr.6.titu.de modeſtia ordinandi.
quæſtio.ſed nunquid ſit quia irregularis,& pro hoc facit quod
not. Hoſt.infra.eo.dilectus.j.ſuper verbo,voluntate &c.

PResbyterum. Ad euidentiam gloſſæ vl-
timæ.hic Innocentius bic
¶ Si quæris vtrum omnia macula vel quæ tollitur
in baptiſmo.Diſtingue vt dixi ſupra de diuor. gau-
dentius.diſtinctio vltima.

1 *Inuaſus debet fugere potiuſquam homicidium committere.*
2 *Inuaſus ſi fugere non poteſt ſine periculo , quid agere debeat.*
4. 6.
3 *Fuga eſt vituperoſa.*
5 *Clerico licet ſua armis defendere.*

SVſcepimus. Super gloſſa.quia tutius . &c.
¶ Si quæris vtrum inuaſus
perſonaliter , ſeu timẽs inuadi teneatur fugere cum
poſſit vt à pœna homicidij ſit immunis, alias quod
homicidium ſequens ei debeat imputari.Diſtingue, addendo
1 ad ea quæ dixi ſupra eod.titu.cap.2.diſt.ſi. † Aut quæris in ca-
ſu huius decretalis, vel alio ſimili arbitrario conſiderato,
puta ſi inuadendus claudendo hoſtia domus , vel ſe infra
illam vel turrim fortè in claudendo poteſt inuaſionem &
periculum vitare : & dic quod ſic,ad inſtar Domini qui fugit
in Aegyptum cum ab Herode ad interficiendum quæreretur.
2 Matt.2.c.& 23.quæſtio.3.c.1.ita poteſt intelligi iſta glo.† Aut
in caſu in quo fugienti in fugiendo poteſt periculum immi-
nere, quod frequenter poteſt euenire , quia fugiendo cadere
poſſet,& ſic per inſequentẽ interfici,vel ob curſum illius velo
ciorem retro interfici , & tunc ſecus . vnde abſit dicere quod
tanto periculoſe exponere teneatur. ff.ſi quia caut.l.2.§.penul.
& ſupra . vt lite non conteſta.l. accedens.2.Nam alias qualitas
temporis & loci non patiuntur plenius deliberandi conſilium
3 ff.de exercito.l.1. depoſiti.l.1.§. merito † Potiſsime autem
præmiſſa verò poſſunt dici vbi ſecundum perſonæ qualita-
tem fuga eſſet alicui vituperoſa. argumen. ff. ex quibus cauſis
maior.l.in ea.& de manu.vindic.l.iuxta. nam & alias conſerua
tio honoris præfertur vtilitati rerum.ff. ſi quis omiſ. cau. te-
ſtamen.l.Iulianus.& conſtabit de veriſimili cauſa timoris non
potenti mortem vitare per iuramentum ſuum , tamen de ſua
conſcientia & periculo agatur ſine alterius præiudicio,puta de
promotione ad ordines infra.eod.ſignificaſti.1. j.de ſent. ex-
commu.ſi verò.2.alias ſecus vt ſi contendat de beneficio cum
4 alio. † Vnde dicas hoc arbitrarie conſiderandum Gem. qui
ita notat, extra eodem capitulo, vnico. gloſſa . in clementina.
& idem ibi Guilielmus de monte Laud. in hac vltima quæ-
ſtione.Et pro intellectu huius capi.vide quod notat Archidia.
23.q.8.in ſumma.gloſ.adde hoc cap.&c. dicens quod Lauren.
& Vincen.notant hic,ꝙ quãuis hoſtis fortior ſit,& ſine armis
impetat & ſpoliat ,non eſt dicendum ob res ſuas tranſitorias
clericum armis ſe tueri debere & interficere ſpoliatorem : &
in hoc cõcordant Hoſt. & Iohannes An. hic & j.eo.Petrus.&
Spec.titu.de lega.§.iuxta.circa.10.colum.ver.illud etiam in fi.
ibi ſecus ſi faciat &c. Nec obſtat.ſ.e.c.2.§. ſi autẽ,quia ibi non
5 dicit,te vel tua,imo dicit,te tanquam.† Sed contra quod etiam
clerico

clerico ſua tantum liceat armis defendere.ĵ.de ſenten.ex.com.
dilecto lib.6 ſolutio,illud verum inuocando brachium ſecula-
re, vt ibi.&.ĵ.eo.poſtulaſti. non tamen in propria perſona ſe-
cundum Hoſtien.& Iohannem And. Vel dic ſecundum quoſ
dam quod iſti inferiores de quibus loquitur iſta decretalis, iter
perfectionis arripuerant,& vim ſibi illatam repellere non lice
bat,quare repellendo in culpa fuerunt:ſecundum Ab. & Vin-
cen.hic & Hoſt.hic Goſ.ſequi videtur,dicens quod iſtud locũ
habet in monachis qui viam perfectionis aſſumpſerãt.& ideo
poſt tunicam etiam pallium dimittere debuerunt: vt hic dicit.
& eſt ſimile.1 t.quæſti.1. aliud.6 t.4.quæſtio.1 quod debetur.
23.quæſtio.4.c.1.& ideo puniuntur ſecũdum Goffredum hic
4 & Iohannem, Vincentium & Goffred.ĵ.e.tua. † Vel poteſt di
ci qđ iſti monachi exceſſerũt fines licite pęni.diſenſionis diſt.
1.ſegnando ſures,& de tinendo cũ res ſuas ſaluas haberent, &
aliud poſſent liberare à furibus, ſm Lauren. & Goffr.& Ber-
nar. Tu dic cum Hoſtien.hic,quod ipſa captio & ligatio dum-
modo poſſet fieri licita & potuit ſine homicidio & graui effu-
ſione ſanguinis ſatis licita fuit. argu. 14.q.6.li res. š.eod.c.2.de
raptoribus in archiepiſcopatu. & eſt expreſſum.ĵ.eo. tua nos,
§.ad vltimum.ſecundum Hoſtien.Idem Ioannes Andreæ poſt
eum. Vnde quod dicit iſta decre. vo uerunt vſque &c. di-
cunt Innocentius & Hoſtien.& licite.Idem Archidia in dicta
ſumma.gloſ.allega.vbi poſte . apponit gloſ.Innocen.ĵ.eodem.
capi.2.a verſic.illu,ſi autem aliquis ſuaderet. vſq; ad verſic.ſa-
cto &c.& eandem gloſ. ponit frater Ioan. in ſummma confeſ,
eo.titu.quæſtio.8.&.9.

1 *Occaſionem damni dans in re illicita damnum dediſſe videtur.*
2 *Occaſionem damni dans in re licita diligentiam adhibendo, dam*
num non dediſſe videtur.
3 *Occaſionem damni in re licita proxime diligentiam non adhiben-*
do, damnum dediſſe videtur.
4 *Occaſionem damni dans in re licita remote diligentiam non ad-*
hib endo damnum non dediſſe videtur.
5 *Aegrotum vertens vt citius moriatur, irregularis fit.*
6 *Conſulens aggreſſionem vſque mors ſequitur fit irregularis.*

DE cætero. ¶Si quæris vtrum qui occaſionẽ
damni dat, damnum dediſſe vide
1 tur, Diſtin.† Aut quis dat operam rei illicitæ, & tũc
ſic, vt hic.&.š.de teſti.ſicut nobis.vbi hoc tenet Ber
nar.in gl.quod arg.quod qui occaſionem.& Hoſt.poſt eum. ꝑ
hoc.ff. ad.l. Aquil.l. item Mel.§. t. ad.l.Corne. de ſicar.l. nihil.
ĵ.de iniuran.cap.vlti.§.fi.&. 50. Diſtin.q̃tum.dicit quod verum
de occaſione propinqua & ordinata ad illud damnum ſecus
videtur in remota & nõ ordinata.ad illud.ff.de ſurtis.l.verum.
2.&.l.qui iniurię.ad quod notat Ber.ĵ.c.Petrus.glo.fi. Ad idem
facit quod notat Hoſtien. ibi: in gloſ.ſuo fi.dicens per illud.ca.
quod ſi quis rixam incipiat, & in ipſa percutiatur vel vulnere-
tur, vel alias male tractetur propter quod amici ipſius & con-
ſanguinei ſui indignati aliquem etiam præter cõſcientiã ſuam
occidant, vel debilitent, irregularis erit, quia culpa ſua pręcedit
caſum, vt patet in eo quod legitur.e.ex no.ĵ.eo.ſignificaſti.š.e.
præsbyterum . ad idem.ff.ſi quadru. pauper. ſeciſſe. dica.l. t.§.
cum arietes.C.de adulter.l.quoniam Alexandum.ad.l.Iul.de vi
publi.l.quoniam multa facinora. Caueat ergo clericus qđ non
ſit litigioſus.45. Diſtinctio.cap.1.&.c.eccleſiæ.&.c.ſequen. &
per totum.alias autem ſi occaſio eſſet remota vel etiam propin
qua & iuſta ac præter conſcientiam ſuam iuſte occideretur,
non eſſet irregularis. 23.quæſtio.5. cum homo.&.c.de occiden
dis. ſecundum Hoſtien.& Iohannem Andreæ. poſt eum.& vi
de quod notat Ioannes. 23. quæſtio. vlti.ca.ſi quatuor homi-
nes.gloſ.2.Aut dat operam rei licitę, & tunc † Aut adhibet di-
2 ligentiam quam poteſt & debet , & tunc non videtur dediſſe
damnum nec tenetur de his quæ inde ſequuntur.23. quæſtio.
5.de occidendis.ſecundum Bernar.& Hoſtien.in.d.c.ſicut no
bis.ad idem.ff.ad.l.aquil.l.ſi putator.in fin.inſti.ad.l.Aquiliam,
§.item ſi putator. 2.reſponſo. Aut non adhibet diligentiam
3 quam poteſt,& tunc † Aut dat occaſionem damni proximam
& talis damnum dediſſe videtur, vt.ff.ad.l.aquilam.l. qui occi
dit.§.in hac.&.l.ſi putator.in principio,& in dicto.§ item ſi pu
4 tator.1.reſponſio. † Aut dat remotam & talis non videtur de-
diſſe damnum, vt.ff.locati & condu.l. qui domum habebat,
&.ĵ.eo.exhibita.ſecundum Bernard.& Hoſti.hic.nec enim fa
ber qui fecit cultellũ ex eo ſolo quod fecit eum, eſt in culpa ſi
cum ipſo homicidium committatur ſecundum Hoſti. Nec
obſtant.š.eo.presbyterum.&.ff.ad.l.Corne . de ſiccar.l.ſi quis.
necandi . quæ loquitur in cauſa remota ſecundum Berna.quia
ibi non eſt omnino cauſa remota, imo propinqua & inhęrens
& idem iuris eſt &c.argu.ff.de rei vendi.l quæ religioſis.ſecun
dum Hoſtien.Et per iura.š.in primo membro allega.ſatis con
firmatur illud quod dicit.Spe.ti.de lega.§.iuxta.propoſitionis,
5 verſi.qd ſi aliquis infirmũ &c.& verſi.quid ſi cũ velles &c.†ꝓ
ſi quis infirmum vertit vel tranſuertit in aliud latus vt citius
moriatur irregularis eſt , & etiam qui conſu it ſi ex hoc mors
fuerit citius ſubſecuta. Si autẽ citius nõ moriatur, ex hac cau-
ſa non eſt irregularis, licet alias pęnitere debeat ex peccato. Itẽ
ſi cum velles hominem liberare à morte iniuſta . retraho te à
propoſito liberandi, irregularis ſum. 50.diſt,ſi quis viduam. &
de pęni.diſtinct. 1.periculoſe.ſecundum Specu.ibi , confirma-
& concordat. Aſten.tit.de modeſtia ordinandi . Et confirma-
tur per hoc quod notat Ioannes Andre.ĵ.eodem, is qui man-
dat.lib.6.in nouella, vbi quærit an mandans aliquem verberari
expreſſe inhibens ne occidatur vel mutiletur irregularis effici
tur, ſi mandatarius non occidat vel mutilet, ſed occidatur, quæ
quæſtio in conſulente alias in occidente tractatur per Innocẽ
tium.ĵ.c.proximo.verſi.ſed ſi conſulet.& per Hoſti.ibi,& per
Specu.de lega.§.iuxta.verſicu. quid ſi aliquis conſulat . dicens
quod quicqui ibi dicant rationes quæ ſunt in dicto.c. is qui in
fi.ibi, cum mandando in culpa fuerit, & hoc euenire poſſe de-
buerit cogitare, concludunt contra mandantem quòd ſit irre-
gularis,& ita credit. Et fortius de illo de quo loquitur qui plus
peccabat ſcilicet homicidium conſulendo quod iſte non facie
6 bat, imo fieri prohibebat. † Imo & per illud .c.is qui videtur ir
regularis conſulens aggreſſionem ſi ex illa ſequatur mors, vel
mutilatio ſecundum eum.pro quo facit optime.C.ad.l.Iuliam
vi publi.vel priua.l. quoniam multa facinora. cum ibi nota.de
materia huius capi.vide quod notat Archidiaconus in dicto
capit.ſępe. 50.diſtin.&. 1.quęſtio. 1. hi quoſcunq; glo.fina.vbi
remittit ad ea quæ leguntur & not.per Bernardum & Hoſtie.
hic,& in dicto capit.ſicut nobis.

1 *Clericus in cauſa criminali aduocatus an ſit irregularis.*
2 *Conſilia quatuor pro clerico aduocato vt in cauſa criminali ad*
irregularitatem vitandam. }. 5.
4 *Proximum debemus magis defendere, quam bona propria.*

AD euidentiam. ¶Si quæris quando ali-
quis accuſatur capitali-
ter, & clericus eum defendit, ita quod accuſator pœ
na talionis punitur, vtrum talis clericus ſit irregula-
1 ris, diſtingue, † Aut ex facto, vel verbo clerici aduocati non eſt
mors inſecuta, ſed quia accuſator nihil penitus probauit , &
conuincitur falſos teſtes produxiſſe , vel alias ipſius calumnia
& malitia detegitur, & tunc non eſt irregularis ex quo nihil po
teſt ei imputari. argum.š. de re iudicata, cum 1.& 2.§. penulti.
Aut conſtat quod reus erat culpabilis , ſed aduocatus per ſuas
falſas probationes ſeu allegationes ipſum abſolui obtinuit, vel
alias directe & ſine proteſtatione vel cõtra proteſtationem ve
niẽdo calumniam accuſatoris arguit propter quod fuit deca-
pitatus, & hic eſt omnino irregularis, & ita poteſt intelligi opi
nio, Hug. quem ſecutus eſt Ioan.& quaſi omnes moderni, qui
ſcripſit, quod in cauſa ſanguinis non debet eſſe clericus aduo-
catus etiam pro reo, & ſic intellexit. 50.diſtinct. aliquantos. In
dubio vero videtur talis adducatus ſuæ cõſciẽtiæ relinquen-
2 dus: ĵ.eodem, petitio.ſecundum Hoſtien.† qui etiam ne huiuſ
modi clericus fiat irregularis quatuor conſilia dat hic. Primum
& principalius quòd ſingat, & quòd comminetur ſe velle reũ
defendere, vt accuſator ab accuſatione retrahatur. Secundum,
quod laboret per amicos, & parentes accuſatoris, & per viros
religioſos offerendo etiam purgationem & oſtendendo rei
innocentiam, & timorem pœnæ talionis modis omnibus qui
bus poterit quod accuſator citra vinculum inſcriptionis deſi
ſtat, quod poteſt facere, vt.š.de accuſatio.licet.§.fi. Si hæc non
proſint dat tertium conſilium, vt.ſ.quando primo veniet co-
ram iudice proteſtetur quod non intendit aliquid dicere , vel
proponere , vel facere, per quod accuſator periculum mortis,
vel detruncationẽ membrorũ incurrat, ſed innocentiam tan-
tum rei oſtẽndere. Vnde & ſi libellus offeratũ ſine inſcriptione
petat quod inſcribatur, licet forſan poſſet excipiendo propo-
nere quod tali libello non eſſet reſpondendum. Sed & ſi iudex
ex officio hic ſuppleat, vel aliter corrigatur , vel offeratur libel-
lus aptus, poteſt dicere aduocatus, ego de pœna talionis vel de
inſcriptione non intromitto me, alia autem narrata in libello
dico non eſſe vera, & condemnationem fieri non debere, ſu-

praadictam

prædictam proteſtationẽ ſæpe repetat,& caueat ne contra ip-
ſam aliquid dicat, vel faciat ne videatur ei renũciare . arg.in eo
quod legitur & notatur.ꝭ.de conſti.cum.m.Quantum quod ſi
contingat reum abſolui,quòd per ſe & per amicos,& per clien
tulum laboret quod pœna ſanguinis remittatur, vel in exilium
vel carcerem per perpetuum mittatur, ſecundum Hoſtienſem
3 qui multum diffuſe tractat iſtam materiam hic.†Sed glo.in ca.
allegato , aliquantos.51.diſtinct.& Archidyaco.ibi videntur te
nere opinionem Hugonis.ſ.quod talis indiſtinctè ſit irregula-
ris.hoc idem tenet Specula.titu.de legato.§.iuxta propoſitio-
nis.in.2.col.verſ.ſi.n.criminalis eſt.q.& in tit.de aduocato §.1.
verſi.in cauſa autẽ criminali dicit quod tutius eſt abſtinere: &
hoc.ſ.quod tutius eſt abſtinere credo verũ. Verũm ſupradicta di
4 ſtinctio Hoſt.poteſt probabiliter ſuſtineri de iure,†tũ quia iu
re naturali,diuino,& humano, magis tenetur quis ad conſerua
tionem proximi ſui,quàm ad conſeruationem rerum ſuarum,
vt patet de iure naturali.1.diſtincto.in prin.50.diſtin.põderet.
ꝭ.de conſtitu.cum omnes.Patet de iure diuino quo quis tene-
tur diligere proximum ſuum ſicut ſeipſum.Lucæ.10.capitu.&
Math.19.& de pœnitentia diſtinctio.2.capitu.charitas.2.circa
medium. Patet etiam de iure humano , in eo quod legitur &
notatur. ff. de appellationibus , non tantum. de liberali cauſa.
l.1.&.2.ꝭ.e. ſuſcepimus.ɉ.de ſententia excõmunicationis.quã
re.eo.ti.cap.dilecto.lib.6.Et quia perſonę ſunt rebus præferẽ
dæ,vt.C.de ſacroſanctis eccleſijs.l.ſancimus.in fin.in authent.
vt cum de appellatio.cogno.§. quia vero.12.quæſtio.1.præci-
pimus.Et tamen res ſuas poteſt aliquis conſeruare,& tueri co
ram iudice ſeculari cũ proteſtatione,vt.ɉ.de homicidiis poſtula
ſti.& eodem titu.capi.prælatis.lib.6. ergo multo magis proxi-
5 mum†tum etiam quia Hoſtie.hic , & Ioannes Andre.poſt eũ
tradit duas regulas.Prima eſt quod in dubio nec magiſter, nec
iudex debet aliquem iudicare irregularem . de pœnitentia. di
ſtinctio.1.§.pœnæ.ff.de pœnis.l. interpretationem . melius.ɉ.
de ſententia excommunicationis . is qui in eccleſia.t. reſpon.
lib.6.cum ibi notatis . Secunda eſt quòd in dubio vnuſquiſque
debet ſe irregularẽ reputare,vt patet in eo quod legitur & not.
ꝭ.de ſimoni. Matthęus,vel ad minus vbi nõ infamatus eſt ſuæ
conſcientiæ relinquendus,vt patet in eo quod nota.ɉ.capit. 2.
&.capitu.petitio.

1 *Homicidium ſolo actu committitur.*
2 *Homicidium ſola voluntate non committitur.*
3 *Homicidium an voluntate cum alterius actu committatur.*

Dilectus. ¶Ad euidentiam gloſſ. qui tamen
ſolus &c. quæ fuit gloſ. Vincentij.
alias Innocen.†Si quæris vtrum ſolo actu , vel ſo
1 la volũtate irregularitas inducaꝰ, Diſtingue. Aut
quæris vtrum ſolo actu inducatur.& dic vt notat
Bern.hic poſt Vincen. quorum gloſ.approbat Archid.50. di-
ſtinct.hi qui arbo.glo.1.&.17.q.1.qui bona.§.ſi ergo.in magna
glo.circa fin.& Hoſtien.hic, qui concordat cum Ber.hoc addi
to quod illud quod dicitur in fi.huius gloſ.ſ. quod promouen-
dus ſolo actu redditur irregularis,verum eſt ſecundum ipſum
Hoſtien.niſi neceſsitas accuſet.ꝭ.eo.c.2.vel caſus fortuitus.ɉ.
eo.ſignificaſti.1.&.c.Ioannes , & cap.ſi. Quod intellige de ne-
ceſsitate ineuitabili.extra eo.capit.vnico,in clemen. quod dic
vt dixi plenius.ꝭ.eo.cap.2.& capit.ſicut dignum. Aut quæris
2 vtrum ſola voluntate inducatur,& tunc† Aut ſola voluntate
ſine actu homicidij vel mutilationis volẽtis vel alterius,& dic
quòd non,quia lex promotionis in facto conſiſtit,vt.15.q.1.c.
3 fin.† Aut ſola voluntate volentis cum actu homicidij vel mu
tilationis alterius quàm volentis,& tunc dic Hoſtie.hic,quod hic
eſt expreſſum argumen.quod voluntate ſola,& ſi alius occidat
committitur homicidium,vt no.ꝭ.c.proxi.&.c.ſicut dignum.
Quod tamen intellige vt dixi ibi in diſtinctione vltima. Et de
hoc notat gloſſ.23.quæſtio. vltim.capit. vltim.gloſſ.1.in fi.di-
cens quòd ad hoc vt quis cenſeatur homicida ſufficit quod
ſumpſerit arma , licet non occiderit ipſe ſed alius.argum.ɉ.de
cleri.percuſ.cap.continentia.& Innocen.ɉ.eo. ſignificaſti.gloſ.
antepenul.& Hoſtien.poſt eum.

1 *Scandalo ceſſante,ceſſat & effectus.*
2 *Scandalum ſi remoueatur per purgationem, ipſa eſt indicenda.*
3 *Scandalum ſi non remoueatur per purgationem ipſa non eſt in-
dicenda.*

Ex literis j. ¶Bernar. hic in gl. fi.dicit quod
vbi eſt graue ſcandalũ non in-
ducitur purgatio,nec per ipſam remouetur,vt hic
1 patet idem notat Bernar.ɉ.eo. Petrus gloſ. idem
†Hoſtien.hic addens quòd ſi propter antiquita-
tem temporis,vel quia pacificatũ eſt,vel alio modo ceſſaret ſcan
dalũ,ceſſare poſſet & effectus,vt.ꝭ.de voto.c.magne.ad fin.ff.
de adimen.legatis.l.3.§.fi.Hoſtienſis,idem Ioannes Andr. Di-
2 ſtingue ergo.†Aut per purgationẽ indictam, & præſtitam po-
teſt veriſimiliter ſcandalum remoueri,& tunc indicitur purga
tio propter ſcandalum.ita intellige dictum Hoſtienſis.& quod
notat Bernardus. hic in fine. in verſic. non eſt contra &c.quia
purgatio ad vtrunq; refertur,ſubaudi & ad infamiam & ad ſcã
3 dalum. † aut non,& tunc habet locum quod dictum eſt.ꝭ.in
principio, quia nihil eſt cum ſcandalo faciendum , vt.ꝭ.de re-
nunciatio . niſi cum pridem.§. pro graui quoq; ſcandalo.ɉ.de
noui ope.nunci.cum ex iniuncto.in hoc concordat Io.Andr.

1 *Clerico accuſato non diffamato creditur ſine purgatione quo ad
eius innocentiam.*
2 *Clerico reo diffamato aſſerenti aliquid , non creditur ad ſui de-
fenſionem.*

Significaſti. ¶Super gloſſ.ſed qualiter. verſ.
& ſuper hoc &c. Si quæras vtrũ
ſoli iuramento iſtius clerici aſſerentis ſe ignoraſſe
vitiũ equi,ſtari debeat ſine compurgatoribus,diſtin
1 gue.† Aut non laborat infamia contra ipſum , & dic quòd ſic,
vt.ꝭ.eo. ex literis.1.in fine. &.ɉ.eo. ſignificaſti.verſic. cum de
2 cætero.†Aut laborat infamia contra eum,& tunc non creditur
ei niſi cum purgatoribus.ɉ.de purga.cano.ex taurum.ſecundũ
Hoſti. qui ita notat. 1.q.3. quia præſulatus.glo.2.& expreſsius
Io.de ſe.& Archi.ibi,in glo.adde ſcilicet proprium &c.

1 *Homicidium non committitur ſimplici taciturnitate.*
2 *Taciturnitas ſtudioſa conſiſtit in culpa.*

Petrus. ¶Dicit hic Bernar. in gloſ.penulti.in fi.
quod ſi monacho de quo loquitur hic audi
ente & non contradicente, ſed tacente , cognati &
amici ipſius dicebant,quod vindictam volebant ſu-
mere de Abbate,præſumeretur conſentire,& imputaretur ei: 1
cum quo videtur concordare Innocentius in gloſſ.ſua vlti.di-
cens quod non eſt in culpa ſi aliquem pręſcire,non facit tra-
1 ctatum de morte eius habitum,†quod verum quia non crede
bat nec credere debebat quod eo prohibẽte intuitu ipſius ho
micidium facerent:ſecus autem ſi crederet . Alij autem ſicut
Innoce. dicunt quod nunquam eſſet irregularis etiam ſi ſciret
tractatum de morte eius habitum,& non reuelaret, quia nun-
quam poteſt dici committi homicidium niſi facto, mandato
conſilio,vel defenſione.50.diſtinct.ſi quis viduam. Probabili-
ter dici poſſet quod ſi ex bono zelo ſiue dolo tacuit timens for
te,quòd ſi diceretur Abbati,faceret parentes ſuos occidi vel
male tractari,& ſi deterius inde contingeret non eſſet ei impu
2 tandum,& ita poſſet intelligi opinio illorum aliorum : † Sed ſi
ſtudioſe taceret eſſet in culpa,cum eum potuiſſet liberare,ar-
gu.ꝭ.eo.ſicut dignum.§.illi etiam . Et pro iſta diſtinctione fa-
ciunt not.per Inno.Hoſtien.ɉ.de ſenten.excom.quante.&.ɉ.
cap.proxi.& in hoc concordat Io.Andr.hic.

1 *Delicto certo , ſed perſona incerta , nullo reperto in loco delicti,
nemo tenetur.*
2 *In delicti loco repertus,ſolus tenetur & punitur.*
3 *Pluribus repertis in loco delicti,qui teneantur,& qua pœna pu-
niantur ſi ignoretur quis deliquerit.5.7.9.*
4 *Maleficia puniri non publica ſuadet.*
6 *Melius eſt impunitum nocentem relinquere quam innocentem
condemnare.*
8 *Culpabilis eſt qui non liberat à morte quem poteſt.*
10 *Iuſte facit,qui ob ſui tutelam facit.*
11 *Cum qualibus armis quis impeditur , cum talibus ſe defendere
debet.*
12 *Violentum interficiens,ſine culpa eſt.*
13 *Inſultati factum quando dicatur ad vitam,per defenſionem fa-
ctam.*
14 *Vim vi repellere non licet ad vindictam.*
15 *Vim vi repellere licet ad iniuriam repellendam.*
16 *Moderamen inculpatę tutelę quomodo intelligatur.*

17 Iudici iuſtè agenti obediendum.
18 Iudici violentiam inferenti an liceat reſiſtere.20.23.
19 Papæ non licet prædia eccleſiæ alienare.
23 Seruienti de cuius mandato non conſtat, reſiſtere licet.

Significaſti ij. ¶ Ad euidentiam iſtius.c.&
gloſſ.Ber.quæ incipit, eãdem.
diſtinctionem &c.Si quæris,quando certum eſt de
lictum,ſed incerta perſona delinquentis , cui, & in
1 quantum delictum huiuſmodi debeat imputari, † diſtingue,
Aut nullus deprehenditur fuiſſe præſens in loco tempore deli
cti perpetrati,nec in actu delinquendi:& tunc certum eſt ne-
minem puniri.ita intellige.ff.de pœnis.l.abſentem. vnde hoc
caſu ius non deficit: ſed probatio iuris ff.de teſtamen.tute.l.
duo ſunt titij.Aut quidam deprehenduntur fuiſſe in loco tem
2 pore delicti perpetrati : & tunc† Aut vnus ſolus,& ille tenetur
& punitur,niſi poſsit ſuam innocentiam oſtẽdere, & probare.
argu.ſ.de præſumptioni.capitu.literis.&.23.q.vlti.capit ſi qua
tuor homines.1. reſponſo. & hoc tenet Hoſtienſis in ſumma
eod.titu.§. qua pœna.ſub.§.quid ergo.verſic. & hoc intelligas:
3 †Aut plures deprehenduntur fuiſſe in loco tẽpore delicti per-
petrati, & tunc delinquendi , ſed non æqualiter , & ignoratur
quis magis deliquerit,puta omnes percuſſerunt,ſed vnus tan-
tum occidit & ignoratur quis occidit,aut quidam deliquerunt
ſeu deprehenduntur fuiſſe in actu delinquendi,& quidam non
fuiſſe,aut nullus deprehẽditur fuiſſe,ſed eſt dubium quis fuit,
in primo caſu omnes tenentur & puniuntur,vt in d.c. ſi qua-
tuor.1.&.2. reſpõſio.& hic in §.quod ſi diſcerni.&.ff.ad.l.aqui
liam.l.itẽ mela.§.ſed ſi plures.&.l.ita vulneratus.in fin.& de his
qui deie. vel effu.l.1.§.vlti.& l. ſequen.ad legem Corneliam de
ſicarijs.l.ſi in rixa. Et in hoc concordat Innocentius hic in gloſ.
1.in fi.& Hoſtienſis poſt eum hic,& in ſumma.eo.ti.§.qua pę
na.verſi.ſed nunquid omnes. & Ioannes & Archydiaconus in
dicto capit.ſi quatuor. Et ratio huius eſt,quia omnes depre-
4 henduntur in culpa.†Item ratio publica quæ ſuadet maleficia
puniri,vt in dicta.l. ita vulneratus.&.ff.de fideiuſſo.l.ſi à reo.§.
id quod vulgo.&.ĩ.de ſententia excommunicationis. vt famæ
tuæ.& eſt contra eos, vt quia priuatam defenſionem prætẽ-
dunt, ideo præferenda eſt publica.ff.pro ſocio.l.actio.§.labeo.
in authẽti.de non alienan.& permutan. rebus eccleſiæ. §. quia
vero.collatione.2.&.ſ.de poſtulatione prælato.bonę.1.Et hoc
verum quando omnes deliquerunt,ſed non æqualiter & igno-
5 ratur quis magis deliquit.†Si vero conſtaret qualiter quis de-
linquit,tunc habet locum gloſſ.Innocentij hic,ſuper verbo mo
dica, dicens quod ſi ſecunda percuſsio non eſſet talis,ex qua
mortuus eſſet,ſi ambę ſimul ſufficiant ad mortem,tunc ambo
.ſ.primus & ſecũdus ſunt irregulares, vt in dicto.c.ſi quatuor.
Et quod hic dicitur in principio verſi.equidem.intelligendum
eſt quando conſtat quod prima percuſsio non eſt mortalis, &
ſecunda eſt mortalis.Item quãdo fecit non animo occidendi,
nec præſtandi auxilium morti,ſecus ſi præſtitiſſet , quia tunc
quantumcunq; leuiter percuteret eum, tenetur, quia auxilium
morti præbet,vt hic ſecundum Innocentium.ſed quod dicit,
de voluntate intelligas quãdo ipſum potuit liberare, vt.ĩ.ſequi
tur ſecundum Hoſtienſem.Nota tamen quod ſi aliquis vulne-
rauit alium,non tamen letaliter & propter imperitiam medici
mortuus eſt, vel propter culpã vulnerati, videtur nihilominus
irregularis,ex quo fuit cauſa vulneris, & ſic p cõſequens cauſa
mortis.argu.c.proxi. in fi.&.c.decetero.ĩ.eod.c.proxi.in prin.
& c.exhibita.hoc tenet Gulielmus de monte lau.extra eodem
capit. vnico.gloſſ.vltima in clementi.ad quod bene facit quod
notat Innocentius in dicto capit.exhibita. gloſ.1.& Hoſtien-
ſis poſt eum. In ſecũdo caſu illi omnes & ſoli qui deprehen-
duntur fuiſſe in actu delinquendi punientur, & non alij , vt in
dicto capitu.ſi quatuor.in fine.& hic in principio verſic.equi-
dem &c.In tertio caſu refert, Aut quæris vtrum omnes puniẽ
tur quoad legem promotionis,& dicũt quidam quòd ſic,quia
hoc tutius animæ.argumen.capitu.allega.ſi quatuor.2.reſpon-
ſo. & hoc tenet Goffredus hic & Bartholomeus Brixienſis in
quæſtione dominicali quæ incipit, quinq; erãt in domo.& de
hoc in Speculatore,de legato.§.iuxta.11.colũ.verſiculo quid ſi
quis in rixa. & in quarta parte hoc titu. verſiculo pone qua-
tuor &c.vbi dicit quoſdam dicentes, quod ſi omnes habebãt
animum offendendi,quilibet tenetur, quia vnus videtur hoc
feciſſe de mandato & volũtate aliorum.C. de accuſationibus.
l.non ideo minus,alias omnes in dubio abſoluentur.ff.de actio
nibus & obligationibus.le.arrianus.ſ. de probationibus,ex li-
teris. Sed gloſſa.11.quæſtione.3. nolite reddere glo.fina. vide-
tur innuere quod ratione dubitationis omnes debent promo-
ueri, quia ratione dubitationis ſuperflua tolerantur & vitioſa.
13.q.2.non æſtimemus. ſ. de ſepulturis ſacris.ſimile. 14. quæ-
6 ſtio.5.deniq;.† & ſanctius eſt impunitum nocentem relinque
re quam innocentem condemnare &c.vt in.l.allega.abſentem.
Et Archidyaco.ibi in glo.ſua fi. dicit quod iſtis iuribus proxi
me allega. hodie ſtandum eſt per extrauagantem Gregorij no
ni, de tẽpo.ordi.nullus eorum, vbi dicitur,quod nullus talium
eſt repellendus ſi ad ordines præſentetur quamuis indetermi-
natè monendus eſt, & obteſtandus ſit qui culpabilis fuerit, ne
in periculum animæ ordinari præſumat.Cum quibus concor-
dat Hoſtienſis in ſum.eo.ti.§.qua pœna.ſub.§.ſed nunquid om
nes . dicens quod ſatis poteſt dici quòd ſit ſuæ conſcientiæ re-
linquendus,quia nec hic in.§. 9 ſi diſcerni.dicit quod cogatur
abſtinere,ſed quod debet hic facere quaſi conſulendo. Itẽ hic.
&.c.petitio.ĩ. eodem conſtat quòd percuſſerat ſecundum Ho
ſtienſem ibi, Guliel.naſo etiam dixit neminem in dubio ab or
dinibus repellendum per iſtud capitulum.Sed ſalua reuerentia
ipſorum dicta extrauagans eſt hodie reuocata,ſicut & alię ex-
trauagantes à tempore antiquę compilationis vſq; ad compila
tionem ſexti libri à quibuſcunq; romanis Pontificibus alijs à
Bonifacio octauo compilatore ipſius ſexti promulgatę, pro-
7 ut in prooemio dicti ſexti libri in fine,probatur expreſſè.†Cre
do tamen quod ſi talis eſſet clericus ſecularis,habens titulum
ſufficientem,nec aliud canonicum obſtaret, quod non poſſet
ea de cauſa repelli,ſed eſſet ſuæ conſcientiæ relinquendus.argu
mentum.ſ. de temporali ordina. ex tenore cum ibi nota. per
Bernardum in glo.fi.& Hoſtien. &.c.quæſitum.& per Hoſtiẽ-
ſem hic,&.ĩ.eodem exhibita.&.c.petitio. Alias eadem ratio-
ne ſequeretur inconueniens , ſcilicet quòd aliquo in ciuitate,
villa , vel caſtro, occiſo ſi neſciatur à quo occiſus fuerit,quòd
omnes de illa ciuitate,villa,vel caſtro poſſent a promotione re
pelli.Sed ſi eſſet religioſus,vel etiam ſecularis,titulum non ha
bens repelli poſſet, vt eodem titulo,ad aures.ſed nõ illa de cau
ſa quia irregularis . In hoc ſatis concordat Ioannes Andre. hic
dicens,quod hic conſtabat presbyterum percuſsiſſet . ſed du
bitabatur an letaliter. Sed in caſu ſeu quæſtione præſenti neſci
tur quis percuſsit nedũ quis occiderit . & per hoc credit quod
vbi apparet de culpa omniũ,licet vnus ſolus occiderit,ex quo
quis fuerit non conſtat , omnes repellentur. ſi vero nec de ali
qua culpa conſtet,omnes dimittuntur. & facit quod ipſe Ioan
nes Andre.notat de electionibus.cupientes.§.cæterum.glo.ſi
hoc ignoretur.lib.6. de hoc etiam notat Aſtenſis libro.6.titu.
de modeſtia ordinandi.articulo.8.quæſti. quod ſi quis in rixa,
Aut vtrum puniantur alia pœna pecuniaria vel etiam corpora
li, & dic quod non.ita intelligit Archidiaconus in dicto capit.
ſi quatuor.dictam.l.abſentem.pro hoc.ſ.de tranſactionis.cap.
vlt.cum concordantijs ibi allega. Aut vtrum omnes puniãtur
quo ad peccatum ſeu forum animæ,& dic quòd nõ,ſed ſolum
culpabiles delicti iuxta ea quæ leguntur & notan.ſ.de homici
dio.ſicut dignum.per totum. ſpecialiter per Bernardum in gl.
penulti. Vnde quantum ad peccatum dicuntur omnes homici
dę qui percuſſerunt & qui voluntate occidendi venerũt , licet
nõ percuſſerint. Item etiam illi qui nec occiderunt nec volun
tatem occidendi habuerunt , ſed venerunt vt præſtarent auxi
lium occiſoribus , ſed minor pœnitentia imponi debet ſecun
8 dis, quàm primis,& tertijs,quàm primis,vel ſecũdis.† Illi etiã
non ſunt immunes a culpa nec debent eſſe immunes à pœna,
qui cum poſſent,homines non liberauerunt à morte , vt in di
ctis.c.ſi quatuor.capit. ſicut dignum.&.23.quæſtione.3.nõ in
inferenda.&.ca.fina.ita notat Raynaldus in ſumma eo. titu.§.
6.quid ſi plures . & gloſſa ibi, & frater Ioannes in ſumma con-
feſsionum. eodem titu.quæſtio 31.quid ſi plures. & Hoſtiẽſis
in dicto.§.qua pœna. verſic. quia ergo ſi quis.& hoc intelligas
de bello iniuſto,ſecus de iuſto, vt dixi. ſ. eodem cap. ſecunda
9 diſtinctione vltima. † Et iuxta hoc notat.ſecundum Innocẽ
tium hic in glo.1. quod ſi quis voluntatem occidẽdi habuit &
percuſsit,licet nõ letaliter,ſed ex aliorum ictibus ſit mortuus,
quod irregularis eſt.argumen.1.q.4.quia præſulatus. quod ſe-
cundum Hoſtienſem intelligi debet quãdo ipſum potuit libe
rare,& non liberauit,vt ibi argu.in eo quod legitur & notatur.
ſ.eodem Petrus.& capit.ſicut dignum.§. illi etiam. Dicit po
ſtea.Innoc.quod ſi non percuſsit ſed latronem detinuit,vel cõ
tra eum clamauit, vel alias huiuſmodi fecit,ſi hoc facit mortẽ
eius,irregularis eſt.ſi vero non vt occideretur ſed vt caperetur
tantum,non eſt irregularis . Tu dic ſecundum Hoſtienſem &
Ioannem Andre.eum indiſtinctè irregularem,ſiue vt capere-
tur tantum,ſiue vt tantum res ſuas recuperaret clamauit,cum

lex promotionis in facto conſiſtat,& quia vitare debuit quod
frequenter accidere conſueuit. Et hoc idem ipſemet Innocen
tius notat hic, quaſi ſibi contrarius in hac parte dicens,quòd
ſiue clamet,ſiue capiat latrones, ſiue quocunq; alio modo di-
cto,vel facto,vel neglectu,homicidium cōmittatur, irregula-
ris eſt, niſi hoc faceret ob timorem periculi corporis ſui.vt ſi
timeret quòd aliquis vellet eum interficere, nā tūc poſſet cla-
mare,& inuocare auxilium, & ſi ſuccurentes occiderent eum
non eſſet irregularis. Et eſt ratio, quia non intendit alterius
mortem,ſed ſuam liberationem ſecundum Innocētiū & Ho-
ſtienſem:idem frater Ioannes in ſumma cōfeſsionum eodem
10 titulo,quæſtione.48.quid ſi clamat &c.† Imo,quia quod quiſ-
que ob tutelam corporis ſui facit,iure feciſſe videtur.ff.de iu-
ſtitia & iure.l.4.ſ. eodem.capit.2.ſecundum Hoſtien.Io. An-
dream.Secus ſi agatur contra furem ad reſtitutionem furti, &
iudex conuictum ſuſpendat, quia non eſt irregularis cum illi
nil poſsit imputari ſi iudex exceſsit ſm Hoſtienſem & Ioan-
nem Andream. Quod intellige vt hodie legitur & notatur.j.
eodem prælatis.libro.6.vbi eſt caſus, & cum Innocētio in gloſ
ſa ſua.t. hic concordat Speculator titu.de legatis.§.iuxta pro-
poſitionis.circa decimam columnam,verſicu.illud etiam no-
ta quod ſi quis &c.

11 Super eo c.§.finali. ¶ Hic eſt argumentum,
†quòd cum qualibus armis
impetitur,cum talibus ſe defendere debet,ſicut notant docto
res. Sed plerunq; non poſſunt omnia ponderari, nam tempus
vel locus,non patitur plenius deliberandi conſilium.argumen
ti.ff.de exerc.actio.l.t.t.reſponſo. de damno infecto.l.t.vnde
hoc arbitrabitur bonus iudex.argumen.ad.l.aquiliam.l.ſed &
ſi;quemcunq;. de vi & vi armata.l.3.§.armis deiectum.ſecun-
dum Hoſtiēſem hic,& in ſumma de reſtitutione ſpoliatorum
§.t.verſiculo. quid ſi pugnus, & Ioannes Andreas poſt eum
hic.Sed tu dic cum Alano & Tancr. quòd moderamen ſerua-
tur ſi illud fiat,quo omiſſo violentia repelli non poſſet,vt.j.de
12 ſentētia excōmunicationis vt fame. in fi.† Si ergo violentum
interficias cum periculum ab eo vitare non poſsis, ſine omni
culpa interficis.ff. ad legem aquiliam.l.4.ad legem corneliā de
ſicarijs.l.furem.C.ad.l.corneliam de ſicarijs.l.a.&.3.ſ.eodem,
ſi perfodiens,& hoc ipſi Alanus & Tancredus notant.ſ.de ap
pellationibus,ſignificauerunt.quæ hodie eſt remota.idem Ala
nus,Ioannes & Bernardus & Hoſtienſis.Ioānes Andreas hic,
& Hoſtienſis in ſumma de reſtitutione ſpoliatorum.§.t. ad
finem.verſic.quamuis.ſupradictis & c.&.j.de ſententia excō-
municationis,cum delicto.ſuper verbo vim vi repellere.libro.
6.idem Ioannes de fauen.23. quæſtione.1. in ſumma,vbi Ber-
nardus aſſumpſit iſtam glo. ſuam. idem Archidyaconus ibi in
13 gloſ.ſecundum quod notant cōmuniter ſapientes &c.† Si vero
in ipſo facto aliquid fiat ex propoſito,quo omiſſo perſona ſal-
ua, erat illicitè fit & cenſetur vindicta ſecundum Hoſtienſem
& Ioannem Andream. Et ſecundum diſtinctionem quā facit
Bern.hic inter vim quæ infertur perſonę,& vim quæ infertur
rebus cum quo concordant Alla.Ioannes & Hoſtien. hic vide
tur quòd repulſio violentiæ rerum pręponatur repulſioni vio
lentiæ perſonarum contra id quod leg. & not.12. quæſtio.2.
præcipimus.C.de ſacroſan.eccle.l.ſancimus. Sed alia ratio re-
formar peccatum,quia per violentiam rerum amittitur natura
lis poſſeſsio, cū ciuilis in animo retinetur,quam licet defende
re etiam collectis amicis,vt in.ll.hic in gloſſ.allega.Hoc autem
locum habet in violentia perſonæ, quia nemo ſeipſum poſ-
ſidere poteſt.nec eſt dominus membrorum ſuorum, vt.ff.ad.
l.aquil.l.liber homo. ſecundum Hoſt.Eſt & alia ratio:quia cū
iam illata eſt iniuria perſonæ non poteſt auferri.C. de appella.
l.ſi quis prouocationem,& ſic quicquid à modo fieret,intellige
retur fieri ad vindictam,ſed quando rebus tunc poteſt auferri,
& ideo ſi ſtatim antequam ad alia diuertatur fiat, non videtur
iniuria, ſed tuitio ſui iuris. & videtur ſtatim iniuria ꝓpulſari,
etiam ſi vadat quæſitum amicos, & collectis amicis quam cito
potuit violentum deiecit, vt legi.& not.ff.de vi & vi armata.
l.3.§.cum igitur.& hoc notant Petrus & Cynus.C.vnde vi.l.t.
& in hoc ſatis concordant Bern.& Hoſtie.& Ioannes Andreas.
hic.& Hoſtien.in dicto.cap. delicto.per ca.iſtud.&.ff.de acqui
renda poſſeſ.l.quod meo,§.vltim.& l.clam poſsidere.§.qui ad
nundinas.ad tertul.l.t.§.confeſtim.j. de ſenten. excommu. ſi
vero.1.§.ſi vero.& cap.perpendimus. & cap.vt fame.Si ergo
quæritur vtrum & quando vim vi repellere licet. Diſtingue,
Aut quęris de vi illata vel inferenda per priuatum.Aut de illa-
ta vel inferenda per iudicem vel officialem.Si per priuatū tū c.
14 †Aut quæris, vtrū liceat repellere cum moderamine inculpa-
tę tutelę ſeu ad ſumendam vindictam, & dic quòd non. vt hi
in.§.ſi vero. vnde dominus.Mea eſt vltio & ego retribuā.Pro-
uer.22.Deutro.32.ad hebręos. 10.23. quæſtio prima.ca.qđ ve
ro.&.quæſtio.3.cap. quod militare.§.t.et.§.2.23.quæſtio.4.in
ter quęrelis. C.de epiſco.& clericis.ſi quis in hoc genus.&.ſ.
15 eo.ſuſcepimus.† Aut cum moderamine inculpatę tutelę, non
ad ſumendam vindictam ſed ad iniuriam repellēdam, & dic
quod ſic,vt hic &.ſ.de reſti.ſpolia.olim cauſam.in fin.j.de ſen
tent.excommunica. vt fame.in fin.C.vnde vi.l.t.vbi de hoc.
hic in gloſ.moderamē.&.ff.de iuſtitia & iure.l.vt vim. Quod
verum etiam ſi ſit religioſus qui iuuatur,vt notat. Aſten.lib.6.
titu.de regularibus. articulo.6.quæſtio.6. vtrum religioſus.
16 †Et ſi quęris quando dicatur moderamen inculpatę tutelę,&
quando,nō refert.Aut ex parte perſonarum. vt ſi ponas homi
nem aggreſſum robuſtum, & interfeciſſe debilem aggreſſorē
vel econtra,vel ſi ponas claudum aggreſſum, vel nobilem qui
non debet fugere,nec poteſt fugere, & dic quod in talibus in
ſpicienda eſt conditio perſonarum,ratione potentiæ corpora
lis,non ratione potentię accidentalis, vt quia ſit alias nobilis
& magnus.Nam tunc nō, propterea præſumendum eſſet con
tra eū:vt.C.quod metus cauſa.ad inuidiam. ſic intellige quod
notat glo.C.vnde vi.l.t.de humili & abiecta perſona,ſcilicet ra
tione potentiæ naturalis,aliàs male diceret. ſecūdum Cynum
ibi. Dicit etiam gloſ.ibi quod non eſt neceſſe quod quis ſe per
cuti expectet antequam percutiat, ſed ſufficit terror armorū,
vel iactatio percuſsionis, vt.ff.ad.l.aquiliam.l.ſed & ſi quemcū
que. de vi & vi arma.l.3.§.qui armati.&.C.ad.le.cornel.de ſi-
carijs.l.2.&.l.is qui.& in hoc concordat Hoſtienſis in dicto ca.
delicto.per iura allegata & quia quod vituperari poteſt pręcaue
ri debet, alioquin imputatur.ſ.eodem capitul.t.&.2.de ſeruis
non ordinan.capitul.1.ff.locati & conducti.l.ſi quis domum.
§ hic ſubiungi.C.quando licet vnicuiq; ſine iudice ſe vindi.l.
t.In hoc etiam concordāt Goffredus & Ioannnes Andreas.ſ.
de reſtitutione ſpoliatorum.cap.olim.1.in fine.& Laurentius
Goffredus Tancredus, Philippus,Bernardus, Innocentius
Hoſtienſis & Ioannes Andreas.ſupra.eodem.ſi perfodiens. &
Archydiaconus.50.diſtinctione.de hic glo.fin. Quod verum
intelligunt Petrus de bella pertica. & Cynus ibi,cum modera
tione ſeu diſtinctione perſonarum, quidam enim ſunt ita au-
daces quod non minantur niſi percutiant,& tunc eſt vera glo.
quidam vero ſunt ita timidi quod vix aut tarde percuterent,
& tunc non licet ante percutere. argumentum.C.ſi quis im-
pera.maledixerit.l.t.ſecundum eos.& in hoc concordat Gen.
extra eodem.c.vnic.vltima,in clemē. Aut ex parte armorum
ſeu inſtrumentorum defenſionis ſeu repulſionis, & tunc dic,
vt.ſ.ſcilicet quando illud tātum fit,quo omiſſo violentia repel
li non poſſet,vt in dicto capitu.vt famę.in fi.Aut ex parte tem
poris,& tunc ſubdiſtingue vtrum vis fiat perſonę an rebus,vt
notant Alanus Ioannes Bern.& Hoſtienſis hic,cum quibus cō
cordant Petrus de bel.perti. & Cynus in dicta.l.t.C. vnde vi.
& Raynerius in ſumma tit.de rapto. rubricella de bellis.§.18.
nā de iure.& frater Ioan.in ſumma confeſsio.ti.de raptoribus.
rubricella.de bellis.52.q. qui & qñ & qualiter de bellis &c. &
quatuor quæſtionibus ſequentibus.vbi de hoc plene.Sequitur
de vi illata vel inferenda per iudicem vel officialem, & tunc.
17 Aut iudex vel officialis infert violētiam iuſtè aut iniuſtè. † Si
iuſtè,tunc obtemperandum eſt ei,nec licet vim eius repellere,
vt.ff.de iniurijs.l.iniuriarū.§.t.de regulis iuris.l. nō poteſt do
18 lo carere.l.qui iuſſu.quod dic vt ibi.† Si iniuſtè, tūc Aut infert
violentiam tāquam priuatus:vt quia vult aliquē verberare in-
iuſtè, & tunc poteſt quis ſibi reſiſtere vt cuilibet alteri priua
to, & violentiam eius repellere.C.de iure fiſci.l. prohibitum.
&.l. defenſionis facultas. lib.10. & de metatis.l.deuotum.lib.
12.Aut infert violētiam vt iudex vel officiarius, & tunc Aut
in caſu non ſpectante ad officium ſuum, vt ſi iudex ſecularis
vellet corporaliter punire clericum notoriè,& tūc poteſt quia
vim repellere & ei reſiſtere. ff. de regulis iuris. capitu. ea quæ
fiunt.lib.6. Ad quod facit quod notat Innocētius.ſ. de officio
delegati. ſi quando. ſuper verbo tranſactionem. in fi. dicens
quòd iudicibus male procedentibus.ſ. ad ea quæ non ſunt cō
miſſa ei reſiſtere poſſumus, & cōtra eos cōpetit interdictum
vnde vi.argumen.in dicta.l.prohibitum. Aut in caſu ſpectan
te ad officium ſuum,& tunc. Aut infert violentiam notoriè il
licitam & damnatam, ſeu in caſu notoriè illicito & damna-
to,puta contra ius diuinum vel ciuile vel canonicum, & tunc
idem contra ius diuinum,vt.11.quæſtione.3.cap.non ſemper.
capit.ſi dominus. & c. Iulianus imperator.21.diſtinctio.infe
19 rior.ſ.de maioritate & obedientia.cum inferior.† Contra ius

canonicum,vt.12.quæſtio.2.non liceat Papæ.15.quæſtione.6.
iuratos.&.ſ.de tempora,ordinā.dilectus. Contra ius ciuile,vt.
C.vt omnes tam ciuiles quam mili.iudices.l.vnica.§.officium
de appellationi.l. quoniam iudices. de decur.l.omnes iudices.
in fi.lib.10.de excuſatio.mune.l. placet.in fi. eodem lib.in au-
then.quomodo oportet Epiſco. & cęre.cleri.§.1.collatio.1.ad
quod facit quod not. in dicta.l.non poteſt dolo carere.ſ.de tē
20 porali.ordinan.ad aures. † Aut infert violentiam de qua eſt du
bium vtrum ſit illicita vel damnata, & tunc,aut quæris de iudi
cibus ſeu officialibus maioribus iuriſdictionem habentibus,
aut de officialibus minoribus iuriſdictionem non habētibus.
Si de maioribus, tunc , aut violentia ſeu damnum,quod iudex
ſeu officialis vult inferre,poteſt reparari,ſeu recuperari,ſeu re
pelli per viam iuris,& tunc non eſt ei reſiſtendum , ſed ab eo,
& contra eum appellandum ſeruata diſtinctione inter leges,ſe
cundum quas non poteſt regulariter ante diffinitiuam appella
ri. vt.ff.de appellationibus recipiendis.l.2. & canones ſecundū
quos poteſt,vt.ſ.de appellationibus . ſuper eo.2.qđ dic vt ibi,
aut non poteſt reparari recuperari,ſeu repelli per viam iuris,vt
quia iudex vult te ſuſpendere , vel tibi abſcindere auriculam,
appellas. & tunc ſemper proſequitur te,nec vult te audire , &
tunc ſi non potes habere copiam iudicis maioris manu tua te
defendere potes. Ad qđ facit.l.quæ dicit,quòd in caſu vbi non
eſt alias appellandū, ſi damnum illatū,per ſnīam reparari nō ap
pellari pōt, vt in dicta.l.2.ff.de appellationibus recipiendis,ar-
gumen.ff.de his quæ in fraudem creditorum.l.ait prætor.§.ſi.
debitorem.quia inde non debent naſci iniuriæ vnde iura naſcū
tur.C.vnde vi.l.meminerint.Pro hoc etiam facit.l.allega.quo-
niam iudices.C.de appellationibus . & C. vt nemini liceat ſine
auctoritate iudicis ſe vindi.l.1. & quod notat Innocentius in
dicto capitulo ſi quando.gl.vltima.ſ.de officio delegati.Dicēs,
quòd ſi iudex poſt appellationem legitimæ ad ſuperiorem in-
poſitam,à ſententia condemnatoria nitatur de facto ſententiā
ſuam executioni mandare, poteſt condemnatus qui appella-
uit ei reſiſtere violenter,cum ex tunc non ſit eius iudex.argu-
31 men.de appellatio.bonæ.&.c. dilectus.† Si quæris de officiali-
bus minoribus iuriſdictionem non habentibus vt ſeruienti-
bus & ſimilibus,tunc,Aut non conſtat de mandato ſuperioris,
ſeu alias de poteſtate ſua,& tūc poteſt eis reſiſtere ſicut & pri-
uato,vt in dictis.l.prohibitum. &.l.defenſionis.& in authenti.
de exhibendis reis.§.quid.colla.5.Aut conſtat,& tunc non po
teſt ei reſiſti in caſu vbi nec ſuperiori ſuo poſſet,ſed bene poſ-
ſet in caſu vbi & ſuperiori poſſet per iura allega . & argumen.
93.diſt.c.ſi.94.d.cap.1.ſ.de officio delega. ſane.quia.& de hoc
notat in dicta.l.vt vim.ff.de iuſtitia & iure. Et ad diſtinctionē
præmiſſam,vtrum iudex inferat violentiam iuſtè vel iniuſtè,
concordat beatus Thomas in ſumma.q.69.articulo.4.vbi quę
rit vtrum liceat alicui condemnato ad mortem defendere ſe
per violentiam,vel per fugam,ſi adſit facultas,& reſpondet ꝙ
32 aliquis cōdemnatur dupliciter ad mortem.† Vno modo iuſtè,
& ſic non licet damnato ſe defendere , licitum eſt enim iudici
eum reſiſtentem impugnare . vnde relinquitur quod ex parte
eius bellum ſit iniuſtum . Vnde indubitanter peccat:propter
quod apoſtolus dicit ad Romanos.13. Qui reſiſtit poteſtati,
Dei ordinationi reſiſtit,& ipſe ſibi damnationem acquirit.11.
33 quæſtio.3.qui reſiſtit.† Alio modo cōdemnatur aliquis iniuſtè,
& tale iudicium ſimile eſt violentiæ latronum , & ideo ſi-
cut licet reſiſtere latronibus malis , ita licet reſiſtere princi-
pibus malis in tali caſu niſi forte propter ſcādalum vitandum,
cum ex hoc aliqua grauis turbatio timeretur ſugere, tamen li-
citum eſt,licet enim reſiſtere nō debeat inferenti mortem,ta
men non tenetur facere id vnde mors ſequatur, quod eſt ma-
nere in loco, vnde ducatur ad mortem , ſicut etiam ſi aliquis
damnatus ſit quod ſame moriatur,non peccat ſi cibum occul
tè ſibi miniſtratum ſumat,quia non ſumere eſſet ſeipſum occi
dere.Secundum Thomam. & idem notat cum eo frater Ioan
nes in ſumma confeſsionum tit.de raptoribus.rubricella.de ac
cuſatione.q.196.vtrum alicui &c.

1 *Religioſus adhibens medicinam ægroto inde mortuo,ſit irregu-
gularis.*
2 *Clericus imperitus dans medicinam ægroto inde mortuo ſit irre
gularis.*
3 *Clericus peritus adhibens medicinam ægroto, deinde mortuo &
diligentiam erga eum exhibendo,non ſit irregularis.*
4 *Medicus qualem curam debet erga ægrotum adhibere.6.*
5 *Securius eſt ægrotum relinquere in manibus Dei quam eum ex-
ponere dubio medicinę.*
7 *Clericis an medicina interdicta.*
8 *Clericis an chirurgia interdicta.*
9 *Medicus conueniens cum ægroto ſanato,& recidiuo an teneatur
iterum curare.*

TVa nos. ¶ Si quæris verū,& quando medicus
ſeu cirurgicus artē ſuā circa infirmū
exercēs, poſtea mortuū, vel mutilatum ex hoc irre
gularitatem incurrat , & qualem curam ſeu diligen
tiam debeat circa infirmum adhibere ad hoc vt pœnā irregula
ritatis debeat euitare,diſtingue , aut quæris de primo.ſ.vtrum
1 & quando ex hoc irregularitatem incurrat,& tunc,† Aut eſt ta
lis qui non poteſt aſſumere ſeu exercere artem medicinæ , vel
chirurgię vt religioſus, qui in hoc vſurpat alienū officiū,licet
in arte peritus ſit, & omnem diligentiam adhibeat ita ꝙ quan
tum ad mortem in nullo culpabilis reperiatur, & talis morte
ſecuta,quia in culpa fuit ante factum irregularis eſt,vt elicitur.
ſ.de ętate,& qualitate.ad aures.& hoc in.§.nos igitur.& diſpē
ſatione indiget,vt hic in.§.nos igitur. ſecundum Hoſtienſem
hic. Licet Innocētius dicat quòd nullo modo erat irregularis,
ſed ideo diſpēſatione eget , quia officium ſibi interdictum pu
blicè vſurpauit,quod ſatis idem ſapit ſecundum Hoſtienſem
& Ioannem Andream. Aut eſt talis qui pōt aſſumere ſeu exer
cere artem medicinę vel chirurgię,& quæ ſpectat ad officium
ſuum . puta, quia clericus eſt medicus, quod officium non eſt
2 clerico interdictum,& tunc † Aut non eſt peritus in exercitio
chirurgiæ ſeu medicinæ, & tūc ſi ex medicina ſua mors ſequa
tur irregularis eſt nec diſpenſatur cum eo,vt in capit. ad aures.
& idem innuitur à contrario ſenſu hic.§.nos igitur.ibi , & peri
tus erat &c.ſecundum Hoſtienſem . Dic tamen quod Papa ſi
vellet,poſſet cum eo diſpēſare, nam & cum homicida volun-
tario poſſet, licet vix faciat,vt nota Hoſtienſis.ſ.eodem ſicut
dignum.§.eos.& dixi ibi ſuper gloſ.nota quòd homicidium.
Et eſt ratio,quia irregularitas & eius pœna eſt de iure poſitiuo
& canonico,vt notat Innocentius.ſ. de renunciatio. niſi cū pri
dem.glo.irregularitas perſonæ.&c.ſ.eodem ad audaciam.in fi.
j.de clerico excōmuni. miniſ.ſi celebrat gloſſ.quod ſuper hac.
verſi.in ſuſpenſis autem,& Hoſtienſis poſt eum ibi, &.j. eodē
poſtulaſti. & Archidyaconus.56. diſtinctione apoſtolicam,in
magna glo.16.quæſtio.7.omnes . ſuper verbo tenetur.&.j. de
ſententia excōmunicationis qui in eccleſia.ſuper verbo,in iu-
re.lib.6.& Speculator titu. de legato.§.iuxta propoſitionis. in
princip.& in verſic. Papa autem & Guilielmus de monte lau.
& Gen.extra,eodem tit.capit.vnico.in clementi.ſuper quo po
teſt libere diſpenſare,quod dic vt legitur & notatur.ſ.de con-
3 ceſsio.præben.propoſuit.† Aut eſt peritus in exercitio chirur
gię vel medicinæ,& tunc,aut exhibuit omnem diligentiā quā
debuit exhibere tam ante factum,quam in ipſo facto,ſequen
do traditionem artis , quam ex poſt facto diligentem & con
gruā cuſtodiam adhibendo,& tunc licet mors ſequatur,nō eſt
irregularis ſecundum Hoſtienſem & Ioannem Andream; ar-
gumen. hic . Aut ante factum vel in facto vel ex poſt facto re-
peritur de morte culpabilis,& tunc eſt irregularis,quod dic vt
4 legitur & notatur hic,& in dicto capit.ad aures. † Aut quæris
de ſecundo principali qualem curam ſeu diligentiā debet me-
dicus circa infirmum adhibere,& tunc, aut quo ad miniſtran
dum medicinam vel cirurgiam congruentem , & tunc dic vt
Innocentius hic in glo.4.& Hoſtiēſis poſt eum.Vnde illas me
dicinas vel chirurgias conferat vel facit quas ſciat ſecūdum ar
tem proficere debere,conſideratis circunſtantijs vniuerſis,ita
quod omnia diligenter inſpiciat. Quia ſi ſciat medicinam no
cituram & eam conferat peccat,& eodem modo ſi dubitet eā
nocituram vel nō profuturam. & eodem modo ſi vehemen-
ter credit eā profuturam,ſed aliquid dubitationis habet vel ha
bere debet ne noceat , quia in dubijs tutior via eſt eligenda.ſ.
5 eodem,ad audientiam.&.j.eodem,petitio.† ſed & ſecurius eſt
relinquere hominem in manibus creatoris ſui quàm ipſum
exponere quocunq; modo dubitabili medicinę.Et ſi ſcienter
omittat dare medicinam debitam peccat ſicut peccaret inde-
bitam propinādo,& eſt ſatis expreſſum hic , & in c.alle. ad au
res. ſecundum Innocentium & Hoſtienſem & Io. Andream
qui plenè,notant,hic eſt iſta materia . Cum quibus concordat
Raynerius in ſumma, eodem tit.§.8.quid ſi phyſicis.& Goſ-
fredus in ſumma,eodem titu.§.qua pœna. verſi.ideo licet me
dico.& frater Ioannes in ſumma confeſsionum, eodem titu.
quæſtione.35.quæſtione, quid de phyſicis &c. & quinq; quę-
6 ſtionibus ſequentibus.Aut quo ad viſitationem & modum re
giminis,

giminis, & tunc ad hoc vt medicus vel chirurgicus dicatur ex
poſt facto congruam diligentiam adhibere, ſufficit quod infir
mum viſitet perſonaliter, & dictam ſuam, ac regimen dictet
ei, nec tenetur ad cuſtodiam continuam perſonalem. argumen
tum in eo quod legitur & notatur. ſ. de frigidis & maleficiatis.
capitu. fina. §. fina. de conſecratione. diſtinctione. 5. nunquam.
quod eſt valde nota. dignum. Et multum declarat illud quod
legitur & notatur. ſ. de ætate & qualitate ad aures. ſm Hoſti.
& Ioannem And. & vide quod notat Speculator, tit. de lega. §.
iuxta propoſitiones. 2. col. verſicu. ſi autem aliquis ſagittam, di
cẽs: qđ extrahẽs ſagittã vel gladium vel telum infixũ in guttu
re vel pectore alicuius, propter quod vulneratus citius mori-
tur irregularis eſt. argumen. hic, & ff. de regulis iuris. l. culpa.
melius. ff. ad. l. aquiliam. l. ita vulneratus. & in verſi. quid ſi quis.
Dicens quod veniẽs infirmum vt citius moriatur eſt irregula
ris. & idem notat frater Ioannes in ſumma confeſsionum eo-
dem titulo. quæſtione. 6. vbi etiam de hoc, & in hoc cõcordat.
Gulielmus de monte la. extra eodem, capi. vnico. gloſſa vltima
7 in fine in clementina. † Quod autem dictum eſt. ſ. ſecundum
Hoſtienſem, quod officium medicinę non eſt clerico interdi-
ctum. Intellige de clericis in minoribus, ordinibus conſtitutis
non beneficiatis, nõ intendentibus promoueri, ſed clericis in
ſacris ordinibus conſtitutis, vel etiam in minoribus, dũ tamen
ſufficienter beneficiati ſint, nõ licet de phyſica operari, niſi gra
tis pro miſerabilibus perſonis vel conſanguineis ſuis. nec etiã
tunc ſi poſſet ibi eſſe periculũ, quod longe ſtrictius eſt in clau-
8 ſtralibus obſeruandum. † Officium autem chirurgiæ quod adu
ſtionem vel inciſionem inducit, eſt ſine omni exceptione tali-
bus interdictum. ſ. ne clerici vel monachi. capitulo. 1. & capi-
tulo ſententiam ſanguinis. & hoc eſt etiam conſilium Goffre
di & Hoſtienſis in ſumma, eodem titu. §. qua pœna. ſub. §. illud
autem. in fi. quod promoti, & maxime promouendi ab opere
practicali, & potiſsimè chirurgico, quod aduſtionẽ vel inciſio
nem requirit abſtineãt, cum in nullo vacillare debeat conſcien
tia promouendi. 33. diſtinct. laici. vt hoc notat frater Ioannes
in ſumma confeſsionum, dicta quæſtio. 35. quæſt. de phyſi-
9 cis &c. † Et vtrum medicus qui cum infirmo de certa merce-
de cõuenit, qui tandem ab egritudine liberatus in eandem in-
firmitatem incidit, pro eodem ſalario teneatur curare infirmũ,
notat Bartholomeus Brixiẽſis in quæſtione ſua dominic. quæ
incipit, quidam medicus. vbi ſoluendo poteſt dici quod ſi cul-
pa infirmi incidit, aliàs recidiuauit non obligatur medicus, alio
quin ſic. ff. de regulis iuris. l. quod quiſque culpa ſua. Petrus di-
ſtinguit vtrum incontinenti redierit infirmitas, & tunc tenea
tur. de pen. diſtinct. 1. diuortium. vel ex interuallo, & tunc non.

1 *Clericus denuncians & concludens ad pœnam ſanguinis inde ſe quuti, fit irregularis.*
2 *Clericus denuncians pro intereſſe ciuili in cauſa criminali non irregularis 6.*
3 *Clericus denuncians ſi proteſtetur non intendere ad ſanguinem non fit irregularis.*
4 *Clericus ſine proteſtatione, non poteſt in cauſa criminali agere.*
5 *Clericus quomodo debeat concludere in denunciatione per eum facta.*
7 *Caſus qui euenire poteſt ſpectatur in ſe habentibus ad eſſe tantum.*
8 *In ſe habentibus ad eſſe, et non eſſe, an caſus qui euenire poteſt ſpectetur. 10.*
9 *Diuinare quod eueniet, nemo tenetur.*

POſtulaſti ¶ Si quæris vtrum clerico deferen
ti querimoniam de raptore, vel fu
re, vel alio criminoſo corã iudice ſeculari, qui iudex
poſtea veritate comperta ipſum mutilat, ſeu occidit
huiuſmodi mutilatio, vel occiſio debeat imputari quo ad pœ-
1 nam irregularitatis. Diſtingue. † Aut clericus huiuſmodi que
relam deferens concludit, ſeu tendit ad pœnam mutilationis
vel mortis, & tunc credo quod eſt irregularis. argu. ſ. eo de ce-
tero. cum ibi nota. & capitu. ad audientiam. etiam ſi tunc ante
vel poſt proteſtaretur expreſſè: quod per hoc ad pœnam ſan-
guinis non intendit, cum per factum contrarium ſuæ proteſta
tioni tacite renũciare videatur. argum. eorum quæ legun. & no
tan. ff. nau. caupo. ſtabu. l. vlti. §. item ſi prædixerit. ſ. de cõſtitu.
2 cum M. & de condit. ap. c. vltimo. † Aut non concludit nec ten-
dit ad pœnam ſanguinis, mutilationis, vel mortis, ſed forte ad
ſatisfactionem damni, vel reſtitutionem rei ſuæ, vel etiam ad
emendam pecuniariam ſibi competentem ratione iniurię vel
delicti ſibi vel in perſona pro quo competit ſibi actio, illati, vt
qui diceret familiarem ſuum in cõtemptum ſui interfectum,
vel emendas quas homines pro ſuis exceſsibus ſoluere com-
pelluntur, ad ipſum de conſuetudine vel alias pertinere iuxta.
c. dilectus. ſ. de offic. ordi. & tunc. Aut prælatus vel clericus ac
cuſauit vel detulit aliquem de crimine, cuius cõdemnatio non
eſt mors nec membri mutilatio, & iudex imperitia vel ſeueri-
tate condemnauit ad mortem, & tunc ſibi non imputatur ſeu
impingitur. argumentum optimum. ff. de oper. libe. l. qui cum
maior. §. 1. & de euict. l. ſi per imprudentiam. ſecundum Car-
dinalem. ĵ. eod. prælatis. gloſſa. 1. verſi. item ſi prælatus. libr. 6.
& pro hoc videtur caſus hic. Aut accuſauit vel detulit eum
de crimine cuius condemnatio ſeu pœna eſt mors vel mem-
3 bri mutilatio, & tunc. † Aut proteſtatur expreſſe quod ad vin-
dictam ſeu pœnam ſanguinis non intendit iuxta. capitul. præla
tis. ĵ. eod. lib. 6. et tunc non debet ſibi imputari, ſi iudex ad pœ
nã ſanguinis procedat, vt ibi. Et quod clericus poſsit proſequi
iniuriam ſuam ciuiliter non criminaliter coram iudice ſecula
ri, notat Archidy. 11. quæſtio. 1. clericum. a. ſuper verbo propo
nere. Licet enim iniuriam paſſus rancorem dimittere tenea-
tur, non tamen emendam. 90. diſtinctione. ſi quis contriſtatus.
& de hoc. 23. quæſtio. 4. ſi is qui. & per Guilielum & Ioannem
Andream in dicto capitulo prælatis. Aut non proteſtatur in ali
quo, vel ſi proteſtetur non tamen expreſſe, quod ad vindictam
ſeu pœnam ſanguinis agere non intendit, & tunc dicit Inno-
centius hic, quod clericus nec criminaliter nec ciuiliter agere
poteſt, ſi vel de iure vel de cõſuetudine in tali modo agendi iu
dex conſueuit pœnam ſanguinis irrogare. Et decretalis iſta
loquitur quando iudex conſueuit legitimè procedere, ſed ex
poſtfacto requiſita poteſtate vt decimas ſolui faciat ꝓpter cõ-
tumaciam ſuã iudex ex officio ſuo procedat ad pœnas corpo-
rales. quod clerico petenti nullatenus eſt imputandũ. Sed Ho-
ſtienſis notat hic quod veritate conſiderata talis clericus tali-
ter agens poteſt dici homicida ſaltẽ facta exhortatione, & quia
dat cauſam propinquam homicidio. argumentum. ſ. eodem ſi
gnificaſti. 2. §. 1. & capit. de cetero. & capit. ſicut dignum. §. qui
vero. & §. vltimo. ſed per denominationẽ iuris canonici à quo
hoc impedimentum & irregularitas procedit, non cenſetur ta
lis irregularis, ſicut nec homicida caſualis, vt. ĵ. eodem Ioan-
nes. & capit. fina. ſecundum Hoſtienſem. Si placet, dicas auda-
cter cũ Goffredo, quod ſi clericus actor crederet in nullo mo-
do poſſe perueniri ad effectum ſuæ petitionis niſi cum ſangui
nis effuſione, non eſt inuocãdum brachiũ ſeculare per quod,
ſecundum conſcientiã petentis perueniretur ad ſanguinis effu
ſionem. 23. quęſtione vltima. conuenior. Tunc enim dicẽdum
eſſet potius rem petitam dimittendam: vt. ſ. eodem titulo ſu-
ſcepimus. Quod ergo hic dicitur vix abſque &c. non exponas
vix, id eſt nullo modo. ſed id eſt difficulter. quamuis. n. actor
bene credat cum difficultate poſſe puniri ad effectum ſuæ pe
titionis, credit hoc tamen, & id. o ſi ciuiliter agat iudex, tamẽ
modo ciuilis actionis accedens gladio vtitur exceſſus non im
putatur actori, ſed iudici, vt hic dicitur ſecũdum Goffredum
& Ioannem Andream hic. idem Archidyaconus qui hoc no
tat à verſicul. ſi placet citra. 23. quæſtione. 3. Maximianus glo.
fina. Et vide quod ipſe notat. 23. quæſtione. 5. de occidendis. &
capit. ſi vos. glo. penultima. vbi dicit poſt Vincentium qui hoc
idẽ notat in dicto capit. dilectus. ſ. de officio ordinarijs, quod
licet Abbas ad quem pertinent in totum vel pro parte emẽdę
iuxta formã illius c. probet homicidium, vel aliud delictum,
ad finẽ emendę non videtur accuſare, quia agit pro emẽda vel
pœna ſtatuta, & licet publicũ ſit crimen, tamen agitur quaſi ci-
uiliter, vt ĵ delict. puer. c. referente. & ſ. de ordine cognitio. cũ
dilectus. agit enim Abbas ad pœnam ciuiliter imponendam,
vt. ĵ. de purgatio. vulga. capit. dilecti. Et nõ obeſt ordini Abba
tis vel dignitati proſequi ius ſuum, licet pœna grauior inde ſe
quatur, vt hic & dicta. l. qui maior. §. 1. ad idem. ĵ. eo. prælatis. li.
6 6. † Nec obſtat ad præmiſſa. ſ. eodem tua nos. §. ad vltimum.
quia ibi illi ſcholares, ideo non ſunt irregulares, quia ipſi non
agebant ad punitionem latronis, ſed ad emãdationem vulneris
& iniuriæ illatæ clerico, quod poterat cum proteſtatione, vt
in dicto capitulo prælatis. & iſte eſt vetus intellectus illius ca
pituli, tua nos. §. ad vltimum. ſ. eodem ſecũdum Ioannem An
dream ibi, & concordat Cardinalis in dicto capit. prælatis. glo.
1. in fi. Et de materia huius capit. notat Rayne. in ſumma eo-
dem titu. §. 10. idem quod ſi clericus. & frater Ioannes in ſum
ma confeſsionum. eo. tit. quæſtio. 46. quid ſi clericus. & quæ-

ſtione

ſtione ſequenti.& Hoſtienſis in ſumma eodem tit.§.qua pœ-
na.verſicul. verum circa hanc. & Bartholomeus Brixien. in
quæſtione dominicali.96.quæ incipit,aliquis clericus conuse-
bat ſurem.

Super eo.c. ¶Hic habes, quod non tenetur quis in-
ſpicere illud quod euenire poteſt, & pa-
tet.ſ.diſtinctinctione proxima.ſed argumen.contra.ff.de iuriſ
dictione omnium iudicum.l. ſi idem cum eodem.§.finali. de
negotijs geſtis l.diuortio.ex quibus cauſis maiores.l.ſed ſi per
prætorem.§.ſi feriæ. loca. & conducti.l.ſi quis domum.§.1.C.
ſoluto matrimonio.l.s.in principio ad trebellianum.l.lucius.§.
penul.ad legem ſalcidiam.l. in quãtitatem.§.magna dubitatio,
de dam.infectn.l. qui bona fide.§. cum inter. & de aqua pluuia
arcenda.l.in diem.§.ſi.de re iudicata.l.ſi quis ab alio.C.commu
nia de lega.l.vlti.§.ſin autem. & in authen. ibi ſignata res quæ
ſubiacet. inſtit. de rerum diuiſione.§. illud.ſ.de ſeruis non or-
dinan.c.1.cum ibi notat.Circa quod diſtingue, aut illud quod
euenire poteſt ſe habet ad eſſe tantum,aut ſe habet ad eſſe, &
7 non eſſe.†In primo caſu refert,aut ſe habet ad eſſe tantum ex
neceſsitate naturæ, aut ex neceſsitate legis, aut ex voluntate
cõtrahentiũ.Si ex neceſsitate naturæ,vt hominem mori:vt.ff.
de conditionib.& demonſtra.l.1.in authen.de nuptijs.§.dein-
ceps. colla.4.tunc ſpectatur caſus qui euenire poteſt: vt.ff.de
vſufructu.l.ſi vſuſfructus. & dicta.l.ſi quis domum.§.i.cum ſi
milibus. Si neceſsitate legis, tunc idem vt in dicto.§.ſi feriæ
Si ex voluntate contrahentium,tunc idem, vt.C. communia
8 de legatis.l.vlti.§. ſed quia noſtra maieſtas.† Secundo caſu quã
do ſe habet ad eſſe & non eſſe, & tunc refert. aut ratione præ-
ſentis ſtatus ſperatur aliquid probabiliter in futurum,& tunc
ſpectatur quod euenire poteſt. Verbi gratia, quàndo ſtatus,vel
conditio rei tendit ad hoc,vt dicta.l.qui bona fide.§.cum inter
de dãno infecto. & dicta.l.lucius.§.penultimo.ff. ad trebel.&
dicta.l.2.ff.ſoluto matrimonio.& ibi not.in gloſ.vbi dicitur,quod
res erant in loco periculoſo &c.& dicta.l. ſi idem cum eodem.
§.ſi.&.C.de pactis.l.1. & cõmunia de legatis.l.vlti.§.ſin autem.
& authen.ibi poſita.res quæ ſubiacent. Aut ratione præſentis
ſtatus nihil ſperatur probabiliter in futurum, & tunc non im-
9 putatur ei qui non diuinauit quod euenire poteſt, vt in.l.cum
quædam puella.§. quotiens.ff.de iuriſdictio. omnium iudicũ.
& dicta.l.ſed ſi per prætorem.§.ſi feriæ.in eo quod loquitur de
ferijs repẽtinis ſecũdum Dynum qui ita in effectu diſtinguit.
& notat Cynus in dicta.l.vlti.§.ſin autem ſub conditione.C.cõ
10 munia de legatis. † In hoc tamen vltimo membro videtur ſibi
ſubdiſtinguendum & bene.Aut poteſt imputari ei contra quẽ
agitur dolus vel culpa,& tunc ſpectatur caſus aduentitius, vt.
ff.de furtis.l.eum qui.§.Papinianus.|& in dicta.l.diuortio.ff.de
negocijs geſtis.ad.l.aquiliam.l.s.in principio.&.C.de euictio.
l.ſi fundum ſciens. cum ibi not. & pro hoc facit optimè quod
legitur & notatur.ſ.eodem continebatur.&.j.eodem, ia qui
mandat.lib.6.Aut non poteſt ſibi imputari dolus vel culpa, &
tunc nõ ſpectatur,vt hic & in his quæ nota.ſ.diſtinctione pro
xima.& per Bernardum & Hoſtienſem.j.cap. proxi. pro hoc.
ff.mandati.l.ſi fideiuſſor.§.ſi cum debitor.ſ.vt eccle. benefi.ca
pitu. vt noſtrum. & facit pro vtroq; membro.ff.ad.l.aquiliam.
l.ſi putator. Poſſes tamen ſi velles illud vltimum membrum,
ſubdiſtinguere, aut quæris vtrum inſpicitur quod euenire po-
teſt quo ad condemnationem faciendam, aut quo ad cautionẽ
interponendam, aut quo ad rem de qua agitur non impedien-
dam. In primo caſu non inſpicitur.verbi gratia. Prom ſiti mi
hi aliquid ſi nauis venerit ex Aſia,hic non inſpicitur quod eue
nire poteſt, vt ſtatim agi poſsit & ſententia ferri,vt.ff.de iudi-
ci.quemadmodum.Secundo caſu inſpicitur regulariter, quod
dic vt legitur & notatur.ff.de iudicijs.l.in omnibus.&.C.vt in
poſſeſsio.lega.l.1. In tertio caſu refert,aut illud poteſt probabi
liter euenire. Aut improbabiliter ſeu raro & cum difficultate.
In primo caſu debet inſpici,vt in prædicto.§.magna dubitatio
& dicta.l. ſi quis ab alio cum concordantij.ſ. in principio alle-
gatis. In ſecundo caſu non debet inſpici, vt.ff.de in litem iuran
do.l.1.de peculio l. eo tempore.j.de verborũ obligationibus.l.
inter ſtipulantem.§.ſacram.cum ſimilibus. Sed membra iſta à
verſiculo. poſſes tamen.ſatis ſub præcedentibus continentur.

1 *Cauſam præſtans damni irregularitatem incurrit.*
2 *Cauſam non præſtanti damni nihil eſt imputandum.*

EXhibita nobis.i. clerici. ¶Si quæ
ris vtrũ
iſte puer lapidem proijciẽs ſit irregularis, & iſta de
cretalis de diſpenſatione loquatur, diſtingue ſecun-
1 -dum Innocentiũ.†Aut huic ruinę vel offenſioni alterius pue-
ri lapidis iactu cãm nõ præſtitit, quia forſan puer qui fugie-
bat ceſpitauit,nec propter timorem proiecti lapidis cecidit,&
tunc lapidem proijciens non eſt irregularis,& ſecundum Ber
2 nardum hæc decretalis loquitur de iure communi. † Aut huic
ruinę vel offenſioni lapidis iactus cauſam præſtitit, quia dum
eius percuſsionem caueret vt ipſam euaderet,fugiſſet,& pro-
pter hoc in alium lapidem corruiſſet, & tunc lapidem proij-
ciens irregularis eſſet, & ſecundum hoc de diſpenſatione lo-
quitur ſecundum Innocentium. Vincentium & Abbatem. &
idem videtur tenere Ioannes Andręas.argumen.ſ. eodem. de
cętero.& capitu.presbyterum. Satis tamen poteſt dici quod
ex declaratione iuris canonici talis ſit ſuæ conſcientiæ relin-
quendus,nec excuſatur propter medicamenti imperitiam &
patris incuriam,nec non & ætatem tenerem, ſecundum Ho-
ſtienſem qui putat indiſtinctè iſtam decretalem loqui de iuſti
tia communi.idem tenet Bernar.in gloſſ.fin.pro quo facit.ſ.in
procœmio in fi.

1 *Pugnans in bello iuſto morte per eum non ſequuta, irregularis
non eſt.*
2 *Pugnans in bello iniuſto an fiat irregularis.*
3 *Occidere & mortis cauſam præbere, paria ſunt.*

PEtitio tua nobis exhibita. ¶ Si
quæris
vtrum pugnans in bello ex hoc irregularitatem in-
currat.diſtingue,aut pugnat i bello iuſto aut iniuſto.
1 †Si iniuſto, tunc, aut ex percuſsione ipſius nõ fuit aliquis mor
tuus, & tunc non eſt irregularis.ſ.de reſtitutione ſpoliatorum.
ex tenore.& capitulo olim cauſam.ſ.ne clerici vel monachi ſen
tentiam.ſecundum Innocentium Hoſtienſem & Ioãnem An-
dream hic.idem Archidyaconus.36. diſtinctione.c.fina.gl.ſua
fi.vbi vide.& quod notat Gofred.in ſumma de torneamen.§.
fi.& Innocentius in dicto capit. olim cauſam.gloſſ.quomodo.
verſi.ſed & ſi quidem.&.ſ.ne cleri.vel monachi ſententiam. &
Archidyaconus.23. quæſtione vlti. Vnde etiam dicit Hoſtien
ſis hic,quod ſi quis in bello iuſto pugnauerit in propria perſo-
na, quamuis aliquos percuſſerit dummodo de morte alicu-
ius conſcientiæ remorſum non habeat, non cenſetur irregula
ris,vt hic expreſſe probatur. Ad quod faciat quod notat Inno
centius.j.de pœnis,quod in dubijs.dicens,quod licet prælatus
ratione temporalis iuriſdictionis poſsit bellum indicere,& an
tequam ſint in percuſsionibus hortari,vt viriliter pugnent.23.
quæſtione vltima igitur.& capitulo hortatu. & capitulo vt pri
dem.& bellis intereſſe & hortari ad capiendum, ſi tamen dũ
ſunt in percuſsione incitauerint aliquem ad percutiendum
alium forte eſt irregularis ſecundum Innocentium. imo ſine
forte,ſecundum Hoſtienſem ſi ſequatur mors vel mẽbri trun
catio. Dicit tamen talem non deponendum,& quandoq; cum
eo diſpenſatur ſecundum ea quæ nota.ſ.de homicidio.ſicut di
gnum.§.finali. Aut ex percuſsione ipſius aliquis mortuus eſt,
& tunc eſt irregularis.argumen.in eo quod legitur & notatur
extra eodem capit.vnico.in clementi.Et quod proximè dixi.
ſecundum Hoſtienſem. ſi in bello iniuſto,tunc dicunt Inno-
centius Hoſtienſis & Ioannes Andreas hic, quod quomodo-
cunq; auxilium vel conſilium dedit in mortem alterius, vel ſi
culpabilis vel negligens fuit, & ex hoc ſecuta eſt mors irregu
laris ex.50.diſtinctione quantũ dicit.& capitulo ſæpe.& capit.
ſi duo.Et ex hoc videtur quod ſi euntes ad bellum iniuſtum
fauorem præſtent ſuis,puta quia ſecurius lędũt inimicos, ſiue
terrorem incutiunt aduerſarijs,quod ſcilicet fugiant, vel non
audeant ſe defendere, vel quod inimici ſui tremefacti eos de-
ſerunt,ſi ex his ſecuta eſt mors irregulares ſunt. Si autem ad
iniuſtum bellum quis iret cauſa pacificandi, vel aliàs ea iuſta
cauſa non creditur huic imputandum ſi ex eius præſentia ali
quod robur accreſcat ſuis,vel timor aduerſarijs,dummodo do
lus omnino abſit,& etiam lata negligentia,& hoc bene proba
tur à contrario ſenſu in dicto capit.quãtum dicit.&.ſ.eodem.
presbyterum. ſecundum. Innocentium Hoſtienſem & Ioan-
nem Andream.idem Gulielmus in Specu.tit.de legato.§.iuxta
propoſitionis.in fine verſicu.ſed nunquid clerici.vbi plene de
iſta materia.Et idem quod dictum eſt.ſ.de morte.intellige de
mutilatione ſecundum,Raynerium,Goffredum & Hoſtien-
ſem,qui hoc innuit tit.de torneamen.in fi.dicentes. quòd ſi
quis interſit bello licito,nec occidit, nec mutilat, nec cauſam
3 mortis præſtat,ſi aliàs ſit idone⁹ poterit promoueri. †Nihil.n.
intereſt quis occidat vel cauſam mortis præbeat.ff.ad.l. corne
liam

liam, de ſicarijs.l.nihil.nec talis indiget diſpenſatione. vt no-
tat gloſ.Guilie.ſuper Rayne.ibi.Si vero in bello illicito & ho-
mines ſunt occiſi, ibi etiam ſi non per illos ei imputatur pro-
pter culpam præcedentem. & ita non poterit promoueri.15.
q.1.capitu.vltimo. diſtinctio.1.ſi quis cum telo.& argumen.à
contrario.j.de cleri. percuſ.capit. præſentium.ſ.eodem conti
nebatur.melius.51.diſtinctione.ſi quis poſt acceptũ.& capit.
præcedenti.Item videtur tenere Ray.ibi quod cũ talibus Epi-
ſcopus poſsit diſpenſare, dummodo nec mors nec mẽbri mu
tilatio fuerit ſubſecuta.argu.j.de clericis pugnan.in duel.ca.1.
&.5.& addit glo.Guil.non fuerit ſubſecuta, per illos ſcilicet,
licet fuerit ſubſecuta per alios. & idem not. frater Ioannes in
ſumma confeſsio.tit.de torneamen.q.5.quid de his &c.

¶ De clericis pugnantibus in duello. Rubrica.

1 *Duelli diffinitio.*
2 *Duelli etymologia.*
3 *Duellum eſt illicitum de omni iure.5.7.9.11.*
4 *Dauid & Golias duello pugnauerunt.*
6 *Duellum eſt inuentum diabolo fabricante.*
8 *Rerum iactura eſt potius ſuſtinenda, quam malo conſentire.*
10 *Res ſuas licet armis defendere.*
12 *Clerici in duello pugnantis pœna, eſt irregularitas & depoſitio.*
13 *Cum pugnante in duello quis diſpenſat.*
14 *Homicidium decem modis committitur.*

HEnricus presbyter nobis.
¶ Si quæris quid ſit duellũ,& vnde dicatur, vtrũ
ſit licitum, vel illicitum,& quæ ſit pœna clerici in
duello pugnantis, & quis cum eo valeat diſpenſa
re, diſtingue, aut quæris de primo, ſcilicet quod ſit
1 duellum,& vnde dicatur.† & dic ſecundum Raineriũ Goffr.&
Hoſtiẽ.in ſummis ſuis.eo.titu.§.1.quòd duellum & ſingularis
pugna inter aliquos ad probationem veritatis inuenta, ita vide
licet vt qui vicerit, probaſſe intelligatur.& ſi non vicerit, de-
2 feciſſe in probatione putetur.† Et dicitur duellum quaſi duo-
rum bellum: dicitur etiam monomachia quaſi vnica & ſingu
laris pugna inter duos, à monos quod eſt verum, & machia
quod eſt pugna quaſi duorum vna pugna, vt probatur hic, &.
ſ.c.proximo.j.de purg.vulg. ſignificantibus.2.q.5.monoma-
chiam, dicitur etiam ſecundum Ray. in pleriſq; partibus iudi-
cium, eo quod ibi Dei iudicium ſpectatur,& cõcordat frater.
3 Ioannes in ſumma confeſ. hoc tit.q.1.† Aut quæris de ſecun-
do, ſ.vtrũ ſit licitũ vel illicitũ & dic ꝙ illicitũ ẽt inter laicos ſe
cundum Ray.Goffre.& Hoſtien.& Ioannem Andream, in tã
tum quòd nunquam eſt offerendum nec recipiendum, immo
etiam ſm legem Romanã reprobatur, vt.C.de actio.& oblig.
4 l.negantes.& de gladiatoribus,l.vnica. † quamuis enim Dauid
& Golias ſimul pugnauerint, nõ tamen pro lege teneri debet
vt in dicto.c.monomachiam.Et eſt ratio, quia in talibus Deus
tentari videtur.2.q.5. mennam.j. de purga.vulga.per totum.
quod eſt contra illud præceptum. Non temptabis dominum
Deum tuum. Deuter.6.c.& Matthęi 4.c.cõtra quod nullo mo
5 do faciendum eſt.22.q.2.quæritur.† Secũdo quia mortes ho
minum & pericula animarum inde proueniunt.ſ.ti.proxi.c.1.
vnde & homicidę vel exiſtunt vt hic. Tertio quia non eſt ve
riſimilis probatio, immo veriſimile eſt quod fortior debiliorẽ
conculcet.ſ.tit.proxi.c.1. Quarto quia vix aut nunquam repe
ritur in eo æqualitas quæ in iudicijs approbatur.ſ. de mutu.
peti.c.2.de excep.cum inter. Quinto quia inuentum eſt dia-
bolo fabricante, vt in dicto.c.mennam.&.c.conſuluiſti.2.q.5.
Sexto quia falſa probatio eſt, vnde nec ſententia hac occaſione
lata tranſit in rem iudicatam.j.de purga.vulga.ca.2. Septimo
quia nulla fortitudo ſine iuſtitia laudanda eſt, in aut.vt omnes
7 obed.iudi.prouincię.1.reſponſo. colum.5. † Nec obſtat quod
crimen læſę maieſtatis crimen perduellionis appellatur.ff.ad.l.
iul.maieſta.l.vltima.quia illud nõ fit ideo quod in illo crimine,
& non in alijs ſit admittẽdum duellum prout quidam male in
tellexerunt, ſed quia perduelles dicuntur hoſtes, vult ergo di-
cere crimen perduellionis, id eſt crimen hoſtile.ff.de verbo.
ſignifi.l. quos nos hoſtes.ſecundum Hoſtien.hic,& in ſumma
eo.tit.§.an ſit.& in his cõcordat Goff.in ſumma ſua.& B. Th.
in ſum.q.95.art.8.& frater Io.in ſum.confeſ.eo.ti.q.2.an duel-
lum.Nec excuſat hoc caſu conſuetudo loci ſeu generalis à pec
cato mortali ſicut quidam dicere voluerunt inducentes illud
pro ſe, quandu mos erat, crimen non erat.32.q.4.obijciuntur
quia illud conceſſum fuit diuina reuelatione per quam ſicut Ia
cob à mandato, iſraelitę à furto, Sampſon ab homicidio, ſic &
Patriarchę qui plures legũtur habuiſſe vxores ab adulterio ex
cuſantur.ſ.de diuortijs.gaudemus.§.quia vero. Nec admittas
diſtinctiones illorum qui dicunt referre vtrum quis offerat,
vel oblatum ſponte ſuſcipiat,& tunc mortaliter peccat, vel in-
uitus iudice præcipiente cum aliter euadere non poſsit, vel res
ſuas ſaluare, & tunc excuſatur argumentum.ſ.de homicidio
interfeciſti.&.ff.de iuſtitia & iure.l.vt vim.Nam & ſi præceptũ
iudicis à tanto excuſat, non tamen à toto.argumẽtum.ſ.quod
8 metus cauſa.ſacris.& de temporibus ordinan.dilectus.† & po-
tius debemus iacturam rerum ſuſtinere quam huic malo con
ſentire.ſ.de homicidio.ſuſcepimꝰ,& omnia mala pati.32.quæ
ſtione.5.ita ne.ſecundum Hoſtiẽſem. Vnde dicas cum Alano
ſine exceptione quod nulla conſuetudo vel verius corruptela
põt hoc caſu aliquẽ excuſare, quia diuturnitas temporis &c.ſ.
9 de ſimonia.non ſatis.&.c.cum in eccleſiæ.† peccant ergo mor
taliter omnes, ſed differenter. Grauiter enim peccat qui ſuſci-
pit etiam propter quantumcunq; metum, attenuatur tamẽ pec
catum eius multum propter periculum perſonę vel rerum, vt
in capitulo allegato, ſacris ita ne. ille autem qui ſponte ſuſcipit
& ille qui offert. Item iudex qui defert vel præſtat auctoritatẽ,
Item aſſeſſores & qui dant conſilium ad hoc, auxilium vel fa-
uorem. Item ſacerdotes qui dant benedictionẽ ſicut alicubi
conſuetudo eſt, ibi omnes peccant longe grauius. Item ſi con
tingeret aliquem ibi mori omnibus imputaretur homicidiũ,
& omnes fierẽt irregulares.17 quæſtione.4.omnes.ſecundum
Hoſtienſem.Bernardum, Tancredum & fratrem Ioannem in
ſumma confeſsio.eo.tit.quæſtio.3.vtrũ in duello etiã &c.G'o.
tamen Guilie. ſuper Ray. hoc tit.dicit quod diſtinctio prędi-
cta in verſi.nec admittas.videtur rationabilis maximè vbi in-
nocens accuſatur de crimine ad mortem. qui ſi duellum obla-
tum recuſauerit ſtatim ſuſpendetur, & durum enim videtur
dicere quod talis teneatur potius ſuſtinere ſe ſuſpendi, quam
ſe defendere in duello. Et forte diſtinguendum eſt inter ſuſci-
pientem in cauſa ciuili de rebus, vt dicatur quod in primo ca-
ſu licitum ſit ſuſcipere duellum, non offerre. In ſecundo caſu
nec offerre nec ſuſcipere licitum eſt, cum in temporalibus de
beat potius quis damnum pati quam ſic duellum ſuſtinere.
10 †Sed cum res ſuas licet armis defendere eaſq; defendendo ra-
ptorem occidere ſi aliter defendere non poſsit, quare non
poteſt eas defendere in duello, non quod ipſe offerat ſed
quod ei à iudice, offeratur, vel poſt inferatur, propter
hoc credit, quod hæc opinio cum ratione non careat, &
ſit benignior potius, quod ſit tenenda ne videatur omnes
damnare, qui ſe defendunt in duellis vel res ſuas. hæc
11 Guilie. † Sed contra eum facit quod duellum eſt prohibitum
& damnatum, vt.ſ.modo, ſicut in actu damnato & contra au
ctoritatem legis non licet aliquem inuadere ſeu inuadendo oc
cidere, ita nec in actu damnato & contra auctoritatem legis li
cet ſe defendere & ſeu defendendo ſe aliquem occidere, vt di
xi plenius.ſ.eo.ſignificaſti.2.diſtinctione.2.Item illa defenſio
quam quis facit in tradendo bellum campeſtre pro ſe defen
dendo, non eſt ex neceſsitate ineuitabili, quare non videtur ꝙ
excuſet à toto.argumen.eorum quæ leguntur & not.extra de
homicidio.ca.vnico, in clemen.Item iudex qui infert tali vio
lentiam niſi ſe defendat in duello peccat grauiter, & ideo ei ſi
poſsit, reſiſteret debet per ea quæ dixi in.c.ſignifica.& non in
duello alium occidere vt mortem euitet,& ſi non poſsit ei de
facto reſiſtere melius eſt omnia mala pati, quam malo conſen
12 tire, vt in.c.allegato.ita ne.† Aut quæris de tertio, ſcilicet quæ
ſit pœna clerici in duello pugnãtis.& dic quod irregularitas,&
depoſitio.argum.51.diſtinctione.ſi quis poſt. Et tales pugiles,
homicidę reputantur ſeu iudicantur, licet non in propria per
ſona, ſed per alios pugnent, vt hic, & not.per Hoſtien.in ſum
ma.eo.tit.§.vltimo. Quod intelligo verum ſi mors, vel mutila
tio, vel membrorum diminutio inde fuerit ſecuta.nam irregu
laritas contrahitur nedum propter homicidium ſed etiã pro
pter diminutionem membrorum ſeu mutilationem.ſ. ne cle
rici vel mona.c. clericis.1.reſponſo.51.diſtinctione. aliquãtos
& capit.ſi quis poſt acceptum.&.c. qui in aliquo.55.diſtinctio
ne.qui aſcendit. ſecundum Innocentium & Hoſtienſem hic,
& Ioannem Andream poſt eos.idem Archidyaco. in capit.al
legato.ſi euangelica.ſuper verbo remoueri. idem Ioannes An
dreas.j.de pœnis.in quibuſdam.§. ſacri.dicens quod hæc duo,
ſcilicet homicidium & mutilatio æquiparentur, vt ibi,&.ſ.c.
proxi.&.j.de homici.ca.vlti.lib.6. Item ex debilitate membri
contrahitur irregularitas, vt notat Archidyaconus.j.de homi.
capit.

capitulo vltimo, libro ſexto. Et hæc vera intellige in alijs,
quam in Papa:quia ille non poteſt irregularitatem canonicam
13 incurrere vt notat Hoſtien.j.ti.proxi.capit.vnico.† Aut quæ
ris de quarto,ſcilicet quis cũ eo valeat diſpenſare:& tũc. Aut
quæris de homicida, & cũ tali Papa non conſueuit diſpẽſare,
poſſet tamen ſi vellet quod dic vt.ſ. de homi. ſicut dignum.
ſecundum Hoſtienſem.ſ.capit.proximo.circa hoc tamẽ ſub
diſtingue. Aut quæris vtrũ poterit per Epiſcopum diſpenſari,
& dic ꝙ ſic in ſimplici beneficio, & in minoribus ordinibus
ſeu circa executionem minorũ ordinũ. nõ ſacrorũ. Aut vtrũ
poterit diſpenſari per Papam, & dic ꝙ ſic etiam in beneficio
cum cura argumentum in eo quod legi.& nota ſ.de filijs pre-
ſbyte.literas.& de præben.cap.fin.ſecundum Hoſtienſem &
Ioanem Andream hic.& etiã in alijs beneficijs duplicibus.ſeu
maioribus,& in ſacris ordinibus.argu.ſ.de electio. innotuit.
Aut quæris de mutilante,& tunc idem infrà, de filijs presby-
te.capitu.1.& 2. libr. 6. Sed Archidyacon. tenet indiſtinctè.
50.diſtinct.miror.quòd Epiſcopus bene poteſt cum talibus di
ſpenſare in beneficio:ſed non in ordine.argumen.huius.capit.
& 50.diſtinctione.presbyteros,&.capitu.ſtudeat.ſed primum
credo verius,& tutius per ea quæ not.in gloſſa.in dicto capit.
miror.in princ.Aut quæris de mutilato,& tunc refert: quia &
cum clerico mutilato diſpenſari poteſt, etiã quoad ordinem
ſi non nimis ſit grauis mutilatio vel deformis:vt ſupra de cor
por.vitic.capitu.1.In enormi vero,vel deformi & ſi quantum
ad minores ordines diſpenſentur:non tamen, quantum ad ſa-
cros. ſed vbi in culpa non eſt in minoribus toleratur, nec ab
ecclesiaſtico beneficio remouetur etiam ſine diſpenſatione
aliqua, nota ſuprà de cleric.ægro.capit.1.& 2.& capitu.penult.
Nam & vbi culpa eſt hoc idem fieri poteſt: ſed tamen ex di-
ſpenſatione.vt patet ſuprà de corpo.vltim. ſignificauit ſecun
dum Hoſtien.ſupra.capitu.proximo.Et ad id quod dicit tex-
tus hic in fin.poterit &c.addit Hoſtien.& debebit. dum tamẽ
corrigibilis ſit. 50.diſtinctione.ſtudeat. de incorrigibili verò
dic vt not.ſupra.de iudic.cum non ab homine. ſecundum Ho
ſtien.hic,ſed Goffred.& Archidyacon. tenent in capitu. alle-
gato.ſtudeat,quòd non tenetur diſpenſare.argumẽ. huius ver
bi poterit.quorum opinio videtur ſecurior licet Hugo.ibi in-
nuat idem cum Hoſtien.hic,& videtur,quòd clericus benefi-
cium huiuſmodi habebit vt ſtipendium,non vt beneficium:
& ſic quaſi laicus habeat.32.diſtinctione. ſi qui verò. Verius,
puto,quòd habeat vt clericus, & ſic beneficium intitulatum,
per hanc literam ſecundum Goffred.hic,& in ſumma eo. titu.
in fin.& argumen.50. diſtinctione. ſtudeat.& argument.illius
capitu.in fin.ibi,eccleſiæ ſuæ.id eſt ab eccleſia,quam habet.&
14 de hoc per Hoſtienſem in ſumma eod.titu.§.vltim.† Et nota
ſecundum Hoſtienſem hic,quòd quatuor modis committi-
tur homicidium,ſcilicet facto, præcepto, conſilio, vel defen-
ſione.Sunt & alij ſex modi vnde iunge hic vel voluntate, ſiue
conſenſu,vel ſtudio,exhortatione,inſtigatione,opere:vt nota.
in capitu.allegato,ſicut dignum.& etiam diſsimulatione, quæ
dicitur turbata voluntas:vt not.ſupra de ſimonijs. Matthæus.
de homicidio.Petrus.hi enim omnes irregulares ſunt niſi de-
claratio eccleſiæ vel diſpenſatio ipſos excuſabiles reddat ſe-
cundum Hoſtienſem.

1 *Hæc verba ſub anathemate prohibemus,an ſint latæ ſentẽtię.3.*
2 *Mitius agitur cum.l.quam cum homine.*
4 *Hæc verba ſub anathematis interminatione,ſint lati canonis.*
5 *Hæc uerba ſub diuini contemplatione iudicij,ſint latæ ſententiæ.*
6 *Hæc uerba anathema ſit,non ſunt lati canonis.*

¶ De ſagittarijs. Rubrica.

ARtem illam mortife. ¶ Ad eui dentiam
tiam gloſſæ.2.Si quæris,vtrum per iſta verba ſub
anathemate prohibemus.vel ſub interminatio-
ne anathematis,vel ſub pœna anathematis pro-
hibemus,ſint latæ ſententiæ,adeo, quòd contrarium facientes
1 eo ipſo pœnam incurrant. † Bernardu.hic ponit duas opinio-
nes.Quarum prima eſt,quòd quando per hæc verba vel ſimi-
lia fit prohibitio à lege,cominatio eſt trigeſimo, diſtinctione.
per totum.Quando verò à iudice, tunc eſt canon latæ ſenten-
tiæ.63.diſtinctione ſalonitane ſuprà,de appellat. præterea. ſe-
2 cundo.de eo, qui furtiuè ordina.recepe.Celſus.c.1.teſt ratio:
quia mitius agitur cum lege &c.ff.de arbit.l.Celſum.ſecũdum
Bernard.& hanc opinionem tenet Hugo. & Laurentius in d.
capitu.ſalonitane.Quando igitur ſecundum hoc erit canon la
tæ ſententiæ, reſpondeo tunc cum ex eodem canone id colli
gitur:vt 17.q.4.ſi quis ſuadẽte.vel vbi eccleſia interpretatur.
vt 24.q.1. capi.1.2.& 3.ergo cum Papa vel quilibet prælatus,
vel alius prohibet ſub interminatione anathematis, diſtingue:
aut tanquam homo intendit prohibere.aut tanquam conſtitu
tionem faciendo ſecundum Laurentium, qui etiam hoc idem
3 not.10.q.1.ſanctorum.& hic.† Secunda opinio eſt, quam ap-
probat Bernard.hic & j.de teſtamen.capit.cum eſſes. gloſſ.fi
nal.quæ etiam placet Tancred.quod ſi iudex dicat,præcipio ti
bi ſub pœna excommunicationis,ſiue præcipio tibi ſub inter-
minatione excommunicationis ſiue anathematis,ſiue ſub ex-
communicatione hoc facias,non eſt contrarium faciens excõ
municatus,ſed excommunicandus:vt dicto capitulo ſalonita
ne.ſ.de loca.capitulo.1.j.de eo qui furtiuè ordines receper.ca
pitu.1.Et omnia conſimilia intelliguntur, quando ſub condi-
tione excommunicatio fuit lata,ſi excommunico, quemcun
que furtiuè ad ordines accedentem,& tunc contrarium faciẽs
eſt excommunicatus ſecundum Bernardum,& quod iſta ver
ba non habent vim ſententiæ:ſed tantum cominationis.argu-
men. C. cominationes epiſtolas per totum. notant Ioannes,
Tãcredus,& Philippus.ſ.de iure patronatus.relatum. & infrà
de eo qui furti.ordin.recepit.capit.1.& Alanus,& Bernardus ſ.
de immunitate eccleſiæ.capitu.cum eccleſia.gloſ.penultim.&
Hoſtienſis,& Ioannes Andreas poſt eos.ibi & Ioannes & Ar-
chidyacon.in dicto capitu.ſalonitane.Idem tenet gloſſ. Gui-
lel.ſuper Rayne.hoc tit. & frater Ioannes in ſumma confeſsio
num hoc titu.& frater Aſtenſis.libr.7. titul.de forma excom-
municandi articulo.5. ad finem quæſtio. ſed nunquid faciens.
& idem tenet Geminianus in extrauagan.Ioannes.22.quorun
dam.in fin.ſuper verbo excommunicationis pęna.& in extra-
uaganti ſancta Romana gloſſ.per hæc verba &c.& in extraua-
ganti,quia non nunquam.Quæ opinio vera eſt ſecundũ Aſten
ſem, & Hoſtienſem niſi per hæc verba præferens intendat,
quod vim habeat lati canonis, quod per circunſtantes coram,
quibus intentionem ſuam expreſsit probari poteſt:& ſic po-
teſt intelligi dictum capituli ſalonitane.Iudici tamẽ ſuper hoc
credendum eſt,cum de ſua conſcientia quæritur.ſ.de homic.
ſignifi.1.& eius eſt interpretatio.j.de ſententia excommuni-
catio.inter alia.maximè in ſententia excommunicationis.arg.
11.q.3.curæ.ſ.de treuga & pa.c.1.j.de ſenten.excommuni.ca.
penu.eo.tit.c.cum medicinalis.li.6. Vnde Hoſt. putat quod ei
credendum eſt,ſed antequam declarauerit putat excuſatum il
lum qui ſententiam non ſeruauit cum probabiliter credere
potuit quod cõminatio tãtum eſſet per iura ad hoc probandũ
ſuperius allega.& alia ſimilia. Debet ergo eſſe probabilis igno
rantia excuſata.j.de clerico excommu.mini.c.apoſtolicę.&
ad hoc facit ꝙ notat ipſe Hoſt.ſ.ne cleri.vel mon.c.clericis.ſu
per verbo ſubiaceat Goff.vero dicit ꝙ ſi mandatur ſub pœna,
tũc ipſo facto incurrit,vt in dictis.c.ſalonitane.ſ. de apell.c.1.
præterea.2.ſ.de loca.ca.1.25.q.quæcunque† Si vero ſub inter
minatione,nõ.vt in dicto.c.relatum.de iure patro.& ſ. de im
munitate eccle.c.non minus. & c.cum eccleſiæ.ſic not.ipſe.ſ.
de matrimonio.contract.c.2.de magiſtris. quanto. Vel dic &
melius ſm ipſum Gof.quod ſi intentio eſt ipſius excommu-
nicantis ſtatim ligare contra facientes,ſtatim ligantur.ar ff. de
acquiren.poſſ.l qui abſenti .etiã ſi dixerit ſub interminatione,
vt in d.c.1.j.de eo q furtiuè ordin.recep.& vř caſus in d.c.ſalo
nitane.Sed vbi ius prohibet ſub pœna ſecus,vt.30. diſtinc.per
totum vt dicit Hugo.& ita notat ipſe Goff.ſ.de ſimon. ſicut
tuis.aliàs ſicut nobis.quæ opinio concordat cum dicto Hoſt.
Et vide quod notat Archidia.in dicto.c.ſalonitane.gloſſ.adde
in hac altercatione.vbi tenet finaliter, quod ſi feratur ſentẽtia
ſicut ibi.§.ſub interpoſitione &c.tunc eſt canon latæ ſententię
vt ibi,quia pœna interpoſita videtur,vt patet.10.queſ.3.illud.
idem ſi dicatur ſub pęna.vt le.& not.in dicto.c.1.ſ. de loca.ad
idem.j.de regula.non ſolum.libr.6. Sed ſi dicatur ſub intermi
natione,vt in dicto.c.relatum.& in d.c.ſicut.&.c.cum eccleſia.
j.de ſta.reg.c.periculoſo.§.& quoniam.lib. 6.ad idem.j.de ſe-
pul.c.1.lib.6.Vel ſi dicatur ſub anathematis diſtrictione, vt in
dicto.c.non minus. vel etiam dicatur ſub anathemate vt hic,
tunc non credit quod ſi canon latę ſentẽtiæ niſi iungatur,quod
ſi quis contra fecerit ſciat ſe excommunicatum,vt in d.c.non
minus.vbi Hoſt.hunc vltimum approbat intellectum ſm ip-
ſum Archidia. Et idem quod dictum eſt de pœna,poteſt dici
quando dicitur ſub excommunicationis vinculo, argumen.ſ.
de ſepul.capi.1.in fin.Sed quo ad verbum interminationis di-

ſtinguit Guilel. de monte Landu. extra de exceſ. prælato. c. vni
co. ſuper verbo interminationem. in clemen. quia. Aut primo
erat lata ſententia excommunicationis, & poſtea interuenit ta
lis cumminatio, & tunc infert ſententiam excommunicatio-
nis, ita quod erit duplici ſententia ligatus. j. de ſenten. excom-
munica. à nobis. 1. Idem ſecundum Hoſtien. quando poſt hu-
iuſmodi interminationem ſequitur, quod ſi contra fecerit
ſciat ſe excommunicatum, vt notat Hoſtien. in dicto. cap. nun
minus. Aut non, & tunc. Aut interminatio prolata eſt canone,
& tunc nunquam excommunicationem infert. 30. diſtinctio-
ne, per totum. & in capitu. allegato cum eccleſia. & ita intellige
quod not. Ala. & Bernard. ibi in gloſſ. penultim. & Hoſtienſ. &
Ioannes Andreæ, poſt eos. Aut ab homine, & tunc reſpicitur
iudex, nam ſi ferat ſic, prohibemus ſub pœna excommunica-
tionis ne tale quid fiat, ſi poſsit probari per circũſtantes, quod
fecerit animo promulgandi ſententiam, tenet, vt ſi aliquis ſic
ferat, & dicat ſe habere animum ferendi, tenet: quia eius eſt in
terpretari, vt in dicto. c. inter alia. & etiam antequam fuerit,
interpretatus tenet ſententia: & ipſe eſt excommunicatus, vt.
ſ. de homicidio. ſignificaſti. 1. ſecundum ipſum Guilel. qui re-
mittit ad Hoſtien. hic. cuius opinionem iungas cum ſecunda
opinione Bernard. & cum prædicta opinione Archidiacon. &
5 habebis veritatem. † Item quandoque dicitur vel ſcribitur ſub
diuini contemplatione iudicij. 7. q. 2. cap. ſuper foro. quando-
que ſub oſtentatione diuini iudicij. ſ. de appella. cum ſpeciali.
Item dicit Aſten. vbi. ſ verſi. notandum quoque, quod vbicũ
6 quæ ponitur in iure hæc clauſula tanat hema ſit, non eſt canon
latæ ſententiæ, ſed ferendæ, & exponitur ſic, id eſt fiat: vt. 34. di
ſtinctione, quaſi per totum. ſ. de vita & honeſta. cleric. ſi quis.
Sic intelligit Guil. durandi. ſ. de magiſtris. c. 3. & idem vbi po-
nitur verbum de futuru: vt tale quid faciens excommunicet.
ſ. de vita & hone. cle. c. clerici. & in multis alijs capitulis. ratio
eſt: quia pœnæ ſunt molliendæ. de pœni. diſtin. 1. §. pœnæ.

1 *Corruptor virginis ſi ducere eam non poteſt, dotet.*
2 *Corruptor virginis ſi nec ducere, nec dotare poſsit, caſtigatus*
& excommunicatus in monaſterio recluditur.
3 *Corrupta ſi non vult nubere corruptori, ipſe non tenetur eam*
dotare.
4 *Corruptor virginis ſi non vult ducere corruptam eam dotet.*
5 *Dos à corruptore data. ſol. mat. ad mulierem ſpectabit.*
6 *Mulier à clerico recepta, de rebus, ipſius per carnali opere non*
reſtituit.
7 *Mulier à clerico recepta de rebus eccleſiæ pro carnali opere, det*
loci pauperibus.
8 *Mulier à regulari recepta pro opere carnali de rebus monaſte-*
rij, ei reſtituat.
9 *Mulier à filiofa. recipiens pro carnali opere de rebus patris ei re*
ſtituat.
10 *Vir à coniugata pro carnali opere recepta marito reſtituat.*

¶ De adulterijs & ſtupro. Rubri.

PEruenit ad nos quod fe. ¶ Si quæ-
ris virum & quando corrumpens virginem te-
neatur ipſam in vxorem ducere, vel dotare, di-
ſtingue. † Aut huiuſmodi corruptor virginis eſt
talis, quod non poteſt ipſam ducere in vxorem, vt quia vxora
tus alia vxore, vel religioſus vel in ſacris, & tũc ipſam dotare
debebit. argum. ſ. capi. proximo. Nam cum, quis obligatus, ad
duo, copulatiuè ſeu alteratiuè, ſi alterum facere non poſsit, al
terum quod poteſt facere tenebitur. ff. de contrahen. emptio.
vendi. l. ſi in emptione. §. ſi emptio. 22. q. 2. faciat homo, mo-
do ſi eſſet talis, qui poſſet eam ducere in vxorem teneretur
vel eam ducere vel dotare. vt. ſ. c. proximo. ergo poſtquam nõ
2 poteſt ipſam ducere ſed ſolum dotare ad hoc tenetur. † Si ve-
rò non poſsit eam dotare, tunc caſtigatus & excommunicatus
in monaſterio recludetur: vt hic: & ſtatim. j. dicetur. Aut po-
teſt ipſam ducere in vxorem, & tunc. Aut placet vtrique tam
corruptori, quam corruptæ inter ſeinuicem matrimonium
contrahere, & tunc contrahere poſſunt ſecundum Bernard. &
3 Hoſtien. hic. Aut non placet alicui eorum. † vel placet ſoli cor
ruptori & non corruptæ, & tunc corruptor non tenebitur ad
ipſam dotandam, cum ad alterum ſolum modo teneatur in ele
4 ctione ipſios, vt hic. † Aut non placet corruptori ſed ſoli cor-
ruptæ, & tunc corruptor ſecundum Hoſtien. hic, tenetur eam
dotare: vt ſupra. capit. proximo. & nihilominus caſtigatus pro
ot iudici videbit excommunicatus, qui in monaſterio in quo
agat pœnitentiam non perpetuam, ſed ad tempus recludatur.
Vel dic quod quando poteſt, & vult eam ducere vel dotare, lo
cum habet pœna Exodi de qua ſupra. ſupra capit. proximo. &
hæc ceſſat aliàs habet locum hæc pœna, quæ loco illius ſubro-
gatur: ſimile infrà de maledict. capitu. a. ſecundum Hoſtien. &
Ioannem Andreã. Et nota, quod corruptor virginis nedum
debet condemnari ad dotandam corruptam iuxta modum
dotis, quam virginea accipere conſueuerunt: ſed etiam vltra,
inquantum ratione illius corruptionis eius conditio deterior
facta eſt. Vnde ſi quis prius, eam duceret pro cẽtum libris, &
nunc non vult ſine ducentis: dabit ducenta. nam huius occaſio
nem damni dedit infra de iniurijs. capitu. ſi. ſecundum Abba-
5 tem, & Ioannem Andr. ſupra. capitu. proximo. † Et nota, quod
ſoluto matrimonio illa dos ſpectabit ad mulierem ſecundum
Ioannem Andre. ibi. Et ex iſta decretali notant Petr. de ſamp.
& Abbas & Ioannes Andr. hic quantum debeat puniri cleri-
cus in ſacris conſtitutus, qui deflorat aliquam mulierem. cum
enim cum ipſa contrahere nequeat, videtur, quod publicè de-
beat fuſtigari. argumen. bonum ſupra de calum. c. 1.

Super eod. c. ¶ Si quæris, vtrum mulier teneatur
reſtituere pecuniam, quam rece pit pro
carnali opere, & cui, diſtingue. vt Rodoff. & Alten. poſt eum.
6 libro. 1. titu. de furtis interpretatiuo. articulo. 4. † dicẽtes quod
ſi receperit à clerico ſeculari, de rebus proprijs nõ tenetur re-
ſtituere, etiam ſi ſit monialis, ſed acquiritur monaſterio eius,
illud, quod accepit, honeſtius tamen eſt, quod monaſterium,
7 illud non retineat, ſed erogetur in pios vſus. † Si autem rece-
pit à clerico ſeculari de rebus eccleſiæ, debet fieri reſtitutio,
pauperibus illius loci ſi indigent, & eccleſia ſatis abundat,
aliàs, melius eſt, quod ad vtilitatem eccleſiæ pauperis conuer-
tatur. argumen. 17. quæſtio. 4. ſi quis in atrio. ſuprà de offic. or-
dinar. cum vos. niſi Epiſcopus velit diſpenſare, cum muliere
quæ recepit, quod retineat illud ſi eſt ſecularis: aut cum mona
8 ſterio ſi eſt, regularis. † Si autẽ receperit à perſona regulari de
rebus monaſterij, quod præſumendum eſt niſi de contrario
conſtet. Aut recepit ab habente adminiſtrationem, & tunc de
bet fieri reſtitutio monaſterio, vel prioratui, vel adminiſtratio
ni de cuius bonis datum eſt, & poteſt fieri reſtitutio eidẽ per
ſonæ, quæ dedit ſi adhuc remanet in adminiſtratione illa, maxi
mè ſi creditur correctus: aliàs tutius eſt, quod ei non reddatur
ſed fiat quod dictum eſt ſuprà. Si cum tali non correcto facta
ſit reſtitutio liberata eſt, quæ accepit. Si autem amotus ſit ab
adminiſtratione illa. Aut ſi eſt ſimplex clauſtralis, qui dedit, fie
ri, debet reſtitui monaſterio vel prioratui vel adminiſtratio
ni, nec liberabitur ſi ſoluerit illi qui dedit, niſi tunc demum cũ
conuerſum fuerit in vtilitatem monaſterij, vel prioratus vel
adminiſtrationis: nec detineri poterit à monaſterio illius mu
lieris regularis illud, quod accepit à regulari alterius loci niſi
de conſenſu Abbatis, & conuentus ſi donum fuerit magnum,
Aut Abbatis ſolius ſi donum fuerit paruum vel mediocrè,
9 † Quod autem dictum eſt de rebus taliter datis à regularibus
perſonis, intellige etiam de rebus datis à perſonis ſecularibus
etiam laicis, qui non ſunt ſui iuris: vt cum ſeruus vel filiusfami
lias dãt taliter etiam de rebus peculiaribus, niſi rerum illarum
habeant ita liberam adminiſtrationem, quod ſi paterſamilias
de eiſdem diſponere poſsint. Item quod dictum eſt de mo-
niali reſpectu viri regularis, tenendum eſt econuerſo, quando
10 vir regularis recepit aliquid à muliere regulari. † Vir autem ſe
cularis, quod à muliere coniugata recepit pro carnali opere,
debet reſtituere viro ſi illa de rebus dotalibus vel communi-
bus dedit. Sin autem dedit de rebus dotalibus, aut ſi mulier ſo
luta dedit aliquid amaſio de rebus proprijs licet ſit honeſtum
quod expendat illud in pias cauſas, non tamen tenetur niſi ve
lit, poterit etiam ei reſtituere, quæ dedit: quòd videtur melius
ſi pœniteat, vel egeat, & vtrunque perſona regularis reſti-
tuere poteſt auctoritate propria, quod recepit, pro carnali ope
re, dic vt ibi.

1 *Vir, quo ad rancorem reconciliet vxorem quoties pecca-*
uerit.
2 *Vir quo ad ſatisfactionem non tenetur reconciliare vxorem quo*
ties peccat.

3 Vir

3 *Vir non tenetur ſuum remittere vxori quoties ipſa peccat.*
4 *Vir & vxor ſimul accuſantur ad thori ſeparationem.*
5 *Vxor an thorum dimittat & ſodomiam.*
6 *Vir an vxorem dimittat ob pollutionem extraordinariam.*

SI vir ſciens vxorem ſuam.

¶ Si quæris vtrum, & quando ex præcepto teneatur vir vxo
rem ſuam dimittere, diſtingue vt dixi ſupra de iure
iurand. quemadmodum. diſtinct. vltim.

Super eod. c.

¶ Ad euidentiam glo. vltimæ. Si quæ
ris, vtrum vir teneatur vxorem, quo-
1 tienſcunque peccauerit reconciliare, diſtingue. † Aut quãtum
ad rancorem vel odium, |& dic quod ſic. vt in contrarijs hic
allegatis. de pœni. diſtinctione. 3. ad hoc inſtant. ſ. de iureiura.
2 quemadmodum. in fin. † Aut quãtum ad ſatisfactionem: & dic
quod non: vt 14. q. 6. ſi res. Aut quantum ad exceptionis ſeu al
3 terius iuris quæſiti remiſsionẽ† & dic ſimiliter quod non: vt
hic. nemo enim cogitur ſuum dare ſiue remittere niſi velit.
12. q. 2. precariè. nemini. n. facit iniuriã, qui vtitur iure ſuo. ſ.
de electionibus. cum eccleſia vulterana. ſecundum Hoſtiẽ. qui
ita diſtinguit hic. Poteſt tamen ei pœnitenti parcere ſi vult, &
quotienſcũque vult, ſecundum euangelicam veritatem Matth.
18. c. & ſ. de iureiuran. c. quemadmodum. §. fi. ſed non cogitur:
ſed ex quo ei pepercit aliquotiẽs eccleſia pro ipſa non interce
dat: ideo etiam hic dicit non ſæpe vt inde terreatur, & ne eccle
ſia peccandi licentiam ei dare videatur ſecundum Bern. & Ho
ſtien. Idem Hoſtien. in ſumma eod. titu. §. qualiter. ver. repellit
etiam. dicens quod poſt pœnitentiam eam reconciliare poteſt
non ſolum ſemel, ſed in infinitũ: ſic exponenda eſt illa auctori
tas in dicto. c. quẽadmodum. in fi. & quod hic dicitur, dicitur
ad terrorem: & quia ad interceſsionem eccleſiæ non reconci-
liabit eam ſæpe. Et vide quod notat Ioan. 2. q. 5. ſtatuit dicens.
4 † quod qñ agitur ad thori ſeparationem, vel ad pœnitentiam,
poſſunt ſimul adulter & adultera accuſari. ſecus ſi agatur crimi
naliter. C. de adulter. l. reos. ſunt & alia plura ſpecialia in cauſa
adulterij, quę ponit Rodo. & Io. And. poſt eum. j. eo. intellige-
5 mus. † Et vtrum propter vitium ſodomiticum vxor thorum
viri dimittere poſsit, Inno. ſ. eo. c. 1. credit quod non, nec pro-
pter aliud crimen, niſi vellet vxorem ad illud trahere. 28. q. 1.
idolatria. & ſic intelligitur. 32. q. 7. omnes cauſationes. Sed. Io.
contrarium ibi in glo. videtur ergo. & Hugo. & Laur. & Arch.
ibi in glo. adde hanc ſententiam pro quibus. ea. q. adulterij. & c.
flagitia. & c. vſus. & c. non ſolum. ver. omnis. nam nomine for
nicationis dominus comprehendit omnem illicitum, coi-
6 tum: vt ibi. & hoc vltimũ credo verius. † Et hoc tenet Aſten.
lib. 8. titu. de bono matrimonij. articu. 3. q. vtrum vxor dicens
quod etiam quod Hug. notauit. 33. q. 4. meretrices. ꝙ propter
quamlibet pollutionem extraordinariam poteſt vir vxorem
dimittere, & econuerſo ſi alter agat cum altero membro inna
turali, vel poſteriori, arg. c. alleg. cauſationes adulterij.

SIgnificaſti nobis quendam.

¶ Si quæris vtrum, & quando confeſsio in iure fa-
cta in & ſuper criminibus, præiudicet confitenti, di
ſtingue vt dixi ſupra de diuor. ex literis. Item, vtrum, cõfeſsio
vnius criminoſi alteri pręiudicet, vide quod dixi ſupra de cõ-
feſ. ca. 1. & de re iudicata. c. quamuis.

1 *Replicatio datur contra exceptionem doli, matrimonij fauore.*

INtelleximus, quod cum ſ.

¶ Si quæris, vtrum contra exceptionem doli detur
replicatio doli, vide hic per Innocentium & Hoſtiẽ.
poſt eum, & Ioannem Andream. ſ. de conceſ. præben. cum ſu-
1 per. in fi. † vbi dicit quod hic & in decretali ſignificaſti. ſ. de di-
uor. datur replicatio contra exceptionem in fauorem matri-
monij. vel ibi & hic datur replicatio circa diuerſa delicta, ſed
circa idem delictum non daretur replicatio contra exceptio-
nem doli. ff. de exception. doli. leg. apud Celſum. §. Marcellus.
Henric. Bobic.

1 *Vxori notoriè adulteræ non tenetur vir lite pendente debitum
reddere*
2 *Patronus eſt turpitudinis qui celat crimen vxoris.*
3 *Vxori occultæ adulteræ lite pendente, an maritus debitum red-
dere teneatur.*
4 *Vir reddendo debitum vxori adulteræ an peccat.*
5 *Vir reddens debitum vxori adulteræ proceſſu pendente an ſi-
bi præiudicet.*
6 *Inceſtus cum moniali committitur;*
7 *Adulterium cum ſponſa committitur.*
8 *Delictorum non fit compenſatio in foro pœnitential.*
9 *Delictorum occultorum non fit compenſatio in foro iudiciali.*
10 *Delictum notorium, quod dicatur.*
11 *Status mutatione impediente non fit compenſatio.*
12 *Delictorum notoriorum, in pęnis publicis non fit compenſatio.*
13 *Delictorum notoriorum in pœnis pecuniarijs an fiat compenſatio.*
14 *Vir ſe occultè adulterans an vxorem poſsit adulterij accuſare.*
15 *Adultera poſt pęnitentiam an repellat virum ab accuſatione.*

TVa fraternitas requiſi.

¶ Si quęris vtrum vxo-
ri accuſatæ de adulterio per maritum, & ab eo lite
pendente carnale exigenti maritus debitum redde-
re teneatur, Et vtrum peccet debitum ab vxore adultera exi-
gens, vel ei reddens: & vtrum ſibi præiudicet, & in quo; diſtin
gue. Aut quæris de primo, ſcilicet vtrum lite pendente mari-
tus debitum reddere teneatur: & tunc refert ſecundum Ray-
nald. in ſumma titu. de matrimonio. §. 11. pone &c. & ſecun-
dum fratrem Ioan. in ſumma confeſ. titul. de matrimonio. q.
48. pone quod vir & Aſten. libr. 8. tit. de accuſatione propter
1 fornicationem in fin. & Goffred. & Bernar. hic. † Aut eſt no-
torium & publicum illam eſſe adulteram: & tunc nec reddere
nec exigere debet debitum, niſi ipſa vxor velit abſtinere à pec
cato adulterij, & pœnitentiam agere. 32. q. 1. c. 2. & 4. & 6. capi.
ſequentibus. vbi dicitur quod adultera donec pœniteat non eſt
tenenda in conſortio coniugij. Et ſicut iniquus eſt, qui caſtam
2 dimittit, ita iniquus & fatuus eſt qui retinet meretricem. † &
quod patronus eſt turpitudinis, qui celat crimen vxoris. ad
idem ſupra de diuor. ſignificaſti. & ſuprà. capit. proximo. in fin.
3 & capit. ſi vir. † Aut occultum eſt eam eſſe adulteram: |& tunc
dicunt Raynald. & frater Ioann. & Aſten |vbi ſuprà, & idem
innuit Bernar. hic quod tenetur debitum reddere petẽti: quia
eam non debet ſpoliare ante ſententiam ſupra vt lite penden-
te. laudabilem. de diuor. porro. 8. q. 4. nonne. ſed Hoſtien. hic
contra, ne paretur ſibi præiudicium: vt infra ſequitur. & hoc
videtur verius per ea quæ not. ipſe Hoſtien. in ſumm. eo. titu.
§. quæ ſit pœna. in fin. vbi dicit quod ſi maritus certus de adul
terio vxoris non poſsit ipſam vxorem conuincere, & ideo ab
eccleſia quæ de occultis nõ iudicat: quia debitum denegat ex-
communicatus ſuſtineat excommunicationem: ſi ipſam in-
corrigibilem ſentiat, & quo ad Deum talis ſententia nõ ligat.
ad hoc. 23. q. 1. capit. 1. & capi. ſi quis vxorem. & capitu. ſequen
ti. ſ. eod. ſi vir ſciens. & in hoc concordat beatus Thomas, &
Petrus, vt dixi in dicto. c. ſignificaſti. diſtinctione. 2. vbi vide.
Nec obſtat quod dicitur, quod non debet eam ſpoliare ante
ſententiam, quia vetum eſt ab alijs, quam à copula carnali, &
quando crimen non eſt notorium, vt notat Bernard. hic in
verſi. ſed hoc intelligo. & Ioannes & Laurentius Hugo. & Ar-
4 chidiacon. 34. diſtinctione. ſi cuius. † Aut quæris de ſecundo
ſcilicet, vtrum vir exigendo debitum ab vxore adultera, vel
reddendo peccat, & tunc notauit Hugo. in dicto. capit. ſi quis
vxorem. quod ſi alter coniugũ exigat debitum à reliquo in ad
ulterio permanente, ſiue in occulto ſiue manifeſto & ſcienter,
& peccat mortaliter exigendo, quia, facit contra conſtitutionẽ
eccleſiæ, peccat etiam reddendo ſi celebratum eſt diuortium
iudicio eccleſiæ, aut ſi publicè moratur in adulterio, ſed ſi neu
trum iſtorum ſi peccat reddendo, quia tenetur ad hoc. Si autẽ
propter incontinentiam & fragilitatem carnis exigat debitũ,
peccat mortaliter, quia facit contra inſtitutionem eccleſiæ, mi
nus tamen peccat cum adulterium eſt occultum. Alij dicunt
quod impotentia continendi a copula carnali excuſat exigen-
tem in hoc caſu, quorum ſententia benignior eſt, licet fortè
non verior ſecundum Hugonem. idem not. glo. Guil. ſuper
Raynald. in dicto. §. 11. pone &c. & frater Ioannes in dicta. q.
48. pone quod vir. Quod intellige, quãdo vxor eſt impęnitẽs,
& incorrigibilis ſeu ſaltem impęnitens. ſecus ſi eſſet corrigibi
lis, & pœnitens; quia tunc poſt pœnitentiam peractam, vel
partem ipſius, poſſet debitum exigere ab ea. arg. ſ. de eo qui co
gnouit conſangui. vxoris ſuæ. veniens. & j. de furtis. c. vltimo.
5 & nota gl. in dicto. c. ſi quis vxorem. glo. vel ſaltem. † Aut quæ-
ris de tertio. ſ. vtrum ſibi præiudicet, & in quo præiudicet, &
tunc. Aut quantum ad pœnã irregularitatis, & vt promoueri

ſiue content in ſo.25.diſtinct.primum.33.q.2. admonere.6.
q.1.qui crimen.ſ.de teſti.teſtimonium.ſecundum Rayna.qui
ita ſentit à verſ. itē pone citra in ſumma, de diuortijs propter
fornicationem.§.4 pone quod vir.Idem per omnia Archidia.
32.q.6.c.1.glo.1.idem Goff. & Hoſt.rubr.de diuortijs.§.quot
modis.ver.quid ſi vir.Idem beatus Thomas & Albert. idem
frater Ioan.in ſumma confeſ.rubr.de diuortijs propter fornicationem.q.5.pone quod vir.& q.ſeq.nunquid vxor.& Berna
& Hoſt.ſ.de diuor.gaudemus.§. qui autem . vbi dixi de hoc.
Et vide q̃ notat Dynus & Ioan.And.in nouella.j. de reg.iur.
in pari.lib.6.Et quis grauius peccat vir vel vxor adulterando,
vide per Aſten.dicto titu.arti.3.quis grauius.

1 *Teritorij diffinitio.*
2 *Teritorium habet, qui vniuerſitatem agrorum tenet.*
3 *Iudices ſeculares meri & miſti imperij, territorium habent.*
4 *Epiſcopi habent territorium in ſua diocœſi.*
5 *Prælati inferiores ſingulares an habeant territorium.*
6 *Collegia an territorium habeant.*
7 *Remiſsio non habet locum in ciuilibus.*
8 *Remiſsio an locum habeat in delictis ciuiliter intentatis.*
9 *Remiſsio non fit in leuibus delictis.*
10 *Remiſsio an fiat in gradibus delictis.*
11 *Remiſsio an fiat cum cauſa cognitione.*

¶ De rapto.incen.& viola.eccle. Rubr.

DE illis autem qui loco. ¶ Ad euidentiam textus, & gloſſæ, videndum eſt de tribus,
ſcilicet quid ſit territorium, & vnde dicatur, qs
dicatur habere territorium : quæ duo ſunt præambula ad tertium quod ſequitur, ſcilicet, vtrum, & quando remiſsio fieri debeat ſeu locum habeat in delictis. Aut ergo quæ
1 ritur de primo.†& dic quod territorium eſt vniuerſitas agrorum inter fines cuiuſq; ciuitatis: quod ab eo dictum eſt quod
aiunt, quod magiſtratus eius loci inter eos fines terendi ſiue
mouendi ius habent, vt probatur.ff.de verb. ſigni. l. pupillus.
2 §.territorium.†Aut quæris de ſecundo, ſcilicet quis dicatur habere territorium.& dic quod ille qui habet vniuerſitatē agrorum prout.ſ.in diſtinctione continetur: quia cuicunque competit diffinitio & diffinitum.argu.ff.de offi. eius cui mandata
eſt iuriſdic.l.1.§.qui mandatam.& l.& ſi prætor. 21. diſtinctione.cleros.31.diſtinctio.c.aliter.j.de verbo.ſignific. forus.§.in
omni.circa quod refert, Aut quæris de iudicibus ſecularibus:
3 aut de eccleſiaſticis.†Si de ſecularibus, tunc dic quod regulariter illi qui habent merum & miſtum imperium, de quo ff.de
iuriſdict.omnium iudi.l.imperium.habent territoriū vt ſunt
præfectus vrbis, prætor, proconſul, præſes prouinciæ, & quaſi
omnes alij, iudices, de quibus tractatur in primo libro.ff.veteris.& C.Si de eccleſiaſticis: tunc refert ſecundum Innocentiū
4 & Hoſtien.ſ.de foro competenti, cum contingat. †Aut quæris de Epiſcopis & ſuperioribus, & conſtat quod tales habent
forum ſeu territorium per totam, & ſuper totam dyocœſim
ſuam.arg.ſ.de offi.ordin.c.1.& ſ.de foro competenti ſanè.ſecundum Innocentium & Hoſt. in dicto.c.cum cōtingat.Et in
hoc concordat Guil.de monte Lau.in extrauaganti Ioan. 22.
execrabilis.in fin.ſuper verbo de iure.dicens quod de iure cōmuni ſolus Epiſcopus habet territorium in dyocœſi ſua. 16.
q.7.omnes baſilicæ.j.de offi.ordina.cum Epiſcopus.li.6. Aut
quæris de prælatis inferioribus: & tūc, Aut quæris de prælatis
5 ſingularibus, aut de collegijs.†Si de prælatis ſingularibus, tunc
ſunt opiniones contrariæ. nam Innocen. dicit in dicto.c.cum
contingat. Primo, quod Archidiaco.non poteſt excommunicare delinquentem in ſuo Archidiaconatu, niſi aliàs ſit de ſubditis eius: & hanc opinionem tenet Specu. rubrica de competen.iudicis aditione.§.1.verſi.6.ratione criminis. Poſtea dicit
Innocentius, vel potes dicere, & melius Archidiaconum, &
multos alios prælatos, qui habent prælationem ſuper certas
parochias, vel certa loca habere territoriū, & ibi poſſe exercere iuriſdictionem ſuam, in certis tamen capitulis, vt not.ſ. de
offic. Archidia.ad hæc.& ſ.de offi.ordin.cum ab eccleſiarum.
Sed Hoſtien.ibi in hoc contra indiſtinctè dicens ſic, mihi videtur quod de iure communi Archidiacon. vel alius prælatus,
excepto Epiſcopo nō poteſt dici habere territoriū, nec illud
poſſet conſuetudo operari vt in eadem ciuitate vel dyocœſi
eſſent duo capita, ſicut monſtrum. de hoc.ſ.de officio. ordin.
quanto.& c.quoniam. Sunt tamē aliqui Abbates habentes certam terram limitatā iuriſdictioni ſuæ ſubiectam alio Epiſcopo carentem, ſicut Caſinēſes & quidam alij, quod fulciri poſſunt ex ſpeciali priuilegio apoſtolico: & de talibus dici poteſt
quod territorium habēt ſiue forum: vt in dicto.§.territorium
Et de hoc.ſ.de præſcrip.cum ex officij.& c.veniens. Illi autē
de conſuetudine iuriſdictionem habentes, eam exercebunt in
his locis quibus eam exercere conſueuerunt Hoſtien. & Ioannes Andr.poſt eum ibi, cuius opinionem quātum ad id quod
dicit de iure communi approbant Specul.& Guilel. de monte
lauduno.vbi.ſ.Ego verò Henricus credo ſic diſtinguendum.
Aut loquimur de iure communi.& tunc vera eſt opinio Hoſtien.Specul.Guilel.de monte Lau.& ſequaciū.Aut de priuilegio papali: & tunc ſecundum formam priuilegij, ſeu quantum
concedit priuilegium poſſunt habere.j.de priuilegi. porro.&
per totum.& hoc approbant Hoſtien.& Ioannes Andr.ſ.cap.
proximo.Aut de conſuetudine præſcripta: & tūc poſſunt prælati inferiores habere certa loca pro territorio, iuxta.ca. ſuper
eod.j.de præbendis.lib.6.ſecundum Guilel. de monte Lau. in
6 dicta extrauaganti execrabilis.ſuper verbo, de iure. †Sequitur
de collegijs: & tunc. Aut quæris de iure communi, & tunc dicit Innocentius in dicto.cap.cum contingat. quod capitula &
alij de quibus ibi loquitur, licet ſuper aliquos habeant iuriſdictionem, tamen nullum territorium habent: & ſic intellige.
89.diſtinctione.indicatum.idem Hoſtien. & ibi & Archidiaconus in dicto.c.indicatum. Imo quod plus eſt capitulum de
iure communi iuriſdictionem non habet, vt notat Hoſtien.
ſ.de reſcriptis.ex parte decani.& j.de verborum ſignificat.ex
parte in Chriſto. ſuper verbo pro contumacia. circa fin. Aut
quæris de priuilegio, vel de conſuetudine. tunc credo idem
quod in prælatis ſingularibus.ſ.dictum eſt: & ſecundum hoc
idem eſt per omnia in capitulis, ſeu collegijs, & in prælatis ſingularibus. Nec obſtat ratio Hoſtienſ.quod non poſſet conſuetudo operari, vt in eadem ciuitate, vel dyocœſi eſſent duo capita ſicut monſtrum: quia verum eſt æqualia, æqualis poteſtatis, ſed bene vt vnum ſit ſub alio, ſeu inferius vel minus alio,
vt dicto.ca.quoniam. & c. itaque. Ita etiam videmus in Papa,
Archiepiſcopo, & Epiſcopo qui in eadem dyocœſi ſunt capita, ſed maius & minus.ſ.de offic.ordina.duo ſimul.& ca. paſtoralis.j.de offic.ordina.Romana.de appella.Romana.libro.6.9.
q.3.cuncta per mundum.& c.per principalem. Aut quæris de
tertio, ſcilicet vtrum, & quando remiſsio fieri debeat, ſeu locū
7 habeat in delictis.†& intellige de remiſsione reali qua quis inuitus trahitur ad iudicium, quæ non habet regulariter locum
in ciuilibus.j.de foro competenti Romana. §. contrahentes
lib.6.Exceptis caſibus certis ſpecialibus.C.vbi de crimine, agi
oportet.l.2.C.vbi quis decuri.vel cohor.condict.conuen.l.vltima.in authen.vt iudices ſine quoquo ſuffragio.§.neceſsitatē.
colla.2.In quibus eſt ſpeciale ratione publicæ vtilitatis, vt patet in eis.& de hoc notat Cardina.in dicto.§. contrahentes.in
8 magna gloſſa, in principio, & tunc, †Aut quæris, vtrum habeat
locum remiſsio in delictis vbi ciuiliter agitur, & tunc credit
Petrus de bella parti.C.vbi de crimine agi oportet.authentic.
qua in prouincia.& Cynus ibi poſt eum quod non, per.§.in authent.vt nulli iudicum.§.ſi verò quis comprehenſorum. Vbi
primo enumerauit delicta enormia, & poſtea dicit, ſi verò qs
cōprehenſorū.ad hoc vt det intelligere, q̃ ſi pœnæ impoſitio
nō ſit alijs in exēplū nō eſt facienda remiſsio, qđ eſt mēti tenēdū ſm eos ibi. Pro qbus facit, qa regulariter talis cā reputatur
ciuilis: & ſapit naturā ciuilis: vt.ſ.de procura.tuæ.in fi.& de teſt.
teſtimoniū.§.ſi verò.licet ſit argumentum contrariū.j.de clericis cōiuga.c.vno ibi, criminaliter aut ciuiliter.li.6.Aut in deli
9 ctis vbi criminaliter agit: & tūc† Aut quæris de leuibus criminibus: & de talibus iudex ſub quo deliquēs domiciliū habet,
cognoſcere pōt: nec habet ipſum remittere ad iudicē ſub quo
deliquit ſm Bern.& Hoſtien. hic.pro hoc.ff.de accuſa.l. leuia.
10 †Aut de grauibus criminibus: & in talibus oīno fit remiſsio ad
locū delicti.ff.de re mili.l.deſertorē.in principio. de accuſa.l.ſi
cui.§.vltimo.& in dicto.§.ſi verò qs cōprehēſorū.3.q.6.c.1.&
6.q.3.c.placuit. Licet Accur.in dict.l.ſi cui.§.fi. dicat q̃ remiſſio illa fiat ex vrbanitate, vel locum habet ſm eum cū reus litigat, quod etiā vr̄ placere Innocentio hic. Sed primā opinionē
tenent Iacobus de Ra.Petrus de bella perti.& Cynus in dicta
authen.qua in prouincia.& Ioannes Andreas extra de re iudicata.paſtoralis.§.denique.ver.quod ſi punitio. gl. ſed nunquid
de iure.& expreſsius Guil.de monte Lau.extra de rapto.c.1.ad
fi.gl. notat, quod in realibus. ver.in delictis maioribus. in cle.
quam credo veriorem. Itē dicunt quidam, quod iudex delicti

ad hoc poteſt cogere, iudicem ſub quo degit per verbum iube
mus, poſitum in dicto. §. ſi verò quis. quod eſt verbum neceſ-
ſitatis. ff. quod iuſſu. l. 1. & 2. 14. q. 1. quod præcipitur. Et ſic nõ
obſtat quod dicitur, quod par in parem non habet imperium,
ſupra de elect. innotuit. cum in hoc iudex delicti ſit maior: &
hoc placuit Iacobo de Rauen. & Petro de bella parti. & Cyno
in dicta authen. qua in prouincia. pro his facit, quod notat Hu
go. 65. diſtinctione. capit. fin. Sed contra eos facit quod ibi no
tat Ioannes, quod credo verius, ſcilicet quod licet malè faciat
iudex requiſitus non remittendo, is tamen qui requirit ſi aliàs
non eſt illius: iudex illum cogere vel punire non poterit. ſed
aget coram ſuperiorẽ illius. Ad q; facit dictum. capitu. Roma
na. §. contrahentes. ibi ad denunciationem. non dicit ad man
datum vel præceptum. Ad hoc etiam facit de offic. ordin. pa-
ſtoralis, in principio, & quod not. ſupra de offic. delegati. pru-
dentiam. §. adijcimus. in vltima glo. Non obſtat illud verbum
iubemus. in dicto. §. ſi verò. quia licet imperator ibi iubeat: nõ
tamen dat per hoc iudici requirenti poteſtatem iubendi, aliàs
puniendi: igitur non conceſſum non attentet. 25. quæſtione
ſecunda, amputata. & hoc tenet Ioannes Andreas in dicto. ca.
31 paſtoralis. glo. ſed nunquid de iure. †Dicunt etiã prædicti do
mini legum, quod iudex requiſitus remittet delinquentem ſi-
ne aliqua cognitione: tum quia præſumptio eſt iudice requi-
rente. ſ. de renuncia. in præſentia. tum quia requiſitus eſt me-
ru executor. ſ. de offi. delega. paſtoralis. §. præterea. C. de exe-
cut. rei iudica. l. ſi vt propoms. & pro eis facit dicta. l. ſi cui. §. fi.
ff. de accuſa. vbi dicunt quod videtur caſus. Sed quidam dicunt
contra, quod præcedet aliqualis cognitio, aliàs ſine cauſa infa-
maretur qui ſic ſtatim ligatus remitteretur, ad hoc. ff. de cuſto
di. reo. l. diuus. 2. C. vbi de cri. agi opor. l. 1. & de exhiben. reis
l. fi. ad idem C. de arb. l. ne in arbitris. Et in hanc ſententiam vi-
detur declinare Ioannes Andreas in dicta glo. ſed nunquid de
iure, in fi. quod æquius videtur, quare & c. C. de iudi. placuit.

Super eodem c. in finali glo

¶ Si quæris vtrum Epiſcopus poſsit excommunicare Archiepiſcopum in dyo-
cæſi delinquentem, diſtingue vt dixi ſupra, de maior. & obe-
den. cum inferior. diſtinctione. 2. vbi etiam de hoc per Inno-
centium & Hoſtien. in ſumma. de ſenten. excommuni. §. quis
valeat excõmunicari. ver. quid ergo ſi metropolitanus. & ver.
ſequẽti. & per Archidiac. j. de cõſt. vt aĩarũ periculis. per Ioan-
nem Andre. infra de ſententia excommuni. ſtatuimus. libr. 6.

Super eodem. c.

¶ Hoſtienſ. exponit hic iſtud nomen parrochia, in textu, id
eſt, de dyocœſi ſimul. gloſſ. ſupra de hære. excommunicamus.
1. §. Adijcimus. & de magiſtris. capitu. a. Vnde ſi quæris vtrum
tota ciuitas, vel dyocœſis poſsit dici parochia, diſtingue, vt di
xi ſupra de dona. Apoſtolicæ.

1 *Ex damno dato tria mala oriuntur.*
2 *Rancorem homo in corde tenere non debet. 5.*
3 *Odium petenti remittendum.*
4 *Actionem ex damno prouenientem offenſus remittere non tenetur.*
6 *Raptori occulto non denegatur ſepultura.*
7 *Raptor publicus ſepultura caret.*

SVper eo.

¶ Si quæris vtrum inimicis vel iniuriantibus, veniam petentibus te-
neamur remittere, diſtingue ſecundum Petrum in
1 ſcriptis ſuper tertio ſententiarum, diſtinctione. 30.
†Quia ex iniuria, vel damno dato alicui oriri ſolent in eo cui
fit tria, ſcilicet rancor in affectu, ſignum rancoris in effectu ſci
licet odium, & actio contra iniuriantem. †Primum tenetur ho
mo ſtatim remittere, id eſt nunquam in corde ſuo tenere: Mat
thæi 18. Sic & pater meus cœleſtis faciet vobis ſi non remiſeri
tis vnuſquiſque fratri ſuo de cordibus veſtris. pro hoc. 23. q.
3 4. ſi is qui. vbi de hoc. † Secundum, tenetur remittere veniam
veraciter petenti, id eſt parato emendare ſecundum facultates
ſuas. ſicut & dominus remittit parato ſatisfacere: de hoc põt
intelligi illud quod dicitur Lucæ. 17. Si conuerſus fuerit ad te
4 dicens, pœnitet me, dimitte illi. †Tertium, non tenetur dimit
tere. 45. diſtin. & qui emendat. 90. diſtinc. ſi quis iratus. 23. q. 5.
de occidendis. idem notat frater Ioan. in ſumma confeſ. eo. tit.
de pœniten. & remiſ. ſub rubrica de impedimento pœnitentiæ
q. 215. vtrum inimicis &c. Sed nec pœnam publicam pro pec-
cato debitam remittere tenetur: imo nec debet iudex remit-
tere, vt hic in ver. ita tñ. & per totum, niſi ex cauſa, vt le. & no.
de his qui notãtur infa. l. quid ergo. §. pœna grauior. & ſ. de offi
5 cio deleg. de cauſis. † Et nota quod rancorem, & odium reti-
nens contra proximum peccat mortaliter. Peccatũ enim mor
tale eſt q; contrariatur charitati, per quam eſt vita ſpiritualis,
charitate autem diligitur Deus & proximus. Lucæ. 9. Matth.
19. & 22. de pœni. diſtinct. 2. charitas. 2. Dilectio autem Dei eſt,
vt eius mandatis obediatur. dicitur enim prima Ioann. 2. capi.
qui dicit ſe noſſe Deum, & mandata eius non cuſtodit men-
dax eſt, & in eo veritas non eſt. Qui autem ſeruat verba eius
verè, in hoc charitas Dei perfecta eſt: & ideo inobedientem
eſſe præceptis diuinis eſt peccatum mortale, quaſi dilectioni
Dei contrarium. Et de iniuria facta eccleſiaſticæ perſonæ cui
ſit ſatisfactio facienda & coram quo iudice ſit extimanda. vide
quod dicam. j. de ſenten. excommuni. parrochianos. diſtinc. 2.

Super eodem cap. ver. ita tamen.

¶ Si quæris vtrum raptor eccleſiaſtica careat ſepultura, diſtin
6 gue. † Aut eſt raptor occultus, & qui totiens admonitus, non
fuit, nec ita obſtinatus inuenitur ſicut ille de quo hic dicitur:
& tunc non, vt. ſ. de ſepult. parrochiano. & j. eod. in literis. Aut
eſt publicus, & obſtinatus, & tunc caret eccleſiaſtica ſepultura
vt hic & ſ. c. 1. & 2. reſpõſo. Et ſic eſt. hic eſt vnus caſus in quo
denegatur eccleſiaſtica ſepultura, alij no. ſ. de ſepulturis. ex par
te. a. ſecundum Hoſtien. & de hoc vide Bernar. hic in gloſ. quæ
incipit, hoc quantum. Et vide per Archidia. 17. q. 5. qui bona.
§. ſi. ergo. ſuper verbo glo. pro opere. vbi idem notat.

1 *Piratæ deprædantes peregrinos excommunicandi.*
2 *Piratæ piratas deprædando, fit compenſatio.*
3 *Piratæ nauigantes deprædantes excommunicandi.*
4 *Naufragos ſpoliantes an ſint excommunicati;*
5 *Naufragos ſpoliantes bonorum publicatione multandi.*

EXcõmunicationi ſubdantur.

¶ Si quæris vtrum piratæ, qui chriſtianos alios de-
prędant, vel illi qui naufragos ſpoliant ſint excom-
municati vel excommunicandi, diſtingue, Aut quæris de pira
1 tis, & tunc. † Aut tales deprædant mercatores, ſeu peregrinos
non nauigantes, ſed aliàs itinerantes, & tunc non ſunt excom-
municati ipſo iure, ſed excommunicandi. 24. q. 3. ſi quis romi-
petas. & c. paternarum. & legitur & not. ſ. de treuga & pace. c.
2. ſecundum Hoſtien. & Ioan. Andre. Aut deprædant nauigan
2 tes, & tunc. † Aut nauigantes piratas, ſicut & ipſi ſunt, & tales
non ſunt excommunicati, ſed paria delicta mutua compenſatio
ne tolerantur. ſ. titu. proximo. c. penulti. & fin. quod de notant
verba honeſtis cauſis, hic in textu poſita ſecundum Hoſtien.
3 & Ioannem andreã. † Aut nauigantes honeſtos ſeu ex hone-
ſtis cauſis, & tales non ſunt excommunicati ipſo iure, quod
4 dic vt ſtatim dicam. † Aut quæris de illis qui naufragos ſpo-
liant: & tunc, Aut nondum ſunt moniti vt ablata reſtituant in-
fra tempus à iudice ſtatuendum: & tunc non ſunt excommu
nicati argumento huius literæ, ibi niſi ablata reſtituant &c. er-
go à contrario ſenſu ſi ablata reſtituerint non ſunt excommu
nicati, argumento ſupra, de his quæ fiunt a præl. cum apoſtoli
ca. Et Abbas dicit qđ poteſt dici ſicut dicebat Petrus de ſamp.
vt ſubiaceant excommunicationi poſt trinam monitionem,
vel vnam pro omnibus. j. de ſenten. excommunicat. ſacro. 24.
q. 3. de illicita. vt ſicut poſt trinam monitionem poſſent excõ
municari: ita & hoc caſu ſint poſt admonitionem excommu
nicati: ſimile. ſ. de immunita. eccle. non minus. Aut ſunt moni
ti vt ablata reſtituant infra tempus à iudice ſtatuendum. argu-
mento in eo quod legitur & no. ſ. de offi. deleg. de cauſis. ff. de
iure delibe. l. 1. §. ait prætor. & tunc, Aut quæris vtrum excom
municati ſint ipſo iure infra illud tempus, & dic quod non, cũ
reperiantur contumaces: ſimile. ſ. de immunita. eccle. aduerſus
verſic. penulti. ſecundum Hoſtien. Aut poſt, & tunc ſi infra il
lud tempus reddiderint, non ſunt excommunicati, cum non
fuerint contumaces, propter quam ſolam contumaciam fer-
tur ſententia excommunicationis. 11. q. 3. nemo Epiſcoporũ.
ſed obedientes. Si verò non reddiderint, tunc ſunt excommu
nicati ipſo iure, ita quod eſt canon latæ ſententiæ non ferendæ
argumento. j. de crimin. falſ. dura. ſecundum Tancretum Inno
centium Goff. Bernard. & Hoſtien. hic. Idem Ioannes 2. diſtin
ctione, hodie. de quo etiam per Archidia. ibi. idem Ioãnes An
dre. hic concordat. ſ. de præben. extirpandi. de immunitate ec
cleſi. ca. non minus. ne clerici vel monac. infra. c. clericis. in fi. 1.
de rebus eccleſi. non alienan. c. 2. §. laici. & §. fin. libr. 6. & in cle-
mẽ. de vita & honeſta. cler. dyocęſanus. & de ſtatu mon. atten-
dentes.

dentes.in fi.in clemen.Sed Innocentius dicit hic quod eſt ca-
non ferendæ ſententiæ non latæ:prior autem opinio videtur
mihi verior: & idem quantu ſ. ad hoc de piratis.ſ.quod ſint ex-
communicati ipſo iure, ſi moniti infra tempus ſtatuendum à
iudice ablata non reſtituant.vt.ſ.eod.t.reſponſo. Et intellige
quod dictum eſt de piratis, & nauigijs,ſeu naufragijs, maritti-
mis,& eſt ratio ſpecialitatis in eis,quia ibi nimis frequentatur
hoc crimen,ideo exemplo craſſantibus multis opus fuit.ff. de
5 pœnis.aut facta.ſecundum Hoſtien. † & tales ſpoliantes nau-
fragos debent bonorum publicatione multari.vt.C.de furtis.
authen.nauigia.Finaliter credo,quod prima pars huius.c.ſit ca
non ferendæ ſententiæ, ſaluo quod piratæ excommunicantur
ſolenniter ab ore ſummi pontificis ter in anno. Secunda verò
pars ſit canon latæ ſententiæ,ita tamen quod præcedat moni-
tio,vt dixit gl.Bern.& vt plenius ſtatim dixi:& hoc probat vis
verborum in textu poſito,ſi.ratio diuerſitatis patet ſatis. Et
ſic prima pars poteſt intelligi de quolibet nauigio.

1 *Iudex delegatus non poteſt pœnam mutare.*
2 *Iudex ordinarius,qui non diſpenſat ſuper crimine non mutat pœnam à iure ſtatutam.*
3 *Iudex habens,diſpenſandi poteſtatem cauſa cognita,pœnam iuris immutat.*
4 *Iudex ſine cauſæ cognitione non poteſt pœnam iuris immutare.*
5 *Iudex ex arbitrio punit,quando pœna non eſt à iure determinata.*
6 *Cauſæ pœnas minuendi quatuor.*
7 *Nobilis mitius punitur,quam ignobilis.*
8 *Cauſæ pœnas augendi duæ.*

IN archiepiſcopatu tuo. ¶Si quæris vtrum
iudex poſsit pœnam mutare diminuere, vel auge-
re,diſtingue.Aut quæris de pœna ſtatuta & determi
nata à iure.Aut de pœna nō determinata à iure ſed arbitraria.
In primo caſu refert, Aut eſt iudex delegatus, aut eſt ordina-
1 rius.†Si delegatus,tunc non poteſt talis enim non poteſt diſpē-
ſare, ſed iure communi procedere, cum fines mandati exacta
diligentia ſint ſeruandi.ſ. de reſcriptis, cum dilecta. quod dic
2 vt legitur & not.ſ.de offi.delega.de cauſis.†Si ordinarius, tūc
Aut eſt talis iudex qui non poteſt ſuper illo crimine diſpenſa-
re, & talis non poteſt pœnam, pro illo crimine inſligendam
commutare,minuere,vel augere,vt.j.de pœnis.licet. vt notāt
ibi Bernard.Innocentius & Hoſtien.& ita intellige Deutero-
nomij. 19. Et homicida morietur, nec miſereberis eius. Aut
eſt talis qui poteſt ſuper illo crimine diſpenſare, & tunc
3 † Aut huiuſmodi commutationem, vel diminutionem, ſeu
augmentationem facit cauſa cognita,& in ipſa ſententiæ pro-
latione:& tunc poteſt,vt hic.& ff.de his qui notantur infa. le.
quid ergo.§.pœna grauior.& C.de his qui notantur infa.l.& ſi
4 ſeuerior.†Aut eam facit non cauſa cognita,vel poſt ſententiā
& tunc non poteſt.ff.ad turpil.l.1.de iniurijs.l.diuus. ad muni-
cipales.l.ordine.Et in hac cauſæ conſideratione habetur conſi
deratio locorum,& temporis perſonarum, & cauſæ,ac etiam
multitudinis,& ætatis,& ſcandali.Nam ex omnibus iſtis rigor
iuris mitigatur,vt colligitur manifeſtè. j. de ſenten. excom-
muni.ſuper eo.& ca.vltimo.vbi de hoc.86.diſtinctione.capit.
tanta.2.q.3.euphœmium.§.notandum.ſ.de tranſact.capito. vl
timo.50.diſtinctione, vt conſtitueretur.ff.de pœnis.leg.ſi quis
aliquid.§.inſtrumenta.& l.abſentem.§.ſi.& l.reſpiciendum.§.
delinquunt.2 q.1.in primis.cum multis ſimilibus. Item cauſa
cognita,& ex prædictis cauſis,& iuribus poterit pœnam aug
mentare, & etiam quando multis craſſantibus, exemplo ſeu
vindicta opus eſt.ff.de pœnis.l.aut facta.§.penultimo. de quo
not.plene in dicto.§.notādum,& in dicto.§. pœna grauior. &
in dicta.l.& ſi ſeuerior.& per Innocentium.ſ.de conſtitu.c.1.
Vbi etiam not.quod arbiter leges tranſgredi poteſt per.l.ff.de
arbitris.l.qualem.ſ.de renunciat.in præſentia.& hoc ibi appro-
5 bant Hoſtien.& Compoſt.†In ſecundo caſu,quando pœna nō
eſt determinata à iure, & tunc imponitur arbitrio iudicantis.
ff.de effracto.l.1.§.expilatores.& de pœnis.le.hodie.ſ.de offi-
cio delegati. de cauſis. de tranſactio. capitu.vltimò. cum ſuis
concordantijs.Præmiſſa omnia notat Archidiaconus. 17.q.4.
qui bona.§.ſi ergo.in magna gloſſ.circa.6.colum. verſicul.ſi au
tem quis cogitat,& agit,& perficit &c.verſiculo, & hæc vera
ſunt &c.Nec obſtat prædictis illud Iacobi. 2. Iudiciū ſine mi-
ſericordia fiet illi,qui non fecerint miſericordiam : quia hæc
non habent locum in his quæ iudicis arbitrio relinquuntur: in
illis autem intelligitur illud Eccleſiaſt.7.& 23.q.4.capitu. non
poteſt.§.præcepta. Noli eſſe nimis iuſtus. quia eſt nimis iuſtus
qui perit in iuſtitia ſua:vbi erga pœnitentes miſericordes eſſe
monemur:nō aūt habet locū in his quæ per legē diuinā, vel hu
manā determinantur.Et ad hoc quod dictum eſt quod iudex
poteſt minuere,vel augere pœnam ex cauſa,ſatis concordant.
Petrus,de bella parti.& Cynus in dic.l. & ſi ſeuerior. dicentes
quod cauſæ propter quas poteſt pœnā minuere ſunt quatuor.
6 Primò,†poteſt minuere propter cōditionem perſonæ delin-
quentis,quod contingit,quandoque propter iuuentutem,vt.ff.
de minori.l.auxilium.§.in delictis,quandoque propter digni-
7 tatem.†quia mitius puniendus eſt nobilis,quam ignobilis.ar-
gumento.ff.de pœnis.l.aut facta.§.perſona.& l.reſpiciendum.
§. furta. Secundò, propter ignorantiam.ff.ad leg.Cornel.de
ſicarijs.l.in lege. Tertiò, propter factionem inconſultam,vt
quia propter dolorem repentinum quis delinquit:vt.ff.de pœ
nis.l.abſentem.§.vltimo.Quartò,propter rei publicæ vtilita-
tem,vt in decurionibus.C.de decurio.l.quinque.libro. 10.ff.de
re mili.l.non omnes.§.vltim.Illæ ſunt cauſæ quatuor diminu
8 tionis.†cauſæ verò augmentationis duæ ſunt, vna eſt delicti
atrocitas.ff.de pœnis.l.quædam.& in presbytero falſi dico ſe-
cundum communem intellectum.C.de epiſcopis & cleri.leg.
presbyteri.Altera eſt frequentia committendi delicta,vt in di
cta.l.aut facta.§.vltimo.Et propterea iuriſconſultus omnes pœ
nas conſiderans,& etiam caſus imponendi, dicit hodie arbi-
trarias eſſe,vt in l.hodie de pœnis. ſecundum Petrum, & Cy-
num.ſed Hoſtien.hic dicit quod licet iudici ex cauſa vnam pœ
nam in alteram commutare, quando ſcādalum non imminet,
& vbi procedit ex officio,vt in dic.§.pœna grauior.& in dicta.
l.& ſi ſeuerior.Secus,quando cauſa nō ſubeſſet, vel vbi ab alio
accuſatur: quia tunc nec mollior nec durior inſligi debet: vt
C.ne ſanctum baptiſma.l.3.in fine.& de vi publi.l.ſeruos, qui
in fin. ſecundum Hoſtienſ.cum quo concordat,quod ipſe no
tat in ſumma rubrica de accuſat. §. quis ſit effectus. & frater
Ioannes in ſumma confeſſio.titulo de rapto.rubricella de iudi
cibus, & aſſeſſo.q.146.vtrū iudex poſsit pœnam &c.& Gem.
extra de teſtamentis.capitu.vnico. gl.penulti.in clementinis.
Sed hoc vltimum dictum vbi quis ab alio accuſatur, intelligo;
vbi hoc faceret ſine cauſa ſeu cauſæ cognitione,alias ſecus, vt
ſ.dixi poſt Archidiaco.licet Thomas in ſumma.q.67. articul.
3.& frater.Io.in d.rubri.q.145.vtrū iudex aliud dicere videatur.

Super eo.c. ¶ Ad euidentiam glo.ſe. fin. Si quæris
vtrum iudex poſsit alij, ſeu alijs cōmit-
tere vices ſuas,diſtingue vt dixi ſupra,de offic.delega.c. final.

CVm cauſa quæ inter eo. Ad euidētiam
huius.capit.& gloſſæ Guile.creditur &c.Si quæritur
vtrum confeſsioni coniugum cōfitentium pro ma
trimonio, vel contra matrimonium abſque alio adminiculo
ſtare debeat,& dicta confeſsio faciat plenam fidem, diſtingue
vt dixi ſupra,de eo qui cognouit conſanguineam vxoris ſuæ.
ſuper eodem.

1 *Laicus non habet eccleſiæ claues.*
2 *Laicus in caſu neceſsitatis confeſsiones audit.*
3 *Laicus abſoluere non poteſt.*

De furtis. Rubrica.

FVres & latrones in. ¶ Si quæris
vtrum & quan
do laicus poſsit audire confeſsiones, ſeu abſol-
1 uere à peccatis,diſtingue.†Aut aliàs,quam in ca
ſu neceſsitatis,& dic q non poteſt, quia non ha-
bet claues eccleſiæ vt ſtatim ſequitur.pro hoc.ſ.
de pœniten.& remiſ.capitu.omnis.& de ſenten.excommu.c.
2 canonica.in fin.† Aut in caſu neceſsitatis,& tunc. Aut quæris
vtrum poſsit audire confeſsiones, ad hoc quod de contritio-
ne,& fide catholica confitentis,& pœnitentis euidens ſignum
appareat,& ſic poſt mortem per eccleſiam abſoluatur, & dic
quod ſic. Et ita intellige quod hic dicitur in textu de dyaco-
no.& in gl.Bernar.de laico. pro hoc de conſec.diſt.4. ſanctum
eſt baptiſma.de pœniten.diſtinct.1. quem pœnitet. circa.fin.&
diſtinctione.6 c.1.circa princip.j.de ſent.excommuni.c.a no-
3 bis.2.& c.paſtoralis.§.præterea.verſi.ad quod dicimus. †Aut
ad hoc vt abſoluat à peccatis,& dic quod non, quia nullus po
teſt abſoluere à peccatis,niſi is qui claues habet, ſcilicet ſacer-

dos canonicæ ordinatus. Sed nec ſacerdos alienus ſine licentia,
vt in dict. c. omnis. j. de pœniten. & remiſſio. ſecundum Hoſti.
hic. cum quo concordat Inno. & Hoſtien. ſupra de conſuetudi
ne. c. quanto. & Bern. ſupra de offi. ordi. paſtoralis. in gl. quo ca
ſu. in fi. in additione. & Hoſt. ibi: & Gen. extra de ſepult. ſuper
cathedram. ſuper verbo confeſsiones. in clemen.

1 *In caſu magnæ neceſsitatis, ad victum neceſſaria ſunt communia. 4.*
2 *Neceſsitas non facit communes res ad victum non neceſſarias.*
3 *Neceſsitas modica nihil commune facit:*
5 *Fur vltra rei reſtitutionem debet pœnitere*

SI quis propter neceſsit. ¶ Si quæris, vtrum
in caſu, neceſsitatis omnia ſint communia, diſtin-
gue. Aut quæris in caſu magnæ, ſeu extremæ neceſ-
1 ſitatis: aut in caſu modicæ: ſi magnæ: tunc † Aut quæris de his,
quæ ſunt in fructu, & quæ ſunt neceſſaria ad viuendum, & dic
quòd ſic. 42. diſtinct. cap. 1. 12. q. 1. capi. 1. 23. q. 7. quòd autem.
47. diſtinctione, ſicut hi. 86. diſtinctione. paſce. & capitu. non
ſatis de conſecra. diſtinctione. 5. diſcipulos. inſtitu. de rerum.
diuiſ. §. 1. & 2. Vnde cum omnia ad vſum, & ſeruitutem homi
nis facta ſint. Gen. 9. capitu. ff. de vſuris, in pecudum. Ideo qui
neceſsitatem famis patitur, potius videtur vti iure ſuo, quam
furari. ff. pro ſocio. l. merito. & qui tales res non communicat
ſupremam neceſsitatem patienti, mortaliter peccat: vt in di-
cto capitu. paſce. & in concordantijs ſupra allega. Aut quæris
de his, quæ non ſunt in fructu, vt mulier. inſtitu. de rerum di-
uiſio. in pecudum. & quæ debet eſſe vna vnius. 23. quæſtio. 5.
hæc imago, & talia non ſunt communia. Et hæc eſt ratio qua-
re mulier propter neceſsitatem famis excuſatur à furto, & nõ
à fornicatione. ff. de ritu nuptiarum. leg. palam. §. non eſt. Sed
ſi præciſe inuita cognoſceretur, non ſolum excuſatur: imo &
corona ſi virgo fuerit duplicatur. 32. quæſtio. 1. capitu. 1. 2. &
3. & ſequenti. ſecundum Hoſtienſ. & Ioannem Andreæ. Et
in hoc concordat Goffred. & de hoc per eum in ſumma eod.
titu. §. 5. verſic. ſi quæritur. vbi dicit quod imo ratio eſt: Quia
in primo caſu ius naturale ſubuenit, & excuſat ratio naturalis:
in ſecundo ius diuinum contradicit, & accuſat turpitudinem,
& horrorem prouenientem ex peccato: vt 30. quæſtio. 5. ita ne.
& in dicta. l. palàm. & in authen. de reſti. & ea quæ parit. §. vnũ
ſi quædam. coll. 4. Item in primo caſu ſalus corporalis adime-
retur, niſi liceret rem alienam occupare. In ſecundo vero, ſi for
nicari concederetur, corporalis vita debilitaretur, & ſpiritalis
adimeretur, cum ſine mortali committi non poſſet. 22. quæſtio
3 ne. 4. capitu. innocens. §. illicitum. ver. ex modo iurandi. &c. †
Si quæris in caſu modicæ neceſsitatis: tunc dic, quod nõ ſunt
communia, ita fuit hic, ex quo pœnitentia imponitur ſecun-
dum Bernar. hic in principio. Et ad hoc quod diſtinctum eſt
de magna neceſsitate, & de non magna concordat Tho. arti. 7.
4 & Lauren. † dicentes quod in magna neceſsitate poteſt, quis
ſubtrahere occultè non tantum pro ſe, ſed pro alio exiſtente
in extrema neceſsitate, etiam ſi domino diſpliceat, idem Ray
nald. in ſumma hoc titulo. §. 10. item quod ſi ad hoc. & frater
Ioannes in ſumma confeſſ. titulo iſto. q. 9. quid ſi aliquis. & vi
de de iſta materia per Io. 48. diſt. c. 1. gl. 1. Et caſus in quibus furtũ
nõ cõmittit, & qualiter quis, probes ſe credere dominũ permiſſu-
rum, vide per Archi. 14. q. 5. pœnale. ſuper verbo præceptũ. &
de hoc per Gen. extra de homicidio. c. vnic. gl. ſi. in clementi-
5 nis. † Item nota ſecundum Hoſt. & Io. Andream hic, quod fur poſt &
vltra reſtitutionẽ tenetur de mortali peccato pœnitere, & de-
bet cõfiteri. §. e. c. fi. de iniurijs. c. ſi quis domũ. s. de homicidio,
ſicut dignum. §. eos. quod dic vt notat Hoſt. in ſumma de pœ
niten. & remiſ. §. fi. j. tit. 4. cum tu vide etiam quod notat. Ioan-
nes Andreas de vſur. c. vno. gl. antepenul. in clementinis. Idem
Aſten. lib. 1. hoc ti. 5. q. quid ſi aliquis. vbi quærit quid ſi quis rẽ
furtiuã emit ignoranter, & in bona fide, & in foro publico &
publicè, nunquid pòt ſaltẽ preciũ, quod dedit, à domino repe-
tere cũ deprehẽdit rẽ furtiuã eſſe, vel rem retinere donec ei ſit
preciũ perſolutũ: & reſpõdeo quod nõ. C. e. in ciuilem. nec ſe defen
dere pòt occaſione alicuius ſtatuti ſuper hoc editi, cũ ſit contra
deũ, poterit tamen à venditore petere preciũ. 12. q. 2. vulterane,

1 *Furem indicare ad partis inſtantiam, nemo tenetur.*
2 *Furem in indicare ad iudicis inſtantiam an quis cogendus. 4. 6.*
3 *Mercedem an accipere liceat ad furem indicandum. 5.*

7 *Fur condicit datum vt non indicetur.*

QVi cum fure partitur oc. ¶ Si
quæris,
vtrum aliquis teneatur indicare furem, vide quod
notat Accurſius. C. de furtis. leg. in ciuilem. vbi
Cynus. & C. de his qui ad eccleſias confugi. leg. ſi ſeruus. circa
1 quod diſtingue. † Aut quæris, nunquid aliquis teneatur vel
compellatur indicare furem ad inſtantiam partis, ſeu ex offi-
cio quod reſidet in perſona partis, & dic quod non, cum licitè
accipiatur precium pro indicãdo, vt ff. de condictione ob tur
pem cauſam. leg. item ſi ob ſtuprum. §. vltimo. de præſcriptis
2 verbis. l. ſolent. † Aut ad inſtantiam iudicis, ſeu ex officio, quod
reſidet in perſona iudicis, qui habet purgare prouinciam
ſuam malis hominibus: vt ff. de offici. præſid. l. 3. & l. congruit.
& dic quod ſic. Et ita intelligit gloſſa, quæ videtur ſibiipſi con
traria in dicta. l. item ſi ob ſtuprum. §. finali. ff. de condictione
3 ob turpem cauſam † Sed Bernard. hic dicit quod ſecus ſecũdum
leges, ſecundum quas non peccat ſi aliquid accipiat vt indicet,
vt in legibus proximè allegatis. Secus ſecundum canones vt
hic patet: vnde dicit quod vterque eſt reus: cum quo concor-
dant Laurẽtius, Vincentius, Tancredus, hic. & Bartholomeus
Brixienſis. 1. quæſtio. 1. capitu. quòd quidam. §. ex his verbis
4 Auguſtini in glo. ergo videtur † Hoſtien. hic dicit quod etiam
ſecundum leges licet merces poſsit recipi pro indicando vt di
ctum eſt: nihilominus tamen iudex ex officio ſuo, & ex
bono regimine compellit indicare furem. argumento. ff.
de officio præſidis. l. tertia. & l. congruit. ff. de ſeruis fugitiuis.
leg. 1. 2. & 3. & in hoc concordat cum Cyno. Vel dic quod
& ſi is qui ſcit teneatur indicare furem, & ad hoc compellen-
dus ſit ſecundum vtrunque ius, dummodo ſecundum cano-
nes periculum mortis non immineat, alioquin melius eſſet ta-
cere. 22. quæſtione. 2. ne quis arbitretur. tamen ſecundũ vtrun
que ius ad hoc vt indicet ſine executione aliqua gratis, poterit
recipi ſponte oblatum, argumento ſupra de ſimo. c. dilectus. 2.
in fi. ff. de varijs & extraordinarijs cognitio. l. 1. §. eſt quædam
res ſanctiſsima. ſecundum Hoſtienſem. Sed in ſumma eod. tit.
ſub rubrica de condictione furtiua, verſi. Illud ſciendum. dicit
5 † quod poteſt dici quod in foro iudiciali ſiue canonico ſiue ci-
uili: refert vtrum quia nolit indicare propter lucrum, quod in-
de ſentit: vel quia participauit, vel quia à fure pecuniã recepit
ne iudicaret: & tunc tenetur ſicut fur, vt hic: talia enim turpi-
ter recepit etiam ſecundum leges, vt. ff. de conditione ob tur-
pẽ cauſam. l. ſi à ſeruo meo. Aut non vult indicare propter ami
citiam, & humanitatem quam cum eo habet: & tunc nõ eſt co
gendus ſed eſt in poteſtate ſua an velit vẽdere amicitiam pro
denario. Sicut quidam faciunt aduocati amicos quoſcunq; ha-
beant pro pecunia impugnantes, & tales non turpiter accipiũt
vt in dicta. l. item ſi ob ſtuprum. §. vltimo. turpiter autem acci
perent ſi indicare tenerentur. ff. de cõdictione ob turpem cau
ſam. l. vltima. & ſupra, de ſimonia. nemo. inhoneſte tamen pe-
tunt vel exigunt. vt in dicto. §. eſt quidam. In primo ergo ca-
ſu dolosè non vult indicare, & ideo cogendus eſt, & quod da-
tum eſt per actionem, de dolo repetitur. In ſecundo licitum, &
ideo nõ repetitur, hoc eſt quod diſtinguit. l. allegata, ſolent. Sed
in iudicio animæ procul dubio reus eſt, vt hic, & argumento.
C. de famoſis libellis. l. vnica. Illud autem nõ reprobo quod iu
dex ex officio eum cogat, vt. ſ. in princi. & quamuis non co-
gatur indicare, cogetur tamen contra indicandũ teſtificari. ſe-
cundum Hoſtien. ibi cum quo concordat Aſten. libro. 1. hoc
titulo, articulo 4. quæſtione, ſed quid de eo. Sed Goffre. in hoc
vltimo contradicens quod ad indicandum non eſt per iudicẽ
compellendus, vnde male faciebant illi rectores de quibus ha
betur infra, de exceſsibus prælatorum dilectus. vbi hoc no-
tat Goffre. prout recitat, Ioannes Andreas ibi, & Archidiaco-
nus. 1. quæſtione. 1. c. quod quidam. §. ex his verbis. glo. adde fu
6 baudi. & ſi accipiatur &c. † Ego vero Henricus credo ſic dicẽ-
dum, Aut quæris vtrũ quis teneatur indicare furtum, et credo
quod ſic, dũmodo ſine periculo hoc facere poſsit, vt hic, vbi
loquitur de furto nõ de fure. Aut vtrũ teneatur indicare furẽ,
& tũc, Aut quæris vtrũ teneatur indicare furẽ quẽ ſcit furẽ vt
Deus, puta in cõfeſsione ſacramentali, & tũc nec tenetur indi-
care nec pòt indicare. ſ. de offic. ordinarij. ſi ſacerdos. j. de pœ-
nitẽ. & remi. oīs. §. caueat. & eſt expreſſum in dicto. c. dilectus.
vbi Bernar. in glo. 1. dicit, quod in eo caſu ſacerdos maior erat
ipſis rectoribus. argumento. 93. diſtinctione. c. vltimo. & 95.
diſtinctio. c. 1. Imo etiam ſecundum Hoſti. & Ioannem An-
dream, ibi maior Papa. argumẽto. ſ. de offi. delegati. ſane quia.
Nam & ſi papæ generalis vicarius ſit, ille tamen eſt ſpecialis in
hoc per

hoc per quod etiam videtur quod nec eum in hoc excõmuni
care poſsit, vt.ſ.de offi.de leg.ſtuduiſti. Et ſpeciale derogat ge
nerali, vt ibi, & ſ.de reſcriptis.c.fina. de licentia tamen confitẽ
tis poſſet reuelare.ſ.de ſimo.nemo.& de adulterijs ſignificaſti
ſecundum eos. Aut vtrum teneatur indicare furem quem ſcit
furem non vt Deus, ſed alias, & tunc, Aut ſcit ſub ſigillo ſecre
ti, & tunc idem, quod dic vt legitur & notatur per Innocentiũ
in dicto.§.caueat. Aut alias, & tunc, Aut vtrum debet indicare
illi qui poſsit prodeſſe & non obeſſe, & dic quod ſic.22.quæ-
ſtione.5.hoc videtur.& notat Vincentius hic, & Archidiaco-
nus in dicto.§.ex his verbis in dicta gloſ. Aut alteri, & tunc,
Aut quæritur vtrum poſsit indicare, & dic quod ſic.ſ.de ho-
micidio.c.& tua. Aut vtrum teneatur indicare, & dic vt.ſ.in
princip.ſecundum Cynum & Hoſtienſem. Hoc ſaluo quod ſi
eſſet clericus clericaliter viuens non teneretur indicare furem
laicum iudici ſeculari, vbi mortis, vel mutilationis periculum
immineret.argumento eorum quæ leguntur & notantur.ſ.ne
7 clerici vel monachi.c.ſententiam ſanguinis. † Et nota ſecun-
dum Vincentium hic, & recitat Archidiaconus in dicto.§.ex
his.quod fur precium quod dedit alicui vt ipſum non reuela-
ret, ſed poſtea ipſum reuelauit, condicere poterit.ff.de condi-
ctione ob turpem cauſam.l.1.& 2. ſed contrarium patet eo.
titul.4.§.1.& fina. ſecundum Hoſtienſ. & Ioan. Andr. hic,
quod verius credo.

1 *Vſurarij manifeſti qui dicuntur.*
2 *Vſurarij manifeſti qua pœna puniantur.*
3 *Vſurariorum oblationes cui reſtituenda.*
4 *Cauſam fœnerandi dare, quid ſit.*
5 *Occaſionem fœnerandi dare quid ſit.*
6 *Accipere ſub vſura an ſit peccatum 8.*
7 *Ad peccatum quem inducere non liceat.*
9 *Occaſionem peccati dans, peccatum committit.*

¶ De vſuris. Rubr.

QVia in omnibus. Si quæris qui dican
tur manifeſti vſura
rij, id eſt notorij, & qua pœna puniantur, diſtin-
1 gue. † Aut quæris de primo, ſcilicet qui dicantur
vſurarij notorij, & dic ſecundum Hoſti.in ſumma
eo.tit.§.qua pœna.in prin.ver.ſed modo.& Cardi.j.eo.tit.c.1.
ſuper verbo manifeſtos. lib.6.quod dicuntur manifeſti.i. no-
torij vel euidentia facti.ſ. quia vſurarius menſam tenet para-
tam ad pecuniam mutuandam cuilibet ſub vſuris, ſicut mere
trix in proſtibulo cuilibet paratam ſe demõſtrat.ſ.de coha.cle.
& mulie.tua.&.c.fi.& in hoc caſu ipſo iure pœnã patitur iſtius
canonis. Vel dicas manifeſtos.i.notorios iuris, puta quia ſunt
p Epiſcopũ in eccleſia publicati, ſecus ſi adhuc in eccleſia tol-
lerantur.ſ.de cohibita.cler.& mulie.c.veſtra. Et ad hanc publica
tionem faciendam ſufficit quod vocati confiteantur, alias ne-
gantes per teſtes conuincantur.vt.ſ.de cohabi.cler.tua. Suffi-
ciunt etiam certa arg.cum fama.vt.j.eo cum tu.& ita manife-
ſti dicuntur ſine euidentia facti, vel ſi ſunt conuicti vel confeſ-
2 ſi, & publicati, & in hoc ſatis concor. Hoſti.& Io.And. † Aut
quæris de ſecundo.ſ.qua pœna puniantur vſurarij manifeſti, &
tunc, aut ſunt notorij euidentia facti, vel iuris, vt eſt dictum, &
tunc dic quod puniuntur triplici pœna, Prima, quia non admit
tuntur ad communionem altaris.i.ad recipiendũ corpus Chri
ſti. Secunda, quia nec Chriſtianam, ſi in hoc peccato deceſſe-
rint, recipiunt ſepultura, & intellige ſi in hoc peccato deceſſe-
rint ſine pœnitentiã, vel ſignis ipſius ſecundũ Hoſtien. de quo
dic vt legi.& not.j.eo.quanquam.libr.6. Tertia, quia nec obla-
tiones eorum quiſquã clericorum recipiet vt hic. Sed vtrum
iſtis tribus pœnis puniãtur ipſo iure. Innoc. dicit hic quod ſic,
ſed Bern.& Hoſtien. contra.j.eo. cum tu. & Ioan. An. hic.ſed
opi. Innoc. tenet Ray. in ſum.tit.de deci.rub.de obla.§.6.quæri
tur vtrum.& frater Io.in ſum confeſ. tit.de deci. rub. de obla.
q.55.quæro etiam vbi enumerant illos quorum oblationem
non recipit eccleſia. Idem videtur tenere Hoſtien. in ſum.tit.
de ſent.excom.§.quis poſsit.verſi.ſed & ſi quis.vbi dicitur qđ
ſi quis ab vſurario publico oblationem recipit, vel ipſum ad-
miſerit ad eccleſiaſticam ſepulturam, & quod acceperit reddat
& donec ad arbitrium Epiſcopi ſui ſatisfecerit ab officij ſui re
manent executione ſuſpenſus, vt hic in fi. Caueat ergo ne inte
rim celebret, alias irregularis fieret ſecundum Hoſti.ibi.& idẽ
recitat Archid.17.q.4.c.miror.glo.fi.vbi dicit conſequenter,
Non tamen intelligas quod iſta decr. quia in omnibus. ſit ca-
non latæ ſententiæ, ſed ferendæ, vt patet in eo quod leg.& no.
j.eo.cum tu.& c.cum in diœceſi.in fi.& hæc ſententia eſt beni
gnior. Et tunc dicemus quod ſi principalis.ſ.vſurarius non in-
currit pœnas illius decre.ipſo iure, multo minus clericus arg.
ff.de reg.iur.cum principale.ſ.de conſti. tranſlato. ſecundum
Hoſti.hic in gl.ſua fi.& Archid.ibi, quæ opinio mihi magis pla
3 cet, quæ etiam hic Io.An.placere videtur. ¶ † Item oblationes
factæ per vſurarios manifeſtos ſubiacentes reſtitutioni. iuxta
§.fi.huius ti. debent reſtitui Epiſcopo ſecundum Ala.Goſ. In-
noc.& Hoſtie.hic. Vnde Hoſti.dicit vſurarium ſibi in hoc ſu-
ſpectum eſſe, & dicit ſe expertum quod potius in animæ ſuæ
detrimentum facit eleemoſinam, quam in animæ ſuæ ſalu-
tem reſtituat vſuram. ſed Bernar.hic in glo.fina.dicit quod de-
bet reſtitui vſurario qui dedit. Abb. vero credit tutius ſi reſti-
tutio fieret ei qui dedit vſuram, quia vſurarius forſan non red-
deret. Puto ſecundum Ioan.An.hic opi.Bernar. veram, quan-
do vſurarius inchoauit vel paratus eſt vſuras reddere, alias ſit
vera prima opi. vt per diœceſani prouidentiam, vel reſtituat ſol
uenti, vel hæredi, vel pauperibus ad hoc ſupra, de iudæis. cum
ſit.20.q.3.conſtituit.

Super eo.c. Si quæris vtrum prætextu vel in compen
ſationem boni malum, vel maioris boni
minus bonũ ſit faciendum, diſtingue, vt dixi.ſ.ne cleri. vel mo
na.non magnopere.& vide diſtinctionem infra proximam.

Super eo.c. Ad declarationem gloſſ. Innocen.hic. Si
quæris vtrum, & quãdo peccatum ſit re
cipere mutuam pecuniam ſub vſura. Lauren.diſtinguebat duo
bus membris ſolum, quia aut quis dat cauſam fœnerandi vſura
4 rio, aut occaſionem. ¶ † Cauſam dicitur dare, quia cum merca
tor non cõſueuit tradere pecuniam ad vſuras alicui, aliquis in-
duxit eum vt traderet ſibi, & ipſe de ſuo ſatisfaceret ei inter-
eſſe & hoc caſu peccat, quia eum facit delinquere qui aliter nõ
peccaret. argu. bonum.ſ.de humi. ſicut dignum.§. qui vero.
5 † Occaſionem autem dicitur dare, quando ante mercator ſole
bat pecuniam tradere ad vſuram. & ibi dicit Lauren. indiſtin-
ctè eſſe peccatum. argu.22.q.1.mouet.23.q.5.de occidendis.&
6 c.cum homo. † Sed hoc vltimum membrũ ſubdiſtinguit Pet.
de ſamp.dicens, quod ſi dat occaſionem ex cauſa neceſsitatis, puta
quia deficiebant ſibi expenſæ non peccat, quia cum in neceſsi
tate omnia ſint communia.47.diſt. ſicut hi. hic iuſtè dat quo
ad ſe, quia vexationem ſuam redimit.ſ. de ſimo.dilectus.2. Se
cus ſi ſine neceſsitate, puta cauſa voluptatis, vel det meretrici-
bus. vel ioculatoribus, vel vt ludat ad aleas vel ſimilibus 86.di.
donare.j.de exceſ.præla.inter dilectos, prout præmiſſa oĩa nõ.
Ab.ſ.de iureiura.debitores. Idem cum Laur. dicebat Ber. pro-
ut no. Archi.14.q.4.ſi quis vſuram. glo.1. Sed Hug.22.q.1.mo
uet. & beatus Tho. in ſumma, articul.4.& frater Ioan.in ſum.
confeſ.hoc tit.q.44.quæro vtrum &c. idem ſentiunt cum Pet.
7 de ſamp. † Dicentes, quod inducere hominem ad peccandum
nullo modo licet. vti tamẽ peccato alterius ad bonum licitum
eſt, quia & deus vtitur omnibus peccatis ad aliquod bonum. ex
quolibet enim malo elicit aliquod bonũ vt dicit Augu.5.Ethi.
argu.ad hoc.23.q.5.non ſolum. Vnde & Publicano quærenti
vtrum liceret vti iuramento eius qui per falſos Deos iurat, in
quo manifeſte peccat eis reuerentiam diuinam exhibẽdo. Re
ſpondit quod qui vtitur fide illius qui per falſos Deos iurat, nõ
ad malum ſed ad bonum, non pacto illius ſe ſociat quo per dæ-
monia iurauit. ſed pacto bono eius quo fidem ſeruauit. Si ta-
men induceret eum ad iurandum per falſos Deos peccaret, vt
8 in dict.c.mouet. † Ita etiam in propoſito dicendũ eſt, in nullo
modo licet inducere aliquem ad mutuandum pecuniam ſub
vſuris. Licet tamen ab eo qui paratus eſt hoc facere & vſuras
exercet mutuũ accipere ſub vſuris, propter aliquod bonum
quod eſt, ſubuentio ſuæ neceſsitatis vel alterius. Sicut etiã licet
ei qui incidit in latrones manifeſtare bona quæ habet, quamuis latro-
nes diripiendo peccant ad hoc quod nõ occidantur, exemplo
decem virorũ qui dixerunt ad Iſmael, noli occidere nos quia
habemus theſaurum in agro. vt dicitur Ieremiæ.41. ¶ Alij di-
cunt quod nõ ſolum in neceſsitate, ſed etiam vtilitate quam
quis conſequitur agendo negocia ſua, hoc licet. Ceſſantibus
autem iſtis, dicunt eum qui pecuniam recipit ad vſuram pec-
care mortaliter, & in his concor. Archi.in d.c.mouet. glo.arg
eius quod hic & c.& Inno.& Hoſt. quod pauci ſunt qui aduer
tant hoc eſſe peccatum recipienti ad vſuram, ſed danti tãtum.
Et ideo pauci eorum qui ad vſuram mutuum recipiunt hoc
peccatum confitentur. Certum eſt tamen quod non ſolum il-
le qui dat, ſed ille qui recipit participat in peccato, vt hic pro-
batur expreſſe. Ad hoc enim notandum dicit, hic inuoluatur.

ſcilicet

ſcilicet;vnà cum vſurario qui pecuniam dat.argu.ſupra de ho-
mici.ſicut dignum.§.illi e iã.de ſimo. non ſatis. & c.quoniam
ſimoniaca. Etenim ſi non eſſet qui nõ reciperet non eſſet qui
daret,tenetur ergo recipiens mutuum ad vſuram, ſicut & dãs
9 arg.ff.de recepta.l.1.&.2.† Nam qui occaſionẽ peccati dat pec
catum committit.j.de iniur.c.fina.in fin.& cum is qui recipit
non intendit participare in crimine,ſed tantum neceſsitati ſuæ
prouidere,vnde videtur quod non peccet.arg.15.q.6.c.1.ad fi.
ſed non propter hoc excuſatur à toto, & ſi excuſetur à tanto,
quod dic vt leg.& no. š.quod met.cau.factis. ſecundum Hoſt.

1 *Vſurarius reddat vſuras à quo accepit.*
2 *Vſuræ expenſis cuius ad dantem mittendæ.*
3 *Vſuræ pauperibus diſtribuantur epiſcopi promiſsione.*
4 *Teſtatoris voluntas ſequenda in vſuris pauperibus diſtribuendis.*
5 *Pauperes loci damni dati extraneis præferendi.*
6 *Pauperibus eroganda, an in eccleſiæ reparationem conuerti poſſint.8.*
7 *Epiſcopo de tribus cura imminet.*
9 *Peccatum an remittatur ante reſtitutionem per poteſtatem habentem faciendam.11.13.*
10 *Reſtituere quid ſit.*
12 *Qualitas ſolutionis non conſideratur ſed tantum ipſa ſolutio.*
14 *Reſtituere rem qui non poteſt, æſtimationem ſoluat.*
15 *Peccatum remittitur non valens ablatum reſtituere.*
16 *Damnificans an reſarcire damnum teneatur.*
17 *Vſuræ in ſolidum ſunt reſtituendæ.*
18 *Lucrum ex vſura proueniens an ſit reſtituendum.*
19 *Vſurarius reſtituat,& pœniteat.*
20 *Peccati diffinitio.*
21 *Peccati diuiſio.*
22 *Res empta de pecunia vſuraria an vendicari poſsit.*
23 *Dos an conſtitui poſsit de pecunia vſuraria.*
24 *Creditori an ſatiſfieri poſsit de pecunia vſuraria.*

CVm tu Ad declarationem gloſſ.quę incipit, ar. quod conſtitutio.Si quæris vtrum lex, decretalis, vel conſtitutio nouiter edita trahatur ad facta præterita vel dependentia, diſtingue, vt dixi. š.de conſti.cognoſcentes.

Super eo.c. Ad declarationem glo.quæ incipit, Sed pone quod iſte &c. Si quæris vtrum vſu-
rarius teneatur mittere vſuras illi,ſeu illi' hęredi,à quo recipit
1 & cuius expenſis.diſtingue.† Aut quæris de primo.ſ.vtrum te
neatur eas ei mittere, & dic quod ſic ſecundum Ber.& Hoſt.
hic.Aut quæris de ſecundo.ſ.cuius expenſis,& tunc licet.Ber.
dicat quod expenſis illius abſentis per.l.opere enim.ff.de oper.
2 liber.tamen refert,ſecundum Hoſt.¶ † Aut vſurarius cum ma
lę fidei poſſeſſor ſit,transfert ſe alio.quam vbi vſuras exercuit,
& tunc proprijs ſumptibus tenetur mittere. Aut is à quo ex-
torſit alio ſe tranſtulit, & tunc expenſis ipſius abſentis mitte-
tur nuncius prout dicit lex.ff. de rei vendi.l.ſi res.&.l.ſi vero.
&.l.ſeq. & de leg.1.l.ſi cum res.§.1. & de edendo.l.prętor ait,
§.fi.&.l.ſequ. ſecundum Hoſti.cuius diſtinctionem approbat
Io.An.j.de regu iur.c.peccatum.glo.2.lib.6.& hic quod eſt ve
rius quam quod no.Io.3.quæſtio.1 .c.epiſcopi.§.ſed notãdum
vbi dicit,quod debet vbi ſpoliationem commiſit. Et adde
quod dixi.š.de iudeis.cum ſit.& quid iuris ſit de alio debitore
dixi.š.de pignori.ſignificante.diſt.vlti.

Super eod ca. ver. Super his non
ſuperſtitibus. ¶ Si quæris vtrum vſuræ vel alia quæ ſunt ero-
ganda pauperibus,debeãt per manus Epiſcopi vel alterius ero
3 gari,diſtingue. † Aut teſtator non ordinauit iſta per executo-
res ſuos diſtribui,& tunc per prouiſionem Epiſcopi diœceſani
debent pauperibus erogari.iſte enim caſus ei reſeratur,vt.š.de
iudeis.cum ſit nimis.vbi de hoc. & in concordan. ibi ſignatis.
&.š.de teſ.tua.&.š.eo. quia in omnibus.C.de Epiſco.& cleri.
l.nulli licere.&.l.ſi quis ad declinandam. communia de ſucceſ-
ſio.in aut.omnes peregrini. quæ ſumitur ex.l. Federici ti. hac
edictali. ad idem in aut.de eccleſiaſti.ti.§.ſi quis autem.col.9.
Et hoc ideo,ne pecuniam imburſent, vel malè erogent ſimplices
ſacerdotes. Nec prodeſt ſi dicat aliquis ſacerdos inueni
tur quod melius ſibi cauebat quam multi Epiſcopi,ſufficit.n,
ſi aliquis inueniatur qui minus caueret.ar.op.l.inſti.de autho.
tu.§.1.ibi neq; tamen ſecundum Hoſti.& in c.alle.cum ſit. &
4 Ioan.An.hic poſt eũ.† Aut teſtator voluit per executores ſuos
ita diſtribui & tunc per eos diſtribuetur, vt.12.q.2.de laicis.in
fi.š.de teſta.tua.&.j.eo.tit.c.2.lib.6.vbi hoc no.archi. in gloſ.
pen. & vide ibi plenè per eum.&.14.q.5.non ſanè. ſuper ver-
bo.reddenda.& in hoc concor.Ber.j.de ver. ſigni.cum tibi.gl.
5 1.& adde quod dixi.d.c.cum ſit.¶ † Et not. quod hæc ero-
gatio potius debet fieri pauperibus illius loci in quo eſt dam-
num,vel cuius habitator erat is cui facienda eſſet reſtitutio,
quam extraneis.ar.C.de ſerui.l.2.& fi.&.l.prę ſes.quia veriſimi
lius eſt quod inter illos inueniatur is cui damnum datũ eſt, vel
6 hæres eius,quam inter alios extraneos ſecũdum Hoſt.† Et An
Epiſcopus poſsit concedere quod talia conuertantur in repa-
rationem eccleſiæ parochialis,dic quod non,quia quod paupe
ribus debetur vt hic, & in.d.c.non ſane. ſi altari ſoluatur onus
non remittitur ſed augetur.š.de iureiur.cum 1c.de deci.tua.2.
& qui tenet pauperibus eroganda rapit aliena.47.di.ſicut a.be
ne facit.1.quæſt.1. non eſt putanda ibi, quæ offert ſacrificium
&c.& nemini eſt conſulendum cum alterius iniuria.j.de reg.
iur.locupletari.libr.6.nec pietatis prætextu impietas facienda
eſt.30.q.1.noſce.Item ſoli principi licet in alterius præiudiciũ
conferre.9.q.3.nunc vero.j.de exceſ.prælato.ad hoc.Item om
nium illorum conſenſus requiritur,quorum iuri detrahitur.j.
de reg.iur.quod omnes.lib.6. Itẽ à iure diffinitum eſt de quo
debet eccleſia reparari & per quos.vt legi.& no.š.de eccle.ædifi.
c.1.&.c.de his.ergo de eleemoſina pauperibus debita fieri non
7 debet.† In contrarium Epiſcopo æqualis cura imminet de tri
bus.ſ.de pauperibus alendis,de eccleſijs ędificandis & reparan
dis,& de alendis miniſtris eccleſiarum.8a. dilẽ.c.1.12.q.2. au-
rum.& quæſtio.1.Epiſcopus eccleſiaſticarum 10.q.2.hanc con
ſuetudinem. Item cum bona eccleſiarum ſint pauperibus ob-
noxia ſicut illicitè acquiſita, vt in prædicto.c.aurum. &.16.q.
1.c.vlti.tamen pro ædificatione vel reparatione eccleſiarum,
poteſt Epiſcopus dare quinquageſimam vel centeſimam.12.
q.2.bone.de dona.apoſtolicæ. ſic de ijs illicitè acquiſitis idem
8 poterit,ad idem.16.q.1.c.plures.&.c.ſtatuimus. ¶ † Item ex-
pedit pauperibus eccleſias reparari in quibus oblationes reci-
piuntur ad pauperum eleemoſinam.12.quæſtio.1. habebat do-
minus.In eis conueniunt fideles & ibi inuitantur,alias inuitan
tur ad pauperum ſubuentionem, & alia pia operà, & ſic illas
reparari pauperibus expedit, & maximè ne deſit populo ali-
mentum ſpiritnale verbi Dei.8.quæſtio. 1. audacter. de offic.
ordi.inter cętera.Dico quod ſi eccleſia reparatione vel augmẽ
to indiget neceſſario,vt quia populus non poteſt conuenire in
ea ad diuina, nec facultates eccleſiæ ad ipſius reparationem ſuf
ficiunt, Epiſcopus ratione prima ſine pauperum graui damno
ad talem vſum illa illicita poterit deputare. Alias non poterit,
ſcilicet quando facultates eccleſiæ ſufficiunt,vel reparatio nõ
eſt neceſſaria, vel nimis fames pro tunc imminet pauperibus
86.diſtinc.paſce. & his caſibus procedunt in contrarium alle.
ſed Ioan.An.in.d.c. religioſus. ſuper verbo libere.dicens hanc
quæſtionem fuiſſe diſputatam Bononiæ per duos ſcientificos
doctores qui ita tenuerunt.

Super eo.c.ver.Cum iuxta. Si quæris vtrum tol-
litur peccatum antequam reſtituatur ablatum diſtingue. Aut
peccator puta fur,raptor.vel vſurarius facultatem rei reſtituen
9 dę habet,aut non.† Si habet,tunc aut ille cui eſt reſtitutio faciẽ
da remittit ei ablatum abſq; eo quod rem reſtituat, & tunc di
cunt quidam quod tollitur ei peccatum, quia ſoluere,& conſe
qui remiſsionem eius quod erat ſoluẽdum paria ſunt.ff. de re
iudica.l.3.§.ſolutiſſe.&.l.intra dies.§. & quia ſatisfactum accipi-
mus per eum modũ quem creditor acceptauerit, vt.ff de pig.
act.l.ſi rem.§ ſatisfactum.& quibus mo.pig.vel hypo.ſol.l.itẽ
liberatur in princi. & hoc tenet Io. An.j.de regu.iur.c.pecca-
tum.lib.6.Alij dicunt quod non tollitur,quia in dubio inhærẽ
10 dum eſt verbis cum de peccato agitur.† reſtituere autem,eſt in
priſtino ſtatu reponere, vt.ff.de vſuris.l. videamus.§.infamia.
& ne quid in loco public.fiat l.2 §.reſtituas inquit de verbo.ſi
gnifi.l.cum prætor.&.l.plus eſt.& eſt communis opinio theo
11 logorum.† In hoc articulo dicit Dy.in.d.c.peccatum.quod nõ
abſurdè dici poteſt,quod ſi res erat reſtitutioni parata, & tunc
fiat remiſsio quod habeatur perinde ac ſi res eſſet reſtituta, &
poſtea per eũ cui reſtitutio faciẽda erat, donatio fiat reſtituen
ti.arg.ff.de rei ven.l.ſi res de don.inter vir.& vx.l.3.ſi debitorẽ
§.fi.& de iure do.l.vir ab eo.& ſi cer.pet.l.ſingularia.in fi.& de
ſolu.l.pecuniam.alias nõ poteſt proprie intelligi reſtitutio. Cũ
quantum

quantum ad propriam ſignificationem verborum aliud ſit re
ſtituere, aliud remittere, vt dictum eſt ſecundum Dy. Opinio
Io. An. poteſt eſſe vera indiſtincte per iura alle. niſi in caſibus
vbi remiſſio non liberat. ĩ. de reſcrip. c. ſtatutum. §. ſi quid au-
tem. & de cenſi. exigit. lib 6. quia tunc ſecus ſecundum eum.
& idem videtur tenere Archi. ĩ. eo. quamquam. ſuper verbo ſa
tiſfactum. lib. 6. licet. Card. ibi dicat quod hoc poteſt habere
locum ſi non poteſt ſoluere. ar. huius. c. & illius. c. ibi prout pa-
tiuntur facultates &c. Si poteſt ſoluere & non ſoluit, poteſt ha
bere locum quod dicũt theologi. ſ. quòd non liberatur niſi to-
tum ſoluat, & hoc tenet Hoſt. in peccato vſure, quamuis vſu-
rarius ipſam non reddat nec offerat. ĩ. de ſen. excom. cum de-
ſideres. § final. ſuper verbo ſatiſfactum. remittens ad id quod
notuit in ſum. eo. tit. §. quæ pœna. ver. quid ſi fœnerator. vbi di
cit, quod ſi fœnerator partẽ pecuniæ tenebris reſtituat ei à quo
habuerat, vel hæredi ſuo. & de voluntate eiuſdem patrem reti
neat, dicunt theologi quod nõ eſt liberatus niſi totum offerat.
Dicas dicit ipſe, quod ſi ex pacto ſit non eſt liberatus. argu. ĩ.
de ſimo. veniens. ſi autem partem & liberaliter & ſine pacto
ſoluat & offerat, & de alia parte miſericordiam petat, & debi-
tor remittat liberatus eſt vſurarius, nec tenetur vlterius ad re
ſtitutionem, ſicut nec tenetur ſi gratis recepiſſet gratis obla-
tum. Hinc tamen bonus iudex ex certis coniecturis motum
ſui animi informabit, nam ſi debitor eſt pauper, & vſurarius
eſt diues & potens, non præſumo quod debitor ipſum vſura-
rium ex corde liberet, ſed hoc faciat quia vltra recuperare non
poteſt & vt illud tantillum quod offertur non amittat. Si vero
debitor ſit diues & potens qui conſueuit mimis vel ioculatori
bus tãtum vel plus de ſuo dare præſumi poteſt quod ex corde
hoc faciat. ¶ Item ſi aliqua honeſta perſona puta ſacerdos vel
Epiſcopus tractet, & dicat debitori tũ faciam tibi reddi, ſi ex
corde aliud remittas nõ debitorem cuius animæ ſalutẽ quæro.
22 † Ex debitor dicat ſe ex toto corde liberare debitorẽ: quare nõ
dicã ipſum liberatum, nec. n. curo qualitercunq; ſatisfactũ ſit,
dũmodo ſatisfactũ. & §. itẽ liberatur. cũ cõcor. &. §. item libera
tur cum concor. ibi alleg. ¶ Quid enim ſi aliquis alij ex aliqua
cauſa iniurietur, hoc admitteret quilibet theologus quod con
cordia poſſit tractari, & pars eius, qđ debeatur ex peccato re-
mitti, alias titulus de tranſactio. inutilis eſſet, & quare non idẽ
in vſura certa qui nimis emungit elicit ſanguinem. ĩ. de renũ.
23 niſi cum pridem. §. propter malitiam. in fin. † Dicendum igitur
eſt, & tenendum quod precibus poſſit vel iuſſu iudicis ſine
pactione remiſſio fieri, & ſic dicam talem vſurarium abſolutũ
ff. de his qui not. infa. l. furti. §. pactus. hæc Hoſti. ibi idem in ef
fectu. no. Goffre in ſumma eod. titu. §. quod ſi vſurarius. & be-
ne vt videtur. & de hoc per Aſten. lib. 3. hoc tit. arti. 6. q. quid ſi
fœnerator. Aut ille cui eſt reſtitutio facienda non remittit abla
tum. & tunc vera eſt regula, non tollitur peccatum niſi reſtitua
tur ablatum. 14. q 6. ſi res. & hic & in. d. c. peccatum & ita potes
24 intelligere. ff. de vſuris. l. ſequitur. §. quod autem. † Si nõ habet
facultatem rei reſtituendæ, tunc aut poteſt ſoluere ſeu reſtitue
re æſtimationem, & tunc non remittitur peccatum niſi reſti-
tuatur æſtimatio, etiam ſi res illa perierit ſine culpa ſua, quia ab
initio fuit in mora. 14. quæſtio. 1. decimæ. ĩ. de commod. c. vni
25 co. C. de furt. l. ſubtractu. ¶ † Aut non poteſt reſtituere rem ſol
uere æſtimationem, ſeu quia euidẽter eſt inops, & tunc dimit
titur peccatum, dummodo habeat bonam voluntatem reſti-
tuẽdi ſi poſſet. argumẽ. ff. de muneri. & honori. l. cura. §. inopes.
quia nemo poteſt ad impoſſibile obligari. ff. de regul. iur. l. im-
poſſibilium. & c. nemo poteſt, ĩ. de regu. iur. lib. 6. remanet ta-
mẽ obligatio & ſi poſtea ad pinguiorem fortunam peruenerit,
tenebitur. 14. quæſt. 4. ſi quis. ĩ. de ſolu. odoardus. & ff. de ceſ-
ſi. bon. l. is qui. & ſi eo caſu remittatur valet remiſſio iuxta præ
dictam opinionem Cardi. in dicto. c. quãquam. ſuper verbo ſa-
tiſfactionẽ. Et quid iuris quando fur, raptor, vel vſurarius non
eſt ſoluendo, vide per fratrem Ioan. in ſumma confeſ. tit. de ra
26 pto. quæſtio. 86 quid fiet &c. † Sed quid dices ſi quis nihil ab-
ſtulit, ſed iniuſtè dãnum dedit ex quo ad ipſum nihil peruenit,
dicit Ioan. And. in. d. c. peccatum. gloſ. vlti. idem quod in ablato
ſcilicet, quod tenetur damnum paſſo alias non remittitur pec-
catum arg. ff. de his qui deiece. vel effu. l. vlti. 12. quæſtio. 2. ſi
quis. ĩ. de iniur. c. 1. cuius dictum poteſt eſſe verum ſi detur dã
num per dolum vel latam culpam: ſecus ſi per negligentiam,
quia tũc in foro pœnitentiali ſufficeret pœnitentiam impone
re pro negligentia, nec teneretur ad emendationem damni. ar
gumen. 16. quæſtio. 2. inebriauerunt. Sed in foro iudiciali tene-
retur ad emendationem. argumen. ff. ad. l. aquil. l. item mela. §.
ſi ſa hac. & l. ſi ſeruus ſeruum ab illo. §. item ſi arbuſtum. vſq; ad
§. ſi tamen apes. & l. qui occidit. §. pe. prout not. Innocen. ĩ. de
homici. ſicut dignum. in magna glo. ad fi. verſic. ſi autem culpa
vel negligentia &c. & Hoſtie. ibi poſt eũ. & ad hoc facit quod
no. G. de mon. laud. extra de ſequeſtra. poſ. c. vnico. ſuper ver-
bo ipſo facto. in clementi. vbi dicit, quod qui in electionibus,
vel matrimonijs. vel in alijs quibuſlibet negocijs voluntariè
& malitioſe impedimenta apponunt non poſſunt abſolui niſi
intereſſe reſtituant ſi poſſint, & impedimenta remoueri faciãt
argu. ĩ. de rap. cap. 2. & credo confeſſores maxime diſcretos er
rare, ſi aliàs ipſos abſoluant. arg. huius cap. & . ĩ. de peniten. &
remiſ. quod quidam. Item argum huius cap. cum ſuis concor.
not. ipſe. G. de mon. lau. extra de priuile. cap. 1. ſuper verbo præ
latis detrahant. in cle. quod non remittitur detractori pecca-
tum niſi per omnia loca per quæ detraxit & per alia ad quæ cõ
uolauit, & omnibus alijs modis quibus poterit reſtituat famã
ablatam. Et ideo quilibet debet ſibi cauere detrahẽdo alteri ſeu
alium diffamando, quod eſt grauiſſimum crimẽ. vt. 6. quæſtio.
1. deteriores, & cap. ſumma iniquitas. quia hoc crimen de faci
li incurritur, & dictum vnius in talibus ſæpe ſequitur multitu
do. vnde verſus. Fama repleta malis velocibus euolat alis. ſa-
17 ma bona lente volat inuidia retinente. † ¶ Et nota quod vſura
rius tenetur reſtituere vſuras in ſolidum nec habetur ratio an
egeat, licet alias dicat lex quod qui bonis cedit non conuenitur
poſtea niſi inquantum facere poteſt. ff. de ceſ. bo. l. is qui. & no
ta. Ber. hic in gloſſ. & licet in fi. cum quo concor. Ala. vincen. &
Hoſtien. hic & Go. in ſumma eod. tit. §. in iudicio. & Hoſtiẽ,
in ſumma de pe. & remi. §. vltim. verſi. quid ſi nulla poteſt. Sed
Goff. contra hic argum. l. hic alleg. is qui. & male ſecundum
Archidiacon. ĩ. eo quanquam. ſuper verbo patiuntur. lib. 6 & ẽ
cum primis tenet Ioan. And. hic & ibi in nouella dicens, quod
imo. Goff. idem tenet hic. de hoc nota. Aſten. lib. 3. eo titu arti
culo. 6. quæſtio. quid ſi is qui. dicens ſimiliter ſe credere quod
quoad ſalutem ei ſufficiat, quod ſi ad pinguiorem fortunam
venerit reſtituere firmiter in corde proponat. & vide quod ip
ſe Archidiacho. nota de hoc. 14. q 6. ſi res. No. tamen quod li-
cet teneatur vſurarius reſtituere vſuras non tamen id quod ex
vſuris lucratus eſt. vt no. Archydiaco. in d. c. quanquam. ſuper
verbo, de vſuris. & plenius. 14. quæſtio. 4. ſi quis vſuram. ſecun
dum glo. 2. idem Tancr. & Bar. Brixien. in quæſtio. venetenſi.
quæ incipit, aliquis accepit, & hoc probatur ſuprà de iureiurã.
ad noſtram. 1. & 2. C. de conditio. inde. l. 1. & expreſſius in d.
c. quanquam. vbi non mandatur nec dicitur aliud reſtituẽdum
niſi vſuram. Vnde eſt ibi euidens argu. quod vſurarius non te-
netur ad reſtitutionem intereſſe, & imputet ſibi qui pecuniam
ad vſuram recepi. C. de iureiuran. debitores. ſecundum Archi-
diaco. idem ſcilicet quod non tenetur reſtituere lucrum, not.
frater Io. in ſumma confeſ. eo. titul. quæſtio. 65. quæro etiã &c.
Vbi etiam idem credit de lucro habito de re furtiua, vel rapta
per negociationem, aut per comparationem redditus, vel præ
dij factam de re huiuſmodi furtiua, aut rapta, & in hoc cõcor.
Raynald. & glo. Gui. ſuper Maynald. eo. tit. §. 17. idem quæro,
& beatus Tho. in ſumma, quæſtio. 78. articulo. 3. Et aſſignant
rationem: quia quod de huiuſmodi pecunia acquiſitum eſt, nõ
eſt fructus rei huiuſmodi, ſed humanę induſtriæ. Itẽ ſi poſſeſ-
ſio empta eſt cũ tali pecunia, hęc eſt res ementis, & non eius à
quo eſt accepta vſura, licet talis poſſeſſio obligata ſit ei à quo
vſuræ acceptæ ſunt, ſicut & alia bona vſurarij. Sed contra hoc
facit quod not. glo. 1. q. 1. non eſt putãda. vbi dicit quod de fru
ctibus rei emptę de pecunia vſuraria non eſt facienda elemoſi
na: quæ opin. eſt nimis dura, quam tamen tenent quidam dicẽ
tes ꝙ vſurarius tenetur reſtituere non ſolum vſuras, ſed etiam
quicquid ex eis eſt lucratus. Et eſt ratio ſecundum eos quia
quæ ex radice corrupta procedunt corrupta ſunt. 14. q. 5. neq;
16 q. 3. ſi ſacerdos. in fi. & . 1. quæſtio. 1. principatus. ſed Hoſtiẽ.
in ſumma. de peniten. & remiſ. §. quibus & qualiter. 9. colum.
verſi. ſed pone quod vſurarius dicit mediã viam tenendũ, qđ
tenetur ad reſtituendas expenſas & intereſſe debitoris, in quo
lucrum & damnum ſuum computandum eſt. vt. ff. de eo quod
cer. loco. l. 3. §. penultim. & fi. & . l. ſeq. nec enim videt quare in-
terpretatio ſit pro vſurario facienda, ſed nec videt quare debi
tor vltra intereſſe ſuum poſſit petere totũ lucrum, hoc enim
eſt ſuum repetere cum vſuris, quia quicquid ſorti accedit, vſu
ra eſt. 14. q. 3. plerique. cuius opin. eſt conſona ration: & opinio
ni Thom. articulo. 3. vbi tenet quod ſi res conſumptibilis &
non fructificans recipiatur pro vſura, vt pecunia, triticum, vel
vinum, & ſimilia, ſufficit reſtituere recepta, quia de tali re ac
quiſitum ex induſtria eſt, non ex fructu rei, tenetur tamen ad
recompenſationem damni quod alter habet in bonis per de-
tentionem

ſentionem illius rei. Si vero res non eſt vſu conſumptibilis ſed
fructum ferens vt ager, domus & ſimilia, nõ ſolum rem illam,
ſed etiã fructus perceptos ex re illa cuius ipſe ſed ille dominus
erat reſtituere ei tenetur. quam opi. ponit Ioan. An. j. eo quã-
quam ſuper verbo de vſuris. in nouella. lib. 6. quam teneas & in
eam videtur declinare Archidi. in. d. c. ſi quis vſuram. dicens fi
naliter, quod tutius eſt quod vſurarius concordet cum eo cui
reſtituit ſuper intereſſe: & Aſten. eo. titu. arti. 6. q. vtrum vſura
19 rius. & Ricar. & Godoffre. † ¶ Itẽ not. quod vſurarius nedum
debet reſtituere vſuras ſed etiam poſt reſtitutionem pœnitere
de peccato: & idem in quolibet obligato ex delicto, puta fur-
to, rapina, & ſimilibus argumen. ſ. de homici. ſicut dignum. §.
eos. de fur. c. vlt. de rap. c. 2. j. de iniurijs. ſi quis damnum. cum
ſimilibus, vt hoc not. Ioã. An. extra eo. titu. c. vnico. ſuper ver-
bo non eſſe peccatum. gl. antepe. in clemen. Idem not. Io. An.
in ſure. ſ. ti. proxi. ſi quis per. & vide quod no. Hoſti. in ſum. de
pœni. & remiſ. §. quibus & qualiter. in penul. col. ver. ſed nũquid
20 ſufficit. & ſeq. vbi idem notat. † Et quid ſit peccatum dic, ſecun
dum Aug. 22. li. contra Fauſtum, peccatum eſt dictum vel fa-
ctum vel cõcubitum contra legem Dei, de qua diffinitione vi-
de plenius per Aſten. li. 2. de vicijs & peccatis in communi. Et
de diuiſione peccati vide ibi, vbi no. etiam quod vnum pecca-
tum dicitur eſſe cauſa alterius peccati inquantum diſponit &
inclinat ad ipſum, quia vt dicit Augu. peccatum quod per pœni
tentiam non diluitur mox ſuo pondere ad aliud trahit, huiuſ-
modi autem ſunt cupiditas quæ eſt radix omnium malorum,
primæ ad Thimo. vlt. 47. diſtin. bonorum. Superbia quæ eſt ini
21 tium omnis peccati, vt dicitur eccleſiaſti. 10. † Capitalia vitia
quæ ſunt ſeptem, ſcilicet inanis gloria, inuidia, ira, accidia, aua
ritia, gula, luxuria, itẽ ignorantia, infirmitas, & malitia. quod dic
vt plene not. Aſten. lib. ſecundo titu. de cauſa peccati per totum.

22 **Super eo. c.** §. poſſeſſiones. Diſtinctionem Ber. In-
nocen. & Hoſtien. hic. ſ. † vtrum res em
pta de pecunia vſuraria ex cauſa lucratiua quæ peruenit ad ſin
gularem poſſeſſorem, vt tunc poſſit vendicari ab eo & vendi
iuxta tenorem iſtius. c. vel ex cauſa onéroſa vt tunc ſecus, ſatis
approbat Rayna. in ſumma eo. titu. §. 12. pone quod vſurarius
& expreſſius glo. Guil. ibi. & Ala. Tan. & Bar. Brix. in quæſtio.
venereali. quæ incipit, aliquis emit prædium. & Aſten. lib. 3.
hoc titu. articu. 6. quæſtio. quid ſi poſſeſſio. & Goff. in ſumma
eo. tit. §. quod ſi poſſeſſio empta. Et addit ibi Goff. quod ſi res
talis ex cauſa lucratiua perueniat ad eum qui ſoluit vſuras, libe
rabitur ille ad quẽ prius peruenerat ex ſimili cauſa, eadem res
vt contra eum agi non poſſit, vt. ff. de actio. & obl. l. omnes de-
bitores. Et idem dicit Hoſtien. in ſumma eod. titu. §. quæ pœ-
na. ver. quid ſi poſſeſſio empta. & verſi. ſeq. vbi addit quod vſu
rarius tamen vel heres eius minimè liberatur vt. ff. de verbo.
oblig. l. inter ſtipulantẽ. §. ſi rẽ quã ex cauſa. & l. ſeq. Idẽ Aſten.
vbi. ſ. & de hoc not. frater Ioan. in ſumma conſti. eod. tit. quæ
23 ſtio. 55. pone quod vſurarius &c. † Et vide quod ibi not. in. q.
ſeq. de eo qui filiam vſurarij vel raptoris duxit in vxorem, num
quid poteſt accipere dotem de rebus illis, cum quicquid ha
bet non ſufficiat ad reſtitutionem faciendam, vbi dicit vna cũ
gloſſ. Guil. ſuper Rayn. quod licet dos non perueniat ex cauſa
lucratiua, ſed accipiatur ad ſupportandum onera matrimonij.
C. de iure dot. l. pro oneribus, tamen ſi maritus ſciens veritatẽ
aut craſſa ductus ignorantia contraxit cũ huiuſmodi filia, non
debet recipere dotem de rebus huiuſmodi de æquitate cano-
nica, licet de ſubtilitate iuris ciuilis aliter forte poſſet dici. Si
autem probabili ignorantia ductus eſt, quia non credebat ſo-
cerum vſurarium, vel alias eſſe ſoluendo, poteſt dotem inſoli-
24 dum recipere, licet poſtmodum ſciat veritatem. † In creditore
autem qui recipit quod ſibi debetur à raptore vel vſurario, nõ
diſtinguo niſi quod bona fide crediderit ei pecuniam vt ex il-
la commodum ſuum faceret, & lucrando forte ex ea ſe libera
ret. Nec eſt ſimile de marito quãtum ad dotem vt dictum eſt,
quia ſocer dando dotem genero efficitur pauperior, niſi qua-
tenus releuatur ab onere alendæ filiæ, ſed debitor non fit pau-
perior recipiendo mutuum à creditore, vel emptor aut ven-
ditor recipiendo precium rei vẽditæ, vel rem. Creditor autem
qui mala fide crediderit pecuniam, puta ludenti in alea vel dat
meretrici, aut hiſtrioni, vel alias dilapidanti bona ſua, non de-
bet huiuſmodi debitum recipere de rebus prędictis. Cęteri au
tem omnes quibus debetur ex contractu, vel quaſi, aut ex ma
leficio, vel quaſi, poſſunt recipere de rebus huiuſmodi quod ſi
bi debetur, dum tamen rem furtiuam vel raptam in ſpecie nõ
recipiant, & idem de re vſuraria maximè ſecundum illos qui
dicunt quod in vſura non transfertur dominium vt dixi ſecũ
dum illos etiam qui dicunt contrarium, Credo quod ipſa res
vſuraria in ſpecie nõ debet recipi inſolutum, quia debitor qui
eam dedit pro vſura poteſt eam condicere. i. euincere à credi-
tore ſi extat, nec poſſet creditor pro ea aliam rem ei ſoluere ip
ſo inuito hæc Guili. & Frater Ioan. ibi. Idem Aſten. lib. 3. eod.
titu. arti. 7. quæſ. quid de genere. Item vide quod no. Io. And. j.
eo. tit. c. 1. ſuper verbo ad hæc in nouella. lib. 6. dicens ſecũdum
Fran. quod qui ſub alicuius contractus colore vſuram faciunt,
puta vendendo mercẽ pro certo precio ei qui quærit pecuniã,
& non mercem quã ſtatim ab ipſo recipiant, pro minori com
prehenduntur illa conſtitutione. argu. huius. c. & j. nauiganti.
ſ. de emp. & ven. ad noſtram. 1. & ibi ſcripſit de hac fraude ſu-
per verbo mutuum, & facit cle. grandi. eod. titu. §. cęterum. de
iſta materia not. plenè Aſten. lib. 3. hoc titu. & titu. de ſocie-
tate, articulo quinto.

1 *Vſuræ diffinitio.*
2 *Vſura differt à pena.*
3 *Vſura differt à ſimonia.*
4 *Vſura deriuatio.*
5 *Vſura ſpecies.*
6 *Vſura in quibus contractibus locum habeat.*
7 *Vſurę certis caſibus promiſſa.*
8 *Vſurarium an faciat ſola intentio.* 10.
9 *Deus reſpicit ad cor, & non ad manum.*
11 *Annonam veterem mutuans vt nouam recipiat vſuram committit.*

IN ciuitate. Si quęris quid ſit vſura, vnde di
catur, quot ſunt eius ſpecies, in
quibus rebus ſeu contractibus locũ habeat, & vtrũ
ſola ſpes ſeu intẽtio lucri faciat aliquem vſurarium,
diſtingue, aut. n. quæris de primo. ſ. quid ſit vſura. & tunc dicit
1 Ray. in ſumma eo. tit. circa prin. † quòd vſura eſt ex mutuo lu-
crum pacto debitum vel actum. Non enim putat vſuram cõ-
mitti ſi gratis accipiatur. argumen. 14. quæſtione. 3. vſura. 18.
diſtin. de eulogijs. Cuius dictum intellige fore verum, quando
donatio eſt liberalis, nec datur à debitore, nec recipitur à cre-
ditore intuitu mutui, & ita quod ex parte eſt corrupta inten-
tio, & hoc conſtare poteſt præcipue quando ſoluto mutuo ali-
quid datur. Sed Goff. in ſum. eo. titu. in prin. dicit & melius, quod
vſura eſt quicquid ſorti accedit intentione præcedente vel pa-
cto. Et in hoc concor. Hoſti. in ſum. eo. titu. §. 1. dicens quod vſu-
ra eſt quodcunq; ſolutioni rei mutuatę accedit, ipſius rei vſus
gratia pactione interpoſita, vel hac intentione habita in con-
tractu vel exactione habita ex poſtfacto. Quodcunq; ideo di
citur, quia quicquid vltra ſortem exigitur vſura eſt. 14. quæſti.
3. ca. vſura. & ca. pleriſq;. ſic. ſ. de ſimo. in tantum. & c. eaq; rei
mutuatæ, ideo dicitur, quia in contractibus mutui tantum lo-
cum habet ſecundum Ray. & Goſ. & quaſi omnes quod intel
lige vtrum regulariter, vt dicam. j. Ipſius rei vſus gratia ideo di
citur, quia ſi non gratia vſus. i. cõſumptionis, ſed loco pœnæ ap
poneretur ſine fraude aliud eſſet. vt patet. 12. q. 2. fraternitas. ſ.
2 de arbi. dilecti. j. de pœnis conſtitutus. & c. ſuam. † Eſt autem
differentia inter vſuram & pœnam, quia vſura præſtatur ratio
ne ſpacij temporis vt hic. & per totum iſtum titulum. & ff. &.
C. eo. tit. per totum. Sed pœna præſtatur quia non fit quod cõ
uenitur, vel quia non ſoluitur quod debetur, vt in. c. dilecti. &
de hac pœna no. Hoſt. in ſum. eo. tit. §. ab aliquo caſu. ver. 11. &
plenius de pę. & remiſ. §. quibus & qualiter. ſub. §. quid de vſu-
ris. & dicam. eo. cõqueſtus. Pactione interpoſita, additur ideo,
quia ſi nullo pacto ab initio interueniẽte, nec exactionem, nec
ex poſtfacto habita, debitor aliquid gratis offerret, recipi poſ-
ſet. dummodo creditor mala intentione ab initio caruiſſet. ar.
1. quæſtio. 2. ſicut Epiſcopum. Porro ſi hac intentione principa
liter ductus vt aliquid mihi dares, tibi mutuaſſem pecuniam,
alias non mutuaturus, licet in foro iudiciali non poſſim cen-
ſeri vſurarius vt hic, tamen in foro pęnitẽtiali ſecus eſt, indu
cendus ſum vt pecuniam ſic receptam reſtituam, quia per do-
minum dictum eſt mutuũ dantes nihil inde ſperantes. Lucæ.
6. & j. eo. conſuluit. hoc etiam patet ex authoritatibus ſancto
rum Auguſtini & Ambroſij Hieron. 14. q. 3. ſi fęneraueris. &
duobus. c. ſe. ſecundum Goff. & Hoſt. hic. & in ſum. eo. tit. §.
an aliquo caſu. ver. 3. de reg. iur. c. peccatum. in nouella. §. eſt er
go ſciendum. lib. 6. vbi pleniſſimè per eum de iſta materia, &
in. §. ibi. ſeq. patet etiam Deuter. 23. fratri tuo abſq; vſura illud
quo indiget commodabis, quod inteligunt verũ eſſe cum cau-
ſa mu-

ta mutandi ponitur principaliter in ſpe vel ſpectatione lucri,
alias ſi nun propter hoc principaliter moueatur, mutuatur ad
mutuandum ſed ob charitatem & dilectionẽ. Secundario au-
tem ſperat de aliqua retributione, ſeu remuneratione in nullo
ſeu modico pecat.ar.61.di.quid proderit.59.d.ſi officia.77.di.
in ſingulis. 1.quæſtio.2.quam pio.ſ. de teſta.cum in officijs.ff.
de peti. hære.l. ſed ſi le.contra.§. conſuluit.ſecundum Goſ. &
in hoc concor.ber.ala. & Inn.j.eo.conſuluit.& beatus Tho.in
ſum.q.77.& frater Io. in ſum.conſeſ.eo.titu.q.1.vel ſi dicatur
ſimpliciter & indiſtinctè ſola ſpe vſurę committi, dicit Goſ.
quod ad purgationem delicti non eſt opus reſtitutione eius
quod accidit ſorti, ſed ſufficit penitentia ſola, ſicut purgatur ſi
monia animo tantum commiſſa.ſ. de ſimo cap.vlti.quod non
3 placet Hoſtien.† Et huic intellectuali.c.conſuluit.j.eod.mani
feſtè cõtradixit.vnde quo ad hoc ſecus eſt in ſimonia, & ſecus
in vſura, & quę ſit ratio no.Hoſ.in ſumma.titu.de ſimo.§.quid
ſit ſimonia.& dixi.ſ.de ſimo.c.vlti.& de hoc etiam per archi-
dia.54.quæſtio.3.c.1.& ſic not.quod ſola ſpes &c. Vbi dicit qđ
non eſt ſimile de ſimonia mentali & de vſura mentali, quia in
ſimonia mentali & qui dat turpiter dat, & qui recipit turpiter
recipit, & ideo ei qui dat non eſt facienda reſtitutio: ſed in vſu
ra mentali recipiens turpiter operatur ſed non dans, & ideo ei
4 facienda eſt reſtitutio.† Aut quæris de ſecundo.ſ. vnde dicatur
vſura, & dic qđ dicitur ab vſu rei quia datur ob vſum rei.i. pe-
cunię.vel ab vſu æris.i.pecuniæ quod in idẽ recidit ſecundum
Ray.& Goſ. & Hoſt.in ſummis ſuis.eo.titu.& fratrem Io.eo.
5 tit. quæſtio.52.¶ † Aut quæris de tertio.ſ.quot ſunt eius ſpe-
cies vſuræ, & tunc dicunt Raynal.Goff.& Hoſtien.in ſum.eo.
tit.§.quot ſunt eius ſpecies, quod duæ, vna ſpiritualis & æqua,
de qua dicitur in euangelio Matthei.25. Oportuit ergo te pe-
cuniam meam committere nummularis.& Aug.miſer homo
cur ſęneraris homini, ſęnerare Deo, & centuplum accipies &
vitam æternam poſsidebis. Alia corporalis & iniqua. Primum
ſęnus, ſcilicet ſpirituale & æquum aſpicere & exercere debe-
mus, vt quod hic miſericorditer tribuim', à domino qui mul
tipliciter & in perpetuum menſura tribuit recipere valeamus,
vt.46.diſtin.ſicut non ſuo. Iſtam diſtinctionem videtur repro
bare frater Ioan.in ſumma conſeſ.eodem titulo, quæſtione.de
cimo quarto.quot ſunt ſpecies, & forte bene, qa figuratiuè &
parabolicè tantum lucrum operum bonorum dicitur vſura, ſi
cut fatuũ eẽt dicere quod duæ eſſent ſpecies vitis, ſcilicet ſpiri
tualis & corporalis, quia Chriſtus dicit ego ſum vitis vera. Vſu
ra corporalis & iniqua ſubdiuiditur, quia alia eſt ſortis, alia vſu
rarum hæc vltima appellatur improbum ſœnus, & id exercẽs
ſit infamis ipſo iure etiam ſecundum leges.3.quæſtio.7.c.infa
mes.§.aliquando ipſo genere. Sed ſecundum iura canonica in
vtraq; peccatum mortale committitur & infamia irrogatur.6.
q.1.infames ſecundum. Goſ.Ray. & Hoſtien.& fratrem Ioã.
6 vbi.ſ.† Aut quæris de quarto, ſcilicet in quibus rebus ſeu con-
tractibus locum habeat, & dic quod propriè & regulariter in
contractu mutui, vt.j.eo. conſuluit.ibi date mutuum &c. Eſt
autem mutuum quod de meo fit tuum. Et habet locum in ijs
quæ numero, pódere, vel menſura conſiſtunt, vt in maſſa auri
vel argenti, pecunia, oleo, & frumento, vt.ff.ſi cer. peta.l.2.in-
ſti.quib.mod.re contrahitur oblig.circa princi. ſecundũ Ray.
Goff.& Hoſtien.in ſummis ſuis eo.titu.& frater Ioan.in ſum.
conſeſ.eo.titu.quæſtio.12.quæro etiam. Et nomẽ menſuræ re
ſtringitur ſecundum Rodolfre.ad modicos, lagenas, & alia va
ſa quibus ſolent menſurari grana & liquida, ſecus de pannis re-
bus quę menſurantur ad brachia vel vlnas.vnde dicebat Goſ.
& Ioan. An. poſt eum dicens hic quod forma vſurarij contra-
ctus propriè eſt in mutuo. In contractu ergo venditionis non
committitur vſura quo ad formam, ſed ex mẽte, ſcilicet vt fin
gatur precium hoc caſu ab emptore traditum venditori, & ei
poſtea mutuatum cum lucro.quođ dic vt G.de mon.lau.extra
e.ti.c.vnico.§.ſane.ſup verbo pertinaciter.in cle. Propriè & re
7 gulariter dixi † qa in cauſibus authoritate legis vſurę præſtãt li
cet nullũ mutuũ ſit cõtractũ, puta ex mora.ff.de vſuris.l. mo-
ra.vel ratione intereſſe. quod dic vt no.Hoſtiẽ.in ſum. & titu.
§.ex quibus cauſis.& hodie etiam de iure canonico poſſent pe
ti ex mora, non vt vſuræ, ſed vt intereſſe.ff. pro ſocio.l.ſocius
qui vt.no. Ioan.14.q.5.c.quoniã multi. & frater Ioan.in ſum.
conſeſ.eo.titu.quæſtio.43.quid de legibus &c. & Ber.& Hoſt.
8 j.eo. conqueſtus. vbi dicam.† Aut quæris de quinto.ſ.vtrum
ſola ſpes ſeu intentio lucri faciat aliquem vſurarium&, tunc
refert. Ad cuius euidentiam not.ſecundum philoſophũ.4.et-
hico.& ſecundum beatum Tho.in ſum.q.78.articulo.2.& fra
ter Ioan.in ſum. conſeſ.eo.tit.quæſtio.2. quod omne illud pro
pecunia habetur cuius precium poteſt pecunia menſurari,
& hoc probatur.ff.de conſtitut.pecunia.l.2.in fine. Aut ergo
mutuans habet ſpem ſeu intẽtionem lucri commoditatis, ſeu
intentionis, ſeu remunerationis talis quæ ſeu cuius precium
poteſt pecunia mẽſurari, aut talis, quæ ſeu cuius precium non
poteſt pecunia menſurari. In primo caſu refert, aut nullum lu-
crũ ſecutũ eſt ipſam ſpem ſeu intentionẽ, & tũc eſt voluntariè
vſurarius propter malã intentionẽ, vt no. Innoce.ſ.eodem.ſu-
9 per eo† Deus enim reſpicit ad cor non ad manum.22.q.5.cap.
qui periurare.24.q.1.edi.15.quæſtione.1.c.fina. & quæſtio.6.
cap.3.in fin.14.quæſtio.5.ſi quid.ad idem quod leg. & no.j.de
ſen.excom.cum voluntate.32.quæſtio.5.quod autem.& de pę
ni, diſtin.5.nunquam.intellige quod eſt vſurarius voluntariè
quo ad hoc vt pęnitere & confiteri teneatur, non tamen reſti-
10 tuere, cum nihil receperit vltra ſortem.† Aut aliquod lucrum
ſecutum eſt ipſam ſpem ſeu intentionem, & tunc aut ſub tali
ſpe principaliter mutuat, aliàs nõ mutuaturus, & tũc quicquid
etiã poſtea gratis ſibi oblatum vltra ſortem recipit vſura eſt,
& tenet reſtituere, vt.in.c.conſuluit.vbi hoc tenent Vin. Tan.
Ala.& Ber. Innocen.vero dicit hoc tutius, imo eſt veriſsimum
ſecundum Hoſti.& Ioan.An.ibi quod etiam placet. Raynal.in
ſum. huius titu.ver. ſed nunquid voluntas. & Goſ. in ſumma
eo.tit.§.in ſum.no. & Aſtẽ.lib.3.eo.tit.articu.6. quæſtio.quid
de eo qui ſola ſpe. Vnde non poteſt quis mutuare hoc pacto,
vel hac intentione principali vt ſibi remutuetur cum indige-
bit, ſecundum quod no.Goſ.in ſumma eo.ti.§.quid ſi tibi mu
tuaui &c.j.e. conſuluit.& Ioan.14.q.3.c.1.in fin.gl.& gl.Guil.
ſuper ſum.Rayn.eo.titu.§.4.ſed nunquid.circa fin.ſuper ver-
bo retributione.& Hoſtien.in ſum.eo.titu.§. qua pœna.verſic.
quid ſi tibi. & beatus Tho. in ſumma artic.2.argu.4. & frater
Ioan.in ſum.conſeſ.eo.titu.q.22.vtrum ſcholares &c.& Ioan.
An.extra eo.c.vnico.ſuper verbo onera.in cle. Aut mutuat nõ
ſub tali ſpe, ſed alias erat mutuaturus, & tũc aut poſt cõtractũ
mutui factũ mutuãs mutat propoſitũ, & ſpectat remunerat io-
nem, ſeu lucrum, quam ſeu quod eſt poſtea conſecutus, & tũc
eſt vſura.argumen.1.q.1. eos in fi.ff.de calunt.l.1.§.qui autem.
& de peculio.l.ſumma.§.pe. ſecundum Hug. Io.& Arch.in.d.
c.1.gl.3.14.q.3. Aut poſtea nõ mutat propoſitũ ſed recipit gra
tis, aliquid vltra ſortem, non quaſi ex aliqua obligatione taci-
ta vel expreſſa, ſed quaſi gratuitum donum & tũc non peccat,
quia antequam pecuniam mutuaſſet, licite poterat aliquod do
num recipere nec peioris conditionis efficitur per hoc quod
mutuauit.argu.j.de regul.iur.c.factum legitimè.lib.6.cum ibi
not.23.quæſtio.5.de occidẽdis.in fi.& argumen.no.8.in verſi.
quod intelligunt verum &c.in ſecundo caſu nõ eſt vſura. Nam
recompenſationem, ſeu remunerationem eorum quæ pro pe
cunia non menſurantur, licet pro mutuo etiam exigere, vt pu
ta beniuolẽtiam & amorem eius cui mutuauit vel aliquid hu
11 iuſmodi ſecundum Tho.& fra.Ioan.† Ex pręmiſsis poſſet di-
ci, qđ qui annonam veterem mutuant, vt recipiant nouã, vſurã
committunt, quia meliorem rem recuperare volunt, & hoc te
net Raynal. titu. de nego.ſecularibus.§.2. quod verum ſecun
dum Goff. in ſumma eod. titu.§.ſi quis mutuat, & Hoſtien.in
ſum.eo.titu.§.an aliquo caſu.verſi.quid ſi quis mutuat, ſi ideo
hoc faciat vt meliorem recipiant vt hic &.j.eod.conſuluit. Si
autem hoc faciunt ne ſua ſibi pareant, vel forte vt accipiẽti gra
tiam faciant non committunt vſuram ſecundũ Arch.14.quæ-
ſtio 4.nullus.gloſ.fina. dicit quod iſtos nòn audet condemna-
re ſi ad hoc mutuant vt proximo ſubueniant, dummodo non
auferant eis libertatem liberandi ſe interim ſoluendo veterem
vel ſi probabiliter dubitatur vtrum plus vel minus valitura ſit
tempore ſolutionis, alias eſt verum quod dicit Raynal.ſecun-
dum Rodo. & Archi.cum quibus cõcordat glo.G.ſuper Ray.
& frater Io.in ſumma.conſeſ.eo.titu.q.42.quid de his & quod
dicam.j.eo.ca.fin.diſt.5.in fine.

1 *Vſura damnatur de iure diuino & canonico.*
2 *Vltra ſortem aliquid licitè recipitur certis caſibus.4.6.8.*
3 *Iudæi male intelligunt materiam vſurarium.*
4 *Mercator mutuans pecuniam cum quo ſolet negociare, an licitè*
recipiet intereſſe.
7 *Pœna duplex iudicialis, & conuentionalis.*

COnqueſtus. Si quæris vtrum, & in quibus
caſibus licitum eſt aliquid reci
1 pere vltra ſortem, diſtingue.† Aut quæris de vera, &
pura, & propria vſura prout eſt diuina lege damnata,
& de iſta, nihil recipi poteſt. Exod.22. Deutero.23.ſ.eod. quia
in omnibus

in omnibus.&.c.ſuper eo.&.j.eo.conſuluit.nec hoc caſu excuſat aliqua lex humana ſeu conſtitutio ciuilis, quia contra legẽ Dei,& diuinã.10.diſtin.c.1.diſtin.inferior.ſ.de maio.& obed. cum inferior.Et ita intellige quod no.Io. An.j.de regu.iur.ca. peccatum.in nouell.1.§.4. quærebatur. lib.6.vbi dicit,quod in nullo caſu contractus vſurarius eſt conceſſus, vel permiſſus à iure diuino,vel canonico.Nam pari ratione qua prohibẽt vſuram in vno caſu debent eam prohibere in quolibet,quia in omni caſu habet maliciam conuolutam,& per conſequens pari ratione,qui eam concederent in vno caſu, poſſent eam concedere vel permittere in quolibet, qđ patet eſſe falſum ex ijs quæ dixi.ſ.diſtin.proxima.Illud tamen quod facit maius dubium in iſto articulo,eſt caſus ille.j.eo.ſalubriter. ſed dic,quod ibi propriè eſſet vſura ſi fructus illius poſſeſſionis perciperentur à genero intuitu pecuniæ dotiſ ę à ſocero,ſed hoc eſt falſum, quia non intuitu pecuniæ dotalis quam ſocer detinet, ſed intuitu oneris matrimonij quod gener ſuſtinet, vt patet ibi. Vel poteſt dici,quod dicti fructus percipiuntur à genero in recompenſationem damni quod inde ſequitur propter pecuniam dotalem quæ ſibi ſoluenda differtur incautè. Vnde breuiter in nullo caſu vſura eſt permiſſa. nec intelligas,quòd in caſibus ſequentibus vſura permittatur:ſed quia in eis prima facie eſt aliquid ſimile vſuræ,vſura videtur,& intellige quòd ſicut priuatus non poteſt recipere vſuras,ſic nec vniuerſitas,per hanc decret.quæ dirigitur Abbati & fratribus ſancti Laurentij ſecundum Ala.

2 & Io.An.hic.& Vin.& Io.An.j.eo.Michael.† Aut de aliquo cõmodo prouenienti vltra ſortem, non vt pura, vera,ſeu propria vſura, ſed ex cauſa rationabili approbata per canonicam æquitatem , & tale recipi licitè poteſt vltra ſortem, quod in multis caſibus contingit ſecundum Hoſt.ſ.eod. ſalubriter. & plenius in ſum.eo.titu.§.an aliquo caſu.vnde verſus.Feuda,fideiuſſor, pro dote,ſtipẽdia cleri, venditio fructus, cui velis iure nocere vendẽs ſuo dubio, precium poſt tempora ſoluens, pœna nec in fraudem,lex commiſſoria,gratis dãs,ſocij pompa, Plus ſorte modis omnibus datur iſtis. Feuda, primus caſus eſt quando vaſallus obligat domino feudum,quod ab ipſo tenet,vt tamen interim vaſallus ad ſeruiẽdum feudum ipſum nõ remaneat obligatus , quod dic, vt.ſ.de feu.c.1. & hic Fideiuſſor qui poteſt petere vſuras quas creditori neceſſe habuit ſoluere.ſ.fideiuſſo peruenit.&.c.conſtitutus.quod dic.vt ibi plene dixi.Pro dote, vt.j.eod.ſalubriter.Stipendia cleri.ſ.eod.c.1.§. fin. Venditio fructus,quando emo fructus alicuius caſtri ad tẽpus.quod dic vt.ſ.eo in ciuitate. Cui velles iure nocere , nam potes petere vſuram ab hoſte romani imperij , ſiue fidei.C.de commer. & merca.l.non ſolum.14.quæſti.3.ab illo.vnde Deutero.23.non

3 fęneraberis fratri tuo pecuniam vel aliã rẽ ad vſuram. † ideo iudęi ſicut dicunt vſuras à chriſtianis licitè recipiunt ſecundum Io.quod tamen falſum eſt, vt patet in eo quod leg. & no.j.eo. poſt miſerabilem.&.c.quanto.vnde Deutero.28 . fęnerabẽris gentibus multis, & ipſe à nullo fœnus accipies,& homo aduena fęnerabit tibi,& tu non fęnerabis illi. Ideo dicunt alij & verius,quod vſura à nullo eſt exigenda , nec ob.c.alle.ab illo,quia ſic exponendum eſt,i. ſicut nulli debes nocere chriſtiano, ſic à nullo chriſtiano vel alio petas vſuram,vel dic,qđ quamuis licitè petantur ab hoſte fidei,non tamen iudęi à chriſtianis ipſas peti poſſunt licitè . Ratio diuerſitatis eſt,quia hoſtes fidei,& bona ipſorum exponuntur, vnde qualitercunq; habeantur ea quæ iniuſtè ab ipſis detinentur, nõ eſt vis facienda.argu. in eo quod leg.& no.ſ.de hæreti.excommunicamus.1.§. ſi vero dominus.Iudæi vero vel alij infideles hoc priuilegio vti non poſſunt, vt patet in eo quod leg. & not.§.de iudęis.c.& ſi iudęos.

4 C.de legibus.l.quod fauore. † Vendens ſub dubio.ſ. cum quis plus vendit ad tẽpus,quod ſtatim venditurus non erat, & probabiliter dubitatur, vtrum plus vel minus ſit ſolutionis tempore valiturum, vt.j.eo.c.fi. Precium poſt tempora ſoluens, ſcilicet quando vſuræ loco intereſſe ſuccedunt, puta, vendo & ſtatim trado tibi fundum certo precio vſq; ad menſe ſoluendo, non ſoluiſti ad terminum , in hoc caſu lapſo menſe poſſum vſuras à te petere,quia nihil mihi ſoluiſti, & tamẽ fructus fundi venditi facis tuos, vt.C.eo.tit.l.2. Alij dicunt,quod in tali caſu & conſimili competit actio ex contractu, vel officium iudicis non ad vſuras , ſed ad intereſſe vt poteſt recolligi.ff.pro ſocio.l.ſocium.de dolo.c.legãter.§.non ſolum.de actio. emp.l.1. &.l.ſi ſterilis.§.cum per venditorem.C.de act. emptio. & ven-

5 ditio.l.ſecunda & tertia. & hoc verius putat. † Item putat Hoſtiẽ. ex mente pręmiſſorum iurium,quod ſi quis ſit mercator qui conſueuerit ſequi mercata,& nundinas,& ibi multa lucrari , mihi multum indigenti ex charitate mutuaret pecuniam cum qua negociaturus erat,quod ego exinde ei ad ſuum intereſſe remaneo obligatus, dummodo nihil ſiat hic in fraudẽ vſurarum, vt patet in eo quod leg.& no.j.eo.tuas.in fi.& dummodo dictus mercator non conſueuerit pecuniam ſuã taliter tradere ad vſuras.argumen.j.eod.conſuluit. Hoc idem putat Hoſtien.j.eo.c.fina.& Raynald.in ſumma eod.titu.§.7.Item ſi aliquis mutuat &c.& frater Ioan.in ſumma conſeſ.eo.titu.quæſtio.28.quid de eo qui mutuat.in fine.ſed Innocen.& Ab. contra.j.eo.c.fina.& credo quod melius,quia lucrum certum non eſt in opere mercaturę in quo interdum euenit lucrum,interdum damnum.C.eo.l.ſi ea lege.&.l.eleo.& not. Archid.14.q. 4.quicunq;.gl.fi.facit certum & indubitatum,quod facit eum vſurarium.Pro hoc facit quod no.Hoſti.in.d.§.an aliquo caſu. verſi.quid ſi vendat pro precio. & frater Ioan.in ſum. conſeſſ. eo.titu.q.21.quid ſi aliquis. vbi dicunt, quod ſi aliquis vendat res aliquas pro precio quod in inſtanti currit, ſed ſi plus valet vſque ad paſcha quod illud ei det. Si vero minus valet non vult quod precium minuatur, vſurarius eſt cum in peccatis claudicet.C.de ſolu.l.pen.ff.de damno infec.l.qui bona.§.ſi quis. Sed dicta opi. Raynal.& Hoſtien.poſſet tolerari in caſu vbi mercator eſſet habiturus lucrum certum & indubitatum,quod ſæpe non contingit. Item Ioan.An.j.eo.c.fi.credit dictum Innocen.verius, & quòd dicitur de intereſſe,locum habet poſt moram debitoris , & ex contrario pateret aperta via ad vſuram vſurario fingenre, & dicente ſe ire ad nũdinas. † Pœna in frau-

6 dem.i.quando nomine pœnæ aliquid permittitur ſi ad terminum non ſoluatur.argu. 12.q.2.fraternitas.& in c.in legibus.ſ. de arbi.dilecti.dummodo nihil in fraudem fiat. Lex commiſſoria.i.quando vendo tibi fundum.ſub pacto legis commiſſorię.ff.de pact.inter emp.& ven.compo.l.cõmiſſorię.&.l.ſi fundum.dũmodo nihil ẽt fiat in fraudem vſurarũ,alias cõtra.ſ.de cõtrah.emp.ad noſtram.Gratis dans,quando ſine omni pacto datur gratis oblarum.ſ.de ſimo.dilectus.2.in fin.Caueat tamẽ recipiens de corrupta intentione in hoc caſu. vt patet in eo qđ leg.& no.j.eo.conſuluit.Socij pompam,i.quando pecunia cõmodatur ad pompam.ff.commoda.l.3.§ penul.& eſt.12.caſus. Plus ſorte modis omnibus datur iſtis . Siue fructus non computentur in ſortẽ, & ſorſan,& 13.vbi.ſ.creditor occaſione mutui,quod dedit labore ſubijt,in cuius compẽſationem fructus ex re ſibi obligata perceptos,ſuos facit,quod dic, vt leg.& not. ſ.de rebus eccle. nõ alienan .ad noſtram.alias regulare quod nihil accedat ſorti, vt.j.conſuluit.& quod fructus computentur in ſortem, vt.ſ.eo.c.1.ſecundum Hoſtien. vbi.ſ. Hos etiam verſus ponit & exponit Hoſtien.ſ. de pigno. cum contra. & Ioan.Aod.hic poſt eum . Et in his caſibus concor. Aſten.eod. titu.artı.4.vbi plene de iſta materia. Et quo ad pœnam oppoſitam in contractu mutui, vtrum poſſit peti ſine periculo vſurę, quod no.Ray.in ſum.eo.titu.§.5. † Item quid ſit pœna , & fra

7 ter Ioan.in ſum.conſeſ.eo.titu.quæſtio.25.quid ſi pœna.vbi dicunt quod ſi pœna eſt iudicialis.i. à iudice impoſita & ſtatuta, propter puniendam contumaciam debitoris,qui cum poſſit, cõtemnit in termino ſtatuto ſoluere pecuniam creditori, nõ eſt vſura.argu. 23. diſtin. quamquam.ff. de iureiuran.l. qui authore.Si vero pœna ſit conuentionalis.i.de communi cõſenſu partium in ipſo contractu appoſita, vt ſaltem metu pœnæ debitum certa die ſoluatur vſura non committitur , dum tamen ſemper ſit intentio recta.argumen.c.alleg.quãquam.&.ſ.de arbit. † Si autem ille qui talem pœnã appoſuit conſueuit eſſe vſu-

8 rarius,præſumitur quod in fraudem vſurarum adiecerit pœnã. argu.ff.de act.empt.l. Iulianus.§.1.de vſuris.qui ſemiſſes.& de pigno.actio,l. vel vniuerſorũ.Item eſt præſumptio,quod eſſet vſura ſi per ſingulos mẽſes vel annos dicatur committi ſecundum eos, & de iſta materia no.per Ioan.14. quęſtio.3.in ſum. & per fratrem Ioã.in ſum.eo.tit.q.16. item quæro. Item cum eo quod no. Ber. hic in ver. Item ſi vendo tibi fundum iuſto precio &c.concor.Hoſti.hic & in.d.§.an àliquo,ver.nono . & frater Io.in ſum.conſeſ.eo.titu.q.25.quid ſi vendidi.

1 *Hæres vnius vſurarij an inſolidum teneatur ad vſuras reſtituendas,altero non exiſtente ſoluendo.*

2 *Forum conſcientiæ ſæpe diſcordat à iudiciali.*

TVa nos. Ad euidentiam gloſſ.ſi quæris, vtrum ſi alter heredum vſurarij efficitur non ſoluendo , antequam partem eũ contingentem reſtituerit,alter inſolidum conuenietur. † Vin. Tan.Goſ. Philoſophi & Ber. hic dicunt quod poteſt dici quod inſolidũ conueniatur:

ueniatur, quia omnia bona defuncti illi cui debet fieri reſtitutio videntur eſſe obligata. arg. ṡ. eo. cum tu. §. fina. Et quicunq; ſuccedit in bonis defuncti ſiue idem crimen committat ſiue non, ſemper tenetur reſtituere vſuras quas defunctus extorſit, inquantum ſe extendunt bona defuncti, quæ ad ipſum peruenerunt. Idem Hoſti. in ſum. eo. tit. §. quæ pœna. verſi. quid ſi alter. Hoſti. vero hic dicit, quod quia prædicta opin. in conſpectu multorum fauorabilis eſt, quantū ad animas eſt ſatis æqua, & ab omnibus approbata, non audeo contradicere. Conſiderata tamē veritate, & ſubtilitate iuris cum certum eſt multos poſſidere aliqua, quæ notum eſt fuiſſe vſurariorum, qui nunquam de vſuris ſatisfecerūt, durum eſt ſentire quod omnes tales poſſeſſores ad reſtitutionem eorum quæ poſsident taliter teneātur & maximè cum. 40. anni vel plures lapſi ſunt quod vſurarij mortui fuerunt, & grauius eſt tot animas condemnare. Ideo videtur diſtinguendum inter hęredem, & non hæredem. Hæres enim aſtringitur in ſolidum ſi non fecerit inuentarium; alias contra. C. de iure delib. l. ſancimus. §. 1. & 2. Is autem qui hęres non eſt, & ad quē alias peruenit, non videtur teneri etiā ſi ex cauſa lucratiua ad eum peruenit res defuncti. C. de dona. l. ęris alieni. & l. ſi patri tuo de acqui. hęredi. l. vlti. ff. ad treb. l. 1. §. ſi hęres. niſi eſſet ſortem res ex pecunia fenebri empta, quod dic vt legitur & not. ṡ. eo. cum tu. §. ſi. Nec aliquo iure cauetur quod poſſeſſor non hæres de aliqua re teneatur. ſecundum Hoſt. & Io. An. hic & idem frater Ioan. in ſum. confeſ. eo. ti. q. 53. alias. 54. quid ſi hæredum. &c. & Aſten. lib. 3. hoc titu. art. 6. quid ſi alter hæredum. Et quod dicunt quod hæres qui non fecit inuentarium tenetur in ſolidum ad vſuras, & Ber. & Hoſt. ṡ. tit. 2. in literis intellige in foro iudiciali. Sed in foro conſcientiæ hæres qui non fecit inuentarium, non tenetur vſuras reſtituere vltra vires hæreditarias, & hoc tenet Hoſti. in ſum. de
2 teſta. §. pen. ver. qui non ſufficit. † Vnde hi duo fori ſæpe diſcurdant. 17. q. 4. c. vl. ṡ. de reſti. ſpo. literas. de ſpo. tua nos. ï. de ſen. excom. inquiſitioni. pro hoc faci. ï. eod. quamquam ibi prout patiuntur facultates &c. lib. 6. vbi hoc no. Io. And. in nouella. Idem not. Aſten. lib. 3. tit. de ſolu. arti. 3. verſi. ſciendum. & vide quod dixi. ṡ. de ſepul. parrochiano.

Onſuluit. Nota quòd iſte verſus, & an negociator locum habet cum vendens in continenti eſſet venditurus. Sic non. ï. eo. nauiganti. in fin. nec aliquod dubium occurrit vtrum plus vel minus ſiot merces tempore ſolutionis valituræ alias contra, ṡ. eod. in ciuitate ſecundum Hoſt. vbi plene dixi de materia huius. ca.

Oſt miſerabilem. Super gloſſ. fin. Si quæris vtrum iudęi vel pagani, ſeu alij infideles ſubſint legi, ſeu per legem poſsint corrigi, vel puniri, vel diſtribui. diſtingue vt dixi. ṡ. de diuor. gaudemus. diſt. c. vbi plene dixi de materia huius. c.

1 *Iurans an vſuras ſoluere teneatur. 3.*
2 *Iuramenta contra proximi ſalutem eſt illicitum.*

Vas. Si quæris vtrum debitores qui iurant vſuras ſoluere vel debeant eas ſoluere vel ſo-
1 lutas poſsint repetere. † diſtingue vt. ṡ. dixi de iureiuran. debitores. de quo etiam not. Ray. in ſum. hoc tit. §. 14. patet ex premiſsis. dicens quod debitor poteſt ſi vult, denunciare eccleſiæ monitione. ſ. præmiſſa vt cōpellat vſurarium per cenſuram & ad relaxandum iuramentum. Si per hāc viam non vult procedere, debet ſoluere vt ſatisfaciat Deo de iuramento, & poſtea poterit repetere, quando tantum iurauit ſe ſoluturum, vt. d. c. debitores. & eo. tit. c. 1. Si autem iurauit quod ſolueret vſuras. & non repeteret directè propter vim iuramenti, ſed indirectè bene repeteret. ſ. denunciando eccleſiæ crimē illius, vt ſi compellatur ad pœnitentiam quam non poteſt age-
2 re niſi reſtituat. † Si autem iurauit etiam quod non denūciaret non tenet in hac parte iuramentum cum ſit illicitum, puta cōtra ſalutem proximi & per conſequens contra præceptum de proximo diligendo. Vnde non obſtante iuramento poteſt procedere in hunc modum denunciationis. & ita occurretur fraudibus vſurariorum, vt hic &. ṡ. de iureiur. quemadmodum. ſecundum Ray. concor. his Bern. ṡ. de iureiur. ca. ad noſtram. 2. gloſ. 2. & Goffre. in ſum. hoc ti. & Hoſt. in ſum. hoc tit. §. quæ pœna. verſi. quid ſi debitor. Vbi addit quod ſi debitor iurauit, non repetere, nec etiam recipere vſuras, nihilominus vſurarius cogi debet ad reſtituendum, & in hoc caſu erit pecunia pauperibus eroganda. Idem frater Ioan. per omnia in ſum. con-
feſſ. eo. titu. q. 53. quid ſi quis iurauit, & Aſten. lib. 3. eo. arti. 6. q.
3 quid ſi iurauit. † Et quod dictum eſt quod non obſtante iuramento poteſt denunciare, intellige verum ſi denunciet principaliter intentione fraternæ ſalutis compatiens animæ periclitanti. Si vero denunciat principaliter intentione recuperandi illud quod ſoluit, tūc tutius eſt abſtinere. ar. ṡ. de iureiur. ad noſtram. 2. vt no. Hoſt. & Io. And. eo. titu. quemadmodum. & dixi de hoc plenius. eo. ti. debitores. diſt. 5.

1 *Offendens fidem catholicam beneficium omnis legis perdit.*
2 *Rector eccleſiæ eius cōtemplationes inuocans auxilium l. humanę quam offendit, auditur.*
3 *Officij neceſſitate in legem committens eius beneficium non perdit.*
4 *Voluntariè offendens l. eius priuilegium perdit.*
5 *L. vnam offendens non perdit alterius priuilegium.*

Via fruſtra Si quæris vtrum, & quando fruſtra legis auxilium inuocat
1 qui committit in legem. † diſtingue aut quis commiſit in fidē catholicam, ſeu offendit fidem catholicam, & tunc perdit beneficium omnis legis, & omnium factus eſt reus, de pe. diſ. 5. c. fratres. ï. de reg. iu. deflear. quod dic vt ibi no. vnde talis omnia iuris beneficia amittit in auth. de priui. do. mulieribus hære. non præſtan. circa medium. colla. 8.
2 ſecundum Huſt. † Aut quis offendit in aliam legem, & tūc, aut quæris de prælato, ſeu rectore eccleſiæ nomine ipſius eccleſię inuocante auxilium legis, in quam ipſemet commiſit, vel alterius, & dic quod poteſt, quia delictum perſonæ non debet in damnum eccleſiæ redundare, vt. 16. quæſtio. 6. c. ſi Epiſcopum. ṡ. de exceptio. cum venerabilis. de reg. iur. c. delictū. lib. 6. hoc not. ſpe. tit. de reſcript. præſentia. §. ratione formæ. ver. circa materiam. dicens quod clauſula illa de qua. ï. eo. cap. Michael. ver. attentius &c. non ponitur in reſcripto quando rector impetrat nomine eccleſiæ, cum quo concor. Ioan. An. in dicto. cap.
3 Michael. † Aut quæris de alio. & tunc aut quis committit in legem ex neceſsitate officij ſui & tunc excuſatur in tantum quod poteſt nihilominus illius legis vel alterius auxilium inuocare. arg. ff. de his quibus vt indig. l. tutorem. C. de adminiſtra. tuto. l. cum quidam. inſti. de inoffi. teſt. §. 1. Aut committit in legem non ex neceſsitate officij, ſed aliàs voluntariè, & tunc aut quæris vtrum perdit & fruſtra inuocat beneficium illius legis met
4 in quam committit, aut alterius. † Si illius, dic quod ſic. vt hic &. ff. quod met. cau. l. iſti quidem. C. de iure deliberan. l. ſancimus. §. ſi vero poſtquam. ṡ. de appel. cap. an ſit. & cap. conſtitutis. c. ſecundum Ber. & Hoſtien. hic. Quod verum etiam ſi cōmittatur in legem nomine alieno. argu. in eo quod leg. & nota. ff. de inoffic. teſtam. l. vlti. & de rei vendi. l. inter officium. Vnde repellitur ab agendo ad vſuras repetendas etiam qui nomine alieno recepit vſuras. argu. 46. diſtin. ſicut non ſuo. vbi hoc not. glo. & Innocen. & Hoſtien. ï. eo. Michael. licet Io. Vin. & Ber. hic contra. vt ibi dicam. Ad idem facit quod notat Archidia. de conſe. diſt. 3. rogationes. ſuper verbo relaxent. vbi dicit quod licet ſeruus Chriſtianus non teneatur diebus feriatis domino ſuo operas facere, ſeruus tamen iudæus vel ſaracenus tenetur, nec obſtat. ṡ. de appel. dilectis: quia ibi delatum fuit appellationi vt ibi dicit litera ſecundum Hoſtien. Si alterius legis, tunc aut connexè, & in materia connexa, & tunc idem & ita intelligit Hoſtienſ. ff. de ritu. nuptia. l. filio §. 1. ſicut alias. ṡ. de ſtatut. monaſt. recolētes. §. 1. pro hoc facit qđ de connexis idem eſt iudicium. ff. de rei ven. quæ religioſis. ï. de præb. c. ſuper eo & c. quia ſæpe. libr. 6. vel ſm Hoſt. in d. l. fili. §. 1. ſpeciale eſt in odiū patroni, quia ignominioſam vxorem duxit, quinimo & quia delinquit priuilegiū, qđ alias haberet, amittit. 11. q.
5 3. priuilegiū. ṡ. de poſtu. præla. c. 2. † Aut legis diſtinctæ & ſeparatæ, & in materia diſtincta & ſeparata & tūc ſecus, quia ſicut delictum vnius perſonę alij non nocet, ſic nec cōmiſsio vnius delicti eidem perſonæ in alijs in quibus non delinquit nocere non debet. arg. in eo. quod leg. & nota. ṡ. de his quæ fi. à maiori par. capi. quæſiuit. ṡ. de offi. ordi. dilectus. ſimile. ï. de re iud. c. penul. & arg. ff. de pact. l. ſi vnus. §. ante omnia. ſecundum Hoſtien. Et quæ eſt lex & quod ſunt eius ſpecies. vide plene per G. de mon. lau. in procemio cle. ſuper verbo vniuerſis. in fin. Et cum opinio Ber. hic in glo. 2. quæſtio. itē quid ſi nullus concordat Hoſtien. hic & Gar. & Ioan. And. ï. eo. quanquam. lib. 6. & Aſten. lib. 7. alias lib. 3. eo. titu. articu. 6. quęſt, quid ſi nullus Hanc decret. inducit Bar. Brix. ad quæſt. ſuam dominicalem, quæ incipit, petebat archidiaconus ab aduerſario ſuo capi. iudex con-

dex condemnauit aduerſarium in.40.& in.60.abſoluit, ab iſta ſententia aduerſarius appellauit & non actor. Ipſe actor petit corã iudice appellationis integra.c.opponitur ei quod non poſſit cum re⁹ in 60.fuerit abſolutus, & nõ appellauerit ipſe actor contra reum, facit quod fruſtra inuocat auxilium ſentiẽte qui in ipſam committit, vt hic &.ff.de minori.l.auxilium.Soluendo dicit quod ſi ex eadem cauſa illa.c.petuntur, & appellatum eſt à ſentẽtia poſſunt peti integra centum.C. de appel.amplio rem.ſecus eſt ſi ex diuerſis cauſis non connexis.vt.ff.de mino. l.etiam.§.ex cauſa.C.ſi vnus ex pluribus ap l.1.q.6.§.diffinitiua.ſub illo verbo,ſi de poſſeſsione.

1 *Filio non hæredi non excipitur de vſuris per patrem receptis.*
2 *Filio hæredi excipitur de vſuris per patrem receptis.*
3 *Vſuras recipiens nomine alieno,an ab agendo repellatur.*

MIchael. Ad euidentiam glo.ſi. Si quæris vtrum contra filium agentem ad vſuras repetendas, poſsit excipi de vſuris receptis per patrem & vtrum repelli poſsit à repetendo vſuras qui no-
1 mine alieno recipit vſuras:diſtingue.† Aut quæris de primo.ſ. vtrum contra filium agentem poſsit excipi de vſuris receptis per patrem, & tunc aut filius non eſt in aliquo hæres vel ſucceſſor patris,& tunc non.argumen.C.ne filius pro patre.in rubro & in nigro. de dona.l.æris alieni.&.l. ſi patri tuo.ſ.eod.cũ ẽn.§.1.&.c.tua.nos.à contrario ſenſu & hic ibi cuius hæres extitit &c.à contrario ſenſu,& hoc tenet Bern.& Hoſtien.hic in
2 gloſſ.alias non teneretur.† Aut eſt hæres ipſius patris,& tũc poteſt excipi contra eum ſiue agat ad vſuras repetendas ex perſona patris, ſiue ex perſona ſua propria. vel alterius etiam ſi nihil ad eum peruenerit de vſuris receptis per patrem ſecundum Ber.In.& Hoſt. hic Quod videtur verum etiam ſi agat coram delegato, licet etiam in literis tibi directis non fiat mentio de patre vt innuit Hoſti. hic in glo.ſua ſi.ad fin. ver. vel dic quòd ſi ſit hæres,vbi dicit vt dictum eſt, quod ſi ſit hæres vel bona empta de vſura ad ipſum peruenerunt,locus eſt exceptioni.ſ. eod.c.cum tu.&.c.tua nos.ff.de calum.l.in hæredem.de diuerſis & tempo.preſcri.l.cum hæres.licet Ber.hic.innuat contrarium in ver.ſatis videtur &c.& male vt videtur. Quia licet poteſtas de legati non extendatur vltra contenta in reſcripto quo ad agendum,vt.ſ.de offi.dele.p.&.g. ſecus tñ quo ad excipiendum quia coram ordinario omnes exceptiones alias tamen legitimæ proponi poſſunt, vt.ſ.de offi.dele.ex parte.a.cum ibi
3 no.† Aut quæris de ſecundo.ſ.vtrum repelli poſsit à repetendo vſuras qui nomine alieno recipit vſuras, & tunc ſunt opiniones contrariç,nã Io.Vin.& Ber.hic tenent quod nõ:quia nihil in ſuam vtilitatem verſum eſt,nec cõtra iſtum ad vſuras repetendas,imo contra illum qui habet illã vtilitatem. ſed Inno. & Hoſtien.hic contra arg.46.diſtin.c.ſicut non ſuo. vbi idem tenet glo.idem Aſten.libr.3.eod.tit. articulo.6.in fin.ad idem ff.de vi & vi arma.l.2.§. cum procurator.j.de ſenten.excõ.mulieres. Goſ. vero dicit qđ talis tenetur reſtituere ſi is pro quo accepit non eſt ſoluendo,prout not.in ſum.eo.tit.§.item quid ſi quis nomine alieno. Et idem videtur ſentire Hoſtiẽ.in ſum. eod.titu.§.fin.in fin.& Archidia.in.d.ca ſicut non ſuo.gloſſ.t. quæ opinio licet ſit æqua,ſecunda tamẽ opinio videtur verior de iure, vt ſic homines ab hoc crimine commitendo tam ſuo quam alieno nomine retrahantur.

1 *Argu.a contrario ſenſu non habet hic locum.*
2 *Res tranſit cum ſuo onere.*

QVanto Ad declarationem primæ gl. ſi quæris vtrum, & quando habeat locum arg. à contrario ſenſu,vide quod dixi.ſ.de magiſtris cap. quonium. vnde hic non habet locum quia generaret abſurditatem.Ideo quando dicit hic immoderatos,ſubaudi maximè,idẽ enim eſt & de minimis:omnes.n.vſuræ ſunt immoderatæ & graues.vt patet in eo quod leg.& no.ſ.e.poſt miſerabilem.&.c.ſuper eo.ſecundum Ber.& Hoſtien.Et quod dicitur hic in.§.fin.de oblatio.debitis. intellige ſecundum Hoſtien.pro anniuerſarijs à Chriſtianis dimiſsis ſiue viceſimo vel triceſimo.j.de verbo.ſignifica. cum inter vos.&.c. ex parte.2. ſuper domibus & poſſeſsionibus ſuis. quæ tamen ſi obligatç
2 eſſent ad iudços cum ſuo onere tranſierunt † quia ſemper res tranſit cum onere ſuo.vt.ſ.de deci.cum non ſit.& de pig.ex literis.vbi de hoc dixi diſt.vl.alias nihil ad nos de oblatio.iudçorum vel aliorum qui foris ſunt:& ſic nõ obſtat.2. quæſt. t.mul
1 i.90.diſt.oblationes.&.ſ.de diuor.gaudemus.vel intellige di-

ctum.§. ſcilicet quod ſi iudæus acquirat domum parochiani mei,extimari debet quantum à parochiano & familia ibi morante conſueueram percipere annuatim, & in tãtum iudçus ad quem domum peruenit mihi tacite obligatur. vt hic. &.j. de exceſ.præla.nimis praua. &.ſ.de deci.commiſſum & plerumque extra id quod agitur tanta obligatio naſcitur.ff. de commoda.l.ſi is qui. Et iſte intellectus magis placet quam præcedens quem de plano innuit, & non illum vera ſignificatio illius verbi,conſueuerunt & ſequacium. ſecundum Hoſtien.& Ioan.And.poſt eum.

1 *In mutuo nihil recipitur vltra ſortem.*
2 *In locatione licitè vltra ſortem quid recipitur.*
3 *In venditione an vſura committatur.5.*
4 *De tempore ad tempus licitè contrahitur.*
6 *Carius vendens ob precij ſpectationem vſuram committit.*
7 *Pecuniam pro pecunia præciſe credere,an ſit vſura.*
8 *Speciem pro ſpecie præciſe credere,an ſit vſura.*
9 *Annonam emens vilius vt carius vendat propter commune bonum meretur.*
10 *Annonam vilius emens vt carius vendat ob priuatum commodum an peccet.*
11 *Auaritia vitium peſsimum.*

NAuiganti. Si quçris vtrum pro pecunia ſiue vſu pecuniç poſsit recipi aliqd vl-
1 tra ſortem, diſtingue. † Aut in contractu mutui & ex parte mutuantis,& dic quod non,ſiue recipiat in periculum pecuniæ mutuatæ,ſiue non, vt hic:quia pecuniç nullus eſt vſus,ſiue vtilitas vtendi nec deterioratur vtendo,vt in illa palea.88.diſt.eijciens.Quod verum ſecundum Inno. in tãtum quod ſi quis paratus erat ad nũdinas cum pecunia quam indigens recepit mutuo promittens certum quid ſe reddere pro lucro ſperato quod eſt vſura nec ſcit talẽ excuſare: & idẽ tenet Ab.hic,licet Hoſt. hic &.ſ.eo ſalubriter.& Rayn.& frater Ioan.in ſum.confeſ.eo.tit.quæſtio.28.quid de eo &c.dicat contra, quod intellige vt dixi plenius.ſ.eo.in ciuitate.&.c.con
2 queſtus. † Aut in contractu locationis & ex parte operas ſuas locantis,puta,ſi quis nauigans vel alius recipiat pecuniam vltra mare vel alibi,reddendam ſibi certo precio conſtituto, & tũc ſiue recipiat in ſe talis locans periculum pecuniæ, ſiue nõ, poteſt recipere, quia eo caſu non eſt vſura ſed locatio operarum, vel inuectionis, ſiue cuſtodiæ quæ licita eſt,vt.ff.nautç canpo. ſta.l.& ita de facto & per totum.ff. loca. & condu.l.in naue. & l.qui operas.&.l.qui mercedem.l. ſequen. ſecundum Innocen.
3 Hoſtienſ.& Ab hic. † Aut in contractu emptionis & venditionis, & tunc, aut contractus fit ſimpliciter abſque dilatione traditionis mercis vel ſolutionis precij conuenti, & tunc non eſt vſura, etiam ſi plus vel minus quam valeat res vendatur, quia licitum eſt contrahentibus ſe inuicem decipere ſine fraude.ff.de mino.l. in cauſæ. 2. §. 2. Aut contractus fit cum dilatione traditionis mercis vel ſolutionis precij conuenti. Et tunc aut quæris, vtrum poſsit iudicari vſura ex forma in foro contentioſo,& dic quod nõ, vt.ſ.eo.in ciuitate.& no.Hoſtiẽ. ſ.de ſimo.c.fina.& Goſ. & Ioan.ſ.eod.in ciuitate.vbi plenius de hoc dixi in verſic. aut quæris de quarto &c. Aut in foro animæ,& tũc,aut fit cum dilatione traditionis mercis de quo hic in.§.ille quoq;. & tunc aut veriſimiliter dubitatur,vtrum ipſa merces plus vel minus tempore traditionis ipſius quam tempore contractus & precij ſolutionis fuerit valitura, & tũc non eſt vſura licet plus valeat ipſo tempore traditionis vt hic. Aut certum eſt quod tempore traditionis mercis ipſa merces plus valebit,& tunc vſurarius eſt cenſendus,vt.ſ.eo.in ciuitate.ſecũdum Ber.& Hoſtien.Et ideo ſi emptor tempore meſsium det pretium,vt certç menſuræ bladi tempore paſcali ſibi reddãtur vtique patet ex mẽte iſtius verbi veriſimiliter quod vſurarius eſt cenſendus, quia bladum eſt in plus in paſcate valiturum ſecundum communem curſum omnium regionum, & cõmunem opinionem quæ ſpectanda eſt,vt.ff.de flumi.l.t.de ſun.in
4 ſtruc.l.cum de lanionis.§.aſinam.ſ.de ſepul.certificari.†Si vult ergo eſſe ſine culpa contrahens emat de tempore ad tempus, puta de eſtate ad æſtatem,de vere ad ver, de autumno ad autũnum,de hyeme ad hyemem, vel aliud tẽpus de quo conſcientia non cautelet. Aut contractus fit cum dilatione ſolutionis precij conuenti,de quo hic in.§. ratione, & tunc aut vendens non erat tempore contractus pro minori precio venditurus etiam ſi ſtatim precium ſolueretur, nec ratione dilationis maiori

5 loti precio vendit, & tunc non eſt vſurarius vt hic. † Aut ſta
tim erat venditurus minori precio dummodo, & ſtatim ſolue
retur precium, ſeu rõne dilationis longè maiori precio ven-
dit, & tunc vſurarius eſt mentalis: vt patet. ſ. eo. conſuluit. §. 1.
& §. fin. & c. in ciuitate. §. 1. Quid ſi quis non erat venditurus
merces puta piſces in riparia maris vbi magna copia habetur,
ſed vult portare Pariſiis vbi ſatis, carius venduntur, & inue-
niat aliquem ibidẽ in riparia maris, qui ſtatim dat ei tantum,
quantum poſſet habere Pariſiis nunquid eſt vſura. dicunt In-
nocen. & Abba. poſt eum hic, quod non dummodo computa-
tis periculis, & labore non plus accipiat, quam ibi quo portare
volebat probabiliter præſumitur accepturus: nam quo iure po
teſt vendere carius ratione dubij temporis vt hic, eodem iure
& ratione dubij loci. Sed Hoſtienſ. dicit, quod non eſt bonum
ſimile, tamen quia non eſt veriſimile, quod aliquis talem em-
ptionem faceret niſi multum egeret, & ſic per hanc opiniu-
nem daretur via figmentis, & viderentur approbari vſurario-
rum baratariæ, quod non eſt fien dum, vt patet in eo quod leg.
& no. ſ. eod. tuas. in fin. & de diuor. quanto. §. penult. tum quia
laborum & expenſarum itineris ratio eſt habenda, vt patet in
eo quod leg. & no. de voto magnæ. §. penu. & timet vtridicit ne
verba iſtorum. §. trahant ad inferos multa milia animarum. Ip
ſe verò maximè in iudicio contentioſo neminem accuſat, ſed
in pœnitentiali conueniat propria conſcientia vnumquenq;.
33. diſtinc. habuiſſe. 8. q. 1. quid autem. 11. q. 3. ſenti. ſuper quo
vide quod not. ſuprà de ſimo. per tuas. 2. Ioann. Andre. hic pu-
tat veram opin. Innocen. ſi ſtatim ille emptor ſoluit precium,
ſed ſi differatur ſolutio precij prout forſan ipſe Innocen. intel
lexit, tunc videtur habere locum ratio Hoſtienſ. & tollitur ra-
tio Innocent. quia in dubio temporum poteſt commodum
prouenire emptori, & venditori ſed hic nullum commodum
6 prouenit emptori. † Et adde quod not. beatus Thom. in ſum.
argumen. 2. articulo. 7. vbi dicit, quod ſi aliquis carius velit ven
dere res ſuas pluſquam ſit iuſtum precium, vt de pecunia ſol-
uenda emptorem ſpectet manifeſtè vſura committitur: quia
huiuſmodi ſpectatio precij ſoluendi habet rationem mutui.
Vnde quicquid vltra iuſtum precium pro huiuſmodi ſpecta-
tione exigitur eſt, quaſi precium mutui, quod pertinet ad ra-
tionem vſuræ. Similiter etiam ſi quis emptor velit vilius eme
re, quam ſit iuſtum precium, eo ꝙ pecuniam ante ſoluit, quam
poſſit ei res tradi eſt peccatũ vſuræ, quia etiam iſta anticipa-
tio ſolutionis pecuniæ habet rationẽ mutui, cuius quoddam
precium eſt, quod minuitur de iuſto precio rei emptæ. hæc be.
Thom. & idem frater Ioano. in ſum. confeſ. eod. tit. q. 66. Item
quæro in quibus caſibus &c. pro quibus facit iſtud. capi. 1. §. 1.
& ſ. eod. in ciuitate. & c. conſuluit. immoderatas vſuras ſecun
dum leges his verſibus comprehendes. illuſtris trinam. i. pro.
30. libra. 10. beſſem mercator habebit. i. pro. 30. 20. omnes ſe-
miſſem, id eſt omnes communiter pro. 30. 15. centeſima ſit ti
bi iuncta, quæ æquiparatur ſorti in anno ſecundum Hoſtien.
& Ioan. And. ſ. capi. proxi.

Super eo. c. Si quæris vtrum poſſit committi vſura,
vbi creditur præciſe pecunia pro pecu-
nia, vel marcha argenti pro alia marcha ad certum terminum
perſoluẽda. Aut cum datur præciſẽ ſpecies pro ſpecie, vel gra
num pro grano, vinum, pro vino, oleum pro oleo ad eandem
menſuram, diſtingue ſecundum gloſſ. Guilel. ſuper Rayna. eo.
7 ti. §. 3. ſuper verbo veriſimile dubitatur. † Aut veriſimile eſt, ꝙ
pecunia numerata aurum vel argentum ex tempore, non fiãt
precioſiora tempore ſolutionis, quam fuerant tempore con-
tractus. Aut eſt veriſimile, quod erant futura precioſiora tem
pore ſolutionis, vt ſi quis mutuet. 20. libra. ſterlingnorum in
hyeme, pro alijs totidem in æſtate ſoluendis, quando ſolet hu
iuſmodi moneta requiri à viatoribus: aut 20. Marchæ auri vel
argenti, pro alijs totidem ſoluendis ad paſſagium cruce ſigna-
torum. Aut veriſimiliter dubitatur vtrum precioſiora ſint fu
tura in termino ſolutionis nec ne. In primo caſu non eſt vſura.
In ſecundu caſu refert, aut creditor non erat ſeruaturus illam
pecuniam vſque ad illud tempus, ſed interim conſumpturus,
& tunc eſt vſura. Aut erat ſeruaturus, vt ſic ſeruando vſque ad
illud tempus lucraretur: & tunc aut creditor auſert debitori li
bertatem ſe liberandi interim, & debitum ſoluendi, & tunc eſt
vſura: quia præſumitur, ꝙ ideo crediderit pecuniam vt debito
rem oneraret periculo & ſe exoneraret. Aut non auſert, imo
concedit ei ꝙ reddat pecuniam, quandocunq; voluerit. ij. ter-
minum, & tunc meretur ſi ex miſericordia hoc faciat, vt rele-
uet debitorum inopiam. Si autem corrupta intentione faciat
vt ſe exoneret a periculo ſeruandi, peccat, non tamen credo an
te compellendum ad reſtituendum lucrum, licet hoc eſſet e
conſulendum in pœnitentia, vel ꝙ daret pauperibus. In tertio
caſu. ſ. quando veriſimiliter dubitatur vtrum precioſiora ſint
8 futura in tempore ſolutionis: & tũc non eſt vſura. † Et eodem
modo diſtinguendum eſt ad iudicandum, quando datur ſpe-
cies pro ſpecie ad terminum, vt vinum pro vino, oleum pro
oleo, granum pro grano, hæc gloſſ. ibi: & frater Ioann. in ſum.
confeſ. eod. titu. q. 19. nunquid poteſt &c. & frater Aſten. eod.
titul. articu. 4. q. quid ſi tradatur. & videtur quod legi. & not.
12. q. 4. c. nullus clericorum.

Super eo. c. Si quæris, vtrum emens annonam, puta
bladum vel vinum tempore meſſium,
vel vindemiatum, vt poſtea vendat carius, peccet, & quid iuris
9 diſtingue, ſecundum Rayn. in ſum. eo. tit. §. † Aut talis emptio
fit propter commune bonũ, ſicut Ioſeph emit ſtumẽta vt ha-
beret vnde prouidere, populis tempore famis Gen. 41. & hoc
10 meritorium eſt. † Aut fit propter priuatum commodũ, & hoc
tripliciter: quia aut fit ex prouidentia, ſicut ſi aliquis emit huiuſ
modi timẽs, ꝙ poſtea oporteret eum carius emere ſi indigue
rit, & nihilominus tamẽ poſtea carius vendit, ſicut in foro ven
ditur: quia nõ indiget ſicut credebat, & hoc etiam licitum eſt ſe
cundum Ray. & glo. & idem dicit Innocẽ. ſ. ne cle. vel mon. c.
1. glo. ſi quis enim. & Hoſtien. ibi poſt eum Et multo fortius li
citum eſt hoc ſi nõ emit vltra ſuam neceſſitatem, vel emit ex
pietate, vel ex lucro venditionis habeat vnde prouideat paupe
ribus, dummodo hoc ita moderatè faciat ꝙ ex hoc cariſtiam
communitas non patiatur, vel fit ſecundum inſtantiam cõmu
tatiuã vt faciũt mercatores, & illi licite poſſunt pro opera ſua
recipere lucrum vnde ſuſtententur, dummodo cariſtiã non in
ducant, ſeu inducere non intendant, & maximè cum aliud ge-
nus negociationis non nouit, nec aliàs habeat vnde viuat, vel
ſuſtentetur. Vel fit ex auaritia ita ꝙ vnus tantum de huiuſmo
di rebus congregat, quod compelluntur homines ab ipſo ad li
bitũ ſuũ emere, & ideo vendit adeo care ſicut vult, & patet ꝙ
illi enormiter peccant non ſolum contra proximum, ſed etiã
contra communitatem proximorum. Dicit etiam gloſſ. ſuper
Ray. vbi. ſ. ꝙ quando hæc fiunt ex cupiditate ſiue à clericis ſi
ue à laicis, mortale peccatum eſt. Quando autem laicus nõ ex
cupiditate, ſed vt prouideat ſibi & ſuis emit, aliquid vt poſtea
carius vendat ſiue annonam ſiue aliud, non audeo dicere mor
tale: Dicit etiam Inno. & Hoſt. vbi. ſ. ꝙ licitum eſt alicui eme
re victualia vt tempore famis vendat eo precio, quo tunc ven
derentur, dummodo hoc faciat, quia hoĩes propter abũdãtiã
ad gentes alias tranſportabant, vel quia debitam curam circa
victualia non habebant. Si autem emant vt carius vendãt nulla
neceſſitate penſata peccãt omnes, & grauius clerici, quã laici.
14. q. 4. quicũq;. Dicit etiam Ray. ꝙ tales non tenentur ad reſti
tutionem faciendam certę perſonæ, ſed debet erogari tale lu
crum in vſus pauperum: ſed gl. ibi hoc verum intelligit de con
ſilio non de neceſſitate. Et de iſta materia not. Goſ. in ſum. eo.
tit. §. quid de his. & frater Io. in ſum. confeſ. eo. titu. q. 40. quid
11 de quibuſdam &c. qui eum præmiſſis concor. † Quilibet ergo
concupiſcentiæ, & auaritiæ vitium, quæ radix eſt omnium ma
lorum ſupra de conſti. nam concupiſcentiam. 47. diſti. bonorũ
ſtudeat euitare. vnde Saluſtius, auaritia ſtudium habet, quod ne
mo ſapiens concupiſcit. Et Seneca turpe lucrum vt diſpendiũ,
fugito. & eccleſ. 13. bona eſt illa ſubſtantia vbi peccatum nun
eſt in conſcientia. Et Tulius li. 2. de officijs nullum vitium dete
rius auaritia præſertim in principibus & rẽ publicam gubernã
tibus, ſpecialiter de auaritia ſenum. Et Valerius li. de ſenectu
te, quid abſurdius, quam quo minus reſtat viæ, eo plus viatici
quęrere. Et Seneca lib. de moribus, mõſtro ſimilis eſt auaritia
ſenilis: quid enim ſtultius eſt, quam via deficiente viaticum au
gere. de hoc per Io. An. ſ. de præben. auaritiæ. & j. de ele. auari
tiæ. li. 6. Itẽ Gregori⁹ in quadã homelia dicit, ꝙ auaritia eſt nõ
tm̃ pecuniæ ſed etiã ſcientiæ, & altitudinis cuius ſublimitas
ſ. modũ ambitur & auaritia non eſt peccatũ ſpeciale. Et ſic di.
Aug. lib. 4. de libero arbitrio: auaritia, quæ dicitur græcè philar
gia. i. amor argenti, non tantum in argento vel nummis, ſed in
omnibus rebus, quæ immoderate cupiuntur, intelligenda eſt.

¶ De crimine falſi. Rubrica.

1 *Teſtis falſus via ordinaria ſine accuſatore non condemnatur.*
2 *Teſtis falſus officio iudicis ſine accuſatore punitur.*
3 *Delegatus punit falſum teſtem cauſa durante.*
4 *Ordinaria punit falſum teſtem tam cauſa durante quã ea finita.*
5 *Teſtis falſus in cauſa criminali capite punitur.*

lia vel ſororé ſua vel alijs perſonis enumeratis in d. ca. ſi vero.
poteſt,quis per.20.horas ſine metu excommunicationis reti
12 nere & cuſtodire.† Aut talis præſentans eſt clericus: & tunc di
cunt quidam quod non debet iudex eum retinere.argumen.j.
de ſenten.excommu.nuper.contra quos eſt iſtud.c.ſecundum
Hoſtienſ.qui not.hic quod etiam clericus detineri poteſt per
iudicem eccleſiaſticum,ſi ſuſpectus eſt de ſalſo.argum.ſ.de re
ſcript.c.2.in fin.nam non fit hoc temerariè ſine diabolo inſti
gante,ſed ad correctionem.arg.j.eo.ad audientiam.&.c.ad fal
ſariorum.j.de pœnis.tue.de ſenten.excommuni.perpédimus.
eod.tit.c.ſi clericos.lib.6.Ideoque ordinarius ſi ſibi repræſen-
tentur literæ ipſum poterit retinere & idem debet facere ad
mandatum delegati ſecundum Innoc.& Hoſt.argum.ſ.de re-
ſcrip.c.s.in fin.&.ca.3.& capitu.fina.& de offic.delega.capitu.
13 2.† Supra dicta intelligas de iudice eccleſiaſtico laico nempe
talis auctoritas talis iuriſdictio,in clericum nunquam datur.j.
de ſenten.excommu.ſi vero.ſecundum Hoſtien.cuius eſt hęc
diſtinctio ver.aut talis præſentans citra.cum quo concor. per
omnia.Archi.19.diſt.in memoriam.ſuper verbo cuſtodiam.
qui etiam intelligit ibi hanc decretalem ſecundum Goff.in li-
teris falſatis non per falſi ſuggeſtionem impetratis, quæ largo
modo dicuntur falſæ.ff. ad leg.Corne. de fal.l.ſi quis obrepſe-
rit. & eadem quæ dicta ſunt in literis apoſtolicis in omnibus,
alijs literis publicis ſeu autenticis probabiliter dici poſſunt,&
per eadem iura.

1 *Aduſtio mortifera clerico non adhibetur.*
2 *Aduſtio ſanguinolenta clerico non irroganda.*
3 *Stigma citra ſanguinem irrogatur clerico falſario.*

AD noſtram. Ad declarationem gloſſ. fina.Si quæris, vtrum poſ
ſint aduſtionem aliquam alicui irrogare,diſtin-
1 gue.† Aut quæris de aduſtione vel inciſione chi
rurgiæ in qua periculum mortis imminet &
dic quod non: talis enim aliena eſt ab officio clericorum,vt.ſ.
ne cler.vel mona.c.ſententiam ſanguinis de homi.tua nos. ſe-
2 cundum Hoſtien.hic.† Aut quæris de aduſtione, quæ fit pro-
pter maleficium ad correctionem,& ad pęnam, & tunc aut de
tali quæ infligit,& inducit mortem vel mutilationem ſeu de-
bilitationem membri,& dic quod non.vt in d.capitu. ſenten-
tiam.& ſ.de rap.in Archiepiſcopatu.Aut de alia,& tūc aut quę
ris vtrum poſsit infligi ita profundè, quòd ſanguis effunda-
tur.& dicit hic Innoc.quod nō per iura proxim. alleg. Aut nō
ita profundè ſed taliter, quòd cutis ſuperficies tantummodo
detractetur in ſignum maleficij perpetrati, & tunc aut quæris
3 vtrū † huiuſmodi ſtigma poſsit vel debeat infligi in manu vel
in alio membro à facie, & dic quod ſic,ſecundum Innoc. hic.
Aut in facie & dic, quòd non loquitur.C. de pœn. le.ſi quis in
metallum ſecundum Inno.Sed fallit in crimine falſi in odium
criminis,& quia ei in maiori pœna corporali parciter ſecun-
dum Bernard. & Hoſtien. & in hoc etiam ſatis concor. Inno.

1 *Pęna huius decre.non ligat exiſtentes extra curiam.*
2 *Recipiens à ſuſpecto bullam falſam incurrit falſi tenetur.*
3 *Recipiens literas apoſt. falſas à non ſuſpecto,non tenetur falſi.*
4 *Pęna huius decre.an ſit latæ ſententiæ.*
5 *Legatus non diſpenſat de pœna huius decre.*

DVra. Si quæris,vtrum recipientes literas apoſto
licas de manibus alterius, quā de manibus
papæ,vel illorum, qui ſunt per Papam ad illud offi-
cium deputati pœna huiuſmodi conſtitutionis li-
gentur,& vtrum pœna ſit latæ ſententiæ aliàs ferendæ:diſtin-
gue.Aut quæris de primo,ſcilicet,vtrum pęna huiuſmodi con
1 ſtitutionis ligentur, † & tunc aut quæris de illis, qui non ſunt
apud ſedem apoſtolicam conſtituti, & tales non ligantur hac
conſtitutione ſecundum Inn. quod eſt verum ſecundum ver
2 ba,ſecus ſecundum mentem vt ſequitur ſecundum Hoſtien.†
Aut quæris de illis, qui ſunt in Romana curia vbicunque ſit,
quia vbi Papa ibi Roma.& tunc aut quis recipit literas apoſto
licas per ſe vel per alium,à ſuſpecto de falſitate puta vitat offi-
ciarios & officiales ad hoc officium deputatos,& habet recur
ſum ad alios per quorum manus literam recipit,& neſcit qua-
liter ſit habita forſan fuit proiecta vna cum alijs infrà cap.pro-
xim.§.illo quoque.& talis hac conſtitutione ligatur. qualiter-
cunque enim ſine conſcientia principis vel vice cancella-
rij bulletur litera etiam vera bulla,hæc pœna vendicat ſibi lo-
cum,talis enim eſt excommunicatus. Et eſt ratio huiuſmo-
di canonis,quia tales conſueuerunt eſſe falſarij, qui ſunt vitan
di:vnde intelligenda eſt hæc conſtitutio de illo, qui per ſe vel
alium ab aliquo falſario vel ſuſpecto,vel quia ad hoc non reci-
pit mandatum,nec eſt notus de officialibus curiæ ad hoc depu
tatis ſcienter literas falſas vel ſuſpectas recipit,infrà capitulo,
proxim.§.eos etiam,talis enim falſarius iudicatur vt ibi & ex-
communicatus eſt vt ſequitur & probatur infrà,eod.ad falſa-
riorum, quamuis igitur verba alios comprehendant non ta-
men mens,quæ eſt optima iurium interpres ſupra de conſue
3 tud.cum dilectus. ſecundum Hoſtien.† Aut quis eas recipit à
non ſuſpecto de falſitate,puta à procuratore,ſeu nuntio ſuo ad
hoc ſpeciale mandatum habente, quod eſt commune om-
nibus,nedum extra curiam exiſtentibus. vt ſupra de reſcript.
nonnulli.& capitu.ex parte decani.ſed etiam in curia exiſtenti
bus:vnde vnuſquiſque etiam ſi in curia præſens ſit mittit ad
bullatorem pro litera ſua recipienda, & poſtea recipit ab eo-
dem & talis hac conſtitutione non ligatur,vt hic in §. ſi verò.
4 ſecundum Hoſtien.† Aut quæris de ſecundo ſcilicet, vtrum
pœna ſit latæ ſententiæ vel ferendæ, & tunc aut quæris in § ſi
quis autem, & tunc aut quo ad pœnam excommunicationis
quæ infligitur laicis,& quo ad illam eſt canon ferendæ ſenten
tiæ non latæ ſecundum Innocen.imo latæ ſecundum Hoſtiē.
cuius opinio eſt tutior animæ,ideo videtur ſequenda,argum.
nota deſpon.iuuenis.de homicid.ad audientiam. Aut quo ad
ſuſpenſionem beneficij, & officij, quæ infligitur clericis, &
quo ad illam non eſt canon latæ ſententiæ ſed ferendæ,poteſt
tamen intelligi,quod clericus excommunicatus eſt ſicut & lai
cus, & quia etiam clericus magis peccat, quantum ad ipſum
additur hæc pœna etiam ſecundum Hoſtien.& Ioann. Andre.
Aut quæris in §.adijcientes & illa pœna eſt ſententiæ ferendæ
per hominem,ſecundum Hoſtien.qui dicit,quod excommu-
nicatus à canone iſto in §. ſi quis. iterum mandatur excom-
municari ab homine.ſimile ſupra de iud.ita quorundam. Vel
dic quòd hic ſupra in princ.& in §.ſi quis.loquitur de illis, qui
literas non de manu Papæ vel bullatorum recipiunt, qui ſunt
excommunicati ipſo iure, hic verò loquitur de illis ad quos,
quocunque caſu literæ falſæ proueniunt ſecundum Hoſtienſ.
qui reprobat Ber.hic in glo.ſi ſuper. Et in hoc caſu,quod dicit,
quòd vltra ſententiam diœceſani incurrit aliam ſententiam
canonis,infrà eod.ad falſariorum. nā ibi loquitur de falſante,
hic de vtente cui tanta pœna non imponitur, Et in hoc con-
cord.Goffred.hic qui intelligit iſtum ver.quòd ſi quis in lite-
ris,quas quis per alium impetrat, quia tunc deſtruendo vel re
ſignando eas infrà viginti dies à tempore notionis computan
dos pœnam euitat: ſecus ſi per ſeipſum vel ſi conſcius fuerit
falſi.vt in d.capitu.ad falſariorum.idem no.Archid.19.diſt.in
5 memoriam.in gloſſ.adde ſed quid ſi ille &c. † Et not. quòd ex
quo Papa ſibi ſpecialiter reſeruat,alijs denegat poteſtatem di-
ſponendi aliquid ſuper illo,ſecundum Berna.& Hoſtien.hic in
glo.fin.quod verum etiam in legato cardinali. ita quòd de hoc
non poterit abſoluere:vt hoc no.Hoſt.in ſum.eo.tit.§.qualiter
committatur ver.ſed ſi hodie.&c.Idem Arch.19.diſt.in me
moriam.in d.glo.adde,ſed quid ſi ille.&c.in fin.

1 *Vitia in reſcripto ſunt duplicia.*
2 *Vitia quæ reſcriptum vitient.*
3 *Vitia quæ reddant reſcriptum ſuſpectum.*

LIcet. Si quæris, quæ vitia afficiāt reſcriptum,
& quæ non, & quæ vicia reddant ipſum
ſuſpectum: diſtingue inquātum facit ad intelle-
ctum huius capitu.Aut quæris de primo.ſ. quę
vicia afficiāt & quę nō:& tunc refert.† quia vitia
reſcriptorū, quædam ſunt viſibilia,& quædam inuiſibilia ſed
intelligibilia.viſibilia ſunt quæ arguto ingenio & pſpicaci ocu
lo poſſunt intelligi & cerni, de quibus habes, quædam exem
pla hic. Inuiſibilia ſed intelligibilia ſunt vt ſuggeſtio falſitatis,
& ſuppreſsio veritatis,de quibus dicit.ſ.de reſcr. ſuper literis.
2 † Priora vicia afficiunt reſcriptum ipſo iure, poſteriora verò
nō:niſi ex ipſis vitijs excipiatur.vt hoc no.Goff.& Io.An.poſt
eum.ſ.de reſcri.c.olim ex literis.& Arch.19.diſt. in memoriā
in gl.adde no.Goſ.&c.Et de iſta materia dic vt dixi plenius.in
d.c.ſuper literis.&.c.ad audientiam.t.& per Hoſti.in ſum.eo.
3 ti.§.qualiter puniat.† Aut quæris de ſecundo.ſ.quæ vitia red-
dant ipſum ſuſpectū,& dic ꝙ duo.ſ.vitiū patēs, & vitiū latēs,
vitiū patēs,quod à forma vel defectu ſui ipſius cōtrahit vt qa
cancellatū vel abolitū.C.de edic.diu.adr.tol.l.vlt.& hic. & j.c.
proxi.vitium latēs.ſ. qđ aut ab eius auctore aut à productore
prouenit.Ab authore,vt quia aliàs falſa inſtrumēta cōfecit. vt.
C.de ſuſce. & Arch.l. ſi aliqd.li.10. A productore,vt quia aliàs

ſit perſona ſuſpecta. ff. de edendo. l. ſi quis ex argentarijs. in pri.
vt hoc no. Cy. C. co. ti. l. fina. de hoc etiam per eum. C. de ſepu.
viola. l. 2. In ſi. Et no. ſecundum Goſ. q; circa iſtas falſitates qua
liter fiant non eſt adhibenda doctrina. Sunt enim, quædã quæ
neſcire melius eſt, quam ſcire. 38. diſtinct. quamuis. in fin. Vn
de Seneca epiſt. lib. 86. quæ eſt alias liber per ſe delibera acti. ad
Lucillum monet illum, q; illa non diſcat, quæ forẽt dediſcen-
da ſi ſciret. Et Marcus Varro, ſunt quædam, quæ eradicanda
eſſent de animo ſcientis, quia inſerendi veri locũ occupant. Et
Hieronimus ad electum non ediſcat in ſenero, quod ei poſt
dediſcẽdum difficiliter nudiur, quod rudes animi. ſed vt dicit
Goff. legimus, vt quædam cognoſcamus & reprobemus. 37.
diſtin. legimus ſecundum Ioan. And.

1 *Papa ſcribens vt priuatus non habet certum ſtilum.*
2 *Papæ dictamen ad epiſcopos*
3 *Papæ dictamen ad cardinales.*
4 *Papæ dictamen ad reges.*
5 *Papæ dictamen ad infideles.*
6 *Stilus eſt ſeruandus.*

QVam graui. Si quæris, quem ſtilum, mo-
dum, ſeu formam dictaminis,
1 Papa tenet & ſeruat in ſcribẽdo. † Diſtingue, aut Pa-
pa ſcribit alicui vt priuatus, & ſub ſigillo priuato,
non ſub bulla, & tunc non habet certum ſtilum ſed ſcribit pro
ut vult. Aut ſcribit vt Papa & ſub bulla, & tũc aut ſcribit Chri
ſtianis, & fidelibus, aut paganis ſeu alijs infidelibus. Si Chriſtia-
nis, tunc aut quæris de dictamine, quo ad ſupernam ſeu filialẽ
appellationem, aut quo ad pluralem ſeu ſingularem appellatio-
2 nem. † Si quo ad ſupernam ſeu filialem appellationem, tũc aut
ſcribit patriarchis, archiepiſcopis, vel epiſcopis, & tales vocat
tunc fratres ſi ſunt plures, vel fratrem ſi ſit vnus: vt venerabili.
fratri noſtro vt hic. Et quibus modis ſumatur frater, vide per Ar-
3 chi. 11. q. 3. ad menſam. glo. 2. † Aut ſcribit cardinalibus, & tunc
aut vni vel pluribus, vt ſingulis: aut mixtim & cõmuniter om-
nibus. In primo caſu aut ſcribit cardinali epiſcopo vni vel plu-
ribus, & tunc vocat eum vel eos fratrem, vel fratres vbi ſunt
plures, ſicut de patriarchis, & epiſcopis dictum eſt. Aut ſcribit
cardinali non epiſcopo puta presbitero vni vel pluribus, &
tunc vocat eum filium vel filios vbi ſunt plures. In ſecundo
caſu. i. quando ſcribit eis cõmuniter ſeu mixtim vocat eos fra-
tres. arg. ſ. de teſti. c. licet. vt not. G. & Io. An. j. de offi. deleg. c.
4 1. ſuper verbo fratribus. libro. 6. & Ioan. Andr. hic. † Aut ſcribit
alijs puta regibus comitibus, vel alijs quibuſcunq; laicis, vel cle
ricis, & illos vocat filios vt hic in ver. cæteros autem. Nam ni
hil eſt honorificentius, quam vt rex vel imperator eccleſiæ fi-
lius eſſe dicatur. 23. quæſtio. octaua capitu. conuenior. circa fi-
nem vt not. Gen. in extrauagan. Ioan. vigeſimi ſecundi, quæ
incipit copioſus ſuper verbo filij nomine. In hoc tamen eſt
differentia ſecundum Hoſtienſ. quia reges vocat cariſſimos,
alios verò dilectos, & intellige filios in Chriſto non carne, ſe-
cundum Egid. non tamen exprimitur in Chriſto niſi cum ſcri
bit abbatiſſis, & ſororibus, regibus, vel reginis, de hoc in Spec.
5 tit. de reſcript. præſenta. §. ratione formæ. in princ. † Si ſcribit
infidelibus vni vel pluribus, tunc tales non vocat filios neque
fratres ſecundum Hoſtiẽſem quinimo etiam ſalutatio ſubtrac
tur in literis, quas papa dirigit Ho. ſchiſmaticõ, excõmunicato
vel alteri cui ſubtracta ſit gratia ſedis apoſtolicæ. facit. 34. q. 2.
admonere. Sed ſcribitur ſpiritui ſanioris cõſilij, vel ea pati quæ
agere meditatur ſecundum Boati. & Io. Andr. ſ. in ſalutatione
procemij Gregorij. Si quæris, de dictamine quo ad pluralẽ ſeu
ſingularem appellationem: & ſic aut quo ad ſeipſum, & quan-
do loquitur de ſeipſo, & tunc ſemper loquitur in plurali. Aut
quo ad alios, & quando loquitur de alijs, & tunc aut ſcribit vel
loquitur vni ſoli, & tunc loquitur in ſingulari vt hic ver. & cũ
vni tantum perſonæ &c. Aut ſcribit pluribus ſimul, & tunc lo
quitur in plurali. vt patet expreſſe ſupra de procur. quia in cau
ſis infrà de ſenten. excommu. canonica. §. nos ergo ad vos &c.
cum infinitis concord. quæ poſſent ad hoc allegari. Aut quæ-
ris vlterius de ſtilo dictaminis circa alios, & ex hoc ſingulis,
decretalibus in corpore iuris ſcriptis, & ex literis apoſtolicis
quæ ſunt quotidie poteſt oculata fide liquide apparere vt hic
6 in fin. ver. propter quod &c. infrà de priui. porro † qui quidem
ſtilus ſeruandus eſt vt hic, & infrà de ſenten. excommunic. ad
hæc ſupra de conſtitu. ex literis, quod dic vt no. ſupra. de tem-
por. ordi. c. 2. de re iudi. in cauſis. Nec ob. 9. diſt. eccleſiæ ſupra
de præſcription. capitu. nihil: vbi Papa de ſeipſo loquitur in
ſingulari, & vni ſingulari in plurali, quia loquitur ſecundum
antiqua tempora ſecundum Bernard. & Ioannem. Andre. hic
vel fortè Gregor. ibi ſcribebat vt priuatus non ſub bulla. pri-
mum tamen verius videtur.

1 *Pœna fabricantis falſas literas de iure ciuili.*
2 *Pœna vtentis literis falſis de iure ciuili.*
3 *Pœna falſariorum literarum non apoſtolicarum de canonico.*
4 *Pœna falſariorum literarum apoſtolicarum.*
5 *Criminis falſi ſpecialia.*
6 *Falſarius occultus non eſt infamis.*

AD falſariorum. Si quæris, quæ ſit pœna
falſariorum: aut quæris
ſecundum leges aut ſecundum canones. Si ſecun-
dum leges tunc aut quæris, de falſarijs monetarum,
& de illis dic vt no. Berna. & Hoſtien. ſupra de iureiuran. capi.
1 quanto. gloſſ. 5. † Aut de alijs falſarijs puta literarum, & tũc aut
quis accuſatur, quia fabricauit, & tũc directa pœna legis Cor-
neliæ punitur, quæ eſt ff. ad leg. Corne. de falſis. l. 1. in fin. quod
2 dic vt hic per Bernar. in gloſſ. pœna enim falſi &c. † Aut accu-
ſatur, quia ſolum vtebatur, & tunc non eſt directa pœna le. cor.
ſed quædam alia quæ non habet tantum effectum. vt. ff. co. l. fal
ſi nominis. §. ordine. & C. ex quibus cau. infam. irro. l. & ſi ſeue
3 rior. & no. Cy. C. de fide inſtrumẽ. l. 2. † Si ſecundum canones,
tunc aut quæris de pœna falſariorum aliarum literarum à lite
ris apoſtolicis, puta principium ſecularium, ſeu etiam prælato-
rum. Aut de pœna falſariorum literarum apoſtolicarum. ſi alia
rum, tunc dic vt leg. & no. ſupra cod. ad noſtram. & plenius p
Hoſtien. in ſum. eod. tit. §. qualiter puniatur. ver. ſi quis autem
clericus. vbi dicit, quod ſi clericus literas regis falſauerit chara
cteratur in facie, primo à ſuis ordinibus degradatus, & Pro-
uinciam abiurat, & ſic abire permittitur, vt in capitu. ad no-
ſtram ſupra. cod. & idem intelligit de falſario cuiuſlibet prin-
cipis ſecularis, quia de ſimilibus idem eſt iudicium ſupra de
tranſlat. inter corporalia. §. 1. de reſcripto. inter cæteras. & de
ſta. mona. ſuper quodam. Falſarius verò epiſcopi deponitur &
in monaſterio detruditur. vt. 50. diſtinct. ſi quis clericus ſecũ-
dũ Dama. vel dic, quod eſt ab officio & beneficio ſuſpẽdẽdus,
vel ſuſpenſus nunciãdus, ſicut & falſarius capituli donec indul
gentiam ſedis apoſtolicæ mereatur, vt. ſ. de teſti. tam litteris.
§. fi. vel melius ſecundum dictum Damaſ. intelligitur quando
in modũ accuſationis conuincitur criminaliter accuſatus. quã
do vero in modum inquiſitionis conuincitur habet locum
quod dixi vt in illa decret. tam literis. vel quando falſarius
ciuiliter conuincitur ad hoc vt beneficio eccleſiaſtico priue-
tur, quod habet locum etiã in falſario delegati vel quouis alio:
vt. ſ. de reſcrip. olim ex literis. in fi. & de offic. delega. cũ olim.
magiſter. cum ergo ab obtento remoueatur, multo fortius ab
obtinendo repellitur. vt. ſ. de exceſ. prælato. inter dilectos. §.
præterea. ſecundum Hoſtien. vbi. ſ. cum quo concor. Alten. ſ.
4 1. hoc tit. in fin. † Si literarum apoſtolicarum de quibus loqui-
tur tantum, iſtud cap. ſecundum Hoſtien. tunc aut quæris de
vtente literis falſis tantum. & de illo dic. vt leg. & no. ſ. co. du
ra. & per Hoſtien. in d. §. qualiter puniatur. ver. porro. & verſi.
ſequen. vbi dicit, quòd ſi quis per viginti dies litteras tenuit ex
quo falſas literas nouit, & poſtea cum eas produxiſſet in iudi-
ciõ, & redarguerentur de falſitate incõtinenti deſtruxerit, vel
renuntiauerit, procul dubio excommunicatus eſt: ſed tamen
ſi occultum, cum eccleſia non vitabit. Currunt igitur eidem
viginti dies à tempore conſcientiæ occultæ, quo ad Deum
ſed quo ad eccleſiam à tempore conſcientiæ publicatæ, ad
quod accedit ſuprà, de ſimonia ſicut tuis. in fin. & ca. tul. tua
nos infrà de ſenten. excommunic. à nobis. ſecunda. Aut quæ-
ris de committẽte per ſe, vel per alium, falſitatem: & tunc aut
conſtat de falſitate, & tunc habes locum iſtud. capit. quia tales
eſt excommunicatus ipſo iure & ſic eſt canon latæ ſententiæ:
vt ſupra. eo. dura. ſecundum Io. Phi. Inno. & Hoſtien. & eſt pri
ma differentia inter vtentes, qui poſſunt ſibi prouidere intra.
30. dies, nec interim ligantur, falſantes, & inter. 1. reſpond.
huius capitu. & 2. in verſicu. nos enim. Secunda differentia eſt,
quia falſarij ipſo iure ſunt priuati ab omnibus officijs & bene
ficijs eccleſiaſticis. Eſt & tertia differentia, quia degradandi
ſunt ſi clerici ſint. vt infrà. eod. §. 5. Ij verò qui tantum vtun-
tur non ſunt priuati ſed priuãdi, nec ſunt degradandi, vt infra
eod. §. qui verò. ſecundum Hoſtienſ. hi. eſt forſan, & quarta
vt ſcilicet falſarius litterarum Papæ ſi notorius ſit per eandem
tiam i. ẽti, & accuſetur degradetur, quod no. menſibus ver-
bi in

bi in tex.deprehēſi.vt patet ſupra de coha.cleri.& mu.c.fi. Et
idem videtur ſi in modum inquiſitionis conuincatur ſicut &
no.ſimile ſupra de accuſa.inquiſitionis.t.reſp.Alij autem ſalſa
rij non adeo acriter puniuntur.vt patet in eo quod le.& no. ſu
pra eo.ad noſtram ſecundum Hoſtien.hic & Ioan.Andre.poſt
eum.Idem Arch.19.diſtin.in memoriam.gl.adde, forſan ſpe-
ciale eſt &c. Aut non conſtat de ſalſitate ſed eſt dubium, &
tunc quo ad pœnam excommunicationis idem quod in ſalſa-
rio notorio dictum eſt, vt hic in §.nos enim. Sed quo ad aliàs
pœnas,dic quod ſuſpectus capitur & detruditur & Papa conſu
litur ſuper pœna: vt ſupra de reſcrip.capit.2.in fi.& 19.diſtinc.
in memoriam.vbi hoc not.gloſſ.& Archid.& Goffre. in ſum.
eod.titulo.§.quatuor modis ver.vbi autem dubitatur. Nota
etiam ſecundum Goffr.in ſpe.titu.de inſtru.edi.§. videndum.
reſtat in princ.quod quis poteſt vti litteris ſeu inſtrumento cū
proteſtatione,ꝙ ſi apparuerit falſum,ꝙ non vult vti eo nec te
netur aliàs aduerſarium certificare.ar.huius.& C. de excep.l.ſi
5 quidem.Et quæ ſunt ſpecialia in crimine falſi,vide per Goffr.in
ſum.eo.tit.§.in quæſtione falſi.& per Hoſt.eo.ti.§. qualis pro
batio.in prin.& per Archid.in d.c.in memoriam. vbi dicunt,
ꝙ ſunt quædam ſpecialia. Nā ſuſpicio de falſo pro falſitate ha-
betur,niſi aperte producetur,veritas comprobetur & proce-
ditur ad pœnam.C.de proba.l.iubemus,ꝙ generaliter contin-
git.2.q.1.primo.& ff.de pœnis.l.abſentem. Item condemna-
tur quis ſine accuſatore,quod aliàs non contingit.2.q.1.nihil.
&.c.de manifeſta.15.q.4.ſi quis poteſtatem.ff.de mune. & ho
no.l.reſcript.§.ſi quis accuſatorem.l.munerum.§.defenſores.
& in euangelio.Io.8.c.& habef,trāſumptiuè.50.di.ponderet.
31.q.1.quod autem de pe.diſt.3.c.ſi Apoſtolus.& §.hac autho
ritate.mulier.vbi ſunt qui te accuſabant, nemo te condemna-
uit,quæ dixit,nemo domine nec ego te condemno.Item & ſi
crimen falſi incidat pronūtiatur in eo. vt.C.eo.tit.l.vbi,quod
aliàs non ſeruatur ſecundū leges in incidenti.vt.C.de ordi.iud.
l.edite.Item in hoc crimine cōuictus deponitur,& ſtatim tra-
dit curiæ ſeculari.vt hic in §.ſtatuentes. quod generaliter non
ſeruatur.vt.š.de iudi.cum non ab homine.ſecundum Goff.&
Arch.vbi.š.vnum tamen quod no.Ioan.Andr.š.eo.ad noſtrā.
ꝙ illud.c.loquitur de vera degradatione,quæ dicitur depoſi-
tio.vt in d.c.cum non ab homine. Nam ſolēniter degradatus,
incontinenti traditur curiæ ſeculari, non credo verum ꝑ hoc
quod dicit & not.ibi Hoſt.dicens, ꝙ ſi ille degradatus de quo
ibi loquitur fieret incorrigibilis, traderetur poteſtati ſeculari:
vt in d.ca.cum non ab homine. Idem eſt in falſario literarum
Papæ etiam incorrigibilis non ſit,vt hic ſecundum Hoſti. ibi
cum quo concordat quod no.Ber.š.eo.licet. in gl.1.& in d.ca.
cum non ab homine.in gl.not.qualiter &c.& Arch.in c.alle.in
memoriam.glo.fi.vbi dicunt,ꝙ falſarius non ſemper traditur
curiæ ſeculari.quod intellige quando eſt ſpes de correctione,
6 & pro hoc facit optimè.71.diſtin.c.dictum.†Et no.ꝙ falſarij
occulti poſt abſolutionem & pœnitentiam peractam ſine pec
cato ordinantur, quia non ſunt infames ſecundum Innoc.&
Hoſt.š.renun.niſi cum pridem glo.quale.in fi.idem Archi. in
d.c.in memoriam.glo.adde ſed quod ſi ille &c.

1 *Maiores cauſæ ad Papam ſpectant.*
2 *Cauſarum mediarum appellatio ad Papam non valet niſi legi*
tima.
3 *Mediarum cauſarū appellatio ad papā an ad inferiorem redeat*
4 *Minorum cauſarū appellatio ad papā, an ad inferiorem redeat.*

EX conſcientia. Quærit hic Hoſtienſ. an
appellans ad Papam poſ-
ſit renuntiare appellationi,& redire ad inferiorem.
& poſt multa argumenta pro & contra dicit,ꝙ licet
dicātur cognitionum quatuor genera.vt nota.š. de accuſa.ſup
his.in 1.gl.ipſe tamen diſtinguit tria.ſ.maiorum mediarum &
1 inferiorum.†In maioribus no.š.de offi.leg.quod tranſlationē.
dicit tria ſpecialia.primo ꝙ illa naturaliter ſunt de iuriſdictio-
ne papæ:vnde omnis etiam fruſtratoria appellatio illas defert,
ſecundum,ꝙ non valet ordinatio,actio vel renunciatio partiū
ſuprà de renun.c.penul.& fi.Ex quibus ſequitur tertium,ꝙ in
eis appellatio irreuocabiliter defert negotium ad Papam. Idē
dicit, appellatur ſuper electione epiſcopali. de quo tamen dic
2 vt.j.de electio.quamuis.lib.6.& ibi videas.†Medias cauſas ip-
ſe vocat oēs ſpirituales & eccleſiaſticas,exceptis maioribus,&
in ijs non valet appellatio niſi legitima.š. de app. cum in eccle
ſia.Et quamuis legitima eximat à iuriſdictione inferioris, nō
tamen impeditur ipſius proceſſus vbi non detulit, donec per
ſuperiorem ſit recepta.de offic.deleg. paſtoralis.§. præterea.Si
tamen inueniatur appellatio legitima,irritum nuntiabitur vel
3 irritabitur attentatum,ea pendente.de app.paſtoralis. †In iſta
antequam ſit recepta licet pœnitere, & ad alium iudicem re-
currere dummodo partes conſentiant,altera contradicente,di
cit hoc fieri non poſſe.de appel.ſi duobus.de elec.c.1.lib.6. Ex
quo vero recepta eſt,dicit ꝙ non licet partibus ad alium iudi
cem recurrere: licet tamen eis renuntiare, quo ad priuatū in-
tereſſe,ſed componere non ſine iudicis authoritate,ſuper quo
remittit, ad no.š.de pac.cum pridem.de tranſa.decetero.&.c.
ſuper eo.de præben.niſi.Et intelligit iudicem ordinarium vel
illum cui commiſit,vel ſi appellatum eſt & appellatio recepta
per iudicem appellationis alleg.j.de cenſi.Romana.§.2.& 3. li
4 bro.6.†Minores verò vocat, quando de temporalibus agitur,
in quibus ſaluis ſeudalibus dicit, ꝙ partes poſſunt ad iudicem
à quo appellatum eſt recurrere, priuſquam appellatio ſit rece-
pta, & hoc etiam poteſt pars appellans inuita appellata,dum-
modo non interſit appellati,vel ei ſatisfaciat de intereſſe. de
appell.cum ceſſante.&.c.interpoſita.poteſt etiam hoc tacite.
vt eod.titu.c.ſolicitudinem.Poſtquā verò recepta eſt appella-
tio ſine licentīa iudicis appellationis ad inferiorem redire non
poſſunt.arg.ff.de iudi.vbi.š.de foro compet.ca.antepe.& vlti.
Per compoſitionem verò poſſunt ab appellatione recedere,
& prius,& poſt, & quando volunt etiam inuito iudice vt hic.
& 2.q.6.ſi quis libellos.š.de app.dilecte. Nam agere vel litiga-
re quis inuitus non compellitur. C. vt nemo inuitus in rubro
& in nigro,ſaltem ex quo liti renuntiat in totum.C.de pact.l.
poſtquam.ſecundum Hoſt.quia multo prolixius hæc hic no-
tauit & eaſdem recitat Io.An.Et de iſta materia no. Hoſtiē. in
ſum.de appell.rubri. forma appel. factæ à ſententia diffinitiua
ver.illud certum eſt.& G.de dolo & contu.eum qui.gl.pe.lib.
6.& Gar.& Card.qui concor.in præmiſsis.in prædicto.c. quā
nis. de elect.lib.6.& G.de monte.lau.de procur. non poteſt ſu
per verbo grauiora.in cle.vbi ponit quartum genus de maxi-
mis cauſis,vt cauſa fidei de hære.per totum

1 *Sortis ſpecies quatuor.*
2 *Sors non eſt licita in ſpiritualibus.*
3 *Sors pro euentu in temporalibus permiſſa.9.*
4 *Sortilegium damnatur.*
5 *Diuinationum genera quatuor.*
6 *Aſtra an obſeruanda in colendis agris, & medicina danda.*
7 *Verba diuina an ad collum ſuſpendenda.*
8 *Breuia an portare liceat.*
10 *Sortilegiorum pœna de iure ciuili.*
11 *Sortilegiorum pœna de iure canonico.*
12 *Tranſmutatio ſpecierum à ſolo Deo ſit.*

¶ De ſortilegijs. Rubrica.

IN tabulis. Si quæris, vtrū & quando ſors
ſit licita & ꝑmiſſa, Diſtingue,
1 †quia ſors ſumitur,quatuor modis. aliquando ſu
mitur pro caſu fortuito vel euentu.vt. 26.q.2.c.
ſors.vbi dicitur ſecundum Auguſt.quod ſors nō
eſt aliquid mali, ſed res in humana dubietate diuinam indicās
voluntatem.ad idem.ff.de indic.ſed cum ambo.ff.fami. ercil.
l.ſi quæ ſunt cautiones.C.cōmunia de leg.l. ſi duobus.in prin.
& extra in procemio clemē.circa medium ibi,ac ſortis huma
næ conditio &c.Aliquando ſumitur pro ſortilegio vt hic. Ali
quando pro capitali reſpectu vſurarum: vt ſuprà de vſur. capi
tu.1.& 2.& capitu.conqueſtus.Aliquando pro parte vel por-
tione.vt.š.de præb.cum ſecundum Apoſtolum, & 21.diſ.cle-
ros.prout no.Io.An.& Gen.in dicto procemio,clemē. Aut er
go quæris de ſorte,quæ ſumit pro caſu ſortuito vel euentu,pu
ta faciēdo iocos iuxta vulgare gallicorū, ꝑ feſtucas breues, &
longas,vel ſcribēdo partes diuerſis cedulis vt ſic appareat cui
2 ſors accidet.†Et tunc aut quæris,vtrū talis ſors ſit licita & per
miſſa in electionibus ſeu alijs ſpiritualibus,& dic ꝙ non,quod
dic vt le.& not.j.e.c.fi.Nec obſtat quod dr̄ actuum.1.c.ibi, &
cecidit ſors ſuper Mathiam & adnumeratus eſt cum 11. Apo
ſtolis.21.diſt.c.cleros.26.q.1.c.1.de mathia,& Iona qui ſorte
3 electi fuerunt,quia hoc factum fuit diuina inſpiratione. †Aut
vtrum ſit licita & permiſſa in dubijs quæ occurrunt circa iu-
dicia, & alia temporalia, & tunc dic quod eſt licita, & per-
miſſa vt in dictis legibus, ſed cum ambo. ſi quæ ſunt. ſi duo-
bus.& hoc tenent Ioan.& Lauren.vigeſimo ſexto. quæſtio.2.
in ſumma.& Hoſt.in ſumma.e.ti.§.1.in princ.& inter clericos
admitti poteſt vbi de temporalibus agitur. ar.22.diſti.cleros.

ſuprà de præben.cum ſecundum,ſecundum Hoſt. & Io. And.
4 infrà.eo.c.fi.†Aut quæris de ſorte quę ſumitur pro ſortilegio,
& tunc ſecundum Leonem Papam ſors nihil aliud eſt , quam
diuinatio & maleficium à ſanctis patribus dãnata,& ideo pro
hibet ne exerceatur de cætero ſub anathematis interdicto . vt
no.26.q.5.ſortes.& talis ſors eſt illicita nec eſt credẽda nec ex-
ercenda.vt.25.q.2.§.his ita reſpondetur.& c.ſequen.& q.5.per
totum. vnde Hiero. Stultus factus eſt omnis homo à ſcientia
ſua confuſus eſt artifex in ſculptili ſuo, vana ſunt opera eorũ.
& riſu digna,& in tempore viſitationis ſuæ peribunt.Et Hier.
quarto,ſapientes ſunt vt faciant mala.Et Iſaiæ quinto , ve qui
ſapientes eſtis in oculis veſtris. Et Iob.24. ipſi rebelles ſunt lu
mini,neſciuerunt vias eius.Tales enim ſortilegi conantur ſibi
ea quæ ſoli Deo competunt vſurpare.Iſaiæ 41.Annunciat quę
5 ventura ſunt in futurum,& ſciemus,quia dij eſtis. †Et nota.ꝙ
diuinationum,quatuor ſunt genera,ſicut ſunt quatuor elemẽ-
ta . fit enim diuinatio in terra ſeu in aliquo corpore terreſtri,
puta igne , ferro aut lapide polito , quæ vocatur geomantia,à
ge , quod eſt terra, & mãcos, quod eſt diuinatio. Fit etiam in
aqua,& hæc vocatur idromanci,ab hydros,quod eſt aqua.Itẽ
fit in aere,quæ arimancia appellatur,ab aere . Item in igne quæ
uocatur pyromãcia,à pir quod eſt ignis: quod dic vt plene no.
Hoſt.in ſum.eod.tit.§.quot ſunt eius ſpecies,& frater Ioan. in
ſum.confeſ.e.ti.q.2.vbi vide plene.vide etiam quod no. Hoſt.
in ſum.eo.tit.§.in quo caſu.vbi quærit nunquid in colligendis
6 lignis,vel putandis vineis,aut colendis terris.vel in dandis por
tionibus licet vna conſiderare,vel temporis qualitatem , & re
ſpondet ꝙ non ,ſi fiat ſuperſtitioſè, vel ſi credatur neceſsitatẽ
in eſſe ſuperioribus.Superiora enim nõ ſunt cauſæ rerum licet
ſint ſigna rerum,& ſic intelligit.26.q.5.ca. non liceat.vbi idem
not.gl.Aliàs autem licet ſicut docet aſtronomia, & ſicut ſer-
uant nedum medici,ſed etiam coloni experti: hæc enim ex ar
te ſunt non ex ſorte,& naturaliter conſiderantur non ſuperſti
tioſe,ſecundum Hoſt.& idem gl.in dicto.cap.non liceat.Vide
etiam quod no. frater Io.in ſum.confeſ.eo.tit.q.14.vtrum ſu-
ſpendere diuina &c.& Arch.in dicto.c.non liceat. gl. quæro er
7 go†vbi quærunt vtrum ſuſpendere diuina verba ad collum ſit
peccatum,& vbi dicunt ſecundum beatum Tho.in ſumma.q.
26.artic.4. quod in omnibus adiurationibus , vel huiuſmodi
ſcripturis ſuſpenſis duo videntur cauenda.Primum quidem
quid ſit quod profertur,vel ſcribitur,quia.n.eſt aliquid ad in-
uocationem demonum pertinẽs manifeſte eſt ſuperſtitioſum
& illicitum.Similiter videtur eſſe cauendum ſi ignota nomina
ſione ſub illis aliquid illicitum contineat & lateat ſicut Chri-
ſoſt.dicit,quod multi confingunt aliqua nomina hebręa ange
lorum,& ſcribunt atque alligant,quæ non intelligentibus me-
tuenda videntur.Eſt etiam cauendum ne aliquid falſitatis con
tineant:quia ſicut eius effectus nõ poſſet expectari à Deo qui
non eſt teſtis falſitatis . Secundò cauendum eſt ne cum verbis
ſacris cõtineantur ibi aliqua vana,puta aliqui caracteres inſcri
pti præter ſignum crucis,aut ſi ſpes habeatur in modo ſcriben
di,aut ligandi,aut in quacunque vanitate ,quæ ad diuinam reue
rentiam non pertineant,quia hoc iudicaretur ſuperſtitioſum.
Vnde in d.c non liceat.dicitur nec in collectionibus herbarũ,
quæ medicinales ſunt aliquas obſeruationes,vel incantationes
liceat attendere:niſi tantum cum ſimbolo diuino, aut oratio-
ne dominica,vt tantum Deus creator omnium & dominus,
honoretur ſecundum Thom.Qui dicit, ꝙ eadem eſt ratio de
ijs,qui portant reliquias ſanctorum ad collum , ſicut de verbis
inſcriptis,quia ſi portantur ex fiducia Dei & ſanctorum quo-
rum ſunt reliquię,non erit illicitum.ſi autem contra hoc atten
tetur aliquid aliud vanum,puta quod vas eſſet triangulare , vel
aliquid aliud huiuſmodi , quod non pertinet ad reuerentiam,
Dei & ſanctorum,eſſet ſuperſticioſum & illicitum ſecundum
8 Tho.& fratrem Io.& Archi.vbi.ſ.†Dicit etiam.G.in glo.ſup
Raynald.eo.tit. & frater Ioan.vbi.ſ.ꝙ non videntur reproba-
ta breuia in quibus ſcribuntur verba euangelica ſolum,ſed ſu-
perſticioſum eſt,ſi credatur ꝙ minus habent efficaciæ ſi ſcri-
bantur alio tempore,quam dum legitur euangelium in eccleſia.
Idem dicit,quod illa breuia in quibus ſcribuntur quidam cara
cteres,& nomina inuſitata,quaſi nomina Dei ineffabilia,& in
quibus dicitur,quicunque ſuper ſe portauerit illud breue non
periclitabitur ſic vel ſic,aut illud vel illud bonum continget ſi
bi,proculdubio reprobanda ſunt,nec portanda ſunt.& peccãt
qui ſcribunt ea, aut portant , aut donant , aut vendunt,aut
portanda docent,niſi adeo fuerint ſimplices, quod ignorantia
debeat excuſare,quæ non excuſat ſi ſuper hoc fuerunt admo-
niti vel inſtructi ſecundum eos . Aut quæris de ſorte quæ ſu-
mitur pro capitali reſpectu vſurarum, & illa regulariter eſt lici
ta & permiſſa.vt ſ.de vſur.c.1.& 2.& ca.conqueſtus.ff.& C.ſi
9 certum peta.per totum.†Aut de ſorte quæ ſumitur pro parte
vel portione , & illa eſt licita,quando prouenit ex titulo licito
ſeu cauſa licita.vt in c.alleg.cum ſecundum ſupra de præben.
& in c.cleros.21.diſtinc.ſecus ſi ex illicita vt in ſpolijs latronũ
ſeu raptorum,ſeu alijs rebus illicite acquiſitis,quod dic vt leg.
not.ſuprà de ſepul.c.fina. & de homici. ca.ſicut dignum.§.eos
etiam.& de rapto.c.1.& per totum.

Super eo.c. ¶Si quæris,quæ ſit pœna ſortilegiorum
10 diſtingue.†aut quæris , ſecundum leges,
& tunc pœna bonorum publicatio & decapitatio.vt.C.de ma
le.l.nemo.vt no.Hoſt.in ſumma.de magiſtris.§. quam ſcientiã
11 ver.ars etiam,& hoc titu.§.quæ ſit pœna.†Aut quæris , ſecun
dum canones , & tunc imponitur ſpiritualis pœnitentia.40.
dierum vt hic in fi.& ſi peccatum notorium ſit euchariſtia de
negatur.de conſe.diſt.2.pro dilectione.Item eccleſiaſtica pœ
na infligitur,quia ſi clericus ſit,deponendus eſt & in monaſte-
rio detrudendus:ſi laicus excommunicandus,quod intellige,
quando dictam pœnitentiam agere renuit, vel ſi criminaliter
accuſetur.ſic intellige.26.q.5.non oportet. &.c. ſi quis epiſco-
pus aut presbyter. &.capi.aliquanti.& q.7.admoneant.vt inde
quando pœnitentiam contemnis agere ab excommunicatio-
ne incipiendum ſcias.vt.26.q.5.ſi quis clericus. Sed creſcente
contumacia augmentari debet, & pœna etiam in laicos,qui ſi
ſint ſerui verberibus caſtigantur,ſi verò liberi incluſione di-
gni diſtrictam ſunt in pœnam redigendi. vt. eod. cauſa. & q.
contra ydolorum.Epiſcopus etiam tales turpiter de honeſta-
tos de parochia ſua eijcere debet.ea.cauſa. & q.epiſcopi. quia
decluuare poteſt eos.i.veſtes & capillos ante & retro incidere,
ſicut in quibuſdam locis de cõſuetudine obſeruatur: & de hac
decluuatione loquitur. 32.q.2.de benedicto.ſed tales infames,
12 ſunt.2.q.1.quiſquis.†Cum igitur omnia per Deum facta ſint,
quis credit poſſe fieri aliquam creaturã,aut in melius,aut in de
ſerius immutari aut transformari in aliam ſpeciem vel in aliã
ſimilitudinem,niſi ab ipſo creatore fiat , proculdubio infidelis
eſt, & pagano deterior , vnde omnibus,ne talia vel his ſimilia
credant,eſt publicè nunciandum ſecundum Grego.26.q.5.ad
finem.Eccleſia autem in caſu ſortilegia credit,& Papa ipſa ma
trimonia ſeparat 33.q.1.ſi per ſorciarias . ſecundum Hoſtienſ.
qui hoc not.in dicto.§.quæ ſit pœna &c.

1 *Aſtronomia an permiſſa, & damnata.*
2 *Prognoſticare futura licet ex aſtris.*
3 *Humanæ operationes,non neceſſitantur,aſtrorum reuolutione.*
4 *Socrat es dominabatur naturali ſuæ inclinationi.*

EXtuarum. Quærit hic Io. And. de ſcientia
& arte aſtronomiæ , vel aſtrolo-
giæ an ſit de iure ciuili, vel canonico reꝓbata,& an
pœna debeatur exercentibus vel exquirentibus, ip
1 ſius ſcientiæ iudicia.†Ad partem affirmatiuam inducitur . C.
de malefi.l.ſi excepta. & le.nullus aruſpex.& l.nemo. cum ſuis
gloſſis.ff.de iniu.l.item apud labeonem.§.ſi quis aſtrologus. &
26.q.2.illos.& ca.ſeq. ibi ſtellarum curſus. &c. & q.4.igitur.ad
fi.& q.5.c.1.& c.non liceat.ibi,aut lunæ aut ſtellarum &c.Item
ſi eſſet licita,eſſet in vſu ſicut aliæ licitæ.Ad negatiuam induci
tur.l.eorum.C.de malefi.ibi nullus &c.Item quia hæc ars cõ-
putatur inter liberales,quarum magiſtris datur immunitas.ff.
de var. & extraordina.cog.l.prima in princ.de vac.muner.le.in
minoribus.§.philoſophos.& mune.& hom.§.fin. ergo non eſt
eis pœna imponenda,quia ex eodem facto non debetur præ-
mium,& pœna.C.de adulte.gracchus. & ſuprà de fideiuſſo. ca
pitu.2.de donat.inter vir.& vxor.capitu.& ſi neceſſe. Item nõ
ſubiectum ſcientiæ ſed eius ſequela facit ſcientiam in deſuetu
dinem abire.26.q.2.Sors.§. his ita . Solutio,breuiter de primo
dicendum eſt,quod ſcientia bona eſt prohibita ſed liberalium
vna,& ſequela quædam vt dixi,fecit illam deſuetudinem abi-
2 re. †Sed de ſecundo ſcilicet de iudicis ſcientię exercendis vel
exequendis dico cum theologis , quod licitum eſt per cogni-
tionem aſtrorũ præcognoſcere,& iudicare futura,quæ creant
ex cœleſtibus corporibus,ſicut eclipſim ,ſiccitatẽ pluuiã,& hu
3 iuſmodi,& ſic loquitur.l.eorũ.C.de malefi.†Sed ſi per cõſide-
rationem aſtrorũ velles cognoſcere futuras operationes ho-
minũ,vel præteritas occultas,tũc operatio demonis ſe immi-
ſcet.& tũc ex falſa & vana opinione,ꝓcedit ſuperſtitioſa & il
licita diuinatio, de tali patenter loquit.d.§.ſi quis aſtrologus.
ibi ſurem

vbi furem aliquem dixiſſet,qui non erat &c.c.cum liceat.ibi ꝓ-
pter ſegetes vel arbores plantandas,vel coniugia ſocianda.& l.
multi.C.de maleſic.ibi vitas in ſocium &c. probatur hoc.ſ.c.
pro.t s.& 26.q.2.illud.ver.nam & ipſi.Huius ſolutionis ratio,
quia corpora cœleſtia non poſſunt eſſe per ſe cauſa operatio-
num liberi arbitrij,bene tamẽ poſſunt ad hoc diſpoſitiuè incli-
nare inquantũ imprimuntur in corpus humanum , & per con
ſequens vires ſenſitiuas,quæ ſunt actus organorum, corpora-
lium,& quæ inclinant ad actus humanos. Et quia vt plurimũ,
homines has corporales paſsiones patiuntur ſeu ſequuntur,&
ſic actus diſponunt vt plurimum ſecundum has inclinationes
cœleſtium corporum:ideo de bis aſtrologi quandoq; vera præ
dicant.Sed certum eſt & experimur , quod contra inclinatio-
nem cœleſtium corporum homo poteſt operari per rationẽ,
cui obediunt vires ſenſitiuæ,vt probat philoſophus. t. Ethi.&
3.de anima.& facit.ſ.de ſacra vnctione.ca.vno.verſ.in vertice.
Concluditur ergo.ꝙ is,quem corpus cœleſte diſponit eſſe gu
loſum,vel luxurioſum,ſubmiſſus rationi ſobrius & continens
eſſe poſſet,& econtra.Quare hoc velle cõſtãter aſſerere ex cor
poribus,cœleſtibus verè ſuperſtitioſum eſt à demonis ſallacia.
4 †Vnde ſcripſit Caſsiodorus,in li.collationum, quod Criſsius,
quidem inſpiciens Socratem dixit:Oculi tui corruptorũ pue-
rorum.Et cum diſcipuli Socratis vellẽt vlciſci illarũ magiſtro
cõuicium:Socrates ad illos, quieſcite ſodales quieſcite ſum &
.n.& me contineo.Ex his patet,quod exercentibus,vel exqui
rentibus,primum iudicium nulla ſit pœna.In ſecundo locus,
ſit pœnæ,& ſic concordant,quæ videbant contria hæc Io.An.

1 *Plures non concordantes ad actum faciendum, quid agent.*
2 *Sors non ſit in actis ſpiritualibus.*

ECcleſia veſtra. Si quæris, vtrum plures
electores poſsint vnum,
eligere de ſeipſis,diſtingue vt dixi ſuprà,de electio.
capitu.cum in iure.

Super eod.c. Si quæris, quando plures volunt ad-
mitti ad aliquem actum,& adinuicem
1 nequeunt concordare,quid iuris:diſtingue.†Aut quæris de plu
ribus procuratoribus , & tunc ſi in negotio electionis . dic vt
leg.& no.j.de elect.ſi quis iuſto.lib.6.Si in alio negotio dic vt
leg.& no.ſ.de procu.ſi duo eo.li.6. Aut de pluribus alijs à pro
curatoribus:& tunc aut quæris,in negotio electionis , & tunc
dic vt legi.& no.ſ.de electi.quia propter.Aut in alijs negotijs,
& tunc aut diſcordatur,& ſuper facto aut ſuper iure:ſi ſuper fa
cto tunc ei qui dicit incumbit probatio.ff.de probat.leg.ei in-
cumbit.C.de proba.le. actor.6.q.vlti.actor.Si ſuper iure tunc,
aut illa contrarietas reſpicit præiudicium alienum , & non di-
ſcordantium,& tunc iudex ad requiſitionem partis cui præiu
dicatur compellet eos ad concordiam venire.ff.de leg.1.l. hu-
iuſmodi.§.vltim.de leg.2.l.cum filius.§.varus.& de reg.iur.le.
nemo ex ijs.§.quoties.& ſic poteſt intelligi inſti.de ſatiſ.tut.§.
ſinautem.licet quidam dicant ꝙ ibi eſt ſpeciale.Aut illa diſcor
dantia reſpicit præiudicium diſcordãtium tantum , & tũc aut
neuter ipſorum diſcordantium vult,ſacere fortunam iudicem
in iſta diſcordia,& tunc concurſu ſe impediũt , ſic loquitur.ff.
de vſufruc.l.quoties ff.quibus mod.vſufru.amit.l.2.§.vlt.Aut
alter ipſorum vult actum illum ſortunæ committere , & tunc
iudex ad requiſitionem eius debet alium compellere vt ille
actus ſortunæ vel ſorti committatur,ſic intellige.ff.de iudi.l.
in tribus.cum.l.ſeq.& C.communia.de leg.l.ſi duobus.in prin
2 cipio. vbi Cyn.iſta diſtinguit à ver. aut in alijs negotijs citra.†
Hæc tñ ſors ſeu commiſsio ſortis nõ habet locum in ſpiritua
libus,vt patet hic & dixi.ſ.eo.c.1.Accur.C.vti poſsi.l.vna glo.
ſed qualiter dicit,ꝙ quando factum eſt incertum,non eſſe locũ
iudicio ſortis,licet tunc,quando factum eſt certum ſed ius in-
certum.Sed Ber.etiam in terminis de quibus loquitur no. con
trarium.ſ.de proba.licet in glo.quandoque tamen ver.item ſi
conſtat quod placet Hoſtien.& Io.And.ibi,& Io.Andr.hic.

1 *Accuſatus ab vno an pluries accuſandus.*
2 *Vnus an poſsit plures accuſare,*
3 *Plures an poſsint vnum accuſare.*
4 *Inſtigator punitur de calumnia ſicut accuſator.*

¶ De colluſione detegenda. Rubri.

SCripta. Si quæris, vtrum & quando poteſt,
quis pluries accuſari, Diſtingue.Aut
quæris, quando vnus accuſat vnum, aut quando
vnus accuſat plures , aut quando plures accuſant
1 vnum.†Primò caſu ſcilicet , quando vnus accuſat vnum , aut
de eodem crimine , & tunc ſiue vna lege ſiue pluribus punia-
tur,illud crimen non poteſt durante accuſatione ab alio accu-
ſari:vt.ff.de accu.l.ſenatus.C.de accu.l.qui de crimine.in prin.
Aut de diuerſis criminibus : & tunc aut ex vno facto proce-
dunt,& tunc non poteſt accuſatus ab eodem accuſari,vt dicta.
leg.qui de crimine.ſed à diuerſis ſic.vt ibi à contrario ſenſu: li
cet alij aliter ſentiant.Aut ex diuerſis factis procedunt , & tũc
poteſt accuſari ſimul,& ſemel.vt.ff.de accu.l.libellorum.ſed ſi
2 aliud.†Secundò caſu,quando vnus accuſat plures refert,aut ac
cuſat de eodem delicto,& tũc poteſt etiam mille, vt.C.ſi reus
vel ac.mor.fue.l.1.fallit in accuſatione adulterij.C. de adulte.l.
reos.& ff.de adulte.l.ſi maritus.§.t.Aut de diuerſis delictis , &
tunc aut ex vno facto deſcendentibus,& non poteſt, vt in d.l.
qui de crimine.3.reſponſo.ſecundum Petru.de bella perti . &
Cyn.ibi.Aut ex diuerſis factis deſcendentibus , & tunc aut in
eodem libello,& coram eodem iudice & tunc non poteſt:vt
ff.de accu.l.hos accuſare.§.lege.Aut diuerſis libellis , & coram
diuerſis iudicibus,& tunc poteſt duos non tres accuſare , niſi
ſuam vel ſuorum proſequatur iniuriam:vt.C.qui accuſar. non
3 poſſ.le.cum rationibus. † Tertiò caſu,quando plures accuſant
vnum,tunc dicunt quidam aut plures veniunt obtentu vnius
officij,& tunc dic vt dixi ſuprà.de accu.c.de bis . Aut non ob-
tentu vnius officij,& tunc,aut plures accuſant ſuper vno cri-
mine.& tunc ſi veniant ſimul eligitur idoneior.vt.ff. eod.le.ſi
plures.& no.Ber.Innocen.& Hoſt.j.de purga.cano.quoties.Si
non veniunt ſimul,tunc nõ poſſunt plures accuſare , ſed vnus
accuſat ſiue eadem lege,ſiue diuerſis legibus puniatur. vt in di
ctis legibus ſenatus,& quæ de crimine.Aut plures accuſant ſu
per diuerſis criminibus,& tunc aut ſunt diuerſa crimina ex di
uerſis factis procedentia,& tunc quilibet ſuo crimine accuſa-
re poteſt:vt.C.ad leg.ſal.de plag.l.t.Aut procedunt ex eodem
facto , & tunc aut vnum ſe habet ad aliud tanquam genus ad
ſpeciem,& tunc non poſſunt.vt in d.l.ſenatus . Aut ſe habent
vt excedentia & exceſſa,& tunc poſſunt.vt in d.l.qui de crimi
ne.2.reſponſo.vbi Accur.& plenius Cyn.ponunt iſtam diſtin
ctionem.& adde quod dixi in d.c.de ijs.Et vide quod no.Lau.
Archidia.2.q.4.præuaricator.§.ſi plura.glo.hic adde quod legi
tur &c.vbi dicunt, quòd ibi habetur , quòd de pluribus , quis
quem accuſare poteſt ſi ex eodem facto deſcendant .ad idem
facit.ff.ad turpil.l.t.§.ſi plura.Et hoc fortè verius , quam illud
quod dictum eſt.ſ.in ſecundo membro,maximè cum non oc
currat bona ratio diuerſitatis inter crimina ex eodẽ facto , &
4 ex diuerſis procedentia.†Et nota,quod in iſto.capit.erat vnus
ſolus accuſator,alij erant ſubmittentes vel inſtigantes, qui in-
cidũt in Turpillianum,ſicut & accuſator ſi in calumnia depre
hendantur.ff.ad turpil.l.t.§.incidit.& hæc intelliguntur.2. q.
tertio. Euphemium ſupra , de dolo & contu. cum dilecti , in
princip. ſecundum Goffre. hic & Ioann. Andre. poſt eum. &
Archidia.in d.c.Euphemium.

Super eod.c. In gloſſ:argument.quòd non liceat.Si
quæris, vtrum ſuper criminibus ſit li-
citum tranſigere vel paciſci,diſtingue vt dixi ſupra de tranſa-
ctio.capitu.fina.diſtinct.2.

1 *Accuſationem remittens an iterum accuſet.*

CRimina. Si quæris, vtrum & quando qui ac-
cuſationem intentatam remiſit po
1 teſt de cætero accuſare.†Diſtingue , quia interdum
quis admittitur ad accuſandum vna conſideratione
tantum,ſcilicet,quia eſt vnus de populo ratione publici inter-
eſſe.Interdum admittitur duplici conſideratione, vna,quia eſt
vnus de populo,& alia,quia ſua ſpecialiter intereſt ratione in-
iuriæ ſibi vel ſuis illatæ . Diſtingue ergo, aut ille qui renuntiat
accuſationi,eſt talis qui admittitur ad accuſandum vna conſi-
deratione tantum,& tunc iterato non poterit accuſare,ſic in-
telligitur.C.qui accu.nõ poſſ.leg. accuſationem . Aut eſt talis,
qui admittitur duplici conſideratione, & tunc aut renuntiat
accuſationi quatenus poteſt ſibi competere duplici conſide-
ratione, & tunc neutro modo poteſt de cetero accuſare , vt
ff.de adulte.l.ſi maritus.2.§. ſi negauerit. & argument. dicta.l.
accuſationem . Aut renuntiat vna conſideratione tantum:
& tunc alia conſideratione poteſt accuſare, ſic loquitur.ff.
de ſepulchro. violan.l. tertia. §. ſi is cuius.†Ex hoc probatur à
ſimili.ff.de ſuc.edic.l.t.§.quibus.& §.ſed videndum.Iſta diſtin
guunt Pet.de bella perti.& Cy.in d.l.accuſationem . Sed quid

in dubio glo.in dicto §. ſed videndum .dicit in ſimili quod in
dubio videtur vtraque conſideratione repudiaſſe,vt.ff.de acq.
hære.l.in plurium.& l.nec is qui.§.hæres. & l.illud. idem Cyn.
in l.allegata accuſationem.dicens quod eſt notabile.

1 *Sententia per colluſionem læta non tenet.*
2 *Colludere in criminali cauſa non licet.*

IN tantum. Super glo.pe.cum iſta glo. concordat,quod not.Archidia.2.q.
3.ſi quem pœnitet.ſuper verbo colluſio,& ſuper ac
1 cepit.†vbi etiam dicit quod non tenet ſentētia per
colluſionem lata vt ibi.& ff.eo l.cum non iuſto.& idem Goff.
& Phil.hic,Et not.ꝙ ſi actor deficit in probatione nihilominus
procedet Papa ſaltem ad purgationem indicendam.s.ale
accuſa.licet.j.de purg.c.ex tuarum.Item no.ꝙ colluſio eſt pro
hibita in cauſa criminali,niſi in cauſa ſanguinis , & pro conuicto
habetur.ff.de præua.l.vlt.nec poteſt poſtea accuſare.ff.eo.
2 tit.l.præuaricator.†Vnde in criminibus non poſſunt colludere
& deſiſtere niſi abolitione impetrata. Crimina enim ſemel au
dita.&c.ſupra.eod.c.2.ſecundum Vin.hic & Arch.ibi.

Super eod.c. Ad euidentiam gl Inno.hic.Si quæris vtrum cum alicui competunt plures
actiones,vna intentata poſsit aliam intentare.Diſtingue,vt di
xi ſupra de ordin.cog.cum dilectus.di.1.Et iſtam gl.Inno.po
nit Ioan.And.ſupra de relig.do.c.cum dilectus .in fi.

¶ De delictis puerorum. Rubrica.

1 *Infans non peccat,nec delicto tenetur.*
2 *Pubes ſine dolo delinquens obligatur,ſed reſtituitur.*
3 *Pubes dolo delinquens de crimine tenetur.*
4 *Ignorantia iuris naturalis non releuat minorem.*
4 *Doli capax quis dicatur.*

PVeris. Si quæris,vtrum,& in quibus minor peccare poſsit, & in quantum pecca
tum ipſius puniatur.Diſtingue,†Aut eſt minor
doli capace,& talis peccare non poteſt, nec tene
tur ipſo iure,vt.ff. de rei vendi.l. quod infans.ff.
de iureiurand.l.qui iuraſſe , & hic quando dicit grandiculis, à
contrario ſenſu & extra de homicid.capitu. vnico in clemen
ti. Nam ætas illa ignorat , quid agit .de conſe.diſtin.4.eos.C.de
fal.mone.l.1.inſti.de inuti.ſtipul.§. populi.ff.de arb.l.diem pro
ferre.§.ſi quis litigatorum.ff.de iniurijs.l. illud de ędil. edict.l.
cum autem.§.excipitur.Et hoc tenet Hoſtien.j.de ſenten.ex
commu.cap.1.ſuper verbo excuſat.Sed hic dicit Hoſtie.quod
puer non doli capax poteſt irregularitatem contrahere ſi lu
dendo proijciat lapidem vel cultellum & aliquem occidat .eſt
enim ex hoc irregularis etiam ſi non habuit animum occidē
di,quia non voluntas ſed factum attenditur.15.q.1.c.fi. Dicit
tamen tale homicidium diſpenſatione dignum,cum cēſeatur,
quaſi caſuale,nec diſtinguitur an dederit operam rei licitæ, vel
adhibuerit diligentiam, ex quo nō diſcernit.Sed.Io.And.in d.
c.vnico.ſuper verbo infans.dicit ꝙ hoc ibi reprobatur, quod
credo , licet ibi loquatur ſolum de infante , quia talis quo ad
2 hoc furioſo vel dormienti poteſt merito comparari. † Aut
eſt doli capax ſeu maior doli capace & tunc refert , aut delin
quit ob culpam vel negligentiam non ex propoſito animi ſeu
dolo , & tunc mero iure obligatur,ſed tamen, reſtitutionem
petere poteſt , ſiue ciuiliter conueniatur ſiue criminaliter ac
cuſetur:vnde tunc ſubueniatur ei vt in nihilo teneatur.vt. C.
ſi aduerſus delict.l.1.Sed fallit in caſu, vbi ipſo iure non tene
tur ſcilicet,quando mater minor non petit tutorem filio ſuo.
3 C.ſi aduerſus delict.l.2.in fi.†Aut delinquit dolo ex certa ſciē
tia,& tunc aut conuenitur ciuiliter , & tunc non iuuatur.ff.de
minori.l.ſi ex cauſa.§.ſi in commiſſum.& de fur.l.impuberem
niſi vt pro confeſſo vel tranſacto habeatur.vt.ea.l.ſi ex cauſa.§.
nunc videndum.Hoc eſt dictum, quod ſi ſit caſus in quo con
fiteať,non teneať niſi in ſimplū, & ſi neget,duplū,vt in actione
Aquil. maluerit negare: & in hoc ſolo reſtituitur ꝙ pro con
feſſo habeatur.Item ſi potuit tranſigere maximè in negocio ſi
tie actione pœnali reſtituitur,vt habeat pro tranſacto pro tan
ta ſumma quanta tranſigere potuit,ꝙ ſi certa ſumma nō appa
ret accipietur,& æſtimabitur arbitrio boni viri,qua veriſimile
eſt eum tranſigere potuiſſe,nec efficitur infamis cum aucto
ritate iudicis fiat tranſactio;vt.ff.de his qui not.infa.l. furti.§.
qui iuſſu.Aut conuenitur criminaliter , & tūc aut delictum eſt
atrox:& tunc non ſubuenitur ei niſi quatenus miſeratio æta
tis perduxerit iudicem ad mitiorem pœnam ei imponendam.
Aut delictum eſt atrociſsimum,vt in crimine læſæ maieſtatis.
l. Iulia.Adulte.& ſi.& tunc in nihilum ei ſubuenitur.ff. de mi
nori.l.auxilium.§.in delictis.& hoc not.per Accurſ.in dicta.l.
ſi ex cauſa.§.nunc videndum & plenius.ff.de regu.iuris.l. fere
in omnibus. & per Hoſtien.in ſumma eo.titu.§.qualiter.& p
Archid.17.q.1.qui bona.in magna glo.7.colum.verſ.in maio
4 ri autem doli capace &c.†Et de hoc aliqualiter not.per Berna.
s.de apoſt.c.2.gloſ.argu.ꝙ ætati &c.vbi dicit Goffre. & Ioan.
Andr.poſt eum ꝙ licet ignorantia iuris ciuilis excuſet mino
res.ff.de iuris & fact.igno.l.regula.§. 1. illud tamen non habet
locum in articulis fidei , vel ſacramentis , vel iure naturali.C.
de in ius vocao.l.2.in his enim par vicium eſt decipere, & de
cipi.16.quæſtio.1.ſi cupis.& de hac materia not.j.de ſenten
tia excom.c.1.glo.a.& per Pet.de bella perti.& Cy.in dicta.l.
1.C.ſi aduerſus delict.Et not.ſecundum Hoſti.hic ꝙ impube
res non debent admitti ad iurandum.22.q.5.&.c.paruuli.Si ta
men iurauerint & poſtea contrauenerint, & erāt doli capaces
deierant.ff.de libe.cau.l. vlti: Secus ſi doli capaces non eſſent,
quia tales delinquere non poſſunt.ff.de iureiuran.l.qui iuraſſe.
5 & in dicto capit.illud.†Item nota ꝙ doli capax eſt quando ma
gis appropinquat pubertati futuræ,quam infantiæ pręteritæ,
& hoc contingit in maſculo quando habet decem annos & di
midium & vltra aliquantulum:in fœmina cum habet nouem,
annos & dimidium & vltra aliquantulum.ita nota. in dicto.§.
pupillus.inſtitu.de inutili.ſtipula.& ff.de reg. iuris.l. pupillum.
& idem not.Gemi.j.de homici.c.vnico . ſuper verbo infans.
in clem.Sed Hoſtien.s.de homici.ex hibita.dicit,ꝙ quo ad de
licta doli capax eſt.qui ſcit diſtinguere bonum à malo . idem
tenet in ſumma,eo.tit.dicens ꝙ maior ſeptem annis delinque
re poteſt quo ad Deum & ſpiritualiter puniri . Cuius opinio
approbat Archidia.in d.c.alleg.illud.in glo.a.15.q.1.quod vide
tur verius.Fallit tamen in peccato carnis in quo quis maſculus
non præſumitur doli capax ante.14.completos : nec fœmina
ante.12 annos:immundicia enim carnis ante hos annos non
præſumitur,vt hic ſecundum Inno.& Hoſt.licet Gregorius,
in dialogo narret quod quidam puer nouem annorum impre
gnauit nutricem ſuam,vt no.Hoſt.ſupra de deſpon. impub.c.
puberes in fine & hic.Sed hoc raro contingit ,& ideo non cu
randum.ff. de legibus.l.nam ad ea.ſecundum Hoſtienſ.& vide
quod not.gloſſ.4.q.3.c.1.

1 *Venationis ſpecies.*
2 *Venatio violenta,prohibita.*
3 *Adulatio illicita eſt,& infamat.*
4 *Adulatio fit tripliciter.*
5 *Arenaria ars laicis permititur.*
6 *Arenaria ars clericis interdicta.*
7 *Venatio non debet fieri feſtis & ieiunialibus diebus.*
8 *Venatio clamoſa & quieta laicis permiſſa.10.*
9 *Venatio clamoſa clericis interdicta;*
10 *Venatio quieta clericis permiſſa.*
11 *Religioſis venari non licet.*
13 *Pœna clerici venatoris*
14 *Monitio trina præcedat vindictam.*

¶ De clerico venatore. Rubrica.

EPiſcopum. Si quæris , quot modis dicatur venatio,& vtrum venatio
ſit licita & permiſſa:& quæ ſit pœna clerici vena
1 toris,diſtingue. † Aut quæris de primo .ſ. quot
modis dicatur venatio.& dic quod quatuor mo
dis ſm Ber.Abb.& Hoſt.hic. in ſu.eo.ti.§.quot modis. Quæ
dam.n.dicitur oppreſsiua ſiue violēta hominum vnde Gen.3.
& 15.c.tranſumptiuè legitur.6.diſtin.non eſt peccatum.§.ijs.
ita.in fi.Cepit Nenroth robuſtus eſſe venator corā domino.i.
hominum oppreſſor & extinctor,permittente domino.Alia
eſt.n.adulatoria , quæ fit ab hiſtrionibus & ſimilibus , quoties
cā placēdi dicunt bona de aliquo ipſum falſo cōmēdando vt in
iuribus.j.alle.Tertia eſt arenatoria.ſ.cū qs recipit ſalariū,vt in
arena pugnet cū beſtijs feris:vt.ff.de poſtul.l.1.§.item ſenatus,&
§.beſtia.3.q.7 c.infames.§.alij.ver.vel q operas. Quarta dr̄ au
cupatiua,q̄ faciunt hoīes cū canibus vel auibus ad beſtias vel
ad aues,vt hic & in iuribus.j.alle.Aut quæris de ſecūdo.ſ.vtrū
2 venatio ſit licita & permiſſa,vel nō:& tunc †Aut quæris de pri
ma,ſcilicet de hoīum oppreſsiua,& hæc eſt omnino illicita.vt
in dicto.

in dicto.§.ijs ita.6.diſtinctio. ſecundum Ber.quod verum ſe-
cundum Hoſtien. in bello iniuſto quod dic vt legi.& no.ꝟ. de
iureiuran.c. ſicut.&.ꝟ. eod. tamen licita in bello iuſto, vt in.d.
§.ijs ita &.ꝟ.de hæ e.excommunicamus in primo.§.ſi vero do
3 minus temporalis.† Aut quæris de ſecunda ſcilicet de adulato-
ria, & hæc ſemper & omnibus illicita eſt & infamat.86.diſ.qui
venatoribus.46.diſtin.ſunt nonnulli.&.6.quæſtio.1.ſunt plu-
4 rimi.& de hac no.gloſſ.25.diſt.§.alias.gl.penul.† Dicens quod
tribus modis adulatur quis, aut attribuendo alicui bonũ quod
non habet, vel nimium extollendo bonum quod habet, & vtrũ
que iſtorum eſt veniale vt ibi in fi. &.22.q.2.primum. vel ap-
probando malum quod habet & illud eſt mortale.11.queſtio.
3.ve.qui dicitis.& capit.nemo peritorum. ſecundum Archidia
co.ibi repellit à promotione.vt.46.diſt. ſunt in nonnulli.&.ca.
clericus. Per quæ capitula dicit Hoſtie.in ſum.de exceſ. præla-
to. ad fi. quod adulatio in clericis capitale crimen eſt dicit etiã
Io.And.hic quòd naturale eſt adulatoribus fauere.vnde Sene-
ca: velimus nolimus adulatoribus noſtris fauemus. Ouidius de
arte amandi, delectant etiam caſtas præconia famæ. Et Hier.ad
Euſtachium, naturali ducimur malo & adulatoribus noſtris li-
benter fauemus. Aut quæris de tertia.ſ.de venatoria, & tunc
aut quæris vtrum ſit permiſſa laicis aut vtrum clericis. Si lai-
cis, tunc aut laici pro hoc pecuniam recipiunt, & tunc non, ſed
5 ſunt infames.† Aut non recipiunt, ſed hoc faciunt cauſa virtu-
tis exercendæ, & tunc eſt permiſſa, nec ſunt infames, vt in di-
cta.l.1.§.item ſenatus.&.§.beſtia.3.quæſtio.7.c.infames.§.alij.
ver.vel qui operas. ſaluis torneamentis quę prohibentur.ꝟ. de
6 tornea.c.1.† Si queris de clericis tunc dic quod eſt omnino in
terdicta.vt patet in eo quod leg. & no.ꝟ.de cleri.pug. in duel.c.
1.&.2.ſecundum Hoſt. Aut quæris de quarta ſcilicet de aucu-
patiua, & tũc aut quæris de venatione ſaltuoſa ſeu clamoſa, aut
de quieta ſeu recreatiua. Si de clamoſa quæ in ſaltu vel nemore
fit, hominum, canum, & auium multitudine congregata: tunc
7 † aut quæris nunquid eſt omnibus interdicta tempore quadra
geſimę & ieiuniorum ſeu præcipuarum feſtiuitatum de qui-
bus.ꝟ.de fer.c.1.&.c.fin.quibus homines debent conuenire in
eccleſia, & orare, & dic quod ſic, ſiue ſint clerici ſiue layci.vt.
86 diſti.qui venatoribus.verſi.item amputatis. de conſe.diſti.
3.irreligioſa.& diſtin.5.ieiunia.ſecundum Hoſtiẽ.Fallit vbi ne
ceſsitas famis vrgeret, vel ſi apri vel vrſi vel aliæ beſtię venirẽt
vaſtare ſegetes & vineas.vt.C.de fer.l.2.ſecundum fratrem Io.
8 qui hoc not.in ſum.confeſ.hoc ritu.quæſt.1.verſ.de hoc.† Aut
in alijs diebus ferialibus vel non ferialibus, & tunc laycis eſt cõ
ceſſa.argumen.ff.de acquiren re.do.l.naturalem.&.l. Pompo-
nius. de vi.pu.l.1. inſtitut. de rerum diuiſi.§. ferę igitur beſtiæ.
9 † Clericis vero eſt omnino interdicta.ꝟ.ne cleri.vel mona.cap.
1.§.fina.verſic.canes.ꝟ.de cenſi.cum apoſtolus. verſicu.nec cũ
10 canibus.& hic &.ꝟ.c.proxi.† Si de quieta ſeu recreatiua puta cũ
retibus, laqueis & canibus cum ſilentio & modeſtia, tunc aut
quæris de laycis, & illis eſt permiſſa. Aut de clericis, tũc aut fit
cauſa voluptatis, vel vagationis vel nimis frequenter, & tũc eſt
11 eis interdicta vt hic.† Aut aliquando cauſa neceſſitatis vel vti-
litatis, & tunc eſt licita vt hic innuit à contrario ſenſu, vt ſi fiat
forſan ad excitãdum calorem naturalẽ, vel etiam appetitum,
argument.ꝟ.de homici.dilectus .de iureiuran. & ſi Chriſtus.§.
penulti.de conſe.diſtin.5.ſint tibi ieiunia.1.&.2.Saluo eo quod
ſecundum Dama. & Tã.& quaſi omnes Epiſcopo omnino eſt
interdicta.34. diſtin.c.1.hic tamen innuitur contrarium quia
nõ magis prohibetur Epiſcopis venatio quã alijs ſeruis Dei:
ſalua pœna de qua ſtatim loquitur ſecundum Hoſtien.hic et in
ſumma.eo.titul.§.quæ & quibus.ver.item cauſa vtilitatis. vbi
dicit quod in.d.c.1. non dicitur quod ille Epiſcopus venator
eſſet tantummodo, ſed etiam incontinens & circa Epiſcopalia
deſes & negligens, nec de ſpiritualibus in aliquo curabat, vt ap
paret ibi nulla grauitate morum &c. & ſic eccleſia ſub eius re-
gimine periclitabatur. Dicit etiam Hoſt.in dicto.§.quę & qui
bus.in fi.&.ꝟ.cap. proxi. & arg. illius literæ ſiluaticas vagatio-
nes &c.à contrario, quòd ſi redditus nedum laicorum ſed cle-
ricorum & etiam religioſorum in venatione cirogrillorũ ſiue
cuniculorum ſicut in partibus prouinciæ vel aliarum ferarum
incluſarũ in pratis, ſicut eſt in partibus Franciæ & Angliæ pro
magna parte conſiſtunt, licet eis etiam in proprijs perſonis ſal
tem ſi familia deficiat, venationem ſuam recolligere & vende-
re, dum tamen hoc faciant tẽpore competenti, quia hoc non
eſt vagari ſed neceſſitati vel ſaltem vtilitati eccleſiæ prouide-
re, ad quod vnuſquiſq; clericus eſt aſtrictus, vt patet.7.q.1.pręſ
ſentium, &.c.placuit vt nemini.16 q.1.qui vere.ibi & neq; cõ
municare eccleſiaſticas &c.&.c.nos aũt. ibi, ſi qua opera &c.&
12 ibi nec noſtrum occaſioni &c.ſecũdum Hoſti.† cuius dictum
corrigitur quo ad religioſos qui licet ſaltus, viuaria, vel gare-
nas proprias habeant vel ius venandi in alienis, non tamen poſ
ſunt intra monaſteria ſeu domos quas inhabitant, aut eorum
clauſuras venaticos canes tenere, nec venationi exhibere præ
ſentiam corporalem, vt probatur extra de ſtatu mona.c.ne in
13 agro.§.porro.in cle.quod dic per Ioan.An.& Gemi. ibi.† Aut
quæris de tertio.ſ.quæ ſit pœna clerici venatoris, & tunc ſi ſic
Epiſcopus tribus menſibus à communione, ſi presbyter duo
bus, ſi dyaconus ab omni officio ſuſpenditur, vt hic, & ſecun-
dum hoc plus punitur minor quam maior quod eſt contra il-
lud.19. diſt.nulli.40. diſtinct. homo Chriſtianus.ꝟ.de iureiur.
cum quidam. Solu. dicit Bernar. hic & alij magiſtri communi
ter, quod non eſt verum imo maior intelligitur pœna quæ hic
imponitur Epiſcopo vel presbytero propter maius ſcandalũ.
Nam ſicut ex perſona iniuria cõſideratur & iudicatur magna
vel parua, ſic & pœna argu.inſtit.de iniur.§.atrox. Sed Hoſti.di
cit quod hæc ſolutio ſit ad nomen, nam ſecundum ipſam de-
beret ſuſpendi Epiſcopus duobus menſibus, & presbyter tri-
bus, ſed tamen econuerſo eſt hic. Dic ergo quod minus puni-
tur dyaconus quam prædicti, veritate conſiderata, nam in Epi
ſcopo & presbytero certum tempus trium & duorum men-
ſium apponitur, vnde cum ipſis citra tempus non diſpenſabi-
tur. cum dyacono autem cum nullum tempus præfigatur in-
tra duos dies vel tres, vel quando placuerit poterit Epiſcopus
diſpenſare.argumen.ff. de iure deliberan.l.1. in fine.&.ꝟ.de of
ficio delegati de cauſis.in fine.ſecundum Hoſtiẽſem & Abba.
hic, & Aſten.lib.6.tit.ne clerici vel monachi.articulo.3.vbi tra
ctat de iſta materia. Sed Ioan. Andre. dicit quòd per hoc non
ceſſat contrarium, quia Epiſcopus ſuſpenditur tribus menſi-
bus à communione tantum presbyter vero duobus ab omni
officio, dyaconus ſimpliciter, & ſecũdum hoc manet ſolutio
Bernardum. ſecundum eum: quid de ſub diacono, idem quod
de diacono, argument. ſuprà de ſeruis non ordinar. miramur.
quid de alijs clericis inferioribus: reſpondeo cum nulla cer-
ta pœna apponatur, arbitrarie punientur, vt dicto capit.de cau
14 ſis.† Et tamen in omnibus trina monitio præcedat vindictam
12.quæſtio.2.indigne.ſecundum Hoſtien.hic & in ſumma eo
dem titu..quę pœna.ſecundum Ioannem Andream, idem cum
primis intelligendo, quod hoc verbum à communione nõ re
periatur in presbytero & diacono. Et rationẽ quare non licet
monacho venari ſed bene piſcari, vt de conſecratio.diſtinctio.
5.nunquam. vide per Hodiẽſem in dicto.§.quæ & quibus. vbi
dicit quòd ratio eſt, quia venatio fit cũ clamore, piſcatio cum
quiete, vel quia maior delectatio & diſſolutio eſt in venatione,
quam in piſcatione, venator enim currit per deuia ſicut dyabo
lus cum ducit animam captiuam ſecundum Raynerium Gof
fredum & Hoſtienſem.

1 *Percuſsionis diuiſio.*
2 *Prædicatio continua reprobatur.*
3 *Prædicatio quomodo facienda.*
4 *Percuſsio peccati inducit.*
5 *Caſtigare quos licitum eſt.*
6 *Percuſſoris pœna.*

¶ De clerico percuſſore. Rubrica.

SI quis in aliquo. Si quæris, vtrum &
quę percuſsio ſit lici
ta & permiſſa, & qua pœna puniantur clerici per-
cuſſores diſtingue, Aut quæris de primo, ſcilicet,
1 vtrum ſit licita & permiſſa, & tunc refert. † quia
duplex eſt percuſsio, ſcilicet ſpiritualis, & corporalis. ſpiritua
lis eſt duplex, quia quædam percuſsio dicitur prædicatio con
tinua, inutilis, vel indebita, & prolixa, quia eſt tempus tacendi,
& tempus loquendi ideo debet prælatus cauere quòd nec mul
tum taceat, nec loquendo ſuperflua dicat.43.diſt.ſit rector.&.
2 c.diſpenſatio.&.§.ſeq.&.8.q.1.oportet. † Vnde percuſſor dici
tur qui ſermone inutili corda audientium ferit, vt colligitur.
45.diſtinct.ſane,ꝟ.de ſen.excom.cum volũtate. vnde indebita
eſt prædicatio, ſi exponat grammaticam populo.86.diſtinctio
cũ multa.& talis percuſsio eſt reprobata, vt iniuribus allegatis.
3. † Alia percuſsio dicitur precatio vtilis & compendioſa, nam
prælatus debet conſilium Dei annunciare.43. diſtinctione.
Epheſijs. & ꝓponere ante oculos hominũ iudicia Dei, & ter
ræ cruentas conſcientias, & pœnitẽtiam ſuadere.2.quæſtio.1.
ſi peccauerit. & ſicut dicit Aug. turba iniquorũ cũ facultas eſt
in populis

in populis promerendi ſermonē generali obiurgatione ferien
da eſt, & maximè ſi occaſionem atq; opportunitatem præbue
rit aliquod flagellum domini quo appareat eos pro ſuis meri-
tis vapulare. 23. q. 4. non poteſt. nec aliquem nominabit. 8. q. 2.
quid autem. in fin. Ibi ego neminem nomino conſcientia ſua
vnumquemq; conueniat. In quibus omnibus datur intelligi
quanta in prædicatione ſacerdotis debet eſſe diſcretio, quæ ſi
forte tacuerit quaſi torto naſo indignus ſacerdotalis officij iu
dicatur. 43. di. ca. diſpenſatio. §. fi. & talis vtilis, & compendioſa
4 eſt licita, & permiſſa. † Percuſsio vero corporalis eſt illa, quæ
fit manu, vel pede, vel capite, vel cubitu, vel pectoris ſiue hu-
meri impulſu, vel cū lapide, vel baculo, vel alio genere armo-
rum, quæ ſi ea malitia vel odio fiat peccatum eſt. 45. diſ. cum
beatus. & hic non excuſatur quis ſi dicat ludens feci. ſ. de præ-
ſum. c. 1. ff. ad leg. aquil. nam ludus. hęc tamen ea perſonis, ver-
bis, tempore, & qualitate facti arbitrabitur bonus iudex. Nam
& ſi quis ſocialiter & ex ludo percutiat non delinquit. ff. de in-
5 iur. illud. † Vnde omnibus magiſtris, prælatis, & dominis, & ſe-
nioribus, clericis, & conſanguineis licet diſcipulos inobedien-
tes, ſubditos, minores, propinquos, in minoribus ordinibus cō
ſtitutos, & adoleſcentes diuina officia perturbātes, vel alias de
linquentes leuiter corrigere, & bonis operibus, & moribus in-
formare. j. de ſententia excommunicationis. cum voluntate.
§. vlti. & in. d. c. beatus. 35. diſtinctio. ante omnia. Alias autem
illos vel alios non licet percutere ſine metu excommunicatio
nis. 17. q. 4. ſi quis ſuadente. quod dic vt not. Hoſtienſis in ſum
ma. e. ti. §. 1. & 2. Vnde perſona eccleſiaſtica ſpecialiter Epiſco
pos debet eſſe patiens, vt ſequatur eum qui dorſum poſuit ad
flagella. Matth. 17. 45. diſt. c. 1. qui cum percuteretur nō reper-
cutiebat, cum malediceretur non maledicebat, cum pateretur
non cōminabatur. 1. Petri. 2. c. 45. di. c. Epiſcopum. ad idē. 2. ad
Thimote. 4. c. & recitatur. 45. diſt. ca. 1. prædica verbum, inſta
oportune, importune argue, obſecra, increpa cum omni paciē
tia, & doctrina. Aut quæris de ſecundo. ſ. quæ ſit pœna clerici
percuſſoris, & tūc, aut quæris de percuſsione ſpirituali, & tūc
aut de licita & permiſſa, & illam pœnam non meretur. C. ad le-
gem Iulia. de adulterijs. gracchus. Aut de illicita, & tunc ſi ſa-
piat hæreſim, eſt vt contra ſuſpectum de hęreſi cōtra eum pro
cedendum. ſ. de hæreti. capi. 1. & per totum. ſi non, ad arbitriū
ſuperioris punietur. arg. ſ. de officio deleg. ca. de cauſis. in fine.
Aut de percuſsione corporali, & tunc ſi ſit licita pœnam non
6 meretur per. l. gracchus. † Si illicita tūc ſi percuſſus ſit clericus
percutiens eſt excommunicatus. 17. quæſt. 4. ſi quis ſuadente.
j. de ſenten. excom. per totum. Vltra vero illam pœnam, vel ſi
ſit laicus percuſſus, aut delictum percuſsionis cadit in ſpecia-
le nomen delicti vt homicidij, parricidij, vel ſimilis, & tūc pœ
na illius delicti locum habet, & vna cum hoc pœna diſpoſitio
nis ſi inde mors ſit ſecuta cum ſit irregularis. ſ. de tempori. or
di. capitu. quæſitum. de accuſatio. inquiſitionis. de homicidio.
capi. 1. & per totum. Aut non cadit in ſpeciale nomen delicti,
& tunc aut percuſsio eſt talis. quæ infert irregularitatem, pu-
ta, quia interuenit abſciſio, vel mutilatio membri, & tunc eſt
deponendus. ſ. de cle. pug. in duel. c. 1. de cle. excom. mi. ca. 1. 2.
3. & 4. 51. diſtin. qui in aliquo. 55. diſt. ſi euangelica. Et alias ex
traordinarie ad arbitrium iudicis puniendus. vt in. ca. alleg. de
cauſis. in fin. Aut non infert irregularitatem, & tūc vide quod
no. Hoſtien. in ſum. eodem. tit. §. quæ pœna. vbi dicit quod per
cuſſor prohibetur per Apoſtolum ordinari. 55. diſtinctio. per
totum. Et ſi quis aliter quam cōceſſum ſit ſæpius aliquem vel
aliquos percuſſerit, quamuis mors ſecuta non fuerit, ſi mo-
nitus ſe non correxerit, deponitur. vt. 55. diſtinctio. capitu. 1.
& capitu. vlti. & hic. quod verum ſecundum Innocen. hic qui
ſępius & conſuetudine percuſſerit, ſecus ſi ſemel. vt in. d. cap.
ſi euangelica. 55. diſtinctione.

1 *Miles qui ſæua exercuit non promouetur.*
2 *Miles qui ſæua non exercuit promouetur.*

Continentia. Per iſtud. ca. cum ijs quæ no.
in gloſ. fi. videtur quod miles
non poſsit promoueri. & ar. 19. quæſtio. 3. monaſte
rijs. ſed illud intellige de eo qui irregularitatem con
1 traxit. vnde circa huc diſtingue. † Aut miles ſæua exercuit, vt
quia irregularitatem contraxit. vt in dicto capit. monaſterijs,
vel quia ſæpe interfuit bellis illicitis, & per eū non ſtetit quin
occiderit, licet non occidat, & tunc promoueri non poteſt
propter ambiguum duplicitatis. 23. q. 5. excommunicatorum
2 ſecus ſi bellum eſſet licitum ſecundum Laur. † Aut non exer-
cuit ſæua, & tunc non impeditur promoueri. vt. 54. di. legem.
ſed ſi in bello licito interficeret non promoueretur. 15. q. 1. c.
vlt. vt hoc no. glo. & Arch. 51. diſ. ſi quis poſt. & adde quod no.
ſ. de homicid. petitio. Vnde Ala. Goſ. Ber. & Abb. intelligunt
quod hic iſte accolitus poterit diſpenſatiuè ad ſubdiaconatus
ordinem promoueri & non vltra. Sed Hoſt. in hoc contra di-
cens quod poterit promoueri vltra, puta ad dyaconatum &
presbyteratum, & ſic valeat altaris miniſterium &c. & ſic bul-
la diſpenſatione indiget cū in nulla culpa reperitur, & conſcien
tia ipſum non remordeat. & in dubio ſit ſuæ conſcientię relin
quendus, licet ſi dubitet tutius ſit abſtinere. ſ. de homic. cap.
ſignificaſti. 2. & capit. exhibita. & capit. petitio. alias hoc quod
dicit altaris &c. nihil, adderet quod eſſe non debet. argu. in eo
quod legi. & not. j. de priui. ex ore. & in hanc partem videtur
Ioan. And. inclinare.

¶ De maledicis. Rubrica.

Innotuit. Ad declarationem gloſ. ſecundæ. Si
quæris vtrum aliquis poſsit eſſe iu
dex in cauſa ſua. Diſtingue vt dicam infra de verbo
rum ſignific. ex parte prima.

1 *Maledicorum genera tria.*
2 *Maledicens ex pertinacia punitur.*
3 *Maledicens ex leuitate veniam meretur.*
4 *Maledicens ex infamia miſeratione dignus.*
5 *Maledicens papa, grauiter puniendus.*
6 *Maledicens imperatori, ad eum mittendus.*
7 *Moliens quicquam in principem læſa maieſta. tenetur.*
8 *Maledicens ſuo ſuperiori, arbitrarie puniendus.*
9 *Coniurans in ſuperiorem ſuum decapitandus.*
10 *Maledicens priuato, extraordinarie puniendus.*
11 *Detractores homicidæ iudicantur.*
12 *Maledictio, peccatum eſt.*
13 *Peccata ex affectu penſantur.*
14 *Delinquens in pluribus plures pœnas ſentit.*
15 *Punitus ſufficienter, iterum non puniendus.*
16 *Non punitus ſufficienter iterum puniendus.*
17 *Pænitentiæ ſunt arbitraria.*

Statuimus. Si quæris quot ſunt genera ma-
ledicorum, ſeu blaſphemātium
1 & qualiter quodlibet genus puniat, diſtingue. † Aut
quæris de primo. ſ. quot ſunt genera maledicorum
vel blaſphemantium, & dic ſecundum Hoſt. in ſum. eo. titu. §.
quot ſunt genera, quod tria. Alij enim maledicunt ſeu blaſ-
phemare præſumunt Deum, vel ſanctos eius, vt hic. alij perſo
nas hominum, alij facta ipſorum, vt. ſ. c. proxi. & C. ſi quis im-
pera. maledia erit. l. vna. Aut quæris de ſecūdo. ſ. qualiter quod
libet genus puniatur, & tunc aut quæris de maledicēte vel blaſ
phemante Deum, & ſanctos eius, & tunc aut verbo tantum,
2 aut facto. ſi verbo, tunc † Aut quis maledicit ex pertinacia & de
liberatione, & tunc punitur, vt hic dicitur. Et quod dicitur de
blaſphemia in ſpiritum ſanctum Math. 12. qui autem dixerit
contra ſpiritum ſanctum non remittetur. verbum non re-
mittet ſibi neque in hoc ſeculo neq; in futuro. & Mar. 3. Qui
autem blaſphemauerit in ſpiritum ſanctum non habebit re-
miſsionem in æternum. & recitatur. 25. d. c. qualis. & de pœni.
diſ. 1. §. poteſt etiam. ſecundum Ber. intellige quod non ita de
facili remittātur ſicut alia peccata de quibus ibi, vnde iſte ca-
ſus eſt de pęnitentialibus caſibus Epiſcopo reſeruatis, de qui-
bus. j. de pe. & c. ſi Epiſcopus. li. 6. quod verum ſecundū Hoſt.
hic de publico, occultum, aut presbyter abſoluere poteſt ſecū
3 dum eum & Ioan. An. poſt eum. † Aut ex neceſsitate vel leuita
te, & tūc veniam meretur. vt. 2. q. 3. paulum. & c. ſi quis iratus.
§. 1. & §. notandū. talis enim venialiter peccat. vt. 25. di. §. alias.
4 in fin. † Aut ex inſania, & tunc miſeratione dignus eſt. vt. C. ſi
quis impera. maledixe. l. vnica. & hoc no. Io. 14. q. 3. c. cū quo.
glo. fi. cum quo concordant Goſ. & Abbas hic. & Archi. 23. q.
5. c. quid ergo. gloſſ. fina. dicentes, quòd ſi quis calore iracun-
dię, vel ex ebrietate, vel dementia linguam contra Deum pu-
blicè relaxauerit, benignius agitur cū ipſo blaſphemante quam
contineat hæc decre. vt in. d. §. notandum. C. de rebus cre. l. 3. ſi
quis imper. maledixe. l. vna. de iniur. l. ſi non conuitijs. Intelligi
tur enim hoc quod hic dicit cum ex deliberatione hoc faciat.
Et tunc refert ſecundum Hoſt. in. ó. §. quod ſunt genera. quia
alij maledicunt principem, alij ſuperiorem ſuum cui ſubſunt
tanquam domino, alij æquales ſibi vel inferiores, vel ſuperiores
non reſpectu ſubiectionis, ſed reſpectu nobilitatis morum,

ſcientiæ,

ſcientiæ, dignitatis, vel ... tarum. Aut ergo quæris de illis qui
maledicunt principem, ſcilicet eccleſiaſticum.i.romanum pon
tificem, qui ſanctus præſumitur donec cõtrarium conſtet.40.
diſt.ca.1.ibi quis enim ſanctum dubitat eſſe quod apex tantæ
dignitatis attollit. vel ſecularem, id eſt, imperatorem, nam hi
duo ſunt, & tunc aut maledicunt verbis tantum, aut blaſphe-
mant de facto opponendo ſe & moliendo in eos, ſi verbis tan
5 tum. † Aut quis maledicit principi eccleſiaſtico, dicendo publi
cè aliqua verba in depreſsionem officij ſui & beneficij, puta di
cendo quòd Papa faciebat multa de quibus non habebat pote-
ſtatem, vel quod non erat dignus papatu, vel quòd dedecora-
bat eccleſiam romanam, quod non bene diſpenſabat, quòd gra
tias vendebat, quod ſymoniacus erat, & tunc arbitrariè puniri
debet per iudicẽ proprium ſi clericus ſit, taliter quòd eius exẽ-
plo cæteri territi contra eccleſiam romanam decetero nõ pro
rumpant, vt.ſ.c.proxi.idem credo & de laico, quia nemo prin-
cipi ſuo detrahere debet. vt.23.q.1.paratus. quod intellige cũ
diſtinctione quæ ſequitur, vtrũ hoc dicat ex leuitate, vel ex in
ſania, vel ex deliberatione. Aut maledicit imperatori, dicen-
do eum perfidum, atrocẽ, vel iniuſtum, vel quid ſimile, & tũc
ſi ex leuitate proceſsit, contemnendum eſt.i.deſpicendum, &
pro contemptu puniendus eſt: quia vt dicit lex lubricum lin-
guæ non eſt de facili, ergo aliquando ad pœnam trahẽdum, vt.
ff.ad leg.Iul.maieſt.l.famoſi.ſed ſi ex inſania ſiue furore ſubau
di non ficto ſed vero hoc dicit, tunc eſt miſeratione dignisſi-
mus.ff.de offi.præſi.l.diuus.de pœnis.reſpiciendũ.& de re mi-
6 li.l.omne delictum.§.fi. † Sed ſi ex deliberatione habita hoc di
cit, tunc eſt remittendus ad principem qui perpendet ex qua
litate perſonarum, vtrum crimen prætermittendum ſit, an ex-
quiri debeat, & puniri ſic intellige.C.ſi qs impera.maled.l.vna.
Et eodem modo dic de maleficio Papæ, hoc excepto, quod nõ
remittitur ad Papam, ſed iudex hoc æſtimabit.vt.ſ.c.proxi.&
de tranſ.c.fin.ſecundum Hoſt. & no.quod qui reiterat conui-
cium ſeu iniuriam non præſumitur ex calore iracundiæ ſed ex
deliberatione dixiſſe.argumentum.C.ad velleianum.l.ſi mu-
lier.vt hoc not.Ioan.2.quæſtione.3.c.ſi quis iratus.gloſſ.fin.
Poteſt etiam dici quod lex locum habeat quãdo priuatim ma-
ledixit, ſed hæc decret.quando publicè, nam in publico non
eſt ludendum tali ludo, maximè inter laicos qui eccleſiæ roma
næ & clericis opido ſunt infeſti.2.q.7.laici.j.de immu.eccle.c.
clericis. Vnde ex hoc punitur clericus etiam ſi dicat hoc luden
do, quamuis laicus non puniretur. vt in dicta.l.vna.quia nõ de-
bent præbere laici malum exemplum.j.de exceſ. prælatorum
quam ſit graue.ſ.de iureiuran. cum quidam, & ſecundum hoc
poteſt exponi.ſ.cap.proxi.ibi vt pœna illius.ſ.clerici maledici
alijs.ſ.clericis & laicis terrorem &c. vt. ſ. de iudęis.ad liberan
7 dum.de cal.c.2. † Si quæris de illis qui blaſphemant ſeu delin-
quunt facto, opponendo ſe, & moliendo contra principes, tũc
dic quod tales incidunt in.l.iul.maie.ff.ad.l.iul. maie.l.1.2.&.3.
& per totum.79.di.ſi quis Papa.6.q.1.ſi quis cum militibus.&
j.de pęnis.c.felicis.li.6.extra de pęnis c.ſi quis ſuadente.in cle.
8 † Si quis maledicit alium ſuperiorem ſuum cui ſubeſt tanquã
domino, quod faciendum non eſt ſiue ſit dominus ſpiritualis,
ſiue temporalis, vt.ſ.de maior.& obed.omnes.de cẽſibus.om
nis anima.23.quæſtione.1.paratus, & maximè cauendum eſt
de ſpiritualibus, quia dijs, id eſt ſacerdotibus non detrahes.ſ.
de maio.& obe.ſolitę.de hęre.cum ex iniuncto.& de vtroque
habes.24.quæſtio.5.c.regum.§. ipſis autem principibus.&.ca.
9 ſeq.tunc talis arbitrarie punietur. † Sed ſi facto coniurationem
faciendo vel conſilium, vel auxilium inimicis dando, degrada-
tio ſequi debet ſine decapitatio, maximè ſi eũ percuſſerit.11.
q.1.conſpirationum.&.c.coniurationum. Dicit etiam quod ſi
clericus contumeliam, aut conuicia Epiſcopo intulerit degra
datus incontinenti traditur curię ſeculari.11.q.1. ſi quis ſacer-
10 dotum. † Si quis maledicit aliquem alium non ſuperiorem ſuũ
quemcunq;, verbo vel facto, quod non eſt faciendum.6.q.1.ex
merito.& duobus.c.ſeq.vnde in pſalmo centeſimo: miſericor
diam & iudicium detrahentẽ ſecreto proximo ſuo, hunc pro-
ſequebar.23.q.4.nimium.&.c.qui peccat. punitur arbitrarie ſe
cundum iniurię quantitatem & etiam qualitatem.& hoc ſi ci
uiliter agatur. Si autem criminaliter extraordinaria pœna offi
cio iudicis maledico irrogatur: inſtit. de iniurijs.§. in ſumma.
11 † Iudicantur etiam tales omnes maledici ſeu detractores in fo
ro pœnitentiali homicidæ.de pęn.diſtinctio.prima homicidio
rum.non tamen ideo quia ita graue ſit crimen detrahere, ſicut
homicida pœna punitur æterna, vnde in euãgelio Matth.5.qui
dixerit fratri ſuo racha, reus erit conſilio, qui autem dixerit fa
tue, reus erit gehennę ignis. Vnde de maledicis dicit apoſtolus,
quod regnum Dei non poſsi... ...a ad Gal.5.&.20.diſtinctio.
§.alias.in fin.de quo planius dicam infra de purga.cano.cum di
lectus.diſtinct.vlti. Hanc pœnam generalem omnes maledici
ſuſtinent, quia infames ſunt, & ab eccleſia extorres redduntur.
6.quæſtione.1.deteriores.& niſi pęnituerint regnum Dei non
poſsidebunt. vt ea. cauſa.&.q. ſumma iniquitas. iſta diſtinctio
quaſi tota ſumitur ex dictis Hoſti.in ſum.eo. tit.§. quot ſunt
genera.&.§.qualiter. vbi etiam commendat hanc decretalem.
Et no.ſecundum Io. And.hic quod decet principem maledi-
cta de ipſo non exquirere, vnde Quintillianus, princeps qui
vult omnia ſcire neceſſe habet multis ignoſcere. & Seneca lib.
de clemen. rex læſus animum in poteſtate habeat, & pœnam
differat donec illam temperet. pro quo.C.de pœnis.l.ſi iudica-
ri.11.q.3.cum apud.

21 **Super eo.c.** Si quæris vtrum maledicere ſit peccatũ.
Aſten.hoc titu. † reſpõdet quod ſic ex ge
nere ſuo, cum ſecundum ſe charitati repugnat qua diligimus
proximum. vnde.1.corin.6.25.diſtin.§.alias.in fin.neque ma-
ledici neque rapaces regnum Dei poſsidebũt, & eſt peccatum
tanto grauius, quantum perſonam cui maledicimus amare, &
revereri tenemur. vnde Leuitici.12. qui maledixerit patri ſuo
23 aut matri, morte moriatur. † Contingit tamen verbum maledi
ctionis prolatum eſſe peccatum veniale, vel propter mali par-
uitatem quod quis alteri imprecatur, vel propter affectũ pro-
ferentis maledictionis verba, dum ex leui motu, vel ludo, vel
ex ſurreptione aliqua talia profert, quia peccata verborum ma
xime ex affectu penſantur. Et ſic Augu. in omelia de purgato
rio ponit inter alia peccata facile vel temerarie maledicere, ſi
tamen talia ducantur in conſuetudinem, poſſunt eſſe mortalia
propter contemptum. hæc Tho. & Alexan. ſecundum Aſten.
& de peccato multiloquij & taciturnitatis vide ibi in titul. ſe-
quen. per eum.

Super eo.c. Verſicu.per temporalem. Si quæris vtrũ
pro eodem delicto poſsit aliquis duplici
vel triplici, vel multiplici pœna puniri, diſtingue addẽdo ad ea
14 quæ dixi.ſ.de accu.c.de his. † Aut delinquens in pluribus offen
dit, & tunc plures pœnas ſentit. vt patet.ſ.de voto & voti re-
dempt.licet. vbi ille Andreas filius regis Vngarię, ſi non adim-
plet mandatum Papæ de quo ibi offendit in pluribus. Offendit
enim ius. vt.C.de fide commiſ.l.fi.& in authen.ibi ſignata hoc
amplius. ideo priuatur hæreditate per idem ius. vt ibi.&.11.q.
ſilueſter. Item offendit Papam cuius mãdatum cõtemnit, ideo
excommunicatur.ſ.de maio.& obe.c.2. Item offendit defun-
ctum patrem ſuum, fidem ſuam violat & ſubtrahit ſubſidium
terræ ſanctæ, non ergo mirum ſi priuetur iure primogenitu
rę, nam & ſola violatio fidei ſufficeret, quia nec merentur rege
re, crimine periurij irretiti.ſ.de iureiurãd.c. querelam. ita not.
Hoſtien.in.d.c.licet.ſuper verbo anathematis.ad idem.j.de re
iudic.cum æterni lib.6. Aut delinquens non offendit in pluri-
bus, ſed in vno tantum, & tunc refert ſecundum Raynald.in
15 ſum.tit.de pęnis.§.9.in ſum.&c. † Aut eſt ſufficienter punitus
vna pœna pro aliquo crimine, & tunc non debet ei pro eodem
crimine alia pœna infligi, quia non iudicabit Deus bis in idip-
ſum, vt dicitur Naum.1.c.13.q.vltimo capit. quæſitum.23.q.
5.quid ergo. & nemo debet duplici contritione conteri.ſ. de
16 iudic.at ſi clerici. † Aut non eſt ſufficienter punitus vna pœna,
vel vna pœna per ſe non eſt ſufficiens ad punitionem delicti,
& tunc poteſt duplici vel multiplici pœna puniri, vt patet.5.q.
6.quia iuxta. vbi ſubdyaconus deficiens in accuſatione dyaco
ni caret officio, ad ſacerdotium non aſcendit infamis, ſic verbe
ribus caſtigatur.&.ſ.de falſa.ad falſariorum. vbi dicitur quod
falſarius degradatus omni beneficio priuatur, & traditur curię
ſeculari vt hic, &.16.q.1.ſtatuimus.17.q.4.attendendum.23.
q.5.&.c.ſi quis domum: quid ergo. vt lit.non cõteſt. quoniam
frequenter.in fi.vbi de hoc.ſecundum Raynal. cuius dictũ po
nit frater Io.in ſum. cõfeſ.tit.de pęnis.q.11.quid ſi aliquis &c.
Vnde Phi.dicebat quod hic eſt ſpeciale in odium criminis, quia
imponitur duplex pœna, ſpiritualis & temporalis. vt.16.q.1.
ſtatuimus.ad idem facit.j.de pœnis.felicis.§. per hoc quoque.
libr.5.& ſub iſto membro poſſes primum membrum compre
hendere & facere duo membra tantum. Et intellige ſecũdum
Goffr.Abb.& Ioan.And. hic quod ſi blaſphemans ſit clericus,
iudex eccleſiaſticus habebit hanc pœnam de qua hic loquitur.
ſi vero laicus, tunc iudex ſecularis. Et quod dicitur hic in fin.
nullam in hoc miſericordiam habituros &c. intelligitur niſi
ex magna cauſa, vt quia perſona nobilis in magna dignitate cõ
ſtituta, quam non decet publicè pęnitentiam agere, peracta eſt
ipſam redimere magno precio diſtribuendo in eleemoſinis.

argumen.

argumen.ǰ.de ſenten.excommuni.c.mulieres.vt pœni.diſtin.
17 4.quamobrem. † qua ex cauſa omnes pœnitentiæ arbitrarie
ſunt.26.q.7.tempora pœnitudinis.& no.ſ.de homicid.ſicut di
gnum ſecundum Hoſtien.& glo.vlti.Bernar.hic ſupple per gl.
ſi.Bern.ǰ.de iniur. obm. cum qua concor. Goffr.hic dicens qđ
ſi plures ſunt vſuales monetę dabitur minor.ſed Hoſtien.dicit
hic quod ſi altera ſit vſitatoris illa dabitur,ſed ibi dicit idem
cum Bern.quod teneas.

1 *Differentiam inter depoſitum,degradatum,& ſuſpenſum.*
2 *Crimina propter quæ quis deponitur.*

¶ De cleri.excom.depoſito vel interdi.miniſt. Rub.

SI quis Epiſcopus. Si quæris quæ ſit
differentia inter
depoſitū,degradatum & ſuſpenſum. † dic quod
depoſitus eſt qui eſt priuatus officio & benefi-
cio non ſolēniter,ſed degradatus eſt,qui vtrique
eſt priuatus ſolenniter,ſcilicet cum inſignia ſunt
ei ablata.11.q.3.Epiſcopus presbyter.Suſpenſus eſt qui eſt pri
uatus vtroque ad tempus non in perpetuum,ſecundum Pet.&
Archid. Quidam tamen dicunt hoc intereſſe inter depoſitio-
nem & ſuſpenſionem,quod inter deportationem & relegatio
nem, vt.ſ.ſicut deportatio eſt in perpetuum, ſic & depoſitio,
& ſicut relegatio ad tempus,ſic & ſuſpenſio,ſecundum Ioā.fa.
Et ſi de hac materia vis habere pinguē noticiam,vide in Spec.
rubri.de accuſ.§.ſecundo loco.hoc no.Arch.1.q.1.quod qui-
2 dem.§.opponitur.gloſſ.2.† Et crimina propter quæ quis depo
nitur vide per Hoſtien.in ſumma de accuſat.§.quis ſit effectus
verſicu.ſed quæ crimina.

1 *Non baptiſatus non conficit.*
2 *Illegitimè ordinatus non conficit.*
3 *Degradatus non conficit.*
4 *Hæreticus ſciſmaticus an conficiat.*
5 *Epiſcopus degradatus an confirmet.*
6 *Depoſitus conficit.*
7 *Suſpenſus conficit.*
8 *Excommunicatus an dicat horas in choro.*
9 *Excommunicatus an dicat horas priuatim.11.*
10 *Pœna non habet immunitatem.*

SI quis presbiter. Ad declarationem glo.
1.Si quæris vtrum preſ
biter degradatus,depoſitus,vel ſuſpenſus celebrās,
1 poſsit conficere corpus Chriſti,diſtingue:† aut talis
nunquam fuit baptiſatus,& non poteſt conficere.vt no.glo.ſ.
de presbi.non bapti.c.2.& Hoſt.poſt eum:quod dic vt ibi, Aut
2 fuit baptiſatus:& tunc † aut nunquam fuit rite ſecundum cla
ues & in formā eccleſiæ ordinatus, & tunc non poteſt confice
re. vt.ſ.de ſum.tri. & fide cap.c.firmiter.§. vna vero.&.ǰ.titu.
proxi.c.vbi de hoc per Ber.in gl. benedicit.& per Goſ.in ſum.
de tēpo.ordi.circa prin. quaſi in.3.co.§.hæc igitur ſit fides tua.
vbi dicit, quod ſi in his forma eccleſiæ nō ſeruet nihil agitur,
quia extra eccleſiam.i.extra formam eccleſiæ non eſt locus ve
ri ſacrificij.vt.1.q.1.extra catholicam. Aut rite ſecundum cla-
ues & in forma eccleſiæ ordinatus, & tūc vt videas opiniones
3 refert. † Aut quæris de gradato actualiter iuxta formam.c.de-
gradatio.ǰ.de pœnis.libr.6.& de illo dicunt quidam quod non
conficit,ad quod facit.50.di.accedēs.in prin.vbi dicit de presbi
tero.&c. & ver.quod ſi ita.ibi ſacri corporis & ſanguinis domi
ni participationem priuatū &c.&.c.vt conſtitueretur.in prin.
ibi ad clericatum redeat &c.c.23.q.8.cleric.ibi,amiſsio ordinis
ſui &c.81.diſt.dictū.in prin.ibi gradu ſmiſſo &c.1.q.1.c.quod
quidam.§.opponitur.in prin. vbi dicit quod depoſito.i.degra-
dato ſacerdote nulla relinquitur ei poteſtas ſacrificandi. & ibi
dicit Goffr.quod talis nec ſibi nec alijs conficit.54.diſt.ex anti
quis.11.q.3.Epiſcopus.&.d.c.degradatio.in fi.Et hanc partem
tenent Io.An.&.Goſ.in ſum.eo.tit.§.fin.& Roſ.& Goſ.hic &
Bar.Brix.9.q.1.in ſum.Idem Goff.hic & Io.ſab.in.§.alleg. op-
ponitur.c.quod quidam.1.q.1. dicentes etiam quod depoſitus
nec alijs conficit,ſuſpenſus vero & ſi non ſibi,tamen alijs con-
ficit,prout recitat Archi.ibi ſuper verbo relinquitur,idē Ioan.
in.c.allega, accedens. Sed in contrarium faciat quod ordinem
non amitit.32.diſtinct.c. præter hoc.§.verum &.c.ad hæc.20.
q.3.eos qui eccleſiæ.de conſec.diſtin.4.oſtenditur.32.q.6.lici-
te. Qui quidem ordo ſemel habitus amitti non poteſt etiam
morte.argu. expreſſum.1.q.1. quod quidem.ver. ſi forte &c.

Vnde vbicunque inuenitur, quod depoſitus non habet ordinē
intelligitur,ideſt executionem vel priuilegium ordinis.vt no.
Hug.& Arc.ibi ſuper verbo integra.& in.c.alleg.accedens. Et
ſic iura pro prima parte alle.denotant tantum priuationē exe-
cutionis non ordinis,vnde ſi conficeret quamuis grauiter pec-
caret,eſſet tamen verum ſacramentum & hanc partem tenet
Goffre.ǰ.c.proxi. & idem innuit in ſumma de tēpo. ordi.iuxta
4 princip.§.allega.hæc igitur ſit fides tua &c.† Vbi dicit quod hæ
re.excommunicati,& ſimoniaci in ordine ſciſmatici depoſiti
ſuſpenſi,vel interdicti vera cōferunt ſacramenta,& verū cor-
pus Chriſti conficiunt, dummodo in forma eccleſiæ gerant.
19.diſtin.ſecundum.1.quæſtio.1. domus declarauit.cap. quod
quidam.hanc etiam ſententiam tenet Io.9.quæſtio.1. in ſum-
ma.& in cap.alle.licite.& Laud. Tan.Ber.Innocen.Hoſtien. &
Ioan.Andr.hic.& Bart.ǰ.titu.proxi.c.2.in gloſſ.benedicit,in fi.
& Gloſſ. & Hoſtien.ibi.& Hoſti.ǰ.de purga.cano.c.inter ſolici
tudines.§.fin.ſuper verbo mucrone.& Theologi præciſe. Vn
de ſecundum Hoſtiē. hic nec Papa nec eccleſia potuit ei ſufer
re poteſtatē illam virtuoſam. Et hoc etiam approbat ipſe Ho-
ſtien.in ſumma eod.titu.§.1.iuxta fi.vbi dicit ſufficere ad hoc
quod cōficere poſsit,quod ſemel rite fuerit ordinatus,vt aper
te dicitur.ſ.de ſumma trinit.c.firmiter.§.vna vero.à cōtrario
ſenſu,quod argu.fortiſsimū eſt.ff.de offi.eius cui man.eſt iu-
riſd.l.1.§.huius rei.Et idem videtur tenere Archi.in.d.c.degra
datio.gloſſ.penulti. dicēs etiam quod idem tenet frater Tho.
quorum ſententiam credo veriorem, licet.Ioan.Andr.videa-
tor ibi in gloſ.fi.primam opinionem tenere.Et ad hoc facit qđ
not. Aſten.poſt Ricar.libr.4.titu.de ſacramento confirmatio-
5 nis.art.6.q.1.† vbi quærit, vtrum Epiſcopi degradati confirma
re poſsint, & dixerunt aliqui quod cum poteſtas confirmandi
fundetur ſuper dignitate quæ Epiſcopo confertur in ſua con-
ſecratione, & illa dignitas ab eo auferri nō poſsit per hominē,
quia dignitatem apoſtolatus omnes apoſtoli quorum Epiſco-
pi ſunt ſucceſſores.21.diſtinc.c.in nouo.34.q.5.mulieri.imme
diate acceperunt à Chriſto,Epiſcopi degradati confirmare poſ
ſunt,licet hoc facere non debeant,quia eis prohibitus eſt illius
poteſtatis vſus.Alij dicunt quod Epiſcopi degradati confirma
re non poſſunt, quia vicario Chriſti conceſſa fuit à Chriſto po
teſtatis plenitudo ordinādi de corpore Chriſti myſtico,quod
eſt eccleſia & eius membris,ſecundum quod exigit ratio re-
cta.Super autem ſuum verum corpus nullam ſibi cōceſsit po
teſtatem,nec etiam ſuper illos qui ſacramentum baptiſmi non
receperūt, quod eſt ianua qua intratur in eccleſiam militātem.
Vnde apoſtolus.1.ad corin.5.quid mihi de his qui foris ſunt iu
dicare.2.q.1.multi. Et ideo quia poteſtas Epiſcopalis directè
reſpicit corpus Chriſti myſticum & eius membra,poteſtas au
tem ſacramenti Euchariſtiæ directè reſpicit verum corpus
Chriſti. & poteſtas baptizandi, non tantum reſpicit illum qui
eſt eccleſiæ membrum ſed etiam illum qui nec eſt nec fuit ec-
cleſiæ militantis membrum, vicarius poteſt ab illo auferre di
gnitatem Epiſcopalem, nō tamen ab homine poteſtatem ba-
ptizandi,nec à ſacerdote poteſtatem conficiendi.ſecus ſi Epi-
ſcopus eſſet ſuſpēſus, quia talis confirmat,& quod poſsit confi
6 cere tenet expreſſe ipſe Aſten.lib.6.tit.de depoſitione in prin.
† Aut quæris de depoſito verbaliter, & talis conficere poteſt
& de tali intelligo quod ſcripſit Goſ.hic,&.ǰ.de cle.non ordi.
mi.c.2.dicens,quod per depoſitionem non tollitur caracteris
poteſtas quo ad confectionem,& ſi executio ordinis ſit ſubla-
ta,ita etiam poſſet intelligi quod not.Ber.ǰ.titu.proxi.c.2.gloſ.
7 bene dicit in fi.& Hoſtien.ibi.† Aut quæris de ſuſpenſo,& con
ſtat quod talis poteſt conficere.

Super eo.c. In gloſſ.quaſi officio ſuo.Si quæris,vtrū
clericus excommunicatus poſsit vel te-
8 neatur dicere horas ſuas,diſtingue, † Aut quæris,nunquid an
poſsit vel teneatur dicere publicè cum alijs in choro ſicut in
ordine ſuo,aut nunquid poſsit vel teneatur dicere priuatim &
per ſe per modum priuati ſuffragij.Si publicè cum alijs,tūc aut
excommunicatus eſt minori excommunicatione tantum, &
tunc, aut eſt excommunicatus quia caſualiter,vel ex negligen
tia, vel ex verecundia communicauit excommunicato, &
tunc poteſt, imo etiam tenetur ſi pro,& ante rationem ordi-
nis vel beneficij tenebatur,non tamen celebrare,nec ſacramē-
ta recipere,vel conferre.vt.ǰ.eo. ſi celebrat.arg. eorū quæ ſcrip
ſi.ſ.quod met.cau.factis.Aut ex contemptu,& tūc ſecus,quia,
propter mortale peccatum etiam ſi occultū ſuſpenſus eſt quia
quo ad ſe,& ſi notorius eſt cōtemptus,puta,quia hoc fecit poſt
& cōtra inhibitionem ſibi factam publicā per iudicem,& hoc
non poteſt aliqua tergiuerſatione celari, & vitare,debet & vi-
tari &

tri & probatur hæc diſtinctio.ſ.de cohabi cleri. & mu.c.ve-
ſtra.&.c.fi. vt not. Hoſtien.in ſum.eod.titu.de ſenten.excom-
munica.§.vlti. verſicu.ſed nunquid ligatus. Idem Goſ.in ſum.
de ſenten.excommu.§.ſed nunquid clericus minori excom-
municatione.& addit dicens,laudo tamen vt prius faciat ſe ab
ſolui quã ſum in officium cum alijs in choro proſequatur.idem
quod Hoſtien.& Goſ.no.frater Io.in ſum.confeſ.titu. de ſen
ten.excommu.q.170.verum ligatus & Aſten.lib.6.tit.de dam.
excommun.arti.2.verſi.nunquid talis. Aut eſt excommunica-
tus maiori excommunicatione, & tunc non poteſt vt hic, &
9 ſ.c.proxi.†Si priuatum,& per ſe,& in modum priuati ſuffragij
non in eccleſia,non ſe ut in ordine ſuo,& tūc Ber.& hoſti.hic
dicunt,& Ber.j.eo.illud.quod poteſt quia & laicus poteſt.arg.
bonum.j.de pœnit.& re.quod in te.Idem no. Ab.eo.tit.c.quod
quidem,imo debet & tenetur,prout ante excommunicatio-
nem,& ſicut ſi excommunicatus non eſſet,38.di.presbyterū
vbi Io.& Archi. hoc tenent. & Archi.3.q.7.c.infames.§.item
in euangelia.ſuper verbo quare. idem Cardi.j.de ſen.commu.
cum medicinalis.§.1.ſuper verbo,ab ingreſſu eccleſiæ.lib.6.&
Archi.de re iudi.cum æterni,§.ſciturus.eod.lib.& Gen.extra
de regula.c.vt profeſſores.ſuper verbo, locū.in clemē.& Guil.
de mon.lau.& Gen,extra de celebra.miſſa.c.graui.ſuper verbo
puritate.in clem. Idem tenet hoſtien.in ſum.eod.tit.§.1.verſi.
& hoc intelligas.& titu.de ſenten.excommu.§.vt.ver.conſue
uit & illud quæri.&.j.eo.illud.dicens etiam quod non debet di
cere,dominus vobiſcum, ſed in modum orationis,ad hoc. 11.
q.3.ſi quis Epiſcopus damnatur.&.c. ſi quis Epiſcopus.in con
ſilio.81.diſtin dictum. Nam ad hanc ſeruitutem obligatus eſt.
vt.ſ.de celebra.miſſa.c.1.à qua propter delictum ſuum ſeu pœ
nam ſuam non fit immunis,16.quæſtio.1.legi.ſ.de iudi.intelle
10 ximus.†Pœna enim non habet immunitatem.ff.de nego.geſt.
ſiue hæreditaria.& de interdi.& rele.l.relegatorum.§.vlti.& in
hoc concordant Ray.& gl.ſuper Ray.in ſum.de ſenten.excō-
mu.& frater Io.in ſum.conſeſ.de ſenten.excōmu.q.174.vtrū
clericus excommunicatus.& ti.de lapſis.q.7.& Aſten.lib.6.ti.
1.de clericatu & tonſura.ad fi. & lib.6.ti.de dam.excommuni.
articu.1.q.nunquid excommunicatus tenetur dicere.& Goſ.
in ſum. de ſenten. excommu.§. ſed nunquid clericus excom-
municatus. vbi etiam ipſe Goſ.dicit idem in ſuſpenſis. Pote-
runt tamen bini vel tres excommunicati vel ſuſpenſi dicere
horas ſuas,ſed excommunicati extra eccleſiam,ſuſpenſi vel in-
terdicti,in eccleſijs etiam interdictis & excommunicatis ex-
cluſis,& voce ſubmiſſa.vt.j.de pe.& remiſ.quod in te. de quo
11 vltimo.dic vt.j.de ſenten.excommuni.alma mater.lib.6.† Ad
hoc concor. Ab.j.de peni.& remiſ.quod quidē.& Io.An.poſt
eum,dicentes quod aliquis dicendo horas ſuas ad quas ratione
ordinis tenetur neceſſario.91.di.clericus. 1.ſ.de celebra.miſ.c.
1.&.c.dolentes.liberatur,ſi excōmunicatus exiſtat,vel in pec-
cato mortali,quando dicit vt ibi plenius dicam.& no.ſecundū
Hoſti.& Io.An. hic quod nedum clerici in ſacris ordinibus cō
ſtituti, ſed etiam in minoribus ordinibus cōſtituti excommu
nicati , ſuſpenſi , vel depoſiti in ſuis ordinibus miniſtrantes,
irregularitatem incurrunt, vt probatur hic in prin.aut alius cle
ricus &c.&.c.proxi.&.c.fraternitati.&.c.poſtulaſtis.§. quæ ſci
uiſtis.j.de re iudi.cum æterni.§.ſciturus.& de ſenten. excom-
mu.cum medicinalis.§. ſi quis autem.&.§.caueāt.lib 6.quæ in
diſtincte loquitur.Idem notant Goſ. Tan.& Ber.ſ.eo.c.1.glo.
1.& Hoſtien.j.eo.illud in fi.& Hoſtien.ſ.de hæreti.c.ſi aduer-
ſus.& hoſtien.& Ioan.And.de exceſ.præla.c.fi.& Archi.in.d.c.
cum æterni.§.ſciturus.ſuper verbo ingeſſerit . lib.6.& in.d.c.ſi
quis Epiſcopus damnatur.11.q.3.ſuper verbo reſtitutionis.&
ſpe.tit.de lega.§.iuxta propoſitionis.vltra mediū. ver. quid de
ſimplici clerico.& frater Io. in ſum.confeſ.titu.de lapſis & di-
ſpen.q.8.& Aſten.lib.7.tit. de forma excommunicandi.arti.2.
verſi.no.ſicut prius.& tit.de pœna excommunica. ſententiam
contemnentis.q.quid de illis, Quid autem ad vnumquemque
ordinem pertinet habetur.15.diſt.perlectis.licet Cardi.contra
in.d.cap. medicinalis.§.ſi quis autem . ſuper verbo, ab ingreſſu
eccleſiæ. Et quod dictum eſt de excommunicatione,intellige
maiori,ſecus minori. vt no. Archid.50.diſt.miror.& dicam.j.
eo.ſi celebrat.

1 *Papa ſolus diſpenſat cum irregulari.*
2 *Papa ſolus diſpenſat cum degradato.*
3 *Epiſcopus an diſpenſet cum depoſito.5.*
4 *Epiſcopus non poteſt ſuam ſententiam retractare.*
6 *Epiſcopus diſpenſat cum ſuſpenſo.*
7 *Princeps ſolus reſtituit famam.*

CLerici. Ad euidentiam glo.ſi quæris vtrū cum
irregulari , vel degradato , vel depoſi-
to,vel ſuſpenſo poſsit Epiſcopus diſpenſare,diſtin-
1 gue.† Aut quæris primo de irregulari , & dic quod
cum tali non poteſt Epiſcopus,ſed ſolus Papa diſpenſare.11.q.
3.ſi quis Epiſcopus damnatur.&.c.ſeq.2.q.5 quæ cauſa.ſecun-
dum Bernar.& Hoſtien.hic & Hoſtien.j.eo.c.prox.&.ſ. de ſe.
ordi.quod tranſlationem.& in ſum.eo.tit.§.fin.idem Spec.tit.
de lega.§.iuxta propoſitionis. verſic.Item no.quod ſuſpenſus.
&.§. nunc de epiſcoporum diſpenſatione.verſic. ſed nunquid
poteſt Epiſcopus.& Arch.50.diſt.miror:& gl.50.di.presbyte
ros.gl.hic patet: archi.in.ca.alleg. ſi quis Epiſcopus damnatur.
11.q.3.ſuper verbo diaconus.&.9.q.2. lugdunenſem. glo.ante
pe.&.1.q.7.niſi rigor: gloſ.ibi contra. Nec obſtat.2.q.5.quan-
to.quia ibi Epiſcopus diſpenſauit auctoritate Papæ,ſecundum. 3
Ioan.And.hic,& Archi.ibi.& de hoc per eum eadem cauſa,&
q.quæ de cauſa.ſuper verbo committimus. Et quod hoc caſu
ſolus papa poſsit diſpenſare,eſt expreſſum.j.de re iudi.cū æter
ni.§.ſciturus.lib.6.vbi hoc tenet Innocen. idem tenet.ſ.de cle
ri.c.1.glo.1.in prolatione. idem Ioan.Andr.j. de cenſi.c.exigit
ſuper verbo ſuſpenſos.lib.6.ad idem.j.de ſenten.excommuni.
cum medicinalis.§.fin.&.c.is qui.lib.6. vbi de hoc etiam tenet
Cardi.& Guil.de mon.lau. & Gen.extra de conſan & affin.ca.
vnico.in clementi . ſuper verbo contrahentes.& Aſten.lib.7.
tit.de forma excommunicandi.articu.2.q. ſed quomodo pro-
babitur. Vnde nō credo ſecundum Vin.j.c.proxi.& Ioan.An.
hic,quod ille qui inſtitutus eſt in curia ad imponendas pœni-
tentias poſsit hic diſpenſare. Tamen Tan.dicebat qđ ſi quis igno
raret ſe ſuſpenſum,& celebrat:Epiſcopus cum eo diſpenſare po-
teſt,quod ſatis poteſt admitti ſecundum Bartol.Brix.cum diſ-
penſet cum ignoranter ſimoniaco.ſ. de ſimo.de regularibus,
qui hoc not.in quæſtione dominicali.quæ incipit,clericus qui
dem ob officio & beneficio. & Archidi.recitat in.d.ca.quæ de
2 cauſa.† Aut quæris de degradato ſeu depoſito,& tunc ſunt opi
niones.vnde Ioan.2.q.6.ideo ſanctæ.1.dicit quod ſi eſt ſolen-
niter depoſitus,ſolus Papa poteſt eum reſtituere , vt ibi, & de
peniten.diſtinctio.6.c.1.in fi.argu.ff.de quæſtionibus.l.1.in fi.
& de pœnis.l.diuus.Secus ſi eſt verbo tantum depoſitus.argu
men.15.q.3. Epiſcopus in ſinodo.&.45.diſt. clericus maledi-
cus.vbi idem tenet Hug. & idem innuit ibi Archi.& idem te-
net Io.50.diſtin.contumaces.gloſſ.fi.in fi.idem ſpe.tit. de ac-
cu.§.2.in fi.ver.ſed quæro quæ ſit differētia.Sed poſtea in ver.
ſed nunquid tot.& in titu.de legato.§.nunc oſtendendum.ver.
nono reſtituit.diſtinguit, aut eſt degradatus ſolēniter & actua
liter, tunc ſi diſpenſatio ſiue reſtitutio petatur de gratia,& ſpe-
cialiter ſolus Papa poteſt diſpenſare ſeu reſtituere, vt in primis
iuribus.Si vero petatur de iure communi , vt quia degradatus
dicit ſententiam contra ſe latam fuiſſe per falſos teſtes,vel fal-
ſa inſtrumēta, vel contra ipſum abſentem ex cauſa probabili,
vel non citatum, tūc Epiſcopus poteſt diſpenſare, vel reſtitue
re,vt in c.alleg.Epiſcop' in Sinodo.in.c.clericus maledicus. &
ibi exponitur, degradetur.id eſt, ſuſpendatur . ad idem.ſ.de re
iudi.cum Bertholdus.in hoc concor.Pe.de ſamp.& Ab.de iu-
3 di.at ſi clerici:& Ioan.And.hic.† Aut non eſt ſolenniter degra-
datus,ſed ſolo verbo depoſitus,& tunc poteſt Epiſcopus reſti
tuere , & diſpenſare.ſ.de iudi, at ſi clerici.ff.de poſtul.l.1.§.de
qua.& idem cū eo ibi no.Ab.in d.c.cum clerici.hoc etiā vide-
tur approbare Ioan.Andr.j.de pœnis.degradatio.ſuper verbo
numero.ad fi. ver.ad.c. Epiſcopus & c. in nouella.lib.6.&.ſ.de
cler.nō reſi.ex tuę.in fi.Sed Io.notat.7.q.1.c.ſi quis presbyter.
gloſſ.1.quod ſi clericus depoſitus eſt pro crimine, non poteſt
reſtitui ab Epiſcopo, vt ibi.ſecus ſi pro contumacia.vt in.d.ca.
contumaces . Lau.vero dicit in.d.c.contumaces vt ibi recitat
Archi.in glo.ſua penult.quod illi,de quibus hic loquitur erāt
ſuſpēſi,& ideo Epiſcopus diſpenſare & reſtituere eos poteſt,
aliàs ſi depoſiti eſſent ſolus Papa reſtitueret eos. vt in.ca.alleg.
4 ideoq; quia Epiſcopus non poteſt ſuam ſententiam retractare.
vt in d.l.1.in fi.ff.de quæſt.ff. de re iudi. apud acta. vel ſenatus,
& hoc vbi lata ſententia tenuit nec aliquod auxilium extraordi
narium reſtitutionem inducit, alias ſecus vt in.c.alleg. Epiſco
pus in ſinodo.&.ff.de mi.l. in cauſæ.ſecūdum Lau.Et quod ſo
lus princeps diſpēſare poſsit cum depoſito , not.Hoſti.in ſum
ma eod.titu.§.fi.& Vin. in c.alleg. at ſi clerici.argumen.de cle
5 ri.non reſi.ex tuę.& Archi.15.quod vlt.c.2.qui.gloſſ.fin.† Ego
vero credo q; cū ſolenniter ſiue actualiter depoſito.i.degrada
to ſolus Papa poſsit diſpenſare,& in hoc concordant Io.hu.&
ſpe.vbi.ſ.Sed in depoſito verbaliter tantum refert, depoſitio
eſt nulla ſeu inualida vel iniuſta , vt quia facta per falſos teſtes,
vel per

vel per falſa inſtrumenta, & tunc poteſt Epiſcopus depoſitum
reſtituere, & cum eo diſpenſare. vt notat Io. & Archi. 11. q. 3.
Epiſcopus in ſinodo. & Ber. & Hoſtien. hic & ſpec. Rub. de ac
cu. §. 1. in fi. ver. ſed nunquid tot Epiſcopi. & hoc per illud. cap.
Epiſcopus. Aut depoſitio eſt valida & iuſta, & tunc ſolus Papa
poteſt diſpenſare ſeu reſtituere. vt, 7. q. 1. ſi quis presbyter. vt
no. Hug. Ber. & Hoſt. hic, & Hoſt. in ſumma ſua. eod. tit. §. fi.
& hoc concordat Lau. in. d. c. cõtumaces. in fi. vt. ſ. patet quod
Papa facit difficulter. vt. ſ. de cler. non reſi. c. ex tuæ. in fi. ſecun
dum Hoſtien. hic poſſet tamen Epiſcopus diſpẽſare cum præ
lato ſibi ſubdito qđ nõ deponeretur. vt. 50. diſt. ſi quis presby
ter. not. huc Archi. 12. q. 2. apoſtolicos quod intelligo quando
non contraxit irregularitatem, alias ſecus: argu. no. per Ber. ſ.
de ęta. & qualita. bunæ. glo. fi. in fi. & ita no. Hoſtien. in ſum. eo.
6 tit. fin. §. fin. † Si quæris de ſuſpenſo, & cum illo poteſt Epiſco-
pus diſpenſare & eum reſtituere, nam reſtitutio ſuſpenſorum
ſpectat ad eos qui ſuſpendunt, vt notãt Io. & Archi. in. c. alleg.
clericus maledicus. idem Hoſt. & Io. An. ſ. de iudi. at ſi clerici.
Et poteſt eſſe ratio diuerſitatis inter degradatum cum quo ſo
lus Papa diſpenſat, & depoſitum in quo diſtinguitur, vt eſt di-
ctum. Nam in degradatione requiruntur plures Epiſcopi, vn-
de ſolus diocęſanus hoc facere nequit, vt legi. & nota. 15. q. 7.
felix. ſ. de tranſla. Epiſcopi. inter corporalia. in prin. niſi in caſu
hæreſis. vt. j. de hęret. ca. 1. lib. 6. ergo nec ſolus reſtituere ſeu
diſpenſare poſſet aduerſus ſententiam ſuam ſeu factum ſuum
& aliorum arg. C. ſenten. reſcin. non poſſe. l. 1. & de pœnis. l. pœ
nam. & ar. eorum, quæ no. ſ. de preben. graue. nec alij Epiſcopi
condegradantes hoc poſſunt, quia non ſunt ſuperiores ſui. ſ.
de iudi. at ſi clerici. Item ratio eſt in depoſito verbaliter & iu-
ſtè, quia talis eſt infamis infamia iuris. 6. q. 1. infames. ff. de his
7 qui no. infa. l. 1. † cõtra quam ſolus princeps vel ſenatus poteſt
reſtituere. ff. de poſtul. l. 1. §. de qua. 2. q. 3. c. Si quidem. §. notan
dum. in fi. vt no. glo. 6. q. 1. in ſum. Et Inno. & Hoſtien. ſ. de tẽ-
po. ordi. c. dilectus. & de re iudi. cum te. & Specu. tit. de lega. §.
nunc de Epiſcoporum diſpenſatione. §. prohibetur. licet con-
trarium videatur notare in. §. fi. verſi. videtur tamen. & gl. 50.
diſt. in. domino ſancto. & 2. q. 3. hinc colligitur. & 16. q. 1. eccle-
ſia habet ſenatum. quæ ratio etiam in degradato locum habet,
vel ſi velis potes, diſtinguere in degradato ſicut dictum eſt in
poſito iuxta opinionem Spec. & Abbatis.

1 *Multitudo diſperſa an excuſet in delictis.*
2 *Multitudo coadunata non excuſat authores in cauſa delicti.*
3 *Multitudini parcitur in cauſa delicti.*
4 *Multitudo ſit numero arbitrario.*

LAtores. Ad euidentiã gl. hic ergo. Si quæris
vtrum, qñ multitudo peccãtiũ ex-
1 cuſet in delictis, diſtingue. † Aut quærit de mul-
titudine ſucceſſiua, ſeu ſeparata, & diſperſa plu-
rium delictorum, vt quia multi multa delicta committunt ſin
gulariter quilibet per ſe, & tunc dic vt dixi. ſ. de tempo. ordi. c.
2 ſane. † Aut quæris de multitudine coadunata ſeu concurrente
ad vnum & idem delictum, & tunc aut quæris de ijs qui magis
ſunt in cauſa delicti, ſeu qui dant cauſam delicto, & illos nõ ex
cuſat multitudo, ſed potius accuſat vt hic in. §. ſi vero. vbi infli-
gitur pœna ſcripta ſecundum Hoſtien. 86. diſtinctione. c. 1. &.
cap. tanta. 24. q. 3. qui aliorum. in authen. vt iudic. ſine quoquo
ſuffra. fiant. §. eos. collatio. 2. vbi gloſſ. ponit tales verſus. Peccã
do peccare docens hic peccat & in ſe, Qui reus eſt & in hos,
quos facit eſſe reos. Eoſdẽ verſus ponit Gen. extra de Pœnis.
c. multorum. ſuper verbo, procurantes. in cle. Vnde Hieron. ad
Ruffum, ſecunda peccantium multitudo patrocinium errori
non parit, ergo illi qui ſunt in cauſa delicti ſunt puniendi, ſicut
dominus, Numeri. 25. mandauit ſuſpendi principes populi pro
peccato multitudinis, & ita poteſt intelligi illud pſalmi. 58. nõ
3 miſerearis omnibus qui operantur iniquitatẽ. † Aut quæris de
alijs qui non dant cauſam delicto, & tunc excuſat multitudo,
vnde hic parcitur multitudini quia non deponuntur niſi ij qui
magis cauſam delicti præſtiterunt. Ad idem. 44. diſt. comeſſa-
tiones. 50. diſt. vt cõſtitueretur. 1. quæſt. 7. quotiẽs. vbi de hoc.
9. q. 1. ordinationes. 23. quæſtio. 4. non poteſt. & c. ipſa pietas.
& in. d. c. ſane. ſ. de tẽpo. ordin. inde Seneca lib. 3. de benefi. pu-
dorem tollit multitudo peccantium, & definit eſſe probri lo-
co commune delictum. Et Ciprianus, ceperunt iura locum da
re peccatis, & cepit licitum eſſe quod publicũ eſt, de quo per
Ioan. ſ. de vſuri. quia in omnibus. ad idem Mathei. 13. vbi di-
cunt ſerui domino de zizania vis eamus & tollamus ea, reſpon
det dominus, nonne forte eradicetis & triticum. Et nota ſecũ
dum Innocentium & Hoſtienſem quod licet iſte text. faciat
mentionem de numero. 40. tamen non eſt in hoc pes figẽdus,
4 immo quo ad faciẽdum multitudinem dic numerum † eſſe ar
bitrarium, conſideratis qualitatibus diuerſarum eccleſiarum.
quid enim ſi in tota diocęſi non ſint niſi 30. presbiteri & om-
nes ſunt excommunicati, vtique ſi hoc ſignificetur Papæ,
numerum hunc temperabit. Igitur hoc arbitrarium eſt ha-
bito reſpectu vbi plures vel pauciores ſunt clerici. quod dic
vt. ſ. de reſcri. ſedes.

1 *Excommunicatus vitet non excommunicatos.*
2 *Excommunicatus vitet excommunicatum.*
3 *Peccandum non eſt ſpe veniæ.*

1 ILlud. §. Illud autem. Hic habes † q
excommunica
tus tenetur vitare non excommunicatos, ſicut ecõ
tra, ſaluo eo quod not. j. de ſent. excom. quod in du
2 bijs. & c. ſeq. & c. ſi. verè. † Item excommunicatus excommu
nicatũ vitare tenetur. argu. in eo quod legi. & not. ſ. de excep.
dilecti. & eo. titu. pia. lib. 6. Cum enim nullus chriſtianus poſſit
ſe in hoc prætextu priuilegij excuſare. j. de ſen. excommu. nul
li. ergo nec prętextu delicti. ar. no. ſ. de don. inter vir. & vxo. &
ſi neceſſe. j. de preben. eum qui. lib. 6. alioquin ſi contrarium di
ceremus, nihil aliud eſſet quam contra eccleſiam & catholicos
approbare, & armare collegium excommunicatorũ, quod nõ
eſt ſentiendum. C. de ſacroſan. eccl. l. qui ſub pretextu. ſ. de hæ
reti. excommunicamus. 1. §. quia vero. 1. §. ſeq. ſecundum Ho-
3 ſtien. & Io. An. Et ad id quod dicitur hic in. §. illud. † q ſub ſpe
veniæ nullus debet peccare. de conſe. diſt. 4. quãdo quis. Io. An.
inducit Senecam, & ſi ſcirem Deos ignoſcituros, homines au
tem ignoturos, adhuc dedignarer peccare. vt no. 15. q. 1. meri-
to. gl. 2. Et ad lucillum epiſtola. 43. ſi honeſta quæ facis omnes
ſciant, ſi turpia, quid refert neminem ſcire cum tu ſcias, & in
mortalibus. nullum peccatorum tuorum conſcium magis ti-
mueris quam teipſum, alium enim fugere poteris, ſed te nun
quam, & Tullius. 3. de officijs. certe ſi Deos hominesque cęla
re poſſemus nil tamen auare, iniuſtè, libidinoſe faciendum eſt.

1 *Electio canonica triplex.*
2 *Electio ſine conſenſu facta non tenet.*
3 *Electio omiſsis ſolennitatibus facta an teneat, & confirmatione
roboretur. 5. 7.*
4 *Confirmatio ſupplet defectum electionis.*
6 *Excommunicatio eſt diſciplinans.*
8 *Excommunicatus an beneficia conferat.*

POſtulaſti. Si quæris vtrũ pręlatus cuius ele
ctio vel prouiſio non fuit cano-
nica, cedere teneatur, & niſi cedat vtrũ peccet, &
vtrum Epiſcopus cum tali ſuper retentione bene
ficij ſic adepti valeat diſpenſare, diſtingue. aut quę
ris de primo. ſ. vtrum cedere teneatur, & niſi cedat vtrum pec
1 cet, & tunc refert † ad cuius euidentiam no. quod canonica ele
ctio ſumitur tripliciter, largè, ſtrictè, & ſtrictius. largè dicitur
canonica quæ ſecũdum ius naturale, quia nulla forma ſeruata
eſt, ſed tamen conſenſus eligentium & electi interuenit. Stri-
ctè, vbi ea quæ ſunt ſolennitate omittuntur, vt quia facta eſt ali
quo contempto, ſed alia omnia quæ ſunt de ſubſtantia interue
niunt, puta ſine quibus nulla eſt electio, vt ea quæ ſunt de for-
ma. ſ. de elec. c. quia propter. Strictius vero, vbi omnia interue-
niunt etiam quæ ſunt de ſolennibus quæ à iura præcipiuntur,
& ſic loquitur. 63. di. c. 1. diſtingue ergo. Aut electio nõ fuit ca
nonica alias, propter viciũ vel defectum perſonæ. Si alias quã
2 propter vicium vel defectum perſonæ, tunc † aut non eſt cano
nica propter ius naturale, & tunc prælatus ſic aſſumptus renũ
ciare tenetur, quia maritus non eſt ex quo mutuus conſenſus
eligentium & electi nõ interuenit. ſ. de ſpon. locum. Per hunc
enim mutuum conſenſum ſpirituale matrimonium quod eſt
inter eccleſiam & electũ, inijciatur. ſ. de tranſla. quãto vnde ſi
deeſt initiũ deeſt initiatũ. ſ. matrimoniũ ſpũale. arg. 1. q. 1. prin
cipatus. hoc totum à verſi. ad cuius euidẽtiam citra no. Inno.
ſ. de elec. quod ſicut. §. ſi autem. gloſ. & ſi contempti ver. cano
nica electio & c. & compoſtellanus poſt eum ibi in gl. 5. verſi.
Item quæritur an prælatus. Et hoc verum intantum quòd ſi
conſenſus eligentium à principio non interuenit, ſequens con
ſenſus non purgabit vicium, quo minus hic aſſumptus ſeu ele
ctus cedere teneatur, imo tenetur cedere dummodo dolus ip-
ſiu

ſius interuenit puta quia fuit intruſus, talis enim executionẽ non habet.16.q.8.ſi quis deinceps &c.ſe. & ideo cedere tenetur.ſ.de renun.niſi cum pridem.§.1. & præterea deeſt puritas in ſibus ingreſſu,quæ in beneficijs deſideratur.t.q.1.ſi quis neque.& no.ſ.de reſcri.ſuper literis.Et ad hoc facit quod no.ſ.de preben.dilecto.in glo.per hoc,ſecundum cõpoſtel.vbi.ſ.idem in hoc vlti.à ver.& hoc verum citra Archi.t.q.t.nullus Epiſco
3 pus gladde hoc tene pro regula &c.t Aut electio non fuit canonica propter formam vel ſolennitates omiſſas,quas ius poſitiuum in electionibus præcipit obſeruari, fuit tamen ſecundum ius naturale canonica,& tunc propter talem electionem aſſumptus,nõ tenetur dimittere beneficium ſic quæſitũ, ſicut condemnatus iniuſtè ad reſtitutionem rei ſuæ quamuis de iure ciuili teneatur,dominus tamen remanet, vnde non peccat retinendo eandem rem ſi non auferatur ſibi de facto per iudicem,vel dari præcipiatur.arg.ff.de iudi.l.Iulianus.Ius enim poſitiuum de forma ſeruanda eſt de regione introductum , inuẽtum enim eſt propter vitandum periculum quod eccleſiæ incurrebant propter lites quas habebãt , quia certam formam in electionibus non habebãt,quæ lites iam ceſſant, poſtquam electus conſecratus eſt, & ſic reditur ad ius naturale quod facile contingit.ff.de pac.l.ſi vnus.§.quod & in ſpecie do is.ſecundũ
4 Innocen.&compo.t Et quod ſi forma canonica ſuit ſeruata in electione,tamen omnia ſupplentur in confirmatione.not. Hoſtié.& Io.An. poſt eum.ſ.de accu.c.prælaturam.& Archi. t.q. 1,ordinationes.gl.2. Sed ipſe Arch.tenet contrariũ.ſ.de elec.c. ſi cui eligendi.gloſ.penul.& vlti.lib.6.per.c.nihil eſt.ſ.de elec. vbi dicitur quod male confirmatus eſt deijciendus , & eſt expreſſum in dicto.c.ſi cui.ſ. quod vbi electio non eſt canonica propter formam canonicam,vel ſolennitates omiſſas quas ius poſitum præcipit obſeruari,non tenet nec corroboratur confirmatione ſecuta.& idem no.Ioan.An.eo titu c.quorundam. gloſ.fin.lib.6.t Quod credo verius ſi electio non fuit canoni-
5 ca propter vitium vel defectum perſonę,vt quia electus tempore quo eligebatur erat ſuſpenſus,vel excõmunicatus,tunc renunciare non tenetur,licet eius electio erat nulla.ſ.de conſue. cum dilectus . Et idem ſi peccato tali eſſet obnoxius,propter quod eius electio eſſet caſſanda.68.diſt.c. ſicut.ſ. tempo.ordi. quæſitum. propter hoc enim reddere nõ tenetur,ſi talet vbi tempore electionis vel ordinationis irregularitatem tacuit.vt. ſ.de corp.vitia.c. penulti. Item, vbi eſſet tale peccatum quod poſt peractam pœnitentiam executionem officij impediret, quibus caſibus ceſſionem ſeu renunciationem debet offerre. ſ.de renun.ſi.cum pridem.§.perſonæ. Nec mireris quod electio quæ fuit nulla tractu temporis, conualeſcit , quia non eſt nulla de iure naturali,de quo dictum eſt.ſ. ſecundum Inno. & Compo.Sed Arch.63.diſt.c.1.gl.tribus modis &c.dicit ꝙ non credit verum quod.ſ. dicitur de excommunicatione per decretalem iſtam in princ.verſi.nec illi &c.vbi eſt expreſſum. & no.j.eod.tit. apoſtolicę.& de hoc.ſ.de ęta.& qualita.cum bone.dicit Ioann.An.hic quod dictum Compo.non patitur hæc decre.Vnde Goffr. notat hoc quòd beneficia quæ ſunt collata tempore excommunicationis,poſt excommunicationem retineri non poſſunt,quia excommunicatus titulum nõ recipit. & ideo etiam abſolutus nõ retinet, quod in excommunicatione inefficaciter recepit,niſi cum fuerit diſpẽſatum,vt hic,quã diſpenſationem facere poſſunt Epiſcupi.vt no. Ioan.Gof. Vincen.& Inno.ſ.de temp.ordi.c.dilectus.Pet.de ſamp.j.eo.ſi celebrat.argu.ſ.de iudi.at ſi clerici.de eo qui fur.ordi.recepit.c.t. & de ſen.excom. nuper.& Spec.ſ.de lega.§. nunc de Epiſcopo rũ diſpenſatione.in prin.ver.16.Licet Io.de Deo,dicat in hoc ſolum Papam diſpenſare poſſe,quod non eſt verum, niſi forte fuiſſet auctoritate apoſtolica propter eius contemptum excõmunicatus.vt.ſ.de ætat.& qualit.c.cum bone.vbi no.Ber.Epiſcopum diſpenſare cum eo qui ſuſpenſus recipit beneficium, ſecundum Spec. Sed ſi beneficium ſit quæſitum ante excommunicationem,putat ipſe Gof.per excommunicationẽ amitti titulum,vnde tunc fructus non recipit.ſ.de appel.paſtoralis.ad hoc.3.diſt.præter hoc.ſed accedente abſolutione titulus ipſo iure recuperatur.15.q.6.nos ſanctorum.&.c.iuratos. ſecundũ Gof.& Archi.vbi.ſ.Et prædictam opin.Ioan.Goff. Vincen.In no.Spe.& Archi.ſ.quod Epiſcopus diſpenſat cum illis qui excommunicati beneficia receperunt.dicit Guil.de mon.lau.ex tra de relig.do.c.t.ſuper verbo fortius.in cle.veram eſſe etiam ſi titulum à Papa habuerint,cum defectus ibi non interueniat ex parte tituli , vel quamuis alia cauſa quæ reddat ipſam collationem nullam,ſed potius ex parte inhabilitatis perſonę,cuius diſpoſitio iudicando ſeu diſpenſando ſeu alias, Epiſcopo relinquitur.vt.ſ.de maiorita.& obed.c.ſolitas . & ex quo Papa ipſam ſibi expreſſe non retinuit. retinuiſſet enim ſi voluiſſet,ſicut ſecit in excommunicatis ordines recipientibus. vt.j. de ſen. excommunic. cum illorum. & in alijs quæ impediunt executionem poſt peractam pœnitentiam.de quibus.ſ.de renun.niſi cum
6 pridem.t Quia excommunicatio non eſt eradicans ſed diſcipli nans, nec debet excedere contumaciam , iuxta illud ius reddit in idem &c.ſ.de conſti.ex literis.& de elect.quia diligentia.& hæc vera videntur in ijs quæ motu Papæ,vel ordinarij excommunicato cõferuntur. ſecus ſi per reſcripta vel literas impetrat ab ipſis maximè vacatura,quia ſi talis taciturnitas vitiat literas ad lites. vt.j.de reſcrip.c. ipſo iure.lib.6. multoſertius ad gratias.vt.ſ. de reſcrpt.ad audientiam.ſecũdum Guil.de mõt. lau.vbi.ſ.licet ſint multa ſparſa, vt videant opiniones . Credo finaliter qđ ſi electio, vel collatio,vel prouiſio ſit nulla ſeu non canonica propter formam non ſeruatam de iure naturali vel de iure poſitiuo,vel alias,quam propter vitium vel defectũ perſonæ, quod non corroboratur per confirmationem ſequentem,per.c.allegat.nihil eſt.&.c. ſi cui eligendi. quia quod nullũ eſt, confirmari non poteſt.j.de reg.iu.c. non firmatur.li.6.pro hoc ſ.de elect.cum inter canonicos. verſi.poſt hæc melius. in c.cum dilecti.§. metropolitanus. iuncto.§.ſi vero,per eorum.
7 vbi eſt caſus. t idem credo ſi non ſit canonica propter vitium vel defectum perſonæ,vt.ſ.de elec.c. cum terra.ver.quod ſi in perſona. vt dicitur caſus de vtroq;, tã de vitio ſeu defectu formæ,quam de vitio ſeu defectu perſonæ.Ibi enim dicitur quòd ſi in perſona fuerit vel in electionibus,modo peccatum , electores tamdiu in electione diligentiam inquiſitionis apponãt donec vacanti eccleſię de perſona congrua valeant prouidere, quod tamen non poſſent ſi ſuperior primam electionem non canonicam confirmaret, & eſſet verum dicere quod dicta electio per ſuam confirmationem roboraretur . Fallit in Papa cõfirmante, ſi confirmet ex certa ſciẽtia & ſuppleat omnia ex plenitudine poteſtatis.ſ.de elec.c.illa quotidiana.cum ibi no. Hẽ non eſt forte verum quod dicunt prædicti doctores hic quod Epiſcopus poſſit cum excommunicato diſpenſare niſi ius eligendi,conferendi, vel prouidendi de illo beneficio iure deuoluto,vel alias ad ipſum pertineat pleno iure , & quod tali nunc habili de nouo conferat . & ſic haberet ex iſta noua collatione non ex prima.per.c.alleg.cum terra.&alia.ſ.alleg.Licet Hoſt. dicat hic,quod ſi Epiſcopus poteſt abſoluere à ſententia excõmunicationis,tunc poterit cum eo diſpenſare,alias non,ſed ſolus Papa.ar.ſ.de offi.ordi.paſtoralis.§.præterea.j.de ſenten.excom.c.à nobis.2.&.§.&.c.cum illorum. t.reſponſo.§.penul.& cuius primum membrum non probatur aliquo iure, imo ipſemet cõtradicit.j.c.proxi. ſuper verbo excuſatores.vt ibi dicã in verſi.niſi forte. & etiam Ber. ibi in glo.2.circa mediũ verſi. ſed non credo &c.& maximè vbi excommunicatus haberet titulum à Papa, nam forte Papa conferret alteri non obſtante tali diſpenſatione Epiſcopi, licet Guil.de mon.lau.cõtradicat:
8 ſ.cuius ratio parum mouere debet,vt.ſ.patet.t Et vtrum excommunicatus poſſit conferre beneficia , vide per Ber.ſ.de conſue.cum dilectus.& de concel. præben.quia diuerſitatem. &.j. de exceſ.præla.ca.fina. & eſt caſus quod no.j.ne ſede vac. cap.vnico.2.reſponſio.lib.5.

1 *Abſolutio, exco.an probetur per communicationem in eccleſis, vel menſa factam.*

2 *Opinio benignior præferenda.*

Propoſuit. Si quæris vtrum ſufficiat excõmunicatio ad probationem abſolutionis ſuæ probare,quod excommunicans poſt excommunicationem eidem communicauit in ec-
1 cleſia & in menſa.t Quidem vt Ber.& Inn. hic dicunt ꝙ non, quia ſeruanda eſt forma in abſolutione, & ideo non videtur ſufficere communicatio prælati.j.de ſenten.excom. cum deſideres.§.1.ſed alij contra.poſſet dici ſecundum Hoſtiẽſ. quod prima opinio vera eſt in facto recẽti,in facto vero antiquo poſſet habere locum ſecunda opinio. argu. in eo quod legi. & no. per Hoſti.ſ.de preſum.illud.de ſimo.licet Heli.j.de cõceſ.pre ben.qui in cunctis.§.1.in h.lib.6. Vel dic,quod licet talis excõmunicatio prælati excuſet participantes. vt.ff.de offi.preto.l. Barbarius ad macedo.l.3.1.reſponſo, ipſum tamen excommunicatum nõ excuſabit ſi aliquid petat vel lucrari intendat,imo omnino ſibi obſtabit exceptio , niſi aliud probet quantumcunque ſit factum antiquum, & imputet ſibi ſi de abſolutione ſua literas,vel inſtrumentum non habuerit, vel habitũ amiſit.arg. in eo

in eo quod leg. & not. ſ. de offi. deleg. cum in iure. Hæc vltima
2 opinio rigidior & iuſtior videtur. † prima tamen æquior &
benignior eſt, & ideo prout bonus iudex arbitrabitur præfe-
renda, vt patet in eo quod leg. & not. ſ. de tranſac. cap. ſi. ſecun-
dum Hoſtien. & Io. An. poſt eum.

1 *Geſta excommunicati ignorantis ſe ita eſſe, & occulti, valent.*
2 *Geſta per ſcientem ſe excommunicatum, non valent.*
3 *Excommunicatio an per epiſtolam liget abſentem.*
4 *Excommunicatus ſi moriatur antequam ſciat ſe eſſe talem quo-
ad Deum liberatur.*
5 *Participans cum occulto excommunicato, an ſit excommuni-
catus.*

APoſtolicæ. Ad euidentiam gloſ. 2. Si quæ-
tis vtrum facta, ſeu geſta per
excommunicatum occultum valeant, & teneant, &
habeant roboris firmitatẽ, & quando excommuni
catus per epiſtolam vel alias in ſua abſentia ligetur, & vtrum ſi
moriatur antequam ſciat ſe excõmunicatum, ſit liber quo ad
Deum, & vtrum cum tali ſcienter participans ſit excommuni
catus, diſtingue. Aut quæris de primo. ſ. vtrum facta ſeu geſta
per eum valeant, & teneant, & tunc refert ſecundum Hoſti.
1 hic, aut ignorat ſe excommunicatum, aut ſcit. † ſi ignorat, tunc
aut eſt omnino occultus, ita quod nec conuinci poteſt, nec cõ-
ſcientia ipſum remordet nec alios, quia de ſentẽtia nihil eſt au
ditum, & tunc quantum ad ea quæ facit, vel de ipſo fiunt, eſt
excuſatus, tam in iudicio quam extra, & ſuſpenditur effectus
excommunicationis. arg. de conſe. diſt. 4. ca. 2. inſt. de excep. §.
præterea. Sic & effectus interdicti ſuſpenditur. ſ. de ap. dilectis
§. 1. & effectus abſolutionis. 2. quæſtio. 5. quando. Aut poteſt
conuinci, ſed tamen non fuit ſententia publicè lata, nec ipſe de
nuntiatus, & tunc idem, niſi forte ſit talis actus qui non cadit
in excommunicatum vel ſuſpenſum, ſicut eſt eligere, vel eli-
gi, ſecundum Ber. & Hoſti. & Ioã. And. hic, ſicut ſacramenta
eccleſiaſtica conferre vel recipere, vel alia ſpiritualia pertracta
re. arg. ſ. de appel. paſtoralis. ff. ſi certum peta. l. eius qui. Nã veri
tate comperta apparet retro electionem nullam, vt patet in eo
quod legi. & no. ſ. c. proxi. De ſacramẽtis vero intelligas quod
nulla ſunt quantum ad executionem, niſi diſpenſetur cum eo,
vt leg. & no. ſ. de ordi. ab Epiſcopo qui re. epi. c. 1. & 2. alias au-
tem vera ſunt ſacramenta. vt patet in eo quod legi. & not. ſ. de
ſciſma. c. 1. quandoq; etiam iudicia denegantur, & extraiudicia
lia conceduntur, quod dic vt leg. & nota. j. de ſen. exc. c. ſolet. §.
2 ſi. li. 6. † Si excommunicatus ſciat ſe excommunicatum, tunc
quantuncunq; occultus ſit, ſi rem pertractet ſibi prohibitam
reus eſt quo ad Deum, vt patet in eo quod leg. & no. ſ. de coha
bita. cleri. & mulie. c. fin. ſ. eod. cap. illud. § fina. in fine. j. de ſen.
3 excom. à nobis. 2. ſecundum Hoſ. & Io. An. † Aut quæris de ſe
cundo, ſ. quando excommunicatus per epiſtolã vel alias in ſua
abſentia ligetur, & tunc dicunt Ber. & Hoſti. hic, quod poteſt
diſtingui vtrum intẽtio excommunicatoris fuit quod ſtatim
ligaretur, & tunc ſtatim eſt excommunicatus, ſed non obeſt
illi douec ad ipſum perueniat, vt dictum eſt & argu. 4. q. 5. c. 1.
ibi ex quo literas accepiſſe conſtiterit. & ff. manda. l. ſi mãdaſ-
ſem. vel non fuerit talis excommunicatoris intentio, & in hoc
caſu cum literas recepit, & non ante eſt ligatus, ſic diſtinguit. l.
in ſeruo manumiſſo per literas. ff. de acquir. poſ. l. qui abſenti.
& l. ſi quis. 6. §. differẽtia. ff. de concel. præben. quia in cunctis.
§. ex parte & §. ſeq. & adde quod ibi no. per Hoſti. & per Car-
din. ſuper verbo euidenter. & quod not. Archi. 32. diſt. propo-
ſuiſti. gl. adde ſed contra extra &c. ſed Bart. Brix. 2. q. quanto. ſu
per verbo epiſtolam. dicit, quod ſtatim eſt excõmunicatus, li-
cet ignorans, quia ſententia excommunicationis ſtatim trahit
ad ſuam executionem, per. c. paſtoralis. ſ. de appel. licet non pu
niatur, cum ingerit ſe communioni hominum antequã ſciat.
ſ. eo. illud. & idem in abſolutione ſecundum Archi. in d. c. quã
to. glo. penu. vbi Ioan. ponit opinionem iſtam Ber. & Hoſt. di-
cit tamen, quod probabilius eſt dici quod excommunicatio
non ligat niſi tempore ſcientiæ, ſicut nec lex. 3. diſtin. leges. 82.
diſt. propoſuiſti. nec ſententia. 2. q. 6. §. biduum. ¶ Ego Henri
cus credo prædictam diſtinctionem Ber. & Hoſti. eſſe veram
in caſu vbi apparet ſeu apparere põt de intentione excommu
nicatoris, in caſu vero dubij credo veram opinionem Ber. &
Archid. ſ. quod ſtatim ſit excommunicatus. Et eſt ratio, quia
excommunicatio non infligitur niſi propter peccatum mor-
tale præcedens. 61. q. 3. nemo Epiſcoporum. cum concor. per
quod peccatum mortale iam ligatur, & excommunicatus eſt,
quo ad Deum, & eccleſiam triumphantem. Nunc ita eſt quod
eccleſia militans ſemper quantum poteſt, ſequitur ſcientiam
eccleſiæ triumphantis, & eidem ſe conformat tam in ligando,
vt notauit Io. de Deo. & Archi. 24. q. 2. in ſum. glo. ſi. quam etiã
in ſoluendo. j. de ſen. excom. à nobis. 2. ver. vnde quantumcun
que. ibi, poteſt tamen & debet &c. ergo ſtatim ligatus eſt per
4 excommunicatorem ſeu eccleſiam militantem. † Aut quæris
de tertio. ſ. vtrum ſi moriatur antequam ſciat ſe excommuni-
catum ſit liber quo ad Deum, & dic quod ſic, excommunica-
tor debet eum poſt mortem abſoluere ſecundum Ber. quod
verum, dummodo ſigna pœnitentiæ appareant in eo de pec-
cato mortali pro quo excommunicatus fuit, quia nec pro alio
5 eſt ferenda. 11. q. 3. nemo. ſecundum Hoſtien. † Aut quæris de
quarto. ſ. vtrum cum tali ſcienter participans ſit excommuni-
catus. & ſcripſit Ber. hic quod ſic. tu vero dic melius vt dicam
poſt Hoſ. j. de ſent. excõ. cũ non ab homine. & c. nuper. diſ. 4

1 *Ignorans ſe excommunicatum ex violatione cenſuræ non ſit ir-
regularis.*
2 *Excommunicatus nulliter non ſit irregularis ex violatione
cenſuræ.*
3 *Excommunicatus poteſt officium temporale exercere.*
4 *Excommunicatus poteſt facere quæ non ſunt deputata officio
ſpirituali.*
5 *Excommunicatus per aſſiſtentiam in diuinis officijs non ſit irre
gularis.*
6 *Excommunicatus officiando ſine apparatu, non incurrit irregu-
laritatem.*
7 *Cenſura eccleſiaſtica triplex.*
8 *Excommunicatio duplex.*
9 *Excommunicatus officiando cum apparatu ſit irregularis.*
10 *Suſpenſus diuinis ſe immiſcens, an irregularitatem incurrat. 12.
14. 16. 18.*
11 *Irregularis iudicari non debet niſi vbi expreſſum inuenitur.*
13 *Regularitas de iure canonico introducta.*
15 *Solemnitas in abſolutione neceſſaria.*
17 *Simoniacus quando ſit ſuſpenſus.*
19 *Interdictus diuinis ſe immiſcens, an irregularitatem incurrat.*
20 *Presbiter excommunicatus, ſolẽniter baptizans ſit irregularis.*

SI celebrat. Si quæris vtrum, & quando, &
qualiter excõmunicatus, vel ſu-
ſpenſus, vel interdictus, durante excommunicatio-
ne, vel ſuſpenſione, vel interdicto celebrans, aut di-
uinis ſeu eccleſiaſticis officijs ſe immiſcens irregularitatem in
currat, & generaliter vtrum quando & qualiter ex violatione
cenſuræ eccleſiaſticæ irregularitatem quis incurrat, diſtingue.
1 † Aut quæris de ignorante probabiliter ſe excommunicatum,
ſuſpenſum, vel interdictum, & talis celebrãs vel immiſcens ſe
diuinis non eſt irregularis. arg. de excommunicato. 11. quæſti.
3. ſi quis Epiſcopus damnatur. & c. ſi quis Epiſcopus in conſi-
lio. De ſuſpenſo, & interdicto patet in eo quod leg. & no. ſ. eo.
apoſtolicæ. 1. reſpon. ſ. de poſtu. præla. c. 1. vnde & in excom-
municato requiritur contemptus ad hoc, vt irregularitas con
trahatur, quod euidenter no. illa. ca. ſi quis Epiſcopus damna-
tur. ſi quis Epiſcopus in conſilio. & in ſuſpenſis. vt in. c. apoſto
licæ. ſecundum Innoc. & Archi. qui hoc not. j. de ſen. excom.
cum medicinalis. §. 45. gl. penul. li. 6. & Archid. in. c. alleg. ſi quis
Epiſcopus damnatur. glo. 2. & Innoc. j. de ſent. excom. cum il
lorum. glo. 1. & Hoſti. & Ioan. An. poſt eum ibi. Aut quæris de
ſciente ſe excommunicatum, ſuſpenſum, vel interdictũ, quia
ſicut excommunicati ſunt excluſi à diuinis, ita & ſuſpenſi &
interdicti, vt in. d. c. cum medicinalis. vbi hoc no. Arch. dicta
glo. penulti. Vel de ignorante craſſa & ſupina ignorantia, quæ
pia reputantur quo ad hoc, vt in. cap. allegat. apoſtolicæ. in fin.
2 † Et tunc aut ſententia excommunicationis, ſuſpenſionis, vel
interdicti eſt nulla, de quo vide plures caſus per Card. & Io.
An. j. de ſen. excom. præſenti. lib. 6. & tunc non efficitur irre-
gularis, vt eſt expreſſum. ſ. de appel. ad præſentiã. & c. dilectus:
in fi. j. de ſen. excõ. ſolet. in fin. & c. licet. lib. 6. Et hic in ſenten-
tia excommunicationis. no. Inno. in. c. alleg. ad præſentiam. vt
ibi no. Inno. & Guil. in ca. alleg. licet, ſuper verbo euitari. & Io.
An. in nouello, dicentes ẽt, quod licet talis ab alijs ſit vitandus
vt ibi, ipſe tamen non debet ſe gerere pro excommunicato. vt
in c. alleg. ad præſentiam. Nam ſecundum veritatem talis non
eſt ligatus, ergo ſi celebrat, ex hoc pœnam non incurrit ad hoc
eſt ligatus

eſt ligatus,ergo ſi celebrat ex hoc pœnam non incurrit.ad hoc
11.quæſtio.3.nun debet.&.c.illud plane. Sed contra iſte inge-
rendo ſe diuinis videtur contemnere ſententiam ſui paſtoris,
& ſic ex hoc ligari.11.q.3.c.audi.§.cum ergo.24.q.3.ca. notan
dum. dic quod ibi,& in ſimilibus loquitur de iniuſta ſententia,
quæ & ſi non liget apud Deum,ligat tamē apud eccleſiam: ſed
ſententia quæ eſt nulla non ligat etiam apud eccleſiam: licet
quandoque de facto tolleretur.vt leg.& not.ſ.de teſti.dilecto.
& in prædicto.c.ad præſentiam.ſecundum eos.Aut non eſt nul
la ſed iuſta vel iniuſta, de quibus idem quo ad hoc per ea quæ
3 not.Io.in ca.alleg.non debet glo.1.† & tunc aut quæris de illo
qui immiſcet ſe officio temporali nulli ordini deputato,ſeu
quod non competit ratione alicuius ordinis vt eſt officium
magiſtri ſcholarum aduocati,tabellionis,iudicis, vel bene di-
centis menſam, vel legentis lectionem in menſa, & idem de
alijs officijs temporalibus,vel ſecularibus,& talis non eſt irre-
gularis vt no.plene ſpec.titu.de lega.§.iuxta propoſitionis.ver
ſicu.quid de officijs.& verſicu.ſequen.& Hoſtien.& Io.Andr.
ſ.de hæret.c.ſi aduerſus.& Io.An.& Guil.de mon.lau.& Gen.
extra de magiſtris.ca.2.ſuper verbo ſuſpenſum. in cle.& frater
Io.in ſum.confeſ.rubrica de ſent.interdicti.quæſtio. 253.quid
de aduocatis & duabus quæſtionibus.ſeq.& Bern.Hoſt.Cardi.
Ioan.And.in dicto.c.cum medicinalis.& Aſten.libr.7.titu.de
pen.excommunicati.q ſed nunquid excommunicatus. verſic.
videtur autem. licet Inno.& Abbas contra in magiſtris ſcho-
larum.j.de exceſ.prælat.c.fin.in principi. in alijs verò concor-
dant ibi:& ibi etiam Ioan.And.tenet primum. Aut immiſcet
4 ſe officio, eccleſiaſtico, & ſpirituali. † & tunc aut facit ea quæ
non ſunt alicui ordini vel officio deputata, vel à iure vel à con
ſuetudine,vel à cōſtitutione eccleſiæ,vt ſi cātat reſpōſoria, vel
legit lectiones,& tunc non eſt irregularis.Vnde videtur quod
ſi in aliqua eccleſia ſit conſuetudo,quod quiſq; ſine diſtinctio-
ne ordinis ligat epiſtolam,vel portet cereos, vel quid aliud per
tinens ad aliquod officium faciat,non erit irregularis qui illud
officium facit.Conſuetudo enim attenditur in ſacris & in ec-
cleſiaſticis officijs.vt ſ.de celebra.miſ.c.perniciuſus. ſecūdum
Innocen,Hoſtien.Ioan.And.& Specu.Idem de excommunica
tis,ſuſpenſis,vel interdictis,qui recipiunt aliquem in canoni-
cum,quòd facere poſſunt.ſ.de reſcript.cap.capitulum. & not.
Bern.Innocen.& Hoſtien.ſ.de præben.pro illorum. gloſſ.pen.
Idem de religioſis mendicantibus ſuſpenſis à receptione quo
rumlibet ad profeſſionem ſui ordinis, iuxta.c. non ſolum.§.fi.
j.de regula.libr.6.quia tales propter hoc non ſunt irregulares,
per præmiſſa.& hoc not.Ioan.Andr.ibi ſuper verbo ſuſpenſos
in nouella.licet Hoſtienſ.in hoc vltimo contrarium tenere vi-
deatur.j.de re iudica.cum æterni.libr.6.& malè. Aut facit ea
vel ſe immiſcet ijs,quæ ſunt certo ordini deputata:& tunc aut
5 intereſſendo diuino officio tantum:aut officiando tantum. †
Si intereſſendo tantum: tunc aut hoc facit ex ſimplicitate vel
deuotione non ex contemptu,& tunc non eſt irregularis. Aut
hoc facit ex contemptu maximè faciendo celebrari, & aucto
ritatem præſtando,& tunc eſt irregularis.vt.ſ.ca.illud.§. fina.
vbi hoc no.Hoſtienſ.& j.de exceſ.præl.ca.fin. ipſe enim con-
temptus maximè auctorizabilis hanc irregularitatem indu-
cit.arg.ſ.eo.c.a.hoc etiam innuit mens illius verbi viulauerit,
quod ponitur in d.c.fi.nam quandam violentiam innuit. vt.ff.
de procura.quæ omnia.vt nota.Hoſtien.ibi,& Ioan.And.poſt
eum,& Specu.in §.alleg.iuxta verſicu.quid ſi diuino officio.&
Archidya.in d.c.cum medicinalis.gloſſ.penulti.lib.6.& etiam
ſuper verbo,& diuinis.Et concordat quod ipſe Archidya.not.
6.diſt.teſtamētum.vbi dicit,quod minus eſt audire diuina quā
celebrare: & quāuis quis ſit remotus vel ſuſpenſus à celebran-
do,non propter hoc intelligitur remotus vel ſuſpenſus ab in-
tereſſendo diuinis,arg.efficax.in d.c.teſtamentum. & 12.q.2.
de viro.verſicu.tertio vero.30.q.2.de ijs.&.c.latorem. de con-
ſecra.diſtinctio.4.eos quos.concordat etiam frater Ioan.Rub.
de ſentētia interdicti.q.251.qualiter vel in quo &c.vbi de hoc
ſi officiando in ijs,quæ ſunt certo,& ſuo ordini deputata,ſicut
ſubdiacono legere epiſtolam,& accolito portare cereos, & ſic
de alijs ſimilibus.23.diſtinctio.ſubdiaconus.&.c.ſequen.25.di
ſtinc.perlectis.& 21.diſtincti.cleros. Tunc aut immiſcet ſe di
cendo horas ſuas per modum priuati ſuffragij tantum,non au
tem ſolenniter cum alijs,& talis propter hoc non eſt irregula-
ris.arg.j.de pœni.& remiſ.quod inte.vt no.Bern.ſ.eo.c.a.glo.
quaſi officio ſuo.imo quod plus eſt ad eas dicendas tenetur,vt
ibi dixi. Aut immiſcet ſe celebrando ſeu officiando in ſuo ordi
ne ſacro,vel non ſacro,aut horas in eccleſia cum alijs decantan
6 do † & tunc aut hoc facit ſine apparatu:& tunc non eſt irregula
ris,vt no.Innocen.& Hoſtien.& Io.And.in d.c.ſi.glo.1.in fin.j.
de exceſ.præl.& Abbas ibi & Spe.in §.allega.iuxta propoſitio-
nis verſicu.quid ſi diaconus.& verſic. quod conſtitutus &c.&
Aſten.libr.7.titu.de pœna excommunicati ſententiam cōtem
nentis.quæſt.quid de illis.& titu.de pœna excommunicati.q.
ſed nunquid excommunicatus. Vnde ſi presbiter, diaconus,
ſubdiaconus,vel accolitus, ſeu alius in minoribus conſtitutus
ordinibus excōmunicatus legit epiſtolam in miſſa priuata nō
eſt irregularis,ex quo ſine ſolennitate facit cum etiam à laicis,
quandoq; legantur epiſtolę,& lectiones in miſſa de conſuetudi
ne.Et idem iuris eſt ſi miniſtret ſacerdoti ad altare portando vi
num,& aquam & lumen & huiuſmodi,ſecundū Spec.& Aſtē.
ibi.Aut hoc facit cum apparatu:& tunc aut quæris de excom
7 municato,aut de ſuſpenſo aut de interdicto † quia iſta tria ſcili-
cet excommunicatio, ſuſpenſio, & interdictum appellatione
8 cenſurę eccleſiaſticæ continetur.vt.j.de verbo.ſig.quærenti.†
Si de excommunicato,tunc aut de excommunicato maiori ex
communicatione.aut excommunicato minori excommunica
tione,quia in has duas ſpecies excommunicatio diuiditur.3.de
9 ſen.excom.ſi quem.† Si de excommunicato maiori excommu
nicatione,dic ꝙ eſt irregularis,& deponendus ſiue ſit excom-
municatus ab homine,ſiue à canone ſm Inno.& Hoſtien.hic.
idem Spec.in §.alleg.iuxta verſicu.vt autem in hac materia vbi
ponit totam gloſſ.Innocen.hic pro hoc.ſ.eo.c.1.& 2.&.c.cle-
rici.&.c.latores.&.ca.illud.11.q.3. ſi quis epiſcopus damnatur.
&.ca.ſeq.à qua irregularitate ſolus Papa abſoluere poteſt. vt.j.
de re iudi.c.cum æterni.§.ſciturus.lib.6.& de ſent.excom.c.cū
medicinalis.§.ſi quis autem.& §.vltim.eod.lib.quod dic vt di-
xi ſ.eo.clerici. Et præmiſſa intellige ſiue excommunicatio ſit
iuſta,ſiue iniuſta,quæ etiam timenda eſt.vt.11.q.3.c. ſentētia,
vt nota.Hoſtien.in ſum.eod.titu.§. quis ſit eius effectus. verſ.
hæc omnia.& ver.ſeq.Si de excommunicato minori excōmu-
nicatione,tunc dic quod talis licet grauiter peccet, non tamen
eſt irregularis tali irregularitate ſuper cuius diſpenſatione ne-
ceſſe ſit recurrere ad ſedem apoſtolicam vt hic.j.reſponſo. Sed
bene eſt talis ſuper qua & de qua poteſt Epiſcopus diſpenſare.
ſ.de cleri.coniug.ſanè.a.& etiam is qui ab excommunicatione
minori poteſt abſoluere,ſicut innuit hæc decre.& arg.j.de ſen.
exco.nuper.&.c.cum illorum.& conſuetudo hoc tenet ſecun
dum Hoſtien.qui hoc notat in ſum.eod.tit.§.j.verſi. mirum ta
men.& verſic.ſeq.& idem no.Archidia.11.q.3. excommunica
tor.gl.ſi quis excommunicato &c.& Aſten.li.7.titu.de damnis
excommunicationis.arti.2.in princip. quod etiam videtur ſen
tire Inno.hic in gl.2.in princi.& Io.An.poſt eum. Item is qui
in eccleſia ſanguinis vel ſeminis effuſione polluta,vel qui præ-
ſentibus maiori excommunicatione nodatis ſcienter celebra-
re præſumit,licet ſic in hoc temerarie agat irregularitatis, tn̄
cum hoc non ſit expreſſum in iure laqueum non incurrit, vt
eſt expreſſum.j.de ſen.exc.c.is qui.j.reſponſo li.6. & de hoc p
10 Inno.j.de exceſ.præl.c.vlt. † Si quæris de ſuſpenſo tunc, aut de
ſuſpenſo à beneficio tm̄,& talis non eſt irregularis,qa hoc nullo
iure cauetur.ſ.de elec.c.cum in cunctis.§.clerici.&.c.cum vin
ton.& j.de elec.c.ſtatuimus.li.6.ſ.de conceſ.præb.qa diuerſita
tē.& hoc tenet Hoſt.& Io.An.hic,& Ber.ſ.eo.latores.& Spec.
ti.de leg.§.iuxta propoſitionis.ver.itē not. quod ſuſpenſus &c.
Imo talis celebrās vel diuinis ſe immiſcēs meretur, qa illa ſunt
in noſtris officijs gratioſa,quæ cum liceret nobis non impedi
rentū cauſa dilectionis impēdimus.28.q.j. iam nunc circa me-
diū.Aut de ſuſpenſo à pontificalibus dūtaxat, & talis diuinis
ſe immiſcendo vel in pontificalibus celebrando nō eſt irregu
laris,quā hoc iure non cauetur,& pœnæ non ſunt extendendæ.
de pœni.diſt.j.pœnæ.Item pontificalia non ſunt de ſubſtantia
ordinis,nec officij,qa ſine eis quodlibet officium pōt fieri vt
notat.hic Inn.j.de ſen.exc.cū medicinalis.§.ſi quis autem.ſup
verbo à diuinis.libr.6.& idem tenet Cardi. ibi ſuper verbo ab
ingreſſu,dicens,quod talis non ſuſpenditur à diuinis,ſed ab ad
ditamento ad diuina.Idem tenet frater Ioann.in ſumma con-
feſ.tit.de lapſis & diſpon.q.5.quantum ad ſecundam &c. verſi.
quid ſi quis ſuſpenſus &c.Sed Hoſtien.contra in d.c. cum me
dicinalis.dicens,qđ ordo epiſcopalis eſt ordo. vt de hoc not.ſ.
vt de ſacra vnc.c.vnico.j.reſpo.& §.j.de conſe.eccle. vel altar.c.
aqua.nec conſecrationes,vel ordinationes, vel alia quæ ſunt or
dinis epiſcopalis ſine pontificalibus ſolenniter expedienda, vt
in dictis iuribus.& 68.diſtinc.cur epiſcopi.& no.ſ.de electi.ꝙ
ſicut.§.præterea.& de vſu pal.c.fina.ſecundum Hoſti. pro quo
facit.j.de ſent.excommu.quia periculoſum.in princip. libr. 6.
Opinionem Innoc.& Cardi.tenet Specu. in d.§. iuxta verſic.
quid ſi quis Epiſcopus pōtificalia non ſunt de ſubſtantia, nam

11 & ſine ipſi poteſt quodlibet pōtificale officium exerceri †nec
debet, qs irregularis iudicari niſi vbi inuenitur expreſſum pro
hoc.ĭ.de ſenten.excommo.is qui.1.reſponſo.libr.6. Ego cre-
do opinionem Innocen.& Card.& Specu.veram intelligendo
quod fuerit ſuſpenſus ab apparatu pontificali ſeu à pontificali-
bus ornamentis tantum,& hoc ſatis innuunt verba ſua prædi-
cta. Opinionem verò Hoſtienſ.intelligendo,quod ab officio
ſeu ordine pontificali id eſt, epiſcopali fuerit ſuſpenſus, qa tūc
officio ordinis epiſcopalis ſe immiſcendo eſſet irregularis.
12 Et vide quod not.Gen.in extrauagan.Ioan.22.ſuſcepti regimi
nis ad fin.ſuper verbo à pontificalibus. vbi dicit quod ſuſpen-
ſus à pontificalibus prohibetur ab ijs,quæ ſunt ſibi alias vt pon
tifici permiſſa & dependentibus ab eis:puta ab ordinum cele-
bratione,frontis chriſmatione, baſilicarum ſeu virginum con
ſecratione:miſſe cū mitra & baculo celebratione, & ſimilibus,
non autem ab alijs puta à miſſæ celebratione ſine ornamentis,
pontificalibus,baptizare,pœnitentias dare,& alijs quæ compē
tunt ratione ſacerdotalis officij,ſic ſentit Compoſte.ĭ. de con
ſuetu.cum dilectus.& Bernard.ſuprà de offici.delegat. ſanè.Ali
quando tamen ſuſpenditur epiſcopus à ſacerdotali officio. vt
dicto.capitulo.ſanè. Et tunc nec iſta poſſet facere †niſi in pœnæ
impoſitione ſibi permitteretur ſupra de corpo.vicia. ſignifica
uit.Vnde ſuſpenſus ab officio ſacerdotali non poterit vti pon
tificali etiam aliter, quam in miſſa: quia interdicto vno omnia
interdicta ſibi cenſentur, quæ ſine illo explicare non poſſet.ĭ.
de regul.iur.cap.cùm quid.libro.6. ſed ſine ſacerdotali officio
explicari non poteſt pontificale,vt hic.Aut ſuſpenditur à ſacra
mentorum perceptione ſeu participatione, & talis celebrans,
vel diuinis ſe immiſcens non eſt irregularis, vt eſt expreſſum
hic quia participare ſacris nō eſt officij vel ordinis: quia etiam
laici eis participant ſecundum Innocen.& Hoſtien.in dicto.c.
cum medicinalis.idem frater Ioannes in dicto titu.de lapſis &
diſpen.quæſtio.5.quantum ad ſecundam &c. verſicul.quid ſi ſu
ſpenditur &c.& Archidia.6.diſtinction.teſtamentum. Aut eſt
ſuſpenſus à collatione ſacramentorum, vel etiam priuatus: &
tunc idem.quia laici quandoque conferunt ſacramenta, vt pa-
tet in baptiſmo,& quia ſiue ſolennitate alicuius officij confe-
runtur ſæpius ſacramenta.de conſe.diſtinct.4.conſtat. & capit.
ſanctum eſt baptiſma.&.capitul.ſeq. ſecundum Innocentium,
Hoſtienſem, & fratrem Ioannem ibi. Aut eſt ſuſpenſus ab in-
greſſu eccleſiæ:& tunc Innocentius,Hoſtienſis, & Speculator,
& frater Ioannes,dicunt idem,ſcilicet quod non ſit irregularis
quòd intellige verum niſi in eccleſia ingerat ſe diuinis:quia tūc
ſecus:vt infra de ſentent.excommunicationis,capitulo,is cui,
libr.ſexto.quo dic vt ibi per Guilielmum.& Ioannem Andreā,
Aut eſt ſuſpenſus à diuinis,ſiue ab officio, ſiue ab executione
officij,ſeu à celebratione miſſæ,ſiue à quolibet alio,quod pro-
priè eſt actus ordinis,& tunc aut eſt ſuſpenſus à certo officio:
aut ab omni officio,vel ab officio ſimpliciter. Si à certo offi-
cio:tunc aut immiſcet ſe alteri officio, quam illi à quo eſt ſu-
ſpenſus,vt quia ſuſpenſus à celebratione miſſæ immiſcet ſe of
ficio diaconatus:vel ſubdiaconatus,& tunc non eſt irregularis.
argumen.ſupra eodem.capitu.2. ibi de miniſterio ſibi interdi-
cto &c.& hoc notat Hoſtien.ibi, & hic etiam in ſum.titul. de
ſenten.excommunica.§.fina.& Specu.in d.§. iuxta propoſitio
nis.verſicu.quid ſi presbyter.& Ioannes Andreas.infra.de ſen.
excommunica.is qui.ſuper verbo.ſuſpenſi.libro.6.Aut immi-
ſcet ſe illi officio à quo eſt ſuſpenſus:& tunc dic idem quod le
quitur in ſuſpenſo ab omni officio vel ab officio ſimpliciter:
tunc venio ad gloſſa.tertiam Innocen.quæ hic incipit, quidam
ſuper hac.quia quādoque quis ſuſpenditur ab homine ſeu à iu
dice:quandoque à Deo. & quandoque à canone. Si ab homine
vel à iudice: tunc aut in foro iudiciali ſeu exteriori, aut in foro
pœnitentiali ſeu interiori. Si in foro iudiciali ſeu exteriori ali-
quis ſit ſuſpenſus à iudice ſiue ad certum diem, ſiue perpetuo,
ſiue quouſque pœniteat: tūc ſemper ſi celebrat vel officio ſuo
ſe immiſcet interim fit irregularis,ſecundum Innocentium,&
Hoſtienſem,hic & Ioann.Andre.hic,& Speculat.in dicto ver-
ſicu.vt autem. & Innocen.ſupra de cohabitatione clericorum.
& mulierum.ſicut.& Hoſtien.ĭ.de tempo.ordin. quod tranſla
tionem.& Archid.9.q.2.lugdunen.gloſſ.antepe.pro hoc.ĭ. eo.
capitu.2.cum ſuis concordantijs.huiuſmodi enim ſuſpēſi nun
quam debent celebrare niſi prius ſententialiter abſoluatur per
iudicem ſicut ſuſpenſi.argumen.ĭ.de regul.iur. capit.8. Aliqui
tamen dicunt contra in hoc vlt.caſu ſcilicet,quando ſuſpenſus
& quouſq; pœniteat. Sed pro primis multum facit.2.q. 4. pre-
sbyter ſi à plebe. vbi dicitur de tali quod ad arbitrium ſuſpen-
dentis ſatisfacere debet,& huiuſmodi.ſi celebrant ante abſolu
ſionem ſunt irregulares.15.q.3.ſi quis presbyter.&.ca.ſeq.ĭ.de
reſcrip.cum dilecta.de excep.apoſtolicæ. ſecundum Innocen.
tium,& Hoſtienſem.hic & Speculat. in dicto verſicol. vt autē.
Si in foro pœnitentiali ſeu interiori, puta ſi à confeſſoribus
ſint aliqui ſuſpenſi: tūc nunquam fiunt irregulares ſi celebrant
ante recōciliationem,& eſt ratio,quia hoc in iure non cauetur.
argumento.11.q.3.euidenter.ſecundum Innocentium in fi.hu
ius gloſſ.& Hoſtienſem & Ioannem, Andream, poſt eum, &
Specul.in dicto verſicul. vt autem in fine. idem Archidiac.15.
q.3.ſi quis epiſcopus.damnatur gloſſa.1.argumento illius text.
ibi à ſuo epiſcopo &c.& in capitu.ſeq.ibi ſi ſiut ſuſpenſi à Deo
quales ſunt omnes peccatores in peccato mortali exiſtentes,
qui indigne corpus Chriſti ſumunt iudicium ſibi manducant
& bibunt, iuxta dictum apoſtoli.1.ad Corin. 11.c.11.q.3.ca.ad
menſam.a.euidenter.23.q.4.capitu.fortè.de conſe.diſtin.2. ea.
qui ſcelerate.c.timorem.&.c.& ſancta. Tunc dic ꝙ tales nunq̄
ſunt irregulares ſi celebrant licet peccent mortaliter.15.quæ-
ſtio.3.audi.ĭ.de cohabitatio.cler.quæſitum.& de celebratione
miſſæ.de homine.niſi in criminibus criminalibus: vt homici-
dio,& ſimonia in ordine,& alijs criminibus in quibus poſt per
actam pœnitentiam executio ordinis impeditor, de quibus.ĭ.
de renunci.niſi cum pridem.§.propter conſcientiam.quia hoc
non inuenitur in canonibus, quod celebrando fiant irregula-
13 res, †quæ irregularitas tantum de iure canonico eſt introdu-
cta,& ideo neminem irregularem iudices niſi hoc in iure inue
niatur expreſſum ſecundum Innocen.& Hoſt.& Io.Andr.hic,
& Specu.in dicto verſi.vt autem.pro hoc.ĭ.de ſentent.excom.
is qui.1.reſponſo.libr.6.Si ſint ſuſpenſi à canone, tunc aut ſunt
ſuſpēſi ab officio quo ad ſe & quo ad alios ſimul:aut ſunt ſuſpē
ſi quo ad alios tantum, non quo ad ſe, aut ſunt ſuſpenſi quo ad
14 ſe tantum non quo ad alios. †In primo caſu refert aut ſunt ſu-
ſpenſi propter crimen aut ſunt ſuſpenſi non propter crimen,
ſed propter aliquem defectum,vt illegitimi vel corpore vitia-
ti.Si propter crimen, dic quod tales ſi celebrant fiunt irregula
res.vt.ĭ.de re iudic.cum æterni.§.ſciturus.& de ſen.excō.cum
medicinalis.§.caueant.lib.6.ſm Ber.Inno.& Hoſtienſem, &
Ioannem Andre.hic,& Specula.in dicto ver.vt autem. & con-
cor.quod no.Inno.ĭ.de cle.peregri.c.1.gloſ.1.in probatione vbi
dicit.& idem Io.Andr.ibi,quod ſi quis ſit ſuſpenſus ab officio
propter crimē vel à iudice vel à iure,& celebrat irregularis eſt.
Idem no.Hoſt.in d.ca.cum æterni.& in c.cum medicinalis. &
Archid.32.diſtinc.c.præter hoc.§. verum gl.adde dicitur quod
notorius.& Aſten lib.7.tit.de interdicto & ſuſpenſione, artic.
4.in fin.verſic.ſi vero.ſi ſit ſuſpenſus.Idem no.Guiliel.de mō,
lau.in ſuſpenſo à iure extra de priuile.c.1.glo.antepenul.in cle.
& expreſsius Gen.ibi ſuper verbo vſq; ad ſatisfactionem licet
in ipſo ſuſpenſo ipſe Innocentius notet contrariū, niſi canon
hoc exprimat.ĭ.de coha.cleri.& mulie.ſicut.gl.pe.ad fi. & Vin.
e iii.q.iiū.& Abbas in c.veſtra.in prin.& G.in c.alle. cū æterni.
§.ſciturus.ſup verbo.inuoluet.p.e.is q.ĭ.de ſen,exc.li.6.Hoſt.
verò in d.c.ſicut.& de cler.cōiu.ſanè ſacerdotes.tenet primam
ſnīam,q̄ & vr̄ approbare.G.ĭ.de ele.q̄a ſæpe ſup verbo ſuſpēſi.
uer.nō obſtēt iura.li.6.& Io.An.expreſſe.in d.c.cū æterni.ſuper
verbo inuoluet.in nouella dicens,ꝙ illa decre.& decr.cū medi
cinalis.aperte reſiſtūt opinioni cōtrariæ,cū vtraq; dicat,ꝙ irre
gularitatē incurrat iuxta canonicas ſanctiones nō dicit eū irre-
gularitatē incurrere volumus.Cū ergo declaratiuè loquat̄ recī-
tās id qđ eſt de iure veteri,patet ſuſpenſum ab officio p cano-
nē nō dico approbantē ſed pœnā imponentē irregularitatē fie
ri ſimile.ĭ.de ſen.exc.c.ſignificauit.Ad decretalē is q.reſponde
tur ꝙ ſatis eſt p antiqua iura expreſſum excōicatos & ab offi-
cio ſuſpēſos celebrando irregularitatē incurrere, licet ſpēs ex-
cōicationū vel ſuſpenſionū non exprimat̄ ſm eū ibi:q̄ ſnīam
credo veriorē. Sed cōtra minori excōicatione excōicati ſuſpē
ſi ſunt canone.& tñ nō fiunt irregulares celebrādo,vt hic pa
tet ſolutio, excōicatus minori excōicatione eſt principaliter
ſuſpēſus à Deo & nō à canone niſi p approbationē, quod appa
ret ex eo ꝙ q̄q̄ cito vult pœnitere abſoluit̄ à quocūq; confeſſo
re,& ſtatim celebrare pōt,vt.ĭ.ſen.exc.nuper in fi.ſed ſecus eſt
in ſuſpenſis à canone,qui q̄uncunq; pœniteāt ante tp̄s ſuſpen
ſionis finitū celebrare non poſſunt,vt in prædictis decr.cū æter
ni.cū medicinalis.Sed adhuc opponit̄,qa in minori excōicatio
15 ne aliqd adiectū eſt à canone, † nā abſolutione eſt neceſſaria ſo
lēnitas.ĭ.de ſen.exc.nuper.c.quis.c.venerabili.&.c.duobus. &
oīa noſtra facimus,qbus auctoritatē impartimur. C. de veteri
iure enucl.l.1.ſed neq;.& §. tāta.ĭ.de præb. ſi apoſt.li.6.ſed dic
ꝙ hæc adiectio.quo ad ſolēnitatē nō mutat ſtatū ſiue naturā ſu
ſpēſionis minoris excōicationis, & idō nō eſt dicēda ſententia

canonis

canonis ſed Dei tantum, ſecundum Inno. Hoſti. & Specu. Sed
ſuppoſito, ꝙ talis excommunicatus minori excõmunicatio-
ne eſſet ſuſpenſus à canone hoc eſſet quo ad ſe tantum, nõ quo
ad alios, ideo non mirum ſi celebrãdo non fit irregularis, vt ſe
quitur. Item non eſt ſuſpenſus ab officio ſed à participatio-
16 ne ſacramentorum. vt. ſ. ſic non obſtat. † Item dicit Inn. hic nõ
dicimus ſententiam vel ſuſpenſionem canonis propriè ſed dr i
quando dicit, ſit ſuſpenſus, quouſque ſatisfaciat vel quouſque
pœniteat: vt dictum fuit. 81. diſt. ſi qui. alias ſi quis. & c. ſeq. 35.
q. 6. c. vlt. 16. q. 7. ſi quis deinceps. 35. q. 6. ſi duo. j. de ſepult. ani-
marum. in fine. lib. 6. & ideo ſtatim poſt pœnitentiam legitimã
celebrare poteſt. ſ. de cohabitatio. cleri. & mulie. ſicut. & etiam
ſi ante celebraret, non eſſet irregularis. Idem notat Guiliel. in
d. c. quia ſæpe. ſuper verbo ſuſpenſi. idem Specu. in d. verſi. vt au
tem, verſiculo idem quando dicitur & c. quorum opinio vide-
tur reprobari per capit. præſenti. j. de officio ordin. lib. 6. & per
capitu. exigit. de cenſibus. eodem libro. & per gloſſam Io. An.
ibi ſuper verbo ſuſpenſos, quod tenere ſecurius eſt animæ, &
ideo videtur tenendum. argum. ſ. deſpon. iuuenis. de homicid.
ad audientiam. De notorio autem fornicatore dicunt, quidam
ꝙ non eſt principaliter ſuſpenſus à canone, ſed à deo. quod ex
eo patet: quia quam cito pœnitet licitè celebrat: vt ſ. de coha-
bitatione clericorum. quæſitum. licet per canones in odium
criminis aliquid adiectum ſit quo ad vitationem eorum. ſ. de
cohabitatione clerico. veſtra. & c. tua nos. 32. diſtinct. nullus. §.
verum ſecundum Innoc. hic. Sed Hoſt. dicit ꝙ cum ſimoniaci
& notorij fornicatores, quantum ad ſe & quantum ad alios ſu-
ſpenſi ſint propter crimen ab officio à canone: vt. 1. q. 1. ſacer-
dotes. & in prædicto. §. verum, quantumcunque pœnitentiam
egerunt nunquam celebrare debent ante obtentam à ſede apo
ſtolica diſpenſationem: alioquin contrahunt irregularitatem.
ſ. de biga. quia circa. vt notat hic & in d. c. quia circa. & de cleri.
coniug. c. ſanè ſacerdotes. & ſ. de ſimo. tanta. & in d. c. cum me
dicinalis. Vbi etiam notat Bernar. & Innoce. ꝙ notorius forni-
cator & ſimoniacus bene fiunt irregulares ſi celebrant: quia ip
ſi ſunt ſuſpenſi à canone, licet non ab homine in ordine ſuo &
officio celebrandis, vt etiam ipſe no. j. de exceſsib. præla. tanta.
Et credit ipſe Inno. ꝙ pœna iudicis eſt grauior, quam iuris, qa
pœnam iuris credit ceſſare ſi ceſſat à peccato. argum. prædicti.
capit. quæſitum. ſ. de cohabi. cleri. quantum ad hoc vt alij poſ-
ſint audire eorum officia, ipſe tamen non debet celebrare ſine
diſpenſatione & abſolutione, ex quo notum fuit crimen eius.
81. diſtin. miniſtri. & nota. 51. diſtinctione, ſacerdotes. Sentẽtia
autem iudicis nõ ceſſabit niſi reſtituatur de magna gratia. hoc
notat ipſe Innocen. ſ. de coha. cleri. ſicut. & Archidya. in d. §. ve
rum. glo. adde dicitur, ꝙ notorius. Vnde dicta opini. Hoſtienſ.
præualere videtur per ea quæ no. Hoſt. in d. c. ſane. vbi intelli-
git illud. c. de fornicatore notorio. ſed. c. quæſitum. ſ. de cohabi
ta. cleri. de occulto. Notorius enim ipſo iure ſuſpenſus eſt, &
quo ad ſe & quo ad alios: vt in dicto capi. quæſitum. & eod. tit.
ſuper eod. & capitul. veſtra. Ideoque ſi celebrat, irregularitatem
incurrit ex quo ſuſpenſus eſt ab officio, ac ſi ſuſpenſus eſſet ab
homine: vt not. ſupra de vita & honeſtate cleri. vt clericorum
mores. & idem notant Guiliel. de mon. lau. & Geminian. extra
de conſangui. & affini. cap. vnico. ſuper verbo contrahentes. in
clemen. idem frater Ioan. in ſum. confeſsio. titul. de lapſis. q. 5.
quantum ad ſecundam eandem opi. videtur tenere Speculato.
17 in d. verſi. vt autem. † quod autem dictũ eſt de ſimoniaco, intel
ligo in ordine ſuſcepto ſiue crimen ſit occultum, ſiue manife
ſtum. talis enim ſuſpẽſus eſt ipſo iure quo ad ſe & quo ad alios
ab executione omnium ordinum. 1. q. 1. reperiũtur. ſ. de ſimo.
tanta. & capitu. penul. Et etiam de ſimoniaco in beneficio rece
pto ſi crimen eſt notorium vel manifeſtum, qui etiam eſt ſu-
ſpenſus quo ad ſe & quo ad omnes alios: vt in d. c. reperiuntur.
Si vero occultum: tunc ſuſpenſus eſt quo ad ſe nõ quo ad alios:
quia eius officium licite audiunt ſicut, quilibet criminoſus. 1.
q. 1. ſacerdotes, quod dic vt dixi plenius. ſ. de ſimo. ca. accuſatis
18 diſtinctione. 1. † Si ſint ſuſpenſi à canone non propter crimen,
ſed propter aliquem defectum: vt illegitimè nati, corpore vi-
ciati, & huiuſmodi, non incurrũt nouam irregularitatem ſi an
te obtentam diſpenſationem celebrant: & hoc curia Romana
obſeruat, quia quando diſpenſat cũ talibus ſimpliciter diſpen-
ſat ſuper defectu, & non ſuper irregularitate, quam contraxit
ex celebratione ante diſpẽſationem. 51. diſtinctio. Apoſtolica,
& no. ſ. de filijs presbyte. veniens. & capit. propoſuit. & quaſi
per totum. Et idem eſt ſi ſint ſuſpẽſi à canone non propter cri
mẽ, ſed propter infamiam, ſicut ſunt illi quorum crimina ſunt
notoria, qui etiam poſt peractam pœnitentiam celebrare pro-
pter ſcandalum & infamiam prohibentur, vt in dicto capitulo
quæſitum. & ſ. de homici. ex literis. 1. Et tamen celebrando an
te diſpenſationem nouam irregularitatem non incurrunt, quia
hoc non inuenitur iure cautum ſecundum Inno. hic Hoſtien.
hic & idem à verſic. ſi ſint ſuſpenſi circa Specu in d. verſicul. vt
autem. & Archidia. in dicto capitul. apoſtolica. in magna gloſ.
Sequitur de ſuſpenſis ab officio, non quo ad ſe ſed quo ad alios
tãtum. ſ. in probatione poſitis, quales ſunt clerici peregrini ſeu
incogniti de quibus. ſ. de clericis peregri. capitu. 1. ibi in ſuſpen
ſione & c. & per totum, & tales cum non ſint ſuſpenſi quo ad ſe
nec ab homine nec à iure, ſine peccato poſſent celebrare dum,
modo eſſent in loco vbi celebrare poſſent, ſed plebes ſuſpenſę
prohibitæ ſunt audire eorum officia, ſecundum Innocen. in di
cto capitu. 1. glo. 1. in probatione & c. Sequitur de ſuſpenſis ab
officio quo ad ſe tñ non quo ad alios, ſicut ſunt ordinati à nõ
ſuo Epiſcopo ſine licentia ſui proprij Epiſcopi, qui ſunt ſuſpẽ
ſi ipſo iure ab executione ordinum, quo ad ſe tantum, non ta-
men quo ad alios, vnde quo ad alios ſunt ſuſpendendi. vt. ſ. de
tempor. ordin. poſt tranſlationem. vbi hoc notat Hoſtienſis.
Et tales ſi celebrant antequam ſuus Epiſcopus diſpenſet cum,
eis quod eſſe poteſt, vt. 9. quæſtione. 2. lugdunen. & hoc nullã
irregularitatem incurrunt ſecundum Hoſtienſem in dicto ca-
pitul. quod tranſlationem. & Garſi. Cardi. Guilielmus & Ioan-
nes Andre. j. de tempo. ordi. capitu. eos qui. in fine. lib. 6. & Gui
lielmus in dicto capitu. lugdunen. glo antepe. & Specul. in di. §.
19 iuxta propoſitionis verſicul. ſed nunquid & c. vbi vide. † Sequi
tur de interdicto, & tunc aut perſona eſt interdicta, & tunc dic
idẽ quod dictũ eſt in ſuſpẽſo, quia tale interdictum non differt
à ſuſpenſione, vt patet per ea quæ dixi ſupra in princip. & quæ
notat Bernardus in capitu. allega. cum medicinalis. & Go. ibi in
glo. penulti. & Guliel. de mon. lau. in ſuo ſacramentali. tit. de in
terdict. Aut locus eſt interdictus, & tunc ibi ſcienter celebrans
eſt irregularis, vt ſ. eo. poſtulaſtis. in fi. quod dic vt legitur & no
tatur. j. de ſententia excommunicatio. is qui. §. 1. libro. 6. Fallit
quando de licentia Papæ celebratur in loco vel eccleſia interdi
cta, quia hoc poteſt fieri ſine peccato, vt. j. de priuilegi. cum &
plantare. §. quod ſi templarij. & capit. petiſtis. vbi hoc notat Ho
ſtienſis. & . ca. vt priuilegia. §. illud. vbi hoc notat Bernardus in
glo. ſic ergo patet, & Vincentius, & Inno. & Hoſtienſis. libr. 6.
& Io. And. ibi quam licentiam Epiſcopus non poteſt concede
re, vt. ſ. de appellatio. dilectis. & notat Bernardus in eod. titu. c.
ad hoc quoniam. Sic de Papæ licentia poteſt cum excommuni
cato impune excommunicari. j. de ſenten. excom. quod in du
bijs. & . cap. inter alia. & . c. ſi verè. Aut clerus, vel populus eſt in-
terdictus, & tunc dic vt legitur & not. eo. ti. c. ſi ſententia. li. 6.
Quid de clerico ſimplici ſecundum illos, qui dicunt quod non
eſt ordo, nullam irregularitatem incurrit, ſecundum vero illos,
qui contrarium aſſerunt contrariũ dicentes, etiam ſi in officio
ſuo cantet. 23. diſt. pſalmiſta. quam vltimam opin. amplectitur
Hoſtienſ. & Io. An. poſt eum. in d. c. ſi. de exceſ. præla. per id ꝙ
legi. & no. ſ. de æta. & qualitate. cum contingat. & ego cum eis,
& hoc tenet Aſtenſis. lib. 7. tit. de pœna excommunicati. q. qd
de illis. & q. ſed nũquid excommunicatus. † Vbi etiam dicit ſm
Ricar. ꝙ presbyter excommunicatus ſolenniter baptizans, eſt
irregularis, ſecus ſi non ſolenniter, vt faciunt vetulæ in neceſſi
tate, & dicta Inno. & Hoſtien. hic recitat ipſe Aſten. lib. 7. titu.
de interdicto & ſuſpenſo. arti. 6. per totum.

¶ De clerico non ordinato miniſtrante. Rubr.

1 *Non ordinatus diuina exercens ob neceſſitatem non peccat.*
2 *Laicus in neceſſitate baptizat.*
3 *Diuina exercentem vt ordinatum, quis diſpenſat.*
4 *Inordinatus diuina ioco exercens an peccat.*
5 *Ozias vſurpauit ſacerdotis officium.*

EX literis. Si quæris, quis poſsit diſpenſare
cum his, qui nullum habentes or
dinem exercent diuinum officium, vel aliquem
habentes ordinem exercent officium alterius,
1 ordinis, quem non habent, diſtingue, † Aut hoc
faciunt non cauſa ioci, ſed ex certa ſcientia, & tunc aut hoc fa-
ciunt non vt ordinati, vt ſi quis in neceſſitate baptizat puerũ,
quod licitum eſt cuilibet. 93. diſtinctione. diacones. 30. quæ-
2 ſtio. 1. ad limina. † etiam laicis. de conſecr. diſtinct. 4. in neceſſi
tate. & . c. conſtat. & tunc non peccant nec aliqua diſpenſatione
indigent, vt notant Ber. & Hoſtien. ſ. c. 1. & Goffr. in ſum. eod.
tit. & Hoſti. in ſum. eo. tit. §. & qualiter. verſi. item ſecus. Idem

ſi ſimplex clericus tanquam clericus dicat epiſtolam tempore
neceſsitatis ſ. qua nullus ſubdiaconus ſit præſens, nec tenet ma
nipulum in manu. ſic. ſ. de vita & honeſta. cleri. c. vt quiſ.; pre-
sbyter. ſecundum Hoſtien. in d. §. & qualiter. & Hoſtien. & Io.
3 Andr. hic † Aut hoc faciunt non ex neceſsitate ſed vt ordinati,
& quaſi eis ex officio hoc liceret: & tunc aut, quæris quis poſ-
ſit cum eo diſpenſare in ordine ſuſcipiendo: & tunc dicit Ber
nard. hic, in glo. fi. in fine, quòd Epiſcopus poteſt cū eo diſpen
ſare: quia Papa hoc expreſſe non prohibet ſecundum Hoſti. &
Io. Andr. hic, & ſ. c. proxi. & Hoſt. in ſumma eo. tit. §. fi. dicunt,
ꝙ imo ſolus Papa Magis etiam videtur delinquere, qui non or
dinatus miniſtrat, quam qui ordinatus licet depoſitus vel ſu-
ſpenſus, cum quo tamen ſolus Papa diſpenſat: vt not. ſ. titul. 1,
clerici. idem nota. Specu titu. de lega. §. nunc de Epiſcoporum
diſpenſatione. §. 18. & Rayne. in ſum. ſua. titu. de ætate ordi. §.
14. ſed nunquid. & frater Ioan. in ſum. confeſ. tit. de ætate ordi.
q. 43. quid iuris & c. Aut in ordine ſuſcepto, ſeu executione ip-
ſius ordinis, vel in beneficio: & tunc poteſt Epiſcopus diſpen-
ſare: vt hic in verſi. ad diaconatus. ſecundum Bernard. Hoſtien.
& Io. And. hic & Ray. & fratrem Io. & Specu. vbi. ſ. & Goffre.
in ſumma eo. titu. Inno. verò in c. dilectus. de tempo. ordi. ſim-
pliciter dicit ꝙ Epiſcopus diſpenſare poteſt cum nō ordinato
miniſtrante per hæc capitula: cuius dictum intellige ſecundū
4 diſtinctionem prædictam. † Aut aliquis hoc facit cauſa ioci, &
tunc certe ludus noxius in culpa eſt, vt. ff. ad. l. Aquil. le. nam lu-
dus. ſ. de homici. continebatur, non tamen credo, quòd pœnam
patiatur, niſi ſeruet ſolēnitatē, licet alias debeat pœnitere. ff. de
verborum obligationi. l. obligationum ſubſtantia. 15. q. 1. illud
in fi. Quia voluntas & propoſitum diſtinguunt maleficia. j. ſen
ten. excom. cum voluntate. ſecundum Hoſtien in d. §. fi. in fi. in
ſum. e. tit. & fratrem Ioannem in d. q. 44. quid iuris &c. Not. ta-
men ꝙ gl. ſuper Rayne. titu. de ætate ordi. ſuper verbo ſuſpen
di. rigorem huius. c. intelligit de illis, qui mentiuntur ſe promo
tos ad ordines, ad quos re uera promoti non ſunt, vel qui tan-
quam ſchiſmatici ingerunt ſe officio ordinis, quem nō habēt.
5 † ſicut Oaias vſurpauit ſibi officium ſacerdotis. Nec credit
illum rigorem eſſe extendendum ad clericum minorum ordi
nū, vel qui in miſsis nouis miniſtrant in officio ſubdiaconatus,
cauſa cuiuſdam gaudij & ſolennitatis faciendæ, non mentiētes
de ordinibus ſuis, cum ſere omnes aſsiſtentes ſciant veritatē,
tales tamen grauiter peccant huiuſmodi etiam ſine malitia ac-
ceptando, ſed quod prius dictum eſt ſecurius eſt tenere.

¶ De clerico per ſaltum promoto. Rubrica.

1 *Promotus per ſaltum non cogitur ordinem prætermiſſum ſu-ſcipere.*
2 *Minor per ſaltum promotus ab Epiſcopo diſpenſatur.*
3 *Maior per ſaltum promotus à quo diſpenſandus. 5.*
4 *Promotus per ſaltum miniſtrans à ſolo Papa diſpenſatur.*
6 *Promotus non baptizatus ordinem non recipit.*
7 *Fœmina promota ordinem non recipit.*
8 *Promotus per ſaltum an recipiat caracterem ordinis.*
9 *Promotus per ſaltum an recipiat exequutionem ordinis.*
10 *Ordinatus non rite celebrans non conficit corpus Chriſti.*
11 *Puer promotus recipit ordinem.*
12 *Puer promotus an maior factus continere debeat. 14.*
13 *Puer voto non obligatur.*
15 *Error communis non facit ius in ſpiritualibus.*
16 *Error communis an ius faciat in temporalibus.*

TVæ litteræ Si quæris, vtrum cum cle-
rico per ſaltum promoto
poſsit, & valeat Epiſcopus diſpenſare, diſtin-
1 gue, † Aut talis non vult miniſtrare in ordine
illo per ſaltum ſuſcepto vel in ſuperioribus,
ordinibus, & tunc non debet cogi præciſe ſu
ſcipere ordinem prætermiſſum ſecundū Hug. & Arch. qui hoc
notant. 52. diſtinct. ſolicitudo. ſuper verbo imponas. Aut vult
miniſtrare in ordine illo per ſaltum ſuſcepto vel in ſuperiori-
bus, & tunc, aut talis fuit promotus ignoranter: aut ſcienter. Si
2 ignoranter tunc, † aut talis promotus per ſaltum tempore pro
motionis ſuæ erat minor. 14. annis, & tunc quis nō debuerit or
dinari ad ordinem ſacrum, tamen ſi ordinetur ordinatus eſt, li
cet executio ſuſpendatur. ſ. de tempo. ordin. vel non eſt cōpo.
& hic poteſt Epiſcopus diſpenſare ſm Hoſti. hic. & in hoc ſa
tis cōcor. Ber. hic in gloſſ. in caſu iſto &c. in prin. pro quo facit
3 quia talis ætas ignorabat quid agit. C. de falſa. mone. le. 1. † Aut
tempore huius promotionis erat maior. 14. vel ſaltem. 18. an-
nis. arg. ſupra de offic. deleg. cum viceſimum. & tunc cū negli
gentia ſeu ignorātia ſit craſſa & ſupina, quæ non excuſa. ſ. de or
di. ab Epiſcopo. c. 1. & de cleri. excom. mi. c. apoſtolicæ. & hoc
caſu non poſt diſpenſare niſi Papa ſm Hoſt. Sed ipſe Hoſti. in
ſum. eo. tit. §. vlti. & frater Io. in ſum. confeſ. tit. de ætate. ord. q.
40 quid iuris. dicunt contra. ſ. ꝙ Epiſcopus pōt diſpenſare etiā
ſi miniſtraret in ordine per ſaltum recepto, per iſtud. cap. Idem
tenet Archid. in c. alleg. ſolicitudo. ſuper verbo concedas. vbi di
cit, ꝙ illa conceſsio de miniſtrando in diaconatus, & presbyte
ratus ordinatis ordinibus per ſaltum receptis ſit diſpenſatiuè,
quam diſpēſationem, Epiſcopus auctoritate ſua facere poteſt,
vt hic legitur & nota. Sed opinio Hoſti. videtur tutior, cum ta
lis ignorantia ſeu negligentia in adulto ſit intolerabilis in facto
proprio. ff. de iuris & facti igno. l. plurimum. & de acquirē. hæ-
re. l. cum falſum. & no. gl. ff. pro ſuo. l. fi. in fine. & maximè recē
ti. vt. ff. de leg. 1. l. ſi res obligata. de pœnis. le. diuturno. C. de ſu-
ſcepto. & Archa. l neminem, lib. 10. no. Gemi. extra, de iureiu-
rand. capit. vnico. ſuper verbo innouaret. in cle. & tam ſolenni
ſit, ut collatio ordinis ſacri. 23. diſt. in c. c. diaconus. & c. ſubdiaco
nus, & per totum. ſ. de ſacra. non iteran. per totum. Et diſſolu
ſura negligentia propè dolū eſt. ff. manda. l. ſi fideiuſſor. & craſ-
ſa & ſupina ignorantia dolo æquiparatur. ff. depoſ. quod Nerua
ſupra titu. 2. Apoſtolicæ. 2. reſpon. io. & j. de conſti. capit. vt ani
marum. lib. 6. & hoc poteſt teneri maximè vbi miniſtrauit, ꝗa
talis, quo ad ordinem per ſaltum ſuſceptum habetur pro non
ordinato in ſui præiudicium, vt non poſsit eligi in Epiſcopum,
iuxta capit. à multis. ſ. de ætate & qualitate. vt no. Vin. ſ. de ele-
ctio. dudum. 1. & Archidya. in d. c. ſolicitudo. ſuper verbo offi
cia. & Hoſtien. hic in fi. arg. ſ. de tranſla. Epiſcopi. c. 2. §. ſed neq;
verſicu. ſicut iuxta. Et cum non ordinato miniſtrante ſolus Pa
pa diſpenſat ſecundum Hoſtienſem. ſ. titu. proxim. capit. 2. &
ibi dixi. Clericus tamen per ſaltum promotus gaudet priuile-
gio clericali: vt notat Geminia. extra de ſepulturis. ſuper cathe
drani. ſuper verbo ordinis clericalis. in clementi. quod eſt in fa
uorem ordinis clericalis & eccleſiæ non ſui. argumē. ſ. de foro
4 competenti. ſi diligenti. † Si talis fuit promotus ſcienter tunc,
aut miniſtrauit in ordine per ſaltum recepto, & tunc, difficul-
ter diſpenſaretur cum eo. argum. ſ. tit. 1. capi. 2. nam & in men-
tem ipſius tituli incideret, & ſic non poſſet cum eo diſpenſari
niſi per Papam, vt ibi notat ſecundum Hoſtienſem in ſumma
5 eodem titu. §. vltimo. in fi. † Aut non miniſtrauit, & tunc dicit
Hoſtienſis ibi in princip. ꝙ iniungetur pœnitētia, & ſupplebit
caute, quod incaute omiſſum eſt, & ſic per Epiſcopum diſpen
ſabitur. argumen. dicti capitu. ſolicitudo. 52. diſtinctio. & ſ. de
ſacramen. non iter. capit. 1. Sed hoc dicit ſimpliciter, quod cū
promoto ſcienter per ſaltum ſolus Papa diſpenſat, nam & men
tem. ſ. titu. proxi. & j. tit proxi. offendit quod videtur ſecurius
argumen. illius cap. ſolicitudo. ibi negligentia potius quam ſu
perbia & c. à contrario ſenſu, & hic quando dicit intra annos di
ſcretionis, & quando dicit poſt huiuſmodi negligētia. quaſi di
cat ſecus ſi ſcienter. Idem Ioannes And. hic, cum ſit idem non
eſſe ordinatum, & eſſe non debito modo. ſ. de tranſlatione epi-
ſcopi. capitulo. 2. pro hoc. 48. diſtinctione, cap. fina. ibi, nam ca-
ſum appetit, qui ad ſummi loci faſtigia poſtpoſitis gradibus
per abrupta quærit aſcenſum.

Super eo. c. Ad declarationem glo. in caſu iſto & c. ſi
quæris vtrum per ſaltum promotus reci
piat caracterem ſeu executionem ordinis ſic ſuſcepti, diſtin- 1
6 gue, † Aut talis promotus non eſt baptizatus, & dic quòd nihil
recipit, nec ordinem nec executionem, Quia cum baptiſmus
ſit fundamentum, & ianua ſacramentorum, vt 32. diſti. §. verū.
in fi. ſ. de presby. non bap. c. veniens. 1. reſp. vbi fundamētū nō
eſt, ædificari non pōt. vt ibi, & 1. q. 1. cum Paulus. de conſe. diſt.
2. ſicut ſm gl. 52. diſtinct. ſolicitudo. & Hoſt. hic in gl. fi. & Gu
liel. de mon. lau. extra de æta. & quali. c. ſuper verbo ſcientiam,
verſi. tertio, quæro. in clem & in hoc concordat Ioan. 40. diſt.
ſicut viri. glo. 1. in fi. & Aſten. lib. 6. ti. 2. ad finem. q. vtrum cara
7 cter. † Aut eſt baptizatus, & tunc; Aut non eſt maſculus ſed fe
mina & talis nihil recipit ſm Gui. de mon. lau. vbi. ſ. pro quo fa
cit, qđ legi. & no. j. de pœni. & remiſ. noua quædam. vbi hoc te
net Io. Andre. ſuper glo. 2. 23. diſtinctio. ſacratas. 27. q. 1. diaco-
niſſam. glo. vlti. vbi dicitur ꝙ mulieres non recipiunt caracte-
rem. impediente ſexu & conſtitutione eccleſiæ, nec officiū or
dinum exercere poſſunt, vt in c. allega. ſacratas. Et eſt ratio ſm
Archi. in dicto. c. diaconiſſam. glo. vlti. qui ordo eſt perfectum
mēbrorum eccleſiæ, cum detur ad collationē gratię in altero.
Mulier autem nō eſt perfectum membrū eccleſiæ, ſed vir. Præ
terea mulier fuit cauſa effectiua damnationis, quia fuit princi-
pium præ-

pium præuaricationis:& Adam per ipſam deceptus eſt. 33.q.
5.Adam.&.c.ſeq.& ideo non potuit eſſe cauſa effectiua ſalutis,
cum ordines ſint effectus gratiæ in altero,& ſic ſalutis.Licet ve
rum ſit quod ſexus muliebris fuerit cauſa materialis ſalutis no
ſtræ, id eſt beata virgo, de qua materialiter Chriſtus ſalus no-
ſtra proceſsit. Et quòd mulier ſi ordinaretur non reciperet
caracterem,tenet Archidyac.ibi.& 32.diſtinct.presbyter.ſ.ſu-
per verbo presbyteram. & Goffredus in ſumma, de ætate &
qualita.§.quid de muliere.& Rayne.in ſumm.de impedimen
to ſexus,& frater Ioann in ſumma confeſ.de impedimento ſe
xus.quæſtio.1.& Specu.titu.de procura.§.ratione igitur cauſæ
verſi.31.Aut eſt maſculus,& tunc,aut quæris,vtrum recipit ca
racterem:aut vtrum recipit executionem. Si caracterem,tunc
dicit Hugo,quod non poſſet ordinari in ſacerdotem nec reci-
pere caracterem ſacerdotalem, niſi habeat ad minus primam
tonſuram. Vnde ſi laicus ordinetur ad ſacrum ordinem nihil
recipit.argumen.40.diſtinctio.ſicut viri.vbi dicitur, ſicut viri
& mulieris coniunctio vnum facit corpus, ita clericatus & ſa-
cerdotium vnum faciunt ordinem. Sed ſi aliquem de minori-
bus ordinibus habeat, tunc recipit ſacramentum, ſecundum
Vincentium, Goffredum, Bernardum, & Hoſtienſem hic. &
Raynerium,& Aſtenſem in ſumm.huius titu.& Aſtenſ.libr.6.
tit.de prudentia,dicunt contrarium, quod bene quis recipit ſa
crum ordinem etiam ſi nullum habeat de minoribus ordini-
bus:& hoc tenent Thomas & Petr.& cæteri theologi. & fra-
ter Ioann.in ſumma confeſsio.tit.de ætate ordi.q.41. Sed nun
quid excepto ordine Epiſcopali,quem nemo recipit niſi prius
ſacerdos fuerit ordinatus argumen.infra de exceſsio. prælа.ca.
ex literis.§.nos autem.verſi.cum igitur.hunc autem recipit ſi
ſacerdos eſt,licet alios ordines non habeat,ſed antequam exe-
quatur ſupplendum eſt illud quod deeſt. Et in hoc quod dictũ
eſt de ordine Epiſcopali concord.Hugo.& Laur.& Ioan. de ſa.
in dicto capit.ſolicitudo.vt not.Archid.ibi in gloſſ.adde: idem
ſentit Guilel.& gloſſ.ſequens. Tu dicas, quod laicus indiſtin
ctè recipere poteſt ordinem,ſeu caracterem ordinis ſacerdotij
& Epiſcopatus,& alterius cuiuſcunque:quia caracter imprimi
tur ſi conferatur in forma eccleſiæ ab eo,qui poteſtatem habet
vt hic.nec illa decret.ex literis.in aliquo contradicit ſecũdum
Bartho.Brix.in d.c.ſolicitudo.in fine. Et in hoc concordat Ar
chidya.ibi in glo.fi.& Hoſtienſis in dicto capit.ex literis. di-
centes,quòd illud quod ibi dicitur, ꝙ pontificale officium ſi-
ne altaris miniſterio non valet adimpleri,hoc ideo eſt. quia ille
Epiſcopus ſua culpa factus erat irregularis ſecundum Vincen-
tium,& Goffredum. Vel dic,ꝙ ibi dicit non valeat adimpleri,
quaſi dicat non negamus, quin recipiat caracterem ſi quis in
Epiſcopum conſecretur licet ſacerdos non fuerit, nec nega-
mus quin caracter remaneat ſi ordinatus fuerit,quamuis ſit ſu
ſpenſus,& hoc tantum dicimus nos propter quod executionẽ
non habebit, & hoc vult illa litera ſecundum Hoſtienſem ibi,
& Archid.in d.c.ſolicitudo.cum quibus concor.Ioan. An.hic,
& in hoc etiam concur.quod notant Lauren.& Archidi.38. di
ſtinct.omnes pſallentes.ſuper verbo ſi ſubiliuntur. & Rayna.in
ſumm.de pru. ordin.Quia etiam infans in cunis exiſtens etiam
vnius diei poteſt recipere ordinem ſacerdotalem,& etiam epi
ſcopalem,dummodo ſit baptizatus & maſculus, vt notant Hu
go.& Archidia.77.diſtinct.c.ſubdiaconus & Hoſti. hic & Io.
de ſa.& Ioan.gloſſator.1.q.1.pueri glo.3.& Guilie.de mon.lau.
in dicto.c.1.ſuper verbo ſcientia.extra,de æta.& quali.in clem.
9. & Aſten.lib.6.tit.de ætate ordi.in prin.† Si quæris vtrum reci-
piat executionem ordinis p ſaltũ ſuſcepti, dic quòd non,niſi
prius omiſſum ſeu ordines omiſſos receperit & cum eo fuerit
diſpenſatum vt hic,& ſupra dictum eſt. Vnde non puto ſecun
dum Hoſtienſ.hic, ꝙ per ſaltum promotus in Epiſcopum vel
etiam in presbyterum executionem habeat, etiam quo ad illũ
ordinem,quem ſuſcepit:quia nihil intereſt vtrum non ſit ordi
natus, vel non ſit rite ordinatus.argum.ſ.de tranſla.epiſcopi.c.
2.§.ſed neque.verſi.ſicut iuxta.hoc eſt ſecundum formam ec-
cleſiæ ſecundum,quam nullus per ſaltum ex certa ſcientia p-
10 mouetur.† Si ergo ſacerdos non rite ordinatus.i. nõ ſeruata for
ma eccleſiæ, attentat celebrare:conficit corpus Chriſti:vt ex-
preſſe innuitur ſupra de ſum.tri.c.1.§.vna verò.

Super eo c. Ad declarationem glo.fi.Si quæris, vtrũ
ſi puer intra annos diſcretionis ordinet
recipiat ordinem ſeu caracterem ordinis:& vtrum ad ætatem,
11 legitimam perueniẽs continere teneatur,diſtingue.† Aut quæ
ris de primo.ſ.vtrum recipiat ordinem ſeu caracterem ordinis
& dic ꝙ ſic. vnde etiam ſi puer ex quo baptizatus eſt ordine-
tur ad quemcunque ordinem,caracter imprimitur,licet execu
tio ſuſpendatur:vt.ſ.de tempo.ordin.vel non eſt,compoſt. ſe
12 cundum Hoſtiẽ. hic & dixi.ſ.diſtinct.proxi.in fine. † Aut quæ
ris de ſecundo.ſ.vtrum ad ætatem legitimam perueniens con
tinere teneatur:& tunc dicunt quidam ꝙ non:quia continen-
tia res eſt voti non præcepti. 32.q.1.integritas. & hoc expreſ
ſe tenet Guilel.de mon.lau.extra,de bomi.capit.vnico.glo.2.
in clemen.per ea quæ not.per Bernardum, & Hoſtienſem hic,
& ſ.de ætate & qualitate.vel non eſt compoſt.& 61.diſtin.per
totum.idem videtur tenere Aſten.lib.6.tit.de ætate ordi.art.1.
q.3.Alij dicunt,quòd ſic,licet enim votũ in tali ætate emiſſum
non teneat:vt ſ.de regula.ad noſtram.&.ca.ſignificatum cum
ſuis concordan.ordo tamen cõfertur:vt dictum eſt, & ſic plus
operabitur ordo quam votum,& hoc tenet Genc. extra de æta
te & quali.capit.generalem.glo.vltim.in clemen. ¶ Ego verò
Henricus credo ſic diſtinguendum, Aut talis factus adultus
conſentit expreſſe tali collationi ordinis ſibi factæ,ſeu eam rati
ficat,& tunc continere tenetur ſecundum Hoſtien.& Io. And.
hic & Hugo.77.diſtinc.ſubdiaconus.& Archidia.1.quæſtio.1.
pueri.argum.pro hoc.C.ſi maior factus ratum habue.l.1.& ſi
infra de regula.is qui.in princip. ibi ſeu profeſsionem &c. Aut
non conſentit nec ratificat expreſſe: & tunc, aut talis veniens
ad ætatem diſcretionis vult in ordine remanere,& miniſtrare,
& vti priuilegio clericali, & tunc tenetur continenter viuere
vt hoc not.Hug.in d.c.ſubdiaconus.& Archidiaconus in di.c.
pueri.pro hoc quod legi.& not.ſ.de cleri.coniug.cum olim.&
capit.cum decorem. Aut veniens ad ætatem diſcretionis non
vult in ordine remanere,ſeu miniſtrare: & tunc, aut tempore
receptionis ordinis erat doli capax,& tunc dicunt Ioã. de ſa.&
Io.gloſſator in dicto capitu. pueri.glo.2.in fi.quod tenetur con
tinere:quia & voto,& ſacramento ſe obligare poteſt,vt doli ca
pax ſupra de delictis puero.capitul.1.licet non religioni, vt ibi
notant.Aut non erat doli capax:& tunc dicunt ibi quod non te
netur continere. Sed tu diſtingue, aut contradixit ſtatim poſt
ſuſceptionem ſacri ordinis, & perſeuerauerit in contradictio
ne vſque ad finem.14.vel contradixit ſtatim poſt finem.14. an-
ni, & tunc non cogitur continere ſed poteſt contrahere ma-
trimonium.argument.20.quæſtio.2.illud ſupra de regulari.ad
3 audientiam.† Quod ex eo ſatis probatur, quia & ſi vellet ante
legitimam ætatem, & non poſſet ſe obligare voto expreſſo ad
continentiam. 20. quæſtio. 1. capitu.1. ergo multo fortius nec
voto non expreſſo.ſ.per ſuſceptionem ordinis,vt notat Inno-
centius,& Hoſtienſis ſupra de tempo.ordina. vel non eſt com
poſtel.& Hoſtienſis, & Ioannes Andr. hic, pro quo facit opti
14 mè infra de regulari.capitu.is qui.§.ſecus autem.lib.6.† Aut nõ
contradixit, & tunc videtur hoc tacite ratificaſſe, & ideo de
cætero continere cogitur. argument.ſupra de deſponſatio.im
pube.de illis.1.& 2.qui matri.accu.poſſunt. capitul. inſuper de
regulari.capit.cum virum.&.c.cum ſcimus.&.c.ad noſtram.&
eo.titu.c.is qui.§.quod ſi.per totum.lib.6.

Super eo.c. Iſtud.c.facit ad hoc quod error commu
15 nis non facit ius, circa quod diſtingue. †
Aut quæris vtrum faciat ius circa ſpiritualia, & dic regulariter,
quòd non,vt hic,quod tamen intellige vt dixi ſupra de bigam.
nuper.diſtinctione fina.ad finem ibi,ſi quæris de contractibus
ſpiritualibus &c.Aut circa temporalia, & tunc potes dicere vt
ibi,& vt notat Innocentius ſupra de electionibus. nihil eſt. &
de hæreti.fraternitatis.& Dynus.j.de regulis iuris.capi.1.quæ
16 ſtione.7.libr.6. | Vel potes dicere,vt notant Iacobus de are.&
Cynus.C.de ſacroſanct.eccleſijs.l.decreuimus.vbi diſtinguunt
aut error communis laborat contra errantem, & tunc ſuccur
ritur ei,vt.ff.quando actio de pec.eſt an.l.quæſitum.aut laborat
contra alium,& tunc,aut ille alius eſt cõtrahens,aut eſt tertius
non contrahens.Si eſt contrahens,tunc pro veritate accipitur,
vt.ff.ad macedo.l.3.Si eſt tertius,tũc ſecus.ff. de eo qui pro tut.
nego.geſt.l.is qui.& de excuſa.tuto.le.qui neque. ſed diſtinctio
quam poſui in dicto.c.nuper.eſt magis plena,vide ſupra.

¶ De eo qui furtiue ordines recepit. Rubr.

1 *Abbas diſpenſare poteſt.*
2 *Prælati minores in quibus diſpenſent.*
3 *Capitulum an diſpenſet.*

CVm h.lator. Si quæris vtrum,& qui præla
ti poſsint diſpenſare, diſtin-
gue,vt dixi ſupra de iudi.at ſi clerici.diſtinct.vltim.
1 Vnde dicunt Inno.& Hoſt.hic,& Io.An. poſt eos
ꝙ Abbas põt diſpenſare vt hic,& no.ſ.de ſtatu mon. cũ ad mo
2 naſterium.de ſen.excõ.cum illorum.† Alias autem niſi in caſi-
bus in quibus inuenitur expreſſum,non credunt ꝙ Abbas, Ar

chidiacon. vel prælatus alius ſub Epiſcopo poſsint diſpenſare.
Minores. n. prælati ardua ad Epiſcopos debent deferre. ſ. de
offi. Arch. c. 1 & c. ad hæc. & in hoc cõcordãt Inn. Hoſt. & Cõ.
poſtel. ſ. de poſtul. præl. c. fi. & Ber. & Hoſt. ſ. ne cleri. vel mon.
c. non magno. glo. fi. & j. de ſenten. excomm. cum illorum. in fi.
& Spe. tit. de leg. § ſunt quoq; in fi. & Archidiaco. 16. q. 1. eccle
ſia habet ſenatum glo. adde. dicit Inno. & j. de elec. cũ ex eo. ſu-
per verbo ſuperiores. li. 6. Vnde hic in fine Abbas poteſt diſpẽ
ſare: vt ſ. de ſtatu mon. §. cum ad monaſterium. & infrà de ſen-
ten. excom. cum illorum. ſecundum Tancred. Vinc. Petr. Ho-
ſti. & Io. An. licet Alanus dixerit epiſcopũ eſſe Abbatem. ſ. de
iudi. cauſam. Vel habebat iſte Abbas priuilegium ordinãdi mo
nachos ſuos: vel requiritur in diſpenſatione Epiſcopi conſen-
ſus Abbatis ſecundum eum & Goffre. ſed primum verius cre
3 do. † De capitulo dicunt, quidam q; poteſt diſpenſare. argum. ſ.
de præben. cum non ignores. de ſimon. inſinuante. 55. quæſtio.
3. alia. ſed ipſi Inno. & Hoſtienſis, & Ioannes, Andreas dicunt,
quòd non vident qualiter illa capitula pro illis faciunt, & idem
dicit Archidyaconus in d. c. eccleſia. & bene vt videtur.

1 *Furtiuè ordinatus quis dicatur.*
2 *Epiſcopus an cum furtiuè ordinato diſpenſet.*
3 *Promotus, qui pro tali non ſe geſsit ſe ordinatum probet.*
4 *Ordinatus an ordinationem ſuam probare teneatur. 6.*
5 *Peccatum proprium minus exactas probationes requirit.*
7 *Ante confirmationem electionis, eam eſſe canonicam, probat electus.*
8 *Poſt confirmationem electionis eius defectum probet objiciens.*

INnotuit. Si quæris, qualiter dicatur, quis fur
tiuè ordinatus, & vtrum cum fur-
tiuè ordinato poſsit epiſcopus diſpenſare, diſtingue.
1 † Aut quæris de primo. ſ. qualiter dicatur, quis furti-
uè ordinatus: & certe cum quis contra conſcientiam Epiſcopi
proprij ſine examinatione promouetur. 24 diſt. n. quando Epi
ſcopus. 64. diſtin. extra conſcientiam. ſecundum Ber. ſ. eo. c. 1.
in glo. 1. & Hoſti. ibi. Item ordinatur furtiuè, quando quatuor
minoribus ordinibus non contentus vna & eadem die ſubdia
conatus ordinem recipit, vt ſupra eodem. cum h. vel cum
duos ſacros ſimul recipit vt hic, vel cum gradu omiſſo ſal tum
facit. vt. ſ. eo. titu. proxi. c. vnico vt no. Hoſt. in ſum. eo. tit. §. 1.
& frater Aſten. lib. 6. tit. 4. de collatione ordinum. artic. 3. verſi.
2 ſciendum. † Si quæris de ſecundo. ſ. vtrum cum furtiuè ordina
to poſsit Epiſcopus diſpenſare, tunc diſtingue vt dixi ſuprà de
tempor. ordi. c. conſultationi. vltra medium. verſi. propter for
mam ſeu. ſolennitatem & c. & de hoc no. Hoſt. in ſum. eo. tit. §.
vltim. & Rayne. in ſum. titu. de ætate. ord. §. 2. pœna eius & c. &
frater Ioan. in ſum. confeſsio. titu. de ætate ordin. q. 34. quid iu
ris & c. & q. ſeq. Henricus Bohic.

Super eo c. Ad declarationem glo. Inno. hic, Si quæ-
ris, vtrum ordinatus ordinationem ſuam
3 probare teneatur, diſtingue. † Aut non geſsit ſe nec habetur re
tro acto tempore pro ordinato, & tunc tenetur probare ſe or-
4 dinatum. ſ. de cleri. peregr. c. 1. & 2. & per totum. Aut geſsit ſe,
& habetur retro acto tẽpe pro ordinato: & tunc, aut ordinatus
eſt vir notus & bonæ famæ, qui vbi conuerſatur à longo tem-
pore hactenus eſt pro rite ordinato habitus, & tũc credam eũ
bene ordinatum, nec cogitur aliter probare. hæc enim ſunt ſuf
ficientia argumenta ſuæ ordinationis, argumen. ſupra de cleri.
pereg. c. inter. c. & c. ſequen. 9. quæſtio. 2 Lugdunen. ſecundum
Inno, hic idem frater Ioannes in ſumma confeſ. titul. de ætate
ordinan. q. 35. quid iuris & c. & Archidiac. in dicto. cap. lugdu-
nen. ſuper verbo ordinator. Videtur etiam, quòd prædictis præ
ſumptionibus ſit ſtandum. Etiam ſi conſtet eum ab alieno Epi
5 ſcopo ordinatum. † Cum enim hoc peccatum in ſuum tantum
& non in alienum periculum vergat, minus exactæ probatio-
nes ſufficiunt: vt nota. in c. 1. de cleric. peregrinand. ſecundum
Inno. & Archid. vbi. ſ. Aut aliquid prædictarum præſumptio-
num deficit, & tunc dicunt Innu. & Archi. non eſſe credendũ
6 eũ rite ordinatum, niſi aliàs de ſua ordinatione probaret. † Sed
Hoſtienſis dicit hic, q; ſi loquamur de æquitate, tunc ſi factũ,
eſt antiquum ſeu ordinatio antiqua niſi aliud probetur, rite or
dinatus præſumitur. argum. in eo quod legitur & nota. ſupra de
presby. non bapti. c. 1. de præſumptio. c. fin. de iudi. cum depu
tati. Sufficit. n. q; ſic agit, ſic contrahit, & talis eſt & fuit ab epi-
ſcopo & vicinis communiter reputatus. arg. ff. ad macedonia. l.
3. j. de ſententia excommunicatio. in præſentia ſecundum Ho
ſtien. & Io. An. hic. Si verò recens, tunc ſi Epiſcopus proprius
exinde referat quæſtionem, neceſſe habet ipſum Epiſcopum
certificare. argumẽ. in eo quod legi. & not. ſupra de clerico ex-
communi. miniſtran. c. propoſuit. §. penultimo & fin. & de ſi-
monia licet hely. & videtur expreſſum ſupra. titulo. 1. c. vnico
alias poteſt ſibi interdicere executionem ordinis in poſterũ,
quamuis quo ad præteritum debeat ſub diſsimulatione tranſi-
re. arg. ſupra de conſecratio. eccle. c. aqua. Si verò loquimur de
rigore: tũc idem eſt in facto antiquo quod dictum eſt in facto
recenti, ſecundum Hoſti. cuius opinionem de æquitate credo
veram, quam etiam ſequitur Io. And. Henricus Bohic.

Super eo c. Ad declarationem eiuſdem gloſſæ Inno.
hic in verſicu. in electione autem & c. Si
quæris vtrum, & quando contra electionem objiciatur defe-
ctus cui incumbit probatio, diſtingue. Aut objicitur defectus
7 ante electionem confirmatam, aut poſt. † Si ante confirmatio-
nem, tunc qui objicit nihil probare debet, ea ratione quia ne
gãtis factũ, ſcilicet electionem canonicam nulla eſt probatio.
6. q. vltima actor ſupra de elect. bonæ memoriæ magunti. § por
ro. ſed electus debet probare electionem canonicam: vt no. In-
8 nocentius hic & ſuprà de poſtulatione prælatorum. capit. 1. † Si
poſt confirmationem objiciatur minus canonicam: tunc obij-
ciens probare debet: nemo enim cogitur dicere titulum ſuæ
poſſeſsionis. & ita notat Hoſtienſis ſupra de dolo & contuma-
cia. cum olim. & idem ſentit Guliel. durandi. j. de elec. vt circa
in glo. ſi ſacerdotis. lib. 6. Et hanc totam diſtinctionem ponis
Archidiaconus 78. diſtinctio. presbyter. glo. l. adde ſi de electio
ne agatur & c. Idem no. compoſtella. ſupra de electio. quod ſi-
cut. circa principium verſi. ſi autem cõfirmatio & c. vbi etiam
dicit vltimum membrum fallere, vbi à confirmatione ipſa eſt
appellatum: quia tunc confirmato incumbit probatio, quòd
confirmatio fuit iuſta ſicut in alia ſententia à qua eſt appellatũ,
notatur per eum in dicto. c. bonæ. dicit etiam q; iſtud eſt ſecu-
rius, quam illud quod dicit Innocentius hic in fi. verſ. & hic vi
detur & c. Licet Archi 63. diſtinctione. c. 1. ſuper verbo, com-
mune. illam gloſſam recitet, & approbare videatur. & Io. Andr.
hic. & ſupra de re iudic. ſicut nobis. in fi. Henricus Bohic.

¶ De exceſsibus prælatorum. Rubrica.

1 *Conſuetudo eſt ſeruanda.*
2 *Epiſcopus an interdicat eccleſiam, vel clericum ſuſpendat ſine capituli conſenſu.*
3 *Epiſcopus ſine capitulo ſubditum ſuſpendit.*
4 *Epiſcopus, quæ communia cum capitulo habet.*

PEruenit. Ad euidentiam huius cap. & glo.
Innocen. hic ſi quæris vtrum Epi
ſcopus poſsit ſine conſenſu capituli excommu-
nicare, vel ſuſpendere clericos, vel eccleſijs inter
dicere, Diſtingue. † Aut apparet de conſuetudine
ſuper hoc legitimè præſcripta, & tunc illa eſt te-
nenda & ſeruanda, ſiue det ſoli Epiſcopo quod hoc poſsit fa-
cere: vt. j. de conſue c. non eſt. libro. 6. ſecundum Ioan. An. hic:
ſiue ſoli capitulo, vel Epiſcopo & capitulo, inſimul. argum. c. al
lega. & ſupra de his, quæ fiunt à prælato. c. nouit & c. ca. quanto.
& c. ea noſcitur: Aut non apparet de conſuetudine ſuper hoc
2 præſcripta: & tunc † Aut quæris vtrum poſsit clericum ſuſpen
dere, vel eccleſias interdicere in perpetuum, vel ad longum,
tempus ſine conſenſu capituli. & dic q; non: vt hic, & ſupra de
his, quæ fiunt à maiori parte capit. c. quæſiuit. de accuſatio. qua
liter & quando. in 2. reſponſo. 34. diſtinctione quorundam. 50.
diſtinctione ſtudeat & cap. nullus ſecundum Inno. Hoſt. & Io.
And. hic idem Hu. & Arch. 2. q. 1. nomen presbyteri ſuper ver
bo ſuſpendi. Vbi etiam dicunt, quòd nec ſuſpendere ſicut nec
excommunicare poteſt Epiſcopus clericum præter ordinem
iudiciarium argum. ea. cauſa. & q. cap. nemo presbyter. & capi.
multi. & hoc maximè obtinet, quando procedit ex officio cõ-
tra abſentem, vt in dict. c. qualiter, & quando. 2. §. debet igitur.
Nam & in grauibus eſt conſilium capituli requirendum ſupra
de his quæ fi. à præla. c. nouit. & c. quanto. Excõmunicatio au-
tem eſt maior pœna in eccleſia dei. 34 q. 1. corripiantur. ideo
nõ mirum ſi conſilium capituli requiratur, ſecundum Inno. &
Hoſt. & Abbatem & Io. And. & in hoc concordat Archid. 59.
q. vltim. c. hi qui altario. glo. fi. & Aſten. lib. 7. tit. de interdicto
3 & ſuſpenſione arti. 8. verſi. non debet autẽ. † Aut quæris, vtrum
Epiſcopus poſsit ſuſpendere, vel interdicere ſubditũ ſuum ad
tempus ſaltẽ modicum, & dic q; ſic, etiã ſine monitione, imo
etiã ſine cauſæ cognitione ſi culpa vel delictũ coram iudice fiat
arg. 45. diſt. c. 1. 35. diſt. c. vltimo. ff. de penis. l. moris. ſm Inn.
& Hoſti.

& Hoſt.& Io.An.hic idē Inno.ſ.de excep.apoſtolicę.gl.ſecunda.& Aſten.vbi.ſ.idem Archi.in d.c.nemo presbyteri. ſuper verbo ſuſpen.li. Vel ſm Hoſt.hic poteſt intelligi hoc.c. qñ agitur de correctione canonicorum,vnde & ſ.vocant fratres,vel presbyterorum vel aliorum clericorum iuriſdictioni capituli ſubiacentium de conſuetudine vel priuilegio ſpeciali ſm id quod legitur & nota.ſ.de foro compe.cū contingat.& de offi.ordi.irrefragabili.§.exceſſus. Vel qñ prælatus, & capitulum habent omnia communia,& communiter inſtituunt,& deſtituunt,vt in d.c.ea noſcitur.& de offi.Archi.ad hæc.§.fi. & de reſcript.edoceri.vel qñ clericus criminaliter accuſatur.15.q.7. epiſcopus nullus.& in hoc caſu & præceden.& ſimilibus patet ꝙ ſit dictum, ꝙ Epiſcopus habeat vocem tanquam prælatus, quæ ſit differentia vtrum habeat vocem tanq̃ prælatus, vel tan-
4 quam canonicus.† Ad quod notandum, ꝙ Epiſcopus & canonici vnum corpus faciunt, cuius ipſe Epiſcopus caput eſt, canonici verò membra. Vnde in his in quibus Epiſcopus habet vocem tanq̃ prælatus requiritur tam conſenſus Epiſcopi, q̃ capituli,ita ꝙ vnus ſine reliquo nihil poteſt. Verū ſi ſimul congregati diſcordant, Epiſcopi diffinitioni ſtabitur, niſi rationabile quid obſiſtat,vt probantur hæc.12.diſt.non decet.&.c.de his.de præſcri.c.cū non liceat.de his quæ fi.à præla.c. nouit. & c.quanto.&.c.præcedētibus.&.c.fi.de his quæ fiunt à ma. para c.c.1.&.c.fi.& de magiſtris.qa nonnulli. Vbi verò habet vocē tanq̃ canonicus, non Epiſcopi ſed capituli cōſenſus requiritur. niſi aliquid rationabile obijciatur & probetur.ſ.de his quæ fi. à maiore.parte capituli.c.1.de ele.coram.cū ſuis cōcor. Secunda differentia eſt,quia in primo caſu non deuoluitur poteſtas de vno ad reliquū:in ſecundo ſic.ſ.de conceſ.præla.poſtulaſtis. Tertia,quia ſi à diffinitiua ſacta appelletur, in ſecundo caſu à capitulo appellabitur ad Epiſcopum tanq̃ ad ſuperiorem cum ipſe non diffiniat ſed capitulū, q̃uis & ipſe interſit canonicus. ff.quando app.ſit.l.1.§.ſolent. In primo verò caſu nō, ne appelletur ab Epiſcopo ad ſeipſum.j.de appel.Romana.li.6.& probatur hodie expreſſe.j.de appellationibus.à collatione.libro.6. Quarta,quia in primo caſu vox ſua eſt prægnans, & auctorizabilis, vt prælati: & tunc nihil poteſt capitulum expedire ſine conſenſu ſuo,nec econuerſo.ſ.de tempo.ordinatio.capit. ſi Archiepiſcopus &.c. ſeq. In ſecundo vero conſideratur vox ſua vt ſingularis canonici,& capitulum ſeu maior pars poteſt facere ſine ipſo: in alijs autem caſibus,q̃ in ſupradictis ſententia ꝓprij paſtoris,& ſolius tenēda eſt,& tremenda eſt.11.q.3.ca.1.16.quæſtione.1.viſis.& j.de ſen.excommu.cum medicinalis.li.6.ſ.de maioritate & obe.cum in eccleſijs.de offi. ordina. cum ab eccleſiarum.& cap.ad reprimendum. ſecundum Hoſtienſem & Ioannem And. Et de hoc vide quod not. & legi.j. de appella.c.à collatione.lib.6.iam allegato.

1 *Epiſcopus cum capitulo poſſunt dignitatem deſtruere.*
2 *Epiſcopus, & capitulum non poſſunt dignitati vacanti præiudicare.*

AD hæc. Ad ſolutionem contrarij ſignati in gl. prima.in fi.d.c.cum acceſsiſſent ſupra, de conſti.Si quæris vtrum vacāte Archidiaconatu, ſeu alia dignitate, Epiſcopus cū capitulo poſsit præ-
1 iudicare eidem,diſtingue.† Aut quæris vtrum poſsint dignitatem vacantem in totum deſtruere: & dic ꝙ ſic: vt in d.c.cum
2 acceſsiſſet.† Et an vtrum ipſa dignitate remanēte poſsint quādiu vacat ei præiudicium generare,& dic ꝙ non:vt.ſ. de conſti.c.pe.ne ſede vacāte per totum. & hoc hodie expreſſum eſt, etiam in parochiali eccleſia.j.de rebus eccleſi.non alie.cap.dudum.lib.6.ſecundum Hoſt.& Io.An.poſt eum. Et pro primo membro eſt hodie caſus extra,de rebus eccle.non alienan.c.ſi vna.in clem.& dic vt ibi per omnes doctores.

1 *Euectionum numerus in viſitatione requiſitus.*
2 *Viſitatio cum quanto perſonarum numero facienda.*
3 *Ve homini ſoli.*
5 *Epiſcopus numerum euectionum excedendo excommunicans, an teneat excommunicatio.*
6 *Decre.hæc an priuilegium contineat.*

CVm ad quorundam. Ad euidētiam huius.ca.& gl. fi.Si quæris,cū quanto numero euectionū ſeu perſonarū poſsint prælati eccleſiaſtici viſitare. & vtrum ſi numerum vel modum debitum excedant, & ob hoc ſententiam excommunicationis proferant ſnia teneat, vel ſit nulla, di-
1 ſtingue.† Aut quæris de primo cum quanto numero euectionum poſsint viſitare. & dic, vt.ſ.de cenſi.cum apoſtolus.§.1. vbi dicitur ꝙ Archiepiſcopi viſitātes.40.vel.50.euectionum numerum: Epiſcopi aut.20.vel 30.Cardinales.25. nunquā excedant. Archidyaco.5.vel.7.decani cōſtituti ab epiſcopis duo-
2 bus equis contenti exiſtant.† Aut quæris de ſecundo.ſ. cū quāto numero perſonarum,& tunc ſunt diuerſæ opiniones, quia licet in d.c.cum apoſtolus.euectionum numerus exprimatur, non tñ perſonarum. Quidam dicunt, ꝙ quantus ibidē exprimitur euectionum numerus,tantus & intelligēdus eſt numerus perſonarum ipſarū euectionum ceſſoribus minime cōputatis,vt ſic vnaquæq; euectio habeat vnum peditem cuſtodem ſuum. Abſurdum.n.eſſet ꝙ equites & maximè prælatorū ſocij ſternerent equos ſuos.& hunc intellectū videtur ſtilus curiæ approbare: quia qñ mittuntur nuncij ſedis apoſtolicæ, de quibus mandatur vt eis prouideatur cum,quatuor euectionibus iungitur,& octo perſonis. Alij dicunt quòd numero euectionum iungenda eſt quarta pars perſonarum, vt ſi quis mittatur cum ſex euectionibus habeat octo perſonas. ſi cum.12. habeat.16 ſi cum.24.habeat.32. & hæc opinio videtur expreſſe comprobari in concilio generali.ſ.de ſta.mona.in ſingulis circa prin. Veruntamen prima opinio videtur nimis lata. ſecūda verò nimis arcta,ideo videtur hoc potius boni viri arbitrio relinquendum,qui diuerſas conſuetudines regionum, & qualitates perſonarum conſideraret,& ſm hoc plures conceduntur, vel etiam pauciores. In aliquibus.n. regionibus quælibet euectio ad minus habet vnum cuſtodem, ꝙ quando eques ſolus
3 eſt omnino neceſſariū videtur.† ve.n.ſoli.ſ.de ſtatu.mona.monachi. In alijs vero duæ euectiones habent vnum cuſtodem,& hoc ſatis videtur æquum eſſe & ſufficiens in illis qui plures euectiones ducunt.& ideo conſuetudo potius videtur cōſiderāda qa quaſi vbiq; ita cōiter obſeruatur.ar.4.diſt.erit ante lex. His ergo penſatis hic arbitrabitur bonus iudex.ar.ſ.de trāſ.c.fi. Sed & quia nec oīa ad vnguē ſeruari poſſunt, ſi plures vel pauciores fortè vnus aut duo ducantur q̃ determinatū ſit, vel ēt arbitratū, nō eſt magna vis facienda.ar.in eo quod not.ſ.in proœmio ad
4 fin.† Vel vt ſup hoc doctrina magiſtralis aliqua certa detur ſalua interpretatione apoſtolicæ ſedis poſſumus dicere, ꝙ cōputato ſimul euectionū & perſonarū numero, pōt in quartā partē numerū euectionū excedere numerus pſonarū, vt cū ſex euectionibus octo pſonas,cū.12.16.pſonas,& tot pſonas pōt ducere ille q minus ducet,ſicut cōcedit ſecūda opinio. Sin aūt cōputato ſimul euectionū & pſonarū numero excedat numerus pſonarū in partē tm̄ tertiā, & non vltra,& hoc tolerabile vr,& ille q plus ducet tot & non vltra pōt ſine iuſta querela ducere. Inter aūt iſtos duos milites.ſ.inter quartā & tertiā partē prædictas,pōt Epiſcopus ducere,quot pſonas voluerit. Et in his tribus caſibus,ſ.qñ iuxta præmiſſam cōputationē numerus pſonarū in quartā excedit numerū euectionū, uel qñ excedit etiā in tertiā partē tm̄, vel qñ.j.iſtos limites ducit quocunque vult, oīno tenet ſnīa cōtra non procurantē lata. Quia primū concedit ius ſcriptū.ſ.de ſtatu mon.in ſingulis.in prin. Secūdū verò cōcedit quaſi gñalis conſuetudo,quæ pro iure ſeruāda eſt.inſti.de iure natu.§.ex nō ſcripto.& diſt.1.cōſuetudo. Tertiū duplex rō,prima,qa via media cōmendatur.ſ.de offi.cuſto.c.2. Secunda,qa ex quolibet qđ maius eſt debet eſſe licitū qđ minus eſt.ſ.de.10.ex par.3. Vltra aūt hūc numerū pōt exceſſus nimis grauis & notorius reputari,nec in tali exceſſu ſnīa tenebit,alias timēda & tenēda quouſq; ꝑ ſuperiorē ſuū fuerit ſup hoc arbitratū,q tñ ſuperior audita querela & ſufficienti cautione recepta,ab excōicato vt arbitrio ſuo petat ſnīam latā in cōquerētē ſine difficultate faciat relaxari, & poſtea ꝓcedet in arbitrio ꝑ ut legi.& no.j.de ſen.exc.ſacro.§.1.& pen.& fi.e.ti.ſolet.§.in 1. li.6. Sed in exceſſu vnius, vel duarū pſonarū nō eſt vis ſm Hoſti.q ponit oīa præmiſſa à ver.aut quæris de ſecūdo,vſq; hic. Et ꝓ hoc vltimo facit.3.reg.12.c.2.paralipo.10.c.& 7.q.1.deniq; in princi.vbi dr,indignatus eſt inquit dominus oī ſemini Iſrael &c. Nota quod dicit oī ſemini, & tñ non tribui iudæ Beniamin,& ita verbū gñale nō tenetur vniuerſaliter.ad idē.ſ.de poſtulatio.præl.bonæ.2.vbi dr ꝙ oēs cōuenerāt in col. & tñ quinque clien.nō cōuenerāt,& qđ no.Guil.Arc.& Io.An.ſ.de cēſi. Roman.in prin.ſup verbo plene.li.6.† Aut quæris de tertio.ſ. vtrū ſi numerū vel modū debitū excedāt,& ob hoc ſnīam excōicationis ꝓferant,ſnīa teneat,vel ſit nulla,& tūc, Aut Abbas vel curatus ſeu alius prælatus viſitatus, q̃tū ad ſolā viſitationē eſt exēpt',licet in alijs Epiſcopo ſit ſubiectus, & tūc ſi de exēptione viſitationis appareat, ꝑ ꝑ hoc qđ in alijs ſit ſubiectus, nō minus iudicabitur excōicatio nulla,vt no.Inn.ſ.de cēſi. venerabili.ad fi.ver.Itē ibi nō eſt vis &c.& Hoſti. poſt eū. Aut nōn eſt exem-

eſt exemptus,quantum ad viſitationem,ſed ſubiectus:& tunc,
Aut ſententia continet in ſe;errorem intolerabilem in ipſa ſen
tentia patẽter expreſſum:vt quia dicit excommunico te ,quia
non vis me procurare cum centum æquitaturis, & talis ſenten
tia non liga.ſ.de off. dele.c. cum contingat.§.in eo verò caſu.
&;de re iudicata.c.1.j.de ſenten.excom.per tuas.§. nos igitur.
& eodem tit.venerabilibus.§. poteſt quoq;.lib.6.& in hoc caſu
poteſt intelligi,quod innuitur à contrario ſenſu.ſ.de cenſibus.
cum nuper . ad finem . & quia notorium eſt talem ſententiam
eſſe iniuſtam.vt.ſ.de appell.c.ſolicitudinem.§.ſi verò notoriũ.
ſecundum Vin.Innoc.& Hoſtien.hic,qui ita intellexerunt hãc
decre.Aut non cõtinet errorem intolerabilem: vt quia Epiſco
pus hoc modo fert ſententiam excommunico te,quia procura
tionem mihi debitam denegas. ſ. de præſcript. cum ex officij.
& tunc tenet ſententia ſecundum Hoſtien. cum quo concord.
Aſtenſis libr.6.titu.de cenſib.ad fin.q.quid ſi Epiſcopus.Quod
intelligo ipſo iure,vt in effectu vbi non excedit debitum nume
rum euectionum vel perſonarum:vt.ſ.in verſi.his tribus caſi-
6 bus.Vbi verò excedit,non tenet excommunicatio ipſo iure . †
Et dic quòd decre.iſta continet;ius commune ſecũdum Goſ.
hic & in ſum.de ſentẽtia excom.ad finem,dicentem, quòd hic
eſt caſus ſpecialis , in quo non tenet ſententia à ſuo iudice lata.
idem Innocentius.Nos dicimus generale ius,quod dicitur hic
.ſ.quod ſi ſubditus alicuius ſit priuilegiatus in aliquo capitulo
à Papa,ꝙ ſi prælatus illius eccleſiæ occaſione illius capituli fert
in eum ſententiam excommunicationis,quòd nõ tenet,vt hic.
& j. de priuilegijs.cum capella.,& ca.quanto.& in hoc concor.
Cardi.j.de ſenten.excomm.c.præſenti.verſic.octauus, nonus.
& verſi.decimus.& Io.And.ibi,& Ioan.& Archid.11.q.3.ca.1.
Et hoc eadem ratione:quia alias eſſet reſecanda:vt.ſ. in procœ-
mio.& Philipp.hic,& ſ.de offi.delega.cum contingat.& Aſten
ſis lib.7.titu.de forma excommunicandi.verſi.decimus. Licet
Bernard.hic contra,intelligens cum Ala.& Tancred. hic quod
iſta decretalis continet indulgentiam.& idem ſentiunt Tancr.
& Goffre.in dicto.c.cum apoſtolus.Sed Hoſtien.ſcripſit hic ꝙ
in iſta decr.nihil exprimitur per quod aliquod priuilegium ſpe
cialiter ſit conceſſum , excepto verbo hic poſito,concedimus,
quod exponit.i.conceſſum eſſe oſtendimus. Vnde dicit Archi.
in d.c.ꝙ indulgentia ſit iuris communis,quæ competit omni-
bus ſubditis.argum.opp.ſ.in procœmio iuxta fi.pro hoc etiam
facit expreſſe quod non apparet cui vel quibus hic Papa loqua
tur.vnde dicebant hic Ala.& Tancred. cui Papa loquatur neſci
mus,& ideo quibus ſit indultum,quod hic dicitur ignoramus:
intelligam ergo vt prædixi,licet ſit tutius ad ſuperiorem ſuper
hoc querelam deferre,vt intelligunt Tancredus, & Goffred.&
7 Vincen.in dicto.c.cum apoſtolus. Et † ꝙ non teneat ſententia
excommunicationis,tenet curia,ſecũdum Bona . qui ita notat
ſ.de officio delegati.cum contingat.prout hoc notat Archidia
conus in dicto capit.1 glo.finali.1 1.quæſtio.3.& Ioan. An.hic.
Et hoc poteſt intelligi,quando excedit numerum euectionũ:ſi
verò excederet numerũ perſonarum de quo non eſt expreſſe
cautum & tactum in concilio generali:tunc poteſt dici excom
municatio propter hoc lata non tenet ipſo iure,ſi excedat vltra
tertiam partem euectionum,alias tenet ipſo iure, & eſt tenen-
da & tremenda quouſq; per ſuperiorem fuerit ſuper hoc arbi
tratum:vt ſ.in ver.vltra autem habent numerum &c.Et no.ꝙ
viſitandus poteſt procurationem denegare , quatenus numerũ
excedit,& non alias ſecundum Innocentium hic.Et econtra,ſi
per plures annos minorem procurationem receperit Epiſco-
pus,non præiudicat ſibi quo minus debitam exigere poſsit: vt
notat Spe.tit.de cenſibus.§.finali.verſi.finali.Caueat igitur præ
latus viſitans ne in exigendo procurationem,modum excedat
fauendo cupiditatibus ſuis,& id quod accepit à veteribus non
ſequendo 19.diſtinctio.c.ita dominus.in fine.

1 *Epiſcopus non vnit eccleſias ſine capituli conſenſu.*
2 *Papa non vnit eccleſias ſine cardinalium aſſenſu.*
3 *Prælati cui eccleſia vnienda ſubijcitur,conſenſus in vnione re-quirendus.*
4 *Rectoris eccleſiæ vniendæ conſenſus , requirendus in vnione facienda.*
5 *Abbas non poteſt vnire eccleſias.*
6 *Epiſcopus an transfert perſonam de loco ad locum .*
7 *Archiepiſcopus vacante ſede transfert ſedem epiſcopalem .*
8 *Vnis an ex diuturnitate temporis acquiratur.10.*
9 *Animæ ſine confeſsione decedentis parochius negligens reus, efficitur.*

SIcut vnire. Si quæris vtrum, & qualiter Epi
ſcopus poſsit vnire,vel ſubijcere
1 eccleſias ſuæ ciuitatis,vel diœceſis,diſtingue. † Aut
quæris vtrum poſsit hoc facere ſine conſenſu ſui ca
pituli:& dic ꝙ non vt.ſ.de his,quæ fi.à præl.ſine conſenſu. c. 1.
& vide quod dixi.j.de priuile.ex tuarum.& eſt;hodie caſus ex
tra,de rebus eccleſiæ non alie.c.ſi vna.in cle.vbi de hoc per do-
2 cto.†Et in hoc eſt differentia inter Papam & Epiſcopum,licet
iſta decre.in prin.ver.ita Epiſcopi.eos æquiparare videatur, quia
licet Papa hos vel alios caſus ſibi ſpecialiter reſeruatos nõ con
ſueuerit expedire ſine conſilio fratrum ſuorum.i. cardinaliũ,
nec hoc poſsit facere de poteſtate ordinata.argu.ſ. de his,quæ
fiunt à præla.nouit.De abſoluta tamen poteſt, & etiam ſine cõ
ſilio eccleſiarum ipſarum.9.q.3.cuncta per mundum. &. c.per
principalem.ſ.de conceſ.præben.propoſuit.Epiſcopus tñ hoc
non poteſt ſine conſenſu capituli,vt in iuribus. ſ.in prin. alleg.
& ſ.de his quæ vi metuſve cau.fiunt.c.cũ dilectus. ſm Hoſti.
& Io.An.hic,& in hoc ſatis concor.Archi.16.q.1.& temporis
qualitas in gl.adde,põt ergo Epiſcopus & Ber.in c.alle. cũ dile
3 ctus.† Aut vtrum hoc poſsit facere ſine conſenſu prælati infe-
rioris,cui eccleſia vnienda vel ſubijcienda eſt ſubiecta,& dic ꝙ
nõ,vt extra de ſtatu mon.ne.in agro.§.ad hoc.ver. ſed ſi ,pueni
tus.in cle.& no.Gencia.in d.c.ſi vna.ſuper verb.c. in clem. pro
quo etiam facit qđ no.Io.7.q.1.Epiſcopus de loco ,dicens,ꝙ ſi
Epiſcopus velit trãſferre ſubditos Abbatibus vel alijs, eorum
4 conſenſus eſt requirendus.arg.54.diſt.c.1. & 2. † Aut vtrũ hoc
poſsit facere ſine conſenſu,vel conſilio rectorum', ſeu prælato
rum eccleſiarum vniendarum,vel ſubijciendarum vnius alte-
ri:& dic ꝙ ſic,vt eſt expreſſum in d.c.ſi vna ſm Io.An.ibi, ſup
verbo rector.& Gem.ſuper verbo,non extitit.licet Hoſti.hic
5 contra per.c.1.ſ.de eccleſiæ non alienan.& male.† Et no.quod
quantũcunq; eccleſiæ ſpectent ad Abbates,non licet eis eas vni
re:vel vnã alij ſubijcere:hoc eſt enim epiſcopale tantum: vt hic
ſm Inn.hic,& vide qđ ipſe no.ſ.de conſue.cũ dilectus. in glo.
Io.dicit &c.Et idem cũ Inn.tenet Abbas hic & Io.An.idem te
net Hoſt.ſ.de cler.non reſiden.quia nonnulli . ſuper verbo paro
chiales.& Archi.j.de præbe.cũ ſingula.ſuper verbo annexe . li.
6.& Io.An.extra de rebus eccle.non alie.c.ſi vna ſuper verbo,
Epiſcopũ.in clem.& de hoc eſt hodie caſus extra de ſtatu mo-
nachorum.ne in agro.§.ad hoc.in cle. ſm Io. An. ibi ſuper ver
bo ordinarios . Et hoc verũ ẽt ſi Abbates iſti ſeu alij inferiores
Epiſcopo ſint exempt.ita intelligit Guilel.de mont. lau. extra
de ſuppl.neglig.c.vnico.ſuper verbo applicent.in cle.gl.Inn.hic
Poſſunt tñ Abbates præſcribere ꝙ poſsint ſubijcere , & vnire
prioratus ſimplices non habentes curã , vbi ponũt & deponũt
pro libito voluntatis:vt no.Arch.j.de præb.cum ſingula.li.6.&
Ioan.Andr.extra de ſtatu regularium.ne in agro.§. ad hoc.ſup
verbo ordinarios.in cle.& Guil.de mon. lau.& Gem.in dic. c.ſi
vna.multo magis poſſet hoc eis competere per priuilegiũ ſpe-
6 ciale.ſ.de officio ordi.duo ſimul. ſm Io.An.hic.† Et arg. huius
c.no.Barto. Brix.7. q.1.c.Epiſcopus de loco.gl.fi. ꝙ Epiſcopus
poteſt cogere clericũ vt transeat de minori loco ad maiorẽ lo
cũ cum maiora facere poſsit vt hic.Ad hoc ẽt facit.ſ. de ætate
& quali.quæris ſm Hug.& Lau.& Io.An.cõtra in d.c. Epiſco
pus de loco.quia nemo creſcere cogit inuitus.vt 74.diſt.geſt.63.
diſt.q̃to.vnde hoc põt, facere ſolus Papa ſm eos,quorũdã opi
nionem tenet Archi.ibi in gl.fi.arg.74.diſt.quoddam. Sed pro
dicto Bart.Brix.viriliter videtur facere.ſ.de rerum permut.c.
quæſitum.in fi.ver.ſi aũt.vbi notat Hoſt.ꝙ ex officio ſuo puto
põt Epiſcopus transferre perſonas de vno loco ad aliũ, qđ for
tè verum eſt vbi eſt neceſsitas vel vtilitas eccleſiæ . alias ſecus
ſm Archidiaconum ibi, & de hac materia no.58.diſt.in princ.
7 † Item arg.huius.c.notat Goff.ſ.de maio.& obedi.cũ inferior.
ꝙ Archiepiſcopus vacante ſede epiſcopali poteſt vna cum ca.
eccleſiæ epiſcopalis ſedem transferre.argum.etiam pro hoc.7.
quæſtione.1.& temporis.& in d.c.cũ inferior.& ſ.de eccl. edi.
ad audientiam.Sed dic contra vt notat Ber. hic in glo.1.verſic.
trãſfert ſedem.&c.& Tancr.cuius fuit iſta gl. nec obſtat dictũ
capit.cum inferior.quia illud quod ibi dicitur,de licentia Papæ
factum fuit.Et hoc notat Archidyaconus in dicto capitul. &
temporis qualitas.gloſſ.adde dominus Goffredus . vide etiam
quod no.glo.ibi de materia vnionis.& Archi.in gl.penult.& fi.
Et.61.caſua reſeruatos Papæ,ponit Hoſtien.hic in quibuſdam
verſibus,& de hoc plenius per eum in ſum.de offi.legati.§. qđ
pertinet.verſi.per illud quidem.& adhuc plenius per Guili.in
ſpe.titu.de legato.§.nunc oſtẽdendum.per totum , vbi enume
8 rat.89.caſus.† Hæc decretal. facit ad quæſtionem diſputatam
per dominum Guili.de petra lata,quam ponit Io.An.j.de par-
rochiali

iur.c.qui contra iura.in nouella.lib.6.quæ talis eſt.Rector par-
rochialis eccleſię,quandam aliam. parrochialē cum ſuis fructi-
bus tenuit vt vnicam, vel annexam, nullo ibi inſtituto recto-
re,& hoc quanto tempore quòd de contrario, non eſt memo-
ria,quæritur an per id poſsit licite ſic retineri.Guil. poſt multa
argumenta pro & contra dicebat ſoluendo, talem vnionem ex
diuturnitate temporis non acquiri, & ex ea nō poſſe rectorem
vtranq; eccleſiam regere,nullo ibi inſtituto rectore, fatetur ta
men quòd vna poteſt præſcribere inſtitutionem rectoris in
alia. de preſcript. auditis. ſed quod vnus rector duas curas ha-
beat eſſe nō poteſt.Ad ſolutionem adducit tria, primum,quia
conſuetudo eſt oneroſa,quæ priuat eccleſiam,iure ſuo,& ho-
nore ſuo ſine culpa, nec iſte caſus eſt de numero illorum qui-
bus hoc contingit.not.22.diſt.renouantes.ſ.de conſti.cogno-
ſcentes.j. de priuileg.antiqua. ex quo grauoſa ergo tollenda.ſ.
de conſue.ca.1.de conſti. quæ in eccleſiarum. de maioritate &
obedien.dilecti.Secundum eſt periculum animarum,cū enim
ſacerdotes peccata populi comedāt, & ſuis precibus ea deleāt
& conſumant.3.q.1.nulli.10.q.1.quia ſacerdotes. Detractio ſa
cerdotum lædit ius publicum, cum quanto ſunt plures tanto
melius debeantur, cum multitudo facilius exaudiatur à Deo,
de pęni.diſtinct.1.fleat.ibi amat,vt pro vno multi rogēt.Hinc
eſt quod apoſtoli dicebāt, meſſem multam,operarios paucos,
petebant dominum rogari vt mitteret operarios in meſſem
ſuam.Math.9.lucæ.10.&.21.diſtinct.in nouo.ergo operariorū
ordinatorum diminutio eſt contra bonum publicum. Nam ſi
in qualibet parrochia infirmarentur parrochiani,non poſſet ad
9 vtrumq; ſimul ſuffragari, † & ſi aliquis ſine confeſsione dece-
deret reus eſſet animæ decedentis.26.q.6.presbyter. &.c.co-
gnouimus.facit.j.de pęni.& remiſ.c.vlti.Modo functiones pu
blicè & ea quæ ad vtilitatem publicam pertinent præſcribi nō
poſſunt.16.q.3.§.poteſt.ad fi.&.l.iubemus.25.q.1. quæ ad per
petuam.de pręben.ratio.Tertium,quia per hoc ſine cauſa de-
trahitur iuri Epiſcoporum, quorum eſt ex iuſta cauſa eccle-
ſias diuidere,vel vnire,vt hic, &.ſ.da pręben.& dignitati.capi.
extirpande. ergo eſt cum careat ratione.12. diſtinctione om-
10 nia.68.diſtinctio.cor Epiſcopi.† Item pro ſolutione ſua allega
re potuiſſet Guiel.quod not.Hoſti.in ſumma, de ſupplen.ne-
gligentia prælatorum.§.quot modis.verſ.ſuppletur.etiam vbi
dicit quod temporis diuturnitas non probat vnionem,vel an
nexionem,licet ex cauſa annexio fieri poſsit,ſuo tamen modo
& ſeruata forma.ſ.de præben.extirpandæ.& ca. ſeq.&.c.e apo
ſuiſti.& hic. Item ad ſolutionem Guil. bene facit quod ſcripſit
poſt Hoſtienſem de cleri.non reſiden.c. quia nōnulli. in gl.ma
gna,verſi.quid ſi pet,& de his quæ fiunt à præla.cum apoſtoli-
ca. Mihi videtur ſic determinanda prædicta ſulutio, quod vę-
rum ſit vnionem vel annexionem pręſcribi, eo tempore, de cu
ius initio non eſt memoria.j. de pręſcriptis.capit.1.lib.6. dum
tamen ſic poſſeſſa fuerit eccleſia.ſ.vt annexa vel vnita,nec erit
neceſſe tunc in illa eccleſia rectorem inſtitui,cū rector princi-
palis ſit rector vtriuſq;.Sed non valebit conſuetudo, quod illa
eccleſia non habeat proprium regētem curam,vicarium.ſ.per
petuum.vt in capit.allega.extirpandæ.expoſuiſti.de præben.&
de ſupplen.negligentia prælatorum.capit.7.vel ſaltem tempo
ralem,vt in clemen.de exceſsione pręlatorum.frequens.verſi.
quidam etiam eccleſias.vbi de hoc in glo.3.& probat hæc con
ſtitutio Ioan.execrabilis.ad fi.ſuper quo vide quod plene ſcri-
pſi de præben. de monachis.ſuper glo.2.& de priuilegijs paſto
ralis. Hoc tamen ſaluo quod paupertate eccleſiarum vicina-
rum facta eſſet vnio ipſarum, inopia & impoſsibilitas regendi
vtranq; excuſaret à vicario ponendo. 10.quæſtione.3. vnio.&
de ætate & qualitate,eam te. in fi.& per hoc ſatisfactum eſt ra
tionibus quas in ſolutione induxit Gulielmus. Bernardus, &
Ioannes Andreas,pro cuius ſolutione facit quod notat Hoſtiē
ſis & Ioannes Andreas poſt eum.ſ.de exceptionibus. cum ve
nerabilis. in fine dicentes,quod ſi Epiſcopus ad manum ſuā ali
quam eccleſiam tenuerit, & fructus eius in vſus ſuos con-
uerterit tanto tempore quod præſcriptio ſit completa de mē
ſa ſua intelligitur, & ſi titulus non probetur. ad idem de con
firma.vtili.cum dilecta.& ſic poteſt intelligi de rebus eccleſia-
ſticis.vt ſuper.

1 *Confeſſio quando præiudicet.*
2 *Conuicium eſt cauſa depoſitionis.*
3 *Gloriari in ſe non licet.*

Vam ſit graue. Si quæris vtrum, & quā do plus puniatur clam,
quam palam factum,diſtingue vt dixi.ſ.de clande-
1 ſti.diſpon.cū inhibitio.† Et quando conceſsio præ
iudicet & quando non,vide per Inn.& Hoſti.ſ.de elec.per in-
quiſitionem.& de confeſ.c.fi.& ibi dixi. Et vide quod no.glo.
2 de pœni.diſt.1.aut facta.glo.2.† vbi no. Archi.quod pro conui-
cto deponitur clericus, arg. 11.quæſtione tertia ſi quis. ſacer-
dotum. Et idem gl. hic in fin. vbi dicit quod iſte clericus non
deponitur, ſed ſuſpenditur occaſionaliter & propter acci-
dens.ſ.propter ſcandalum & infamiam ortam inter mulierem,
& virum,qui propter hoc eam expulit,non propter talem con
feſsionem,vt tenent Io. & Vinc. hic. & idem recitat Hoſtien.
quòd ſpeciale eſt hic in clerico de ſuo delicto publicè glorian
3 te.† cū gloriatio ſit graue crimen,vt hic in princi. & in pſalmo
quid gloriaris in malicia &c. & Hieremiæ.9. non glorietur ſa-
piens in ſapientia ſua,nec fortis in fortitudine ſua,nec diues in
diuitijs ſuis, ſed in hoc glorietur qui gloriatur ſcire & noſcere
me.vel dic ſecundum Innoc.& Hoſtien.quod ideo punitur ex
tali confeſsione, quia apparet eum eſſe maledictum detracto-
rem, & leuem, quorum quodlibet ad pœnam ſufficit infligen
dam cum quo concor.Ioan.An.

1 *Clericus ſuper crimine conſulendo an irregularitatem incur-*
rat. 3.
2 *Eccleſiaſticus præcipere poteſt ſeculari, vt d maleficos puniet.*
4 *Indicatio malefactoris an irregularem faciat.*

X literis. Si quęris vtrum clericus poſsit licitè abſque pœna irregularitatis de,& ſu
per pœna criminis,ſeu delicti alicuius iudici ſecula
ri conſulere, vel etiam reſpondere, aut ei indicare
criminoſum ſi poſt ipſius reſponſionē vel indicationem mors
1 vel mutilatio ſit ſecuta, diſtingue.† Aut quæris de primo.ſ.de
conſilio ſeu de reſponſione,& tunc licet Ioan.3.diſt.omnis au
tem lex.glo.ſed nunquid iudex &c.& Ber.hic dicant,quod cle
ricus poteſt dare conſilium in generę,ita dicendo,fures taliter
puniēdi,arg.5.q.6.delatori. dum tamen opera potius cōſulētis
quam ſuggerentis fungatur. vt.ff.de quæſtioni. Tu tamen dic
ſecundum Hoſtien.hic,quod aut crimen non imminet punie
dum,& tunc poteſt intelligi vera prædicta opi.Io.& Ber. Aut
crimen imminet puniendum,& tunc ſi ex conſilio ſuo ſiue ge
nerali,ſiue ſpeciali ſequatur propinquum homicidium,irregu
laris eſſet,vt patet hic, & in eo quod leg.& no.ſ.de homici.c.ſi
cut dignum.§.fin.&.c.ſignificaſti.2.quod dic vt.ſ.ne cleri.vel
mona.c.clericus.ſecundum Hoſti.& Ioan.And.idem Spec.tit.
de lega.§. iuxta propoſitiones.circa.9.col. verſic.ſed quæritur
quando occaſione. verſi.quid ſi iudex &c. & Arcid.in d.c.om
nis.&.23.q.vltim.cap.peſsimam.glo.penulti.& vlt.& gl.ſuper
Ray.ti.de homicidio.§.11. Item no.quod frater Ioan.in ſum
ma cōfeſ.tit.de homici.q.54.quid ſi clericus &c. Si vero ex cō
ſilio vel reſponſione ipſius non ſequatur mors vel mutilatio,
tunc ſecus,ar.hic in §.nos autē.à contrario.50 diſtin. ſi quis vi
duam.& facit quod legi.& nota.ſ.de homicid.poſtulaſtis.† Vn
2 de etiam iudex eccleſiaſticus poteſt præcipere in genere iudi-
ci ſeculari, vt maleficos puniat ſecundum leges & iura. vt no-
tant Laur.Hugo & Ioan.15.q.6.auctoritatem.glo.fin. Et dice
re ſicut dicit dominus Moyſi,Exod.22.c.maleficos.non patia
ris viuere ſuper terram. & hoc aſſertiue ponit Laur. in d.ca.ſi
quis viduam. ſecundum quod recitat Archid.in d.c.auctorita
tem.glo.fi.illud tamen membrum quando crimen non immi
net puniendum, potes ſubdiſtinguere. prout faciunt Spec.&
frater Ioan.vbi.ſ.quis, Aut clericus reſpondet de pœna crimi
nis ſecundum leges,& iura,& tūc vera eſt prædicta opinio Io.
& Bernar. Aut erat in reſpondendo,vt ſi reſpondeat,fornicato
res eſſe puniēdos ad ſanguinem, vel mortem, vel aliud ſimile,
& iudex ſecutus hanc reſponſionem tales puniat ad ſanguinē,
vel mortem,& tunc, Aut reputatur iuris conſultus, conſueuit
conſuli ſuper talibus. & reſpondere conſultus, & tunc, Aut er
uit in apicibus iuris, & vbi variæ ſunt opiniones peritorum,
& ipſe reſpondit ſuam opinionem, in qua erant etiam aliqui
periti, & tunc non credunt quod contrahat irregularitatem,
dum tamen conſulenti reſponderit varias ſuper hoc eſſe opi
niones. Si autem errauit laborans craſſa ignorantia, & ſupina,
vbi nullus iuris peritus probabiliter dubitaret, tūc ſi ſequatur
mors ex eius reſponſione,contrahet irregularitatem,cum fue
rit in culpa lata. Aut non reputatur iuriſconſultus,nec iudici in
terroganti,vt iuriſconſultus, ſed ſimpliciter dicit quod ſentie
bat de talibus, cum non præſumeret, nec deberet præſumere
quòd iudex ſequeretur reſponſionem ſuam, & tunc non cre
4 dunt quod contrahat irregularitatem.† Aut quæris de ſecūdo
ſcilicet

ſcilicet, de indicatione vt quia iudici vel officiali furem ſequenti, vel homicidam fugientem, & quærenti ab aliquo vtrum vidiſſet eum tranſire per locum illum, ille interrogatus reſpondit quod ſic, & quantum in eo fuit, inſtruxit quærentē, & tūc refert ſecundum gloſſ. ſuper Ray. in d. §. 9. Item no. quod & ſecundum fratrem Io. in ſum. confeſ. tit. de homi. q. 56. quid de illo &c. Aut ſciuit vel ſcire debuit quòd talis perſona quæreretur ad pœnam ſanguinis, & tunc eſt irregularis. Aut hoc neſciuit, nec ſuſpicatus eſt quod ad hoc quæreretur, ſed propter aliud, & tunc credunt quod non eſt irregularis, ex quo non eſt eius intentio corrupta.

Super eo. c. Ad euidentiam in glo. Ber. quæ incipit no. quod ſufficit &c. & Inno. quę incipit vnde pro eodē &c. Si quæris vtrum perſonaliter vel qualiter aliquis eſt citandus, diſtingue, vt dixi. ſ. de dolo & cōtu. c. cauſam quæ. & de hoc notant Ioannes & Archidiaco. 3. q. 9. caueant.

Super eo. c. Si quæris vtrum ſi aliquis nondum in ſacerdotem ordinatus, in Epiſcopum ordinetur, recipiat caracterem ordinis Epiſcopalis, diſtingue, vt dixi. ſ. de clerico per ſaltum promoto. c. vnico. diſtinctio. 5.

1 *Ludi qui ſint prohibiti.*
2 *In ludo amiſſum an repeti poſsit.* 3. 7.
3 *Recreationis cauſa ludere licet.* 5.
6 *Ludere cum non valentibus alienare illicitum eſt.*
8 *Agenti poſſeſſorio an obſtat criminis exceptio ad beneficium repetendum.*
9 *Beneficium repetenti iudicio petitorio an obſtet criminis exceptio.*
10 *Homicidium an inducat beneficij priuationem.*
11 *Beneficium petenti an criminis obſtet exceptio.* 13.
12 *Infamia ſuſpenſionem inducit.*

INter dilectos. Si q̄ris, qui ludi ſunt prohibiti, & qui non, † diſtin-
1 gue vt dixi. ſ. de vi. & honeſta. cleric. c. clerici. diſt. 1. & vtrum amiſſum in ludo poſſit repeti diſtingue, vt dixi ibi in diſtin. 2. Vnde de amiſſo in alea dicunt quod non poteſt repeti, ſed eſt pauperibus erogandum, argu. 14. q. 5. non ſane. Cum enim hinc & inde turpitudo verſetur, conditio eſt
2 melior poſsidentis. ff. de condic. ob tur. cau. l. 3. & 4. † Sed Ray. in ſum. ſua tit. de empt. & ven. rubricella, vtrum de illicite acquiſitis poſsit fieri elemoſina. §. 12. ſed nūquid &c. dixit ſic, mihi videtur ſaluo meliori iudicio diſtinguendū, vtrū aliquis voluntarius, & ex cupiditate luſerit, & tūc ſi amiſit non poteſt repetere, ſi lucratus eſt tenetur ad reſtitutionem ſaltem in iudicio animæ. Aut inuitus, aut attractus per iram, vel nimiam alterius importunitatem, & tunc ſi amiſit poteſt repetere, ſi lucratus eſt non tenetur reſtituere, ſed poteſt & debet pauperi-
3 bus erogare. † Idem credo de illo qui infirmus vel debilis cauſa recreationis modicum luſit, dummodo alium ad ludendum non compulerit. vt. ſ. & ſecundum hoc poſſunt cōcordari opiniones & iura. Et eſt argumen. ad hanc diſtinctionē. 14. queſt. 5. non ſane. ſ. de ſimo. dilectus. 1. ff. ſi quadru. paupe. feciſſe dicatur. l. 1. §. cum arietes. C. ad legem iul. de vi pub. vel pri. l. quo-
4 niam multa facinora. † Nec obſtat ſi luſor dicat, licet ego ex cupiditate luſerim, tamen non feci iniuriam proximo, quia ipſe idem fecit mihi, & voluntarius acceſsit. Reſpōdeo inuitus tamen & dolens amiſit, item ludus eſt turpis, & reprobatus ſecundum legem, & malefidei poſſeſſor dicitur qui contra legē mercatur. C. de agri. & cenſi. l. quemadmodum. ſecundū Ray. Quæ omnia recitat Hoſtien. in ſum. titu. de pœnitentijs. §. quibus & qualiter. verſicu. ſed nunquid poteſt repeti. ibi Ray. vero &c. dicens etiam quod hodie fere omnes docto. tenent quod poteſt repeti per. l. ff. de aleato. l. fi. in fi. & in. l. gręca alearum. C. de relig. & ſump. funerum. quæ vſq; ad. 50. annos repetitionem admittit. Et infert Hoſtien. ibi in fin. quod ſemper reſtituendum ante, quia ſaltem in iudicio contentioſo non credam et quin ex cupiditate luſerit, quia ſemper pro maiori parte ſic conſueuit fieri. Alioquin ſi dicat quis quod bona intentione, vel cauſa recreationis hoc faciat, ludat ad alias ſine denarijs, aut accipiat vnum de ludis approbatis ſecundum Innocē. ſ. de immu. eccl. quia plerique. verſi. de eo autem dicit quod attractus non tenetur reſtituere, ſed qui alium attraxit tenetur quaſi qui dolum fecit. † Item qui cauſa recreationis modicum
5 ludit, non tenetur reſtituere, quod ſatis videtur concordare cū Ray. Item Tho. in ſum. q. 32. arti. 6. ar. 2. videtur ſatis concordare cum Ray. † Dicens quòd circa ea quæ per aleas acquiruntur, videtur eſſe aliquid illicitum ex iure diuino ſcilicet, quo aliquis lucretur ab alijs qui rem ſuam alienare nō poſſunt, ſicut ſunt minores, furioſi, mente capti, ſurdi, muti, cęci, & qui morbo perpetuo laborant, quia tales rebus ſuis ſupereſſe. i. prouidere non poſſunt propter quod dandi ſunt eis tutores vel curatores. inſtitu. de curato. §. furioſi. & §. ſed & mente capti. Et quod aliquis trahat alium ex cupiditate lucrandi ad ludum, & quod fraudulēter lucretur, & in his caſibus tenetur ad reſtitutionem, & ſic de eo non poteſt facere eleemoſynam, alias au-
7 tem videtur vlterius illicitum. † Sed quia ius ciuile non obligat omnes, ſed eos ſolos qui ſunt his legibus ſubiecti, & iterū per diſſuetudinē abrogari poteſt, ideo apud illos qui ſunt legibus aſtricti tenentur ad reſtitutionem qui lucrantur, niſi forte cōtraria conſuetudo præualeat. Aut niſi quis lucratus ſit ab eo qui traxit eum ad ludum, in quo caſu non tenetur reſtituere, quia ille qui amiſit non eſt dignus recipere, nec poteſt licitè retinere tali iure poſitiuo durante, vnde debet de hoc eleemoſynam facere in hoc caſu. Et concordat cum his idem Thomas ſcriptis & præmiſſa omnia recitat frater Io. in ſum. confeſ. tit. de emp. & ven. rubricella, vtrū de illicite acquiſitis poſsit fieri eleemoſyna. q. 24. Sed nunquid pōt. Et hoc not. plene Aſten. lib. 5. ti. de arti. 4. §. nunc eſt conſiderandum. ver. circa quartū. vbi dicit quod illa quæ quis eſt lucratus in tali ludo reſtituere tenetur in iudicio animæ ſecūdum communem opinionem, loquēdo de tali ludo eo modo quo eſt prohibitus, quæ opinio Ricard. & tibi tutior videtur.

Super eo. c. Ad euidentiam gloſſ. quæ incipit vnde non valuit & gloſ. ſeq. Si quæras quando fiūt plures præſentationes vel colluſiones vel electiones, vtrū prima præſtet impedimentum ſecundæ, diſtingue vt dixi. ſ. de elec. auditis.

Super eo. c. Ad euidentiam primæ gloſſ. Inno. hic, ſi quæris, vtrum agenti de & ſuper beneficio obſtet exceptio criminis, diſtingue, aut agēs petit bñficiū cuius poſſeſsionē iā fuit adeptus, aut petit bñficiū cuius poſſeſſionē nō fuit adeptus. In primo caſu refert, aut agit de bñficio
8 iudicio poſſeſſorio, aut petitorio. † Si poſſeſſorio tūc, aut poſſeſſorio recuperādę poſſeſsionis, & tūc nullo mō obſtat exceptio criminis, nec ꝑ ꝑ obiectum in perſonam impeditor reſtitutio, vt ſupra, de reſtit. in ſpolia. c. in literis. & c. ca. item cum quis. de cau. poſ. & proprieta. cum ſuper. C. de dona. inter vir. & vxo. l. ſi maritus. ſecundum Innocen. & Hoſtien. hic. idem Compoſtel. ſ. de elec. quod ſicut. circa quintam colum. ver. ſi vero confirmatio &c. Quod tamen intellige vt no. Innocen. ſ. de fil. presby. cōſtitutus. & vt dixi. ſ. de inſtitu. cū veniſſent. diſtin. vlt. ver. aut nunquid contra agentem &c. Aut agitur alio poſſeſſorio & tunc dic vt dixi in. d. cap. cum veniſſent. diſtin. vlt. † Si agitur de beneficio petitorio ad repetēdum beneficium, vel dignitatem amiſſam, tunc refert, aut obijcitur crimen, aut aliquid aliud quod ipſo facto inducit priuationem illius beneficij, vel dignitatis, verbi gratia quod ſit hęreticus, vel ſententialiter de crimine condemnatus, & tunc admittenda eſt huiuſmodi exceptio. argu. 8. diſtin. quo iure. 23. q. 7. c. 1. & . 2. ſ. de reſtitutio. ſpolia. accepta. Aut aliud crimen ei obijcitur, quod non inducit priuationem beneficij ipſo iure ſcilicet, quod eſt adulter, vel periurus, vel ſimoniacus, vel de illo vel de alio beneficio, quia per huiuſmodi crimina ipſo iure non admittit ſuum ius, & non credit Innocen. hic huiuſmodi exceptiones admittēdas. Quod ſic probat, quia etiā probato crimine cum remaneat prælatus, vel canonicus, ad iudicandum eſt ius petitum, & ſic nihil prodeſſet ei probatio ſuæ exceptionis, ergo non eſt admittēda. C. de proba. l. ad probationem. primo. ſ. de offic. deleg. cum contingat. §. in eo vero. & . §. verum. de exce. dilecti. Nec poteſt dicere crimē obiecto in modum exceptionis priuandus ſit iure ſuo, quia expreſſe contrarium dicitur. ſ. de ordi. cog. cum dilectus. in fin. Sed ſi excipiatur contra agentem quod contraxit matrimonium, cum per hoc beneficio renunciare videatur. vt. ſ. de cleri. coniuga. c. 1. & . 2. & . c. cum decorem. videtur quod hæc exceptio debet admitti. vt in. d. c. accepta. Licet alij contra, ſecundum Inno. & Hoſtien. hic. Idem
10 notat Compoſt. ſ. de elec. quod ſicut. verſi. vero confirmatio. & verſi. alia vero crimina &c. † vbi etiā enumerat homicidiū inter illa crimina quæ non inducunt priuationem beneficij ipſo iure, & hoc ſentit Innocē. ſ. de conceſ. præben. cum noſtris. glo. 5. ver. & hæc vera ſunt & c. Dicens quod in homicidas, & irregulares cadere poteſt ius cuiuſlibet dignitatis, quia iuſtè etiam habent eam, ſi cum eis fuerit diſpēſatum, & etiam ſine diſpenſatione iuſtè tenent prædicti dignitates ſuas, quouſq. renun-

renuncietur, vel deponátur. & idem not. Cópoſte. ś. de reſcrip.
c. capitulum ſanctæ crucis gluſ. quia quæſtionis. verſi. ſed nun
quid collatio facta criminoſo &c. Sed contra has ſententias fa
cit glo. 50. diſt. ſtudeat. & etiá textus qui vult quod cum homi
cida in beneficio diſpenſetur. vt. ś. de cle. pug. in duello. c. Hen-
ricus. in fi. Nam cum diſpenſatio requiritur vt homicida bene
ficium recipiat, videtur ſecus eſſe de iure communi. Item ho-
micida non poteſt miniſtrare cum ſit ſuſpenſus poſt quantá-
cunq; pœnitentiam: vt. ś. de temp. ordi. qu æſitum. ergo ſuſpen
ſus eſt à beneficio, cum propter officium detur beneficium, &
ſic eius acceſſorium. vt. 81. diſt. eos. & no. j. de conſue. cum di-
lectus. in gl. ſuſpenſus enim &c. & hoc not. Archidia. in. d. ca.
ſtudeat. gl. adde per ſententiam non ipſo iure &c. Priorem opi-
nioné. ſ. quod homicidiú non inducit priuationé beneficij, ipſo
iure credo verá, credo etiam quod citra diſpéſationé canonicá
non poteſt homicida beneficium eccleſiaſticum de nouo lici-
tè obtinere, ſeu etiam ante habitú retinere. & ita intellige opi-
11 nionem glo. & Archi. in. c. ſtudeat. † In ſecundo caſu principali
, ſ. quando agens petit beneficium cuius poſſeſsionem nódum
fuerat adeptus, refert prout no. Compoſ. in. c. alleg. quód ſicut
ver. ſi vero confirmatio. Aut agens per collationem ſeu confir-
mationem plenum ius habet, aut non habet, ſed forte tantum
m do eſt electus. Si habet tunc, aut agens de obiecto crimine
non proponitur publicè diffamatus, & tunc nó impeditur col-
lationis ſeu prouiſionis effectus, vt. ś. de appel. conſtitutis. 2.
& de accu. accedens. Et eſt ratio quia cum conſecratio, vel or-
dinatio facienda non refert, iſte plenum ius habet, ita quód de
ijs quæ in iure conſiſtunt nihil ſibi deeſt, ſed ſola poſſeſsio de-
eſt ei. ſed ad tollendum ius plenum quæſitum exceptio ſola
non ſufficit, cum neceſſaria ſit ad hoc accuſatio, vel denuntia-
tio. Nam nemo ſine accuſatore honore cadat. ff. de mu. & ho-
no. l. reſcripto. §. ſi quis accuſatorem ff. de ordi. cog. cum dile-
ctus. in fin. Aut agens proponitur de obiecto crimine publicè
diffamatus, & tunc, aut excipiens habuit ante cóſirmationem,
vel prouiſionem, vel collationé facultatem excipiendi, vt quia
executor, vel prouiſor eo ſciente denuntiauit, antequam pro-
uideret ſe tali velle prouidere, & túc propter obiectum crimi-
nis non impeditur confirmationis, prouiſionis, ſeu collationis
effectus, etiam ſi crimé obijciens accuſare vel denútiare velit.
ś. qui ma. accu. poſ. cum in tua. Sed effectu confirmationis, pro
uiſionis, ſeu collationis habito auditur crimen obijciés in mo
dum accuſationis, vel denuntiationis, vt in. d. c. cóſtitutis. Aut
non habuit facultatem excipiendi, vt quia ignorauit confirma
ſionem, collationem, ſeu prouiſionem, vel fuit alias legitimè
impeditus, & túc propter publicam infamiam admittetur ex-
cipiens, & impedietur prouiſionis effectus, vt in dicto. c. acce-
dens. Nec mirum ſi propter infamiam executio, vel effectus
12 prouiſionis impeditur † nam & qui iam poſſeſsionem obtinet
ſuſpenditur propter infamiam. 2. q. presbyter ſi à plebe. In hoc
tamé iudex ſit cautus, quod probationes infamię & ipſius cri
minis nó ſimul admittat, ſed infamiæ prius, de qua poſtquam
ſibi conſtiterit per rei euidentiá, vel per teſtes, tunc excipiens
ſuper probatione criminis debet admitti. Quod ſi noluerit, aut
nequiuerit probare, tunc purgatio indicetur, vt in c. accedens.
13 † Si agens per collationem aut confirmationè plenum ius non
haberet, ſed tantum eſſet electus, vel peteret ſe recipi literas apo
ſtolicas, tunc bene admittuntur exceptiones criminum cótra
eum. ś. de elect. dudum. 1. & 2. & ca. per inquiſitionem. & ca.
ſcriptum. & j. eo. tit. c. ſtatuimus. li. 6. ſecundum Compoſt. in
d. c. quód ſicut. & Inn. hic in prin. & de hoc dixi poſt Hoſ. in c.
allega. accedens.

1 *Triuerſi non conſtituunt collegium citra domini conceſſionem.*
2 *Nouitas ſuſpecta.*

1 Dilecta. † Hic notat Hoſt. expreſſum argu. con-
tra vniuerſitates, villas, caſtra, & alia loca
aliquibus dominis ſubdita, quod de nouo cótra vo
luntatem dominorum non poſſunt ſe in vniuérſita
tem exigere, nec ſigillum, nec arcam, nec aliquid commune
habere, ſed & ſi iam ſe erexerint, præſumitur contra ipſos. ar-
gu. ff. de colleg. illicitis. l. 1. & . 2. ad idem argumé. ś. de iure patr.
poſtulaſti. de offi. Archi. ad hæc, & . c. fin. ś. eo. capi. 2. & . c. illud.
2 † Nam regulariter nouitates ſunt ſuſpectę. ś. de conſue cú con
ſuetudinis. Niſi forſan ſic pacificè vixerint à tépore cuius con
trarij memoria non exiſtit. j. de verbo. ſigni. ſuper quibuſdam.
§. præterea. quod dic vt no. ś. de iure patr. nobis fuit. & . j. de of
fic. ordi. cum ab eccleſiarum. idem Io. And.

1 *Religioſi cemiterium habent.*

2 *Religioſi an quemlibet in ſuo cemiterio ſepeliant.*
3 *Religioſi alibi quam in ſuis eccleſiis aliquando ſepliuntur.*
4 *Religioſi oblationes gratuitas recipiunt.*
5 *Religioſi populo carentes decimas non percipiunt.*
6 *Religioſi populum habentes decimas percipiunt.*

Nimis iniqua. ver. nec ſuſtinétes &c. Si quæ
ris vtrum religioſi poſsint ha
bere cemiterium, & quemlibet in eo ſepelire, diſtin
1 gue ſecundum Hoſtien. † Aut quæris de primo ſcili
cet, vtrum poſsint habere cemiterium pro ſe, & pro confratri
2 bus ſuis, & dic quod ſic vt. j. de priuil. vt priuilegia. §. 1. † Aut
quæris de ſecundo. ſ. vtrum poſſunt in eo quemlibet ſepelire,
& tunc videtur quod ex quo habent cemiterium, apud ipſos
poteſt eligi ſepultura, vt patet. 16. q. 1. c. vbicunq;. §. ecce his.
& . c. præcedenti. ś. de ſepul. c. 3. Niſi contraria pactio, vel con-
ſuetudo obſtet. argu. in eo quod leg. & no. ś. de cen. quanto. de
ſepulc. certificari. Menti tamen ius congruit, quód religioſi po
pulum non habentes, nullum corpus extraneum admittunt
niſi forſan apud eos decederet hoſpitatus. & inteſtatus. argu-
men. 16. quæſtio. 1. capitu. ad finem. & capit. alia cauſa. Illi ve-
ro qui populú habent, hoc admittere poſſent. 16. q. 1. ſunt non
nulli. §. his omnibus autoritatibus. 1. & . 2. & . c. inter medijs. De
ijs autem qui populum habent loquuntur. c. ś. de ſepulch. c. 3.
3 ver 6. & . c. in noſtra ſecundum Hoſt. hic. † quod dicunt Inn. &
Hoſt. hic quod religioſis licet alibi quam in ſuis eccleſijs elige-
re ſepulturam, intellige fore verum in caſu vbi à ſuis monaſte
rijs adeo ſunt remoti, quod ad ea cum moriuntur commodè
portari non poſſunt, alias ſecus vt. j. de ſepul. c. vlt. lib. 6. ſecun
dum Cardi. & alios qui ita intelligunt ibi illud capitu. Henri-
cus Boich doctor.

Super eo. c. ver. eos nihilominus.

4 † Dicit Hoſ. hic quod oblationes gratuitas, & feriales religioſi
recipere poſſunt, debitæ vero & ſolénes eccleſijs ſecularibus
debentur. 16. quæſtio. 1. ſtatuimus. 13. quæſtione ſecunda qui
oblationes. Secus in donationibus quæ fiunt monaſterijs inter
viuos, vel cauſa mortis, illę enim ſpectant ad monaſteria, & ſic
5 intellige. 13. q. 2. clerici. quod dic vt no. ś. de ſepul. de his. † Deci
mas vero ſi populum non habent religioſi, de iure communi
percipere non licet, imo dare eas tenétur, niſi ſint priuilegiati,
vt patet in eo quod leg. & no. ś. de deci. ex parte. 1. & . c. nuper.
vel niſi de conſenſu Epiſcopi eas acquiſierint, vt legi. & not. ś.
de his quæ fiunt à præla. cum apoſtolica. vel ex conſuetudine.
6 ś. de deci. cum ſint. & . c. apoſtolicæ. † Vbi vero populum habét
ipſas licite exigunt ratione curę, & iuris parochialis quod ha-
bent. 16. quæſtio. 1. ſi monachus. & . c. ſeq. ś. de relig. do. c. 1.

1 *Mendicantes non acquirunt noua loca ſine Papæ licentia.*
2 *Mendicantes mutant habitationem de Papę licentia.*
3 *Iuſtior apud Deum maior.*

Nimis praua. verſi. ad hoc. Si quęris, vtrú
religioſi médicátes poſsint
acquirere noua loca ad habitandum, ſeu antiqua
1 alienare, vel mutare, diſtingue. † Aut quęris, vtrú
hoc poſsint abſq; ſpeciali licentia Papæ plenam
& expreſſam faciente de prohibitione illius. c. cum ex eo. j. eo.
2 lib. 6. mentionem, & dic quód non. vt ibi leg. & nota. † Aut vtrú
hoc poſsint de ſpeciali licentia Papæ faciente plená, & expreſ
ſam de prohibitione huiuſmodi mentionem, & dic quod ſic,
vt ibi corrigitur quod hic dicitur. Et no. hic in principio ex or
dine ſcripturę, quód ordo fratrum prædicatorum prior eſt té-
pore ordine minorú, & ideo præponitur, vt hic & . j. de priui.
in his. argu. in eo quod leg. & no. ś. de maio. & obed. c. 1. ſecun
dum Hoſt. ad idem. j. de elec. quorundam, de pac. c. 1. & . j. eo.
3 tit. c. vno. lib. 6. † Sed in. d. c. in his. dicit Hoſt. quod ordo prędi
catorum primo fuit ſedem apoſtolicam approbatus, ideo &
prior & maior ordine minorum reputatur. Item Arch. j. de de
cimis. c. 1. in nouit arg. tituli ſeu ſuprafcriptionis illius. ca. non ſo
lum. j. de regula. lib. 6. & illius. c. quod præponuntur tanquam
digniores, de quo non pertinet ad me diſputare, ſed ſi fas ſit,
tantum dico quod licet prior tempore, ſit potior quoad iura,
ſtatus, & honores mundanos. vt legi. & nota. ff. de priui. credi.
l. priuilegi. qui po. in pig. ha. l. potior. & . l. creditor. & per totum
de albo ſcri. l. 1. C. qui po. in pign. ha. l. ſi fundú. l. licet. & . l. vlti.
§. exceptis. & per totum. 61. di. miramur. in fi. ś. de reſcrip. c. ca
pitulum. de offi. deleg. ex parte. ś. de maio. & obed. c. 1. & . c. ſta
tuimus. j. de reſcrip. ſi pro te. & . c. duobus. de preb. cum cui. &
4 de reg. iur. qui prior eſt tempore. lib. 6. † Quo ad Deum tamen
illo

ille qui iuſtior eſt, maior eſt. quadrageſima diſtinctione. multi in fine.

1 *Clauis eccleſiæ diffinitio.*
2 *Clauis eccleſiæ diuiſio 4.*
3 *Lucerna in tenebris ambulanti neceſſaria.*
5 *Irregularitas an ex violatione cenſuræ incurratur.*
6 *Interdictum non ſeruans plus punitur, quam excommunicationem violans.*
7 *Celebrans coram excommunicato non eſt ſuſpenſus.*
8 *Beneficia non priuetur id recipiens à prælato, interdictum violante.*
9 *Audacia circa illicita reprobatur.*
10 *Audacia circa licita laudatur.*
11 *Celebrans in loco interdicto an ſit irregularis.*
12 *Celebrans coram excommunicato, an ſit irregularis.*
13 *Mortui an in loco interdicto ſepeliendi.*
14 *Mortuari an ab interdictis recipienda.*
15 *Sepelientes in cemiterijs tempore interdicti ſunt excommunicati.*

TAnta eſt clauis. Si quęris quid ſit clauis eccleſiæ, & vtrū ſit vna
clauis, vel plures, diſtingue, Aut quæris de primo. ſ.
1 quid ſit clauis eccleſiæ,† & dic quod clauis eccleſiæ
eſt ſcientia diſcernendi inter peccatum & peccatum, & pote-
ſtas ligandi & ſoluēdi. vt. 20. diſ. c. decretales. §. j. prout no. Ray.
in ſum. tit. de pœni. & remiſ. ſub rubricella de poteſtate & vſu
clauium. §. 63. item quæritur, Petrus vero in ſcriptis. diſt. 18. di
cit quod clauis eſt quædam poteſtia ſpiritualis ſupernaturaliter
à Deo data, & infuſa, nō mutata, nec acquiſita: idem frater Io.
in ſum. cōfeſ. lib. 3. tit. 34. ti. de pœni. & remiſ. ſub rubricella de
poteſtate & vſu clauium. quæſtio. 171. & primo quæro &c.
2 †Aut quæris de ſecundo. ſ. vtrum ſit tantum vna clauis vel plu
res, & dicunt quidam quod ſunt duæ claues. ſ. ſcientia, & pote-
ſtas, & hoc ſatis aperte colligitur. 20. diſ. c. 1. §. 1. Item ex verbo
plurali, quo vſus eſt dominus Petro, tibi dabo claues regni cœ
lorum. Matthei. 16. 21. diſt. in nouo. ĵ. de pœni. & remiſ. noua
quædā. in fi. Vbi Hoſt. exponit verbum illud in textu claues,
vnam. ſ. fori contentioſi iudiciali. ŝ. qui fil. ſint leg per venerant
lem. §. rationibus. ĵ. de pœnis. c. fi. Aliam fori voluntarij pœni
tentialis. ĵ. de pœni. & remiſ. omnes. de ſent. excom. à nobis. 2.
& ſic poteſt intelligi quod de clauibus ibi dicitur in plurali ſe-
cundum Hoſtien. Alij dicunt quod non eſt niſi vna clauis tan-
tum, quæ quidem eſt poteſtas, ſeu iuriſdictio. Dicuntur tamē
claues pluraliter, ꝓpter plures eius effectus, qui ſunt ligare. &
ſoluere. vel claudere, & aperire ad inſtar clauis materialis, per
quam oſtium, vel arca, clauditur & aperitur, ideoq; & in ſin-
gulari, & in plurali ponitur vt hic & in iuribus allegat. Scientia
autem ſpeculatiua, quæ eſt habitus, clauis non eſt, ſed neceſſa-
3 ria eſt poteſtatem habenti, † ſicut & lucerna in tenebris ambu
lanti, ne alias accidat quod dicit dominus Mat. 15. ſi cœcus cę
co ducatum præſtet ambo in foueam cadunt. ŝ. de ęta & quali.
cum ſit ars. Et hoc. ſ. qđ ſit vna clauis tantum not. Ray. in ſum.
ti. de pœni. & remiſ. ſub rubricella de poteſtate & vſu clauium.
63. & Hu. & Io. 20. diſt. c. 1. gl. pe. & Pe. de tarant haſia, cum qui
4 bus ſatis concordat Arch. ibi. † Sed Hoſt. in ſum. tit. de pœni.
ſub rubrica de remiſ. §. 1. in prin. dicit qđ poteſt dici quod duę
claues ſunt, vna examinandi, & diffiniendi in iudicio dubia, &
per cenſuram eccleſiaſticam coercendi, cuius exercitium com
mittit eccleſia iudicibus ſuis, quamuis non ſint ſacerdotes. ŝ.
de elect. tranſmiſſa. ŝ. de æta. & quali. à multis. Alia audiendi, &
abſoluendi, & coercendi peccatores de plano, & ſine ſtrepitu,
& reconciliandi eos, & hanc non habet niſi ſacedos. Vel bre-
uius vna eſt fori contentioſi, alia voluntarij pœnitentialis, vt
ŝ. dictum eſt ſecundum Hoſt. ibi. & in ſumma de ſen. excom.
§. quis poſſit excommunicare. ſub. §. nedum autem. Et iſta opi
nio Hoſt. videtur tutior, propter authoritatem domini ſupra-
dictam, tibi dabo claues &c. ad cuius verificationem requirun
tur ad minus duę claues. arg. ff. de teſt. l. vbi numerus. ĵ. de reg.
iur. c. pluralis locutio lib. 6. & hanc videtur tenere Aſten. lib. 5.
tit. 35. de clauibus pœnitentiæ. ad fin. ibi vide.

Super eo. c. Ad declarationem gloſ. Ber. hic quæ inci
pit, no. quòd qui non ſeruat &c. & glo. 1.
5 Inn. hic, † ſi quæris vtrum, & quando ex violatione cenſurę ec
cleſiaſticæ quis irregularitatem incurrat, diſtingue vt dixi. ŝ. de
cle. excom. mi. ſi celebrat. Et not. quod dicit Ber. hic in gloſſ.
iſta no. quod qui non ſeruat &c. ver. quidam dicunt &c. quod
excommunicatus beneficia conferre non poteſt. Et idem not.
Ber. de ſuſpenſo ab officio, hic in prin. &. ŝ. de conſue. cum dile
ctus. de concel. præben. quia diuerſitatem. in hoc concordat.
Inn. in glo. no. poſtquam. & Hoſt. & Io. An. hic. & aſten. li. 7. tit
de interdicto & ſuſpenſio. art. 4. Item, quod dicit Ber. hic in ea
dem gl. ver. & celebrātes in loco interdicto interdicti ſunt, &
ſuſpenſi, & irregulares &c. intellige ipſo iure ſiue ſint religioſi,
ſiue ſeculares vt hic. Itē eſt eis ingreſſus eccleſię interdictus.
vt. ĵ. de priuileg. Epiſcoporum. li. 6. Item ſunt inelligibiles acti
uè, & paſſiuè. vt. ĵ. de ſen. excommu. is qui. in fi. lib. 6. Itē ſi ſint
religioſi, excommunicati ſunt, vt extra de ſenten. excomm. c.
ex frequentibus. in clemen. Item quicunq; non ſeruant inter-
dictum, ſepeliendo in terra interdicta in caſibus à iure non cō
ceſſis, ſunt excommunicati ipſo iure. vt extra de ſepult. ca. eos
6 qui. in clemen. & hoc no. Guil. de mon. lau. in. d. c. ex frequen-
tibus. † Et rationem quare magis puniuntur non ſeruantes in-
terdictum quam violantes alias cenſuras eccleſiaſticas. ſ. excō-
municationem, ſeu ſuſpenſionem, vide ibi per eum ſuper ver-
bo non ſeruantes. Vbi dicit, quod ratio eſt, quia aliqui credebāt
interdictum vilius, & minus cęteris, ideo vilipendebāt ipſum,
quare vt magis appreciaret̃ grauior pœna imponitur, vt ſi quis
nō dubitet ſceleriꝰ commiſſum quod eſt grauius vindicatū.
24. q. 1. nō afferamus. Vel quia trangreſſio interdicti cū maiori
ſcandalo fit, quam aliarum cēſurarum, pro eo quia in plures, vt
communius fertur, & magis publicè quam cœterę. ŝ. de poſtu.
prælat. capi. 1. de offi. ordi. nouit. Et ideo tranſgreſſor propter
maiorem contemptum, & maius ſcandalum quam grauius pu
niendus eſt. argu. 40. diſt. homo Chriſtianus. † Item ratio quare
7 celebrans coram excommunicatis non eſt ſuſpenſus, niſi à per
ceptione ſacramentorum, nec eſt irregularis, vt no. Ber. in fin.
& Goſ. poſt eum, ſecus tamen in celebrante in loco interdicto
eſt triplex ſecundum Hoſtien. hic. Prima, quia quando quis ce
lebrat in loco interdicto ꝑſona ſola delinquit, nō res. in auth.
de mand. prin. §. oportet. colla. 3. non eſt ergo mirum ſi vbi ſo-
lus celebrans delinquit incurrit irregularitatem, ſecus in alio
caſu, quia ibi perſona excommunicati magis delinquit quam
celebrans. ŝ. de cleri. excō. mi. c. illud. §. penul. Secunda, quia ſen
tentia interdicti pro alieno facto ad alios extenditur. ŝ. de ſpō.
non eſt nobis. ſecus in excommunicatione quæ non tranſit in
tertiam perſonam. 11. quæſtio. 3. nemo. Tertia, quia interdictū
violans agit, non patitur, & ſcienter ac malitioſe delinquit, ſe-
cus in celebrante coram excōmunicato, qui plus videtur pati
quam agere. vt in. d. ca. illud. §. penulti. ſecundum Hoſtien. &c.

Super eo. c. §. vero. Si quæris, vtrum recipientes be-
neficia à prælato qui violauit interdictū,
eiſdem beneficijs vel alijs quæ ante ea obtinebant, debeant pri
8 uari, diſtingue. † Aut quæris de ijs qui voluntario obediunt nō
coacti, & tunc poteſt dici quod priuari debeant nedum bene-
ficijs quæ ab illo prælato obtinent, ſed etiā alijs omnibus quæ
antea obtinebant, vndecunq; ipſa habuerint, tāquam ij qui ma
gis deliquerint, ſic. ŝ. de ęta. & qualita. cum bone. Aut quæris de
illis qui coacti obediunt, & tales beneficijs tantum quæ ab illo
prælato qui violauit interdictum, non antiquis, vel illis quæ
alias ſunt adepti priuari poſſunt, vt hic ſecundum Hoſtien. &
Ioan. And. &c.

Super eo c. §. illos quoq;. Hic habes. & . ŝ. e. c. in prin.
9 † quod audacia damnatur, & reprobatur,
ad idem. 17. q. 4. ſi quis ſuadente ĵ. de ſenten. excō. per totum.
C. vnde vi. l. ſi quis in tantam. Quod verū de audacia quæ ver-
ſatur circa illicita, & hæc vocatur temeritas, vt in iuribus al-
leg. &. C. de ſacroſan. eccleſiæ. l. iubemus nulli. poſt hac. §. ſane.
10 † ſed audacia quæ verſatur circa licita laudatur, & approbatur,
vt. C. de nouo codi. ſa. in princip. &. ff. de lib. & poſthu. l. Gal-
lus. §. nunc de lege. in fin. verſic. videndum. ibi audacter poſ-
ſit dici &c.

Super eo. c. Ad declarationem gloſſ. Innocen. quę in
11 cipit, videtur &c. ver. ſed melius &c. † ſi
quæris, vtrum celebrās in loco interdicto, vel celebrās coram
excommunicato, vel interdicto ſit irregularis, diſtingue. Aut
celebrat ignoranter in loco interdicto, vel coram excommu-
nicato, vel interdicto, aut celebrat ſcienter. Si ignoranter, tunc
aut probabiliter, & talis non eſt irregularis. arg. ĵ. de ſentē. exc.
is qui. §. is vero qui ſcienter à contrario. lib. 6. ſecundum Ioan.
An. ibi de priuil. Epiſcoporū. ibi ſciēter celebrent. à contrario.
lib. 6. Aut improbabiliter, & tali ignorantia quæ excuſare non
debet, & tunc perinde eſt ac ſi eſſet ſciens, argu. ŝ. de cle. exc.
apoſtolice. de poſtu. præla. c. 1. vt no. Ioan. Andr. in. d. c. is qui.
Si celebrat ſcienter, tunc aut celebrat in loco interdicto, & ta-

lis e k

lis eſt irregularis ſecundũ Innocen.hic in verſi.ſed melius &c.
& Hoſtien.& eſt c.1.ss in dicto.§. is vero. Quod verum etiam
ſi denunciatio interdicti non ſit facta ſecundum Gulie.ibi, &
Io.An.extra de ſenten.excommu.grauius.glo.3.in cle.Fallit in
caſibus & modis exceptis à iure,quod dic vt legi.& nota.j̃. de
12 ſenten.excom.alma mater.lib.6.† Aut celebrat coram excom
municato vel interdicto,& talis non eſt irregularis ſecundum
Inno.& Hoſtien.hic.idem Archi.11.q.3.excommunicatos.ſu
per verbo communicauerint.pro quibus eſt hodie caſus in di
cto cap.is qui.1.reſponſo.Fallit in caſu vbi poſt primam cele-
brationem diuinorum factam per aliquem coram excommu
nicato,vel interdicto,& ſic poſt ingreſſum eccleſię ſibi interdi
ctum,iuxta.c.Epiſcoporum.j̃.de priuile.lib 6.ipſe ſecundo in
eccleſia celebraret,quia tunc eſſet irregularis.j̃.de ſen. excom,
c.is cui.lib.6.ſecundum Gulicl.& Io.Andr.in.d.c.Epiſcoporũ.
Sed non fallit proprie,quia hoc non eſt ex prima celebratione
ſed ex ſecunda in eccleſia ſibi interdicta. Et iſtam gloſſ.Inno.à
princi.ſui vſq; ad verſi.vbi autem quis communicat &c.ponit
Spec.titu. de legato.§. iuxta propoſitionis. verſi. ſed quæritur
vtrum is &c.vbi vide.Et quod notat Gulie.j̃.de re iudi.cum
æterni.ſuper verbo pontifice.lib.6.vbi ponit gloſ. Inno.hic à
verſi.vel ſi vis &c.vſq; ad verſi. intellectum &c. de hoc etiam
per Aſten.lib.7.tit.de interdicto & ſuſpenſione.arti.6.

Super eo.c. & ca.glo.ad fi.verſi.ſed no.quod cum lo-
cus &c. Si quæris vtrum morientes ſint
in loco interdicto ſepeliendi,& vtrum ab hominibus interdi-
ctis poſt pœnitentiam liceat mortuaria recipere, diſtingue,
13 † Aut quæris de primo.ſ.vtrum morientes ſint in loco interdi-
cto ſepeliendi,& tunc,aut nondum eſt ſolutum interdictum,
vel eſt ſolutum, ſed ſigna pœnitentiæ non apparuerunt in eis,
& tunc nõ ſunt in cemeterio ſepeliendi. Aut ſigna pœnitentię
apparuerunt in eis, & ſolutum eſt interdictum,& tunc poſt ſo
lutum interdictũ erunt in cemiterio eccleſiæ ſepeliendi,arg.j̃.
de ſenten.excommu.cum illorum.&.c. à nobis.2.Et ſi ſepulti
eſſent apud eccleſiam dum erát interdicti poſt ſolutum inter-
dictum non erunt exhumandi, cum res ad eum caſum vene
rit à quo incipere potuit, ſecundum Inno.& Hoſtien. hic, &
Archid.13.q.1.capit.1.glo. adde dicunt quidã.&.j̃.de priuile.
Epiſcoporum. ſuper verbo ſepulturam.lib.6.idem Io. And.j̃.
de ſenten.excom.ſi ciuitas. gloſa penulti.li.6.& extra de ſepul.
capit.5.ſuper verbo eiſdem quibus.in clem. idem frater Ioan.
in ſum.confe.tit.de ſen,ex.interdicti.q.250.quid iuris.de ſepul
14 turis &c.† Aut quæris de ſecundo.ſ.vtrum ab hominibus inter
dictis poſt pœnitentiam liceat mortuaria recipere, & tunc di-
cit Inn.hic quod ſic,quia & pro his eſt orandum.11.q.3.quicũ
que. Quod verum putant Ioan. Andr. & Gemi.in dicto.ca.5.
ſuper verbo eiſdem quibus.ſi intelligas de mortuarijs.i.quæ ip
ſe pęnitens de loco interdicto relinquit in morte. Idem ſi in-
telligas de mortuarijs quæ poſtea darentur cum funere ſepul-
to in cemiterio poſt relaxatum interdictum. De funeralibus ve
ro quæ darentur cum funere ſepulto de facto tempore inter-
dicti non putant clericos licite recipere poſſe, quia viderentur
participare delicto ſecundum Io.An.& Gem.ibi.Si autem pœ
nitentiam non receperint, non eſt pro eis orandum,nec mor-
15 tuaria recipienda.88.diſtinct.c.fina.† Et not.quod ſepelientes
ſcienter defunctorum corpora in cemiterijs tempore interdi
cti,in caſibus non conceſsis à iure, vel excommunicatos pu-
blicè,vel nominatim interdictos,vel vſurarios manifeſtos,ip-
ſo facto ſunt excommunicati, quod dic vt hodie plene legi.&
not.in.d.c.1.extra de ſepultu.in clemen.

¶ De noui operis nunciatione. Rubrica.

1 *Leges & canones mixtim allegandæ.*
2 *Legibus & canonibus contrariantibus caſum determinanti ſtandum.*
3 *Leges & canones diſcordantes quilibet in ſuo foro ſeruandi.*
4 *Lex peccatum continens non ſeruanda.*
5 *Leges canonibus non obuiantes à Papa confirmatæ.*

INtelleximus. Si quæris vtrum & quan
do leges debeant ſacros
canones imitari, & in foro eccleſiaſtico leges va
leant allegari,ſeu canones in ciuili,diſtingue. Aut
leges concordant canonibus, aut contrariantur,
1 ſeu diſcordant. † Si concordant, tunc ſunt mixtim leges alle-
gandę & ſeruandę vna cum canonibus,in foro eccleſiaſtico,&
ciuili, vt hic & 10.diſt.c.lege cap. ſi in adiutorium. &.c.ſeq.2.
q.1.in primis.10.q.3.ſummopere.s̃.de fide inſtr. paſtoralis.de
ali.mu.iudi.cauſa facta.c.in nomine domini.j̃.de præben. du-
dum.in fin.& de conceſ. præben.quia cunctis.lib.6.& de ſen.
excom.ſi iudex laicus.eo.lib. Si diſcordant, tunc aut ſibi con-
2 tradicunt expreſſe.aut non.† Si non:ſtabitur in vtroq; foro il-
li quæ expreſſe cauſam,ſeu caſum determinet, vt hic, vbi ex-
preſsis legibus ſtatur ſuper nunciatione noui operis, etiam in
re eccleſiaſtica.Idem in foro ciuili vbi canones expreſſe decla-
rant articulum aliquem in quo leges nihil ſtatuunt, exemplũ
habes.j̃.eo.titu.c.penulti.in fi.Item aliud exemplum, de dua-
bus quartis deducendis.s̃.de teſtamentis.c. Raynucius.&.ca.
Raynaldus.argu.ad hoc.s̃.qui fi.ſint legiti.per venerabilem.§.
rationibus.ibi,ſi difficile & ambiguum &c.& prope finè verſi.
3 cuius ſententiam &c.† Si ſibi contradicunt expreſſe, tunc aut
lex poteſt ſeruari ſine peccato, & tunc ſtatur ei in foro ſuo, &
canoni ſuo.s̃.de teſtamen.cum eſſes. & capitul.relatum.10.di
ſtinct.lege.&.c.imperium. Quod verum ſaluis interpretatio-
nibus dubiorum,in quibus deficiente lege,etiam in foro ciuili
iuri canonico ſtandũ eſt.arg.opt.j̃.de priuile.c.2. vbi hoc not.
4 Hoſtien.ſuper verbo legi.† Aut nõ poteſt ſine peccato ſeruari,
& tunc ſtatur canoni indiſtinctè, quia omni conſuetudini, &
conſtitutioni tali eſt derogandum.s̃.de præſcrip.c.fin.pro hoc
etiam.33.q.2.inter hæc.32.q.4.nemo.Ita diſtinguit Specu.tit.
de diſputationibus, & allega.§.porro. verſicu.ſed nunquid in
cauſa eccleſiaſtica.& abbas hic.Et in hoc vltimo membro con
cordat hic Hoſtien.dicens,& idem Io.Andr.quod leges debẽt
imitari canones,& ipſis canonibus ſtatur vbicunq; agit̃ de pec
cato mortali.s̃.de præſcript. capitu.fina.alias de interpretatio-
ne fidei,vel legis diuinę,vel etiam diuerſarum opinionum, vt
C.de ſumma trinitate & fide catholica.l.fi.&.s̃.de reſcript.ſu-
per literis.de reſt.ſpolia.ſæpe. & in dicto.§.rationibus.Itẽ vbi-
cunque deficit ius ciuile, vtendum eſt canonibus.C. de nouo
codi.compo.conſtitutione vnica,ibi præterquam ſi in iuriſdi-
ctione &c.& de iuſtiniano.C.cõfir.cõſtitutione vnica.§.ſi quæ
vero.ibi ſi vero pro certis capitulis &c. cum etiam tunc, ſecũ-
dum ipſum etiam ius ciuile ſit ad conſimilia,vel conſuetudinẽ
recurrendum.ff.de legibus.l. non poſſunt.&.l. ſeq.&.l.de qui-
bus.1.reſponſo.&.l.ſi de interpretatione. Nam & auctorizabi
lius eſt ius canonicũ,quàm conſuetudo,vt patet.11.diſtinctio.
quis neſciat.& capit.eccleſiaſticarum.& per totum,& ſequen
tibus diſtinctionibus vſq; ad 23. Et de iſta materia vide quod
notat glo.23.q.8.conuenior.gloſ.eccleſia enim.8.diſtinctione
quo iure.glo.conſtitutiones 97.diſtinctio.capit.5.&.96.diſtin
ctione bene quidem. Vbi etiam de hoc not.Archidya. ſuper
5 verbo concepta.† Dicens quod omnes leges quæ canonibus
non obuiant,intelliguntur eſſe confirmatę à Papa,& corrobo
ratę, vnde leges latę ſuper rebus,vel perſonis eccleſiaſticis va-
lent,& habent vigorem in caſibus eccleſiaſticis,non quia ſunt
latę à principe,ſed quia ſunt à Papa confirmatę,& corrobora-
tę ſecundum Hugo.& ad hoc facit iſtud cap.j̃.de ſententia ex-
communicationis.in audientia.35. quęſtione.3.§.cum autem.
Vnde Papa leges ſuas dicit.6.quæſtione.4.cum inter. ſed con-
trarium videtur notari.10.diſtinctio.cap.5.in glo.eccleſia &c.
vbi videas in dicto capitulo conueniur.

1 *Scandali diffinitio.*
2 *Scandali deriuatio.*
3 *Scandali diuiſio.*
4 *Scandalum an ſit peccatum.*
5 *Scandalum quando vitandum.*
6 *Loco ob demerita deſtructo perditur priuilegium.*
7 *Locus ab hoſtibus deſtructus priuilegium retinet 9.*
8 *Loca vnita priuilegium retinent. 10.*

CVm ex iniuncto. §. ſuper eod.Si quæ
ris quid ſit ſcanda-
lum,vnde dicatur,vtrum ſit peccatum, vel non,
1 & quando eſt euitandum,diſtingue.† Aut quæris
de primo.ſ.quid ſit ſcandalum. & dic quod ſcan-
dalum eſt dictum,vel factum minus rectum, præbens occaſio
nem ruinę.hæc diffinitio ſumitur ex glo. Math.18.† Aut quæ
2 ris de ſecundo.ſ.vnde dicatur, & dic quod à ſcandalum grecè
quod eſt offenſio,ruina, vel paſsio pedis latine,ſecũdũ Hiero.
ſuper illud Math.15.ſcis quia Phariſei audito hoc verbo &c.
& Thomas in ſumma confeſsio.44.articu.1. Contingit enim
quandoq; quod aliquis obex ponitur alicui in via corporali,cui
impingens diſponitur ad ruinam, & talis obex dicitur ſcanda-
lum.Et ſimiliter in proceſſu viæ ſpiritualis, contingit aliquem
diſponi

diſponi ad ruinã ſpiritualem, per dictum vel factum, inquantum. ſ. aliquis ſua admonitione, vel inductione, aut exemplo, alterum trahit ad peccandum, & hoc propriè dicitur ſcãdalum. Nihil autem ſecundum propriam rationem diſponit ad ſpiritualem ruinam, niſi quod habet aliquem defectum rectitudinis, qa idquod eſt perfectè rectum, magis munit hominem contra caſum, quàm ad ruinã inducat. Et in his cõcordat idem Thomas in ſcriptis. 4. ſententiarũ. diſtinct. 38 & Pe. & Rayne. tit. de ſcandalo. circa prin. & frater Io. An. in ſum. confeſ. tit. de ſcandalo. q. 1. & G. de monte lau. extra de offi. ordin. c. vnico ſuper verbo ſcandala. in clemen. Aut quæris de tertio. ſ. vtrum ſit
3 peccatum, † & tunc dicit Tho. in ſum. q. 43. art. 2. & frater Ioã. in dicto titu. q. 2. poſt eum, quòd duplex eſt ſcandalum. ſ. paſſiuum. i. in eo qui ſcandalizatur, & actiuum in eo qui ſcandalizat, dans occaſionem ruinę. ſcãdalum paſſiuum ſemper eſt peccatum, in eo quod ſcandalizatur, non enim ſcandalizatur, niſi inquantum aliqualiter ruit ſpirituali ruina quæ eſt peccatum. Poteſt tamen eſſe ſcandalum paſſiuum ſine peccato eius, ex cuius facto aliquis ſcandalizatur, ſicut cum aliquis ſcandalizatur de his quæ alias bene facit. Similiter etiam ſcandalum actiuum ſemper eſt peccatum, in eo qui ſcandalizat, quia vel opus quod facit, eſt peccatum, vel etiam ſi ſaltem habeat ſpeciẽ peccati, ſiue ſpeciem mali, dimittendum eſt ſemper propter proximi charitatẽ, ex qua vnuſquiſq; conatur ſaluti proximi prouidere, & ſic qui non dimittit cõtra charitatem agit. Poteſt tamen eſſe ſcandalum actiuum ſine peccato alterius qui ſcandalizatur, puta cum aliquis inducit verbo, vel facto alium ad peccandum, & ille non conſentit, & in hoc cõcordat Tho. in ſcri-
4 ptis. † Sed ſi quæris, vtrum ſit peccatum mortale, dic ſecũdum Tho. vbi. ſ. arti. 4. & fratrem Ioan. vbi. ſ. q. 4. quod ſcandalum paſſiuum poteſt eſſe veniale, & mortale, ſecundum quod quis vel ſolum impingit in peccato veniali, vel impingit & ruit ex inordinato dicto, vel facto alterius, vt cum producitur vſque ad actum mortalis peccati. Scãdalum autem actiuum ſi ſit quidem per accidens, poteſt eſſe quandoq; peccatum veniale, puta cum aliquis vel actum venialis peccati cõmittit, vel actum qui non eſt ſecũdum ſe peccatum, ſed habet aliquam ſpeciem mali, cum aliqua leui indiſcretione. Quandoq; vero eſt peccatum mortale, quia ſiue committit actum peccati mortalis, ſiue quia contemnit ſalutem proximi facere quod ſibi libuerit. Si vero ſcandalum actiuum ſit per ſe, puta cum intendit ducere alium ad peccandum, ſi quidem intendat ducere ad peccãdũ venialiter, per actum peccati venialiter eſt veniale peccatum, & idem Tho. in ſcriptis. & Aſten. tit. de oſtentione & ſcãdalo,
5 vbi de iſta materia plene. † Aut quæris de quarto. ſ. quando eſt euitandum, & tunc dic vt dixi. ſ. de renunc. niſi cum pridem. §. pro graui quoq; ſcandalo. vnde not. quatuor regulas quæ ſumũtur hic in fi. Prima eſt, quod ea pro vitando ſcandalo euitanda alias omittenda non ſunt, quæ ſine peccato mortali committi non poſſunt, vt baptizari, dicere horas, accipere pœnitentiam: vt hic. Secunda, quod ea pro vitando ſcandalo committenda non ſunt, quæ ſine peccato mortali committi non poſſunt, vt committere adulterium ad euitandum homicidium, ſeu crimen ſodomiticum. 23. q. 5. cum homo. 14. diſt. c. 1. Tertia eſt, quod pro vitando ſcandalo quis poteſt cõmittere ea, quæ ſine peccato mortali committi poſſunt, ſicut portare habitũ alias non ſuo ordini conuenientem. ſ. de vita & honeſtate clericorum. capit. cleri officia. & c. Deus qui. 33. q. 5. c. quod Deo pari. Quarta eſt, quod pro vitãdo ſcandalo quis poteſt committere ea, quæ ſine peccato mortali committi poſſunt, vt eſum carnium. 1. ad corinth. 8. & hic in verſic. ab his tamen verſiculo, vnde apoſtolus, ſi ſcandalizatur frater non comedam carnem in æternum, quia cum eſu, & ſine eſu carnium poteſt eſſe ſalus. 41. diſt. c. 1. & 2. niſi propter votum, vel obſeruantiam regularem, vel ſtatutum eccleſiæ aliud cenſeatur, quo etiam caſu inſtantis neceſſitatis tẽpore diſpenſatur. ſ. de obſer. ieiu. capitu. penulti. & vlti. Item correctionem propter multitudinem. ſ. de clerico excommu. mini. latores. de clericis non reſiden. cũ olim. melius. ſ. de tempo. ordi. capit. 2. ſ. de conſanguinitate & affini. quod dilectio. & cap. quia circa. Iſtas quatuor regulas ponit Abbas hic & G. de mon. lau. extra de immunitate eccle. c. vnico. in clementi. vbi de hoc etiam vide per fratrem Ioan. in ſum. confeſſio. tit. de ſcandalo. quæſtio. 5. vtrum bona ſpiritualia &c. & per Bernardum. ſ. de tempo. ordinando. capit. 2. gloſ. argu. quod &c. & . j. de regulis iuris. capit. qui ſcandalizauerit. gloſ. 2. & quod ibi dicam.

Super eo. c. Ad declarationem glo. vlti. Innoc. quæ incipit. C. de legi. non dubium. Si quæris vtrum ſi eccleſiæ, vel ciuitates, vel alia loca ſacra, vel prophana deſtruantur, vel alia loca transferãtur, priuilegia ſi amittant, diſtingue. Aut quæris de primo. de his quæ deſtruuntur, & tunc
6 tam deſtruuntur auctoritate ſuperioris propter delictum eorum, & tunc nullus de cetero debet vocari clericus illius loci, & ille locus priuilegium ſuum perdit, vt hic. & de cõſe. diſt. 1. placuit. 16. q. 7. & hoc diximus. ff. quibus modis vſusfructus amit. l. ſi vſuſfructus ciuitati. & ita intelligo quod notaut Ber. Innoc. & Hoſtien. j. de verbo. ſignifi. c. Abbate ſane. §. vlti. Et hoc ſi poſtea non reędificetur, reędificatum enim auctoritate ſuperioris eadem priuilegia habet, ſecundũ Inno. ibi. argum. ſ. de elect. quia diligentia. & quod not. Accur. ff. de legibus. l. ex his. & l. ſeq. & Barth. Brix. in quæſtione dominicali q̃ incipit, eſto quòd aliquis, & Ioan. 32. q. 7. licite. de Lazaro reſuſcita-
7 to, quod omnia recuperet ſaltem de ęquitate. † Aut deſtruuntur ab hoſtibus, & tunc retinent omnia priuilegia ſua. & antiqui clerici remanẽt ibi clerici. 7. quæſ. 1. paſtoralis. 19. quæſtio-
8 ne. 3. quæ ſemel. † Aut quæris de his quæ transferuntur auctoritate ſuperioris ad alium locũ, vel alijs vniuntur, & tũc idem. ſ. quod retinent omnia priuilegia ſua, vt notatur de eccleſijs. ſ. ne ſede vacan. c. 1. de religio. domi. c. quia monaſteriũ. Et idem intellige de ciuitatibus, & alijs locis prophanis. arg. ff. de contrahen. empto & vendit. l. ęde ſacra. Ita diſtinguunt Inno. & Hoſtien. poſt eum. Idem not. Ioan. in primo membro in d. ca. & hoc diximus. Idem per omnia in omnibus mẽbris. Archid. ibi in glo. adde dicas latius &c. idem Io. Andr. j. de electio. c. ſtatutum. glo. penul. de regu. iur. c. priuilegium. lib. 6. Licet Ioannes in capit. alleg. paſtoralis. gl. fi. not. quòd collegium eſſe deſinit tranſlatis perſonis. ff. de collegijs illicitis. l. 3. ſed Archi. ibi. ſuper verbo perſonis, dicit ſub forte, illud non eſſe verum, ſi auctoritate ſuperioris transferatur, vel alij vniatur prout not. hic quod forte credo verum per præmiſſa. Ad hoc facit quod notat Spec. titu. de auctoritate ab vniuerſita. verſic. item quod vniuerſitas. vbi dicit quod vniuerſitas vel collegium eſſe deſinit, quando eſt diſſolutum. vt ff. de lega. 3. l. pater filiũ. §. tuſculanus. j. de verbo. ſignifica. Abbate ſane. in fi. & . 25. quæſtio. 2. capit. vlti. §. fi. ibi ſic religioſe viuentes &c. Niſi vbi iã ad vnionem redierit, quia tunc ſumit naturam vniuerſitatis. ff. quod cuiuſq; vniuerſi. l. ſicut municipũ. §. fi. Sicut omnes de vniuerſitate qui interfuerunt ordinationi, ſint mutati. nam eadem vniuerſitas cenſetur, non altera. ff. de iudi. proponebatur. 7. quę-
9 ſtio. 1. deniq;. † Et idem quod dictum eſt de locis quę deſtruũtur ab hoſtibus, quod retinent priuilegia ſua, intelligo quando deſtruũtur terrę motu, vel alias quam auctoritate ſuperioris,
10 per. d. l. ęde ſacra. † Quod dictum eſt de his quæ transferuntur ad alium locum, quod retinent omnia priuilegia ſua, intelligo de perſonis, & rebus trãſlatis, & locis ad quæ fit tranſlatio, nõ de illis locis ad quæ fit tranſlatio, illa enim priuilegia amittunt argu. eorum quæ leg. & notantur. ſ. de conſti. tranſlato. Non. n. pro locis res, ſed pro rebus loca amanda ſunt. 12. diſtinc. nouit nec locus ſanctificat hominem, ſed homo locum. 40. diſt. non loca. Et vtrum probetur & duret exemptio, probato quod de mandato Papæ eccleſia plene cum perſonis exempta, tamen magiſtris deſtituta, conceditur ordini vel collegio non exempto, diſtingue, vt notat plene Ioan. Andr. j. de priuilegijs. cum perſonę. glo. penulti. in nouella. lib. 6.

1 *Appellationi an cauſa ſit inferenda.*
2 *Appellandum an quando locus non tutus aſsignatur.*

Significantibus. Ad declarationẽ gloſ. Innoc. hic quæ incipit, non
1 erãt appellationem &c. † Si quæris vtrum, & quando in appellatione ſit cauſa exprimenda, vide hodie extra de appella. capitu. appellanti. in clemen. per quod. c. corrigitur, & verificatur glo. iſta. Et diſtingue vt dixi. ſ. de appella.
2 conſtitutis. † Item de hoc quod dicit Inno. hic in verſic. ſicut quando appellatur &c. Si quæris vtrum ſi alicui parti locus non tutus per iudicẽ aſsignetur, eo ipſo exinde poterit appellare, diſtingue, vt dixi. ſ. de appl. ex parte.

1 *Noui operis nunciationis diffinitio.*
2 *Noui operis nunciationis effectus.*
3 *Noui operis nun. quando effectus committatur.*
4 *Noui ope. nun. quot modis remittatur.*

Si is cui. Vt plenam huius tit. de noui ope. nuncia. notitiã habeas, nec te oporteat quærere ſuffragia mẽdicata. Si quęris, quid ſit noui operis nuncia. quot eius effectus, quando dicti effectus

committuntur, & quot modis ipſa nũciatio remittatur, diſtin
1 gue. † Aut quæris de primo.ſ.quid ſit noui operis nunciatio,
& dic quod eſt operis noui futuri, per prætorem, vel lapilli ia-
ctum, vel ſimplex verbum, à perſona libera ſanę mentis in ple-
niore pubertate exiſtente, aſſerente ſe, vel eum cuius nomine
nunciat ius habere in re, publicum, naturale, vel poſitiuum, ad
bonæfidei iudicium non habentem, facta prohibitio, cuicun-
que in loco manenti, cuius extractionis mora non ſit magnũ
periculum allatura. Primo, dico quod eſt operis noui, quia pro
refectione antiqui operis locum non habet, vt.ff.eo.titu.l.1.§.
ſi quis ædificium. aliud eſt.n.facere, aliud reficere.ff.de iti.actu,
quia priua.l.3.§.reficere.ẽ.de iudeis.conſuluit.&.c.iudei. Sequi
tur futuri, quia non pertinet ad iam factum.vt.ff.eodem.l.1.§.
1. Sequitur, per prætorẽ, vel lapilli iactum, ſeu per ſimplex ver
bũ, quia altero de his modis debet fieri.ff.eo.de pupillo.§.me-
miniſſe. Sequitur à perſona libera, quia ſeruus non poteſt nun-
ciare.ff.eo.de pupillo.§.ſeruo.niſi nomine domini ſui.vt notat
glo.ibi.ff.quod vi aut clam.l.3.in princ. Sequitur, ſane mentis,
quia furioſus nunciare non poteſt.argum.l.allega.de pupillo.in
prin.tales enim æquiparantur infanti.arg.eo.titu.l.operis. & ex
tra de homici.c.vnico.in clemen. Sequitur in pleniore puber-
tate exiſtente, quia pupillus, vel adultus, niſi haberet.17.an
nos nõ poſſet nunciare, vt in.d.l.de pupillo.in prin.&.ff.de po
ſtulatio.l.1.§.pueritiam. de popula.actio.l.pupillarum actio.l.
pupillarũ actio.in princip. Quædam enim eſt pubertas.12.an-
norum, inſti.quibus mo.ſi.tu.in prin.quædam plenior.17.an-
norum.vt in d.§.pueritiam.quædam pleniſsima.ſ.20.annorũ.
vt.C.de his qui veniam ętatis impe.l.2.ſecundum Accur.in d.
l.pupillo.1.reſponſo.ſed Hoſtien.in ſum.eo.tit.§.quis poſsit.
in prin.innuit quod requirũtur.20.anni. Sequitur aſſertiuè ſe,
vel eum cuius nomine nunciat, hoc ideo, quia & in meo & alie-
no nomine poſſum nunciare, vt.ff.eo.l.1.§. item nunciationẽ.
&.l.de pupillo.§.qui procuratorio. Sequitur ius habere in re
naturale, publicum, vel impoſitiuum: nam ex altera de iſtis cau
ſis poteſt quis nunciare, vt.ff.eo.l.1.§.nunciatio fit.&.l.de pu-
pillo.§.ſextus Pedius. Sequitur, ad bonæ fidei iudicium nõ ha
bentem, quia bonę fidei actio remedium hoc repellit, vt.ff.eo.
l.in prouinciali.§.1.in fi. Sequitur facta prohibio, quia per nun
ciationem opus inhibetur, vt.ff.eo.l.1.in prin. Sequitur cuicũ
que. quia non refert cuius ſit ſextus, vel conditionis, vt in l.de
pupillo.§.nunciationem. Sequitur in loco manenti, quia extra
non, vt in dicta.l.de pupillo.§.ſi quis forte. Sequitur cuius ex-
tructionis mora non ſit magnum periculum allatura, per hoc
excepto riuos, & cloacas, & ruſticam ſeruitutem, vt.ff.eo.l.de
pupillo.§.ſi quis riuos.&.l.qui viam cum adiutorio.ff. de aqua
2 pluuia arcenda.l.1.§.de eo opere. † Aut quæris de ſecũdo.ſ.quot
ſunt eius effectus, & dico quod omnis nunciatio legitime fa-
cta habet iſtum effectum, quod opus poſt, & contra ipſam, &
ante remiſsionem ipſius factam, factum deſtruatur per inter-
dictum perpetuũ ex illo edicto deſcendens. Nec intereſt vtrũ
opus ſit alias iure factum, aut non, & eſt ratio, quia contẽplit
auctoritatem prætoris, vt.ff.eod.l.1.1.reſponſo.&.l.prætor ait
in princ.&.§.prætor ait.&.§.hoc interdictum, & hoc viuente,
poſsidente illo qui fecit, alias agitur ad patientum contra poſ-
ſeſſorem, & ad ſumptus contra factorem ſi vixerit.ff.eo.l.non
ſolum. in fine.&.l.penulti. & fina. Si autem remiſſa fuerit per
ſatiſdationẽ, tunc opus deſtruitur ſumptibus hæredis, ſi appa
reat iniuſte ædificatum, vt in l.allega.non ſolum. Simplex autẽ
nunciatio habet effectum, imo potius defectum, quod aduer
ſarium conſtituit poſſeſſorem.vt.ff.eo.l.1.§. in operis. &.l.de
pupillo.§.meminiſſe, adeo quod quantũcunq; remittatur, ſeu
tollaſ nũciatio, poſſeſsio tamen per nunciationem verborum
amiſſa non recuperatur. niſi aliud interueniat ſecũdum Hoſti.
in ſum.eo.tit.§.qualiter fiat in fine. Et eſt alius effectus, vt ſi is
cui nunciatum eſt nolit rem defendere, transfertur in eũ onus
probationis, vt.ff.eo.l.ſi prius. quod intellige, vt legi.& notatur.
C.eo.l.vnica alias eſt lex ii.ſub.tit. de edicti.priua. & hic ſecun-
dum Hoſtienſem in ſumma eo.titu.§.vlti.verſi.item effectus.
3 † Aut quæris de tertio.ſ.quando dicti effectus committuntur,
& dic quod primo quando nunciatio peruenit ad notitiam do
mini, vel vice domini, vel dolo malo eorum factũ ſit quo mi-
nus peruenerit. ſic intelligitur ſecundum glo.l.allega.de pupil
lo.§.meminiſſe, &.§.ſi quis forte.&.l.cuilibet.&.l.prætor ait.§.
hoc interdictum.verſi.plane.in fi. Secundus autẽ effectus ſeu
4 defectus committitur ſtatim facta nũciatione. ſic loquitur.ff.
eo.l.1.§.in operis.in fi. † Aut quæris de quarto.ſ.quot modis nũ
ciatio remittatur, & dic quod ſex. primo per ſimplex verbum,
& hic modus patit, exceptionem, vt.ff.eo.l.1.§.deinde. Secun
do, per prętorem & hic tuetur aduerſarium ipſo iure, vt.ff.eo.
l.1.2.reſponſo. ibi deinde remittatur &c. & .l.ſi nouum opus.
Tertio, per ſatiſdationem præſtitam, vel oblatam, nunciatore
exiſtente in contumacia recipiendi, vt in dicta.l.de pupillo.§.
ſi is cui.&.l.prætor ait.§.deinde ait prætor.&.§.hoc autem. &
tunc nunciatus ſi impediatur habet interdictum perpetuum,
niſi poſtea ſit in mora cauendi, vt in d.l.prætor ait.§.penulti.&
fin. Quarto, remittitur per nudam promiſsionẽ, & hoc duo-
bus modis, primo cum nunciatur ędificanti in publico. vt.ff.e.
non ſolum.§.ſi cum te.verſi.quod ſi nunciauero.& tunc repro
mittens non iuuatur contra tertium, vt in d.l.prætor ait.§.hoc
autem.verſi.proinde. Secundo, vbi nunciatur cauſa damni de
pellẽdi.vt.ff.de dãn.infect.l.prætor ait in princip.&.§.1. Quin
to, remittitur per mortem nunciantis contingentẽ antequam
aliquid fiat per eum cui extitit nuntiatum. Sexto, per alienatio
nem rei in qua nunciatur, vel cuius contemplatione nunciatur
factam per nunciantem ante ſcriptam nunciationem, & hoc
probatur in dicta.l. non ſolũ.§. morte. &.l.prætor ait.§.hoc in
terdictum perpetuo. Nota tamen ſecundum Odoffr. & Spec.
hoc tit.§.1.ad fi.verſic. ſed nunquid verum eſt, quod ſi certum
eſſet quod aliquis nunciaſſet calumnioſè, nõ deberet ędificium
poſt talem nunciationem factum demoliri.arg.ff.ne quis eum
qui in ius vocatus eſt vi exi.l.1. Et de iſta materia potes latius,
& diffuſius videre, per Hoſti.in ſum.eo. tit.§. quis poſsit face
re.&.§.ſeq.vſq; in finem.

¶ De priuilegijs, & exceſsibus priuilegiatorum. Rubrica.

1. *Priuilegij diffinitio.*
2 *Priuilegij deriuatio.*
3 *Priuilegij diuiſio.*
4. *Priuilegij ſubdiuiſio.*
5 *Priuilegij ſecunda diuiſio.*
6 *Priuilegij tertia diuiſio.*

SI Quæris quid eſt priuilegiũ, & quare ſic dicitur,
& quot ſunt eius ſpecies priuilegiorum, diſtin
gue. Aut quęris de primo.ſ. quid eſt priuilegium.
1 † & dic quod eſt priuatum, ſiue ſingulare ius, con
tra commune indultum. Nec enim eſt priuilegiũ
niſi aliquid indulgeat ſpeciale, nã debet ſemper aliquid ſpeciali
ter operari.ſ.eadem.in his.& de verbo.ſigni. Abbate ſane §.cõ
2 tra qđ fuerat.ff.ad municip.l.1.C.de theſauris.l.1.lib.10. † Aut
quæris de ſecundo.ſ.quare dicitur priuilegium, quia priuatam
legem tribuit, vt patet in iuribus.ẽ. proxi.allega. Vnde priuile
gium inde dictum eſt, quod in priuato feratur.3.diſt. priuile
gia. Sed & dicuntur priuilegia, quaſi priuata legia, eo quod pri
uatam legem ſingulis gerent.25.quæſtio.1.ca. ideo permitten
te.§.cum ergo.verſic.priuilegia. Namq; inde dicit Hiero. quod
priuilegia ſingulorum legem communem facere non poſſum,
eo.§.verſicu.item Hyero.&.36.q.2. non exemplo. vt notant
3 Goffre.& Hoſtien.in ſummis ſuis.eo.tit.in in princip. † Aut
quæris de tertio.ſ. quot ſunt ſpecies priuilegiorum, & dicit
Goffredus.ibi in.§.ſpecies.quod duæ. Priuilegium enim aliud
generale, aliud ſpeciale, generale eſt, quod corpori, vt collo-
gio conceditur, vt infrà eo.cum & plantare.capitu. ſi de terra.
&.capitu.porro.&.c.in his. Speciale eſt quod perſonæ conceds
tur, & extinguitur cum perſona, vt.ff.de regu.iur.l.priuilegia.
Inſti.de iure natu.gẽtiũ & ciuili.§.ſed quod princi.verſi.plane.
&.7.q.1. petiſti. ſecundum Goffredum. Sed Hoſti. dicit quod
generale eſt, quando continet in ſe plures articulos, vel quãdo
pluribus perſonis, vel ratione plurium perſonarum, vel rerum
conceditur, vt.ſ.eo.cum & plantare.§.de filijs presby. capi.ex
parte.de præſcrip.veniens.&.c.auditis. Vel quando per ipſum
generalis poteſtas cõceditur, vt ibidem.&.ẽ.de offi. lega.quod
tranſlationem. Speciale dici poteſt quando vni loco, vni perſo
næ, vnus articulus conceditur. Sed & poteſt dici aliquod priui
legium generale, & ſpeciale diuerſis reſpectibus, ſicut mons
dicitur magnus, & paruus diuerſis reſpectibus. Vnde dicitur
generale reſpectu ſpecialioris, ſic intelligitur.ẽ.de tranſla. Epi
ſcopi.c.1.de offi.leg.c.1.&.c.ſtuduiſti.&.c.quod tranſlationẽ.
Sic etiam poteſt intelligi quod leg.ẽ.de ſepul.c.in noſtra.ibi, qđ
tam ex priuilegio ſubaudi generali, quam indulgentia ſpeciali.
4 † Horum autem ſcilicet generalium, & ſpecialium, aliud reale,
aliud ſingulariter perſonale, aliud communiter perſonæ, aliud
ſingulariter & communiter corporale, aliud tantum commu
niter corporale. Reale eſt, quod eccleſię, dignitati, ciuitati, vel
alicui loco, vel alicui, vel aliquibus pſonis, occaſione loci, ſiue
cuiuſcunque

cuiuſcunque rei conceditur.j. eod. cum olim eſſemus.&.cap.
ſeq.ſ.de conſue.cum olim.Et tale priuilegium perpetuum eſt,
& rei adhæret,& ſic ſemper durat,niſi forte res perimatur, vel
deſtruatur.ſic intellige.25.q.2.c.1.2.&.3.& per totum,vel niſi
in partem detrahatur per aliquod ſequens priuilegiū.ſ. de offi.
ordi.duo ſimul. vel in totū reuocetur ex cauſa 25.q.2.ita nos.
vel amittatur.ſ. de ſtatu mona.recolentes.§.1.ſed & re perem
pta perimitur. ſuprà de conſtitut. cum acceſsiſſent.ff. de legat.
primo cum res.§.fina. Singulariter perſonale poteſt dici quod
alicui,vel aliquibus perſonis certis,& proprijs nominibus ex-
preſsis perſonaliter conceditur, ſuprà de offic.l. nolentes. &
talem perſonam illis cui conſenſum eſt non egreditur, etiam
ſi obtentu dignitatis cōcedatur.ſ.de vſu pal.ad hoc.in quo etiā
caſu ſi aliam dignitatem adipiſcatur,priuilegio conceſſo non
vtitur.ſ.de poſtulatione præla.bone.2.§.fi.Tale etiam priuile
gium ad ſucceſſorem non transfertur niſi hoc exprimatur,ſi-
cut fit.ſ.vt lit.pen.c.1.Quia ſingulariter perſonalia cum per-
ſonis extinguūtur nec ad alios extenduntur.7.q.1.petiſti.ſ.de
conceſ. præben.conſtitutus. niſi in caſu ſpeciali fauore legati
apoſtolicę ſedis aliud dicatur ſ.de offi.deleg. quoniam.§.penul
ti.& fina.Et quod talia cum perſonis extinguantur,realia vero
cum rebus trāſeant,probatur.ſ. de inſti. cū veniſſet.ff.de regu.
iur.l.priuilegia Communiter perſonale voco,quod certis per-
ſonis communiter certis ex cauſis & incertis articulis conce-
ditur proprijs nominibus non expreſſis,vt poteſt poni exem
plum in minoribus.25.annis qui gaudent priuilegio in integrū
reſtitutionis.ff.de mino.l.1.& per totum.Item in abſentibus
cauſa reipublicę.ff. ex quibus cau.ma.l.1.& per totum.& in
priuilegijs macedoniani & velleiani.ff.ad mace.per totum.ad
velleia.per totum ſingulariter,& communiter.Corporale eſt
illud quod alicui vniuerſitati, corpori vel collegio ſic concedi
tur,quia quilibet ſingularis de vniuerſitate poteſt de tali priui
legio ſingulariter ſe iuuare,ſic.ſ.de foro compe.c.ſi diligenti.
1.de ſent.excom.contingit. Communiter tantum corporale
dicitur illud quod ſic competit vniuerſitati, quod eo ipſo vni
uerſitas poteſt & non ſinguli ſe iuuare,ſic. 12.quæſtione. 2.
qui manumittitur.ff. de in ius vocan.l.ſed ſi hac lege.§.qui ma
5 numittitur.quòd cuiuſq; vniuerſi.l.ſicut municipum.†Sed &
priuilegiorum,aliud perpetuum,aliud temporale,vt patet.ſ.in
ver.reale &c. quod autem perpetuum eſt ad ſucceſſores trāſit.
C.de decur.l.neq; dorotheum.lib.10.ff. de reg.iu.l. priuilegia.
6 †Item priuilegiorum,aliud limitatum,aliud indeterminatum,
limitatum priuilegium terminos ſuos non tranſgreditur.ſ.de
ſepul.c.1.ad fi.de tali loquitur.ſ.de aucto.& vſu pal.c.1.de offi.
lega.nouit. vt lite pen.c.1. de præſump. mandata.ff.de iuriſdi-
ctio.omnium.iudi.l.fi.& de offi. proconſul.l.4. Limes autē ex
quatuor conſideratur,ex perſona,ex cauſa,ex loco, ex tempo
re.29.diſt.c.1.&.2. Indeterminatum autem ſemper & vbique
locum habet,niſi aliquid detrahatur.ſic.j.eo.delicti.&.c.anti-
qua.§.dominicè.Et breuiter quæ, qualis dicatur ſpecies ex le-
ctione priuilegiorum,& non aliter apparebit.j.eod.porro.ſ.de
vſu pal.c.fina.arg.ſ.de offi.dele.cum in iure.& de reſcrip.cum
contingat. Niſi & tenor probetur per teſtes.j. eod. cum olim,
eſſemus. in fin. vel per aliud ſumptum inſtrumentum & publi
catum. vi.ſ.de fide inſtr.c.2. ſecundum Hoſtien.qui ita diſtin-
guit in ſum.eo. titu.§.quot ſunt ſpecies, cum quo concor. per
omnia frater Alten.lib.6.eo.tit in princip.Et per præmiſſa ſpe
cialiter in verſi.communiter tantū corporale.dicit frater Vber
tus in quæſtione illa, eccleſiæ collegiatę conceſsit Papa priui-
legium,quod præſcriptio minor centenaria in ſuis bonis, vel
iuribus non currat,contra eam agit prælatus contra capitulum
vel econtra quorum bona ſunt diſtincta ſuper re alias præſcri-
ptibili,quærebat,an alter contra alterum illo priuilegio poſſet
vti.& ſoluebat quod non, ſed eius vſum contra omnem qui
rem eccleſiæ ab ipſius dominio aduocaret.idem no.Ioā.An.j.
de regu.iur.c.in iudicijs.in nouella.lib.6.vbi plane de hoc.

1 *Vilitas peccati inductiuè, vitanda.*
2 *Vilitas ornatus exterioris vitanda,*
3 *Vilitas ſcandaloſa, vitanda.*
4 *Vilitas ex deuotione, manans laudenda.*
5 *Superbia vitanda.*
6 *Sacerdos decenter veſtiatur.*

EPiſcopalia. Si quęris vtrum vilitas ſit vitan
da, ſeu ſpernenda, & in quibus,
1 diſtingue†Aut quęris de vilitate conditionis perſo
næ,puta morum,vel famæ, vel alia quę poſſet eſſe
occaſio peccati & talis eſt vitanda, & ſpernenda.ſ.&.C.de ijs
qui no. infa. per totum.ff.de ritu nup.l.palam.§.quę in adulte-
rio.C.de nup.imperia.de adulte.quę adulterium.in fi.ibi quas
vilitas vitæ &c.C.de infamibus.l. vnica. lib.10. de dignita.l.2.
libro 16.j.de reg. iur.c.infamibus.lib. vj. Aut de vilitate orna-
3 tus exterioris:† & tunc aut fit ad vanam gloriā ſeu iactantiam,
& talis eſt vitanda. vnde Auguſtin. libro de ſermone domini
in monte dicit quod in veſtibus ſordibus iactantia poteſt eſſe.
3 Aut non fit ad vanam gloriam † & tunc aut redundat in vitu-
perium ſeu dehoneſtatem aut ſcandalum alterius,& maxime
eccleſię,& illa eſt vitanda vt hic,&.41.di. c.ecce quibus 45.diſ.
de iudęis.20.q 4.per totum.ff.de peculio.l.id veſtimētum. vn
de Seneca,ſic te gere ſapienter, vt nullus te habeat tanquā aſpe
4 rum,nec contemnat quaſi vilem. † Aut non redundat in præiu
dicium,vel dehoneſtatē alterius,& talis non reprobatur, imo
approbatur ſi ex deuotione fiat,vt patet de beato Ioāne bapti-
ſta, & alijs ſanctis, qui veſtibus vilibus vtebantur,vt patet ad
hebræos.11.circuierum in melotis,& pellibus caprinis.glo.vt
Helias, & alij.Secus ſi fiat ex auaritia, vel negligentia, tunc.n.
pertinet ad vitium, ſecundum Tho. idem Altē.qui de hoc no
tat lib.6.tit.de regula.arti.6.quæſtio.2. Talis enim vilitas, quæ
ex deuotione procedit ad humilitatem interiorem reſidētem
in corde pertinet,quæ humilitas eſt laudabilis,& ſequenda, vt
patet in pſalmo.9.miſerere mei domine,vide humilitatē meā.
Et iterum,dum ſuperbit impius,incenditur pauper,& compre
hendunt in conſilijs quibus cogitant. & in pſalmo.17.quoniā
in populum humilem ſaluum facies,& oculos ſuperborū hu-
miliabis.& in pſalmo.24.diriget manſuetos in iuſtitia,docebit
mites vias ſuas.Et iterum vide humilitatem meam, & laborē
meum, & dimitte vniuerſa delicta mea.& pſalmo. 30. quoniā
reſpexiſti humilitatem meā, ſaluaſti de neceſsitatibus animā.
& pſalmo.33.& humiles ſpiritu ſaluabit.& in pſalmo.37.Affli-
ctus & humiliatus ſum &c.& in pſalmo.38.obmutui,& humi
liatus ſum.& in pſalmo.43. quoniam humiliaſti nos in loco af
flictionis,& iterum, quoniam humiliata eſt in puluere anima
noſtra.& in pſalmo quinquageſimo,exultabunt oſſa humilia-
ta. Et iterum,cor contritum & humiliatum Deus non deſpi-
cies.& in pſalmo.73.ne auertatur humilis factus cōfuſus.& in
pſalmo.81.iudicate egeno, & pupillo, humilem & pauperem
iuſtificate. & in pſalmo.87.pauper ſum ego, & in laboribus à
iuuentute mea, exaltatus autem humiliatus ſum, & contur-
batus.& in pſalmo.88.humiliaſti ſicut vulneratum ſuperbum
& in pſalmo.39.ne auertas hominem in humilitatē.Et iterum
lętati ſumus pro diebus quibus nos humiliaſti. & in pſalmo cē
teſimo primo,reſpexit in orationem humiliū.& pſalmo.104.
humiliauerunt in compedibus pedes eius. & in pſalmo. 112.
quis ſicut dominus,Deus noſter qui in altis habitat, & humi-
lia reſpicit in cœlo & in terra.& pſal.114. humiliatus ſum & li
berauit me.& pſalm.115.ego autem humiliatus ſum nimis.&
pſalmo.124.hæc me conſolata eſt in humilitate mea. Et pſal-
mo.124. bonum mihi quod humiliaſti me.& pſalmo. 126.
niſi quod lex tua meditatio mea eſt, tunc forte perijſſem in hu
militate mea.& pſalmo.131. humiliatus ſum vſquequaq; do-
mine viuificabo me ſecundum verbum tuum.& pſalmo.137.
vide humilitatem meam &c. & pſalmo. 156. quia in humili-
tate noſtra memor fuit noſtri. & pſalmo. 158. quoniā excel-
ſus dominus,& humilia reſpicit. & pſalmo. 162. Intende ad
deprecationem meam quia humiliatus ſum nimis.& pſalmo.
163. & perſecutus eſt inimicus animam meā, humiliauit in
terra vitam ſuam.& in cantico virginis Lucæ.2. quia reſpexit
humilitatem ancillę ſuæ &c. Et iterum depoſuit potentes de
ſede,& exaltauit humiles. & prouerbio.15.gloriam præcedit
humilitas.prouerb.18.antequam conteratur exaltatur cor ho
minis,& antequam glorificetur humiliatur.prouerbio.19.hu
milem ſpiritu ſuſcipiet gloria. & Lucæ.14.cū inuitatus fueris
ad nuptias vade & recumbe in nouiſsimo loco &c.&.6.quę-
ſtio.1.c.oues.in fi.& in cōcor.quas allegaui.ſ. de maio. & obe.
5 c.vlti.diſtin.1.† Superbia autem ſeu arrogantia eſt ſpernenda,
cū ſit ruina diaboli.1.ad Thi.3.c.ibi ne in ſuperbiā elatus in iu-
dicium incidat diaboli.&.48.diſtin.c.prohibentur.§.1.&.19.
diſtin.in memoriam. ibi ſeruanda eſt cum manſuetudine hu
militas.&.41.diſtinc.c.per ſimoniam. cum veſte humili nō re
probamus.Et pro hoc facit.30.diſtinc.c.hæc ſcripſimus.ibi &
nos autem virginitatem cum humilitate admiramur.& quod
not.Hoſtien.hic dicens,quod licet de facto ditiores & poten
tiores magis honorentur quā virtuoſiores,tamē de iure non,
qui maior ordine fuerit ille iuſtior eſt, ſed qui iuſtior eſt, ille
maior eſt.40.di.multi. Et vide quod not. Archi.in dicto.c.de
iudęis.ſuper verbo vilis.vbi dicit quod multa fiunt propter vi
litatem

litatem vitandam, ſcilicet coactio illorum, qui coacti recepe
runt, fidem ad ipſam fidem ſeruandam, vt ibi, & delatio ſponſę.
27.quæſtio.2. inſtitutum repellitur. & iam promotio ſeruo-
rum, & quarundam vilium perſonarum, vt 54.diſtinctio.per
totum. Item cibi Iudæorum prohibentur propter vilitatem
vitandam.28.quæſtio.1.omnes. Item iteratio ſolennis pœni-
tentiæ.50.diſtin.quamuis.Item in caſu qui ponitur.80.diſ.Epi
ſcopi.prohibetur etiam epiſcopo eſſe ſolus ne vileſcat.93. diſt.
diaconi.2.Opportunitas etiam, & modus in loquendo ſeruari
mandatur, ne vileſcat docens vel loquens.43. diſtin.ſit rector.
6 †Item portet ſacerdotem eſſe ornatum in exterioribus, habi-
tu videlicet, & inceſſu, habitu, vt nec fulgidis nec ſordidis ſe ve
ſtibus ornet. Vt enim ait Hiero.nec affectatæ ſordes, nec exqui
ſitæ deliciæ laudem pariunt.41.diſtin.in ſum. & ſolenniter pœ
nitens repellitur à promotione, ne vileſcat dignitas ordinis.41.
diſtin.in ſacerdotibus. Item verſa vice prohibentur omnes per-
uerſæ appreciationes creaturarum, vt patet.ſ.de iureiurand.&
ſi Chriſtus.§.1.Omnis autem peruerſa appreciatio creatura-
rum procedit, aut ex ſublimitate, aut ex cupiditate, aut ex dele
ctatione.primo modo eſt idololatria ſuperborum. ſecundo cu
pidorum: tertio laſciuorum. Sicut enim dicit Hiero.quod quis
plus veneratur, & amat, hoc illi Deus eſt, pro quo 40.diſti.capi.
vlti.quæcunque deſiderauerit priuatum in terra, inueniet con-
fuſionem in cœlo, nec inter ſeruos Chriſti computabitur, qui
de primatu tractauerit &c. Et de ornatu vtrum ſit peccatũ vi-
de plene per Aſten.lib.2.titu.de modeſtia & apparatu.

1 *Excommunicati nominatim qui dicantur.*
2 *Excommunicati, qualiter vitandi.*
3 *Patronus laicus non exigit rationem de ſpiritualibus.*
4 *Patronus clericus, qualiter exigit rationem de beneficijs ſibi ſubditis.*
5 *Ratio de beneficijs, qualiter exigenda.*
6 *Ratio patronis reddita, an ab epiſcopo exigitur.*
7 *Templario an eccleſia interdicta ſit aperienda.*
8 *Templario ſemel in anno eccleſia aperienda.*

Evellere Vin & plantare. Ad declarationem glo.Bernar. nomina
tim &c. Si quęris qui dicuntur nominatim excõ
municati vel interdicti, & qualiter ſunt vitandi:
1 diſtingue. †Aut quæris de primo ſcilicet, qui di-
cuntur nominatim excommunicati vel interdicti. Et dicunt
Bernar. Innocen. & Hoſtienſ. hic quod illi qui proprio nomine
expreſſo, vel alijs indubitatis circunſtantijs, ſeu circumlocutio
nibus deſignantur inſtitut.de exhære.libro.§.nominatim. Et
ita intellige quod not. Innocen.ſ.de præbend.in lateran.gloſ.2.
vbi dicit, quod nominatim interdicti dicuntur hi, de quibus,
certum eſt quod ſunt interdicti. Quod exponit Guili.de mon.
lau.extra de ſepul.c.1.in clem. ſuper verbo nominatim interdi
ctos.in cle.1.qui in ſententia ſeu denũciatione nominatim ſpe
cialiter ſunt expreſsi aliàs ſi in genere excommunicatus, vel in
terdictus ſit aliquis, puta excommunico omnes illos, qui fur-
tum commiſerunt.j.de ſenten.excommuni. à nobis. id eſt vel
excommunico Petrum cum fautoribus infra de ſenten.excõ-
mu.ſacris.tunc non teneor vitare furem, vel fautorem quan-
diu neſcio pro certo ipſum incidiſſe in canonem, quouſque de
nunciatus expreſſo nomine, vel alias notorius ſit, argu. hic, &
in eo quod le.& no.infra.eo.vt priuilegia.de ſenten. excomm.
quod in dubijs.ſ.de cle.excommun. mi.propoſuit ſecundum
Hoſtien.hic. Idem frater Ioan.in ſum.confeſ.titu.de ſenten.in
terdicti.quæſtio.236.qui dicuntur nominatim. & Aſten.libr.
7.titu.de dam.excomm.in princip.Sed Petrus in exemplo præ
miſſo, eſt nominatus excommunicatus vel interdictus, & ideo
eſt vitandus.11.quæſtio.3.c.ſicut apoſtoli.&.c. excommunica
tos.&.c.cum excommunicato &.c.ſeq. quod dic vt hodie in-
2 frà, de ſenten.excomm.c.ſtatuimus.libr.6.†Aut quæris de ſe-
cundo ſcilicet, qualiter ſunt vitãdi, & dic quod regulariter. 11.
quæſt.3.c.ſicut apoſtoli. &.c.excommunicatos.&.c.cum ex-
communicato.j.de dolo & contu. veritatis in ſi.de excep.cũ
inter.j.de ſenten.excommu.per totum. Sed fallit in caſibus ex
preſsis in iure, qui verſibus ijs comprehenduntur. vtile, lex, hu
mile, res ignorata, neceſſe: hæc anathema quidam faciunt, ne
poſsit obeſſe.de quibus per Hoſtien.in ſum.de ſenten.excõ.§.
vlti.circa princi.& dicam fortè.j.de ſenten.excom.ſi verè.

Super eo.c. §.in eccleſijs. Si quæris, vtrum patroni re
ligioſi, vel alij, ab inſtitutis in eccleſijs ſeu
beneficijs ſibi ſubditis poſſunt exigere, & recipere rationem,
& quã, ſeu de quibus, & qualiter, ſeu ſub qua forma, & vtrum
de his de quibus patronis eſt ratio iam reddita Epiſcopus poſ-
ſit exigere rõnem, diſtingue. Aut quæris de primo.ſ. vtrum
poſsint exigere vel recipere rationem, & quam ſeu de quibus,
tunc: Aut quęris, vtrum poſsint exigere ſeu recipere rationem
de tẽporalibus: & tunc diſtingue vt dixi.ſ.de iurepat.ex literis.
3 diſt.vlti.†Aut vtrum poſsint exigere, & recipere rationem de
ſpiritualibus, & tunc aut eſt patronus laicus, & talis non põt de
ſpiritualibus exigere vel recipere rationem. nec ea tãquam ſu
perior tractare, vel de eis ſe intromittere, vt hic expreſſe pro-
batur ſecũdum Hoſtien.& Io.An.poſt eum.pro hoc.ſ.de iud.
4 decernimus.quod dic vt ibi dixi.†Aut eſt patronus clericus, &
tunc aut eccleſiæ pertinent ad eum pleno iure, id eſt ſibi ſunt
vtroque iure ſcilicet in ſpiritualibus, & temporalibus ſubiectę:
in illis nihil poteſt Epiſcopus attẽtare, ſed ipſe patronus habet
etiam de ſpiritualibus exigere & recipere rõnẽ, vt hic à cõtra
rio ſenſu.& j.eo.qm̃ per confeſsionem.16.quæſtio.2.ca.1. Aut
non pertinet ad eum pleno iure, & tunc ſeruabitur quod hic di
citur.ſ.ꝙ de ſpiritualibus Epiſcopo reſpondeat, & de tempora
libus ipſi patrono rõnem exhibeat competentem, quod dic
vt no.Bern.hic ſuper verbo pleno iure.& Hoſti.poſt eum, quo
rum gl.hic approbat Inno.ſ.de offi.ordi.quanto.de præben.in
lateranenſi.& Archi.in dict.c.1.ſuper verbo, & fœlici.16.q.2.
5 & j.de capel.mo.c.vnico.gl.vlti.lib.6.†Aut quæris, de ſecundo
ſ.qualiter, & ſub qua forma, & tunc dic ꝙ exigent rationẽ quo
gubernantur poſſeſsiones habitæ, & quo prouentus expendan
tur, non tñ exigent principaliter ab eis rationem, quantum ex
pendant ſingulis diebus pro piſcibus, vel carnibus. Et hanc ra-
tionem petent etiam ſi non ſint de dilapidatione ſuſpecti, quia
à iure conceditur hæc ratio eis. Sed tamen ipſi patroni non co
gẽt ſubditos ad hoc, ſed obtinebunt eos cogi per ordinarios
ſuos: nam ipſi ratione patronatus nullam ſuper eos habent iu
riſdictionẽ. Sed & ſi prælatus videret, ꝙ nimis ſæpe & malicio
ſe patronatus exigeret rationẽ, non impenderet ei officiũ ſuũ,
quia malicijs non deberet exuberare ſed obuiare.ff. de rei ven.
in fundo. ſecundum Inn.& Hoſtien. hic, qui etiam dicunt hic
in ver. Item non poterunt &c.ꝙ tales inſtituti non poterũt ali
quid alienare, nec maximas cauſas agere ſine conſenſu patrono
rum exemptorum. Nam ſicut in his requirẽdi eſſent Epiſcopi
ab eccleſijs ſibi ſubditis: ita hic patroni exempti, qui ius epiſco
pale habent in eis, quo ad hoc requiri debent.argu.12.quæſtio.
2.ſi qua.&.c.placuit. Vbi Archi.ſuper verbo Epiſcopis, cõcor
dat, dicens quod Abbates, qui habent ad ſe eccleſias pertinẽtes,
pleno iure, poſſunt talem licentiam alienandi concedere, & in
eis auctoritatem præſtare. Quod verũ intelligas de exemptis
patronis, vt notat Innocen.hic & Hoſtiẽ.poſt eum, in alijs dic
vt nota.ipſe Archidiacon.12.q.2.Abbatibus. quorum opinio
videtur approbata extra de rebus eccle.non alie.c.1.in clem.ſe
cundum Io.Andr.& Guil.de mon.lau.ibi ſuper verbo, proprij.
6 †Aut quæris de tertio ſcilicet vtrum de his de quibus patronis,
eſt ratio iam reddita, Epiſcopus poſsit exigere rationem, &
tunc dicit Innocen.hic in ver.item licet, quod licet rationẽ, &
auxilium dederimus patronis.nihilominus prælati ratione iu-
riſdictionis poteſtatis hoc habebunt.ſ.de offic.ordi.cõqueren
te.& in hoc concordat Hoſt. Et eſt ratio quia patronus nõ exi
git rationem vt iudex, vel per modum iuriſdictionis, qđ patet
quia inſtitutum ad hoc cõpellere non poteſt, vt dictũ eſt.ſ. in
ver.ſed tamen ipſi. Secus credo ſi aliquis vt iudex, vel iuriſdi-
ctionem habens dominus exegiſſet: nam tunc Epiſcopus non
poſſet exigere iam redditam rationẽ. ita intelligo quod legi.&
no.j.de cleri.ęgro.c.vnico.li.6.cum nota.ibi per doc.& ſpeciali
ter per Archid.in gl.ſua vlt. Et no.quod illud quod dicitur in ſi.
huius.c.quod eccleſiæ in quibus ſit aliquid cõtra ſtatutum hu
ius c. ſubiacent interdicto, debet intelligi de interdicto ferẽdo
per Epiſcopum, quia non eſt canon latæ ſententiæ, ſed ferẽn-
dæ, ſecundum Innoc.& Io.An.hic.idem Archi.infrà de capell.
mo.c.vnico.ſuper verbo nequeunt.lib.6.

7 Super eo.c. §.quod ſi templarij. † Si quæris vtrum in
eccleſijs iocundo aduentu alicuius tem-
plarij, ſeu hoſpitalarij ad locum interdictum poſsint, & debeãt
in eo ſemel in anno ianuis apertis, campanis pulſatis, excluſis
excommunicatis, diuina officia ſolenniter celebrari, diſtin-
gue. Aut quæris vtrum ſi ſint plures eccleſiæ eiuſdem loci in-
terdicti, poſsint vel debeant omnes, ſeu duæ, an plures earum
aperiri, & in eis ſolenniter celebrari, & tunc dic ꝙ non, vt.j.e.vt
priuilegia.§.illud. Aut vtrum vna tãtum eccleſia eiuſdem loci
poſsit aperiri.& ibi celebrari, & dic quod ſic, ſiue ſit ibi vna ſola
8 eccleſia, ſiue plures, vt hic & ibi. †Et intellige quod vni tantum
templario vel hoſpitalario ſemel tantum in anno aperiatur, &

non pluribus venientibus ſecundum Goffre.& Hoſti. in ſum.
eo.ti.§.quid operetur.ver.aperientur etiam. Et hoc verum ſe
cundum Hoſt. ibi quo ad priuilegium commune, & generale:
ſed ſi plures domus in eadem prouincia haberent indulgẽtiam
ſpecialem, quãuis eiuſdem ordinis eſſent, videtur quælibet ad-
mittenda, quo ad vnam perſonam, & ſic poteſt intelligi, quod ſ.
& not.ſ. de ſepul. in noſtra.§.j.& in his concor. Aſten. lib. 7. titu.
de interdicto & ſuſpenſo. artic. 3. ver. conceditur etiam. Tu dic
hodie de iſta materia, vt.j. de ſen. excom. alma mater. libr. 6. per
quam decreta. videtur iſtud priuilegium reuocatum ſecũdum
Ioann. Andr. ibi in glo. ſua ſi. cum quo concor. Aſten. vbi ſuprà,
verſ. cætera vero. De hoc etiam vide hodie extra de ſent. excõ.
capitu. 1. circa medium. ibi, cum moderamine tamen decretal.
alma. inuiolabiliter ſeruetur in clemen.

1 *Negligens in iuſtitia facienda qualiter punitur.*
2 *Abutens in iuſtitia facienda quomodo punitur.*

Dilecti. Si quæris vtrum, & quando delinquens
circa exhibitionem iuſtitiæ, incurrat pœ
nam illius conſtitutionis. j. de re iudi. cum æterni. li.
1 6. diſtingue. †Aut delinquit negligendo ſeu recuſan
do facere iuſtitiam, & dic quod non incurrit, quia verba illius cõ
ſtitutionis non ligant negligentem, ſed abutentem ſcilicet illũ
qui aliquid facit in iudicio per gratiam vel per ſordes, vt ex di-
ctæ cõſtitutionis lectione patet. Et iſte intellectus ſecurior eſt.
alias enim infinitos aſtringeret negligẽtes: & ita illi fratres ho
ſpitalarij volendo facere iuſtitiam non incurrunt pœnã huius.
2 c. †Aut delinquit abutendo, ideſt faciendo aliquid in iudicio p
gratiam, vel per ſordes: & tunc incurrit vt ibi ſecundum Hoſt.
hic, ipſe tamen tenet contra primum membrum infrà de ap-
pel. legitima. lib. 6. vbi de hoc per Io. Andr. in nouella.

1 *Sepeliens ignoranter excommunicatum in cemeterio non eſt ex-
communicatus.*

Ad hæc. Ad declarationem primæ glo. Bernar. Si
quæris vtrum ſepeliens excommunica
tos in cemeterio incurrat ſententiam excommuni-
1 cationis, & quam, diſtingue. †Aut hoc facit ignoran
ter, & tunc non incurrit aliquam ſententiam excommunicatio
nis. argumen. 11. queſtio. 3. quoniam multos. j. de ſenten. excõ
mu. c. ſignificauit. & .c. cum deſideres. §. ſecundæ. de hæreticis.
c. a. lib. 6. & extra de ſepul. c. eos qui. ibi, ſcienter ſepelire &c. in
clemen. ſecundum Io. An. G. de mon. lau. & Gen. ibi, Niſi igno-
rantia eſſet craſſa. talis enim quem non excuſaret, ſaltem quo
ad eccleſiam militantem. ſ. de ordi. ab Epiſcopo qui renũ. epi.
2 c. 1. in fi. de cle. excommu. mi. apoſtolicæ. ſecundum Gen. ibi. †
Aut hoc fecit ſcienter: & tunc, aut quæris de ſepeliente excom
municatos minori excommunicatione, & talis nullam excom
municationem incurrit, quia iura non ſic inhibent participa-
tionem cum excommunicatis minori, ſicut cum excommuni
catis maiori, quandiu viuunt. Item minor excommunicatio
nõ ſic inficit ſicut maior. 11. q. 3. excellẽtiſsimus. Et hoc eſt, quod
dici conſueuit, quod excommunicatio non tranſit in tertiam per-
ſonam, not. ſ. de cle. excommu. mi. ſi celebrat. ergo nec ſic vide
tur inhibita participatio cum eis mortuis. ar. ſ. de ſepult. ſacris.
Item iura facientia mentionem ſimpliciter de excommunica-
tis, intelliguntur de excommunicatis maiori non minori. j. de
ſentent. excom. ſi quem ſub ea forma. vt hoc notant Guilel. de
mon. lau. & Gen. in dicto. c. eos qui. ſuper verbo excommuni-
catos. in clem. Tales tamen excommunicati minori excom-
municatione non ſunt in cemiterio ſepeliẽdi cum deceſſerint
mortali peccato. 13. q. 2. non æſtimemus. & .c. pro obeuntibus
3 ſ. de rapto. ſuper eod. & de fur. ſures. †Aut quæris de ſepeliente
excommunicatos maiori excommunicatione, & tũc aut ſunt
excommunicati occultè: aut publicè. ſi occultæ tunc, Aut quæ
ris vtrum talis ſepeliens ſcienter ſit excommunicatus maiori.
& dic quod non. arg. d. c. eos. ibi excommunicatos publice. à con-
trario ſenſu, cum ſit pœnalis, & ſic reſtringenda ſecundum. G.
de mon. lau & Gen. ibi, Aut vtrum ſit excommunicatus mino
ri. & Ber. hic no. quod ſic, quia cui non communicamus viuo: nec
communicemus mortuo. 24. quæſtio. 2. c. 1. 2. & 3. ſ. de ſepult.
ſacris. Sed Hoſtien. no. hic contra, quia communicare mortuis,
non eſt communicare hominibus: cum homo mortuus non
ſit homo ſuprà de cele. miſ. cap. ibi nam adeſſe hominis &c. &
de pœ. diſt. 2. charitas eſt. vt mihi videtur. verſicu. item corpus.
vbi dicatur, quod homo conſiſtit in duobus: & quia in ſpeciali
caſu priuandus officio mandatur qui excommunicatum ſcili-
cet propter hæreſim ſepelit. ſuprà de hereti. excõmunicamus.
2. §. ſane. Et hoc verius ſecundum Guili. de mon. lau. & Gen. in
dicto capitu. eos. cum illa conſtitutio ſit pœnalis. idem no. Ar
chidiaco. 6. quæſtio. 1. illi qui. ſuper verbo, non poſſunt. Sed ſal
lit in caſu hæreſis. vt in dicto. §. ſanè. melius eod. titu. capitul. 2.
4 primo reſponſo. libr. 6. †Si ſint excommunicati publicè, tunc
talis ſcienter ſepeliens eſt excommunicatus, etiam maiori ex-
communicatione, vt in d. §. eos qui.

Super eo. c. Ad declarationem gloſ. a. Bernar. Si quæ-
ris vtrum infideles, vel excommunicati
in cemeterio ſepulti debeant humari, diſtingue: vt dixi ſuprà,
de ſepul. capitu. ſacris.

1 *Renunciatio priuilegij. 30. annorum curſu præſcribitur.*
1 *Priuilegium quadragenaria præſcriptione acquiritur.*
3 *Soluens. 30. annis procurationem, pro futuro ad eam compel-
latur.*

Si de terra. Si quæris, vtrum veniens ſemel
contra priuilegium ſuum perdat
illud, & quãto tempore priuilegium durare debeat,
diſtingue, vt dixi ſupra de conſtit. cum acceſsiſſent.
1 †Sed quantum ad ſolutionem contrarij de decret. accedenti-
bus infra. eod. iſtius decret. dic, quòd ſi dicatur eccleſia renun-
ciaſſe priuilegio, ſufficit allegare lapſum. 30. annorum. vt hic,
2 & ſupra de præſcript. ad audientiam. †Si autem allegetur præ-
ſcriptio contra priuilegium, tũc 40. anni ſunt neceſſarij, vt ibi,
vnde in renũciatione. 30. anni. ſufficiunt in præſcriptione. 40.
neceſſario requiruntur. Minor enim præſcriptio, quam ſit qua-
dragenaria non currit contra eccleſiam ſuprà de præſcript. cap.
illud ſecundum Abbatem, qui etiam dicit quod ita intelligit Goſ.
Idem recitat Ioann. An. Vel dic, & fortè melius, quod iſta decreta.
loquitur in eccleſia parochiali, quæ fundat intentionem ſuam
de iure communi: illa verò loquitur in alijs eccleſijs, quam in
eccleſia parochiali, quæ fundat intentionem ſuam de iure com
muni. Hoſtien. vero in ſumm. de conſtitutio. §. quando conſti
tutio. ſub §. licet conſtitutio, & poſt eum Aſten. li. ſexto titu. de
priuilegi. articul. quinto dicunt, quod priuilegium cum con-
tra ius commune concedatur citius amittitur, quia de facili res
reuertitur ad id quod natura, & ius ſibi conceſſerat. ff. de pac. l.
ſi vnus. §. pactus. ver. quod ſi non vt tolleret. ſ. de cenſi. cum vene
3 rabilis. ſed contra hoc eſt. capit. accedentibus. †Et vide Bartho.
Brix. in quæſtione dominicali; quoddam monaſterium exem
ptum ſoluens. vbi quærit vtrum monaſterium exemptum ſol
uens per 40. annos Epiſcopo procurationem, teneatur eam ſol
uere in futurum, quaſi ſit ſibi præſcriptum. Pileus in quæſtioni
bus ſuis, quod non: quia potius ſecundum ius commune hoſpitali
tatis, quam hominibus debet, videtur eum recepiſſe, quam iu
ri ſuo derogare, Hugo. dicit contrarium per decretalem iſtam,
quia non præſumitur, quod tãto tempore faceret niſi crederet
ſe teneri. quod verius videtur.

1 *Ciſtercienſes ſunt exempti.*
2 *Templarij ſunt exempti.*

Recepimus. Ad declarationem primæ glo.
1 Bernard. hic. †Si quæris vtrum
templarij, hoſpitalarij, & ciſtercienſes ſint exem
pti. Ber. dicit hic quod ſic: cum quo concordat In
no. in verſi. licet autem &c. Sed Hoſtienſ. contra,
dicens quod iſti nõ ſunt exempti, & ſi multũ ſint
priuilegiati, vt patet de ciſtercienſibus. ſuprà de ſimon. ne Dei
2 eccleſiam. & not. ſ. de ſupplen. negli. præl. c. 1. †& de templarijs
& hoſpitalarijs. j. de verbo. ſignific. veniens. lib. 6. & no. ſ. de ex
ceſ. præla. nimis iniqua, & .c. nimis praua. Sed Io. An. dicit, quod
Bern. reſpicit factum: nam exempti ſunt de facto per priuile-
gium ſpeciale, licet exemptio nõ ſit in corpore iuris clauſa: ſed
Hoſt. reſpicit ius. Et idem quod notat Inno. hic in prin. glo. ſuæ
vſq; ad ver. idem dicendum eſt notat Archi. 16. q. 1. frater no-
ſter. ſuper verbo exeunt. & de iſta glo. Innocen. vide hodie in
frà. eo. ſi Papa. lib. 6. vbi Cardi. Archi. & Io. An. ſatis eum appro
bant. Item cum eo quod not. Innocen. in d. verſic. licet autem.
vſque ad verſi. item & ſi non eſſet. concordat. G. j. eo. volentes.
ſuper verbo ratione delicti. lib. 6.

1 *Conceſſum vni de iure communi, alijs conceſſum.*
2 *Conceſſum vni ex priuilegio alijs non conceſſum.*
3 *Retractus ius cedi poteſt.*

Sane. Si quæris, vtrum conceſſum vni alijs con-
ceſſum intelligatur, diſtinguit Bernard. hic
1 †Aut conceditur vni de iure communi, & tũc omni
bus conceſſum intelligitur, cum ſit tamen ratio. 4.
diſt. deniq; 5. di. ad eius verò. quia iura nõ in ſingulas perſonas &c.

vt. ſi. d

vt.ff. de legi.l.iura. Quod verum ſecũdum Hoſti. niſi aliud per
aliquod ius aliud prohibeatur.vt patet.ff. de eden.l. 1.in prin.&
2 §.ait prætor qui le.& ſ.de excep.exceptionem.† Aut cõceditur
vni de iure ſpeciali,& tunc non intelligitur conceſſum alijs, cũ
non ſit eadem ratio vt hic.& 16.q.1.hinc etiam.cum alijs con
cor,hic alleg.in gl.1.& j.de reg.iur.c.priuilegium.lib.6.ff. de iu
di.cum prætor.C.de procu.l.maritus.& ſic intelliguntur.ff.ſo-
lu.ma.l.ſi vero negocium.§.de viro.& C.de adul.l.1. & adde ꝙ
dixi.ſ.de re iudi.in cauſis. Dicit tamen.Goff.hic & Io.An.poſt
eum, ꝙ iura perſonalia licet non extendantur ad alios, tamen,
quandoq; alijs conceduntur. Vnde minor cedit alteri benefi-
cium reſtitutionis.ff.de mino.l.ꝙ ſi minor. & facit ff.de admi.
3 tut.l.ex pluribus.& quod ibi notat † quæ iura ſunt in ar.ꝙ proxi
mior ius retractus,ſibi competens extraneo cedere poſsit.

1 *Literæ clauſæ in actis redactæ fidem faciunt.*
2 *Literis authenticis credendum.*

PAtentibus. Arg.eſt hic ꝙ in iudicijs fidẽ non faciunt clauſæ literę,ſed patentes, circa quod diſtingue, aut non apparent authenticæ,ſorſan,quia ſigillum remotũ eſt,ſiue fractum:aut apparent,vt quia ſigillum integrum
1 appenderetur.† In primo caſu,aut literę hmõi diri
guntur iudici,qui ipſas clauſas recepit,& tenorẽ ipſarũ in actis
redigi fecit,& tũc eis ſicut actis alijs eſt credendũ, arg.ſ.de ex
ceſ.præla.inter dilectos.§.pręterea.de reſti.ſpolia.cum ad ſedẽ.
§.fi.& de offi.deleg.cum olim magiſter. Aut non: & tunc non
2 faciunt fidem.† In ſecundo caſu.ſ.qñ apparẽt authenticæ,vt qa
ſigillum integrũ appendet,& tam intus q̃ extra apparent nõ vi
ciatæ,quare fidem non facerent niſi ratione pſonarũ vel cauſa-
rum aliud diceretur,non videmus.ar.C.de edic.diui Adri. tol.l.
fi.Nam & minus ſuſpectę videntur clauſę quã patentes, vt pro
batur in teſtamento.inſti.de teſta.§.ſed his omnibus.& ſeq. C.
de fide inſtr.l.fi.& de teſta.l.ſi vnus.ſm Hoſt. cuius eſt iſta di-
ſtinctio in effectu.& in hoc concor.Io.And. Et intellige qñ ſi-
gillum eſt aliàs autenticũ,aliàs ſecus.ſ.de fide inſtr.cũ dilectus.

1 *Celebrans in eccleſia polluta non eſt irregularis.*
2 *Celebrans in loco interdicto fit irregularis.*
3 *Exempti habentes priuilegium expreſſum à ſolo Papa iudi-cantur.*
4 *Exempti ſimpliciter à quo iudicandi. 5.*
6 *Exempti certis caſibus ſubſunt Epiſcopo.*
7 *Exempti quoad capellas non exemptas ad ſynodum exeunt.*

QVarum. Ad declarationem glo.per aquam &c. Si quæris, vtrum celebrans ſcienter in eccleſia interdicta, ſeu ſanguinis,vel ſeminis effuſione polluta, irregularitatem incur
1 rat,diſtingue.† Aut celebrat in eccleſia ſanguinis,
vel ſeminis effuſione polluta,& tunc nõ eſt irregularis: vt j.de
2 ſen.exc.is.q.1.reſp.li.6.† Aut celebrat in eccleſia interdicta,ſeu
loco interdicto vel ab hoĩe vel à iure:& tunc eſt irregularis, vt
ibi in ſecundo reſponſo.quod dic vt ibi,& vt dixi ſupra de cle
rico excomm.mi.ſi celebrat.

Super eo.c. Ad declarationem glo.per hoc patet &c. Si quæris,vtrum fictio, vel ſimulatio im-
pediat monachatum, diſtingue:vt dixi.ſ. de regularibus. ca.21

Super eo.c. Ad declarationem gl.ſic ergo videtur. Si quæris,vtrum exempti ſi delinquant,vel
contrahant,vel quaſi iudicari,ſeu iuſticiari poſsint ab alio quã à
3 Papa, diſtingue. † Aut in priuilegio exemptionis hoc expreſſe
continetur,ꝙ q̃tuncunq; delinquant,vel cõtrahant, vel quaſi,à
nemine citra ſedem apoſtolicam iudicentur vel punientur.vel
alia q̃tuncũq; verba ſimili expreſſe innuentia, & tunc ſtandum
eſt priuilegio.ſ.e.porro.vt notat Bern.hic ad fi. verſicu.ſi vero
aliud &c.& Hoſti.poſt eum hic,& in ſum.e.tit.§. qualiter amit
tatur.verſicu.ſed quid ſi exemptus delinquat &c, Idem frater
Ioan.in ſum.confeſsio.tit.de rapto.rubrice.de priuilegi.q.166.
vtrum exemptus &c.Et ſic intellige.de ſuppl. negli. præla.c.2.
ibi niſi à iuriſdictione tua exempti ſint &c.quod tamen quan-
tũ ad hoc corrigitur extra de ſupplenda negli.præla.c.vnico.in
4 clemen. † Aut in priuilegio exemptionis hoc non continetur
expreſſe,ſed ſimpliciter eximuntur, puta quia dicitur in priui
legio, quod cenſum præſtant eccleſiæ Romanæ ad iudicium
perceptæ libertatis: vt.ſ.e.recepimus, vel ſimile de quo legi.&
not.infrà.eod.ſi Papa.lib.6.Et tunc videtur ꝙ indiſtinctè poſ-
ſint puniri,ſeu iuſticiari,niſi ſpecialis dignitas tueatur tales p.
l.C.vbi quis de curiali vel coartali.l.2.ibi exceptis videlicet his
qui armata militia prædicti ſunt, vel alijs qui ſpeciali beneficio,
principali ſeſe defendant, puta hoc ſpecialiter exprimitur, &
ibi præter eos etiam qui ſpecialiter ſunt excepti. Sed tñ circa
hoc diſtingue.Aut quæris vtrum rõne delicti cõmiſsi, ſiue con
tractus initi,aut rei ſitæ extra locum exemptũ,ſubſunt ordina
rijs diocœſanis,& per eos iuſticiari poſſunt,& dic ꝙ ſic, vt ple
ne legitur, & notatur.j.e.nolentes.in princ.li.6. Aut alias q̃ in
caſibus prædictis,puta quia delictum commiſſum ſit,vel cõtra
ctus initus, vel res litigioſa ſit in loco exempto, & tunc non
poſſunt per ordinarios conueniri,vel iuſticiari,vt ibi in verſic.
5 nũquid ergo &c.& hoc notant Bernardus,& Hoſtien.hic.† ſed
fallit in caſibus in quibus eos Epiſcoporum iuriſdictioni ſub
eſſe canonica præcipiunt inſtituta,vt ibi in verſic.ſaluis, qui ca
ſus ſunt.ſ.de officio ordina.irrefragabili.§.cæterum.de maior.
& obedienta.ꝙ ſuper his.&.c.ſolita.de præſcript. veniens.§.ſci
ſma.de ſtatu monacho.recolentes.ſ.eo.cum & plãtare. &.c.ad
hæc.& proximo.j.eo.cum capella.ca.ex ore.& capi. paſtoralis.
de ſenten.excomm.nulli.16.q.1.interdicimus.18.q.2.Abbates.
infrà,de præben.cap.1.lib.6.j.eo.tit.auctoritate.eo.libro.6.ſm
Guil.& Ioan.An.in dicto verſ.ſaluis. Sunt & alij caſus extra de
ſupplenda negli.prælato.quia regulares.in clemen. de teſta.cap.
vnico.de ſepul.c.eos.&.c.dudum.aliàs ſuper cathedram.§. nos
etenim.& de ſtatu regula.accedentes.de religio.domi. qa con-
tingit.de iure patro.vt conſtitutio.de priuile.religioſi.& ca. Ar
chiepiſcopo.& de pœni.& remiſsio.abuſionibus.de ſen. exc.c.
1.in clemen.Item Card.j.eo.ti.Epiſcoporum.ſuper verbo con
tempſerint.& Guiliel.ſuper verbo ſepulturã.lib.6.ponunt aliũ
caſum in quo Epiſcopus poteſt excõicare, & animaduertere in
exemptos ſuæ diocæſis.ſ.qñ ſcienter recipiunt ad diuina offi-
cia,vel eccleſiaſticam ſepulturã excõicatos publicè authoritate
ordinaria,p ea quæ no.ſ.de hæreti.ad abolendã. in fi.ſ.eo.cũ &
plantare.in fi.& hic,& quæ no.Inn.ſ.eo.Epiſcopus.&.ca. pxi.
Et eſt rõ quia tales delinquunt in rẽ non exemptã.j.eod.volen
tes.li.6.Sed Io.An.in c.alleg.epiſoporum.in nouella.dicit quòd
pro hoc facit.ſ.e.ad hoc in fi.cui reſpõdetur ꝙ non dicit,ꝙ pu
nire,ſed ꝙ poteſt exhumare.Item forſan hoſpitalarij non erãt
tunc exempti licet priuilegiati,& per eundem modum reſpon
deri poſſet ad.c.ſ.proxi.Itẽ facit.c.auctoritate.1.reſp.j.eo. li.6.
ſed ibi delictũ fiebat extra locũ exẽptum, quare certũ eſt, ꝙ ſi
prædicti eſſent exempti,ſed loca ipſa non eſſent exẽpta, ꝙ eſſe
poteſt.vt.j.eo.per exemptionem.tunc cõis exẽptio nõ impe-
diret quo minus puniret ordinarius talia faciẽtes.j.eo. volen-
6 tes.lib.6.† Cõis dicit pp id quod ibi dixit in princi.vbi dicit ꝙ
multi ſunt hodie exempti etiam contra illam decret. vt etiã in
illis tribus caſibus quos permittit non poſſunt coram ordina-
rijs cõueniri.ſed ſi perſonæ & loca in quibus hoc faciunt dicũ
tur exempta,graue eſt dicere exẽptos p ordinarios puniri ex-
tra caſus expreſſos in iure.Et ratio Io.mo. quæ dicit eos ſuper
prædictis priuilegiatos nõ eſſe,nec priuilegiari potuiſſe parum
vrgetq̃ concluderet de adulterio,fornicatione,& quolibet de
licto ſm Ioan.Andr.cuius dictum credo verius. Sed Hoſtienſ.
in dicto ver.ſed quid ſi Epiſcopus.in fi.ſubdiſtinguit iſtud mẽ
brum vltimum.ſ. quando exemptus delinquit in re, vel circa
rem priuilegiatam,aut delinquit in re vel circa rem priuilegia
tam nõ præiudicando alij:aut præiudicando.item aut notoriè
aut occultè. Si exemptus delinquat circa rem priuilegiatã ſine
præiudicio priuato alterius,referendum eſt Papæ,& ſic loqui-
tur.ſ.de ſtatu mona.ea quæ.§.hæc eadẽ. Et ſic priuilegiatus re
manet in percepta libertate,vt innuũt verba priuilegij. Et ſm
hoc poteſt intelligi.ſ.de ſupplen.negli.præl.c.2.quia ſi eccleſiæ
illę exemptæ ſunt:ergo committitur delictũ in re priuilegiata,
nec Epiſcopo cui non ſubſunt eccleſię,poteſt aliquod præiudi
cium generari.Si autem alij præiudicat, & palã ſiue notoriè de
linquat,corrigi poteſt quod malè facit per cẽſurã eccleſiaſticã,
vt hic.& ſ.c.proxi.ergo per excõmunicationem, & ſuſpẽſio-
nem officij,& beneficij,vt hic,& j.de verb.ſigni. quærenti.nõ
tñ per depoſitionem vel beneficij priuationem. vt in dicta de-
cre.ea quæ.§.hæc eadem.& arg.ſ.de clericis non reſidentibus.
ex tue.ad fi.& 3.q.6.quis. & hoc propter ſcãdalũ qđ alijs immi
net ex notorio delicto & exempli pernicie.argu. in eadem de-
creta.46.diſtin.ſed aliud. quia nec quo ad hoc verba vel mens,
priuilegij extendunt. Si verò occultè delinquat, ſiue manife-
ſtè, non tamẽ notoriæ, hoc delictum citra ſedem apoſtolicam
nec examinari poterit,nec puniri:& ſic intellige.16.quæſtione
7 1.frater noſter.† Niſi fortè teneat capellas non exemptas, rõne
quarum teneatur ire ad ſynodum,vel aliquid aliud facere, quia
tunc puniri poſſet quo ad ipſas capellas,ſi non faceret qđ debe
ret.j.eo.ex ore.§.finali.Secundum hanc diſtinctionẽ iura ſol-
uuntur,& diuerſæ opiniones ad concordiã reducuntur, & ap-

probantur hæc in dicto capitu. volentes. ſecūdum Hoſtienſem ibi: idem frater Ioannes in dicta quæſtione vtrum exemptus, de hoc etiam per eum rubricella de ſentent. interdicti. q. 268. ſed quid ſi religioſi, idem frater Aſten. libr. 6. hoc titu. articu. 8. Sed hæc diſtinctio Hoſtienſ. ſua reuerentia ſemper ſalua, non probatur in dicto. c. volentes. ſed prima bene, vt ibi patet.

1 *Conuentio partium ſeruanda.*
2 *Inducijs acceptis ſuper teſtium productione in curia vtraque pars ibi producat.*
3 *Teſtes ad curiam adducere nemo tenetur.*
4 *Confirmatio Papalis Epiſcopo non præiudicat.*
5 *Indulgentiæ Papales Epiſcopo non præiudicant.*
6 *Priuilegium exemptionis Epiſcopo præiudicat.*
7 *Legatio an per teſtes probetur.*
8 *Iuriſdictio commiſſa an teſtibus probetur.*
9 *Contractus in ſcriptis an teſtibus probetur.*
10 *Inſtrumento facto aduerſarij perdito ſufficit probare eius amiſ-*
11 *ſionem.*
12 *Inſtrumento fortuito caſu perdito, an ſufficit probare eius, amiſſionem.*
13 *Inſtrumenti amiſſio probatur iuramento.*
14 *Oſculum proditorium.*
15 *Oſculum reuerentiale.*
16 *Oſculum conſenſus.*
17 *Oſculum pacis ſignificatiuum.*

Cum olim. Eſſemus. Ad declarationem gl. 2. Si quæris, vtrum ſi vna partiū litigantium in curia voluerit ſuos teſtes producere in ipſa curia, per hoc pars aduerſa in eadem curia teſtes ſuos producere teneatur, diſtingue. †
1 † Aut ita fuit conuentum inter partes: & tunc conuentio partium eſt ſeruanda. ff. communi diui. l. iudicem. de noui operis nuncia. l. 1. §. & poſt operis. & de re iudi. ſi conuenerit. arg. ff.
2 depoſiti. l. 1. §. ſi conuenerit. † Aut non eſt conuentum: & tunc, aut pars aduerſa ſponte recepit inducias ad producendum ibi teſtes ſuos, & nihil obijcit: & tunc debet ibi producere teſtes ſuos. & ita fortè fuit hic. ſimile nota. C. de an. except. l. fina. §. fi.
3 † Aut non recepit: & tunc de rigore iuris non eſſet quis cogendus ad curiam adducere teſtes ſuos, vt patet in eo quod legi. & nota. ſ. de fideiuſ. conſtitutus. §. fi. ſecundum Hoſtienſ. & Ioan. An. hic. & idem Archi. 4. q. 3. c. ſi teſtes. verſic. item ob carmen. glo. adde dicebat bona guida. & infrà, de teſtibus præſentium. ſuper verbo teſtes. lib. 6. vbi vide de hoc.

Super eo. c. Ad declarationem gl. & ideo nullum &c. Si quæris vtrum gratiæ ſeu indulgentiæ papales non facientes de diocœſano Epiſcopo mentionem, ei
4 præiudicent, diſtingue. † Aut in confirmationibus nō fit mētio de iure diocœſani: & tunc non præiudicatur ei, vt patet. ſ. de confirma. vtili vel inutili. c. fi. §. fina. de decimis. dudum. in fine.
5 † Aut indulgentijs ſiue priuilegijs per quæ aliquid ſpeciale conceditur, & tunc idem. ff. ne quid in loco public. fiat. l. 1. §. ſi quis à principe. & §. merito. & no. j. eo. paſtoralis. & c. in his. Niſi ex qualitate conceſſionis, vel ex intentione cōcedentis aliud perpendatur. vt no. j. de conceſ. præb. quia cunctis. §. nec etiam &c. & §. ex parte. li. 6. Aut in commiſſionibus factis: & tunc idem. ſ. quod non præiudicant ei. vt patet in eo quod leg. & not. ſ. de
6 offic. de le. ſuper eo. † Aut priuilegijs exemptionis, & dic quod in illis, quo ad omnia niſi aliquid ſpecialiter reſeruetur diocœſano præiudicatur, licet de ipſo nulla mētio habeatur. ſ. de præſcrip. c. veniens. §. 1. cuius rō eſt quia per priuilegium exēptionis intendit cōcedens præiudicare in omnibus, & ius ſuū ſubtrahere diocœſano, niſi aliud dicatur: vt hic, & ſ. eo. aliud recepimus. & c. porro. & c. dilecti. ſecus in alijs caſibus ſupra dictis. Aliàs aūt exemptionē ipſam quāto ſtrictius poſſumus interpretamur: vnde nec exemptionem perſonarum ad loca extēdimus, nec econtra. quod dic vt. j. e. cum capella. & c. dudum. ſecundū Hoſtien. hic & Io. And. poſt eum, idem not. Archi. 25. q. 2. cap. ſeruatis. glo. penultim. vbi de hoc. & de hoc tangit Hoſtienſ. in ſum. eo. tit. §. quid operetur. in fin.

Super eo. c. Ad declarationem gl. hoc eſt nota dignū. Si quæris, vtrum legatus amiſſo inſtrumēto ſuæ legationis poſſit eam probare per teſtes: vel delegatus
7 iuriſdictionem ſibi commiſſam, diſtingue. † Aut quæris de legato, & dicunt Ber. Inno. & Hoſt. hic quod non poteſt. C. de manda. prin. l. vna. Et quia non eſt aliquis ibi ſuperior corā quo probatio fiat, niſi alias notus & honeſtus eſſet, & in quo caſu videt credendum ſup verbo ſuo. arg. 97. diſt. nobiliſſimus. 2. q. 5. quæ de cauſa. j. de offi. leg. officij. in fi. li. 6. Quod ſm Spe. tit. de legato. §. ſupereſt videre. ver. quid ſi delegari. &c. ſatis ſuſtineri pōt in his, quæ ad legatū ptinent ex officio, & iure legationis, ſecus aūt, quo ad alia quæ ſpeciale mandatum requirunt. vnde conſulet, quod quicunq; à legato receperit aliqd quod ad eum iure legationis non ptineat, ſiue fuerit diſpēſatio, ſiue aliud, habeat ſub manu publica tenorē literæ, per quod talis poteſtas ipſi legato ſpecialiter eſt cōmiſſa. ar. ſ. de hæreti. cum iniuncto. §. ſi fortè. Sed quod dictum eſt, quod ſi ſit notus, & honeſtus ſibi creditur, nō vr forte verum de rigore iuris, p ea quæ dixi. ſ. de proba. quū diſt.
8 1. † Aut quæris de delegato, vtrū poſſit probare iuriſdictionē ſibi cōmiſſam per teſtes, & vr ſm Bern. & Hoſti. quod ſic eo modo quo & amiſſio priuilegij hic probatur, dūmodo teſtes diſcreti eſſent, & honeſti, & tales qui ſcirēt cognoſcere, & legere literas, nec ignorarent decretalem. ſ. de cri. falſ. licet. & oīa quæ ad hoc pertinent diligenter vidiſſent, & palpaſſent. vnde non refert vtrum, quis pbet per inſtrumētū, vel p teſtes. C. de fide inſtr. ſi ſolennibus. & l. in exercendis. ſ. de fide inſtr. cum Ioannes. §. porro. Et ad hoc quod delegatus poſſit probare mādatū ſine literis, facit in auth. de litig. §. oēm. Sed alij dicunt contrarium niſi literas oſtendant. arg. 22. q. 1. ſancimus. ſ. de reſcrip. cū contingat. de offi. deleg. cum in iure. de fide inſtru. c. 5. Quod ſatis credunt Inno. & Hoſt. ante præſentationem literarum. ſ. quod per teſtes nō poſſit probari iuriſdictio: quia nec eſt coram quo hoc poſſit probari. Poſtea vero ſecus, arg. ſ. de appel. vt debitus. maximè ſententia lata. & ſi agatur corā alio iudice, vt patet in eo quod no. ſ. de offi. deleg. cum in iure. in quo quidem caſu vr quod & idem qui iudex fuit, poſſit eſſe teſtis. argu. in eo quod leg. &
9 no. ſ. de exceſ. præla. inter dilectos. §. præterea. † De contractu vero celebrato in ſcriptis, vel in quo ſcriptura deſideratur: dicunt quidam quod poteſt probari per teſtes, dummodo dicant quod ſcriptura fuit completa arg. hic. Alij contra, quia ſcriptura eſt de ſubſtantia. C. de fide inſtru. contractus de teſtibus. l. teſtium de bono. poſ. ſecundum tab. l. fi. & de fideicom. l. fideicōmiſſa. l. fin. quod Hoſt. putat verius. idem recitat Io. And.

Super eo. c. Ad declarationē huius gl. Si quæris, vtrū creditori ſufficiat probare amiſſionē inſtrumenti debiti, licet alia non probentur, diſtingue. Aut creditor amittit inſtrumentū ſuū per factum aduerſarij: aut per fa-
10 ctum ſuū. aut per factum tertij, ſeu per caſum fortuitū. † In primo caſu ſufficit ſibi probare amiſſionē: vt. C. de proba. le. ſi de poſſeſſione. ſm Accur. ibi. & arg. ad hoc. C. vnde vi. l. ſi quādo. ſ. quod metus cau. c. vlt. ff. de in lit. iuran. l. videamus. §. fi. 3. q. 7. ca. infamis. §. tria. & ſ. de teſti. cogen. peruenit. Secundo caſu. ſ. quū per factū ſuū, vt quia reſtituit inſtrumētū cā cellatū debitori ſufficit quo ad pariēdam exceptionē debitori, vt legi. & no. ff. de pba. l. ſi chirographū. & de pac. l. labeo. & hoc verū quū ipſe debitor p
11 bat ſibi redditū à creditore. † Sed ſi quæris an præſumatur debitor liberatus p hoc inſtrumentū quod habet penes ſe, licet nō probet ſibi redditū Acc. tenet quod nō, niſi pbaret ſibi redditū à creditore. ar. C. de ſolu. l. pecunia. & l. ſeq. vt ipſe notat. C. de lat. lib. toll. l. vnica. §. ille etiā. & hoc idem tenet Odoff. Tu vero dicas ſm Iac. de Are. & Cy. in d. l. ſi de poſſeſſione. quod aūt debitor habens inſtrumentū penes ſe allegat ſe liberatum pacto, aut ſolutione. Si pacto, & ad hoc probandum oſtendit inſtrumentū penes ſe: & tunc eſt vera opinio Accu. & Odoffredi, quod debet probare ſibi redditū à creditore, aliàs nō præſumit liberatus. Si ſolutione, ad hoc inducit inſtrumentū penes ſe conſtitutū; tunc aut eſt pſona domeſtica: aut non. Si eſt perſona domeſtica, tūc non præſumitur niſi probet redditū vt in dict. l. ſi de poſſeſſione. & in dicto. §. ille etiam. & C. in quibus cau. ceſſat longi tempo. præſcrip. l. 1. & in hoc caſu etiam vera eſt prædicta opinio Accurſij & Odoffredi. Si non eſt perſona domeſtica, præſumit liberatus ſolutione. & in d. le. ſi chirographū. ff. de fur. l. fullo & ſarcinator. §. vlti. ibi, quia ex his &c. Rō diuerſitatis eſt, quod qui dicit ſe liberatū pacto, allegat liberationem ſibi factā per donū, cum pactum remiſſionis ſit donatio, & donare eſt perdere, ſed nemo vr iactare pecuniā ſuā, ideo &c. vt ff. de tranſactio. l. 1. de donatio. l. filiusfa. & de proba. cū de indebito. At qui dicit ſe liberatū ſolutione, non allegat donationē ſed debiti ſatisfactionē, ſine qua nō eſt veriſimile habitū inſtrumentū, quod tūc cū pecunia ſoluitur, reſtituit: vt. C. de conditi. ſine cauſa. l. diſſolutæ. niſi ſit p-
12 ſona domeſtica, quæ de facili pōt ſubtrahere. † In tertio caſu principali. ſ. quū creditor amiſit. per factum tertij, vel per caſum fortuitū refert. Aut inſtrumētū erat de & ſuper debito, ſeu nō tractu in ſcriptis, ſeu qui requirit ſcripturā, & probationē per ſcripturam,

ſcripturam;& tūc probabit duo & tenorem, & amiſsionē, ſiue ſit creditor, ſiue debitor:vt C.de teſti.l.teſtium. ad finem. & de fide instrumentorum.l.apud eos.& ꝙ illud inſtrumentum non erat cancellatum nec abolitum hoc tenēt Vincentius, Goffredus,& Hostienſis.ſ.de conuer.coniugatorum. capitul.dudum. & Ioannes, Andreas hic. Aut inſtrumentum non erat de debito ſeu contractu in ſcriptis, & qui requirit ſcripturam ſeu probationem per ſcripturam,& tunc ſufficit probare tenorem inſtrumentorū tantum, & ſic intelligit Cyn.leges illas.C. de fide inſtrumentorum.l.1.& l.illatæ.& le.ſicut. & vide de hoc quod notat Specu.titu.de inſtrum.editio.§.reſtat videre. verſic.illud quoque. Et caſus in quibus non fit probatio per teſtes, ſed per ſcripturam, vide ibi per eum in verſi.præcedenti. Azo verò dicit &c.vbi ponit.29.caſus.† Et quod dicit hic Ber.in fi.ꝙ amiſſio inſtrumenti probatur per iuramentum perdentis, intellige adiunctis ſcilicet, aliquibus præſumptionibus.C. de fide inſtrumen.l.vlti.ar.C.vnde vi.l.ſi quando. Decreta.iſta in princip. facit ad hoc quod no.Goſ.& Io.And.poſt eum.ſ. de ſimo.querelam.dicentes,ꝙ prælati debent eſſe cuſtodes chartarum, & priuilegiorum eccleſiæ.16.q.1.in canonibus. Et tenetur ad intereſſe, qui documēta eccleſiæ aduerſario tradit.12.q.2. ſi quis de clericis.& tanquam proditor accuſari poteſt l.Corne. de falſis. ff.ad le.Corne.de falſis.l.1.§.is qui vnde deponi poſſet ex hoc. 46.diſt.clericus.ſecundum Goff.& Ioannem, Andream ibi.

Super eo.c. in fi. Si quæris, quot modis oſculum præſtatur,& quando ſit permiſſum, vel non.

14 † Dic ꝙ quandoque præſtatur ad decipiendum, vt fuit repertum in proditore iuda oſculo Chriſtum tradente, & tale oſculū omnino eſt prohibitum, imo dulciora reputantur vulnera amici, quam voluntaria oſcula inimici, prouerbio.28. 5. quæſtione. 5. non omnis, & capitulo, non oſculatur cum corpore cum oſculato eſſe videatur, mente tamen & animo contrarius eſt, quare multo nequior fore cenſetur, quam euidēs inimicus. 93.diſtin

15 ctio.ſi inimicus.& C.de donatio.l.data.cum ibi nota.† Quandoque autem præſtatur ad reuerendum, & obediendum, & iſtud aliquando eſt permiſſum, vt eſt videre in oſculo quod præſtat ſummo pontifici in pede.C.de domeſti.& protec.l.1. libr. 12.cum ibi not.& hic. Quandoq; vero præſtatur ad deſignādū conſenſum in malum, puta adulterium, vel fornicationem, &

16 hoc de iure damnatur.ff.de adulte.l.quod ait lex. † Quandoque ad deſignandum ipſum in bonum, puta coniugalem affectum, vel pacis inductiuum, vel iniuriæ remiſsiuum: & tunc eſt permiſſum.C.de don.inter vir.& vxo.l.ſi à ſponſo.ſ. de ſpon.ca.1.

17 63.diſt.cum Adrianus.& inſtitu.de iniur.§.vlti. † Quandoque etiam præſtatur nedum ad inducēdum cōſenſum præſumptū, ſed vt omnia finita eſſe pacis oſculo denotentur. de conſe.diſt. 1.c.Epiſcopus.& di.2.pacem.iuxta verbum prophetæ, iuſtitia & pax oſculatę ſunt. prout iſta notat Gen.in extrauagā.Io.22. quæ incipit quorundam exigit.circa prin.ſub verbo, oſcula.

1 *Interdictum eccleſiæ non comprehendit clerum, vel populum.*
2 *Interdictum cleri non extenditur ad eccleſiam.*
3 *Interdictum populi non extenditur ad clerum.*

EX parte abbatiſſe. Si quæris quid iuris quando eccleſia, clerus, vel populus interdicitur, & verum ad interdictionem vnius, ſequatur interdictio alterius, diſtin

1 guè. † Aut eccleſia tantum interdicitur:& tunc nec clerus, nec populus per hoc cenſetur interdictus, bene poſſunt clerici ali-

2 bi celebrare. † Aut clerus tātum interdicitur, & tunc nec eccleſia nec populus per hoc cēſetur interdictus, vnde in eccleſia interdicta poſſet alius clerus ibidem veniens celebrare diuina, de qua materia not.ſuprà de exceſ.præla.c.tāta.de cleri.exc. mi.ſi

3 celebrat ſecundùm Hoſtien. † Aut populus interdicitur,& tūc clerus non intelligitur interdictus ſupra de reſcrip.ſedes. Nam in hoc caſu vel conſimili appellatione populi non continetur clerus vel econuerſo, niſi aliud exprimatur, vt patet in eo quod legi.& not.ſupra de reſcrip.cum ordinem.& c.ſignificauit. ſecundum Hoſtien.cuius opinio approbatur infrà de ſenten.excommu.c.ſi ſententia.lib.6.quod dic vt ibi per Archi. & Ioan. And. Io fauorabilibus tamen maximè attenta propria ſignificatione verbi, appellatione populi videtur clerus comprehendi. arg.ſuprà, de foro compe.dilecti cum ibi no. per Pet.de ſamp. Archi.inſti.de iure natura.§.plebiſcitum.vt hic not.Gen.extra de elect.in pleriſque.glo.3.in clemen.

1 *Monachus à Papa iudex conſtituitur.*
2 *Monachus non fit iudex niſi abbate imperante.*
3 *Monachus poteſt eſſe officialis.*
4 *Monachus acquirit monaſterio.*
5 *Monachus vagabundus nihil acquirit.*
6 *Monachus extra monaſterium exiſtens cauſa probabili monaſterio acquirit.*
7 *Monaſterium an obligetur ex monachi contractibus.9.*
8 *Monaſterium an teneatur de monachi maleficijs.*
10 *Mendicantes bonorum capaces.*
11 *Detinens poſsidere præſumitur.*
12 *Poſſeſſores duo eſſe non poſſunt.*
13 *Poſſeſsionis diffinitio.*

CVm olim propter. Ad declarationē glo.no.quòd cauſa. Si quæris, vtrum monachus ſimplex poſsit eſſe vel

1 conſtitui iudex, diſtingue. † Aut quæris, vtrum poſſit conſtitui iudex à Papa.& dic quod ſic, tam ordinarius, quam delegatus, vt hic.& ſ.de foro compe.conqueſtus. Ita intellige quod no.Ber.hic & Hoſti poſt eum.& quod no.glo.16.q.1. de præſentium.glo. 1.in fi. Et hoc verum dummodo Papa ex certa ſcientia hoc faciat.alias contra ſi nō fiat mentio de ordine.ſ.

2 de reſcript.cum ordinem. † Aut vtrum poſsit conſtitui iudex ab alio, quam à Papa,& dic ꝙ nō niſi Abbate imperante, & vtilitate monaſterij exigente.arg.ſ.de poſtulando.ex parte. & ſic quantum ab hoc non ſubeſt, quilibet religioſus, de facto tamē committitur religioſis cauſæ cognitio tota die, ſecundum Hoſtien.qui ita notat in ſum.de offi.dele.§.cui poſsit delegari. verſicu.ſed nunquid &c.& idem no. Archid.in dicto.c. præſentiū. glo. 1.adde à Papa &c. Ad quod facit, quod no.ipſe Archidi.18. q.2.dudum, gloſ.2.vbi dicit, quod ſi cauſa eſt commiſſa alicui expreſſo nomine canonicatus,& ille poſt citationem, contrahit matrimoniū, ſi eſt cauſa ſpiritualis non cognoſcet ſuprà de clerico.coniu.diuerſis. Si eſt lis conteſt.& contraxit cum virgine: 3 bene cognoſcet ſi vult priuilegio clericali gaudere, quod pōt, 26.diſtinc.vna infra de cler.coniu.clerici.libr.6. † Secus ſi cum vidua, quia nec tunc poteſt vti priuilegio clericali.84. diſtincti. quiſquis.ſ.de biga.altercationis.lib.6.ſecundum Ioan. An. ſic etiam no.Spec.rubrica de iudice delegato.§.excipitur. Sin autē talis factus eſt monachus:tunc ſi eſt lis conteſta.tamen procedet cum conſenſu Abbatis, aliàs nō: quia cauſa monacho committitur:vt hic ſecundum Io.qui hoc totū notat in tranſla.ſuis rub.quo tempore perit inſtantia iudicij.§.pe.& Archidi.vbi.ſ. qui tamen ſimiliter remittit ad id quod ſtatim dictum eſt. Et de hoc vide plene in Specu.Rubri.de offi.dele.§.excipitur.ver. nunquid ergo &c.vide etiam quod notant Guliel. & Gencel. extra de reſcrip.c.2.ſuper verbo religioſus.io cle.1 vbi dicūt, ꝙ monachus de conſenſu Abbatis poteſt eſſe officialis epiſcopi,

Super eo.c. Ad declarationem glo. Innocen. hic quæ incipit & malè &c. Si quæris, vtrum quicquid acquirit monachus acquirit monaſterio ſuo, & vtrum ex contractibus, vel delictis monachi monaſterium ſuum obligetur, diſtingue. Aut quæris de primo.ſ. verū quicquid acquirit, acquirat monaſterio: & tunc, aut huiuſmodi monachus non eſt expulſus de monaſterio ſed manet monachus monaſterij.

4 aut eſt expulſus de monaſterio. † In primo caſu quicquid acquirit, monaſterio acquirit, etiam ſi eſt monachus fugitiuus.ſ.de offi.ordi.quàtio.C.de epiſco.& cleri.l. Deo nobis.§.hoc etiam & 18.q.2.Abbates.vbi de hoc per Ioan.io gloſ.ergo fugitiui. ſicut ſeruus fugitiuus domino acquirit:vt ff.de acquiren.poſſeſ. l.1.§.per ſeruum. etiam ſi monaſterio vacante acquireret.ff.de acquir.re.do.le.etiam.ſi ſtipuletur aliquid ſibi, vel monaſterio ſuo, vel imperſonaliter, vel etiam quocunque alio modo contrahat, ſemper acquirit monaſterio ſuo, & ex omnibus contractibus cum eo initis contrahentes obligantur Abbati. argu.ff. de ſtipula.ſeru.le.ſeruum.aliàs ſeruus. Secus ſi ſtipuletur alij:quia tunc nec alij quærit, quia nō poteſt:nec dominus, quia nō vult. ff.de ſtipula.ſeru.l.ſeruus meus.ſecundum Inno.& Hoſtien.& Io. Andr. hic. Vnde futuro prælato ſtipulari non poteſt.arg.ff. de ſtipula.ſeruo.l.ſeruus hæreditarius ſecundum Hoſtiē.& Io.

Andr. Et idem ſi Abbas cum conuentu licentiauit monachum 5 ſuum vt ad arctiorem tranſiret religionem, qui poſt modum vagando multa lucratus eſt, demū intrat monaſterium ſcilicet, ꝙ bona taliter acquiſita primo monaſterio acquirantur.& hoc dicit Tancred.vt notat Bartho. Brix.in quæſtione dominicali. Abbas, quidam vbi idem tenet per prædicta iura.ff. de teſtam. mili.l.ex eo. Idem tenet Specu.de ſtatu monacho.verſicul.4 t. & Goffred.de offi.ordi.quanto.& Io.Andr.ſ.de infan.expo.c. vno.vbi de hoc per Bernard.in glo.penultim. Io ſecundo caſu.ſ. quando eſt expulſus de monaſterio refert. Aut eſt expulſus:quia

eſt tanquam incorrigibilis,& tunc dicit Innoc.hic, & Hoſtienſ.
& Ioan.Andre poſt eum,quòd nulli acquirit, nec valet contra-
ctus cum ſit à monaſterio abſolutus. Poſſet tamen dici, quòd
acquirit Epiſcopo à cuius iuriſdictione non eſt abſolutus, niſi
Epiſcopus contra ipſum proceſsiſſet, & ipſum expoſuiſſet cu
riæ ſeculari,ſecundum quod legi.& nota.ſ.de iudi. cum non ab
homine ſecundum eos.& idem not. Archidya.in c.allega. Ab-
6 bates.glo.ſin.18.q.2.† Aut eſt expulſus non quia incorrigibilis,
ſed quia languidus, vel ægrotans: quia poſtea multa lucratus
aliud monaſterium introiuit:& tunc dicit Barto.in quæſtione
dominicali, eſto, ꝙ monachum. quòd ſi Abbas ſine conſenſu
capituli hoc fecit.non fit præiudicium monaſterio primo deli
ctum perſonæ &c.16.q.6.ſi Epiſcopum.quod abſit.ſ.de exce-
pt.cum venerabilis.j.de reg.iur.delictum.li.6.ſecus ſi cum con
ſenſu capituli hoc fecerit,eadem quæſtio eſt formanda,ſi mo-
nachum in delicto repertum Abbas recipere noluerit, & eodē
modo ſoluenda ſecundum Tancr. & Bartho. & in his concor.
Specu.de ſtatu monacho.verſi.42.& Ioan.And.ſ.de infanti.ex
7 po.capitu.vno. † Aut quæris de ſecundo principali.ſ. vtrum ex
contractibus monachi, monaſterium ſeu Abbas obligetur, &
tunc,Aut habet adminiſtrationem:& tunc obligatur, ſed nō in
plus,quam ſit adminiſtratio ſibi cōmiſſa. ar.ſ. de fideiuſſ.quod
quibuſdam.Aut non habet adminiſtrationem, & tunc obliga-
tur Abbas ſed ad nihil teneretur, cum non habuerit vnde ſol-
uat,ſecundum Inno.& Hoſtienſ.pro hoc. 12.q.1.non dicatis,&
hoc habetur in auth.de ſanctiſsi.epiſco.§.ſi quis cōtra. Et hoc
verum, quod de contractibus initis cum monacho non obli-
gatur monaſterium,niſi de eo quod ad eum peruenit, licet ſibi
acquirat.inſtit.de auctoritate tutorum.§.1.ſecundum Hoſtien
ſem hic & Lauren.& Ioan.16.q.1.de perſona.gl.conuentū &c.
& idem quoad hoc notat Cardi.j.de appell. cordi. ſuper verbo
8 expenſis.lib.6.quod intellige vt dicam ſtatim in fi. † Aut quæ-
ris de tertio principali.ſ.vtrum de maleficijs monachi, vel Ab-
batis monaſterium obligetur:& dic ꝙ non:quia delictum per
ſonæ &c.vt hic,& 16.q.6.ſi Epiſcopum,quod abſit.ſ.de excep.
cum venerabilis.& j.de regulis iuris.capitu.delictum. libro.6.
Niſi in quantum ad monaſterium perueniret, & in eius vtilita
tem verſum eſſet argument. 10.quæſtione ſecunda, hoc ius.ſ.
de fideiuſ.quod quibuſdam.ff.ſi cert.pet.l.ſi me & Titium .in
fin.de condi.indebi.l.nā hoc natura.vnde alias ipſe monachus,
pro delicto ſuo conueniendus eſt, non eccleſia. vt 18.q.2.hoc
tantum.ſicut ſeruus,qui delinquit conuenitur, non eius domi
nus.C.de noxa.l.vltim.in fin.ſecundum Innocentium, & Ho-
ſtienſem,hic in fin.& Lauren.& Io.in d.c.de perſonæ.& Archi
ibi in gloſſ.adde.12.q.1.&c.& j.de elec.quia ſæpe. gloſ.penu.in
fi.& de iudi.c.mulieres.glo.fina.lib.6.& in ijs ſatis concordant
Accur.& Cy.C.de epiſc.& cleri.in auth.cauſa quæ fit cum mo-
nacho.Et Spec.Rubr.de reo.§.voico.verſic. ſed an monachus.
vbi etiam dicit,ꝙ ſi pro commiſsis per monachū ante ingreſ-
ſum monaſterium ciuiliter conuentum nolit defendere, de bo
nis eius,quæ monaſterio obuenerunt ſatisfiet agentibus.argu.
9 inſti.de acquiſi.per arroga.§.fina.† Et quod ipſe notat Rubr.de
ſtatu monacho.in princ. vbi diſtinguit,quoad cōtractus, quòd
aut monachus contraxit ante ingreſſum,aut poſt. Si ante tunc
locum habet authen.alleg.cauſa, quæ fit cum monacho vt ip-
ſum monaſterium vel ipſe monachus, vel ſindicus monaſterij
cōueniatur, coram epiſcopo ſub quo monaſterium itum eſt,
ſed monaſterium ſiue ſindicus condemnabitur,& non mona-
chus.arg.C.de ſen.& interlo.omn.iudic.l.1.Et tunc non man-
dabitur ſententia executioni contra monachum cum nihil ha
beat,ſed contra monaſterium vel vt ſoluat condemnationem,
vel dimittat bona,quæ fuerunt ipſius monachi.arg.§.alie.inſti.
de acquiſi.per arrog.§.fin.Aut contraxit poſt ingreſſum mona
chus exiſtens,& tunc imputet ſibi qui cum eo contraxit, cum
nihil habeat.ff.de dolo.nam is.ſ.de reſti.ſpo.c.olim nobiſ. ſua
enim eccleſia in nullo tenetᷣ niſi facta ſit locupletior, ſicut aliàs
dicitur in minore ex facto tutoris conuentio.ff.de peculio. leg.
quæſitum.C.vnde vi.l.meminerint. Et idem quod dictum eſt
10 de monacho,intellige de monacha. † & idē videtur ibi tenere
de illo qui ingreditur ordinem minorum,vel prædicatorū, vel
aliorum,qui nō poſſunt habere poſſeſsiones, nam bona in eos
tranſeunt ſecundum ea quæ leg.& no.19.q.vlti.ſi qua.quia ſi or
do illa tenere non poſsit,vendere tamē poterit pro ſuis neceſsi
tatibus.ff.de iure do.cum in fundo.§.ipſius non poteſt habere
proprium.vt ff.de acquiren.re.dom.l.acquiritur.& tamē tenet
ei relictum.vt.ff.de leg.2.l.debitor.§.fin.Et no. quod in caſu vbi
monachus vel monacha pro delicto ſuo conuenitur,quod con
ſtituit procuratorem.vt no.Innocen.ſupra de reſcrip.cum dile
cta.in princ.& Archi.in d.c.mulieres.glo.fi. & cum eo qđ not.
Innocen.hic in verſi.ſed dices.vſq; ad verſic.poſſeſsio etiam iu
ſta &c.notat Archidia.16.quæſtione prima.ſunt nonnulli. ſu-
per verbo almiticus.vbi etiam ſatis approbat totam iſtam glo.

11 Super eo.c & eadem glo.Innocen.in fin.Innocen.hic
in fin.& Hoſtien.poſt eum dicunt.† quod
quicunque detinet præſumitur poſſidere, niſi contrarium pro
betur.18.q.1.cap.1 Idem notat Gencel.extra vt lite penden.c.
1.ſuper verbo poſsidebat.in clemē.circa quod diſtingue.aut in
poſſeſsione iuris adminiculum concurrit, & tunc vera eſt opi
nio Innocen.& Hoſtienſ. Sed ſi iuris adminiculum obuiet vel
non adſit,non dicetur,quis poſſidere licet corpore, & animo
inſiſtat rei. Hoc autem quandoque contingit propter rem, quā
doque propter cauſam. Propter rem,vt quia ſacra vel religioſa
eſt res,quæ nec ab ignorante poſſidetur,nec à ſciente,licet con
temnat religionem.vt.ff.de acquire.poſſeſsio.l. qui vniuerſus.
§.1.Item homo liber à ſciente ipſum liberum licet vitiatur,nul
lo modo poſſidetur.vt.ff.de acquirend. poſſeſsio.l. cum hære-
des.§.vltim. Propter cauſam,vt quia alius poſſidet ciuiliter, &
12 naturaliter,quod ego eodem iure poſſidere volo.† duo enim in
ſolidum ciuiliter eandem rem poſſidere nō poſſunt. vt.ff.com
moda.l.ſi vt certo.§.ſi duobus vehiculum, & de precario. leg.
duo. Item ciuilem poſſeſsionem,quam habeo, alius nō poteſt
habere.ff.de acquirend.poſſeſsione.le.poſſideri.§. econtrario.
vt plene no.Azo. in ſumma de acqui.poſſeſsio.§.ſed verbo &c.
Hoc etiam patet ex diffinitione poſſeſsionis, quam ipſe Azo
13 ponit ibi in princip.† dicens, quod poſſeſsio corporalis rei de-
tentio, corporis, & animi iuris adminiculo concurrente. Et in
iſta diſtinctione concordat Archidiac.3.quæſtio.2. audiuimus.
ſuper verbo tenent.& j.vt lit.pen.c.2.gloſſ.3.libro ſexto, & de
decimis.c.ſtatuto.ſuper verbo poſſidebant.eod.lib.& ibi vide
& ad hoc facit quod dicam.j.eod.ex ore. diſtinctione prima in
fine.hoc etiam concor.Ioannes Andreas, infrà de reſtitutione
ſpoliatorum.ad decimas.lib.6.in nouella.

1 *Poſſeſsio ad præſcriptionem requiſita, quomodo probanda. n-me. 3.*
2 *Poſſeſsio de momento ad momentum improbabilis.*

ACcedentibus. Ad declarationem gloſſa.
Bernard.hic in gloſſ. fin.in
1 fine.† Si quæris, vtrum ad probandum præſcriptio
nem ſufficiat probare, quod præſcribens poſſedit in
principio,& in medio,& in fine, Ioann.dicit quod ſic. 16.quæ-
ſtio.4.volumus.glo.ecce quod qui obijcit. & Egidius ſuprà,de
præſumpt.illud.& Specu.titu.de probat.§.1.in fine.verſicu. ſed
quæritur qualiter argumen.pro hoc.C.de ſurt.le.fina.§.1.in au-
tem.C.ne ſtatu defunct.l.ſi mater.& de apoſt. public.l. quicun
que.libro.10.Pro hoc etiam facit, quod not.Bernard.ſuprà, de
conuer.coniuga.accedens.in gloſ. ſic videtur verſicul.& ſic per
primum.& quod leg.nota.ſuprà,de cauſa poſſeſsio. & propriè.
cum eccleſia verſicu.ex parte.Sed Bernard. hic contra. in verſi
cul. continuè debent iſti probare perceptionem decimarum
quolibet anno &c. Idem videtur ſentire Goffred. in ſum-
ma titul. de præſcriptio. §. ſecundum in fin. & tertium. pro
quibus facit. prima quæſtio.tertia, quæſitum. Sed primam
opinionem approbat Archidiaconus. in dicto. capitulo.vo-
lumus.glo.penultim.infrà de præbend.cum de beneficio ſuper
verbo completa.libro.6.quæ eſt vera ſecundum Spec. in dicto
verſicu.ſed quæritur qualiter quando agitur contra præſcriben
tem,& poſſidentem. Aliàs ſi ipſe agat,neceſſe habet probare ſe
2 poſſediſſe continuè,† & non de momento ad momentum, qa
hoc impoſsibile eſſet.vt.ff.de ſeruitut.l.quotiens. 1.Et ita poſ-
ſet intelligi iſtud capitulum, vbi iſti Abbas, & conuentus nau-
giacen. agebant ad decimas, quas aſſerebant ſe præſcripſiſſe
contra templarios. Et præmiſſa videntur præualere his, quæ
3 notat Cyn.C.de præſcript.longi.tempo.l.ſuper longi. in fine.†
vbi quæritur qualiter probatur continua probatio,quæ requiri
tur in vſucapione,& præſcriptione.vt.C. de vſuca. transfor.le.
vnica.& de præſcripti.long.tempor.leg.2.& reſpondet finaliter
quod poſſeſsio acquiſita probatur.vt dicta.l.2. & retentia præ-
ſumitur.vt.C.de acquirenda poſſeſsione.leg.licet.& nota.ff. de
acquirenda poſſeſsio.l.clam.poſſidere.§.qui ad nundinas.& C.
de probatio.l.ſiue poſſidetis.

1 *Exemptio eccleſiæ conceſſa an ad canonicos extendatur.*
2 *Exemptio eccleſiæ an ad futura bona extendatur.*
3 *Eccleſia eadem diuerſo iure non cenſetur.*

1 **C**Vm capella. †Si quæris, vtrum exẽptio
conceſſa eccleſiæ extendatur ad canonicos, vel ad clericos, vel econtra. Diſtingue, vt hodie legitur & notatur.j.eod. titu.ca.
per exemptionem.libro.6. vbi determinantur ea
quæ notant Innocen.& Hoſtienſ.hic de iſta mate
2 ria. †Et in quæſtione quam ponit Bernar.hic, vtrum exemptio
conceſſa alicui monaſterio cum omnibus ſuis capellis, extenda
tur ad capellas de nouo acquiſitas, reſpondet, quod ſic ſi ſint
prioribus capellis acceſſoriæ, alias non, argum.huius.c. quod fa
cit pro vltimo membro. Pro primo vero mẽbro facit.j. de off.
delega.l.ſi plures.de præben.quia ſæpe.e. de regu.iur. acceſſorium.lib.6.cum ſuis concor. In hoc concord. Ioan.j.quia circa.
& Tancr.& Bart.Brixen. in quæſtione dominicali quæ incipit
Abbas quidam impetrauit. Sed Hoſtien. tenet hic indiſtinctè,
quod hæc exemptio nunquam extenditur ad futura.ar.ſ.de reſcrip.c.ſi.&.c.eam te.& ff.de auro & argen.leg.l. ſi ita eſſet legatum. Nec obſtat.ſ.de cenſibus.eccleſijs.quia verum eſt, quod
de nouo acquiſitum cenſetur cum antiquo eodem iure.ſ.communi vt ibi, non ſpeciali, quia hoc non extenditur, vt patet in
3 eo quod leg.& not.ſ.eo.ſanè. † Et eodem modo poteſt reſponderi ad illa iura, quæ dicunt, quod vna & eadem eccleſia nõ debet diuerſo iure cenſeri.16.quæſ.j.frater noſter.12.q.2. cognouimus.ſ.de decimis.cum in tua: ſecundum Hoſtien.pro quo.
j.de decimis.c.fin.libro ſexto, & extra de cenſibus c.j.in clem.

1 *Præſumitur talis, in quo ſtatu reperitur.*
2 *Priuilegiatus doceat de priuilegio.*
3 *Abbas exemptus delinquens in loco non exempto à diœceſano punitur.*
4 *Abbas in loco exempto à diœceſano non iudicandus.*
5 *Abbatis domicilium eſt monaſterium.*
6 *Locus reſidentiæ pro domicilio reputatur.*

EX ore. Ex iſto.c.in principio ibi, per depoſitiones teſtium oſtendere nitebantur
& in fin.verſic.in membris.poteſt elici, q́ ſtatus,
ſiue poſſeſsio vel quaſi non releuat. quem à pro-
1 batione in petitorio. Circa quod diſtingue, † vt
quia quædam ſunt, quæ procedunt per viam iuris
communis, vt q́ aliquis debeat eſſe bonus vel vitæ honeſtæ, &
& huiuſmodi, & tunc ſi reperiatur in tali ſtatu præſumpto eſt
pro eo q́ talis ſit niſi probetur contrarium. Quia quilibet bonus præſumitur, donec contrarium probetur, ſi gerat ſe in bono ſtatu.ff.de le.2.l.cum quidam.& l.cum pater.§.rogo. de ma.
teſta.l.ſeruos.& ſ.de præſum.dudum. Vnde rex pacificus, pia
miſeratione diſpoſuit ſibi ſubditos eſſe pudicos, pacificos, &
2 modeſtos.vt.ſ.in proœmio. † Quædam ſunt, quæ procedunt
per viam iuris ſpecialis, & ratione priuilegij, non iure communi, & tunc licet aliquis fuerit in ſtatu, vel quaſi poſſeſsione taliũ
non tamen præſumitur pro eo q́ talis ſit, vel q́ habeat hoc niſi
probet: vt hic, & ff.ſi ſeruitus vendi.l.ſicuti.§.ſi quæris. & C.de
fide inſt.l.ſi ſolẽnibus.vbi Pe.de bella per.& Cy. ita diſtinguũt.
Et q́ priuilegiati licet fuerint in vſu, & quaſi poſſeſsione illius
priuilegij: debẽt docere de priuilegio ſuo eſt hodie expreſſum.
j.eo.cum perſonæ.li.6.& dic vt ibi plene leg.& no.&c.

Super eo.c. Ad declarationem glo.ſi.Bern.hic, Si quæris, quando membra non ſunt exempta
ſed Abbas eſt exemptus cui membra ſunt ſubiecta, & ſi delinquit in membris, vtrum diœceſanis pro tali delicto poſsit eum
3 iudicare, & punire, diſtingue. † Aut delinquit in membris, ideſt
locis non exemptis ſibi ſubditis: & tunc diœceſanus eum iudicabit, & puniet, & etiam deponet.vt.ſ.c.proxim. & ä. de foro
comp.poſtulaſti.ſeruata tamen forma conſtitutionum.j.de fo
4 ro comp.Romana.& de priuil.volentes.li.6. † Aut non delinquit
in locis non exemptis, ſeu delinquit in perſonis nõ exemptis,
puta quia eſt negligens in regimine eorum, vel etiam, quia iniuriam facit eis: & tunc diœceſanus non habet poteſtatem procedendi contra eum. non.n.ſunt iſti modi quare diœceſanus ſortiatur forũ in perſonis exẽptis. Itẽ quod plus eſt diœceſanus ꝑꝑ
delicta prædicta commiſſa in perſonas non exemptas nõ põt
eum priuare eccleſia non exẽpta, vel eum ſuſpẽdare. Quod ſic
probo, quia hoc non põt facere diœceſanus niſi cum cauſæ cognitione, ſed ipſe non põt cognoſcere de peccatis, pſonæ exẽptæ: ergo nec cõtra eum procedere ſm Inn.& Hoſt.& Io.An.
hic idem per omnia Archid.6.q.3.placuit.gl.vlt. & vide qđ no.
5 Io.ibi, & iſtam ſniam ſequitur, & approbat Ber.ſ.c.pxi. † Item
no.ſecundum Inno & Hoſti.hic, & Io.Andr.poſt eos q́ Abbas
nõ põt habere domicilium niſi in monaſterio ſuo. Alij autẽ clerici ſeculares ſicut & laici plura poſſunt habere domicilia, & in
eccleſijs ſuis: & extra, dummodo non teneantur ad reſidentiã.
ſupra de foro compe.poſtulaſti. Sed loca in quibus tenentur ad
reſidentiam ſemper debent pro domicilio reputari, & in hoc
concordant Archi.21.q.1.clericus ſiue laicus.& j.de reſcrip.ſtatutum.in prin.ſuper verbo actor & reus.lib.6.& Io.And. in nouella.& Gencel.in extrauagan.Ioã.22.execrabilia. ſuper verbo
vagandi materia, & ſuper verbo commemorantur.de hoc etiã
6 no.ſupra.de reſcrip.dilectus.2. † Et intelligo, q́ loca in quibus
tenentur ad reſidentiam ſemper debent pro domicilio reputari, etiam ſi eſſent alibi cauſa ſtudij: quia ibi non videntur domicilium habere, argum.ſupra de procura.dilectus.ff de hæred.in
ſtitu.le.ex facto.§.rerum & de ſum.inſtruc.el.ſeiæ.§.pamphilę.
alia: quæ notantur hic plana ſunt.

1 *Protectio generalis non eximit ab ordinarij poteſtate.*
2 *Protectio ſpecialis eximit à poteſtate ordinarij.*

EX parte tua. Si quæris, vtrum protectio Papæ eximat ab ordi
1 narij poteſtate: diſtingue. † Aut quæris de generali protectione à Papa conceſſa: & illa non eximit
ab ordinarij poteſtate, vt hic. † Aut de ſpeciali
protectione, in quo quis ſe ſubmittit, & illa eximit ſicut & appellatio. illa.n. loco appellationis habet, quod dic vt legi. & not.
ſ.de appel.ad audientiam.&.c.dilectis ſm Hoſti.& Ioan. And.

1 *Eccleſiaſticæ rei in alienatione cuius epiſcopi conſenſus, requirendus.*
2 *Prætor dat authoritatem alienandi extra ſuum territorium.*
3 *Priuilegium ſine alterius præiudicio ſit.*

PAſtoralis. Inno.hic in glo. nam per verba.
verſicu.cum alias ſi eccleſia &c.
1 †dicit, q́ ſi vna eccleſia habet in diuerſis diœceſibus poſſeſsiones, ſolus conſenſus epiſcopi diœceſani eſt, requirendus in alienatione poſſeſsionum
ipſarum, & in epiſcoporum locorum vbi poſſeſſiones ipſę ſitę.16.q.4.in venditionibus.12.q.2.Abbatibus.idẽ
Ho.Sed Io. & Laur.notant contrarium ſcilicet, quòd requiritur auctoritas Epiſcopi illius ſub quo ſunt res vt dicto. capitu.
in venditionibus.& 10.q.2.capi.1.glo.2.& cap.hoc ius.§. ſi economus.in fin.glo.hodie ſufficit & Ioann. de Deo ibi, vbi etiam
de hoc per Archi.glo.adde idem ſentit, hoc tenent per.l.ſi prædium.C.de prædi.mino.ſ.de foro comp.ſanè.ff.de iuriſdictio.
omn.iud.l.fina.de tuto.& curato.dam.ab his.l.pupillo. de bon.
aucto.iud.poſſeſ.l.cum vnus.§. ſi is. de iudi.hæres abſens.C.de
iud.properandum.§.ſin autem reus. vbi maior iudex dicitur,
qui ſub ſua iuriſdictione habet rem petitam. Ad idem facit clement.de reſcript.capitu.j.& Ioan.de Deo ibi, vbi etiam de hoc
per Archidiaco.gloſſ.adde idem ſentit.ſed in dicto.capi. in venditionibus.gloſſ.adde de hoc etiam nota.&c. dicit Archidiaco.
quòd videtur, quod ſufficiat ſolus conſenſus. Epiſcopi in cu-
2 ius diœceſi ſita eſt eccleſia cuius res eſt alienanda. † argumẽ.ff.
de rebus eorum.l.magis puto §.illud.vbi prætor dat auctoritatem alienandi rem pupilli ſitam extra ſuã iuriſdictionem prouti notant Inno.& Hoſtien.hic. Alij dicunt, quod vtriuſque epiſcopi auctoritas eſt neceſſaria.argumen.ff.de excuſat.tuto.l.iu
3 riſperitos.§.cum oriundus.quod eſſet ſecurum facere. † Imo
ſecundum Ioann.Andre.hic, de iure vtriuſque epiſcopi licentia requiritur tam diœceſani cum cura eccleſiæ cum ſua dote
ad ipſum ſpectet.10.quæſtio.1.regenda.& capit. decretum. &
ipſius principaliter intereſt, eccleſiam non depauperari. Item
non epiſcopus prædij, ſed ipſe viſitat & procura. facit ſupra de
cenſibus.capi.fin. Item procurationes legatorum, & decimæ
papales non imponuntur prædijs, ſed eccleſijs: & tunc bona acceſſoria ſequuntur principale infrà de regu. iur. acceſſorium.li.
6. Quam illius ſub quo ſitum eſt prædium, quia illius reſpectu
ſub illo debet conueniri principaliter.vt in capit. ſanè ſupra, de
foro compe. Et quod vtriuſque licentia ſit neceſſaria, eſt argu.
infrà, de ſenten.excommu.cum illorum.§.ſi vero clauſtralis. &
Ioann. de are. in ſimili quæſtione dicebat cuiuſlibet decretum
ſufficere per le.vltim. C.de præſcript.lon.tempo. vbi iudex domicilij, & iudex rei litigioſæ poteſt ferre ſententiam ſuper re.
Et vide quod leg.& nota.extra de ſupp.negligen.prælat.capitu.
quia regulares.§. eadem in clementa. vbi determinantur nota.
per Innocen.& Hoſtienſ.hic, & ſuprà, de præbend. in Lateranenſi.ſecundum Ioann.Andre.& Gencel.in dicto.§.eadem &
illud.c.cum ſuis concor.alias in prima glo. †vbi dicitur q́ priuilegium ſemper intelligitur conceſſum ſine læſione alterius.

Facit ad hoc, ꝙ ſi vniuerſitas alicuius loci tenetur alicui do-
mino ad certam annuam præſtationem, & dominus concedit
priuilegium alicui perſonæ de illa vniuerſitate ne præſtare te-
neatur, vniuerſitas tantum minus ſoluet, quãtum illum priuile
giatum de collecta contingebat. & hoc tenet Spec. tit. de cenſi.
§. nunc reſtat verſi. quid ſi vniuerſitas alicuius loci &c. Pro hoc
etiam facit. C. de decuri. l. vacuatis. cũ gl. ſua. lib. 10. & quod no
tant Hu. & Archi. 55. di. nullus. vbi dicũt ꝙ priuilegia inducta
contra canones ipſo iure nulla ſunt, quia nõ ſunt ſalubriter in-
ſtituta. 12. di. præceptis. 2. q. 7. qua propter. 25. q. ſi quis.

1 *Riſus ex ſerenitate conſcientiæ.*
2 *Riſus ex aſſecutione cœleſtis gloriæ.*
3 *Riſus ex manſuetudine naturæ.*
4 *Riſus ex inordinata lætitia.*

PEtiſtis. Si quæris vtrum ridere ſit peccatum vel
non, diſtingue. † Aut prouenit ex ſereni-
tate conſcientiæ, & prægustatione veritatis diuinæ,
& iſte pertinet ad fructum ſpiritus, qui eſt gaudium.
2 † Aut prouenit ex aſſecutione cœleſtis gloriæ, prouerbio. vlti.
3 ridebit in die nouiſsimo. † Aut prouenit ex manſuetudine na-
turæ, & ſic atteſtatur bonitati naturæ: & ſic in iſtis tribus caſi-
4 bus non eſt peccatum. † Aut prouenit ex inordinatione ineptæ
lætitiæ, de quo eccleſiaſtes. 7. melior eſt ira riſu. & ſic ridere nõ
eſt ſine peccato, ita poteſt intelligi. c. iſtud.

1 *Indefinita legis vniuerſali æquipollet.*
2 *Indefinita communis locutionis affirmatiua æquipollat vniuerſa
li eadem ratione exiſtente.*
4 *Indefinita loquela affirmatiua non exiſtente eadem ratione nõ
æquipollet vniuerſali.*
4 *Indefinita negatiua æquipollet vniuerſali.*
5 *Indefinita apud logicos quando vniuerſali æquipollet.*
6 *Infinitas bona in concernentibus, animæ ſalutem.*
7 *Infinitas bona circa exceptiones.*
8 *Infinitas an in obligationibus toleranda.*
9 *Infinitas reprobatur in multis.*
10 *Quæſtio elegans de Abbatis molendino.*
11 *Sacriſta augetur, & minuitur ad Papæ voluntatem.*
12 *Vniuerſorum diſpoſitio ad futura extenditur.*
13 *Specialis diſpoſitio futura non reſpicit.*
14 *Generalis diſpoſitio an futura comprehendit.*

QVia circa. Ad euidentiam gl. arg. ꝙ indefini-
ta &c. Si quæris vtrum indefinita
1 æquipolleat vniuerſali, diſtingue. † Aut quæris de in-
definita canonis, vel legis regulam tradere intenden
tis, & æquipollet vniuerſali, vt probatur de lege diuina eccleſia
ſtici vltim. Deum time, & mandata eius ſerua: hoc eſt omnis
homo, id eſt, ad hoc factus eſt omnis homo. De lege ciuili. ff.
de offi. præſi. l. 3. de publiciana. de precio. de offic. præfec. vrbis.
l. 1. §. cum vrbem. de leg. præſtan. bono. poſſ. contra tab. pe. l. 1.
§. generaliter. De. l. canonica. s. de conſti. c. 1. de offici. ordin. ca.
ordin. c. 1. 19. diſt. ſi romanorum. Et eſt ratio. quia cum propo-
ſitum ligiſlatorum ſit conſtituere regulam de caſibus eandem
rationem determinationis habentibus. ff. de regu. iuri. l. 1. ibi.
& vt ait Sabinus quaſi cauſæ coniunctio eſt &c. regula iuris cõ
uenienter cõſtituitur per verba indefinita tã affirmatiua quam
2 negatiua. † Aut quæris de indefinita communis locutionis, &
tunc, aut quæris de indefinita affirmatiua, & tũc, aut eſt eadem
ratio & conditio omnium particularium in vniuerſo compre
henſorum, & tunc indefinita æquipollet vniuerſali. Vnde lega-
to argento indefinitè, venit argentum etiam factum, quia po
teſt redigi ad non factum. ff. de leg. 3. l. quæſitum. §. illud fortaſ-
ſis. Item, ſi teſtator inſtituat plures hæredes, & poſtea indefini
tè dicat, damno hæredem meum. 10. dare Titio, effectus dam
nationis comprehendit omnes hæredes, quia eadem eſt condi
tio omnium, & eadem ratio poſsibilitatis damnandi eos, quia
omnes ſunt hæredes, & omnes participant commodum. ff. de
le. 2. l. ſi pluribus. & l. ſi ita relictum. circa principium, & de lega
tis tertio. l. ſi plures gradus. Per eandem viam facit iſtud. c. quia
eadem eſt ratio de decimis poſſeſsionum futuri temporis, quę
3 & præſentis, & ff. de ſerui. vrba. prædio. l. ſi ſeruitus. † Aut non
eſt eadem ratio & conditio omnium particularium in vniuer-
ſo comprehenſorum, & tunc indefinita non æquipollet vniuer
ſali affirmatiuè. Et ideo ſi lego alicui omne marmor vniuerſali
ter, videor legare etiam ſtatuas marmoreas, & cæteras, ſpecies
de marmore factas. ff. de le. 3. l. hæres meus. de auro & argen. leg.
l. 1. Et tamen ſi lego marmor indefinitè, comprehenditur in le
gato ſola rudis materia, & non ſpecies de marmore facta, vt in
dicta. l. quæſitum. §. illud fortaſſe. Item ſi lego lanam indefinitè
lana tincta non continetur in legato. ff. de leg. 3. l. ſicut. in princ.
ſecus ſi lego omnem lanam vniuerſaliter. ff. de auro & argen. le
gat. l. pediculis. §. labeo. Et eſt ratio in primo caſu, quia ſpecies,
ſeu ſtatua marmorea non eſt reducibilis ad ſua. i. ad ſuam pri-
ſtinam rudem materiam. Item in ſecundo caſu de lana poſſet
reddi eadem ratio, vel melius, lana tincta per tincturam ſuper-
uenientem efficitur regulariter multo precioſior, quam ante
erat, quæ ratio poſſet etiam in marmore aſsignari. Vnde poſſet
eſſe maioris æſtimationis ipſum additum tincturæ vel ſpeciei
4 quam principale. † Aut quæris de indefinita negatiua, & dic ꝙ il
la æquipollet indiſtinctè vniuerſali. vt. ff. de rebus dubijs. le. ſi is
qui ducenta. §. vtrum. in fine. Ita diſtinguit Dy. j. de reg. iur. ſu
per rubrica. & Archi. in dicto. c. ſi Romanorum gl. vlti. & Gar.
& Cardi. & Io. An. j. de elec. vt circa. libr. 6. & credo ꝙ bene lo-
quẽdo de iure. Et quod dictum eſt de indefinita legis vel cano
nis, quod æquipollet vniuerſali, videtur verum etiam ſi non ſit
eadem ratio, vel conditio omnium particularium in vniuerſo
comprehenſorum. Quia lex tenenda eſt, licet per quã dura. ff.
qui & à quibus. l. proſpexit legiſlator. 6. q. 3. ſcriptũ eſt in lege.
Et hoc niſi per legem aliam talis indefinita diſtinguatur ſeu de
claretur, quia tunc ſecus. vt. ff. ex quibus cauſis mai. l. ab hoſti-
bus. §. ſed quod prætor. de arbi. licet autem. & de teſtibus. l. quæ
5 ſitum. & de hoc no. in d. l. precio. † ſecundum logicos autem in-
definita æquipollet vniuerſali in materia neceſſaria, vt homo
eſt animal, ergo omnis homo eſt animal. Vel impoſsibili nega
tiuè ſumpta, vt homo non eſt lapis, ergo nullus homo. Sed in
materia contingenti non æquipollet indefinita vniuerſali, vt
homo currit ergo omnis homo currit: non enim ſequitur vt
notant Archi. Card. & Ioan. And. vbi ſupra, de iſta materia vide
quod dixi ſupra de voto. quod ſuper his.

6 Super eo. c. Si quæris vtrum infinitas reprobetur, vel
approbetur, & in quibus, diſtingue. † Aut
agitur de actibus concernentibus ſalutem animæ, puta laudare
Deum, & ſimilia, & tunc infinitas approbatur. 22. diſtinc. ſacro
ſancta. 36. diſt. ſi quis vult. C. de ſum. trini. inter claras. in fine.
de offi. præfec. præto. aſ. l. quas gratias ſupra de iureiuran. quem
7 admodum. in fi. † Aut de alijs: & tunc aut de inducentibus ex-
ceptionem, quo caſu infinitas approbatur. ff. de excep. doli. l. pu
re. §. fina. C. de excep. l. ſi pactum. inſti. eod. tit. §. appellantur. &
8 hic. † Aut de inducentibus obligationem, & tunc aut verba ob
ligationis ſunt de ſui natura limitata finitatem ſapientia, & tũc
infinitas approbatur, vt. ff. de annu. legat. l. cum quidam. & l. ſeq.
& de fideiuſ. l. ſi ita ſtipulatus. Aut non ſunt de ſe finitatem ſa-
pientia: & tunc aut infinitas procedit ex mutua voluntate con-
trahentium, & tunc toleratur. ff. de dã. infec. l. ſi finita. 2. reſpõ-
ſo. Et ita poſſet intelligi. l. alle. ſi ita ſtipulatus. & in auth. de nõ
alie. aut pmu. rebus eccleſiæ. §. ſi minus col. 2. vbi dr̃, quod dona
tio imperatoris facta in eccleſiam põt ad immenſum ſe exten-
dere. Aut non ꝓcedit ex mutuá voluntate contrahentium, &
ſi quidem tractatur de obligatione nouiter inducenda, tũc infi
nitas reprobatur. ff. de dam. infec. l. q bona. §. vlt. C. de ſacroſan.
eccle. l. vt inter diuinum. de ſen. quæ pro eo quo intereſt. l. vnica
Et idem ſi tractetur de obligatione prius inducta poſt ampliã
da, etiam ſi verba obligationis ſint de ſe flexibilia ad finitatem,
vel infinitatem, ff. de le. 3. fideicommiſſ. §. ſi quis decem. ff. de in
litem iuran. l. videamus. §. fi. de peric. & com. rei ven. l. ſi quis v-
na. §. fi. s. de cenſib. quanto. Et in iſta diſtinctione ſatis concor.
Cy. in dicta. l. vnica, in prin. C. de ſen. quæ pro eo quod intereſt.
& plenius Gencel. in extrauagan. Io. 22. quorundã exigit. §. nos
9 quoque. ſuper verbo infinita ſint. † Aut quæris de alijs actibus,
& de hoc vide quod notant Card. Guil. & Io. An. j. de reſcri. c.
cum in multis. li. 6. vbi dicunt, ꝙ infinitas reprobatur circa re-
ligionum diuerſarum inuentionẽ. s. de relig. domi. ne nimia. &
e. ti. c. vnico, li. 6. Itẽ circa teſtium productionem. s. de teſt. cum
cauſam. 1. §. nolentes. & c. ſignificauerũt. ff. de teſtibus. l. 1. §. vlt.
Item circa teſtium reprobationem. s. de teſtib. c. licet dilectus.
Item circa graduum computationem. s. de conſang. & aff. tua.
Item circa multitudinis correctionem. s. de cleri. excom. lato
res. 44. diſtinc. commeſſationes. Item circa iudicis impetratio
nem. s. de reſcrip. ad hoc. de dolo & contum. ex literis. Item cir
ca ordinandorum multiplicationem. j. de ætate & quali. cũ ſit
10 ars. † Pone ꝙ paterfam. pactum fecit cum Abbate de conſenſu
capituli vt quoddam molendinum ſibi & familiæ ſuæ perpetuo
moleret circa penſionẽ conſtitutã, nec in hoc fuit eccleſia dece
pta, tempore præcedente paterf. deceſsit pluribus filijs relictis,
quorum

quorum quilibet cępit habere familiã æquè magnã vt pater-
fa. habebat, quilibet iſtorum tranſmittit ad molendinum. Ab-
bas denegat. quæritur quid iuris. Soluit Barto. Brix. poſt Pileñ
in quæſtione ſua dominicali, quæ incipit quidam pater fa. pa-
ctum fecit quod obſeruari debet quod actum eſt ſi non appa-
reat non tenebitur monaſterium hæredibus vltra quam tene-
betur defuncto, & tantum molet omnibus quantum molebat
defuncto, quia non eſt veriſimile quod monaſterium in infi-
nitũ ſe obligaret vt in. l. alleg. ſi quis vina. §. fina. idem dicit Tã.
idem tenet Hoſtien. & Abbas. ſ. de cenſibus. quanto. niſi præ-
ſcriptio ſit in contrarium. eo. tit. olim. licet multa iura poſſent
in contrarium allegari. ff. de pactis veteribus locis. ſi quis do-
minum. §. 1. de verbo. obli. quicquid aſtringendæ. ſ. de ſeruis non
ord. c. 1. Nec obſtat quod no. Car. j. de reli. & vene. ſan. c. vnico.
lib. 6. & Io. An. ibi in nouella, in quæſtione de ſacriſta eccleſiæ,
qui ante illam conſtitutionem tenebatur campanas pulſare, &
poſt illam conſtitutionem propter duplex feſtum plus expe-
ditur in pulſatione, quod iſtud grauamen, nihilominus ſpe-
11 ctat ad ſacriſtam, † quia ſacriſtę non fit aliquid per capitulum
ſuum, ſed per Papam hoc conſtituentem, qui poteſt ſacriſtam
augere & minuere fructibus ſecundum eos, ibi.

Super eo. c. Ad declarationem glo. arg. quòd in priui
legijs. Si quæris vtrum beneficium prin-
cipis eſt largè vel ſtrictè interpretandum, diſtingue vt dixi. ſ.
de dona. cum dilecti.

Super eo. c. Ad declarationem. glo. argu. quod in pri-
uilegijs. hic habes quod Epiſcopus qui re
miſit decimas Epiſcopales, præſentes, & futuras intelligitur re
miſiſſe. Et ſic habes quod depoſitio indefinitè prolata ad fu-
turum extenditur. Circa quod diſtingue, quia quædã ſunt vni-
12 uerſalia, quædam ſingularia, & quædam generalia. † Vnde vni-
uerſalibus nedum ipſum vniuerſale inſpicitur, ſicut reperitur
tempore diſpoſitionis, ſed qualitercunq; augmentetur poſtea,
Et ideo ſi legetur peculium, vel hereditas debetur quantum-
cunque augmentetur poſtea. vt. ff. de vſufruc. l. ęquiſsimum. &
de legatis primo. l. grege. & de leg. 3. peculium. de fun. inſtruc.
l. Lucius. vbi hoc not. gloſ. Ita etiam poſſet intelligi iſtud capi-
13 tulum. † In ſpecialibus non eſt dubium quod inſpicitur tem-
pus præſens, vt. ff. de contrahenda emptione. l. in. lege. & l. ru-
tilia polla. de damno infec. l. ſi is qui. ſ. eo. cum capella. & de de-
cimis, cum in tua. niſi res fuerit augmentata per alluuionem,
& tunc eadem res cenſetur vt. ff. de vſufruc. l. item ſi fundi. §. ſi
14 inſula. † In generalibus refert aut tempore diſpoſitionis poteſt
taxari, vel cogitari quãtum præiudicium poſsit afferre in futu
rum ſi futura comprehendantur, & tunc ad futura extendun-
tur vt hic &. ff. de ſeruitu. vrba. præ. l. ſi ſeruitus. Aut tempore
diſpoſitionis non poteſt taxari, vel cogitari, & tunc aut agitur
de obligatione pignorum & tunc futura veniũt, vt. C. quæ res
pigno. obli. poſ. fina. Aut de obligatione ſeu tranſlatione domi
nij, & tunc regulariter tñ præſentia cõtinentur. Vnde qui ven-
dit, qui legat, vel qui donat bona ſua videt tñ transferre pręſen
tis, non futura, vt. ff. manda. l. ſi manſuero. §. is cuius. de auro
& argen. leg. l. ſi ita. & l. medico. & l. fi. in prin. de leg. 2. l. ſi §. qui
in diuiſam. de leg. 3. l. vxori. §. vxori. & l. vxorem. §. teſtamẽto.
2. & l. nomen. §. 1. de liber. leg. l. vlti. §. fina. Et in iſta diſtinctio-
ne concordant Pet. de bella perti. & Cy. C. de ſacro ſan. eccle. l.
placet & in d. l. fina. C. quæ res pig. obli. poſ.

1 *Iure ſuo quis priuatur ſine culpa.*
2 *Quæſtio lepida de ceruo Epiſcopi.*
3 *Patriarchæ fidelitatem præſtant Papæ.*
4 *Cardinales non præſtant fidelitatem Papæ.*
5 *Epiſcopi etiam cardinales præſtant Papæ fidelitatem.*
6 *Prælati inferiores non præſtant Papæ fidelitatem.*
7 *Minor non vtitur poteſtate honoris coram maiori.*
8 *Minor habens à maiori iuriſdictionem eam non exercet coram maiori.*
9 *Minor non habens à maiori iuriſdictionem eam corã eo exercet.*

1 ANtiqua. Ad declarationem gl. 2. † Caſus in qui
bus quis priuatur iure ſuo ſine culpa
ſua, vide plenius quam hic per Hoſt. ſ. de decimis
ſuggeſtũ. & per Archi. qui ponit eoſdem caſus. 22.
di. renouantes. decret. cognoſcentes. & aliæ concordantiæ hic
alle. faciũt ad quæſtionem dominicalem Bar. Brix. quæ incipit
2 Epiſcopus Bono. depoſuit † ceruum ſuum apud quoddam mo
naſterium, tẽpore procedente aufugit, tertia die, monachi de-
poſitis cucullis ſuis cęperunt venari & ita ceruum ceperunt.
Modo quæritur vtrũ Epiſcopus poſsit eum repetere Soluen-
do poſt pileum dicit quod ſi nomine Epiſcopi. ſ. vt reſtitue-
rent Epiſcopo venarentur, reſtituetur Epiſcopo ceruus, cum
ipſa ratum habeat quod nomine eius factum eſt. Sin autẽ non
eſſet factum nomine eius, non reſtituetur, quia ceruus iſte ſe
mel factus eſt monaſterij, ergo ſine culpa ſua eo priuari non de
bet, vt iuribus alleg. hic in verſi. & ſi priuata.

Super eo. c. Ad declarationẽ glo. ſit ergo & c. Si quæ-
ris vtrum prælati qui nullo medio, vel ali
quo medio ſubſunt domino Papę præſtent & iurent fidelita-
3 tem & obedientiã, diſtingue. † Aut quæris primo de ijs qui im
mediate ſubſunt, & tunc aut quæris de Patriarchis, & alijs prę
latis alijs à cardinalibus, & dic quod ſic, vt hic &. ſ. de iureiur.
4 ego. N. Aut de cardinalibus, & tunc † Aut de cardinalibus pre-
sbyteris & diaconibus non Epiſcopis, & tales licet immedia-
te ſubſint Papæ, nullam tamen obedientiam præſtant ei. Et ra-
tio eſt: quia ſunt eius mẽbra ſpecialia reſpectu aliorũ, & adeo ſi
bi vniti, quod ab his membris ſpecialibus non debet fidelita-
tem vel obedientiam exigere, ſicut nec à ſeipſo. Vnde dicũtur
de latere eius mitti. ſ. de offi. leg. nolentes. inter præſtantem. n.
5 & recipientem debet eſſe differentia. ſ. de inſtit. c. fin. † Aut de
cardinalibus Epiſcopis, & dic quod illi iurant, non tãquam car
dinales, ſed tanquam Epiſcopi. Et eſt efficax ar. quod Papa pa-
rum aut nihil decet facere ſine conſilio fratrum ſuorum. argu.
j. tit. 1. quotiens. ſ. de exceſ. præla. c. 1. de elec. in geneſi. Poteſt
etiam ex præmiſsis ſumi arg. quod canonici non cogantur pre
ſtare fidelitatem & obedientiam Epiſcopis ſuis, niſi vbi ſit ta-
lis conſuetudo, & ſic poteſt intelligi. j. de ver. ſigni. cum cleri-
ci. quod dic vt ibi ſecundum Hoſti. Suffraganei vero nõ exem
pti ſuo metropolitano obedientiam & reuerentiam præſtare
debent, ſecundum Ber. & Hoſti. Exceptis per Papam conſecra
tis, qui & ei iurant fidelitatem & obedientiã & ſi mediate ſub
ſint ei ſecundum Hoſtien. qui etiam dicit hic quod ordo pa-
triarcharum, de quo loquitur hic, habet locum in conſiſtorio.
Papę vel inter ſedes Patriarchales, vel vbi Epiſcopus Hoſti. ab-
eſt in conſilijs, ipſe. n. ex quo præſens eſt in cõſilijs poſt Papam
primus ſedet ex priuilegio cõceſſo eccleſiæ Hoſt. pro eo quod
Papa habet cõſecrare & inungere imperatorem, propter quod
6 eſt etiam palleatus. † Aut quæris de his qui mediate ſubſunt
Papæ, & illi non præſtant, excipe confirmatos vel conſecratos
per Papam, qui præſtant eam ſecundum Hoſt. & Io. An.

Super eo. c. §. dominicæ. Ad declarationem gl. argu.
quod minor poteſt & c. Si quæris vtrum
minor poteſt exercere poteſtatem vel officium ſuum in præ-
7 ſentia maioris, diſtingue. † Aut quæris de poteſtate inſigniali,
reuerentiali, pręeminentię, & honoris, & dic quod illis non de
bet vti in præſentia maioris. vt hic &. ff. de officio proconſul.
& leg. l. 1. in princ. & l. fina. 21. di. deniq;. 95. diſt. ecce. & c. præ-
sbyter pręſente. & facit. j. eo. vt apoſtolicæ; li. 6. Aut quæris de
8 poteſtate exercitij iuriſdictionis, & tunc aut minor iudex ha
bet iuriſdictionem à maiori, & maior eam reuocat in eo caſu
in quo poteſt. ff. de iudicijs. l. iudicium ſoluitur. & C. de offi. re
cto. prouin. l. potioris. & tunc non poteſt eam exercere vt hic,
pro hoc. ſ. de reſtitu. ſpolia. audites. cũ ibi no. & hoc no. Hoſtiẽ.
in ſum. ſ. de maiori. & obedien. §. & aliquid. ſub. §. quid ſi duo.
& frater Ioan. in ſumma confeſ. titu. de ſentẽtia præcepti. quæ
9 ſtio. 55. pone quod aliquis habet & c. † Aut non habet iuriſdi-
ctionem à maiore, vel habet, ſed non eſt reuocata, & tunc po-
teſt eã exercere, vt. 11. q. 1. peruenit. & C. de donat. l. in hac ſa-
cratiſsima. Fallit quando de paritate quadam agitur, quæ à ſupe
riori duobus vni habenti ſpecialem prærogatiuam reuerẽtiæ,
& alij non habenti conceditur, in quo diſpoſitionem eiuſdem
ſuperioris committentis ſtatur, vt. ſ. de officio lega. nolentes.
vbi Hoſtien. ponit iſtam diſtinctionem, excepto ſecundo mẽ
bro. & idem Archi. in c. alleg. deniq;. gloſ. vltima.

Super eo. c. & eo. §. Si quæris vtrum priuilegiatus cõ
tra priuilegiatum vtatur priuilegio ſuo,
diſtingue vt dixi. ſ. de præſcri. c. illud.

1 *Converſi gaudent priuilegio religionis.*
2 *Donati an eccleſiaſtici ſint. 4.*
3 *Donati matrimonium contrahunt.*
5 *Donati an gaudeant priuilegio religionis.*
6. *Converſorum & donatorum differentia.*
7. *Templarijs ad eccleſias interdictas recedentibus an temporis lapſus noceat.*
8 *Interdicti ſententiæ forma.*
9 *Interdicti ſententiæ ordo.*

10 Interdi

10 *Interdicti ſententia an ſuſpendi poſsit.*
11 *Interdictum, excõmunicatio & ſuſpenſio in quibus conueniunt.*
12 *Interdictum, excommunicatio & ſuſpenſio in quibus differunt.*
13 *Priuilegio an quis in loco interdicto celebret.*
14 *Conſuetudine an quis in loco interdicto celebret.*

VT priuilegia. Ad declarationem glo.ita
que habitus. & gloſæ ſe-
quen. Si quæris vtrum priuilegium conceſſum re
ligioſis alicuius ordinis, collegij, vel cõuentus de
tradendo eorum fratres tempore interdicti eccle
ſiaſticæ ſepulturæ, extẽdatur ad omnes fratres. vel ad quos, &
vtrum tales fratres perſonæ eccleſiaſticæ reputẽtur, & vtrum
gaudeant priuilegio, ſeu exemptione veris religioſis illius ordi
1 nis, conuentus, vel collegij competenti. diſtingue. † Aut quæris
de illis qui effecti ſunt fratres eiuſdẽ religionis, & habitus, &
de illis etiam ſint laici conuerſi, nulli dubium quod gaudent il-
lo priuilegio quo & alij de collegio vel conuentu, quia religio-
ſi ſunt. j. de ſenten. excom. non dubium. & c. parochianos. j.
eo. titul. capi. per exemptionem. lib. 6. & notant. H. & Ioã. And.
eo. titu. licet. ſuper verbo familiaribus. & Io. An. §. de arbi. cum
2 olim. † Aut de alijs qui ſunt in ſeculo remanentes, & tunc, aut
quęris de duobus primis. ſ. vtrum ad eos extendatur priuilegiũ
eccleſiaſticæ ſepulturæ, vel vtrum eccleſiaſticæ perſonæ repu-
tentur, & tunc, aut eorum ordini ſunt oblati ſeu donati cum ef
fectu, vt quia cum effectu donauerunt aut obtulerunt eccleſię
ſe & ſua iuxta formam, cap. 1. in fin. extra de decimis, in cle-
men. mutato habitu ſeculari. ita quod habitus illos diſtinguat
ab habitu ſeculari, licet ex toto non habeant habitum religio-
nis illius, & tunc, Aut quæris vtrum ad tales extendatur priui-
legium illud quod poſsint tradi eccleſiaſticæ ſepulturæ tempo
re interdicti, & dic quod ſic vt hic, & argum. 33. q. 5. quod Deo
pari ſecundum Ber. & Innocen. & Hoſti. hic. Aut vtrum tales
largo modo perſonæ eccleſiaſticæ cenſeantur, & dicit Ber. hic
quod ſic. arg. 16. q. 1. vt lex. & 12. quæſtio. 1. duo ſunt genera.
Sed Innocen. & Hoſtie. hic notant quod ſi tales contraxerunt
tenet matrimonium. argum. j. qui clerici vel vouen. capitul. cõ
ſuluit. & capit. rurſus. Et eſt hic argum. ſecundũ Hoſtien. quod
ſi aliqui ſe & ſua offerũt aliquibus eccleſijs, & ſignum certum
accipiunt, eccleſiaſticæ perſonæ cenſentur. argum. 12. q. 2. ec-
cleſiarum ſeruos. ſuprà de religion. do. de xenodochijs. Et in
hoc concordat Ioan. in. d. c. duo ſunt. gloſ. 1. dicens, quod ver-
berans tales incidit in canonem ſi quis ſuadente. j. de ſen. excõ.
non dubium. licet non teneantur cõtinere. Idem Ber. in dicto.
c. non dubium. in gloſſ. 1. vbi ipſe extendit illud. capit. & eo. ti.
parochianos. & c. ex tenore. quæ loquuntur in conuerſis reli-
gionis cuiuſcunq; ad alios conuerſos eccleſiarum ſecularium.
ar. ſ. de ſtatu. mona. recolentes. in fi. cum hoc ſit benignius. idẽ
Gul. de mon. lau. & Gencel. extra de decimis. cap. 1. in fi. in cle.
3 † Licet alij contradicãt, vt Io. Vin. qui notãt. ſ. de maio. & obe.
dilecta. quod conuerſi eccleſiæ ſecularis qui poſſunt contrahe
re matrimonium, non habent priuilegium. c. 17 quæſtio. 4. ſi
quis ſuadente. quod tamen habent conuerſi eccleſiæ regularia
laici, vt. in. d. c. non dubium. Idem Vin. hic & Abbas poſt eum
dicentes, quod is qui inijcit manus in tales non eſt excommu
nicatus, quamuis tales largo modo dicantur perſonæ eccleſia-
ſticæ, vt in d. c. vt lex. & c. duo ſunt. vbi Archi. de hoc notat in
gl. adde vbi loquitur de conuer. & in gloſſ. adde, ſic etiam dicũ
tur perſonæ & c. pro hoc etiã facit quod not. Inno. & Hoſtien.
j. eo. c. penul. de quo dicam in d. c. non dubium. † Aut non ſunt
4 donati ſeu oblati eorum ordini cum effectu, & tunc, aut quæ-
ris vtrum debeant gaudere priuilegio eccleſiaſticę ſepulturæ,
aut vtrum perſonæ eccleſiaſticę cenſeantur. Si quæris vtrum
debeant gaudere priuilegio eccleſiaſticæ ſepulturæ tunc Aut
dederunt inter viuos omnia bona ſua, eis retento quãdiu vixe
rint vſufructu, & dic quod ſic, vt hic in verſicu. vel eis & c. licet
Bernard. hic contra, niſi etiam ſeipſos reddant, quia res & non
perſonæ ſunt acceſſoriæ. Sed ſecundum Hoſtie. hoc eſt contra
mentem eius quod hic dicitur, & cõtra verba vbi hęc duo ſci
licet habitum mutare, vel bona dare ſub diſiunctione ponun-
tur. ergo alterum per ſe ſufficit. ſ. de reſcrip. inter ceteras. cum
ſuis concor. & hoc idem tenet Ioan. in d. clemen. gloſ. fina. Aut
non dederunt omnia bona ſed aliqua, & credo quod tales non
debeãt gaudere priuilegio vt hic, in ver. ne ſi de quibuſlibet, li
cet quidam dicant contra ſi maiorem partem dederint. argu. ff.
de excu. tuto. l. propter litem. & j. de rei. ſpo. frequens. §. illum
autem. lib. 6 ſed non eſt noſtrum legem extẽdere. ff. ſolu. mat.
l. ſi vero negocium. §. de viro. & quia ſi Papa hoc voluiſſet hoc
expreſsiſſet. argumen. ſ. de decimis. ad audientiam. Si quæris
vtrum tales perſonæ eccleſiaſticæ cenſentur, dico quod non
5 per. c. alleg. duo ſunt. & d. vt lex. † Aut quæris de tertio. ſ. vtrum
tales donati, vel oblati gaudeant priuilegio ſeu exemptione ve
ris religioſis illius ordinis, conuentus, vel collegij competẽti,
& videtur quod non, niſi omnino tranſeant ad religionem eo
rundem. ſ. eod. cum & plantare. §. de confratribus. & j. eo. qui-
dam. vbi hoc tenet Innocen. & expreſsius Hoſtien. Tu vero
dic, quod ſi ſint donati, vel oblati cum effectu, vt quia cum ef-
fectu donauerunt, aut obtulerunt eccleſiæ ſe & ſua, gaudere de
bent priuilegio, ſeu exemptione illi eccleſiæ competenti, vt.
j. eo. per exemptionem. 1. reſponſo. lib. 6. ſeu illis religioſis aut
ordini conuentui vel collegio competenti, vt in d. cle. in fi. de
decimis Et de hoc no. Io. An. in d. c. per exemptionem. ſuper
6 verbo perpetuo. in nouella. dicẽs quod iſti oblati poſſunt dici
hi qui familia vocãtur. ſ. de arbi. cum olim. † Vnde mos diuer-
ſarum religionum habet habere conuerſos. & illi portant habi
tum religioſorum. Item oblatos. & illi conuerſorũ habitu non
vtuntur, participant tamen priuilegijs, vt ibi & in cle. prædicta
ſecundum eum. Aut non ſunt donati, vel oblati cum effectu:
& tunc ſecus, nec ſufficeret quod bona ſua donaſſent manen
tes, niſi quantum ad priulegium ſepulturę, de quo hic ſecundũ
Io. An. in d. cle. prædicta. gl. fin. Et præmiſſa de priuilegijs ſeu exẽ
ptione intelligo. verũ etiam in donatis ſeu oblatis eccleſiæ ſe
cularis, per. c. alleg. per exemptionem, quod loquitur etiam de
eccleſia ſeculari. Et hæc eſt vera niſi ex tenore priuilegij vel
exẽptionis amplioris vel ſtrictioris aliud appareret, puta quia
ſoli monachi, vel ſoli canonici ſunt priuilegiati, vel exẽpti vt
ibi. §. verum. arg. ſ. eo. porro.

Super eo. c. §. illud. Ad declarationem gloſſ. ſic ergo
patet. Si quęris vtrum excommunica
tio, vel interdictum valeant ſuſpendi vel relaxari diſtingue, vt
dixi. ſ. de appel. ad hoc quoniam.

Super eo. c. & ea. gl. in fin. Si quæris vtrum templarij
vel hoſpitalarij, qui per cẽtum annos ſte
terunt quod non venerunt ad eccleſiam interdictam, ſeu locũ
interdictum, qui ſæpe infra hoc tempus fuit interdictus, ſunt
7 poſtea admittẽdi? dicit Bern. hic indiſtinctè quod ſic, & quod
non nocet eis lapſus temporis in hoc caſu. Idem Aſten. in li. 7.
titu. de interdicto & ſuſpenſione. articu. 3. quæſtio. ſed quid ſi
per centum. Quod verum ſecundum Hoſtien. ſi in alijs locis,
vel ſaltem in aliquo loco hoc priuilegio vſi ſunt, argumen. ff. de
ſerui. ruſtic. prædio. l. certo generi. & l. vna eſt via. de acquiren.
poſ. l. poſsideri. Si vero in nullo loco priuilegio iſto vſi ſunt, be
ne præſcribitur contra ipſos. ff. de nundi. l. 1. & leg. & not. ſ. eo.
ſi de terra. & c. accedentibus. ſecundum Hoſtien. & Ioan. And.
hic, & Archidi. 16. q. 4. c. fina. & vide quod no. G. & Ioan. An. j.
de ſenten. excom. alma mater. libr. 6. vbi dicunt iſtud priuile
gium per illud capitu. eſſe reuocatum. & idem tenet Ioannes
Andreas hic.

Super eo. c. Si quæris ſub qua forma verborum ferri
debeat ſentẽtia interdicti, & quo ordine,
& quæ pœna non rite ferentis, & vtrum poſsit relaxari vel
ſuſpendi, & in quibus ſententiæ excommunicationis, ſuſpen
8 ſionis, & interdicti conueniunt, & differunt, diſtingue. † Aut
quæris de primo. ſ. ſub qua forma verborũ ferri, debeat & dic
quod ſub tali forma, nos propter talem cauſam, talem eccleſiã,
villam, vel terram interdicimus vel ſupponimus interdicto. ſ.
de offi. deleg. ſane. j. de verbo. ſig. cum in partibus. Nunc vero
communiter iudices ſolent addere ſic, eccleſiaſtico ſupponi
mus interdicto. Poteſt tamen interdicti ſententia etiam ſecun
dum arbitrium hominis formari, vt videlicet interdicat vel
miſſarum celebrationem cum cantu, vel celebrationem veſpe
rarum, vel ſepulturam & huiuſmodi, & poteſt iudex ab inter
dicto excipere quos vult, & ſubijcere quos, vult & quãdo vult.
† Aut quæris de ſecundo. ſ. quo ordine, & quæ pœna non rite
9 ferentis & tunc. aut quæris de interdicto perſonarum, aut loco
rum. Si de interdicto perſonarum, dic quod debet ferri ratio
nabiliter ſicut & ſententia excommunicationis. ſ. de offic. or
di. cum ab eccleſiarum. Et ſi feratur irrationabiliter, puniri de
bet proferens pœna illius canonis, ſacro. j. de ſent. excom. Et
ſatis videtur hoc expreſſum. j. de ſen. exc. cum medicinalis. §.
& hæc eadem libr. 6. vbi quantum ad ordinẽ proferendi ęqui-
parantur ſententia excommunicationis, ſuſpẽſionis, & inter-
dicti. Quod intelligunt Innocen. & Hoſtien. ibi de interdicto
perſonarũ, non locorũ, hoc eſt in ſuſpenſionibus & interdictis
ab officio & beneficio & ſacramentis & nõ in alijs interdictis.
Si de interdicto locorum, tunc dic, quod tale interdictum non
habet

habet talem ordinem ſed illum quem dat ſibi proferens, vt pa
10 tet per premiſſa & etiam per ſequentia.†Aut quæris de tertio
.ſ.vtrum poſsit ſuſpendi vel relaxari, & tunc dicit Inno.hic in
prima gl.ſua. & Hoſt. poſt eũ quod licet locus ſit interdictus,
de licentia tamen iuris poteſt ibi quis ſepeliri, & celebrari, vt
per totum hoc.c.& ſequens:& etiam de licentia hominis,quia
& talis ſententia ſuſpendi poteſt.ſ.de app.dilectis.§.quia vero.
verſi.non obſtante. Quia quando locus interdicitur potius vi
derentur interdicti homines quam locus, vnde quando dici-
tur interdicto talem eccleſiã,is eſt ſenſus, ideſt interdicto ce-
lebrantes in tali eccleſia, & ab hac ſententia poteſt iudex exci-
pere & ſubijcere quos vult, & quod etiam certa officia ibi ce-
lebrantes ſint excommunicati,& non alij, vel certo tempore,
puta quãdo dominus terræ preſens erit,& non alio.arg.in diſt.
cap.ſanc.&.ſ.de ſponſa. non eſt vobis.Si vero perſona eſſet in-
terdicta vel ſuſpenſa,tunc ſi pro delicto ſuo non poſſet de licẽ
tia alicuius celebrare,nec ſuſpendi interdictum, vel ſuſpenſio:
& eſt ratio quia aut pœnitet & ſatisfacit de eo pro quo interdi
ctus eſt,& ſic relaxatur ipſa ſentẽtia in qua poſtea non recedit
ſine culpa ſua & ſine monitione.ſ.de conſti.ex literis.& de ap
pel.reprehenſibilis.Aut nec penitet,nec ſatisfacit, & tunc non
debet ſacramenta eccleſiaſtica miniſtrare.81.diſtinctio ſi qui
ſunt.& cap.miniſtri.& cap. oportet.&.cap.ſi diaconus. Sed ſi
pro debito alterius ſicut ſit.17.quæſtio.5.miror.& capit.felix.
24.quæſtio.3.ſi habes.prædicta ratione conſiderata poteſt di-
ci ſicut de interdicto quod talis ſententia ſuſpendi poteſt ſecũ
dum Innocentium & Hoſtien.hic idem frater Ioann. in ſum-
ma confeſ.titul.de ſenten.interdi.quæſtio.231.ſub qua forma.
& Aſten.libr.7.titul.de interdicto & ſuſpenſione.articul.3.que
ſtio.ſed nunquid Epiſcopus.& articul.9.quæſtio.ſed nunquid
Epiſcopus,& adde quod dixi.ſ.de appel. cap.ad hęc quoniam.
11 †Aut quæris de quarto.ſ.in quibus conueniunt,& dic quod in
multis:primo,in forma decreta.cũ medicinalis. Secundo quia
appellatio præcedens tuetur appellãtem in bis tribus.j.de ſen
ten.excom.cap.licet libr.6. Tertio, quia neutrum per appella-
tionem ſuſpendi poteſt.ſ.de appel.ad hæc quoniam.&.cap. pa
ſtoralis.&.j.de ſentent.excommunicationis.is cui.§. final.lib.
6.Quarto,quia neuter debet celebrare diuina ex quo interdi-
cti ſunt.ſ.de cleric.excom.mi.cap.2.&.c.poſtulaſtis §.fi.Quin
to,quia debet monitio procedere,vt in d.capit. reprehenſibi-
lis.in prin.&.j.de ſentẽ.exc. ſacro.12.quæſtio.2.indigne. nam
idem quod ibi dicitur de ſenten.excom.& ſuſpenſionis intel-
ligit Innocen.in d.capi.ad hæc, quoniam quando ſuſpenſio vel
interdictum fertur in aliquem pro contumacia, ſecus ſi impo
natur pro pœnitentia ſeu pœna, nam tunc fruſtra procederet
admonitio cũ in omnem caſum ſubſecutura ſit ſuſpenſio ali-
quando ad tempus,aliquando in perpetuum.Sed Hoſtien.ibi
dicit hoc verum,quando à canone ſic ſtatuitur pœna,vt in cõ
cor.ſ.allega.ſecus ſi ab homine,tunc enim debet monitio præ
cedere vt patet.ſ.de cohab.cleric.& mulie.cap.ſicut.&.c.ſi au
tem.ſecundum Hoſtien.ibi pro quo facit.j.de offi. ordi. ſi ca-
nonici.lib.6.Sed opinionem Inn.credo veram ,quia pœna ſeu
pœnitentia imponitur pro peccato iam commiſſo,ſed iura al-
leg.per Hoſtien. loquuntur quando timetur de peccato veriſi
militer committendo ſeu reiterando,puta fornicationis, vbi
monitio de fornicatoria à ſuo conſortio amouendo ne fornì
catio committatur præcedit ſuſpenſionem,quæ ſuſpenſio pro
contumacia ibi fertur,& ſic concordant cum opinione Inno-
cen.Sexto, quia cum iuratoria cautione vterq; abſoluitur.j.de
ſent.excom.venerabili.&.c.ſuper.& nota.ſ.de appel. qua fron
te.Septimo,quia vtriq; præſtatur abſolutio ad cautelam. vt in
d.c.venerabili.&.ſ.de cler.excom.mi. apoſtolicæ.ſecundũ In-
no.& Hoſtien.in d.c.ad hęc quoniam.Quod verum de inter-
dicto in hominẽ promulgato, quod non immutatur per.c.præ
ſenti.j. de ſenten. excom. lib.6. cum de tali interdicto ibi non
loquatur. ſecus de interdicto quod fertur in locum cuius rela
xatio ad cautelam locum non habet.vt in d.c.præſenti. Et po
teſt eſſe ratio diuerſitatis,quia propter peccatum vnius,terra
vel caſtrum ſeu alius locus interdicitur.ſ.de ſpon. non eſt vo-
bis.de poſtul.præla.c.1.ſecundum Guil.in d.c.pręſenti.glo.fin.
Octauo, quia vtraq; tenet & ſi nullus ordo ſeruetur.argu.11.
quæſtio.3.ſi quis presbyter.& in d.c.ad hæc quoniam. Nono,
quia vtraq; eſt à ſuperioribus ſeruanda, vt in d.c.cum ab eccle-
ſiarum.Decimo,quia neuter durante ſententia poteſt teſtifi-
cari.ſ.de teſti.c.veniens.2.Vndecimo, quia non debet de ipſa
ſuperior aliquid diſponere partibus non vocatis.j. de appel. ro
mana.§.penul.& de ſenten.excommu. romana.1.reſponſo.li-
bro 6. Duodecimo,quia ſicut filij ſpirituales ſedis apoſtolicæ
non poſſunt per inferiorem excommunicari, ſic nec interdi-
ci nec ſuſpendi.vt.j.de verbo.ſigni.veniens.1.reſponſo. & de
priuil.volentes.§.penulti.lib.6.Decimo tertio,quia vtraq; ſen-
tentia nomine cenſurę eccleſiaſticæ cõtinetur, vt.j.de verbo.
ſigni.quærenti. Et ſic præmiſſa de ſuſpenſione à vei.aut quæ-
ris de quarto circa, intellige de ſuſpenſione ab officio & benefi
cio vel ab officio tm̃,ſecundum Inn.& Hoſt.in d.c.ad hæc qm̃
quæ ponunt ibi octo primos modos,& alios quinq; ponit fra-
ter Io.in ſum.confeſ.tit. de ſententia interdicti.q.230.quo or-
12 dine &c.†Aut quæris de quinto ſcilicet in quibus differunt. &
dic quod in participatione, quia cum ſuſpenſo vel interdicto
poſſunt homines participare,niſi & participatio eſſet ſpeciali
ter interdicta,ſed cum excommunicato non.vt.ſ.quod metus
cau.ſacris.ſecundum fratrem Io.in dicta.q. Item excommuni
catio iuſte lata ligat animam & corpus, animam,quæ traditur
ſathanę.vt.11.q.3.c.audi deniq;.&.c.nemo Epiſcoporũ. vt in
c.alle.ſacris.&.11.q.3.in c.ſicut apoſtoli.c.excommunicatos.c.
cum excommunicato.&.c.ſequen.Item excõmunicatus caret
eccleſiaſtica ſepultura, vt.ſ.de ſepul ſacris.j.de ſenten.excom.
à nobis.2.& etiam nominatum interdictus vt hic in princ.ibi
niſi excõmunicati vel nominatim fuerint interdicti,& expreſ
ſius extra dė ſepul.c.1. in cle. ſecus in non nominatim interdi
ctis vel ſuſpenſis.vt no.Io.An.ibi ſuper verbo,nominatum.

Super eo.c. Ad declarationem glo. Inno. tamen can
tabũt &c.Si quæris vtrum priuilegio,vel
conſuetudine poſsit aliquis habere, quod in loco interdicto
13 poſsit licitè celebrare,diſtingue,†Aut quæris de priuilegio, &
tunc,aut quæris de priuilegio conceſſo à Papa,& dic quod ſic,
tã ſubmiſſa quã alta voce, vt hic,&.ſ.eo.cũ & plantare.§. in ec
cleſijs.&.c.porro.quia habet plenitudinem poteſtatis.ſ.de vſu
pal.c.ad honorem.ſecundum Inn.& Hoſt.hic.Idem Ber. ſ.de
appel. ad hæc quoniam. idem frater Io.in ſum. confeſ.titu.de
ſent.interdicti.q.243.ſed nunquid ex ſola.& Aſten.lib.7.tit.de
interdicto.& ſuſpen.artic.4.in fin. & ar.9.ver.quid ſi Papa.vbi
etiam dicit ſecundum Vinc. quòd per illud priuilegium inter
dictum non erit relaxatum,ſed eo manente celebratur. arg.à
ſimili.ſ.eo.petiſti.a.in fi.& hic. Aut de priuilegio conceſſo ab
Epiſcopo vel alio inferiore à Papa vt dicit Ber. in d.c.ad hæc,
quoniam.in fi.quod non,quod intellige loco interdicto etiam
quo ad priuilegiatum manente. ſecus ſi relaxetur quo ad eum,
14 vt dixi ſ.diſt.proxima.†Aut quæris de conſuetudine, & tũc re
fert ſecundum Inno. hic. Aut quæris,vtrum poſsit ex conſue
tudine aliquis habere quod tẽpore interdicti celebraret ſub-
miſſa voce, & dicit quòd ſic. Aut alta vocè ianuis apertis,&
campanis pulſatis,& dicit quod non poteſt hoc habere ex con
ſuetudine,cum ex ea rumpatur neruus eccleſiaſticę diſciplinę.
ſ.de conſue. cum inter vos.& quia hoc redundaret in graua
men eccleſiæ generalis.ſ.de conſue.c.1.ſecũdum Inno.Tu dic
ſecundum Hoſti. quod obtentu alicuius conſuetudinis nemo
poteſt habere quòd tempore interdicti celebret etiam ſubmiſ
ſa voce, vt patet in eo quod legi. & not.in dicto.c. cum inter
vos.& idem videtur tenere frater Io.in dicta.q.ſed nunquid ex
ſola. Quod intellige alias quam ſecundum formam decretalis
alma mater.j.de ſenten.excom.lib.6.& pro hoc facit extra de
ſentent. excom. ex frequentibus. & capit.cuius ex eo. in cle-
men.&c.Henricus Bobic.

1 *Priuilegiatus ad celebrandum in loco interdicto, an alios ad-
mittat.*
2 *Diuina alibi audire an poſsint qui ſunt de loco interdicto.*
3 *Qui per alium facit per ſe facere videtur.*

QVod nonnullis. Ad euidentiam huius.
c.& gloſſ. Ber. Inno. &
1 Hoſtien.hic.†Si quæris. vtrum priuilegiati quòd in
terdicti tempore poſsint ſubmiſſa voce diuina offi
cia celebrare, poſsint eo tempore alios ſecum admittere ad di
nina,diſtingue hodie vt legi.& no.j.eo.c.licet.lib.6. & de hoc
notauit Specu.ti.de leg.§.iuxta. verſi. illud quoq; notandũ eſt.
2 ibi,ſi clerici &c.†Et vtrum illi qui ſunt de loco interdicto poſ
ſint alibi audire diuina, diſtingue vt legi. & not.j. de ſenten.
excom.c.ſi ſententia.§.1.&.c.alma mater.§. adijcimus.lib.6.&
de hoc no.frater Io. in ſum.confeſ. tit. de ſententia interdicti.
q.259.quid ſi homines manente &c.&.8.q.ſequen.Item quod
dicit text.hic quandoq; ianuis clauſis &c. intellige quandoque
ideſt ſingulis diebus.vt.j.eo.c. fina.lib.6.vbi eſt hoc hodie de
claratum ſecundum.G. ibi ſuper verbo celebrari Item quod
3 hic dicit celebrare,adde & facere celebrari†quia per alium fa-
cit &c.j.de ſen.excom.mulieres.ſecundum Hoſtien.quod eſt
hodie

hodie approbatum in dicto,cap.fin.ſecundum G.ibi ſuper ver
bo celebrari.

1 *Mens verbis præferenda.*
2 *Verba ſequenda, vbi de mente non conſtat.*
3 *Triſtitia de bonis ſpiritualibus.*
4 *Triſtitia de bonis temporalibus.*
5 *Fraus legi ſit quatuor modis.*

QVanto. Ad declarationem gloſſ.primæ. Si quæ
ris vtrum potius conſideranda eſt mẽs
1 quã verba,diſtingue. † Aut de mente conſtat, & tũc
præferenda eſt intentio,vt hic,&.j.de verbo.ſigni.
intelligentia.&.c.in his.vbi de hoc.1.q.1.Marciõ.ff.de legibus.
l.ſcire leges.& in alijs concor. hic alleg. Quod locum habet in
teſtamentis.ff.de leg.1.l.penulti.& de leg.3.l.non aliter. & in
contractibus.C.quæ res pig.oblig.poſ.l.fina. & in repe.ſ.de re-
ſcript.c.2.&.ca.ad aures.;& in priuilegijs vt hic.& in iudicijs.j.
de verbo.ſig.in his.& in matrimonijs.vt legi. & nota.ſ.de ſpõ.
ex literis.1.& in c.tua.& in iuramentis.11.q.3.anteceſſor.Item
in baptiſmo.de conſe. diſt.3.retulerunt. & generaliter in qui-
buſcunq; verbis ſecundum Hoſtien.& Io.An.hic.Et permiſ-
ſum eſt verba legis offendere ſeruata mente.ff.de excuſa. tut.
l.ſcire oportet.§.aliud.& no. per gl.ff.de legi.l.cõtra.& per Gẽ
2 cel.in extrauagan.Io.22.execrabilis,† Aut non conſtat de men
te,& tunc melius eſt verbis edicti ſeruire.ff.de exerci.l.1.§.ſi
is qui nauem de leg.3.l.non aliter. vt notant Cardi.G.& Ioan.
An.j.de elec.cupientes.§.ad hoc ſuper verbo infra idem tem
pus.lib.6.&.G.j.de immu.eccle. clericis.glo. penulti.eod. lib.
Et pro fine huius gl.quæ dicit quod illa decre. eſt contra ciui-
tates quæ quandoq; conſimilia faciunt cõtra eccleſiaſticas per
ſonas,& ſic violant eccleſiaſticam libertatem,eſt hodie caſus,
quòd tales ſunt excommunicati.j.de immu.eccle.capitu.vlti.
libr.6.& ibi vide.

Super eo.c. Si quæris vtrum triſtitia, vel inuidia de
bono alterius eſt peccatum,vel non,† Di
3 ſtingue ſecundum Aſten.lib.2.titu.de gaudio, accidia & inui-
dia,art.3.quia triſticia de bono alterius poteſt eſſe dupliciter
ſcilicet vel inquãtum ex eo nobis aliquod periculũ imminet,
ſcilicet, vt ab eo lędamur,& huiuſmodi triſticia nõ eſt inuidia
ſed effectus timoris,vt dicit Philo.in ſecundo ethicorũ.& po
teſt eſſe ſine peccato vt dicit Greg.22.moralium., Vel inquan
tum eſt diminutiuum proprię glorię,vel excellẽtiæ,& hoc eſt
quando exceditur ab alio in illo bono, & triſticia eſt propriè
inuidia,& ſemper praua. vt dicit Philo.2. retho.& eſt in gene-
re ſuo ſemper peccatum mortale cum repugnet charitati, quia
dolet de bono proximi,de quo charitas gaudet.Io.5.virũ ſtul-
tum interficit iracundia,& paruulum occidit inuidia.Sunt mo
do quidam primi motus inuidiæ,quandoq; etiam in perfectis
viris,qui inſurgunt ex ſurreptione qui ſunt veniales.Et ſimile
eſt de inuidia paruulorum, in quibus non eſt vſus rationis, &
de motu inuidiæ ſecundum quod eſt paſsio ſenſualitatis vlte-
rius poteſt eſſe triſticia de bono alterius, inquantum deeſt no
bis illud bonum quod ipſe habet, & hoc eſt propriè zelus. vt
dicit Philo.in 2.retho. & ſi ſit de bonis honeſtis eſt laudabi-
lis,ſecundum illud.1.Corint.14.ęmulantium chariſmata me-
4 liora.† Si autem de bonis temporalibus poteſt eſſe cum pecca
to & ſine peccato, poteſt etiam eſſe triſticia de bono alterius,
inquantũ ille eſt illo indignus,quæ quidam triſticia eſt.vt dicit
Philo.in 2.retho.de temporalibus bonis, & pertinet ad bonos
mores,& hoc ideo dicit quia reputabat illa magna, ſed ſecun-
dum fidem quaſi nihil ſunt reſpectu futurorum bonorũ, quæ
ſeruatur bonis.& iden huiuſmodi triſticia prohibetur in pſal
mo noli ęmulari in malignantibus &c.

Super eo.c. gloſſ.& ſic patet &c.Si quæris quot mo-
5 dis ſit fraus legi. † Ber.hic dicit quod qua
tuor modis.ſ.de perſona ad perſonam,de re ad rem,& de con
tractu ad contractum,& hoc vltimum duobus modis & idem
dicit Ioan.14.q.3.pleriq;.vbi ponit hanc glo.Idem Accur.ff.de
legi.l.contra legem.vbi ſimiliter ponit hanc glo. idem Hoſtiẽ.
in ſumma de emptio.& venditio.§.vlti.ſ.de emptio.& ven.ad
noſtram.Item etiã fit de nomine ad nomen.ſ.de ſimo.ea quæ
&.c.in tantum.in auth.vt nulli iudi.§.1.col.9.& in d.c. pleriq;.
Item de tempore ad tempus,vt.ff.de mino.l.deniq;.§.1.itẽ de
loco ad locum.vt. C.ſi mancip. ita ve.ne proſtituatur.l.eamq;.
ita ſecundum Car.qui iſtos tres modos addit.j.de elect.auari-
tiæ.li.6.& idem Abbas hic,hoc excepto quod iſtum vltimum
modum dicit eſſe de facto ad factum,vt in dicta.l.eam quæ.ita
& Ioan.And.dicens etiam quod in his concor.Vincen. hic,ſ.
de conſti.ne innitaris.ſed Dyn.dicit ſupradictos caſus reduci-
biles ad primos.de hoc.j.de regul.iur.capitu.fina.libro.6.

1 *Priuilegium ſtudij an ad doctoratum extendatur.*

1 SVper ſpecula. † Vtrum priuilegio huius
ſtudij pariſius, per quod
conceſsit Papa quibuſdam quod poſsint hic audire
leges, & in eo iure libere ſtudere, liceat eis hic in
eo iure docere,vel doctorari,vide per Io.An.de regu.iur.cum
quid prohibetur.in nouella.lib.6.vbi ab his conſuluit abſtine-
re, & quia multis videretur quod mens concedentis priuile-
gium ab illa ſe non extenderet.

1 *Priuilegium ſuper decimis noualium an extendatur ad poſſeſ-
ſas per alios.*
2 *Indulgentia ſuper re litigioſa non concedenda.*
3 *Priuilegium an comprehendat de nouo ædificata.*
4 *Eccleſia ſine Epiſcopi licentia non ædificanda.*

DVdum. Ad declarationem gloſſ. Innocen. hic
quæ incipit idem credunt. Si quæris
vtrum priuilegium conceſſum de & ſuper decimis
noualium non ſoluendis, extendatur ad illas deci-
mas quas tempore conceſsionis huiuſmodi alij poſsidebant,
1 diſtingue.† Aut quæris vtrum extendatur ad decimas quas alij
poſsidebant iure ſuo tanquã ſibi debitas, & in quibus ius pro
prietatis habebant, & tunc non, nec debet illis obeſſe priuile-
gium hoc tacito impetratum vt hic, tum quia abſorberet ius
alterius.C.de preci.impera.off.l.nec dãnoſa.&.l.reſcripta.tum
quia non fit mentio de poſſeſsione,quod eſt neceſſarium vt va
leat priuilegium vt hic.Aut ad illas quas alij poſsidebãt, in qui
bus tamen ius proprietatis non habebant bonę fide,licet pro-
prietatem non haberent,& tunc idem.ſ.vt ſola bonę fidei poſ-
ſeſsio vires priuilegij impediat.arg.ſ.de conceſ.præbẽ.cum no
ſtris.&.c.literas.Aut violenter vel mala fide,& tunc talis vio-
lenta,vel malefidei poſſeſsio vires priuilegij non impedit,arg.
ſ.de reſti.ſpolia.grauis.& de præſcrip.c.vlt., inter vir.& vx.& ſi
neceſſe.ſecundum Inno.& Hoſtiẽ.hic.Idem Io. An.poſt eos
ob hoc etiam dicunt quod ſi Abbas impetrat priuilegiũ exem
ptionis pro ſe, & capellis ſibi ſubditis, q; ſi aliqua capella ſua
ab alio monaſterio & bona fide poſsideatur,impedientur quo
ad eam vires priuilegij,alias non,per eadem iura.Idem per om
nia notant G.&.Io.An.j.de decimis.c.ſtatuto.ſuper verbo poſ
ſidebant.lib.6.vbi etiam dicunt idem in priuilegio cõceſſo ali-
quibus,vt noualiũ decimas pro ea portione percipere valeant
2 qua veteres contingunt iuxta formam illius.c. † Itẽ not. Vin,
hic & Io.An.poſt eum,quod valet indulgentia ſup. re litigio
ſa,nec confirmatio.ſ.de confir.vti.c.1.nec conſecratio.ff.de li-
tig.l.vlt.nec promotio ad dignitatem.ff.de libera.cau.l. qui de
libertate.nec recipitur ad ordines,nec ad teſtimonium.ſ.de te
ſti.non debet.nec valet alienatio niſi in caſibus.C.de liti.l.vlti.
de hoc vt lit.pen.eccleſia,

Super eo.c. Si quæris quando monaſterium exem-
ptum ſuis capellis in aliquibus poſſeſsio
nibus per ipſum acquiſitum de nouo eccleſiam ędificat vtrum
3 huiuſmodi. eccleſia ſic ædificata ſit exempta,† reſpondet In-
nocen.hic indiſtinctè ſic, dummodo de illis poſſeſsionibus an
te ędificationem ipſius eccleſiæ modicum emolumentũ con
ſequeretur Epiſcopus. Tu vero diſtingue ſecundum Hoſtien,
quod aut eſt ędificata eccleſia cum licentia Epiſcopi,& tunc ſi
non ignorabat exemptionem,videtur cum nihil retinuerit ibi
ius ſuum remiſiſſe.arg.ſ.eo.quia circa. Aut ignorabat exẽptio
nem, & tunc ſi certificari potuit,ſibi imputet.arg.37.diſt.c.ſi.
ff.ad macedo.l.penulti.Aut hoc inquiſiuit,& monaſteriũ exẽ-
ptum hoc in fraudem tacuit, & tunc videtur Epiſcopo ſubue
niendum.arg.ff.de redhibi.ac.l.1.§.1 &.2.& l.cũ ſex.ſ.de cleri.
4 excommu.apoſtolicæ. de reſcrip.ex parte.ſ. † Aut ſine licentia
Epiſcopi,& tunc poteſt eccleſia ab Epiſcopo vendicari, vt pa
tet.ſ.eod.cum olim propter.§.1.verſi.inſuper eccleſijs.

¶ De purgatione canonica. Rubrica.

1 *Epiſcopus aliquando iurans tangit euangelia.*
2 *Epiſcopus iurando regulariter non tangit euangelia.*
3 *Epiſcopalis dignitas eſt ordo.*

NObilis. Ad declarationem gloſſ.penulti.Berna.
hic.Si quæris vtrum periurus nolens ad
mittatur ad iurandum, & etiam cogi debeat ad iu-
randum, in caſibus in quibus alius iurare cogere-
ter,

tur; diſtingue vt dixi ſuprà de maio. & obedient. capit. cum in eccleſijs. diſt. 2.

QVotiens. Ad declarationem glo. 1. Ber. Si quæris vtrum plures poſsint accuſare, diſtingue, vt dixi. ſ. de colluſio. detegen. c. 1.

Super eo. c. Ad declarationem gloſſ. non enim licet &c. Si quæris vtrum quod alicui ſuo nomine non licet, nec alieno licebit, diſtingue, vt leg. & nota.
1 ỹ. de reg. iur. c. quod alicui. lib. 6. † Et not. quod eſt hic caſus ſpecialis in quo Epiſcopus tangit euangelia, ſimile. 5. q. 7. ca. quotiens. & ỹ. de ſen. excom. venerabili. Et poſſet dici quod quia ſimonia eſt, hæreſis, ideo tangit hic ſicut cum hæreſim abiu-
2 rat, vt in c. alleg. quotiens. † Alias non tangit licet coram eo proponatur. C. de Epiſco. & cler. auth. ſed iudex. 2. q. 5. quæ de cauſa. 11. q. 3. imperator. ſecundum Hoſtien. Et per iſtum. §. & ỹ. eo. c. fin. in fi. no. Archi. ỹ. de elec. vt circa. in fi. ſuper verbo, per proprium. quod ſe purgans iurat in propria perſona, & nõ per procuratorem, & eſt huic ſimile. ſ. qui matri. accu. poſ. cum in ſua. Not. etiam ſecundum Hoſtien. & Io. An. hic quod licet accuſator in probatione deficiat, eſt tamen indicẽda purgatio infamato, & dic vt. ſ. de accuſa. cum. p. in fi. Item nota quod cõpurgatores, ſeu alter eorum, non habent compurgatum, adeo obligatum quod eos ſeu eorum alterum ſimiliter debeat compurgare, quia iſta naturalis obligatio non eſt talis qualis eſt illa quæ oritur ex pacto, illa enim fortior eſt quam iſta, & venit in compenſationem. ff. de compenſatio. l. etiam. & ſi ſoluitur non dicitur donatio. ff. de donat. l. hoc iure. §. penultimo ſecundum Vincẽ. qui hoc no. ỹ. de proba. ad noſtram. Idem Io. An. ibi poſt eum. & idem not. Archid. 2. q. 5. mennam. ſuper verbo ſacerdo-
1 tibus. † Item ad hoc quod dicit Bernar. hic in glo. 2. quòd dignitas Epiſcopalis ſit ordo, faciunt. 24. diſti. c. 2. & c. Epiſcopus cũ ordinatur. 54. diſt. ſi ſeruus. 2. 63. diſt. c. 5. & 2. 65. diſt. non debet. & c. ſeq. & c. placet. & c. fi. 66. diſ porro. 75. diſt. c. 1. 80. diſ. c. Epiſcopi. & c. fi. 84. diſt. cũ in præterito. 89. di. c. vlti. 93. diſt. dyaconos. Ad idem. ſ. de renunc. poſt tranſlationem. in fin. de tempo. ordin. ſi Archiepiſcopus. & c. nec Epiſcopus. de conuer. coniug. ſane. de presbi. non bapti. ca. vlti. verſicu. præterea. de cõſecra. eccle. aqua de cle. percuſſo. c. 2. C. de Epiſco. & cleri.
2 auth. Epiſcopalis ordo. Ad contrarium ſatis facit. ſ. de ſeru. in ordi. ſa. c. vno. in fin. vbi dicitur Epiſcopos conſecrari, presbiteros ordinari ſecundum Io. An.

1 *Epiſcopus in purgationem indicat criminis reo.*
2 *Infamia graui notato indicitur purgatio.*
3 *Infamia leui notato non indicitur purgatio.*
4 *Purgatio an indicenda non infamato. 6.*
5 *Purgationis diffinitio.*
7 *Purgatio de quo crimine indicenda. 10.*
8 *Purgatio non indicenda niſi probatione deficiente.*
9 *Eccleſia quando de laici crimine cognoſcit.*
11 *Appellatur à purgationis indictione.*

NOs inter. Ad euidentiam primæ gloſſ. Ber. Si quæris vtrum, & quando Epiſcopus ſuſpecto de crimine, & de quo crimine in defectu probationis poſſit & debeat purgationem indicere, diſtingue. Aut quæris de primo. ſ. vtrum ſuſpecto de crimi-
1 ne poſſit & debeat indicere purgationem, & tunc, † Aut quæris, vtrum debeat indicere purgationem illi quem bene ſcit crimen commiſiſſe, & tunc vide quod no. glo. 15. q. 5. presbyter. glo. 5. vbi dicit quod Hug. dicit quod Epiſcopus debet ei ſecreto conſulere, vt potius confiteatur publicè crimen, quam quod fiat periurus. Sed ſi eum ad hoc non poteſt inducere. dicet populo, abſit vt quicquam ſiniſtri de hoc clerico ſuſpicemur. vt. 11. q. 3. abſit. Alij dicunt quod delegabit purgationem. Tertij dicunt, quod non peccat audiendo purgationem, quia auctoritate canonis facit. 23. q. 3. qui peccat. & ſecundum Arch. in d. c. presbyter. glo. ſua penulti. ſicut miniſter iuris hoc facit, vnde ipſum ius hoc facere videtur. argu. 23. q. 5. homicidas. & c. prece. Et ſi forte habeat conſcientiam ſcrupuloſam deponat errorem. ſ. de ſimo. per tuas. & facit quis aliquid ex officio, quod alias facere non poteſt nec debet, argumen. bonum. ſ. de offic. ordin. ſi ſacerdos. de vſu pal. ea tuarum. & c. vlt. 6. q. 2. placuit. ff. de in ius vocand. quæſitum. Et in hac ſententia vltima remanet Io. de ſa. & bene, prout credit Archi. ibi, quia iudex non facit hoc vt ſciens tanquam priuata perſona, & iudex, ad quod facit quod not. ſ. de offi. de lega. paſtoralis. §. quia vero. in gloſ. argu. contra Hug. & multum mouet Archi. c. non prohibeat. de conſe. diſt. 2. Nam cum nullum ſacramẽtum ſit maius, nec venerabilius in eccleſia quam ſit corpus Chriſti, de conſe. diſtin. 2. nihil. 96. diſt. ecce. 1. quæſtio. 1. multi. conſtat quod qui indignus accipit ipſum, nõ minus reus eſt quam qui indigne iurat, & tamen ſacerdos illi quem nouit horrenda crimina cõmiſiſſe ſi probare non poteſt, exigendi neceſſe habet euchariſtiam miniſtrare, quare &c. & Prædicta ſententia Hug. nun placet Archidi. quoniam præbet cauſam aliquotiens mentiendi, & ſic quantum ad hoc non refert, vtrum Epiſcopus ſciat ipſum cõmiſiſſe crimen vel non, & de hac materia ſatis no. Ray. in ſumma de iuramẽto & periurio. §. quid de iudice. Aut quæris, vtrũ debeat indicere purgationem illi, quem neſcit pro certo crimẽ commiſiſſe, & tunc, aut eſt infamatus, aut non eſt infamatus.
2 ſi eſt infamatus, tunc, † Aut graui infamia apud bonos & graues, & tunc poteſt ſibi indicere purgationem, vt hic & ỹ. eodem. capit. cum in iuuentute. & 2. q. 5. ſi mala fama, dummodo infamia non ſit orta ab inimicis. 11. q. 3. in cunctis. vt no. Ber. ſ. de offic. ordin. c. ea parte. gloſſ. & fina. & idem Tancre. Philoſophi. Vincen. Goffr. & Hoſtien. ibi. Et quod propter infamiam ortam ab inimicis, non ſit indicẽda purgatio not. Specula. titul. de abſolutione & purgatio. §. vlti. verſicu. quid ſi liquere potaſt &c. Tu dic idem etiam ſi ſit orta ab inimicis ex quo peruenit ad graues. vt. ỹ. eod. cum dilectis. §. ſi vero. vbi hoc no. Ber. in gloſſ. not. quod dicit Hoſtien. & Ioã. Andre. ibi. & in c. cum in iuuentute. & ſ. de accuſa. c. veniens. in fi. & Archidi. 2. quæſtio. 7. capitu. teſtes. gloſſ. & Guil. de mon. lau. extra de offici. ordina. cap. 1. ſuper verbo iniungimus. in clemen.
3 † Aut leui vel exili infamia, & propter talem infamiam non indicitur purgatio, argumen. ỹ. eod. cum in iuuentute. 2. quæſtio. 5. quanto. vbi hoc notant Ioan. & Archidi. & 33. diſtinc. habuiſſe. dummodo crimen ſit tale de quo poſſit indici purgatio
4 vt ſequitur. † Aut non eſt infamatus, & tunc non debet purgationem indicere, vt notant prędicti docto. in capitu. allegat. ex parte. & Hoſtien. hic dicens, quod ſi Epiſcopus non infamato indiceret purgationem, poſſet ab eo appellare, vt hic. licet quidam vt Mel. Alanus, & Albertus dicant per. c. ſi legitimi. 2. q. 5. & C. de pœna iudic. qui male iudic. authen. nouo iure. quod accuſatore deficiente ſemper reus compellendus eſt ad purgationem, & male ſecundum Lauren. & Archidia. in dicto capitu. ſi legitimi. 2. quæſtio. 5. in ſumma, & 22. diſtinctio. capitu. 1. argument. 2. quæſtio. 4. omnibus. & 6. quęſt. 5. quod autem. Nec obſtat quod notat. G. ỹ. de accu. capit. 2. gloſſ. 1. in fin. lib. 6. vbi quęrit an ordinarius ex ſola ſuſpicione procedere poſſit ad inquirendum contra ſubditum, & dicit quod poteſt dici quod ſolius Epiſcopi ſuſpicio non ſufficit. vt 6. quæſtio. 2. placuit. argumen. vbi eſt ſuſpicio veriſimilis apud Epiſcopum & alios, tunc ſecus, quia ibi loquitur quando Epiſcopus vult procedere ad inquiſitionem, quod poteſt quandoq; abſq; infamia præcedente propter fauorem ne crimina remaneant impunita. vt dixi. ſ. de offici. ordina. cap. 1. Hic vero quando vult procedere ad purgationem, quæ eſt probatio, ſeu oſtẽſio innocentiæ.
5 † Cum canonica purgatio ſit nocentia infamiæ eccleſiaſticæ, innocentiæ canonicæ facta detectio. ita diffinit Hoſti. in ſum. eo. titu. §. quid ſit in princ. & Archi. 2. q. 5. habet hoc proprium glo. antepe. dicens, quod eſt probatio negatiuæ, qua probatione reus ſine cauſa. i. ſine infamia onerari non debet. argu. ff. de probatio. c. 2. Sed quod ſolius Epiſcopi ſuſpicio ſufficiat ad hoc vt poſſit indicere purgationem, not. Innocẽ. ſ. de accuſa. qualiter. 2. gl. no. quod hic inſtruitur. & de ſimo. licet Heli. glo. 5. idem Hoſtiẽ. ibi. & G. de mon. lau. extra de oſ. ordi. c. 1. ſuper verbo iniungimus. in cle. per. c. omnibus. 2. q. 5. in fi. & ſ. eo. ſi quis de gradu. vbi idem not. Vincen. & hoc clare poteſt colligi ea decre. ỹ. eod. inter. verſi. attendentes. Ibi vehementem ſuſpicionem &c. vbi Inn. exponit, ſcilicet ipſius iudicis. idem innuit abbas ibi. vnde ipſe no. ỹ. eo. cum dilectis. glo. de alio crimine ver. nobis autem videtur &c. quod ſiue ſcãdalum, ſiue periculum, ſiue infamia, ſiue ſuſpicio grauia ſint contra aliquem, prælatus ſuus poteſt procedere ad inquiſitionem. vel ſi nõ inueniat probationes, indicet purgationem. quam ſi præſtiterit, denũciabit eum per ſententiam boni teſtimonij, & abſoluet ab infamia.
6 vt. ỹ. eodem. inter. & ca. ex tuarum. d. c. omnibus. † Item Hoſtiẽſis. ỹ. eodem capitu. proxi. ſuper verbo priuare. dicit ſic, hoc teneas pro conſtanti quod ſuperior ſemper poteſt purgationem indicere ſubdito, quando eſt de aliquo crimine publicè infamatus, vel ratione ſcandali vel propter vehemẽtem ſuſpicionem quorum per ſe ſufficit vnumquodque, per. c. inter. ver. attendẽtes. ad idem facit quod ipſe Innocẽ. no. ſ. de accuſa. cum oportet. gl. 3. & quod no. Ioannes in dicto. c. omnibus. vbi Ioannes credit quod ſi eſt accuſatus, & eſt Epiſcopo ſuſpectus, quod poteſt eum cogere ad purgationem. ſecus ſi non eſt accuſatus.

Sed

Sed Archidi. ibi in glo. adde ex vigore &c. dicit ſic, potes dice-
re quòd ſolius Epiſcopi occulta ſuſpicio non ſufficit. vt. 6. q.
2. placuit. ſed vbi eſt ſuſpicio veriſimilis apud Epiſcopum, &
alios, tũc poteſt indici purgatio. & ſic loquitur. ſ. eo. ſi quis de
gradu. vt ibi patet in verbo propulſatus. quod exponunt Goff.
& Hoſtien. i. infamatus, & in hoc vltimo caſu loquitur decre.
j. eodem. inter. ſi bene aduertatur. Ego non credo quod ſola
ſuſpicio apud Epiſcopum & alios abſq; fama ſufficiat ad purga
tionem indicendam, vt nos. in c. allegato, ex parte. j. de offi. ordi.
niſi ſit propter ſcandalum euitandum, ſi ſic videtur quod poſ-
ſit indici purgatio. argumentum contrã quæ. & no. ſ. de renunc.
niſi cum pridem. §. pro graui quoque ſcandalo. & de noui ope
ris nuncia. cũ ex iniuncto. Vnde ratione ſcandali vitandi mul-
ta ſunt facienda, vel omittenda quæ alias nõ deberent fieri vel
omitti. 50. diſ. vt conſtitueretur. & c. de his vero. 33. q. 5. quòd
Deo pari. Et ita poſſent intelligi dictę opiniones in cõtrarium
alleg. et quod notant Hug. & Archi. 7. q. 2. c. fina. glo. ab Epiſco
po &c. vt dicunt quod eſt arg. ibi &. 30. diſt. c. vl. & in dicto. c.
omnibus. quod quis ſuſpectus de enormi crimine quamuis ac
cuſator deficiat. & mala fama non ſubſit, cogitur tamen ſeip-
ſum purgare. Vnde forte ibi vocatur enorme crimẽ, quod ſcã-
dalum generat, licet alias non eſſet de ſe enorme, & ita fuit. in
d. c. fi. vbi erat ſcandalum contra Epiſcopum quod morbo ca
duco laborabat. Ad c. inter verſic. attendentes. poteſt reſponde
ri quod loquitur copulatiuè non diſiunctiuè vt ibi patet, & q̃d
ſtatim dixi de ſcandalo, intellige vt dixi. ſ. de homi. ex literis.
† Aut quæris de ſecũdo principali. ſ. de quo crimine poſſit Epi
7 ſcopus indicere purgationem, & tunc, Aut quæris vtrum poſ-
ſit indicere purgationem alicui, & vtrum quis teneatur ſe pur
gare de ſola voluntate non producta in actum. & dic quod nõ,
argu. 24. q. vlti. capitu. vlti. de pęnit. diſtinctio. 1. cogitationis.
ſ. de homici. Petrus. vt no. Laur. & Archidi. 2. q. 3. ſi legitimi.
gloſſ. 2. Et idem videntur tenere. Ioan. & Archidia. 1. quæſtio.
3. quia præſulatus. licet ſit argum. contra ibi. &. 50. diſt. ſi quis
viduam. & C. de fide inſtrumen. l. fina. Aut de voluntate pro-
ducta in actum, ſeu de crimine perfectè commiſſo, & tũc aut
de crimine cuius cognitio ad eccleſiam pertinet, puta de hæ-
reſi. ſ. de hæreticis. excommunicamus. 1. §. adijcimus. vel de
adulterio, vel inceſtu, vel de alijs de quibus not. ſ. de ordi. capi.
1. gloſſ. canones &c. & de foro competen. cum ſit generale. vel
vbi temporalem iuriſdictionem habet de omnibus. ſ. de foro
compet. licet. de fide inſtrument. cum Ioannes. de appella. ſi
duobus. §. deniq;. de iudæis, poſtulaſti. & tunc non ſolum cleri
co, ſed etiam laico per Epiſcopũ purgatio indici poteſt, vt hic
&. ſ. capi. 1. ſecundum Ber. Inno. & Hoſtien. hic. Aut de crimi-
ne cuius cognitio non pertinet ad eccleſiam, puta de furto vel
homicidio, ſeu alio crimine nõ eccleſiaſtico commiſſo per lai
cum, & tunc dicunt Berna. & Innocen. hic quod non poteſt,
8 † Quia purgatio nunquam indicitur niſi deficiente probatio-
ne. ſ. de teſtib. tam literis. & no. ſ. e. ſi quis presbyter. Si ergo ad
Epiſcopum non ſpectat cognitio per conſequens nec coram
eo fiet probatio, nec per ipſum indicitur purgatio ſecundum
Innocen. per hoc. ſ. de iudi. at ſi clerici. Sed Ioan. contra. 4. q. 1.
c. fina. & Ioan. & Archi. 6. q. 2. c. 1. vbi dicit quod omne crimẽ
eſt eccleſiaſticum. Idem Ber. ſ. de offi. ordi. cap. 1. glo. canones.
& de foro competen. cum ſit generale. & Archidi. j. de cõſue.
non eſt gloſſ. Epiſcopus. lib. 6. & ad hoc facit optime. ſ. vt ec-
cleſia. bene capit. vt noſtrum. circa medium. verſi. & ideo nos.
& hic ibi de aliquo crimine &c. Sed prima opi. ſcilicet. Ber. &
Innocen. hic poteſt dici vera quãtum ad temporalem pœnam
imponendam, aliàs fruſtra videretur commiſſus gladius domi
no temporali, quia ſic ratione cuiuſlibet criminis tota iuriſdi-
ctio ad eccleſiam pertineret. † Vnde eccleſia non cognoſcit de
9 crimine laici, niſi in defectum iuſtitiæ ſecularis, vel ſi crimen
de ſui natura eſt eccleſiaſticum, vel ratione pacis, vel iuramen-
ti, vel quando non audiretur in foro ſeculari, vt quia obligatio,
eſt tantum naturalis, vel quando ille qui crimen proponit eſt
miſerabilis perſona & de expreſſa. ſ. de pac. qualiter. de iudic.
nouit. 87. diſtinctio. capitu. 1. 2. &. 3. & quaſi per totum. vt not.
Cardin. j. de religio. domi. capit. vnico. gloſſ. final. verſiculo, iu
10 dex autem eccleſiaſticus. li. 6. † Secunda vero opinio vera eſt
quo ad pœnam ſpiritualem, quia de quolibet peccato mortali
ſpectat cognitio, examinatio & correctio ad Epiſcopũ, de quo
ſi quis infamatus ſit, inquiret. ſ. de off. ordi. c. 1. & per cõſequẽs
ſi probari non poſſit, purgationem indicet. ſ. eo. c. 1. nempe &
in ipſo laico locum habet illa ratione, populus fidelium &c. vt
ſ. eod. capit. 2. in fin. & de quolibet peccato mortali ſpectat ad
eccleſiam corrigere peccatorem. ſ. de iudic. nouit. circa mediũ
verſi. cum enim. ſic ſentit Hoſtien. hic, & ſic no. expreſſe Gõc.
extra de offi. ordi. capi. 1. ſuper verbo, horum. in ele. & no. ſe
cundum Goſ. & Phi. ſ. de cohabi. cleri. & mulie. c. tua. & ſecun
dum Laur. & Archidia. 2. q. 5. ca. presbyter ſi à plebe. ſuper ver
11 bo, ſibi colligas. † Ex no. quod licet in crimine publico non ap
pelletur, vt. ſ. de appella. cum ſit romana. in fin. bene tamen ap-
pellatur, cum purgatio indicitur, licet publica laboret infa-
mia, vt hic. Et intellige ſecundum Bern. & Hoſtien. hic, quod
poteſt ab Epiſcopo purgationem indicente appellari, quando
Epiſcopus excedit modum in purgatione. vt quia dicit ſe non
infamatum, vel quia Epiſcopus non vult recipere teſtes inter
quos eſt conuerſatus, vt patet in eo quod leg. & no. ſ. de elect.
poſtquã. de acc. non oporteat. ſed recipit alios extraneos, igno
tos, vel inimicos ſuos, vel viles, vel quia nimis inquirit circa
qualitatem compurgatorum, vel immoderatam purgationem
indicit. j. eod. conſtitutus. vel alias grauat ipſum, alias à corre-
ctione appellari non poteſt. ſ. de offi. ordi. licet. ſecundũ Hoſti.

CVm P. Ad declarationem gloſ. ſecundæ: ſi quæris
vtrum qui deficit in purgatione ſibi indi-
cta, pro conuicto habeatur. dicam. j. e. in fi.

1 *Purgatus non liberatur ab omni infamia.*
2 *Purgatus ab infamia facti non liberatur.*
3 *Purgatus ab infamia iuris liberatur.*
4 *Purgatus an iterum accuſetur. 6. 8.*
5 *Mala fides allegata, probanda.*
7 *Purgationis iuramentum eſt iudiciale.*

EX tuarum. Ad declarationem gloſ. vlti. in
principi. ſi quæris vtrum pur
gatus canonicè ab omni infamia liberef, diſtin-
1 gue, † Aut ab alia infamia quam illa quam incur-
rit ratione criminis vel facti, de quo ſe purgauit,
& dic quod non, nam purgatio eſt innocentiæ probatio, vt pa
tet hic in fin. & in eo quod no. Hoſt. in ſum. eo. titu. §. quid ſit.
vbi dicit quod canonica purgatio eſt nocentis infamiæ eccle-
ſiaſticæ, innocentiæ canonicæ facta detectio. Modo probatio
innocentiæ vnius criminis non probat, nec importet innocen
tiam alterius. ff. de excep. rei iudi. l. ſi mater. §. eandem. & l. cũ
quæritur. & l. ſequen. & l. & an eadem. de iureiur. l. duobus. §. ſi
quis iurauerit. & §. ſe. & priua. delict. l. nunquam. Item abſolu
tio obtenta de vno crimine, non importat abſolutionem alte-
rius. ff. ad turpil. l. 5. §. ſi plura. Hoc etiam patet ex eo quod per-
iuri notoriè qui ſunt infames. ſ. de teſt. teſtimonium de iure-
iuran. querelam. 22. q. 5. paruuli. admittitur, imo coguntur ad
ſe purgandum. vt dixi. ſ. de maiori. & obedi. cum in eccleſijs.
Quam purgationem licet præſtiterint, remanẽt nihilominus
infames ratione periurij. quid plura, hoc probatur hic in fine,
quando dicit ab infamia homicidij, &c. quaſi dicat nõ alterius
2 criminis, quia quod de vno dicitur &c. † Aut ab illa infamia
quam incurrit ratione criminis, vel facti de quo ſe purgauit, &
tunc aut quæris vtrum liberatur ab infamia facti, & dic quod
non, quia illam remouere ſolius Dei eſt, argu. ff. de obſe. à libe.
& liber. paren. & patronis præſtan. l. 2. ſecundum Ber. hic idem
Goſ. & Hoſtien. hic & Archi. 3. q. 5. omnibus. ſuper verbo red
3 datur. † Aut ab infamia iuris, & dic quod ſic vt hic in fine. & ff.
de his qui notan. infa. l. quid ergo. §. pœna grauior. C. de his qui
no. infa. ſi poſſidoneum. & l. & ſi ſeuerior. ſecũdum Archid. Et
ex præmiſſis, & ijs quę legun. & notan. in iſto titul. patet quod
appetere laudabilem famam non eſt peccatum, quinimo vi-
detur eſſe laudabile, ſecundum illud eccleſiaſtici. 41. curam ha-
be de bono nomine. & ad Roma. 12. prouidentes bona non tã
tum coram Deo, ſed etiam coram omnibus hominibus. ad
idem. ff. ad trebel. l. facta. §. ſi in danda. Et quod plus eſt appeti-
tus gloriæ non videtur eſſe peccatum, vt enim dicit Tullius in
ſua rethorica, gloria eſt frequens de aliquo fama cum laude, ina
nis tamen gloria eſt peccatum, ſed vtrum ſit mortale, vide per
Aſten. lib. 2. tit. de magnanimitate, ad finem.

4 Super eo. c. & eadem glo. † Si quęris vtrũ
purgatus poſ-
ſit de eo de quo purgatus eſt, accuſari. Ala. Tanc. Vin. Lauten.
& Bernar. hic dicunt quod non, ſed Ho. dicit. 2. q. 4. mennam.
quod cum quis expurgatur non præcedente accuſatione, tunc
poſt expurgationem admittitur accuſator, ſecus ſi pręceſſit ac
cuſatio. Hoſt. vero diſtinguit, dicens quod ex infamia poſt iuſ
iurandum exorta iterum poterit accuſari, & ſe iterum pur-
gare debebit probatione deficiente, argu. ſ. de iura. calum. cæ-
terum. de teſti. cogen. præterea. de excep. paſtoralis. j. eo. cum
in iuuentute. Ex præterito vera infamia purgatione præceden
te nec accuſabitur, nec purgare cogetur, ſi ad accuſandum fue-
rit, terminus

ris terminis aſsignatus, argu.ṡ.de clande.deſpon.cum inhibi-
tio. qui matri.accuſ.poſ.c.vlt.Si vero terminus aſsignatus non
fuerit,& bona fide fuit indicta purgatio,idem eſt. Si vero ma-
la fide,puta hac ratione vt is qui paratus erat ad accuſandũ im-
pediretur,tunc non obſtante tali purgatione,poterit accuſari.
ſicut eſt euidens argu.ff.de iureiuran.l.eum qui.§.in populari-
5 bus.&.l.ſi duo.§.fina. † Sed qui malam fidem allegat ipſam pro
bare debet.ff.de proba.l.quotiens.§.qui dolo. & argu.ṡ.de præ
ſumpt.l.fin. ſecundum Hoſti. hic & in ſum.eo.titu.§. penul.in
6 fine.†Puto ſiue accuſatio præceſſerit,ſiue non, ſiue terminus,
aſsignatus fuerit,ſiue nõ,quod purgatus & poſt purgationem
abſolutus accuſari non poteſt,de eo de quo ſe purgauit,niſi in
tribus caſibus.Scilicet ſi ſuam iniuriam proſequitur,& probet
ſe ignoraſſe accuſationem,vel inquiſitionem ab alio inſtitutã,
& purgationem indictam. argum.ff. de accuſa.ſi cui.§.iiſdem.
ṡ.qui matri.accuſa.poſ.cum in tua.Vel ſi vult probare de præ-
uaricatione,ſeu colluſione prioris accuſatoris, vel inquiſitoris,
vt.ff.de iureiurand.l.eum qui.§. in popularibus. de præuarica.l.
3: Hos duos caſus notant Io.2.q.5.habet proprium.gl.ſi. idem
Dam.Tan.Ala.Io.Fab.& Arch.ibi in gl.ſua ſi.idem Spec.tit.de
abſolutione,& purgatione.§.nũc de purgatiõe.in ſi.Vel ſi velit
7 probare purgatum deieraſſe,quod fieri poteſt,†cum hoc iura-
mentum purgationis ſit iudiciale,& contra iuramentum iudi
ciale probari poſsit ff.de iureiuran.admonendi. ſecundum Ar
chi.ibi & Goff.hic.& in ſum.eo.tit.§. nunc videamus.in fine.
8 & idem Hoſt.in d.§.penul.in fine.†Si vero abſolutio non ſequa
tur purgationem,tunc ſemper poſt purgationem poterit accu
ſari. Nam & ſi probaſſet ſe innocentem ex quo abſolutus non
fuiſſet,accuſari poſſet.& in hoc cõcor.Io.An.hic.& de hoc per
Innoc. & Hoſtienſ.ĵ.eod. cum dilecti. Bar. Brix. vero dicebat
quod contra talem non eſt aliquis admittendus, niſi in caſibus
in quibus admitteretur ſi fuiſſet directæ accuſatus, cum fama
loco accuſatoris habeatur , vt.ṡ.de ſimo.licet Heli.& hoc ipſe
dicit in ſua quæſtione venereali,aliquis fuit de crimine &c. &
in alia quæſtione ibi præcedente,aliquis de crimine &c.

1 *Indagatio inutilis vitanda.*
2 *Indagatio rationabilis approbanda.*
3 *Compurgatores quomodo repellantur.*
4 *Compurgatores vt admittantur requiſita.*

CONſtitutis. Ad euidentiam.gloſſ.2. Si quæris
vtrum nimia indagatio , ſeu exa-
1 minatio ſit vitanda,diſtingue. † Aut eſt pernicioſa,
vel aſtuta,& deceptoria,ſuperflua,& inutilis, & tũc
eſt vitanda, vt hic , &.ff.man.l.ſi fideiuſſor.§.1. quibus mo.pi-
gnus.vel hip.ſo.l. ſicut re corporali.§. ſi debitori de dona.l.doli
mali.in ſi.34.diſtinc.fraternitatis.45.diſt.namq;.ṡ.de iudi.dile
2 cti de dolo & contu.c.1.& no.ṡ.tit.1.in his. † Rationabilis ve-
ro,& vtilis,& quæ verum intellectum dat,eſt approbãda, & ſic
ſoluitur.ff.ad.l.aquil.ita vulneratus.§.fin.ṡ. de tranſla. Epiſco-
pi,inter corporalia.§.1.ad finem.de ſer.cappellanus.§.fina. ſe-
cundum Hoſti.hic.
3 Super eo.c. Ad euidentiam glo.fin.†Si quæris vtrum
& quando compurgatores poſſunt repel
li prætextu criminis à purgando,diſtinguo. Aut non toleran-
tur per eccleſiam, vt quia iam condemnati ſunt de crimine, &
per hoc crimẽ factum eſt notorium.ṡ. de coha.cleri. & mulie.
ca.veſtra.&.c.vlti.& tunc ſunt repellendi tanquam ſuſpecti.&
infames.ṡ.de teſti.teſtimonium. ſecundum Ber.& Hoſti.hic.
Aut tolerantur per eccleſiam , & tunc aut opponitur eis cri-
men quod ante in alio iudicio fuit contra eos in modum ex-
ceptionis oppoſitum, & probatum,aut crimen quod ante non
fuit contra eos probatum, ſed nunc offertur probari.In primo
caſu,aut ex illa probatione facta ante in alio iudicio eorũ opi-
nio eſt infamata,& grauata, & tunc repelluntur non tantũ pro
pter hãc ſpeciem probationis , quantum propter infamiam ſe
cundum Bern. & Hoſtien. quod dic vt le. & no.ṡ.de teſti.c.ſi.
& de excep.c.1.& ibi dixi. Aut eorum opin.non eſt grauata, &
tunc non repelluntur, vt hic à contrario ſenſu.ṡ. de ordi.cog.
cum dilectus.§.ſi.in ſi.ſecundum Hoſtien.idem Archidia.2.q.
5.omnibus:ſuper verbo bonus.Licet Tanc.dicat quod licet cõ
purgatores fuerint repulſi à teſtificando in alia cauſa propter cri
mina in modum exceptionis obiecta,non tamen propter hoc
poſſunt à purgatione repelli, per.c.cum dilectus.in ſi.ṡ.de ord.
cog.& idem tenet Goſ.beneuentanus in ſuo libello iuris cano
nici,rubri.de effectu purgationis.§.item quæritur. In ſecundo
caſu refert, aut in iſto iudicio compurgationis opponitur eis
tantummodo crimen, & tunc non repelluntur poſtquam ab
eccleſia tollerantur vt hic,& ita intellige gl.ṡ.proximam idem
Tan.Goffre. Vincen. & Phili.Aut opponitur eis crimen cum
infamia,& tunc repelluntur,vt patet in eo quod leg.& nota.ṡ.
de accuſ.accedens.Sis ergo cautus,quia ſi opponas compurga
tori crimen ſolum,repelleris,ſi crimen cum infamia,admitte-
4 ris.argumen.d.c.accedens,ſecundum Io.And.hic.†Et no.ſecũ
dum Hoſtien.quòd quinq; requiruntur ad hoc vt compurga
tores admittantur.Primum, quod ab eccleſia tolerẽtur vt hic.
Secundum,quod ſint bonæ famæ & honeſtæ.vt.ĵ.eo.cum di-
lectus.Tertium,quod in ſuis miniſtrẽt ordinibus. Quartum,
quod non ſint de crimine cõdemnati,vt hic.Quintum, quòd
purgandi vitam & conuerſationem cognoſcant non tam mo
derno tempore,quam tranſacto.ṡ.e.cum.P.ĵ.c.proximo verſi.
ipſum igitur . vbi enim hæc concurrunt omnino admittendi
ſunt exceptione alicuius criminis oppoſita,non obſtãte, quod
ſpeciale eſt in iſtis teſtibus.Alij enim teſtes prętextu probatio
nis criminis repellũtur, vt legi.& nota.ṡ. de teſti.ex parte ade.
&.ca.in literis.cum ſuis concor. ſecundum Hoſt. cum quo ſa
tis concordat Archid.in d.c.omnibus.ſuper verbo bonis.& in
hoc vlti.Idem Ber.hic in gl.penulti.&c.

1 *Inquiritur contra infamatum.*
2 *Purgatio non habet locum probato crimine.*
3 *Fama quomodo vituperetur.*
4 *Purgare ſe renuens ab officio ſuſpenditur.*
5 *Purgare ſe qui non poteſt qualiter puniendus.nu.8.*
6 *Purgatio quandoq; fit per laicos.*
7 *Purgatio per mulieres aliquando fit.*
9 *Hæreticus ſeculari poteſtati tradendus.*
10 *Mucronis diuiſio.*
11 *Mucronis ſubdiuiſio.*
12 *Mucronis vtriuſq; effectus.*

INter ſolicitudines. Ad declaratione
gloſ.1. vide quod
no. plene Io.2.q.5. presbyter ſi à plebe in gloſſ. hic
colligitur.vnde fuit ſumpta hæc glo.Ber.&.c.omni
1 bus.†Et not. quod contra infamatum poteſt Epiſcopus inqui
rere etiam ſi vellet ſe purgare , quia crimen quandoq; per in-
quiſitionem reuelatur, quod per purgationem occultatur . vt
no.Io.2.q.5.habet hoc proprium.glo.1.in ſi. Idẽ tenet Archi.
ibi.& eſt alia ratio ſecundum eum,quia per purgationem nega
tiua probatur,ſed per inquiſitionem affirmatiua. Vnde quan-
diu affirmatiua probari poteſt,nunquam ſuper negatiua proba
tio eſt admittẽda.ṡ.de proba.ad noſtram. & idem tenet Specu.
tit.de inquiſitione.§.nunc tractemus.verſi.ſed quid ſi reus &c.
2 & Io.An.hic.† Item nunquam locum habet purgatio vbi pro
batum eſt crimen.ĵ.eo.cum dilectis. ad ſi. vt notat Goffre. &
Io.And.ṡ. de accuſa. ſuper iis.ad fin. Ergo pari ratione nec vbi
poteſt probari quia quæ incontinenti vel cito fiunt,ineſſe videã
tur.ff.ſi certum peta.l.lecta.ṡ.de elec.officij.maxime ne crimi
na maneant impunita.ĵ.de ſenten.excommunica.vt fame.hoc
idem tenent Ioan.Goſ.& Io. An.ṡ.de accu.qualiter.2.dicentes
iudicem inquirere poſſe,& ſi putat reus præfigi terminum ac
cuſare volẽtibus offerens ſe purgare ſi nullus appareat. Itẽ Ho
ſtienſ.dicit quod hunc ordinem de quo loquitur Bern.hic non
ſemper ſeruant iudices,imo ſtatim infamato purgationem in-
dicunt,& tunc ſi ipſam præſtare renuit ab officio poteſt ſuſpẽ
di.Item cum ſecunda glo.Bern. hic concor. Vinc. Io.Goffr. &
Hoſti.hic & Archidia.33.diſt.laici.dicentes quod cum opinio
ordinandi in nullo debeat vacillare, vt in d.c.laici.ſi alicui pro-
betur crimen in modum exceptionis, debet ſe purgare ſi fue-
rit vel remaneat infamatus , vnde non poterit promoueri an-
te purgationẽ, prout not. Bern.& alij doc.prædicti hic , vbi pla
ne innuũt quod prȩſtita purgatione poterit promoueri , quod
3 verum credo ſecundum Archid.ibi. † Et ſi velis ſcire quando
& qualiter fama ſeu extimatio alicuius decoloratur, aut leuiter
corrumpitur, aut grauiter vulneratur, vide quod ipſe Archidi.
notat.2.q.7.teſtes.glo.notandum eſt &c.Item cũ tertia gl.Ber.
hic concordant Inno. & Hoſt. & eoſdẽ verſus quos ponit hic
Ber.ponit etiam.ṡ.de accuſa. cum.p.manconella.glo. &.pe. &
de ſimo.inſinuatum.glo.penulti.& de hoc.2.q.5.in ſumma.
Super eo.c. §.quòd ſi forſan.Ad euidentiam materię
horus. §. Si quæris, vtrum qui deficit in
purgatione habeatur pro conuicto, & qualiter puniatur, di-
ſtingue. Aut quis deficit in purgatione, quia ipſam præſtare re
nuit vel negligit, aut quia ipſam præſtare non poteſt, licet eam

4 præſtare tentauerit. † In primo caſu non habetur pro conui-
ćto, nec priuatur, ſed ad oſficio tm̃ & non à beneficio ſuſpen
ditur vſq; ad condignam ſatisfactionem.i. quouſq; ſe purga-
uerit.ſ.eo.ca.2.§.fina.vbi de hoc per Hoſtien.& ca.ex tuarum.
de hæreti. excommunicamus.1.§.1. hoc notat Hoſtien.ſ.eo.
5 cum.p.ſuper verbo,priuare.† In ſecundo caſu refert ſecúdum
Ber.ſ.de accuſa.cum.p.glo.fin.& Hoſti.ibi poſt eum. Aut non
poteſt habere compurgatores propter malam conſcientiam
quam habent de ipſo,ex eo quod eſt taliter infamatus,& tunc
puniri debet tanquam conuictus. vt.ſ.eo.cum.p.&.ſ.de ſimo.
inſinuatum.& ita intellige quod no.Ber.ſ.de côſel.c.1.glo.fin.
& quod no.j.eo.§.fi. Aut ex eo quia eſt aduena,extraneus,vel
pauper,& indignus, & per côſequens amicis caret,11.q.3.pau
per.Et tunc ceſſante probatione poteſt credi ſuo iuramento,
argu.ſ.de iureiuran.c. vlt. de his qui not.infa.l.furti.accipe.§.
qui ingreſſi.C.de cuſto.reorum.auth.nouo iure.melius.C.de
ijs qui ad eccle.confu.l.præſenti.§.& ſane.de iure deliberan.l.fi.
6 §.licentia.& de iure dot.impe.l.fina. † Et ſi iſte compurgandus
nô poſsit inuenire clericos,ſed bene bonos laicos,admittatur.
argu.2.quæſtio.1.in primis.ſecundum Vinc.& Ber. hoc & idê
Hug. Lauren. & Archi.2.q.5. ſi legitimi. pro hoc etiam facit.
7 22.q.2.faciat homo.j.de regu.iur.impoſsibilium.lib.6. † Et ſi
non poſſet inuenire bonos laicos: poſſet ſe purgare per bonas
mulieres,argu.18.q.2.in decima. vbi hoc notat Io. &.2.q.5.ſi
legitimi.& Ber.& Hoſti.j.eo.cum ſi iuuentute. Aut nô poteſt
habere compurgatores, quia habet in terra illa de qua eſt, ini-
micitias,vt.j.eo.cum in iuuentute.§.fina. & tunc erit ei arbi-
trio iudicis ſubueniendum in numerum compurgatoris mo-
deratione, & vt admittantur compurgatores qui conuerſatio-
nem ipſius nullo modo notam habeant,arg.not.j.e.cum in iu
uentute.§.fina. Dummodo alia quatuor concurrant,de quibus
legitur.ſ.c.proximo in fi.argu. expreſſum pro hoc in eo quod
leg.& no.ſ.de frigi.& malefi.laudabilem.§. penult. ſecundum
Hoſtien.hic.qui idem dicit in extraneo, & paupere quod cre
do,quòd ſi extraneus vel pauper poſsit habere compurgato-
res tales quales,alias crederetur iuramẽto ſuo.vt.ſ.dictum eſt.
8 † Et ſi quæris qua pœna puniatur ille qui tentauit ſed non po-
tuit ſe purgare, nec habere compurgatores, ex eo quia erat ta
liter infamatus,& ſic habetur pro conuicto, dic ſecundum Io.
hic,&.ſ.de accuſa. accedens. quod ex defectu purgationis pœ
na ſequitur ſecundum modum agendi ex quo ſecuta. eſt infa-
mia.& ſic intellige.ſ.de ſim.inſinuatum. vnde ſi propter accu-
ſationem indicatur purgatio, & deficiatur, ſequitur ordinaria
pœna, vt hic &.ſ.de ſimo.de hoc. Et ſi per exceptionẽ ad hoc
ageretur vt ab obtinendo beneficio excluderetur purgationis
defectus,non debebit aliam inducere pœnam,niſi quæ induce
retur ſi crimẽ eſſet probatum in modum exceptionis,ſ.exclu
ſionem à beneficio,vt in dicto.c.accedens.ſecundum Io.idem
no. Archi.2.q.1.in primis, gloſſ.adde. ad idem extra de accu-
ſa.&c.Idem no.Goffre.in ſum.eo.tit.§.reſtat videre.qui tradit
ibi pro regula, quod ſicut quis puniretur côuictus de crimine
de quo impetebatur conſiderato modo agendi, ſic punietur ſi
in purgatione deficiat. Vnde ſi per modum accuſationis aga-
tur,purgandus in purgatione deficiens deponetur,vt in dicto.
c.de hoc.& hic in fin.Sed ſi velis dicere quod iſta decre.loqua
tur in inquiſitione non in accuſatione, tunc dic quod hic fuit
inquiſitum de crimine enormi.ſ.de crimine hæreſeos,in quo
etiam ſi in modum inquiſitionis agatur reo conuicto facien-
da eſt depoſitio præter ſolennem exauctoriſationem. vt.ſ.de
accuſatio.inquiſitionis.de ſimon.per tuas. & propterea eadem
pœna imponitur ex defectu purgationis, quæ ex inquiſitione
deſcendit. Sed aliquãtulum obſtat.ſ. de ſimo.inſinuatum. vbi
defectus purgationis deſcendens ex inquiſitione ſuper ſimo-
nia quod eſt enorme. vt in dict.c. inquiſitionis. inducit tantũ-
modo priuationem à beneficijs. Ad quod reſpondeo.quod ibi
plurimi erant,& iô erat graue oẽs deponi vt.ſ.de ele.excô.mi-
niſtores.ſm Goffre. Si vero agatur per modũ inquiſitionis,im
ponetur pœna quæ debet imponi conuicto in cauſa inquiſitio
nis,de qua dic vt no.per Ber.& Hoſtien.ſ. de accuſa. qualiter.
.2.& ibi dixi: & in his ſatis concordat Hoſti.& Ioan.An.ſ.eo.
9 cum.p. † Item quod hic in fin.dicitur quod in arctum mona-
ſterium detruditur purgandus in crimine hæreſis & in purga-
tione deficiens,intellige ſecundum Hoſti.quando vult pœnite
re, alioquin ſi renuerit & incorrigibilis ſit, omnino poteſtati
ſeculari tradendus eſt.vt.ſ.de iudi.cum non ab homine, cum
concor.alleg.hic in glo.fina.quæ ceſſet,ſecundum Hoſtien.
10 Super eo.c. & eodem.§. † Hoſti. dicit hic quòd du-
plex eſt mucro in eccleſia Dei.quidã ſpi-
ritualis,alius tẽporalis, de quibus dic plene vt notat.j.de ſent.
11 excommunicatio.dilecto.§.& quidam.libro.ſexto.† Qui ſpi-
ritualis duplex eſt,vnus eradicans,& mortalis.ſ.degradatio vt
hic &.j.de homici.pro humani.li.6. alius medicinales.ſ. excô
municatio,quę & mucro dicitur.16.q.2.viſis.ſ.de rebus eccle.
non alie. ſi quis presbyterorum. Et de hoc duplici mucrone
videtur loqui.j. de ſentẽ.excom.cum medicinalis.li.6.Primus
dicitur mucro eradicans ſiue mortalis, quia non tantum ad
correctionem,imo etiam ad punitionem infligitur,& quantum
ad officiandum in eccleſia Dei eradicat hominem, & reddit
mortuum.i.inhabilem ad conficiendum,quamuis ſi celebraret
12 conficeret,vt no.ſ.de ſciſmati.c.1.† Et eſt iſte mucro Epiſco-
pus ſpecialiſsimus,vnde ſolus ordinatus in Epiſcopum ipſum
vibrare poteſt,vt legi.& not.ſ.de electio.tranſmiſſam. Secun-
dus vero dicitur mucro,quia à Deo ſeparat,id eſt ſeparatũ de-
clarat à côione hominum. 3. q. 3. Engeltrudam. 11.q.3.cum
excommunicato.ſ.de cle.excom.mi.ſi celebrat. Dicitur autẽ
diſciplinans,& non mortalis,quia non ad punitionem ſed tan-
tum ad correctionem vibratur.2.q.1.multi.24.quæſtio.3.no-
tandum,quod dic vt plene nota.in d.c.cum medicinalis. ſecun
dum Hoſtien.& hic,& idem notat Guil.in d.c.dilecto.ſuper
verbo mucrone.de hoc etiam tangit.j.de excep.cum quidam
glo.fin.lib.6. Idem Ioan.An.j.de homici.pro humani.§.1. ſu-
per verbo mucrone.lib.6.in nouella.

1 *Natalium defectum quis probat.* 3.
2 *Aetatem quis probare debeat.* 4.

ACcedens. Si quæris vtrum & quando ele
cto in prælatum opponitur de
fectus natalium, & ætatis, quis probare debet
vtrum opponens vel electus, dic plene per Io.
An.j.de regul.iur.c.infamibus.in nouella.lib.6.
vbi arguit pro vtraq; parte. Tandem ad euidentiam ſolutionis
1 dicit quod circa primum articulum eſt triplex opinio, † quia
Io.6.q.vlt.actor.& Ber.ſ.de ele.bone.1.glo.1.ſecundũ curſum.
& Spec.eo.ti. §. 1.verſi. reſtat tractando ad negatiuam qualita-
tis. dicunt quod negans aliquem legitimum debet hoc proba
re.hoc idem tenet Guil.j. de elec. ſi forte lib.6. quo ad termi-
nos electi de quo tractamus. & ibi alleg.not.per Inno.ſ.de do
lo & côt.cum olim.& de accuſa.c. ſuper his. Item Specu.in de
creta.vt circa.de elec.lib.6.tenet quod ex quo in iudicio peti-
tur confirmatio, & fama,eſt quod electus non ſit legitimus,ip
ſe coram confirmatore qui procedit ex officio probabit ſe le-
gitimum,ad hoc facit quod ſcripſi poſt Hoſti.ſ.de presby.nô
bap.c.veniens.in fi.& quod no.Specu.titu.de ſpon.in fin. Secũ
da opinio fuit Io.de ceſana, quam ponit Arch.78.diſt.presby-
ter.glo.adde,idem notat. & Specu.in c.vt circa.j.de elec.lib.6.
quòd petens confirmationem debet probare,niſi ſit in poſſeſ-
ſione filiationis legitimæ.C. de probat.l.neq;. & l. non nudis.
ff.de probat.l.quidam.& facit ad hoc.j.de ſenten.excom. ſi iu
dex laicus.li.6. Tertia opinio fuit Lagonis canonici Bononiẽ.
dicentis quod neutro probãte confirmator inquiret in loco
conuerſationis, & ſi inueniat illum in poſſeſsione filiationis le
2 gitimę,confirmabit,alias non confirmabit.† Item circa ſecun
dum articulum multiplex fuit opinio, vt dixi.ſ. de proba. in
pręſentia.diſti.j in prin.finaliter ſoluendo dicit quod vtrobiq;
onus probãdi incũbit opponẽti ſit appellatũ vel nô, in tm̃ qđ
ſi nô probat perdit inſtantiã non caſſat electio repellitur oppo
nens, & pœnam patitur decre.primæ.j.de elec.lib.6. quam di
cit locum habere etiam cum ſuper obiectis nô eſt appellatum
ad Papam,vt ſcripſit in clemẽ.de procur.c.2.& ſic verificetur
prima opi.Ioan. & Ber. & ſequacium circa primum articulũ.
& Io.de Deo circa ſecũdum. Sed licet repellatur, & puniatur
opponens vt dictum eſt, non per hoc ſequitur electionẽ con
firmandam, vt patet in c.alleg.ſi forte.eo.titu.c. cupientes. &
c.indemnitatis.§.1.&.§.cæterum. Ad illam igitur obtinẽdam
neceſſe habet electus probare ſe legitimum, & hoc eſt quod
3 voluit.: Hoſtien.ſ. de dolo & contu.cum olim.probatur hoc.
ſ.de elec.congregato. vbi oppoſito defectu literaturæ ad con
firmationem obtinendam, neceſſe eſt quod conſtet electum
non pati defectum. Ad idem eo.titu.cum inter canonicos. in
fin.ibi immunis &c.&.c.cum nobis olim. Nam vt ibi patet &
eo.tit.nihil etiam nullo opponente de ijs oportet inquiri for-
tius aliquo opponente & non probante, vt patet.ſ. de appel.
conſtitutus.Facit.n. oppoſitio cõfirmantem malæ fidei ad in-
ſtar denunciationis.C.de rei ven.l.ſi fundum.facit.1.quæſtio.
4.c.turbatur.§.notandum.ff.de peti.hære.l. item veniunt.§.à
quo.& ſic ſit vera opinio Io.de Ceſana & ſequaciũ,quo ad pri-
mum

mum articulum. Ioan. Lauren. & ſequacium quo ad ſecundum Neutro verò probante ſuperior non tenetur confirmare, nec ceſſare, nec poſſet alter per id appellare cum non grauetur. & eſt ſimile quod dicit Ioan. Andr. ſuprà de teſti. ex parte. Hic tamē locus eſt tertiæ opinioni Iagonis. vt ſcilicet ſuperior inquirat ne diu protelet ur vacatio, & ſi inueniat illum illegitimum vel minorem ceſſabit: ſi legitimum vel maiorem confirmabit. Si verò de veritate non conſtat, ſed de poſſeſsione, opinione, & fama: tunc aut quod eſt legitimus vel maior, & cōfirmabit, aut quòd eſt illegitimus vel minor, & purgationē indicet, qua præſtita confirmabit, & ſi defecerit, caſſabit vt hic & ſuprà de
4 offi. ordin. cap ex parte. † Si vero per inquiſitionem vel de opinione vel fama, prout conſtare contra non poteſt, certum terminum ſtatuet electo, intra quem probet ſe illegitimum vel minorem. quod ſi non fecerit: ſaltem quo ad poſſeſsionem caſſabit electionem, ne per hunc modum diu maneat eccleſia impedita. facit ſuprà de appella. oblatæ. ad fin. & clem. quandiu. eo. titu. infrà de reſti. ſpo. frequens. lib. 6. & quod no. ſuprà de proba. licet. in prima glo. ſecundum. Ioan. And. Et hic dicunt Hoſtien. & Io. And. cum Inno. quòd ſi in caſu huius. capitu. ſufficit quod purgandus iuret de credulitate: tamen ſit eadem ratio in purgando quæ & in purgatore: idem ergo ius. de conſang. tua nos. Iura verò quæ volunt quod purgandus de veritate iuret, loquuntur in illo qui ſe purgat ſuper facto proprio, quod ſibi non licet ignorare. de reſcript. ab excōmunicato. & facit ſuprà eod. quotiens. ibi ſe ſciente &c.

1 *Iudicis aſſertioni an ſtandum.*
2 *Iudici habenti ſigillum ſtatur.*
3 *Purgatio non indicenda ob infamiam à maleuolis ortam.*
4 *Infamia facti effectus.*
5 *Purgatio ſine cauſa non indicenda.*
6 *Detractio an ſit peccatum. 8.*
7 *Detractores deo odibiles.*
9 *Audiens detractionem an peccet.*

1 Cum dilectis. §. ijs igitur. † Si quæris vtrum, & quando ſtari debeat aſſertioni, ſeu depoſitioni iudicis, ſeu iudicum ſuper proceſſu facto & habito coram eo ſeu coram eis, diſtingue, vt dixi ſuprà de proba. quoniam contra falſam. diſt. 1. ſecūdum Hoſtien. & Ioan. Andr. poſt eum dicit hic ſuper verbo ipſorum. quod relationi vnius iudicis non creditur ſuprà de probatio. quoniam contra falſam. relationi verò plurium iudicum creditur: vt hic. & hoc videtur curia de conſuetudine approbare. Vel dic quod relationi etiam vnius iudicis exhibitæ ab vna parte, in eo quod pars aduerſa non contradicit, ſed potius confitetur, & in ijs quæ ſunt contra exhibentem ſtatur prima facie, donec probetur contrarium. ff. de interrog. acti. le. de ætate. §. 1. 14. q. 2. cap. 1. ac ſi autenticum apparet vt hic, Vbi verò non eſt pars, nec habet ſigillum notum, & autenticum non eſt ei credendum ſuprà de dolo & contum. cum olim Daniel. de cle.
2 peregri. capi. 1. † Si autem habet ſigillum autenticum, & notum prima facie ſtatur ei ſicut & autentico publico. audiendus eſt tamen qui contra vult obijcere, & probare argum. in eo quod legi. & nota. ſupra de fide inſtrumen. quod ſuper ijs. §. final. Et comprobantur hæc in eo quod legi. & nota. ſuprà de elect. ſcriptum eſt. §. 1. de fide inſtru. c. 2. aliàs. 1. de teſt. cum à nobis. ſecundum Hoſtien. ſed Specu. titu. de remiſsi §. penultim. verſi. ſed nunquid remiſsio. magis approbat ea quæ dixi in dicto capitulo, quoniam contra falſam.

Super eo. c. Ad euidentiam gloſſ. ſi ordo iuris &c. Si quæris vtrum, & quando peruerſio ordinis debiti vitiet actum gerendum, diſtingue vt dixi ſuprà de reſcrip. cum dilecta. Item ſi quæris vtrum, & in quibus acceſſorium naturam ſequi debeat principalis, & vtrū caſſato principali caſſatur acceſſorium, diſtingue vt dixi ſupra de fide inſtr. inter dilectos. diſtin. 3.

Super eo. c. Gloſſ. quia nec probatione &c. Si quæris vtrū, & quando in notorijs ordo iudiciarius ſit ſeruandus, diſtingue vt dixi. ſ. de iureiu. c. ad noſtram. 3.

Super eo c. Glo. no. quod dicit. Si quæris, vtrum propter infamiam ortam à maleuolis ſit purgatio indicenda, diſtingue vt dixit Bern. hic, & dixi ſuprà. c. nos
3 inter. † Et de hoc notat Hoſtien. ſuprà de accuſa. capit. veniens in fin. dicens, quòd ſi infamia à maleuolis ortum habuerit, puta ex calumnioſa accuſatione, non inducit inquiſitionē, nec purgationem, vt. ſ. eo. cum in iuuentute. Niſi nimis inualeſcat & creſcat apud bonos & graues & ſcandalū generet vt ibi, & eodem tit. qualiter. 2. 1. reſponſo. verſi. ex quibus. & §. 1. verſ. ſed cum ſuper exceſsibus. & de adulter. ſignificaſti. §. fi. Vel niſi iudex hanc noluerit indicere ad cautelam, vt in dicto. capitul. veniens. in fin. grauatur. n. de facto per accuſationem quis calumnioſam conditio accuſati vel denunciati apud bonos & graues.
4 ff. de obſequijs. l. honori. ſ. de accuſa. oīpotens. † cuius infamiæ facti multi ſunt effectus. Primus, vt impediat promouendum, vt in iuribus proxi. alle. & hoc niſi neceſsitate inſtante. ff. de decur. l. generaliter. §. ſpurius. Secūdus, vt inducat querelam inofficioſi teſtamenti. C. de inofficio. teſt. l. fratres. Tertius, vt debilitetur infamatus quo ad actus legitimos exercendos, vt patet. ſ. de teſtib. licet ex quadam. niſi purgatio intercedat, vt in dicto capitu. veniens. in fin. Quartus, vt purgationem indicat ſi iudici videatur vt ibi. & idem no. Archidiaco. 2. q. 7. teſtes. gloſ. notandum eſt, circa medium & in fi. vbi de hoc plene. Et quod dicunt de purgatione indicenda ad cautelam, intellige ille cui indicitur conſentiat, quod fortè faciet vt ſuā innocentiā clarius oſtendat. Si verò non conſentiat cum non ſit infamia vel ſcandalum contra eum, credo ꝙ poſſet appellare, vt dixi. ſ. eod. nos
5 inter. † & quia per hoc poſſet prælatus fingendo, ꝙ hoc faceret ad cautelam, quandocunq; vellet etiam ſine cauſa purgationem ſubdito indicere, quod eſſet incōueniens & abſurdum. De iſta etiam materia not. Inno. & Hoſt. in d. c. qualiter. 2. in fin.

Super eo. c. Si quæris, vtrum detractio ſit peccatum mortale, diſtingue ſecundum Thom. in ſum. q. 73. artic. 2. & fratrem Ioan. in ſumm. confeſ. titul. de rapto. rubricella de detractione. q. vtrum detractio. & Aſten. tit. de detractione. vbi dicunt quod peccata verborum maximè
6 ſunt ex intentione dicētis indicēda. † Detractio autē ſm ſui rōnem ordinatur ad denigrandam famā alicuius, & auferre alicui famam eſt valde graue: quia inter res temporales videtur fama pretioſior eſſe, per cuius defectū homo impeditur à multis bene agendis, propter quod dicitur eccleſiaſt. 41. curam habe de bono nomine. hoc enim magis permanebit tibi q̃ mille theſauri magni & precioſi Et ideo detractio per ſe loquēdo, eſt pecca
7 tū mortale. vnde ad Roma. 1. dicitur. † detractores Deo odibiles. Contingit tamen quandoq; ꝙ aliquis dicit aliqua verba, per quæ fama diminuitur alicuius non intendentis hoc ſed aliquid aliud: hoc aūt non eſt detrahere per ſe & formaliter loquendo, ſed bn̄ materialiter & per accidens. Et ſi quidē verba per quæ fama alicuius diminuitur proferat propter aliquod bonum eſt neceſſariū debitis circunſtantijs obſeruatis, non peccat nec po
8 teſt dici detractio, vt patet in denūciatiōe & accuſatione. † Si autem proferat ex animi leuitate, vel ꝓpter aliquid nō neceſſarium, non peccat mortaliter, niſi fortè verbū quod dicit notabiliter famam alicuius lædat, & præcipuè in honeſtate vitæ, quia hoc ex ipſo genere verborum rationē habet peccati mortalis, & tenetur aliquis ad reſtitutionem faciendā, ſicut ad reſtitutionē cuiuſlibet rei ſubſtractę. Hoc oo. Tho. ſm Alexādrū anglicum, ꝙ reuelatio ad malum proximi ei qui poteſt & vult ꝓdeſſe. & eo ordine & ſine quo debet eum alijs circūſtātijs debitis ad eius correctionem vel nocumenti quod ibidem pōt accidere vitationem, eſt bonū. Si verò deſint debitæ conditiones eſt malum: & ſi dicatur ex leuitate, nec ſit voluntas nocēdi, nec aggrauetur ex circunſtantijs eſt peccatum veniale. Si autem ex deliberatione in nocumentum ſibi eſt mortale. ad hoc etiam notat gloſ. ſuper illud prouerbio. 24. Time dominum fili mi, & regem, & cum detractoribus non cōmiſceaaris. hoc inquit ſpecialiter vicio periclitatur fere totum genus humanum. Hoc ideo dicit, cum quia pauci per viam ſalutis ambulant, tum quia pauci vel nulli ſunt qui non aliqñ ex animi leuitate aliqd dicāt, vnde in aliquo fama alterius minoratur. Vnde Hieronymus dicit raro inuenies, qui ita irreprehenſibilē velit exhibere vitam
9 ſuā, vt non libenter reprehendat alienā. † Vtrū audiens tolerans detractionem grauiter peccet, reſpōdet frater Io. in q. vltim. & Aſten. ſm Th. art. 4. q. ſic, vẜ. n. conſentire detractioni, vnde fit particeps peccati eius, & ſi inducat eū ad detrahēdū, vel ſaltem placeat ei detractio ꝓp odiū eius cui detrahit, non minus peccat, q̃ detrahēs, & q̄nq; magis. Vnde Bern. detrahere aut detrahentē audire qd horū damnabilius ſit nō facile dixerim. Sed ſi ex timore, vel negligentia, vel etiā verecundia quadā omittat repellere detrahentē, peccat quidē, ſed multominus, q̃ detrahēs & plerūq; venialiter. q̄nq; etiā hoc poteſt eſſe peccatum mortale, vel propter hoc ꝙ alicui ex officio incumbit corrigere detrahentem, vel propter aliquod periculū conſequens, vel propter radicem, qua timor humanus poteſt eſſe quādoq; peccatū mortale. Non tamen debet aliquis reſiſtere detractori arguendo cum

do eum de falſo, maximè ſi ſciat eſſe verum quod dicit ſed de
bet eũ verbis redarguere de hoc quod peccat fratri detrahen-
do, vel ſaltem oſtendere q ei detractio diſpliceat, per triſtitiam
faciei: quia vt dicitur Prouer. 21. ventus aquilo diſsipat pluuias.
& facies triſtis linguam detrahentem. & Hieronymus: Si in no
bis eſſet diligẽtia ne paſsim obtrectationibus crederemus, iam
omnes detractores timerent. hæc Thom.

1 *Simplicitatis multiplex ſignificatio.*
2 *Simplicitas an à dignitate remoueat.*
3 *Purgatio indicitur in genere. 5.*
4 *Crimina quæ ſpecificanda in iudicio. 6.*
7 *Crimen teſtibus obiectum ſpecificandum.*
8 *Adultera non iuret ad complacendum marito.*

ACcepimus In verſi. cum beatus Iob dicat, ſi
1 ſimplex fuero. &c. † Hic ſumitẽ
ſimplicitas pro puritate. aliquãdo ſimplicitas dicitur
claritas. 3. quæſtio. 9. pura & ſimplex. 23. diſtinc. qui
Epiſcopus. Aliquando dicitur ſimplex ignarus, & foreſium ne
gociorum. ff. de probati. cum de indebito. §. ſinantem. & talis
ſimplicitas reprobatur in promouendo, qui in negocijs eccle-
2 ſiæ debet eſſe cautus. 39. diſt. Petrus. & in d. c. q Epiſcopus. † Et
vtrum propter ſimplicitatẽ, quis remoueatur à dignitate: vide
per glo. in d. c. Petrus. vbi dicit, q ſimplicitas prout accipitur ꝓ
negligentia ſiue ſtultitia impedit promouendum, vt ibi. & Ar-
chi. 36. diſt. in prin. 74. diſt. Epiſcoporum. ſed non deijcit pro-
motum ſed datur ei coadiutor. 7. q. 1. quia frater. & 12. q. 2. no-
bis. & idem no. Archi. 38. diſt. ſedulo. circa fi. gl. adde dicunt qui
dam & Hug. & Archi. in d. c. Epiſcoporum. gl. adde quod dicit
tex. &c. & de hoc vide quod dicam infrà de regu. iur. c. quãuis.

3 Super eo. c. In fin. † Hic habes q in genere indicitur
purgatio vt hic, & ſuprà, eod. accedens. &
cap. conſtitutus. & c. ex tuarum. & ca. inter. & ca. ſi quis de gra-
du. & c. moniales. & c. 1. & 2. vbi & ſi in aliquibus exprimãtur
crimina in genere. ſ. furto, periurio, falſo teſtimonio, libidine, ſi
cut & hic non tamen deſcenditur ad ſpecialem expreſsionem,
4 vnde ad declarationem glo. Inno. hic. † Si quæris in quibus iudi-
cijs ſeu proceſsibus iudiciarijs crimina, ſeu alia quæ in iudiciũ
deducuntur ſunt ſpecificanda, diſtingue. Aut loquũtur in accu
ſationibus, actionibus, vel libellis, & vbicunque inter partes iu
re ordinario agitur poſitionibus, reſponſionibus, exceptioni-
bus & ſimilibus ordinarijs: & tunc non debet ſtari in genere
ſed ſunt omnia ſpecificanda, & declaranda, cũ diſtinctione cau
ſæ. Quia quando quis accuſatur criminaliter, tunc indiſtinctè
omnia ſunt ſpecificanda, & declaranda, vt patet in eo quod leg.
& no. ff. de accuſa. libellorum. de verb. oblig. l. vbi autem non ap
paret. §. qui illud. de iure fiſci. l. ita fidei ſupra de procura. tue. 2.
q. 8. libellorum. Idem quando agitur in ciuilibus. perſonalibus,
actionibus, ſi hoc petatur, aliàs contra. C. de anna. excep. l. fina.
in fi. licet ſecus ſit in vniuerſalibus, & generalibus. Sed & in ſpe
cialibus ſiue perſonalibus admittitur incerta petitio, quando-
cunque petens non ex ſuo facto, ſed ex alieno incertus, eſt dũ-
modo poſtea in proceſſu negocij declaretur. ff. quorum lega. le.
1. §. quia autem quod dic vt legi. & nota. ſupra de libel. obla. cap.
1. & 2. idem in exceptionibus criminum propoſitis vt quis re
pellatur à teſtimonio, vel ordine, vel beneficio ſupra de accuſa.
ſuper his. vt. ſ. omnia ſpecificentur ſicut expreſſum eſt infra de
teſti. præſentium. §. teſtes. & §. ſi vero dicti Abbas. lib. 6. vbi de
hoc quod & in exceptione excommunicationis obtinet. vt. j.
de excepti. pia. §. ſi quis igitur. li. 6. Aut loquimur in inquiſitio
nibus, in quibus iudex ex officio procedit & tunc aut iudex ex
officio procedit generaliter inquirendo, & tunc non habet ne
ceſſe aliquid ſpecificare illis contra quos procedit, licet poſtea
in proceſſu teſtes debeant interrogari de ſpecialibus, vt iudex
certam ferre poſsit ſententiam, inſtitu. de accuſa. §. curare. & ſic
ſpecialiter loquuntur iura ſupra de accuſa. qualiter. 1. cap. ſe. de
offi. ordin. c. 1. & cap. irrefragabili. de ſtatu mona. in ſingulis. &
cap. ea quæ. Aut iudex cõtra aliquem ſpecialiter inquirit, & tũc
ſi generaliter ſit infamatus, ita quod non appareat per famam
de circunſtantijs ſpecialibus idem iuris eſt, vt patet ſupra de ſi-
mo. licet Heli. de accuſa. licet. & cap. veniens. & capi. qualiter. &
c. cum dilecti. & c. olim & cap antepenul. & fin. Nec obſtat ſu-
pra, de accuſa. qualiter. 2. §. debet. intelligendum eſt enim quod
ſecundum quod fama eſt generalis vel ſpecialis capitula gene-
raliter vel ſpecialiter tradi debent, ſicut no. ſimile infra de ſentẽ.
5 excommu. ſtatuimus. lib. 6. † Aut loquimur de purgationibus,
& tunc dicendum eſt, quod vbi quis eſt generaliter infamatus,
nec apparet de ſpecialitate, indicenda eſt purgatio in genere, ſic
intellige quod hic dicitur, & in iuribus ſupra pro inquiſitione
alleg. Verum ſi de ſpecialitate conſtet, exprimenda eſt in purga
tione. vt ſuprà. cap. proxim. vbicunque. idem in prin. ſuprà, de
præſump. cum in iuuentute ſuprà de accuſa. cum. p. ã. eod. quo-
6 tiens. † Et ſecundum hoc in traditione capitulorum nõ eſt ali
quis ſpecialiter infamandus, niſi quatenus eſt ſpecialiter infa-
matus. hoc enim eſt ſemper diligenter obſeruandum, ne coga-
tur quis ad alicuius maximè occultam infamiam denudãdam,
vt patet in eo quod legi. & no. ſuprà. de teſti. cogen. delictorum.
Alioquin ſi diceres de neceſsitate omnes circunſtantias denu-
dandas, & quòd aliàs non poſſet inquiſitio procedere, continge
ret quandoque multa occulta publicari, & plerũque correctio
nes peccatorum impediri, contra verba, & mentem iurium
prædictorum ſecundum Hoſtien. qui ita effectu diſtinguit hic
7 & Ioan. Andr. poſt eum. † Et no. quod ſi crimen teſtibus obijci
tur, neceſſe eſt, quod crimen obiectum ſpecificetur, vt cogatur
exprimere articulum, ſiue titulum ipſius criminis, quis com-
miſit, & cum quo, & quo anno, & quo menſe, nõ dico quo die
vel qua hora, vt. ff. de accuſa. l. libellorum. 2. quæſtio. 8. libello-
rum. Nec dicas ſpeciale, quod ibi dicitur, quando agitur in mo-
dum accuſationis, quia idem eſt, & in modum exceptionis, vt
ſatis innuitur infrà de excep pia. lib. 6. & teſti. præſentium. imo
multo fortius cum non videatur ita odioſum accuſare ſicut
excipere contra teſtes. Et ideo in primo caſu coguntur teſtes,
in ſecundo non coguntur ſuprà de teſti cogen. delictorum. ſe-
cundum Hoſtienſ. qui ita notat à verſi. & no. citra. in dicto. cap.
præſentium. & Archid. ibi ſuprà verbo, ſigillatim. & in d. ca. li-
bellorum. ſuper verbo legitimæ. Vnde dic quòd debet deſcen-
dere ad ſpecialia in exceptionibus, ſicut quando agitur de cri-
mine ciuiliter ſuprà de procura. tue. & in dictis. ca. præſentium.
8 pia. & de ſenten. excommu. cum medicinalis. libr. 6. ſecundum
Innocen. hic. & Archid. vbi ſuprà. † Et not. quòd iſtud cap. cum
glo. Bernard. & Hoſtien. hic dicunt glo. Guili. ſuper Raynal. tit.
de iuramento & periurio. ſuper. §. 9. Item pone. & frater Ioã.
in ſum. confeſ. in illo tit. q. 12. quid de vxore &c. quod vxor ſu
ſpecta de adulterio, quod ipſa re uera commiſit, poſtquam con
feſſa fuit de peccato, & pœnituit non poteſt iurare, quod non ſit
in culpa de illo adulterio, licet hoc velit facere propter vitandũ
ſcandalum mariti, & aliorum amicorum, qui aliàs placari non
poſſunt, niſi hoc iuret, & ad hoc compellunt eam: imo potius
debet omnia mala tollerare, quam huiuſmodi temerarium ſu-
bire iuramentum, cum certa eſſe non poſsit, quod huiuſmodi
culpa ſit ei dimiſſa, vt hic & in hoc concor. Rodo.

¶ De purgatione vulgari. Rubrica.

1 *Sententia annullanda appellatione annullatur.*
2 *Sententia nulla ſine appellatione annullatur.*
3 *Læſo per ſententiam, ſubuenitur reſtitutione in integrum.*

SIgnificantibus. Si quæris vtrũ, & quali
ter ſententia retractet,
vide quod no. 35. quæſtio. 9. in ſumm. de re iud.
cum inter vos. de accuſa. qualiter & quando. 1. &
in Specula. titul. de ſenten. prola. §. fina. & dixi p'e
ne ſuprà de offi. deleg. capitu. in literis. diſtinc. 1.
1 Circa quod dicit Hoſt. hic, q quandoque ſententia eſt annul-
landa licet iniuſta ſit, vt quia contra ius litigatoris lata, & tunc
non retractatur niſi per appellationem. vt in dict. cap. cum in-
ter vos. & eod. titu. inter monaſterium. & cap. ſeq. ff. famil. her.
cum puta rem. C. de cond. inde. l. 1. Vel niſi propter periculum
animæ aliud contingat vt in cauſa matrimoniali ſuprà de frigi.
2 capitu. fraternitatis. de re iudi. lator conſanguinei. † Vbi verò
ſententia nulla eſt, puta quia lata eſt per falſos teſtes, vel falſa
inſtrumenta, ſemper contraria veritate reperta retractari de-
bet, quod dic vt legi. & nota ſupra de except. cum venerabilis.
vel ſi obtentu reprobatæ probationis feratur, vt hic in fine, in
quo caſu etiam is qui tulit ſententiam ipſam retractare poteſt
ſi ordinarius ſit vt hic: & ſupra de accuſatio. qualiter. 1. Sed vbi
proceſſum fuit ex officio, videtur quòd ex cauſa ex eodem of
ficio retractari poſsit, non ad requiſitionem partis, ſicut not.
ſimile ſupra de appell. cum ceſſante. de teſti. per tuas. & capitu.
3 cum clamor. ſed & forſan vbi error probabilis reperitur. † Et ſi
ſententia in rem iudicatam tranſierit, poterit tamen læſo ex illa
generali clauſula, ſi qua mihi iuſta cauſa videbitur, ſubueniri. ar
gu. ſ. de in integ. reſt. ex literis. ff. ex qbus cauſis maior. l. 1. §. fi.
& l. ſed & ſi per prætorem. de rebus cred. l. ſi. de iureiur. l. admo
nendi. quando actio de pecu. eſt an. l. 1. §. fi. Hæc tamen materia
ſpacioſius

ſpͤcioſius traditur in ſum.ti.de ſenten.& remiſsio.iudicis.ſub
rubrica de ſent.§.quot ſint eius ſpecies.ſub.§.diſfinitiua.& ſub
§.ſed nunquid eſt hic.hæc Hoſt.& Io.An.

¶ De iniurijs & damno dato. Rubrica.

1 *Ira multorum cauſa malorum.*
2 *Ira an ſit peccatum ſemper.*
3 *Diſcordia gloriæ filia.*
4 *Rixa ex arrogantia procedit.*

SI rixati. Quia rixa eſt filia iræ, vt dicit Gre-
go.31.moralium.& prouerbior. 15.
1 & 29.† Acceptus eſt regi miniſter, intelligens ira
cundiam eius inutilis ſuſtinebit, reſponſio mollis
frangit iram, ſermo durus ſuſcitat furorē, vir ira-
cundus prouocat rixas, qui patiens eſt mitigat ſu
ſcitatas,& qui ad indignādū facilis eſt erit ad peccata procliuior
2 vel pronus.† Si quæris vtrū omnis ira ſit mortalis, diſtingue, ita
poteſt dupliciter intelligi, vno modo ſimpliciter motus volun
tatis.quo aliquis ex iudicio rationis pœnam infligit,& ſic deſe-
ctus iræ eſt peccatū,& ſic ſumit iram Chriſoſtomus ſuper Ma-
te.5.dicens, qui cum cauſa non iraſcitur peccat. Patientia enim
irrationabilis vitia ſeminat, negligentiam nutrit, & non malos
tantum ſed etiam bonos ad malum inuitat.vnde ſi quis appetat
q̧ ſecundum ordinem rationis vindicta fiat, laudabilis eſt appe
titus iræ,& dicitur ira per zelum. Alio modo ſumitur ira, pro
motu appetitus ſenſitiui, qui eſt cum paſsione,& tranſmutatio
ne corporali,& talis motus iræ poteſt eſſe peccatū dupliciter.
Vno modo ex parte appetibilis, vt cum quis appetit iniuſtam
vindictam, & tunc ſi appetitus habuit perfectionem actus eſt
mortalis:quia contrariatur iuſtitiæ & charitati.ita intellige. 11.
q.3.c.Epiſcopus.§.ſi ergo.ibi, vnde Beda ſuper epiſtolam Iaco
bi ait: Ira.n.viri iuſtitiam Dei non operatur. Si non habuit per-
fectionem actus, tūc eſt venialis propter imperfectionē actus,
& hoc vel ex parte appetentis, vt cum actus iræ iudicium præ-
uenit rationis, vel ex parte appetibilis, vt cum aliquis appetit
ſe in aliquo modico vindicare, quod etiam ſi feratur non erit
mortale, vt ſi quis parum trahat aliquem puerum per capillos,
& huiuſmodi. Vnde ſuper illud pſalm.iraſcimini, & nolite pec
care.dicit gloſſa, venialis eſt ira quæ non producitur ad effectū.
Alio modo quantum ad modum iraſcēdi, & tunc, aut ex vehe
mentia iræ recedit à dilectione Dei & proximi: & tūc eſt mor
talis etiam ſi appetat iuſtam vindictam in ſe, vt in §. allegato ſi
ergo.in fi.à Prouer.27.ira non habet miſericordiam, nec erum
pens furor,& impetum cōcitati ſpiritus ferre quis poterit. Aut
per iram non recedit à dilectione Dei nec proximi:& tunc nō
eſt mortalis.ita poteſt intelligi illud pſalmi.iraſcimini & nolite
peccare.& in iſta diſtinctione concord.Aſten.libro.2.titulo.de
3 clementia.† Item nota quod diſcordia eſt filia inanis gloriæ, vt
dicit Gregorius.31.mora. Et amicorum eſt idem velle & nol-
le, vt dicit Tullius de amicitia, ideo ſecundum Apoſtolum. 2.
ad Thi.noli contendere verbis. Et quando contentio eſt pec-
catum, vide per Aſten.libr.2.titu.de pace.arti.3.& de rixa, vide
4 ibi in arti.4. & de ſeditione, in 5.articu.† Et not.q̧ rixa & con
tentio ex arrogantia procedunt, quæ omnino reprobatur: vt,
49.diſtin.c.2.§ albuginem.ibi, & eo claritatem veri luminis ne
quaquam penetrant, quo ſe apud ſe per arrogantiam exaltant, ſi
cut de quibuſdam dicitur in epiſtola ad Roma.1.capitulo, dicen
tes enim ſe eſſe ſapientes, ſtulti facti ſunt.

1 *Animalis depaſcentis dominus an de damno teneatur.*
2 *Actio de paſtu pecoris.*
3 *Actio de pauperie.*
4 *Actio.l.aquiliæ.*
5 *Canis tuus ſi comedat carnes meas tu teneris.*
6 *Animal cuius dominus ignoratur pro damno retinetur.*
7 *Animal cuius dominus cognoſcitur retineri pro damno non pōt.*

SI læſerit. Quia hic dicitur q̧ hic dimittens iu
mentum ſuum vt paſcat aliena in dā
1 no tenetur, † vtrum eſt hoc, ſaluo quòd licet tranſe-
undo herba viridi ſilua pro ſua commoditate & vſu
neceſſario ſine vaſtatione equum proprium pabulando refice
re,& noualibus vti, vt in li.feu.de pace tenen.& eius viol.l.quo
niam diuina fauente gratia.§.ſi.qui incipit, quicunque per ter-
ram tranſieos.colla.10.Hoſtien.

Super eo.c. Si quæris, quando animal meum dat tibi
damnum in herba, vel prato, qua actione
2 tibi teneor, diſtingue.† Aut induxi animal meum in pratum
tuum,& tibi teneor actione de pecoris paſtu ad æſtimationē
herbæ comeſtæ.ff.de præſcripti.verbis.l.qui ſeruandarum.§.ſi
glans.alias eſt ſub.l.neq; furti.& ita pōt intelligi.c.illud quādo
3 dicit dimiſerit iuramentum &c.† Aut animal meum intrauit
pratum tuum motu proprio:& tunc, aut damnum dedit cōtra
naturam ſui generis, vt cum fuerit in prato deſtruxit foſſas, &
tunc ages contra me actione de pauperie propter damnum da
4 tum, vt.ff.ſi quadru.pau.feciſſe dica.le.1.† Aut dedit damnum
ſecundum naturam ſui generis, & tunc, aut in iſto damno po-
teſt imputari culpa vel factum meum, & tunc nō habet locum
actio de pauperie, ſed actio.le.Aquiliæ. quia per me videtur
damnum datum, quia potui impedire equum meum ne intra-
ret pratum tuum,& non feci.C.ad.le.Aquil.l.final.& hic. Aut
mihi domino animalis non poteſt culpa imputari, & tunc nul-
la introducit actio, ſed dominus prati hoc iudicabit ad caſum
fortuitum.ff.ad.le.Aquiliam.leg.qui occidit.§. ſi quis alienum.
5 Sed Specula.in quarta parte hoc titu.§ ſequitur.vide circa me-
dium verſicu.ſi autem in alijs &c.dicit, quod ſi canis tuus co-
medit carnes meas, vel equus, vel bos, vel ouis, herbam meam,
vel porcus farinam, vel murilegus lardum meū, quòd poſſum
agere actione vtili in factum de pauperie: vt in dict. §. ſi quia
alienum & eod.titul.l.ſi ſeruus ſeruum.§. Iulianus. & dicta.le.
qui ſeruandarum.§.fina.& l.fin.C.ad.l.Aquil. & dic vt nota.ibi
Specu. Hodie tamen non eſt neceſſe in libello ſeu petitione ex
primere nomen actionis: vt ſuprà de iudi.c.qualiter.

Super eo.c. Ad euidentiam gl.in fi. Si quæris, vtrum
ego poſſum pecus alienum, quod mihi in
mea ſegete, vel aliàs damnum dedit licite includere,& etiam re
6 tinere, diſtingue.† Aut ignoro cuius ſit, & volo ipſum retinere
donec ſciatur dominus contra quem agere poſsim,& hoc face
re poſſum, vt nota.Specu.titu.de actore.§.1. circa.12. column.
verſicu.ſed pone inuenio pecudem &c. Argumē. pro hoc quia
animal, ſeu aliàs res etiam inanimata damnum inferens, obligat
dominum ſaltem vſque ad æſtimationem rei damnum inferen
tis, vt.ff.ſi quadru.pau.feciſſe dica.l.1.& de dam.infect.l.prætor
ait.§.hoc edictum.& §.vltim.inſtitu.de noxa. in principio. Et
ideo cum dominus non appareat, æquum eſt vt pecus retinere
poſsit, quia licet noxa non ſit in obligatione: eſt tamen in ſolu-
tione. vt.ff. de re iudic.l.miles.§.decem. Et ſic ſicut debitorem
meum fugientem poſſum retinere, vt.ff.de ijs, quæ in fraudem
cred.l.e.ait prætor.§. ſi debitorem. ſic multo fortius rem mihi
debitam fugientem, cum corpora ſint rebus præferenda.C. de
ſacroſanct.eccleſiaſt.l.ſancimus.12.quæſtio.1.præcipimus. Et
in caſu vbi dominus pecudis non appareret, poſſet eum retine
re pro damno, argumen.pro vtroque dicto.ff. ad.l. Aquiliam.l.
Quintus Mutius.§.Pomponius.à contrario ſenſu.quando dicit
quoniam ſi quis ex ea re damnum ceperit habet proprias actio
nes &c.quia non cēſetur habere actiones efficaces cum neſciat
contra quem eas poſsit dirigere.ff.de dolo.l.nam is. cum prius
quærendū ſit de perſona, q̄ de iure.ff. de iure codic.l. quidā reſe
runt. Item pro vtroque dicto facit optimè.ff.ſi ex noxali.cau.
aga.l.2.§.fi.vbi habes, quod ſeruus, qui damnum dedit domino
ſuo abſente, & nemine ipſum defendente tradendus eſt iuſſu
prætoris petitori damnum paſſo, quouſque dominus compa
reat ipſum defenſurus, vt de noxal.actio.l.quotiens. & per to-
tum.pro hoc etiam facit.ff.ad.l.Aquil.l.3.§. 1. ad legem Corne.
7 de Sica.l.furem ſupra de homicid.capi.ſi perfodiens.† Aut ſcio
cuius ſit,& tunc, aut quæris vtrum poſsim retinere pro dam-
no meo,& dic quòd non, cum dominus illius mihi teneatur,
ad damnum, vt in.d.l. Quintus Mutius.§. Pomponius. & ita
loquitur gloſ.hic. Aut vt damnum datum mihi per ipſum ma-
nifeſium.& credo quod ſic.argumē.ff. de adul.l. capite quinto.
& argumen.eorum quæ no.per Ioan.81.diſtinctio. presbyter.
per Bernard.& Hoſtien.ſupra de iudic. cum non ab homine.&
per Hoſtien.infrà, de ſenten.excomm.ſi vero.1.§.fina. Vbi no
tant, quod clericum adulterantem vel turpiter agentem cum
vxore, filia, ſorore, vel alijs perſonis ibi numeratis, poteſt quis
per viginti horas ſine metu excommunicationis retinere. Et
quia paria ſunt non habere actionem,& habere actionem quę
probari non poſsit. ff. de teſtamen. tutel.le. duo ſunt Titij.&
quia materia probationum non eſt anguſtanda.C. de hæretic.
l.quoniam.in fine.&c.

1 *Epiſcopus agit ciuiliter de iniuria.*
2 *Epiſcopus non agit ad pœnam ſanguinis.*
3 *Iniuria ab initio diſſimulatione tollitur.*
4 *Iniuria ex interuallo non tollitur diſſimulatione.*
5 *Iniuriam prælato nomine proprio illatam ipſe remittere poteſt.*

6 *Iniuriam eccleſiæ competentem prælatus non remittit.*
7 *Actio iniuriarum prætoria annalis.*
8 *Actio iniuriarum ciuilis perpetua.*
9 *Iniuriarum accuſatio duplex.*

OLim. Si quæris, vtrum Epiſcopus poteſt agere ad ſatisfactionem iniuriæ ſibi illatæ, diſtin-
1 gue. † Aut quo ad pœnam ciuilem, ſiue pecuniariam,
& dic qđ ſic vt hic. 17. q. 4. ſi quis deinceps. de iniu-
2 rijs. Latrocem. † Aut quo ad pœna capitalem, & illam remittere
ei ſanctitatis gloria derelinquit, & ſic non contradicit. C. de ſa-
croſanct. eccle. l. ſi quis in hoc genus. ſecundum Hoſti. & Ioan.
Andre. poſt eum. Imo nec poteſt pœnam capitalem ſanguinis
inferri petere abſque pœna irregularitatis, quod dic vt legi. &
no. ſupra ne cle. vel mona. ſententiam ſanguinis.

Super eo. c. Si quæris, vtrum, & quando iniuria, ſeu actio iniuriarũ diſsimulatione aboletur,
& quanto tempore durat, diſtingue. Aut quæris de primo. ſ.
vtrum diſsimulatione aboletur, & tunc, aut quæris de iniuria
laico irrogata, aut de iniuria eccleſiæ ſeu perſonæ eccleſiaſticæ
3 irrogata. † In primo caſu, aut quæris, vtrũ aboleatur diſsimula
tione ab initio interueniẽte. ſ. ſi is qui iniuriam recepit ex hoc
non iraſcatur nec moueatur, & dic ꝙ ſic. inſti. de iniurijs. §. vlt.
& ff. eo. tit. l. non. ſolum. §. 1. ſm Hoſti. & Ioan. And. hic, & idẽ
Specu. in quarta parte huius tit. §. 1. in fi. verſ. vltimo &c. vbi di-
cit, ꝙ niſi paſſus iniuriam ſtatim ad animum reuocet iniuriam,
4 diſsimulatione aboletur, vt in iuribus. ſ. allegat. † Aut quæris,
vtrum aboleatur diſsimulatione ex poſt facto interueniente, vt
quia ex iniuria ſibi illata ſemel motus, & conturbatus fuit, & ſic
iniuriam ſtatim ad animum reuocauit, & iniuriantem citari fe-
cit, tunc non tollitur niſi expreſſe renuncietur, vel tranſigatur,
vel paciſcatur, & ſic intellige. ff. eo. non ſolum. §. 1. ff. de pactis.
l. ſi tibi decem. §. quædã. & l. ſi vnus. §. pactus ne peteret. Vnde
ſi litis conteſtatio facta eſt, nec per ſalutationem dicam ipſam
remitti, nec per pacis oſculum in eccleſia datum, ſed ſolũ odiũ,
quod nemo debet in animo retinere, vt patet. 23. quæſtio. 4. cũ
in lege. & 11. quæſtio. 3. inter verba. & ſic intellige. 64. diſtinc.
cum Adrianus de conſe. diſtinct. 2. pacem. Et idem videtur ſm
canones, etiam ſi ſola citatio facta ſit, arg. in eo quod legitur &
notatur. ff. de offi. delega. relatum. & capit. gratum. hoc autem
non de facili crederent omnes doctores ſm Hoſt. & Io. Andr.
ſecundo caſu, ſ. quando quæritur de iniuria prælato, vel clerico,
5 ſeu alteri perſonæ eccleſiaſticæ irrogata, refert. † Aut quæris de
actione iniuriarum ipſi perſonæ eccleſiaſticæ nomine ſuo pro
prio competente, & illa poteſt remitti tacite, & expreſſe, ſicut
6 dictum eſt de laico. † Aut de actione iniuriarum ex tali iniuria
eccleſiæ competente, & illam nec tacite, nec expreſſe prælatus,
ſine capitulo remittere poteſt. 63. diſtinctione ſalonitane. 23.
quæſtione. 4. ſi is qui prælatus. & j. de ſententia excommunica
tionis. cum non ab homine. in fine. & capitu. cõtingit. 1. vbi de
hoc per Bernard. & Hoſt. & in c. parochianos. & ibi dicam diſt.
1. Item no. quod ſiue prælatus ſiue priuatus ſit is cui iniuria eſt
irrogata, nunquam cogitur ſatisfactionem remittere. 90. diſtin
ctio. ſi quis contriſtatus. 23. q. 4. ſi illic. & q. 5. de occidendis. 45.
di. & qui emendat. Item licet læſus teneatur parcere, quantum
ad odium, lædens tamen tenetur ſatisfacere, vt expreſſe proba
tur de pœ. diſt. 5. cap. fin. ad fin. niſi enim ſic intelligas illa litera
contradiceret ſibiipſi, & pro hoc. j. de ſenten. excommu. ea no
ſcitur. & c. conquelli. & ſ. de arbitris. ca. dilecti. ad fi. ſecundum
Hoſt. & de hoc no. Ioan. 1. q. 4. quia præſulatus. gl. pen. Aut quæ
ris de ſecundo principali. ſ. quanto tempore durat actio iniuria
rum, & tunc refert quia actio iniuriarum quandoq; eſt præto-
7 ria, quãdoque ciuilis. † Prætoria eſt quæ deſcendit ex edicto præ
toris, & illa durat anno continuo. vt. C. eodem. l. ſi non conui-
cij, niſi fieret iniuria per metum: quia tunc durat anno vtili, vt.
ff. quod metus cauſa. l. ſi cum exceptione. §. 1. vt no. gl. ibi & in
dicta. l. ſi non conuicij. & Io. 23. q. 4. ſi illic. gl. arg. ꝙ in fi. ſed Ia-
cob. de Ra. dicit, ꝙ annus huius actionis eſt vtilis. Nam prætor
in edictis ſuis conſuetus eſt loqui de vtilibus annis, vt inſti. de
perpe. & tempo. actio. in principio. & lege cauetur, ꝙ in dubio
ad conſuetudinem loquentis debemus recurrere. ff. de leg. 1. le.
ſi ſeruus plurium. §. fi. & ita intelligũt dictam. l. ſi cum exceptio
8 ne §. 1. ſed opinio gl. cõiter approbat. † Ciuilis eſt actio quæ de-
ſcendit ex. l. Cornelia, quæ competit in tribus caſibus. ſ. qñ qs
ſe pulſatum, vel verberatum, vel domum ſuam vi introitã eſſe
dicat. vt. ff. e. l. lex Cornelia. & inſti. e. §. ſed & lex Cornelia. tunc
enim datur actio ciuilis: vt. ff. e. cõſtitutionibus §. 1. Et de iſta verũ
ſit perpetua, vel annalis fuit cõtrouerſia inter Io. & Mar. docto
res iuris ciuilis. Io. dicit eam annualem, & anno cõtinuo tolli,
vt in dicta. l. ſi non conuicij. nec obſtat inſti. de perpe. & tempo
rali. actione. in prin. vbi dicitur ꝙ actiones ex lege deſcendẽtes
ſolent perpetuo cõpetere, qa hoc eſt ſpeciale, ꝙ actio ciuilis ſit
tẽporalis. Marti. verò dicit, ꝙ eſt ꝑpetua, ſicut & aliæ actiones
ciuiles: vt. C. de conſtituta pecunia. l. 2. Cuius opinionem tenẽt
Odoffre. Pla. & Iacob. de Rauen. idem videtur innuere Hoſti.
in ſumma eo. tit. §. & qualis ſit. Opinionem vero Ioann. tenent
Bul. & Azo. idem tenet Accur. inſti. de perpe. & tempo. actio. in
princ. ſuper verbo conſtitutionibus. & in dicta. l. ſi nõ conuicij,
& expreſsius. ff. quod metus cauſa. l. ſi cum exceptione. §. 1. ſup
verbo anno vtili. Et idem tenet Ioann. 23. quæſtio. 4. ſi illic. &
Spec. hoc tit. §. 1. in verſi. poteſt autem. & Hoſti. j. de ſentẽ. ex.
ea noſcitur. vbi dicit ꝙ finitur anno, etiam ſi clericus percuſſus
petat à percutiente excommunicato ſibi ſatisfieri de emenda
per modũ actionis. Iure vero exceptionis, etiam poſt annum ſa
tisfieri oportebit, & poterit clericus læſus ſupplicare, ꝙ non ab
ſoluatur, niſi primo ſibi ſatisfaciat, arg. ſ. de ordi. cogni. cum di
lectus. j. de ſenten. excomm. cum pro cauſa. in fi. & c. ſolet. §. in
prima, li. 6. & hæc opinio communiter tenetur. Præmiſſa intel-
lige de actione iniuriarum ad finem ciuilem ſeu pecuniariam
9 intentata: ſed accuſatio iniuriarum eſt duplex, quandoq; priua
ta & hoc regulariter, vt. C. eo. l. iniuriarum. quandoq; publica,
vt illa quæ procedit ex libello famoſo. ff. eo. l. lex Cornelia. §. fi.
& l. ſeq. C. de famoſis lib. l. vnica. Item habet locum publica ac-
cuſatio competens cuilibet de populo, qñ iniuria fit ſacerdoti
vt. C. de epiſcopis & cleri. l. ſi quis in hoc genus. Et de materia
detractionis, quæ eſt magna iniuria, & magnũ crimen, ſi velis
ſcire quid ſit detractio, quot modis detractor diminuit famam
alicuius vtrũ ſit peccatum mortale, quæ ſit pœna libellũ famo-
ſum conficientis, vel publicantis, qualiter reſtituet quis famam
ei qui ex verbis ſuis, vel ſcriptis in ea læſus eſt, & vtrum peccet
aliquis audiendo detractionem, vide per fratrem Io. in ſumma
confeſ. tit. de raptoribus. rubrica, de detractione. per totum. &
dixi ſuprà ti. 2. cum dilectis. diſtinctu. vltima, & de libello famo
ſo notat Hoſt. in ſumma eo. tit. §. quot modis. verſic. & no. ꝙ.

1 *Damni & expenſarum differentia.*
2 *Damni & iacturæ differentia.*
3 *Damnorum nomine an expenſæ contineantur.*

IN noſtra. Ad euidentiam gl. primæ Bern. hic. Si quæris, quæ ſit differentia inter
damnum & expenſas, & quæ inter damnum & iactu
ram, & vtrum appellatione damnorum expẽſæ con
1 tineantur, diſtingue. † Aut quæris de primo. ſ. quæ ſit differen-
tia inter damnũ & expenſas. & de hoc notat Ber. hic cũ quo cõ
cor. Laure. & Io. 1 x. q. 2. ſi quis de clericis. & Ber. j. de ſen. excõ.
2 ſacro. gl. 1. damna. † Aut quæris de ſecundo. ſ. quæ differẽtia eſt
inter iacturã & damnũ. & dic ꝙ iactura eſt q̃ patimur de volũ-
tate noſtra. Damnũ vero ſine voluntate noſtra: vt no. Archi. j.
3 de elect. qa ſæpe. ſuper verbo iacturã. li. 6. † Aut quæris de ter-
tio. ſ. vtrum nomine dãnorũ cõtineñt expenſæ, & licet iſtud. c.
cum ſua gl. videatur innuere ꝙ non: tñ Archi. 2. q. 1. in primis.
ſuper verbo damnum. dicit contrariũ. ſ. quod nomine dãnorũ
contineantur expenſæ, qa damnũ dicit à diminutione patrimo
nij. ff. de dam. infec. l. 3. & expẽſæ minuũt. ff. de iure do. l. ſi is qui
§. quod dr. de impenſis in rebus dota. factis. l. ꝙ dicitur. Dimi-
nutum vero dr̃ quod de hæreditate exit. ff. de peti. hæred. l. de-
perditũ. Nec obſtat iſta decretalis, nam hic per pactũ & iura-
mentum fuerũt remiſſa damna, & ideo ſtricte accipit hoc ver
bum: quia non videt pacto perimi de quo cogitatum non vide
tur. ff. de tranſactioni. l. qui cum tutoribus. & facit qđ notat. ſ.
de tranſactio. c. 1. & in expenſis maxima irrogantur damna. Et
quod nomine damnorũ contineantur expenſæ eſt argumentũ
C. de iudi. l. ſancimus. de bonis autho. iudi. poſ. auth. ei qui. ff. de
dam. infec. l. inter quos. §. fi. nõ tamen nomine expenſarũ con-
tinetur precium, vt patet. ff. de condi. & demon. l. quibus die-
bus. §. quidem. ita ſecundum Archi. ib.

1 *Iniuria vera afficiens, an teneatur.*
2 *Iniuria non vera afficiens an teneatur.*
3 *Diuinitus data non vituperanda.*
4 *Iracundiæ calore dicta an reuocentur.*
5 *Iniuria an ſit peccatum. 7.*
6 *Honor non minus amandus, quam poſſeſsio.*
8 *Iniuria quandoque repellenda.*
9 *Iniuria quandoque tolleranda.*
10 *Deciſio an ſit peccatum.*

Si culpa.

SI culpa. Si quæris, vtrum ille teneatur actione
iniuriarum,qui vocat alium latronem,
periurum , adulterum , cucurbitam, vel baſtardum,
aut aliud conuicium ſibi dicit,diſtingue: aut hoc qđ
1 dicit eſt verum,& poteſt probare:aut nõ.† In primo caſu refert
aut dicit ei tale conuicium, quod reipublicę intereſt publicari,
detegi,& puniri:vt quia vocat eum latronem,periurũ, vel adul
terũ , Aut tale eſt cõuicium,quod reipublicæ intereſt publica
ri & detegi ſed non puniri,vt quia vocat eum leproſum . Aut
tale conuicium eſt quod reipublicę non intereſt detegi, vel pu
niri,vt quia vocat eum cucurbitam,vel baſtardũ.Si tale eſt con
uiciũ,quod reipublicæ intereſt detegi , & puniri refert,aut hoc
facit vel dicit accuſando vel denunciando ad puniendum deli-
ctum , & tunc ſi hoc probauerit non tenetur, ſic intellige.ff.de
iniu.l.æqui nocẽtem.& l.q̃ reipublicę.C.de iniurijs.le.ſi quidẽ
auiam.Et idem ſi excipiẽdo,& eum repellas à teſtimonio. š.de
teſti.ex parte Adæ,vel ordine vel beneficio.š.de accuſat.ſuper
his.hoc enim à iure conceditur,vt in prædictis iuribus, nec vi
detur iniuriari,qui vtitur iure ſuo.ff.de iniurijs.l.iniuriarum.§.
1.de regu.iuris.l.nemo damnum.š.de electio.cap.cum eccleſia
vulterana.Aut hoc facit,vel dicit ad infamiam tantum non ac-
cuſando,vel denunciando,vel excipiendo,quod patet ex eo:q̃a
nec dicendi iuſtam cauſam habet, & tunc omnino tenetur , &
condemnandus eſt,ſic intellige.C.de iniurijs.le.3. & l.ſi quidẽ
auiam. t.reſponſo.6.q.1.ex merito.&.ca.deteriores ſecundum
Hoſt.& Io.And.ad idem Matth.7.c.& in princip.decretorum.
Omnia quæcunque vultis vt faciant vobis homines , & vos ea
dem facite illis. &c.Si dicit ei tale conuicium quod intereſt rei-
publicæ detegi,& publicari,& detegi ſed nõ puniri:vt quia vo
cat eum leproſum , ſeu alio morbo inficienti morboſum tunc
dic idem per oĩa quod in caſu præcedenti.ſ. quando dicit tale
conuicium,quod reipublicæ intereſt publicari,& puniri,& per
eadem iura.Si dicit ei tale conuicium,quod reipublicæ non in-
tereſt,detegi,vel puniri:vt quia vocat eum cucurbitam , vel ba
ſtardum,& tunc:aut nõ occurrit iuſta ratio quare hoc dici poſ
ſit,vt in cucurbita in quo non occurrit iuſta cauſa,vel etiam in
baſtardo ſi hoc fiat ad infamandum tantum, & tũc tenetur per
iura proximè allegata. Aut occurrit iuſta ratio quare hoc dicit,
puta in baſtardo ad hoc.ſ.vt ipſum ab hæreditate repellat , &
hoc licet,vt.š.qui filij ſint legiti.c.cauſam quæ.&.ca.lator:ergo
2 non tenetur dummodo hoc probet.† In ſecundo caſu.ſ. q̃n hoc
quod dicit non eſt verũ,vel non probat, quod perinde eſt quo
ad forum iudicialem,in quo idem eſt de eo quod non apparet
vel non probatur,ar.ff.de teſta.tut.duo ſunt Ti.š.de temp.or
di.c.ex tenore.in fi.&.c.quæſitum in fi.tunc tenetur. Quia qui
nõ probat quod proponit iniuriari ſeu calumniari præſumitur.
2.q.3.c.calumniator.& ca.ſeq.& in eo quod legitur & notatur.
š.de accuſa.ſuper his.ĵ.de elec.ſtatuimus.§.fi.libr.6.vbi de hoc
per G.& de excepti.pia.§.ſi quis igitur eo.li.Hæc diſtinctio po
teſt colligi pro maiori parte ex dictis Hoſtiẽ. hic ſuper verbo
poſſe contingere,cum quo concor.Ioan. Andr. in qua ſatis con
cor.Pet.de bella pertica.& Cy.C.eo.titulo.l.ſi non cõuicij.in q.
8.Dicentes breuiter,q̃ aut quis dicit tale conuicium , quod de
tegi,& notum eſſe expedit reipublicæ,& tunc ſiue poſſum accu
ſari.vt quia vocauit me homicidum, ſiue non , vt quia vocauit
me leproſum non tenetur ſi verum dicat,vt.ff.ad.le.Aquili. ita
vulneratus.ff.eo.l.eum qui.& l.quod reipublicę.Aut tale conui
cium,quod non intereſt reipublicę detegi ſeu notum eſſe: vt
quia vocauit me claudum , vel mancum, & huiuſmodi , & tũc
licet verum dicat,tenetur actione iniuriarum,quia defectus no
ſtros detegi iniurioſum,& humanum eſt,vt.C.quando & qui
bus quarta pars.lege ſecunda circa medium.libro decimo . Sed
quidam alij legiſtæ dicunt,quod aut dicit mihi conuicium , de
quo aliàs poterã in iudicio accuſari, & hoc caſu ſi verum dicat
3 nõ tenetur,vt dicta.l.eum qui.† Aut dicit mihi illud de quo po
teram accuſari nec mea culpa nec vicio accidit ſed diuino iudi
cio,vt quia vocauit me claudum,vel ſpurium,vel pauperem,&
tunc licet verum ſit quod dixit,tamen tenetur iniuriarum , vt
dicta.l.a.niſi probet,quod non animo iniuriandi dixit, vt in di
cta.l.ſi non conuicij,& hanc opinionẽ tenebat Dynus: Alij di
cunt,quod licet dicat mihi verbum de quo aliàs poſſem accuſa
ri,dum tamen non dicat in iudicio,tenetur mihi actione iniu-
riarum ſecus ſi in iudicio,quia iuris executio &c.ff.eo.l.iniuria
rum.§.j.ſed prima diſtinctio plenior eſt.

Super eo.c. Si quæris,vtrum facta,vel dicta iniurioſa
cum calore iracundiæ poſsint per pœnitẽ
4 tiam reuocari,† diſtingue ſecundum Pet.de bella perti.& Cyn.
C.eo.l.ſi non conuicij,quia quædam ſunt facta vel dicta quæ ſi
ne præiudicio , & detrimento iniuriam paſsi reuocari poſſunt,
vt repudium miſſum marito,& iſta ſtatim per pœnitentiam re
uocari poſſunt,vt.ff.de diuor.l.diuortiũ.de regulis iuris.l. quic
quid calore.Quædam ſunt quæ ſine præiudicio, & detrimẽto
iniuriã paſsi nequeunt reuocari,vt vituperium factũ alicui vel
dictũ,vnde quis læſus vel infamatus ſit apud bonos & graues,
& iſta per pœnitentiã non reuocantur. Nam pœnitẽtia tua nõ
ſatisfacit famæ meæ,ideo &c.ff.de pœnis.l.aut facta.§.cauſa.&
ſic intelligitur dicta.l.ſi non conuicij. ſ̃m eos . ſic etiã intellige
iſtud.c.in principio.Et vide quod notat Io.a.q.3.c.ſi quis iratus
gl.fi.vbi dicit quod qui reiterat conuicium non videtur ex ira,
ſed ex deliberatione dixiſſe arg.C.ad velleia.l.ſi mulier.

Super eo.c. Si quæris,vtrum iniuria, contumelia, vel
5 cõuicium ſit peccatum mortale, † Diſtin
gue plene per Aſtenſem lib.2.ti.de contumelia,conuicio,& im
properio.q.2.Vbi dicit ſ̃m Th.q̃ verba ſ̃m eſſentiam.ſ.inquã
tum ſunt quidam ſoni audibiles nulli inferunt nocumentũ, niſi
fortè grauãdo auditũ:vt cum quis nimis alte loquitur, inquan
tum verò ſunt ſigna repræſentatiua aliquid in notitiam aliorũ,
multa damna poſſunt inferre,inter quæ eſt vnum q̃ hõ damni
ficatur,inq̃tum ad detrimentum ſui honoris, vel reuerentiæ ſi
bi exhibendæ ab alijs. Hæc autem ſignatio ex interiori proce-
dit affectu;& ideo in peccatis verborum maximè conſideran
dum videtur,ex quo affectu proferat aliquis verba.Cum igitur
conuicium ſiue contumelia de ſui ratione importet quandam
dehonorationem,ſi intentio proferentis ad hoc feratur,vt per
verba quæ profert honorem alterius auferat,hoc etiam ꝓpriè
& per ſe eſt dicere conuicium,vel cõtumeliam,& eſt peccatum
6 mortale non minus q̃ furtum,vel rapina.† Nõ.n.minus homo
amat honorem ſuum q̃ rem poſſeſſam, vnde meretur pœnam
inferni, ſ̃m illud Matt.5.Qui dixerit fratri ſuo fatue , reus erit
gehennæ ignis.Si vero aliquis verbum conuicij, vel contume-
liæ dixerit alteri non animo dehonorandi,ſed fortè ꝓpter cor
rectionem,vel propter aliquod hmõi,non dicit conuicium,vel
contumeliã formaliter per ſe,ſed ꝑ accidens, & materialiter in
q̃tum.ſ.dicitur illud qđ põt hoc eſſe conuicium ,& contume-
lia,vnde poteſt hoc eſſe quãdoq; abſq; omni peccato . vnde do
minus dixit apoſtolis Lu.24.O ſtulti & tardi corde &c. Quã
doq; vero poteſt eſſe peccatum veniale,vt ſi ſit læue conuiciũ
non multum hominem dehoneſtans , & proferatur ex aliqua
læuitate animi.vel ex ira leui,ſine firmo propoſito aliquem de
honeſtandi, & cum aliquis intendit per huiuſmodi verbum ali
7 quem contriſtari.† Vnde requiritur diſcretio vt homo mode-
ſte vtatur huiuſmodi verbis,quia poſſet eſſe ita graue conuiciũ
q̃ per incautelam prolatum honorem eius contra quem dice
ret,auferret,& tunc homo peccare mortaliter poſſet , etiam ſi
dehonorationem alterius non intenderet . Sicut etiam ſi quis,
aliquem incautè ex ludo percutiens grauiter lædat , culpa non
caret.Ideo dicit Auguſtinus libro de ſermone domini in mon
te.Raro & ex magna neceſsitate obiurgationes ſunt adhiben
dæ in quibus nõ nobis,ſed vt domino ſeruiatur inſtemus.Sed
obijcitur q̃ conuiciari ſ̃m Philoſophum quarto ethi.eſt actio
virtutis.ſ.eutrapeliæ. non ergo eſt peccatum. Reſpondet q̃ ad
eutrapeliam pertinet dicere aliquod conuiciũ læue,nõ ad deho
norationem,vel contriſtationem eius contra quem dicitur.ſed
magis ad iocum & delectationem . & hoc ſine peccato poteſt
fieri, ſi debitè ſeruentur circunſtantiæ. Si vero aliquis non re-
formidet contriſtari eum contra quem profertur huiuſmodi
iocoſum conuicium,vt excitet in alijs riſum,hoc eſt vitioſum
ſ̃m Thomam,& Aſtenſem. Et vtrum aliquis debet contume
lias ſibi illatas ſuſtinere,reſpondet ibi in quæſtione.3. q̃ ſic ſ̃m
Thomam ſi expediens fuerit , non tamen tenetur ſemper hoc
actu facere, vt haberi põt ex verbis Auguſtini libr. de ſermone
8 domini in monte. † Quandoq; oportet iniuriam illatam repel
lere,cum propter bonum contumeliantis.ſ.vt eius audacia re-
primatur, & decetero huiuſmodi non attentet ſecundum il-
lud prouerbiorum.26. Reſpõdet ſtulto iuxta ſtultitiam ſuam,
ne ſibi ſapientia videatur, cum propter bonum multorum
quorum profectus impeditur per contumelias nobis illatas.
quam rationem tangit Gregorius ſuper homelia nona.Et opor
tet repellere moderate,ſcilicet ex officio charitatis, non ex cu
piditate priuati honoris.Vnde Prouerbiorum vigeſimoſexto.
Vt reſpondeas ſtulto iuxta ſtultitiam ſuam ne eis ſimilis efficia
9 ris. hæc Thomas . † Attendendæ etiam ſunt conditiones
conuiciantis , & conuiciati , & ſecundum hoc oportet
conuicium ſuſtinere , vel non ſuſtinere . ſi enim conuicium
dicatur , à prouocato perſonæ pari , vel inferiori , vbi non eſt
in iniuriam officij, & præſumitur de medicina morbi , ſiue
intemperanntiæ,ſuſtinẽdum eſt, & eſt meritorium. Si vero di-

catur ſuperiori in iniuriam officij,vel alij coram ipſo,& de re-
medio temperantiæ nihil præſumatur,ſi ſuſtineatur non eſt ſu
ſtinendum : hoc autem difficile eſt cognoſcere cum infertur
conuicium pari. Qñ autem infertur inferiori, ſiue delinquens
ſit inferior,ſiue non,ſuſtinere eſt optimum. Præterea aliud eſt
arguere,vel corripere tempore quo conuiciás eſt in furore: qa
tunc non competit:non.n.tunc aptus eſt ad recipiendū & aliud
eſt iam ſe dato aliquantulum:quia tunc eſt ſibi proficuum. ſe-
cundum illud eccleſiaſt.20.quam bonum arguere,quam iraſci,
ſed de primo dicitur eccleſiaſt.8 .Non incédas carbones pecca
torum arguens eos.l.tempore,quo ira eis dominatur . Et verū
30 contumelia ſit grauior adulatione,vide ibi. †Item de deriſione
notat Aſtenſis poſt Thomam, ꝙ ſicut conuicians intendit de-
preſsionem , & detrahens infamiam, & ſuſurrans diſcordiam:
ita deridens erubeſcentiam,& eſt peccatum mortale , cum ille
qui irridetur adeo paruipéditur,& vilis exiſtimatur, ꝙ de eius
malo non curatur,ſed quaſi pro ludo habetur, alias eſt veniale.
Pro primo facit pſalmus : Qui habitat in cœlis irridebit eos.
Eſt autem illuſio ſiue deriſio peccatum tanto grauius , quanto
maior reuerentia debetur perſonæ qui irridetur. Vnde graue
peccatum eſt deridere iuſtos : qa hoc multos retrahit. Iob.12.
Deridetur iuſti ſimplicitas.& grauius eſt deri..ere parétes.pro
uerbiorum.30.Oculum qui ſubſannat patrem,& deſpicit par-
tum matris ſuæ,effodiant eum corui de torrentibus,& come-
dant illum filij Aquilæ. & grauiſsimum eſt irridere Deum, &
quæ ſunt Dei.ſecundum illud Iſod.27.Qui exprobraſti, & ſe-
quitur ad ſanctum Iſrael.ſ.Deum . hanc diſtinctionem hic in-
ſerui ad inſtructionem ſcholariū,qui interdum ad irritationes,
& contumeliam commouentur.

Super eo.c. §.ſané.Si quæris,vtrum qui occaſionem, damni dat damnum dediſſe videtur , Di-
ſtingue vt dixi ſuprà,de homicidio.c.de cætero.&c.

¶ De pœnis. Rubrica.

1 *Mulcta ad multiplicationem delicti iudicis arbitrio imponitur.*
2 *Pœna an multiplicetur,delicto,4 multiplicatio.*
3 *Pœnæ ſunt medicinæ.*
4 *Pœnitentia ſequitur peccati multiplicationem.*

A quæ. Si quæris,vtrū ex iteratione delicti ſequaſ iteratio pœnæ, ita quod quo
tiens , quis deliquerit totiens puniatur, diſtin-
1 gue: aut loquimur in foro iudiciali, aut in foro
pœnitétiali:ſi in iudiciali refert, † aut quæris de
mulcta,quæ ꝓprio motu iudicis imponitur, &
illā ad multiplicationé delicti pôt iudex ſibi imponere intra an
2 nū,& nō vltra,ſfm formā.l.C.de mō mulctarū.l.eos.† Aut quæ
ris de pœnaquæ ꝑ legé certa imponiſ vt.ff.de verborū ſignifica-
tione.ſi qua pœna.& illa totiés cômittitur,& imponitur, quo-
tiens quis deliquit:vt hic.& ff.de priuato delicto.l.nūquam . in
principio.vbi ita diſtinguit gl.C.de epiſcopali audiétia.l. nemo
deinceps.& de ſeruis fugitiuis.l.quicunque . vbi ita diſtinguit
gl.C.de epiſcopali audientia.l.nemo deinceps . & de ſeruis fu-
gitiuis.l.quicunque.vbi ita diſtinguit gl. & Iacobus de Rauen
na.& Cyn.Ad idem facit.31.quæſtio.1.quomodo. ibi quātum
diſtant in numero pœnarum,tantum & in crimine.6. quæſtio
ne.1.imitare.25.quæſtio.2.ita nos.de pœnit.diſtinctione. 1. con
ſideret.ff.de iure patrona.l. 1.de termino moto.l.ſi.C.ad l.Iuliā
de vi publi.vel priu.l.ſeruos.Et eſt ratio diuerſitatis inter mul
ctam,& pœnam ſecundum Iacobum,de Raue. & Cynum ibi:
quia ſi in mulcta iudex haberet multas habenas , iam poſſet ni-
mium grauare ſubiectos,quos locupletes eſſe reipublicę inter-
eſt,vt in authen.vt iudi.ſine quo ſuffragio fiant.§.cogitandum.
collatio.2. Sed caſtigabitur corporaliter ſi delinquat vltra ter,
quam caſtigationem magis timere præſumitur cū ſit grauior.
ff.de his qui not.infa.l.quid ergo.§.pœna grauior.Et ideo ad il
lam eſt recurrendum.arg.de iudici.cum non ab homine.vt hic
non conteſta.quoniam frequenter.§.ſi.Sed in pœna legis, ſecus
eſt,quia ſemper eſt certa,nec iudex poteſt vltra procedere niſi
ex cauſa,vt in dicto.§.pœna grauior . Et idem quod dictum eſt
in pœna legis, intellige in pœna ſtatuti , quod eſt lex municipa-
lis.1.diſtin.ius ciuile.11.diſt.catholica.de conſe.diſ.3.pronun-
ciandum.11.q.3.nemo condemnat.j.de ſenten. excom. nuper.
§.in ſecundo.& de conſti.vt animarum.li.6. cum ibi notatis ꝑ
Archi.in gl.hic habes.Et ad hoc facit qđ no.Spec.tit.ſententiæ
prolatione.§.1.in fi.verſi.ſed pone in ſtatuto.dicens, ꝙ ſi in ſta
tuto ciuitatis contineatur, ꝙ ſi quis pugno vel palma alium per-
cuſſerit ſoluat.centū.ſolidos,& aliquis vno impetu in eadem ri
xa alium decies pugno percuſſerit , decies in centum ſolidis
condemnabitur per l.allega.ff.de adulte.l.ſi adulterium.in prin
cipio. Tot enim ſunt pœnæ,quot ſunt alapæ, ſicut dicitur in ſti
pulationibus & legatis.ff.de verborum obligationibus.l.c. ſcire
debemus.& l.quod dicitur de leg.2.l.2. Et hoc videtur vtile rei-
publicę, cuius intereſt ne maleficia remaneant impunita.ff.ad.
l.aqui.l.ita vulneratus.de fideiuſ.l.ſi a reo.§. id quod vulgo.j.de
de ſen.excom. vt famæ. Vnde ſecundum philoſophum tertio
3 ethicorum . † Pœnæ ſunt medicinæ. pro quo.j.de ſen.excom.
cum medicinalis.lib.6.& hanc opinionem Spec.videtur appro
bare Archidya.j. de re iudicata.cap.ad apoſtolicæ.ſuper verbo
multotiens. lib.6. Et præmiſſa intellige quando delictum reite
ratur,ſecus ſi continetur. Vnde ex aſsidua côtrectatione furis
non renaſcitur noua actio furti , nec augetur prima actio furti.
4 ff.de fur.l.ei qui furti.&.l.inficiando.§.infans. † Et ad hoc facit
quod notat Spec.tit.de contumacia.§. vltimo.verſic. ſed pone
iudex.vbi dicit quod ſi iudex præcepit alicui qđ iuret parere
mandatis,vel aliquid,faciat ſub pœna.10.librarum, ſed quia il-
le non vult iure vel facere, iterum præcipit idem ſub pœna vi-
ginti librarum,& quia nec ſic obedit,præcipit tertio ſub pœna
quinquaginta librarum , nec adhuc obedit ꝙ eſt vnum ſolum
delictum ſcilicet, inobediétia.Cum fuerit tantum vna ſpecies
delinquendi, ſecus vbi ſunt diuerſæ ſpecies , vt ſi primo rapuit
poſtea interfecit.ff.de priuatis delic.l.nunquam. Vnde vno ban
no,ſiue vna pœna tantum eſt puniendum,cum idem factum ſit,
vt.ff.de popu.actio.l.3.arg.ff.de actio.& obligatio.l.qui ſeruum.
in principio.& l.qui plura.& le.cum ex vno. punietur autem in
maiori banno , ſiue pœna. Vnde ſi aliquis vno impetu pluribus
vulneribus aliquem occidit,erit tantum vna actio de occiſo.ff.
ad.l.Aquiliam.l.illud.§.vltimo. Item plures pœnales actiones ſe
impediunt adinuicem,niſi quatenus plus eſt in vna, quā in alia.
ff.vi bonorum raptorum.l.1.Et vnum factum videtur,quod fit
vno impetu vel contextu.ff.de vi & vi arma.l.3.§.cum igitur.ſi
certum petatur.l.lecta.j.de electio.capit.officij. & de teſtibus
cogendis,capitu.2.Quæ diſtinctio non placet Dyn. in dicta.l.
quicunq; . imo dicit , ꝙ aut delictum ſæpius commiſſum re-
dundat ſæpius in alterius damnum,.& ſemper incipit intereſſe
de nouo,& tunc ſi milleſies committatur, milleſies debet pu-
niri,ſiue puniaſ ordinariè,ſiue extraordinariè : & ita intelligit
dic~as leges nonnunquam.quicunq;.Aut non redundat in dam
num vel iniuriam alterius , vt quando quis punitur propter ma
los mores,& tunc habet locum dicta.l.eos.vt tantum ter punia
5 tur in anno,prius dictum verius credo. †Si quæris in foro pœni-
tentiali,tunc dic quod quotiens deliquit quis,totiens pœnitere
debet. Vnde quotiés fornicationem committo , etiam cum ea
dem muliere,totiens pœnitentiam faciam , quod dic vt legitur
& notatur.6.quæſtione.1.imitare.& de pœnit.diſtinctio.1.men
ſuram,argum.ad hoc.ff.de adulte.l.ſi adulterium. Vnde Petrus,
quia tertio negauit,dominum tertio confitetur.Matth.26.quæ
ſtio.1.imitare.Et vide quod notat Ioan.And.j.de regulis iuris.
c.delictum.lib.6.in nouella, vbi quærit vtrum percutiens vno
ictu tres clericos,ſit excommunicatus tribus ſententijs, vel in
ferens vni monacho bigamo tres ictus ſit excommunicatus,
vna vel pluribus ſententijs.

1 *Pœna iniuriæ illata eccleſiæ eius prælato debetur.*
2 *Pœna iniuria illata religioſo,eius monaſterio debetur.*
3 *Pœna iniuriæ illata clerico ei debetur.*
4 *Pœna iniuriæ illata canonico ei debetur.*
5 *Pœna pecuniariæ pauperibus diſtribuenda.*
6 *Pœnas pecuniarias Epiſcopus conuertit ad ſuos vſus ſi egeat.*
5 *Epiſcopus det pauperibus de redditibus ſuis.*

Presbyteri. Ad declarationem gl. hoc ideo. Si quæris cui ſolui debeant pœnæ
pecuniariæ ex iniurijs illatis eccleſiæ vel perſonę ec
1 cleſiaſticæ competentes,diſtingue . † Aut iniuria fit
loco,non perſonæ, & tunc pœna debet reddi , & ſolui eccleſiæ,
id eſt prælato nomine eccleſiæ. quia ſatis dicitur dari eccleſiæ
cum datur prælato eccleſiæ, qui eſt ipſius procurator, ſupra de
dona.capit.2.cum diſtinctione tamen , quia ſi illi eccleſiæ præ-
eſt Epiſcopus ſibi ſolui debet . ita loquitur . 17. quæſtio. 4. ſi
quis contumax.Si eſt alia eccleſia,puta collegiata vel parochia
debet ſolui prælato.qui eſt ibi.ita loquitur.17.quæſtio.4.ſi quis
in atrio.ſecundum Laur.& Archid.in dicto capit.ſi quis contu
2 max. glo.adde cautè tangit.&c.† Aut iniuria fit perſonæ eccle
ſiaſticæ,& tunc aut quæris de pœna iniuriæ illata eccleſiæ in ꝑ
ſonam clerici.ſeu alterius ſubditi ſui,& illa debet ſolui eccleſię
infrà de ſenten.excommu.cū deſideres.ideſt prælato ipſius vt
eſt dictum.Et hoc notat Hoſtien.eo.titu.c.parochianos . Aut
de pœna iniuriæ illatæ ipſi clerico ſeu ꝑſonæ eccleſiaſticæ, & tūc
aut

cum interficitur,& tūc obtinet,quod dicitur ſm Laur.& Archi.
vbi.ſ.Aut nō interſicitur,ſed percuritur,vel vulneratur,& tūc
obtinet quod legitur,& notatur in d.c.parochianos.gl. ſed cui
dabitur &c.Vbi dicunt Ber.& Hoſ. ꝙ ſi iniuria fiat monacho,
vel conuerſo qui proprium non habet, ſatisfactio dabitur mo
naſterio:quia quicquid monacho datur monaſterio acquiritur
3 ſ.de ſtatu monacho.cum ad monaſterium.†Si clerico ſeculari,
ei dabitur,nec per remiſsionem vniuſ fit præiudicium alteri:
vt patet in dicto cap.cum deſideres.& ff.de iniurijs.l.1.§.vſque
4 adeo.†In canonico vero ſiue beneficiato diuerſarum eccleſia-
rum diſtinguendum videtur,vtrum habeat vtranque intitula-
tam ex diſpenſatione Papæ,vel vnam intitulatam, & aliā com
mendatam,& in cuius contumeliam fuit hæc iniuria irrogata,
per.l.ff.de iniurijs.l.item apud labeonē.§. prætor ait qui ſeruū.
cum ſe. ſm Hoſtien.in dicto capitul.parochianos. & ibi dicam
de hoc.& vide quod notat Hoſtien.in ſumma eod.titul.§. quæ
& quibus ſub.§.ſed cui applicabitur.& de officio.ordin.§. quid
pertinet.verſi.debet etiam delinquentes.

Super eo.c. & eadem glo.

Si quæris, vtrū Epiſcopus pœ-
nas pecuniarias,quas recepit teneatur conuertere in vtilitatem
5 eccleſiæ,vel pauperibus erogare,diſtingue.†Aut ſuperſunt ſu-
ſtentationi ſuæ debitæ:& dic quòd ſic vt hic.& 23.quæſti.5.di
cat aliquis. 1.diſtin.ius militare.16.q.7.c.1.conferendo tū ma-
gis egenti.86.diſt.non ſatis.Cuius tū contrarium faciūt hodie
multi prælati,in quibus verificatum eſt illud Matt.23.in princ.
39.diſt.c.ſm.3.q.7.ca.ſacerdos.§.vlti. Super cathedram Moyſi
ſederunt ſcribæ & Phariſæi,quicquid dicunt facite, quæ aūt fa
6 ciunt nolite facere, dicunt.n.& non faciunt.&c.†Aut nō ſunt
ſuſtentationi ſuę,nec habet aliàs vnde cōmodè ſuſtētari poſsit,
& tunc pōt eas conuertere in vſus ſuos,ita intellige.ſ. de offi.
ordi.dilectus.& quod no.Archi.23.q.5.ſi vos.gl. antepen. in fi.
& j.de ſen.excom.c.venerabilibus.§.deniq;.lib.6.& Genti.ex-
tra de elec.c.ſtatutum.in clem.Et in hoc concordat Hoſti. hic.
7 †dicens ꝙ etiam de redditibus propriç menſç Epiſcopi verum
eſt ꝙ ſunt in vtilitatem eccleſiæ conuertendi, vel pauperibus
erogandi.16.q.1.c.fi.& no.ſ.de præben.ratio.Et tamen horum
diſpenſationem habet Epiſcopus,& inde viuit, vt not.ſ.de ele
ctio.cum nobis olim.de peculio clerici.c.fi. & vtrum ſuperio-
res præſumantur propter quæſtum pœnas pecuniarias impo-
nere,diſtingue vt dixi.ſ.de offi. ordi.irrefragabili.diſti.vltima.

1 *Pęnam pecuniariam an iudex imponat.*
2 *Pœna pecuniaria an ab eccleſiaſtico imponatur.*
3 *Pœna ſecundum conſuetudinem imponenda.*

LIcet.

Ad euidentiam gl.Bernardi ex hac decre-
ta.&c.Si quæris vtrum,& qn̄ iudex poſsit
pœnam pecuniariam imponere,vel vtrum,& qn̄
eccleſia vel alia perſona poſsit exigere pœnam pe
1 cuniariam,vel aliquid vltra ſortē,diſtingue: †Aut
quæris de primo,& tunc potes dicere vt no. Ber.
hic,& plenius vt dixi.ſ.de rap.in Archiepiſcopatu. cū quo con
cordant Inn.& Hoſt.hic,& Io.18.diſ.c.quoniam quidam gl. 6.
2 & ſatis probabiliter. † Aut quæris de ſecundo.ſ.vtrum eccleſia
vel alia perſona poſsit exigere pœnam pecuniariam vel aliquid
vltra ſortem.Et tunc diſtingue vt dixi.ſ.de arbit. cap.dilecti.&
vide quod notat Archi.in d.c.quoniam quidā.gl.vltima , dicēs
ꝙ eſt diſpenſatio iuris,iudicis,& litigatoris,ex iuris, & iudicis
diſpenſatione vel rigore,tam eccleſia quam quælibet alia per-
ſona,& duplum & quadruplum poteſt recipere, & hoc ideo vt
maleſactores coerceantur. 4. diſtinctione factæ ſunt 23.q. quę
ſitum,& ita exaudias dictum capitulum quoniam quidam,cū
ſimilibus. Ex litigatoris vero diſpenſatione, ſeu æquitate nec
eccleſia,nec alia perſona vltra ſortem debet recipere: quia nec
hoc vellet alij facere.& quod tibi non vis fieri, &c.vt in princi
pio decretalis humanum genus.2.q.1.primo . Et ſic poteſt in-
telligi 12.q.2.fraternitas . vbi dicitur ꝙ eccleſia non debet ſuū
cum augmēto recipere.Vel dic ꝙ illud.c. loquitur de perfectio
ne:hoc de rigore iuris, ſm Meland.ita no.Arch.ibi. Et quod di
cit Ber.hic ꝙ Archidiaconi iſti ſuper criminibus his diſpēſare
non poterant,vnde non debebant pœnam pecuniariam infflige
re.pōt eſſe verum in caſu vbi de crimine iudicare non poſſent,
aliàs ſi de crimine iudicare poſſent de conſuetudine præſcripta
8 poſſent illā imponere:vt no.gl.94.diſ.dictū.gl.j. † Pro hoc facit
ꝙ dicunt aliqui pœnas infligendas ſm cōſuetudinē,prout reci
tant Inn.& Io.An.hic,ad ꝙ facit.j.de ſent.exc. venerabilibus.
§.deniq;.li.6.Conſuluit tū Hoſt.j.de homici.pro humani. li.6.
& Io.An.ibi,& hic,ꝙ ad ſuſpicionē auaritiæ tollendam iudex
eccleſiaſticus pœnas pecuniarias conuertat in pias cauſas. &c.

1 *Aduocatus non tenetur de cauſa perdita ſi in culpa non ſit.*
2 *Aduocatus tenetur de cauſa perdita ſi ſit culpa.*
3 *Victus victori an in expenſis condemnandus.*
4 *Expenſæ non ſunt mera pęna.*

CAlumniam.

Si quæris,vtrum aduocatus dę
cuius conſilio cliētulus litigat,
& qui poſtea ſuccūbit teneatur ſibi ad dāna,& expē-
ſas,quid iuris , diſtingue ſecundum Hoſtienſ. hic,&
1 Io.An.poſt eum.†Aut clientulus veritatem facti tacuit: aut to-
tam veritatem expreſsit. In primo caſu refert : aut clientulus
ſcienter veritatem facti tacuit, & ideo aduocatus reſpondit ei
ꝙ iuſtam cauſam habebat,& tunc de ſeipſo conqueratur,argu.
ff.de regulis iuris.l.ꝙ quis damnum culpa ſua.Aut ipſam igno
rauit,quia latebat,puta qa alij ſucceſsit.ff. de regulis iuris.le.qui
in alterius . & tunc nec quia aduocatus , quia aliàs in culpa non
eſt aliquo obligatus,arg.ſ. de conſtitutionibus . cognoſcentes.
2 cum ſuis concordantijs.†In ſecundo caſu.ſ.quando ſibi totam
veritatem expreſsit,& ad hoc vt ſalarium habere poſsit,ipſum
ſcienter decepit,ꝙ finis cauſæ manifeſtat.C.de iudic.rem non
nouam.tūc obligatur inſolidum aduocatus nedum ad damnū,
ſed etiam ad intereſſe argumen.C. de adminiſtratione tutorū.
l.ſi bonam.& l.non eſt ignotum.ff.de adminiſtratione tutor.le.
quotiens.§.ſicut. Et idem ſi bonā cauſam habebat clientulus,
ſed propter imprudentiam, vel negligentiam aduocati ipſam
cauſam amiſit.arg.ſ.de contrahen.emptio.c.fi.ff.de offi.præſi.
l.illicitas.§.ſicuti.ad.l.Aquiliam.l.idem iuris.locati & condu. le.
cum in plures §.locator.ſ.de ætate & qualitate. ad aures . cum
ſuis concordantijs.Et de materia huius capit.vide.ſ.de dolo &
contuma.finē litibus. & 2.q.1.in primis ,vbi de hoc per Archi.
3 in gl.tangit:quorundam ſententiam, poſſet quæri hic, † nunqd
in cauſis criminalibus victus victori cōdemnatur in expenſis,
ſaltem ex parte accuſatoris,& videtur ꝙ non: quia ſufficit pœ
na talionis,nec duplici pęna quis afficiēdus eſt:vt ff.nautæ , cau
pones,ſtabu.licet.§.fi.Credo contrarium:& de hoc videtur ca
ſus in iſta decreta.cum gl.1.Bernar. maximè , quia hæc decret.
ponitur in iſto quinto libro,vbi tractatur de criminibus, vnde
verba ſunt intelligēda iuxta formam,& materiam ſubiectam.
ff.loca.& cōduc.l.ſi vno anno.Pro hoc facit etiam.C. qui accu.
non poſ.l.qui crimen.vbi victus punitur extra ordinem,& ni-
hilominus in expenſis.& hoc tenet ibi Cyn.Nec ob.ꝙ duplici
pęna &c.quia pœna talionis venit ob calumniam , & ſic ob ex-
trinſecam cauſam.Pœna verò expenſarum venit. ob iniuſtum
litigium,& ſic ob cauſam intrinſecam,& ſic non punitur ,quis
4 dupliciter ex eodem delicto,ſed ex diuerſis.†Itē pœna expen-
ſarum non eſt mera pœna,ſed perſecutio damni rei familiaris.
ſ.tit.proximo,in noſtra.cum ibi notatis. Et iſtam opinionem
videtur tenere gl.ſ.de dolo & contu.finē.gl.ſed nunquid. verſi.
ſed in criminali.Et de gl.Inno.hic vide per Archid. 11.q.3. ca.
certum.glo.penultima,vbi ponit gl. Inno. hic à principio vſq;
ad verſic.ſi autem iudex &c. Item Specul. ponit eam totam ru
bricam . de expenſis.§. vltimo. verſicu. tu autem iudex.vſque
ad verſicu.quando autem.

1 *Latrones degradati in monaſterio recludendi.*
2 *Fures corporaliter non coercentur.*

TVæ.

Hic dicit, ꝙ clerici in latrocinijs,vel alijs ma-
gnis ſceleribus deprehenſi degradati, ſunt in
arctis monaſterijs recludendi.Vnde ſi quæris de qui
bus latronibus debeat intelligi hæc decretalis,diſtin
1 gue.†Aut quæris de latronibus, qui de nocte & de die vadūt,&
enormibus ſe immiſcent, vt.j.de ſen.excom.perpendimus, &
de illis loquitur hæc decretalis.Vnde dicit hic vel alijs magnis
ſceleribus,quaſi dicat non furibus ſimplicibus , qui nō ſunt cor
poraliter coercendi , ſed de magnis , & inſignibus latronibus,
loqui intendimus,ad hoc.ff. eo.ti.l.capitalium.§.famoſos. & §.
graſſatorum: & l.aut facta.§.locus. & §. tempus.& §.qualitate.
2 †Aut quæris de furibus ſimplicibus & de talibus non intelligi
tur hæc decretalis,vt eſt dictum:vnde latro plus , eſt quam fur,
vt patet ſupra de homicidio.cap.ſi perſodiens.Sed tamen pro-
pter furtum eſt clericus deponendus ſuprà , de iudi. cum non
ab homine ſecundum Hoſtienſem hic,& Ioan. An. poſt eum.
idem Archidya.81.diſt.presbyter. gl.1.&c.

1 *Pars ſi ligit an fidem frangat frangenti,an pęnam exigat.3.*
2 *Contractus claudicare non debet.*
4 *Pęnæ ſit compenſatio vbi in eam vtraque pars incidit.*

COnſtitutus. Si quæris, quando partes
ſibi adinuicem aliquid ſub
pœna promittunt, & vna pars frangit primo fi
dem, vtrum altera poſsit pro parte ſua, licite
frangere ſibi fidem, diſtingue vt dixi. ſ. de iu-
1 re iuran. peruenit. 2. diſ. 1. †Sed ſi quæris, quod
iſtorum altera pars potius debeat facere, vel fidem frágere, vel
eam ſeruare, vel pœnam petere cómiſſam, diſtingue: Aut ex-
pedit magis, alteri parti pœnam proſequi, & ſtare pacto vel có-
tractui, aut magis expedit ſibi fidem rumpere. In primo caſu
licet fuerit fides ſibi fracta, ipſa tamen pro ſua parte ſeruet ean-
dem, & ſic pœnam poterit petere in effectu. In ſecundo caſu
ſecure frangat fidem, & fiet hic inde pœnarum mutua compé
ſatio: vt hic, & ſic intelligas iſtam decretalem, & quæ hic notan
tur. Et eſt ad hoc ſimile, quod notatur de conuento ſuper ſpo-
liatione, cui aut expedit habere magis rem propriam, aut reti-
nere illam quam poſsidet. In primo caſu agit: in ſecundo exci-
pit. hoc notatur. ſ. de ordine cognitio. c. vltimo, ſecundum Ioá.
And. qui ita diſtinguit. j. de regulis iuris. c. fruſtra. ſ. lib. 6. Cótra
quam diſtinctionem facit, quod notat Innocen. hic in gloſ. 1. &
Hoſtien. poſt eum, dicentes, ꝙ in caſu iſtius decretalis, vbi fuit
facta compoſitio inter partes, ꝙ monaſterium nomine procu
rationis faceret quandam penſitionem annuatim Epiſcopo, &
ꝙ Epiſcopus occaſione procurationis nihil vltra deberet exige
re, & fuit hinc & inde pœna promiſſa, ꝙ Epiſcopus non debe-
bat exigere procurationem licet monachi ceſſaſſent ſoluere
penſionem: imo agere poterat ad pœnam promiſſam, vel ex ſ-
tante ſtipulatione pœna ad intereſſe, ſiue de dolo, ſi ſub hac có
ditione fuerat remiſſa procuratio vt daretur cenſus: vt. ff. de
præſcriptis verbis. l. naturalis §. ꝙ ſi faciam. Contra quos facit,
quod ipſi poſtea notant hic, dicétes, quòd ſi Epiſcopus promi
ſit ſub pœna ſe non exacturum procurationem, & ipſam nihi-
lominus exigit violenter, in optione Abbatis eſt vel Epiſcopo
denegare procurationem remiſſam, vel pœnam exigere. altero
enim oportet eum eſſe contentum ff. de pactis. l. reſcriptum. §.
2 ſi pacto. †Si ergo ita ſit ex parte Abbatis, ꝙ habeat electionem
pari ratione: ita erit ex parte Epiſcopi, qui non debet eſſe dete
rioris conditionis, maximè cum contractus non debeat claudi
care. ff. de reſcin. vendi. l. cum emptor. Vnde dictum illud Inno
cen. poſſet ſaluari in caſu vbi ius ſeu actio competés Epiſcopo
ad procurationem fuiſſet extinctum ſeu extincta ipſo iure, &
in totum, vel per acceptilationem legitimam, vel remiſsio-
nem factam auctoritate Papæ: & ſic concordaret cum pri-
mo membro illius diſtinctionis, quam feci in dicto capitul.
peruenit. aliàs credo diſtinctionem prædictam Ioann. fore
3 veram. †Nec obſtat. §. ꝙ ſi faciam. quia loquitur in facto perfe
ctè completo, & executo irretractabiliter, id eſt ꝙ factum fa-
ciens nequiuit petere, vt quia iuit Romam, vel manumiſit ſer
uum per quod factum nihil aderat aduerſario. Hic per factum
remiſsionis procurationis aliquid aderat monachis, & ꝙ factú
Epiſcopus poterat retractare petendo procurationem integrá
monachis non ſoluentibus penſionem. Item dicunt hic vltra.
Innocentium, & Hoſtienſ. & Ioannem, Andream poſt eos, ꝙ
ſi Abbas procurationem ſimpliciter petitam extra iudicium ſi
ne compulſione aliqua gratis, & liberaliter ſoluit: tunc non vide
tur ꝙ Epiſcopus in pœnam inciderit: ſin autem ipſam exegiſſet,
& recepiſſet, & Abbas ſoluiſſet vt debitam, nec reddit penſio-
4 nem. Ad hanc quæſtionem Inno. non reſpondet. †ſed Hoſtien.
videtur dicere, quòd vterque in pœnam inciderit, Epiſcopus,
quia exegit, & Abbas, quia penſionem non ſoluit, licet ſoluit
procurationem, & ſic fiat hincinde compenſatio: vt hic, & ff.
de pact. l. reſcriptum. §. ſi pacto.

1 *Pœna an infamet ſine ſententia.*
2 *Incarceratio de iure ciuili non eſt pœna.*
3 *Incarceratio de iure canonico eſt pœna.*

SVper his. Ber. hic in gl. fi. dicit ꝙ genus pœ
næ per ſe non infamat, niſi ſnîa
1 præcedat. C. qui. ex cauſis infa. irrogetur. l. nullã.
†Licet Gratian' aliter ſenſerit. 3. q. 7. c. infames. §.
porro. Et cú Ber. concordat Vin. & Goffr. hic, &
Io. in d. §. tria. quod intellige fore verú ſi ad inqui
ſitionem veritatis, quis fuſtigetur. ſecus ſi in pœnam ſui delicti
quod certum eſt eum commiſiſſe. ff. de his qui no. infa. le. ictus
fuſtium. ſm Hug. & Archi. ibi in gl. adde dicit Hug. & alij &c.
Et intellige ſm Inn. & Hoſt. hic, ꝙ hic non fuit pœna ſed fuit
2 cuſtodia: †quia captio vel detentio non eſt pœna, ſed cuſtodia. ff.
e. tit. l. aut damnum. §. ſolent, Non autè ſic eſt in cuſtodia ſicut
in pœna. ſ. vt præcedéti cauſa infamet. diſtingue ergo breuiter.
Aut quæris de infamia facti, & illa pót oriri ex ſola pœna, & ex
ſola cuſtodia ſm Inn. hic. Aut de infamia iuris, & túc, aut quæ
ris de pœna, & dic vt. ſ. Aut de cuſtodia carcerali & túc, aut car
3 cer ſit ad ſolam cuſtodiá, & tunc dic vt. ſ. †Aut ſit ad pœná, quæ
ſit interdum, ſaltem de iure canonico: vt. j. e. c. quis. li. 6. Et for-
tè de iure ciuili ſic poſſet intelligi. C. de exacto. trib. l. nemo. li.
10. licet glo. aliter ibi intelligat: & tunc idé iuris, quod in pœna
dictum eſt, cum ſit eadem ró. argumento. l. Aquiliam. l. illud. de
fonte. l. vna. extra de officio vicarij. capi. vnico in clemen.

1 *Hærede vno non ſoluente canonem, an tota res emphyteutica in*
commiſſum cadet.
2 *Recipiens canonem iuri ſuo renunciat.*
3 *Pœna an tota exigatur parte debiti ſoluta.*

TVam. Si quæris, vtrum eccleſia, vel perſona ec-
cleſiaſtica poſsit pœnam exigere, vel pe
re, diſtingue vt dixi. ſ. de arbit. dilecti. diſt. 1. Item ſi
quæris, vtrum res & pœna ſimul peti poſsint, diſtin-
1 gue vt dixi ibi diſtin. 2. †Hanc decretalem induxit Barth. Bri
xienſis ad quæſtionem dominicalem, quæ incipit quidam lai-
cus, de laico, qui ré ab eccleſia in emphyteuſim accepit ſingulis
annis certa penſione ſoluenda, eo mortuo duobus hæredibus,
relictis vnus partem péſionis ſoluit, alter verò ceſſauit ſoluere
penſionem, pro duobus annis, & pro tertio ſoluit prælato eccle
ſiæ hoc ignorante, rei veritate comperta vult prælatus vtrúq;
expellere, quæritur an poſsit. Soluendo non credit ꝙ poſsit ec
cleſia vendicare, niſi partem non ſoluentis. idem Tancr. & Hu
2 go. †Verumtamen ſi prælatus ex certa ſcientia cum canonica,
præteriti temporis recipiat penſionem, videtur renunciare iu
ri ſuo, alioquin petat reſtitutionem eccleſia ad partem petendi
non ſoluentis ſi alio modo recepta fuerit penſio. & videtur ille
caſus expreſſus. ff. de public. & vecti. l. fraudati. ſecundum eum.

Super eo. c. Si quæris, vtrum ſit vſura ſi pœna impona
tur niſi ſoluatur certo tépore, diſtingue
3 vt dixi. ſ. de pignori. illo vos. †Item de materia glo. Bernar. hic
cum quo concordan: Innocenti. & Hoſtienſ. ſcilicet, vtrum par
tem debiti ſub pœna ſoluendi non ſoluta, & parte alia ſoluta in
curratur pœna tota, vel pro rata partis tantummodo non ſolu
tæ, vide plene in ſpeculo titul. de arbit. §. fi. verſicu. vt autem de
hoc etiam plenius notat gloſſ. & Iacob. de Rauen. ff. de verbor.
obligationibus. l. eadem. §. Cato. & le. in executione. §. penulti-
mu. & l. ſtipulationum aliæ. §. fin. de qua non plus dicam ne at-
tediam canoniſtas, quorum non eſt materia propria, quæ etiã
nunnullos legiſtas attediauit vſque ad intima cordis propter
ſui difficultatem. &c.

DIlectus: Ad euidentiam iſtius. c. & gl. Inno. hic.
Si quæris, vtrum iudex ordinarius, vel
delegatus poſsit iniuriam ſibi, vel alicui partium litiganium
coram eo factam vindicare, ſeu punire, di
ſtingue vt dixi ſuprà de offi. delega. ca. 1. & vt dicam poſt Inno.
infrà de verbo. ſigni. ex parte.

1 *Vaſalli læſæ maieſtatis rei bona cui applicentur. 2.*
2 *Vaſalli læſæ maieſtatis rei feuda ad quem deueniant. 4.*
5 *Pœna patris, & poſterorum non extenditur ad filias.*
6 *Liberorum appellatione an nepotes contineantur. 8.*
7 *Filius patrem ſequitur.*
9 *Pœna poſteris impoſita vſque ad quotam generationem exten-*
datur.
10 *Conſanguinitas, quo ad matrimonia ad quartum gradum por-*
rigitur.
11 *Conſanguinitas, quo ad ſuccedendum ad ſeptimum gradum ex-*
tenditur.
12 *Agnatio ad decimum gradum porrigitur.*
13 *Pœna diuiſio.*
14 *Pœna æterna an vnus pro alio puniatur.*
15 *Pœna corporalis diuiſio.*
16 *Pœna corporali an vnus pro alio puniatur.*
17 *Spiritualis pœnæ diuiſio, & punitio.*
18 *Punitur ſæpe, quis ſine culpa ſua.*
19 *Pœna ex quo alij polluantur non remittenda.*
20 *Domus communis an deſtruenda pro delicto vnius conſortis.*
21. *Patris delictum an filio nocet.*
23 *Filius an priuetur feudo ob patris delictum. 24.*

In quibuſdam

IN quibuſdam. Ad declarationem ſgl. deuoluatur.&c. Si quæ
ris quando vaſallus propter crimen læſæ maie-
ſtatis amittat bona ad quem deuoluantur, diſtin-
1 gue. † Aut quæris de bonis alijs à feudalibus, & il
la omnia fiſco principi applicātur. C. ad. l. iuli. ma. l. quiſquis. ff.
ad. l. iul. ma. l. fin. Et hoc leges veteres ſeruare vidētur in auth.
vt nulli iudi. §. ſi. col. 9. Nec prodeſt contra hoc aliquod priui-
legium ad importunam inſtantiam ciuitatis, vel alterius im-
petratum. C. de bonis vacan. l. 1. & l. 3. & de peti. bo. ſubla. l. 1.
lib. 10. Nec licet alicui cōfiſcare ſine licentia principis ſpeciali,
& certa ſcientia data. C. de iure fiſci prohibitum. lib. 10. C. ne
ſine iuſ. principis. niſi certis iudi. liceat cōfiſcare. l. vnica lib. 11.
2 † Aut quæris de feudalibus, & illa domino immediato feudi
committuntur. ſed ſi maiori domino ſatisfactum non fuerit
feudo priuabitur ſecundum quod legitur in lib. feu. de prohi.
feu. alie. per Federi. c. imperialē. §. penul. C. de his qui latro. oc-
cultant. l. 2. §. penultim. Alij dicunt quòd in crimine leſę maie-
ſtatis etiam feudalia confiſcantur. Nec obſtat dicta. l. imperia-
lem. quia intelligenda eſt de offenſa contra alium dominum,
quàm contra principem commiſſa, quod patet ex eo quod in-
nuit, quod poteſt iuuare dominum inferiorem ſine pœna, hoc
autem non poteſt intelligi de principe, cum ipſe non in omni
fidelitate excipiatur, vt dicitur in eadem. l. in fi. Verumtamen
ſi dominus à quo tenetur res, ſine culpa ſit: eſt ei reſtituēdum,
argumento. ff. de rei ven. l. item ſi verberatum. §. item in furte.
ff. loca. & condu. l. ſi fundus. ff. de euict. l. lucius. hæc Hoſtienſis.
Sed hanc vltimam opinionem approbat Spec. titulo de feu. §.
quoniā ſuper homagijs. verſi. 40. quæritur. & dixi. ſ. de hæreti.
c. vergentis. circa medium. verſi. aut quæris de ſecundo princi-
pali. Io. An. quærit hic in §. ſacri. ſup verbo beneficiati. an hanc
pœnam incurrat canonicus occidens vel mutilās canonicum,
vel prælatum eius eccleſiæ facit dubium, quia litera dicit. j. quod
3 nil perueniat ad hæredes. † Videtur ergo intelligi de tali benefi
cio quod peruenire poterat, vt præcaria, emphyteutica, vel
aliud tale quæ beneficia ſunt. ſ. eod. ad aures. titulus autem be-
neficialis peruenire non poteſt. 8. q. 1. apoſtolica. ſ. de filijs pre-
sbyter. ex tranſmiſſa. ergo de illo non loquitur. Secundo, iſta
decretalis emanauit in fauorē eccleſiarum, & clericorum in-
titulatorum, in illis, ergo in quibus prouidet ad pœnam litiga-
re non intendit, ſimile quod notatur in cle. de reſcriptis. c. 1. Ter
tio, videmus quod iſta non ſic ſunt rigoroſa in percuſsionibus
clericorum, qui ſunt in eiſdem eccleſijs ſocij, ſicut in alijs. j. de
ſenten. excommu. ex tenore. ſ. de vita & honeſtate clericorū.
quoniam communius. videtur locum eſſe pœnæ priuationis,
4 cum textus aperte de beneficiatis loquatur. † Nec obſtat quod
de hæredibus opponitur, quia illud adaptari debet caſibus qui
bus poteſt. Ad ſecundum reſpondetur, negari non poſſe quin
beneficiatus ab eccleſia qui offendit eccleſiā dignus ſit pœna,
de poſtu. c. ſi. cum concordantijs. Ad tertium reſpondetur, quod
percutiens clericum ſocium bene incurrit excommunicatio-
nem, ſicut ſi percuſsiſſet extraneū, licet facilius abſoluatur Io.
Andr. Item ibi eſt eis ſpeciale ne detur eis materia vagandi vt
ibi. Item quod dicit hoc text. prorſus amittant, expone ſecun-
dum Hoſti. & Io. Andre. i. ipſo facto, ſine alia ſententia, & ſine
reſtitutionis ſpe. ſ. eod. ad aures. idem in hoc Cardi. & G. j. de
præſcript. cap. fin. lib. 6.

Super eo. c. Ad declarationē glo. & deſcendentis, &c.
5 † Si quæris, vtrum pœna ab homine, vel
à iure impoſita alicui, & eius filijs, ſeu poſteris vſq; in certam
generationem, extendatur duntaxat ad illos, qui per maſculi-
nam, & non per fœmininā lineam deſcēdunt, dic quod ſic, niſi
aliud in iure vel ſententia ſit expreſſum, vt. j. eodem. vbicun-
6 que. libro ſexto. & dic vt ibi. † Quærit etiam Hoſtienſis hic,
quid ſi Papa damnaſſet patrem & filios. & reſpōdet quòd vbi
pater filium nominat, ſemper regulariter nomine filij cōtinetur
nepos, ſiue de odio agatur ſiue de fauore, & ſic intellige. ff. de
verborum ſignificatione. l. filij. & l. iuſta. & l. liberorum. §. fina.
Fallit hoc in tutelæ datione, vbi nomine filiorum non conti-
nentur nepotes, & ſi contineantur nomine liberorum, vt in-
ſtitutis, qui tutores dare poſſunt. §. ſi. ff. de ſtatu lib. l. quid ſi ne
potes. Et eſt ratio ſpecialitatis, diuerſa verborum ſignificatio,
vt ibi, & onus tutelæ, quia nimis grauaretur tutor datus filijs,
ſi intelligeretur in nepotibus datus, vbi vero extraneos filios
nominat, nepotes non continentur, vt in dicta. l. liberorum. in
principio. Fallit hoc in eadem. l. §. 1. Et eſt ratio ſpecialitatis, ne
agnatio diuidatur. C. communia vtriuſq; iudicis. l. poſſeſsionū.
Quando vero lex facit mentionem de filijs, & agitur de fauo-
re, puta ſucceſsione, tunc nomine filiorum etiam nepotes con
tinentur. C. de fideicom. cum acutiſsimi. de liberis præteritis.
l. maximum. ff. de iure immuni. l. immunitates. Si vero agatur
de odio, puta de pœna infligenda, non continentur, argumen-
to. ff. de liberis & poſthu. l. cum quidem. de pœnis. l. interpreta
tione. Ideo cum macedonianum odioſum ſit. ff. ad macedonia
num. l. 1. iuriſconſultus dixit declarando, quod idem intelligi dēt
de nepote, quod de filio, quaſi dicat non intelligeretur hoc niſi
iſtud expreſsiſſet. ff. ad macedonianum. l. filius. Quando ergo
lex punit patrem & filios ex eo deſcendentes, non videtur ne-
potes incluſiſſe, niſi aliud dicatur, ſed nec filias, argumento. ff.
de ventre in poſſeſ. mit. l. 1. §. 1. Nec deſcendentes ex filia. vtē
do enim genere maſculino, potius videtur velle comprehen-
dere agnationem quàm cognationem. arg. inſt. de legi. agnato.
tute. & de legiti. agna. ſucceſ. Quia etiam immunitas alicui cō
ceſſa, & poſteris ſuis ſiue liberis fœminas non comprehendit.
ff. de muneribus & oneri. l. vacatio. de iure immunitatis. l. 5. §.
7 1. † Item quia natus de legitimis nuptijs ſequitur patrē & non
matrem. ff. de ſtatu hominum. l. cum legitimę. & l. lex. Quod
eſt intelligendum quo ad dignitates & honores, & pœnas eui-
tandas. C. de decurio. l. eos indulſerunt. & l. exemplo. & l. nul-
lus. & l. ſi ille. libro decimo. ff. de pœnis. l. moris. §. penultimo.
& ſi. de decurionibus. l. 2. §. in filijs. C. de pœnis. l. decurionem.
& l. decurionum filij. ſecundum Hoſtienſem, quod dic vt in
8 capit. allegato. vbicunq; ſecundum Ioan. Andre. † Item ſi vtra-
que linea ſit damnata maſculina & fœminina, & alius non dam
natus ducit filiam damnati, tunc poteſt diſtingui, vtrum ſcien-
ter ducta eſt, & tunc damnati ſunt filij. vel ignoranter, & tunc
non ſunt damnati. ſ. de clandeſtina deſpōſa. cū inhibitio. §. pari
modo. ff. de ritu nuptia. l. lege. & l. ſenatus. qui filij ſint legitimi
ex tenore. ſic etiam poſſet intelligi. 32. q. 4. liberi. vel loquitur
ſecundum. l. lombardorum. Fallit hoc forte in damnato ob cri
men hæreſis, tum in fauorem fidei, argumento. ſ. de hæreti-
cis, vergentis. tum quia timendum eſt ne filia hæretici maritū
catholicum, & filios corrumpat, quod dic vt notatur in dicto.
c. vergentis. ſecundum Hoſtien. Sed Ioan. Andre. in dicto. ca.
vbicunq;. dicit quod illud quod Hoſtien. dicit de ſciēte, verum
eſt, ſed illud quod dicit de ignorante poſſet eſſe verum in igno
rantia facti, ſ. quia neſciebam illum talem eſſe. Sed in ignoran-
tia iuris, ſcilicet quia ſciebam illum eſſe talem, ſed ignorabam
quod ius poſteros eius damnaret, ſecus, ad hoc. j. de regulis iu-
ris. ignorantia. libro ſexto. Sed etiam in ignorantia facti vide
tur contra, ſicut ſi quis credens contrahere cum libera, contra
hat cum ſerua, tamen filij ſunt ſerui domini ancillę. Sed ibi nō
eſt mirum ſi ignorantia non excuſat, per quam ipſi domino fie
ret præiudiciū, ſi excuſaret, ſed hic nulli infertur præiudiciū,
9 & ideo ſuſtineri pōt illa ſolutio. † Et nota quod licet in iſto. c.
pœna extendatur vſq; ad quartam generationem, tamen in ca
pitu. illo, ſi quis ſuadēte. circa principium. verſi. amplius filij &c.
extra, eodem titulo. in clemen. pœna extenditur vſq; ad ſecun
dam generationem in linea maſculina tātum. Item nota quòd
ſicut tales non poſſent adipiſci de nouo beneficia, ſic nec poſ
ſent ſua beneficia ante habita de nouo cum alijs permutare, cū
ſint inhabiles ad beneficia obtinenda, argumento not. per Io.
Andre. & Gen. ibi ſuper verbo obtinenda.

10 Super eo. c. Et eadem glo. dicit hic glo. † quòd vſque
ad quartum gradum extenditur conſan-
guinitas: vt. ſ. de conſanguinitate & affini. non debet. Quod
eſt verum quantum ad matrimonium impediendum, vt ibi
11 † Sed quo ad ius ſuccedendi, extenditur vſq; ad ſeptimum gra
dum incluſiue, quod dic vt legitur & notatur. 35. queſt. 5. ad ſe-
12 dem. nota glo. ſ. de appel. c. poſtremo. † Imo etiam in agnatis
vſque ad decimum gradum, quod vt legitur & notatur inſtit.
de ſuc. cogna. §. fina.

Super eo. c & eadem glo. Hic habes in
textu & in gl.
quod filius propter delictum patris, & alius pro alio punitur.
Sed contra. ſ. de his quæ fiunt à maiori parte capituli. ca. quæ-
ſiuit. Ideo ſi quæris vtrum vnus pro alio puniatur, & quando,
13 diſtingue. † Quia pœna eſt duplex ſcilicet æterna, & tempora
14 lis, Aeterna pœna nō punitur vnus pro alio, niſi in crimine par
ticipet, vel ſuccedat. 1. q. 4. c. homini. §. 1. & §. ſeq. vnde: Anima
quæ peccauerit ipſa morietur, & filius non portabit iniquitatē
patris, & pater nō portabit iniquitatem filij. Iuſtitia iuſti ſuper
eum erit, & impietas impij ſuper eum erit. Ezechielis. 18. ca.
& 1. q. 4. ca. iam itaq;. 24. q. 3. c. quod autem. §. bis ita reſponde
tur. 47. diſtinc. c. ſicut hi, verſi. non enim iuſtus polluitur ex vi-
tijs filiorum & c. Hoc tamen fallit in originali peccato quod ab
Adam

Adam ad omnes deſcēdit. Vnde Apoſtolus ad Romanos.5.c.
ſicut per vnum hominem peccatum in hunc mundum intra
uit,& per peccatum mors,ita in omnes homines mors pertrā
ſijt, in quo omnes peccauerunt. Et iterum, in Adam omnes
peccauimus.de pe.diſtinct.2.c.princeps.& ſequentibus.Et eſt
ratio quia nōdum aliquis ex illo fuerat materialiter ſeminatus
vt in dicto.§.his ita.verſi.vnde peccato Adæ. & ſic ſemē ſuum
corruptum & abominabile factum eſt, nec potuit poſtea ali-
quis non corruptus de tali ſemine generari. Non enim poteſt
mala arbor,vel mala radix bonum fructum facere. Mathęi.7.
c.& 1.q.1.fertur.in fi.ibi aut qualem fructum &c. Et ideo con
formato corpori de tali ſemine infunditur anima. vt.51.diſti.
naſci.neceſſe eſt vt ipſa anima quodammodo inficiatur,& cor
rumpatur.Sicut apparet,quando bonum vinū ponitur in vaſe
corrupto,& ibi moram trahit, de pœnitentia diſtinctio.3.cap.
inanium.§. ſiue autem quis dicat.&.c.ſequenti.ibi,Vaſe enim
fętido,vel oleum,vel vinum facile corrumpitur.&c. Ad idem.
ff.commo.l.in rebus.§.penul. de actio.empt.& ven.l.tenetur.
§.ſi vas.locati.& conducti.l.ſed addes.§.1. Vnde à tali peccato
quod naturaliter ineſt à natura corrupta procedens,non poteſt
quis purgari niſi per baptiſmum, ſine quo ſaluari non poſſu-
mus.de conſecra.diſt.4.placuit.de pœni.diſt.2.non eſt mirum
15 verſicu.quicunq;.† Temporalis vero pœna eſt quadruplex,alia
corporalis,alia realis,alia eccleſiaſtica,alia ſpiritualis. Corpora-
lis pœna eſt duplex,quædam eſt circa corpus, quædam circa
16 ſtatum. † Illa quæ eſt circa corpus non punitur vnus pro alio,
vt.C.de pœnis.l.ſancimus. ſecundum Hoſtien.hic. Sed Hu-
go.& Ioan.1.q.4.in ſumma. & Hoſtien.in ſumma, eo.titulo.§.
quæ quibus.ſub.§.non eſt ergo. verſic.corporalis. &c.& Cardi.
ĳ.de vſuris.c.1.glo.& ſic punitur.lib.6.contra.argumen.1.q.4.
c.eccleſia.§.Itē pro peccato ciuium. ibi, arca vero & prophe
tæ &c.vſq; in finem. Dictum Hoſtienſis intelligo hic in pœna
humana,& per hominem inferēda.dictum vero contrarium,
in pœna ſeu vltione diuina,qua quandoq; vnus pro alio puni-
tur,vt patet de pœni.diſtinct.1.ſed & cōtinuo.& ĳ.de exceſſi.
prælato.c.clerici.vbi habes quod propter peccatum Sodomiæ
ira Dei quinq; ciuitates igne conſumpſit. Quarum duæ perie
runt ex vicinitate, tres ex proprio delicto.Et in dicto.§. item
pro peccato circa medium,hoc idem probatur in eo quod di-
xit dominus ad Moyſen,Exod.22.ca.& tranſumptiuè lege.1.
q.4.c.homini.§.cōtra,dominus.23.q.4.c.valis.§. his omnibus.
24.q.3.c.quod autem.§.his ita reſpondetur.ſ.de renun.niſi cū
pridem.§.perſonæ. Ego ſum Deus zelotes viſitans peccata pa-
trum in filios.&c. Probatur etiam ex verbis euangelij,Ioan.9.
c.& recitatur in d.§.his ita. vbi diſcipuli Chriſtum de cœco na
to interrogaſſe dicūtur,Rabbi qs peccauit,hic,aut parētes eius
vt cœcus naſceretur, &c. Ad idem in auth.vt omnes obediant
iudi.prouincię.circa principium,ibi dum patrum iniuſtitia ſo
bolem eſt ſecuta.colla.5.vbi gl.no. filium ex delicto patris pœ-
na diuina puniri.Miracula enim diuina ſunt admiranda,non in
exemplum humanæ conditionis trahenda.4.q.3.c.fi. Illa pęna
quæ eſt circa ſtatum.vt ſeruitus, & infamia,quandoq; punitur
vnus pro alio.6.q.1.c.ſunt plurimi.§.verum.15.q.8.cum mul-
tę.& hic,&.ſ.eo.ad aures.de fil.presby.quaſi p totū.de purg.c.
accedens. Reali pœna punitur quandoq; vnus pro alio, vt in d.
§.item pro peccato ciuium.C.ad.l.Iuli.ma.l. quiſquis.6.q.1.ca.
ſunt plurimi.§.verū. & l.ſi quis cum militibus.ſ.eo.ad aures.&
de hæreticis.c.vergētis. Vnde & pro contumacia ſocij ſeu par
tiarij,villa communis comburitur, & arbuſta ſuccēduntur.ff.
communi diui.l.ſi is cum quo.Eccleſiaſtica etiam pœna puni-
17 tur quandoq; vnus pro alio,vt hic.†Spiritualis vero pœna qua
druplex eſt.Prima,eſt pœna excommunicationis, & illa nun-
quam punitur vnus pro alio,vt.24.q.3.ſi hæres.ĳ.de ſentē. ex-
communi.Romana.§.fi.lib.6.quia non eſt Dei,qui iudicat om
nem terram,vt condemnet iuſtum cū impio. vt dicitur Gen.
18.Secunda pœna,eſt interdicti loci, & illa frequēter vnus pro
alio punitur.ſ.de offi.deleg.ſane quia.&.c.P. & G.Sed Hoſt.in
dicto ſub.§.non eſt ergo & hic.idem Cardi.in dicto.c.1.Dicēs
quòd hac pœna nunquàm debet vniuerſitas pro debicto ſingu
laris perſonæ puniri,vt in d.c.quæſiuit.ſ.de his quæ fiunt à ma
iori parte capi.niſi ſit dominus,vt in dictis.c.ſane.quia. &.c.P.
& G.in d.c.1.ad fi.verſi.quaſi per menſem &c.de vſuris.lib.6.
Tertia pœna,eſt remotionis ab oblationibus,& hac punitur fa
milia propter delictum domini.17.q.4. miror. Quarta pœna
eſt interdictionis ab ordinibus,& iſta punitur maritus ob deli
ctum vxoris.34.diſtin.ſi cuius. ſecundum Ioan.qui de iſta ma
teria diſtinguit.1.q.4.in ſumma,idem notat Hoſtien.& Cardi,
vbi.ſ.de hoc etiam per Ioan.24.q.3. in ſumma.& per Tho. in
ſumma.18.q.articulō.4.& per fratrem Ioannem in ſumma cō
18 feſſionum eo.titu.q.8.vtrum vnus homo.† Et caſus in quibus
quis punitur vel etiam priuatur iure ſuo ſine culpa ſua,notant
his verſibus Paupertas,odiū,viciū,fauor,& ſcelus,ordo,Per-
ſonas ſpoliant,& loca iure ſuo. Quos vide per Ber.ſ.de conſti.
c.cognoſcentes.melius de priuile.antiqua,per Hoſtien.in ſum
ma.eo.titu.§.quę quibus.ſub.§.eſt igitur regula.ſ. de deci.ſug
geſtum.per Ioan.& Archidia.22.di. renouantes. & per Archi.
27.q.1.qui bona.in magna glo.circa fin. Item nota quòd Deus
quinq; de cauſis punit aliquos in hac vita.vnde verſus. Vt pro-
bet,aut dānet,aut expiet,aut mereatur.Aut pateat Chriſti glo
ria pœna datur, Vt probet, vt Iob & Thobias,& multi alij.45.
diſt.diſciplina.&.c.ſunt namq;.Nam vaſa figuli.&c.de pe.diſti.
2.ſi enim.verſicu. vaſa.ferrum quippè noſtræ mentis.&c.7.q.
1.aduerſitas.§.cum autem. Aut damnet,vt Herodem.act.12.
23.quæſtio.5.c.vltimo.& quæſtio.4.Nabuchodonoſor.& So-
domitæ.gen.19.& Datham,& Abiron.Numeri.16.& ſimiles.
Aut expiet,vt Paulus cui datus eſt Angelus Sathanæ, ne magni
tudo reuelationū eū extolleret,primo ad Cor.12 & 23.q.4. di
ſplicet. Aut mereatur, vt Thobias, Tho.2.c. & 13.quæſtio.2.
ebron.Aut pateat &c.vt cęcus natus,de quo dominus ait, Ne-
que hic peccauit,neq; parentes eius,ſed vt manifeſtentur ope-
ra dei in illo.Io.9.c.24.q.3.c.quod autem §. his itaq; reſponde
tur.& de pę.diſt.3.adbuc inſtant.Hos verſus ponit Archidiaco
nus.24.quæſtio.3.in ſumma. Alios verſus ponit Ray.in ſum-
ma, eo.titu.§.7.alias.17. quod ergo &c. & frater Io.in ſumma
confeſ.eo.titu.quæſtio.9.item quæro &c.qui tales ſunt.Et qui
torquetur,ne faſtus ei dominetur, vt Paulus. Eſt qui torque-
tur,vt ei meritum cumuletur.vt Iob.& Thobias & multi alij.
Eſt qui torquetur, Deus vt ſic glorificetur, vt cęcus natus eſt.
Eſt qui torquetur,vt perpetuo crucietur, vt hærodes, & alij
prædicti. Eſt qui torquetur, vt crimine purificetur, vt maria
ſoror Moy.Numeri.12.c.& filij Iſrael,& quotidie multi Cri-
ſtiani quos dominus flagellat,vt conuertantur,vt.ĳ.titu. 1.ca.
cum infirmitas.in principio. quod eſt idem in effectu,& licet
flagellētur his de cauſis neſcimus tamen pro qua imminet Dei
19 iudicium.7 q.1.cum percuſſio.† Item no.quòd non debet præ
latus remittere pœnam delinquenti,ex qua remiſſione alij pol
luantur,vt.45.di.c.ſed illud.ibi dum vni parcunt, vniuerſæ ec-
cleſiæ moliuntur interitum, quæ iſta bonitas,quæ illa miſeri-
cordia eſt vni parcere & omnes in deſcrimen adducere. Pol-
luitur enim ex vno peccatore populus,ſicut ex vna oue morbi
20 da vniuerſus grex inficitur† Hæc iura faciunt pro & contra ad
quæſtionem dominicalem Bar.Brixienſis quæ incipit, Duo cō
munem domum habebāt.de duobus communem domum ha
bentibus, quorum alter qui partem inferiorem habebat homi
cidium commiſit, poteſtas ſecundum conſuetudinem ciuita
tis vult ipſam deſtruere, quæritur, vtrum poſſit altero contra
dicente,& ſoluendo dicat quod dici poteſt, quod poteſtas par
tem inferiorem aſſignabit huic qui non deliquit, & ſuperio
rem deſtruet,& ita maleficium punietur. vel dic quod totum
deſtruetur. Sed contra homicidam poteſt agere cum effectu,
vel ſoluat precium fiſco,& habeat totam domum,& de hoc vi
de quod no.Archidia.1.q.1.ſacramenta. vbi remittit ad dictā
quæſtionem & Io.& Archidia.de pę.diſtin.1.ſed & continuo.

Super eo.c. Hic habes quod propter delictum patris
filius,& nepos, & vlteriores amittūt ius
patronatus, ſeu feudi,ex perſona ipſius ad eos peruenturum,
21 gratia huius.†Si quæris,vtrum delictum, ſeu macula patris ip
ſum priuans, ſeu indignum reddens aliquo iure,puta patrona
tus,vel feudi,ſeu alterius priuilegij,impediat ipſum ius ad filiū
peruenire,diſtingue, aut agitur de his quæ mediante miniſte
rio filij poſſunt acquiri patri in cuius eſt poteſtate, aut de his
quæ mediāte miniſterio filij nō quærunt patri.Primo caſu deli
ctū patris nocet filio,vnde dicit lex,q ſi pater exhæredet filiū,
exhæredatio nocet nō ſolū filio, ſed etiam nepotibus ex eo na
tis,& in eius poteſtate conſtitutis.ff.de bonis libert.l.quæritur
cum concordan. ſuis ibi alle. & hoc tenet gl.ff. de iure pa.l.di
ui fratres.& Dy.& Ioan. An. poſt eum in nouella.ĳ.de regu.iu
ris.c.non debet.li.6.Secundo caſu refert,aut illud ius ſeu priui
gium obueniebat ſibi à patre ſuo, & vult vti & gaudere eo ex
pſona patris,aut obueniebat ſibi ab auo ſuo,aut à genero, vel
à ciuitate,vel à rerum natura,non ex perſona patris.Primo ca
ſu dicit Dy.& Ioan. An.poſt eum in dicto.c.non debet.quod
pater nocet filio, vt.ff.de interdic. & regula.l.3.1.reſponſo. ad
l.cor. de ſal.l. ſi quis patris ſui &.C. de quæſtionibus.l. diuo
22 Marco. † Quod verum ſecundum Cyn.in d.l. diuo Marco.
quādo pater eſt aſperſus crimine,macula,vel infamia ante cō-
ceptionem

ceptionem illius filij ſui quæ vult gaudere illo iure, ſeu priui-
legio, quia tunc non gaudet eo, vt ibi, maximè cum viciū pa-
23 tris noceat filijs nati iuris. C. de libertis & eorum libe. l. 3. † Si
vero poſt conceptionem eius: tunc gaudebit illo iure, ſeu pri
uilegio. ff. de ſenato. l. emancipatum. 1. 2. 3. & 4. reſpōſo. Quod
vltimum credo verum in iure, ſeu priuilegio quod eſt peruen
turum ad filium vt ad filium, non vt ad hæredem, quia hære-
dem, vt priuilegium ſenatoris, de quo in l. emācipatum. vel ius
patronatus in libe. vt. ff. de iure patro. l. iura ad l. Iuli. ma. l. corū.
C. de obſequijs. l. etiam. Quod intellige vt no. C. de bo. libe. l.
1. Secus in iure quod eſt perueturum ad eum vt ad hæredem
& quia hæredem, vt hic in verſi. & ne minus. & in dicta. l. 3. in
principio. ff. de interdic. & releg. C. de bonis dam. in aut. bona
damnatorum. in ſecundo, tertio, quarto, quinto caſibus ſcili-
cet, quando ab auo, genere, vel à ciuitate, vel à rerum natura,
& non ex perſona patris ad eum obueniebat, dicit Dyn. indi-
ſtinctè, quod pater non nocet filio, vt dicta. l. 3. 2. reſponſo. ff.
de interdi. & releg. Sed quod dr̄ de auo. verum ſm̄. Cy. in d. l.
diuo Marco. quando filius idemq; nepos natus eſt ante mor
tem aui, vel ſaltem conceptus, vt in dicta. l. emancipatum. §. fi.
ff. de ſenatoribus. & in d. l. 3. de interdic. & releg. Si autem eſt
conceptus & natus poſt mortem aui, tunc non gaudet priuile
24 gio habito. vt ff. vnde cogna. l. 1. §. ſi quis proximior. † Per præ-
miſſa dicit Dy. in d. c. nō debet. quod ſoluta eſt quæſtio de qua
dubitari ſolet, an filius debeat priuari ſucceſsione feudi pro-
pter delictum patris, quod ſi erat paternum, priuatur, ſi auitū,
vel à genere vlteriori proueniens, non priuatur, per dictam. l.
3. ff. de interdic. & releg. Quod poteſt eſſe verum, ſecundum
diſtinctionem præmiſſam, cum qua ſatis concordat Archidia.
16. q. 7. c. filijs vel nepotibus. gl. adde, vel dic quod refert &c. Et
17. q. 4. frater. gl. art. hic quod ſi patronus &c. Vbi quærit vtrū
quo ad amiſsionem iuris patronatus eccleſiaſtici, delictum pa-
tris eiuſdemq; patroni commiſſum in eccleſiam in damnum
hæredum redundabit. Et dicit referre vtrum ius patronatus ſit
auitum vel non, vt dici conſueuit in dicta. l. emancipatum. in
fi. &. ff. de in ius vocan. l. adoptiuum. Et ſi ſit paternum, dicit
tempus conceptionis attendendum, nam ſi pater ante tempus
conceptionis delinquit præiudicat filio, ſecus ſi poſt, vt in d. l.
emancipatum. §. 1. &. §. ſi quis conceptus. & de decuri. l. 2. §. in
filijs. Sed contra omnia videtur hæc decretalis in ver. & ne mi
nus. vbi indiſtinctè filij & nepotes priuaotur, ſed eſt hic ſpecia
le, vt no. Ber. hic. Et eſt ratio ſpecialitatis, quia crimeo eſt com
miſſum per vaſallum, ſeu beneficiatum eccleſiæ in prælatum
ipſius eccleſiæ, quod habet inſtar criminis læſæ maieſtatis in
principem commiſsi. Quo caſu etiam iura patronatus liberto
rum confiſcantur, vt no. in dicta. l. 1. C. de bonis liberto. In alijs
enim interfectoribus, vel mutilatoribus ſecundum Vin. & Io.
An. non habet locum pęna huius. c. Pro quo facit quod no. Io.
2. q. 7. ſacerdotes. in fi. vbi dicit quod in eodem genere delicti
25 plus peccamus erga patres ſpirituales, quàm erga carnales. † Et
ad præmiſſa facit. quod no. Spe. ti. de loca. & conduc. §. ſi. vero.
44. quæritur. dicens quod ſi pater accepit rem in feudum pro
ſe, & filijs, ac nepotibus, deinde ipſe ceſſans in ſolutione penſio
nis, vel alia culpa ſua poſſeſsionem perdit, quod ex hoc filius
innocens non perdit ius ſuum per iura allegata. Item finem hu
ius. c. vbi dicitur, quod vſq; ad quartam generationem poſteri
tatis talium in clericorum collegiū nullatenus admittātur &c.
intellige adeo, quod nec beneficia ante habita poſſent de nouo
cum alijs permutare, cū ſint inhabiles ad beneficia. arg. no. per
Io. An. in cle. eo. ti. c. 1. ſuper verbo obtinenda. & idem Gen.
ibi. ſic opi. Io. hic in gl. fi. ſcilicet, quod hoc caſu poteſt Epiſco
pus diſpenſare ex quo Papa non retinuit ſibi diſpenſationē, ar.
c. nuper. de ſen. ex. tenent Vincen. Goſ. Phi. & Io. An. pro qui-
bus facit quia iſti vicio alieno laborant. C. de nat. liber. l. legem.
& vide in ſpec. ti. de lega. §. nunc de Epiſcoporum. ver. 153.

1 *Procedetur quomodo contra hæreticum contumacem.*
2 *Excommunicati vaſallus ad ſeruitium ei non tenetur.*

1 Rauem. Ad euidentiam gl. ideo dicit &c. † Si
quæris qualiter contra contumacem
in cauſa hæreſis ſit procedendum, dic hodie, vt legi
tur & no. j. de hæreticis. cap. cum contumacia. libro
ſexto. Et not. quod quādiu iſte omnino in excommunicatione
perſtiterit, eius fideles ab ei' fidelitate ſunt abſoluēdi, vt hic. Eo
ergo abſoluto recuperabit iura fidelitatis, quod dic vt not. ſ. de
hæreticis. c. fina. ſed. ſ. c. proximo abſolutio ſunt perpetua ſecū
dum Hoſtien. Et eſt ratio, quia ibi priuatur pro crimine valde
enormi, vt dicit ibi in fi. hic vero pro contumacia, quia nolebat
iuri parere, & non pro iniurijs per eum irrogatis priuatur, qua
2 re ſecus. ſ. de conſtitur. ex literis. † Nota etiam ſecundum Ho-
ſtien. hic in glo. ſua fi. & Ioan. An. poſt eum, quod quandiu ali-
quis excommunicatus exiſtit, vel à Rege bānitus, vaſallus ip-
ſius non eſt obligatus ad eum iuuandum, vel ſeruitium ei præ
ſtandum, immo à ſacramento fidelitatis eſt abſolutus, quouſ-
que ab eccleſia vel à Rege fuerit reconciliatus, vt in lib. feud.
hic finitur lex, capitu. 1. quod incipit, domino guerrā. Ad idē.
15. quæſtio. 6. alius. c. nos ſanctorum. & capitu. iuratos ſ. de hæ
reticis excōmunicamus. 1. §. credētes. & c. ſi. pro hoc facit iſte
tex. in fi. penitus abſolutos. i. ipſo facto & ipſo iure ſecūm eos.

¶ De pœnitentiis & remiſsionibus. Rubri.

Vi presbiterum: Ad euidentiam gloſ.
fina. Si quæris quæ, &
quot impedimenta impediunt matrimonia contra
henda, & dirimunt iam contracta, diſtingue vt. ſ. di
xi, de frigidis & malefi c. fina.

1 *Pęnitentię arbitriæ in criminibus occultis.*
2 *Pœnitentiæ non ſunt arbitrariæ in criminibus publicis.*

Ignificauit. Super prima gloſſ. Si quæris in
quo differant vrbes, ciuitas, ca-
ſtrum, & villa, vide per Car. j. de ſent. excommu. ſi
ciuitas. lib. 6. &c.

Supereo. c. Ad declarationem gloſſ. 2. Si quæris vtrū
1 pœnitentię ſint arbitrarię, diſtingue, † aut
agitur de occultis criminibus, & tunc ſunt arbitrariæ: vt hic,
& j. eod. quæſitum. & c. Deus qui. & c. omnes. §. ſacerdos. 26.
q. 7. tempora. de pœn. diſti. 1. menſuram. Ita etiam intellige qđ
2 legitur. & notatur. ſ. de homicidio, ſicut dignum. † Aut agitur
de publicis, & tunc ſecus, vt. ſ. eod. capi. 1. & 2. ſecundum Ho-
ſtien. & Ioan. An. Et quod ſunt canones pœnitentiales, notat
plene frater Aſtenſis libr. 5. titu. 35. de canonibus pœnitentia-
libus per totum.

1 *Indulgentia vt valeant quot neceſſaria.*
2 *Indulgentiæ generales de quo operentur. 4. 6.*
3 *Pœna duplex pro quolibet peccato mortali.*
5 *Deus omnia fecit in pondere & menſura.*
7 *Indulgentias ita conſequuntur vicini ſicut de longinquo ve-
nientes.*

Vod autem Si quæris quot ſint neceſſa
ria ad hoc vt valeant indul
gentiæ, ſeu remiſsiones, quæ fiunt in dedicationi
bus eccleſiarum, vel conferentibus ad edificatio
nem, poſitiuū, vel ad aliud pium opus, & de quo
1 operentur, diſtingue. † Aut quæris de primo. ſ. quod ſint neceſ
ſaria ad hoc valeant, & dic quod ſex. Primum eſt, poteſtas ligā
di & ſoluendi quæ eſt poteſtas apud prælatum & non alium.
Secundum eſt, neceſsitas loci, & pœnitentis, puta quia non po-
teſt ieiunare, vel aliam pœnitentiam facere. Tertium eſt, deuo
tio fidei, quia credit tantam poteſtatem eſſe apud eccleſiam.
Quartum, ſtatus pœnitentis. ſ. quod ſit contritus. 24. q. 2. lega
tur, Quintum, diſcretio eiuſdem. ſ. vt tantum det pro quanto
vellet ſuſtinere pœnitētiam iniunctam. Sextum eſt, iuſta ęſti-
matio eiuſdem, vt ſecundum quod ei dimitterentur, recōpen
ſet, ſecundum Inn. Abb. & Io. An. hic & Hoſtien. j. eo. cum ex
eo. Ad quintum & ſextum facit Hieronimus cōtra Suſannam
dicens, quod pœnitentia neceſſaria eſt quæ aut crimen æquet,
aut excedat. & Apocal. 18. quātum glorificauit ſe & in delicijs
fuit, tantum date illi tormentum, & luctum. Et e conuerſo, per
afflictiones huius ſeculi minuuntur futura tormenta, de quo
vide in Hieron. ad Caprianum epiſtola. c. & ad Marcellum. 16.
2 † Aut quæris de ſecundo. ſ. de quo operentur huiuſmodi indul
gentiæ generales, ſeu remiſsiones, & vtrū tantum valeant quā
tum ſonant, & tunc vide quod no. Rayna. hoc. titu. rubricella.
de indulgent. §. 65. ad tertium. dicens, ſi dicunt quidam quod
valeant quo ad delicta ignorantiæ, alij quo ad venialia, alij
quo ad pœnitentiam negligenter peractam, alij quo ad diminu
tionem pœnæ in purgatorio. Verum alia ſententia eſt magis fa
uorabilis & cōmunis, illam magis approbo, videlicet quod va-
leant ſicut ſonant. Cum enim Papa ſit vocatus in plenitudinē
poteſtatis, inferiores autem prælati in partem ſolicitudinis. 2.
q. 6. qui ceſsit. & ſ. de vſu pallij. ad honorem, durum eſſet cōtra
tātam poteſtatem, clauium diſputare, de pœni. diſt. 1. agite pę-
3 nitentiam. 50. diſt. ponderet. † Notandum eſt ergo, quod pro
quolibet peccato mortali duplex pęna debetur, videlicet tem-
poralis

pnralis,& æterna. Aeterna remittitur per cordis cõtritionem,
remanet poſtea tẽporalis ab eccleſia infligenda, de pœ.di.1.ſi
peccatum dauid.& di.7.c.vltimo.vbi dicit Auguſti.quòd quã
uis conuerſus per pœnitentiam vita viuat & non moriatur,nõ
tamen promittimus quòd euadat omnem pœnam. Nam prins
purgãdus eſt igne purgationis, qui in aliud ſeculũ diſtulit fru
ctum conuerſionis ſecundum Ray. ibi. Hoc tamen intelligit
glo.G.ſuper Ray.ibi, quando peccatum nõ eſt omnino remiſ
ſum quo ad omnem pœnam per contritionem,hæc enim tan
4 ta poſſet eſſe quòd ſi pęnitens ſtatim decederet, ſtatim euola-
ret.† Sed quia eccleſiæ non conſtat de quantitate contritionis,
conſueuit ſemper pęnitenti quantumcunq; contritio ſit iniũ
gere pœnitentiam aliquam temporalem,in hoc concor.Hoſt.
in ſum.co.tit.§. quibus & quot. & Hoſti.& Io. An.j.eo. Deus
qui poſtea dicit Rayn.ibi.quod ſi aliquis eſt recte contritus,&
confeſſus, & Papa faciat remiſsionem pro ſubſidio terrę ſan-
ctæ vel ſimili,ſi aliquis vndecunq; ſit,fecerit eleemoſinam ha-
bens piam & catholicam deuotionem credens ſimpliciter ac
pure, illud, Quodcũq; ſolueris ſuper terram. Mathei.16.ſ.de
ma.& obe.ſolite.valet ſibi talis eleemoſia ad onus pœnitentiæ
ſub'euandum. Et hoc propter duo.ſ. propter deuotam eroga-
tionem,& quia obligat eum qui facit remiſsionem,immo to-
5 tam eccleſiam vt ſuffragetur ei.† Pro quo facit quòd no. Inno.
j.eo.omnis glo.a.ad fi.& Io.An.poſt eum dicẽtes firmiter cre
dendũ,quòd Deus qui fecit omnia in numero,pondere,& mẽ
ſura, ſapienti. 11. In multis ſequitur arbitrium ſacerdotis. Et
quod dicit Hiero in expoſitione ſimboli.c. de remiſsione pec
catorum,ſufficere debet ſola credulitas, quis enim cauſas aut
rationes requirat vbi indulgentia principis eſt,cum ergo ter
6 reni principis liberalitas diſcutioni non ſit obnoxia, cur ab hu
mana fragilitate diſcutitur diuina largitios?† Sed Petrus in ſcri
ptis perfectius dicit,nam circa hanc quæſtionem pluribus opi
nionibus recitat,tandem ſubiungit, Dicendum tamen videtur
quod indulgentiæ valeant ad meritum remiſsionis pœnæ,non
vitæ æternæ,niſi ex conſequenti. Remittere vero totam pœ-
nam, vel partem huiuſmodi ad remiſsionẽ bene diſpoſito po-
teſt prælatus de theſauro eccleſiæ. Vnde puto quod tãtum va-
lent indulgentiæ de ſe quantum ſonan. Valent enim.40.dies in
dulgentiæ cuilibet habenti tantum quãtum valerent eidem.40.
dies pœnitentiæ, vel annus indulgentiæ,quantum vnus annus
pœnitentiæ factæ ſecundum determinationem, vel taxationẽ
factam,ſiue à ſacerdote ſiue à iure,ſiue à iuſtitia diuina. Iſti ve-
ro anni non ſunt anni cœli,nec purgatorij, ſed mundi, quia in
mundo eſt huiuſmodi diſtinctio dierum,non autem in cœlo,
vel in purgatorio. Quia vero actus viuorũ nũ ſunt niſi in patẽ-
te & diſpoſito,ideo nõ valent indulgentiæ oĩbus ęqualiter,ſed
ſecundum quod ſunt maius vel minus diſpoſiti per meritum
remiſsionis pœnæ.non adoptionis vitę. Vnde ſicut.40.dies pę
nitentiæ canonicæ plus valent vni perficienti eam cum maio-
ri feruore,& labore,quàm alteri qui cum minori feruore & la-
bore,ita dico quòd.40.dies indulgentiæ plus valẽt illi qui ſe ad
eam magis diſponit maiori.ſ.labore & feruore ſeu afflictione
ſeu dati quantitate. Valent ergo omnibus ſuſcipientibus.40.
dies indulgentiæ dati tantum quantum valerent eiſdem.40.
dies pœnitentiæ in præſenti, non tamen æqualiter omnibus,
ſicut nec.40.dies pęnitentiæ æqualiter valerẽt omnibus. Tho.
7 dicit etiam quòd ſimpliciter tantum valent quantum ſonant.
† Item dicit quod vicini eccleſiæ, & ſacerdotis etiam & clerici
conſequuntur indulgentiam ſicut illi qui veniunt à remotis.
Et hæc oĩa ad verſ. Aut quæris de ſecundo citra, recitat frater
Io.in ſu.confeſ.hoc ti.rubricella de indulgentijs.q.181.& fra-
ter Aſten.lib.5.ti.39.de indulgentijs.artic.2. pro tanto recitaui
hic opi. Theologorum,quia hęc materia potius eſt Theologi
ca quàm canonica. Et eãdem opinionem tenet expreſſe Hoſ.
j.eo.cum ex eo.§.qui autem. ſuper verbo ſatisfactio. & ſuper
verbo de iniunctis pęnitẽtijs. Et de iſta materia vide quod no.
Hoſt.in ſum.eo.tit.§. quibus proſunt.ver. ad quid valent. &c.
idem etiam cum Tho. tenet Goff. in ſum.huius titu.in fin.di-
cens ſimpliciter quod non refert qualitercunq; ſatisfaciat ec-
cleſiæ & abſolutus eſt quem abſoluit & ligatus quem ligat.24.
q.1.quodcunq;. & certum eſt quod eccleſiæ licet vtrunq;.de
8 pęn.diſ.1.verbum. † Quod etiam placet Io. An.hic dicenti quod
auara vel amara interpretatio patienda non eſt, & quod prima
opi.quam ponit glo.eſt contra priuilegium clauium cõceſſum
Petro quod ad cœlum & terram extenditur Mathei.16.Secun
da nimis vilificat theſaurum,ſeu poteſtatem eccleſiæ,ſi ita eſt
quod non poſsit recompenſationem vel ſatisfactionem face-
re, niſi de ſuperabundanti pœnitentia:contra tertiam quæ eſt
quod dans indulgentiã non applicat propria merita,quæ quã
doq; ſunt modica ad recompenſationem pęnæ pro peccatis,
quorum pęnitentias indulget. Contra quartam eſt, quia conclu
dit ex negligentia quem reportare commodum. Contra quin
tam facit,quòd opera ſatisfactoria inquantum pęnalia ad ſolu-
tionem debiti valentia facit quod ſoluit vnus pro alio ſecun-
dũ Io. An. Et nota quod licet Epiſcopus ex certa cauſa aliquã
indulgentiam in dioceſi ſua ſtatuendo concedere poſsit,& in-
dulgentia ipſa proſit etiam venientibus de dioceſibus alie-
nis vt hic dicitur. Non tamen concedere poteſt quod indulgẽ
tiæ ab alijs Epiſcopis in eius dioceſi conceſſę valeant, licet qui
dam prælati fomentorum errorum ſumentes ex iſto.c. conce
dant paſsim indulgentias in Dioceſibus alienis, adiecta clau-
ſula dum tamen dioceſani conſenſus accedat. Sed hoc capitu-
lum hoc non probat ſecundum Spe.tit. de eleemoſynis colli-
gen.§.1.ver.& no.quòd epiſcopus alias eſt ſub tit.de pęniten.
& remiſ.vbi etiam de iſta materia.

1 *Sacramenta denegantur ob peccata manifeſta.*
2 *Sacramenta non denegantur ob peccata occulta.*
3 *Opera mortificata an reuiuiſcunt.*
4 *Bona in peccata facta ad quinq; valent.*
5 *Dei mandatorum diſtinctio.*
6 *Peccatorum differentia.*
7 *Charitatis diffinitio.*

QVod quidam. Si quæris vtrum propter
peccata poſsint alicui ſacra
1 menta eccleſiaſtica denegari, diſtingue,† Aut quæris
vtrum poſsint denegari propter peccata manifeſta,
& dic quod ſic,vt.95.diſti.illud.cum ſint malis ad iudicium,de
conſe.di.2.qui ſceleritate.&.ca.& ſancta. Aut propter peccata
occulta, & tunc, aut quæris vtrum poſsit aliquis per ſecretam
admonitionem,vel etiam publicam in genere factam moneri,
ne recipiat eccleſiaſtica ſacramenta, & dic quod ſic. de conſe.
2 diſt.2.non prohibeat.† Aut vtrum ſacramenta poſsint ei dene
gari publicè alias præciſe,& dic quod non,vt in d.capt.nõ pro
hibeat.& 1.q.1.Chriſtus quid fecit. Ita no.Goffre. in ſum.tit.
de ſacramentis non iterandis.§.effectus.& Hoſtien.in ſumm.
de ſacramen.non iterandis.§.fin. circa prin.ver.effectus etiam
ſacramentorum.& Archidi.in dicto.c.illud.

Super eo.c. Si quæris vtrum bona opera facta in cha
ritate,& poſtea per peccatum mortale
ſequens mortificata,vel bona facta in mortali,& per cõſequẽs
mortua reuiuiſcant, cum ipſe peccator venerit ad pœnitentiã
veram, diſtingue ſecundum Rayn.in ſum.co.ti.§.54. ad illud
3 quod fuit &c.† Vbi dicit breuiter quod opera viua quę fuerunt
facta in charitate,mortificantur per ſequens peccatum morta
le.& ſi poſtea ſequatur vera pęnitentia, reuiuiſcunt. Illa vero
quæ nunquam viua fuerunt,puta quæ in peccato mortali fue-
runt facta,viuere nõ poſſunt,quia mortua nata fuerunt. Deus
.n.cũ oĩum bonorũ noſtrorũ nõ egeat, opera hoĩs nõ acceptat
tanq̃ remuneratione digna nec tanq̃ ſatisfactoria, niſi acce-
ptet operãtem. Vnde Gen.4.& de pęn.di.5.c.1.in fi. prius dici
tur,reſpexit dominus ad Abel.& poſt ſubiungitur & ad mune
ra eius. Sed Deus nõ acceptat hominem exiſtẽtem in peccato
mortali, quia in illo ſtatu eſt inimicus Dei,ergo opera exiſten
tis in peccato mortali non ſunt Deo accepta,ſicut dicitur.1.ad
corin.13. Si diſtribuero in cibos pauperum omnes facultates
meas,& ſi tradidero corpus meum vt ardeam, charitatem au
tem non habuero nihil mihi prodeſt.ad idem Iſaiæ.59.& Ma
thei.16.& recitatur.8.diſti.c.vlti.vbi dicit dominus, ſine cau
ſa colunt me,mandata & doctrinas hominum docentes. Et ſe
cundum hoc exponẽdæ ſunt auctoritates Auguſtini & Hie-
ronimi de hac materia loquentes. de pœni.diſti.3.c.pium eſt
credere.&.c.ſequen. vſq; ad.§.pęnitentia ergo. Concor.etiam
his beatus Tho.in ſcriptis.diſtincti.14.& Pe.diſt.15. & Hoſt.
in ſum.eo.titu.§. & an ficte. verſi.ſed pone quod aliquis.& fra
ter Io.in ſum.confeſ.cod.titu.rubricella de oratione. quæſtio.
145.occaſione prædictorum &c.& Aſten.libro quinto titu.de
effectu pęnitentiæ.artic.quarto quæſtio.6.& communiter alij
docto.vnde verſus, Illa reuiuiſcunt quæ mortificata fuerunt.
4 Viuere non poſſunt, quæ mortua nata fuerunt.† Et not.quod
bona quæ fiunt in peccato mortali valent ad quinq;, quorum
tria habes hic in glo. Vnde verſus, Quę cum mortali bona fiũt
dant bona terræ. Cor faciunt humile, minuunt tormenta ge-
hennæ. Quarto,ſecundum Hoſtien.& Ioan.Andr.valent quã-
tum ad aſſuefactionem, & humilitatem bonorum operum,
ſicut

ſicut dicit de baptiſmo Beati Io. Ba. de conſe.di.5.non regene
rantur. Quinto, quia in tali homine non habet diabolus tan-
tam poteſtatem, quantam alias haberet, ſicut patet in dialogo
de iudæo, qui ſignauerat & muniuerat ſe ſigno crucis, ideo nõ
potuit ei nocere, & excuſauit ſe maiori ſuo dæmoni, & cęteris
in hæc verba, inueni vas vacuum, ſed ſignatum, ſecundum Ho-
ſtien. Et per hoc dicit Abbas hic & Ioan. And. poſt eum quod
aliquis dicendo horas ſuas ad quas ratione ordinis tenetur ne-
ceſſario.91.diſt.clericus.1.ſ.de celebra. miſſa.c.1.&.c.dolentis,
liberatur ſi excommunicatus exiſtat, vel in peccato mortali
quando dicit. Nam ſi bona quæ quis in eo ſtatu facit proſunt
ad minus ſupplicium, vt de pęni.diſtin.3.ca.penul.& no.Bern.
hic in gloſſ.1.reſtat quod liberatur, & pœnam euitat ſic dicen
do, ſi dicere non prodeſſet eidem, pœnam non vitaret, ſed po-
tius augmentaret, ſi dicere in malo ſtatu eſſet idem, quod non
5 dicere in bono ſtatu, quo caſu peccaret mortaliter.† Diſtingue
tamen circa hoc, quia ſunt quædam quæ ſemper obligãt & ad
ſemper, vt prohibitionis non occides, non furaberis, non mę-
chaberis &c. Et in his declinans mortaliter peccat, cum de ſui
natura ſint mala.ſ.de iureiurand.& ſi Chriſtus.§.quædam. Aſ-
ſertiones vero mandatorum Dei ſemper obligant, ſed non ad
ſemper, ſicut honora patrẽ & matrem &c. Iſta quandoq; pro-
ſunt ad vitam æternam promerendam, & ad vitãdam pœnam
.ſ.cum fuerunt in bono ſtatu. Quandoq; proſunt ad euitationẽ
pœnæ.ſ. cum fuerit in malo ſtatu, quod patet quia proſunt ad
minus ſupplicium vt dicit glo. Cum ergo quis tunc faciendo
opera charitatis ad quæ præciſè tenetur pœnam euitet, quam
non faciendo pœnam incurreret, patet quod excõmunicatus,
vel in mortali ea faciendo liberatur, & declaratur quod eſt di-
ctum. Præceptum de honorandis parentibus, paſcendis paupe-
ribus, & colendo ſabbata, & his ſimilia non obligant ad ſem-
per, nam propter in fidelitatem patẽtum excuſor à primo, pro
pter meam indigentiam à ſecundo, propter neceſſitatem, à ter
tio. Ad primum.94.diſt.diaconi ſunt.& 3.q.8.legi.ad ſecundum
de diuor. quanto ad fi.de pęni. diſt.3.qui vult.ad tertium.j.de
regu.iur.quod nõ eſt.ſ.de ferijs.licet. Et ſic ex certis cauſis ex
cuſat impotentia à prædictis, ſic & ab horis. Sed in prohibitio
nibus nulla neceſſitas excuſat, quia potius debet omnia mala
pati &c.ſ.quod met.cau.facta ſecũdum Abb.& Io.An.† Item
6 not. licet ſecundum veritatem omne peccatum ſit contra ſpi
ritum ſanctum, alias contra veritatem, tamen peccatum com
miſſum ex infirmitate dicitur eſſe contra patrẽ, cui appropria-
tur potentia, commiſſum ex ignorantia contra filium, cui ſa-
pientia commiſſa ex certa malicia contra ſpiritum ſanctũ, cui
7 bonitas, vt not. Aſten.lib.2.tit.de blaſphemijs.† Item no.tit.de
charitate, quòd charitas ſic diffinitur lib.3.ſenten.diſt.27.cha-
ritas eſt dilectio qua diligitur Deus ꝓpter ſe, & proximus pro
pter Deum. Admittitur autem charitas per hoc quòd auerti-
tur à Deo volũtas quod fit per quodlibet peccatum mortale.
Vnde Aug.8. ſuper Gen. dicit quod homo Deo præſente ſibi
illuminatur, abſente vero continuè tenebratur, à quo non lo-
corum interuallis, ſed voluntatis auerſione diſceditur. Recu
peratur autem charitas per pœnitentiam, quæ tollit auerſionẽ
illam. Vnde Aug.lib.5.reſponſionum, pœnitentia eſt quędam
res optima & perfecta, omnes defectus reuocãs ad perfectum
quod dic plene vt ibi. & facit quod legit. & not.32.q.1. cum
renunciatur. Conſulo tamen cuilibet, quod quia nemo ſcit
vtrum odio vel amore dignus ſit eccleſiaſtici.9. quod ſemper
bene agat.

1 *Pęnitentiæ diffinitio.*
2 *Pęnitentiæ diuiſio.*
3 *Pęnitentia ſolennis.*
4 *Pęnitentia publica.*
5 *Pœnitentia priuata.*
6 *Pęnitentia pro quo peccato imponuntur.*
7 *Pœnitentiarum iteratio.*
8 *Pœnitentiæ quare imponantur.*

QVæſitum. Si quæris quid eſt pœnitentia,
quot ſunt ſpecies pœnitentiæ,
& pro quo crimine vel peccato iniungẽda eſt pœ
nitentia ſolennis, & vtrum ſit iteranda, diſtingue.
aut quæris de primo.ſ.quid eſt pœnitentia. & dic
ſecundum magiſtrum ſentẽtia.di.9. & idem Aſten.li.5.tit. de
1 virtute pœniten.arti.1.† Pœnitentia eſt gratia, vel virtus cum
emendationis propoſito, qua præterita mala plangimus & odi
mus, & plangenda iterum committere nolumus. Hæc diffini-
tio eſt completa, tangit enim genus eius actum, & obiectum,
2 pro hoc de pœni.diſ.1.c.1.j.de verb.ſig.nouimus in fine.† Aut
quæris de ſecundo.ſ. quot ſunt ſpecies pœnitẽtiæ.& dic quòd
3 tres, nam alia eſt ſolennis, alia eſt publica, alia priuata.† Solẽnis
eſt, quæ fit in capite quadrageſimæ, & cum ſolennitate quæ ha
betur.10.diſt.in capite.vbi de hoc. Dicitur etiam ſolennis li-
cet non ita propriè, quando aliquis inuitus ad pœnitentiam
agendam mittitur ad monaſterium.50.diſt.ſi ille. Et hęc ſolen
nis pœnitentia imponi debet ab Epiſcopo tantum, vel manda
to eius à ſacerdote, & non niſi pro crimine publico & vulga-
tiſsimo, quod totam vrbem, ciuitatem, vel caſtrum, vel villam
commouerit, & quòd tantum ad Epiſcopum pertinet, puta
pro homicidio.50.diſt placuit.ſacrilegio, inceſtu & ſimilibus,
quæ grauia ſunt horrenda, & publica, de conſe.diſt.3.de pœni
tentibus, & de omni tali peccato per Epiſcopum pœnitentia
indici debet.26.q.6.c.fina. presbiteri autem de occultis tantũ
pœnitentiam dare poſſunt 26.q.6. presbiteri.de occultis.noto
ria vero debẽt peccatores Epiſcopo publicè confiteri.de pęni.
diſti.1.indicet.&.c.in accuſatione pœnitẽtiæ. & cap.quem pœ
nitet.in fine, non inferiori etiam ſi Abbas ſit, niſi ſuper hoc ſit
priuilegiatus, vel alia iuſta cauſa ſubſit puta neceſsitatis.ſ. de
exceſ.prælato.accedentibus Item hæc ſolennis pœnitentia nõ
debet imponi clerico niſi depoſito, & pro graui crimine publi
co, ſic intellige iſtud.c. Et qui hanc egerit promoueri non de-
bet, nec debet ſi ꝓmotus ſit miniſtrare in ordine ſic ſuſcepto.
50.diſtincti.confirmandum. & capitu.illud. & capitu.alienum.
hæc not. Raynald.in ſumma.eod.titul.§.ſex ſpecies.pœniten-
tiæ &c.& Hoſtienſ.in ſumma. eod. titul.§. vtrum pœnitentia
ſub.§.his prælibatis &c.& frater Ioan.in ſumm.confeſsio. eod.
titu.q.8. quot ſunt ſpecies.&.q.ſeq. Et in hoc ſatis concord.
Bern.hic, &.ſ.de offi.Archi.preſ.c.2.glo.penul.vbi etiam dicit
Hoſtienſ. quod tales ſolenniter pœnitẽtes ſunt infames. argu.
50. diſtinctio. pœnitentes.6.q.1.infames. & legi.& nota.ſ.de
biga.c.1. Hoc autem non eſt ratione pœnitentiæ, ſed ratione
peccati per penitentiã publicari.3.q.7.c.infames.§.porro.quia
ſi peccatum eſſet occultum, & pœnitẽtia occulta, nõ infamat
ſed renouat & emendat.ſ.de ſum.trini.c.1.50.di. ferrũ. Idem
ſi maior pœnitentia quàm debeat ſecundum canones impo-
natur.ff.de pœnis.l.in ſeruorum. Idem ſi quis ex deuotione pę
nitentiam publicã aſſumat, arg.ff.de poſtul.l.1.§.beſtias. quem
Chriſtus nedum verbo ſed etiam facto commendauit ſecun-
4 dum Hoſti.hic.† Publica vero pœnitentia dicitur illa quæ.ſ.di
citur ſolennis hac ratione, quia publicè fit.j.eo.quęſitum. Sed
propriè dicitur publica illa quæ fit in facie eccleſiæ, non cum
prædicta ſolennitate, ſed quando iniungitur peregrinatio per
mundum cum baculo & pera benedictis. Quam quilibet ſacer
dos poteſt iniungere, multo fortius pœnitẽtiarij Epiſcoporũ
generales, quia nec prohibitũ inuenitur.argu.ſ.de offi. Archi-
presbi.c.2.verſi. ſi Epiſcopus defuerit. Niſi forte ſit contraria
conſuetudo in aliqua eccleſia.argu.de conſe.di.4.de trina.ſ.de
cogna.ſpiritua.ſuper eod. Hæc etiam non imponitur clerico,
niſi depoſito, & pro graui crimine.de pœni.diſtin.6.ſacerdos.
hæc no. Raynald. in dicto.§. ſpecies. & Hoſtienſ. in dicto. §.
vtrum pœnitentia.in fin. & frater Ioann. in ſumm. confeſsio.
eod.titu.quæſt.12.deinde quæro &c. Tho. vero in ſcriptis di-
cit quod talis pœnitẽtia publica etiam clerico poſſet imponi,
quando crimen eſt publicum, & in hoc concord. Bern. hic in
glo.tunc enim in princip. pro quibus facit iſte text. vbi in fin.
5 in publicum &c.† Priuata autem pœnitentia dicitũr illa quæ
quotidie fit ſingulariter cum quis peccata ſua ſoli ſacerdoti cõ
fitetur, & quæ ſaltem ſemel in anno eſt facienda.j.eo. omnis.
ſecundum Ray.& Hoſtien. vbi.ſ. & fratrem Io.in ſum.cõfeſ.
6 eo.tit.q.15.quæro etiam.† Aut quæris de tertio.ſ.pro quo pec
cato iniungenda eſt ſolennis pœnitentia, & dic vt eſt dictum
quod pro omni peccato quod totam commouerit ciuitatem,
caſtrum vel villam, hæc per Epiſcopum pœnitẽtia imponi de
bet.26.q.6.ca.vltim. ſecundũ eos. Et pro publico peccato de-
bet publica pœnitẽtia imponi.2.q.1.ſi peccauerit.de cõſe diſt.
2. ego Berengarius. In fi.&.ſ.eod.ca.1.vbi de hoc. pro occulto
7 vero occulta.j.eod.omnis.† Aut quæris de quarto.ſ.vtrum pę
nitentia debeat iterari, & tunc refert, aut quæris de ſolemni, &
illa non debet iterari, niſi ſit contraria conſuetudo, de pœnit.
diſtin.3.reperiuntur. Aut quæris de publica, vel priuata, & dic
quod quælibet ipſarum poteſt iterari, quoties homo peccat,
de pœni.diſtin.3. ſepties in die.&.ca.adhuc inſtant.ſecundum
eos. Quare autem ſolennis pœnitentia non iteratur, aſsignat
Tho.in ſcriptis tres rõnes. Vna, ne ex iteratione vileſcat. Secũ
da, propter figurationem, quia figura eſt expulſionis hominis
de paradiſo

de paradiſo, quæ tamen ſemel facta eſt. Tertia, quia ſolennizatio eſt quaſi quædam profeſſio perpetuo pœnitentiam conſeruandi, & ideo iteratio ſolennitati obſiſtit. Si tamē poſtmodum peccauerit, non clauditur ei locus pœnitenti, ſed pœnitentia ſolennis non eſt ei iterum iniungenda. & idem no. frater Ioa. in ſum. confeſſ. eo. tit. q. 10. vtrum ſolennis. & Aſten. lib. 5. titu.
8 34. † Item cauſa quare imponitur pœnitentia publica, vel ſolēnis, quælibet in ſuo caſu quadruplex eſt. Prima, vt peccatū publicum publicam habeat medicinam. Secunda, quia maxima confuſione etiam in hoc mundo eſt dignus, qui grauiſsimum crimē commiſit. Tertia, vt ſit alijs ad terrorem. Quarta, vt ſit ad exemplum pœnitentium ne deſperent qui grauibus peccatis detinentur, ſecundum Tho. in ſcriptis. & tra. Io. eod. titu. q. 23. quæro etiam. Et vide quod no. Archidia. de pœnit. diſt. 3. talis. ſuper verbo, non poterint. vbi no. argu. quod ſi quis non poteſt explere pœnitentiam iniunctam ab eccleſia in hac vita, ob hoc quia nō expleuit illam in alia vita: nullam patietur pœnam ſecundum Pe. &c.

1 *Epiſcopales caſus.*
2 *Papales caſus.*

DEus qui. Abbas no. hic arg. & idem recitat Io. An. quod ſimplex ſacerdos, & inferior Epiſcopo poteſt iniungere pœnitentiam ſuper homicidio, & ita ſuper enormi quale eſt hoc. ſ. de
1 tempo. ordi. c. vlti. † Sed Guil. de mon. lau. no. extra de ſepul. ſuper cathedram. ſuper verbo, à iure conceſſam. in cle. quod caſus homicidij Epiſcopo reſeruatur, vbi no. quod caſus Epiſcopales his verſibus continentur. Qui fecit inceſtum, deflorans, aut homicida, ſacrilegus, patrum percuſſor, vel ſodomita, trāſgreſſor voti, periurus, ſortilegusque, & mētita fides, faciens incēdia, prolis oppreſſor, blaſphemus, hæreticus, omnis adulter. pontificem ſuper his ſemper detentus adibit. Item Cardi. in d. c. ſuper cathedrā. enumerat ibi nouē caſus & eoſdē caſus ponit Hoſtiē. in ſum. eo. tit. §. cui conſiderandum. in 2. col. ver. niſi in caſibus &c. Et dic quod Epiſcopi poſſunt per ſuas conſtitutiones alios caſus ſibi reſeruare, dummodo hoc malicioſè non faciant, cum ſanguis ſubditorum de eorum manibus requireretur, nec iniuriam alteri facit vtendo iure ſuo. ff. de iniur. l. iniuriarum. &. ſ. de elec. cum eccleſia vulterana. ſecundū Card. & Io. An. &. G. & Gen. ibi. & de hoc, per Hoſti. in ſum. eod. tit. §. cui confitendum. in 2. colum. & per Io. ſ. eo. ſi Epiſcopus. li.
2 6. † Item caſus reſeruati Papæ not. his verſibus. Per Papam clerum feriens, falſarius, vrens, ſoluitur. Et quiſquis audet celebrare ligatus, Simō ſi fuerit, ſed fallit regula talis. Impubes, monachus, mulier, vetulus, quoque pauper, Ianitor hoſtis bos releuabit. Item & caſus Papæ reſeruatos no. per Specu. tit. de lega. §. nunc oſtendendum.

1 *Filio adulterino legitimos, hæredes excludente quid mater, agit. 3.*
2 *Malum minus eligendum.*
4 *Filijs legitima relinquenda.*
5 *Filijs de patre non dubitantibus bene eſt.*

Effici. Si quæris quid facere debeat mulier quæ de adulterio ſuſcepit alium filium, vel ſuppoſuit alienum partum, & ita legitimi hæredes priuātur hæreditate propter ſpurium vel ſuppoſitum,
1 qui creditur filius vel hæres † diſtingue. Aut illa mulier eſt diues, & habet vnde ſatisfaciat illis qui alias veniſſent ab inteſtato vel ex teſtamento, vel non. In primo caſu refert, aut ſcit vel poteſt veriſimiliter opinari quos hæredes maritus ab inteſtato habuiſſet, vel hæredes inſtituiſſet, vel quibus bona ſua reliquiſſet ſi hoc non fuiſſet, & tunc debet tantum dare de ſuo quantum valet id quod habuiſſent. argu. 14. q. 6. ſi res. & illud quod eſt alij reſtituendum, tradat Epiſcopo in pœnitentia, qui ſatisfaciat exinde ita quod neſciatur vnde veniat. Aut neſcit nec poteſt hoc probabiliter opinari, & tunc det pauperibus ſecundum id quod legi. & nota. ſ. de vſur. cum tu. §. 1. In ſecundo caſu. ſ. quando mulier non habet vnde ſatisfaciat, tunc aut habet probationes paratas, per quas poſſet ſuccedentes ab inteſtato releuare, à damno, quod haberent ſua occaſione, vel non. In primo caſu, aut poteſt ſine periculo fraudē huiuſmodi releuare, & tunc debet eam releuare, & de ipſa fidem facere. Aut non poteſt ſine graui periculo hoc releuare, puta forte homicidiorum indubitanter vel veriſimiliter imminentium, & tūc conteratur & taceat. arg. 22. q. 2. ne quis. Nam in hoc caſu cum ex vna parte ſit damnum tātum rerum ſi taceat, ex altera vero periculum animarum & corporū ſi probationes inducat cum
2 vtrunque vitare non poſsit † inter hæc duo mala tenetur eligere quod minus malum eſt, argu. 13. diſt. duo. &. c. nerui. Taceat ergo cum damno rerum, quia illud minus malum eſt, vt patet in eo quod legi. & no. ſ. de pig. c. 1. nec obſtat quod vtilius ſcandalū naſci permittitur, quam veritas relinquatur. ſ. de renūc. niſi cum pridem. §. pro graui. ij. de reg. iur. c. 3. Quia in hac taciturnitate non perit veritas iuſticiæ, quia hæc mulier nec iudex eſt, nec teſtis eſſe poteſt, in quibus & ſimilibus illa auctoritas
3 locū habet, ſed eſt tm̄ accuſ. vel denūciatrix. † In ſecūdo caſu. ſ. qui non habet probationes paratas ſileat. 2. q. 7. pleriq; ita in effectu diſtinguunt Inno. & Hoſtien. Ab. & Ioā. An. hic. Et de hoc vide quid no. Hoſtien. in ſum. eo. ti. §. quibus & qualiter. ſub. §. quid de muliere. vbi dicit quod ſacerdos ſuper hoc conſulendus debet conſiderare qualitates perſonarum, tam mariti quam mulieris, & filij putatiui, quia ſi mulier dominetur viro, vel periculum in reuelatione non immineret, & tūc poteſt ei cōſulere quod reuelet marito, & ex quo cōſentiet quo ad reſtitutionem eſt mulier abſoluta, quia conceſſum eſt marito de ſuo diſponere ſicut placet. C. de iudæ. nemo exterus. C. mād. l. in re mandata. Si vero periculum immineret in relatione marito facienda, & filius putatiuus ſit homo ſimplex, & ſpiritualis, & timens Deum, recepto iuramento à muliere quòd hoc non proponit malicioſè, & à filio quòd ſecretum teneat, reuelabit hoc filio, & inducetur vt intret religionem, vel ad remotas vltra mare vel alibi ſe transferat religiones, & de hæreditate nihil habeat, vel contingat, & ſic quo ad ſatisfactionem hæreditatis mulier ſimiliter eſt in toto. quòd ſi filius non eſt talis nec vult credere mulieri, nec conſilio ſacerdotis acquieſcere, vel ei periculum eſt reuelare, tunc nullum reſtat remediū, niſi quod mulier ſi proprium habeat his qui ab inteſtato venirent, vel alijs ſcriptis hæredibus quo ad valorem iſtius partis filij putatiui, & æſtimationem per eum conſumptorum ſatiſfaciat cōpetenter, vel ſi tales non extant, faciat inde eleemoſinam de Epiſcopi diœceſani conſilio & conſenſu. Verum ſi proprium non habet, vel non poteſt ad plenum ſatisfacere, doleat de peccato proponens firmiter in mente quod quam cito poterit ſatisfaciet iuxta poſſe, & ſi facultas ſatisfaciendi adeſt caute fiat per eūdem ſacerdotem, vel aliam interpoſitam perſonam, quæ hoc caute ſciat facere, videlicet ſic dicendo, quædam perſona tenetur vobis in tātum. Ecce ego vobis reddo, accipiatis quod veſtrum eſt, vel ſi non poteſt ſatisfacere, mulier poterit dicere. Quædam perſona tenetur vobis in tantum, pœnitet multum de peccato, ſupplico pro Deo & ſalute animæ veſtræ quòd ei remittatis. ſic intellige hic & Archid. 22. q. 5. hoc videtur ſecūdum Hoſtien. ibi cum quo concor. Ray. in ſum. ti. de rapto. rubricella de filio concepto per adulterium, & de partu ſumpto. §. 15. & frater Ioan. in ſum. cōfeſ. eo. tit. de rapto. rubricella, de filio concepto per adulterium. q. 23. deinde quæro &c. & q.
4 ſeq. vbi de hoc. † Et quod dictum eſt. ſ. quòd maritus cui reuelatur hoc poteſt de ſua diſponere ſicut placet, intellige quādo non habet deſcendentes quibus tenetur dimittere legitimam debitam iure naturæ. ſ. dimidiam vel tertiam ſecundum numerum liberorum in aut. de triente & ſemiſ. §. 1. col. 3. & ſituatur. C. de inoffi. teſta. in aut. nouiſsima. Nam ſi haberet non poſſet eos defraudare dicta legitima. De hæreditate ipſius mulieris poteſt dici, quod ipſa tenetur tantum filijs ſuis naturalibus & legitimis ſi quos habeat tantum dimittere quòd habeat ſuam legitimam debitam iure naturæ. & iſto modo computato, qui nec computari debet cum ſit ſpurius vel ſuppoſitus. † Io. An.
5 hic alleg. Hiero. contra Iouinia. 6. bene eſt liberis quibus nec de matre erubeſcendum, nec de patre dubitandum eſt. Qui etiam intelligit id quod ſupra dictū eſt de inducēdo filiū intrare religionem vnā mendicantium, nam de alijs nō videtur plene prouiſum cum ſuccedant. 18. q. 1. c. vno. &. 19. q. 3. c. vlti.

1 *Sacramentorum diuiſio.*
2 *Sacramenta neceſſaria.*
3 *Sacramenta voluntaria.*
4 *Neceſſaria ad ſalutem.*
5 *Sacramenta à quibus miniſtranda.*
6 *Baptiſmum in interdicto non comprehendi.*
7 *Interdictis localis tempore qua ſacramenta permittantur. 9.*
8 *Presbiter negans pœnitentiam reus eſt animarum.*
10 *Interdictis ſacramenta denegantur.*
11 *Cemeterio in interdicto nemo ſepeliendus.*
12 *Interdicti diffinitio.*

13 Interdicti

13 *Interdicti quando abſoluendi.*
14 *Priuilegium an extendatur ad aſſumptos poſt priuilegij datã.*
15 *Cenſura facile non eneruanda.*

QVod in te. Ad euidentiam primæ gloſſæ.
Si quæris quæ ſacramenta ſint
1 neceſſaria, & quæ voluntaria, diſtingue. † Quia ſacra
mentorum quædam ſunt generalia, ſiue neceſſaria,
2 alia ſpecialia ſiue voluntaria. † Generalia dicuntur quæ om-
nes contingunt, & omnibus conueniunt, & dicuntur ne-
ceſſaria, quia ſine eis vix aut nunquam ſalus haberi poteſt.
Et ſunt quinq; ſ. baptiſmus confirmatio, euchariſtia, pœniten
tia, & extrema vnctio. Horum aliud introeuntium, vt baptiſ-
mus, vnde Ianua & introitus omnium ſacramẽtorum dicitur.
32. di. c. præter hoc. §. verum. & c. ad hoc. Aliud pugnantium,
vt confirmatio, vnde datur ad robur. de conſe. diſt. 5. c. 1. & 2.
ſ. de ſacrã vnc. c. vnico. vnde dicitur quod per cõfirmationem
ſpiritus ſanctus datur ad augmentum & robor. Aliud progre-
dientium, vt euchariſtia, vnde viaticum dicitur. 26. q. 6. qui re
cedunt. & c. ſi quis corpore. Aliud redeuntium, vt pœnitentia
vt pœni. diſt. 1. c. 2. Aliud exeuntium, vt extrema vnctio, quæ
tantum exeuntibus de hac vita confertur. Sed illud verum
eſt quod baptiſmus magis propriè dicitur ſacramentum ne-
ceſſitatis, quia in quibuſdam vt in pueris nulla ſalus ſine ipſo
eſſe poteſt, de conſe. di. 4. c. nulla præter baptiſmũ. ſed ſine alijs
ſic. Sed in adultis & diſcretis põt eſſe ſalus ſine eo, & ſine alijs,
non dico ſpretis ſed non receptis. Vel poteſt dici quod ſine ba
ptiſmo interiori vel exteriori, & ſine confirmatione interio-
ri vel exteriori, & perceptione euchariſtiæ corde vel ore, & ſine
pœnitentia interiori vel exteriori, & ſine extrema vnctione in
terius vel exterius facta, ſalus eſſe non poteſt in adultis, ſed in
3 paruulis non exigitur niſi baptiſmus exterior. † Specialia ſunt
quæ non omnibus ſed quibuſdam conueniunt, quæ & volun-
taria dicuntur, quia cum eis & ſine eis ſalus eſſe poteſt, & ſunt
duo. ſ. ordo & cõiugium. Et inter iſta ſacramenta, ſacramẽtum
ordinis dicitur dignitatis, quia à dignioribus. ſ. Epiſcopis con
fertur, vel quia non niſi dignis conferendi ſunt. ſ. de eta. & qua
li. c. cum ſit ars. hæc omnia no. Archi. 1. q. 1. §. hi qui baptiſma.
ver. ſed notandum. glo. fin. & in hoc concor. Hug. Io. & Pe. ibi
& Ber. & Hoſtien. ſ. de tranſac. veniens. glo. 1. De ſacramẽto ta
men pœnitentiæ dicit Tho. & Aſten. poſt eum lib. 5. tit. 2. arti.
4. quod eſt de neceſſitate ſalutis, Lucæ. 12. Si pœnitentiam non
4 egeritis omnes ſimul peribis. † Sciendum tamen quod aliquid
eſt neceſſarium ad ſalutem dupliciter, vno modo abſolute, alio
modo ex ſuppoſitione. Abſolute quidem eſt neceſſariũ illud,
ſine quo nullus ſalutem conſequi poteſt, ſicut gratia Chriſti, &
ſacramẽtum baptiſmi, per quod aliquis renaſcitur Chriſto. Ex
ſuppoſitione autem eſt neceſſarium ſacramentum pœnitẽtiæ
non omnibus, ſed peccato ſubiacentibus. dicitur enim ſecun-
do paralipomenon vlt. in oratione Manaſſes. Tu Deus iuſtorũ
non poſuiſti pœnitẽtiam iuſtis, Abraam Yſaac & Iacob, & his
qui tibi non peccauerunt. Peccatum autem cum conſumma-
tum fuerit generat mortem. Io. 2. Et ideo neceſſarium eſt ad ſa
lutem peccatoris, quod peccatũ ab eo remoueatur, quod fieri
non poteſt ſine ſacramento pœnitentiæ, in quo operatur vir-
tus paſsionis Chriſti per abſolutionem ſacerdotis ſimul cum
opere pœnitentis, qui cooperatur ad deſtructionem peccati.
Vnde dicit Augu. ſuper Io. qui creauit te ſine te, non iuſtifica-
bit te ſine te. Vnde patet quod ſacramentum pœnitentiæ eſt
neceſſarium ad ſalutem poſt peccatum, ſicut medicatio corpo
ralis poſtquam homo in morbum periculoſum inciderit ſecũ
5 dum Tho. & Aſten. & bene vt credo. † Et vide quod no. in c.
alleg. veniens. glo. 1. vbi no. glo. quod ſacramẽtum baptiſmi in
neceſsitate à quocunque poteſt recipi, dummodo in forma ec
cleſiæ conferatur. ſ. de ſum. trin. c. 1. in fine. & de conſe. diſt. 4.
c. cõſtat. & c. mulier. & c. in neceſsitate. & c. à quodã. & etiã pœ
nitentia. Sed quo ad pœnitentiam, Hoſti. ibi contra, remittens
ad id quod no. Ber. ſ. de offi. ordi. paſtoralis glo. quo caſu in fi.
vbi Ber. tenet contrarium & Hoſtien. ibi dicentes, quod licet
laico poſsit quis confiteri in neceſsitate vt per hoc appareat
eccleſiæ de ſua contritione, non poteſt tamen tamen laicus ab-
ſoluere vel ligare, cum non habeat claues eccleſiæ. idem Gen-
col. extra de ſepul. ſuper cathedram. ſuper verbo. confeſsiones
in clemen. Item ſecundum Hoſti. in d. c. veniens. confirmatio
non niſi ab Epiſcopo etiam in neceſsitate confertur. ſ. de con-
ſue. quãto. Euchariſtiam diaconus in neceſsitate miniſtrat. 92.
diſt. diaconus. & c. diaconi. non tamen conficit niſi presbiter.
ſ. de ſum. trini. c. 1. §. vna vero. Extrema vnctio non niſi à pre-
ſbitero miniſtratur. ſ. de ſacra vnc. c. vnico. §. 1. ver. q; prima. ſe
cundum Hoſtien. ibi. Et ſic quod dicit glo. hic quod euchari-
ſtia non eſt ſacramentum neceſsitatis, intellige ſi non contem-
natur, alias ſecus. ita intellige glo. in ca. alleg. veniens. quæ dicit
quod eſt neceſsitatis, quam tenet Goffre. hic ſub duo ſorte. &
6 Io. An. tenet eam hic aſſertiue. † Item quod dicit Ber. hic quod
de quolibet interdicto excipitur baptiſma paruulorum. adde,
& etiam hodie adultorum. vt. j. de ſent. excom. quoniam. libr.
6. Item ad id quod dicit & pœnitentia moriẽtium. adde, & ho
die ſanorum. vt. j. de ſen. excõ. alma mater. lib. 6. & dic vt ibi.
Super eo. c. Si quæris quæ ſacramenta ſint permiſſa
tempore interdicti lati ab homine. vel à
iure, diſtingue. aut quæris de interdicto lato in locum vel ter-
ram, aut de interdicto lato nominatim & ſpecialiter in perſo-
7 nam. † In primo caſu refert. Aut quæris de ſacramento baptiſ-
mi, & dic quod illud eſt permiſſum nedũ paruulorum vt hic,
ſed etiam adultorum, & aliorum quoruncũque. vt. j. de ſen. ex.
quoniã. lib. 6. Aut quæris de ſacramento chriſmationis in fron
te, & dic idem vt ibi, & j. de ſen. excõ. c. reſponſo. §. 1. Aut quæ
ris de cõfectione chriſmatis, & dic idem, vt in d. c. quoniã. Aut
de matrimonio, & illud poteſt contrahi tempore interdicti,
cum teneat etiam contractum ab excommunicato maiori ex
communicatione. ſ. de eo qui duc. in matri. quam pol. ca. ſigni-
ficaſti vt no. Ioan. Andr. j. de ſenten. excommun. alma mater.
& Gencel. extra de priuil. c. ſuper verbo ſolennitate. in clemen.
& Aſten. lib. 7. tit. de interdicto & ſuſpen. arti. 3. verſ. concedi-
tur. Aut de ſacramento pœnitentiæ, & illud eſt permiſſum ſi-
militer nedum morientium, vt hic, ſed etiam ſanorum. vt in d.
c. alma mater. lib. 6. Aut quæris de ſacramento euchariſtiæ, vel
viatici. & tunc, aut quæris vtrum debeat dari decedentibus,
& dic quod ſic, vt hic. 1. reſponſo. & ſ. de ſponſa. non eſt vobis
adeo quod etiam impœnitentibus ſi ſupereſt ſpes vitæ, & ſpes
correctionis non eſt denegandum de conſe. diſtinc. 2. non pro
hibeat. alias ſecus. de pœni. diſtinc. 1. c. nonnulli. ſecundum Ar
chi. ibi, ſuper verbo, danda eſt. Et vide quod not. ipſe Archid.
8 26. q. 6. c. ſi presbiter. gl. 2. † vbi dicit quod illud. c. dicens quod
ſi presbyter pœnitentiam negauerit morientibus reus erit ani
marum, debet intelligi nedum de proprijs ſacerdotibus, ſed
etiam de alienis. cum generaliter loquantur. ad idem de conſe.
diſtinc. 4. quicunque presbyter. & c. ſanctum eſt. Et hanc ſen
tentiam tenebat Io. de Deo dicens, quod tempore neceſsitatis
poteſt ſacerdos alienum parochianum abſoluere. nam tunc po
pulus communis eſt ſicut panis terreſtris 47 diſt. ſicut hi. 85.
di. paſce. 12. q. 2. aurum. immo in hoc caſu ſecundum eum non
incideret talis ſacerdos in ſententiam Epiſcopi excommunica
tionis promulgantis in illos presbiteros, qui darent eccleſia-
ſtica ſacramenta alienis parochianis. Et eſt ratio, quia facit hoc
ex iuris permiſsione. vt in d. ca. ſi presbyter. & bene & vtiliter
gerit officium alterius. arg. 9. q. 2. lugdu. & hoc not. Archid. &
credit verum, quamuis quidam contradicant, dicentes quod
extat conditio. ſ. de appel. præterea. 3. † Aut quæris vtrum de-
9 bet dari ſanis, & dic quod non, vt notat plene Archid. in d. c. al-
ma mater. ſuper verbo ſalutaris. & verbo diuinorum. & Ioan.
An. ſuper verbo admittantur. Nam. j. de ſen. excom. c. reſpon-
ſo. §. 1. eſt regula generalis quæ dicit, qđ in loco interdicto vni
uerſa ſacramenta eccleſiaſtica ſunt interdicta præter ex-
preſſe conceſſa. Vnde cum in dicto. c. alma mater. ſolummodo
concedat pœnitentiam, non laxabo vlterius niſi quatenus in-
uenio gratioſe conceſſum, vt ibi. nec obſtat. d. c. quia loquitur
in morientibus ſanis. Aut nõ reperio hoc permiſſum: ideo di
cam hoc prohibitum ſecundum eos. Aut quæris de extrema
vnctione & alijs ſacramentis, & dic quod non ſunt permiſſa
tempore interdicti vt hic, in §. licet autem. Fallit in miſsis &
alijs officijs diuinis, quæ poſſunt celebrari ſecũdum formam.
d. c. alma mater. §. adijcimus. & §. in feſtiuitatibus. Et not. ſecũ
dum beatum Tho. quod extrema vnctio non debet dari niſi
infirmis qui ſecundum humanam æſtimationem videntur mor
ti appropinquare. Idẽ no. Archid. 95. di. presbiteros. Nota etiã
quod per hoc ſacramentum tolluntur peccata venialia, de ſa-
cra vnc. c. vnico. & præſtatur augmentum virtutum vt ibi, &
de conſe. diſt. 5. c. 1. & 2. & citius liberantur infirmi ab infirmi
tate. arg. d. c. presbyteros. §. ſed illud. & no. Gen. extra de priui.
10 c. 1. ſuper verbo vnctionis. in cle. † In ſecundo caſu principali. ſ.
quando quæritur de interdicto lato nominatim in perſonam,
dic quod tali ſicut & excommunicato, & non alias ſunt ſacra-
mẽta eccleſiaſtica interdicta, vt in d. c. alma mater. §. adijcimus.
Et pro hoc facit. ſ. de priui. cum & plantare. §. excommunica-
tos. cum ibi no. per Ber. ſuper verbo nominatim. & hic in. §.

& in

& in conuentualibus. Cum no. hic per Ber. in glo. patet ergo vbi dicit quod non licet interdicto extra eccleſiam audire diuina. Cuius glo. approbant. G. de mõ. lau. & Gen. extra de ſen. ex. c. 1. ſuper verbo perſoratas. in cle. dicentes etiam quod multo minus licet excommunicato vel interdicto extra eccleſiã corpus Chriſti videre, argu. huius c. & vide Innn. j. de ſen. exc. nuper. ſuper verbo orando. & hoc expreſſe no. Ioan. An. j. de ſen. excom. præſenti. glo. pe. lib. 6. vbi dicit quod ſpecialiter interdicto omnia ſacramenta denegantur ante abſolutionem ſicut & excommunicato. Cum quo concor. Cardi. & G. ibi ſallit in §. ibi ſequen. in feſtiuitatibus vbi dicitur quod in feſtiuitatibus natalis domini, paſchæ, & penthecoſtes, & aſſumptionis virginis glorioſæ mariæ poſſunt interdicti intereſſe ſed
11 non excommunicati. Item not. ſecundum Ioann. Andre. hic quod clerici non priuilegiantur hic ſuper vnctione, ſed ſuper ſepultura quod multi male aduertunt, quod priuilegium locum habet in generali interdicto loci, nõ in ſpeciali interdicto eccleſiæ, dummodo ſit etiam cemeterium interdictum. quod dic vt. j. de ſen. excom. ſi ciuitas. in fi. lib. 6. Nã tunc etiam clerici inculpabiles ibi non ſepelirẽtur, de quo no. Inno. extra de exceſ. præla. c. fine. gl. penul. in fi. vbi Hoſt. dicit quod generale interdictum omnes excludit niſi priuilegiatos, quod intelligit in vtroq; caſu. ſ. in generali interdicto loci, & in ſpeciali interdicto cemiterij. inducens quod tantum valet generale quo ad omnia, quantum ſpeciale quo ad quædam. ff. pro ſocio. l. actione. §. renunciare. Sed Ioa. An. hic putat primum dictum verum cum aperte hæc decr. loquatur de generali interdicto, bene tacit quod no. per eum. j. de ſen. exc. c. vlti §. adijcimus. lib. 6. in glo. prima.

Super eo. c. Ad euidentiam glo. fin. in q. ſci quid ſi in ciuitate &c. Si quæris quando interdicti nolunt ſatisfacere, nunquid ſint abſoluendi ab interdicto. & eſt laxandum interdictum, diſtingue, aut quæris de interdicto lato nominatim, & ſpecialiter in perſonam, aut de interdicto
12 lato in locum vel terram. † Nam interdictum eſt pœna, per quã inhibetur exercitium diuini miniſterij, vel officij propter perſonas interdictas vel locum ſecundum. G. de mon. lau. & Gen. qui ita deſcribunt interdictum. extra de ſen. excom. ca. 1. ſuper verbo interdictorum. in cle. In primo caſu dic quod ſi ſolus ſpiritualiter interdictus ſatisfacere ſit paratus, debet abſolui. j. de ſen. excom. venerabili. Nam & excommunicatus ſatisfaciens, debet abſolui, vt. ſ. de conſti. ex literis. j. de ſen. excom. ca. noſcitur. & c. cum deſideres. & per totum. Et ſententia excommunicationis & interdicti pari paſſu ambulant, vt. ſ. de appel. ad hæc quoniam. cum ibi not. per Ber. in gloſſ. 1. & per Gui. j. de ſen. excom. præſenti. glo. ii. lib. 6. † In ſecundo caſu refert ſecũ-
13 dum Innoc. hic in glo. quid ſi &c. quia ſi eſt principalis recipiẽdus eſt, & tollatur interdictum. Si autem alius qui nullam cauſam dedit interdicto non eſt recipiendus ad ſatiſfactionẽ, quia non peccauit, nec erit ad eccleſiam recipiendus, quia hanc pœnam non pro ſe ſed pro alio ſuſtinet, ideo nõ eſt neceſſaria eius ſatiſfactio, pro cuius opinione bene facit. j. de ſent. excõ. alma mater. §. ſiis etiam. ver. nec tunc &c. vbi idem no. G. ſuper verbo relaxatio. lib. 6. Cum quo ſatis concor. Ioh. An. ibi & hic. & in hoc caſu poteſt in. e. ergi vera opinio Io. hic quã tenẽt Vinc. Goffre. Philip. & Hoſtien.

Super eo. c. Si quæris vtrum priuilegium conceſſum monaſterio de admittendis familiaribus ad diuina tempore interdicti, extendatur ad familiares aſſumptos poſt dat. m priuilegij. † diſtingue vt no. Ioan. An. j. de pri-
14 uileg. mei, & de regul. iur. qui ſentit. in nouella. lib. 6. vbi dicit quod ſi aſſumpti poſt priuilegium ſubrogati ſunt loco illorum qui extabant tempore priuilegij, tunc ad illos extenditur. argum. ff. de ti. no. l. minor autem. §. non ſolum. & l. ſeq. ſ. vt lit. pẽd. eccleſia. ſ. cum concor. ſecundæ glo. Item alias priuilegiũ non eſſet perpetuum. Si vero ſint illis adiuncti vel ſuperadditi, aut ex cauſa rationabili, & tunc idem. ſ. de conſt. cũ M. de cẽſi. quanto. cum ibi no. extraordi. de furno vel molendino. Aut nu-
15 da voluntate. & tunc ad illos non extenditur. † ne cenſura ſic encructur. j. de verbo. ſig. ca. fina. ſ. de priuile. tuarum. & c. cum & plantare. §. de contraectibus. & ita tenuit Egi. cremo. qui hãc quæſtionem diſputauit ſecundum eum qui iſtam. q. plene diſputat in c. alleg. qui ſentit.

1 *Confiteri non tenetur infans.*
2 *Mutus ſcripto confiteatur.*
3 *Confiteri omnis Chriſtianus tenetur.*
4 *Confitendum cui ſit.*
5 *Peccatorum diuiſio.*
6 *Peccatum originale non confitendum.*
7 *Peccata mortalia confitenda.*
8 *Peccata mortalia ſeptem.*
9 *Peccata venialia multis modis remittuntur.*
10 *Peccatorum venialis gradus tres.*
11 *Confitendum quoties ſit.*
12 *Confitendę an ſint circumſtantia. 14.*
13 *Circumſtantiarum dinumeratio.*
15 *Confeſſionis proprietates. 17.*
16 *Confeſſioni requiſita ſeptem.*
18 *Mutus & ſurdus an confiteantur.*
19 *Muto & ſurdo datur extrema vnctio.*
20 *Confiteri alieno ſacerdoti licet in mortis articulo.*
21 *Priuilegiatus cui volet confiteatur.*
22 *Confiteri cui liceat obtenta licentia à proprio ſacerdote.*
23 *Parochus an deleget confeſſiones audiendas.*
24 *Confitendum eſt proprio ſacerdoti.*
25 *Confitendi licentiam ſatis eſt petere.*
26 *Confeſſor qualis eſſe debet.*
27 *Cure parochialis diffinitio.*
28 *Sacerdos proprius quis dicatur.*
29 *Abſoluere an liceat extra territorium.*
30 *Sacerdos quem ordinem confitendo teneat.*
31 *Peccata confeſſa an iterum confitenda.*
32 *Confitendum an ſtatim ſit.*
33 *Confitendum quod ſit ſtatim quatuor caſibus.*
34 *Confeſſio an iteranda.*
35 *Confeſſio quod iteretur quatuor caſibus.*
36 *Eucharistia non danda non petenti.*
37 *Eucharistia non danda peccatori in occulto petenti.*
38 *Eucharistia danda peccatori in manifeſto petenti.*
39 *Eucharistia deneganda peccatori in manifeſto.*
40 *Hoſtia non conſecrata pro conſecrata non danda.*
41 *Eucharistia an ſuſpectis criminis danda.*
42 *Eucharistiæ effectus.*
43 *Secreta non peccata an reuelanda.*
44 *Secreta reuelare poteſt iudex.*
45 *Peccatum confeſſum quod extra confeſſionem ſcit, an confeſſor reuelabit.*
46 *Confeſſor an de licentia confitentis confeſſata reuelet.*
47 *Confeſſata committenda an reuelanda.*
48 *Confeſſata commiſſa an reuelanda.*
49 *Confeſſata laico non reuelanda.*
50 *Confeſſata audiens celet ea.*
51 *Secreta peccata an reuelanda.*
52 *Confeſſio de naturali & diuino iure participat.*
53 *Sacerdotis confeſſionem reuelantis pœna.*
54 *Laici confeſſionem reuelantis pœna.*
55 *Secretum reuelantis pœna.*

Omnis vtriuſque ſexus. Si quæris vtrum peccator peccata ſua confiteri teneatur, & quæ, & quoties, & vtrum circumſtantias peccati, & quas, & quot qualitates ſeu proprietates debet habere confeſſio, diſtingue, aut quæris de primo
1 .ſ. vtrũ peccata ſua confiteri teneatur, & tunc, † Aut eſt infans vel alias non doli capax, neſciens diſcernere inter bonũ & malum, & talis non poteſt nec tenetur vt hic, & de conſe. diſtin. 4. à paruulo. quia ętas talium ignorat quid agit, nec eſt coercenda ętas quæ quid agat non videt. C. de ſal. mo. l. 1. de conſe. diſt. 4. eos. in fin. Nec ob. de pe. diſtin. 3. adhuc inſtant. in fin. ver. negant enim veritatẽ, vbi dicitur quod nec infans vnius diei ſine peccato eſſe poteſt, quia loquitur de peccato originali & nõ de
2 actuali. † Aut eſt doli capax, & tunc, aut eſt mutus, aut ſurdus, aut linguæ alterius quam confeſſor, vel ita ęger quod ſine periculo loqui non poſſet, & tunc per ſcripturam vel per alium cõfiteri poteſt ſecundum Innocen. & Hoſtien. & Abbatem hic.
3 † Aut non, & tunc debet & tenetur peccata ſua confiteri quicunque ſit ille in dignitate conſtitutus ſiue priuatus, clericus, vel laicus, pauper, vel diues, nobilis, vel ignobilis, mulier, vel maſculus, iuuenis, vel ſenex, ex quo ad annos diſcretionis peruenit vt hic, vnde apoſtolus ad roma. 10. ore autem confeſſio fit ad ſalutem. quod dic vt plene no. Hoſt. in ſum. eo. ti. §. quis

dex

4 debet confiteri.† Aut quæris de ſecundo ſcilicet cui,& tunc ſe
cundum Ricard.& Aſten. libro.5.titulo. cui eſt confitendum.
Eſt loqui de confeſsione dupliciter.vno modo prout eſt opus
virtutis directè repugnans hypocriſi,in quo quis ſeipſum accu-
ſat, ne alius, quam ſit appareat, vel mala ſua aperit ad morbi
inueſtigandam curationem. Et hoc modo confeſsio fieri po-
teſt cuilibet qui poteſt adiuuare inſtruendo vel orando, de quo
homo poteſt erubeſcere, & humiliari: & ille exemplo humi-
litatis meliori,non peccatorum cognitione deprauari. Et ſic
quis poteſt peccatum ſuum confiteri cuilibet ſiue clerico,ſiue
laico,ſicut enim dicit Bernard. ſuper Tancre. vir perfectus eſt
veritatis amator, qui omnes vellet noſcere ſua mala, dum ta-
men non eſſet eis cauſa mali, ſed boni. Alio modo confeſsio
eſt opus ſacramentale prout ordinatur ad reconciliationem,
quæ fit per abſolutionem, & hæc confeſsio nulli eſt niſi pre-
sbitero facienda vt hic. Et licet Thomas,in quarto ſuo videa-
tur dicere,quod in caſu neceſsitatis ſit neceſſarium laico confi
teri:ipſe tamen Aſtenſ. tenet contrarium quia confiteri pre-
sbytero, & non laico eſt præceptum vt hic. Immo aliquando
eſſet valde periculoſum & ſtultum,quia tali laico poſſet confi-
teri,qui confeſsionem reuelaret,eſt tamen licitum, & ſi adſit
idoneus,congruum. Et hoc modo intelligit magiſter ſenten-
tiarum libro quarto diſtinctio.18.capi.quinto.dicens:ſi deſue
rit presbiter proximo eſt facienda confeſsio:ſic etiam intelli-
gi debent auctoritates & iura,quæ hoc dicunt. de pœniten di
ſtinctio.1.quem pœnitet.& quæſtio.6.qui vult. Et huiuſmodi
opinionis fuerunt Ricard.Scotus, & Petr. Ad quid ergo valet
confeſsio laico factas, reſponden baptiſmus habet efficaciam
ex ſanctificatione materiæ,& ideo à quocunque conferatur ali
cui ille ſacramentum recipit. Sed vis pœnitentiæ ſacramenta-
lis conſiſtit in ſanctificatione miniſtri,& ideo qui laico confite
tur licet impleat quod eſt ex parte ſua de confeſsione ſacra-
mentali: ſacramentalem tamen abſolutionem non conſequi-
tur. Et ideo aliquid valet ei ad diminutionem pœnæ quæ fit
per confeſsionis meritum,& pœnam, ſed non conſequitur di
minutionem illam pœnæ quæ fit ex vi clauiũ: & ideo ſic con
feſſus magis punitur poſt iſtam vitam, quam confeſſus ſacer-
doti ſecundum Thom.& Aſten.ibi. Aut quæris de tertio, ſcili
5 cet quæ peccata.† Et tunc refert,quia omne peccatum, aut eſt
originale,aut actuale. Originale eſt, quod omnes traximus ab
Adam, qui cũ ſine peccato creatus eſſet,per peccatum corru-
ptus eſt, de pœniten.diſt.2.capit.Romanos.ver.princeps.aliàs
6 eſt,cap & cap.ſequen.†.& illud non tenetur quis confiteri,quia
in baptiſmo illud deletur,ſi infans ſit indiſtinctè, ſi adultus cũ
contritione: Nam in adultis neceſſaria eſt cordis contritio, de
pœniten.diſtinctio.1.tres actiones.& ſupra de bap. maiores.§.
tantæ tamen.& §.cæterum.& §.verum.verſicul.hic vero dici-
7 mus. Actuale eſt duplex.aliud mortale,aliud veniale. † Morta-
lia omnia confitenda ſunt aliàs non eſſet pœnitentia fructuo-
ſa,quod dic vt no.ſuprà eod.quod quidam. vnde nec ſufficeret
in fraudem vel propter verecundiam diuerſis confiteri omnia,
ita quod partem cuilibet: & ſic diuidere confeſsionem vt qui-
dam faciunt propter verecundiam, conſiderantes maximam,
congeriem peccatorum ab ipſis commiſſorum. quod cauen-
dum eſt.de pœniten.diſtinctio.5.cap.1.immo omnia vni ſunt
confitenda vt hic. ſecus ſi hoc non fiat in fraudem nec propter
verecundiam omittatur: Nam nec peccata ſemel bona fide cõ
feſſa iterum neceſſe habeo confiteri. de pœniten. diſtinctio.1.
lauant lacrimę.§.non ita.quod dic vt no.plene. Hoſti.in ſum.
eo.ti.§.qualis debet eſſe confeſsio.ſub.§.integra.& §. an pecca
ta.& frater Ioan.in ſum.confeſsio.eo.titu.quæſtio. 72. vtrum
8 liceat &c. de quibus dat verſus. † Dat ſeptem vitia dictio ſali-
gia,id eſt dictio ſaligia habet ſeptem literas,quarum vnum vi-
tium exprimit vnaquæque videlicet,ſ,id eſt ſuperbiam:a,ideſt
accidiam:l,id eſt luxuriam:i,ideſt inuidiam:g,id eſt gulam,i, id
eſt iram,a,id eſt auaritiam. Ad hoc vide.33.quæſtio. 7. non ſo-
lum.& de pœniten.diſtinctio. 3.inter hæc hircum. ſed alia plu
ra enumerat Auguſt.25.diſtinctio.cap.vnum orarium.§. aliàs,
.ver.& quamuis Apoſtolus. Venialium,quædam ſunt conſuetu
dinaria,vel inueterata,& illa confiteri oportet ſi ſacerdotis co
pia habeatur,de pœniten.diſtinct.3. de quotidianis.& arg.ĩ.de
de iureiur.& ſi Chriſtus.§.quædam.& 25.diſt.c.vnum.§.crimi
nis.& §.ſequen.vbi dicit Auguſt.nullum peccatum adeo venia
le,quod non fiat mortale dum placet. Vnde ebrietas ſi aſsidua
ſit in numero mortalium computatur,vt 25.diſt.c.vnum ora-
rium.§.aliàs.cum aliàs ſit veniale peccatum.vt 15.q. 1.ca.ſanè.
Quædam alia venialia ſunt minuta atque recentia, & illa non
9 oportet confiteri. † Nam illa multis modis delentur. Primò,
per generalem confeſsionem.vt de pœniten.diſtinct. 3.de quo
tidianis. Secundò,per dignam eucharistiæ ſumptionẽ. de con-
ſe.diſtinctio.2 cum omne.& capi.ſi quotienſcunque. Tertiò,
per aquæ benedictæ aſperſionem,de conſec.diſtinctio.3. aquã.
Quartò, per ieiunia & eleemoſinas. de pœniten.diſtinctio. 3.
medicina.& cap.quamobrem.& diſtinctio. 3. ſanè cauendum.
Quintò,per orationem dominicam.vt in dicto.capit.de quotis
dianis. Sextò,per deuotam pectoris tonſionem. & de pœnitẽ.
diſtinctio.1.tres actiones.& diſtincti.2.ſi eſt inquit. Septimò,
per extremam vnctionem ſuprà de ſacra vnc.capit. vnico.§.1.
Octauò,per ſuſceptam cum deuotione epiſcopalem benedi-
ctionem.1.quæſtio.1.dictum.& capi.maledicam.hæc no.Ho-
ſtien.hic & io ſum.eod. titul.§. de quibus peccatis per totum.
Iſtos etiam octo modos tollendi peccata venialia no. Archid.
in dicto.c.de quotidianis.& Ioan.And.in ſalutatione ſexti lib.
ſuper verbo benedictionem. Sed quod dixi de remiſsione ve-
nialium intelligas verum in eo qui non eſt in peccato mortali.
Mortale autem ſine veniali poteſt dimitti,ſed non econuerſo,
vt no.Ioan.de pœniten.diſtinctio.1.perfecta.glo.ſi.& Io.And.
vbi.ſ.vnde verſus: Oraui,corpus,aqua,tribuam,benedictio,pe
ctus, Vnctio, confeſſus remouent venialia puris. Oraui,id eſt
oratio,corpus,id eſt Chriſti,aqua ſcilicet benedicta,tribuam.ſ.
ieiunia & eleemoſinas,benedictio.ſ.epiſcopalis,pectus.i. deuo
ta pectoris tonſio,vnctio ſcilicet extrema,confeſſus.i.confeſ-
ſio remouent venialia: puris, id eſt mundis à peccato mortali.
Puto tamen melius eſſe & perfectius ſi tam de venialibus,quã
de mortalibus,quis confiteatur ſecundum Goffred.io ſum.eo.
titu.§.ſed nunquid veniale.io fine. Et in hoc concordat Inno-
10 cen.hic ſuper verbo peccata.& Hoſtien.in d.§.de quibus.† vbi
dicit quod venialia habẽt tres gradus ſicut Apoſtolus teſtatur
lingua fœnum,ſtipula.25.diſtinctio.nunc autem.& §.alleg. Per
ligna intellige maiora venialia, quæ nimis ſunt inueterata vel
in conſuetudinem deducta: iſta debent confiteri vt eſt dictum:
per fœnum intellige minora quæ confitenda ſunt ſaltem in ge
nere, vt in d.c.de quotidianis.per ſtipulam intellige minima ve
nialia quæ in ſola cogitatione cõſiſtunt, & quæ ad conſenſum
non perueniunt. vt de pœniten.diſtinctio. tertio ſicut triūs
Et de his duobus generibus intelligas, quod multis modis ſci
licet prædictis delentur ſecundum Hoſti.ibi.de hoc no. Aſten.
libro. 5.titulo de his,quæ debet quis confiteri articu.1.q.3.vbi
dicit,quod in caſu homo tenetur venialia confiteri ſiue pro-
pter dubium, ſiue propter eccleſiaſticum ſtatutũ. Propter du
bium,quod dubitat probabiliter,vtrũ ſit veniale vel mortale:
ideo ſi non pœnitet & ſicut de mortali diſcrimini periculo ſe
exponit,& ideo debet confiteri illud non quidam aſſerendo ip
ſum eſſe mortale, quia vt dicit Auguſtinus. 15.de trinita.non
tantum eſt mendacium ſcienter dicere falſum,ſed etiam aſſere
re dubium. Sed confiteri illud ſicut iacet in conſcientia, & iudi
cio ſacerdotis relinquat, vtrum ſit veniale vel mortale, ſicut.n.
dubitat ita dubitando confiteri. Debet tñ confiteri & pœnã ſu
ſtinere,ac ſi eſſet mortale,& tunc mens aſſecuraſ, & nullo mo
11 do præiudicatur. † Aut quæris de quarto.ſ. quotiens quis confi
teri teneatur: & tunc,aut quæris de neceſsitate iuris canonici,
aut de neceſsitate ſalutis, & iuris diuini. Si iuris canonici, dic
quod ſemel in anno vt hic,fallit in monachis nigris,qui ſaltem
ſingulis menſibus confiteri,& exiſtentes in monaſterijs in pri
ma dominica cuiuſlibet menſis communicare tenentur.quod
dic vt le.& notaſ extra de ſtatu mona.ne in agro.§. ſanè. in cle.
q̃ conſtitutionem quo ad hoc ad alios monachos dilatare ſatis
eſt honeſtũ ſm Io.An.ibi. Si de neceſsitate ſalutis,& iuris diui
ni dic quod totiens,quotiens peccat.arg.eorum, quæ legun.&
no.6.q.1.imitare.25.q.1.c.2.& de pœni.diſt.3.,quod autem.&
c.ſepties.& ſequenti. & ita quotiens quis aliquam mulierẽ co
gnoſcit,totiens confiteri debet. Sed credo ſufficere vt dicat ſe
perſeueranter peccaſſe vel id egiſſe.de pœni.diſ.5.c.1.ſm Lau.
in d.c.2.25.q.1.& ſm Archi.in d.c.imitare. in glo. penu. Vnde
ſm Hiero. res penè cõtra naturam eſt vt ſine peccato aliquis
ſit.vt 25.diſtin.c.vnũ §.nomine autẽ criminis. Et dico quod te
netur confiteri antequam recipiat corpus Chriſti, quod teneſ
ſumere non tantum ex ſtatuto eccleſiæ vt hic,ſed etiã ex mã-
dato domini.Ioann.6.niſi manducaueritis carnem filij homi-
nis &c.& Matthæi. 26. hoc facite in meam commemoratio-
12 nem.† Aut quæris de quinto, ſcilicet vtrum circũſtãtias pecca
ti,& quas confiteri teneatur,& tunc refert, Aut quæris vtrum
teneatur confiteri circunſtantias peccati proprij peccatum al-
terius non detegentis. Et dic qđ debet confiteri plene omnes
circunſtantias quæ peccatum aggrauant, ſiue ſint circunſtan-
tiæ committentes peccatum, vt qualitas criminis, & perſo

narium,locus,tempus,perſeuerantia.& homini, vt hic in §.ſa-
cerdos.&.ſ.eo.Deus qui.ſ.de homic.ſicut dignum.1.reſpõſo.
Siue ſint allicientes,vt ornamenta mulierum,& viſorum,ele-
ctuaria calida,& pocula amatoria, & alia hominũ artificia,quæ
quandoque quis exercet ſciẽter, & ſtudioſè ad hoc vt peccet,
dequibus dic plene per Hoſti.in d.§.qualis debet.ſub.§.integra.
per fratrem Io.in ſum.confeſſ. eod.tit. rubricella de confeſſ.q.
81.vtrum teneamur confiteri &c.&.q.ſequen.& per Archi. de
33 pœnit.diſtin.5.in prin. † de quibus circunſtantijs aliquas habes
in iſtis verſibus quos ponit Abb.hic.Quis,quid vbi, per quos,
quotiens,cur,quomodo,quando,quilibet obſeruet animæ mẽ
dicamina dando.Quis.ſ.clericus vel laicus ſecularis vel regula
ris,ſubditus vel prælatus.ſ.de hæreti. excommunicamus. in §.
credentes.in fi.& in d.c.ſicut dignum.40.diſtinct.humo.33.q.
5.qui viderit.Quid.ſ.enorme mediocrean.minimum ſuprà de
tempo.ordinan.c.vlti.Vbi,ſ.an in eccleſia vel extra.ſ.de adult.
ſignificaſti.Per quos.ſ.mediocres,in quo caſu pluribus occaſio
nem peccandi dedit.Quotiẽs.6.q.1. imitare . Cur.ſ.an ex mali
tia,vel fragilitate,aut ſimplicitate.ſ.de fal. ad falſariorum.de rẽ
ſcrip.ſuper literis.Quomodo.ſ.an ſecundum naturam ,vel con
tra naturam,vel præuentus à tentatione, vel etiam præueniẽs.
Quando.ſ.an tempore ſacro vel non ſacro.ſecũdum Abb. Sunt
& alij verſus in quibus circunſtantiæ.14.continentur. Aggra-
uat ordo,locus,perſona,ſcientia,tempus, Aetas, conditio,nu-
merus,mora,copia,cauſa.Eſt modus in culpa,ſtatus,altus,lucta
puſilla.Quibus non curo propter breuitatem inſiſtere. Et quia
ex prædictis ſunt ſatis manifeſti,de hoc per Aſten.lib.5.tit.17.
de interrogationibus faciendis à confeſſore vbi concordat cũ
34 præmiſsit.† Aut vtrum aliena peccata vel circunſtantias pecca
ti proprij peccatum alterius detegentes confiteri teneatur, &
tunc refert ſecundum Petr.de Tarentaſia in ſcriptis.diſtin.21.
& ſecundum fra.Ioan.in ſum.confeſſ.eod.tit.rubricella de con
feſsione.q.67.vtrum liceat &c.Aut ſine alterius peccati deten
tione,ſeu expreſsione poteſt peccatum confitentis ſufficiẽter
notificari confeſſori, aut non . Si poteſt , non eſt confitendum,
peccatum alienum,quia tunc eſſet proditor criminis alterius.vn
de ſuper pſalmo:dixi confitebor aduerſum me iniuſtitiã meam
domino gl.1.peccata mea non aliena:& hoc forte niſi eſſet no
torium.aut non poteſt:& tunc, aut per hoc imminet periculũ
aliquid illi,& tunc non eſt confitendum ſed ſufficit peccatum
dicere ſine huiuſmodi circunſtantia. Aut non imminet:& tunc
debet confiteri,& in hoc ſatis concor.Hoſtien.hic dicẽs quod
per hunc tex.hic ſua ſolus peccata &c. quod ſeipſum debet re
uelare & accuſare non alium,de pœn.diſt.1.quãuis.Niſi forſan
in hæreſi , vel niſi quis cognouit matrem ſuam , vel filiam,vel
etiam ſororem ſuam propriam contra naturam,vel aliud quod
cunque peccatum cõmiſit,propter cuius circũſtantias neceſſe
ſit alium nominare.nam & circunſtantiæ conſiderantur.vt.j.e.
c.in §.ſacerdos.In hoc etiam ſatis concor. Ray. in ſum.eodem
titu.rubricella de confeſsione.in §.31.ad aliud. dicens , quod ſi
cut peccator nõ debet nominatim ſpecificare perſonam cum
qua peccauit,nec circunſtantias per quas intelligi poſsit,niſi vt
ſupra dictum eſt : ita ſimiliter nõ debet ſacerdos ſpecificare, p
ſonam in interrogatione,ſed vtrique inſtet caute circa qualita
tem perſonæ,ſcilicet ſi erat virgo vel corrupta,vidua vel mere
trix,coniugata vel conſanguinea,vel ſanctimoniale, & ſimilia.
Sed glo.Guilielmi ſuper verbo non debet. dicit id eſt non tene
tur.Si tamen exprimat eam bona intẽtione pœnitentiario quę
eſt perſona quæ debet prodeſſe,& non obeſſe,non vt pdat pec
catorem,ſed vt pœnitentiarius oret pro eo, aut ſecretè laboret
ad correctionem eius,non peccat ſed potius meretur. ar. 22.q.
5.hoc videtur.Similiter ſi pœnitentiarius inquirat de illa pſo-
na bona fide,vt oret pro ea,vel corrigat eam in occulto, nõ cre
dit,quod peccet,dummodo confitentem nullo modo cogat ad
nominandum illam perſonam,& idem no.frater Io. in ſumm.
confeſ.eo.tit.rubricella,de confeſsione.q.88.quæro & vtrũ &c.
de hoc notat Aſten.li.5.titu.de his,quæ debet quis confiteri in
35 prin.& q.5.q in præmiſsit ſatis concordat.† Aut quæris de ſex
to.ſ.quot qualitates debet habere confeſsio.& dic ſm Hoſti.q
debet habere ſeptem qualitates vel proprietates, quæ recolli-
guntur ex hoc.c.Primò.n.debet volũtaria eſſe,vt colligitur ex
verbo ſtudeat,quaſi non expectet ſe compelli. Secundò, debet
eſſe diſcreta,quod tangit in verbo cũ ad annos diſcretionis &c.
Tertiò,debet eſſe ſecreta,quod no.in verbo ſolus. Quartò,de-
bet eſſe frequens,quod no.in verbo ſaltem. Quintò,debet eſſe
integra,quod notatur per verbum oĩa.Sextò,debet eſſe amara,
& hoc notatur per verbum fideliter. nõ.n. confitetur fideliter
qui contritionem non habet,vt notat.Inn.hic in princ.magnæ
gl.ſuæ.Septimò,debet pœnitentiam adimplere ad quod com-
pelli poterit ſi neceſſe fuerit per cenſurã eccleſiaſticam,& ſi nõ
obediat per brachium ſeculare,ſi peccatum eſt publicũ. 6. quæ
ſtione.1.ſi omnia ſm Hoſt.hic,& in ſum.eo.tit.§.qualis debet
16 eſſe confeſsio,& in hoc concor.Archi.de pœni.diſ.5.dni.1 vbi
dicit quod ad integritatem confeſsionis ſemper ſeptem viden-
tur requiri quæ ex dicto prophetæ ibi poſſunt notari dixi cõfi
tebor aduerſum me iniuſtitiam meã &c. Vnde debet eſſe deli
berata,quod no.ibi,dixi ideſt,firmiter propoſui & deliberaui.
Item debet eſſe integra,vnde dicit confitebor.i.ſimul non diui
ſim.Item debet eſſe aperta,vnde dicit,fatebor.i. apertè manife
ſtabo.Item debet eſſe amara ſiue accuſatoria, vnde dicit aduer
ſum me:ea.n.quæ nobis aduerſa ſunt conſueuerunt eſſe ama-
ra . Item debet eſſe propria , vnde dicit me non contra alios.
Item debet eſſe verecunda vnde dicit iniuſtitiam . cum.n.ho-
mo naturaliter ordinetur ad Deum, quia ad eius imaginem fa
ctus eſt.Facere iniuſtitiam eſt facere contra naturã ſuam,quod
cuilibet debet eſſe verecũdum. Debet ergo peccator erubeſce
re de peccato ſuo,ar.de pœni.diſtinct.1.quem pœnitet. & ſ.de
officio deleg.cum olim magiſter.& hoc no.ibi Io.An.& Hoſt.
j.de ſententi.excommunicatio.cum non ab homine.& Io. de
pœn.diſtin.1.perfecta.gl.fi.Nam & imperator, erubeſcit reci-
tare ab alio commiſſum,in auth. de reſtitutio .& ea quæ parit
in 11.menſe.§. vnum ſiquidem. verſi.ſed quomodo & Hiero.
in tractatu fidei dicit, turpe eſt dicere quod illos facere non pu
det.ad hoc facit.32.q.4.in eo.verſi.quomodo in. Sed heu, vt di
cit beatus Bernard.lauari pudet,inquinari non pudet, abſtergi
tur caliga,& contemnitur anima. Item Hieronimus de homi
ne perfecto.habebas corpuſculi curam dum anima langueret,
quod eſt contra multos de quo dolendum . Item debet eſſe vo
luntaria:vnde dicit meam,i.non coactam, quia non placẽt deo
coacta ſeruitia, vt dicit Auguſtinus.idem dicunt theologi. De
hoc etiam ſcripſit Ray.in ſum.ſua,eod.ti.§. ſequitur.quæ ſunt
neceſſaria &c.vbi dicit,quod ad veram confeſsionem quatuor
ſunt neceſſaria.ſ.quod ſit amara, feſtiua, integra , & frequens,
17 quę proſequere vt ibi dicit.† Et ſi velis plenius ſcire qualis de-
bet eſſe confeſsio.& 17 qualitates quas debet habere bis verſi
bus edocetur.Sit ſimplex,humilis,confeſsio pura, fidelis, Ve-
ra,frequens,nuda,diſcreta,libens,verecunda.Integra,ſecreta,la
crimabilis , accelerata, Fortis, & accuſans. & ſit parere parata.
Quos verſus pleniſsime exponit Aſtenſis libro quinto tit. 18.
qualis debet eſſe confeſsio.& ibi plura dubia circa iſtam mate
18 riam ſoluit.† Et vtrum mutus vel ſurdus poſsit audire confeſ-
ſionem,vel confiteri,vide per Ioan.An.ſuprà deſpon. cũ apud.
& videtur quod vtrunque.ſ.confeſſorẽ,& confitentẽ vnus ho
rum ſolus morbus impediat . Nam ſi ſacerdos eſt ſurdus non
audit,ſi mutus nec verba abſolutionis proferret.nec pœnitẽtiã
imponet. Idẽ in pœnitente , quia mutus peccata nõ exprimet,
ſurdus pœnitẽtiæ impoſitionem non audiet , ſi literatus eſſet
ſcribere poſſet,& ſibi pœnitentiã deſcribi facit quod de zacha
ria dicitur Lu.1.Secundum canon.de pœni.diſ.1.quẽ pœnitet.
in prin.dicit,contra quod hoc fieri non debet per nũcium vel
ſcripturam, dici ſolet illud verum in abſente , præſens aũt hoc
non poſſet:vel illud ſine cauſa,hoc ex cauſa, & ſic loquatur. 30.
q. 5.qualis.in fi.& hoc placet Vinc.in c.alleg.cum apud . Et con
cor.Innocen.hic in glo.1.& Hoſti.& Abb.& Io.An. poſt eum,
dicentes quod ſi eſſet ſurdus,vel mutus,vel alterius linguæ,vel
ſit æger , quod ſine periculo non poteſt loqui,confitebitur per
ſcripturam vel per alium.Si autem confeſsio ab illo nullo mo
do poteſt haberi,tunc dicit Hoſtienſ.in ſumma. eod. titulo. §.
penultim.verſ.pe.pro illo orandum . Certum eſt etiam quod
reconciliationem talium pœnitentium, quorum contritio ap
paret per ſigna , licet obmutuerint canones non negant. 26.q.
6.is qui.1.& 2.& capi.qui recedunt.facit infrà titul. proxim. à
nobis.2.Conſtat autem quod neceſsitas plus vrget in confiten
te,qui non poteſt morbum deponere , quam in confeſſore , qui
19 poteſt omitti , & alius adiri . † Extrema vnctio, illa ſæpiſsime
datur ſurdis,& mutis,qui ſcilicet propter infirmitatem non lo
quuntur,nec intelligunt.facit ſupra de tornea.ca.1.j.de hæreti.
c.filij.lib.6.Surditas etiam non impedit danies , ſed obmute-
ſcentes,ſic enim debet interuenire vnctio,& oratio,quam di
cere non poteſt mutus.primum patet Iacobi vlti. & habetur.
95.diſtin.c.presbiteros.§.ſed iſtud.3.de ſacra.vnc.c.vnico.poſt
prin.ſecundum Ioan.And.ibi &c.

Super eo.c. Si quæris , vtrum quis teneatur ſemel in anno confiteri proprio ſacerdoti,vel ſuffi
cit alieno confiteri,& quis dicatur proprius ſacerdos,& quem
ordinem confeſſor in audiendo cõfeſsionem ſeruare teneatur.

Et vtrum eadem peccata quæ quis confeſſus eſt fratri prædica
tori,vel fratri minori deputato ad audiendum confeſsiones iu
xta formam.c.ſuper cathedram extra de ſepult. in clem. tenea
tur iterum confiteri proprio ſacerdoti, diſtingue. aut quæris,
de primo.ſ.vtrum teneatur quis ſemel in anno confiteri pro-
20 prio ſacerdoti,vel ſufficiat alieno confiteri:& tunc † Aut immi
net articulus mortis,& tunc poteſt cuicunque alteri ſacerdoti
21 confiteri,de conſec.diſt.4.ſanctum eſt. † Aut non imminet : &
tunc , aut eſt ſuper hoc priuilegiatus à Papa vel à iure : & tali
ſuum priuilegium eſt ſeruandum.vt j.e.c.ſi.ſm Hoſt. Abb. &
Ioan.An.hic.idem Aſten.li.5.titu.cui presbitero confitendum
ſitartic.1.q. vtrum poſsit aliquis.licet Ber. hic ſuper verbo ſa-
cerdoti.contra,dicens, quod non ſufficit priuilegium ſine li-
centia proprij ſacerdotis,& malè. Aut non eſt ſuper hoc priui-
legiatus:& tunc aut peccator confitens habet licẽtiam ꝓprij
22 ſacerdotis confitendi alieno ſacerdoti:aut non. † In primo caſu
ſunt opiniones Ray.& Goff.dicũt quod aut ille alienus habet
curam,& tunc põt:aut non habet & tunc ſi imminet neceſsi-
tas poteſt,aliàs non,niſi fuerit electus ab Epiſcopo vel à popu
lo,& ſi ſit religioſus cum conſenſu Abbatis vel ſuperioris ſui:
16.q.1.alia.&.c.peruenit.& §.ecce in hoc.& §.ecce ſufficienter
prout recitat Hoſt.in ſum.eo.ti.§. cui cõfitendum. in fi. 1.col.
verſi.8.ſi ponat &c.& Io.An.de priuile.c.1.ſuper verbo ſpecia
li.in clem.Et in hoc videtur cõcordare Ber. hic in gl. executio
nem habenti.In hoc etiam concord. Hug.& Io. de Deo. 16.q.
1.placuit.1.prout recitat Archi.ibi ſuper verbo memini. dicen
tis quod monachus qui non habet curam animarum, non põt
dare pœnitentiam parochiano alicuius . etiam cũ licentia illius
proprij ſacerdotis:hoc .n.pendet ex cura animarum,& iõ nulli
ſacerdoti hoc licet ſine licentia proprij epiſcopi.vt.16.q.1.per
uenit.&.c.cunctis.Illi tamen quorum monaſterium habet cu
ram videntur excuſari,nam Abbati ipſius monaſterij cõmiſ-
ſa eſt cura animarum cuius conſenſu & licentia monachi talia
licitè faciunt,& idem dicunt per omnia de canonicis regulari
bus Archi.verò ibi dicit quod illud quod dictum eſt de licentia
poteſt intelligi cum determinatione eius quod no.in capi.iſto
omnis.ſed 25.diſt.perlectis.ſuper verbo iniunxerit. Archid.ap
probat expreſſe opi.prædictorum.ſed ipſe Hoſt. in d.§. cui cõ
fitendum.ver.tu.tamen dic &c.Diſtinguit vtrum qui confite
tur habeat licentiam iudicis ſui,quod tali ſpecialiter poſsit cõ
fiteri,& tunc ſacerdos ipſum ſecure audiat, vel habeat licentiã
in genere,quod quicunq; voluerit poſsit confiteri , vel indefi
nitè , & in his duobus caſibus ſi ſubditus recurrit ad diſcretio
rem,ſiue religioſum ſiue alium , vel ex cauſa ad non ita peritũ
dum tamen peritum & honeſtum , ſecure confitetur, & alius
ſecure audit.ar.j.eo.c.fi.Si verò cauſam non habet. vt qa vult
abſcondere peccatum ſuum à proprio ſacerdote, vel quia ip-
ſum contemnit,ſeipſum ſeducit , & de hoc debet pœnitentiã
agere.Et ſacerdos,qui audit alienum parochianum , debet pri
mo cauſam conſiderare.& ab eo inquirere vt ſic audiat , vel re
mittat.ar.de pœni.diſt.6.placuit.& hic & ſ.de parochi.c. vt do
23 minicis. † Sed.G.de Mon.lau.no.extra de offi.vica.c. vnico.gl.
fi.in cle.quod rector parochialis poſſet in quadrageſima alicui
monacho vel alij presbitero etiam religioſo , qui aliàs non eſt
ſuper hoc priuilegiatus à Papa cõmittere pro ſe parochianos
ſuos confitendos,arg.16.q.1.ſunt nonnulli.vbi dicitur , quod
omnia licent monachis à quibus nõ ſunt expreſſe per ſuam re
gulam prohibiti.Idem no.Hoſt.ſ.de offi.Archipresbi.c. offi-
cium.§.confeſsiones . dicens etiam quod ille eſt verus intelle
ctus illius decretalis.Hoc idem expreſsius no.ipſe.G. de mon.
lau.& Gen.j.de priuile.c.1.in clem.per.G. ſuper verbo licentia
ſpeciali.& per Genc.ſuper verbo parochialis presbiteri.dicen
tes quod parochialis curatus quantuncunque ſimplex, ex quo
cura eſt tibi commiſſa in adiutoriũ ipſius curæ poteris aſſume
re tibi ad tempus presbiterum quantuncũque religioſum , vel
alium ſine cuiuſque licentia tui ſuperioris, qui ipſum iuuet for
ſan in quadrageſima pro audienda cõfeſsione ſuorum ſubdito
rum , vel pro adminiſtranda eis euchariſtia in die Paſchæ , vel
miſsis,celebrandis,vel alijs vt ibi patet etiam in officio prædi-
candi , dum tñ aliàs conſtet ſibi de ſufficientia ſic aſſumpti.vt
no.Inno.ſ.de cleri.peregrin.c.vlti.gloſſ.2.& de hæreti.excom
municamus.1.§.quia verò. Nã ex quo tales ſunt rite ordinati,
ita poſſunt facere ſicut alij ordinati , nec eis aliquid deficit niſi
materia.ſ.populus:Si ergo ille qui habet materiam ipſam admi
niſtrat eis , ſufficienter poſſunt eam exercere vice alterius , ex
quo non poſſunt nomine ſuo.16.q.1.c.generaliter.§.ecce ſuf-
ficienter.&.c.adijcimus.Et in his ſatis concord.Ioan.An.hic.
ibi idem tenet Monaldus in dicto.c.placuit.1.16. quæſtio.1.in
fi.

locis in quibus eſt talis conſuetudo,quam ipſi epiſcopi ſciunt,
& non improbant propter quod videntur eam approbare. Nã
tunc poſſunt taliter vocati audire confeſsiones, quia conſuetu
do,quãdoque dat iuriſdictionem, ei qui non habet,& derogat
iuri ſcripto.ſ.de arbitris.dilecti.& hoc recitat Archidiac. in d.
ca.placuit ſuper verbo iuſſum. Idem dicebat hic Petru.dicens
quod ſacerdos curatus alteri ſacerdoti non curato benè poteſt
committere intra parochiani ſuam certos caſus, vel articulos
ad inſtar delegati ad vniuerſitatem cauſarum.ff. de iudicijs. cũ
prætor.idem tenet Aſten.lib.5.titu.14.cui presbytero ſit con
fitendum.articu.1.q.5.Ego Henricus credo verum quod not.
Hoſtien. ſupra in verſic. ſed ipſe Hoſtien.&c. quando curatus
dat licentiam parochiano ſuo confitendi alieno ſacerdoti , &
quod no.G.de mon.Lau.& Gencel.vbi.ſ.quando curatus com
mittit alieno ſacerdoti poteſtatem audiendi confeſsiones paro
chianorum ſuorum.Et hoc approbat Ioan.And. hic ſuper glo.
executionem non habet,dicens quod in §.ſi quis. & dicta glo.
loquitur quando nõ fit commiſsio ſed ſimpliciter parochiano
datur licentia,quaſi tunc ille ſacerdos hoc facit iure ſuo ex pro
rogatione, quod eſſe non poteſt,ex quo execu.tionem non ha
bet,quando verò fit commiſsio,facit ex demandatione.ſimile
no.de eccle.ædific.ad audientiam.2.ſuper glo. 1.Et ita intelligo
glo.Ioann.And.in dicto.cap.1.ſuper verbo ſpecialiter. in fine
24 verſi.& no.quod hic. † In ſecundo caſu.ſ. quando peccator cõfi
tens non habet licentiam à proprio ſacerdote,qui nec alij com
mitit ſuper hoc poteſtatem,dic quod nõ poteſt alteri extraneo
confiteri, ſed ei ſaltem ſemel in anno confiteri tenetur vt hic.
Sed fallit in caſibus in quibus poteſt aliquis audire confeſsionẽ
alterius parochiani.Primæ,quando proprius ſacerdos indiſcre 25
tus eſt,de pœniten.diſtinct.6.placuit.& hic in §. ſi quis autem.
Secundo,quando alienus parochianus tranſtulit domicilium,
ſuum ſecundum Rayne.& Goffred.ſed certe iam non eſt alie
nus ſed proprius ſuprà de parochian.capitul.vltim. ſecundum
Hoſtien. Tertiò,cum quis vagabundus exiſtit. ff. de iudic.l. hæ
res abſens.Quartò,cum quis quærit domicilium,quo ſe confe
rat,proprium relinquens,iter faciendo vel nauigando , nam &
is ſine domicilio eſt.ff.ad municipal.l.labeo.in prin.& l. eius.§.
celſus.Quintò,ratione delicti intra propriam parochiam ab
extraneo parochiano commiſsi ſuprà de rapt. capi.1.6.q.3.pla
cuit . Sextò , ratione ſtudij,quod dic vt notat Hoſtien.in ſum.
titul.de parochia.§.quis intelligatur. verſiculo , quid de ſchola
ribus.vbi dicit,quod ſcholares qui de licentia prælatorum cau
ſa ſtudiorum aliquo accedunt,parochiani ſunt epiſcopi ad cu- 26
ius eccleſiam deſcendunt dum ibi erunt.ff.de iudi.l. ſi longius.
§.1.& l.hæres abſens.ſ.de cleri.non reſidẽ.relatum . idem not.
G.de mon.lau.extra de ſepul.ſuper cathedrã.§.ſtatuimus. verſ.
ſi iſdem.ſuper verbo conceſſerint.in cle.gl.Guil.ſuper Ray.in
ſum.de ſen.exc.§.regulariter.& frater Io.in ſum.confeſ.tit.de 27
ſen.exc.q.88.quid de clerico &c.Dicentes etiam ꝙ à ſententia
canonis,quã incurrit in partibus ſuis à qua Epiſcopus ſuus ab
ſoluere poteſt,Epiſcopus loci ſtudij poteſt abſoluere,ſicut po
teſt abſoluere taliter ſe transferẽtem de peccato mortali com
miſſo in diocœſi de qua ſe tranſtulit.Sed Cardi.in hoc vltimo,
innuit contra.j.de tẽpo.ordinan.c. eos ſuper verbo figmẽto li
bro.6.& Abb.ſ.de offi,le.excommunicatis.tenet expreſſe con
tra.ſ.ꝙ Epiſcopus loci ſtudij non poterit eum abſoluere a ſñia
canonis pro ꝑcuſsione clerici alibi facta, cuius opinionem ap
probat.G.de mon.lau.in dict.c.ſuper cathedram.§. ſtatuimus.
ſuper verbo nullatenus audire.in clem., quãquam tutius eſt te
nere vt ſtatim dicam. Septimò, tempore neceſsitatis.26.qu.6.
ſi presbyter. de pœn.diſtin. 1.quem pœnitet.& diſt.3.qui vult
de conſecration.diſtinct.4.ſanctum eſt.Octauò,ſi ponat ſpem
ſuã in ſacerdotẽ propriũ,vt ratum habeat. argu.9.q.2.lugdun.
hos caſus notat Goffred.in ſum.eo.titu.& Hoſti.in ſumm.eo.
titu.§.cui confitendum.in princi.ſub.§. fallit hoc in caſib. &c.
Sed in primo caſu.ſ. quando ſacerdos proprius eſt imperitus
dicunt Lauren.& Ioan.in d.c.placuit.de pœni.diſt. 6. ꝙ poteſt
peccator ſine licentia ipſius propria auctoritate alieno preſ- 28
bytero confiteri.Idem Vincentius hic idem innuunt Goffre.
Hoſtien.& Abbas hic. Sed Ber.hic in glo. niſi ille. dicit,ꝙ imo
de ipſius licentia vt hic,cum quo concordat Inno. hic, dicens
ꝙ propter ſolam indiſcretionem ſacerdotis nõ dimittet ſubdi
tus eius,quin ei confiteatur.ꝙ intelligit Hoſtienſis,quando id
bene poteſt in cõſcientia ſua inuenire vel ad id illam informa-
re.Sed Archid.in dicto.capi.placuit.gloſſ.antepenu. dicit, cum
Hug.ibi,ꝙ ſacerdos eſt ignorans in ſoluendo, & ligando, & di
ſcernẽdo qualitatem,& quantitatem & veritatem peccatorũ,
pro tali ignorãtia licitè vitiatur ſacerdos in accipiẽdo pœniten-

tiam ab eo,nec peccat qui eum vitat,nec ſacerdos, qui dat pœ
nitentiam illi qui propter hoc vitat ſacerdotem. Sed in alijs ſa
cramentis non ſic, præterquam in baptiſmo in quo propter
ignorantiam licitè etiam vitiatur ſacerdos,ſicut in pœnitētia,
& cum certa eſt eius ignorātia,crederem quod honeſtius eſſet
petere licentiam ab illo ſacerdote vt hic. Si.n.eo irrequiſito ac
cipiat pœnitentiā ab alio ſacerdote: qualiter proprius ſacerdos
communicabit eum,cum ſorſitè ſciat peccata eius, & non ſciat
25 pœnitentiā? †Si tamen ſacerdos ignorās requiſitus nollet dare
licentiam,tunc auctoritate illius canonis placuit. libere vadat,
& accipiat pœnitentiam à perito hoc Hug.& Archi. ibi, Vel vt
dicunt Philippus, & Goffredus hic vadat ad eius ſuperiorem
ſi poteſt,vt illum compellat, vel ipſe dabit licētiam. argumētū
ſ.de iure patronatus.ca.nullus.idem Bernardus alternatiuè ta-
men hic in gl.quid ſi ille.quam opinionem dicebat Hoſtienſis
veram,quando periculum nō eſt in mora, aliàs eſt vera opinio
ꝙ libere vadat ad alium. Et nota ꝙ non eſt abſolutus quo ad
Deum,qui quærit indiſcretum ſacerdotem:vt eum per impe-
ritiam abſoluat,de pœnit.diſtinctio.6.qui vult,vt notat Ioann.
1 t.quæſtio.3.quomodo gloſ.a. Item nota ꝙ dicenti ſe habere
licentiam à proprio ſacerdote credendum eſt, per id quod no.
in dicto capi.placuit.quia non eſt præſumendus immemor ſuę
ſalutis. t. quæſtio. 7. ſancimus.ſ. de homicidio. ſignificaſti.2.
Nec obſtat.j.de tempo.ordinan.capi. t.& 2.lib. 6.quia illud eſt
in ſacramento ordinis,quod datur non tantū propter recipien
tem,ſed etiam propter alios, & ideo dicitur ſacramentum di-
gnitatis.1.quæſtio. t.ſi ergo.& ca.ecce ſi clericus.vt nota. Ioan
nes Andræas extra de priuilegijs.c. t.ſuper verbo habita. in cle
26 men.†Et qualis debet eſſe confeſſor, vt ſit diſcretus legitur &
no.de pœni.diſtin.6.qui vult.& in quarto ſententiarum. diſti.
17.& 30.& per Aſten.li.5.ti.16.qualis debet eſſe confeſſor,& ꝑ
totum.vnde verſus:Confeſſor dulcis,affabilis,atque ſuauis,pru
dens,diſcretus,mitis,pius,atq; benignus. Aut quæris de ſecun-
do principali.ſ.quis dicatur proprius ſacerdos, & de hoc dic ꝑ
Innocentium hic in gl.penul.& plene per Hoſtienſem in dict.
§.cui confitendum.ſub.§.verum.verſicu:vt de hac materia. &
per fratrem Ioannem in ſumm.confeſsio.titulo. rubricella de
confeſsione.quæſtio 57.quis ſit ordinarius &c. & per Spec.in
repertorio hoc titu.§.vt autem ſcias cui confitendum, & per
Aſten.lib.5.tit.15.per totum tit. Vnde proprius ſacerdos dici
tur cui cura parochialis eccleſiæ eſt cōmiſſa,ſit rector vel vica
rius ſecundum Hoſtienſem,& Ioannem Andr. hic qui deſcri-
27 bunt curam hic dicentes,ꝙ cura eſt vigil, onoroſa, ac ſolicita
cuſtodia animarum,commiſſa alicui vt curet ne pereāt, ſed ſal
uentur,quæ competit ex lege vel commiſsione canonica, aut
conſuetudine,vel præſcriptione per ſedem apoſtolicā non im
probata.Cuius deſcriptionis ſingula verba exponunt, & ꝓbāt
28 per iura.†Vnde parochialis ſacerdos. Item Papa & Epiſcopus,
ſunt proprij & immediati,vt no.ſuprà de officio archipresby
te.c.3.Sufficit ergo alterius illorum licentia.argumen. infrà.c.
2.in princip.ſ.de hæreti.excommunicamus. 1.§. quia vero.Idē
in legatis Papæ & ipſorum pœnitentiarijs,argumen. ſuprà de
offi.lega.c.1.Idem videtur de generali vicario Epiſcopi. argu.
ff.de iudi.cum prætor.de officio ordi.inter cætera. Si ergo præ
dictis vel de alterius prædictorum licentia quidam confitean-
tur tenet confeſsio, & abſolutio, quia facta à iudice ſecundum
Hoſtienſem,& Ioannem Andream. Dicit tamen Hoſtien. hic
ꝙ quamuis ex generali licentia ſacerdoti data, vel confitenti,
confiteatur quis præter ſui parochialis licentiam,huic tamē ſta
tuto non præiudicatur,quoad confeſsionem ſemel in anno ꝓ
prio faciendam:imo requirenda eſt illius licentia, niſi exprima
tur quod ſine licentia liceat.j.ca.ſi. Sed Ioan.Andre.dicit,quod
huius contrarium hodie terminatur per conſtitutionem Ioan
nis,vas electionis. Et de monachis dic,quod debent confiteri
proprio Abbati.vt legi.& nota.in dicto.c.placuit. 16.q.1. vide
etiam quod no.G.de mon.lau.extra de ſepul.ſuper cathedram.
§.ſtatuimus.in fine.ſuper verbo nullatenus auditure. in clemē
29 tina.†Vbi quærit vtrum aliquis poſsit extra territorium abſol
uere,& diſtingue inter forū animæ,& forum iudiciale, in foro
animæ refert aut loquimur de confeſſore non proprio ſed ex
traordinario quales ſunt prædicatores, & minores de quibus
in dicto.§.ſtatuimus.quo caſu omnia peccata vbicunq; com-
miſſa ēt extra territorium cū iſta quæ in foro animæ expediun
tur voluntariæ iuriſdictionis exiſtant,dum tñ aliàs ad eos ſpe-
ctent poterunt audire, & ab ipſis abſoluere in territorio ſuo.
Sed de peccatis infra eorum territorium commiſsis,non pote
runt abſoluere extra,vt ibi in fi.verſi.extra ciuitatē. Aut loqui
mur de ordinario puta prælato proprio temporali vel ꝑpetuo:
ſicut eſt Papa, Epiſcopus, proprius legatus in illa prouincia, Ar
chipresbyter eccleſiæ cathedralis,qui pœnitētiarius vulgariter
nuncupatur,presbyter parochialis,& eius vicarij,& talis à quo
cunq; peccato ad ipſum aliàs ſpectāte intra vel extra territoriū
ſuum commiſſo pōt abſoluere, & intra territorium ſuum vel
extra.Ratio eſt,quia in his quæ ſub ſilentio & ſine ſtrepitu fiūt
nulli ſit præiudicium,arg.eorum.quæ leguntur.& notant.ſ.de
officio leg.c.penu.& ſi.Aut loquimur de cōfeſſore penitus ex
traneo,& dic ꝙ talis regulariter non pōt non ſuum ſubditum
abſoluere.Fallit in caſibus no.ſ.in ver.ſed fallit in caſibus &c.
Si loquimur in iudicialibus refert:quia aut loquimur de pœnis
excommunicationis,aut de alijs.Si de alijs dic vt legitur, & no
tatur.ſ.de rapto.c.1.de foro competenti poſtulaſti.3.q.6.c.j.Si
de excommunicatione:refert,quia aut eſt lata ab homine, &
tunc qui ligat abſoluet ſecundum formam decretalis.j.de ſent.
exc.per tuas.& c.venerabilibus. Aut à canone, & tunc dic qđ
proprius Epiſcopus ratione delicti.vt in d.§.ſtatuimus.vel ve-
ri domicilij quod eſt tribus modis intra territorium indiſtin-
ctè vel extra.Si ſit voluntariæ iuriſdictionis,abſoluet.ſic intelli
git,Inno.ſ.ne clerici vel mon.c.c. vlt.& Hoſt.ſ. de officio leg.
nouit.ratio eſt quia cum ſit ligamen iuris,miniſter iuris ipſum
ſoluere poteſt.l.de ſen.exc.nuper.Alius autem iudex etiā pro-
prius temporalis tñ non pōt abſoluere. ſic intelligitur qđ no.
Abba.ſ.de officio lega.excommunicatis. vbi dicit ꝙ ſi aliquis
Lugdu. percuſsit clericum ibi in caſu in quo poſſet ibi abſolui
ab ordinario,& venit ad aliā diocœſim cauſa ſtudij,ꝙ ab Epi-
ſcopo loci ſtudij non abſoluetur.De legato. dic vt in d.c.excō
municatis.Item vide quod notat.Ioan.30.q.1.omnes,vbi dicit
ꝙ presbyter græcus non audiet cōfeſsionē vxoris ſuæ. ſed Ar
chi.ibi in hoc contra,licet honeſtius eſſet ꝙ non faceret. Dicit
etiam ibi Archi.ꝙ ſacerdos poteſt dare pœnitentiam cōcubi-
næ ſuæ cum qua adulteriū vel fornicationem cōmiſit. Et hāc
ſententiam tenet Ricardus, Godoffredus,& Th. & Aſten.li.5.
ti.38.de his in quos vſus clauium exerceri poteſt.q.vtrum pre
sbyteri mulierem. Aut quæris de tertio.ſ. quem ordinem con
30 feſſor in audiendo cōfeſsionem ſeruare tenetur. †Et dic ꝙ de
bet ſeruare hunc ordinem.ſ.ꝙ primo debet audire cōfeſsionē,
ſecundo imponere pœnitentiam:tertio abſoluere ſacramenta
liter dicendo:Et ego auctoritate Dei omnipotētis, & Apoſto
lorum, Petri,& Pauli,& officij mihi commiſsi in hac parte,ab
ſoluo te ab his peccatis mihi confeſsis, & ab alijs de quibus nō
recolis,vt patet ex ordin.tex.in extrauaganti Bonifacij 8.j.de
ſepulturis.c.ſuper cathedram.§.ſtatuimus.in fi. & innouata ꝑ
concilium Viēnenſe,de ſepulturis ſuper cathedram.aliàs,dudū
à Bonifacio Papa octauo prædeceſſore.in clem. Nec debet pri
mo abſoluere,quam pœnitentiam imponere, quia cum in pœ
nitentiæ impoſitione appareat tertia pars principalis materiæ
debitæ huius ſacramenti.ſ.ſatisfactio quantū eſt ex parte pec
catoris,ſine qua ſaltem in effectu non eſt perfectum huiuſmo
di ſacramentum,non pōt forma debita imponi per miniſtrū,
donec prius ipſa debita materia integre ſit peracta, Quæ in tri
bus.ſ.cordis contritione:oris confeſsione,& debita operis ſa-
tisfactione,ſaltem in effectu conſiſtat.argu.ſ. eo.ꝙ quidam.&
hoc notat Guil.de mon.lau.in d.c.ſuper cathedram. ſuper ver
31 bo audire:& Gen.ſuper verbo imponere.†Aut quæris de quar
to.ſ.vtrum eadem peccata,quæ quis confeſſus eſt fratri prædi-
catori,vel minori deputato ad audiendum confeſsiones,iuxta
formam conſtitutionis ſuper cathedram, quæ per Clemētem
quintum prorogata fuit ad Auguſtinenſes.& per Ioann.22.ad
Carmelitas,tenetur ſemel in anno confiteri proprio ſacerdoti.
& Archidiaconus dicit ꝙ ſic,de pœni.diſt. 1.iudicet.glo.ſi.idē
Cardina.in dicto cap ſuper cathedram.§.ſtatuimus.ver.ſi vero
ijſdem ſuper verbo concedimus.& hæc iterata cōfeſsio ſit nō
ex defectu ſacramenti, non quia peccata non ſunt dimiſſa, ſed
quia contempſit ſalubre ſtatutum huius concilij vt hic, niſi cū
iuſta cauſa ſubeſſet non confitendi proprio ſacerdoti ſecundū
Cardina.ibi:& de hoc prolixe tractantem.Sed Io.And. & Gen
cel.ibi ſuper verbo impartiri,contra,dicentes qđ abſoluti non
habebunt neceſſe vlterius confiteri proprio ſacerdoti. Nec ob
ſtat hæc decretalis,quia intelligit de illo qui alteri legitimè cō
feſſus non eſt, vt dicebat Benedictus in conſtitutione inter
cunctas.quod de facto tenetur vt verius. Aliàs poteſtas, & offi
cium huiuſmodi fratrū de modico vel nihilo operaretur,im-
mo forſan in quadā deriſione haberetur, cum pauci confite-
rentur eis, vidētes ſe teneri nihilominus ſacerdoti proprio ea
dem peccata confiteri,& ſic pluribus ea detegere,cum maiori
erubeſcentia & labore & cū duplici pœnitētia,quā vnā & ſim
plicem haberent,ſi ad ſacerdotem proprium accederent recta
via.Nam

via. Nam circuitus vitandus eſt, & fruſtra fit per plura, quod
poteſt fieri per pauciora.ff.de condict.indebi.l.dominus teſta-
mento.cũ concordan.ibi alleg. & q nimis emungit elicit ſan-
guinem prouerb.trigeſimo capite, quarta diſtincti.denique.

Super eo.c. Si quæris, vtrum quis teneatur peccata
mortalia ſtatim habita opportunitate cõ
fiteri, & vtrum teneatur confeſsionem factam iterare, diſtin-
32 gue.† Aut quæris de primo.ſcilicet vtrum quis teneatur pecca-
ta mortalia ſtatim habita opportunitate confiteri. Et quidam
dicunt, quod ſic, nec decreta.iſta excuſat eum quia intendit ar-
ctare tempus propter negligentiam hominum & non amplia-
re. Alij dicunt, communis, quòd cum ſit præceptum affirma-
tiuum non obligat, niſi pro loco & pro tempore. Eccleſia verò
in hoc præcepto potuit tempus determinare, cum ſit præce-
ptum diſciplinæ non naturæ. Vnde regulariter non tenetur ho
mo confiteri niſi ſemel in anno, ſcilicet in paſcha, quãdo etiam
neceſſe habet communicare vt hic.ſaluo eo quod legi. & nota.
extra de ſtatu reg.ne in agro.§.ſanè.in clemen. Et hanc opiniõ
nem beatus Thom.dicit eſſe probabiliorem. ſed Innocẽ.dicit
33 hic primam opinionem eſſe ſecuriorem. † Tamen in quatuor
caſibus ſecundum Petrum de Tarentaſia tenetur ante confite
ri. Vnus eſt ratione ſacramẽti, ſcilicet ſi vult communicare, vel
ordinem recipere, vel huiuſmodi. Secundus eſt, ratione pericu
li, vt ſi eſt in periculo mortis, & iſtos duos caſus et beatus Th.
ponit in ſcriptis, & quadam.q.de quolibet. Tertius eſt ratione
conſcientiæ, vt ſi dicat ſibi ſua conſcientia quod ſtatim teneat.
Quartus eſt ratione dubij, vt ſi non ſperat copiam confeſſoris
ſibi amplius & illo anno occurrere, vt ſi habet caſum de quo ſo
lus Papa poteſt abſoluere, & habet modo copiam pœnitẽtiarij
Papæ. Dicit etiam Tho.in q.de quolibet, q laudabile eſt quod
peccator peccatum ſuum, quàm citius poterit confiteatur.
Quandoque tamen poſſet dilatio meritoria eſſe, dummodo
non differat vltra annum, videlicet ſi ad hoc differret in pru-
dentiori confiteretur, vel deuotius propter ſacramentum tem
poris. De obligatione verò quę eſt ratione periculi legi. & not.
infrà.cap.proxim. Præmiſſa no.frater Ioan.in ſumm.confeſ.ti-
tul.iſto, rubricella de confeſsione & abſolutione. quæſtio.70.
vtrum peccata mortalia.& de hoc no.Aſten.libr.5.titu.de con
34 feſsionis tempore per totum. † Aut quæris de ſecũdo.ſ. vtrum
quis teneatur confeſsionem factam iterare; & videtur quod
non, vt de pœni.diſtin.1.c.quis aliquãdo.§.item illud. Sed con
tra de pœni.diſtin.1.quem pœnitet. Sed circa hoc dic ſecundũ
Pet.quod cõfeſsio eſt in remedium & in præceptum. In reme
dium, ſi quis vult iterum confiteri, bonum eſt ad maiorem gra
tiam, & remiſsionem citius obtinendam, vt dicit dictum capi.
quem pœnitet. non tamen tenetur per præceptum, niſi velit
poſtquam chirographus peccati quo ſe ſemel dyabolo obliga
uerat eſt ſolutus.22.diſt.c.2.15.q.1.non eſt.de pœni.diſt.1.me
dicina. Nam obligatio ſemel extincta &c.de pœni.diſt.7.ſi quis.
ff.de ſolu.l.qui res.§.aream. & eſt expreſſum de pœni.diſt.1.la-
uant lacrimæ §.non ita. vbi dicitur q non eſt neceſſe vt quæ ſe
35 mel ſacerdoti confeſsi fuerimus denuo confiteamur. † Sed hoc
fallit in quatuor caſibus in quibus tenetur iterare confeſsionẽ.
Aut propter defectum confeſſoris: aut propter defectum con
fitentis: propter defectum confeſſoris dupliciter: Aut quia de-
fecit ei clauis potentiæ, eo q non poteſt de peccato abſoluere,
& remittit eum ad ſuperiorem cum literis vel aliter.ar.33.q.2.
latorem.§.e.ſignificauit. quam tamen remiſsionem intelligas ſi
occultum eſt de conſenſu pœnitentis tãtum, non aliter.ar.22.
q.5.hoc videtur. Aut quia deficit ei clauis ſcientiæ: quia neſcit
diſcernere, nam tunc diſcretioni iterũ confitendum eſt vt hic,
& de pœni.diſt.6.placuit. Propter defectum confitentis dupli
citer. aut quia dimidiauit confeſsionem.i. quia ſcienter tacuit
aliquod mortale, de pœni.diſt.3.ſunt plures. Aut quia contẽpſit
ſeu neglexit ſatisfacere & oblitus eſt ſatisfactionem iniunctã.
Nam ſi ſciret & eam implere vellet non oporteret ob hoc con
feſsionem iterare, de pœniten.diſtinct.3.ſi Apoſtolus. cum præ
miſsis concordat frater Ioannes in ſumma confeſsionum eo.
titu.quæſtio.71. & gloſ.Guiliel.ſuper Rayn.in ſumm.eo.titul.
§.6 t.ſed nunquid. Sed ipſe Rayn.ibi, & Hoſtien.in ſumma eo.
titu.§.an peccata ponunt pro quarto membro caſum de eo qui
confeſſus eſt in propoſito non deſerendi, aliàs diſcernendi pec
catum, vt in dicto capitu.ſunt plures. & ſic poteſt eſſe quintus
caſus. Sextus caſus poteſt eſſe in caſibus in quibus ſecundum,
quoſdam peccata ſemel dimiſſa iterum redeunt, qui caſus non
videtur verus: vt 23.q.4.ſi illic.de pœniten.diſtinct.4. qui rece
dit.&.c.diuina clementia.de quo caſu vide plene per Hoſtien.
in ſum.eo titu.§.& vtrum peccata.

Super eo.c. in verſiculo ſuſcipientis. Si quęris, vtrum
ſacerdos poſsit dare corpus Chriſti ei
quem ſcit in peccato eſſe mortali: & vtrum aliquo caſu debeat
hoſtia non conſecrata pro conſecrata dari: & vtrum debeat da
ri ſuſpecto de crimine, diſtingue. Aut quæris de primo.ſ.vtrũ
ſacerdos poſsit dare corpus Chriſti ei quem ſcit eſſe in pecca-
36 to mortali, & tunc refert, † aut talis non petit euchariſtiam ſibi
dari, & tunc ſacerdos peccat in dando. Aut petit, & tũc aut pec
catum illius, qui ipſum petit eſt occultum: aut eſt manifeſtum,
37 † Si eſt occultum, tũc aut exigit in occulto, & tunc debet ſacer
38 dos ei denegare, & monere eum ne in publico petat. † Aut exi-
git in manifeſto: & tunc debet ei dare, vt patet de conſecratio-
ne diſtin.2.non prohibeat.argum.32.diſtincti. nullus.2.q.1.de
manifeſta.6.q.1.ſi omnia. & hoc propter quatuor rationes. Pri-
mo, quia pro peccato occulto pœnam publicam inſerẽs, eſt re
uelator confeſsionis, aut proditor criminis.ſ. de officio ordin.
ſi ſacerdos. Secundo, quia quilibet chriſtianus habet ius in pce
ptione euchariſtiæ, niſi illud per peccatũ mortale amittat. Vn
de cum in facie eccleſiæ non conſtet iſtum amiſiſſe ius ſuum,
non debet ei in facie eccleſiæ denegare, aliàs daretur facultas
malis ſacerdotibus pro libito punire maxima pœna quos vel-
let. Tertio propter incertitudinem ſtatus ſumentis, quia ſpirĩ
tus vbi vult ſpirat Ioan.3.19.quæſtio.2.duæ ſunt.ſ.de renunci.
niſi cum pridem.§.verum, verſicu.ſed dices.& de regula. licet
vnde ſubito poteſt eſſe compunctus, & peccato mundatus, &
diuina inſpiratione ad ſacramentum accedere. Quartò, quia
eſſet ſcandalum ſi denegaretur. Si peccatum eſt manifeſtum, de
bet ei denegare ſiue in occulto, ſiue in manifeſto petat, ſecun-
dum Thom.in vltima parte ſummæ.q.80.articu.7.argumẽ 2.
idem Albertus in libro de miſſa.in fine.& Petru.& Albertus in
ſcriptis diſtinctione.12.& frater Ioan. in ſumma confeſsio. ti
tulo. de ſacramento euchariſtiæ. quæſtio.78.vtrum ſacerdo-
tes &c. Idem notat Ioannes & Archidyacon. in dicto capitu.
non prohibeat.de conſecra.diſtinctio.2.pro dilectione. dicen-
tes, quod pro peccato occulto non debet ſibi denegari vt in pri
39 mis iuribus. † Sed pro notorio ſeu manifeſto & infami debet
denegari, vt in dicto.capi.pro dilectione. & 23.quæſti.5.placuit.
tales enim ſunt infames.vt.ff.de his qui no.infamia.leg.2.§.ait
prætor. Idem Ricardus.& Aſten.libro.4.tit.de vſu euchariſtię
articu.4.quæſtio.1.qui accipiunt hic manifeſtum non pro eo q
probari poteſt. Vnde ſi ſacerdos ſciret parrochianum ſuum in
crimine eſſe, quod legitimè contra eum poſſet probare, ita qđ
illud crimen neſcirent niſi duo vel tres teſtes, per quos hoc ꝓ
bare poſſet, non propter hoc debet euchariſtiam denegare illi
in publico petenti, quia iam inferret ei pœnam ante criminis,
probationem, quod fieri non debet. 11. quæſtione.3 eorum
qui. Sed accipiũt manifeſtum pro notorio. Et quod dictum eſt.
ſ.q occulto peccatori publicè petenti ipſam presbyter dare de
bet, intelligo ſecundum Aſten. quando petens eſt presbytero
ſubditus, aliàs ſecus, de conſecr.diſt.2.tribus.vbi præcipitur q
40 non de extraneo, de cuius conſcientia nihil conſtat. † Aut quæ
ris, de ſecũdo.ſ.vtrum in aliquo caſu debeat dari hoſtia nõ con
ſecrata: & dic ſm Thomam, & Petrum, & alios theologos, &
iuriſtas, q nullo modo danda eſt hoſtia non conſecrata ꝓ con-
ſecrata, tum quia in ſacramento veritatis non debet eſſe aliqua
fictio, tum quia mãducans adorat quod manducat, vt dicit Au
guſti. daret ſacerdos ei occaſionem Idolatrandi: Nam falſa ſunt
abijcienda remedia, quæ veris ſunt periculis grauiora, ſupra de
celebra.miſſa.de homine.hoc idem no.frater Ioann.in ſumma
confeſſ.titu.de ſacramento euchariſtiæ. quæſtio. 79.vtrum in
41 aliquo.& Aſten.vbi ſupra.quæſtio.2.† Aut quæris de tertio, ſci
licet vtrum debeat dari ſuſpectis de crimine: & tunç dic ſecun
dum Thomam, & Petr. vbi ſuprà, & fratrem Ioan. dict. tit.q.
80.vtrum debeat dari quod triplex eſt ſuſpicio. Quædam vio
lenta, quæ pro facto reputatur, vt ſi inueniatur ſuſpectus cum
ſuſpecta, nudus cum nuda, & ſoli in eodem lecto, vt ſuprà, de
præſumptio.cap.literis. & propter hãc debet negari. Quædam
probabilis, vt ſi inueniatur ſolus cum ſola, loquens tempore, &
loco ſuſpectis, & frequenter, & propter hãc non debet negari,
quia pœna infligitur vbi culpa ignoratur.argu.2.quęſt.1.Deus
omnipotens.ver.mala vero. Quædam leuis, vt ſi appareant ali-
qua ſigna, non tamen omnino certa, & propter hanc non debet
negari.argu.11.quæſt.3.in cunctis. Quandoq; ergo ſuſpicio eſt
violenta procedens ex publica fama, non debet dari nec in oc
culto nec in manifeſto. Si autem ſit ſuſpicio talis non ex publi-
ca fama ſed ſolius ſacerdotis: tunc debet dari in publico, ſed nõ
in occulto, ſicut ante dictum eſt quãdo crimen ſit. De alijs quæ
tangunt materiam euchariſtiæ, vide plene per fratrem Ioan.in

dicto tit. de ſacramento euchariſtiæ per totum. & per Aſten. in
titu. allega. de vſu euchariſtiæ. & 8. titul. præcedentibus, & duo
bus ſequentibus, & de impedimentis multis ſumptionis huius
ſacramenti, vide ibi in titu. de impedimentis vſos euchariſtiæ
42 per totum. † Et de ſex effectibus ipſius, vide ibi in titu. ſequen.
de efficacia euchariſtiæ in principi. Vnde Innocen. dicit eucha
riſtia liberat à malo, conſeruat in bono, delet venialia, cauet
mortalia. Huius etiam virtute ſacramenti vniuerſæ virtutes au
gentur, omnium gratiarum fructus exuberant. de hoc etiam
Thom. in ſumma.

Super eo. c. §. caueat. Si quæris vtrum, & quã
do aliquis poſſit reuela
43 re ea quæ in ſecreto ſunt ſibi dicta, vel reuelata, diſtingue. † Aut
quis reuelat ſacerdoti, vel alteri in confeſſione, conſilio, vel ſe-
creto talia quæ non ſunt de ſui natura peccata, vt quia reuelat
ſacerdoti ea quæ debet vel ſibi debentur: vel deponit penes ali-
quem pecuniam, quam ipſe depoſitarius recipit ſub ſigillo con
feſſionis. Et tunc dicit gloſſ. Guiliel. ſuper Rayn. hoc titu. §. 65.
de pœna ſuper verbo, peccata ſua. quod ſacerdos non debet ta-
lia recipere ſub ſigillo confeſſionis. Si tamen per indiſcretio-
nem ſuam ſic receperit, non tenetur celare, niſi per modum
conſilij, vel ſecreti. Et iura quæ puniunt reuelantes confeſſio-
nes non extenduntur niſi ad peccata. Vnde ſic authoritate Epi
ſcopi vel iudicis ſuper hoc poteſtatem habentis, compellatur
ſacerdos iurare, vel dicere veritatem de huiuſmodi debito, tali
ter ſibi reuelato, vel depoſitarius de pecunia penes ſe depoſita
tenetur vterque dicere veritatem, quocunque modo iuſte per
iudicem fiat inquiſitio, vel occupatio huiuſmodi debitorum,
aut rerum depoſitarum, vel quia ceſſit bonis ille cui debetur,
debitum, vel qui depoſuit, aut alia iuſta ratione confiſcãtur, vel
occupantur huiuſmodi bona, non obſtante quód per indiſcre
tionem ſub ſigillo confeſſionis talia ſunt recepta: Quia qui ſic
recepit de hoc caſu non cogitauit, vel cogitaſſet, vel etiam iu-
raſſet, quod non reuelaret: in huiuſmodi caſu illicitum eſſet iu
ramentum, nec eſſet obligatorium, nec etiam obſeruandum in
præiudicium iuris alieni. In iſta concluſione concord. beatus
Thom. diſtinct. 22. & Hoſtien. hic & frater Ioan. in ſumm. con
feſſ. hoc titu. rubricella de confeſſionis celatione. quæſtio. 28.
quid ſi aliquis. Si autem per poteſtatem, vel tyrannum requiro
retur iniuſtè huiuſmodi debitum, vel depoſitum, conſcius hu
ius debiti vel depoſiti requiſitus, deberet tacere, vel transferre
ſermonem ad aliud, vel reſpondere ſophiſticè ſecundum gloſ.
Guiliel. & fratrem Ioan. Aut quis reuelat ſacerdoti, vel alteri in
confeſſione, cõſilio, vel ſecreto talia quæ ſunt de ſui natura pec
cata, puta ſe habere pecuniã per furtum, vel rapinam, vel aliàs
cum peccato: & tunc, aut ſunt ſibi dicta, vel reuelata vt iudici,
44 aut vt ſacerdoti & Dei miniſtro, aut vt priuato. † Si vt iudici
tunc poteſt ea reuelare. vt. ſ. de cleri. per ſal. promo. c. vnic. vbi
Hoſtien. ſuper verbo ſecreto. ita intelligit illud capitu. Si vt ſa-
cerdoti & Dei miniſtro: tũc aut quæris vtrum liceat ſacerdoti
reuelare peccatum auditum in confeſſione, ſi illud etiam aliàs
ſcit extra confeſſionem, & tunc dicunt Petr. de Tarantaſia &
Thomas diſtinctio. 22. quod quamuis quidam dicant quod te
netur celare illud quod aliter ſcit, ſiue ante confeſſionem ſiue
poſt, alij autem dicant quod tenetur celare id quod ante ſciuit,
45 non id quod poſt. Itameo verius dicitur, quod ſolũ eo modo
quo ſciuit per confeſſionem debet celare, quod autẽ altero mo
do ſcit, poteſt & debet dicere ſi compellitur, non tamen debet
dicere q hoc audiuit etiam in confeſſione, ſed tantum ſic, ego
audiui vel vidi hoc. nihilominus propter ſcandalum vitandum
debet abſtinere, nec etiam de hoc loquatur, niſi neceſſitas im-
mineat. In his concordat Innocen. hic in fine & gl. ſuper Ray.
hoc titu. §. 62. pone quod aliquis. & frater Ioan. in ſumma con
feſſ. hoc tit. rubricella de celatione confeſſionis. quæſt. 93. vtrũ
liceat ſacerdoti. & frater Aſten. libro. 6. titu. de confeſſionis ſi-
gillo. q. vtrum ſciens. Aut quæris vtrum liceat ſacerdoti reuela
46 re peccatum quod ſcit in confeſſione tantum, & tũc aut quæ
ris vtrum confeſſor poſſit ipſum reuelare de licentia confiten-
tis, vt quia ipſum confeſſorem producit in teſtem, & dic q ſic.
vt. ſ. de ſimo. c. nemo. & de adulterijs. ſignificaſti ſecũdũ Hoſt.
& Ioan. And. ibi. & hic & in d. c. vnico. de cleric. per ſal. promo.
& ſ. de exceſ. præla. dilectus. vbi de hoc. & in hoc cõcor. Ber. ſ.
de teſtibus. c. nuper. glo. fi. in fi. & Goff. Ber. Innocen. Hoſtiẽ. &
Io. And. eod. tit. c. teſtimonium, in fi. & Ber. de excep. c. 1. gl. ſi
fuerit, & Goff. & Hoſt. & Io. And. ibi. & Hoſti. in ſum. de teſti.
§. 3. in fi. & Specu. titu. de teſte. §. 1. 4. col. verſi. item opponitur
q eſt criminoſus. & Archid. 50. diſtin. in capite. & Bar. Brix. &
Archi. 2. q. 7. ipſi apoſtoli glo. adde. Sic etiam notant, & Archi-
dia. 2. q. 5. quanto. gl. adde dicas quod vbi. Quod intellige vt no.
frater Io. in ſum. confeſ. hoc titu. rubricella de confeſſionis ce-
latione. q. c. vtrum ſacerdos &c. vbi dicit ſecundum Pet. de Ta
rantaſia & Tho. diſt. 23. aliàs. 33. q illud quod ſacerdos ſcit ſolũ
per confeſſionẽ, nullo modo debet dicere, ſed põt iſte qui con
fitetur ei etiam per alium modum, intimare, quod facit dando
licentiam vt dicat, & tunc põt dicere, Nihilominus debet ſcan
dalum vitare propter duo, namque tenebatur confeſſionẽ cela
re. ſ. propter ſacramentum quia quaſi de eſſentia ſacramẽti eſt
confeſſionem celare, & propter ſcandalum primum tollitur,
per licentiam confitentis, ſed ſecũdum nihilominus manet, iõ
vbi ſcandalum timetur non debet vti tali licentia. Ille autẽ cui
aliquando reuelatur peccatum ex aliqua cauſa de licentia confi
tentis, tenetur illud celare, ſicut dicit Tho. niſi fortè peccator
velit q ille abſolutè ſciat & libere. Aut quæris, vtrum poſſit ip
ſum peccatum reuelare ſine licentia cõfiteotis & tunc, aut pec
47 catum eſt committendum, aut eſt commiſſum, † Si committẽ-
dum, vt ſi confiteatur ſe velle hominem occidere, vel aliud ma
leficium committere, petens conſilium, & dicens, quod nõ po
teſt tentationi reſiſtere, tunc dicunt quidam vt Rodoff. q hoc
poterit ſacerdos reuelare his qui poſſunt pdeſſe, & non obeſ-
ſe. arg. 22. q. 5. hoc videtur. & q. 4. ſi aliquid. & ca. non ſolum. &
c. ſeq. 2. q. 1. ſi peccauerit. Alij vt Richar. Bononiẽ. Scotus. Tho.
Pe. & communiter alij theologi in ſcriptis ſuis, & frater Aſten.
tit. de confeſſionis ſigillo. verſi. ex prædictis. dicunt quod om
nino celare debet. vt hic & in d. c. dilectus. ſ. de offi. ordi. ſi ſacer
dos. In hoc dicit Hoſt. hic, nos dicimus quod quicquid poterit
bono modo circa hoc facere vt peccatum impediatur ſine ex-
preſſione perſonæ, & ſine proditione confitentis hoc faciat, vt
in primis concordantijs, proditionem vero confitentis quan-
tumcunque malum exinde poſſit ſequi, eidem non negamus,
vt in vltimis concor. Poſſet tamen dici in prædicto caſu cõtra
rium. nec. n. eſt vera confeſſio, vbi non confitetur peccatũ cõ
miſſum, ſed committendum, de quo nec pœnitẽtia dari poſſit
quod quilibet impedire tenetur, vt notari conſueuit. ſ. de iure
iu. quemadmodum. §. vlti. ĩ. 11. proximo ſi vere. & c. quanta. ff.
de pac. l. ſi vnus. §. pacta. ſecundum Hoſt. hic. Sed primam op. te
net Rod. de pœni. diſt. 6. ſacerdos. qui exponit ibi verba in tex.
confitentur peccata. ſ. iam commiſſa, non intelligas de cõmit-
tendis, quia ſi quis confiteretur ſacerdoti quód vult hominem
interficere, vel aliquid aliud iniquum operari, nõ tenetur ſacer
dos omnino celare, ſed tali perſonæ debet reuelare quæ poſſit
prodeſſe, & non obeſſe, vt in d. c. hoc videtur. Et in hanc ſenten
tiam videtur declinare Archid. ibi in glo. quid ſi confiteatur. in
fi. Et ad hoc bene facit quod no. Ioan. 2. q. 1. ſi peccauerit. ſuper
verbo proditorem. dicens, quod non eſt proditio reuelatio de
peccatu futuro, ſed de præterito. Credo quod confeſſor nõ te
netur celare hoc peccatum committendum in vi ſacramẽtalis
confeſſionis, quia ibi non eſt, ſed bene in vi ſecreti, vt dixi. ſ. in
primo membro, & hoc innuit dictum Hoſt. ſ. Et quod ſequit
48 ĩ. in verſ. ſi aliquod periculum. † Si peccatum eſt commiſſum,
quod in confeſſione reuelatur tunc, aut per talem confeſſio-
nem neſcitur aliquod periculum futurum, aut ſcitur. Si neſci-
tur tunc dicunt Petrus, & Thomas diſtinctio. 22. & frater
Ioannes in ſumma confeſſionum hoc titulo. rubricella de con
feſſionis celatione. quæſtio. 95. poſt hæc &c. quod ſacerdos in
omni caſu hoc celare tenetur vt hic. In ſacramentis enim il-
lud quod geritur exterius, ſignum eſt eius, quod geritur inte
rius. Nam ſicut Deus peccatum hominis tegit interius, ita
confeſſor debet tegere exterius, & ideo tanquam violator ſa
cramenti peccat qui reuelat. Et præter hæc ſunt multæ vtili
tates huius celationis, quia per hoc homines ad confeſſionem
magis attrahuntur, & ſimplicius peccata confitentur. Vnde
etiam ſi prælatus præcipiat alicui dicere crimen alicuius, quod
ſolum ſcit per confeſſionem, non tenetur obedire, nec excom
municatio propter hoc in eum lata teneret, nec in teſtem addu
ctus tenetur de hoc aliquid dicere, & poteſt iurare quod nihil
de hoc ſciat, quia non ſcit vt homo, ſed vt Deus. Et in hoc con
cordat Thom. in ſumm. c. quæſtio. articu. 1. argumen. 2. & fra-
ter Ioann. in ſumm. confeſ. titu. de rapto. rubricella de teſtibus
quæſtic. 185. vtrum liceat, dicentes, quod de illis, quæ homini
ſunt commiſſa in ſecreto per confeſſionem, nullo modo de-
bet teſtimonium ferre, qa huiuſmodi non ſcit vt homo, ſed tã
quã Dei miniſter, & maius eſt vinculum ſacramenti quolibet
hominis præcepto, quorum dictum poſui. ſ. de teſtibus coger.
dilectorum. in fine. Vnde quod plus eſt dicunt gl. Guilelmus
ſuper Ray. hoc tit. §. 35. ad aliud. & Rodolfredus & Archidia
conus, de pœnitentia diſtinctio. 6. ſacerdos. gloſſ. adde. Hugo.

credo

credit &c. ꝙ ſacerdos iudici quærenti etiam per iuramentũ po
teſt reſpondere, nihil inde ſcio omnino: quia ſubintelligitur vt
homo, vel nihil ſcio etiam per confeſsionem: quia ſubintelli-
git, nihil ſcio. ſ. tibi reuelandum, ſicut dicitur Marci. 13. de die
illa & hora nemo ſcit neq; angeli in cœlo neq; filius. & ſubintel
ligitur, ꝙ filius nihil ſcit ad reuelandum nobis. Et in hoc con-
cordat frater Ioannes in ſumma confeſsionum hoc titu. rubri
cella de confeſsionis celatione. q. 92. quid ſi iudex. & Aſten. lib.
5. titu. de confeſsione ſigillo. q. quid ſi presbyter. dicens etiã ꝙ
huiuſmodi quæſtio. ſ. quando expreſſe quæreretur de ſciẽtia ꝑ
confeſsionem contemnenda eſſet, & quærẽs tanq̃ tyrãnus ad
idolatriam, vel ad aliud mortale peccatum inducens obiurgan
49 dus, & ei eſſet in facie reſiſtendũ. † Et præmiſſa de celando con
feſsionem intellige ſecundum Innocẽtium, & Hoſtiẽſem hic
nedum ſi ſit ſacerdos cui peccator eſt confeſſus, ſed etiam ſi ſit
laicus cui peccator in neceſsitate cõſtitutus in foro pœnitẽtia
li confitetur, vt de conſecratione diſtinctio. 4. ſanctũ eſt. & no
tatur. s. de officio ordina. paſtoralis. §. præterea. Nam quamuis
talis non habeat, tamen in hoc Dei miniſter eſt, & omnino de
bet celare peccatorẽ, ſicut & ſacerdos. Nec ad teſtificandũ de-
bet cogi: quia quaſi eadẽ rõ eſt quæ in ſacerdote. argumentum
s. de conſtitutio. tranſlatorum. in hoc concordat Thomas di-
ſtinctione. 22. & frater Ioannes in ſumma confeſsionum. hoc
tit. rubricella de confeſsionis celatione. q. 96. quid cum quis. &
quęſtio. ſequ. Si aliquod periculum futurum ſciretur per talem
confeſsionem, vt de hæretico qui intenderet corrũpere, fidẽ
populi, vel de dãno aliquo temporali futuro, vel de cõſanguini
tate vel affinitate inter aliquos volentes matrimoniũ contra-
here, tunc dicunt Thomas, & frater Ioan. in di. q. poſt hęc &c.
ꝙ debet adhibere aliquod remedium quãtũ poteſt ſine reuela
tione confeſsionis, ſicut monendo eos qui confitentur vt deſi
ſtant, & alijs diligentiam apponendo ne corrũpantur per hęre-
ſim, vel alias damnificentur. Poteſt etiam dicere prælato, ꝙ dili
gentius inuigilet ſuper gregem ſuum, ita tamẽ ꝙ non dicat ali
quod per quod verbo vel nutu prodat confitentem. Et in iſta
concluſione concordat ſatis Hoſtienſis, hic & in ſumma. e. tit.
§. in quo tenetur. verſi. ꝙ ſi aliquis. & Archidyaconus de pœn.
diſtinctio. 6. ſacerdos. gl. pone ꝙ aliquis. Ray. tamen in ſumma
eo. tit. §. 62. verſicu. pone ꝙ aliquis. & gl. Guiliel. in §. 61. de pœ
na. ſuper verbo qui peccatum. & Innocen. hic ponunt opinio-
nes quorundam, ꝙ quando ex confeſsione ſcit aliquid vbi im-
mineret aliquod futurum periculum, ꝙ tunc poſsit reuelare ta
libus, qui poſſunt prodeſſe non obeſſe. argu. 22. quæſtio. 5. hoc
videtur. Sed hæc opinio omnino reprobatur à Tho. & Petr. &
alijs theologis, vt dicit frater Ioannes in dicta quæſt. poſt hæc.
& bene vt credo. Et not. ꝙ ſub ſigillo confeſsionis cadit pſona
cum qua confitens confitetur ſe peccatum feciſſe, quod dic vt
plene notat Aſten. lib. 5. tit. 20. de confeſsionis ſigillo. quæſtio.
50 vtrum ſub ſigillo confeſsionis. † Item nota ꝙ quilibet alius à
confeſſore audiens à propoſito, vel à caſu peccata confitentis,
ignorantis ꝙ alius à confeſſore audiret peccata ſua, tenetur ce
lare illa, & hoc ex præcepto iuris naturæ, & iuris diuini, & poſi
tiui, vt notat ipſe ibi in q. vtrum alius. Idem de illo cui cõfeſſor
reuelat confeſsionem alicuius ſi ſciat ꝙ ille qui dixit hoc ſibi,
neſciebat illud niſi per confeſsionem, vt no. ibi in q. vtrum ille
51 cui confeſſor. † Sequitur quãdo dicta, vel reuelata ſunt alicui in
conſilio, & ſecreto extra confeſsionẽ, vt priuato, & tũc poteſt
dici ꝙ ſi illud ſciat alter extra cõſilium, vel ſecretũ, vel ſi ſciat
ſolũ in ſecreto, & de licentia reuelat, vel ſine licentia, dũmodo
peccatum ſit committendũ, ꝙ poſsit illud reuelare, ſicut de cõ
feſsione dictum eſt per regulam ſi illud, de quo minus videtur
ineſſe & ineſt, & illud de quo magis. s. de electio. cum in cũctis.
in princip. cum ibi alle. Aliàs autẽ q̃ in caſibus prædictis refert
ſecundum Tho. in ſum. c. q. artic. 1. argu. 2. & fratrem Ioann. in
dicta quæſtione vtrum liceat. quia quædam ſunt homini ſub ſe
creto. Quando verò peccatum in ſecreto reuelatum eſt com-
miſſum, refert ſecundum Tho. in ſum. c. q. ar. 2. & fratrem Ioan
nem in dicta quæſtione vtrum liceat. quia quædam ſunt homi
ni ſub ſecreto cõmiſſa ſeu reuelata quæ ſtatim cum ad notitiã
hominis venerint hõ ea manifeſtare tenetᷣ, puta ſi pertinet ad
corruptionem multitudinis ſpiritualem, vel corporalem, vel in
graue damnum alicuius perſonæ, vel ſi quid aliud eſt huiuſmo
di quod quis propalare tenetᷣ, vel teſtificando, vel denunciãdo,
& contra hoc debitũ obligari nõ poteſt per ſecreti cõmiſſum,
quia in hoc frangeret fidem quam alteri debet. Quædam vero
ſunt talia quæ quis prodere non tenetur, & tunc nullo modo
tenetur ea prodere etiã ex præcepto ſuperioris, q̃a ſecretũ ſer-
uare, eſt de iure naturali. Nihil aũt poteſt præcipi homini con-
tra id quod eſt de iure naturali, & ſm hoc aliud eſt quando per
ſecretũ ſcitur aliquod periculum futurum, & aliud quãdo per
52 confeſsionem ſacramẽtalẽ, vt. s. dictum eſt. † Et poteſt eſſe ra-
tio, quia confeſsio ſacramentalis continet ſecretum quod eſt de
iure naturali, & continet ipſum fidei ſacramentum quod eſt de
iure diuino: ideo non mirum ſi aſtringat fortius ad celandum
quia duplex vinculum fortius ligat q̃ vnum. in auth. de conſan.
& affini. & vter. fratribus. §. j. collatio. 6. & s. de treuga & pace.
c. 1. in fine. Item lex diuina ſacramentalem confeſsionem indu
cens ſuperat omnem legem. 21. diſtinct. inferior. s. de maiorit.
& obedientia. cum inferior. cum concordantijs.

Super eo. c. & eod. §. Si quæris, quæ ſit pœna illicitè reuelantis confeſ-
ſionem ſecretum, diſtingue, aut quæris de reuelante confeſsio
nem, aut de reuelante ſecretum. Si de reuelante confeſsionem
53 & tunc, aut talis eſt ſacerdos, & tunc, † aut conuincitur de hoc
per confeſsionem in iudicio factam. s. de confeſ. capitul. fina.
vel per teſtes qui hoc audierunt ab eo publicè dicente & aſſe-
rente, ꝙ talis tale peccatum in pœnitẽtia ſibi confeſſus fuerat,
argum. s. de exceſsib. præla. q̃ ſit graue. Et tunc ſecundum hoc
olim imponebatur pœna de qua de pœn. diſtin. 6. ſacerdos. ho
die verò imponitur pœna iſtius. §. caueat. & illud per iſtud cor
rigitur. Vel poteſt dici ſecundum Hoſti. hic, & in ſum. eo. tit. §.
in quo. verſi. caueat. ꝙ omnibus diebus vitæ ſuæ peregrinando
pergit vt ibi dicitur. Intelligas tamen quãdiu eſt in pœnitentia
temporali, puta vſq; ad ſeptennium, vel decẽnium, vel plus, vel
minus ſecundum ꝙ eſt pœnitentia limitata. 30. quæſtio. 1. ſi
quis ſacerdos. Quo elapſo eſt in monaſterium detrudendus, vt
ibi perpetuam pœnitentiam agat, & ſic vnũ ius ſuppletur per
aliud. ff. de legibus. l. non eſt nouum. & ll. ſequent. Sic igitur eſt
talis ſacerdos finaliter ad exemplum pœnitẽtis ſimoniſci, vel
hæretici puniendus, vt. s. de hæreticis. cap. penul. & de ſimonia.
capit. quoniam. §. 1. in fi. Aut de hoc non conuincitur per con-
feſsionem, vel per teſtes, ſed cõfitetur ꝙ bene dicit quod talis
parrochianus ſuus tale peccatũ commiſerat, quòd ſi diceret
quod iſtud ſibi in cõfeſsione reuelaſſet, hoc penitus negat, & tũc
videtᷣ quòd niſi aliter conuinci poſsit per teſtes ſacerdos abſol
uendus ſit. Nã ſolus ſoli confitetur. vt. s. eo. in principi. nec ma
gis credendum eſt parochiano accuſanti, q̃ ſacerdoti neganti
imo eſt reus in dubio abſoluendus. 6. q. fina. actor. s. vt eccle. be
nefi. capi. vnico. E contra videtur. ſ. quòd in hoc caſu ſtandum
eſt verbo accuſatoris niſi ſacerdos probare valeat quod ad ip-
ſum aliunde peruenit. argumentum opt. 6. quæſtio. 2. ſi tantum
& ca. placuit. Tñ dic ſecundum Hoſtienſem, quod ex quo non
conuincitur hanc pœnam ordinariam non patietur, vt in iuri-
bus primis allega, ſed niſi probet quòd aliunde ad ipſum perue
nit, ſiue ipſum parochianum de crimine conuincere nõ poſsit
arbitrariè punietur, vt in ſecundis iuribus. argu. ff. de iniurijs.
l. eum qui nocentem. in hoc concordat frater Ioa. in ſum. con
feſsio. eo. tit. rubricella de confeſsio. celatione. quæſtio. 99. quę
54 ſit pœna &c. & Ioannes Andreas hic. † Aut talis non eſt ſacer-
dos, ſed eſt fortè laicus cui peccator in neceſsitate conſtitutus
in foro pœnitentiali confitetur, vt de conſecratione diſt. 4. ſan
ctum eſt. & no. s. de offi. ordi. paſto. §. præterea. qui in hoc dei
miniſter eſt, & oĩno debet celare peccatorem, ſicut & ſacerdos.
Nec ad teſtificandum debet cogi, quia quaſi eadem ratio eſt
quæ in ſacerdote, argumen. ſupra de conſtitu. tranſlato. Et ta-
lis ſi peccatorem prodat non poteſt habere locum pœna hu-
ius. §. cum nec ſacerdos ſit. Sed cum certa pœna ſcripta non ſit
contra talem, arbitrariè punietur ſuprà de offic. delega. de cau-
ſis. in fin. ſecundum Innocen. & Hoſtienſ. Et in hoc concordat
frater Ioann. hoc titul. in dicta rubricella. quæſtio. 97. vtrum
non ſacerdos &c. dicens etiam idem in non ſacerdotibus, qui
interdum in neceſsitate ſunt interpretes confitentis, qui te-
nentur celare confeſsionem. idem Aſten. libro. 5. titul. de con-
55 feſsio. ſigillo. ad fi. † Aut quæris de reuelante in ſecreto ſibi re-
uelatum extra confeſsionem, & talem credo arbitrariè punien
dum, vt in d. ca. de cauſis. lenius tamen quam in caſu proximo
præcedẽti, cum minus delinquat, licet vterque mortaliter pec
cet, & crimen proditionis incurrat.

1 *Romanæ eccleſiæ exempla ſequenda.*
2 *Membra capiti coaptanda.*
3 *Reſurgemus in iudicio corporaliter.*
4 *Reſurgemus in iudicio nudi.*
5 *Cadauera quare ſepeliuntur veſtita.*
6 *Eleemoſina diuiſio.*

7 *Spiritualia opera à quocunque facienda.*
8 *Monachus quomodo eleemoſinam faciat.*
9 *Vxor quomodo eleemoſinam faciat.*
10 *Eleemoſinam quomodo domeſticus faciet.*
11 *Eleemoſina cui facienda.*
13 *Eleemoſinæ faciendæ conſiderationes.*
14 *Eleemoſina de quibus rebus facienda.*
15 *Medici ægrotos emungunt.*
16 *Meretrix an eleemoſinam facere poſsit.*
17 *Illicitè tripliciter acquiruntur.*
18 *Eleemoſina qualiter facienda.*
19 *Eleemoſinæ faciendæ conſiderationes.*
20 *Eleemoſina an ſit ſub præcepto.*
21 *Pauperes facilius ſaluantur, quam diuites.*
22 *Eleemoſina aliquando iuſtè denegatur.*
23 *Indulgentiæ an ſæpius eodem die lucrentur.*
24 *Abſolutio à pœna & culpa ſolus Papa conceditur.*
25 *Cœleſtis ædificij columnæ.*
26 *Alæ ad volandum ad cœlum.*
27 *Indulgentiæ vltra concilium generale conceſſæ an valeant* 29.
28 *Priuilegio abutens id non perdit.*
30 *Electus ante conſecrationem an indulgentias concedat.*
31 *Indulgentia eſt mixtæ poteſtatis.*
32 *Capitulum ſede vacante an det indulgentias.*
33 *Papalis poteſtas an ſit penes cardinales mortuo papa.*

CVm ex eo. verſic.formam. Si quæris vtrū, conſuetudo Romanæ eccleſiæ
ſit ſequenda, & in quibus, diſtingue vt dixi ſuprà,
1 de conſuetu.cum olim.& de ferijs.quoniam.† Vnde dicit Hoſtienſis hic, q̄ ſequendum eſt exemplum
ſedis apoſtolicæ in huius formæ obſeruatione, vt hic in ſacramentorum exhibitione, vt ſuprà de tempo.ordinan.capitu.2.de hæreticis ad abolendam. infidelitatis,
iuramenti ſuffraganeorum receptione ſuprà de maioritate & obedientia.dilecti.in cauſarum diſtinitione ſupra de re iudi. in
cauſis.in morum obſeruatione, vt legitur, & notatur ſupra de
2 conſtitutio.ex literis.§.fin.† Et breuiter, & generaliter debēt ſ membra capiti coaptare.11.diſtinctione, quis neſciat.ſ.de præ
ſcript.cum non liceat.ſalua tamē ipſius ſedis prærogatiuè vſurpatione, vt patet in eo quod legitur & notatur.ſ.de transla. epiſcop.ca.1.de tempo.ordinan.c.1.

Super eo.c. verſic.quoniam vt ait Apoſtolus. hoc habet.2.ad Corinth.5.cap. & aliqualiter habetur ad Roma.13.Et ſi quæris vtrum homines poſt diem iu
3 dicij erunt veſtiti, diſtingue.† Aut quæris de veſtitu ſeu habitu intrinſeco, & eſſentiali, puta carnis, ſeu corporis humani, de quo habitu loquitur Apoſtolus, ad Philippenſes. 2. capit. ibi, & habitu inuentus eſt vt homo. Et conſtat, quod tales erunt veſtiti, vt patet in ſymbolo Apoſtolorum, & in ſymbolo Anaſtaſij.& primi ad Theſſalo.4.capi.ad Corinth.15.capitul.Iob. 19.
capi.xix, & in carne mea videbo Deum ſaluatorem meū. Et intellige de eadem carne in numero, quam geſſerunt in hoc mūdo, vt ibi & expreſsius.23.diſtinctio.capitul.qui Epiſcopus.ibi quærendum eſt etiam ab eo ſi credat huius, quā geſtamus carnis, & non alterius reſurrectionem.& ſ.de ſumma trinitate.c.
1.vltra medium ibi, qui omnes cum ſuis proprijs corporibus reſurgent, quæ nunc geſtēt &c. Hoc dico propter aliquos quos
4 vidi malè ſentire de iſto articulo.† Aut quæris de habitu ſeu veſtitu extrinſeco, & accidentali, & videt q̄ ſic, tum quia in eccleſia militante celebrantes & miniſtrātes ſunt inducti.ſ.de ſacramen.non iteran.capit.2.de celebra.miſſa.ca.ſanè.& per totū.de
conſecratio.diſti ct.1.veſtimenta. Tum quia clerici mortui induuntur veſtimentis ſacris.arg.14.quæſ.2.nullus.& no.Ioan.de
conſecratio.diſtinct.1.nemo per ignorantiam.gl.1. Tum quia Angeli ſemper apparent veſtiti, & Chriſtus in trāsfiguratione veſtitus apparuit Matth.17. veſtimenta autem eius facta ſunt alba ſicut nix &c. E contra videtur q̄ debeant eſſe nudi, Exodi.
21. dicit de ſeruo hebræo qui ſex annis ſeruiuit filio Iſrael, q̄ in ſeptimo egreditur liber gratis, & cum quali veſte intrauit cū
tali exeat &c.& recitatur.7.diſtinct.in ſum.ſed nullus cū veſte intrauit mundum: ergo nec cum veſte exeat &c. Item quia in eadem forma erimus in quā fuit Adam ante peccatum, & etiā in meliori, ſed ante peccatum nudus fuit: ergo poſt diem iudicij nudi erunt homines: quod credo verū eſſe: quia tūc nulla deformitas erit in corporibus beatorum, quam oporteat tegi. Et

5 hæc quæ fiunt mortuis fiunt in figuram.† Omnes enim ſepeliri debent aliqua veſte induti, ad oſtendendum, q̄ indumento virtutum, & beatorum operum veſtiti ſunt repræſentandi domino ſecundum petr.& Hugo.& Archidya.in dicto.c. nemo
per ignorantiam gloſſ.antepenult. De damnandis verò non eſt cura, quia illi ibunt in ignem æternum, vt in ſymbolo Anaſtaſij. Et quia hic loquitur de ſpe, vide plene de ſpe, & de deſperatione per Aſten.libro.2. titul. de ſpe, & de charitate & odio,
vide ibi in titu.ſequen.

Super eo.c. §.cum igitur. Si quæris quis poſsit & debeat facere eleemoſinam, & cui poſsit &
debeat fieri, & de quibus rebus, quomodo, & qualiter, & quan
6 do eſt ſub præcepto, & quando non, diſtingue.† Aut quæris de primo.ſ.quis poſsit & debeat facere eleemoſinam: & tunc refert: quia quædam ſunt eleemoſinæ corporales puta ſeptē quæ his verſibus continentur: Viſito, poto, cibo, redimo, tego, colligo, condo. Quædam ſpirituales quæ his continentur verſibus: Conſule, caſtiga, ſolare, remitte, fer, ora.de quibus dixi ſu
7 pra de ſpon.inter opera.diſtingue nunc. † Aut ergo quæris de eleemoſinis ſpiritualibus, & illas, quilibet ad hoc aptus debet & poteſt facere, ſicut alia opera charitatis ſuprà de teſti.in omni.& in dicto.capit.inter opera.de accuſationibus. ex parte.2.
quæſtio.1.ſi peccauerit. Et notabiliter dico quilibet ad hoc aptus.ſecus ſi eſſet inhabilis reſpectu eleemoſinæ largiendæ, vt religioſus vel ſecularis promotus ad ſacros ordines, vel alius inhabilis ad matrimonium contrahendum, qui illud opus charitatis de quo in dicto capitu.inter opera exercere non poteſt, ſuprà qui clerici vel vouen.per totum infra de voto.capit.vnico.
libro.6.de conſanguinitate & affinitate. capitu.vnico. in clem.
Aut quæris de eleemoſinis corporalibus: & tunc, aut quæris, vtrum quis poſsit & debeat eas facere pauperibus in extrema neceſsitate conſtitutis, & dic quòd ſic, vt infrà dicam quantuncunque ſit excommunicatus, vel peccator notorius.86.diſtinctio. non ſatis. in fin.quod dic vt not. Innocentius & Hoſtienſis, infrà de ſententia excommunicationis. cum volūtate.
8 ibi dicam.† Aut alijs, & tunc aut quæris de religioſis, & tunc ſi ſunt ſimplices non habentes adminiſtrationem, vel habentes inferiores cum Abbatibus aliàs vt in Abbatibus dic vt dixi ſuprà de tempo.ordinan.ad aures. Si ſunt Abbates, tunc dic idem quod in ſecularibus. Aut quæris de ſecularibus & tunc, aut quæris de vxore, aut de filiofamilias: aut de ſeruo, vel ancilla, vel alia
9 familiari: aut de alijs.† Si de vxore, tunc aut quæris vtrum poſſit & debeat dare eleemoſinam de licentia viri ſui, & dic quòd ſic: diſtingue vt notat Hoſtienſis in ſumma eodem titul.§.quibus & qualiter.ſub.§.quid de vxore. pro quo.ff. de donationibus.l.a.& de donatione cauſa mortis.l.tamen.§.1. Aut ſine licētia ipſius mariti: & tunc dicit Ioannes.33.quæſtio.5. quod deo pari.quòd non poteſt facere eleemoſinam ſine licentia viri de rebus dotalibus, quorum dominium eſt de iure naturali penes mulierem, de iure vero ciuili penes maritum.C. de rei vendicatione.l.doce.vnde rebus dotalibus intelligitur illud capit. quod
Deo pari. Sed de paraferna libus poteſt: cum quo ſatis concordat ibi Hugo.dicens, quod de rebus viri, vel de communibus, nō poteſt, de proprijs poteſt, etiam viro inuito.argumen.C.de pactis conuent.l.hac lege. Quod dictum eſt de proprijs ſeu parafernalibus, approbant Raymundus in ſumma de negocijs ſecularibus.§.item quid de de vxore.& gloſſa ibi, & Hoſtienſis in ſumma eodem titulo.§.quibus & qualiter.verſiculo, quid de vxore. De rebus autem viri, ſcilicet de pane & vino, & ſimilibus, quæ de bono & approbato more conſueuerunt ad diſpenſationem vxoris pertinere, poteſt & debet moderate dare pro Deo, informans ſibi conſcientiam, quod maritus debeat hoc ratum habere, quod ſibi non diſpliceat in corde, licet fortè hoc aliquando prohibuerit ore. Solent enim mariti facere talem prohibitionem vxoribus abſolute, vt ſic temperent eas non à toto ſed ab exceſſu, quando ſuſpicantur, debet etiam informare ſibi cōſciētiam ex calamitate & miſeria pauperis, de quo credit, quod ſi maritus eū videret ei porrigeret.arg.inſt.de obliga.
quæ ex delicto naſcūtur.§.placuit. Si aūt oīno & præciſè credit & dicit ſibi cōſcientia q̄ marito diſpliceret, & ſcandalizaretur inde ſi daret, nec pōt conſcientiā aliter informare: tunc nullatenus det cum ſcādalo mariti.ſic intelligunt dictū.c. q̄ deo pari.
quia nec votū pōt emittere ſine conſenſu viri.33.q.5.vna.&.c.
manifeſtū.& c.noluit.niſi videret pauperē famæ morientē: quia tūc poſſet eleemoſinā facere ſine licentia ſponſi ſui. Summiſtæ cū Ray.& Hoſt.concordāt Tho.in ſu.art.8.& in ſcriptis.& Albertus. Addit tū Albertus, q̄ ſi vxor nō habet res parafernales, ſi tamen eſſet lucroſa laboribus ſuis, vel plus, q̄ maritus, adhuc
poteſt

poteſt eleemoſinam dare. Si autem nec res paraſernales habet
nec eſt lucroſa, dicẽdum videtur q̀ non debet dare ſine cõſen
ſu viri ſui, niſi forte panẽ, & vinũ &c. quæ in quotidiano vſu
ſunt domus, & hoc moderate, & in his concor. frater Ioannes
in ſumma confeſsionum tit. de negocijs ſecularibus. rubricel-
la, vtrum de illicitè acquiſitis poſsit fieri eleemoſina. q. 28. ſed
10 quid de vxore? † Si quæris de filiofamilias, diſtingue, quia aut
dat de conſenſu patris, & hoc facere poteſt. ff. de colla. l. 1. & de
donatione cauſa mortis. l. iam is. §. 1. Aut ſine cõſenſu patris:
& tunc dicit Hoſtien. in dicto capitu. quibus & qualiter. ſub. §.
quid de filiofamilias. de caſtrenſi & quaſi caſtrenſi peculio po-
teſt facere eleemoſinam, nam quantum ad illud paterfamilias
cenſetur. ff. ad macedonianum. l. 1. §. fina. & l. 2. C. de inofficio
ſo teſtamento. l. fi. De aduentitio autẽ vel profectitio, quãuis
primum ſuum ſit quoad proprietatem, ſecũdum quoad ſpem
ſucceſsionis, & ſic intellige quòd quodammodo dominus re-
rum paternarum etiam viuente patre intelligitur, inſtituta de
hære. quali. & differen. §. ſui. nõ poteſt nec debet facere eleemo
ſinam niſi ſicut dictum eſt in monacho & vxore, & in his ca-
ſibus in quibus põt alias donare de quibus per Hoſtien. in ſum
ma de donationibus. §. quis poſsit donare. verſi. quod dixi &c.
& in hoc concordat Tho. in ſum. arti. 8. arti. 3. & Albertus in
ſcriptis. & frater Ioan. in ſum. confeſ. dicto titu. de negotijs ſe-
cularibus. rubricella verũ de illicite acquiſitis eleemoſina fieri
11 poſsit. quæſtione. 31. quid de filiofamilias. † Si quæris de ſeruo
vel ancilla vel alio familiari, tunc dicunt Tho. in ſcriptis vbi. ſ.
& frater Ioan. in dicta rubricella. q. 32. vtrum. ſeruus &c. quod
de iſtis. dicendum eſt ſicut de filiofamilias dictum eſt. ſ. quòd
non poſſunt eleemoſinas dare de rebus dominorum ſuorum
ſine eorum conſenſu, niſi panem & huiuſmodi quæ non infe-
runt ſenſibile damnum, ſeu nocumentum, qui & ſi ſit diſpenſa
tor rerum, non tamen ponitur diſpẽſator quaſi poteſtatem ali-
quam in re domini habens, ſed quaſi tractãs eam ad vtilitatem
domini, de precio aũt ſui ſeruitij conſtat quòd poteſt eleemo
ſinam dare quando vult & quantum vult. Si quæris de alijs dic
12 quod illi poſſunt & debent, vt hic. † Aut quæris de ſecundo. ſ.
cui poſsit & debeat fieri eleemoſina, & tunc aut quæris de ele
emoſinis ſpiritualibus & illæ poſſunt & debent fieri omnibus
ad hoc capacibus & idoneis. vt in d. c. inter opera. Aut de cor-
poralibus & tunc aut quæris de pauperibus in extrema neceſ-
ſitate conſtitutis, & illis fieri debẽt de neceſsitate præcepti, vt
ſtatim dicam. 86. diſt. paſce. & hoc nedum bonis ſed etiam ma
lis. ita intellige Mathæi. 5. qui autem petit à te, da ei. & Lucę. 6.
omni petenti te tribue. iuxta quod etiam dicitur Lucę. 11. &.
12. quæſtio. 1. quia tua. quod ſupereſt date eleemoſinam & ec-
ce omnia munda ſunt vobis. Expone qui petit à te. ſ. ex neceſ-
ſitate & indigẽtia, da ei. ſ. ex charitate & beniuolentia. Et quod
dicitur ad rom. 12. & 23. quæſtione. 4. c. hæc autem. ſi eſurierit
inimicus tuus ciba illum. ſi ſitit potũ da illi. Et intelligitur hoc
præceptũ de his quæ iuſtè & honeſtè dari poſſunt, res autem
quæ eſt neceſſaria, ita quod nullo modo ea carere poſſum, non
poteſt dari honeſtè. Res vero aliena non poteſt iuſte dari. Et
nota quod licet proprie loquendo nullus poſsit ſibiipſi eleemo
ſinam facere cum eleẽmoſina ſit opus miſericordię, quæ miſe
ricordia non eſt propriè ad ſe. Tamen ex perſona alterius po-
teſt ſibi forte eleemoſinam facere, vt cum quis eleemoſinarũ
ponitur diſtributor, poteſt & ipſe accipere ſibi ſi indigeat eo te
pore quo alijs adminiſtrat. Sed quia ad ſubueniendum ſibi in
corporalibus, natura ſatis inclinat, ideo de hoc non oportuit
dari præceptum, ſed ſolum de ſubueniendo animæ, ad quod nõ
multi inclinantur, vnde dicitur eccleſiaſtici. 30. Miſerere ani-
mæ tuæ placens Deo. hoc notat Aſten. lib. 5. titu. de eleemoſina.
articu. 6. Aut de alijs quam de ribaldis quotidie ludentibus ad
aſardum, & illis fieri poteſt & debet vt hic. Diſtinctione tamẽ
habita inter illos qui petunt eleemoſinam ex debito vt prædi-
catorũ, & prælati, qui ſi ſint noti eis & conſtet eos miſſos ſunt
recipiendi, alias ſunt primo examinandi, an tale officium
ſit eis commiſſum. Et illos qui petunt pro ſuſtẽtatione corpo
ris, quo caſu ſi poteſt omnibus ſufficere, omnibus dare debes.
42. diſt. quieſcamus. ad idem actuum. 4. & 12. diſt. ca. ſi qui ve-
13 ro. ibi diuidebant autem ſingulis prout cuiq; opus erat. † Si nõ
potes omnibus ſufficere, tunc dicit Ambroſius nouem eſſe cõ
ſideranda. ſ. cauſam. fidem, locum, tempus, modum, neceſsita-
tem, ſiue ſanguinis propinquitatem, debilitatem, ætatem, con
ditionem, ſiue nobilitatem, quod dic plene vt legi. & nota. in
d. c. quieſcamus. glo. ergo omnibus. & 86 diſt. non ſatis. & ple
niſsime per fratrem Ioan. in ſumma. confeſ. titu. de hoſpitali-
tate. q. 6. quibus danda ſit eleemoſina. † Aut quæris de illis ribal-
dis qui ludunt quotidie ad aſardum, & talibus non debemus fa
cere eleemoſinam, argumento. C. de mendicantibus validis. ex
tra ciuitatem expellen. l. vnica. libro. 11. 42. diſtin. quieſcamus.
86. diſt. qui venatoribus. vt hoc no. Bernardus & Archidiaco
nus. 23. q. 4. nimium. Quod intelligo verum de illis eleemoſi-
nis quæ tendunt ad alimenta ſeu ſuſtentationem corporis, ſi-
cut eſt paſcere, potare, veſtire, & hoſpitare. Nam cum ſint im-
meriti dignum eſt vt egeſtate laborent. ff. depoſi. l. bona fides.
Secus de alijs vt viſitare infirmum, redimere captiuum, & ſe-
pelire mortuum cum eccleſia redimat, & ſepeliat omnes ta-
les. 10. q. 1. hoc ius porrectũ. 12. q. 2. aurum. ĩ. de ſepult. per to-
14 tum. † Aut quæris de tertio. ſ. de quibus rebus fieri poſsit & de-
beat, & tunc aut quæris de rebus licite acquiſitis, & de illis re-
gulariter fieri poteſt vt hic. Vnde Tho. 12. eleemoſina à mor-
te liberat, & ipſa eſt quæ purgat peccata, & facit inuenire vitam
æternam. qui autem faciunt peccatum & iniquitatem hoſtes
ſunt animæ ſuæ, & prouerbio. 13. redẽptio animæ ſuæ viri di-
uitiæ ſuæ. nota tamen quòd indignum eſt dare Deo, quod de-
dignatur homo. 49. diſtinct. c. vltimo. Aut de rebus illicitè ac-
quiſitis, & de illis vide quod dixi. ĩ. de deci. peruenit. diſt. 1. verſic.
Aut quæris de iniuſte & illicitè &c. de hoc etiam notat Ber.
eo. tit. ex tranſmiſſa. & . ĩ. de verbo. ſignificatio. c. cauſa carpen-
ſis. & Ioan. 1. quæſtio. 1. non eſt putanda. gl. hic dicitur vbi Ar-
chidya. in gloſ. adde. Circa hanc materiam ſic diſtingue breui-
ter, quæruntur aliqua aliquando licitè: aliquãdo illicitè. Si licitè,
aliquãdo à bono, ex talibus bene acquiſitis poteſt eleemoſinas.
licitè facere. 14. q. 5. eleemoſina. Aliquando à malo, & tunc nõ
ſunt ei eleemoſinæ vitæ æternæ meritoriæ. 14. q. 5. ſcriptũ eſt.
Expedit tamen agere illud conſilium interim, quicquid boni
potes age, vt dominus cor tuum illuſtret ad pœnitentiam. de
pœni. diſt. 5. falſas. Si illicite, aut nõ ſunt in bonis alicuius domi
ni talia illicitè acquiſita, puta cleric⁹ vel Epiſcop⁹ vel monachus
deditus venationi, ex venatione aliqua acquirit cõtra ea quæ
leg. & not. ĩ. de cleri. venato. per totum. & extra de ſtatu mo-
nacho. ne in agro. § porro. in clementi. & eo caſu ex iſtis illicitè
acquiſitis poſſunt fieri eleemoſinæ. Aut ſunt in bonis alicuius
domini, & tunc, aut acquiruntur inuito domino, quo caſu nullo
modo poteſt facere eleemoſinas. 14. q. 5. forte. & in hoc caſu
concurrunt vis compulſiua, & vis ablatiua, & ſic eſt vſura ſecũ
dum quoſdam. Aut domino ignorante, quo caſu nec eleemo
ſinam facere poteſt. 14. q. 5. immolans. in hoc membro cadunt
quod res inuentas non habitas pro derelicto abſcondunt. 14.
quæſt. 5. ſi quid inueniſti. Aut domino tradente, & tũc, aut ver-
ſatur turpitudo ex parte accipientis tantum, quo caſu non po
15 teſt accipiens eleemoſinam facere. † In hoc membro ſecundũ
quoſdam cadunt vſurarij, & aduocati exigentes immenſa ſala
ria & immoderata, ſic & medici qui emũgũt ægrotos q de fa
cili curari poſſunt, ſic & officiales qui per immoderatã impro
bitatem plurima extorquere ſolent. 14. q. 5. non ſane. Aut ex
parte dantis tantum vt quod datur meretrici, & hoc accipiens
eleemoſinas facere põt. Aut vtrunq;, vt in pecunia ſimoniacę
acquiſita, quo caſu non contingit eleemoſinã fieri. vt in dicto.
c. non eſt putanda. In hoc membro cadunt data iudici propter
iniuſtum iudicium. 11. q. 3. c. non licet. Sic & data teſti propter
16 iniquum teſtimonium. 14. q. 5. non ſane. † Sic ſecundum quoſ-
dã & data meretrici vt ſe ſtupro ſupponat, quo caſu ſecundum
eos etiam poſt pœnitentiam meretrix ex ſic quæſitis eleemo
ſinam facere non poteſt, iuxta illud deuteronomij. 23. non of
feres mercedem proſtibuli. Alij dicunt quòd poſt pœnitentiã
poteſt, dicunt quòd illa auctoritas locum habet quãdiu mere
trix eſt in peccato mortali, ſiue in proſtibulo. Alij dicũt quod
ex tam turpi quæſtu non ſunt oblationes faciendę, poſſunt ta-
men inde fieri alię eleemoſinę. Sic non licuit triginta denarios
mittere in corbanam, quia precium ſanguinis erant, ſed licuit
agrum figuli emere in ſepulturam peregrinorum, hęc Archid.
ibi circa hoc etiam diſtinguit Ray breuius in ſumma titu. de
negocijs ſecularibus. §. 7. Item quæritur & Tho. in ſum. q. arti.
7. & in ſcriptis ſuper quarto ſententia. diſtinctio. 15. & Petrus
& Albertus ibidem cum quibus concordat frater Ioannes in
ſumma confeſsio. de negocijs ſecularibus. q. 21. vtrum de illici
17 tè acquiſitis. † Dicentis quòd tripliciter poteſt aliquid eſſe illi
citè acquiſitum. Vno modo quòd illicitè acquiſitum debetur
ei à quo eſt acquiſitum, & de tali cum teneatur ad reſtitutionẽ
fieri eleemoſina non poteſt. hoc idem notat Innocen. in dicto
capit. ex tranſmiſſa. ita etiam poteſt intelligi quod ipſe not. in
dicto. c. cum voluntate. gloſ. 3. & Hoſtien. poſt eum. Alio mo
do quis ille qui acquiſiuit non poteſt retinere, nec tamen de
betur ei à quo acquiſiuit. quia. ſ. contra iuſtitiam accepit, &
ille

tur priuilegio non perdit illud, licet mereatur perdere vt ibi ſe
cundum Archidya. & Ioan. Andre. in d. c. fina. idē tenet Aſten.
lib. 5. tit. 39. de indulgentijs. art. 3. verſi. ſi tamen Epiſcopi. vbi
etiam dicit quod qui indulgentiam recipit, illam alij dare non
poteſt, & de materia huius. §. vide quod notat Hoſtien. in ſum
ma eo. titu. ſub rubrica de remiſsionibus. §. quis poſsit facere.
Et nota ſecūdum Hoſtien. hic quod ſi metropolitanus & Epi-
ſcopus diœceſanus ſimul conueniant ad vnam baſilicam dedi-
candam. i. conſecrandam, & quilibet ipſorum annum dederit,
vnuſquiſq; ſubditorum Epiſcopi biennium reportabit, & ſin
guli de prouincia annum tantummodo reportabunt, vt patet
hic, & in eo quod legi. & nota. ſ. eo. quod autem. & . j. c. t. idem
videtur tenere Guliel. j. eo. c. fina. glo. vlti. libro. 6. Sed Ioannes
Andreas hic & ibi contra per hanc literam. Item quia ſequere
tur quod ſi omnes Epiſcopi prouinciæ conuenirent ad illā con
ſecrationem, & quilibet daret annum, & Archiepiſcopus, an-
num, quod quilibet prouincialis haberet biennium contra mē
29 tem huius literæ, & hoc tutius. † Item nota ſecundum Specu-
latorē in quarta parte hoc titulo, alias eſt Rubrica de eleemo-
ſinis colligendis. §. ſciendum. in fine. verſicu. quid ſi ipſe &c. &
Vincen. hic, & Ioannem Andream poſt eum, & Guliel. j. eo.
tit. c. vltimo ſuper verbo conceduntur. libro. 6. quòd Epiſcopus
vel Archiepiſcopus concedens indulgentiam generalem pro-
pter aliquod opus meritorium non conſequetur illam indul-
gentiam nec erit particeps ipſius remiſsionis licet faciat factū
illud ſicut & alij. argumen. C. ne quis in cauſa ſua ius ſibi dicat.
l. vnica. & de ſolutio. inquiſitio. ff. loca. & conducti. l. qui inſulā.
§. vltimo. Ad idem. ſ. de inſtitutio. capit. fina. de baptiſ. debitū.
& hoc ſecundum Guliel. expreſſe probatur. ſ. eo. quòd autem.
Sed quidam theologi vt Petrus in quarto ſuo. & Thomas &
Aſten. lib. 5. tit. 39. de indulgentijs. arti. 5. q. vtrum indulgentia,
dicunt quod ſi non prodeſſet indulgentia ipſi concedenti, iam
contingeret quod eſſet deterioris conditionis quam alij ſibi
ſubditi, quod eſſet inconueniens. Et ideo dicunt quod quam-
uis Epiſcopus non poſsit ſibi dare indulgētiam primo & prin
cipaliter & directè, vt. ſ. eodem, ꝙ autem. poteſt tamen vti in
dulgentia alijs data ſub eadē forma & ſic ſibi ſicut & alijs pro-
deſt, pro quorum opinio. bene facit. ff. de pactis. l. cum in eo. de
adminiſtratione tutorū. l. cum hæreditas. de his quibus vt in-
dig. l. poſt legatum. §. ſunt qui putant. & l. tutorem. C. de con-
trahenda emptione. l. cum ipſe. j. de præben. hi qui. §. 1. libro,
6, melius. ff. de in ius vocando. l. ſed ſi hac lege. §. 5. & quod no-
tat ipſe Guliel. j. de conſtitutioni. vt animarum. gl. hic habes ꝙ
Epiſcopus verſi. idem credo ſi ipſe Epiſcopus. & de ſenten,
excommuni. romana. §. porro. ſuper verbo fecerint. lib. 6. vbi
tenet quod in ſtatuto pœnali excommunicationis comprehen
duntur Epiſcopus ſtatuens, & eius ſucceſſor, ſi qua velint ergo
idem & multo fortius in ſtatuto fauorabili indulgētiæ, ſeu re
miſsionis. argumento. j. de regulis iuris. c. odia. libro. 6. & in cō
30 cordantijs ibi allega. Quæ opinio eſt æqua & pia. † Et vtrum ele
ctus confirmatus, non conſecratus, & ſi ſacerdos non ſit, has
ſolennes indulgentias dare poſsit, videtur quod ſic, cum ſint iu
riſdictionis. ſ. eo. quod autem. quam ille habet. ſ. de electioni.
transmiſſam. hoc tenet Thomas & Aſten. lib. 5. titu. 39. de pœ
nitentijs. arti. 3. q. vtrum aliqui. Sed contra ſecundum quoſdā
ſunt Epiſcopalis ordinis, & procedunt ex poteſtate clauiū, &
per eas pœnitentiæ eneruantur, vt hic. Hoſti. ſ. de excel. præla.
accedentibus. dicit quod hoc non poteſt, cum caret Epiſcopa-
li & ſacerdotali ordine, ſicut Epiſcopus qui renunciauit oneri
caret iuriſdictione. ſ. de ordi. ab Epiſcopo. c. 1. Duo vero im-
perfecta facere poſſunt vnum perfectum, ita quòd ſi alius Epi
ſcopus ad eccleſiam talis confirmati deſcendat de ipſius licen
tia poterit ſuis ſubditis indulgentias date ſicut, & illos poſſet
31 ordinare. de hoc. ſ. de electio. ſuffraganeis. † Et ſic ſecundum eū
indulgentia eſt mixtæ poteſtatis. s. quia partim accedit ad ordi
nem, partim ad iuriſdictionem. Fatetur tamen quod de cōſue
tudine electi non presbyteri has indulgentias etiam presbyte
ris faciendas committunt, maxime quando prædicant. Ipſe ta-
men dicit quod in non ſacerdote irrationabilis ſibi videtur hæc
conſuetudo, cum fori ſacerdotalis ſit pœnitentias imponere,
& diminuere, quod idem eſt in effectu quòd indulgentias dare.
Ioannes Andreas dicit in d. cap. accedentibus. & Frāciſcus ver
cellis in decretali, at ſi clerici. de iudicijs, tractans hanc quæſtio
nem tenet quod confirmati in Epiſcopos etiam ſi ſint presby
teri indulgentias dare non poſſunt, dicens, quod & ſi dicatur ꝙ
dare indulgentias non ſit ordinis Epiſcopalis, negari non po-
teſt quin ſit ordinis ſacerdotalis. Illas autem ex quo in Epiſco
pum confirmatus eſt vt ſimplex ſacerdos concedere nō poteſt
p decretalē quod ſicut. de electione. & ne videatur decreſcere.
ſ. de tranſla. licet. 93. diſtinctione. legimus. Et eadem ratione
dicit idem de benedictione fontium, & de vnctione infirmo-
rum, & ſimilibus, inducit etiam quòd vbi Papa de indulgētijs
loquitur de Epiſcopis mentionem facit vt hic, & . j. c. proxi-
mo. & ſic non de electis. Nec obſtat illa decreta. accedentibus.
in fine. quia ſecundum eum non dicitur ibi quod talia per inſe
riores præſcribi. quod ſi diceretur, procedat illud in Abbatibus
qui poſſunt presbyterale officium exercere, ſed confirmati in
Epiſcopos id non poſſunt, vt dictum eſt. Sed Ioannes Andreas
dicit ibi quòd licet de Archiepiſcopo non habente pallium ha
beamus quòd impeditur etiam in officio Epiſcopali, vt nota.
in allega. capit. quòd ſicut. tamen de Epiſcopo vel Abbate non
habemus quòd ante cōſecrationem vel benedictionem impe
diatur in officio presbyterali, non habet hoc rationē, alias nec
euchariſtiam conficere poſſet. & facit. 74. diſtinctione. geſta. &
32 c. honoratus. † Ex prædictis videtur quod capitulum ſede vacā
te non det literas indulgentiarum, licet quidam ſeruent cōtra
rium ſecundum Ioannem Andream ibi. idem Archidyaconus
j. eodem titulo, capitu. romana. gloſa penultima. libro. 6. vbi te
net opinionem prædictam Hoſtien. Ipſe tamen Hoſtiē. tenet
in ſumma. eo. titu. §. quis poſsit. in fine. primam opinionem, di
cens quòd poteſt dici quod electus confirmatus licet nōdum
conſecratus tales indulgentias concedere poteſt, licet hoc fa-
cere non debeat, cum quo concordat Speculator eodem titu.
§. ſciendum. verſi. ſed nunquid electus. Tu vero dic vt. ſ. Item
notant Vincentius & Ioannes Andreas hic de pœnitentia in-
iuncta per Epiſcopum non poſſe ſacerdotem remittere. Sed
econtra ſic. Item papam vel Epiſcopum non poſſe ſibi remit
tere pœnitentiam ſibi per ſacerdotem iniunctam ſine illius au
ctoritate. j. eo. capit. fina.

Super eo. c. in fine. Si quæris vtrum Papa mor
tuo iuriſdictio papalis ſit pe
33 nes cardinales. † Hoſti. hic de hoc prolixe tractās, tenebat quòd
ſic, cuius opinionem tenebat Garſi. j. de electionibus. cupien
tes. §. quòd ſi per viginti. lib. 6. & Cardina. j. de ſentē. excō. ſo
let. glo. 5. eo. lib. 6. quod hodie corrigitur extra de electio. ne ro
mani. in clemen. quod dic vt ibi per Ioannem Andre. & alios.

1 *Archiepiſcopus an ſit iudex in foro contentioſo ſubditorum ſui ſuffraganei.*
2 *Archiepiſcopus an in pœnitentiali foro ſit iudex ſubditorum ſuffraganei ſui.*
3 *Archiepiſcopus portat crucem per ſuam prouinciam.*
4 *Præpoſitos animæ tres habemus.*

NOſtro poſtulaſti certificari.
Si quæris vtrum Archiepiſcopus ſit iudex ordina-
1 rius ſubditorum ſuffraganei ſui, diſtingue. † Aut in
foro iudiciali ſeu cōtētioſo. & dic quod non, niſi in caſibus no
tatis per Bernardum. ſ. de officio ordinarij. paſtoralis. in gloſ.
Eſt tamen iudex ordinarius & c. Et plenius per Hoſtiēſem ibi,
& per Cardinalem. j. de ſupplen. negligentia prælatorum. capit.
romana. libro. 6. vbi ponit viginti vnum caſus, & verſus quos
etiam ponit Hoſtienſis in ſumma. de officio ordi. §. quid perti
net. ſub. §. ſunt autem diſtinctè. Ad hoc concordat quod notat
Ioannes Andreas. ſ. de filijs presbyterorum. ad extirpādas. vbi
quærit, cum metropolitanus viſitat prouinciam, an poſsit di-
ſpenſare dicēs, quòd Vincentius dicit quòd poteſt id quod po-
teſt ordinarius, pro quo facit. c. iſtud. & . j. de cenſi. c. vltimo. li-
bro. 6. Sed iſta loquuntur in his quæ reſpiciunt forum pœnitē
tialem, diſpenſationem ergo cum illegitimis, vel his ſimilē, nō
puto quòd facere poſsit, cum non ſit permiſſum ſecundum Io
annem Andream ibi. & facit quod ipſe notat. j. de tempo. ordi
nando. cum nullus. gl. non dicit in nouella. Et adde quod dixi. ſ.
2 de officio legati. c. 1. † Aut quæris in foro pœnitentiali, ſeu quo
ad forum pœnitentialem, & videtur quod ſic, per hoc ꝙ Archi
epiſcopus per ſuam prouinciam remiſsionis literas poſsit con
cedere generales vt hic. Certum eſt autem quòd Archiepiſco-
pus non poteſt facere remiſsiones, niſi in ſuis ſubditis. ſ. eodē.
quòd autem. Aut alius ſeu alijs de voluntate ipſorum prælato-
rum vt ibi. Ergo ſubditi ſuffraganeorum ſuorum, quātum ad
hoc ſunt ſubditi Archiepiſcopi, vt notat Archidyaconus. 9.
quæſtione. 2. capi. 3. gloſſa adde, vbi de hoc &c. Qui tamen ta-
lem iuriſdictionem non credit extendi ad abſolutionem excō
municationis minoris, quod colligitur. j. tit. 1. capitulo nuper.
§. in ſecundo. vbi patet quod licet quærens quæſierit de Archi-
epiſcopo

episcopo an haberet poteſtatem abſoluēdi in hoc caſu, tamen
Papa in reſponſione quam fecit ad hoc ſubticet ipſum Archi.
epiſcopum. Per quod patet, quod Archiepiſcopus talem pote
ſtatem non habet. Alias ita reſpondiſſet Papa quærenti de Ar-
chiepiſcopo, ſicut de Epiſcopo, & proprio ſacerdote. argumē-
to. ſ. de decimis. ad audientiam. Et facit ad hoc optime, ſum-
pto argumento à contrario ſenſu. j. de cenſi. perpetuo. §. fina.
lib. 6. vbi dicitur quòd Archiepiſcopus dum viſitat, poteſt cō
feſsiones ſubditorum ſuffraganeorum audire, ac abſoluere cō.
fitentes, & ipſis pœnitentias iniungere ſalutares, quaſi dicat
non alias, Cum regulariter non ſit iudex animarum ſubditorū
ſuorum ſuffraganeorū, & ſic illas nō poteſt abſoluere vel liga
re. ſ. eo. omnis. ſecundum Archidiaconum ibi, & in dicto. cap.
5 perpetuo. glo. finali. & hoc teneas. † Poteſt etiam Archiepiſco
pus per quæuis loca etiam exempta ſuæ prouinciæ crucem fa
cere portari ante ſe, benedicere populo, diuina officia etiam in
pōtificalibus celebrare, & in ſua præſentia facere priuatim vel
publicè celebrari, qđ dic vt legitur & nota. extra de priuileg. c.
4 Archiepiſcopo. in clementi. † Et nota quemlibet habere tres
qui præſunt animę, Papam cum ſuis vicarijs, Epiſcopum cum
ciuitatenſi Archipresbitero in hoc eius vicario, & curatum pa
rochialem. ſ. eo. omnis. ſecundum Hoſtien. & Ioan. Andre. ſ.
de offi. archipresby. c. officium. Et licet Inno. & Abbas ibi in-
telligāt quod Archipresbyter poſsit abſoluere de caſibus Epi
ſcopo reſeruatis, tamen dicit Hoſti. quod ſine ſpecial. commiſ
ſione Epiſcopi Archipresbyter in illis non abſoluet, ꝙ Ioan.
Andr. credit ibi verum per. c. ſi Epiſcopus. j. eo. lib. 6.

1 *Prælati confeſſorem ſibi eligunt.*
2 *Epiſcopus an diuerſos eligat confeſſores.*
3 *Vicarius Epiſcopi an det licentiam confeſſorem eligendi.*
4 *Electio an vnica vice conſummatur.*

NE pro dilatione pœnitentiæ
periculum. Breuiter intelligas iſtud. c. quòd Epiſco
pi, & ſuperiores etiam non exempti, & inferiores
Epiſcopis exempti in occultis peccatis etiam grauibus, & pu-
blicis leuibus, poſſunt ſibi eligere etiam ſine ſuperioris licētia
prouidum, & idoneum confeſſorem. Licet aliqui ipſum intelli
gant in exemptis & remotis tantum, dicentes quod illa dictio
exemptis, determinat illam clauſulam Epiſcopis, & alijs ſupe
rioribus. Sed male notauerunt mentem illorum verborū, nec
non & illius ſuperioribus. Nam ſi de ſe tantū intellexiſſet, non
dixiſſet ſuperioris, ſed ſerui ſeruorum. j. de ſententia excom-
municatio. relatum. in fine. vel ſedis apoſtolicæ. argumen. j. de
ſimo. c. antepenultimo. j. de ſententia excommu. c. non dubiū.
1 & c. nuper. ideo dicit Epiſcopis etiam non exemptis. † Vnde
dic quod Epiſcopus ſine licentia Archiepiſcopi. Et Archiepi-
ſcopus ſine licentia primatis. Primas ſine licentia Patriarchæ,
& exēptus ſine licentia Papę poteſt ſibi eligere cōfeſſorē, quo
electo ſi vterq; ſit presbyter, & electus ſubditus eligentis, &
contingat ambos participādos cum excommunicato minori
excommunicatione ligari adinuicem poterit vnus alteri abſo
lutionis beneficium impartiri. j. titu. 1. permittimus. ſecundū
Hoſtien. hic, & in ſumma eo. tit. §. cui confitendum ſit. verſi. ve
rum. Vbi de hac materia in ſi. verſicu. de talibus &c. Et nota ſe
cundum Ioannem Andream hoc. c. loqui de inferioribus exē-
ptis, ſecus in alijs inferioribus, nec valet contraria cōſuetudo.
2 j. eo. c. penulti. in fine lib. 6. † Et ſi quæris vtrum Epiſcopus po
teſt diuerſos ſibi eligere confeſſores, & ſępius variare, dicit Ho
ſtien. in §. cui confitendum. 5. colum. ſub. §. ſed nunquid Epiſco
pus. & poſt eum Aſten. libro. 5. tit. 15. de quibuſdam ſpeciali-
bus perſonis quibus debent confiteri, circa mediū ſic. Non con
ſulo ꝙ hoc faciat, quandiu illius quem elegit poteſt habere co-
piam, & ſi poſsit alij in ſubſidium confiteri, & tamē ſi morta-
le ſit, confiteatur illi quem elegit quàm citius ipſius habebit
copiam proprij confeſſoris. Sed ſi non habebit copiam pro-
prij confeſſoris, puta, quia mortuus eſt, vel receſsit ab eo, tu-
te ſibi alium eligat, argumento. ſuprà de ſecundis nuptijs. capi.
penultimo & finali. C. de iudicijs properandum. §. ſin autem. in
medio. Dicit etiam ibi quòd eo ipſo quod Epiſcopus confite-
tur alij, videtur ipſum ſibi in confeſſorem eligere. In talibus. n.
plus eſt in factis & intentione mentis quàm verbis, argumēto.
ff. de legibus. de quibus. ſ. de maioritate & obedientia. legeba-
tur. 15. quæſtio. 6. c. primo ad finem. Et ad hoc quod dicit vbi
nō habet copiam proprij ſacerdotis, facit. ff. quibus modis vſu-
fructus amittatur. l. ſicut in annos. & notatur per Cardinalem.
j. de verborum ſignificatione. c. vltimo. glo. prima in fine. verſi.
ſed quomodo Epiſcopus. Et vide quod notat Ioan. Andreas.
j. eodem. capitu. ſi Epiſcopus. gloſa prima. libro. 6. dicens il-
lud capitulum locum habere etiam ſi Epiſcopus daret licentiā
generalem ſacerdoti de confeſsionibus audiendis, cum eadem
ſit ratio quæ ibi ſequitur, & facit extra de ſepultu. dudum. alias
3 ſuper cathedram. verſic. & per huiuſmodi. in clementi. † Putat
etiam Hoſtienſis quòd licentiam iſtam vicarius Epiſcopi gene
ralis dare non poſsit: hoc notatur in ſumma eo. titulo. §. cui cō
fitendum. tertia columna, verſi. quid ſi quis Epiſcopus. & verſi
4 culo ſequenti. † Item quid ſi Epiſcopus ſubdito ſuo conceſſe-
rit, vt ſibi poſsit idoneum eligere cōfeſſorem, an vnica electio
ne conſummetur hæc licentia, videtur quod ſic argumen. eorū
quæ leguntur & notantur. j. de præben. non poteſt. §. 1. lib. 6.
propter id vtile eſſet exprimi, quòd quotieſcunq; confiteri vo
luerit poſsit ſibi eligere &c. ſecundum eum ibi.

¶ De ſententia excommunicationis. Rubrica.

1 *Minor non doli capax non peccat.*
2 *Excommunicatio quando ipſo iure incurratur.*
3 *Canon, ſi quis ſuadente, quando locum habeat.*
4 *Clerici temperate ſe percutientes non ſunt excommunicati.*
5 *Clerici enormiter ſe percutientes ſunt excommunicati.*
6 *Clericus excommunicatus percutiens eſt excommunicatus.*
7 *Pater filium odio percutiens excommunicatur.*
8 *Pater filium percutiens intemperate eſt excommunicatus.*
9 *Pater non percutiat filium in ſacris conſtitutum.*
10 *Pater caſtiget filium clericum.*
11 *Magiſter diſcipulum clericum caſtiget.*
12 *Dominus domeſticos corrigat.*
13 *Prælatus ſubditos corrigat.*

SVper eo vero. Ad euidentiam gloſ. 2.
Si quæris vtrum, & in
quibus caſibus minor peccare poſsit, & inquan-
tum peccatum ipſius puniatur, diſtingue vt dixi.
1 ſ. de delic. pue. c. 1. † Et dicit Hoſt. & Ioan. Andr.
poſt eum quòd ætas minor excuſat in totū quan
do non ſunt doli capaces, talis. n. ętas quid videat ignorat. C. de
fal. mo. l. 1. in fi. de conſec. diſt. 4. eos. Sed quando ſunt doli capa
ces tunc non excuſat à ſententia excōmunicationis, ſed à miſ-
ſione ad curiam tātum, & ſic intellige quod dicit Bernard. hic,
ſicut plene poteſt colligi ex eo quod legi. & nota. in dicto. c. 1.
ſecundum Hoſti. † Et caſus in quibus quis incurrit ſententiā
2 excōmunicationis ipſo iure per antiqua iura, notat Inno. hic,
& plenius Hoſti. in ſum. eo. titu. §. quis poſsit excommunicare
vbi ponit. 33. & frater Io. in ſum. confeſ. eo. titu. quæſtio. 34. in
quibus caſibus &c. & pleniſsime in Specu. eo. tit. §. ſciendū eſt.
Et caſus in quibus quis per ſextum librum ſententiam excom
municationis incurrat, not. Io. Andr. j. eo. titulo. c. eos. lib. 6. Et
caſus alios in quibus per clementinas no. Io. Andre. extra eo.
tit. c. 1. in cle. De hoc etiam ponit Aſten. lib. 7. eo. titu. centum
3 caſus & tam antiquos quam nouos. † Et notat ſecundum Io.
Andr. quòd in primo caſu huius. c. locum habet ſola prima re-
gula canonis, ſi quis ſuadente. & in caſu ſequenti neutra locum
habent: in vltimo vero, vtraq;.

Super eo. c. verſi. ne clericis. Si quæris vtrum clerici
iocoſe ſeinuicem percutientes ſint ex-
4 communicati, diſtingue. † Aut ſe percutiunt temperate, puta
leuiter, & tunc nō ſunt excommunicati, vt hic. licet enim cle
ricis adinuicem ludere, & ſolaciari etiam manualiter tempe-
rate, vt patet in eo qđ legit. & nota. ſ. de homi. lator. Sed quia
ſæpe de tali ludo peruenitur ad iram & rixam, tutius eſt abſti
5 nere ſecundū Hoſti. Abba. & Ioan. Andre. † Aut ſe percutiunt
enormiter, & tunc ſunt excommunicati, quia ludus noxius in
culpa eſt. ff. ad. l. aquil. l. non ludus. ſ. de præſumptioni. c. 1. ſm
Abba. Et viginti vnum caſus in quibus clericum percutiens
non eſt excommunicatus, vide per Hoſti. in ſum. eo. tit. §. quis
poſsit excōmunicare. ſub. §. ſuper illo autem canone. & . j. eo.
cum voluntate. §. ſi. vbi etiam de hoc notat Ber. & Inno. j. eo.
veniens. & frater Ioan. in ſum. confeſ. eo. tit. quæſtio. 35. poſt
hęc &c. Vnde verſus æqui comprehendunt aliquos caſus. Lu-
dens, ignorans, me defendendo, docendo. Prælati iuſſu, ſi poſt
monitum ferat arma, percutiens clericum ſine pœna caſibus
6 iſtis. † Et per. c. iſtud ſatis probatur percutiens clericum excō-
municatum ſententiam excommunicationis incurrit, & hoc
tenet Spec. in vltima rubrica ſui operis. §. vnico. verſic. ſed quę
ritur vtrum &c.

Super

Super eo.c. verſic. nec magiſter. Ad declarationem
glo.fi.ſi quæris, vtrum pater filium, vel
magiſter diſcipulum clericum percutiens, vel manum in eum
7 injciens, ſit excommunicatus, diſtingue. † Aut hoc facit ex
odio, inuidia, vel indignatione, & non cauſa diſciplinæ, vel cor
rectionis: & tunc eſt excommunicatus, vt hic, & .j̈.eo.cum vo
luntate.à contrario ſenſu. Quod intellige ſi vehementer eſt ira
tus, ſecus ſi aliquantulum ſit commotus, quod dic vt not.j̈.eo.
veniens.§.1.ſecundum Hoſti.hic, & ibi Io.And.j̈.eo.vniuerſi
tatis. Aut hoc facit non ex odio, inuidia, vel malitia, indignatio
8 ne, ſed cauſa diſciplinę, vel correctionis, & tunc † Aut hoc facit
intemperate, & tunc eſt excommunicatus, arg.d.c.cum volun
tate.à contrario.s̈.de humi.presbyterum.&.c. ad audientiam.
Aut temperate, & tunc, aut quæris de patre, aut de magiſtro, ſi
9 de patre tūc † Aut filius quem percuſsit, vel in quem manus in
iecit eſt in ſacris ordinibus conſtitutus, & tunc eſt excommu
nicatus, vt in in d.ca.cum voluntate.§.fin.ibi inferiorum gra
duum &c.à contrario ſenſu.& hoc no.Ber.ibi in gloſ.fin.Licet
Dam.a.Ro.Tancre.& Bern.Brixien.in q.venereali quę incipit,
10 quæritur vtrum pater in hoc contra, & ma. † Aut ſolum eſt cō
ſtitutus in minoribus, & tunc nō eſt excommunicatus vt ibi,
& .j̈.eo.ex tenore.& ita loquitur glo.iſta.&.23.q.5.circuncellio
nes.vbi hoc not.in gloſſ.magiſtri &c.vnde patri inobediēs gra
uiter peccat, Deutero.21. Si genuerit homo filium contuma-
cem, & proteruum qui nō audiat patris & matris imperium,
lapidibus eum obruet populus ciuitatis, & morietur. Itē pro-
uerb.13. Qui parcit virgę, odit filium ſuum, qui autem diligit
illum, inſtanter erudit. Ad idem Prouer.24.c. & recitatur.45.
diſt.c.cum beatus.§.Salomon.23.q.4.c.diſplicet.noli ſubtrahe
re à puero diſciplinam: ſi enim percuſſeris eum virga, non mo
rietur. Tu virga percutis eum, & animam eius de inferno libe
ras, ad idem.47.diſtin.c.ſicut.§.neceſſe. Vnde Paulus apoſtolus
ad Ephe.5.c.ſcribens dicit, vt vxores ſuas ſicut ſua corpora di
ligant, & filios ſuos non ad iracundiam prouocent, ſed enutriāt
illos in omni diſciplina, & correctione domini. Vnde de beato
Iob.1.c.dicitur, quod pro filijs ſuis quotidiana offerebat Deo
ſacrificia, offerens holocauſta per ſingulos &c. Et quia Hely fa
cere diſsimilauit, ac falſa pietate ſuperatus, filios delinquentes
ferire noluit, ſicut in libr.1.Regum.2.cap.legitur, apud diſtri-
ctū iudicem ſemetipſum cum filijs ſuis crudeli damnatione
percuſsit, vnde ei diuina voce dicitur, honoraſti filios tuos plus
quam me. Hinc etiam Dauid erga filios benignitatem non di-
ſciplinę ſeueritatem exercens, eorum iuuentutem experimen
to didicit perniciosſam. Vnus quippe eorum.ſ. Amon ſororē
ſuam ſtupro corrumpens, à fratre eius Abſalone inter epulas
quas fratribus ſuis fraudulenter parauerat obtruncatus eſt. Ab
ſalon vero poſtquā veniam à patre eius obtinuit, de regno eius
illum expulit, & ad concubinas eius ingreſſus eſt, demum per
inuia deſerti patrem perſequens quercui inhæſit, atque ita ſu-
ſpenſus interijt, vt habetur originaliter.2.Regum.18.capitu.
11 † Si quæris de magiſtro tūc, ſiue diſcipulus ſit in ſacris ſiue nō,
non eſt excommunicatus, vt hic, & .j̈.eod.ex tenore. & in di-
cto.c.cum voluntate §. ſi qui vero.verſi.& ij qui.vbi generali-
ter loquitur, non diſtinguendo inter diſcipulos exiſtentes in ſa
cris, & alios. Modica enim & leuis caſtigatio permiſſa eſt do-
ctori, vt.ff.ad leg.aquil.l.præceptorum.&.l.ſequen.& hoc not.
Ber.ibi, & Hoſtien. hic & ibi.& Io. in dicto.c.circuncelliones.
Vnde maiorem poteſtatem habet magiſter in diſcipulo quam
pater in filio vt ibi not.Io. Dic tamen quod ſi eum leuiter per-
cuſsit magiſter, tamen inde mortuus ſcholaris nō tenetur ma
giſter, ſi ſanus erat puer vel robuſtus. Si vero eſſet tener & in-
firmus, ſecus eſſet, quia iam non eſt iſta leuis percuſsio.ff.ad le
gem Aquil.l.qua actione.§.ſed ſi quis. hoc notat Vincentius.s̈.
de electione. cum in magiſtrum. & Archidiaconus in dicto c.
circuncelliones.glo.adde ſed quid ſi leuiter &c. Quod dictum
poteſt eſſe verum in omnibus alijs qui clericum leuiter per-
cutere poſſunt, cum ſit eadem ratio.ff.ad.l.aquil.l.illud.de fron
12 te.l.vna, extra de offi.vica.c.vnico in clę. † Et idē quod dictum
eſt in patre, dic idem per omnia in dominis, & ſuperioribus il
los de ſua familia corrigentibus. Eccleſ.33.ſeruo maliuolo tor
tura & compedes. Per hoc autē qđ apoſtolus dicit ad Epheſ.
6. Patres nolite ad iracundiam prouocare filios, non prohibe-
tur patribus quin verberent filios cauſa diſciplinę, ſed ne affli-
gāt eos verberibus immoderate. Et quod ſubditur ibi. Et vos
domini eadem facite ſeruis, remittentes minas, dupliciter po
teſt intelligi, vno modo quod remiſſe minis vtantur, alio mo
13 do, quod nō ſemper compleant quod ſunt comminati. † Item
quod dictum eſt in magiſtro, dic per omnia in prælato ſubdi-
tum ſuum corrigente, vt no.Ber.in dicto.c.cum volūtate glo.
penul.pro quo facit.j̈.eo.ex tenore.vbi no.Vinc.& Io.An.poſt
eum, quod ſi quis habet clericum ſeruientem, non incidit in
canonem ſi moderate illum caſtigauerit.j̈. eo. veniens.&.c.cū
voluntate. In patre tamen dicit Tancre. quòd ſi animo corri-
gendi verberat filium in ſacris ordinibus conſtitutū quòd non
eſt excommunicatus, quia manus illa non eſt iniurioſa, cū non
faciat animo iniuriādi, vt hic, prout recitat Ber.Brixi.45.diſt.
cum beatus.glo.1.& in q.venereali, quæ incipit quæritur vtrū
pater. Dicit tamen idem Bar. Brixiē in d.q. quod hæc quæſtio
videtur hodie ſoluta in d.ca.cum voluntate.§.fin. Et per illum
§.dicit Hoſtien.s̈.de ęta.& quali.indecorum.quod pater verbe
rans filium in ſacris conſtitutum ſententiam excommunica-
tionis non euitat.& ideo forte dicebant ma. & Ber.hyſpanus
quod vſque ad.25. annum danda erat poteſtas patri in corre-
ctione filij, prout recitat Archidiaconus in dicto.c.cum bea
tus in gl. adde quæſtio venerealis &c. vnde prius dictū credo
verius & tutius. Et vide quod not.frater Io.in ſum.confeſſ.eo.
titu.q.35.poſt hæc &c. verſi.ſed quid ſi magiſter.vbi dicit qđ
licet magiſter cum ira percutiat, non eſt excommunicatus, ex
quo cauſa correctionis hoc facit. moueatur ira per zelum, &
idem poſſet dici eadem ratione in alijs ſupradictis qui percu
tere poſſunt. Vnde Io.And.j̈.eo.vniuerſitatis. putat quod quā
tumcunq; ſit commotio dummodo non ſit ad perſonam, ſed
ad crimen & ipſius corrigendi cauſa hoc faciat excōmunica-
tus nō erit, ad hoc.c.illud.&.c.cum voluntate.& 86.diſt.odio.

1 *Excommunicatio de enormi lęſione à Papa abſoluenda.*
2 *Excommunicationem de leui lęſione Abb.abſoluit.*
3 *Diocæſanus de grauioribus cognoſcit.*
4 *Sacerdos quilibet in mortuo articulo abſoluit.*

MOnachi. Si quæris vtrum monachi, vel ca-
nonici regulares ſe inuicē irato ani
mo percutientes abſolui debeant, ſeu poſsint ab
excommunicationis ſentētia per Abb.diſtingue,
Aut ſunt eiuſdem monaſterij, aut diuerſorum.
1 † Si eiuſdem, tunc, Aut percuſsio ſeu læſio eſt enormis, & dic
quòd non, ſed ſunt ad ſedem apoſtolicam mittendi.ut.j̈.eo.c.
proxi.1.reſpon.&.c. cum illorum.§. quod ſi clauſtrales.in fin.
2 verſi.niſi exceſſus ſecundum Inno.& Hoſti. hic. † Aut eſt le-
uis, & tunc, aut diſcretio abbatis vel prioris ſufficit ad eorum
correctionem, & tunc poterunt abſolui per eum.vt hic in fi.
à contrario. Aut non ſufficit & tunc non poterunt per eū, ſed
potius per Epiſcopum debebunt abſolui, vt hic in fin. Idem ſi
talis religioſus plato ſacerdote careat, quo caſu in caſu in quo
poſſet abſolui à prælato proprio, ſi ipſum haberet, eſt ad dioce
ſanum Epiſcopum recurrendum, ſicut & in monialibus obſer
uatur.j̈.eod.c.de monialibus ſecundum Hoſtien.hic. Idem fra
ter Io.in ſum.confeſ.eo.tit.q.29. poſt hæc in fi.& ita poteſt in
telligi, quod dicit tex. hic de diſcretione. Et idem ſecundum
Inno.& Hoſt..hic ſi diſcretio Abbatis, vel prioris deficit, quia
non ſupereſt, & in his concordat Hoſti.j̈.eo. cum illorum.§.ſi
vero clauſtrales.& .c.de monialib'.& frater Io.in d.q.poſt hoc
dicentes, quòd vbi prælatus monachi, vel alterius religioſi nō
eſt ſacerdos, vel eſt excommicatus, vel mortuus, vel alias qua-
litercunq; deficit, in defectu ipſius ſemper eſt ad diocęſanum
Epiſcopum recurrendum vt hic.&.j̈.eo. de monialibus.&.ca.
3 canonica. † Et ſic nota duo, primum, quod in grauioribus, ſecū
dum, quod deficiente prælato religioſorum ad diocęſanum re
currendum eſt. Pro primo facit quod leg.& not.s̈.de offi.ar-
chy presby.c.fi. Pro ſecundo facit.s̈.de offi. ordi.quanto, ſecū
dum Hoſti. Idem Io.An. poſt eum ſi ſunt diuerſorum mona-
ſteriorum, vt quia religioſus vnius monaſterij percutit religio
ſum alterius, tunc dic vt leg.& no.j̈.eo.cum illorum.§.ſi vero.
clauſtralis. Et quod hic dicitur intellige verum ſiue iſti mona-
chi ſint profeſsi ſiue non, ſed ſunt in probatione ſecūdū Inno.
& Hoſt.his & Hoſti.in ſum.eo.tit.§.ſi.in fi.verſi. tu dicas.& j̈.
eo.cum illorum.licet Inno.contra ibi ſuper verbo.prælatis. &
etiam Abb.ibi, quorum opin. approbat Ray. in ſum.eo.tit.§.
17. Item quid ſi aliquis in caſu vbi poſſent redire ad ſeculum
alias non, ſed primā opi.tenet glo.Guil. ibi & frater Io.in ſum.
confeſ.eo.tit.q.45. ſed nunquid tempore &c.quia cum præla-
tus eorum ſi delinquant poſsit tales excommunicare, poterit
& abſoluere: quorum opi. approbatur.j̈.eo.religioſo.in fi.lib.
6. Et etiam ſi illam ſententiam incurrerint antequam intrarēt
monaſteriū ſm Geni.ibi: & nedum ſi ſe inuicem percuſſerint
in clauſtro vt hic, ſed etiā ſi extra clauſtrum, dum tamen intra
ſepta monaſterij. ſecus ſi extra ſecundū Hoſtié.qui hoc not.j̈.
eod.

eod. cum illorum. §. ſi vero clauſtralis, vbi dicam de hoc. Idem
dicunt Vincen. & Abb. & Ioan. Andr. ibi & hic. & ſi extra ſe-
pta cum vbi monachus ibi clauſtrum vt ibi. Et iſtam diſtin-
ctionem intellige veram etiam in fratribus hoſpitalitatis: vt.
4 j. eod. canonica ſecundum Hoſtien. † Item intellige eam, quan
do percutiens non eſt in mortis articulo conſtitutus, alias qui
libet ſacerdos poſſet abſoluere: vt. j. eo. nõ dubium. & c. ea no-
ſcitur. & not. Inno. & Hoſti. j. c. proximo.

1 *Clericum percutiens ad ſui tuitionem non excommunicatur.*
2 *Clericum percutiens ad proximi tuitionem non excommunicatur.*
3 *Clericum percutiens ad rerum ſuarum defenſionem non excommunicatur.*
4 *Clerico res meas aſportanti vi auferre poſſum.*
5 *Adulter ab extraneo non percutiendus.*
6 *Adulter à marito detinendus.*
7 *Adulter à patre detinendus.*
8 *Adulter verberari poteſt.*
9 *Adulter an occidendus.*
10 *Adulterum mulier verberare debet.*

SI vero alicuius. §. ſi vero clericũ. Si quæ
ris vtrum & quando cle
ricũ percutiens cauſa tuitionis, vel defenſionis dũ-
1 taxat ſit excõmunicatus, diſtingue. † Aut quis per-
cutit clericum ad tuitionem ſui corporis, & tunc non eſt excõ
municatus p p hoc, vt patet. j. eo. ex tenore ibi niſi defenden-
do &c. niſi modum excedat in defendendo quod eſt ſic intelli
gendum. Quod ſi clericus percutit ſemel laicum non inten-
dens amplius percutere, & de hoc ſit certus laicus, non debet
percutere clericum. alioquin excommunicatus eſt. Si vero cle
ricus venit ad iterato ſeu repercutiendum, vel parat ſe ad re-
percutiendum, vel de hoc laicus probabiliter dubitat, tunc li-
cet laico percutere clericum ad imminentem violentiam re-
pellendam, argu. ff. ad. l. aquil. l. ſcientiam. §. qui cum aliter. & l.
ſed & ſi quæcunque. C. quando lice. vnicuique ſine iudi. ſe vin
di. l. 1. ad legem Cornel. de ſica. l. 2. 23. q. 3. non inferenda ſecun
dũ Innoc. & Hoſtiẽ. hic. & adde quod leg. & not. ſ. de homici.
2 ſignificaſti. 2. † Aut qui percutit clericum ad tuitionem & de-
fenſionem proximi, puta filij ſui, vel vxoris, vel patris, vel
matris, vel familiæ ſuæ, vel etiam extraneorum, & dic quod
non eſt excommunicatus, argumẽ. ff. quod met. cauſa. l. iſti qui-
dem. §. fi. ff. ad ſil. l. 1. §. ſi vir. Ad hoc facit quod etiam ſocij in-
iuria propulſanda eſt, vt in dicto. cap. non inferenda. & eadem
cauſa. & q. fortitudo. ſ. de reſtitu. ſpolia. olim cauſam ad fi. & . j.
eo. quanto ſecundum Inno. Hoſti. & Ioan. An. Idem Aſten. lib.
7. tit. 3. de canone illo ſi quis ſuadente. ver. 10. Idem frater Io.
in ſumma confeſ. eo. titu. q. 35. verſi. ſed quid ſi non ob ſui tui-
tionem. Quid enim ſi aliquis vellet alium occidere, nõne cum
capies, & ligabis antequam eum occidi permittas. 22. q. 2. ne
quis arbitretur. Immo ſi hoc timore illum occidas non incidis
in canonem, licet ſis irregularis, ſecundum Innoc. ad hoc de
3 homici. ſi furiuſus in cle. Ioan. And. † Aut quis percutit clericũ
pro tuitione rerum, & tunc refert ſecundum quod innuit In-
noc. hic. Aut in percutiendo modum excedit vt qui occidit,
& tunc eſt excõmunicatus. ſ. de hom. ſuſcepimus. Aut non ex
cedit modum, & tunc non ſolum perſonam ſed etiam res ſuas
defendẽdo, vel etiã incõtinẽti recuperãdo, vel ẽt aliorũ, quod
plus eſt non incidit in canonẽ, & maxime ar. ad hoc in c. allega.
olim cauſam. & c. ſuſcepimus. vbi dr̃ qđ tunc ſolũ tenet̃ qñ ex-
cedit modum. arg. ff. de ijs quæ in fraud. credi. l. ait prætor. §. ſi
debitorẽ. Ad idẽ. ff. ad. l. Cor. de ſica. l. ſutẽ ad. l. Aquil. quemad
modum. §. item labeo. C. vnde. vi. l. 1. Ita innuit Innocen. hic,
cũ quo cõcor. gl. Guil. ſuper Ray. eo. tit. §. 48. alias 167. quid ſi
4 quis. & frater Io. in ſum. cõfeſ. eo. tit. q. 105. † quid de eo qui are
ſtat dicentes, quod qui areſtat clericum aſportantem res ſuas,
vel alienas apud ſe depoſitas, & per violentiam aufert, nõ inci
dunt in canonem, ſi res illas ei auferat dum eſt in aſportando
antequam aſportans ſe recipiat ad locum deſtinatũ & adeptus
fuit illarũ rerum poſſeſſionem plene & perfectè, alias incidit
in canonẽ, q̃a nõ licet ei ſibi dicere ius in re ſua ex interuallo.

Super eo. c. §. nec ille. Si quæris vtrum inijciens ma-
nus violentas in clericum, quem inuenit
cum muliere turpiter agentem, ſit excõmunicatus, diſtingue,
5 † Aut inuenit eum turpiter agentem cum alia muliere quàm
cum vxore, ſorore, vel matre, vel filia ſua propria, & tunc eſt
excommunicatus, vt hic in verſi. cæterum. ſecundũ Hoſtien.
& Ioan. And. hic. Quia tunc non intereſt eius: immo in culpa
eſt, ſe immiſcendo rei ad eum non pertinenti. ff. de regu. iur. l.
culpa. & . j. de regu. iur. non eſt ſine culpa. lib. 6. Licet Innocen.
hic dicat quod nomine matris intelliguntur omnes aſcenden
tes, & nomine filiæ omnes deſcendẽtes, pro quo. ff. de verbo.
ſignific. l. appellatione. & . l. libellorum. Sed ſecundum Bernar.
& Hoſtien. alij non recedunt à verbis huius capituli. nec ipſa
excedunt, quod tutius eſt ſecundum Hoſtiẽ. hic & ibi in ſum
ma, eo. titu. §. quis poſſit excommunicare. verſic. 11. vbi dicit
quod has perſonas priuilegium huius capituli, non excedit.
Idem Ray. & frater Ioan. in ſumma confeſ. hoc tit. q. 25. poſt
hæc &c. verſic. 12. & Aſten. libro. 7. tit. 3. de canone illo, ſi quis
ſuadente. verſicu. 12. Hoſtien. tamen dicit quod lex addit ex-
cipiendo neptem & ſponſam, in authenti. vt lice. ma. & auiæ.
§. quia vero ita comparuit. colum. 8. Ioan. And. vero diſtinguit
inter neptem ex filio, & neptem ex filia. ff. de ſena. l. liberos in
6 fi. primum teneas † Aut inuenit eũ turpiter agẽtem cũ vxore,
matre, ſorore, vel filia propria: & tunc, aut inuenit ſolum cum
ſola ſedentem, & confabulantem, non tamen opere turpiter
agentem. aut inuenit eum turpiter agentem. In primo caſu eſt
excommunicatus, argumen. hic quando dicit turpiter inuen-
tum à cõtrario ſenſu ſecundm Hoſtien. & Io. And. poſt eum.
Fallit in caſu vbi maritus aliquem ter monuiſſet ne cum vxo-
re ſua conſeruaretur, vel cõfabularet iuxta ea quæ leg. & nota.
in authen. vt liceat matri & auiæ. §. his quoque. colum. 8. C. de
adulte. authenti. ſi quis ei. Et poſtea in domo, vel popina, vel
ſuburbanis inuenerit non turpiter agentem, ſed tamen ſeden
tem, vel confabulantem cum vxore inuenit. Nam cum talem
liceat ſecundum leges punire, multo fortius capere, vel detine
re, & conuocatis teſtibus iudici tradere, ſine alia audientia pu
niendum. vt ibi. Et poteſt ipſum detinere per. 20. horas, & te
ſtes conuocare, vt non ſit locus inficiationi vbi non vult: alias
non licet ipſum perimere. ff. de adulte. l. capite quinto. Ergo de
tineat ipſum, quia non licet eum perimere aliquo caſu, ſi quod
fieri poteſt ſecundum canones. ſ. de pœnis. c. 2. & . ſ. tit. 1. c. 1.
ne cleri. vel mona. c. clerici. & c. ſententiam. ſecundum Hoſtiẽ.
& Ioan. And. poſt eum. Idem Aſten. vbi. ſ. Vnde talem interfi
ciens peccaret mortaliter, vt leg. & not. 33. q. 2. inter hæc. Et
ad hoc quod dicit Hoſtien. de detinendo eum per. 20. horas,
concor. Ioan. 81. diſtinctio. presbyter glo. penul. & Bar. Briniẽ.
quinquageſima diſtinctione. de his. 2. & Bernar. ſ. de iudi. cum
non ab homine, & Hoſtien. in ſumma de diuor. §. quibus mo-
dis ad fi. verſi. & not. quod ſi maritus. & frater Ioan. in ſumma
confeſ. hoc titu. q. 35. poſt hæc. verſicu. 11. in fine. Sed contra-
rium tenet Hoſtien. j. eo. vt famæ. ſuper verbo. prælatorum
& Guil. de monte laud. & Genſel. extra de offi. ordi. c. 1. ſuper
verbo clericalis, in clemen. & dixi. ſ. de iudi. cum nõ ab homi-
ne. diſtinct. 1. Quorum opinio poteſt eſſe vera in deprehen-
ſis in alijs criminibus quã in adulterio, vel etiam in adulterio
per alium quàm per maritum. Si vero per maritum fuerit de-
prehenſus qui iuſto labore, & dolore laborat: vt. C. de adul-
te. l. gracchus. prior opinio poteſt eſſe vera, qđ detineri poſſit
vt maius malum euitetur. Quia forte maritus videns quod nõ
poſſet eum detinere ſine excommunicationis pœna, & quod
ſi fugeret pœnam euaderet, poſſet veriſimiliter præ nimio do-
lore eũ occidere, vel taliter verberare quod inde moreretur.
7 j. de homicidijs qui. lib. ſexto. † Quæ ratio poſſet habere locũ
etiam in patre, qui adulterantem cum filia poteſt occidere de
iure ciuili, vt in dicta. l. capite quinto. Cum. n. tales poſſint oc-
cidere, multo magis cõtumelijs afficere, vt probatur expreſſe.
ff. de adulterijs. l. nec in ea. §. ius occidendi. Secus in filio, vel fra
tre qui non poſſet turpiter agentem cum patre, vel ſorore de-
8 tinere. † In ſecundo caſu. ſ. quando inuenit eum in opere turpi
ter agentem, refert, quia aut ipſum percutit citra mutilationẽ
vel mortẽ, & tunc non eſt excommunicatus, vt hic argumen.
verſicul. ſequen. cæterum in fin. ibi nõ erit à ſententia illius ex-
communicationis immunis, ergo à cõtrario, in tam proxima
linea eſt immunis, quod argumẽtum fortiſſimum eſt in iure.
ſ. de his quæ fi. à prælat. cum apoſtolica, ſecundum Hoſtiẽ. &
Ioannem Andream hic. Idem. ſ. quod non ſit excõmunicatus,
tenet Hoſtien. in dicto. §. quis poſſit excommunicare. verſic.
55. & frater Ioan. in dicta queſti. poſt hæc. verſi. 11. vbi etiam
dicit ſecundum gloſſ. Gui. ſuper Ray. hoc non ſolum ad coitũ
eſſe reſtringendum, ſed etiam ad amplexus, & deoſculationes,
& quando aliquis parat ſe ad opus carnis. Item ſi conſtat per
aperta ſigna. q̃ clericus iam expleuit factum credit quod ſi ta-
lia ſunt ſigna & tam propinqua negocia, qu[illegible] conſtet turpitu
dinem coitus ibidem expletam, nõ eſt excõmunicatus [illegible]

verberans

verberans talem, ſi ſit de præſatis perſonis. Si autẽ nõ ſint pro-
babilia ſigna, nec incontinẽti verberat poſt factum, ſed poſt-
quam clericus iam ad alia diuertit & à loco deceſsit, verberãs
9 incidit in canonem. † Aut ipſum mutilat vel occidit, & tunc ſe
cundum gloſſ. Guilel. ſuper Rayn. & fratrem Ioan. vbi. ſ. quod
& ſi poſsit dici quod tali parcitur quo ad excommunicationẽ
quaſi tam iuſtum dolorem compeſcere non poſsit, vt in dicta.
l. graccus .. cum hic non diſtinguat inter atrocem iniuriam &
non atrocem: & pœnę ſunt reſtringendę, quia cum hic non vi
detur excuſare niſi illos qui ſimpliciter manus iniјciunt violen
tas, in tales. c. ſ. t. reſpon. Diſtinguit inter hoſtiarios qui cleri-
cos vulnerant: & eos qui ſine vulneribus lædunt eos. Videtur
tutius dicendum ꝙ eos taliter mutulantes, vel occidentes inci
dunt in canonẽ: & in hoc ſatis concord. hic Hoſtienſ. & in hoc
quod dicit quod non licet talem clericũ perimere ſi aliud fieri
poteſt. ſ. de pœni. c. 2. vt. ſ. dixi. Dicunt etiam gloſſ. Guil. & fra
ter Ioannes ibi, quòd qui procurat quod clericus vocetur ab
vxore ſua ad turpem actum, & taliter vocatum verberat vna
10 cum vxore ſua, incidit in excommunicationẽ. † Sed ſi mulier
percutiat clericum impetentem eam pro coitu ſi ſolis verbis,
eam impetat, incidit in canonem. Si autem tanquam eam inui
tam turpiter, aut vim inferat corporalem ſi illa cũ moderami-
ne inculpatę tutelę ſe defendendo eum percutiat ex zelo caſti-
tatis & iuſta indignatione mota, non credunt quod incidat in
canonem per iſtum. §. Securius tamen eſt vt dicunt quod hu-
iuſmodi mulier ſuper hoc ſe faciat ad cantelã abſolui per Epi-
ſcopum. Item intellige quod hic in tex. dicitur de matre, filia,
vel ſorore tam legitima quam etiã naturali, ſed nõ de adoptiua.
argu. ff. de in ius vocan. l. 4. §. parentes. & ll. ſequen. ſecundum
Hoſtien. hic & fratrem Ioan. vbi. ſ. Idem etiam quod hic dici
tur de vxore vera, intellige etiam de vxore putatiua, licet ratio
ne impedimenti perpetui non poſsit eſſe vxor ſecundũ Vin-
cen. Goffre. & Iom. An. pro quibus faciunt ea quæ leg. & no-
tantur. ſ. de donatio. inter virum & vxorem. ca. plerumq;. in 6.

1 *Percutiens laicum credens clericum an excommunicetur. & num. 3.*
2 *Iudicatur ſecundum factum.*
4 *Percutiens clericum, credens laicum an excommunicetur. 6.*
5 *Error à pœna excuſat.*
7 *Clericum ignoranter percutiens an excommunicetur.*
8 *Percuſſus alieno nomine an actionem habet.*
9 *Percutiens animo lædendi tenetur.*
10 *Percutiens non animo lædendi non tenetur.*
11 *Delinquens præter conſcientiam an teneatur.*
12 *Voluntas, & propoſitum diſtingunt maleficia.*
14 *Cognoſcens ſolutam quam coniugatam credebat an adulterij teneatur.*
15 *Conſcientia alicuius ſtatur in foro pœnitentiali.*
16 *Conſcientiæ non ſtatur in probandis.*
17 *Conſcientiæ non credendum in ſcandaloſis.*
18 *Conſcientiæ ſupinæ non credendum.*
19 *Conſcientiæ iuratæ creditur.*
20 *Conſcientiæ propriæ quando quid relinquitur.*
21 *Occidens clericum pro laico an teneatur.*

SI vero aliquis. Ad euidentism gloſſ.
t. Si quæris vtrum per
cutiens vel verberans laicum credens percutere
ſeu verberare clericum vel ecõtra, ſit excommu
1 nicatus, diſtingue. † Aut quæris primo quando
percutit laicum credens percutere clericum, &
tunc aut errat in perſona, vt quia percutit Seium laicũ, credens
percutere titium clericum. Et tunc dicit Ray. in ſumma eod.
tit. §. 49. Item pone quod in maleficijs attendatur intentio. ſ.
eo. cum voluntate. tñ iſte non eſt excõicatus: & hoc dicit pro-
pter literã canonis ſi quis ſuadẽte, quæ exigit actũ, cum dicit ſi
quis iniecerit manus violentas in clericũ. Itẽ quia dicit lex, ſi
credens verberare titium verbero Seium, non ille quem ver-
berare intendo, ſed illi quem verbero teneor iniuriarum. ff.
de iniur. l. eum qui. §. ſi iniuriarũ. Idem not. Bernar. & Hoſtien,
ſ. eodem. in audientia. & Hoſtien. in ſum. eo. tit. §. qualiter pro
feratur. in fi. & frater Ioan. in ſumma cofeſ. eod. tit. q. 21 t. quid
2 ſi aliquis verberat &c. & frater Aſten. libro. 7. eo. tit. in fi. † quia
iudicandum eſt ſecundum quod fit, non ſecundũ quod faciens
intendit. ff. ad. l. cor. de ſica. l. diuus. ff. de iniurijs. l. ſi cũ ſeruo.
& l. præcedẽti. in fi. ff. de iur. & fac. ignoran. l. regula. §. qui igno
rauit. Aut nõ errat in perſona ſed ſolum in qualitate perſonæ,
vt quia percutit titium laicum, credens eum eſſe clericum, for
te quia ipſemet ſe fecerat à barbitonſore tõſurari non ab Epi-
3 ſcopo. † Et tunc dicit idem. ſ. quod non eſt excommunicatus.
arg. ff. de furt. l. inter omnes. §. penulti. in fin. Sed in vtroq; caſu
quandiu conſcientiam habebit lęſam, debet ſe excommunica-
tum reputare, & abſtinere poſtea quouſq; ſcierit veritatem,
argu. ſ. eod. inquiſitioni. ſ. de ſimoni. ca. per tuas. de purg. vulg.
c. 2. & 11. q. 3. quoniam multos ſecundum vnam lecturam, ſe-
cundum Ber. hic. & in q. quid ſi in veritate & Hoſtien. hic in di
cto. §. qualiter proferatur circa fi. verſicu. quid ſi in veritate. &
ſecundum Bar. Brixien. in q. venereali quæ incipit, aliquis per-
cuſsit aliquem laicũ. Et in iſto caſu poteſt intelligi quod not.
Ray. in dicto. §. 49. item pone & frater Ioan. in dicta. q. 21 1. ſi
quis verberat & quod not. Ioan. And. extra de cõſang. & affini.
4 c. vnico ſuper verbo ſcienter. in fi. in clemen. † Aut quæris ecõ
tra quando percutit vel verberat clericum credens percutere
vel verberare laicum, & tunc refert vt prius. Aut errat in per-
ſona, vt quia percutit ſeium clericum, credens ſeu volens per-
cutere Titium laicum, & tũc ſunt opin. Alanus dicit & Bern.
& Hoſtien. poſt eum hic, quod in ſententiam incidit, quia in-
iuriari voluit. ff. de iniur. l. eum qui. §. ſi iniuria. ff. quod vi aut.
clam. l. aut qui aliter. §. ſi quis dum putat. & ſ. de iniurijs. c. vlti.
Idem tenet Hoſtiẽ. in d. §. qualiter proferatur. ad fi. verſi. quid
ſi credas. Tancre. & Innocen. hic contra per iſtud capitulum,
quod dicit quod ſi percutias clericum quem credebat laicum
5 non eſt excommunicatus. † quia ſi error ſolius qualitatis excu-
ſat à pœna vt hic, fortius debet excuſare error qualitatis & per-
ſonæ, vt in q. iſta ad hoc. 19. q. 1. §. 1. ſola enim temeritas & vio
lentia conſiderantur in hoc argu. ſ. eo. ca. 1. & ſ. eo. veniens. ff.
de iniur. l. illud. §. vlti. & l. ſeq. Idem tenet dominus Odoffr. de
ſenis in ſuo libro tit. quod vi aut clam. in q. item pone tu volẽs
qui addit etiam quod iſte pecutiẽs tenetur Seio clerico quem
in veritate percuſsit actione iniuriarũ tanquam laico, quia ali-
ter non voluit delinquere, ſic loquitur dictus. §. ſi iniuria. Ad
idẽ. ff. de furt. l. vulgaris. §. ſi quis ęs. tenetur furti nomine æris,
licet circa ęs ſua intentio non verſetur ſic in ſacco. ff. de furtis.
l. ſi quis ſaccum. & 50. di. qui ſaccum. Idẽ videtur tenere Ioan.
And. hic. Et hæc opi. eſt probabilior, niſi adeo eſſet craſſa igno
rantia quod colorem excuſationis nõ haberet, vt not. gl. Guil.
ſuper Ray. in d. §. item pone, & frater Ioan. in ſum. confeſ. eo.
titu. quæſtio. 212. quid de illo &c. & frater Aſten. vbi ſupra.
6 † Aut errat non in perſona, ſed ſolum in qualitate, vt quia per-
cutit titium clericum credens eum eſſe laicum, & tunc aut eſt
craſſa ignorantia, vt quia videt eum in habitu clericali, & cœ-
teri habent eum pro clerico, & tunc incidit in canonem, quia
tunc diſſoluta negligentia prope dolum eſt. ff. manda. l. ſi fide-
iuſſor. in princip. pro hoc. ff. de iniur. l. eum qui. §. ſi iniuria. &
ita intellige quod no. Bernar. hic in prin. ibi quidam ſi tonſu-
ram &c. cum quo concord. Hoſtien. hic, & in d. §. qualiter pro
feratur ad fi. verſi. quod ſi percutiens. Aut ignorantia non eſt
craſſa ſed probabilis, vt quia videt eum in habitu clericuli nõ
gerentem ſe pro clerico, vel ſi habet habitum clericalem credit
eum ludo eſſe impoſitum vel aſſumptum, & habet probabilẽ
cauſam hoc credendi, & tunc non incidit in canonem vt hic.
argu. ſ. de cleri. ex miniſt. apoſtolice. de eo qui fur. ordi. re. ca. 1.
& 2. ſ. de conſti. vt animarum. li. 6. hoc tenent Tancre, Philip.
Goffre. & Io. And. hic & ita intellige quod not. Bernar. hic in
princi. & Hoſti. hic & in d. §. qualiter proferatur ad fin. verſicu.
quid ſi dicat, & gl. Guil. ſuper Ray. & frater Ioan. vbi. ſ. Et quo
ad eccleſiam militantem probatione deficiente, ſi velit iurare
quod hoc ignorabat, ſuæ conſcientiæ relinquitur, vt hic & in
concord. alleg. hic in glo. 2. Si tamen veritas ſe habet in contra
rium, & hoc poſtea denudet in pœnitentia, debet induci vt ad
apoſtolicam ſedem accedat, & læſo ſatisfaciat competenter, &
ſic loquitur. ſ. eo. porro. Sed de periurio eſt ei pœnitentia indi-
cenda. 6. q. 1. quicunq; ſecundum Hoſtien. in dicto verſi. quid
ſi dicat hæc vera, quando credit eum quem percutit eſſe cleri-
7 cum vel laicum. † Si vero nihil credat, ſed ſimpliciter ignora-
bat eum eſſe clericum, cum tamen ſit, tunc dic vt notat Inno.
Hoſtien. & Abb. ſ. eo. cum non ab homine gloſſ. fi. vbi dicunt,
quod ſi quis clericum occidat ignorans eum eſſe clericũ, forte
quis eum in nocte occidit, non credunt eum eſſe excommuni
catum. Credunt enim neceſſe quod dolus interueniat, & quod
clericum ſe percutere intendat vt hic. Sed gl. Guil. ſuper Ray.
in d. §. item pone. & frater Ioan. in d. q. quid de illo &c. dicunt
quód ſi ita eſt affectus vel commotus quod & ſi ſciret eũ eſſe
clericum nihilominus percuteret, incidit in canonẽ, ſi autem
non percuteret

non percuteret, non incidit. Quorum diſtin. licet ſit probabi-
lis quo ad eccleſiam triumphantem: Opinio tamen Vincen. vi
detur verior quo ad eccleſiam militantem.

Super eo. c. & eadem gloſ. Glo. dicit hic &. ff. de iniu
rijs. l. eum qui. §. ſi iniuria. quod ſi credẽs
percutere titium, percutiat Seium tenetur ſeio actione iniu-
riam. † Gratia huius ſi quęris. ſi quis mihi damnum dederit, vel
me læſerit, credens alium lædere & non me: nunquid poſſum
eum conuenire. diſtingue. Aut ſentio damnum ex delicto alte
rius, qui vult contra alium delinquere indirecte, & mediate, &
nõ obligat mihi, vt ſunt plures creditores tui, ex eis latitaſti in
fraudẽ eorũ, & nõ in fraudẽ mei, nõ teneberis mihi. ff. ex quib.
9 cau. in poſ. datur. l. fulcinius. §. quid ſi aduerſus. † Aut immedia
te & indirecte ſentio damnũ & tunc, aut delinquẽs habuit ani-
mum lædendi alium, ſeu iniuriãdi alij ſecundum naturã actus
quem agit. & tunc tenetur mihi læſo ex tali delicto, Vt quidã
voluit aliũ lædere de lapide, actus ſuus ordinatus eſt ad lædẽdũ
& me lædit, vel vult iniuriari titio & iniuriatur mihi credens
me eſſe titium, tenetur mihi. vt. ff. ad legem aquil. l. ſcientiam.
§. qui cum aliter. & de iniurijs. l. eum qui. §. ſi iniuria. & cõcor.
10 eodem titu. l. item apud Labeonem. §. interdum. † Aut ſecun-
dum naturam actus non habuit animum lædẽdi alium, ſeu in-
iuriandi alij, vt quidam verberat ſeruum ſuũ cauſa caſtigatio-
nis, vt ſi me interponendo lædit, nõ tenetur mihi: vt. ff. de in-
iurijs. l. cum ſeruo. Ita diſt. dominus Lãbertus de ſali. in dicto.
§. qui cum aliter, & ſatis poteſt colligi ex gloſ. poſita in dicta. l.
eum qui. §. ac cum aliquis.

Super eo. c. Hic habes quod percutiens clericũ igno
ranter excommunicationem non incur
rit. Et ſic cum quis delinquens incidit præter cõſcientiã ſuam
11 in maius delictum, non tenetur ex illo maiori delicto. † Circa
qđ diſtingue aut delinquẽs qui incidit in maius delictũ incidit
in eandẽ ſpeciẽ delicti: aut in aliã. Si in eadẽ: tũc aut circa plures
res, & tunc non tenet vltra ꝓpoſitũ delinquẽdi, vt. ff. de furtis.
l. vulgaris. §. ſi quis es. &. §. idem Iulianus. Aut circa eandẽ remi
& tunc aut plus delinquit reſpectu eiuſdem rei, aut reſpectu
plurium perſonarum. Si reſpectu eiuſdem rei, & tunc tenetur
prout eſt delictum commiſſum, non prout fuit animus delin
quẽtis, vt in dicto. §. ſi quis es. Si reſpectu plurium perſonarũ,
tunc non tenetur vltra propoſitum, vt. ff. de iniurijs. l. eum qui.
§. cum aliquis. Si incidit in aliam ſpeciem delicti, in quam inci
dere non propoſuit tunc. Aut illud delictũ quod ex animo ſeu
propoſito cõmiſit nõ ordinatur ad illud aliud delictum quod
ſine animo ſeu propoſito, & præter conſcientiam commiſit,
& tunc non tenetur, & eſt exemplum in l. qui iniuriæ. &. l. ve-
12 rum. ff. de furtis, † quia voluntas & propoſitum diſtinguunt
maleficia, vt in dicta. l. qui iniuriæ. & j. eo. cũ voluntate. & hoc
eſt verum regulariter. Aut illud delictum quod ex animo ſeu
propoſito commiſit ordinatur ad aliud delictũ, quod ſine ani
13 mo ſeu propoſito commiſit, † & tũc tenetur etiam ex illo, vt.
C. ad. l. Iuliam de vi publica vel priuata l. quoniam multa facino
ra. Vbi inuadens incidit in homicidium, & ſic in aliam ſpeciẽ
delicti, & tamen tenet, & eſt ratio quia violentia eſt crimen
ordinatum ad illud, & ad alia multa facinora. ad idem. j. de ho-
14 mici. is qui mandat libro. 6. † Hæc faciunt ad. q. de illo qui cre-
dens cognoſcere ſolutam, cognoſcit coniugatam, vtrum adul-
terium committat. quidam dicunt quod ſic, per dictam. l. quo
niam multa. & . C. de repudijs. autem. hodie. & hoc tenet Ioan.
5. quæſtio. 1. illud gloſ. 3. in fine. Sed contrarium tenet Pileus in
quæſtionibus ſuis. in quæſtio. titius amore cuiuſdam virginis:
quia adulterium non committitur ſine dolo. ff. de adulterijs. l.
penultima. ad idem facit. ff. de iniur. l. item apud labeonem. §. ſi
quis virgines. Item tenent Petrus de bella pertica & Cynus in
dicta. l. quoniam multa facinora. & eſt ratio quia ſimplex forni
catio quam propoſuit committere non eſt inordinata ad adul-
terium, & ideo tantũ de fornicatione tenetur, argu. C. de adul-
terijs. l. eum qui. & in dicto. §. cũ aliquis. & dicta. l. qui iniuriæ.
probabiliter poſſet dici vltimam opinionem eſſe veram in ſo
ro iudiciali ſeu quo ad eccleſiam triumphantem, in caſu etiam
vbi nullatenus cognouiſſet ſi eam coniugatam ſciuiſſet, alias
opinio Ioan. videtur eſſe vera.

Super eo. c. In gloſſ. a. Si quæris vtrum quando de
conſcientia alicuius quæritur debeat ſi-
15 bi credi, diſtingue. † Aut in foro animæ ſeu pœnitentiali, & dic
quod ſic. ſ. de ſpon. c. tua. quia non eſt veriſimile quod ſit im-
memor ſuæ ſalutis. 1. q. 7. ſancimus. de conſecra. diſtin. 4. cum
itaque & c. ſi nulla extant. ſ. de homici. ſignificaſti. in verſicu.
cum de cęteris. Et hoc not. Bernar. Innocen. & Hoſtien. ibi. &
Hoſtien. j. eodem. ſicut nobis & Ioan. Andr. extra de pę. ſi quis
ſuadente. §. fi. in clemen. Aut in foro contentioſo ſeu iudiciali,
16 † & tunc aut quæris vtrum debeat ſtare conſcientiæ ſuæ in &
ſuper his, quæ poſſunt alias legitimè probari, & dic quod non,
vt in dicto. c. ſicut nobis. &. ſ. de offic. ordina. c. ex parte. 8. q. 5.
c. vno. Adeo quod conſuetudo in contrarium nõ valeret, quod
dic vt leg. & not. ſ. de proba. c. ad noſtrã, & eſt ratio, quia tunc
demum ad ſuffragium iuramenti recurrendũ eſt, cum aliæ pro
bationes deeſſe noſcuntur. ſ. de probatio. c. ſicut conſuetudo.
17 † Aut in & ſuper his quæ non poſſunt alias legitimè probari, &
tunc aut in & ſuper his in quibus ſcandalum vel fama publica
laborat contra eum, & tunc non ſtatur conſcientiæ ſuæ ſeu ſa
cramento ſuo ſoli, ſed debet ſolenniter ſe purgare iuxta ea quę
leguntur & notãtur per Bernar. Hoſtien. ſ. de homicid. c. ex li
teris. 1. & per Hoſtien. de purg. cano. c. petitio. & per totum. Et
ita intelligo quod not. Ioan. And. in d. c. ſi quis ſuadente. §. fin.
18 gloſſ. antepenult. † Aut in & ſuper alijs, & tunc aut conſcientia
quam allegat eſt craſſa & ſupina, & tunc non debet ſibi credi,
argu. j. de regu. iur. ca. ignorantia. libro. 6. quod dic vt dixi. ſ. de
conſt. c. cognoſcẽtes. verſi. nec credo quod maior & c. pro hoc
ſ. de præſumptio. c. quanto. & quod dicam. j. eo. nuper. diſtin.
19 vlti. in fi. † Aut non eſt craſſa & ſupina: & dic quod relinquitur
conſcientiæ ſuæ ſaltem iuratę: vt hic & in concord. hic alleg. ſ.
in iureiur. mulieri. & in d. c. petitio. vbi hoc not. Hoſtien. idem
no. Bernar. eo. titu. ſ. de homicidic. ſignificaſti. 1. glo. ſed quali-
ter & Hoſtien. ibi. & in c. ſignificaſti. 2. & Vincen. & Ioan. in c.
Petrus. & Goffr. Ray. Tancre. Philip. hic. & Ber. & Hoſtien. j.
de calum. c. a. & Ioan. 8 a. diſtinctio. propoſuit. glo. ex hoc vi-
detur & Archid. ibi in glo. adde, ad hoc facit. 1. q. 4. quis præſu
latus glo. fi. & ſatis hoc probatur. ſ. de regula. c. licet. in fi. me-
lius. j. de electio. vt circa. libro. 6. & c. non nulli. eo. lib. Et eſt ra-
tio quia aliter probari non poteſt: nemo. n. poteſt diuinare de
intentione alieni cordis, quia nec Paulus ſpiritu dei plenus po
tuit diuinare. 22. q. 2. beat⁹. no. Bernar. ſ. de ſimonia. c. & ſi quę-
ſtiones. ſuper verbo intentione. Vnde Iere. 17. c. prauũ eſt cor
20 hominis & imperſcrutabile quis cognoſcet illud. † Et vide qđ 1
not. Guil. j. de hære. c. vlti glo. vlt. lib. 6. dicens quod tribus de
cauſis relinquitur aliquis iudicio ſuo vel cõſcientiæ ſuæ. ſ. Quã
do nõ debet prohiberi, quia illud de quo agitur facere & omit
tere poteſt ſine peccato. 33. quæſtio. 4. vir. cũ propria. Vel quia
timetur ſcandalum, ſicut cum multitudo eſt in cauſa. 4. diſtin.
deniq;. 1. q. 7. quotiens. 23. q. 4. non poteſt. & . c. ipſa pietas. Vel
3 quia deficit iudicium, & hoc dupliciter, vel propter Papã, qui
non poteſt iudicari. 17. diſt. hinc etiam. 21. diſtin. nunc autem.
vel propter crimẽ quod occultũ eſt. 23. diſtl. habuiſſe. in fi. 35.
q. 6. ſi duo. 2. q. 5. conſuluiſti. ſic etiam ſcripſit Hugo. in d. c. de-
21 nique ſecundum eum & Ioan. And. ibi poſt eum. † Hæc decre.
facit ad quęſtionem diſputatam per dominum Egid. tremona,
& dominum Galterum de galigaleto, & per dominum Nico.
de matarel. quam ponit Io. And. j. de regu. iur. quod quis. lib. 6.
in nouella. De illo qui occidit ꝓmiſsione iudicis vel ſtatuti cle
ricum bannitum qui laicus putabatur, an excuſetur & à dolo
& à pęna: & poſt multa ſoluit Egi. occiſorem immunem, per.
l. ſi ignorans. ff. locati & condu. cum ſuis concordan. Cum ſo-
lum circa purum factum fuerit hæc ignorantia, & iuuat eum
præſumptio qua præſumimus aliquem laicum, & communis
opinio, & ſic non fuit in dolo, culpa, vel negligentia. Et iura cõ
traria loquuntur vbi prædictorum aliquod affuit. idem Galte-
rus ex quo ille ignorabat eũ iniuſte bannitum, & allegat decre.
iſtam, & in dubio præſumitur ignorans in facto alieno. ff. de
probat. l. verius. Nicolaus vero diſtinctio. vt potes ibi videre
per Ioan. And.

1 *Conuerſi qui dicantur.*
2 *Conuerſi an gaudeant priuilegio canonis. 4.*
3 *Conuerſi matrimonium contrahunt.*
5 *Clericum volens percutere, & non percutiens an excommu-
nicetur.*

NOn dubium. Ad euidentiam primæ glo. ſi
quęris qui dicantur conuerſi,
vel oblati, & vtrum conuerſi vel oblati gaudeãt pri-
uilegio canonis ſi quis ſuadente, ita quod eos verbe
rantes ſententiam excommunicationis incurrant, diſtingue.
1 Aut quæris de primo. ſ. qui dicantur conuerſi vel oblati, & tũc
Ioan. 17. quæſtio. 1. vt lex. ſuper verbo cõuerſi. diſtinguit inter
conuerſos tranſeuntes ad eccleſiam regularem: quia tales intel
liguntur vouiſſe & renunciaſſe proprijs: & conuerſos tranſe-
untes ad eccleſiam ſecularem, quia tales non intelliguntur vo-
uiſſe, nec

uiſſe,nec renunciaſſe proprijs,niſi dixerint do me & mea huic
eccleſiæ,cuius opi.tenet Io.fa.ibi.Sed Hu.dicit ibi q ſi aliquis
conuertatur ad aliquam eccleſiam ſecularem,& nō facto voto
dicat,ego,do,vel reddo,vel offero me,& oīa bona mea huic ec
cleſiæ,hoc ipſo non intelligitur vouere continentiā, vel abre-
nunciare proprijt,vel dare vel offerre etiam futura bona. Et ſi
plus non exprimitur,intelligit quod per illa verba dat ſe eccle-
ſiæ pro econuerſo.& omnia ſimpliciter quæ tūc tēporis habet
nec intelligit eum vouere ob hoc vel proprijs abrenūciare. Vn
de etiam propria poſtea habere poterit,& matrimonium con-
trahere,& contracto vti ſecundum Hu.cuius opi. approbat Ar
chid.ibi in gl.ſi. Adde Hu.dicit &c.niſi eccleſiæ conſuetudo ha
2 beret contrarium arg.ff.de auro & arg.leg.l.ſi ita. † Aut quæris
de ſecundo,ſcilicet,vtrum gaudeant priuilegio canonis ſi quis
ſuadente.& tunc aut ſunt conuerſi religioſi religionis approba
tæ.qui aſſumpſerunt vitam & habitum regularem,& dic quod
ſic.vt hic.& j.eo.parochianos &.c. ex tenore etiā ſi ſint nouicij
et.j.eo.religioſo.§.ſi.lib.6.Aut non.& tunc dicit Ioan.12.q.1.
duo ſunt glo.1.quod ſic indiſtinctè ſiue ſint conuerſi eccleſiarū
regularium ſiue ſecularium: idem Ber.ex quo tradiderūt ſe &
ſua diuinis obſequijs ſiue in regulari eccleſia ſiue ſeculari . arg.
17.q.3.qſquis.12.q.1.duo, & hoc dicit eſſe benignius vt eorū
gaudeant priuilegijs,quorum vitam, & religionem aſſumunt.
ſ.de ſta.mo.recolentes.Idem tenet.Gui.de mon.lau.& Gen.
extra de deci.c.1.in fin.in clem. Sed alij contra vt Ioan.Vincen.
3 qui no.ſuprà de mai.& obe.dilecta.†quod cōuerſi vel conuerſæ
eccleſiæ ſecularis poſſunt contrahere matrimonium, vt etiam
no.Bernard.ibi in glo.penultim. non habent, priuilegium illius
canonis,ſi quis ſuadente,quod tamen habent conuerſi vel con
uerſæ eccleſiæ regularis laici vt hic, & infrà eod. parochianos.
& cap.ex tenore.& idem no.ibi Ioann. Andrea. & idem tenet
Vincen.& Abb.de priuilegijs.vt priuilegia.§.1. vbi de hoc di-
4 xi.†Hoſtien.vero dicit hic quod ſi eſt conuerſus remanens in
domo propria,& tanquam laicus viuens, non gaudet hoc pri-
uilegio.argu.hic & in d.c.vt lex cōtinentiæ. Sed ſi eſt cōuerſus
qui tradit ſe & ſua eccleſiæ, & eſt tonſuratus, & vadit ad horas
ſuas audiendas,& viuit honeſtè ſicut & clericus viuere debet,
talis ex toto in forum eccleſiæ intelligitur eſſe tranſlatus,& im
munitate eccleſiaſtica gaudere debet.argum.ca.alleg. quiſquis.
Et hæc diſtinctio probatur in di.c.vt priuilegia.§.1. ſecundum
Hoſtien.hic,& Ioan.An.& in ſum.eo.ti.§. qualiter proferatur.
ſub.§.ſin autem.verſi.quid ſi de cōuerſis. Idem frater Ioan.in
ſumma confeſ.eo.tit.q.34.in quibus verſi. quintus. in q.ſed qd
de conuer.& hoc teneas.Et ita videntur ſentire primi, & ſpe-
cialiter Berna.hic,quando dicit ex quo tradiderunt ſe & ſua di
uino obſequio &c.Et vide quod no.Specu.in quarta parte hoc
titu.verſi.ſed quæritur.vbi dicitur,quod clerici excommunica
ti gaudent priuilegio illius canonis.ſi quis ſuadente.ad hoc.ſ.e.
cap.1.vbi dixi de hoc in diſtin.2.Et idem dicit Laur. de eo qui
nullum habet ordinem,& tamen coronam portat qui eſt cleri-
cus animi deſtinatione,de quo not.ſuprà, de inſtitut. in eccle-
ſijs.Sed Bernard.Hyſpa.in hoc contradi.quod dic vt per Arch.
5 in dicto c.ſi quis ſuadente.in glo.adde idem de eo &c.†Et vtrū
ille qui voluit manus in clericum inijcere violentas, & non po
tuit ſit excommunicatus.Ioan.dicit quod ſic,in dicto.c.ſi quis
ſuadente.ſed Hug.& Archid.ea cauſa.& q.ca.ſicut. & Hoſtien.
in ſum.eo.ti.§.qualiter proferatur. verſi.in primis contra.quod.
videtur verius & primam glo.Inno.hic ponit Bern.infra, eod
parochianos,& ibi dicam.

1 *Abſoluit quilibet in mortis articulo.*
2 *Abſolutio iniuriæ atrocis eſt papalis.*
3 *Abſolutio iniuriæ leuis eſt epiſcopalis.*
4 *Mulieres ab Epiſcopo abſoluuntur indiſtinctè.*
5 *Religioſi ab Epiſcopo abſoluuntur.*
6 *Serui ab Epiſcopo abſoluuntur*
7 *Canon ſi quis ſuadente,mulieres comprehendit.*
8 *Maſculinum concipit fœmininum in grammatica.*
9 *Maſculinum non concipit fœmininum in ſpecificatis.*
10 *Maſculinum non concipit fœmininum in ei promiſſis.*
11 *Maſculinum concipit fœmininum in materia indifferenti.*
12 *Maſculinum comprehendit fœmininum in materia ei conue- nienti.*
13 *Maſculinum concipit fœmininum in fauorabili.*
14 *Maſculinum non concipit fœmininum in odioſis.*
15 *Maſculinum concipit fœmininum in contractibus.*
16 *Maſculinum comprehendit fœmininum in verbis iudicis.*
17 *Maſculinum comprehendit fœmininum in ſtatutis fauorabili- bus laicorum.*
18 *Maſculinum non concipit fœmininum in ſtatutis odioſis laico- rum.*
19 *Maſculinum non comprehendit fœmininum in ſtatutis eccle- ſiaſticis.*
20 *Maſculinum concipit fœmininum in reſcriptis.*
21 *Maſculinum comprehendit fœmininum in priuilegijs.*
22 *Percutere volens clericum non excommunicatur.*
23 *Percutiens in caſu licito excuſatur.*
24 *Mandans percuti clericum an excommunicetur. 26.*
25 *Excommunicatio non fertur niſi pro peccatis.*
27 *Ratificans percuſſionem clerici an excommunicetur. 29.*
28 *Geſtum alieno nomine non ratificatur.*
30 *Conſulens percutienti clericum,an excommunicetur.*
31 *Ratihabitio non retrotrahitur quando non habetur ratum eo mo do quo geſtum eſt.*
32 *Ratihabitio non retrotrahitur in actu poſt tempus geſto.*
33 *Ratihabitio non retrotrahitur ſi ſit defectus de iure communi.*
34 *Ratihabitio non retrotrahitur defectu conſenſus in ſubſtantia- libus.*
35 *Ratihabitio retrotrahitur quamuis conſenſus deficiat in acciden talibus.*
35 *Ratihabitio an in delictis retrotrahitur. 38.*
37 *Voluntas per alium adimpletur.*
39 *Ratifico,quod meo nomine geſtum non eſt in ſpiritualibus.*
40 *Ratificare an poſſint quod meo nomine non geritur in tempora libus. 42.*
41 *Res potius deberet valere quam perire.*
43 *Libellus,quomodo concipiendus in manuum violentarum inie- ctione.*
44 *Manus violentæ quot modis inijciuntur.*

MVlieres. Si quæris, vtrum omnes mulie
res, & omnes perſonæ non ſui
iuris poſſint ab Epiſcopo ſuo abſolui pro inie
ctione manuum in clericum violenta, diſtin-
1 guè.† Aut in mortis articulo, & ille caſus ſemꝑ
eſt exceptus, vnde in illo caſu quilibet poteſt,
abſolui nedum ab Epiſcopo,ſed etiam à ſimplici ſacerdote, vt
probatur.17 q.4.ſi quis ſuadente.ſ.c.proxi.& j.e. quod de his.
2 &.c.quamuis.Aut aliàs,quam in mortis articulo & tunc†aut in
iuria eſt atrox,& ille caſus ſemper excipitur ita quod eo caſu
non poterit ab Epiſcopo abſolui,vt no.ſ.eo.ſi verò alicuius. in
princip.j.eo.cum illorum.&.c.relatum.Licet Ioan.Andre.hic
dicat per.j.pro ai. ſequentia,quod videtur in enormi læſione
vel morte poſſit abſoluere mulieres.arg.j.de electio. indemni
tatibus.§.ſed cum eas.li.6.Sed ille.§.parum facit: quia loquitur
in mulieribus religioſis, quæ non tenentur perſonaliter ire ad
curiam pro facto electionis,hic in enormi reatu, qui omnem
honorem excludit.C.vbi de crimi.agi opor.l.1. Dic ergo ſecū
dum Roma.& Alten.libro.7.titu.quis poteſt abſoluere ab ex-
communicatione.argu.2. verſicu.5.quod expedit eas mitti ad
3 curiam. † Aut iniuria non eſt atrox, & tunc aut ſunt impediti
infirmitate, inimicitia, inopia, puerili vel ſenili ætate, ſeu alia
corporis impotentia,de qua.j.eod.quamuis.& tunc poteſt per
4 Epiſcopum abſolui vt ibi. Aut non eſt & tunc†aut quæris de
mulieribus,& illæ omnes abſoluūtur de cōſuetudine,quæ om
nino amplectanda eſt. Vtinam enim nunquam peregrinaren-
tur,quia nec vagatio mulierum,& mariū ſecura eſt, ſed nec de
cens,vt patet.18.q.2.perniciosum.C.de procura.maritus.& in
eo quod leg.& no.ſ.de vita & honeſtate clerico.c.monaſterio
de cohabitatio.clericorum & mulierum.capitulo primo.Et cō
ſuetudo hanc poteſtatem dare poteſt ſaltem generalis, & per
Papam tacite approbata,vt.ſ.de offi.leg. quod tranſlationem.
Nec obſt.quod hic dicitur,quia disiunctio ſequens vel non, di
ſiungit hanc dictionem mulieres, nec illa verba ſui iuris non
ſunt,eam determinant,ſed ſequentia tantum. q.d. mulieres &
ſi ſui iuris ſint necnon,& maſculi qui ſui iuris non ſunt &c. Et
eſt hic ſubaudiendum necnon,& exponendum vel pro &, qđ
ſæpe accidit in iure.ff.de verbo.ſignifica.l.ſæpe ſecundum Ho
ſtien.idem Io.An.Quod intellige etiam ſi ſunt mulieres robu
ſtæ, & fortes, & hoc propter fragilitatem ſexus, vt hoc no.Spe
cu.titu.de ſententiæ prola.§.nunc autem.ver.illud quoque.ver
5 ſicu.quid ſi mulier.vbi de hoc:& Ioan.Andr.hic. † Aut quæris
de perſonis maſculis non ſui iuris,& tunc aut de religioſis, &

illi poſſunt abſolui ab Epiſcopo:vt.ſ.eod.monachi.Aut de ſe-
6 cularibus,& tunc aut de ſeruis, & illi poſſunt abſolui ab Epi-
ſcopo ſecundum diſtinctionem illius.c.relatum.j.eo. ſecundū
Bernar.& Hoſtien.Aut de filijsfamilias, & tales debent ad cu
riam mitti, niſi ſint intra pubertatem.j.eo.quis.&.c.vlt. ſecun
dum Lau.Bernard.& Innocen. hic.& idem Specu.in d.§. vt au
tem.verſi.illud quoque.verſi.quid de filiofami.Sed Hoſtien.di
cit quod hic,ſcilicet quod filijfa. puberes illuc mittantur non
dicitur ibi,& nō ſolum per ſeruos:ſed etiam per filiosfamilias
nobis acquiritur,inſti.per quas perſo.nobis acquiritur. in prin
cip.Et ideo eadem ratio videtur in his quæ & in ſeruis,vt nor.
j.eo.relatum.nam & hi ſui iuris non ſunt:vt.ſ.de conuer.inf.
c.fi.& tales excipiuntur:vt hic dicit ſecundum Hoſtien. cuius
opinio videtur verior per iſtud.c.quod generaliter loquitur.ar
gu.ff.de publiciana de precio.de leg.præſtā.l.1.§.generaliter.ſ.
de priuile.quia circa.maximè fauore patris ſui,cui fortè ſeruit,
ſicut ſeruus domino: & quia in nullius eſt præiudiciū videtur
ampliandum.j.de reg.iur.c.odia.libr.6.Vel potes dicere ſecun
dum Ioan.And.quod priorum opinio vera eſt quādo ſunt ſeor
ſum habitantes à patre regentes ſe: & fortè familiā vxoris, &
filiorum,& habent bona ſeparata, alias vera eſt opinio Hoſtiē.
7 Super eo.c. †Hic habes, quod canon latæ ſententiæ,
ſi quis ſuadēte.17.q.4. loquens de maſcu
lis extenditur ad mulieres,& ſic maſculinum concipit fœmi-
ninum Gratia huius,Si quæris, vtrum & quando maſculinum
concipiat fœmininum,vide per doctores iuris ciuilis,puta per
Lamb.de ſal.ff.de conſti.pecu.l.1.per dinum.ff.de verb.ſig.l.1.
per Cy.C.de ſer.fugi.l.quicunq; & per doc. iuris canonici,puta
per Hoſt.ſ.de offi.deleg.c.1.de teſt.Ray.in prin. per Specula.
tit.de diſput.aduoc.§.poſt hæc autem.4.col.ver.ſuper quo dic
per Car.& Io.And.j.de elec.generali.libr.6.& Genſel. extra de
ſepultu.c.1.in prin.in cle.& pleniſsimè per Archi.in d.c. ſi quis
ſuadente.Vnde circa hoc diſtingue. Aut quæris ſignificatione
propria verborum grammaticalium, & tunc maſculinū genus
concipit fœmininum, vt Petrus,& Maria ſunt albi,non ecōtra
ſecundum Lamb.& Cy.Aut quæris de legis vel canonis inter
pretatione,& tunc ſunt diuerſæ opiniones Cōmuniter dici ſo
let ꝙ in fauorabilibus maſculinum concipit fœmininum.ff.de
pact.l.tres fratres.& de conſti.pecu.l.1.de verb.ſig.l.1. In odio
ſis nō,& ideo ſi pater exhæredat filium naſciturum, ſi naſcitur
filia non erit exhæredata,vt.ff.de ven.in poſ.mit.l.1.§. quare ſi
ita.Alij dicunt ꝙ ſi maſculinum verbū proferatur ab homine,
& eſt odioſum,non comprehendit fœminam, & ſic intelligit
prædictus.§.quare ſi ita.Sed ſi à lege ſiue ſit odioſum ſiue non.
fœmina continetur,vt hic.& ff.de iuriſd.omn.iudi.l. ſi quis id.
Odoſ.dicebat ꝙ etiam ſi à lege proferatur verbū odioſum, nō
comprehendit fœminam,niſi id lege caueatur.Gar.& Io.And.
in d.c.generali.dicebant quod verbum maſculinum prolatū à
canone comprehendit fœminas,vt in d.c.ſi quis ſuadente iun-
cto.c.iſto.quod verum niſi eadē vel alia conſtitutione excipia
tur fœmina.j.de elec.indemnitatibus.§. ſed cum eas.j.de hær.
9 c.ſtatutum.a.& de pœnis.c.quæcunq;.lib.6.Tu dic latius, ſ aut
maſculinum præciſe ſpecificat maſculinum, & tunc ſiue ma-
ſculinum proferatur à lege ſiue ab homine ſua appellatione
non continetur fœmininum,vt.C.de veſti.ole.l.1.& 2.C. nulli
licere.l.vna lib.11.Inſti.quibus mod.ſi.tu.§.1.& in d.c. Raynal
dus.in princip. ibi filijs maſculis :& ibi filios maſculos &c.Aut
maſculinum non ſpecificat præciſè maſculinum , & tunc, aut
conſtat de mente proferentis,& illa eſt ſequenda.ff. de condic.
& demon.l.in conditionibus.ff.de verbo.ſignifi.l.nepos procu
lo.de reg.iur.l.ſemper in ſtipulationibus . & l.in ambiguis.ſ.de
offi.deleg.ſuper quæſtionum.§.intentionis.j.de verbo.ſignifi.
intelligendum.& eſt expreſſum.ff.de leg.3.l.Lucius.§.quæſitū.
aliàs fieret fraus.ff.de legibus.l.contra legem.j.de reg.iur.c. vl
10 tim.lib.6.Aut non apparet,& tunc aut in illo caſu eſt aliàs pro
uiſum ſexui fœminino, & tunc maſculinum non concipit fœ
mininum,vt.ff.de libe.& poſthu.l.ſi ita ſcriptum.C.de his qui
ve.æta.impe.l.2 de interdic.matri.l.1.& 3.ad legem Iul.maie.l.
quiſquis §.ad filias.Aut non eſt aliàs prouiſum, & tunc refert
ſecundum Archi.in d.c. ſi quis ſuadente . aut ſunt verba legis,
aut canonis,ſiue teſtamentorum,ſiue cōtrahentium , aut iudi
cis,aut ſtatutorū,aut reſcriptorum,aut priuilegiorum,aut be-
11 neficiorum,ſeu immunitatum.Si legis vel canonis , tunc † aut
maſculus profertur in materia indifferenti ad vtrumq; ſexum,
& tunc porrigitur ad fœmininū , ſiue tractetur de fauore ſiue
de odio,vt.ff.de iuriſdi.om.iudi.l.ſi quis id.de pactis.l.tres fra-
tres.de neg.geſt.l.3.de conſti.pecu.l.1.§.1.C.de ſacroſan.eccle.
habeat vnuſquiſq;.C.de ſeruis fug.l.quicunq;.vnde vi.l.ſi quis
in tantam.extra de deci.c.1.cum ibi no.per Io.And. ſuper ver-
bo quandoq;.& Gemi.& Genſel.& econtra.in cle. Si proferat
fœmininū porrigitur ad maſculinum non vi conceptionis, ſed
virtute indemnitatis rationis: quia iura non in ſingulas perſo
nas,ſed generaliter conſtituuntur.ff.de legibus.l. iura. quia ſūc
lēa videtur ſcripta cauſa exempli : vt patet in diſcurrendo per
oēs libros.fforum.& ſ.de reſcriptis ſignificauit.& de foro com
peten.ex parte.de conceſ.præb.c.vlti.j.eodem contingit inter
dum.1.Fallit ſecundum Archi. quandocunq; ex hmōi conce-
ptione damnificaretur reſpublica.ff.de iure immunitatis.l.a. in
fine.vbi habes quod immunitatem datæ generi poſteriſque ad
eos,qui fœminis ſunt nati non pertinent . Item fallit in tutela
patronorum,quia dicit lex vbi commodū ſucceſsionis & onus
tutelæ.inſti.de legiti.patro.tu.§.vlti.It ē fallit, quia prohibetur
patronus petere vel exigere operas à libera voluntate eius nu-
pta propter ſiniſtram ſuſpicionem,ſed patrona non vetabitur:
quia ſuſpicio hic nō cadit.ff.de oper.libert.l.ſicut patronus vel
potes dicere quod ibi loquitur in materia differēti vt ſequitur.
Aut fertur in materia differenti:& tunc, aut in materia conue
nienti ſoli ſexui maſculo,& tunc non concipit fœmininum, vt
patet in tractatu de procur.dicit lex.ff. de procur.l.1.quod pro
curator eſt is qui aliena negocia mandato domini adminiſtrat,
& ſub prolatione maſculi non continetur fœmina, quæ regula
riter non poteſt eſſe procuratrix, quia virile officiū eſt.ff.de ꝓ
cura.l.neq; fœmina.C.de procur.l.alienam. Et in tractatu de fi
deiuſſoribus:quia mulier regulariter nō poteſt eſſe fideiuſtrix.
ff.& C.ad velle ia.& per totum.Et in tractatu de tute. quia mu
lier regulariter non poteſt eſſe tutrix.ff.de tute.l.tute.& l.fi.de
ren.iur.l.2.C. quando mulier tut.offi.fungi.poteſt.l.1.& not.ſ.
12 de appel.ex parte.a.†Aut in materia conuenienti ſoli ſexui fœ
minino,& tunc maſculinum concipit fœmininum , imo ſolus
13 ſexus fœmininus cōtinetur,vt.ff.de vſuris.l.æquis.†Si ſunt ver
ba teſtatoris,tunc,aut tractatur de fauore, & tunc maſculinum
concipit fœmininum.ff.de teſt.tu.l. ſi quis ita.de le.2.l. ſi ita ſit
ſcri.de leg.3.l.Lucius.§.quæſitū.& l.ſeruis legatis.& l.qui duos.
14 †Aut de odio,& tunc non cōcipit fœmininū.ff.de ven.in poſſ.
15 mit.l.1.§.quare ſi ita.†Si ſunt verba contrahentium, tunc ver-
bum non egreditur ſuos terminos.quia non reperitur cautum
in iure quod in hoc caſu maſculinum concipiat & cōtineat fœ
mininum,quia in poteſtate paciſcentis fuit leges apertius ſcri-
bere.ff.de pactis veteribus,de verbo.oblig.l. quicquid. Nec mi
rum,quare aliud hic,quam in teſtamentis, qm̄ plenior habetur
interpretatio in teſtamentis, quam in cōtractibus inter viuos.
16 ff.de reg.iur.l.in teſtamentis.ſ.de don.cum dilecti.†Si ſunt ver
ba iudicis proferentia verba contra perturbantes iuriſdictio-
nem ipſius,& contra rebelles,tunc maſculinū concipit fœmini
num.ff.ſi quis ius di.non obtempe.l.vna. Et hoc ideo ne iuriſ-
dictio iudicis vilipendatur,& ſit deluſoria.ff.ne quis in loco pu
blico.ſi.l.vbi.ſ.de offic.deleg.præterea.&.c. ex literis ſecūdum
Hoſtien.& Archi.& in hoc concordat Iaco.de ra.& Cy. in d.l.
quicūq;.Tu verò hoc caſu potes dicere idem per omnia quod
dictū eſt.ſ.in verbis prolatis à lege.arg.ff.de iuſti.& iure.l.nam
& ipſum ſecundum Lamb.Si ſunt verba ſtatutorum tunc, aut
ſtatutorum perſonarum ſecularium , vt eccleſiaſticarum . Si ſe
17 cularium,tunc ſecundum Hoſtien.& Archi.†Aut tractatur de
odio,& tunc maſculinum nō concipit fœmininum , quia ſtatu
ta ſunt ſtricti iuris,& odio ſunt reſtringenda.ff.de libe.& poſt
hu.l.cum quidam.j.de reg.iur.c.odia.li.6.& pœnæ ſunt molliē
18 dæ.ff.de pe.interpretatione.de pe.diſtin.1.pœnæ. †Aut tracta-
tur de fauore,& tunc maſculinum concipit fœmininum. arg.l.
alle.ff.de ven.in poſ.mit.l.1.§.quare ſi ita & quia fauores amplia
tur vt in d.l.cum quidam.Et ratio quare aliud in ſtatutis homi
num,quam in legibus communibus , in quibus eſt ſupra dictū
indiſtinctè quod ſiue tractetur de fauore,ſiue de odio,maſcu
num concipit fœmininum,quod eſt cōtra illud, mitius agitur
cum lege q̄ cū miniſtro legis.ff.de arbi.l.celſus.Rō eſt, quia ma-
iori pœna debet ligari ille qui offendit legē principis ſcriptā,&
eiuſdem legis magiſtrum.i.iudicem,q̄ priuatos hoīes ſeu ſtata
priuatorum hominum,quia ratione maioris dignitatis, & au-
thoritatis augetur crimen.ſ.de male. ſtatuimus . Item alia ra-
tio,nam leges cum maxima deliberatione conduntur & publi
cātur.35.q.9.apoſtolicæ.C.de legi.l.humanum.Sed ſtatuta ſecu
larium perſonarum plerumq; ſine diſtinctione , & iniqua per
ipſos laicos conduntur,vt patet.ſ.de conſti. quæ in eccleſiarū.
de re iudi.cū cauſa.& de immuni.eccle.nō minus.j.eo.nouerit
&.c.grauem.& idcirco inquantum ſunt fauorabilia ampliātur,
& inquum odioſa reſtringuntur . Et per hoc poteſt decidi quæ
ſtio:ſtatutum eſt de facto, ꝙ mater non ſuccedat filio , nūquid
poteſt

poteſt ſuccedere filiæ? & certe cũ ſtatutum ſit odioſum in præ
iudicium matris, & contra ius reſtringẽdum eſt, vt non exclu
datur à ſucceſsione filiæ ſm Hoſt. & Archid. Et ſi quæris quæ
eſt ratio quare verbum maſculinum prolatum à iudice conci-
pit fœmininum indiſtinctè, in ſtatutis autem diſtinguitur, vt
prædictum eſt, dic ſecundum Archid. quod ratio eſt, quia non
eſt præſumendum quod iudex ſine magna cauſa durum ſtatuat
vel iniquè decernat. ff. de iuſti. & iur. l. 1. ĵ. de verbo. ſig. forus. §.
in omni. ſed ſtatuta ſecularia plerunq; conduntur ſine delibera
tione vt dictum eſt: & probatur. C. de ſacroſan. eccle. auth. caſſa
& irrita de furtis auth. nauigia. vnde propterea ſeculares cõſue
uerunt ponere in ſtatutis pœnalibus vtrumque ſexum, dicen-
19 do ſi quis vel ſi qua contrarium fecerit &c. †Si ſunt ſtatuta per
perſonarum eccleſiaſticũ, tunc maſculinum prolatum ab ipſis
ſtatutis indiſtinctè concipit fœmininum, niſi fortè vilitas exi
mat aliquem, vt patet in eo quod leg. & no. ſ. de loc. c. 1. de clan
de. deſpon. cum inhibitio. §. pe. ad idem. C. de adul. quæ adulte-
rium. Et eſt ratio inter ſtatuta eccleſiaſtica & ſecularia, quia ec
cleſiaſtica cũ magna deliberatione & maturitate conduntur ar. ſ.
de his quæ fi. à præl. nouit. de exceſ. præ. c. 1. & potiſsimè conci
lia ſynodialia. ſ. de ma. & obedi. c. quod ſup. & de accuſati. c. ꝙ
ſicut. Ad hoc facit qđ no. Gen. extra de priuile. ca. 1. gl. a. in cle.
dicens ꝙ ſtatutũ pœnale extenditur propter identitatem ratio
nis. Eſt & alia & rõ, q̃a non ſunt odioſa, ſed fauorabilia: vt patet
in eo qđ legi. & no. ĵ. eo. c. penu. eo. ti. c. cum medicinalis. li. 6. ſe
cundum Hoſt. qui quædam poſuit in di. c. Raynaldus. & Guil.
de mon. lau. in d. c. 1. gl. a. extra de priuileg. in cle. & plenius Ar
20 chid. in d. c. ſi quis ſuadente. †Si ſunt verba reſcriptorum, tunc
maſculinum concipit fœmininum: vnde ſub illa clauſula qui-
dam alij de qua traditur. ſ. de reſcrip. ſedes apoſtolica. poterunt
21 conueniri fœminæ: vt no. Bern. compoſt. ibi. †Si ſunt verba pri
uilegiorum ſiue immunitatum: tunc maſculinum concipit fœ
mininum, vt ſi conceſſum eſt priuilegium vel immunitas fi-
lijs meis vel poſteris meis, extenditur ad filias meas. ff. de iudi.
immunita. l. 4. Et meritò quia principis immunitas ſiue benefi
cia largiſsimè interpretãda & amplianda ſunt. ff. de conſti. prin
cip. l. 1. & vlti. ſ. de dona. cum dilecti. ĵ. ti. 1. olim quod intellige.
vt no. ſ. de conſan. & affi. quod dilectio. & quod no. compo. ſ.
de reſcri. cauſam quæ. Et quamis communiter dicatur maſculi
num concipit fœmininum tamen econtra regulariter fœmini
num non concipit maſculinum vt. ff. de leg. 2. l. ſi ita reſcriptũ.
Sed fallit in verbis fœmininis prolatis à lege cauſa exempli ſeu
facti accidentis non iuris miniſterij: vt. ſ. dixi in verſi. & econ
tra ſi proferetur. Item in caſu nã ſi patronus fecit iurare liber-
tam ne nubat, amittit iura patronatus, & idem ſi fecerit iurare
libertum ne nubat, amittit iura. ff. de iure patrona. l. adigere.

Super eo. c. Ad declarationem gl. ſi. Bern. hic. Si quæ-
ris, vtrum propter iniectionem manuum
violentam in clericum factam per aliquem de mandato vel au
thoritate alterius, vel altero ratum habente, vel cõſulente inij-
ciens vel mandans, vel ratum habens, vel conſulens: excom-
22 municationem incurrat. Diſtingue. †aut iniectio facta eſt ſo-
lum voluntate & affectu etiam procedente ad factum in perfe
ctum, tum vt quia volens manus temere violentas inijcere in
clericum ipſum inſultauit, & viſus fuit percutere: ſed non per
cuſsit nec tetigit, & ex hoc nullus excommunicationem incur
rit. Quia verba illius canonis. 17. q. 4. ſi quis ſuadente. ibi vio-
lentas manus iniecit &c. cum effectu ſunt intelligenda. argu. ſ.
de cle. non reſid. relatum. vt hoc no. Ioan. de pe. diſtinc. 1. ſi quis
pulſatus. & expreſsius Hug. in d. c. ſi quis ſuadente. & Archidi.
eadem cauſa. & q. c. ſicut. glo. 1. & 17. q. 1. qui bona. §. ſi ergo. in
magna gl. ſua. ad fi. verſi. in pœnis autem ſpiritualibus. & Card.
ĵ. de pe. c. fœlicis. li. 6. ſuper verbo ratum habuit & Archid. ibi
in §. præſenti. Ioan. An. ibi in nouella Licet Ioan. contra Inn. d.
c. ſi quis ſuadente. & malè fallit in illo qui cardinalem eſt hoſti
liter inſecutos, licet ipſum nõ tetigerit, quod eſt ſpeciale in car
dinali vt in c. allegato fœlicis. §. præſenti ſecundum Card. Arch.
23 & Io. And. ibi. †Aut iniectio facta eſt realiter & de facto, & tũc
aut iniectio facta eſt in caſu licito & permiſſo à iure, & tũc nul
lus eſt excommunicatus, & de hoc habes plures caſus. ſ. eo. c. 1.
& 3. & per Bernar. & Hoſt. ĵ. e. cum deſideres gl. niſi in caſibus
& c. cum voluntate & Hoſt. ponit. 21. caſus in ſum. eo. ti. §. quis
poſsit excommunicare ſub. §. ſuper illo autem canone. & frater
Io. in ſum. confeſ. eo. ti. q. 35. poſt hæc. &c. Aut eſt facta in caſu
prohibito & damnato, & tunc aut quæris primo de inijciente
ſeu percutiente, & conſtat quod ille dummodo ſit capax excõ
municationis, quia doli capax & ſanæ mentis, eſt excommuni-
catus. 17. q. 4. ſi quis ſuadẽte. & eſt expreſſum. ĵ. eo. vniuerſita
tis. & c. quantæ. Nec præceptum iniuſtum hoc caſu excuſat, vt
ĵ. eo. relatum. 11. q. 3. Iulianus. & c. non ſemper. vt no. Bern. hic
24 in verſi. ſed contra. verum eſt & Hoſtien. †Aut quæris de man
dante, & tunc aut ipſe mãdans moritur ante manuum iniectio
nem, factam aut non. Si moritur ante, tunc dicit Ber. hic in ver.
ſed pone ꝙ non eſt excommunicatus, quia mandatum morte
extinguitur. ff. manda. inter cauſas. inſt. mand. §. rectè. ſ. de offi.
leg. licet. & c. relatum. Idem tenet Vin. & Inno. hic. Sed Hoſti.
hic contra, dicens quod ſi non pœnituerit ſatis eſt excommuni
catus, cum cõſtet quod deceſſerit in peccato mortali, vt patet.
ĵ. e. à nobis. 2. 24. q. 2. legatur. 25. diſtin. qualia. Idem Goff. hic di
cens, quod eſt excommunicatus niſi reuocẽt ante mortẽ man
datum, & maximè cum intelligatur decedere in eadem volũta
te. ſ. de baptiſ. maiores. ff. de manumiſ. vind. l. ſi pater. 4. Et bene
excommunicatur quis poſt mortem, vt patet. 24. q. 2. ſanè pro
fertur. ad idem. 24. q. 2. nec quiſquam. idem Archi. 78. diſt. c. vl
tim. & ĵ. eo. cum quis ſuper verbo incurris. li. 6. idem Odof. de
ſenis. ti. de vi & vi armata. 3. q. quod ſi ego, quod credo verius.
Si non moritur ante, tunc aut non pœnituit nec reuocauit man
datum ante iniectionem, & tunc verè eſt excommunicatus,
vt hic. nam qui per alium facit. & c. ſ. de reſtit. ſpolia. cum ad ſe
dem ad fi. & c. ĵ. de reg. iur. qui per alium. li. 6. cum concor. alle.
hic & ibi. Aut pœnituit ante iniectionem, & tũc, aut reuocauit
mandatum & mandati reuocatio re integra ad procuratorem
ſeu mandatarium peruenit, & tunc non eſt excommunicatus.
ar. ff. de procu. l. ſi procuratorem. ff. mandati. l. ſi mãdaſſent. Aut
non reuocauit mandatum vel reuocauit ita tarde ꝙ reuocatio
non poteſt ante iniectionem ad mãdatarium peruenire, & tũc
dicit Inn. quod licet de culpa valeat redargui & puniri, tamẽ in
canonem non incidit, niſi qui dolo facit. ad hoc facit quod ipſe
Inno. no. ſ. de homi. ad audiẽtiam. Idem. ſ. quod non incidit in
25 canonem tenet gl. Guil. ſuper Ray. eo. ti. †quia ſententia cano-
nis, quæ ſemper eſt iuſta vt no. 11. q. 3. c. 1. & in Spec. tit. de poſi
tionibus. §. 7. ver. quid ſi pono aduerſariũ. & per Archi. 50. diſt.
ex pœnitentibus, non ligat illũ qui eſt in charitate, alias iniqua
& iuſta eſſet, nec fertur niſi pro peccato mortali. 11. q. 3. nemo
Epiſcoporũ. ſed Ber. & Hoſt. cõtra. hic per dictã. l. ſi mãdaſſem.
ff. ad mace. l. ſi tñ, & l. ſi filius. ff. quod iuſſu. l. 1. in prin. ſ. de ꝓcu.
mandato. & c. ex inſinuatione. & ſ. de reſcriptis. ex parte deca-
ni. Et idem Hoſt. in ſum. eo. ti. §. qualiter proferatur. verſi. ſed
quid ſi mandauerit. & frater Io. in ſum. confeſ. eo. ti. q. 215. quid
ſi mandauerit &c. Idem Specu. titu. de lega. §. iuxta propoſitio
nis circa. 10. col. verſi. ſed quæritur an occiſione. verſi. ſi autem
poſtquam. & Odoſ. de ſenis, in dicta. q. quid ſi ego. & idẽ tenet
26 Lamber. ff. de offi. procura. Cœſaris. l. 2. diſt. 2. in fine. †Sed Bar.
Brixien. in fine quæſtionis venerealis. in q. quæ incipit aliquis
mandauit dicit quod talis, quo ad Deum non tenetur, tamen
quo ad eccleſiam excõmunicatus eſt, quod verum videtur ſm
Io. An. ĵ. eo. cum quia gl. 2. li. 6. idem Alten. lib. 7. ti. 3. ad fi. verſi.
quid ſi quis non iniecit. Et hoc credo verius, quod quantum ad
eccleſiam probatur per iura alleg. quantum verò ad Deum pro
batur Ezechiel. 18. & 33. c. & 26. quæſt. 6. agnouimus. de pœni.
diſtinctio. 1. hæc idem. & diſtinctio. 7. nullus. ver. quod quãuis.
vbi dicitur in quacunq; die impius egerit pœnitentiam ab om
nibus peccatis ſuis quæ operatus eſt liberatur, & cuſtodierit,
omnia præcepta mea & fecerit iudiciũ & iuſtitiam, vita viuet,
& non morietur, omnium iniquitatum eius quas operatus eſt
non recordabor & c. arg. ad idem. ſ. de iureiuran. quemadmodũ
in fine. ĵ. eodem. à nobis. 2. Et ad rationem Innocen. reſpõdeo
quod mandans in mandando eſt in dolo, ſed tn reuocando in
tempeſtiuè eſt in culpa: & illa reuocatio intempeſtiuè facta nõ
purgat nec reuocat dolum præcedentem. Malum. n. ſeu pecca
tum ſequens non excuſat malum ſeu peccatum præcedens, ſed
magis aggrauat vt leg. & not. 86. diſtinctio, tanta nequitia. C. de
epiſco. audien. l. nemo. ſ. de temp. ordi. c. literas. ſ. de pœnis. c. 1.
Nec obſtat quod. ſ. dictum eſt, quod ſentẽtia canonis, quæ ſem
per eſt iuſta, non ligat illum qui eſt in charita. & c. quia verũ eſt,
ſi conſtaret eum eſſe in charitate, ſed eccleſia nõ præſumit talẽ
in charitate, tum propter mandatum dãnabile & doloſum præ
cedens, tum propter tardam & moroſam reuocationem. arg. ff.
ad. l. Aquil. ſi putator. ĵ. eo. quantæ. quam reuocationem præſu
mo fictam vt canon illudatur. Quæ reuocatio ſi tueretur reuo
cantem daret occaſionem delinquendi, cũ quilibet poſſet man
dare clericum percutere, & ſcienter tarde reuocare, qđ eſſe nõ
debet: quia iura quæ maleficia puniunt nõ debent viam malefi
cijs aperire. C. de indi. vidui. tollen. l. 2. in fi. & p impunitatis au
daciam fierent qui neq; fuerãt nequiores, vt. ĵ. e. vt famæ. Quæ
ratio ceſſat in moriente pœnitẽte, de quo nõ eſt veriſimile qđ

fictè pœniteat, & quod ſit immemor ſalutis æternæ. C.ad.l.Iu.
27 repe.l.ſancimus.1.q.7.ſancimus.† Aut quæris de ratû habente,
& tunc dicit Innocen.indiſtinctè quod incidit in canonem.ar.
C.de inceſtis nuptijs.l.3.ff.de offic.proconſul.& leg.l. obſerua
re.§.fin.non faciendo mẽtionem vtrum factum fuerit nomi
ne ſuo vel non.& idem innuit Hoſtien. Tu verò ſubdiſtingue.
Aut iniectio manuum violenta facta eſt nomine ipſius poſtea
ratum habentis:aut non. Si ſic tunc, aut habet ratam iniectio-
nem tanquam nomine ſuo factam,& tunc incidit in canonem,
quia ratihabitio etiam in malefi.mandato comparatur.ff.de vi
& vi armata.l.1.§.quotiens.verſi.ſed & ſi cum aliquis.ad quod
facit quod no.glo.ibi de reſtit.ſpolia.cum ad ſedem.Et hoc te
net Tancred.& Berna.hic & eſt expreſſum.j.eo.cum quis.1.re
ſponſo lib.6. Aut habet ratam iniectionem nõ vt nomine ſuo
factam,ſed vt quilibet alius homo puta, quia dicit benedictus,
Deus quia talis verberatus eſt,quia malus homo erat, & tûc nõ
incidit in canonem per ea quæ no.doc.ff.de vi & vi armata.l.1.
§.quotiens.& Archid.2.q.5.auditum.glo.adde ſed hoc non ad
mittas, dicentes quod ſi aliquod maleficiũ ſit nomine meo &
ratum habeam quod illud factum ſit,nõ tamen ratum habeam
quod illud factum ſit nomine meo,non tamen teneor quaſi ra
tum haberem,& ſic etiam ſentiebat dominus Albericus. Et ſi
iniectio non eſt facta nomine ratum habentis:tunc nõ incidit,
28 vt eſt expreſſum in d.c.cum quis in fine.† quia quis non poteſt
habere ratum,quod eius nomine non eſt geſtum,vt ibi & j.de
regu.iur.c.ratum quis.lib.6.ff de nego.geſſis.l.ſi pupilli.§.ſed ſi
ego.& §.ſeq.de prec.ſi ſeruus.& hoc idem no.Gem.& Io.An.
j.de pœnis.c.fœlicis in princi.ſuper verbo habuerit.li.6. Iſtam
diſtinctionem vtrum iniectio facta ſit nomine ratum habẽtis,
vel non:approbant Tancre.& Bern.hic & Ioan.17.q.4.omnes
eccleſiæ.glo.fi.& vide Archi.ibi in glo. antepenulti. penulti. &
fi. Iſtam etiam diſtin.approbat Archi.17.q.4.cap.qui bona.§.ſi
ergo.in magna glo.circa.7.column.verſicul.ſed fallit in caſu.&
29 Acur.ff.de regu.iur.l.deiecit.† Et intellige quod dictum eſt de
ratum habente iniectionem nomine ſuo factam, quod incidit
in canonem.ſ.à tempore ratihabitionis, & non à tempore inie
ctionis,vt no.Archidia.in d.c.omnes gl.fi.& Archid.& Ioann.
Andr.in d.c.cum quis.ſuper verbo incurris. Et iſtam ratihabi-
tionem in corde retinuerit,ita qđ de ipſa non poſsit fieri fides,
& ſi talis ſit ligatus,quoad Deum,non tamen quoad eccleſiam
militantem,quæ non iudicat de occultis,vt patet in eo quod le
gatur & notatur.s.de ſimo.ſicut tuis.&.c.tua nos.j.e.à nobis.
2.ſecundum Hoſtien.hic idem Gemi.in dicto.c.omnes.& Ge
mi.& Ioan.And.in dicto cap.cum quis.& Aſten.lib.7.titu.3.ad
30 verſicu.quod ſi quis iniectionem. † Aut quæris de conſulente,
& talis etiam nedum verberans clericũ eſt excommunicatus,
nam talis videtur conſentire in delicto:ergo ligatur. argumen.
17.q.4.omnes infrà,eod.quantæ.ff.de adul.l.is cuius opere. de
verbo.ſigni.l.ſæpe.ad fin.inſtitu.de iniur.§.1.Nam & de perſua
ſu tenetur quis.ff.de ſeruo corru.l.1.§.fi.ad.l.Aquil. item ſi ob-
ſtetrix.§.1.86.diſt.tanta. Talis etiam ſecuto homicidio homi-
cida clerici cenſetur:vt patet.s. de homici. ſicut dignum.§.qui
verò.vbi hoc no. Hoſt.ſuper verbo inflammaſſe.& §.fi. &.ca.ſi
gnificaſti.2.§.1. ibi & ſi percuſſor.ergo & pro abſolutione eſt
ad ſedem apoſtolicam tranſmittendus.j.eod.perpendimus. Et
hoc intellige quando iniectio ex conſilio eſt ſecuta, vt probãt
iura inducta,quod dic vt no.ſuprà de offic.delegati.c.1.vel quã
do participat in crimine præcedenti infrà eodem nuper.§.in
ſecunda.ſecundum Hoſtien.

Super eo.c. Si quæris, vtrum ratihabitio retrotraha-
tur,& mandato comparetur, diſtingue:
Aut quis ratum habet quod ſuo nomine non eſt geſtum, & de
31 hoc dic vt dicam.j.diſt.proxim. † Aut quis habet ratum,quod
ſuo nomine eſt geſtum:& tunc aut habet ratum negocium nõ
eodem modo quo geſtum eſt nomine ſuo ſed aliàs, vt quia di
xit gaudeo quod contraxiſti,non tamen quod contraxiſti no-
mine meo,vel gaudeo quia talem interfeciſti, non tamẽ quod
interfeciſti nomine meo, & tunc retrotrahitur, nec mandato
comparatur,vt no.gloſſ.& doct.ff.de vi & vi arma.l.1.§.quo-
tiens.ver.ſed & ſi cum aliquis.& in ijs quæ dixi.s.diſt.proxi.ar.
bonum ad hoc.ff.de preca.l.ſi ſeruus.vbi dicitur quod ſi ſeruus
tuus mãdato tuo precario rogauerit,vel ratum habuerit, quod
ille rogauit tuo nomine,teneberis,quaſi precario habeas, ergo
à contrario ſi ratum habeas ꝙ ille rogauerit, non tamen ꝙ ille
rogauerit tuo nomine non teneberis. Ad idem.ff.de calum.l.2.
ad fi.hoc etiam probatur ar.l.qui dicit ꝙ poteſt quis approbare
factum & non qualitatem facti,vt.ff.arbi.tu.l. cum interdictæ
ar.etiam ad hoc.ff.ſol.matri.l.Lucius. & ff. quorum lega.l.1.§.
ꝙ ait prætor.2.& Cy.C.de accu.l.nõ eo minus.vbi de hoc.Aut
habet ratum negotium eo modo quo geſtum eſt nomine ſuo,
vt geſtũ eſt nomine ſuo,& tunc, aut quæris in cõtractibus vel
quaſi,aut in delictis vel quaſi.Si in contractibus vel quaſi,tunc
32 † aut quis ratificat actum in eo tempore quo ipſum actum ge-
rere non poteſt,& tunc non retrotrahitur nec mandato compa
ratur,verbi gratia, defertur tibi bonorum poſſeſsio, debes eã
agnoſcere intra.c.dies ſi eſt de collateralibus.pone ergo,agnoui
bonorum poſſeſsionem nomine tuo intra.c.dies poſtea tu rati
ficaſti agnitionem meam poſt.ca.dies, non prodeſt ratificatio.
Vel cõdemnatus es,appellaui pro te intra.10.dies, poſt 10.dies
tu ratificaſti, non valet ratificatio nec retrotrahitur, quia iſtis
temporibus quibus ratificaſti nõ potuiſti bonorum poſſeſsio
nem agnoſcere,vel appellare,vt.ff.rem ratam ha.l.bonorum.de
ap.reci.l.1.& 2.q.6.non ſolent. ibi quod mox reus ratum ha-
beat &c.Aut quis ratificat actum eo tempore quo ipſum gere
re & exercere poteſt,& tûc,aut actus quẽ ratificat ab initio de
ficiebat alia ratione quam propter defectum conſenſus. aut de
ficiebat propter defectum conſenſus,ſi alia ratione quam pro-
33 pter defectum conſenſus,& tunc† Aut ille defectus erat de iu-
re communi,& tunc non retrotrahitur nec mandato compara
tur,verbi gratia,proconſul antequam intret prouinciam ſuam
ratificat ea quæ à legato acta ſunt,non valet ratificatio,quia nõ
deficit delegatio propter defectum conſenſus,ſed propter de-
fectum iuriſdictionis,vt.ff.de offi.proconſul.l.obſeruare.§.fin.
licet ille caſus hodie non teneat per ea quæ dixi ſuprà de præ-
ſum.manda.diſt.2.ad idem.ff.ad trebel.l.ſed & ſi ante.in fi.Aut
ille defectus erat de iure ſpeciali,& tunc retrotrahitur,vt.ff.de
dona.inter virum & vxo.l.donationes.in fi. Si actus deficiebat
propter defectum ſolius conſenſus,tunc aut conſenſus deficie
34 bat in ſubſtantialibus in accidentalibus. † Si in ſubſtantialibus,
tunc non retrotrahitur,vt filiofa. vel pupillo defertur hæredi-
tas,non poteſt eam adire ſine iuſſu patris vel tutoris,& ſic iuſ-
ſus eſt de eſſentia aditionis, ſi adeat ſine iuſſu ſeu conſenſu pa
tris,vel tutoris,& poſtea pater vel tutor ratificet non valet adi
tio.ff.de acquiren.hæred.l.ſi quis mihi bona.§.iuſſum. ad treb.
l.ſeruo inuito.in prin.Et ſecundum iſtud membrum intelligit
Pe.de bella parti.in d.§.quoties.quod proceſſum factum cum
filiofa.vel cum minore ſine authoritate patris, vel tutoris, vel
curatoris,& ipſe pater vel tutor vel curator poſtea ratificare nõ
poteſt,quia filiusfam.vel minor non eſt integer homo ad ſtan
dum in iudicio niſi reintegretur per authoritatẽ patris vel tu-
toris,& ſic eſt defectus in ſubſtãtialibus actus.C.de bonis quæ
lib.l.cum non ſolum.§.neceſſitate.C.ſi aduerſus rem iudi.l.cũ
& vos minores.qui da.tutores poſ.l.in vniuerſis. ad idem ſi ca
non competenti iudi.per totum.Et quod no.per glo.ff. de iu-
di.l.licet.& C.de iur.fiſci.l.inſtar.libr. 10.dicens,quod proceſ-
ſus iudicialis factus,vel ſententia lata per priuatum nomine iu
dicis ſine delegatione vel commiſsione præcedẽte non valet,
nec poterit poſtea per iudicem ratificari.& idem Ioann.10.q.
2.capitu.1.& Archidia.ibi in gloſſ.vltimo.& Innocen.ſupra de
offic.delega.prudentiam gl.ſed quid ſi iudex & Hoſtien.l. ibi &
Bernard.in gloſſ.2.in fin.verſicu.ſed pone & Specu.titu.1.§.ſu
pereſt videre.verſicu.quid ſi committens.& titu.de ſententia.
§.ſequitur videre.verſicu.quid ſi nulla & Cardi. infra de offic.
ordin.Romana.ſuper verbo foraneos.libro.6. melius infrà de
reg.iur.cap.ratihabitionem.in fin.&.c.ea quæ eod.lib. & G.j.
de offi.deleg.c.cum plures.ſuper verbo porro.in fin.eod.lib.&
Ioan.Andre.j.de re iud.c.penũ.glo.in eo.lib. vbi dicit quod in
ſententijs non habet locum ratihabitio.idem Pe.de bel.perti.
& Cyn.C.qui pro ſua iuriſdi.iudi.da.non poſ.l. vnica. idem Io.
And.j.de reg.iur.c.ratum quis in nouella.libro.6.vbi quærit de
quatuor quæſtionibus,quarum duas ſcripſi.s.de offi. dele.pru
dentiam.diſt.2.in fi.& aliàs duas.s.de elec.dudum.1.diſt.2. cir
ca medium ibi.Ad hoc facit quod no.Io.An. &c. idem Aſten.
libr.7.titul.4.de excommunicatione maiori.q.vtrum excom-
municatio,licet Bernard.s.de ſo.compe.ſignificaſti.gloſſ.vlti.
verſicu.Epiſcopus verò contrarium dicere videatur. Ad idem
s.de reſcriptis nonnulli.&.cap.ex parte decani.in fine. vbi non
valet reſcriptum impetratum ſine mandato,licet ille cuius no
mine impetratum eſt poſtea ratum habeat, & idem poſſet dici
in omnibus in quibus deſideratur initium.16.q.4.cap. placuit
lo.2.§.poteſt.ff. de reg.iur.l.quod ab initio.j. de re.iur.c.nõ fir
35 matur.libr.6.† Aut actus habet omnia ſua eſſentalia,ſed deficit
propter defectum conſenſus in accidentalibus,& tunc ratiha-
bitio retrotrahitur,& mandato comparatur tam in contracti-
bus,verbi gratia mutuatur filiofa.contractus mutui habet ſua
eſſentialia omnia qua cõſenſum partium & numerationem,&

tamen

tamen propter timorem machinationis in mortem patris eſt
inefficax, vnde ratificatione patris ſecuta valet cõtractus.C.ad
macedo.l.vlt.vbi pro parte Lamber.& Cy.ponunt iſtam diſti.
quam in quaſi contractibus.ff.de neg.geſt.l.Pomponius.quam
in diſtractibus.ff.de ſol.l.verò procuratori.& melius de condi.
ind.l.ſi procur.ꝗ in vltimis volũtatibus.C.de dona.inter vir.&
vx.l.donationes,§.in iudicijs,ſiue fiat ratificatio verbo, vt agit
contra me nomine procuratorio pro aliquo, non habes man-
datum propter hoc iudicium non deficit in ſubſtantialibus,qa
ſunt ibi partes, & iudex.ff.de procu.l.Plaucius.ĩ.ti.t.c.ſorus.§.
in omni.tamen in accidentalibus deficit propter defectum mã
dati, & ideo ratihabitio retrotrahitur &c.ff. de iudic. l. licet.
2.quæſt.6.non ſolent.ĩ.de iur.iuran.c.vltim.lib.6.& de reg.iur.
ratihabitionem.eod.lib.ſine facto:vt.ff.rem ra.ha.l.3.§.falſut.
vnde ratum habere videtur ſoluens expenſas factas in cauſa. ar
gumen.ff.de decur.l.penu.ſ.de re iud.quod ad conſultationem
de limo.ſicut tuis in fi.& no.car.de electione quàm ſit. lib.6.&
Specu.tit.de ſindi.ver.ſed pone quod vniuerſitatis.ad idem.C.
36 ſi maior factus.l.2.& per totum. †Sequitur de delictis vel quaſi
& tũc aut quæris vtrum ratihabitio retrotrahatur, & dic quod
non:& ob hoc lex loquens in delictis nunquam poſuit verba
retrotrahi, ſed poſuit verba mandato comparari: vt patet in di
cto.§.quotiens.verſ.ſed & ſi cum aliquis.ff. de vi & vi arma.le.
1.& de reg.iur.l.deiecit.de quo dic plene vt no.Car.Guil.& Io.
And.ĩ.eodem cum quis.libro.6.pro hoc etiam bene facit.ff. de
his qui no.infa.l.quid ergo.in prin.& quod no.Io.And.extra de
conſanguinita.& affinita.c.vnico, ſuper verbo ſcienter. in q.ſed
quid contraxit iñ cle.Aut vtrum mãdato comparatur, & tunc
Ioan.fa.& Archidi.17.q.4.c.omnes eccleſiæ glo.fi. & Hoſtien
ſis.ſ.de his quæ fi.à præ.cũ vos.in fi.& Accu.in dicta.l. deiecit.
dicunt quod ſi factum tale eſt, quod per alium nomine meo ex
plicari poteſt, ibi ratihabitio mandato comparatur, vt hic & in
dicto.§.quotiens.verſi.ſed & ſi cum aliquis.& de hoc not.ſ. de
electioni.ſi alicuius.& de ſymon.ſicut aliàs non, vt ſi adulteriũ
à te perpetratum ratum habui:quia nihil ago. Idem tenent ali-
qui docto.in dicto verſi. ſed & ſi cum aliquis. dicentes, quod
in omnibus delictis ratihabitio mandato comparatur.præter-
quam in delicto adulterij, quod non tranſgreditur perſonam.
argum.C. de cad.toll.l.vnica.§.ne autem & hæc fuit opi. Ia.de
Are.Sed Pe.de bel.perti.in dicto.verſi.ſed & ſi cum aliquis. di
cit,& credo quod bene idẽ in adulterio, quod in alijs delictis.
Nam ratihabitio mandato cõparatur, & conſtat quod poſſum
mandare alicui quod committat adulterium cum vxore Titij.
Vnde dic quod ſic homicidium poteſt per alium adimpleri, ſic
& adulterium. Vnde ſicut non teneor de homicidio, quia illum
interfeciſti, ſed quia de mandato meo tu illum interfeciſti
& voluntatem meam per alium ad impleui:ſic poſſum volũta-
tem eam per alium adimplere in adulterio, vt volo corrumpe
37 re vxorem talis, vt ſit meretrix, †ſic voluntas mea poteſt adim
pleri per aliũ ſicut per me:& hoc tenet Iac.de ra.& Pet. & Cy.
C.ad mace.l.vlt.& C.de accuſ.l.non ideo minus. Dico ergo in-
diſtinctè, quod in delictis ratihabitio mandato comparatur:vt
in iuribus alleg.Sed fallit in muliere quæ ratam habuit mortẽ
mariti ſui quam non tractauit nec ordinauit: nam hoc caſu ra
tihabitio non impedict matrimonium cum ipſo interfecto
re poſtea contrahendum: vt no.Ber.de conuerſi.infi.c.1.glo.ex
eo iuxta fi.& Hoſt.ibi.& frater Io.in ſum.confeſ.tit.de impedi
mento criminis.q.quid ſi præcepit.& Archi. 17.q. 1.qui bona.
§.ſi ergo.in magna glo.7.columm.ver.ſed fallit in caſu.Item fal-
lit in caſu.ff.de iis qui no.infa.le.quid ergo. vbi dicitur, quod ſi
filius tuus in poteſtate tua exiſtens nubat cum muliere intra
tempora luctus te ſciente & conſentiente tu es infamis: ſecus
38 ſi te ignorante & cõſentiente. † Pone ergo ꝙ filius tuus de vo
luntate tua contraxit cum aliqua muliere exiſtente intra tẽpo-
ra luctus,ꝗ tu ignorabas eſſe intra tempora luctus tu poſtea ad
cuius notitiã hoc deuenit nihilominus ratificas huiõi mãdatũ:
certe ratificatio nõ cõparatur mãdato, nec eris infamis.Sed dic
qđ ibi loquit qñ nõ eſt geſtũ nomine patris, & ſic non põt ratũ
haberi, vt.ff.de reg.iu.l.ratũ quis. Vel dic qđ loquitur qñ opus
eſt facto in initio, non ex poſt facto, vt ibi expreſſe dicitur: vt
no.Car.in d.c.ratihabitionẽ:qa eius eſt velle cuius eſt nolle, &
econtra.ff.de reg.iur.l.cuius eſt velle.Modo cõtracto matrimo
nio ab initio de voluntate tui patris hoc ignorantis, non eſt in
voluntate ſeu poteſtate tua illud diſſoluere:& ideo ex quo lici-
tè ab initio contrahitur matrimonium quo ad te ignorantẽ, ſi
poſtea ratificat non præiudicat tibi tuum velle, quia non potes
nolle.Et de iſta materia no.Ber.& Hoſtien.in dicto.c.cum vos
ſuprà de iis quæ fiunt à præl.ſine conſenſu ca.gl.fi.

Super eo.c.

Si quærit, vtrum poſſum habere ratum
quod meo nomine non eſt geſtum, diſtin
39 gue, †aut quæris in ſpiritualibus. Et tunc dicit Guili.ĩ.de pe.ca.
fœlicis in prin.ſuper verbo habuit.li.6.ꝙ poſſum habere ratũ,
quod meo nomine non eſt geſtum, ad hoc 9.q. 2. Lugdunen.
ſuprà de elect.quod ſicut.§.ſi autem &.c.ſi alicuius. Et potiſſi
mè in maleficio, ad hoc.c.ſi alicuius. & ſuprà de ſymon. ſicut
tuis.ad fi.verſ.niſi poſtea.nam in talibus ratihabitio retrotrahi
tur.ff.de vi.& vi.arma.l.1.§.ſed & ſi cum aliquis.aliàs eſt verſic.
ſub.§.quotient. Et huius ſententiæ videtur fuiſſe Innocent.
hic in glo.vltima verſu idem eſt etiam.& expreſsius Bern.in di
cto.§.ſi autem.glo.ſic patet quod electio.verſi.item patet hic.
40 †Aut quæris in temporalibus, & tunc. Go.ſtat regulæ. infrà, de
reg.iur.c.ratum quis lib.6.ff.de neg.geſt.l.pupilli.§. ſed ſi ego.
de preca. ſi ſeruus.Sed tu dic ſecundum Pet.de bell. perti.in d.
§.quotiens.ver.ſed & aliquis, & Petr.& Cyn.C.de accuſa.l.non
ideo minus. Aut negotium de quo quæritur ſine ratihabitione
habet plenum effectum ſuum ſecundũ quod agitur inter agen
tes, & ſecundum intentionem agentium. verbi gratia, aliquis,
interficit hominem, vel perpetrauit aliud delictum ſuo nomi-
ne, effectum ſuum habet ſine ratihabitione, & in talibus dicũt
quod non operatur ratihabitio in præiudicium ratihabentis,
ex quo non ſuo nomine delictum eſt perpetratum, & ita intel-
ligis iura proxim.alleg.& in hoc concor. Archi. & Ioan.Andr.
ĩ.de pe.c.fœlicis.in prin.ſuper verbo, ratum.li.6. Aut negocium
de quo quæritur ſine ratihabitione non habet ſuum plenũ effe-
ctum ſecundum intentionem agentium, vt eſt videre qñ obli-
gatur ab alio res mea, vel quando contrahitur cum ſeruo vel fi
lio meo nomine proprio, in quibus caſibus non habet illud qđ
geritur plenum effectum abſq; mea ratihabitione: & tunc poſ-
ſum habere ratũ non meo nomine geſtum in mei præiudiciũ,
vt.ff.quod iuſſu.l.1.§.ſi ratũ.& de pig.l.ſi fundus. §. ſi neſciente.
Ad idem facit.C.ſi in vna eadem quæ cauſa in integ.reſtitu.po
ſtu.l.vnic.de vſuca.pro emptore.l.venditioni.vbi etiam de hoc
tangit Cy.ad idem.ſ.de pact.quotiens.& de iis quæ fi. à præ.ſi
41 ne conſen.c.cum vos. †Et eſt ratio:quia res debet interpretari
vt potius valeat quam vt pereat:& ideo cum ratihabitione va
let.ff.de re dub.l.quotiens.de re.iur.l.quotiens. Et in hoc con-
cor.quod not.Cyn.in dicta.l.vnica.C.ſi in vna eademque cau-
ſa.,& dicta.le.venditioni.dicens, quod illud quod meo nomi
ne geſtum non eſt, ratum habere non poſſum: verũ eſt vt oriat
actio negociorum geſtorum.Sed quantum ad alia bene poſſum
habere ratum, & mihi præiudicat, vt in §.ſi neſciẽte. Vnde po
tes dicere tribus membris, ꝙ regulariter nõ poſſum habere ra
tum non nomine meo geſtũ, q̃tum ad hoc vt oriatur actio ne
go.geſt.vt in §.ſed ſi ego, quantum ad alia potes dicere, vt.ſ.in
ver.ſed tu dic non diſtinguendo inter ſpiritualia & temporalia.
Et iura alle.ſ.in prin.loquentia in iuribus ſpũalibus, loquũtur,
in caſu illo vbi negotiũ de quo quæritur ſine ratihabitione nõ
habet ſuum effectum ſecundum intentionem agentium, vt pa
tet in eis. Vel dic ad.§.alle.ſi autem. ꝙ ibi non eſt ratihabitio.
ſed remiſsio contemptus ſiue iniuriæ, ſecũdum Io. An.ibi. Et
ad.c.Lugd.dicunt Card.& Io.An.in dict.c.ratum. ꝙ ibi fuit fa
cta ordinatio nomine proprij Epiſcopi, & ſpes in eo poſita, qđ
ratum haberet. Vel verius dic ꝙ ordinatio facta à proprio Epi
ſcopo bene tenet quod ad ordinem, licet non quo ad executio
nem.ſ.de tem.or.ꝙ tranſlationem.&.e.ti.c.1.& 2.lib.6.ibi igi
tur Epiſcopus proprius non ratificauit collationem ordinis
quo ad ordinem, quia non erat neceſſe, ſed quo ad executionẽ
diſpenſatiuè illi contulit quam non habebat ſecundum eos.

43 Super eo.c.in fine.

†Ex hoc.capit.videtur quod
ſi propono in libello meo ꝙ
Titius iniecit in me manus temere violentas, quòd ſufficit
alium probare inieciſſe de mandato ſuo, vel nomine ſuo, ipſo
hoc ratum habente. Ad idem infrà de reg.iur.qui per alium li.
6.In contrarium videtur, quia alia eſt cauſa agendi in vno, & in
alio.ſ.de cauſa. poſ. & propriè.c.fi.& de re iud. Abbate ſanè. §.
cæterum. lib.6.ff.de excep.rei iud.ſi mater.§.eandem. & l.& an
eandem.§.actiones.no.Inn.ſ.de dona.inter dilectos. Credo di
ſtinguendum, aut propono ipſum, & titium manus inieciſſe, &
tunc intelligo veram gl.Inno.ita quòd in proceſſo ponẽdo vel
articulando de iniectione per alium facta, poſitio vel articulus
eſſet impertinens, ſicut illa vel ille qui nõ clauditur ſub libello.
44 Sed dicẽdo ſimpliciter, puto quod in proceſſu poterit poni &
articulari de triplici iniectione, ſiue per ſe ſiue per alium, eius
mandato, aut eius nomine facta, quia iſtis modis fit iniectio
vt hic.& ita no.Cardi.in deiecto de fundo petente reſtitui in
d.c.qui per alium.

PORRO. Hic patet quod occulti peccatores ligantur conſtitutionibus pœnalibus eccleſiæ: & quod eccleſia iudicat de occultis, circa quod diſt. vt dixi ſuprà de Symo. ſicut tuis. in fi.

Super eo. c. Si quæris, vtrum, & quando quis debeat excommunicatum vitare, dicam infrà. eo. cum non ab homine.

1 *Excommunicatus mino. excom. non vitandus.*
2 *Priuilegiatus ab epiſcopo excommunicatum vitet.*
3 *Priuilegiatus à Papa cum excommunicato participat.*
4 *Priuilegiatus de iure cum excommunicato participat.*

NVLLI. Si quæris, quis poſsit priuilegio ſe tueri, quo minus excõmunicatos vitare tenea-
1 tur, diſtingue, †aut excommunicatos minori ex-
communicatione, & tales, quis vitare non tenet,
nec peccat etiam venialiter cum eis participando,
cum non ſint excluſi à communione hominum,
ſed tantum à participatione ſacramẽtorum. ſ. de exce. à nobis.
& de cle. excom. mini. ſi celebrat vbi de hoc. Aut excõmuni
catos maiori excommunicatione: & tunc, aut quæris de priuile
gio non in corpore iuris clauſo, aut de priuilegio in corpore iu
2 ris clauſo. ſi de priuilegio non in corpore iuris clauſo, tunc †aut
de conceſſo per Epiſcopum vel alium quam per Papam, & tale
non excuſat arg. huius. c. quod loquitur de priuilegio apoſtoli-
cæ ſedis quod eſt maius. Et ſi illud de quo magis videt ineſſe
nec ineſt, nec id de quo minus. 6. q. 1. imitare. 8. q. 1. ſi ergo. 32.
q. 5. ſi Paulus. & hoc innuit ſpe. rubrica vlt. operis ſui. ad fi. verſ.
quid ſi Epiſcopus. vbi dicit ꝙ ſi epiſcopus præcepit mihi vt
communicem alicui puta Titio, quem ſcio excommunicatũ,
& in ſuo præcepto adiungit excommunicato errorem in ſen-
tentia exprimit, vnde non debeo obedire. j. eod. per tuas. 11. q.
3. ve qui dicitis. & ſi propter hoc me excommunicat, non tenet
ſententia, vt in dicto. c. per tuas. Si verò non addidit excommu
nicato, ego tamen ſcio illum excommunicatum, non debeo
obedire, imo illum vitabo. j. eod. cum non ab homine. & idem
no. Vinc. & Archi. 11. q. 3. qui iuſtus. & Ioan. An. j. eod. cum de
3 ſideres. †Aut de priuilegio conceſſo per Papam: & tunc aut pri
uilegio ſpeciali & ex cauſa conceſſo, & illud excuſat, vt patet in
eo quod le. & no. ſ. de elec. ſignificaſti verſ. aiunt enim. de pri-
uile. cum & plantare. §. quod ſi templarij. & j. eo. ſi vere ſecun
dum Innocen. & Hoſtien. Ab. & Ioan. And. idem Aſten. lib. 4.
aliàs. 7. titu. de pœnis participãtium cum excommunicatis. ar
ti. 2. in fi. Aut de priuilegio generali, vt ꝙ omnibus excommu
nicatis communicare liceat ſine cauſa conceſſo vel de priuile-
gio ſpeciali ſimpliciter ſine cauſa cõceſſo, & tale non excuſat.
Nam ſecundum Io. Apoſtolum excommunicato nec aue, dicẽ
dum eſt. 2. Io. 1. ca. & 24. q. 1. omnis qui. 11. q. 3. excommunica-
tos. Nec cum eo debemus cibum ſumere. 2. q. 1. multi. 11. q. 3.
ad menſam. & ſecundum Chriſtum dominum Mat. 18. c. ſi nõ
audierit eccleſiam, ſit tibi ſicut ethnicus, & publicanus. de quo
ſ. de iudi. nouit ſm Inn. & Hoſt. & Io. An. hic. Ergo ius non po
teſt Papa deſtruere, licet ipſum ex cauſa poſsit modificare, &
declarare. ar. 15. diſt. ſicut ſancti euangelij. 25. q. 2. ſi ea deſtrue-
rem. Nec prodeſt appellatio contraria. j. c. proxi. nec conſuetu
do. ſ. de conſue. cum inter vos. & c. fi. de præſcri. c. fi. Et eſt ra-
tio, vt ibi no. & de præben. extirpandę. §. cum igitur ſecundum
Hoſtien. & Ioan. An. Et ꝙ Papa non poſsit totum illum cano-
nem in genere tollere, dicit Abb. verum ſine generali concilio.
4 †Si quæris de priuilegio in corpore iuris clauſo, tunc dic quod
illo poteſt quis tueri in caſibus, vt patet in eo quod leg. & no. j.
eo. quod in dubijs. & c. inter alia. & c. cum voluntate. ſecũdum
Inn. Hoſtien. hic & Ioan. An. poſt eos. dicit etiam Hoſtien. hic
quod Papa participando cum excommunicato non peccat, qa
ſi ignorat hoc excuſatur, ſi verò hoc ſcit videtur talem abſol-
uere. argu. infrà. eod. ſi aliquando. Tu dic quod propter hoc nõ
5 videtur eum abſoluere, vt extra. eod. ſi ſummus in ſe. & dicam
in c. ſi aliquando infra eod.

1 *Iniuriam monachus non remittit.*
2 *Iniuriam monaſterium remittit.*
3 *Iniuriam clerici eccleſia non remittit.*
4 *Iniuriam eccleſiæ clericus non remittit.*
5 *Iniuriam Ro. eccleſiæ Papa non remittit.*
6 *Iniuriæ monachi ſatisfactio monaſterio facienda.*
7 *Iniuriæ clerici ſatisfactio ei facienda.*
8 *Iniuria clerici duplicem actionem producit.*
9 *Iniuria coram quo iudice æſtimanda.*

PAROCHIANOS. Ad declarationem gloſ. primæ. Si quæris, vtrum
iniuriam factam monacho vel monaſterio in ꝑ
ſona ipſius monachi, ipſe monachus vel ipſum
monaſterium remittere poſsit: vel vtrum iniu
riã clerico vel eccleſiæ in perſona clerici factã,
1 ipſe clericus vel eccleſia remittere poſsit diſtingue. † Aut quæ-
ris de primo. ſ. de iniuria facta monacho vel monaſterio in per
ſona monachi, & tunc aut quæris, vtrum monachus ipſe poſsit
eam remittere, & dic ꝙ nõ, ſicut nec filiusfamilias iniuriam ſi
bi factam remittere põt in præiudiciũ patris. ff. de pac. l. in per-
2 ſonam. † Aut vtrũ monaſterium poſsit eam remittere, & dic ꝙ
ſic. ar. 12. quæſtione prima, nullo. & c. non dicatis. ſicut & pater
põt filio inuito remittere iniuriam ei factã, niſi perſona patris
ſit vilis & abiecta. ff. de iniur. l. ſed ſi vnius. Aut quæris de ſecũ
3 do. ſ. de iniuria facta clerico ſeculari, & tũc †aut quæris, vtrum
ipſa ſecularis eccleſia cuius clerico facta eſt iniuria ipſam re-
mittere poſsit, & dic quod non, arg. 17. q. 4. quicquid inuentus,
ſm Ber. cuius eſt iſta diſtinctio vſque huc. Quod verum indi-
ſtinctè intelligendo de actione iniuriarũ competenti ipſi cleri
co læſo, quod poteſt remittere &c. Sed actione cõpetẽtẽ eccle-
ſiæ nec læſus remittere poteſt nec Epiſcopus ſolus, nec ambo
ſimul: vt 23. q. 4. ſi is qui. 63. di. ſalonitanæ. Imo requiritur con-
ſenſus capituli, cum & ipſum læſum intelligatur. Vnde nec præ
latus ſine capitulo nec econtra, hanc iniuriã remittere poteſt,
nec licet à capite membra recedere, nec econtra. 12. dic. ca. 1. ſ.
de præſcrip. cum non liceat. ſ. de ijs quæ fiunt à præ. c. 1. & 2. &
fi. & ſ. de ijs, quæ fiunt à majo. parte. c. c. 1. & 2. vt hoc. no. Hoſ.
j. eo. cum deſideres. §. fi. ſuper verbo ex hoc. & Io. An. poſt eũ.
idem no. Io. An. in c. alleg. ſalonitanæ. & c. ſi is qui & 2. q. 7. accu
ſatio glo. fi. & c. quapropter. glo. fi. & Ber. & Hoſtien. ſ. de foro
cõpe. ſi diligenti. & c. conqueſtus in fi. & j. eo. contingit. primo,
idem Inno. in dicto. c. contingit. glo. 1. & Ioan. And. ibi poſt eũ
& glo. infrà de elect. quia ſæpe. ſuper verbo teſtituerint libr. 6.
4 † Aut econtra, vtrum clericus ſecularis iniuriam factam eccle-
ſiæ in perſona ſua remittere poſsit, & tunc dicunt Inn. ſ. e. non
dubium. & Ioan. And. hic. Aut quo minus incidat in canonem,
& dic quod non. Et idem intellige hoc caſu vt iniuria facta mo
nacho. ar. infrà, eo. contingit, primo. Aut vtrum actionem iniu
riarum remittere poſsit. Et dicit Inno. in dicto. c. non dubium.
quod ſic indiſtinctè, quod verum ſecundum Hoſti. ibi & idem
innuit Ioan. An. hic de actione iniuriarum competente cleri-
co, ſed actionem competentem eccleſiæ, remittere non poteſt
5 vt no. in d. c. cum deſideres. † Ad quod facit quod no. Ber. ſuprà
de maledict. c. 1. glo. 2. & Hoſt. ibi poſt eum dicentes, quod Pa
pa etiam non poteſt remittere iniuriam ſibi factam quatenus
tangit Romanam, eccleſiam, per iura alleg. de iſta materia noſ.
Aſten. lib. 4. aliàs. 7. tit. quomodo abſolutio fieri debet artic. 2. q.
nunquid monachus. & ver. ſeq.

Super eo. c. Ad declarationem gloſ. ſed cui dabitur. Si quæris cui de iniuria facta perſonæ eccle
ſiaſticæ ſit ſatisfactio facienda, & coram quo iudice ſit æſtimã
da, diſtinguo: aut quæris de primo cui ſit ſatisfactio facienda,
6 & tunc † Aut iniuria facta eſt religioſo, & tunc indiſtinctè ſatiſ
factio dabitur monaſterio, niſi fortè monachus eſſet in ſcholis
de licentia. arg. ff. de iudic. l. ſi longius. quia quicquid monacho
datur, monaſterio acquiritur, ſuprà de ſta. monach. cum ad mo
naſterium. ſecundum Ber. & Hoſtien. hic. Aut eſt facta clerico
ſeculari, & tunc aut quæris de iniuria ipſum clericum concer-
nente & ſibi competente: aut de iniuria facta eccleſiæ in perſo
7 na clerici eccleſiam concernente & ſibi competente. † In pri-
mo, aut ipſe clericus adhuc viuit & ſibi ſatisfaciendũ eſt vt hic:
Aut eſt mortuus, & tunc dic vt le. & no. ſ. de pe. cle. 2. ſecũdum
Bern. & Hoſti. in ſecundo caſu refert, aut clericus eſt beneficia
tus vnius eccleſiæ, aut diuerſarum eccleſiarum. Si vnius, tunc
ſatisfaciendum illi eccleſiæ. j. e. cum deſideres. §. fi. nec præmiſ
ſionem vnius fit præiudicium alteri vt ibi patet. & ff. de iniur. l.
1. §. vſque adeo. Si diuerſarum eccleſiarum, videtur diſtinguen
dum, vtrum habeat vtranque intitulatam ex diſpenſatione Pa-
pæ, aut vnam intitulatam, & aliam commendatam, & in cuius
contumeliam fuit hæc iniuria irrogata per. l. ff. de iniur. le. item
apud labeonem. §. prætor ait, qui ſeruum alienum. §. ſe. & §. præ
tor ait ſi quid aliud. & §. ſi vſumfructum. & §. fi. & §. ſe. & inſti.
de iniur. §. ſi communi ſeruo. ſ. de teſta. relatum. 2. §. fin. vbi de
8 hoc. † Vnde in clerico ſeculari poteſt dici quod duplex iniuria
ſemper intelligitur facta fuiſſe, vna clerico, & altera eccleſiæ, &
quilibet poteſt remittere ſine alterius præiudicio. j. eo. cum de
ſideres. §. fi. & c. cõtingit. 1. Et quod eccleſiæ cuius eſt clericus
dignoſcatur

dignoſcatur fieri iniuria, eſt expreſſum.ſ.de for.compet.c.2.&
arg.ſ.de Iudæis, poſtulaſti.2.q.7.accuſatio.in fi.& no. Hoſti.in
ſum.eo.tit.9.& qualiter hæc abſolutio.ſub.§.2.ver.poteſt dici.
Imo etiam ſi fiat cum concanonico meo, videtur mihi facta,
& collegio, vt no.Hoſt.in ſum.de reſti.ſpo.§.1.in fin. Nec mire
ris ſi ex eadem iniuria competat duplex actio:nam & quando-
que ex ea triplex actio oritur, vt puta ſi filiæfa. vxori iniuria in
terrogetur, nam ex hac nedum ipſa, ſed vir, & pater eius agũt.
ff.de iniur.l.1.§.1.& inſti.de iniur.§.patitur.ver.itaque ſecundũ
Hoſt.hic infrà.eo.c.cum deſideres.& plenius in d.§. & qualiter
hæc abſolutio.ſub.§.ſecundum verbo.ſed cui applicabitur, de
hoc etiam no.frater Ioan.in ſumm.confeſ.eod.tit.q. centeſim.
ver.cui applicabit.& Aſten.li.7.tit.quomodo abſolutio fieri de
beat.articulo.2.q.ſed quia applicabitur. vbi in præmiſsis con-
9 cordant.† Aut quæris coram quo iudice ſit iniuria extimanda,
& tunc dicunt quidam quod coram iudice percuſſoris, & ſic in
terdum in foro ſeculari, inſti.de iniu.§.ſed poſtea. Alij vt Vin,
dicunt quod ſemper coram iudice eccleſiaſtico ratione acceſ-
ſionis, argu. ſuprà de coniugio ſeruo. propoſuit ſuprà de dona.
inter vir.& vxo.c.12.& 3. Solue, aut igitur ad ſatisfactioné in-
iuriæ, & tunc habet locum, quod dicunt primi: aut coram eccle
ſiaſtico à quo etiam petitur quod talem excommunicatum de
nunciet, & tunc habet locum quod dicunt ſecundi, quia non
aliter abſoluitur niſi ſatisfaciat. vt hic dicit. Et de foro habet læ
ſus optionem, vt ſuprà de foro compe.cum ſit generale. & de
ali.mu.iudicij cauſa fac.c.ſi.ſecundum Bernar.& Hoſtienſ.quo
rum gloſ.hic approbat Archidiaco.11.quæſtio.3.cum aliquis.
aliàs eſt illa glo.in c.allegato.vltim.licet Ioan. ibi in gloſ.ſed po
ne.aliter innuat.

1 *Parere eccleſiæ, & eius iudici idem ſunt.*
2 *Iuram entum obedientiæ, quæ contineat.*
3 *Iniuſto manda to non obediendum.*

Ex tenore. Ad declarationem glo.1.& gl.
dum tamen. Si quæris, vtrum
idem eſt iurare parere mandato iudicis, & iurare
parere mandato eccleſiæ, & vtrum ſi mandatum
1 eſt iniuſtum ſit ei obediẽdum, diſtingue:† aut quę
ris de primo ſcilicet vtrum idem eſt iurare parere mandato iu
dicis, & parere mandato eccleſiæ, & dic ꝙ ſic. Et quocunque
iſtorum modorum iuretur, ſemper intelligitur tantum de mã
dato iuſto, rationabili, poſsibili, & honeſto, ar.ff.pro ſocio, ſi ſo
cietatem.§ arbitrorũ, de oper.li.li libertus.& patet in eo quod
l.& no.ſ.de ele.cauſam quæ de arbi.c.2.ſ.de iureiur.veniens.&
ca.quintaualliſ.Sed ex virtute ſic præſtiti iuraméti nõ poſſunt
præcipi niſi duo, primum id quod habetur.j.eo.§.1.ſecundum
ꝙ ſatisfaciat læſo.j.c.proxi.&.c.ea noſcitur ſm Ber.Ho.& Io.
An.hic.Idem.ſ.ꝙ hæc duo iuramenta ſint idem in effectu, no.
Ber.ſ.de his, quæ vi metuſve cauſa fi.c.1.ſuper verbo, quod no
ſtro.& Ho.ibi & in ſum.eo.tit.;& qualiter ſub.§.ſed quæritur,
vtrum excommunicatus & Io.An.hic & Alanus.j.eo.cũ deſi
deres.& Aſten.lib.7.tit.quomodo abſolutio fieri debet arti.1.
q.vtrum excommunicatus licet Io.contra, & malè.1.q.7.ſi qui
voluerint.gl.fi.& de forma abſolutionis vide in ſpe.ti. de ſen-
2 tentia.§.vt autem, ver.porro.† Quod vero dictum eſt quod ex
vi iuramenti non poſſunt præcipi niſi duo, non credo, imo po
teſt præcipi ꝙ ſatisfaciat eccleſiæ iniuriatæ, vt.ſ.diſt.proxi.Et
quodlibet aliud iuſtũ, licitum, & honeſtũ, puta peregrinatio,
vel ieiunium maxime ſi non eſt ſoluẽdo, & ſic in pœnã aliam
oporteat commutari.ar.ſ.de dolo & contu.finem in fi.de ma
le.c.2.in fi.cum ſuis concor.ad quod facit quod no.Ber.j.eod.
ea noſcitur.gl.ſemper hoc.& Hu.ibi poſt eum vel aliàs corrigi
3 non poſsit.ar.ſ.vt lit.non conte.ca.quã frequenter.in fin.† Aut
quæris de ſecundo.ſ.vtrum ſi mandatum eſt iniuſtũ ſit ei obe-
diendum, & dic quod non.11.q.3.cap.non ſemper.c.dominus
&.c.Iulianus.arg.ff.de pig.l.obligatione generali.j.de re. iur. in
generali.li.6.ſm Ber.& Ho.hic & ideo ſi præcipiat ei ꝙ nõ ap
pellet, vel aliquid aliud de quo non cogitabatur, licitè poterit ap
pellare, vt no.Hu.Io.& Archi.6.q.4.quod bene in gl.fi.& Ho-
ſtien.in dict.§.& qualiter hæc abſolutio.ſub.§.quartum.& Bar
to.Brixien.in quæſtione dominicali quæ incipit, cum cauſa cu
iuſdam clerici.vbi quærit de quodam clerico qui iurauit ſpõte
quod ſtaret mandato Epiſcopi ſui coram quo caſu ſua ſuper ec
cleſia ventilabatur, qui epiſcopus præcepit ei vt eccleſiæ renũ-
ciaret, nec ſuper hoc appellaret, an teneatur obedire, & ſoluit
ſecundum Tan.quod non, ſed poterit non obſtante iuramen
to appellare, quia iniquum eſt præceptum.

1 *Excommunicatus non adimplens iniuncta in excommunicatio-
nem incidit.*
2 *Sacerdos à deo poteſtatem abſoluendi habet.*

De cætero. Ad euidentiam gl.non dicit.ſi quæ
ris, vtrũ abſolutus propter mortis
periculum, vel aliud impedimẽtum ab eo a quo aliàs
nõ poterat abſolui, ſi ceſſante impedimento ſe non
præſentat cum cõmode poteſt ei à quo aliàs abſolui debebat,
vel cuius conſpectui ſe debebat præſentare, recidit in eandem
1 ſententiam ipſo facto.† Dicunt Go.Ber.& Ho.in ſum.eo.ti.§.
& qualiter hæc abſolutio. ſub.§. ſed quid ſi non ſeruat. quod
non, & bene pro illo tẽpore. Sed hodie malè, & eſt expreſſum.
j.eo.eos.li.6.ſecundum Io.An.& G.& Car.ibi in glo.3.Eſt etiã
expreſſum extra de pe.c.ſi quis ſuadente.§.fi.in cle.& dic vt ibi
per Io.An.in gl.antepenu. Et intellige, quod incidit in priſtinã
excommunicationis ſententiam ceſſante impedimento, & ali
quo modico tẽpore indulto, quo ſibi de neceſſarijs valeat pro
uidere, arg.ff.ex qui cau.ma.l.ab hoſtibus.§.fin. ſecundum Ho.
& Io.An.hic & Io.An.ibi. Et quod hic dr̃ locũ habet ſm Inn.
& Hoſt.Iu.And.niſi rationabiliter fuerit appellatum, quia tũc
ſtabit mandatis illius qui de appellatione cognoſcit infra. eod.
2 ſacro.§.pe.& ſi.ſ.de offi.ordi.ad reprimendam.† Et cum glo.2.
Ber.hic concor. Tancr. Inno.Hoſt.& Io.And. ſecundum quos
in ſumma neceſsitate abſoluit ſacerdos ſua authoritate quam
habet à Deo ſuprà de rap.in literis.

1 *Cautio nuda pro contumacia ſufficit.*
2 *Inijciens manus violentas ſatisfaciat de iniuria.*

Ad hæc. Ad euidentiam glo. fina. Si quæris,
vtrum cautionem, & quam excom
municatus abſolui petens præſtare teneatur, di
1 ſtinguit Hoſti.hic. † Aut eſt excõmunicatus pro
ſimplici contumacia, & tunc nuda cautio. Aut
pro offenſa dubia, & tunc ſufficiens cautio debet dari, ꝙ ſi no
toria ſit offenſa, ſatisfactio præcedere debet, quod dic vt.j. de
ver.ſi.ex parte.1.&.cap.olim. ergo ſi aliquis ſit excommunica
tus pro iniectione manuum in clericũ: & conſtet de iniectio-
2 ne, non ſufficit iuratoria cautio,† imo requiritur ꝙ primitus ſa
tisfaciat ſicut expreſſe le.j.c.proxi. Niſi ex forma mãdati aliud
contingat, vt fuit.ſ.e.c.ex tenore.&.c.de cætero.&.c.cum de-
ſideres quicquid dicat Ber.ſecũdum Hoſt.& Io. An. & de hoc
nota plenius in dicto.c.ex parte.& dixi.ſ.de iudi.c.primo.

1 *Iniuriarum actio annalis.*
2 *Iniuriarum exceptio perpetua.*
3 *Iniuriantis epiſcopum omnia bona committuntur.*
4 *Iniurians priuatum arbitrariè punitur.*
5 *Clerici ſolum vſum habent in beneficijs.*

Ea noſcitur. Ad euidentiam huius.ca. & gl.Si
quæris infra, quod tempus læſus
poteſt petere ſibi ſatisfactionem fieri ab excommu
nicato pro iniectione manuum violenta, & de qui-
bus reb᷒, & qualiter ipſa ſatisfactio fieri debeat diſtingue. Aut
1 quæris de primo.ſ.intra quod tempus &c.& tunc† aut hæc ſa-
tisfactio petitur iure actionis: & tunc intra annum poteſt peti,
elapſo vero anno non poteſt peti, vt.C. de iniurijs. le. ſi non
conuicij. Aut petitur iure exceptionis, & tunc etiam poſt an-
2 num ſatisfieri oportebit.† Vnde quandocunque excommuni-
catus ex hac cauſa petet ſe abſolui, poteſt læſus excipere, & di-
cere, domine ſupplico ne ipſum abſoluatis, niſi mihi prius ſatis
faciat ſicut debet, vt hic, & argu.j.eod.cum pro cauſa. in fin.&
infrà.eo.tit.c.ſolet.§.in prima.libr.6.j.de verbo.ſigni. ex parte.
Io.1.verum ex vi exceptionis nulla ſequetur condemnatio. Sed
ſi excommunicatus vult obtinere abſolutionem, neceſſe habe
bit proprio motu ſatisfacere læſo, aliàs nõ abſoluetur exceptio
ne obſtante, vt patet in eo quod leg.& no.ſ.de ordi.cog.c.cum
dilectus.§.fin.& ſic quæ temporalia ſunt ad agendum perpetua
ſunt ad excipiendum.ff.de exce.do.l.pure.§.fin.ſecundum Ho
ſtien.& Ioan. And.poſt eum. Aut quæris de ſecundo.ſ. de qui
3 bus rebus, & qualiter ipſa ſatisfactio debet fieri, & tunc, † Aut
Epiſcopus læditur, & tunc omnes res ſeu facultates ipſius com
4 mittuntur. Aut alius inferior, † & tunc arbitrariè punitur, vt.
17.quæſtio.quarta, ſi quis deinceps.&.c.ſe.&.cap.ſacrilegium.
Et hic & dic quod nõ ſufficit excommunicato flectere genua
coram læſo, & miſericordiam petere, ſicut quidam intelligũt,
imo qualitate, & quantitate, ac dignitate perſonæ, & iniuriæ,
atque facultatum, & cæteris penſatis circunſtantiis, debet ei cõ
demnari in pecunia numerata, vt hic & in iuribus proxi. alleg.

ff.& C.& inſti.de iniur.per totū ſuprà de iniur. olim.& eſt ex-
preſſum ſuprà de iude.poſtulaſti.& arg.infrà eod.à nobis.2. ad
fi.& capi.quamuis.in fi.& ca.cum deſideres.§.vlti. & cap.con-
queſti.& C.de iniur.l.atrocē.Ad quod facit optimè,quod leg.&
no.90.diſt.ſi quis cōtriſtatus.& ſuprà eo.parochianus.Et ſatiſ-
facere primo debet antequam abſoluatur, cum notoria ſit of-
fenſa,vt patet in eo quod le.& no.hic,ibi ſatisfacto.& in dicto.
c.ex parte.Et hoc verum de iuſtitia & rigore: ſed quod dicitur
quod ſanctitatis vitæ &c.C.de epiſcopis & cler.l. ſi quis in hoc
genus.conſilium eſt quod non aſtringit. 14.quæſti.1.c.fi. ſecun
dum Hoſt.& Io.And.hic.& j.eo.cum pro cauſa gloſ.fin.idem
8 Archi.in dicto.c.ſi quis deinceps.ſuper verbo tradentur. † Itē
debet talis iniurians ſatisfacere ſecundum facultates proprias,
& de facultatibus proprijs:vt hic:non de facultatibus eccleſia
ſticis quas clerici habent ad vſum dumtaxat,vt no.G.infrà, de
reſcriptis ſtatutum.in glo.proprium eſt &c. & infrà eo.tit.eos.
ſuper verbo ſatisfacturi.lib.6.& hoc vult dicere litera illius ca-
pituli,prout iuſtitia ſuadebit.&c.

1 *Excommunicatus minori non vitandus.*
2 *Excommunicatus occultus non vitandus.*
3 *Excommunicatus publicè vitandus.*
4 *Ignorantia probabilis excuſat.*
5 *Ignorantia ſupina non excuſat.*
6 *Epiſcopo credendum eſt.*
7 *Priuilegium an perdat qui contra id facit.*
8 *Clericus ſaua committens priuilegium perdit.*

CVm non ab homine. Ad euidentiam
huius.capit.& glo.1.Si quæris vtrum, & quan
do quis excommunicatū vitare teneatur, di-
ſtinctio.†Aut eſt excommunicatus minori ex
communicatione dumtaxat, & talem vitare
non debet,cum nō ſit excluſus à communione hominum:ſed
ſolum à participatione ſacramentorum ſuprà de excep.à nobis.
& de clerico excommunicato mi.ſi celebrat.Vnde excommuni-
catio in tertiam perſonam non tranſit:id eſt,ſi quis excommu
nicatus eſt minori excommunicatione pro eo quod participa-
uit excommunicato maiori, ego qui ſum tertia perſona reſpe
ctu excommunicati maiori non prohibeor ei qui ſcilicet, mi-
nori excommunicatus eſt participare. 11.quæſtione tertia,ex-
cellentiſſimus. & capitu.ſe. Aut eſt excommunicatus maiori
ex communicatione,& tunc,aut ſcit eum excommunicatum,
vt Deus ſcilicet in confeſſione, & tunc nec in publico nec in
priuato ipſum vitare debet,qa nec verbo, nec ſigno ipſum de-
bet prodere,vt patet in eo quod leg.& no.ſupra,de offic.ord.ſi
ſacerdos.de exceſ.præla.dilectus.& ī.ti.proxim.omnis.§. fina.
Nec enim hoc propriè ſcire dicitur, quod tanquam Deus ſcit
ſecundum Hoſtien.hic.& ſupra.eo.porro ſuper verbo poſtu-
lant.& in hoc concordat glo.G.ſuper ſum.Ray.eod.titu.§.41.
quid ſi aliquis.& frater.In ſumma.confeſ.eod.titu.q.183. quid
ſi excommunicatus. Et eſt ratio ſecūdum eos ne odioſa redda
tur confeſſio ſi taliter confitens vitetur: etiam in occulto ſiue
in cibo,ſiue in potu,ſiue in alijs.Aut hoc ſcit vt homo extra ſi
gillum confeſſionis,& tunc aut quæris vtrum, debeat eum vi
tare in caſibus illis in quibus ius diuinum vel canonicū permit
tit expreſſe cum eo participare de quibus.j.eo.c.proxi.glo.niſi
in caſibus &c.& plenius per Hoſtien in ſumma.eo.titu.§.fin.in
prin.& ſub.§.vtile.& dic quod non.Aut in alijs caſibus, & tūc,
aut ſup hoc habet priuilegium ſufficiens à Papa, & tunc idē ꝙ
2 dic vt dixi plenius.ī.eo.nulli.†Aut non habet, & tunc aut excō
municatio eſt omnino occulta ita quod cōuinci non poteſt, vt
quia ipſe ſolus hoc ſcit,puta quia ipſe ſolus vidit ipſum percu-
tientem clericum,& tunc debet eum vitare priuatim, ſcilicet
inter ſe & ipſum ſolum vt hic in ver.niſi forte.& 6.q.2.ſi tantū
&.c.placuit.ar.2.q.7.plerique.ſecundum Ber.& Hoſt.hic.idem
Io.in d.c.ſi tantum.gl.1.dicens,quod priuate vitabit eum, non
publicè,ne ſit proditor criminis,qd eſſe non debet,vt hic.& 2.
q.1.ſi peccauerit.46.diſ.ſi clericus.qui.idem Hug.5.q.1.quidā.
Et ideo ſcripſit Ray.in ſumma ſua.ti.de ſen.exc.§.item quæri
tur vtrum excommunicatus &c.ꝙ ſi excommunicatus occul
tus intrat eccleſiam,quando dicitur officium,ſi qui ſint ibi qui
ſciant ſecretè eum excommunicatum,exibūt ſi poſſunt caute,
ita quod non timeatur ſcandalum vel proditio.i. manifeſtatio,
excommunicationis occultę,aliàs non exibunt,quia in ſecreto
debent eum vitare,non in publico,vt dr hic,& in d.c.ſi tm.vbi
3 hoc idem no.Archi.in gl.pe.†Aut excommunicatio eſt publi

ca,vt quia excommunicatus eſt iam denūciatus in eccleſia, vel
licet non ſit denunciatus eſt tamen in iudicio conuictus,vel li
cet nondum ſit conuictus,eſt tamen taliter excommunicatus
quod conuinci poteſt,& tunc vnuſquiſq; debet eum vitare vt
hic.& in 1.reſponſo.idem ſi vidit eum clericum percutientē
& ſuper hoc publica laborat infamia,niſi ſe purgauerit, qđ dic,
vt l.& no.ĵ.e.cum deſiders.§.ſecundæ vero quæſtioni.Sequitur
4 qn̄ ignorat eum excommunicatum. †Et tunc aut ignorātia eſt
probabilis,& tunc non peccat non vitando.ar.ī.de cle.excom.
mi.c.apoſtolicæ,1.reſponſo.ĵ.de conſti.c.vt animarum.li.6.C.
de tabula.l generali.li.10.& facit quod no.Ho.hic, & ī.de cler.
excom.mi.ca.propoſuit.§.cum autē ſuper verbo nominatim.
dicens,quod & ſi generalis ſententia omnes liget,tamen ſi quis
de incluſis in ipſa lateat,non imputatur participatio ſiue com
munio quouſque fuerit ſuper hoc conuictus,vt hic.1.reſpōſo.
& ĵ.eo.à nobis.1.vbi idem no.& ī.de offi.ordi.ſi ſacerdos, vel
donec ſit in eccleſia ſpecialiter nominatus.ī. de priuile. cum &
plantare.§.excommunicatos.Et eſt ratio quia eccleſia non iu-
dicat de occultis.ī.de ſimo.ſicut tuis.in fi.&.cap.tua.Tales aūt
participantes ſeu fauentes hodie excōmunicandi non ſunt,ni-
ſi canonica monitione præmiſſa quod dic vt l.& no. in c. cōſti
tutionem.ĵ.eo.li.6.ſecundum Hoſt.melius.in c.conſtitutionē.
5 †Aut ignorantia eſt craſſa & ſupina & tūc peccāt & imputat ei
ſaltem quantū ad eccleſiam militantem.ar. iurium. allegatorū
apoſtolicæ,vt animarū,& vide quod ſcripſi.ī. qđ metus cauſa,
ſacris.Et ſi quæris, quando quis dicatur ſcire & quando ignora
re vide quod no.Ray.in ſum.eo.ti.§.44.hoc tamē no.& Hoſt.
in ſum.eo.ti.§.vlt.ſub.§.res ignorata.& frater Io.in ſum.cōfeſ.
eo.ti.q.180.poſt hæc quæro dicētis, quod quis dicitur ſcire ali
quem excommunicatum eſſe,cum vidit eū verberare clericū
in caſu non conceſſo,vel ſimile,vel erat præſens, & audiuit fer
re ſententiam,vel ipſam publicè denunciat, vel ille excommu
nicatus aut prælatus ipſius excommunicati maximè ſi ſit Epi
ſcopus dicit ei vel ab alio cui merito credendum eſt hoc audi
uit,vel eſt publica fama ipſum eſſe excommunicatū. Alias pro
pter leuem famam,vel ſi ab aduerſatio eius hoc audiat non de
bet ſibi informare conſcientiam.22.q.5.hoc videtur. ad idem.
2.q.1.c.ſemper & 15.q.3.nō ſolum vbi dr quod reus eſt qui au
rem criminibus cito præbet.Idem gl.ſuper Ray.eo.titul.§.41.
quid ſi aliquis.& frater Io.in d.q.poſt hæc.dicunt quod nō eſt
probabilis ignorantia ſi ignoretur,quod ſcitur à vicinis.Aut eſt
in parochia in qua aliquis eſt eo tempore publicè denunciatus
excommunicatus.Aut dicit ſe ignoraſſe propriam ſententiam
epiſcopi, vel quod publicè factum eſt in prouincia.16.di.quod
dicitis.12.q.2.qui & humanis.qui matri.accu.poſ. cum in tua.
Adeo tamē quis poſſet eſſe remotus à ſuo Epiſcopo, vel à loco
publicationis ſententiæ,& tam recēs, poſet eſſe publicatio ꝙ
probabilis poſſet eſſe ignorantia. Secus ſm leges ſi lapſi ſunt
duo menſes à tempore publicationis,in authen.vt factæ nouæ
conſti.circa prin.Credunt etiam ibi quod iudex qui iudicat ex
præſumptionibus,quandoque iudicaret aliquam craſſam igno
rantiam eſſe,& per conſequens illum eſſe excommunicatum,
vbi Deus qui videt veritatem iudicaret probabilem ignorātiā
6 & per conſequens illum non eſſe excommunicatum. †Et quā
tum ad hoc quod dictum eſt de prælato excommunicati con
cordat Hoſt.hic dicens,ꝙ illi omnino credendū eſt & per eun
dem.11.q.3.curę.& ī.de treu.& pace.c.1.& idē dicūt gl.G.vbi.
ī.& idem frater Io.in ſu.confeſ.eo.ti.q.184.quid ſi Archi.& q.
ſeq.de archi.& de ſacerdote proprio,ꝙ de epiſcopo.De iudice
vero delegato an ſit ei credēdū,dic vt le.& no.ī.de off. dele.cū
cōtingat.Itē no.ꝙ hoc c.& ĵ.c.proxi.1.rn̄. faciunt ad quæſtio
nē.An qui ſcit latū interdictū ab hoīe vel à iure,cuius tamen de
nūciatio nō eſt facta,illud ſeruare teneatur,de qua p.G.ĵ.e. his
qui.li.6.& per Io.An.extra.e.c.2.ſuper verbo ſuppoſitis.in cle.
7 Super eo.c. §.in articul. † Si quæris qualiter, & qn̄,&
vtrū clericus faciēs cōtra ſtatutū ordinis
clericalis perdat priuilegium clericale,& quibus modis, diſtin
gue vt dixi.ī.de vit.& honeſ.cle.c.ex literis.di.3. & iſtum.§. po
tes intelligere ꝙ hmōi clerici fuerūt moniti de reaſſumēdo ha
bitū clericalē,& tūc poſt trinā monitionē oīno immunitatis ef
ficiuntur extorres.ĵ.e.cōtingit.2.§.fi.ſm Hoſt.Vel dic vt di-
cit Ber.hic in gl pe.& melius,vt credo ꝙ hoc c. intelligitur de
his qui nō ſunt cōtenti arma portare, ſed ſæuis, & enormitati
bus ſe immiſcēt vt hic patet,& ī.de apo.c.1.ĵ.e.ꝑpēdimus.Idē
no.G.naſo.Goff.Tan.Inn.Hoſt.& Io.An.hic.& Archi.17.q.4.
quiſquis gl.adde dicit.G.naſo dicētes, quod hoc caſu nō debet
præcedere monitio.cū non poſſit eſſe ſine periculo. Nā in tali
bus iudicium ſpectandum non eſt ad vindictam.C. quando li-

ce. vnicuique

8 ce.vnicuiq; ſine iudi.ſe vendi.l.1.&.2.†Et quod hic &.j̈.e.per-
pendimus dicitur,intellige quando clericus non propulſando,
ſed inferendo iniuriam, ſeu ſęuas frequenter conſueuit com-
mittere ſeditiones,guerram publicè committendo,quia tunc
admittit priuilegiũ illius canonis,ſi quis ſuadẽte.ſecus autẽ cre
derem ſi vt iudex vel executor, ſeu alias iuſte tamen interfuiſ
ſet ſuſpendio ſeu morti aliquorum,cum non inueniam cautũ
in iure,& ſic ſtabo contrariæ regulæ.arg.18.di.c.1.vt no.G.du
mon.lau.extra de offi.or.c.1.ſuper verbo enormia in cle.&c.

1 *Excommunicatum defendere licet.*
2 *Aduocatus c·iminoſum non foueat.*
3 *Vxor communicat viro excommunicato.*
4 *Purgationem differens vitandus.*
5 *Excommunicatus publicè vitandus.*
6 *Excommunicatus occultus non vitandus.*
7 *Excommunicatus alibi an vitandus.*
8 *Epiſcopi præceptum erroneum non tenet.*
9 *Excommunicato non communicandum.*
10 *Iuramentum an ſit de ſubſtantia abſolutionis.*
11 *Abſens an per literas abſoluatur.13.*
12 *Reconciliationis diffinitio.*

CVm deſideres. Glo.niſi in caſibus &c.
iſtam gloſſ.approbant
Inn.& Hoſt.in ſum.eo.ti.§.vl.circa prin.& in ſub
§.vtile. vbi de hoc plene.& per Guil.j̈.eo. ſtatui-
mus.lib.6. Ad iſtos caſus adde alium caſum.j̈.de
1 hæreticis præſidentes.lib.6. † Item fauens excommunicato
in iudicio vt aduocatus exequẽs officium ſuum vt debet, vel
defendendo ipſum,vel petendo abſolutionem,vel oſtendendo
excommunicationem nullam vel iniuſtam ſi verum eſt,vel ſal
tem verum putat,non peccat, nec ligatur. Nam excommuni-
catio legitima defendendo releruatur.vt leg.& no.ſ̈.de excep.
cum inter.Et officium aduocati iuſtum eſt.ff.de poſtu.l.1.§.ait
prætor.ſ̈.vt lite non conteſt.c.1. Poteſt ergo aduocatus in ſpe
ctantibus ad officium ſuum, & ſine quibus non poteſt expedi
ri dummodo alias non excedat,vel communicet excommuni
catis quorum aduocatus eſt communicare.ſ̈. de iudi.intellexi
2 mus.j̈.eodem.inter alia.&.c.cum voluntate.Si vero contra† cõ
ſcientiam, & contra iuſtitiam fouet illum in crimine damna-
to,nulli dubium quin eadẽ inuoluatur.j̈.eo.nuper.§.in primo.
C.de iud.rem non nouani.§. patroni ſententia. Per quam legẽ
dicimus, quòd ſi ab initio credat excommunicatum habere
iuſtam cauſam,& poſtea contrarium reperit,ipſum tenetur re
linquere ſi ſententiam excommunicationis velit euitare, & cõ
ſcientiam licet erroneã ſequi, vt leg.& no.ſ̈.de ſimo.per tuas.
2.de præſcrip.c.fi.hæc no.Hoſt.& Io.poſt eũ.ſ̈.de cle.ex. mini.
3 propoſuit.†Sed licet vxor poſsit communicare viro excõmu-
nicato.11.q.3.quoniam multos.j̈.e.inter alia. vt dicit glo.hic,
non tamen econtra vir poteſt communicare vxori excommu
nicatæ,nec etiam pater filio,vt no.Inno.& Hoſt.j̈.eo.inter alia
& Cardina.in d.c.ſtatuimus.

Super eo.c. §.ſecundæ.q.Si quæris qualiter, & quan-
do vitabo eum de cuius excommunica-
tione publica fama eſt.& qualiter de hoc inquirere debeam,di
4 ſtingue, † Aut quætis vtrum debeam eum vitare poſtquam in
purgatione defecit.& dic quod ſic ſecundum Innocen.qui ita
intelligit.§.iſtum. Aut antequam in purgatione defecerit, &
tunc, aut diſtulit eam præſtare, & tunc eſt vitandus,ſupra,de
apoſta.c.tuæ, ſecundum Innocẽ.Aut nõ deficit in purgatione
nec eã diſtulit purgare, & tunc dicit Innocen.quod vitari non
debet.Sed in hoc vltimo Ber.& Hoſtien.innuunt contrarium,
pro quibus optime facit.§.iſte.ibi nec Epiſcopus, nec alius ſi-
bi communicare debet,niſi ad arbitrium Epiſcopi &c.Et hoc
tenet Ray.in ſumma eod.titu.§.44.hoc tamen not.Sed ad con
cordandas iſtas opiniones contrarias poteſt probabiliter ſic di
ſtingui,prout videntur diſtinguere glo.G.ſuper Ray.in dicto.
§.hoc tamen nota.& frater Ioan.in ſumma confeſ.eod.titu.q.
188.qualiter vel quando,& quinque quæſtionibus ſequẽtibus
5 †Aut fama publica eſt aliquem eſſe excõmunicatum publicè,
& tunc vitandus eſt,vnde intelligunt quod quando publica fa-
ma eſt quod ſit publicè excommunicatus, vel quod notorie
fecit aliquid ex quo incidit in excommunicationem maiorẽ,
& tunc teneor eum vitare.Et non ſolum ſi publica fama eſt ip
ſum eſſe excommunicatum,teneor eum vitare.ſed & ſi audio
à fide dignis quod audierunt eum denunciare in eccleſia,vel vi
derunt eum feciſſe aliquid ex quo incidit in excommunica-
tionem,teneor eum vitare tã in publico quã in priuato,donec
inquiſierim melius ſuper hoc veritatem, & in hoc caſu poſſet
6 opinio Ber.& Hoſtien.† Aut fama publica eſt aliquem eſſe ex-
communicatum ex facto occulto,contra quem tamen non eſt
publicata ſententia ſuper hoc,& tunc non teneor talem vitare
niſi tunc demum cum ſe purgare recuſauerit,vel in purgatione
defecerit,& in hoc caſu loquitur iſte.§.arg.ad hoc.ſ̈.eo.ſi vero
aliquis.& de hæretic.excommunicamus.1.§. qui autem.Et in
hoc caſu poſſet intelligi opinio Innocen.eſſe vera, & pro hoc
facit quia fama excommunicationis occulte non plus poteſt
operari quam ſcientia,!& tamen ſciens occulte aliquem excõ-
municatum non tenetur eum vitare ſaltem in publico, vt pa-
tet in his quæ dixi.ſ̈.c.proxi.diſtin.1.ergo &c.Itẽ dicunt quod
ſi audiui ab aliquibus etiã fide dignis aliquem eſſe excommu-
nicatum ex occulto facto abſque publicatione ſententiæ,non
teneor ab alijs inquirere.ſed nec ab ipſo niſi talis ſit qui creda
tur laborare ignorãtia, quia neſcit eſſe peccarũ quòd ſe ingerit
communioni hominum,ſit excommunicatus. Item quærũt
ibi quid ſi audiui publicare aliquem excommunicatum vel vi
di incidere in canonem, ſi poſtea non video eum vſque ad an-
num vel biennium,nunquid teneor eum vitare donec mihi cõ
ſtet de abſolutione eius. Et reſpondẽt, quod ſi eſt vel credatur
eſſe homo timoratę ſeu integrę cõſcientiæ,nec immemor ſuę
ſalutis,& maximè ſi eo tẽpore quo cõſtitit mihi de eius excõ-
municatione ſeruabat ſententiam, modo autem nõ ſeruat,poſ
ſum probabiliter credere quod ſit abſolutus,& ei communica
re.Si autẽ prauus & diſcolus erat, nec ſeruauit ſententiam,cre-
dunt ipſum eſſe vitandum,donec probabiliter præſumatur de
eius abſolutione vitandum.in quam ſicut ab initio.i.ſi in pu-
7 blico,in publico,ſi in occulto,in occulto.† Quærunt etiã quid
ſi audiui Pariſijs aliquem publicari excommunicatum, poſtea
inuenio eum Bononiæ vbi nihil ſcitur de eius excommunica-
tione,nunquid teneor eum vitare publicè. Et reſpondet gl.G.
quod Hu. notauit quinque quæſtiones. prima quidem quod
quando ſolus ſcio aliquem excommunicatum,non teneor eũ
vitare in publico, in caſu autem propoſito teneor eum vitare
publicè etiam vbi nihil ſcitur de eius excõmunicatione, cum
ſit publicum crimen eius licet alibi.Sed frater Ioan.dicit quod
poteſt benignius dici.ſ. quod ſi poſſum facile probare excom
municationem quam audiui publicari,vt quia forte habeo te-
ſtes, vel inſtrumenta ad probandum, tunc teneor eum vitare
vbicunque eum inuenio. Si autem probare non poſſum non
teneor eum vitare publicè, niſi inueniam eum in eadem dio-
ce.in qua audiui ſententiam publicari,arg.ad hoc.ſ̈.qui ma.ac-
cuſ.poſ.cum in tua.

Super eo.c. Si quæris vtrum præceptum Epiſcopi
de communicando excommunicato va
8 leat, diſtin.hic Vin.† Aut præcepit alicui quod communicem
titio adiungendo excõmunicato,& tunc non tenet præceptũ,
nec excõmunicatio hoc expreſſo lata,quia continet errorem.
9 j̈.eo.per tuas.†Si vero non adiungit excommunicato, ex quo
ſcio eum excommunicatum illi communicare non debeo.ſ̈.
c.proxi.tamẽ ſi propter hoc me excommunicet ligatus ſum,
niſi præceſſerit abſolutio cum non exprimat errorem, & hãc
glo.Vinc.vide in ſpe.eod.tit.ver.pe. Sed primum dictum Vin.
ſane intelligas ne includat illas perſonas quibus iuſtè præcipe-
retur quod excommunicato participaretur.vt.j̈.eod.inter alia.
ſecundum Io.An.

Super eo.c. Ad euidentiam glo.fi.Ber.& glo.2.Inno.
hic.Si quæris vtrum iuramentum ſit de
ſubſtantia formæ abſolutionis ab excommunicationis ſenten
tia,ita quod abſolutio eo omiſſo præſtita non valeat, & vtrum
abſens per literas vel per procuratorem abſolui poſsit. Diſtin-
10 gue.†Aut quæris de primo.ſ.vtrum iuramentum ſit de ſubſtã-
tia abſolutionis, ita quod abſolutio eo omiſſo præſtita non va
leat, & tũc Ala.Vin.Tan.Phi.Gof.Ber.& Io.An.hic dicunt qđ
non.idem Ber.j̈.eo.à nobis.2.&.c.ſuper eo.&.cap.quamuis. &
Tan.j̈.eo.peruenit.idem no.la.2.q.1.de manifeſta.in glo.ergo
abſens &c.&.11.q.3.cum aliquis.in glo.ſimiliter.in fi.&.24.q.
3.comperimus.glo.fi. Idem Archidi.ibi in glo.fin. dicens poſt
Goff.quod certa forma datur à iure ſecundum quã procedi ha
bet ad excommunicationem.infrà eo.ſacro.11.q.3.nemo.&.c.
debet.12.q.2. indigne. & tamen excommunicatio facta non
ſeruata illa forma tenet.11.q.3.ca.inter verba.§.ſi ergo. Sic &
certa forma datur in abſoluendo, vt in dicto.c.cum aliquis.&
j̈.de verb.ſig.ex parte 1. & tamẽ non ſeruata illa forma abſolu
tio valet & tenet,quia quod iuris eſt in excommunicando, &
in abſol-

& in abſoluendo.11.q.3.quomodo.1.q.1.vt euidenter.21.di.
inferior.Sed vbi ab homine certa forma datur, ſi cõtra fiat nõ
valet quod agitur.ſ.de reſti.ſpo.c.piſanis.in fi.vbi ita not.Goſ.
Eandem opi.tenet gloſſ.Guil.ſuper Ray.in ſumma eod.titu.
n.12.Alia regula eſt.& frater Ioan.in ſumma confeſ.eod.titu.
q.3.qualiter fieri debeat &c.&.q.ſe.Sed nũquid pueri.& Aſtẽ.
lib.7.titu.quomodo abſolutio fieri debeat.in prin.& ver.vtrũ
pueri &c.ſecundum Hoſtien.in ſum.eo.tit.§.& qualiter.verſ.
in maiori autem.& hic,&.ſ.eod.de cetero.&.c.ea noſcitur.&
.ſ.de ma.& obed.cum in eccleſijs.&.ĩ.eod.à nobis.2.&.c.ſu-
per eo.&.c.quamuis contra.Dicens quod ſi talis abſolutus ſit
quo ad deum & eccleſiam triumphantem, quæ non niſi con
tritionem requirit,non tamen quo ad eccleſiam militantem,
quæ & formam & ſolẽnitatem ipſius requirit, vt expreſſe pro
batur.ĩ.eod.à nobis.2.§.1.ver.ſi tamen morte.& ſe.idem tenet
Inno.ſ.de fil.præ.c.veniens.in fin.primæ gloſſ.Sed primã opi.
tenet.G.ĩ.de hære.c.vt officiũ.in prin.ſuper verbo formã.lib.
6.de hoc etiam per eum.ĩ.quod me.cau.c.vnic.gl.2.lib.6 quã
opi.credo veriorem per præmiſſa.Quia cum excommunica-
tio lata non ſeruata forma teneat.11.q.3 ſi Epiſcopus.ergo &
abſolutio.dominus enim par ius eſſe voluit ligando atque ſol-
11 uendo.de pœn.diſtin.1.verbum.† Aut quæris de ſecundo ſci-
licet vtrum abſens per literas, vel per procuratorẽ abſolui va-
leat, & Innocen.dicit hic finaliter quod non, niſi iuſta cauſa
ſubeſſet,quia tunc poſſet.ar.2.q.5.quanto.Hoſt.vero dicit hic
indiſtinctè quod non poteſt abſolui per procuratorem, cum
& confeſſionem & contritionem excommunicati requirat,
vt in dicto.c.cum aliquis.& certam formam ac ſolennitatem,
ipſius, vt hic & ibi, & manus impoſitionem & reconciliatio-
nem,vt.ſ.de vi.& ho.cle.quoniam.§.ſi.antequam non eſt com
municandum,quæ nec per minorem presbytero poterunt ex
pediri,vt.ĩ.eo.nuper.§.1.& fin. Vnde ſicut nec per procurato
rem poteſt peccata confiteri,nec per alium quam per ſacerdo
tem abſolui,vt.ſ.titu.proxi.c.omnis.ſic dicendum eſt in excõ
municati abſolutione,& hoc defendas vſque ad ſanguinis effu
ſionem ſecundum Hoſti.Sed Io.in dicto.c.quanto ſuper ver-
bo epiſtolam.tenet indiſtinctè quod quis poteſt abſolui,& ex-
communicari per literas, vt.ſ.de ſimo.accuſauũ.&.2.quæſtio.
5.de manifeſta.& ibi in glo.fi.tenet idem.Hoc idem tenet ſpe.
tit.de procuratoribus.§.ratione igitur ſui.ver.item opponitur
quod licet habeat verſi.16.Eandem opi.tenet Archidi.in di
cto.c.quanto.gloſ.pe.vbi dicit quod antequam literæ abſolutio
nis ad eum perueniant,& licet ignoret eſt abſolutus,ar.ff.de te
ſtamentis.l.qui domini teſtamento, & idem tenet in dicto.ca.
cum aliquis.gloſ.adde.Et hoc etiam no.Tan.dicens ſecũdum.
G.naſo.& abſolutio abſente excõmunicato fieri põt:ſed recõ
12 ciliatio non,de qua illud.c.loquitur.&.24.q.3.c.notandũ.† Nã
in reconciliatione hoc eſt in eccleſiam ſolenni reductione cer
ta forma requiritur de qua ibi loquitur,quæ in abſentia nõ poſ
ſet ſeruari.Poteſt igitur dici quod non debet fieri,facta tamen
tenet,& ſic etiam tenet abſolutio.ſ.de elec.venerabilem.& ſi
naliter remittit ad id quod no.ſpe.in dicto.ver.itẽ opponitur.
quòd licet habeat.vbi dicitur qualiter ſententia Inno.hic de-
bet intelligi,& quid ſeruat eccleſia romana ſuper hoc.Nam ibi
dicit quod procurator conſtitutus ſpecialiter ad petẽdum ab-
ſolutionem ſufficit, & ſic ſeruat curia.Et idẽ per omnia quod
ibi no.ipſe Arch.ĩ.eo.eos ſuper verbo præſentare.lib.6.dicens
etiam ibi quòd ad hoc facit,quia quis ſe repræſentat aut in pro
pria perſona,aut per procuratorem idoneum.ſ.de ap.cum pa-
rati.in fi.18.di.Epiſcopus ad ſynodum.ff.de ſta.ho.aretuſa.&c.
ſ.de dolo & cõ.c.venerabilis.& de hoc etiam tangit.ĩ.de elec.
vt circa.gloſſ.antepe.ad fin.lib.6.vbi dicit quod ſentẽtia Inno.
hic non ſeruatur in curia,& credo quod minus adhuc ſeruatur
13 Hoſt.ſententia.† Ex præmiſſis credo breuiter ſic dicendum,
quia vinculum excommunicationis eſt duplex.vnum.ſ.iudi
ciale & ab hoc regulariter qui põt ligare & abſoluere,licet non
ſit ſacerdos.21.diſt.inferior.vt no.Hoſt.ĩ.de ſimo.ad aures.&
ĩ.eo.à nobis.2.& in eo caſu credo verã opi.Ioan.Spe.& Arch.
ſ.dictam.ſ.quod poſſit abſolui per literas,& per procuratorẽ
ad hoc ſpecialiter conſtitutum,ſecus ſi generaliter.Aliud pœ-
nitentiale, & ab hoc nullus põt abſoluere niſi ſit ad minus ſa-
cerdos:vt.ĩ.eo.à nobis.2.c.nuper.&.c.quod in dubijs etiam ſi
neceſſitas immineat,vt.ſ.de ſepul.c.ſi.ſm Hoſtien.vbi.ſ.& in
eo caſu poteſt eſſe vera opi.Hoſtien.hic, ad quod bene facit
quod no.Archi.23.q.3.notandum.glo.1.

1 *Officium diuinum turbans modeſtè eijciendus.*
2 *Officium turbantem vi expellens an excommunicetur.4.*
3 *Excommunicatus de eccleſia eijciendus.*

VEniens. Ad euidentiam gl.1.Si quæris vtrũ
& quãdo ſacerdos clericum vel reli
gioſum turbantem diuinum officium ſine pœna
excommunicationis de eccleſia eijcere poſſit,di
1 ſtingue.† Aut in tali expulſione non excedit mo
dum licet aliquantulum ſit commotus, & tunc
non incidit in canonem. Et hoc ſiue iſte ſacerdos alias magi-
ſtratum habeat in perſonam quam expellit,vt.ſ.e.c.1.ſiue non.
vt.ſit ſpeciale contra turbantes diuina officia vt hic &.ĩ.eo.cũ
voluntate.ſecundum Io.Inno.Ho.& Io.An.hic & Aſtẽ.lib.7.
tit.3.ver.13.&.4.verſ.ſequen.Et in hoc ſatis concor.Ber.hic in
glo.fi.dicens quod ex tali & leui caſtigatione non incidit in ca
nonem.Nec mirum cõſiderato delicto ipſius perturbantis, qđ
magnum,quod patet quia eius pœna ſecundum legem eſt ca-
pitalis.C.de his qui ad ec.confugi.l.denunciamus.& in authẽ.
de ſancti.Epi.§.ſi quis cum ſacra.col.9.vt hic no.Hoſt.In.An.
ſ.de ap.dilectis.§.præterea.Conſtat autem illud grauius com-
miſſum quod eſt grauius vindicandum.24.q.1.non afferamus.
ĩ.de pœnis ſelicis.§.præmiſſis lib.6.pro hoc Math.21.c.marci.
11.c.& recitatur.45.diſt.c.cum beatus.§.ſalamoni.1.q.3.c.ſal-
uator in fin.&.c.ex multis.vbi dicitur quòd introiuit Ieſus in
templum Dei & eijciebat omnes vendentes & ementes in tẽ
plo,& menſas nummulariorum & cathedras vendentium, &
colũbas euertit,& dixit eis,ſcriptum eſt, domus mea,domus,
orationis vocabitur, vos autem feciſtis illam ſpeluncam la-
2 tronum.† Aut in tali expulſione modum excedit, & vehemen
ter eſt cõmotus,& tũc incidit in canonẽ.11.q.3.iſta prępoſito
rũ.&.c.ira.& ca.cum apud.&.ca.ſummopere.& hoc ſentit Ho
ſtien.hic ſuper verbo liberius dicens,& Ioan.And.cõ eo quod
hæc intentio ſacerdotis.ſ.vt liberius poſſet circa diuinorum
celebrationem vacare,excuſat ipſum quamuis cõmotus eſſet.
Et eſt valde dignũ no.quòd licet aliquis commotus ſit,poteſt
tamen clericum percutere cauſa correctionis,quod tamen in-
telligendum eſt quando & ſi aliquãtulum commotus ſit,non
tamen vehementer,alioquin contra vt in iuribus proxi.alle.Et
quod dicitur hic de turbatione facti,intellige etiam verum de
turbatione iuris,per ea quæ no.Hoſt.in ſumma eo.ti.§.vl.ſub.
§.quid ſi publicè &c.& frater Io.in ſumma confeſ.e.ti.q.172.
quid ſi excommunicatus.& Aſten.lib.7.tit.de pœnis partici-
pantium cum excommunicatis.q.quid publicè excommuni-
3 catus.† Dicentes quòd ſi publicè excommunicatus intrat ec-
cleſiam, ſacerdos miſſam celebrans videns eum venientem
debet eum monere vt exeat,qui ſi nõ vult acquieſcere,poteſt
eum eijcere etiam ſi clericus ſit,& dummodo ſacerdos tantam
poteſtatem habeat quòd ſine effuſione ſanguinis hoc facere
poſſit vt hic,alias poteſt recurrere ad brachiũ ſeculare, quãuis
videat ibi effuſionẽ ſanguinis imminere.ar.ſ.de homi.poſtu
laſti,& etiam per ea quæ not.G.de mon.lau.extra e.tit.grauis
ſuper verbo remaneat incompleta,& Gen.ſuper verbo inſtã
tibus in cle.Vbi dicunt ar.huius.ca.quod expellentes publicè
excommunicatos, vel interdictos de eccleſia vbi celebrantur
diuina officia,licet clerici vel religioſi fuerint,licet etiã manus
iniectio interueniat,ſententiam excommunicationis non in-
currunt, & eſt ratio quia tales diuinum officium turbant vt
4 hic.† Ad hoc etiam facit quod no.Io.An.ĩ.ne cle.vel mo.vt pe
riculoſa.gloſſ.pe.lib.6.dicens quod monachus qui contra ſta
tutum illius.c.intrauit ſcolas licet poteſt vi expelli.arg.huius.
c.Et quod no.Inno.ſ.de paro.ca.2.dicens,quod forte licitum
eſt prælato ſiue rectori eccleſiæ volenti celebrare alienos paro
chianos contempto presbytero ibi miſſam audire volentes eij
cere violenter,non ſolum laicos ſed etiam clericos ar.huius.c.
Et Hoſtien.dicit ibi & Io.And.poſt eum,quod ſi monitus nol
let exire,& presbyter celebrare volens rogaret parochianos,&
illis præciperet quod illum expellerent,non credunt præcipiẽ
tes vel eijcientes vel excommunicatos per iſtud c.& ĩ.eod.vt
fame.§.laici.Ille.n.ſe ingerit diabolo ſuadente & eijciens excu
ſatur poteſtate ordinaria imperante.11.q.3.qui reſiſtit.& ſic
potius ipſe ingerens offendit.c.ſi quis ſuadente.

1 *Papa à qualibet iniectione abſoluit.*
2 *Legatus miſſus abſoluit excommunicatos ſubditos in prouin-
ciaſua.*
3 *Legatus natus abſoluit à leui offenſa.*
4 *Legatus de latere à qualibet offenſa abſoluit.*
5 *Epiſcopus à leuiſſima iniectione abſoluit.*
6 *Epiſcopus an à leui iniectione abſoluat.*
7 *Epiſcopi de conſuetudine in Gallia abſoluunt à leui iniectione.*
8 *Epiſcopus non abſoluit ab enormi iniectione.*

9 *Mortis in periculo ſacerdotes ab omni iniectione abſoluunt.*
10 *Priuilegia ſæpe ius commune fiunt.*

PEruenit. Ad euidentiã huius.c.& gl. Si quę
ris qui prælati ab excõmunicatio
ne pro iniectione manuum ſacta in clericum ab
ſoluere poſsint, & vtrum hæc decre. contineat
ius commune: diſtingue. aut non imminet peri-
1 culum mortis, aut imminet: ſi non imminet tunc† Aut quęris
de Papa, & ille à qualibet iniectione grauiſsima abſoluere po-
teſt: vt. 17. q. 4. ſi quis ſuadẽte. & in iſto tit. per totum, tam per
ſe quam per illos, quibus quo ad hoc committit poteſtatem.
Et ita poſſet intelligi hæc decre. ſ. quòd contineret indulgẽtiã
ſpecialem: ita etiam intelligunt Ber. & Hoſt. illam decre. ſ. qui
cle. vel vouen. c. 1. vbi de hoc. Aut quæris de legatis: & tunc dic
vt le. & not. ſ. de of. le. c. excommunicatis. Et in ſpe. tit. de lega.
2 §. nunc dicamus. ver. circa poteſtatem. vſq; in fi.† Nam ſi ſit de-
legatus miſſus non de latere, talis infra prouinciam ſibi decre-
tam exiſtens, & non extra poteſt abſoluere ſubditos ſuos ra-
tione domicilij & peccati ſimul, vel ratione peccati tantũ, non
dico ratione domicilij tantum, & à leuiſsima vel leui iniectio-
ne tantum, non ab enormi. Vnde ſubditos ſuos extra prouin-
ciam ſuam delinquentes, & ad illam poſtea reuerſos abſoluere
non poteſt, cum ratione delicti facti ſint de foro illius in cuius
foro delinquũt. C. vbi de crimi. agi opor. authen. qua in prouin
cia. ſ. de foro cõpe. cum contingat. & c. fi. & ab illo poſſunt ex-
communicari. ſ. de rap. c. 1. j. eo. officij. Et hoc euidenter appa
ret ſi ponas duos legatos non de latere miſſos in diuerſas pro-
uincias; & ſubditũ vnius delinquere in prouincia alterius. Nã
indubitanter is in cuius prouincia delinquit abſoluere poterit,
vt in dictis iuribus, & ff. de offic. præſi. l. 3. Et alius ratione do
micilij abſoluere poſſet, hoc eſſet contra mentem Papæ: quia
ſic confunderentur fines prouinciarum quod eſſe non debet.
ſ. de paroci. ſuper eo. C. de teſta. conſulta diualia. vt no. Hoſtiẽ.
in ſumma. de of. le. §. pe. & ſpe. in dicto. §. nunc dicamus. verſi.
3 circa poteſtatem.† Si ſit legatus natus, talis nec extra nec intra
prouinciam ſuam poteſt aliquos abſoluere regulariter, niſi in
illis caſibus qui oĩbus alijs Epiſcopis ſunt conceſsi, de quibus
4 ſtatim dicã.† Si vero ſit legatus de latere, talis in prouincia ſibi
decreta exiſtens, poteſt ex officio legationis abſoluere omnes
delinquentes ibidem, ſiue ſint eius ſubditi, ſiue non, ſed aliun-
de veniant, & ad eum accedant, & etiam extra prouinciam exi-
ſtens, ſiue ante ingreſſum ſiue poſt egreſſum: prius tamen quã
Romam iterum ingrediatur abſoluere poteſt vndecunque ve
niant occurrẽtes, ſecundum ſpe. ibi, & hoc ſatis dicit Ber. in di
cto. c. excommunicatis. Hoc ſaluo quod Hoſtiẽ. dicit ibi, quod
legatus de latere non poteſt abſoluere excommunicatos qui
enormiter læſerunt clericum niſi hoc ei concedatur ſpeciali-
ter, & ad hoc inducit hoc cap. ſ. eod. ſi vero alicuius. 1. reſpõſo.
j. eod. cum illorum. §. primo, & 2. & c. relatum ad fin. & c. cano
nica. Vt. n. in his. c. patet quemcunque Papa ſuper hoc aliquid
priuilegiet, ſemper ad manus ſuas retinet enormẽ læſionem,
ergo non tranſit in legatione generali, niſi ſpecialiter commit-
tatur. j. eod. nuper. cuius opinio. tenet ſpe. in dicto. §. nunc dica
mus. verſi. circa poteſtatem ver. quod etiam dixi &c. & in hoc
concor. Ioan. de Deo dicens, quod non poteſt abſoluere mutila
ſores, vel occiſores clericorum per c. alle. ſi quis ſuadẽte. 24. q.
1. ſi quis membrorum. & infra eod. cum illorum. Et ad hoc fa
cit quod not. G. infra, de reſcri. ſi Papa gloſſ. hic videtur. & de
elec. ſi Abbatem gloſſ. pe. lib. 6. Sed Archid. in dicto capitu. ſi
quis ſuadente. ſuper verbo vrgente. & infra de offic. lega. c. of-
ficij. gloſ. vl. libr. 6. non credit hoc verum, vt ſatis plane poteſt
colligi. ſ. eod. ea noſcitur. verſicu. alios. j. eod. c. ad eminentiam
in fin. & c. quod de his, & c. quamuis. ſ. de of. lega. quod tranſla
tionem. & videtur hodie hoc expeditum. j. eo. eos qui. §. idem.
ibi à quibuſuis ſententijs &c. libr. 6. Nam illa litera generaliter
loquitur non diſtinguendo inter iniurias maiores, vel mino-
res. Et idem tenet Hoſtien ſ. in dicto. c. ad eminẽtiã. ſuper ver-
bo vt eos. alias vt omnes, & eſt idem ſenſus. Nã indefinita æqui
pollet vniuerſali. ſ. de priuilegijs. quia circa. ergo oẽs debẽt ha
beri pro abſolutis etiam ab enormi. Idem etiam tenet Goffre.
in dicto cap. 1. qui cle. vel vouen. & Ioan. And. in cap. alleg. eos.
licet ſecundum eum illud. c. ad hoc non faciat, cũ in nulla parte
illius cap. tractetur de poteſtate legatorum in abſoluendo, ſed
de abſolutis per legatos à ſententijs quibus poſſent quæcunq;
ſint illa non dat, ergo eis ille tex. aliquam poteſtatem & facit.
ſ. de reſcript. ſi gratioſe. in fi. libro. 6. quem intellectum credo
veriorem non obſtantibus iuribus ſupradictis per Hoſtien.
alleg. quia non loquuntur in legatis miſsis de latere, qui maius
omnibus habent imperium poſt principem. j. de electio. ſi ab
batem. libro. 6. Sed in alijs quos Papa voluit tantum priuilegia-
re ſecundũ Archid. cuius opin. videtur Ber. approbare in dicto
c. excommunicatis. gloſſ. 1. ibi poteſt abſoluere omnes, ſiue de
5 ſua legatione ſiue non, quã opi. credo veriorem.† Aut quæris
de Epiſcopis & ſuperioribus alijs à Papa vel legato ſuo, & tũc
aut quæris vtrum poſsint abſoluere à leuiſsima iniectione &
dic quod ſic, ſecundum Hoſtien. hic. & idem Spec. in d. § nunc
dicamus. verſi. quod etiam dixi. Et ſecundum hoc hæc decre.
cõtinet ius cõmune ſicut ſcripſit Tan. Et puto hoc ſumptum
ex lege dicente quod ſi quis ſeruum leuiter percuſſerit, vel ma
ledixerit non tenetur iniuriarum. ff. de iniur. l. itẽ apud labeo-
nem. §. prætor ait, ſi quid aliud. & ar. in eo quod le. & no. ſ. de re
iudi. cum te. de dilatio. cum dilecti. Et graue eſſet pro qualibet
leuiſsima iniuria adire ſedem apoſtolicam. ar. in eo quod leg. &
no. ſ. de appel. vt debitus. 1. reſpõſo. Sed & clericis percuſsis pe
riculoſum eſſet quos forte alij clerici vel laici, ne ſine cauſa ſuf
ficienti Papam adire viderentur, ſicut aliquando de facto acci-
dit volentes, alias eos leuiſsime verberare teutonice, id eſt gra
uiter verberarent ſecundum Hoſtien. hic & fratrem Ioan. in
6 ſum. confeſſ. eo. titu. q. 27. quia vt in fi.† Aut quæris vtrum poſ
ſint abſoluere à leui iniectione, & dicunt Ala. & Tanc. Gemi.
Naſo Inno. Pe. de ſamp. & Ab. hic & Hoſti. in ſum. eo. ti. §. quis
poſsit ab hac ſententia. ſub. §. ſeptimus in fi. ver. in leui autem
iniuria. quod non. & quod iſta decre. continet indulgentiã ſpe
cialem, quod ſumitur ex eo quòd dicit litera committendum,
& hoc ſecurius eſt ſecundum Ber. hic. Pro hoc facit. ca. ſi quis.
ſuadẽte. 17. q. 4. quod generaliter loquitur pro hoc etiam. ſ. eo.
ſi vero alicuius. j. eo. relatum. & c. cum illorum. Sed tenet con
trarium. ſ. quod à leui abſoluere poſſunt, vt patet in iſta decre.
quæ loquitur de Epiſcopo vt patet ibi tuæ fraternitatis. ſ. de
crimi. ſal. quam graui. & quæ continet ius commune. ar. ſ. in
proœmio Grego. in fi. alias fruſtra eſſet hic poſita. 19. diſt. ſi ro
manorum. idem Vincen. & Phi. hic idem Hoſti. in ſum. eo. tit.
§. quis poſsit excommunicare ſub. §. ſecunda regula. verſi. 17.
in his. & gloſſ. Guil. ſuper Ray. eod. titu. & frater Ioan. in ſum.
confeſ. eod. titu. q. 36. de inde quæro, in quibus idem tenet glo.
2. q. 1. in primis gloſ. ergo pro modica. & in dicto. c. ſi quis ſua-
dente glo. ab hac regula in fin. & Archid. ibi in glo. adde de hoc
vltimo &c. & j. de maiori. & obediẽ. c. vnico ſuper verbo iuris
lib. 6. Idem Cardi. & Ioan. And. j. eo. religioſo. lib. 6. vbi dicit, q
Epiſcopus à modica & à leui iniectione abſoluere poteſt. idẽ
innuit Gui. in glo. 2. ibi. Et idem tenet Io. An. hic quia contra
riorum ſolutionem, diſtinguit inter leuem, & mediocrem, &
grauem offenſam, vt in leui indifferẽtes abſoluant omnes Epi
ſcopi, in mediocri certas perſonas priuilegiatas, vt hoſtiarios,
ſeruos, clericos, communiter viuentes, & profeſſos, in enor-
mi nullos, niſi in caſibus quibus Papam non poſſunt adire, &
hanc opinionem credo veram per præmiſſa. Et quia leuis iniu
ria poteſt leuiter emendari. ſ. de accuſationi. cum dilecti quæ
etiam non infamat, ſ. de re iudica. cum te. maximè ſi Epiſcopi
habent hoc de conſuetudine cum conſuetudo det iuriſdictio
nem. 9. q. 3. cum ſcimus. ſ. de offi. ordina. duo ſimul. de foro cõ
7 pet en. cum contingat.† Hanc conſuetudinem habent Epiſco
pi communiter ſaltem in regno Franciæ, quam Papa ſcit & to
lerat, quod nõ faceret ſi contraria opinio vera eſſet: alias inijce
ret laqueum animabus, contra id quod leg. & not. 27. q. 1. de vi
duis. 2. quæ conſuetudo eſt optima legũ interpres. ſ. de cõſue.
cum dilectus. Sed Hoſtien. not. hic quicquid in ſumma vel ali
bi ſcripſerit, hoc totum arbitrio Epiſcopi committendum vt
hic, & ſeruatur hodie de facto. Ipſe tamen caueat de arbitrio
temperato, ne in fauorem abſoluẽdi reputet leuiſsimam illam
iniuriam, quæ leuis eſt, vel reputet in odium leuem illam quę
debet leuiſsima iudicari. argumen. ſ. de appel. conſuluit. de re-
ſcript. cum contingat. j. de re iudica. cum æterni. lib. 6. vbi vero
dubitat ſemper abſtineat, vt patet in eo quod le. & no. ſ. eod.
porro. in fi. Et ſic Hoſtien. committit Epiſcopo. arbitrium fa
cti, ſ. iniurię illatę, vtrum ſit leuis vel leuiſsima, non iuris. ſ. vtrũ
poſsit abſoluere à leui vel non, imo innuit quod non poteſt,
idem innuit. j. eodem. quod de his. in princip. c. cum illorum.
gloſ. 1. ibi leuis ictus. Sed ſuppoſita iſta opi. ſ. quod non poſsit
abſoluere à leui, nunquid erunt omnes irregulares qui pro leui
excõmunicati ſunt per Epiſcopos abſoluti, & poſtea diuinis
officijs in ſuis ordinibus ſe immiſcens, reſpondet Abb. quod
non, ſi Epiſcopi habent hoc de conſuetudine quæ dat iuriſdi-
ctionem vt eſt dictum. Idem iuris videtur ſi non haberent ra
tione dubij propter diuerſas opin. circa hoc notatas. argu. j. eo.
is qui. libro

8 is qui. libr. 6. † Aut quæris vtrum poſsint abſolui ab atroci, vel
enormi iniectio & dic quod non. ſ. eo. ſi vero alicuius. &. j. eo.
cum illorum. §. nos tamen. &. c. canonica. &. c. relatū. Aut quæ-
ris de alijs prælatis inferioribus Epiſcopis, & dic quod illi nō
poſſunt abſoluere ab huiuſmodi excōmunicatione ſua autho-
ritate, ſed miniſterium abſolutionis exercere poſſunt ad man
datum Epiſcoporum vt not. Innoc. ſ. eod. de cætero. glo. 1. &
Archidia. in dicto. cap. ſi quis ſuadente. gloſſ. adde de hoc vlti-
mo &c. quod verum, ſaluo eo quod de religioſo leg. & not. j.
eodem cum illorum. ſ. eo. monachi. † Sequitur de ſecūdo prin
9 cipali, ſ. quando imminet periculum mortis, & tunc nedū Epi
ſcopi & ſuperiores, ſed etiam ſacerdotes authoritate propria
abſoluere poſſunt, vt probatur in d. ca. ſi quis ſuadente. &. ſ. de
rapto. in literis. ſ. eo. nō dubium. &. c. ea noſcitur. in fine. ſecun
dum Innocen. & Archidia. vbi. ſ. Ceſſante tamen periculo te-
nentur abſoluti, cum commode poſſunt ſe illi à quo alias abſol
ui debebant præſentare, alias incidunt in priſtinam excommu
nicationis ſententiam, vt. j. eod. eos. libro. 6. Et aduerte quod
ſuppoſita illa opinione qđ Epiſcopi poſſunt abſoluere à leui
iniectione, quæ hodie communiter approbatur, priuilegia il-
lorum capitulorum. ſ. eod. ſi vero alicuius mulieres. de cætero
&. j. eo. quod de his. quamuis. & aliorum quæ concedunt abſo
lutionem Epiſcopis, de quibus ponā verſus quos ponit Hoſt.
j. eo. cum illorum. quæ priuilegia erant intelligēda de leui inie
ctione, non de atroci, vel enormi, quæ ſedi apoſtolicæ regulari
ter reſeruatur, vt. j. eod. cum illorum. §. nos tamen. &. c. relatū.
&. cap. canonica. non ſunt hodie priuilegia, ſed ius commune.
10 † Nec eſt inconueniens quod priuilegia certarum perſonarum
ius commune fiant, & ad omnes alios extendantur, vt patet. ſ.
de priuilegijs. ca. quod nonnullis, cuius priuilegium eſt hodie
ius commune. j. de ſenten. excommu. alma mater. lib. 6 idem
de. c. quod in te. §. in conuentionalibus. ſ. de pe. & remi. cū ſuis
cōcord. Vel dic & forte bene & verius, quod etiā hodie illa pri
uilegia locum habent in graui iniuria, quod bene innuit Hoſt.
j. eo. c. quod de his. ſuper verbo incidiſſe. vbi exponit grauem
vel leuem iniuriam irrogando. Et ſic exceptio ſequens ibi niſi
forte &c. debet intelligi ſecundum materiam regulę, vt nota.
j. de re. iuris rubrica. li. 6. maximè, quia illa iura non diſtinguūt
inter iniuriam & iniuriam: ergo nec nos diſtinguere debemus
ff. de publiciana. l. de precio. ſ. de priuileg. quia circa. quia ſi hoc
voluiſſet hoc expreſsiſſet. ſ. de deci. ad audientiam. Vel dic illa
priuilegia hodie etiam habere locum in mediocri offenſa, vt
dixi. ſ. poſt Ioan. Andr. Tutius tamen eſſet hoc caſu conſulere
Papam iuxta. ca. mulieres. §. 1. & de iſta materia vide quod no.
ſ. de vi. & ho. cle. quoniam vt ait. qui cle. vel vo. c. 1.

1 *Communicans excommunicato à Papa ab eo abſoluendus.*
2 *Præteritum in pro futuro ſumitur.*

Significauit Hoſt. hic dicit, quòd opiniones
poſitæ hic in gl. Bern. diuinatio
1 nes. ſunt contra. tex. † Vnde dic quod ad hoc vt iſta
decreta locum habeat oportet quòd participantes
ſint clerici. Item quod in diuinis participent. Item quod excō
municati, ſint excommunicati à Papa. Item quod ipſa partici-
patio & admiſsio ad diuina fiat ſponte & ſcienter, ſicut hoc to
tum ex text. huius decre. colligitur manifeſtè & hoc ſatis in-
nuit Hoſtien. hic & Ioan. Andre. poſt eum. idem Archidia. qui
hoc expreſſe no. 11. q. 3. ſi quis Epiſcopus in concilio. glo. pe.
vbi de hoc. Et ſecundum Hoſtien. hæc decr. inducit nouā ex-
communicationis ſpeciem: contra hoc tamen multum facit
quia tex. loquitur de præterito ibi participauerunt, receperūt.
Conſtat autem quod conſtitutio non ligat præteritas culpas ad
pœnam excommunicationis. infrà de conſtit. capitulo 2. cum
concord. Niſi per modum futurę culpę, vel contumacię, puta
niſi infra tale tempus ſatisfecerit infrà eodem quicunque. &
2 de re. eccle. non ali. c. 2. §. laici. li. 6. † Item dato quòd dicere vel-
les, quòd in iure ſumatur præteritum pro futuro. ff. de verbo.
ſigni. l. ſæpe. &. l. verbum. adhuc remanet contraria litera, non
dubitamus, quæ pati non videtur literam hanc, quòd hic indu
catur noua ſpecies excommunicationis, cum reſpondeat, non
ſtatuat, declaret non fulminet, propter quod videtur adhæren
dum vltimæ literaturæ gloſſæ, quę fuit Tancredi. ſecundum
Ioannem Andream.

1 *Excommunicati generali ſtatuto ligati ſunt.*
2 *Excommunicati generali ſtatuto non vitandi.*
3 *Sententia excommunicationis pro futuris culpis non ferenda.*
4 *Excommunicatio pro futuris culpis lata tenet in ſententia.*
5 *Excommunicatio pro futuris culpis in ſtatuto ferri poteſt.*
6 *Differentia inter ſtatutum & ſententiam quoad excommuni-
cationem.*
7 *Excommunicatio per ſtatutū ligat ſuperiorem & ſucceſſorem.*
8 *Capitulum ſine Epiſcopo non facit ſtatuta.*
9 *Capitulum circa minima ſtatuit.*
10 *Papæ conſtitutio ligat omnes.*
11 *Epiſcopus ſtatutum facit in ſubditos.*
12 *Statutum in alterius præiudicium non tenet.*
13 *Statutum irrationabile non valet.*
14 *Statutum non ligat extraneos.*
15 *Statutum non ligat ignorantes.*
16 *Statutum ſuffraganei an liget metropolitanum.*
17 *Statutum non ſcriptum an valeat.*

A Nobis. j. Ad declarationem primæ glo. ſi quę-
ris vtrum excommunicati per ſtatu-
tum ordinarij generaliter promulgatū, ſint perinde
excommunicati, ac ſi eſſent ſpecialiter nominati, di-
1 ſtingue. † Aut quantum ad hoc quòd ſint excommunicatione
ligati, & dic quod ſic, vt hic &. j. de conſtitu. ca. vt animarum.
lib. 6. ar. pro hoc. ff. de teſta. tut. l. ſi quis its. & de condi. & de-
2 monſtratio. l. nominatim. ita intellige glo. Ber. hic † Aut quan-
tum ad hoc, vt tanquam excommunicati debeant euitari, &
dic quòd non, donec ſint conuicti vel denunciati. vt. ſ. de cleri
co excom. miniſtran. propoſuit. §. 1. vbi hoc notat Hoſtiē. ſu-
per verbo nominatim. & ſ. eo. cum non ab hoīe. vbi idē vel &
hoc & idem intellign de excōicatis per ſententiā generaliter
ex cauſa promulgatam vt. j. romana. §. caueant. lib. 6. &c.

Super eo. c. Si quæris, vtrū pro futuris culpis ſentē-
tia excommunicationis ferri poſsit, di-
ſtingue, Aut fertur per modum ſententię, aut per modum ſta
3 tuti. † In primo caſu aut quęris, vtrum debeat ferri, & dic quòd
non niſi mora in exhibenda ſatisfactione, vel culpa ſiue offen
ſa præceſſerit, aut alia rationabilis cauſa ſubſit vt. j. eo. romana.
4 §. caueant. lib. 6. vbi de hoc. † Aut quæris vtrum lata teneat, &
dicit Ioan. Andr. ibi ſuper verbo caueant, in nouella quòd ſic,
licet ſit iniuſta, quia ibi non apponitur decretum, nec verbum
quod id ſapiat. Et quod teneat probatur. j. eo. ſacro. vbi ponit
verbum prohibemus. &. §. caueant. vbi ponit illud verbum ca
ueat. Et tamen vtrobiq; ſententia contra id lata tenet, vt not.
Bernar. ibi in glo. 2. & Hoſt. poſt eum & Ber. & Hoſt. Cardin.
Gemi. & Io. Andr. in c. alleg. romana. §. 1. ſuper verbo iniuſtas.
& Lauren. & Archid. 2. q. 1. nos in quemquam gloſ. s. & quod
5 teneat innuit Hoſti. hic dicens qđ eſt iniuſta. † In ſecundo caſu
dic quòd ferri poteſt, & lata tenet vt hic, quòd loquitur in ſta-
tuto, ſecundum Ber. & Hoſtien. Cardi. G. & Ioan. Andre. in §.
alleg. caueant. &. j. de conſti. c. 2. li. 6. vbi de hoc. & eſt ratio in-
ter ſententiam, & ſtatutū, quia ſentētia regulariter ius pręſens
reſpicit, & ſup certis præteritis, vel præſentibus bene rimatis
eſt tantum ferenda, vt inſti. de accuſatio. §. curare. 30. q. 5. iudi-
cantem. Sed ſtatutum ſuper futuris, & ſic incertis. ſ. de cōſti
tutio. cognoſcentes. & c. fi. vt not. Cardin. &. Io. And. in dicto.
§. caueant, ſuper verbo pro futuris. & G. de mon. lau. & Gemi.
extra de priui. c. 1. ſuper verbo à ſententijs per ſtatuta in clem.
6 † Et ſic habes vnam differentiam inter ſtatutum & ſentētiam
quo ad excommunicationem. Alia differentia eſt, quia canon
ſeu ſtatutum quod facit Archiepiſcopus in prouinciali conci
lio ligat ſubditos totius prouincię. 18. diſt. c. vlti. ſ. de præben.
graue. Hoc poteſt concedi de ſtatuto facto in concilio prouin
ciali, alias ſi in ſynodo ligaret, nō ligaret niſi in ſua, & ſup hoc
non differunt ſtatutū & ſentētia, ſed bene per hoc differūt ſta
tutum prouinciale & ſynodale Archiepiſcopi. de loca. cap. 18.
diſtin. quæ contra. vbi de hoc. Sed ſententia lata ab Archiepi-
ſcopo, puta quicunque furtum fecerit ſit excommunicatus,
comprehendit ſubditos ſolius dioce. ſuæ, ſecundum Inno. hic
& Hoſt. Cardi. G. & Io. And. in dicto. c. romana. §. 1. Tertia dif
ferentia eſt in poteſtate abſoluendi, & etiam quarta, Nam Epi
ſcopus abſoluet excommunicatum per canonē Archiepiſco
palem, non reſeruantem abſolutionem vt not. Io. Andr. ſ. de
præben. graue & ibi dixi. Item abſoluet excōmunicatum per
ſtatutum confirmatum per ipſum, à ſententia tamen Archiepi
ſcopi, vel per Papam confirmata non abſoluet, vt not. Io. And.
ſ. de inſtit. ex frequentibus. & ſuper vltima glo. Quintam, quo
ad durationem ipſius, collige ex glo. penulti. in fi. hic, & ex. c.
fi. ſ. de offi. deleg. Sextam trimembrem collige in dicto. §. ca-
ueant. quia ſententiam præcedere debet mora, culpa vel offen-
ſa, quod

ſa,quod eſt non eſt in ſtatuto: & hic redimus ad primam quia
proprium eſt ſtatuti ligare futura:Septimam,quia ſententiam
habet procedere monitio,alias proferens incurrit pœnam de-
cre.ſacro.j.eodem.quod non eſt in ſtatuto per rationem prædi
ctam.Octauam,ſecundum opinionem quæ habet valere ſtatu
tum editum non in ſcriptis collige ex eo quod not.Io. Andre.
7 j.de regu.iuris. nemo poteſt in fine quæſtionis.† Nonam,quæ
habet opinio,quòd excommunicatio per ſtatutum ligat ſupe-
riorem & ſucceſſorem, quòd nullo modo poſſet ſententia quã
improbat Ioa.in dicta.q.ſuper dicto.c.nemo poteſt.& qui has
differentias ponit in dicto.§.caueant. in nouella.& de hoc vlti-
mo vide per.G.in c.x.j.de conſti.lib.6.

Super eo.c. Ad declarationem gloſ.ſed contra vide-
tur.Si quęris vtrum & quando ſtatutum
liget, & quos diſtingue. Aut quæris de ſtatuto legis ſiue iuris
8 generalis,& de hoc dic plene vt dixi.ſ.de cõſti.c.1.† Aut de ſta
tuto particulari vel locali,& tũc aut ſtatuẽs eſt talis qui non po
teſt per ſe facere ſtatutum,vt puta priuatus homo vel ſimplex
canonicus, vel capitulum quod nõ poteſt ſtatuere ſine Epiſco
po.ſ.de conſue.cum conſuetudinis.de his quæ ſi.à præla.o.no
uit. Niſi circa minima quæ ad ipſum capitulum pertinẽt, vt pu
ta quod certa hora conueniant ad capitulum , vel quod certo
modo citẽtur per campanam, vel alio modo, vel quòd ea quæ
à quotidianis diſtributionibus eis ſuperfuerint certis anni tẽ-
poribus diſtribuantur,circa quæ minima forte poteſt capitulũ
9 per ſe ſtatuere. † Cum quodlibet licitum capitulum vel colle-
gium poſsit ſtatuere circa ea quæ ad ſe pertinent vt.ff.q; cuiuſ
que vniuerſi.l.1.§.x.ſ.de conſtitutio.cum omnis.c.cum acceſ
ſiſſent.&.c.cum.m.&.c. cum ex parte.ſ.de reſcriptis.ca.conſti
tutus.& de cleri.non reſiden.cum dilectus.j.de verbo.ſignific.
c.conſtitutionem.§. cœterum.lib.6. vbi ſtatuta videntur facta
fuiſſe per ſolum capitulum.Quia vel fuerunt facta auctoritate
Epiſcopi vel nõ erat qui ea impugnaret, quod dic vt no.Inno.
& Compo. in dicto.c.cum omnes.& G.& Io.And.in dicto.c.
conſtitutionem.§.ceterum.Et tale ſtatutum factum per illum
qui non poteſt per ſe ſtatuere non valet, nec ligat, vt in dict.c.
cum conſuetudinis.&.c. nouit.ad idem.ſ.de conſti.quæ in ec
cleſiarum.96.diſtin.bene quidem cum concordan.ſuis.Aut ſta
tuens eſt talis qui poteſt per ſe facere ſtatutũ, vt Epiſcopus.3.
q.4.nullus.ſ.de maio.& obed.c.ſi quis venerit.de loca.& cõdu.
c.1.&.2.j.de conſtitu.vt animarum.lib.6.vbi de hoc per G. &
Ioan.Andre.Vel legatus vel cõcilium,vel ſynodus, vel alij qui
per ſe vel vna cum alijs ſtatuere poſſunt , de quibus per Ho-
ſtien.in ſum.de conſtit.§.quis poſsit. & ſtatuant vna cum alijs
ſicut capitulum poteſt ſtatuere cum Epiſcopo ſuo , vt in iuri-
10 bus alleg.† & tunc aut quæris de Papa,& tunc dic quod ſtatutũ
illius ſi ſit generale ligat omnes,vt.ſ.de conſti.c.1.Si particula-
re,ligat illos quos vult comprehendi.ſ.de elect.nihil eſt.in fin.
ſ.de temp.or.c.ſæpe.libr.6. dummodo non ſit cõtra legem di
uinam, vel naturalem, quod dic plenius vt dixi in dicto.c.1.de
11 conſti.& de conceſ.præben.propoſuit.† Aut quæris de præla-
to inferiori à Papa vt Epiſcopo, Archid.& ſimilibus, & tũc aut
ſtatutum obuiat canonicis inſtitutis,& nõ valet vt.ſ. de maio.
& obe.quòd ſuper is . vbi dicit Epiſcopum nil poſſe ſtatuere,
etiam in ſynodo qđ obuiet canonicis inſtitutis,per hoc eatra
de elect.cap.2.in cle.in prin.& ea quæ leg.& not.per Innoc. &
Hoſt.& per me.ſ.de offi.leg.c.ſi.Aut non obuiat, & tunc, aut
ſtatutum lædit ſuperiorem ſeu ius ſuperioris, & quantum ad
hoc non ligat.ſ.de iureiu.venientes.quod dic vt ibi.Vnde con
ſuetudines vel ſtatuta inferiorum non ligant ſuperiorem , nec
ius ipſius.j.lib.6.de conſuetu.nõ putamus.vbi hoc not.Cardi.
ibi,nec decet &c.&.c.cum in tua.§.in.præbendis.vbi hoc not.
G.& Io.An.de cle.ægro.c.vnico.vbi hoc not. Cardi.ſuper ver
bo non obſtante.& Archi.12.diſt.illud.& Ioan. Andr.j.de ap-
pel.c.vlti.glo.vlti.lib,6.in nouella & G.de mon.laudu.in extra
uaganti glo.ſed quæ erunt iſta &c.† Aut non , & tunc aut eſt in
12 præiudicium iuris aliorum etiam inferiorũ, & tunc non ligat
quantum ad hoc patet.ſ.de loca.& conduc.c.veſtra . Vbi not.
Innocentius & Hoſtienſis & Abb. quod licet Epiſcopus cum
capitulo ſuo poſsit ſtatuere vt in ca.alleg. & de his quæ fiunt à
maiori parte capituli.c.vlti.dicendum eſt quod hoc poteſt iu-
riſdictione ſua,id eſt quantum ad ſua nec alterius intereſt.i.quã
do per hoc præiudicium alijs non paratur,alioquin non præiu
dicatur eis,niſi conſentiant,vel ad minus ſint præſentes,vt in
dicto capit. veſtra.& de maioritate & obedientia. capit.6. de
conſecratio.diſtin.3.capit.1. vbi idem not. Archid.glo.penul.
dicens quod eſt opinio Archidia.ad hoc in eo quod legitur &
nota.54.diſtinctio.capit.1.&.2.alias.63.diſtinct.capitu.1.&.2.
Idem not.Ioan.Andr.j.de app.c. vlti.glo.vlti.lib.6.in nouella,
vbi etiam no.& tenet quòd non valet ſtatutũ Epiſcopi de con
ſenſu vel conſilio capituli ſui tactum , quod in foro ſuo nõ poſ
ſit ab interlocutoria appellari.Aut non eſt in præiudicium iu-
13 ris aliorum,& tunc aut ſtatutum eſt irrationabile, & tunc nõ
valet nec ligat, vt.ſ.de conſtitutio.cap.quæ in eccleſiarum.&.
c.eccleſia ſanctæ Mariæ.12.diſtin.c.omnia talia.vbi no. Ioã.ar.
quod non ſufficit dicere ita ſtatutum eſt , niſi cauſa ſtatuti aſſi
gnetur,pro hoc.68.diſt.cor. Epiſcopi.2.q.5.conſuluiſti.de cõ-
ſecratio.diſt.1.placuit.in ſtatuto enim debent concurrere con
ditiones quas habes.4.diſt.erit autem lex.vt not.Ber.j.eo.à no
14 bis.2.† Aut eſt rationabile,& tũc aut quæris vtrum liget pro fa
ctis geſtis vel commiſsis extra territorium ſtatuentis, & dic
indiſtincte quod non. Et ita intelligit Hoſt.finem huius capit.
dicens quod nõ extẽditur hæc ſententia ab Epiſcopo lata ex-
tra ſuam dioceſim niſi forte &c. pro quo bene facit.ff. de ma,
conue.l.1.vbi ex facto decurionum non tenentur tunc abſen-
ſes.C.de adulte.l.in adulterij.& de ſica.l.fin.& eſt hodie expreſ
ſum in dicto capit.vt animarum.in fi. Licet Tancredus Inno-
centius & Abbas hic & Aſten.lib.7.tit. quis poteſt excommu
nicari.q.quid ſi Epiſcopus.dicat & male quod ſtatutum gene-
rale Epiſcopi dicendo excommunico illum qui furtũ fecerit,
non addendo in dioceſi mea,de quo hic ſubditos etiam extra
dioce.furtum committentes ligat, ſecus ſi dicat excomunico
qui furtum fecerit in dioceſi mea. Et intelligo aliquem delin-
quere extra territorium ſtatuentis, vt ſic per conſequens non
ligetur,ſi delinquat in dioce.ſtatuentis,in loco tamẽ exempto
per capit.alleg.vt animarum.&.j.de officio ordinarij.capit.cũ
Epiſcopus.lib.6.de ſtatu regu.c.vnico.in fi.eodem lib.& extra
de priuilegijs.capit. Archiepiſcopo. in fi.in clem.&.18.q.2.lu-
minoſo . Per quæ iura patet quod exceptis quibuſdam caſibus
nullam iuriſdictionẽ vel poteſtatem habent Epiſcopi in locis
exemptis,& ſic ipſorũ decre.vel ſtatuta in locis illis non ligant
vt hoc tenet Ioannes Andr.in dicto.ca.vt animarum. in nouel
la.Ad idem facit quod ipſe notat extra de foro competenti.c.
quamuis.in clementi.glo.quia nomine.in clementinis , & Ge
minianus ibi , vbi æquiparãt locum exemptum,& locũ extra
dioce . Dico tamen quod liget ſtatutum non liget ſubditum
extra dioceſim vel in loco exempto delinquentem, tamẽ quia
ſubditum ratione domicilij poterit ipſum punire.argu.C. vbi
de crimi.agi oportet.l.1.Aut pro geſtis vel cõmiſsis intra terri
torium ſtatuentis, & tunc, aut quæris vtrum liget ignorantes,
15 & tunc aut probabiliter ignorantes,& dic quòd non.ſ.qui ma
trimo.accu.poſ.capit.ſi. de cleri.excom.miniſtr.c. apoſtolicæ.
§.reſpon.j. de conſtitu.animarum.lib.6.ff.de decre. ab ordi.fa
ciend.l.vlti.vbi habes quòd municipali ſtatuto nõ ligatur igno
rans,ſed ſciens tantum.ad idem de actio.& obli.l.ex maleſi.§.
§.ad Silleianum.l.1.§.hoc autẽ. &.§. ſi quis in villa. &.§.ſeq.&
dicit lex conſenſum non ignorantiam volumus obligari.C.de
tabula.l.generali.libro.10.licet Bernar.hic cõtra & male.Secus
tamen eſt in ſententia interdicti qua ligantur etiam abſentes &
ignorantes,& eſt ratio.quia quandoq; fertur delictum alterius
qquod dic vt no. Gemi.j.eodem . ſi ſententia ſuper verbo in-
terdicti, & plenius Ioannes Andreas ibi in nouella libro.6.Aut
craſſè & ſupinè ignorantes.& dic quòd ſic in caſu vbi ſcientes
ligarentur vt ibi.Aut quæris vtrum liget ſcientes, & tunc aut
ſcientes qui non ſunt ſubditi ratione domicilij, vel perſonæ,
vel delicti,vel contractus,& dic quod tales nõ ligat vt hic,quia
extra territorium ius dicenti &c.ff. de iuriſdictio omni. iudi-
cium.l.vlti.& in dicto capit.vt animarum. Aut ſcientes ſubdi
tos ratione domicilij , vel perſonæ, vel delicti,vel contractus:
& dic quòd tales ligat,nam ratione delicti commiſsi in territo
rio ſtatuentis efficitur delinquens de iuriſdictione ipſius. ſ.
de foro competenti.capitu. ſi de priuilegijs.tuarum.C.vbi de
crimi.agi opot.authen. qua in prouincia.6. quæſti.3.placuit.3.q.
6.c.ibi ſemper cauſa.Nam & pręſes prouinciæ aduerſus extra
neos homines habet imperium, cum malum commiſerunt.
ff.de officio præſidis.l.3. & in hoc vlti. concordat Bernardus,
& Hoſtienſis hic & Archid.8.diſtinct. quæ contra mores in
in glo.penul.Idem in contractu inito in territorio ſtatuentis.j.
de foro competen. romana.§. contrahentes.lib.6.ff.de iudi.l.
hæres abſens.&.ff.de euictio.ſi fundus . Et vtrũ quis præſuma
tur ſcire vel ignorare ſtatutum arbitrabitur bonus iudex ex
mora quam contraxit in terra modica vel magna , & in dubio
videtur quod ipſius iuramento credendum ſit.ſ.eo. ſi vero.2.
ſecundum Hoſtien.Et in hoc concor.frater Io.in ſum.confeſ-
ſio.eo.titu.q.56.quomodo etiam . Nec obſt. ſi dicatur, quod
non ſubditi non participant in gratia, vt indulgentia.ſuprà tit.

ſ.quod

ſ. quod autem. ergo nec in pœna quæ eſt odioſa, vt hic arg. ff.
de liberis & poſthu. l. cum quidam. j. de regu. iur. c. odia. lib. 6.
Nam ratio eſt vtrobiq; ſalus, ſ. animarum, ideo enim indulgen
tiam non participat, ne pœnitentiæ eneruentur quòd expedit
animabus. ſ. titulo. 1. cum ex eo. §. ad hæc. Ideo etiam hanc ſen
tentiam incurrit vt medicina percepta de delicto quod com
miſit citius pœnitẽtiam agat, quod ſentire expedit animabus:
vt patet in eo quod legitur & notatur. j. eodem, cum medici-
nalis ſecũdum Hoſtienſem hic &. j. eodem nuper. §. in primo
26 ſuper verbo tunc erit abſolutio. † Et vtrum ſtatutum ſuffraga-
nei liget metropolitanum in ſua dioceſi delinquentem, Ho-
ſtien. in ſumma eodem titu. §. quis valeat excõmunicare. verſ.
quid ergo. dicit quòd non. Sed G. contra in dicto. ca. vt anima-
rum. & credo quod melius vt dixi. ſ. de maioritate & obedien
tia. cum inferior. Et per iſtam diſtinctionem determinat alter
cationem docto. iuris ciuilis. C. de ſumma trinitate & fide ca-
tholica. l. 1. dicentium, quòd tunc ligat ſtatutum ſubditum ex-
tra territorium, quando per illud punitur prohibitum lege di
uina, vel communi vt homicidium, rapina, furtum, & ſimilia
inducunt de bonis authoritate iudicum poſſidendis. ſcũ vnus
§. is qui. ſed potius facit contra: ſed bene fa. j. de foro compe.
romana. §. contrahentes. lib. 6. Secus ſi iure diuino vel cõmu-
ni nõ fundaſ prohibitio ſtatuti per l. fi. ff. de iuriſdi. omni. iud.
vt ſi prohibeat carnes quarta feria comedi, vel ſimilia, quorũ,
primum membrum reprobatur in dicto capit. vt animarum.
quod loquitur de furto diuina & humana. l. prohibito. vt patet
Deuter. 5. c. Exo. 20. &. 14. q. 5. pœnale. ff. C. &. ſ. de furtis per
totum. Et vtrum ſtatuto Epiſcopi proſcribente quod nulla
mulier in loco ſuæ iuriſdictionis vtatur ornamento fucati co
loris, ſiue auri ſiue argenti vel gemmarum vltra certam quan-
titatem, ſeu longis veſtibus vltra certam menſuram, & contra
facientem excommunicante, quælibet contra faciens ligatur.
vide per Ioannem Andream. j. de regu. iuris. c. ea quæ fiunt in
nouella. lib. 6. vbi ponit plures auctoritates contra vtentes fu-
27 cationibus ad fingẽdum pulchritudinem. † Item an ſtatutum
legati vel Epiſcopi non ſcriptum prohibens aliquem actum,
& contra facientem excommunicans valeat, ita quod contra
faciens ſit excommunicatus, vide plene per Ioan. Andr. j. de
de regulis iuris. c. nemo poteſt. libr. 6. in nouella, vbi dicit quòd
Ioannes, Stephanus, polonus, & Guido tenuerunt cõſtitutio-
nem non ſcriptam tenere, & per conſequens contra facientem
ad cuius notitiam peruenerint excommunicatum eſſe. Idem
Spe. titu. de leg. §. finitur. verſi. ſed pone legatus. & Ia. de ra. &
Cy. C. de leg. l. 5.

1 *Incendiarij eccleſiarum ſunt excommunicati.*
2 *Incendiarij domorum excommunicandi.*
3 *Incendiarij eccleſiarum à Papa abſoluendi.*
4 *Incendiarij domorum ab Epiſcopo abſoluendi.*
5 *Violentiam in eccleſia committens excommunicatus.*
6 *Incendiarius in ciuitate igne vrendus.*
7 *Incendiarius in villa capite plectendus.*
8 *Luat in corpore qui in ære non habet.*

Conqueſti. Si quæris vtrum incendiarij, &
qui ſunt excõmunicati, vel ex-
cõicandi, per quẽ ſunt abſoluẽdi, & qua pœna vl
tra hoc puniantur, diſtingue, aut quæris de primo. ſ.
1 vtrũ ſint excõicati, & tunc, † Aut quæris de incẽ
diarijs eccleſiarũ, & dic quod illi ſunt ipſo iure excõicati. Et idẽ
intellige de effractoribus eccleſiarũ vt hic, vbi hoc notat Ber.
Inn. & Hoſt. & ſ. c. tua nos. vbi hoc notat Ber. c. & Hoſt. ſ. de ra
ptori. in literis. vbi idẽ & no. Ber. & Hoſti. 51. q. 3. canonica ca.
vbi idem no. Io. idẽ etiam no. 12. q. 2. cum deuotiſſimam. in gl.
incendiarius. Quod intellige etiam ſi eccleſiæ non ſint conſe-
cratæ, arg. ſ. de conſecra. eccle. vel alta. c. vlt. vbi Hoſtien. & Ioã.
Andr. poſt eum. Not. quod eodem priuilegio immmunitatis
gaudet eccleſia non conſecrata, quo & conſecrata, & eſt ratio,
vt legitur & no. ſ. de immunita. eccleſiæ. c. pe. Et per illa iura
mandauit dominus clemens Papa quartus effractoram capellæ
ſancti clementis trecen. in qua iã celebrantur diuina, & ſi non-
dum conſecrata eſſet denunciari excommunicatos ac ſi conſe
crata fuiſſet. ſ. eo. tua not. grauius tamen peccat qui violat con
ſecratam; ſicut & ex qualitate perſonæ maior iniuria extima-
tur, vt inſti. de iniur. §. atrox. ff. de re militari. l. omne delictum.
2 § 1 &. j. eo. cum illorum. ſecundum eos. † Aut quæris de incen
diarijs aliarum domorum ſeu rerum, & tales non ſunt excom
municati ipſo facto, ſed ſunt excommunicandi, ſecundũ Al.
vi. 2 3. q. vlt. c. ſi quis membrorum. &. c. peſſimam. vbi hoc te-
net Ioan. ſ. de foro compe. conqueſtus. vbi hoc tenent Ber. &
Hoſt. idẽ Arch. 51. q. 3. ſi inimicus. gl. pe. & Ber. & Inn. & Hoſt.
hic &. ſ. eo. tua. & alij doct. vbi. ſ. Et in iſta diſtinct. cõcor. Gof.
& Hoſtien. in ſummis ſuis tit. de rapto. & incẽ. §. fin. & Goffre.
in ſumma. eo. titu. §. ſeptimus. & Hoſti. in ſum. eo. titu. §. quis
poſſit excommunicare. verſi. 55. & Ray. in ſumma titu. de ra
pto. rubricella de incendiarijs. & frater Ioannes in ſumma con
feſſio. illo eo. tit. q. 10. quæ ſit pœna &c. & Ioan. 27. q. 4. omnes
eccleſiæ. & Cardin. & Ioan. Andr. j. eod. quicunq; glo. fina. lib.
6. & Aſten. lib. 7. tit. 2. verſic. 18. Et quod dictum eſt de incen-
diarijs vel effractoribus eccleſiarum qui ſunt excommunicati
ipſo iure, idem intellige ſecundum Ray. Goffr. & Hoſtien. &
fratrem Ioan. de incendiarijs vel effractoribus aliorum loco-
rum religioſorum, vel cemeteriorum, vel aliorum ſeu eorum
quæ ſunt in ſepulchro priuilegiato. 18. q. 4. ſicut antiquitus. Si
tamen conſuetudo loci habet quod incendiarij aliorum loco-
rum quam religioſorum ſint excommunicati ipſo iure ſeruan
da eſt, quia cõſuetudo, eſt optima iuris interpres. ſ. de conſue.
cum dilectus. j. de verbo. ſig. Abbate ſane. ſecus ſi conſuetudo
non appareat, vt not. Ioan. in dicto capitu. omnes eccleſiæ. &
Hoſti. in ſum. de raptoribus. §. fin. in fine. Et intellige incendia
rium qui non habet ius incẽdẽdi locum. Si autem ille qui non
habet ius, vel alius iuſſu eius hoc faceret incendiarius, ſecundũ
Ray. & Hoſti. non eſt iudicandus, quia non peccat qui peccat
legis auctoritate. 23. q. 4. qui peccat. Item intellige incendia-
rium, qui incendit alienum. ſi enim aliquis propriam domum,
vel ſegetem incenderet, licet peccaret abutendo re ſua, nõ ta-
men teneretur pœna incendiarij niſi dolo malo hoc faceret. ſ.
vt ſimul aliena bona incenderet, ſecundum Ray. Roffr. Goff.
& Aſten. in dicto verſic. 18. pro quibus facit. ff. ſol. matr. l. ſi cõ
ſtãte. §. ſi maritus. vbi dicitur quod ſeuicia quæ in proprijs eſt
panda eſt, in alicuius coercenda eſt. Aut quæris de ſecundo. ſ.
per quem ſunt abſoluendi, & tunc, aut poſtquam ſunt publica
ti ſeu denunciati excommunicati in eccleſia, aut ante. Si poſt,
3 tunc: † aut quæris de incendiarijs eccleſiarum, vel aliorum reli
gioſorum locorum, & tales poſtquam ſunt denũciati in eccle
ſia non poſſunt abſolui niſi per Papam, vt hic, &. ſ. eodem, tua
nos. Et hoc niſi in mortis periculo. ſ. de raptorib'. c. ſuper eo.
&. c. in literis. ſecundum Goffre. Hoſtien. & fratrem Ioã. vbi.
ſ. & Hoſti. in ſum. de ſenten. excom. §. quis poſſit ab hac ſentẽ
tia. verſi. primus caſus. & dicit G. naſo. & Ioan. Andr. poſt eum
ſ. eo. tua. quod legati Papæ tales abſoluere nõ poſſunt. Cũ hoc
eis non reperiatur permiſſum, & de reſeruatis non poſſunt
niſi permiſſa. ſ. de offi. lega. quod tranſlationem. licet excõmu
nicatos pro manuum iniectione poſſint abſoluere ſecũdum di
4 ſtinctio. c. † Aut quæris de incendiarijs aliorum locorum, & ta
les ſecundum glo. Guliel. ſuper Rayne. & fratrem Ioan. vbi. ſ.
poſtquàm fuerunt excommunicati, & per eccleſiam denun-
ciati, nihilominus poterũt abſolui à ſuis Epiſcopis. Idẽ Hoſti.
in ſumma eo. titu. §. quis poſſit ab hac ſententia. ſub. §. ſi vero
ſententia. verſicu. 3. fallit. dicens quod ordinarius poſſet à ſua
ſententia etiam poſt denunciationem incendiariũ abſoluere,
non tamen à ſententia canonis, vt ibi. Not. 7. caſus in quibus
quis poteſt ligare nõ tamen abſoluere, & duos in quibus quis
poteſt abſoluere non tamen condẽnare. ſed Goffre. Bernar. &
Hoſti. ſ. eo. tua. in fi. dicunt quod tales non ſint ipſo iure excõ
municati, tamen ipſis primo excõmunicatis ab Epiſcopis ſub
ſecuta publicatione ac denunciatione Papa per illam decreta-
lem reſeruat ſibi eorum abſolutionem ad terrorem. Et idem
tenet Cardi. j. eod. quicunq; glo. fi. lib. 6. dicens poſt Graci. qui
hoc idem tenuit, quod incendiarij eccleſiarum, qui ſunt ipſo
facto excõicati poſtq̃ ſunt publicati: & alij incẽdiarij q ſunt ex-
cõicandi poſtq̃ fuerũt excõicati, & publicati per ſedẽ apoſtoli
cam dumtaxat ſunt abſoluendi & remittendi ad eam, vt hic,
&. ſ. eo. tua. & in c. alleg. peſſimam. excepto mortis articulo, &
iſte caſus ſemper intelligitur exceptus. ſ. de ſepul. cap. ſi. ſ. eo.
de cetero. cap. ea noſcitur. &. j. eode. titu. eos. lib. 6. idem tenuit
Ioan. in dicto. c. cum deuotiſſimam. glo. incendiarius, & etiam
Archi. ibi in glo. adde ſed ante poteſt &c. & Aſten. lib. 6. ti. quis
poteſt abſoluere ab excommunicatione. arti. 2. & hoc credo
verius. Si antequàm ſint publicati ſeu denũciati per eccleſiam,
dic quod poſſunt ab Epiſcopis abſolui ſecundũ Ber. hic in glo.
fina. idem Goffr. ſ. de rap. in literis. dicit enim, ſi quæris à quo
debeant abſolui incendiarij ſiue ab homine excommunicati,
ſiue à iure ligati, reſpon. à prælatis niſi fuerint per ſententiam
publicati. idem Arch. in dicta glo. adde, ſed ante poteſt. Et licet
quidam dicant quod dictum eſt de denunciatione, intelligi de-
bet ſi fuerit denunciatus nominatim: ſecus in generali ſub hac
forma, ex-

forma excommunicamus omnes illos qui hoc incendium fe-
cerunt:in quo caſu dicunt taliter denunciatum in generali ſi-
ue ſciatur quis fecit ſiue non,poſſe abſolui ab Epiſcopo loci
Tamen glo.Guil.ſuper Ray.& frater Io.vbi.ſ.credunt quod
ſiue in gnali denũcietur a ſolo Papa eſt abſoluẽdus,& a quocũq;
iudice eccleſiaſtico ſiue,Epiſcopo ſiue Archidiacono fiat hæc
denũciatio,aut etiã à ſimplici ſacerdote ſi habeat de cõſuetudi
ne poteſtatẽ excõicandi & denũciãdi in tali caſu cũ decr.ſ.eo.
qua nõ diſtinguat à quo fiat iſta denũciatio. Dicũt etiã q̃ in ta
lib' incendijs metus aut coactio quæcũq; cõditionalis nõ excu
ſat quin ſit excõmunicatus ille qui incendit loca ſacra, & quin
ſit excommunicandus qui incendit priuatum,quoad peccatũ
aũt mortale excuſat non à toto ſed à tanto. arg.ſ.quod metus
cauſa factis.Et qđ dictũ eſt de incendiarijs eccleſiarum intelli-
gũt ibi & de effractoribus eccleſiarum ipſarum,qui ſimiliter ip
5 ſo iure excõmunicati ſunt,& à Papa abſoluẽdi.†Similiter cum
quis per violentiam multum enormia in eccleſia cõmittit, di-
ruendo altare,vel frangendo crucem,vel enormiter tractãdo,
corpus chriſti, & ſimilia ipſo iure eſt excõmunicatus,licet nõ
frangat eccleſiam,tamen abſolui non poteſt ab Epiſcopo, pro
hoc.j.e.nuper. Sed Goffre.in ſum.eo.tit.§.ſeptimus.& Hoſti.
in ſumma eo.titu.§.quis poſsit excommunica.verſi.11.in hoc
contra,dicentes quòd qui aliter offendit eccleſias vel bona ip-
ſarũ deripiũt q̃ incendẽdo,non ſunt ipſo iure excõicati ſed ex
cõmunicandi, & ſi ſacrilegij ſint.ſ.de foro compet.conque-
ſtus. & idem frater Ioan. in ſumma confeſsio eo. titu.q.35.in
quibus caſibus.verſi.octauus.& Ricar.& Aſten.in dicto verſi.
18.Et credo quod melius cum hoc non reperiatur cautum in
iure arg.a.q.5.conſuluiſti.Et hoc approbat Bernar.hic in fi.in
priuilegio.&.ſ.de ſepultu. capitu.fi.glo.3.vbi dicit quòd viola
tores eccleſiarum non ſunt ipſo iure excommunicati ſed ex-
communicandi.17.q.4.ſicut antiquitus &.c.ſi quis domum.
quod verum ſecundum Hoſtien.ibi,dummodo fracturã non
fecerint alias ſecus; vt hic. Ad idem quod not.Abbas & Ioan.
And.poſt eum.ſ.de fur.c.fi.dicentes per illud.c.quòd qui rem
ſacram furatur de eccleſia non eſt excommunicatus, cum ibi
ſine abſolutione Papa mandet ipſum promoueri. nec dicas q̃
mandauerit illum prius abſolui, quia expreſsiſſet ſi hoc fuiſſet
ſecundum eos. Aut quæris de tertio principali.l.qua pœna vl
tra hoc punitur,& tunc aut incendium committitur dolo,da
ta opera,& ex propoſito,aut cõmittitur ſine dolo.primo caſu
6 aut cõmittitur incẽdiũ in ciuitate, aut in villa.†Si ciuitate tũc,
aut incendiarius eſt humilis vitę,aut in aliquo gradu conſtitu-
tus.ſi eſt humilis vitę,aut incendium eſt magnum:aut non. Si
eſt magnum,tunc igne vratur,vel beſtijs tradatur ſine ſubijci-
tur.ff.de incẽ.ruina naufra.l. qui edes.&.l.vlti.§.qui data opera.
quia iſtæ duæ pœnæ ęquiparantur, ſicut damnatio ad furcas &
ad beſtias.ff.de re.mili.l.deſertorem.§.is qui ad hoſtes. & quia
ſummum eſt ſupplicium,vt.ff.de pœnis.l.capitalium.Si autem
incendium non eſt magnum, & tunc incendiarius capite puni
tur,vt in dicta.l.capitalium.§.nonnunquam.Si incendiarius eſt
in aliquo gradu conſtitutus, tunc aut incendium eſt magnum,
& tunc capite punitur, aut non eſt magnũ, & tunc in inſulã de
portatur,vt in dicto,§.qui data.†Si incendium committitur in
7 villa, tunc ſi quidem incendium eſt magnum, & incendiarius
eſt humilis perſona imponitur pœna capitis,& ſic etiã põt in-
telligi dictus.§. nõnũquã. quia hoc caſu in aliquo leuius debet
puniri.vt in dicta.l.capitalium.§.qui ob inimicitias.Si vero in-
cendiũ nõ eſt magnũ,tunc imponitur pœna metalli,vt in præ-
dicta.l.capitalium.quia in aliquo leuius punitur, quã ſi feciſſet
in ciuitate,vt patet per prædicta. Si autem incendiarius eſt in
gradu conſtitutus,tunc ſi incẽdium eſt magnũ imponitur pœ
na deportationis, quia in aliquo leuius debet puniri quam ſi fe
ciſſet in ciuitate, vt dictum eſt,Si non eſt magnũ: tunc relega-
bitur in perpetuũ,cũ ſit minor pœna quã deportatio,vt dicta.
l.capitalium. & hæc vera ſi cum dolo ſecũdum Iacob.de aretio
& Cyn.C.qui accu.non poſſunt.l. data opera.quorũ eſt hæc di
ſtinct.ſ.verſ.aut quæris de tertio principali citra,& intellige q̃
nihilominus emendet damnum:vt.C.quando ciuilis actio prę
iudicet criminali.l. vnica.Secundo caſu quando ſine dolo com
miſſum eſt incendium,refert ſecũdum Iacobum de aretio.aut
incendium fuit commiſſum lata culpa,& tunc damnum emen
dat,& cũ hoc corporaliter punitur,ſed non adeo grauiter ſicut
pro dolo, vt.ff.ad.l.corneliã.de ſiccarijs.l.in lege. Si leui culpa,
tũc damnũ emẽdat, nec corporaliter punitur,niſi ſit ſoluẽdo:
8 †quia tunc qui nõ poteſt ſoluere in pecunia,luit in corpore.ff.
de incen.rui.naufra.l.qui ędes. Si caſu fortuito,tunc facto im-
putandum eſt,vt.ff de incendio rui.naufra.l.penulti.Et ſic in-
telligas ibi,licet gloſæ quæ ſunt ibi, & in l.qui ędes.& in l.vlti.
aliter dicant & male ſecundum Iacob.de rauen.& Cyn.ibi. &
in hoc ſatis concor.Hoſti.in ſum.de rapt.§.ſi.&c.

Perpendimus. Si quæris vtrum,& quando
clericus faciens contra ſta-
tutum ordinis clericalis perdat priuilegiũ clericale,
dic vt dixi.ſ.de vita & honeſtate clericorum.ex lite
ris.diſtinctione.3.

1 *Dictio maximè abundat in ſenſu implicito.*
2 *Dictio maximè non abundat in ſenſu non implicito.*
3 *Mandatum excuſat iure per mandantem licitè facienda.*
4 *Mandatum non excuſat in re per mandatum non facienda.*
5 *Mandatum ſuperioris authoritas excuſat.*
6 *Prælatus immoderate corrigens clericum excommunicatur.*
7 *Prælatus clericum incarcerare poteſt.*
8 *Prælatus ſubditum verberare poteſt.*
9 *Prælatus clericum verberat per regularem.*
10 *Prælatus non verberet clericum per laicum.*
11 *Monachi appellatione venit Abbas.*

Vniuerſitatis. In verſi. maximè vbi cau-
ſa &c. Iſta dictio maximè,
quæ de natura ſui implicat idem ius in contrario
caſu nõ ſuper abundat hic, vt patet.j.in verſi. etiã
ſi cauſa ſubeſſet &c.Et hoc no.Ber.hic in gl.1. Vn
de ſi quæris vtrum & quando dictio maximè abundat vel nõ,
1 diſtingue†Aut ſenſus implicitus per eam reſultat iuri contra-
rius & tunc abundat vt probatur.C.de reſcin.vendi.l.1.in fine
& de indicta viduitate tollẽda.l. vltima. circa prin.§.ſin autem
libertatibus.Vbi maximè cum ex voluntate creditoris hoc in-
terponitur &c.† Aut ſenſus implicitus per eam non reſultat
iuri contrarius,& tunc non abundat:vt hic,& infinitis concor
dantijs in iure ſiue in corpore iuris ſcriptis. Et ita diſtinguit in
effectu Cynus in dicta.l.1.& adde qđ dixi.ſ. de filijs presbyte
rorum ad abolendam.

Super eo.c. Ibi,quam illi qui verberãt &c. Hic notat
Ioa. An. q̃ in atrocioribus non excuſat
mandatũ ſuperioris, de quo not.86.diſt.an putatis.&.j.de reg.
iuris.c.quòd quis.lib.6.Gratia huius.Si quæris vtrum & quan-
3 do auctoritas ſuperioris excuſat, diſtingue.† Aut loquimur in
his quæ mãdans ſeu auctoriſans poteſt per ſe licitè expedire,
& tunc mandatum excuſat etiam in atrocioribus,vt.C.ad.Iu-
liam.de adul.l.gracchus.&.j.e.vt fame. Et poteſt poni exem-
plum de milite,qui mandato iudicis occidit malos.23.q.5.mi
les.ad idẽ.j.de re iudi.quòd quis.lib.6.quis regulariter quis po
teſt facere per alium quod poteſt facere per ſeipſum.j.e. ſi cle
ricos.& de regu.iur.poteſt quis per aliũ.lib.6. Fallit hoc in præ
lato inferiore Epiſcopo qui non poteſt etiam in modum iuſti
tiæ per laicum clericum vel monachũ, verberare pro ſuis ex-
ceſsibus, imo mandans & mandatarius ſunt excõmunicati vt
hic,ſed bene ipſum capere & incarcerare, vt in dicto.c.ſi cleri
cos.& no. Archidiaco.& Io.An.ibi & Hoſt.in ſum e.tit.§.quis
poſsit excõmunicare.verſi.18.& frater Ioan. in ſum.cõfeſsio.
eo.tit.q.35.poſt hæc.verſi.12. Aut loquimur de his quæ man-
dans ſeu auctoriſans non poteſt per ſe licitè explicare, & tunc
4 †Aut quæris in atrocioribus,& dic q̃ nõ excuſat,vt ſi iuſſu do
mini vel patris cõmittas homicidium, q̃ non excuſaberis,ta-
mẽ mitius punieris, vt.C.ad.l.Iuliã,de vi publi.vel priua.l. ſer-
uos.C.de ſepul.viola.l.2. de his qui ſibi aſſcribunt in teſtamen
to.l.vlti.ff.de act.& oblig.l.ſeruus.ff. de reg.iur.l.ad ea.11.q.3.
ſi dominus. &.c.nõ ſemper.&.c.iulianus.28.q.5. qui cõpulſus
ſ.eo.mulieres. Aut in non atrocibus,& tunc aut ſubiectus te-
netur rõne officij reprehendere & inſtruere ſuperiorẽ & ei re
ſiſtere ſi male agat, & tunc nõ debet obedire,& ſi faciat nõ ex
cuſatur: vt.C.vt omnes iudices tã ciuiles quã militares.l.vna.
de appel.l.quoniã iudices.vbi de hoc p Lam.de iure fiſci.l.pro
hibitum.de decur.l.omnes. & de excu.mu.l.placet.in fi.li.10.
in aut.quo oportet Epiſcopos & cleri §.fi.colum.1.Quia non
habet imperium par in parem.21.diſt.inferior.ſ.de elect.inno
tuit.§.quãuis.ff.ad trebel. ille a quo.§.tempeſtiuũ.i.Et illud eſt
contra conſiliarios, & aſſeſſores qui dicũt totum eſſe bene fa
ctum quod nomine domini ſui faciunt,& dicunt ad quid dice
5 rem ego aliud,dominus meus nihil faceret pro me.†Aut ratio
ne officij non tenetur reprehẽdere vel inſtruere ſuperiorẽ, &
tunc auctoritas ſuperioris excuſat.ff.ad.l. aquiliã.l. ſi liber ho-
mo.2.vbi de hoc not. de iuriſdi.omni iudi.l. ſi qs id qđ.§.doli
mali.ad

mali. ad trebellianum.l.ſeruo inuito.§. ſi prętor.ff.de iniurijs.
l.iniuriarum .§.ſi quis decreto prӕto.de regulis iuris. non vi-
dentur.§.qui iuſſu.&.l.ad ea.

Super eo.c.in fine. Ad euidentiam huius.ca. &
gl.2.& glo.fi. Si quӕris vtrũ
& quando prӕlatus poſsit per ſe, vel per alium citra pœnam
excommunicationis corrigere clericum, vel monachum, vel
conuerſum ſuӕ iuriſdictioni ſubiectũ pro ſuis exceſsibus vel
6 delictis, diſtingue. † Aut prӕlatus ex propoſito ſcienter & ma-
liciosè excedit debitam correctionem, & tunc eſt excommu-
nicatus, & etiã illi qui de mandato ipſius hoc faciunt, ſiue hoc
faciat in capiendo, vel ducendo ad carcerem, vt quia non reſi-
ſtentem ſed quiete ſe duci permittentem calce, pugno, vel alio
modo percutiunt, vt.j.eodem, vt fame.§.fi. in fi. vbi hoc nota.
Ber. Et expreſsius Hoſtien. ibi, dicens per illud.c.& per iſtud,
quod ſiue prӕlatus ſiue alius de mãdato ſuo vel ſine clerico pa
rato corrigi & volenti obedire violentiam inferat excommu-
nicatus eſt ipſo facto: igitur ſuper hoc conſcientiam ſuam con
ſulat vnuſquiſq;. Idem notat Archidia.45.diſtinctio. in ſum.in
fi.&.j.de offi.ordi.cum Epiſcopus.ſuper verbo exegerint.lib.
6.pro hoc.j.eo.tit.ca.ſi clericus.verſi. cum in his.lib.6. vbi hoc
idem not.G.& Ioan. Andr. ſiue hoc fiat in verberando, quia le
uis & moderata tantum caſtigatio eſt permiſſa.j.eo. cum vo-
luntate.& notat Bernar. hic in gloſſ. moderate. & etiam Hoſti.
hoc etiam not. text. hic ibi nobis autem videtur quod niſi cau-
ſa regularis diſciplinӕ &c. Et quando dicatur excedere dicam
in dicto.ca. vt fame. diſtinct.2. Aut prӕlatus non excedit per ſe
7 nec per alium debitam correctionem, & tunc † aut quӕris vtrũ
poſsit eum capere & carcerari mancipare: & dic quòd ſic tam
per ſe q̃ per clericos vel laicos vt in d.c. fame. & in d.c. cũ epiſ.
& d.c. ſi clericos.li.6.quӕ.c. loquuntur de captione & incluſio
ne quӕ de mandato prӕlati cuiuſcunq; qui crimina punire po-
teſt, fieri poſſunt per laicos, licet nondum ille incorrigibilis ap
pareat ſecundum.G. ibi ſuper verbo capit. & ſecundũ Io. And.
8 ſuper verbo nodari. † Aut quӕris vtrum poſsit eum verberare
& tunc aut vtrum poſsit eum verberare per ſe: & dic quòd ſic,
vt hic. & d.q.5.illi qui. Hoc ſaluo quod Epiſcopus neminem
ſuis manibus percutere debet.86.diſt.non.liceat. ſed ſi clericũ,
per quem percutiat non habeat, poteſt percutere per ſeipſum
vt not. Lauren.& Io. in dicto cap. non liceat. & Archid.45.diſ.
in ſum.gl.adde ſed ſi clericum &c. vbi etiã de hoc vide etiam,
per Ioan. Et forte ſi per ſe verberaret vbi haberet clericum per
quem percuteret, non propter hoc eſſet excommunicatus, cũ
iſtud videatur in honorem põtificalis officij introductũ, ſicut
& ſimile.š.de iuramento calumn.c.ſi.j.de regu.iur.c.fin.lib.6.
9 † Aut vtrum poſsit verberare per alium, & tunc aut per cleri-
cum ſecularem, vel regularem ſeu monachum, & dic quòd ſic,
vt hic in verſi. vel ſi neceſsitas &c.& in dicto ca. cum Epiſco-
pus. Caueant tamen prӕlati regulares ꝙ ex charitate, & cauſa
regularis diſciplinӕ verberent ſubditos fratres, vel conuerſos,
& per ſeipſos, vel alios regulares, vel clericos ſecundũ Rayne.
Et quod dicit regulares, intellige clericos, nam per laicos con-
uerſos non eſt hoc tutũ facere vel honeſtum, & decre. iſta non
videtur concedere quòd hoc faciant niſi per clericum vel mo-
nachum ſecundum Archid. Vincen. & Ioan. Andre. hic in di-
10 cta gl. adde ſed ſi clericum. † Aut per laicum: & dic quod nõ po
teſt quin incurrat ſententiam excommunicationis, à qua non
poteſt abſolui citra Papam vt hic. Et not. quod in caſtigatione
verberum clericis illatorum tria ſunt conſideranda.ſ. perſona
verberantis, perſona verberati, item offenſa verberandi. In per
ſona verberantis tria ſunt conſideranda.ſ. dignitas verberantis
animus verberandi, & animus coercẽdi. Similiter in verberato
tria maximè conſiderantur.ſ. ętas, tempus, ſtatus religionis, &
gradus honoris. Item in offenſa verberandi tria pernotantur,
qualitas commiſsi, facultas emendandi, & pertinacia reſiſten-
di, quod dic vt plene not. Archid. in ſum alleg. in gl. fin. Et per
illum textum in fine, videtur quod ſi Abbas percuteret mona
chum non cauſa correctionis eſſet mittendus ad ſedem apo-
ſtolicam, ſed dic quod hic interuentus laici hoc facit argum.š,
de officio delegati. cum ſuper abbatis.&.c. ſuper quӕſtionum.
§.ſi. vero duo. Et quòd hoc caſu Abbas poſsit abſolui per Epi
copum notat Inno.j.eo cum illorum.& Spec.tit.de ſententię
prolatio §. vt autem. verſi. ſed cũ clauſtrales. pro hoc facit.š.de
ſymo. capit. fina. vbi & mandato diſpenſandi cum monachis
diſpenſari poteſt cum abbatibus: ſed Ioan. And. dicit hic quòd
non aduertunt hunc textum ipſi vel alij hoc dicentes. Et ad
contrarium dici poteſt, quod monachis in hac materia proui
11 detur per manũ Abbatum ibi per manum tertij. † Et ideo hic
appellatione monachi non poteſt includi abbas, ibi ſic: & eſi di
cam quòd vbi iura dicerent monachos abſoluendos per Epi
ſcopos, ſatis pnſſet de abbatibus intelligi vt in contrario. Per
quod dico quòd in caſu decretalis religioſo.j. eodem lib.6.be
ne abſolueret Epiſcopus etiam abbatem, volens tenere prӕdi
ctorum opinionem quӕ ſatis eſt. poſſet dicere hanc decreta.
loqui in enormi percuſsione, in qua etiam monachus mittetur
ad Papam.j.eo. cum illorum. vel quòd commixtio laici hoc in-
ducit, facit, de homi. continebatur. vt ſicut mittitur laicus, ſic
mittatur Abbas. Ioannes Andreas.

1 *Clericus non obediens prӕlato in armorum depoſitione priuile-
giuum amittit.*
2 *Clericus non obediens priuato priuilegium non perdit.*

In audientia. Si quӕris vtrum clerici ter-
tio moniti militaria arma no
lunt deponere amittãt priuilegiũ clericale, diſtingue
1 † aut huiuſmodi trina monitio fit à prӕlatis ſuis, &
tunc amittũt, vt hic qñ dicit à prӕlatis ſuis.&.j.eod. cõtingit.
2. ibi quando dicit ſi tertio à te commoniti. vbi loquitur prę-
2 lato. † Aut fit à priuatis vno vel pluribus, & tunc non amittunt
vt hic à contrario quando dicit à prӕlatis ſuis &c. ſecundum
Ioannem Andr. hic.&.š. de vita & hone.cler.c.1.ſuper verbo,
moniti.lib.6.& ſecundum Hoſti. in dicto.c. contingit.2.

1 *Mortis in articulo conſtitutus quis dicatur.*
2 *Mulier prӕgnans an ab ordinario abſoluenda ab omni peccato.*
3 *Paupertas quando excuſet.*
4 *Pauper & inops differunt.*

Qvod de his. Si quӕris de quo mortis articu
lo, de qua paupertate ſeu infir-
mitate debeat intelligi.ca. iſtud. ad hoc in eo vel in
ea conſtitutus abſolui valeat citra Papam, diſtingue.
1 † Aut quӕris de mortis articulo, & tũc dic quod quis dicitur
in mortis periculo cõſtitutus nedum ex graui infirmitate pro
ueniẽte, ſed & ſi hoſtem timeat capitalem, vel ſit obſeſſus, vel
obſideat in loco in quo machinę frequenter iaciuntur, vel ba-
liſtę, vel nauigaturus in loco periculoſo, vel longo nauigio, vel
per loca inſidioſa & periculoſa in quibus euidentia pericula im
minent tranſituris.ff.de do. cauſa mor.l.3.ſeq. ſecundum Inno.
& Hoſtien. Caueat tamen abſoluens quod non nimis laxet ha
benas in hoc cauſa, alias ſub hoc prӕtextu omnes poſſent ab-
ſolui, & ſic eluderetur edictum contra, id quod legi.& nota.š.
de ali.mu.iudi. cauſa facta.capit.1. Et daretur via figmentis, cõ
tra id quod legitur & not.š.de diuor. quanto. ſecũdum Hoſti.
& adde quod not. Bernat.š.de offi.ordi. paſtoralis.gl. qua caſu.
2 & plenius Hoſtien. & Ioan. Andr. ibi. † Vbi etiam ipſe Ioan.
quӕrit de muliere prӕgnante.ſ. an cum appropinquat partui
poſsit abſolui per ordinariũ excõicata, ca ſpecie cuius abſolutio
ſpectat ad Papã, nec permittit ordinario p̃p ſexum, nec obſtat
decre. mulieres.š.e.& putat diſtinguẽdã mulieris cõditionẽ. Si
.n. eſt corpulẽta & multos habuit filios, & facile peperit nõ eſt
abſoluanda niſi aliud periculũ immineat. Si autem alias non pe
perit & multum timet partum & forte debilis poſſet abſolui,
quia tamen experientia docet multas abundantes decedere in
pueri eſſet dicere illas abſolui poſſe, & maximè quia ſi euadunt
reincidunt niſi ſatisfaciant ad mandatum Papӕ quod dic vt.c.
3 eos.j.eo.lib.6. ſecundum Ioan. Andr. † Aut quӕris de pauperta
te, & in hoc caſu conſiderandus eſt triplex ſtatus perſonarum
diuerſus. Si enim ſunt de paupertate tanta depreſſę, humiles ta
men & robuſtę, quibus non imminet periculum in labore, nec
eis eſt pudibundum eleemoſynam petere & pedes ire, & tales
omnino mittendę ſunt ad curiam, ſic intelligas.š.eod. ea noſci
tur. Si vero ſint pauperes nobiles, delicatӕ quas nec decet ire
pedes, nec poſſent commode ſine periculo tantum laborem
ſubire, & quibus pudibundum eſſet medicare, tales abſolui
poſſunt per diœceſanum, vt hic, &.š.eod. de cętero. &.j.eod.
quamuis. Quod ſi ſint nobiles delicatӕ diuites & potẽtes, quӕ
commode terras ſuas delinquere non poſſunt, & tunc ſignifi
canda eſt veritas Papӕ, vt ſic tales de ipſius conſilio corrigan
tur, & ſic loquitur.š.eo.c. mulieres.§.1. ad quod facit quod le-
gitur & notatur.š.de voto quod ſuper his. ſecundum Hoſtie.
4 Et licet ſit differentia inter pauperem & inopem, quia pauper
dicitur quaſi parum potens vel parum patens, ſic paruus dici-
tur quaſi parum valens, vnde pauper dicitur qui habet aliquid,
licet habeat aliquid, tamẽ parum. Sed inops qui nihil habet vt
nota. Archid.8.diſtinct. quo iure tamen quantum ad propoſi-
tum non

tum non facio differentiam, imo pauperem accipio pro vtro
que. Aut quæris de infirmitate, & dic quod nedũ illam ex qua
imminet mortis periculum, ſed illam paruam ire ad ſedẽ apoſ.
impediri ſecundum Inno. & Hoſti. hic.

1 *Excommunicatus pluries an vna ſententia abſoluatur. num. 3. 5. 7.*
2 *Accuſationes quot ſunt, tot obligationes eſſe debent.*
4 *Abſolutiones plures vna verborum pronunciatione fieri.*
6 *Par in parem non habet imperium.*
8 *Abſolutio generalis petenda.*

CVm pro cauſa. Si quæris, vtrum vna ſen-
tentia vel pluribus ſenten
tentijs excommunicationis ligato, ſufficiat vna ab
1 ſolutio, an ſint neceſſariæ plures. †Ber. hic poſt mul
tas opiniones recitatas finaliter credit ꝙ qualitercũque ſit ex
communicatus aliquis ſiue vna, ſiue pluribus ſententijs ex plu
ribus, & diuerſis cauſis, qui verè vult abſolui, omnem cauſam
ſeu omnes cauſas pro qua vel pro quibus fuit excommunica-
tus debet exprimere in abſolutione ſua. quia pro vnaquaq; fuit
excommunicatus, & vnaquæq; ſufficit ad excommunicatio-
nem: aliàs non tenet abſolutio per ſurreptionem obtẽta: vt be
ne colligitur. j. eod. officij. Et de hoc no. Hoſt. in ſum. eo. tit. §.
& qualiter hæc abſolutio. ad fi. ſub. §. ſed pone ꝙ aliquis. & ſe.
Inno. & Hoſt. hic finaliter diſtinguunt. An vna tantum ſenten
tia ligatus ſit ex pluribus cauſis ſimul, ita ꝙ proferens ex nulla
per ſe ligare intelligeret: & tunc tenet abſolutio, niſi ſit talis cã
ſuppreſſa qua expreſſa abſolutionem non obtinuiſſet. s. de of.
ordinari. ex parte. quamuis quidam intelligant ꝙ ſit abſolutus,
ſed in pœnã mendacij mittitur ad Papam. Si vero pluribus ex-
excommunicationibus aliquis ligatus ſit, vel pluribus de cau-
ſis vna ſententia, ita ꝙ pro vnaquaq; ſententia per ſe intendit
proferens excommunicatum ligare: & tunc eſt neceſſe ꝙ ab
oĩbus abſoluatur. & ſic loquitur hic, & j. eo. officij. Et in his ſa
tis concordat Ioan. An. & G. extra, de ſepultu. c. eos qui. ſuper
verbo, ſubiacere. in clem. Sed ego Henricus ſequendo ꝓ maio
ri parte G. de mon. lau. extra eo. ti. c. grauis. gl. fi. in clem. diſtin
guo latius ſic. Aut quis eſt excommunicatus ab vno iudice: aut
à pluribus. ſi ab vno tunc, aut vna ſententia: aut pluribus: ſi vna
ſententia aut propter vnam cauſam, aut propter plures. Si pro
pter vnam cauſam tunc vna ſufficit abſolutio. s. de reſcriptis.
ab excommunicato. de officio deleg. cum contingat. §. in eo ve
ro caſu. s. e. cum deſideres. quia nihil eſt tam naturale &c. ff. de
regulis iur. l. nihil tam naturale. j. de reg. iur. c. 1. Si propter plu
res cauſas: tunc, aut conſtat ꝙ propter quamlibet intẽdebat ſin
gulas ferre ſentẽtias: aut propter omnes inſimul vnam, aut eſt
dubium. In primo caſu tot erunt neceſſariæ abſolutiones quot
2 ſunt ſententiæ, vt hic & s. de officio ordin. ex parte. †Et in hoc
concordat Inno. & Hoſt. s. & Io. Andr. poſt eos. & Goffred. in
ſumma eo. ti. §. ſed quid ſi quis pro pluribus, argu. ad hoc. 2. q. 3.
præuaricatorem. ver. ſi plura crimina. ff. ad turpil. l. 1. §. ſi plura.
vbi dicitur ꝙ quot ſunt accuſationes tot debent eſſe obligatio
nes. Sic & in denunciatione noui operis, quot ſunt denuncia-
tiones tot erunt remiſsiones. ff. de noui ope. nunciatio. l. de pu
pillo. §. ſi ex pluribus. ſic & in pœnitẽtia de omnibus peccatis
3 erit indulgentia petenda. de pœ. diſtin. 1. c. 1. †In ſecundo caſu
ſufficit vna abſolutio, dum tamen omnes cauſæ ſint expreſſe
in ea, aliàs non ſufficeret, & hoc niſi in caſu vbi cauſa ſuppreſſa
non eſt talis propter quam expreſſam non fuiſſet denegata ab
ſolutio, vt hic & in d. c. ex parte. Et in hoc concordat Inno. &
Hoſt. s. & Io. An. poſt eos. In tertio caſu. ſ. quando eſt dubium
recurrendum eſt ad excommunicatorem, vt de eius intẽtio-
ne ſciatur, & eius eſt interpretatio. j. eod. inter alia. Si pluribus
ſententijs refert, aut ferens intendebat iſtum ligare pluribus,
& diuerſis ſententijs, & tunc plures abſolutiones neceſſariæ
erunt per iura proxi. alle. & arg. 11. q. 3. ſi Epiſcopus fortè. ff. de
tranſactio. l. qui in tutoribus. §. 1. & in hoc concor. Innocen. &
Hoſt. s. & Goff. in ſum. eo. ti. §. item quæris quid ſi quis. & Ioã.
And. in dicto. c. eos. ſuper verbo ſubiacere. Aut intendebat ip-
ſum ligare vna tantum ſententia, licet verba excommunicato
ria multiplicauerit, ſic dicẽdo excõmunico, anathematizo &c.
& tunc ſufficit vna abſolutio, quia talis conculcatio verborum
non multiplicauit excõicationem. s. de Iudæis. ad liberãdã. Et
quod. s. dixi de pluribus abſolutionibus, intellige realibus non
4 verbalibus. †Nam non nego quin vna pronunciatione verbo-
rum plures abſolutiones fieri poſsint, dicẽdo ab oĩbus iſtis tri
bus ſententijs abſoluo te &c. per. l. ff. de acceptilatio. l. pluribus.
vbi dicitur ꝙ plures ſtipulationes verbales vna ſola acceptila
tione tolli poſſunt. Ad idem. ff. de verborum obligationibus. l.
ſcire debemus. & l. quod dr. vbi dicitur ꝙ in vna ſtipulatione
verbali plures ſummæ, vel ſpecies deduci poſſunt, & cum tot
ſtipulationes quot ſunt ſummæ vel ſpecies. Sic & in ſoro pœni
tentiali, ſub vna enunciatione verborum, omnia peccata cõfeſ
5 ſa dimittuntur, vt no. s. eo. ti. omnis. †Sequitur quando à pluri-
bus iudicibus eſt ligatus, puta vna ſententia excommunicato
ria à quolibet, & tunc aut talis abſoluitur per excommunicato
res, aut per ſuperiorem. Si per excommunicatores, tũc aut oẽs
principaliter excommunicant, aut principaliter excommuni-
cat, & ad petitionem illius alij confirmant. Si omnes principali
ter excommunicant, tunc aut omnes habẽt vnam iuriſdictio
nem, aut diuerſas. Si vnam, tunc valet quod ab vno ſit, & vna ſo
lutione, dum tamen ab alio vel alijs habeat poteſtatem qui ſibi
ſuper hoc commiſerunt vices ſuas. s. de officio delega. cauſam
matrimonij. & c. vno delegatorum. & no. Goff. in d. §. itẽ quæ
ris. & Archi. de pœn. diſtinct. 3. c. quid. §. penu. §. poteſt. Idem ſi
non ab alijs, ſed à iure ſecundum illam diſtinctio. vtrum ſunt
ordinarij vel delegati, quam poſui ſupra de offi. delega. pruden
tiam. in prin. Si habent diuerſas iuriſdictiones, tunc erunt ne-
ceſſariæ tot abſolutiones quot ſunt excommunicationes. j. e.
6 officij, †quia par in parem non habet imperium. 21. diſtinctio-
ne, inferior. s. de electionibus. innotuit. §. quãuis. ff. ad Trebel-
lianum, ille à quo. §. tẽpeſtiuum. Nec eſt neceſſe omnes in hoc
caſu ſint præſentes, ſed ſufficit qđ iſte excommunicatus dicat
ordinario, domine ego ſum excõicatus à canone, & ab alijs
iudicibus, vnde abſoluatis me à ſententia canonis, & poſtea ab
ſoluat ab alijs ſententijs ſucceſsiuè, & ſic debet abſoluere tantũ
à ſententia canonis, & poſtea abſoluere ab alijs ſententijs ſuc-
ceſsiuè. Et ſic debet abſoluere tantum à ſententia canonis, ſed
non denunciare abſolutũ, donec ab omnibus fuerit abſolutus.
Sic intellige dictum c. officij. in fi. cum ſua materia ſecundum
Geminia. de monte lau. in dicto capit. grauis. & in hoc vltimo
7 concordat Innocentius ibi gl. vlti. in princip. †Si vnus princi
paliter excommunicat, & alij ad petitionem illius confirmant
tunc dicit Raynerius in ſumma ſua eodem titu. §. 33. ſed nun-
quid erũt. quod ſufficit abſolutio illius qui principaliter excõ-
municauit argumentum ſuprà de treuga & pace. capitu. 1. Sed
glo. Gui. ibi dicit quod verum eſt quando confirmantes nõ ha
bent iuriſdictionem in excommunicato, & tunc exponitur,
confirmant. i. denunciant per ſuam diocœſim hunc eſſe excõ-
municatum. Si autem confirmans eſt ſuperior excommunicã
te, tunc ſi confirmat ſimpliciter ſine cauſæ cognitione, idẽ eſt
quod. s. ſed ſi cum cauſæ cognitione, tũc non põt inferior, qui
excommunicauit abſoluere. & idem tenet frater Io. in ſumma
confeſ. eodem titu. 11. quæſtione c. quid ſi ſententia &c. & quæ
ſtione 120. cum quis pluribus ſentẽtijs &c. & dixi ſuprà de in
ſtitutionib. ex frequentibus. in fi. Si talis excõmunicatus à plu
ribus abſoluitur per ſuperiorem qui habet ius abſoluendi, tũc
potes diſtinguere, vt Rayne. in dicto. §. 33. ſed nunquid erũt. &
frater Ioannes in dicta quæſtio. 120. Cum quis pluribus ſenten
tijs &c. Quia aut fuerunt ſibi omnes cauſæ & excommunica-
tiones expreſſæ, & tunc vnica abſolutio tollit omnes excõmu
nicationes, niſi contrarium ſit dictum per. l. præalleg. pluribus.
cum ſuis concordantijs. Aut non: & tũc nõ tollit niſi quod ex-
preſſum eſt, argumẽtum, ſuprà de officio ordinarij ex parte. s.
eo. c. 1. Niſi fortè quãdo ipſe ſuperior ſciebat omnes cauſas ex
communicationis, vt hic, quia tunc ſcienter videtur eũ abſol
uere ab oĩbus. argumentum. ff. de actio. emp. vend. l. 1. vbi dici-
tur quod non videtur celatus, qui ſciuit, nec certiorari debuit
qui non ignorauit. Et idẽ credunt ſi ita dicit, abſoluo te ab oĩ-
bus excommunicationibus iſtis, quas confeſſus es, & ab oĩbus
alijs, quas non habes in memoria. †Item dicit gl. Gui. ibi ſuper
verbo, in memoria. & frater Ioannes in dicta. q. cum quis pluri
bus. quòd qui impetrat abſolutionem à Papa vel à legato, cautè
facit ſi faciat ſe abſolui de omnibus excommunicationibus, &
peccatis de quibus nõ recolit, quia tunc ſi poſtea recolat de ali
quibus nõ tenetur iterũ abſolutionem impetrare, licet de pec-
cato teneatur, ſi ſit mortale confiteri. In hoc concordat Aſtẽſis
lib. 7. ti. quis poteſt abſoluere ab excommunicatione. quæſtio.
vtrum excommunicatus pluribus verſicu. ſecundum Ray. &
verſi. ſeq. vbi de iſta materia.

1 *Ecclesia triumphans non errat.*
3 *Ecclesia ſpecialis errare poteſt.*
3 *Ecclesia generalis non errat.*
4 *Claue errante ligatum non tenet.*

5 *Culpam Deus tollit.*
6 *Peccatum non ſacerdos tollere nequit.*
7 *Curatus confeſsiones audiendas committit.*
8 *Abſoluere poſſit an non ſacerdos.*
9 *Excommunicationis effectus.*
10 *Abſolutionis effectus.*
11 *Abſolutionem an committat non ſacerdos.*
12 *Eccleſia vero non abſoluit.*
13 *Eccleſia abſolutum declarat.*
14 *Indulgentię an ad illos de purgatorio extendatur.*
15 *Iudicium triplex.*
16 *Hæretici qualiter reconciliandi.*
17 *Mortuus excommunicatur, & non baptizatur.*
18 *Laicus non abſoluit.*

1 A Nobis ij. Si quæris, vtrum eccleſia poſsit errare, diſtingue. †aut quæris de eccleſia triumphante, & illa nunq̃ errat: quia oĩa nouit anteq̃ fiãt, & nihil ei occultari poteſt vt hic, & ſ.de Symo. tua nos. in fi. 23. q. Deus quibus. de confec. diſt. 2. pœnem. in fi. ſm Hoſt. Vnde Hyeronymus ad Celanciam, nũquam errat mutatio quæ ſequitur veritatẽ. & ſuper Io. lib. 6. veritas claudi &, ligari pôt, vinci non poteſt, quæ & ſuorum paucitate contẽta eſt, & multitudine hoſtium nõ terretur. Et de ſe dicebat ad Aug. 4. c. fieri non poteſt vt veritatis cultor mẽdacio colla ſub
2 mittã ſm Io. An. †Aut de eccleſia militante: & tunc aut de eccleſia ſpeciali & illa pôt errare vt hic, ſed pro ipſa præſumitur, quouſq; de errore probetur. ſ. de frigi. & male. fraternitatis. §. nos tñ. & c. fi. & potiſsimè pro Romana, vt patet in eo quod legi. & no. de reli. & ven. ſanctorum. c. 1. Debet aũt eccleſia inq̃tũ pôt diuinũ iudiciũ imitari, lo. 11. ca. 1. q. 3. tunc vera. ſi tñ de errore poſsit fieri fides non negatur etiam apoſtolicæ ſedis ſententiam in melius cõmutari: vt patet in eo q̃d legi. & no. ſ. de re iudi. cũ olim. §. nos igitur. de reſti. in inte. tũ ex literis. §. 1. vec.
3 præſertim. †Aut quæris de eccleſia generali ſimul congregata, & illa nunquã errare poteſt. 24. q. 1. à recta fide ſm Hoſ Quod credo verũ in errore iuris pro quo illud quod dicit dñs Petro Lu. 22. Ego rogaui pro te vt non deficiat fides tua: & recitatur. 21. diſt. c. 1. in fin. Sed in errore facti maximè probabile eccleſia generalis errare poſſet, ſicut & ſpecialis, puta vtrũ contraxi cum Berta vel non: vtrum ſim filius titij vel non: quia facta peritiſsimos fallunt. ff. de iuris & facti igno. l. 2. Et no. ſm Ho. q̃ licet eccleſia fallere poſsit, vt hic, tñ q̃tũ in ipſa eſt nequaq̃ fal-
4 lere debet: vt patet in q̃d legi. & no. ſ. de dona. per tuas §. fi. †Idẽ no. Abb. & Io. And. hic per illud. c. q̃d ligatio vel abſolutio quã facit eccleſia claue errante, nec ligat nec ſoluit apud Deum.

Super eo c. Vtrũ ſuperior non ſacerdos poſsit à peccato, vel excommunicationis ſententia abſoluere, vel abſolutionem alteri committere faciendã, diſtin
5 gue. †Aut quæris de vinculo, quo peccator ligatus eſt apud deũ proueniẽte ex culpa, quæ dicitur illa obfuſcatio ſordes vel macula proueniens in anima ex commiſsione peccati ſegregante peccatorem à gratia dei. 1. q. 1. ventum eſt. & illud ſolũ verbum Dei tollere dr̃. de pœn. diſt. 1. verbum. de cõſecr. diſt. 4. nemo. Vnde ex tali culpa debita eſt pœna perpetua, cum ille in quem eſt commiſſa ſit perpetuus. Nã iuxta conditionem offenſi menſuratur pœna iniuriæ. inſt. de iniur. §. atrox. 23. q. 5. quid ergo: & hoc eſt q̃d dici conſueuit. culpa pôt demi pœna perennis erit. C. de gener. abol. l. indulgentia. Sed quia Dei eſt miſereri, & q̃a non vult mortem peccatoris Ezec. 18. & 33. c. 3. q. 4. hi qui. 23. q. vlt. hi à quibus 33. q. 2. admonere. Ex ſola contritione illa pęna perpetua transfertur in temporalem hic, vel in purgatorio peragendã, vt hic quod dic vt plene no. G. de mon. lau. & Gen. extra de priui. c. 1. ſup verbo culpa. in clem. de hoc etiam legiť, & notatur. 16. q. 1. placuit. †. Aut quæris de vinculo quo peccator ligatus eſt apud Deum & eccleſiam: & tunc aut quæris de peccato, aut de excommunicatione quæ eſt pœna peccati in-
6 ducta per eccleſiam. 24. q. 3. corripiantur. †Si de peccato, dic q̃ ab illo inferior ſacerdote q̃ habet claues eccleſiæ abſoluere nõ poteſt vt notat Bern. ſ. de officio ordin. paſtoralis. §. præterea. gl. quo caſu in fi. additio eſt. Licet ſi decedat cõtritus, vel cum certis ſignis contritionis antequã presbyter venerit, ſufficiat teſtimonium laici hoc teſtificantis vt ab eccleſia abſoluatur. i. abſolutus fuiſſe oſtendať, vt hic. Et in tali caſu cũ nulli fiat pręiudicium ſufficit vnus fide dignus, non. n. proceditur hic ex iudicio certitudinis ſed præſumptionis ſecundum Petrum de Tarentaſia, & fratrem Aſten. li. 5. ti. 16. qualis debet eſſe con

feſſor. in fi. lib. 6. ti. de ſepulturis. ad fi. & dixi. ſ. de iudi. decerni
7 mus. ad quod facit quod ſtatim ſequitur. †Sed tamen curatus parochialis, vel alius habens curam animarum licet non ſit ſacerdos, poteſt committere confeſsionum auditiones alteri ſacerdoti ſimplici. argumentum. ſ. de electio. ſuffraganeis. & hoc videtur tenere Hoſt. ſ. de officio Archidi. cum ſatis. & Ioannes Andræas, & G. de mon. lau. & Gen. extra de priuilegijs. ca. 1. in prin. ſuper verbo presbyteri in clem. & pro hoc facit q̃d. j. in fi. ſequitur. Si de ſententia excõicationis tunc, aut quæris, vtrum poſsit ab ea abſoluere non ſacerdos: aut vtrum poſsit
8 committere abſolutionem ſacerdoti faciendã. †In primo caſu dic ſecundum Hoſtienſem hic & ſ. de Symo. ad aures. q̃ in huiuſmodi ſententia eſt duplex vinculum vnum. ſ. iudiciale: & ab hoc cum ſit potius iuriſdictionis, quàm ordinis regulariter q̃ poteſt ligare & abſoluere. 21. diſtinctio. inferior. Aliud pœnitẽtiale, & ad hoc cum ſit ordinis ſacerdotalis, nullus poteſt abſoluere, niſi ſit ad minus ſacerdos, vt hic, & ſ. ti. 1. omnis. j. eodẽ, nuper. & capi. 1. in dubijs. & capitu. canonica. etiam ſi neceſsitas immineat. ſ. de ſepulturis. capi. fina. de raptoribus. in literis. de pœni. diſtinctio. 1. verbum. & capi. præcedenti, & cap. quem pœnitet. Et cum hæc duo in ſententia excõmunicationis concurrant, nõ erit communicandum ſic ligato per iudicẽ, donec per ſacerdotem eũdem vel aliũ presbyterũ de mãdato eiuſdem iudicis vel ſuperioris ſui ſm formam eccleſiæ fuerit abſolutus. & ita intelligitur dictum. c. ad aures. & ar. ad hoc. ſ. de Iudæis. ita quorundam. Vnde iudiciale ſubeſt pœnitentiali, non econuerſo: nam iudex extra forum pœnitentialem ad iudiciali tñ vinculo intelligitur abſoluiſſe, pœnitentiali vero per presbyterum relato iudiciale intelligitur relaxatum, quia eſt tm̃ à peccato mortali propter quod ſolum excommunicationis ſententia ferri debet. 11. q. 3. nemo epiſcoporum. Cuius cauſæ naturam ſapere debet cui etiam quodammodo ſuccedit, ar. ſ. de voto. c. non magnæ. §. cum igitur. Item pœnitẽtiale tanq̃ dignius trahit ad ſe contentioſum ar. ſ. de conſe. eccle. cap. q̃ in dubijs. Quantumcunq; tñ recõcilietur quis per ſacerdotem in pœnitentia, non ideo minus pôt quis in iudicio ius ſuum proſequi. 2. q. 3. c. euphœmiũ. §. hinc colligitur. & in eo q̃d no. ſ. de ſciſma. c. 2. ſm Hoſt. hic, & in hoc concor. gl. Gui. ſuper Ray. ti. de pœni. rubricella de confeſsione. §. 15. debet quilibet &c. & frater Io. in illo eo. ti. q. 36. quæris hic &c in hoc tit. q. 51. vtrum ille qui non eſt presbyter, & Petrus & Tho. in ſcriptis & Altẽ. li. 7. ti. quis poteſt abſoluere ab excommunicatione. artic. 1. q. vtrum clericus non ſit presbyter. Ad idẽ concor. q̃ no. Hoſti. in ſum. eod. ti. §. quis poſsit abſoluere. ſub. §. ſed quis abſoluet. verſi. ad hoc pôt dici & Spe. ti. de ſnĩa. §. vt autem circa. 10. col. ver. item ſcias. dicentes, q̃d licet iudices qui nõ ſunt presbyteri vel eorum ſuperiores poſsint abſoluere à ſentẽtijs quas ipſi proferunt, tñ à ſe abſolutos debent mittere reconciliandos p̃ ſacerdotem. ſ. e. cũ deſideres. & hoc dicit ſe ſeruare: licet alij nõ ſeruent, & idem videtur dicere Inn. ſ. de conſu. q̃to. Et in hoc ẽt concordat Archi. 24. q. 3. notandum. qui concor. opi. Hoſ. ſ. de ſimonia ad aures. vbi dicit q̃ abſoluere ab excõicatione eſt ordinis ſacerdotalis & fori pœnitentialis, & opi. Goff. ſ. e. porro. vbi dicit q̃d excõicare & abſoluere eſt iuriſdictionis, vt pa-
9 tet in eo q̃d legi. & no. ſ. de elec. c. tranſmiſſam. †Igitur qui pôt excõicare, pôt abſoluere, quia dñs par ius eſſe voluit ligandi & ſoluendi, de pe. diſt. 1. verbum. 21. diſt. inferior. Dicẽs, quod ſicut excommunicatio duos habet effectus. ſ. aliquem extra eccleſiam eijciendi, & eiectum detinẽdi, prout notat. 3. q. 4. engel
10 trudam. & ſ. de Iudæis. ita quorundam. †Ita & abſolutio duos vr̃ habere effectus. ſ. deligandi ſic ligatum: & de illo pôt intelligi op. Goff. & talem ſic abſolutũ in eccleſiam introducendi, de quo loquitur. 11. q. 3. cum aliquis. Et de tali introductione pôt intelligi opi. Hoſt. & ſic loquitur dictum. c. notandum quod loquitur de manus impoſitione quæ fit hæreticis ad eccleſiã reuertentibus, & illa eſt reconciliatoria ſm Arch. Et q̃d nullus niſi ſit presbyter pôt abſoluere, cum presbytero nõ laico claues eccleſiæ ſint conceſſę. 22. diſt. c. 1. & 24. q. 1. quodcunq;. not. Io. Goff. & Hoſt. j. eo. canonica. & Io. 96. diſt. bene quidem gl. ſed contra. in fi. & Archi. ibi in gl. ſua pe. & Inn. in d. c. pro illorũ. gl. idẽ intelligo &c. & Hoſt. ibi in §. nos tñ. ſuper verbo prælatis. ſicet ipſe Goff. notet contrarium & Hoſt. j. eo. duobus. & c. ca. ſiquẽ. & ſ. e. porro. Dicẽtes q̃d ſi tẽplarius tẽplariũ. vel hoſpitalarius hoſpitalarium verberet, q̃d miniſtri ſeu magiſtri eorum ſicet ſint laici abſoluent. Nec ob. q̃d ſint laici, q̃a excõicare & abſoluere iuriſdictionis eſt. ſ. de elect. tranſmiſſam. & ideo cadit
11 etiam in laicos. 32. diſtin. verum. & c. ad hoc. †In ſecundo caſu dic vt no. Hoſt. in dicto. c. ad aures. dicens, q̃ licet illi qui non

ſunt presbyteri

ſunt presbyteri per ſe abſoluere non poſsint ab excõicatione:
quia eſt ordinis & ſori pœnitentialis, & manus impoſitionẽ,
reconciliationem requirit, vt in dicto.c.notandum. & ſ.de vi
ta & hone.clerico.c.quoniam vt ait.§.fi.& ea ratione commit-
ti non poteſt ordinem presbyteratus nõ habenti.ſ. de conſec.
eccle.vel altaris aqua. Quia tamẽ commiſsio iuriſdictionis eſt
illis qui iuriſdictionem habent, licet non ordinem, hanc abſo
lutionem quam per ſe nequeunt impartiri, poſſunt committe
re ordinem habenti, vt legi. & no.ſ.de elec.ſuffraganeis.de off
dele.qm̃ apoſtolica. Et ſic no.ꝙ regula illa quæ dicit, ꝙ qui po-
teſt excommunicare ſiue ligare poteſt abſoluere, fallit in non
presbytero excommunicante, vt eſt dictum: & in alijs.7.caſi
bus, quos ponit Hoſti.in ſum.e.ti.§.quis poſsit abſoluere. ſub.
§.ſi verò ſententia.& frater Ioã.in ſum.confeſ.q.97.in quibus
caſibus &c. Finaliter dicit Io.An.ꝙ hic, ꝙ cõiter iudices eccle-
ſiaſtici ordinarij & delegati, quos excõicãt abſoluũt, licet pre
sbyteri non ſint, nec multũ ponderant prædictã ſubtilitatem
Hoſtiẽ.hic, cum ſatis ſit abſolutus quod pure reconciliatus eſt
communioni hominum, itẽ & ſacramentorum inquãtum pri
uatus erat per ſententiam, fortè adhuc remanet] illa priuatus,
propter culpam: ab illa ſacerdos abſoluet, ſed de illa non poſ-
ſum excipi in iudicio. & per hoc breue reſponſum poteſt dici
rationibus Hoſt.ſecundum Ioan. Andr.

Super eo.c. Verſi.nec obſtat &c. Si quæris, vtrum ec
cleſia militans poſsit ligare vel abſoluere
12 mortuos, diſtingue. † Aut quãtum ad veritatem ligationis vel
abſolutionis, & dic ꝙ non, vt patet 25.diſt.qualis ad hoc.de ce
13 lebratio.miſſa.cum Marthæ.in fi. † Aut quantum ad declaran-
dam abſolutionem à ſummo ſacerdote in contritione factam
fuiſſe, & dic ꝙ ſic, vt hic. Antequam declarationem per iudicẽ
ſuum ſactam diſtrictè eſt ſeruãda ſententia ab eccleſia militan
te.11.q.3.c.1.ſ.de appel.ſolicitudinem. & eſt expreſſum.j.e.ſa
cris. & hæc eſt vera & ſola ſolutio huius antipophoræ ſm̃ Ho.
Et in hoc concordat Io.Andr.hic & Archi.24.q.2. in ſumma
gl.fi.dicens, ꝙ ſicut ſub terra poteſt aliquis abſolui ſi aliqua ſi-
gna pœnitentiæ apparuerint, vt hic: ſic & poteſt ligari ſi in no
torio crimine deceſſerit, ſm̃ Io.Andr. quod intellige.i.ligatus
denunciari. & ita exponũt Inn. & Hoſt.hic ſuper verbo ligaſſe.
ita etiam intelligo quod no. Archi. 24.q.3.ſi quis non recto. gl.
fi.vbi dicit ꝙ ſi poſt mortem eccleſia inueniat ſe deceptam, ab
ſoluet mortuum, quem ligauit ſicut & ligat, vt ea.cauſa. & q.ſa
nè. & ſ.de hæreti.ſi Epiſcopus. ſm̃ Goff. qui ita no.ſ.de reſtit.
14 ſpolia.c.literas. † Sed contrarium huius videtur notare. Go. de
mon.lau.extra de pœnis & remiſsio.c.abuſionibus. ſuper ver
bo multiplici.in clem.vbi quærit vtrum clauis ſeu poteſtas ec
cleſiæ extendat ſe ad illos de purgatorio, de quo no.24.q.2.liga
tur.33.q.2.quos Deus, quidam dicunt ꝙ non, cum vocati ſint
ad malus tribunal, & relicti iudicio diuino.23.diſti.quorundã.
Aliqui dicunt contrarium arg.25.diſtinc.qualis. inter quos eſt
frater Tho. aſſerens, ꝙ ſi ad hoc intendat ille qui poteſt dare
indulgentias vt nedum ad viuos, ſed etiam ad illos, qui ſunt in
purgatorio extendatur, dum tamen exprimat ꝙ illi quibus cõ
cedit nedum pro ſe imo etiam pro mortuis poſsint, faciendo
aliquod opus poſſunt eas lucrari: & facit quod no. Inn.ſ.de pe.
& remiſ. quod autem gl. per hoc videtur. vbi videtur idem no
tare ſm̃ G.de mon.lau. Sed quicquid dicatur, nõ videtur ꝙ il-
le indulgentiæ valeant formaliter defunctis ratione fori vel iu
riſdictionis eccleſiæ cui non ſubſunt, ſicut ſi eſſent viui: vt hic,
ſed per modum ſuffragij.13.q.2. animæ defunctorum. & hu-
ius ſententiæ ſunt Ricar. Th. Pe. Ray. & Inno.ſ.ti.proxi.ꝙ au
tem gl.periul. & Aſten.li.5.ti.39.de indulgentijs.arti.3.q.vtrũ
valere poſsint. Idem tenuit Ioannes And.hic dicens, ꝙ prædi
cti non aſſerũt ſuffragia non prodeſſe: nam per ſuffragia non
fit plena abſolutio, vt nota.de celebra.miſſarum.cum Marthę.
15 in gl.vlti. † Item no. ſm̃ fra. Aſten.li.5.ti.36.de effectu & virtu
te pœnitentiæ in fin.ꝙ eſt iudicium triplex.ſ. Dei, Petri, & cu
riæ cœleſtis. Primum eſt quo Deus animam mundat in contri
tione, & hoc præcedit alia duo tempore, dignitate, & effectu.
Secundum eſt iudicium presbyteri qui in poteſtate clauium li
gat vel ſoluit in terris. Et poſt hoc ſequitur tertiũ iudiciũ.ſ.ap-
probationis curiæ cœleſtis. Vnde expone illud quodcũq; liga
ueris ſuper terram.ſ.iudicio Petri iuſtè erit ligatũ, & in cęlis.ſ.
per approbationẽ curiæ cœleſtis, & hũc intellectũ ponũt Gre
go. & Leo Papa.11.q.3.tunc vera. & 24.q.1. maner, approbãt.

Super eod.ca.verſic.abſolutionis.
Si quæris, vtrum hæretici in extremis laborantes debeant re-
conciliari cũ illa ſolennitate quæ eſt.1.q.8.quotiens cordis. &
16 c.ſaluberrimum. & c.cõuenientibus. † Diſtingue, aut eſt facul
tas eos taliter reconciliandi, & tunc ſic vt ibi. Aut venerunt ad
tantam neceſsitatem ꝙ confiteri non poſſunt: & præceſſerũt
tamen ſigna pœnitentiæ, & tunc ſine præmiſſa ſolennitate re
conciliabũtur. Lex.n.quæ aliud ſtatueret inhumana eſſet, ſm̃
Inn. & Hoſt. & Io.An.hic, idem frater Io.in ſum.confeſ. Rub.
de hæreticis.q.14.qualiter. Et hæretici recõcilientur poſt mor
tem probatur.24.q.2.ſanè præfertur. ſm̃ Ho. & Io. And. & gl.
Vin. & Ber.hic ſuper verbo relaxatur reddens rationem quare
quis poteſt abſolui ab excõicatione poſt mortẽ, & non poteſt
17 baptizari poſt mortem. † Quia ſententia eccleſiæ ligat corpus
& etiã animam, nullus tñ character infigitur, ſeu inſertur, alias,
imprimitur animæ, & licet ſint iniuſta auſert ſepulturã, baptiſ
mus verò character eſt animæ, vnde poſt mortem nõ eſt ꝙ va
leat baptizari.arg.32.q.6.licitè. Approbant Tancr. & Inno.hic
dicentes inſuper ꝙ pōt eſſe ꝙ excommunicatus non eſt excõ-
municatus, quantum ad Deum & animam, ſed tantum q̃tum
ad eccleſiam, & corpus.idẽ Archi.2.q.5.quanto.gl.antepe. Sed
Hoſt.dicit hic ꝙ corpus nunquam ligatur excõicationis ſnĩa,
ſed tñ anima, vt patet in eo quod legitur & no.ſ.de rebus eccl.
non alienan.ſi quis presbyterorum. vbi hoc idem no. Vnde di
cit ꝙ ratio eſt hic, quia ſi non baptizatur nullum periculũ vel
ſcandalum imminet cum iam baptiſatus ſit apud Deũ, vt patet
in eo quod legitur & no.ſ.de baptiſ.debitum.de presbyt. non
bapt.c.2.imo ſi baptizaretur errorẽ, & ſcandalũ induceret ſe-
cus per omnia in excommunicato ſm̃ Hoſt.qui dicit ꝙ excõ
municatio non ligat corpus, quod non credo verũ. Conſtat.n.
per excõicationẽ fit corporalis ſeparatio à cõione eccleſiæ &
fidelium.3.q.5.engeltrudam.vt notat Inn.in dicto.cap. ſi quis
presbyterorum. nec in cemiterio ſepelitur vt.ſ. de ſepulturis:
18 ſacris. † Item de hoc quod dicit Ber.hic ſuper verbo nõ potuit.
in fi.ꝙ quis poteſt abſolui a laico in articulo mortis Hoſti. hic
dicit contrarium, dicens ꝙ nulla neceſsitas pōt dare minori ſa
cerdoti poteſtatem clauium, quam non habet.ſ.de conſue.q̃to
de conſecr.eccle.vel altar.aqua Valet tñ ad hoc vt per eum eui
dentia ſigna probentur, vt poſt mortẽ per eccleſiam abſoluat,
de quo.ſ.de offi.ord.paſtoralis. & dic vt dixi.ſ.de iudi.decerni
mus. Item ratio quam aſsignant Inno. & Hoſti.hic in verſic.vt
autẽ.quare illius mortui abſolutio fit à ſede apoſtolica, qui cũ
uiueret ab ea fuerat abſoluendus: non autem à quo ibet ſacer-
dote ſicut in mortis articulo conceditur.ſ.eo. dubium.ſ.quia
poſt mortem non eſt in mora periculum: ſicut quando quis in
firmatur non videtur ſufficiens quia in mortis articulo nõ im
minet periculum, cum ſi pœniteat & conteratur abſolutus ſit
quoad Deum, vt.ſ.eo.in princ. Ideo credo ꝙ ideo eſt quare in
mortis articulo poteſt abſolui per ſimplicem ſacerdotem, nec
alias.ſ.ſi ſimplex ſacerdos abſoluere non poſſet excõicatũ, qui
eſt fortè ſimplex homo errando in iure, & credendo ſe nõ ab
ſolutũ quoad Deum, perire poſſet quoad animã, quia alias poſ
ſet indureſcere in peccato.arg.j.eo.ti.alma mater.lib.6.

1 *Clericum violenter capiens an excommunicetur.3.5.*
2 *Clericus volens malefacere detinendus.*
4 *Ius calumniari non poteſt.*
6 *Clerici res occupans an excommunicetur.8.*
7 *Vim vi repellere licet.*
9 *Clericum rem meam aſportantem capere licet.*
10 *Excommunicatus minori poteſt in eccleſia orare.*
11 *Excommunicatus an eccleſiam intrare debeat 13.15.*
12 *Canon miſſa non recipit diuiſionem.*
14 *Excommunicatus de eccleſia eijciendus.*
16 *Oratur ſex de cauſis.*
17 *Communicatio neceſſaria cum excommunicato toleratur.19.*
18 *Communicatio voluntaria cum excommunicato damnatur.*
20 *Socius an ſocium abſoluendum cogat.*
21 *Communicans excõmunicato ignorãter non excommunicatur.*
22 *Communicans excommunicato à quo abſoluendus.24.26.*
23 *Voluntas & propoſitum diſtinguunt maleficia.*
25 *Excommunicatio hominis ligat tantum ſubditos.*
27 *Communicans in dubio excommunicato an excommunicetur.*

SVper. Si quæris vtrum, & quando violenter ca
piendo, vel intrudens, vel in cuſtodia deti
nens clericum, aut res ſuas occupans, ſeu lædens ſen-
tentiam excõicationis latæ ſentẽtiæ à canone incur
1 rat, diſtinguè. † Aut talis hoc faciẽs eſt prælatus ſuus vel habẽs
ab eo poteſtatem, & facit hoc iuſtitiã exercendo & talis no in
currit.ſ.eo.vniuerſitatis.j.e.ſi clericos.li.6.& dic vt ibi de hoc.

Aut eſt alius & tunc, aut quæris de primo. ſ. de violenter capiē-
te, intrudente, vel in cuſtodia detinente, & tuū, aut hoc facit ad
ſui defenſionem, & tunc licet Inno. dicat. ṡ. eod. ſi verò. 1. ſuper
verbo ex deliberatione indiſtinctè. ꝙ ſi quis etiā ſine odio ſciēs
tamē in bello vel inſultu percuteret, vel caperet clericum bene
eſſet excommunicatus. Hoſt. tamen ibi dicit ꝙ ſi id fecit ad de
ſenſionem ſuam excōicatus nō eſt, dūmodo defenſionis cauſa
ceſſante ipſum pmittat abire, ipſa. n. ceſſante, detentio nō cen-
ſetur defenſio ſed vindicta ad hoc. ṡ. e. c. §. ſi verò. Aut hoc facit
non ad ſui defenſionem: & tunc. Aut hoc facit non animo in-
iuriandi, ſed potius ipſum ſaluandi & tuendi, vt quia inimici
eius potentes ſuperuenirent, & ab aliquo probo viro vno vel
pluribus intrudatur etiam violenter ad hoc, ne inimici ipſum
interficerent, & tunc non incurrit excommunicationem: quia
non iniuria irrogatur, ſed ſalus potius procuratur. arg. 45. diſti.
cum beatus. ff. de libe. hom. & l. 3. §. ſi quis eum. & §. ſi quis vio
lentem. de neg. geſt. l. ſoluendo. ſm Hoſt. hic & in hoc Bernar.
qui ita intelligit gl. 1. Inno. hic. Sed certe illa gl. aliud dicere vſ
vt ſtatim ſequitur. Aut non facit animo ipſum ſaluandi vel tuē
2 di, ſed alias zelo Dei; † vt quia clericum volētem facere ſeu ire
ad faciendum homicidium, fornicationem, vel aliud facinus
tenet modico tempore inuitum, & remittētem manibus inie
ctis in eum cum blanditis verbis, & citra iniuriam percuſſio-
nis, & tunc non credo eum incidere in canonem, ſed quanto
tempore poſſit eum detinere inuitum arbitrio boni viri limi-
tandum eſt, & ſm ꝙ inſpirauerit caritas, ar. dictorum Hoſti. ṡ.
proxi. hoc no. gl. ſuper Ray. in ſum eo. ti. §. 45. alias. 65. itē cir-
ca illos. & frater Io. in ſum. confeſ. eo. tit. q. 119. quid ſi fratrem
meum &c. & Aſten. li. 7. ti. 3. verſi. 13. verſ. quid etiam ſi fratrē
meum. Et ad hoc concordat Inn. in c. allegato ſi vero. 1. gl. alle-
gata & Hoſt. & Ioan. Andr. poſt eum, dicētes ꝙ ſi officialis vel
quiuis alius talem capiat, & liget propria auctoritate, cum in-
ſtet periculum, nec aliter poſſit ab alterius iniuria compeſci,
non eſt excommunicatus, imo meretur. 23. q. 3. fortitudo. & c.
ſequentibus. vſq; in finem quæſtionis. 2. q. 7. negligere. 5. q. c. 1.
2. & 3. & j. e. quantæ dummodo ſm Hoſt. & Io. An. q̄ cito po-
teſt ipſum prælato reſtituat, aliàs cōtra, vi. j. e. vt famę. §. clerici
& ṡ. de maioritate & obe. ſolite. §. 1. Plus dicunt Innoce. & Io.
Andræas, ibi ꝙ ſi illum occideret ne alium occidat non eſt
excommunicatus, ſed ſi irregularis ad hoc. ṡ. de homicidio. ſi
3 furioſus in clemen. † Aut facit animo iniuriandi clerico, & tūe
aut non facit hoc animo vt eum in cuſtodia detineat, ſed vt fa
ciat ſibi iniuriam, puta potētes ſunt inimici alicuius clerici, &
obſident eum in aliquo caſtro, vel aliqua domo, vel etiam clau
dunt eum in domo, non vt eum ibi cuſtodiāt, ſed vt ei ibi infe
rant verecūdiam, & tunc dicit Innocentius non credimus eū
in carcere vel cuſtodia detineri: quia hoc non intendunt nec
violentiam in eius perſonam faciunt, hæc ſunt verba Inno. hic.
in gl. ſua prima & ita intelligit & exponit eam. G. j. de pœnis. c.
fœlicis. in princip. ſuper verbo cœperit. lib. 6. & Ioannes And.
hic, licet Hoſt. aliter eam exponat vt ſtatim. ṡ. dixi. Sed quantū
ad hoc quod dicunt Innocentius, & Gemini. de claudendo eū
in domo, credo ꝙ tempus detinendi cum hic incluſum eſſet ar
bitrio boni viri limitandum, vt eſt dictum in caſu præceden-
4 ti. aliàs poſſet parari locus figmētis & detineri † diutius ſub ſpe
cie, verecundiæ ſibi faciendæ, quod eſſe non debet. Ius. n. ciuile
calumniari oportet. ff. ad exhibendum. l. penultima. & plus va
let quod agitur &c. C. plus valere, quod agitur, in rubro & in ni
5 gro. † Aut hoc facit vt eum detineat in cuſtodia, & tunc incur
rit ſententiam vt hic, & hoc verum de intrudentibus clericū
etiam ſi hoc faciant ſine iniectione manuum vibrantes forſan
gladium ſuper caput, & comminantes mortem niſi intrauerit
turrim, carcerem, ſeu domum, ad hoc. ṡ. quod metus cauſa. c.
1. & capitulo ſacris ſm Hoſtienſem, & Ioannem Andream.
Item hoc verum de detinentibus ſiue ipſe clericus clauſus ſit
in carcere, ſiue ligatus funibus ſeu cuſtodibus vallatus, ne ire
poſſit quo velit, omnes. n. iſti in cuſtodia ſunt, quia cuſtodiun
tur ne quo velint, abire poſſint, ſecundum Innocentium pro
quo. ff. ex quibus cauſis maiores. l. ſuccurritur. de li. hominum
exhibendis. l. 2. Sed fallit in eo quod notat Hoſtienſis. ṡ. eodem
ſi vero alicuius. §. ſi. de clerico quē quis cum vxore, matre, vel
6 ſorore, vel filia turpiter agente. † Aut quæris de ſecundo ſcili-
cet de violenter occupante ſeu lædente res clerici, & tunc, aut
res clerico non adhærentes: & talis non incurrit ſententiam: vt
ſi fieret violentia vel iniuria in veſte, vel in equo quā vel quem
non tenet, ſed eſt forte iuxta eum ſecundum Innocentium, &
Ioannem Andream, quod probatur: quia nec incurreret ſi res
eccleſiæ ſine cōtractione occuparet, quæ tñ eſt magis priuile-
giata, vt dixi. ṡ. eodem conqueſti. Aut res ſunt clerico adhærē-
tes, vt quia capit & tenet clericum per veſtes, vel frenum equi
quem equitat, vel quā manibus tenet, vel aliàs res quæ ſibi ad
hærent, vel quas ſuper ſe portat, & tūc refert. Aut res eſt talis
quam licet propria authoritate accipere ſeu inuadere & iures
aut non. Si eſt talis res: vt quia clericus debebat mihi centum,
pro domo quam inhabitabat, & ceſſauit ſoluere per triēnium,
& ſic licet mihi talem expellere. ṡ. de loca. & conduc. capit. pro
7 pter. & c. potuit. C. de iure emphyteutico. le. 2. † Et in hoc caſu
non incurro ſententiam expellendo ipſum cum moderamine
vel vim vi repellendo. ṡ. de reſtitutione ſpoliatorum. olim cau
ſam. ſm Innocentium. idem in hoc Hoſtiēſis, & Ioannes, An
dreas. Si non talis res tunc, aut compellit vel cogit per metum
clericū ſibi dare aliquid, vel exire de domo, vel de fundo, quē
poſſidet, & poſtea eum capit & occupat, & talis non incidit in
canonem, oportet ꝙ in perſonam iniiciat manus violentas, vel.
etiam in res, quæ ſunt circa perſonam, vel quas quis tenet, qa
tunc dicitur vis fieri perſonæ, vt in ca. ſi quis ſuadente. 17. q. 4.
8 ſm Inn. & idem in hoc Hoſtieſ. & Ioan. An. † Aut non per me
tum ſed aliàs, & tunc aut furto aufert tales res clerico & eo ne
ſciēte, puta corrigiam, qua cinctus eſſet, vel veſtem qua indu-
tus eſſet forte dum dormit, & tunc non incurrit ſententiam,
quia nulla eſt violentia perſonæ quæ nō ſentit, & in talibus vo
luntas, & intentio eſt multum attendenda. ff. de furtis. l. verū.
ad. l. Corneliam, de ſicarijs l. diuus. Aut non furto ſed violenter
& eo ſciente, vt quia accepit per frenum equum cui inſidebat
clericus, vel occidit eum ſub ipſo, vel tenebat eum. ſ. clericum
per veſtes vel eas dilaniabat ſuper dorſum ſuum, & tunc incur
rit ſententiam excommunicationis. In his. n. caſibus fit violē-
tia vel iniuria in perſonam clerici, quod ſufficit. j. eodem con-
tingit. ff. de iniurijs. l. lex Cornelia. in principio, ſm Innocen-
tium hic ſuper verbo violentia cuius eſt hæc diſtinctio à verſi
culo, aut quæris. de ſecundo citra & cuius gloſſa in effectu po
nit, & Ioannes, Andræas hic, & Geminianus de mont. Lauren.
extra de pœnis. capit. illo. 1. ſuper verbo percuſſerit in clem. &
in his concordat Ray. in ſum. eo. tit. §. 47. quid ſi quis & gl. G.
ibi & frater Io. in ſumm. confeſ. eo. ti. q. 203. quid ſi aliquis non
percutiat & c. cum ſequentib. q. vſq; ad. 211. q. & Hoſ. in ſum. e.
ti. §. qualiter profeſatur. ver. ſi n aūt quæras & ſub. §. quid ſi ali-
quis ſpuat &c. & Aſten. li. 7. ti. 3. arti. ver. qd ſi aliquis ſpuit. &
ver. ſe. Vbi ēt dicūt ꝙ ſi aliquis ſpuat ſuper clericum, vel aliqd
effundat, aquam, vel oleū vel ſimilia ſuper eū, vel includit eum
in domo claudendo ſibi hoſtium, vel ponēdo ibi armatos, qui
eū caperent ſi exiret de domo, vel per habenas cui inſidit cle
ricus accipiat vel rūpit fibulā vel cingulam ſellę, vt ſic vel cadat
vel inuitus deſcēdat: vel nō tangit eū in aliquo, ſed minis & ter
roribus facit eū ſtare in vno loco, vel facit eū ſtare ſeu ire quaſi
captū. Oēs iſtos ſentiunt quaſi communiter doctores eſſe ex
communicatos. nō. n. refert q̄tum ad hoc vtrum iniiciat man'
in eum, vel in rem taliter ſibi cohærentem ar. de Dauid. 1. reg.
24. qui præſcidit orā chlamidis Sauli. & de Oza. 2. reg. 6. qui ſp
ponens manum ad arcam percuſſus eſt. Et de eccleſiæ cohæ
rente, quæ eodem gaudet priuilegio quo & ipſa eccleſia. 2. q. 7.
9 c. plerunq;. §. item obijcitur. 17. q. 4. ſi quis contumax. † Itē di-
cunt Gl. Gui. & frater Io. ibi & Aſten. vbi. ṡ. ver. quid de illo qui
à reſtat clericū apportātē res ſuas, vel alienas apud ſe depoſitas,
vel violentiam aufert inuito, non incidit in canonē ſi res illas
ei auferat dum eſt in aſportando, anteq̄ aſportās ſe recipiat ad
locū deſtinatū, & adeptus fuerit illarū rerū poſſeſſionē plene
& perfectè. Sed ſi poſtea incidit, qa nō licet ei dicere ius in re
ſua ex interuallo. Item credunt, ꝙ ſi pp metū proſequētis cle
ricus de pōte præcipitet ſe in aq̄, vel in aliud periculum ſe in-
gerat vt euadat ꝙ perſequēs incidit in canonem, ſecus ſi cleri-
cus fugiendo lædatur. Item ſm Ray. in §. 48. & Go. in ſum. eo.
ti. & Hoſt. in d. c. ſub. §. ſi n autem. verſi. in primis ergo. & fratrē
Io. in q. 207. & Aſten. vbi. ṡ. ver. quid ſi ſuper caput. clerici ele-
uat pugnū, vel gladiū, vel haſtā, vel baculum volēs eū percute
re, non tñ percutit: non incidit in canonē. Nā canon iniectionē
& iniuriā, & violētiā exigit, niſi in caſibus p ius expreſſum de-
terminatis, & interpretatis vt in clerico incluſo vt hic, vel vo
luntariū verberato in cōpenſationem delicti. j. e. contingit. 2.
Et vtrū ille qui cū fugeret inimicos petijt à ſacerdote q ei ob
uiauit vt concederet ſibi equū ad euadendū, & cū negaret per
vim ei abſtulit, & poſtq̄ euaſit remiſit ei equū, eſt ex hoc ex-
cōicatus. Bar. Brix. in q. dominicali quæ incipit, quidam cum
fugeret, dicit quod dicunt quidam quod non eſt excommuni
catus, quis hoc non fecit diabolo ſuadente, tamē ad cautelam
poteſt abſolui à ſuo epiſcopo. Alij dicunt eum eſſe excommu
nicatum

nicatum ſed mitius eſt agendum cum eo.50.diſt. presbiteros.
Tancr.ibi dicit eum eſſe excommunicatũ, ſed propter hoc nul
la pœna eſt imponẽda,quod verius credit,cuius opinionem vi-
detur tenere Archid.18.q.4.quis ſuadente.gl.1.& Aſten. lib.7.
tit.3.q.quid de eo qui fugiens. &c.

Super eodem c.

§.in ſecunda. Ad declarationem
Inno.ſuper verbo orando.Si quæ
ris vtrum,& quando in eccleſia in qua eſt excõmunicatus,poſ-
ſit quis orare,vel audire ſeu celebrare diuina,diſtingue. Aut eſt
10 excommunicatus minori excommunicatione:aut maiori. †Si
minori tunc credo quod licet ſit notoria homini minor excõ
municatio,quia tamen non eſt ſuſpenſus,quo ad alios nullus te
netur vitare eius officium,quia non eſt priuatus ſeu ſuſpenſus
à communione hominum,nec ab executione ſui ordinis, ſed
tantum à participatione ſacrorum,quæ in ſola perceptione con
ſiſtit,vt.ſ.de cle.ex.mi.ſi celebrat.& hoc no.glo.G.ſuper Ray.
eod.titu.§.58.cæterum minori.ſuper verbo ſcienter,& frater
Ioan.in ſumm.confeſſio.eod.titu.q.170.vtrum ligatus.Et pari
ratione credo quod vna cum eo ſeu ipſo præſente poterit quis
orare,vel audire diuina per ea quæ dixi ſuprà eodem cum non
ab homine.Sed vtrum ipſe excommunicatus minori poſſit ſi
ne peccato intrare eccleſiam & miſſam audire, Rayna.in ſum.
eod.titu.§.ſed nunquid.& Hoſtien.in ſumm.eod.tit.§.fin. ſub.
§.ſed nunquid.dicunt quod tutius facit ſi non intrauerit ante-
quam ſit abſolutus.Si tamen intrauerit cauſa orandi cum nihil
ibi dicitur,non videtur peccare,quia non eſt remotus niſi à ſa-
cramentis.Imo fortè poteſt intrare ad horas, dum tamen non
ad miſſam:ſed primum ſecurius eſt.Et in hoc videtur concor-
dare Goffred.in ſumm.eod.titu.§. quæritur de excommunica
to.dicens,quod poteſt audire diuina præter miſſam : ſed ſecu-
rius facit ſi ex deuotione abſtineat.argumen.5.diſ. ad eius.ver.
ſed gloſſ.Guilielmi ſuper Rayn.in dicto.§. ſed nunquid credit
ſine præiudicio,quod & miſſę poterit intereſſe,dum tamen ibi
non communicet,quia minor excommunicatio non ſeparat ni
ſi à participatione ſacramentorum, quæ in ſola perceptione
conſiſtit,vt in dicto. capitul.ſi celebrat Hugo tamen notauit.
11.quæſtio.3.ſi inimicus,quod ab introitu eccleſiæ eſt ſepara-
tus,& quod non credit quod huiuſmodi excommunicatus pa
cem debeat recipere cum alijs poſt agnus dei, quia oſculum il
lud ſuccedit loco euchariſtiæ.Et idem not.frater Ioan.in ſum.
confeſſione eod. titul. quæſtio. 169. ſed quid de excommuni
cato,& Aſtenſ.libr.7.titul.de damnis excommunica. articulo.
11 2.quæſtio. ſed nunquid talis quod ſatis credo. †Si eſt excom-
municatus maiori excommunicatione,tunc,aut eſt publicè ex
communicatus,aut occultè. Si publicè tunc, aut ille excommu
nicatus eſt in eccleſia cauſa orandi vel audiendi diuina : aut eſt
ibi non cauſa orandi ſed pro alio negocio.Si cauſa orandi vel au
diendi diuina tunc,aut eſt nominatim & publicè excommuni
catus : aut occultè. Si nominatim, & publicè tunc, aut quæris
vtrum poſſis cum eo orare, vel audire diuina,& dic quod non,
quia videtur ſibi communicare,cum eundem.ſ. Deum ſimul
pro eodem.ſ. pro populo chriſtiano rogent vt hic ſecundum
Innocen.& Hoſtien.hic pro hoc.24.quæſtio. 1.omnis qui. Aut
vtrum poſſit eo præſente diuina officia celebrare & tunc, aut
miſſam,aut veſperas ſeu alias horas. Si miſſam tunc aut nondũ
incepit communionem ſeu canonem miſſæ & tunc non ſecun
dum Innocen.Abba.& Ioan.An.hic qui dicunt quod ſi excom
municatus,qui intrat eccleſiam vt audiat miſſam ſtatim debet
ceſſare miſſam ſacerdos,& alij orantes exinde recedere. Item
dicit Hoſtien.hic ſi extra eccleſiam audiret miſſam.ſ. quod ſta
tim debet ſacerdos ceſſare,& alij orantes exinde recedere, vt
patet in eo quod le.& no.ſuprà titu.1.capit. quod in te.§.& in
conuentualibus. vbi idem no.Bern. & Hoſtien. & G.de mon.
Laud.& Gen.extra de priuilegijs.c.1.ſuper verbo perforatis in
clemen.Et in hoc concord.Aſtenſ.in dicta.q.ſed nunquid talis
&,q,quid ſi ligatus.& titul.de interdicto, & ſuſpenſione argu.
12 3.verſiculo denegatur etiam†Aut iam incœpit canonem miſ-
ſæ,& tunc debet ipſam perficere, quia non capit diuiſionem.
7.q.1.illud & cap.nihil.Et per conſequens ſcholaris, qui ipſi ſa
cerdoti ſeruit poteſt remanere.arg.ſ.de vita & ho.clerico.cap.
3.de filijs presbyt.propoſuit in fin.& tutius eſt quod ſocius ſit
ſacerdos vt patet in dicto.capitu.nihil ſecundum Innocen.Ho.
Ab.& Ioan.An.& de hoc vide quod no.Ioan.11.q.3.ſicut apo
ſtoli.gl.ſigno.vbi dicit,& idem Lau.ibi quod ſi incepiſſet miſ-
ſam non debet recedere.Sed Archiepiſco.exponit ibi miſſam,
i.canonem miſſæ,concordans cum Inno.Ab.& Ho. hic & ibi,
ponit totam iſtam gloſſ.in Inno.& idem no.j.de priuile.c.epi
ſcoporum.ſuper verbo publicè.lib.6.idem Ioan.ibi in nouella
13 & extra.eod.cap.grauis,ſuper verbo,expleta in clem.†Si veſpe
ras vel alias horas,tunc ſtatim exeat, quia ipſas alibi finire po-
teſt,ſecundum Innocen.& Hoſt.Ab.& Ioan. And. Si eſt occul
tè excommunicatus tunc dic prout no.Rayn.in ſumm.eod.ti
tul.§.item quæritur,dicens quod ille qui occultum excommu
nicatum ſcit in eccleſia,exibit ſi caute poſſit ita quod non ti-
meatur ſcandalum vel proditio.i.manifeſtatio excommunica
tionis occultę.Aliàs nõ exibit,quia in ſecreto debet eum vita-
re nõ in publico:qa non debet quis eſſe proditor criminis ſm
id quod leg.& no.6.q.2.ſi tantum.glo.1.2.q.1.ſi peccauerit. 46.
diſt.clericus qui.ſ.eod.cum non ab homine Idem cũ Ray. no.
Go.in dicto.§.quæris.in verſiculo ſi verò.idem no.G.in dict.
c.epiſcoporum.ſuper verbo publicè lib.6.& Io.An.extra eo.c.
grauis ſuper verbo publicè in cle.& Aſten. in dicta.q. quid ſi li
gatus.& idem frater Io.in ſum.confeſ.e.ti.q.171. ſi excommu
nicatus maiori & q.ſequenti vbi ipſe frater Io.& Ray.& gl.G.
ſuper Ray.vbi.ſ.& Goſ.in d.§.quæris de excommunicato.ver
ſiculo ſi verò etiam.& Ho.in dicto.§.fi.ſub.§.ſed nunquid. ver
ſicu.ſed quid ſi aliquis.& ver.ſequenti & ſe.concord.cum Inn.
in hac glo.Et addunt ibi Goffre.gl.G.Ho.& frater. Ioan.quod
ſi ſacerdos videat vel percipiat antequam inchoauerit canonẽ
publicè excommunicatum in eccleſia,moneat eum publicè vt
exeat,ſi non vult exire debet dimittere miſſam. argu.c. allega.
omnis qui.24.q.1.Si verò poſtquam inchoauerit canonem,eũ
percipiat,procedat & terminet, ita tamen quod finito canone
& ſumpto ſacramento illum moneat vt exeat antequam dicat
14 poſt communio.de con.di.2.relatum.†Dicunt etiam Hoſt. &
frater Ioan.quod ſi nõ exeat poterit eum ſacerdos eijcere etiã
ſi clericus ſit ſine effuſione tamen ſanguinis, argum,ſ.eod.ve-
niens.Si verò ſit occultè excommunicatus, tunc dicunt Goff.
& frater Ioan.quod occultè moneri debet vt exeat. Sed ſi nõ
vult exire nihilominus miſſa ſeu officium diuinum celebret.
15 †Sequitur quando excommunicatus eſt ibi non cauſa orandi
ſed pro alio negocio,& tũc dicit Innocen.hic quod non videt,
quare alius in eadem eccleſia orare non poſſet,cum tunc in ora
tione non communicet ſibi qui non orat.Alij contra, pro qui
bus dicit Hoſtien.faciunt hæc verba in oratione,& quod ſequi
túr aut orando ſecum,quaſi dicat non eſt orãdũ in loco in quo
ipſe hoc poſſit audire,vt hic nec ipſo reſpondente,vt ſequitur:
aliter non diuerſificantur hæc verba Quinimo nec eccleſiam
debet excommunicatus ingredi, etiam ſi ibi non celebrentur,
diuina.25.di.c.1.24.q.3.clerici.2.q.1.non liceat. niſi cauſa audiẽ
di verbum Dei.j.eo.reſponſo.ſecundum Ho. cum quo conco.
Aſten.vbi.ſ.Sed opinio.Inno.approbat Ab.hic, & G.j.eo.ſta-
tuimus.gl.2.li.6.& credo quod bene,& vide quod not.Guil.j.
e.is cui gl.1.li.6.vbi dicit poſt Ray.quod excommunicati, vel
interdicti,vel ſuſpenſi ab ingreſſu eccleſiæ, nullo tempore de-
bent intrare eccleſiam quandiu ſunt in ſanctimonia.ar. 33.q.4.
vir cum propria.a 1.d.cleros.in fi.Et de materia orationis not.
plene Aſten.li.5.tit.de oratione per totum,vbi inter alia ponit.
6.cauſas quare vocaliter oratur, quæ his verſibus continentur.
Collige.6.cauſas quare vocaliter oras,vt torpor cedat, mentis
deuotio creſcat,vt cor mundetur,& proximus ædificetur, lin
gua laudetur opifex,demonque fugetur. Et vtrum excommu
nicatus,ſit priuatus eccleſiæ ſuffragijs,& vtrum liceat orare ꝓ
eo,vide per Aſten.in dicto tit.de damn.excomm. in principio
ver.Item eccleſiæ ſuffragijs.& ver.ſequentibus.

Super eo.c. & eodem.§.

Ad declarationem
gl.Innocent.ſuper
verbo comedendo.vbi dicit etiam Hoſtien. poſt eum,quod co
medendo,bibendo,eundo,ſedendo,loquendo, & in omnibus,
alijs denegatur communio cum excommunicato, vt eſt ex-
17 preſſum.11.q.3.excommunicatos. †Si tamen ego pro meis ne
gocijs, & excommunicatus pro ſuis ſimus in eadem domo,
propter hoc tantum niſi aliud interueniat.non videor commu
nicare ei.Secus ſi ſimul iremus ad Papam vt pro eo rogaremus:
quinimmo,& ſi haberemus vnam communem cameram, be-
ne poſſumus in ea bibere,comedere,& iacere,diuiſi tamen,ita
quod non in eadem menſa,nõ in eodem lecto,& quod caueam
quod nec in colloquio,nec in aliquo ei communicem.argum.
j.eo. ſi verè.in fi.vbi de hoc. Quia non dicitur facere iniuriam
18 qui vtitur iure ſuo.ſ.de elec.cum eccleſia vulterana. †Sed con-
tra,quia non ſolum aue,ei dicendum eſt. Sed nec in eiſdem bal
neis licitum eſt lauare cum ipſo. 23.q.1. omnis qui.ſolutio il-
lud fuit de & ſuper abundanti iuſtitia. Vel aliud eſt dimittere
delicias propter præſentiam excommunicati,quod commẽda
bile eſt,vt ibi.aliud eſt ius ſuum dimittere ad quod nemo tene
tur,ſecundum Innocen. & Hoſtien.hic & Ioan. An. in dicto.c.

.ſi verè.& idem per omnia Hug.& Archi.in dicto.c.excommu
nicatos.gloſſ.a.Et præmiſſa poſſunt probabiliter intelligi de il
lo qui incidit in communionem ante excômunicationem, &
etiam de illo qui incidit poſt,ex facto tamen alieno,vt quia ſue
ceſſit domino loci communis, ſecus ſi facto proprio ſcienter,
& gratis in communionem incidit, vt emendo. ar.ff.de arbi.l.
19 non diſtinguemus.§.ſacerdotio.j.eod.ſi verè.†Ex quibus po-
teſt concludi quod communicatio neceſſaria, vel quaſi vtendo
iure ſuo toleratur,ſed voluntaria & maximè delicioſa damna-
tur.Vnde dominus vaſallos ſuos etiam excommunicatos, po-
teſt vocare, cum ex debito fidelitatis ei teneantur aſtricti arg.
11.q.3.quoniam multos.& in eo quod ſe.& no. ſuprà de iud.in
telleximus.& j.eo.inter alia.&.c.ſi verè.ſecundum Hoſtié.j. §.
proxim.cum quo concor.Ioan.And.in c.allegato ſi verè. Sed ſi
quæris vtrum,& qualiter ſocius vnus, vel plures cogent talem
20 excommunicatum vt faciat ſe abſolui,diſtingue. †Aut quæris,
de ſocijs in domo vna commorantibus, & tunc poteſt ſocius,
contra ſocium agere,vel quod exeat de domó.vel quo faciat ſe
abſolui vt no.gl.G.ſuper Ray.eod.tit.§.ſed nunquid.& frater
Ioan.in ſum.confeſſ.eo.ti.q.175.quid ſi vnus. Aut de ſocijs,in
eccleſia,in choro,vel in clauſtro,& tunc excommunicatus mo
nendus eſt vt faciat ſe abſolui, & ſi non vult obedire poteſt
procedi contra eum tanquam contra inobedientem, & incor
rigibilem.ſ.de iudi.cum non ab homine. Non tamen tenétur
omnes propter hoc exire chorum : ſed potius inobedienté in
aliqua camera cum teneant, cui etiam ſi proprium non habet
de communi prouideat ſecundum Hoſtié. qui hoc no. in ſum.
eod.titu.§.vlt.in fine.ver.tu dicas & idem frater Ioan.in di-
cta.q.quid ſi vnus.Et de iſta materia no.Alten.libro.7.titul.de
pœnis illicitè participantium cum excommunicatis . arti.1.q.
quid ſi ſim hoſpitatus & q.ſequentibus.

Super eo.c. §.in primo.Si quæris,vtrum ille qui nomi
natum excommunicato cômunicat poſ-
ſit abſolui à ſuo proprio ſacerdote, vel epiſcopi ſeu Archiepi-
ſcopi ſit abſolutio requiréda,diſtingue . Aut communicat igno
ranter:aut ſcienter.aut eſt dubium vtrum ſcienter:vel ignoran
21 ter.†Si ignoranter tunc non incurrit aliquam excommunica-
tionem,vt hic quando dicit ſcienter à contrario ſenſu.ſ.e.cum
deſideres.ibi,quia qui cum &c & c.ſignificauit.& 11.quæſtio,
22 3.quoniam multos†.Si ſcienter tunc,aut quæris de tertio parti
cipante ſcienter cum tali qui ſcienter participauit, vel commu
nicauit cum excommunicato,& dic ꝙ talis non eſt excommu
nicatus minori,& hoc eſt quod dicimus,quod excommunica-
tio non tranſit in tertiam perſonam.11.q.3. quoniam multos.
ſecundum Hoſtié.Aut de illomet qui communicauit ſcienter
cum excommunicato:& intellige in caſu non permiſſo à iure,
alias nec eſſet excommunicatus nec abſolutione indigeret.11.
q.3.quoniam multos.j.eodem inter alia.& no.Bernar.ſ.eo. cū
deſideres,& ſūc.Aut communicat excommunicato cum om
nibus,ſuis participibus vel fautoribus,vel qui dediſſent ſibi au
xilium ad aliquid faciendum,& de hoc dicam.j.cap.proxi.Aut
communicat cum excommunicato ſimpliciter non cum ſuis
participibus vel fautoribus,vel conſiliatoribus,& tunc,Aut cô
municat excommunicato in crimine crimino ſo ſeu damnato
.i.occaſione cuius eſt excommunicatus,per quam communi-
cationem aliàs excommunicationem communicans,tunc re-
gulariter incurrit excommunicationem maiorem. Aut com-
municat excômunicato alias quam in crimine crimino ſo, per
quod regulariter incurrit excommunicationem minorem .Si
communicat in crimine crimino ſo,tūc aut communicat cum
eo indirectè aut directè.Si indirectè,vt ſi quis excommunica-
eſt qui a eccleſiæ vel alij facit guerram,& vnus tertius non inté
tione iuuandi illum facientem guerram,ſed alia de cauſa inſur-
git contra illum eundem,contra quem fit guerra,& ſic auxilia-
tur excommunicato in crimine qui melius ex hoc poteſt guer
ram facere,tamen non eſt excommunicatus, ſi hoc non inten-
23 dat,ſecundum Inno.hic,ſuper verbo communicet. † Pro quo
facit quia voluntas,& propoſitum diſtingunt maleficia. j. eodé
cum voluntate.cum concor.ibi.alleg.Alias ſi côtrarium dicere
tur,fortè iſte tertius,qui iuſtè & neceſſe, ductus , quia alias ius
ſuum conſequi non poteſt,inſurgit contra illum impediretur
conſequi ius ſuum,quod eſſe non debet . Quia cômunicatio ne
ceſſaria vel quaſi vtendo iure ſuo tolleratur, vt patet.ſ.diſt. pro
xim.licet hoc non placeat Hoſt.qui recitat dictum Inn. in hoc
caſu vbi aliquis eſt excommunicatus propter guerram , quam
facit eccleſiæ vel alij , & ego & alius, quartus habemus guerrá
adinuicem,quod eo caſu mihi licet auxilium excommunicati
24 inuocare,vt fortior ſim,& ei auxilium ſimiliter præbere.†Sed

in iſto caſu quem ponit. Ho. patet quod directè participat ex-
cômunicato in crimine crimino ſo.vnde dictum Innocen.ap-
probat Ricardus & Alten.li.7.titu.de pœnis participantium il
licite cum excommunicatis articul.1.q. vtrum ſuuens excom-
municato quod verius credo. Si directè, tunc aut aut ab eo qui
excômunicauit vel eius ſuperiore erit abſoluēdus vt hic.intel-
lige ab eo qui excommunicauit,& epiſcopus cum tali excom
municato cômunicauit in crimine crimino ſo . Nam ille ſacer-
dos illum Epiſcopū abſoluere poterit,nec ob.ſ. de ma. & obe
cum inferior.quia ratione huius delicti eſt eo inferior vt no.6.
q.3.placuit. 3.q.q.6.c. 1.vt hoc no.Io.de Deo.Ioan.gloſſator &
Archiepiſ.11.q.3.qui merito.Item intellige.quod à ſuperiore.
excommunicatorum poterit abſolui per negligentiam ipſius,
excommunicatoris,vel quando eſt ad eum appellatum,alias nō
j.eod.per tuas.& eod.titu.venerabilibus in prin.li.6. Vnde qui
cunque ei participans in crimine eſt excommunicatus etiam ſi
ſit de aliena dioc.Et dic hunc ligari non ſententia excommuni
catoris ſed ſanctimonia canonis, ſed tamen non poteſt abſolui
niſi ab excommunicatore propter iniuriam, quæ fit eius ſenté
tiæ,quod probatur.j.§.proxi.ver.quamuis.n.tunc &c.ſecundū
Inno.& Ho.& Io.And.Licet Ber.hic contra in gloſſ.colligitur
hic in prin.dicens,quod eadem ſententia ligatur non ſententia
canonis.Et idem Goffredus in ſum.eo.ti.§.Item quid ſi epiſco
pus.& §.ſequenti,dicens,ꝙ non auctoritate iurium ſed ſenten
tia iudicis ligatur per hoc quod hic dicitur, quod ſi excommu
nicatus videtur in eum delinquere qui damnauit : licet Archi.
dicat.6.q.3.placuit gl.2.quod poſſet videri verum vbi eſſet cō
25 ſtitutionis epiſcopalis ſententia. † ſecus fortè vbi eſſet tantum
ſententia hominis quæ non ligat non ſubditos,vt.ſ.eo.à nobis.
& j.eod.Romana.§.porro.li.6.& hoc clare innuit Bernar.in é
dicto.c.à nobis gl.ſed contra an ſi.Primum.ſ.quod ligetur ſenten
tia canonis,& non hominis credo verius.Et ex hoc potes con
cludere quod vbicunque participatur cum tali in crimine crimi
noſo,ſiue in iuriſdictione ſiue extra iuriſdictionem excom-
municantis ligatur participans.ſ.de conſti.cap.1.quod non fieret ſi
eſſet hominis.j.de conſti.c.2.lib.6.Ex hoc etiam conclude,ꝙ
ſi excommunicans participaret cum tali excommunicaretur,
ſicut & quilibet alius,& per ſuperiorem abſolueretur,quod nō
eſſet ſi ſententia hominis,per ea quæ no. Inno.j.c.proxi. ſuper
verbo participibus,& hoc expreſſe tenet Ray.& gl.Gu.ſuper
Ray.in ſum.e.11.§.28.quid ſi Epiſcopus,& Hoſtienſis hic in §.
verum.ſuper verbo excommunicatorem.& in ſum.eo.ti §.rl.
ſub.§.ſed quid ſi epiſcopus.verſ.mihi videtur . & frater Io.in
ſum.confeſ.e.ti.q.169.quid ſi Epiſcopus communicat &c. &
q.ſe.& G.j.e.ſtatuimus ſuper verbo alijs conſtitutionibus.lib.
6.& Card.ibi ſuper verbo damnato.& ibi Io.An. in nouella &
Alten.li.7.ti.de pœnis participantium cum excommunicatis.
arti.3.q.vtrum Epiſcopus & q.ſex.†Et licet Bern. ibi contra ſi
cōicat excommunicato, nō in crimine crimino ſo , ſed aliàs in
oratione,vel oſculo,vel mēſa , vel ſimilibus per quod cōicās re
gulariter incurrit excommunicationem minorem tñ, tūc po
terit abſolui a ſuo Epiſcopo vel à proprio ſacerdote.i. à ꝓprio
curato.vt hic in §.a.Sed fallit in caſu.ſ.e.ſignificauit.vbi eſt ſpe
ciale,quod incurrit maiorem,nec abſoluitur citra Papā. Et dic
quod talis excōicatus minori non abſoluetur ab Archiepiſco-
po de quo.ſ.quæſiuerat,an haberet poteſtaté abſoluēdi in hoc
caſu,cū in reſponſione ſua ꝗ facit hic ad hoc ipſum ſubijcitur,
per ꝙ vr̄ eū tacite excluſiſſe,Alias ita reſpondiſſet Papa quæré
ti de archiepiſcopo,ſicut de epiſcopo & ꝓprio ſacerdote ar. ſ.
de deci.ad audientiam ſm̄ Arch.qui hoc notauit.9.q.3.c.2.gl.
adde vbi de hoc etiam.vbi concordat Io.An.hic. Et quia archie
piſcopus nō eſt iudex ſubditorum ſuffraganei in foro pœnité
tiali,niſi quando viſitat,vt in dicto.c.2.& quando concedit lite
ras remiſſionis.ſ.titu.proxi.c.pe.vt notat Archi.j. de cenſi.c.
perpetuo.glo.vlt.lib.6.Et in hoc quod dicitur in § iſto in ſecū
do in fin. verum eſt nedum in canone papali,ſed etiam in cano
ne ſeu ſtatuto inferioris,puta legati,ſcilicet quod prælatus pro
prius excommunicati auctoritate ſtatuti vel canonis illius po
terit eum abſoluere,ex quo conditor abſolutioné ſibi vel alij
nōn reſeruauit,ſiue ille epiſcopꝰ vel proprius prælatus ſit ſub
ditus conditoris illius canonis ſiue non , ſecundum gloſſ. ſuper
Ray.eo.titu.§.59.hic etiam & c.& frater Ioan.in ſum. confeſ.
e.titul.quæſt.87.deinde quæro.& ſatis innuit Hoſti.hic qui ex
27 ponit hic verbum alijs.i.proprijs ordinarijs.†Sequitur quando
eſt dubium vtrum communicat ſcienter vel ignoranter, & tūc
dic vt no.Archi. 11.q.3.ſi quis laicus.gloſſ.2. dicens qđ ſi mo
ratur in loco vbi facta eſt excômunicatio, tūc præſumit ſcire,
nec eſt neceſſe ei ſignificari vt ibi.Et ita intellige gl.Io.ibi ſecus

ſi moratur

ſi moratur remote à loco vbi facta eſt excommunicatio, ſiue
in eodem epiſcopatu, ſiue in alio, argum. 11.q.3.curæ. & ca.de-
bent.§.qui matrimonium accuſare poſſunt, cum in tua.

1 *Excommunicato participans licitè non excommunicatur.*
2 *Excommunicato participans minori excommunicatur.*
3 *Excommunicato in crimine damnato participans excommunica-
tur maiori.*
4 *Excommunicato in leui crimine participans non excommuni-
catur.*
5 *Crimini perpetrato fauere, & eius immunitati differunt.*

QVod in dubijs. Ad euidentiam huius
capi. Si quæris vtrum,
& quando participantes ſcienter cum publicè
maiori excõmunicatione ligato ſunt ipſo facto
excommunicati, vel excommunicãdi, diſtingue.
1 †Aut participant in caſibus cõceſsis à iure, de quibus no. Ber.
ſuprà, eo. cum deſideres. gl. niſi in caſibus: & tunc nec ſunt pro-
pter hoc excommunicati, nec etiam excommunicandi regu-
lariter, niſi ex cauſa excommunicentur, vt dicam infrà, ca.pro-
2 xim. Aut in caſibus non conceſsis à iure & tunc † aut quæris,
vtrum ſint excommunicati excommunicatione minori, &
dic quod ſic: vt.ſ.c.proxi.§.in ſecundo quod me. cauſa, ſacris.
de cleri. excomm. miniſt. li celebrat. Quod verum etiam ſi epi-
ſcopus excommunicet aliquem, & poſtea ei communicet. ſ. q
incurrit minorem vt no. Goſ. in ſum. eod. tit. §. quid ſi epiſco-
pus excommunicet. & Hoſt. in ſum. eod. tit. §. vlt. ſub. §. quid ſi
epiſcopus aliquem. & Ber. & Ioan. And. j. eo. c. ſtatuimus. ſuper
verbo conſtitutionibus. lib. 6. & Aſten. lib. 7. tit. de pœnis parti-
cipantium cum excommunicatis articu. 2. q. vtrum Epiſcopus.
Et ab ea abſoluet ordinarius excommunicati cum ſit ſentẽtia
3 canonis & non hominis, vt in dicto. §. in ſecundo. † Aut vtrum
ſint excommunicati excõmunicatione maiori, & tũc aut parti-
cipant in crimine damnato. ſ. occaſione cuius eſt excommuni-
catus & tunc ſic. j. eod. ſi concubinæ. & ab ea abſoluet excom-
municator, quod dic vt dixi. ſ. di. proxi. poſſet etiam talis parti-
cipans in crimine excommunicari à ſuperiore arg. notatorũ. ſ.
de Iudæis ita quorundam. & tunc eſſet ligatus duplici ſenten-
tia maioris excommunicationis, vna iuris, & alia hominis: & ab
illa ſententia hominis ille homo abſoluet ſecundum quod no.
Hoſt. in ſum. e. ti. §. vl. ver. ſed pone. & frater Ioan. in ſum. con-
feſſ. eo. ti. q. 163. quid ſi epiſcopus, & Hoſt. Car. G. & Io. An. in
nouella. j. eod. ſtatuimus. li. 6. ſuper verbo damnato. vbi etiam
dicunt Hoſtien. & Card. & Io. And. quod in his, quæ participãt
in crimine non prohibetur ferri generalis excommunicatio,
4 imo poterit ferri generaliter in oẽs participantes in crimine.
† Aut aliàs, quam in crimine damnato, & tunc non ſunt excom-
municati maiori excommunicatione, nec à iure nec ab homi-
ne, niſi ſint moniti nominatim trina monitione, vel vna pro
omnibus per competentia interualla, niſi facti neceſsitas ea ſua-
ſerit aliter moderanda, quod dic vt le. & no. j. e. ſtatuimus &. c.
conſtitutionem. li. 6. per quod. c. corrigitur finis huius. c. ſecun-
dum. G. & Io. An. in dicto. c. cõſtitutionem. ſuper verbo nomi-
natim. Sed hoc quod dictum eſt. ſ. quod non ſunt excommuni-
cati à iure maiori fallit in clericis ſcienter, & ſponte participan-
tibus in diuinis cum excommunicatis à Papa, vt. ſ. eo. ſignifica-
uit, quod dic vt ibi. Et no. ſecundum Inno. hic ſuper verbo par-
ticipibus. quod ſi excommunicator participat excommunica-
to in crimine damnato, incidit in excommunicationem, quia
à ſe ligatus nõ eſt, ſed à canone. ſ. c. proxi. & in hoc concor. gl.
ſuper Ray. Hoſt. frater Io. in ſum. confeſſ. Car. & g. licet Ber. &
Goſ. contra prout plenius dixi. ſ. di. proxi. Sed ſi aliquis excõ-
municaſſet aliquem cum omnibus qui dediſſent ei auxilium ad
aliquid faciendum, & ipſe excommunicator fuerit de ipſis au-
xiliatoribus, non ligatur, quia dici non poteſt quod talis ſit ex-
communicatus à iure ſed à ſe tantum quod eſſe non poteſt, q̃a
nemo poteſt ſe abſoluere vel condemnare, ſed ſuperior tñ ſu-
prà, de maio. & obe. cum inferior ſm Inn. & Io. An. hic & Goſ.
& Aſten. dicto artic. 2. q. quid ſi epiſcopus excommunicet, &
idẽ not. Gui. & Io. An. in nouella in d. c. ſtatuimus. ſuper verbo
alijs conſtitutionibus. Et vtrum iudex delegatus poſsit in fau-
tores excommunicationis ſententiam ferre, no. ipſe Gui. 11.
5 q. 3. rogo. gl. penu. & in d. c. ſtatuimus. gl. 2. † Item ſcias q̃ nõ eſt
idẽ fauere perpetrationi criminis. & fauere impunitati ia ppe-
tratæ, quia fauentes ſecundo modo ipſo iure non incurrũt eãdẽ
excõicationem cum criminoſo: excõicandi tñ ſunt ſi canonicè
admoniti non deſiſtant, quique tñ ratione horribilitatis crimi-
nis cuius impunitati fauent incurrat ipſo iure maiorẽ. ſ. de hæ-
ret. excõicamus. 1. §. credentes ſecundum Ricar. & Aſten. li. 7.
tit. de pe. particip. cum excommunicatis, artic. 1. q. vtrũ fauẽs.

1 *Excommunicati ſubditi ei communicant.*
2 *Excommunicati conſanguinei ei non communicent.*
3 *Excommunicatus in ſpiritualibus ſuperiori communicat.*
4 *Excommunicatis filij non communicent parentes.*
5 *Excommunicatæ vxori non communicet maritus.*
6 *Excommunicatis mercenarijs dominus non communicet.*
7 *Excommunicato ſocius non communicet.*
8 *Papa ſolus non interpretatur concilium.*

INter alia. §. vt igitur. Si quæris, vtrũ
excõmunicato,
teneantur cõmunicare ſibi ſubditi vel alij quibus ipſe
eſt ſubditus, ſicut ante. Diſtingue aut excõicatio-
ne durante durat ſubiectio: aut non. In primo caſu, aut quæris,
primo de ſibi ſubditis, vel inferioribus rõne officij, vel poteſta-
tis, vel dominij quibus neceſſe eſt obedire. ff. de iuſtitia, & iur.
1 l. 2. ad. l. Aquil. l. liber hõ. a. † Et tunc aut quæris de illis qui erant
prius ad familiare obſequiũ obligati, & vt familiares ei ſeruire
tenebantur, ſicut ſunt vxores filij fa. ſerui, & ancillæ, ruſtici terrã
ſuam colentes, & ſeruiẽtes, & omnes alij ſubiecti, qui nõ adeo
curiales ſunt vt eorum conſilio ſcelera perpetrẽt. ſ. qui ſunt de
curia non de conſilio. Et tales tenenẽ ſicut prius, dũmodo nihil
interuenerit, propter quod hmõi obligatio diſſoluatur, alias ſe-
cus vt hic, in ver. vt igitur. & 11. q. 3. quoniam multos. ſecundũ
2 Inno. & Hoſt. † Aut quæris de illis, qui non erant ante ad fami-
liare obſequium obligati, vt ſunt nutrices, & conſanguinei,
& ſimiles, qui ſi à domino recederent non haberent vnde viue-
rent, & illi non tenentur communicare, ſed tamẽ poſſunt ſi ve-
lint, vt. j. e. ſi verò. ſm Hoſt. in ſum. eo. ti. §. vlt. ſub. §. humile. &
frater Io. in ſum. confeſ. eo. ti. q. 135. ſequitur. humile &c. & q.
ſeq. & frat. Aſten. li. 7. ti. de perſonis excõmunicantibus cũ ex-
communicatis. ar. 1. & artic. 3. & 5. Vnde clerici non tenentur
communicare epiſcopo ſuo excommunicato. 93. di. c. miratus.
ſ. de excéſ. præl. c. ſi. & arg. 4. q. 5. quiſquis. Quod intelligas niſi
ſint eius ſeruitio deputati conductiuẽ, in talibus. n. eſt eadẽ ra-
3 tio, quæ in alijs laicis mercenarijs ſm Hoſti. ibi. † Aut quæris,
de illis quibus excommunicatus eſt: ſubiectus rõne officij vel
poteſtatis vel dominij, & tũc aut ratione officij vel poteſtatis
ſpiritualis, quales ſunt prædicatores, & tales in his, quæ ad offi-
cium ſuum ſpectãt excommunicatis communicare tenenẽ,
ſi curam eorum habeant, vt patet in eo quod le. & no. ſ. de offi.
ordina. irrefragabili. Et idem de alijs qui mittũtur à Papa, vel
à diœceſano. ſ. de hæreticis, excommunicamus. 1. §. quia vero
ſ. de offi. ordin cætera. ſm Hoſt. & Io. An. hic pro hoc etiã fa-
cit. j. e. reſponſo. Aut ratione officij vel poteſtatis ſecularis, ſeu
4 temporalis. † & tũc aut quæris de parentibus, vel dominis, vel
patronis, & tũc aut q̃ris vtrũ pater mater, dominus, vel patro-
nus, poſsint vel debeant communicare filio, vel liberto, vel ſer-
uo, excommunicato, alia ratione quam vt ab eis debitum reci-
piant: & dic quod non, cum non ſint eorum obnoxietati ſubie-
cti, imo præ alijs eos excommunicatos vitare tenentur: & pec-
cant grauius, quam alij, & in excommunicationem incidunt ſi
eis cõmunicent, cum à ſua cohabitatione eos repellere debeãt.
37. diſt. hinc etiam filius. &. c. præcedenti. 27. q. 1. de filia. Aut ea
ratione vt ab eis debitũ recipiant ſiue in alimentis ſiue in alijs:
& tunc poſſunt eis communicare, vt. j. eo. ſi verè. &. c. relatum.
ſecundum Inno. Petr. de Samp. Abb. & Hoſt. & Io. An. hic. &
concor. Goff. in ſum. eo. ti. §. excipiuntur. verſi. ſed nunquid pa-
rentes. & Hoſtien. & frater Io. vbi. ſ. & Io. in dicto. c. quoniam
multos. gl. ſed nũquid poteſt. dicentes, quod maiores non excu-
ſantur communicantes ſuis inferioribus, & hoc in pœnam ip-
ſorum maiorum, qui corrigere debent minores, nec inciderẽt
5 in excommunicationem, arg. d. c. de filia. † Aut quæris, de mari-
to, & dic quod talis non poteſt communicare vxori excommu-
nicatæ, quia vir eſt caput mulieris, & mulier famula viri. 33. q.
5. cũ caput. &. c. eſt ordo. Vnde præcipere poteſt vir vxori, vt
ſe ponat in ſtatu, non econtra, vt no. Goff. in dicto. c. excipiun-
tur. Idem Rayn. idem Aſten. in titu. allega. de perſonis comm.
cum excommunicatis articulo. 2. Sed fallit in debito carnis exi-
gendo, vel reddendo, in quo vir & vxor parificantur. 30. queſt.
5. ſi quis vxorem. 1. & hoc not. Card. j. eo. ſtatuimus. ſuper ver-
6 bo minori. libr. 6. † Aut quæris, de dominis ſeu magiſtris, quo-
rum mercenarij ſunt excõmunicati, & dic quod eos debẽt vi-
tare ſine magno incommodo hoc facere poſſunt, aliàs eis licitè
communicabunt. j. eo. relatum. &. c. ſi verè. & argumẽ. 11. q. 3

7 anteceſſor.41.diſti.quiſquis.23.q.4.c.† Et idem intellige de ſo
ci,s ſecundum Hoſtien.in dicto ſub.§.humile. vbi etiam dicit,
quod licet in certis caſibus ſupra dictis cõmunicare poſsit cũ
communicatis,ſunt tamen etiam in illis inquantum bono mo
do fieri poterit euitandi,vt patet ex mente huius.c.& dicti.ca.
quoniam multos.& infra,eo.ſi verè.in fine. Item quod prædi
cti de quibus dictum eſt,quod communicare poſſunt, excuſan
tur niſi vt eis,ſpecialiter communio interdicatur ex cauſa: &
ſic poteſt intelligi dictum capitulum iuratos.93.diſ 15.q.6.nos
ſanctorum.&.c.iuratos.de exceſ.præla.c.ſi deſpon.non eſt vo-
bis.de iureiur.ex reſcripto.In ſecundo caſu principali.ſ.quãdo
excommunicatione durante finitur ſubiectio: & tũc dic quod
eis communicare non tenẽtur nec debent, jmo ceſſante ſubie
ctione ceſſare debet communio.arg.ff.de iure pat.l.adigere.§.
quãuis.ſ.de iureiur.& ſi Chriſtus.Et in hoc ſatis concor. Vinc.
& Io.And.poſt.eum hic,qui per finem huius.c. ibi niſi articu
lus neceſsitatis immineat &c.arguunt,ꝙ nullus debet de nouo
intrare familiam excommunicati. Et quod mercenarius fini-
to ſuo tempore reincipere annum cum excommunicato non
debet.Vnde non ſequitur ſi heri communicaſti, ergo & hodie
potes communicare.Idem etiam dicit Abb.& Ioan.And.poſt
eum de obligatione coniugis ſi ſoluatur per diuortium: vel pa
triæ poteſtatis ſi ſoluatur per emancipationem.ſ. quod nõ po
teſt poſtea eſſe communio ſine pœna.Item no.Goff.& Hoſt.
vbi.ſ. quod omnes perſonæ contentę in dicto c. quoniam mul
tos.vſque ad illud verſi.quicunque autem aut orator &c.tenen
tur communicare ſuis ſuperioribus excommunicatis,propter
obnoxietatem qua illis tenentur aſtricti: ſed aliæ perſonæ quæ
in eodem.c.ſubſequuntur communicare non debent: imo de-
bẽt euitare,niſi articulus neceſsitatis immineat, vt hic in fi.vel
etiam ſecũdum Inno. & Abb.hic vtilitatis de qua loquitur.11.
q.3.c.prædeceſſor.j.eo.ſi verè.Sed Hoſt.dicit quod illa iura nõ
probant de vtilitate,ſed de damno vitando.cætera vide per eos
ibi,& per fratrẽ Io.in dictis quæſtionibus ſequitur humile, &
ſequẽti.vide etiam quod no.Io.24.q.3.ſi habes ſuper verbo pę
na.Et quia textus iſte facit mentionem de interpretatione,vi-
de de multiplici interpretatione per Ioã.11.quæſtione.3. ſicut
8 enim.& per Bern.ſ.de poſtula.præla.c.1.† Et iſtud.c.eſt in argu
mentum,ꝙ Papa ſolus non poſsit ſine maiori parte Epiſcopo
rum qui interfuerunt in concilio generali ipſum interpretari:
ad idem.ſ.de iudi.cum veniſſent.contrarium tamen tenet Ioã.
17.di.nec licuit.gl.2.argum.ſ.de conceſ.præben.dilectus.Item
quia fit hic mentio de ambiguitate,vide de triplici ambiguita
te iuris & facti & perſonæ per Ioan.33.diſtin.c.ſi.

1 *Iniectores violenti à Papa abſoluuntur.*
2 *Caſus epiſcopales.*
3 *Caſus atroces papæ relinquuntur.*
4 *Monachatus in excommunicato tenet.*
5 *Excommunicatus an in monachum recipiendus.*
6 *Excommunicatum monachum an Abbas abſoluet.*
7 *Excommunicati noui à quo abſoluendi.*
8 *Excommunicatum ob manuum iniectionẽ,quis diſpenſat.10.12.*
9 *Exceſſus enormis quis dicatur.*
11 *Priuilegium ampliandum.*
13 *Excommunicatus ordines recipiens à quo abſoluendus.15.*
14 *Abſoluere poteſt.qui & ligare.*
16 *Abbas diſpenſat cum irregulari.*
17 *Religioſorum peccatum grauius ſecularium.*
18 *Religioſus facilius à peccato corrigitur.*
19 *Religioſi iuſtiores ſecularibus.*

CVm illorum. Hoſtienſ. dicit hic ſuper ver
1 bo quibuſdã caſibus. † quod
regula eſt quod iniectores violentarum, ſeu iniurio-
ſarum manuum in perſonas eccleſiaſticas abſolui nõ
poſſunt niſi per Papam vel alium de ſpeciali mandato ſuo, vt.
17.q.4.ſi quis ſuadente,ſuprà eod.parochianos.&.c.porro.Hoc
2 autem fallit in caſibus,qui comprehẽduntur his verſibus. † Re
gula, hic comprehenduntur omnes religioſi qui abſolui poſ-
ſunt per proprium prælatum ſi ipſum habeant.infrà eod.§.nos
tamen.dum ſacerdos ſit infrà.eod.canonica.& ſ.eod. nuper.§.
pe.vbi de hoc.Alioquin per diocœſam.m.j.eod.de monachis.
& ſ.eod.monachi.mors.ſ.eod.non dubium. Sexus,ſ. eod.mu
lieres.Hoſtiẽ.ſ.eo.decætero.Puer.j.eod. quamuis.& e.fin. ſ.e.
c.1.officialis.ſ.eo.c.3.§.1.delicioſus. Sed primo conſulitur Ro
manus pontifex.ſ.eod.mulieres.inops, quia nobilis cui ire bo
ſtiatim mendicando eſt verecundum,quod dic vt plene not.ſ.
eod.quod de his.ſenex,ſ.eo.quod de his.&.c.ea noſcitur æger,
qui eſt incurabilis,vel de cuius morte dubitatur vel cuius mor
bus chronicus,& longus eſt,quod dic vt leg.& no.ſ.e.quod de
his.&.c.ea noſcitur.Sodalis,ſ.de vita & ho.cle.quoniam.§.fin.
ſ.eo.ex tenore.ianitor.ſ.eo.c.3.1.reſpon. aſtrictus poteſtati pa
triæ vel dominicæ,ſ.eo.mulieres.j.eo.relatum.in fin. Dubius,
quod dic vt le.& no.ſupra,eo.cum deſideres.§. ſecundæ quæ-
ſtioni.&.c.ſi verò aliquis cauſæ.l.iuſtæ quæcũque præſtant im
pedimentum ſedem apoſtolicam non adeundi, ſuprà eo.quod
de his.vbi de hoc.&.c.decetero.j.eo.quamuis.leuis ictus ideſt
leuiſsimus, quod dic vt leg. & no.ſuprà,eod.peruenit.debilis,
3 ſ.eod.ea noſcitur. Abſolui ſine ſumma ſede merentur. † Atro-
ces verò ſoli Papæ retinentur,vt,j.eo.§.nos tamen.&.c.relatũ.
in fin.&.c.canonica.Iacobus ſere.ebredin.ſecundum Hoſt. &
Ioan.And.poſt eum. Sed tu potes dicere quod hodie iſti caſus
ſi intelligantur de leui iniuria redacti: ſunt ad ius commune.ſ.
quod epiſcopus poteſt abſoluere à leui iniuria,vt in c.alleg. per
uenit.vel ſi intelligãtur de mediocri,vel graui iniuria, quod ſit
etiam hodie in eis ſpeciale,vt ibi dixi.

Super e.c.§.nos tamen. Si quæris vtrum te-
neat monachatus in
excommunicato,& cum recipientes peccent:& vtrum Abbas
4 talem receptũ in probatione abſoluere poſsit, diſtingue. † Aut
quæris de primo.ſ.vtrum teneat monachatus,& dic quod ſic,
arg.hic,& hoc tenet Innocen.hic ſuper verbo prælatis: & Ioã.
And.poſt eum,idem tenet Archi.11.quæſtio.3.excommuni-
catos.gl.2.& frater Ioan.in ſum.confeſsio.eod.titu.quæſti.44.
quid ſi aliquis veniens &c. Et pro hoc facit.ſ.de eo qui duxit
in ma.q̃ pol.per adulteriũ.c.ſignifi.vbi habes, quod excõicatus
5 põt cõtrahere matrimoniũ carnale. † Aut quæris de ſecundo.ſ.
vtrũ recipiẽtes eũ peccent.& tũc aut recipiũt ignoràter, & tũc
nõ peccãt.ar.ſ.de cler.exc.miniſt.apoſtolicæ.Aut ſciẽter,& tũc
dicit Ray.in ſum.eo.ti.§.quod ſi aliquis veniens. quod videtur
ſibi quod non debent eum recipere, quia non debent ei com-
municare.Sed alijs videtur contrarium, quia excommunicato
poſſumus participare in his quæ pertinent ad abſolutionẽ eius
vt.j.eo.1.reſpon.Vnde cum huiuſmodi receptio ſit via ad abſo
lutionem obtinẽdam,vr̃ quod licita ſit, ſicut licitũ eſt recipere
iuramentum ab eo qui abſoluendus eſt. Sed ſententia Rayn.vi
detur tutior: quia cum excommunicato non licet orare, licet
quodammodo pertineat hoc ad ſalutem animæ 11.quæſtio.3.
cum excommunicato.& hoc no.Archid.19.diſtinctio. mona
6 ſterij.† Aut quæris de tertio.ſ. vtrum Abbas talem receptum
in probatione abſoluere poſsit,& dicit Inno.quod non dicens
quod melius facit Abbas,qui hoc ſcit,& ipſum non recipit, qa
nec receptum in probatione abſoluere poteſt. Idem Ab.hic &
Ioan.And. hic.& j.eo.c.religioſo.ſuper verbo poſsit.in nouel-
la.libr.6.Cum ante profeſsionem ille nec ratione criminis nec
ratione perſonæ ſit de ſuo foro.Quod non placet.Hoſtiẽ.quia
hæc litera & mens ipſius contradicit:vnde dicit indiſtinctè qđ
talis prælatus talem poteſt abſoluere pure, & ſine aliqua condi
tione,vt no.hic & ſuprà de regula.ſtatuimus.& in ſum.eodem,
titulo.§.quis poſsit ab hac ſententia abſoluere in fin. Idem te-
net.G.infrà,eod.religioſo.§.quamuis.libr.6.dicens, quod hoc
ſatis probatur hic,in verſicu.præcedenti,qui incipit & alibi,ibi
qui religionis habitum receperunt &c.iuncto cum iſto.§.Nam
ex eo quod dicit habitum in monaſterio receperunt, innuitur
ipſos poſſe abſoluere aſſumpto habitu.Et huius ſententiæ fuit
gloſ.ſuper Rayn.in ſum.eod.titulo.§.17.item quod ſi aliquis.
& frater Ioan.in ſumm.confeſsio.eod.tit.quæſtio. 45. ſed nun
quid tempore.& Innocen.& Hoſtien.ſuprà,eod.monachi.vbi
7 de hoc dixi.† Licet Ioann.Andr.hic dicat illud dictum Innocẽ.
poſſe intelligi de nouicijs qui in probatione incurrunt hanc ex-
communicationem.Illud verò dictum ipſius Innocen. hic in-
telligitur de his,qui prius incurrerãt.& hoc approbat.G.infrà,
eod.religioſo ſuper verbo non poſsit libr.6. Quod credo verũ
etiam ſi poſt abſolutionem habitam intra annum profeſsionis
religionem exiret,licet Hoſtien.in hoc vltimo contra in ſum.
eod.ti.§.& qualiter hæc abſolutio ſub.§.quid igitur ſi quis.Cu
ius ſententia poſſet habere locum in caſu vbi fraudulẽter pro
abſolutione facilius obtinenda, & non alias religionem intraſ-
ſet,& de hoc conſtaret,vel eſſet præſumptio violenta, vt quia
ſatis cito poſt abſolutionem obtentam exiuit ar.ſuprà de elec.
cap.officij cum ibi no.in prin.primæ.gl.quod intellige verum
iuxta diſtinctionem huius.c.§.ſtatim ſequitur in di.ſe.

Super eodem c. & eodem.§. Ad euidẽtiam huius
e.Si quæris,à quo abſolui poterit
ille qui ſententiam excommunicationis incurrit auctoritate
canonis

canonis ſi quis ſuadẽte. Et ſi taliter excommunicatus ordines
8 receperit quis cum eo poterit diſpenſari † diſtingue, aut quæ-
ris de primo.ſ.à quo poterit abſolui, & tunc aut eſt laicus &
tunc dic vt dixi.ſ.eod.peruenit. Aut non eſt laicus, & tunc aut
eſt clericus ſecularis: aut clericus regularis. Si ſecularis dic
vt ibi dixi.&.ſ.de vi.& ho.cle.quoniam. qui cle.vel vo.ca.1.Si
regularis refert, aut iniecit manus violentas in Epiſcopũ vel
Abbatem vel alium prælatum ſuperiorem, & tunc cum iniu-
ria ſeu exceſſus ſit enormis non poteſt abſolui citra ſedẽ apo-
ſtolicam vt hic. Nam ſecundum legem tale delictum capite
eſt puniendum.ff.de re mili.l.omne delictum.ſecundum Ioan.
And.& Ho. Idem ſi in priorem ſuum locum abbatis tenentẽ.
ſ.de ma.& obe.cum in eccleſijs. Et per hoc videtur ſolui quæ-
ſtio de monacho, qui abſente Abbate percuſsit vicariũ quem
Abbas dimiſerat in clauſtro alium tamen clauſtralem ſecun-
dum Ioan.And. Aut in alium clericum ſecularem, vel religio-
ſum, & tũc aut exceſſus eſt enormis, vt quia mutilauit, vel effu
ſionem ſanguinis grauem, & enormem fecit ſecundum iura.
51.diſt.qui in aliquo.ſ.ne cle.vel mo.ſententiam.& tunc idem
9 vt hic. † Dicitur enim exceſſus difficilis & enormis ſi oculus
effodiatur.55.diſtin.ſi euangelica.ſi quis vulneretur, ſi fuſtibus
cedatur, ſi in theatro, vel foro.vel in cõſpectu iudicis quis per-
cutiatur, vt hæc omnia ponuntur inſtit.de iniur.§.atrox. Mul-
to fortius ſi in eccleſia, vel cemiterio, ſeu dormitorio verbere
tur.ſ.eod.cum pro cauſa.17.q.4.quiſquis. ſi quocunque modo
mutiletur ſecundum Hoſtien.hic & Io.An. poſt eum, vel ſecũ
dum Innocen.quæ læſio dicatur grauis, vel enormis arbitrio iu
dicis committitur Idem tenet ſpe.præter tamen homicidium,
& membri mutilationem.titul.2.§. nunc dicamus.ver.hoc ta-
men. Et habẽt locum præmiſſa & in his qui ante ingreſſum in
10 canonem inciderunt, & in his qui poſt ſecundũ Hoſtien. † Aut
exceſſus non eſt enormis & tunc aut ante monachatũ, ſeu in-
greſſum religionis in canonẽ incidit, ſeu excommunicationẽ
incurrit & tũc poterit abſolui per prælatum ſuum regularem,
vt hic, & in §.nos tamen.quando dicit prælatis &c. Et hoc cõ
ceditur nedum abbatibus, ſed etiam prioribus & alijs quibuſcũ
que religionum prælatis, exceptis templarijs, & hoſpitalarijs,
qui magiſtros laicos habent, ſed per priores qui debent eſſe ſa
cerdotes abſoluentur.j.eod. canonica ſecundum Innocen.hic
in gloſſ.ſua quarta.Idem Hoſti. dicens etiam quod Innoc.ex il
la glo. ſentit qđ à tali vinculo ſolus ſacerdos abſoluere poteſt:
& hoc no.expreſſe. Idem Innocen.ſ.de conſue.quanto.& Ho
ſtien.hic & ſpe.titul.de ſententia.§.vt autem.ver.item ſcias.qđ
dic vt dixi.ſ.eo.à nobis.diſtin.2. Aut poſt ingreſſum religionis
incidit in canonem, & tunc aut pro iniectione manuum in cle-
ricum ſecularem, aut in religioſum. Si in religioſum eiuſdem
monaſterij ſeu clauſtri, & tunc per proprium prælatum abſol-
uitur vt in §. iſto quod ſi clauſtrales. & in §.nos. tamen. ſimul
iunctis.& ſ.eod.monachi, vbi vide quod de hoc dixi. Aut reli
gioſum alterius monaſterij ſeu clauſtri, & tunc habet locum.
§.ſi vero clauſtralis.ſ.quod per Abbatem proprium abſoluentẽ
& iuramentum recipientem, & prælatum illius religioſi qui
paſſus eſt iniuriam egregie eum verberantem loco ſatisfactio
nis pecuniariæ cum proprio careat abſoluetur. Vnus tamẽ alij
hoc committere poſſet, & congruentius fieret abſolutio.ſ.de
offi.ordin.c.fi.& de off.archi.c.ad hoc.& c.fi. Et hoc intelligit
Hoſt.verum quando iniicit manus in eum in clauſtro proprio,
vel infra ſepta domus, vt.j.eod canonica. Immo dicunt quidã
vbicunque, cum indiſtinctè loquatur. ſed primum videtur ve
rius arg.69.diſtin.quoniam videmus.ſ.de æta.& qua.cum con
tingat.& quod le.& not.ſ.de priuileg.cum capella, & in hoc ca
ſu eſt ad dioceſanum proprium recurrendum.arg. expreſſum.
ſ.§.proxi.ſ.eod.peruenit.& cap.monachi. & hic, vbi eiuſdem
dioce.ſunt ambo, alias amborum dioceſanorum arbitrium re
curratur ſecundum Hoſtien. Sed abbas hic tenet, quod vbicũ
que in clauſtro vel extra in religioſum eiuſdem, vel alterius mo
naſterij manus inijciat, abbas poſsit abſoluere. Quod probat
quia in vltimo caſu quando in religioſum alterius monaſterij
duo abbates concurrunt, & impoſsibile eſt de facto qđ in duo
11 bus clauſtris monachus vno ictu percuſſus fuerit † & qa iſtud
eſt priuilegium abbatum fauorabile, & ſic ampliandum.ff. de
liber.& poſthu.l.cum quidam Nec ob. quod eccleſiaſtica iuriſ
dictio confunditur, ſi ſua cuique Epiſcopo iuriſdictio non ſer
uetur.11.q.1.peruenit. & ſic ex quo in ſuo territorio commiſ
ſum eſt delictum ipſe abſoluat. Quia data quod in clauſtro mo
naſterij non exempti fiat percuſsio, tamẽ fit in territorio Epi-
ſcopi, & tamen abſoluit abbas vt hic, quæ litera bene facit ad
hoc. Nam hic abſoluit ligatum ante ingreſſum, & ſic non ha-
betur conſideratio clauſtri. Ioan.And.qui opin.Ab.tenere vide
tur dicit quod in hoc dubio quãdoque ſeruari fecit, quod Epi
ſcopus commiſit abbati, quorum opinio videtur verior. Nota
etiam ſecũdum Hoſti.hic.& j.c.proxi. quod vbi ſuperior præ
latus religioſi non eſt ſacerdos, vel eſt excommunicatus, vel
mortuus, vel alias qualitercunque deficit, in eo caſu in quo ceſ
ſante impedimento poſſet abſoluere, in defectu ipſius ſemper
eſt ad dioceſanum proprium recurrendũ, vt patet in eo quod
12 legi.& not.ſ.eod.monachi.j.c.proxi.& .c.canonica. † Aut quæ-
ris de ſecundo principali.ſ. ſi pro iniectione manuum facta in
clericum ſecularem tunc habet locum.§.quod ſi clericum.vbi
dicitur quod per Papam abſoluetur.quod verum ſecundũ Ho.
etiam ſi ſit eiuſdem monaſterij. arg.ſ.de ſta.mo.c.fi.Quod.n.
in hoc caſu moniales abſoluantur per Epiſcopum dioceſanum
ſpecialiter indulgetur.j.c.proxi. vnde de monachis tacite pro
hibetur vt ibi no. ſecundum Hoſt. Hodie vero hoc caſu per
Epiſcopum abſoluetur per.c.1.eo.religioſo.in prin. lib.6. vbi
dicitur quod religioſo qui manus violentas in clericum ſecu-
larem iniecit poterit ab Epiſcopo eo caſu abſolutionis benefi
cium exhiberi, quo ſeculari clerico poſſet ſi aliũ clericum per-
cuſsiſſet. In præmiſsis à principio vſque huc concor. Ray. in
ſum. eod.titul.§.13. Sed quis poteſt &c. & Gloſſ.ibi, & frater
Ioan.in ſum.eo.titul.q.39.poſt hæc.& q.ſe.& Hoſti.in ſum.eo.
titu.§.vl.ſub.§.igitur &c. & Aſten.li.7.titu. quis abſoluere po-
teſt ab excommunicatione arti.5.Et not.quod Ioan.An. in di
cto.c.religioſo, ſuper verbo euagandi in nouella, dicit qđ quia
ratio illius.c.communis eſt ad exemptos & non exemptos, vi
detur quod Epiſcopus etiam exemptos in caſu illius.c.poterit
abſoluere, maximè illos qui deliquerunt in loco nõ exempto.
Hoc autem conceſſo ſatis patet quod & talem nouicium mo
naſterij exempti Epiſcopus abſoluere poterit, quod intelligit
etiam ſi ante nouiciatum delinquit, cũ ex eo prius Epiſcopus
13 poterat illum abſoluere. † Sequitur quando talis excommuni-
catus in excommunicatione receperit ordines, & tunc aut eſt
ſecularis, aut regularis. Si ſecularis aut recepit ſcienter & in cõ
temptum, vt quia ſciebat factũ & ius, & talis eſt à ſic ſuſceptis
ordinibus in perpetuum deponendus, de hic in prin.ver.pri-
mos, ſi fuerint &c.& hoc niſi forſan multitudo grauis in cauſa
eſſet quod dic vt.ſ.de cleri.ex.miniſ.c.latores. Aut erat facti,
cuius non recolebat, vel iuris, quod neſciebat ignarus, & cũ tali
diſpenſari põt non per Epiſcopos vel Archiepiſcopos, ſed per
Papam vt hic in princ.ver.in reliquis. Et dico notabiliter facti
quod non recolebat, & ſic nõ erat tolerabilis error.ff.pro ſuo.
l.1.in fin.ſ. de reſcrip.ab excommunicato. idcirco non poteſt
Epiſcopus diſpenſare. Si vero ignoraret excommunicationis
ſententiam in ſe latam non fieret irregularis.ſ.de cleri.ex.mi-
ni.poſtulaſtis.& arg.ſ.eod.ſignificauit.ſecundum In.& Hoſti.
& Ioan.And. Et hoc verum quãdo iſte qui recepit ordines eſt
excommunicatus à canone, vt hic fuit ſecundum Hoſt. qui di
cit quod vbi Epiſcopi excõmunicant clericos ſuos, & ipſi ex-
communicati hoc negligentes ſe faciunt ordinari, in hoc ca-
ſu ab Epiſcopis ab excommunicationis ſententia abſolui poſ
14 ſunt, † Quia regulariter eius eſt abſoluere cuius eſt & ligare, vt
not.ſ.de ma.& obe.cum inferior. Sed nunquid cum talibus
poterunt diſpenſare, dic vt not.ſ.de cle.ex.mini.c.2.&.3.ſecũ
dum Hoſti.ſed Ioan.And.dicit quod de celebrante ibi tracta-
tur non de caſu iſto. Sed videtur per iſtũ verſic.& maiora &c.
à contrario, quod cum excommunicatis à iure vel ab homine
quos Epiſcopi poterant abſoluere, & interim ſunt ordinati,
& p Epiſcopos abſoluti, poſsint Epiſcopi in ordinibus diſpen
ſare, quaſi deficiente excommunicatione deficiant impedimẽ
tum. Contrarium putat Ioã.An.quia ſi cum exercente, & tũc,
executionem ordinis iam ſuſcepti non diſpenſant, multo mi
nus cum tunc ordinato. De primo notatur in prædictis iuri
bus.vltra hoc ſatis eſt caſus.ſ.de eo qui fur.ord.recepit per to
tum, vbi patet quod contra excommunicationem ordinatus
indiſpenſabilis eſt ab alio quam à Papa. Nec ob.iſta litera, quia
non conuertitur.i. non ſequitur ſi vetito minori vetitum eſt
maius, ergo conceſſo minori conceſſum eſt maius.ergo licet
poſsit abſoluere non ſequitur quod poſsit diſpenſare. Sed be
ne ſequitur, ſi non põt abſoluere: ergo nec diſpẽſare argumẽtũ
.n.à minore non ſumit affirmãdo, de hoc.ſ.de elec.cum in cũ
15 ctis ſecundum Ioan.And.cuius dictum credo verum. † Si ſit
regularis, tunc ſi ſcienter in contemptum eccleſiaſticæ diſci
pline ſe fecerit ordinari, ab executione ſuſcepti ordinis & of
ficij debet perpetuo manere ſuſpenſus, vt hic in §.ſin autem.
Sed ſi erat facti vel iuris ignarus, tunc monaſterij vtilitate pen
ſata poterit abbas cum tali poſt iniunctam pœnitentiam regu
larem &

larem, & peractam diſpenſare. Et hoc verum niſi graue fuerit
& notabile factum, quale eſt illud de quo hic in ver. niſi exceſ
ſus, & ver. quod ſi clericum. Tunc enim cum abſolutio ſit ab-
batibus interdicta, vt ibi, multo fortius & diſpenſatio vt. ſ. in
prin. c. Aut is qui fecit adultus fuit & diſcretus vt violenter cir
ca obliuionem. ſ. facti vel ignorantiam. ſ. iuris præſumatur, nec
ei crederetur contra id quod in iudicio inquiſitionis repertū
eſſet contra eum vt hic in fine. Secus vbi per ſe veniret ad pœ-
nitentiam & remedium peteret ſalutare, tūc enim ei omnino
credi deberet, & ſecundum conſcientiam quam habet, & con-
feſsionem ſuam eſſet ei pœnitentia iniungenda, vel aliud dan-
dum conſilium ſalutare. ſ. de homici. ſignificaſti. 2. ver. cum de
cæteris. j. eo. inquiſitioni. ſecundum Hoſtien. idem gloſſ. Guil.
& frater Io. vbi. ſ. † Et licet Innocen. hic in gloſſ. pe. dicat quod
abbas poteſt diſpenſare cum monacho & ſuper irregularitate:
tamen ante monachatū contracta. Hoſtien. tamē dicit & Ioā.
And. poſt eum quod hic expreſſe loquitur de contracta etiam
poſt ingreſſum: hanc tñ gratiā ad caſus alios non extendit, arg.
in eo quod leg. & not. ſ. de priuileg. ſane. Idem tenet gloſſ. Gui.
& fra. Ioan. vbi infrà in præmiſsis à ver. ſequitur quando ta-
lis &c. citra concor. Ray. & gloſſ. guil. ſuper Rayn. hoc titul.
§. 15. ſi autem tales &c. & frater Ioan. in ſum. confeſsio. eo. tit.
q. 41. quid de his &c. per totum. Et intellige quod dictum eſt
de recipiente ordines etiam minores, vt not. Ioan. and. in ſum.
confeſſ. titul. de lap. & diſpen. q. 8. in fin.

Super eo. c. in fine. Ex fine huius. ca. iuncto ta-
mē principio videtur quod
religioſus eodem genere peccati leuius peccat quam ſecula-
ris, ſed contrarium probatur. j. de hæreticis. accuſatus. §. vlti.
17 li. 6. † Circa quod dicit tho. in ſum. q. 186. articulo 9. quod pec
catum quod à religioſis committitur poteſt eſſe grauius pec-
cato ſecularium eiuſdem ſpeciei tripliciter. Vno modo, ſi ſit
contra votum religionis, puta ſi religioſus fornicetur, vel fure
tur, quis fornicando facit contra votum continentiæ: & furan
do facit contra votum paupertatis, non ſolum contra præce-
ptum diuinæ legis. Secundo modo ſi ex contēptu peccet: quia
ex hoc videtur eſſe magis ingratus diuinis officijs quibus eſt
ſublimatus ad ſtatū perfectionis, ſicut apoſtolus dicit ad Heb.
10. quod fidelis grauiora meretur ſupplicia, ex hoc quod pec-
cando filium dei conculcat per cōtemptū, vnde & dominus cō
queritur Iere. 11. quid eſt quod dilectus meus in domino mea
facit ſcelera multa. Tertio modo peccatū religioſi poteſt eſſe
grauius propter ſcandalum, quia ad vitam eius plures reſpiciūt.
Iere. 23. in prophetis Hieruſalem vidi ſimilitudinem adulterā
tium & iter mendacij, & conſortauerūt manus peſsimorum,
vt non conuerteretur vnuſquiſq; à malicia ſua. Si vero religio
ſus non ex contēptu, ſed ex infirmitate, vel ignorantia aliquod
peccatum quod non eſt contra votum ſuæ profeſsionis com-
mittit, abſque ſcandalo, puta in oculto leuius peccat eodem ge
nere peccati quā ſecularis. Quia peccatū eius ſi ſit læue quaſi
abſorbetur ex multis bonis operibus quæ facit, & ſi ſit mortale
facilius ab eo reſurgit primo quidem propter intentionem
quam habet erectam ad Deum, quæ & ſi ad horam intercipia-
tur, de facili ad priſtina reparatur. Itē ſcit delicta corrigere, iuua
tur etiam à ſocijs ad corrigendum ſecundum illud Eccleſ. 4.
Si vnus ceciderit ab altero fulcietur, væ ſoli, quia ſi ceciderit nō
habet ſubleuantem ſe. Et idem per omnia notat frater Ioan. in
ſum. confeſſ. titu. de ſententia præcepti. q. 26. vtrum religioſus.
& Ioan. An. dicta decret. accuſatus. §. vlt. lib. 6. ſuper verbo gra
uius, in nouella, & frater Aſten. lib. 6. tit. de regularibus arti. 2.
18 q. 6. † Vbi etiam dicit quod videtur alijs quod prædictæ ratio-
nes oſtendunt quod religioſus in caſu illo reſurgit, & corrigit
ſe facilius & citius. Nō oſtendunt quod peccat leuius. quin po
tius ex hoc quod religioſus eſt magis inſtructus: ſequitur qđ
peccat grauius, quia ſcientia eſt circunſtantia aggrauans pecca
tum, pro qua diſtinctione ſatis facit iſtud. c. & illud. Item hic
habes quod religioſi ſunt fauorabiliores quam clerici ſeculares
19 concordat. ſ. de apoſta. c. 2. & de filijs presbit. c. 1. † Item ſunt
ſanctiores & iuſtiores, & ſic maiores. Primū. ſ. quod ſunt ſan
ctiores probatur 47. diſt. quantumlibet. Secundum quod ſunt
iuſtiores probatur. 40. di. c. vlt. ſed dic clericos maiores mona-
chis vt patet. 55. diſ. priſcis. 16. q. 1. alia. & c. legi. mutilatus. n.
vel alias irregularis poſſet eſſe bonus monachus, non tamen
bonus clericus, vt ibi, & contraria loquuntur de maioritate
meriti, cui ꝓponitur maioritas adminiſtrationis, qđ dic vt. ſ. de
of. archipresb. c. 1. ita not. Ioan. And. ſ. de regula. ſuper rubrica.

1 *Excommunicatum percutiens excommunicatur.*
2 *Hæreticus prodit priuilegia clericatus.*
3 *Eccleſia non iudicat de occultis.*
4 *Excommunicatus minori excommunicat.*
5 *Excommunicatus publicè non excommunicat.*
6 *Excommunicatus occultus an excommunicet.*

SI vere. Ad euidentiam glo. Inno. hic, Si quæris
vtrum contractus, vel alia facta ſeu geſta
per excommunicatum valeant, & teneāt, diſtingue
vt dixi. ſ. de dolo & contu. veritatis. di. 2.

Super eo. c. Ad euidentiam eiuſdem gloſſ. Innoc. in
verſ. Item videtur qđ &c. dicit hic Inno.
& Io. An. poſt eum, quod qui percutit vel verberat clericū ex
communicatum incidit in canonem, quia hoc priuilegiū con
ceſſum eſt in fauorem ordinis quem adhuc retinet excommu
nicatus, & non perſonarum. j. eod. cap. contingit. 1. licet iſte ſit
excommunicatus tamen retinet ordinem. Idem notant Ioā.
17. quæſtio quarto capitu. ſi quis deinceps. & Archidiaco. ibi in
gloſſ. antepenultim. & 23. quæſtio. quinta. capitul. excommu-
nicatorum. alias eſt in capit. ſe. quis enim veſtrum. & Vincent.
& Goffre. ſ. de immunitate eccleſia. c. pe. idem ſentiunt Goff.
Vincen. Ber. & in c. alleg. contingit. primo. idem notat expreſſe
archi. j. de reſcrip. c. 1. ſuper verbo. articul. verſ. ſed quid ſi ex-
1 communicatus. lib. 6. circa quod diſtingue. † Aut quæris de ex-
communicato non hæretico, & verum eſt quod talem percu
tiens incidit in canonem, & ita intellige opiniones prædictas.
Nam & clericus depoſitus verbaliter retinet ſuum priuilegiū,
vt. 81. diſtinc. dictum. vt hoc not. Gof. in ſum. de immu. eccl. §.
item quæritur. & Spe. hoc titul. verſic. ſed quæritur vtrum ver
berans. & Ioan. And. j. de regulis iuris. c. delictum. lib. 6. & Aſtē.
lib. 7. titu. 3. ad fi. verſ. quid de excommunicato. Et quod excō
municatum percutiens ſit excommunicatus probatur. ſ. eo. c.
1. ibi, ſe adinuicem &c. vbi clericus primo percutiens excom
municatus erat, & tamen clericus percuſſus qui repercuſsit ad
vindictam clericum primo percutientem eſt excommunica-
tus per eandem viam. ſacu. §. cæterum. eſt ibi ſeſe. & c. 2. & c.
cum illorum. & c. proxi. ibi, ſi vel in ſe inuicem &c. Nam pla-
num eſt quod ſub Epiſcopo conueniendus eſt ratione ordinis
ſui quem retinet cuius ratione vſque ad degradationem eſt de
foro eccleſiæ. de iudic. cum non ab homine. Nam & tunc ordi
nem ſuſcipit, vt in ca. allegato, cum illorū. fortius ergo retinet
hoc: patet quia poſt abſolutionem non ordinatur ad ordinem
quem ſuſcepit. Nec ob. ſ. eod. in audientia. j. eod. contingit. 2.
vbi per trinā monitionem perditur priuilegium hoc fortius.
ergo per excommunicationem, maximè cum nec illa feratur
ſine monitione hominis. j. eod. ſacroſan. quia ibi monitio fit
ad finem. & pœnam excommunicationis, & ideo ſi non paret
merito illam incurrit. Satis eſt autem quod excommunicatio,
operetur ſuos effectus priuatione communionis fidelium & ſa
cramentorum, in contrarijs monitio fit ad alium finē ſeu pœ-
nam. Licet Hoſtien. in dicto ca. contingit. 1. dicat hoc verum
quando eſt corrigibilis alias ſecus, vel quando non ſtetit in ex-
2 communicatione per annum alias ſecus. † Aut quæris de excō
municato hæretico: & tunc aut conſtat eum eſſe hæreticum,
& vt talis eſt traditus iudici ſeculari, & talem verberans non
incidit in canonem. ita intellige in aut. de priuile. dotis hære.
mul. non præſt. §. 2. ſecundum Inno. & Ioan. Andre. hic quod
notat Archidia. vbi. ſ. vbi ponit gloſſ. Innoc. hic ab illo verſic.
item videtur. vſq; ad verſicu. item dum tolerantur, & ita intel
ligit Guil. de mon. lau. extra de electi. ca. ne romani. ſuper ver-
bo repelle. in cle. In hoc concor. Aſten. in d. verſ. quid de excō
municato. dicens ſecundum Vin. quod excōmunicatus depo
ſitus, & vt incorrigibilis traditus curiæ ſeculari, non gaudet pri
3 uilegio clericali. † Aut non conſtat eum eſſe hæreticum, & cre
do quod talem percutiens incidit in canonem ſaltem quātū ad
eccleſiam militantem, quæ non iudicat de occultis. ſ. de ſimo.
ſicut tuis. in fi. & c. a. ſeq. vnde & Iudæas proditor licet excom
municatus & hæreticus occultus, tamen retinuit priuilegium
prædicanti. & hoc innuit Guil. de mō. lau. vbi. ſ. Nota tamen
quod interpretatiuè & generaliter loquendo, omnis excom
municatur dicitur hæreticus. vt leg. & no. 4. quæſtio. 1. quod
autem. 23. q. 4. ipſa pietas. 24. q. 3. capit. illi qui. §. quia vero ſer
mo de hæreticis. glo. vario modo &c. & per Archid. & Guil.
de mon. lau. vbi. ſ.

Super eo. c. Ad euidentiam eiuſdem glo. in verſi. itē
dum toleratur &c. Si quæris vtrum ex-
communicatus poſsit aliū excommunicare, diſtingue. † Aut
4 quæris de excommunicato minori excommunicatione, & ta
lis poteſt alium excōmunicare, & abſoluere, perinde ac ſi non
eſſet excommunicatus, per ea que le. & no. per Ber. Inno. &
Hoſtien. j. eo.

Hoſtien.ꝭ.eo.duobus. Et quis talis eſt priuatus à perceptione
ſacramentorum tantum, & non à communione, nec à poteſta
te iuridica.ꝭ.de cle.ex.mi. ſi celebrat. & dixi.ꝭ. de re iudi.c.ad
probandum.& hoc not.Hoſtien.in ſum.eod.titu.§.quis poſsit
ab hac ſententia ſub.§.ſi vero ſententia. verſicul.a.falli.&c. &
idem ſentit Ber.ꝭ.eo ſacro.ſuper verbo interdictum.& Inno.
5 & Hoſtien.ibi.† Aut de excommunicato maiori excommuni
catione, & tunc, aut eſt publicè excommunicatus, & dic quod
non poteſt excommunicare, cum enim ſit extra eccleſiã, aliũ
eijcere extra eccleſiam non poteſt. Nam qui extra domũ eſt
quam nec tangere poteſt, nec apprehendere, nec ab eadem do
mo alium excludere non poteſt naturali, actu interueniente.
arg.ff.de ac.poſ.l.1.ita loquitur.24.q.1.c.1.&.2.&.c.audiuimus
ſecundum Inno. hic. Idem Archi.24.q.1. in ſum. ſuper verbo
gloſ.tolleranda. vbi ponit iſtam gloſ.Inno.à.verſ.iſto.Itẽ dũ.
vſque ad verſi.& videtur. & ita intelligo quod notant Bern.&
Hoſtien.ꝭ.de ordi.ab Epiſcopo qui re.Epi.c.2.&.ꝭ.eo.contin-
git.in glo.in quouis ordine.ver.Item quid de excommunica-
to.ibi:& quia non poſſet &c.& Hoſtien.& Ioan. An.ꝭ.de offi.
vicarij.ca.romana.in fin.lib.6. & Cardi.ꝭ.eo.præſenti.lib.6.vbi
dicunt indiſtinctè quòd ſententia excommunicationis lata ab
excommunicato non tenet. Et quod no.abbas.ꝭ.de offi. dele.
cum contingat.dicẽs ibi ꝙ nedum delegatus, ſed nec etiam or
dinarius excommunicatus poteſt excommunicare, per.c.ad-
uerſus.ꝭ.de immu.eccle.pro hoc.ꝭ.de offic.vicarij, romana.in
6 fine.libr.6.† Aut eſt occulte excommunicatus, & tunc prædicti
doc.videntur tenere quod non poteſt, cum generaliter loquã
tur, & hoc expreſſe tenet Ioan.24.q.1. in ſumma: licet quãdiu
ſit occultus & tolleratus per eccleſiam excommunicatio per
eum lata ſit tolleranda ſecundum eum ibi.idem Hoſtien.ꝭ.de
excep.pia.libro.6.& idem ibi innuit Ioan.An.in nouella.idem.
G.de mon.lau.extra de reli.do.c.1.glo.& ſic.no. quod in cle.ſe-
cundum Inno.hic & Archi.in dicta ſum.ſuper verbo, gl.tolle-
randa contra. Dicentes quod ex quo talis tolleratur per eccle-
ſiam ſentẽtia excommunicationis lata per eum tenet, & quod
illud.c.audiuimus.loquitur in publicè excõmunicato. Et pro
hoc facit bene quod no.ipſe Arch.ꝭ.de reſc.c.1.ſuper verbo ab
excommunicato.lib.6. & hoc credo verius per ea quæ dixi in
dicto.c.ad probandum.

1 *Carcerem futurum fugiens non delinquit.*
2 *Carcerem publicum exiens pro conuicto habetur.*
3 *Carcerem priuatum euadens non delinquit.*
4 *Clericus ad carcerem publicum punitur.*
5 *Clericus pro delicto enormi detinetur.*
6 *Clericus pro leui crimine ſub cautione elargitur.*
7 *Reus non dans cautionem detinetur.*
8 *Laicus cognoſcit de crimine degradati.*
9 *Laicus detinet clericum de mandato prælati.*
10 *Laicus iuriſdictionem exercet in clericum.*
11 *Clericus non ſubeſt temporali iuriſdictioni.*
12 *Clericus fugitiuus an capi poſsit.*
13 *Dicenti ſine probatione non credendum.*

VT fame. Si quæris vtrum fugientes ſeu vitã
tes carcerem ſint puniendi etiam ſi
1 alias non deliquiſſent, & qualiter, diſtingue.† Aut
fugiunt ſeu vitant carcerem futurum, ante, ſ.com-
mem captionem ſeu incarcerationem, & tales nõ
ſunt puniendi propter talem fugam, niſi alias de & ſuper cri-
mine legitimè conuincantur, Imo ſemper audiuntur ſuper cri
mine, vt.l.ſi ega.nomi.ff.de requirẽ.reis, per totum & ſpecialiter
in l.ſi.C.de requiren.reis.l.1.2.&.3. Et pro hoc.ſ.quod tales fu-
gientes non habeantur pro conuictis, facit optimè.ff.ad ſylla-
nianum.l.lege cornelia.in principio.&.§.1.& hic, exponendo
illa verba in textu carcerem fugiunt clauſtri prout exponunt
Lau Ber.& Hoſti.i.ipſum clauſtrum quod eſt eis carcer, iun-
cto illo verſ.ſe. poſtquam fuerint de crimine canonicè condẽ-
2 nati &c.q.d.non alias.† Aut fugiunt ſeu exeunt carcerem præ-
ſentem.i.in quo detinẽtur, & tunc refert ſecundum Hoſti.hic.
Aut fugiunt carcerem publicum, & tunc habentur pro conui
ctis de ſibi impoſitis, licet alias non deliquiſſent, vt.ff de cuſto
3 di.reorum.l.in eos.& de effrac.car.l.1.† Aut fugiunt carcerem
priuatũ, de quo.ff. ex quib' cauſis ma.l.ſuccuritur.C.de priuca.
l.vnica.& tales non puniuntur, ſecũdum Hoſti.quinimo eſſet
talibus priuatis incarcerantibus de facto reſiſtendum, arg.ff.
de iuſti.& iur.l. vt vim.& quæ dixi ſuprà de homi.cap.ſignifi-
caſti.2.diſt.vlt.

Super eo.c. in ver.reſpondemus.Si quæris quem mo
dum debent ſeruare prælati ad quos ſpe
ctat correctio, & punitio clericorum delinquentium in captio
ne, ſeu detentione eorundẽ, diſtingue. Aut in captione & tunc
dic vt le.& not.ꝭ.eod.ſi clericos.in prin.lib.6.& dixi.ꝭ.eod.vni
4 uerſitatis.di.3.† Aut in detentione & tũc, aut in detentione ad
pœnam poſtquam ſunt de crimine canonicè condemnati: &
tunc poſſunt eos licitè detinere in perpetuum, vel ad tempus
iuxta formam condemnationis, vt hic &.ꝭ.de ver.ſig.c.noui-
mus.&.ꝭ.de off.ord.c.cum Epiſcopus.& de pœnis.cap.quam-
uis.li.6. Caueant tamen quod non condemnauerint contra cõ
ſcientiam, alias incurrere poſſent pœnam illius.c.cum æterni.
ꝭ.de re iudi.lib.6.Aut in detentione ad cuſtodiam ante cõdem
nationem, & tunc, aut exceſſus enormitas vel alia cauſa ratio-
5 nabilis eos ſuadet detinendos aut non.† Si exceſſus enormitas,
vel alia cauſa rationabilis eos ſuadet detinendos, tũc poterunt
eos detinere, vt.ff.de cuſto.reorum.l.diuus pius &.l.ſi confeſ-
ſus.& de hæreticis, cum inquiſitionis.lib.6.Ex pone exemplũ
de enormitate in caſu canonis.59.di. in memoriam.& ꝭ.de re
ſcrip.c.2.& ꝭ.de falſarijs ſuper eodem.& 2.q.5.ſuper cauſis. &
in alijs ſimilibus. Et de alia cauſa rationabili pone exemplũ, pu
ta quia ab eo quẽ iudex detinet in cuſtodia vult audire vel ſcire
veritatem, ad hoc.ꝭ.depoſit.c.1.ver. nam & iudicibus &c. vel
quia fama eſt plurium quorum nomina neſcit cum ipſo deten
to commiſiſſe delictum.23.q.vl. & idem in ſimilibus ſecundũ
G.& Io.An.dicto.c.ſi clericos. Et quod dictum eſt de deten
tione propter crimen enorme intelligit Cardi. in dicto.c.vt in
quiſitionis. ſuper verbo retineatur. quando ſuſpicio non eſt
leuis contra eos, ſic loquitur illud.c. & concordantię.ꝭ.alleg.Si
exceſſus enormitas, vel alia cauſa rationabilis eos non ſuadet
6 detinendos, tunc† Aut dãt ſeu parati ſunt dare de parendo iuri
fideiuſſoriam, vel pignoratitiam cautionẽ, & tunc non debent
eos detinere, vt eſt caſus de fideiuſſoria cautione in dicto.ca.ſi
clericos.§. eoſdem quoque. & idem dicunt ibi Guilelmus.&
Ioan. An.de pignoribus.arg.ff.de cõſt. pecu.l.promiſſor Itichi.
7 §.fin.† Aut non ſunt parati dare dictam cautionem, & tũc poſ-
ſunt eos detinere, vt in dicta.l.diuus pius, & in dicto.§.eoſdem
quoque.à contrario ſenſu & in dicto.c.cum Epiſcopus. maxi
mè quando ſunt ſuſpecti, vt quia ante captionem reddiderunt
ſe fugitiuos. argum.ff. ad ſyllanianum.l. lege cornelia.§.1. vel
alias eluſerunt.ſuprà de ap.quæſtioni. & vide quod not. de hac
materia ſpe.titul.de acc.§.1.ver.ſed pone.c.vbi ſatis & concor
dat cum præmiſsis.

Super eo.c. Glo.& nonne ſufficit. Si quæris vtrum
& quando laici poſsint ſuam iuriſdictio
8 nem in clericos exercere, diſtingue.† Aut quæris de clericis de
quibus notorium eſt quod non debent gaudere priuilegio cle
ricali, & in illos poſſunt, vt patet de illis qui ſunt degradati, &
traditi curię ſeculari.ꝭ.de iudi.cum non ab homine.ꝭ. de pe.de
gradatio. lib.6. & de his ſęuis & enormitatibus ſe immiſcent.
ſuprà.eod.cum non ab homine.&.ca. per pendimus.quod dic
vt ibi dixi. De talibus enim ſcriptum eſt Prouer.18.17.di.nec
licuit, & in dicto.c.cum non ab homine. peccator cum vene-
rit in profundum malorum contemnit, ſed ſequitur eum igno
minia & opprobrium. Aut de alijs, & tunc, aut de mandato
9 prælatio. ſuorum, aut ſine mandato:† Sine de mandato præ
latorum tunc, aut illorum qui poſſunt eorum crimina corrige
re vel punire de iure communi, vel priuilegio, vel conſuetudi
ne legitimè præſcripta, & tunc Aut quo ad ipſos pro ſuis exceſ
ſibus cum moderamine capiendos, & carceri mancipandos, &
dic quod ſic, vt hic & ſuprà.eod.c. vniuerſitatis.ꝭ.eo.c. vniuer
ſitatis.ꝭ.eod.c.ſi clericos li.6.& dic vt ibi. Aut quo ad alia, & tũc
dic vt dixi.ſupra de iudi.at ſi clerici.Si ſine mandato, vel de mã
dato illorum qui non poſſunt eorum crimina corrigere vel pu-
nire, quod eſt idem quo ad hoc.tunc dicit Ioan.23.q.5.c.princi
10 pes.quod.6.† caſus ſunt in quibus laici habent iuriſdictionem
in perſonis eccleſiaſticis. Primo quando ſunt incorrigibiles.
32.di.eos.qui.23.q.5.de liguribus.Secundo, in illo qui violẽter
occupat, vel ambitioſè cathedrã ſedit apoſtolicæ.89.di. ſi quis
pecunia. Tertio, vbi fidẽ vult ſubuertere.8.di.quo iure. Quar
to, in falſario Papæ.ꝭ.de crimi.fal.ad falſariorum. Quinto, cum
ſciſma faciunt, & excommunicationem contemnunt, vt in di
cto.c.de liguribus.& ſupra. de cleri.excom.mi.ca.2. Sexto.vbi
eccleſiaſtica poteſtas deficit vt dicto.c.principes, ſecũdum Io.
Tu vero dic ſecundum Hoſti. quod ſaluo ſexto & vlti.caſu ge
nerali. Alij ſunt caſus in quibus eccleſia poteſt inuocare cõtra
clericos brachium ſeculare, ſunt & caſus in quibus traduntur
curiæ ſeculari, vt no.ſuprà de hæreticis ad abolendam gl. in tri-
bus.2.† Alias

11 bus.2.† Alias non poſſunt per ſe laici ſuam iuriſdictionem in
clericos exercere, quia non ſunt de iuriſdictione ipſorum lai-
corum, vt patet in eo quod le. & no.ſ.de iudic.ac ſi clerici ſecū
dum Hoſtien. quod intellige vt ibi dixi. Pro quibus facit illud
pſal.81.&.17.diſ.c.1. Ego dixi, dij eſtis & filij excelſi oēs, vbi
loquitur ſacerdotibus: & illud pſal.104. Nolite tangere Chri-
ſtos meos, i.clericos & ſacerdotes. Item. clerici ſunt ſupra ſe-
culares, vt in dicto.c.1.&.ſ.de maio.& obed.c.oēs.&.c.ſolite.
ergo non poſſunt per eos iudicari.eod.titu.c.cum inferior. Et
nota quod clericos de iuriſdictione imperatorum exiuit ſum
mus imperator.ſ.Deus, vt patet 96.di.cum ad verum.&.c.duo
ſunt.&.c.ſic imperator.Et etiā inferior imperator, vt in autēt.
vel cleri.apud propri.Epiſ. & de ſanctiſsimis Epiſcopis per to
sū, & hoc ēt approbante Papa qui hoc etiam ſine conſenſu im
peratoris per ſuas conſtitutiones facere poterat. Quia cum
clerici ſpirituales res ſint, & ex toto corp' & animā dederint
in ſeruitium & ſortem Chriſti.12.q.1.c.3.per cōſequens Papę
iuriſdictioni & conſtitutionibus ſubſunt. 10. di.imperiū.&.c.
ſuſcepiſtis.vt no.Innoce.ſ.de ma.& obe.c.ſi quis. Sequitur qđ
de priuilegio clericali eſt iudicandum ſecundum canones dun
taxat, cum illius ſit interpretari cuius eſt condere.ſ.eod. inter
alia.Et ſic nec legi principis, nec ſtatutis ſeu conſuetudinib.eſt
in aliquo ſtādum ſuper hoc, ſed ſolis canonibus Papæ vel Epi-
12 ſcoporum in his in quibus Papa non ſtatuit.†Quod eſt contra
hoc quod not.Innocen.hic in glo.ſ.Epiſcoporum. vbi dicit &
Abbas poſt eum, quod creditor poterit clericū de cuius fuga
timetur capere abſque pœna excommunicationis, per.l.ff.de
his quæ in fraudem credi.l. ait prætor.§.ſi debitorem & idem,
ſi habeant eum de fuga ſuſpectum.ff. de. pœnis l.reſpiciendū.
§.furta.Et contra gloſſ.Ber.poſitam.ſ.de iudic.cum non ab ho
mine. vbi dicitur quod per.20. horas poteſt detineri clericus
inuentus in aliquo facinore ad conuocandum teſtes, ne ſit lo-
cus inficiationi, in authent.vt li.ma.& auię.§.is quoque.collat.
8.Item & contra glo.Innocen.poſitam.ſ.de foro.compe.verū
vbi dicit quod ſi vilis ruſticus qui habet per.l.federici iuriſdi-
ctionem ordinariam ſuper rebus feudalibus, vt.ſ.de iudi.ve-
rum.& de foro compet.ex tranſmiſſa.condemnauit clericum
feudatarium in commiſsione feudi, poterit ipſum ſi rebellis
fuerit in exeundo per ſpatulas expellere ſine pœna excommu
nicationis.arg.ſ.de reſtitut.ſpo.olim.1.Quorum omniū a.ver.
quod eſt cōtra hoc citra cōtrariū tenet Gui.de mon. lau.extra
de oſ.ordin.c.8.in prin.ſuper verbo clericalis.in cle.dicens qđ
ſtabit totaliter illæ regulæ, quod nullus regulariter citra pœnā
excommunicationis poſsit in clericum manūmittere, vt.17.
q.4.ſi quis ſuadente.cui regulæ ſtabit niſi inuenerit eā per aliū
canonē auctoritatis ſimilis reuocatam.argu.18.di.c.1.& idem
tenet Gen.ibi.Idem Hoſtien.hic dicens quod nemini licet in
clericū manus violentas vel temerarias iniȷcere, vel ipſum in-
uitum detinere, vt patet in dict.c.ſi quis ſuadente. & in eo qđ
13 leg.& not.ſ.eod.c.1.&.c.nuper.†Cum enim hæc iura prohibi
toria regulariter, & generaliter emanauerint, quicunque dicit
ſibi iſtud licere hoc probare tenetur, alioquin non teneor
ei credere, arg.ff.de proba.l.ab ea parte.& patet in eo quod le.&
not.ſ.de trāſla.Epiſcopi.c.2.§.ſed neque in fin. ibi & quod nō
eſt &c.Sed nec tales caſus vel conſimiles, cum omnino ſint ca
nonici per ſolas le. & gl. magiſtri cum ſecuritate animæ deci-
dantur, vt patet in eo quod leg.& notat.ſ.de ſolu.c.ſi.ſecundū
Hoſti.Ioan.And.poſt eum.Et de materia gloſ.2.Inno.hic vide
quod not.ſpe.titul. de reconuentione.§. nūc dicamus.ver.ſed
quid.& Archi.54.diſ.frequens.glo.pe.& 21.q.2.cap.placu.t.ſu-
per verbo reſtituat in fin. de hoc hodie dic plenius.j.eo. ſi iu-
dex laicus.lib.6.&c.

1 *Clericus ſe percutiens an ſit excommunicatus.*
2 *Voluntas iniuriati an proſit delinquenti.4.*
3 *Deceptus pro non volente accipitur.*
5 *Excommunicationem præcedit trina monitio.*
6 *Excommunicatus per annum perdit priuilegia clericatus.*
7 *Depoſitum percutiens an excommunicetur.*
8 *Clericus ſimplex gaudet priuilegio clericali.*

Contingit.j. Ad euidentiam gloſſ.1.Ber.
Si quæris vtrum iniuriam
factam perſonæ eccleſiæ, prælatus remittere poſ
ſit, diſtingue vt dixi.ſ.eo.parochianos. di.1.† Et
1 no.quod ille. textus ibi quē in fauorē ordinis cle-
ricalis &.eſt ar.ad quæſtionem qua quæritur, an clericus irato
animo ſeipſum percutiens ſit excommunicatus, ad idem eſt
op.arg.23.q.5.ſi non licet.& ff.de re mili.l. omne delictum.§.
qui ſe vulnerauerit. Item quia nemo eſt dominus mēbrorum
ſuorum.ff.ad.l.aquiliam.l.liber homo.ſ.Nam omne quod non
iure fit eſt iniuria, inſti.de iniuri.in prin.ad hoc etiam eſt ar.55.
di.qui partem. cum ſimilibus ſecundum archidia.qui hoc no-
tat in dicto.c.ſi non licet. ſuper verbo hominem occidit. Et
quod ſit excommunicatus tenet expreſſe Odofre.de ſenon.in
tit. de precario in quæſtione, Item pone clericus. idem innuit
Ioan.An.hic dicens quod hoc dici conſueuit per iura alleg.pro
hoc etiam bene facit.C. de Epiſcopis & clericis.l.raptores. &
de raptu virginum.l.vna, vbi habes quod raptor volentis fęmi
2 næ punitur.†Vnde dicunt quidam quos ſequitur Cynus in di-
cta.l.raptores. quando quæritur vtrum voluntas illius in cu-
ius perſona committitur delictum proſit delinquenti vel
eum excuſet.Aut quæritur de voluntate interueniente tempo
re commiſsi delicti, aut poſt. primo caſu, aut eſt delictum tale
circa quod puniendum non ſolum conſideratur qualitas deli-
cti ratione eius cui infertur, ſed etiam alterius, vel ſaltem pu-
blicæ vtilitatis, quæ eſt vt talia non fiant, vt eſt in quolibet pu
blico crimine, & tunc licet voluntas poſsit aliquid operari quo
ad ſe, non tamen præiudicat iuri publico, vel alij cui ex delicto
acquiri poteſt, vt hic & ibi &.ff.de iniu.l.1.§.vſq; adeo. Aut eſt
tale delictum in quo conſideratur qualitas ſolum ratione eius
3 cui infertur, & tunc refert.† Nam vbi ex vna parte interuenit
voluntas, & ex alia parte perſuaſio doloſa, is qui decipitur pro
non volente accipitur: & hoc ideo, quia doloſa perſuaſio plus
eſt quam violenta coactio, vt.ff.de li.ho.exhib.l.3.§. ſi quis vo
lentem.& ff.de ſeruo corrupto.l.1.§.perſuadere.C.de furtis.l.
ſi quis ſeruo. ſed vbi doloſa perſuaſio in altero non probatur,
ſcientia cum conſenſu inducit præſumptionem quod nō in-
terueniat iniuria neque dolus, & ita loquitur regula.j.de regul.
4 iur.c.ſcienti.lib.6.vbi hoc notat Dinus in 1.contrario.†In ſecū
do caſu.ſ.quando voluntas interuenit poſt delictum recurren
dum eſt ad id quod not.ff.de pactis.l.iure gen.§.ſi. paciſcar. ad
Iyl.l.2.C.de pactis.l.tranſigere.Et hoc ſecure tenere potes, ma
ximè cum ſit ſecuris animæ ar.ſ.de cleric.excō. miniſt.illud.
de homicid.ad audientiam.licet ſit ar.contra.ff.de peculio.l.3.
§.ſi ipſe.ſed ſolutio patet ibi.

Super eo.c. Ad declarationem gloſſ. in quouis ordi-
ne in quæſtione quid excommunicato.
Si quæris vtrum & quando percutiens ſeu verberans clericum
excommunicatum, vel depoſitum excommunicationem in-
currit, diſtingue. Aut quæris de excommunicato, & tunc dic
vt dixi.ſ.eod. ſi verè.diſt.1. licet Hoſtien. hic tenere videatur
quod excommunicatus non retinet ſuum priuilegium ſi ſit
incorrigibile.Excommunicatus autem ſaltem ab homine po-
5 teſt incorrigibilis iudicari:†cum nemo excōmunicetur ab ho
mine niſi præmiſſa trina monitione vel alia competenti, vt le.
& not.j.eo.ſacro.& eod.tit.ſtatuimus.&.c.conſtitutionem.li.
6.hoc autem probat ipſum incorrigibilem.ſ.eod.in audientia.
in fin.Sed & ſi in canonem incidat, priuilegium meretur amit
tere, qui permiſſa ſibi abutitur poteſtate.ſ.eod. cum illorum
in fi. Vel dic quod retinet priuilegium intra annum à tempore
6 excommunicationis, ſed non poſt annum.† Nam ex quo quis
ſtetit excommunicatus per annum, omne priuilegium debet
perdere.in eo quod leg.& not.ſ.de pœnis.cap.fin.de hæreticis
excommunicamus.1.ſecundum Hoſtien. Tu vero dic de hoc
7 vt dixi in dicto.ca.ſi vere.†Aut quæris de depoſito; & tunc vi-
detur quod talem percutiēs incidit in canonem, quod videtur
expreſſum.81.di.dictum. nam ibi dicitur quod talis depoſitus
viuere debet clericaliter, & hæc opinio fuit Hug.idem etiam
not.Io.50.di.accedens.in gloſſ.ergo clericus.& Tan.Gof.Ber.
ſ.de hæreticis, ad abolendam.gloſſ.arg. quod clericus. & Vin.
& Ber.hic.Sed Alanus contra, pro quo quod facit optimè.54.
d.c.ſecundæ.vbi Bar. Brixien. tenet hanc ſententiam, & facit
optimè ead.cauſa.& q. ex antiquis. ibi exuti priuilegio religio
ſo &c.Hoſtien.vero.in d.c.ad abolendam. ſecutus ſententiam
antiquorum, dicit, quod clericus quamuis depoſitus, dummo-
do corrigibilis ſit priuilegium retinet clericale, & ſic debet in
telligi ſententia Hugo. & ſequacium. Ab illa regula excipiun-
tur caſus, in quibus ſtatim traditur curiæ ſeculari, quod dic vt.
not.per Ber.& ipſum Hoſtien.ibi in gl.in tribus &c. Et in hoc
concord. Hoſtien.in ſum.eod.titul.§.quis poſsit excommuni
care.ver.19 vbi dicit, quod depoſitus & traditus curię ſeculari
non retinet priuilegium clericale, vt.ſ.de iudic.cum non ab ho
mine.17.q.4.ſi quis deinceps.Secus ſi non ſit traditus, q̄uis de-
gradatus, vt in c.alle.dictum, & hoc eſt ſecurius ſecundū Gof.
in c.alleg.cum non ab homine.cuius openionem recitat Ioan.

Andr.i

An.in c.aſſe.ad abolendam.& Aſten.lib.7.titu.3.ad fi.ver.quid
de excommunicato. Sed.G.in cap.degradatio.§.fin.in fin.j.de
pœnis li.6.dicit quod illud.c.multum fauet ſententiæ Ala.& ſe
quacium.Sed Ioan.And.ibi in glo.ſua fin. dicit quod dicta opi
nio Hu. Ioan. & ſequacium adhuc forte eſt vera in verberali-
ter depoſito,& non actualiter degradato.de quo loquitur prin
cipium illius.ca.& opi. Alani & ſequacium in actualiter degra-
dato, in quo habet locum finis illius.c. Nam & in reſtitutione
eorum eſt differentia inter eos, vt not.2.q.6.ideo.cuius opi-
8 nionem credo veriorem.† Et not,ex iſto textu in fauorem or-
dinis clericalis &c. quod cum ordo clericalis per ſolã tõſuram
conferri dicatur.ſ. de ætat.& quali.cum contingat.ſimplex cle
ricus debet gaudere priuilegio clericali.Item cum ſint.9.ordi-
nes ſecundum canoniſtas, &.c.ſi quis ſuadẽte ſit inductum in
fauorem totius ordinis clericalis vt hic,dicas quencunque ha-
bentem vnum de illis nouem ordinibus & ſine alijs puta per
ſaltum promo um gaudere debere priuilegio clericali,cũ etiã
prorſus laicus illiteratus verum ordinem ſacrum recipiat, vt
not.40.diſt.ſicut.52.di.ſolicitudo.36.di.illiteratus.ſ.de cle.per
ſal.promo.ca.1.& per Hoſtien.ſ.de bap.c.maiores. & hoc not.
Gen.extra de ſepul.ſuper cathedram.in prin.ſuper verbo ordi
nis clericalis.in cle.

1 *Seruus ac Papam abſoluendus mittitur.*
2 *Diſtantia locorum quomodo iudicanda.*

1 RElatum. † Hic habes quod ſerui ſunt mit-
tendi ad ſedem apoſtolicam pro
abſolutione à ſententia canonis obtinenda, niſi
hoc in fraudem fecerit dominorum, vel niſi ex
hoc graue damnum domino pararetur, cum ni-
mis ſint à ſede apoſtolica remoti.vnde modicum damnum fer
re debent.arg.ſ.de reſt.in inte.c.1.vt patet in eo quod no.ſ.eo.
inter alia.§.illud autem & ex remotitate colliget bonus iudex
graue damnum & modicum, & ſic nimis remotum abſoluat
2 alium non. † Quidam autẽ intelligunt illos nimis remotos qui
diſtant per duas dietas.ſ. de reſcrip. nonnulli quidam illos qui
ſunt vltra Italiam.ſ.de elec.nihil eſt.Tu dic quod hoc arbitra-
tur bonus iudex,cum non ſit expreſſe iure diffinitum.ſ.de of.
dele.de cauſis.Qui enim ſi dominus ſit ita pauper vel infirmus
quod non poſſet ſeruo momento carere,vtique tali ex officio
erit prouidendum.ff.ad ſil.l.ſi quis in graui.ſecundum Hoſt.&
Ioan.And. poſt eum in hoc concordant Io.And.g.& Gen.ex-
tra de elec.cauſam quæ ſuper verbo remotis in cle.& Io.An.in
ſimili.j.dem.or.cum nullus.§.2.lib.6.

1 *Abſolutum ſe dicenti in foro pænitentiali creditur.*
2 *Abſolutum ſe dicenti in foro contentioſo non credendum.*
3 *Iudicium eccleſiæ aliud in pænitentiali, aliud in contentioſo foro.*

SIcut nobis. Ad declarationem gloſſ.1.Si quæ
ris vtrum & quandodo de abſo-
lutione alicuius excommunicati quæritur debeat ſibi
1 credi,diſtingue ſecundum Hoſtienſ.hic.† Aut in fo-
ro pœnitentiali,& tunc ſuper abſolutione ſua eſt ei crededum,
ar.ſ.de homi.ſignificaſti.2.§.1.verſ. cum de ceteris quia de ne-
mine præſumendum eſt quod ſit immemor ſuę ſalutis. 1.q.vlt.
ſancimus.& ar.de conſecra.di.4.cum itaque.&.c.ſi nulla extãt.
2 † Aut in ſoro contentioſo ſeu iudiciali,& tunc ſecus,vt hic,&
ſ.de offi. ordi.ex parte.de offi. deleg. cum in iure.ſ.eodem.cũ
pro cauſa. Et ratio quare in contentioſo foro non eſt iſtis cre-
dendum,quia conſtat ipſos excommunicatos fuiſſe, & nõ cõ
ſtat eos abſolutos eſſe. ſ.de cleri.excommu. min.c. propoſuit.
ſecus in pœnitentia, vbi per ſolam contritionem peccatum re
mittitur, quæ contritio nec per teſtes probari poſſet, vt pa-
3 tet in eo quod no.ſ.de homi.ſignificaſti.1.§.fi.† Ideoq; & aliud
eſt iudicium eccleſiæ in foro pœnitentiali, aliud in contentio-
ſo.j.eod.inquiſitioni.ſ.eo.à nobis eſt.Item eſt alia ratio.ſ.vt ho
mines peccare timeant, & vt cenſura eccleſiaſtica in maiori re
uerentia habeatur.j. de excepti.cap.pia.in principio.libr.6.ſe-
cundum Hoſtien.& idem no.Ioan.Andr.extra de priuileg.c.1.
ſuper verbo habita in fi.in cle.

Super eo.c. In gloſſ. fina. Si quæris vtrum iuriſdi-
ctio iudicis de qua contenditur probari
debeat, vel quid iuris, diſtingue vt dixi.ſuprà de offi.delega.
cum in iure.

1 *Excommunicatio per appellationem non ſuſpenditur.*
2 *Appelari poteſt ab excomunicatione.*
3 *Cautela appellandi poſt decem dies.*
4 *excommunicatum appellantem an ſuperior abſoluat.*
5 *Caſus vbi excommunicatio eſt nulla.*
6 *Appellatio relatio & recuſatio æquiparantur.*
7 *Iudex appel.an ad cautelam abſoluat.*
8 *Delegatus a papa an ad cautelam abſoluat.*
9 *Abſolutionem petens an excommunicatus ex hoc probetur.*
10 *Proteſtatio prodeſt.*

PEr tuas. Ad euidentiam huius decret. ſi quæ-
ris infra quod tempus excommunica
tus per diœceſanum poſsit ex hoc appellare ad me-
tropolitanum vel alium ſuperiorem, & vtrum me-
tropolitanus huiuſmodi excommunicatum abſoluere poſsit,
diſtingue. Aut quæris de primo.ſ.infra quod tempus excom-
municatus per Epiſcopum ex hoc poſsit appellare ad metro-
1 politanum ſeu alium ſuperiorem, & tunc† Aut quæris vtrum
poſsit appellare quantum ad hoc vt per talem appellationem
ſequentem ab excommunicationis ſententia releuetur,& effe
ctus ipſius ſentẽtiæ ſuſpendatur,& dic quod nõ: Nam excom-
municatio, ſuſpenſio ab officio vel ingreſſu eccleſiæ, & inter-
dictum ſtatim trahunt ad ſe ſuam executionẽ.ſ.de of.ordin.c.
ad reprimẽdam.§.1. de ap.ad hæc quoniam. & c.paſtoralis.j.
eod.titul.c.is cui.§.vlti.lib.6.hoc not.Ber.hic in gloſſ.2. & Ho
ſtienſ.poſt eum.& idem ſentiunt in dicto.ca.ad reprimendam
gloſſ.hoc ideo in prin. idem ſpecul.titul. de ad.§.2.verſi.17.&
Ioan.And.j.eod.titul. venerabilibus.§. porro.in gloſſ.poſt dif
finitiuam lib.6. Licet Cardin.& G.ibi & G.j.de ap.non ſolum
ſuper verbo innouata fuiſſent.li.6.& expreſsius Card.in dicto.
c.is cui gloſſ.fin.dicant contrarium in excommunicatione lata
infra decem dies poſt diffinitiuam ſententiam, à qua ſententia
eſt poſtea infra dicem dies appellatum, quo caſu dicunt excõ-
municationem retractari ſicut innouata cõtra appellationem,
& deliberationem pendentem,pro.c.non ſolum. & credo qđ
male vt dixi in dicto.c.paſtoralis.di.2. Aut quantum ad hoc vt
per appellationem,cauſam transferrat ad ſuperiorem, & tunc.
2 † aut quæris vtrũ poſsit appellare ab huiuſmodi ſententia infra
decem dies à tempore promulgationis,vel notitiæ ipſius com
putandos,& dic quod ſic,vt in quæ.9. re uera.ſuprà ad ap.cum
in eccleſia.vt not.Ber.hic in gl.2. & Inno.& Hoſt.poſt eum,&.
Spec.in dicto ver.17.& Aſten.lib.7.titul. de forma excommu
nicandi.quæſt.quid ſi ſententia. Aut poſt decem dies, & tunc,
dicebant Vin.& Ioan.quod excommunicatus poteſt quantun,
cunque appellare ad metropolitanum quantum ad hoc metro
politanus eum abſoluat præſtita cautione, quod parebit mãda
to Epiſcopi excommunicatoris ſuper eo,pro quo fuit excom
municatus.Sed Ber.contra in dicto.c.ad reprimendum gl.hoc
ideo.& Innocen. & Hoſti.ibi,quorum opinionem videtur ap
probare Archi.2.q.6. in ſum. in gloſſ. adde & etiam poſt &c.&
melius.Vnde per talẽ ap.non transfert cauſam ad metropolita
num, ſed per ſimplicem querelam poſſet conqueri metropoli
tano etiam poſt decem dies.Quod intellige verum quãdo ex-
commonicatus conqueritur ei de ſuffraganeo.vt imponatur ei
pœna.c.ſacro. & eod.titu.ca.cum medicinalis. lib.6.& pro ſuo
intereſſe: Secus ſi cõqueratur de ipſo vt relaxetur huiuſmodi
ſententia contra ſe ab eo pro alio promulgata,vt.j.eod.venera
bilibus.§.ſed ſi excommunicatus.&.§.ſecus autem.li.6. Et ſic
tutius, & vtilius eſt appellare quam conqueri per ſimplicẽ que
3 relam. † Dic tamen quod licet excomunicatus ab huiuſmodi
ſententia poſt decem dies appellare non poſsit, tamen ſi Epi
ſcop9 q̃ńumcunq; requiſitus poſtea nollet abſoluere,grauaret,
& ex illo nono grauamine poſſet appellare.ſupra de ap.paſtora
lis.cum ſibi denegeţ beneficium iuris contra id quod habetur.
a 8.di.de his.j.de regu.iur.c.indultum.lib.6. quod eſt bene no
tãdum. Vnde hoc caſu tantũ eſſet appellare ab Epiſcopo dene
gante abſolutionem,vt hoc not. Abbas hic & in dicto.c.ad re
primendam vbi idem not. Ioan. Andr.dans conſilium. quod
excommunicatus accedat ad excommunicatorem,& petat ab
ſolutionem, quem ſi non velit impendere appellabit ab iſto
nouo grauamine, & ſic per appellationem transferet totã cau
ſam ad ſuperiorem, idem notat Aſten. lib.7. titul. de damnis
4 excommunicationis.art.1.ad fin.ver.licet autem.† Aut quæris
de ſecundo.ſ.vtrum metropolitanus huiuſmodi excommuni
catum à ſuffraganeo abſoluere poſsit,& tunc ſunt opi.nã Inn.
& Hoſtien. dicunt in dicto.c.ad reprimẽdam,quod ſiue appel
lauerit poſt ſententiam excommunicationis,ſiue non ſemper
eſt remittendus ad excommunicatorem,ſi certum eſt excom
municationem eſſe iuſtam, vel eſt dubium,vt hic in fin. & ibi
vbi loquitur de non appellante. Sed ſi certum eſſet appellatio-
nem iniuſtam eſſe,non eſſet remittendus, ſiue ſit appellatum:
ſuprà de ap.

ſupra de ap. ſolicitudinẽ, ſiue non vt hic in fi. Alij dicunt quod
in vtroque ſiue appelletur ad metropolitanum ſiue non, habet
de neceſsitate remittere. Alij vt Goſ. in ſum. eod. titul. §. ſed
quæritur an cum cauſa. ver. verius tamen puto &c. & Dama.
& Goſ. in c. alleg. ad reprimendam. dicunt quod in neutro caſu
de neceſsitate, ſed de quadam vrbanitate tantum. Sed Io. Bern.
Innocen. & Hoſtien. hic & Ioan. And. dicunt, quod quando ap
pellatur ad eum, in optione ipſius eſt remittere, ſed ſi per ſim-
plicem quærelam aditur, debet eum remittere, quod dic plene
ꝑ Bern. hic in gloſſ. 11. q. 3. &c. & per Innocen. j. eo. ſacro. ſu-
per verbo remittat: & idem abbas ibi. Et hanc opin. tenet ſpe.
in dicto. ver. 17. dicens quod multum prodeſt appellare, quia
tunc ſuperior ad quem eſt negocium per appellationem trãſ-
latum. poteſt abſoluere excommunicatum appellantem, nec
tenetur niſi velit remittere abſoluendum, vt hic in verſi. verũ
ſecus ſi per ſimplicem quærelam adeatur vt in dicto. c. ad repri
mendam. vbi idem ſentit Bern. in gloſſ. ſicut poteſt &c. Idem
innuit Hoſtienſis, in ſum. eod. titul. §. quis poſsit ab hac ſenten
tia. ſub. §. ſed nunquid metropolitanus. & frater Ioan. in ſum.
confeſſ. eod. titul. q. 39. nunquid metropolitanus. Et hoc te-
neas hoc ſaluo, quando eſt appellatum, & certum eſt excõmu
nicationis ſententiam eſſe iuſtam, metropolitanus niſi pericu-
lum ſit in mora excommunicatũ ad excommunicatorẽ pror-
ſus remittere debet eum abſoluendum: Nec debet eum abſol-
uere, niſi excommunicator requiſitus maliciulæ illi abſolutio
nis beneficium deneget exhibere, quod ſi deneget metropoli
tanes debet eum abſoluere, vt. j. eod. §. fin. & . j. eod. venerabili-
bus. §. ſane. & . §. ſi vero cõſtet. & . §. quod ſi dubitetur. li. 6. Si ta-
men eo caſu abſoluerit, tenet abſolutio. vt in §. ſe. vbi autem ſe
cundum Io. An. ibi etiam in gl. vlti. in nouella ibi dic quod ſunt
ſatis expedita quæ not. Innocen. hic tam in pura abſolutione
quæ fit quãdo appellatum eſt poſt eius excommunicationem
vt ibi in prin. quam in abſolutione ad cautelam quando appel
latio præceſsit de qua ibi in fin. Et quod dicit hic in §. nos igi-
tur. in duobus caſibus. ſ. cum dicitur ſententiam excommuni
cationis latam poſt ap. legitimam. & cum dicitur continere er-
rorem intolerabilem, quod primo admittuntur probationes
vtriuſque partis, & vt appareat an abſolui debeat, an denuncia
ri non ligatus vt ic. & . s. de offi. deleg. cum contigat. Idem vide
tur ſecundum Ho. hic in omnibus alijs caſibus quibus proba-
tis apparet nullam eſſe, vt patet in eo quod leg. & not. j. eod. ſo
let li. 6. & dic vt ibi licet Ber. contra hic in gloſſ. duobus. ſ. cuius
opi. tenet Ioan. hic. & 11. q. 3. ſi Epiſcopus forte. & Innoc. in
dicto. c. ſolet. Sed tu dic cum Vin. quod iſta litera quæ loquitur
de excõicato audiendo in iſtis duobus, caſibus debet intelligi
5 dictum eſſe gratia exempli. † Idem enim eſt in omnibus caſi-
bus vbi poteſt ſentẽtia annullari, puta ſi iudex erat excõmuni-
catus, vel depoſitus. s. de exce. exceptionem & hoc ipſe Vin.
not. s. de reſcri. ab excommunicato idem Inno. & Ioan. An. s.
de excep. apoſtolicæ. & Hoſtien. in ſum. eod. titu. § & qualiter
hæc abſolutio. ad fin. ver. adde tertium caſum. idem archi in di
cto. c. ſi Epiſcopus forte. gloſſ. 3. Et vide. t. caſus in quibus ſen
tentia excommunicationis eſt nulla per Cardi. & Ioan. And. j.
eod. præſenti. lib. 6. Et adde quod not. Hoſt. & Io. An. j. de ap. le
6 gitima li. 6. † dicentes ꝙ hæc tria, appellatio, recuſatio & relatio
equiparantur, & ideo ſimul intitulãtur, quia cuiuſque ipſorum
pendentia iudicis iuriſdictionem ſuſpendit. Sicut ergo non te
net excommunicatio lata poſt appellationem, ita nec poſt re-
cuſationem vel relationem, quod eſt dignum nota. primum
patet hic. ſecundum. s. de ap. cum ſpeciali. Vnde ſicut poſt ap-
pellationem ita poſt recuſationem non eſt aliquid innouandũ.
2. quæſ. 6. appellatione. ff. de arbi. l. non diſtinguemus. §. cũ qui-
dam. s. de offi. dele. ſuper quæſtionum. §. fin. & . ca. ſuſpicionis.
de ap. ſecundo requiris. De tertio patet. s. de ap. intimaſti. de
offi. legati. c. licet. Et in omnibus his eadem eſt ratio. ſ. quia ſen
tentia à non ſuo iudice lata non ligat. s. de iudic. at ſi clerici. s.
eo. à nobis. t. & vide in ſpecul. de accu. §. qualiter. ad finẽ. & per
Ioan. And. in dicto. ca. cum ſpeciali. Henricus Bohic.

Super eo. c. §. nos igitur. Si quæris quando à iudice ap
pellationis petitur abſolutio ad cautelã,
vtrum eam præſtare debet, vel quid iuris, & vtrum petens ab-
ſolutionem per hoc confiteatur ſe excommunicatum, diſtin
7 gue. † Aut quæris de primo. ſ. vtrũ iudex eam præſtare debeat:
& tunc dic ſecundum Hoſtien. hic citandum eſſe illũ pro quo
excommunicationis ſentẽtia lata fuit, vel qui ex officio ipſam
tulit. s. de ap. cum ſpeciali, qui ſi veniat & confiteatur ipſum
appellaſſe ante ſententiam ſed fruſtratorie, locus eſt abſolutio
ni, niſi dicat ſententiam latam pro manifeſta offenſa. de quo. j.
eod. ſolet. §. in prima. lib. 6. Si vero dicat in nullo fuiſſe appellã
tum, vel poſt ſententiam fuiſſe, non debet ſuperior abſoluere
etiam ad cautelam, ſed potius hoc ſummarie examinare, & ſi
reperiat appellatum fuiſſe quoquo modo ante ſententiã locus
eſt abſolutioni ad cautelam vbi nihil opponitur de manifeſta
offenſa. Non autem requiritur in hoc caſu plena probatio ſed
ſufficit ſemiplena, alias nulla eſſet differentia inter hunc caſum.
& illum quando quis dicit ſe excommunicatum poſt appella
tionem nec petit ſe ad cautelam abſolui. Item ſi hoc plene pro
baretur nõ eſſet neceſſaria abſolutio ad cautelam, immo appa
reret ſententiam nullam fuiſſe. Quod ſi citatus nõ veniat ſum
marie procedat, & abſoluat vt præmiſi, conſilium tamen eſt
quod fiat abſolutio idonea cautione recepta vt aduerſarius nõ
poſsit conqueri. arg. in dicto. ca. ſolum. §. in prima. j. titul. 1. ex
parte: & c. cum olim. Cum & ſi excommunicatus ſe tanquam
iniuſtè legatum abſolui peteret, abſoluendus eſſet aduerſario
etiam præſente & contradicente, ex quo nihil proponeret de
manifeſta offenſa, vt patet in eo quod leg. & not. s. de off. dele.
c. cum contingat. §. fin. & de ap. qua fronte. Alias autem vbi ad-
uerſarius preſens eſſet, per ſe, vel per procuratorẽ, nec de offen
ſa ſaltem dubia aliquid obijceret, vel confiteretur ſententiam
latam poſt appellationẽ licet temerariam, ſufficeret iuratoria,
cautio. Et ſic poteſt intelligi. j. eod. venerabili. ſecundum Hoſt.
& Ioan. And. poſt eum, qui etiam putant nunquam eſſe abſol
uendum in tali caſu excommunicatum, niſi citato illo pro
quo lata eſt ſententia, vel qui ipſam tulit, vt patet ex præmiſsis.
& his quæ de off. dele. prudentiam. §. s. Et quantũ ad hoc quod
dictum eſt, quod ſufficit ſemiplena probatio, concordat. G. in
8 dicto. c. ſolet. ſuper verbo contradictionis. vbi vide. † Itẽ vtrum
delegati à Papa poſsint iſtam abſolutionem ad cautelam im
partiri per cõmiſsionem generalẽ, vide per Card. in d. c. ſolet.
gl. s. ver. ſed nunquid. vbi tenet qđ nõ. Idẽ tenẽt Inn. & Hoſti.
ibi Sed Ioan. 2. 6. quotiens Epiſcopi gloſſ. fin. & Ber. in dicto. c.
ſolet, & Goſ. & Hoſtien. s. de teſti. venerabilis. § fin. videntur te
nere contrarium & hæc videtur bona ſententia ſecundum. G.
in dicto. c. ſolet gl. s. etiam iſtam ſententiam delegati Papæ pa
9 riſius de facto communiter tenent. † Aut quæris de ſecundo.
ſ. nunquid propter hoc quis probatur excommunicatus quia
abſolutionem petijt, ita videtur argum. s. de elect. venerabilẽ.
§. eos igitur. vbi hoc tenet Bern. in gloſſ. not. hic & hoc niſi pe
teret abſolui ad cautelam. Sed Innoc. & Compo. ibi contrarnã
ſepius qui non eſt excommunicatus abſolutionem poſtulat ad
abundantem cautelam. ſupra de ap. ad præſentiam & hic, & in
c. alleg. ſolet. Et poteſt reſpõderi illi. §. eos igitur igitur. ibi dum
per nuncium &c. quia hæc dictio dum, non dicit cauſam qua-
re recognouit, ſed tempus quando recognouit, hoc etiã tenet
Innocen. ſupra de ordi. cog. cum dilectus gloſſ. ſic enim. in fin.
& ſpec. titu. de proba. §. videndum iuxta finem. ver. ſed nũquid
probatur. & Arch. j. de excep. pia. ſuper verbo probaueris. lib.
6. & Innocen. hic in gloſſ. non enim. Et Hoſtien. & Ioan. An.
10 poſt eum. † Dicunt Innoc. & Ioan. And. quod ſecurius eſt pro
teſtatione præmiſſa quod per abſolutionem non fiat ſibi præ-
iudicium, abſolutionem petere, quod dic vt hic per eos.

1 *Excommunicatus Papæ communicatione non abſoluitur.*
2 *Papa excommunicati communicatione non excommunicatur.*
3 *Excommunicato ſcribens excommunicatur.*
4 *Excommunicatus non ſalutandus.*

SI aliquando. Si quæris vtrum ſi Papa cũ
excommunicato partici-
pat literis, verbo, vel facto oſculo, ſeu alio quouis
modo, ipſum per hoc abſoluere videatur, & vtrũ
ex tali participatione excommunicationẽ incur-
1 rat, diſtingue. † Aut quæris de primo. ſ. vtrum per
hoc ipſum abſoluere videatur, & tunc aut participat cum eo
ignoranter, & tunc non videtur eũ abſoluere, vt hic. Aut ſcien
ter, & tunc Vin. Tan. Phi. & Hoſtien. in ſum. eod. titu. §. & qua
liter circa finem primæ colum. ver. vnde & ſi ex certa ſcientia
& ſuprà eod. nulli. & de. priuile. cum olim. s. & Goſ. & Hoſtie.
ſuprà. in ſalutatione Gregorij, tenẽt quod per hoc videtur eũ
abſoluere, arg. ff. de manumiſ. l. apud cum. §. imperator. Sed cõ
trarium tenet Bern. in ſalutatione Gregorij & Innocen. in di-
cto. ca. cum olim. gloſſ. not. aliquem. & Iohan. & Arch. 93. di. ſi
inimicus, quorũ opinio eſt hodie approbata extra. eo. c. ſi ſum
mus pontifex. in clem. Vnde per hoc non cenſetur eum abſol
uere, niſi exprimat ſe velle illũ ex hoc ꝓ abſoluto haberi vt
2 ibi. † Aut quæris de ſecundo. ſ. vtrum ex tali participatione ex-
communicationem incurrat. & dic quod non, ſiue ignoranter
participet,

participet,arg.ſ.de cleri.exc.miniſt.apoſtolicę.j.de conſtituti.
vt animarum.lib.6.ſiue ſcienter vt not.Ber.& Hoſtien.hic &
Vanc.Tan.& Gof.Phi.Ber.Hoſtien.& Ioan.And.ſ.eod.nulli.
& Ioan.in dicto.c.ſi inimicus.&.11.q.3.qui merito.& Aſtenſ.
lib.7.tit.de pœnia participantium cum excommunicatis.arti.
2.& Ioan.And.& Gen.in dicto.ca.ſi ſummus pontifex.vbi de
hoc. Et vtrum verba enunciatiua habeant vim diſpoſitionis,
vide ibi, & plenius per Cynum.C.de falſa cauſa adiect.l.1.&
3 per Lambert.in l.ſi dotem.† Alius vero à Papa qui nuntium vel
literas miſerit excommunicato,incurrit excommunicationem
minorem,vt.j.de elect.vbi maius.§.nulli.lib.6.vbi pro eodem
reputatur nuncium,vel literas mitteret,& loqui,Quia qui per
literas,vel nuncium loquitur, ipſe idem loqui vr.ff.de conſtit.
pec.l.licet.hoc not.Hug.11.q.3.quoniá multos.& Car.& G.in
§.alleg.nulli.& Aſten.lib.7.titu.de pœnis illicitè participantiú
cum excommunicatis, articul.1.quæſti. vtrum qui nuncium.
Vbi etiam dicit ſecundum Hug.in c.alleg.quoniam.quod non
pôt quis accipere literas excommunicati,aut nuncios vel xenia.
4 †In caſu tamé in quo licet excommunicato loqui licet & ſcri
bere non tamen ſalutare.Sed loco huius accuſatiui ſalutem,po
nitur hæc oratio ipſum conſilij ſanioris, & cum quis ſalutatur
ab excommunicato non debet eum reſalutare, ſed poteſt dice
re,deus emendet vos.

1 *Excommunicatus minori eccleſiam intret.*
2 *Excommunicatus maiori an eccleſiam ingredi debeat.*
3 *Excommunicato colloquendum.*
4 *Prædicator priuilegiatus.*

RESponſo: Si quæris vtrum & quando ex-
communicati poſsint licitè in-
1 trare eccleſiam.diſtiu.† Aut quæris de excommu
nicatis minori excómunicatione, & tales poſſunt
eam intrare,argu.ſ.de excep.à nobis. & quod leg.
& not.1.q.1.qui ſtudet.gloſſ.arg.expreſſum.in fin.
& hoc tenet,G.ſ.eod. is cui gloſſ.1.lib.6. Licet Hug. videatur
notare.11.quæſt.3.ſi inimicus.quod etiam minor excommu-
nicatio ſeparat ab introitu eccleſiæ:quod non credit.G.eſſe ve
rum.& in hoc concor.Ray.Rodo. Gof.& Hoſtien.in ſumma
huius titul.& Aſten.lib.7.titu.de damnis excommunicationis
argum.2.quæſtio.ſed nunquid talis. de quo dic vt dixi.ſ.eod.
2 nuper.diſtin.2.† Aut de excommunicatis maiori excommuni
catione,& tunc Innocen.dicit hic indiſtinctè quod poſſunt in-
trare eccleſiam dummodo non audiant officium. Sed Ray.in
ſum.eod.titu.§. ſed nunquid. dicit quod excommunicati ſiue
occulti,ſiue manifeſti nullo tempore debēt intrare eccleſiam:
cum quo concor Gofr. & Hoſtienſ.hic. & Hoſtien.in ſum.de
cleri.excommun.min. & Aſtenſis.libr.6.titu.de damnis excó
municationis.in prin.ver.item eccleſiam.Quod intelligit glo.
G.ibi,non debent intrare.ſ.ad orandum, ſecus forte ſi intrant
ad tranſeundum per eam ad alium locum vlteriorē, dummo-
do non celebrētur ibi diuina, arg.C.de ædificio priuat.l.ſi quis
poſt hāc. Vnde excommunicatus licet occulte peccat ſi intrat
eccleſiam, vel aliorum communioni ſe ingerat,licet quidā di-
cant contrarium excuſantes talem,per hoc quod dicunt quod
non tenetur reddere ſe notabilem de excommunicatione oc.
culta, quod faceret ſi vitaret cōmunionem aliorum,quia cum
alius non debeat eum prodere vitando eum in publico,multo-
fortius nec ipſe tenet ſe prodere, vt dicunt.Sed non eſt ſimile,
quia non eſt in poteſtate alterius eum corrigere taliter eum vi
tando,ſed in poteſtate ipſius eſt quod ſe corrigat,& abſolutio-
nem impetret, hæc gloſſ.Gui.ibi.& frater Ioan.in ſum.cōfeſ.
eo.tit.q.168.quæritur etiam vtrum.& Aſten.li.7.titu.de pœ-
na excommunicati.q.nunquid excommunicatus. Quod vide
tur tutius,cū ſit ſpeciale hic in prædicatione verbi Dei, quod
intrare poſsint,ergo contrarium erit iure commune, argu.ff.ad
municipal.l.1.& per ea quæ not.Hoſtien.ſ.de ordinato ab Epi
ſcopo.c.1.vbi dicit quod non poteſt eccleſiam tangere,ergo ea
3 dem ratione nec intrare.† Item habes hic quod pro ſalute ani-
mæ excommunicati poſſum loqui cum eo,ſed nunquid de ſa
lute animæ meæ poſſum loqui cum excommunicato, ſicut &
de ſalute animæ ſuæ,glo.Guil.ſuper Rayn.eod.tit.§.30.exci-
piuntur.dicit quod tanta poſſet eſſe neceſsitas,& tam arcta qd
ſibi non poſſet habere copiam iuris peritorum,nec res caperet
dilationem,poſſem cōſilium petere ab huiuſmodi excommu-
nicato, tam in temporalibus quam in ſpiritualib. Cauſa enim
neceſsitatis excuſat in talibus.ſ.eod.l.i vere.& 11.q.1.quoniam
multos.Pro quanta autem neceſsitate aut vtilitate,liceat quę-
rere conſilium ab excommunicato,arbitrio boni viri limitan

dum eſt.idem no.frater Ioan.in ſum. confeſ.eo. titu.q.126.ſed
nunquid de ſalute &c.& Aſten.lib.7.tit.de perſonis communi-
cantibus cum excommunicatis, argu.1.q.ſed nunquid de ſalu
4 te.† Item no.hic officium prædicationis priuilegiatum, & vi-
de.19.caſus in quibus eſt priuilegiatum per.Hoſtien. & Ioan.
And.ſ.de ſtatu mona.quòd Dei timorem. ſuper verbo priuile
giatum. Et quatuor quæ prædicator habere debet,vide per
Archi.21.diſt.in nouo.ſuper verbo miſsis.Et de materia præ-
dicationis, in quibus debet conſiſtere, vide plene per eum.43.
d.in ſumma vbi dicitur ſecundum Hiero. quod innocens abſ-
que ſermone,conuerſatio quantum exemplo prodeſt,tantum
ſilentio nocet. Nam latratu canum,& baculo paſtorū lupi ſunt
arcendi,&.c.1.ſuper verbo clama.Nota tamen quòd vtilior eſt
prædicatio exempli,quam verbi.40.diſtin.multi.& ſ.de voto,
magne.verſ.prętera.& not.Hoſtien.& Ioan.And.eo.tit.c.vlt.
Et ſi hæc ſeruauerit prædicator, poterit dicere cum apoſtolo.
Act.20.c.& recitatur.43.diſt.epheſijs.mūdę ſunt manus meæ
à ſanguine omnium veſtrum.

Super eo.c. §.prætera.Si quæris quæ ſacramēta ſunt
permiſſa tēpore interdicti lati ab homi-
ne,vel à iure,diſtingue vt dixi.ſ.de pę.& remi.quod in te.di.3.

1 *Coniuges ob impedimentum non coeant.*
2 *Coniuges ob prolem procreandam commiſceantur.*
3 *Coniuges cauſa debiti reddendi coeant.*
4 *Coniuges ob fornicationem vitandam non coeant.*
5 *Coniuges ad ſaturandam libidinem non coeant.*
6 *Coniuges ob corporis ſanitatem non coeant.*
7 *Matrimonij vinculum duplex.*
8 *Vxori grauidæ an commiſcendum.*
9 *Puerperæ non commiſcendum.*
10 *Menſtruoſæ non commiſcendum.*
11 *Coeundi modus deſcribitur.*
12 *Coitus naturalis modus non mutandus*
13 *Vxor ſuper greſſa viro non abutatur.*
14 *Coniugalis actus quando meritorius.*
15 *Coitus illicitus.*

INquiſitioni. Si quæris vtrum ad conpulſio-
nem eccleſiæ vxori adulteræ
debitum reddendæ ſibi præiudicet, vt non poſsit
poſtea promoueri, dic vt dixi.ſ.de adulterijs.ca.vl-
timo diſtin.1.

Super eo c. Si quæris vtrum,& quando actus coniu
galis ſit peccatum, & quando peccatum
mortale,vel veniale, & vtrum poſsit eſſe actus meritorius di-
ſtingue.Aut quæris primo quando ſit peccatū,& quando mor
1 tale vel veniale,& tunc† aut alter coniugum habet conſcientiā,
alicuius impedimēti ipſius matrimonij,aut nō. In primo caſu,
aut coniux ſcit pro certo impedimentú,& tunc etiam ad man
datum eccleſiæ non reddat debitum,ſed potius excommuni-
cationem ſuſtineat. Aut hoc credit opinioni leui,& temerarię,
vt quia audiuit à paucis leuibus quibus credere non tenetur:
vnde Seneca,vtrunque malum eſt omnibus & nulli credere, &
innocens.i.fatuus credit omnibus:vt.22.q.4.Innocent. & not.
Ioan.And.ſ.de præſum.cum in iuuētute.& tunc reddat & exi-
gat.Aut probabili & diſcreta,& tunc reddat ſed non exigat, vt
hic.Et in primo caſu exigendo, vel reddendo, vel tertio exigē
do videtur peccare mortaliter, cum faciat contra conſcientiā,
& ſic ædificet ad gehennam.ſ.de reſtit.ſpo.c.literas.§.porro.In
ſecundo caſu aut non ſubeſt impedimentum aliquod,vel defe
ctus vel ex parte alterius coniugum,vel ex parte loci,vel tem-
poris,vel modi exercitij actus coniugalis,aut ſubeſt. Si nō ſub
2 eſt tunc refert.† quia aliquando commiſcentur cōiuges cauſæ
ſuſcipiendæ prolis.& tunc nullum eſt peccatum.Et de iſta cō-
miſtione dicit Auguſtinus cōiugalis concubitus generandi gra
tia factos,non habet culpam.& Apoſtolus ad corinth.7.Si nu-
pſerit virgo non peccat. Si enim ſine peccato non poſſet fieri
coniugalis concubitus,nō præcepiſſet dominus poſt diluuium
eos copulari, dicens,creſcite & multiplicamini,cum iā ſine car
3 nali concupiſcentia non poſſent commiſceri.† Aliquando cau
ſa reddendi debiti, & tunc ſimiliter nullum eſt peccatum, vt
ait Auguſtinus ſuper pſal.146.& habes.33.quæſtio,5.c.1.red-
de debitum, & ſi non exigis redde pro ſanctificatione perfe-
cta,Deus tibi computabit.ſi non,quod debitum eſt exigis,ſed
4 reddis quod debetur vxori. † Aliquando cauſa incontinentiæ
vel fornicationis vitandæ,& tunc eſt peccatum ſed veniale,vn
de Auguſtinus forte aliquis dicet ſi veniam cōceſsit apoſtolus,
ergo pec-

érgo peccatum ſunt nuptiæ, cui enim venia niſi peccato cōce
ditur:& ita veniam concedens Apoſtolus concubitum atten-
dit coniugatorum. vbi eſt incontinentiæ malum: incontinen-
tiæ malum eſt quod vir cognoſcit vxorem etiam vltra neceſsi
tatem procreandi filios, ſed & ibi eſt nuptiarum bonum: & ita
nō propter illud malum culpabile eſt hoc bonum, ſed illud ma
5 lum fit veniale propter bonum nuptiale. † Aliquando vero cau
ſa ſaturandę libidinis, & tunc eſt mortale. Vnde Hieronymus,
& habetur. 32. q. 4. capit. origo. adulter eſt in ſuam vxorem ar
dentior amator, ſapiens iudicio debet amare coniugē nō affe-
ctu: non regnat in eo impetus voluptatis, nec pręceps fertur
ad coitum. Nihil enim eſt fœdius, quam vxorem amare quaſi
adulteram. hæc omnia à verſicu. quia aliquando commiſcen-
tur &c. citra no. Hoſtienſis in ſumma titu. de ſpōſ. ſub rubrica
de matrimonijs. §. quid ſit effectus. verſi. ſed nunquid aliquan-
do, vſq; in finem & Rayne. in ſumma tituli. de matrimonio. §.
13. valent autem & concordat Thomas & Petrus in ſcriptis. di
ſtinctio. 31. & frater Ioan. in ſumma confeſsio. titu. de matri-
monio. quæſtio. 37. generaliter quæro etiam & Aſten. libr. 8.
titu. de bonis matrimonij in communi articu. 2. in princ. Intel
lige tamen tertium modum prædictum, vt dicunt Thomas &
Petrus cum quis. ſ. propter voluptatem, ſeu delectationem cō
miſcetur coniugi, ita tamen quod illa voluptas ſiſtat intra limi
tes matrimonij, videlicet quod cum alia muliere hoc non face
ret, & tunc eſt veniale peccatum. Si autem delectationē quæ-
rit in ea vt in meretrice, itā. ſ. quod ſi non eſſet vxor tamen idē
faceret, tunc eſt mortale peccatum: & ſic intelliguntur auctori
tates præmiſſę, & in hoc concordat glo. G. ſuper Rayne. in di-
cto. §. & communiter alij magiſtri. Hug. tamē dicit quod mor
tale eſſe cum vir præuenit voluptatem prouocando. ſ. eā ma-
nibus, vel cogitatione, vel vtendo calidis, vt pluries poſsit cum
vxore coire, ſed tene prius dictum ſecundum fratrem Ioan.
Item in quarto modo concordat Hug. 32. q. 4. liberorum. vbi
dicit virum mortaliter peccare cum accedit ad vxorem cauſa
libidinis, licet Ioannes ibi dicat quòd imo venialiter tantū pec
6 cat. † Aliqn̄ aūt quis cognoſcit vxorē pp ſanitatē corporalē, &
tūc peccat, quia quærit ſanitatē per id quod ad hoc nō eſt ordi
natū, ſicut qui per ſacramentū baptiſmi tm̄ ſalu. ē corporalem
quæreret ſm̄. Thomam, & fratrem Ioan. ti. de matrimonio. q.
38. vtrum cognoſcere. ſi ſubeſt impedimentum alias defectus,
vt puta fornicatio ex parte alterius coniugum, tunc dic vt no-
7 tat Archid. 32. quæſtione. 7. cap. tantum valet. † Vbi dixit quòd
duplex eſt matrimonij vinculum, alterum reddendi debitum,
alterum non transferendi ad aliæ vota ſua, fornicatione inter-
cedente ſoluitur primum, non niſi morte interueniente ſecun
dum. Solutio primi vinculi quandoq; conſulitur, quandoque
permittitur, quandoq; prohibetur, quandoq; præcipitur. Con
ſulitur, cum communi conſenſu continentiam vouent. 33. q. 5.
quod deo pari. Permittitur, cum fornicariam etiam ceſſantem,
& pœnitentem quis relinquit vxorē. 32. quæſtione. i. dicit do
minus. ſ. de diuortijs. quā 10. & capitu. gaudemus. Prohibetur,
quando caſtè viuentem & debitum exigentem non vult tene-
re nec debitum reddere, vt hic & 33. quæſtione. 5. cap. 1. & ca.
ſecundum. Præcipitur, quando eam quæ eſt fornicaria & in cri
mine perſeuerat maritus nō vult relinquere. ſ. de adulterijs. ca.
ſi vir ſciens. Nam hoc caſu reus erit vt eius peccati particeps,
& ſecundum Ber. & Hoſtien. ibi, niſi denūciauerit eam ad pœ
nitentiam mortaliter peccat. 2. quæſtione. 1. ſi peccauerit. &
ſ. de iureiurando. quemadmodum. Item pręcipitur ad tempus
vt vacent orationi. 1. ad Corinthios. 7. & 31. diſtinctione. c. te-
nere. ibi abſtinete vos ad tempus vacetis orationi. Si ſubeſt im
pedimentum vel defectus ex parte loci vel temporis exercitij
actus coniugalis, tunc aut ex parte loci vel tēporis ſacri: & tūc
dic vt dixi plene. ſ. de coniugijs leproſorum. c. quoniam. verſi.
aut quæris de exceptione dierum vel locorum ſacrorum &c.
8 Aut ex parte alterius temporis, & tunc aut ex parte temporis
impregnationis, & tunc dicendum eſt ſecundum Pe. quod aut
ſine periculo abortus poteſt debitum à grauida exigi vel reddi
aut non. Si pōt debet reddi, & ſine peccato mortali pōt exigi,
quia vſus matrimonij licitus nō tm̄ eſt in officiū, ſed etiam in
remedium, & mulier prægnans frequenter plus appetit cōcu-
bitum quam quando non eſt prægnans. Si non poteſt tunc nec
debet exigi nec reddi, quia principalior eſt inſtitutione offi-
cium quam in remedium, concord. in hoc gl. Guil. ſuper Ray.
de matrimonio. §. 10. ſed nunquid. ſuper verbo abſtinēdum, &
frater Ioan. in ſum. confeſſ. titu. de matrimonio. q. 44. vtrū tē-
pore & Aſten. lib. 8. titu. de bono fidei articu. 4. q. vtrum liceat.
vbi etiam dicit ſecundum Alc. an; eli. ū in ſecundo, quod ſi pręſumatur vehementer de periculo partus petēs, mortaliter pec
cat, & alter reddere nō tenetur. Si vero mulier probabiliter nō
præſumat de periculo partus, reddere tenetur, licet ſciat eum
peccare, cum dolore tamen, nec dicitur ei conſentire quo ad
peccatum, ſed quo ad hoc quod petit quod eſt ſuum, & ne fiat
9 peius. † Aut ex parte temporis poſtpartum ante purificationē,
& tunc dicit glo. Guil. vbi. ſ. & frater Ioan. in q. 45. quid ſi vir.
& Aſten. dicto arti. in fin. quod nō credunt eſſe peccatum mor
tale, licet videantur contra. 5. di. ad eius vero cōcubitum. & 33.
q. 4. ſi cauſa. 32. q. 4. origo. & q. 7. non ſolum. ſed illa. c. quantum
ad hoc loquuntur de honeſtate & conſilio, ſed qui reddit his
temporibus non peccat, dicunt tamen quidam quod non de-
10 bet reddi ei niſi timeretur eius fornicatio. † Aut ex parte tem-
poris menſtruorum, & tunc ſecundum Petrum. vbi. ſ. & ſecū
dum fratrem Ioan. in dicto titu. q. 46. vtrum tēpore menſtruo
rum &c. & Aſten. vbi. ſ. q. vtrum tempore menſtruorum. Cir
ca hoc diuerſi dicunt diuerſa, quidam enim dicunt quod exi-
gere eſt in voluntate coniugis, ſed reddere de neceſsitate iuris:
primum intendit moyſes prohibere tempore menſtruorum.
Leuitic. 23. ſecundum non. Alij addunt quod aut petenti immi
net periculum præſumptum probabiliter de fornicatione, aut
non. ſi ſic debet reddi, ſi non, nō debet reddi, quia præceptum
morale eſt, non cerimoniale, ſiue figurale. Alij dicūt quod aut
paſsio naturalis eſt. ſ. determinato tempore contingens, & tūc
non licet exigere vel reddere, & quicunque exigit vel volunta
rie reddit peccat mortaliter, quia tunc concipi poſſunt & con
cipi conſueuerunt fœtus membris damnati, læproſi & huiuſ-
modi. Aut eſt paſsio innaturalis, & tunc ſaltem licet reddere:
quia tunc non poſſent fœtus concipi, ſed prima opinio ſecu-
rior eſt & communior ſecundum Pet. & fratrem Ioan. Aut eſt
defectus in modo vſus cōſueti, & tunc dicit Alber. in ſcriptis
di. 31. quod nihil eorum quæ facit maritus cum vxore ſeruato
vaſe debito eſt ſecundum ſe mortale peccatum, ſed poteſt eſ-
ſe cōcupiſcentiæ mortalis, quando. ſ. non ſufficit eis modus quē
11 natura determinat. † Vt autem hoc melius intelligatur, quis. ſ.
ſit modus naturalis, & qui plus vel minus ab illo naturali mo-
do deuiet, Nota quod modus debitus quem natura docet eſt
vt mulier iaceat in dorſo, vir autem in ventre incumbat, & ſic
etiam facilius concipiunt mulieres. niſi per accidens impedian
tur, minor autem deuiatio ab illo eſt lateralis cōcubitus, & ma
ior ſedētis, & adhuc maior ſtantium, & horum maximus qui
eſt retrorſum modo brutorum, & quidam hunc vltimum dixe
12 runt eſſe peccatum mortale, quod tamen non placet. † Quando
autem modus conſuetus immutatur propter coporis indiſpo
ſitionem, vel propter ventrum groſsitatem, vel infirmitatem,
vel impregnationem, aliquando fieri poteſt hoc ſine peccato,
ſecundum Pet. his ſatis videtur concordare Thom. in fine il-
lius diſtinctionis. de hoc etiam dicit gloſſ. Gui. ſuper Ray. di-
cto. §. 13. valent autem. quod vir cognoſcens vxorem ſuā mo-
do non conſueto, dummodo in vaſe naturali ſi hoc faciat cau
ſa ſolius voluptatis quam ſit amplius quęrit. peccat mortaliter.
Si autem quia vxor eſt prægnās, & timetur de ſuffocatione par
tus non peccat mortaliter ex alia parte quam anteriori acce-
dens ad eam, dum tamen vaſculo mulieris non abutatur, nec
ſemen extra ſciēter effundat. Idem ſi propter infirmitatē mu
lieris, vel aliam cauſam rationabilē hoc faciat. Nec obſtat. 35. q.
7. adulterij. vbi dicitur quod talia execrabilius fiunt in vxores
quia illud intelligitur de alijs contra naturam cognoſcentibus
vxores, aut extraordinarie polluentibus, aut cauſa libidinis ex-
ſaturandę, & ſine cauſa hoc facientibus. & iſta à ver. Aut eſt de
fectus in modo. citra ponit frater Ioan. dicto titu. q. 47. vtrum
vir. Aſten. vero lib. 8. titu. de bonis matrimonij in communi.
articulo. 2. quæſtio. ſed quid de viro. dicit quod in illo articul.
ſ. quando propter imprægnationem, ventrum graſsitatem, vel
infirmitatem cognoſcit vxorem modo inconſueto eſt duplex
modus dicendi. vnus eſt quod aut vult cognoſcere vxorē cau
ſa prolem generandi vel debitum reddendi, & tunc non pec-
cat, aut cauſa delectandi ſiſtendo tamen intra terminos matri
monij, & tunc venialiter peccat: permittitur enim minus ma-
lum, vt vitetur maius. ſ. adulteriū, & huius ſentētiæ fuit Rodo
& etiam Tho. vbi. ſ. Alius modus dicendi eſt, quod nullo mo-
do, nulla de cauſa poteſt hoc fieri ſine peccato mortali, nec ali
qua cā excuſat à toto ſed à tāto ſolū, quia coitus talis eſt cōtra
naturam: quia non fit modo humano ſed brutali, licet non ſit
contra naturam rationalem. Vnde ſuper illud ad Roma. 1. In
eum qui eſt contra naturam gloſſ. contra naturam eſt coitus
cum vir cum vxore dormit aliter quam decet. ſed ſic eſt in illo
coitu: ergo eſt contra naturam. Sed coitus contra naturam eſt

maius pec

maius peccatũ,quam adulterium:ergo nõ permittitur vt adul
terium vitetur. Prætereà coitus contra naturam execrabiliter
fit in meretrice,ſed execrabilius in vxore. 32.q.7.adulterij. Sed
minus malum eſt cognoſcere meretricem vſu naturali, quam
vſu contra naturam:ergo minus peccatum eſt fornicatio, quã
coitus talis,non ergo debet permitti cauſa vitandę fornicatio-
nis. huius ſententiæ fuit Alex. angelicus vt patet in ſecundo ſum
mæ ſuæ. Et etiam Ray. vt videtur in tertio lib. ſummæ ſuæ ti.
33.§.25.vbi dicit quod quocunque modo tale factum exerce a
tur præterquam inter hominem & fœminam ordinate in vaſe
debito,vicium cõtra naturam & ſodomiticum indicatur. No
ta tñ quod dicit ordinate, tenentes hanc opinionem ad illud
quod tangitur pro prima opinione.ſ.quod minus malum per-
mittitur talis coitus, vt maius vitetur.ſ. fornicatio vel adulte-
rium:reſpondent quod licet ibi ſit maius peccatũ quo ad hoc
quod eſt cognoſcere non ſuam : tamen in tali coitu eſt maius
peccatum quo ad modum. Vnde vitatio fornicationis vel adul
terij non eſt cauſa ſufficiens ſic coeũdi,& ſic volunt quod ma
nente impedimento vterq; continere tenetur. Tenentes autẽ
primam op.ad ea quæ tanguntur pro ſecunda opinione reſpon
dent,quod ſolus coitus ille eſt contra naturam qui non eſt in
debito vaſe,quia ibi totaliter fruſtratur intẽtio naturæ. Et hoc
videtur haberi per gl.ſuper illud ad Romanos primo, relicto
vſu naturali,quid eſt inquit vſum naturalem mutare in eum,
qui eſt contra naturam,niſi ſublato vſu conceſſo aliter vti quã
eſt conceſſum:cum pars illa corporis non habeat huius vſum
13 à natura ſibi datũ, opinio ſecũda tutior eſſe vr. †Quid ſi vxor
ſupergreſſa abutitur viro. reſpõdet quod mortaliter peccat. quia
modus ille eſt contra naturam,cum non conueniat ſeminis in
fuſioni quo ad virum,nec receptioni quo ad fœminam , & ita
fruſtratur totaliter intentio naturæ . Vnde & peccatum illud
Metodius inter cauſas diluuij numerat,vt habetur in hiſtorijs
ſcholaſticis, dicens quod mulieres in veſaniam verſæ ſuper-
14 greſſę viris abutebãtur. †Sequitur de ſecundo principali.ſ.vtrũ
actus coniugalis poſsit eſſe meritorius, & tunc dicit frater Io.
in d.ti.de matrimonio.q.40. vtrum actus coniugalis &c. poſt
Pe.quod actum meritorium ſufficiunt tria.ſ.ſtatus mentis,for
ma intentionis debitæ,& honeſtas operis . Cum ergo in actu
coniugali qui fit in charitate cauſa prolis,vel reddẽdi debitum,
hæc tria concurrant,actus ille non ſolum fit excuſabilis à ma-
lo,ſed etiam meritorius in bono,& in hoc concordant Alber-
tus,& Aſten. Item dicunt Tho.Pe.Alber.& frater Io.& Aſten.
quod non ſolum,quãdo expreſſe petit debitum vxor, vir tene
tur reddere,ſed etiam quãdo per ſigna apparet eam hoc velle.
Non tamẽ idem iudicium eſt de petitione viri, quia mulieres
magis ſolent verecundari petendo debitum quam viri. Et no.
quod in illo præcepto decalogi non mœchaberis,Exo.20. nõ tan
tum prohibetur adulterium,ſicut ſonat verbũ mœchandi.mę-
chari.n.eſt adulterari:imo ſecundum Auguſt.prohibetur om-
15 nis coitus illicitus. †Omnem autem illicitum coitum determi
nat per.7.differentias.ſ.fornicationem,meretricium,adulteriũ
ſtuprum,ſacrilegium,inceſtum,peccatum ſodomiticũ , poſſet
addi octaua differentia.ſ. libidinoſus coitus coniugalis, quas
proſequitur frater Aſten.ti.de 6.præcepto.

1 *Defendere,qui non poteſt nemo tenetur.*
2 *Defendendus à violentia quilibet eſt de foro pęnitentiali.*
3 *Defendere ab iniuria an quis teneatur de foro iudiciali.*
4 *Iudex à violentia defendere debet.*
5 *Defendere tenetur qui eſt cauſa violentiæ.*
6 *Excommunicatur qui à violentia non defendit.*
7 *Defenſio alterius an neceſſaria de iure ciuili.*

QVantæ. Ad declarationem glo.2. Si quæris
vtrum aliquis tenetur alium à mor
te,vel à corporali ſeu perſonali violentia. ſeu in-
iuria liberare,vel defendere : & niſi fecerit tenea
1 tur,diſtingue. †Aut non poteſt & tunc non tene
tur,vt.ff.de reg.iur.l.culpa caret.vbi dicitur quod culpa caret q
ſcit ſed prohibere non poteſt:ad idem.ff.de re. iu.l. impoſsibi
lium.ĵ.de re.iur.c.nemo.li.6.Aut poteſt prohibere & liberare,
& tunc aut quæris de iure diuino,vel canonico , aut quæris de
2 iure ciuili. Si de iure diuino vel canonico: tũc aut quæris, vtrũ
teneatur & ſit particeps culpæ illius quo ad Deum in foro pœ
nitentiali,& credo quod ſic, vt.23.q.3.non inferendo. &.c.qui
poteſt.&.c.vlt.2.q.7.negligere & ĵ.eo.dilecto.verſic.& quidã
lib.6.vbi Card.dicit in gloſſa optima ratione hoc approbatum
eſt. Et hoc verum ſm Card.eo.ti.c.cum quis gl.fi. etiam ſi non
ſit in poteſtate conſtitutus.& ita intellige quod notat Dynus.
in c.non eſt ſine culpa.ĵ.de reg.iur.li.6. Et maximè quia ſm le
gem diuinam,quis tenetur proximum ſuum diligere ſicut ſe-
ipſum Luc.10.& Matt.19.de pœni.diſti.2.charitas.s.circa me
dium.vnde in Pſal.dicitur Eripite pauperem , & egenum de
manu peccatoris liberate:& Prouer.24. Exue eos qui ducuntur
ad mortem,& qui trahũtur ad interitum liberare ne ceſſes. Ad
Ro.1. Digni ſunt morte non ſolum qui faciunt,ſed etiam , qui
conſentiunt facientibus:vbi dicit gl.conſentire eſt tacere cum
poſsit arguere.& Proue.24.dicitur,qui potuit hominem libe
rare à morte,& non liberauerit,eum occidit. & recitatur.ŝ.de
homici.ſicut dignum.§.illi etiam.quod quidem.ca. loquitur in
foro pœnitentiali ſecũdum Hoſti.ibi,& ita intellige quod no.
Rayn.in ſum.eod.titu.de homicidio.§.vlt.in ſumm.& Hoſti.
in ſum. Vbi Ray. dicit conſulo tibi omnino agere pœnitentiã
etiam ſi non ſit iudex propter iura prædicta etiam propter am
bignum duplicitatis ad cautelam. Et Hoſtien. dicit quod ſanũ
eſt conſilium,vt etiam quilibet priuatus idem faciat, ſi ſine pe
riculo corporis ſui hoc facere poteſt. Idem Goff. Frater etiam
Vorillon.in li.ſuo li.6.circa.3.c.8.§.nec ſolum princeps dicit,
quod etiam quilibet ex debito charitatis tenetur repellere in-
iuriam à proximo ſi poteſt:& hoc probatur auctoritate Am-
3 broſij,& Auguſtini, †Aut vtrum tenetur & ſit particeps pœ-
næ in foro iudiciali,& tunc aut quantum ad pœnam corporalẽ
ſeu aliam à pœna excommunicationis:aut quantum ad pœnã
excommunicationis . Si quantum ad pœnam corporalem ſeu
aliam à pœna excommunicationis , tunc videtur qđ licet non
defendat:non tamẽ tenetur,quia regulariter de homicidio ſeu
alio crimine non tenetur quis,niſi fecerit vel mãdauerit, vel fa
ctum nomine ipſius ratum habuerit. ŝ.de reſtitutio.ſpoli. cum
ad ſedem.§.fi.& quod no.Bern.ibi in gl.patet,quod iſte in quæ
ſtione ſed nonne.ĵ.c.cum quis.li.6. Maximè quia vt quis in at
trocioribus teneatur requiritur dolus, vt patet in adulterio.ff.
ad.l.Iul.de adul.l.pen.& in homici.ff.ad.l.Cor.de Sica.l. in lege
Cornelia & in crimi.falſi.ff.ad.l.Cor.de fal.l.1.C.ad.l. Corn.de
fal.l.nec exemplum . Et quia iniquum videretur quod quilibet
homo honeſtus,& maximè religioſus teneãt ſe periculo expo
nere pro vno vel duobus ribaldis , quorum vnus alterum ver-
berat ar.ŝ.vt lite non cont.c.accedens.1.& hoc voluit Ber.di
cere ibi,ſed hoc ita generaliter graue dicere eſt, quoniã poſſet
4 aliquis periculum incurrere &c. †Fallit primo in illis qui ſunt
in poteſtate iudiciaria eccleſiaſtica . vel ſeculari conſtituti , de
quibus le.& no.23.q.4.c.fortè.&.c.duo iſta nomina.& 23. q.5.
c.qui malos.qui non debent pati illos ad arma procedere quos
poſſunt ſua iuriſdictione compeſcere.ff.de vſufr.l. æquiſsimũ.
Quod ſi patiantur, ſunt in culpa,cum debeant purgare prouin
ciam malis hominibus.ff.de offi.præſi.l.congruit.ŝ.de of.ord.
c.1.Nã & ſuperior pro moleſtia ſubditi agere poteſt , vt plene
no.Inno.ŝ.de ap.dilectis gl.no.epiſcopi. Vnde illa auctoritas ſi
peccauerit in te frater tuus &c.quo ad prælatos eſt præceptũ,
quo ad alios eſt conſilium,prout not.Ioan.Laud.& Archidi.2.
quæſt.1.ſi peccauerit. & ita intellexit Bern.hic in ver. vnde alij
dicunt vſque in fin.& in gl.fi. vbi exponit verbum poſſunt in
te tu.s.qui habent poteſtatem in eos. Et ita ſentit gl.Gui.ſuper
Rayn.in dicto.§.vl.dicens ſic, qui habet publicam poteſtatem
tenetur defendere alios etiam cum armis ſi oporteat,& ſe pro
eis morti exponere,dum tamen ſperet quod per ſe vel p alios
quo poteſt ſecum vocare poſsit eos liberare. De perſonis pri-
uatis credo dicendum,quod ſi credunt aut dubitant quod ſolo
verbo poſsint hominem liberare à morte iniuſta, tenẽtur ver
bo impedire.credo etiam quod eſt facto ſi hoc poſſunt ſine pe
riculo perſonarum ſuarum:alioquin nõ credo quod teneant ſe
exponere corporali periculo in tali caſu,& idem no. frater Ioã.
in ſum.confeſſ.ti.de homicid.q.32. vtrum quilibet &c. Vnde
quod dicunt de habentibus publicam poteſtatem, intelligo tã
in foro pœnitentiali,quã in iudiciali.& quod dicunt de perſo-
5 nis priuatis intelligo in foro pœnitentiali tantum. † Item hoc
fallit ſecundo in illo cuius occaſione fit verberatio,qui tenetur
ſi hoc ſcit,& non prohibet cum poteſt,ar.in eo quod le. & no.
ŝ.de homic.c.Petrus.de teſti.c.conſtitutis.1.§.fi.ſm Innoc.&
6 Hoſt.& Io. An.hic. †Si quantum ad pęnam excommunicatio
nis tunc dicunt Inn.& Hoſt.& Io.An.hic & per hanc decreta
lem,q. ſiue ſit in poteſtate is qui verberat ſiue non,ſiue hoc fa
ciat nomine illius qui hoc prohibere põt,ſiue non, ſ p incidit
in canonẽ is qui prohibere põt & non prohibet,dũmodo do-
loſè hæc dimittat,aliàs nõ tenetur. Nullus.n.in hunc vel aliũ ca
nonem incidit ſine dolo ar.ff.ad.l.Iul.de adul.l.penu.& de ſica.
l.s.& in hoc ſatis cõcor.frater Io.in ſum.confeſ.e.ti.q. in qbus
caſibus & c.verſic.quintus in fine . Et ita intellige quod notant

Goff.Tan.Bern.& Inno.ſuprà eo.ti.mulieres.& Ioan.17.q.4.
omnes eccleſiæ raptores.glo.cooperando & Archid. ibi in gl.
adde de hoc nulla.& Lau.in c.ſi quis ſuadente.vbi de iſta mate
7 ria.†Si quæris de iure ciuili tunc dicit Dynus in dicta.l. culpa.
ff.de regul.iur.videtur teneri quia iure cauetur quod ſi ſeruus
ſciente domino, & prohibere valente occidat,dominus occi-
diſſe videtur:vt.ff.de nox.l.2.in princip. Item qui propoſitum
ſuum non protexit cum poſſet,in cauſa pari facinoris eſt ha-
bendus,vt.ff.de re mili.l.omne delictum.§. qui propoſitū .Sed
contrarium determinat gl.in dicta.l. culpa caret.ſed illa lex eſt
in cōtrario à contrario ſenſu ſumpto: quia ſi culpa caret qui ꝓ.
hibere non poteſt,ergo ſi prohibere poteſt videtur eſſe in cul
pa.Tamē pro illa opinione induci poſſet, quia iure cauetur qđ
ſeruus,qui potuit opem ferre domino & non fecit,capite pu-
nitur.ff.ad ſil.l.1.§.hoc autem.& §.ſeq.cum libero homini,vel
ex cauſa fideicommiſſi liberatio non imputatur ſi opem ferre
potuit & non tulit,vt in dicta.l.prima.circa prin.§. ſed in eo. &
ſic videtur gl.& Dinum tenere ꝙ nō teneatur , quod tamē cre
do fallere etiam de iure ciuili in duobus caſibus ſupradictis.

1 *Monitio non fit in excommunicatione lata per modum ſtatuti.*
2 *Excommunicatur rebellis ſine monitione.*
3 *Monitio excommunicationem præcedat.*
4 *Monitio ſufficit in notorio crimine.*
5 *Monitio non ſufficit in crimine non notorio.*
6 *Monitio trina eſſe debet.*
7 *Excommunicatio quot modis contemnatur.*
8 *Excommunicatio iniuſta quæ dicatur.*
9 *Excommunicatio iuſta quatuor requirit.*
10 *Excommunicationem iniuſtam ferens punitur.*
11 *Excommunicatus celebrans irregularis fit.*
12 *Interdictus in cemiterio non ſepeliendus.*
13 *Excommunicatus per eccleſiam tranſeat.*
14 *Excommunicatus diuinis non interſit.*
15 *Excommunicatus non celebret.*
16 *Excommunicatio iniuſta verbo relaxatur.*
17 *Excommunicatio iuſta verbo non relaxanda.*
18 *Iudex à quo, vocandus coram ſuperiore ſi puniri petatur.*
19 *Pars viſura excommunicationem relaxari vocanda.*
20 *Iudex à quo in appellationis cauſa non vocandus.*
21 *Litigator iuſtus ab expenſis releuatur.*
22 *Litigator habens doctoris opinionem ab expenſis releuatur.*
23 *Excommunicationem reuocans pœnas intereſſe cauſat.*
24 *Excommunicationem reuocans non euitat pœnam de eccleſia ingreſſu interdicto.*

SAcro. Si quæris in quibus criminibus vel de
lictis neceſſaria eſt , & in quibus ſufficit
monitio,& quo ad hoc vt ſuperior habens pote
ſtatem excommunicandi excommunicationem
ferre poſſit & quot modis ſententia excommu
nicationis eſt iniuſta: & qualiter eam proferens
punitur,diſtingue.Aut quæris de primo.ſ.in quibus crimini-
bus vel delictis neceſſaria eſt & tunc†aut ſuperior fert excom
1 municationem in modum ſeu vim ſtatuti, & tunc non eſt ne
ceſſaria monitio,ſicut nec in ſententia auctoritate canonis ſcri
pti,& in iure redacti lata.Vnde eo ipſo quod aliquis in factum
damnum per canonem , vel per ſtatutum incidit, ſententiam
excommunicationis incurrit,vt patet de ſententia iuris.17.q.
4.ſi quis ſuadente,& iſto ti.per totum . & de ſententia ſtatuti
ſuprà eod.à nobis ſuis.& ỉ.& de conſti.vt animarum li.6.& de
hoc no.Hoſt.in ſum.eo.ti §.quis valeat excommunicari.verſ.
non ſubditus.& ſequentibus.& §.qualiter proferatur.ver.ſi au
tem quæras de ſententia canonis & ſequenti, & frater Ioan.in
ſumm.confeſ.eod.titu.quæſtio.66.reſtat videre & Aſten.li.7.
ti.de interdicto & ſuſpenſione artic.8.in prin.hoc ēt notat ex-
preſſe Hoſt.ſ.ne cleri.vel mo.c.ſacerdotibus,& ibi dixi.Aut ſu
perior fert excommunicationem in modum ſeu vim ſenten-
tiæ:& tūc†aut ſuperior procedit vt pars quæ iura ſua defendit
2 mucrone ſpirituali.ỉ.eo.dilecto.li.6.vt quia non admittitur ad
viſitationem,quæ ſibi debetur de iure, ſed viſitandus dicit qđ
ipſum nullo modo recipiet , tunc non eſt neceſſaria monitio,
quinimo rebelles excōmunicare poteſt ſine monitione alia,
vt expreſſe probatur.ſ.de præſcriptionibus cum ex officij.de
cenſibus.c.cum nuper.in fi.& c.vlti.cum ex hoc probetur ip-
ſius cōtumacia manifeſta nam incertis & non certis locus eſt
cōiecturis.ff.de verbor.oblig.l.continuus de re iud.cōtumacia
quod dic vt plene no.Inn.ſ.de cenſibus.c.venerabili in magna
gl.ver.nec obſunt huic opinioni.&c.Hoſt.& Io.An.poſt eum
3 Si procedit vt iudex tunc†aut quæris, vtrū eſt neceſſaria in cri
minibus vel delictis præteritis vel præſentibus: & dic quod
ſic tām notorijs,quam in alijs omnibus,ſm Inno. & Hoſt.&
Io.An.quod tamen intellige vt dixi.ſ.de iureiur.c.ad noſtram
in di.t.Aut in criminibus vel delictis futuris, & tūc in illis nō
eſt neceſſaria monitio,quia tempus monet.5.q.1.quidam.ſ.de
appel.c.præterea.2.& c.reprehenſibilis.& loca.c.ſi.in fi.ſm In
nuc.& Hoſt.& Io.An.hic.Quod intellige vt leg.& no.ỉ.c.Ro
mana.§,caueant.li.6.vbi habes,quod ſuperiores ſententias ex-
communicationum ſiue ſpecialiter ſiue generaliter pro futuris
culpis proferre nō debent,niſi mora vel culpa ſine offenſa præ
ceſſerit,vel alia rationabilis cauſa ſubſit vt ibi.Et eſt ratio quia
ſententia per modum ſententiæ ſuper factis præteritis vel præ
ſentibus bene rimatis tm̄ eſt ferenda,30.q.5.iudicantē.ſed ſta-
tutum ſuper futuris & ſic incertis.ſ.de conſti.cognoſcētes. &
c.ſi.eo.ti.vt animarum li.6.Et hæc eſt ratio inter illud.c.vt ani
marum.& illum.§.caueant.vt no.Card.& Io.And. ibi.& G.de
mon.lau.& Gen.extra de priuile.c.1.ſuper verbo à ſententijs,
per ſtatuta in cle.Et quod dicit Abbas, quod illud quod hic di-
citur,quod nemo præſumat excommunicare monitione non
præmiſſa,verum eſt niſi eſſet tale factū propter quod ipſo fa-
cto quis excommunicationem incurrat:tunc.n.ſine ſolēnitate
admonitionis excommunicari poſſet,vt in d.c.reprehenſibilis
in prin.verſi.niſi fortè.Vel niſi ferret excommunicationē ſub
conditione,vt in d.c.præterea.2.de app.Non credo verum:q2
c.reprehenſibilis.loquitur in denunciatione ſententiæ excom
municationis latæ à canone, non in promulgatione ſententiæ
ferendæ per hominem,ſm Hoſt.ibi &.c.præterea.2.loquitur,
in ſententia excommunicationis lata pro delicto futuro , ſeu
cōtumacia futura vt ibi patet,vnde ſi ferretur ſub conditione
de præſenti vel de præterito,requireretur monitio. Aut quæris
4 de ſecundo.ſ.in quibus ſufficit monitio,& tūc†aut factum eſt
notorium,vel ſententia lata,& tunc ſufficit, nec oportet inqui
ri an cauſa ſubſit cum ſit notoria.2.q.1.manifeſta. &.c.de mani
5 feſta.ſ.de accu.euidētia.†Aut non eſt notorium , nec ſn̄ia lata,
& tunc non ſufficit , ſed oportet cognoſci an cauſa ſubſit vt.2.
q.1.nemo.&.c.nos in quenquam.24.q.3.de illicita . ſm Inn.&
6 Hoſt.†Aut quæris de tertio.ſ.quota monitio ſit neceſſaria , &
etiam ſufficiat:& dic quod regulariter trina,vt in d.c.de illici-
ta.in auth.de vaſ.mili.qui contumax eſt.c.vnico.collatione.10.
ſ.eo.contingit.2.cum ſuis concor.ſecundum Tanc. Goſ. Ber.
Inno.& Hoſt.Hic tamen non incurrit pœnam iſtius.c.ſi ſemel
tm̄ moneat,licet ſit quandoque honeſtum,quod ter faciat,arg.
ſ.vt lit.non conte.tue.4.q.5.c.1.in fi.ſm Inno.& Hoſt. idē.G.
naſo hic:& hoc quia iſta litera dicit competenti admonitione,
non dicit admonitionibus,ſic.ſ.de ap.cum ſpeciali. Idem not.
Archid.12.q.2.indigne.gl.adde qđ de trina monitione &c.vbi
concordat cum præmiſsis:& cum tribus primis gl.Inn.hic. Et
in hoc concor.Hoſt.dicens,quod monitio debet eſſe trina , vt
in dictis.c.vel ex cauſa arbitraria, vt ſi partes ſint paratæ ad ar-
ma,& ad monitionem epiſcopi ſuperuenientis nolunt à pugna
ceſſare.vtiq; ab oī pœna excuſabitur ar.ff.de vſufru.l. æquiſsi-
mum.ſ.de treuga & pa.c.1.Multa & alia exēpla poni poſſunt.
in quibus admonitio vna ſufficit:plerūq;.n. nec tp̄s,nec locus
patitur plenius deliberandi conſilium.ff.de exerci.l.1.de dāno
inſe.l.1.Vnde hic non dixit trina monitione, imo caute poſuit
competenti.q.d.arbitraria.ar.ſ.de trāſ.c.fi.Dic ergo ꝙ vna mo
nitio ſufficit pro oībus ex cā,conſiderata perſonarum & nego
cij qualitate,maximè in notorijs.ſ.de ap.cum ſit romana.ỉ.eo.
cōſtitutionē.li.6.ꝙ dic vt ibi per Card.& G.& Io.An. & licet
ordo de quo le.& no.hic.ỉ.c.cum medicinalis.li.6.nō ſeruetur
Et ſi ſn̄ia iniuſta liget hoīem quantum ad eccleſiam militantē
11.q.3.c.1.& 2.non tamen quantum ad Deum.ſ.eo.ti.à nobis
ỉ.de re iud.cum æterni.li.6.niſi contemnatur , tunc enim liga.
etiam quo ad Deum.11.q.3.§. præmiſsis auctoritatibus. & §.
cum ergo.& §.hic & ſimilibus.24.q.3.notandum.in fi.ſecundū
Ber.& Hoſt.hic.& Goff.in ſum.eod.titu.§. vnum tamen nota
bis &c.de quo p Archi.2.q.1.c.1.gl.1.vbi tenet poſt Lau. quod
tenet quo ad eccleſiam militantem.idem Bern.Hoſt. Card.G.
7 & Io.And.ỉ.eod.Romana.§.1.ſuper verbo iniuſtas.libr.6.†Et
no.ſecundum Hoſtienſ.& Ioan.And.ỉ.eo.dilecto ſuper verbo
contemptis,in nouella.lib.6.quod excommunicationis ſenten
tia contemnitur multis modis.Primò , quando excommuni-
catus accumulat culpam culpæ.Secundò,quando ex certa ſciē
tia intrat eccleſiam,etiam quando non dicitur officiū 25. diſt.
cap.1.circa prin.24.q.3.clericus.niſi cauſa prædicationis , qua
audita exeat ſuprà.eo.reſponſo.Tertiò, quando non intrat ec
cleſiam

cleſiam, ſed ad valuas audit officium quod eſt contra iura. ȝ. de
pœni. & re. quod in te. ꝭ. eo. permittimus. Quartò, quia cómu-
nioni catholicorum quos euitare poteſt ſe ingerit, de cler. exc.
mi. illud. §. illud. Quintò, quando quis nimis dormit in ſenten.
ſic ligatus ſuprà, c. per tuas. & maximè vltra annum. 11. q. 3. rur
ſus. & c. quinque. ȝ. de hæret. excommunicamus. §. ſi verò. ſm
eum. Et no. quod licet ſententia iniuſta liget ex contéptu quo
ad Deum, vt in iuribus alle. non tñ ſententia quæ eſt nulla: quia
iniuſta & ſi non ligat apud Deum, ligat tñ apud eccleſiam: nul-
la verò nun ligat etiam apud eccleſiam & ſi quandoq; de facto
tolleretur, vt leg. & no. ȝ. de teſti. dilecto. de ap. ad præſentiam.
Nec etiam reddit quem irregularem ſi immiſceat ſe diuinis vt
in c. alle. ad præſentiã eo. ti. dilect. in fi. & ꝭ. eo. ſolet. in fi. & c. li
cet. vbi hoc notat G. in gl. no. optimam. & Io. And. in nouella.
8 †Aut quæris de quarto, quot modis ſententia excommunica-
tionis dicitur iniuſta, & dic quod tribus modis ſententia excó
municationis dicitur iniuſta, ſ. ex cauſa, ex animo, & ex ordi-
ne, ſicut de iſtis tribus modis plenè le. & no. 11. q. 3. ca. Epiſco-
pus. §. ſi ergo. & capi. cum ergo. & capitu. ſi epiſcopus. Fortè ex
cauſa dicitur iniuſta, vel quia nulla cauſa prætenditur in ſenten
tia infrà eod. cum medicinalis. lib. 6. vel quia, & ſi prætendatur
vera non eſt, vel quia & ſi vera ſit non eſt vera & rationabilis,
vt hic, & ȝ. de ap. vt debitus. & cap. cum ſpeciali. ff. de auth. tu. l.
nulla differentia. Ex animo verò dicitur iniuſta quãdo & ſi cau
ſa exprimatur vera & rationabilis, ab eo tamen qui excommu
nicat non ad correctionem, non zelo iuſtitiæ, ſed indignatio-
nis, inuidiæ, vel odij ſomite, promulgatur. 11. q. 3. illa propoſi
torum infrà eod. cum medicinalis. Ideo tutum conſilium eſt
quod, ſi quis offenditur nó per ſe ſed per alium qui charitatiuè
moueatur ſententiam promulget. vel ſi per ſe hoc facere vult,
ad minus non faciat hoc dũ mouetur, ſed permittat motũ for
tè colericum aliquantum recedere. Ex ordine autem dicitur
iniuſta hæc ſententia, quando & ſi cauſa vera eſt, & rationabi-
lis prætendatur, & proferens charitatiuè moueatur, & tamen
non præceſſit admonitio competés, vel non fuit facta coram
perſonis idoneis, vt hic ſecundum Hoſ. hic & in ſum. eo. ti. §.
quis ſit eius effectus circa medium. & in hoc concor. Rayn. in
ſum. eo. ti. ver. 34. item pone. & Thom. & Pe. in ſcriptis, & fra
ter Io. in dicta q. reſtat videre. Et nota ſecundum Hoſtien. ſu-
prà de exceſ. prælatorum. c. 1. in fin. & ſecũdum fratrem Io. in
dicta. q. reſtat videre. quod etiam in excommunicationis ſen-
tentia ordo iudiciarius eſt ſeruandus, vt ibi & 2. q. 1. nemo. &
c. Deus omnipotens. & ȝ. de ap. reprehéſibilis. ſed iſte ordo nó
9 requirit libellum, nec lit. conte. †Sed ad hoc vt quis iuſtè excó-
municetur, tantum quatuor requiruntur. Primum, quod cauſa
vera & rationabilis ſubſit. Secundum, quod monitio compe-
tens præcedat. Tertium, quod proferens non ex odij fomite,
ſed charitate correctionis procedat. Quartum, quod profera-
tur in ſcriptis, vt patet in eo quod le. & no. hic, & plenius. ꝭ. e.
cum medicinalis. lib. 6. Et in hoc concor. Hoſt. hic dicés quod
in ordine requiruntur 7. Primum eſt, quod monitio præcedés
competat. Secũdum eſt, quod de ipſa ſi neceſſe fuerit fiat fides
vt hic. Tertiũ eſt, vt in ſcriptis feratur. Quartum, quod cauſã
exprimatur. Quintum, quod ſit rationabilis. Sextum, quod ſit
vera vt hic in §. 1. Septimum eſt, vt exemplum ſcripturæ tra-
datur, vt in d. c. cum medicinalis quæ. 7. explicata ſub quatuor,
præcedentibus implicitè continentur. Sed ſi ordo iſte non ſer
uetur tenet nihilominus ſententia, ſed excommunicans puni-
tur, vt ſequitur, & no. Archidi. 24. q. 3. comperimus gl. fi. Dicit
etiam Io. An. poſt Fran. in c. alle. cum medicinalis. ſuper verbo
conſcribat. in nouella, quod tres ſolénitates præcedunt ſenté-
tiam excómunicationis. ſ. iuſta cauſa, iuſtus motus iudicis, &
monitio vt hic. In ſententia requiruntur duo, quod ſententiã
feratur in ſcriptis, & qđ cauſa inſeratur in ſcriptis, vt ibi. Poſt
ſententiam aliæ duæ, vna quod exemplum ſententiæ detur pe
tenti infra menſem, alia quod relaxetur ſententia ſi abſolutio
10 digne petatur. ȝ. de offi. ord. ad reprimendam. †Aut quæris de
quinto. ſ. qualiter ſententiam iniuſtam proferens puniatur, &
dic quod multipliciter ſecundum Ber. hic in gl. mi. & Inn. hic
in gl. hic etiam punitur. & Arch. 11. q. 3. c. illud. gl. antepe. & ple
nius ſecundum Hoſtien. in dicto. §. quis ſit eius effectus. & fra
trem Ioan. in ſumma. confeſſ. eod. tit. q. 67. quid ſi hæc & c. Pri
mo punitur, quia tenetur excómunicato actione iniuriarum.
11. q. 3. illud. & cap. temerarium. & in hoc concordat Hoſtien.
Card. G. & Ioan. And. in nouella infrà eod. ſtatuimus. lib. 6. Se-
cundo eſt tanquam ſacrilegus puniendus. 24. q. 3. non in perpe
tuum. & hæ duæ pœnæ fortè ſpecialiter locum habent, quãdo
ſententia ex animo eſt iniuſta. Tertiò, quia carere debet com-
munione hominum, & arceri ab ingreſſu eccleſiæ inquantum
ſuperiori viſum fuit æquum. 24. quæſti. 3. de illicita. & hoc for
tè quando iniuſta eſt ex cauſa, ſpecialiter locum habet. Quar-
tò, ſi feratur non ſeruato ordine huius decretalis: interdicitur
ei per méſem vnum ingreſſus eccleſiæ ipſo iure. etiam ſi alias
ſit iuſta ſententia vt hic dicitur, quo elapſo reſtitutus eſt ipſo
iure. arg. 81. diſtinctio. ſi qui ſunt. Et iſte méſis continebit tot
dies quot habet in calendario ille menſis in quo ſententia lata
fuit, quod dic vt no. in ſimili Guil. Gart. Cardin. G. & Ioan. An.
infrà de elect. quam ſit. in prin. ſuper verbo menſem. libr. 6. &
Gen. extra de electio. cap. cauſam quæ. ſuper verbo, infra men
ſem. de conceſ. præben. capi. vnico ſuper verbo infra menſem
in clem. & in extra vagan. Ioan. 22. execrabilis ſuper verbo mẽ
ſem. & Gen. de mon. lau. in extrauagan. ſuſcepti regiminis. ſu-
per verbo eo ipſo. Licet Pe. de Samp. hic dixerit quod habebit
30. dies per capit. de illicita. 24. quæſtio. 3. quæ pœna interdicti
ſecundum Ioann. Andr. hic habet locum niſi ſit epiſcopus, vel
ſuperior infrà eod. quia periculoſum. lib. 6. Quintò, ſi ſenten-
tia iniuſta appareat ad intereſſe condemnatur excommunica-
to, alias nihilominus ſi culpæ qualitas poſtulauerit ſuperioris
arbitrio puniẽdus, vt hic in §. cunque aduerſus. Et ſufficit pro
bari iſtud intereſſe per iuramentum, cum ſurgat ex maleficio
ſecundum Hoſtien. & Ioan. Andr. hic. & Hoſtien. & Cardi. &
Ioan. And. in nouella in dicto. c. cum medicinalis. ſuper verbo
intereſſe. Sextò, hodie non ſolum ab ingreſſu eccleſiæ, ſed etiã
11 à diuinis officijs per méſem vnũ nouerit ſe ſuſpenſum. †ideo-
que ſi interim celebrat irregularitaté incurrit, ſuper qua citra
ſedem apoſtolicam non poterit diſpenſari, vt infrà, eod. cum
medicinalis. Vnde per pœnam huius decr. ſacro. non efficieba
tur interim celebrans irregularis, quia non cótinebatur hic de
diuinis officijs, quicquam, ſed hoc addit illa decre. cum medi-
cinalis. Item addit quod talis ad expenſas condemnetur. Item
& quod idem ordo eadem pœna interdicti, & ſuſpenſionis ſen
tentijs obſeruetur. Ab his autem omnibus excuſat cauſa pro-
babilis proferentem maximè ſi laudabilis opinionis exiſtat, vt
hic. in §. cunq; aduerſus. ſm eos. Et quod dicunt quod per pœ
nam huius decre. non efficiebatur interim celebrans irregula-
ris, verum eſt: hodie vero talis in eccleſia celebrans eſſet irre-
gularis, vt infrà, eo. is cui eſt. lib. 6. quod dic vt ibi. Et quantum
ad iſtas pœnas concordant Cardin. & G. infrà, eod. ſtatuimus.
lib. 6. & ipſe. G. in dicto. c. de illicita. vbi approbat glo. quam po
nit Ber. ſuper verbo per menſem. Et de iſta materia no. Aſten.
libr. 7. tit. de forma excommunicationis. arti. 2.

Super eo. c. Ad euidentiam glo. Innocen. per hoc in-
telligo & c. Si quæris, quæ ſunt interdicta
12 illi cui eſt ingreſſus eccleſiæ interdictus, diſtingue. Aut †quæ-
ris vtrum ſi decedat hoc interdicto durante poſſit in eccleſia
vel cemiterio eccleſiaſtico ſepeliri, & dic quod non ſecundum
Innocent. & Hoſtienſ. hic, quod eſt hodie approbatum infrà,
eodem titul. capitu. is cui. §. 1. libr. 6. Quod intellige ſiue cemi
terium ipſum ſit contiguum eccleſiæ, ſiue non. Nec obſtat
eodem titulo. ſi ciuitas. §. vltim. libr. 6. vbi diſtinguitur vtrum
eccleſia interdicta cemiterium ſit contiguum illi eccleſiæ vel,
non, quia illa diſtinctio habet locum vbi res interdicitur, ſecus
vbi interdictum refertur ad hominem ſecundum Ioann. And.
13 in dicto. capitu. is cui. †Aut vtrum poſſit ſolum per eccleſiam
tranſire: & dic quod ſic, ſecundum Innocen. & Hoſtienſ. & Io.
14 Andrea. †Aut vtrum poſſit in eccleſia orare, ſeu intereſſe diui
nis, vel audire diuina, & dicunt hic Innocent. & Hoſtienſ. &
Ioan. Andre. quod non. Tamen credo quod contrarium facien
do irregularitatem incurrant. cum hoc non reperiam cautum
15 in iure, argu. infrà eod. is qui in eccleſia. lib. 6. †Aut vtrum poſ-
ſit in eccleſia celebrare, vel immiſcere ſe diuinis in ſuo officio
miniſtrando, & dicunt Innocẽ. & Hoſtien. hic quod non: quod
eſt verum in tantum, quod ſi contrarium faciat irregularitaté
incurrit, vt in dicto. capitu. is cui. 1. reſponſo. Aut vtrum poſ-
ſit extra eccleſiam celebrare, aut ſe immiſcere diuinis, & dic
quod ſic, & hoc probatur ex propria verborum ſignificatione
ſecundum Innocen. & Hoſtienſ. hic: & hoc euidenter colligi-
tur. 5. quæſtio. 2. pra ſenti. ibi eccleſiam intrandi, & omnia diui
na officia audiendi. Nam ex eo quod ibi ſpecialiter inhibetur,
denotat intellectum ſumpto arg. à contrario ſenſu audiendi ex-
tra eccleſiam, ſecundum Archi. ibi in glo. cum alicui. vbi ponit
totam iſtam gl. Innocen. & eandem ponit. ꝭ. de of. deleg. quia
pontificiali. ſuper verbo ingreſſus. li. 6. Et in hoc quod dictum
eſt quod poteſt extra eccleſiam immiſcere ſe diuinis concor.
G. & Io. An. in dicto. c. is cui: & de iſta materia vide quod no.
Inno. & Hoſtien. & alij infrà, eo. cum medicinalis. lib. 6.

Super eo.c. §.caueat.Si quæris, vtrum ſententia ex-
communicationis nudo, verbo relaxari
16 poſſit,diſtingue.†Aut,conſtat,quod eſt iniuſtè lata,& tūc nu
do verbo poteſt relaxari vel reuocari,vt hic.& j.eod.§.fi. Nec
requiritur quod ſacerdos ſit is qui abſoluit, quia nec talit ex-
communicatus abſoluitur,ſed tantum ſententia relaxatur,ſi-
ue reuocatur vt hic:& j.eo.cum medicinalis §.1.li.6.ſecūdum
17 Hoſt.hic.†Aut conſtat quod eſt iuſtè lata,vel dubitatur:& tūc
non poteſt relaxari nudo verbo, ſed neceſſaria eſt ſolemnis ab
ſolutio,vt patet.j.eo.§.fi.ibi excommunicatum abſoluat. & j.
eo.ti.ſolet.li.6.ſecundum Hoſt.in ſum.eo.ti.§. & qualiter hæc
abſolutio ſub.§.ſed nunquid nudo verbo.& ſequenti.& ſub.§.
ſi autem ver.ſed quid ſi excommunicator.& idem frater Ioā.
in ſum.conſeſ.eod.ti.q.110.aliàs.20. vtrum aliquis nudo ver-
bo &c.& Aſten.li.7.ti.quō abſolutio fieri debet articulo tertio
q.vtrum ſententia excommunicationis relaxari poſsit.

Super eo.c. §.cunque aduerſus. Ad declarationem gl.
excommunicatore &c.Si quæris,vtrum,
quai do excommunicatus deponit apud ſuperiorem de iniuſta
excommunicatione querelā, excommunicator neceſſario ſit
18 vocādus,diſtingue.†Aut agit ſeu deponit querelam ad hoc vt
excommunicator puniatur,& condemnetur ad intereſſe, vel
aliàs,& tunc eſt neceſſe ipſum vocari.2.q.1.c.nos in quēquam.
ff.de accu.l.abſentem.quia cauſarum merita partium aſſertio-
ne panduntur.C.ſi per vim vel alio modo.l.vlti.ſ.de teſti.in in
19 tegrum tum ex literis.†Aut agit ad reuocandum vel relaxan-
dum excommunicationis ſententiam per eum contra excom
municatum pro alio promulgatā, & tunc non oportet ipſum
vocari, ſed illum pro quo ſententia lata fuit. 2.q.6. hoc etiam
placuit.ſecundum Io.Ber.Inn.Hoſtien.& Ab.hic, quorum di
ſtinctio eſt approbata.j.eo.venerabilibus in prin.li.6.licet Ho
20 ſti.videatur contrarium innuere.j.eo.c.§.verum & malè. † Nā
Iudex non debet vocari de neceſsitate vt defendat ea quę ratio
ne iuriſdictionis fecit,vt in dicto.c.hoc etiam,vt notat Innoc.
ſ.de tranſa.de cætero in gl.2.in prin.& G.in dicto.c. venerabili
bus.ſuper verbo ſpectat.& de hoc vide quod no. Innocē.ſ. de
procur.in noſtra.gl.qualiter recipiuntur iſti teſtes. & de appel.
cum ſpirituali.in gl.hic habes.

Super eo.c. §.verum.Gl.ſed qualiter in fin. dicit Ber.
21 quod eſt hic at.†Quod ſi aliquis habet ꝓ
babilem cauſam litigandi, non punitur in expēſis litis.ff. de le.
2.l.qui ſolidum.§.etiam.idem no.Innocen.Hoſt.hic & Ber.&
Hoſtien.ſuprà de dolo & contum.finem.& Aſten.lib.7.tit.de
forma excommunicandi.art.2.verſi.ſed quomodo probabilis.
22 Plus dicit.P.de Samp.ſ.de ap. vt debitus. †Quod habens pro
ſe vnius doctoris opinionem excuſatur à condemnatione ex-
penſarum,quaſi per hoc habeat probabilem cauſam litigandi,
quæ à talibus excuſat,vt in dicto.§.etiam. Et poteſt eſſe ratio,
quia doctor habet à lege auctoritatem iura ſubtiliter interpre
tandi.C.de profeſſo.qui in vrbe conſtan.l.vnica. libr.10.vt hoc
no.Gen.extra de ele.c.ne Romani gl.3. in cle. vbi videtur hoc
dictum approbare,de iſta materia notatur plenius in d.c.finem
& in remiſsionibus,quas ibi ſcripſi.

Super eo.c.in fine. Si quæris,vtrum ſuperior ex
communicans iniuſtè ſubdi
tum,& excommunicationem poſtea reuocans , pœnat euitat
23 per.c.iſtud latas.diſtingue. † Aut quæris , vtrum euitat pœnas
condemnationis ad intereſſe , & alterius pœnæ arbitrariæ de
24 qua.ſ.eo.§.cunque aduerſus.& dic quod ſic vt hic. †Aut pœnā
de interdicto ingreſſus eccleſiæ, & illam patitur ipſo facto . vt
ſupra eo.§.ſecundum Inn.& Hoſtien. ibi & hic. Et de materia
intereſſe quomodo peti ſeu præſtari debeat,notat plene Inno.
hic in gl.ſi fuerit petitum.& gl.conſtabit autem.Et quomodo
probari debeat,vide per Io.3.q.3.c.induciæ.§.offeratur.glo.fi.
& per Archid.ibi.& per Ber.ſuprà,quod metus cauſa.c.fin.Et
de materia intereſſe vide per Ioan.12.q.2.fraternitas, gl. fi.ple
nius in Spec.ti.de fructibus & intereſſe.§. ſequitur de intereſſe
cum quatuor §.ſequentibus vſque in fi.vbi ponit totam gl.In-
no.hic & per Inno.& Hoſt.ſ.de decimis paſtoralit . & per Ho
ſtien.in ſumm.de ſententia & de re iudicata.§.quit ſit effectus
ver.ſed & quia aliquotiens &c.per totum.Henricus, Bohic.

1 *Priuilegia eccleſia à Deo conceſſa.*
2 *Priuilegia eccleſiæ à Papa conceſſa.*
3 *Priuilegia eccleſia ab imperatore data.*
4 *Priuilegia eccleſiæ refragantes excommunicantur.6.*
5 *ſcriptura damnata,ipſam ſequens damnatur.*

NOuerint. Si quæris, vtrum ſunt excommuni
cati ipſo iure qui faciunt,dictāt, vel
ſcribunt ſtatuta,vel faciunt ſeruari vel ſeruant ſtatu
ta edita contra eccleſiaſticam libertatem, diſtingue.
Aut quæris contra quam libertatem venientes ſunt excōmu-
nicati:aut qui veniētes,& quādo ſunt excommunicati : in pri
mo caſu dic vt dicit Innocen.hic in gl.2.& Hoſtien. & Abbas
poſt eum.Ad cuius euidentiam ſciendum eſt,quod multa ſunt
1 priuilegia eccleſiæ vniuerſali generaliter conceſſa. †Quædam
ſunt adeo. Primum eſt illud,quodcunque ligaueris &c.24.q.1.
quodcunq́ue.Quod quantum ad perſonam papæ extēditur ad
interpretationem omnium dubiorum.ſ.qui filij ſint le.per ve
nerabilem.§.rationibus.Secundū eſt,quod decimæ,primiciæ,
& oblationes ad clericos ſpectāt.16.q.1.reuertimini. &.c. deci
mæ.ſ.de decimis tua & j. Tertium,quod eccleſia ſola res eccle
ſiaſticas adminiſtrare debet.96.di.ſi imperator.ſ.de re. eccleſ.
non ali.cum laicis.& quod de ſpiritualibus ius ſtatuere, & iudi
care poteſt.96.di.cum ad verum.&.c.denique. Alia etiam mul
ta priuilegia à Deo clericis data inuenies in nouo & veteri ,te-
2 ſtamento.†Quædam ſunt conceſſa à Papa,ſicut illud quod qui
in perſonam eccleſiaſticam manus inijcit eſt excommunica-
tus.17.q.4.ſi quis ſuadente. Quod in legatis ad pias cauſas ſuf
ficiūt duo teſtes.ſ.de teſt.relatum.& multa alia inuenies in iu
3 re canonico conceſſa eccleſiæ per papam.†Quædam alia ſunt
conceſſa ab imperatore,vt.C.de ſacroſan.ec.per totū.de epi.&
cle.per totū.l.nemo.& per totū,de his qui ad ec.confu. le. 1.2.
pe.& vlt.& de his,qui in ec.manu.l.2. de Iudæis in Synagoga.
auth.vt ec.ro.&c.col.2.de rebus ec.nō ali.col.2.de ec.ti. per to
tū coll.9.& multa alia . Et in his oībus priuilegijs locum habet
hæc decre.ſm quod in excommunicationem incidunt,qui ve
niunt contra libertatem vel priuilegium Dei vel imperatoris,
ſuper temporalibus, vel papæ ſuper ſpiritualibus data eccleſiæ
vniuerſali,ſiue ſint data locis,ſiue collegijs,& perſonis , ſiue ēt
congregationi fidelium.Sunt & alia priuilegia ſpecialia nō vni
uerſali eccleſiæ,ſed aliqbus ſpecialibus ſiue ſingularibus eccle
ſijs,vel collegijs,vel perſonis conceſſa,ſiue à papa.vt.ſ.de priui
le.per totum,ſiue ab imperatoribus,vel alijs regibus ſeu princi
cipibus mundi conceſſa.Nam & alij reges principes in his quę
ad ipſos ſpectant hmōi priuilegia dare poſſunt,vt le.& no.ſ.de
reſti.in integrum.auditis.de præſcri.auditis.de fide inſtr.inter
dilectos.de decimis dudum.Et qui cōtra illa venerit nō incidit
in canonem iſtum,non.n.dr̄ quis facere contra eccleſiaſticam
libertatem,licet faciat contra huius vel illius eccleſiæ libertatē
ſingulariter,ſm Inn.Hoſt.& Ab.& Io.And.hic quorum gl.ſ.
hic approbat.G.j.de iniur.c.1.ſuper verbo eccleſiaſticæ.lib.
6.& G.de mon.lau.extra de reſt.in integrū.c.vnico gl.2.in cle.
4 †Si quæris de ſecundo.ſ. qui venientes contra libertatem ſeu
priuilegium vniuerſalis eccleſiæ ſunt excommunicati, tūc aut
quæris de ſtatuentibus vel ſtatuta hmōi dictantibus vel ſcribē
tibus,aut fieri conſentientibus,aut ſeruari facientibus,aut quę-
ris de alijs.Si de quinq; primis,tūc aut quæris de ſtatutis editis
ante iſtam decre.ſeu ante publicationem,aut infra duos men-
ſes à tempore publicationis eiuſdem,aut poſt. Si ante tūc ſunt
excōicati,niſi ea de capitularibus ſuis ſeu libris infra duos mē
ſes poſt publicationem huiuſmodi decret.ſuæ ſententiæ conti
nuē computandos,quantum in eis eſt fecerint amoueri hic in
ver.necnon. Nec obſtat extra de vſur.capi. vnico in cle.vbi dan
tur tres menſes,quia hic ſtatutum erat contra libertatem eccle
ſiæ,ſed ibi non licet aliàs iniquum ſm Io.And.ibi ſuper verbo
tres menſes.Et ſic iſti duo menſes currunt à tempore publica
tionis,quibus elapſis,omnes cœpit ligare in aut. vt factæ nota.
conſti.circa prin.col.6.ſimile.ſ.ne cle.vel mo.nō magno . &.c.
ſuper ſpecu.& ſecundum hoc omnes ligat,cum diu eſt qđ fue
rit publicata ſecundum Ber.& Hoſt. Alij exponūt poſt huiuſ-
modi publicationem.i.poſtquam in ſingulis locis fuerit publi
cata,& hoc benignius eſt ſecundum Hoſt.ſed primum verius
ſm Io.An.hic & patet in his quæ ipſe notat ſuper data li .6. Si
poſt,tūc ſunt ſtatim excōicati ipſo iure vt hic , & in ver.item
excōicamus nec excuſationē habere poſſunt à toto,licet à tāto
qn̄q; excuſantur,vt patet in eo q. le.& no.ſ.q metus cauſa fa-
cris.ſecundum Hoſt.& Io.An.Si quæris de alijs tunc, aut de il
lis qui ſm talia ſtatuta præſumpſerint iudicare, vel in publi-
cā formā ſcribere iudicata,& tales ſtatim ſunt excōmunicati,
5 vt hic in fi.†& ſic dānata ſcriptura damnatur, & ipſam ſequēs,
ſicut & ecōuerſo,damnato auctore damnatur & ſcriptura:vt le
gitur & notatur.ſ.de hæreticis fraternitatis ſecūdum Hoſtien
6 ſem.†Aut de officialibus vel conſiliarijs,& illi non ligantur ni
ſi ſcientes eas eſſe contra eccleſiaſticam libertatē conſenſerint
delicto,

de icto, vt quis ea ſeruauerint vel dederint cōſilium ꝙ ſeruen
tur, vel negligentes fuerint ea de ſuis capitulis delere, vel offi
cium dimittere quàm cito de eis certificari ſciũt & cognoſcũt
eſſe contra libertatem eccleſiæ conceſſa, cũ aliquo modico in
teruallo, ꝙ boni viri arbitrio relinquitur. ff. de ſolutionibus. l.
ſtatum. rem ratam haberi. l. quod. n. ꝰ. de donationibus apoſtoli-
cæ. Si autem ignorarent ſtatutum eſſe contra libertatem eccle
ſiæ, non inciderent in excommunicationem, quę nõ cadit niſi
in contumacem. 11. quæſtione. 3. nemo epiſcoporum. & c. cer
tum ſecundum Innocentium, & Hoſtienſem, & Ioannem, An
dræam hic, & in hoc videtur concordare Ber. ȷ̃. eo. grauem. in
gl. ar. contra. & ꝰ. de immunitate eccleſiæ. aduerſus gl. vlti. Per
quam gl. no. Ioannes, Andræas poſt Ber. ꝰ. de priuilegijs c. 1 gl.
vlti. in nouella. lib. 6. ꝙ excommunicatio prælati etiam ſub no
mine dignitatis ſolius proprio nomine nõ expreſſo, ex ꝓpria
tamen culpa in eum lata, non ligat ſucceſſorem, niſi illam cul-
pam faciat propriam. Aut de alijs à perſonis hic contentis, &
illi licet ſeruent non ſunt excommunicati ſecundum Inno. in
gl. 1. Idem in hoc Ioannes Andr. extra de vſuris. c. vnico. ſuper
verbo obſeruare. in clemen.

1 *Prior hoſpitalis magiſtrum abſoluit.*
2 *Prior hoſpitalis inferioris non abſoluit ab excommunicatione.*
3 *Ratio vbi eſt eadem, idem quoque ius eſſe debet.*

CAnonica. De materia huius. c. vide quod di
xi. ꝰ. eo. à nobis. 2. diſ. & in c. illorũ
1 diſt. 3 §. Item Spec. ti. de ſententia. §. vt autem. ver.
quid ſi magiſter. videtur dicere ſm Vin. ꝙ prior ho
ſpitalis poteſt abſoluere etiam magiſtrum maiorẽ, qui eſt ma-
ior prælatus ordinis, & laicus, licet prior ſibi ſubſit. ꝑ iſtud. c.
in quo ſcribit magiſtro & alij in hoc cõcor. Io. An. hic. Nec ſe
quitur ſi poteſt abſoluere ergo ligare: quia iſtud eſt volũtariæ,
illud vero contentioſæ iuriſdictionis, quod patet etiam in lega
to de latere, qui abſoluit non ſubditos. ꝰ. de officio leg. c. penu.
Item canon ligat de abſolutione ſic diſponens. item reſtringẽ
da ſunt odia, & ampliandi fauores, de reg. iur. odia. li. 6. ſm Io.
An. Item dicit Hoſt. hic, ꝙ iſtud. c. loquitur de priore cõuẽtus
hoſpitale Hieroſolimitani, & tranſmarini. ſ. ꝙ magiſter & fra-
tres poſſunt abſolui per eum, & q̃tum ad hoc, hæc decre. conti
2 net gratiam ſpecialem. † Nec poſſunt hoc etiam priores eiuſ-
dem ordinis aliorum locorum, alioquin non dixiſſet per prio-
rẽ veſtrũ, ſed per priores veſtros. Quid ergo fiet in alijs locis
in religioſis ſimilibus? Reſpondet ꝙ ſi non habẽt aliud priuile
gium ſpeciale ad diocœſanum cuiuſlibet loci recurrẽdum eſt
in hoc caſu, quod dic vt no. ꝰ. eo. de monialibus & c. cum illorũ
§. ſi verò clauſtralis. vbi Bern. in gl. multa. n. dicit. Quod idẽ eſt
de templarijs, quod de hoſpitalarijs: ſed Hoſt. ibi contra, niſi il
3 lud ſimile habeant priuilegiũ. † Licet. n. vbi eſt eadem ratio ſit
idem ius: illud tamen verum cũ agitur de extenſione iuris cõ-
munis, ſecus ſi de prorogatione priuilegij. idem Io. Andr. hic.

Super eo. c. Ad euidentiam gl. 2. Si quæris, vtrum iu
ramentum ſit de ſubſtantia abſolutionis,
vide quod dixi ſuprà eodem, cum deſideres. diſtin. 3.

1 *Abſolutio ab hominis excommunicatione an iuramentum requirat.*
2 *Abſolutio ab excommunicatione iuris an iuramẽtum requirat.*
3 *Excommunicati participatio inhibetur.*

VEnerabili. Cum gl. vlti. Bern. hic concordat
Hoſt. hic & Archi. 2. q. 1. nomen
presbyteri. ſuper verbo ſuſpendi. dicens, ꝙ pro abſo
lutione ſuſpẽſionis iuratur ſicut pro abſolutione ex
1 cõmunicationis vt hic, circa hoc tñ diſtingue. † Aut eſt ſuſpen
ſus vel interdictus ab homine: vel à iure. Si ab homine tũc, aut
iuſtè & culpa ſua, & tunc abſoluitur & cum iuramẽto vt hic.
Aut iniuſtè vel non culpa ſua, & hoc certum eſt, & tunc nec iu
ramẽtũ nec abſolutio ẽ neceſſaria, ſed ſimpliciter reuocaretur
ſnĩa, vel denunciaretur non tenere, cum non ſit ligatus apud
Deũ. Aut dubitatur an culpa ſua ceciderit in interdictũ vel ſu-
ſpenſionem, & tunc eſt neceſſarium iuramentum, vt hic. ꝰ. e.
ſacro. §. 1. ver. ad quem. & ver. alioquin. & §. ſi. ver. & tunc. ſm
Inn. hic in gl. ſua. hic & Hoſt. & Io. An. & idem innuit Ber. in gl.
2 ſua. 1. & 2. † Si eſt ſuſpenſus vel interdictus à iure, vt Symonia
cus vel notorius fornicator, tunc licet alia neceſſaria ſit diſpen
ſatio in fornicatore, vt. ꝰ. de cohabi. cle. & mulie. ca. ſicut. & in
Symoniaco manus impoſitio, & diſpenſatio neceſſaria eſt. 1. q.
1. ſtatuimus non tamen nedum iuramẽtum: ſed nec abſolutio
aliqua eſt neceſſaria ſm Inno. hic idem no. Archi. 50 diſt. ſacer

dotes. gl. pen. contrarium tamen dicit Inn. in prædicta decre. ſi
cut. vbi vide in gl. per hoc circa medium. Sed ceſſabit contra-
rium ſi intelligatur vt ibi diſtinxi. ſm Io. An. hic. Et no. ſm In
no. in gl. ſua 2. aliàs. 3. ꝙ iſta relaxatio ſuſpenſionis de qua hic
loquitur, fit, vt poſsit communicare ſacramentis, & intereſſe
3 negocijs eccleſiæ, non propter hoc ꝙ non poſsit agere. † Non
enim in hoc ſimilis eſt excõmunicato, de quo ſpecialiter pro-
hibitum eſt propter periculum participationis. ꝰ. de exceptio
nibus. exceptionem. & ꝰ. eodem tit. capi. pia. libr. 6. & vide qđ
dixi ſupra de exceſsibus prælato. c. primo.

1 *Domino excommunicato ſubditi fidelitatem non præſtant.*
2 *Eccleſiaſtica libertati contrauenieus excommunicatur.*
3 *Vniuerſitas non excommunicatur.*

GRauem. Vide quod dixi. ꝰ. eo. nouerit. & dicit
Ho. hic ꝙ illud ſtatutũ de quo hic ibi,
ꝙ ſi quis clericus vel laicus & c. quo ad vtrũq; iniuſtũ
1 fuit ſi erat præciſum, quod & infra innuitur. † Nã ſm
conſuetudinem curiæ exceptis feudalibus, clericus contra lai
cum conſueuit impetrare indiſtinctè: ſed & laicus contra laicũ
in negotijs eccleſiaſticis, quod dic vt legitur & no. ꝰ. de arbi. in
nouit. de iudicijs, cæterũ. & . c. nouit. de foro comp. ſi clericus
& c. ex tranſmiſſa. & c. cum ſit generale. & c. licet. & . c. ex teno
re. Et ideo etiam dicit, ꝙ hoc fuit in derogationem ſedis apo-
ſtolicæ attentatum, ſi tñ feciſſent ſtatutum, ꝙ laicus non impe
traret contra laicum niſi in conceſsis caſibus tale ſtatutum non
poſſet reprehẽdi. Item dicit qđ ſtatuta de quibus hic loquitur
tria continent. Primum eſt, qđ ſi clericus cõtra laicum. Secun
dum eſt, quod ſi laicus contra laicum impetrauerit, puniatur.
Tertium eſt, quod clerici ſuis ſumptibus caſtrum ripæ fractæ
2 faciant cuſtodiri. † Primum, & tertium ſunt contra libertatem
eccleſiaſticam, & ideo quãtum ad illa duo excõmunicati ſunt
ſtatutarij, & conſiliarij ipſo iure ſuprà, eo. nouerint. Secũdum
verò non eſt cõtra libertatem eccleſiaſticam, eſt tamen contra
ius canonicum, & in derogationem cõſuetudinis apoſto. ſe. &
quantum ad hoc ſm non ſunt tales excommunicati, ſed excõ
municandi ſm Hoſt. Tu dicas hodie ſecus, vt patet de immu.
eccle. quoniam. lib. 6. ſatis enim eſt ꝙ de conſuetudine ſpecte
tur ad forum eccleſiaſticum vt ſit locus huic pœnæ, vt ibi ſm
Io. An. quod tamen dictum eſt de conſiliarijs: intellige vt dixi
in dicto cap. nouerint. Item no. ſecundum Hoſtienſem hic, &
Ioan. Andr. quod iſti ciues debent cauere, quòd ſimilia de cæte
ro non acceptabunt, per iuramentum, & idoneam, fideiuſſo-
riam, vel pignoratitiam cautionem, certa etiam pœna appoſita
arg. ſuprà, de præſump. literas. §. ſi. Et eſt hoc valde notandum.
licet enim ab initio ſuper hoc cauere non tenerentur: tamẽ ex
quo ſemel contra hoc deliquerunt, cogendi ſunt vt caueãt: quia
timendum eſt ne in poſterum ſimilia agant, argum. in eo quod
legitur & no. ꝰ. de præſump. mandata. & c. ſcribam. & ca. illud
in ſi. Et ideo exigenda eſt cautio in futurum. argum. ff. ſi ſerui
tus vendi. l. harum. & Legi. 1. q. 7. quotiẽs. de conſe. diſt. 2. Ego
3 Berengarius. ꝰ. eo. ex tenore. in ſi. ȷ̃. tit. 1. ex parte. 1. † Et de gl. 1.
Inno. hic, vbi dicit quòd vniuerſitas excommunicari non põt,
vide. ȷ̃. eo. Romana. §. in vniuerſitatem. lib. 6. & in hoc quod di
cit in verſic. ſententia autem. & in verſi. item dicunt quidam.
concordat Speculator titu. de ſententiæ executione. §. ſequitur
videre. verſi. quid ſi vniuerſitas. & ar. ff. quòd cuiuſque vniuer
ſita. l. 1. §. quibus. & vide quod dixi, ꝰ. de ſymonijs. dilectus. 2.
diſt. vltima. Item dicit Goff. hic in fine. c. & Io. An. poſt eum, ꝙ
licet iſti de quibus loquitur hic abſoluantur ab excommunica
tione, non tamen recuperãt feuda quibus ſunt priuati. Nec ob
ſtat. 16. q. 1. nos ſanctorum. & . c. iuratos. quæ loquuntur cũ do-
minus perdit vaſallos ex conſequentia excõmunicationis. hic
cum principaliter & directo priuatur feudo propter delictum.
Henricus Bohic.

1 *Maleficia propoſito diſtinguuntur.*
2 *Delinquens an vltra propoſitum teneatur. 4. 6. 8.*
3 *Vbi vnum propter alterum, vtrobique vnum.*
5 *Adulterium eſt coniugalis thori violatio.*
7 *Maleficium non excuſat bona fides facientis.*
9 *Acta non tranſcendunt perſonas litigantes.*
10 *Excommunicatus an frequentandus.*
11 *Excommunicatus non ſalutandus.*
12 *Eleemoſina ab excommunicato recipienda*
13 *Decima ab excommunicato recipienda.*
14 *Oblationes ab excommunicato non recipienda.*
15 *Mortuaria ab excommunicato non recipienda.*

16 *Excommunicatus non teſtatur.*
17 *Eleemoſina an de illicitè quæſitis facienda.*
18 *Clericum percutere quandoque licet.*
19 *Clericum corrigere, qui poſſint.*
20 *Ordo ſacer liberat filium à patris poteſtate.*

1 CVm voluntate. †Hic habes quod vo
luntate,& propoſito
maleficia diſtinguūtur,& ſic videtur q maleficia
voluntatem & propoſitum non tranſcēdūt, & q
in delictis, quis vltra propoſitū non tenetur.& cō
cōcordat.ff.de furtis.l.verum. & l. qui iniuriæ. C.
ad.l.Iuli.de adul.l.eum qui duas.ad.l.Corn.de Sica.l.1.Vnde ani
mus punitur & non opus.50.diſt.c.qui ſaccum.§.econtra ani-
mum.& duobus.c.ſeq.34.q.2.cap.ſi virgo.&.c. infectum. Sed
contra ff.de furtis,l.vulga.§.ſi quis es,& le.qui ſaccum.50. diſt.
qui ſaccum.C.ad.l.Iul.de vi publi.vel priua.l.qm multa facino
2 ra.j.de homicidio.c.is qui mandat.lib.6.Gratia huius. †Si quæ
ris vtrum in delictis aliquis vltra propoſitum teneatur, diſtin
gue:aut non habuit propoſitum in aliquo delinquēdi, & tunc
regulariter non tenetur, vt hic & in d.l.eum qui duas. & in dic.
l.1.& d.§.econtra animum.& de duobus.c.ſeq. quod tn̄ dic ple
nius vt dixi.s.de bigamis.c.nuper.Aut habuit animū in aliquo
delinquendi, ita q ſcienter delinquit, & incidit in maius deli-
ctum pp conſcientiam ſuam, & tunc, aut quantum ad eccleſiā
triumphantem ſeu in foro pœnitētiali, & tunc dic vt ibi dixi,
& j.ſequitur.Aut quantum ad eccleſiam militantem ſeu in fo
ro iudiciali,& tunc aut delinquens incidit in eandem ſpeciem
delicti, aut in aliam.Si incidit in eandem ſpeciem delicti, tunc
aut circa plures res,& tunc non tenetur vltra propoſitum de-
linquendi,& ideo dicit lex q ſi quis furtipuit furto duos ſaccu
los, vnum decem, alterum viginti, quorum alterum ſuum puta
bat, alterum ſciebat alienum: illius tn̄ quem ſciebat alienū fur
tum fecit. Idem ſi duo pocula ſurripuit, quorum alterum ſuū
putabat, alterum ſciebat alienum.ff.de furtis.l.vulgaris.§. idem
Iulianus.alias incipit ſed & ſi quis. Aut circa eandem rē & tūc
aut plus delinquit reſpectu plurium perſonarum, & tunc non
tenetur vltra propoſitum.ff. de iniurijs.l. eum qui noctem.§.
at cum aliquis.vbi habes, q faciens iniuriam filiof. credens eū
patremfa.non tenetur patri actio.iniuriarum. Item faciens in
iuriam mulieri coniugatæ, credens eam viduam non tenetur
marito actio.iniuriarum. Et idē faciat quod no.Inn.s.eo. ſi ve-
rò æqualis. Aut plus delinquit reſpectu ipſius rei, & tunc teno
tur prout eſt delictum cōmiſſum, non prout fuit animus delin
quendi, vt d.§.ſi quis æs.vbi habes, q ſi quis æs ſurripuit, dum
aurum ſe ſurripere putat, vel ecōtra: aut putat minus eſſe cum
plus eſſet, quod eius quod ſurripuit furtum cōmittit: & in di-
cta.l.qui ſaccum.vbi habes q qui ſaccum habentem pecuniam
ſurripuit, furti etiam ſacci nomine tenetur, q̈uis non habuerit
animum ſaccū ſurripiendæ, & q̈uis ſint diuerſæ res, ſaccus & pe
cunia, tn̄ quia ſaccus eſt ibi propter pecuniam, & acceſſorium
3 pecuniæ eadem res reputantur. †Quia vbi vnum pp alterum
vtrobiq; tm̄ vnum.j.de præben.quia ſæpe.lib.6.&.c. ſi iuxta in
clem.de ſent.ex c.c.qm ſi. 6. Et de acceſſorio idem iudiciū eſt
habendum, & quod de principali.j.de reg.iur.c.acceſſorium.li.
6.& ad hoc facit quod dixi in d.c.nuper.ad fi.ver.ſi habebat ani
4 mum delinquendi &c.†Si incidit in aliam ſpeciē delicti in quā
incidere non propoſuit, tunc aut delictum, quod ex animo cō
mittitur non ordinatur ad illud delictum quod committitur ſi
ne animo, & tunc nō tenetur vt in dicta.l.verū.& l. qui iniuriæ.
ff.de furtis . Aut ordinatur ad illud delictū, quod committitur
ſine animo, & tunc tenetur etiam de illo. ita loquitur dicta lex
qm multa facinora. Nam delictum violētiæ eſt ordinatum ad
delictum homicidij, & ad talia multa facinora vt ibi, ita etiam
loquitur dictum cap.is qui mandat. quia delictum verberatio
nis eſt ordinatum ad homicidium ſeu mutilationem, vt ibi, &
in his ſatis concor.Pet.de bella pertica.& Cynus in dicta.l.quo
niam multa. Et nota q per iſtud.c.in prin. dicit Archi. 17.q.4.
quiſquis.ſuper verbo non ſacro.q ſi auſero Iudæo calicem aio
lucrandi, ſacrilegium committo, ſecus ſi vt eccleſiæ reſtituam:
ar.ff.de his quæ in fraudem credit.l.ait prætor.§. ſi debitorem.
nam voluntas & propoſitum &c.vt hic & idem dicūt Lauren
tius, & Hugo, & Ioannes de ſan. ibi . Hæc iura faciunt ad quæ-
ſtionem Pilei, q̄ ponit Io.An.j.de reg.iur.c. cum quis in ius. in
nouella.li.6. qua quærebat, ſi titius qui raptus amore virginis,
vel ſolutæ à lena quæ maritum habebat deceptus fuit: quia ſeip
ſam ſubmiſit illius loco, per maritū illius lenæ de adulterio ac-
cuſetur, an ſit vt adulter puniēdus, iſte caſus accidit Ouidio vt
ipſe pulchre refert de vetula Pileus dixit & Io. An. poſt eum ti
tium cum in adulterium non peccauerit, ab accuſatione adulte
rij abſoluendus, per.l.eum qui duas.in fi.C.de adulterijs . dice-
bat tamen eum puniendum ac ſi viduam vel virginem cogno
uiſſet, per.l.eum qui.§.at cum aliquis.ff.de iniurijs . Et vide qd
no.C.de repu.l.vxor.per quam gl.ibi arguit ad primum dictū,
ſ.q non ſit puniendus vt adulter.hoc etiam no.gl.in c. alleg.in
lectum.34.q.2.& in c.illud.15.q.1.Item faciunt ad quæſtionē
fratris Huberti quam etiam ponit Io.An.ibi qua quærebat an
clericus cognoſcens mulierem ſolutā, quæ ab ipſo & ab oībus
cōiter habebatur pro maritata, vel econuerſo maritatam, quæ
modo prædicto habebatur pro ſoluta, veritate detecta ſit pu
niendus vt adulter pœna iuris communis: vel ſynodalis ſtatu-
ti, quo cauetur adulterantem cum alterius vxore beneficio ſo
re priuandum. Et poſt multa argumenta pro & contra ſoluūt,
q quantum ad forum pœnitentialem vel æternū iudicem, pri
mo caſu iudicatur adulter, quia adulterari intendebat, ad hoc de
pœnis.diſt. 1.nūquid.&.c.ſi propterea. vbi de hoc. 14.q.5.ſi q̄d
inueniſti, & omnia quæ ſupra ponderant intentionem delin-
quentis. Secundò caſu ſi cum ignorantia concurrebat intentio
abſtinendi, ſi ſciret illam coniugatam: tunc fornicator non cen
ſetur adulter, & ſic intelligitur gl.illius c.illud ſi vero concurre
bat intentio contraria, tunc iudicatur adulter, facit. 32. q.2. ſi
5 origo.†Si quæris de pœna iudiciali: ſumendo ſtrictè adulteriū
pro violatione coniugalis thori, videtur aliquibus iſtum neu-
tro caſu adulterum, cum ſibi primo caſu ſuffragaretur veritas,
in ſecūdo opinio, quorum alterum excuſat vel attenuat in deli
ctis, altero reiecto quod delictū aggrauat, quaſi requiruntur ad
pœnam illa duo coniunctim vt in prædicta.l.vulgaris.§.ſi quis
es.& facit quod notat 14.q.5.ſi qd, & hæc opinio eſt benigna
ſm Ioannem, Andræam ad quod facit quod dixi in c.allega.nu
per. Sed ipſi fratri Huberto placuit, cū canones acriter proſe
quantur hoc crimen, q primo caſu puniendus ſit pœna iuris
communis vt adulter, cum ibi fuerit culpa in opere, dolus in
intentione, & communis opinio in qualitate , quæ tria merito
præferuntur veritati poſt modum detectæ, vt in c.nuper. cum
6 ſimilibus.†Vbi vero pœna ſtatuti eſſet grauior, non punietur
illa ſi veritas apparet ante ſnīam , quia ex ſua natura reſtringi-
bili requiritur q ſit vxor cuius ſtricto nomine nō intelligitur
putatiua. Si tn̄ poſt rem iudicatam, & non prius veritas appare
ret, nō reuocabitur ſnīa, de re iud.inter monaſterium . vt patet
ex no.s.de donationibus inter virum & vxorem plerunq; Nō
ob.decre.ſignificantibus.de purg.vulg.quia ibi fuit lata ſenten
tia per probationes reprobatas à iure, ſic.C.de tranſ.ſi ex falſis.
In ſecundo caſu quia ſicut ſtatutum non excedit ſuum caſum,
ita nec illum præterit, & verum ſit iſtum vxorem alterius co
gnouiſſe, & licet non in ea ſpecie, fuit tn̄ doloſus in genere , vt
ipſum fuiſſe adulterum. Hoc tn̄ ipſe verū putat, ſi in habitu ma
trimoniali mulierem repertam non aduertens nec curans, qua
lis eſſet cognouit libidinis explendæ cauſa, tunc enim ex hac in
tentione communi iudicabitur delictum ſecundum rei verita
tem, & mulieris qualitatem. facit. 56.diſt.dominus in hiſtoria
de Iuda & Thamar. Si autem mulierem notam habēs ſciebat
eam reputari ſolutam, & talem eam eſſe credebat , nō diceret
adulter, cum ad illud non ſufficiat culpa , ſed requiratur dolus,
maximè ſi in habitu meretricio erat, ſic loquit.l. ea quæ. C. de
adulterijs. & decre.ſi verò.2.&.c.in audientia.s.e. Prædicta au
tem intellexit, q clericus ad illicitum coitum intendebat, ſi.n.
ad licitum, qa cum illa cōtraxerat & id poterat, quia erat in mi
noribus, tantum neutro caſu dicetur adulter . Primò non quia
propriam vxorem cognouit, licet ex falſa credulitate peccauit
& ſic loquitur.s.de eo qui duxit in matri.c.1.& ca.veniens. 34.
quæſtio.1.cum per bellicam.& cap ſi virgo.& hoc caſu loquun
tur leges.C.de repudijs.l.vxor.ff.de adulterijs.l.penu. Excuſa-
tur enim qui ſine culpa facit rem illicitam propter ignorantiā
facti, & ſic loquitur.le.genero.ff.de his qui no. infam. per hæc
ſic diſtincta ſint quæ videbantur contraria concordata . Item
hæc decreta.in principio facit ad quæſtionem quam Ricardus
de malumbra diſputauit paduæ, quā ponit Ioannes, Andræas,
j.de regulis iuris.capi.ratihabitionem.in nouella.libr.6.quæ talis
eſt. Contra duos, ſcilicet Archidiaco.& Ioan.ſimul inquireba
tur contra.a.q occiderat.b.contra Ioannem, q mandauerat, &
contra vtrunq; fuerat probatū, ſed ille.a.probauit ſe die male-
ficij fuiſſe in loco remoto, vel & illud fecit ad ſui defenſione,
Ioannes nil probauit, quærebat an ex actis abſoluēdus eſſet il
le Io. Pro Ioan.inducunt.6.rationes. & totidem contra ipſum
tandem abſoluēdo ipſe Richardus tenet q pbatio.a. q ad ſui
7 defenſionem occidit non releuat Io. †nam bona fides facien-
tis non

tis non excuſat maliſiam mandatori, & per hoc.l.ff.de iuriſdi.
omni iudi.l.ſi quis id.§.ſi alius.vbi de hoc no.ff.de eo per quē
fac.eſt.l.1.nam voluntas & propoſitū &c.vt hic. Cū vero pro
bauit ſe fuiſſe abſentē, ſi iudex teſtes illos ꝓ veritate vtriuſq;
inquiſitionis cōiter contra vtrunq; formare recepit quod po
tuit, quia latiſsimum eſt eius officium.ff.de iuriſd.omni.iud.l.
1.C.de eden.l.is apud quem.tūc per quas probationes. à abſol
uitur, abſoluetur & Io.ff.de quæſtionibus.l.1.§.fin. facit.ff. de
8 offi.præſi.l.illicitas.§.veritas.ibi, ex fide &c. †Si aūt ad ſpecialē
defenſionem.a.tantū recepti ſunt teſtes:tunc Io. nō proderūt,
quia diuerſitas cauſarum, & perſonarum facit rem eſſe diuer-
ſam.ff.de excep.rei iud.l.cum quæritur.& l.cum de hoc. & l.ſi
cum vno.ergo defenſio vnius alterum nō releuat. Hinc eſt ꝙ
faciens furtum ad mandatum alterius, ſi deprehenditur, tenet
furti manifeſti, mandans non.ff.de fur.l.is qui opem . Econtra
delinquit mandans, & non mandatarius.ff. de eo per quem fa-
ctum eſt.l.1.in prin.C.de furtis.l.ſi quis ſeruo.Hoc aūt iō quia
cauſæ ſunt diuerſæ, ex quibus mandans, & mandatarius obligā
tur, ergo concluditur, vt.š.C. res inter alios acta per totum.š.
de re iudicata quamuis.nam ſeparatorum non eſt eadem ratio
C.de dona.inter vi.& vxo.l.ſi maritus.Hoc ſaluo ꝙ lucidiores
probationes contra ipſum requiruntur de mandato ꝑ ꝑ præ-
ſumptionem prouenientem ex abſolutione, a.facit.š. de præ-
ſumptio quia veriſimile.ĵ.de hæreticis.c.filij.li.6 & facit quod
no.C.de falſis.l.1.de fide inſtru.l.2.Ex titulo autem ſuper de-
fenſione formato ſciri poterit, an defenſio contingat illum Io.
quia ſi generalis fuit titulus, erunt etiam generalia quæ ſequun
tur.ff.de iure & facti ignorantia.l.penu.§.fi. Idem ſi aliàs hoc
ex actis præcedentibus vel ſequentibus cōſtare poteſt .ff. de te
ſtamentis.l.hæredes.§.ſi quid.de leg.1.l.ſi ſeruus plurium.§.fi.
C.de teſtam.l.non codicillum.& quod no.de epi.audien.l. epi-
ſcopalem. Dicit autem ꝙ ſi per modum accuſationis negociū
proceſsiſſet non haberet locum prædicta diſtinctio, verū com
9 muniter &c.†Cum acta habita inter accuſatorem, & accuſatū
quantumcunque generalia non tranſcendent perſonas ipſorū.
ff.de publi.iudici.l.inter accuſatorem.& de arbi.ſi cum dies.§.
plenum.hæc Ioan.And.à verſi.hæc iuta.citra.

Super eo.c. Si quæris , vtrū aliquis poſsit participare
cum excommunicato in his quæ perti-
10 nent ad abſolutionem, & ſalutē animæ, diſtingue. †Aut in his
quæ pertinent ad abſolutionem & ſalutem ipſius excommuni
cati.aut in his, quæ pertinent ad abſolutionem , & ſalutem pro
priam participantis.in primo caſu refert:Aut quęris, vtrū poſ-
ſit cū eo participare in locutione, aut aliàs.ſi in locutione , tūc
Aut prædicando ſibi vel inducendo ipſum vt ad eccleſiā reuer
tatur, & dic ꝙ ſic vt hic, & š.eo.reſponſ.11.q.3. cum excōmu
nicato.licet etiā incidēter interponat aliqua verba quæ neq; ad
abſolutionē, neq; ad ſalutem faciunt principaliter, ſed tñ indu-
cunt, non vt excommunicato faueat, ſed vt ipſum magis attra
hat non nocet. Vnde poterit ei dicare verba placētia, & oſten
dere ſigna dilectionis , quam ad ipſum, & genus ſuum habuit,
quid facit, qualiter agit, & quærere de vxore & filijs , & cōſimi
lia vt facilius ei credat. Sic verba in ſtipulatione appoſita q̃uis,
ſuperflua ipſam ſtipulationē non vitiāt. ff.de verb.oblig.l. quæ
11 extrinſecus.†Aut aliàs puta ſalutādo eū, vel orando cum eo, &
dic ꝙ non vt hic à cōtrario.Si aliàs q̃ in locutione puta in men
ſa, & in cohabitatione, & ſimilibus dic ꝙ non.š.eo.nuper.§.in
ſecunda.24.q.1.omnes qui ſecundum Hoſtien. & Ioanne. An
dream.In ſecundo caſu dic vt dixi.š.eo.3.reſponſo.in fine.

Super eo.c §.prædicatores. Ad declara-
tionē gl.Inn.
quæ incipit, no.eleemoſinas &c.Si quæris, vtrum ab excōmu
nicatis & peccatoribus eleemoſinæ , decimæ , vel oblationes,
vel mortuaria recipi poſsint, diſtingue, aut q̃ris de rebus aliàs
12 licitè acquiſitis, aut de illicitè acq̃ſitis.†In primo caſu aut quæ
ris de eleemoſinis, & illę ab excommunicatis, & peccatoribus
quantumcunq; notorijs, recipi poſſunt, vt hic. Nam ad iſtas om
nes tenentur, & omnibus ſuadendæ ſunt, vt per eas ad pœnitē
13 tiam venire mereantur.86. diſt.non ſatis.26.diſt.deinde. †Aut
quæris de decimis, & idē de illis credit Inn.ar.š. eo.vt famæ.š.
14 de decimis.de terris.†Aut quæris de oblationibus, & illę à tali
bus non recipiuntur.90.diſ.oblationes.1.q.1. non eſt putanda.
& no.š.de decimis ex tranſmiſſa . Ratio autem quare poſſunt
recipi eleemoſinæ nō oblationes eſt ſm Innoc. ꝙ eleemoſinę
fiunt in occulto de quo nihil ad eccleſiā.š.de ſimo. ſicut tuis in
fi.oblationes vero in publico, quæ prohibentur ne exinde pec-
cator conſuletur:& ne peccatum ipſius videatur eccleſia pu-
blicè approbare. Idem tñ eſt ſm Hoſt. & ſi eleemoſina fiat in
publico, ſicut ſi in priuato, quia ſemper natura ipſius conſide-
15 rāda eſt.i.quod debet fieri in occulto:Mat.v.g.†Aut quæris de
mortuarijs , & tunc aut de illis , quæ pro anima dantur & talia
non ſunt recipienda ab excōicato, cum nec pro eo orandū ſit.
88.diſ.c.ſi.Aut de illis, quæ nō pro anima , ſed ſicut alij priuato
excōicatus legat eccleſiæ, & illud recipere poteſt , quia nō pro
hibetur excommunicatus teſtari ſm Inno. Et in hoc quod di
cit quod excommunicatus non prohibetur teſtari concordāt
Petrus de Sampſona.& G.ĵ.de excep.pia.libro.6.ſuper verbo
excluduntur.& Io.And.ĵ.eo.ti.c.decernimus.eo.li. Hoſt.vero
dicit hic quod pro excommunicato non eſt orandum ſpeciali
ter, de con.di.1.c. ſi. Nam in genere etiam pro hæreticis in die
paraſceue orat eccleſia, ſed oratio debet fieri generalis. 13.q.2.
non extimemus.Dicit etiam quod nihil debemus recipere ab
excommunicato, nec cum eo communicare, niſi in caſu à iure
cōceſſo, vt patet in eo quod legi.& no.š.eo.cum deſideres. &
16 c.ſi verè.†Teſtamentum etiam facere prohibetur vt ipſe not.
hic & in d.c.pia.idem.ſ.quod teſtamentum facere prohibetur
tenent gar.& Card.ĵ.de vſuris.c.quanquam.lib.6.& de hoc dic
vt dixi.š.de hæreticis excōicamus.1.§.credētes.Et quo ad elee
moſinē ſatis cōcordat gl. Gui.ſuper Ray.hoc ti.§.39.ſuper ver
bo nomine ipſius, dicens, quod non licet accipere eleemoſinā
ab excōmunicatis, niſi in caſib⁹ exceptis.ſ.in caſu neceſsitatis,
& ſimilibus, quod tamen non credit eſſe reſtringendum ad ex
tremam neceſsitatem, ſed ſufficit ad excuſationem, quod indi
geat, & non poſsit cōmodè, & de facili habere neceſſaria aliū-
de.& idem recitat frater Io.in ſum.confeſ.hoc ti.q.146.quæro
an liceat &c.& Aſten.li.7.ti.de perſonis communicantibus cū
17 excommunicatis arti.5.in prin.† Aut quæris de ſecundo prin
cipali.ſ.de rebus illicitè acquiſitis, & dic vt dixi.š. de decimis.
peruenit.diſt.1.ver.aut quæritur de iniuſtè & illicitè &c. & de
pe.& re.cum ex eo.§.cum igitur.& vide quod no. Hoſtien. in
ſum.de teſtamentis.§.quid ſit effectus.verſi. & prodeſt hoc no
tare.vbi dicit quod excommunicatus nō poteſt hæres inſtitui
ab extraneo.idem no.G.in d.c.pia.

Super eo.c. §.ſi quis vero.Si quæris, vtrum pater fi-
lium, vel magiſter diſcipulum percutiēs
vel manus in eum inijciēs, ſit excommunicatus, diſtingue va
18 dixi.š.eo.c.1.diſt.vl.†Et ſex caſus in quibus licet corrigere, &
percutere clericum ſine excommunicatione no.Ber. hic in gl.
no.ꝙ quis.vnde verſus ſm Hoſt.& Io.An.poſt eum Officiū.
š.eo.vniuerſitatis.§.laici.&.c.in ſceluſq; , etiam ſi percutiens,
aliquantulum motus ſit.š.eo.veniens.Pater doctorq; propin-
quus.hi quatuor caſus in hoc.§.probātur.Et no. quod doctor
debet diſcipulū ſcientia, bonis quæ moribus informare, vt hic
in ſi.vnde Seneca. 7. Nam quomodo virtus ducē rectoremq;
deſiderat, ſed ſine magiſtro vicia diſcuntur.& Hye.ad Acleta.
c.quorum virtutes aſſequi ne quis , cito vitia imitaris.ſm Ioā.
An. Affectus.ſ.matris, filiæ, ſororis , & vxoris.š.e. ſi verò alicu
ius.§.nec ille.dominus familiam ſuam corrigens vt hic iſte ca
ſus reſpicit vim inferentem.š.eo.c.3.& enormitatibus ſe im-
miſcentem.š.eo.perpendimus.& cum non ab homine.Et cor
rectio, caſus iſte reſpicit læuitatem reprehēſibilem clericorū,
& omnes caſus, qui ipſos incorrigibiles reddūt trina monitio
ne præmiſſa.š.eo.contingit.2.Ludus.š.eo.c.1. quiſq; ſit exem
ptus.ſ.à pœna canonis ſi quis ſuadente, ſi ſit moderamine cæ-
ſus, quaſi dicat niſi ſit enormis exceſſus.š.eo.relatum.in ſi.Iſti
autem caſus ſpacioſius exponuntur per Hoſt.in ſum. eod.ti.§.
quis poſsit excommunicare ſub.§. ſuper illo autē canone &.c.
19 †Nota tñ quod ſi perſonæ de quibus loquitur hic.ſ.officiatus,
in eccleſia, ſenior prælatus magiſter, dominus, domus, vel con
ſanguinei excedant modum in corrigendo niſi irato animo &
ex propoſito hoc faciant non incidunt in canonē ſm Bern. &
Hoſt.hic in gl.vlt.& š.de reſtit.ſpolia.c.olim cauſam. gl. ſi. idē
notat gl.Gui.ſuper Ray.in ſum.confeſ.eo.ti.§.45.item circa il
los.&c.dicens, quod non incidunt in canonem niſi hoc faciāt
ex malitia vel ex propoſito.idem ſtatet Io.in ſum.confeſ.e.ti.
q.35.poſt hæc in ſi.ver.ſed quid ſi prædictæ perſonæ.idē Aſtē.
lib.7.ti.3.ver.13.& 4.verſ.ſequen.& ver.quid ſi non ex propo
ſito.Pro hoc facit.ĵ.de homici.c.is qui mandat.li.6. vbi habes
quod in actu illicito exceſſus non ex propoſito interueniēs tra
hitur ad principium illicitum.ergo à ſimili in actu licito exceſ
ſus trahetur ad principium licitum. Iſtud.c.in fine eſt in argu-
men.ꝙ ſi magiſter docet in eccleſia, & ibi ſcholarē leuiter ver
beret, nō peccat.ſed dic ꝙ fortè ideo delinquit, quia in eccleſia
nihil debet fieri niſi orare.42.diſt.c.ſi.16.q.7.& hoc diximus,
ſm Archi.in dicto.c.ſi.& vide quod no.Io.17.q.4.c.nullus cle
20 ricorum.gl.1.in ſi.†Et ꝙ dicit Ber.hic ꝙ ſacer ordo liberat fi-

lium à patria poteſtate tenent Tancr. Vincen. & Ber. ſuprà de
ætate & qualitate. indecorum, & Bartn. Brixien. in q. venereali
quæ incipit, quæritur, vtrum percutiens, quod non eſt verum
ſecundum Inno. & Hoſt. in d. c. indecorum. pro quibus eſt ca-
ſus. C. de epiſcopis & cle. in auth. presbyteros.

1 *Excommunicatus dat poteſtatem ſe abſoluendi.*
2 *Epiſcopus eligit ſibi confeſſorem.*

DVobus. De materia huius. c. dixi. ſ. eod. ſi verè
1 diſt. vlt. & eſt hoc. c. in ar. † q̃ epiſcopo
excõmunicatus põt dare alij poteſtatem ipſum ab-
ſoluendi. ad idem facit quod no. Ber. ſ. de offi. deleg.
ſanè. quia gl. 2. Sed contrarium no. Gui. de mon. lau. extra de re
lig. do. c. 1. ſuper verbo fortius. in fi. in clem. vbi dicit q̃ hoc nõ
poteſt: ſicut nec excõicatus quantumcunque occultus, poteſt
alium per ſe vel per alterum excõicare: vt no. gl. 24. q. 1. in ſu. ſ.
de ord. ab epiſcopo qui re. epiſco. c. 2. Cum ipſe ſit præciſus ab
eccleſia & carẽs exercitio ſuę iuriſdictionis, quare quod nõ ha
bet in alium transferre non poteſt. 3x. diſt. ad hæc. in fi. 1. q. 7.
daybertum. ſ. de iure pa. quod aũt. de offi. vicarij. Romana. li. 6.
2 ſm. G. ibi. † Videretur tamẽ q̃ talis epiſcopus poſſet ſibi elige-
re confeſſorem, qui ipſum ab illa excommunicatione cuius ta
men abſolutio non ſit Papæ reſeruata, abſoluere poſsit arg. eo-
rum quæ legi. & no. ſ. de pe. & remiſ. ca. fi. ita q̃ tunc confeſſor
electus abſoluet auctoritate Papæ & canonis, non ipſius epiſc.

1 *Chriſma interdicti tempore conficitur.*
2 *Euchariſtia omni ebdomada renouanda.*

PErmittimus. Idem quod hic dicitur. ſ. q̃d
non pulſatis campanis, & vo-
ce ſubmiſſa debet miſſa tempore interdicti celebra-
1 ri, cauſa conficiẽdi corpus domini. † dicitur in miſſa
celebranda in diem cœnæ cauſa conficiendi ſanctum chriſma,
vt. j. e. quoniam li. 6. quod dic vt ibi per G. in gl. penu. & fin. Et
quod dicit hic ſemel in ebdomada dicit Hoſt. vel pluries ſi ne-
ceſsitas immineat. ar. ff. de eden. l. veluti. §. hæc vxo. & in eo q̃d
legi. & no: ſ. de offi. Arch. mandamus. quid. n. ſi repente tot in-
firmi caderent q̃ non ſufficeret euchariſtia reſeruata, vtiq; ſub
ueniendum eſt. ar. in eo quod legi. & no. ſ. de temp. ord. literas.
quia neceſsitas legem non habet. j. de reg. iuris. quod non eſt
licitum. Debet autẽ presbyter hæc omnia cũ diſcretione age-
re, vt. ſ. non ſolum vnam euchariſtiam reſeruet, ſed plures con
ſiderata multitudine populi quem habet, & infirmitati loci, &
vt vnam euchariſtiam ſciat diuidere in plures. Sed & euchari-
2 ſtiam vltra ebdomadam non reſeruet. † imo ipſam qualibet eb
domada renouet, vt hic innuit, & hoc propter periculũ putre-
factionis. Et ſi forſan infirmus in ebdomada non occurrat, ſu-
mat presbyter antiquam euchariſtiam cum noua quam conſe
crabit, & aliam renouatam reponat, de conſecra. diſtin. presby.
ter euchariſtiam. & c. tribus. ſ. de of. Archipresby. c. 3. §. debet.
ſecũdum Hoſt. Sed iſtud. c. hodie ſuperfluit per. c. alma mater.
infrà, eo. lib. 6. cum ſine aliqua neceſsitate poſsit ſecundũ for-
mam illius. c. celebrari.

1 *Senectutis impedimentum nunquam diminuitur.*
2 *Excommunicatus in mortis articulo abſoluendus.*

QVamuis. Super gl. fi. in hoc q̃d dicit Bern.
hic q̃ ſenili ætate cõfracti vel im
potentia perpetua poſsibilitate recepta ſedẽ apo
ſtolicam viſitabunt: malè dicit, † quia impedimẽ
1 tũ ſenectutis nunq̃ diminuetur, ſed potius aug-
mentabitur. Item illa impotentia quæ eſt perpetua nõ eſt tem
poralis, ideo dic vt no. ſ. e. de his Hoſt. Item Inno. hic dicit &
Io. An. poſt eum, q̃ hic in ver. niſi & c. dicitur locum habere in
2 excõicato pro manuum iniectione. † Sed ſi aliàs excõicatus ſit
à iudice vel à iure, licet abſolui poſsit in mortis articulo argu.
ſ. e. à nobis. x. ad fi. In alijs caſibus, qui hic ponuntur nõ, ſed tan
tum ab excõicatore vel illo ad quem ſpectat abſoluendi ſunt.

1 *Excommunicationem quæ verba inducant.*
2 *Iudicis ſpiritualis voluntas pro lege ſeruanda.*
3 *Verba intentioni deſeruiunt.*
4 *Via tutior eligenda.*
5 *Enunciatiua incidenter prolata non inducunt diſpoſitionem.*
6 *Enunciatiua principaliter prolata an diſpoſitionem inducant.*
7 *Enunciatiua Papæ an diſponant.*
8 *Iudicis verba fidem faciunt.*
9 *Excommunicationis cauſa immediata.*
10 *Excommunicationis cauſa mediata.*
11 *Contumacia multiplex.*
12 *Excommunicationis modi ſecundum leges.*
13 *Excommunicationis modi ſecundum canones.*
14 *Anathema quid.*
15 *Excommunicatio minor quid.*
16 *Sententia odioſa reſtringenda.*
17 *Sententia fauorabilis amplianda.*
18 *Condemnati manus arida amputanda.*
19 *Conatus an puniatur.*

SIquem. Ad euidentiam gloſ. 1. Si quæris,
vtrum iudex vel prælatus per alia
verba habeo te pro excõmunicato, vel ſcias vel
noueris te excõicatum, vel excommunicatum
te cognoſcas, vel habeas te pro excõicato, vel ge
ras te pro excommunicato vel repute te excom-
municatum, vel ſimilia verba, poſsit ſententiam excommuni
5 cationis promulgare. 1 Goff. in ſum. eod. ti. §. quæritur an hæc
verba & c. dicit q̃ non: quia illa verba magis habent vim denũ
ciandi quam ligandi, ſed denunciatio non ligat vt. ſ. de appel.
paſtoralis. in fi. Sed contrarium tenet Hoſt. in ſum. eo. ti. §. qua
liter proferatur. verſi. ſed nunquid. & verſi. tu tamen teneas di
cens ſe non facere vim, vtrum iudex dicat excommunico te,
vel aliqua verba de prædictis, vel alia quæcunq;, dum tamẽ vo
luntatem, & conſenſum iudicis de præſenti exprimãt. ſ. de te
ſtibus cogen. c. 2. & de ap. præterea. 2. Sicut & aliàs ſimile dici
2 tur. ſ. deſponſa. ſi inter virum. & deſponſa duorum. c. 1. † volũ
tas iudicis ſpiritualis omnino pro lege ſeruanda eſt. 11. q. 3. an
di. quamuis iniuſta. 11. q. 3. c. 1. Ideo conſulunt q̃ quandocunq;
dubitas vtrũ ſis excommunicatus, & probabiliter, ſemper re-
putes te ligatum. Quando autem dubitas de abſolutione tua.
vtrum valeat, reputes etiam te ligatum nec valere abſolutionẽ
& in hoc concordat Aſten. lib. 7. tit. de forma excommunica
3 di. arti. 4. q. ſed nunquid hæc verba: † in hoc etiam cõcordat gl.
Guil. ſuper Rayne. in ſum. eo. tit. §. 23. maior & c. ſuper verbo
æquipollentia. dicens, q̃ ſi intendat proferens excommunica-
re per hæc verba tenet excommunicatio, quia verba intentio
ni deſeruiunt non econtra: vt. j. tit. 1. intelligentia. & ca. in his.
Non. n. in talibus quamuis verba exigantur, eſt præſcripta cer-
ta forma verborũ, ſicut in ſacramento baptiſmi & euchariſtiæ.
Sed poſtea addit & credo, q̃ bene, q̃ ſi de huiuſmodi excom-
municatione per talia verba agatur in foro iudiciali, non repu
tabitur excommunicatus, niſi aliàs probetur excõmunicatus,
vel niſi aliàs conſtiterit de intentione, & animo excommuni
cantis, vel quia ſemper ſolitus eſt ita dicere quãdo excommu
4 nicat, vel alio modo. † In foro autem pœnitentiali eligenda eſt
in dubio tutior via vt. ſ. talis reputet ſe excommunicatũ, vt ſic
impetret abſolutionem, & idem cõſuluit Hoſti. vbi. ſ. Itẽ no.
gl. Gui. ibi q̃ quicquid dictum eſt de verbis diuerſimodẽ pro-
latis cum ſententia excommunicationis profertur, idem intel
ligendum eſt ſi ſuppr eiſdem verbis, quis ab excommunicatio
ne abſoluatur. idẽ Hoſt. in ſum. eo. ti. §. & qualiter hæc abſolu-
tio. ſub. §. tertium. verſi. nec eſt approbãda & c. & in his cõcor
dat frater Io. in ſom. confeſ. eo. ti. q. 69. quid ſi dicat iudex & c.
& Aſten. libro. 7. titu. quomodo abſolutio fieri debet. articul.
6. q. quid dicat & c.

Super eo. c. & eadem gl. Si quæris, vtrum
verba enunciatiua
ſeu enarratiua habeant vim diſpoſitionis, diſtingue. Aut ſunt
emiſſa incidẽter propter aliud. aut ſunt emiſſa principaliter p
pter ſe. † Si incidenter propter aliud, tunc nunquam vim diſpo
ſitionis habent, verbi gratia. credebam te liberum cum eſſes
ſeruus, & credebam me habere tecum hæreditatem commu-
nem, & dico ſic in libello, dico cõtra talẽ fratrẽ meũ, q̃ ipſe te
net & c. vel dico tali fratri meo, vel tali liberto meo lego fundũ
iſta, verba enunciatiua nõ habent vim diſpoſitionis nec præiu
dicãt mihi vt. C. de probationibus. l. nõ nudis. & l. nõ epiſtolis.
C. de liberali cã. l. iubemus. de teſtamento militari. l. ex his ver
bis. ff. familiæ herciſcũ. l. qui familiæ. de hæredibus inſtituẽdis.
l. ex facto ẽt. & l. clemẽs patronus. §. fi. & de legatis. 2. l. titia. cũ
teſtamento. in princ. de conditio. & demonſtratio. l. cui talε. §.
vlti. Fallit in vltima volũtate militis vt in dicta. l. ex his verbis
6 † Si illa emittuntur pp ſe principaliter tunc, aut proferuntur.
in vltima voluntate, aut inter viuos. Si in vltima volũtate tũc,
aut verba enunciatiua hmõi poſſunt trahi ad legatũ, vel fidei-
cõmiſſum, vel ad diſpoſitionẽ rei ſuper qua emittuntur de ſua
ppria ſignificatione, vt q̃a teſtator dicit peto q̃d his cõtentus
cẽtũ aureis, & tunc habet vim diſpoſitionis. ff. de legatis. 2. l. pe
to. in principio. de legatis. 3. l. fideicommiſſa. §. ſi quis ita ſcri-

pſerit

pſerit.de hære.inſti.l.qui nolebat . & de manu.teſtamento.l.te
ſtamento.militis. & de dona.l.ex hac ſcriptura.verſic.de hoc.
Aut non poſſunt trahi,& tunc,aut referuntur ad perſonam ho
norandi vt quia teſtator dicit alicui.ſcis quod ſi bene te habeas
erga hæredem meum dabit tibi centum, & tunc non habent
vim diſpoſitionis vt.ff.de vſufru.l.generali.in prin. Aut referũ-
tur ad perſonam onerandi,puta hæredis,& tunc,aut ſunt emiſ
ſa principaliter in fauorem eius.i.per modum ſibi conſulendi,
tunc non inducunt diſpoſitionem: vt.ff.de lega.2.l.cum pater.
§.mando filie. Aut in fauorem alterius,& tunc inducunt diſpo
ſitionẽ: vt.ff.de lega.2.l. lucius.§.quiſquis.C.de falſa cauſa adie-
cta.l.1.& l.ſi dotem.aut eſt dubium ad quæ referuntur, verum
ad perſonam honorandi,vel ad perſonam onerandi, vel imper
ſonaliter proferuntur, & tunc veriſimile eſt quod referãtur ad
perſonam onerandi & quod inducant diſpoſitionem maximè
vbi ſunt aliquæ coniecturæ: vt.ff. de leg.2.l.vnum ex familia.§.
fin. Si proferuntur inter viuos,tunc aut res vel actus ſuper qua
vel quo emittuntur habet certos fines diſpoſitos, ſeu certam
formam diſpoſitam à iure verbis enunciatiuis non contentos,
& tunc non habent vim diſpoſitionis,vt patet in ſentẽtia quæ
habet certos fines.C.de ſenten.& interlocu. omni.iudi.l.ex ſti
pulatione.comminationes Epiſtolas,per totũ,& in baptiſmo,
qui habet certam formam.ſ.de baptiſ.c.1.& in ſacramento al-
taris quod habet ſimiliter certam formam.ſ.de celeb.miſſe.cũ
Marthe.§.quæſiuiſti.& c. de homine. Aut non habet certos fi
nes ſeu certam formam qui per verba enunciatiua non cõpre-
hendantur,& tunc aut emittuntur in iudicijs,& tũc ſi ab igno
rante nõ habent vim diſpoſitionis. vt.ff.de interdic.actio.l.de
ætate.§. ex cauſa.de confeſ.l.non fatetur.& ita poſſet intelligi.l.
alleg.qui familiæ.ff.fami. erciſ.Si à ſciẽte tunc habent vim di-
ſpoſitionis vt ſi aliquis interrogatus in iudicio confitetur ſe
hæredem vel ſe debere.de interrogatoria actio.l.de ætate.§.qui
interrogatus.de dona.l.quidam in iure. de hoc tamen dic ple-
nius vt dixi.ſ.de confeſ.c.ſi.diſtinct.1.& fin. Aut extra iudicia
vt in contractibus,vel quaſi,& tunc aut emittuntur ad obligã
dum & tunc non habent vim diſpoſitionis,vt.ff.depoſiti.l.pu-
blia meuia.§.lucius. Aut ad liberandum & aduerſario præſente
& tunc habent vim diſpoſitionis.& poſſunt dici pactum fauo
re liberationis.ff.de pactis.l. tale pactũ.in princip. de actionib.
& oblig.l.arrianus. Licet glo.velit dicere in dicta.l.tale pactum
quod ideo ibi habent effectum diſpoſitionis, quia additur ad
verbum profiteor.ſ. me nolle te mihi teneri &c. ſed ſi ſimplici
ter & mere intelligerentur tunc non haberent diſpoſitionem
quod nõ eſt dicendum vt notat Petrus de bel. perti. & Cynus.
C.de fal.cau.adie.l.ſi dotem.vbi de hoc per eos.hoc fallit in ex
7 communicatione & abſolutione vt dixi.ſ.diſtin.proxi.† Sequi
tur de verbis enunciatiuis ſeu narratiuis Papæ, & idẽ forte de
imperatore,& tunc Aut ſuper illis verbis non fundatur inten-
tio papalis, vt puta prælatus impetrat literas ſuper renouatio-
ne rei eccleſiaſticæ male alienatæ, quibus dicitur conqueſtus
eſt nobis talis prælatus talis eccleſiæ nobis immediate ſubie-
ctus quam prædeceſſor ſuus &c.& tunc nec inducunt diſpoſi-
itonem nec etiam probant, vt.j.de priui.ſi Papa.in princip.lib.
6. Aut fundatur,& tunc aut ſunt de facto ſuo proprio, & tunc
habẽt vim diſpoſitionis & pleniſſime probãt,vt extra de pro-
bationibuc.ca.literis.in clementina. Quod verum ſecundum
Ioannem Andream,ibi in glo.quid ſi talia.& etiam Gen.intan
tum quod contra illam narrationem non admittitur probatio
vt ibi. Quod intelligunt de probatione quæ perimat narratio
nem Papæ, & ipſam falſam oſtendat, probatio vero per quam
ſtante narratione releuaretur probans,bene admitteretur, exẽ
plum in terminis, Papa narrans enunciationem beneficij factã
in manibus ſuis, & per eum acceptatã confert illud ſeu confer
ri mandat, bene potero probare quod illud beneficium tẽpo-
re ceſſionis ſpectabat ad me,& non ad cedentem, vel quod ip
ſe cedens ceſſerat in manibus ordinarij,vel per ipſum fuerat il
lo priuatus,vel his ſimilia,quæ narrationẽ Papę non perimunt
facit.ſ.de accuſationibus.cum dilecti. Aut ſunt de facto alieno
vt quia narrat beneficium vacaſſe in curia per mortem benefi-
ficiati:& tunc non habet vim diſpoſitionis, ſed bene probant
ſaltem præſumptiue, ex quo ſuper illis fundatur intentio Pa-
pæ,ita quod præſumptioni ſtabitur, niſi cõtrarium probetur,
poterit tamen probari cõtrarium, puta illum mortuum extra
8 curiam ſecundum Ioannem Andream,& Gen.ibi plene.† Vide
etiam quod notat Hoſtienſis.j.titu. t.abbate ſane.§. præterea.
ſuper verbo fiat fides. vbi dicit quod ſi iudex dicat, noueritis
quod ordinauimus,confirmauimus.& inſtituimus,loquens in
præterito, fidem faciat.ff. de donationibus.l.ex hac ſcriptura

rem ratam haberi.l.ne ſatiſdatio.de hæredi.inſtit.l.qui nolebat
expreſſius.ſ.de iure patro.l.quod autem.

Super eo.c. Ad euidentiã gloſſ. ſic ergo patet ſi quæ-
ris quæ ſit cauſa excommunicationis, &
quod modi ipſius excommunicationis, diſtingue. Aut quæris
9 primo quæ ſit cauſa excommunicationis, & tunc aut quæ ſit
cauſa principalis & immediata, & dic quod vna ſola.ſ. contu-
macia eſt conſideratio propter quam ſolam hæc ſententia eſt
ferenda argumentum,45.diſtinctio.ſed illud.& 11.q.3.nemo.
& c.nullus ſacerdotum 24.q.3.tam ſacerdotes. Vnde quod di-
citur quis excommunicari pro crimine adulterij. vel furti. vel
huiuſmodi.16.quæſtione.1.alia.22. quæſtione.1.prædicandũ.
48.diſtin.prædicatores.j. de re iudicata ad apoſtolicæ.li.6.ex-
pone & dic, id eſt pro contumacia ex tali crimine deſcendẽti.
s 1.quæſtione.3. certum. Et huius ſententiæ fuit Hug.2.quæ-
ſtione.1.nemo Epiſcopus.& idem notat Innocentius.j.de ver
borum ſignificatione.ex parte.1. gloſſ.de hoc notat & glo.ſe-
quenti,ſupple &c. vbi dicit quod pro ſolo crimine nõ eſt quis
excommunicandus,ſi velit ſe corrigere,vt in dicto cap.nemo.
Hoc idem not. Archidiaconus in dicto cap.nemo Epiſcopus
ſuper verbo cauſa.2.q.1. & j.de exceptionibus cap.pia.in prin
cipi.ſuper verbo contumaciæ lib.6.& de ſententia excommu.
10 cum medicinalis. ſuper verbo cauſam.eo.lib.6. † Aut quæris
quæ ſit cauſa mediata & remota, & tunc poteſt dici quod ſunt
plures,ſecundum quod ſunt plura crimina, ex quorum ſingulis con-
tumacia deſcendere poteſt vt furtum,adulterium,& ſimilia.&
ita loquitur.11.quæſt.3.c. Epiſcopi ſi ſacerdotali.ibi pro mini
mis cauſis &c. Vbi Archidiaco. dicit quod ibi loquitur de ex-
communicatione quæ debet ferri pro diuerſis cauſis ſiue pec
catis.ſ. quandoq; pro hoc quandoq; pro illo.i.pro contumacia
de tali crimine ſurgente,& ita contumacia ſemper eſt cauſa ex
communicationis. Et hoc ſatis notat Lauden.ibi prout recitat
Archidia.ibi in gloſſ.ſua antepe.dicens quod maior excommu
nicatio non tantùm pro contumacia,ſed etiam pro alia offen-
ſa,dum tamen magna ferri poteſt, vt.j.de verborum ſignifica
tione.ex parte.1. Dicitur tantum ferri pro contumacia, quia
ſemper admonitio pro emẽdatione debet præcedere, quam ſi
contemnit excommunicatur ſecundum Laurentium ibi. Et
in his concordat quod not. Goffredus in ſum.eo.titu.§.excõ-
municatio fieri &c. dicens quod licet decre.ex parte.1.j. titu.
2. videatur dicere quod excommunicatio debet ferri duabus
de cauſis.ſ.pro contumacia, vel offenſa.ſ.quia aliquis iuſſus no
luit maleficium emendare,tamen hoc contumacia eſt,vt.ff.de
rei vendicatione.l.qui reſtituere. Vnde ſi recte inſpiciatur,nõ
11 excommunicatur quis niſi pro cõtumacia.† Sed multiplex eſt
contumacia. Aliquando enim in non veniendo. Aliquando in
non obediendo. Aliquando in recedendo ante tempus. vt.11.
q.3.certum. Aliquando in latendo,vel abſentando,vel procurã
do ne ad citatum citatio valeat peruenire.ſ. vt lite non conte-
ſtata.quoniam frequenter. Aliquando in non reſtituendo, vt
in dicta l.qui reſtituere. Aliquando in non emendando delictũ,
vt in dicto.c.ex parte. Aliquando in non exhibẽdo,vt.ff.de ap
pellatio.l.creditor.§.ſi iuſſus. Vnde quod dicit illud.c.11.q.3.cer-
tum eſt pro his tribus criminibus aliquem excõmunicari de-
bere &c.exponit Goffre.i. pro his tribus ſpeciebus contuma-
ciæ.& in hoc concordat Archid. in dicto.c. certum.11.q.3.gl.
adde.i.in contumace &c. Et ita intellige quod notat Bernar. in
dicto.ca.ex parte. 1.gloſſ.non videtur &c.in prin. dicens quod
nemo excommunicatur niſi pro mortali peccato, & qui ali-
ter non poteſt corrigi,vt in iuribus.ſ.in princip.allega. ita etiã
intellige quod not. Bernar. hic in verſi.excommunicatio quæ
dicitur &c. & Hoſtienſis poſt eum quod notat Ioannes.11.q.
3.ſi inimicus.circa princ.verſ.maior excommunicatio &c. vbi
poſuit iſtam gloſſ.quam ponit Ber.hic. Aut quæris de ſecundo
principali.ſ.quot modi ſunt excommunicationis, & tunc aut
12 ſecundum leges,aut ſecundum canones. † Si ſecundum leges, tunc dic quod plures
ſunt modi. dicitur.n.quis excommunicari ſecũdũ leges à per-
ceptione corporis domini,vt in aut.de ſanctiſſimis Epiſcopis.
§.omnibus autem Epiſcopis.col.9.& ibi not. Et de iſta excom
municatione poteſt intelligi.cap. quia in omnibus.ſ.de vſuris.
Quandoq; excommunicatur à gremio ſanctę matris eccleſię:
vt legitur & notatur.C.de ſacroſanctis eccleſijs.l.placet. Quan
doque ab ingreſſu eccleſiæ,vt in auth.de interdictis collegi hę
reticorum. circa fi.collect.8. Quandoq; à communione fide-
lium, vt.C.de ſumma trini.& fide catholica.l.2.in fine. in libr.
ſeu.hic finitur lex.circa principium collec.10. Si ſecundum ca-
13 nones: tunc † Aut loquimur de excommunicatione genera-
liter & impropriè ſumpta, & tunc quot ſunt ſpecies commu-
nionis tot

nionis tot poſſunt eſſe ſpecies excommunicationis, & ſecun-
dum hoc poſſet excommunicatio ſic deſcribi. Excommuni-
catio eſt à qualibet licita communione, vel legitimo actu ſepa
ratio, vnde & Adam poteſt dici excōmunicatus fuiſſe quo ad
eſum ligni vitæ, cum dominus dixit videte ne forte ſumas de li
gno vitæ. 11.q.3.c.ad menſam.§.euidenter. Aut de excommu-
nicatione ſpecialiter & proprie ſumpta, & de qua frequentius
tractat eccleſia, & nos in iure tractam', & tūc ſunt duæ ſpecies
34 tm. † Vna.ſ. quæ dicitur anathema quæ excludit ab ingreſſu
eccleſiæ, & communione fidelium, & etiam à ſacramētis, quę
dicitur maior excommunicatio ſecundum Goffre. in ſum. eo.
tit. circa principium. Vel dic & verius quod dicitur maior ex-
communicatio, quando.ſ. ſimpliciter profertur ſiue ſolennita-
te, puta quando dicit iudex excommunico talem vt hic, quan
do vero cum ſolemnitate de qua. 11.q.3.c.debent: tunc dicitur
anathema. Et de hoc anathemate poteſt intelligi quòd eſt em
mucro Epiſcopalis. 16.q.2.viſis.in fi. quia nullus poteſt excom
municare cū hac ſolēnitate, niſi Epiſcopus ſit ad minus: vt no.
Hoſtien.in ſum.eo.titu.§.1.& 2.& §.quis ſit effectus. Alio mo
do vero dicitur minor excommunicatio, quæ à ſacramentis tā
tum eccleſiæ ſeparat, vt hic, & ĩ.de except.à nobis, ĩ.de cleri.
ex.mi.ſi celebrat.& in dicto.§. euidenter.& 3.q.4.engeltrudā.
35 & iſtius excommunicationis minoris duæ ſunt ſpecies. † Vna
quæ excludit à ſacramentis, & hæc quandoq; à iure contrahi-
tur per participium excommunicat excommunicatione ma-
iori alias quam in crimine crimino ſo.ĩ.eodem, nuper. Quan-
doque ab homine per ſentētiam. 5.q.1.c.2. Alia eſt ſpecies ex-
communicationis minoris quæ ſeparat à communione fide-
liū, nō ſacramētorū. 5.q.2.præſenti.& q.4.in loco. 18.di.placuit
34.di.quorūdā. 58.diſ.ſi quis de alterius. vt hoc no. Ho.in ſum.
de clerico excommu.miniſt.§.1.in prin.& de hoc tāgit Gem.
in extrauagan. Ioan. 22. execrabilis in fi. ſuper verbo excommu
nicare.& frater Ioan.in ſum.confeſ.eo.titu.q.64.poſt hæc quę
ro &c.& frater Aſten.lib.7.titu.1.

Super eo c. Hic habes quod ſententia pœnalis nō re
ſtringitur, ſed dilatatur, Nam cum iudex
dicit excommunico, non intelligitur hoc de minori ſed de ma
iori, vt hic, & tamen hæc ſententia eſt pœnalis. Circa quod di-
36 ſtingue. † Aut quæris de pœnis corporalibus, & pecuniarijs quę
ſunt odioſę, & in illis in dubio fit interpretatio in minorem
pœnam quia pœnæ potius molliendę ſunt quam exaſperandę.
ff.de pœnis.l.ſi præſes. & l.interpretatione.ff. de regu.iur.l. in
pœnalibus.ĵ.de regulis iur.c.in pœnis.li.6.cū concor.quod dic
37 vt ibi & per Dynum e.tit.odia. † Aut quæris in hac pœnali ſen
tentia quæ nō eſt odioſa ſed fauorabilis & ad correctionē pec
catorum & ſalutem animarum inducta, vnde & dicitur animę
medicina. x.q.1.multi.ĵ.eodem, cum medicinalis.lib.6. Et tūc
in dubio debet fieri interpretatio pro ipſa vt intelligitur de
maiori, & non contra ipſam, quia hoc tutius eſt animæ. Et in
dubijs via tutior eſt eligēda vt probatur in eo quod legi.& no.
ĩ.de cler.ex.mi.illud.de homicidio ad audientiā. Hoc enim re
gulare eſt quod ſemper in dubijs fauores amplianiur, vt patet
in eo quod legitur & nota.ĩ.de confeſſio. præben.conſtitutus
in fi.ĵ.de regulis iuris.c.odia. lib.6.ſecundum Hoſti. & de hoc
per eum in ſumma eo.tit.§.qualiter proferatur.& ĵ.de re iudi.
cum æterni.§.ſciturus.lib.6.vbi in his cōcordat, & etiam Vin.
Abbas & Ioan.Andr. hic. Item dicebāt Philipp. & Goffre.hic
& Ioan.Andre.poſt eos in hoc fundari rationem huius.capit.
Cum enim nullus excommunicetur niſi pro mortali. 11.q.3.
nemo & mortale per ſe operetur remotionem à ſacramentis,
vt minor excommunicatio. 1.q.1.ſacerdotes.de cohi.cle.c.fin.
vt excommunicatio aliquid addat, debet intelligi de maiori,
& hoc ſimile.ff.ne quid in loco publico fiat.l.finali. Et vide qđ
notat Ioannes Aodr.in dicto.c.in pœnis.in nouella, vbi dicit il
lud.ca.facere ad quæſtionem ſuſpenſi per triennium à benefi-
cijs, quod fiat concurſus tempore, ſi intra triennium nouā pœ
nam incurrat, quam plene ſcripſit.ĩ.de electionibus.cū in cun
38 ctis.§.clerici.ſuper verbo triennio. † Item facit ad quæſtionem
dominicalem quæ incipit quidam habens duas manus, de dā-
nato ad manum qui habet alteram aridā, quod illa debeat am-
putari. Et ibi ſoluitur per rationē illius regulę in pœnis, & quia
æquitas præeligenda.ĩ. de dolo & contumacia.capit.1.C.de iu
dicibus.placuit. & miſericordia & compaſſio adhibenda. 50.
diſtinct.ponderet in fi. 45.diſtin. omnis qui.& c.vera iuſticia
compaſſionem habet. 26.quæſtione.7. alligant. & quia manus
arida verum membrum eſt & valet ad decorem. 1. quæſtio.1.
39 ſicut vrgeri. † Item facio ad quæſtionem qua quæritur, an pœ-
nam quæ ipſo iure delinquenti infligitur pro delicto, incurrat
is qui cogitauit, & aliquid egit, ſed non perfecit, etiam ſi per ip
ſum non ſteterit, vbi tenet quod non, per capit.perpetuo.ĵ.de
electio.lib.6.vbi pœnam à iure ſtatutam contra eligentes ſcien
ter indignum, non incurrit is qui cogitauit, & egit ex quo non
perfecit.ad idem.ĩ.de homicidio. ſicut dignum.§.illi autē ibi,
ſi ex illa captione.ad idem de cleri. pugnan.in duello.capitu.1.
ad idem facit vera opinio Laur. quæ per Ioan.recitatur de pœ
nitent.diſtinctio. 1.periculoſe. ſecundum Ioannem Andream,
facit etiam ad quæſtionem quam ipſe ponit in clem.de magi-
ſtris.ca.vlti.glo.penul.

1 *Cauſa pœnas eſtimandi.*
2 *Nobilitas conſideranda in pœnis infligendis.*
3 *Cauſa diſpenſationem concedendi.*
4 *Pubes doli capax teſtificatur.*
5 *Doli incapax non teſtificatur.*
6 *Teſtium edictum prohibitorium.*

R Veris. De materia huius capi.& 1.gloſ. & 2.
Ber.hic dixi.ĩ.de delictis pue.cap.1.de
materia gloſſ.vlti.vide per Hoſtien.in ſum.de pœ
1 nis.§.vlti. † vbi dicit quòd à maioribus iudicibus
ex cauſa cognoſcentibus pœnæ eſtimātur, ex cau
ſis. Primo, propter ætatem, vt hic, & ĩ.de delictis puero.capi.1.
& 2. Propter violētiam abſolutam.ĩ. quod metus cauſa facrit.
50.diſtinctio.pōderet. 33.q.5.propoſito. Tertio, propter igno
rantiam. 34.q.1.cum per bellicam.& q.2.in lectum.ĩ.de cleri-
co ex.mini.apoſtolicæ. Quarto, propter extremam neceſſita-
tem.ĩ.de furtis.ſi quis propter neceſſitatem.& de homi.ſi ne
feciſti. Quinto propter diuinam relationem.ĩ.de diuort.gau
demus. Sexto, generaliter propter quālibet iuſtam cauſam.ſi
qui ſatiſdare cogantur.l.vtima.de officio præſi.l.diuus.ĩ.de iu-
reiu.breui.ĩ.de pigno. ſignificante. 15.q.2.c.ſane.& c.inebria-
2 uerunt Loth. de hoc etiam no. Hoſtienſis in ſum.de accuſa.§.
quis ſit effectus.verſicu.verum. † In pœnis etiam infligendis,
conſideratur nobilitas. 24.q.1.qui contra pacem.ĩ.de pœnis.c.
fi. Dignitas.ĩ.de offi.delega.ſane quia & c.paſtoralis. 2.q.7.qui ſ
quis. 45.diſtinct.cum beatus. Diuerſa qualitas.ff.de pœnis.l.in
ſeruorum ordo. 50.diſtin.contumaces. Aetas, de delictis pue.
c.1.in fine & c.2.metus.ĩ. quod metus cauſa facris. 50.diſtinc.
presbyteros.inſania. 15.q.5.ſi quis inſaniens. Qualitas delicti,
aliter enim punitur vis publica, quā priuata, aliter furtū, quam
non manifeſtū.ff.de vi publica & de vi priuata per totū. Quali
tas, tempus, locus, euentus.ff.de pœnis.l.aut facta. Multitudo
delinquentium. 10.diſtinctio. vt conſtitueretur.ĩ.de cleri.ex.
3 niſi.l.latores.ſecundū Hoſtien. † Vnde dic breuiter, quod vbi-
cunque perſona, res, & locus exigit diſpenſationem, debita eſt.
29.di.c.1.& 2. 50.diſt.duo. verſi.præcipium.& verſi.neceſſe.&
c.conſiderandum. quod dic plene in ſpecu.tit.delegato.§.ge-
nera autem.& hoc not. Archidia. 50.diſt.ſi quis diaconus.

4 Super eo. c. Iſtud.c.eſt arg. † quòd pupillus pubes fa-
ctus poteſt teſtificari de his quæ vidit in
pupillari ętate, & eſt hæc quæſtio dominicalis ſecundum Ho-
ſtien.hic. Sed Ioan.Andre. dicit quod forte apertius arguitur,
hic contrarium cum enim hic æquiparentur tempus ante pu-
bertatem & poſt, vt ſic inſpiciatur tempus quo vidit, ſicut hic
tempus quo delinquit. Simile.ff. de bo.liberi.qui cum maior.
vbi filius patroni ſi accuſat libertū, licet perſeueret factus ma-
ior nō perdit bonorum poſſeſſionem.ad idem.ff.de nego.geſt.
l.eum actum & de minori.l.3.§.ſcio. Et quod poſſit teſtificari
tenet expreſſe Accurſius.ff.de teſtibus.l.3.§. leg. iulia.& etiam
Ioan.ibi. Idem tenet gloſſ.de conſecra.diſtin.4.cum itaq; &
Hoſti.in ſum.de teſtibus.§.quis. verſic.ętas & verſic.ſed nun-
quid.idem Spec.tit.de teſte.§.1. in quinta colum.verſi.item ex
cipitur qđ eſt impubes &c.& pro hoc facit expreſſe.ff.ad ſilla
nia.l.excipiuntur.ſed contrarium notat glo. 3.quæſtio.9.c.te-
ſtes.gloſ.ergo de His &c.quia hæc ætas ignorat quid videat. C.
5 de falſa moneta.l.1.c.circa quod diſtingue. † Aut quæris vtrum
poſſit teſtificari de his quæ vidit, vel audiuit tempore quo nō
erat doli capax, non proximus pubertati & dic quod non, quia
hæc ætas ignorat quid agit. C. de falſa moneta.l.1. & talis nihil
intelligitur ſcire, vt.ff.de iure & facti igno.l.vltima. & ita intel
lige gloſ.in dicto.ca.teſtes. 3.q.9. Aut quæris vtrum poſſit te-
ſtificari de his quæ vidit, vel audiuit tempore quo erat doli ca
pax, & proximus pubertati, & tunc dicunt gloſſ. Laur. & Ioan.
faber. 30.diſt.relatum quod ſic, per illud.c.& per.c.cū itaque.&
c.placuit.de conſecratio diſt.4. 26.diſtin.deinde.ff.de verbo.ſi-
gnifi.l.notionem.§.vlti. de regu.iur.l.in negocijs. inſtitu.de in-
vtilitpu

6 vti.ſtipu.§.pupillus.† Item talis nõ prohibetur, & ergo admit-
titur, quia edictum de teſtibus eſt prohibitorium.ff. de teſti-
bus.l.1. Et idem credit Azo, prout nota.in ſuuma de teſtibus.
§.item repelliũtur &c. Quod verum intelige ſecundũ Accur.
in dicta.l.3.§.l.iulia. niſi velit teſtificari de his ſiue in eo caſu,
vbi ad ſus ſubſtantiam ab initio exigitur certus numerus per-
ſonarum, vt in teſtamento, in quo requiruntur à principio te-
ſtes idonei, & ętas perfecta, vt inſtitutia de teſtamentis.§.teſtes
& idem tenet Ioannes de fa. & Archidiaconus in dicto capitu.
relatum gloſ.adde idem etiam credit &c.& de hoc notaui.ſ.de
præſcriptis.c.cum nobis.

1 *Cenſetur necu: fuiſſe quod non durauit.* 3.
2 *Mora non purgatur iure alteri quæſito.*
4 *Variare non licet.*
5 *Scholaſticus eſſe non deſinit quamuis aliquando diuertat.*

¶ De verborum ſignific atione. Rubrica.

NAm & ego. Super glo.ſi. Si quæris vtrũ
videtur ſeu cenſetur fuiſſe
1 quod non durauit, diſtingue. Aut illud quod fuit
nec durauit conſideratur vt cauſa in relatione ad
effectum, & tũc dic vt dixi.ſ.de iureiur.& ſi chri
ſtus. diſtinctio.2. vbi dixi quando ceſſante cauſa
ceſſare debeat effectus. Aut conſideratur alias, & tunc aut
certum tempus eſt expreſſum & limitatum in iure, per quod
durare debet, & tũc ſi non durauit per illud tempus non cenſe
tur fuiſſe, vt patet in vſucapione & præſcriptione.ff.de vſuca-
pio.l.in vſucapionibus. & per totum. de diuer.& tempo.præſ.
l.inter quatuor. & per totum.C. de vſucapionibus transfor.l.
vnica.§.cum autem.ſ.de præſcrip.c.de quarta.c.ad aures.c.au-
ditis.& per totum.j.de in inte.reſti.c.s.lib.6.& eo.tit.c. vnico.
in clem. & in tacita profeſsione.ſ. de regularibus.c. ſtatuimus.
& per totum.eo.tit.c.is qui per totum.lib.6. Aut non eſt certũ
tempus limitatum à iure & tũc, aut per illud quod factum fuit
ius eſt alteri incommutabiliter acquiſitum, & tunc bene cenſe
tur fuiſſe quod non durauit, vt eſt caſus.ff.de regu.iuris.l.cum
prætor in hæredem. vbi habes quod cum prætor in hæredem,
dat actionem quatenus ad eum peruenit, ſufficit & ſi momen-
to ad eum peruenit ex dolo defuncti, nam ex eo quod ad eum
peruenit ſtatim eſt creditoribus hereditarijs obligatus. Ad idẽ,
ff.de eo quod met. cau.l. quod diximus.§.fin.& l.videamus. de
acquirenda hæreditate.l. quandiu.& l.in plorium.de bo.poſſeſ.
ſecundum tab.l.2.§.ſemel autem.de ſucceſ edi.l.1.§.qui ſemel.
de fideicommiſsis.l. quidam in teſtamento. de duobus reis.l.
eandem.§.ſed ſi quis in fi. Pro hoc etiam facit, quod no.Gen.in
extrauagan. Ioannes.22.ſuſcepti regiminis. ſuper verbo tran-
2 ſeant ipſo iure. † vbi dicit quod vbi per commiſsionem moræ.
ius alteri eſt acquiſitũ, talis mora purgari non poteſt, quod dic
vt dixi.ſ.de ſupplen.negli. prælato.licet.& de conceſ.præben-
de nulla.ad idem facit quod no.docto.j.de regulis iuris. capitu.
quod ſemel placuit.lib.6. Aut per illud quod factum eſt, non eſt
alteri ius quæſitum, & tunc aut quæris in factis conditionis im
plendæ, & tibi ſemel legitimè factum cẽſetur factum, licet non
duret factum, vt in dicta.l.quidam in teſtamento. & C.quando
dies læd.cedit.l. cum vxori.ff. de conditionibus & demonſtra
3 tionibus.l.legata. † Aut in alijs factis & tunc, aut factum eſt ab
initio neceſſarium, vel vtile reſpectu illius qui factum illud ni-
titur impugnare, & tunc ſemel legitimè factum cenſetur fa-
ctum, licet non duret factum. Et ideo ille qui geſsit negocia al
terius vtiliter, habet actionem negociorum geſtorum, licet ne
gocia ſic geſta non habeant effectum perſeuerãtiæ, vt.ff.de ne
gocijs geſtis.l.ſed an vltro.§.1.de in rem verſo.l.quod ſi ſeruus
ſo rem.in prin.mandati.qui mutuam.§.fina.de contrario tuto.
iudicio.l.3.§.ſufficit.C.de negotijs geſtis.l.ſi ſeruum. aut non
eſt ab initio neceſſarium vel vtile reſpectu illius qui nititur il-
lud impugnare, & tunc nõ cenſetur factum niſi duret factum,
vt.ff.quod cuiuſq; vniuerſitatis.l.item eorum §. quod ſi actor.
de integrum reſtitutio.l.diuus. de mi. quod ſi minor.§.reſtitu
tio.de petitione hæredi.l.ſi poſſeſſor.§. bonæ fidei. de inoffic.
teſtamento.l.nam & ſi.§.hæredi.de hæredita. vel actione ven-
dita.l.2 §. perueniſſe.de in rẽ verſo.l.ſi pro patre.§.verſum. de
ædili edicto.l. qui ſit fugitiuus. de ritu nuptiarum.l.palam. de
diuor.l.diuortium.de acquirẽda poſſeſsione.l.non videtur. de
legatis.3. qui concubinam.§.ſi hæres. de fideiuſſo.l. ſtipulatus
eſt in fi. de captiuis & poſtliminium reuerſis.l.nihil.C.de cura.
furio.l.cum alijs.de his quibus vt indignis.l.aliam. & l.penulti
ma.in fine.in authen. de ſanctiſsimis Epiſcopis.§.ſed hoc præ
ſenti.col.9.de pœnis.diſtinctio.1.diuortium.& hic & in cõcor
dantijs alleg.hic. Et no.quod hæc iura vltimo alle.ſunt in argu.
quod renuncians beneficio in manu prælati ſui, ſtatim antequã
domum exeat poſsit ipſum repetere. Sed contrarium tenet
Odoffre.de ſdnon.ff.quorum lega.l.1.§.prodeſt.per illum.§.&
per.l.ff.de aqua pluuia arcenda.l.in diem.de libero homine ex-
hiben.l.3.§.ſi quis eum.& de verborum ſignificatio.l. aliud eſt
capere. Et credo quod bene, cum per hoc ius conferendi ipſi
4 prælato ſit quæſitũ, per iura.ſ.de princi.allegata. † in cuius præ
iudicium variare nõ poteſt.j. de regulis iuris.c. mutare.li.6.cũ
concordantijs. ibi allega. Item argu.d.l.diuortium. cum ſuis
concor. dicit Hoſtienſis.ſ.de cleri. non reſiden.ex parte.1.qđ
ſi abſens à ſuo beneficio, & vocatus iuxa formam illius.cap.ve
ad eum redeat, redierit, & incontinenti ſe iterum abſentauerit,
perinde eſt ac ſi nõ veniſſet, vt ſic priuari poſsit illo beneficio
ſine alia monitione ſeu requiſitione. Et quia verba ſunt intelli
gẽda cum effectu.ff.quod quiſq; iuris.l.1.§.hęc autem verba.ſ.
de clericis non reſidentibus.cap.relatum. Item deterior eſt do
lus illius qui interruptam litẽ deſerit, quàm qui ſemel ceptam
derelinquit in authentica, de litigio.§.ſi vero intra prædicti tri
ennij.coll.7. & ideo decetero non erit monendus.ſ.de cohabi.
cleri.c.clericos.c.ſicut.& ca.ad extirpandam. & ca.ſi autem.de
appel.quæſtionis. Item dicta.l.diuortium.cum concor.ſ.alleg.
facit ad hoc quod not. Archid.37.diſt.de quibuſdam gloſſ. ad-
de intelligo aliquem &c.& j.de priuile.ca.cum de diuerſis glo.
5 intelligo aliquem &c.† vbi dicit aliquem eſſe in ſcholis & ſi ali-
quando diuertat animo ſtatim redeundi.

QVod dicitur. Ad euidentiam glo. Si quæ-
ris quando habet locum arg.
à contrario ſenſu, & quãdo non, diſtingue vt dixi.ſ.
de foro competenti.ſignificaſti.diſtinct.2.

1 *Suſpicio peruerſiſsima.*
2 *Suſpicio violenta.*
3 *Suſpicio probabilis.*

IOſeph. Hoſtien.notat hic† quòd ſuſpici ...
tur peruerſiſsima quando eſt co... .ntra ...
dẽ vt hic, & hæc eſt deteſtabilis vt hic.& tanquã hæ
1 reſis punienda. † quandoq; vero dicitur violenta &
rationabilis, & hæc plenam probationem facit.32.q.1.dicit do
minus.de præſump. literis. vbi de hoc. quandoque temeraria
quæ non admittitur, vt.6.q.1.oues. Quandoq; probabilis &
vehemens, & hæc purgationem inducit.ſ. de purg.cano.c.in-
2 ter ſolicitudines. † Quandoq; probabilis ſed non vehemens,
& hæc iuramenti dilationem inducit, quia & ſemiplenam pro
bationem facit vt patet in eo quod legi. & nota ſupra de iure-
iuran.capitu.fin.

1 *Teſtium dicta diuerſimode ſcribenda.*
2 *Lex per literarum continentiam perſcribenda.*

1 NIhil. Dicit hic Goſti.† quod ſi recipiens teſtes fa-
cit ſcribi totum dictum primi teſtis poſtea
ſcribi de ſecundo teſte quod idem dicit, & idem de
tertio, & ſequentibus. voluerunt quidam dicere qđ
non valent dicta arg.ff.de teſtibus.l.3.§.1.verſi.verba epiſtolę.
Poteſt tamen dici contra, quia in dubio potius debet fieri in-
terpretatio vt res valeat quam vt pereat.j.eo.abbate.melius ta
men faceret recipiẽs ſi totum dictum cuiuſlibet teſtis faceret
ſcribi, quia magna vis eſt in verbis, vt no.ſ.de priui.ex ore. Et
2 hodie in curia talia teſtimonia reprobatur & merito.† Quia lex
præſcribenda eſt per continẽtiam literarum.C. de vete.iu.enu
clean.l.1.§.ſi. & tamẽ propter exempla teſtimonij quæ deſunt
eſt maius periculũ in ſcriptura ipſius, quam in ſcriptura legis,
cuius multa reſtarent exempla, quod dic vt.ſ. teſti.ca. cauſam,
quæ inter Archiepiſcopum ſecundum Hoſti. & de hoc vide
in ſpec.tit.§.nunc tractandum.verſi.tantum quoq; &c.

1 *Propoſitura presbyteratum requirit.*

1 QVamuis. Hoſti.dicit hic† quòd prępoſitu-
ra quæ requirit presbyteratus or
dinem vt patet.ſ.de ætate.& quali.c.1.in minori-
bus ordinibus conſtitutio dari non debet niſi di-
ſpenſatiuè. 60.diſt.c.innouamus.de æta.& qualit.
cap.præterea.ſic intellige.ſ.de electio. cum in cunctis.§.infe-
riora.vbi de hoc Hoſti.quod non credo verum ita generaliter
vt dixi.ſ.de electio.dudum.1.

1 *Fori ſignificationes.*
2 *Fori partes.*

3 Cauſæ

3 *Cauſæ ſignificationes.*
4 *Cauſa deriuatio.*

FOrus. Ad declarationem glo. ex tribus. Si quæris quot modis dicatur forus, vide per Hoſti. ſ. de foro compe. in rubrica.
1 † hic dicitur forus: i. fori exercitium: ſecundum quod ius redditur in loco ſignificatiuè tracta. ab eo qđ fit in eo. ff. de iuſti. & iure. l. pe. qđ etiam vocatur negocium. j. eo. in omni. Et enim iuſtum iudicium & verum non eſt ſine cauſa, de qua agitur, ſiue lege qua iudex regitur & iudiciũ ordinatur, ſiue iudicio. i. negocio, ſiue
2 ordinatione iudicij: in quo iudex, actor, & reus, atq; probatio regulariter exigitur, vt in eod. §. & ſecundum hoc partes iſtæ non ſolum adornantes ſeu ordinantes, ſed quaſi componentes vt integrales non immerito dici poſſunt ſecundũ Hoſt. hic

Super eo. c. §. cauſa. Si quæris quot modis accipiatur cauſa, vide per Hoſ. ſ. de accuſa. cum dilecti. ſuper verbo ex cauſa. † vbi dicit quod
3 accipitur nouem modis. Primo pro iudiciali conflictu, vt hic de offi. deleg. cauſam quæ. Scđo, pro vtilitate, de petitio. hære. item veniunt in prin. Tertio, pro ſpecie. ff. de trãſac. l. qui cum tutoribus. §. ei qui nõdum. Quarto, pro titulo. ff. de peti. hære. l. nec vllam. in prin. Quinto, pro onere. C. de diſtra. pig. l. ſi debitor. Sexto, pro fructu. C. de inſti. & ſubſti. l. ſi iure. Septimo, pro cõtractu, inſtit. quibus mo. tol. obli. §. eſt autem. ſ. de libel. obla. c. fina. Octauo, pro actione, vt. ff. qui ſatiſda. cog. l. fi. Nono, pro intentione, vt in dicto. ca. dilecti. & ſ. de re iudica. ſicut nobis. Item ſecundum Ioan. Andream ibi dicitur cauſa propter quã
4 fit quodcunque. † & tunc dicitur à chaos quod fuit omnium principium, iuxta illud Ouidij, rudis indigeſtaq; moles, quam dixere chaos. Et etiam cauſa, modus, vel forma, vt cum dico, lego vxori quæ eius cauſa paraui. ff. de auro & argen. lega. l. quintus. Dicitur etiam facti exemplificatio. ff. ad l. aquil. l. ſi ex plagis. §. in cliuo. ibi ius. i. iuris reſponſio poſitum eſt in cauſa agẽdi. de hoc etiam no. Cardi. j. de iura. calum. c. fi. glo. pen. lib. 6.

Super eo. c. §. iudicium. quid ſit iudicium, quot ſunt eius ſpecies, vide per Hoſti. in ſum. de iudicijs. §. 1. & quod ſignificationes habet, vide per Archidya. j. de reſcriptis. c. ſtatutum. §. inſuper. ſuper verbo iudicium. li. 6. & plenius per Cardi. j. de iudicijs. in rubri. lib. 6.

Super eo. c. Glo. hic habes. de materia huius gl. vide 37. diſt. turbat. & ſ. de vocat. o alias aduocato. § . nunc de exordijs. verſi. vel ita ſic.

Super eo. c. §. teſtes. Ad declarationem gloſ. hic intellige. Si quæris vtrum & quando mulier admittatur in teſtimonium, Diſtingue vt dixi. ſ. de teſtibus. c. quoniam.

1 *Eccleſiaſtica bona Dei ſunt.*
2 *Eccleſiaſtica bona pauperum ſunt.*
3 *Eccleſiaſtica bona clericorum ſunt.*
4 *Eccleſiæ bona communia.*

CAuſa. Ad euidentiam gloſ. ſed nunquid. Si quæris cuius dicātur eſſe res eccleſiaſticæ. hic dicitur quod ſunt eccleſiæ, & idem dicitur. j. de rebus eccle. non alie. capit. hoc conſultiſſimo. in principio, ibi bona immobilia ſeu iura ipſarum &c. lib. 6. & 12. quæſtio.
1 pontifices. ſ. de teſtamentis. requiſiſti. † Alibi dicitur quod bona ſunt Dei. 12. quæſtione. 2. capit. non liceat Papæ. & capi. prædia. & capitu. qui abſtulerit. Et cum omnia ſint eius, iſta tamen ſpecialius. argumẽtum. 1. q. 3. ſaluator. 16. t. in canonibus cum concordantijs hic allegatis, & hæc fuit opinio Ray. Vincen. & Hugonis, pro hoc. j. de electionibus. capi. cum ex eo. §. nos ſuper ibi de Chriſti patrimonio ſublimatis. lib. 6. vbi hoc idẽ te-
2 net Ioannes Andreas. † Alibi autem dicitur quod ſunt pauperũ. 16. queſtio. 1. quoniam quicquid. Et ibidem dicitur quod ſunt clericorum, ſicut & dominium rerum vniuerſitatis eſt apud ciues. inſtituta de rerum diuiſione. §. vniuerſitatis. Et hoc. ſ. ꝙ ſint clericorum, tenuit Lauden. 12. quæſtio. 1. capitulo exdit vbi de hoc not. gl. & Archi. Sed Hoſtienſis & Ioãnes Andreas. ſ. de cauſa poſſeſſio. cum ſuper. & Car. in dicto capit. hoc conſultiſſimo. & Cardinalis & Ioannes Andreas ibi poſt eum ſuper verbo ipſarum. prædictas opiniones concordant dicendo & bene prout credo quòd eccleſia. i. congregatio fidelium habet dominium ipſarum, & principaliter chriſtus tanquam caput. Quod dicuntur pauperum, verum eſt quo ad ſuſtentatio-
3 nem. Et quòd dicuntur clericorum, verum eſt quo ad adminiſtrationem ſeu gubernationem, & propter hoc clerici dicũtur procuratores non domini. ſ. de donationibus fraternitatem. Et in hoc concordat Hoſtienſis hic, dicẽs quod hæc omnia Dei ſunt vt in dictis capit. ſaluator. in canonibus. & 23. q. 8. conuenior. 16. quæſtione. 1. decimæ. & quæſtione. 7. omnes decimæ. ſuprà. de decimis. tua nobis. Hæc tamen deputata ſunt eccleſiarum & miniſtrorum earum neceſſarijs ſumptibus, quæ tenus intra limites cuiuſq; parochię percipiuntur, vt probatur in eo quod legitur & notatur hic, & ſuprà de his quæ fiunt à prælato, paſtoralis. Quæ vero ſuperſunt debent pauperibus erogari. 16. quæſtio. 1. quoniam quicquid. 12. quæſtio. 2. mirũ. & de hoc notant Innocen & Hoſtien. ſuprà de cau. poſ. & proprie. c. cum ſuper. Et Archi. j. de ſum. tri. c. vnico. ſuper verbo magiſtra. lib. 6. dicens quod eccleſia romana domina in canonibus nuncupatur. 79. diſt. oportebat. & Papa dicit eccleſiæ mea. 17. diſ. c. eccleſiæ. quod videtur ad dominum pertinere & finaliter remittit ad id quod no. 12. q. 1. c. vl. Sed verè loquẽdo nec romana eccleſia eſt domina, nec ipſe Papa, nec alius prælatus, eſt dominus: † imo bona eccleſiæ communia ſunt. 16. q. 1. c. fin. ſuprà. de præben. c. 3. vt not. Hoſti. & Io. Andr. ſuprà de iudi. cũ veniſſent. Vnde Beatus Bern. circa finem ſui quarti libri ſic ait ad eugenium Papam. Conſideres autem omnem ſanctã romanam eccleſiam, cui auctore Deo præes eccleſiarum eſſe matrẽ, non dominam, te vero non Epiſcoporum dominum eſſe, ſed vnum ex ipſis: ad hoc. 7. q. 1. mutationes. in pri. vbi dicit, aut dominatione &c. De fructibus vero beneficiorum eccleſiaſticorum cuius ſunt, dixi de fideiuſſoribus. c. peruenit. diſt. vlti.

Super eo. c. Gloſ. & etiam. Si quæris de quibus rebus poſſet fieri eleemoſina, diſtingue, vt dixi. ſuprà de pœni. & remiſſio. cum ex eo. diſtin. 3.

1 *Presbyter vnus cum clerico inungat.*
2 *Presbyter ſolus inungit.*
3 *Presbyter vnus inungit pluribus vocatis.*
4 *Celebrare cum muliere licet.*
5 *Biſextus pro vno die computandus.*
6 *Biſextus pro duobus diebus computandus.*
7 *Indictionis omiſſio inſtrumentum vitiat.*

QVæſiuit. Ad declarationem. 1. glo. Si quæris vtrum ſacerdos ſolus poſſit infirmum inungere, diſtingue.
1 † Aut commode poteſt haberi clericus, & tunc ſufficit vnus presbyter cũ vno clerico. ſuprà de vita & hone. cle. vt quiſq; presbyter. Aut non, & tunc in defectu clerici po-
2 terit presbyter inungere cũ laico. † Aut non poteſt haberi niſi vnus presbyter ſolus, & tũc ipſemet poteſt totum complere & ſibijpſi reſpondere, vt hic, quia neceſſitas legem non habet, de conſecra. diſt. 1. ſicut & ſupra, de conſue. quanto. Nec obſtat auctoritas Beati Iacobi. 5. c. & ſupra. de ſacra vnctio. c. vnico, vbi dicitur infirmatur quis in vobis inducat presbyteros & clericos eccleſiæ qui orent ſuper eum, & ſic videtur quod debeant eſſe plures. Quia hoc quod hic dicitur intellige in neceſſitate quæ legem non habet vt eſt dictũ. Vel ibi reſoluitur pluralitas in ſingularitatem, vt dicas presbyteros. i. presbyterum
3 ſic. ſ. de priui. vt priuilegia. §. vlti. † Et enim certum eſt quod & ſi plures inducerentur, vnus tamen tãtum faceret vnctionem & alij reſponderent, vt paret in eo quod legi. & not. ſ. tit. 1. cũ illorum. §. ſi vero clauſtralis, ſecundum Hoſt. Et vide quod no. Ioan. de conſecra. diſti. 1. hoc quoq;. gloſ. 2. vbi dicit per iſtud. c. quòd presbyter incluſus miſſam ſolus cantare, vbi clerici copia non ſuffragatur, alias ſecus: idem Lauren. ibi, ſed Hugo contrarium innuit ibi cuius ſententiam ſequitur Hoſt. in ſum. de celebratione miſſę. §. & qualiter. verſic. nec ſolus põt. pro quorum ſententia optimè facit. ſ. de filijs presbyte. propoſuit. & vita & honeſtate cleri. c. vt quiſq; presbyter. 81. diſt. in omni-
4 bus. 7. q. 1. illud. Et in dicto c. propoſuit. no. Vincen. † quòd cũ muliere poſſet ſolus in neceſſitate celebrare, arg. 27. q. 1. diaconiſſim. ſed argum. contra, quia mulier non debet accedere ad altare. 23. diſt. ſacratas. ſecundum Archi. in dicto c. hoc quoq;. glo. antepe. qui idem cum Hugo. ſentire videtur, & hoc tutius vade etiam quod no. Hug. 38. diſ. ſedulo. vbi dicit ꝙ presbyter bene poteſt cum populo tantum eccleſiam officiare ſed gloſſ. Laurentius, Ioannes faber, & Archidia. ibi contra per ca. alleg. propoſuit. in fi. & melius.

Super eo. c. Glo. & ideo quia in fi. Si quæris vtrum & quando biſextus cõputatur pro vno die,
5 diſtingue. † Aut in caſibus in quibus eſt fauorabile ipſum computari pro vno die, & tunc cõputatur pro vno, dic vt hic, vbi tractatur de conſuetudine laudabili eccleſiæ ſeruanda in celebratione

bratione diuinorum:vt.ff.eo.tit.l.cum biſextus.& de minori.
6 l.deniq;.§.minorem.† Aut in caſibus in quibus eſſet odioſum
ipſum cōputari pro vno die,puta in pœnalibus, & in illis com
putatur pro duobus diebus. Et ideo ſi aliquibus ſit ſuſpenſus
per annum, & biſextus eueniat illo anno,poterit vltima die an
ni illius celebrare,p.l.ff.de ſtatu lib.cū hæres.§.ſtichus.a.& hoc
tenent Lauren.& Vin. Tancre.Goffre.Ber.Hoſti.& Io.Andr.
& Aſten.li.7.de interdicto & ſuſpenſione art.1. in fi.idem gl.
& Archid.53.diſt.c.a.& Archi.j.de re iudi. cum æterni. ſuper
verbo annuum.li.6.Licet Cardi.ibi cōtra,cuius tamen opinio
nem in ſuſpenſo ſecurius eſſet tenere, argumen.dicti Auguſti
ni.Tene certum & dimitte incertum.de pœnit.diſti.7.ſi quis
autem.in fi.Et de materia biſexti not.Accurſius in dicto.§.mi
norem.& in dicta.l.cum biſextus. De materia vero Idus,vide
per Archid.18.diſtin.propter eccleſiaſticas.& per Ioan. An.in
data ſexti libri. vbi etiam tractat de nonis. Et de materia indi
7 ctionis,vide p Archid.23.q.5.de liguribus.† Et an omiſsio in-
dictionis vitiat inſtrumentum,& quid ſi indictio cū anno con
cordare non poteſt, & de nomine Papæ vel imperatoris, anno
pontificatus, vel imperij, an faciat fidem,priuilegiū,reſcriptū,
vel inſtrumentum prædicta non exprimens vide plene per Io
annem Andre.in data libri.6.in nouella.

1 *Priuilegiatus abſens percipit fructus beneficij.*
2 *Accedens officium cauſa lucri veram ſimoniam non incurrit.*
3 *Officians cauſa lucri ſimoniacus.*
4 *Priuilegia realia præſumuntur.*
5 *Papa in interpretatione pars citanda.*
6 *Princips in interpretatione pars citanda.*
7 *Iudicis interpretatio parte præſente facienda.*
8 *Surreptitia interpretatio nulla.*

OLim. Ad euidentiam huius.c.& glo.1.Si quæris
vtrū priuilegiatus ab homine, vel à iure vt
fructus in abſentia percipiat, debeat percipere diſtri
butiones, & quas, diſtingue vt dixi.ſ.de conſti.cum
1 omnes.diſ.vlt.ver.de diſtributionibus vero &c.† Vnde teneas
ſm Io.An.hic quòd priuilegiati omne id percipere debent,qd
præſentes percipiunt,licet diuinis officijs non interſint, vt ſic
priuilegiū faciat eū cēſeri reſidentē, licet nō diuinis intereſſen
tem,ſuper quo vide quod nota.j.de clerici.non reſi.c.vno.li.6.

Super eo.c. Si quæris vtrum canonici,vel alij benefi-
ciati q ad horas canonicas,& ad exequias
mortuorum, & ſimilia pro diſtributionibus, vel alio lucro tē-
2 porali accedunt,ſymoniam committūt, diſtingue,† Aut quæ-
ris vtrum tales committunt veram ſymoniā,& dic quod non
ſi nulla pactio,nulla conditio expreſſa intercedat arg.ſ de pre-
3 ben.ſignificatum. † Aut vtrum committunt ſymoniam men-
talem, & dic, quod ſic, & grauiter peccant.de qua ſufficit ſine
diſpenſatione aliqua per ſolam pœnitentiā ſuo ſatisfacere crea
tori.ſ.de ſymo.c.tua nos.& c.vlti.ſecundum Hoſti.hic.Idem,
Archi.91.diſti. clericus victum.glo.1.& 1.q.2.ſacerdos. ſuper
verbo participent. & Ioan. Andr.j.de clerici.non reſiden.cap.
vnico, gloſſ.antepe.lib.6.& Aſten.lib.6.titu.de ſymo.arti.9.ad
fi.q.quid ſi canonicus.

Super eo.c. In gloſſ. fi. Si quæris vtrum beneficium
principis eſt late, vel ſtrictè interpretan
dum,diſtingue vt dixi.ſ.de dona.c.cum dilecti. & de hoc not.
Bern.ſ.de tranſla.Epi.c.vlti.glo.ſed quare &c.& de priuile.quia
circa & Hoſt.poſt eum ibi.& Inno.j.eo.dudum. & vide quod
not.Spec.tit.de inſtru.edi.§.nunc autem videndum.verſi.item
4 quod fuit cōceſſum.† vbi dicit quod per iſtud.c. quod in dubio
priuilegia præſumuntur realia non perſonalia.Per hoc etiam di
cit Abbas.ſ.de iudici.at ſi clerici.quod in dubio diſpenſatio fa
cta per Epiſcopum intelligitur large de præſentibus, & futu-
ris ordinibus,vel beneficijs.

Super eo.c. Si quæris vtrum poſsit fieri interpreta-
tio priuilegij, beneficij vel gratiæ parte
5 aduerſa abſente, diſtingue. † Quia quandoq; fit interpretatio
extraiudicialis,quando.ſ.quæritur de interpretatione Papæ pri
uilegium concedentis, & hic eſt neceſſe partes citari, vel eſſe
præſentes,& cum præiudicium facit,ad eam obſeruandam co
guntur.& de tali loquitur hic & j.cum tibi.& c.dilecto.& tua
nobis. quæ potius dicitur declaratio quam interpretatio ar.ff.
6 de teſtamentis.l. hæredes palam.§.1.† Quandoq; fit interpreta
tio ſecūdum verborum propriam ſignificationē,& hæc etiam
omnibus præiudicat,& ius facit ex quo fit à principe, ſiue fiat
in iudicio,ſiue extra iudicium, vt patet.ſ.eo.c.1.& 2.& ſequē
tibus.j.eo.cum clerici.& c.quærenti.& c.venerabili.& c.ſuper
quibuſdam.& c.nouimus.& in multis alijs.c.huius tit.Quan-
doque fit ſuper alio dubio, & tunc ſi notum ſit dubium inter
7 partes, & in iudicio, † Aut in iudicio inferioris iudicis prin-
cipe, & tunc nunquàm debet fieri niſi partibus præſentibus,
ſiue quæratur de dubio ſententiæ iudicis inferioris.j. eod. ex
parte.2.quia ille iā functus officio ſuo,ſiue bene ſiue male non
habet ſe amplius intromittere argu. in eo quod legi. & not.ſ.
de off.dele.in literis. in fi.ſiue de dubio compoſitionis.ſ.de de
cimis,ex multiplici.ſiue de dubio priuilegij.j.eo.ex parte.2.&
c.cum olim.& c.abbate ſane.ſiue ſtatutorum.j.e. ex parte.2.&
c.cū olim.& c.abbate.talis enim interpretatio ſemper fieri de-
bet præſentibus partibus cum præiudicet,& ſic diffinitiua,vt.
ſ.c.proxi.alias non valeret.ſ.de officio archidia.ad hæc.§.fi.ff.
quis ordo in bono.poſ.ſerue.l.2.§.1.& 2.de re iudi.de vnoquo
8 que.† Aut in iudicio principis, & tunc ſi ſit ſubreptitia, puta
quia de lite pendente non fiat mentio,non valebit arg.in eo qd
legi.& no.ſ.de priuileg.dudum. de teſtibus cauſam quæ.ve li-
te pen.c.fi.vel aliter qualitercunq;.j.eo.venerabilis. Si autē ex
certa ſcientia procedat nō poſſumus ei dicere cur ita facis.19.
diſt.in memoriam,valebit ergo omnino, & ſi præiudicet.ſ.de
offi. ordi.duo ſimul ſecundum Inno. hic in gloſa ſua penul. &
Hoſti.& Ioannem Andream poſt eum.

1 *Interdicti eccleſiaſtici diffinitio.*
2 *Interdicti ſpecies.*
3 *Interdicere quis poſsit.*

CVm in partibus. Ad declarationem glo.
2.vide qualiter.Si quæ-
ris vtrum indefinita æquipollet vniuerſali,diſtingue.
vt dixi.ſ.de priuilegijs. quia circa diſtinctio.1. & de
hoc not.Archid.in c.ſi romanorum.19.diſtinct.gloſſ.ſua fi.&
Garſi.& Cardi. & Ioan.And.j.de elect.vt circa.li.6.& Dynus.
j.de regu.iuris.in rubrica.lib.6.

Super eo.c. Si quæris quid ſit interdictū eccleſiaſticū
& quot,& quæ eius ſpecies, & quis poſsit
1 interdicere, diſtingue.† Aut quæris de primo.ſ.quid ſit interdi
ctum eccleſiaſticum.& dic ſecūdum Ray.rubricella de ſenten
tia interdicti.§.1.& fratrem Io.rubricella de ſententia interdi-
cti.q.primo ergo quæro. Interdictum eſt cenſura eccleſiaſtica
in pœnam contumaciæ vel offenſæ lata, arcens præcipue po-
pulum,ne communicet ſacramentis. Eccleſiaſtica, ponitur ad
differentiam interdictorum legalium, quæ olim erant ſolēnes
verborum conceptiones,quibus prætor aliquid iubebat fieri,
vel prohibebat, maximè cū de poſſeſsione vel quaſi inter ali-
quos contendebatur, vt inſtituta de interdictis per totum. Sa-
cramentis,ponitur ad differentiam effectus excommunicatio-
nis,quæ ſeparat etiam à communione fidelium, habet ergo ſi-
militudinem cum excommunicatione minore,quæ à ſacramē
2 tis tantum ſeparat.3.q.4.engeltrudam. † Aut quæris de ſecun-
do.ſ.quot ſunt eius ſpecies, & dic quod duæ,nā aliud eſt gnale,
aliud eſt ſpeciale ſiue particulare. Generale dicitur interpreta-
tione iuris,non ſolum quando regnum, vel terra,vel prouin-
cia interdicitur, ſed etiam ſi villa vel caſtrum interdicitur vt
hic,Quod ſm Ioan.And. hic,etiam ſi in illa terra villa, vel ca-
ſtro nō ſit niſi vna eccleſia. Speciale autem ſiue particulare in-
terdictum eſt,cum vna eccleſia nominatim interdicitur, ſecū
3 dum glo.Gulielmi.ſuper Rany.vbi ſ.& Ioan.And.hic. † Aut
quæris de tertio.ſ.quis poſsit interdicere, & dic quòd omnis
prælatus habens iuriſdictionem ordinariam. vel delegatā, vt
ſ.de officio delegati,ſane quia.de appellatio.dilectis,quod pro
ſequere vt notat Innocentius & Hoſtienſis.ſ.de his quæ fiūt
à maiori parte cap.c.quæſiuit.& frater Ioannes in ſumma con
feſsionem rubricella de ſententia interdicti.q. quis poteſt in-
terdicere &c. Hoc ſaluo quod ſecundum Ioannem Andream
hoc generale interdictū ferri non pōt per ordinarium vel dele
gatū ſine ſpeciali & expreſſa Papæ licentia pro pecuniario de-
bito,quòd dic vt in extrauang. Bonifacij prouide accedentes.

1 *Clerici an teſtentur.*
2 *Epiſcopus an diſtribuat eroganda piæ cauſa.*
3 *Clerici nomen ſtricte ſumitur.*
4 *Clerici vxor large capitur.*
5 *Clerici dictio largiſsima ſumpta.*

1 CVm tibi. Ad euidentiam gloſſ.1.† Si quæris
vtrū clerici poſsint facere teſtamē-
tum, vel donare inter viuos, diſtingue vt dixi.ſ.de
2 peculio clericorum.cap.ſi quis ſane. † Item ſi quæris
vtrum illa

vtrum illa quæ ſunt erogãda in pias cauſas debeant per manus
Epiſcopi, vel alterius erogari, diſtingue vt dixi.ſ.de iudæis cũ
ſit nimis.& de vſu.cum tu.diſtinc.3.& de hoc per Archid.14.
q.5. non ſane ſuper verbo reddenda.& ij.de teſtamentis.c. re-
ligioſus ſuper verbo libere.lib.6.

Super eo.c. Ad euidentiam glo.ſina. Si quæris quando largiſsimè ſeu large, & quando ſtricte
3 ſumitur nomen clericorũ, diſtingue.† Aut quæris in reſcriptis
contentioſis quæ reſtringuntur, & tunc ſtrictè ſumitur, vt.ſ.
4 de reſcriptis.c.ſedes apoſtolica.† Aut in reſcriptis gratioſis quę
dilatantur,& tũc large ſumitur, vt hic. Nec obſt.ij.de ſen.exc.
quia periculoſum.li.6.quia illud in reuerentiam pontificalis of
ficij eſt indultum, vt ibi not. Nec obſt.ij.ca.proxi.quia illud eſt
vt periurium euitetur ſecundum Hoſt.hic, & concordat gl.ij.
de præben.c.quamuis.2.glo.no.verbum.libr. 6. vbi dici quòd
illud quod dicitur.ij.c.proxi. obtinet propter periculum periu
rij euitandum, & ideo ſit ibi ſtricta interpretatio & quod not.
Io.An.ij.de priui c.per exemptionem gl.ſicut aliud.li.6.vbi di-
cit quòd.ij.c.proxi. nomine cathedralis eccleſiæ continetur tã
tum capitulum, non inferiores quia loquitur ibi de iuramento,
quod ſtrictè intelligitur.ſ. ad ea de quibus fuit cogitatum.ſ. de
5 iureiur.c.pœn.& adde quod no.Cardi.ibi in glo.fi.† Aut quæ-
ris in gratioſis in fauorẽ ſanctæ matris eccleſiæ,& totius cleri-
calis ordinis introductum,& tunc largiſsime ſumitur, in tan-
tum quòd extenditur ad conuerſos, vt patet.17.q.4.ſi quis ſua
dente.iuncto capit.non dubium.& capit. parochianos.& ſ.tit.
proximo.& ibi dixi.& vide quod notat per omnes.ij.de regu-
lis iur.cap.odia.lib.6.

1 *Iuramentum fidelitatis Epiſcopo & capitulo præſtandum.*
2 *Fidelitas ſoli Epiſcopo præſtanda.*
3 *Vaſallus eccleſiæ quos iuuare teneatur.*
4 *Iuramenti principum forma.*
5 *Eccleſiæ ſignificationes.*

CVm clerici Placentini. Si quæris vtrũ clerici, vel laici qui eccleſiæ cathe
drali iuramentum præſtare tenentur, teneantur Epi
ſcopo & capitulo ipſis eccleſiæ vel eorum alteri tan-
1 tum præſtare huiuſmodi iuramentũ, diſtingue.† Aut iuramen
tum huiuſmodi præſtare tenentur pro ſpiritualibus,& tunc te
nentur nedũ Epiſcopo,ſed etiam capitulo præſtare huiuſmo-
di iuramentum. Nam ſpiritualia iura non ſunt diuiſa inter Epi
ſcopum & capitulum,ſed communia, vt patet.ſ.de teſta.requi
ſiſti.§.ſecus autem.Sunt.n.vnum corpus.& ideo ipſa ſpiritualia
ſimul exercent & ſibi communicant,quod dic vt legi & no.ſ.
de exceſ.præla.c.1.de his quæ fiunt à præla.c.nouit.& c.quan-
2 to.† Aut pro temporalibus quæ Epiſcopus habet ſegregata à
capitulo,& tunc nullatenus c.iurare tenentur, & econuerſo ſi
pro temporalibus quæ capitulum habet ſegregata, & tunc nu
latenus Epiſcopo iurare tenetur: vt.ſ.de reſcrip.edoceri. ſm
Inno. & Hoſti. & Io. An.hic. Intellige tamen quòd iurans ſm
formam huius capituli obligatur principaliter Epiſcopo tan-
quã capiti vt hic: hoc eſt ſi Epiſcopus præcipiat vnum, & capi
tulum aliud; deberet talis iurans Epiſcopo & non cap.obedi-
re.11.q.3.qui reſiſtit.Sed ſi cauſa vertitur inter Epiſcopum &
capitulum, dic vt plene not. Hoſti.in ſum.de poſtulando.§.fin.
ſub.§. illud. Et ſi talis clericus cõtra Epiſcopum vel eccleſiam
à qua beneficiatus exiſtit, pro extraneis aduocati vel procura-
toris officium aſſumpſerit, tanquam ingratus poteſt huiuſmo
di beneficio ſpoliari, quod dic.ſ.de poſtul.c.fi. hæc Hoſti. &
3 Io. An.poſt eũ.† Item ſcias quòd Vinc.& Io. An.ſ. de iureiur.
ego.n.dicunt ibi in textu domino meo.fore.arg.quòd vaſallus
eccleſiæ tenetur iuuare Epiſcopum, etiam in factis proprijs.
7.q.1.ſcire.inſtit.de vſu.& habit.§.ſed non tenetur iuuare ca-
nonicum.12.q.2.qui manumittitur. Dicunt etiam hic, quod per
iſtud iuramentum ſingularibus canonis non obligantur, vt in
d.§.qui manumittit.ſecus ſi iuraſſent aliquibus non collegiatis
ff.de in ius voc.l.communis. Et not. quod in hoc.c.eſt forma
iuramenti quam clerici vel laici præſtant eccleſiæ cathedrali,
quæ forma obtinet in canonis & prælatis ſiue curatis,& etiam
in alijs inferioribus, ſi conſuetudo ſit ſecundum Inno.& Hoſt.
4 † De forma vero iuramẽti principum ſecularium habes extra,
de iureiur.c.vnico, in clem. vbi per hoc G.de mon.lau.in gl.&
ſic habea de forma vero iuramenti Epiſcoporum, dic vt.ſ.de
iureiur. ego.n. De forma Abbatũ dic vt.ſ.de ſymo.ne de Dei
eccleſiam. De forma beneficiatorũ dic vt.ſ.de iureiur. nullus.
Item de forma aliorum non beneficiatorum dic,ſ.de maio.&
obe.cum in eccleſijs & non ſuſpectorum.eo.tit.c. reſegebatur.
Item de forma vaſallorum.a 1.q. vlti.c.de forma. Item plures
alias formas iuramentorum vide per Spec. in quarta parte ru-
brica de iureiur.§. vnico.verſic. illud autem omittendum non
5 eſt &c.† Et quot modis ſumit eccleſia, notat Ber.hic quatuor,
alios modos ponit Ber.ſuprà ne præla.vices ſuas.c. vl.ſ. muro-
rum ambitum, corpus Chriſti, prælaturam eccleſiæ,& ipſius
obuentiones. Fran.vero de reſcrip.eam te.addit vnitatem to-
tius eccleſiæ.7.q.1.nouatianus.ſuprà.de ſum.tri.c.1.§.vna.21.
diſt.c.autem quamuis.de exceſ.pręla.frequens.§.verum.in cle.
In hac varietate dicebat eccleſiam ſumi prout præcedentia &
ſequentia verba patiuntur, per decret.intelligentia.ſuprà eodẽ.
Bene facit.ij.eodem nouimus.verſic.pro quo.

QVærenti. Si quæris quæ ſit differentia inter cẽſurã eccleſiaſticã, & ſeueritatem
eccleſiaſticam, & animaduerſionem eccleſiaſticam,
1 † Dic quod cenſura eccleſiaſtica conſiſtit circa ſpiri-
tualem pœnam vt hic.Sed ſeueritas eccleſiaſtica conſiſtit circa
pœnam temporalem, vt ſuprà de pœnis.in quibuſdã. Animad-
uerſio eccleſiaſtica conſiſtit circa degradationem, & curiæ ſe-
culari traditionem.ij.eo. nouimus. ſecundum Hoſti.in d.ca.in
quibuſdam.& idem not. Archi.6.q.3.deniq;.& ij.de excep.c.cũ
quidam glo.vlti.& de homici.c.1. ſuper verbo animaduerſio-
nis.lib.6.& idem Hoſti. ibi. Et de mucrone eccleſiaſtico dixi
poſt Hoſt.ſuprà de pur.canonica.c.inter ſolicitudines.d.vl.Itẽ
in quibus conueniunt excommunicatio, ſuſpenſio, & interdi-
ctum, vide.ſuprà.de appel.ad hæc quoniam. & in quibus diffe
runt, vide per G.ij.de ſenten.excom.quia periculoſum.gl.2.lib.
6. Vbi dicit quod propriè excommunicãtur perſonæ.11.q.3.
certum.3.q.4.engeltrudam.ij.eo.ex parte.1. Suſpenditur eũ
quandoq; perſona quandoq; ab officio 1 quandoq; ab vtroq;.2.
quæſt.45.ca. penulti.ſupra de purga. canonici. inter ſolicitudi-
nes. Et locus interdicitur, vt ſuprà eodem, cum in partibus. in-
terdum tamen vnum ponitur pro alio, quia & perſona dicitur
interdicta,& ciuitas excommunicata.ſuprà.tit.proximo.c.re-
ſponſo.& de priui.cum & plantare.& de hoc plenius per Hoſ.
& Io. An.in d.c.cum medicinalis.§. & hic eadem.ſuper ver-
2 bo obſeruari.in nouella.† Vbi notat quòd hic tria comparãtur
in multis, quorũ quatuor poſuerat Ber.ibi.& duo addebat Ab-
bas. Primo, quia illius conſtitutionis forma in ipſarum quali-
bet eſt ſeruãda, vt hic. Secũdo quia in his tribus pręcedẽs appel
latio tuetur appellantẽ, ſequens non, vt in d.c.ad hæc quoniã.
& eo.tit.c.paſtoralis.ij.de ſenten.excom.is cui.§.vlti.lib.6. Ter
tio, quia neutri debent celebrare diuina.ſ.de clerico excõ.mi-
ni.c.2.& c.poſtulaſti.§.fi. Quarto, quia vtranq; ſententiam præ
cedere debet monitio, vt.ſuprà de appel.reprehenſibilis. Quin
to, quia vterq; iurat antequam abſoluatur, & in vtroq; poteſt
fieri abſolutio ad cautelam.ſuprà.de ſententia excommunica-
tionis.venerabili. Sexto, quia vtraq; ſententia etiam à ſuperio-
ribus eſt ſeruanda.ſuprà.de offi.ordi.cum ab eccleſia. Septimo,
quia neuter durante ſententia eligere vel eligeri vel teſtificari
poteſt.ſuprà.de conſue.cum dilectus.de electio. cum inter R.
de teſtibus.veniens.2.in fi.de excep.apoſtolicæ. Octauo, quia
non debet ſuperior de ipſis aliquid diſponere partibus nõ vo-
catis.ij.de appellationibus romana.§.fi.de ſenten. excommu-
nicationis. romana.in princip.lib.6. Nono, quia ſpeciales filij
apoſtolicæ ſedis nulla iſtarum ſententiarum poſſent ligari.ij.eo.
tit.veniens.li.6.& in priuilegijs ſolent iſta miſceri.ij. de priuile
gijs.c.1.§.vlti.lib.6. Decimo, quia omnia comprehendit appel
3 latio cenſurę, vt hic. † Differunt autem in participatione, quia
cum ſuſpẽſo vel interdicto participare poſſum, niſi ſpecialiter
participatio eſſet interdicta.ff.de pęn.l.moris.de ſeruis expor-
tan.l.cui pacto.ſed cum excommunicato non. ſuprà quod me
tus cauſa factis. Secunda differentia eſt, quòd propriè loquẽdo
homo ſuſpenditur,ſed non interdicitur niſi impropriè. ſuprà.
de religioſis domi. cum dilectus. de clerico excommunicato.
poſtulaſti.in fine.loca vero propriè interdicũtur.ſuprà.de ſpõ
ſalibus.non eſt ſecundum Hoſtien.& Ioan.And. Tertia, quia
effectus excommunicationis latæ non poteſt ſuſpendi, reliqua
rũ ſic, de hoc ſatis in prædicta decretali ad hæc quoniã. Quar-
ta differentia patet.ij.de ſententia excommunicationis.quia pe
riculoſum.lib.6. Quinta patet.tit.eodem, præſenti.lib.6. Sexta,
eodem.tit.romana.lib.6. Septima & octaua, eo.tit.cap.fin.§.1.
verſ.dum tamen.& §.in feſtiuitatibus.lib.6. Nona, quia excõ-
1 municatio non fertur pro aliena culpa.24.q.3.ſi habes interdi-
ctum & ſuſpenſio ſic.ij.de ſententia excõmunicationis ſi ſen-
tentia.lib.6.17.q.4.miror.ſecundum Io. And.† Et nota quòd li-
2 cet Epiſcopi ſint priuilegiati in caſu illius capit.quia periculo-
ſum in

ſum in ſententijs interdicti & ſuſpenſionis, non tamen ſunt priuilegiati in ſententia excommunicationis, vt notat Innocẽtius, Hoſtienſis, Cardinalis Geminianus, Ioan. And. & Franciſcus ibi, & Geminianus & Ioan. And. j. de electionibus. c. ſciãt cuncti. lib. 6. & de cenſibus. ca. quàmquàm. eo. lib. & Ioan. And. j. de ſententijs excommunicationis. quicunq; eo. lib. & Gulielmus de mõte Laud. & Gen. extra, de ſequeſtratione poſſeſſionum. c. vnico. §. ſi quis autem. in clementina. Item notat Hoſtienſis. ſ. de clericis non reſidentibus. c. ſecundo, cardinales priuilegio illius. c. quia periculoſum gaudere, quod intelligas etiã, de non Epiſcopis ſecundum Ioannem Andræam ibi.

Q Vid per nouale.

Ad euidentiam huius decreta, & gloſæ Innocentij hic, quæ incipit, nota, quod hæc probatio &c. Si quæris vtrũ priuilegium de decimis noualium non ſoluendis vel percipiendis extendatur nedum ad noualia futura, ſed etiam ad præterita, & vtrũ ipſi priuilegiato, aut parti aduerſæ incumbat probatio quando eſt dubiũ de nouab. & qualiter probari debeat præſcriptio cu-
1 ius contrarij memoria non exiſtit, diſtingue. † Aut quæris de primo. ſ. vtrum priuilegium extendatur ad præterita noualia, & tunc dic quod non, niſi de præteritis ibi ſpecialiter caueatur. argumentum in eo quod legitur & notatur. ſ. de conſtitutionibus. c. cognoſcentes. & c. fi. ſecundum Innocentium & Ioannem Andream hic, quorum opinio approbatur. j. de decimis. cap. ſtatuto in principio lib. 6. Vbi autem de anterioribus noualibus caueretur expreſſe, tunc illa tantum veniẽt, quæ à decem annis citra culta fuerunt: primo enim tanto temporale adducitur conſuetudo, & ſeruitus continua. ff. ſi ſeruitus vendicetur. l. ſi quis diuturno. C. de ſeruitutibus. l. 2. & fi. Aut vtrũ extendatur ad futura noualia: & dic quòd ſic. Sed hoc fallit ſi talis ſit locus incultus de quo parochialis eccleſia magnos percipit decimarum ratione prouentus, vt hic in fine, puta paſcua, vel nemora ſunt de quorum decima cõſueuit eccleſia parochialis centum libras percipere annuatim. ſupra, de decimis commiſſum. Item fallit ſecundum Io. Tancre. & Ber. hic, in glo. fi. ſi eccleſia parochialis tractu temporis incipiat lædi grauiter, argu. ſ. de decimis. ſuggeſtum. ff. de vulg. & pupil. ſubſti. l. ex facto. vt quia taliter priuilegiati totum territorium occupant vnius caſtri deſerti, & redigunt ad culturam & caſtrum, poſtea populatur vt eccleſia antiqua reædificatur, vel de nouo alia fabricatur. Nam ſubueniendum eſt eccleſiæ tali priuilegio, cõſuetudine, vel præſcriptione non obſtante, vt patet. ſ. de noui ope. nũcia. c. 2. de præben. extirpande. §. cũ igitur. ſecundũ Inno. & Hoſt.
3 & Ioan. An. † Aut quæris de ſecundo. ſ. vtrum priuilegiato, vel parti aduerſæ incumbat probatio, & tunc aut priuilegiatus non eſt in poſſeſſione, & tũc ei incumbit probatio, quia ei qui dicit &c. ff. de probatio. l. eum qui dicit. C. de rei ven. l. fi. Epiſcopus. n. & parochialis eccleſia de iure communi intẽtione ſuam fundant, niſi aliud dicatur, vt patet in eo quod legi. & no. ſ. de præſcrip. ad aures. & c. ex tranſmiſſa. ſ. de decimis. c. quoniam. & c. dudum. ſecundum Inno. & Hoſtie. & Ioan. An. Aut eſt in poſſeſſione: & tũc ſubdiſtingue, vtrum ius commune, vel præſumptio eſt pro agente, vt quia eſt Epiſcopus vel parochialis, eccleſia vt ſtatim dictum eſt, vel non, quod dic plene vt legitur & no. j. de præſcrip. ca. Epiſcopum. lib. 6. & dixi. ſ. de præſcrip.
4 ſi diligenti. diſt. 2. † Aut quæris de tertio. ſ. qualiter probari debeat præſcriptio, cuius cõtrarij memoria non exiſtit, & tũc dic ſecundum Inno. & Hoſti. & Ioan. An. hic, & in dicto. c. Epiſcopum. gl. vlti. quod dicent teſtes præſcribentis. ſ. ſi talem ſcientiam habent quod ſemper viderunt & audiuerunt ita eſſe, nec vnquàm viderũt contrarium, & quod cõmunis eſt & fuit ſemper opinio, & quòd non extat memoria contrarij vel initij quòd ſic fuerit. Si autem contra hoc aduerſarius aliquid probare vellet, teſtes ſui ſi de ipſorum eſſet conſcientia, deberent dicere quòd viderunt tali tempore contrarium, audiuerunt à ſuis ſuperioribus contrarium eius fuiſſe. Et ſi vtraq; pars probat, tunc præferentur teſtes magis idonei, & qui dicunt aptiora: vt. ſ. de teſti. in noſtra. vbi de hoc. & ſi illi dicunt ſe vidiſſe contrarium debent præferri, cum alij ſatagant probare negatiuam. 6. q. vlt. accuſator. cum ſuis ſimilibus. Vnde Inno. Hoſtien. & Ioan. And. dicunt hic, quòd in caſu huius. c. priuilegiatus habet probare, in petitorio quòd ab eo tempore quo habuit priuilegium ſuns noualia. Nam ad futura tantum noualia extenditur. quod ſecũdum Hoſtien. probabit, dummodo de priuilegio fidem faciat, & de perceptione poſt priuilegium tanti temporis cuius non extat memoria, & allegabit quòd poſt priuilegium tale fuit nouale. Ad quod vltimum probandum inducet patientiam tanti temporis, argu. ff. de vſu. l. cum de in rem verſo. ff. ſi ſerui. vendice. l. ſi quis diuturno. C. de ſerui. l. 2. & fin. & in eo quod legi. & no. ſ. de cẽſi. peruenit. Alias tempus nudæ perceptionis ſine titulo non prodeſſet, vt legi. & not. ſ. de præſcrip. ſi diligenti. de decimis, dudum. ſecundum Hoſt. & Ioan. Andr. ſed de hoc vltimo dic vt in dicto. c. Epiſcopum. in fi. Et eſt tutius quod in in principio publicetur quando primitus eſt nouale, vt no. ſ. de priuile. c. fi. & in publicatione fiat fides de eo quod nouale, eſt & de priuilegio iam conceſſo. Quia probationes de facili amittũtur, vnde eis ſubueniẽdum eſt, vt patet. C. de rebus creditis. l. generaliter. ſuprà. vt lite non conteſt. quoniam frequenter. t. reſponſo. Et ideo conſilium eſt quòd de publicatione fiãt plura inſtrumenta, & in diuerſis locis deponantur, vt ſi vnum forſan amittatur, aliud reſeruetur argum. ff. de teſtamentis. l. vnum inſti. de teſtamentis. §. penulti. hæc Hoſtien. & idẽ Ioã. Andr. Poteſt autem parochialis eccleſia probare contrarium. ſ. quòd ſint culta à tempore quo extat memoria, quòd ſi vterq; probet intentionem, pauci idonei aſſerentes locum fuiſſe cultum negatiuum multitudini præferuntur, argu. 6. q. vlti. accuſator. & in eo quod legitur & nota. ſuprà de probatio. tertio. de teſtib. præterea. & capit. in noſtra quod dic vt ibi ſecũdũ Inno. & Hoſtien. hic & Ioan. And. poſt eos. idem Innocentius. j. eo. veniens. glo. monaſterium. verſic. item in hoc caſu &c. & ſuprà de renunciatio. ſuper hoc. glo. hoc vult dicere. verſic. inducunt autem pro ſe &c. & Archid. 8. q. 3. artaldus glo. ſua fina. & cum glo. Innocen. & Hoſtien. hic concordat Specula. rubricella de probationibus. §. 1. verſic. vlti. quæritur. vbi de hoc pleniſſime de hoc etiam tangit glo. in authen. de hære. & falci. §. ſi vero ab
5 ſint. colla. 1. † Et no. quod iura alleg. per Bernardũ hic ſuper verbo de nouo. ſunt in ar. ad quæſtionem qua quæritur, an is qui ingreſſus religionem in fine anni exiuit, ſi iterum eandem religionem ingrediatur, debeat habere annum integrũ ad hoc vt dicatur tacite profeſſus. Nã & mancipia dicuntur nouicia, quæ nondũ anno continuo ſeruierunt, veterana vero dicuntur, quę anno continuo ſeruierũt. ff. de publicanis. l. cotem. §. quotiens, alias in l. interdum. Sed Bartholomeus Brixen. tenet contrariũ in quæſtione ſua venereali quæ incipit, aliquis intrauit monaſterium. & Speculator rubrica, de ſtatu monachorum. §. vnico. verſic. 38. quæritur. & Ioannes Andreas. j. de regulis iuris. capi. cum quis certus. lib. 6. Et per illud capitu. & hoc, niſi conditio monaſterij vel religionis mutata eſſet, vel niſi pſonæ defectus ſuperuenerit, vt propter hoc merito timeat ſe non poſſet pati religionis aſperitatem, vt. 34. diſtinctio fraternitatis, & tunc modica dilatio dabitur ei arbitrio ſuperioris ad probationem, ſecundum eos.

1 *Excommunicatio pro qua contumacia feratur.*
2 *Excommunicatus quam cautionem præſtet.*
3 *Deus pecuniam non requirit.*
4 *Offenſa dubia.*
5 *Excommunicatus an ante ſatisfactionem abſoluendus.*
6 *Forma in abſolutione obſeruanda.*
7 *Papa an ſit iudex in cauſa propria.*
8 *Prælati an ſint iudices in cauſa propria.* 10. 12.
9 *Eccleſia cauſa non eſt prælati propria.*
11 *Sanctus Petrus iniurias libenter ſuſcipiebat.*
13 *Iudex iniuriam reip. proſequitur.*
14 *Priuilegium exempti an exhibendum.*
15 *Iuris ordo in notorio non ſeruatur.*
16 *Exemptus notorie non compareat.*
17 *Exemptus allegans priuilegium compareat.*
18 *Vendicatio ad malum illicita.*
19 *Vendicatio ad bonum licita.*
20 *Vindicta ad bonum eſt in iure propulſatio.*

E X parte in Chriſto.

Ad [illegible] huius. c. Si quæris pro qua contumacia quis poſſit & debeat excommunicari, & quam cautionem ſeu ſatisfactionem excommunicatus præſtare debeat antequã
1 abſoluatur, diſtingue, † Aut quæris de primo ſcilicet pro qua contumacia quis poſſit & debeat excommunicari, & dic ſecundum Innocent. hic in gloſſ. de hoc nota quod nedum pro contumacia in non ſtando iuri vt hic in verſic. ad intelligentiam, ſed etiam ſi in quocunq; alio negocio quis ſit cõtumax, vt quia non vadit ad conſilium. 5. q. 2. præſenti, vel quia non proſequitur accuſationem ceptam. 4. q. 5. c. 1. vel ſi præcipiatur ei

piatur ei aliquid quod ad officinm eius pertinet.7.q.1.quia fra
tor. Idem ſi iudex præcipiat ſpecialiter alicui quod non faciat
furtum, vel fornicationem ſpecialiter cum aliqua, & non obe-
diat, hic excommunicari poteſt ſine alia monitione faciēda ſu-
per emendatione criminis perpetrati, quia verè cōtumax eſt.
11.quæſtione.3.certum. Secus ſi ſimpliciter & generaliter mo-
neat aliquem ne fornicetur, quia ſicut pro contumacia de ex-
preſſo & ſpeciali crimine debet excommunicari, ſic & de ex-
preſſo ſpeciali crimine debet moneri, argument.2.q.1.nemo.
j.de ſententia excommunicationis.cum medicinalis.lib.6.ſe-
2 cundum Inn.& Hoſti.† Aut quæris de ſecundo.ſ. quam cautio-
nem vel ſatisfactionem excommicatus præſtare debeat ante-
quam abſoluatur, circa hoc Hoſti. diſtinguit hic ſuper verbo
manifeſta.& Ioan.Andr. poſt eum. Aut quis eſt excommuni-
catus pro ſimplici & nuda contumacia, & tunc ſufficit iurato-
ria cautio: vt hic in verſic. in primo. Aut pro prægnante, & tūc
neceſſe eſt quòd ſatiſfaciat de his quæ in ſententia implicita
ſunt, ſiue agatur de intereſſe ſiue de expenſis.ſ.de iudicijs,c.1.
Aut eſt excomunicatus pro offenſa ſeu delicto in quo Deus
tantum offenditur, vt quia aliquis blaſphemauit, vel de hæreſi
eſt ſuſpectus: & tunc ſi notorium ſit niſi pœniteat & omnino,
deſiſtat abſoluendus non eſt.ſ.de officio ordinarij.ſignificauit.
Si vero pœniteat, ſtatim abſoluitur, & ſi adhuc per pœnitentiā
non ſatisfecerit niſi alias per eum eccleſiæ ſit illuſum. vt patet
in eo quod legitur & nota.ſ.de hæreticis.ad abolendam. Alio-
quin nimis ſtaret excommunicatus, cum regulariter peccata
mortalia pœnitentiam.7.annorum requirant.6.q.1. quicunq;.
Vbi vero aliquis eſt excommunicatus pro furto, vel rapina, vel
alia iniuria homini irrogata principaliter, & in quo verſatur pe
cuniarium hominis intereſſe, tunc nō niſi præmiſſa ſatiſfactio
ne congrua abſoluitur. vt hic, & 33.q.vlt.peſsimam.ſ.de rapto
3 ribus.ca.1.de vſuris.cum tu. Ratio diuerſitatis hæc eſt: † quia
Deus principaliter non requirit pecuniam, ſed contritionem:
homo econuerſo, quia Deus tanquam benignior & miſericor
dior facilius remittit offenſam ſibi factam quam homo. Hoc
verum de rigore, nam de benignitate aliter vtitur quotidie, vt
patet in eo quod legitur & notatur.ſ.tit.1.ex tenore.& c.ea no
ſcitur.& c.ſacro.§.1.& adde qđ not.ſ.de appellationibus. qua
fronte. hæc Hoſt.& Io.And.poſt eū. Sed de hoc dixi plenius.ſ.
de iudi.c.1.di.2.& de hoc no.Ber.ſ. de offi.dele.c.ex literis pa-
triarchę gl.hoc obtinet. & Hoſti. in ſum.de ſentent. excom.§.
quis poſsit ab hac ſentētia.ſub.§.ſecundum requiritur &c. Et
nota ſecundum Hoſtien. quòd ſufficiens emenda ſeu ſatiſfa-
ctio de qua loquitur in verſi. In ſecundo debet præſtari ad arbi
trium iudicis.argu.ſ.de officio delegati.de cauſis.de trāſactio.
c.ſi. Quid ſi inique arbitretur, poterit appellari arg. in eo quod
4 legi.& no.ſ.de purga.cano.nos inter.† Quando dicatur offenſa
dubia, & quando non, no.Bern.hic in glo.ſi. Sed Hoſtien.intel
ligit offenſam dubiam ſicut hæc litera ſonat, quando.ſ.iudex
monet aliquem vt ſatisfaciat de offenſā. quia iudex dicit eſſe
5 notoriam, & quia hoc nō facit excommunicat ipſum.† In hoc
.n.caſu ſi excommunicatus petat ſe abſolui, & excommunica
tor vel is pro quo lata eſt ſententia opponat quod non eſt abſol
uendus niſi primo ſatisfaciat, abſoluendus eſt excommunica-
tus, niſi incōtinēti vel intra octo dies quòd offenſa notoria ſit,
fides fiat, & ſic lapſis octo diebus quoad abſolutionem vlte-
rius offerēdam. hæc offenſa notoria dubia reputatur, quod dic
vt legi.& plene no.j.de ſen.excom.c.ſolet.§.in prima.li.6. Mul
totiens.n.iudices ferunt ſententias tanquàm pro notorio, de
quo tamen poſtea contingit eos dubitare vt patet in eo quod
legi.& no.ſ.tit.1.ſacro.§.ſi. Poteſt etiam eſſe dubia, ſi excōmu
nicatus confiteatur cauſam propter quam dicit ſe excommu-
nicatum, allegat tamen aliquid ad defenſionem, quo probato
apparet quod non fuit ſatisfactio iniungenda, puta confitetur,
ſe clericum percuſsiſſe: ſed dicit quòd ſe defendendo hoc fe-
cit ſ.titu.1.c.ſi vero alicuius.§.ſi vero. vel aliquid aliud rationa
bile opponit etiam cōtra propriā confeſsionem.ſ.de accu.cū
dilecti.§ pen. In hoc tamen caſu & conſimili nō debet abſolui
ſine ſatisfactione quouſq; fidē fecerit de defenſione ſua, quia
ſemper ei qui dicit, & nō ei qui negat incumbit probatio.ff.de
proba.l.eum qui dicit. Non tamen tenetur hoc probare intra,
octo dies, alioquin poſtea præciſe ſatisfacere cōpelletur, ſicut
not.ſ.in caſu ecōuerſo. Et ratio diuerſitatis eſt hæc, quia in pri
mo caſu petenti abſolutionem quæ deneganda non eſt niſi ex
cauſa rationabili.1.q.7.ſi quis omnē. voluit eccleſia per limita-
tionem temporis ſine alterius graui præiudicio prouidere. In
ſecundo vero ſatis debet ſufficere illi pro quo lata eſt ſentētia,
quòd excōmunicatus non abſoluitur, quouſq; ei ſatisfecerit,
vel de exceptione ſuam fidem fecerit ſicut debet, & ſi elapſis,
octo diebus præciſe cogeretur excommunicatus ſatisfacere,
poſſet ex hoc nimis grauari, quia nec ſolutum de facili recu-
peraret. Si tamen ſententiam contemneret, nec curaret proba-
re intentionem ſuam, poſſet ei tempus à iudice limitari, infra
quod intētione ſua probaret, quo elapſo præcisè cogi poſſet. ar
gumen.in eo quod legitur & notatur.j.de reſtitutio.ſpoliato.
c.frequens.§.penulti.lib.6.ſ.de probatio.licet in prin.de pęnis.
6 c.ſi.ſecundum Hoſti.& Ioan.Andr.† Item no.quod ſicut cer-
ta forma datur à iure, ſecundum quam procedi habet ad excō
municationē: vt.ſ.tit.1. ſacro.12.q.2.indigne.11.q.3.nemo.&
c.debent. Et tamen excommunicatio facta non ſeruata illa for
ma tenet.11.q.3.c.1.& c.ſi ergo. Si & certa forma datur in ab-
ſoluendo, vt hic, & 11.q.3.cū aliqua.& tñ non ſeruata illa for-
ma abſolutio tenet & valet, quia quod iuris eſt in excommuni
cando & in abſoluendo.11.q.3.quomodo.21.diſti. inferior.1.
q.1.vt euidenter. Sed vbi ab homine certa forma datur, ſi cō-
tra fiat non valet quod agitur, vt.ſ.de reſti.ſpolia.piſanis.in fi.
vbi ita notat Goffred. idem not. Archi.24.q.3. cōperimus gl.
fi. Et de iſta materia.ſ.vtrum quis debeat ſatisfacere antequàm
abſoluatur, dixi plenius.ſ.de iudicijs.c.1.di.2.& vtrum abſolu
tio præſtita ſatis factione non præmiſſa, teneat dixi.ſ.de offic.
deleg.cum contingat.diſtinct.vlti.

Super eo.c. Ad euidentiam glo. Inn.hic quę incipit,
ſed dicet &c. Si quæris vtrum & quando
pręlati eccleſiaſtici poſsint eſſe iudices in cauſis ſuis, vel eccle-
ſiarum ſuarū, diſtingue proſequendo glo.Innoc.hic, Aut quæ-
7 ris de Papa, aut de prælatis inferioribus.† Si de Papa, tunc aut
agitur de iniuria, aut de alijs rebus pluribus. Si de iniuria, tunc
aut Papa agit de iniuria ſibi facta, & tunc ſi eſt iniuria manife
ſta poteſt eam vendicare.23.q.4.guiliſarius & c.ſequē. & ſi eſt
occulta poteſt facere inquiri de ea.ff.de his quæ in teſtamento
delē.l.proximè.C.ſi quis impe.maledixe.l.vnica.ſ.de maledic.
capit.1.ſecundum Inno.& Hoſti.& Ioan.Andr.hic & Bernar.
in dicto capit.1.glo.2.idem Archid.in dicto.c.guiliſarius. Aut
alius vult agere de iniuria ſibi facta contra Papam, vel ſibi cri
mē obijcere, & de hoc nullus poteſt cognoſcere niſi Deus.9.
q.3.c.aliorum.& c.facta ſubditorum. Niſi de hæreſi.40.diſtin.
ſi papa &c. item quando de poteſtate eius agitur, vel de ſenten
tijs eius agit, vel de ſentētijs eius nullus niſi ipſe ſolus cogno
ſcit.9.q.3.ipſi ſunt. & c.nemo. & c.ſequen. Si de alijs rebus vel
iuribus, tunc ſi Papa contra alium vel alius contra eum mouet
quæſtionem ſuper rebus. vel iuribus alicuius eccleſiæ, decens
eſt quòd eligantur arbitri vtrinq;, vt iudicium procedat ſine
ſuſpicione, argum.11.q.1. ſi clericus aduerſus.2.quæſtione.5.
quia ſuſpecti. Et licet hoc ſit honeſtum, poteſt tamen Papa ſi
vult cauſam huiuſmodi alij delegare. Nam & Imperator cau-
ſas ſuas & imperij facit tractari per procuratores ſuos, qui
& ſi ordinarij ſint iudices tamen ab eo dati ſunt.C. vbi cauſæ
fiſcales.per totum.C.ſi aduerſus fiſcum.l.1.& 2. Nec occurrit
ratio quare vitetur ſuſpicio ſi ſunt ordinarij, & non vitetur ſi
ſunt delegati, ex quo ex certa ſcientia dantur à principe hi & il
li, immo procuratores tāquam magis familiares magis poſſunt
haberi ſuſpecti, & ſic etiam obtinet de conſuetudine quod Pa
pa cauſas huiuſmodi delegat vel ipſemet audiet ſi maluerit.† Si
quæris de prælatis inferioribus: tunc aut agitur de iniuria ver-
bis vel factis prælato illata, aut de alijs iuribus. Si de iniuria,
tunc aut eſt notoria vel manifeſta & tunc videtur Innocen.
quod poſsit eam in ſubditos vindicare. ſecundum excommu-
nicando & deponendo.ar.2.quæſt.7. ſi quis ab Epiſcopo.ſ.de
of.ordin.irrefragabili.§.exceſſus.& §.cæterum.& in c.alleg.gui
liſarius. Et eſt ratio, quia notoria probatione non indigent.2.
quæſt.1.de manifeſta.ſ. de ap.c.cum ſit romana.in fin. nec tūc
dicitur iudex in cauſa ſua, ſed potius executor pœnæ; & ideo
recuſari non poteſt.ſ.de ap. nouit.& in hoc concordat qđ not.
ſpe.tit.de le.§.1.ver.ſed nunquid legatus. Aut eſt occulta & tūc
illam non puniet ſed agat coram ſuperiore.argum.C. ne quis
in cauſa ſua ius ſibi dicat.l.vnica.ſ.eo.forus.§.in omni. pro hoc
j.de of.deleg.ſtatuimus.lib.6. Si prælatus agat de iuribus vel re
bus ſuis, vel contra eum agatur, coram competenti iudice hæc
agi debent.C.ſi à non compe.iudi.per totum.11.quæſt.1.ſi cle
ricus aduerſus. Et ſi ipſe prælatus in hoc caſu iudicet vel arbi-
tretur non valet.C.ne quis in cauſa ſua.l.vnica de arbi.l.pe. Ni-
ſi notorium eſſet quod aliquis iniurioſè, vel violenter iura ali-
cuius prælati occuparet vel retineret, nam tunc licet nō poſsit
cognoſcere nec debeat, quia notorium eſt.2.q.1.de manifeſta.
tamen hūc notorium ſacrilegum monitione præmiſſa excom
municare poteſt & aliter punire.2.quæſtio.7.ſi quis ergo.&
c.ſi quis

c.ſi quis ab Epiſcopo. ſecundum Innocen.cuius gloſſ.non ap-
9 probat per omnia Hoſti.hic.† Nam cauſa eccleſiæ non eſt præ
lati propria, vt patet in eo quod le.& no.ſ.de teſt.cum nuncius
vnde & in ipſa pôt eſſe teſtis aut iudex, vt nut.ibi,& in ſum.de
ſententia & re iudi.ſub rubrica de ſentẽtia.§.quis debet ſenten
tiam.ſub.§.proprius. Papa ergo etiam vbi quæritur de iuribus
ratione eccleſiæ poterit eſſe iudex. Decentius tamen eſt quod
alij hoc committat, quod dic vt not.ſ.de confir.vtili,cum dile
cta.§.quia vero.& de iudic.cum veniſſent.ſecundum Hoſtien.
10 † Ego.Henricus credo verum quod dictum eſt de Papa per ea
quæ not. Ber.& Hoſtien,ſ.de maledi.c.1.gloſſ.2.De alijs vero
prælatis inferioribus, Aut agitur de iniuria, & tunc prælati ſi
agant de iniuria eccleſiæ vel eis facta, dic ſi placet vt dixi.ſ. de
offi.dele.c.1.Ad quod facit quod not.Aſten.libro.1.titu.de ac-
cuſa.quæſt.vtrum iudex.dicens quod iudex debet punire reos
in ſe delinquentes intuitu honoris diuini ſiue officij ſui: non
11 autem intuitu propriæ iniuriæ.† Vnde Beatus Petrus contume-
lias ſibi illatas cum gaudio ſuſcipiebat,peccata vero quæ com-
mittebãtur in Deum acerbe puniebat:vt patet in Anania & Sa
phira Actuum.5.& recitatur.23.quæſtio.4.capitu. quod Chri
ſtus. Apoſtolus etiam per totam epiſtolam ſuam ad corinthi.
pia monitione per contemptum delinquentes in ipſum ad
amorem ſui reuocat. Elimam vero magum qui cæteros à
fide retrahebat, cæcitate percuſsit Actuum.13.Si conueniantur, tunc coram ordinario ipſius prælati iniuriantis agi debet,
quia actor ſequitur forum rei.11.quæſtio.1.ſi clericus aduer-
ſus.ſ.de fo.compe.capitu.ſane.& cap.cum ſit generale. Aut agi
tur de alijs iuribus, & tunc ſi de iuribus eccleſiæ, tunc dic vt
12 ſtatim dictum eſt ſecundum Hoſtié.† Si de iuribus proprijs ip-
ſius prælati tunc actor ſequitur forum rei vt eſt dictum, vel ſi
ſit Epiſcopus qui habeat agere contra ſubditum ſuum arbitri
eligentur,vt in dicto ca.ſi clericos aduerſus.2.reſponſo.Et hoc
forte niſi in feudalibus, in & ſuper quibus quilibet dominus
quantuncunque vilis & etiam ruſticus iuriſdictionem habet,
per.l.federici,vt plene not.Innocen.ſ.de iudi.c.cæterum.& de
foro compe.ca.verum.gloſa.2. & G.de mon.lau.& Gen.extra
de re iudi.c.paſtoralis.§. denique ſuper verbo natura feudorum.
in clem.ar pro hoc.ſ.de appel.ſi duobus.§. vl.& eod.titu.c.ro
mana.§.debet.li.6. & hoc ſeruatur cõtra omnes prælatos in par
lamento franciæ. Et in hoc ſatis concor.Hoſtien.in ſum.in di-
cte.§.quis debet ſententiam. ſub.§.proprius.ver. nunquid ergo
Epiſcopus in cauſa eccleſiæ &c.vbi diſtinguit; Aut eſt caſus in
quo ex officio procedere poteſt,& tunc procedat puta ſi quæ-
ratur vtrum ſua ſit iuriſdictio.ff.de iud.ſi quis ex aliena. ſi quis
in ius vo. non ierit.l.2. item in delictis notorijs vt eſt dictum.
Aut eſt caſus in quo non poteſt procedi ex officio, & tunc ſi
cauſa ſit propria Epiſcopi habet locum quod eligantur arbitri,
quod intellige ſi habet agere contra ſubditum ſuum, vt in ca.ſi
clericus aduerſus.11.quæſt.1.Si vero ſit cauſa eccleſiæ, poteſt
conſtituere procuratorem, qui petat nomine ſuo & eccleſiæ,
ſ.de iura.calum.capit.ſi.& ſic ipſemet poteſt cauſam audire &
diffinire.ſ.de teſti.cum nuncius.& in c.inſuper. Niſi forte re-
cuſetur, pro eo quod cauſa ad ipſum quoquo modo pertinet,
quod ſi fiat erit ad arbitros recurrendum, ſecundum Hoſtien. ibi & de iſta
materia notant Iac.de are. Pet.de bella pertica.& Cynus in di-
cta.l.vnica.C.ne quis in cauſa ſua ius ſibi dicat. Vbi dictus Pe-
13 trus dicit,† quod licet iudex proposſit ſequi iniuriam ſibi factã qua
tenus tangit intereſſe & vtilitatem reipublicæ,vt.C.de officio
eius qui vices alterius gerit.l.1.& 2. non tamen ipſemet ſolus
poteſt ius dicere. Vnde ſi delegatus fuerit poterit recuſari,ſi or
dinarius poterit peti ſibi aliũ adiũgi: vt.C. de iudicijs.l.apertiſ
ſimi.& in authentica,ibi poſita,quia propter id quod ſecunda-
rio tangit perſonam ſuam habetur ſuſpectus, quod ſatis vide-
tur æquitatis ratiõne defendi ſecundum Cynum ibi,quorũ opinio.reci
tat Io.An.ſ.de maledi.c.1.in fi.quod ſatis poteſt ſuſtineri in di
gnitatibus ſecularibus,ſed in eccleſiaſticis ſecus.vt eſt dictum.

Super eo.c. Ad declarationem eiuſdem glo.Innoc.in
ver.ſed ſi dũ mouetur &c.Si quæris vtrũ,
& qualiter ille qui aſſerit ſe exemptum à iuriſdictione alicuius,
vel ab aliquo iure quod ab eo petitur. de ſuo priuilegio ſeu exẽ-
14 ptione debeat docere,diſtingue.† Aut ſuũ priuilegiũ nõ eſt no
toriũ ſeu ſua exẽptio notoria. & tũc debet illud oſtẽdere,& ſi
illud oſtẽderit nõ eſt vlterius prælati iudicare vtrũ verũ vel fal
ſum ſit priuilegiũ, vel an ei derogatũ ſit.Sed debet ei ſuperſede
re.& coram ſuperiore agere de iure ſuo,quia non eſt res noto-
ria,ſed iam probabiliter facta eſt dubia.C.quibus ad liber.pro-
clamare non licet.l.3.Et ideo excommunicari non poteſt, niſi
cauſa probetur corã ſuperiore.2.q.1.nemo.& ſi excõmunica-
uerit quaſi iniuſtè excommunicans punietur,& ſententia ſine
difficultate relaxabitur.ſ.de ſententia excommunicatio.ſacro.
etiam ſi in veritate eſſet ſubditus. & etiam ſi iura denegata de-
berentur,& ſi eſſet exẽptus pronunciaretur ſententia nulla.In
vtroque tamen caſu tutius eſt ſi cõuentus priuilegio exhibito
appellet, ne prælatus procedat vlterius contra ipſum.Nam lata
poſtea ſententia nulla erit.ſ de appellationibus.ad audientiam,
& bene valet appellatio etiam à futuro grauamine in hoc caſu,
cum extra iudicium appelletur:vt no.ſ.de appellationi. conſul
uit.& c.bone.Porro ſi nec priuilegium,nec inſtrumentum,nec
teſtes exhibet,ſed dicit quod alibi ſunt,tunc ſi notorium eſt id
quod prælatus petit deberi, puta quia petit decimas ſuæ paro-
chiæ,poterit cõuentum ſiue monitum excõicare,non obſtan-
te improbabili negatione,quæ non facit rem dubiam, dato ta-
men prius ſibi aliquo termino ad probandum de iure ſuo.Alio
quin ſi contrariũ diceretur,facile eſſet cuilibet iuriſdictionẽ ſu
perioris ſui fraudare,& expediret negare vel mentiri,contra id
quod legitur.ff.de tribu.actione.l.illud.In hoc tamen caſu ſupe
rior iudex excommunicatum abſolutionem petentem ad cau
telã abſoluere poteſt,præſtita cautione de parendo iuri,& man
dato eccleſiæ,& ipſo abſoluto,quæret quare nõ dedit decimas,
vel aliud quod petebatur, & ſi probauerit iuſtam cauſam dene
gationis abſoluet eum à perceptis alias condemnabit eum.ſ.
tit.1.ſacro.Nam hoc caſu præſumptio transferret onus proba-
tionis in excommunicatum.vt not.ſ.de præſumptio. illud &
qui negat id quod de iure debetur probare debet id quod alle-
gat.ſ.de præſumptio.ca.afferte.nec ſeruatur hic alius ordo niſi
quòd hoc probet, vt ibi patet. Et eſt ratio,quia notorium iuris
15 eſt.† in notorio autem iuris vel facti ordo iudiciarius non ſer-
uatur,vt.ſ.de iureiuran.ad noſtram.3.Sed opponitur, videtur
.n. quod in omnem caſum habeat prælatus cognoſcere vtrum cõ
uentus ſubditus ſit, vel exemptus, & an priuilegium verũ ſit,
vel falſum,& an ſua ſit iuriſdictio, ar.ſ. de reſcript.ſuper literis
ff.ſi quis in ius voc.nõ ierit.l.2.de iudi.ſi quis ex aliena.Solutio,
tunc habet locum quod debet iudex cognoſcere,vtrum iudex
ſit, ſicut illa iura loquuntur, quando de hoc contenditur inter
partes,quia vna dicit iudex eſt, alia dicit non eſt, in hoc.n.caſu
non in cauſa propria, ſed in aliena dicitur iudicare.ff.quando ap
pel.ſit.l.1.§.10 propria.Secus autem quãdo iudex ſuam cauſam
proſequitur, vt patet in ſuperioribus caſibus quando.ſ.quæri-
tur vtrum monitus per Epiſcopum ſit exemptus vel non, vel
vtrum priuilegium ſit verum vel non,vel aliquid aliud propo-
nitur quod tangit cauſam principalem. de his.n.ſimilibus co-
gnoſcere nõ poteſt, quia iam eſſet iudex in cauſa ſua quod eſſe
non debet: vt.ſ.no. ſecundum Innocentium & Hoſti.& Ioan.Andr.
Vel dic quod iudicis eſt cognoſcere an ſua ſit iuriſdictio,ſicut di-
cunt iura alleg.vbi tãtum quæritur de iuriſdictione iudicis, &
vtrum quis teneatur reſpondere vel non, vt quia dicit ſe habe
re ius reuocandi domum, vel literas auctoritate quarum cõue
nitur impetratas per dolum.ſ.de reſcriptis.ſuper literis. Secus
vbi non tãtum quæritur de iuriſdictione iudicis, ſed etiam de
principali quæſtione, vt patet exemplum.ſ.de cenſibus venera
bili.ibi Abbas dicit,domine Epiſcope nõ poteſtis monaſteriũ:
quia non eſt is iudex, cũ monaſteriũ ſit exemptũ &c. vbi hoc
no.Inn ad fi.gl.ſuę.ver. ſed hoc locum habet &c.& idem notat
Archi 5.q.2.c.5.gl.ante pe. Hoc aũt priuilegium de quo loqui-
tur hæc decre.reſtringi debet ad notorie delinquentes,arg.j.de
of.deleg.ſtatuimus.lib.6. Sed nonne vbi conuentus priuilegiũ,
non exhibet,eſt ad arbitros recurrendum,ita videtur.11.q.1.ſi
clericus aduerſus, ſed ibi loquitur quando prælatus vult ſubditum
conuenire,in hoc autẽ caſu ſtulte ageret prælatus ſi actorẽ ſe con
ſtituat,excommunicet ergo ipſum ſi hoc cum bona conſciẽtia
facere poteſt,& magis eligat conueniri corã ſuperiore quàm con-
uenire,quia fauorabilior eſt reus quã actor, vt patet in eo quod le
16 gitur & nota.ſ.de probatin.ex literis.† Aut exemptio eſt noto
ria,& tunc exemptus non tenetur comparere,argu.ff.qui ſatiſ
17 dare cog.l.ſi vero de ferijs.l.1.† Aut eſt dubium.& tunc com-
pareat & alleget priuilegiũ & recedat.ff. de iudi.l.ſi quis ex alie
na.Alioquin tenebit ſentẽtia in eum lata,ex ea ſola cauſa, quia
non comparuit ſaltem ſuum priuilegium allegaturus vt ibi bñ.
ſed & in hoc caſu tutius eſt quod appellet, vt dictum eſt ſecũdum
Innocen.& Hoſti. qui ita diſtinguit hic. idem Ioan.Andre.Et
in hoc quod dictum eſt.ſ. in princip. quod poſtquã quis ſuum priui
legium oſtenderit non eſt vlterius prælati iudicare, vtrum ve
rum vel falſum ſit,vel an ei derogatum ſit.concordat Guhel.in
Spec.tit.de priuilegijs.circa princip.verſicu.poſtquam autem.
qui tamen vidit illam decretalem cũ perſonæ.j.de priuile.lib.
6.per quod credo quod hęc neceſſario corrigitur per illam de-

creto.item ꝙ poſtea dicunt per negationem ſit res dubia, non
intelligas ꝙ ſola negatione res efficiatur dubia, & ideo pone
exemplum ſic.Si ego ſim in poſſeſsione ſeruitutis,& proclamē
in libertate cōtra te efficitur dubium affirmatione & negatio-
ne:ſed hoc non ſit ſola negatione,ſed quia negatio iuuatur præ
ſumptione dicente,de quolibet eſt præſumendū quod ſit liber,
niſi probetur ſeruus. Vnde hæc faciunt rem dubiam,& ita intel
ligo quod notat Innocentius & Hoſtien.in prin. huius diſtin-
ctionis:ſed improbabilis negatio non facit rem dubiam. ita in
tellige quod dicunt.ſ.in verſi.porro.& ita not. Archid.2.q.1.§.
quando autem.gl.per negationē &c.& de hoc no. 11.q.1.quia
res.gl.per negationem &c.ſicut in eo quod dictum eſt.ſ.in verſi.
ſed nonne vbi &c.concordat Archid.11.q.1.ſi clericus:aduer
ſus ſupradictam tamen diſtinctio. de oſtenſione, & non oſten
ſione priuilegij non placet Innoc.ſ.de cenſibus.c.venerabili in
vltima columna verſi. hæc nobis magis placent &c.ſed bene,
placet Hoſ.hic & Guhel.in Spec.vbi.ſ.& credo quod bene. Et
de materia huius diſtinctionis dixi plenius.ſ. de iudi.cap.1.di.
3.verſic.aut certum eſt te eſſe de iuriſdictione ipſius &c.

Super eo c. Si queris vtrum & quando vindicatio ſit
licita, diſtingue ſecundum Thomam in
ſumma.q.108.articu.1.quia in vindicatione conſiderandus eſt
18 vindicantis animus.Vnde aut intentio vindicantis fertur prin
cipaliter in malum alterius de quo vindictam ſumit,& ibi quie-
ſcit:& tunc non eſt licita:quia delectari in malo alterius perti-
net ad odium,quod caritati repugnat,qua omnes homines de
bemus diligere.vnde prouer.25.dicitur cum cœciderit inimi-
cus tuus ne gaudeas. Nec aliquis excuſatur ſi malum intendat
illius qui ſibi malum intulit iniuſtè,ſicut non excuſatur aliquis
qui odit ſe odientem.Non enim debet homo peccare in alium
propter hoc quod ille peccauit prius in ipſum: hoc enim eſſet
vinci à malo,quod apoſtolus prohibet ad Roma.12.Nolo vin-
ci à malo,ſed vincere in bono malum.Item Leuiti.19.dicitur
non queres vltionem,& non eris memor iniuriæ ciuium tuo-
19 rum.†Aut intentio vindicantis fertur principaliter ad aliquod
bonum,ad quod peruenitur per pœnam peccātis,puta ad emē
dationem peccantis,vel ſaltem cohibitionem eius,& quietem
aliorum,& ad conſeruationem iuſtitiæ, & Dei honorē: & tūc
poteſt vendicatio eſſe licita alijs debitis circunſtantijs ſeruatis.
Et in hoc ſatis concordat frater Vorilon.in ſumma ſua.§.vindi
cta.vbi dicit quod vindicta prohibita eſt cum ſit ex paſsione
iracundiæ.ſi tamen ſit ex zelo proſequentis iniuriam Dei tūc
licita eſt:vt patet in fi.Numeri.25.ſed hoc non eſt ſine ſpeciali
inſpiratione diuina. Item licita eſt cum ſit propter vtilitatem
conſequētem.ſ.ꝙ inuaſor comprimatur à peccato ne vlterius
ſimilia inferat,& ꝙ alij eius exemplo terreantur. Et hoc licet
auctoritate eius cui commiſſus eſt gladius poteſtatis ſecularis,
ſed non licet propria auctoritate, niſi fortè patria non habeat
aliquem ſuperiorem,quo caſu poteſt quilibet auctoritate pro-
20 pria hoc facere.†Quia hoc potius eſt repulſa iniuriȩ quam vin
dicta,& præmiſſa omnia ponit frater Ioannes, in ſumma con-
feſsio.titu.de raptoribus rubricella de bellis.q.55.vtrum vindi
catio &c.Et de iſta materia vide quod notat ipſe Ioannes, ibi
in quæſtione ſequenti, quæ incipit quando malorum iniuriæ
à bonis ſuſtinenda ſint, vel non. & quod no.Io.23.q.4.in ſum.
&.c.quod Chriſtus.& frater Aſten.lib.2.ti.de vindicatione.

1 *Electio contra conſuetudinem inualida.*
2 *Confeſſoria in ſeruiente quæ probanda.*
3 *Plena & ſemiplena probatio quando facienda.*
4 *Conſuetudo quando valida.*
5 *Conſuetudo quomodo probetur.*
6 *Arbitri ſententia non infamat.*
7 *Priuilegium à iudice publicatum fidem facit.*
8 *Iudicis & notarij authoritas diuerſa.*
9 *Tabellio quibus verbis vtatur,non refert.*
10 *Electio ſecundum conſuetudinem facienda.*
11 *Epiſcopus conſuetudine ligatur.*
12 *Papa conſuetudine inferioris non ligatur.*
13 *Papa neminem contra ſe priuilegiat.*
14 *Priuilegium non tollitur noua conſtitutione.*
15 *Noſtra ſine facto noſtro non transferuntur.*
16 *Conſuetudo irrationabilis non tenenda.*
17 *Compromiſſum eſt ſtricti iuris.*

ABbate. verſi.cæterum.dicit hic Hoſtiēſis,quod
conſuetudo & priuilegium concurrunt
2 vt hic.†Alibi conſuetudo & ius commune, & ſtatu
tum,& conſuetudo.ſ.de conſue.c.cum dilectus.§.j.
&.§.dictus verò.Præſcriptio verò & priuilegiū non cōcurrūt.
ar.ſ.de præſcriptio.veniens.§.fi.quod dic vt ibi.hæc Hoſtien.
Sed ibi notat contrarium.ſ.quòd præſcriptio, & priuilegium
concurrunt,& pro hoc caſus.j.de priuilegijs.cū perſonæ.& §.
quod ſi tales.li.6.ideo dic vt dixi in d.c.veniens. Item hic vide
tur talem libellum recipiendum,peto talem electionem cōfir
mari vel infirmari,quia ſecundum vel contra conſuetudinem
facta eſt,ar.ſ.de conſuetudine,cum dilectus.& de elect. cuma
na.de cauſa poſſeſsio.cum eccleſia.18.quæſtio, vlti.cap.vlti.ſe-
cundum Inno.in glo.1.& Hoſtienſis hic,idem Specu.rubrica
de cauſa poſ.& proprie.§.nunc dicendum.verſi.ſic ergo patet
2 ex premiſsis.†Et de materia cōfeſſoriȩ & negatoriȩ,vide hic
plene per Innocentium, & Hoſtienſem.& per Bernar.ſ.de iu
dici.examinata gloſ.2.in fi.& per Spec.in dicto.§.nunc dicen-
dum.Et in hoc quod dicit Inno.in iſta gl.1.in fi.verſi.alij tamē
dicunt &c.ꝙ ſi agens confeſſoria vel negatoria eſt in poſſeſsio
ne ſeruitutis, tunc non eſt neceſſe ꝙ probet ſe dominū ipſius
rei,cuius ſeruitus petitur vel negatur,ſed ſi non eſt in poſſeſsio
ne:tūc oportet eum probare ſe dominū ipſius rei,& ſic notat
Azo.ff.ſi ſeruitus vendi.l.ſicuti.§.ſed ſi quæratur,videntur con
cordare Petrus de bella perti.C.quæ ſit longa conſuetud.l.2.&
Cynus ibi in 9.colum.in q.ſecundo quæritur.verſic.item dicit
3 Petrus &c.†dicentes ꝙ in petitionibus quædam proponūtur
principaliter ad concluſionem probandam,& in talibus requiri
tur plena probatio, & ſolennis .Sed quædam ſunt alia quæ non
principaliter proponuntur,& in talibus ſufficit probatio ſemi-
plena,verbi gratia, dico ꝙ domus tua debet ſeruitutem tigni
immittendi domui meæ,in iſta petitione minus principaliter
dico domū meā eſſe,nunquid ergo vt ſeruitus tigni immitten
di debeat domui meæ, oportet plene probare,ꝙ domus mea
ſit:planū eſt ꝙ nō,ſed ſemiplena probatio ſufficit,vt ſi fuerim
in poſſeſsione domus,hoc ſufficit.Et ideo dicit lex iudicatum
fuit de ſeruitute ꝙ debebatur, non tamē propter hoc iudicatū
domum eſſe meam:vt.ff.de exceptionibus.l.ſed ſi ante.Item ſi
mile in iudicio familiæ ercifc. peto diuidi hæreditatem cōmu
nem,ex conſequenti.dico ꝙ habeo dominiū, aliàs dimidium
partis hæreditatis, nunquid ergo illius dominij requiritur ple
na probatio?non, ſed ſufficienter probabitur per ſemiplenam
probationem,vt puta quia poſsideo partem.ff.fami.ercil.l.2.

4 Super eo.c. In gl.†Ad hoc.n.dicit Bern.ꝙ ad hoc vt
conſuetudo valeat,oportet ꝙ ſit obtēta
in contradictorio iudicio,ſi ex aduerſo negetur.ff. de legibus.
l.cum de conſuetudine.ſed Inno.hic in gl.licet pro bono pacis.
& Hoſt.& Io.An.poſt eū,contra dicentes quòd licet nō valeat
tanquam obtenta in contradictorio iudicio, valet tamen tan-
quā ſit obtenta nulla contradictione,nulla interruptione inter
ueniente. inſtit. de iure naturali.§.ex non ſcripto.Dicit etiam
Hoſt.ꝙ hæc opinio Bern.euidenter reprobatur hic, nam ſm
hanc cōſuetudinē iudicatur:& tñ in cōtradictorio iudicio nō
fuit obtenta,vt hic dicit.†Aſſerit autem & Io. And.poſt eum,
quod iſte eſt vnus modus probandi conſuetudinem per ſe,qñ
do.ſ.probatur ꝙ contradictorio iudicio eſt obtenta, vt hic, &
in d.l.cum de conſuetudine.Secundus, quia ita bis factum eſt
& præſcriptum ſupra de cauſa poſ.cum olim.Tertius,quia nō
ius, quia non extat memoria.j.c.proxi.§.præterea. Quartus,
quia ſic obtentum eſt ab omnibus cōmuniter,& præſcriptum
ſine interruptione aliqua,vt.ſ.no.& de hoc no.plenius per ip-
ſum Hoſti.ſ.de conſue.c.vlti.& in ſum.eo.tit.§.qualiter proba
ri debet. Item dicunt Innocentius & Hoſtienſis hic ꝙ ſi ſen-
tentiatum eſſet per arbitros in contradictorio iudicio pro con
ſuetudine, ex tali ſententia non firmaretur conſuetudo, quia
ſententia arbitrorum nec nomen ſententiæ habere meretur.
6 C.de arbitris.l.1.† Vnde nec infamat quia non per omnia ſen-
tentia eſt.ff.de his qui notantur infa.l. quid ergo.§.ex compro
miſſo. item quia non ſunt tales qui poſſunt introducere con-
ſuetudinem,vt princeps.vel iudices eius.

ſuper eo.c. glo.Ex hoc videtur cum iſta glo.Ber.quæ
fuit Io.concor.Inn. & Hoſti.hic, & dicit
Hoſtien. hic ꝙ hæc tertia opinio in verſi. alij probabilius &c.
7 vera eſt.†quæ dicit quòd ſi auctoritate iudicis priuilegium,vel
aliquod reſcriptum eſt renouatum.i.publicatū, vel in alio pri-
uilegio inſertum,non eſt neceſſe illud exhibere, ſecus ſi per ta
bellionem tantum, & rationem diuerſitatis ſecundum Hoſti.
hæc ſcilicet,quia publicatio fieri non poteſt niſi auctoritate iu
dicis, & vocatis omnibus quorum intereſt,& alia forma ſerua-
ta,qđ dic vt.ſuprà.de fide inſtrumen.ca.1.2.& pen.& c.fi.Si er-
go fieret publicatio etiā per multos tabelliones cum auctori-
tate iudicis

tate iudicis forma ſua non ſeruata, fidem non faceret, vt hic in
§.ad hoc autem.ver.præterea. Vbi vero forma ſeruata eſt, ple
nam fidem facit, vt.19.diſtin.ſi romanorum.in authen. vt fra.
filij.§.2.col.9.ff. de dona.ex hac ſcriptura.de admi.tu.l. chiro-
graphis.C..de dona.l.ſi ea quæ . Hic ergo quod plenam fidem
facit operatur nõ ſolũ auctoritas iudicis, ſed & obſeruatio for
mæ.non ergo ſola auctoritas iudicis ſufficeret: vt.ſ.de proba.c.
quũ contra . Ratio autem quare aliud iuris ſit quũ ſolus tabellio
8 ſcribit, quam quando auctoritas iudicis interuenit eſt : † quia
certũ eſt quod non eſt tanta auctoritas tabellionis, quãta & iudi-
cis. Quia auctoritas iudicis tanta eſt, quod quandoq; facit valere,
quod alias non valeret: vt patet.ff.quod cum falſo tuto.l.1.§.penulti.
quod metus cauſa.l.ſi.ff.de pigno.act.l.ſi.ff.de mi.l.ait prætor.§.1.
Sed ſi iudex dicat, nouerint quod ordinauimus, confirmauimus,
inſtituimus loquens nõ de præſenti ſed de præterito, videtur
quod per hæc verba probetur ordinatio, confirmatio, vel inſtitu-
tio.arg.hic,& ff.de leg.2.l.titia cum teſtamento.1.reſpon.de le.
3.cum quis decena.§.codicil. Dicas tñ contrarium, quia fert te
ſtimonium veritatis.ar.ſ.de proba.poſt ceſſionem.11.q.3.pre
cipuè & eſt hoc expreſſum.ff.de hære.inſti.l.qui nolebat.de ali
mentis & cibarijs lega.l.cum vnus.§.verbis.de donat.l.ex hac
ſcriptura.rem ratam haberi.l.ne ſatiſdatio. & expreſſius.ſ.de
iure pa.c.quod autem.§.publicè.cum ſuis ſimilibus.Sic.n.con
ſueuerunt formari tales literę non præſens tempus, ſed potius
præteritum exprimentes, quæ conſuetudo ſpectanda eſt, ar.de
pigno.actio.l.vel vniuerſorũ.ſ.de præſump.mandata . quia nõ
eſt curandum de verbis ex quo de mente conſtat.ſ. eo.in his.
9 & ſ.eodem, intelligẽntia.† Vnde nõ refert vtrum tabellio dicat
vendit vel vendidit, ſicut nec refert vtrum formet inſtrumen
tum in perſona tertia vel prima.ſ.de conuer.cõiugat. dudum.
Nec eſt ſimile ſi fit mentio inſtrumenti vt præmiſſum eſt , quia
illud põt eſſe vicioſum, nec ex literis epiſcopi pendet, nec ex fa
cto ſuo aliàs ex officio ſuo hæc pendent . Item ibi fertur teſti
monium de contractu habito corã alio, hic iudex fert teſtimo
nium de habito coram ipſo . & hoc approbat curia ſecundum
Hoſtienſem & Io.And.poſt eum. Et de publicatione atteſta-
tionum vel inſtrumentorum qualiter fiat, vide per Inno.ſupra
de teſtibus.Abbatibus.in gl.ſi.

Super eo.c. Gl.fina.Si quæris , vtrum ſi eccleſiæ, vel
ciuitates, vel alia loca ſacra prophana de-
ſtruantur, vel ad alia loca transferantur, priuilegia ſua amittãt,
diſtingue vt dixi.ſ. de no. oper. nũc.c.cum ex iniuncto diſtin
ctione ſecunda. Et ſi quæritur, vtrum ceſſante cauſa, ceſſet effe
ctus, diſtingue vt dixi ſuprà de iureiurando. ca. & ſi Chriſtus.

Super eo.c. Si quæris , vtrum Epiſcopus ad quem de
uolutum eſt ius eligendi Abbatem in mo
naſterio ſancti Stephani, teneatur eligere de monaſterio ſan-
cti proculi , cum ad hoc monachi ſancti Stephani tenerentur.
Ioan.An.j.de reg.iuris.c.contra eum.in nouella.li.6. poſt mul
10 ta argumenta pro, & cõtra, ſic diſtinguitur. † Aut loquimur de
epiſcopo in quem per compromiſſum monachorum delatũ
eſt ius eligendi Abbatem ſancti Stephani, facit.ã.de electi. cau
ſam quæ. Et tũc certũ eſt quod eligere tenetur de præmio, vnde
compromittentes tenebantur, ſuprà de cle.cũ in veteri.nec.n.
habet ibi aliquod proprium: ſed compromittẽtium . vnde ſibi
ſunt tempora compromittentium.limitata.j.de electi.ſi com
promiſſarius.1.reſponſo.li.6.& tunc procedit illa regula ex qui
11 tu ius. & regula illa, cum quid vna.j.de reg.iur.li.6. † Aut loqui
mur de epiſcopo in quem deuolutum eſt ius eligendi vel pro-
uidendi per negligentiam, vel delictum iuxta ea quæ legun. &
no.ſupra de elec.ne pro defectu.eo.ti.quanquam.li.6.de cõceſ.
præben.nulla.& tũc, aut quæris de electionibus aut promiſſio
nibus deuolutis , quæ cũ iure communi debent fieri de certo
loco, patet exemplum.j.de præben.cũ ſingula.§.prohibemus.
li.6.& tunc idem.ſ.quod non poterit niſi de loco illo prouide
re, vt probatur extra, de ſupplen.negli.præla.quia regulares.2.
reſponſo.in cle. Aut in illis quæ debẽt fieri de certo loco nõ de
iure communi ſed de conſuetudine præſcripta.aut ea priuile-
gio aut ea inſtitutione facta tempore fundationis. Et tunc in
primo caſu cum præſcriptio ſit odioſa, & reſtringibilis , ſolis
monachis præiudicabit & non epiſcopo contra quem non eſt
præſcriptũ, & qui negligẽs in ſuo iure nõ fuit , aliàs præſcribe
retur contra non negligentem, contra id ſupra de præſcriptio.
capitulo primo . Secundò caſu ponderanda ſunt verba priuile-
gij, quæ ſi reſpiciunt ſolum monachos , idem quod in proxi-
mo, quia epiſcopus de quo priuilegium, non loquitur ad illud
non tenebitur , aliàs teneretur , vt ſi dicat papa in priuilegio
in monaſterio ſancti Stephani nõ præficiatur abbas, niſi de mo
naſterio ſancti Proculi, vt hic.vt ſic priuilegiorum verba ſen-
tiẽtur.ſ.de priuilegijs.porro.Si dubitetur de verbis iudicamus
pro epiſcopo vt eum non lædat, & aliquid conferat: vt.ſ.de pri
uilegijs patentibus.&.c.paſtoralis.cum concor. Tertiò caſu ad
hoc verba ſeruabimus, eo ſaluo quod ſi in hoc caſu vltimo verba
eſſent obſcura, & prolata ab epiſcopo, illa interpretabũtur con
tra ipſum epiſcopum.ſ.de conſuetudine, cum dilectus, per illã
regulam contra eum.cum concor.ſecũdum eum. Et præmiſſa
intellige, vbi in illo loco, vnde eſt electio vel prouiſio faciẽda,
12 reperiretur idoneus, aliàs ſecus †Item ſecus eſſet in papa ſi ad
eum eſſet deuolutum ius eligendi, vel prouidendi, quia nõ liga
tur conſuetudine inferioris: vt.j.de conſue.cũ in tua.§.in præ-
bendis.lib.6.vbi de hoc per Gui.& Ioan.An. Et idem eſt quan
tum ad hoc in alijs ſuperioribus.ſ.quod non ligantur cõſuetu
dine ſeu facto inferioris, vt no. Archi.12.diſtin.illud. & Cardi.
j.de conſue.non putamus.& de cleri.ægro.c.vnic.ſuper verbo
non obſtante lib.6.& Gui.de mon.lau.in extrauagan.Ioan.22.
execrabilis.in gl.ſed quæ erunt &c.& Ioan.And.j.de appella.c.
ſi.glo.ſi.in nouella.lib.6.Sed contra hoc.ſ.quod conſuetudo in
ferioris liget Papam, videtur notare.Gui.in d.§. in præbendis,
glo.ideo, eſſe poteſt.in ſi.vbi dicit quod cum ibi fiat tantũ men
tio ſiue prohibitio de vacantibus apud ſedem apoſto. non cre
dit quod ille.§.habeat locũ in beneficijs per negligentiã inferio
rum ad ſedem ipſam deuolutis.31.diſtin.omnino.ſ.de deci.ad
audientiam. in ſi. Nam talia beneficia confert iure ordinario,
non ex plenitudine poteſtatis, & idem recitat ibi Io. An.in no
uella.Sed reſponde quod illa gl.non eſt vera, vel melius nõ mi
rum ſi non habeat locum in beneficijs per negligentiam deuo
lutis , nam cum ibi in §.ſiue autem dantur.20.dies ad optandũ,
impoſſibile eſſet ante lapſum illorum.20 dierum deuolutionẽ
fieri ad Papam, cum nec ante currant ſex menſes competentes
epiſcopo ad conferendum, vt in §.alle.ne autem.& ſ. de cõceſ.
præben.nulla.§.cum vero.&.c.quia diuerſitatẽ. Et dato quòd
currerent, non currerent niſi.20.dies.& reſiduum ſex menſiũ,
adhuc epiſcopo ſupereſſet, & ſic eſſet impoſſibile effectũ con
ſuetudinis illius durare tempore deuolutionis ad papã . Et ſic
non habet locum ille.§.in talibus beneficijs, tum quia non de
illis, ſed apud ſedem apoſto.vacantibus ſpecialiter cauetur, tũ
quia fruſtra ibi de illis caueretur: tũ quia impoſſibile eſſet in illis
conſuetudo locum habere, ſi tñ eſſet poſſibile quod in illis locũ ha
13 beret, non credo quod papã ligaret per præmiſſa. † ſic papa non li
gatur, non.n.conſueuit aliquem priuilegiare contra ſe.ſ.de cen
ſibus.cũ inſtantia.de præſcri.cum ex officij.de ſacroſanctis ec
cleſijs.l.iubemus.& eadem ratione non ligatur inſtitutione fa
cta in fundatione eccleſiæ, & vide quæ ſcripſi ſuprà de conceſ.
præben.dilectus.

Super eo.c. Io.Andre.quærit hic, quid ſi cœnobium
iſtud ſancti Bertini ſit alterius religionis,
vel habitus , quam monaſterium ſancti Siluini alciaten.nun-
quid per nouam conſtitutionem clem.de electio. cum Roma
ni .ſublatum eſt hoc ius per priuilegium , & hanc ſententiam
competens, vt de illo vlterius eligere non teneãtur. Et eadem
quæſtio formatur circa decreta.cum dilectus ſuprà de conſue.
quo ad tale ius, quod competeret ex inſtitutione facta tem po
re fundationis, vel ex cõſuetudine præſcripta. Et videtur quod
non teneatur, quaſi illi non ſint idonei, quo caſu ceſſat priuile-
gium vt ſequitur , ſicut ceſſaret priuilegium ſi non eſſent, ibi
expreſſe profeſſi, licet noua conſtitutio.6.lib. hoc induxerit.j.
de electi.nullus. Ita ſi hodie ſtatueretur, quod minor.30. ann.
non eligeretur in Abbatem , prout de abbatiſſa ſtatutum eſt
eod.titu.idemnitatibus.in princip.illi qui non eſſent illius æta-
tis repellerentur vt indigni . Idem ergo dicetur de indignitate
14 inducta ex varietate religionum, in caſu de quo quæritur. † Ipſe
putat contrarium, cum noua conſtitutio talia non tollat , niſi
id exprimat infrà de conſtitu.capit.r.lib.6.& bene facit quod
no.de electio.ex eod.lib.6.in vltim.glo. conſtat autem quod
illa id non exprimit, ergo &c. Et alleg. in contrarium conclu-
dunt , quod idem eſſet clauſulam habere quod non habetur,
quod eſt falſum vt ibi, & alias etiam ſuperflue poneretur clau
ſula in iuribus per ipſum ibi alle.in gl.pe.& in clem. de ætate &
quali.vt a.qui.glo.antepen.& facit quod not.in clem.de ſepult.
ſuper cathedram glo.antepen. Ad exempla in contrarium alle.
reſpondetur, quod non tollunt ius ſpeciale monaſterij , quod
patet: quia poſſent omnes eſſe expreſſe profeſſi & in ætate præ-
dicta, vel ſaltẽ plures.ſi igitur nullus ſit ibi talis, licet pro ea vice
propter caſum euenientem non ſit locus priuilegio, non tamẽ
per id tollitur priuilegium, vt hic no.in vl.gl.& facit quod dixi
ſ.de elect.cum terra.ſed in terminis quæſtionis priuilegiũ to-

tum tolleratur,quod conſtitutionis auctor non intendit. Si ve
rò iſta monaſteria erant eiuſdem religionis,& poſt nouā con-
ſtitutionem alterum fit alterius,videretur diſtinguendum. An
alteratio fiat in monaſterio ſancti Siluini,& id non debet noce
15 re monaſteriu ſancti Bertini: quia regula iuris dicit, id quod
noſtrum eſt à nobis ſine facto noſtro non debet euelli.ff. de re
gul.iur.id quod noſtrum nec in præiudicium alterius ſe potue
runt illi alterare.ſ.ꝙ metus cauſa,dilecti.de arbitr.cum tempo
re.de don.inter dilectos.Si vero fit alteratio in monaſterio ſan
cti Bertini,quia tunc noui iuris indignitatem incurrũt, ſibi im
putent vt ſequitur.Sicut.n.ibi & alibi diſtinguimus præterita,
& futura,in clem.de cenſi.c.1.cum concor. ſicut ſi efficeretur
eccleſia ſecularis,quod eſſe poſſet ſm ea quæ habentur de reli.
16 domi.inter quatuor.† Dicit etiam ꝙ noua conſuetudo contra
conſtitutioοem illam eſſet impræſcriptibilis,quia irrationabi-
lis vt ibi in prin.Item ꝙ nec epiſcopus etiam cum ea poſſet id
hodie cōcedere etiam in fundatione, quod olim poterat iuxta
no.in prædicto.c.cum dilectus.hac Io.An. Sed nunquid mona
chi ſancti Siluini eligēt: vt prius,& per formam electionis aſ-
ſument perſunam vnam de monaſterio ſancti Berti.non cre-
do:ſed per modum poſtulationis ſeu nominationis ſolẽnis.ſ.
de poſtu.præla.bonæ.1.in fi.pro hoc quod no.Io.An.& Gem.
in d.c.cum rationi.ſoper verbo eligatur.Vnde conſuetudo, &
priuilegium de quibus.ſ.in prin.ver.cæterum.& verſi.ad hoc.
continebant,ꝙ abbates alciaten.debebant de monaſterio ſan-
cti Bertini ſemper aſſumi,quod verbum aſſumi generale eſt ad
omnem viam prouiſionis.Item ſententia de qua hic in fi. con
cordat,dicens ꝙ tādiu monaſterium ſancti bertini hac hono-
ris debeat prærogatiua gaudere,donec idoneæ perſonæ inue-
niantur in illo,quæ poſſunt in abbatem aſſumi. Sed quid ſi con
ſuetudo vel priuilegium contineat, quód debeat eligi,& nō ſit
ibi eligibilis,ſed ſolum poſtulabilis? videtur ꝙ tenerent ex eo
poſtulare & nō aliunde eligere. Nam cum compromiſſum tri-
buens poteſtatem eligendi,tribuat & comprehendat poteſtatē
poſtulandi,vt.ſ.de renun.poſt tranſlationē in prin.& no Ber.
17 ibi in 1.gl.& Hoſt.poſt eum,† ꝙ compromiſſum eſt ſtricti iu-
ris,multo fortius vel ſaltem eadem ratione cōſuetudo vel pri
uilegium. Nec obſtat finis huius.c.cum gl.fi.in q. ſed pone. qa
loquuntur quando non reperitur aliquis idoneus in monaſte-
rio ſancti bertini propter crimen,& ſic nec eligibilis nec poſtu
labilis,ſecus ſi non reperiretur idoneus propter defectū ſolū.

Vuper quibuſdā.§ præterea. Si quæris,quæ pedagia ſint licita & permiſſa, & quæ
non,& vtrum,& qñ pedagiū exigi poſſit,& de quib.
ſeu quorū rebus, diſtingue vt dixi.ſ.de cenſibus. innouamus.

Super eo.c. §.vlti. Si quæris, vtrum cauſæ ſeu ſtatus
pupillorum,viduarum,ſeu debilium per
ſonarum pertineant ad eccleſiam,diſtingoe vt dixi ſuprà de fo
ro compe.ex tenore.

1 *Degradatio qualiter fiat.*
2 *Degradandus an ab epiſcopo diſpenſetur.*
3 *Degradatus an pro eodem delicto a iudice ſecularis puniendus.*
4 *Carcer non debet eſſe durus.*
5 *Deus non vult mortem peccatoris.*

Ouimus. Ad euidentiam huius.c.& gl.tertiæ,
pen.& vlti.Si quæris pro quibus cri
minibus eſt aliquis degradandus, & vtrum quilibet
degradatus quam cito degradatur tradendus eſt cu-
riæ ſeculari,diſtingue vt dixi ſuprà de hæreticis.ad abolendam
diſtincti.2.Et quæ ſit pœna falſariorum,diſtingue vt plene di-
xi ſuprà de crimi.falſi.c.ad falſariorum.

Super eo.c. Si quæris, qualiter clericus malefactor
debeat degradari,& vtrū epiſcopus poſ-
ſit cum clerico deponendo ſeu degradando diſpenſare,& vtrū
depoſitus vel degradatus poſſit pro eodem delicto puniri à iu
1 dice ſeculari,diſtingue.† Aut quæris de primo qualiter debeat
degradari,& tunc dicit Hoſt.hic qđ primo degradetur verbo,
ſecondo de facto:eſt.n.poſt ſententiam clericalibus veſtibus;
ſpoliandus,vt patet.11.q.3.epiſcopus,presbyter,aut diaconu.
Tertiò verò eſt poteſtati ſeculari tradendus,vt hic dicit:ſed de
hoc die plenius vt hodie legi.& no.j.de pœnis.c.degradatio.li.
2 6.† Aut quæris de ſecundo.ſ.vtrum epiſcopus poſſit cum cleri
co deponēdo,ſeu degradando diſpenſare,& tunc Aut ante de-
poſitionem ſeu degradationem,& dic ꝙ ſic ex cauſa.vt.1.diſt.
ſi qs presbyter aut diaconos.& hoc no.Arch.12.q.2. apoſtoli-
cos gl.ad dic.&.c.diaconi.&c.aut poſt,& de hoc dic vt dixi ple-
3 ne.ſ.de clerico excom.mini.c.clerici.† Aut quæris de tertio.ſ.
vtrum poſſit pro eodem delicto puniri à iudice ſeculari, & dic
ꝙ ſic,cum canon non contradicat,in hoc legi,ar.5.q.6. presby
teri.11.q.1.ſi quis cum.Sicut.n.accidit quem diuerſis legibus,
teneri pro eodem crimine, eodem modo lege & canone ſm
Ber.hyſpa.ad quod facit quod no.23.q.5. relegētes & hoc no.
Archi.in c.alle.presbyteri.gl.pe.& ad hoc facit id quod dixi.ſ.
4 de accuſatio.de his.& de maleſi.c.ſtatuimus.diſt.2.† Et no.fi-
naliter ꝙ officiales quæ condemnant clericos in perpetuũ car
cerem ad agendam pœnitentiam in pane doloris & aqua angu
ſtiæ,vel ad pœnam conſimilem,non debent condemnatos po
nere in tali loco,vel carcere in quo poſt multos dies viuere non
poſſint.Sicut ſunt multi carceres epiſcoporum regni Franciæ,
pro clericis vltimo ſupplicio dānatis,vbi non viuunt vltra ſex
vel octo dies,quorum pœna ſeu mors eſt grauior patibulo ſu-
ſpenſorum,cum peiori & duriori morte plus languendo inter
eant. Et officiales tali morte aliquos exponentes homicidas,&
irregulares reputarē,magis.n.eſt afflictiua illa mors, quæ cum
longiori languore fit,de conſecratio.diſtinctio.5.c. nihil enim
2.& hoc tenent Gui.de mon. lau.& Gen.extra de pœnis & re
5 miſſio.c.1.glo.2.in clem.† Hoc etiam vidētur attentari contra
Deum qui non volt mortem peccatoris,ſed vt magis conuer-
tatur & viuat.Ezech.18.& 33.in auth.vt non luxu. contra na-
tu.in prin.colla.6.3.q.4.hi qui.23.q.8.his à quibus in fin.& 33.
q.2.admonere.verſicu.prius enim.& de pœnitentia,diſtinctio.
1.quia diuinitatis.Henricus Bohic.

1 *Epiſcopus non det prebendam ſine capitulo.*
2 *Papa neminem iure ſuo priuat.*
3 *Abſentię neceſſarię tempus ſubducitur.*

Ilecto. Ad declarationem glo.no.ꝙ recurrēdū,
vide quod no.Ber.ſ.de eccle.ædifi. 2. &
c.ad audientiam.2.& qđ ibi dixi.& quod notat Ber.
ſ.de priui.paſtoralis & Inno.ſ.de electi. innotuit.in
fi.& Archi.7.q.1.petiſti ſpecialiter in glo.fi.& 12.q.1. quatuor.
gl.fi.& Io.An.8.q.1.licet glo.1.in fi.& ibi in gl adde hoc etiam
1 hic &c.† Vbi dicunt Ioan.Hugo.& Archid.quod ſi papa man
dauerit,vel præceperit alicui epiſcopo, quod cui daret præben
dam,epiſcopus ſine conſenſu canonicorū non debet dare præ
bendam.arg ibi.Idem intelligunt Hugo,& Archi.ibi, ſi epiſco
pus impetrauit reſcriptum vel priuilegium à papa.ſ.quód nihil
2 valeat ſi canonici contradicant. † Non enim eſt veriſimile, ꝙ
papa occaſione ſui reſcripti velit aliquem priuare iure ſuo.arg.
85.diſtinctio.Archidiaconum florentinum.63.diſt.quanto.3.
q.3.nunc vero.& facit ad hoc.ſ.de authori.& vſu pallij, ex tua
rum.de pe.omnis vtriuſque.Et hæc omnia intelligunt Hugo,
& Archidia.eſſe vera ſi ius canonicorum in tali facto tāgit, vel
niſi papa ex certa ſcientia percipiat ita fieri,& exprimat in lite-
ris ſuis ita fieri,quicunque contradicant.

3 Super eo.c. Ita dicit Bernardus,† quod tempus abſen
tiæ ex cauſa neceſſaria ſubducitur de me-
dio,& continuatur tempus præſentiæ ante abſentiam, & poſt
reuerſionem.idem Vincen.Inno.& Hoſtié. Sed Goffredus, &
Philippus contra,dicentes per oblationem caotionis interru-
ptam annalem præſcriptionem, ita quod poſt reditum erit ne
ceſſarius nouus integer anus.Puto ſecundum Ioan.Andre.hic
dictum Bernardi verum,vbi non eſt interrupta præſcriptio ꝑ
cautionis oblationem,ſed ſolum impeditur curſus præſcriptio
nis per indulgentiam papalem.& idem ſi aliàs de iure commu.
ſecunda vero opi.vera,vbi interrupta eſt præſcriptio.

Super eo.c. Ad declarationem gloſſæ.ſic ergo &c. Si
quæris,vtrum factum procuratoris no-
ceat domino,diſtinguè vt dixi ſupra vt lite non conteſtata. ca-
pitulo.1.diſtinctione.2.

Super eo.c. Ad declarationem glo. vltim. Si quæris,
vtrum ceſſante cauſa ceſſet effectus, di-
ſtingue vt dixi ſuprà de iureiur.& ſi Chriſtus.

1 *Conſuetudo & præſcriptio diuerſa in præſcritionibus.*
2 *Fabrica a capellano facienda.*

Vm inter vos. Dicit hic glo.Hoſtienſ. ſu
per verbo conſuetū.ꝙ hic
monaſterium non innitebatur præſcriptioni, ſed
conſuetudini præſcriptæ & cauſa hoc faciebat:quia
1 in præſcriptione neceſſe eſt probare titulum.ſ.de deci. dudū.
ſed in cōſuetudine ſufficit ꝓbare vſum,qđ dic,vt no.ſ.de con
ſue.c.fi. vbi idem no.Bern.& Hoſt.idem.G.de mon.lau.extre,
de ſupplen.negli.præla.c.quia regulares.§.eadem quoque ſuper
verbo.

verbo,ſiue ꝙ ipſis.in clem.Item quod dicit Ber.hic in glo.ſed
nonne iuſte &c.ꝙ ſacerdos iſte non poteſt retinere expenſas
neceſſarias pro fabrica capellę,de iſta tertia parte debita mona
ſterio ſancti petri,quia illa tertia integraliter præſcripta eſt, vn
2 de integraliter debet ſolui,† & onus fabricæ incumbit capella-
nu de alijs partibus.ſ.de præſcrip.de quarta.ſatis approbat Ho
ſtien.hic.Vel hoc intelligitur de expenſis ſactis in cauſis, ſiue
in nuncijs tranſmittendis,vel clericis paciſcendis, & nõ de illis
quæ cauſa refectionis fiunt,quia retẽtionem illarum nullus ca
ſus impedire poteſt.ff.fa.ercif.l.fundus qui dotis. & de pœnis
hæred.l.ſi à domino vel à patre.§.vlt.Hoc etiã intelligi debet,
quando ad ſuſtentationem presbyteri, & deſeruientium ſuffi
cientes ſunt duæ partes,alioquin detrahetur de tertia conſuetu
dine aliqua non obſtante,vt legi.& no.ſuprà de præben.c.extir
pandæ.§.cum igitur ſecundum Hoſt.pro quo bene facit infrà,
de offi.ordi.præſenti.§.porro.& de decimis.c.2.§.vbi autem.li.
6.ſecundum Ioan.And.qui in idem concor.&c.

1 *Litis motę,conteſtatæ,& pendentis differentia.*
2 *Molendinarij queſtio dominicalis.*

EX parte noſtra.ij Si quæris,quæ ſit differentia inter
litem motam & litem conteſtatam, & motã di-
1 ſcordiam,& litem pendentem. † Dic ſecundum
Hoſt.hic,ꝙ lis dicitur mota per litis conteſtatio
nem vt hic,vnde ante litis conteſtationem,nõ poteſt dici mo
ta lis,ſed tantum moueri proponitur.ff.rem ra.hab.l.amplius.
Conteſtatio litis dicitur per citationẽ,vt ſuprà,eo.ſorus.§.lis.
Item mota diſcordia dicitur per citationem,ar.ſ. de conſti.cũ
martinus.de reſti.de leg.gratum melius.ſ.de reſti.ſpolia.piſanis
vbi etiam hoc no.Hoſt.ſuper verbo diſcordiæ.Itẽ lis pendens
ſeu pendere dicitur per ſolam citationem,vt no.ſ. vt lite pen-
den.c.1.& per Hoſt.in ſum.ipſius ti.§.1.hoc Hoſt. Sed ad hoc
vt lis pendere dicatur,vt ex tũc nihil debeat innouari,quatuor
hodie requiruntur,vt extra,vt lite pend.c. cum lite pendente.
in cle.vbi dicitur ꝙ per citationem à competenti iudice factã,
citatoque notificatam ipſum plenariè inſtruentem, lis pẽdere
2 dicitur,vt ex tunc nil debeat innouari.†Barrbolomeus Brixiẽ-
ſis in quæſtione ſua dominicali quæ incipit quidam ab eccleſia
impetrauit,quærit de illo qui ab eccleſia impetrauit, ꝙ liceret
ſibi in flumine eccleſiæ molendinum conſtituere certa penſio
ne ſoluta quolibet anno,deſtructo molendino ille nolebat ſol-
uere penſionem nec molendinũ reficere:vtrum ad hoc ſit cõ-
pellendus?ſoluendo credit eũ ad ſolutionem penſionis cõpel-
lendum,cum contractus ſit factus gratia vtriuſque. Imo quod
plus eſt reſpondit ſibi Hugo,ꝙ tenetur reficere molendinũ, ſi
interſit eccleſiæ ꝙ iſte habeat molendinum ibi , & ſemper ad
penſionem teneretur,niſi aliàs appareret . Pro quo bene facit.
ff.ſi ſeruitus vendi.l.& ſi fortè.§.etiam.vbi habens ſeruitutem
oneris ferendi in domo vel pariete alterius, poteſt eum com-
pellere ad reficiendum.

1 *Legatus conſtitutionem interpretatur.*
2 *Legatus conſtitutionem non interpretatur finita legatione:*
3 *Iudex ſententiam interpretatur.*
4 *Legatum conſtitutionem facit.*
5 *Synodalia ſtatuta quam interpretationem recipiant.*
6 *Statuta per ius commune interpretantur.*
7 *Lex a quo interpretanda.9.*
8 *Dubio in caſu a legis verbis non recedendum.*

EX parte.iij. Ad euidentiam glo.1.Si quæris,
vtrum ſtatuta facta per legatum
in prouincia ſibi decreta valeant,& in perpetuo ſint
ſeruanda,diſtingue vt dixi ſuprà de offi.leg.c.fi.

Super eo.c. Ad euidentiam gl. hic ergo &c.Si quæris,
vtrum legatus poſsit interpretari ſuã con
1 ſtitutionem,diſtingue.† Aut quæris,vtrũ poſsit eam interpre-
tari durãte legatione ſeu officio legationis, & dic ꝙ ſic,vt hic
in prin.ille.n.põt interpretari qui cõſtituit.C.de legib.l.fi.ſ.ti.
2 t.inter alia.vt hic,in gl.legi.& no.† Aut officio finito, & dic ꝙ
non,& ita põt intelligi illud.c.in ver.cum igitur.intelligẽdo ꝙ
iſti legati fuerunt interpretati ſuas cõſtitutiones poſt depoſita
officia legationũ.Et ita intelligit Hoſti.hic,dicẽs ꝙ ex ratifica
tione Papæ de qua hic in fi.c.aſtorũ cardinaliũ interpretatio vi
3 res ſumit.† Nec putat ꝙ iudex ex officio depoſito p interpre
tationẽ ſuæ ſniæ alicui præiudicare valeat,ar.ff.de offi.præfec.
vrbis.l.fi.& in eo ꝙ legit.& no.ſ.de elect.venerabilem.§.fi.niſi
fortè partes.in hoc cõſentiãt ar.ff.de re iud.l.ſi cõuenerit.ff.de
no.ope.nun.l.1.§.poſt operis.vel niſi à ſuperiore hæc poteſtas
detur vel à Papa ratificetur, vt hic,& ſuprà de offic.dele.paſto
ralis.§.prætereà.Durante verò officio declarare & interpreta
ri poteſt,vt in iuribus ſuprà in prin.alle.partibus præſentibus
hoc fieri debet,ſecundum id quod no.ſuprà,eo.in his. ſecun-
dum Hoſt.& Ioan.And.poſt eum.Dicit etiam Ioan.Andre.ꝙ
per hoc terminatur quæſtio legiſtarum. An ſtatutarij electi ad
condenda ſtatuta , ſi ſuper illis poſtea ambiguitas oriatur, ha-
beant illa interpretari,& dicitur quod non,quia functi ſunt of
ficio ſuo ſupra de officio dele.in literis illi ergo quorum aucto
ritate facta ſunt illa declarent quæ & reuocare poſſent.ff.de in
litem iur.l.videamus.§.vlt.& l.ſeq.facit.C.de legibus.humanũ
nec ob.ff.de origi.iur.l.2.§.ex actis.quia ibi durabat. illorũ offi
cium ſecundum Io.An.† Et no.ſm Hoſt.ꝙ licet legatus poſsit
facere conſtitutionem in ſua prouincia vt hic,in prin. & in iu-
ribus alle.in t.gl.non tamen talem per quam ius cõmune tolla
tur:quia conſtitutio inferioris non poteſt conſtitutionem ſu-
perioris in totum tollere,vt patet in eo quod legi. & not.ſ. de
elect.innotuit.§.quamuis.in fi.ff.de arbi.l.nam & magiſtratus.
Poteſt tamen quandoq; in aliquibus eam declarare & renoua-
re,vt hic patet.Poteſt & pœnam certam addere ad obſeruatio
nem ipſius,arg.in eo quod legi.& no.ſuprà de offi.leg.ſtudui-
ſti.de treuga & pa.c.1. Quinimo videt̃ ꝙ in his in quibus con
ſuetudo poteſt iuri communi præiudicare, poſſet & conſtitu-
tio legati,arg.ſuprà de locato.c.1.ſuper quo vide quod not.ſu
prà de conſue.c.vlt.de offi.Archipreſ.c.vlt.ſecundum Hoſti.

Super eo.c. Si quæris , vtrum ſtatuta ſynodalia , vel
municipalia recipiant interpretationem,
5 vel extenſionẽ.† Vide quod no.Io.An.ĩ.de reg.iur.c.,p poſſeſ-
ſore.in nouella.libr.6. dicens poſt multa argumenta fratrem.
Odoar.dixiſſe ſuper.l.vt gradatim.aliàs ſuper.l.præceden.ff.de
mune.& Hoſt.ſtatutũ poſſe per iudicem interpretari,per.l. ff.
ad.l.Aquil.ita vulneratus.§.vlt.de leg.3.l.ſeruus.& l.ſeruos aũt.
& l.ſeruis legatis.& l.fideicommiſſa §.hæc verba. & in dicta.l.
vt gradatim.§.ſed & ſi.ſ.de cle.non reſiden.cum dilectus.de in
iurijs.in noſtra?& hic, & ĩ.de officio ordi. præſenti.§. porro li.
6 6.† Archi.dicit ꝙ communis & vera opinio doctorum ſiabuit
ſtatuta interpretari poſſe ſm ius cõmune.ff. de ventre inſpi.l.
1.§.quamuis.Et Ricar.malumbra probat hoc per.l.2.C.de no
xali actio attenta ſecunda lectura quam ponit ibi gl. vt ibi etiã
dicit Cynus,& Dynus.ff.de verbo.ſignifi.l.1.dum tractaret an
in ſtatutis fœmininum comprehendatur ſub maſculino.Dice-
bat,ꝙ eſt quædam interpretatio quæ ſumitur pro apta expoſi-
tione.C.de legibus.l.fi.ff.de liber.& poſthu.l.gallus.§. nunc de
leg.de re iudi.Paulus.& hanc recipit ſtatutũ per præ.§.ſed & ſi
ſumitur etiam interpretatio pro exceptione vel prorogatione.
ff.de orig.iur.l.2.& no.ff.ad tertu.l.1.§.qui n peras. & hanc non
recipit ſtatutum:quia in his quæ ſtricti iuris ſunt,quod non eſt
expreſſum habetur pro nmiſſo.ff.de verb.obli.l. qcquid aſtrin
gende.1.reſp.& l.ſi ita ſtipulatus.§.chriſogonus.de cond.ob tur
pem cãm.l.vl.de iniu.l.itẽ apud labeonem.§. ait prætor . Quod
autem ſtatuta ſint ſtricti iuris probãt legiſtæ,quia ex eis datur
conditio ex lege.ff.de cond.ex lege.l.vna. quæ cũ non ſit nume
rata inter actiones bonæ fidei.inſt.de actionibus.§. actionũ. &
no.ſ.de excep.cũ venerabilis.reſtat ꝙ eſt ſtricti iuris & ſic ſteri
lis.Eſt autem contra naturam quòd ſterilis pariat.ff. de actio.
emp.l.ſi ſterilis.in prin.& de edi.edict.l.quæritur.§. mulierem.
Guido de Suſa.in ſuis quæſtionibus ſtatutorum expreſſe non
eligit,videtur tamen ad hoc accedere ꝙ proximæ dixi.Pet. de
bella perti.in 5.ſua.q.quæ loquitur de percutiente hominẽ ma-
nu cum enſe,inſeruit hunc articulum , ſed in ſolutione nõ ſic
expreſſe proſequitur de ſtatuto, ſicut propoſuerat: loquitur.n.
ſoluẽdo de lege,ſed in themate de municipali, dicens, ꝙ ſi lex
prohibet expreſſe interpretationẽ. aut eſt in lege ambiguitas,
propter multiplicem ſenſum verborũ,aut propter legis men-
tem.Primo caſu licet doctori interpretari. per.l.vnicam.C. de
profeſ.qui in vrbe.l.12.ff.ſi cer.peta.l.t. diſtinguit tamen , aut
omnes intellectus ſunt honeſti, aut inhoneſti, aut quidã hone
ſti,alij inhoneſti.Primò caſu omnes ſunt ſequendi,ſiue genus,
ſiue ſpecies comprehendant,dummodo abſq; vicio verbis,&
voluntati conueniant.ff.de legibus.l.ſcire.niſi de conſuetudine
aliud ſit ſeruatum.e.ti.l.minimè.& l.ſi de interpretatione.ſ. de
conſue.cum dilectus.Sed ſi abſq; vitio ſenſus omnes conueni
re non poſſunt accipietur magis proprium verbis & voluntati
legis,& benignior per prædi.iur.& ff.de reg.iur.l.ſemper in du
bijs.& de ſtatulib.l.labeo.Secundò caſu videtur nullum intelle
ctũ ſequendum.4.di.erit.ff.de iuſt.& iure.l.t.in prin.C.de ve
te.iur.enu.l.1.§.1.putat tñ ſequendũ minus inhoneſtũ,qui ma
gis congruit.ff.de re.iur.quotiens nihil.In tertio caſu idem vt

recipiatur honeſtus & benignus per eandē.l.& C.de epi.& cle.
8 l.conuenticulam.de iuriſdict.omnu.iudi.l.nemo. ¶Quando autē eſt ambiguitas propter legis mentem, dicit à verbis non recedendum.l.ſeruata non corrigendo, non arctando, non extendēdo, per.l.proſpexit.in prin.ff.qui & à quibus.cum concor. Si tamen penitus eſſent obſcura, recurratur ad condentem, vt.ff.de re.iuris.l.neratius.§.de ſententia ex.c.inter alia. Vbi vera lex expreſſe interpretationem non prohibet, aut quæritur de interpretatione quæ corrigat, proroget, vel arctet, & tūc correctionem facere non poteſt, niſi legiſlator. Prorogare vero vel extendere poteſt etiam doctor, vbi eſt eadem ratio, & omnimoda ſimilitudo, ſi tamen coaptatur ad verbis & menti.ff.ad macedonia.l.filium.ff.de verbo.ſigni.l.iuſta interpretatione. alias ſecus.ff.ſolu.matrimo.l.ſi vero.§.pen.& dicta.l. proſpexit. Arctari etiam poteſt ad vitandum prauum intellectum, quis aliàs inſurgeret ex verbis illis, vt prædicta. ſe.vt gradatim.§.1.de ritu nuptiarum.l.pe.§.1.& de verbo.oblig.l.ſi ſeruum.§.ſequitur. C.de teſtamētis, cum antiquitas aliàs ſecus: cum arctatio eſſet
9 tunc legis correctio. ¶Secundò caſu ſi verba ſint ambigua propter diuerſos intellectus, dic ut ſupra ſi propter mentem. non licet interpretari corrigendo, prorogando, vel arctādo, niſi vt ſuperius dictum eſt, vel niſi mens legis eſſet ſcripto, vt no.C.de legi.l.non dubium. Sin autem omnino ſint obſcura, & incerta recurratur ad eius latorem, vt ſuprà dictum eſt, & no.ff.de legibus.l.non poſſunt. hæc Ioan. And in dicto.ca.pro poſſeſſore.& de hoc dixi ſuprà, deſponſa.ex literis.

1 *Gratia ob debita ſoluenda a Papa non conceditur.*
2 *Gratia debitorum ſoluendorum a legato concedenda.*
3 *Gratia ob debita ab Epiſcopo conceſſa.*
4 *Gratia propter debita ſoluenda qua beneficia comprehendit. numero.6.8.10.*
5 *Epiſcopatus dignitatis culmen.*
7 *Mandatum generale clericos non comprehendit.*
9 *Papa ſolus exemptos aſtringit.*
11 *Beneficia curata poſt gratiam debitorum an in ea comprehendantur.*
12 *Beneficia quibus modis vacant.15.*
13 *Poſſidens poſſidere præſumitur.*
14 *Iure ſuo ſine culpa nemo fraudandus.*
16 *Fructus qui veniant in gratia debitorum perſoluendorum. numero.1?.10.*
17 *Fructus intelliguntur expenſis deductis.*
19 *Par delictum pari pœna puniendum.*

QVa nobis. Si quæris, quis poſsit cōcedere gratiam, ſeu indulgentiam alicui propter ſua debita perſoluēda, vel aliam iuſtam cauſam de fructibus beneficiorum vacantium vſque ad certum tempus percipiendis, & quæ beneficia contineātur in conceſsione huiuſmodi, & quæ dicatur vacantia, & qui fructus, di
2 ſtingue. ¶Aut quæris de primo.ſ. quis poſsit concedere talem indulgentiam, & tunc, aut indulgentiam generalem de fructibus omnium beneficiorum vſque ad certum tempus vacātiū, vel quæ vacabunt in diœceſi, aut indulgentiam ſpecialē de vno vel duobus beneficijs. Si generalem de fructibus omnium beneficiorum, tunc aut quæritur de Papa & ille poteſt, vt hic, & ij.de reſcri.ſi propter tua debita.de præben. ſi tibi conceſſo.li.6.vt no.Hoſtienſis hic, & ſuprà de officio ordinarij. cum vos. & G.Io.Andræas in dicto capitu.ſi propter.& Ioannes, Andr. in dicto capitu.ſi tibi conceſſo.& G.de monte laud. & Gen.in extrauaganti, Ioannis.22.ſuſcepti regiminis.in principio, ſuper verbo priuilegio. Nec mirum cum ipſe habeat plenam diſpoſitionem omnium beneficiorum eccleſiaſticorum, quod dic vt legitur & notatur.ij.de præbendis.c.2.libro.6. Et hoc intellige verum ſiue huiuſmodi gratiam, vel priuilegium concedat perſonis eccleſiaſticis, quia tunc nulli dubium, ſiue eam concedat ſecularibus ex ſpeciali priuilegio, vt frequenter viſum eſt de regibus, & alijs mundi magnatibus, quibus Papa talem gratiam pluries conceſsit, & de die in diem concedit. argumentum.63. diſtinctione Adrianus.&.c.ſequēti. Cum & excommunicare clericum poſsint de ſpeciali papæ commiſsione, argum.96.di. bene quidem.& ibi no.& 32.diſtinctione, cap.præter.§.verum & per Geminianum de monte lau. infrà de officio delegati. ab arbitris.lib.6.ita notat Gencel.in dicta extrauaganti, ſuſcepti. in princip.ſuper verbo perſonis. Aut quæris de alijs prælatis inferioribus, & tunc aut quæris, vtrum poſsint talem gratiā concedere perſonis ſecularibus, & dic quod non, ſed ſolus papa vt notat Gencel.in dicta extrauaganti, ſuſcepti.ſuper verbo priuilegio.ad quod facit quod no. Innocentius, & Hoſtienſis ſuprà de arbitris. contingit. Aut perſonis eccleſiaſticis, & tunc, aut quæris de legato de latere, aut de epiſcopis, ſeu alijs diœceſanis, in ſuis diœceſibus. Aut de inferioribus, vt abbatib⁹, prioribus & præpoſitis, & decanis, & ſimilibus. Si de legato de latere, tūc videtur quod talis ex cauſa talem indulgentiam ſeu priuilegiū poſ
2 ſit concedere, ſecundum ſententiam illam quæ habet: ¶ quod ipſe poteſt omnia quę non ſunt ſpecialiter ſummo pontifici reſeruata. Quam ſententiam ſequuntur Ioannes de ſan.gi.& Archi. 2.quæſtio.5.quæ de cauſa.& Goffredus, & Bernardus, & quaſi omnes: vt no.Spec.titu.de legato.§.nunc oſtendendum. verſi. legatus igitur.& §.ſequenti.verſic.generaliter. Et hoc ſcilicet quod legatus hoc poſsit, tenent G.& Ioann.Andreas in dicto capi.ſi propter.ſuper verbo concedamus. & Go.ij.de electionibus.ſi abbatem.gl.penulti.lib.6. Idem tenet Gui.de mon.laud. vbi ſupra ſuper verbo priuilegio. Si de epiſcopis, ſeu alijs diœceſanis, aut alijs inferioribus, tunc dicis Hoſtienſis hic, & Goſ.& Ioan.Andre.in dicto.c.ſi propter, ſuper verbo concedamus. quod non poſſunt talem gratiam concedere: pro quibus facit hoc. c.& ca.alleg.ſi propter. vbi papa conceſsit epiſcopo diœceſ.illud priuilegium in ſua diœce. quod patet ibi in tex. quæ in ſua vacabunt diœce.& c. quod fruſtra conceſsiſſet ſi ipſe epiſcopus authoritate propria hoc potuiſſet: quia fruſtra precibus impetratur quod iure communi habetur, C.de theſauris.l. vnica. li.10. Sed contra hoc videtur ſuprà de his, quæ fiūt à maiori parte. c. c.fin.& videmus quaſi quotidie, quod hoc faciunt epiſcopi capitulis ſuis aſsignando beneficia vacantia vſq; ad certum tempus, ipſi fabricæ, vel mortuo, vel ſimilibus pijs operibus. Pro tanto diſtinguit Huilielmus vbi.ſ.ſuper verbo priuilegio. ¶Aut quæris de epiſcopis, ſeu alijs diœceſanis: aut de inferioribus, ſi de epiſcopis ſeu alijs diœceſanis, tunc Aut hoc priuilegium fit maximè per modū ſtatuti, pro aliquo pio vſu & neceſſario, vt in caſibus prædictis: non tamen vtilitati vel menſæ epiſcopi, vel capituli applicando, & tūc videtur quod ipſe epiſcopus cum capitulo poſsint hoc facere ſm quod decimam vel aliam partem beneficiorum ſuorū ibi poſſeſſorum poſſet epiſcopus, nedum cum maiori parte capituli, imo cum minori, cum ſit in hac parte ſanior, etiam annuis alijs deputare, vt in dicto.c. fi.ſ. de his quæ fiunt à maiori parte capituli. Aut pro vtilitate menſæ ſuæ, vel ſuæ: & tunc non poſſent ſine expreſſa licētia papæ, vt hic, & in concor.ſ.alle.arg.extra, de rebus eccle.non alienandis.ca.ſi vna eccleſia.in clemen. Si de inferioribus ordinarijs: tūc aut quæris nūquid hoc poſsint facere ſaltem in beneficijs ad eos pleno iure ſpectantibus, ſicut ſunt dignitates, officia, prioratus, & aliæ adminiſtrationes ad eos immediate ſpectantes. & tūc videtur quod ſic, cū diſtinctione facta de epiſcopo & c.ſuprà. Aut in alijs beneficijs.& dic quod non, per præmiſſa. hæc G.de mon.lau. Si quæris, quis poſsit indulgentiam concedere, ſeu gratiam ſpecialem de fructibus vnius vel duorum beneficiorum percipiēdis, tūc dic quod omnes qui poſſunt concedere generalē de omnibus beneficijs diœce.de quibus dictum eſt.ſ. Et vltra epiſcopus poteſt cum capitulo conſtituere ante collationem beneficiorum vacantium fructus vnius vel duorum beneficiorū ex cauſa ad certum tempus in vſus ſuos conuertendis, prout legitur & notatur in d.c.vnico ſuprà vt eccleſi. bene.ſ.& vide quod ibi dixi.
4 ¶Aut quæris de ſecundo.ſ.quæ beneficia in tali cōceſsione contineantur, & tunc, aut quæris de beneficijs nō eccleſiaſticis, vt ſi mortatur clericus ad titulū ſui patrimonij ordinatus, & in talibus non habet locum hæc indulgentia cū vendi poſsint, vt no. ſ.de præben.tuis.ſecundum Vincentium, Petrum, Abbatem, & Ioannem Andręam hic, de hoc tamē vtrum.ſ.poſsint, vendi dic vt ibi. Aut quæris de bñficijs eccleſiaſticis, & tunc, aut quæris quorum officiarij mutantur de anno in annum ad mutationem epiſcopi, vel qui aliàs ſunt temporales non perpetui, & illa non continentur cum non dicantur vacare propriè, ſicut dicitur de vicarijs temporalibus in extrauaganti Ioannis.22.execrabilis.in fi.& facit infrà de conſuetudine.ca.1.in verbo perpetuo.lib.6.quod dic vt plene no.Gen.extra, de officio vicarij c.vnico.& plenius in dicta extrauaganti, ſuſcepti regiminis. in principio, ſuper verbo eccleſijs. Aut de beneficijs intitulatis, quæ conferuntur perpetuo, & tūc aut quæris de epiſcopatu, & ille non continetur, niſi de eo expreſſe caueatur. argu.ſ.de conceſsione præbendæ, dilectus. ſecundum Vincentium, Petrum.
5 Abbbatem, & Ioannem Andræam. ¶Nec mirum quia epiſcopatus non eſt dignitas ſed culmen dignitatis infra de offici. de legati. quia pontificali li.6.de re iudicata.capi.vltimo, de hæreticis.capit.inquiſitores.&.c.vlti.& de priuilegijs.capi. vlti.lib.6.

Et quia

Et quia epiſcopus in ſua à creatione habet ſubire multa onera
& expenſas: & ideo retinet ſua priora beneficia vſque ad tem
pus ſue conſecrat.epi.vt legi.& no. ſuprà de electi. cum in cun
ctis.§.1.& infrà de elect.quam ſit lib.6.& ſic non debet in tali
indulgentia venire tanquam beneficium debitis oneratum vt
6 ſequitur.† Aut de alijs beneficijs,& tunc aut de beneficijs non
limitatis nec formatis,hoc eſt de illis quæ ſunt in eccleſijs vbi
non eſt certus numerus præbendarum ſeu beneficiorum, & il
læ non continentur, quia tale beneficium naſcitur cum electo
ſeu creato ad ipſum, & deſunt cum defuncto ſuprà de præbē.
dilecto.ergo non vacat vt ibi de conceſsione præben. ex parte
Aſtē.Et idem ſi totaliter beneficium remoueatur ſupra de cō-
ſtitu.cum acceſsiſſent.ſecūdum abbatem hic & in hoc cōcor
dat Guibel.de monte lau.in dicta extrauaganti.execrabilis. ſu
per verbo,in totum.in fi.verſi.per primam autem rationē &c.
Aut de beneficijs limitatis,& formatis, vt eccleſijs parechiali-
bus,capellanijs, Archidiaconatibus,decanatibus,ſeu prabēdia
in eccleſijs in quibus eſt certus numerus præbendarum.& tūc
aut de beneficijs iam creatis & formatis tempore datę conceſ-
ſionis huiuſmodi:aut de creatis,& formatis poſt. In primo ca
ſu refert,aut ſunt talia quæ per ipſam vacationem eſſe deſinūt,
vt ſi beneficium de menſa alicuius prælati fuerit aſsignatū : qa
tunc reuertitur mortuo clerico ad menſam , ſicut vſusfructus
conſolidatur proprietati ſupra de pignori.cum conſtet,& talia
non continentur ſecundum Abbatem , & idem ſecundum G.
de monte laud.in dicta extrauaganti, ſuſcepti regiminis.ſuper
verbo,vacantium.Si ante conceſsionem talis gratiæ eccleſia ali
qua ſit vnita alicui dignitati vel præbendæ poſt ceſſum vel de-
ceſſum rectoris,iuxta decre.ſuprà de reſtitu.ſpoliatorum.cum
veniſſent.& extra,de rebus eccleſiæ non alienandis . ſi vna ec-
cleſia.in clemen.quia licet poſt talem conceſsionem moriatur
rector vel cedat,non tamen continebitur ipſa eccleſia in dicta
gratia ſuprà,de reſcriptis.eam te. Aut ſunt talia beneficia quæ
per ipſam vacationem non deſinūt eſſe : & tunc aut ſunt debi-
tis aggrauata,& illa non continebuntur,quia agris meis ſitien-
tibus alij irrigandi non ſunt.C.de ſer.l.præſes. Imo ſi ſpeciali-
ter & expreſsim in talibus beneficijs eſſet talis gratia conceſ-
ſa,eſſet reuocanda,ex quo eccleſiæ eſſet damnoſa ſupra de de-
cimis ſuggeſtum.ſecundum abbatem.Aut non ſunt debitis ag
grauata,& tunc,aut quæris de beneficijs exemptis.aut de non
exemptis.Si de exemptis,tunc dicit G.in dicto cap.ſi propter
tua.glo.1.quod non comprehenduntur in tali indulgentia,ar-
7 gum.ſuprà de officio ordi.graue.vbi notat Goffr.† quòd in ge
nerali mandato contra clericos deſtinato,non comprehendun
tur exempti ſupra de priuilegijs.quoniam per confeſsionem.
vbi idem innuit Hoſtienſis ſuprà de officio leg.poſt tranſlatio
nem.& ſic tenet cauſa cellaria Romanæ curiæ ſecundum Goff.
ibi.Sed in contrarium facit quod cum Papa gratioſæ agēdo di
cat indiſtinctè & nullum excipiat,videtur omnia beneficia in
cludere,ad hoc ſuprà de officio delegat.venerabili.de maiorita
te & obedientia.ſolite.de præben.graue de priuile.quia circa,
de ſententia excommunicationis.nuper. 19.diſtinct.ca.ſ.alias.
a.Ad idem quod legitur & no.ſuprà de teſtamentis relatum.iu
xta princ.de coniu.leproſorum.c.vlti.in fin.ff.de tutelis.l.3.in
fi.Et facit quod no.Tancre.Ber.& Inno.ſuprà de præben.pro
illorum.in prin.& compoſt.ſ.de reſcri.c.abbatem.in glo.nun-
quid ſi &c.Nec poteſt negari qui talia beneficia ſint in diœce
ſibus,licet non ſint de iuriſdictione epiſcopi impetrantis.ſicut
dicimus quòd aliqua ſunt in bonis,aliqua de bonis.ff. de acqr.
re.do.l.rem in bonis.† Circa hoc credo dicendum quod,aut in
8 dulgentia vel priuilegium conceditur à papa,& tunc puto pro
ut no.Io. And.extra de exceſ.præla.c.frequens.ad fi.verſi.præ
tereà interdū.ſuper verbo anni.in cle.quod ſi in priuilegio di-
citur de beneficijs diœce.venient exempta.ſecus ſi diceretur
de beneficijs ſibi ſubiectis.Nec obſtat.c.alleg.graue.quia aliud
eſt quando officium ordinarij per literas apoſtolicas excitatur
ad corrigenda crimina,vt ibi,aliud quando datur executor da-
tur ad prouidendum vt quilibet extraneus vel ſibi , vel pro ip-
ſo ſcribitur,vt cuilibet vel pro quolibet extraneo.vt.ſ. de re-
ſcrip.c.abbatem. vt hoc notant compoſt.& Io.And.ibi,& Io.
An.in d.c.ſi propter.in additionibus ſuis.Aut conceditur à le-
gato,& tunc videtur idem per hoc quod no.Guil.de mon.lau.
9 in dicta extrauagan.ſuſcepti.ſuper verbo priuilegio,in fi.† Vbi
dicit quod ſolus papa,& legat' de latere poteſt exēptos aſtringere
ad hoc.j.de offi.le.c.2.li.6.de verb.ſig.c.veniens.e.li. Aut con
ceditur ab epiſcopo & ca.& tunc non comprehendūtur exem
pta per.c.alle.graue.& ſuprà de priui.ex parte abbatiſſæ,ſed nec
beneficia exempta ad inſtitutionem prælatis pleno iure ſpectātia.
ſu

10 16.q.1.in ſum.& .c.de monachis & q.2.viſis.† De alijs autem in
quibus epiſcopi habent inſtitutionem ſeu cōfirmationem , vi
detur quod poſsit epiſcopus cū capitulo ſicut de proprijs hæc
ſtatuere,cum plus habeat in talibus epiſcopus,quam patronus
ſ.de offi.leg.dilectus.de priuile.cum & plantare.§. in eccleſijs.
hæc Guil.Si quæris de non exemptis,tunc in conceſsione Pa-
pæ vel legati de latere continentur omnia tam minora quam
maiora,puta præbēdæ,perſonatus,dignitates,& alia vt hic. In
conceſsione vero inferioris dic vt ſuprà, proxi.cum diſtinctio
ne tamen,quia aut indulgentia generalis, vel priuilegium con-
ceditur per verba non futuri temporis,ſed præſentis dicēdo,
beneficiorum vacantium.&c.aut per verba temporis futuri.Si
per verba temporis præſentis , tunc aut ibi fit adiectio certi
temporis,vt quia dicitur fructus beneficiorum vacātium per
tres annos,& tunc illa beneficia quæ ante tempus cōceſsionis
priuilegij vacare inceperunt,licet tempore cōceſsionis adhuc
ſint vacantia & libera,non continentur, cum conſtitutio iuris
publici vel priuati non extendat ſe ad præterita vel præſentia,
niſi de his expreſſe caueatur in ipſa,in auth.vt cum de ap.cogn.
in prin.col.8.ſuprà de conſtitu.capi.fin.in fin.extra de iudi. di-
ſpendioſam.in fin.in cle. Vnde curſus illius triennij incipiet ſta
tim à tempore datæ conceſsionis.ſuprà,eod.abbate ſanè.& de
elect.capi.1.ſi eo tempore.libr.6. Aut ibi non fit adiectio certi
temporis,vt quia dicitur fructus beneficiorum vacantium,vt
eſt in dicta extrauaganti ſuſcepti,& tunc continentur etiam il
la quæ inueniuntur tēpore conceſsionis liberè vacare, aliàs quā
per adeptionem pacificam ſecundi,quia tūc etiam fructus pri
mi non habebit,vt.j.de præben.ſi tibi conceſſor.lib.6.Si p ver
ba temporis futuri, puta fructus beneficiorum vacaturorum,
vel quæ vacabunt,vel quæ vacare cōtigerit,vt fuit hic, & in di
cto capi.ſi propter.tunc continentur duntaxat illa quæ poſt da
tam conceſsionis vacare ceperunt. non illa quæ tempore vaca
tionis reperiuntur vacantia,ſecundum.G.de mon.lau. ibi.Sed
contra illud vltimum membrum facit quod no.Io.And.extra
de con.præben.c.cum ei quem.§.ſecus autem. ſuper verbo no
titia in cle.dicens,quod illud vacabit quod vacās reperitur. Vn
de dicit lex quod verbum oportebit,tam præſens quam ſutu-
rum tempus ſignificat.ff.de ver.ſignific.l.verbū oportebit . &
l.verbū erit.Et aliud eſt dicere vacabit,aliud vacare inchoabit.
Sed poteſt reſponderi quod ibi loquitur quādo verbū vacabit
ponit in reſeruatione,non in prouiſione, vel ibi loquitur in for
11 ma pauperum,quæ eſt magis fauorabilis quam iſta. † Sequitur de
beneficijs creatis & formatis poſt datam conceſsionis,& tunc
dicit Gui.in dicta extrauaganti ſuſcepti.ſuper verbo vacantiū.
in fi.quod aut cauſa priuilegij eſt de ſe extēſiua in futurū,ſicut
eſt in dicta extraua.& tunc reſpicit etiā futura, maximè in rea
libus,quæ quaſi ſunt fauorabilia.ar.ſ.de of.Arch.dilecto. vbi il
la conſuetudo ad monaſterium,quod de nouo creatur ſe exten
dit.Et hoc credit verum,niſi fructus vel prouētus dictorum
beneficiorum eſſent ad certos vſus pios deputati, puta ad vi-
ctum ſacerdotis,& ſuæ familiæ,vel certorum pauperum in ho
ſpitalibus vel monaſterijs,qui vix de illis poſſent ſuſtētari,nec
habēt aliàs vnde viuant,niſi ſuffragia mendicata.nam tūc non
continētur.ar.ſ.de præben.ſignificatum.extra de præbē. per li
teras.& de reli do.quia contingit.Aut cauſa priuilegiū eſt actu
tranſiens,maximè in his quæ fauore perſonarū fiunt.quæ qua
ſi ſunt odioſa,& tunc non reſpicit futura,arg.ſuprà,de conſtit.
c.ſi.extra de reſcriptis.c.literas.in clem ſm Gui.vbi ſuprà,qui
etiam de hoc notat extrà de vi.& ho.cle.c.quoniam,ſuper ver
bo cōſtitutionem cle.Si quæris,de tertio.ſ. quæ beneficia quo
ad priuilegium ſeu indulgentiam huius dicantur ſeu repute n-
tur vacantia,tunc refert ſecundum Gui.in dicta extrauagan. ſu
12 ſcepti.ſuper verbo vacabunt.† Quia aliqd dicitur vacās de iure
& de facto,& de hoc propriè quando à nemine occupatum eſt
ſeu poſſeſſum:& ideo hæreditas iacēs, vacare dicitur, nec in ea
furtū committi poteſt ex quo adita non eſt.ff.de furtis.leg. rei
hæreditariæ.& de cri.expilatę hæredi.l.2.Item de iure tantum,
non autem de facto:vt ſuprà de reſti.ſpol.cap.2.Item de facto
tantum,non autem de iure.i.de conceſ.præbe.cum noſtris. In
primo caſu hoc contingit multipliciter morte,renunciatione
depoſitione,permutatione.Mors.n.naturalia omnia ſoluit , in
tantum,quod etiam ſi ſtatim miraculosè reſuſcitaretur , ſicut
fecit Lazarus,non recuperaret beneficium.imo caderet in di-
cta indulgentia. 32. quæſtio.7.licitè.Nec in beneficialibus ali-
quid de iure mortui ad ſucceſſorem trāſmittitur,ſeu ius vnius
cōtinuatur in alterum,niſi ſola lis incepta prius cum mortuo,
& hoc fit de quadam æquitate,nō de rigore, Cum ius bñficia-
le à Deo perſonale ſit,quod perſonam non tranſgreditur, imo

in ſucceſſore per omnia iſtis nouum creatur ſuprà de præben.
capitu.1.infrà,vt li. pen. capitu.ſi hi contra quos. in fin. libro.
6.&.qu.æſtio.1.Moyſes. Licet ſecus ſit in ſucceſsionibus hære
ditarijs,in quibus ſucceſſor ſecundus in iure primi ſuccedit.ff.
de iudic.tam ex contractibus.Et idem in iure proprietario rea
li,ſeu perſonali eccleſiaſtico,vt ſuprà de officio. delegati. quo-
niam Abbas,vt lite pendente eccleſia maximè vniuerſali ſuprà
de teſtibus ſignificauerunt cum ibi nota. In alijs autem modis
ſicut in ſucceſsione,& ſimilibus,licet perdatur ius, dum tamē
aliàs legitimè fiat: non tamen ipſa poſſeſsio, niſi hoc per ſen-
tentiam iudicis declaretur: vel niſi euidenter appareat poſsi-
13 dentem habuiſſe pro derelicto facto vel verbo. † Cum ſemel
poſsidens,ſemper poſsidere præſumatur ſuprà de priuileg. du
dūm infrà de præbend.licet epiſcopus.de hæreticis cum ſecun
dum libr.6.inſtitu.de rerum diui.§. ſi.ſecundum. Goffred. de
hoc tamen vtrum ſemel poſsidens ſemper præſumatur poſsi-
dere vide per Ioann.& Archidiac.7.quæſtio.1. pontifices. per
Bernard.ſuprà de reſtitut.ſpoliato.cum ad ſedem.ſuper verbo
diutius & ibi dixi. Vnde dicit Guilielm. quod illa quæ conſtat
vacare de iure & de facto, cadunt in dicta indulgentia. idem
in hoc Goffred.& Ioan.in dicto.capitu.ſi propter ſuper verbo
vacabunt.etiam ſi vacent per permutationem, cum ibi inter-
ueniat reſignatio in manu prælati,vt infra, de rerum,permut.
capitu.licet.libr.6.quod Guiliel.in dicto.cap.ſuſcepti.credit ve
rius de rigore iuris,ſed de æquitate credit contrarium.Primò,
per rationem.capi.infrà de præben.ſi tibi conceſsio.libr.6.Se-
cundò, nam permutatio initium efficax non capit ex mutuo
conſenſu permutantium ſed ex traditione rei: nam antequàm
habeas meam præbendam,& ego tuam non eſt completa per-
mutatio.Licet ſecus ſit in emptione & venditione, quæ habēt
initium efficax ex ipſo conſenſu.ff.de rerum per.leg.1.§.item
emptio. Si ergo adeptio ſola rei permutatę hunc contractum
perficiat, clarum eſt quod antea nihil quod poſsit dici vacans
reperitur,cum ſit in pendenti,nec etiam re adepta, cum ſit iā
poſſeſſum, & ſic non inuenitur aliquod inſtans vel momen-
tum quo iſta beneficia vacauerunt. Idem tenet ipſe Guiliel.de
Mon.lau.& Gencel.extra de rerum permu.cap.ne conceſsio-
ne.ſuper verbo reſignata.in clem.dicentes,quod licet de rigo-
re iuris fructus huiuſmodi beneficiorum ad priuilegiatum ſpe
ctent,de æquitate tamen ſcripta dictorum. capitu. ſi tibi con-
ceſſo.licet ne conceſsiune.ſecus erit,ita quòd æquitas illa ſcri-
pta præferetur rigori.C.de iudic.placuit.ſuprà de tranſacti. ca.
vltim.durum enim eſſet ſi fructuaretur fructibus primi bene-
ficij & ſecundi.& hoc credo verius.Et idem quod in permuta
tione poteſt dici in tranſlatione, ſiue mutatione quæ fit ſupe-
rioris auctoritate.7.quæſtio.1.mutationes & capitu. ſcias ſcili
14 cet, quod non contineatur in indulgentia. † & ſi contrarium
diceretur iam tales ſic tranſlati deciperentur, ſine iure ſuo de-
fraudarentur ſine aliqua culpa ſua, quòd eſſe non debet 56.di-
ſtinctio.ſatis peruerſum.& hoc tenet.Goffred.in dicto.capi.ſi
propter ſuper verbo vacabunt.Sed Ioan.Andrea.ibi contra, cu
ius opinio poteſt eſſe vera in tranſlatione quæ fit de volunta-
te,& ad inſtantiam tranſlati.argumen.ff.de reg.iu.l. factum cui
que.& l.quod quis ex culpa ſua.Opinio vera.Goffr. in illa quæ
15 fit motu ſuperioris,non ad inſtantiam tranſlati. † Item benefi
cia commendata non cenſentur vacantia ſecundum Vincen.&
Ioan.Andre.hic:idem Guiliel.naſo Hoſtienſ.Gar.Cardin.Go.
& Ioan.Andr.infrà de electi.nemo deinceps.ſuper verbo com
mendare.libro.6.quia iſte titulus canonicus eſt ſicut & alij.21.
quæſtio.1.qui plures ſuprà de elect.dudum.2. Item non cenſe
tur vacare ſi depoſitū reſtituit epiſcopus: ſuper quo vide quod
no.de reſcrip.quamuis libr.6.Quod intelligit Vincen. & Ioan.
Andre. hic poſt eum hoc quando non inuenit locum occupa-
tum ipſe reſtitutus,aliàs ſecus. Illa vero beneficia quæ vacant
de iure tantum non de facto: vel de facto tantum & non de iu
re,non cadūt in dicta gratia, per iura alle.Sed nunquid collecto
res fructuum huiuſmodi poterunt ſine alio ſpeciali mandato,
poſito etiam quod ſint dati à papa,& ſit eis data plena compul
ſio cum clauſula,contradictores &c. beneficia quæ vacant de
iure non tamen de facto, vocatis partibus declarare vacantia,
& vt talia occupare. Et videtur quod ſic cum executores gra-
tiarum,& legatus ſedis apoſtolicæ præmiſſa cum cauſæ cogni
tione hoc poſsint,& etiam ſimplex ordinarius, iuxta ea quæ l.
& no.infrà de offic.le.capitu.officij. & de præben. licet epiſco
pus.lib.6.Sed contrarium credit Guiliel.in dicta extrauagan.ſu
ſcepti.ſuper verbo collectores.niſi amplius continere,eorum
litera quam officium eorum requirat,cum ad colligendum va
cantia ſimpliciter dati ſunt,& ad compenſandum rebelles ſ.p.

hoc,& res poſſeſſa per aliquem non dicatur plene vacare,dum
tamen poſſeſsio ſit aliquo iuris adminiculo fulcita, quia aliàs
forſan ſecus,ſi poſſeſsio eſſet nuda,probatur ſuprà de reſti.ſpo
lia.ex parte quod in fin.glo.de conceſ.præbend.cum noſtris. &
capitu.literas.Officium enim ad certum vſum datum non de
bet ad alium penitus diuerſum extendi, vt ſuprà de ap. nouit
in cōtrarium autem allegata in ſuis caſibus ſpecialibus locum
16 habens.† Sequitur de quartò ſcilicet,qui fructus veniant in tali
indulgentia,& tunc refert,aut per indulgentiam ſeu priuilegiū
priuilegiatus debet percipere omnes fructus pro certo tempo
re,& tūc tenetur omnia onera ipſius beneficij ſupportare, pu
ta unerum iurium epiſcopalium ſoluendorum.& hoſpitalitatis,
tenendæ ſuprà de ſuppl.negli.prælato.capi.ſicut de præben.de
monachis, & cenſus eccleſiaſtici ſoluendi ſuprà de cenſibus
capi.1.fabricæ & receptionis legatorum, & nunciorum ſedis,
apoſtolicæ.eodem.titu.cum inſtantia.& capitu.procurationes.
Tum quia qualibet res tranſit cū onere ſuo ſuprà de decimis,
17 cum non ſit in homine.§.fina.† Tum quia nec fructus intelli-
guntur niſi deductis expenſis.ff.ſolut.matri.l.fructus. de peti.
hæredi.l. ſi à domino vel à patre.§.fin. & legibus ſequen.C.de
fruct.& lit.expen.l. 5.extra de ſequeſtra.poſſeſ. capit. vnico cir
ca princip.in clemen.Nullus enim caſus interuenire poteſt qui
hoc genus deductionis impediat.ff.fami.erciſcund.le. fundus
qui dotis nomine.ſecundum Hoſtienſ.hic: pro quo eſt caſus,
hodie in dicta extrauagan.ſuſcepti.§.nullis verò verſicul. quod
18 ſi alteri.† Aut per indulgentiam vel priuilegium debet perci-
pere partem fructuum tantum,puta decimam, vel etiam dimi
diam,& tunc non ipſe ſed beneficiatus ſeu alius percipiens aliā
partem,tenebitur omnia onera ſupportare,vt in dicto.§.in il-
lis vero.quod dic.vt ibi per Gencel.ſuper verbo alijs oneribus.
Sed nunquid iſti priuilegiati ſeu collectores fructuum, pote-
rūt ſuo tempore ſcindere nemora cedua,vel alta, vel pulchras
arbores, vel euacuare ſtagna de groſsis piſcibus ꝑ multos an-
nos nutritis.videtur quod ſic, quia quicquid fructuum nomi
ne vtiliter ſuo tempore euenit, totum ſuum eſt oneribus ſup
portatis,vt in dicto.capi.præſenti.§.porro. Cōtrarium videtur
quia ſine quibus deterioraretur proprietas non cadunt ſub fru
ctuum nomine,vt ff.de vſufru.l.ex Sylua. & l.ſed ſi grandes.&
l.arboribus in princip.de cenſibus.l.forma. Videtur dicendum
ſecundum Guiliel.in dicta extrauag.ſuper verbo collectores,
in fin.quod magna nemora, & arbores non ceduas, non vaſta
bunt,nec etiam cedua, vel ſtagna. niſi quatenus augmentum
ſeu emolumentum eorum tempori. Iſtis competenti poterit
adæquari,ad inſtar mariti fructus dem dotis lucrantis argum.
ff.ſolu.matrim.l.diuortio.in princip.& §.non ſolum. Item ſi con
tingat in primo anno bis vacare beneficium,ille cui primi an-
ni fructus competunt,habebit fructus à tempore primæ vaca-
tionis,vſque ad ſecundam & à ſecūda per totum annum com
pletum per.l.ff.ad turpil.l.in ſenatus.§.vltim.vt no. Guiliel. in
dicta extrauagan.ſuper verbor.aut alterius. idem in ſimili not.
Ioan.Andr.ſuprà de electio.cum in cunctis.§.clerici. ſuper ver
bo triennium vbi de hoc plene.& extra de magiſtris.cap.cum
ſit nimis ſuper verbo ſequentes in cle. Pro hoc etiam facit.ff.
ad.l.aqui.ita vulneratus.de mili.teſtamento.l.quod dicitur.§.1.
de leg.1.l.huiuſmodi.§.cum pater pro filia.de carb.edic.le.3.§.
fin.& l.ſequen.de re iudic.l.4.§.ſi quis condemnatus. in fin. ad
l.Iul.de adul.l.mariti.§.prætereà.& ĵ.de cēſibus.c.fœlicis.§.adij
cientes.lib.6.Licet ſint argumenta contra.ff.ſolu.matrim.l.di
uortio.§.quod in anno.de no.oper.nun.l.de pupillo.§.ſi in plu-
ribus.ad turpil.l.1.§.ſi plura.cum ibi alle.& contra id quod no-
19 tat ipſe Ioan.Andre.in dicto.cap.facit,quod par delictum pari
pœna puniri debet.c.de epiſ.& cler.l. ſi quanquam in fi. in aut.
vt fratrum filij. §. fin. colla.9. 24.quæſtio. 1.non auferamus in
fin.infrà de pœnis.capitu.fœlicis.§.præmiſsis.libro.6.Sed non
obſtant,quia hic & in glo.prædict.Ioann.Andre.loquimur de
perceptione diuerſorum iurium ſeu impune diuerſarum pœ
narum temporalium,ſeu ad tempus, quæ per concurſum, &
confuſionem temporis confunduntur pro rata temporis con
currentium,& coincidentium,ſecus in contrarijs.Et iſtam di-
ſtinctionem potes extēdere ad fructus beneficiorum debitos
alicui ad certum tempus de conſuetudine vel ſtatuto, vt le.&
not.in dicta extrauagan.ſuſcepti.† Et eſt aduertendum vtrum
tempus adijciatur vacationi an perceptioni,facit ſuprà de pri-
uileg.porro.ff.de tranſact.l.de his.Nam in primo caſu priuile-
giatus habebit fructus primi anni beneficij vacātis vltima die
biēnij, & ſic in tertio anno fructus percipiet, in ſecūdo ſecus,
quia finito biennio finitur perceptio,vt hoc not.Ioan.Andr.in
d.c.ſi propter.ſuper verbo quinquennium.in nouella.

1 *Iuſtitutio extra numerarij an valeat.*
2 *Receptio extra numerum in mulierum monaſterijs non valet.*
3 *Capitulum an dignitatem conſtituat.*
4 *Epiſcopus præbendam auget.*
5 *Contrariorum non ſemper eadem diſciplina.*

1 TRanſmiſſæ. Ad euidentiam glo.2.† Si quæris vtrum receptio, vel inſtitutio perſonarum in eccleſijs, vltra quam poſſint
de ipſarum facultatibus ſeu prouentibus abſque
penuria ſuſtentari, valeat vel non, ipſo iure, diſtin
2 gue vt dixi.s.de præ.dilecto.diſti.2.in prin. † Vnde regulariter
valet receptio, præter quam in monaſterijs mulierum ordinũ
non mendicantium, vt.j.de ſtatu regularium.ca.periculoſo.§.
ſane.lib.6.vbi de hoc per Cardi.& Ioan.And.

3 Super eo.c. Ad declarationem gloſ. hoc etiam incidit alias inducte. † Si quæris capitulum poſ
ſit dignitatem nouam conſtituere, vel iam conſtitutam tollere
vel præbendas, ſeu numerum præbendarum augmentare, ſeu
diminuere in eccleſia, diſtingue vt dixi.s.de conſtitutio.capit.
ex parte.diſtinct.1. Vnde dicunt Vincen.Gofr.Hoſtien.& Io.
And.hic quod ad Papam eſt in talibus recurrendum, quod verum
eſt, ex quo hoc ſibi retinet vt hic dicit, & arg.s.de iure Pa
tro.cum dilectus de appel. vt noſtrum. in fine. vt lite pen.ec-
4 cleſia.2.primo reſponſo. † Alioquin Epiſcopus de conſenſu ca
pituli de his poterit ordinare, quod dic vt not.in dicto.capi.ex
5 parte.& de vi.& hone.cle.quoniam. † Et not.hic quod contrariorum
non eſt eadem diſciplina, vbi verba & mens reſiſtunt,
concordat.ſuprà de offic.lega.ſtuduiſti.& not.Ioan.Andr. extra
de ſenten.excom. capitu.ex frequentibus.§.nos igitur. ſuper
verbo obſeruare.in cle.

1 *Regulæ deſcriptio.*
2 *Regula ſignificationes.*

De regulis iuris. Rubrica.

1 ¶ Regula eſt quæ rem quæ eſt, breuiter enarrat. vt.ff.eod.l.
1.Et quod modis conſtituatur, vide per dynum.j.eo.in rubrica.lib.6.Et
quot modis dicatur regula, vide per Arcbi.3.diſtin.
2 canõ. † vbi dicit quod vno modo dicatur regula.i.ſpecialis norma
viuendi.54.diſtinct. multos. in fin.61.diſtin. bene nouit in
fin.Item regula, id eſt virga.i. quæſt.4.§. item pro peccato ciuium.
Item ſumitur regula pro iure communi.58.diſtin.ca.1.
Item pro regula eccleſiaſtica.47. diſtin. quoniam.1.q.2. ſaluator.ver.alioquin.&
quæſt.1.ſi quis Epiſcopus.Item dicitur regula
diffinitio compendioſa rerum vniuerſitatem complectens.6.q.1.quarto
&c.

1 *Res an diſſoluatur per cauſas per quas naſcitur.3.5.*
2 *Obligatio ſolutione tollitur.*
4 *Voto de obligatio quæritur.*

OMnis res. Si quæris vtrum omnis res per quaſcunque cauſas naſcitur, per
1 eaſdem diſſoluatur, diſtingue.† Aut quæris vtrum
per eaſdem cauſas in numero, vel in ſpecie diſſoluatur,
per quas naſcitur & dic quod non. Vnde cõ
ſtat quod per eadẽ verba in numero, vel in ſpecie per quæ con
hitur matrimonium, de quibus ſupra, de ſpon.capi.ſi inter virum.primo.reſponſo.
& de ſponſ.duorum. capit.licet per eadem
non diſſoluitur, nec per eadem per quæ contrahuntur ſpõ
ſalia, de quibus in dicto.ca.ſi inter.§.verum ſi inter.per eadem,
diſſoluuntur, nec vt ſupra.de ſpon.capitul.2.& idem in alijs.C.
quando licet ab emp.diſce.l.1.&.2.Et eſt ratio, quia eadem cau
ſa.vel res non poteſt parere, ſeu inducere duos contrarios effe
ctus, vt.ff. de cõdi.inde.l.cum is.§.1.de ſolu.l.qui hominem.§.
fina.de condi.& de.l.cum tale.§.fina.26.diſtin.deinde.s. de baptiſmo.
maiores.& hoc tacite notauit lex.ff.eod.l. nihil tam na
turale eſt quam eo genere &c.quaſi dicat nõ eadem ſpecie. Aut
quæris vtrum diſſoluatur per eaſdem cauſas in genere.i.per cõ
trarias eiuſdem generis, ſicut obligatio verborum verbis contrahitur.ff.de
ver.oblig.l.1.& inſti.de verb. obli. in prin.& ver
bis.i. acceptilatione diſſoluit inſti. quibus modi ſol.ob.§. item
per acceptilationem.& tunc. Aut quæris vtrum diſſoluatur per
eaſdem cauſas.i.cõtrarias eiuſdem generis, per abnegationem
alterius modi diſſoluendi, hoc eſt quod alio modo diſſolui nõ
poteſt, & dic quod non eſt verum, vnde obligatio quæ conſen-
2 ſu nata eſt, verbis.i.acceptilatione diſſoluitur, ſed non natura
ſui ſed pacti.vt.ff.de reſ.in.ven.l.cum emptor. † Itẽ omnis obli
gatio tollitur ſolutione eius quod debetur, ſed non omnis ſic
contrahitur, inſti.quibus mo.tol.ob.in prin.Item & confuſione
tolluntur, vt.ff.de fideicom.l.hæres.& l.generaliter. & pecu
lium ſola voluntate reuocatur & diſſoluitur, ſed non conſtitui
tur ſola voluntate.ff. de pecu.l. non ſtatim & hoc notauit lex
quãdo dicit fere.ff.eo.l.fere quibuſcunque vt notãt Ber.& Ho.
3 hic, & in glo.in dicta.l.nihil tam naturale. † Aut quæris vtrum
diſſoluatur & diſſolui poſſit per eaſdem cauſas.i.cõtrarias eiuſ
dem generis nedum per alium modum, & tunc refert. Quia
quædam ſunt res vel actus in quibus contrarius actus cõgruus
interuenire non poteſt, ſicut patet in baptiſmo, in ordine, &
in alijs ſimilibus ſacramentis, quæ ſemel admiſſa.i.recepta nũquam
amittuntur.1.q.1.quod quidam.s. de diuor. quanto.§.
nam & matrimonium.& ar.15.q.7.capitu.Epiſcopus ſacerdotibus.&
c.felix. Et in ſigillo virginitatis, quod econuerſo ſemel
amiſſum nunquam recuperatur, quia nec contrarius actus
congruus interuenire poſſet.32.q.5.ſi paulus. Patet etiam hic,
vbicunque character imprimitur ſiue ſpiritualis vt probatum
eſt, ſiue corporalis vt per ſe patet, & not.s.de ſchiſmaticis.c.1.&
de crimine falſi ad noſtram.& talis res vel actus per cauſas con
trarias ſeu actus contrarios non diſſoluuntur vt in iuribus ſi-
le.ſm ho. hic. Quædam vero ſunt res vel actus in quibus con
trarius cõgruus interuenire poteſt, vt in contractibus & ſimili
bus, & tunc Aut contractus, vel actus non ſtat in finibus ſeu
terminis ſuæ natiuitatis, ſeu in eſſe productionis, ſed procedi-
tur vltra, puta ad traditionem vel executionem, & tunc nõ diſ
ſoluitur per cauſas contrarias: vt.C. quã licet ab empt.diſce.l.1.
in fi.& l.1.ff.de pactis.l.ab emptione.& s.de tranſla.Epiſcopi.c.
2.& §. ſicut autẽ. Aut ſtat in finibus ſuæ natiuitatis ſeu in eſſe
productionis, & tunc aut ex tali contractu vel actu ſic nato ſeu
in eſſe producto ius alteri quæritur quã contrahenti, vel in eſſe
4 producenti, & tunc non diſſoluitur per eaſdem cauſas. vt pa-
tet in voto, vbi Deo acquiritur obligatio.s.de voto.c.licet. &
c.magne.§.1.ver.ſane. Et in matrimonio ſpirituali ſcilicet reli
gionis ſaltẽ poſt lapſum anni.s.de regula. ſtatuimus. Et in Epi
ſcopali poſt confirmationem.s.de trãſlat.Epiſcopi.c.2.§.ſicut
autem. & ita potes intelligere omnia iura, ſeu omnes caſus in
quibus quis poteſt ligare, & non ſoluere, vel ecõtra, de quibus.
s.de ma.& obe.cum inferior & s.de ſen.excom. tua nos.& ca.
conqueſti. & in quibus ius ligandi vel ſoluendi deuoluitur ad
5 ſuperiorem. † Aut ex tali contractu vel actu non quæritur ius
alteri quam contrahenti, vel in eſſe producenti, & tunc vera eſt
regula quod omnis res eo genere diſſoluitur quo naſcitur, vt
hic, & ff.eod. nihil tam naturale.& l.omnia quæ iure.& l.fere
quibuſcunque.ff.de ſolu.l.prout quiſque. Vnde ſponſalia tam
corporalia quam ſpiritualia, ſicut ſolo conſenſu contrahuntur,
ſic & ſolo diſſenſu diſſoluuntur, vt le.& not.s.de ſponſa.capit.
2.& de tranſla.Epiſcopi.capi.2.§.1. Item ſicut poſſeſſio acqui
ritur corpore & animo, vt.ff.de acqu.poſ.l.poſſideri.& eodem
modo amittitur.ff.de acqui.poſ.l. quemadmodum. Sed contra
in dicta.l.poſſideri.§.in amittenda.ſol.ſecundũ Ber. Vin. Tan.
Phi.& Goffre.animo amittitur ciuilis poſſeſſio, ciuilis vero &
corporalis non, vt in illa.l.quemadmodum. Tu vero dicas ſecundum
Hoſtien.& Ioan. And.quod omnis poſſeſſio ſolo ani
mo amittitur, ſi poſſidẽs ab animo incipiat, vt in illo.§.in amit
tenda.Si vero incipiat à corpore, vtrunque requiritur, vt in di
cta.l.quemadmodum. & ſic in primo caſu fallit regula ſecun-
dum Hoſtienſ. Sed dic quod non fallit, quia non negat quin
per alias cauſas vel modos diſſolui poſſit, vt eſt dictum, & di-
ctam ſolutionem Hoſtien. ponunt Ioan.& ſecur. in dicto.§.in
amittenda.

EStote. Ad euidentiam huius.capitu.& materiæ ſuæ. Si quæris vtrum facta vel geſta de-
beant in peiorem partem interpretari, diſtingue vt
dixi.s.de cle.non reſi.cap.non liceat.

Super eo.c. Si quæris quando incertitudo, obſcuritas, vel ambiguitas, interpretatione indi-
gens, reperitur qualiter, & contra quem ſit interpretatio facienda,
diſtingue vt dixi.s.de ſponſali.capitulo, ex literis.

1 *Scandalum quando vitandum.*
2 *Veritatis diuiſio.*
3 *Veritas pœnarum ob ſcandalum omittitur.*

Qui ſcandi-

Vi ſcandalizauerit. Ad euidentiā† huius.capi. &
gloſſ.a. Si quæris quando ſcandalum eſt vitandū,
& quando non, diſtingue vt dixi.ſ. de renun.niſi
cum pridem.diſtin.2.& de no.oper nun.cū ex ini
uncto diſt.1.& gloſſā ſimilem huic ponit Ber.ſ.de renun.ſane
glo.ar.quod & c.De hoc etiam notan. Hoſt.& G.& Io.an.j.
de of.lega.cap.officij ſuper ſcandala.lib.6.vbi dicunt quod ſcan
dalum vitandum eſt dummodo Deus nō offendatur. nā Chri
1 ſtus ſapientia eſt,iuſticia,veritas,ſanctitas,fortitudo. 1.†queſt.
3.extimant.alias ſcandalum vlterius tolleratur, vt hic & ſecun
dum hoc dicunt intelligendum dicta.capi.niſi cum pridem.§.
pro graui,& cum ex iniuncto. de præſc.nihil. & de voto ma-
2 gne.De hoc etiam notat Guliel.de mō.lau. extra de immu.ec.
cap.quoniam.in cle.†dicens,quod quædam eſt veritas iuſticię,
quæ ſpectat ad iudicem,& iſta triplex quædam veritas iuris na
turalis,quæ in lege & in euangelio continetur,quę non eſt pro
pter euitandum ſcandalum dimittenda,vt hic.Et veritas iuſti-
ciæ iuris poſitiui quam quidem lator canonum poteſt deſere-
re & debet vt ſcandalum euitet, & ex cauſa temperare & con-
trarium ſtatuere,vt in dicto capit.quoniam & ſupra,de voto.
capit.1.& hoc propter ſcandalum dimittitur.Item primā non
tollit conſuetudo,ſed hanc bene tollit.ſ.de conſuetudine.cap.
vl.quod intellige ex cauſa maxima alias non:vt.ſ. de re iudi.ca.
cum æterni.in prin.lib.6.de accuſa.qualiter & quando.i.maxi-
mè in iure indiſpēſabili, & per cuius violationem iua tertij vio
laretur vt hic. Eſt & tertia diſciplina.i.correctionis & doctri-
nę,& hæc pertinet ad prælatum, tamen hæc quandoque omit
titur propter ſcandalum.puta quia multitudo eſt in cauſa.ſ.de
renun.niſi.§.pro graui.& de tempori.ordi. ſane.50.diſtinct. vt
conſtitueretur.vbi de hoc. Et intelligas quando multitudo ex
auctoritate ſua non defenditur,alias contra vt le.& no.44.diſt.
comeſſationes. Quod etiam intelligas verum de veritate ipſa
3 vt hic.†ſecus de veritate pœnarum.vt in c.comeſſatiunes.quę
propter ſcādalum omittitur vt dictum eſt in caſu in quo non
cadit compenſatio vel compoſitio vbi non curatur de ſcanda
lo.ſ.de tranſac.ex parte.

1 *Neceſsitas excuſat in factis ſine conſenſu*
2 *Neceſsitas non excuſat in damnatis lege diuina.*
3 *Neceſsitas excuſat in damnatis iure ciuili.*

Vod non eſt licitum. Si quæris quę, & in quibus
neceſsitas excuſat,diſtingue.Aut quæris vtrum ex-
cuſet à furto vel à rapina,& dic vt dixi. ſuprà de fur
tis.cap.ſi quis per neceſsitatē. Aut à participatione cum excō-
municatis,& tunc dic vt dixi.ſ.quod metus cauſa.factis. Aut
à fractione ieiunij,& tunc dic vt le.& not.ſ.de obſer.ieiu.cap.
2.& vt dixi in cap.conſilium. Aut ab homicidio,& tunc dic vt
dixi.ſuprà.de homici.capi.2.& cap ſicut dignum di.pe. Aut ab
1 alijs,& tunc,†aut quæris de his quæ fiunt de neceſsitate abſo-
luta & præciſa non inducente aliquem conſenſum, & talis ex-
cuſat,quia non debet dici quis perpetraſſe,quod nolens fecit,
vel paſſus fuit.nec debēt imputari quæ per arctationem abſo-
lutam fiunt, vt plene le.& not.32.quæſt.5. ita ne.cum concor.
alle.ibi in gl.fi.Et ſm Aug.peccatū eſt adeo voluntariū q̄ ſi nō
eſt voluntarium non eſt peccatum.15.quæſt.1.§.1.& c.1.& 2.
Aut de his quæ fiunt de neceſsitate cauſatiua inducante con-
2 ſenſum,& tunc † Aut quæris in his quæ ſunt damnata lege na
turali,vel diuina vt Chriſti negatio,homicidium,adulterium,
fornicatio,& ſimilia, in talibus nulla neceſsitas inducens con-
ſenſum excuſat. Quia potius debet quis quęlibet mala tolera-
re,quàm malo conſentire,vt in dicto.cap.ita ne.11.quæſt.3.ex
timant.3 12.lotharius. Non enim eſt ignoſcendum ei, qui ob-
tentu paupertatis turpiſsimam vitam elegit.ff.de ritu nup.l.pa
lam.§.non eſt Fallit in his in quibus eccleſia poteſt diſpenſare
& diſpenſat,quod dic vt le.& not.de con.diſtinc.3.peruenit ad
3 me.& de ferijs,licet.de pœnis.licet.† Aut de his quæ ſunt dā-
nata lege canonica,vel ciuili, & tunc regulariter neceſsitas ex-
cuſat vt.ff.C.& ſ.quod metus cauſa, per totum.de conſuetudi
ne quanto.de obſer.ieiu.cap.2.cum multis concor.alleg. hic in
gloſſ.1.& j.c.proxi.Et per iſtum textum dicunt Lau.& Archi.
a 1.di.denique. quod ſi ſubdiaconus, vel accolitus vult legere
lectionem abſente ſacerdote, poterit ei diaconus benedicere.
articu.93.diſtin.diacones.ſ.de vita & hone.cle.cap.3.

1 *Annuarum penſionum ſolutio pacificè diutiſsime facta ius*
tribuit.
2 *Solutio diutina violenter extorta non præiudicat.*
3 *Subditis in dubio contra dominos fauetur.*

Vod latenter. Hęc litera eſt ſatis ex-
preſſa contra ciuitatē
& dominos tā eccleſiaſticos quam tempora-
les,qui violenter conſueuerunt occupare loca,
talias,& exactiones,& annua ſeruitia extorque
re.Ad idem.1.q.1.nullus.10.quæſt.3.quia cognouimus.de cen
1 ſibus peruenit.de immu.ec.nō minus.& c.aduerſus.† Vnde &
ſi dicant quod talia perceperunt à tempore cuius non ſtat me
moria, attendendum eſt vtrum gratis, pacifice, & quiete hoc
perceperuut & habuerunt,& tunc videtur pro eis ſententian-
2 dum ſupra tit.proxi.ſuper quibuſdam,cum ſuis concor.† Aut
clam & violenter ſeu alias illicitè,& tunc videtur cōtra eos ſen
tentiandum vt hic, cum ſuis ſimilibus,& ſuper hoc inuenies
multa iura pro & contra no.ſ. de cenſibus peruenit,quod hoc
modo potes cōcordare. In dubio vero videtur pro ſubditis iu
dicandum,eſt enim præſumendum quod potius hoc præſtite
rint inuiti quam voluntarij ar.ff.de proba.cum de indebito.§.
ſi vero ab initio.de dona.l.filius fa.ſecundum Hoſtien.& Ioan.
Andr. poſt eum. Et in hoc concor.quod notat Inno.ſupra de
præſcrip.ſi diligenti.gloſſ.mirum videtur.verſi.item no.quod
& Spec.titu.de præſcri.ver.ſed vbi potius ex timore. & Ioan.
Andr.j.de præſcri.capitu.Epiſcopum. libro ſexto in nouella.
& Archid.18.q.ſecunda ſeruitium.

1 *Quæſtionis deſcriptio.*
2 *Quæſtio quando decernenda.*
3 *Indicia ad quæſtionem ſufficientia.*
4 *Quæſtio in quibus cauſis decernenda.*
5 *Quæſtio quibus decernenda*
6 *Confeſsionis in quæſtione factæ,effectus.*
7 *Tortus ſemel an iterum torquendus.*
8 *Quæſtio vt decernatur,requiſita.*

Vm in contemplatione. Ad euidentiā
materiæ huius.cap.ſi quæris quid ſit quæſtio,quid
tormentum,quando poſsit ad quæſtionem ſeu to
menta procedi, & in quibus cauſis,& quid ſit effe
ctus confeſsionis habitę per tormenta,& vtrum ſemel tortus
poſsit iterū torqueri,diſtingue. † Aut quæris de primo.ſ.quid,
1 ſit quæſtio,& dic quod quæſtio eſt inquiſitio quæ fit ad eruen
dam veritatem per tormenta,vel breuius,quæſtio eſt veritatis
inquiſitio per tormēta,vt.ff.de iniurijs.l.item apud labeonem.
§.quæſtionem.ad ſil.l.1.§.quæſtionem. Tormētum dicitur do
lor corporis,& in mala manſio,vnde & iniunia ſunt tormenta
vt not.in clem.de hæred,capit.1.eſt ergo tormentum torquēs
2 mentem,dictum à torqueo torques.† Aut quæris de ſecundo,
ſcilicet quando poſsit ad quæſtionem ſeu tomenta procedi, &
dic quod quando duo concurrunt quæ requiruntur ad hoc vt
homines poſsint torqueri. Primum eſt quod veritas alijs pro
bationibus probari non poſsit, cū quæſtiones ſint in ſubſidiū
introductę,vt.ff.de quæſtionibus.l.diu9.& C.de quæſtionibus
l.milites.& l.quotiens.5.quæſt.5.illi qui.Secundum eſt, quod
de facto illo procedant indicia vt hic, & in dicta.l.milites.& ff.
de quæſtionibus.l.1.& l.vnius.§.in ea cauſa.& l.fin. Et quod di
xi indicia Bernar. hic & Ioan.15.quæſtio.6.in ſumma.dicunt
præſumptionem ſeu ſuſpicionem.† Quæ autē indicia ſint ſuf-
ficientia nō poteſt.l.determinari,ſed examinationi & arbitrio
iudicis relinquuntur. circunſtantijs penſatis & viſis,quæ præ-
ſumptionem & ſuſpicionē faciunt,vt fama, inimicitiæ, minę,
fuga,& his ſimilia.ff.de teſti.l.3.§. tu magis ſcire potes. Licet
quidam dicant quod ea quæ faciunt ſemiplenam probationem
ſunt legitima indicia, de quibus le.& not.C.de iureiur.l.in bo-
nę fidei.ſ.de iureiur.c.vlt. Vnde & ſi dicatur quod vnus ſolus te
ſtis in criminalibus nō faciat ſemiplenam probationem, iuxta
not.ff.de excuſa.tu.l.2.faciet tamen competens iudicium,ſecū
dum Azo.in ſum.de quæſtionibus quod intelligo dummodo
aliæ,circunſtantiæ non reſiſtant.Et ſic etiam ſoluitur.ff.de quę
ſtionibus.l.maritus.nā ibi nō fuit quæſtio reprobata,quia vnus
teſtis non faceret indicium,ſed quia ancilla in pecuniaria cau-
ſa non debeat etiam indicijs præcedentibus in dominum tor
queri,vt ibi etiam not.G.in gloſſ.pe.& patet.C.de quæſtioni-
bus.l.1.Sed quod dictum eſt quod præcedere debeant indicia,
fallit in caſibus in quibus ſerui torquentur cōtra dominos,qui

leg.&

leg.& not. C. de quæſtionibus.l.1.& 12.queſt.2.ca.quæſtioné.
Item cum maritus dicitur vxorem occidiſſe, vel econtra.C.ad
l.cor.de ſica.l.vl.Item cum agitur de domino occiſo, vt.ff.ad ſil
lanianum.l.& ſi percuſſor.§.1.& hoc not.Ioan.in d.capi.quæ-
4 ſtionem.†Aut quæris de tertio.ſ.in quibus cauſis, & dic breui-
ter quod dicẽdum eſt quod tam in criminalibus quam in ciui
libus cauſis poteſt procedi ad quæſtionem, vt.C.de quæſtioni-
bus.l.3.& l.pridem.placuit.& l.cum teſtamentum. Et in hoc
concordat Hoſtien.hic, dicens quod in foro eccleſiaſtico lo-
cus eſt quæſtioni non ſolum de laicis, ſed etiam de clericis vili-
bus tamen & ſuſpectis, dũmodo ex cauſa fiat, & quod ſit quæ-
ſtio moderata.ar.in eo quod le.& not.ſ.de crimine falſi ad au-
dientiam de raptoribus in archiepiſcopatu. Et hoc etiá ve-
rum eſt non ſolum cum de crimine quæritur, ſed etiam ſi de
pecunia agatur.ar. hic & in eo quod leg. & not.ſuprà depoſi.c.
5 1.†Aut quæris de quarto.ſ.qui homines poſsint torqueri, & ad
uerſus quos, & tunc refert, aut quæris de laicis, aut de clericis.
ſi de laicis, tũc aut ſunt liberi, aut ſerui. Si liberi, aut ſunt in di-
gnitate conſtituti, & tales nõ torquent.C. de quæſtionib.l.mili
tes.& l.diuo marco.& facit.45.di.cũ beatus.Per hoc dicũt qui
dá idẽ in clerico, cũ miles cœleſtis ſit.ſ.de cle.ægro.c.1.alij ſpi-
ritualiter id putant de presb. per.l.presbyteri.C.de Epi.& cle.
canonizata.5.queſt.6.ca. quia.§.presbiteri.Sed Hu.dicit etiam
presbyterum ſuſpectum torqueri & lex illa loquitur de non
ſuſpecto, vel coram iudice laico.cum etiam ſacerdos fortius a-
lio peccet in celando dicenda vel in publicando celanda.ſupra
de exceſsi.prela.quam ſit graue.10.q.7. ſacerdos. ergo priuile-
gium in hoc perdet. Quod dixi in militia vel dignitate conſti
tutos non torqueri, fallit in certis criminibus, vt læſæ maieſta-
tis, proditionis, & ſimilibus, vbi etiam minor ætas non iuuat.
ff.de re mili.deſertorem.§.is qui.& l.proditores.de quæſtioni-
bus de minore.& l.ex libero. Torquetur etiá decurio in caſu.
C.de falſis.l.ſi quis decurio.Aut non ſunt tales, & tunc, aut pe-
tuntur torqueri in ſeipſos, aut in alios, ſi in ſeipſos tunc, aut in
ciuilibus cauſis, & non poſſunt, aut in criminalibus cauſis, &
tũc ſi illa duo interueniũt de quibus.ſ.dixi.ſ. qđ alijs probatio
nibus veritas non poſsit haberi, & quod legitima ſint indicia,
tunc poſſunt torqueri vt.C.de quæſtionibus.l.3.& l.milites.2.
reſpon Si quæris vtrum poſsint torqueri in alios tanquam te-
ſtes, refert, aut eſt vilis perſona, & tũc ſiue in criminalibus, ſiue
in ciuilibus non recipitur niſi cum tormentis.2.quæſt.1.in pri
mis.in fine.4.q.3.c.ſi teſtes.§. ſi ea autem rei, quæ eſt lex.ff. de
teſ.l. ob carmen.§.2. & ſecundum quoſdam demum ſin ſubſi-
dium, in aut.de teſti.§.1.col.7.Aut non eſt vilis perſona, & tũc
poteſt torqueri ſi duo interueniunt.ſ. quod vacillet. facit.ſ.de
pœnis ſuper his & quod interfuerit facto.ff de quæſtionibus.
ex libero.& l.vnius.§.1.& 2.facit.ſ.de teſti.cogẽ. ſuper eo. niſi
improbetur.Aut propter habilitatem perſonę, vt quia minor,
vt in d.l.ex libero.& eo.tit.l.de minore. Aut propter inimici
tias, aut propter aliquam aliam conſiderationem: vt.ff.de quæ-
ſtionibus.l.ſ.§.præterea.& §.idem eſt in homine.Si ſunt ſtatu
liberi, tũc dic idem quod in liberis dictum eſt.eo.l.ſtatu liberi.
Si ſunt ſerui tunc, aut petitur ſeruum torqueri contra extra-
neum qui non eſt dominus, nec vnquam fuit: aut contra domi
nũ præſentẽ vel præteritũ.Si contra extraneũ, & tunc torqueri
põt præcedentibus tamen indicijs, & in ſubſidium vt.ſ.dixi.
Si cõtra dominum refert, aut ſeruus interrogatur de facto cõ.
muni domini & ſerui; & tũc torqueri põt: vt.C.de ſeruis ſugi.
l.quicunq;.§.vl.ff.de edi.edi.l.quæro.§.vl.& de quæſtionibus.l.
1.4.q.4.c.ſi teſtes.§.itẽ ſerui. Aut interrogat de facto extranei
& tunc, aut dubitatur in dominio, & tũc ratione dubij poteſt,
vt in d.l.cum teſtium.C.de quæſtionibus.C.de rei ven. cũ ſu-
per.Aut certum eſt quod dominus vel fuit, & tunc refert, aut
petitur ſeruus contra dominum in cauſa pecuniaria, & nõ po
teſt, vt.C.eo.l.1.in fin.Aut in cauſa criminali, & tunc non po-
teſt exceptis quibuſdam criminibus enumeratis.C.de quæſtio
nibus.l.1.in textu & glo.1.in crimine adulterij, fraudati cenſus
læſæ maieſtatis, principis, republicę, vel illorũ qui ad latus prin
cipis militant, vel ſi coniunx coniugem, vel ſocium occidiſſe
dicatur.Quod de domino dixi, intelligas de ſingulari, ſeruus
enim vniuerſitatis vel corporis contra ſingulos de vniuerſita-
te, vel corpore torquetur: quia non ſingularium ſed corporis ſe
ruus eſt.ff.eo.l.1.§.ſeruum. 12. q.2.ca. Epiſcopus.§.qui manu
mittitur.Item quod dixi de ſeruo intellige de illo qui tempore
accuſationis inchoatę meus erat, ſecus ſi poſt ea meus eſſe inci
6 piat.ff.de quæſtionibus.l.1.§.ſed eum.†Aut quæris de quinto.
ſ.quis ſit effectus confeſsionis habitę per tormenta, & vtrum
fidem faciat, & tunc refert, aut vltro perſeuerat in confeſsione
ſua, aut non.Si vltro perſeuerat in confeſsione ſua: tunc aut cõ
tra ſeipſum & tunc ſibi præiudicat, vt.ff.de quæſtionibus.l.1.
§.ſi quis vltro.talis enim ore ſuo iudicat cauſam ſuam, ſicut di
citur de Papa.21.diſt.c.nunc autem.ibi tuo ore iudica cauſam
tuam, non noſtro iudicio &c. Aut eſt confeſſus contra alium,
& tunc eſt reſpiciendum an perſona talis fuerit quæ potuit ſu
ſtinere tormenta, vt.ff. de quæſtionibus.l.1.§. quæſtioni. & de
edi.edic.l.quæro. in fin. Si non perſeuerat vltro in confeſsione
ſua tunc non valet, vt.ff. de quæſtionibus.l.1.§.diuus Seuerus.
& §.ſi quis vltro.Sed forte fallit in caſu quem no.gl.ff.de adu.l.
capite quinto.gloſſ.fi.Et dic quod dicitur quis vltro perſeuera
re in confeſsione, quando non territus tormentis hoc facit, &
hic quando eſt extra locum tormentorum ita quod ea non vi
deat, alias ſi eſt prope, & videt tormenta ſemper præſumitur,
in tormentis confiteri, vt.ff.de incendio ru.nau.l.1.§.incẽdio.
7 †Aut quæris de ſexto.ſ. vtrum ſemel tortus poſsit iterum tor
queri, & dicit Odoſ.quod ſic, ſi noua indicia emergunt, vt quia
dicit tortus quod fuit ſolus, & reperitur contrarium, vel ſimi-
lia alias non. Vnde dic quod ſi ſit alia coniectura de nouo, quòd
poſsit fieri repetitio tormentorum.arg.ff.de quæſtionibus.l.re
peti.& l.vnius.§.1.de dam.infec.l.qui bona.§. ſi quis ſtipulatu
rus.in aut.vt iudi.ſine quoquo ſuf.fiant.§.ſin autem vbi dicitur
& non quieſcant &c.Alias ſufficit ſemel arg.ff.de verſi.ſig.l.bo
ues.§. hoc ſermone. Et quia ſic eſt in teſte.ff.de teſtibus.l.pro
duci. licet aliqui iudices hoc male ſeruent. pręmiſſa in effectu
ponit Cynus.C. de quęſtionibus.l.fin.& Ioan.An.hic poſt eũ.
8 †Ex premiſsis potes elicere breuiter quod ad hoc vt poſsit pro
cedi ad quæſtionem, & vt confeſsio facta in quæſtionibus va
leat octo requiruntur.Primum quod præſumptiones vel ſuſpi
ciones præcedant, vt.ff.de quæſtionibus.l.1.in princip.& C.de
quæſtionibus.l.1.& l.milites. Secundũ quod deficiant alię pro
bationes.ff.de quæſtionibus.l.edictũ.& l.diuus. Tertiũ, quod
fiat in genere.ff.eodẽ.l.1.§.quæſtionẽ.& intellige vt ibi. Quar-
tum, quòd præcedat cognitio & interlocutio iudicãtis de quę
ſtionando. quod intellige quando agitur ad inſtantiam partis,
quia tunc præcedere debet interlocutio.de ap.reci.l.2. ſed quã
do agitur ex officio non requiritur tanta ſolennitas nec inter-
locutio.ff.de quæſtionibus.l.vnius.in fi.Quintũ, ꝙ non ſit per
ſona priuilegiata.C.eo.l.milites.& l.diuo.& l.decuriones.Sex-
tum, quod reſpondeat ad interrogata, ar.ff.de quæſtionibus.l.
vnius.§.ſi vero.& l.1.§.ſi quis vltro.& §.diuus.Septimũ, quod
ſit habita quæſtio in caſu nõ prohibito, vt.ff.de quæſtionibus
l.diuus.§.ex quibus cauſis.Octauum perſeuerantia in dictis, vt
in d.§.ſi quis vltro.& de iſta materia vide quod no.gl.15.queſt.
§.illi qui.15.quæſtio.6.in ſum.& ſ.depo.capit.1.in fin.

1 *Prælatus an ob negligentiam remouendus.*
2 *Prælatus an ob ſenium remouendus.*
3 *Prælatus an ob ægritudinem remouendus.*
4 *Prælatus an ob ſimplicitatem remouendus.*
5 *Epiſcopus doctus eſſe debet.*

QVamuis. Ad euidentiam gloſſ.in ver. & ta-
les. Si quæris vtrum prælatus pro
pter negligentiam, ſenium, ſeu ægritudinem, ſim-
plicitatem poſsit & debeat remoueri, Diſtingue.
1 †Aut quæris de primo.ſ. vtrum debeat remoueri,
propter negligentiam, & dic quod ſic.49.di.capit.fin.in fin.81.
diſtin.dictum & 1.quæſt.1.ecce cum honoris. Et etiam excõ
municari.1.quæſt.1.quicquid, vbi hoc not. Ioan. ſuper verbo
excommunicationi. quod intelligit Hoſtienſ.ſ.de ſtatu mo.c.
fin.§.quod ſi abbas quando negligentia eſt magna & ſupina, vt
2 le.& not.eod.ti.cũ ad monaſterium.§.pe.ſecus ſi modica.†Aut
quæris de ſecundo ſcilicet vtrũ debeat remoueri propter ſe-
nium, & dic quod non.arg. eorum quæ le.& not.ſ. de renun.
c.1.quoniam regulariter flagellatis ſiue afflictis à Deo, ſiue à
natura non eſt addenda afflictio.7.quæſt.1.cum percuſsio. Prę
terea ex eo quod prælatus patitur inuitus ſine culpa ſua, ſed ex
defectu naturæ, iniuſtũ eſt vt pœnitus remoueatur à regimine
prælaturę.ad hoc.5.diſt.ad eius vero.ver.qui tamen. cum ſimi
libus, quod dic vt plene not.G.ij de ſup.neg.pręla.grandi.ad fi.
3 ſuper verbo aſſumptus lib.6.†Aut quæris de tertio.ſ.de ęgritu
dine, & tunc ſi ſine culpa ſua accidat, non videtur quod debeat
remoueri, vt plene no.G. in d.cap.grandi. ſuper verbo aſſum-
ptus. Tu tamen dic de hoc vt dixi.ſ.de cleri.ęgro.ca.g.conſulta
4 tionibus.di.1.†Aut quæris de.4.ſcilicet de ſimplicitate, & tũc
refert quia quædam eſt ſimplicitas quæ eſt contraria dolo.2.
quæſt.7.ſi cũda quippe.& illa eſt bona: vt.16.queſt.ſi cupis hoc
no.Ioan.

not. Ioan. 39 diſtinc. Petrus. Alia eſt ſimplicitas quę eſt contraria ſcieotiæ agibiliū in tēporalibus, quam ſciētiā debet habere prælatus. 39. diſt. in ſum. ibi, debent. n. prælati ſubditis non ſolum ſpiritualia, ſed etiam carnalia ſubſidia miniſtrare, exemplo Chriſti qui turbas ſequentes non ſolum verbo docebat, ſed etiam virtute ſanabat, corporalibus alimentis reficiebat, vt habetur originaliter Ioan. 6. c. Ad idem. 40. diſt. in ſum. ibi ornamenta Epiſcopali, virtutes debent intelligi, & ibi non enim loca ſed vita & mores ſanctum faciunt ſacerdotem. & Malach. 2. c. labia ſacerdotis cuſtodiant ſcientiam, & legem requirent ex ore eius, quia angelus domini exercituum eſt. & recitatur. 43. diſtin. cap. ſit rector. Et tunc dicit Ioan. ibi. & idem Archid. 38. diſt. ſedulo. gloſſ. adde dicunt quidam & 74. diſt. Epiſcoporum gloſſ. adde quod dicit textus. &c. quod propter ſimplicitatem quis iam promotus non deponitur, ſed datur ſibi coadiutor, vt in d. c. Epiſcoporum. & 7. q. 1. petijſti. in fi. c. & c. quia frater. 12. q. 2. vobis. Sed tñ promouendus impedit & repellitur, vt in d. c. Petrus. & 47. diſt. de petro. pro hoc Oſeæ. 4. c. & 38. diſt. c. omnes pſallentes. quia tu ſcientiam repuliſti & ego repellā te ne ſacerdotio fungaris mihi. & 1. ad Chor. 1. & 38. di. c. ſi. Iuxta apoſtolum Paulum. Chriſtus Dei virtus & ſapientia eſt, ignorantia ſcripturarum eſt ignorantia Chriſti. Et ſcias quod ſcientia eſt de mundanis, & ideo inflat. ſupra de renun. c. niſi cū pridem. §. pro defectu. ſapiētia vero de diuinis. i. charitas, & ideo ędificat, ita dicit Aug. 24. q. 3. de illis. & Ioan. de fa. & Archi. ibi ſed propter illiteraturam poteſt Epiſcopus petere licentiā reſignandi. ſ. de renun. niſi cum pridem. §. pro defectu. ſic ſcripſit Ray. io ſum. ſua in fi. illius rubricæ de prudentia ordinandorū. Et videtur velle quod remoueri nō non poſſit Epiſcopus pp illiteraturam, ſicut nec propter ſimplicitatem, cum tamen cōtrarium ſit expreſſum. ſ. de æta. & qua. cap. vl. ſecundum Goff. Et ibi no. Ho. quod euidens inſufficientia modis omnibus re
5 probatur in Epiſcopo, vt ibi. † nam igoomminſum eſt Epiſco
po cum ipſe deberet alios docere, ſi quærat ab alijs edoceri, in aut. de ſan. Epi. §. damus. col. 9. & 1. q. 7. conuenientibus. ad hoc Hie. ad ſuriam, detrimentum pecoris paſturis, ignominia eſt. & 36. diſtin. capitulo qui eccleſiaſticis. §. ecce. ibi, in pecore pontificis debet eſſe manifeſta cognitio veritatis, & ibi parati eſſe debetis reddere rationem omni petenti &c. & habetur originaliter. 1. petri. 3. capitulo hoc idem oo. Hoſtien. in ſumma de tempo. ordin. §. & cui. ſub. §. quarta regula. & Archid. in d. glo. adde dicuot quidam in dicto capit. ſedulo. Et vide quod nota. Ioan. Andr. in dicto. capitu. vlt. vbi quærit quid de illo qui ignorans grammatiam, ex vſu perfectè literaliter loquitur, ſi promotus fuerit ad dignitatem expiſcopalem, vel inferiorem an ſit deponendus. Ioā. de Deo in q. 26. lib. 1. tenet quod ſi in alijs eſt vtilis, oon deponetur reſpondens ad illam decretalē quod multa alia opponebantur contra ipſum vt ibi inducit, qd̓ ſcientes mentem iuris non ſcientiam tolerantur, vt in capitul. alle. ſedulo. ad idem. 19. quæſtio. 2. duo ſunt. de conſe. diſtin. 2. prima quidem. ff. de legibus. l. ſcire leges. Itē ſupplere poſſunt per alios, vt ſupra de offi. ordinan. inter cætera. quæ etiam de defectu ſcientię loquitur, propter quod dicebat coadiutorem dari poſſe. 7. q. 1. non autem. & capitul. quia frater. ſuprà de cle. ęgro.
6 ex parte. † Ad iura quæ poſſeot in contrarium induci. 25. diſti.
nunc autem. 8. q. 2. qualis. 61. diſtin. ſtatuimus. cum ſimilibus, reſpondebat quod loquunē io promouēdis. Dicit etiam ipſe Ioan. de Deo. q. 40. quod ſi abbas neſcit loqui latioum, ſi alias eſt bonus, remanebit abbas, & prædicet vulgariter, vt in prædicto. capitu. ſedulo. item poterit addiſcere in monaſterio. ſupra de renun. poſt tranſlatiooem. & ſi non poteſt addiſcere detur ſibi coadiutor vt in prexi. q. in abbatibus enim plus requiritur induſtria quam literatura. ſuprà ne cle. vel mo. multa. Item olim abbates erant laici. 93. diſtin. à ſubdiacono. In hic conuenit Bart. Brixien in quæſtione. Dominicali. 20. clericus quidam &c. tenens quod Epiſcopus redeunti de ſtudio cui contēplatione ſcientiæ, per quam ſperabat eccleſiæ ſuffragari contulit præbendam, licet illum poſtea pateat ignarum, præbendam auferre non poteſt, dummodo ſciat officium, allegat 38. diſti. quanto. & capit. quæ ipſis. & cap. ſe. Hæc Ioan. An. in prædi. ca. vl. & idem in hac q. dominicali Hu. Io. & Arch. 10. q. 1. placuit.

Super eo. c. Et eadem glo. in an. Si quæris vtrum præſumitur ignorantia, vbi ſcientia non probatur diſtingue vt dixi. ſuprà de poſtu. præl. ad hæc.

1 *Homagium pro ſpiritualibus non faciendum.*
2 *Obedientia pro ſpiritualibus facienda.*
3 *Fidelitas pro ſpiritualibus non præſtanda.*

INdignum. Si quęris vtrum quis pro ſpiritualibus homagium, obientiam
1 vel fidelitatem facere teneatur, diſtingue. † Aut quæ-
ris de homagio, & conſtat quod non, vt le. & no. hic, & ſupra de ſymo. ex diligenti. vbi de hoc, nec prodeſſet in hoc aliqua conſuetudo, quia tanquam iniqua præſcribi non poſſet, vt patet in eo quod le. & no. ſuprà de conſue. capit. 1. & fi. ſecundum Inno. Hoſtiē. & Ioan. Andr. hic. † Aut quæris de obedientia, & tunc aut quæris vtrum clericus teneatur facere obedientiam prælato ſuo pro ſpiritualibus. & dic quod ſic, vt ſupra de ma. & obe. capi. dilecti. de iureiur. ego. n. & cap. nullus de priui. antiqua. 23. diſtin. quanquam. ſecundum Ber. & Hoſtien. hic. Obedientia. n. extenditur ad ſpiritualia, & in his quę ad Deum pertinent, vel officium cuiuſlibet prælati, artic. 10. diſtin. ſuſcipitis. 11. q. 3. quid mirum. ad quam laici & etiam imperator tenentur. 63. diſtin. valentinianus ſuprà. de ma. & obe. ſolitę. ſecū dum Hoſt. Aut vtrum teneatur vel debeat facere obediētiam laico, ſeu ſeculari perſonæ pro ipſis ſpiritualibus, & dic quod oon, nam ſpiritualia nō poſſent ſubeſſe laicis, nec ſunt capaces talis iuris ſuperioritatis de iure communi. ſupra de conſti. ca. & eccleſię ſanctę marię. de arbi. contingit. de iudi. decernimus de pręſcri. cauſam quæ. 96. diſti. bene quidem. cum ibi not. Vnde apoſtolus noluit ſeruire regibus, ſed voluit honorari reges, & dicit regem veneremur. prima Pe. 2. capit. & 8. diſtin. quo iure. & Theodo. rex Deo inſpirante reſpondit oihil ad ſe præter reuerentiam de eccleſiaſticis negocijs pertinere. 17. diſtin. cap. concilia. §. hinc etiam. † Aut quæris de fidelitate, & tunc dic qd̓ pro ſpiritualibus præſtari non debet, ſicut nec homagium, ar. hic. Fidelitas enim dicitur iuſiurandum quod à vaſallo præſtatur ſuo domino poſt inueſtituram receptam, vt in lib. feu. quid pręcedere debeat, vtrum inueſtitura an fidelitas. capit. vnico. col. 10. Et continet ſex. incolume, tutum, vtile, poſſibile, conſilium, auxilium, de quo dic vt plene no. 22. q. 5. de forma. & per Hoſtien. in ſumma. de feudis. §. quid ſit. de hoc etiam tangit Guil. de mon. lau. extra de iureiuran. cap. vnico, ſuper verbo iuramenti, in clementi. Et in quo differat ab homagio, vide per. Goffr. de mont. laud. extra de reiudic. paſtoralis. §. denique. in clemen. &c.

¶ Hic ſit finis huius operis, quod ego Henricus Bohic ſeruus Chriſti Idiota, & ſufficiēs io oībus ipſo ſemper ducto inre, primo vtinam ad vtilitatem veſtram, vt aliorum in vtroque iure ſtudentium, memoriter ſcribere dignum duxi. Me excuſans dicto Hoſtienſ. & Ioan. Andre. ſuprà vt eccle. benefi. ſine dimi. con. capitulo vno, in priocip. ſuper verbo profutura. vbi not. excuſabiles multa ſcribentes, quæ licet prouectis non ſiot neceſſaria, nouis & poſteris poſſuot eſſe profutura. alleg. ſuprà de pe. Deus qui. inſtit. de iuſtit. & iur. §. igitur. de lega. §. ſed ne in primis. Item Leo, melius eſt doctos onerare ſcitis, quam iuuenes fraudare dicendis: cui bene concordat. 13. quęſti. 2. non extimemus. Specialiter de inſufficientia doctorum, quæ non ſolum ex ignoraotia prouenit, ſed etiam ex properantia operis conſummādi, timeos propter mortalitatem vniuerſalem quæ hoc anno viguit, & ſpecialiter in has vrbe, ne ante ipſius conſummationē naturæ debitū perſoluiſſem: quod omnibus eſt commune. Vnde. 2. regum. 14. capit. omnes morimur, & quaſi aquę dilabimur in terram quæ non reuertentur. Et Seneca, moriens, & reſpondet, hac conditione intraui, vt exirem: gētium lex eſt quod acceperis reddes ſtultū, eſt timere quod vitari nō poteſt. illud non abſtulit qui diſtulit, nec primus nec vltimus, omnes te anteceſſerunt, omnes te ſequentur: vt not. Hoſti. & Ioan. Andr. ſuprà de teſta. Raynal. Cuius operis lector non me talem qualem ſcriptorem, oeque paruitatem meam conſideret, contra Hieror. dicen. ad Alexan. oon doctoris opinio, ſed doctrinę ratio pōderanda eſt. Et cōtra apoſtolū. 1. ad Chorin. 3. 19. diſtin. capitulo. ſecundum. ergo plantaui, apollo rigauit: Deus autem incrementum dedit. itaque neque qui plantat eſt aliquid, neque qui rigat, ſed qui incrementum dat Deus. A Deo autem non quæritur quis, vel qualis prædicet, ſed quæ prædicet: quo enim quiſque maiori ratione nititur, eo maioris auctoritatis eius verba eſſe videntur. 20. diſtin. in ſum. Et ſi conſideret non contemnat, ſed attendens dictatorem quem operis totius fieri optatiui auctorem & præſulem mordere timeat. Vnde Gregorius, valde perfectorum ſit oſtenſo opere auctoris gloriam quærere, vt de illata laude priuata neſciant exultatione gaudere, & ideo opera ſtudio occultentur, neceſſitate publicentur, vt eorum occultatio ſit cuſtodia propria, & eorum publicatio vtilitas aliena. Si tamen alicui oſclus in ſuperiori-

bus ſibi

but ſibi reuelatum fuerit, exploſis temerarijs reprehenſionibus fraterna charitate, inuidioſa mordacitate corrigat, & emendet, quicquid ſibi videbitur corrigendum, vel etiam emendandum. iuxta illud apoſtoli. 1. ad Theſſa. 5. capitulo. & 55. diſt. cap. ſancta romana. omnia probate, quod bonum eſt tenete. Nam qui ſubtiliter factum emēdat, laudabilior eſt eo qui primus inuenit: C. de veter. iur. enu. l. 1. §. ſed neque. Vnde quod plus eſt, & facit pro compilatoribus, dicitur ius ciuile papinianum, cui Papinianus nil addit, ſed compoſuit. ff. de ordinan. iur. l. 2. §. 1. conſideret quæ qui melius ſapit, quam hoc ſibi Deus reuelauit ad Philip. 3. capitulo. 1. ad Corinthio. 7. 9. diſtin. noli frater. 95. diſtin. eſto ſubſtiectus. in fin. & not. Goffre. & Ioan. Andr. ſupra de reſtitu. ſpoli. literas. §. nos autem. Vnum præcauēs quod fideliter recite: dicta aliorum, ſicut vellet recitari ab alijs dicta ſua ad inſtar Auguſtini. 9. diſtin. neque quorumlibet. Quia vt dicit Terentius in comedijs, nihil eſt quin male recitando poſſit deprauari. Quod opus ſi qui emuli detractores, & inuidi, qui ſæpe rodentes ore canino in publico detrahunt, quod legunt in angulo, prout dicit Hier. in prin. paralipomenon, amore legerint, & acuato vulnere contra me tāquam ſcorpiones inſurrexerint, Rogo vos dilectiſsimi quatenus ad inſtar Caſſij iuriſconſulti, qui ſententiam Sabini magiſtri ſui laudabiliter excuſauit, eis reſiſtere, & obijcere vos velitis, & obtractatorum latratibus refrenandis, vox veſtra velut lapis validus emittatur. Quod opus ipſo domino noſtro Ieſu Chriſto operante terminaui, currente anno à natiuitate ipſius domini. M. 300. 49. in feſto beati Mathei Apoſtoli & euangeliſtæ, cuius eccleſiā in partibus Britanniæ in finibus terrarum. vnde ſum oriundus, mirifice collocauit alpha & omega. i. principium atq; finis: vt. 35. diſ. ab exordio. ſupra de ſum. trinit. capitulo. 2. qui etiam medium eſt: vt. 10. diſtin. quoniam. 11. quæſtio. 3. quid ergo. Et citius terminaſſem, niſi fuiſſent guerræ, & aliæ tribulationes, quæ me aliquandiu occuparunt, tribulatio enim ad multa prodeſt, vt not. Archid. 7. quæſtio. 1. aduerſitas. gloſſ. a.

Cœterum. Dilectiſsimi domini, cum ſit ſcriptum eccleſ. capitu. vlti. danti ſapientiam dabo gloriam: & 1. ad Corinthi. 10. Siue manducatis, ſiue bibitis, ſiue aliquid aliud faciatis, omnia in gloriam Dei facite. Et iterum, omnia quæcunque facitis aut in verbo, aut in opere, omnia in nomine domini noſtri Ieſu Chriſti facite, gratias agētes Deo, vt probatur Actuum. 17. & ad Colocen. 3. & tranſumptiuè legitur. 26. quæſt. 5. non licet. & quæſtio. 7. non obſeruetis. in fina. Nam in ipſo viuimus, mouemur, & ſumus, vt in dic. capitulo. non obſeruetis, & ab ipſo omne donum optimum, & perfectum noſcitur deſcendiſſe, vt. 1. quæſtio. 2. quam pio. Ad hoc enim tenetur quilibet eruditus, vt de ſcientia ſibi data à Deo, qui eſt ſapientia, iuſticia, veritas, ſanctitas, fortitudo, vt habetur originaliter ad Heb. 7. & 10. 12. & tranſumptiuè lec. 38. diſt. ſi iuxta. 56. diſt. naſci. 11. quæſt. 3. extimant. Primo gratias agat Deo qui ſcientiarum dominus. 1. regum. 2. capitulo & in pſal. Exultauit cor meum, & qui cuncta largitur propter quæ nulla creatura poteſt tantum Deum diligere, quantum eſt diligibilis. Hinc Bernar. de diligendo Deum, cauſa diligendi Deum eſt modus diligere ſine modo, vnde de ipſo verè poteſt dici, quod omnia prudentiæ ſuæ ſunt cognita. 25. diſtinctio. perlectis in princip. Deinde miniſtris eius, à quibus edoctus eſt, nec aſcribat ſuæ prudentiæ, vel ingenio, quod poſſidet. Nam ſi gratias non egerit, & ſcientiam Dei ſibi vendicauerit, in penuria maledicetur, ſecundum Hierony. ſuper malachiam. & habetur. 16. quæſtio. 1. reuertimini. Omnis enim ratio ſupernæ, vel terrenæ creaturæ in eo eſt, qui eſt caput earum & author, & qui hunc nouit nihil vltra quærat, quia ipſe eſt perfecta virtus, & ſapientia, & quicquid alibi quæritur in eo perfectè inuenitur vt ait Ambroſius ſuper epiſtola Colocenſium, & tranſumptiuè legitur. 37. d. capitulo. legimus. §. ſed contra legitur. verſiculo. hinc etiam. Vt nihil vltra quærere habeamus ad cognoſcendum & glorificandum, ipſum ſedulo laboremus, quia vt ait Hierony. ſuper Eſaiam. 18. libro ſudore, & labore nimie ad libertatem fructuum venimus. De tali labore dicitur ſapient. 3. Bonorum laborum glorioſus eſt fructus, labor autem curioſitatis, & cupiditatis, qui extinguit ſpiritualem quietem, in Deo prohibitus eſt de quo Iere. 9. vt inique agerent laborauerunt. Et dico laboremus cum perſeuerantia, quæ perſeuerātia ſecundum Tul. in rethorica, eſt in ratione bene conſiderata, ſtabilis, & perpetua permanſio, & quam ſecundum Auguſtinum. libro. de perſeuerantia, nullus poteſt dici habere dum viuit, niſi perſeueret vſq; ad mortem dicente domino, Marci & Math. qui autem perſeuerauit vſque in finem, hic ſaluus erit. Et quæ indiget auxilio gratiæ: vnde Auguſtinus lib. prædicto dicit, aſſerimus eſſe donum Dei perſeuerantiam, qua vſquam in finem perſeueratur in Chriſto, eo quo cognito ſit ſibi per deuota virtutum opera placere: iugiter ſtudeamus quod ipſo præſtante in extrema retributione iuſtorum cum eis æternæ, ſalutis præmia conſequi mereamur. Nam vt ait ſeneca. 34. ad lucillum, magna pars bonitatis eſt velle fieri bonum. & argumē. ad hoc. 45. diſtinct. duæ ſunt. & quod not. ſupra de eo qui mit. in poſ. capitulo. 1. gloſſ. 3. circa medium. verſic. vel aliæ. &c. Porro cum creatura non habeat quid pro meritis reſpondeat creatori, vt. ſ. de cele. miſ. cū creatura. iuxta illud pſal. quid retribuā domino pro omnibus quæ retribuit mihi. Vnde quas gratias, aue quas laudes referre debeam domino noſtro Ieſu Chriſto, nec mens poſſet concipere, nec lingua ſufficeret proferre. C. de offic. præfecti prætorio aſ. l. 1. Qui cum ſit incomprehenſibilis, & ineffabilis, maior eſt omni laude. Vnde dicit Philoſo. 2. ethi. quod optimorum non eſt laus, multas enim etiam innumerabiles miſerationes eius ſenſi, & ab eo indefinita recepi dona, & beneficia, quæ regratiari non ſufficio, & pro quibus nihil dignum me egiſſe cognoſco. Ipſi omnipotēti Deo patri, & filio & ſpiritui ſancto infinitas benedictionis, gratias referēs, ſicut poſſum, à quo omnis ſapientia noſcitur emanare, prouerb. 2. capitulo. qui huius operis auctor eſſe voluit, propitius, & director, quique mihi laudabile principium, melius medium, & finem optatum in eodem opere contulit, & me ipſius perducie ad lumen ſua ineffabili pietate, ſit benedictio, & claritas, & ſapientia, & gratiarum actio, gonor, virtus, & poteſtas, & fortitudo in ſecula ſeculorum. Amen.

¶ Regratior etiam intemeratæ, & glorioſiſsimæ virgini mariæ, matri domini noſtri, Ieſu Chriſti, totique curiæ cœleſti, ſperans firmiter, quod ſi ea quæ in hoc opere ſunt contenta, mentis oculis non liuoris intucātur, vbi dante domino paruulus ſuauius lactabitur, adultus vberius cibabitur, perfectus affluentius delectabitur, intuens Deo gratiarum referet actiones. Conſtat enim quod vniformis ſtilus non competit, quando inter illos propter quos ſcribitur vniformitas non habetur Pro quibus vos dilectiſsimi domini, & alij fratres & ſocij mei. ſcholaſtici, qui flagratis ex deſiderio regni Dei, boc ſolum mihi rependatis, immo ex diuina gratia acquiratis, quatenus veſtris orationibus, eleemoſinis, ceteriſque ſpiritualibus auxilijs adiutus, omnium meorum percepta venia peccatorum, vobiſcum ad æterna valeam gaudia peruenire, vbi reuelata iam facie, illa vera & coæterna perfruamur ſapientia, cui eſt bonor & gloria, virtus & imperium cum patre & ſpiritu ſancto ab æterno, & nunc & per infinita ſecula ſeculorum. Amen.

¶ Verum rememorans id quod quæſiuit Ioan. Andr. ſuper data. 6. libro quæſtio. vlti. in nouella ſcilicet an magiſtri compoſitores librorum, vel ſcriptorum ſua nomina debeant in illis inſcribere, vbi ponit primo de nō inſcribēte caſus quibus non peccat, & alios quibus peccat. Secundo de inſcribente, facit illud idem vbi inter alia dicit, quod inſcribens non peccat, primo quando id agit vt alios ad ſimiles labores alliciat. Vnde Seneca Epi. 5. dicit. quod philoſophiæ nomen etiam ſi modeſtè feratur, inodioſum & inuidioſum eſt, vel bona emulatio, nam alios inducit ad ſcribendum alias nō ſcripturos. Talem autem emulationem laudat Hier. ſuper Gal. libro ſecundo, & facit ad theſſal. 5. ſicut autem flagitioſa ſunt exempla malorum actuū. 51. quæſtio. 3. præcipue. ita meritoria ſunt exempla bonorum. Secundo, quando inſcribit dubitans ne opus alteri aſſcribatur, pro quo Eſa. gloriam meam alteri non dabo. & Actuum. 20. & 2. ad corinthio, 9. & 2. q. ſecunda, ſacerdos. in fine. expedit mihi magis mori quàm vt gloriam meam quis euacuet. Tertio, quando per inſcriptionem certificari vult illam fidem operis, quæ prouenit ex auctore, cōſtat enim quod ex varietate doctorum, augetur vel minuitur fides ſcriptorum. Quarto, quando indifferens ad ſcribendum vel non, illud ſic occurrit eligere. Quinto quando licet per id cupidus fuerit pompæ, vel famæ, tamen babuit iuſtum modum, puta vt ſibi & ſuis de ſcientia in qua diu ſtuduit prouidere poſſet, ad quod ſumme ſuffragatur fama ſciente. Ad primum de cupiditate gloriæ, Valerius libro octauo, nulla tāta humilitas. quæ dulcedine gloriæ nō tangatur. & Chriſo. dicit. ma. 6. quod inanis gloria occulte ingreditur. & Hieronim. ad Saluinam dicit, quod difficile eſt gloriam virtute ſuperare. Et in vita ſancti, Hilarionis. hoc potiſsime Hieroni. in eo ſtudet, quod calcare gloriam potuit, & honorē. Si ergo tali cupiditati difficile reſiſti poteſt, nec ille talem gloriam inten-

riam intendit timori diuino præponere, cum etiam hoc nõ repugnet caritati quo ad proximum, nec quo ad rẽ, vel ſubiectũ, dicit quod ex quo iuſtum motiuum fuit admixtum. ſ. vt ſui laboris honeſtum fructum perciperet, & ſuis neceſſitatibus prouideret, non peccauit. Bene facit. 14. quæſtione quarta quiſcunque. & iura appetunt literatos honorari, & ditari ſuprà de præben. de multa. in fine. & in dubio pro eis præſumut de procuratoribus in noſtra de præſumptionibus capitulo vltimo. Sexto, quando propter obedientiam ſuperioris id iubentis inſcribit ad hoc. vndecima quæſtione tertia. quid ergo. vigeſima tertia quæſtione prima, quid culpatur. in fine ſupra de temporibus ordinandorum. ad aures. in fine. Septimo, quando benefactorem ſuum vel magiſtrum, vel reuerentialem dominum huius rei dignum vult honerare ſibi opus deſtinando: quia tũc eum ad quem & ſe oportet inſcribi. Ad primum ad Hebre. 14. beneficientiæ nolite obliuiſci: & reprehenduntur obliti beneficiorum ſuorum. pſal. 77. Seneca etiam de beneficijs dicit, & quod quidam furtiue beneficiorum gratias agũt in angulo, & ad aurem, verentur enim palam ferre vt ſua potius virtute, quam alieno adiutorio conſecuti dicantur, igitur ingratum illum vocat qui remotis arbitris gratias agit. De ſecundo, ad Hebre. 12. habuimus eruditores & reuerebamur eos. De tertio, quod reuerentiales venerandi ſunt & honorandi, ponit pulchre libr. 4. capitulo vltimo, vbi inter cętera ponit duces ſuorum hoſtium, & prædonum ad venerandum Scipionem veniſſe. Quas cauſas, ſeu earum aliquam, non tantum inſcriptione nominis mei conſideraui, quàm præmiſſam, quæ octaua dici poteſt, ſcilicet vt me ſpecifice veſtris orationibus, & alijs operibus ſpiritualibus aggregetis, quod vt facere dignemini, vos & alij ſtudioſi ſupplico intuitu pietatis. Spiritualis enim oratio plus prodeſſe præſumitur, quam generalis. not. Bernar. ſuprà de ſepul. fraternitatem. gloſſ. 3. vbi Ioannes. Andre. dicit quod ſi valorem orationis, & aliorum ſuffragiorum conſideremus ex virtute charitatis quæ vnit membra eccleſiæ, tantus eſt ſi fiat pro multis ſicut pro vno: quia charitas non minuitur, ſed affectus diſtribuitur in multos, immo potius augetur. Non enim charitas eſt inuidia, nec quærit quæ ſua ſunt, de pe. diſtinctio. 2. charitas. & optimè facit de pe. diſtinctio. 6. capitulo qui vult. §. 1. verſicu. credendum. Inquantum vero oratio, vel ſuffragia ſunt ſatisfactoria pro defuncto, maior eſt ſatisfactio pro vno facta quam ſi fiat pro multis. ex diuina enim iuſtitia, diuiditur illud in multos pro quibus fit, & ſic diuiſum minus remanet. ſuprà de conſti. cum. m. de conceſ. præben. c. fin. nec obſtat de con. d. 5. non mediocriter. & vide ibi per Io. &c.

F I N I S.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Series Chartarum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V,

Omnes ſunt quaterniones.

VENETIIS, Apud Hæredem Hieronymi Scoti:

M D L X X V I.